1 Sibiiu, Marţi 1/14 Ianuariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Credinţă — tărie!

Românului mult i-a fost dat sĕ sufere. Viéţa lui lividă mereu a fost adumbrită de temere şi nesiguranţă. In întrégă curgerea veacurilor grele, ca într'o nópte adêncă, numai pe dibuite a călcat poteca vremii. Singur hopaiţul credinţii l'a păzit, ca sĕ nu alunece de pe ponórele esistenţii în abisul nimicirii . . . .

Timpuri senine, veacuri luminóse puţine a ajuns. Incolo ca *un lung freamĕt de suspine,* ca o tânguitóre cantilenă i-a fost trecutul.

Din caerul suferinţelor e tors întreg firul trecutului nostru, ear' pânza istoriei nóstre e urzită în rĕsboiul durerii şi ţĕsută prin iţele duşmăniilor.

Ademeniri, curse şi ameninţări, scris i-a fost Românului, ca preste tóte acestea sĕ trécă în pace şi sĕ scape teafĕr, întreg, sănĕtos, renoit.

Greul vieţii l'a întărit în credinţele sale; vitregitatea şi loviturile sorţii i-au fermentat nervii de viéţă şi i-au mărit puterea de resistenţă, ear' suferinţele trecutului îl îndrituesc azi la o sórte mai bună şi îi umplu peptul de încredere pentru vremile de apoi, cari au sĕ-i aducă rĕsplata atâtor veacuri de jaf şi de urgie.

S'a asemănat adese Românul cu bradul. Şi nu fără temeiu. Destul adevĕr în acéstă asemănare.

In munţi petroşi, în ţinuturi rĕci şi sĕlbatice cresce bradul. La adăpostul dealurilor stâncóse a crescut Românul. Cóstele munţilor cu desişul brădetului i-au fost loc de apărare dinaintea sĕlbatecelor valuri de popóre, cari au năvălit de-a valma preste scumpa lui moşie şi i-ar fi adus sfîrşit cumplit, de nu se aţinea în văi şi în munţi. Şi de atuncea: *Codru-i frate cu Românul.*

Anevoe rĕsare bradul, dar' prinde rădecini adênci în stânca vêrtósă. Scă-at apoi din strînsorile încheeturilor bolovani, se înalţă falnic sus . . . şi t mai sus, spre ceriu. E gigăt şi oblu. u greu s'a întrămat Românul, căci pedecat a fost nu de bolovani, ci de *şmani,* cari îi tăiau calea, când îi era lumea mai dragă. Dar' rĕsărit odată, a crescut, s'a închegat, s'a întărit şi s'a înmulţit. E robust şi harnic. Trăinicia lui ni-o arată oglinda trecutului şi despre ea ne povestesce glasul profetic al viitoriului.

Viforele şi rĕcéla ernii nu sunt în stare a-i răpí bradului podóba, coróna, verdéţa. Greul, nĕcazul şi amarul sutelor de ani nu îi putură clăbucí Românului puterea, viéţa, mândria.

Lauda Domnului bradul a fost ales sĕ o vestéscă prin simbolul credinţii, înălţându-şi vêrful cu cruce până 'n crésta ceriului. Crucea — puternic chip al biruinţii, neuitat memento al isbândii: „Hoc signo vinces". — Cu crucea vei învinge, prin credinţă te vei înălţa.

Şi cărui neam i-a ajutat credinţa atât de mult, ca neamului românesc!

Credinţa l'a scăpat din ghiara nimicirii, tot credinţa îl apără şi azi de multe neajunsuri,

> Căci credinţa 'n Dumnezeu
> Pune sfântul scut al seu
> Intrĕ bine şi *'ntrĕ rĕu* . . .

„Lăudaţi numele Domnului şi umblaţi în căile drepţilor!"

Credinţa ne-a scos din nóptea sbuciumărilor la lumina isbândii.

Dar' nu ni-a dat încă lumină deplină. Nici sórele dimineţii nu îşi revarsă dintr'odată tóte razele sale de căldură şi de viéţă. Faptul zilei îl vestesce numai o slabă licărire, ce se ivesce la sprânceana din zorit a orisontului. Şi tot ce vegetéză se schimbă la acéstă slabă licărire. Natura se desbracă de haina sombră a tânjirii şi mugurii primăverii se desvĕlesc pe rĕgaz, adastând tăria sórelui din améza zilei.

Intunecatul orisont al vieţii românesci abia de-o jumĕtate de secol încóce a prins a fi mângăiat de razele dulci ale unui rĕsărit modest, cari însĕ în modestia sa cuprinde nădejdea înălţării, pentru a cărei ajungere atât de lungă este calea. Atât de greu este suişul din marginea orisontului până la culmile lui.

Departe de a fi ajuns la trépta la care-i sorocit a ajunge, ci mai vêrtos fiind încă pe primii fuscei ai scării de suire, Românul luptă şi astăzi ca totdéuna. In lupta lui credinţa îl oblăduesce, îl face sĕ lupte cu tărie, pentru-ca sĕ aibă drept a pretinde de la ursita sa mai mult har şi mai mare dărnicie de bunuri, pentru relele pe cari cu largă mână i-le-a aruncat răbduriului popor.

A luptat şi luptă onest Românul, nepretindênd nimic de la nime — afară de aceea ce i-se cuvine ca unui popor cu putere de viéţă şi cu dor de traiu mai cinstit şi ca unui neam plin de rîvnă nobilă şi de aspiraţiuni înalte. Işi pretindea totdéuna Românul ceea-ce era al seu: dreptul de a fi stăpân în casa lui şi pe moşia lui, cel mai elementar drept, ce-i compete ori-cărui om şi ori-cărui popor.

Fraţii nostri de dincolo pe la mijlocul veacului trecut îşi vĕdură deja róda binecuvêntată a ostenelelor şi a stăruinţei lor; ear' noi tot pe atunci primirăm promisiunea împlinirii postulatelor nóstre.

Dar' din acéstă solemnă promisiune ne-am ales cu amărăciunea decepţiunii. Când sĕ propăşim, ni-s'a iezit calea. Se munciau vecinii nostri, ca sĕ ne vadă eară acolo de unde am plecat.

Cam aşa e şi azi. Stăruinţa în luptele cinstite alor 5 decenii trecute însĕ ne mângăe azi cu resultatul, că terenul de muncă atât de delimitat în trecut, s'a mai lărgit întru câtva, că numĕrul forţelor de muncă s'a mai sporit şi prin urmare suntem în drept a spera, că nu mult va mai întârzia ducerea la îndeplinire a desideratelor nóstre.

Veacul în care trăim le va vedé póte pe una câte una luând trup. Dar' în primul rênd de la noi şi de la vrednicia nóstră atârnă putinţa de a isbutí.

Sĕ ne dăm întâiu sémă de greşelele nóstre şi sĕ ne silim a ne desbăra de ele. Sĕ nu o trecem cu vederea nici pe cea mai mică, căci adesea din o greşală fórte mică se pricinuesce cea mai mare primejdie.

Sĕ ne grăbim, ca sĕ nu ne apuce ora a douĕsprezecea. Sĕ pătrundem bine rostul chemării nóstre. Sĕ păstrăm credinţa părinţilor, dar' sĕ ne ferim de scutul molaticei indolenţe, sĕ scuturăm astmatica haină a nepăsării şi sĕ îmbrăcăm în locu-i sumanul hărniciei!!

Nouĕ nu ne este ertat a obosí. Putere, voinţă tare şi credinţă neclintită: iată de ce avem noi lipsă.

Sĕ ne înălţăm preste tânguiri şi sĕ nădăjduim cu credinţă tare, căci:

> *Credinţa 'n zilele de-apoi*
> *E singura tărie 'n noi.*

(I. L—ş.)

Meditări de Crăciun.

Abrud în 8 Ianuar n.

Scriu aceste şire în prasnicul Crăciunului.

Cuvine-se, ca noi, fiii credincioşi ai bisericei şi neamului nostru, în zile sfinte ca şi acestea, sĕ meditām despre însĕmnătatea acestor sĕrbători şi despre situaţiunea grea de azi a poporului român, din care se constitue biserica nóstră şi care prăsnuesce aceste sĕrbători.

Tropariul sĕrbătorilor Crăciunului în modul cel mai nimerit ne indigitéză însĕmnătatea acestor sĕrbători, prin cuvintele că, prin nascerea Mântuitoriului nostru Iisus Christos: „*rĕsărit'a lumii lumina cunoscinţei, că întru dînsa cei ce slujia stelelor, de la stea s'au învăţat, sĕ se închine Lui, sórelui dreptăţii!*"

Divine cuvinte! Divine, pentru-că ne arată, cum divinitatea mântuitoriului nostru presentatu-s'a omenimei în simbol de „*lumină*" şi de „*dreptate*", şi ne învaţă, cum fericirea şi mântuirea nóstră şi a neamului nostru în *El,* în „*lumină*" şi în „*dreptate*" avem s'o căutăm.

Cu pietate recerută serbătorind aceste zile de atâta însemnătate, sĕ ne punem întrebările, că noi întru-cât suntem vrednici credincioşi ai bisericei nóstre şi demni fii ai poporului nostru român? Intru-cât suntem pĕtrunşi de sfintele învĕţături ale bunei nóstre maice biserică? Intru-cât părtaşi ne-am făcut de scumpele daruri ale mântuitoriului nostru făcute întregei omenimi, de darul „*luminii*" şi al „*dreptăţii*"?

La întrebările acestea ar trebui sĕ ni-se cutremure tótă fiinţa, sĕ ne sângereze inima şi lacrimi sĕ ne năpădéscă, fiind-că dacă orbi nu suntem şi nu voim a fi, trebue sĕ vedem, că suntem slabi credincioşi ai bisericei nóstre şi şí mai slabi fii ai neamului nostru. Trebue sĕ vedem, că ne încungiură mai mult întunerecul necunoscinţei de cât razele scumpe ale divinei „*lumini a cunoscinţei*"; şi trebue sĕ vedem, că în ce privesce starea politică a poporului nostru, depărtată e de el divina „*dreptate*", rob fiind el în ţara lui!

In acésta tristă stare a nóstră, dacă pietate de creştini şi sîmţ de români mai avem, şi dacă voim a mai spera în mântuirea nóstră şi a neamului nostru, trebue ca necurmat sĕ ne întrebăm, că de unde sunt tóte aceste rele căzute asupra nóstră, şi trebue, ca necurmat sĕ meditām, că unde vom puté afla isvorul tămăduirei?..

De unde sunt?.. De acolo, că nu cunóscem îndeajuns, şi nu ne scim însufleţi îndestul, de sfânta chiămare a bisericei nóstre, care neamului nostru totdéuna scut mântuitor i-a fost în vremuri de grele ispite şi mari primejdii câte multe l'au ajuns! De acolo, că: *moralitatea,* acésta basă fundamentală a religiunei creştinesci, care totodată este şi cea mai frumósă şi scumpă dintre tóte virtuţile omenesci, în loc de a-o cultiva spre înflorire în sufletele nóstre, ca prin cultivarea ei să formăm din noi *caractere ferme şi integre,* o negligăm. Şi o negligăm mulţi chiar dintrĕ aceia, a căror chemare este sĕ fie propagatori zeloşi ai ei. Ba o vedem chiar şi întinată, în mod sacrileg, prin fapte de egoism şi patimi pĕcătóse.

Apoi de unde e acel rĕu, că mai mult întunerecul nesciinţei decât divina „*lumină*" ne conduce în vorbele şi faptele nóstre?... De acolo, în prima linia, că ocărmuirile lumesci, cele din lungul şir de secoli trecuţi, precum şi cea de azi, nu numai chemate ci şi datóre sĕ se îngrijéscă de luminarea poporului nostru, — fost'au şi sunt, nu numai indiferente, ci făţis vitrege şi duşmane nouă. Dar' apoi obvine acest rĕu şi de la noi, din slăbiciunile şi pĕcatele nóstre. Orbi nu suntem, ci suntem cuprinşi de pĕcatul nepăsărei şi al indolenţei. Nu vedem, că voiă de muncă statornică, zel neţermurit şi abnegaţiune trebue sĕ avem, dacă progrese culturale şi intelectuale dorim.

Pe vastele terene ale luminărei, de pe amvóne şi catedre, prin ziaristică şi prin opuri lucrăm şi noi, şi încă în multe casuri cu resultate laudabile. Dar' îndureréză-ne când trebue sĕ vedem, că unii factori, chiămaţi a lumina, cu voiă şi fără voiă, nu sunt destul de conscii de datorinţele lor, binele obştesc e pentru ei lucru necunoscut, şi nobila lor chiămare o privesc singur numai de un isvor de câştig. Şi lipsesce-le inconscienţioşilor acestora puterea de a se înfrêna în pĕcatele lor şi de a se îndrepta, — şi lipsesce-ne şi nouă tăria sufletéscă, pentru-ca pe atari pĕcătoşi, fie aceia sĕraci sau bogaţi. mici sau mari, spre îndreptarea lor sĕ-i descoperim şi fără cruţare sĕ-i sbiciuim.

Şi de unde e şi acel rĕu, că divina „*dreptate*" străină ni-e nouă, şi că miseria slugărniciei şi a robiei politice apasă-ne şi ameninţă-ne cu periclitarea esistinţei nóstre? Firesce, derivă-se mai mult de la noi, şi de acolo, că sfinte nu ne sunt învĕţăturile bisericei nóstre, cari „dreptate" propovĕduesc întregei omenimi. De acolo, că noi ca şi miserii şi timidii sclavi, ne temem sĕ ne apropiem şi sĕ privim cu curaj în faţa lucitóre a „*dreptăţii*", care şi a nóstră avere e, dată nouă şi tuturor popórelor de Mântuitoriul nostru. Şi de acolo, că noi ca şi trândavul, aşteptăm porumbul fript picat în gură şi paşi receruţi şi serioşi nu facem întru a ne revendica acest dar divin ca propria avere a nóstră!

Se aude de pe buzele şi din scrierile nóstre, de multe-ori strigătul după dreptate. Dar' o facem acésta astfel, că stîrnim numai compătimire şi provocăm risul altora; o facem mai mult cu lamentări, ca cerşitoriul, care milă cere. Uităm, că până şi dobitocul, câ lipsă are de hrană, trebue sĕ se misc întindêndu-şi barem grumazul şi căscându-'şi gura. Uităm, că mântuitoriul nostru Iisus Christos chiar şi restignire a suferit, numai pentru-ca omenimea

224.

împărtăşită sĕ fie de divinul dar al „*dreptăţii*“...

Porniri făcut'am şi noi spre a ajunge la acest dar. Pornit'am însĕ, nu ca un corp întreg, cu tóte membrele constitutive ale lui, care în forma acésta cu tóte puterile lui concentrate în ori-ce acţiune întreprinsă la resultate sigure póte conta, — ci pornit'am la acţiuni de isbândă numai ca părţi singuratice, şi nici-odată cu tóte membrele corpului nostru naţional. Şi pornit'am acuş cu „*capete*“ conducĕtóre, chiămate şi nechiămate, şi acuş şi fără „*capete*“ — ear' nechibzuitele şi neorganisatele nóstre acţiuni în mod firesc ne-au adus la starea de compătimit a păstoriului cu turma desfirată, şi a turmei lipsită de păstor.

Tóte acestea sunt rane naţionale, grele şi primejdióse. Sĕ ne întrebăm deci, şi cu insistinţă sĕ ne tot întrebăm, unde e isvorul lor de tămăduire??...

Unde în alt loc, de cât la acei credincioşi ai bisericei nóstre şi la acei buni fii ai neamului nostru, cari într'adevĕr iubesc biserica şi neamul lor, cari cu zel şi abnegaţiune, chiar şi cu jertfirea proprie, sciu susţiné şi apăra avutul şi vaza lor, şi cari sciu a se împărtăşi de învĕţăturile religióse şi morale ale bisericei şi de fala şi mândria neamului lor, devenind prin acésta caractere firme şi integre, şi ca atari, *razème sigure şi neclintite.*

Unde în alt loc, de cât la cei buni şi aleşi ai neamului nostru, cari în cercul şi sfera lor de activitate publică în mod conscienţios şi cu zel recerut îşi îndeplinesc datorinţele întru redeşteptarea şi luminarea poporului nostru, şi nobila lor chiămare nu o confundă cu o simplă întreprindere de câştig şi nu o degradéză la un simplu mijloc de speculă.

In jurul acestora sĕ ne grupăm! De ei sĕ ascultăm!

Unde sĕ aflăm isvorul tămăduirei, de cât într'o conducere şi organisare bună şi recerută a intregului nostru corp naţional şi a tuturor acţiunilor nóstre generale şi partiale pe tóte terenele activităţii nóstre publice!

Şi în fine, prin ce sĕ ne tămăduim mai sigur, de cât prin învĕţăturile sânte ale bisericei nóstre, cari ne spun că, „*cei ce slujiau stelelor* (idolatrii zeilor păgâni:) *de la stea s'au învĕţat sĕ se închine Sórelui dreptăţii!*“ Prin urmare, ne învaţă şi ne îndrumă, ca noi cari slujitori suntem asupritorilor noştri, de la ei sĕ învĕţăm unde şi cum e de aflat darul divin al „*dreptăţii*“, de la ei sĕ aflăm calea bătută şi sĕ cunóscem mijlócele folosite, şi atunci sigur, darul divin al „*dreptăţii*“ şi al nostru va fi.

Delaalba.

„Albina“ tot gogoriţă.

Sub titlul acesta publică „*Revista Economică*“ în numĕrul ultim următoriul articol:

La începutul lui Decembre anul trecut, într'altele ne scria un amic din Budapesta, că ziariul „*Magyarság*“ din capitală este înfiinţat de corifeii Sĕcuilor, cu scopul ca sĕ aducă pe Români la o stare inferióră culturală şi *materială*, că şeful acelei nisuinţe ar fi *Jancsó Benedek*, care se lăuda că au sĕ încépă *o luptă crâncenă în contra băncilor române şi că în prima linie vor sĕ lovéscă în* „*Albina*“.

De atunci am petrecut cu atenţiune organul amintit şi putem constata că într'adevĕr: Românii din Transilvania într'o formă sau într'alta mai nici din un numĕr al lui „*Magyarság*“ nu pot lipsí. Ba putem constata şi aceea: că *metodul* acestor cavaleri este acela, care tot ei îl inauguraseră în jurnalistica magiară pe timpul când erau mari şi tari sub conducerea lui *Jeszenszky* în *secţia naţionalităţilor* din ministeriul lui *Bánffy* de tristă memorie, adecă *metodul de agent provocător*.

Ei *scornesc cu intenţiune* câte o scire *sensaţională*, durerósă pentru opinia publică şovinistică magiară, *şi* cu provocare la *nume* şi *cifre*, firesce *neadevĕrate*, o presentéză astfel, ca cei din fire aplecaţi a crede tot ce se scrie rĕu despre naţionalităţi, precum este jurnalistica actuală magiară — sĕ o şi crédă, apoi tot ei cu provocare la ştirile scornite de ei, *ca la fapte adevĕrate*, scriu articoli de fond sensaţionali prin ziarele magiare contra „nepatrioticului“ element român şi instituţiunilor lui culturale şi economice.

Casul cu „sutele de mii“ împrumutate de „Albina“ cu mijlocirea „popii valach din Haşfalĕu“ — ţĕranilor sĕcui, cu scop de a-i deposeda — este destul de cunoscut cetitorilor nostri.

Prin tóte ziarele magiare şi-a făcut turneul acea ştire sensaţională, ear' despre desminţirea ei n'au luat ştire.

Acuma când se desbate în comisiunile dietei budgetul, în care se prevĕd mĕsuri escepţionale pentru salvarea Sĕcuilor „espuşi la valachisare“, cu cari însĕ şovinismul „special“ al Magiarilor transilvani nu este deplin mulţămit, — earăşi s'a pus la cale şurubul cu gogoriţa cunoscută.

S'a lansat adecă, din *Székelykeresztur*, în „Magyarság“ ştirea „*înspăimêntătóre*“, că colegiul reformat „Bethlen“ din Aiud a vêndut „Albinei“ un bun *sĕcuiesc* de 2000 de jughĕre.

Şi fiind-că nici colegiul Bethlen nici „Albina“, cari póte nici n'au cetit acea ştire, nu o au desminţit, de-şí a trecut o sĕptĕmână deja de când ea s'a publicat în un ziariu, care după „Budapesti Hirlap“ este cunoscut de *organul trebilor sĕcuiesci*, — vine acum „Budapesti Hirlap“, organul autoritativ al guvernului actual şi în darea de sémă sĕptĕmânală de Dumineca, sub titlul „*Valuri politice*“ apreciând cu duioşie acea ştire „*nedesminţită*“, dă espresiune durerei sale patriotice, „că „*Albina*“ va vinde acel pămênt sĕcuiesc *ţĕranilor români*, „ca ei sĕ formeze întrĕ Sĕcui sentinela acelui romanism triumfător, care în comitate una după alta înghite insulele magiare cari mai rĕmăseseră din trecut“.

Tot în acel ziariu se publică apoi şi raportul despre pertractarea budgetului ministeriului de agricultură în comisiunea financiară a dietei, în care deputatul *Bedő Albert* nu este mulţămit cu acţiunea *sĕcuiască* a ministrului, pentru-că minimalul instituţiunilor ce ar trebui sĕ propună ministrul pentru salvarea sĕcuilor ar fi: *înfiinţarea unui institut de credit al statului, care sĕ converteze tóte datoriile hipotecare din comitatele sĕcuesci.* Nu este mulţămit nici cu politica de *colonisare* a guvernului, pentru-că „*Albina*“ lucréză după un metod mai bun, etc., ear' în numĕrul următor tot acest ziariu vine şi în articolul de fond *solicitéză reglementarea băncilor române* ca cestiune de *urgenţă,* carea trebue resolvită în parlament cât mai curênd.

Ca sĕ ne convingem pe deplin despre adevĕrul acestei noue stofe de agitaţiune, am trimis pe un colaborator al nostru la directorul executiv al „Albinei“ sĕ-'l întrebe: „*adevĕrat este că „Albina“ ar fi cumpĕrat de la „Bethlen Kollegium“ un bun de 2000 jughĕre, de care se tânguе amar „Budapesti Hirlap“?*

Domnul director P. Cosma ni-a dat următorul rĕspuns:

„Nimic nu este adevĕrat din tóte cele ce scriu ziarele magiare despre „Albina“. Tóte sunt scornituri tendenţióse cu scopuri ascunse. Nu vedeţi că iară au nevoie de gogoriţă, ca sĕ facă presiune asupra guvernului şi asupra dietei, ca pe lângă alte favoruri „speciale“ sĕcuiesci sĕ le mai înfiinţeze din mijlócele statului şí un institut mare fonciar sĕcuiesc, care sĕ converteze, rectius sĕ achiteze tóte datoriile hipotecare ale scăpĕtaţilor „birtokoşi“, apoi peste câţiva ani ar pretinde, ca statul — proprietariul institutului contemplat — sĕ le deie moratoriu pentru anuităţile espirate, ear' la urmă sĕ le amortiseze precum se face şi cu anuităţile coloniştilor. Ori-când se agitéză pe acéstă temă, n'are sĕ se înţelégă ţĕranul sĕcuiu, care e modest şi muncitor şi nu face datorii, ci „méltóságoşii“ scăpĕtaţi“.

„Albina“ n'a cumpĕrat nici un petec de pămênt de la colegiul Bethlen, nici nu i-s'a oferit spre cumpĕrare, ci şi acéstă faimă este numai o scornitură tendenţiósă a „*şcólei Jeszenszky*“, care de-şí desfiinţată în ministeriu, este mare şi tare în pressa magiară“.

„Dar' dacă vreau acei jurnalişti sĕ publice şi sciri adevĕrate despre cumpĕrări de ale „Albinei“, le servesc eu cu cea mai recentă scire adevĕrată.“

„In 8 l. c. — a doua zi de Crăciunul românesc — a ţinut erariul — direcţiunea financiară din Sighişóra — licitaţie reală contra comunei *Buia* pentru o pretensiune erarială de 3343 coróne. Obiectul licitaţiei au fost circa 800 jughĕre de pădure şi păşune a foştilor iobagi români, magiari şi saşi, care însă din negligenţa organelor respective, în protocolul funduar era înregistrată tot pe comuna politică ca nainte de segregare“.

„Foştii iobagi prin plenipotenţiaţii lor, întrĕ cari şi *Maurer Béla,* fostul secretar al fostului comite suprem Bethlen Gábor, au înaintat o cerere la „Albina“, carea încă are pretensiune întabulată pe acele realităţi, ca sĕ participe la licitaţie şi sĕ cumpere pentru ei păşunea şi pădurea, fără care ei nu pot esista. „Albina“, de-şí era a doua zi de Crăciun, li-a împlinit voia, a participat la licitaţie şi a licitat. Reflectant nu era altul de cât representantelĕ erariului şi „Albina“. Resultatul a fost că „Albina“ oferind mai mult de cât erariul, a rĕmas ea *cumpĕrător* a circa 800 jughĕre pădure şi păşune, şi dacă licitaţia va deveni în valóre de drept, o va ceda foştilor iobagi din aceea comună, cari repet, sunt români, *magiari* şi saşi, şi cari în felul acesta vor sĕ scape de costisitórea tutelă a inspectoratului silvanal“.

„Poftim obiect de agitaţie contra „Albinei“, carea tinde la deposedarea magiarilor.“

Din partea nóstră credem că nu mai este necesitate de nici un comentar.

Revistă esternă

Sêrbia — în préjma revoluţiei. Trei mari ziare străine se ocupă cu situaţia din Sêrbia făcêndu-i tóte trei prognosă de apropiată revoluţie. Va fi şi ceva adevĕr în spusele acelor ziare în ceea-ce privesce starea desolată financiară a ţerişórei [illegible], dar' sigur va fi la mijloc şi óre-care tendenţă de a mâna apa pe móra Karageorgevicilor. La tot casul e însĕ semnificativ, că aceste trei ziare (din douĕ state părtaşe în alianţa triplă) se ocupă de odată şi la fel, de situaţia Sêrbiei. Unul din aceste ziare e *Neue Fr. Presse* din Viena, care pe basa unui raport din Belgrad spune că Serbia stă în préjma revoluţiei, provocate de situaţia desolată financiară. Acelaşi prognostic îl face „*Berliner Tageblatt,* mai adaugênd că regele *Alexandru* nu se interesézā nimic de afacerile statului şi că increderea poporului e pe partea *Karageorgevicilor*, pretendenţii la tronul Sêrbiei. *Berliner Localeinzeiger* asemenea ocupându-se de situaţia din Sêrbia zice că visita principelui *Nichita* al Muntenegrului la Petersburg e în legătură cu afacerea succesiunii la tronul sêrbesc. Austro-Ungaria ar voi sĕ fie proclamat moştenitoriu fiul mai mare al prinţului Petru Karageorgevici, şi nici regele Alexandru nu ar avé nimic în contra acestei proclamări, dar' nu se învoesce regina Draga.

In cât privesce regularea finanţelor, ministrul *Popovici* a plecat de nou la Viena sĕ esopereze un împrumut pentru amortisarea datoriilor de stat.

Din Sĕlişte.

— Impărţirea daruri[illegible] Crăciu

— 23 Decembr

Zi de bucurie şi de înălţare sufl a fost acéstă Duminecă pentru noi, c ea ni-s'a dat prilegiul a asista la sĕvê unui însĕmnat act de milostenie: împăr de diferite daruri la peste 50 copii sĕraci comuna nóstră.

Pentru un act aşa de înălţător de inimi nici nu se putea afla alt timp mai potrivit, decât acum, în préjma Crăciunului, care e aşteptat cu atâta dor de toţi şi de tóte.

Si nu făr' de motiv, căci Moş-Crăciun după o rătăcire preste mări şi ţeri în timp de 6 sĕptĕmâni, se abate şi pe la casele Românilor, aducênd o mulţime de daruri mai ales copiilor, prin ceea-ce li-se face mare bucurie.

Bine înţeles, de aceste bucurii se împărtăşesc numai copiii bogaţilor; pe când cei sĕraci?...

Sĕ li-se procure şi acestora bucurie, şi sĕ li-se aline cel puţin în parte nĕcazurile, iată scopul actului sĕvêrşit astăzi; cea-ce s'a şi ajuns, căci bucurie şi veselie se putea ceti din ochii fie-cărui copil dăruit, şi lacrĕmi de bucurie au fost lacrĕmile vĕrsate de mamele lor şi de unele femei, cari au fost presente.

Impărţirea s'a făcut într'un mod cât se póte de sĕrbătoresc.

Intâiu un cor compus din copiii şcólei a esecutat cântările: *Nascerea Ta, Ce vedere minunată şi Moş-Crăciun.* Intrĕ aceste cântări au fost intercalate douĕ declamaţiuni: *Femeia binefăcĕtóre* şi *Copilul cerşitor*, cari au făcut o bună impresiune asupra ascultătorilor.

După acésta directorul şcólei, dl *Lăpĕdat,* rostesce un scurt discurs, în care arată, că Crăciunul aduce pentru copiii bogaţilor diferite bucurii pe cari sĕracii nu le pot avé. Pentru a procura şi pentru acestia bucurie, direcţiunea „*Casei de păstrare*“ din loc a pus şi anul acesta, ca şi în trecut — la disposiţia nóstră suma de 200 cor. din care sĕ li-se cumpere daruri.

Acésta sumă n'a fost destulă pentru alinarea suferinţelor tuturor celor lipsiţi, şi astfel dînsul a fost silit sĕ se gândéscă la alte căi prin cari ar puté aduna bani pentru acest scop.

Drept aceea s'a adresat către comitetul „*Reuniunii de înfrumseţare*“ cu rugarea, ca sĕ aibă bunăvoinţă a face o colectă întrĕ fruntaşii comunei nóstre.

Colectarea au luat'o asupra d-lor cele mai de frunte dame din inteliginţa din loc, şi resultatul a fost cât se póte de mulţămitor, căci st. dómne *Veturia Dr. Stroia* şi *Maria Roman* au adunat suma de cor. 81, dómna *Maria P. Dragits* şi dşóra *Veturia Pop* suma de cor. 80·40 şi dómnele *Agapia Vulc* şi *Maria Comşa* suma de cor. 43·80, cari fac la olaltă suma de 205 coróne 20 fileri.

Din aceste sume s'au procurat hainele ce se împart, ear' o parte s'a reservat pentru anul viitor. Apoi mulţămesce în numele copiilor, ce se vor împărtăşi, în locul prim on. direcţiuni a „Cassei de păstrare“ şi apoi st. dómne, cari au avut bunăvoinţa de a lua asupra d-lor greaua şi neplăcuta sarcină de a colecta, precum şi tuturor celor ce au dat obolul lor pentru acest scop.

Rênd pe rênd sunt chemaţi apoi copiii sĕraci şi împărtăşiţi: unii cu păpuci, alţii cu roculeţe, cu căciuliţe, etc.

După acestea vorbesce dl protopop Dr. Ioan *Stroia.*

Dl protopop întrĕ altele zice, că Crăciunul este sĕrbătórea, în care Dzeu ni-a făcut cel mai însemnat dar, dându-ne pe însuşi fiul seu, şi deci şi noi ca creştini suntem datori la acésta serbătóre a da daruri.

Acésta a fost bine înţelésă de lumea creştină apusénă, care în ajunul Crăciunului arangiază sĕrbări, la cari iau parte bogaţi şi sĕraci. Bogaţii aduc daruri şi dau celor sĕraci şi astfel toţi se bucură.

In urmă asigură direcţiunea şcólei, că dsa cât şi ceialalţi preoţi de aici îi vor da tot sprijinul în astfel de scopuri nobile, de óre-ce a ajuta pe cei sĕraci este una dintrĕ datorinţele impuse de biserica creştină.

Se adresézā apoi către copiii şiţi şi le zice: Dragii mei, nu ştiţi c aţi căpĕtat aceste daruri şi aşa tr fie, căci zice-se: „Sĕ nu ştie stânga drépta“. Dar' chiar dacă aţi şti, cr le puteți mulțămi zicêndu-le: „mulțămim“. Nu. Numai atunci le veți puté fi mulțămitori, dacă vĕ veți face din zi în zi mai vrednici și veți deveni creștini buni. Atunci se va pogori darul lui D-zeu, Iisus Christos în inimile vóstre, care vĕ va umplea de bunătăți.

Urméză apoi prelegerea D-lui înv. *Dumitru Mosora* despre binefaceri și bine-făcĕtori, o prelegere fórte potrivită momentului și bine succésă.

Am nădejde ca Dl *Mosora* va publica acéstă prelegere și deci cred că e superfluu a o scrie în reasumat.

Cu acésta s'a intrerupt șirul prelegerilor, pentru a se reîncepe în postul Paștilor.

Leonil.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțéscă din Deeș.

— *Raport special.* —

— 10 Ianuarie n.

In 18/31 Decembre 1901 s'a ținut conferența preoțéscă din protopresbiteratul Deeșului. Inainte de conferență s'a ținut serviciul divin, la sfêrșitul căruia preotul T. Cotuțiu a cetit o cuvêntare instructivă despre chemarea preotului ca predicator al cuvêntului lui Dzeu. După terminarea acestora preoții presenți s'au adunat în sala de învĕțămênt a școlei nóstre poporale din loc, unde protopresbiterul președ. T. Herman a deschis conferența, fiind presenți 13 preoți, cu scuse au absentat 3, ear' fără scusă 9; în 5 parochii, fiind vacante, și în 4 filii, nu sunt preoți aparte. — Notariu: G. Hango, bărbați de încredere pentru verificarea protocolului: T. Cotuțiu, V. Cupșa și Gr. Lador.

Trecêndu-se la ordinea zilei, protopresbiterul preș., raportéză, că afară de preotul G. H. mai mulți dintre preoți nu și-au decopiat încă spre orientare resoluțiunea P. V. Consistoriu, Nr. 1504—1900, dată la conclusul conferenței din 1899. Pentru încetarea acestor anomalii, conferența decide tipărirea tuturor resoluțiunilor consistoriale date la conclusele conferențelor preoțesci din acest tract.

Conclusul acesta însĕ mie mi se pare neducĕtoriu la scop, căci fiind resoluțiunile consistoriale de tot generale, preoțimea tot nu are de unde sĕ se informeze în detaiuri cu privire la esecutarea cutărui conclus.

Eu sum de părere și acum, ca *sĕ se tipăréscă per extensum protocólele conferențelor la cari se pot adauge și resoluțiunile consistoriale, ba și un estras din elaboratele mai de valóre presentate.*

Și mai bun servițiu s'ar face însĕ preoțimei, preste tot, dacă P. V. Consistoriu studiând obiectele și propunerile desbătute în conferențele preoțesci, ar compune și emite un circulariu analog circulariului Nr. 5362 1901 referitoriu la conferențele învĕțătoresci, căci atunci toți preoții din archidiecesă ar sci ce s'a lucrat în tóte conferențele preoțesci, de pretutindenea, și în casul acesta s'ar scuti preoții de decopieri și de tipăriri costisitóre.

P. V. Consistoriu luând la cunoscință cu plăcere conclusele aduse în conferența din anul 1900, în special cel referitoriu la disertațiunile presentate, și cel referitoriu la însărcinarea preoțimei de a împărtăși conferențelor următóre resultatele, ce le-au putut esopera prin parochii cu privire la înaintarea poporului, — față de preoții absenți fără scusă, a dispus ca șeful tractual sĕ ia protocol cu ei și sĕ îl aștérnă spre ulterióră dispunere față de ei.

Intr'adevĕr, că nu pot condamna de ajuns pe cei ce absentéză fără cause binecuvêntate de la astfel de întruniri, căci cu voie și numai din lene și indiferentism se lipsesce de un mijloc atât de potrivit pentru cultivarea proprie și pentru câștigarea de cunoscințe nóue, după trebuințele têmpului de azi; și mai cu sémă condamn pe aceia, despre cari sciu, că afară de Liturgieriu și Molitvelnic numai atunci cetesc vre-o altă carte ori jurnal, când acela le cade, așa zicênd, ca din ceriu, în mână, din întêmplare. Și apoi, ce e și mai rușinos, tot astfel de preoți, și încă de cei în stare materială mai bună, strigă mai mult, că nimeni nu se intereséză de sórtea lor. Cu astfeliu de preoți apoi, ori unde te întâlnesci, prima vorbă le este: ce-i cu congrua? încât întrebarea acésta a devenit proverbială, stereotipică pe aici. Sĕ vede, că Românul numai atunci se intereséză el personal de sórtea sa, când i-a ajuns cuțitul la os. Dar' óre nu va fi odată prea târzie o astfel de interesare?! Caveant consules...

In firul desbaterei asupra pastoralei Escelenției Sale I. P. S. D. archiep. și metrop. la propunerea dluiT. Cotuțiu conferența rógă pe P. V. Consistoriu sĕ fie cu mai multă considerare la conferirea ajutórelor din fund. Andronic pentru elevii meseriași din aceste părți unde suntem mai espuși și mai înapoiați pe tóte terenele decât într'alte părți; ear' cu privire la învĕțarea poporului prin cuvêntări din partea preoțimei, la propunerea protopr. T. Herman, conferența decide, ca pentru efectuirea controlei în acésta direcțiune, fie-care preot pe respunderea consciinței sale și sub controla poporului sĕ pórte un conspect, în care sĕ se facă evident: când și despre ce a predicat poporului la serviciul divin și la alte ocasiuni, ear' protopresbiterul sĕ vidimeze acest conspect cu ocasiunea visitațiilor canonice, și sĕ se informeze despre esactitatea lui și de la popor. (Va urma.)

NOUTĂȚI

An nou fericit *poftim tuturor corespondenților, colaboratorilor și cetitorilor ziariului nostru.*

*

Din causa *sfintei sĕrbători a „Tăerei împrejur și a S. Vasilie“ numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Sâmbăta viitóre.*

*

Moștenitorul nostru — general rusesc. Țarul *Nicolae II.*, în semn de distincțiune și amiciție, a numit pe archiducele *Francisc Ferdinand* general de cavalerie al armatei rusesci. Pentru a preda archiducelui epoletele de general țarul a trimis la Viena pe colonelul Bellegarde, cu strălucită suită, care Vineri fiind primit în audiență la archiducele, s'a achitat de onorifica misiune.

*

Balul „reuniunei femeilor române din Sibiiu“. Am primit învitare la balul ce'l arangéză *„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“* în 25 Ianuarie st. n. 1902 în sala cea mare a casei societății (Gesellschaftshaus) din Sibiiu. Inceputul la 8 ore séra. Conform hotărîrîlor luate, biletele de întrare se vênd în ziua balului în camera Nr. 3 de la Hotelul „Impĕratul Romanilor“, întrĕ orele 10—12 a. m. și 3—5 p. m. — de persónă cu 3 cor. și sara la cassă cu 4 cor. Prețul unei loge r. I. 16 cor., — r. II. 12 cor., — pe galerie 8 cor. Ofertele marinimóse și suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Personal. Aflăm cu mare părere de rĕu că I. P. S. Sa Metropolitul *Iosif* al Moldovei se află de câteva zile greu bolnav și într'o stare care inspiră cele mai serióse îngrijiri.

*

Reuniunea română de musică din Sibiiu va ține probă ordinară *Mercuri* (15 Ianuariu n.) la 6 ore séra în localul obicinuit. P. T. membri sunt rugați a participa în numĕr complet.

*

Scumpirea cărților și mandatelor postale. In 10 Ianuariu st. n. a întrat în vigóre ordinațiunea ministerială referitóre la scumpirea cu *1 filer* a cărților și mandatelor postale.

*

Budgetul cultelor — în comisiunea financiară. De câteva zile s'a început în comisiunea financiară a dietei desbaterea budgetului pe 1902. Zilele acestea fiind la ordine resortul cultelor și instrucțiunei publice, dăm din desbaterile asupra lui următoriul estras:

La titlul *gimnasiilor de stat* deputatul *Komjáthy* accentuéză de nou, că din punct de vedere naționalistic gimnasiile sunt rĕu plasate în țéră. *Berzeviczy* combătênd opinia lui Komjàthy arată, că școlele de stat plasate în regiuni locuite de naționalități stau în prima linie în serviciul ideii de stat magiar. Natural, că în prima linie trebue sĕ se aibă în considerare interesele magiarismului, trebue însĕ dată și celorlalte naționalități posibilitatea cultivării. *Hieronymi* e de părerea, că nu plasarea școlelor medii e lucrul principal, ci tendința, ca societatea magiară sĕ cuceréscă și atragă la sine pe tinerii naționalităților. Ministrul *Wlassics* arată, că cea mai corectă politică e de a face atrăgĕtóre cultura magiară pentru ceilalți cetățeni. Silnicie nu eserciéză nici-unde (??), dar' pentru aceea totuși apără energic causa magiarismului.

Tot *Komjáthy* are nedumeriri și față cu institutele române pentru educația femeilor, în cari vede simptóme îngrijitóre pentru causa magiarismului...

Care va sĕ zică, noi nici pe banii noștri sĕ nu susținem școle pentru crescerea fiilor și fiicelor nóstre, — ca nu cumva dl Komjáthy și ceilalți de séma lui sĕ fie îngrijorați că nu ne vor puté magiarisa?!

*

† Hortensia Leontina Roșian n. Laslo, soția administratorului protopopesc gr. cat. Stefan Roșian, a rĕposat Sâmbătă în Cluj, în etate de 31 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut azi la orele $4^{1}/_{2}$ după amiazi în cimiteriul comun al Clujului. — Aibă parte de fericirea vecinică.

*

Oficeri din România în armata nóstră. Ministrul de rĕsboiu al României va trimite cât de curênd mai mulți oficeri la serviciu în armata austro-ungară, pentru a-și câștiga cualificațiune mai înaltă militară. Din fie-care soiu de armă va trimite câte doi oficeri, cari vor avé sĕ servéscă doi ani aici. Ear' în statul major din Viena vor fi trimiși doi oficeri de rang superior, având sĕ servéscă acolo nouĕ luni. Ministrul comun de rĕsboiu a împlinit cu multă prevenientă cererea ministrului român în acésta privință.

*

Ajunul Crăciunului în Agnita. Din Agnita ni-se scriu următórele: Tinerimea școlară din Agnita în preséra Nașterii d-lui Christos a făcut earăși un lucru vrednic de tótă lauda. Sub conducerea învĕțătoriului I. Paicu a predat fórte frumos producțiunea cu Irozii. Au ținut vorbiri atât dl înv. cât și tinerimea adultă referitóre la Nașterea mântuitoriului Christos. Vro 40 de școlari au declamat diferite colinde și alte declamări cu fórte mare pricepere. Voiu fi înțeles cât de bogată a fost programa, dacă voiu spune, că nu mai puțin de cât 3 óre a durat producțiunea și dacă ar mai fi durat încă 3 óre, tot nu ne-am fi săturat a asculta frumósele declamări ale unor copii, cari sunt sub 6 ani, dar' cu drag îi trimit părinții a cerceta școla, ce se conduce cu atâta zel și pricepere de dl Paicu.

*

Licitațiune pentru furnisare de petriș. De la oficiul de vicecomite al comitatului *Sibiiu* se aduce la cunoscință, că la *31 Ianuariu st. n. 10 óre a. m.* se va ține licitațiune de oferte pentru furnisarea petrișului de lipsă în anii 1902 până 1903 pe tóte drumurile publice comitatense de pe teritoriul comitatului Sibiiu. Conspectul despre cantitatea de petriș ce va trebui furnisat, contractul de furnisare și condițiunile speciale sunt la oficiul de edilitate (Staatsbauamt), în casa comitatului odaia Nr. 39, unde reflectanții pot lua informațiunile de lipsă.

*

Furtul din Fofeldea. Despre întêmplarea tristă din *Fofeldea*, ni se dau următórele amĕnunte. Sâmbătă în 22 Decembre a. c. la 3 óre p. m. s'a făcut înmormântarea membrului din comitetul parochial *Ioma Maniu*, care înmormêntare s'a servit de 3 preoți, și după cum prescrie tipicul, chiar în însași casa lui Dzeu, la care înmormântare a participat un numĕr fórte considerabil de popor, atât din comuna numită, cât și din comunele vecine. După terminarea înmormêntării, crâsnicul bisericii *Petru Chirtop* a închiat biserica și a plecat, după obiceiu, la casa mortului. Pe cale crâsnicul a dat înse preotului I. Bonea cheile spre îngrijire. Când a fost Duminecă diminéța în 23 Decembre la 7 óre, a venit crâsnicul și a luat cheile ca sĕ mérgă la casa lui Dzeu sĕ o curețe, murdărinduse cu publicul cel numeros asistat la înmormêntare. După-ce a întrat în bis. s'a dus în sfântul altariu, și din întêmplare a găsit dulapul tăiat acolo unde e cheia și deschis, după care crâsnicul a mers cu grabă la preotul și i-a spus ce s'a întêmplat. Chemând și pe primariul, s'au dus împreună la biserică și au făcut cercetare sĕ vadă ce s'a furat, când s'a constatat, că s'au furat 3 potire cari sunt suflate cu aur. Dintre acestea unul are inscripția pe el *„Alexandrina“* tot asemenea un discos avea inscripție pe el, și copia și lingurița încă aveau inscripții pe ele. Afară de aceea s'a mai furat încă 1 discos, 1 stea, 1 linguriță și o cruce mică de metal. La olaltă au fost deci 3 potire, 2 discóse 1 stea 1 copie și 2 lingurițe și o cruce mică. Cercetând mai deaprópe că pe unde ar fi întrat făptuitoriul s'a aflat un ochiu stricat la ferestra de la tinda femeilor și sticla așezată lângă părete afară. Făptuitoriul încă nu a putut fi descoperit.

*

Rĕsboiul Burilor. Din conspectele sĕptĕmânale trimise de *Kitchener* la Londra resultă că în decursul anului 1901 au căzut în lupte și au capitulat 18.400 Buri. Tot conspecte engleze arată însĕ, că la începutul anului 1901 erau sub arme 11 000 de Buri, ear' acum mai susțin lupta circa 10.000 din ceea-ce resultă, că Burii capĕtă considerabile întăriri din afară, deosebi din Capland.

*

„Micrococcus catarrhalis“ — sună frumos, ori nu? De aci încolo în loc de guturaiu ori catar, vom zice că avem micrococci catarrhali, acesta fiind numele baccililor cari provócă . . . . . désa folosire a batistei. Stimații micrococci își au conacul în berigată.

*

Cea mai frumósă gară. In *Lipsca* vor clădi o gară nouă, cum nu mai e alta în tótă lumea. Spesele clădirii sunt preliminate în sumă de *100 milióne de marce.*

*

Cinci ani de închisóre — pentru spionagiu. Alexandru Carina, fost căpitan într'un regiment de ulani, acusat că ar fi tradat puterilor strĕine secrete strategice de ale armatei austro-ungare, a fost tras în judecată la tribunalul din Viena. După pertractare de două zile tribunalul a osândit pe Carina la *$4^{1}/_{2}$ ani închisóre grea, aspriță cu post* cum și la perderea titlului de nobil și la espulsare de pe teritoriul tuturor provinciilor și regatelor representate în dieta imperială a Austriei.

*

Lumina polară. La primăvară va pleca o espediție științifică norvegiană la insula St.-Maien, ca sĕ facă observațiuni asupra luminei polare. Membrii espediției vor petrece pe insula St.-Maien întrégă vara. Spesele împreunate cu espediția le va suporta guvernul Norvegiei.

*

Petreceri teatrale în Hărastăș. La stăruința și sub conducerea parochului George Murĕșan și învĕțătoriului I. M. Popa tinerimea din *Hărastăș* a arangiat a doua zi de crăciun petrecere teatrală-declamatorică în favorul bisericei gr. or. ce e a se zidi în Hărastăș. Producțiunea tinerilor a avut frumos succes atât moral cât și material. Și-au jucat bine rolurile fetițele A. Maxim, M. Maxim, A. Rațiu, A. Muntean, și tinerii G. Moldovan, I. Granatir, I. Rațiu și O. Murĕșan. Asemenea și tinerul T. Chiorean, care a declamat poesía „Noi vrem pămênt“. Venitul curat a fost 80 cor. 76 fileri. Laudă merită și proprietariul Racolția, care a ridicat pe spesele sale bina, cum și suprasolvitorii I. Tĕuțian, G. Sâmpălean și T. Rațiu.

*

Petrecere în Purcăreni. Am primit învitare la producțiunea musicală-teatrală împreunată cu dans ce se va ține Marți, în 1 Ianuarie st. v. 1902 în sala „Hotelului“ din *Purcăreni.* Inceputul la $6^{1}/_{2}$ ore séra. Prețul întrărei: de familie 2 cor. și de persónă 1 cor. Venitul curat e destinat pentru fondul zidirei unei biserici nouă gr. or. în Purcăreni. Ofertele marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale publică. Programul e următoriul: 1. „La o Rândunică“, de I. Costescu. 2. „La oglindă“, poesie de G. Coșbuc. 3. „De a'și fi . . . .“. 4. O declamațiune comică. 5. „Coróna cufundată“, de Böniche. 6. „Barbu Lăutaru“. Teatru. După producțiune dans.

*

Știri mĕrunte. Nicolae *Radu*, fost comptabil la banca din Cubin, e numit practicant provisor la oficiul de comptabilitate al comitatului Sibiiu. — In New-York s'au ciocnit Marți două trenuri; aprópe tóte vagónele s'au sfărmat țanduri, de sub ruinele cărora au fost scóse cincisprezece cadavre, ear' numĕrul răniților e de trei ori atâta. — In *Cluj* un câne turbat a mușcat alaltăeri opt ómeni; toți acestia au fost trimiși la Budapesta în institutul antirabic. — Vezuvul e earăși în ferbere; se ridică din el limbi de foc și curge lavă. — In *Zlatna* făptuitori până acum necunoscuți au jăfuit cămara locuitoriului I. Codru. — La sfêrșitul anului 1901 s'au împlinit un miliard de minute de la nascerea lui Christos.

Cărți și reviste.

A apărut:

Moș Călin, novelă de „Dorin“, publicată de redacția și administrația ziariului „Poporul Român“ din Budapesta, ca fascicol prim (Nr. 1) din Biblioteca „Poporului Român“, o intreprindere vrednică de laudă, căreia 'i dorim succes. Un fascicol costă 20 fil.

*

„Transilvania, organul Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, fascicolul X. (pe Decembre) a apărut cu următoriul sumariu: Către cetitori. Tricolorul românesc, de Iosif S. Șuluțiu. Cum s'a născut limba românéscă în Dacia?, de Dr. At. Marienescu. Prelegerile economice în despărțĕmintele Asociațiunii, — apoi notițe bibliografice și procese verbale din trei ședințe ale comitetului central.

„Transilvania“ apare în 10 fascicoli pe an și costă 10 coróne (membrii Asociațiunii o primesc gratis). Direcția Sibiiu, strada Morii Nr. 8.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., tórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., tórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Fotografiile grupurilor

(6 bucăţi cu grupuri diferite), cari au luat parte la „Petrecerea poporală“ aranjată în 9/22 Septembre 1901 de „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ se efectuesc în opt zile dela data primirii comandei cu preţul de **3 coróne** bucata (măr. 48/32) plus pachetare şi porto postal prin * * * * * * * * * * * * * * * * * *

* **Librăria Tipografiei archidiecesane.** *

◆ ◆ ◆

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

◆ ◆ ◆

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

şi publicaţi de

Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

„PLUGARIUL“,
Institut de credit şi economii, societate pe acţii în Săcădate.

Domnii acţionari ai **Institutului de credit „PLUGARIUL“, societate pe acţii** prin acésta se invită la

a IV-a Adunare generală ordinară,

care se va ţiné în *Săcădate, la 23 Ianuariu c. n. 1902, la 2 óre p. m.* [5] 1—1

Obiectele:

1. *Raportul anual al direcţiunii asupra bilanţului anului 1901 şi raportul comitetului de supraveghiere.*
2. *Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiere referitóre la împărţirea profitului curat.*
3. *Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.*
4. *Eventual alte propuneri urgente.*

Acei domni acţionari, cari sau în persónă sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunare în vîrtutea § 17 din statute, au a depune acţiile scrise pe numele lor precum şi plenipotenţa înainte de deschiderea adunării generale la cassa societăţii pe lângă revers.

Săcădate, la 4 Ianuariu 1902.

Direcţiunea.

Contul bilanţului pro 1901. — Mérleg-számla.

ACTIVA.		K f
Cassa în numerar — Készpénz		411·18
Cambii escomptate — Váltótárcza		58668·50
Mobiliar — Felszerelés	270·—	
10% amortisare — leirás után	30·—	240·—
Debitori — Hitelezők		25·—
		59,344·68

PASIVA.		K f
Capital social — Részvénytőke		10,000·—
Fondul de reservă — Tartalék alap		2,310·—
Fondul de binefaceri — Jótékonyalap		100·—
Depuneri spre fructificare — Betétek		32,443·65
Reescompt — Viszleszámitolás		12,680·—
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék		64·—
Interese transitóre — Előlegezett kamat		205·09
Profit transpus din 1900 — Áthozatott nyereség	64·31	
Profit din 1901 — Tiszta nyereség	1477·63	
		59,344·68

Profit şi perderi cu 31 Decembre 1901. — Nyereség és veszteség.

DEBIT.		K f
Interese la depuneri — Betét kamat		1,911·36
Spese — Költségek		137·42
Contribuţiuni — Adó:		
10% dare dela depuneri — betétek után	191·14	
dare directă — egyenes adó	347·02	538·16
Salare — Fizetések		450·—
Amort. din mobiliar — Leirás felszerelésből		30·—
Profit — Tiszta nyereség		1,541·94
		4,608·88

CREDIT.	K f
Interese de escompt — Kamat leszámitolt váltok után	4,544·57
Profit transpus din 1900 — Múlt évből áthozatott nyereség	64·31
	4,608·88

Săcădate, la 31 Decembre 1901.

Constantin Prie m. p.,
preşed.

Ioan Stanciu m. p.

Ioan Iordachie m. p.

Ioan Georgescu m. p.

Revĕḑut şi aflat în ordine şi în consonanţă cu registrele.

Toma Mahara m. p. **Ioan Bucur** m. p. **Toma Podea** m. p. **Ioan Petrişor** m. p.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu	C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * * *

NOU! **Pro 1902** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 2 Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Ianuariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de donĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

4906.

Invităm la abonament nou, pe anul început, cu preţurile indicate în fruntea foii, şi rugăm pe vechii nostri abonaţi sĕ-şi renoéscă cât mai grabnic abonamentul, pentru ca sĕ nu se facă întreruperi cu espedarca foii. Totodată îi rugăm sĕ stăruе pentru lăţirea ziariului nostru, chemat a lucra şi în viitor cu tot zelul la înaintarea poporului nostru pe tóte terenele vieţii publice, special însĕ pe cel bisericesc şi şcolar.

Administraţia.

„Politică naţională.“

Sibiiu, 17 Ianuarie n.

I.

Mĕsurile de desnaţionalisare, luate din partea guvernului german faţă de Polonii din Posen, şi mai ales mijlócele întrebuinţate din partea organelor de stat întru ajungerea acestui scop, — au format zilele trecute obiect de discuţie în parlamentul prusian.

Ofensatul sentiment naţional al Polonilor ajunşi sub stăpânire germană se credea în drept a cere lămuriri de la guvern, dacă aceea ce se face pe terenul acesta în Posen se face cu ştirea şi cu consentimentul guvernului german, ear' cancelariul *Bülow* s'a vĕdut îndatorat a rĕspunde, fără nici o reservĕ, că nu numai cu ştirea şi consentimentul guvernului german s'au luat mĕsurile de desnaţionalisare faţă de Polonii din Posen, ci chiar la *ordinul* guvernului, care află de necesar lucrul acesta, în interesul *„politicei naţionale“* pe care dator este sĕ o urmărescă.

Bieţii Poloni îşi vor fi perdut în urma acestei declaraţiuni a contelui *Bülow*, — care are mare asĕmănare cu declaraţiuni de asemenea natură ale vre-unui *Tisza* sau *Bánffy* óre-care, — ori-ce rază de speranţă de a mai puté eşí învingĕtori din lupta purtată pentru conservarea caracterului şi individualităţii lor naţionale, — pentru-că guvernul german e puternic, şi e puternic elementul german, faţă de care ei formézâ numai o disparentă minoritate, atât de slabă, în cât nici nu se pot gândí la lupte seriόse, ci vor trebuí sĕ se plece şi sĕ se supună sorţii.

Din punct de vedere uman şi creştinesc, e de condamnat aceea ce face guvernul german cu Polonii, precum preste tot de condamnat e ori-ce încercare de desnaţionalisare, pentru-că formézâ atentat direct la intenţiunile dumnezeirii, care nu pentru aceea a făcut pe Polon, ca sĕ fie germanisat sau rusificat, şi pe Român şi Slovac, ca sĕ fie magiarisat, ci pentru-ca sĕ rĕmână aceea ce e, şi pentru-ca fie-care în limba sa sĕ se perfecţioneze şi sĕ mérgă înainte pe calea care duce la desĕvêrşire.

E criminală deci ori-ce încercare de desnaţionalisare; şi trebue sĕ aducă asupra sa pedeapsa de sus mai ales ori-ce încercare de desnaţionalisare care se face sub firma şi la umbra *religiunii*, cum se face bunăóră din partea guvernului german în şcólele poporale din Posen, — pentru-că religiunea nu e mijloc pentru politică, şi nu se învaţă cu bastonul şi cu croirea de pedepse grele pe seama celor-ce nu vreau sĕ o înveţe în limbă străină, ci în limba lor proprie. Şi fórte bine a zis deputatul polon *Jazdewski* în dieta prusiană, că a cere aşa ceva este *barbarie*, şi că întréga lume civilisată va numi *barbarie* procedura guvernului german.

O, dar' elementul german primesce epitetul şi aplaudézâ cancelarului *Bülow*, când acesta, imitând pe acela cu care nu se póte nici pe departe asemăna, — pe *Bismarck*, — dă şi el cu pumnul în masă şi strigă că aşa *trebue* sĕ fie, pentru-că toţi cei din Germania *trebue* sĕ ştie nemţesce, fiind-că aşa cere *„politica naţională“* a marelui imperiu german!

Dar' ştim sĕ facem deosebire întrĕ *religiune* şi *politică*; şi pe când din punct de vedere creştinesc condamnăm desnaţionalisarea Polonilor din Posen, — din punct de vedere politic trebue sĕ o admitem, fără a aproba însĕ *mijlócele* întrebuinţate întru esecutarea ei. Căci în cele din urmă, Polonii din Posen *prin cucerire* au ajuns sub stăpânire germană; şi fie-care cuceritor se află în drept *a dicta*, ear' nu *a primi* condiţiuni de viéţă pe séma celui cucerit. Guvernul german se află deci în drept a cere aceea ce de fapt cere de la Poloni, *sĕ se facă Germani*, pentru-că prin cucerire i-a primit în posesiune. Şi guvernul german se află în drept şi a se provoca la *„politica naţională“*, la *„cultura naţională“* şi la *„interese naţionale“* când o cere acésta, — fiind-că de fapt Germania e stat *naţional*, cu politică pronunţată *naţională*.

Dar' aceea ce póte face Germania, guvernul german, elementul german preste tot, faţă de Polonii din Posen, — nu o póte face Ungaria, guvernul magiar şi preste tot elementul unguresc faţă de naţionalităţile nemagiare din patria acésta comună, — după cum ar dorí şovinistii magiari şi ziarele redactate de ei, — pentru-că la noi în ţéră sunt cu totul altele raporturile, după cum vom arăta în articolul următoriu.

Din parlament. Eri, Joi, s'a ţinut prima şedinţă a dietei magiare, după vacanţele de Crăciun. Avea sĕ se continue discuţia asupra statificării casselor şi a esactoratelor comitatense, dar' prim-ministrul *Széll* aflându-se bolnav la Viena, în urma unei operaţiuni căreia a trebuit sĕ fie supus, a depeşat presidentului de cameră, contelui *Apponyi*, sĕ iee de la ordinea zilei acest proiect de lege, pe care domnul *Széll*, ca ministru de interne, vosce sĕ 'l susţină şi apere singur în faţa parlamentului. Dieta şi-a dat consentimentul şi a decis, ca Sâmbătă sĕ iee în discuţie proiectul de lege al ministrului de honveđi, referitor la contingentul de recruţi pentru anul curent.

Act de volnicie. Ziarele patriotice laudă mult pe comitele suprem al comitatului *Liptau*, din motivul, că cu ocasiunea ţinerii ultimei congregaţiuni nu a permis Slovacilor, membri ai congregaţiunii, sĕ vorbéscă în limba lor maternă. Lume întórsă! Se aduc laude celui-ce tras la rĕspundere şi pedepsit ar trebuí sĕ fie, pentru-că a comis act de volnicie şi de călcare de lege. Paragraful 3 din legea naţionalităţilor spune anume destul de apriat, că în adunările jurisdicţiunilor fie-care membru are dreptul sĕ vorbéscă în limba sa maternă, fără privire la aceea, dacă limba sa e, sau nu e limbă protocolară. Şi atâta cel puţin e de aşteptat de la fie-care comite-suprem, fie chiar şi al comitatului *Liptau*, — ca sĕ cunóscă legea! Dar' vorba ăluia, ca la noi la nimeni!

Congresul catolicilor. Joia trecută s'a deschis la Budapesta congresul pentru autonomia catolică, şi de atunci se ţin şedinţe în fie-care zi, discutându-se chestia, dacă e bun sau nu proiectul de statut organic, elaborat din partea comisiunei de 27, şi dacă póte fi primit de basă pentru organisarea autonomă a bisericei romano-catolice? Majoritatea, condusă de contele *Apponyi*, e pentru acceptarea proiectului, pe când minoritatea, din care fac parte şi câţiva membri ai înaltului cler catolic, condusă de contele *Zichy Nándor* şi *Ugron Gábor*, combate energic proiectul, despre care afirmă, că e compus din punct de vedere *politic*. Prelaţii bisericei gr. cat. române nu iau parte la congres, drept documentare, că nu sunt inclinaţi sĕ jertféscă independenţa bisericei lor şi sĕ între într'o autonomie cu romano-catolicii. De altcum tóte semnele arată, că congresul catolicilor se va termina şi de astă-dată fără nici un resultat.

Anul-nou — în Sibiiu.

Conform obiceiului bun şi îndemnaţi de stima şi iubirea faţă de Inaltpreasânţia Sa metropolitul nostru, fruntaşii societăţii române din Sibiiu, — fără deosebire de confesiune, sub conducerea Preacuvioşiei Sale archimandritului Dr. *I. Puşcariu* s'au presentat Marţi la Inaltpreasânţia Sa spre a-'l felicita de Anul-nou. Intruniţi în salonul cel mare al residenţei, în numĕr de apróре o sută inşi, Preacuvioşia Sa archimandritul Dr. *I. Puşcariu* a rostit un frumos şi de la inimă isvorit discurs de felicitare, în care a zis cam următórele:

„.... Membrii consistoriului archidiecesan, ai corpului profesoral şi ai celorlalte corporaţiuni bisericesci, împreună cu membrii inteligenţei române din Sibiiu, conform vechiului obiceiu bun al bisericei nóstre şi îndemnaţi de stimă şi recunoştinţă ne-am presentat spre a depune la piciórele Escelenţiei Vóstre omagiile de stimă şi recunoştinţă pentru zelul şi dragostea cu cari neobosit lucraţi spre folosul şi binele bisericei nóstre dreptmăritóre şi al neamului românesc. Escelenţa Vóstră sunteţi capul, conducĕtoriul activ al bisericei nóstre, centrul, care prin exemplul activităţii zelóse ne daţi şi nouĕ îndemn şi îmbărbătare, ca sub înţeléрta conducere a Esc. Vóstre sĕ ne punem şi noi modestele puteri în serviciul acţiunilor îndreptate spre binele, folosul şi prosperarea bisericei şi prin ea al neamului românesc. Pătrunşi de iubire fiéscă faţă de bunul nostru părinte sufletesc, şi de recunoştinţă şi admiraţiune faţă de înţeleptul şi zelosul primmuncitoriu în via Domnului, dorim, ca Provedinţa divină sĕ Vĕ binecuvinte încă cu mulţi ani de viéţă şi deplină sănĕtate, pentru-ca mulţi ani sĕ puteţi conduce încă naia bisericei nóstre spre limanul înfloririi şi prosperării. Sĕ trăiţi la mulţi fericiţi ani!“

La acestea Inaltpreasânţia Sa a rĕspuns următórele:

„Felicitările D-tre, interpretate prin elocuentele cuvinte ale Ilustrităţii Sale d-lui archimandrit, sunt cu atât mai plăcute inimei mele, cu cât le consider ca eflux al dragostei şi alipirii Dtre nu numai cătră mine, ci şi cătră biserica nóstră dreptmăritóre şi cătră întreg neamul românesc.

Anul-nou, şi peste tot schimbarea anului este un punct în care omenimea s'a deprins sĕ-şi revóce în memorie evenimentele anului încheiat şi lucrările sĕvêrşite de ea în cursul acelui an, şi din resultatele acelei lucrări sĕ facă combinaţiuni pentru viitoriu. E greu însĕ a face combinaţiuni la viitoriu, pentru-că acela e acoperit cu vĕl nepătruns de ochiul omenesc; pentru-că acela e în grija Tatălui ceresc a tot ştiutoriu şi a tot bun, care împarte după dreptate şi vrednicie darurile şi bunătăţile sale. Una însĕ e adeverit, că adecă sórtea ómenilor e în mâna lor, şi cum lucrézâ ei aşa le va fi şi sórtea. Esperienţa de tóte zilele ni-o dovedesce acésta. Din acésta esperienţă sĕ luăm şi noi învĕţătură şi îndemn, ca în dragoste frăţéscă şi cu zel şi preseveranţă sĕ lucrăm toţi pentru a crea bisericei şi neamului sórte tot mai bună. Sĕ privim în jur de noi şi vom vedé ce mult înapoiaţi suntem faţă cu popórele conlocuitóre. Acésta încă sĕ ne deie îndemn la muncă necontenită pe tóte terenele. Suntem încunjuraţi de neprietini. Dacă nu putem câştiga dragostea altora, cel puţin noi întrĕ noi sĕ ne iubim, ca fraţi de un sânge, şi în bună înţelegere sĕ lucrăm pe tóte terenele pentru înaintarea neamului. Dintrĕ tóte terenele însĕ, cel mai probat e terenul bisericesc, cu puteri îndoite sĕ nisuim deci a cultiva acest teren. In acéstă privinţă putem lua îndemn chiar de la popórele conlocuitóre, şi situate cu mult mai bine de cât noi. Acestea încă, de-şi au mai multe terene de activitate întru promovarea intereselor lor, totuşi rênd pe rênd au venit la convingerea că cel mai sigur şi mai ducĕtor la scop e terenul bisericesc şi pe acest teren îşi concentrézâ şi ele activitatea...

Dar', st. d., nisuinţele şi silinţele ómenilor, fără darul şi binecuvêntarea lui Dumnezeu nu vor puté da nici-odată resultatele dorite. Rog deci pe Dumnezeu sĕ reverse asupra lucrărilor nóstre darul şi binecuvêntarea sa, şi 'l rog sĕ vĕ deie încă mulţi fericiţi ani, ca sĕ conlucraţi la tot ce e bun şi folositoriu bisericei şi neamului nostru şi sĕ vedeţi realisate dorinţele pentru cari conlucraţi şi ostăniţi. Sĕ trăiţi la mulţi fericiţi ani!“

Atât discursul de felicitare, rostit de Preacuvioşia Sa archimandritul Dr. I. Puşcariu, cât şi rĕspunsul Inaltpreasfinţiei Sale, schiţat mai sus, au fost urmate de însufleţite aclamaţiuni din partea celor presenţi.

*

De la Inaltpreasfinţia Sa publicul a mers la residenţa Preacuvioşiei Sale archimandritul-vicariu *Dr. I. Puşcariu*, căruia prin graiul protopresbiterului *Ioan Papiu* i-a dorit mulţi fericiţi ani şi deplină putere şi sănĕtate spre fericirea şi binele bisericei, al cărei vrednic şi binemeritat fiu şi şef substitut este.

Motivul discursului de felicitare rostit de dl Papiu fiind *familia* („ca fii ai familiei mari a bisericei, îndemnaţi de dragoste faţă de părintele al doilea al acestei familii, faţă de substitutul capului bisericesc“ ... zisese dl Papiu) — Preacuvioşia Sa încă şi-a luat drept motiv al rĕspunsului sĕu *familia mare* a întregei românimi, dorind ani mulţi fericiţi celor cari s'au presentat sĕ 'l felicite, familiei lor, fraţilor din întrégă ţéra şi tuturor membrilor acestei familii mari: *întregei românimi.*

După scurtă întreținere la masa ospitală a Preacuvioșiei Sale, publicul a mers apoi la locuința dlui protopresbiter I. Papiu și la a celorlalți onorațiori, spre a se degaja de frumósa și familiara datină a felicitărilor de Anulnou. Fie, ca multele doriri de bine esprimate cu acésta ocasiune, sĕ'și afle realisare și particular, referitor la persónele felicitate, și în general, referitor la biserică și — întrégă românimea.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțéscă din Deeș.

— *Raport special.* —

— 10 Ianuarie n.

(Urmare.)

Urméză un conclus al conferenței, pe care nu-l pot primi de loc, nu din principiu, ci din causa motivelor din cari s'a adus. E vorba de conclusul adus de sinodul protopr. din tr. Solnocului, ca cotisațiunea aruncată pe parochii pentru salarisarea protopresbiterului, sĕ o plătéscă preoții, cantorii și crisnicii, care conclus a fost transpus și acestei conferențe spre desbatere. Față de acest conclus al sinodului pp. din tr. Solnocului, la propunerea preotului T. Cotuțiu, cu majoritate de voturi conferența a decis, ca consistoriul sĕ facă economisări de sus și sĕ nu pună atâtea taxe pe popor, mai făcênd și pe preot esecutor asupra poporului, prin ce apoi nu se pot evita certele dintrĕ preot și popor; apoi după ce de la introducerea constituționalismului în biserica nóstră biserica nu a ajutorat preoțimea de loc cu nimic, nici chiar din fondul sidoxial, cum i-s'a promis, — acum este nedrept, ca din salariul primit exclusiv de la popor și de la stat (congruă, ajutor de la străini) sĕ contribue la salarisarea superiorilor sei, ceea ce nici nu s'a pomenit până acum nicăiri la nici o branșă, nici chiar la stat; ba ce e mai mult, la contribuirea acésta sunt constrînși și cantorii și crisnicii, cari aprópe pretutindenea servesc gratuit bisericei, ori pentru o remunerațiune de tot disparentă și neînsemnată, și încă fără conlucrarea lor.

Motivele din cari s'a adus acest conclus, pe cât sunt de necuviinciőse, pe atât sunt și de neadevĕrate. Admonierea, ca consistoriul sĕ facă economii de sus, e superfluă, ca lipsită de ori-ce basă; dar' e și o necuviință, căci un for inferior nici nu este îndreptățit a lua la rĕspundere pe forul seu superior și încă fără nici o basă reală; tot așa este de neadevĕrat și motivul, că biserica nu a ajutorat preoțimea până acum cu nimic. — Dar' stipendiile date fiilor de preoți din diferitele fonduri bisericesci, nu sunt ajutóre? Dar' ajutórele date preoteselor vĕduve, orfanilor și multor preoți lipsiți la extrem, nu sunt nimic?

Eu cred că par. Cotuțiu și-a ales aceste motive, ca pe cele mai practice înaintea ologului nepriceput și înaintea ómenilor stăpâniți prea mult de interese materiale, numai pentru a-și câștiga popularitate în vederea vre-unui scop personal, cu tóte, că bine știe și D-sa, că fără de lucru și fără de jertfe nimic nu se póte ajunge.

Mulți preoți, stăpâniți de vederile D-sale, până acum, când li-se cerea câte ceva pentru crearea de fonduri, ziceau, că de unde sĕ dee, când nici ei nu capĕtă nimic de nicăiri, și în parte le era justă motivarea; ear' acum, după ce li-s'a ameliorat sórtea binișor prin ajutoriul de la stat, zic, că de ce sĕ dee din ajutoriul primit de la străini!? și nu cugetă la aceeea, că străinul le póte și detrage ajutoriul, și necreând fonduri acum când pot, biserica nu va avé de unde-i salarisa regulat nici în viitoriu. — Ei, apoi mergênd pe astă cale, nu vom ajunge la bine nici odată! Motivarea conclusului acestuia aruncă o lumină fórte sinistră asupra internului celor ce o au primit.

A urmat cetirea elaboratului păr. V. Cupșa despre concubinat, pentru care conferența îi esprimă mulțămită protocolară.

Rapórtele preoților V. Andreiu, V. Cupșa, T. Cotuțiu, I. Giurgiuca și C. Micu despre lucrările lor în parochii pentru înaintarea poporului, conferența le ia cu plăcere la cunoscință, rĕmânênd ceilalți preoți in obligo a presenta astfel de rapórte în conferența viitóre; tot așa și catalógele cărților aflătóre în bibliotecile parochiale, presentate de preoții V. Cupșa, I. Giurgiuca și Constantin Micu, rĕmânênd și aici în obligo ceilalți preoți a le presenta conferenței viitóre.

Raportul comisiunii pentru studiarea cestiunilor privitóre la înființarea unei biblioteci protopresbiterale pentru înmulțirea cunoscințelor preoțimei tractuale, și la înființarea de diferite reuniuni pentru îmbunătățirea stării materiale, morale și intelectuale a poporului, — conferența, luându-l cu plăcere la cunoscință, esprimă păr. G. Hango cea mai căldurósă mulțămită protocolară pentru compunerea celor 9 regulamente și statute pentru diferite reuniuni, societăți și fonduri; tot așa îi esprimă mulțămită protocolară și păr. T. Cotuțiu pentru presentarea la păr. G. H. în scopul revisiunei comune a acelor regulamente și statute; păr. V. Cupșa, din causă de bólă n'a putut conlucra cu nimic la compunerea și revisuirea lor. (Va urma.)

„O oră într'o șcólă poporală“.

— *Articol plagiat.* —

Dacă azi vom lua amână opul întitulat „*Organ pedagogic*“ pentru educațiune și instrucțiune, edat de mult regretatul profesor *Ioan Popescu*, acum 32—33 de ani, și vom deschide la pag. 199, aflăm un paragraf sau capitol întitulat „*O oră într'o șcólă poporală*“.

Ințelesul acestui capitol, în puține cuvinte este acesta: Autorul (prof. *Popescu*) ar fi întrat pe timpul sĕu într'o șcólă poporală, unde — ceea ce cam rar se întêmpla atunci, — aflăm un învĕțător cu tóte forțele armonic și bine desvoltate, instruând cu tact și pricepere o sumă óre-care de elevi vioi și deștepți. Am zis anume, — o sumă óre-care — căci după cum ne spune, lipseau mulți și atunci, ca și astăzi, de la prelegere.

Acum, că prin acest pasagiu a voit a arăta cetitorilor „*Organului pedagogic*“ și în special educatorilor, cum ar trebui sĕ fie un învĕțătoriu, ca sĕ pótă fi numit — model; — sau că aievea i-s'a întêmplat așa ceva regretatului înțelept profesor, nu 'mi este scopul prin aceste rânduri a scruta, știind, că dată i'a fost posibilitatea atât pentru una, cât și pentru alta.

Voiesc însĕ cu tot dinadinsul a ști că dl învĕțătoriu *Petru Colțeu* ce scop a urmat, când în Nrul de Sâmbătă, 22 Decembre a. tr. st. v. al „*Tribunei Poporului*“ publică sub propria subscriere din *cuvênt în cuvênt* întreg capitolul mai sus numit din cartea rĕposatului prof. *Popescu?!*

Pardon; totuși a făcut o mică schimbare, dar' tocmai acesta-i este — *pĕcatul.* Adecă: în locul numelui adevĕratului autor 'și subscrie pe al sĕu.

Nu din rĕutate sau din invidie vreau sĕ stau cu dl coleg *Colțeu* puțin de vorbă în publicitate, căci n'am avut de când suntem amêndoi nici în clin, nici în mânecă, ba chiar nici nu ne cunóscem, ceea ce și dînsul va puté atesta: ci din contră, din principiu humanitar mânec, cred eu, dacă-i revoc în memorie zisele: „Ce ție nu 'ți place, altuia nu face“ și „Ce-i al meu, nu-i ș'al tĕu“!!

Intențiunea ce o ai dta dle *Colțeu* de a munci și pe terenul literar didactic e vrednică de tótă lauda.

Nu tot astfeliu putem zice și despre modalitatea și rolul ce ț'ai ales întru a deveni scriitor didactic însemnat așa dintr'odată. Pentru-că modalitatea 'ți este rea, cu rolul de — *plagiator* — ce ți-ai luat.

Dar' sĕ ne înțelegem.

Eu zic, că în loc de a plagia scrierile cutărui mare pedagog și a le da publicității ca product al nostru, mai bine și mai onest este a *ceti* astfeliu de scrieri cu încordată atențiune și apoi sĕ ne frămêntăm înșine mintea pentru a puté produce și noi câte un fĕt literar, fie și mai — *făr' de vreme* — la început, numai *original* sĕ fie.

Nu înțeleg, sĕ fim originali ca un Alecsandri, Odobescu ș. a, căci de la ómeni de talia modestelor nóstre forțe spirituale nici nu cere nime așa ceva. Dar', ca cel puțin „*ideea*“ sĕ fie originală, ear' pe aceea s'o îmbrăcăm cu cuvinte potrivite, pe cari ni-le-am însușit într'un mod, sau într'altul.

Dacă dta de ex. dle *Colțeu* cetiai pasagiul des amintit cu mare atențiune, puteai scóte o idee fórte potrivită, care îmbrăcându-o în cuvinte potrivite și formulându-o după tóte regulele stilistice, ar fi avut o valóre cu mult mai mare pentru dta, de cum are — *plagiatura.*

Nu ne oprește nime însĕ, ca pentru a ne documenta o aserțiune sau părere specială a nóstră, sĕ nu folosim unele enunciațiuni respective principii ale altora, dar' în casul acela se cuvine a spune de la cine le-am împrumutat.

Lucrul cel mai de căpetenie este însĕ, și pe acesta trebuie sĕ-'l aibă în vedere totdeauna cel ce face o lucrare, dorul de a'și *îmbogăți spiritul* prin munca sa proprie și nu pofta de mărire deșartă.

Ear' în rêndul al 2-lea sĕ caute totdéuna, că stă pe base solide, sau sĕ clătină sub dînsul piedestalul, pe care se crede cuciat? Căci știut este, că numai prin cercetări și scrutări sĕ află adevĕrurile științifice, menite a înzestra spiritul cu un capital de cunoscințe esacte. Altcum, tóte se prefac în fum.

A plagia însemnéză a lua de la altul, a îmbăta lumea cu apă rece, pe deoparte, ear' pe de alta a te crede însuți ceea ce de fapt nu ești.

Prelângă că astfel de ómeni nu folosesc omenimei și nici loruși: de regulă cad tocmai din închipuitul vêrf al apogeului măririi când nici nu viséză, și sfêrșitul e tragic. Căci zice un învĕțat modern: „Nimic nu e mai înșelător, decât a ști lucrurile pe jumĕtate“.

Și precum nu i-a stat bine „copilului, ce vrea sĕ fie mare“ din Abc. de *Popescu*, când a îmbrăcat vestmintele tatălui sĕu, ca sĕ arete bărbat, întocmai nu ne va sta bine nici nouĕ, celor *pitici* în literatură, dacă folosim munca altora, pentru a deveni pe ruinele puterei ei — *ciclopi*! — Cred că colegul *Colțeu* m'a înțeles.

Ioan Paicu
învĕțător.

Revistă esternă

Conflictul anglo-german. *Chamberlain*, ministrul coloniilor englezе, se pare a fi a nume lăsat de Dumnezeu sĕ provóce zizanie. Nenorocitul rĕsboiu cu Burii e isprava lui Chamberlain și tot isprava lui e și cérta pătimașă întrĕ presa engleză și cea germană. Cum se știe, înainte de asta cu câteva luni Chamberlain a ținut un discurs cu ocasiunea unui banchet politic dat în Birmingham și în acel discurs, pentru a justifica atrocitățile armatei engleze față cu Burii, a zis, că armata germană în rĕsboiul din 1870—71 a fost cu mult mai crudelă de cum e cea engleză în rĕsboiul din Transvaal. Atât i-a trebuit lui Chamberlain, pentru-ca întrégă presa germană sĕ-'l iee la rĕvaș, ear' după deschiderea dietei imperiale deputatul *Stolberg* sĕ interpeleze pe cancelarul *Bülov* în causa insultelor adresate de Chamberlain armatei germane. De sine înțeles, că Stolberg nu a tractat cu mănuși pe ministrul englez. La interpelația lui Stolberg cancelarul a dat următoriul rĕspuns:

„In privința aprecierilor făcute mai acum câtva timp de un ministru englez asupra modului de acțiune al armatei germane, cred că vom fi cu toții de acord, împreună cu toți ómenii cu dréptă judecată din Anglia. Dacă un ministru se vede silit sĕ-și justifice politica — și acésta se póte întêmpla — ar face bine sĕ lase străinătatea în pace (fórte bine!). Dar' dacă voesce sĕ iee pilde de aiurea, de cât din propria sa țară, este de dorit și este bine, ca sĕ o facă cu mari precauțiuni; altfel riscă sĕ fie nu numai rĕu înțeles, chiar fără sĕ vrea, cum voesc sĕ-mi închipuesc în casul care ne preocupă, și cum trebue sĕ-mi închipuesc după ceea-ce mi-se afirmă din altă parte, riscă, zic, de a jigní sentimentele acelei străinătăți. Este cu atât mai de regretat, cu cât acésta se întêmplă unui ministru față de o țară cu care a sa a întreținut totdéuna relațiuni prietenesci. (Aprobări.)

„Armata germană este mai presus de ori-ce injurie. Frideric II a spus într'o ocasiune analogă: „Lăsați cânii sĕ latre și nu vĕ iritați; ei mușcă în granit“.

Acest rĕspuns, deosebi pasagiul din urmă, a produs în Anglia iritație enormă. Chamberlain nu s'a lăsat dator cancelarului german, ci Sâmbăta trecută, la o nouă întrunire publică în Birmingham a replicat lui Bülov prin un discurs aspru, în care a declarat, că *nu are nimic de retractat din cele zise de el despre armata germană*; nu are de dat nici o lecție vre-unui ministru străin, dar' nici nu primesce lecțiuni de la ei.

De ací apoi supĕrare și cértă întrĕ presa germană și cea engleză, care luase caracter așa de acut, în cât „Vossische Zeitung“ în numĕrul de Marți s'a vĕdut îndemnat sĕ scrie următórele:

„Sperăm că cu timpul iritația se va calma și că cele douĕ națiuni vor înțelege, că e nu numai ridicol, ci și ne mai audit, a se certa și dușmărí din causa discursului unui ministru, cu tóte că sunt unii ómeni, cărora le stă în interes sĕ ațîțe zizania, cărora nu li-ar păré rĕu nici chiar de isbucnirea unui rĕsboiu întrĕ Anglia și Germania. Englezii încă vor avé dór' atâta minte, ca sĕ nu crédă că sunt amici Angliei ómenii cari doresc așa ceva. De aceea avem încredere, că iritația provocată de discursul lui Chamberlain, care prea din sémă afară neliniștesce, va dispăré în scurt timp, fără sĕ provóce pagube durabile în raporturile politice și economice ale celor douĕ națiuni.“

*

Rĕsboiul Burilor. O telegramă din Haga dto 15 Ianuariu spune că guvernul a început tratative confidențiale cu conducĕtorii buri aflători în Olanda, în scopul terminării rĕsboiului. Regina *Vilhelmina* e aplecată sĕ facă pe mijlocitoriul întrĕ Buri și guvernul englez.

*

O rară visită la America. Impĕratul *Vilhelm* al Germaniei a hotărît sĕ trimită pe fratele sĕu, prințul Henric de Prusia, sĕ facă în numele seu visită presidentului Statelor-Unite. Cum se raportéză acum din New-York, vestea despre acésta hotărîre a împĕratului a produs în tóte cercurile sociale americane însuflețire de nedescris. Toți sunt încântați de distinsa atențiune a împĕratului și deja de acum au început pregătirile de primire. Se spune, că prințul Henric va avé din partea americanilor o primire cum nimenea nu a mai avut până acum.

*

Ferdinand de Coburg — „slavist și slavofil“. Reuniunea „Slavianska Beseda“ din Sofia a arangiat sĕptĕmâna trecută bal, la care a mers și principele Ferdinand, însoțit de consulul rusesc *Bahmetjev*, de prințul *Filip de Coburg* și de ministrii Bulgariei. In discursul de bineventare presidentul reuniunii a proclamat pe principele membru onorar al reuniunii, la ce acela a rĕspuns următórele:

— Cu mândrie și bucurie primesc sĕ fiu membru onorar al reuninnii slave. Activitatea mea de până acum, desvoltată în calitatea mea de slavist și slavofil îmi dă încredere, că voiu merita distincția ce mi-o faceți. Trăéscă slavismul!

„Vossische Zeitung“ din Berlin raportând despre cele petrecute la balul Besedei adauge următórele: E de obște cunoscut că principele Ferdinand se metamorfoséză fórte ușor, amĕsurat împrejurărilor. Noi avem cunoștință despre o epistolă a principelui Ferdinand, în care el pune mare pond pe faptul că e prinț german și deosebi prinț saxon.

Ulula cum lupis — zice poetul Horațiu, și se vede că principele Ferdinand îi urméză fidel sfatul.

NOUTĂȚI

Contribuiri la monumentul Șaguna. Pentru rescumpĕrarea felicitărilor de Anulnou parochul *Pavel Beșa* din *Borgo-Prund* a solvit la fondul pentru monumentul lui Șaguna suma de 4 coróne.

*

In atențiunea preoțimei. Deóre-ce restanțele pentru „*Telegraful Roman*“ din *1897* și acuma trec încă preste suma de *10.000 coróne,* consistoriul a luat mĕsurile cele mai severe pentru încassare.

In zilele acestea va primí fie-care preot datoriu provocare în special de a-și achita datoria.

Atragem și pe calea acésta atențiunea preoțimei nóstre la împregiurarea acésta.

*

Tisza — şi Abrudul. Alaltăeri, 15 Ianuariu, cercul Abrudului s'a fericit cu deputat dietal nou, alegênd cu aclamaţie (după-ce contracandidatul Barabás Ábel şi a retras candidatura) — pe *Coloman Tisza* „sdrobitoriul“ naţionalităţilor. Şi cum se potrivesce! Cel mai mare prigonitoriu al Românilor, ales deputat în — ţéra lui Avram Iancu!!...

*

„Masa studenţilor“ — pentru monumentul Şaguna. Aflăm, că beneficiaţii mesei studenţilor susţinute de institutul *„Albina“* au transpus consistoriului metropolitan suma de *20 coróne* (venitul colindatului de la crăciun) ca contribuire la fondul pentru ridicarea unui monument fericitului metropolit *Şaguna*.

*

Alegerea din Ocna. Kronberg Gyula şi soţii au atacat alegerea de deputat dietal a lui Hámory în cercul Ocnei, pe motivul că numele alesului nu figuréză în lista alegătorilor din Ocna şi că majoritatea voturilor a fost câştigată cu mituiri. Mercuri s'a pertractat la Curie petiţia lui Kronberg şi — *Curia a dispus investigaţie în ceea-ce privesce acusa mituirii.*

*

Centinariul lui Heliade Rădulescu. In *Têrgovişte* (România) se fac mari pregătiri pentru serbarea centenariului lui *Heliade Rădulescu*, părintele literaturei române. Serbarea e pusă pe ziua de 13 Ianuarie v. Programul serbării e stabilit astfel: In diminéţa zilei de 13 Ianuarie, la órele 10, se va oficia la biserica domnéscă, din oraşul Têrgovişte, un parastas de către protoiereul judeţului, încunjurat de toţi preoţii din oraş. După serviciul divin un delegat al comitetului va rosti o cuvîntare. In urmă comitetul organisator al serbării împreună cu publicul vor merge la casa unde s'a născut Heliade Rădulescu, şi aici dl deputat Dimitriu va vorbi în numele tîrgoviştenilor. Spre amintirea acestei serbări, pe fosta locuinţă a marelui scriitor se va pune în zid o piatră cu o inscripţie. La orele 8 séra, în amfiteatrul gimnasului din localitate, se va ţiné o conferinţă.

*

Impăcare — după mórte. Cum se ştie, regele Alexandru pe timpul căsătoriei sale cu Draga tractase pe tatăl sĕu în cel mai duşmănos mod, pentru-că acela nu a aprobat planul fiiului sĕu de a se căsĕtorí cu Draga. Milan a rĕposat în Viena şi dorinţa din urmă i-a fost, ca sĕ fie înmormêntat în Ungaria. M. Sa monarchul nostru a împlinit dorinţa amicului seu şi a dispus sĕ fie înmormêntat la mănăstirea Cruşedol din Slavonia. In 8 Februariu se împlinesce un an de la mórtea lui Milan. Ceea-ce nu a făcut atunci regele Alexandru, va face acum după un an: va participa cu întrégă casa regală la parastasul ce se va serví în Cruşedol pentru odihna sufletului lui Milan.

*

Intru mărirea lui Dumnezeu credinciosul nostru Vasilie *Baciu* cu soţia sa Florica şi sócră-sa Ana, din Sânbenedic (tractul Murĕş-Oşorheiului), au cumpĕrat pentru biserica gr.-or. din loc un rênd de vestminte bisericesci în preţ de 88 coróne, pentru care dar — pe lângă mulţămita nóstră — marinimoşii donatori afle-şi rĕsplata ceréscă! — *Sâbenedic*, la 31 Decembre v. 1901. *Parteniu Mateiu* adm. parochial.

*

Bal de curte în Belgrad. De la căsătoria regelui Alexandru cu Draga lui, Luni s'a dat primul bal la curtea regală a Sêrbiei, pentru care se distribuiseră 600 de învitări. Au participat la bal şi representanţii puterilor străine, împreună cu soţiile lor. Dansul a fost început de regele şi regina.

*

Ştiri din România. Vineri, în sĕptĕmâna trecută, pe la orele $8^1/_4$ séra s'a simţit un uşor cutremur de pămênt în comunele Văsluiu, Codăeşti şi Negrileşti din judeţul Văsluiu. — In Moldova s'au sporit mult şórecii de câmp, cari fac mari pagube în sĕmănături. — Societatea *„Dacia Traiană“* şi soc. *„Fraţii Români“* ale fraţilor nostri stabiliţi în România au dat în séra Anului-nou o mare serbare poporală în sala Băilor Eforiei (Bucuresci). — Duminecă fiind ziua onomastică a I. P. S. S. *Metropolitului Primat*, Inaltul Prelat a primit vizita clerului din Bucuresci, a numĕróse persóne din elită, cum şi o mulţime de telegrame de felicitare din tóte unghiurile ţerei.

*

Teatru în Biertan. Junimea română din *Biertan* învită la *producţiunea teatrală-musicală* împreunată cu dans, ce o va arangia în 7/20. Januarie 1902 (a dóua zi de Bobotéză) în hotel la „Stea“, cu următoriul program: „Coróna Moldovei“ (cor), „Zăpăciţii“ comedie de A. Kotzebue. „Tot ţi-am zis“ (cor) de P. Popovici, „Otrava de hârciogi“ comedie de Antoniu Pop. „Haţiegana“ (cor) de P. Popovici. In pausă se va juca „Caluşeriul“ şi „Bătuta“. Venitul curat e destinat în favorul „Biblioteci poporale“ din Biertan. Intrarea: de persónă 80 fil., de familie până la 3 persóne 2 cor. Inceputul la 8 óre séra.

*

Redacţional. Cu începerea anului în care am intrat *„Revista Ilustrată“* din Bistriţa apare sub redacţiunea dlui *Dr. Victor Onişor*, care a întrodus mai multe inovaţiuni în redactare şi şi-a asigurat pentru viitoriu colaborarea mai multor scriitori cu reputaţie literară stabilită, astfel, că este speranţă de a fi ridicată revista acésta la nivelul reclamat de gustul publicului cetitor român. Dorim succes.

*

Limba rusésca în armata nóstră. Se raportéză din Lemberg, că generalul *Fiedler*, comandantul corpului de armată din Galiţia, a îndrumat pe oficerii trupelor de sub comanda sa sĕ înveţe cât mai de grabă limba rusésca. In acest scop comandantul a şi angagiat deja câţiva instructori de limba rusésca.

*

Din isprăvile briganţilor bulgari. In apropiere de comuna *Castoria* (Macedonia) o bandă de briganţi bulgari au ucis pe proprietariul *Stariano* şi i-au jefuit casa. Stariano era român. Urmăriţi apoi de trupele turcesci, briganţii au susţinut luptă crâncenă, în care şése dintrĕ ei au fost împuşcaţi, ear' patru au fost prinşi şi duşi la Salonic. Dintrĕ soldaţii turci au căḑut în luptă doi.

*

Avem érnă. Anul-nou ni-a adus érnă; după timpul ca de primăvară, Marţi pe la amiazi ceriul a început sĕ se pregătéscă de ninsóre, ear' Mercuri diminéţa totul era în vestmêntul alb al ernii. Acum e ger cum se cade.

*

O frumósă moşie de arêndat. In opidul *Zlatna* (comitatul Alba-interióră) a rĕmas de erezii lui Stefan Tanislau crîsnicu o frumósă moşie constătătóre din case, clădiri economice, grădini de legumi, pomi, cucuruzişte, fênaţuri, păşunat, etc. şi isvor de scaldă, limpede ca cristalul, cum rar se mai póte afla undeva. Tóte acestea sunt într'un complex, îngrădit, pe care pe lângă productul locurilor s'ar puté ţiné şi 40—50 capete de vite şi vr'o 200 de oi, ear' isvorul e astfel arangiat, că din el curge pe cisterne drept în casă apa necesară la economia casei. Pe lângă tóte acestea edificiul are şi licenţa de negustorie mică (Greislerei). De óre-ce erezii acestei frumóse moşii sunt aşeḑaţi prin alte comune, unii chiar prin alte comitate, moşia e de dat în arêndă, ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscinţă. Două-trei familii de economi români, onesti şi sîrguincioşi, ar puté trăi cinstit din venitele acestei moşii. Doritorii de a lua în arêndă acéstă moşie, sĕ se adreseze dlui *Filimon Plaste*, emeritat pretor şi notariu cercual în *Zlatna* (Zalatna, Alsófehérmegye). Se observă că scaldele, cari ar puté fi reparate cu cel mult 20—30 coróne, încă pot aduce venit anual de vr'o 200 coróne.

Din ale educaţiunei.

— Firul de aur —

Intrĕ mine şi băiatul meu se vîrâsĕ ceva. Ómeni mie necunoscuţi, despre cari eu nu ştiu nimica, cu cari însĕ băiatul meu se întâlnesce în fie-care zi. Idei, la cari eu nu mĕ cuget, idei la cari nu mĕ pot cugeta.

Nu e bine aşa. Nu e bine că nu mĕ mai pot înţelege cu băiatul meu, ca şi cum s'ar fi rupt firul de aur, care ne ţinea legaţi împreună. Dar' îi dau pace; nu 'i spun nimica, după cum i-am promis încă înainte de a se nasce. Nu'i fac nici o imputare, ci aştept ocasiunea favorabilă pentru a 'l aduce pe nesimţite la brézdă bună.

Ocasiunea s'a ivit mai curênd decum credeam. Şi ocasiunea a fost atât de escelentă, în cât trebue sĕ mulţămesc întêmplării care mi-a dat'o.

Veniam de la primblarea obicinuită. De la îndepărtare pótrivită vĕd băiatul meu înaintea casei, esecutând un act de necuviinţă. El nu mĕ vedea, pentru-că micii şi agerii lui ochi erau aţintiţi asupra jertfei sale, — eu însĕ îl vedeam şi 'l observam bine. Işi pusese adecă ochii pe un băieţel mai mic de cât el, şi repeḑindu-se asupra lui a început sĕ 'l bată rĕu cu bastonaşul, pe care tocmai îl primise de la mine, drept cadou. Bietul băieţel plângea şi striga, dar' băiatul meu îl trata cu lovituri mai departe, fără milă.

M'am oprit în loc. Lângă mine stătea, cu mânile bĕgate în buzunarele pantalonilor, un copil de şcólă, mult mai mare de cât băiatul meu, — căruia îi făcea mare bucurie scena ce se petrecea înaintea casei mele. Scot din buzunar o monetă şi mĕ apropiu de el, spunându-i:

— „Ascultă, amice! Primesce banul acesta, ca remuneraţie pentru aceea ce-ţi cer. Alérgă dincolo şi bate bine pe copilul care bate pe celalalt. Spune'i, că e pentru aceea, pentru-că şi el a bătut pe unul mai slab de cât el. Când vei vedé că are destul, ia-o la fugă şi fă-te nevĕḑut!“

Un moment şi dorinţa mea fu pusă în esecutare. Băiatul meu primea lovituri din greu. Năimitul îşi făcea bine datorinţa. Pentru banii mei mi-a dat contraserviciul dorit. Când am vĕḑut că o ia la fugă, am alergat la băiatul meu, care plângea amar.

— „Copilul tatii! — îi zic eu, — las' că 'l prind eu, pe potaia ăla, şi 'i smulg urechile! Cum póte el sĕ bată atât de crânceu un copil atât de mic şi de bun? Vină şi tu cu mine; sĕ 'l prindem, şi tu sĕ 'l ţii, eu sĕ 'l bat. Ce are el cu tine, care nu i-ai făcut nimica, şi eşti numai pe jumĕtate ca el? Vină iute cu mine, sĕ punem mâna pe el, că 'l ajungem, şi grija mea de pelea lui!“

Băiatul mĕ prinse cu amândouĕ mânile de mână, şi plângênd amar îmi spunea:

— *„Nu*, tată, *nu*!“

— „Dar' de ce *nu*? Trebue sĕ'l prind şi se aud de la el, că *pentru-ce* te-a bătut?“

— „Nu, tată, nu!“ continua băiatul meu, plângând şi tremurând ca varga.

Ceteam din ochii lui că ce 'i dóre. Se temea că, *voiu afla motivul, pentru ce l'a bătut celalalt.*

L'am învitat la o scurtă primblare, şi am început sĕ 'i vorbesc despre alte lucruri. Băiatul meu s'a înseninat, şi semne de gratitudine se arătară în faţa lui. Mĕ ţinea însĕ şi acuma de mână, cu amândouĕ mânuţele.

Firul de aur era de nou aflat, pentru-ca sĕ ne lege şi mai bine la olaltă.

Un tată.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei teatrale-declamatorice, arangiată a doua zi de Crăciun în favorul bisericei gr.-or. din loc, au suprasolvit următorii On. domni: Cadar, 2 cor.; Victor Chioreanu, 40 fil., dómna Niculae Arieşanu 40 fil.; Pădurean 2 cor.; Szilágy Péter, 40 fil.; Nemeş, 40 fil; Herberger Gyula, 40 fil.; Ión Rusu, 1 cor.; Niculae Băcilă, 40 fil.; Grigorie de Tămaş, 1 cor.; A. Badiu, 1 cor.; I. Şona, 1 cor.; Ionaş 1 cor.; Szilágy Pál, 1 cor.; tinĕrul Augustin Moga, 40 fil. Priméscă onoraţii domni şi pe calea acésta căldurósele nóstre mulţămite.

Murĕs-Uióra, la 31 Decembre 1901.

Gligor Roşca
cassar.

Mulţămită publică.

Subscrişii în numele comitetului parochial din Vorumloc, ne ţinem de datorinţă şi pe acésta cale a ne arăta recunoscinţa şi mulţămita acelor marinimoşi creştini, cari au binevoit pentru înfrumseţarea sftei biserici a dona următórele obiecte, şi adecă:

Dna Rachira Muntean, vĕduvă după rĕposatul fost învĕţător Ioan Muntean, a procurat un policandru cu şase braţe (6 lumini) în preţ de 32 cor. 50 fil., apoi economii Mărian Steflea cu soţia Ana au lăsat a se văpsi frontariul sftului altariu în preţ de 20 cor. 60 fil., Simion Mohan cu soţia Sofia au lăsat a se padimenta locul pentru cor sus în sfta biserică (de unde cântă corul) şi a i-se văpsi frontariul în preţ de 120 coróne, Mărian Tellia cu soţia Ana au lăsat a se văpsi uşa sftei biserici, şi au lăsat a se lega şi unele cărţi bisericeşti în preţ de 12 cor., Mihail Pelger, subjude in loc, de confesiunea ev. luth., a procurat pe séma sftei biserici un apostol cu litere latine în preţ de 9 cor. 50 fileri.

Priméscă deci marinimoşii donatori, cari pentru înfrumseţarea sftei biserici au jertfit sumele amintite, ca în deplină şi fericită sĕnĕtate, la mulţi ani sĕ se îndulcéscă de privirea acestor frumóse objecte, precum întregul popor s'a bucurat la prima privire. Dee bunul D-zeu, ca atari jertfe sĕ servéscă şi altora pe venitoriu de esemplu.

Pentru comitetul parochial.

Ilie Tĕrchilă
paroch presid.

Ioan Mohan
notariu

Onoriu Băcilă
epitrop

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

Protocolul adunării generale a XI-a a reuniunii învĕţătorilor români de la şcólele poporale confesionale din protopopiatele Arad, Boroşineu, Buteni, Chişineu, Hălmagiu, Radna şi Şiria, ţinută în Arad la 26 şi 27 August st. n. 1901. Pe estensiune de 124 pagine 8⁰ mare cuprinde procesul verbal, cuvêntul de deschidere rostit de profesorul T. Ceontea, presidentul reuniunii, şi diferite rapórte, prelegeri practice şi disertaţiuni. Un exemplar broşurat costă 40 fileri. Editura reuniunii.

*

„Carte de cetire pentru elevii clasei a doua“, de Iuliu *Grofşorean* şi alţi patru învĕţători din diecesa Aradului. — Arad, tipariul tipografiei diecesane. Preţul 40 fil.

*

„Revista învĕţătorilor şi învĕţătórelor din România“. Nr. 7 pe Decembre 1901 (anul II) a apărut cu următoriul sumariu: V. A. Urechiă, de Al. M. Michaelescu (cu portret), Adesiuni, de Găvănescu Velovan. Şcóla de la sat, de D. Mândricel Şcóla din Buşteni (Ilustraţie). Raport asupra şc. rurale, de R. Grigorcea. Cum voim şcóla, de Luca Paul. Rolul învĕţătórelor, de Ecaterina Volănescu. Centeneralul H. Rădulescu, de D. Faur. Iubirea limbei materne, de Elena Vasiliu. Moralitatea sătenilor, de I. Begu. Credinţa religiósă, de N. Voiculeţ. Puterea musicei, de I. Grigorcea. Suplinitorii în învĕţămênt, de Z. Negoescu. Desiderate, de Vasiliu Pănoiu etc. O operă de mare preţ, de N. Stoleriu. Mici rĕsumate, de Costăchescu Dimitriu. Cărţi şi Reviste, de la colegi, Problemele, Comunicări, Carnetul Administraţiei, de I. G. Dumitraşcu.

„Rev. învĕţătorilor şi învĕţătórelor“ apare în *Buzĕu* (Bulevardul I. C. Brătianu Nr. 2) şi costă 5 lei pe an (în străinătate 6 lei).

„ALBINA“
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune cu ziua de 31 Decembre 1901 face . . . . K 5.019,500·—

2. Pretensiunile institutului de imprumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de . . . . „ 5.149,122·01

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . . „ 19.489,027·52

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de . . . . . . „ 400,000·—

acesta e indus în cont separat şi plasat în următórele efecte publice:

Nom.	K.	8,400	Losuri de stat din 1860 cu 4%.
„	„	2,000	Losuri de stat din 1854 cu 3·2%.
„	„	5,600	Obligaţiuni cu premii Ung. Hypothekenbank cu 4%.
„	„	4,200	Losuri pentru regularea Tisei cu 4%.
„	„	2,400	Losuri pentru regularea Dunării cu 5%.
„	„	6,000	Obligaţiuni cu premii ale Institutului austr. de credit fonc. cu 3%.
„	„	200,000	Scrisuri fonc. Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu $4^1/_2$%.
„	„	170,000	Scrisuri fonciare Pester Ung. Commercialbank cu $4^1/_2$%.
„	„	4,000	Acţiuni ale institutului de credit fonciar pentru proprietarii mici.
„	„	12,000	Renta unific. în hârtie Mai—Novembre cu 4·2%.

Sibiiu, în 5 Ianuarie 1902.

Direcţiunea.

Nr. 848. [4] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din parochia *Păuşa* cu filia *Vaşcapău* în urma încuviinţărei Preaveneratului Consistoriu archieiecesan din 18 Septembre a. c. Nr. 8528 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au a-şi aşterne rugările de concurs instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul cuvenit.

Fizeş-Sânpetru, în 28 Decembre 1901.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Sz. 7348/1901 polg. [6] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szeben megyében kebelezett Vesztény község ellen a szászegyetem — mint a szász hétbirák uradalma a legelő szabályozás megengedhetőségét kérvén, a kereset tárgyalására *1902 évi márcziushó 17-ik* napja d. e. 9 órakor Vesztény község irodajába kitüzetett.

Ezen tárgyalásra az összes vesztényi birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy meg nem jelenés esetében vagy képviseltetés hiányában részükre ügygondnok fog kineveztetni és a tárgyalás ezzel lesz megtartva.

A kereset a községi előljáróságnál vagy a törvényszéknél megtekinthető.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék, mint polg. biróságnak 1901 évi deczemberhó 31-én tartott üléséből.

Dr. Kemény elnök. **Fothy** jegyző.

Dr. Elie Cristea

Proverbe

* * * maxime
asemĕnări *
* * * idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria. -- Costă 1 cor. 50 fil.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [1] 1—

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

şi publicaţi de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumareade mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézǎ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli** cu **vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtézǎ prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stăríi bolnăviciósе a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adescori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puterii de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşurézǎ formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézǎ nervi escitaţi şi creézǎ nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se cérǎ anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [3] 1–9

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pe s.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.–	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1.50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşel-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.33	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriş		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuş	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2.17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.–	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.[illegible]8		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2 10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6.50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.–	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6 19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3 32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12 16			Vinţul de jos		2.53		4,34	11.40
10.54	4.23	12.34			Alba Iulia		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	Teiuş	pl.	2.–		3.43	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11,01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—				—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2. -	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tálmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Mercifalva		9.09	2.33	9 43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Elitura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 3 Sibiiu, Marţi 8/21 Ianuariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Invităm la abonament nou, pe anul început, cu preţurile indicate în fruntea foii, şi rugăm pe vechii nostri abonaţi sĕ-şi renoéscă cât mai grabnic abonamentul, pentru-ca sĕ nu se facă întreruperi cu espedarea foii. Totodată îi rugăm sĕ stărue pentru lăţirea ziariului nostru, chemat a lucra şi în viitor cu tot zelul la înaintarea poporului nostru pe tóte terenele vieţii publice, special însĕ pe cel bisericesc şi şcolar.

Administraţia.

„Politică naţională."

Sibiiu, 20 Ianuarie n.

II.

Nu ne privesce politica de desnaţionalisare, inaugurată de mult din partea guvernului prusian faţă de Polonii ajunşi sub stăpânire germană, pentru-că Polonii nu ne sunt nici concetăţeni, nici aparţinĕtori familiei de popóre din care facem noi parte.

Tot ce putem face este deci, că-i compătimim ca creştini, pentru-că într'adevĕr, nu e creştinesc lucru sĕ cauţi a desbrăca pe om de aceea ce are mai scump pe lume, de *limba sa naţională*.

De acì încolo, guvernul german ducă-'şi la îndeplinire tóte ameninţările rostite zilele trecute în faţa parlamentului prusian; facă-se stăpân pe tóte şcólele naţionale polone; pedepséscă din greu pe bieţii Poloni; pună câte un gendarm la spatele fie-cărui Polon care mai ţine la naţionalitatea sa: resultatul acestei acţiuni de desnaţionalisare va fi totuşi şí preste treizeci de ani acelaşi care e astăzi, după o luptă desperată de germanisare, purtată în decurs de alţi treizeci de ani.

Pentru-că este un zid puternic de apărare, în contra desnaţionalisării, pe care nu-l póte lua nici un guvern, fie ori-cât de puternic, şi nici o putere de pe lume: *familia*.

In fortăréţa acésta nu va puté întra guvernul german, şi prin ea poporul polon din Posen va fi cu siguranţă mântuit, dacă va sĕvêrşí munca grea de apărare cu aceeaşi energie şi perseveranţă ca şi în trecut. Guvernul german nu va ajunge deci nici în viitoriu la resultatul dorit de a face din fie-care Polon câte un German, — va face însĕ sigur din toţi Polonii inimici declaraţi ai guvernului german şi ai imperiului german. E acésta în interesul împĕrăţiei germane? Rĕspundă cancelarul *Bülöw*.

Dar' tóte acestea, cum am spus, nu ne privesc, pentru-că interesele naţionale ale Polonilor din Posen nu sunt interesele nóstre, şi guvernul german nu e guvernul nostru.

Ne privesce însĕ fórte mult bucuria nespus de mare cu care se légă o parte din presa magiară de energicele declaraţiuni, de ameninţările contelui *Bülow*, făcute în parlamentul prusian la adresa bieţilor Poloni din Posen, şi conclusiunile ce le scot Magiarii din acésta nouă declaraţie de rĕsboiu, *până la esterminare*, în contra elementului polon.

Pentru-că gazetarii magiari nu cer acum, nici mai mult nici mai puţin, de la guvernul ţerii nóstre, de cât că aceea ce face guvernul german cu Polonii *sĕ facă şi guvernul ungar cu naţionalităţile nemagiare* din ţéră: sĕ inaugureze şi el o energică politică de desnaţionalisare, o „*politică naţională*" magiară.

— — „Căci, a sosit timpul, — scria *Bud. Napló* de es. — sĕ înţelegem şi noi şi sĕ facem sĕ înţelégă şi naţionalităţile nóstre, că *în Ungaria n'are drept de esistenţă altă cultură şi alt sentiment naţional, de cât numai — cel magiar* . . . Statul magiar *trebue* clădit. Grupările de popóre, cu limbi stráine şi sentimente străine, icuite în corpul naţiunii, *trebue sĕ se contopéscă în unitatea naţională magiară.* Fie-care naţionalitate străină forméză o putere centrifugală în organismul statului, fie că atentéză sau nu asupra statului magiar, fie că e conştientă sau inconştientă de aceea ce face. *Puterile acestea trebue sĕ piară odată. In limbă şi în sentiment trebue* ***sĕ devină magiar*** *cu timpul ori-care supus al statului ungar* . . ."

. . . De aceea, guvernul sĕ înveţe de la cancelarul *Bülow* cum se face *politică naţională* şi sĕ procedeze şi el astfel faţă de naţionalităţile nemagiare.

Şi fiind-că tot cam în tonul acesta scriu şi alte gazete magiare, nu numai cea amintită, — despre care se spune că ar sta fórte aprópe de actualul ministru-president al statului nostru, — trebue sĕ presupunem, că o bună parte à opiniunei publice magiare, şi că chiar şi cercuri politice mai seriόse, sunt de convingerea şi părerea esprimată în articolul din care am făcut scurtul estras de sus.

Ne luăm voe a spune tuturor acelora dintrĕ Magiari, cari împărtăşesc asemenea vederi, că sunt în mare rătăcire. Aceea ce'şi permite guvernul german faţă de Polonii din Posen, nu'şi póte permite şi nici nu'şi va permite niciodată vre-un guvern magiar faţă de naţionalităţile nemagiare din acéstă patrie comună, pentru-că cel puţin pe faţă nu se va declara nici-odată rĕsboiu de estirpare naţionalităţilor nemagiare, din partea nici unuia dintre guvernele cari vor mai urma la putere, domnind pe basa actualului sistem de guvernare, precum n'a cutezat sĕ o facă acésta nici în trecut nici unul dintrĕ guvernele avute, nici chiar al lui *Bánffy*.

Motivele?? Sunt atât de convingĕtóre şi atât de plastice, în cât uşor le póte înţelege ori-şi-cine.

Intâiu de tóte, popórele nemagiare din Ungaria nu sunt popóre *cucerite*, pentru a li-se puté *dicta* condiţiuni de viéţă; pentru-că de fapt n'a fost cucerit şi subjugat cu arma nici unul din ele, din partea Magiarilor. Pe noi şi pe Slovaci *aici* ne-au aflat, şi frăţietate au legat cu noi, pentru a trăí împreună, cu aceleaşi drepturi, şi cu aceleaşi datorinţe faţă de pământul pe care 'l-am împărţit cu ei. Basa de drept, pe care se pot pune Germanii şi guvernul lor faţă de Poloni, lipsesce deci Magiarilor şi guvernului magiar, nu numai faţă de noi şi de Slovaci, popórele cele mai vechi ale patriei acesteia, ci şi faţă de *Saşi* şi şi de *Sérbi*, cari asemenea n'au fost cuceriţi, ci *chiămaţi* au fost în ţéră, pentru a ne da mână de ajutor întru apărarea ţerii, asigurată fiindu-le *esistenţa naţională* prin privilegii şi diplome domnesci, pe cari Magiarii nu le pot face neesistente.

Al doilea, politica de desnaţionalisare, *politica naţională* a guvernului german faţă de Polonii din Posen se face cu consentimentul domnitoriului din împĕrăţia germană, pe când magiarisarea la noi, şí aşa pe ascuns cum se face acum, se face fără ştirea şi în contra voinţei Domnitoriului, — cu atât mai puţin s'ar puté declara deci rĕsboiu de esterminare naţionalităţilor nemagiare, sub firma şi *cu consentimentul* Monarchului nostru.

Nu póte sĕ voiască mórtea credincióselor sale popóre nemagiare Domnitoriul, care a urcat tronul glorioşilor sei antecesori cu solemna făgăduinţă că va domni: „*pe basele adeveratei libertăţi, pe basele* ***egalei îndreptăţiri a tuturor popórelor*** *imperiului*", şi că va căuta sĕ asigure „*pe séma popórelor din Ungaria* ***deplina recunóscere şi acordare a naţionalităţii lor***", şi atâta vor şti şí Magiarii cu judecată mai uşóră, că cuvêntul domnesc nu se calcă nici-odată. Póte sĕ fie amânată împlinirea făgăduinţei făcute, dar' o retractare a ei e cu totul imposibilă.

S'o lase deci mai pe jos confraţii de la ziarele magiare, cu forţarea magiarisării ţerii, pentru-că în scopul acesta pot sĕ priméscă îmbărbătări de la împĕratul Germaniei, — cum se laudă că au primit, — de la *al nostru* Domnitor nu vor primi însĕ autorisaţie nici-odată. Sĕ mai slăbéscă deci din cântecul cu *politica naţională*, pentru-că politică esclusiv naţională nu se póte face în stat poliglot, cum e statul ungar, ci cel mult *politică de naţionalităţi*, — dator fiind guvernul sĕ le pórte de grijă tuturor popórelor din cari e compus statul, ear' nu numai unui popor, bunăóră poporului magiar. Şi cel-ce la noi nu astfel de politică face, lucră în contra intereselor statului ungar, şi chiar şi în contra intereselor magiare, pentru-că înstrăinéză naţionalităţile nemagiare de tot ce e magiar.

Bülow

Din parlament. In şedinţa de Sâmbătă a dietei magiare presidentul Apponyi făcênd raport despre nimicirea din partea Curiei, a mandatului de deputat al contelui *Teleki*, ales în cercul electoral al *Dejului*, a consultat camera, dacă nu crede că e bine sĕ fie suspendat acum pe un timp órecare şi dreptul cercului electoral numit, de a trimite deputat la dietă, aşa cum spune legea, — ear' dieta a decis sĕ fie derivată afacerea comisiunei verificătóre, pentru a veni cu propunere concretă. Chestia e fórte interesantă şi o vom trata pe larg în numĕrul proxim.

Congresul catolicilor şi-a prorogat consultările până Joi, 23 Januarie n. de când începĕnd va ţiné şedinţe în fie-care zi de la orele 4 d. a. In şedinţele din urmă s'au rostit temeinice vorbiri în contra proiectului de statut organic presentat din partea comisiunii de 27, ceea-ce a făcut, ca oposiţia sĕ se întăréscă atât de bine, în cât are acum speranţă de a fi în majoritate la votare.

Tripla alianţă. Ziariul *Post* din Berlin scrie, — după cum se crede, la ordin mai înalt, — un prim articol, din care reiese, că tripla alianţă *va fi reînoită cu tótă siguranţa*. Şi de altcum, numai alianţa cu Italia e legată astfel, ca sĕ pótă fi abzisă, pe când convenţia legată întrĕ Germania şi Austro-Ungaria sună pentru totdeuna, pe vecie, încă de pe vremea lui Bismarck. De aceea, părerea numitului ziariu german e, că tripla alianţă se va nasce de nou, la viéţă nouă, ca un *fenice*.

Anul-Nou la Bucuresci.

Ziua de Anul-Nou a fost serbată şi de astă-dată cu mare solemnitate in capitala regatului român. La metropolie serviciul divin a fost oficiat de P. S. S. Archiereul *Pimen Piteşteanul*, in presenţa M. Sale Regelui *Carol* şi a A. S. R. Principelui *Ferdinand*, cari au fost intimpinaţi, la sosire, de domnii ministri şi de casele militare. La întrarea în biserică M. Sa Regele şi A. S. R. Principele-moştenitor au fost intimpinaţi de I. P. S. Sa Metropolitul-primat cu crucea şi evanghelia.

După terminarea oficiului divin, în decursul căruia Archimandritul *Humulescu* a ţinut o predică frumósă, M. Sa Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand au trecut pe dinaintea frontului companiei de onóre, postată în curtea Metropoliei, urând soldaţilor „*mulţi ani*". Au trecut apoi ambii, urmaţi de întréga asistenţă, în apartamentele I. P. S. Sale Metropolitului-Primat, pentru a primì felicitările de Anul-Nou.

A felicitat întâiu I. P. S. S. Metropolitul-Primat, în numele bisericii naţionale române, apoi dl *Sturdza* in numele guvernului, dl *Eugeniu Statescu* in numele corpurilor legiuitóre şi dl *C. Schina* în numele magistraturei.

La tóte vorbirile de felicitare M. Sa Regele a dat numai un rĕspuns, colectiv, de următoriul cuprins:

„Pĕtruns de adâncă recunoscinţă cătrĕ Dumnezeu, pentru tóte binefacerile pe cari El le-a revĕrsat asupra nóstră, în anul care s'a închis, privesc cel nou cu încredere, rugând pe A-Tot-Puternicul sĕ ocrotéscă scumpa nóstră Ţară şi sĕ o păzéscă de nĕcazuri. Incercările prin cari am trecut în vremurile din urmă, ni-au dat puterea, ca sĕ strîngem tóte silinţele nóstre, sĕ ne impunem chiar jertfe simţitóre, spre a preîntimpina primejdiile de cari Statul era ameninţat. Mulţămesc tuturor cari au muncit şi au arĕtat atâta bună-voinţă în aceste împrejurări seriόse. Si în anul acesta vom avé încă multe greutăţi, însĕ cu sprijinul tuturor şi cu energie le vom învinge şi asigura vom astfel României un nou avênt, avuţie şi propăşire.

„Cu vie dorinţă, ca tot ce gândesc şi simţesc, *tot ce inima Mea cuprinde pentru iubitul Meu popor sĕ se pótă împlini*, Vĕ aduc mulţămirile Mele cele mai sincere pentru cuvêntările patriotice şi pentru urările vóstre, aşa de calde, adresate Mie şi Familiei Mele, şi vĕ poftesc din tot sufletul ani mulţi şi fericiţi."

Vorbirea adresată Suveranului român din partea I. P. S. Sale Metropolitului Primat, în numele bisericei naţionale române, a fost de următoriul cuprins:

„Sire.

Preţióse sunt zilele când noi Românii ne apropiem de Maiestatea Vóstră cu gândul şi inima spre a Vĕ ura cu tótă căldura ani mulţi plini de sănĕtate şi de bucurie pentru fericirea poporului şi a patriei în deobşte.

Clerul bisericei Române şi eu personal, fiind într'o sfântă gândire cu întréga naţiune păşim cu încredere şi ne rugăm lui Dumnezeu, în tóte împrejurările, pentru sănĕtatea Maiestăţei Vóstre, iubitul nostru Suveran.

Acum, la înoirea anului, iată-ne iarăşi strînşi în jurul Maiestăţei Vóstre, spre a depune la piciórele Tronului cele mai desĕvêrşite omagii de veneraţiune şi iubire, cu atât mai mult, cu cât noi toţi ştim că geniului celui mare al românismului I-se cuvin sincere şi devotate închinăciuni, pentru tot ceea-ce în Inalta Sa înţelepciune a chibzuit şi chibzuesce spre fericirea Patriei şi a instituţiunilor ei.

Sfânta nóstră Biserică naţională în deosebi, avênd a mulţămi Maiestăţei Vóstre pentru tot binele din trecut şi cel care se va adăuga în viitoriu, aduce, prin mine, prinosul mulţămirei sale în cea mai desĕvârşită evlavie, rugând pe Cel A-Tot-Puternic, de repeţite-ori, sĕ înmulţéscă anii Maiestăţei Vóstre, ai Maiestăţei Sale Reginei şi sĕ ocrotéscă cu braţul Sĕu cel înalt Dinastia Română, spre slava numelui Lui şi a iubitei nóstre Patrii.

Sĕ trăiţi Sire!

Sĕ trăiască Maiestatea Sa Regina!

Sĕ trăiască AA. LL. Regale Principele şi Principesa României, împreună cu drăgălaşii Lor fii!

Intrĕ vii şi sgomotóse aclamări M. Sa Regele *Carol* şi Principele-moştenitor au plecat la órele 12 şi un sfert la Palat, cu ceremonialul cu care au venit la Metropolie. Pretutindenea pe stradă au fost salutaţi cu respect din partea numĕrosului public.

Registrele au fost tótă ziua deschise la palatul regal şi la cel princiar şi au fost acoperite cu nenumĕrate subscrieri. Séra a fost bal la Palat, la care au participat mulţime de învitaţi.

Armatei M. Sa Regele *Carol* a adresat în ziua de Anul-Nou următoriul ordin de zi:

„Ostaşi,

Cu anul ce începe astăzi, se împlinesce un sfert de veac, de când, în capul vostru, prin vitejia şi devotamentul ce aţi arătat, am dobândit neatârnarea ţerei şi s'au reînviat timpurile gloriόse. Aţi dovedit că marile jertfe, ce ţéra a făcut şi face pentru iubita Mea armată, nu sunt zadarnice.

In anul ce se sfîrşesce Mi-aţi dat plăcutul prilegiu de a vedé că urmaţi, fără preget, a fi călăuziţi de sentimentul datoriei, al onórei şi al iubirei de patrie şi că ţéra, răzimată pe viteza Mea armată, póte priví viitoriul cu încredere, ear' eu pot fi mândru de ea.

Vĕ urez ani mulţi şi fericiţi."

Dat în Bucuresci, la 1 Ianuarie 1902.

Carol.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţéscă din Deeş.

— *Raport special.* —

— 10 Ianuarie n.

(Urmare şi fine.)

Regulamentele şi statutele presentate conferenţei sunt următórele:

a) Regulamentul pentru înfiinţarea, administrarea şi folosirea bibliotecei protopresbiterale;

b) Statutele pentru înfiinţarea şi conducerea unei societ. de temperanţă şi ajutorare;

c) Statutele pentru înfiinţarea şi conducerea unei societăţi de lectură şi conversaţiune;

d) Statutele pentru înfiinţarea şi conducerea unei societăţi de cântări;

e) Regulamentul pentru înfiinţarea şi administrarea unui fond pentru pomenirea binefăcĕtorilor vii şi morţi ai parochiei şi alţi credincioşi ai bisericei nóstre;

f) Statutele pentru înfiinţarea şi conducerea unei reuniuni de înmormêntare;

g) Statutele pentru înfiinţarea şi conducerea unei reuniuni de femei pentru promovarea învĕţămêntului fetiţelor de la şcóla poporală locală;

h) Statutele pentru înfiinţarea şi conducerea unei reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericei, şi

i) Statutele pentru înfiinţarea şi administrarea unui fond bisericesc de bucate (publicat de autor în „Telegraful Român" 1896 Nr. 77—86).

Regulamentul pentru înfiinţarea, administrarea şi folosirea bibliotecei poporale s'a desbătut şi supus Preaven. Consistoriu spre aprobare, punêndu-se în lucrare cu începutul anului 1902.

Celelalte statute şi regulamente s'au depus spre păstrare ca material de studiare pentru cei ce ar încerca a înfiinţa o reuniune din cele contemplate în ele.

In fine la propunerea părintelui Gavriil Hango, conferenţa a însărcinat pe fie-care preot din tract a compune *monografia parochiei şi filiei* sale, şi pe viitoriu a purta în fie-care parochie şi filie o *Chronică istorică* sau Condică pentru păstrarea pe séma posterităţii a evenimentelor istorice mai însemnate petrecute în parochie şi comună. — Pentru înlesnirea scrierei monografiilor, conferenţa a însărcinat pe preotul G. Hango a compune un Cestionariu şi a-l presenta conferenţei viitóre spre desbatere şi ulterióră decidere asupra lui.

Tot la propunerea părintelui G. Hango, conferenţa decide, ca conferenţele viitóre sĕ fie ambulante şi cea proximă sĕ se ţină în comuna Vima-mare, ca una dintrĕ cele mai indosite şi mai espuse din acest tract.

Drept încheere 'mi permit unele observări.

Precum vedem din protocólele conferenţelor de până acuma, din diferitele elaborate şi din diferitele rapórte presentate acelora (vorbesc numai de conferenţele din acest tract), am constatat, pot zice unanim, starea decăḑută a bisericei, preoţimei şi poporului nostru aprópe pe tóte terenele vieţii interne şi esterne, şi am aflat causele acelei decadinţe, tot aşa şi mijlócele pentru sanarea rĕului, ce tot mai mult se lăţesce în loc sĕ se împuţineze.

Mulţi zic, că: dă-i preotului mai întâiu cele de lipsă pentru susţinerea sa şi a familiei sale, şi apoi poţi şi pretinde de la el sĕ lucreze pentru binele poporului, căci numai atunci póte lucra şi pentru altul.

La părere aşa e. Dar' în faptă stă tocmai contrariul. Căci de unde sĕ-i dai, dacă nu-i de unde! Şi cine trebue sĕ creeze acel „unde"? El, căci la el este lumina. Martor ne este istoria tuturor bisericilor şi popórelor mai înaintate şi în stări mai bune de cât biserica şi poporul nostru. Mai întâiu căutaţi împĕrăţia ceriurilor şi apoi celelalte tóte se vor adauge voue, ne zice şi scriptura. Binele privat nu se póte ajunge fără promovarea binelui comun.

Vorbim fórte frumos, dar' lucrăm fórte rĕu, respective nu lucrăm aprópe nimic pentru binele poporului, şi aşa nici pentru binele nostru binepriceput.

Deci, mai puţine vorbe şi mai multe fapte; şi dacă vorbim, atunci sĕ şi lucrăm, căci vorba multă-i sĕrăcie şi porumbi fripţi nu sbor în gura nimĕnui; ba nici nefripţi, şi noi trebue sĕ lucrăm cu atât mai mult, cu cât ne aflăm în o stare mai decăḑută (parte şi din causa indiferentismului faţă de afacerile nóstre publice) şi cu cât trebue sĕ ne şi apărăm faţă de străini, fiind siliţi de multeori a lucra şi acolo, spre binele străinilor, de unde noi nu avem nici un folos, ba îndurăm chiar prigoniri şi asupriri. Bag séma, aşa ne-a fost destinul!

Deci fapte, fapte şi ear' fapte!

—io—

Din Tilişca.

Faptă vrednică de laudă.

— 31 Decembre v.

Vrednicul locuitor şi fiu al comunei nóstre *Ioan Popa Zeicu*, pĕtruns în inima sa creştinéscă de însemnătatea cea mare şi de binefacerile ce le revarsă biserica nóstră ortodoxă română în tóte direcţiunile asupra poporului, a donat în 29 Decembre 1901 din averea sa proprie, câştigată cu multă şi îndelungată trudă, bisericei din Tilişca frumósa sumă de *10 mii coróne*, şi anume destinând ca din acéstă sumă 4 mii de coróne sĕ se transpună imediat pe numele *„Fondului bisericei"*, alte 4 mii de coróne pe al *„Fondului parochial"* şi restul de 2 mii coróne sĕ se folosască la facerea unui nou fruntar — iconostas — în biserică, încă în decursul anului 1902, cel de acum fiind vechiu şi necorĕspunḑĕtor, reservându'şi pe seama sa numai dreptul de a folosi însuşi interesele după bani până îi va scurta bunul Dzeu viaţa trecută deja preste 72 ani.

Pentru acésta mare şi frumósă donaţiune adusă ca jertfă pentru binele şi înaintarea celui mai scump şi sfânt aşezămênt al poporului nostru — şi care donaţiune îl pune între cei dintâiu şi cei mai mari binefăcĕtori ai bisericei nóstre din Tilişca — comitetul parochial se vede cu o deosebită plăcere îndemnat a aduce creştinului Ioan Popa Zeicu şi pe acéstă cale căldurósele sale mulţămiri, implorându-i de la bunul Dzeu încă mulţi ani fericiţi, spre a'şi puté vedé cu ochii ródele faptei sale vrednice.

Tot cu acéstă ocasiune mai amintim, că acelaşi creştin a depus şi în mâna Prea demnului şi bunului nostru Archiereu o sumă de 200 coróne în favorul zidindei biserici catedrale din Sibiiu, pentru care faptă Escelenţa Sa s'a îndurat a'i esprima binecuvêntarea şi recunoscinţa archieréscă.

Eată fapte, cari ar trebui sĕ şi-le întipăréscă adânc în inima lor toţi acei români, cari dispun de averi însemnate şi de adevĕrat simţ de jertfire crestinesc.

In numele comitetului parochial greco oriental:

Petru Iuga
paroch.

Din Săcele.

Producţiune — petrecere.

Cernat (Săcele), 2 Ian. 1902.

„Balul", cum i-se zice pe aici producţiunii petreceri, ce o aranjéză cercul conferenţiar al învĕţĕtorilor din Săcele, conform vechiului obiceiu, s'a dat şi acum a doua-zi de Crăciun în „Hotelul comunal" din Cernat, în o sală mică pentru marele public participant. A raporta despre acésta e o datoriă morală, ce se achită faţă de cei ce se interesézá de mişcarea vieţii sociale a Românilor de pretutindeni. Căci în timpul din urmă, după-ce terenul vieţii politice fu inundat cu nespus de mare lăcomie de Sĕcui, după-ce partea cea mai mare a Românimii de aici — se vede — îşi consideră drept datorie a nu mai lupta pentru recâştigarea positiei conducĕtóre din trecut, în ce privesce dirigiarea afacerilor publice din Săcele, ci cu o sântă indiferenţă lasă sĕ se desfăşure vitregile împrejurări, după-ce pe alt teren nu se mai póte vorbi de ceva românesc şi abia în timpul cel mai din urmă pare a se arăta semnul desamorţirii — acest „bal" a rĕmas singura manifestare a caracterului românesc în aceste sate. Şi lumea, după-cum se vede, a şi înţeles lucrul acesta, ceea-ce mĕ îndreptăţesce a conchide din frumosul succes material al petrecerii de acum, din frecuentarea acesteia în numĕr fórte frumos şi de astădată, deşi afară era o viforniţă, de frica căreia abia te îndurai sĕ eşi din casă.

Dar' şi succesul moral al producţiunii a ajuns un grad neaşteptat. Esecutarea programului bine ales fu un deliciu deosebit pentru asistenţi, dovedind, că cercul conferenţiar învĕţătoresc de aici dispune de frumóse forţe pe acest teren.

Corul sub conducerea învĕţătorului S. Luca a esecutat piesele: „Patru păstori" de T. Popovici, „Hora" de Cernea şi „Ḑiua a apus" de Pfeil, secerând aplause sgomotóse din partea publicului. Cu pricepere şi talent declamă învĕţătorul Zeno Popovici poesia „Dormi în pace" de A. Vlahuţă. Mult haz şi rîset a produs povestea, cum a păţit-o şi-a ajuns Păcală mirésă, anecdotă pusă 'n poesiă de O. Dulfu, declamată de învĕţătorul Lepedeanu.

Punctul principal al programului şi partea capitală în reuşita seratei a avut'o însĕ predarea pieselor teatrale: „Cu voia Domniei-sale" şi „Zăpăciţii" de T. Alexi. Succesul teatrului a fost complet: bine alese şi predate piesele, au plăcut mult publicului. Cunoscut fiind, că la astfel de ocasii pondul principal cade pe interpretarea rolurilor principale, laudă revine în deosebi învĕţătorilor,

FOIŞÓRĂ

Roşióra cea frumósă.

Poveste

de **Laurenţiu Ciorbea.**

A fost odată ca nici odată, că pe timpul când mergea musca pe părete, cu căciula într'o ureche, mai mincinos cine n'o crede; pe atunci, ba nici pe atunci, fost'a fost, că de n'ar fi fost, nu s'ar povesti.

Departe, departe a fost o ţéră. Care anume va fi fost, astăzi nu se mai ştie, că dóră nu sunt de când poveştile, ne-cum sĕ fiu de când ţĕrile.

In ţéra aceea trăia o împĕrătésă blândă ca razele line ale lunei şi bună ca pita cea albă. Dar' pe lângă tóte bunătăţile ce-i dăruise Dumnezeu, împĕrătésa acésta era tot supĕrată din pricina că nu avea copii. Apoi mĕ rog, cine nu doresce şi iubesce copiii? Omul sĕrac ca spuza din vatră şi încă doresce sĕ aibă un copil doi, ca sĕ nu i-se stîngă viţa; ne-cum un împĕrat sau împĕrătésă, cari numai se îmbuibă în avuţii!

Era o érnă grea şi ningea pogan. Impĕrătésa şedea la feréstă şi se mira cum pică zăpada. De-odată cufundându-se în gânduri şi jucându-se cu un ac, se împunse la un deget, şi picară pe zăpadă trei picuri de sânge. Impĕrătesei îi trecu atunci un gând bun prin minte şi ridicându-'şi mânile spre ceriu zice: O de s'ar îndura bunul Dumnezeu sĕ-'mi dee o fetiţă, care sĕ fie la faţă albă ca zăpada acésta, şi roşie ca sângele meu ce pică pe ea, şi cu pĕrul şi ochi negri ca mura.

Şi când ne rugăm lui Dumnezeu cu tótă inima, nu numai cu buzele, nu se póte ca sĕ nu se asculte cererea nóstră. Se întêmplà că şi împĕrătésa acésta suspina din adêncul inimei şi bunul Dumnezeu îi primì rugăciunea, căci la anul născu o fetiţă frumósă, întocmai după dorinţa ei: albă ca zăpada, roşie ca sângele, cu pĕr şi ochi negri ca mura. De frumósă ce era, sórele că-'i sóre şi încă a stat puţintel de s'a uitat la ea. De aceea, bucuria şi fericirea împĕrătesei era ne spus de mare. Dar' precum în lumea acésta 'nşelătóre tóte sunt nestatornice şi iute trecĕtóre ca visul de nópte, iute trecu şi bucuria împĕrătesei, căci bunul Dumnezeu nu peste mult tot o chiemà la cele mai bune; adecă murì împĕrătésa. Frumósa fetiţă rĕmasĕ orfană de mamă încă în légăn. Ear' când se împlinì un an de la mórtea mamei sale, tatăl seu, împĕratul, se 'nsurà din nou. Luà o femeie fórte frumósă, dar' pe cât de frumósă, pe atât şi de rĕutăciósă, fălósă, îngâmfată şi fudulă. Pentru inima-i cea rea au numit'o mai târziu lumea: împĕrătésa négră. Ţinea că ea e femea cea mai frumósă din lume şi cine ar fi cutezat sĕ-i zică că nu, era fiul morţii. Impĕrătésa négră avea o oglindă nĕsdravĕnă; adecă oglinda acésta era aşa că 'i spunea împĕrătesei care e cea mai frumósă femeiă din lume.

Mergênd odată înaintea oglindei şi uitându-se în ea întrebă:

„Oglindă de pe părete
In frumseţă cin' mĕ 'ntrece?"

Ear' oglinda i-a rĕspuns aşa: „Dómnă, mare-i lumea acésta şi multe frumóse muieri mai sunt în ea, dar' ca tine nici una; tu eşti femeia cea mai frumósă din lume". Şi cu rĕspunsul acesta s'a mulţămit împĕrătésa fórte, pentru-că ştia că oglinda totdéuna i-a spus drept.

A trecut o vreme mai îndelungată. Frumósa fetiţă crescea, şi din zi în zi pe cum crescea, şi de frumósă tot mai frumósă se făcea. Când a fost de 12 anişori era frumósă fără sémăn, cu mult mai frumósă chiar şi de cât împĕrătésa négrà. De aceea când în una din zile împĕrătésa păşì înaintea oglinḑii şi întrebà:

„Oglindă de pe părete
In frumseţă cin' mĕ 'ntrece?"

şi oglinda i-a rĕspuns că, eşti destul de frumósă înălţată împĕrătésă, dar' Roşióra, — aşa se numea fetiţa, — îi cu mult mai frumósă şi mai plăcută, împĕrătésa se mănià şi turburà fórte, de era cât pe acì sĕ sfarme şi oglinda. — De aci încolo de câte-ori vedea pe Roşióra 'i treceau fiori rĕci prin inimă, ba de la o vreme nici dormi nu mai putea de ciudă. In sfêrşit se hotărî sĕ-o omórĕ:

Odată împĕratul s'a dus la bătae şi dus e până 'n ziua de azi, căci acolo i-au rĕmas ciolanele şi numai numele i-s'a mai întors. Impĕrătésa află de bine-sosit timpul pentru a-'şi duce întru îndeplinirea ticălosul plan. Deci chiemà un argat şi-i poruncì sĕ ducă pe Roşióra în pădure unde apoi sĕ-i ascundă sórele; ear' drept semn că-a omorît'o sĕ-i aducă inima şi rărunchii fetei. — Slujitoriul ascultà porunca. Luà pe Roşióra şi o dusĕ la pădure, dar' când voì sĕ-o străpungà Roşióra începù a se văita şi a plânge atât de amar, în cât inimă de pétră de ai avea şi cari cu multă artă le-au interpretat: în prima linie dlui Vas. Ivar, apoi dlui St. Cotóră, primul în ambele piese personificarea omului galant, iar al doilea face de minune pe bădăranul şi mitocanul în piese; ambii adevĕrate talente, a căror lipsă cred, cu drept ar regreta-o corpul învĕţătoresc. In deosebi dl Ivan fu mai mult de cât puteai aştepta: jocu-i fin de scenă, deplină transpunere în rolul ce-l represintă, îţi făcea ilusia, că e imposibil a vedé înainte-ţi pe un diletant. Domnişórele Popa şi Dogariu, prima în piesa „Cu voia Domniei-sale“, a doua în „Zăpăciţii“, de-şí prima-óră debutară pe bină, stórseră admiraţiunea publicului; nu alt-cum contribuiră la armonia generală dnii: V. Bărbat şi N. Odor.

Astfel fu producţia, căreia îi urmă petrecerea cu dans până 'n revărsatul zorilor. Sĕ vĕ spun, cum a fost petrecerea? A întra în amĕnunte dór e imposibil; cine ar puté prinde'n vorbe atâtea inimi, câte la o petrecere vibrézá? Cunună de domnişóre fu decorul petrecerii, dşóre de cele frumóse, cum numai pe la Săcele poţi vedé! Eu unul numai de departe privindu-le mi-am petrecut perfect; dar' cei cari erau mai aprópe de ele?

Pribégul.

Revistă esternă

Mesagiul englez. Joi s'a făcut deschiderea parlamentului englez prin mesagiu regal cetit de regele Edward VII, — a doua sesiune parlamentară sub domnia regelui Edward. Sub paliul solemnităţilor alese, obicinuite la deschiderea parlamentului englez, e însĕ ascunsă mare îngrijorare. Căci nici-când Anglia nu a fost în situaţie mai dificilă de cât acum. Duşmani interni şi esterni cu puteri potenţate operézá contra ei; nu este parte de lume, unde interesele ei sĕ nu colideze cu interesele altor state. Rusia o strînge tare în China, şi tot ea o constrînge la mĕsuri energice faţă de Kuweit, unde lupta ce va avé sĕ se deie pentru stăpânirea în Indii îşi aruncă deja înainte umbrele. Francia deosebi de la eşecul cu Faşoda, (în Africa) o are tare la inimă şi numai prilejul binevenit îi lipsesce pentru a-i da revanş. Pe lângă ura Franciei, acum prin nesocotinţa ministrului Chamberlain şi-a atras şí ura Germanilor. Şi rĕsboiul din Transvaal, care a costat'o până acum opt miliarde şi imens numĕr de vieţi omenesci, încă tot nu e terminat.

Şi dacă în butul tuturor acestora mesagiul e calm, hotărît şi plin de încredere în isbândă, trebue că forţele ei sunt nesecate. Intrĕ altele mesagiul constată, că relaţiunile cu celelalte puteri sunt amicale (?), laudă armata din Transvaal dar' *esprimă regretul că rĕsboiul încă nici acum nu e terminat.*

Atât în camera deputaţilor cât şì în casa lorḑilor s'a început imediat desbaterea rĕspunsului la mesagiu, în firul căreia ministrul-president *Salisbury* a respins energic chiar şi cugetul de a *îmbia pace inimicului învins, dacă acela nu o cere.* Aruncă apoi asupra Burilor tótă vina şi rĕspunderea pentru tóte cele ce s'au întêmplat sub durata rĕsboiului şi face atentă casa la gravele cestiuni naţionale şi imperialistice, pendente de ţinuta parlamentului faţă cu causa din Africa-sudică. Dacă Anglia s'ar arăta aplecată sĕ încheie rĕsboiul în chip neglorios pentru armele sale şi necorĕspunḑĕtoriu jertfelor împreunate cu acela, *efectul unei astfel de încheeri s'ar manifesta in tóte părţile lumii,* a zis ministrul Salisbury, încheind cu enunciaţiunea, că Burii trebue sĕ capituleze necondiţionat şi că în coloniile acelea regele trebue sĕ fie supremul stăpân.

NOUTĂŢI

Ziua onomastică a Inaltpreasfinţiei Sale metropolitului nostru Ioan a dat astăzi soc. sibiene nou prilej de a-şi manifesta stima şi iubirea de care zelosul archiereu e încunjurat. După terminarea serviciului divin asesorii consistoriali, corpul profesoral, şi numĕroşi membri ai inteligenţei din loc, s'au presentat la Inaltpreasfinţia Sa, unde Preacuvioşia Sa archim. Dr. I *Puşcariu* prin o alésă alocuţie l'a felicitat de ziua onomastică, zicênd întrĕ altele, că „dacă sĕrbătorile cele mari de peste an sunt pentru poporul nostru zile de bucurie, pentru cei din apropierea Esc. Vóstre ziua de azi e zi de îndoită bucurie, avênd în ea prilej de a da de nou espresiune stimei şi iubirei de care suntem pătrunşi faţă de Esc. Vóstră. Viéţa Esc. Vóstre — a zis mai departe Preacuvioşia Sa — e un bine pentru biserica nóstră; fie care an din acésta rodnică viéţă e spre prosperarea şi fericirea poporului nostru. Dorim deci sĕ Vĕ dăruéscă Dumnezeu încă mulţi ani pentru a desĕvêrşi munca îndreptată întru binele şi fericirea bisericei şi credincioşilor ei“. . . . După încetarea aclamaţiunilor urmate acestei alocuţiuni, Inaltpreasânţia Sa metropolitul a rĕspuns cam următórele:

Vĕ mulţămesc pentru aceste repeţite manifestări de dragoste şi Vĕ asigur că şí eu tot aceeaşi dragoste o am faţă de Stim. Dtre. Acésta dragoste a nóstră provine din un isvor comun, din isvorul chiămării nóstre, de a duce la îndeplinire problemele întru resolvarea cărora ne-am dedicat: înaintarea bunăstării şi fericirii poporului nostru. . . . Am 17 Oct. 1936. —

Accentuând apoi, cum în lucrarea nóstră întru ajungerea acestui scop măreţ sĕ luăm îndemn de la cei din jurul nostru, sĕ luăm îndemn şi îmbărbătare din însaşi chiămarea nóstră, zice că acest indemn îl putem lua şì din însemnătatea zilei de azi: serbarea memoriei stului Ioan Botezătoriul, pentru-că şí el pentru omenime a lucrat, şi el şi-a luat asupraşi chiămarea de a fi propovĕduitoriul adevĕrului, întru fericirea popórelor. Noi încă am luat asupra nóstră grea rĕspundere, când ne-am dedicat chiămării de a fi păstorii şi conducĕtorii poporului nostru spre ţinta bunăstării şi fericirii. Sĕ avem deci esemplu activitatea lui Ioan Botezătoriul; sĕ lucrăm aşa, ca sĕ rĕmână după noi plăcută pomenire, de-şí nu zeci de veacuri, cum sustă pomenirea Botezătoriului, dar' cel puţin o generaţiune-douĕ sĕ amintéscă cu mulţămire memoria activităţii nóstre. — Doresce tuturor sănĕtate şi tărie spre a-şi împliní chiămarea ce şi-au luat asupra-şi spre binele şi fericirea nóstră a tuturor.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor seminariali a felicitat pe Inaltpreasânţia Sa prin o deputaţiune condusă de vicepresidentul ei *George Tulbure,* cleric cl. III.

*

Botezul Domnului a fost serbat în Sibiiu cu deosebită solemnitate, atât în biserica din cetate, cât şi la celelalte biserici. In cetate serviciul divin a fost oficiat de Inaltpreasânţia Sa *metropolitul,* asistat de Preacuvioşia Sa archimandritul-vicariu Dr. *Il. Puşcariu,* de protopresbiterii asesori consistoriali Zaharie *Boiu,* Nicolae *Ivan,* Mateiu *Voilean,* Ioan *Papiu,* protopresbiter al tractului Sibiiu şi paroch al parochiei din Sibiiu-cetate, de protoiereul Dr. Eusebiu R. *Roşca* director seminarial, de archidiaconul Dr. Elie *Cristea* secretariu consistorial, şi de diaconul Elie *Moga* învĕţător la şcóla de fete elementară a reuniunii femeilor române din Sibiiu. Frumos a fost deosebi serviciul sfinţirii apei, — oficiat şí acesta de Inaltpreasânţia Sa cu evlavia şi solemnitatea ridicată mult prin darul Inaltpreasânţiei Sale de adevĕrat cântăreţ bisericesc, cum rar se află în generaţiunea mai tineră a clerului nostru; asemenea şi prin cântările de strană, la cari spre plăcerea sufletéscă a publicului a cântat şi profesorul Dr. *Bologa.*

La biserica din suburbiul josefin sfinţirea apei s'a făcut prin preotul militar Ioan *Broju* şi parochul Petru *Simtion,* asistat de diaconul D. *Câmpean,* la valea Schewis, în presenta unui public imens de mult şi a unui batalion în ţinută de gală, cu steagul şi cu musica militară, care la ecteniile pentru monarch a cântat imnul „Dómne ţine şi protege“, ear' companiile au dat salve, atât la aceste ectenii, cât şí la rostirea rugăciunei chiămării Duhului sfânt. Aici serviciul divin s'a terminat după 12 ore, pe când în cetate se terminase deja la 11¾. Asemenea şí la biserica din suburbiul inferior serviciul a fost oficiat cu dosebită solemnitate, la rîul Cibin.

*

Iubileul unei reviste *„Biserica şi Şcóla,* fóia bisericéscă, şcolastică, literară şi economică“ redactată în Arad sub auspiciile consistoriului eparchial — fóia oficială a eparchiei Aradului, înfiinţată de Inaltpresfinţia Sa metropolitul *Ioan Metianu,* pe atunci episcop al eparchiei Aradului, cu finea anului 1901 a împlinit 25 ani de existinţă. Din acest prilej numĕrul 1 dto 6 Ianuariu st. v. (anul de existinţă XXVI) a apărut în estensiune duplă, avênd în frunte un elogios prim-articol, în care redactorul R. *Ciorogariu* făcênd istoricul înfiinţării acestei reviste zice următórele: „Sensul practic al Inaltpreasfinţitului fost Episcop al nostru, acum Metropolit Ioan Metianu, l'a condus sĕ dee stabilitate acestui vêrtej de nobil lucru pentru biserică şi şcólă; dar' totodată sĕ tragă şi limitele disensiunilor prin caracterul oficial. Astfel s'a înfiinţat acum sunt 25 de ani „Biserica şi Şcóla“ ca un resultat al idealurilor de cari era lumea inspirată sub panierul Statutului organic“.

Amintind, că în aceşti 25 de ani „Biserica şi Şcóla“ a avut redactori pe Vasilie Mangra, Augustin Hamsea, Dr. George Proca, ear' acum are pe Roman R. Ciorogariu, — îi dorim viéţă îndelungată spre a-şi lua partea cuvenită din munca pentru binele şi prosperarea bisericei şi şcólei nóstre naţionale.

*

Cununia archiducesei Elisabeta. In Viena se fac cu mare zor pregătirile pentru cununia archiducesei Elisabeta (fiica rĕposatului moştenitoriu Rudolf) cu prinţul Windischgrätz Otto. In 22 Ianuariu, la amiazi, în sala consilierilor intimi, va avé loc *renunciarea* archiducesei la drepturile avute ca membră a casei domnitóre; séra se va da apoi serată împreunată cu concert, ear' în 23 Ianuariu la 10 óre înainte de amiazi se va sĕvêrşi cununia, în capela Iosif a Burgului. Invitările invită óspeţii „la cununia Alteţei Sale archiducesei Elisabeta Maria cu Alteţa Sa ducele (Fürst) Otto Windischgrätz“. In Almanachul de Gotha însĕ Windischgrätz fiind indus numai ca prinţ (Prinz), din textul invitărilor se vede că după cununie prinţul Windischgrätz va fi ridicat la rangul de *duce imperial.*

*

† Jeronim Hêrţiógă. In etate de 26 ani, abia trecut preste pragul vieţii, Sâmbătă în 5 Ianuarie v. a fost pus spre vecinică odihnă în comuna sa natală, Noul-săsesc. Adormitul întru Domnul abia în anul 1898 a terminat cursurile teologice din Seminariul „Andreian“. Era un tinĕr inteligent, sîrguincios şi de o modestie cuceritóre. După terminarea teologiei, în restimp de 3 ani a funcţionat, ca învĕţător de model, justificând pe deplin frumósele speranţe, ce corpul profesoral şi toţi cei ce-l cunosceau au pus întrînsul. Astfel de ómeni însĕ sunt mai plăcuţi Domnului. Sĕ-l odihnéscă în pace! Mult întristaţilor părinţi, parochul Teodor şi soţia Maria, fraţilor şi surorilor, rudeniilor numĕróse mângăiere şi tărie sufletéscă de la Tatăl cel ceresc.

*

Cutrĕmur de pămênt. Sĕptĕmâna trecută s'a simţit în mai multe părţi ale ţerii cutrĕmur de pămênt, pe unele locuri împreunat cu vifor. Astfel în Şopron Marţi nóptea spre Mercuri s'a simţit o sguduitură de câteva secunde, ear' diminéţa a început vifor orcanic, care a durat tótă ziua şi în apropiere de Mödling a rĕsturnat multe vagóne ale trenului de persóne ce în aceeaşi zi după amiazi mergea spre Viena. Mercuri la 7 ore 53 minute diminéţa s'a simţit cutrĕmur în *Agram* şi împrejurimi, ear' Luni pe la 3 ore 46 minute diminéţa s'a simţit cutrĕmurul în Costainiţa. Dintrĕ tóte, cel mai puternic a fost cutrĕmurul din Costainiţa. Nenorociri nu s'au întêmplat.

*

Revoluţie în Idiciu. Ziarele sosite azi diminéţă aduc ştire despre o rĕscólă în *Idiciu* (lângă Reghinul-săsesc) din causa comasării hotarului. Comisiunea era ocupată cu lucrările de comasaţie, când sătenii au năvălit asupra ei, rănind grav pe notariul cercual Szász Béla. Intr'aceea sosind gendarmii, sătenii i au primit cu sburături de bolovani, la ce gendarmii făcênd us de arme au împuşcat pe un om şi au rănit grav pe alţi zece. Semioficiósa „Budapesti Tudositó“ spune că *zece inşi au fost ucişi de puscile gendarmilor,* afară de numĕroşii răniţi.

*

Telefon întrĕ Braşov şi Bucureşti. Comisiunea administrativă a comitatului Braşov a hotărît sĕ recerce camera comercială şi industrială din Braşov, ca în conlucrare cu cea din Murĕş-Oşorheiu sĕ facă demersuri pentru-ca întrĕ Braşov şi Bucuresci sĕ se instaleze cât se póte mai curênd reţéuă telefonică.

*

„Academia ortodoxă“ societate acad. teol. pentru literatură, retorică şi musică bisericéscă, în Seminariul archidiecesan din Cernăuţi, s'a constituit pe anul administrativ 1901/902, precum urméză: Preşedinte al societăţii: Petru de Teutul, preş. al secţiei musical, totodată Vice-preş, I.: Const. Grigorovici, preş. al secţiei literare, totodată vice-preş. II.: Vespasian Reuţ, secretariu I. (de esterne): Aurelian Chelariu, secretariu II. (de interne): Dimitrie Botez, cassariu şi econom: Const. Urechie, Bibliotecariu: George Banilevici. Comisia revĕḑĕtóre: Referent: Adrian Lupaştean, adlat: Constantin Goraş.

*

„1500 jugĕre spre scopuri de colonisare. Deputatul dietal *Konkoly-Tege Miklós,* mare proprietariu în Ó-Gyala, pe linia căii ferate Budapesta — Viena, a oferit ministeriului de agricultură moşia sa de 1560 jugĕre pentru a o parcela sprescopuri de colonisare. Tot ce donatorul pretinde în schimb e, ca pe timpul cât va trăí el şi soţia sa statul sĕ 'i asigure o rentă viageră convenabilă şi sĕ-i lase dreptul de a locui în castelul de pe moşie. Cum vestesc ziarele din Budapesta, ministrul Darányi e aplecat sĕ priméscă ofertul.

*

Pentru masa studenţilor de la gimnasiul nostru rom. gr. or. din *Brad* au mai întrat de la M. St. Domni şi Dómne:

1. Georgiu Pop de Basesci, Elena Pop Hosszu Longin şi Francisc Hosszu Longin, ca rescumpĕrare a gratulaţiunilor de anul nou 20 cor.

2 Eugenia I. Paraschiv, n. Mihályi, întru memoria iubiţilor sei rĕposaţi, Ioan Paraschiv, fost subjude regesc şi a fiilor sei: Gregoriu şi Ana 10 cor.

3. Dr. Zosim Chirtop, adv. Câmpeni ca rescumpĕrare a felicitărilor zilei Onomastice, 10 cor.

4. Vasilie Chirtop Câmpeni, rescumperarea felicitărilor anului nou şi a Onomasticei 5 cor.

5. „Oraviţiana“ societate pe acţii, 20 cor.

6. Vasile Beleş protopresbiter, Maria Radna 5. cor.

7. Comuna bisericéscă Cuvin 1 cor.

8. Teodosiu Moţiu, par. Cuvin 1 cor.

9. Constantin Puticiu 60 fil.

10. D. Popoviciu înv. 25 fil.

Suma 72 cor, 85 fileri.

Binevoitorii dăruitori, priméscă cea mai viuă mulţămită.

Direcţiunea gimnasiului rom. gr. or.
Brad, în 31 Decembre 1901.

Georgiu Părău.
dir. gimnas.

*

Ştiri mĕrunte. Pe la Gyergyó-Ditró (secuime) s'au înmulţit lupii, cari chiar şi ziua se abat prin sate; zilele trecute doi lupi au atacat pe un băieţel în mijlocul satului şi numai după ce i-au alergat în ajutoriu mai mulţi ómeni a scăpat de năpastă mititelul. — Contele Samuil Teleki pe la finea lunei curente va pleca la Sudan (Africa) la vênătóre de lei. — Baronul Paul Bornemisza a plecat Marţi la Transvaal, spre a lupta în óstea Burilor. — Viile din Iancahid şi Sânmihaiul unguresc (Torontal) şi în ale comunei Szécsi-Sziget din comitatul Zala fiind inficiate de filoxeră, ministrul de agricultură a decretat asupra lor carantină.

Posta redacţiunei.

Din ţéra Oltului. In numĕrul ce vine. *Din tractul Mediaşului.* Asemenea. *Sabin.* Ii vom face loc cât se póte mai curînd. *D lui A. C.* Pentru o intreprindere ca cea atinsă se cer prea mari capitale, pe cari noi nu le putem aduna. De altcum vom mai medita asupra ideii. *D lui M. C. . . . . Abrud.* Sunteti în regulă cu abonamentul. A fost o mică greşală de compt, care s'a îndreptat. *D-lui N C. în Tîl. . . .* Pentru numĕrul trecut a sosit prea târziu, ear' în cel de astăzi nu se mai póte folosi.

încă ţi-s'ar fi făcut milă de ea. Şi se ruga către el zicênd: „O omule! de ai o ţiră de inimă, suflet şi simţ fie-ţi milă de mine şi de tinereţele mele. Cruţă-mĕ nu mĕ omorî, căci de mórtea mea şi aşa nu ai nici un folos. Lasă-mĕ se mĕ duc încătr'o mĕ vor duce cei doi ochi, acasă nu mĕ voiu mai re'ntórce nici odată“. — Fiind-că Roşióra era atât de frumósă şi tinĕră, argatul se muià la inimă, i-se făcu milă de ea şi 'i zise: „Sĕrmană fetiţă nenorocită, din parte-mi lăsată sĕ fi; mergi că şi aşa preste puţin te vor mânca fiarăle sĕlbatice“. Şi cu acestea slujitoriul mulţămit în inima sa că a sĕvêrşit o faptă bună cruţând fetiţa de mórte, sĕ 'ntórsĕ către casă. Când de-odată zări un purcel sĕlbatic, pe care cu o lovitură 'l culcă la pămênt şí-i scósă inima şi rărunchii, ca sĕ le ducă împĕrătesei ca semn. Ear' împĕrătésa când le vĕḑu s'a bucurat fórte, gândind că acum nu este pe lume fiinţă femeéscă care sĕ-o 'ntrécă în frumseţă. Apoi chiemă bucătărésa şi 'i porunci sĕ le gătéscă mâncare şi apoi în credinţa că au fost inima şi rărunchii frumósei Roşióre, le mâncà până 'ntr'o bucătură.

(Va urma.)

Nr. 3/1902 [7] 1—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea următórelor posturi vacante de paroch din tractul Haţegului.

1. în comuna bisericéscă *Gânţaga*, parochia de clasa a III-a.

2. în comuna bisericéscă *Vălcele rele* parochia de clasa a III-a

Venitele în fie-care parochiă sunt cele cuprinse în cóla *B.* pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ trimită petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre — în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, — şi sĕ se presenteze în vr'o Duminecă în parochia respectivă, spre a se cunósce cu poporul şi a-şi arăta desteritatea în cântări şi în cele rituale.

Haţeg, în 3 Ianuariu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

Nr. 848. [4] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din parochia *Păuşa* cu filia *Vaşcapău* în urma încuviinţărei Preaveneratului Consistoriu archieiecesan din 18 Septembre a. c. Nr. 8528 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au a-şi aşterne rugările de concurs instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul cuvenit.

Fizeş-Sânpetru, în 28 Decembre 1901.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Sz. 7348/1901 polg. [6] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szeben megyében kebelezett Vesztény község ellen a szászegyetem — mint a szász hétbirák uradalma a legelő szabályozás megengedhetőségét kérvén, a kereset tárgyalására *1902 évi márcziushó 17-ik* napja d. e. 9 órakor Vesztény község irodajába kitüzetett.

Ezen tárgyalásra az összes vesztényi birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy meg nem jelenés esetében vagy képviseltetés hiányában részükre ügygondnok fog kineveztetni és a tárgyalás ezzel lesz megtartva.

A kereset a községi elöljáróságnál vagy a törvényszéknél megtekinthető.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék, mint polg. biróságnak 1901 évi deczemberhó 31-én tartott üléséből.

Dr. Kemény **Fothy**
elnök. jegyző.

Dr. Elie Cristea

Proverbe * * * maxime asemĕnări * * * *idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria. -- Costă 1 cor. 50 fil.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1902** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1.50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.35	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.03	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşel-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.18	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriş		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuş	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12,49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.15		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5. 9	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12 16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.23	12.34			Alba Iulia		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	Teiuş	pl.	2.—		3.43	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2. -	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6 01		7.15
8.34		6.35	-	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 Sibiiu, Joi 10/23 Ianuariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

O lege rea.

Sibiiu, 22 Ianuarie n.

Avem o lege rea. Adecă la dreptul vorbind, avem mai multe legi rele. Dar' sunt rele numai pentru noi, popórele nemagiare din acest stat, pe când pentru Magiari sunt bune. Ei le-au fácut, și au fost atât de cuminți sě le întocméscă astfel, ca pentru ei sě fie favorabile și sě le asigure tóte avantagiile supremației și ale dominațiunei asupra celorlalte națiuni conlocuitóre. Legea însě, despre care e vorba acum, e rea și pentru ei, sau póte chiar numai pentru ei. Ziarele magiare o spun acésta, prin urmare trebue că e așa.

E înțelésă legea despre judecătoria Curiei în chestii de alegere, despre care s'a scris fórte mult în zilele din urmă în presa magiară. Noi ni-am spus părerea asupra ei. Am constatat că are multe mancități, multe scăderi, ca ori-care plăsmuire ticluită în pripă și fără destulă chibzuiélă, și ni-am esprimat părerea, că Curia va avé sě-i dee adevěrata ființă, în decursul pertractării și deciderii în procesele cele multe intentate pentru nimicirea de mandate, câștigate pe cale mai mult sau mai puțin incorectă, din punctul de vedere al *moralei publice*.

Curia într'adevĕr *astfel* își și înțelege misiunea; și fiind-că nu face deosebire întrě om și om, cum nici nu póte și nici nu trebue sě facă, a tras câteva dungi preste socotelile patrioților noștri. Și de aici supěrare mare și propagandă, ca imediat cum Curia va fi terminat cu tóte procesele intentate pentru nimicirea de mandate, legea sě fie modificată, pentru-că *e rea*.

De ce e rea? Pentru-că are destule uși deschise pentru a puté scăpa pe ele cel-ce din punct de vedere patriotic *trebue* sě fie scăpat, și are destule curse pentru a fi prinși în ele cei-ce din adins trebue băgați în cursă.

Cum însě aplicarea legii e încredințată supremului for judecătoresc din stat, care nu cunósce interese de partid, lucrul nu a eșit așa cum era contemplat.

S'a întêmplat anume că Curia a validitat mandatul deputatului național sêrb, *Pavlovici*, câștigat, cum se spunea în petițiune, prin *agitație primejdiósă* în contra integrității și a unității statului magiar, pe când mandatul unui stâlp puternic, atât al guvernamentalilor cât și al magiarismului preste tot, al contelui *Teleki Domokos*, ales în Dej, *a fost cassat*, pe motivul, că numitul conte a dat unora dintrě alegětori, în diminéța alegerii, câte un păhar de cognac, drept încurajare pentru a întra cu tóte forțele lor în focul luptei electorale. Și iată de ce legea nu e bună. Pentru-că asta *nu e dreptate!*

A, dacă se făcea întors; dacă era nimicit mandatul Sêrbului *Pavlovici*, ear' al contelui *Teleki* era validitat, — nu era nici o supěrare și legea era bună. Dar' așa? Pot sě fie nimicite cu altă ocasiune tóte mandatele câștigate de elemente patriotice, căci care dintrě deputații aleși n'a dat alegětorilor sei cel puțin atâta cât a dat contele Teleki setoșilor sei adicți din cercul electoral al *Dejului?*

Și de-ar fi numai atâta, n'ar fi prea mare nefericire; pentru-că la noua alegere, cu ajutoriul altor sticle de cognac, ar puté sě iasă de nou ales neîntăritul conte *Teleki*. Dar' Curia a fost atât de necruțătóre față de nobilul conte, în cât i-a suspendat pe șase luni dreptul activ și pasiv de alegere; va sě zică în decurs de șase luni contele nu mai póte fi ales deputat la dieta țerii nici într'un cerc electoral din țéră.

Asta e apoi curată batjocură la adresa legiuitorilor țerii, trimiși la dietă din *„nemărginita încredere“* a cetățenilor liberi și independenți! E greșală care trebue reparată. Și s'a aflat modalitatea de a *puté* fi reparată, grație multelor ușițe de scăpare, trecute aprópe în tóte legile țerii nóstre. Este un paragraf în regulamentul casei, care dispune, că atunci când vre-o alegere vine cassată din partea Curiei din motive de corumpere, mituire sau îndopare cu mâncări și beuturi, — eserciată pe scară largă, — cercului respectiv sě i-se iee dreptul de a trimite deputat la dietă, până la procsimele alegeri generale.

Ce idee genială! Monument merită omul în creerii căruia a fost concepută!

Vre o patruzeci de alegětori au beut din cognacul contelui *Teleki*, înainte de alegere, și se presupune că în urma beuturii consumate și-au dat votul pentru el. Dar' pentru aceea nu alegětorii acestia, setoși după beutură, vin pedepsiți, ci *cercul întreg electoral*, sutele de alegětori, cari au protestat în contra alegerii făcute cu ajutoriul sticlelor de cognac, cerênd alegere curată, pentru-ca sě se pótă validita adevěrata voință a alegětorilor!

Iată niște principii, niște temelii cu totul noue și *originale*, pe cari va puté fi clădită acum dreptatea ungurésca!

Dieta a și luat hotărîre în ședința de Sâmbătă, ca afacerea sě fie predată comisiunei verificătóre, care în decurs de opt zile are sě facă propunere în causă. Că ce va propune? Aplicarea paragrafului cu pricina în contra cercului electoral al Dejului? Nu; lucrul acesta s'ar întêmpla numai atunci, dacă alesul ar fi fost *naționalist*, sau naționalist ar puté sě-i fie *urmașul*; ci va propune sigur *cercetare*, ear' cercetarea va fi trăgănată *șase luni*, până iese contele *Teleki* de sub pedépsă, și atunci cercetarea va fi sistată, alegerea nouă se va escrie, și nobilul conte *va fi de nou ales!*

Facem rămășag că așa se va întêmpla, pentru-că de la distanță se vede *scopul urmărit*.

Dar' fie cum va fi, învěțătura din pățania acésta este, că nu e bine sě se facă legi cu multe înțelesuri, pe cari sě le poți interpreta așa cum îți cer interesele; și preste tot nu e bine sě se țină în vedere la croirea legilor interesele particulare ale unora, și nu interesele generale, binele public al tuturora, pentru-că în legi cu curse pot sě cadă chiar aceia cari le-au făcut. Ear' față de părerea gazetarilor magiari, cari susțin, că legea despre judecătoria Curiei în chestii de alegere *e rea*, riscăm și noi părerea nóstră, că mult mai rea de cât legea, și de cât multe alte legi, e *morala publică* în patria nóstră, pentru-că din ea au isvorit și isvoresc tóte relele. Aci îndreptați, domnilor Magiari, dacă se mai póte îndrepta!

Din Țéra-Oltului.

Sinodul protopresb. și conf. preoțéscă.

Arpașul-inferior 28 Dec. 1901 v.

Cu permisiunea onoratei redacțiuni a *„Telegrafului Român“* îmi iau voie a publica resultatul sinodului protopresbiteral din tractul Avrigului și resultatul conferinței preoțesci ținute în 20 Decembre 1901 st. v. în comuna *Porumbacul inferior*, sub presidiul Domnului *Ioan Cândea*, protopresbiterul tractului.

Ziua de 20 Decembre a. c. st. v. a fost o zi de sěrbătóre nu numai pentru cei veniți din depărtări, preoți și mireni, dar' și pentru întreg poporul din acéstă comună fruntașă, care cu mic cu mare a participat la serviciul divin, după care conform programei dto 1 Decembre a. c. Nr. 625, s'a celebrat un parastas pentru rěposații Archiepiscopi și Metropoliți *Andreiu* și *Miron* și pentru marele binefăcětor al bisericei nóstre *Emanoil Gozsdu*. Serviciul divin a fost oficiat de protopopul tractual *Ioan Cândea* asistat de parochii *Nicolau Borza* din Viștea inferióră, *Toma Dragomir* din Porcești și *Trandafir Dragomir* din Arpașul inferior; ear' cântările le-a esecutat preoțimea și învěțătorimea tractuală presentă.

După terminarea ritualelor ne-am întrunit atât preoțimea cât și membrii sinodului protopresbiteral și alți fruntași în spațiósa sală din edificiul școlar din loc, unde după invocarea Duhului sfânt părintele protopresbiter tractual prin cuvinte alese arată că preabunul și neadormitul nostru archiepiscop și metropolit, Excelenția Sa Inaltpreasfinția Domn *Ioan Metianu*, a dispus și mai departe ținerea de conferințe preoțesci și prin resoluția din 27 Ianuariu a. c. st. v. Nr. 11899 B. s'a îndurat preapărintesce a orîndui și pentru anul acesta ținerea lor, deci prin convocatoriul din 1 Decembre a. c. st. v. Nr. 675 s'a convocat a III-a conferință (20 Decembre) pe ziua de astăzi; însă după ce și sinodul protopresbiteral extra-ordinariu a fost convocat tot pe ziua de azi, părintele protopresbiter tractual deschide întâiu sinodul protopresbiteral prin o cuvêntare acomodată, arătând însĕmnătatea organismului nostru bisericesc și accentuând că acest organism, ca sě pótă funcționa în regulă trebue susținut cu mari jertfe, cari vor fi rěsplătite prin ródele ce organismul bisericesc va produce; și arătând că un factor principal în organismul bisericii nóstre este protopresbiteratul, care trebue susținut, apeléză la bunăvoința, tăria și încrederea membrilor sinodului protopresbiteral ca representanți ai parochiilor din cerc și declară deschisă ședința sinodului protopresbiteral extra-ordinar.

Se aleg bărbați de încredere membrii *Nicolau Borza* și *Ioan Mandeal*, ear' notar *Ioan Racotă*. Constituindu-se biroul, la apelul nominal dintre 36 membri sinodali rěspund 32, prin urmare în puterea § 43 din statutul organic sinodul este capabil a aduce concluse valide.

Venind pe tapet punctul 3 din hârtia convocătóre a sinodului protopresbiteral: *„Raportul președintelui despre starea protopresbiteratului“*, ni-se arată starea faptică presentă anume: că protopresbiteratul Avrig se compune din 23 comune cu 25 parochii și că tóte parochiile sunt întregite cu parochi stabili — nici o parochiă vacantă; întrě preoții tractului avem și unul emeritat, distins cu brêu roșiu, cu numele *Ioan Făgărașan* din Drăgușiu.

Cu școlele încă nu stăm mai pe jos de cât alte protopresbiterate, căci domnul protopresbiter tractual a căutat de și-a recrutat învěțători harnici, adevěrați pioneri ai școlelor nóstre, înzestrând astfel școlele din întreg protopresbiteratul cu 33 învěțători dintrě cari 22 difinitivi și 11 provisori, dintrě cei provisori numai unul fără cualificațiunea normală. Mult a avut sě lupte dl protopresbiter *Ioan Cândea* și cu salariile înv. cari tóte sunt regulate conform art. de lege XXVI. § 9 din 1893. Nu este destul de dibace peana mea, ca sě pot descrie luptele prin cari a trecut până și-a vězut planurile realisate, adjustând astfel tractul Avrigului cu învěțători harnici ca: Banciu, frații Stoica, Bulicrea, Voila, Cândea, Pěcurariu, Bârsan, Spêrlea, Racotă, etc.

Ca unul care am funcționat ca învěțătoriu 16 ani sub actualul șef al tractului Avrig mărturisesc sincer că învěțătorimea de pe atunci când devenise dl *Ioan Cândea* protopresbiter al tractului Avrig era desprețuită și batjocorită, așa că la adunările generale ale Reuniunii, învěțătorii nostri erau arătați cu degetul pe stradele Sibiiului, Sěliștei și Boiței, din partea înv. celorlalte despărțăminte, și numai aprigul director din Avrig, Băcilă, mai apera și încuragia învěțătorimea de pe atunci din acest tract. Tot astfel a întregit și parochiile tot cu ómeni tineri dornici de a lucra în via Domnului cari numai cinsteși onóre îi pot aduce.

La punct 3 din program: raportul președintelui despre starea protopresbiteratului, a mai cerut unele deslușiri părintele N. Borza, Mânecuță și membrul mirean Grecu din Porcești, după cari s'a trecut la punct 4: Ratiociniul fondului protopresbiteral, care aflându-se în regulă s'a luat spre sciință dimpreună cu propunerea făcută de însuși dl protopresbiter, ca cu anul viitor acest capital al fondului sě se depună în părți egale la băncile „Olteana“ din Viștea inferióră și „Porumbăceana“ din Porumbacul inferior spre fructificare.

La punct 5: „Propunere în causa dotațiunii protopresbiterale“ se ia pur și simplu spre sciință cu acel adaus că: sinodul protopresbiteral își susține conclusul adus în acéstă chestiă în anul precedent fără nici o schimbare.

Terminate astfel obiectele pentru sinodul protopresbiteral, părintele protopresbiter prin cuvinte alese mulțămesce membrilor pentru ținuta lor bărbătéscă și de astădată, dorindu-le reîntórcere sănătósă acasă.

Indată după depărtarea membrilor sinodului protopresbiteral se începe conferința preoțéscă, alegêndu-se bărbați de încredere preoții: Nicolae Borza și Ioan Mandeal, ear' notariu Vasile Macsim.

Fiind astfel biroul constituit, obiectul principal al discusiunii a fost pastorala archieréscă a I. P. S. S. D. Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu* dto 20 Octobre Nr. 10146 Pres.

Parochul Nicolau Solomon din Porumbacul superior cetesce pastorala cu accentuare corectă și la înțeles; ear' conferința o ascultă cu atențiune.

Pastorala bogată în povețe pe cari vrednicul archiereu le comunică fiilor sei sufletesci, preoților, a fost întîmpinată cu ovațiuni însuflețite.

După cetire președintele esplică adevěrurile cuprinse în pastorală și recércă preoțimea a se declara: cari ar fi causele mai însemnate ale decadinței simțului religios-moral și prin ce mijlóce s'ar puté desvolta și întări acel simțiu la poporul nostru românesc? La acéstă discusiune iau parte preoții: Nicolau Borza, Victor Vulcan, Elie Mânecuță Crăciun, Monea, T. Dragomir (Porcești) și alții, cari cu toții arată din esperiențe motivele decadenții morale la poporul nostru aşa după cum le-a arătat şi vrednicul preot Iosif Goga din Rĕşinari în disertaţiunea sa lucrată şi cetită în conferinţa preoţéscă din tractul Sibiiului.

In urma acestora părintele protopresbiter îndémnă pe fiecare sĕ fie pătruns de spiritul pastoralei părintesci şi sĕ-şi împlinéscă chemarea cu punctualitate, făcêndu-se vrednici de a fi: lumina lumii şi sarea pămêntului.

In decursul discusiunii s'a presentat P. O. D. protopresbiter din partea subscrisului şi o „lucrare“ privitóre la „Desvoltarea şi întărirea simţului religios-moral în poporul nostru“, pe care o pun la disposiţia onor. Redacţiuni (Se va publica. Red). Tot la acest obiect a mai cetit şi părintele Crăciun din Glîmbóca earăşi o lucrare privitóre la acéstă pastorală, căruia i-s'a esprimat mulţămită din partea conferenţei, şi cu acestea conferenţa s'a încheiat.

Servesce spre onóre preoţimei din tractul Avrigului că s'a adunat într'un numĕr aşa de frumos, că s'au presentat toţi în reverenzi şi s'au consfătuit frăţesce asupra tuturor chestiunilor puse la ordinea zilei. Servéscă-i spre onóre şi P. O. D. protopresbiter, care astfel se îngrijesce de sórtea protopresbiteratului, de viitoriul bisericei şi al şcólei.

După desbatere şi consfătuire de mai bine de 4 óre ne-am întrunit cu toţii, preoţi şi mireni la un prânz bine pregătit, în casele fruntaşului proprietariu şi epitrop al bisericii nóstre din acéstă comună, Ioan Stochiţa, unde vrednica-i soţie a arangiat cu gust o masă pentru 50 persóne şi într'adevĕr că ne-am simţit bine în casa unui epitrop al bisericii, aranjată şi decorată tot cu ţĕsături românesci cari fac cinste casei, căci e un semn că femeia română e bună económă.

Precum la desbaterile obiectelor în sinod şi în conferinţa preoţéscă a domnit dragostea, buna înţelegere şi iubirea frăţéscă, tot astfel a decurs lucrul şi la prânz în voie bună şi bună înţelegere, acésta s'a vĕḑut mai otărît şi mai evident atunci când părintele protopresbiter Ioan Cândea a ridicat un toast pentru sănĕtatea şi îndelungata viéţă a preabunului şi a prea demnului archiepiscop şi metropolit a Esc. Sale D-lui *Ioan Metianu* ca începĕtoriul edificătórelor conferinţe preoţesci; toţi mesenii cu o însufleţire şi cu o inimă curată au erupt în nesfêrşite urări de sĕ trăéscă Escelenţa Sa.

După părintele protopresbiter toastéză părintele N. Borza pentru şeful tractului, care cu atâta dibăcie conduce tractul spre înflorire şi apĕră de primejdii pe subalternii sĕi.

Se mai toastéză pentru învĕţătorime şi cu deosebire pentru bravul învĕţătoriu Ioan Banciu, care este flórea şi podóba tractului, ba cu drept cuvênt chiar şi a archidiecesei întregi. Intrĕ toaste şi vorbe frăţesci am petrecut bine şi neconturbaţi de nime până ce a sosit trenul de la 5 după amiazi, când ne-am depărtat fie-care la ale sale, mângăiaţi că am avut o întrunire frumósă şi cu bun resultat. Am dorí cât de des sĕ avem astfel de întruniri folositóre, cari numai bine ne pot aduce.

La revedere deci la proximul sinod în *Oprea-Cârţişóra.*

Trandafir Dragomir
preot ort. rom.

Din Mediaş.

Conferenţă preoţéscă.

— 3 Ianuariu 1902.

Preoţimea gr. or. din tractul Mediaşului şi-a ţinut conferenţa ordinară în 27 Decembre 1901 în şcóla confesională gr. or. din Mediaş. Conferenţei a premers celebrarea Sf. Lifurgii cu chiemarea Duhului sfânt, după care preoţimea îmbrăcată în frumósa şi impunĕtórea nóstră uniformă preoţéscă s'a adunat în şcólă, unde protopresbiterul preşedinte, *R. Mircea*, prin o cuvêntare acomodată, bineventând pre cei presenţi, declară conferinţa deschisă. Notariu al conferenţei se alege *Georgiu Iacob*, ear' verificatori ai protocolului *Ioan Fodorean* şi *Georgiu Marian.*

După acésta se constată că presenţi sunt 17. şi anume: 1. Teodor Roman, 2. Vasiliu Isailă, 3. Zacheiu Sas, 4. Georgiu Marian, 5. Georgiu Iacob, 6. Zahariă Ioanoviciu, 7. Dionisiu Filimon, 8. Nicolau Andreiu, 9. Ioan Dragolea, 10. Ioan Bran, 11. Teofil Holerga, 12. Georgiu Crişan, 13. Ioan Fodorean, 14. Vincenţiu Popcviciu, 15. Ioan Marian, 16. Nicolau Rus şi 17. Elie Tĕrchilă; absenţi 14.

Conform programului comunicat preoţimei de timpuriu, obiectul prim şi principal al discuţiunei a fost pastorala archieréscă a I. P. S. S. D. Archiepiscop şi Metropolit, *Ioan Metianu*, dto. 20 Octobre 1901 Nr. 10.146 Pres.

Acéstă pastorală, prin carea se combat slăbiciunile observate atât la preoţime cât şi la popor, şi în carea se cuprind totodată şi adevĕrate sfaturi părintesci, cetită de notariul conferenţei, a fost cu cea mai mare atenţiune ascultată şi întimpinată cu ovaţiuni însufleţite la adresa I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit.

După acésta protopresbiterul preşedinte, esplicând acéstă pastorală, arată cum bunul nostru Archiereu veghéză ca un adevĕrat părinte asupra tuturor afacerilor nóstre preoţesci, atât de frumóse, dar' şi tot atât de grele; cum îşi dă silinţa, prin sfaturi şi indigitări, a ameliora greutăţile ce întimpinăm zi de zi, şi cum, tocmai prin aceea că ne arată scăderile, dovedesce cât de mult ne iubesce şi doresce a ne ridica la vaza ce ne compete, pune şi din partea sa. cu căldură, la inima fie-cărui preot cele cuprinse în acésta pastorală, insufleţindu-i, prin cuvinte alese, la tot mai multă muncă, deşteptând într'înşii astfeliu o adevĕrată ambiţiune, démnă de chemarea preoţéscă.

Acum, înţelésă bine pastorala, după-ce preşedintele învită pe membrii conferenţei la discusie asupra celor cuprinse într'însa, ia cuvêntul *G. Marian*, care întimpină pastorola şi esplicarea ei cu cuvinte elogióse; declară însĕ totodată, că de-şí îşi dă tótă silinţa sĕ corĕspundă chiămăríí sale preoţesci, nu numai că nu póte ajunge la resultatul dorit, dar' din contră, în multe casuri se întêmplă chiar contrariul, căci poporul, nu dór' că nu ar cunósce buna intenţiune a preotului, dar' ca nu cumva sĕ se ascrie vre-un merit acestuia, nu se supune, nu-l ascultă, căci avênd acest popor mulţi semidocţi în sinul sĕu, şi aceia vrênd a se validita pre sine chiar şi în contul bunului mers al afacerilor bisericesci, produc neînţelegere şi nesupunere faţă de preot. Arată mai departe, că mulţi din popor confundă datorinţele preotului ca preot cu cele de om privat şi pretind, ca preotul folosindu-se de autoritatea sa sĕ dee ajutor unor ambiţioşi a ajunge în representanţa comunei politice sau întrĕ diregĕtorii acesteia, şi neîntêmplându-se acésta, nutresc ură faţă de preot şi folosesc tóte ocasiunile spre a-şi rĕsbuna, împedecând astfeliu bunul mers al afacerilor bisericesci. Doresce, ca autoritatea bisericéscă sĕ afle căi şi mijlóce, prin cari preotul sĕ se pótă scóte din astfeliu de stări neplăcute.

Preotul *I. Fodorean*, alăturându-se la cele zise de antevorbitor mai adauge că elemente străine şi duşmane bisericei nóstre — întrĕ cari trăim, — agitéză în contra nóstră *în popor*, îi dă instrucţii, cum sĕ se pórte faţă de noi, ca puterile nóstre sĕ fie paralisate, ba, durere, de multe-ori îl instruéză cum sĕ ne acuse şi înegréscă în faţa superiorităţii nóstre bisericesci, şi 'l asigură că astfeliu, intimidându-ne îşi póte ajunge scopurile. Şi apoi bieţii ómeni îndopaţi cu sfaturi viclene, ne-avênd cunoscinţă de legile nóstre bisericesci, constituţionale, cred că preotul e un simplu servitor, pus la disposiţia lor, dator a le împliní tóte capriciile, şi pe care îl poţi delătura de câte-ori îţi convine.

Preotul *T. Holerga* arată, că o causă şi încă principală a recelii poporului faţă de preot este manipularea necorectă ori superficială a averilor bisericesci-şcolare. E de convingerea, că o administrare corectă şi convingĕtóre produce încredere şi bucurându-se preotul de încrederea poporului se va bucura de stima şi iubirea acestuia. Sĕ nu ne fie frică, procedând corect şi conştienţios, de ameninţări, că vor trece la confesiunea gr.-cat., căci prin aceia, cari din astfel de cause trec la altă confesiune, biserica nu perde nimic.

(Va urma).

Invităm la abonament nou, pe anul început, cu preţurile indicate în fruntea foii, şi rugăm pe vechii nostri abonaţi sĕ-şi renoéscă cât mai grabnic abonamentul, pentru-ca sĕ nu se facă întreruperi cu espedarea foii. Totodată îi rugăm sĕ stărue pentru lăţirea ziariului nostru, chemat a lucra şi în viitor cu tot zelul la înaintarea poporului nostru pe tóte terenele vieţii publice, special însĕ pe cel bisericesc şi şcolar.

Administraţia.

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I., conform disposiţiunilor de până acum, în 2 Februariu va vení la Budapesta pentru petrecere de câteva sĕptĕmâni. In 11 Febr. vor fi mari primiri la curte; în 19 Febr. M. Sa va merge la Viena spre a asista la serbarea nunţii de aur a archiducelui *Rainer.* In 21 Febr. se va re'ntórce la Budapesta, unde va rĕmâné apoi timp de câteva sĕptĕmâni, în cursul cărora se vor da în castelul din Buda mai multe prânzuri de curte.

*

Fondul de pensiune al profesorilor şi învĕţătorilor. In şedinţa de Sâmbătă ministrul de culte şi instrucţiune publică a presentat dietei raport despre starea fondului de pensiuni al profesorilor de la şcólele medii, academiile de drept şi de la preparandiile de învĕţători şi învĕţătóre, susţinute de confesiuni, municipii, comune, ori fundaţiuni, conform căruia la finea anului 1900 suma pensiunilor era 233.293 coróne, sub titlul de pensiuni vĕduvelor, de escontentări finale şi ajutóre de înmormêntare s'au solvit 6088 cor. 84 fileri, ear' sub titlul ajutórelor pentru educarea orfanilor 5912 coróne. Starea activă a fondului la finea anului 1900 a fost 2,677.593 coróne şi 20 fileri (cu 352.459 cor. 47 fileri mai mult de cât în anul anterior). In aceeaşi şedinţă a presentat raport şi despre starea fondului de pensiuni şi ajutorare al învĕţătorilor. Conform acestui raport în anul 1900 s'a licuidat ca pensiuni şi ajutóre (pentru 7950 persóne) suma de 2,616.126 coróne 11 fileri, pe lângă care sumă fondul a mai solvit 1570 coróne ca ajutor de înmormêntare. In orfelinate au fost aşezaţi 381 copíi, anume: în Dobriţin 85 băieţi, 72 fetiţe, în Kecskemét 85 băieţi, 76 fetiţe, în Cluj 52 fetiţe, în Hódmezővásárhely 11 băieţi. Starea activă a fondului la finea anului 1900 a fost: capital 26,454.634 cor. 50 fil., restanţe 2.443.339 cor. 69 fileri, bani gata 18.426 coróne 43 fileri, în avere imobilă 750.801 cor. 36 fil., de tot *29,667.201 cor. 98 fileri*, din care sumă subtrăgênd pasivele de 817.520 cor. 14 fileri, rĕmâne avere curată 28,849.681 cor. 84 fil. (faţă de anul 1899 un sporiu de 1,027.938 cor. 95 fileri).

*

Logodnă. Luni séra tinĕrul candidat de advocat *Dr. S. Vladone*, practicant în cancelaria advocatului Dr. Octavian Rusu, s'a logodit cu d-şóra *Steluţa Henţescu*, fiica fostului profesor în România, Ioan Henţescu, originar din Ocna-Sibiiului.

Sĕ fie într'un ceas bun!

*

Instalarea parochului din Hălchiu. In 29 Decembre st. v. anul trecut s'a făcut cu mare însufleţire instalarea nou alesului paroch al parochiei nóstre din *Hălchiu* (tractul Braşovului) Teofil *Roşca*, ales în locul rĕposatului paroch I. Craiovean. Parochienii i-au făcut primire adevĕrat triumfală, la arangiarea căreia au conlucrat deosebi dl V. Craiovean, fiiul rĕposatului paroch, epitropul-primariu N. Pravet şi învĕţătoriul I. Curcubĕtă. — Ne asociem dorinţei esprimate de corespondentul nostru (cam târḑiu la scris), ca dragostea manifestată cu acéstă ocasiune faţă de noul paroch, sĕ rĕmână aceeaşi şi în viitoriu, pentru-ca astfel, în dragoste şi bunăînţelegere sĕ lucreze toţi împreună, paroch şi parochieni, întru prosperarea causelor bisericesci-şcolare şi naţionale din numita parochie.

*

FOIŞÓRĂ

Roşióra cea frumósă.

Poveste

de **Laurenţiu Ciorbea.**

(Urmare.)

Intrĕ acestea frumósa Roşióra vĕḑêndu-se numai singură în mijlocul înfiorătórei păduri, o cuprinse o spaimă şi o frică cât tremura şi la cea mai mică clătinare de frunză şi nu ştia ce sĕ se facă. Cu frică mare păşind încetişor şi lin, crucişà pădurea de-a lungul şi de-a latul fără a i-se întêmpla nici un rĕu, de óre-ce animalele sĕlbatice nu o supĕrau, ci din potrivă ca la o poruncă a lui Dumnezeu se fereau din calea ei. Astfel păzesce Dumnezeu pe omul credincios şi drept.

Atâta a umblat până-ce abea se mai ţinea pe picióre de osteneală, când iată cam colea pe înserate ajungênd în vêrful unui munte, care se numea muntele de marmoră, zărì o casă şi întrà în ea sĕ se odichnéscă. In casă era o masă întinsă cu 7 tăere, lângă fie-care tăeriu, lingură, cuţit, furcuţă, pâne, câte-un păhar cu apă şi unul cu vin. Lângă părete erau şapte paturi aşternute cu nişte lepedeie curate şi albe ca zăpada.

Roşióra era flămândă; se apucă deci şi din tot tăeriul şi păharul gustà câte o leacă; apoi ostenită fiind se dete sĕ se culce, dar' lucru ciudat, că nici un pat nu i-se potrivea, unul era prea lung, altul prea scurt, pănă-ce în urmă al 7-lea era chiar potrivit. Deci se dete în acesta, zisĕ rugăciunile îndatinate şi adormì ca mórtă.

După-ce înserà binişor iată că sosesc şi locuitorii casei, cari erau nişte călugări ce lucrau la grădinile mănăstireşti din apropiere. — Aprinsĕră şepte lumini şi se fucù în casă lumină ca ziua. — Dar' care nu le fù mirarea când băgară de sémă că pe la ei a umblat cineva, deóre-ce nimica nu era în rêndul cum le-au lăsat ei. — Fieşte-care afla ceva pagubă. Şi începênd a căuta cu deamĕruntul sĕ afle hoţul, deteră preste Roşióra dormind într'un pat. Oh! ce fată frumósă, strigară toţi bucurându-se fórte şi o lăsară sĕ dórmă. Apoi după-ce mâncară se culcară şi ei.

Făcêndu-se ziuă, Roşióra se deşteptà şi vĕḑênd călugării, se spărià. Dar' acestia o agrăiră cu blândeţe zicêndu-i sĕ nu-i fie frică de nimica, căci se află în loc bun şi nimenea nu o supĕră. Apoi o întrebară cum o chiamă.

Pe mine mĕ chiamă Roşióra, rĕspunse ea.

— „Dar' cum ai ajuns în casa nóstră? o întrebară călugării mai departe, ear' Roşióra le povesti tótă întêmplarea cu maşteră-sa din fir în pĕr cum vi-o povestiiu şi eu dumneavóstră.

Călugării 'i ziseră cà dacă are voie póte rĕmânea la ei şi nu va duce nici o lipsă. Roşióra rĕspunse că remâne bucuros. Călugării mergeau diminéţa la mănăstire şi la lucrul lor în grădină, de unde nu se re'ntorceau până séra, când Roşióra 'i ascepta cu mâncare; ear' preste zi era numai singură a casă. Pentru aceea călugării temêndu-se de ceva rĕu o rugară ca sĕ fie cu grijă.

— „Păzesce-te de maşteră-ta, căci uşor póte auḑi din cineva că eşti la noi, şí atunci: ce şti ce sĕ mai póte întêmpla? de aceea nu lăsa pe nime înlăuntru“.

Intrĕ acestea împĕrătésa négră creḑênd că a mâncat inima şi rărunchii Roşiórei, şi gândind că acum mai frumósă ca ea nu e nime 'n lume, vreme mai îndelungată duse viéţă liniştită.

Dar' când în una din zile păşind înaintea oglindei întrebă:

„Oglindă de pe părete
In frumseţă cin' mĕ 'ntrece?“

şi oglinda 'i rĕspunse: Inălţată împĕrătésă! eşti cea mai frumósă; dară Roşióra ce petrece la călugării din muntele marmorei te întrece în frumseţă, ea e cu mult mai frumósă de cât tine, — împĕràtésa négră se 'nspăimântà fórte, pentru-că ştia că oglinda 'i spune drept, şi îndată venì la gândul că slujitoriul a 'nşĕlat'o şi Roşióra e încă în viéţă. Se cătrănì şi se jură, că pănă-ce nu-i stînge viéţa nu se astêmpără, de óre ce până când ştia că este faţă femeiască mai frumósă de cât dînsa nu avea pace şi linişte.

Drept aceea sĕ îmbrăcà în haine de ţigancă, îşi mânjì faţa, ca sĕ nu pótă fi cunoscută şi în ziua următóre des de diminéţă se luà la drum şi du-te până ce ajunsĕ la curţile călugărilor din muntele marmorei. Acolo se puse la pórtă şi 'ncepu a striga: „Nu cumpĕraţi ceva?“ Roşióra se uità pe feréstră şi-o întrebà că ce vinde, ear' ea îi rĕspunse că de tot feliul şi-i arĕtă un piepten frumos. — Roşióra nebănuind nimica rĕu cumpĕră pieptenele, dar' când începù a se pieptăna, abea trasĕ cu el de câteva-ori pe cap şi pieptenele 'şi arĕtà puterea: frumósa fată căḑù la pămênt ca mórtă, căci pieptenele era otrăvit,

(Va urma.)

Cadoul sultanului — regelui Carol. Din prilegiul serbării Anului-nou sultanul *Abdul Hamid* a felicitat pe regele *Carol* al României prin o elogiósă telegramă, dând totodată îndrumare consulului turcesc din Bucuresci ca cu ocasiunea presentărei la palat sĕ înştiinţeze regelui, că sultanul i-a trimis drept dar de Anul-nou patru armăsari albi, de rassă curat arabă. Luni diminéţa a sosit la Bucureşti acest cadou al sultanului, aşteptat la gară de fórte numĕros public. Armăsarii sunt de rară frumseţă.

*

Pentru salvarea patriei — de primejdia cutropirii, ministrul-president *Széll* ca ministru de interne a pus oprelişte straşnică pe nişte cărţi postale din România, ilustrate cu portretul lui *Mihaiu Vitézul* şi „agitătóre contra unităţii statului magiar“. In urma opreliştei acesteia apoi ministrul de comerciu Hegedüs a detras acestor ilustrate debitul postal. Patria e deci salvată de nou! — Noi suntem însĕ de părere, că dl *Széll* şi dl *Hegedüs* ar face cu mult mai bun lucru dacă ar pune oprelişte nu pe ilustratele cu portretul lui Mihaiu Vitézul, ci pe mulţimea de ilustrate — nu de provenienţă română, cari bâjbăie de cele mai scârnave porcării. Astea în adevĕr sunt primejdióse — pentru moralitatea publică; pe acestea sĕ le iee la gónă domnii ministri.

*

2256 oficii noue. In raportul comisiunii financiare a dietei asupra projectului de budget pe anul 1902 e scósă la ivélă împrejurarea în adevĕr aptă a da de gândit fie-cărui contribuent, că în cadrele acestui budget sunt sistemisate *2256 posturi noue*, pe la diferitele dicasterii ale statului, şi că plusul de spese împreunat cu crearea acestor posturi e *5,665.931 coróne.* Prin crearea acestor posturi noue sarcinele ce ţéra are sĕ le supórte sub titlul de salarii, relut de cuartir şi alte emolumente oficianţilor de stat se urcă la horenda sumă de *183.336.990 coróne*, (numai pentru Ungaria, fără Croaţia-Slavonia) — fără a fi computate în acéstă sumă sarcinile pe cari ţéra are sĕ le supórte sub titlul sustinerii armatei. — Dacă va merge tot aşa cu chivernisirea bănişorilor storşi de pe bieţii contribuenţi, vom ajunge acuşi acolo, că Ungaria va consta din amploiaţi de stat şi din cerşitori.

*

De la „Reuniunea funcţionarilor“. Consiliul de administraţie al Reuniunei funcţionarilor din Sibiiu a votat şi pe anul 1902 suma de 15,000 coróne ca stipendii destinate pentru membrii reuniunei funcţionarilor, săraci şi neputincioşi. Rugările pentru acordarea de atari stipendii, menite pentru folosirea băilor, sunt a se aşterne la Reuniunea funcţionarilor, strada *Wiesen* Nr. 1, cel mult până la 10 Martie st. nou. In biroul reuniunei se pot procura şi blanchetele de lipsă pentru rugările prescrise“. Pentru Direcţiune: Secretariul *Muçiu.*

*

Bal în Cernăuţi. Societatea academică „*Junimea*“ invită la balul care se va aranja Joi în 6 Februarie 1902 st. n. în localităţile societăţii filarmonice din Cernăuţi. Inceputul la orele 8½ séra. Preţul de intrare: 8 cor. de persónă, Loja 40 coróne. President de onóre e domnul *Eudoxiu baron Hormuzachi.* Presidentul comitetului aranjator: *Othon cav. de Flondor*, ear' presidentul societăţii: *Maximilian Hacman.* Din comitetul aranjatoriu fac parte 78 de tineri universitari români din Cernăuţi.

*

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că prea iubitul nostru tată, ginere, cumnat şi frate *Iosif Neagoe*, paroch gr. ort. în Rimeţ, după scurte suferinţe, împărtăşit fiind cu sântele taine, a adormit în domnul Sâmbătă, în 5/18 Ianuarie 1902, în etate de 53 ani şi al 6-lea an al vĕduviei. Rĕmăşiţele pămîntesci ale prea iubitului nostru defunct au fost aşeḑate spre vecinică odihnă Marţi, în 8/21 Ianuarie a. c. la 1 óră după améḑi în cimiterul bisericei gr. ort. din *Cetea.* Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Ioan Neagoe, cleric ca fiu. Sofia Lasló, preotésă vĕduvă, ca sócră. Ioan Neagoe, paroch în Geomal, ca frate. Ana Cetean n. Neagoe, ca soră. Isaiia Henteş, paroch gr. orient. în Ocna şi soţia Victoria Henteş n. Lasló, ca cumnaţi, cu fii Ioan, Mariţi, Victoria, Aurora, Elisaveta, Lucreţia, Cornel şi Elena, ca nepoţi.

*

Dreptul de cetăţenie comunală (illetőség). Mânecând din un cas concret, recurat, *judecătoria administrativă* a adus o decisiune principială în privinţa dreptului de cetăţenie comunală (illetőség). Anume, că faptul că cineva a locuit patru ani pe teritoriul unei comune învólvă deja în sine îndreptăţirea de a fi membru (cetăţean) al ei, fără considerare la suportarea sarcinelor comunale (darea). Este de ajuns, ca în cursul acestor patru ani o singură dată sĕ i-se fost prescris dare şi sĕ o fi fost solvit.

*

Tren în fiacări. In apropiere de Trautmannsdorf frângêndu-se osia unui vagon de la un tren de marfă ce plecase alaltăeri diminéţa de la Budapesta spre Viena, vagonul a deraiat şi s'a rĕsturnat încă nainte de a fi succes maşinistului sĕ opriéscă trenul. Butóiele de petrol, cu cari era încărcat vagonul, s'au spart, ear' petrolul curs afară a luat foc de la schinteile locomotivei. In scurt timp a luat foc şi petrolul din celelalte vagóne şi astfel un tren de 40 vagóne a fost cuprins în flacări, cari se ridicau până la înălţime de patru metri. Vagónele au ars scrum; din personalul trenului patru frênari au îndurat arsuri grave.

*

Vindecarea cocoşaţilor. In congresul ţinut zilele acestea în Moscova al chirurgilor ruşi chirurgul din Charkov Dr. Fink a presentat o sumedenie de aparate şi patru ómeni pe cari cu ajutoriul aparatelor sale i-a vindecat de gâbiie. (cocoşie în spete). Doi dintrĕ acestia prin cura aplicată de Dr. Fink erau deja ómeni citovi, drepţi ca bradul, ear' doi erau în stadiul vindecării. Că invenţia numitului medic nu e înşelătorie, dovedesce faptul, că pe doi dintrĕ cei patru cocoşaţi îi cunosceau deja câţiva medici presenţi la congres, încă de pe timpul când erau cu ţestul în spate.

*

Cum a cĕpătat carte Rozica? Cu posta de Mercuri diminéţa primariul Halmos din Budapesta a căpătat următórea epistolă: Iubite nene primariu. Mĕ rog sĕ fii bun sĕ-mi dai o carte de cetire magiară pentru clasa a doua, căci măicuţa e bolnavă şi tata acum nu are unde sĕ lucreze, băieţii spun că nene primariu are multe cărţi, după esamen îţi dau înapoi cartea. *Rosica Seidmann*, umblu la şcólă în strada Erdeli, clasa II. c.

De sine înţeles, că „nenea primariu“ a dispus sĕ i-se procure numai de-cât cartea, pe care a trimis'o apoi Rozicei, dar' pentru-ca sĕ se ştie de la cine are cartea Rozica, a scris pe ea următórele: Cadou de la nenea primariu, pentru-ca Rozica sĕ înveţe bine.

Contribuiri la „Casa naţională“.

In scopul *rĕscumpĕrării felicitărilor de Anul-nou* au contribuit pentru „Casa naţională“ încă următorii dd.:

49.	Octavia Stolojan, Beiuş	Cor.	1·—
50.	Nicolau Proştean, adv. Lugoş	„	15·—
51.	Simeon Ciuca, preot gr.-ort. Mociu	„	2·—
52.	Victor Damian, propr. Zlatna	„	2·—
53.	Jovian Mureşan, protopresbit. gr.-or. Turda	„	3·—
54.	Petru I. Comşa, comerciant Selişte	„	3·—
55.	Patrichiu Pintea, paroch Paloş	„	2·—
56.	Mihail Ganea, paroch gr.-or. Veneţia-inferióră	„	2·—
57.	Alexiu Oniţiu, jude reg. î. p. Sibiiu	„	2·—
58.	Constantin de Colbasi, Spring	„	2·—
59.	Petru A. Mihuţiu, par. Hondol	„	2·—
60.	Petru Şinca, paroch Batiz	„	2·—
61.	Teofil Fulea, Hunedóra	„	2·—
62.	Ioan Dologa, preot Borgo-Tiha	„	2·—
63.	Constantin Căciulă, comptabil B.-Huedin	„	2·—
64.	Zaharie Tătar, Elisabetopole	„	3·—
65.	George Boldea, cassar la „Arieşana“, Turda	„	3·—
66.	George Comaniciu, notariu p. Veneţia-inferióră	„	4·—
67.	Dr. Andreiu Monda, medic Sângeorgiul-român	„	5·—
68.	Nicolau Racoţa, m. cerc. Şeica-mare	„	5·—
69.	Gerasim Grama, Rîuşor	„	1·—
70.	Iosif Goga, preot Rĕşinari	„	2·—
71.	Ioan Cintea, Făgăraş	„	2·—
72.	Simeon Dragomir, Gurasada	„	3·—
73.	Dr. Nestor Oprean, adv. Sân-Miclăuşul-mare	„	6·—
74.	Ales. Crăciunescu, Szocsán	„	3·—
75.	Ioan Marcu, înv. Sângeorgiul român	„	2·—
76	Iuliu Poruţiu, paroch gr. cat. Câmpeni	„	3·—
77.	Nic. Cornean, preot Apadia	„	5·—
78.	Dr. A. Vajda, Braşov	„	10·—
79.	Dimitrie Negrean, Beiuş	„	3·—
80.	Dr. Ioan Chereches, adv. Dej	„	4·—
81.	George Ţinţariu, secretar de bancă, Bucium-Poeni	„	2·—

Sibiiu, în 20 Ianuarie 1902.

Dr. C. Diaconovich.

FELIURIMI

Nicotinul ţigărilor. Un chemician german a constatat prin cercetări minuţióse că dintrĕ ţigările de trafică cel mai mult nicotin îl are ţigara „virginia“ şi cel mai puţin „britanica“. Anume: britanica conţine 1·29% nicotin, cuba 1.40, portorico 1·41, operas 1·43, trabucco 1·61, panetelas 1·81, ţigara scurtă („Schustercabannus“) 1·88, regalitas 2·90, virginia 3·99%.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, făcută de vicariul episcopesc Petru Aron, şi publicată de Dr. Augustin Bunea, canonic metropolitan. — Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. — Retipărire din „Transilvania“; preţul 1 cor. 10 fileri.

*

Novele de Enric Sinkievits, traduse de *I. C. Panţu.* Broşură de 190 pagine 8° mic. cuprinḑênd schiţă biografică despre Sienkevitz şi trei novele: „Natură şi viéţă“, „Sluga vechiă“ şi „Ianco Musicantul“. Se află de vînḑare la „Gazeta Transilvaniei“ şi la librăria Ciurcu în Braşov, Preţul 80 fileri + 5 fileri porto-postal.

*

„Despre întrebuinţarea cărţilor şi cultura proprie, opera lui Ludovic Hamann, desvoltată de *Ioan Weis*, tipogref-editor. *Bucureşti*, strada Biserica Enei Nr. 4. (tipografia Speranţa). Disertaţie ţinută în adunarea secţiei „*cercul literar*“ al societăţii „*Gutenberg*“ din *Bucureşti.* Preţul 50 bani.

*

„Lumina, revistă bisericéscă pentru elecinţa amvonului şi cultura religiósă a clerului şi poporului“ redactată de profesorul *Dr. Elefterescu.* Nr. 11 şi 12 pe Ianuariu-Februariu 1902 conţin articolii: „Datorinţa preoţilor de a învĕţa poporul şi tinerimea în biserică şi în şcólă“, „Insemnătatea luminărilor în biserică“, „Câteva cuvinte despre importanţa înfiinţării bibliotecelor la sate“, „Cum trebue sĕ ne purtăm viéţa“, Esplicarea objectelor din biserică (urmare), apoi: predică la Dumineca leproşilor, la Dumineca lui Zacheiu, la Dumineca vameşului şi fariseului, şi la Dumineca începerii postului.

„Lumina“ apare odată pe lună şi costă, pentru Ungaria şi Transilvania, 5 coróne la an. Redacţia şi administraţia: *Bucureşti*, strada Fundătura-Berzei Nr. 30.

*

„Convorbiri literare“, Nr. 1 (anul XXXVI) dto. 1 Ianuariu a. c. a apărut cu următoriul sumariu: *St. O. Iosif*: Poesia. *G. Murnu*: Homer: Iliada, Cântul V. *I. Bianu:* O scrisore nepublicată a lui Ion Ghica. *D. Onciul*: Titlul lui Mircea cel Bĕtrân şi posesiunile lui (urmare). *N. I. Băsilescu*: Din Catullus. *I. A. Bassarabescu*: Dînsa (schiţă). *N. Iorga:* Istoria lui Mihaiu Vitézul, întroducere. *C. Alimăneşteanul:* Importanţa ţinerei unui congres internaţional al petrolului în Bucuresci. N. Iorga: Cronică.

„Conv. literare“ apar în *Bucuresci* în editura librăriei Socecu et Co. (calea Victoriei Nr. 21) odată pe lună şi costă pentru Românii din Austro-Ungaria 15 coróne la an.

*

„Noua revistă română pentru politică, literatură, ştiinţă şi artă“, Nr. 47 (vol. 5) dto 1 Ianuariu 1902 a apărut cu următoriul sumariu: Doctrina conservatóre, de C. Radulescu-Motru, Crisa actuală şi crisa viitóre, de P. Grecianu; Câteva lămuriri patrioţilor de la Ligă, de Ovid Densuşianu, Checheriţa (din datinile şi credinţele Românilor despre insecte), de S. Fl. Marian; Sate şi preoţi din Ardeal, mai ales în secolul al XVIII-lea după corespondenţa acum descoperită a episcopului neunit Dionisie Novacovici, de N. Iorga; O privire asupra evoluţiunii operei române, de Iustin Lupus, apoi schiţe, poesii, notiţe bibliografice, etc.

„Noua rev. română“ apare în *Bucureşti* (str. Dómnei Nr. 16) la 1 şi 15 a fie-cărei luni şi costă 24 lei pe an ediţia de lux (ediţia ordidară 4 lei), un fascicol costă 1 leu (în ediţie ordinară 60 bani).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Fiind şi în acest an împărtăşiţi cu daruri de Crăciun (vestminte, încălţăminte etc.) o parte însemnată din elevii nostri, din partea generósei „Reuniuni a Sodalilor români din Sibiiu“, subscrişii învĕţători ne simţim plăcut datori a-i esprima în numele elevilor împărtăşiţi cele mai profunde mulţămite, rugând pe bunul D-zeu, ca atât donatorilor şi colectanţilor, cât şi tuturor acelora cari au conlucrat în acest scop, sĕ le lungéscă firul vieţii, ca nobila faptă sĕ o pótă continua şi în viitor spre mângăerea şi alinarea suferinţelor sĕrmanilor.

Sibiiu, 15 Ianuariu 1902.

Toma Joandrea *Coman Gligor*
Lazar Negrilă *Candid Popa*
învĕţători

Mulţămită publică.

Biserica nóstră gr. or. din *Agêrbiciu* avênd lipsă de cele douĕsprezece *mineie* pentru serviciul divin, şi din propriile-i mijlóce neputênd sĕ şi-le procure, s'a adresat creştinilor evlavioşi sĕ o ajute spre a şi-le procura. Iubitori de podóba casei Domnului, au ascultat cererea şi au contribuit următorii: Aron Rotariu, Ana Rotariu, Nicolae Cloţian, Rafila Cloţian, Carolina Cloţian, Ioan Trif, Nicolae Trif, Ioan Trif, Dumitru Brunea, Vasilie Nistor, Sofia Nistor, Dumitru Micu, Ioan Micu, Nicolae Suciu, Ioan Barză (toţi din *Agêrbiciu*), Petru Avram, Petru Goţa, Bucur Opriş, (din *Poplaca*), Alexandru Irod, Ioan Benchia (din *Ghijasa*), Ioan Albu, Grigoriu Rodean (din *Ocna*), Ioan Săbău, Bucur Săbău (din *Caţa*), Ioan Manciu, Ioan Maioc, Ilie Jurca, Paraschiva Manciu, Tudor Mateiu, (din *Cristian*), Ilie Ţipu, Nicolae Ţipu, (din *Urez*), Nicolae Orlătean (din *Haşag*), Mihaiu Băgăcian, Ioan Făgeţian, (din *Mediaş)*, Cornelia Florian (din *Sĕlişte*), Vasilie Mohan, Tudor Rotariu (din *Vorumloc*), Ioan Óncea (din *Tălmăcel*), Vasilie Pop (din *Gurarîului*), Ioan Muşat (din *Cârţa*), Daniil Pitariu, Coman Lăpĕdat, Petru Pinciu (din *Rĕşinariu*), Grigoriu Timariu, Ioan Timariu (din *Frâua*), Pavel Marian (din *Paloş*), Nicolae Ivan (din *Boian*), Nicolae Lazar (din *Ţapu*), Nicolae Voicu, Vasilie Stănescu (din *Braşov*), Tudor Beu (din *Apold*), George Sasu (din *Şinca-vechiă*), Ioan Albu (din *Archita*), George Vestemian (din *Porceşti*), Tanasĕ Rozoca (din *Veneţia*), Mihalache Nicolescu, Ioan Alexiu, Constantin Dimitrescu (din *Bucureşti*), George Sterghiu (din *Brăila*), Stefan Constantinescu (din *Oltîlniţa*), Alexandru Dumitrescu (din *Têrgu-Jiu*) şi Vasilie Spiridon (din *Janina*, Grecia).

Numele tuturor acestor evlavioşi creştini şi ajutători ai sfintei nóstre biserici s'a scris pe tablele mineelor, spre vecinică pomenire, mulţămindu-le şi pe acésta cale pentru sprijinul dat, şi dorindu-le de la Tatăl ceresc viéţă îndelungată, fericire şi sănĕtate spre a se puté bucura de ródele ostenelelor lor.

Agêrbiciu, la 1 Ianuariu 1902.

In numele comitetului parochial:

D. Mihaiu
notariul comitetului.

Notiţă oficială.

Se aduce la cunoscinţa publiculu nostru, că *a apărut* şi se póte procura de la *librăria archidiecesană* (Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45) *călindariul archidiecesan* pe anul *1902*.

Călindariul archidiecesan cu şematismul bisericei nóstre archidiecesane şi al dieceselor sufragane, cu un cuprins literar bogat, cu îndrumări pentru învĕţători în ce privesce afacerile fondului de pensiuni, cu indicarea evangeliilor şi a glasurilor, cu têrgurile de ţéră, este indispensabil pentru preoţimea, pentru învĕţătorimea şi pentru toţi cărturarii nostri. Acest călindariu costă *80 fileri* + 10 fileri porto postal.

Afară de ediţia mare (cu şematismul) s'a tipărit şi *o ediţie mai mică* (fără şematism), care costă numai *40 fileri* + porto postal 10 fileri.

In celelalte a se adresa la librăria archidiecesană.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 1140/901 [9] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de al II-lea paroch în *Rêşnov*, parochie de clasa II., se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt:

1. Suma de 499 cor. venite sigure din parochie.

2. Intregirea salariului conform fasiunei din cóla *B.* de la stat amĕsurat cualificaţiunei celui ce va fi ales.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avé a-’şi aşterne rugările lor instruite conform legii subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Concurenţii cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conţelegere cu comitetul parochial din Rêşnov.

Zerneşti, la 28 Decembre 1901.

Traian Meţian
protopresbiter.

---

[8] 1—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet folyó évi *szükségletének szállitása, a folyó hó 28-án d. e. 11. órakor* az intézeti gondnok irodájában tartandó zárt irásbeli ajánlati tárgyalás alkalmával, három (3) egymás után következő évre kiadatik.

Az egy évi hozzávetőleges szükséglet részletes kimutatása az árlejtési feltételekkel együtt, a „Budapesti Közlöny“ f. évi 7, 8. és 9-ik számában olvasható.

A részletes kimutatás csoportok szerinti összesitése:

I.	Vászon- és pamutnemű	Kor.	7,045·—
II.	Posztónemű	„	5,704·—
III.	Ágynemű	„	1,911·80
IV.	Vegyes	„	489·80
	Összesen	Kor.	15,150·60

Nagy-Szeben, 1902. január hó 14-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága

Nr. 3/1902 [7] 2—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea următórelor posturi vacante de paroch din tractul Haţegului.

1. în comuna bisericéscă *Gânţaga*, parochia de clasa a III-a.

2. în comuna bisericéscă *Vălcele rele* parochia de clasa a III-a

Venitele în fie-care parochiă sunt cele cuprinse în cóla *B.* pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ trimită petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre — în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, — şi sĕ se presenteze în vr’o Duminecă în parochia respectivă, spre a se cunósce cu poporul şi a-şi arăta desteritatea în cântări şi în cele rituale.

Haţeg, în 3 Ianuariu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

Nr. 848. [4] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din parochia *Păuşa* cu filia *Vaşcapău* în urma încuviinţărei Preaveneratului Consistoriu archieiecesan din 18 Septembre a. c. Nr. 8528 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au a-şi aşterne rugările de concurs instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul cuvenit.

Fizeş-Sânpetru, în 28 Decembre 1901.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Pavel Roşca
protopresbiter.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.
Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.
Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.
Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.
Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Fotografiile grupurilor

(6 bucăţi cu grupuri diferite), cari au luat parte la „Petrecerea poporală“ aranjată în 9/22 Septembre 1901 de „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ se efectuesc în opt zile dela data primirii comandei cu preţul de **3 coróne** bucata (măr. 48/32) plus pachetare şi porto postal prin * * * * * * * * * * * * * * * * * * *

* **Librăria Tipografiei archidiecesane.** *

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

„CORDIANA“, Institut de credit şi de economíi, societate pe acţii în Fofeldea (Foventea).

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economíi „CORDIANA“, societate pe acţii se învită conform §§-lor 19 şi 20 ai statutelor societăţei la a

IV-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în Fofeldea (localul institutului) ***Duminecă în 23 Februarie st. n. 1902*** după amédi la 1 óră.

Obiectele:

1. *Raportul anual al Direcţiunei, bilanţul anului de gestiune 1901 şi raportul comitetului de supraveghiare.*
2. *Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.*
3. *Alegerea comitetului de supraveghiare pe un period de 3 ani.* [11] 1—1
4. *Ficsarea marcelor de presenţă pentru membrii din Direcţiune.*

Domnii acţionari, cari în sensul §§-lor 22, 23 şi 24 din statutele societăţei voiesc sĕ participe la adunare în persónă, sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovedile de plenipotenţă, cel mult până Vineri în 21 Februarie n. a. c. la 6 óre p. m. la cassa institutului în Fofeldea sau la institutul de credit şi de economi „Albina“ în Sibiiu.

Fofeldea, în 19 Ianuarie 1902.

Direcţiunea.

CONTUL BILANŢULUI.

ACTIVE.

		K f
Cassa		1,825·90
Cambii de bancă		248,998·—
Imprumuturi hipot.		16,997·—
Mobiliar	K 786·30	
10% amortisare	„ 78·63	707·67
Edificiul institutului		9,000·—
		277,528·57

PASIVE.

	K f
Capital	60,000·—
Depuneri spre fructificare	61,988·13
Fond de reservă	3,576·68
Reescompt	115,947·—
Creditori	23,339·26
Dividende neridicate	16·—
Interese transitóre	5,122·50
Profit curat	7,539·—
	277,528·57

CONTUL DE PROFITURI ŞI PERDERI.

DEBIT.

	K f
Interese:	
de cont-curent	948·54
fond. de reservă	170·32
de depuneri	3,086·98
Contribuţie directă	1,162·64
10% după int. de depuneri	308·70
Spese (porto, chirie, diverse)	1,554·31
Salare	2,496·64
Marce de presenţă	118·—
Amortisare din mobiliar	78·63
Profit curat	7,539·—
	17,463·76

CREDIT.

	K f
Interese	
de escompt	15,949·06
de împrumuturi hipotecare	1,514·70
	17,463·76

Fofeldea, 31 Decembre 1901.

Iosif Lissai m. p., președinte. **Ioan Bonea** m. p., vicepreședinte. **D. R. Cordescu** m. p., director esecutiv. **Ioan Mărgineanu** m. p., contabil.

Dominic Raţiu m. p. **Mihail Stoica** m. p. **Aurelian Negruţ** m. p. **Ioan Precup** m. p.

Revĕdut și aflat în consonanţă cu registrele principale și ausiliare.

Fofeldea, 19 Ianuarie 1901.

Comitetul de supraveghiare:

Eliseiu Balaban m. p., președinte. Toma Maniu m. p. Alexe Manuil m. p. Petru Sopa m. p. Toma Sava m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Ianuariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Revolta din Idieciu.

Sibiiu, 24 Ianuarie n.

O nouă revoltă ţĕrănéscă s'a întêmplat zilele trecute, cu o nouă întrebuinţare de arme din partea gendarmilor, şi cu o nouă vărsare de sânge.

Nu e românéscă comuna în care s'a deslănţuit catastrofa, ci săséscă, cu fórte puţine suflete românesci, — dar' pentru aceea chestia ne privesce şi pe noi, pentru-că în statul *nostru* s'a întêmplat nefericirea, în statul din care facem şi noi parte, şi în care am dorí ca toţi cetăţenii sĕ se simţéscă bine şi sĕ nu mai fie trebuinţă de vărsare de sânge.

Ce s'a întêmplat? In comuna *Idieciu*, aprópe de *Reghinul-săsesc*, s'a înfăţişat în ziua de 18 Ianuarie c. un judecător de la tribunalul regesc ungar, cu personalul necesar, pentru-ca sĕ ţină pertractare la faţa locului şi sĕ constate, dacă a patra parte din proprietarii de pămênt ai numitei comune (cum prescrie legea) se învoesc sĕ se facă comasare în hotarul comunei, aşa cum a cerut un proprietar mare din acea comună, sau sunt ómenii pentru menţinerea împărţirii de acuma a pămênturilor ce le au?? . . .

Când s'au înfăţişat „*domnii*“ în comună, preste trei sute de locuitori erau adunaţi înaintea şcólei evangelice din *Idieciu*, — unde li-s'a spus că se va ţiné pertractarea, — ferm decişi sĕ *protesteze* în contra comasării, din motivul, că pămênturile lor sunt fórte slabe, astfel, că ar trebuí sĕ le rĕscumpere de nou prin *spesele* ce ar avé sĕ le supórte cu lucrările destul de costisitóre ale comasării.

De sĕptĕmâni de zile se ştia că în ziua numită se va ţiné pertractarea, şi de sĕptĕmâni ómenii din sat discutau asupra chestiei. Discutau şi se — *agitau*.

Nu e mirare deci, că agitaţia lor a ajuns la culme tocmai în ziua de pertractare, când cu calmitatea cuvenită, protestând şi declarându-se cu toţii în contra intenţionatei comasări, puteau sĕ evite fórte uşor şi *pe cale legală* catastrofa de care ei se temeau. Aşa însĕ, eşind toţi din cumpĕt, au început sĕ atace pe fiiul marelui proprietariu de pămênt care a cerut comasarea, pe notariul comunal, despre care credeau că lucră în favorul şi interesul marelui-proprietariu, şi au început sĕ zădărnicéscă ori-ce acţiune a judecătoriului de tribunal, ba în cele din urmă au pus mâna şi pe gendarmii cari se aflau la faţa locului pentru susţinerea ordinei, prin ce acestia provocaţi fiind şi aduşi fiind în stare de legitimă apărare, au făcut întrebuinţare de arme, au dat mai multe salve, lăsând pe câmpul de luptă *un mort* şi mai mulţi răniţi, dintrĕ cari mulţi se luptă astăzi cu mórtea.

Acesta e *casul* dat.

Intrebarea e acum, că *de ce* s'a
at, şi de ce s'a întêmplat toc-
'o comună săséscă, când ştiut
poporul sas e fórte cumpĕtat,
şi iubitoriu de ordine??

spunsul ni-l dă un corespondent
ghin al ziariului „*Kronstädter*
', care prin constatarea faptului,
ul comunal *nu ştie şi nu cunósce limba poporului* din comuna preste care e pus sĕ *domnéscă*, şi că nici judecătoriul de la tribunal nu ştie nici o iotă din limba poporului, — ni-a dat esplicarea lucrului.

Am înţeles tot. E acelaşi cântec pe care l'am audit de nenumĕrate-ori. Funcţionari publici nu ştiu nici în *Idieciu*, cum nu ştiu nici pe alte locuri, sĕ se înţelégă cu poporul, sĕ-i facă poporului acceptabilă situaţia creată lui din partea legii. Şi urmarea e, că poporul iese din cadrele legii, şi caută sĕ-şi dee esprimare nemulţămirii aşa cum *póte* şi cum *ştie*.

Va sĕ zică, vedem de nou justificată vechia nóstră tânguire, şi vechia nóstră cerere, ca conducerea de stat sĕ ţină cont de faptul, că *funcţionarii sunt pentru popor*, ear' nu poporul, — susţinĕtorii de stat, — pentru funcţionari, şi în consecinţă sĕ aplice ca funcţionari numai ómeni cari *cunosc limba poporului* peste care chemaţi sunt sĕ stăpânéscă; pentru-că aşa e bine, şi pentru-că numai aşa pot fi evitate nefericirile şi vărsările de sânge.

Casul de la *Idieciu* e deci nou prilej pe séma guvernanţilor nostri, ca sĕ mediteze asupra lucrului şi sĕ facă îndreptare în situaţia devenită insuportabilă până chiar şi pentru cei mai pacinici ómeni ai statului ungar, cum sunt Saşii. Sau póte chiar aceea e intenţiunea, de a'i scóte pe toţi din răbdare şi din cumpĕt?? Atunci — înainte! Vadă guvernanţii nostri unde vor eşí.

In audienţă. Ministrul-president *Széll*, pe deplin reînsănĕtoşat, a fost primit eri, Joi, în audienţă din partea Monarchului, ear' în urmă a plecat a casă, la Budapesta.

~~190~~.000.—

Din Austria. In cercurile seriόse politice de la Viena se vorbesce mult despre formarea unei noue coaliţiuni parlamentare, în scopul de a asigura mersul regulat al activităţii reichsrath-ului austriac. Din noua coaliţie vor face parte tóte partidele poporale. Programul ei de muncă ar fi votarea budgetului, reînoirea pactului cu Ungaria, şi votarea convenţiilor vamale-comerciale cu străinătatea.

20.000 ×9 18000
1000

Alegerea din Dej. Asupra alegerii din Dej, cassată, cum se ştie, din partea Curiei, s'a pronunţat acum şi comisiunea verificătóre a dietei magiare, aducênd hotărîre, cu unanimitate de voturi, că împărţirea de beutură şi mâncare întrĕ alegĕtorii contelui *Teleki* nu s'a făcut pe scară atât de largă, ca din acest motiv sĕ pótă fi pedepsit cercul electoral al Dejului cu detragerea dreptului de alegere. Prin urmare, comisiunea nu află de lipsă ordonarea cercetării în privinţa acésta, ci propune ţinerea alegerii noue.

Ziarele patriotice nu sunt mulţămite cu hotărîrea acésta, pentru-că ele aşteptau, ca cel puţin *cercetarea* sĕ o ordoneze comisiunea verificătóre, în scopul pe care l'am spus în numĕrul trecut. Chiar şi guvernamentalul *Magyar Nemzet* e nemulţămit, şi constată în comentariile făcute asupra acestei hotărîri, că ea stă în contrazicere cu sentenţa Curiei, fiind-că pe când Curia a aflat destul de grav motivul îndopării alegĕtorilor, ca sĕ nimicéscă alegerea, fără cercetare, comisiunea verificătóre nu 'l află nici măcar atât de grav, ca sĕ ordoneze cercetare! Va sĕ zică, confusie babilonică!

Desvoltarea şi întărirea simţului religios-moral în popor.

Temă elaborată de ***Trandafir Dragomir****, paroch gr. or. în* ***Arpaşul-inferior****.*

Pentru-ca sĕ putem vorbi despre „*Desvoltarea şi întărirea simţului religios-moral la poporul nostru român*“, tema care ne interesézā pe noi mai mult, cred că nu va fi de prisos a arunca o privire asupra necesităţii şi scopului instituţiunilor sfinte, fără de care nu este cu putinţă a exista nici un popor, nici o naţiune, dacă e sĕ înainteze în mijlocul altor naţiuni şi sĕ propăşéscă în moravuri bune.

Precum un pom, dacă n'ar fi îngrijit încă de la început din partea grădinariului, sădindu-l la un loc potrivit în grădină, gunoindu-l bine la rădăcină, curăţindu-l de ramurile uscate şi de insectele stricăcióse, — ar cresce încet, strâmb, diformat şi nici-când nu ar aduce grădinariului folosul dorit, tot aşa putem zice şi despre educarea omului în moravuri bune. Omul la început e o fiinţă atât de debilă, în cât dacă nu ar fi părinţii cari sĕ'l îngrijéscă, sĕ-l hrănéscă şi sĕ'l apere de tot ce i-ar fi stricăcios, ar fi silit sĕ piară; de unde urméză că educaţiunea omului este pretinsă chiar de slăbiciunea în care se află el la începutul vieţii sale. Sunt însĕ părinţi, cari parte din causa nesciinţei, parte din causa altor afaceri, nu sunt în stare a-şi cresce copiii lor aşa după cum pretinde societatea omenéscă, statul şi biserica, şi împrejurarea acésta a făcut a se simţí lipsa înfiinţării unor instituţiuni spre scopul acesta, adecă lipsa înfiinţării *şcólelor*. Eată dar' necesitatea şcólelor. In cât pentru scopul şcólelor, fiind ele nisce institute publice de crescere şi învĕţământ, nu mai încape îndoială că ele trebue sĕ îngrijéscă pentru o perfecţiune cât se póte de mare intelectuală şi morală a tinerimei, căci e sciut adevĕrul de mult constatat, că fără cultură viéţa unui popor este mórtă, şi trupesce şi sufletesce, şi numai şcóla este ce'l face sĕ vieze. Şcóla este factorul cel mai potent de la care depinde fericirea unui popor, a unui stat, ba chiar şi a omenimei întregi, căci şcóla are sĕ dee statului bărbaţi învĕţaţi şi esperţi, mădulari harnici şi folositori, cetăţeni bravi şi virtoşi, cu caracter nepătat şi cu patriotism curat; ear' bisericii are sĕ dee fii credincioşi, creştini adevĕraţi, ómeni cu moralitate bună, ómeni cu frica lui Dzeu. Eată dar' scopul cel sublim al şcólelor.

Tóte popórele cari au apreţiat scopul acesta măreţ al şcólelor şi s'au nisuit spre sciinţă şi învĕţătură, s'au înălţat la domniă preste celelalte, şi-au cêştigat nume mare, ear' din contră acele cari au urît şcóla şi învĕţătura, au rĕmas în orbiă, au sĕrăcit, au devenit sub domnia celor luminate şi au fost spre ruşinea neamului lor, dacă cumva nu au perit cu totul, după zisa sfintei scripturi: Ier. c. 4. v. 22 „Perdese-va poporul care a urît sciinţa“.

Pămêntul trebue lucrat şi îngrijit la timp, ca sĕ aducă róde bune; şi tot astfel, ca sĕ avem popor religios-moral, trebue ca fiilor nostri sufletesci nu numai în şcóla de tóte zilele şi în cea de repetiţiune sĕ li-se dee învĕţături religióse-morale, ci şi după ce ies din şcólă trebue sĕ fie în continuu supraveghiaţi, ca simţul religios-moral stêrnit şi desvoltat în ei în şcólă, sĕ se întăréscă. De aceea sunt de părere, şi propun tot-odată, ca fiecare preot sĕ fie îndatorat a ţiné prelegeri din Religiune în lunile de érnă şi primăvară cu adulţii de la 15—20 ani cel puţin câte 1—2 óre în fiecare Dumineca şi sĕrbătóre, îndatorêndu-i pe toţi aceia prin un conclus al comitetului parochial sĕ cerceteze prelegerile regulat, ear' faţă de acei tineri cari nu vor asculta, nu vor cerceta acele óre de prelegere, comitetul bisericesc sĕ aplice pedepse corĕspundĕtóre.

Copiii astfel crescuţi în şcóla de tóte zilele, de repetiţiune şi în şcóla de adulţi, vor deveni fii buni ascultători, şi creştini adevĕraţi.

Pentru întărirea simţului religios-moral în tinerimea nóstră, e neapărată trebuinţă a se regula şi petrecerile acestora preste întreg anul şi cu deosebire la Naşterea Dlui, la Botez şi la Inviere.

Pentru a avé un popor moral, viguros şi trainic, trebue ca tinerimea sĕ fie ferită de necuviinţe şi fapte imorale, cari slăbesc şi ruinéză.

Destrăbălarea şi decadenţa singuraticilor atrage după sine destrăbălarea şi decadenţa popórelor. Din petrecerile necontrolate ale tinerimei nóstre, cum sunt: jocurile, şezătorile, şi altele, au urmat fapte cari nu servesc nici spre lauda tinerimei nici spre întărirea nóstră naţională. Comitetul parochial, în frunte cu preotul, e îndatorat a lucra pentru susţinerea religiosităţii şi moralităţii în popor, prin urmare şi în tinerime.

Din acest punct de vedere propun regularea petrecerilor tinerimei după un project de regulament, care apoi sĕ se dee comitetelor parochiale spre votare şi aplicare în viitoriu.

Cel mai puternic mijloc pentru combaterea obiceiurilor rele şi stângace din popor, precum şi pentru propagarea moralităţii şi a învĕţăturilor folositóre în tóte privinţele pentru fericirea poporului, e fără îndoială predica, după-ce puterea nóstră a preoţilor este puterea cuvêntului; deci cuvine-se, ca nu numai în Dumineci şi sĕrbători, ci şi la diferite ocasiuni, precum îngropăciuni, nunte, botezuri, pomeni şi ori unde venim în contact cu poporul, sĕ dăm învĕţături morale aducêndu-le exemple din istoria bisericéscă şi combătênd fără cruţare obiceiurile rele şi moravurile slabe.

Un puternic mijloc pentru întărirea simţului religios-moral este negreşit şi cântarea frumósă corală, pentru-că ea înalţă spiritul şi mişcă inima. Pentru a înfiinţa însĕ coruri bisericesci e de lipsă sĕ avem învĕţători apţi de a puté fi conducĕtori de coruri. Durere însĕ, că prea puţini avem de acestia, sĕ sperăm însĕ că cu timpul se vor mai înmulţí.

Ca mijloc pentru întărirea religiosităţii şi moralităţii servesce şi ţinerea bisericilor în stare de curăţenie. Acésta servesce poporului ca impuls şi pentru iubirea ordinei şi a curăţeniei. Pentru-că cum s'ar puté pretinde de la popor sĕ'şi ţînă lucrurile sale şi casa sa în ordine şi curăţenie, când casa lui Dumnezeu, biserica, o vede descoperită, dărîmată şi în necurăţenie?!

Spre a se puté lucra în direcţiunea acésta mai cu efect, ar fi de dorit, ca în fiecare comună bisericéscă sĕ se înfiinţeze câte o reuniune de femei pentru înfrumseţarea bisericii.

In fine de multe-ori însuşi preotul este causa slăbirei simţului religios-moral în popor. Şi cum? Unii preoţi prin tractarea lor prea dură şi neumană alungă şi înstrăinéză pe parochieni de la biserică. Din câte locuri nu s'a auzit că s'au înstrăinat credincioşii de la biserica străbună numai prin purtarea neumană a preotului.

Alţi preoţi înşişi nu cercetézā regulat biserica şi prin acésta dedau şi pe poporeni la asemenea cercetări neregulate. Apoi earăşi alţi preoţi sunt de la natură certăreţi, aşa că din lucruri de nimica vin în conflict cu parochienii, purtând duşmănie unii cu alţii, al cărei resultat este slăbirea simţului religios-moral în popor.

Pentru delăturarea acestor scăderi este de dorit, ca astfel de preoţi sĕ se siléscă a pricepe mai bine cuvintele sfintei scripturi: „Oh, păstori, iată laptele-l mâncaţi, cu lâna vĕ îmbrăcaţi dar' oile mele nu le paşteţi“. Şi earăşi: „Luaţi aminte de voi şi de tótă turma care Duhul sfânt v'a pus ca s'o paşteţi, biserica lui Dzeu, pe care a câştigat'o cu scump sângele sĕu“.

Acestea ar fi pe scurt, după părerea mea, mijlócele desvoltării şi întăririi simţului religios-moral şi causele mai însemnate ale decadinţei simţului religios-moral la poporul nostru românesc.

Din Mediaş.

Conferenţă preoţéscă.

— 3 Ianuariu 1902.

(Urmare.)

I. Mărian constată, că poporul nostru aici la noi nu e chiar aşa decăzut moralicesce şi materialicesce, cum — durere, — din multe părţi se afirmă, ba din contră, în tractul nostru, de un timp încóce, cu deosebire pe terenul bisericesc - şcolar a făcut mulţămitóre progrese. Recomandă o tractare cu tact şi bunăvoitóre, şi asigură, că raporturile incordate încetul cu încetul vor dispăré.

G. Iacob afirmă, că tóte lamentĕrile, referitóre la greutăţile pe cari le intimpină preotul zi de zi, nu folosesc nimic. E vorba, ca înşine sĕ ne ajutăm. Autoritatea nóstră bisericéscă, de şi ne dă tot sprijinul recerut, de şi ne apĕră de tóte neajunsurile, nu póte crea pentru fie-care parochiă o normă specială, carea sĕ dee directivă preotului, şi apoi sĕ nu perdem din vedere, că spre a puté delătura tóte relele se cere pe de o parte timp fisic fórte mult, decenii, ear' pe de altă parte se recere sĕ ne esaminăm şi pe noi inşine şi sĕ constatăm, nu cumva şi în sarcina nóstră cad relele cari trebuesc delăturate. Sĕ cercetăm, — sĕ studiăm mai de aprópe raportul dintrĕ noi şi popor, şi pe basa acestui studiu sĕ staverim căi şi mijlóce pentru delăturarea relelor şi pentru ajungerea la relaţiuni tot mai bune întrĕ preot şi popor — părinte şi fii. — Ar fi bine deci, ca fie-care din noi, pe basa esperienţei făcute, sĕ caute şi sĕ constate: cari sunt relele cari înstrăinézá pe popor de preot şi cari din aceste rele cad în sarcina preotului şi cari în sarcina poporului, şi, după părere, cari ar fi mijlócele pentru delăturarea acelora?

Z. Sas afirmă, că mult timp se recere pentru delăturarea relelor arătate în pastorală, şi constată, că aceste rele sunt alimentate şi de o lectură necorĕspundĕtóre, ce aflăm la poporul nostru. Foi umoristice şi fóia poporului presintă pe preotul de multe-ori într'un colorit destul de urît, şi acestea în mâna poporului sunt arme în contra nóstră. Ar fi bine, zice acesta, când „*Telegraful Român*“ s'ar preface în ziariu cuotidian, şi când acest jurnal s'ar ocupa şi cu cestiuni cari interesézá pe poporul nostru. Sĕ fie o rubrică reservată esclusiv spre scopul acesta şi articolii scrişi într'un stil poporal şi atrĕgător ar contribui mult la ameliorarea stării actuale. Acest jurnal cuotidian sĕ fie impus din oficiu fie-cărui preot şi învĕţător. Apoi depărtézá pe popor de preot şi educaţia necorĕspundĕtóre în şcólă, ceea-ce de atâtea-ori s'a accentuat, şi raporturile de multe-ori incordate dintrĕ preot şi învĕţător şi dintrĕ preoţii gr. or. şi gr. cath., şi apoi împrejurarea, că preotul în îndatorirea sa de a controla mersul afacerilor administrative şi de a stărui, ca acele sĕ fie corecte şi punctuóse, e constrîns a folosi faţă de renitenţi mĕsuri mai aspre, şi astfeliu de multe-ori e privit ca executor şi nu ca părinte.

Z. Ioanoviciu recomândă, ca preotul sĕ se silésca a-şi asigura şi o stare bună materială, căci şi prin acésta îşi câştigă vaza şi stima poporului.

I. Ban crede, că antecesorii nostri prea mult au satisfăcut dorinţelor poporului nostru în detrimentul bisericei, şi acésta o aştéptă şi poporul de azi, şi că silindu-ne noi a împliní ce au negligiat aceia, poporului i-se pare că-i impunem sarcini prea mari.

Protopresbiterul, după-ce nu se mai însinuă nimenea la cuvênt, de nou esplicând pastorala, constată că greutăţile arătate esistă, dar' totuşi şí din parte-şi nu póte absolva preoţimea de scăderile arătate în pastorală, şi reînprospătând fie-căruia datorinţele împreunate cu chemarea preoţéscă, îi invită a se interesa cu tot mai mult zel de afacerile bisericesci, şcolare şi administrative; îi asigură de sprijinul seu binevoitoriu şi îi convinge, că şi poporul, de-şí în multe casuri se recere o tractare mai energică, dacă preotul va sci sĕ se folosésca cu precauţiune de mĕsuri mai aspre, convingênd pe popor, că tóte acestea sunt spre binele şi înaintarea lui pe tóte terenele, şi va avé răbdarea recerută, va fi privit de adevĕrat părinte şi se va bucura de stima, încrederea şi iubirea ce-i compete, ear' recéla poporului faţă de preot încetul cu încetul va dispără.

Constată mai departe, că, de-şi în acésta conferenţă s'au desbătut cu destulă pricepere şi seriositate cele cuprinse în pastorală, totuşi fiind acésta o cestiune atât de vitală pentru biserica nóstră, află de bine a propune, ca tema sĕ fie elaborată din partea fie-cărui preot din tract în scris şi presentată în proxima conferenţă.

Tema se precisézá astfel: „*Cari sunt relele cari înstrăinézá pe popor de preot, şi cari din aceste rele cad în sarcina preotului, cari în sarcina poporului, şi cari ar fi mijlócele pentru delăturarea lor?*“

Conferenţa primesce cu însufleţire acésta temă precum şi însărcinarea de a o elabora fie-care preot în scris; i-se pare însĕ prea mult a aştepta până la proxima conferenţă ordinară, deci la propunerea membrului *I. Fodorean* enunciă ca conclus, a se ţiné preste trei luni o conferenţă estraordinară, în timp de douĕ luni fie-care preot în tract sĕ presenteze presidiului tema elaborată, ear' spre censurarea acestor elaborate se esmite o comisiune din presbiterii I. Mărian, Z. Sas G. Iacob, I. Fodorean, T. Holerga şi E. Ciuruga. Comisiunea acésta va estrage esenţa din aceste elaborate şi apoi va presenta conferenţei un raport, în urma căruia, după o desbatere specială, se vor staveri căile şi mijlócele pentru delăturarea relelor şi obţinerea resultatului dorit.

(Va urma.)

Revistă esternă

Rĕsboiul Burilor. In firul discuţiunii din camera deputaţilor englezi asupra rĕspunsului la mesagiu ministrul *Chamberlain* a propus sĕ se suscépă în rĕspuns declaraţiunea că guvernul e aplecat a face pace cu Burii. Venită tocmai de la Chamberlain, acéstă propunere e destul de semnificativă pentru situaţia din Transvaal. Drept, că independenţa Burilor guvernul englez nici acum nu voesce sĕ li-o lase, ci numai autonomie cât se póte de largă şi amnestie generală, dar' totuşi, faptul că s'a putut face o asemenea propunere, arată că Anglia s'a săturat de rĕsboiu. Celelalte cautele puse de Chamberlain pentru întrarea în tratative de pace, că adecă pe *Krüger* şi pe conducĕtorii de pe câmpul de rĕsboiu ai Burilor nu 'i recunósce îndreptăţiţi a pertracta în numele Burilor, ci pe óre-cari „corporaţiuni“ ori persóne, cari sĕ fie „mandatari legali ai Burilor aflători încă sub arme“, — sunt numai înfrumseţarea necesităţii simţite de însuşi guvernul englez, de a face odată sfêrşit rĕsboiului. Căci cine altul sĕ fie mai îndreptăţit a vorbí în numele Burilor, de cât presidentul lor legal şi conducĕtorii de pe câmpul de rĕsboiu, de la cari depinde continuarea ori sistarea luptei? Ear' că acestia ce atitudine vor sĕ observe faţă cu condiţiunile de pace îmbiate de Chamberlain, se vede şi din următórele telegrame:

(*Bruxella*, 20 Ian.) Agentul *Leyds* a declarat unui ziarist, că generalii buri au hotărit sĕ continue rĕsboiul până ce Anglia va recunósce deplina independenţă a republicelor bure. Situaţia Burilor e cu mult mai favorabilă de cum era mai nainte.

(*Bruxella*, 20 Ian.) Ministrul olandez *Kyper* a făcut eşec cu misiunea lui de pace, căci generalii buri au declarat că *voesc sĕ continue rĕsboiul până la ultima picătură de sânge.*

Referitoriu la situaţia de pe câmpul de rĕsboiu vorbesc următórele douĕ telegrame:

(*Londra*, 21 Ian.) Lui „Standard“ i-se raportézá din Bruxella, că conform raportelor sosite din Africa, cel mai mare magazin de muniţie al Burilor se află în partea nord-ostică a Transvaalului în apropiere de Zoutspans-Berg. In magazin se află preste 60,000 de puşci, mulţime de muniţie şi proviant. Englezii nu vor puté frânge resistenţa Burilor până ce nu vor pune mâna pe magazinul acesta.

(*Londra*, 22 Ian.) Ziarelor engleze li-se telegrafézá din Capstadt, că 178 inşi din regimentul de cavalerie

26 luni se află în

babil, *că toţi au desertat,*

partea Burilor.

De la „Asociaţiune“.

(*Din şedinţa de eri (22 Ianuariu).*

1. Vice-preşedintele I. S. *Şuluţiu* notifică, că a visitat tóte clasele de la şcóla de fete, asistând la prelegeri, şi a aflat că tóte puterile didactice îşi fac datorinţa. Se ia spre scire raportul.

2. *Ioan Simu*, învĕţ. în Rĕşiţa, ofere casa sa din Rĕşiţa ca donaţiune Asociaţiunii, dar' cu condiţiunea, ca Asociaţiunea sĕ finaliseze însaşi procesele ce s'au intentat asupra acestei case. — Se cer mai întâiu informaţiuni asupra stării şi feliului proceselor intentate. Dl Simu ar dori, ca din venitul case sĕ se pună temeiu unui fond pentru un liceu român în *Cacova* (Banat).

3. Dl *Iuliu Hăţegan*, protopop gr. cat. în Dêrgea, cere pentru biblióteca şcolară de acolo câte-un esemplar din ediţiunile Asociaţiunii. — Se dau.

4. Parochul *Toma Frateş* din Bacifalĕu cere acelaşi lucru. Se dă.

5. Asemenea se dau publicaţiunile Asociaţiunii pentru biblioteca Reuniunii învĕţătorilor gr.-cat. din districtul Sebeşului.

6. Se scutesc elevele Maria *Alexandr* de jumĕtate; Elis. *Moga*, Silvia *Balteş*, de didactrul întreg.

7. Corpul profesoral se însărcinézá a cerceta purtarea elevelor esterne pe timpul cât petrec afară de şcólă.

8. *Coriolan Bredicean* din Lugoş abzice din postul de director al despărţĕmêntului. Sĕ-'şi presinte dimisia la adunarea cercuală.

9. Comuna *Pestiş*, Biharia, cere ajutor pentru zidirea şcólei. Se restitue comitetului cercual, ca sĕ o considere eventual din cuota primită din cele 2000 cor.

10. Dr. *Ioan Hărşa*, adv. în Reghin se declară membru ordinar.

11. Pompeiu Baciu, Dr. N. Hăngănuţ, Ilariu Bozga, Iuliu Suceava, paroch greco-or., Gavril Vêrtic, Iacob Rus, paroch gr.-or., Paul Beşa preot gr.-or., Teofil Vlad, primar, Pant. Zagrai, de pe Bârgae, se declară membri ordinari.

12. Protocólele înaintate de la mai multe despărţeminte se iau spre scire, aprobându-se constituirile comitetelor.

13. Petru Doboşi, preot în Somoştelec (Satmar) se declară membru ordinar.

NOUTĂŢI

Bobotéza în Sibiiu. Ca întregire la raportul nostru despre sfinţirea apei la biserica din suburbiul iosefin amintim că la festivitate au fost presenţi toţi soldaţii gr.-or., din tóte trupele şi de tóte armele, în haine de paradă sub conducerea d-lor oficeri. Au asistat: Escelenţa Sa dl F. M. L. Marian *Varesanin* de Vares, în suita căruia erau:

FOIŞÓRĂ

Roşióra cea frumósă.

Poveste

de **Laurenţiu Ciorbea.**

(Urmare şi fine.)

Séra când veniră călugării a casă şi vĕdură pe frumósa Roşióră întinsă la pământ, îndată gândiră că va fi umblat maşteră-sa pe aicea şi aceea i-a făcut ceva. — Deci numai-decât ridicară fata în sus şi începură a o visita cu de-amĕruntul. Aflară pieptenele şi 'l traserĕ afară, ear' Roşióra îndată-'şi veni în ori. — Călugării îi ziseră că ţiganca n'a fost alta de cât maşteră-sa, şi în ziua următóre când plecară iară, de nou îi bătură capul sĕ nu mai slobódă pe nime 'nlăuntru când ei sunt duşi de a casă.

Intrĕ acestea Impĕrătésa Négră sosind a casă de nou se 'nfăţişà înaintea oglindei şi o 'ntrebà:

„Oglindă de pe părete
In frumseţă cin mĕ 'ntrece?“

Oglinda îi rĕspunse: Inălţată Impĕrătésă! aicea eşti cea mai frumósă, dar' Roşióra de la călugării din muntele marmorei e cu mult mai frumuşea.

Audind acestea Impĕrătésa Négră se cătrănì şi mai tare, de óre-ce ştia că Roşióra eară e în viéţă. „Voiu afla eu însĕ cu ce sĕ te rĕpun pentru totdéuna“ zisĕ în sine, apoi făcù o chămaşă otrăvită şi a doua zi diminéţa îmbrăcându-se ca o jidancă ce vinde haine, o luà la drum de nou către curţile călugărilor din muntele de marmoră. Ajungênd acolo se pusĕ la pórtă şi 'ncepu a striga: „Nu cumpĕraţi ceva?“ Roşióra se uità pe feréstră şi îi zisĕ: „Mergi numai mai departe, nu cumpĕr nimic, nici nu-'mi e iertat sĕ las pe nime 'nlăuntru“. — „Dar' a te uita totuşi ţi-e iertat“ zisĕ eară jidanca şi-i arĕtà chămaşa otrăvită.

Prea frumósei fete îi plăcù chămaşa fórte şi o cumpĕrà, ear' jidovóica se cam mai dusĕ. Dar' când îmbrăcà fata chămaşa eară ameţì şi picà la pământ ca mórtă. In starea acésta o aflară călugării când veniră séra a casă. Şi ear' începură a o visita cu de-amĕnuntul şi deteră preste chămaşă, o tăiară şi traserĕ de pe ea, la ce prea frumósa fată încetul cu încetul ear' îşi venì în fire.

Impĕrătéssa Négră credênd că acum de bună sémă va fi murit Roşióra şi că prin urmare ea e cea mai frumósă femeie din lume, vreme mai îndelungată duse lume dalbă. —

Cand însĕ într'o zi păşì de nou înaintea oglindei şi o întrebà:

„Oglindă de pe părete
In frumseţă cin' mĕ 'ntrece?“

Ear' oglinda 'i rĕspunsĕ că: de frumósă eşti frumósă înălţată împĕrătésă, dar' totuşi Roşióra de la călugării din muntele marmorei e cu mult mai frumuşea“, care nu îi fù mirarea. Deci se gândì la altă viclenie şi mai şi. „De douĕ-ori 'mi-ai scăpat din ghiarĕ, a treia-óră nu 'mi vei mai scăpa“ zise şi pregătì o pară otrăvită. Apoi a doua zi diminéţa se luà Impĕrătésa Négră la drum către curţile călugărilor din muntele de marmoră. Dar' acum nu s'a mai mânjit la faţă şi s'a 'mbrăcat în alt port, ci s'a îmbrăcat în cele mai frumóse şi mai pompóse haine ale ei de împĕrătésă.

Ajungênd acolo se pusĕ la pórtă şi începù a se văita, a plânge şi a suspina cu amar.

„Fi bună, copila mea, lasă-mĕ înlăuntru, căci acum nu mai sunt mâniósă pe tine şi nu mai vin cu rĕu asupra ta, ci vin sĕ ne împăcăm, sĕ te rog sĕ mĕ ierţi, căci simţ că mi-se apropie sfêrşitul şi nu pot muri pănă-ce nu m'am împăcat cu tine şi nu m'ai iertat pentru fărădelegile mele“.

Dar' prea frumósa fată se făcea că nici n'o aude. Impĕrătésa Négră însĕ cu de acestea şi alte vorbe viclene şi linguşitóre îndupleca pe Roşióra de o credù şi îi deschise pórta. Atunci împĕrătésa în loc sĕ-o drăgostéscă şi róge de iertare cum o minţisĕ, se repedì la ea şi-'i îndusĕ para în gură, cât îndată cădù jos mórtă, ear' maşteră-sa se depărtà către casă veselă că acum şi-a isprăvit tréba bine. Cât ce sosì a casă se şì înfăţişà înaintea oglindei şi întrebà:

„Oglindă de pe părete
In frumseţă cin' mĕ 'ntrece?“

Ear' oglinda 'i rĕspunsĕ că nime, o cuprinsă o linişte şi mulţămire de care cuprinde inima rĕutăciósă când îi isbu

şelescul plan.

Când veniră călugării a casă

mósa fată era earăşi întinsă la p

visitară cu de-amĕruntul, dar' nu găs

la ea. Deci mult o plânseră şi jeli

o soră a lor. — Voiau sĕ o îng

atât era de frumósă în cât nu

general Teodor *Pietsch* nobil de Sidonienburg, brigadir de artilerie, colonel Mihail *Schandru* comandant reg. 2 şi o mulţime de oficeri din stab şi superiori, de tóte armele. Trupele au fost comandate de vicecolonelul Hugo *Martiny*. Precând preotul militar Ioan *Broju* însoţit de părintele Petru *Simtion*, de diaconul Dimitrie *Câmpean* şi de întreg corpul oficeresc boteza trupele, musica a intonat maiestos „*In Iordan*“. Cu acésta ocasiune bună impresiune a făcut asupra publicului român şi strĕin corul format din parochieni şi condus de ascultătorul în teologie Octavian *Simtion*.

*

Fundaţiunea „Dimitrie Muntean“. Subjudele regesc, în pensiune, *Dimitrie Muntean*, înmormêntat Marţi în cimiteriul bisericei gr.-catolice din Sibiiu, a lăsat spre scopuri culturale şi binefacere *20 mii de coróne*. Din acéstă sumă *4 mii* de coróne a testat bisericei din Brad (lângă Sibiiu), *4 mii* şcólei de acolo, ear' restul de *12 mii* ca fond de stipendii pentru meseriaşii români, avênd sĕ fie preferiţi la distribuirea stipendiilor cei din Munţii-Apuseni.

*

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul nostru tată, frate, cumnat şi unchiu *Ioan Henţescu*, profesor în pensiune, Buzĕu (România), după scurte suferinţe a adormit în Domnul Joi, în 10/23 Ianuarie 1902, în etate de 65 ani şi al 6-lea an al vĕduviei. Rĕmăşiţele pămênteşci ale prea iubitului nostru defunct se vor aşeza spre vecinică odihnă Sâmbătă în 12/25 Ianuarie a. c. la 2 ore după amézi din capela spitalului civil în cimiteriul bisericei gr.-or. din Sibiiu, suburbiul Iosefin. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Sibiiu în 10/23 Ianuarie 1902. Steluţa Henţescu, ca fiică. Vĕd. Paraschiva Duma şi Isaiia Henteşiu, paroch gr.-or. în Ocna Sibiiului, ca soră şi frate. Petru Simtion, paroch gr.-or. în Sibiiu, Ioan Vinţeleriu, paroch gr. or. în Ocna Sibiiului, Maria şi Victoria Henteşiu, ca cumnaţi şi cumnate.

*

La „Masa studenţilor“ din Brad, cu ocasiunea onomasticei, dl *Ioan Bidu* comerciant în Braşov, a binevoit a contribui suma de 10 coróne. Pentru acésta contribuire marinimósă, în numele tinerilor studioşi se esprimă cea mai căldurósă mulţămită. Pentru Comisiunea administr. Vasile *Boneu*, profesor.

*

Fabrică de anticităţi. Poliţia din *Chiev* a dat de urmele unei tovăreşii care falsifica, după desemnuri şi modeluri, „anticităţi“ de argint, pe cari le punea apoi în vîndare prin un antiquariu din Chiev. Onorabilii aveau instalată spre acest scop adevĕrată fabrică. Atât membrii tovărĕşiei, cât şi negustoriul, au fost arestaţi.

*

Fasiunile asupra datoriilor intabulate pe case ori moşii. Cei cari plătesc interese pentru datorii, séu rente întabulate pe case şi pămênturi ale lor, dobĕndesc un scădĕmênt al dării suplementare, adecă al aruncului după darea de casă şi pămênt, dacă fac în timpul prescris de lege fasiunile lor asupra acestor datorii întabulate. Fasiunile se pot face până la *31 Ianuarie st. n*, pe blanchete ce se capĕtă la tóte primăriile (antistiile) comunale şi se pot preda în decursul órelor de oficiu, provĕdute cu datele şi cu subscrierea de lipsă. La cas de bólă sau ivindu-se altă pedecă, din pricina căreia cineva n'a putut preda la timp fasiunea sa, celui impedecat îi stă în drept a face o *cerere de justificare*, arătând causele pentru cari a fost împedecat şi înaintând fasiunea datoriilor sale pe imobile încă până la *15 Februarie n.* tot la primăriile comunale şi la perceptoratele orăşenesci. Cel-ce n'a înaintat fasiunea până la 31 Ian. n., ori n'a justificat întârzierea ei până la 15 Februarie st. n., perde avantagiul ce i-l dă legea pe acest an, adecă nu i-se mai scade nimic din darea suplementară (aruncul) după casă şi pămênt.

*

Rar act de filantropie. Un cetăţean din Cincibiserici (Pécs), cu numele Frideric Robert Feinsilber, a deschis pe séma sĕracilor o *cârcimă fără beuturi*, menită a serví deosebi ca local de încăldire lucrătorilor fără ocupaţie şi loc de plasare pentru cei-ce caută lucru. In „cârcimă“, încăldită tótă ziua, stau la disposiţia óspeţilor ziare de tot feliul, şi pentru preţul de *10 fileri* o ceaşcă de teă fără rum, şi o bucată de pâne cu miere de prune. Pot însĕ în dragă voie sĕ petrécă în localul acestei cârcime şí aceia cari îşi consumă mâncarea proprie, ori cari întră numai sĕ se încăldéscă. Beuturi alcoholice nu se dau şi nici ómenilor turmentaţi nu se permite întrarea în ea. Cârcima e deschisă numai ziua. *Feinsilber* aducênd la cunoscinţă publică acest act filantropic al seu, recomandă totodată celor cari au lipsă de lucrători, sĕ-şi caute întrĕ cei cari cercetéză „cârcima“ sa, întrĕ cari sigur vor afla muncitori cinstiţi şi sirguincioşi, după-ce elementul beţiv şi dat patimilor stricăcióse n'are întrare acolo.

*

Vĕrsatul roşu — colportat de cerşitori. In Salonta-mare deja de patru luni bântue vĕrsatul roşu. Comisiunea pentru salubritatea publică a oraşului a luat tóte mĕsurile posibile pentru împedecarea lăţirii epidemiei, dar' fără nici un resultat. S'au ivit până acum 116 casuri de îmbolnăvire, dintrĕ cari circa a treia parte s'au sfêrşit cu mórte. Şcólele sunt închise deja de opt sĕptĕmâni. După îndelungate cercetări şi observaţiuni comisiunea a aflat în fine, că mĕsurile de apĕrare sunt zădărnicite prin mulţimea de cerşitori ai oraşului, cari umblând din casă 'n casă se inficiéză şi rĕspândesc bóla mai departe.

*

Serată literară-musicală în Blaj. Societatea de lectură „*Inocenţiu Micu Clain*“ a teologilor din Blaj invită la Serata literară-musicală ce o va ţiné în memoria fericitului ei patron Ioan Inocenţiu Micu Clain Duminecă la 26 Ianuarie 1902, în sala de gimnastică, Inceputul precis la 5 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 60 bani. Venitul e destinat pentru un scop naţional-bisericesc. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită.

*

Concert în Făgăraş. A treia zi de crăciun tinerimea română din Făgăraş şi jur, cu concursul unui grup de 15 elevi ai seminariului teologic-pedagogic din Sibiiu, a dat în Făgăraş un concert în favorul ambelor şcóle române din Făgăraş, succes peste aşteptare şi cercetat nu numai de aprópe tóte familiile române din Făgăraş şi comunele din împrejurime, ci şi de numĕroşi óspeţi străini. Intrĕ acestia: comitele suprem Bausner, inspectorul reg. de şcóle Varó, maiorul Kissling cu întreg corpul oficeresc, preotul reformat Pánczél, directorul gimnasiului de stat, şi alţi mulţi. Programul concertului a fost următoriul: „In zadar alerg pămêntul“ (G. Dima), „Până când ţineam cu codrul“ (I. Mateiu), „Cântecul marinarilor“ (I. de Flondor), „Hora Plóia“ (G. Dima), „Hăţegana“ (T. Popovici) „Nu-s parale“ (G. Dima), „Marşul cântăreţilor“ (C. Porumbescu). „Hanibal şi Scipione“ (dialog) şi „Cisla“ (C. Porumbescu). Aprópe jumĕtate din punctele programului au trebuit bisate. — Laudă tinerilor concertanţi, cari prin succesele prestaţiuni au făcut onóre seminariului nostru şi profesorilor de la acest institut, şi laudă şì dómnelor şi domnişórelor cari s'au presentat la concert în frumosul costum românesc (în prevalenţă superbul port sĕliştenesc). Asemenea se cuvine laudă şi protopresbiterului Iuliu Dan, deputatului Dr. N. Şerban, parochului N. Aron din Galaţi, cari au găzduit cu adevĕrată dragoste părintéscă pe tinerii elevi. Ca dovadă despre efectul acestui concert produs asupra publicului român citām din elogiosul raport al corespondentului nostru pasagiul următoriu:

„Mândri putem fi cu aşa crescere ce se dă viitorilor învĕţători ai neamului nostru, — mândri putem fi şí cu aşa profesori cari alăptéză tinerimea din tóte unghiurile Transilvaniei în seminariul nemuritoriului „Andreiu“ cu aşa cunoscinţe practice pentru învĕţămêntul în popor; mândri sĕ fim că respectabilul director seminarial — bine înţeles, cu învoirea şi binecuvêntarea Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, pe care Dumnezeu sĕ 'l ţină încă mulţi ani pentru a nóstră luminare, — lasă elevii sĕ se desvólte şì social, nu numai întrĕ ziduri, făcêndu-ne cunoscută pregătirea carea se dă viitorilor luminători ai poporului“.

De încheere amintim, că la serviciul divin oficiat a treia zi de crăciun cântările liturgice atât în biserica nóstră din Făgăraş, cât şí în cea din Galaţi, au fost cântate, în cor, de elevii concertanţi.

Venitul concertului a fost 360 coróne.

*

Ştiri mĕrunte. In *Blaj* s'a luat iniciativă pentru înfiinţarea unei reuniuni a meseriaşilor. Adunarea de constituire s'a ţinut în 5 Ianuariu sub presidenţa canonicului Dr. Bunea. Pentru elaborarea statutelor s'a ales o comisiune de şepte sub presidenţa advocatului Dr. Maniu. — In *Dobra* s'a înfiinţat o reuniune de înmormêntare. — In *Praunhaim* a fost descoperit un cimiteriu roman, în care s'au aflat până acum peste 150 morminte. — Dieta *Norvegiei* a votat o lege prin care femeile sunt admise la funcţiuni de judecĕtori (judi). In *Lemberg* din prilejul aniversării revoluţiunii polone din 1863 s'au făcut Marţi demonstraţiuni mari antigermane. — Polonii din Galiţia resping tóte scrisorile cu adresă germană, venite lor din Prusia. Declaraţia de respingere e următórea: Adresatul nu o primesce, din causa torturări i băieţilor din Vreşen.

FELIURIMI

Cum se sporesc Evreii? Conform anuarului statistic oficial al Vienei, în 1890 erau în Viena 112,000 de Evrei. Cu zece ani mai târziu, în 1900, acésta cifră se urcase deja la 146,136. Evreii din Viena s'au sporit deci în zece ani cu 34,000 de suflete (de trei-ori mai mare sporiu de cât la poporaţia creştină). In 1896 cercetau gimnasiile din Viena 1483 copíi evrei; în 1899 deja 1810, — şi totuşi liga israelită sbiară în gura mare, că Evreii sunt persecutaţi în capitala austriacă.

*

Originea frackului şi numirea lui. Suntem în câşlegi, pretutindenea are de lucru arcuşul, şi cinci sĕptĕmâni îşi esercită supremaţia aristrocraticul „frack“. Cei cari — mâne séră vor aprinde candelă Terpsichorei, ştiu óre toţi ce este *frackul* şi care este originea cuvêntului frack?... Conform opiniei francese cuvêntul „frack“ e de origine polonă, pe când Germanii susţin că e egal cu „Wrack“-ul nemţesc, care însémnă „frântură de suman“. Mai verosimil e că provine de la cuvêntul englez „frock“, care nu e altceva de-cât numele sumanului simplu.

In seclul XII. ostaşii purtau sumane lungi, atât pedestraşii cât şi călăreţii, ear' ceşti din urmă, spre a nu 'i împedeca în călărit, îndoiau în sus pólele sumanului, avênd şi nasturi de cari sĕ le anine spre a nu cădé eară în jos. De óre-ce căptuşéla sumanului era de diferite colori, cu timpul s'a dispus, ca fie-care trupă sĕ aibă la suman căptuşélă de anumită colóre, prin ce sĕ se deosebéscă de celelalte; — de ací derivă rosetele uniformelor ostăşesci cari, cum se ştie, sunt semnele distinctive ale diferitelor regimente. Pe la mijlocul seclului XVIII sumanul soldaţilor era croit astfel, că partea anterióră a pólei era tăiată pieziş. După modelul astorfel de sumane apoi, deosebi după rĕsboiul de şepte ani, a început civilimea sĕ pórte „frock“-uri, cari în Anglia au devenit în scurt timp portul elitei. Până prin primul pătrariu al seclului XIX. frackul era din stofă colorată şi împodobit cu nasturi de aur ori de argint; numai cam prin anii 1848 a început moda frackului negru.

După revoluţia francesă femeile încă purtau un fel de blusă asemenea frackului, numită *caracó*, ori cu altă numire *longue vest* (talie lungă).

Dacă amintirăm de longue vest-a femeilor, sĕ mai spunem ceva şi de *spencerul* lor, de-şí n'are nici în clin nici în mânecă cu frackul. „Spencer“ se numia un sumănel scurt, strîns pe talie, cu mâneci strîmte, une-ori cu guler fórte înalt, avêndu-şi numirea probabil de la lordul Spencer. Tradiţia adecă spune că nobilul lord cu ocasia unui prânz se uitase prea mult în fundul păharului, de la ce i-a venit somn şi a adormit într'un fotel. Fotelul însĕ fiind prea aprópe de camniţă, anteriul lordului a luat foc şi până sĕ se trezéscă stăpânul seu, a ars până la talie. Lordului nu mult i-a păsat de năpasta îndurată, ci şi-a chiămat servitoriul şi i-a demandat sĕ taie jur-împrejur póla arsă, rĕmânênd astfel numai în talia anteriului. Astfel s'a născut „spencerul“. — Cine nu crede, cerceteze.

AMVONUL.

Predică despre predicare

de **T. Cotuţiu.**

(ţinută la 18/31 Decembre 1901 cu ocasiunea conferenţei preoţesci din protopresbiteratul Deejului.)

> Mergênd învĕţaţi tóte neamurile, învĕţându-i sĕ păzéscă tóte câte am poruncit vouĕ. Mat. cap. 28, v. 19 şi 20.

Cu ce cuvinte mai potrivite mĕ voiu adresa azi cătră voi, iubiţii mei fraţi! dacă nu cu aceste cuvinte eşite din isvorul nemurirei, din isvorul din care curge apa vie, cu cuvintele rostite de Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos!

Cari cuvinte se vor potriví mai bine cu ziua de astăzi, în care păstoriul păstorilor, Prealuminatul nostru archiereu, Escelenţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit, cuprins de grija turmei sale, îngrijat de bunăstarea sfintei biserici, în neasemênatul seu zel pentru a-şi păstorí turma încredinţată Sieşi cu sfinţenie, credincios datorinţei esprimate prin cuvintele apostolului Pavel în epistola I cătră Corintheni cap. 9 v. 16: „Amar mie, de nu voiu binevestí, că nevoe zace asupra mea, deregătoria 'mi este încredinţată“; ne chiamă, ca împreună sĕ medităm, împreună întru sfinţenie sĕ ne consultăm, cum mai bine, cum mai cu folos sĕ învĕţăm turma credinciósă cum sĕ laude şi cum cu tot sufletul sĕ se alipéscă de adevĕratul Dumnezeu!

Ba încă Escelenţia Sa, prin dese pastorale, de cari nici de astădată nu ne-a lăsat lipsiţi, ne învaţă: cum trebue, ca noi cele audite de la dînsul „sĕ le încredinţăm ómenilor credincioşi“.

Suntem constituiţi într'o societate sfântă, într'o biserică întemeiată de cel mai mare, de cel mai înţelept şi sânt măestru, a cărui înţelepciune nu o póte judeca, nici o póte cuprinde mintea omenéscă. Acela este Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos. Pe cât de mare şi sânt este întemeietoriul, pe atât de măreţ şi sânt este opul; deci sânt şi măreţ fiind opul, sânt şi măreţ este şi scopul ce-l urmăresce acel op. Intemeietoriul a fost mai 'nainte de veci, lumină din lumină, Dumzeu adevĕrat, a cărui împĕrăţie nu va avé sfîrşit, deci şi scopul bisericei este nemurirea, vecinicia. Domnul Christos a început opera sa învĕţând, propoveduind precum însuşi zice: „Duhul Domnului preste mine, binevestí sĕracilor m'a trimis, a vindeca pe cei sdrobiţi, a predica robilor ertare şi orbilor vedere“ Luca c. 4, v. 18.

Christos cu învĕţăturile sale a constituit întâiu societatea apostolilor, punênd basa bisericei creştine, precum însuşi zice: „Mergênd învĕţaţi tóte neamurile, învĕţându i sĕ păzéscă tóte câte am poruncit vouĕ“, şi earăşi: „Precum m'a trimis pe mine Tatăl şi eu vĕ trimit pe voi“.

Că aceeaşi misiune o avem şi noi, fraţilor, următori fiind apostolilor, se vede lămurit din cuvintele apostolului Pavel, care zice: „Aceste tóte le vei spune fraţilor, bună slugă vei fi lui Iisus Christos, hrănindu-te cu cuvintele credinţei şi ale bunei învĕţături, căreia ai urmat“. (Cartea I. Timot. cap. 4 v. 6) şi earăşi: „Cele ce ai audit de la mine prin multe mărturii, acelea le încredinţéză ómenilor credincioşi, cari îndestulaţi fiind vor învĕţa şi pe alţii“. (Timoteiu, cap. 2 v. 2).

Frumósă, măréţă şi sântă a fost opera începută de Domnul Christos, frumósă, măréţă şi sântă a fost continuarea ei prin apostoli; căci s'a lăţit „de la margini până la marginile pămêntului“. Dar' pe cât de măréţă a fost ea, pe atât a fost de grea şi de spinósă.

(Va urma).

---

sĕ o astupe în pămênt, de aceea dar' îi făcură un sicriu de sticlă şi o aşezară într'un vîrf de plop în vîrful muntelui, ca sĕ o legene vîntul şi sĕ o vadă pămêntul. — Şi i-au scris pe sicriu cu litere de aur că a fost fată de împĕrat şi unul o străjuia mereu. Animalele încă mergeau acolo şi o plângeau. Multă vreme a stat Roşióra acolo în sicriu, dar' la faţă nu s'a schimbat de loc, se părea că numai dórme. Era tot albă ca zăpada; roşie ca sângele, cu pĕr şi ochii negri ca mura.

Se întêmplà că odată merse pe acolo un fecior de împĕrat la vênat şi vĕdênd pe Roşióra îi picà tronc la inimă. Şi atâta s'a rugat de călugări sĕ i-o dăruiască lui dicênd că fără a o avé şi vedé pe ea şi aşa mórtă cum e, nu mai póte trăi, — până-ce în urmă călugărilor li-se făcù milă de dînsul şi i-o dăruiră lui. Atunci feciorul de împĕrat o scoborî din plop şi începù a o drăgosti şi a se juca cu ea ca şi când ar fi fost vie. — Din întêmplare nu ştiu cum, odată aşa o au lovit de tare după cap, cât îndată i-a sărit para din grumazi şi a înviat fata. Vĕ puteţi închipui bucuria feciorului de împĕrat şi a călugărilor la acéstă vedenie, şi picând în ghenunchi deteră mulţămită lui Dumnezeu pentru-că i-a îmbucurat în modul acesta.

Apoi o luà feciorul de împĕrat şi o duse a casă în ţéra lui, unde s'au şi cununat cu ea şi au făcut o nuntă de-i merse vestea preste şepte ţĕri şi şepte mări. — Fost'au şi călugarii din muntele de marmoră; fost'au şi ómeni sĕraci, ba fost'am chiar şi eu, adecă vorbă sĕ fie: ce se póte întêmpla fără de mine? Şi ne-am petrecut cu toţii fórte bine ca la nuntă împĕrătéscă. — Fost'a chiar şi Négra Impĕrătésă, dar' ea şi-a petrecut mai rĕu, că au încălţat'o cu o păreche de papuci de fier ars roşit şi-au silit'o sĕ jóce cu ei până ce tótă s'a ars şi a plesnit de ostenélă. — Astfeliu şi-a luat Impĕrătésa Négră rĕsplata pentru fărădelegile ei. — Ear' tinerii de n'or fi murit, şi astăzi vor fi trăind şi împĕrăţind.

Şi mĕ suìu pe o prăjină unsurósă
Şi v'am spus povestea cam mincinósă.

Cine mai departe o ştie, mai departe sĕ o spună, că eu numai atâta am ştiut'o. Nópte bună!

Fără lemne se stînge focul, şi când nu este defăimătoriu încétă cérta.

(*Din „Proverbele lui Solomon“.*)

[8] 2—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet folyó évi *szükségletének szállitása, a folyó hó 28-án d. e. 11. órakor* az intézeti gondnok irodájában tartandó zárt irásbeli ajánlati tárgyalás alkalmával, három (3) egymás után következő évre kiadatik.

Az egy évi hozzávetőleges szükséglet részletes kimutatása az árlejtési feltételekkel együtt, a „Budapesti Közlöny“ f. évi 7, 8. és 9 ik számában olvasható.

A részletes kimutatás csoportok szerinti összesitése:

I. Vászon- és pamutnemű	Kor.	7,045·—
II. Posztónemű	„	5,704·—
III. Ágynemű	„	1,911·80
IV. Vegyes	„	489·80
Összesen	Kor.	15,150·60

Nagy-Szeben, 1902. január hó 14-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Sz. 7348/1901 polg. [6] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szeben megyében kebelezett Vesztény község ellen a szászegyetem — mint a szász hétbirák uradalma a legelő szabályozás megengedhetőségét kérvén, a kereset tárgyalására *1902 évi márcziushó 17-ik* napja d. e. 9 órakor Vesztény község irodájába kitüzetett.

Ezen tárgyalásra az összes vesztényi birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy meg nem jelenés esetében vagy képviseltetés hiányában részükre ügygondnok fog kineveztetni és a tárgyalás ezzel lesz megtartva.

A kereset a községi előljáróságnál vagy a törvényszéknél megtekinthető.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék, mint polg. biróságnak 1901 évi deczemberhó 31-én tartott üléséből.

Dr. Kemény elnök. **Fothy** jegyző.

Nr. 1140/901 [9] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de al II-lea paroch în *Rêşnov*, parochie de clasa II., se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt:

1. Suma de 499 cor. venite sigure din parochie.

2. Intregirea salariului conform fasiunei din cóla *B.* de la stat amĕsurat cualificaţiunei celui ce va fi ales.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avé a-'şi aşterne rugările lor instruite conform legii subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Concurenţii cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conţelegere cu comitetul parochial din Rêşnov.

Zerneşti, la 28 Decembre 1901.

Traian Meţian
protopresbiter.

Nr. 3/1902 [7] 3—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea următórelor posturi vacante de paroch din tractul Haţegului.

1. în comuna bisericéscă *Gânţaga*, parochia de clasa a III-a.

2. în comuna bisericéscă *Vălcele rele* parochia de clasa a III-a

Venitele în fie-care parochiă sunt cele cuprinse în cóla *B.* pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ trimită petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre — în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, — şi sĕ se presenteze în vr'o Duminecă în parochia respectivă, spre a se cunósce cu poporul şi a-şi arăta desteritatea în cântări şi în cele rituale.

Haţeg, în 3 Ianuariu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu . . . . . C —·80

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Dr. Elie Cristea

Proverbe * * * maxime asemĕnări * * * * idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria. — Costă 1 cor. 50 fil.

„Corvineana“, institut de credit şi economii în Hunedóra.

Convocare.

Domnii acţionari ai *institutului de credit şi economii „Corvineana“, societate pe acţii* se învită în vêrtutea §-lui 19 din statute la

a VI-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în *Hunedóra* la *23 Februarie st. n. 1902 la 2 ore* în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcţiunei despre starea întreprinderei preste tot şi despre resultatul anului al VI-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutoriului direcţiunei şi comitetului de supraveghiere.
4. Decisiunea asupra împărţirii profitului curat, realisat în al VI-lea an de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunei şi ai comitetului de supraveghere pe anul de gestiune 1902.
6. Alegerea directorului şi cassariului pe un period de 3 ani, conform §-lui 30 din statute.
7. Alegerea alor doi membri în direcţiune, anume: în locul membrului sortat *Simeon Chirca* şi întregirea unui loc rĕmas vacant de la adunarea generală trecută.
8. Alegerea preşedintelui adunării generale pe un period de 3 ani conform §-lui 23 din statute.
9. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-lui 28 din statute.
10. Esmiterea alor doi acţionari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acţionari, cari voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotenţiaţi sunt rugaţi a-şi depune în înţelesul §-lui 20 din statute, la cassa institutului, acţiile eventual documentele de plenipotenţă, cel mult până în 22 Februarie st. n. 1902.

Hunedóra, Ianuarie, 1902.

[10] 1—2 **Direcţiunea.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1.5	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		8.22	11.44	8.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.33	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			Alba-Iulia		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.—	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Marţi 15/28 Ianuariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor, 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Organisarea partidului.

Sibiiu, 27 Ianuarie n.

Intru-cât am putut străbate în spiritul programului noului ziariu român din Orĕştie, scopul urmărit din partea tinerilor grupaţi în jurul acestui ziariu ar fi pregătirea terenului pentru noue *actiuni politice,* esecutate din partea partidului naţional român din statul nostru.

Cert e, că partidul nostru se află astăzi în o perfectă nelucrare, aşa că nici nu se ştie dacă mai esistă sau ba. Şi adevĕrat e şi aceea, că în viéţa popórelor acţiunile politice sunt tot atât de necesare ca mişcarea corpului în viéţa individilor.

Acţiunile politice formézǎ viéţa însaşi a popórelor, dat fiind că popórele cari nu se mişcă nu trăesc, ci vegetézǎ numai, ear' istoria trece preste ele fără a le observa şi fără a le amintí în cartea veciniciei, tocmai pentru-că nu produc mişcări vrednice de amintire.

Cea mai frumósă epocă a vieţii nóstre naţionale este, cum ştim, epoca anilor 1848—49. De ce? Pentru-că atunci am sĕvêrşit cele mai frumóse şi mai impunĕtóre mişcări politice, şi le-am sĕvêrşit în mijlocul celor mai mari primejdii, de cari nu ne-am temut, pe cari am ştiut sĕ le dăm la o parte ori sĕ ne croim drumul *printrĕ ele* pentru a merge înainte.

Acţiunile politice, putem zice deci că sunt justificarea esistenţei şi a *dreptului* de esistenţă, pe séma partidelor tot aşa ca şi pe séma popórelor.

De aceea, dacă tinerii din jurul noului ziariu de la Orĕştie *acţiune politică* doresc în locul nelucrării de până acum a partidului şi în special a conducĕtorilor de partid: *bun şi folositor lucru doresc!*

Dar' .... este şi aici un dar' la mijloc. Au şi acţiunile politice partea lor cea slabă, anume, că nu pot fi înscenate atunci când vreai, şi peste tot, nu pot fi puse la cale decât numai atunci când *permit împrejurările.*

In politică *nu se póte forţa nimica,* pentru-că tot ce e forţat strică în loc sĕ ajute. Ori-ce acţiune politică trebue sĕ fie acomodată deci împrejurărilor date, pentru-că împrejurările fac mişcarea posibilă, dar' şi inevitabilă totodată. Fără de vreme nu se póte face nimica în politică; ear' când le vine vremea, acţiunile politice *sĕ impun de sine,* de o parte prin presiunea lipsurilor simţite tot mai mult din partea celor dornici de a întra în acţiune, de altă parte prin situaţiunile favorabile, cari fac posibile acţiunile şi fac sĕ fie uşóră înscenarea lor, şi de aşa, ca sĕ nu fie periclitată causa însaşi.

Astfel de situaţiuni prielnice pentru acţiuni politice trebue sĕ se ivéscă singure, pentru-că nimeni nu le póte crea din adins, nimeni nu le póte provoca, şi nici combina înainte sau prevesti. Şi arta în politică este tocmai aceea, de a şti alege momentul potrivit pentru înscenarea de acţiuni de asemenea natură, şi de a te şti feri de înscenarea lor atunci, când împrejurările nu le sunt favorabile.

Revenind acum asupră *acţiunilor politice* pe cari tinerii grupaţi în jurul ziariului nou de la Orĕştie ar dori sĕ le vadă puse la cale, ne întrebăm, că acestea de ce natură ar puté sĕ fie? Ca acelea de pe vremea memorandului?? Nu se póte; pentru-că astăzi altele sunt împrejurările. Şi chiar şi atunci, ele au fost *acţiuni forţate,* şi tocmai de aceea ni-au dat ródele pe cari le avem astăzi: oprirea în loc a funcţionării partidului.

Este însĕ un teren pe care se pot înscena frumóse *acţiuni politice,* şi pe terenul acesta ne-am puté întâlni toţi, pentru-ca sĕ mergem mână în mână. E reorganisarea, mai bine zis *organisarea de nou a partidului,* prima cerinţă pentru acţiuni politice, şi în privinţa acésta am aşteptat şi aşteptăm programul de muncă al tinerilor din fruntea noului curent politic.

Sĕ 'l publice, pentru-ca sĕ 'l studiem, sĕ 'l discutăm, şi *sĕ 'l acceptăm toţi,* în bună înţelegere. Pentru-că aşa cum suntem nu mai putem rĕmâné, fără a ne ruşina de noi înşine. Căci prea e de compătimit situaţia în viéţa internă a partidului nostru. De o parte ne sunt conducĕtorii de cari nu mai ascultă nimeni, — un fel de comandanţi fără trupe, — de altă parte sunt trupele, massele poporului, cari merg de capul lor, sau ce e şi mai rĕu, merg după comanda străinilor şi conduse de străini.

O organisare nouă de partid se impune deci în mod imperios şi ar fi bine dacă pe tema acésta s'ar deschide o discuţie amĕnunţită în presă. Şi pentru-ca sĕ dăm ansă la discuţie, vom vení în curênd cu un *proiect* de organisare.

Reichsrath-ul austriac va fi întrunit de nou, pentru a ţiné şedinţe, cu începere de la *4 Februarie.* Comisiunea budgetară, care lucrézǎ cu rîvnă la censurarea budgetului, crede că va termina lucrările până la datul acela, aşa ca reichsrath-ul sĕ iee imediat budgetul în discuţie. Monarchul şi-a esprimat mulţămirea faţă cu activitatea comisiunii budgetare, şi totodată dorinţa, ca plenul sĕ o imiteze şi sĕ trécă şi el repede preste budget.

Alegerea din Dej. Dieta magiară se va ocupa astăzi, Luni, cu alegerea din Dej. Comisiunea verificătóre îşi va presenta raportul şi propunerea pe care am dat'o în numĕrul trecut, şi asupra căreia se va nasce, după tóte presemnele, o discuţie animată.

Moştenitoriul de tron la Petersburg. O ştire de mare însemnătate ne vine de la Viena. Moştenitoriul de tron *Francisc Ferdinand* va pleca în zilele cele mai apropiate la Petersburg, pentru a face visită ţarului *Nicolae.* Motivul acestei călătorii ar fi numirea moştenitoriului nostru de tron de *general în cavaleria ruséscă,* o distincţie pentru care se cuvine, ca moştenitoriul de tron sĕ-şi esprime în persónă mulţămita. Se crede însĕ, că acesta e numai pretext sub care se ascunde o mare misiune politică pe care are sĕ o împlinéscă moştenitoriul nostru de tron la curtea de la Petersburg. Ar fi adecă vorba de continuarea unor tratări începute la Viena pe vremea visitei marelui-duce *Mihail* din Rusia. Că de ce natură sunt tratările acestea, şi că ele fost'au într'adevĕr iniţiate la Viena, — nu póte şti nimeni.

Salarisarea învĕţătorilor de stat. Ministrul de culte şi instrucţiune publică s'a hotărît sĕ reguleze salarisarea învĕţătorilor de stat, suscepêndu-i în categoria amploiaţilor de stat (în scala de ranguri şi salarisări întrodusă pentru amploiaţii de stat). Acéstă regulare, conform declaraţiunii ministrului de finanţe, se va face deodată cu regularea salarisării celorlalţi amploiaţi de stat.

Congresul catolicilor. Congresul întrunit la Budapesta pentru a discuta asupra autonomiei bisericei romano-catolice a primit în şedinţa de Sâmbătă proiectul de statut organic elaborat din partea comisiunii de 27, — ca basă pentru discuţia specială, care se va începe în şedinţa de astăzi. Pentru proiect au votat 69, contra 56. Dacă nu lipsiau de la şedinţă fórte mulţi din oposiţie, proiectul putea sĕ fie respins. Dar' se póte că oposiţia n'a voit sĕ 'l respingă, ci a marcat numai respingerea; căci de, tot e mai bună o autonomie slabă şi restrînsă, de cât nici o autonomie.

Crisă ministerială în România.

Joi a ţinut camera română prima şedinţă după vacanţele de Crăciun. Inainte de a se întra în ordinea de zi preşedintele consiliului de ministri, dl *D. A. Sturdza,* a dat cetire decretului prin care se numesce dsa ministru de finanţe în locul demisionatului titular de la finanţe, *G. Pallade,* — trecênd resortul esternelor, în mod interimal, asupra dlui *Ionel Bratian,* ministrul lucrărilor publice.

Retragerea dlui *Pallade* din ministeriu s'a făcut, — spunea dl *Sturdza,* — din motive de sănĕtate, avênd trebuinţă de câtva timp de odihnă. Prin schimbarea făcută însĕ nu s'a schimbat nimica, nici la guvern nici în partidul liberal. Aceleaşi principii conducĕtóre rĕmân în fiinţă şi pentru viitoriu: consolidarea finanţelor ţerii şi echilibrarea budgetului.

Tot în şedinţa aceea prim-ministrul *Sturdza* a promis camerei, că budgetul va fi presentat probabil astăzi, Luni, parlamentului român, spre censurare şi votare.

Asemenea comunicare s'a făcut şi la senat.

Decretul regal, prin care s'a făcut schimbarea anunţată în sinul guvernului român, e următoriul:

— „Noi, *Carol,* etc. Avênd în vedere demisiunea ce ni-a înfăţişat dl *G. D. Pallade,* ministrul secretar de stat la departamentul financelor,

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Acéstă demisiune este primită de Noi.

Art. II. Dl Dimitrie A. *Sturdza,* preşedintele consiliului Nostru de ministri, ministru secretar de stat la departamentul afacerilor străine şi ad-interim la acel al rĕsboiului, este numit ministru secretar de stat la departamentul financelor, păstrând preşedinţa consiliului şi interimul ministeriului de rĕsboiu.

Art. III. Dl *Ion I. C. Brătianu,* ministrul Nostru secretariu de Stat la departamentul lucrărilor publice, este însărcinat cu interimul ministeriului afacerilor străine.

Ziarele oposiţionale din România vreau sĕ ştie, că în curênd au sĕ urmeze şi alte schimbări la guvern, provocate de unele neînţelegeri cari ar esista în sînul partidului liberal astăzi aflătoriu la putere.

Din Mediaş.

Conferenţă preoţéscă.

— 3 Ianuariu 1902.

(Urmare şi fine.)

Preotul *G. Iacob* referézǎ asupra planului pentru punerea în praxă a decisiunilor aduse în conferenţele anterióre. Acest plan e de următoriul cuprins:

I. *Partea pastorală.* 1. Fie-care preot e obligat sĕ ţină cel puţin odată pe lună o predică; după aceea la sĕrbătorile mai mari, precum ziua de Crăciun, de Pasci şi de Rusalii, apoi în posturi cu deosebire în Păresimi. 2. La administrarea tainelor, cu deosebire la mărturisire, sĕ ţină în evidenţă pe cei împărtăşiţi şi pe cei ne-împărtăşiţi. 3. Sĕ ţină catichisaţiă cu tinerimea adultă. 4. Sĕ înfiinţeze biblioteci poporale.

II. *Partea administrativă.* 1. Sĕ înfiinţeze fonduri. Spre alimentarea acestora sunt a se folosi; *a)* magazine de bucate; *b)* 50% din banii incurşi cu discul; *c)* taxele pentru strane; *d)* taxele pentru publicarea cununiilor; *e)* taxele de iertăciuni; *f)* taxele pentru clopote; *g)* taxele pentru prapori; *h)* lumini *i)* colecte benevole. 2. Sĕ înfiinţeze reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericei. — Sĕ întroducă cartea de aur. Despre tóte acestea preotul va raporta întru cât a satisfăcut sau nu a putut satisface acestor îndatoriri.

Se primesce din partea conferenţei şi fie-care preot se obligă a presenta la proxima conferenţă ordinară raportul cerut.

Punêndu-se, pe basa ordin. V. C. ddto 11 August 1901 Nr. 7097 Ep. în discuţie conclusul sinodului prot. din tractul Solnocului, conferenţa, fiind în tractul Mediaşului cestiunea acésta regulată şi conclusul aprobat, trece la ordinea zilei.

A mai fost la ordinea zilei cetirea temei: „Aflarea modalităţii şi mijlócelor pentru înfiinţarea de fonduri în singuratecele parochii, din cari cu timpul sĕ se acopere tóte trebuinţele bisericesci-şcolare,“ elaborată de *G. Iacob,* dar' fiind timpul înaintat, cetirea s'a amênat pentru conferenţa estraordinară ţinêndă preste trei luni.

La 3 óre p. m. preşedintele după ce închee conferenţa, învită membrii, ca în corpore sĕ participe şi la puţină recreare aşa precum au participat şi la muncă seriósă. Urmând acestei învitări, aprópe toţi membrii, cu preşedintele în mijloc au luat parte la masa comună, unde, după ce şi cu acéstă ocasiune s'a manifestat iubirea ce o avem faţă de bunul nostru Archiereu, faţă de vrednicul nostru şef tractual şi frăţietatea adevĕrată dintrĕ preoţi, folosind şi acest timp cu discuţii asupra obiectelor din opera nóstră de activitate, am petrecut până la 4 ore, alţii până la 7 ore, când fie-care a plecat cu trenul către comuna sa, ducênd cu sine speranţe de un viitor mai bun.

Din cele până aci arĕtate se vede, că resultatul conferenţei este destul de satisfăcĕtor, ceea-ce celor-ce au participat póte servi spre mângăere; de desaprobat e numai, că prea mulţi membri au absentat de la acéstă conferenţă. Dintrĕ cei absenţi unii şi-au scusat absenţa, o parte însĕ nu. Sperăm că conferenţa viitóre va fi cercetată aşa precum au fost şi celelalte cercetate, convinşi fiind, că preoţii din acest tract îşi împlinesc datorinţele.

Ca de încheere fie-mi permis a constata, că preoţimea acestui tract, avênd fericirea de a avé în fruntea sa un conducĕtor vrednic, un om pe care îl caracterisézǎ dreptatea, bunătatea, blândeţele şi înţelepciunea pe deoparte, ear' pe de altă parte un tact şi energie, vrednice de posiţia ce ocupă, î i este dată posibilitatea de a ajunge la frumóse resultate în tóte direcţiunile pe terenul bisericesc-şcolar. *i.*

De la sate.

Producţiune teatrală în Guşteriţă.

— 9 Ianuarie v.

Intrĕ mijlócele cari promovézā înaintarea unui popor, putem numi şi *„producţiunile şcolare-poporale“* pe cari învĕţătorii noştri harnici le aranjază cu elevii de şcólă sau cu cei adulţi.

Scopul lor e a stîrni în popor alipire faţă de şcólă, îndemn spre cultură şi progres, şi o mai intensivă perfecţionare în ce e plăcut, bun şi folositor.

De altă parte earăşi a combate şi desrădăcina unele obiceiuri, moravuri şi însuşiri rele, cari bântue poporul din localitatea unde se fac numitele producţiuni.

De óre-ce aceste producţiuni se fac *în şcólă*, — ceea-ce e şi mai consult, de cât în alte localuri publice, — trĕbue astfeliu întocmite, ca sĕ corĕspundă scopului ce'l urmăresce şcóla.

Fiind învĕţătoriul persóna întâiu chemată la acéstă lucrare, e consult, ca bine sĕ combineze aceea ce doresce a face. Sĕ aibă atragere, bunăvoinţă, indulgenţă, tact şi plăcere, luându-şi timp de ajuns spre a isprăví lucrarea cu succes.

Ce privesce apoi materialul ce şi'l alege învĕţătoriul pentru astfeliu de producţiuni, se cuvine sĕ fie bine ales şi precugetat. Sĕ cuprindă în sine hrana aceea ce crede că e mistuibilă pentru cei ce o primesc, ear' pentru cei ce o aud şi privesc sĕ fie nutritóre. Scurt zis: Sĕ fie, ca ori-ce alt material ce se dă elevilor, *instructiv.*

Premiţênd acestea, am sĕ comunic, că o astfel de producţiune teatrală-musicală s'a arangiat şi de către elevii şcólei române din *Guşteriţă* la 1 Ianuariu 1902 st. v. sub conducerea învĕţătoriului actual *A. Hodoş*, şi supraveghérea unui comitet aranjator. Programul a fost următoriul: 1. Haideţi fraţi... de P. Popovici. 2. Daniil Sihastrul, de D. Bolintineanu. 3. Vin'o lele, de I. Vidu. 4. Un vis la anul nou. 5. Ţiganul cloşcă, de Th. Speranţă. 6. Uite mamă, de G. Dima. 7. O şezătóre la ţară, de A. Panu? 8. De la sat. Cele din urmă teatre.

Ca şi ori-cărei producţiuni, a fost şi acesteia dată ocasiunea a încassa ceva venit, destinat pentru fondul grânariului bisericesc, iniţiat de dl profesor *D. Comşa* acum 4 ani.

Ce se atinge de producţiune, notez că nu s'a putut aştepta din capul locului vre-un resultat prea îmbucurător, de óre-ce sala de învĕţămênt e prea mică şi neacomodată spre acest scop. De unde resultă, că nici bina nu s'a putut face după trebuinţă, remânênd şi de altcum spaţiu prea puţin pentru public. Ar face bine deci poporul nostru din Guşteriţă, dacă s'ar îngriji de zidirea altui edificiu corĕspunzĕtor şcolar.

Ce privesce *esenţa*, resultatul producţiunei şcolare, nici el n'a fost prea mulţămitoriu. Póte din motivul, că învĕţătoriul fiind începĕtor pe cariera acésta, nu a luat în vedere cele afirmate mai sus, pripindu-se la alegerea materialului şi a elevilor cari au avut sĕ'l predee, şi neluându-şi timp destul pentru instruarea acestora, de unde a resultat nesiguranţa esecutării unor părţi din program.

Cântările esecutate în formă de cor, în dóuĕ voci, dar' fără nici o armonie întrĕ sine, reuşiau mai bine dacă s'ar fi cântat într'o voce.

Declamările ar fi fost mai bine succese, dacă se predau după feliul şi conţinutul lor. Cea hazlie de sub Nr. 5, ar fi produs mare ilaritate dacă ar fi fost predată de un elev *fără defect la vorbire.* Puţin s'a putut înţelege din piesa de sub Nr. 2. Fórte nesigur şi fără înţĕles a predat'o elevul. S'a vĕdut că nu a înţĕles nici elevul cuprinsul piesei, de unde a resultat, că nici nu a putut'o declama. Apoi cea de sub Nr. 4. putea rĕmânea cu totul afară; decât ceva rĕu mai bine nimica.

Cea de sub Nr. 7. a reuşit ceva mai bine, fiind ea acomodată pentru publicul asisent, căruia i-s'a arĕtat unde a ajuns poporul nostru prin civilisaţiune, combătêndu-se lucsul şi mândría. A detras însĕ din valórea ei cântările esecutate, cu cuprins de amor, cari nu se potrivesc a fi cântate în public de eleve de şcólă, atât din cursul cuotidian, cât şi complementar, ca de es. „Când treci bade pe la noi, pune clopote la boi“, ori „Ce vii bade târzior, au de mine nu'ţi e dor“ sau „Lungu-i drumul Clujului, dar' mai lung al dorului“.

In poporul nostru de la sate şi aşa se încuibă destule însuşiri şi moravuri necorĕspunzĕtóre religiosităţii, cu deosebire amorul înainte de vreme. Şcóla trĕbue sĕ înfrâneze acele bolduri şi sentimente, delăturându-le cu tot prilegiul şi ferită de ele trebue tinerimea, întru cât numai se póte.

Acele cântări puteau fi înlocuite uşor cu alte poesii.

In fine piesa *„De la sate“* încă nu e pentru elevi de şcólă, fiind ea de un cuprins necorĕspunzĕtor etăţei lor. Cu deosebire partea aceea din piesă care a tractat despre doi amorisaţi *„Vasilică şi Florica“* fără ştirea părinţilor! O astfel de piesă nu e permis sĕ fie predată în public de elevi de şcólă, de 12—13 ori 14 ani, ci ori sĕ se fi omis cu totul, sau sĕ se fi predat de însurăţei tineri din popor, pentru cari se potrivesce mai bine.

După producţiune, conform programei, a urmat dans. Public numĕros din loc, a luat parte la el, însĕ numai de ai nostri, străini fórte puţini.

Dansul a decurs în linişte şi în voe bună.

Desfătaţi de cele petrecute ne-am depărtat apoi către ziori pe la ale nóstre.

Un participant.

Cum lucréză alţii!

Magiarii, pe lângă alte numĕróse reuniuni şi societăţi culturale şi ştientifice au şi aşa-numita „Természettudományi társaság“ (societate pentru cultivarea şi popularisarea ştiinţelor naturale), care 'şi are revista sa proprie („Természettudományi Közlöny“), în care fórte adese-ori apar lucrări de mare valóre. Pe lângă publicaţiunile revistei societatea mai lucréză întru popularisarea ştiinţelor naturale şi prin ţinerea de prelegeri publice poporale şi prin distribuirea de premii pentru scrieri bune cu sujet de ştiinţe naturale.

Una dintrĕ cele mai populare societăţi de acest fel ale Magiarilor e acéstă „Természettudományi Társaság“; are 8427 membri, avere activă curată 407.000 de coróne, investită în casa societăţii 150,000 coróne, bibliotecă de 24,155 volumuri — şi totuşi în discursul prin care Mercuri a deschis adunarea generală din ĕst-an, presid. *Dr. Wartha Vince* se plânge de *prea puţinul sprijin* din partea publicului magiar.

Noi abia două societăţi mai de sémă avem: „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“, — ambele cu trecut de preste treizeci de ani — nu tinere, cum e societatea magiară din cestiune, — şi totuşi: ce minim disparent e ceea-ce trei milióne de Români (aşa ne place dór' sĕ ne numĕrăm!) făcut'am în acest timp de preste treizeci de ani întru sprijinirea acestor societăţi în activitatea lor?!... Dacă cele zise de *Dr. Wartha* se potrivesc la adresa publicului magiar, cu cât mai mult s'ar potriví ele rostite de presidenţii celor două societăţi ale nóstre! Iată un pasagiu din discursul lui Wartha:

„Ori nu se află óre în Ungaria 80,000 de ómeni de sentiment, cari sĕ jertféscă zi de zi câte jumĕtate de filer pe altarul patriei şi prin acésta sĕ conlucre le cultivarea naţiunii magiare, sĕ conlucre la popularisarea ştiinţelor naturale, dând prin acésta armă în mâna poporului, cu care mai uşor sĕ-şi pótă lupta lupta pentru esistenţă?! Dacă opt mii de membri ar pune la o parte chiar şi numai 20 fileri pe sĕptĕmână, — dar' permanent şi consecuent, — acésta pe lângă numĕrul de acum al membrilor ar da 80,000 de coróne la an. Dar' dacă am avé de zece-ori atâţia membri şi a mână cu venit anual de 800.000 coróne, ce mult am puté sĕ lucrăm la marea muncă naţională! Oh, de aşi avé o sută de limbi, pentru-ca în lung şi latul patriei acesteia de o sută de ori sĕ pot spune: ce s'ar puté realisa prin jertfe atât de mult minimale!“...

Revistă esternă

Rĕsboiul Burilor. *Dr. Kuyper*, ministrul-president al Olandei, despre care se vestise, că a conferat cu politiciani englezi pentru a mijloci pace întrĕ Buri şi Anglia, dementézā acéstă ştire în „Times“. De altcum desele ştiri despre pretinse intervenţiuni de pace puse la cale din partea Burilor aflători în Europa, îşi fac turneul prin presa englezā numai în scopul de a descuragia pe Burii de pe câmpul de rĕsboiu.

Despre întêmplările de pe câmpul de rĕsboiu sunt puţine ştiri; o singură telegramă din Pretoria dto 24 Ianuariu, de cuprinsul următoriu: „Colonelul Kekevici raportézā: Alaltăeri o patrulă de 12 ómeni sub comanda locotenentului Woodhouse a fost cernirată de 150 Buri. Englezii, după luptă înverşunată, au capitulat. Burii au perdut 4 morţi şi 6 răniţi. (Adecă 12 contra 150! E cam greu de crezut.)

*

Ultimatul Albanezilor. Din Roma, centrul acţiunii albaneze, sosesce veste că şefii diferitelor triburi albaneze vor ţiné în curênd sfat mare într'un oraş óre-care din Italia, probabil în Neapol, de unde *vor trimite sultanului ultimat*, provocându-l sĕ deie Albaniei autonomie şi ameninţând că dacă nu le împlinesce cererea, se vor desface de către Turcia şi-şi vor proclama principe independent pe prinţul *Castriota.*

*

Contractul alianţei triple. Cum se ştie, în timpul din urmă fusese mare svon ziaristic în jurul cestiunii renoirii alianţei-triple, la care Italia numai sub anumite condiţiuni s'ar fi învoit. Tema discuţiunilor era, că Italia în schimb pentru rĕmânerea mai departe în alianţă pretinde favoruri la încheierea convenţiunilor comerciale. Acum *„Echo de Paris“* pe basa unui raport din Roma vestesce că pe lângă condiţiunile acestea Italia mai are şi o altă condiţiune: *sĕ i-se concédă a publica în intregimea lui contractul alianţei.*

Prin publicarea contractului Italia voesce sĕ liniştéscă pe Francia în privinţa însemnătăţii politice a alianţei triple.

NOUTĂŢI

Balul reuniunei femeilor române din Sibiiu, aranjat Sâmbătă séra în sala de la *Gesellschaftshaus,* a avut un succes splendid. Vom da în numĕrul viitoriu un raport amĕnunţit.

*

O propunere „modestă“ dar' — întârziată. Domnul Dr. *Val. Moldovan* face în numĕrul din urmă al *„Tribunei“* propunerea, ca „comitetul central al *Asociaţiunii* sĕ insărcineze numai decât pe unul dintrĕ scriitorii nostri vĕrsaţi întru a scrie în limba poporului, *cu scrierea unei mici broşuri prin care sĕ se facă cunoscută Asociaţiunea printrĕ popor*“. Propunerea e fórte bună, şi ar fi de primit, dacă din întêmplare nu se făcea ea din partea dlui *Antoniu Palladi* către adunarea generală trecută, şi dacă acésta în şedinţa a doua din 22 Septembre n. nu o accepta, votând următoriul conclus: „Propunerea dlui *Antoniu Palladi* de a se scrie şi publica în broşură istoricul Asociaţiunii şi a se distribui *în mii de esemplare,* — se primesce“. După cum suntem informaţi, comitetul central a şi luat mĕsurile de lipsă ca broşura sĕ fie scrisă şi tipărită, şi astfel modesta propunere a dlui *Moldovan* a venit cu o mare întârziere.

*

Érnă — de-o schiópă. Ninsórea şi gerul de la Anul-nou şi câteva zile următóre pribegise de prin părţile Sibiiului de o sĕptĕmână deja, lăsând în locu-i timp frumos şi cald ca în primăvară. Se vede însĕ că pe unde a pribegit nu i-a mers bine, căci a séră s'a re'ntors la noi, şi — după cum se pregătesce — are de gând sĕ steie mai mult. Incepênd de eri pe la 7 ore séra ninsórea cade mereu încă şi acum; stratul de néuă e preste o schiópă de gros.

*

Limfă din sânge de om. Se raportézā din *Berlin,* că la clinica profesorului *Leyden* se fac esperimente spre a se afla: póte-se óre întrebuinţa spre curare sângele ómenilor fosti bolnavi de bóle lipiciósе? Esperimentele de până acum au dat resultate fórte multămitóre; de esemplu, limfa preparată din sângele unui bolnav de şarlach a fost cu bun resultat întrebuinţată la bolnavi de acéstă bólă.

*

Impĕratul şi acţiunea „Los von Rom“. „Neues Wiener Journal“ dă o ştire de mare importanţă, despre care susţine a o avé din isvor necondiţionat demn de încredere. Anume, archiepiscopul din Viena, cardinal *Gruscha,* a presentat M. Sale un memorand în cestiunea acţiunei de treceri la protestantism a catolicilor austriaci („Los von Rom“) şi în acest memorand se plânge că guvernul nu a făcut nimic pentru împedecarea trecerilor. La acésta M. Sa a rĕspuns cardinalului că atitudinea de până acum a guvernului a fost perfect corectă, *pentru-că nu-i este permis sĕ abandoneze basa constituţionala* şi numai atunci ar fi îndreptăţit sĕ întrevină în causa trecerilor, când agitaţia celor cu lozinca „Los von Rom“ ar depăşí cadrele legale.

*

Falsificări la universitatea din Budapesta. Rectorul universităţii din Budapesta, pe basa unei hotăriri a senatului universitar a afişat pe tabla négră a universităţii următorul advertisment: „Aduc la cunoscinţa studenţilor universitari, că *falsificarea indexelor* va fi pedepsită nu numai pe cale disciplinară, ci senatul universitar va cere şi pedepsirea pe cale criminală a astorfel de fapte illicite“. — Slab testimoniu pentru domnişorii de la prima universitate a Magiarilor!

*

Rectificare. In raportul despre sinodul protopresbiteral şi conferenţa preoţéscă din tractul *Avrigului,* publicat în numĕrul 4 al ziariului nostru, s'a spus la sfêrşit, că la masă părintele *N. Borza* a toastat pentru şeful tractului *„care cu atâta dibăcie conduce tractul spre înflorire şi apără de primejdii pe subalternii sei“.* Domnul *N. Borza* ne scrie, că cuvintele subliniate nu le-a rostit în toast, ci înţelesul toastului seu a fost acela, că „toţi membrii sinodului protopopesc, atât preoţi cât şi mireni, cunosc greutăţile conducerii unui tract protopopesc, şi unul ca unul, sau toţi ca unul, vor da mână de ajutor domnului protopop la uşurarea acestei sarcini grele, atunci când domnul protopop merge pe calea dréptă şi este la înălţimea chiemării sale“. Facem deci cuvenita rectificare.

*

150 milióne pe tunuri noue. In consiliul de rĕsboiu ţinut sĕptĕmâna trecută în Viena sub presidenţa M. Sale împĕratului, s'a hotărît, ca pentru provederea armatei cu tunurile noue sĕ se céră de la delegaţiuni susceperea speselor deja în budgetul pe 1903. Conform planului, vor fi provĕdute cu tunuri noue patruzeci şi şepte divisiuni de armată de infanterie; fie-care divisiune va căpĕta trei baterìi cu câte şése hubiţe, deci 18 hubiţe, ori patru baterìi cu câte şése tunuri, deci 24 tunuri. Spesele împreunate cu montarea fac 120—150 miliune de coróne, din cari în budgetul pe 1903 ar fi sĕ se suscépă ca rată primă 15—20 milióne.

*

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor nostri trecerea la cele eterne a iubitului nostru frate şi cumnat *Stefan Herţa,* absolvent al şcólei com. gr.-or. superióre din Braşov şi amploiat la „Cassa de păstrare“ din Sĕlişte, întêmplată Mercuri în 9 Ianuarie 1902 st. v. la orele $9^1/_2$ p. m., după o lungă şi mistuitóre bólă, în etate de 22 ani, împărtăşit fiind cu sfintele taine. Rĕmăşiţele scumpului defunct au fost depuse spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei mari din Sĕlişte, Sâmbătă în 12 Ianuarie. Dumitru St. Herţa, Ioan St. Herţa, Paraschiva I. Nan născ. St. Herţa fraţi. Ioan Nan, cumnat, Ana I Herţa născ. Lupaş şi Maria D. Herţa născ. Hăşigan, cumnate.

*

Arderea Concordiei. Móra mânată cu vapor „Concordia“ din Budapesta, una dintrĕ cele mai uriaşe mori din ţéra nóstră, Joi şi Vineri a ars total. In cursul lucrărilor de stângere au căḑut în mormanul de jar şi flacări trei pompieri, la a căror salvare nici a gândí nu se mai putea. A dispărut şi un lucrătoriu, care pe timpul isbucnirii focului era ocupat la covate. Sigur şi acesta a ars. Pompierii şi miliţia a făcut totul pentru a salva ceva, dar' zadarnic; întreg colosul de edificiu a fost mistuit total, împreună cu marea cuantitate de făină şi cereale, căci ce póte omul faţă cu furia elementelor apucate la larg! Móra a fost asigurată pe trei milióne de coróne.

*

O inovaţie bună. Un preot american numit Kloss, îngrijat că în timpul din urmă tineretul din parochia sa nu se prea îmbulzesce sĕ între întru împĕrăţia lui „Isaia dănţuesce“, a făcut propunere pentru modificarea usului de până acum în privinţa peţirilor. A nume, *fetele sĕ peţiască.* De la acéstă inovaţie preotul Kloss aştéptă însemnată sporire în numĕrul căsătorillor, — şi pare-ni-se că nici nu se înşélă în calculii sei cinstitul preot.

ECONOMIE.

Prelegeri economice în comitat. Fagăraşului.

In urma însărcinării primite de la reuniunea economică din Fágăraş, dl *Dănilă-Gabor* ţine prelegeri economice în diferitele comune ale comitatului *Făgăraş*. De present se află în comuna *Mândra*, unde a ţinut până acuma două prelegeri, în 7 şi 19 Ianuarie n. şi va mai ţiné două, în 2 şi 12 Februarie. Despre cele două conferenţe de până acuma ni-se scrie din *Mândra* că au fost fórte succese. Conferenţiarul a vorbit în stil poporal şi pe înţelesul tuturor, în prima prelegere despre prăsirea vitelor, ales a rîmătorilor şi despre morburile acestora.

Interesare mare au manifestat locuitorii din comună faţă de prelegere, asistând la ea 137 ómeni, cari cu încordată atenţiune ascultau vorbele înţelepte despre multe lucruri pe cari ei nu le ştiau până acuma.

Conferenţiariul a vorbit apoi şi despre reuniuni, cum ar fi: de înmormêntare, de perderea vitelor, de ajutorare, de consum, şi a stăruit mult pentru înfiinţarea unei reuniuni *de lectură* în comună.

In a doua conferenţă, cercetată asemenea bine, dl *Gabor* a vorbit despre gunoiu şi despre canalisarea pământului apătos. Canalisarea pământului era cunoscută din destul ómenilor din *Mândra*, fiind-că circa de zece ani lucră la canale, fiie-care din ei, cam 15 zile la an. Dl Gabor li-a şi lăudat hărnicia, cu care au canalisat 400—500 de jug. până aci pământ de nefolosit, ear' astăzi bun de păşune şi de arătură.

Conferenţiarul a vorbit apoi despre judecăţi şi procese, de cari ar trebuí sĕ se feréscă fie-care ţĕran, pentru-că 'l ruinéză; a combătut în urmă lucsul şi beţia. Ómenii l'au ascultat cu drag, şi l'ar asculta în fiecare Dumineca, dacă ar vení la ei sĕ le vorbéscă şi sĕ-i îndrepte.

Aşa ni-se scrie, şi suntem veseli a puté înregistra vestea.

FELIURIMI

Paiangen pentru oprirea sângelui. *De Paville* puplică în revista francesă „La Nature" un articol, în care avertiséză lumea sĕ nu pună ţĕsătură de paiangen pe rane deschise, pentru a opri sângele. El relevéză, că în asemenea ţesături se găsesc numĕroşi microbi aduşi de vênt şi de musce. Punerea de ţĕsătură de paiangen pe rane, care după credinţa poporului oploresce curgerea sângelui, invólvă producerea de bóle infecţióse. După observaţiile lui *Nicard* s'au produs în modul acesta chiar şi casuri de convulsiuni. Nu de mult *Pecus*, membrul unei societăţi veterinare din Paris, a raportat despre un cas de variolă la un cal, produs prin aceea, că s'a pus pe o rană de la piciorul lui o pânză de paiangen; membrele calului au început în scurt timp a se umfla, variola a eşit la ivélă şi medicul veterinar a constatat că numita pânză de paiangen a fost luată dintr'un grajdiu unde fuseseră vaci bolnave de variolă. De aceea sĕ ne ferim a întrebuinţa pânză de paiangen pentru a oprí sângele.

*

Contra tusei măgărescí. D-rul Zagner din Zürich a tămăduit peste o sută de casuri, din cari cinci aveau şi aprindere la plămânul stâng. Vêrsta bolnavilor era de la 6 sĕptĕmâni până la doi ani. N'a fost nici un cas de mórte. Numĕrul atacurilor de tuse era de cel mult 32, în 34 césuri şi începură a scădea chiar de la primele îngrijiri, dar' mai ales în sĕptĕmâna a doua a căutărei.

Bóla, după 2—4 sĕptĕmâni era aşa de uşurată, că nu mai era nevoe sĕ schimbe aerul, plecând. Lécul e chinina clorhidrică topită în apă, în dose după vêrsta copilului. O dădea în lapte înainte de masă. Fórte bine lucréză pulberea de euchinină, care e lipsită şi de gust amar.

Pe lângă acésta împacheta bolnavii în cearşafuri ude, de la subsuóră până la picióre, şi peste cearşaf îi învălea cu flanelă uscată. La aprinderea de plumâni schimba cearşaful la fie-care două césuri, alt-tel compresul îl punea numai vre-o două ceasuri ziua ori numai pe nópte.

AMVONUL.

Predică despre predicare

de **T. Cotuţiu**.

(ţinută la 18/31 Decembre 1901 cu ocasiunea conferenţei preoţesci din protopresbiteratul Dejului.)

(Urmare.)

Câtă ură, cât dispreţ au încercat Jidovii asupra Mântuitoriului în timpul petrecerei sale pe pământ! Cu cât mai dese erau minunile şi binefacerile, cu atât mai energice au fost urmăririle şi intrigile contra Lui, în cât la urmă a fost vêndut de unul din învĕţăceii sei. Cu cât a vindecat mai mulţi bolnavi, schiopi, orbi şi uscaţi, cu atât mai oribile au fost pedepsele aplicate Fiului sfânt, de-şi a săturat prin minuni mii de ómeni, a prefăcut apa în vin, „datu-i-s'a Lui spre mâncare fiere şi întru setea lui l'au adăpat cu oţet". In fine El a înviat cu cuvêntul pe fiul vĕduvei din Nain, pe fata lui Iair şi pe Lazar cel mort de patru zile şi putred, totuşi l'au judecat la cea mai grea mórte, rĕstignindu-l pe cruce.

Asemenea sórte au avut apostolii. Iacob fratele Domnului a fost ucis cu sabiă, archidiaconul Stefan a fost împroşcat cu petri. Apostolul Pavel în epistola către Corinteni zice: De sunt cineva slugi lui Christos, mai ales eu, întru ostenele multe, întru bătăi eu asupra, în temniţă peste mĕsură, în morţi de multe-ori etc".

Din acestea se vede lămurit, că Christos a venit pe pământ, ca sĕ propovĕduiască, sé înveţe, de aceea şi apostolii se numesc învĕţăceii sĕi. Christos a trimis apostolii, ca şi ei sĕ înveţe: „mergênd învĕţaţi tóte limbile începênd de la Jerusalim".

Apostolii au trimis pe următorii lor până la noi, poruncind de asemenea sĕ înveţe, sĕ predice: „Predică cuvêntul, stăruesce pentru acésta cu timp şi fără timp, mustră, cértă, îndémnă cu tótă răbdarea şi învĕţătura", (a VI. carte către Tim. cap 4. v. 12)

Cum s'ar şi puté, ca preotul sĕ nu predice mai ales în aceste timpuri, când lumea întrégă este în ferbere, ómenii de tóte clasele negligă biserica, nu bagă în sémă preceptele divine, învĕţăturile evangelice? Curentul bolnăvicios, emularea în mărire, pofta deşĕrtă de cucerire, spurcatul materialism, acel monstru fără saţiu a cuprins trupurile, înăduşesce sufletele, ba chiar preste esistinţa făcĕtoriului nostru D-zeu trece în orbirea sa ca peste un ce neînsĕmnat. Priviţi cu grijă, fraţilor, în jurul vostru cu sfinţenie, şi dacă apostoli ai lui Christos sunteţi, şi din sufletele vóstre transpiră adevĕrata lumină evangelică, voi lumina lumii, şi veţi observa că suntem încungiuraţi de lupi îmbrăcaţi în piei de óie!

Căutaţi unde veţi afla pe adevĕratul legiuitor, pe dreptul judecător, pe milostivul creştin, ba mĕ tem, că în puţine locuri veţi găsi pe blândul şi cucernicul preot. Cred că nu mĕ înşel, când zic, că ne aflăm în era piciórelor de lut prorocite de profetul Daniil.

Christos a venit în lume atunci când ómenii erau mai abătuţi de la credinţa în D-zeu, când legiuitorii jidovilor sub scutul legilor apărau interese egoiste, făceau speculaţiuni şi comiteau cele mai infame fărădelegi, ceea-ce lămurit se vede din cuvintele Fiului dumnezeiesc, când zice: „Amar vouĕ cărturari şi farisei faţarnici, că zăciuiţi isma şi mărariul şi aţi lăsat cele mai grele ale legei, judecata, milostenia şi credinţa. Amar vouĕ, că închideţi împĕrăţia ceriului, că voi nu vreţi sĕ întraţi, şi pe cei ce vor sĕ între, nu 'i lăsaţi. (Mat. 22, 23 v. 20.)

Cu tótă îndărătnia acelora, Christos a învĕţat în continuu, a mustrat, a certat, şi la fine cu cuvêntul a învins: „Acestea am grăit vouĕ, ca sĕ aveţi în mine pace, în lume scârbă veţi avé ci îndrăzniţi, eu am biruit lumea".

Cum s'au desvoltat lucrurile pe timpul apostolilor, lămurit se vede din faptele lor, şi pe lângă tóte nĕcazurile ei cu cuvêntul au străbătut lumea, au învins'o de la margini până la margini.

Cum e lumea astăzi, şi ce greutăţi ne întimpină pe noi? La prima privire am zice: lumea e bună şi puţine greutăţi! In realitate însĕ cu nimic, sau fórte puţin se deosebesc timpurile nóstre de acelea.

Zice lumea întrégă, că trăim în veacul luminei, în veacul ştiinţei!

Frumósă numire pentru lume, dar' grea încercare pentru biserică!

Christos a propovĕduit robilor libertate. Şi ce libertate mai mare, mai sfântă se póte cugeta pe pământ, decât libertatea evangelică învĕţată de Iisus Christos? El zice, toţi sunteţi fii Tatălui ceresc, şi mai pe sus de tóte zice: „Impĕraţii popórelor biruesc limbile şi le stăpânesc pe ele, ear' întrĕ voi nu va fi aşa, ci tot cel ce vrea sĕ fie mai mare întrĕ voi, sĕ fie tuturor slugă, şi cel mai de cinste, sĕ slujască tuturor". Cu tóte acestea, biserica lui Christos o vedem judecată ca restinctivă, şi legei date de însuşi Dzeu i-se opun legi făcute de ómeni. Evangelia, învĕţăturile apostolilor, aşeḑĕmintele sfinţilor părinţi se desconsideră, şi în faţa lor se ridică neconfesionalismul, adecă necredinţa. Legile date de D-zeu se pun sub controla legilor omenesci. Şi dacă întrebăm, pentru-ce? ca sĕ ducă pe om la adevĕrata perfecţiune, la mântuire?

Departe de a cugeta aşa ceva! Din interes omenesc trecĕtor, din boldul nefast de domnire, din interesul material, care depărtă pe om de la idealul fericirei!

Vai vouă cărturarilor, a zis Mântuitoriul, ear' eu zic vouĕ fraţilor: Eşiţi din mijlocul lor şi vĕ osebiţi". (Pavel către Corintheni).

Imbrăcaţi-vĕ întru tóte armele lui Dzeu, că nu este vouĕ lupta în potriva trupului şi a sângelui, ci în potriva domnilor şi a stăpânilor lumei întunerecului acestui veac, înpotriva duhurilor rĕutăţii celor de sub ceriu; încingeţi mijlocul vostru cu adevĕrul, îmbrăcaţi-vĕ cu zéua dreptăţii, luând pavĕza credinţei, cu care veţi stînge săgeţile viclénului cele aprinse, şi sabia duhului luaţi, care este cuvêntul lui D-zeu", (Pavel către Efes.). Este timpul suprem, fraţilor, umblaţi până când este lumină, zice Mântuitoriul, ca sĕ nu vĕ surprinḑă întunerecul.

Nouĕ ne este încredinţată massa poporului. Tótă lumea tinde spre lumină, şi cel-ce nu cunósce lumina, se va lăsa amăgit de ori-ce lumină feerică.

Poporul nostru prin vitregitatea timpurilor a rĕmas îndĕrĕtul popórelor colocuitóre. Precum am zis, în aceste timpuri este o mişcare intensivă, fie-care voesce mărire, espansiune, şi în nesaţiul sĕu voesce a înghiţi pe cel slab. La poporul nostru naţionalitatea e legată de religiune şi viceversa, perḑênd una, perde şi pe cealaltă; pentru aceea mai mare lipsă are de învĕţătură, de lumină. Trebue sĕ fie un mijloc de a lumina pe cei neluminaţi, de a apropia de D-zeu pe cei depărtaţi. Acest mijloc este predicarea învĕţăturei, căci „cum vor crede întru acela de care n'au auḑit, şi cum vor auḑí fără predicător". (Pavel către Rom. cap. 10 st. 4).

(Va urma).

Wappotco

Din public.*)

Dare de sémă.

Ca şi în cei doi ani trecuţi, si în anul acesta a votat direcţiunea cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlişte suma de 200 coróne, pentru a se împărtăşi elevii săraci de la şcóla nóstră cu vestminte, pe sĕrbătorile Crăciunului.

Pentru a puté fi în anul acesta mai mulţi împărtăşiţi, de cât în trecut, am apelat la bună-voinţa unor Dómne de aici, ca în scopul acesta sĕ intreprindă o colectă în comună. Făcêndu-se colecta au incurs prin lista Nr. 1 colectante: Veturia Dr. Stroia şi Maria Roman, de la: Agapia Droc, Eleonora Lemeny, Eleonora Miske Török, Veturia Stroia, N. N. monachia Iustina Moga şi Dr. Liviu Lemeny câte 5 coróne. Paraschiva D. Banciu, Ana D. Roman, Eugenia Steflea câte 4 cor. Maria Roman, Ana Il. Popa, Elisaveta C. Borcea câte 3 cor. Eugenia Doboiu, Maria Il. Comşa, Maria Iordachie Roşca, Ana I. Popa, Mărina Alex. Borcea şi Dumitru Turcu câte 2 cor. Maria O. Hăşigan, Maria Stănilă şi Ana I. Chirca câte 1 cor. Corpul învĕţătoresc 10 cor. Paraschiva D. B. Comşa 1 cârpă. La olaltă 81 coróne.

In lista Nr. 2 colectante: dómna Maria Drăgits şi d-şóra Veturia Popp, au contribuit: cassa alodială cu 20 cor. Maria Drăgits şi Nicolau Henţu cu 5 coróne. Dr. Nicolau Comşa şi Ionel Comşa 4 cor. Bucur Popa, Constantin Herţa câte 3 cor. Ioan Banciu, Dumitru Moga, Ana Il. Banciu, Paraschiva I. B. Comşa, Constanţa Brătean, Dumitru Popa, Octavian Sglimbea, Bucur Comşa, N. Sîrbu, Mariţi Bucişan, Amalia Istade, Ioan Chirca, Niculiţă Comşa câte 2 cor. Soră Dădărlat (Beju) Nicolae Lupaş, Maria O Borcea, Maria Tomoiagă, Daniil Bârzan, Ioan Oprean, Maria Dădărlat, Ana Herţa, Dumitru Cup, Ioan Tâmpănariu câte 1 corónă. Dumitru Lupaş 40 fil. Lupea Comşa 2 părechi ciorapi. Maria Ţintea 1 cârpă şi 1 păreche ciorapi. La olaltă 80 coróne şi 40 fileri.

In lista Nr. 3 colectante dómnele Maria P. Comşa şi Agapia Vulc au contribuit: Iustina Bârză cu 6 cor. Maria P. Comşa 5 cor. Agapia Vulc 4 cor. Dr. N. Calefariu 3 cor. Marina Hîra Miklăuş, Dumitru St. Herţa, N. Schitea Galeş, Mihail Ittu, Ana D. Ghib câte 2 cor., Maria Goşa Macarie, D. Popa Guran, D. Il. Ghib, D. Băilă, I. Răcuciu, N. Greavu, Daniil Moisin, Ana N. Popa, Maria Dădărlat, I. Hîra, D. Petcă Hîra, Ioan Dordea, Ana Bloţ, Paraschiva Bloţ câte 1 corónă. Vasilie Dădărlat 80 fil. Dumitru Roşca 60 fileri, N. N. 40 fil. Stana I. Răcuciu, 2 părechi ciorapi, cu totul 43 cor. 80 fil.

Pentru scopul sus indicat au incurs cu totul suma de 405 cor, 20 fil. din care s'a procurat păpuci, recăle ş. a. vestminte în numĕr de 59 în preţul de 299 cor. 20 fil., ear' restul de 106 cor. a rĕmas disponibil pe anul viitor tot spre scopul acesta.

In numele celor 54 elevi şi eleve căror li-s'a făcut o deosebită bucurie de crăciun, fiind împărtăşiţi cu vestminte noue, mĕ simt îndemnat sĕ esprim mulţămită On. Direcţiuni a cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlişte, On. binevoitóre colectante Veturia Dr. Stroia, Maria Roman, Maria Drăgits, Maria P. Comşa, Agapia Vulc şi Veturia Papp precum şi tuturor binevoitorilor contribuenţi.

Sĕlişte, 10 Ianuarie 1902.

Dumitru Lăpĕdat
director

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta redacţiunei.

Dlui M. I.. Simeria. Ar fi fórte bine sĕ se facă aşa cum zici, şi s'ar puté face, — dacă toţi ar consimţi. Dar' nefericirea e că nu toţi sunt învoiţi, şi dacă numai unul s'ar plânge *în sus*, am păţi-o. Şi de altcum miseriile ce le întîmpină consistoriul nostru pe tema acésta se înmulţesc pe zi ce merge. De aceea, chestia sĕ o lăsăm în grija sinodului, care sigur se va mai ocupa cu ea.

— *Mai multora din tractul Cohalmului.* Nu înţelegem supărarea Dvóstre. Nu v'a atacat, *personal*, nimeni, nu v'a ofensat nimeni, pentru-că prin aceea, că respectivul a fost *lăudat* în mai multe rînduri, nu e stirbită întru nimica onórea nimĕnui, — şi totuşi veniţi, nu sĕ rectificaţi, nu sĕ resturnaţi ceva, ci sĕ *loviţi* în cel lăudat ca om harnic! Credeţi că e bine şi frumos aşa? Noi nu! Laudele în publicitate se aduc celor-ce le merită, nu pentru a dejosí şi disgusta pe cineva, ci *pentru a îndemna* şi pe alţii la fapte vrednice de laudă. Poftiţi şi vĕ însiraţi faptele şi lăudaţi veţi fi şi D-vóstră!

G. M. paroch în T. Observarea Sfinţiei tale este fórte la loc. In adevĕr numai la noi sunt posibile asemenea lucruri, ca un subaltern sĕ îndrăsnéscă a pune superiorităţii sale termine, ca: „*aştept rĕspuns cu reîntórcerea postei*"; *aştept trimiterea banilor imediat*; „*mi-am măritat o fată, aştept banii până Sâmbătă*". Asemenea casuri cu drept cuvênt le pui în contul creşterii respectivilor. Dar' credem, că cu timpul vom progresa şi în acéstă privinţă.

Invităm la abonament nou, pe anul început, cu preţurile indicate în fruntea foii, şi rugăm pe vechii nostri abonaţi sĕ-şi renoéscă cât mai grabnic abonamentul, pentru-ca sĕ nu se facă întreruperi cu espedarea foii. Totodată îi rugăm sĕ stărue pentru lăţirea ziariului nostru, chemat a lucra şi în viitor cu tot zelul la înaintarea poporului nostru pe tóte terenele vieţii publice, special însĕ pe cel bisericesc şi şcolar.

Administraţia.

[8] 3—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet folyó évi *szükségletének szállitása, a folyó hó 28-án d. e. 11. órakor* az intézeti gondnok irodájában tartandó zárt irásbeli ajánlati tárgyalás alkalmával, három (3) egymás után következő évre kiadatik.

Az egy évi hozzávetőleges szükséglet részletes kimutatása az árlejtési feltételekkel együtt, a „Budapesti Közlöny“ f. évi 7, 8. és 9-ik számában olvasható.

A részletes kimutatás csoportok szerinti összesitése:

I. Vászon- és pamutnemű	Kor.	7,045·—
II. Posztónemű	„	5,704·—
III. Ágynemű	„	1,911·80
IV. Vegyes	„	489·80
Összesen	Kor.	15,150·60

Nagy-Szeben, 1902. január hó 14-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 1140/901 [9] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de al II-lea paroch în *Rêșnov*, parochie de clasa II., se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt:

1. Suma de 499 cor. venite sigure din parochie.

2. Intregirea salariului conform fasiunei din cóla *B.* de la stat amĕsurat cualificațiunei celui ce va fi ales.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avé a-'și așterne rugările lor instruite conform legii subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Concurenții cu cualificațiune superióră vor fi preferiți.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conțelegere cu comitetul parochial din Rêșnov.

Zernești, la 28 Decembre 1901.

Traian Mețian
protopresbiter.

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistență.

Articoli reproduși din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

și publicați de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panțu	C. —·80
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Dr. Elie Cristea

Proverbe
* * * maxime
asemĕnări *
* * * idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania și Ungaria. — Costă 1 cor. 50 fil.

„Corvineana“, institut de credit și economii în Hunedóra.

Convocare.

Domnii acționari ai *institutului de credit și economii „Corvineana“, societate pe acții* se învită în vêrtutea §-lui 19 din statute la

a VI-a adunare generală ordinară

care se va ține în *Hunedóra* la *23 Februarie st. n. 1902 la 2 ore* în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunei despre starea întreprinderei preste tot și despre resultatul anului al VI-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutoriului direcțiunei și comitetului de supraveghiere.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat, realisat în al VI-lea an de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presență pentru membrii direcțiunei și ai comitetului de supraveghere pe anul de gestiune 1902.
6. Alegerea directorului și cassariului pe un period de 3 ani, conform §-lui 30 din statute.
7. Alegerea alor doi membri în direcțiune, anume: în locul membrului sortat *Simeon Chirca* și întregirea unui loc rĕmas vacant de la adunarea generală trecută.
8. Alegerea președintelui adunării generale pe un period de 3 ani conform §-lui 23 din statute.
9. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-lui 28 din statute.
10. Esmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotențiați sunt rugați a-și depune în înțelesul §-lui 20 din statute, la cassa institutului, acțiile eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 22 Februarie st. n. 1902.

Hunedóra, Ianuarie, 1902.

[10] 2—2

Direcțiunea.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	.5	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadășul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluș**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriș**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vințul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuș**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaș		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sós.	**Copșa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaș		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighișóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Hașfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apața		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiș		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.33	—
5.03	-	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliș		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕștia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Șibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vințul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			Alba-Iulia		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuș**	pl.	2.—		3.43	—

Copșa-mică — Sibiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copșa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marța și Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiu**		—		Cic. Marța și Vinerea	tr. mxt
4.33		2. -	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Joi 17/30 Ianuariu 1902 **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond

La Petersburg.

Sibiiu, 29 Ianuarie n.

Moştenitoriul nostru de tron, Archiducele *Francisc Ferdinand*, pleacă în 6 Februarie n. la Petersburg, pentru a face visită ţarului *Nicolae* şi curţii imperiale rusesci.

Ştirea acésta, pe care am dat'o şi noi în numĕrul trecut, formézā astăzi obiect de animată discuţie în presa europeană, pentru-că evenimentul e de mare însĕmnătate, şi póte sĕ dee fórte mult de gândit, nu numai lumei politice, ci şi diplomaţiei.

Scopul călătoriei nu formézā nici un secret, pentru-că s'a spus din capul locului, că e vorba de o visită de curtuoasie, făcută pentru-ca moştenitoriul nostru de tron sĕ'şi esprime în persónă mulţămita pentru rara distincţie de care a fost împărtăşit de curênd din partea ţarului rusesc, care l-a numit general în cavaleria rusésca, — dar' pentru aceea lumea politică face totuşi fel de fel de combinaţiuni, şi'şi bate mereu capul sĕ afle *adevĕratul* motiv al acestei călătorii, care nu se póte sĕ nu aibă alt scop şi sĕ nu fie de caracter *politic*, — după părerea ei.

E de altcum prea bătător la ochi faptul, că moştenitoriul nostru de tron se grăbesce atât de mult sĕ mulţămésca ţarului pentru distincţia de care nu demult a fost împărtăşit, când din partea altora astfel de distincţiuni au fost chitate cu mulţămire abia la proxima ocasiune binevenită, fără a se intreprinde călătorie şi visită specială în scopul acesta.

Pot deci sĕ aibă dreptate cei-ce caută *un scop ascuns* în călĕtoria acésta, şi prin urmare sunt de credinţa, că motivul dat publicităţii e numai pretext, în dosul căruia se ascunde adevĕratul motiv, de mare gravitate, însĕ necunoscut decât numai persónelor înalte de la curţile din Petersburg şi Viena.

La tot casul însĕ călĕtoria nu póte sĕ însemne ceva rĕu, ci numai bun.

Curţile înduşmănite nu 'şi fac visite reciproce, ci numai curţile cari trăesc în bună înţelegere, în raporturi de prietenie.

Dacă deci, după visita de astă-vară a marelui duce *Mihail Nicolaevici*, făcută monarchului nostru la Budapesta şi Viena, urmézā acum visita la Petersburg a moştenitoriului nostru de tron, — conclusia pe care o putem scóte este numai aceea, că între Domnitorul nostru şi ţarul tuturor Ruşilor esistă o legătură de intimă amiciţie, ale cărei base, puse la anul 1897, când Monarchul nostru a făcut visita la Petersburg, vin tot mai mult întărite şi lărgite. Ear' înţelegerea bună între domnitori e cea mai sigură şi neîndoelnică garanţie pentru menţinerea *păcii*, care în mare parte (dacă nu chiar esclusiv) de la domnitori depinde.

Visita acésta nouă nu póte deci decât sĕ convingă pe cei necredincioşi, că nu mai esistă nici o încordare de raporturi între Viena şi Petersburg, pentru-că ambele aceste state sunt astăzi pătrunse de necesitatea unei păci durabile, nu numai la ele a casă, ci şi în alte state, din cari eventualul foc ar puté sĕ tréca şi la ele.

Dacă deci moştenitoriul nostru de tron merge într'adevĕr cu o misiune specială la Petersburg, suntem siguri că ea nu póte sĕ aibă de scop final decât numai *pacea*, şi de aceea, recunoscêndu-i importanţa ce o are, privim cu tótă încrederea la resultatele ce le va da, — resultate prielnice păcii atât de mult dorite.

Din parlament. In şedinţa de Luni a dietei magiare s'a cetit raportul comisiunei verificătóre, care cu privire la alegerea din Dej a propus sĕ nu se ordoneze nici o cercetare, ci sĕ se escrie alegere nouă. Deputatul *Madarász* a propus suspendarea dreptului de alegere pentru cercul electoral al Dejului. Dieta a primit propunerea comisiunei. Tot în şedinţa de Luni a fost suspendat dreptul de imunitate al deputatului slovac *Valasek*, dat în judecată pentru agitaţie în contra naţionalităţii magiare. In contra estradării au votat Saşii, Slovacii şi deputatul sêrb Pavlovici. Eri, Marţi, s'a început discuţia asupra budgetului.

Impedecarea degenerării morale

E lucru constatat, că lumea înaintézā în cultură, dar' degenerézā în privinţă morală. Fiind-că facem parte şi noi din lume, mergem cu lumea şi noi, şi astfel *se simte* cum scade simţul religios-moral şi la poporul nostru.

In faţa acestei triste apariţiuni, îngrijorat şi cu drept cuvênt întrébā guvernul bisericei nóstre: *cari sunt mijlócele şi remediile sanării?* Şi cui se adresézā cu întrebarea? Nouĕ, conducĕtorilor poporului de la sate, preoţilor şi învĕţătorilor, cari suntem în mĕsură a afla şi leacurile pentru vindecarea rĕului.

Natural, că înţeleg numai pe aceia, cari ştiu sĕ pună deasupra intereselor lor personale interesul public şi binele de obşte al neamului, ear' nu şi pe aceia, cari consideră oficiul lor numai ca mijloc de traiu şi de — *trândăvie*. Şi sĕ nu ne ruşinăm a o recunósce şi a o spune pe faţă, că avem destui şi de acestia. Dar' sĕ nu ne fie ruşine a o spune şi aceea, că pe multe locuri, tocmai în urma acestui rĕu, nici poporul nu se mai pórtă cu rîvna de demult către biserica şi şcóla sa, şi nu mai ascultă ca înainte de conducĕtorii sei naturali, în cari nu mai are încrederea pe care o avea.

Făcênd aceste constatări, iată că am constatat rĕul, isvorul rĕului. Căci pentru a fi poporul bun, trebue sĕ fie întâiu buni conducĕtorii poporului, despre cari sĕ nu pótă spune nimeni că vorbele nu li-ar sta în consonanţă cu faptele. Indeosebi e de lipsă însĕ, sĕ domnésca cea mai perfectă armonie şi bună înţelegere *între ei*, — înţĕleg între preot şi învĕţătoriu, — pentru-ca muncind împreună pe calea cea bună, mulţămitóre şi îmbelşugate sĕ le fie ródele. Unul fie-care dintre noi, preotul, ca representant al maicei biserici, şi învĕţătoriul, ca conducĕtoriu al fiicei bisericei, *al şcólei*, sĕ 'şi dee împreună silinţa de a se încălḑí tot mai mult de ideile comunicate nouĕ din centru, de la cel-ce lumină ne trimite şi lumină cere şi de la noi, pentru-că luminători ai poporului suntem.

Sĕ ne dăm silinţe toţi, ca sĕ străbatem în spiritul înţeleptelor pastorale pe cari ni-le adresézā neobositul nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*, şi în spiritul acelora sĕ lucrăm. Şi sĕ lucrăm nu *siliţi*, ci conduşi de propria nóstră rîvnă şi voe.

Sĕ ne silim a nu slăbí noi, şi a face ca nici alţii sĕ nu slăbésca în încrederea şi în iubirea faţă de biserica străbună, care pavĕză şi ocrotitóre ni-a fost de atâtea-ori în trecut.

Şi silindu-ne a ţiné cu scumpĕtate la biserică, sĕ ne obicinuim a ţiné la tot ce e al *bisericei*, ce prin biserică şi pentru biserică se face. Astfel sĕ punem gând tare de a nu lăsa neabonată şi necetită fóia nóstră, organul nostru bisericesc-şcolar, redactat cu atâta desinteresare şi pricepere, în cât nimeni nu póte spune că „*Telegraful Român*" n'ar fi aceea ce de fapt e: adevĕratul apărător al intereselor nóstre naţionale, bisericesci şi şcolare în general, şi al preoţimei şi învĕţătorimei în special.

Sĕ ne silim apoi a satisface dorinţei bunului nostru Metropolit, esprimată de nenumĕrate-ori, anume: sĕ lucrăm din tot adinsul la desvoltarea religiosităţii şi moralităţii în sinul poporului nostru.

In scopul acesta, pe lângă cele multe mijlóce propuse de cei-ce au scris până acuma în chestia acésta, eu aşi mai propune următórele:

1. Sĕ stăruim, că cunoscĕtorii de carte dintre consătenii nostri sĕ 'şi procure cărţi de rugăciune şi sĕ cetésca din ele în decursul serviciului divin. In *acaftist* de es. se cuprind rugăciuni fórte frumóse şi acomodate tuturor acţiunilor preotului, sĕvêrşite în decursul serviciului divin. Propun acésta pentru-că ştiu, cât de pasiv se pórtă poporul

---

FOIŞÓRĂ

Balul

„Reuniunii femeilor române din Sibiiu".

— *Scrisóre* —

Sibiiu, 28 Ianuarie n. 1902.

Dorită prietenă,

Ţi-am fost promis nu de mult, că pe lângă alte ştiri interesante de pe la noi, o sĕ 'ţi scriu în special şi despre balul de Sâmbătă al reuniunii femeilor. Ştiu că tu cu dor aştepţi rêndurile mele, de aceea mĕ grăbesc sĕ-ţi astêmpĕr setea curiosităţii tale.

Vreau însĕ d'a capo sĕ-ţi anticipez, că o icónă completă, care sĕ cuprindă tóte notele distinctive ale acestui bal nu mĕ voiu încumeta sĕ-ţi present. Pentru aşa ceva trebue o pénă mai îndrăsnéţă. Tu ştii bine însĕ, că balul reuniunii a fost şi este un *bal de elită* în cel mai real sens al cuvêntului. Mĕ voiu mulţămí deci sĕ 'ţi fac o scurtă schiţare spre a 'ţi întărí şi mai mult acéstă convingere, şi pe urmă câteva impresii individuale.

Inchipue-ţi spaţiósa sală de la „Gesellschaftshaus" admirabil decorată cu braḑi şi cu plante exotice şi aranjată cu loje elegante. In claritatea lampelor electrice avea un aspect feeric. Nici că se putea altfel, când ea avea sĕ devină loc de întrunire pentru crema societăţii sibiiene. Tot ce are oraşul nostru mai ales, alcătuesce balul acesta. Ear' dacă succesul lui este întotdeuna strălucit, titlii de laudă, ca la ori-ce intreprindere, se reduc la conducĕtori şi aranjatori.

Pe la ciasurile nóuĕ privind în loje vedeai pe fruntaşii autorităţii nóstre superióre bisericesci. Alăturea Comandantul de Corp cu o imposantă suită de generali, coloneli şi ofiţeri de statul major. Şi era o plăcere sĕ privesci schimbul reciproc de afecţiune între aceste notabilităţi distinse şi albite de iarna bĕtrâneţii. Pe urmă un şir de venerabile dame şi garde-dame, a căror căutătură gravă şi suverană îţi reamintia pe anticele matróne.

Jos în sală dansatorii. Primo loco îţi isbia sensul vederii ofiţerimea — maioritatea covêrşitóre. Urmau advocaţi (vreo câţi-va de pe la Cluj şi Braşov), candidaţi de advocaţi, medici, profesori, tineri universitari, funcţionari dela „Albina" şi în fine voluntari. Ba trebue sĕ ştii, că chiar şi seminariul a ajuns în situaţia sĕ ofere un modest contingent de „cavaleri" pentru bal. Veḑi că ştii! aici trebue sĕ fii cu codul manierelor elegante în degetul cel mic.

Ar urma acum sĕ-ţi presint cununa de dame şi domnişóre. O sĕ încerc, dar' îţi declar, că abzic de pretenţia de a ţi o reda completă, şi te rog sĕ-o atribui acésta numai infirmităţii memoriei mele. Iată-o: A fost dna *Cosma*, dna *L. Cosma* (Timişóra) şi dşórele *Cosma*, dna şi dşórele *Moga*, dna Dr. *Vecerdea*, dna Dr. *Şpan*, dna Dr. *Beu*, dna şi dşórele *Leményi*, dna şi dşóra *Borcia*, dna şi dşórele *Bardoşi*, dna *Boiu*, dna Dr. *Bologa*, dna şi dşórele *Muţiu*, dna Dr. *Diaconovich*, dna Dr. *Russu*, dna şi d-şóra *Decean*, dna şi dşórele *Strĕulea*, dna şi dşóra *Olariu*, dna şi dşóra *Lissai*, dna *Popescu* (Reghin), dna şi dşóra *Poparad* (Făgăraş), dna *Frâncu* (Cluj), dşóra *Adamovici*, dna *Fincu*, dna *Boţian*, (Mediaş) dşóra *Oniţiu*, dna *Mihaiu* (Orĕştie), dna *Popovici* (Haţeg), dşórele *Todea*, dşóra E. *Moga*, dşóra M. *Popescu*, dşórele: E. *Cristea*, A. *Clóje* (Boiţa) Oct. *Colbasi*, dşóra *Man*, dşóra *Cordescu* (Fofeldea) ect. Apoi un numĕr respectabil de dame (baronese, dame de coloneii, căpitani etc.) şi domnişóre din societatea înaltă germană şi magiară, pe cari a ţi-le spune cu numele mi-e peste putinţă. Erau multe şi de o eleganţă neîntrecută!

Şi acum de bună sémă curiositatea ta femeiéscă va aştepta sĕ descriu amĕnunţit şi toaletele. Pentru asta însĕ te rog frumos sĕ mĕ dispensezi. Ştii bine, că în materie de asta sunt laic şi mi-e témă, nu cumva şirele mele sĕ ajungă chiar sub ochii celor interesaţi şi sĕ o păţesc la urmă ca Sorcovă când se făcuse jurnalist. Te vei mulţămí dar' spunêndu-ţi, că tóte au atins culmea splendórei şi eleganţei. Şi 'ţi mărturisesc că pe mine o sinceră admiratie mĕ cuprinde, când vĕd măestria cu care pretensiunile modei şi rafineria gustului ştie sĕ se pună în serviciul potenţării farmecelor şi a graţiilor vóstre femeiesci. Mi-ar trebui sĕ am la mână tóte glossarele, lexicónele şi enciclopediile, dacă aşi vrea sĕ-i dau fie-căreia câte-un epitet potrivit!

Ce a fost încolo? Ca la bal. Dans cu văpae de patimă de séra şi până în crépĕt de zori. Sprintena *Terpsichora* părea că planézā pe deasupra risipind parfum de graţii şi 'nvitând pe toţi sĕ se prindă în lanţul Horei.

Şi apoi ce Valsuri! Iţi făcea o nespusă plăcere sĕ-ţi scalzi şi numai privirea în vêrtejul părechilor, cari legănate în val de acorduri şi vrăjite de o dulce ameţeală alunecau pe netedul parchet în forma unor fantasme plutitóre. Părea că ai înainte un caleidoscop de cele mai diverse forme şi colori.

Colónele de „Cadril" şi „Romana" le formau circa şeptezeci de părechi. S'a dansat nostru în decursul serviciului din biserică, ba în decursul verii nu e rar casul, că cei prea obosiţi de munca grea de peste sĕptĕmână dormitéză chiar în biserică sub decursul serviciului divin.

2. Invĕţătoriul sĕ esplice şcolarilor de repetiţie şi adulţilor însemnătatea simbolică a tuturor acţiunilor preotului, sĕvêrşite sub decursul serviciului divin, căci prin acésta facem, ca atenţiunea celor din biserică sĕ fie consacrată esclusiv celor-ce se petrec în altar şi în faţa altariului.

3. Sĕ se ţină poporului predici moralisătóre şi acomodate împrejurărilor din localitate precum şi gradului de înţelegere al poporului. Preotul sĕ compună şi sĕ rostéscă predicele astfel, ca cuprinsul lor sĕ străbată la inima ascultătorilor, sĕ vulnereze unde e de lipsă vulnerarea şi sĕ formeze balsam vindecătoriu totodată. Cel ce se simte prea slab de a compune singur o predică bună, folosésca mai bine *Chiriacodromionul* amplificat de *Şaguna,* care conţine destule predice fórte potrivite pentru poporul nostru, ca sĕ nu mai vorbesc şi despre alţi autori mai moderni, cari asemenea au frumóse colecţiuni de predice, cum sunt şì ale verabilului asesor consistorial *Zaharia Boiu*, premiate de *Academia Română*.

4. Sĕ ne dăm tóte silinţele, ca cultul divin sĕ fie cât se póte de măreţ şi impunĕtoriu, şi la acésta am puté ajunge atunci, când am deda poporul sĕ contribue şi el la cântarea rĕspunsurilor liturgice, aşa ca toţi cei din biserică sĕ formeze un singur cor. Şi lucrul acesta n'ar fi greu de realisat.

Sĕ fim în curat cu un lucru. Viitoriul poporului nostru e dat pe mâna nóstră; şi de la modul cum noi, preoţii şi învĕţătorii, vom ştí sĕ 'i dăm crescerea morală pentru viitoriu, depinde în mare mĕsură viitoriul poporului nostru. E frumósă prin urmare chemarea nóstră, dar' e şi grea rĕspunderea, dacă nu ni-o împlinim aşa cum trebue sĕ ni-o împlinim.

De aceea, pentru-ca sĕ aducem poporul la cale bună e de lipsă sĕ fim noi întâiu model de virtute creştinéscă, de statornicie şi de neclintire în iubirea de neam şi de biserică, şi atunci poporul, luând pildă bună de la noi, se va face negreşit aşa cum suntem noi.

Iubire frăţéscă şi bună înţelegere sĕ domnéscă deci întâiu de tóte întrĕ fraţii cei adevĕraţi, pentru-că de la una şi aceeaşi mamă suntem, şi pentru binele aceleiaşi mame datori suntem sĕ muncim în agrul culturei religióse-morale şi naţionale a poporului nostru.

Sĕ ne silim a fi fie-care din noi slugă bună şi credinciósă a maicei biserici, şi atunci am făcut destul pentru împedecarea degenerării morale la poporul nostru, şi am făcut destul şi pentru înaintarea poporului nostru, pentru-că i-am deschis calea care cu siguranţă duce spre bine. *Sabin.*

Organisarea meseriilor în România.

De un şir lung de ani meseriaşii din vecinul regat român manifestéză dorinţa de a li-se ameliora sórtea prin lege positivă, care sĕ reglementeze şi în România, ca în alte state, esercitiul meseriilor.

Mişcarea acésta a meseriaşilor din România devenise în timpul din urmă tot mai intensivă, astfel, că puterea de stat de acolo nu mai putea ignora resolvarea plângerilor dovedite de seriόse, pentru-că convins era şi guvernul român, că starea de astăzi a meseriaşilor din România are într'adevĕr nevoe de imbunătăţire.

Pentru a delătura rĕul constatat, ministrul de domenii al României, în resortul căruia cad şi afacerile de economie, industrie şi comerciu, a presentat zilele trecute parlamentului român un proiect de lege, premers de o amănunţită espunere de motive, în convingerea, că devenit odată lege, are sĕ dee róde bune şi folositóre, atât pentru meseriaşii din regatul român, cât şi pentru statul român însuşi.

Proiectul de lege e o combinaţie făcută din legile aduse în privinţa acésta în Germania, Austria şi Ungaria, cu ţinerea în vedere şi a sistemului frances în privinţa sindicatelor profesionale.

In proiectul de lege depus pe biroul corpurilor legiuitóre române a fost acceptată o nouă terminologie, mai corespundĕtóre desvoltării nóstre de astăzi literare şi limbistice, şi cuvintele: stăpân, meşter, calfă, ucenic, breazlă, au fost înlocuite cu: *patron, măestru, lucrătoriu, elev, corporaţiune.*

Legea însaşi are *trei* părţi, dintrĕ cari cea dintâiu se ocupă cu esercitiul meseriilor, a doua cu corporaţiunile industriale şi diferitele lor organe, ear' a treia cuprinde disposiţiunile penale şi transitorii.

In ce privesce esercitiul unei măestrìi, proiectul de lege se pune pe principiul *absolutei libertăţi*, astfel, că ori-cine, fără nici o deosebire, póte sĕ îmbrăţişeze sau sĕ părăséscă o meserie. Tot ce i-se cere, pentru-ca sĕ potă esercia măestria, este îndeplinirea condiţiunilor de a fi *măestru*. Numai măestrul póte purta meseria pe socoteala proprie, póte avé elevi sau lucrători.

Pentru lucrătoriu sunt stabilite deci condiţiuni anumite, cari îndeplinite fiind, 'i dau dreptul de a cere *brevetul*, ear' autoritatea respectivă e datóre sĕ elibereze brevetul de măestru, prin ce lucrătoriul devine măestru şi patron totodată. Elevii earăşi după împlinirea unor anumite condiţiuni primesc *carnet de lucrători.*

Relaţiunile dintrĕ patron şi elevi, lucrători sau chiar şi măestri nepatroni, se reguléză prin disposiţiuni amănunţite. Principiul general e însĕ şì aici absoluta libertate în ce privesce învoiala, cu singura restricţiune, ca contractul legat sĕ nu devină definitiv şi obligător de-cât numai după trecerea unui termin de 15—30 zile.

O salutară disposiţie trecută în proiectul de lege este aceea, că patronul e dator sĕ îngrijască nu numai de învĕţătura elevului în ce privesce meseria, ci *şi de crescerea lui morală şi religiósă*, precum şi de desvoltarea lui fisică şi intelectuală.

Cu privire la *corporaţiunile industriale* legea conţine următórele disposiţiuni:

Formarea corporaţiunei industriale nu trebue sĕ fie decretată din partea autorităţii, ci îndată ce într'o comună va esista numĕrul minim de 50 meseriaşi, majoritatea lor e în drept a se pronunţa pentru formarea corporaţiunei, care devine numai-decât persónă juridică, pe basa legii. E trecută în lege însĕ şi *obligativitatea* de a face fie-care parte din corporaţiune.

Legea mai provede şi ajutorarea mutuală întrĕ meseriaşi, apărarea intereselor lor comune şi resolvarea neînţelegerilor dintrĕ ei prin împăciuire şi arbitraj. Pe lângă fie-care corporaţiune va funcţiona un *comitet* şi o *comisie de arbitri,* din însărcinarea adunărei generale a meseriaşilor, din care fac parte patronii, măestrii şi lucrătorii, cu dreptúri egale. Numai în casul când ar avé interese opuse, adunarea generală a meseriaşilor se constitue în mod escepţional *în două adunări*, una a patronilor şi alta a lucrătorilor.

Aceste sunt părţile esenţiale ale nouei legi presentate din partea guvernului român corpurilor legiuitóre din România, şi din scurtul estras făcut se póte vedé, că statul român va fi îmbogăţit de nou cu o lege bună şi corĕspundĕtóre scopului.

Din Bucovina.

Desfiinţarea pactului.

Se ştie câtă nemulţămire a provocat la timpul seu pactul legat întrĕ majoritatea deputaţilor români din Bucovina, şi guvernatorul acelei ţeri, baronul *Bourguignon*, şi anume, din motivul, că era de prevĕdut că guvernul ţerii nu se va ţiné de promisiunile făcute. De altcum întregul pact n'avea alt scop, de cât aducerea la tăcere a Românilor, pentru-ca guvernatorul sĕ se pótă mândrí şi lăuda în sus, că *el* a făcut pace şi a restabilit ordinea în Bucovina!

Că pactul n'a fost lucru bun, o vĕd acum şi cei-ce l'au legat. Baronul *G. Wasşilko*, unul dintrĕ pactiştii bucovineni, îşi dă esprimare acestei convingeri într'un articol publicat în ziariul german din Cernăuţi, în care face interesante descoperiri cu privire la trecut şi deschide totodată prospecte îmbucurătóre pentru viitoriu, cu privire la politica naţională a fraţilor din Bucovina. In articolul dlui baron *Wassilko* se spun următórele:

— „Ce se întêmplase?

Românii încheiaseră cu guvernul un pact. Conduşi de cele mai bune intenţii, în interesul păcii în ţară, firm credênd, că aşa un compromis *va fi ţinut de guvern* şi va aduce poporului român multe favoruri, majoritatea clubului dietal român a consimţit la pact. Dr. de *Flondor* şi Dr. *Popovici*, pĕtrunşi de convingerea, că pactul nici-odată nu va fi ţinut de guvern, ci mai curênd este numai o cursă, au părăsit clubul şi au creat partidul poporal naţional.

De atunci Românii s'au divisat în două tabere: pactişti şi antipactişti.

Nu programe de partid diferite despărţiră pe cei cari îşi steteau din acest moment ca adversari faţă 'n faţă. Ambele partide aveau aceeaşi ţintă comună: *desvoltarea poporului român pe terenul naţional şi cultural.* Spre ajungerea acestui ideal ei aleseră numai căi diferite.

Pe când unii firm contând la fidelitatea guvernului, au încetat cu lupta vehementă ~~de până~~ atunci, pentru bunul naţional, ceilalţi priviau pactul numai de o mréjă, unde se prinseră fostii soţi din club, şi îl combăteau cu tótă forţa. Acésta a fost situaţia de atunci. Privitorii nepărtinitori erau plini de curiositate, care din ambele partide va avé la urmă drept: pactiştii, ori antipactiştii?

Fără sĕ întrăm în discusiunea acestei chestii, constatăm numai faptul, că *guvernul nu şi-a împlinit promisiunile date*, că mai ales pe terenul inspecţiei şcolare a rĕmas starea ca şi înainte de pact.

Intrĕ politicianii români astăzi nu se va mai găsí nimeni, care ar mai puté recunósce pactul, odinióră atât de combătut şi apărat, ca fiind în vigóre. El este *desfiinţat*, fiind-că nu a fost ţinut de guvern. Fie i ţĕrîna uşóră.

Românii au astăzi mână liberă.

La primăvară dieta probabil eară se va convoca, şi va fi fórte interesant, ce curs vor lua desbaterile. Astăzi guvernul póte convinge numai prin fapte.“ — —

Ne bucurăm că deputaţii bucovineni aşa numiţii pactişti, au eşit din obligo faţă de guvernul ţerii, şi nu din vina lor, ci din vina guvernului, care a voit sĕ-i tragă pe sfóră cu promisiunile făcute dar' neîmplinite, — şi dorim sĕ-i vedem earăşi pe toţi, uniţi şi în bună înţelegere, întraţi în luptă pentru apărarea drepturilor naţionale ale fraţilor din Bucovina. Cuvintele baronului *Wassilko* sunt de aşa, că trebue sĕ le urmeze fapta, frumósa faptă a închiegării de *partid naţional*, care luptând cu energie póte sĕ ajungă numai la scop, ear' nu prin legarea de pacturi umilitóre şi — neesecutate.

NOUTĂŢI

Zestrea archiducesei Elisabeta. In 23 Ianuariu s'a cununat cu prinţul Otto Windischgrätz archiducesa Elisabeta, fiica rĕposatului moştenitoriu Rudolf. Scriind despre festivităţile date în Burg cu acéstă ocasiune, raportorul din Viena al lui „Figaro“ spune că M. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* a dat nepótei sale următórea zestre: *opt milióne de coróne* în hârtii de valóre, *1,200.000 coróne* rentă anuală, *un castel* cu o mare moşie aparţinĕtóre castelului, *un palat* în Viena, *un colier* din 32 diamante, *o diademă* de diamante, broşe, cercei, inele, recuisite de masă pentru 36 persóne, — de aur masiv, — şi mulţime de alte obiecte care de care mai preţióse. Chiar numai preţul bijuteriilor trece peste suma de *cinci milióne de coróne.*

*

Incendiu mare pe Muntele-Athos. Mănăstirea *Sfântul Paul* de pe Muntele-Athos a ars Joi séra până în temelii. *Stariţul mănăstirii şi nouĕ călugări şi-au aflat mórtea în flacări; douĕzeci de călugări au îndurat arsuri grave*, ear' alţi mulţi au scăpat cu arsuri mai puţin periculóse. Minune, că pe când întreg edificiul mănăstirii a ars până în temelii şi chiar şi pórta de fer de la curtea mănăstirii *s'a topit* de năduful focului,, biserica din curtea mănăstirii a rĕmas neatinsă de foc. Archivul, bogat în acte şi documente de mare valóre, a fost salvat.

Promontorul Athos e residenţa unei întregi republice de călugări, care constă din douĕzeci mănăstiri, zece sate, 250 chilíi solitare şi 150 locuinţe de sihastri, în cari locuesc circa *cinci mii* de călugĕri şi tot atâţia servitori (fraţi). Asupra călugĕrilor — de tóte naţionalităţile greco-orientale — guvernéză o corporaţiune compusă din douĕzeci delegaţi şi 4 presidenţi. Acéstă corporaţiune administréză averea şi îngrijesce de tributul ce e a se solví sultanului. Locuesce la mijlocul muntelui într'un sat ce se află într'o poiană la înălţime de 2000 metri şi are 400—500 locuitori, bărbaţi toţi (femeile n'au întrare pe Muntele-Athos). Mănăstirile, bisericele şi capelele sunt fundaţiuni de ale diferitelor naţiuni. In mănăstirea Lavra se află o bibliotecă vechiă, de fórte mare valóre.

*

Din causa epidemiei de sarlach tóte şcólele poporale din *Sighişóra* sunt închise pe timp de 30 zile.

*

Investigaţie contra şcólelor medii. Sub titlul acesta ziarele din Budapesta dau următórea „noutate“: „Elevii cari se presintă pentru a fi primiţi în şcólele de cadeţi de sub jurisdicţiunea ministeriului de honvezi, după cum se ştie au sĕ facă esamen de primire. Cu ocasia esamenelor de primire din tómna acésta elevii unor şcóle medii au dovedit sporiu în studii estraordinar de manc. La plânsórea comisiunii esaminătóre apoi ministrul de honvezi a făcut despre acéstă împrejurare arĕtare la ministeriul instrucţiunii publice, care pe basa arĕtării a ordonat investigaţie contra respectivelor institute“. Aşa spun ziarele din Budapesta. Pagubă însĕ, că nu spun cu numele: cari sunt şcólele acelea, ca sĕ le ştim.

*

---

apoi un „Lansée“, care ţin sĕ ţi-l remarc cu deosebire, pentru-că a oferit privitorilor un neîntrecut ~~prilej~~ de a admira mlădierea uşóră şi elasticitatea cea fină şi elegantă, cu care ştiu dansa unele domnişóre sibiiene...

. . . .

Uite! Pare-că şi acum îmi defiléză pe dinaintea ochilor sufleteşti acele modele vii de graţiă şi jingăşie, în jurul cărora fracul cel ţuguiat (dacă-'mi îngădui espresia) rivalisa în cavalerism cu ţanţoşa uniformă. Şi'mi pare-că şi acum îmi urue în urechi vuetul balului, produs de simfonia acordurilor, babilonul conversaţiei, foşnetul mătăsurilor, şópţele amoróse, roiul rîsetelor şi zuruitul pintenilor...

Când retras într'un colţ ascuns stai şi privesci cu discreţie acest tablou viu, multe idei ţi-se strecură prin fibrele creerilor şi multe combinaţii se făuresc în atelierul lor. Ştii, cam atâtea câte visuri fericite şi ilusii ademenitóre se ţes în fantasia copilei, când privindu-se 'n oglindă sĕ gătesce de bal...

Dar' e greu sĕ le îmbraci pe tóte în haină de cuvinte. Şi eu găsesc că nici nu-i consult sĕ te pui acì pe terenul reflexiunilor filosofice. E mai bine sĕ rĕmâi, cum aşi zice, simplu *om*. Şi atunci îţi mărturisesc, că simţi o negrăită plăcere, când vezi atâta tinereţă şi frumseţă, când vezi *viul vieţii* tot perdut în braţele moi ale deliciului. Şi mai ales se oglindea farmecul acestui deliciu pe câteva feţe tinere şi îmbujorate, pentru cari acesta era *primul bal.*

Nu ştiu dacâ nu mĕ înşel, dar' mi-se părea că chiar şi mititelul *Amor* se coborîse din lumile lui albastre, ca sĕ transmită în câteva inimi feciorescì dulcea morfină a dragostei.

Ei! acum înţeleg eu, prietenă, dorul cu care asteptaţi voi sosirea berbantului prinţ Carneval! Dór' el aduce balurile cu întréga lor vibrare de farmec şi estas. . . .

Şi apoi pulberea de amintiri după un bal! Te urmăresce mereu, mereu. . . . Dar' când te mai cugeţi apoi, că acest farmec şi aceste amintiri pot avé. . . . . Dar' destul, că prea ne-am abătut!

Eu cred că din tóte acestea mi am satisfăcut promisiei, ear' tu ţi-ai putut plăsmui o icónă despre balul nostru.

De altcum unele detailuri am mai păstrat şì la archivul memoriei şi o sĕ ţi-le spun, dacă vrei, la mult dorita nóstră întâlnire.

Ear' până atunci primesce o strîngere de mână — caldă ca cele de la bal — şi un salut frumos de la prietenul tĕu

Ghiţă.

Dar pentru biserică. Credincioşii *Nicolae Duca* cu soţia sa *Sara* din Corunca (tractul Mureş-Oşorheiului) au cumpĕrat pentru biserica gr.-or. din loc un rênd de veştminte bisericesci în preţ de 70 coróne, ear' *Nicolae Pop* cu soţia sa *Anica* şi *Ioan Şuteu* cu soţia sa *Maria*, un prapor negru în preţ de 28 coróne.

Numai laudă li-se cade stimaţilor donatori, cari — de-şi copleşiţi aprópe total de valurile magiarisării — nu'şi uită de străbuna lor biserică. Fie-le jertfa bine primită! Corunca, la 14 Ianuarie v. 1902. *Parteniu Mateiu,* paroch gr.-or.

*

Post de notariu. Cu termin până la 5 Februariu st. n. (alegerea în 8 Febr.) este escris concurs la postul de notariu în *cercul Beríu* compus din comunele Beríu şi Sereca (ambele comune românesci). Dotaţiune: 900 coróne salariu, 120 coróne bani de cuartir, 110 coróne pauşal de cancelarie, 104 coróne pentru luminat şi încălzit, 300 coróne pentru ţinerea unui servitoriu, şi taxele statutare pentru lucrările private. Concursele sunt a se înainta protopretorului Fodor Gyula în Orăştie (Szászváros).

*

Sângele regelui Edward. Un savant englez luând la esaminare arborul genealogic al regelui Edward VII., până la regele scoţian Iacob IV, a „constatat“ că în vinele regelui Edward un singur picur de sânge englez esistă, — restul e german, scoţian şi francez. Anume în 4056 picuri de sânge al regelui *un picur* e englez, de la Margareta Tudor, soţia regelui Iacob IV; *doi picuri* francez, de la Maria Stuart; cam cinci picuri sânge scoţian, ear' restul de 4040 picuri e german.

*

Pentru penele de cocoş. Gendarmii au o anumită instrucţie de a confisca de pe pălăriile flăcăilor penele de cocoş, fiind-că acelea sunt insigniile corpului gendarmeresc. Flăcăii de la sate nu prea ştiu însĕ de înţeleptele instrucţii ministeriale, ci-şi pórtă portul cum l-au pomenit de la înaintaşi, ear' acesta pe unele locuri e, că flăcăii pórtă pe pălărie pene de cocoş, şi cu cât mai stufósă şi mai sclipiciósă e acéstă podóbă a pălăriei, cu atât mai mare trecere are flăcăul la frumósele satului; ear' gendarmii se ţin de instrucţie, flăcăii de portul lor, şi astfel conflictul e gata. Un asemenea conflict, cu sfîrşit sângeros, s'a întêmplat zilele trecute în Vidolm (Turda-Arieş); o patrulă de gendarmi a voit sĕ confisce penele de cocoş de pe pălăria flăcăilor Todea Gavrilă, Todea Todea şi Ioan Hudrea, cari firesce că nu şi-au lăsat penele. In toiul opunerii flăcăilor comandantul de post *a străpuns în spate pe Todea Gavrilă.* „Magyar Polgár“, de unde luăm ştirea, zice că Todea Gavrilă a prins cureaua puscii comandantului, la ce acesta şi-a smâncit înapoi puşca şi *„a dăt sĕ împungă pe Todea la braţ, dar l-a nimerit în spate“.* — Adecă: *mĕ apĕr* de cineva faţă 'n faţă, şi totuşi îi înfig baioneta *în spate!* Leală „apĕrare“, — nu-i vorbă!..... Rana lui Todea e gravă.

*

† Dr. Nicola Kristici, fost consilier de stat şi fost president al curţii de casaţie a Sêrbiei, a rĕposat Sâmbătă în Belgrad. *Kristici* a avut rol însemnat în istoria sêrbéscă; el a fost tutor regelui *Milan* şi regelui *Alexandru* pe timpul minorenităţei lor. A fost criminalist eminent şi aprópe jumĕtate de veac a conlucrat la opera de codificare a legilor Sêrbiei. De nascere e din Ungaria. Intrégă averea şi-a testat'o Academiei sêrbesci.

*

Concertul reuniunii de cântări din Sebeş. „Reuniunea română de cântări“ din Sebeş a dat a treia zi de crăciun concert fórte bine reuşit şi cercetat de public fórte numĕros atât din Sebeş, cât şi din jur, chiar şi de numĕroşi representanţi ai inteligenţei străine. Programul concertului a fost următoriul: „Adagio din concertul I“, cor micst cu acompaniare de orchestră, de *G. Musicescu*; „Scumpă dragă copiliţă“ şi „Nu-i dreptate“, coruri micste de *G. Dima*; „Marşul lui Mihaiu Vitézul“, cor micst cu acompaniare de orchestră de *I. Vidu*; „Hora de la Griviţa“, cor micst cu acompaniare de orchestră, de *G. Henţia*; „O ce veste minunată“, colindă pentru cor micst, de *G. Dima*; „Cântecul oşteanului român“, cor micst ca acompaniare de orchestră, de *I. Costescu.* Cum s'a amintit deja, succesul a fost escelent, ceea ce numai spre laudă servesce zelosului conducĕtoriu al corului, G. *Henţia,* cum şi membrilor corului. Asemenea se cuvine laudă şi preoţimei şi inteligenţei române din jurul Sebeşului, care înţelegênd însemnătatea astorfel de manifestaţiuni românesci într'un oraş cu poporaţie de diferite naţionalităţi, prin presenţa ei a dat concertului aşa de impunĕtor corolar. — După concert a urmat dans, care început cu horă, a durat până 'n zori... O petrecere cu caracter adevĕrat românesc, la care secsul frumos — adevĕrat frumos — a fost fórte splendid representat, deosebi prin superba cunună de domnişóre...

*

Institut de orbi — în Cluj. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a notificat oraşului Cluj că dă din vistieria statului 50.000 de coróne pentru clădirea institutului menit spre adăpostirea şi îngrijirea orbilor. Cu ajutoriul acestei sume oraşul ajungênd în posiţia de a puté efectui clădirea, lucrările de clădire se vor începe încă în primăvara anului curent.

*

Telefonul întrebuinţat la serviciul dumnezeesc. După cum scriu unele gazete din America, ear' după acestea şi un jurnal bisericesc-literar din St. Petersburg, în oraşul Mun-Plessan guvernul din causa unei epidemii de vĕrsat a fost necesitat sĕ închidă tóte bisericile şi şcólele. Pentru-ca pe timpul acestor mĕsuri credincioşii sĕ nu fie lăsaţi fără de serviciul divin, preoţii au esoperat de la guvern încuviinţarea de a ţiné în bisericile de altfeliu închise pentru popor, serviciul divin, şi anume înaintea unui aparat de telefon, cu ajutoriul căruia credincioşii şi din casele cele mai depărtate ale oraşului puteau sĕ asculte s. liturgie. Unii preoţi în ăstmod sĕ fi rostit şi cuvêntări. („Candela“)

*

Nuntă tragică. Zilele trecute fusese mare ospĕţ la casa economului Valentin Iacşa din Szénásfalu; îşi măritase fica după un fecior avut din satul vecin. După ospĕţ nuntaşii au plecat cu mirésa la casa mirelui şi, conform obiceiului, pe cale au tot puşcat din pistóle şi au chiuit. La o cotitură de drum apoi caii de la trăsura mirelui s'au spăriat de puşcături şi au rĕsturnat trăsura, care s'a precipitat pe cóstă 'n jos. *Miresei i-s'a frânt gâtul,* a murit, ear' sora de mirésă şi fratele de mire (cel cu puşcăturile) au îndurat contusiuni de mórte. Nuntaşii s'au re'ntors cu mirésa mórtă la casa părinţilor ei, unde veselia de nuntă s'a schimbat în jale şi plânsete.

*

Petrecere în Vingard. Inteliginţa română din Vingard invită la *petrecerea cu dans* ce o va arangia Dumineca, în *20 Ianuariu st. v.* în şcóla română ort. In pausă se va juca de junii ţĕrani din loc „Căluşeriul“ şi „Bătuta“. Venitul e destinat pentru „biblioteca parochială“ gr. ort. din loc. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 1 corónă; ear' de familie 2 coróne. Pentru viptualii sunt rugaţi st. óspeţi a se îngriji, ear' pentru vin bun se va îngriji comitetul aranjator. Oferte mărinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

Revistă bisericéscă.

Aur, tămâie şi smirnă.

Scrierea apocrifă etiopică: „Cartea lui Adam şi a Evei cu Satana“, conţine o legendă despre aur, tămâie şi smirnă, care legendă Ewald a publicat-o şi în „Jahrbücher der biblischen Wissenschaft“, 1852—1853 sub titlul „Das christliche Adambuch des Morgenlandes“. Legenda acésta e de următoriul cuprins: După scóterea din raiu Adam şi Eva a rugat pe Dzeu, ca pentru mângăierea lor sĕ le deie vre-un lucru din raiu. Dzeu a trimis pe archangelul Mihail la Marea-indică, sĕ aducă de acolo aur, pe Gavriil la cheruvimii cari păziau raiul, ca sĕ aducă de acolo tămâe, ear' pe Rafail sĕ aducă smirnă. Implinind archangelii ordinul dumnezeiesc au aşezat lucrurile aduse în raiu, sub pomul vieţii. — „Aruncaţi-le acestea tóte în isvorul de apă“ — a poruncit Dzeu, — pentru-ca apa acésta sĕ-i aducă lui Adam mângăiere în durerea ce-l aşteptă. — Şi archangelii au împlinit porunca lui Dzeu, ducênd apoi lui Adam aurul, tămâia şi smirna. Vĕzênd Adam şi Eva aceste lucruri au plâns cu amar, căci ele le aduceau aminte de raiul perdut. Aurul a fost simbolul împĕrăţiei, din care ei au fost isgoniţi; tămâia simbolul luminei, care ei o au perdut, smirna simbolul amarului în care se aflau. — Atunci Dzeu a zis lui Adam: Tu ai cerut de la mine un semn de mângăere, şi eată ţi-am dat ţie aceste trei lucruri, ca sĕ te mângăi şi sĕ crezi în mine şi în legătura mea cu tine. Căci când voiu veni eu sĕ iau trup şi sĕ te mântuesc pe tine, împĕraţii mi-or aduce aur, tămâie şi smirnă; aur ca simbolul puterii, tămâie ca simbolul dumnezeirii, ear' smirnă ca simbolul patímilor şi morţii mele. — Aceste trei lucruri păstrézĕ-le în coliba ta, pentru-ca aurul sĕ-ţi lumineze în timpul nopţii, tămâia sĕ-ţi deie miros, ear' smirna sĕ te mângăie în întristare. — Eară când s'a născut Mântuitoriul lumii, atunci împĕraţii din rĕsărit i-au adus in dar: aur, tămâie şi smirnă. (Din „Candela“)

AMVONUL.

Predică despre predicare

de **T. Cotuţiu.**

(ţinută la 18/31 Decembre 1901 cu ocasiunea conferenţei preoţesci din protopresbiteratul Dejului.)

(Urmare şi fine.)

Că trăim in timpuri grele este adevĕrat, că avem a lupta cu multe greutăţi, am mai amintit, dar' blândeţa, răbdarea şi înţelepciunea tóte le învinge: „Fiţi înţelepţi ca şerpii şi blânḑi ca porumbii“, zice Mântuitoriul. Ear' Pavel către Timoteiu zice: Nevoesce-te sĕ te arăţi pe tine însuţi lămurit înaintea lui Dzeu, lucrătoriu neruşinat, drept îndreptând cuvêntul adevĕrului. Şi slugei Domnului nu i-se cade sĕ se sfădéscă, ci blând sĕ fie către toţi, învĕţător suferitor cu blândeţă, certând pe cei-ce stau împotrivă. (II. Tim. cap. 2 v. 24, 25.)

Biserica pretinde de la preoţi predicarea învĕţăturei, precum am putut arăta prin modestele mele cunoscinţe; o pretind acésta însĕ şi ómenii. Antestătătorii bisericei, precum Escelenţia Sa prin desele pastorale ne îndémnă la învĕţătură, ómenii cu durere pentru naţiune tot către preoţime se adreséză, o pretinde însuşi poporul, îndreptându-se către părintele seu cu rugări, ca sĕ-i dee sfaturi şi poveţe.

Sunt însĕ mulţi ómeni, cari nu voiesc acésta, ci ar oprí pe preotul, sĕ nu vorbéscă, sĕ nu înveţe poporul, ba mulţi poporeni rĕi nu numai nu ascultă, ci se opun şi defaimă sfaturile şi învĕţăturile preotului.

Aceste nu au sĕ vĕ descurageze, fraţilor, adevĕrul suntem datori a'l descoperí cu ori-ce preţ. Christos înaintea lui Pilat, care l'a judecat la mórţe, a rĕspuns fără frică: „Eu pentru acésta m'am născut, ca sĕ vorbesc adevĕrul“. Mucenicul Stefan nu s'a temut de mórte a mărturisí pe Christos în faţa soborului jidovesc, ear' Pavel recomanda lui Tit zicênd: „ţine-te de cuvêntul cel credincios al învĕţăturei, că puternic sĕ fie, şi a îndemna cu învĕţătura cea sănĕtósă, şi pe cei ce grăiesc în potrivă a 'i certa. Că sunt mulţi nesupuşi, grăitori în deşert şi amăgitori, cărora trebue a le astupa gura, cari resvràtesc tóte casele învĕţând cele ce nu se cuvine, pentru câştigul lor cel urît“.

Predicarea a întemeiat biserica, predicarea a lăţit biserica creştină, şi a întărit'o şi susţinut'o până acum. Datori suntem noi tot cu cuvêntul şi cu învĕţătura a o apăra în tótă întregitatea ei. Lăsând noi poporul în voia întêmplării în aceste timpuri de emulare păcătósă, s'ar perde, şi atunci ne-am perde şi noi, şi astfeliu nu numai că ne-am face vinovaţi lumii, ci am trage asupra nóstră pedepsele cele mai cumplite ceresci. Dumnezeu zice prin profetul Exechil: „Fiul omului, stejer te-am dat casei lui Israil, vei asculta deci cuvêntul din gura mea, şi vei înştiinţa din partea mea.

Când voiu zice celuí fără de lege: cu mórte vei muri; iară tu nui vei vesti, nici vei grăí celui nelegiuit, ca sĕ se întórcă de la căile sale, şi sĕ fie viu, şi va murí întru fărădelegile sale, sângele lui îl voiu cere din mâna ta“ (Iezech. III. 17. 18; 33 v. 8). Şi: O, păstorii lui Israil! au pascu-se pe sine păstorii? Au nu pe oi pasc păstorii? Iată laptele mâncaţi, şi cu lâna vĕ îmbrăcaţi şi ce este gras junghiaţi, iară oile nu le pasceţi, pe cea slabă nu o întăriţi, pe cea bolnavă nu o vindecaţi, pe cea rătăcită nu o înturnaţi, pe cea perdută nu o căutaţi. Iată eu asupra păstorilor, şi voiu cere oile mele din mânile lor, şi voiu oprí pe ei, ca sĕ nu pască oile mele, nici pe sine nu se vor mai paşce păstorii“. (Iezech. 34 v. 3. 10). Ear' la Ieremia zice: „Amar păstorilor celor ce perd şi risipesc oile păşunei mele“.

De asemenea şi mântuitoriul Christos zice: „Vení-va Domnul slugei aceleia în ziua în carea nu aşteptă şi în óra în carea nu ştie, şi-l va despica în douĕ, şi partea lui cu făţarnicii o va pune, (Matei cap 24 v. 50.)

Deci, fraţilor, sĕ ne unim toţi cu frăţietate, cu iubire creştinéscă, sĕ ne îndreptăm unul pe altul cu duhul blândeţelor, cel tare sĕ ajute pe cel slab, cu cuvêntul, cu fapta, şi întăriţi în credinţa strămoşéscă, spre mai mari daruri sĕ ne învrednicim.

Sĕ ne facem vrednici de chemarea nóstră, trăind în dragoste, întru răbdare, în bunătate, întru facere de bine, în credinţă şi blândeţă. Sĕ ne facem vrednici de numirile evangelice: „lumina lumii şi sarea pămêntului“.

Vremile grele sunt, duşmanii bisericii sunt mulţi. Nu avem alte arme de-cât cuvêntul lui Dumnezeu, faptele bune şi esemplele bune. Sĕ învĕţăm singuri, sĕ ne învĕţăm unii pe alţii şi toţi sĕ învĕţăm poporul.

Sĕ nu căutăm rĕsplata acestei lumi; vedem din esperienţe, că nu aflăm nici vom afla rĕsplată luméscă. Scriptura încă ne arată: care este rĕsplată lumii, când zice: „Ocările celor ce te ocărăsc au căḑut asupra mea“. Vi am arĕtat care a fost rĕsplata Domnului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos; care a apostolilor, şi ştiţi şi rĕsplata mucenicilor.

Auḑiţi ce zice Mântuitoriul: „Nu este slugă mai mare de-cât Domnul sĕu; de m'au gonit pe mine, şi pe voi vĕ vor goní, — bucuraţi-vĕ însĕ, că sufletele vóstre se vor scrie în ceriuri!“

Aşteptaţi rĕsplata de la părintele nostru cel din ceriuri, care sĕ vĕ învrednicéscă de cuvintele sale mângăitóre: Bine, slugă bună şi credinciósă, preste puţine ai fost credincios, peste multe te voiu pune, întrĕ întru bucuria Domnului tĕu“.

Iară mie, ca unui mai mic întrĕ voi, fraţilor, concedeţi-mi, ca cu cuvintele apostolului Pavel sĕ rog pe Dumnezeul răbdării şi al mângăierii, sĕ vĕ deie vouĕ una sĕ gândiţi întru voi singuri, întru Christos Iisus, ca toţi dimpreună cu o gură sĕ măriţi pe Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Christos, căruia se cuvine mărirea, onórea şi închinăciunea acum şi în toţi vecii. Amin!

Diug, 17/30 Decembre 1901.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Biserica ortodoxă română, revistă periodică eclésiastică a sfântului sinod al bisericei autocefale ortodoxe române“, — Nr. 8 şi 9 (pe Novembre şi Decembre 1901), primiţi acum la redacţie, au următoriul sumariu: *Nr. 8*: Documente privitóre la istoria bisericei române; Insemnătatea simbolului pentru practica botezului în cei dintâiu secoli ai creştinismului; Andreiu Şaguna; Autoritatea bisericei în materie de credinţă; Predică la întrarea în biserică a Sfintei Fecióre Maria; Folósele vieţii religióse pentru om în societate; Bossuet; O mică escursiune asupra numĕrului cărţilor canonice ale Testamentului-vechiu (se continuă şi în Nrul 9). *Nr. 9*: Betleemul, Bibliografia grécă; Istoricul cercetărilor asupra simbolului apostolic. Creştinismul şi folósele aduse de el omenimei; Câteva notiţe asupra architecturei creştine, şi alte scurte notiţe şi comunicări de interes bisericesc.

„Bis. ort. română“ apare în *Bucuresci* (tipografia cărţilor bisericesci) în fascicoli lunari şi costă 10 lei pe an (pentru străinătate se computĕ şi porto-postal).

*

Candela, fóie bisericéscă-literară, redactată cu concursul mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei, de Dr. Emilian *Voiutschi* şi Alex. *Manastyrski,* — Nr. 1 (pe Ianuariu 1902, anul XXI) a apărut cu următoriul sumariu: Viéţa partriarchilor (studin relativ la istoria biblică a Testamentului vechiu) de *Dr. Tarnavski*; Profetul Obadia (tradus şi esplicat după textul masoretic), de *Dr. Isopescul*; 24 pagine text rutean, apoi ştiri şi comunicări de interes bisericesc.

„Candela“ apare în *Cernăuţi* în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an (editor profesorul Dr. Teodor Tarnavski, Cernăuţi, strada Cherescul Nr. 4.)

Posta redacţiunei.

Sabin. Cum vezi am prelucrat'o, — pentrucă altcum era prea lungă.

Asistentului din Caşiva. Dacă aveţi dureri, comunicaţi-le superiorităţii *nóstre* bisericesci, ear' nu *Blajului*, care nu e competent sĕ vi-le esamineze şi vindece. Intrucât purul adevĕr ni l-ai comunicat, fără a esagera sau a adauge ceva ce nu s'a întêmplat, — putem sĕ vĕ spunem, că nu e frumos lucrul sĕvîrşit de fraţii gr.-cat. de acolo. Cu tóte acestea, daţi-le pace, şi căutaţi sĕ vĕ ridicaţi biserica cât mai curênd. Puneţi umĕr la umĕr şi se va puté.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * *

✦ ✦ ✦

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

✦ ✦ ✦

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59.

[1] 2—

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziarul „Telegraful Român“ anul 1900

şi publicaţi de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Dr. Elie Cristea

Proverbe
* * * maxime
asemĕnări *
* * * idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria. — Costă 1 cor. 50 fil.

„Corvineana“, institut de credit şi economii în Hunedóra.

Convocare.

Domnii acţionari ai *institutului de credit şi economii „Corvineana“, societate pe acţii* se învită în vêrtutea §-lui 19 din statute la

a VI-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în **Hunedóra la 2 Martie st. n. 1902** în localul institutului şi nu la 23 Februarie st. n. cum din greşală s'a publicat în Nrii 5 şi 6 ai „Telegrafului Român“ apăruţi în 12/25 şi 15/28 Ianuarie st. n. a. c.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcţiunei despre starea întreprinderei preste tot şi despre resultatul anului al VI-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutoriului direcţiunei şi comitetului de supraveghiere.
4. Decisiunea asupra împărţirii profitului curat, realisat în al VI-lea an de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunei şi ai comitetului de supraveghere pe anul de gestiune 1902.
6. Alegerea directorului şi cassariului pe un period de 3 ani, conform §-lui 30 din statute.
7. Alegerea alor doi membri în direcţiune, anume: în locul membrului sortat *Simeon Chirca* şi întregirea unui loc rĕmas vacant de la adunarea generală trecută.
8. Alegerea preşedintelui adunării generale pe un period de 3 ani conform §-lui 23 din statute.
9. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-lui 28 din statute.
10. Esmiterea alor doi acţionari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acţionari, cari voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotenţiaţi sunt rugaţi a-şi depune în înţelesul §-lui 20 din statute, la cassa institutului, acţiile eventual documentele de plenipotenţă, cel mult până în 1 Martie st. n. 1902.

Hunedóra, Ianuarie, 1902.

[10] 1—2 **Direcţiunea.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	.5	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.28	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5. 9	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12 16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba Iulia**		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.		3.43	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2. -	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6 01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merezifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 **Sibiiu, Sâmbătă 19 Ianuariu (1 Februariu n.) 1902** *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din parlament.

Sibiiu, 31 Ianuarie n.

In dieta ţêrii Marţi s'a început discuţia asupra budgetului statului pe anul curent. Şi când se discută budgetul în parlamentul unei ţeri constituţionale, se discută întrégа situaţie politică şi economică a ţerii, se discută capacitatea şi activitatea guvernului însărcinat cu ocârmuirea statului.

De aceea, în trecut, discuţiile asupra budgetului erau fórte vehemente în parlamentul ungar. De un şir de ani sunt însĕ fórte sarbede, lipsite de ori-ce farmec şi interesare. Se vede, că cei-ce vorbesc la obiect îşi fac numai datorinţa, nimic mai mult.

Şi ce ar şi puté face mai mult? Că budgetul devine din an în an tot mai îngreunătoriu pentru cetăţeni o vĕd toţi, — şi în parte o şí simţesc toţi, — dar' nu cutéză nimeni sĕ-şi ridice glasul şi sĕ protesteze, pentru-că li-se pune imediat pumnul patriotic în gură şi li-se spune, că *trebue* sĕ se întêmple aşa, pentru-că aşa cere consolidarea naţională, întărirea elementului naţional, unificarea statului naţional magiar.

Şi când aude aşa ceva un Magiar (fie chiar şi de curênd botezat, sau încă nebotezat), nu póte de cât sĕ voteze tot ce i-se cere, pentru-că şi de altcum nu din a sa pungă se plătesce, ci din nefericire din punga celor-ce l'au trimis, ca în parlament sĕ le apere interesele.

De data acésta se pare însĕ că se va face o mică abatere de la trecutul apropiat. Discuţia asupra budgetului promite a deveni de nou vehementă. Nu dóră pentru-că fiiul tătâne-so, *Kossuth Ferencz*, a ţinut în ziua primă sĕ *„sdrobéscă“* politica guvernului pusă pe basele învoelii de la 1867, şi sĕ reclame cu energie *matematică* independenţa ţerii, în tótă privinţa; şi nici pentru-că oratorul principal al partidului poporal, *Buzáth Ferencz*, a crezut de bine sĕ declare în faţa parlamentului, că partidul seu nu are nici în clin nici în mânecă cu naţionalităţile nemagiare din ţéră, şi că *protestează* chiar în contra presupunerii că poporalii ar avé legături politice cu ele, — fireşte, acuma, după ce cu ajutorul naţionalistilor slovaci au întrat întăriţi în parlament, — ci pentru aceea, pentru-că cu ocasiunea discutării deslănţuite asupra budgetului se va discuta pe larg şí *chestia naţională* în dieta magiară.

Inceputul s'a făcut în şedinţa de Mercuri, când deputatul sas *Lindner* a riscat nişte declaraţiuni cari au scos din cumpăt pe compatrioţii noştri.

Deputatul Sibiiului, profesorul *Gustav Lindner* a rostit o vorbire destul de *naţionalistă*, dovadă întreruperile cele multe de cari a fost învrednicit din partea patrioţilor, pururea la pază. ca ţeara sĕ nu ajungă în primejdie.

A fost vifor mare Mercuri în dietă.

Nu erau obicinuiţi patrioţii noştri sĕ audă în parlament astfel de ton şi astfel de adevĕruri, pentru-că de multă vreme, de când nu mai sunt deputaţi români în dietă, nu li-s'a spus Magiarilor adevĕrul pe care l-a spus de astă-dată *Lindner*, anume, că naţionalităţile nu vor puté tolera *supremaţia magiară*.

Dar' şi-a aprins pae 'n cap cu declaraţia acésta deputatul *Lindner*, pe care deputatul *Pichler* Győző îl trimitea mereu în Posen sĕ înveţe politică, ear' alţii il trimiteau — cu întregul seu neam, — acolo de unde au venit Saşii.

N'are a face! Patrioţi de calibrul lui Pichler pot sĕ strige cât le place că sĕ iasă Saşii din ţéră şi sĕ iase toţi aceia cari nemagiari fiind nu vreau sĕ se facă Unguri, — pentru-că noi tot nu vom pleca de la vatra nóstră, dar' nici Unguri nu ne vom face.

Deputatul *Lindner*, cu cei de un principiu cu el, vor continua deci sĕ-şi apere punctul lor de vedere, corect şi naţional, *Fichler* şi cei de o pănură cu el vor continua sĕ facă sgomot şi sĕ insulte, — amĕsurat educaţiunei primite, — şi lumea totuşi nu se va oprí în loc, ci-şi va face cursul ei, ear' lucrurile vor eşí acolo unde trebue sĕ iasă: unde le duce principiul — *dreptăţii*.

Un lucru însĕ nu-l înţelegem. Intréga dietă magiară s'a revoltat când deputatul *Lindner* a cerut, ca legea de naţionalităţi sĕ fie esecutată, aceeaşi dietă, care acum de curênd a declarat că nu vrea sĕ modifice sau sĕ casseze legea!

Cum se potrivesce lucrul acesta? Póte-că oratorii cari vor urma la rênd dintrĕ patrioţi ni-'l vor esplica, pentru că într'adevĕr are lipsă de esplicare.

Din România.

Centenariul lui Heliade-Rădulescu.

In 13 Ianuarie v. s'au împlinit o sută de ani de la naşterea marelui patriot român *Ioan Heliade-Rădulescu*, părintele literaturei române. Din acest incident Academia română din Bucuresci a ţinut Duminecă la orele 2 p. m. o şedinţă festivă, consacrată memoriei acestui mare bărbat al României.

La şedinţă au luat parte un numĕr însemnat de academiciani, mai multe dame din lumea elegantă bucureşténă şi alţi ascultători.

Şedinţa a fost presidată de domnul *P. S. Aurelian*, ministru de interne al României.

După deschiderea şedinţei, dl *Iacob Negrutzi* oferă Academiei nişte manuscripte ale lui *Heliade-Rădulescu*, cuprinḑênd o corespondenţă a lui *Const. Negrutzi*, tatăl donatorului, avută cu *Heliade-Rădulescu* şi publicată la anul 1858 în „Curierul de ambe secse“. Se primesce cu aplause.

Urmeză vorbirea academicianului *Hajdĕu*, despre viéţa lui *Heliade-Rădulescu*. Bĕtrânul şi învĕţatul *Hajdĕu* spune în vorbirea sa, că *Heliade-Rădulescu* a făcut începutul culturei române, culturei naţionale, şi că el a făcut prima gramatică românéscă, în unire cu fraţii *Golesci* şi *Văcăresci*. Nu este deci esact că începutul culturei s'ar fi făcut în Muntenia venind din Transilvania; ci din contra, în Muntenia era cel mai puternic curent de românism şi de cultură naţională. Conferenţiariul aduce elogii memoriei lui Heliade-Rădulescu, care a purtat luptă grea pentru purificarea limbei românesci de slavisme, şi a făcut şi politică, ear' în literatură a format rădăcina de la care au pornit numĕrósele vlăstare ivite în urma lui.

Domnul *Hajdĕu* şi-a încheiat vorbirea dăruind Academiei o cupă, din care a beut moşul seu la botezul tatălui seu, acesta la botezul conferenţiariului, ear' *Heliade-Rădulescu* la botezul fiicei d-lui *Hajdĕu*, a preacurênd decedatei şi mult regretatei *Iulia Hajdĕu*.

La orele 3 şedinţa a fost ridicată.

*

Presentarea budgetului. In şedinţa de Luni a camerei române domnul *D. A. Sturdza*, ministru interimal la finanţe, a depus pe birou budgetul general al statului, pe anul 1902—1903.

Venitele sunt preliminate în suma de 218,500.000 de franci, ear' cheltuelile în suma de 215,975.492 de franci. Domnul ministru de finanţe a făcut în esposeul seu o întroducere, arătând care a fost şi este situaţia finanţelor ţerei românesci de zece ani încóce. Arată, că după opt ani de escedente budgetare România a avut doi ani de deficite, cari au covêrşit în sumă escedentele celor opt ani anteriori.

Sarcina partidului liberal este sĕ îndrepteze finanţele ţerei.

Programul practic al guvernului liberal a fost de 20 milióne economii. Ficsarea veniturilor ţerei la 218 milióne. Menţinerea echilibrului budgetar în limitele cifrei de mai sus, pe mai mulţi ani. Aceste puncte au fost puse în esecutare la primul budget (cel în curs), ba chiar economiile au fost împinse până la 25 milióne (aplause).

A avut mult de luptat guvernul actual contra relei voinţe a unora şi altora, şi mai ales contra uneltirilor oposiţiei, care căuta sĕ aţîţe spiritele celor atinşi întru câtva de economiile făcute.

Espune apoi că din încassările de până acum ale budgetului în curs, reese că acesta merge în spre sporiu, ear' nu înspre deficit, şi va da vr'o 4 şi jumĕtate milióne escedent.

Situaţia generală atat în ţară cât şi în străinătate a finanţelor statului român s'a îmbunătăţit în mod simţitoriu, în cât se póte spera pentru viitoriu şi la mai mult.

— „Pentru viitoriu trebue sĕ asigurăm cele de până aci obţinute şi sĕ ameliorăm continuu finanţele, — a zis dl *Sturdza* —. Sĕ nu

---

FOIŞÓRĂ

In vagon.

Ajunsesem la gară tocmai când era aprópe sĕ plece trenul; mĕ urcaiu în vagon; uşa se închise repeḑită, pe când fluerul maşinei şuierà ascuţit...

Plecasem.

Lucru ciudat, compartimentul nostru nu era întesat; n'am avut nevoe sĕ mĕ ostenesc aşa de mult, ca sĕ-mi găsesc loc.

Eram al şaselea pachet viu în vagon.

Intr'un colţ era un oficer, în altul un domn. In faţa mea o femee de vre-o treizeci de ani, îmbrăcată curat de-şí fórte modest; lângă ea, cea mai frumósă fată ce am vĕḑut vro-dată.

Avea un pĕr blond, sburlit pe sub o pălărie mare de pae; avea gura aşa mică, că abia 'mi aduc aminte că avea. Urechile îi erau mici şi subţiri; nasul îşi bătea joc de neschimbatele regule ale frumşeţei antice.

Din când în când se uita pe uşa din spre maşină şi atunci ochiul ei părea că se perde în spaţiurile infinite ce se desfăşurau în faţa ei.

Şi trenul mergea în gónă mare; plecase ceva cam târziu şi mecanicul se silea sĕ câştige timpul perdut.

*

Ne duceam mai iute de cât vêntul; par'că eram tîrîţi într'o gónă ameţitóre.

Când trenul mergea mai tare, vecina mea simţea nu ştiu ce mândrie intimă. Curênd se oprì trenul.

— Cinci minute! Bufet! strigă un conductor.

Fetiţa se repeḑì la ferésträ şi se uità.

— Nu-l vĕd! nu-l vĕd! zise ea femeei ce şedea lângă ea.

Apoi, de odată faţa ei se luminà; ochii, cu reflecte de aur. se luminară de o bucurie nespusă, şi buzele-i se repeḑiră pe două mâni întinse de afară şi cari se puseră pe marginea ferestrei.

— Ah! tată! uite tata! exclamă fata cu bucuria exuberantă şi naivă a celor şase ani ai sĕi.

Căci póte că ea nu vĕḑuse şase primăveri.

Cu privirea ei, în acelaşi timp duiósă şi adêncă, contempla, admira pe stăpânul mânilor mari şi păróse; acesta părea fericit şi recunoscĕtor că e iubit de copila acésta.

Şi cel care venise era mecanicul; venise sĕ dee bună ziua fetei şi nevestei sale, cari şedeau una lângă alta, în faţa mea. Omul era scurt şi gros, plin de pulbere şi de funingine, cu hainele înegrite de fumul de la maşină, ca uniforma soldatului înegrită de fumul bătăliei. El avea în acelaşi timp aerul bun şi hotărît, şi se uita cu o înduioşare amestecată cu un fel de respect la fetiţa blondă şi trandafirie care era făcută de el şi părea superióra lui.

— Mergem iute! zise femeea.

— Trebue sĕ câştig timpul perdut, respunse bărbatul... Ţi-a fost frică, Jeano?

— Nu, zise copila, pentru-că tu ne duci.

Şi plecând, el le zise:

— La revedere, copii!

— La revedere, tată!

*

Incet încet trenul 'şi-a luat iuţéla ameţitóre. Eu m'am pus pe gândit.

O femee, fórte de spirit, a spus odată despre un om, care se credea şi el de spirit: „N'are idei multe; dar' când are una, nu o lasă; ómenii sĕraci de spirit sunt ca cei sĕraci de parale: ţin la puţinii bani pe cari 'i au“! Sigur că sunt unul din acesti sĕraci de spirit, căci mĕ ţin de ideile mele cu o energie, sau de voiţi, cu o încăpăţînare póte cam próstă. Şi întrĕ altele am şi cultul copiilor.

Deci m'am apucat sĕ examinez copila cu curiositate. Căci, la vêrsta ei, copiii nu ştiu sĕ se prefacă destul de bine, ca sĕ nu putem face deosebire întrĕ falsul şi adevĕratul ce le agită creerul. Şi fetiţa acésta era drăgălaşă la privit: veselă, chefósă, riḑênd la tóte nimicurile, privind curiósă pe ferésträ, purtându-se sever cu păpuşa, — vorbia făcênd gălăgie.

Se simţia examinată, spionată de mine şi — cochetă mare — desfăşura tóte seducţiile celor şase ani, când de odată domnul din celalalt colţ strigă;

— Mergem repede de tot!... Nu se póte sĕ nu deraliăm.

— Oh! N'aveţi témă! zise copila devenită seriósă, *tata* conduce trenul!

Oficerul cetia; se uità pe ferésträ, apoi continua fără sĕ facă vr'o reflecţie.

Celalalt călĕtor rĕspunse:

— Adevĕrat, e curată nebunie... Da, dómnă, bărbatul d-vóstră e ori nebun.... ori beat!

— Oh! domnule, bărbatul meu nu se îmbată nici-odată! L'aţi vĕḑut bine adinéuri. E adevĕrat că trenul merge ca vêntul, nu pricep...

Oficerul închisese cartea şi se lungise pe canapea.

ne depărtăm de principiile ce ne-au condus până ací, ci sĕ le menţinem şi sĕ le desvoltăm. Trebue sĕ menţinem cifra veniturilor tot la 218 milióne ca şi în budgetul de astăzi. Cu reducerile trebue sĕ mai continuăm, ca sĕ putem avé escedente şí mai mari. Aşa s'au şi făcut reduceri la diferite ministere, de douĕ milióne opt sute de mii (aplause).“

Din Deva.

Conferenţă preoţéscă.

— 26 Ianuarie n.

In 8/21 Ianuarie s'a ţinut conterenţa preoţéscă a tractului *Deva*, despre care vin a face următoriul raport:

Precis la 10 óre domnul protopresbiter tractual *George Romanul* prin o cuvêntare potrivită şi démnă de objectul pus la ordinea zilei, conform convocatoriului din 23 Nov. 1901 Nr. 708/901, deschide conferenţa şi face cunoscut, că la ordinea zilei este Pastorala Excelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului nostru Domn Archiepiscop şi Metropolit din 20 Octobre 1901 Nr. 10146 Pres. Domnul protopesbiter atrage atenţiunea preoţimei asupra cuprinsului aceleia şi în deosebi asupra simptómelor triste, observate de preademnul nostru Archipăstor la poporul nostru credincios, apoi sfătuesce pe preoţi în mod cu adevĕrat evangelic şi apostolesc a'şi espune negenaţi vederile lor proprii şi'i învită pe basa esperienţei făcute în decursul păstorirei a da espresiune viuă părerilor lor individuale referitóre la motivele decadinţei religióse-morale, cum şi la aflarea mijlócelor necesare pentru sanarea morbului, de care este atacat mai întreg organismul poporului nostru. Recomandă a purcede la desbaterea afacerei objectiv şi a privi înalta pastorală de un bun augur pentru promovarea binelui obştesc al poporului nostru, pentru care Inaltpreasfinţia Sa desvóltă de la primirea ocârmuirei bisericei zel şi activitate în adevĕr titanică.

Inmediat după acésta, conferinţa constituindu-se 'şi alege notariu pe preotul *Nicolae Trónca*; ear' membri de încredere se aclamă George *Popoviciu* şi George *Guga*, cari vor avé a verifica procesul verbal al acestei conferenţe.

3. După acésta se dă cetire în plenul conferenţei pastoralei Escelenţiei Sale, carea a fost ascultată cu plăcere şi cu tótă reverinţa recerută; ear' după finirea cetirei, presidiul, resumând încă odată cele espuse în vorbirea de deschidere, respective indigitând direcţiunea de desbatere, învită membri conferenţei, rênd pe rênd a se însinua la cuvênt, eventual, dacă óre-care ar fi pregătit, a păşí cu un elaborat, care ar puté serví de substrat al desbaterilor, sĕ se insinue şí sĕ-i dee cetire.

In urma acesteia membrul conferinţei *George Guga* descopere conferinţei, a fi elaborat o disertaţie acomodată împrejurărilor şi basată pe principiile cuprinse în înalta pastorală; ear' membrul *Nicolae Şinca*, luând cuvêntul, propune, ca înainte de a începe pertractarea meritorică, sĕ se trimită Excelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului nostru Domn Archiepiscop pe cale telegrafică o adresă de aderinţă.

Acéstă propunere s'a primit unanim întrĕ aplause generale şi esclamări de „Sĕ trăiască“, şi cu redactarea acesteia s'a însărcinat însuşi propunĕtoriul, care compunênd'o, la însărcinarea presidiului inmediat a espedat'o Inalt Preasfiinţiei Sale.

Urméză cetirea elaboratului anunţat, care a fost compus altmintrenea în termini destul de precişi şi lucrat cu mare diliginţă, cuprinzênd citate din s. scriptură referitóre la chemarea preotului.

Din cuprinsul aceluia ca resultat final a isvorit tractarea unui singur object şi adecă: deobligămêntul fie-cărui preot cu consciinţă şi consciu de chemarea sa, *de a ţiné cuvêntări în tóte duminecile şi sĕrbătorile*, în scop de a întări şi ridica la poporul nostru simţul religios şi moral.

După cetirea elaboratului, luat spre sciinţă, presidiul desfăşură în termini binepricepuţi, că din disertaţia rostită s'au auzit multe lucruri frumóse, arangiate bine, însĕ disertantul pe lângă idealul espus ar fi trebuit sĕ fi păşit pe scenă cu lucruri mai reale, şi sĕ ne fi arătat motivele decadinţei religióse şi morale, şi după aceea tacsativ sĕ fi fost pusă conferinţa în posesiunea mijlócelor pentru delăturarea viţiurilor şi promovarea simţului religios şi moral cu respect la împrejurările în cari trăesce poporul nostru în genere şi în special poporul din acest tract.

Lipsind deci înşirarea motivelor demoralîsătóre şi mijlócele de îndreptare, rógă conferinţa, ca pe basa studiărei înaltei pastorale, distribuite preoţimei destul de timpuriu, sĕ le caute şi pe acelea şi sĕ le comunice adunărei de astăzi.

Luând cuvêntul tinĕrul preot *Alimpiu Oprea*, într'un discurs ţinut la înţeles opinéză, că mijlocul principal pentru propagarea simţului religios şi moral este *susţinerea şcólelor nóstre confesionale*, cari trebue provĕzute cu învĕţători bine cualificaţi, ale căror salarii de altmintrelea modeste sĕ nu figureze numai pe hârtie, ci sĕ fie regulat plătite, căci numai în şcóle confesionale vom puté cresce din generaţia cea tinĕră un popor căruia cu succes satisfăcător aşteptărilor vom puté propovedui cuvêntul binefăcĕtor evangelic, ca la timpul sĕu acela sĕ aducă ródele aşteptate, prin a căror hrană vom oţĕli şi înainta religiositatea şi moralitatea în poporul nostru; opinéză mai încolo, că preotul şi numai preotul sĕ catechiseze în şcólele nóstre, şi că el în calitate de director şcolar amĕsurat normelor nóstre bisericesci-şcolare sĕ pórte o controlă severă şi dréptă faţă de învĕţător, sĕ iee des partè la prelegeri şi sĕ nu figureze numai cu numele ca director; apoi preotul sĕ conducă la tóte ocasiunile posibile tinerimea adultă. Pentru-ca sĕ se atragă poporul a cerceta biserica, se recere, ca preotul sĕ fie onest şi ca atare, dacă n'are în comună relaţiuni confidenţiale cu poporenii, sĕ se nisuéscă a întra în astfel de relaţiuni, făcêndu-se naş, cumătru etc.; opinéză în fine, ca poporul în cât numai se póte sĕ fie ferit de influinţe străine, de cari cu greu ne vom puté emanicipa deodată.

Pe lângă mijlócele susatinse în decursul desbaterilor a eşit la ivélă ca mijloc pentru întărirea religiosităţii, întrunirea tinerimei şcolare şi adulte în tóte duminecile şi sĕrbătorile în şcólă, cu care ocasiune sĕ se esplice cuprinsul evangeliei şi alte afaceri de folos comun. S'a mai relevat, că în scopul susatins e de neapărată trebuinţă înfiinţarea de coruri bisericesci, în fruntea cărora sĕ stee preotul şi învĕţătoriul.

Participând cu opiniunile binevoitóre mai toţi preoţii cu privire la aflarea causelor decadinţei morale şi a mijlócelor de îndreptări, preşedintele, spre a se puté susţinea şcólele confesionale e de firma părere, că până când nu'şi va creşte fiecare comună bisericéscă din sînul ei învĕţători, până atunci nu putem avé învĕţători stabili. Pentru câştigarea astorfel de învĕţători preoţii sunt datori a stărui într'acolo, ca părinţii cari au copii talentaţi, sĕ-i deie la şcólă în oraşe şi la timpul sĕu sĕ-i pregătéscă pentru cariera învĕţătoréscă.

Finindu-se şi încheindu-se desbaterea, presidiul, resumând diferitele opiniuni, enunţă şi enumĕră mai întâiu causele decadinţei morale şi apoi mijlócele pentru întărirea religiosităţii în următórele:

I. Causele decadinţei.

1. Spiritul timpului, care în împrejurările de faţă împinge poporul la lucs în îmbrăcăminte şi necumpĕt în mâncare şi beutură. Rĕul s'ar puté delătura, dacă preotul la tótă ocasiunea 'l combate şi dacă învaţă poporul a fi cruţător şi a desvolta mai tare industria de casă.

2. Nerespectarea duminecelor şi sĕrbătorilor şi necercetarea bisericei de către creştini. Acest rĕu se póte stêrpí, dacă preotul cu căsenii sei cercetéză regulat biserica şi dacă în dumineci şi sĕrbători se ţine şi vecernia; apoi prin intervenţia politică, pentru-ca cârcimele în decursul serviciului divin sĕ fie închise.

3. Concubinatele. Aceste se pot stêrpi prin cuvêntări dese şi desfiinţarea lor pe cale politică.

4. Indiferentismul poporului către biserică şi şcólă. Spre delăturarea lui sunt a se înfiinţa fonduri, la cari preotul sĕ fie cel dintâiu contribuent, şi reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericei, în fruntea cărora sĕ stee preotesele.

5. Lipsa de lumină şi cultură. Acestea se pot câştiga numai în şcólă.

II. Mijlócele pentru întărirea simţului religios şi moral.

1. Susţinerea şcólelor confesionale. 2. Catechisarea regulată şi cu tinerimea adultă 3. Infiinţarea de coruri bisericesci, biblioteci poporale şi reuniuni de tineri. 4. Reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericei. 5. Ridicarea cuvêntului lui Dumnezeu la tóte ocasiunile. 6. Infiinţarea de reuniuni de temperanţă. 7. Prelegeri poporale pentru luminarea poporului.

Conferenţa s'a finit la $1^1/_2$ ore p. m.

Cu acéstă ocasiune constat cu plăcere, că la acéstă adunare s'au presentat 24 preoţi participând ca benevol şí harnicul preot *Constantin Dăncilă*, din Mănerău, tractul Hunedórei; absenţi au fost 7. Toţi preoţii s'au presentat în reveréndă.

După conferinţă au fost învitaţi: la prânz la ospitala masă a Domnului protopresbiter o parte însemnată dintrĕ preoţi.

A toastat şeful tractului în sănĕtatea Excelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului nostru Archiepiscop, apoi s'a toastat în sănĕtatea demnului protopresbiter tractual şi în sănătatea soţiei sale etc.

Deie bunul Dumnezeu, ca conferinţele preoţesci sĕ aducă róde pentru cultivarea simţului religios şi moral la poporul nostru. De dorit ar fi însĕ, ca despre conferenţele preoţeşti sĕ se publice rapórte în „*Telg. Rom.*“ din *tóte* protopresbiteratele, pentru-ca sĕ ne cunóscem şi controlăm reciproc părerile, — ceea ce s'ar puté face mai sigur astfel, dacă în fie-care tract ar fi designat unul *în mod obligatoriu* pentru facerea raportului. Propun deci ca în viitoriu aşa se facem.

Un preot tinĕr.

Revistă esternă

Intervenţie de pace în rĕsboiul Burilor (?). In şedinţa de Marţi a dietei engleze ministrul *Balfour* rĕspunḑênd unei întrebări a declarat că guvernului nu i-a sosit ofert de pace din partea nimĕnui care sĕ fie plenipotenţiat a vorbi în numele Burilor. Sâmbăta trecută însĕ *a sosit de la guvernul olandez un comunicat*, care acum e în deliberare. A promis, că îndată ce va fi posibil, guvernul va comunica dietei copia comunicatului şi a rĕspunsului dat la el.

In aceeaşi şedinţă ministrul *Chamberlain* a declarat, că pe oficerii buri de pe câmpul de rĕsboiu nimic nu-i împedecă a face lui *Kitchener* oferte de pace. Lui Kitchener i-s'au dat îndrumări, ca imediat sĕ comunice guvernului eventualele oferte.

Tot în şedinţa de Marţi guvernul a presentat dietei un project de lege pentru votarea unui credit suplementar de cinci milióne fonţi sterlingi, în scopul acoperirii plusului de spese ale rĕsboiului.

*

Neutralitatea ţerilor scandinave. In dieta imperială svedică deputatul *Hedin* a făcut propunerea de cuprinsul, ca neutralitatea ţerilor scandinave sĕ fie decretată permanentă, după modelul neutralităţii Belgiei şi Elveţiei. In acéstă neutralitate ar fi sĕ fie susceputā şi Danemarca. Conform propunerii, guvernul va avé sĕ notifice tuturor puterilor pe lângă cari Svedia şi Norvegia au representanţi diplomatici, că ţerile scandinave sunt aplecate sĕ-şi susţină permanent neutralitatea observată de mult deja.

*

Impĕratul Vilhelm — în Petersburg. Ziariul „Graşdanin“ din Petersburg publică următoriul comunicat, de mare sensaţie: Despre călĕtoria presidentului republicei francese, la care se contéză din anumite părţi, nu se aude încă nimic. Cu atât mai mult se vorbesce, că în a doua jumĕtate a lunii Iulie va sosí la Petersburg împĕratul *Vilhelm*, sĕ asiste la manevrele de mare ale escadrei de artilerie.

Acéstă ştire e cu atât mai de creḑut, cu cât tótă lumea ştie că prinţul *Mescerskij*, redactorul lui „Graşdanin“, e omul încreḑut al ţarului şi chiar şi despre „Graşdanin“ se zice că ar fi organul ţarului.

*

Misiune sêrbéscă la Petersburg. Se raportéză din Belgrad, că regele *Alexandru* va trimite în curênd la Petersburg pe Nicola *Pasici* cu specială misiune pentru ţarul, — sigur spre a contrabalansa acţiunea pretendentului de tron Petru *Karageorgievici*, care se află deja în Petersburg. Paşici, fostul conducĕtor al radicalilor din Sêrbia, se află în mare graţie la curtea ruséscă; acum petrece la rudeniile sale în Triest, unde regele a trimis pe secretariul sĕu Petronievici, pentru a-'l îndupleca sĕ priméscă asupra-şi misiunea.

De la sate.

Iubileul unui preot harnic.

Certege, 26 Ianuarie n.

In ziua arĕtărei Domnului (Botezul) am fost în biserica greco-orientală română din *Certege*, unde după finirea serviciului divin vĕḑuiu un cinstit bĕtrân de vre-o 80 ani, păşind în mijlocul bisericei şi adresându-se către poporul adunat în numĕr mare, în cât abea încăpea în casa D-lui, şi către păstoriul seu, cu lacrămi în ochi, cam cu următórele cuvinte:

Părinţii nostri şi noi câţiva bĕtrâni, cari mai trăim, de la perderea bisericei şi a păstoriului prin unire, am luptat 62 ani, ca sĕ ajungem sĕ avem păstoriu din sinul nostru, şi mulţi au rĕposat din fiii bisericei acesteia cu durerea, că acésta n'au putut'o ajunge. Azi sunt 25 ani de când pentru prima-dată a servit la acest st. altariu păstoriu din sinul nostru, adecă păstoriul nostru adevĕrat *Costantin Cothişel*, pe care 'l aşteptam cu bucurie după atâtea lupte şi neajunsuri, de-şí eram puţini, 75 familii, şi biserica lipsită de tóte, şi fără şcólă; tutuşi avênd iubire atât păstoriul cât şi noi către acésta casă, azi din stăruinţa păstoriului nostru şi purtarea sa démnă, numĕrăm 175 familii şi biserica e înzestrată cu tóte cele necesare, cari

---

— Vĕ povăţuesc sĕ faceţi ca mine, zise el, după ce a cerut voe cu cel mai mare sânge rece sĕ aprinḑă o ţigară, de şedeţi pe scaun, o sĕ vĕ rupeţi piciórele. Aduceţi-vĕ aminte de accidentul de la Versailles.

Adevĕrat că mergeam cu o iuţélă spăimântătóre; ce avea de gând mecanicul?

— 'Mi-e frică! începù sĕ urle călĕtoriul, alb de spaimă.

Atunci oficerul mĕ luà la o parte.

— Iată numele şi adresa mea, zise el încet; de veţi scăpa, juraţi-mi, că de mĕ prăpădesc, ori de voiu fi rănit de mórte, că aveţi sĕ daţi aceste depeşi generalului, al cărui nume îl veţi şti, când veţi rupe plicul.

Am jurat.

— Bine, zise oficerul; mulţămesc.

Femeia îşi luase copila în braţe, o acoperea cu lacrămi şi mângăeri; dar' copila liniştită şi zimbitóre, zicea:

— Nu mi-e frică; tata conduce trenul. Şi dor' numai ea în tot compartimentul, numai ea în tot trenul avea încredere. In celelalte vagóne se auḑeau ţipete de spaimă şi de desperare. Cu tóte că nu o lăsa mama ei, copila se ducea sĕ se uite pe feréstră şi striga:

— Sĕ nu vĕ fie frică; *tata* conduce trenul!

Cu tóte acestea trenul încet, încet îşi domolia iuţéla; iată-l cu mersul regulamentar, apoi cu mersul încet de tot şi în sfêrşit se oprí pe loc.

Am ajuns la o staţie.

Mecanicul a venit la feréstră.

— Am mers fórte repede; dar' cu orice preţ trebue sĕ ajungem la Reims înaintea Prusienilor, chiar de ne-am rupe gâtul în drum.

Şi cu lacrămi în ochi se uita la copila sa.

— Mi-s'a spus, a adăogat el, *că ducem depeşi fórte importante.*

— Dă-mi mâna; eşti un viteaz! strigă oficerul ridicându-se; depeşile sunt la mine.

— Atunci la drum! rĕspunde mecanicul.

Şi cu dragoste şi părere de rĕu se uită la copila lui, ca şi cum şi-ar fi luat rĕmas bun de la ea.

Dar' Jeanei nu'i era frică.

De altcum acuma nimĕnui din compartiment nu'i mai era frică. Ştiam că ne punem viéţa în pericol *pentru patrie!* Atâta ne era destul.

Trenul a plecat eară nebunesce.

Aceste se petreceau în Septembre 1870, pe linia de Est.

împreună cu averea ei se urcă la 20 mii coróne; şi avem o şcólă pompósă, care numai cinste ne face. Nu pot deci, ca în acésta zi însěmnată pentru noi şi păstoriul nostru, care azi numěră 25 ani de când servesce acestui sf. altariu, sě nu-i zic în numele nostru al tuturor sě trăiéscă la mulţi ani, ca sě pótă conduce biserica şi mai departe spre mărirea lui D-zeu şi binele nostru. La acésta poporul a erupt în strigăte de „sě trăéscă la mulţi ani“.

La acésta preotul *Constantin Cothişel* suprins şi impresionat mulţămesce în cuvinte plăcute, zicênd că numai datorinţa impusă ca preot şi-a îndeplinit'o, şi asigură, că cât va puté serví acestui sf. altariu îşi va împlini cu plăcere datorinţa, însě aştéptă, ca şi poporul sě 'şi iubéscă legea şi biserica şi sě urmeze părinţilor şi moşilor, cari s'au luptat pe tóte căile şi cu tóte neajunsurile pentru biserica lor, şi ori-ce a venit asupra lor totdéuna au alergat la casa lui D-zeu, unde s'au mângăiat sufletesce. Eşind preotul din biserică poporul din nou i-a făcut ovaţiuni, arětându-şi iubirea şi mulţămirea sa.

Eată cum ştie poporul sě 'şi preţuiéscă păstoriul adevěrat şi sě arate alipirea şi iubirea sa, care lucru m'a impresionat şi m'a bucurat în adêncul sufletului.

Un călětoriu.

NOUTĂŢI

Treisprezece ani. . . . . Eri, 30 Ianuariu st. n., s'au împlinit treisprezece ani de la tragica mórte a archiducelui *Rudolf*, căruia sórtea 'i destinase sě pórte gloriósa corónă a Habsburgilor. Deşertăciunile lumesci au děrimat însě calculii sorţii şi moştenitorul tronului Austriei şi al Ungariei în 30 Ianuariu 1889 şi-a încheiat cariera vieţii pământesci prin tragedia de la Mayerling (lângă Viena). — De atunci multe s'au schimbat! Dciósa-i mamă, care în întréga ei viéţă l-a jelit, a căḑut victimă mânei ucigaşă a anarchismului; soţie-sa Stefania acum e contesă Lonyai; fiică-sa e soţie a unui prinţ de a doua mână. . . . . . Numai înţeleptul şi bunul seu tată, *M. Sa Francisc Iosif I*, a rěmas neclintit la postul datorinţei, în butul numěróselor cercări ale sorţii, Dumnezeu sě ni-l ţină încă mulţi ani, ear' rěposatului clironom sě-i facă parte de odihnă şi fericire vecinică.

*

Legalisarea documentelor pentru învěţători. Prin o ordinaţiune dată acum de curênd ministrul de culte şi instrucţiune publică a dispus, ca legalisarea documentelor de lipsă învěţătorilor are sě se facă din partea inspectorilor reg. de şcóle *gratis.*

*

Cum învaţă un fecior de împěrăt? Prinţul *Iosto Iamanits*, fiul împěratului Japoniei şi-a pus de gând sě se facă ministru de lucrări publice. Pentru a puté însě ocupa acest post pe basă de cualificaţiune, nu numai pe basă că e fecior de împěrat, a plecat în străinătate, sě studieze. Şi s'a dus chiar în America, în ţéra muncei serióse şi intensive. Acolo şi-a început studiile întrând ca *simplu lucrătoriu* într'o fabrică de maşinărìi în Pensilvania. Un an de zile va sta acolo, ca sě înveţe meserìa mechanicei, şi în acest timp va participa şì la cursurile de séră ale lucrătorilor! După un an va începe apoi studiile technice, putênd a se re'ntórce acasă numai după-ce 'şi va fi căştigat diploma de ingineriu. Pănă atunci n'are sě ţină sémă că e fecior de impěrat, şi pentru-ca acésta sě-i succédă mai uşor, a rupt total cu modul sěu de traiu de pănă acum, încuartirându-se la o familie de lucrătoriu, sěracă, şi luând chiar şi viptul aşa cum viptuesc lucrătorii.

*

Congresul bisericei sêrbe. „Pester Lloyd“ dă ştire că patriarchul *Brancovici* zilele trecute a cerut de la guvern sě convóce congresul bisericei sêrbe. Ministrul-president *Széll* i-a rěspuns, că bucuros va face M. Sale propunere pentru convocarea congresului, presupunênd că sunt basate prospecte, că lucrările congresului vor fi cu mai bun resultat, de cât cele ale congresului din 1897.

*

Intru mărirea lui Dumnezeu evlavioşii creştini *Simion Presăcan* şi soţie-sa *Ilina Costinaş* din *Mogoş-Mămăligani* (tractul Lupşei), la îndemnul parochului Vasilie David au dăruit bisericei nóstre de acolo întrégă averea lor nemişcătóre, pe lângă condiţia, ca până vor fi în viéţă sě li-se lase usufructul ei. Averea valoréză peste 5000 coróne.

*

Regele Alexandru şi regina Vilhelmina. Din Beldrad se scrie, că regina Olandei a trimis regelui Sêrbiei ordul benemerenti civil, în gradul de mare cruce. — De! Ambii sunt tineri, şi ambii netericiţi în căsătorie.

*

Cine 'nţělege?! In numěrul dto 15 Ianuariu st. v. „*Drapelul*“ raportând despre a şésa convenire socială din Lugoj scrie următórele: Dl Bredicearu, maestru la harmoniu, a interpretat cu atâta fineţe şi pricepere punctele din program, încât aplausele publicului nu s'au aşeḑat *păn-ce nu a cântat încă o piesă* (o composiţie proprie) *pe harmoniu acompaniându-se singur la pian*“. — Inţělegeţi, mě rog? *A cântat o piesă pe harmoniu şi tot el s'a acompaniat la pian.* Noi, ăstia nemusicali, zěu că nu înţelegem: cum se póte una ca asta.

*

Minciuni statistice. „Magyar Nemzet“ ocupându-se de resultatul ultimei numěrări a poporaţiunii scóte în relief „faptul îmbucurătoriu“, că poporaţia magiară în Ungaria proprie, deci dincóci de Drava, a ajuns la 51.4%(!!) din întrégă poporaţiunea ţerii. Mai constatând că poporaţia ţerii s'a sporit cu mult peste 19 milióne, zice că „cea mai mare parte a sporiului revine în favorul magiarimei“. — Astea sunt minciuni statistice, pentru-că cele 51·4%, şi partea cea mare a sporiului ce „revine în favorul magiarimei“, e numai pe hârtie.

*

Dar pentru biserică. Tiněrul funcţionar comercial *Nicolae Trónca* fiiul preotului nostru, a construit, ca autodidact, pe spesele Domniei Sale un policandru tare frumos, în valóre de 30 coróne, şi l'a dăruit pe séma sântei nóstre biserici. Dumnezeu sě-i scrie acest dar în cartea drepţilor şi sě-l învrednicéscă de tot binele ce şi'l doresce. *Bârcea mică* la 14 Ianuariu 1902. In numele bisericei: Kis Petru epitrop cassar, Kara Sigmond membru în comitet.

*

Rugare. Nu de mult s'a înfiinţat prin sucursul tiněrului *Gavriil Oprişa* în comuna Biscaria un cor bisericesc, şi pentru-ca tinerilor, feciorilor şi fetelor, angajaţi la acela sě li se procure mai multă atracţiune, avem trebuinţă de a ne aprovisiona cu piese corale. Spre scopul acesta apelez la domnii conducětori de coruri, cum şi la compunětorii de piese corale, sě binevoéscă a ne oferí, dacă nu gratuit, cel puţin cu un preţ mai moderat piese compuse pe note pentru cor. La cas când am obţiné acest favor, rog pe onoraţii domni sě binevoéscă a se adresa subscrisului p. u, Piski, comuna, Biscaria (Dédács). Biscaria, 15 Ianuariu 1902. *Nicolau Şinca*, paroch gr. ort.

*

Prima femeie profesor-assistent. Corpul profesorilor de modicină de la universitatea din Budapesta a angajat pe *dşóra Dr Lea Loránd* asistentă la catedra pentru bólele de copìi. Dşóra Lorand e prima femeie în Ungaria, admisă la post de prof.-asistent.

*

Rěspânditorii civilisaţiunii! In 24 Ianuariu n. s'au făcut în *Săcele* alegerile de funcţionari comunali, cu care ocasiune — din causa volniciei protopretorului şi parte şì din causa lipsei de solidaritate deplină întrě Românii — acestia abia au isbutit cu trei posturi: jude mic şi doi juraţi. Nici acésta neînsemnată isbândă nu a fost însě pe placul Ciangăilor aduşi de vênturi, şi pentru a-şi rěsbuna au recurs la mijlócele betyareşti de pe pustele Ungariei. Vr'o cincisprezece Ciangăi au atacat séra pe întunerec pe vr'o câţiva alegětori români cari mergeau spre casă, şi i-au luat la góană cu bolovani. Pe doi fruntaşi bětrâni (Neagoie Popea şi St. Stoia) i-au ajuns şi i-au bătut cu prăjine pănă i-au lăsat aprópe morţi. Bieţii mosnegi au fost găsiţi scăldaţi în sînge, fără simţiri. — Aşa „rěspândesc civilisaţiunea“ printrě Români poroditele ciangăesci.

*

Douězeci şi opt milióne pe chiríí de case. Un bogătan din Mosceva, cu numele *Solodovnikov*, rěposat nu de mult, a lăsat după el o avere de 30 milióne de ruble (1 rublă = 3 cor. 80 fileri). Din acésta *zece milióne* de ruble (28 milióne de coróne) a testat oraşului, cu condiţia, ca sě clădiască în Mosceva case, în cari famílii onorabile, dar' sěrace, sě capete eftin cuartire cinstite.

*

Teatru în Cubleşul-român. Ni-se scrie, că în 19 Ianuariu st. v. (Botezul Domnului) învěţătoriul George *Lazar* din *Cubleşul-român* (tractul Unguraşului) a arangiat în favorul înfiinţării unei biblioteci şcolare o petrecere împreunată cu producţiune teatrală, cercetată de fórte numěroşi poporeni. Venitul curat 16 coróne, care — considerând că petrecerea s'a dat aşa zicênd în familie, numai pentru poporenii de acolo, — ca început este destul de mulţămitoriu.

*

Doi Români degeraţi. Viforul de zăpală din zilele trecute a luat jertfă două vieţi omenesci. Anume se scrie din Berghin, că în 16 Ianuariu doi Români din Gârbova (comitatul Alba-inferióră) mergênd séra târḑiu spre casă, pe ninsóre, cel mai bětrân dintrě ei s'a obosit aşa de tare, că n'a mai putut merge de loc. Celelalt s'a re'ntors în sat sě iee o trăsură pe séma bětrânului, dar' când a sosit cu trăsura la el, l'a aflat aprópe mort; căciula de pe cap îi căḑuse şi capul îi era acoperit de zăpadă. L'a pus în trăsură şi a mânat înapoi în sat, dar' pe cale bětrânul a murit. — A doua jertfă e un tiněr Român, din Henig, pe care un pěcurariu în 19 Ianuariu la aflat mort în hotarul satului. In şerpariul nenorocitului erau 200 coróne, banii de călětorie pentru plănuita emigrare în America.

*

Teatru în Şura-mare. Tinerimea română din *Şura-mare* împreună cu corpul învěţătoresc invită la *producţiunea teatrală* împreunată cu cântări şi declamări, care se va ţiné poimâne (*20 Ianuarie st. v.*) în edificiul şcólei din Şura-mare, cu următoriul program: „O şeḑětóre la ţară“, de N. Iosif. „Rugămintea din urmă“, de G. Coşbuc. „Sai române“, de Cerne. „De la sat“, de Macoviştean. „Ţărăncuţa“, cântare. „Şì sătul şí fudul“, de T. Speranţă. După producţiune urméză dans. Se va juca şì „Căluşeriul“. Inceputul la 7 ore. Intrarea: locul I. 80 bani, locul II. 60 bani (de persónă). Venitul e destinat pentru sporirea bibliotecei şcolare.

*

Producţiune teatrală în Paloş. Tinerimea română gr.-or. din *Paloş* invită la *producţiunea teatrală-declamatorică*, ce se va ţiné Duminecă (*20 Ianuariu st. v.)* în edificiul nou al şcólei române din Paloş. Inceputul la 7 ore. Preţul de întrare: 1 corónă, (loc I), 60 fileri (loc II) şi 40 fileri (loc III). Venitul e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare. Ofertele şi suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Ştiri měrunte. Vineri (17 Febr. st. n.) *congregaţia comitatului Sibiiu* va ţiné şedinţă generală estraordinară. La ordinea zilei vor fi 93 objecte. — Subjudele regesc Dr. Alexandru *Popp* de la judecětoria cercuală din Dicio-Sâmartin e numit viceprocuror la procuratura reg. din Dej. — Economul I. Magyar şi soţie-sa, din Boldva (comitatul Borsod), au fost aflaţi în hotarul comunei ucişi şi mutilaţi oribil. Se crede că au fost ucişi şi jefuiţi de niştê ţigani vagabunḑi. Nenorociţii fuseseră la têrg şi i-a ajuns năpasta când mergeau spre casă. — Conform recensemêntului din anul trecut oraşul *Londra* (cel mai mare oraş din Europa) are 4.536.541 locuitori, dintrě cari 135.377 sunt străini.

ECONOMIE.

Banca austro-ungară.

Adunarea generală a băncii austro-ungare e convocată pe 3 Februarie la Viena. De odată cu convocarea adunării generale s'ă făcut şi publicarea *bilanţului* acestui mare institut de bani, pe anul de gestiune 1901.

Din acest bilanţ, întregit cu diferite rapórte, estragem următórele date:

In decursul anului trecut banca a prefăcut 6 agenturi în *filiale*, şi anume, 3 în Austria, 3 în Ungaria (Murěş-Oşorheiu, Nitra şi Panciova). In afară de cele două institute centrale din Viena şi Budapesta, — banca a funcţionat în anul trecut prin 44 filiale şi 56 agenturi în Austria, apoi prin 32 filiale şi 70 agenturi în Ungaria. Peste tot banca a avut la finea anului 206 esposituri.

Operaţiunile financiare ale băncii în decursul anului trecut dau suma de 6,542.411,000 de coróne, va sě zică o sumă cu 449 milióne mai mare de cât cea din anul premergětoriu. La tóte casele băncii, s'a primit în decursul anului trecut suma de 31,417.585.382 coróne, şi s'a plătit suma de 31,823.337.063 coróne. Prin urmare, revirementul cassei face 63,240.922,445 coróne; adecă faţă de anul premergătoriu e cu 8.817 milióne de coróne mai mare.

Banca posede în aur, depusă în cassele centrale, suma de 1,448.070,188 coróne.

Dividendele pentru anul trecut sunt proiectate în 68 coróne 60 bani de acţie.

Funcţionari a avut banca austro-ungară la finea anului 888, — inclusive aspiranţii, — dintrě cari 423 sunt aplicaţi la centrala din Viena, 89 la centrala din Budapesta, ear' 376 la filiale. Banca are peste tot 356 servitori, 371 lucrători şi 149 lucrătóre.

Contribuiri la „Casa naţională“.

In scopul *rěscumpěrării felicitărilor de Anul-nou* au mai contribuit pentru „Casa naţională“ ulterior şi următorii dd.:

1. Liviu Iancu, Viság	Cor.	1·—
2. Sabina Opra „	„	1·—
3. Baltazar Muntean adv. Oraviţa	„	2·—
4. Ilie Trăilă, advocat „	„	4·—
5. Teodor Ciortea, Cojocna . .	„	1·—
6. Dr. L. Gyurkó, advocat Jibou	„	5·—
7. Teofil Dragomir, proprietariu Lupóia	„	2·—
8. Daniil Napoian, Batiz-Vasvári	„	2·—
9. Petru Călciunariu, adv. Orşova	„	4·—
10. Romul Pop, preot Gârbova .	„	2·—
11. Beniamin Clococian, Tohanul-vechiu	„	2·—
12. G. I. Nica, comerciant Braşov	„	5·—
13. Dionisiu Făgărăşan, profesor Braşov . . . . : . . .	„	4·—
14. Petru Tisu, adv., Panciova .	„	3·—
15. Iancu Cerbu, preot, „ .	„	1·—
In total	Cor.	950·44

Sibiiu, în 28 Ianuarie 1902.

Dr. C. Diaconovich

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru clădirea bisericei din Murěş-Uióra au binevoit a dona: Ión Petrişor, paroch Alţina 2 cor.; Ión Mândrean, epitrop Ocna-Sibiiului (colectă) 13 cor. 50 fil.; Petru Şeulean, paroch Miheş (colectă) 24 coróne; Vincenţiu Orăsan 41 cor. 60 fil.: colectă de la credincioşii din Agârbiciu. Oficiul parochial gr.-or. din Mogoş-Mămăligani, (colectă) 3 cor. 4 fil.; Romul Iacob, paroch, Gurasada (colectă) 8 cor. 10 fil.; Ión Popiţa, paroch Comăna inf. (colectă) 4 cor. 20 fil.; şi Nicolae Popoviciu, paroch Josani, 2 cor. 40 fileri.

Priméscă marinimoşii donatori şí pe calea acésta căldurósele nóstre mulţămite.

De óre-ce însě credincioşii parochiei sus numite cu slabele lor puteri materiale încă nu sunt în stare a începe cu clădirea, prin acésta apelez la bunul simţ creştinesc şi românesc al On. public şi 'l rog a ne da mână de ajutor. Sě putem şí noi aduce laudă Domnului în biserică şi nu într'o casă privată, cum acésta de present se întêmplă.

Murěş-Uióra, la 24 Ianuarie st. n. 1902.

Andreiu Badiu
paroch.

Noul tarif de persóne

pe linia Vinţul-de-jos—Turnul-roşu.

Pe linia Vinţul-de-jos—Turnul-roşu la 1 Februarie n. întră în viéţă un nou tarif de persóne (cu preţuri ridicate). Linia întrégă e împărţită în trei zone ale circulaţiunei învecinate şi nouě zone ale circulaţiunei îndepărtate. Preţurile de călětorie pentru trenuri de persóne şi micste sunt compuse cum urméză:

	chilometri	zona	cl. I.	cl. II.	cl. III.
			c. f.	c. f.	c. f.
1. Circul. învecin.	1— 8	I.	0·60	0·30	0·20
	9— 14	II.	0·80	0·44	0·30
	15— 20	III.	1·—	0·60	0·40
2. Circulaţiune îndepărtată	21— 25	1.	1·50	0·90	0·60
	26— 30	2.	2·—	1·20	0·80
	31— 40	3.	3·—	1·80	1·10
	41— 55	4.	4·50	2·70	1·70
	56— 70	5.	6·—	3·60	2·20
	71— 85	6.	7·50	4·50	2·80
	86—100	7.	9·—	5·40	3·30
	101—115	8.	10·50	6·30	3·90
	114—. . .	9.	12·—	7·20	4·40

Calculat de la Sibiiu, staţiunile de pe linia acésta cad în zonele următóre:

a) circulaţiune învecinată: Turnişor, Şelimber, Mohu I; Veştem II; Tălmaciu, Cristian, Orlat III;

b) circulaţiune îndepărtată: Cacova, Sebeşul de-sus, Podul-Oltului 1; Săcel, Sělişte, Avrig, Boiţa, Turnul-roşu 2; Galeş, Staţiunea Turnul-roşu 3; Apoldul-mare, Apoldul-mic, Mercurea 4; Mercurea-Scăldătóre, Cunţa, Câlnic 5; Sas-Sebeş şi Vinţul-de-jos 6.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rěspunderea.

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află spre vêndare

Portretul

(Phototyp Lichtdruck) Escelenției Sale Inaltpreasânțitului Domn Archiep. și Metropolit

Joan Metianu

cu prețul de **2 coróne** plus porto postal recomandat 55 fileri. * * * * * *

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumětate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Édiția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate

și

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panțu

profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

Dr. Elie Cristea

Proverbe *** maxime asemĕnări * ***idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania și Ungaria. — Costă 1 cor. 50 fil.

Avis.

Spre a întimpina marea concurență, am redus de nou prețurile

Lemnelor nóstre din Sebeșul-inferior

cari negreșit sunt azi **cele mai bune** și **mai spornice** astfel că de azi înainte le vindem: Stânginul metric cu fl. 10·50 sau cor. 21·— fără dus, și
„ „ „ „ 11·— „ „ 22·— cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu 4 cor. mai eftin.

Oferte primesc: domnii comercianți **Josef Schuster** și **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piața-mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** și celelalte firme deja anunțate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 1—5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeșul-inferior.

CALENDARIUL ARCHIDIECESAN pro 1902

Prețul unui esemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

„MIELUL“, cassă de împrumut și păstrare în Poiana.

Nr. 31/1902

CONVOCARE.

Domnii acționari ai cassei de împrumut și păstrare „MIELUL“, societate pe acții în Poiana, în virtutea §. 14 din statutele societățeí se invită la

a X-a
Adunare generală ordinară

care se va ține în Poiana, la *2 Martie 1902 st. n.* la 2 óre după amédi în sala cea mare a școlei nóuě.

Obiectele puse la ordinea dilei sunt:

1. *Raportul anual al Direcțiunei.*
2. *Raportul comitetului de supraveghiare asupra computului anual, al bilanțului încheiat cu 31 Decembre 1901 și a propunerilor pentru împărțirea profitului.*
3. *Decisiune asupra bilanțului anual și fixarea dividendelor în sensul §. 45 din statute.*
4. *Votarea regulamentului intern.*
5. *Fixarea marcelor de presență.*
6. *Alegerea alor 3 membri în direcțiune.*
7. *Alegerea comitetului de supraveghiare.*
8. *Eventuale propuneri din partea direcțiunei.*

[12] 1—1

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispositiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acționari, cari sunt trecuți cu 6 luni mai înainte ca acționari în registrul acționarilor și cari înainte de deschiderea ședinței au depus pe lângă revers la cassa societății acțiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelora, pe care-i represintă împreună cu dovedile de plenipotență.

Acțiunile și eventualele documente de plenipotență sunt a se depune la cassa societățeí cel mult până la 2 Martie 1902 st. n. 1 óră p. m.

Poiana, 24 Ianuarie 1902.

Direcțiunea.

A X-a Încheiere a Conturilor

Cassei de împrumut și păstrare „Mielul“, societate pe acții în Poiana, cu 31 Decembre 1901.

ACTIVA. **CONTUL BILANȚULUI.** PASIVA.

Activa		Cor. fil.	Pasiva	Cor. fil.
Cassa în numěrar		6,243·77	Capital social	50,000·—
Credit de Cont-Curent		17,500·—	Depuneri spre fructificare	229,589·92
Cambii de bancă		69,025·38	Interese anticipate pro 1902	3,403·69
Împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți		105,185·75	Reescompt	65,298·50
Împrumuturi hipotecare		105,773·20	Fondul general de reservă	11,293·06
Reescompt		65,298·50	Fondul de zidire	2,662·64
Mobiliar	C. 678·21		Dividende neridicate	88·—
după amortisare de 10%	„ 67·82	610·39	Diverse conturi creditóre	525·96
Spese de proces anticipate		1,075·68	Profit curat	7,850·90
		370,712·67		370,712·67

DEBIT. **CONTUL PROFITULUI ȘI PERDERILOR.** CREDIT.

Debit		Cor. fil.	Credit		Cor. fil.
Interese:			Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	9,521·95		dela cambii de bancă	6,309·13	
pentru fondul general de reservă	537·76		„ împrum. pe oblig. cu cavenți	8,228·31	
pentru fondul de zidire	126·79		„ împrumuturi hipotecare	7,869·41	
la reescompt	1,554·20	11,740·70	„ credit de Cont-Curent	396·24	22,803·09
Spese:			Provisiuni		3,057·52
Spese generale	833·70				
Salarii	2,300·—				
Marce de presență	222·—				
Timbre	45·87				
Chirie	155·—	3,556·57			
Contribuțiune:					
dare directă	1,258·04				
10% dare după interesele depun.	952·31				
diverse aruncuri	434·27	2,644·62			
10% amortisare din mobiliar		67·82			
Profit curat		7,850·90			
		25,860·61			25,860·61

Poiana, la 31 Decembre 1901.

Ilie Dobrota m. p., director executiv.
Ioan Prodan m. p., cassariu.
Ilie Georgescu m. p., contabil.

Membrii direcțiunii:

Nicolae Dobrota m. p., președintele direcțiunii.
Ioan Vlad m. p.
Nicolae Pâța m. p.
Ioan Bosdog m. p.
Dumitru Șufană m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă și în oonsonanță cu registrele societății.

Poiana, la 24 Ianuarie 1902.

George Ghișe m. p.
Ilie Oprean m. p.
Ioan N. Oprean m. p.
Ioan Vlad fiu m. p.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Marţi 22 Ianuariu (4 Februariu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din parlament.

Sibiiu, 3 Februariu n.

A vorbit şi un deputat român în dieta ţerii, şi cu vorbirea sa *„simpatică şi înţeléptă“*, — cum o numesce guvernamentalul *Magyar Nemzet* — a secerat furtună de aplause în parlament, laude şi elogii în presa patriotică, şi un suris binevoitoriu şi încurajatoriu de pe buzele ministrului-president.

A fost deci un succes desêvêrşit, cu care dl *Iosif Pap,* deputatul din *Chior,* — pentru-că despre el e vorba — póte sĕ fie mulţămit.

A vorbit Vineri, în discuţia generală deschisă asupra budgetului, dar' n'a atins cu nimica budgetul, ci a vorbit în *chestia naţională*. Şi aplausele încassate în dietă, şi laudele ce i-le aduce presa magiară ne spun, — fără a-i mai cetí şi esamina vorbirea, — că a vorbit în spirit patriotic, póte chiar prea patriotic. De ací urmarea, că Românii nu vor fi mulţămiţi cu acest prim debut parlamentar al dlui *Pap*, care, bine zice o gazetă magiară, va provoca *valuri* în afară de parlament, în cercuri românesci, valuri de nemulţămire.

Nu suntem atât de aspri faţă de dl deputat *Pap*, ca sĕ 'l condamnăm pentru-că acésta primă vorbire a sa nu a putut sĕ întrunéscă şi aplacidarea Românilor, ci numai a Magiarilor; pentru-că ştim cât de nesănătósă e atmosfera în dieta ţerii şi cum numai un cuvênt neplăcut patrioţilor nostri e în stare sĕ dee naştere unei furtuni care cu greu se mai póte potolí. Se póte deci, că dl *Pap* din adins a vorbit aşa cum a vorbit, pentru-ca sĕ-şi câştige întâiu încrederea colegilor, faţă de cari cu procsima ocasiune va puté sĕ fie apoi ceva mai comunicativ.

Pentru-că aceea nu presupunem, nu putem presupune, că dl *Pap* sĕ nu ştie, că Românii afară de datorinţele ce le au faţă de stat, şi pe cari şi-le-au împlinit totdeuna cu sfinţenie, au şi drepturi, cari astăzi nu li-se respectéză, prin urmare au şi gravamine, cari trebue sĕ fie aduse la cunoscinţa guvernului şi a parlamentului, pentru a se puté lua mĕsurile de îndreptare. Şi cine sĕ le aducă la cunoscinţă publică, dacă nu un deputat român, care în scopul acela a fost trimis în parlament, ca sĕ facă servicii causei române prin espunerea durerilor şi nĕcazurilor de cari sufere poporul român din patria acésta?

Dl deputat *Pap* de data acésta n'a vorbit însĕ nimica despre tóte acestea, ci a vorbit despre *pasivitatea Românilor*, pe care o condamnă cu tótă tăria cuvêntului (cu noi împreună), şi despre *dacoromânism*, o fantomă, despre care pĕcat a fost a sĕ vorbi atât de mult cât a vorbit dl deputat, pentru-că dacoromânismul nu e decât invenţia unor creeri bolnăvicioşi magiari, şi nu e decât închipuirea şi temerea celor îngreunaţi cu pĕcate, că pĕcatele lor vor puté sĕ fie odată rĕsbunate!

Nu înţelegem deci, cum de un om cu judecată sănĕtósă se angajază sĕ combată un rĕu care nu esistă, pe când alte rele, destul de bine simţite, nu numai că nu le combate, ci le apără chiar, cum a facut dl deputat *Pap* cu — *magiarisarea*, făcênd imputare Românilor că nu 'şi trimit copiii la şcólele de stat, ca sĕ înveţe unguresce, ci prefer sĕ rĕmână în întunerec şi cei din urmă, după datele statistice, în ale culturei.

De când adecă cultura se póte câştiga numai în limba unguréscă, şi numai învĕţând unguresce? Domnul deputat *Pap* trebuia sĕ ştie, că noi lege avem care obligă guvernul ţerii sĕ ridice şcóle pe séma tuturor naţionalităţilor, cu limba de propunere, nu ungurésca, ci cea vorbită de majoritatea şcolarilor, şi că guvernele din trecut n'au satisfăcut acestui obligamênt; trebuia deci sĕ stărue pe lângă actualul guvern, ca cel puţin în viitoriu sĕ se satisfacă acestei disposiţiuni legale, precum şi altora, rĕmase până acum nerespectate.

Dar' cum am spus, avem speranţă că cu altă ocasiune deputatul cercului electoral *Şomcuta-mare* se va estinde şi asupra *gravamenelor* poporului român din acésta ţéră, şi-'l va lăsa în pace cu admonierea, de a se lipí de aşezemintele statului, pentru-că datorinţa acésta şi-o cunósce poporul român, şi nu s'a făcut nici-odată vinovat de nerespectarea ei.

Problema vieţii.

De **Dr. Alesandru Mocsonyi**.

In ampla sferă de mituri, cu cari anticitatea a împresurat una din cele mai distinse figuri de eroi ai sei, nici unul dóră nu este atât de ingenios ca şi mitul despre Hercule la rĕspântie. Este acésta o alegorie de profundă semnificaţiune a acelui stadiu de desvoltare în viéţa nóstră sufletéscă, când junele de caracter serios, aflându-se pe trépta de a devení bărbat, începe a simţí trebuinţa de principii clare şi firme şi astfel de-odată se vede pus în faţa problemei vieţii spre a se puté determina asupra direcţiunei, ce are s'o urmeze. Căci bărbatul de caracter şi cu conştiinţa de sine, care nu se lasă a fi purtat de impresiuni şi de impulsuri momentane schimbăcióse, de disposiţiuni trecĕtóre şi de capricii ca şi copíii, „sine luce sine cruce“ prin viéţă, asemenea unei năí fără cârmă, aruncate de valuri, ci are sĕ-şi reguleze după principii întréga sa activitate, astfel de bărbat mai înainte de tóte trebue sĕ vină cu sine în curat asupra problemei vieţii, deóre-ce corectitatea, sau necorectitatea principiilor practice ale vieţii depinde în ultima instanţă pe deplin de la corectitatea, sau necorectitatea concepţiunii teoretice, ce ni-am format'o preste tot despre chemarea vieţii omului.

Astfel în figura mitică a eroului simbolisat vedem pe nobilul şi seriosul june în momentul când el se află în faţa celei mai importante probleme practice: în faţa problemei vieţii. Lupta sufletéscă, ce el o susţine victorios, indică în mod ingenios dificultăţile cuprinse în problemă, ear' cele două zine, ce 'l ispitesc pe june, personifică cele două direcţiuni ale vieţii: direcţiunea morală-ideală şi direcţiunea eudemonistică-utilitară, cari atât în viéţă, cât şí în ştiinţă până în ziua de astăzi se luptă una în contra celeilalte.

Fie-care din aceste două direcţiuni se baséză pe o altă idee fundamentală: una pe ideea moralităţii, ceealaltă pe ideea fericirii, şi în clara pricepere a diferenţei generice şi a independinţei relative a acestor două specii de bunuri ale vieţii: a bunului etic şi a bunului eudemonistic se cuprinde simburele, ear' în justa apreciare a diferinţei lor în valóre se cuprinde corecta deslegare a problemei.

Diferinţa generică a acestor două specii de bunuri este atât de adênc înrădăcinată în natura relaţiunilor vieţii omenesci, în cât ea de tot spontan, aşa zicênd deja cu primele începuturi ale culturei se obtrude conştiinţei naturale a popórelor. Conştiinţa naturală cu mult înaintea periodului în care reflecsiunea ştiinţifică începe a se deştepta, statoresce o diferinţă de valóre întrĕ bunul etic: virtutea şi bunul eudemonistic: plăcerea; întrĕ o viéţă morală, dar' nefericită şi întrĕ o viéţă fericită, dar' nemorală, despre ce tocmai mitul nostru atât de profund şi poetic nĕ dă o probă atât de frumósă şi elocintă. Căci precum se ştie, fiul lui Iupiter şi al Alcmenei, soţiei regelui Thebei, în epoca mitică s'a considerat de eroul cel mai valoros, cel mai curagios şi cel mai brav, ce s'a vĕdut vre-odată, dar' totodată şí ca cel mai nefericit dintrĕ toţi, pentru multele nĕcazuri ce jalusa Iuno a trimis asupra lui de la nascere până la finitul vieţii lui. Sĕ fie conceptul idealelor moralităţii omenesci, precum şí al celor ale fericirii omenesci, după caracterul şi gradul de cultură al popórelor, ori cât de variat şi fluctuant, priceperea cum-că moralitatea şi fericirea sunt două lucruri deosebite, cari după împrejurări acuşi coincid, acuşi se desfac, acuşi se condiţionéză, acuşi se eschid, acéstă pricepere rĕmâne pururea vie în conştiinţa naturală a tuturor popórelor, prin tóte timpurile, pe tóte treptele culturii.

Nu tocmai astfel este acésta însĕ în ştiinţă, în diferitele ei teorii filosofice despre problema vieţii.

Nici Aristoteles, cel mai mare cugetător, ce 'l cunóscem atât în privinţa profundimii, precum şi a vastităţii spiritului, care afară de mai multe altele a întemeiat şí cele mai importante două ştiinţi biosofice: Etica şi Politica, şi care mai bine de cât, ori-cine altul înainte, sau după el, a cuprins în fond problema vieţii, — nici acest cugetător, de-şí ideea moralităţii şi ideea fericirii forméză cele două puncte cardinale ale întregii sale concepţiuni de viéţă şi de-şí el tot atât de viu este pĕtruns de diferinţa lor în valóre ca şí însuşi geniul poporului helen — nici el n'a ţinut în aceeaşi mĕsură cont de diferinţa generică a acestor idei, în cât sĕ separeze bunul etic de către bunul eudemonistic ca două separate, toto genere diverse specii de bunuri ale vieţii, şi sĕ le recunóscă relativa lor independenţă, ba mai mult, caracteristica fundamentală a contemplaţiunei filosofice aristoteliane despre viéţă consista tocmai în contopirea frumósă şi armonică a acestor două specii de bunuri ale vieţii — căci, precum se ştie, pentru Aristoteles fericirea basată pe moralitate constitue adevĕrata destinaţiune a vieţii.

Dar' dacă deja acéstă teorie, în fond corectă, nu póte satisface în mĕsură deplină tuturor relaţiunilor practice ale vieţii, precum resultă ele tocmai în urmarea diferinţei generice şi independenţei relative a ideilor de sub întrebare, cu atât mai puţin pot sĕ împlinéscă acésta acele două direcţiuni diametral opuse, dar' deopotrivă unilaterale, în cari s'a desbinat ştiinţa după ce şi-a atins culmea în filosofia aristoteliană şi cari direcţiuni, cunoscute sub numirea de Epicuresim şi de Stoicism, fac simţite efectele dăunóse ale unilateralităţii lor până în zilele nóstre.

Ambele aceste contemplaţiuni ale vieţii consună în aceea, că ambele négă simplu diferinţa generică întrĕ moralitate şi fericire — o diferinţă ce zace în natura lucrului şi este pururea susţinută prin conştiinţa naturală — şi identifică din principiu, de-şí în mod diametral opus, aceste două idei.

Fie-care dintrĕ aceste doue şcóle recunósce din principiu numai un singur bun, însĕ pe când una găsesce acest unic bun în moralitate, ceealaltă îl găsesce în fericire.

Pe când după doctrina stoică fericirea şi virtutea coincid în mod absolut, aşa că afară de virtute nu esistă nici un bun şi nici un rĕu, după părerea lui Epicur unicul bun absolut este plăcerea, unicul rĕu absolut este durerea. Dacă pentru Stoa plăcerea şi durerea şi tóte altele, din cari pot acelea sĕ provină, scad până la completa desvalorare, pentru Epicur din contră virtutea în sine nu e de cât o pură ilusiune şi numai virtutea calculată la plăcere are o valóre condiţionată. Astfel vedem cum Stoa identifica fericirea cu moralitatea, ear' Epicureismul moralitatea cu fericirea.

In acéstă forţată identificare a moralităţii cu fericirea zace cea mai marcantă trăsătură de caracter a întregii direcţiuni eudemonistice-utilitare de la Epicur până la Spinoza şi Bencham şi de la acestia până la I. St. Mill, modernul întemeiător al Utilitarismului. Dar' tot în acéstă unilateralitate zace şí clamantul neadevĕr şi completa netemeinicie a acestei teorii, care nu ştie a se avênta până la o concepţiune adevĕrat morală a vieţii şi care nepricepênd de loc esenţa şi valórea intrisecă a moralului, prin neadmisibila devalvare a părţii celei mai bune în om íl devalvéză şí pe acesta.

In direcţiunea stoică din contră concepţiunea Kantiană forméză o curiósă întorsătură.

De-şí pretinsul rigorism stoic al eticei cantiane nu este tocmai veritabil, stând precum se ştie, în dosul aparentului seu rigorism etic ascuns eudemonismul religios, şi de-şí o doctrină, care sistemul seu moral nu şi-l baséză pe spontaneitatea instinctelor şi inclinaţiunilor etice, ci pe datorinţă, esenţa moralităţii o vede în conflictul dintrĕ datorinţă şi înclinaţiune, ear' dincolo de mormênt postuléză stabilirea unei armonii întrĕ meritul moral şi fericire, de-şí o astfel de doctrină sigur nu stă la înălţimea contemplaţiunii stoice, care în tóte aceste puncte representă tocmai contrariul şi care, pe lângă tóte unilateralităţile şi esageraţiunile sale, prin necondiţionata ei apreciere a bunului etic, ce tótă valórea şi rĕsplata sa o pórtă numai în sine însuşi, documentéză un spirit etic impunĕtor de respect; cu tóte acestea Kant trece de modernul representant al anticei Stoa. Şi dacă lui cu tot dreptul i-se recunósce meritul de a fi accentuat cu tótă agerimea diferinţa generică întrĕ moralitate şi fericire, ce până atunci parte n'a fost destul de băgată în sémă, parte a fost complet ignorată, totuşi el şíací, ca şí în altele, a trecut departe preste ţîntă. Pe când Epicur şi Stoa, cum vĕḑurăm, au identificat în mod invers moralitatea şi fericirea, Kant cade din acéstă unilateralitate într'alta, când nu numai distinge întrĕ ambele, ci statoresce, cel puţin pentru acésta viéţa, întrĕ ele şí o relaţiune de incompatibilitate principială.

Àstfel vedem cum ştiinţa — după ce întemeietoriul ei n'a dat diferinţei generice a acestor douĕ idei atenţiunea altădaţă îndatinată la el — rătĕcind ea în direcţiuni unilaterale vine într'un conflict serios cu faptele şi cu conştiinţa naturală a popórelor, prin ceeace mai mult contribue la încurcarea, de cât la limpeḑirea problemei.

(Va urma.)

De la sate.

Un învĕţătoriu consciu de chemarea sa.

Chirpĕr, în 16 Ianuarie st. v.

Preaveneratul Consistoriu archidiecesan s'a îndurat prea graţios a ne trimite pe anul şcolar 1901—1902 de învĕţătoriu pe tinĕrul de bună speranţă *Iancu Dragota*, care într'adevĕr este demn de a purta numele de luminător. De la instituirea sa în comuna nóstră, întêmplată pe la finea lunei lui Septembre, 'şi-a dat tótă silinţa de a nobilita mintea fragedă a tinerimei nóstre atât şcolare cât şi june.

De-şí poporul nostru, care a fost dedat a sta în întunerec şi în amorţélă, nu toţi, dar' unii, s'au străduit din tóte puterile a zădărnici întreprinderea pe care învĕţătoriul nostru o a avut înainte, adecă de a ne delecta cu o frumósă producţiune musicală-declamatorică, partidei, acelei contrare, nu 'i-a succes, căci în preséra zilei a 14-a lunei Ianuariu, ziua mult aşteptată din partea tineretului şi a unor fruntaşi mai pricepuţi, în faţa unui imens public s'a şí sĕvêrşit, spre îndestularea tuturor celor presenţi.

Producţiunea s'a făcut în edificiul şcólei nóstre din loc, cu următoriul program:

1. „Jos la ţara românéscă“, cor mixt; a succes fórte bine.

2. „Nóptea de vară“, de G. Coşbuc; a fost predată din partea unei frumóse şi diligente fetiţe de econom fruntaş, cu numele Magdalena Bunea.

3. „Ideal“, de G. Coşbuc; predată de învĕţătoriul Iancu Dragota, care cu drept cuvênt se póte numĕra întrĕ cei mai buni declamatori.

4. „Plécă Lina la fântână“, cor mixt. a succes bine.

5. „Şéua şi ţiganul“, de T. Speranţă, predată din partea unui tinĕr cu numele Mateiu Măniş, la dorinţa publicului, şi mai ales a preotului lutheran Stefan Eckardt, care cu mare plăcere s'a presentat la acéstă producţiune, a trebuit bisată.

6. „Baba şi Moşnégul“, cor mixt; a succes minunat.

7. „Ţiganul cloşcă“, a fost predată de tinĕrul Constantin Morar, care asemenea este unul dintrĕ cei mai buni declamatori comici.

8. „Otravă femeiéscă“, comedie într'un act de N. Ţînţar. Persónele: Tiberiu, — redactor, învĕţătoriul Iancu Dragota: Lenuţa, soţia sa, Maria Stroia; Dr. Luncan, medic, Simion Băilă; Bran, — servitor, Constantin Morar. Dăm laudă cuvenită neobositului învĕţătoriu, care 'şi-a pus tóte puterile, — instruindu-i şi pe aceşti tineri atât de bine, în cât fie-care 'şi-a predat rola cum nu se putea aştepta mai bine de la nişte puteri modeste de tineri, cari până acum nici ideie n'au avut despre astfel de lucruri.

9. „Herşcu Boccegiul“, predată de învĕţătoriul Iancu Dragota, a produs mult haz; publicul nu mai avea capĕt sĕ încete cu rîsul.

10. „Ca un stol de rândunele...“ cor mixt cu solo, a fost esecutată cu multă dibăcie şi tact, îndeosebi partea unde învĕţătoriul a cântat solo; tóte dovedesc, că dsa posedă bune cunoscinţe musicale. A fost bisată. La finea producţiunii părintele din Ilimbav, Ioan Alexandru, prin o cuvêntare frumósă şi fórte instructivă laudă pe învĕţătoriu şi tineret pentru progresul arătat atât în cântări cât şi în declamări, şi îndémnă ca în viitoriu cu mai mare zel sĕ se pună pe lucru, pentru-că dacă nu va primi plată materială, va primi plată sufletéscă şi renume pentru astfel de producţiuni.

Preotul lutheran, la finea vorbirei din partea părintelui Ioan Alexandru, zice în limba română: „nó! învĕţător de aceşt'a n'au avut Chirpĕrenii, şi nici nu vor mai avé“; îi gratulează învĕţătoriului şi 'l rógă totodată, sĕ binevoiéscă a'l cerceta vre-odată.

Cu regret trebue sĕ mĕ esprim, că de-şi în comuna nóstră sunt în majoritate Saşii, nu s'au presentat la producţiune afară de Domnul preot Stefan Eckardt, boltaşul Petru Paulini şi Vocs Andreas, nici unul, de-şí au fost toţi fruntaşii învitaţi. Acésta se vede că au făcut'o numai din ură, şi adecă s'au supĕrat, că de ce într'o comună aprópe săséscă s'a făcut din partea unui singur „*dascăl valach*“ producţiune, pe când ai lor, cari sunt la numĕr 3, nu sunt în stare sĕ facă aşa ceva. Ura acésta 'şi-au dovedit'o şi prin aceea, că nu au voit sĕ ne lase în sala lor, ca sĕ facem acéstă producţiune acolo, din ce motiv, nu ştiu. Căci subscrisul, ca preot local, m'am dus la preotul Saşilor şi 'l-am rugat, sĕ facă bine sĕ ne lase în şcóla lor, căci dînşii au în şcólă o sală anume pentru producţiuni.

Preotul 'mi-a şi promis, şi a zis că'şi va aduna presbiteriumul şi apoi vor decide, şi în fine ne va avisa. Ni-a pus însĕ condiţiuni, că numai aşa ne vor lăsa, dacă nu vom decora sala, şi dacă bina o vom face departe de păreţi, ca prin înfigerea cuelor sĕ nu se strice păreţii.

La acésta subscrisul m'am învoit, şi 'i-am spus, că ce plată ne va cere imediat o voiu şi plăti. Adunându-se deci presbiteriumul, cererea nóstră a fost respinsă, căci afară de preotul şi notariul, care asemenea este Sas, dară om de înţeles, nici unul nu s'a învoit.

Se póte vedé deci din tóte acestea ce frăţietate esistă întrĕ Saşii şi Românii nostri.

Le mulţămim conlocuitorilor nostri Saşi, şi le poftim ca Tatăl ceresc sĕ le lumineze minţile, ca sĕ înţelégă şi ei porunca: „Iubeşte pe deaprópele tĕu, ca însu-ţi pe tine“.

Nu am căḑut în desperare, şi de-şí şcóla nóstră este cam mică, totuşi siliţi am fost a face producţiunea acolo. Mulţămitor a fost însĕ succesul.

Deie deci Tatăl ceresc, ca mulţi învĕţĕtori de acestia sĕ avem noi Românii, mai ales în comune de acelea unde în majoritate sunt Saşii, ca sĕ câştigăm ură din partea lor, pentru înaintarea în cultură.

Ambrosiu Marcoviciu
parocb gr.-or.

Petrecere poporală în Laz.

— 12 Ianuarie.

Ocasiunile de veselie la poporul nostru sunt fórte rari şi par a deveni din ce în ce tot mai rari, sub greutatea sarcinelor ce zilnic i-se înmulţesc.

Cei cari sunt chemaţi a fi povăţuitorii lui, au datorinţă sfântă de a-i face zile de bucurie şi serbare, zile de senină veselie. Atari zile îi rĕmân apoi în minte şi cu drag le reamintesce ani dearêndul.

Cu deosebire la sate necesitatea de conveniri sociale e fórte simţită. Ar fi de dorit, ca pretutindenea sĕ se facă câte un început modest, căci e de nedescris însufleţirea ce se nasce cu atari ocasiuni.

In séra anului nou mi-s'a dat ocasiune sĕ asist la un act de veselie, cum rar se mai póte vedé; la petrecerea poporală împreunată cu cântări şi declamări în Laz.

Unde sgomotosul rîu al Sebeşului cu repejune îşi rostogolesce abundantele sale unde cristaline, grăbind a eşí din strîmtórea dĕlurilor, se află situată mica comună Laz. N'a mai pomenit nimenea sĕ mai fi fost vre-odată aici petrecere în feliul celei de acum. Zelosul învĕţătoriu, teologul abs. *Stefan Morariu*, în conţelegere cu parochul şi fruntaşii comunei, a format în scurt timp un cor, învĕţând frumóse cântări şi declamări, cu cari a întreţinut plăcut numĕrosul public care a asistat.

In pausă s'a presentat tot dl *Morarin* cu 10 voinici în costum naţional şi au jucat cu multă desteritate „căluşeriul“, „bătuta“ şi „romanul“.

Tóte aceste frumóse prestaţiuni ale tinerimei din Laz au încredinţat poporul despre zelul şi rîvna dlui Morariu, întru desteptarea tinerimei.

După plăcutele momente oferite prin prestaţiunile tinerimei, petrecerea s'a continuat până în zori, în cea mai perfectă ordine, sub inspecţiunea vrednicului paroch *Pavel Goţa* şi a câtorva membri din comitetul parochial.

M'am depărtat impresionat de plăcute momente, confirmându-mi şi de astă-dată convingerea, că unde domnesce armonia şi buna înţelegere, se pot face multe lucruri frumóse şi conducĕtorii pe acésta cale îşi eluptă posiţiă démnă în viéţa socială a poporului.

Ni. Şa.

„Impedecarea degenerării morale.“

Sub titlul acesta s'a publicat în „*Telegraful Român*“ Nr. 7 a. c. un articol, în care autorul „*Sabin*“ îşi desvóltă părerea asupra chestiei ce a format obiect de discusiune în conferenţele preoţesci tractuale din archidiecesă, conform pastoralei bunului şi înţeleptului nostru Archipăstoriu.

Cu drept cuvênt se zice, că „bine preste bine nu strică“. Aşa şi în casul de faţă. Cu cât se va tracta tema de mai mulţi şi din mai multe puncte de vedere, cu atât va fi mai bine; căci numai în chipul acesta şi pe calea acésta se va puté afla isvorul, sau mai corect zis isvórele rĕului, precum şí mijlocul sau mijlócele de îndreptare a „degenerării morale“.

Impărtăşesc şi eu fără reservă vederile onoratului confrate „Sabin“ în ce privesce misiunea culturală a preotului ca păstor, luminător şi îndreptătorul moravurilor în mijlocul poporului nostru, precum şi îndoita datorinţă ce 'i incumbă, de a cultiva şi întări frăţietatea şi buna înţelegere întrĕ colegii împreunălucrători în via Domnului de-opotrivă ca şi în popor.

Acceptez de bune şi ducĕtóre la scop şí mijlócele ce ni-le propune, în întroducere ca şi în cele 4 puncte speciale, cu escepţiunea celor cuprinse în punct 1. pe cari eu nu le aflu corĕspunḑĕtóre. Iată pentru-ce:

După-cum nu putem slují cu folos la doi domni deodată, tot aşa stă lucrul şi cu atenţiunea, când ea ne va fi trasă în acelaşi timp spre douĕ lucruri, în diverse direcţiuni: nu ne vom alege cu nimic nici din cele cetite, nici din cele auḑite.

Sĕ nu perdem din vedere, că noi în biserică nu avem ca public ascultător ómeni geniali cu spirit ager şi memorie prodigiósă, ca pare-mi-se Iuliu Caesar, care — zice-se — putea deodată sĕ scrie, sĕ cetéscă, sĕ asculte şi sĕ dicteze; ci avem de a face cu ómeni de rînd din popor, obosiţi de muncă şi grei la cap, cari după cuvîntul Apost. Pavel trebuiesc hrăniţi cu lapte, nu cu bucate tari, grele de mistuit.

De la un astfel de public nu putem pretinde mult; ci vom fi îndestuliţi când îşi va îndrepta luarea aminte asupra rugăciunilor şi cântărilor rostite alternativ de preot şi de cântăreţi în mod variat şi astfel destul de plăcut auḑului, — dacă serviciul divin se face după tipic şi în chip sĕrbătoresc.

Nu captivéză ochii şi auḑul cutăruia vocea şi mişcările preotului şi glasul melodios al cântăreţilor: unul ca acela nu se va distrage nici cu cetitul — şi încă în taină, ca sĕ nu conturbe pe alţii; — ci va moţăí cu cartea în mână spre veselia, dacă nu chiar scandalisarea privitorilor.

Dar' şi altcum numĕrul analfabeţilor e încă destul de mare în pătura mai veche a poporului; ear' tinerimea ar trebuì sĕ fie angajată la cor.

Sĕ ne închipuim însĕ şi numai 5 ori 10% dintrĕ cei presenţi în biserică că stau cufundaţi cu capul în „Acaftist“, — ce impresiune neplăcută va face acéstă vĕdită neatenţiune asupra preotului liturgisitor în momentele când se întórce cu faţa spre popor, sau când unii se închină ori cad în genunchi, ear' cei cu cartea de rugăciune în mână stau proţap în picióre!!

Dacă imitéză şi ei în mişcare pe soţii lor, atunci nu pot fi atenţi la ceea-ce cetesc. Iată deci cercul viţios în care se învêrtesc.

Slujba religiósă se face la noi în limba şi la înţelesul poporului, nu ca la papistaşi în limba străină şi deci neînţĕlésă de cea mai mare parte dintrĕ asistenţi.

In bisericile acestra, ca şi în ale reformaţilor, cari nu acceptéză jertfa cea de taină la sf. liturghie şi astfel şi serviciul lor divin e lipsit de variaţiunea, pompa şi splendórea inherente ritului oriental — au în câtva noimă cărţilor de rugăciune în mânile credincioşilor; la noi însĕ nu.

Acaftistul, precum şi alte cărţi de rugăciune îşi au rostul lor acasă, fie în zilele de preste sĕptĕmână, fie şi Dumineca sau Sĕrbătórea, când creştinul evlavios, din cause binecuvêntate nu póte a sista cu trupul în casa lui Dzeu la rugăciunea şi jertfa obştéscă sĕvêrşită de preot pentru sine, pentru poporul present şi pentru cei-ce din cuvióse pricini nu se află de faţă.

Sĕ stărue deci preotul pe lângă credincioşii sei, ca în fie-care casă sĕ se găséscă câteva icóne sfinte, cel puţin o carte de rugăciune, apoi cruce şi tămêier.

Sĕ-'i dedee sĕ-l cheme, dacă nu s'a puté la prima zi a fie-cărei luni, barem de câteva-ori pe an la ţeştanie, când i-se dă apoi ocasiunea cea mai bună a face observaţii asupra ordinei, curăţeniei şi modului de întreţinere a căsii, consultându-se cu parochienii sei asupra multor chestiuni de folos şi interes pentru ei.

Trec acum la punctul 2) din menţionatul articol.

Esplicarea însĕmnătăţii simbolice a tuturor acţiunilor sĕvêrşite de preot în decursul serviciului divin, o ţin şi eu a fi necesară. Intreb însĕ: Câţi învĕţători vor fi în stare a îndeplini acest lucru în mod perfect şi corect? pe când chiar întrĕ preoţi se vor fi aflând încă destui de aceia, cari se mişcă şi recitéză formele prescrise, fără de ale înţelege sensul cel adevĕrat!

Acestia însĕ, luaţi de scurt, vor zice ca şi Famenul către Filip: „cum vom puté înţĕlege, dacă nime nu ne-a povăţuit“? (Fapt. Ap. c. 8, v. 31).

Pe cale privată, prin lectură, prin reflexiuni şi abstracţiuni e greu sĕ te cultivi în astfel de materie. E deci de lipsă, ca institutele nóstre teologice sĕ ie în programa lor de învĕţământ şí lucidarea acestui obiect de netăgăduită importanţă.

Chestiunea acésta merită însĕ sĕ fie tractată ca temă specială; dar' de altă pénă mai destoinică de cât a mea.

Cine alte păreri va avé, şi mai bine le va ştí preda, bune servicii va aduce causei.

Gurarîului, în 17 Ianuarie 1902.

Ioachim Muntean
preot ort. rom.

NOUTĂŢI

Episcopul Aradului — bolnav. Preasfinţia Sa episcopul *Iosif Goldiş*, avênd trebuinţă de linişte a plecat azi la *Rontău* pentru petrecere mai îndelungată. In absenţa sa agendele presidiale ale consistoriului din Arad vor fi resolvate de Preacuvioşia Sa archimandritul *Augustin Hamsea*.

*

Fundaţiune şcolară în Timişóra. Bunii creştini *Iacob Marian* şi soţie-sa *Lenca*, din *Timişóra*, au donat eparchiei gr. or. a Aradului casa lor din suburbiul josefin al Timişórei, cu scop, ca din venitele ei sĕ se susţină în acel suburbiu o şcólă gr. română şi cu timpul sĕ se deie ajutoriu şi la edificarea unei biserici gr. or. române în acel suburbiu. Până acum nu esistă acolo nici biserică nici şcólă. Valórea casei e 25—30 mii de coróne.

*

Catecheţii de la şcólele medii de stat au înaintat ministrului de culte şi instrucţiune publică un memorand în care cer sĕ fie clasaţi şi ei în rangul de salariu egal cu ceilalţi profesori.

*

Tabele statistice, făcute de Împĕratul. In o sală a palatului dietei imperiale a Germaniei sunt espuse trei tabele statistice făcute de împĕratul *Vihelm*. Tabelele arată în cifre marina de rĕsboiu a Rusiei, Japoniei şi Statelor-Unite.

*

Graţia împĕratului. Se scrie din Gratz că M. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* a graţiat pe cinci delincuenţi osândiţi la mórte, schimbându-le osânda în închisóre pe viéţă.

*

Armăsarii comitatului Sibiiu. De la comisiunea comitatensă pentru prăsirea de cai se face cunoscut, că pentru anul curent sunt plasaţi armăsari de prăsilă: la staţiunea de mânzit *Alţina* cinci armăsari (toţi cinci cu taxa de mânzit câte de 4 cor.), la *Brad* doi armăsari (taxa 4 cor.), la *Hosman* doi armăsari (taxa 6 cor.), la *Şura-mică* doi armăsari (taxa 4 cor.), la *Marpod* patru armăsari (taxa 4 cor.), la *Apoldul-superior* (Ap. mare) trei armăsari (taxa 4 cor.), la *Sibiiu* cinci armăsari (taxa: trei câte 4 cor. unul 6 cor., unul 20 coróne — armăsariul „Csatlós“ —), *Şelimbĕr* doi armăsari (taxa . . coróne), *Săsciori* doi armăsari (taxa . . . coróne), *Sebeşiul-săsesc* doi armăsari (taxa 6 coróne), *Slimnic* trei armăsari (taxa 6 cor. şi unul 2 cor), *Nocrich* trei armăsari (taxa 4 cor., unul 6 cor.), *Vurpĕr* trei armăsari (taxa 4 cor.) *Jina* trei armăsari (taxa 2 cor.) şi *Gârbova* doi armăsari (taxa 4 coróne).

*

Bal în Blaj. Mercuri (12 Februariu st n.) se va ţiné în Blaj la hotel „Univers“ bal filantropic. Inceputul la 8 ore séra. Preţul de întrare: de persónă 2 cor., de familia de 3 membri 4 coróne, de mai mulţi 5 coróne. Venitul e destinat pentru „fondul studenţilor morboşi“ de la gimnasiul din Blaj. Suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Contribuiri la „masa studenţilor“ din Brad. Pentru *„masa studenţilor“ de la gimnasiul nostru român gr.-or. din Brad* au mai întrat următórele contribuiri: Dr. George Nicula adv. în Alibunari 5 coróne; „Bocsana“ institut de economii în Bocşa-montană 10 cor.; Dumitru Lucaciu 2 coróne; A. Stanca, G. Tomuş, P. Iacob, N. Dalitiu câte 1 corónă; I. Stanca şi I. Homan, 60 fileri; N. Vanc, 50 fileri; I. Manliu, N. Socol, T. Teodor, vĕd. Voina, Petru şi S. Stanca câte 40 fil.; Const. Stanca, D. Stanca, P. Todea, F. Tóder, I. Brêndusa, N. Ghiţia, I. Furca, P. Halmagiu, P. A. câte 20 fileri; S. Moga, D. Bura, N. Monţia, Z. Stoian şi N. N. câte 10 fileri: Suma 13 cor., colectată în Petroşeni prin Seb. Stanca stud. phil. Bujecanul 50 fil. Suma totală 28 cor. 50 fil. Binevoitorii dăruitori priméscă mulţămită căldurósă. — *Brad* la 15 Ianuariu 1902. *G. Părĕu*, dir. gimnas.

*

Contra demonstraţiunilor studenţesci. Rectorul universităţii din Budapesta a afişat pe tabla universităţii o publicaţiune prin care face atenţi pe domnişorii universitari, că participarea la demonstraţiuni de stradă fiind incompatibilă cu vaza universităţii, în viitoriu senatul va pune sub cercetare disciplinară şi va pedepsí aspru pe toţi cari se mai amestecă în asemenea demonstraţiuni.

*

Necrolog. *Julia Rotariu n. Dreghici* ca fiică, *Pavel Rotariu* ca ginere, cu inimile întristate de jale aduc la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor adênc durerósa decedare a prea iubitei şi mult veneratei lor mame, respective — sócre, bunică şi străbună *Ecaterina Dreghici n. Gruici*, vĕduva decedatului protopop ort. rom. al Timişórei care în 30 Ianuariu ora 7 dimin. după un morb îndelungat, în etate de 83 ani, primind sânta cuminecătură şi-a dat Creatorului blândul şi nobilul ei suflet.

Ceremoniile funebrale de înmormêntare după ritul sfintei biserici ort. or. române, s'au sĕvêrşit Sâmbătă 1 Februariu n. la ora 2 d. m. la locuinţa neuitatei decedate (Fabric, Kis zsák-utcza nr. 5), ear' rĕmăşiţele pămêntesci au fost duse în sf. biserică rom. de la stul Ilie şi apoi depuse spre odihnă eternă în cripta familiară, care se află în cimiteriul gr. or. al cetăţii. In veci pomenirea veneratei mame şi sócre. Fie-i ţerina uşóră! *Julia Rotariu n. Dreghici* fiică. *Pavel Rotariu*, advocat, ginere. *Familia Antoniu Ranc* ca nepoţi şi strănepoţi în Zagreb.

*

Furtună cu tunete — érna. In Elveţia de mijloc a fost sĕptĕmâna trecută o mare furtună împreunată cu fulgere şi tunete ca pe timp pe vară. Biserica din Unteroger (cantonul Zug) fiind lovită de fulger a luat foc la turn, care a ars de tot.

*

Producţiune teatrală în Poiana. Meseriaşii români din *Poiana* învită la *producţiunea teatrală* ce o vor arangia Duminecă (*9 Februarie st. n.*) în sala mare a şcólei din Poiana, cu următoriul program: „De nĕcaz“, teatru sătesc de Th. D. Speranţă; „Tata şi fiul“, dialog de Iacob Murĕşianu; „Drumul de fer“, comedie în 1 act de V. Alexandri; „Herşcu Boccegiul“, canţonetă comică de V. Alexandri. După producţiune urméză dans. (In pausă se va dansa „Căluşeriul“ şi „Bătuta“.) Inceputul la 6½ óre. Venitul e destinat fondului reuniunii meseriaşilor. Preţul de întrare: de persónă 1 cor., de familie a 3 membri 2 coróne. Ofertele se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Preot jefuit. Patru rĕufăcĕtori au călcat în nóptea de 27 Ianuariu casa bĕtrânului preot Teofil Ardelean din Topliţa şi astupând gura preotului, ca sĕ nu pótă chiăma ajutoriu, au jefuit tot ce au aflat de preţ. De-şi tâlharii erau căniţi pe faţă, preotul a cunoscut totuşi pe unul dintrĕ ei, după voce. A doua zi acesta fiind deţinut, a mărturisit faptul şi şi-a spus şi pe tovarĕşii sĕi.

*

O carte a papei Leo XIII. — în „index“. Cu ocasiunea revidării „index“-ului (catalogul scrierilor oprite) comisiunea a aflat că întrĕ cărţile „eretice“ figuréză şi una al cărei autor e *papa Leo XIII.* de pe timpul când era cardinal în Perugia şi se numia Ioachim Pecci. Titlul cărţii e: *Despre sângele sfinţit al sfintei Fecióre.* In 1878 Ioachim Pecci a devenit *papa Leo XIII*, dar' cartea a rĕmas tot în index; tot ce s'a făcut atunci a fost stergerea numelui autorului.

*

Redactor exilat în Siberia. Guvernul rusesc a oprit apariţia ziariului liberal „Rossija“ din Perersburg, ear' pe redactorul ziariului l'a exilat în Siberia. Crima nenorocitului e că a scris o foişóră în care caracterisa pe ţarul şi pe ţarevna vĕduvă nu tocmai omagial.

*

O sută şi patrusprĕzece ore sub pămênt. In 24 Ianuarie st. n. în urma surpării unei tarne a băilor de la Freiburg lucrătoriul Menikol a fost astrucat de pămênt. După muncă de aprópe patru zile a succes în fine tovarĕşilor sĕi sĕ-l desgrópe, aflându-l încă víu. *114 ore a stat omul astrucat sub pămênt*, şi în acest timp nici mâncare nici beutură nu a avut; la aer a ajuns astfel, că a tot săpat în jurul sĕu cu mânile până ce s'a eliberat de sub massa de pămênt. In cursul acestei munce desperate i-se belise de pe degete chiar şi carnea. Când s'a vĕḑut earăşi scos afară la larg era fórte vesel şi primele cuvinte i-au fost: *Mâne facem o zi de veselie!* şi a dat sĕ alerge 'n sat. Tovarĕşii sĕi însĕ nu l'au lăsat, ci l'au dus la conacul băieşilor, unde contrar voinţei lui, acum stă sub căutare medicală. De altcum acest *Menikol* e om păţit în de acestea; de patru-ori a fost astrucat sub pămênt şi totdéuna a scăpat teafĕr. Odată fusese astrucat într'o baie din Austria superióră şi a stat sub pămênt 24 ore; a doua-óră în Asia, unde a stat sub pămênt 56 ore; a treia-óră în Silezia-superióră, unde a stat sub pămênt 48 ore.

*

Ligă contra duelului. In Berlin s'a format o ligă cu scop de a combate mania duelării. Zilele acestea liga a publicat un apel în care cere deosebi sprijinul femeilor în lupta contra maniei de duelare. Activitatea ligei e îndreptată mai ales într'acolo, ca pe cei cari refusă a duela sĕ'i apere de dispreţul — duelgiilor.

*

Din miseriile emigranţilor. Autorităţile din Ungaria de sud au primit nu de mult notificare, că în München se află peste 10.000 de ómeni cari nu capĕtă de lucru. Intrĕ ei sunt şi din Ungaria de sud, şi chiar şi unii Români. In urma acesteia ministrul de interne a recercat autorităţile administrative: sĕ îndemne pe cei cari ar voí sĕ emigreze în Bavaria, sĕ nu plece, căci ajung peritori de fóme.

*

Ştiri mĕrunte. In întrégă Spania e ger ne-mai pomenit; termometrul arată pe alocurea chiar 10° sub zero. In Madrid pe strade sunt puse sobe de încălḑit. — Conform unei statistice publicate din Hamburg, în anul trecut s'au naufragiat 1018 corăbii şi s'au stricat 5245. — Paisa Leibovici, evreică din Iaşi, a cerut metropoliei de acolo sĕ o boteze în legea creştină, ca sĕ între apoi călugăriţă în mănăstirea „Agapia“. — Conform informaţiunii ce o are din Berlin ziariul parisian „Patrie“, împĕratul *Vilhelm* are bólă de ficat. — Poporaţiunea cehă din Budweis a hotărît sĕ boicotteze musica militară, fiind-că oficerii au lipsit demonstrativ de la balul ceh din zilele trecute. — Spesele încoronării regelui *Eduard VII* vor fi preste 100 milióne de franci.

Avis.

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului se învită prin acésta la conferenţa clubului, care se ţine *Joi, în 6 Februar n. a. c. la 5 ore séra* în localităţile casinei române din Sibiiu.

Obiectele conferenţei sunt cele indicate în programul stabilit pentru adunarea generală extraordinară a comitetului municipal din comit. Sibiiu convocată pe a 7 n. l. c.

Sibiiu, în 3 Februar n. 1902.

Ioan de Preda
preşedinte.

Dr. N. Vecerdea
secretar.

Din public.*)

Multămită publică.

Din prilejul şedinţei festive ţinute de Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ în 29 Novembre v. 1901 au mai incurs ulterior de la:

Ilustr. Domn Dr. Iosif Gall 10 cor.; Ludv. Binder dir. tipogr. 3 cor.; ear' dl Iuliu Decean cand. de adv. — omis din eróre din mulţămita publică precedentă a dat 3 coróne.

Priméscă marinimoşii donatori mulţămită din partea acestei societăţi.

Sibiiu, 3 Februarie n. 1902.

George Tulbure
preş. com.

Dumitru Borcea
notariu

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Act de recunoscinţă.

— Daruri de Crăciun. —

Suntem în deplina cunoscinţă a axiomei creştineşti: „Sĕ nu ştie stânga Ta ce face drépta“: Cu tóte acestea însĕ ţinem, ca obştea creştinéscă sĕ fie în cunoscinţa faptelor sĕvêrşite de cei buni ai nostri, pentru binele şi fericirea deaprópelui nostru lipsit, nu din vina lui! Cunóscem perceptele fiiului lui D-zeu relative la brănirea celor flămânzi, la adăparea celor însĕtoşaţi, la primirea celor străini, la cercetarea celor bolnavi şi a celor întemniţaţi şi, tocmai cunoscinţa acestora, a mişcat pe membrii reuniunei nóstre la împlinirea unei datorinţe creştinesci deopotrivă bine plăcute ómenilor şi lui Dumnezeu.

E adecă al treilea an, de când reuniunea nóstră împarte în ajunul Naşterei Domnului nostru Iisus Christos daruri de Crăciun întrĕ sĕracii nostri.

In acéstă grea şi obositóre muncă ajutaţi si sprijiniţi am fost în tot timpul de cei buni şi îndurători ai nostri. Indeosebi stimabila dómnă Minerva Dr. Brote, ca şi în trecut, a primit cu tótă prevenirea şi în mod de tot generos şi în anul acesta binevoitorul protectorat la acéstă sĕrbare, anume pregătită pentru sĕracii nostri.

Generósa nóstră protectóră a adaus onorificei şi creştinescei misiuni obositóre şi apostolică muncă numai şi numai, ca sĕrbarea adevĕrată mângăiere şi bucurie sĕ reverse asupra sĕracilor nostri. Domnia sa, pe lângă că a îndemnat la contribuire, a grupat în jurul sĕu pe stimabilele dómne: Ana Dr. Moga, Ana Dr. Marienescu, Silvia Dr. Barcianu, Maria Dr. Crişan, Alexandra Dr. Russu, Malvina Verzariu, Popa, cum şi pe domnişórele: Eleonora Borcia, Tiberia Barcianu, Elvira Cristea, Lucreţia Benţa, Florica Cioran, Tinca Simonescu, Elena Cunţan, Zina Moga, Rica Moga, Sabina Brote, Geni Simonescu, Clelia Piso, Agnes Cristea şi Elvira Olariu, apoi pe dómnele: Elisabeta Poponea, Paraschiva Işan, Eugenia Zickeli, Evelina Pamfilie, şi domnişórele: Aurelia Bogorin, Elena Grindean, Ana Ceontea, Elena Baciu, Paraschiva Stoica, Elena Moldovan, Elena Vintilă, Elena Roman, Elisaveta Buzdughină şi Paraschiva Apolzan, cari cu diligenţă de fer din zori de zi şi până în nópte târziu au croit şi cusut lucrurile menite pentru sĕraci.

Neobosita d-şóră Aurelia Bogorin, ca şi în trecut, a adunat cu multă ostenélă o sumă considerabilă de bani, cu cari s'a procurat material pentru vestminte. Asemenea au colectat d-şórele: Elena Baciu, Paraschiva Stoica şi d-nii: Ioan Apolzan, notariul reuniunii; Savu Roman, Vasile Macrea, Valeriu Grindean, George Praşca, Ioan Simtion, librar şi Ioan Bologa.

Numĕrul objectelor parte confecţionate parte procurate au atins numĕrul de 700 bucăţi, de care părtaşi s'au făcut sute de ucenici, de şcolari, vĕduve şi orfani lipsiţi.

Sĕrbarea de împărţire a fost adevĕrată sĕrbare a sĕracilor nostri! Ea a căştigat mult în măreţia sa morală prin clasicul discurs al cucernicului părinte *Demetriu Cunţan*, profesor seminarial, care purceḑênd de la cuvintele Mântuitoriului: „Lĕsaţi copiii sĕ vină la mine, căci unora ca acestora este împĕrăţia cerurilor“, a desvoltat în cuvinte alese partea creştinéscă şi morală a acestui act sublim şi de inimi înălţător, încheiată cu o frumósă rugĕciune cătră Atotputernicul D-zeu, care s'a îndurat a ne da putere de a sprigini cu iubire pe cei lipsiţi, a ne deschide ochii nostri pentru a vedé unde e lipsă mai mare şi a nu trece nesimţitori pe lângă cei suferinzi) şi căruia 'I-a mulţumit pentru tóte darurile, de care părtaş ne-a făcut.

Din parte-ne aducênd cu smerenie creştinéscă mulţumirile reuniunii nóstre, d-zeescului fiu, în a cărui bunătate şi îndurare închinăm tótă fiinţa şi tóte făptuirile nóstre săvîrşite în numele Lui, ne declarăm totdéuna mulţumitori şi recunoscĕtori tuturor acelora, cari posibilă ni-au făcut acéstă împlinire a datorinţei creştineşti.

De încheiere amintim, că în sĕrbare au binevoit o suprasolví un „evlavios creştin“ 15 cor.; Dr. I. Iancu, medic (Săsciori) 1 cor. 80 bani; Nicolae Gogan, comptabil 1 cor.; Alexiu Oniţ, jude reg. în pens., Timoteiu Popovici, prof. sem., Simion Popovici, protopresb. pens. si Nicolae Simtion, membru onorar al reuniunii, fie-care câte 80 bani.

Sibiiu, 15 Ianuarie n. 1902.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

V. Tordăşianu
president

I. Apolzan
notariu

FELIURIMI

Limba materna a confesiunilor din Ungaria. Conform datelor statistice, resultate din recensămêntul de la sfêrşitul anului 1900 (ştim ce consciențios sunt făcute statisticele magiare!), după limba maternă sunt în Ungaria: *Magiari* 4,165.293 rom.-catolici, 180.680 greco- şi armeno-catolici, 19.076 greco- şi armeno-orientali, 309.832 aug. evangelici, 2,166.129 reformaţi, 60.588 unitari, 451.474 mosaici, 4864 de alte confesiuni, — deci 48.55% din numĕrul credincioşilor tuturor confesiunilor s'au declarat (?) a fi de limbă maternă magiară; — *Germani* 1,326.753 rom.-catolici, 1107 greco- şi armeno-catolici, 1154 greco- şi armeno-orientali, 401.789 aug. evangelici, 24.614 reformaţi, 102 unitari, 233.589 mosaici, 976 de alte confesiuni; — *Slovaci* 1,322.096 rom. catolici, 98.132 greco- şi armeno-catolici, 772 greco- şi armeno-orientali, 13.373 mosaici (Slovaci de legea jidovéscă!) 882 de alte confesiuni; — *Români* 6857 rom. catolici, 970.454 greco- şi armeno-cat., 1.603.729 greco- şi armeno-orientali, 1210 aug. evangelici, 924 reformaţi, 5360 mosaici (!) 331 de alte confesiuni; — *Ruteni* 2459 rom. catolici, 375.266 greco- şi armeno-catolici, 793 greco- şi armeno-orientali, 38 aug. evangelici, 39 reformaţi, 2 unitari, 1153 mosaici, 26 de alte confesiuni, — *Croaţi* 185,965 rom. catolici, 78 greco- şi armeno-catolici, 915 greco- şi armeno-orietali, 84 aug. evangelici, 18 reformaţi, 28.970 mosaici (!), 49 de alte confesiuni, — *Sêrbi* 80.873 rom. catolici, 2152 greco- şi armeno catolici, 410.322 greco- şi armeno-orientali, 103 aug. evangelici, 30 reformaţi, 90 mosaici, 1563 de alte confesiuni. De *alte naţionalităţi* sunt 171.399 rom. catolici, 30.439 greco- şi armeno-catolici, 28,128 greco- şi armeno-orientali, 23.089 aug. evangelici, 10.202 reformaţi, 666 unitari, 2633 mosaici, 341 de alte confesiuni.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Viitoriul“, studiu politic, de *Dr. Traian Vuia*, retipărire din „Drapelul“. Lugoj editura ziariului „Drapelul“. Conferinţă cetită de autor în prima convenire socială din iarna acésta a societăţii române din Lugoj.

Posta redacţiunei.

Dlui I. M. în B. Pĕcatul respectivului nu e aşa de mare, ca sĕ merite a fi certat în public. Spuneţi-'i pe cale privată, că nu e bine şi frumos aceea ce face, şi sigur vĕ va asculta. Aşa cere — *colegialitatea.*

Dlui I. C. în B. Despre conferenţa preoţéscă din tractul Cohalmului nu ni-a venit nici un raport. Despre ceealaltă regretabilă întêmplare nu publicăm nimica, fiind-că afacerea va fi resolvată pe cale oficială, aşa cum reclamă interesele bisericei şi demnitatea preoţimei.

Dlui N. T. în Al. Am întrebuinţat cele comunicate drept *informaţiune.* In public nu e bine sĕ venim cu ele.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află spre vêndare

Portretul (Phototyp - Lichtdruck) Escelenției Sale Inaltpreasânțitului Domn Archiep. și Metropolit **Ioan Metianu**

cu prețul de **2 corône** plus porto postal recomandat 55 fileri. * * * * * *

◆ ◆ ◆

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate

și

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panțu

profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 corône.

◆ ◆ ◆

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină

din

Lupta nóstră pentru esistență.

Articoli reproduși din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

și publicați de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panțu . . . . . C. —·80

Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

NOU! **Pro 1902** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

„Corvineana“, institut de credit și economii în Hunedóra.

Convocare.

Domnii acționari ai *institutului de credit și economii „Corvineana“, societate pe acții* se învită în vêrtutea §-lui 19 din statute la

a VI-a adunare generală ordinară

care se va ține în **Hunedóra la 2 Martie st. n. 1902** în localul institutului și nu la 23 Februarie st. n. cum din greșală s'a publicat în Nrii 5 și 6 ai „Telegrafului Român“ apăruți în 12/25 și 15/28 Ianuarie st. n. a. c.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunei despre starea întreprinderei preste tot și despre resultatul anului al VI-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutoriului direcțiunei și comitetului de supraveghiere.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat, realisat în al VI-lea an de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presență pentru membrii direcțiunei și ai comitetului de supraveghere pe anul de gestiune 1902.
6. Alegerea directorului și cassariului pe un period de 3 ani, conform §-lui 30 din statute.
7. Alegerea alor doi membri în direcțiune, anume: în locul membrului sortat *Simeon Chirca* și întregirea unui loc rĕmas vacant de la adunarea generală trecută.
8. Alegerea președintelui adunării generale pe un period de 3 ani conform §-lui 23 din statute.
9. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-lui 28 din statute.
10. Esmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotențiați sunt rugați a-și depune în înțelesul §-lui 20 din statute, la cassa institutului, acțiile eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 1 Martie st. n. 1902.

Hunedóra, Ianuarie, 1902.

[10] 2—2 **Direcțiunea.**

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin [illegible] sumareade mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu nereg[illegible] 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și înviorézǎ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtézǎ prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciósе a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puterii de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușurézǎ formarea și schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézǎ nervi escitați și creézǎ nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Medieș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte ocalitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [3] 2–9

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 10 Sibiiu, Joi 24 Ianuariu (6 Februariu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Organisare.

I.

Omul singuratic, până e slab şi neputincios, stă sub conducerea altora; ear' ajuns odată la maturitate, şi pus în posesiunea tuturor facultăţilor sale intelectuale, îi este dată posibilitatea de a-şi croí singur sórtea, — şi vorba Românului, cum îşi aşterne aşa va dormí.

Aceea ce se întêmplă cu omul singuratic, se întêmplă, pe temeiul aceloraşi legi ale naturii, şí cu popórele. Un popor slab şi neputincios e pus sub conducerea, sub tutela altora, şi numai când ajunge la maturitate, la conştiinţă naţională, se scutură de jugul sclăviei, şi începe a 'şi croí singur viitoriul.

Sunt 54 de ani de când noi ca popor ne-am scuturat de tutela altora, decretându-ne de popor independent, pe basa forţelor nóstre numerice, pe basa trecutului ce l'am avut ca popor — şi de atâta amar de vreme tot ne luptăm, ca sĕ ne croim un viitoriu mai prielnic şi mai puţin sbuciumat de cum ne este presentul, — fără a fi putut obţiné însĕ până acuma vre-un resultat real.

Ce póte sĕ fie causa? Suntem noi prea slabi încă pentru a ne puté croí singuri sórtea, sau sunt greşite căile pe cari am umblat până acuma pentru a ajunge la scop?

Din douĕ una; sau póte că chiar şi amĕndouĕ la olaltă.

Faptul e, că pentru a se puté duce cu bun succes lupta politică, se cere de la poporul întrat în luptă, ca *întreg* se sĕ grupeze sub stégul desvĕlit, ca fie-care sĕ stee la postul seu şi sĕ 'şi facă datorinţa, — căci numai poporul care *aşa* luptă, dă dovadă despre maturitatea sa politică şi despre îndreptăţirea de a se conduce singur. Şi până nu se face aşa, nu se va vedé sporiu nici în luptele nóstre politice.

Politica nóstră naţională e bine stabilită şi bine precisată, aşa, că sub stégul partidului nostru naţional póte sĕ se înroleze ori-şi-cine din neamul nostru, fără a ajunge în conflict, nici cu convingerea proprie, nici cu legile şi aşedĕmintele statului.

Am spus'o de atâtea-ori, că tendinţele şi nisuinţele nóstre merg numai într'ácolo, de a ne asigura esistinţa ca popor român, şi de a ne asigura căile şi mijlócele necesare pentru a ţiné şi noi pas cu lumea în înaintarea pe tóte terenele. Ear' dacă n'am avé nici aceste minimale dorinţe şi aspiraţiuni, cari ne sunt totodată şi datorinţe, n'am fi vrednici de a mai purta numele de popor. Şi când acestea ne sunt dorinţele, acestea formézá basele politicei nóstre naţionale, e de sine înţeles, că luptând pentru dobândirea lor, avem sĕ ţinem în vedere şí interesele celorlalte popóre conlocuitóre, şi sĕ aducem interesele nóstre în consonanţă cu interesele lor, remânênd sĕ cerem aceeaşi procedură şi de la ele, pentru-că numai aşa, stimându-ne reciproc, putem sĕ ajungem acolo unde vrem şi trebue sĕ ajungem: la respectarea din tóte părţile a principiului de *egală îndreptăţire naţională*, fără de care state compuse din mai multe popóre nu pot fi guvernate spre mulţămirea generală, ci aşa cum e guvernat astăzi statul nostru, spre nemulţămirea majorităţii poporaţiunii, cu ţinerea în vedere numai a intereselor unei minorităţi desmerdate.

Fiind deci politica nóstră naţională o politică de defensivă, de apărare naţională, e de *pretins*, ca toţi cari constituim poporul român în patria acésta sĕ întrăm în şirul luptătorilor, cu mic cu mare; o pretinde acésta *onórea nóstră naţională.*

Cum însĕ nici o luptă nu póte fi purtată fără arme bune şi fără conducĕtori buni, trebue sĕ ne provedem şi noi întâiu de tóte cu arme şi cu conducĕtori.

Arme avem, cea mai bună, mai sigură şi mai puternică armă, *adevĕrul*, care e pe partea nóstră, o armă cu care învingerea e sigură, dacă este cine sĕ o manueze bine.

Astăzi arma acésta e întrebuinţată numai în presa nóstră, cu mai multă sau mai puţină destoinicie, dar' cu un resultat problematic, pentru-că aceea ce scrie presa nóstră cetim şi înţelegem noi, nu cetesce însĕ şí contrariul cu care purtăm lupta, şi astfel nu 'i impune, nici lui, nici *străinătăţii*, — de la care aşteptam fórte mult într'o vreme, — adevĕrul propovĕduit de presa română.

De aceea, în timpul din urmă tot mai larg teren a început sĕ prindă convingerea, că noi avem sĕ ne spunem cuvêntul adevĕrului în viitoriu acolo de unde are sĕ 'l audă şi sĕ 'l înţelégă contrariul, şi are sĕ 'l audă şi înţelégă lumea întrégă: *în parlamentul ţerii!*

Ziariul nostru a condamnat din capul locului politica de pasivitate, şi a stăruit neîntrerupt, ca partidul naţional român sĕ accepteze înţeleptul sfat al întemeietorului acestui ziariu, al marelui *Şaguna*, de a întra în parlament şi a apăra acolo, cu graiu viu interesele poporului nostru, dar' n'am fost ascultaţi. E o mângăere deci pentru noi, când acum putem constata, că politica ziarului nostru a eşit biruitóre din frământările politice din trecutul nostru mai recent, pentru-că astăzi nu mai încape nici o îndoélă, că la proximele alegeri generale nu vom mai sta în pasivitate, ci vom întra şi noi în luptele electorale, aşa cum am propus noi dintru început. Asta e astăzi dispoziţia generală în partidul nostru şi aşa se va întêmpla.

Dar' politica de activitate e mult mai grea de cât politica de pasivitate, care nu reclamă nici o opintire, nici o desvoltare de forţe. Va fi cu atât mai grea pentru noi, cari ne vom afla faţă în faţă cu partide bine organisate, oţelite în luptă şi cunoscĕtóre de tóte apucăturile chiămate sĕ slăbéscă şi sĕ aducă pe contrariu la cădere. A întra nepregătiţi în astfel de lupte n'ar fi nimic alta decât mergerea la o cădere sigură, la un blamaj inevitabil. Ear' la o astfel de ruşine nu ne vom espune, nu ne putem espune.

Va trebui deci sĕ întrăm în luptă bine pregătiţi şi cu desvoltarea tuturor forţelor nóstre posibile, pentru-ca la primul atac, la prima ciocnire, sĕ inspirăm respect contrariului faţă de puterea ce reşede în noi ca element alcătuitoriu de stat.

Va trebui sĕ ne organisăm în scopul acesta astfel, ca tot ce se face, ce e de lipsă sĕ se facă, sĕ fie făcut în numele tuturor, — pe basa unei perfecte solidarităţi, căreia avem sĕ ne supunem toţi, în mod necondiţionat.

Va trebui sĕ ne organisăm din vreme partidul, şi sĕ-l organisăm astfel, ca puterea depusă în mânile celor însărcinaţi cu conducerea sĕ fie *putere emanată de la toţi*, pentru-că numai atunci pot sĕ fie şí disposiţiile luate din partea conducĕtorilor pentru purtarea luptei — *obligătóre pentru toţi.*

Cum sĕ fie deci organisaţia acésta nouă a partidului nostru? Vom spune în articolul următoriu.

Din parlament.

Şedinţa de Luni a dietei magiare a fost interesantă, din motivul, că în ea a vorbit şí deputatul naţionalist slovac *Veselovsky*, primul care dintrĕ naţionalistii din parlament a vorbit în chestia naţională.

A fost des întrerupt şi el din partea patrioţilor neprihăniţi, şi chiar şi presidentul, contele *Apponyi*, a aflat de bine sĕ 'i dee „instrucţiuni“ în douĕ rênduri, dar' pentru aceea indignarea patrioţilor n'a fost totuşi aşa de mare, ca cu ocasiunea vorbirei rostite din partea deputatului sas *Lindner*. Semnul, că urechile patrioţilor încep a se obicinuí şi cu vorbiri lor neplăcute.

Deputatul *Veselovsky* a spus destule adevĕruri în vorbirea sa, îmbrăcate tóte în cuvinte fórte potrivite, astfel că n'a fost motivată indignarea celor-ce l'au întrerupt.

Oratorul a început cu o mulţămită adusă Regelui, care esprimându-şi dorinţa preaînaltă de a se face alegeri libere şi curate în ţéră, a făcut prin acésta posibilă şi întrarea celor câţiva deputaţi naţionali în dieta ţĕrii, fiind-că guvernul a esecutat acésta dorinţă a Monarchului. De aceea, aduce recunoştinţă şi guvernului.

Aici presidentul camerei a aflat de bine a întrerupe pe deputatul vorbitoriu, pentru a'l face atent, întrĕ aplausele întregei diete, că nu de la Monarchul a venit curăţenia alegerilor, ci din o datorinţă supremă, care stă de-asupra voinţei individuale, fie ea chiar şi cea preaînaltă.

Oratorul continuă, esprimându-şi speranţa că alegerile vor fi curate şí în viitoriu, şi vor înceta odată persecutările *după alegeri*. Declară că vorbesce în numele celor patru deputaţi slovaci şi unul sêrb. Recunósce că rolul de conducere se compete Magiarilor, dar' şí naţionalităţile au dreptul sĕ pretindă, pe basa drepturilor legale şi dumnezeesci, *ca în şcólă şi biserică, la comună şi judecĕtorii, sĕ fie întrebuinţată limba lor. Pentru-că popórele nu pot fi despoiate de limba lor.* Espune şi comentézá programul naţional al Slovacilor, şi constată că Slovacii pentru aceea plécă în masse la America, pentru-că aici a casă sunt despreţuiţi. (Aici presidentul de nou îl admoniézá sĕ se modereze în espresiuni). Oratorul cere întroducerea votului universal, şi votare secretă la alegeri, pe comune, fiind-că numai pe calea acésta se póte estirpa corupţia. Pretinde libertatea întrunirei, vorbirei şi libertate perfectă de presă, precum şi instrucţie gratuită în şcóle. (Intreruperi: *însĕ magiară!*) Budgetul nu-'l votézá, fiind-că pentru trebuinţele naţionalităţilor nu găsesce în el nimica preliminat.

Acésta e în scurt estras vorbirea deputatului naţional *Veselovsky*, rostită în şedinţa de Luni a dietei magiare, şi e semnificativ că nici o gazetă magiară nu i-o publică în întregime. Probabil va conţiné încă şi alte adevĕruri pentru ei neplăcute.

Problema vieţii.

De **Dr. Alesandru Mocsonyi.**

(Urmare şi fine.)

Ar duce preste ţînta ce mi-am propus'o, dacă aşi voí sĕ întru la acest loc în o discuţiune stientifică mai aprofundată a problemei; pentru scopul nostru ajunge sĕ ne ţinem numai de conştiinţa naturală, nealterată de teorii artificiale, ci condusă de instinctele sănĕtóse, şi atuncia ori că considerăm esperienţa de tóte zilele ori că rĕsfoim istoria culturală a popórelor, vom găsí cum conştiinţa naturală a popórelor pururea şi pretutindenea consideră plăcerea de un bine, durerea de un rĕu, precum acésta de altmintrelea de sine se înţelege, dar' nici odată şi nicăiri nu cuprinde plăcerea şi durerea ca criterii ale binelui şi rĕului moral, şi acésta din simplul motiv, pentru-că nici plăcerea nici durerea, ci caracterul omului constitue preste tot unicul şi singurul obiect de apreciare morală. Sub dominaţiunea acestor legi psichice conştiinţa naturală a popórelor deja în periodul de cultură înfăşurat încă în mit resimte de tot instinctiv, cum vĕdurăm, diferinţa generică întrĕ moralitate şi fericire, şi sub dominaţiunea acestor inalterabile legi naturale ale vieţii nóstre sufletesci esecută apreciarea morală a caracterelor şi a diferitelor lor întocmiri, care apreciare apoi cu progresul în cultură se cualifică tot mai fin.

Proprietăţile bune şi rele ale caracterului, firmitatatea şi slăbiciunea, nobilitatea şi josnicia de caracter etc., sunt acele proprietăţi ale sufletului, cari cu necesitatea legilor naturii deştéptă în fie-care om normal organisat sentimentele de respect, ori dispreţ, şi provócă prin acésta sentinţa morală de laudă sau de blam.

In caracter deci, mai precis zis, în integritatea resp. defectuositatea caracterului, cum le cuprinde amĕsurat gradului sĕu de cultură conştiinţa poporului, zace — şi singur numai în acésta zace – întrégă valórea sau nevalórea morală a omului, fără considerare, dacă el altmintrelea duce o viéţă fericită sau nefericită, ceea-ce depinde, precum se ştie, nu numai de la caracter, ci şí de favorul; sau nefavorul relaţiunilor vieţii. Este deci tocmai aşa o esageraţiune mărginaşe nebuniei a zice, că virtutea singură de sine face fericit pe om, precum absurd este a căuta virtutea în combaterea din princip a fericirii proprii, — de cumva dóră n'am nutrí speranţa de-a rĕscumpĕra cu acest preţ fericirea eternă, va sĕ zică a face speculă din virtute.

Din contră, dacă vom considera fără de nici o preocupaţiune faptele, atunci va trebuí sĕ recunóscem, că întrĕ relaţiuni nefericite ale vieţii şí cel mai nobil caracter póte sĕ fie nefericit, ear' întrĕ împrejurări fericite şí cel mai depravat caracter póte sĕ fie în modul seu fericit, de altă parte însĕ va trebuí sĕ protestăm şí contra acelei estravagante teorii de incompatibilitate, după care virtutea şi fericirea se eschid în princip. Instinctul fericirii este atât de general impregnat naturii omului, în cât fie-care caracter, cel moralminte integru ca şí cel moralminte defectuos, ţintesce la fericire; este însĕ o mare deosebire în modalitatea cum aceste douĕ specii de caractere cautā a ajunge fericirea. Pe când devisa uneia sunā: fericire cu ori-ce preţ, devisa celeilalte este: fericire, dar' nu cu ori-ce preţ.

Ambele tind la fericire, însĕ în casuri de conflicte întrĕ principiile moralităţii şi întrĕ fericire, precum se ştie, atât de des le aduce cu sine, caracterul moralminte defectuos va sacrifica principiile moralităţii instinctului seu de fericire, din contră caracterul moralminte integru, căruia aceste principii îi stau mai presus de tóte, va renunţa fără şovăire mai bine la fericirea sa, ba în cas de lipsă, chiar şí la viéţa sa, de cât sĕ-şi vateme integritatea caracterului.

Moralitatea şi fericirea sunt prin urmare douĕ separate, toto genere diverse specii de bunuri ale vieţii. Fericirea este bunul eudemonistic şi se cuprinde în satisfacerea instinctelor vitale, condiţionată în mare parte şí de favorul împrejurărilor vieţii; moralitatea este bunul etic şi se cuprinde în integritatea caracterului, care întrĕ tóte împrejurările, fericite sau nefericite, purure deopotrivă ştie a se afirma şi conserva intact, ear' principiile după cari se întêmplă acésta, constitue principiile de moralitate. Aceste douĕ specii de bunuri ale vieţii pot, precum vĕḑurăm, acuşi sĕ coincidă, acuşi sĕ se condiţioneze, acuşi sĕ se eschidă.

Şi în casul din urmă, în casul de conflict întrĕ ele zace punctum saliens atât pentru viéţă, cât şí pentru ştiinţă. In adevĕrata apreciare a diferinţei lor de valóre la un asemenea cas de conflict se cuprinde, precum s'a atins la întroducere, şí adevĕrata deslegare a problemei vieţii.

Douĕ vederi diametral opuse despre acéstă relaţiune de valóre întâlnirăm în viéţă, ca şí în ştiinţă, şi acest contrast forméză totodată ultima notă distinctivă deciḑĕtóre a celor douĕ concepţiuni despre cari tractarăm: a concepţiunii morale-ideale şi a concepţiunii eudemonistice-utilitare.

Acest contrast profund şi deciḑĕtor pentru întréga direcţiune de viéţă a indiviḑilor, cât şi a popórelor, se póte deci resuma pe scurt în întrebarea: Este moralitatea bunul necondiţionat, ear' fericirea bunul condiţionat, sau invers: este fericirea bunul necondiţionat, ear' moralitatea bunul condiţionat al vieţii?

Un rĕspuns sună: fericirea este unicul bun, spre care merită sĕ ţintim; moralitatea şi virtutea sunt sau pure ilusiuni, sau numai de valóre condiţionată. Numai virtutea calculată la plăcere are o valóre — zice Epicur —, ear' după teoria lui I. St. Mill întrégă moralitatea, la o esaminare mai de aprópe, se disólvă de fapt în pure ilusiuni.

Virtutea este unicul bun, ceea-ce ese din sfera ei este fără valóre — aşa crede Stoa cea rigorósă, dar' unilaterală.

Moralitatea este bunul necondiţionat, numai fericirea pe ea basată are valóre, — este ideea fundamentală a lui Aristotel.

Acum la întrebarea: Unde zace adevĕrul? Care dintrĕ cele douĕ direcţiuni ale vieţii este cea adevĕrată? Fie-care dintrĕ Dvóstrĕ, tinerii mei amici, el însuşi are sĕ-şi dee rĕspunsul. Juni încă astăzi, staţi la pragul de a deveni mâne bărbaţi, şi ca şí odinióră Hercule la rĕspântie, aveţi şí voi a vĕ decide asupra direcţiunei vieţii, ce este sĕ o alegeţi şi urmaţi.

Din acéstă consideraţiune cred eu a corĕspunde mai bine rugării Reuniunei Dvóstre, — ca sĕ contribuesc şí eu cu o lucrare literară pentru „Almanachul festiv" — dacă cu acésta Vĕ presentez ca dar iubilar, pe lângă felicitările mele: Problema vieţii in nucleo.

Fie, ca indicările mele fugitive sĕ Vĕ servéscă de indigitări folositóre. Fie, ca Voi asemenea nemuritoriului erou din frumosul mit, — în contra tuturor tentaţiunilor vieţii practice şi a sofismelor din teorii, — sĕ Vĕ decideţi pentru nobila şi frumósa direcţiune morală ideală.

Acésta este direcţiunea bărbaţilor de caracter şi cu conştiinţa de sine. De astfel de bărbaţi are naţiunea trebuinţă totdeuna, întrĕ tóte împrejurările, astăzi mai vêrtos.

De la integritatea caracterului singuraticilor depinde tótă puterea şi valórea morală a naţiunei.

Birchiş, Octobre 1895.*)

---

*) Lucrarea acésta — destinată pentru „Almanachul festiv al Reuniunei acad. „România Jună" din Viena, care însĕ din lipsa spriginului literar nu a apărut — s'a cedat pentru „Almanachul soc. de lectură „Petru Maior" din Budapesta, apărut luna trecută. (Tipografia „Aurora" A. Todoran Gherla şi costă 4 cor.) *Red.*

O satisfacţie „Albinei".

Este cunoscut tuturor cetitorilor ziariului nostru, cu câtă ură şi tendinţă de a o compromite tăbăresc ziarele magiare asupra *Albinei*, insinuându-i că umblă a nume sĕ deposedeze de moşii elementul magiar din Transilvania şi câte alte scornituri isvorîte din creerii înferbîntaţi de nebunia şovinismului. Directorul *Albinei*, dl P. Cosma a trimis în câteva rênduri rectificări, prin cari a redus la adevĕrata lor valóre insinuările acestea, rectificări însĕ, cari numai ciungărite şi intervertite au apărut în ziarele cu pricina. Ultima rectificare în acest object a fost publicată — în întregimea ei — şí în ziuariul nostru (numĕrul 1 din anul curent) şi în aceea se arăta, că nu deposedare, ci *ajutoriu* au de la „Albina" Magiarii şi Sĕcuii, prin culanţa ei mântuindu-i de licitaţiunile scóse pe moşíile lor de către alte institute — nu românesci. Dovadă la acésta se spunea în acea rectificare casul cum „Albina", la cererea proprie a foştilor jobagi din comuna Buia li-a salvat pădurile şi păşunatul ce era sĕ li-'l liciteze direcţiunea silvanală pentru o pretensiune de 3343 coróne şi fără care ei ar fi peritori de fóme. „Albina" li-a ascultat rugarea, a licitat şi a cumpĕrat cele 855 jugĕre de pădure şi păşunat, dar' nu pe a ei sémă, ci pe séma fostilor jobagi, cari vor restituí Albinei suma de licitare aşa cum vor puté.

De sine înţeles, că „Magyarság" şi celelalte surate în scornituri ale acestui ziariu n'au luat notă despre acest cas — pentru-că era oprea sdrobitóre desminţire a celor ce ele susţineau despre „Albina" — i-au dat însĕ „Albinei" satisfacţie înşişi fostii jobagi din Buia, cari prin plenipotenţiatul şi fost president al lor publică în „Siebürgisch-D.-Tagblatt" din Sibiiu următórea mulţămită publică:

Nagyságos ***Cosma Partene***
az Albina bank vezérigazgató urhoz.

Méltóztassék hálás köszönetemet, ugy magam, mint őseimnek,*) 296 volt bolyai jobbágyak nevében, tudomásul venni, mert volt szives 855 holdas, értékes birtokot a volt jobbágyok számára megmenteni.

Nem a volt jobbágyok okozták az elárvezerési bajt, hanem rideg hatósági eljárás által odajutottak volna, hogy értéklegelőjük és szép erdejük uzsorás kézbe jutott volna.

Bolyában, 1902 évi február hó 2-án.

Maurer Béla
a volt úrbéresek volt elnöke.

Românesce:

Magnificenţei Sale dlui Partenie Cosma, director esecutiv al Albinei.

Binevoiţi a lua la cunoscinţă recunoscĕtórea mea mulţămită, atât în numele meu, cât şi în al soţilor mei, în numele a 296 fosti jobagi din Buia, pentru-că aţi avut bunătatea sĕ salvaţi pe séma fostilor jobagi o moşie preţiósă, de 855 jugĕre.

Nu fostii jobagi au causat pericolul licitării, ci prin rigida procedură a autorităţilor ar fi ajuns acolo, că preţiosul păşunat şi frumósa pădure a lor ar fi ajuns pe mâni usurare.

Buia, la 2 Februariu 1902.

Maurer Béla
fostul president al fostilor urbarialisti.

Mulţămita e publicată în limba magiară; o vor înţelege deci şí cârtitorii de la ziarele magiare.

---

*) Sigur că în concept va fi fost *társaimnak* (soţi), nu őseimnek (străbuni). — Red. T. R.

Scrisóre din Bucuresci.

— *Serbarea centenariului lui Ioan Heliade Rădulescu.* —

— 21 Ianuarie.

In urma disposiţiilor luate din parte competentă, eri, Duminecă, s'a serbat pretutindenea în ţeară centenariul marelui patriot şi părinte al literaturei române, *Ioan Heliade Rădulescu.*

Serbare mare a fost aranjată sub titlul acesta şi în capitala României, care a decurs sub ceriul liber, în faţa universităţii din Bucureşti, în jurul statuei marelui nostru bărbat, aşa cum sună raportul ce urméză.

Incă în ziua premergătóre se ridicaseră din partea comitetului aranjatoriu mai multe arcuri de triumf, împodobite cu steaguri naţionale, în faţa statuei marelui *Heliade*, precum şi o tribună, de pe care aveau sĕ vorbéscă oratorii.

Festivitatea era pusă pe órele 2 după ameazi, lumea a început însĕ a se aduna de pe la ora una. La unu şi jumĕtate încep se sosească elevii dela liceele şi şcólele publice din Bucureşti, în frunte cu directorii şi profesorii lor.

Elevii dela liceul Mihaiu Viteazul vin organisaţi milităreşte, în frunte cu o musică compusă din elevii şcólei, care cânta imnul naţional. Elevii dela licee s'au postat în jurul statuei, ocupând întrégă grădina din faţa universităţii.

Imediat după sosirea scólelor publice au început sĕ soséscă delegaţiunile. A fost representat senatul, camera, primăria capitalei Bucuresci (prin însuşi primariul Procopie Demetrescu), liga culturalĕ, şi în deosebi armata, prin numeroşi oficeri. Din partea urmaşilor marelui Heliade era de faţă fiiul seu *Ioan*, şi maica stariţă Heliade Rădulescu.

Numeróse coróne au fost depuse la piciórele statuei lui Heliade, anume: una a partidului conservator, cu inscripţia *Marelui Heliade Rădulescu,* alta a *ligei culturale* (de stejar) şi earăşi una fórte frumósă de ederă, a elevilor dela şcóla primară Nrul 19 din capitală, apoi a adunării deputaţilor, a societăţii *Gutenberg*, a societăţii *Carpaţii*, a Teatrului Naţional, şi altele.

La órele 2 şi un sfert se încep discursurile în faţa unui public numĕros.

Cel dintâiu care a luat cuvêntul a fost profesorul universitar dl *Gr. Tocilescu.*

D-sa a făcut o scurtă biografie a lui Heliade Rădulescu, apoi a arătat marile merite ale acestuia. — „Heliade Radulescu, — a zis oratorul, — n'a fost numai omul literilor. El a luptat pe tóte terenele şi lui îi datorăm starea actuală.

A-i sĕrbătorí astăzi memoria, este o datorie din partea nóstră.

Mĕ simt fericit că mi-a fost dat tot mie sarcina d'a vorbi astăzi despre Heliade Rădulescu, premergĕtorul şi pregătitorul mişcărei de la 1848.

Şi, când îmi arunc privirea asupra statuei lui, par'că 'l aud că mĕ întrébă:

— Ce aţi făcut voi, pentru cari am muncit atâta? Ce aţi făcut voi, cu talentul meu pe care vi-l'am dat vouĕ?

Rĕspunsul meu ar fi atunci:

— Părinte scump, munca ta n'a fost zadarnică. Talentul tĕu n'a căḑut pe pămênt sterp, — ródele se cunosc, se vĕd.

In locul şcólei ruinate în care dădeai lecţiuni de limba română, s'a ridicat astăzi un palat, palatul universităţii. Dumnezeu a binecuvêntat ostenelele tale.

Opaiţa cu care luminai pe elevii tĕi, astăzi s'a aprins mai tare şi luminéză întregul neam românesc.

Opera ta? ..... Dar' cine póte vorbi de ea: şcóle, îndrumare politică, consciinţă de neam, presă, tot ce are România azi, e opera ta şi tóte acestea au venit astăzi, ca sĕ se prosternă la piedestalul tĕu şi sĕ-ţi arăte că nu te-au uitat.

Valuri, valuri, vin împrejurul tĕu ca sĕ-ţi intoneze imnuri de glorificarea faptelor tale.

Aşa este deci, umbră măréţă, că n'ai ostenit de géba în viéţa ta? . . .

Iată resultatul muncei tale.

Şi acum după ce te-ai scoborît din drépta tatălui, pentru-ca o clipă sĕ te întreţii cu noi, du-te înapoi, cu credinţa că în secolul XX némul românesc îşi reamintesce de binefacerile pe cari ţi-le datorim.

Tu ai fost pentru noi ca şi Ion Botezătorul, tu ai fost regele poesiei, tu eşti eroul zilei de azi".

După acésta frumósă vorbire dl *Obedenaru* dă cetire unei poesii, prin care glorifică pe gigantul profet al neolatinităţei.

Dl. *Adamescu,* secretariul general al ministeriului de instrucţiune publică, vorbesce despre activitatea literară a lui Heliade Rădulescu. Apoi arată, că mişcarea de la 1840 până la 1860 nu póte fi înţelésă dacă nu se studiéză şi Heliade, căci el a produs acésta mişcare. Heliade Rădulescu, zice oratorul, a încurajat pe toţi literaţii nostri, cărora li-a dat tot concursul sĕu şi acésta dovedesce că lupta absolut desinteresat.

Heliade a înfiinţat tipografii, societăţi, ziare, etc.

Oratorul arată în urmă ce a făcut Heliade pentru gramatica română.

Serbarea de azi e o dovadă, termină oratorul, că noi înţelegem şi ne supunem lui".

Dl Polihroniade dă cetire unei poesii de ocasie, ear' după el dl *Procopie Demetrescu*, primariul Capitalei, vorbesce în numele comunei, spunênd că aduce prinosul de admiraţie şi respect pentru Heliade Rădulescu, a cărui activitate în tóte ramurile a adus atâtea róde.

Heliade Rădulescu, de şi têrgoviştean, a trăit mai mult în Bucuresci, unde, zice primariul Capitalei, a înfiinţat *Curierul de ambele sexe*, unde a scris timp de 20 ani.

Arată apoi că Heliade este premergĕtoriul mişcărei de la 1848. Terminând, spune că se cuvine, ca oraşul Bucuresci sĕ'l sĕrbătoréscă.

Dl *Orănescu* vorbesce în numele studenţimei. D-sa spune că este o datorinţă, ca studenţii sĕ depună omagii de respect faţă de Heliade, care face parte din acea pleiadă, căreia ţara nóstră îi datoresce locul de frunte. Oratorul se adreséză studenţimei:

Voi, studenţi, sĕ vĕ îndrumaţi tot-d'auna şi sĕ luaţi exemplu de la astfel de ómeni, şi atunci suntem siguri că ţara nóstră va merge mereu înainte pe calea progresului.

După discursul d-lui Orănescu serbarea se termină şi mulţimea se rĕspândesce.

Educaţia micilor principi români.

Academia Română din Bucuresci a primit, spre păstrare, pentru vecinică aducere aminte, douĕ manuscripte preţióse.

Sunt urările în versuri ale micilor principi români *Carol* şi *Elisabeta,* rostite în palatul regal din Bucuresci, cu ocasiunea aniversării ultime a nascerii M. Sale Reginei *Elisabeta.*

In ziua de 16 Decembre 1901, adecă, la amézi, M. Sa Regina României, încunjurată de Rege, de Principele Moştenitor, de Principesa Maria şi de micii principi *Carol* şi *Elisabeta,* primea consiliul de ministri, care prin rostul dlui *D. A. Sturdza* aducea urările poporului român.

După ce consilierii Tronului au depus ale lor felicitări, eşiră la rênd tinerele odrasle ale Familiei Regale, Principele *Carol* şi Principesa *Elisabeta* (de 8 şi de 7 ani).

Principesa *Elisabeta,* ţinênd în mână o fóie de dînsa scrisă, şi în fruntea căreia se vedea capul ei eşind dintr'o flóre, rostì urarea pentru iubita mătuşă cu dulcéţa cântecului unei păsărele de abea luându-şi sborul.

Când glasul jingaş al Principesei încetà, Principele *Carol* înaintà cu decisiune, ca şi cum avea conştiinţă de posiţiunea lui de frate mai mare şi de numele ce pórtă. Şi el ţinea în mână o fóe scrisă de dînsul, în capul căreia se vedea el însuşi călare pe calul năsdrăvan. Şi el recità cu voce clară şi tare versurile sale de urare.

Amêndoi copiii se aruncară îndată în braţele Reginei, care îi sărută cu duioşie, ear' Ministrii se uitau cu adêncă emoţiune la acéstă vedere mărétă a trei generaţiuni reunite ale Familiei Regale a României.

A treia zi după acéstă serbare de la palatul regal din Bucuresci, M. Sa Regele *Carol* remitea domnului prim-ministru *D. A. Sturdza* originalele celor două urări, pentru a fi depuse în Archiva Academiei Române, unde se găsesc acuma, ca daruri preţióse, aşezate într'o învělitóre lucrată cu multă măestrie.

Urările sunt de conţinutul următoriu:

Iubită Mătuşă.
Azi veni l'a mea ferésträ
Mândra pasere măéstră,
Şi mişcând din aripióre
Zise blând cuvêntătóre:

Bine, bine te-am găsit
Ingeraşule iubit!
Scólă şi te pregătesce
La mătuşa ta pornesce.

Şi-ajungênd s'o 'mbrăţişezi,
Apoi dulce sĕ-i urezi:
„La mulţi ani sĕ trăiesci
Şi ori-când sĕ mĕ iubesci!"
Elisabeta.

Bucuresci, în 16/29 Dec. 1901.

Iubită Mătuşă.
Eu pe calu-mi năsdrăvan
Viu de mult, căci e de-un an,
De-am plecat din depărtări
Trecênd preste mări şi ţări.
In ĕst drum îndelungat
Mult am avut de luptat
Cu balauri şi cu smei,
Dar' fugiau ca vai de ei,
Când simţiau, că sunt şoiman
Şi calu mi-e năsdrăvan.
Astfel am sosit cu bine
Pân' aici, până la Tine,
Şi cu-al sufletului foc
Iţi urez deplin noroc:
Sĕ trăiesci zile senine
Şi de fericire pline!
Carol.

Bucuresci, în 16/29 Dec. 1901.

Revistă esternă

„Cel mai bun amic" al ţarului. S'au schimbat ómenii şi s'au schimbat şi prieteniile. Ţarul *Alexandru III.* făcuse sensaţionala enunciaţiune, că „unicul amic" al sĕu e principele Nichita al Muntenegrului. Fiul seu însĕ, ţarul *Nicolae II.* se vede că nu merge pe urmele tatălui sĕu, căci la banchetul dat în Petersburg din prilejul aniversării a 43 a naşterii împĕratului *Vilhelm II* a rostit următoriul toast:

„Golesc păharul în sănĕtatea M. Sale împĕratului *Vilhelm, a celui mai credincios şi de mine mai mult iubit amic şi vecin al meu.*"

*

Rĕsboiul Burilor. Guvernul englez *a respins* propunerea de pace cu Burii, făcută din partea Olandei, pe motivul că Olanda nu e plenipotenţiată de nimenea sĕ pertracteze în numele Burilor. Respingerea s'a hotărît unanim în consiliul de ministri ţinut Vineri.

De altcum despre intenţiunea guvernului de a continua rĕsboiul mărturisesce şi faptul, că a trimis de nou în Africa nouĕ batalióne de soldaţi.

(*Dementări.*) Faţă cu ştirea de mai sus despre respingerea intervenţiei de pace ziariul parisian „Gallois" raportézā că ministrul-president *Kuyper* a declarat unui colaborator al numitului ziariu, că guvernul olandez nu a căpĕtat până acum dela guvernul englez nici un rĕspuns, nici oficios nici semioficios, şi astfel — după-ce indiscreţie din partea cabinetului englez cu greu se póte presupune, rapórtele despre conţinutul rĕspunsului nu pot fi altceva de-cât scorrnituri nebasate.

Un raport din Haga dto 3 Februariu spune că guvernul olandez, pentru casul că Anglia va da rĕspuns negativ, va avé în curênd prilej nou de a întreveni în interesul păcii. In acésta privinţă a şi ţinut deja consiliu prealabil.

*

Din Sêrbia. In butul tuturor dementărilor oficióse cestiunea moştenirii tronului se discută viu în opinia publică a Sêrbiei. Svonul despre candidarea prinţului George Karageorgevici de moştenitoriu al regelui Alexandru, nu află credĕmênt, cu atât mai adins că — după cum se afirmă — tatăl prinţului, pretendentul Petru Karageorgevici ar fi declarat că referitor la acésta nu voesce sĕ stee de vorbă cu regele Alexandru, considerând el o asemenea candidatură numai ballon d'essay din partea regelui, până la timpuri favorabile intenţiei reginei Draga de a face moştenitoriu pe fratele ei.

Disposiţia în ţéră e fórte posomorîtă şi că ştirile neliniştitóre au străbătut deja şi în palatul regal, dovedesce faptul, că *s'au luat estraordinare disposiţiuni de siguranţă.* Intrĕ altele în casarmă trupele sunt permanent în adjustare de luptă.

NOUTĂŢI

† Aleman Galea, unul din crema învĕţătorilor nostri confesionali, binecunoscut şi din conferenţele învĕţătoresci ţinute în Sibiiu, în cari alăturea cu colegii sei D. Lăpĕdat şi A. Mosora din Sĕlişte ducea tonul desbaterilor, a rĕposat eri în Reşinari. — Colegii sei de la şcóla din Rĕşinari vestesc acéstă tristă ştire prin următoriul anunţ funebral:

Corpul învĕţătoresc dela şcóla română gr.-or. din *Rĕşinari*, pĕtruns de adêncă durere aduce la cunoscinţa tuturor colegilor, amicilor şi cunoscuţilor durerósa perdere a neuitatului lor coleg *Aleman Galea*, cleric absolut şi învĕţător, membru al mai multor corporaţiuni şi reuniuni, care după scurte şi grele suferinţe, împărtăşit cu sf. taine a adormit în Domnul Marţi în 22 Ianuariu (4 Februariu) a. c. la 1 óră din nópte, în al 36-lea an al vieţii şi în al 14-lea an al serviciului sĕu ca învĕţător, lăsând în urmă pe neconsolata sa mamă.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale neuitatului decedat, se vor aşeḑa spre odihna de veci *Joi în 24 Ianuariu* (6 Februariu) la órele 12 din ḑi în cimiteriul din loc. Fie-i odihna uşóră şi memoria binecuvêntată! *Rĕşinari*, 22 Ianuariu 1902.

*

Bal filantropic în Câneni. Sub patronagiul dlui Victor *Albini*, şef de gară în *Câneni* (România, judeţul Vâlcea) se va da în *9 Februariu st. v.* în localul şcólei un bal al cărui venit e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci scolare în Câneni. Biletul de întrare: de persónă un leu, de familie doi lei. Ofertele se vor cuita pe cale ziaăistică.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" şi-a ţinut Joi (30 Ianuarie st. n.) prima şedinţă literară din anul curent, al cărei program a fost următoriul: sodalul pantofariu Filimon *Delorean* a declamat poesiile „Imprumut" şi „Din Scriptură" de Gavriil Bodnariu, dşóra P. *Apolzan* poesia „Brâul Cosânzenii" de G. Coşbuc, mititelul Leonte *Muntean* anecdota „Rusul la têrg" de Speranţă, Eleuteriu *Prelipcean* (membru nou al reuniunii) poesia „Sentinela română" de Alexandri, dşóra Elena *Grindean* poesia „Aşteptarea" de Alexandri, ear' elevul seminarial Augustin *Bena* a cântat la pian câteva cântece româneseci. Şedinţa a fost cercetată de fórte numĕros public (membri şi óspeţi), care a rĕsplătit cu aplause şi aclamaţiuni producţiunile tinerilor.

Inainte de începerea şedinţei presidentul reuniunii a dat sémă despre resultatul împărţirii darurilor de crăciun şi despre pregătirile ce reuniunea le face în scopul arangierii unei *esposiţiuni industriale şi profesionale*, care probabil că va fi combinată cu *esposiţia industriei de casă* ce o va arangia „reuniunea agricolă română din comitatul Sibiiu". Asemenea a amintit şi despre intenţiunea comitetului reuniunii, de a pune basă unei *biblioteci a meseriaşilor*, care sĕ conţină tractate scurte din ramul meseriilor şi lucrările mai succese cetite în şedinţele literare ale reuniunii.

Proxima şedinţă literară va fi în ultima Joi din luna Februariu st. n. Inainte de acésta însĕ publicul va avé ocasiune sĕ asiste la o producţiune publică a reuniunii, projectată a se da în sala de la „Gesellschaftshaus".

*

Demonstraţiuni în Lemberg. Vineri séra opt sute de studenţi universitari poloni şi ruteni au ţinut în Lemberg adunare în causa osândirilor de la Wreschen şi au făcut de nou demonstraţiuni antigermane. Totodată au hotărît sĕ restitue societăţii slave de binefacere din Petersburg cele două sute ruble, trimise pe séma victimelor procesului de la Wreschen. Acésta din causă că Iaworski, presidentul clubului polon, cu ocasiunea luării în primire a acestor bani s'a purtat aşa, că întreg actul avea caracter de rusofilism. Studenţii vor colecta ei întrĕ ei suma de 200 ruble.

*

† Tibád Antal, jude la judecătoria administrativă din Budapesta, a rĕposat Duminecă diminéţa, în urma unui atac de apoplecsie. Tibád s'a născut în Kadicsfalva (comitatul Odorheiu); în 1867 a fost ales vicefiscal comitatens, apoi subjude regesc (alkirálybiró), un post ce corĕspundea postului de vicecomite; în 1875 cercul Odorheiului l'a ales deputat dietal; în dietă a fost notariu opt ani de zile (1881—1889), apoi referent în diferite comisiuni, avênd şi el parte bunicică în lucrările de codificare; în 1889 a fost secretariu de stat în ministeriul de interne sub contele Teleky Géza dar' deodată cu Teleky şi-a dat şi el dimisia. In anii din urmă a fost numit jude la judecătoria administrativă.

*

Banca ardelénă din Cluj („Erdélyi bank és takarékpénztár részvénytársaság"),şi-a publicat zilele acestea raportul către adunarea generală din est an, din care raport se vede că în anul 1901 a realisat un profit de *123.428 coróne 16 fileri.* Din acéstă sumă abia *1000 coróne* sunt destinate spre scopuri de binefacere; restul merge pe dividende, tantieme, remuneraţiuni, augmentarea fondurilor proprii şi în cuota de profit a băncii comerciale pestane (24.115·60). Cuponul 7 al acţiilor se rĕscumpĕră cu 6%. Bilanţul arată 8,587.770 coróne 28 fileri, din care sumă portfelul cambiilor figurézā cu 4,515.765 coróne 32 fileri.

President al consiliului de direcţiune e contele Victor Kornis, vicepresidenţi baronul Ernest Bánffy şi Leo Lánczy presidentul camerei comerciale din Budapesta; în consiliu sunt cinci grofi, un baron, un advocat, un notariu public, un profesor de universitate, un deputat dietal şi un ingineriu.

*

O trupă de soldaţi — degerată. In 23 Ianuariu plecase din orasul Aomori (în partea nordică a Japoniei) o trupă de 210 soldaţi sub comanda unui major, dar' pe drum fiind ajunsă de viscol s'a rătĕcit şi afară de unul singur toţi ceilalţi s'au prăpădit: de fóme şi de ger.

*

Douĕsprĕzece milióne — spre scopuri de binefacere. „Novoje Wremja" din Petersburg raportézā, că ţarul a conces oraşului Petersburg sĕ contragă un împrumut de 30 milióne de ruble cu $4\frac{1}{2}$ percente camĕtă. Din suma împrumutului se vor întrebuinţa: 4,100.000 de ruble pentru instalarea reţelei telefonice, 3,500.000 de ruble pentru clădirea unui cheiu la podul Troicky, 6,500.000 de ruble pentru clădirea unui pod peste Neva, *2,500.000 de ruble pentru îmbunătăţirea îngrijirii bolnavilor*, ear' *1,700.000 de ruble pentru clădirea unui spital de băieţi.* Ceste două sume din urmă în coróne fac *12,160.000.*

*

Avis. Partidele lui *Alexiu Pop* fost advocat în Cluj, sunt rugate, ca pentru preluarea actelor, eventual pentru alte disposiţiuni, sĕ se adreseze către advocatul *Dr. Georgiu Ilea* în Cluj (Deák Ferencz u. nr. 18), ca către curatorul numit.

*

Orcan pe Adriatica. Sâmbătă tótă ziua a bântuit în *Fiume* un orcan teribil, pe urma căruia s'a întêmplat şi mórte de om. Pe la amiazi orcanul a dat jos coperişul măgăzinului de la oficiul de vamă, care căḑênd pe o birjă a ucis pe cocişul şi calul birjei. In *Triest* încă a fost mare orcan împreunat cu viscol de zăpadă. Mulţi ómeni au fost luaţi pe sus de puterea vêntului şi isbiţi de păreţii edificiilor, ear' afară pe Marea-Adriatică vapórele şi corăbiile au fost împedecate în calea lor.

*

Teatru în Brad. Meseriaşii români din *Brad* (comitatul Hunedóra), invită la producţiunea teatrală împreunată cu joc, ce vor arangia meseriaşii români din Brad Sâmbătă la 3/16 Februarie în hotelul „Central". Inceputul la 8 ore séra. Programul: „Moţul şi Sĕcuiul" (dialog de Alexandri), „Musa de la Burdujani" (farsă de C. Negruzzi) şi „Mama Angeluşa". Intrarea: locul I. 1 cor. 60 fil., locul II. 1 cor. 20 fil., locul III. de stat 80 fil., studenţi şi copii 20 fil. Venitul e destinat pentru „înfiinţarea fondului de ajutorare a învĕţăceilor şi sodalilor meseriaşi rom." Suprasolviri şi contribuiri se vor cuita publice.

*

Din Guşteriţa. Domnul învĕţătoriu *Antoniu Hodoş*, insărcinat în mod interimal cu conducerea şcólei nóstre confesionale din *Guşteriţa*, ne rógă sĕ rectificăm raportul publicat în nrul 6 al ziariului nostru, — despre producţiunea teatrală-musicală aranjată de D-sa, — într'acolo, că cântările esecutate de corul şcolarilor au fost cântate in o singură voce, nu în două voci cum a scris corespondentul, şi că în program au fost luate piese cari au fost esecutate şi pe alte locuri fără a se fi împedecat cineva în ele. Intreg publicul asistent, — ne asigură dl Hodoş, a fost mulţămit cu resultatul producţiunei. Facem deci cuvenita rectificare.

*

Petrecre în Făgăraş. Am primit Invitare la sera'a dansantă ce o arangiază „Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăraş şi jur" in favorul fondului ei in 16 Februarie 1902 st. n. in sala Lauritsch. Inceputul la 8 óre séra. Bilete de întrare — de familie 5 cor., de persónă 2 cor., pe galerie 2 cor. — sĕ vênd în prăvăliile „*Adrian Furca*" şi „*Ioan Peia*", ear' séra la cassă. Damele sunt rugate, că întru cât e posibil, sĕ se presenteze în costum naţional. Ofertele şi suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Ştiri din România. O telegramă sosită la ministeriul de esterne, de la legaţiunea română din Petersburg, semnalézā un cas mortal de ciumă la Batum (Rusia). Direcţia generală a serviciului sanitar, căreia i-s'a comunicet acea telegramă, a înfiinţat o carantină de 5 zile pentru provenienţele din oraşul contaminat. — Ministeriul domeniilor a cerut parchetului de Ilfov sĕ urmărescă pe jidanul Goldstein, dentist din Bucureşti, care 'şi face reclamă ca diplomat şi medaliat al esposiţiei universale din Paris, de-şi nu posede asemenea titluri. — Factorul Păun *Alexandrescu* din Bucuresci întrĕ plicurile luate din o cutie de postă a aflat un plic fără adresă, pe care desfăcêndu l a aflat în el 35,000 de lei în bonuri şi poliţe. Onorabilul om a transpus banii în grija direcţiunii postale.

Din public.*)

Multămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii arangiate de corpul învĕţătoresc din Poiana în favorul bibliotecei şcolare, ţinută la 30 Decembre st. v. 1901, s'au încasat 186 coróne, din cari sub trăgêndu-se spesele de 78 coróne 28 fileri resultă un câştig curat de 107 coróne 72 fileri.

Cu acésta ocasiune au binevoit a contribui următorii domni:

Adam Micu notar Poiana 8 cor., Familia Dumitru Şufană 7 cor., Cornel Muntean vicenotar Cărpiniş 6 cor., Dómna Brăteanu Mercurea 5 cor., Ioan Şerbu paroch, Ilie Dobrotă paroch Poiana câte 5 cor., Dr. Victor Mihu medic, Nicolae Dobrotă paroch, Nicolae Fântână, toţi din Poiana, câte 4 cor., George Gişe, D. Dobrotescu, Ioan Bozdog Titoran, Ioan Branga, Ioan Vlad sen., Ioan Vlad jun., Ioan Dăncilă, Ioan Muntean, Ioan Bozdog, primar toţi din Poiana, câte 3 cor. 20 fileri. Ioan Dănuleţ România 3 cor. 20 fil. Nicolae Prodan, Vasilie Răduţiu, Ioan Hendorean, Ioan Bosdog, Ilie Oprean, Constantin Gligor, Dumitru Dobrotă, Ioan Şerbu, toţi din Poiana, câte 3 cor., Czibere István locotenent de gend. Sebeş 3 cor., Ignatie Filip paroch Reciu 3 cor., Nicolae Sîrbu, Ioan Moga, Constantin Bosdog, Ioan Gişe, Ioan Toma, Nicolae Ban, Dumitru Ban, George Simeon, Dumitru Muntean, Ioan Prodan, Aron Muntean, Dumitru Sufană, măsar, Ioan Vâlcan, Back József, Aron Şerbu, Vasilie Rodean, Guiseppe de Barba, Nicolae Dobrotă, I. Marcu, N. Branga (contabil), toţi din Poiana, câte 2 cor., N. Radu Reciu 2 cor. Vĕd. Elisabeta Vraciu, D. Bosdog, N. Gişe, Dumitru Vraciu, George Vraciu, Constantin Măniţiu, Ilie Măniţiu, Peter Roth, Ioan Şufană, Dumitru Şufană, Ioan Radu, George Gişe pedagog, Ilie Ban,, Dumitru Vonica, Constantin Ban, Nicolae Olariu, Nicolae Fântână, Schnabel Rezső, Ilie Dobrotă, Ioan Oprean, Szász István, Dumitru Şerbu, Dumitru Oprean, Aron Georgescu, Nicolae Vâlcan, Ioan Bosdog, Nicolae Bosdog, toţi din Poiana, câte 1 corónă.

Prin postă au incurs de la Dumitru Banciu farmacist Sĕlişte 2 cor., George Muntean măcelar Mercurea 2 cor., Vasilie Dobrescu învĕţător Rod 1 cor.

Priméscă acesti Stimaţi Domni şi pe acésta cale mulţămitele nóstre.

Poiana, la 10 Ianuarie 1902.
Pentru corpul învĕţătoresc.

Nicolae Şerbu
învĕţător — cassar

Posta redacţiunei.

Dlui I. A. Despre petrecerea din Chirpĕr am publicat raport în numĕrul trecut. Scrieţi-ne şi despre alte din tractul acela.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află spre vêndare

Portretul (Phototyp - Lichtdruck) Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn Archiep. şi Metropolit

Ioan Metianu

cu preţul de **2 coróne** plus porto postal recomandat 55 fileri. * * * * * *

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate

şi

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panţu

profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Édiţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop **şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.33	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva . , . . .		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9 10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	-	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.23	12.34			**Alba-Iulia**		2 33		4.17	11.13
1.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.	**Sibiiu**	pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—				—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2. -	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6 01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 11 Sibiiu, Sâmbătă 26 Ianuariu (8 Februariu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

✝

NICOLAE CRISTEA.

Sibiiu, 7 Februariu n.

Incă unul din pleiada bětrânilor fruntaşi ai bisericei nóstre, cari alăturea cu archiepiscopul *Şaguna* au lucrat la regenerarea bisericei, — a trecut la cele eterne. Asesorul consistorial **Nicolae Cristea** a rěposat azi diminéţă.

Născut la 14 Octobre v. 1834 în Ocna-Sibiiului, *Nicolae Cristea* după terminarea gimnasiului şi cursurilor teologice a întrat cancelist în cancelaria consistorială, înscriindu-se totodată (în 1860) şí la cursurile juridice la academia din Sibiiu. Pe timpul când metropolitul *Şaguna*, împreună cu secretariul sěu protosincel *N. Popea*, petrecea în Viena la senatul imperial înmulţit, substitut al secretariului era cancelistul N. Cristea. In 1861 a fost ales primsenator în Ocna, dar' după două luni a renunţat la acest post şi a fost trimis din partea metropolitului Şaguna la universitatea din Lipsca spre a-'şi completa studiile. Stipendiul fiind de tot mic (300 fl.), Cristea s'a susţinut la universitate dând lecţiuni de limba germană şi română şi făcênd şí pe cantorul la capela română din Lipsca.

Re'ntors a casă, în tómna anului 1863 a fost numit profesor suplent la seminariul Andreian, ear' în 1864, la stăruinţele metropolitului Şaguna a luat şí redactarea *„Telegrafului Român"*, 18 ani fiind redactor al ziariului nostru. In 1873 a fost ales asesor referent în senatul bisericesc, lucrând cu zel şi abnegaţiune până aprópe de curênd, când copleşit de bětrâneţe, — tocmai pentru a i-se uşura sarcina oficiului, multe din actele resortului sěu au fost distribuite asesorilor mai tineri.

Optsprezece ani redactor de ziariu, *N. Cristea* nu putea sě nu se ocupe şì cu politica. Astfel în partidul naţional-român era membru de frunte, aşezat la sfat şi adênc cunoscětoriu al situaţiei nóstre politice.

Conferinţa naţională din 1892 l'a distins cu post în comitetul partidului, şi în acéstă calitate a fost şí el osândit în procesul Memorandului.

Ce atitudine resolută şi bărbătéscă a avut *Nicolae Cristea* în acest proces, — e fórte bine cunoscut tuturor cari au urmărit desbaterile processului, cum şì aceea, că publicul asistent, încântat de fasiunea dînsului, l'a aplaudat şi aclamat acolo în sala de pertractare.

Pe teren social *Nicolae Cristea* era bunătatea personificată. N'a făcut rěu niměnuia nici-când, mai bucuros îndura el nedreptăţiri, de cât sě supere pe altul. Şi era bun de inimă şi încredětoriu, póte chiar prea bun. Om de caracter fiind, credea că şi ceilalţi sunt ca el; de aceea a şí avut parte de multe desilusionări.

Dornic de a ridica clasa mijlocie a poporului nostru, în 1867 a înfiinţat *Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*, al cărei president a fost până în anul 1897, când din causa bětrâneţelor retrăgêndu-se de la conducere, în semn de veneraţiune şi recunoscinţă acéstă reuniune l'a ales *president onorar* pe viéţă.

Voind sě apreciem în detail activitatea rěposatului, ar trebuí sě scriem numeri întregi din ziariul nostru. Viéţa lui însě a fost carte deschisă: toţi i-o cunosc şi sigur toţi câţi i-o cunosc vor zice împreună cu noi, că *Nicolae Cristea a fost om de caracter*, fíu credincios şi vrednic al bisericei şi naţiunei sale.

Dorim rěposatului odihnă vecinică şi dréptă rěsplată faptelor sale bune.

In veci pomenirea lui!

«Telegraful Român.»

Organisare.

II.

Până la anul 1881 noi n'am avut organisare sistematică de partid. Póte-că nici nu se simţea trebuinţa unei organisări sistematice, pentru-că toţi eram de un gând şi luptam pentru ajungerea scopului în şiruri închiegate. Contrariul a început însě a se întărí prea tare, şi începuse a ne sparge rîndurile; de aceea ne-am pus sě ne organisăm şi noi, în scopul ca sě-i punem în faţă tóte forţele de cari dispunem.

Tot ce s'a făcut însě şí înainte de 1881 în politica nóstră naţională, s'a făcut în numele tuturor, cu putere primită de la toţi şi obligătóre pentru toţi.

Astfel la 1848, anul în care am început adevěrata luptă politică, cu deşteptarea din somnul cel de mórte şi cu sdrobirea lanţurilor cari ne-au ţinut legaţi până aci, patruzeci de mii ne-am adunat pe Câmpul-libertăţii din Blaj, — numai patruzeci de mii, şi fără mandat dela cei rěmaşi a casă, — dar' actul sevîrşit de cele patruzeci de mii de Români, pe câmpia Blajului, a fost atât de sublim, atât de impunětoriu, atât de dumnezeesc, încât cei rěmaşi a casă, auḑind despre el, şi luând act despre modul cum a decurs, s'au identificat întru tóte cu hotărîrile aduse, şi toţi au ridicat mânile şi au depus jurămênt sfânt şi ei, că vor fi pururea credincioşi *tronului*, *patriei* şi *naţiunei nóstre*. Jurămênt obligătoriu pentru tóte generaţiunile următóre, cât va esista popor român în patria acésta!

Aşa ne-am început noi noua viéţă, ca popor declarat de independent, cu de la sine putere, pe basa vitalităţii sale şi pe basa forţelor sale numerice, cari în curênd s'au dovedit de fórte preţióse.

De-şí conducerea poporului nostru a fost depusă atunci în mânile cele mai destoinice, în ale lui *Şaguna*, *Bărnuţiu*, *Laurian*, *Şuluţiu*, *Bariţiu*, etc., ómeni cari se bucurau de cea mai nemărginită încredere din tóte părţile, — fruntaşii au ţinut totuşi sě consulte din când în când soborul, şi în scopul acesta au fost convocate mai multe adunări sau congrese naţionale, ca de es la finea anului 1848, la anul 1861 la anul 1863 etc. tóte la Sibiiu.

N'au luat parte la ele mandatari ai poporului de acasă, representanţi provězuţi cu credenţionale, dar' a luat parte flórea inteligenţei române de pe acele vremuri, invitată anume din partea celor doi archierei români cari se afiau în fruntea trebilor nóstre naţionale, şi astfel se póte spune, ca şí aceea ce s'a făcut în aceste adunări s'a făcut cu puterea de la toţi. şi în mod obligătoriu pentru toţi.

La anul 1869 s'a făcut prima spargere a rîndurilor închiegate, când o mare parte din inteligenţa română, nemulţămită cu politica lui *Şaguna*, care recomânda acceptarea situaţiunei ce ni-s'a creat prin perfecţionarea uniunei Ardealului cu Ungaria, şi ducerea unei lupte energice parlamentare pentru eluptarea celorlalte postulate naţionale, cari ne erau de mult promise, — a convocat conferenţa de la *Mercurea* şi a decretat *pasivitate* pentru Românii din Ardeal.

Deací încolo spărtura a devenit din an în an tot mai mare în rîndurile luptătorilor nostri, astfel, că ajunsesem acolo unde suntem şi astăzi, de a nu mai şti, dacă esistăm sau nu ca partid politic.

In acésta situaţie, devenită şi mai deplorabilă prin faptul, că deputaţii români din părţile ungurene şi bănăţene, singurii cari mai purtau lupta naţională, au fost scoşi din parlamentul ţerii, — ómeni de inimă s'au pus sě pregătéscă terenul pentru o nouă reculegere, pentru o nouă închiegare a rîndurilor luptătorilor, şi au convocat adunarea naţională de la 1881, pe basa unei organisări sistematice, cea mai perfectă ce a putut fi contemplată.

Fie-care cerc electoral a fost provocat sě trimită *delegaţi aleşi* la conferenţă, şi astfel în conferenţă a fost representat fie-care alegětor prin mandatarii sei, a fost representat întregul popor român din patrie, dat fiind, că întregul popor român aparţine unui singur partid politic, partidului naţional român.

In conferenţa acésta naţională s'a votat, cum ştìm, *programul nostru naţional* şi a fost acceptat în mod obligătoriu pentru toţi *principiul solidarităţii* în luptele naţionale

Pe basa acestei organisări a funcţionat partidul nostru naţional până la edarea cunoscutelor ordonanţe ale ministrului *Hieronymi*, care ni-a decretat de desfiinţat partidul şi a oprit funcţionarea *comitetului central electoral*.

Il numim aşa, pentru-că aşa a fost numit dintru început, — fiind-că organisarea nóstră de partid nu s'a putut face de cât numai pe basa *legii electorale*. Au ajuns însě în fruntea afacerilor ómeni, cari s'au creḑut a fi mai cuminţi de cât organisatorii partidului, şi abandonând numirea vechie, şi-au luat titlul de *comitet naţional român*, ceea-ce a dat apoi ansă guvernului sě 'l desfiinţeze şi sě 'i interzică funcţionarea.

Inzadar o spunem noi la tóte ocasiunile, că ordonanţele lui *Hieronymi* sunt ilegale şi înzadar cerem cu tótă insistenţa *reintegrarea* partidului, *restitutio in integrum*, prin revocarea acelor ordonanţe, — pentru-că guvernul magiar nu ne va face acest serviciu, nici cel de acum, nici cel viitoriu. Ear' a sta cu mânile în sin, aşteptând vremuri mai bune, ar fi în detrimentul causei, care nu póte rěmâné neapěrată pe nici un moment.

Aflându-ne deci în situaţiunea în care ne-am mai aflat, n'avem sě facem de cât aceea ce am mai făcut: ***sě ne organisăm de nou.*** Şi organisarea, în lipsa altor base legale, nu o putem face de cât earăşi pe basa ***legii electorale.***

Cum? Cam în feliul următoriu:

I. In fie-care cerc electoral, locuit de Români, se alege ***comitet electoral cercual***, cu ţinerea în vedere a celor mai populari şi mai de încredere bărbaţi din cerc. Alegerea se face în conferenţa confidenţială a inteligenţei române din cerc, convocată anume pentru esecutarea acestei lucrări.

Comitetul electoral cercual se va constitui imediat, alegêndu-şi *president*, *notariu* şi eventual si *cassariu*.

Datorinţele comitetului cercual electoral au sě fie: controlarea compunerii listelor electorale în comunele aparţinětóre cercului, şi ţinerea în evidenţă a tuturor alegětorilor români, adepţi ai programului naţional.

II. Presidenţii tuturor comitetelor electorale cercuale dintr'un comitat, formézâ, fără altă alegere sau însărcinare numai pe basa încrederii depuse în ei ca conducětori ai comitetelor cercuale: ***comitetul electoral comitatens***, care earăşi se constitue, alegêndu-şi *president*, *notariu* şi *cassariu*. Comitetul comitatens electoral are dreptul *a se întregí*, cu de la sine putere, înainte de constituire, cu atâtea persóne marcante române din viéţa publică a acelui comitat, cu câte va afla de lipsă. Asta în vederea, că sunt comitate, în cari nu se află decât câte două cercuri electorale, prin urmare, cei doi presidenţi ai comitetelor cercuale nici n'ar puté sě formeze comitetul electoral comitatens.

Datorinţa comitetului comitatens electoral este, sě studieze bine sitauaţia politică din comitat, sě-şi câştige convingerea, că partidul naţional român în care cerc ar puté pune candidat cu prospecte de învingere, — că învingerea puté-s'ar raporta óre din propriile nóstre puteri, sau numai în urma vre-unui compromis cu una din celelalte partide politice din ţéră, — şi în urmă sě procure din vreme *listele electorale* din întregul comitat.

III. Prsiedenţii comitetelor electorale comitatense, formézâ, fără altă alegere sau însărcinare toţi împreună, ***comitetul central electoral al partidului naţional român***, care asemenea se va constitui, alegêndu-şi president, notariu, cassariu, eventual şi alţi funcţionari. Comitetul central electoral încă are dreptul *a se întregi*, înainte de constituire, cu dela sine putere, cu tóte acelea persóne de valóre din viéţa nóstră publică, despre cari ştie cà posed încrederea perfectă a obştei româneşti. Prin acésta vrem sě remână deschisă calea *de a puté trece în noul comitet central toţi acei membri din vechiul comitet, cari sunt indispensabili în politica naţională română*; ceea-ce ar fi şi o manifestare a voinţei nóstre *de a ţiné la vechia organisaţie de partid*, pe care numai în urma necesităţii o înlocuim cu alta nouă, până când ni-se va da posibilitatea de a ne întórce earăşi înděrět la ea.

Comitetul central electoral e apoi *supremul nostru for politic*, care are sě decreteze, dacă e sosit sau nu timpul sě schimbăm tactica politică, dacă putem sě întrăm în luptele electorale, şi în cari cercuri, avênd el dreptul sě nomineze şí candidaţii partidului. Va face din când în când şí câte un esposeu amănunţit politic asupra situaţiunii, şi va lua tóte měsurile de lipsă, că închiegarea partidului sě se facă pe tóte liniile.

Acesta e *proiectul nostru de organisare*, pentru a cărui punere în esecutare se cere, firesce, un *comitet de iniţiativă,* un comitet interimal de acţiune, pe care l'ar puté forma uşor tinerii grupaţi în jurul „*Libertăţii*". Nu ne închipuim că proiectul nostru e cel mai perfect; dar' după părerea nóstră e singurul proiect *esecutabil* întrĕ împrejurările date. Cel-ce are însĕ altul mai bun, sĕ 'l spună şi noi vom fi cu el. Discuţia e deschisă.

Din tractul Devei.

—Disertaţiunea preotului Guga.—

Ca întregire a raportului publicat în numĕrul 8 al ziariului nostru, despre decurgerea conferenţei preoţesci, ţinută în 8/21 Ianuarie c. în *Deva*, — dăm astăzi disertaţiunea preotului din Şoimuşul-mureşan, *George Guga,* rostită cu acea ocasiune, referitor la stabilirea mijlócelor prin cari s'ar puté face întărirea în religiositate şi moralitate a poporului nostru de la sate. Disertaţiunea e următórea:

Preaonorat Presidiu şi iubiţi confraţi preoţi!

Ca sĕ pot arăta cu câtă cunoscinţă de adevĕrată chiemare apostolică se pune în mâna nóstră, înaintea ochilor noştri, în gura nóstră şi la inima nóstră, prea mult preţuita pastorală a Preaiubitului, Preabunului şi Preaînţeleptului Archipăstor şi apostol al nostru, a Escelenţiei Sale Inalt Preasfinţitului Archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu* cu dto de 20 Octobre 1901 Nr. 10146/Presid., am aflat potrivite cuvintele sfintei scripturi la Ev. Ioan c. VI v. 63. „Cuvintele, cari am spus vouĕ duh şi viéţă sunt", adecă cuvintele cari se spun nouĕ preoţilor în acéstă pastorală *duh şi viéţă sunt.*

Sĕ cumpănim bine, fraţilor, şi vom afla că din fie-care şir, din fie-care cuvênt al Escelenţiei Sale reese durerea pentru scăderile ce le-a observat la poporul nostru încredinţat păstorirei Sale şi chiar şi la unii dintrĕ preoţi, cum şi mulţime de poveţe şi învĕţături adevĕrat părintesci şi apostolice, prin cari ni-se spune că s'ar puté delătura aceste scăderi.

Căci precum marele apostol Pavel în epistola Sa către Corinteni c. V, cu mâhnire constată unele scăderi morale la creştinii primitivi, scriind astfel: „Din tóte părţile se aude că este desfrêu întrĕ voi, care nici întrĕ păgâni nu se află" .... şi tot odată dă şi învĕţături şi poveţe, pe ce cale s'ar puté ferí de aceste scăderi, scriind astfeliu: „Vĕ scriu sĕ nu petreceţi cu vre-un frate de s'ar afla desfrênat, sau lacom, sau idololatru, sau clevetitor, sau beţiv, cu unul ca acela nici sĕ nu mâncaţi", . . . tot asemenea şi Escolenţia Sa, cu durere de suflet constată decadenţa creştinilor noştri atât în cele religióse şi morale, cât şì în cele materiale, arătându-ne nouĕ, preoţilor, că de unde provine acésta decadenţă, adecă *din lipsa de învĕţătură şi lumină,* şi totodată indigitându-ne şì calea şi mijlocul cel mai eficace prin care am puté îndrepta acésta decadenţă, recomândându-ne în prima linie învĕţarea şi luminarea creştinilor prin predicarea cuvêntului lui Dumnezeu.

Fapt este, că simţul religios-moral a decăḑut în ultimele decenii, şi tot asemenea şi starea materială la poporul nostru.

A zis un frate preot în conferenţa preoţéscă din tractul *Zarand*, ţinută în *Brad*, că: „omul decăḑut materialicesce devine nemoral şi ne religios". Eu susţin contrariul, anume, că decădinţei religióse-morale îi urméză cea materială, ear' în urmă perirea totală, vremelnică şi vecinică.

Căutaţi, fraţi preoţi, şi veţi afla esemple la persóne, la familii şi la împĕrăţii. Acéstă părere reiésă şi din pastorala Escelenţiei Sale, acésta se constată şì din învĕţătura mântuitoriului Christos: „Cercaţi mai întâiu împĕrăţia lui Dumnezeu şi tóte celelalte se vor adauge vóuĕ".

Spre a căuta cu îngrijire causa acestei decadenţe morale şi materiale, a ne sfătuí împreună şi în cât ne este cu putinţă a conlucra pentru sanarea rĕului, tot Preabunul nostru Archiereu a pus la cale aceste conferenţe, în cari şí până acum s'a discutat mult şi în feliurite moduri asupra rĕului şi a mijlócelor de sanare.

S'a dat teren larg de discuţie, în tóte conferenţele, asupra causelor decadenţei religióse şi morale şi asupra mijlócelor de îndreptare, ţinêndu-se diferite disertaţiuni din partea preoţilor noştri, dându-şi fie-care părerile, că de unde ar veni rĕul şi cum s'ar puté sana?

Preabunul nostru archipăstor în zelul seu cu care ocârmuesce biserica, nu a pregetat a înlesní şí aflarea causei principale din care provine acésta decadenţă morală şi materială la poporul nostru şi ne spune apriat că — pe lângă multe altele pe cari le-a lăsat sĕ le mai aflăm şi noi — acésta decadenţă provine şí din lipsa de învĕţătură şi lumină, spunêndu-ne apriat, că aceste noi preoţii avem datorinţa a le rĕspândí la tóte ocasiunile şi mai ales prin predicarea cuvêntului lui Dzeu de pe amvon. (Va urma.)

O observare.

On. D. paroch Ioachim Muntean din Gurarîului, în reflecsiunile sale de sub titlul: ***»Impedecarea degenerării morale«***, publicate în Nr. 9 din 22 Ianuariu (4 Februariu) anul curent, referitoriu la „esplicarea însemnătăţii simbolice a tuturor acţiunilor sĕvêrşite de preot în decursul serviciului divin" accentuéză, că: „*E deci de lipsă, ca institutele nóstre teologice sĕ iee în programa lor de învĕţămênt şí lucidarea acestui obiect de netăgăduită importanţă*". — Fără a întra în meritul afacerei de sub discusiune, datoriu sum din posiţia ce ocup, în interesul adevĕrului a observa părint. I. Muntean, că în seminariul archidiecesan „Andreian", acest obiect de învĕţămênt se propune în mod sistematic în legătură cu Teologia pastorală, în cursul III teologic, după-cum acésta se prescrie în planul de învĕţămênt pentru secţiunea teologică din regulamentul semin. votat în şedinţa sinodului archidiecesan din 21 Aprile 1892 Nr. 109 sin., ceea-ce de altfel se face evident şí în programa institutului an de an, anumit la titlul II „Ordinea prelegerilor", ear' progresul, ce se realiséză din acest obiect de învĕţămênt se póte controla la esamenele publice de la finea fie-cărui an şcolastic, publicându-se programa esamenelor totdeuna şí în acésta fóie a archidiecesei, deci nu aflu justificată indicarea de mai sus a păr. Muntean, fie făcută chiar şi cu cea mai mare bunăvoinţă.

Sibiiu, 23 Ianuariu, 1902.

Dr. **Eusebiu R. Roşca**
dir. semin.

De la sate.

— Alegere de preot în Sângătin. —

Ludoş, 22 Ianuarie v.

In 13/26 Ianuarie a. c. a avut loc alegerea de paroch în comuna Sângătin, protopresbiteratul Mercurei.

Actul alegerei a fost condus de venerabilul protopresbiter al acestui tract P. O. D. *Ioan Droc,* care după sĕvĕrşirea sf. liturgii a ţinut o prea frumósă predică poporului despre însemnătatea alegerei parochului.

După acestea purceḑêndu-se la alegere a fost ales cu unanimitate de voturi şi cu mare însufleţire *Ioan Dăian,* cleric absolut, de present învĕţător-dirigent la şcóla din Apoldul-inferior, fiu al acestei comune, care şi până acuma a dovedit a fi vrednic de încrederea pusă într'însul.

După actul alegerei o deputaţiune a învitat pe nou alesul paroch de a se presenta sinodului, unde a fost primit cu însufleţite urări de „sĕ trăiască".

Domnul protopresbiter prin cunoscutu-i dar oratoric a adresat nou alesului paroch o cuvêntare în care arată datorinţele unui preot, pe cât de grele, atât de onorifice, îndeosebi i-a pus la inimă recâştigarea şcólei confesionale, perdută, din rĕutatea unor ómeni pe cari nu voesc a-i numi aici, cari au predat'o statului, şi ridcarea unui nou sf. lăcaş, căci cel present e prea modest.

Noualesul paroch emoţionat a rĕspuns, că nu voeşte a promite multe, dar' va dovedí cu fapte, mulţămind cu cuvinte alese poporului de încrederea pusă într'însul.

Alegerea a decurs în cea mai perfectă ordine spre mângăerea tuturor, mulţămită înţeleptei conduceri a dlui protopresbiter.

Finindu-se actul alegerei, poporul s'a despărţit mângăiat că şi-a ales un păstor demn, care îi inspiră nădejde într'un viitor mai fericit, şi cu însufleţite „sĕ trăiéscă" la adresa Domnului protopresbiter şi a alesului paroch. Dee Domnul sĕ fie într'un ceas bun!

I. P.

Nr. 12503 Plen. 1901.

Cerculariu

către Domnii membri clericali şi mireni, ordinari şi estraordinari ai sinodului protopresbiteral gr.-or. din protopresbiteratul Mercurei·

In esecutarea onorificei însărcinări primite din partea Prea Veneratului consistoriu archidiecesan din 14 Ianuarie a. c. Nr. 12503 Plen. 1901 de-a pune la cale şi conduce alegerea de protopresbiter al tractului Mercurei, — post devenit vacant prin retragerea şi pensionarea actualului protopresbiter Ioan Droc, subsemnatul convócă, pe temeiul §. 15 din „Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter" şi în sensul § 42, combinat cu § 51 din „Statutul organic", pe domnii membri ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni ai sinodului protopresbiteral din tractul Mercurei, a se întruní în sinod electoral pe *Joi în 14/27 Februarie a. c.* la 11 ore a. m. în biserica nóstră din opidul Mercurea, pentru alegerea de protopresbiter al tractului numit

Celebrarea sfintei liturgii, cu chiămarea sfântului Duch, ce are sĕ premérgă actului alegerei, se va sĕvêrşí în aceea zi la orele 9 a. m. în biserica nóstră din Mercurea. Domnii membri sinodali sunt poftiţi a participa în numĕr complet la acel serviciu divin.

Totodată convoc prin acésta, conform § 14 din „Regulamentul pentru alegerea de protopresbiter" pe Domnii membri ai comitetului protopresbiteral la şedinţă pe ziua de *Mercuri în 13/26 Februarie a c.* la orele 3 p. m. în sala cea mare a şcólei nóstre din Mercurea, pentru combinarea şi statorirea listei de candidare la postul de protopresbiter.

Dat în Sĕlişte la 22 Ianuarie (4 Februarie) 1902.

Comisariul consistorial
Ioan Droc
prot. şi ases. consist.

Revistă esternă

Rĕsboiul Burilor. In fine se ştie positiv, că guvernul englez a respins intervenţia Olandei în causa păcii întrĕ Buri şi Anglia. Marţi a fost publicată în Londra şi Haga corespondenţa dintrĕ guvernul englez şi cel Olandez în acéstă afacere, din care se vede că guvernul olandez a îmbiat Angliei mijlocirea tratativelor de pace, din motive umanitare, pentru-ca sĕ se pună odată capĕt înfiorătoriului rĕsboiu. Guvernul olandez a propus guvernului englez sĕ deie salv conduct representanţilor aflători în Europa ai Burilor, pentru a merge acasă şi acolo conferind cu conducĕtorii Burilor, sĕ esopereze

---

FOIŞÓRĂ

Arlesiana.

Se numea *Giovani*. Era un ţĕran frumos de douĕzeci de ani, voinic, cinstit, ruşinos, ca o fată mare.

Tóte femeile din sat îl priveau cu ochi buni, dar' el nu avea de cât pe una singură în gând — o micuţă *Arlesiană*, acoperită preste tot de catifea şi dantele.

O întâlnise odată pe drumul de la *Arlas* şi de atunci gândurile sale la ea se concentrau . . .

Dar' acéstă căsătorie nu plăcea familiei sale. Giovani însĕ era neînduplecat şi zicea: „Dacă nu mi-o dă, am sĕ mĕ omor".

Atunci părinţii sei, vrênd nevrênd, fură nevoiţi sĕ 'şi dee consimţĕmêntul, şi nunta fù hotărîtă sĕ se facă după seceriş.

*

Intr'o Duminecă séra tótă familia cina în curtea casei.

Era par'că un banchet de nuntă. Adevĕrat că logodnica nu era de faţă, dar' în tot timpul mesei nu făcură alta de cât sé bee în sănĕtatea ei . . .

De odată un om apare în uşă şi cu voce tremurătóre cere sĕ vorbéscă lui moş Stefan, numai lui. Necunoscutul îl ia şi es amêndoi în stradă.

— Sunteţi gata — îi zise acel om lui Stefan — sĕ însuraţi pe fiul d-vóstră cu o femeie care a fost logodnica mea doi ani încheiaţi. Şi ceea-ce vĕ spun vĕ şí dovedesc: luaţi aceste scrisori!... Părinţii ei îmi promiseseră sĕ mi-o dee; dar' de când a cerut'o fiul d-vóstre, nici nu vor sĕ mai ştie de mine . . . .

— Bine, — zise moş Stefan după ce cetí scrisorile.

Intrà ear' înàuntru, şeḑù la locul sĕu şi cina se terminà în mare veselie.

In aceeaşi séră, moş Stefan şi fiul sĕu eşiră amêndoi afară în câmp. Când se reîntórseră într'un târziu, mama îi aştepta încă.

— Nevastă, zise ţĕranul, împingênd pe fiul sĕu în braţele ei, sărută-'l! E un nefericit!...

*

Giovani nici-odată nu a mai pomenit de Arlesiana. Dar' o iubea mereu, acum mai ales mai mult de cât înainte, de când a aflat că fusese logodnica altuia. Numai era prea mândru ca sĕ spună ceva, şi asta l'a mâncat pe bietul băiat!...

De multe-ori petrecea zile întregi într'un colţ, fără a zice un cuvênt. Alte-ori eară lua sapa şi săpa cu turbare. Făcea singur munca ce ar fi făcut zece ómeni...

Apoi, spre séră, lua drumul spre *Arlas* şi umbla până ce vedea clopotniţele oraşului desemnându-se în amurg Atunci se întorcea înapoi. Nici odată nu a mers mai departe.

Vĕḑêndu-l totdéuna trist şi posomorît, părinţii sĕi nu mai ştiau ce sĕ facă. Presimţeau o nenorocire.

Odată la masă, mamă-sa, privindu-l cu ochii plini de lacrĕmi, îi zise:

— Ei! bine, ascultă Giovani, dacă o mai vrei, ţi-o dăm...

Tatăl, roşu de ruşine, plecase capul; Giovani făcù un semn negativ şi eşì...

*

Din acea zi îşi schimbà viéţa, prefăcêndu-se totdéuna vesel, ca sĕ 'şi liniştéscă părinţii. Il vĕḑură din nou la horă, la serbări, la petreceri.

Tatăl sĕu zicea: „S'a vindecat". Dar' mama se temea mereu şi nu înceta a 'l supraveghia . . .

Giovani dormea în aceeaşi cameră cu fratele sĕu mai mic *Cadet*; bĕtrâna îşi aşéză patul în camera de alături, pretextând că s'ar puté copiii sĕ aibă nevoe vre-odată de dînsa nóptea.

*

Venì şi ziua sfântului Stefan. Mişcare mare în casa lui moş Stefan. Deschiseră vinurile cele nouĕ şi toţi ţĕranii veniră sĕ felicite pe moş Stefan; mâncară, bĕură, jucară, până séra.

Chiar şi Giovani părea vesel. Voì sĕ jóce cu mă-sa; buna femeie plângea de bucurie unde vedea pe fiul ei fericit.

Pe la miezul nopţii toţi merseră sĕ se culce.

Dar' Giovani nu dormì.

Cadet povestì apoi, că tótă nóptea a plâns ca un copil mic mic... A! de sigur era fórtea simţitor acel băiat!...

A doua zi, în rĕvărsatul zorilor, mama auḑì pe cineva eşind fuga din cameră. Ii veni o presimţire.

— Giovani, tu eşti?

Giovani nu rĕspunde; e deja pe scară.

De o dată mama sare în picióre.

— Giovani, unde te duci?

de la ei plenipotenţă, pe basa căreia sĕ pótă întra în tratative de pace. Guvernul englez a respins intervenţia Olandei, pe motivul că peste tot nu primesce intervenţia nici unui stat străin. Acest refus însĕ e numai formal, pentru-că din celelalte părţi ale rĕspunsului transpiră binişor dorinţa de pace; aşa de mult chiar, că însuşi guvernul englez indică modalităţile prin cari s'ar puté începe tratativele. Anume: conducĕtorii de pe câmpul de rĕsboiu: *Botha*, *De Wett* şi *Schalk-Burger* sĕ se pună în conţelegere cu *Kitschener*, care va comunica apoi la Londra condiţiunile Burilor. Pe cei din Europa nu'i accepteză pe motiv că până ajung ei în Africa şi până se înţeleg cu şefii de pe câmpul de rĕsboiu ar trece prea mult timp, şi afară de aceea — zice guvernul englez — nici n'au aşa deciḑĕtóre influinţa asupra Burilor de pe câmpul de rĕsboiu (?).

Probabil deci ca în curênd sĕ se încépă tratative de pace întrĕ conducĕtorii buri de pe câmpul de rĕsboiu şi întrĕ Kitchener, dar' — dacă guvernul englez insistă pentru necondiţionata capitulare — aceste tratative nu vor avé nici un resultat. Pentru-că presidentul *Steyn* numai zilele trecute a declarat — nu se mai ştie: a câtea-óră, — că şi conducĕtorii Burilor din rĕsboiu sunt de părerea lui *Krüger*, şi fără a li-se garanta *independenţa* statelor bure nici că vor sta de vorbă cu Anglia, ci vor lupta până ad infinitum.

Ear' despre atitudinea lui *Krüger*, faţă cu stadiul în care se află prospectele începerei tratativelor de pace, ziariul englez „Standard“ raporteză din Haga, că el ţine morţiş la independenţa statelor bure şi susţine că *la plecarea sa din Africa a primit îndrumare imperativă* de a nu se dimite în astfel de tratative, a căror basă de mânecare nu ar fi *deplina independenţă* a statelor bure. Până când guvernul transvalian nu va retracta acéstă îndrumare, el nu póte face nici o concesiune.

*

Episcopie ortodoxă în Peking. Cum vestesce o telegramă din Petersburg, încă în anul acesta se va înfiinţa pentru Mandjuria o episcopie ortodoxă cu residenţa în Peking, ear' într'un oraş óre-care din Mandjuria o mănăstire de călugĕri ortodoxi ca centru al misiunei. Pentru clădirea mănăstirei s'a votat din fondurile bisericesci suma de 50.000 de ruble.

Se crede că episcop va fi numit archimandritul *Inocenţiu*, şeful misiunii din Peking.

Apel.

De óre-ce la apelul societăţii de lectură „*Andreiu Şaguna*“ emis încă în anul trecut către p. t. public român spre a se abona la *Almanachul* ce numita societate intenţioneză a eda, un prea neînsemnat numĕr de abonenţi s'au înştiinţat:

Comitetul acestei societăţi se vede îndemnat a reînoí acest apel şi a ruga respectuos întreg corpul preoţimei şi învĕţătorimei nóstre şi pe toţi prietinii şi spriginitorii culturei tinerimii, cari doresc sĕ-'şi procure acest *Almanach*, sĕ binevoiască a se înştiinţa prin o corespondenţă postală adresată: *Comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“* — de óre-ce, până ce nu se va avé în prospect un numĕr suficient de abonenţi, societatea nu póte purcede la tipărirea lui.

Totodată p. t. domni cari au primit liste de abonament sunt rugaţi a le retrimite cât mai curênd.

Preţul Almanachului de 2 *coróne* se póte espeda şi ulterior după primirea lui.

Suntem în firma speranţă, că vorba fiind de a se spingini şi încuragia prestaţiunile literare-scientifice ale fiitorilor conducĕtori ai poporului nostru, *nici un Român ştiutor de carte nu va pregeta a se prenumĕra la acest op.*

Sibiiu, în Ianuarie 1902.

Pentru comitet:

George Tulbure
president.

Dumitru Borcia
notariu.

NOUTĂŢI

† Nicolae Cristea. Durerósa perdere causată bisericei şi naţiunei române, prin trecerea la cele eterne a regretatului asesor consistorial *Nicolae Cristea*, a pus în cea mai mare întristare întréga societate română din Sibiiu, cu atât mai vîrtos, că ştirea despre tristul eveniment i-a venit prin surprindere.

Decedatul n'a bolit adecă, decât câteva zile. Luni, sĕptĕmâna acésta, a luat încă parte lă şedinţa consistorială, dar' cu germenul unei periculóse aprinderi de plămâni în sine, care, în complicaţie cu altă bólă, în trei zile i-a curmat firul vieţii.

Inmormêntarea va fi Duminecă la $2^1/_2$. Consistoriul archidiecesan se întrunesce astăzi, la órele 4, în şedinţă plenară, pentru a lua mĕsurile de lipsă în privinţa acésta. Comitetul reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu asemenea a luat tóte disposiţiile, ca reuniunea se participe la înmormêntare în mod vrednic de întemeietoriul şi presidentul onorar al ei. Steag negru a arborat seminariul „*Andreian*“. „*Teleg. Român*“, şi red, „*Tribunei*“. Faţă de întristata familie se manifestă cea mai sinceră compătimire, din tóte părţile. Esc. Sa metropolitul a făcut familiei visită de condolenţă azi, însoţit de secretariul E. Cristea. Ii trimitem şi noi condolenţele adânc simţite.

*

Monarchul — în Budapesta. Mercuri diminéţă M. Sa împĕratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* a sosit la Budapesta, unde va petrece până în 19 Februariu. Primele audienţe generale vor fi în 10 Februariu, car' după aceea M. Sa va da audienţe în fie-care Joi şi Luni înainte de amiazi. Inştiinţări pentru primire în audienţă se pot face în fie-care zi întrĕ orele 9—2 la cancelaria de cabinet.

*

Aniversarea rĕsboiului ruso-româno-turc. Anul acesta se împlinesc 25 ani de la sângerosul rĕsboiu dintrĕ Rusia şi Turcia, în care tinera armată a României şi-a eluptat atât de strălucit loc în istoria vitejiilor în rĕsbóie. Drept că până acum *Rusia oficială* nu a făcut nimic pentru serbarea acestei aniversări, ca nu cumva sĕ atingă susceptibilităţile Turciei, dar' cu atât mai cu zor se pregătesce de serbare *Rusia ne oficială*, în fruntea căreia stă „societatea filantropică slavă“. Anume, se raporteză din Moscva, că acéstă societate a şí compus deja planul serbării, care e următoriul:

In ziua de Sângiorgiu (23 April) parastas în catedrala „Mântuitoriul Iisus“ din Moscva pentru odihna sufletului Ruşilor căḑuţi în rĕsboiu şi celor cari re'ntorşi din rĕsboiu, au rĕposat în rĕstimpul de până acum. Apoi încununarea mormêntului generalului *Stolipin* şi al lui *Kalinin* (conducĕtoriul primei trupe de insurgenţi bulgari), înmormêntaţi ambii în Moscva. Urmeză şedinţa festivă a societăţii slave, cu discursuri şi ode de preamărire a gloriei soldaţilor din marea epocă, rĕmaşi încă în viéţă, înmanuându-se unora dintrĕ acestia diploma de membri onorari ai societăţii. Se va cânta şi declama o mare cantată în amintirea lui Cyril şi Metod (încreştinătorii Slavilor). Apoi vor urma discursurile de bineventare ale deputaţiunilor slave. Se vor cânta imnurile naţiunilor slave cari au luat parte în rĕsboiu, şi în fine peregrinagiu la statua ţarului Alexandru II. în Kreml. Séra banchet. Societatea a esoperat la guvern, ca Slavii din ţerile străine, cari vor merge sĕ participe la serbare, de la graniţa Rusiei până la Moscva şi înapoi, sĕ pótă călĕtori gratis.

Acesta ar fi sĕ fie programul marilor serbări iubilare. Lipsesce însĕ din el un punct cardinal: *răpirea Basarabiei* sau *recunoscinţa muscănéscă* .....

*

Nenorocire în ocnele de la Petroşeni. Luni s'a întêmplat într'o tarnă a ocnelor de cărbuni de pe hotarul comunei Petrilă o mare nenorocire, pe urma căreia *şése lucrători şi-au perdut viéţa, ear' patru au fost răniţi grav.* A esplodat *pulberea de cărbuni* (nu gazurile), un fenomen dintrĕ cele mai rari. Negligenţa nu a fost nici din partea lucrătorilor nici din partea supraveghiării, ci nenorocirea a venit ca năpastă. Esplosia a fost „órbă“, fără a produce foc.

*

Pentru studenţii sĕraci. D-nele Maria Pruncul şi Elena Boltres ca fiice, şi dl. G. Orghidan ca nepot, în amintirea de veci a rĕposatei *Elena George Ioan* au dăruit 100 lei pentru „masa studenţilor“ de la şcólele nóstre medii din Braşov.

*

Regele Alfonso XIII — şi şcólele. In curênd se vor da la Madrid mari serbări din prilejul majorenisării regelui Alfonso XIII (născut la 5 Maiu v. 1886). Senatul oraşului Madrid, la dorinţa reginei regente a hotărît sĕ eterniseze actul majorenisării prin înfiinţarea de şcóle poporale în tóte cele zece districte ale oraşului. Preste tot tendinţa e, ca serbările majorenisării sĕ fie făcute memorabile prin înfiinţarea de instituţiuni culturale.

*

Dieta Germană — contra duelului. Deputatul *Schrader* a făcut propunere în dieta imperială a Germaniei, ca pentru înfrênarea maniei duelgiste sĕ fie asprite disposiţiile din codul penal referitóre la pedepsirea duelului. Anume: duelul sĕ fie pedepsit cu cel puţin 6 luni închisóre, ear' provocarea la duel: cu cel puţin 3 luni închisóre. In urma acestei propuneri dieta va trebuí în curênd sĕ se ocupe cu cestiunea duelului.

*

Hymen. *Sabina Marienescu* (Lipova) şi *George Stoicovici* (Burjuc) — *fidanţaţi.*

*

Petrecere în Abrud. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat şi jur invită la *petrecerea cu dans* ce o va aranja în favorul fondului reuniunii Sâmbătă (15 Febr. n.), în sala hotelului „Detunata“. Inceputul la 8 ore séra. Preţul întrării de persónă 2 coróne, de familie 4 coróne. Costumele naţionale sunt preferite.

*

Resmiriţă pentru limba maternă. Elevii gimnasiului din *Siedlice* (în Polonia-rusésca) pretind sĕ li-se propună religia în limba lor maternă (polonă). De sine înţeles, că directorul (rus) nici sĕ audă nu voia de împlinirea unei cereri atât de legitime, dar' în Rusia egală cu crima de înaltă tradare. Urmarea a fost că studenţii au spart ferestile gimnasiului, au rupt cărţile de religie rusesci şi le-au aruncat afară pe feresti, ear' directorului i-au isbit în cap o carte. In oraş e mare agitaţie. Poliţia şi gendarmeria stă gata de a întra în acţiune. Autorităţile au cerut inviaţiuni de la curatorul districtului şcolar şi de la ministrul de culte. — In oraşul *Zamosc* prelegerile din religie deocamdată sunt sistate, fiind-că elevii din clasa III. şi IV. Joia trecută au pretins sĕ li-se ţină prelegerile în limba polonă. — In *Vilna* şi *Biala* studentii nu merg nici unul la órele de religie, fiind-că prelegerile se ţin în limba rusésca.

Cum e obiceiul în Rusia, probabil că şí acéstă afacere se va resolva cu ajutoriul cazacilor şi prin exilări şi schingiuiri.

*

O sărutare — „nu-i lucru mare“, zice cântecul, totuşi sărutarea dată de directorul şcolar din Chemnitz (Saxonia) a ajuns sĕ fie object de deliberare chiar şi la tribunalul provincial (curte de cassaţie). Anume, astă-tómnă întâlnindu-se directorul cu o damă la o rĕspânţie de drum părăsit, — a sărutat'o. Pentru acest delict poliţia a osândit pe directorul la amendă de douĕzeci marce pe motiv de transgresiune. Contra sentinţei directorul a recurat, motivând că nu el a fost cel care a sărutat pe cocóna. In urma acestui recurs afacerea a ajuns la curtea cu juraţi, care a achitat pe acusatul, pe motivul că nu el a fost făptuitoriul. Acum a recurat însĕ procurorul. Astfel afacerea sărutării a ajuns la tribunalul provincial. După îndelungată desbatere tribunalul a cassat sentinţa ambelor foruri, pe motivul că directorul a sărutat pe cocóna „întrĕ patru ochi: nu era nimeni altul pe acolo, ear' conform codului penal o astfel de transgresiune numai atunci póte fi pedepsită, când ea se comite în public. Astfel ex officio directorul a scăpat de ori-ce urmărire. Cel mult la plânsórea privată a cocónei gură dulce ar puté fi tras la rĕspundere.

*

Ştiri mĕrunte. Aprópe de Coahvila (Mexico) au esplodat într'o ocnă gazurile; pe timpul esplosiunii erau în ocnă 165 lucrători; până acum s'au scos 75 cadavre. — In întrégă Ungaria sunt 67 inspectori reg. de şcóle; salariul lor e 2800—6000 de coróne şi bani de cuartir; al inspectorilor-adjuncţi e 1600—2600 coróne. — In Kragujevacz (Sêrbia) a ars total magazinul de muniţiuni; focul s'a escat din esplosia unor cartuşe. Paguba e aprópe un milion de franci. — Pe linia ferată Gratz-Köflach a esplodat cazanul unei locomotive ce ducea un tren de marfă; maşinistul, un focar, un conductor şi un lucrătoriu au fost ucişi de puterea esplosiei. — Din Gratz se scrie, că în apropiere de Villach, în Bleiberg, s'a precipitat de pe munte o lavină, care a dĕrimat numĕróse case şi a îngropat sub ea mulţi ómeni. — In Westerbury (Connecticut, America) un mare incendiu a mistuit mulţime de case; paguba e câteva milióne de dolari.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea representaţiei teatrale-declamatorice împreunată cu joc, aranjată la 30 Decembre 1901 din partea reuniunei femeilor rom. pentru înfrumseţare bisericei şi şcólei din Tilişca, au contribuit următorii prea st. domni:

Dr. Ioan Stroia, protopresbiter 5 cor.; Ioan Droc, protopresbitor 4 cor.; Petru Drăghits, primpretor cerc. 3 cor.; Dr. Nicolau Comşa, medic 3 cor.; Dr. Schuster, pretor 2 cor.; Petru Comşa, comerc. 6 cor.; Dr. Vargha, subjude reg. 1 cor; Teodor Doboiu, comerc. 4 cor.; Nicolae Henţiu, notar 2 cor.; Dumitru Lĕpădat, înv. dir. 2 cor.; Const. Criştiu, înv. 2 cor.; Oct. Sglimbea, cancel. pretor. 1 cor.; Dumitru Banciu, farmacist 2 cor.; Nicolae Roman, cassar com. 1 cor.; Ioan Popa, preot 2 cor.; Ilariu Comşa, funcţ. de bancă 1 cor.; Coriolan Stoica, funcţ. de bancă 1 cor.; Ioan Răcuciu, propriet. 2 cor.; Nicolae D. Comşa, com. 2 cor.; Ionel P. Comşa, com. 2 cor.; Dumitru Ghib, com. 2 cor.; Ioan Ţifrea, croitor 2 cor.; Ioan Borcea, 1 cor.; Dumitru Minoiu, 1 cor.; Nicolae Ţintea, 1 cor.; Ion Alemănuţ, 2 cor.; Ioan Puşchilă, 2 cor.; Const. Borcea, hotel. 2 cor.; Nicolae Hiriciu, 1 cor.; Vict. Vlad, 2 cor.; Maria Steflea, 2 cor.; Petru Comşa, 1 cor.; toţi din Sĕlişte. — Dr. Liviu Lemeny, advocat în Sibiiu 5 cor.; — Ioan Cândea, din Bucuresci, 2 cor. 85 fil.; — Ilie Iosof, preot 2 cor.; Avram Acilenescu, notar 4 cor.; Nicolae Marcu, prop. 2 cor.; Pavel Iosof, prop. 2 cor.; Dumitru Têmpănar, 2 cor.; Ioan Lazar, înv. pens. 2 cor.; Teod. Stoia, 2 cor.; Dumitru Şaudru, 1 cor.; toţi din Galeş. — Dionisie Juga, not. Rod 4 cor.; Vasilie Dobrescu, înv. 1 cor.; Ion Cânda, 2 coróne; George Beju, 2 cor.; toţi din Rod. — Nicolae Iosif, înv. Aciliu 2 cor. — Ion Micu, com. din Sebeşul-inferior 2 cor.; Petru Florian, not. substit. în Săcel 2 cor.; — Ioan Bunea not. în Cacova 3 coróne. — Mariţi Bêrsan, din Rîmnic 2 cor. — Petru Juga, sen. preot 2 cor.; Petru Juga, jun. preot 2 cor.; Ioan Iosof, preot 2 cor.; Valeriu Millea, notariu 3 cor.; Gafia Millea, soţie de not. 2 cor.; Ioan Bratu, înv. dir. 2 coróne; Ioan Bratu, pădurar 2 cor.; Vasilie Juga, prop. 2 cor.; Terentie Popoviciu, cand. de preot 2 cor.; George Bratu, propr. 1 cor.; Simion Rodean, prop. 1 cor.; Gligor Câmpean, 2 cor.; Ion Stoia, 2 cor.; Nicolae Juga, propriet. 1 cor.; Toma Nan, 2 cor.; Toma Stancă, 1 cor.; Dumitru Mihaiu, 2 cor.; Ioan Prodan, 1 cor.; Const. Bratu, 1 cor.; Iacob Mureşan, pantofariu 1 cor.; Maria Manese, 1 cor.; Martin Bratu, 1 cor.; Dumitru Crăciun, 1 cor; Dumitru Gligor, 1 cor.; Ioan Bunea, 1 cor.; Simion Gligor, 1 cor.; Ioan Borcea, ferar 2 cor.; Ana Floaş, 1 cor.; Ana Bunea, 1 cor; Ilarie Iosof, 1 cor.; Ioan Bunea, 1 cor.; Stefan Bratu, arênd. 2 cor.; Ioan Bratu, 1 cor.; Dumitru Popa, 1 cor.; Ioan Găvojdea, 1 cor.; Ioan Stoica, 1 cor.; Ioan Rodean, 1 cor.; Dumitru Buhea, 1 cor.; Ioan Răceu, 1 cor.; Const. Mihaiu, 1 cor.; Dumitru Juga, 1 cor.; Maria Ion Hânsa, 2 cor.; Ion Zeic, 1 cor.; — toţi din Tilişca. Vasil. Tipuriţă, propriet. în Vale 2 cor. — De la mai mulţi 13 cor. 80 fil. — la olaltă 187 cor. 65 fil., din cari subtrăgêndu-se spesele de 7 cor. 45 fil., rĕmâne în favorul fondului reuniunei un venit curat de 117 coróne 20 fileri.

Susnumiţilor marinimoşi contribuenţi li-se esprimă şi pe acésta cale cea mai profundă mulţămită; cu bucurii sĕ le fie împodobită viéţa, precum şi ei au dovedit, că iubesc podóba casei Domnului.

Tilişca, în 15 Ianuarie c. v. 1902.

Pentru Reuniune:

Mărioara P. Juga
pres.

Posta redacţiunei.

Dlui C. S. în M. Sunt două, *Kulcsár* şi *Fodor*, amêndouĕ în strada Csnădiei (Heltauergasse), şi amêndouĕ destul de bine cautate.

Il auḑì urcându-se în pod; se urcà şi dînsa după el.

— Copilul meu, pentru numele lui Dumnezeu!

Dînsul închide uşa şi împinge zăvorul.

— Giovani, Giovani al meu, vorbesce 'mi; ce vrei sĕ faci?

Pe dibuite, cu mânile 'i bĕtrâne tremurând, pipăe sĕ găsescă brósca... O feréstră se deschide, se aude sgomotul unui corp căḑênd pe petrile pavagiului, şi apoi tăcere....

Norocitul copil zisese în sine:

O iubesc prea mult.... Nu pot trăí fără ea....

*

In diminéţa aceea, locuitorii din sat se întrebau unul pe altul cine era de striga aşa, colea jos, în spre casa lui moş Stefan?....

Era mama încă pe jumĕtate desbrăcată, ce plângea şi se jelea în curte cu corpul neînsufleţit al fiului ei în braţe, în faţa unei bănci de piatră scăldată de roua dimineţei şi de sânge.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află spre vênḑare

Portretul

(Phototyp - Lichtdruck) Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn Archiep. şi Metropolit

Ioan Metianu

cu preţul de **2 coróne** plus porto postal recomandat 55 fileri. * * * * * *

Dr. Elie Cristea

Proverbe

* * * maxime asemĕnări * * * *idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria. -- Costă 1 cor. 50 fil.

Anunţ.

Subsemnatul am onóre a face cunoscut dlor **comercianţi, preoţi şi titori** etc., că am deschis o

fabrică de lumini de ciară

albă şi galbenă

şi astfel voiu pune în vênḑare **tot soiul de lumini,** cum **făclii cu flori, róte, córde** etc., cu **preţurile cele mai moderate.**

Efectuesc în ori-ce parte a ţerii comande, mai mici prin postă, ear' mai mari pe calea ferată. [15] 1–5

Desluşiri asupra preţurilor cum şi probe se dau, la cerere, imediat.

Poiana (Szeben m.), Februarie 1902.

Nicolae I. Moga

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ĕdiţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

NOU! **Pro 1902** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Avis.

Spre a întimpina marea concurenţă, am redus de nou preţurile

Lemnelor nóstre din Sebeşul-inferior

cari negreşit sunt azi cele mai bune şi mai spornice astfel că de azi înainte le vindem: Stânginul metric cu fl 10·50 sau cor. 21·— fără dus, şi
„ „ „ „ 11·— „ „ 22 — cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu 4 cor. mai eftin.

Oferte primesc: domnii comerciaųţi **Josef Schuster** şi **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piaţa mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** şi celelalte firme deja anunţate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 2-5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeşul-inferior.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A VI-a încheiere a conturilor

institutului de credit şi economíi „Corvineana“ din Hunedóra.

Active—Vagyon. Bilanţul general cu 31 Decembre 1891. Pasive—Teher.

Active—Vagyon		Cor. fil.
Cassa în numĕrar — Készpénz készlet		15,218·15
Escomptul de cambii — Leszámitolt váltók		460,630·—
Imprumuturi pe obligaţii — Kötvény kölcsön		18,732·58
Mobiliar — Leltár . . .	927	
10% amortisare — leirás után	92	835·—
Realităţi (edificiul instit.) — Ingatlan vagyon		36,684·84
Diverse conturi debitóre — Különféle követelő számlák .		925·06
		533,025·63

Pasive—Teher		Cor. fil
Capital social, 700 acţii à 100 cor. — Részvénytőke 700 darab 100 kor. részvény . . .		70,000·—
Fondul de reservă — Tartaték alap	387,73·61	
Fondul de garanţă — Biztosit. alap .	27.47·48	41,521.09
Reescompt — Visszleszámitolás		14,145·—
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek		384 118·89
Interese anticipate — Atmeneti kamatok		6,239·60
Diverse conturi creditóre — Különféle követelő számlák .		153·48
Profit net — Tiszta nyereség .		16,847·57
		533,025·63

Debit—Tartozik Profite şi Perderi cu 31 Decembre 1891. Credit—Követel.

Debit—Tartozik		Cor. fil.
Interese — Kamatok:		
pentru depuneri — betétek után . .	19,920·15	
pentru fondul de reservă — tartalék alap részére . .	1,232·—	
dereescompt — visszleszámitolási kamatok	653·10	21,805.25
Spese — Költségek:		
luminat, încălḑit, etc. — világitás, fűtés stb. . .	2,395·79	
Salare — Fizetések .	4,044·—	
Porto — Postabér .	286 60	
Timbre bélyegek . .	119·82	6,846 21
Contribuţiune — Adó:		
directă — egyenes .	4,615·66	
10% dare după inter. de depun. — 10% a betéti kamatok után	1,992·02	6,607·68
Amortisare de mobiliar — leirás a leltárszámlán		92·—
Profit net — Tiszta nyereség .		16,847·57
		52,198·71

Credit—Követel		Cor. fil.
Interese — Kamatok:		
De la cambii escomptate — leszámitolt váltók után	35,893.05	
De la împrumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsön után	1,218·27	37,111·32
Provisiune — Jutalék		13,452.39
Chirie — Házbér		1,635·—
		52,198·71

Hunedóra, la 31 Decembre 1901.

George Oprea m. p. director esecutiv — vezérigazgató.
Nicolae Stoichiţia m. p. cassar — pénztárnok.
Nicolae Macrea m. p. contabil — könyvelő.

S'a revĕḑut şi aflat în consonanţă cu cărţile duse în ordine deplină. -- Megvizsgáltatott s a teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzásban találtatott.

Comitetul de supraveghiare: — Felügyelő bizottság:

[14] 1–1

Otto Popovits m. p.
preşedinte.

Eduard Toth m. p. **Buda Béla** m. p. **Ioan Tath** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu, Marţi 29 Ianuariu (11 Februariu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

† IOSIF NANIESCU

Archiepiscop şi Metropolit al Moldovei şi Sucevei.

Sâmbătă la órele 10 diminéţa a închis ochii pe vecie, în palatul metropolitan din Iaşi, acela, care preste un sfert de veac a ţinut în mânile sale toiagul archiepiscopesc al Metropoliei Moldovei şi Sucevei, I. P. S. Sa *Iosif Naniescu*. Şi-a depus sufletul în mânile Atotputernicului dela care l'a primit şi pe care l-a slujit şi mărit în decursul întregei vieţi, şi s'a retras la odihna de veci, obosit de uriaşa muncă prestată spre binele bisericei şi a naţiunei sale.

Inaltul prelat, mort în vîrstă de 80 de ani, a fost originar din Basarabia, fiu de preot, şi a trecut în Muntenia ca copil, primit fiind în serviciul episcopului Chesarie din Buzĕu, care l'a călugărit în vîrstă de 15 ani, hirotonindu'l întru diacon pe séma persónei sale.

Punêndu-se pe învĕţătură, din propriul seu indemn, şi fiind fórte cucernic şi supus, repede a trecut preste treptele hierarchiei inferióre, ajungênd după secularisarea averilor bisericesci superior al bisericei *Sărindar* din Bucureşti şi totodată profesor de religie la gimnasiul Mateiu Basarab.

Metropolitul *Nifon*, ţinênd fórte mult la deşteptăciunea lui, îi dete în curênd rangul de Archimandrit şi la cea dintâia ocasiune îl făcù Archiereu. La anul 1873 fu ales episcop al Argeşului, ear' un an în urmă, la 1874, fù ales Metropolit al Moldovei, dovedind prin fapte, prin activitate neîntreruptă, că alegerea nu putea sĕ fie mai nimerită.

In timpul din urmă înaltul prelat slăbise fórte mult în urma adêncilor sale bĕtrâneţe, şi se ştia, că nu mai e departe catastrofa. De-şì aşteptat cu siguranţă, fatalul desnodămênt a atins totuşi fórte dureros cercurile înalte din România. Atât senatul cât şi camera şi-a suspendat Sâmbătă şedinţa în semn de doliu, după-ce în senat presidentul *Statescu* şi prim-ministrul *Sturdza*, ear' în cameră presidentul *Ferechide*, ministrul de culte *Haret* şi deputatul *Nic. Ionescu* au făcut frumóse elogii defunctului prelat român.

M. Sa Regele *Carol* a rĕmas adânc impresionat când i-s'a comunicat trista veste şi a binevoit a ordona sĕ se împlinéscă esact tóte dorinţele din urmă ale defunctului.

Doliul e general în România, ales însĕ în *Iaşi*, unde aprópe tóte casele au arborat steag negru, şi clopotele sună neîntrerupt a jale la tóte bisericile dreptcredincióse.

Ne alăturăm şi noi la acest doliu general al bisericei române, şi dorim binemeritată odihnă sufletelui celui trecut la vecinicie, care amĕsurat faptelor sale din lumea acésta trecĕtóre aşeḑat va fi acolo unde toţi drepţii se odihnesc.

In veci amintirea lui!

Argumentare falsă.

Sibiiu, 10 Februariu n.

N'am greşit când am prevestit, că tenorul discuţiei parlamentare asupra budgetului îl va forma de astădată chestia naţională în dieta ungară.

Nu e şedinţă în care unul sau altul dintrĕ părinţii patriei sĕ nu'şi spună părerile asupra acestei chestiuni recunoscută şì din parte magiară de cea mai însemnată dintrĕ tóte câte se află la ordinea zilei pentru a fi resolvate. Ba au fost şedinţe în cari *toţi* vorbitorii s'au ocupat în mare parte numai cu chestia naţională.

Ar fi sĕ ne bucurăm de acéstă apariţiune, dacă n'am vedé, că valórea vorbelor rostite nu stă în nici un raport cu mulţimea lor. Omenii vorbesc pentru-ca sĕ vorbéscă, dar' nu spun nimica, pentru-că vorbesc într'o chestie pe care n'o cunosc. De aceea, în loc sĕ lamuréscă, mai rĕu încurcă!

In şedinţa de Joi (6 Februarie) a venit în fine unul, care — după părerea unanimă a ziarelor magiare, — a făcut lumină în causă. A sdrobit punct de punct tóte acusaţiunile deputatului slovac *Veselovsky* şi i-a rĕsturnat tóte pretensiunile referitóre la întrebuinţarea limbei slovace, dovedind cu literile legii de naţionalitate, că tocmai legea nu admite şi nu permite aceeea ce cer naţionalităţile, limba lor în biserică, şcólă, la comună şi la judecătorii.

Numele acestui fenomenal om e *Hodossy Imre*, deputat vechiu şi cu bun renume ca *jurist*, — de aceea lumea magiară pune atât de mare pond pe argumentarea cu care a combătut pe naţionaliştii din dietă, şi'l ridică până la al şaptelea ceriu, după-ce acum *a convins'o*, că legea de naţionalităţi nu dă nici un drept naţionalităţilor, prin urmare nu trebue nici abrogată, nici esecutată. Rĕmân tóte aşa cum sunt!

E mare întunecime în creerii politicianilor magiari, când şi ómenii de talia unui *Hodossy Imre* îşi permit în faţa parlamentului, în faţa lumii întregi, o argumentare cu totului *falsă*, numai pentru a scóte din lupta deslănţuită în parlament: corecţi şi legali pe asupritori, ear' vinovaţi pe — hoţii de păgubaşi.

Vom lua numai unul din multele puncte ale deputatului *Hodossy*, pentru a ne dovedi afirmaţiunea. Referitor la *judecătorìi*, numitul deputat a argumentat astfel:

„ . . . . . Pretinde (Veselovsky) întrebuinţarea limbei lor la judecătorii, fără escepţiune. In părţile de sus, în comune singuratice, la judecătoria comunală pretutindenea e în us limba comunei respective. Celelalte judecătorii le formézâ judecători numiţi din partea regelui, judecĕtorìi numite din partea guvernului. Cu privire la acestea, paragraful 13 al legii (de naţionalitate) spune, că limba la judecĕtoriile numite din partea guvernului *e esclusiv cea magiară*. De unde scóte deci *îndreptăţirea* (Veselovsky) din legea acésta, de a cere, ca în Slovăcime la tóte judecătoriile, cari însĕ sunt judecătorii numite din partea guvernului, limba slovacă sĕ fie limbă oficială? Evident că acésta *e în contra literei clare a legii. . . . . .*“

Aşa glăsuesce marele jurist *Hodossy Imre* în parlamentul ţĕrii, şi opinia publică magiară e încântată, ear' presa magiară aplaudéză cu frenesie. Pentru-că grea piatră a luat *Hodossy* de pe inimile patrioţilor, cari se temeau, că totuşi va puté vení odată vremea când legea de naţionalitate va trebui esecutată, aşa cum pretind naţionalităţile. Dar' *Hodossy* a arĕtat, că Magiarii n'au ce sĕ esecute din legea acésta, pentru-că tocmai legea spune, că naţionalităţile n'au dreptul sĕ céră limba naţională la judecătorii, fiind-că acolo limba magiară e decretată de limbă oficială, prin însaşi legea de naţionalitate.

Ei bine, argumentarea acésta e, cum am spus, falsă cu desĕvîrşire, şi nu numai cel-ce a făcut'o, deputatul *Hodossy*, ci şi cei-ce o aplaudéză, s'au blamat rĕu cu ea.

De ce? Pentru-că cu ocasiunea statificării justiţiei, întêmplată la anul 1869, s'a spus în legea creată (§-ul 6) în mod clar, că de judecător póte fi numit numai acela, care *e în stare sĕ corĕspundă dispositiunilor cuprinse în art. de lege 44 din anul 1868*, — legea de naţionalitate, — *al cărei § 13 se* ***refere şi pe mai departe numai la judecătoriile mai înalte.***

Va sĕ zică, este lege, care dispune că §-ul 13 din legea de naţionalitate, la care s'a provocat *Hodossy*, se refere la acelea judecătorii numite din partea regelui sau a guvernului, cari şi pe vremea creării legii de naţionalităţi esistau, adecă la tabla regéscă şi la înalta Curie, ear' la aceste foruri judecătoresci nici nu cere nimeni sĕ fie întroduse limbile naţionalităţilor, ca limbi oficiale. O cerem însĕ acésta pentru judecătoriile de *prima instanţă*, despre cari vorbesce §-ul 7 din legea de naţionalitate, şi o cerem fiind-că legea ne dă dreptul acesta, ear' cel-ce négă acest drept al naţionalităţilor, sau îl restălmăcesce, ca deputatul *Hodossy*, nu póte sĕ fie decât numai de rea credinţă sau întunecat la minte. La tot casul însĕ, o argumentare atât de falsă cum e cea din întrebare, nu face falã parlamentului ungar, şi nici unui jurist de reputaţia lui Hodossy.

Moştenitoriul de tron Francisc Ferdinand la Petersburg. Archiducele Francisc Ferdinand, moştenitoriul de tron al Austro-Ungariei, a sosit Vineri după amiaz în capitala Rusiei, primit fiind la gară, în modul cel mai cordial, de Ţarul Nicolae şi de toţi Marii-duci aflători în Petersburg.

O lume imensă, postată pe strade, a aclamat cu frenesie pe înaltul óspe al curţii imperiale ruseşti. Archiducele Francisc Ferdinand a făcut apoi visită celor două împĕrătese, precum şi tuturor Marilor-duci şi Mareducese. Seara s'a dat prânz de curte şi representaţiune teatrală de gală în palatul de la Ermitage.

Intréga presă ruséscă a salutat cu simpatie sosirea la Petersburg a fiitoriului Domnitor din Austro Ungaria, relevând raporturile amicale dintrĕ Rusia şi Austro-Ungaria, cari au contribuit la menţinerea păcii în peninsula balcanică, unde domnesce în present liniştea cea mai desĕvîrşită, ca nici-odată în trecut.

Archiducele Francisc Ferdinand va sta patru zile în Petersburg.

La situaţiune.

— Păreri din afară. —

De o vreme încóci se observă în spiritul poporului român ceva, ce pare a avé un caracter nedeterminat, asemenea unei nesiguranţe în atmosfera naturei când vorba e sĕ dee un timp mai bun, sau sĕ se preschimbe fostul timp frumos în contrariul lui.

Pentru omul care cunósce desvoltarea politică a poporului nostru din *Transilvania* şi *Ungaria*, de la începutul manifestării ei, dar' mai vêrtos din *timpul lui Horia* şi până în zilele nóstre, nu póte fi nici o îndoială, că situaţia psichică a *sferelor conducĕtóre* este cea semnalată.

Ţi-se dă sĕ auḑi privat şi publice păreri, cari desamorţesc în tine firma convingere, că o nebulósă pătură acopere creerul clasei inteligente.

Ce e mai curios, observi şi în presă păreri neobicinuite la anumiţi ómeni, chiar contradictorice părerilor lor de ieri, alaltăeri.

Ba mai mult, se formézâ grupuri politice din bărbaţi neeşiţi din alte grupuri, cari însele au dat nascere nouĕlor formaţiuni.

Observi deci o *decentralisare*, ca sĕ nu zic o destrăbălare în viéţa politică a poporului român din Transilvania şi Ungaria. Şi lucru ciudat, fiecare grupare crede a representa singură *adevĕratul adevĕr* de mântuinţă a poporului român!

De cât tóte mai straniu apare însĕ faptul, că grupările noue păşesc sub firma de a aduce *ceva nou* în viéţa psichică a poporului nostru, şi când cercetezi mai cu de-amĕnuntul programul lor găsesci o *completă lipsă de idei*.

Nu 'i de ajuns cu atât că cineva voesce sĕ lucreze. Lucrul de căpetenie este sĕ *ştie ce* sĕ *lucreze*, şi apoi *cum* sĕ *lucreze* De aşa ceva însĕ nici *umbră de licurire* în presupusele programuri ale nouelor grupări politice.

Cei bĕtrâni s'au învechit şi au devenit, ce 'i drept, incapabili de o *acţiune* mai corĕspunḑĕtóre cu *exigenţele politice* ale timpurilor de acum, şi e de netăgăduit, că o *înviorare* şi *întinerire* a *pornirilor* nóstre *politice* a devenit inevitabilă.

Dar' tot atât de cert e, că în materie de politică nu fie-care e chemat sĕ producă acéstă întinerire. Politica nu e pentru ori-şi-cine. Avem esemple suficiente din luptele nóstre politice mai recente, cum ómeni nechemaţi în ale politicei au produs confusie şi zarvă în detrimentul causei, şi earăşi cum ómeni pricepuţi şi cu adevĕrată cultură politică, au ştiut sĕ drégă ce s'a stricat, au ştiut sĕ se manifesteze prin fapte politice, conform *pulsaţiunilor* de viéţă ale poporului nostru, întocmindu-şi lucrările amĕsurat cerinţelor, dictate de aceste pulsaţiuni. Nimenea sĕ nu şi închipue, că eşit de pe băncile şcólelor deodată a ajuns om politic, chipul cum un zeu grecesc a eşit gata din capul unei zeiţe. Aşa ceva astăzi nu se pomenesce; ci *arta* politică se câştigă prin asiduitate şi muncă continuă.

Cunóscerea amĕnunţită a poporului, cu obiceiurile, datinile şi preste tot firea lui, cunóscerea istoriei altor popóre, cunóscerea luptelor politice purtate *de alte popóre în asemenea situaţii politice, cunóscerea literaturei poporului seu şi a popórelor conlocuitóre, precum şi a firei acestora* etc, etc. sunt tot atâtea cerinţe pentru unul care voesce sĕ păşéscă pe arena de luptă politică. Sĕ nu crédă cineva, că *studiarea câtorva paragrafi de lege* 'l şi cualifică în de-ajuns pentru *cariera politică*. Asta e o *părere falsă*, care trebue *combătută* cu tótă tăria. In politică, tocmai ca şi în alţi rami de acţiune omenéscă *numai talentele* pot produce, şi acelora trebue sĕ ne închinăm, de ele trebue sĕ ascultăm.

In faţa acestor principii surescitate, cum stăm noi cu politica nóstră tradiţională? Am admis presumpţiunea, că se observă tendenţe de schimbare. Şi când discuţi cu ómeni cari au *resóne politice*, veḑi cum toţi admit, că trebue sĕ se facă o schimbare, dar' nimenea nu te *póte lămurí* asupra *modalităţii*, după care are sĕ se facă schimbarea. Sĕ nu fie cu supĕrare, dacă relevez şi faptul, că o bună dosă de neclaritate întâlnim şi cu privire la conceptele: *program*, *principii politice* şi *tactică politică*. De astădată indic numai faptul, fără a voí sĕ supun analisei aceste concepţii politice.

Sunt de părerea, că câtă vreme nu avem deplină claritate asupra modului cum ar fi sĕ se facă schimbare în frontul luptelor nóstre politice, nu e nici raţional, dar' nici consult a forţa o schimbare, care eventual ar puté sĕ ducă la primejdie munca nóstră de emancipare naţională, purtată de atâtea veacuri. Precipitările nici în viéţa privată nu sunt bune, decum în viéţa publică. Calea naturală este calea cea mai bună. A depăşí ogaşa însemnéză a perde calea bătută si a te perde prin mărăcini.

Pentru acţiuni mari nu e potrivit timpul de faţă, şi acţiuni mari nu se pot înscena!

Vor vení negreşit vremurile şí pentru ele, şi sosirea lor nu póte fi departe. Prudent este însĕ, ca sĕ ne *preparăm* pentru acele timpuri şi în cât asta ar fi intenţiunea nouelor *formaţiuni*, ea trebue salutată cu bucurie.

Poporul român a avut norocul sĕ-şi cristaliseze aspiraţiunile în programul din 1848 şi din 1881. Sunt atât de bogate aceste douĕ programuri şi atât de clare, în cât o abandonare a principiilor depuse acolo ar fi un sacrilegiu. Până nu se realiséză cererile cuprinse acolo nu póte fi *vorba* de o schimbare în *fondul*, de cât numai în *forma* luptei nóstre politice.

Bărbaţi ca *Şaguna, Bărnuţiu* şi *Bariţiu* au cunoscut firea poporului, i-au simţit lipsele şi i-au pipăit aspiraţiunile. Dacă *Şaguna*, observând schimbarea efectuită în statul nostru contra tuturor prevederilor, a propus o schimbare de tactică, acésta a purces numai din o fórte ageră prevedere politică. Şi sĕ o recunóscem, că urmând sfaturilor sale înţelepte, astăzi noi nu am fi ajuns în halul în care ne aflăm.

O reîntórcere la politica lui *Şaguna* ni-se impune deci, şi noi vom trebuí sĕ o acceptăm, mai curênd sau mai târziu, — dar' va trebuí sĕ facem acéstă schimbare de front, cu mult tact, cu prudenţă şi precauţiune, pentru a nu ne desavua un trecut politic de treizeci de ani. Asta e părerea mea.

Dr. Petru Şpan.

Invităm la abonament nou, pe anul început, cu preţurile indicate în fruntea foii, şi rugăm pe vechii nostri abonaţi sĕ-şi renoéscă cât mai grabnic abonamentul, pentru-ca sĕ nu se facă întreruperi cu espedarea foii. Totodată îi rugăm sĕ stărue pentru lăţirea ziarului nostru, chemat a lucra şi în viitor cu tot zelul la înaintarea poporului nostru pe tóte terenele vieţii publice, special însĕ pe cel bisericesc şi şcolar. Abonenţii vechi sĕ binevoiască a indica pe cupon numĕrul de pe fâşia sub care au primit până acum ziariul. **Administraţia.**

† Nicolae Cristea

De eri începênd, asesorul consistorial *Nicolae Cristea* e al pămêntului. Eri au fost puse spre vecinică odihnă rĕmăşiţele pămêntesci ale lui, în cimiteriul bisericei nóstre din suburbiul Iosefin.

Mărturie a stimei generale, de care rĕposatul s'a bucurat, nu numai în cercuri sociale din Sibiiu, române şi străine, ci şi la periferíi, — a fost imensul numĕr de public, de tóte clasele şi naţionalităţile, de aici din loc, şi din provincie. Nu era timpul nici la $2^1/_4$ după amiazi şi strada Poplăcii era deja îndesuită de public. Au luat parte la înmormêntare: consistoriul archidiecesan în corpore, elevii seminariului nostru, în frunte cu profesorii, membrii „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, corporativ, în frunte cu steagul Reuniunii înflorat în negru, numĕroşi preoţi şi învĕţători de prin comunele din jurul Sibiiului, şi alt public de tóte categoriile.

Intrĕ doiósele cântări prescrise de tipicul bisericei nóstre cosciugul a fost ridicat din casa mortuară şi transportat la biserica din suburbiul josefin, unde — în biserică — s'a oficiat prohodul, la care rugăciunile de deslegare au fost cetite de însuşi Inaltpreasânţia Sa metropolitul, ear' predica a fost rostită de protopresbiterul Ioan Papiu.

Ceremoniile înmormêntării au fost oficiate de *şése preoţi şi doi diaconi*: protopresbiterii Ioan *Papiu*, Zaharie *Boiu*, Moise *Lazar* şi Dr. E. *Roşca*, presbiterii Petru *Simtion* şi Ioan *Broju*, archidiaconul Dr. E. *Cristea* şi diaconul Dimitrie *Câmpean*. Cântările funebrale au fost cântate de corul seminarial sub conducerea profesorului D. Cunţan.

Intrĕ numĕrósele cununi depuse pe cosciug s'a remarcat deosebi cununa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, care pe funde galbine (colórea reuniunii) avea inscripţia:

„Intemeietoriului, primului president şi presidentului onorar pe viéţă — „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ în semn de recunoscinţă“.

Era bine în amurg, când după doiósele ceremonii de înmormêntare cosciugul a fost pus în mormênt. Acum Nicolae Cristea, alăturea cu metropolitul Miron, cu episcopul Moga şi cu numĕroşi fii vrednici ai bisericei nóstre 'şi dórme somnul de veci, scăpat de grijile vieţii trecĕtóre; cei rĕmaşi însĕ amintì-vor cu piósă aducere aminte numele lui.

Tatăl din ceriuri, Cel preabun şi îndurător reverse asupra familiei lui mângăerea Sa, ear' rĕposatului facă-i parte de odihnă şi fericire în lăcaşurile drepţilor.

In veci pomenirea lui!

*

Din partea familiei s'a dat următoriul anunţ funebru:

Aducem la cunoscinţă tuturor cunoscuţilor trista veste despre încetarea din viéţă a neuitatului nostru soţ, tată socru şi moş

NICOLAE CRISTEA

asesor consistorial,

întêmplată azi diminéţă la orele 2. în al 68 lea an al etăţii.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului nostru decedat se vor aşezá spre odihna vecinică Duminecă în 9 Februarie st. n. la $2^1/_2$ ore după amézi în cimiteriul suburbiului Iosefin.

Sibiiu, în 7 Februarie st. n. 1902.

Neconsolabila familie.

Anunţul reun. meser. rom. este următoriul:

Adânc întristata „Reuniune a sodalilor români din Sibiiu“ îşi împlinesce durerósa datorinţă a vestí pe toţi ómenii nostri de bine, că întemeietorul, primul president şi presidentul onorar pe viéţă al ei, venerabilul domn

NICOLAE CRISTEA,

protopresbiter, asesor consistorial etc.,

a încetat din viéţă în 7 Februarie (25 Ianuarie) a. c. în vîrstă de 68 ani.

Inmormêntarea rĕmăşiţelor pămêntesci ale scumpului defunct, se va face Dumineca în 9 Februarie (27 Ianuarie) a. c. la orele $2^1/_2$ d. a., în cimiterul bisericei din Sibiiu, suburbiul Iosefin.

Sibiiu, în 7 Februarie n. 1902.

In semn de nemărginită durere:

Comitetul
Reuniun. sod. rom. din Sibiiu.

Congregaţia comit. Sibiiu.

Vineri, 7 Februarie n. s'a ţinut congregaţie estraordinară comitatensă în Sibiiu, la care au luat parte mulţi membri români, şi anume: domnii Mateiu Voilean, asesor, Victor Tordăşianu, I. Cândea, protopop, A. Lebu, Dr. Barcian, Dr. Vecerdea, Dr. A. Marienescu, I. David, notar, Gavrea, preot gr.-or. din Bendorf, V. Florian, preot gr.-cat. din Racoviţa, I. A. de Preda, adv., Dr. Bran de Lemény, T. Doican, par., Dreghici, protopretor, Henteş, asesor orf., Z. Boiu, Dr. Stroia, protopop, Dr. Comşa, Sĕlişte, Dr. Beu, prof. Comşa.

Dintrĕ cele 93 de obiecte puse la ordinea zilei, cel mai de interes a fost: *împărţirea în douĕ a cercului pretorial Sibiiu*, punct 4 din program, în jurul căruia s'a purtat discuţie animată.

Se ştie, că congregaţia de tómnă a decis împărţirea cercului central al Sibiiului în douĕ, astfel însĕ, ca sediul sĕ fie şi pentru noua pretură tot Sibiiul.

S'a dat recurs în contra hotărîrii, cerêndu-se, ca centrul nouei preturi sĕ fie *Tălmaciul*, ca centru geografic. Ministrul de interne a acceptat recursul şi a îndrumat comitatul sĕ aducă nouă hotărîre cu privire la sediul nouei preturi. Astfel a ajuns chestia sĕ fie de nou tratată în congregaţie.

Comisiunea permanentă a propus *Cisnădia*. Românii au combătut propunerea, militând pentru *Tălmaciu*. Oratorul general al Românilor a fost dl *Dr. Vecerdea*, care cu argumente puternice a arătat temeinicia cererei Românilor, ca centrul nouei preturi sĕ fie cu adevĕrat în centrul cercului, care e *Tălmaciul*. A făcut deci contrapropunere, sprijinită cu tótă căldura de domnii *I. de Preda*, preotul *Florian* şi *Dr. Lemenyi*, care însĕ pusă la votare a fost respinsă, primindu-se cu majoritate de voturi propunerea comisiunei permanente, ca sediul nouei preturi sĕ fie *Cisnădia*.

Discuţie s'a născut şi la deciderea, că la noua pretură cari comune au sĕ aparţină, dar' Românii au fost şi acì majorisaţi şi respinşi cu cererile lor.

Cu privire la decisiunea comunei *Reşinari*, de a se ajutora biserica gr.-ort. de acolo, se decide, ca recursul înaintat sĕ se trimită comunei, pentru a pertracta chestia de nou, în favorul bisericei gr.-ort.

Celelalte obiecte au fost de importanţă mai secundară şi au fost resolvate fără discuţie, astfel că la ameaz ordinea de zi fiind eshauriată, congregaţia a fost închisă din partea comitelui suprem *Thalmann*, care a presidat'o.

Din tractul Devei.

—Disertaţiunea preotului Guga.—

(Urmare.)

Cu tóte că după cum ziseiu mai înainte, din fie-care cuvênt al Escelenţei Sale s'ar puté prelucra câte o disertaţie, câte un elaborat despre feliuritele mijlóce de sanare, toşi fiind-că după a mea părere şi Escelenţa Sa pondul îl pune pe necesitatea *predicărei*, îndatorindu-ne a împliní cu scumpĕtate chiemarea nóstră, nu numai de a sĕvêrşí sfintele slujbe cu pietate, ci şí de a învĕţa şi lumina poporul prin predicarea cuvêntului lui Dumnezeu, — şi eu, iubiţilor confraţi preoţi, pentru conferinţa de astăzi mi-am propus a tracta despre necesitatea predicărei, despre puterea şi folosul predicărei, ca cel mai eficace mijloc de a lumina şi învĕţa pre creştini şi a-i întări în religiositate şi moralitate, cum şi despre datorinţa nóstră a preoţilor de a predica.

Ca sĕ pot arĕta iubiţilor confraţi preoţi cu câtă profunditate şi cunoscinţă de adevĕrată chiemare apostolică a ştiut Escelenţa Sa sĕ afle causa principală a decadenţei morale şi materiale la poporul nostru în lipsa de învĕţătură şi lumină, şi tot odată şi mijlocul de sanare a acestui rĕu în respândirea învĕţăturei şi luminei prin predicarea cuvêntului lui Dumnezeu, şi că predicarea la poporul nostru cât de necesară şi folositóre este, ar trebui sĕ am elocuenţa unui Gură de aur; ca sĕ-mi pot esprima apoi mângăierea, ear' Escelenţei Sale laudele cuvenite pentru nimerita alegere a celui mai puternic mijloc de sanare a rĕului în predicarea de pe amvon şi cu tótă ocasiunea, ar trebui sĕ am gura unui Meniat.

Cu drept cuvênt pot sĕ zic, iubiţilor, că în aceste zile am ajuns ceea-ce profeţesce profetul Amos: „Iată vin zile, zice Domnul, şi voiu trimite fómete pre pămênt, însĕ nu fómete de pâne nici secetă de apă, ci fómete de a se auzi cuvêntul lui Dumnezeu“.

Cu adevĕrat, iubiţilor, că noi am ajuns acele zile de urgie dumnezeiască, — cu deobire pe la sate, unde sau din lipsa de învĕţătură şi lumină, sau din lipsa de curagiu şi zel, sau chiar din laşitate, nu se vede în bisericele nóstre de cât o fómete, o lipsă înfricoşată de predicarea cuvêntului lui Dumnezeu, şi tóte acestea în folosul celui rĕu, în dauna bisericei celei vii a lui Christos, şi în marea responsabilitate a nóstră, căci negreşit clerul este responsabil de tóte fărădelegile comise de creştini din lipsa de învĕţătură în ale religiei.

Acésta se adeveréză în multe locuri ale sfintei scripturi; aşa în testamentul vechiu la Ezechil se zice: „Fiul omului, fiind-că nu ai spus celui fără de lege sĕ se reîntórcă de la căile sale şi sĕ fie viu, el va murí în fădelegea sa şi sângele lui din mâna ta îl voiu cere“, ear' în noul testament însuşi mântuitoriul la Ev. Mat. zice: „Vení-va domnul slugei aceleia în ziua în care nu aştéptă şi în césul în care nu ştie, şi-l va despica şi partea lui cu făţarnici o va pune“, ear' marele apostol Pavel zice: „nu m'au trimis Christos sĕ botez, ci sĕ predic evangelia“ şi mai departe zice: „amar mie de nu voiu predica“.

Câtă putere are predicarea cuvêntului lui Dumnezeu ni-o adeveréză prea mult sfânta scriptură, atât în testamentul vechiu cât şi în învĕţătura darului şi a adevĕrului în noul testament.

Aşa în vechiul testament puterea predicărei a arĕtat'o Dumnezeu prorocului Ezechil când i-a zis: „Prorocule, eşi afară la câmp şi vei vedé câmpul plin de oseminte“ — „şi s'a făcut preste mine mâna Domnului şi m'a scos cu duhul Domnul şi m'a pus în mijlocul câmpului şi acesta era plin de oseminte omeneşti...“ — „Proroceşte preste acestea şi zi lor: osĕminte ascultaţi cuvêntul Domnului“. A predicat prorocul cuvêntul lui Dumnezeu şi, o minune!: ósele cele mórte şi nesimţitóre îndată au luat simţire şi au înviat“, şi am predicat precum mi-a zis mie Domnul şi a întrat în ele duh şi au înviat şi au stat pe piciórele lor, adunare mare fórte“.

(Va urma.)

Din tractul Turḑii.

— Introducere de preot. —

Vinţul-de-sus, 21 Ianuarie v.

In decursul zilelor în cari munca şi ostenéla este tovarăşul nedespărţit al fie-cărui om consciu de sine şi chemarea sa, obvin fórte des momente atât de apăsătóre, atât de grele, în cât cel ce se află în acele stări e aprópe de desnădăjduire. Obvin însĕ şi momente în cari sufletul istovit departă de la sine grijile şi îmbrăcându-se în bucurie face, ca pe faţa omenésca sĕ strălucéscă veselia.

Insĕmnate trebue sĕ fie impresiunile cari pot produce o astfeliu de manifestare a bucuriei!.. Insĕmnat trebue sĕ fie momentul, care sĕ predispună sufletul împărângĕnit în melancolie pentru greul vieţii, la o astfeliu de veselie! Un atare moment însemnat, zi de bucurie pentru credincioşii bisericei rom. gr. ort. din *Cucerdea sĕcuéscă* — tractul Turḑii — a fost ziua de 13 Ianuariu a. c., în carea din partea P. On. D. protopresb. *Iovian Murĕşan* s'a făcut întroducerea noului preot *Ioan Hopârtean.*

Si cum sĕ nu-ţi fie zi de bucurie ziua aceea, în care vezi realisată o dorire ferbinte, ce mai bine de 15 ani te stăpânesce!!?

In acésta zi des-de diminéţă inimile şi paşii tuturor, atât ai celor mici, cât şi ai celor mari, ai tinerilor şi bĕtrânilor, bărbaţilor şi femeilor, ai tuturor Românilor, ba chiar şi ai multor Unguri din loc erau îndreptaţi spre sfânta nóstră maică biserică, spre a fi martori măreţului act ce avea sĕ se sevêrşéscă în casa lui D-zeu. Afară de acestia chiar şi feţe bisericesci venite din depărtări mari, ca: On D. preoţi Gavriil şi Cornel Condor cu soţiile, din Calata mare şi Călăţele; On. D. Vasiliu Crişan şi soţia preot în Decea, Vas. Hopârtean not. în Vinţul de sus. etc, cum şi un numĕr însemnat de popor din comunele învecinate.

Mult a contribuit la ridicarea nimbului sěrbătorii corul în 2 voci al tinerimei din Feldióra, instruit și condus de fostul administrator parochial Eulampiu Negrea, paroch în Feldióra.

La finea sfintei liturgii dl protopop prin o vorbire acomodată însemnătății actului și după cetirea „gramatei Archieresci“ declară pe noul preot întrodus în parochia sa. La acestea noul preot în termini fórte călduroși mulțumesce protopresbiterului pentru povețele și părintescile sfaturi ce i-le-a dat; vorbesce despre greutățile cu cari e împreunat oficiul preoțesc și marea responsabilitate ce de azi înainte cade asupra sa; rógă mai departe pe popor ca și de azi înainte în tóte Duminecile și sěrbătorile tot în așa numěr frumos sě se presinte la sf. biserică pentru-ca împreună sě și ridice glasul spre tronul Dzeirei, ca astfeliu mai ușor sě căștige mila și îndurarea lui D-zeu preste poporul sěu; îi rógă în fine ca pe viitor sě îl asculte și urmeze sfaturilor sale, spre a face posibilă ducerea la împlinire a chemării sale, ear' când va fi chemat înaintea feții Judecătoriului sě pótă zice: *Dómne n'am perdut nici o óie din turma mea*“.

După acestea întrégă inteligența rom. aflătóre la sf. bis. constătătóre din vre-o 14—16 persóne ne-am întrunit la masa noului paroch.

După masă și după darea archivei în séma noului preot, mulțămind epitropului Vasilie Rus, care a contribuit mai mult la sosirea acestui moment serbătoresc, ne-am depărtat fie care spre casa sa, dorind noului paroch succes bun pe cariera preoțéscă, rugându-l totodată, ca cât timp 'i va fi destinat sě stea aici, cu cunoscutai dibăcie și cu zel neobosit sě lucre ziua și nóptea la luminarea poporului încredințat păstoririi sale, ca astfeliu cât mai curând sě vedem și pe Românii nostri de aici avêntați la acel grad de cultură, la care ceialalți consăteni de neam străin deja de mult s'au avêntat.

Murěșanul.

Din Deeș.

— Reuniunea de femei pentru înfrumsețarea bisericei gr.-or. române în orașul Deeș.

— *Raport special.* —

— Ianuarie 20 st. v.

Bunele și înțeleptele povețe, date cu atâta căldură de Escelenția Sa neobositul și preademnul nostru Domn archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*, au aflat, — precum mai jos se va vedé, — viu resunet în inimile credinciósě ale femeilor gr.-or. române din orașul *Deeș*, unde esclusiv prin zelul neîntrerupt al Domnului protopresbiter *Teodor Hermann*, în tómna anului 1900 s'a pus fundamentul unei biserici nouě corěspundětóre, puse deja în anul 1901 sub coperiș, și unde după terminarea definitivă a acestei biserici subverséză necesitatetea cea mai mare, de a o înfrumseța și provedé cu obiectele necesari și corespundětóre scopului măreț, pentru care s'a ridicat.

Tocmai la bun timp și tocmai pentru scopul înfrumsețărei acestei biserici, — zelósa dómnă protopopésă *Raveca Hermann*, care este un model de tărie în credința ortodoxă, a luat inițiativa laudabilă, de a înființa *o reuniune de femei.*

In scopul acesta timp de 4—5 zile a umblat în persónă pe la harnicele femei gr.-orient., române din Deeș, îndemnându-le și capacitându-le, de a se face membre la reuniunea intenționată. — Ostenéla nu i-a fost zadarnică, căci în urma acestei stăruințe s'au și înscris peste 30 membre: dómne și țěrance dintrě cele mai de frunte din parochie.

Pe acéstă basă dómna protopopésă, ca inițiatóre, a convocat adunarea constituantă a membrelor pe Dumineca — 20 Ianuariu (2 Februariu) a. c. 3 ore p. m. — în școla gr.-or., română de aici, unde prin cuvinte alese și referitóre la scopul reuniunei și prin bineventarea călduróse a membrelor deschide adunarea. — Frumosul cuvênt de deschidere a fost resplătit cu însuflețite urări de „sě trăiéscă“ și-'ți era mai mare dragul a privi bucuria și entusiasmul nobil al membrelor.

Purceḑêndu-se la constituirea provisoriă, adunarea alege unanim de presidentă pe *dómna protopopésă*, ear' de notariu pe dl *Augustin Bodea*, candidat de advocat. — Se cetesc, desbat și primesc în cea mai esemplară armonie statutele, compuse de dl spiritual gr.-or., *Gavril Hango* din Gherla, îndreptate și amplificate conform scopului de protopresbiterul *Teodor Hermann* și presentate de presidentă. La apelul nominal se însinuă fie-care în acea categorie de membră, la care optéză și resultatul a fost: 5 membre fundatóre cu taxa de câte 40 corone, — 14 membre pe viéță cu taxa de câte 20 corone, — 12 membre ordinare cu taxa anuală de câte 2 corone și 4 membre ajutătóre cu taxa anuală de câte 1 cor., — total 35 membre.

Imediat — la dorința adunărei — se pune la ordinea zilei alegerea presidentei, a comitetului și a oficialilor, spre care scop, pentru combinarea recerută se ridică ședința pe 5 minute. — După redeschidere adunarea cu aclamare unanimă și întrě urări de „sě trăiéscă“ alege de *presidentă* pe *dómna protopopésă;* tot astfeliu în *comitet* de membre ordinare pe dómnele: *Viorica Mihali*, soție de advocat, — *Elena Fărcaș*, soție de advocat, — *Emilia Șliam*, soție de advocat și *Elena Bota*, soție de proprietariu; — de membre suplente pe dómna *Iuliana Centea*, soție de întreprinḑětoriu și pe *Ludovica Pintea*, soție de agricultor; — *de secretariu* pe dl *Augustin Bodea*, candidat de advocat; ear' *de casariu* pe dl *Gregoriu Sândean*, casariu și comptabil la banca „*Someșana*“ de aici.

Făcută constituirea definitivă a reuniunei și luându-se conclusul de a așterne statutele prin On. oficiu parochial gr.-or., local la Venerabilul Consistoriu al archidiecesei gr.-or. române din Transilvania spre aprobare: Dómna *Emilia Șliam* prin o cuvêntare frumósă salută pe presidenta; ear' acésta prin cuvinte alese mulțămind în numele ei, a comitetului și a oficialilor pentru încrederea adunărei, cu care i-a onorat și rugându-se de spriginul recerut: în entusiasmul membrelor închide adunarea la $4^1/_2$ ora p. m.

După adunare dómna presidentă a dat o ujină bogată tuturor membrelor reuniunei și fie-care apoi s'a depărtat la ale sale, ducênd cu sine bucuria frumósei și sěrbătorescei adunări, cum pe aici nu s'a mai vèḑut nici odată, și cuprinsă fiind de ambițiunea și entusiasmul, de a conlucra și ele la întărirea sfintei și mult persecutatei nóstre biserici de aici!

Iată un lucru frumos și înălțătoriu; iată sěmînța bună, sěmînată de mult iubitul nostru archipăstoriu, aici a rěsărit și promite ródă îmbelșugată pe terenul virtuților creștine și a desvoltărei simțului religios-moral; — iată un laudabil esemplu, care ar puté fi imitat, cu mult succes în părțile, unde parochiile nóstre sunt fără séměn mai bine situate, de cât aici, unde ca biserică abia mai esistăm!

Dee bunul Dumnezeu, ca frumosul început sě fie încoronat de succesele așteptate cu dor de noi, de toți gr.-or. români de aici!

Aristid.

NOUTĂȚI

Coróne eterne. Din prilegiul trist al trecerii la cele eterne a mult regretatului părinte al meseriașilor nostri, fost întemeietor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, venerabilul domn, *Nicolae Cristea*, următorii au contribuit întru eternisarea memoriei rěposatului, la fondul věduvelor și orfanilor meseriașilor, creat de reuniune și anume: Victor Tordășianu, presidentul reuniunii 10 cor.; George Poponea, vicepresident, Ioan Apolzan, notariu, câte 2 cor.; Florea Crucită, cassar, Ioan Roșca, controlor, Ioan Roman, Ioan Bologa, Nicolae Ișan, membrii în comitet, Nicolae Stoica, bibliotecar, câte 1 cor.

*

Pentru casa națională. In scopul rescumpěrării felicitărilor de Anul-nou au mai contribuit ulterior pentru casa națională:

Escelenția Sa Dl Dr. Victor Mihályi Metropolit, Blaj, ...	Cor. 5.—
Dl George Truța, paroch, Cosna (Bucovina)	„ 4.—
In total	Cor. 959 44

*

De la „Reuniunea română de musică din Sibiiu“. Proba ordinară de Mercuri, sě amână din cause neprevěḑute pe *Sâmbăta în 15 Februare* a. c. *la orele 6 p. m. în localul usitat.*

*

Aniversarea Unirei Principatelor Române. Ziua de 24 Ianuarie v. forméză zi de sěrbătóre națională pentru frații din regatul român, fiind-că în ziua acésta s'a făcut unirea celor două principate române într'un singur principat, din care s'a născut regatul de astăzi. A 43-a aniversare a acestei zile însemnate s'a serbat și de astădată cu mare solemnitate în întréga România. In Bucuresci, savantul profesor universitar *Tocilescu* a contribuit la splendórea zilei cu o conferență ținută la Ateneu, sub titlul „*Zilele mari în istoria neamului românesc*“. Un public numeros și ales bucurescean a ascultat frumósa conferență, aplaudând frenetic pe ilustrul conferențiar.

*

Cel mai vechiu steag românesc. In ședința de Vineri (31 Ian. n.) a Academiei române dl *D. Sturdza* a cetit o comunicare făcută de profesorul *I. Bogdan*, decan al facultății de litere din Bucuresc si membru corespondent al Academiei, de cuprinsul că la mănăstirea „Zografos“ de pe muntele Athos se aflá douě steaguri foste ale lui *Stefan cel Mare,* eroul voevod al Moldovei. Unul dintrě aceste steaguri e din 1500, deci cel mai vechiu steag românesc păstrat până 'n zilele nóstre.

*

Schimbarea călindariului. Chestia călindariului începe sě preocupe tot mai mult cercurile competente. *Eclesiastiki Alithia*, organul patriarchului ecumenic din Constantinopol, publică în numěrul sěu de la 11 Ianuarie s. v. textul unei propuneri a P. S. S. *Ioachim III*, în ce privesce Calendarul.

După ce constată că adoptarea calendarului gregorian are mulți partizani în lumea ortodoxă, și că chiar unele guverne ortodoxe îl socotesc „*o necesitate socială*“, Patriarchul sugeréză sinodului sěu idea de a învita, fie pe cei-l'alți patriarchi, fie pe deosebiții capi ai diferitelor biserici autocefale ortodoxe, sě se gândéscă cu multă seriositate la chestiunea calendarului, dintr'un îndoit punct de vedere, a corecțiunii științifice și a conformărei cu prescripțiunile canonice.

*

Omor politic în Spalato. Dumineca un amploiat al societății de navigație „Ungaro-Kroata“, cu numele *Pavassa*, a asasinat pe stradă, în ziua mare, pe croatul Petru *Belovics*, unul dintrě cei mai neîmpăcați dușmani ai irrendentistilor din Spalato. Pavassa după comiterea crimei s'a refugiat pe o corabie, de unde mateloții nu voiau sě 'l estradee. Mulțimea adunată la mal încă ținea cu asasinul, așa că numai după veritabilă bătělie de stradă a succes poliției sě 'l dețină.

*

Producțiunea teatrală din Șura mare, arangiată în 20 Ianuariu st. v. de tinerimea română în scopul înființării unei biblioteci școlare, după cum ni-se scrie din partea unui fost óspe, a succes peste așteptare. Atât în piesele „O șeḑětóre la țară“ și „De la sat“, cât și în piesele de cântări și *declamare* tinerii diletanți și-au interpretat rolurile cu multă pricepere, storcênd aplause entusiaste și laude chiar și din partea óspeților sași, cari în jargonul lor se esprimau: „Dett wor hisch von de Romänen wat se für gedron hun“ (Au fost frumos cum s'au produs Românii). Deosebi tinera fetiță a cantorului Coman a fost mult aplaudată. Prima încercare de acest fel cu tineretul din Șura-mare, pusă la cale și condusă de harnicii învěțători Opriș și Stoica, și resultatul ei numai îmbucurător póte fi pentru toți cari urmăresc cu interes îndeletnicirea tineretului nostru cu astfel de distracțiuni frumóse și instrutive, ear' pentru iniciatorii acestei producțiuni el numai îndemn póte fi pentru a continua pe calea apucată. După producțiune a urmat „Călușeriul“ jucat de doisprezece feciori sub conducerea învěțătoriului Stoica, ear' după acésta petrecere socială cu dans și veselie până 'n zori. Public a fost fórte numěros, chiar și din partea Sașilor.

*

Producțiune teatrală în Gura-Rîului. Corpul învěțătoresc de la școla gr. or. română din Gurarîului învită la *producțiunea școlară*, ce o arangiază în *30 Ianuarie st. v.* (Trei sfinți — Hramul școlei) în edificiul școlei, cu următoriul program: „Dumnezeul nostru“, cor pentru 2 voci, după D. Cuntan. „Comóra ascunsă“, poesie de A. Pan, declamare. „Ca o zi de primăvară“, cor pentru 3 voci, de ***. „Dragoș“, poesie de V. Alexandri. „Cântec vênătoresc“, cor pentru 2 voci, de I. Vorobchievici. „Surugiul“, șansonet comic de V. Alexandri. (*Cântările se execută cu elevii școlei.*) „Idil la țară“, comedie într'un act de Juin și Flerx, localisată de Maria Baiulescu. După producțiune urméză dans. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Prețul de întrare: de persónă 1 cor. 60 fileri, (loc. I.) 1 cor., (loc. II.) și 60 fileri (loc. III.) Venitul e destinat pentru biblioteca școlară.

*

Bal în Câneni (România). Inteligența română din *Câneni de Vâlcea* (România), învită la *balul* ce se va da în séra de 9/22 Februarie 1902 în localul școlei din Câneni. Inceputul la 9 ore séra (la 8 după Transilvania). Prețul întrării de persónă 1 leu, de familie 2 lei. Venitul curat este destinat pentru înființarea bibliotecei școlare din Câneni. Donațiunile se primesc cu mulțămită și se vor publica în ziare. — *Câneni* în Faur 1902. *Președinte*: Victor Albini, șeful gărei Câneni. *Secretariu*: Elie M. Rădulescu. *Cassier*: Stefan Vlădescu. Membri: I. Teodoru, Nicolae Fănuț, Gh. Popescu Ghica, Dumitru Moga, Barbu Bârsescu, Dumitru Popescu, Gheorge Călboreanu, Gheorge Anghelescu. (*NB. De locuințe, mâncări și beuturi îngrijesce comitetul*).

*

Post de notariu. Cu termin până la 20 Februariu st. n. e escris concurs la postul de *subnotariu* în *Bățălari* (cercul Hațegului). Comuna fiind românéscă, e de dorit sě concureze candidați români.

*

Ministru împușcat. Joi un profesor bulgar cu numele Karangelov, alterat la minte în urma dimiterii sale din post, a mers în biroul ministrului de culte și instrucțiune publică al Bulgariei, *Kancev*, și l'a ucis cu douě pușcături de revolvěr. După comiterea crimei Karangelov s'a sinucis.

*

Duel întrě frați. Din Londra se dă vestea, că *prințul Danilo*, moștenitoriul Muntenegrului, s'a duelat cu fratele seu, *prințul Mirkó*, din causă că acest din urmă se pronunțase batjocoritoriu asupra soției moștenitoriului. Prințul Mirkó s'a ales din duel cu o rană. — Pe basa unei telegrame din Raguza „Berliner Tageblatt“ încă ia notiță despre acest cas, nu însě în formă de duel, ci simplă păruélă, ceea-ce — considerând că muntenegrenii sunt vecinic cu armele a mână, și ast-fel și prințișorii curții domnitóre — e ușor de creḑut.

*

Dieta germană — pentru combaterea tuberculosei. In ședința de Joi a dietei imperiale germane s'a primit titlul budgetar de 150.000 de marce pentru promovarea studierii bólei tuberculotice și pentru înființarea de sanatorii pe séma celor atacați de tuberculosă. La objecțiunea deputatului Singer, că suma de 150 mii e mult prea mică, secretariul de stat din ministeriul de interne, conte Posadovski, a rěspuns, că în vederea situațiunii financiare a țerii în budgetul anului curent nu s'a putut lua o sumă mai mare, el ar fi însě primul care s'ar bucura, dacă în budgetele următóre se va puté lua spre acest scop o sumă mult mai considerabilă. In firul rěspunsului sěu Posadovski a comunicat că guvernul tinde a înființa trei categorii de sanatorii pe séma tuberculoșilor: pentru bolnavii incurabili, pentru cei cari pot fi încă vindecați, și pentru de aceia cari pot fi angajați la ocupațiuni inofensive fisicului lor.

In aceeași ședință s'a votat o sumă de *patru milióne de marce* pentru clădirea de locuințe acomodate claselor muncitóre.

*

Teatru român în Băița. Primim învitare la producțiunea teatrală împreunată cu joc ce se va ținea Sâmbătă în 2/15 Februarie 1902 în sala de la „Călimănești“ din Băița (I. Deva). Venitul curat e destinat pentru fondul școlar. Inceputul la 8 ore séra. Suprasolviri și contribuiri se vor cuita publice. Prețul întrărei: De persónă: Locul I 2. cor.; locul II. 1 cor. 40 fil.; parterre 1 cor. Se va juca: „*Otrava de Hârciogi*“, comedie într'un act de Anton Pop și „*Rămășagul*“, proverb cu cântece într'un act de V. Alexandri.

*

Știri měrunte. In valea Dravei Marți a bântuit mare furtună și viscol de zăpadă, pe urma căruia s'au pustiit mulți ómeni și animale. Comunicația e întreruptă; pe linia căii ferate sudice troienii de zăpadă sunt așa de mari, în cât trenul plecat din Viena la Dellach a trebuit sě steie pe loc. — Pe *insula Java*, a coloniilor olandeze, pustiesce în mod înfiorătoriu colera și fómetea; în Batavia (capitala insulei) și în orașele Samarang și Sverabaia mii și mii de ómeni au căzut deja victimă epidemiei. — In *Felegyháza* nouě tâlhari mascați au întrat Marți séra în locuința věduvei Herédi și au jefuit tot; au dus 5000 corone bani gata și tóte objectele mobile, pe cari le au încărcat pe douě trăsuri.

Posta redacțiunei.

Dlui I. M în Țelna. Rěul de care te plângi e mare, nu'i vorbă, dar nu e *general*, — pretutindenea înrădăcinat. De aceea nici nu se póte vorbi despre el în termini generali. Acolo unde se ivește, faceți arětare la consistoriu și se vor lua měsuri necesare, ca sě fie delăturat.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află spre vêndare

Portretul (Phototyp - Lichtdruck) Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn Archiep. şi Metropolit **Joan Metianu**

cu preţul de **2 coróne** plus porto postal recomandat 55 fileri. * * * * * *

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă

de

I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tiparіu în **Tipografia archidiecesana**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2,36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.17		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9 10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba-Iulia**		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2.—	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 13 Sibiiu, Joi 31 Ianuariu (13 Februariu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

La umbra legalităţii.

Sibiiu, 12 Februariu n.

Comitatul *Torontal* rĕmâne stigmatisat pentru totdeuna, trecut fiind în analele ţerii ca cuib de destrăbălare şi de stricăciune.

De mult s'au audit plângeri amare din acest comitat, despre incorectităţi, despre fapte cari tae în dispositiunile codului penal, sĕvêrşite tocmai de ómenii puşi sĕ esecute legile, şi încă la lumina zilei, sub forme legale, şi sub aripile ocrotitóre ale superiorităţii; dar' cei cu pĕcatul pe suflet ştiau totdeuna sĕ împedece eşirea adevĕrului la ivélă, sdrobind în sus acusările aduse lor, cu puternica armă a *„ideei de stat"* pe care ziceau că *ei o apără* în aceste părţi *espuse* ale ţerii, cu periclitarea propriei lor vieţi, si că cei-ce ridică nebasatele acuse sunt tocmai inimicii *„ideii de stat"*, cărora nu trebue sĕ li-se dee nici o atenţiune, pentru-că prin acésta devin încarajaţi şi mult mai — obraznici!

Şi aşa s'a făcut. Nu s'a dat în trecut nici o atenţiune gemetelor celor multe venite din *Torontal*, şi prin acésta pĕcătoşii au devenit tot mai cutezători, s'au cufundat tot mai adênc în lacul stricăciunii, până li-s'a înfundat de tot. Astăzi stau înfieraţi toţi în faţa opiniunii publice, ca nişte ordinari făcĕtori de rele, cari au ruinat cu desĕvêrşire acest frumos şi odinióră bogat comitat al Torontalului.

S'a întêmplat anume, că actualul guvern, primind plânsori în contra administraţiei mai mult decât *„asiatice"*, — cum o numia baronul *Sennyei*, — din comitatul Torontal, nu a acceptat de suficientă scusa cercurilor interesate, că ele împlinesc *misiune patriotică* în acest comitat locuit de Nemagiari, prin urmare multe trebue sĕ li-se trécă cu vederea, — ci a trimis un înalt funcţionar din centru la faţa locului, ca sĕ cerceteze cu deamĕnuntul şi sĕ vadă în cât sunt adevĕrate şi basate plângerile ridicate în contra atotputernicilor din Torontal?

Luni de zile a decurs anchetarea făcută în modul cel mai minuţios, — ceea-ce face onóre organului însărcinat cu efectuirea ei, dlui *Kaffka*, — şi resultatul a fost sdrobitoriu pentru administraţia din Torontal, şi pentru administraţia magiară peste tot, pentru-că cu siguranţă se póte afirma, că aceea ce s'a constatat în Torontal se póte cu uşurătate constata şi în alte comitate, în cele mai multe comitate ale ţerii, locuite de Nemagiari.

Aprópe *o sută* de funcţionari publici din Torontal, de la primari şi notari începênd, până la protofiscul comitatens, au fost prinşi cu fapte incorecte, comise în detrimentul poporaţiunei stăpânită de ei!

Şi nu sunt fapte próspete faptele lor, acum de curênd comise, ci fapte isvorîte una dintr'alta, din vremile vechi, când sub era lui *Tisza* tóte erau permise dacă se făceau în scopul de a aduce la tăcere naţionalităţile nemagiare şi de a le sdrobí politicesce cu desĕvîrşire.

Responsabilitatea pentru cele constatate în Torontal, cari însĕ, cum am spus, pot fi constatate şi pe alte locuri, cade deci în prima linie asupra guvernelor de pe vremuri, cari au deschis teren larg pe séma pungăşiilor, făcute *la umbra legalităţii.* Pentru-că suntem siguri, că cele mai multe din făptuirile pĕcătóse din Torontal pe cale legală s'au făcut, şi cei prinşi cu ocaua mică aşa se vor şi apăra.

Nu ştim dacă dl *Kaffka* şi-a dat ostănéla sĕ constate cum era acésta *cale legală,* dar' o spunem noi, fiind-că o cunóscem.

In tóte comunele, în Torontal ca şi în alte comitate, a fost întrodusă *prin abus* limba magiară ca limbă oficială şi protocolară a comunei, ear' prin acésta s'a dat ocasiune notarilor neconştienţioşi sĕ facă priliminariul şi socoţile anuale ale comunei aşa cum ei voiau şi cum lor le venea bine. Representanţa comunală nu le putea controla, cum prescrie legea, ci le vota pe cuvêntul notariului.

La comitat earăşi se primeau tóte de bune aşa cum le presenta notariul, care era omul de încredere al stăpânirii, fiind-că ţinea în frêu poporaţiunea şi nu o lăsa sĕ fie ademenită de *agitatori* şi sĕ alégă în congregaţia comitatensă — *naţionalişti!*

Congregaţia apoi era compusă numai din notari şi din alţi funcţionari ai comitatului, cari se controlau reciproc, îşi aduceau elogii unii altora şi 'şi votau reciproc încredere şi *sumele,* cari veneau stórse dela bietul popor, pe care nu'l apĕra nime, nu'l putea apĕra nimeni, fiind-că lui nu i-se da posibilitatea sĕ trimită la congregaţie ómeni în cari are încredere, cari îi cunosc durerile şi nĕcasurile!

Aşa se făcea administraţie unguréscă pe *cale legală,* în Torontal, şi aşa se face ea şi pe alte locuri. Ear' când noi zicem că nu e bună, pentrucă ruinéză poporul, şi că poporului trebue sĕ i-se dee funcţionari din neamul seu, cu atragere către popor, şi sĕ i-se dee *limbă proprie de administrare internă:* noi suntem cei rĕi cari clătinăm de temeliile statului!

Când vor ajunge óre Magiarii sĕ înţelégă, că noi ne aflăm pe calea dréptă a adevĕrului, şi ei în rĕtăcire, şi că nu este nedreptate mai mare de cât cea comisă *la umbra legalităţii,* care trebue sĕ se rĕsbune amar, cum s'a rĕsbunat şi în Torontal??

In chestia pactului. Prim-ministrul austriac Dr. *Körber* a sosit Luni séra la Budapesta, pentru a confera cu ministrul-president ungar în chestia pactului vamal şi comercial. Tot în chestia acésta s'a ţinut Luni înainte de amiazi conferenţă ministerială în Budapesta, la care au luat parte ministrul-president *Széll,* ministrul de finanţe *Lukács,* ministrul de comerciu *Hegedüs* şi ministrul de agricultură *Darányi.* După cum se vorbesce prin cercuri politice, guvernele ţerilor dualiste sunt convinse că nu vor puté ajunge nici de astădată la înţelegere şi învoiélă cu privire la pactul vamal şi comercial, şi astfel se ocupă cu gândul sĕ prelungéscă cu un an convenţiile vamale cu statele străine. Ba se dă ca sigur, că cu Germania, Italia şi Sêrbia va fi legat în curênd un provisoriu vamal, valabil pe un an.

Două toaste. Moştenitoriul de tron, Archiducele *Francisc Ferdinand,* a făcut visită Duminecă după amiaz legaţiunii austro-ungare din Petersburg, primit fiind din partea ambasadorului austro-ungar baron *Aehrenthal,* în fruntea întregului personal de legaţiune. Séra a luat apoi parte la prânzul de curte, dat în palatul de érnă, cu care ocasiune s'au rostit toastele oficióse. Ţarul *Nicolae* a toastat întru sănătatea óspelui şi a Monarchului nostru, rostind următórele cuvinte: *„Fericit că te pot vedé în mijlocul nostru, golesc păharul întru sănătatea M. Sale împĕratului şi regelui Francisc Iosif şi întru sănătatea Alteţei Vóstre imperiale."* Musica militară a intonat imnul poporal austriac, ear' în urmă s'a sculat Archiducele Ferdinand şi a rĕspuns următórele: *„In numele M. Sale împĕratului şi regelui şi în numele meu propriu mulţămesc M. Vóstre pentru afabilele cuvinte tocmai acum esprimate. Adânc emoţionat de graţiósa primire, ridic păharul întru sănătatea M. Vóstre, a împĕrăteselor Maria Feodorovna şi Alexandra, şi a întregei case imperiale".* Musica a intonat apoi imnul rusesc.

Marele colegiu al României. Ziarele din Bucuresci scriu, că marele colegiu pentru alegerea noului Metropolit al Moldovei şi Sucevei va fi convocat pe 2 Februarie v., ear' pentru alegerea episcopului de Huşi şi Galaţi pe 3 Februarie v. Candidat pentru postul de Metropolit e P. S. S. Episcopul *Partenie* al Dunării-de jos, care şi până la alegere a fost numit prin decret regal locţiitor al scaunului Metropoliei din Iaşi.

Din Bucovina. Joi, 13 Februarie n. alegĕtorii români din districtul Câmpulungului vor avé sĕ-şi esercieze de nou dreptul de alegere, în scopul trimiterii unui representant în senatul imperial. Comitetul central al partidului poporal-naţional a lansat din incidentul acesta un călduros apel către alegĕtori, îndemnându-i sĕ-şi dee voturile pentru protopresbiterul din Vatra-Dornei, *George Balmoş,* candidatul partidului poporal-naţional român din Bucovina.

Supĕrare nemotivată. Patrioţii nostri s'au fost supĕrat rĕu, că Moştenitoriul de tron a plecat la Petersburg fără a lua în suita sa şi un representant al nobilei naţiuni magiare. După cum se constată însĕ acum, Archiducele Francisc Ferdinand a avut intenţiunea sĕ iee pe lângă sine şi un magnat magiar, pe contele *Zichy János,* şefnl partidului poporal, dar' s'a întrepus guvernul magiar şi a dificultat alegerea acésta, pe motive politice. Archiducele n'a putut apoi sĕ iee pe altul pe lângă sine, după ce angajase pe contele *Zichy,* fără a'l ofensa pe acesta, şi astfel a preferit a merge neînsoţit de nici un Magiar.

Din parlament. In şedinţele două din urmă, Vineri şi Sîmbătă, n'a vorbit nimeni, — minune mare, — în chestia naţională. Deputatul *Rakovsky* a cerut, ca ministrul-president sĕ'i rĕspundă la interpelarea adresată în chestia prigonirilor politice din Ungaria de Nord; fostul ministru de justiţie *Fabiny Teofil* a pledat pentru îmbunătăţirea sorţii funcţionarilor, ear' ceilalţi oratori au scărmânat budgetul fiecare din al seu punct de vedere. Luni, Marţi şi astăzi, dieta n'a ţinut şedinţe, fiind ultimele zile ale carnevalului. Mâne se continuă discuţia asupra budgetului.

Din tractul Devei.

—Disertaţiunea preotului Guga.—

(Urmare.)

Ear' despre puterea şi folosul predicărei, ce ni-o adeveresce noul Testament, sĕ ne aducem aminte fraţilor, că Domnul nostru Iisus Christos când s'a înălţat de pe pămênt la ceriu a dat apostolilor sei pe muntele olivilor porunca acésta: „ucenicii mei, cum m'a trimis pe mine Tatăl şi eu vĕ trimit pe voi". Eu mĕ duc, dar' vĕ las următori puterei mele, şi moştenitori duhului meu, porunca ce vi-o dau este sĕ întórceţi tot neamul omenesc la învĕţătura mea; vedeţi acésta lume de la rĕsărit şi până la apus, de la miază-zi şi până la miază-nópte, aici domnesce împĕrăţia întunerecului, împĕrăţia celui rĕu, împĕrăţia lui Satan, căci în ea domnesce păgânătatea şi idololatria; acestea aveţi sĕ le prefaceţi în adevĕrata credinţă şi cunoscinţă de Dumnezeu, aveţi sĕ biruiţi lumea tótă şi sĕ întemeiaţi în ea împĕrăţia luminei, a dreptăţii şi a adevĕrului; împĕrăţia lui D-zeu.

Doisprĕzece ómeni simpli sĕ învingă tótă lumea, era şi ar fi şi azi o întreprindere imposibilă, de ne credut. Şi încă cu ce arme? Când i-a trimis Christos sĕ declare rĕsboiu împĕraţiei întunerecului ce domnea atunci în tótă lumea, li-a zis: Vĕ trimit sĕ biruiţi lumea şi sĕ întórceti tóte limbile la adevĕratul cult al lui Dumnezeu, sĕ faceţi pe toţi ómenii creştini, dar' nu voiu sĕ vĕ serviţi nici de un fel de armă. Nu numai sabie şi lance sĕ nu luaţi, dar' nici straiţă nici bâtă. Vĕ este de ajuns sĕ încungiuraţi pămêntul sĕ propovĕduiţi evangelia şi gurile vóstre sĕ trîmbiţe pretutindenea învĕţăturile mele. „Cum m'au trimis pe mine tatăl, vĕ trimit eu pe voi"... „Mergeţi în tótă lumea, vestiţi evangelia la tótă zidirea", şi vĕ promit că numai cu vestirea evangeliei mele tótă lumea va crede şi se va boteza şi: „de veţi avea credinţă veţi zice muntelui acestuia mută-te şi şi se va muta", aşa s'a zis şi s'a plinit.

Cu predicarea Evangeliei făcută de către apostoli la început au cădut sinagogele Evreilor şi templele păgânilor, a cădut idololatria şi păgânătatea şi s'a edificat biserica lui Christos şi a strălucit lumina credinţei celei nóue.

Cu predicarea făcută de către următorii sfinţilor apostoli, Archiereii şi preoţii, s'a întărit biserica lui Christos şi s'a rĕspândit credinţa creştină în tóte părţile pămêntului. „In tot pămêntul a eşit vestirea lor, şi la marginile lumii graiurile lor".

Astfel singurul mijloc pe care l'a lăsat Christos, ca sĕ se scótă păgânătatea din lume şi sĕ se propage cunoscinţa de Dumnezeu, religiositatea şi moralitatea, a fost, este şi va fi în vecii vecilor: lumina învĕţăturii şi predicărea evangeliei.

Iată, iubiţilor, cât de puternică şi folositóre a fost predicarea evangeliei în biserica lui Christos. Iată cum cuvêntul lui Dumnezeu este viéţă, este suflet, este învierea celor ce 'l ascultă. „Adevĕr zic vóuĕ, că va veni ciasul şi acum este, când morţii vor audí glasul fiului lui Dumnezeu şi cari vor audí vor învia".

Despre acésta putere a predicării marele predicator Meniat în predica la Dumineca a 22 după Rosalii zice: „Este cineva mort în păgânătate sau în pĕcat, cine 'l póte învia? Cuvêntul lui Dumnezeu; este cineva bolnav la suflet, — cuvêntul lui Dumnezeu 'l vindecă; de este cineva împetrit la inimă, cuvêntul lui Dumnezeu 'l înmóie; de este cineva pĕcătos impenitent, cuvêntul lui Dumnezeu îl trage la pocăinţă, — pentru-că viu este cuvêntul lui D-zeu".

Sfântul Grigorie teologul zice că: „cuvêntul lui D-zeu este pâne îngerêscă, cu care se nutresc sufletele“, ear' marele predicător Meniat în predica la Dumineca a II de la Mateiu zice: „Nu are atâta lipsă corpul de pâne, câtă are sufletul de cuvêntul lui Dumnezeu“.

Deci, iubiţilor, predicarea cuvêntului lui Dumnezeu este necesară pentru că este cel mai folositor mijloc şi mai puternică armă de a birui întunerecul şi a respândi lumina, de a combate viţiile şi a întări virtuţile, este pâne îngerêscă, este hrană sufletéscă, cu care se hrănesce şi cel ce îl propagă şi cei ce-'l ascultă.

Predicarea cuvêntului lui D-zeu este necesară, căci este folositóre pentru luminarea şi hrana sufletului nostru, apoi îndatorirea nóstră de a predica e de sine înţelésă.

Cu deosebire, iubiţilor confraţi preoţi, în aceste zile de grea cercare pentru noi şi biseririca nóstră, când minciuna şi falsitatea vedem că se luptă făţiş cu adevĕrul şi cu dreptatea, când împĕrăţia relelor moravuri, împĕrăţia viţiilor şi a pĕcatelor se luptă făţiş cu bunele şi mântuitórele învĕţături ale religiei creştine, datori suntem noi preoţii sĕ declarăm rĕsboiu acestor porniri ale întunerecului şi necunoscinţei de Dumnezeu, şi încă cu ce arme? Cu armele propovĕduirei evangeliei, darului şi adevĕrului lui Iisus Christos, pe cari El mântuitoriul le-a lăsat apostolilor sĕi şi următorilor lor, şi vĕ asigur, iubiţilor, că precum apostolii au biruit lumea numai 12 fiind, aşa şi noi, cari acum suntem cu miile, dacă ne vom împlini chiemarea şi misiunea dată nóuĕ de la Domnul nostru Iisus Christos, vom birui întunerecul rĕspândind lumina prin predicarea cuvêntului lui Dumnezeu. (Va urma.)

Din Satulung.

— *Corespondenţă particulară.* —

— 13 Ianuarie v.

Mult Onorate Dle Redactor! Corpul învĕţătoresc de la şcóla nóstră capitală (Bis. sf. Adormiri), conform obiceiului sĕu, şi de astă-dată a aranjat cu elevii acelei şcóle o *producţiune* declamatorică-musicală în séra de 6 Ian. v. a. c. cu scopul sporirei fondului menit pentru procurarea de bănci moderne în tóte clasele, fapt, care mĕ pune în situaţia de a Vĕ ruga sĕ binevoiţi a da loc în mult preţuitul nostru ziariu „Tel. Rom.“ acestui raport.

Acéstă şcólă, ca edificiu numai, ar lăuda în deajuns interesul cel mare ce 'l-a avut păstorul vrednic al acestei comune, părintele *Victor Popea* întru ridicarea ei, dar' mai mult acela, cu care acest preot se îngrijeşte, ca acéstă *sentinelă* întru apărarea instrucţiunei şi creşterei tinerimei în scumpa nostră limbă română, sĕ aibă buni şi harnici învĕţători, mijlócele pentru susţinerea acelora, şi sĕ ne procure şi unele clipe de bucurie, întrĕ cele de nĕcaz, produse de poroditele de sĕcui. — Şi ce ironie!

In contra acestui meritos preot, cărui nu'i place sĕ facă zarvă 'n lume cu „meritele“ sale, s'a ventilat în presa nóstră mai multe atacuri nemeritate, cari, sper, nu'l vor puté opri în sporirea vrednicilor sale fapte...

Sĕ revin însĕ la object.

Producţiunea a fost cercetată de un numĕros public, ce se conchide din succesul material, în sumă de 160 coróne. Laudă acelui public, care, ca 'n tot-d'auna, aşa şi acum, a înţeles a sa datorinţă, când e vorba de sprijinirea unei cause d'ale nóstre, românesti.

De şi succesul moral al unei producţiuni cu elevi de şcólă ar fi scusabil chiar dacă n'ar achita pe deplin pretensiunile publicului, — spun numai adevĕr că acéstă producţiune s'a făcut démnă de succesul material, dând în schimb succesul moral în aşa grad, în cât publicul a rĕmas deplin satisfăcut, dorindu-şi unii altora revederea la acest loc, cu altă eventuală ocasiă.

E just a ne achita batăr pe acéstă cale şi faţă de învĕţătorii acelei şcóle, cari cu zel, dragoste şi abnegaţiune lucră spre a satisface chemărei lor.

Laudă deci bĕtrânului director *Dogar*, celorlalţi 2 colegi, laudă în deosebi harnicului învĕţător *Vasile Fărcaşiu*, conducĕtoriul corului în 3 voci, cu elevii, care a stors admiraţia publicului, formând astfel concertul partea principală în reuşita producţiunei, — ca 'n totd'auna.

Şi totuşi acest harnic învĕţător de când cu înfiriparea unei „partide“ pusă la cale de .... e presecutat şi şicanat ca şi preotul. Observ însĕ, că ambii îşi pricep misiunea: „Tace şi face“ fiecare din ei.

Un participant.

Revistă esternă

Alianţă bulgaro-sêrbă. Ziariul „Telegraf“ a publicat sĕptĕmâna trecută un inteview avut cu *Ghiaia*, consul sêrbesc în Sofia şi cel mai entusiast aderent al unei alianţe bulgaro-sêrbe. Conform comunicărilor lui *Ghiaia* cestiunea alianţei e deja deplin cóptă; unicul punct de controversă mai e cestiunea macedonénă, dar' şi acésta va fi uşor de aplanat, aşa că Bulgaria şi Sêrbia se vor obliga sĕ conlucre pentru-ca Macedonia sĕ capete deplină autonomie, prin ce Macedonia ar înceta de a mai fi mĕr de cértă întrĕ Bulgaria şi Sêrbia. In firul interviewului consulul a declarat, că la primăvară va încerca realisarea planului sĕ pună la cale visita ziaristilor sêrbi la Sofia şi re'ntórcerea acestei visite din partea ziaristilor bulgari, ceea-ce ar fi sĕ formeze pasul prim pentru facerea alianţei, a cărei prima urmare ar avé sĕ fie uniunea vamală. „Alianţa e necesară — a zis dl Ghiaia, — pentru-că întârzierea e împreunată cu pericol. Dacă ne aliem, la olaltă putem scóte pe câmp de rĕsboiu *jumĕtate milion de soldaţi*. La acésta mai adaugênd şi *protectoratul Rusiei*, nu va fi în stare nimenea sĕ ne împedece în mersul nostru pe calea proprie.

*

Presidentul Loubet al Franciei, după cum vestesce o telegramă din *Petersburg*, va călĕtori în Rusia, la Kronstadt, în Iunie.

*

Convenţie italo-ruséscă în cestiunea balcanică. Tot alianţe şi legături în cestiuni ce ating de aprópe problemele din peninsula balcanică. Sêrbia se aliéză cu Bulgaria, Austro-Ungaria are deja din anii trecuţi învoélă cu Rusia, ear' acum ştirea mai nouă e, că *Italia*, cu privire la peninsula balcanică încă stă în tratative de învoélă cu *Rusia* şi că în curênd învoéla are sĕ se şi ratifice, şi încă cu ştirea şi învoirea Austro-Ungariei. Basa învoelii ar fi sĕ fie următórea:

1. Statul quo în Balcani trebue susţinut cu ori-ce preţ, ear' pe séma *Macedoniei* şi *Albaniei* au sĕ se pretindă reforme.

2. Dacă statul quo nu ar puté fi susţinut, cele trei puteri sunt obligate, ca *în cas de conflict* una dintrĕ ele sĕ între vină şi sĕ aplaneze conflictul. Că dintrĕ aceste trei puteri care sĕ întrevină, — depinde de la împrejurarea, că ivitus'a óre conflictul în părţile sudice, nordice, ori ostice ale peninsulei?

*

Simtóme de revoluţie în Rusia. Cu încunjur pe la Londra vine ştire din *Chiev* că întreg sudul Rusiei e inundat de apeluri revoluţionare; prin oraşe păreţii edificiilor sunt acoperiţi de placate, ear' amploiaţilor li-s'au trimis pe poştă apelurile. Cu ocasiunea unei representaţiuni în teatrul din Chiev au fost aruncate de pe galerie mulţime de tipărituri revoluţionare, în cari *Karpovici*, asasinul ministrului de interne *Bogoljepov* (asasinat pe la începutul ernii curente) e glorificat şi presentat ca martir. Ţarul e numit în aceste tipărituri „micul nostru sultan“, ear' lozinca autorilor e: „*Jos cu aristocraţia! — Trăéscă revoluţia aducĕtóre de libertate!*“

In Odessa, Chiev, Charcov şi Chişineu s'au făcut numĕróse arestări, fără ca poliţiei sĕ-i fi succes însĕ a da de urmele tipografiei din care au eşit apelurile, cum nici de ale autorilor lor.

*

Rĕsboiul Burilor. Se pare că din intervenţia Olandei pentru încheerea păcii întrĕ Buri şi Anglia n'are sĕ se alégă nimic. Anume, „Westminster Gazette“ din Londra publică raport despre tratativele dintrĕ guvernul olandez şi delegaţii buri în causa modalităţilor indicate în rĕspunsul guvernului englez cu privire la iniciarea tratativelor de pace. In acest raport se spune, că la început delegaţii buri erau divisaţi în două partide: unii voiau sĕ între în tratative cu guvernul englez, ear' alţii, în frunte cu *Krüger* şi *Leyds* nu voiau nici sĕ audă de aşa ceva. In urmă partida conciliantă a trebuit sĕ cedeze şi s'a declarat solidară cu partida lui Krüger.

Sigur, eflux al celor destăinuite în acest raport e propunerea făcută apoi de ziariul „Daily Express“, ca „cetăţenii loiali“ din Transvaal sĕ adrese Burilor luptători un apel în care sĕ 'i clarifice, că lupta mai departe nu mai e de nici un folos, — cum şi propunerea, ca guvernul sĕ trimită în Africa o comisiune, care sĕ inicieze cu *Botha* şi *Delarey* tratative de pace.

Despre situaţia de pe câmpul de rĕsboiu *Krüger* a căpĕtat sĕptĕmâna trecută un raport de la *Schalk-Burgĕr* cu datul 31 Decembre 1901, în care se spune că numĕrul Burilor aflători sub arme la sfêrşitul anului trecut era *douĕzeci de mii*, şi că Burii din Capland şi Natal trimit mereu trupe mărişóre. Situaţia de pe câmpul de rĕsboiu, conform raportului, e estraordinar de favorabilă.

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sĕbători „Intêmpinarea Domnului“ numĕrul proxim al fóei nóstre va apăré Marţia viitóre.

—

† Metropolitul Iosif Naniescu. Luni au fost depuse spre vecinică odihnă în cripta catedralei din Iaşi rĕmăşiţele pămêntesci ale lui Iosif Naniescu, vrednicul metropolit al Moldovei. Rar a vĕḑut capitala Moldovei o înmormêntare aşa de impunĕtóre, cum a fost cea de Luni. Mulţime imensă de public, până de prin cele mai îndepărtate părţi ale ţĕrii, s'a presentat sĕ însoţéscă la mormênt pe bunul archiereu; regele şi prinţul-moştenitoriu şi-au trimis representanţi, ear' corpurile legiuitóre, Academia, curtea de cassaţie, tribunalele, instituţiunile culturale, tóte şi-au trimis delegaţiuni. Ear' prin coróne depuse pe cosciug au dat rĕposatului onorul din urmă: regele, consiliul de ministri, Academia, Senatul, legaţiunea *Rusiei* şi numĕróse alte instituţiuni şi persóne. Regele a fost representat prin colonelul Mavrocordat, ear' prinţul prin majorul Antonescu. Erau de faţă şi consulii: Rusiei, Austro-Ungariei, Germaniei, Turciei şi Greciei, apoi rectorul şi profesorii de la universitate, întreg corpul oficeresc condus de generalul Jarca, mulţi artisti de la „Teatrul Naţional“, representanţii presei, etc. La 9 óre s'a început serviciul divin, cu liturgie, oficiat de *episcopul Partenie*, încunjurat de toţi episcopii şi archiereii şi de toţi preoţii celor 52 biserici din Iaşi. La 11 şi 40 minute, după terminarea prohodului, au urmat panegricele, rostite de: ministrul *Haret*, primariul *Penescu*, profesorul *Erbiceanu* (în numele Academiei) şi de preotul *Savin* (în numele clerului şi seminariului). Apoi cosciugul a fost ridicat de şepte preoţi şi purtat în procesiune în jurul catedralei, după care la ora 12.45 cosciugul a fost aşeḑat într'o cutie de stejar fixată în cavou, în cripta catedralei. După terminarea ceremoniilor de înmormêntare a fost deschis testamentul, conform căruia rĕposatul testézã Academiei biblioteca sa, de fórte mare valóre, ear' odăjdiile şi ceealaltă avere o lasă Metropoliei din Iaşi. Testamentul e datat din 8 Novembre 1900.

*

Nou secretariu de stat. Fóia oficială publică în numĕrul de eri decretul prin care deputatul dietal *Dr. Móhay Sandor* e numit secretariu de stat în ministeriul de justiţie. Noul secretariu e de 51 ani; de la 1886 începênd a representat în dietă oraşul *Alba-Iulia*, care în urma acestei numiri va avé sĕ-şi alégă în curênd alt deputat.

*

Coróne eterne. Din prilegiul trist al trecerii la cele eterne a mult regretatului părinte al meseriaşilor nostri, fost întemeietor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, venerabilul domn, *Nicolae Cristea*, următorii au contribuit întru eternisarea memoriei rĕposatului, la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, creat de reuniune, şi anume: Nicolae Bratu, bibliotecarul al doilea al Reuniunii, Nicolae Mohan, culeg.-tipograf, Savu Roman, culeg.-tip., Ilie Simtion, Ilie Baciu, Ioan Ursa, Lazar Părău, George Trifan, Ioan Imbĕruş, Iosif Barbu, Nic. Marcu, tapetar, Constantin Dragoş, măiestru pantofar, Dem. Mitoc, măiestru croitor, I. Balu, Teodor Moldovan, măestru ciobotar, fie-care câte 1 cor.; George Săsărman, sodal pantofar 60 bani.

*

Impĕratul Vilhelm şi spiritistii. „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ raportézã că împĕratul *Vilhelm* s'a esprimat înaintea presidentului de poliţie Windheim şi a inspectorului suprem Faber, că nu permite întrare în curtea sa ómenilor cari fac parte din secta spiritistilor, descântătorilor şi alte secte de acestea.

*

Parastas pentru Milan. Sâmbătă s'a împlinit anul de la mórtea fostului rege *Milan Obrenovici*, înmormêntat în cripta mănăstirii sêrbesci de la Kruşedol (Croaţia). Nici la patul de mórte, nici la înmormêntare, şi nici acum la parastas regele *Alexandru* nu a mers sĕ rostéscă o rugăciune la mormêntul tatălui seu. Din partea familiei au asistat la serviciul divin numai rudeniile din Ungaria: baronul Feodor Nicolici şi baronul Mihail Baich, membri în casa magnaţilor. Serviciul divin a fost oficiat de patriarchul *Brankovics* cu asistenţă numĕrósă. — In aceeaşi zi s'a servit parastas şi în bisericele din Sêrbia; la cel servit în catedrala din Belgrad a luat parte şi părechia regală.

La Kruşedol a luat parte la serviciul divin mult popor şi din comunele slavone din jurul mănăstirii. Unii dintrĕ ţerani după serviciul divin s'au dat la beutură, ear' urmările tragice ale turmentaţiei sunt *trei morţi şi trei răniţi*. Anume: un ţeran din Vrdnik venise cu trăsura, cu soţie-sa, fiică-sa şi cu un vecin al sĕu. Către casă a luat în trăsură încă pe unul din satul sĕu şi — turmentat fiind — mâna caii în fugă nebună. La o cârnéuă de drum apoi trăsura s'a rĕsturnat şi toţi cei din trăsură au căḑut în abisul de la marginea drumului. Soţia şi fiica ţeranului şi vecinul sĕu au murit instantaneu; el şi-a frânt cóstele, ear' unei alte femei şi unui bărbat li-s'a spart capul. — Iată, încă una din urmările triste ale beţiei!

*

Pentru masa studenţilor de la gimnasiul nostru rom. gr.-or. din Brad au binevoit a contribuí şi următorii M. St. D. D:

1. Simion Dragomir, notariu Gurasada 20 cor.
2. Iosif Petrovits, comerciant Dobra 5 cor.
3. Lazar Arpad deputat dietal Dobra 5 cor.
4. Lazar Vraciu comptabil Dobra 2 coróne.
5. Iosif Morariu protopresbiter gr.-or. Dobra 5 cor. Suma 37 cor.

6. M. St. D. Mărióra şi Rosalia Drimba din Tobolciu-Vizesgyám (cottul Bihorului), au binevoit a colecta şi a trimite suma de 13 coróne.

Primescă binevoitorii dăruitori cea mai viuă mulţumită! Direcţiunea gimnasială. Brad 8 Februariu n. 1902. *Georgiu Părău* dir. gim.

*

Concert în Oradea-mare. Tinerimea română de la academia de drepturi din *Oradea-mare* învită la concertul împreunat cu teatru, urmat de dans, ce 'l aranjézã sub presidiul de onóre al advocatului Iosif Roman, cu concursul dşórelor Gabriela Crainic, Cornelia Erdélyi şi Silvia Papp, Joi la 27 Febăuarie st. n. în sala mare a hotelului „Arborele Verde“. Venitul e destinat spre mărirea „Fondului de ajutorare“ al tinerilor lipsiţi. Inceputul precis la 7½ ore séra. Preţul de întrare: pentru o persónă 4 cor., pentru o familie 10 cor. Suprasolvirile sunt a se trimite la adresa cassarului Victor Mercea (Kőfaragó-utcza) şi se vor cuita pe cale ziaristică. In pausă: „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Program detaiat séra la cassă.

*

Pentru un reversal. Cantorul bisericei reformate din Mezőcsáth anul trecut a luat în căsătorie o romano-catolică şi înainte de cununie a dat preotului miresei reversal că va boteza şi cresce în legea rom.-catolică eventualii copii născuţi din acéstă căsătorie. Aflând despre acésta autoritatea bisericéscă a cantorului, a transpus causa la senatul districtual, care — pentru-că a dat reversal — a osândit pe cantorul la perderea oficiului şi a dreptului de a mai puté fi ales cantor ori învĕţătoriu la vr'o biserică ori şcólă reformată.

*

Teatru român în Turda. Meseriaşii români din Turda învită la petrecerea împreunată cu teatru, ce o vor aranja Dumineca în 23 Februarie st: n. în sala de la „Hotel central. Inceputul punct la 7 ore séra. Preţul de întrare de persónă 1 cor. 60 fil., de familie 3 coróne; peste 3 membri de fiecare membru 1 cor. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea învĕţăceilor de meserie lipsiţi de mijlóce. Ofertele marinimóse sunt a se adresa St. Domn advocat Dr. Eugeniu Pataceanu. Suprasolvirile se vor cuita în public. Se va juca piesa teatrală: „*Idil la Ţară*“. După teatru joc.

*

Rabinul din Arad nu cunună părechi mixte. Intrĕ jebuzeii „liberali“ di Arad e mare „geseres“! Rabinul comunităţi israelite din Arad a declarat, că nu mai cunună de fel pe tinerii cari îşi iau nevastă ori pe miresele cari se dau neveste bărbaţilor de altă confesiune. Somat din partea credincioşilor sĕi mai „luminaţi“ cu duhul liberalismului, rabinul a declarat în gazetă — c de-şi căsătoriile mixte nu colidézã nici c legea civilă, nici cu preceptele religiun mosaice, totuşi el — *urmând convingerii sa mai bune* — nu mai binecuvêntă nici o c sătorie mixtă. De aci geseres şi indigna liberală. Cum spun gazetele ungureşti, comunitatea a hotărit sĕ ţină o mare adunar spre a face demersuri contra rabinului.

*

Bătae la înmormêntarea unui ministru. Comitetul macedo bulgar a însemnat o straşnică păruélă la înmormêntarea ministrului asasinat *Kancev.* Când convoiul funebru înainta spre cimiteriu, câţiva membri teroristi ai comitetului macedo-bulgar au puşcat în mulţime. S'a produs apoi o învălmăşélă teribilă, în care fórte mulţi inşi au fost răniţi; copilaşii şi fetiţele de şcólă, cari încă erau în convoiu, au cădut pe jos şi mulţi au fost striviţi. Abia cătră séră a succes poliţiei sĕ facă în câtva ordine şi sĕ conducă la cimiteriu furgonul cu cosciugul mortului.

*

Teatru român în Sebeş. Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor „Andreiana“ din Sebeşul săsesc invită la producţiunea teatrală care se va ţiné Sâmbătă în 2/15 Februarie 1902 în sala cea mare a hotelului „La leul de aur“ din loc. Cassa se deschide la 6 óre p. m., ear' începutul precis la 7 ore séra. Preţul de întrare de persónă: Locul I. 1 cor. 60 fil.; locul II. 1 cor. 40 fil.; locul III. 1 cor. 20 fil.; locul de stat 1 cor.; galerie 60 fil. Venitul curat e destinat în favorul „Fondului pentru ajutorarea vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor“. Biletele sunt numerisate şi se află spre vênzare în prăvălia Domnului Victor Săbăduş şi séra la cassă. Oferte marinimóse (cărţi pentru bibliotecă etc.) şi suprasolviri în favorul reuniunei se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice. Se va juca: *Pălăria ceasornicariului,* comedie în 1 act de dna Emilia de Girardin, localisată de A. G. N. şi *Trei doctori,* comedie în 1 act, localisată de Virginia A. Vlaicu. După producţiune urmézâ dans. Signii pentru dans a 30 fil. In decursul dansului se va juca Cotilionul în 10 figuri comice şi fórte interesante.

*

Tristă scăpare din temniţă. Sâmbătă a sosit la Budapesta „un transport“ pentru casa de nebuni de pe câmpul sângelui. Tóth Balázs, fost econom de frunte în comitatul Hajdu, avuse cértă şi bătaie cu unii flăcăi pentru mirésa sa şi în toiul bătăii pusese bine pe unul dintrĕ flăcăi. Pentru lesiune corporală gravă Tóth a fost judecat la închisóre şi luat de lângă mirésă şi dus în închisórea din Segedin. Acolo nenorocitul a nebunit. La ordinul ministrului de justiţie a fost dus apoi şi aşezat în casa de nebuni.

*

Au fost daţi pe mâna Slovacilor! In numĕrul trecut am arĕtat cu ce falsă argumentare s'a produs în dietă deputatul *Hodóssy* voind sĕ combată vorbirea deputatului slovac *Veselovsky* şi prin acésta îndreptăţirea naţionalităţilor la drepturile garantate lor în legea de naţionalităţi. Patrioţii însĕ sunt încântaţi de sofistăria lui Hodóssy şi îi trimit adrese de recunoscinţă. Astfel cei din cercul electoral Szencz, cari zic în adresă şi următórele: „Ne roşesce faţa de ruşine când ne cugetăm că la ultimele alegeri am fost estradaţi lupilor îmbrăcaţi în piele de miel, de óre-ce noi am procedat pe calea dreptăţii şi am interpretat legea în adevĕratul ei înţeles, pe când agitatorii panslavi prin losince false au sedus poporul în interesul lor propriu, spre scopuri egoistice“. Se poclonesc apoi lui Hodóssy şi declară că „au încredere în viitoriul naţiunii magiare cât timp astfel de bărbaţi veghiază asupra destinului ei cum e Hodóssy Imre“.

*

Incendii mari. Oraşul american *Paterson,* cuibul anarchiştilor, a fost aprópe total distrus de un incendiu escat de la luminatul electric; tóte edificiile publice şi 500 case private au căzut pradă focului; paguba e peste o sută de milióne. Pe timpul incendiului o bandă de briganţi jefuia lumea. — Hotelul „*Lincoln*“ din Saint-Louis (Francia) a ars total; dintrĕ pasagerii surprinşi de foc mulţi au sărit pe feresti; *zece inşi au ars de vii,* patru şi-au frânt piciórele ori braţele, ear' 18 au scăpat cu răniri mai puţin periculóse.

*

Petrecere în Tilişca. Corpul învĕţătoresc de la şcóla poporală gr.-or. din *Tilişca* invită la producţiunea musicală-teatrală împreunată cu joc, ce o va aranja cu elevii şcólei Sâmbătă, 2/15 Februarie 1902 în edificiul şcolar. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul curat se va destina fondului şcolar şi bibliotecei şcolare în părţi egale. Contribuiri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

Programul e următoriul: 1. „Tropariul hramului“, esecutat de elevii şcólei. 2. Audita-ţi d'un Oltean?“, cor de D. Kiriac, esecutat de elevii şcólei. 3. „Ţiganul şi fagurul cu miere“, poesie declamată de un elev. 4. „Puişorul“, cor de I. Costescu, esecutat de elevii şcólei. 5. „Păharul cu otravă“, piesă teatrală pentru copíi, de Petru Rusu, jucată de elevii şcólei. 7. „Il Trovatore“, (operă de Verdi) Fantasie de D. Alard, solo de violină esecutat de ***. 7. „Cântece complete“ duet pentru flaută şi violină esecutate de *** ***. 2. „Pălăria ciasornicarului“, comedie într'un act de dna Emilia de Girardin, jucată de corpul învĕţătoresc cu concursul altor persóne. Urmézâ cină comună, apoi petrecere cu joc.

*

Apa de Boholt. Tot mai mare e terenul pe care 'l cuceresce *apa de Boholt* (lângă Deva) dovedită de cea mai bună în contra bólelor de stomach, în contra anemiei şi a bólelor femeeşti. E întrodusă aprópe în tóte spitalele mai mari din Ardeal. Depositul general pentru Sibiiu se află în strada Măcelarilor Nrul 5, unde se pot face comandele. O sticlă mare de două litre costă 26 fileri, ear' sticla mică de o litră 16 fileri. Apa e bună şi de beut, curată sau amestecată cu vin.

AMVONUL.

Cuvêntare.

în Dumineca 32 după Rusalii. (Luca c. 19. v. 1—10.) (a lui Zacheiu)

de

Ioachim Muntean

„Şi grăbindu-se s'a pogorît
„şi l'a primit pe el bucurându-se.“

Iubiţii mei fii sufletesci!

Cât de părintéscă a fost şi este purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru noi ómenii, cari suntem zidirea mânilor sale, o vedem în tóte zilele, în fie-care clipă: că tot ce avem: viéţă, sănătate, bucurii şi îndestulire, de la El avem, din mâna lui Dumnezeu primim. Ear' binefacerile sale le revarsă fără deosebire asupra tuturor; că „pre sórele seu — cum se zice la Ev. Mat. c. 5, v. 45 — il rĕsare preste cei rĕi şi preste cei buni, şi plóuă preste cei drepţi şi preste cei nedrepţi“.

Ca cea mai luminósă dovadă a iubirei sale de ómeni, este a se privi trimiterea Fiíului seu în lume pentru mântuirea neamului omenesc.

Însuşi Dl şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos în convorbirea sa cu Nicodim ne încredinţézâ despre acésta, când zice: „Aşa a iubit Dumnezeu lumea, cât şi pre fiul seu cel Unul-născut l'a dat, ca tot cel-ce crede întru El, sĕ nu pérâ, ci sĕ aibă viéţă vecinică“. (Ev. Ioan c. 3, v. 16.)

Acest lucru al mântuirei l'a îndeplinit şi pe ómeni la viéţa vecinică i-a adus prin viéţa sa cea sfîntă şi fără prihană, prin înţeleptele sale învĕţături, prin faptele şi minunile ce a sĕvîrşit înaintea a tot poporul, prin patimile, mórtea şi învierea sa.

Căutat-a óea cea rătăcită şi punêndu-o pe umeri o-a adus în staulul seu „bucurându-se apoi de ea mai mult decât de cele 99 ce n'au rătăcit“. (Ev. Mat. c. 18, v. 13') Adus-a pre pĕcătoşi la pocăinţă ştiind că „bucurie se face în ceriu peutru un pĕcătos, carele se pocăieşte“. (Ev. Luca c. 15, v. 10.)

Pĕcătos a fost şi Zacheiu; ear' Dl înţelegênd dorinţa lui de a-l vedé, i-s'a îmbiat de óspe şi „a făcut mântuirea casei sale“; căci chemat fiind acesta, s'a grăbit şi l'a primit pe El bucurându-se“.

*

Iisus trece prin Ierichon spre a se suí la Ierusalim. Zacheiu, om bogat şi mai marele vameşilor, audind de vestea Lui, doresce sĕ-l vadă; dar fiind mic de stat şi neputênd străbate prin mulţime, nu-l póte vedé. Alérgă deci înainté pe unde avea sĕ trécă Iisus, se suie într'un smochin şi de acolo privesce spre cel aşteptat. Iisus îl vede şi-i zice: Zachee, grăbesce de te pogóră, că astăzi voiesc sĕ fiu óspele tĕu. Zacheiu audind acestea s'a pogorît cu grăbire şi l'a primit pe El bucurându-se.

Mulţimea cârtea asupra lui Iisus, fiind-că la un om pĕcătos a întrat sĕ găzduiascĕ. Zacheiu însĕ, pocăit şi adus la gândiri mai bune, a zis cătră Domnul: jumĕtate din avuţia mea, Dómne, o dau sĕracilor, şi de am asuprit pe cineva cu ceva, întorc împătrat. Zis-a atunci Iisus către el şi cătră cei din jurul lui: Astăzi se făcú mântuire casei acesteia, pentru-că şi acesta fiiul lui Avram este. Că a venit fiiul omenesc sĕ caute şi sĕ mântuiască pre cel-ce era perit.

Acesta e cuprinsul Evangheliei de astăzi. Dar' care-i este înţĕlesul? Urmaţi-mi cu gândul, iubiţi creştini, sĕ-l căutăm împreună.

*

Ierichonul, care în limba evreéscă însamnă balsam sau miros, era în vechime un orăşel înfloritor, aşedat în valea Iordanului spre méză-nópte-rĕsărit dela Ierusalim.

Pe hotarul şi în grădinile lui, pe lângă sămănături, cari prin luna lui April sau Maiu se secerau, se mai cultivau încă şi tufari de flori, apoi felurite soiuri de arbori şi pomi roditori, anume: palmieri, finici, smochini, rodii, portocali, cu ale căror fructe, precum şi cu oleiurile ori balsamurile mirositóre, stórse din ele, se făcea negoţ întins, nu numai în Ierusalim, ci şi în oraşele de pre lângă marea mediterană, până prin ţĕri depărtate.

Pentru încasarea dărilor şi a vămilor pe atari producte, au aşedat aici Romanii, stăpânitorii ţerii, un oficiu mai înalt de vamă al cărui conducĕtor — un fel de inspector sau comisar de dare — era pe atunci un om cu numele Zacheiu. Natura slujbei ce purta, cerea, ca el sĕ aibă stare materială bună. S'a îmbogăţit însĕ şi prin stórceri nemilóse şi prin apăsări nedrepte, din care pricină era, ca toţi vameşii, tare urgisit şi rĕu vĕdut de popor. De aceea cârtia mulţimea asupra lui Iisus, când a întrat în casa lui, a unui pĕcătos, sĕ găzduiéscă. (Va urma.)

ECONOMIE.

De la „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Sĕminţe de distribuit.

— Incunoscinţare. —

Vestim prin acésta pe stimabilii membri ai „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, că subscrisul comitet central va împărţí în primăvara anului curent întrĕ membrii reuniunii în mod gratuit sĕminţe de trifoiu, de napi de nutreţ, de luţernă şi eventual şi de alte plante folositóre.

Doritorii de a fi împărtĕşiţi sĕ 'şi înainteze cererile până cel mult la 1 Martie n. subscrisului comitet central.

Membrii împărtĕşiţi în anii trecuţi cu sĕminţe, cu altoi, cu pădureţi, cu galiţe, ouĕ etc. sĕ binevoiască a ne face raport cât mai amĕnunţit despre modul de purcedere şi despre resultatele obţinute.

Sibiiu, 5 Februarie n. 1902.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Dem. Comşa
president.

V. Tordăşianu
secretariu.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Geografie pentru clasa primă gimnasială şi reală, de Ambrosiu *Cheţian,* profesor de gimnasiu în Blaj. Partea I.: Ungaria. Blaj, tipariul tipografiei seminariului archidiecesan. Preţul 1 corónă.

*

Studii slavice la facultatea de litere din Bucuresci, note critice scrise de *Ilie Barbulescu* asupra articolului „De la cine şi când au împrumutat Românii alfabetul cirilic?“ articol publicat de profesorul I. Bogdan în numĕrul festiv din anul 1900 al *Convorbirilor literare.* — Bucuresci, tipariul tipografiei P. Cucu, strada Academiei Nr. 15.

*

Raportul societăţii „Petru Maior“ pe anul administrativ 1900—1901, conţinênd darea de sémă despre activitatea societăţii în cursul acelui an, istoricul edării almanachului societăţii, lista membrilor şi raţiociniul despre averea societăţii la finea anului administrativ 1900—1901. Conform acestui raport societatea a ţinut în acel an 22 şedinţe (2 generale ordinare, 3 generale estraordinare, 7 micste, 10 ordinare sĕptĕmânale), în cari s'au cetit 26 operate. Tot în acel an (la 3 Martie 1901) societatea a ţinut o şedinţă comemorativă în amintirea patronului ei Petru Maior, şi o serată literară (în 16 Maiu 1901) sub patronagiul dlui Dr. Alexandru *Mocsonyi,* membru fundator şi onorar al societăţii.

La finea anului administrativ 1900—1 biblioteca societăţii consta din 2175 opuri în 2775 volume (sporiu 18 opuri în 26 vol.); averea 13,703 coróne 54 fileri (fondul disponibil 1745·89, fondul corului 140·53, fondul permanent 11,822·12); membri a avut: 90 ordinari (35 stud. juristi, 23 stud. în filosofie, 19 technici, 10 medicinisti, 2 stud. de la academia orientală şi 1 farmacist), 2 estraordinari, 35 onorari (întrĕ cari 6 rĕposaţi), 39 fundatori (întrĕ cari 9 rĕposaţi); în cabinetul de lectură au stat la disposiţia membrilor 37 ziare şi reviste.

Adresa societăţii e: Budapesta, IV. Molnár-utcza 20. II. 10.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La producţiunea şcolară, arangiată în 26 Dec. a. c. în favorul „bibliotecei şcolare“ de cătră corpul învĕţătoresc de la şcóla primară din Sĕlişte, au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii stimaţi domni:

N. Ivan, asesor consist. 3·40 cor.; Dr. Ioan Stroia protopresb. şi Sabin Sava, notar (Vale) câte 3 cor.; Ioan Ivan, notar (Gurarîu), Aurel Decei v.-notar (Gurarîu) Petru I. Comşa, (Sĕlişte) câte 2 cor. Petru Juga, jun, preot (Tilişca), V. Milea, (Tilişca) şi Dr. N. Comşa, câte 1.40 cor.; Ioan Manta, preot (Gurarîu) 1·20 cor.; ear' Ioan Droc, N. Roman, şi Dumitru Vulc, câte 80 bani. Prin postă am primit de la dl Dr. Liviu Lemény, advocat (Sibiiu) 10·04 cor.; şi de la dl Ioan Ursa, preot (Meteş) 2 cor.

Suma întrégă a suprasolvirilor e: 35·24 coróne.

Ear' preţul biletelor de întrare a fost 216·80 cor.

Venitul întreg al producţiunei a fost deci *252·04 cor.*; din care sumă substragêndu-se spesele în sumă de 45·20 cor., a rĕmas un venit *curat* în favorul bibliotecei în sumă de *206·84 cor.*

Pentru contribuirile marimóse şi suprasolviri priméscă p. t. contribuenţi şi pe acésta cale mulţămitele corpului învĕţătoresc din Sĕlişte.

Sĕlişte, 26 Ianuarie 1902.

Pentru corpul învĕţătoresc:

D. A. Mosora
cassariul producţiunei.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

In urma apelului adresat tuturor oficiilor parochiale gr.-ort. din archidiecesa Transilvanei pentru edificarea bisericei din parochia gr. ort. *Craiva,* tractul A. Iulia, au incurs până la datul de astăzi de la on. oficii parochiale şi anume: Budila prin parochul George Ionescu 2·40 cor.; Vaca prin parochul Iosif Costea 4·60 cor., Sibiiu prin parochul Constantin Dimian (suburbiul-de-jos), 15 cor., Iosani prin parochul Nicolau Popoviciu 3·42 cor., Şieul-mare prin parochul David Rus 7 coróne, Bacia prin parochul Gherasim Olariu 1 cor., Cristiş prin parochul Ioan Pĕtruţ 5·60 cor., Rechita prin parochul Ioan Ghişa 10 cor., Sĕrata prin parochul Ioan Lupea 4 cor., Uzon prin parochul Ioan Popp 84 fil., Str.-Sĕcel prin parochul Petru Popovici 1 corónă, Marpod prin parochul Florian Bologa 2·02 cor., Malencrav prin parochul Nicolau Stoicovici 3·50 cor., Şard prin parochul Ioan Dan 5 cor., Bucerdea-vinoasă prin parochul Teodor Popp 43·30 coróne.

Subscrisul în numele poporului din parochia Craiva aduc prin acésta cea mai adânc simţită mulţămită atât onor. oficii parochiale, respective onoraţilor domni parochi ca colectanţi, cât şi marinimoşilor contribuenţi, cari au jertfit din avutul lor pentru ridicarea casei Domnului. Fie-le bine primită jertfa ca fileriul vĕduvei şi afle-şi rĕsplată în ceriuri unde este tot darul.

Craiva, la 22 Ianuariu 1902 v.

Ioan Moruşca
paroch gr.-ort. rom.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea concertului împreunat cu dans, aranjat de inteliginţa română din Mercuria şi jur, cu concursul unui grup de teologi de la seminariul „Andreian“ din Sibiiu, Duminecă în 6 Ianuarie (Botezul Domnului), cu meniţiunea, ca venitul curat sĕ fie destinat şcólei confesionale din loc, au binevoit a contribui următorii:

Fam. Cordea, Spring 10 cor. 50 bani; Fam. Măcellar, Săngătin 10 cor; Cornel Muntean vicenot., Cărpiniş, Fam. Popp, Ludoş, Mangesius, ppretor, Mercurea, câte 6 cor.; Valeriu Millea, Tilişca, Daniil Stroia, Mercurea, Nic. Stroia, Gusu, D. Munthiu notar, Reciu câte 5 cor.; Rafila Suciu, Spring 4 cor. 50 fileri; Iuliu Nemeş, Dr. V. Capesius med. cerc. Mercurea, Ioan Munthiu, Ioan Popa, Cărpiniş, Elis. Greavu, Roşia, I. Cosma not. Ludoş, G. Muntean, Finger, notar Mercurea, I. Orĕştean paroch, Sêrbu, Apold, Emilia

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Albini, Fam. Bitea, Cut, Dna Martin, Sângătin, I. Popescu, Sibiel, Ioan Radu, Turnişor, câte 4 cor.; Petru Florean, Spring, Elena Vlad, înv. Poiana, Predoviciu, Vingard, Ilie Stănese, Maria Şufană, Adolf Fleischer, Dna Carthal, Ilie Floaş, Mercurea, P. Androne, Sebeş săs. Ign. Filip, Reciu, N. Popa vicenotar Săsăuş câte 3 cor.; Ioan Simulescu înv. Ioan Radu, Cărpiniş, Silvia Nicola, Dobârca, Daian, Orĕştean înv. Apold, M. Spilhaupter, G. Câmpean, I. Fleaca, N. Albu, Martzi, Andrei Floaş, Stănese jun. Schöpp pretor, Simeon Solomon, Vándory, Miuth M. Mercurea, Aron Şerb, paroch, Poiana, G. Copos înv. Reciu, D. Iridon Apold sup. Ioan Trónca Ludoş, Dragomir, Gârbova, G. Bitea şi Camil Velţan, Cut, Pataky, Hoffman, Săcel câte 2 cor.; I. Tatar, D. Ivan înv. Apold. sup. Reuner, Androne, D. Opincariu, Sebeş săs. câte 1 cor. 50 bani; Ioan Dîrzu, Cărpiniş, Mâţiu iurist, Ludoş, Paraschiv, Sebeş, I. Tănase, Agârbiciu, G. Albu înv. Pian, G. Creiţar, Vingard, Huber înv. Ernst Kabdebo iurist, Gállfi, Gündisch iun. Iul. Kabdebo, H. Hutter, Mercurea câte 1 cor.; la olaltă 223 cor. 50 fileri.

Detrăgêndu-se spesele în suma de 164 cor. 40 fileri; rĕmâne un profit curat de 59 cor. 10 fileri; care sumă s'a predat destinaţiunei sale.

Tuturor acelora, cari au binevoit a participa şi contribui, precum şi dlor teologi cari ni-au dat binevoitoriul concurs, le aducem şi pe acéstă cale cele mai căldurόse mulţămite.

Mercurea, la 16/29 Ianuarie 1902.

Pentru cassar:
Emilian Reit.

Posta redacţiunei.

Dlui N. P. în Tulea. Ideea e bună şi laudabilă; dar' asemenea lucruri se fac în cel mai mare secret, pentru-ca respetivul sĕ fie plăcut *surprins*. Iată de ce nu publicăm apelul, şi te rugăm sĕ te adresezi colegilor pe cale privată.

Dlui D. M. în T. In general nu se póte arunca acusa. Ear' dacă unul, doi, comit fapte ca cele comunicate, — nu presa, ci superioritatea are sĕ 'i judece şi 'i va judeca sigur dacă i-se aduc la cunoscinţă casuri concrete. Faceţi deci arătare oficiósă cu indicarea numelui.

Anunţ.

Subsemnatul am onóre a face cunoscut dlor **comercianţi, preoţi şi titori** etc., că am deschis o

fabrică de lumini de ciară

albă şi galbenă

şi astfel voiu pune în vênḑare **tot soiul de lumini**, cum **făclii cu flori, róte, córde** etc., cu **preţurile cele mai moderate.**

Efectuesc în ori-ce parte a ţerii comande, mai mici prin postă, ear' mai mari pe calea ferată. [15] 2—5

Deslușiri asupra preţurilor cum şi probe se dau, la cerere, imediat.

Poiana (Szeben m.), Februarie 1902.

Nicolae I. Moga

Nr. 22—1902 [17] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de paroch din parochia de clasa III *Sălcina de-jos*, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla *B*, pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat.

Cererile concursuale, înstruite în sensul normelor în vigóre, au a se înainta în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral. Concurenţii, înainte de alegere se pot înfăţişa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Informaţiunile mai speciale despre parochie şi împrejurările locale se pot lua în faţa locului dela comitetul parochial, cât şi de la acest oficiu.

Ofenbaia, 11 Ianuarie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Gan
adm. prot.

Nr. 40/Bis. [18] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de parochi în comunele bisericesci *Mısca* de clasa a III-a şi *Poianaporcului* tot de clasa a III a se publică concurs a trea oră cu termin de 30 de ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi de paroch sunt cele cuprinse în cóla *B*, pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa unul din amintitele posturi, se trimită petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral prin posta ultima Oláh-Lápos.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cupşeni, în 8 Ianuariu, 1902.

G. Cupşa
protopresbiter.

„PARSIMONIA“

institut de credit şi de economii, societate pe acţiuni
în **Bran.**

Convocare

la

a VII-a adunare generală

a institutului de credit şi economii, societate pe acţii, „*Parsimonia*“ în Bran, ce se va ţiné *Joi în 6 Martie 1902 st. n.* la 10 ore înainte de amézi în localul institutului, la care sunt învitaţi toţi acţionarii a se presenta în sensul §-lui 20 din statutele institutului.

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiere.
2. Statorirea bilanţului şi a împărţirei profitului.
3. Intregirea direcţiunei şi a comitetului de supraveghiere.
4. Alte propuneri eventuale.

Bran, în 6 Februarie 1902.

Din însărcinarea Direcţiunii

Preşedintele societăţii:
I. cav. de **Puşcariu.**

[16] 1—1

Bilanţ cu 31 Decembre 1891.

Active.

		Cor. fil.
Cassa în numĕrar		7,758·13
Cambii escontate		324,904·—
Credite personale		44,000·20
Mobiliar	Cor. 904·88	
20% amortisare	„ 180·98	723·90
		377,386·23

Pasive.

	Cor. fil.
Capital social, 120,000 cor., din care s'a plătit	94,655·—
Depuneri spre fructificare	225,444·86
Cambii reescontate	27,526·—
Interese transitóre pro 1902	6,490·09
Fondul de reservă	11,902·49
Deposite	981·60
Profit neîmpărţit din 1900	750·—
Profit curat	9,636·19
	377,386·23

Profit şi Perderi.

Debit.

		Cor. fil.
Interese pentru depuneri		12,194·84
Spese diferite		1,772·60
Salarii		1,450·—
Contribuţiune:		
a) după depuneri	Cor. 1,180·07	
b) comunală şi comitatensă	„ 277·37	
c) camerială	„ 28·22	
d) erarială	„ 1,523·20	
e) de drum	„ 63·98	
f) competinţă de timbru	„ 880·27	3,953·11
Amortisarea mobiliarului		180·98
Profit curat		9,636·19
		29,187·72

Credit.

	Cor. fil.
Interese de la cambii escontate şi împrumuturi cu obligaţiuni	24,916.46
Provisiune	4,271·26
	29,187·72

Bran, 31 Decembre 1901.

Ioan cav. de **Puşcariu** m. p.,
preşedinte.

George Mănoiu m. p.,
membru în direcţiune.

Georgiu Enescu m. p.,
membru în direcţiune.

Axente Moşoiu m. p.,
director esecutiv.

Ioan Cenţiu m. p.,
membru în direcţiune.

Miron Tătoiu m. p.
membru în direcţiune.

Iosif Puşcariu m. p.

Ilariu Reit m. p.,
comptabil.

Ioan Mănoiu m. p.,
membru în direcţiune.

Subsemnatul comitet de supraveghere am esaminat Conturile presente şi confrontându-le cu registrele principale şi auxiliare ale societăţii, ţinute în bună ordine, le-am aflat în consonanţă cu acelea şi esacte.

Bran, 6 Februarie 1902. (16) 1—1

Nicalau Garoiu m. p.,
preşedinte.

Dr. Nicolau Mănoiu m. p.

Leontin Puşcariu m. p.,
notariu.

Ioan Mănoiu m. p.

Iosif Enescu m. p.

Nicolau Runceanu m. p.,
notar.

„SEBEŞANA“

institut de credit şi de economii, societate pe acţii
în Sas-Sebeş.

Contul Bilanţului

Activele.

	Cor. fil.
Cassa în numĕrar	5,445·97
Imprumut. pe cambii cu cavenţi	492,257·46
„ hipotecare	254,974·—
„ pe obligaţiuni cu cavenţi	31,063·—
Diverse conturi debitóre	1,371·82
Realităţi	6,112·57
Conturi curente	8,121·10
Interese restante	10,868·01
Suma activelor	810,213·93
	810,213·93

Pasívele.

	Cor. fil.
Capitalul social, 1000 acţii à 100 coróne	100,000·—
Fondul de reservă	76,602·35
Fondul de pensiune	11,164·96
Fondul scopul filantropic	116·46
Depuneri spre fructificare	468,048 09
Cambii reescomptate	114,059·—
Dividende neridicate	1,071·—
Interese anticipate pro 1902	10,968·91
Diverse conturi creditóre	3,901·04
Fondul special de reservă pentru eventuale perderi	3,386·30
Suma Passivelor	789,318·11
Profitul curat pro 1901	20,895·82
	810,213·93

Contul Perderilor şi al Profitului

Spese (Perderi)

		Cor. fil.
Interese de la depuneri		23,489·56
Salarele		5,426·63
Spese de cancelarie	Cor. 2487·40	
Chirie	“ 400·—	2,487.40
Mărci de presenţă		468·—
Dare şi aruncuri	Cor. 6504·15	
Dare după interese la depuneri	„ 2349·15	8,853·30
Interese fonduri de pensiune		647·36
„ „ de reservă		2,918·17
„ de reescompt		5,587·52
Suma totală a speselor		49,877·94
Profitul curat pro 1901		20,895·82
		70,773·76

Venite (Profit)

	Cor. fil.
Interese de escompt	38,422·56
„ „ obligaţiuni de cavent	2,800·15
„ de la împrumuturi hipotecare	208,47·87
Provisiune	7,682·44
Interese de cont curent	506·40
Venite după Realităţi	514·34
Suma totală a venitului brut	70,773·77
	70,773·36

Sas-Sebeş în 31 Decembre 1901

Ioan Tipeiu m. p.,
preşedintele direcţiunei.

Zevedeiu Murĕşan m. p.,
director esecutiv.

Iulian T. Üvegeş m. p.,
comptabil.

Ioan Drĕgan m. p.,
membru în direcţiune.

Dr. Ioan Elekeş m. p.,
membru în direcţiune.

Constantin Creţioescu m. p.,
membru în direcţiune.

Sergiu Medean m. p.,
membru în direcţiune.

Ioan Oncescu m. p.,
membru în direcţiune.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi confrontându-le cu registrele principale şi ausiliare ale societăţii, ţinute în bună regulă, le'am găsit în consonanţă cu acelea şi esact.

Sas-Sebeş în 2 Februarie 1902. (19) 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Samuilă Roşu m. p.,
preşed. com. de supraveghere.

Avram David m. p.,

Dominic Raţiu m. p.,

Iosif Oniţiu m. p.,

Constantin de Colbazi m. p.,

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu, Marţi 4/18 Februariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Călĕtoria la Petersburg.

Sibiiu, 17 Februariu n.

Vorba grea şi necântărită nu e bună şi frumósă nici în viéţa privată, cu atât mai puţin însĕ în discuţia publică. Omului cu educaţie nu 'i şade bine tonul provocătoriu şi ofensătoriu, nici în cerc restrîns, nici în cercuri largi. Cu atât mai puţin în cercuri largi, unde vorbele vin controlate şi criticate de multă lume cultă.

In cuvintele acestea puţine credem că ni-am spus părerea asupra *modului*, cum unii dintrĕ patrioţii nostri au credut că e bine şi cuviincios sĕ trateze chestia care în decursul sĕptĕmânii trecute a agitat mult cercurile politice magiare. Inţelegem faptul, că Moştenitoriul nostru de tron, Archiducele *Francisc Ferdinand*, n'a luat cu ocasiunea mergerii sale la *Petersburg* pe lângă sine şi un representant al nobilei naţiuni magiare, care sĕ 'i întregéscă suita, ci s'a mulţămit cu cei recrutaţi din ceealaltă parte a monarchiei, din Austria.

Ştim cum s'a întêmplat lucrul. Moştenitoriul de tron, cu învoirea Monarchului şi cu ştirea ministrului comun de esterne, a contelui *Goluchowsky*, a fost rugat pe contele *Zichy János*, şeful partidului poporal din Ungaria, sĕ'l însoţéscă în călĕtoria sa la *Petersburg*, — despre care hotărire primind informaţiune ministrul-president magiar, a aflat de bine a se *opune* şi a esplica Moştenitoriului de tron, că din punct de vedere *politic* alegerea nu e nimerită, fiind-că contele *Zichy János* e şeful unui partid politic din Ungaria cu vederi contrare politicei — guvernului.

Urmarea a fost, că Moştenitoriul de tron a mers la Petersburg fără contele *Zichy János*, dar' şi fără alt representant al naţiunii magiare.

De aici supĕrare mare la patrioţii nostri. Intâiu supĕrare pentru-că în suita moştenitoriului de tron nu s'a aflat nici un Magiar, ear' în urmă, după ce a fost conoscută starea lucrului, supĕrare şi mai mare, că de ce guvernul n'a lăsat sĕ meargă cel puţin contele *Zichy* la Petersburg, aşa, cum a fost contemplat lucrul din partea moştenitoriului de tron??...

Câtă vreme discuţia a decurs pe tema acésta numai în presa magiară, — mai mult sau mai puţin *dinastică*, nu avea chestia importanţa pe care a primit'o în momentul în care ea a fost prefăcută în obiect de apreciare publică şi în parlamentul ţerii. Pentru-că cei-ce veghiază cu ochi ageri asupra aşedĕmintelor statului nostru, — *kossuthistii*, — au aflat de bine a se ocupa în plin parlament cu acest act al Moştenitoriului de tron, — după părerea nóstră de caracter cu totul privat, — şi în consecinţă, a cere lămuriri de la guvern, că lucrul acesta *ofensătoriu pentru naţiunea magiară* cum de s'a întêmplat aşa cum s'a întêmplat, şi nu altcum, adecă cum după părerea lor ar pretinde interesele naţiunii magiare, şi că peste tot, de ce guvernul magiar nu şi-a pus autoritatea întrégă în cumpĕnă, ca la Petersburg sĕ mérgă, ca făcênd parte din suita Moştenitoriului de tron, şi un representant al naţiunei magiare?

In şedinţa din Joia trecută a dietei magiare s'a dat acest asalt în contra guvernului, dar' cu un resultat negativ, pentru-că majoritatea covêrşitóre a dietei a luat întrĕ aplause la cunoscinţă rĕspunsul prim-ministrului *Széll*, care a aplanat tréba spre mulţămirea generală.

Nu faptul în sine ne face sĕ ne ocupăm şi noi cu chestia acésta, care, după părerea nóstră nici nu aparţinea publicităţii, pentru-că, cum am spus, actul sĕvîrşit de Moştenitoriul de tron a fost de caracter privat, — ci *tonul* în care a fost tratată chestia în ziaristica magiară şi apoi şi în parlamentul magiar, unde i-s'a aruncat Moştenitoriului de tron acusa, că nu ştie unguresce, nu vrea sĕ înveţe unguresce, nu cunósce constituţia şi legile unguresci, — ne îndémnă sĕ ne spunem părerea, că Moştenitoriul de tron încă nu e rege al Ungariei, şi până când nu e încoronat de rege al statului ungar nici nu e dator sĕ ştie nimica din aceea ce pretind acuma de la el patrioţii nostri.

Pe cât de necuviincios a fost deci *tonul* în care unii dintrĕ patentaţii patrioţi au vorbit în presă şi în parlament despre Moştenitoriul nostru de tron, pe atât de nemotivată le este supĕrarea şi imputarea ce i-o fac, fiind-că Moştenitoriul de tron nu e deocamdată nici pentru Magiari mai mult decât ce e pentru tóte popórele monarchiei, *Archiduce austriac*, supus legilor casei domnitóre şi supus convingerei şi conştienţei sale, ear' nici de cum controlei sau tutelei guvernului sau a parlamentului magiar.

Ear' la meritul causei vorbind, nu vorbe de reprobare merită Moştenitoriul nostru de tron, ci vorbe de laudă, când dă dovezi că în acţiunile sale nu sufere nici un fel de influinţare, din nici o parte, ci merge pe calea pe care el o ţine că e bună şi e dréptă. Şi dacă aşa va fi şi ca Domnitoriu, bine va fi — pentru tron, pentru monarchie şi pentru popórele din monarchie.

O alianţă nouă.

In cercurile diplomatice sensaţia zilei e contractul de alianţă întrĕ *Anglia* şi *Japonia*. Incă pe timpul turburărilor din China se observase că întrĕ aceste două puteri esistă óre-care înţelegere asupra atitudinei lor faţă cu mişcarea boxerilor şi deosebi faţă cu atitudinea Rusiei, care — cum se ştie — s'a instalat binişor în Mandjuria, cea mai importantă provincie a imperiului chinez.

Strînsă de Rusia în întreg ostul — pretutindenea unde interesele ei coliditéză cu ale Rusiei — şi încurcată şi cu rĕsboiul din Africa, Anglia s'a grăbit sĕ deie formă concretă ententei cordiale cu Japonia şi a încheiat cu ea alianţă formală. Negreşit, că acesta e un mare succes diplomatic al guvernului englez, şi efectele lui posibil că se vor arĕta în curênd. Contractul a fost subscris în 30 Ianuariu de către ministrul de esterne *Londsdowne* şi de către ambasadorul japonez din Londra, *baron Haiassai*, şi ceea-ce măresce sensaţia: e graba cu care s'a dat publicităţii întreg conţinutul contractului. Din acéstă grăbită publicare unele ziare deduc, că în ostul Asiei e pericol iminent — din partea Rusiei — şi prin darea la ivélă a alianţei s'a avut de scop advertisarea Rusiei.

Contractul e de următorul cuprins:

Guvernul Angliei şi cel al Japoniei, pĕtrunse de dorinţa *de a susţiné statul quo* şi pacea generală în depărtatul Ost; cum şi independenţa şi integritatea Chinei şi Coreei, au făcut următórea învoélă:

1. Vor lua mĕsuri pentru a-şi apăra interesele în cas când acelea ar fi periclitate prin procedură agresivă din partea óre-cărei alte Puteri, ori prin turburări ce eventual s'ar esca în China şi Corea, şi prin acésta pentru una ori alta dintrĕ părţile contractante s'ar iví necesitatea de a interveni spre apărarea supuşilor sĕi.

Dacă una dintrĕ părţile contractante ar fi sĕ se 'ncurce în rĕsboiu cu vre-o Putere óre-care, ceealaltă parte *va observa strict neutralitate* şi 'şi va da silinţa sĕ împedece pe celelalte Puteri a lua parte în inimiciţiile contra aliatei sale.

3. Dacă o putere óre-care s'ar asocia la inimiciţii, *aliata neatacată sare în ajutor aliatei sale atacate şi ambele vor purta rĕsboiul;* asemenea şi pacea o vor încheia în înţelegere comună.

4. Părţile contractante se învoesc, ca nici una sĕ nu între în învoeli cu vre-o altă Putere, în dauna intereselor amintite mai sus, fără prealabila cunoscinţă şi învoire a celeilalte.

5. Ori-când ar fi periclitate interesele amintite mai sus, guvernele aliate 'şi vor notifica acésta detaiat şi fără nici o reservă.

6. Contractul întră în valóre imediat şi rĕmâne în valóre timp de cinci ani. Dacă însĕ una dintrĕ aliate la terminul scadenţei e încurcată în rĕsboiu, contractul rĕmâne în valóre şi după

FOIŞÓRĂ

Unirea Principatelor dunărene.

— Din „Cartea de Aur", de *T. V. Păcăţian.* —

In 19 August 1858 s'a legat la Paris convenţia întrĕ puterile mari europene, cu privire la definitiva organisare a Principatelor dunărene, *Muntenia* şi *Moldova*.

Puterile cari au legat convenţiunea erau: Francia, Britania, Sardinia, Austria, Prusia, Rusia şi Turcia, ear' învoiala la care au ajuns, era pe scurt următórea: Muntenia şi Moldova, constituite în viitoriu într'un singur principat, sub numirea de *„Principatele unite"* remân sub suzeranitatea Sultanului, bucurându-se, sub garanţia colectivă a puterilor numite, de tóte privilegiile şi imunităţile avute. Prin urmare, *Principatele-unite* se vor administra singure, fără intervenţia Porţii-otomane, prin Domnitorii lor şi prin adunările lor elective. Convenţiunea conţine apoi disposiţiuni amănunţite, cu privire la alegerea domnitorilor, la compunerea corpurilor legiuitóre, la aducerea, promulgarea şi esecutarea legilor, cu un cuvênt, la tot ce în state independente trebue sĕ conţină însaşi constituţia ţerii.

Pe basa acestei convenţiuni s'a făcut în anul următoriu, 1859, alegerea de Domnitoriu în ambele Principate, adevĕratul act al *unirii*, care a decurs astfel:

In *Moldova* alegerea Domnitoriului s'a făcut la *5 Ianuarie* v. 1859. Membrii adunărei naţionale erau divisaţi în partide. Cei mai mulţi, aşa numiţii progresişti, erau pentru alegerea lui *C. Negri*, un bărbat cu largi vederi, desinteresat şi devotat din tótă inima binelui public. Avea sorţi de isbândă şi *Vasile Alexandri*, bardul naţiunei române, dar' îşi trecuse voturile în favórea lui *Negri* pe care 'l stima fórte mult. Acelaşi lucru l'au făcut şi *Teţcan* şi *Lascar Roseti*, alţi doi candidaţi. Sanşele de a fi ales le avea deci *C. Negri*. Treizeci şi doi de deputaţi s'au întrunit în preséra alegerei în conferinţă particulară pentru a lua hotărîre asupra alegerei lui Negri. Unii dificultară şi respinseră în conferenţă candidatura lui *Negri*, sub cuvênt, că: *„nu vor vota pentru unul care vrea împropietărirea ţĕranilor"*. — Atunci se sculà *M. Cogălnicean* şi zise: „dacă e pe aşa, nici eu nu 'mi dau votul pentru cei-ce a doua zi m'ar trimite la ocnă, căci sĕ ştiţi, eu încă am fost şi sunt *pentru îmbunătăţirea sorţii ţĕranului*". — După lungi şi înfocate desbateri, deputaţii ajunseră în fine la înţelegere perfectă, proclamând de candidat pe unul care nici nu era luat în combinaţie, pe colonelul *Alexandru Cuza*, om fórte onest, inteligent, cu totul desinteresat, dar' inditerent şi nepronunţat în cele politice. La orele trei după miezul nopţii s'a terminat conferenta, cu resultatul acesta.

Ziua alegerei era o zi de Duminecă. Adunarea s'a deschis prin cetirea repăşirei de la candidatură, a lui *M. Cogălnicean*, care asemenea era luat în combinaţie, şi lucrul acesta a făcut mare sensaţie. Au urmat rênd pe rênd alţii, cari toţi s'au lăpădat de candidatură. Candidatura lui *Grig. Sturza*, care nu şi-a retras'o, a fost combătută în mod energic şi violent. S'a cetit apoi o petiţie a poporului din Moldova, care în anul premergĕtor se constituise în adunare consultativă, şi s'a primit în unanimitate.

Se urcă acum *Cogălnicean* la tribună şi ţine un discurs patriotic, acoperit de prelungite aplause. *Cogălnicean* cetesce regulamentul camerei, instrucţiile referitóre la alegerea de domnitor, pledéză pentru votul pe faţă, ca rĕspuns celor ce 'l voiau în secret şi cu acestea s'a terminat şedinţa. Alegerea Domnitorului a rĕmas pe ziua următóre.

Luni, în ziua alegerei, camera era îndesată. Presenţi erau deputaţi, dame, ómeni din popor, consulii puterilor străine, — afară de al Austriei.

Cogălnicean rostesce un nou discurs, îndemnând deputaţii sĕ fie *uniţi în cugete şi simţiri*, şi în urmă se supuseră jurămêntului toţi deputaţii, unul câte unul. Cu cuvintele pe buze: *„jur şi Dumnezeu sĕ 'mi fie ajutor"* păşiră toţi la urnă. Intâiu *V. Alexandri*, (după alfabet) care strigă din tóte puterile: *„Votez şi subscriu pentru Alexandru Cuza"*. Astfel votară şi ceilalţi toţi, aşa că *Alexandru Cuza* a întrunit *totalitatea voturilor*.

Metropolitul ţerei implorà binecuvêntarea lui Dumnezeu asupra alesului şi subscrise actul de alegere. Camera proclamă de ales domn al Moldovei pe colonelul *Alexandru Cuza*, care imediat urcă tribuna, pune jurămêntul şi primesce actul adunărei electorale şi binecuvêntarea din mâna Metropolitului.

(Va urma.)

terminul scadenţei, până la încheierea păcii.

Acesta e contractul. *Vossische Ztg.* (Berlin) are însĕ raport din Londra de cuprinsul, că afară de acesta mai esistă întrĕ nouele aliate *şi o convenţie militară secretă,* în înţelesul căreia Anglia are sĕ susţină în apele ost-asiane *flotă cu mult mai puternică* de cum ţinea până acum.

Din tractul Devei.

—Disertaţiunea preotului Guga.—

(Urmare şi fine.)

Este adevĕrat, că prima-óră poporul înrĕutăţit nu ne va asculta, ba póte ne vor şi critica unii slabi de credinţă şi de înger, dar' sĕ ne aducem aminte, fraţilor, că la pogorîrea Duhului sfânt când apostolii au început prima-óră a propaga lumina cunoscinţei de Dumnezeu grăind fie-cărui în limba sa, din partea unora nu au fost ascultaţi, ba au fost tacsaţi cu epitetul că ar vorbi *beţi fiind*, şi totuşi într'acea ziuă au primit învĕţătura apostolilor peste trei mii de ómeni.

Am cetit că în unele conferinţe s'a accentuat că e greu a predica când eşti sĕrac şi încungiurat de multe neajunsuri familiare şi de grijile traiului de tóte zilele, dar' sĕ ne aducem aminte, fraţilor, că ori-cât de grea ari fi posiţia nóstră casnică şi familiară, totuşi suntem mai bine de cât apostolii, cari nu aveau nici toiag nici straiţă, ba nici loc unde sĕ-şi plece capul de persecuţiuni; suntem mai bine de cât martirii, cărora le stăteau împotrivă lanţurile, închisorile, focul, sabia, róta şi tot feliul de chinuri. Sĕ ne aducem aminte, că totuşi suntem mai bine decât cuvioşii cari vieţuiau în deşerturi, în munţi, în pustii, în peşteri şi în crepăturile pământului, şi umblau îmbrăcaţi în pei de animale şi se hrăneau cu ierburi sĕlbatice.

De suntem sĕraci, sĕ ne adacem aminte că nici Christos nici apostolii sei nu s'au putut lăuda cu bogăţii, şi Mântuitoriul zicea: „Vulpile au vizuini şi paserile ceriului cuiburi, ear' fiul omenesc nu are unde sĕ 'şi plece capul"; ear' când apostolii au cerut mărire, a zis: „nu este sluga mai mare de cât Domnul seu", pe când referitor la cele de lipsă pentru traiu a zis: „cercaţi mai întâiu împĕrăţia lui Dumneseu şi tóte celelalte se vor adauge vouĕ".

Sĕ ne mulţămim, fraţilor, fie-care cu ceea ce Dumnezeu ni-a dat, şi sĕ nu lăcomim la agoniséla nedréptă, căci ştie Tatăl cel ceresc cui, ce, şi cât trebuesce, şi unuia plătesce, altuia dăruesce, după a sa voinţă şi bună chibzuélă, — căci mai bine sĕrac cinstit de cât bogat urgisit.

Sĕ ne silim fieşte-care a înmulţi talanţii ce ni-s'au încredinţat, şi pentru-ca sĕ putem lumina pe alţii, sĕ ne luminăm noi pe noi, sĕ cetim, sĕ studiem, sĕ ne luminăm mintea şi sufletul, ca sĕ putem lumina şi noi pe alţii, căci astfeliu numai, prin rĕspândirea luminei învĕţăturilor lui Christos şi prin predicarea acelora, vom puté face sĕ dispară din lume împĕrăţia pecatelor, împĕrăţia relelor moravuri, şi sĕ facem loc împĕrăţiei lui Dumnezeu luminându-ne şi moralisându-ne pe noi însine şi pe semenii nostri.

Nu pot trece cu vederea, iubiţilor, că marele nostru Archiereu în pastorala sa nu a pregetat a aminti şi de calităţile cari trebue sĕ le avem noi preoţii şi pe cari apostolul Pavel fórte bine le preciséză când zice: „se cade episcopului sĕ fie fără prihană, bărbat al unei muieri, treaz, prudent, cuviincios, iubitoriu de străini, vrednic de a învĕţa, nebeţiv, ne-bătĕuş, ne-lacom la dobândă urîtă, blând, ne-iubitor de céртă, ne-avar, bine îngrijindu-se de casa sa, avênd fii ascultători şi cu tótă modestia, căci de nu ştie cineva chivernisí casa sa, cum va puté purta grije de biserica lui Dumnezeu".

In fine prea bunul nostru părinte, pentru-ca sĕ putem sĕmăna cu efect sĕmênţa cuvêntului evanghelic ne sfătuesce sĕ nu fim certăreţi, înclinaţi la procese cu poporul, sĕ nu fim lacomi la stole esagerate, din contră, dacă voim, ca poporul sĕ fie bun, trebue mai întâiu noi sĕ fim buni, sĕ fim pacinici, darnici, blânḑi „fiţi înţelepţi ca şerpii şi blânḑi ca porumbii" zice Mântuitoriul.

O mare scădere este pentru preot făţăria, cérta, mânia, ura, pisma şi rĕutatea, Sfântul Ioan Gură de aur zice că: „aceste sunt curse de ruşine confraţilor în serviciu".

Este plină sfânta scriptură de învĕţături cari preciséză caracterele ce trebue sĕ le avem noi preoţii. Multe s'au şi zis discutat mai în tóte conferinţele despre aceste caractere.

Mai în detail însĕ administratorul protopresbiteral *Vasilie Gan* le-a desfăşurat pe aceste într'o disertaţie ce s'a publicat în *„Telegraful Român"* din anul espirat, Nr. 119, 120, 122 şi 123; vĕ recomând sĕ le cetiţi pe acestea, fraţilor, şi sĕ le puneţi în pracsă ne-lăsând nimic afară din acelea, şi vĕ pot asigura că vom fi ascultaţi de poporul nostru cu capetele góle.

Ear' mie, iubiţilor confraţi preoţi, ca de încheere sĕ-'mi concedeţi a vi-le spune pe aceste caractere pe cari trebue sĕ le avem noi preoţii, în unele fragmente de poesie:

Ca sĕ fi preot de trébă e grea filosofie,
Căci aici nu-'i destul numai sĕ fii om de omenie,
Ci sĕ rabḑi cu pacienţă defaimările duşmane.
Sĕ ierţi lumei ce-'ţi aruncă vorbe dure şi profane.
Ear' când sufere duşmanul, fie el cine ar fi,
Tu ai sfânta datorinţă ca un tată a 'l iubí
Şi a 'ntinde mântuire sufletului pĕcătos
Ducênd Celuia din ceriuri pentru el smerit prinos.

. . . .

Ai auḑ, deci folosesce 'l, tóte 'n lume le ascultă,
Gura ta însĕ, rĕmână mută la ori-ce insultă
Căci preotu 'n lumea asta e menit de cel de sus
Ca sĕ rabde pentru lume precum a răbdat Iisus".

. . . .

George Simu.

Preoţi c'aveţi în lume chemarea cea divină,
De a propaga adevĕrul, de-a rĕspândí lumină,
De-a face sĕ rĕsară în inima omenéscă
Virtutea şi frumosul şi dragostea frăţéscă, —
Gânditaţi vre-odată că sfântului vost nume
E încredinţat destinul popórelor din lume?
Şi de-aţi gândit, atunci nu v'aţi înfiorat
De marea însărcinare ce-asupra-vĕ aţi luat?
O! va veni o zi în carea de fapte şi cuvinte
Veţi avé a da séma cerescului părinte.

V. B. Muntean.

Revistă esternă

O nouă bravură a lui de Wett. Sĕptĕmâni de zile s'a trudit óstea engleză sĕ prindă pe *De Wett*, care cu circa o miiă de ómeni ajunsese încunjurat din tóte părţile. *Kitchener* semnalase deja înainte, că *De Wett* e ca-şi prins: nu mai are modru de scăpare. Cu atât mai mare e deci blamul armatei engleze, care în numĕr de *douĕzeci şi trei colóne de trupe* a rĕmas de nou buzată. *De Wett* a scăpat. Din raportul lui *Kitchener* despre operaţiunile făcute în scopul prinderii lui *De Wett* resultă, că în séra de 5 Fbruariu *întrégă armata* s'a pus în mişcare, din diferite părţi, şi a format un neîntrerupt lanţ de cernirare. In zorile zilei de 6 Februariu întrégă linia a înaintat spre vest. Peste nópte linia a fost păzită de pichete bivoacate la distanţe de câte cincizeci metri, şi pe lângă acestea afară de linia pichetelor stăteau gata de luptă colóne întregi, pentru-ca în cas de lipsă sĕ împedece scăparea Burilor. In zorile zilei următóre linia a fost împinsă înainte. Aripa stângă încă a înaintat şi a restabilit legătura. Acéstă operaţie a fost repetată şi în ziua următóre şi întrégă linia de pichete era ocupată de soldaţi aşa de tare, cum sunt stradele Londrei când le parcurge familia regală.

Era deci lanţ teribil în jurul bieţilor Buri. Şi *De Wett* totuşi a scăpat. După luptă oribilă, în care ambele părţi au avut perderi fórte mari, *De Wett* şi-a resfirat ómenii în cete mititele, cu ordin sĕ se strecure dincolo de lanţ, fie care cum va puté; ear' el cu vr'o câţiva pe la o oră după miezul nopţii şi-a tăiat cale printrĕ pichete şi *ascuns în mijlocul unei cirezi de boi a scăpat.*

„Daily News" din Londra face acestui nou blam al armatei engleze următoriul comentariu:

...„Nu pentru importanţa lui ne ocupăm cu acest episod, ci pentru-că scóte în lumină cuminţenia ómenilor acelora, contra cărora luptăm noi. Acéstă cuminţenie dă de ruşine cele mai înţelepte socoteli militare. De aceea am cetit cu anumită obosélă frumósele planuri strategice, făurite întru prinderea şi nimicirea acestui inimic. Nu cu cifre trebue calculat aci. Noi luptăm contra aceluiaşi spirit, care odinióra făcuse afront lui Xerxes, când cu milióne de ostaşi se afla faţă 'n faţă cu trei sute de Spartani. *Noi luptăm contra spiritului nostru propriu, al rasei engleze.* Noi, campionii libertăţii, acum suntem duşmani libertăţii, şi nu acesta e rolul, în care putem spera ori dorim sĕ escelăm. Legile nóstre proprii, literătura nóstră, limba nóstră ne dă de minciună".

Evident, că în opinia publică engleză e mare nemulţămire, dacă un ziariu de frunte astfel apreciéză „succesele" armatei engleze.

De altcum situaţia Burilor pe câmpul de rĕsboiu e cu mult mai favorabilă de cum o presintă rapórtele engleze. Burii nu au descuragiat, ceea-ce se vede şi din raportul despre luptele din Decembre, publicat acum în „Correspondenz Nederland" din Haga, conform căruia, faţă cu *225* bătălíi din Novembre, în Decembre au avut 308 bătĕlii: 125 în Transvaal, 102 în Oranj (unde operéză De Wett), 75 în Capland şi 6 în Natal.

De la sate.

— Producţiune teatrală în Ruşi. —

29 Ianuarie 1902.

Sunt puţine zilele de veselie la poporul nostru român, şi numai laudă merită conducĕtorii de la sate, cari caută şi se nisuesc pe ori-ce cale a face poporului, — în fruntea căruia stau, — câte o zi plăcută, prin carea cel puţin pe câteva clipite sĕ'şi mai uite de greul acestei vieţi.

Poporul român din *Ruşi* a avut în séra de 28 Ianuarie o asemenea séră plăcută prin producţiunea dată în şcóla gr.-or. din partea tinerimei de acolo sub conducerea şi la stăruinţa neobosită a tinĕrului învĕţător *Ioan Bânda* şi pe lângă sprijinul moral al preotului local *Ioan Ioanoviciu.*

Ca participant la acéstă petrecere nu pot decât sĕ mulţămesc bravului învĕţător, pentru zelul arĕtat întru buna reuşită a acestei petreceri, care a fost *„prima"* în acéstă comună. Programul a fost bine ales şi bine esecutat, constând din 9 (nouĕ) puncte, cântări în cor, declamări şi 2 dialoguri, ear' ca ultim punct a fost predată piesa teatrală *„Vlăduţul mamii"*. Toţi şi-au jucat spre mulţămirea generală rolurile avute, în cât s'a vĕzut că fórte mult a trebuit sĕ ostĕnéscă tinĕrul învĕţător, pentru a aduce tineri cari nice nu au mai auzit de teatru nici de cântări în cor, la starea de a presta asemenea lucruri în faţa publicului.

La finea producţiunei învĕţătoriul *Pompiliu Bânda* din Roşia a ţinut un frumos discurs, în care a arĕtat publicului present, ce rol însemnat ocupă şcóla în viéţa poporului român, arată cum acestui popor veacuri dearândul i-a fost închis acest focular, şi că numai abea de ½ veac s'a deschis şi mult cercatului popor român pórta şcólei, şi ce bînefăcĕtóre sunt ródele culturei. Indémnă poporul din acéstă comună sĕ iubéscă şi îngrijéscă şcóla, şi în fine mulţămesce atât tinerilor pentru prestaţiunile lor, cât şi publicului pentru participare.

Poporul de rênd putea sĕ participe în numĕr mai mare la producţiune, şi cred că cu altă ocasiune aşa se va întêmpla.

Petrecerea cu joc, urmată după producţiune, a decurs în cea mai bună ordine şi cu vie animaţie până aprópe de revărsatul zilei — când fiecare s'a depărtat la ale sale.

Unul din cei de faţă.

— Petrecere în Pianul de sus. —

— 29 Ianuarie v.

Dumineca, în 27 Ianuarie v., corul plugarilor români din Pianul de sus a dat o petrecere cu cântări, declamări şi teatru, în şcóla de acolo.

Numai bucura ne putem când vedem că tinĕrimea nóstră de prin comunele rurale — cum sunt cei din Pian, — cu pregătiri din şcóla poporală, se póte produce pe bină, cu cântări în 4 voci şi cu piese teatrale.

Succesul îmbucurător de la acéstă petrecere, care ne mângăe cu aspiraţiuni şi mai mari în venitor, se póte atribui în prima linie bunei înţelegeri întrĕ preoţi, fruntaşii bisericei şi întrĕ învĕţători, cari uniţi lucră pentru binele şi înaintarea poporului din Pian, şi 'n a dóua linie învĕţătorilor şi mai ales zelosului învĕţător *Cionca*, conducĕtoriul corului.

Ii servesce spre multă cinste şi tinerimei de acolo faptul, că s'a supus conducerii învĕţătorimei, ca sĕ ne facă bucuria ce ni-a făcut'o în séra de 27 Ian., când prin producţiunile bine reuşite ne-a deobligat sĕ-i cercetăm şi sprijinim de câte-ori va fi dispusă a recurge la sprijinul nostru moral şi material.

Atât cântările şi declamările, cât şi dialogul şi piesa teatrală au fost fórte bine predate.

Roluri mai însemnate au avut: D-nul *Cionca* şi Dşóra *Ghibu*, cari au şi escelat în rolurile lor.

Când Pienarii vor fi croit şi zidit edificiul şcólei, vor fi crezut că prea multe şi mari sale se fac. Acuma însĕ s'au convins că ar avé lipsă de o sală de douĕ-ori aşa de mare ca sala cea mare; căci pe când în alţi ani cercetau petrecerile aprópe numai inteliginţa din jur, astăzi publicul de ambe clasele cu drag de a învĕţa ceva şi a sprijini şi îmbărbăta pe învĕţători şi tinerime în munca lor, s'a adunat de nu mai încăpea prin sale.

Că inteliginţa şi poporul şi-a petrecut bine până în ziua următóre, de ce sĕ o mai spun?...

Imprejurarea că poporul din Pian merge împreună cu conducĕtorii bisericei şi ai şcólei, le servesce spre cinste; ear' ómenilor de bine spre bucurie.

Dă Dómne, ca tot sciri bune sĕ auzim de pe la Pian. *X.*

NOUTĂŢI

† Dr. Liviu Marcu. Mercuri séra a rĕposat într'un sanatoriu din Budapesta tinĕrul advocat *Dr. Liviu Marcu* din *Lugoj*, repus de o bólă grea, contra căreia zadarnice au fost tóte îngrijirile. Rĕposatul era abia de 36 ani. Fiu de preot, născut în Birchiş, după absolvarea studiilor şi-a deschis cancelarie advocaţială în Lugoj, unde în scurt timp a ajuns sĕ fie cel mai căutat advocat. In curs de doisprezece ani, cât dat i-a fost de sórte sĕ practice advocatura, şi-a căştigat o avere aprópe de *100 000 de coróne,* pe care a testat'o *pentru înfiinţarea unui alumneu* pe séma studenţilor români — *copii de ţerani* — cari cercetéză gimnasiul din Lugoj. Administratori ai acestei fundaţiuni a designat pe *Dr G. Popovici*, ppresbiter în Lugoj, *I. Barzu* asesor-referent în Caransebeş, *M. Beşan*, notariu public în Lugoj, *Dr. P. Marcu*, advocat în Lugoj (fratele rĕposatului), şi *V. Jurca*, primcomptabil la „Lugoşana" în Lugoj. Acéstă epitropie stă sub jurisdicţiunea consistoriului şi sinodului diecesan al Caransebeşului.

Tiner sirguincios şi iubitoriu de înaintarea în cultură a fiilor neamului sĕu, regretatul Dr L. Marcu prin acéstă donaţiune a statorit un frumos exemplu pentru toţi fiii neamului românesc, ear' sie-şi şi-a asigurat vecinică pomenire. — Şi ce mult ar mai fi făcut pentru neamul sĕu acest vrednic tiner, dacă sórtea crudă nu i-ar fi destinat încă din fragede tinereţe sfêrşit atât de pretimpuriu!

Sufletul seu nobil afle rĕsplata bunătăţii sale în lăcaşurile drepţilor, şi fie mângăiat, că naţiunea română 'i apreciéză cu recunoscinţă dorul de a-i fi şi după mórte folositoriu.

*

Nou advocat român în Deva. Dr. Iustin *Pop* zilele acestea a făcut cu bun succes censura de advocat şi — cum află „Libertatea" — încă în cursul lunei curente 'şi va deschide cancelarie advocaţială în *Deva.*

*

Coróne eterne. Din prilegiul trist al trecerii la cele eterne a mult regretatului părinte al meseriaşilor nostri, fost întemeietor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", venerabilul domn *Nicolae Cristea*, următorii au contribuit întru eternisarea memoriei rĕposatului, la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, creat de reuniune, şi anume: Familia dlui Ioan Măcelariu (Sângătin) 20 cor.; Dr. George Măcelariu, candidat de advocat (Orĕştie) 10 cor.; Dionisie Roman, cand. de adv. (Mediaş) 1 cor.; Mihail Jurca, notariu (Reşinari) 1 cor.; Avram Armean 1 cor.; Isidor Grindean, măestru-cismar, Stefan Duca, Ioan Pinciu, Ioan Mohan, Ioan Spinean, culegĕtori-tipografi, fie-care câte 60 bani.

*

Prinţul moştenitoriu al României şi soţie-sa princesa Maria, după cum se vestesce din Bucuresci, vor asista la actul încoronării regelui *Edward VII* al Angliei.

*

Post de notariu. Cu termin până la 24 Februariu st. v. e escris concurs la postul de notariu cercual în *Unip* (pretura Buziaşiului, lângă Timişóra). Dotaţie: 1268 cor. 20 fileri salariu, 82 cor. 80 fileri pauşal pentru lemne de încălḑit, 100 coróne pauşal de cancelarie, 120 coróne pauşal de călĕtorie şi cuartir. Petiţiile de concurs sunt a se înainta protopretorului Unger în *Buziás.*

*

Concertul reuniunii meseriaşilor români. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu invită la *producţiunea publică* împreunată cu cântări, declamaţiune şi joc, ce o va arangia cu binevoitorul concurs al d-şórelor *Olivia Bardoşi*, *Elena Cunţanu* şi *Eugenia Simonescu*, Duminecă, la *23 Februarie n.* în sala mare de la „Gesellschaftshaus“, cu următoriul program: Motto: „Uniţi în cuget şi 'n simţiri, Cântăm cântări de înfrăţiri“. 1. Douĕ cântece pentru cor bărbătesc: *a*) „Cântec de séră“, de Pfeil. *b*) „Sunt soldat“, de G. Dima. 2. Trei cântece pentru o voce de alt cu acompaniare de pian: *a*) „Lină ca nóptea“, de C. Bohm. *b*) „Păsĕrică trecĕtóre“, *c*) „Româncuţa“, de G. Şorban. 3. Douĕ cântece pentru cor mixt: *a*) „Ciobanul“, de A. Bena. *b)* „Pe la pórtă“, de I. Mateiu. 4. Douĕ cântece: *a*) „Dorinţa“, terzett pentru trei voci egale, de „***. *b*) „Cântec bănăţenesc“, quartet bărbătesc, de I. Mateiu. 5. Douĕ capricii pentru pian: *a*) „Cimpoiul“, *b*) „Olteanca“, de I. Murĕşan. 6. Douĕ cântece pentru cor bărbătesc: *a*) Până când ţineam cu codrul“, *b*) „Cântecul bobocului“, de I. Mateiu. 7. Trei cântece pentru o voce de alt cu acompaniare de pian: *a*) „Miezul nopţii“, *b*) „Cântecul păstorului“, *c*) „Şti tu mândro“, de G. Dima. 8. „Haţegana“, cor mixt de T. Popovici. 9. „Marş ostăşesc“, cor bărbătesc de N. Popovici. 10. „Herşcu boccegiu“, canţonet comic de V. Alexandri. — Dirigentul corurilor: *Candid Popa* învĕţător la şcóla de aplicaţie a seminariului „Andreian“. Inceputul la 7½ ore séra. Intrarea: de familie (à 3 persóne) 3 cor. 60 fileri, pentru domni 2 cor. (membrii Reuniunei 1 cor. 60 fil.), pentru dame 1 cor. 20 fil.

Suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

Bilete de întrare — séra la cassă.

*

Al 17-lea. Zilele acestea cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit erezilor mult regretatului asesor consistorial *Nicolae Cristea*, fost membru al numitei reuniuni, ajutorul statutar. Acesta este al 17-lea cas de mórte în sînul reuniunii nóstre.

*

Intru mărirea lui Dumnezeu. La biserica nóstră gr.-or. din *Lueriu* (tractul Reginului) simţindu-se lipsă de vestminte preoţesci pentru serviciul divin, binecredinciosul nostru preot-capelan şi învĕţătoriu *Demetriu Lupu* a dat spre acest scop, în amintirea fiului seu rĕposat Octavian, suma de 60 cor., la care mai contribuind evlaviosul creştin Tóder Morariu l. Toderică 40 coróne, ear' Iacob Cismaş 10 coróne, — cu suma de 110 coróne s'a cumpĕrat un frumos rênd de vestminte pentru sfânta nóstră biserică. Tot în amintirea fiului sĕu rĕposat, bunul nostru capelan a făcut bisericei o fundaţíune de 150 coróne, pentru salarisarea învĕţătoriului.

Aducênd la cunoscinţă publică aceste fapte bune, doresc, ca Dumnezeu îndurătoriul sĕ le rĕsplătéscă cu mila şi îndurarea sa; deosebi capelanului nostru iubit sĕ-i redeie sănĕtatea sdruncinată şi sĕ-i lungiască firul vieţii, spre a-şi puté duce la deplinire planul referitor la celelalte douĕ fundaţiuni, pe cari intenţionéză sĕ le facă bisericei şi şcólei nóstre. — *Un parochian din Lueriu.*

*

Iubileul rĕsboiului din 1877—78. Cu prilejul aniversării a 25-a a rĕsboiului ruso-romăno-turc din 1877—78, care pentru Romănia a fost rĕsboiu de independenţă, ministrul de rĕsboiu al Romăniei va convoca la Bucureşti pe toţi cari au luat parte la rĕsboiu şi mai sunt încă în viéţă. Toţi acestia vor defila înaintea regelui, în fruntea trupelor din garnisóna de Bucureşti. Serbarea iubilară se va face la 10 Maiu st. v.

*

Mulţămită publică. Cu cea mai mare recunoscinţă şi îndatorare s'a primit antimisul sfinţit şi dăruit de Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu* bisericii nóstre din *Bedeleu*, dorind Inaltpreasânţiei Sale ca resplată linişte şi mulţămire sufletéscă eternă de la bunul Dumnezeu. *Bedeleu*, la 16 Ianuarie st v. 1902. Pentru biserica viie: *Ioan Sava* paroch gr.-or.

*

Notariu în cercul Beriului, în locul rĕposatului Iosif Dumitru, a fost ales tinerul candidat *Petru Damian*, fiul parochului nostru din Balşa. Concuraserĕ la acest post 7 Români şi 7 Magiari; protopretorul a pus în candidaţie 4 Români şi 4 Magiari, ear' alegĕtorii în frunte cu preoţii din Beriu şi Sereca (din cari comune constă cercul) — au ales cu aclamaţiune pe Petru Damian. Alesul e absolvent de gimnasiu şi de cursurile administrative.

*

Intregire: Din „Darea de sémă şi mulţămita publică“ despre producţiunea corpului învĕţătoresc din *Selişte*, a rĕmas neindus întrĕ suprasolvenţi dl *Ioan Bratu* (Tilişca), care a contribuit cu 2 coróne, ceea-ce prin acésta se întregesce.

*

Lucru de mână — în locul limbei germane. Acuşi e anul, de când învĕţătorii şi directorii de la şcólele elementare din Budapesta tind sĕ casseze limba germană din planul de învĕţămênt al şcólelor elementare. S'a discutat cestiunea şi în representanţa orăşenéscă şi chiar şi în dietă s'a vorbit asupra ei în firul desbaterii budgetare, dar' până acum nu s'a ales nimic din planul patriotic al numiţilor învĕţători. Acum directorul Gergely István a făcut propunere în şedinţa eforiei şcolare, ca în locul limbei germane sĕ se propună lucrul de mână, — motivând şi el — ca toţi ceilalţi cari militéză contra limbei germane, — că este numai tortură pentru mintea copilaşilor silirea sĕ înveţe limbi străine, când nici în limba lor maternă nu au încă noţiunile şi cunoscinţele de lipsă, şi că cei cari voesc sĕ înveţe şi limbi străine, au ocasiune de ajuns s'o facă acésta în şcólele medii. Cu acest motiv pledase pentru cassarea limbei germane şi „Budapesti Hirlap“ într'un prim publicat cam în vara trecută. — Fórte bine! Dar' atunci de ce e impusă limba magiară în şcólele poporale nemagiare?...

*

Teatru român în Orĕştie. Primim învitare la producţiunea teatrală ce se va arangia de către tinerii meseriaşi rom. din Orĕştie, Sâmbătă la 9/22 Februarie 1902 în sala hotelului „Transilvania“ de acolo, în favorul fondului „Secţiei industriale“. Inceputul la 8 ore séra. Preţul locurilor: Locul I. şirul 1, 2 şi 3 câte 2 cor. Şirul 4 1 cor. 80 fil. Locul II. şirul 1 şi 2 câte 1 cor. 20 fil. Şirul 3, 4 şi 5 câte 1 corónă. Parter 80 fil. Galerie 50 fil. (pentru dansatori 80 fil). Loja 8 coróne. Bilete de întrare se află în prăvălia dlui Lăzăroi şi séra la cassă. Suprasolviri se vor primí cu mulţămită şi se vor cuita publice. După producţiune dans. Se va juca: „*Unde dai şi unde crépă*“, comedie în douĕ acte de Alexandru Cosmar, localisată de Iuliu Popescu, şi „*Pisica*“, comedie într'un act de Theochar Alexi.

*

Tragedia dragostei. *Iuliana*, fiica judelui comunal din Kapi (lângă Caşovia), era cea mai mai frumósă întrĕ frumósele satului. Flăcăul Iosif *Gerka* încă era voinicul voinicilor, dar' era sĕrac, pe când judele *Báos* e bogat de frunte în sat. Şí frumósă şi bogată, nu e mirare că flăcăul Iosif *Kalmár* — bogat şí el — umbla în ruptul capului s'o capete şi sĕ şi înţelesese deja cu părinţii ei asupra cununiei. Iuliana iubea însĕ pe Gerka cel sĕrac, şi în ziua când era sĕ se cunune cu bogatul, *s'a spânzurat* împreună cu iubitul ei. Mirele, de ruşine s'a *spânzurat şi el.* — Trei vieţi tinere, victimă siluirii dragostei.

*

Ştiri mĕrunte. Secţia istorică şi cea economică ale *Asociaţiunii* vor ţiné şedinţă în 18 a lunei curente, ear' în 19 va fi şedinţă de comitet. Vor participá şí membrii esterni. — *Representanţa fostilor grăniţeri* din regimentul I. grăniţeresc va ţiné şedinţă în 19 Februariu în Sibiiu; comisariu guvernial e comitele Thalmann. — *Tribunalul din Cluj* a osândit la un an şi opt luni temniţă şi 1900 coróne amendă în bani pe cămătarul Rohrlich din Teaca, ear' pe tovarĕşul acestuia, cu numele Scharf, la zece luni temniţă şi 1900 coróne amendă în bani. — In *Sêrbia* s'a surpat muntele Vuşad pe când la pólele lui lucrau mulţi ómeni la o şosea nouă; 15 inşi au fost striviţi sub mormanul de pămênt, ear' alţi mulţi au scăpat numai cu răniri. — In Rusia au fost aflate în districtul Nestşinac bogate mine de aur.

De la „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“.

Convocare.

Pe basa §-lui 11 din statute şi pe basa conclusului direcţiunii dto. 9 Febr. a. c, ne luăm voe a convoca pe P. T. membrii „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ la a

II-a adunare generală ordinară,

ce se va ţiné Duminecă, în 10/23 Febr. la orele 11 a. m., în localul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ (str. Bruckenthal nr. 17, etagiu), cu următórea

Ordine de zi:

1. Presentarea raportului general pro 1901.
2. Censurarea şi aprobarea raţiociniilor pro 1901.
3. Eventuale propuneri.
4. Autenticarea protocolului adunării generale.

Din şedinţa direcţiunii „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“, ţinută la 9 Februarie n. 1902.

Pantaleon Lucuţa — director
Victor Iordăşianu — secretariu.

AMVONUL.

Cuvêntare.

în Duminеca 32 după Rusalii. (Luca c. 19. v. 1—10.) (a lui Zacheiu)

de

Ioachim Muntean

(Urmare şi fine).

Dar' ce străformare minunată s'a produs în inima lui! El, care la început dór' numai din auzite cunoscea pe Iisus şi numai din curiositate dorea póte sĕ-L vadă, acum, că i-s'a dat prilejul sĕ audă din însaşi gura dzeescului învĕţător adevĕrurile şi poveţele cele mântuitóre de suflet: cu ce foc, cu ce dragoste le primesce; că într'un moment de însufleţire, după o clipă de gândire seriósă, aruncă de la sine haina cea veche a pĕcatului şi îmbrăcându-se în vestmêntul cel nou al pocăinţei, face întâiul pas spre îndreptare, când zice către Domnul: iată jumătate din avuţia mea, Dómne, o dau sĕracilor, şi de am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrat.

Prin credinţă a devenit deci şi el, în rênd cu ceilalţi Evrei, fiiul lui Avram. Astfel s'a adeverit şi la el, ca la mulţi alţii de sama lui, că „fiiul omenesc a venit sĕ caute şi sĕ mântuiască pe cel-ce era perit“. (Ev. Luca c. 19, v. 10.)

*

Iubiţii mei fii sufleteşti!

Chemarea lui Zacheiu este chemarea la pocăinţă a tuturor pĕcătoşilor, este, iubite creştine, şi chemarea ta.

Ridică-te deci şi tu cu gândul, ca Zacheiu, la înălţimea cunoştinţei de D-zeu şi privind în jos la mulţimea fără-de-legilor ce ai făcut, deştéptă-te din somnul în care te-a a lâncit pĕcatul, scutură lenea minţii şi fă sĕ rĕsune în inima ta glasul mustrător al conştiinţei, care este glasul lui Dzeu. Acestuia urméză-i apoi cu grăbire, cum a făcut Zacheiu, şi — te vei mântui.

Fugi de sumeţia fariseului lăudăros, şi te smeresce înaintea lui Dzeu ca vameşul, care striga din adâncul inimei: „milostiv fii mie pĕcătosului“.

Acesta, ca şi femeia care cu lăcrămi spăla picióreIe Mântuitoriului şi cu perii capului seu le ştergea, s'a întors îndreptat la casa sa, şi amêndoi s'au mântuit; ear' fariseul Simon s'a smintit.

De eşti mic de stat şi nebăgat în samă, de eşti lipsit de avere şi despreţuit de fraţii tĕi; de ai diregătorie mică şi ocupi dór' un loc prea modest şi neînsemnat în societatea semenilor tĕi: nu te mâhni, nici te întrista; ci te silesce sĕ umpli golurile prin virtute.

Fericirea nu stă în averi mari, nici în diregătorii înalte; ci în mulţămirea internă, în îndestulirea cu ce ţi-a dat Dzeu. „Bogaţii au sărăcit şi au flămânzit; eară cei-ce caută pe Domnul nu se vor lipsí de tot binele“. (Ps. 33, v. 10.)

Alérgă deci, iubite creştine, cu paşi grăbiţi şi fără preget pe calea datorinţei, urcă treptele credinţei, dragostei şi nădejdei în Dzeu, muncesce cu dreptate, cu cinste şi omenie, ca din pomul vieţii tale sĕ culegi roduri de fapte bune.

Atunci şi către tine va suna glasul fericitor al D-lui: „grăbesce de te pogóră, că astăzi în casa ta mi-se cade sĕ rĕmân“.

Te-a dăruit Dzeu cu averi şi bunuri materiale, nu-ţi alipi inima prea tare de ele, în cât sĕ uiţi de Lazar, care flămânzesce dinaintea porţii tale; ci cunoscênd nestatornicia lor ca lucruri trecătóre lumesci, îndură-te şi rupe din ele cu drag, până le ai, că „Domnul ţi-le-a dat, Domnul póte şi sĕ ţi-le iee“ şi ajută pe cei lipsiţi, ca sĕ dobândesci comóră în cer, unde moliile şi rugina nu o strică, nici o sapă furii şi — fericit vei fi. „Fericiţi sunt cei milostivi — zice dl — că aceia se vor miluí“. (Mat. c. 5, v. 7.)

De porţi diregătorie înaltă, nu judeca cu nedreptul, nici asupri pe supuşii tĕi; ear' de eşti stăpân, nu opri plata lucrătorilor. Că zice Dl la Ev. Mat. c. 7, v. 1—2: „Nu judecaţi, ca sĕ nu fiţi judecaţi. Că cu ce judecată veţi judeca, veţi fi judecaţi; şi cu ce mĕsură veţi mĕsura, se va mĕsura vóuĕ“.

Te-a rânduit Dzeu sĕ trăesci din masa altuia ca ziler ori argat, împlinesce-ţi datorinţa, fii cu credinţă, cu supunere şi ascultare către stăpânii şi mai marii tĕi. Iată ce ne poruncesce în privinţa acésta Apostolul Petru (I. c. 2, v. 17—18): „Frăţia iubiţi; de Dzeu vĕ temeţi; pe împĕratul cinstiţi. Slugile supuindu-vĕ cu tótă frica stăpânilor, nu numai celor blânzi şi buni, ci şi celor năsîlnici“.

Sĕ dăm deci tuturor fie-care cu ce suntem datori, — după cuvêntul apostolului Pavel, — „celui cu dajdia, dajdie; celui cu dijma, dijmă; celui cu frica, frică; celui cu cinstea, cinste“. (Rom. c. 13, v. 7.) Sau cum ne poruncesce Dl: „daţi chesariului cele-ce sunt ale chesariului, şi lui Dzeu cele-ce sunt ale lui Dzeu“. (Mat. c. 22, v. 21.)

Gura lumii e nestatornică şi rea, nu te lua după ea. Aceeaşi mulţime, care cârtea asupra Dlui, fiind-că întrase în casa lui Zacheiu, a unui om lacom şi pĕcătos, care însĕ s'a îndreptat, a cerut mai târziu slobozirea lui Varrava, a unui tâlhariu vestit, care nu s'a pocăit. Aceeaşi mulţime, care la întrarea în Ierusalim 'a primit pe Dl cu „osana“ şi cu stilpări de finic, câteva zile mai în urmă, în obraz scuipându-l, cerea de la Pilat sĕ-l rĕstignéscă.

Aşa dar nu voia lumii, nici pofta trupului; ci porunca Tatălui vostru cel din ceriuri vĕ străduiţi sĕ o împliniţi.

Ascultaţi ce zice prorocul Isaia (c. 55, v. 6): „Căutaţi pe Dzeu, şi dacă 'l veţi afla voi pe dînsul, sĕ-l chemaţi, şi dacă se va apropia de voi, sĕ-şi lase cel necredincios căile sale, şi omul fără-de-lege sfaturile sale, şi se vĕ întórceţi la Dl Dzeul vostru şi vĕ veţi miluí, şi sĕ strigaţi, că mult va ierta pĕcatele vóstre“.

Aşa a făcut Zacheiu, şi s'a mântuit. Dacă astfel vom urma, şi noi ne vom mântui cu darul Dlui şi Dzeului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos, Amin!

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Enciclopedia Română“. publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, de *Dr. C. Diaconovich*, prim-secretarul Asociaţiunii. Vol. III, Fasc. XXV (Negatoria Actio—Orléans) Cu o hartă (Oceania).

După un scurt interval de câteva sĕptĕmâni a apărut un nou fascicol al acestei mari publicaţiuni, în care se termină lit. *N*, şi se cuprinde aprópe întréga lit. *O*, în total cam 1500 articole. Un loc de frunte ocupă şi de astădată biografiile românesci, dintrĕ cari amintim: Negoescu, Negreanu, Negri, Negruţiu, Negruzii, Negulici, Neniţescu, Nicoara, Nicolean, Nosieviciu, Obedeanu, Obedenaru, Obradoviciu, Obregia, Odobescu, Oeconomu, Ohniţ, Olănescu, Olinschi, Olănescu, Onciul, Oraşan, etc. In materie de istorie naţională amintim articolele: Negru Vodă şi Nestor (de Dr. D. Onciul) şi Resboiul oriental 1877/78 (de I. S. Floru), apoi cu privire la istoria bisericéscă un numĕr mai mare de articoli de C. Auner şi Dr. Il. Puşcariu (Neofit, Nichitici, Nicodim, Nicopoli Episc. Nifon, Novacoviciu, Ohrida etc). Archeologia e representată între altele prin câteva articole mai mari de Teochari Antonescu (Numismatica, Ninive, etc.), iar dintrĕ articolele geografice de interes românesc amintim „Oltul (de colon. Iannescu). Mai remarcăm o serie mai mare de articoli de filologie de M. Străjan, din ramul filosofiei de M. Dragomirescu (Nietzsche, etc.) şi Grig. Pletos, şi din musică de T. Cerne. Sciinţele naturale sunt representate prin un numĕr mare de articoli de chimie, botanică, zoologie, mineralogie, geologie, montanistică şi de fisică. Medicina şi igiena au fost tractate şi în acest fascicol cu deosebită îngrijire de Drii Felix, Crăinicean Tălăşescu, Imerwoll, Beu, etc.

Harta geografică alăturată la art. Oceania a fost lucrată în renumitul stabiliment Brockhaus din Lipsca, şi împreună cu celelalte harte ale „Enc. Rom.“ întrece tóte lucrările hartografice românesci de până aci.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare pentru un tom broşurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

Posta redacţiunei.

Şoimuşul-mureşan. Raportul despre care ne scrii nu ne-a sosit.

Maidan. Numeri din anul trecut nu mai avem. Numerii din anul curent am dispus sĕ vi-se trimită.

Dlui G. Truţa în Coşna. S'a publicat aşa pe basa listei primite de la biroul Asociaţiunii. Cere deci sĕ rectifice *biroul.*

Nr. 57/1902 [20] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a II-a *Tresnea*, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B*, pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne petiţiunile concursuale, instruite în sensul normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre o Duminecă sau sărbătóre în biserică pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta şi spre a'şi lua informaţiune de la comitetul parochial despre parochiă.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 17/30 Ianuariu 1902.

Pavel Roşca
protopresbiter

Nr. par. 13/1902 [21] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan în şedinţa ţinută la 11 Septembre 1901, Nr. 8186 B., **comuna bisericéscă Jibĕrt** dă prin acésta în întreprindere **adaptarea bisericei sale**, pe calea licitaţiunei publice minuende.

Doritorii a reflecta la acésta sunt poftiţi a depune un vadiu de 10% din preţul de strigare de 2381 cor. 41 fil.

Condiţiunile de licitaţiune se pot vedé în orele de oficiu la subsemnatul paroch. Timpul licitaţiunei va fi 15 zile computate dela prima publicare în organul bisericesc „Telegraful Român“.

Dat din şedinţa comitetului parochial ţinută în 7 Ianuarie 1902.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Blaga
par. şi pres.

Moise Butta
ep. I-iu

Ioan Bârsan
notar.

Ioan Dumbrava
ep. II-lea.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protop.

---

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.
[1] 3—

Avis.

Spre a întimpina marea concurenţă, am redus de nou preţurile

Lemnelor nóstre din Sebeşul-inferior

cari negreşit sunt azi **cele mai bune** şi **mai spornice** astfel că de azi înainte le vindem: Stânginul metric cu fl. **10·50** sau **cor. 21·—** fără dus, şi
„ „ „ „ **11·—** „ „ **22·—** cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu **4 cor. mai eftin.**

Oferte primesc: domnii comercianţi **Josef Schuster** şi **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piaţa-mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** şi celelalte firme deja anunţate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 3–5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeşul-inferior.

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézá puternic asupra nouci formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli** cu **vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtézá prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşurézá formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézá nervi escitaţi şi creézá nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită, dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă.
un. dcm. [3] 3–9

„CRIŞANA“

societate de economii şi credit în **Brad.**

Convocare.

Membrii societăţii de economii şi credit „*Crişana*“ sunt invitaţi la

a XI-a adunare generală ordinară

ce se va ţiné la 23 eventual 30 Martie n. a. c. la 2 ore p. m. în localitatea societăţii în Brad.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenţi.
3. Constatarea împlinirii prescriselor din §§. 50 şi 76 ai statutelor.
4. Alegerea a lor 2 bărbaţi de încredere şi 2 secretari pe un an.
5. Raportul direcţiunii şi al comisiunii de supraveghiere pe 1901.
6. Deciderea asupra conturilor anuale şi a distribuirii profitului curat.
7. Alegerea comisiunii de supraveghiere.
8. Aprobarea de împrumuturi preste 2000 corόne.
9. Inchiderea adunării.

In lipsa membrilor receruţi de preste jumĕtate din părţile fundamentale, adunarea în sensul §-lui 51 se va ţiné la 31 Martie la locul şi ora indicată.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotenţiaţii lor, în sensul §-lui 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscrişi cu 31 Decembre 1901 a fost 110 cu 466 părţi fundamentale à 100 cor. = 46,600 cor.

Brad, la 6 Februarie 1901.

Vasile R. Damian m. p.,
director.

Dr. **Ioan Radu** m. p.,
secretar.

Active. — Vagyon. Contul bilanţului. — Mérleg-számla. Pasive. — Teher.

Active. — Vagyon.		Cor. fil.
Cassa în numĕrar -- Készpénz		10,522·37
Cambii escomptate — Leszámitolt váltók		435,748·32
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsön		216,483·38
Imprumut hipotecar — Jelzálog kölcsön		50,432·14
Mobiliar — Felszerelés C. 831·29 după amortisare de 10% — 10% törlesztés után	„ 83·13	748·16
Depuneri proprii — Saját takarék betétek		45,145.54
Diverse conturi debitóre — Különféle adósok számla		27.497·73
		786,577·64

Pasive. — Teher.		Cor. fil.
Capital social — Részvénytőke		46,600·—
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek		632,896·84
Fondul de reservă — Tartalék alap		74,200·—
Fondul special de reservă — Külön tartalékalap		3,000·—
Interese anticipate — Átmeneti kamatok		8,141·52
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék		680·—
Diverse conturi creditóre — Különféle hitelezők számla		1,925·35
Profit transpus din anul 1900 — 1900 évről áthozott nyereség . . .	Cor. 1,062·54	
Profit curat — Tiszta nyereség	„ 18,071·39	19,133·93
		786,577·64

Eşite Kiadások Contul Profitului şi Perderilor. — Nyereség- és veszteség-számla. Intrate Bevételek

Eşite — Kiadások		Cor. fil.
Interese de depuneri — Betéti kamatok		36,420 90
Interese de reescompt — Visszleszámitolási kamatok		207·44
Salarii — Fizetések		8,299·98
Chirie — Lakbér		240·—
Competinte de timbre — Bélyeg illeték		55·74
Spese diverse — Különféle kiadások		2,629·08
Marce de presenţă — Jelenléti díjak		80·—
Amortisaţiune de mobiliar — Felszerelési törlesztés		83·13
Contribuţiune — Adó	C. 4,309·86	
„ de 10% după int. de dep. — 10% adó	„ 3,642·09	7,951·95
Profit transpus din 1900 — 1900. évr. áthozott nyer.	C. 1,062·54	
Profit curat — Tiszta	„ 18,071·33	19,133·93
		75,102·15

Intrate — Bevételek	Cor. fil.
Interese — Kamatok	57,342 80
Provisiuni — Díjak	7,845.43
Diverse — Különfélek	6,147·58
Interese după depunerile propríi — Saját betétek utáni kam.	2,703·80
Profit transpus din 1899 — 1899. évről áthozott nyereség	1,062·54
	75,102·15

Brad, 31 Decembre 1901.

Vasiliu Damian m. p,
director.

Alexandru Draia m. p.,
cassar. subst.

Stefan Albu m. p.,
controlor.

Petru Rimbaş m. p.,
comptabil.

Consiliul administrativ. — Igazgató tanács:

Dr. **Pavel Oprişa** m. p.
Vasiliu Damian m. p.,
preşedinte.
George Impĕrat m. p.

Vasile Boneu m. p.
Toma Oţel m. p.
Ioan Câmpean m. p.

Alexandru Draia m. p.
Nicolae Bedea m. p.
Dionísiu Sida m. p.

Aron Feier m. p.
Nicolae Obĕdău m. p.
Ioan Roman m. p.

Subsemnata comisiune de supraveghere am esaminat Conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele societăţii. — Alulirt felügyelő bizottság ezen számlát megvizsgálta, és összehasonlitván azt a szövetkezet könyveivel, helyesnek és megegyezőnek találta.

Brad, 6 Februarie 1902. (22) 1—1

Petru Gligor m. p.
Simeon Băcilă m. p.
Ioan German m. p.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 15 Sibiiu, Joi 7/20 Februariu 1902 Anul L.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pe termin...

Sibiiu, 19 Februariu n.

Are dreptate ziariul vienez *Reichswehr*, — despre care se afirmă că ar sta fórte aprópe de cercurile înalte politice din ceealaltă parte a monarchiei,— când le spune compatrioților nostri magiari, într'un numĕr mai recent, că la ei patriotismul și dinasticismul e un fel de învoială *pe termin.* E totdeuna condiționat de la aceea, dacă se potrivesce sau nu aceea ce se face pentru politica lor egoistă de supremație și de stăpânire absolută? Și în cercul acesta strîmt de vederi, lor nu le pasă dacă se ating și de persóna regelui, a celui de acum, sau a celui viitoriu! Pentru-că ei și fĕptuirile corónei le judecă numai din al lor punct de vedere; și sunt aplicați a da Domnitoriului tóte drepturile și a-i recunósce tóte prerogativele, atunci, când în favorul lor face ceva coróna, — pe când dacă aceea ce se intreprinde nu consună cu vederile înguste ale politicianilor magiari de paradă, e gata acusa gravă, că nu se respecteză constituția și că se calcă în picióre drepturile milenare ale nobilei națiuni magiare!

Și tot asemenea vederi au Magiarii nostri și despre *liberalism.* După priceperea lor a fi liberal însemnéză a fi tolerant față de amici și consoții de principii, dar' a duce cea mai înverșunată luptă în contra tuturor celor-ce nu se închină vederilor singure fericitóre de patrie ale șovinismului unguresc.

Pumnul în gura tuturor celor-ce nu se închină *ideii!* Acesta e liberalismul magiar.

Magiarii fac politică de temperament. Și politică de temperament au făcut ei și în trecut, de multe-ori. Dar' totdeuna au fost amare ródele pe cari le-a dat politica lor. Magiarii le-au uitat, fiind-că partea slabă a lor e tocmai aceea, că prea ușor uită pățaniile proprii, din cari nu trag nici o învĕțătură pentru viitoriu. Și rĕu fac. Pentru-că aceeași politică nu póte se dee de cât aceleași róde, aceleași resultate, cari mai curênd sau mai târziu *trebue* sĕ le încoroneze și actuala lor activitate, manifestată în combaterea înverșunată a tuturor factorilor din stat cari nu se închină politicei lor.

Politica de temperament mai are apoi și nefericirea, că nu póte ascunde aceea ce în politică ar trebuí sĕ rĕmână ascuns: *ura* față de popórele conlocuitóre nemagiare, și din unele părți necuviința față de dinastie!

Magiarii uită, că nici liberalismul nici patriotismul, și cu atât mai puțin dinasticismul, nu sunt însușiri câștigate pe temeiul tocmelilor și a învoelilor legate *pe termin*—, cum zice *Reichswehr*, — ci sunt *sentimente*, înăscute în om, cari trăesc cu omul, se desvóltă cu omul și apun deodată cu omul. Trăesc în popóre, se desvóltă cu desvoltarea popórelor și se stîng deodată cu popórele!

Sunt însĕ și întrĕ Magiari ómeni cari încep sĕ înțelégă, că o astfel de politică nu e bună și nu e corectă, ceea-ce deducem de acolo, că în chestia atacurilor îndreptate în contra Moștenitoriului de tron pentru desconsiderarea națiunei magiare cu ocasiunea compunerii suitei care l-a însoțit la Petersburg, presa magiară a început a cam bate în — retragere.

De li-ar da Dumnezeu bunul gând Magiarilor, cel puțin celor mai cu judecată, sĕ sufle în retragere pe tóte liniile, prin urmare și în politica lor urmată față de naționalitățile nemagiare din țéră, cari amĕsurat forțelor lor numerice și amĕsurat jertfelor ce le aduc pentru susținerea statului comun, ar merita o sórte mai bună de cât aceea de care se învrednicesc acuma, din partea *liberalismului* magiar.

Sĕ nu se gândéscă Magiarii numai la zilele cele bune de astăzi, când în urma împrejurărilor favorabile pentru ei au ajuns sĕ fie stăpâni nelimitați pe conducerea de stat, — în cât încep unii din ei sĕ vorbéscă de sus chiar și *în sus*, — ci sĕ se gândéscă și la zile rele, cari pot sĕ vină ca mâne, când vor avé trebuință de popórele conlocuitóre, și *le vor ruga* sĕ le sară în ajutoriu, după cum le-au mai rugat și în trecut. Cu ce *voe* vor puté sări însĕ naționalitățile nemagiare întru apĕrarea lor, dacă rĕmân tot în starea de desconsiderare și de asuprire de astăzi?? La eventualitatea acésta sĕ se cugete politicianii magiari, și sĕ dee altă direcție politicei lor de naționalități, mai corĕspundĕtóre intereselor mari și generale de stat, ear' nu numai intereselor lor de — *rassă.*

Când așa vor face, bine va fi de noi, dar' și mai bine de ei.

Lista civilă. Ziariul *Vossische Zeitung* scrie, că actuala listă civilă s'a dovedit a fi insuficientă pentru acoperirea tuturor trebuințelor pe cari le are casa nóstră domnitóre, de aceea întrĕ guvernele țerilor dualiste decurg pertractări pentru urcarea ei cu câte un milion pentru fie-care parte de monarchie. Popóre: bucurați-vĕ!

Rĕspuns la alianța japano-engleză. Ziariului parisian „Lanterne“ i-se raporteză din *Petersburg*, că întrĕ *Rusia* și *China* zilele acestea s'a încheiat un *contract de alianță*, pe care părțile contractante 'l vor publica încă în sĕptĕmâna acésta.

Acesta va fi rĕspunsul Rusiei la contractul de alianță întrĕ Anglia și Japonia.

Moștenitoriul de tron, Archiducele *Francisc Ferdinand*, sosind de la Petersburg, avea intențiunea sĕ vină la Budapesta, pentru a face raport Monarchului despre buna primire ce i-s'a făcut la curtea imperială ruséscă; dar' în urma atacurilor ce i-s'au adus din parte magiară, a renunțat la efectuirea acestui plan, după-ce Monarchul și de altcum va merge zilele acestea la Viena, pentru a lua parte la serbările aranjate din incidentul cununiei de aur a Archiducelui *Rainer.* După cum se scrie de la Viena, Moștenitoriul de tron vorbesce cu o deosebită satisfacție și încântat despre primirea ce i-s'a făcut la Petersburg.

Din dietă.

In ședința de Sâmbătă a dietei ungare deputatul *Boncza Miklos* a făcut o enunciațiune archipatriotică, vrednică a fi înscrisă cu litere de aur în cartea — utopiilor magiare. Vorbind la budget, înțeleptul părinte al patriei a zis, că: dieta sĕ se ocupe cât mai puțin cu naționalitățile, „în casa acésta — (în dietă) nu e permis nici a ataca nici a face obiect de discuție statul magiar. Nenorocita frasă a *ideii de stat magiar* trebue eliminată din terminologia politică a nóstră, — (a Magiarilor), pentru-că *statul magiar nu e ideiă, ci realitate concretă*“.

Așa! Enunciațiunea e făcută deja. Mai lipsesce numai, ca tóte naționalitățile nemagiare sĕ disparĕ, pentru-ca realitatea concretă a dlui Boncza sĕ fie în adevĕr realitate.

O altă sensație a ședinței de Sâmbătă a fost vorbirea deputatului țeran, a sĕcuiului Makkay Zsigmond. Acesta nu s'a avêntat la enunciațiuni a la Boncza, ci a spus simplu păsurile și nevoile poporului. Asĕmănând Ardealul cu o vacă bolnavă, al cărei îngrijitoriu e ministrul-president, spune cum poporul sĕcuiu se îngrozesce de dări „*mintha a nyavalya törné*“ (ca-și-cum l-ar stropșí nevoile). Vecinic se spune din partea guvernului, că nu urcă dările — se plânge mai departe badea Makkay. — Acésta e adeverat. De douĕzeci de ani nu s'a făcut urcare de dări, s'au întrodus însĕ: dare de pușcă, dare pentru taxele administrării pădurilor, dare de miliție, darea cânilor, darea căilor ferate, darea șoselelor private, dare comercială, darea spitalelor, etc. etc. de tóte patrusprezece feliuri de dări . . . Și poporul tremură de spaimă când vede slujbașii satului; trei zile sĕ nu fi mâncat nimic, și totuși nu mai are poftă de mâncare. Câțiva ani înainte de acésta statul a smuls din mâna comunelor și a rĕscumpĕrat dreptul de cârcimărit. Dar' nici cel care a rĕscumpărat, nici cei cari au vêndut acest drept, și nici cei cari au făcut legea rĕscumpĕrării n'au

FOIȘÓRĂ

Unirea Principatelor dunărene.

— Din „Cartea de Aur“, de *T. V. Păcățian.* —

(Urmare și fine.)

Cogălnicean pășesce acum în fața noului domnitor, și 'i ține un discurs de felicitare, cu așa entusiasm și cu atâta foc, încât toți ochii au început sĕ lăcrimeze, chiar și a doi diplomați străini: *Place* și *Termen.* Numai noul domnitor stătea nemișcat ca o statuă. Camera a isbucnit în: *trăiéscă Cogălnicean și trăiéscă Domnul*“, și întrĕ aceste sgomotóse strigări de „*sĕ trăiéscă*“ domnitorul trecù în sala tronului pentru a primi felicitările.

O sută și una salve de tunuri vestiră poporațiunei din *Iași* că domnitorul Moldovei este ales. Noul Principe trecù acum oștirea în revistă, ear' deputații se duseră la *Panu, Sturdza* și *Cogălnicean* sĕ 'i felicite pentru înțelepciunea cu care au știut aduce tréba acolo, ca țéra sĕ nu aibă decât numai un candidat la tron, și încă pe cel mai bun dintrĕ toți.

Iată vorbirea lui *Cogălnicean*, rostită Inălțimei Sale *Alexandru Ioan Cuza*, după alegerea de Domn al Moldovei.

— „*Măria Ta!*

După o sută cincizeci și patru de ani de dureri, de umiliri și degradație națională, Moldova a întrat de nou în vechiul ei drept, consfințit prin capitulațiile sale, dreptul de a 'și alege pe capul seu, pe Domnul.

Prin înălțarea Ta pe tronul lui Stefan cel Mare *s'a înălțat însași naționalitatea română.* Alegêndu-te pe Tine cap al seu, neamul nostru a voit sĕ împlinéscă o vechie datorie către familia ta, a voit sĕ 'i resplătéscă sângele strămoșilor tei, vĕrsat pentru libertățile publice. Alegêndu-te pe Tine Domn în țéra nóstră, am voit sĕ arĕtăm lumei că întrégа țéră doresce: *om nou la legi noue!*

Măria Ta! Mare și frumósă îți este misiunea. Constituția din 7 August însemnéză o epocă nouă și Măria Ta ești chemat sĕ o deschiḑi! Fii deci omul epocei! Fă, ca legea sĕ fie tare, ear' tu Măria Ta, ca Domn, fi bun, blând, bun mai ales pentru aceia, pentru cari cei mai mulți Domni din trecut au fost nepăsători sau rĕi!

Nu uita, că cincizeci de deputați numai te-am ales Domn, dar' ai sĕ stăpânesci peste douĕ milióne de ómeni. Fă dar', ca domnia Ta sĕ fie domnie *de pace și de dreptate.* Impacă patimile și urile dintrĕ noi. Introdù de nou în mijlocul nostru strămoșasca frăție.

Fi simplu Măria Ta, fi Domn cetățean. Urechea Ta sĕ fie deschisă pururea pentru adevĕr și închisă totdeuna pentru minciună și lingușire.

Porți un frumos și scump nume, numele lui Alexandru cel Bun. Sĕ trăești dar' mulți ani ca și dînsul, și sĕ faci o Dómne, ca prin dreptatea Europei, prin desvoltarea instituțiilor nóstre, prin sentimentele tale patriotice, sĕ putem de nou ajunge acele timpuri gloriόse ale nației nóstre, când Alexandru cel Bun zicea ambasadorilor împĕratului din Bizanț că: *România nu are alt ocrotitor decât pe Dumnezeu și sabia sa.*

Sĕ trăești Măria Ta!“ — —

Intrĕ împrejurări tot asemenea înălțătóre de inimi s'a făcut alegerea de domn și în Muntenia, trei sĕptĕmâni în urmă.

Alegerea s'a făcut și aici cu unanimitate de voturi, și a provocat mare entusiasm și însuflețire.

Camera, convocată la Bucuresci, în scopul sĕ alégă pe Domnitoriul țĕrei, se deschisese la *22 Ianuarie*, și atât în ziua deschiderei, cât și în ziua următóre luptele au fost înverșunate întrĕ partide, pe tema alegerei. Fie-care partid își avea interesele sale și candidatul seu.

In ședința de la *24 Ianuarie* s'a cerut imediat după cetirea apelului nominal, ca adunarea sĕ țină ședință secretă. Cererea s'a admis și adunarea, cu presidentul ei și cu părinții Episcopi, s'au retras în altă sală unde s'a constituit în ședință secretă. Aci a cerut cuvêntul *D. B Boerescu* și a rostit următoriul discurs patriotic:

— „Pentru-ce suntem împărțiți în douĕ câmpuri? Pentru ce ne numim *noi* și *voi?* Sau nu suntem toți Români? Sau nu avem toți aceeași patrie? Sau nu suntem toți fii de la aceeași mamă? De ce sĕ zicem tot *noi* și *voi*, și sĕ nu zicem: *noi Românii?* Nu avem toți aceeași iubire, nu avem aceleași sentimente pentru mama nóstră comună? Care este causa divisiunei nóstre, care este mĕrul de discordie dintrĕ noi?

Acest mĕr de discordie sĕ nu 'l ascundem.

El este *Domnia!*

Cine va fi Domnul? Fie-care își are convingerile sale, fie-care își are simpatiile sale personale, fie-care crede, că țéra va fi ştiut ce fac (Weckerle a ştiut fórte bine!) Din dreptul de cărcimărit comunele îşi împliniau fórte pe uşor lipsele şi trebuinţele şi nici pomină nu era de aruncuri comunale; acum însĕ poporul geme sub povară de 80% arunc comunal. Intreg Ardealul e pe calea pustiirii; economia de vite e nimicită, căci islazurile comune au fost segregate. Când dieta a votat legea comasării a comis pĕcat strigătoriu la ceriu, căci pe urma ei gazdele cu câte 5—20 jugăre de pământ au ajuns la toiag de cerşitoriu. Unde până acum nu s'a făcut comasare, sĕ nu se mai facă, şi peste tot numai la şesuri sĕ se comaseze hotarul . . . Dacă poporul de jos va fi stors încă şi mai mult, cine va câştiga apoi pe séma nóstră pânea de tóte zilele? — întrébă Makkay. Dór' din ceea-ce scormonesce din pământ sĕrmanul muncitoriu avem sĕ trăim toţi, de la cerşitoriu până la rege . . . . Nu votéză budgetul.

Acesta e în estras discursul deputatului ţeran, din el se vede, că badea Makkay nu s'a avêntat la politică — înaltă, ca de exemplu Boncza, dar' a spus sincer durerile poporului, prin ce — sigur — a făcut mai bun serviciu celor cari l'au trimis în dietă, de cât ocoşul Boncza.

† Dr. Nicolae Olariu.

Eri la 6 óre diminĕţa a rĕposat advocatul *Dr. Nicolae Olariu,* deputat sinodal, secretariu al comisiunii administrative a tipografiei archidiecesane, referent estraordinar în senatul epitropesc al consistoriului archidiecesan şi fost redactor interimal al ziariului nostru. La 8/20 Maiu 1895 redactorul S. Moldovan dându-şi subit dimisiunea, comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane a concrezut secretariului ei Dr. N. Olariu redactarea *Telegrafului Român*, pe care în calitate de redactor provisoriu l-a redactat până la sfârşitul acelui an. Atunci, la cerere proprie, motivată cu agendele de secretariu al comisiunii şi de referent estraordinar, cum şi cu *incompatibilitatea* de oficiu, Dr. N. Olariu a fost înlocuit cu Gavriil Hango, acum spiritual la penitenciarul din Gherla.

De timp mai îndelungat rĕposatul purta în sine germenul bólei, căpĕtate pe urma unei influenze, de care suferise pe la începutul ernii curente, căreia însĕ nu i-a prea dat atenţiune; venia la birou şi-şi vedea de lucru, până mai zilele trecute, când a fost doborît la pat, — pentru a nu se mai scula. In 7 Februariu, când cu aşa durerósă suprindere aflase, în birou, despre rĕposarea asesorului Nicolae Cristea, sigur că nici el, nici noi cei din jurul lui n'am fi cutezat sĕ prezicem, că urmaş lui N. Cristea în calea spre cele eterne, şi încă aşa de curênd, el are sĕ fie. —

S'a stîns şi el, s'a dus din mijlocul nostru acolo de unde nu mai este rentórcere. Regretăm preatimpuria perdere, căci a fost muncitor zelos şi devotat causelor bisericesci şi şcolare ale nóstre; mult însĕ, nesfârşit de mult îi vor plânge perderea neconsolata soţie şi îndureraţii copìi.

Dumnezeu sĕ 'l odihnéscă 'n pace! Ear' vĕduvei şi orfanilor lui trimită-le mângăerea Sa.

*

Din partea familiei s'a dat următoriul anunţ:

Iustina Olariu născ. Popovici-Barcianu ca soţie, dimpreună cu Delia, Liviu, Elvira şi Mărióra Olariu ca fiu şi fiice, precum şi numĕrósele rudenii au durerea a aduce la cunoscinţă, că prea iubitul lor soţ, părinte etc.

Dr. Nicolae Olariu,

advocat, referent consistorial, fişcal în consistoriul metropolitan, secretarul fundaţiunei Şaguna şi a tipografiei archidiecesane, deputat sinodal,

după scurte şi grele suferinţe a adormit în Domnul Marţi în 5/18 Februarie 1902 în etate de 56 ani.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului se vor aşeda spre vecinică odihnă Joi în 7/20 Februarie a. c. la 3 ore după amézi, în cimiteriul gr. or. din Sibiiu, suburbiul Iosefin.

Rugaţi-Vĕ pentru el!

Sibiiu, 5/18 Februarie 1902.

La chestia degenerării morale.

— *Păreri şi propuneri.* —

Cetind cele scrise în jurnalul nostru „*Telegraful Român*“ Nr. 7 şi 9 cu privire la împedecarea degenerării morale, vin sĕ-mi dau şi eu părerea în meritul acesta. Consimt cu Domnul *Sabin* şi colegul *Muntean*, şi mai adaug, că causa degenerării morale e de aflat şi în neocupaţiunea poporului în dumineci şi sĕrbători. E sciut că în dumineci şi sĕrbători bărbaţii 'şi caută convenirile la crâşmă, femeile la poveşti pe stradă şi la joc. Tinerimea convine prin case private, sub ascuns urzând fel şi fel de planuri în contul religiosităţii şi moralităţii. Ca sĕ se delăture aceste rele eu nu pot afla alt mijloc mai bun de cât ocuparea în timpul acesta cu cetitul.

La acésta 'mi vor rĕspunde mulţi: dar' cum sĕ-i faci sĕ se ocupe cu cetitul, când parte din ei nu sciu ceti, parte nu află plăcere în cetit? Şi apoi nici nu dispun de cărţi, şi nu 'i poţi face sĕ'şi procure cărţi sau jurnale, ear' pe de altă parte parochiile nu dispun de biblioteci?

Obiecţiunea acésta este adevĕrată. Dar' iată ideia mea. Asociaţiunea nóstră pentru cultura şi literatura *poporului român* sĕ escrie un premiu pentru o carte, — nu de *poveşti*, pentru-că poveştile le cunósce poporul, — ci carte de stiinţă şi învĕţătură, scrisă în stil poporal, care sĕ conţină tot feliul de material educativ şi instructiv, din toţi ramii de ştiinţă şi economie, va sĕ zică tot ce privesce poporul nostru de la ţară. Opul acela voluminos, sĕ se vêndă cu un preţ fórte redus, ca sĕ'l pótă procura fieşte care familie română. Precum era mai de demult în casele creştinilor bucóvna, ceaslovul şi psaltirea, aşa sĕ fie cartea acésta în casa fieşte cărei familii. In acésta va găsi românul *religie* şi *morală*, *istorie* şi *sciinţă economie* şi tot ce lipsă are el sĕ scie şi sĕ facă.

Mi-se va reflecta că sunt destule opuri de feliul acesta. Preoţii şi învĕţătorii îndemne poporul sĕ şi-le procure, şi îndemne'l la înfiinţarea de biblioteci. E destul sĕ rĕspund, că nici calendariul care face serviţii fieşte cărui om nu-i poţi face pe toţi sĕ-l procure. Opul despre care vorbesc, cu timpul s'ar generalisa în popor şi mai ales în tinerime, căci în prima linie acest op va trebui sĕ aibă în vedere educaţiunea tinerimei, şi cu timpul poporul va căpĕta plăcere a se ocupa în timpul libĕr cu cetitul. Va vení la convingerea, că învĕţătura îi aduce mari folóse, şi atunci tóte moravurile rele vor dispăré, ómenii se vor îndemna unul pe altul la înfiinţarea de biblioteci, de reuniuni de cetit, de coruri.

Pun opul acesta în sarcina Asociaţiunii, pentru-că întreg poporul român are lipsă de moralisare şi bunăstare materială. Invĕţătură şi ear' învĕţătură! Invĕţătură în şcólă, în familie, învĕţătură în societate, învĕţătură pe tóte terenele, şi atunci vom salva poporul de rĕul ce 'l bântue.

Nu mai amintesc, că ce activitate are sĕ desvólte preotul şi învĕţătoriul, pentru-că s'a spus în tóte conferinţele preoţesci. Zic numai că sĕ nu considere nimeni postul seu de isvor pentru a trăí bine, comod şi a se îmbogăţí; ci caute toţi a desvolta activitate rodnică, ca sĕ se învrednicéscă fieşte care de numele ce'l pórtă şi de titlul de urmaşi ai apostolilor. Motivele decădenţei morale se află şi în preoţi, şi în învĕţători, şi în inteliginţa nóstră română, şi în popor, dar' şi în străini şi mai ales în jidovime. Toţi factorii chiămaţi a îndrepta rĕul trebue sĕ lucreze deci mână în mână, unul cu altul, dar' toţi pe calea educaţiunei şi instrucţiunei. Speculaţiunile şi politicele cari desvóltă numai partea mentală şi nu nobilitéză inima, nu ar trebui băgate în popor.

In fine, pentru înfiinţarea de biblioteci aşi propune încasarea unei tacse de 5 fileri numai, de fiecare elev de şcólă la înscriere, şi din când în când facerea unei colecte în popor, în bani şi naturalii, atunci când e an mănos. Pe lângă cari, unde permit mijlócele, sĕ se dee şi din cassele bisericesci şi comunale. Iar' învĕţătorii sĕ aranjeze producţiuni în scopul acesta. Acestea sunt vederile mele cu privire la împedecarea degenărării morale.

Ilimbav în 24 Ianuarie 1902.

Ioan Alecsandru
preot ortodocs.

Nr. 12,630/1901.

Cercularіu

cătră toţi membrii ordinari şi ad hoc, preoţi şi mireni, ai sinodului protopresbiteral din tractul Lupşei.

Prin ordinul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto. 14 Ianuarie, 1902 Nr. 12630/1901. Plen. numit fiind comisariu consistorial pentru convocarea şi conducerea sinodului protopresbiteral pentru alegerea de protopresbiter, prin acésta în sensul Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter §. 15 şi cu considerare la §. 42 din statutul organic convoc sinodul protopresbiteral electoral al tractului Lupşei la locul central în „*Ofenbaia*“ pe ziua *de 21 Februariu 1902* st. vechiu, *ora 10* înainte de amézi, când se va începe actul sinodal.

Tot în virtutea regulamentului provocat, §. 14, convoc comitetul protopresbiteral al tractului Lupşei la locul central al tractului în comuna *Ofenbaia*, pe ziua de *20 Februarie, 1902* st. vechiu *orele 4* după amézi, în scopul de a constata cualificaţiunea concurenţilor şi a compune lista de candidare.

Sinodului electoral va premerge celebrarea oficiului divin cu chiămarea Duchului sfânt, la care sunt invitaţi a participa toţi membrii sinodului electoral.

Sibiiu, 6 Februarie, 1902.

Mateiu Voileanu
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Călcarea unei biserici. Sub titlul acesta „Drapelul“ din Lugoj (Nr. de alatăeri) scrie următórele: Din *Boldur* (lângă Lugoj) ni-se scrie, că în nóptea de Marţi spre Mercuri s'au întrodus făptuitori necunoscuţi, prin ferêstă (folosindu-se de scări) în altariul bisericei gr. or. române şi au furat o stea şi potirele, cari erau în valóre de 600 cor. Făptuitorii au spart potirele şi le-au aruncat în grădina bisericei, unde au fost găsite diminéţa următóre. Ear' pe păretele bisericei, sub ferêstra pe care au întrat făptuitorii, s'a găsit inscripţia în limba *magiară*: Nu are valóre deosebită, dar' am sĕ le aduc înapoi.

Despre acest fapt s'a făcut arătare la autorităţile competente.

*

Marcele postale de 6 fileri (roşii-brunete), cari aveau sĕ fie scóse din circulaţiune la 31 Decembre, pe basa unei ordonanţe a ministrului de comerciu rĕmân în valóre până la alte dispositiuni.

*

Alegerea de deputat dietal pentru oraşul *Alba-Iulia*, în locul lui Mohay, numit secretariu de stat în ministeriul de justiţie, se va face în *1 Martie st. n.*

*

---

mai fericită dacă se va alege Domn cutare sau cutare.

Dar' discordia esistă, căci nu toţi cugetă aşa. Din discordia asta se nasce discreditul camerei, discreditul nostru. Nimeni nu mai are încredere în noi. Anarchia nu e departe, ear' inimicul e la porţile nóstre. Cum sĕ rĕspingem anarchia? Cum sĕ oprim întrarea străinilor?

Făcênd sĕ peară discordia, făcênd sĕ peară puntea care ne desparte!

Noi declarăm, că nu avem nici un candidat. D-vóstră aveţi unul? Se póte. Insĕ nici unul dintrĕ noi nu a venit cu hotărîrea sĕ facă sĕ fie ales candidatul seu cu ori-ce preţ. Toţi suntem Români, şi nime nu voesce rĕul ţĕrei sale. Nime nu voesce ca candidatul seu sĕ ajungă la tron pe urme de sânge sau spriginit de străini. Ar fi o ofensă pentru ţéră presupunerea, că ea a putut trimite la cameră asemenea ómeni.

Este posibil sĕ ne unim *toţi* asupra aceluiaşi candidat? Eu cred că nu. Am zis că fie-care îşi are credinţa sa. Dar' *a ne uní asupra unui principiu este posibil?* Da. Asupra unui principiu ne putem uní. Mai cu sémă, când acest principiu este cel mai mare: *principiul naţionalităţei nóstre.*

Sĕ ne unim dar' toţi asupra principiului, asupra acestui mare principiu, care are sĕ reînvie naţionalitatea nóstră. Sĕ ne dăm mâna ca fraţii, — căci n'avem sĕ trăim decât câţiva ani, dar' copiii şi strănepoţii nostri sĕ moştenéscă un viitoriu glorios creat de noi.

A ne uní asupra principiului este a ne uní şi asupra persónei ce represintă acest principiu, ear' persóna este: *Alexandru I Ioan Cuza*, domnul Moldaviei!

Sĕ ne unim ca fraţi asupra acestui nume, şi posteritatea ne va binecuvênta, ţéra ne va întinde mânile şi conştienţa nóstră va fi curată şi împăcată că ni-am implinit cu religiositate o datorie sfântă“. —

Efectul acestei vorbiri a fost covêrşitor. Lacrimi curgeau din ochii tuturor deputaţilor. S'a sculat Dr. *Asachi*, om luminat, cu largi esperienţe, sĕ arete cum esemplul nu ar fi unic, fiind-că *Şvedia* şi *Norvegia* încă au un singur rege, deşí legile acestor ţeri sunt diferite, — dar' abia a putut vorbi de emoţiune. S'a sculat şi prinţul *Dimitrie Ghica*, şi cu lacrimi în ochi zicea: „acésta a fost ideia mea, fraţilor, în criticul moment de eri, când poporul şi oştirea se aflau la distanţă atât de mică, în cât sânge de fraţi era aprópe sĕ se verse“.

Intréga adunare plângea şi striga ca dintr'un glas: „*Prinţul Cuza! Jurăm că vom susţiné pe Prinţul Cuza*“.

Şi acum a urmat un moment înălţător de inimă. Metropolitul ţerei s'a apropiat de icóna sfintei trăimi, şi cu mânile încrucişate spre rugăciune şi cu lacrĕmi în ochi a rostit următórele cuvinte inspirate de puterea divină:

— „*Dómne, Dumnezeul părinţilor nostri! Aruncă privirea ta asupra inimilor nóstre şi nu slăbí curajal fiilor tĕi. Uneşte-'i pe toţi într'o cugetare, şi într'o simţire, şi fă, ca inimile tuturor sĕ aibă aceeaşi bătae pentru ţéra lor. Prinţul Cuza este unsul tĕu Dómne! unsul tĕu întrĕ noi. Jurăm că pe dînsul îl vom susţiné!*“

Toţi membrii adunărei ridicară mânile şi strigară ca un singur om: „*Jurăm! Jurăm*“! Şi mandatarii naţiunei române, pânăací inimici, se îmbrăţişară ca fraţi adevĕraţi.

Şedinţa secretă se închide şi deputaţii trec în sala de desbateri, strigând mereu: *trăiéscă Domnul nostru Alexandru Ioan Cuza.*

Camera se împărţí imediat în patru secţiuni pentru a verifica mandatele. Alegerile s'au aflat în regulă, ear' deputaţii au fost verificaţi, — afară de câţiva cari n'au întrunit majoritatea absolută.

S'a constituit apoi biroul, alegêndu-se doi vice-presidenţi, patru secretari, doi suplenţi şi trei chestori. Vice-presidenţi au fost aleşi *Barbu Catargiu* şi *C. Cantacuzino.*

Const. Cantacuzino propune, ca alegerea de Domn sĕ se facă fără amânare, ear' în lista candidaţilor sĕ fie trecut şi Domnul Moldaviei, *Alexandru Ioan Cuza.*

Propunerea se primeşte cu unanimitate.

Metropolitul ţerei luà acum, cu crucea în mână, jurămêntul obicinuit, de la toţi deputaţii. Se chemară apoi de nou, pe rênd, toţi deputaţii, în ordine alfabetică, şi fie care sărută crucea şi evangelia, puse jurămênt nou, şi primí buletinul, ca sĕ scrie pe el numele candidatului sĕu.

Secretarii numĕră buletinele şi constată, că s'au dat peste tot 64. Le desfac şi cetesc cu glas tare. Resultatul: tóte 64 de voturi s'au dat pentru Domnul Moldovei, *Alexandru Ioan Cuza.*

La 7 ore séra Metropolitul ţerei proclamă pe *Alexandru Ioan Cuza* ales Domn al ţerei româneşti, în faţa representanţilor puterilor străine. Resultatul alegerei s'a comunicat imediat şi poporului din curtea Me-

Coróne eterne. Din prilegiul trist al trecerii la cele eterne a mult regretatului părinte al meseriaşilor nostri, fost întemeietor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, venerabilul domn *Nicolae Cristea*, următorii au contribuit întru eternisarea memoriei rěposatului, la fondul věduvelor şi orfanilor meseriaşilor, creat de reuniune, şi anume: Ioan Parěu, sodal croitor, N. Pascu, I. Preda, sodal pantofar, Valeriu Grindean, sodal pantofar, Iacob Cărătuş, sod. măsar, Ilie Stanciu şi George Mohan, cul.-tipografi, fie-care câte 60 bani; Filimon Delorean, Ioan Bogorin, Alesandru Lucian, măestru cismar, Aurel Praşca, sodal zugrav de case, fie-care câte 40 bani; Stefan Vlad, măestru cismar 80 bani; Ioan Pamfilie, măestru pantofar 70 bani; Ioan Taflan, Nicolae Hampu, Ioan Morariu, sodali cismari, Petru Bota, măestru croitor, Avram Bena, fie-care câte 20 bani; George Limpede, sodal cismar, George Simtion, sodal lăcătuş, Aron Puşcaş, fie-care câte 30 bani; Adam Lăzăruţ, George Praşca, Zaharie Aron, membru în comitet şi Eleuteriu Prelipceanu, fie-care câte 1 corónă.

*

Convenţia comercială cu România. Ziarele din Bucuresci raportéză, că marchionul *Pallavicini*, consulul din Bucureşti al Austro Ungariei, a adresat guvernului român o notă, în care — pe basa îndrumării primite de la guvernul seu — îl recércă sě se declare: învoit e sě susţină şi pe mai departe convenţia comercială esistentă întrě Austro-Ungaria şi România?

In firul acestei recercări consulul a făcut declaraţiune, în numele guvernului seu, că dacă până la 31 Decembre România nu va abzice convenţia, aceea, fără altă învoélă specială, va fi considerată ca renoită pe timp până la 1904.

*

Hymen. *Sabina Dancăşiu* din Rěşinari şi *Oprea Olariu* din Poplaca, îşi vor serba cununia Dumineca, în 10/23 Februariu 1902 la orele 12 m. în biserica greco orient. din Rěşinari.

— *Sabina Marienescu* şi *George Stoicovits* se vor cununa Dumineca (23 Februariu st. n.) la 3 ore p. m. în biserica gr. or. din *Lipova*.

— *Ioan Dăian*, preot ales în Sângătin, şi dşóra *Doriţa Stroia* din Mercurea, 'şi anunţă logodna lor sěvêrşită Dumineca în 3/16 Februarie a. c.

*

Iubileul dlui Cazzavilan. *L. Cazzavilan*, directorul ziariului „Universul“ din Bucureşti, italian de nascere, dar' de 26 ani stabilit în Bucureşti, la 4 Ianuariu şi-a serbat iubileul de 50 ani ai etăţii sale. Din acest prilej dl Cazzavilan a transpus ministrului de culte *10.000 de lei* pentru cantinele şcolare, sindicatului ziariştilor a dăruit *2000 de lei* (la înfiinţarea sindicatului încă dăruise 5000 de lei), societăţii „Gutenberg“ a lucrătorilor tipografi *2000 de lei*, ear' pentru a fi distribuiţi sěracilor din Bucureşti a pus la disposiţia primăriei *1000* de lei.

*

Usură ne-mai pomenită. Sub numirea „Banda négră“ e cunoscută în Bucureşti o tovărăşie de usurari evrei, cari îşi fac trebşórele dând împrumuturi tinerilor minoreni. In urma unor divergenţe întrě debitor şi creditor ajungênd afacerea în deliberarea tribunalului, s'a constatat că cinstiţii Jean Avramescu şi Solomon Rusu (cum îi va fi chiămat înainte de usurparea acestor nume românesci? — nu ştim) în schimb pentru un cambiu de *60.000 de lei* au dat împrumut unui tiněr *unei mii de lei*.

*

---

tropoliei, care se adunase în numěr de peste treizeci de mii.

Musicele intonară imnul, clopotele bisericelor începură sě sune cu tótă puterea, ear' poporul făcea sě se sgudue vězduhul de repeţitele: „*trăiască Domnul nostru Cuza*“.

Astfel s'a sevêrşit în ziua de *24 Ianuarie* v. 1859 cel mai mare şi mai naţional act în viéţa Românilor. Ziua acésta va remâné pentru totdeuna cea mai mare în istoria poporului român, în care înţelepţii naţiunei au ştiut sě pună la o parte tóte interesele particulare şi sě ţină în vedere numai interesele mari naţionale ale ţerii lor.

In ziua de *24 Ianuarie* 1859 s'au pus deci basele României de astăzi, statului român independent, stimat şi lăudat de întréga Europă, — de aceea aniversarea zilei e serbată cu atâta pompă în fiecare an în întréga Românie, care a trecut ziua acésta întrě serbătorile mari naţionale.

Vorbe înţelepte.

Nenorocirea e binefacere pentru omul răpit de patimă, fiind-că 'l face sě se cunóscă pe sine şi sě-şi cunóscă slăbicinnea, supunêndu-şi slăbiciunile forţei constringente a nenorocirei îndurate.

Cel mai mare mecenat al Greciei. Sěptěmâna trecută a rěposat în *Atena*, în etate de 80 ani, comerciantul Panaiot *Vallianos*, — cel mai bogat comerciant în întrégă Grecia, dar' şi cel mai mare mecenat al ei. Averea lui e estimată la *120 milióne de franci*, din care cea mai mare parte şi a testat'o spre scopuri culturale şi de binefacere; singur numai insulei *Chefalonia*, unde s'a născut rěposatul, a testat *douěsprezece milóne*. A fost darnic şi până era în viéţă. Astfel, întrě alte multe fapte măreţe el singur a suportat tóte cheltuelile împreunate cu clădirea palatului bibliotecei naţionale din Atena, unul din cele mai monumentale edificii ale Greciei.

*

Trachomă întrě studenţi. La gimnasiul rom. catolic din *Murěş-Oşorheiu* trei elevi au fost aflaţi bolnavi de trachomă (bólă de ochi). Toţi trei au fost imediat luaţi în spital, ear' pentru împedecarea rěspândirii acestui periculos morb s'au luat cele mai estinse měsuri.

*

Osânda usurariului. Sâmbătă s'a pertractat la tribunalul din *Cluj* procesul de usură al lui Bence József contra lui Tomasovszky György. Bencze în schimb pentru un cambiu de 710 florini căpětase împrumut 650 fl. sub condiţia însě, ca drept camětă sě-i mai deie lui Tomasovszki 2000 de cărămiḑi. La scadenţă Tomasovszki a împrocesuat cambiul şi astfel afacerea a ajuns în deliberarea tribunalului. Usurariul Tomasovszki a fost osândit la *1000 coróne amendă principală* (la cas de nesolvire: 3 luni şi 10 zile arest), *100 coróne amendă secundară* (eventual 5 zile arest) la *perderea oficiului* şi *suspendarea drepturilor politice pe timp de 5 ani*, la *restituirea sumei de 650 fl.* (pe care o incassase cu execuţie) şi *la suportarea speselor procesuale*.

*

Mulţămită publică. Pentru „Biblioteca parochială“ din Ticuşul-român părintele Ioan *Dumitrescu* a solvit 5 coróne (zi: cinci coróne) ca taxă de *membru fundator*. Esprim binefăcětoriului şi pe acéstă cale cele mai ferbinţi mulţămiri în numele acelora, spre a căror înaintare le-a dat. Servéscă drept pildă bună de urmat şi altora! *Ticuşul-român*, 1902. *G. Maican* bibliotecariu.

*

Puşcături aevea — în teatru. In teatrul din *Kufstein* în cursul representării piesei „Die Räuber“ de Schiller dându-se actorilor pusci umplute cu alice — în loc de umplătură órbă, — au rănit pe vr'o şése inşi cu puşcăturile lor.

*

Mare cutrěmur de pămênt în Caucas. Se raportéză din Tiflis (Caucas), că oraşul Semalaa în 14 Februariu st. n. a fost aprópe total pustiit de un cutrěmur de pămênt; mare mulţime de ómeni au fost astrucaţi sub ruinele edificiilor, de sub cari au fost scóse până acum *200* cadavre. Din întreg oraşul numai *15* edificii au rěmas neprăbuşite, dar' şi acestea sunt deteriorate. *Douězeci şi cinci mii de ómeni* au rěmas fără adăpost şi fără mijlóce de traiu.

*

Ajutoriu german Burilor. Liga înfiinţată pentru ajutorarea Burilor, al cărei sediu e în Berlin, a hotărît sě voteze imediat 300.000 de marce pe séma Burilor. Cu jumětate din acéstă sumă vor procura şi trimite Burilor marfă (vestminte, alimente, etc.), ear jumětate li-se va da în bani gata, prin ómeni de încredere ai comitetului ligei.

*

Revoluţie în Triest. Lucrătorii de la societatea de navigaţie „Lloyd“, deosebi focarii, nemulţămiţi cu condiţiunile de serviciu, încă 'nainte cu câteva sěptěmâni decretaseră grevă, dacă direcţia societăţii nu le va uşura condiţiile. Vineri greva s'a desvoltat în adevěrată revoluţie de stradă, continuată până Sâmbătă séra, la care au luat parte toţi lucrătorii de la tóte marile întreprinderi industriale. *Douezeci şi cinci mii de ómeni* turburători! Poliţia, gendarmeria, miliţia, au avut sě susţină luptă teribilă în aceste douě zile. De nenuměrate-ori miliţia a trebuit sě facă us de arme, puşcând în mulţimea agresivă. — Resultatul acestei greve sângerose e, că arbitriul compus din delegaţi ai grevistilor şi din representanţi ai societăţii Lloyd, care sub presidenţa primariului a conferat de la amiazi până séra la orele 5, a recunoscut îndreptăţite tóte gravaminele lucrătorilor. Acéstă hotărîre, în care sunt specificate şi îmbunătăţirile pe cari societatea e obligată sě le introducă în condiţiunile de serviciu, a cetit'o lucrătorilor însuşi primariul. Grevistii au învins deci; dar' acéstă învingere i-a costat *cincisprezece morţi şi nenuměraţi răniţi*, întrě cari şi femei chiar. Natural, că şi ei au rănit pe destui poliţişti şi soldaţi şi au împuşcat pe un sergent de poliţie, şi dacă miliţia nu lua contra lor cea mai necruţătóre atitudine, póte că resultatul turburărilor ar fi fost încă şi mai tragic.

Semnificativ pentru modul cum societatea Lloyd tracta pe lucrătorii ei, prin ce însaşi a provocat sângerósa grevă, e faptul, că în şedinţa de Sâmbătă séra a *magistratului orăşenesc* s'a luat următórea hotărîre: va trimite ministeriului adresă de protest; *pretinde* punerea pe picior liber a tuturor celor deţinuţi în decursul turburărilor; va suporta, din vistieria oraşului, spesele de înmormêntare a celor ucişi în cursul turburărilor, ear' familiilor lor a votat un ajutoriu de zece mii de coróne.

*

Producţiune teatrală în Criţ. Tinerimea română gr. ort. din *Criţ* invită la producţiunea teatrală împreunată cu cântări şi declamări, care se va ţiné Sâmbătă séra (*22 Februariu n.*) în edificiul şcólei române din Criţ. Inceputul la 7 óre. Preţul întrărei de persónă: locul prim 50 fileri, locul al doilea 40 fileri, locul al treilea 20 fileri. După producţiune urméză dans. Venitul e destinat pentru biblioteca şcolară. Suprasolvirile se vor cuita cu mulţămită pe cale ziaristică.

„Cartea de Aur“

Peste câteva zile apare: ***Cartea de Aur***, sau *luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, vol. I. de ***T. V. Păcăţian*** — o bogată şi preţiósă colecţiune de *acte şi documente* referitóre la luptele nóstre politice-naţionale din trecut.

O privire aruncată asupra cuprinsului acestui *prim volum* din cartea dlui *T. V. Păcăţian* e de ajuns pentru a ne convinge despre netăgăduita valóre ce o are cartea, şi despre indispensabila necesitate de a face acest op parte din biblioteca fie-cărui Român inteligent.

Cuprinsul *volum I. e* următoriul:

Prefaţă. — *I. Inainte de redeşteptare.* — Introducere. — Biserica română sub principii calvini. — Diploma leopoldină. — „*Unirea*“. — Ioan Inocenţiu Klein. — Impěratul Iosif II. şi Românii. — Plânsórea clerului şi poporului iliric. — „*Supplex libellus Valachorum*“. — Petiţiunea Românilor din diecesa Aradului. — Rugămintea episcopilor *Moga* şi *Leményi*. — In chestia episcopiei neunite a Ardealului. — Intărirea Magiarismului. — *II Anii redeşteptării* (*1848—49*). — Revoluţia francesă. — Mişcarea popórelor în Austria. — Evenimentele de la Viena. — Magiarii la Viena. — Cererile naţiunii magiare. — Pretensiunile Cehilor. — Pretensiunile naţiunei croate. — Concilianţa Saşilor. — Ministeriul unguresc. — Kossuth şi Croaţii. — Activitatea dietei magiare. — Mişcarea Slovacilor. — Congresul Sêrbilor. — Magiarii din Ardeal. — Opiniunea publică română. — Mişcarea Românilor. — *Simeon Bărnuţiu*. — Adunarea de la Dumineca Tomii. — Pregătiri pentru adunarea cea mare. — Conferenţa prealabilă. — Vorbirea lui Bărnuţiu. — *3/15 Maiu*. — Actele adunării naţionale. — Adunarea de la Pesta. — Adunarea de la Lugoj. — Dieta din Cluj. — Deputaţia română la Monarchul. — Trei proclamaţiuni. — Deschiderea dietei ungare. — Activitatea comisiunei regnicolare. — Chestia română în parlament. — Croaţia şi Ungaria. — Trei adunări românesci. — Manifeste şi decrete împěrătesci. — Acţiunea lui Kossuth. — Apel la popularitatea lui *Şaguna*. — Comitetul român de pacificaţiune. — Alte manifeste şi proclamaţiuni. — Abzicerea împěratului Ferdinand. — In contra guvernului din Cluj. — Adunarea naţională de la Sibiiu. — Românii la Monarchul. — Constituţia din 4 Martie (1849). — Alte petiţiuni. — Proclamaţia lui Csányi. — Detronarea dinastiei. — Misiunea lui *Dragoş*. — Sicrisórea lui *Butean*. — Petiţiunea naţiunilor unite. — Ursoriul naţiunei române. — Petiţiune în favorul celor arestaţi. — Al doilea ursoriu, adresat Monarchului. — Rěspunsul lui *Bach* şi replica Românilor. — Convenţia românomagiară. — Proiect de lege în chestia naţionalităţilor. — In chestia despărţirei hierarchice. — Reclamarea unei academii de drept. — Petiţiunea Arădanilor. — Petiţiunea Bănăţenilor. — Pentru cei morţi. — Petiţiunea episcopului *Erdélyi*. — Ultima representaţiune a delegaţiunei române. — Memorandul lui *Şaguna*. — Repriviri. — *III. Sub absolutism*. — Zece ani grei (1850—1859).

Sperăm, că toţi cei ce pot, şi cei ce trebuinţă au de ea, se vor grăbi sě'şi procure cartea, — făcênd astfel posibilă autorului edarea şi a celorlalte volume următóre (vor fi de tot *opt*) din valorosul seu op, cu care a făcut mare serviciu neamului românesc.

Cartea se póte procura de la autorul în *Sibiiu* (Strada Măcelarilor 34) şi costă esemplarul (50 de cóle tipărite) broşat 10 coróne, *legat în pânză* 11 coróne 60 bani, plus porto.

O apreţiare mai amănunţită vom face cărţii după apariţie.

Posta ultimă.

Nunta de aur a Archiducelui Rainer.

Vineri, 21 Februarie n. îşi serbează Archiducele *Rainer* şi soţia sa, Archieducesa *Maria*, nunta de aur, aniversarea a cincizecea de la legarea căsătoriei lor.

Serbările aranjate din acest incident promit a fi impunětóre. M. Sa Monarchul, care se afla în Budapesta, a plecat încă Luni séra la Viena, pentru a fi de faţă la acéstă festivitate rară, ivită în casa domnitóre. Mâne plécă apoi la Viena şi ministrul-president ungar *Széll*, ear' dieta magiară ia vacanţe pentru Joi şi Vineri, ca în modul acesta sě participe şi ea indirect la rara festivitate.

Şirul gratulaţiunilor s'au început deja, după cum se depeşéză dela Viena. Cele mai de frunte societăţi şi reuniuni, au ales membru de onóre pe Archiducele *Rainer*, ear' universitatea dela Viena l'a distins cu diploma de *doctor* onorar, *în litere* şi în *ştiinţele technice*. Vor sosí pe Vineri mulţi representanţi ai curţilor europene la Viena, pentru a participa la festivităţile ce se vor aranja.

AMVONUL.

Predică

rostită la înmormêntarea mult regretatului asesor consistorial Nicolae Cristea, din partea protopresbiterului din Sibiiu

Ioan Papiu.

> „Plângere fă, şi tânguire şi jele după vrednicie o ḑi sau dóuě, şi te mângăe, că din întristare vine mórte, întristarea inimii slăbesce virtutea. „Is. fiul lui Sirach, cap. 38, v. 17 şi 18.

Onorabilă şi tristă adunare!
Jalnicilor ascultători!

Sunetul duios al clopotului ne vestesce jalea adunării, feţele întristate şi îmbrăcămintea cernită arată doliul profund, plângerea şi tânguirea familiarilor, a rudeniilor, şi a prietinilor manifestă durerea, şi cine este chemat a vărsa balsamul mângăerii, ca întristarea sě nu aducă mórte, şi sě nu slăbéscă virtutea? Oh! grea este acéstă misiune şi acésta cade în sarcina preotului, acestui doctor al sufletelor întristate! Doctorii, cari curéză pe bolnavi până în momentul din urmă pot nutrí cu speranţe pe cei din jurul bolnavului, dar' preotul ca doctorul sufletelor chemat este a căuta medicamente, cari sě vindece rana sufletelor întristate! Grea este acéstă misiune, şi acest trist rol mi-a venit mie ca preotul şi parochul locului.

Tristilor ascultători!

Se sting luminile una după alta, cari au lucit o jumětate de veac unele cu mai puţină altele cu mai mare şi mai multă strălucire pe orisontul vieţii în mijlocul nostru. Se răresc stejarii falnici din codrul întunecos al naţiunei şi al bisericei nóstre române, o lumină cu raze lucitóre s'a stins în ziua de 25 Ian. (7 Febr.), un falnic stejar a căḑut frânt de crivětul geros al ernei, căci earnă este viéţa unui biet muritoriu la etatea de aprópe 70 de ani, după ce a trecut preste primăvara, vara şi tómna vieţii sale. Acésta lumină stinsă, acest stejar doborît este amicul nostru de toţi iubit, este confratele nostru de toţi stimat, este onoratul protopresbiter asesor consistorial Nicolae Cristea. Ce voiu zice de acest frate al nostru fericit!

El s'a născut în orăşelul Ocna de lângă Sibiiu la anul 1834 din părinţi ţerani fruntaşi din aceea localitate, unde şi-a început educaţiunea lângă evlavioşii părinţi în spirit adevĕrat creştinesc şi bisericesc, de aici a trecut la şcólele elementare romano-catolice şi apoi la şcólele medii la început confesionale, mai târziu de stat din Sibiiu, şi după terminarea acelora la anul 1857 a întrat la cursul teologic, în acest timp de plăcută aducere aminte pentru mine am avut bucuria a-l cunósce mai de aprópe locuind împreună în aceeaşi odaie în seminariul de atunci, făcênd dese escursiuni amêndoi la casele părinţilor nostri.

După terminarea cursului teologic ne-am despărţit cu dor; el a fost trimis de fericitul marele Archiereu Baron de Şaguna la Universitatea din Lipsca, de unde întorcêndu-se în patrie la anul 1863, în tómna acelui an a fost instituit profesor suplent la seminariul teologic-pedagogic ear' după un an de zile la stăruinţa fericitului Archiereu a luat redacţiunea „Tel. Rom.“ pe care a condus-o timp de 18 ani cu zelul şi rîvna ce-l caracterisa. In acest an şi-a combinat planul după care el avea sĕ între în serviciul bisericei şi la anul 1869 s'a căsătorit cu Eleutera Manole fiica fruntaşiului comerciant Manole din Braşov, cu care a trăit în fericită căsătorie până în 25 a lunei curente, când chemat de Domnul s'a mutat la nemurire, după un serviciu de 39 de ani adus bisericei şi naţiunei cu zel şi devotament, şi după o fericită conveţuire cu adênc întristata sa soţie, în decurs de 33 de ani, pe care o lasă acum în gele şi vĕduvie amară.

Activitatea lui pe terenele ce a ocupat cu onóre, ne neste cunoscută tuturor, şi nu laudele mele, ci meritele lui câştigate vor servi de podóbă fiilor sei. El a avut un suflet nobil, un caracter firm ce a dovedit la multe ocasiuni şi în momente de grea crisă pe teren public, în societate pe nime nu a vătămat, nimĕnui rĕu nu a făcut, din contră a ajutat unde numai a putut, chiar cu paguba sa proprie. Ca bărbat eşit din popor nu i-a fost dat sĕ se avênte la o stare materială de invidiat, din contră a simţit greul vieţii, cu tóte acestea şi-a conservat caracterul ne pătat, şi şi-a iubit neamul cu tótă căldura inimii sale, aducênd cele mai grele jertfe.

Biserica şi-a servit'o în decurs de 28 de ani cât a stat ca funcţionar de primul rang în cel mai înalt for bisericesc al archidiecesei, ca asesor consistorial referent în senatul bisericesc, unde a fost chemat de încrederea sinodului archidiecesan la anul 1873, căutând a satisface inaltei sale misiuni după puterile spirituale şi intelectuale cu tótă consţienţiositatea.

Acum la adênci bĕtrâneţe, pe când se pregătia se întemeeze fericirea fiicei a doua, şi sĕ deschidă viitoriul mult iubitului seu fiu, mórtea i-a curmat firul vieţii, şi în loc de cunună de mirésă jalnica familie este avisată la cununa de mórte pe sicriul iubitului părinte; nu uitaţi însĕ, iubiţilor fii, că „întristarea slăbesce virtutea“.

A descrie viéţa bărbaţilor după merite este o mare măestrie, dar' eu zic că este mai mare măestrie a mângăia pe cei întristaţi, şi acest rol greu ce mi-a venit mie, abia cred sĕ-l pot îndeplini.

„Plângere fă, şi tânguire, şi jale după vrednicie o zi sau douĕ, şi te mângăe, că întristarea aduce mórte“, zice înţeleptul Sirach, „şi întristarea inimei slăbesce virtutea.“

De unde voiu culege acum cuvinte, ca sĕ pot alina durerea? Ştim că cele mai alese frase ating cele mai fine córde ale inimei, şi sufletul rănit chiar prin acele se sbuciumă în dureri, plânsul isbucnesce şi lacrĕmile nĕpădesc faţa, dar' ştim şi aceea, că plânsul şi lacrĕmile uşuréză sufletul, deci este adevĕrată zicerea înţeleptului: „plângere fă o zi sau douĕ şi te mângăe“. In faţa nóstră stă jalnica soţie a fericitului, cu cele trei fiice ale ei, cu un fiu iubit, şi un ginere obidat şi 4 nepoţei şi nepoţele, şi un fiitoriu ginere, apoi douĕ surori ale fericitului, şi altă mulţime de rudenii, prietini şi cunoscuţi, toţi înduioşaţi şi adênc întristaţi; acestora vĕ zic: cugetaţi-vĕ toţi cei ce plângeţi, că acestuia nu-i veţi folosi, eară vouĕ vĕ veţi face rĕu, după cum zice tot înţeleptul Sirach la alt loc: „Nu da inima ta întristării, aducêndu-ţi aminte de cele ce pot urma. Nu uita că nu este întórcere şi acestuia nu-i folosesci, eară ţie 'ţi vei face rĕu“.

Jalnicilor ascultători!

Se apropie ora sĕ ne despărţim de fericitul, şi el neputênd grăi cuvênt, vine prin rostul preotului a'şi lua rĕmas bun de la ai sei, de la mai marii sei, şi de la prietini.

Escelenţa Vóstră, Inalt Preasfinţite Părinte! Cătră Tine 'şi înalţă mai întâiu graiul ca fiu sufletesc, şi te rógă cu lacrĕmi, ca dacă în timpul păstorirei Vóstre vĕ va fi supĕrat cu ceva, ca un bun Părinte se vĕ înduraţi a-i da archierésca binecuvêntare şi deslegare, sĕ pótă trece hotarul pus de legea firei, şi sĕ ajungă la locul fericirei, ba chiar şi în numele fericiţilor archierei anteriori sub cari a servit, sĕ-i daţi binecuvêntarea şi ertarea, sĕ pótă merge de-a drépta lor întru împĕrăţia lui Dumnezeu.

Tu iubită şi credinciósă soţie şi voi iubitelor fiice, şi tu iubite fiule, tu iubite ginere şi voi iubiţilor nepoţi şi nepóte, precum şi voi iubitelor sorióre cu ai vostri, pe cum şi tu iubite fiitoriu ginere, tuturor şi la toţi vĕ zice; voi eraţi bucuria mea, voi fala şi mândria mea, remâneţi singuri fără mine, dar' cu voi este Tatăl meu la care eu merg, braţul meu legat şi fără putere nu vĕ póte îmbrăţişa, inima mea îngheţată şi sleită nu vĕ póte încăldi, rostul meu amuţit nu vĕ póte grăi, şi nu vĕ póte spune durerea mea; ascultaţi de glasul celui ce vĕ grăesce în numele meu, primiţi sfaturile şi mângăerile lui. Tu iubită soţie, în vĕduvia Ta sĕ ai bucurie şi mângăere în fiicele şi fiul nostru, voi iubitelor fiice şi tu iubite fiule precum şi tu iubite ginere cu fii vostri sĕ iubiţi şi sĕ cinştiţi pe mama vóstră, precum v'am iubit noi pe voi, şi tu fiitoriule ginere, dacă sórtea a voit, ca în loc de a-ţi pune el cununa de mire, pune Tu cununa de laurii nemuririi pe sicriul neuitatului părinte al fiitórei Tale soţii, tuturor vĕ zice: dacă în viéţă vĕ va fi supĕrat cu vre'un cuvênt, sĕ'i ertaţi, că el v'a ertat de tóte greşelele vóstre, şi nu va înceta cu duhul stând înaintea tatălui ceresc a se ruga pentru voi sĕ fiţi fericiţi pe pămênt.

Voi iubiţilor colegi, distinşi membri ai consistoriului, cari pentru ultima oră v'aţi întrunit aici, în semn de iubire a-i da onórea din urmă, nu uitaţi pe colegul şi amicul vostru, şi dacă pe careva din voi vĕ va fi supĕrat în viéţă cu vre-un cuvênt sau întralt chip, ertaţi-i acea greşală, ca sĕ fie curat în faţa judecătoriului de sus, şi acum mulţămindu-Vĕ pentru onórea ce i-aţi făcut în acest moment solemn, Vĕ rógă sĕ-i păstraţi amintirea vecinică şi suvenirea plăcută până veţi fi cu fiinţa pe pămênt, ear' după mórte sĕ Vĕ revedeţi cu fericire în casa Tatălui ceresc, precum aţi fost pe pămênt în biserica Domnului.

Nu póte lăsa fără amintire pe aceia pe cari El i-a închegat în reuniune, şi a stat cu fală în fruntea lor 30 de ani ca preşedinte, pe membrii reuniunei sodalilor români din localitate, mulţămindu-le pentru onórea ce i-au dat în viéţă, alegêndu-l de preşedinte de onóre pe viéţă după-ce s'a obosit în lungul şir al anilor de muncă, precum şi pentru acéstă onóre ce i-au făcut în acest moment de tristeţă. Onórea ce aţi făcut preşedintelui vostru este onórea reuniunei, şi distincţiunea ce i-aţi dat lui sĕ o treceţi la alt bărbat vrednic din zilele vóstre, ear' fericitului păstraţi-i dulcea amintire, ear' pentru acum rostiţi-i cuvêntul de ertare, ca Domnul sĕ-l odihnéscă, şi numele lui sĕ vĕ încurajeze a păşi înainte pe calea progresului reuniunei.

Onorabilă adunare şi tristilor petrecĕtori cari v'aţi adunat din loc şi din depărtare, fericitul Vĕ mulţămesce pentru onórea din urmă ce i-aţi făcut astăzi petrecêndu-l până la locul de repaus vecinic, şi nu uitaţi pe omul de muncă, pe bărbatul iubitoriu de binele celor ce au avut ocasiune a fi în societatea lui amicală şi plăcută, daţi espresiune durerii vóstre rostind cuvêntul din urmă: Dumnezeu sĕ 'l ierte şi sĕ 'l odihnéscă, — în fine

Tu Dómne, care ne-ai aşezat în acéstă vale a plângerii, şi care ne-ai arătat şi calea, pe care mergênd putem şi eşi dintr'însa sĕ trecem la nemurire, Tu care ne-ai aruncat în acéstă mare a vieţii, unde viforul ispitelor se înalţă asupra nóstră ca valurile mării, fă ne nouĕ cu putinţă, ca alergênd cătră limanul cel lin sĕ eşim la nestricăciune. Tu, care eşti Domnul vieţii şi al morţii şi al nemuririi, căruia noi creştinii ne închinăm în zorile dimineţii, în murgul serii şi totdéuna, — trimite Duhul întăririi şi al mângăerii, şi întăresce şi mângăe pe o soţie vĕduvită cu fiul şi fiicele ei.

Tu singur, Dómne, ştii durerea soţilor de căsătorie şi a fiilor când se despart soţul de soţie şi fiii de părintele lor, fă odihnă celui mutat din viéţă, şi cei rĕmaşi după el sĕ trăiéscă în dragoste şi bună înţelegere întrĕ sine. Chiamă la tine pe sluga Ta, care aici pe pămênt Ţi-a slugit cu credinţă.

Primesce şi a nóstră rugăciune, a celor ce ne-am adunat în semn de iubire sĕ dăm onórea din urmă fericitului, şi sufletul lui îl pune alăturea cu ale drepţilor din veac, ear' pe noi pe toţi ne feresce în viforul ispitelor de pĕcat, şi ne scóte la limanul cel lin al nestricăciunei cătră care alergăm, că Tu eşti Dumnezeul cerului şi al pămêntului, şi pe Tine Te preamărim acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin.

FELIURIMI

Contra ciupercilor otrăvitóre. „Agriculture nouvelle“ comunică următórele: Frideric Gérard, un naturalist de la museul din Paris, vestise dór' de vr'o 40—50 de ani deja, că mănâncă, el şi familia, în fiecare ḑi ori-ce fel de ciuperci, cât de otrăvitóre. S'a numit o comisiune şi s'a dovedit că în adevĕr Gérard nu se lăuda numai. Nu înţelegem însĕ de ce comisiunea nu şi-a publicat raportul; se zice, că din prudenţă. Şi totuşi Gérard mâncase ciupercile cele mai otrăvicióse fără de a păţi ceva. Iată ce făcea naturalistul: La cinci sute de grame de ciuperci tăiate în bucăţi destul de mici (cele mari în opt, cele mici în patru) lua o litră de apă în care pusese trei linguri de oţet de sare vînătă. Lăsa ciupercile în apă douĕ césuri, apoi le spăla cu apă multă. Le punea apoi în apă rece şi le încălḑea până la fierbere; le ferbea un sfert de ceas ori o jumătate, apoi le scurgea, le spăla, le ştergea şi le pregătea ca de obiceiu. Apa din ciupercile ferte o lăpăda, căci e otrăvitóre în stare a otrăvi un câne, de pildă. (După „Gaz. Trans.“)

Cărţi şi reviste.

A apărut:

Călindariul tipografiei archidiecesane a apărut în mărime de $15^1/_2$ cóle, cu următoriul cuprins:

1. Cronologia, indicând momentele mai însemnate din istoria universală şi a nóstră naţională.

2. Datele despre sĕrbătorile din periodul Triodului şi celelalte sĕrbători împĕrătesci, despre zilele de post şi de legarea postului în anul 1902.

3. Evangeliile în decursul anului, glasurile, sfetilnele Invierei, şi zilele lunilor.

4. Pătrarele lunilor preste an şi indicarea timpului.

5. Regentul anului.

6. Genealogia caselor domnitóre.

7. Afaceri de postă şi telegraf.

8. Taxele de timbre şi tabela pentru computarea intereselor.

9. Şematismul metropoliei nóstre.

10. Şematismul dieceselor nóstre.

11. Archidiecesa în general cu protopresbiteratele.

12. Preoţii din archidiecesă fără parochii

13. Şcólele medii, cea comercială.

14. Şcólele poporale cu mai mulţi învĕţători.

15. Stipendistii din fondurile archidiecesane.

16. Diecesa Aradului cu consistoriile şi oficiile protopresbiterale.

17. Diecesa Caransebeşului cu consistoriile şi oficiile protopresbiterale.

18. Ierarchii metropoliilor învecinate din Austro Ungaria.

19. Evidenţele pentru oficiile protopresbiterale.

20. Dispoşiţiuni pentru esamenele private pedagogice şi pentru cele de cualificaţiune.

21. Dispoşiţiuni pentru pensionarea învĕţătorilor şi a preoţilor.

Partea literară: 1. Despre pomul Crăciunului de P. Ispirescu. 2. Pasteluri de V. Alecsandri: *a*) La gura sobei, *b*) Sĕmĕnături, *c*) Concertul în luncă. 3. Mama, după Andersen, trad. de O. Voileanu. 4. Fabule de Alecsandrescu: *a*) Toporul şi Pădurea, *b*) Cânele şi Căţĕlul, *c*) Măgariul resfăţat, *d*) Lupul moralist. 5. La clacă, de V. Goga. 6. Anecdote de Th. Speranţă: *a*) Ţiganul cu St. Ioan, *b*) Ţiganul şi căldarea. 7. Istorióre de Ana Colomb, traducere de Dumitru Stăncescu: (*a* Intr'o curticică, *b*) Flaşnetariul. 8. Din literatura poporară. *a*) Versul Precestei, *b*) Vers de nuntă. *c*) La Dumineca Floriilor. *d*) 4 Colinde, *e*) Oraţie la crăciun, *f*) Pilde filosofesci din codcele Mateiu Voileanu. 9. Fondul de pensiune învĕţătoresc regnicolar.

22. Têrgurile în rêndul lunilor de preste an.

23. Inserate şi catalogul cărţilor din tipografia archidiecesană.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Subscrisul avênd în vedere deoparte binele bisericei de la care mĕ susţin, ear' de altă parte întărirea moralităţei creştinesci în poporul românesc, în sĕrbătorile de Crăciun, Anul nou şi Bobotéză, însoţit de o trupă de feciori plugari din comuna Şimotelnic am visitat mai multe comune românesci din ţinutul Bistriţei, unde am representat credincioşilor români Irodiosul.

Cu acésta ocasiune spre mai marea mea bucurie şi satisfacţie, pe lângă succesul bun moral am obţinut şi un venit material înbucurător, pe care l'am destinat pentru procurarea unui policandru pe séma bisericei gr.-or. din comuna Şimotelnic. Deci îmi ţin de datorinţă a înşira şi a le aduce şi pe acéstă cale cele mai călduróse mulţămite tuturor acelora cari au contribuit cu binevoitoriul sprigin întru ajungerea scopului urmărit:

Din comuna *Şimotelnic* au contribuit următorii: M. Pascu, paroch 1·20 cor.; D. Pascu, notariu 2 cor.; St. Jegerman, adjunct not. 2 cor.; I. Turcu 1·20 cor.; St. Turcu 1 cor.; T. Peştean, T. Pascu, I. Pascu Cojoc, N. Turcu, P. Costin, I. Pascu primar, I. Sas, I. Buduşan, Bod Lajos, Raveca Briciu preotésă vĕd., I. Câmpean, G. Breşfelean, T. Sas, I. Solici Fironel, T. Bêrlean toţi cu câte 1 corónă.

Din com. *Nuşfalĕu*: I. Pop, paroch, 3 cor.; I. Moldovan, înv. 1 cor.; M. Bota, 1 cor.; G. Nicóră, 1 cor.; de la popor [1]) 4·93 cor.

Din com. *Bêrla*: V. Naşcu par. 2 cor.; C. Şuteu, învĕţ. 1 cor.; de la popor 2·50 coróne.

Din comuna *Şoimuş*: I. Baciu, paroch 2 cor.; V. Baciu, înv. 1 cor.; de la popor 2·50 coróne.

Din com. *Budacul-Român*: I. Dumbrava, par. 2 cor.; I. Tiniş, înv. 2 cor.; I. Feldrihan, I. Macrea, N. Macrea, I. Botârlă, I. Sandu, I. Turcu, toţi cu câte 1 cor.; de la popor 2 56 cor.

Din comuna *Ragla*: Dl Mărginean căpitan pens. 4 cor.; I. Păcurar înv. 1 cor.

Din comuna *Buduş*: T. Popovici, par. 2 cor.; G. Ţiboc, înv. 1 cor.; I. Soimeşan, 1 cor.; I. Griga, 1 cor.; N. Morar 1 cor.; de la popor 3·48 cor.;

Din comuna *Borgo-Prund*: T. Vrăsmaş, par. 4 cor.; Iul. Sucéva par. 4 cor.; Dr. N. Hêngănuţ, med. 2 cor.; Vict. Varna, notariu 2 cor.; Eugenia Greavu, înv. 2 cor.; Ioan Cristea, 2 cor.; E. Molnar, înv. 1 cor.; St. Vrăşmaş, 1 cor.; Tim. Vrăşmaş, 1 cor.; Leontina Beşa, înv. 1 cor.; I. Moldovan 1 cor.; de la popor 3 cor.

Din comuna *Borgo-Joseni*: L. Buzdug, par. 4 cor.; S. Pahone, înv. 3 cor.; Borbély M. 1 cor.; Jeger Béla 1 cor.; A. Lungan, 1 cor.; D. Şut, 1 corónă; de la popor 4·50 coróne.

Din comuna *Borgo-Rus*: Iacob Buzdug [2]) par. 60 fil.; I. Buzdug [2]) par. 40 fil.; L. Ursace, înv. 1·20 cor.; G. Cormos, 1 cor.; I. Funogia, 1 cor.; Toth I. 4 cor.; P. Rĕu, 5 cor.; de la popor 4·84 cor.

Acestia sunt numĕroşii contribuitori, cărora încă odată le mulţămesc poftindu-le, ca D-zeu sĕ le rĕsplătéscă.

Şimotelnic, 25 Ian. 1902.

Vasiliu Micudă
învĕţăt.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

[1]) In fie-care comună s'a făcut pe séma poporului câte o producţiune publică în sala şcólei, resp. în altă sală.

[2]) Insemnaţii domni preoţi în Borgo-Rus n'au primit producţiunea nóstră.

La numĕrul fóiei nóstre de azi se adauge şi un suplement.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 16 Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Februariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nuntă de aur în casa domnitóre.

Sibiiu, 21 Februariu n.

Eri şi astăzi, mai ales însĕ astăzi, festivităţi mari au fost aranjate în Viena, din incidentul serbării nunţii de aur a Archiducelui *Rainer*. Au luat parte la serbări M. Sa Monarchul, toţi membrii casei domnitóre, representanţi ai caselor domnitóre din străinătate, membrii guvernelor din ambele state supuse înţeleptei ocârmuiri a casei habsburgice, şi tóte popórele aparţinĕtóre monarchiei austro ungare.

Facem şi noi, Românii, parte din aceste popóre, şi ne alăturăm şi noi la generala bucurie de care se împărtăşesce din acest incident casa domnitóre, cu aceeaşi sinceritate şi neclintită alipire cu care am participat şi până acuma la tóte bucuriile şi la tóte durerile casei habsburgice.

Evenimentul e într'adevĕr rar, pentru-că e primul cas, că în casa domnitóre se póte serba o *nuntă de aur*, aniversarea a cincizecea a zilei însemnate în viéţa omenéscă, pe care a o ajunge nu este dat fie-cărui muritoriu. E un favor special acesta, pe care înalta provedinţă îl acórdă numai aleşilor sei.

Dacă Archiducele *Rainer*, care în 21 Februarie 1852 a păşit la căsătorie cu Archiducesa Maria, fiica Archiducelui Carol, tot din casa domnitóre, a fost împărtăşit de acest rar favor, e semnul, că împreună cu soţia sa face parte dintrĕ cei aleşi, preste cari pronia dumnezeéscă îşi întinde tóte bunătăţile, fericirile şi bucuriile cari pot fi acordate omului pe acest pământ.

Dar' nu numai în faţa providinţei, ci şi în faţa popórelor din monarchia austro-ungară, Archiducele Rainer şi Archiducesa Maria sunt cei mai aleşi întrĕ cei aleşi.

In vremile îndepărtate Archiducele Rainer a jucat mare rol politic, pentru-că M. Sa Monarchul l-a fost numit la anul 1860 president al senatului imperial înmulţit, ale cărui desbateri, deslănţuite cu mare animositate, manifestată mai ales din partea Magiarilor, în decursul celor douĕzeci de şedinţe ţinute, — le-a condus cu un tact admirabil şi cu o înţelepciune rară, ceea-ce a avut de urmare, că M. Sa l-a însărcinat apoi şi cu compunerea primului guvern constituţional, pe care l-a avut monarchia nóstră.

Faţă de poporul român, supus casei habsburgice, Archiducele Rainer a avut totdeuna o atitudine binevoitóre, şi fruntaşilor noştri cari pe atunci băteau des calea la Viena, li-a dat de multe-ori poveţe bune şi favorabile causei române.

De la dualism încóce Archiducele *Rainer* e comandant suprem al miliţiei din Austria (Landwehr), aşa cum la noi Archiducele Iosif e comandant suprem al honvezimei, şi frumóse sunt meritele pe cari şi-le a câştigat în jurul organisării acestei armate teritoriale, care întregesce armata comună.

Pe terenul artelor şi al ştiinţelor Archiducele Rainer e o personalitate bine cunoscută, şi de aceea, cum am spus în numĕrul trecut, tóte societăţile culturale s'au grăbit din incidentul sĕrbării nunţii sale de aur sĕ'l onoreze şi sĕ se onoreze făcêndu'l membru de onóre, tot aşa cum şi universitatea de la Viena l-a proclamat *doctor de onóre* la douĕ facultăţi.

Şi aceea ce a fost Archiducele *Rainer*, la început pe terenul politic, în urmă pe cel militar, apoi pe al artelor şi al ştiinţelor, a fost Archiducesa *Maria* pe terenul cel mai frumos pe care se póte manifesta o femee, pe al — *carităţii*. N'a fost act de binefacere la care ea sĕ nu fi luat parte. A alinat dureri, unde durere vedea, pe cei sĕraci i-a miluit, ear' pe copiii rĕmaşi fără scut şi razim i-a luat sub a sa înaltă ocrotire.

Iată deci, de ce amêndoi sunt aleşii proniei divine, care i-a învrednicit sĕ ajungă şi împlinéscă şi anul al cincizecilea al fericitei împreună vieţuiri, şi iată de ce tóte popórele monarchiei iau parte din întrégă inimă la serbările aranjate din acest incident.

Dee ceriul, ca bucuria care s'a sălăşluit acum în casa lor, sĕ dureze încă mulţi ani înainte, neconturbată de nimica, spre fericirea întregei case domnitóre şi a tuturor popórelor de sub gloriosul sceptru al casei habsburgice.

In chestia „organisării“.

„*Activitatea*“ din Orĕştie nu înţelege, că în proiectul nostru referitor la organisarea partidului de ce n'am tras în combinaţie şi massele alegĕtorilor, poporul?

Rĕspundem:

Nu trebue sĕ scăpăm din vedere, că prin ordonanţele fostului ministru de interne *Hieronymi*, nu numai activitatea comitelului naţional, ci şi activitatea întregului *partid naţional român* este sistată şi strict interzisă, căci e decretat, că „ori-cine participă la intrunirile ori la convocarea întrunirilor cari rĕspund direcţiunii partidului naţional român, *va fi pedepsit* în înţelesul §-lui 16 Art. de lege XL. de la 1879 şi în temeiul acestui ordin, cu inchisóre până la 15 zile şi cu amendă până la 100 fl.“ Prin urmare, intruniri *publice*, cu cooperarea masselor alegĕtorilor, noi *nu putem ţiné*, decât numai punêndune în conflict cu acest ordin, care, — legal sau ilegal dat, — e în vigóre şi astăzi şi póte fi aplicat cu tótă rigórea în contra nóstră, dacă — vrea guvernul. Am contemplat deci numai întruniri *confidenţiale*, în fiecare cerc electoral, pentru alegerea comitetelor electorale cercuale, — căci celelalte comitete se nasc de sine, ca eşite din aceste întruniri. Ear' aceea va concede ori-şi-cine, că inteligenţa română din cercul cutare electoral represintă şi poporul, massele alegĕtorilor din acel cerc.

De altcum, cum am spus, am dat numai *ideia*; cel-ce are alta mai bună, sĕ o spună, şi noi o acceptăm din tótă inima.

Testamentul advocatului Dr. Liviu Marcu.

In numĕrul de Marţi am dat ştire despre rĕposarea tinĕrului advocat din Lugoj *Dr. Liviu Marcu*, care aprópe întrégă averea, în valóre de circa 100,000 de coróne, şi-a testat'o pentru înfiinţarea unui alumneu în Lugoj pe séma elevilor români de la gimnasiul de acolo. Testamentul fericitului fundator e datat din 28 Decembre 1901, scris de notariul public M. Beşan din Lugoj şi — după cum îl aflăm publicat în „Drapelul“ — e de următorul cuprins:

„1. Doresc, ca trupul meu sĕ fie înmormêntat fără nici o pompă, după ritul bisericei greco-orientale române, condiţionez însĕ că nici de cât sĕ nu fiu înmormêntat în comuna Birchiş.

2. Averea mea constă: din casa proprie din Lugoj, pe str. Făgetului sub Nr. 26/746, din mobile, feliurite vestminte şi altele aflătóre la casa mea; mai departe din hârtiile de valóre, acţiuni şi libele de depunere, cari tóte se află în păstrare la notariul public regesc M. Bésán din Lugoj sub numĕrul 284/1901, către cari am mai adăugat astăzi un libel de depunere de la institutul „Lugoşana“ provĕḑut cu numĕrul 1374, în urmă: din libelul de depunere despre 12,400 adecă douĕsprezece mii patru sute coróne, la „Krassóer Sparkassa“, un alt libel despre 2000, adecă douĕ mii de coróne, de la institutul „Lugoşana“. (Aici urméză enumĕrarea a diferite pretensiuni mai mici în preţ de 3474 cor.)

3. Tótă averea acésta o am câştigat singur ca advocat; n'am primit nici un ajutor, nici moştenire de la părinţi ori de la alţii, din contră eu am dat părinţilor mei de câte-ori au cerut, drept aceea chiar şi din motivele înşirate mai la vale mĕ simt desfăcut de ori-ce oblígământ faţă de părinţii şi fratele meu, şi aşa pot dispune liber despre averea mea precum şi dispun prin acésta neînvĕţat şi nesilit de nimenea, precum urméză:

4. Voesc sĕ se înfiinţeze din averea mea o *fundaţiune alumnială numai pentru creşterea şi susţinerea băeţilor greco-orientali români născuţi din părinţi ţerani, cari vor învĕţa în gimnasiul din Lugoj*; din acest alum-

FOIŞÓRĂ

Un judecător.

O dramă misteriósă s'a petrecut acum de curênd în oraşul .... nu pot sĕ 'l spun, pricepeţi de ce. Nu voiu spune nici în ce ţară se petrece scena: în Francia, în Belgia, póte în Ungaria, faptele sunt prea grave, ca sĕ putem da loc la bănueli.

Persóna care mi-a istorisit, mi-a arĕtat un petec tăiat dintr'un jurnal, în care am cetit:

„In oraşul nostru s'a aflat cu uimire că dl X... a fost găsit mort, azi de diminéţă, în odaia lui. Ţinea încă în mână revolvĕrul cu care se ucisese. Pe o fóie de hârtie, găsită pe biroul lui, erau scrise cuvintele acestea: „Sĕ nu fie nimeni învinovăţit de mórtea mea“.

Se vorbesce de o scrisóre scrisă unei rude bĕtrâne.

Nimic nu póte sĕ lămuréscă acéstă hotărîre fatală din partea unui magistrat stimat de tótă lumea, a cărui carieră începută sub nişte auspicii strălucite, era înfrumseţată de cea mai completă fericire familiară.

Se fac fel de fel de presupuneri. Se vorbesce de nişte pierderi suferite la cel din urmă krach.“ — —

— Krachul! zice persóna care vorbia şi a cărui fisionomie se contracta dureros într'un fel de ironie. Krachul! Nu bani pierduse, nenorocitul! Era ceva mai rĕu!

Vrei sĕ judeci?

*

In 1895 omul acesta era judecător de instrucţie, tot în oraşul acela.

Un proces cu rĕsunet 'i-a dat un fel de celebritate. Făcuse instrucţia cu aşa vigóre şi isteţime, că vinovatul fù descoperit, judecat şi osândit la mórte.

Era cum se zice, un magistrat cu viitor. Mai era şi băiat frumos; dar' ceva mai mult de cât tóte, energie şi deşteptăciune şi fisionomie!

Fórte căutat în societate, făcuse cunoscinţă cu o vĕduvă cu douĕ fete frumóse şi bogate. Flăcăii umblau nebuni după averea lor.

Cu tóte acestea tinĕrul magistrat nu se arĕta de loc îndatoritor cu ele, ori pentru-că nu voia sĕ lase sĕ se zică cum că e interesat, ori pentru-că 'şi adusese aminte de unele vorbe ale bunicului fetelor.

Se întêmplă ceea-ce se întêmplă des: rĕcéla sĕ te slujéscă mai bine de cât tóte îndatoririle. Şi *Henrietta* şi *Jeana* se amorezară amêndouĕ de magistrat. Una alteia 'l lăudară şi într'o bună diminéţă se pomeniră că sunt rivale.

Din ziua aceea nu mai pomeniră de magistrat.

El, cu tóte acestea, par'că a băgat de sémă dragostea fetelor şi nu ştia pentru care sĕ se hotărască.

Jeana, mai blândă şi mai sfiósă, cu o posesie tristă în privire, ştiù sĕ 'l facă sĕ se hotărască pentru ea; dar' pentru-ca de o data sĕ nu lase sĕ se vadă, el continua glumele cu cea mai mare. Apoi într'o zi, arĕtà curat că 'i place *Jeana* mai bine.

Iarna a trecut aşa. *Henrietta* se făcù posomorîtă şi tăcută. Nu mai era fata veselă şi puţin cochetă de altădată. — Odată a lipsit douĕ zile, sĕ se ducă la Z .... sĕ vadă pe o mătuşe şi a doua zi, după întórcerea ei, *Jeanei* i-s'a făcut cam rĕu. S'a creḑut că n'are sĕ 'i fie nimic. Bóla se înrĕutăţí şi vĕrsăturile deveniră aşa de violente, că doctorii se uitară unul la altul surprinşi, fără sĕ îndrăsnéscă sĕ spună pe faţă ce bănuiau.

Jeana se făcù mai bine, apoi mai rĕu şi până în opt zile murí.

Intristarea Henrietei fù aşa de durerósă şi de desperată, că magistratul fù mişcat.

Cu tóte acestea slugile şopteau întrĕ ele. Una luà pe magistrat d'o parte şi 'i zise:

— Óre dl nu crede că d-şóra a fost otrăvită?

Magistratul sărì în sus, ca isbit de o relevaţie neaşteptată, n'a putut sĕ spună mai mult de o vorbă:

— Cine?

— De, ştiu eu? rĕspunsĕ servitorul.

Puţin în urmă venì la parchet o denunţare anonimă. Magistratul nostru fù însărcinat sĕ facă instrucţia în calitate de judecător. Instrucţia se făcù pe tăcute, ca sĕ nu dee de vorbă ómenilor.

Nimeni nu se mira de vizitele dese ale magistratului la familia rĕposatei, era considerat ca logodnicul mórtei şi se părea lucru firesc sĕ se ducă sĕ-'şi plângă în sînul familiei fericirea perdută.

Slugile fură întrebate pe rênd şi li-se dete poruncă sĕ nu spună nimenui nimic. Nici una n'a vĕḑut ceva bănuitor. Cât despre *Henrietta*, ea sta închisă în odae şi plângea într'una.

Când i-se pomenì de otravă, căḑù jos ca o cârpă. Cu multă greutate, abia au putut s'o facă sĕ-'şi vie în fire. Magistratul nu mai stăruì, o întrebà mai mult de formă şi ea ţinea una:

— E grozav! Nu ştiu ...

neu însĕ eschid pe cei din Lugoj, dar' cei din comitatul Caraş-Severin sĕ aibă prioritate faţă de băieţii din alte părţi.

Alumneul sĕ fie în casa mea proprie, dacă nu o voiu vinde în viéţa mea, unde băeţii vor primí gratuit tótă provederea afară de vestminte.

5. Fundaţiunea mea va sta sub controla organelor bisericesci ale diecesei gr. or. rom. din Caransebeş, ear' pentru realisarea, manipularea, conducerea fundaţiunei alumniale şi pentru tóte afacerile împreunate cu acest internat prin acésta denumesc o epitropie constătătóre din cinci membri, şi anume îi rog pe următorii domni: Dr. George Popovici protopresbiter, Mihail Bésán notar public regesc, Dr. Pompeiu Marcu advocat, Vasile Jurca, contabil, toţi din Lugoj, şi Traian Barzu asesor consistorial în Caransebeş, pentru casul morţii mele a primí asupra lor acéstă sarcină gratuit, fără nici o remunerare, şi dacă din ori-ce alt motiv un loc ar deveni vacant în epitropie, atunci ceilalţi epitropi din funcţiune au dreptul şi datorinţa a se reîntregí, şi a denumí, respective a alege epitrop de legea gr.-or. rom. Tot acéstă epitropie cu aprobare consistorială va avé sĕ compună şí literile fundaţionale, şi statutele detaiate privitóre la tóte afacerile fundaţiunei alumniale; doresc însĕ sĕ se pună cât se póte de mare pond şí pe crescerea morală şi socială a elevilor alumniali.

6. (Conţine unele dispoşiţiuni speciale, cari sunt lipsite de actualitate.)

7. Las, ca după mórtea mea sĕ se plătéscă următórele legate:

a) Reuniunei române de lectură din Lugoj 200, adeçă douĕ sute de coróne;

b) Reuniunilor române de cântări gr.-or. şi gr.-cat. din Lugoj câte 200 cor., ambelor deci patru sute de coróne;

c) Lucreţiei Onica şi fetei sale Elisaveta, dacă ele vor fi în serviciul meu până la mórtea mea, le las câte 200, adecă douĕ sute de coróne, ambelor patru sute de coróne; afară de acésta le mai dau încă locuinţă liberă în casa mea în ocol pe un timp de şase luni, socotit de la mórtea mea, dar' locuinţa acésta n'au drept a o da altora în arêndă, nici a lua la sine persóne străine în cortel.

8. Părinţii mei Dimitrie şi Elena Marcu adese-ori au abzis de tóte drepturile la averea mea şi încă în mod solemn; martori sunt: Dr. Iacob Major, George Mirea, Lucreţia şi Elisaveta Onica, Maria Catin şi alţii, dar' şì altcum ei au destulă avere pentru susţinerea vieţei lor, drept aceea aştept de la dînşii cu tot dreptul, că vor respecta acest testament al meu în tótă privinţa. (Urméză pe larg motivarea acestei dispoşiţiuni.)

9. In casul neaşteptat, dacă în urmarea unui proces averea mea s'ar pune sub secuestru, curator secuestral voesc în tóte împrejurările sĕ fie denumit Dr. George Popovici protopresbiter, pe care prin acésta îl denumesc şí de esecutor al testamentului meu.

10. Despre pretenţiunile cancelariei mele am făcut contract separat cu Dr. Pompeiu Marcu, şi doresc, ca după mórtea mea dînsul sĕ fie denumit curator al cancelariei mele.

Inmormêntarea lui Dr. L. Marcu s'a făcut Sâmbătă după amézi în cimiteriul bisericei gr. or. din Lugoj, — după-ce rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului fuseseră aduse a casă din Budapesta. Ceremoniile funerare au fost oficiate de protopresbiterul Dr. George Popoviciu şi de patru presbiteri; cântările au fost cântate de corul reuniunii române de cântări din Lugoj şi de corul bisericei gr.-cat. din Lugoj. Predica a fost rostită de protopresbiterul Dr. G. Popovici. Public a fost mult.

Din Sĕliște.

Insoțire pentru valorisarea laptelui.

— 17 Februarie n. a. c.

In ziua primă a Rusaliilor din anul 1900 dl Petru Drăgits a conchemat pe fruntaşii şi locuitorii comunei Sĕlişte la o consfătuire publică, spre a se sfătui cu toţii despre punerea la cele a unor lucrări noue în comuna acésta. Ródele acestei consfătuiri au fost, că s'a dat trup unei „Reuniuni de înmormêntare“ constătătóre din 600 de membri şi unei „Societăţi de înfrumseţare“ a locurilor publice din Sĕlişte, unica şi prima societate română de feliul acesteia.

Tot în acéstă consfătuire zĕlosul convocător al ei a arătat, că întrĕ preocupaţiunile de căpetenie ale timpului de astăzi ocupă un loc de frunte chestiunile economice de tot felul, chemate a procura şi spori locuitorilor isvórele de venit, de bogăţie, şi basat pe faptul că ocupaţiunea principală a locuitorilor din acéstă comună şi din cele din jur e economia de vite, pentru-ca acésta sĕ fie ridicată la o stare mai înfloritóre, şi pentru-ca productele ei sĕ aibă mai mare valóre, recomândă înfiinţarea unei tovărĕşii pentru valorisarea laptelui.

De-şì ideia acésta a fost cu bucurie primită, totuşi ea nu a luat trup, de o parte fiind-că nu erau aflate modalităţile financiării ei, pe de altă parte, ca la ori şi ce inovaţiune se ivise în publicul mare fel de fel de temeri pesimiste asupra esistenţei ei.

Ideia însĕ de atunci începênd a fost într'una discutată şi frămêntată aşa zicênd de publicul mare, urmarea căreia a fost, că numĕrul sprijinitorilor ei a crescut tot mai mare.

Vĕzênd dl Petru Drăgits acésta, în conţelegere cu dl protopresbiter Dr. Ioan Stroia au conchemat la o conferinţă intimă pe dnii Dr. Nicolae Comşa, Dr. Nicolae Calefariu, Constantin Herţia, Dumitru Banciu, Ioan Banciu, Mihail Ittu şi Ioan Chirca, cari după o amĕnunţită discutare şi înţelegere împreună au hotărît, ca „pentru a contribui la ridicarea bunei stări a poporaţiunii în mijlocul căreia trăesc, iau iniţiativa pentru întemeierea unei însoţiri în Sĕlişte pentru valorisarea laptelui“.

Spre a se constata aproximativ numĕrul spriginitorilor acestei însoţiri s'a făcut un apel pentru înscriere, şi dovedindu-se că în timp de tot scurt, numai din Sĕlişte s'au înştiinţat la vre-o 200 de membri, ear' fruntaşii comunelor vecine au asigurat că şi locuitorii comunelor lor sunt gata în numĕr mare a da concursul lor, iniţiatorii au convocat pe ziua de 2/15 Februarie adunarea generală de constituire a însoţirii plănuite.

In acéstă zi la orele 4 p. m. în „sala festivă“ a şcólei se adunase o mulţime de membri înscrişi, bărbaţi şi femei. In absenţa d-lui protopresbiter adunarea este deschisă de către domnul Drăgits, care într'o vorbire lungă, spusă la înţelesul tuturora, arată scopul, însemnătatea şi ţinta acestei adunări.

Dl Dr. Comşa, după-ce prin pilde dovedeşte şi dsa beneficiile acestei însoţiri pentru obşte, prin cuvinte călduróse îndémnă pe numĕrosul public a sprigini şi primí noul isvor de venit, ce i-se îmbie.

După-ce publicul present se declară a sprigini noua însoţire şi a întra în şirul membrilor ei, dl Drăgits presentéză spre votare un proiect de statute ale însoţirii.

După-ce cei 27 paragrafi ai statutelor sunt cetiţi şi esplicaţi amĕnunţit, adunarea le votéză cu unanimitate.

Cred că e de interes pentru publicul mare amintirea la acest loc a dispoşiţiunilor principale din aceste statute:

Scopul însoţirii este valorisarea în modul cel mai avantagios a laptelui de vacă acuirat de la membri, prin fabricare de unt şi de brânză, eventual prin vinderea de lapte smântânit sau nesmântânit.

Insoţirea se înfiinţéză pe timp nedeterminat şi-'şi începe activitatea îndată-ce firma ei va fi împrotocolată şi publicată din partea tribunalului.

Membru póte fi ori-şi-cine, bărbat sau femeie, şi numĕrul membrilor este nedeterminat.

Principalul drept al membrului e: valorisarea laptelui de la vacile sale prin însoţire, ear' datorinţele principale sunt: a solví la cassa însoţirii preţul părţilor fundamentale a 40 cor. subscrise;

a preda spre manipulare şi valorisare însoţirii laptele destinat spre vênzare;

a observa regulamentul însoţirii despre timpul de muls, manipularea şi predarea laptelui;

a garanta pentru obligămintele însoţirii: cu părţile fundamentale subscrise şi până la formarea fondului de reservă cu o sumă egală a capitalului fundamental, cu garantarea unei sume egale a preţului nominal a părţilor subscrise;

a rĕmâné membru al însoţirii după deplina achitare a părţilor fundamentale subscrise, — cari se pot achita chiar şi în solviri de rate lunare în sumă de o corónă — cel puţin încă cinci ani.

Serviciile membrilor direcţiunii şi ai consiliului de supraveghere, cari resólvă afacerile însoţirii, în primii cinci ani au sĕ fie gratuite.

Din venitul curat, după-ce s'au plătit cele 5% pentru părţile fundamentale, în rîndul întâiu se forméză un capital de reservă. După crearea acestuia 50% din venitul curat se împarte ca dividende membrilor, 25% se pun la dispoşiţia direcţiunii pentru distribuirea de premii economice, şi 25% se adaug la capitalul de reservă. E de remarcat, că întreg venitul curat al însoţirii se adauge la fondul de reservă atâta timp, până ce acest fond va fi egal cu capitalul fundamental.

Interesele capitalului de reservă se estradau an de an epitropiei protopresbiterale a tractului ort. rĕs. al Sĕliştei pentru crearea unui fond *cultural filantropic*.

Aceste sunt principalele dispoşiţii din statute. Cred că e de prisos ori-şi-ce comentar la ele...

După-ce adunarea generală şi-a ales prima direcţiune şi consiliu de inspecţie, dl Drăgits prin calde cuvinte de îmbărbătare şi încurajare pentru noua instituţiune înfiinţată declară adunarea de închisă.

Dl Dr. N. Comşa mulţămeşte în numele tuturora dlui Drăgits pentru viul şi părintescul interes ce 'l-a dovedit în atâtea rînduri faţă de poporul nostru, întroducênd fel de fel de întocmiri pentru îmbunătăţirea stării lui morale, materiale şi culturale.

Am cea mai firmă speranţă, că locuitorii comunei Sĕlişte şi ai celor din jur se vor grăbi cât mai mulţi a întra membri în acéstă însoţire binefăcĕtóre, ca astfel sĕ i-se dee deja de acum un avênt dintrĕ cele mai puternice, ca astfel ródele acestei însoţiri sĕ fie cât mai mânóse.

Iar' cărturarii Românilor de pretutindenea şi-ar împlini una dintrĕ cele mai sfinte datorinţe, dacă s'ar nisuí sĕ înfiinţeze cât de multe însoţiri de soiul acesteia, cari s'au dovedit nu numai ca mijlóce de a procura şi sporí locuitorilor isvóre de venit, de bogăţie şi de a ridica economia de vite, ci prin ele se ajunge cu siguranţă, ca şì economia de câmp sĕ o ridicăm şi sĕ o facem mai raţională.

D. A. Mosora.

NOUTĂŢI

† Dr. Nicolae Olariu. Eri la 3 ore după amiazi a fost petrecut la mormênt advocatul *Dr. Nicolae Olariu*. Ceremoniile funerare au fost oficiate de protopresbiterul Ioan *Papiu*, ca paroch al rĕposatului, de asesorul consistorial protopresbiter Mateiu *Voilean* şi de presbiterul Petru *Simtion*, parochul bisericei din suburbiul josefin. Cântările funebrale au fost cântate de corul seminarial condus de profesorul Demetriu *Cunţan*. Intrĕ cei cari au dat rĕposatului ultimul onor însoţindu-l în calea cea din urmă, au fost Inaltpreasânţia Sa Metropolitul, Preacuvioşia Sa vicariul Dr. I. Puşcariu, asesorii şi funcţionarii consistoriali, corpul profesoral de la seminariul „Andreian“ în frunte cu directorul, şi alţi numĕroşi amici şi cunoscuţi ai rĕposatului (Români şi străini), ear' din depărtări a fost parochul *Şerbu* senior, cu soţia, preotul Şerbu junior, din Poiana (locul natal al rĕposatului), rudeniile din Poiana şi Cugir, şi cumnatul seu A. Barcian din Orĕştie. Asemenea şi numĕróse dame din societatea română din Sibiiu, întrĕ cari dna Boiu, dna Dr. Moga, dna Dr. Crişan, etc. Aprópe de 5 ore s'a sfîrşit ceremonialul înmormêntării, cu duiósele cântări ale corului funebral şi în jalnicul plâns al soţiei vĕduvite şi al copíilor rĕmaşi orfani de tatăl lor bun. Multora din publicul asistent au stors lacrĕmi deosebi plânsetele copiliţei Elvira, care la braţul unchiului ei C. Barcian aşa dureros chiăma pe „tata meu bun“....

Dar' tatăl ei n'o audia, ca s'o mângăe, — căci a trecut la viéţa vecinică, unde va ruga pe *Tatăl nostru al tuturor* sĕ trimită Elvirei şi frăţiorilor ei mângăere, ear' măicuţii tărie sufletéscă pentru a-l supliní în íngrijirirea de crescerea copíilor lui rĕmaşi orfani. Tatăl ceresc împlinéscă-i rugămintea, ear' lui facă 'i parte de odihnă şi fericire vecinică.

*

Alegerea Metropolitului din Iaşi. Marele colegiu electoral al României e convocat pe astăzi, Vineri, pentru a face alegerea noului Metropolit în locul decedatului *Iosif Naniescu* din Iaşi. Va fi ales, probabil, P. S. Sa *Partenie*, Episcopul Dunării-de-jos.

*

Cu tóte acestea servitorul cel bĕtrân care a aruncat întâiu vorba de bănueli, aduse într'o zi un petec de hârtie mototolită, pe care o găsise măturând prin casă.

— D-le, ce-i asta? Parcă 'i ceva alb pe hârtie.

— Bine; dă-mi-o mie.

Din hârtia analisată fù scos puţin arsenic. Era mai mult de cât trebuia, ca sĕ dovedéscă cum că e crimă la mijloc. Hârtia analisată era o fóe dintr'o carte de cântece. Casa fù scotocită peste tot; dar' cartea nicăiri.

In oraş începuse sĕ se svonéscă cele ce se petreceau, şi parchetul zorea sĕ se sfêrşéscă odată, ca sĕ pună capĕt sgomotelor şi sĕ limpezéscă lucrul.

In sfêrşit nu s'a descoperit nimic. Nici un farmacist din oraş nu vênduse arsenic ori şericióică nimĕnui de ai casei.

A trebuit sĕ se închidă dosarul.

*

După un an se anunţă căsătoria d-lui magistrat cu d-şóra Henrieta.

Henrietta fù o soţie admirabilă, devotată şi pasionată. Tótă lumea vorbea numai de fericirea magistratului.

Trecură doi ani de zile. Se născuse un copil, drăgălaş, cu obrajii trandafirii. Mama n'a putut sĕ 'i dee de supt şi o ţĕrancă îl adormia séra, cântându-'i un cântec din locul ei.

Intr'o séră magistratul, care mâncase cu nevasta la nişte prieteni, s'a dus singur până acasă, sĕ vadă dacă doica vede de copil.

Găsì tot la locul lui. Copilul, înfăşat, dormia pe genunchii doicei, ce-i cânta pe nas un cântec dintr'o carte. Magistratului îi venì rĕu.

'Şi aduse aminte că cântecul era acela din care cetise o parte în fóia pe care o găsise cu arsenie.

— Ce cânţi?

— Un cântec, d-le, dar' nu 'i sfêrşitul.

El luà cartea şi se făcù galben ca turta de ceară.

— Unde ai găsit cartea?

— In dulapul cocónei, când am căutat o căiţă pentru copil.

Magistratul se răzemà de părete sĕ nu cadă.

Luà cartea, se duse în cabinet şi rĕsfoiă dosarele, găsì fóia de hârtie ce avusese arsenic pe ea, o puse la carte şi vĕdu că se potrivesce.

Era tocmai fóia ce lipsea.

In minutul acela se deschise uşa şi Henrietta întrà zimbind. Işi vĕdu bărbatul aşa de schimbat, că rĕmase înlemnită.

— Cartea asta, Henrietta..., cartea asta... fóia...

Un strigăt surd îi rĕspunse şi Henrietta se năpustì ca o leóică sĕ 'i iee cartea din mână.

— Nenorocito! Aşa dar' *tu eşti!*

El căḑù sdrobit.

Ea voì sĕ protesteze, apoi îngenunchià şi mărturisì tot. Işi spuse gelosia, patima furiósă, dragostea mai tare de cât ori-ce.

— Miserabilo! Inaintea magistratului vorbesci! Eşti pierdută!

— Pierdută! Ah!

Şi nebună se repeḑì în odaia de alături, de unde se întórse cu copilul în braţe.

A fost ceva gozav ceea ce s'a petrecut. Magistratul îşi frământa mânile, se bătea ca omul ce se luptă cu nişte duşmani nevĕḑuţi.

— Luaţi copilul; nu voiu sĕ-'l vĕd! luaţi-'l odată!

Işi luà nevasta de umeri şi o dete afară! Când era sĕ închidă uşa, sărutà copilul.

Apoi puse fóia denunţătóre la locul ei, în dosar, luà cartea, o arse cu alte hârtii, se puse la birou, scrise tótă nóptea, şi se împuşcà în revĕrsatul zorilor.

— Da, dle, mi-a zis persóna ce mi-a povestit istoria, scrisese unei rude bĕtrâne, ce a distrus scrisórea, cum a cetit-o, şi i-a povestit tótă întêmplarea cu amĕnuntul. In scrisóre erau şi rêndurile acestea:

— Mor, ca sĕ nu fiu nici tată nevrednic, nici magistrat ticălos.

Producţiunea meseriaşilor nostri. Din partea comitetului *reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu* sunt rugaţi toţi membrii societăţii române din loc şi jur, cari eventual nu ar fi căpĕtat învitare la concertul de poimâne (Dumineca) al reuniunii, sĕ binevoéscă a se priví prin acésta învitaţi. Producţiunea promite a fi escelentă, deosebi prestaţiunile binecunoscutelor cântăreţe, respective pianiste, dşórele *Olivia Bardoşi*, *Elena Cunţan* şi *Eugenia Simonescu*, vor procura publicului o sérĕ de rară şi plăcută distracţie.

*

Pentru iubiţii rĕposaţi. Dl Pompiliu Dan, rectorul internatului gr.-or. din Beiuş, contribue la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ întru eternisarea memoriei mult regretatului president onorar al Reuniunii Nicolae Cristea, suma de 5 cor. La acelaşi fond contribue în amintirea acum amintitului cum şí a mult regretatului învĕţător Aleman Galea din Rĕşinari, parochul Ioan Bercan din Mercheaşa suma de 3 cor.

*

Avis. Onoraţii domni parochi, cari încă nu şi-au ridicat de la cassa consistoriului archidiecesan competenţa pe semestrul I. al anului present, sunt poftiţi a o ridica în timpul cel mai scurt, spre a se puté încheia raţiociniul.

*

De la „Asociaţiune“. In şedinţa de alaltăeri, 19 Februarie, a comitetului „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ s'au luat următórele hotărîri:

Pentru augmentarea *bibliotecii poporale* editată de Asociaţiune sĕ se céră de la profesorul *Ioan Popea* scrierile sale încă needitate, şi sĕ se adune şi publice în broşurele de sinestătătóre novelele lui *D. I. Lăpĕdat*, publicate în revista redactată de el („Albina Carpaţilor“) şi în alte foi periodice.

Pe basa raportului înaintat de la secţiunea istorică s'a primit spre editare scrierea „Despre cărţile funduare şi întabulări“ presentată de *Dr. Valeriu Moldovan* şi censurată de *Iosif St. Şuluţiu*, licuidându-se autorului 30 coróne onorar de fie-care cólă.

Pentru crearea unei uniformităţi în limba literară — cel puţin în publicaţiunile Asociaţiunii — *secţiunea literară* sĕ elaboreze şi presinte comitetului un project.

Corpul didactic al şcólei de fete a Asociaţiunii sĕ elaboreze un nou regulament privitor la împărţirea studiilor.

Cassariul *Leontin Simonescu*, secretariu al consistoriului metropolitan, motivând cu agendele sale de oficiu şi cu insuficienţa stării sale sanitare, cere sĕ fie dispensat de la postul de cassariu, ear' comitetul îl dispenséză şi alege — în mod provisoriu — cassariu pe *Ioan Vătăşan*, funcţionar la „Albina“.

Se ia la cunoscinţă raportul secretariatului Asociaţiunii, de cuprinsul, că sub titlul *rĕscumpărării felicitărilor de Anul-Nou* s'a încassat în favorul „casei naţionale“ *961 cor.*

Se votéză budgetul pe 1902, ear' raţiociniul fondurilor şi raţiociniul şcólei pe 1901 se dau spre censurare unei comisiuni compuse din membrii *P. Cosma*, *N. Ivan* şi *Dr. E. R. Roşca.*

Afară de acestea s'a mai luat hotărîre în causa procesului Asociaţiunii, representată prin advocatul B. Harşan, contra Nicola (Abrud) pentru arênda din 1880—1881 după lăsămêntul Avram Iancu, — şi în alte cause de mai puţin interes public (rapórte despre activitatea despărţĕmintelor, petiţiuni etc.)

Inainte de şedinţa comitetului a ţinut şedinţă *secţiunea istorică* (Marţi), presidată de *Iosif St. Şuluţiu*, şi *secţiunea economică*, presidată de *Parteniu Cosma.* In şedinţa secţiunii istorice s'au luat următórele hotărîri: 1. Pe basa unui proiect presentat de *Silvestru Moldovan* s'a decis elaborarea unui *lexicon geografic* al tuturor comunelor cu locuitori români din Ardeal şi Ungaria. S'a decis sĕ se facă colecţiune de costume şi porturi naţionale şi sĕ se compună un album de porturi. Pentru serbarea iubileului de 18 sute de ani al venirii Romanilor în Dacia sĕ se iee înţelegere cu Academia Română. In privinţa colectării costumelor şi porturilor naţionale secretariul *V. Goldiş* sĕ elaboreze o instrucţie.

In aceeaşi şedinţă s'a resolvat şi cestiunea scrierii presentate de Dr. V. Moldovan, despre care se face amintire în raportul despre decursul şedinţei comitetului.

*

† Octavia Motora. *Ioan Motora*, preot, cu inima înfrântă de durere face cunoscut tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor încetarea din viéţă a prea iubitei sale soţii *Octavia R. Motora n. Gheaja*, întêmplată în 3/17 Februarie după un scurt morb şi fiind în anul 38 al etăţii şi al 16 al fericitei căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci au fost înmormêntate în cimiteriul gr.-or. din Câmpeni Joi în 7/20 Februarie. Pămêntul va primí în sinul sĕu acest corp, ear' sufletului sĕ-i deie ceriul odihna vecinică.

*

Societatea Geografică Română. Sub Augusta Presidenţie a M. S. Regelui Carol al României şi a Alteţei Sale Regale Prinţului Ferdinand, conform art. 13 din Statutele Societăţii se va întruni în adunare generală obligatorie la 2/15, 3/16 şi 4/17 Martie 1902, la 8½ ore séra, în sala de şedinţe a senatului, în Bucureşti. Şedinţele vor fi presidate de Majestatea Sa Regele Carol. Programa lucrărilor e următórea: *Sâmbătă, 2/15 Martie 1902, ora 8½ séra*, 1. Raportul anual al secretariului general *Geoege I. Lahovari.* 2. D-nul *Dim. Ollănescu*: Cum ne cunosc pe noi străinii, ca ţară şi ca popor. 3. D-nul *Dim. A. Sturdza*: Prutul. *Duminecă, 3/16 Martie 1902 ora 8½ séra*, 1. D-nul *S. Mehedinţi*: Graniţe. 2. D-nul *Gr. G. Tocilesu*: Excursiune în Grecia. 3. D-nul *St. Hepites*: Astronomul Căpităneanu. *Luni, 4/17 Martie 1902, ora 8½ séra*, 1. D-nul *Ilie Radu*: Apele alimentare ale oraşelor. 2. D-nul *Th. Burada*: Despre Vlahii din Krainia şi Croaţia. 3. D-nul *A. Martineanu*: Genovezi şi Veneziani la gurile Dunării. După terminarea conferinţelor va fi şedinţă intimă a membrilor Societăţei pentru votarea budgetelor pe anul 1902., aprobarea socotelilor pe anul 1901, alegerea unui membru în Comitet în locul rĕposatului *V. A Urechiă* şi votarea de membri noi.

*

Comune cassate. Ministrul-president *Széll* ca ad interim ministru de interne, prin o ordinaţiune dată zilele acestea a cassat dreptul de comune de sinestătătóre al comunelor mici *Podeni* (Hidvég) şi *Remetea* (Remeteszeg) din comitatul Murĕş-Turda şi le-a incorporat la oraşul Murĕş-Oşorheiu.

*

Hymen. *Isidor P. Harşianu* şi *Elisabeta Petru* îşi vor celebra cununia Duminecă, la 23 Februarie st. n., la 2 óre p. m. în biserica gr. ort. din Ibănesci.

— *George Cutean*, ales paroch în Órda de jos, în 16 Februarie st. n. şi-a fidanţat soţie pe domnişóra *Adolfina Borza*

*

Şése ani de temniţă pentru omor în duel. Curtea cu juraţi din Hannovera a condamnat pe arêndaşul Falkenhagen la 6 ani temniţă de fortărĕţă, pentru-că a omorît în duel pe funcţionarul administrativ Bennigsen.

*

Copii sfăşiaţi de lupi. In Jakabfalva (comitatul Ciuc) o cétă de copii dându-se pe ghiaţă la marginea satului, cătră séră au fost atacaţi de lupi, cari până au sosit ómeni în ajutorul copiilor au sfăşiat şi ucis trei copilaşi (pe Francisc Héja, Nicolae Denere şi Alexandru Csapó). Cadavrele micuţilor au fost duse în sat şi înmormêntate.

*

„Sancta simplicitas“. Un samsar de cai din Apatin, mergênd zilele trecute la têrg la Oradea-mare sĕ cumpere cai, s'a socotit sĕ facă niţel căştig lateral, pe pelea prostimii; s'a postat într'un grup de ţerani şi luând a mână o cólă de hârtie şi creion vestia ţeranilor, că în Apatin se împarte pămênt gratis şi cine voesce sĕ capete moşie sĕ se înştiinţeze la el, căci dînsul e trimis din partea primăriei, ca sĕ deie de ştire ómenilor. Pentru înscriere lua de la fie-care taxă de câte 20 fileri. Până sĕ prindă de veste gendarmeria, vulpoiul de om adunase de la prostime vr'o cincisprezece coróne.

*

Cutremurul de pămênt din Caucas, despre care am dat ştire în numĕrul de Joi, a fost cu mult mai teribil, de cum îl arĕtau stirile prime. In oraşul Semachaia numĕrul celor morţi în urma cutrĕmurului e peste două mii, ear' al caselor derîmate patru mii. In districtul Semachaia cutrĕmurul a făcut mari pustiíri în 34 comune. Valea Georceica în urma unei surpări de pămênt şi-a schimbat direcţia. Intrĕ morţi sunt fórte mulţi copii şi femei. Două şcóle, împreună cu învĕţătorii şi cu elevii, au dispărut de pe faţa pămêntului. In apropiere de satul Merassa a erupt un vulcan; în apropiere de munte s'a deschis pămêntul şi necontenit varsă din el lavă ferbinte.

*

Servitor ucigaş. Tinĕrul de 17 ani Szerémi János din comuna Pély (comitatul Heves), fiu de economi cu stare bună, la lăsarea secului a mers cu servitoriul în comună (de la măjerişte) sĕ-şi petrécă. Nóptea târziu s'a re'ntors a casă singur, spunênd stăpânilor că „domnişorul“ a rĕmas sĕ-şi petrécă mai departe. Dar' „domnişorul“ nici ziua următóre n'a sosit a casă. Părinţii lui plecând sĕ-'l caute, şi-au aflat băiatul în hotarul comunei, mort. Luat de scurt din partea gendarmilor, pĕcătosul servitoriu a mărturisit, că el a ucis pe tinĕrul seu stăpân, fiind plătit din partea duor străini. In urmă şi-a modificat fasiunea într'acolo, că s'a certat cu el pe cale şi în furia certei l'a ucis. Capul nenorocitului băiat e sfărmat tot.

Intrunire agricolă.

— Invitare —

Subsemnatul comitet central va ţiné Duminecă, la 23 Februarie st. n., în comuna *Porcesci* o

întrunire agricolă

la care se va vorbí despre înfiinţarea unui pomet pe o estindere de 322 jugĕre pătrate şi se vor face demonstraţiuni practice.

Inceputul la orele 11 a. m.

Ne luăm voie a învita la acésta întrunire pe toţi membrii şi spriginitorii causelor nóstre economice.

Sibiiu, 7/20 Faur 1902.

Comitetul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa
president.

V. Iordăşianu
secretariu.

Cătră iubiţii fraţi în Christos.

> „Cui s'a încredinţat diregătoria d'a învĕţa şi întrelasă a predica, acela e de suflet ucidĕtor“, — scrie marele Vasilie.

Precum trupul nostru are lipsă de nutremênt, tot astfel *sufletul*, şi o ce zic, cu mult mai mult însĕtoşéză acesta după cuvêntul evangelic. In veac nu voiu puté uita cuvintele de aur ale fericitului mare predicator — *Ilie Miniat* — odinióră episcopul Cerniţei şi Calabriţei, carele aprópe cu dóuĕ veacuri mai nainte a scris: „*Nare trupul atâta lipsă de nutremênt ca sufletul de cuvêntul lui Dzeu*“.

Noi, fraţilor, suntem acei diregători mari, cari în virtutea chemării măreţe ce am îmbrăcat suntem datori a hrăni sufletul credincioşilor noştri cu cuvêntul dzeesc, fără zăbovire, avem a'l vesti cu vreme şi fără de vreme.

Cea mai frumósă diregătorie din lume o avem noi, fraţilor, pe carea însuşi poporul nostru dintru început a cinstit'o şi o preţuesce numindu-ne cu frumosul epitet de „*părinte*“. Haidaţi, fraţilor, sĕ rĕsplătim poporului nostru acésta cinste frumósă prin luminarea minţii şi săturarea sufletului cu hrana duhovnicéscă, ca cu atât mai vêrtos sĕ remână din véc şi până în véc legătura adevĕrată dintrĕ *fii* şi *părinte* pe veci neştirbită.

Sĕ ne ridicăm glasul, fraţilor, sĕ resune amvonurile bisericelor nóstre, cari au amuţit! Tóte celelalte neamuri au bisericile lor pline de credincioşi şi numai prin puterea *cuvêntului*, ear' ale nóstre ne plângem că sunt góle, góle, fraţilor, din lipsa de *cuvênt.* De a fost vreodată lipsă imperativă de a predica, apoi acea astăzi ni-se impune cu atât mai vêrtos cu cât s'au sculat şí proroci mincinoşi şi au început a predica tot în detrimentul bisericii nóstre.

Fraţilor! „*Vai* — strig cu Apostolul — *amar nóuă de nu vom binevesti!*“ I. Corinteni IX. 16.) „*Datorinţa ne* zace *asupra!!*“ (ib.)

Pentru-ca binevestirea evangeliei sĕ ne fie tuturor cât mai lesniciósă şi încununată de róde, eu micul mai micilor, cel mai modest frate, „*eu mai micul apostolilor*“ (I. Corinteni XV. 9) după o viaţă pastorală de aprópe 12 ani, ca „*un lucrătoriu al lui Dzeu*“ (I. Corinteni III. 9.) am socotit a vĕ face un serviciu, iubiţilor fraţi, uşurându-vĕ gréua misiune de binevestitori prin învierea „*Amvonului bisericei gr.-ort. române*“, prin edarea la lumină sub titlul acesta a 2 tomuri de predici. Tomul I. cuprindênd tóte Duminecile anului liturgic, ear' al II-lea tóte serbătorile şi praznicele bisericii nóstre.

Preţul fiecărui tom va fi 2 coróne.

Fiind predicele puse sub tipariu, îmi iau libertatea a apela cu frăţéscă dragoste la Prea veneratul Cler român şi cu aceeaşi căldură şi către toţi P. T. fii mirenii ai bisericii nóstre, rugând pe toţi sĕ binevoiască a se înscrie ca abonenţi la modesta mea lucrare „*Amvonul*“, spre care scop am şi deschis o listă de prenumeraţiune la Dl Virgil Mihulin archivar consistorial în Arad şi la subscrisul.

Notez că numele P. T. abonenţi se vor tipărí la finea volumelor. Abonarea se póte efectui prin o carte postală, fără a anticipa ceva bani, a căror valóre numai la primirea lor se va rĕspunde.

Obţinênd modesta mea lucrare şí prea înalta binecuvêntare archieréscă, mĕ aflu cu plăcere îndemnat a da în întregitate preţiosul act. Iatăl:

Nr. 53/1902. Pres.

Sfinţiei Sale Domnului Ioan Nicorescu profesor seminarial şi administrator al tip. diecesane în Arad.

La rugarea Sfinţiei Tale din 2/15 Ianuariu a. c. cu iubire-Ţi împărtăşim binecuvêntarea nóstră Archieréscă la opul ce ai de cuget a-l publica sub titlul „*Amvonul bisericei gr.-or. române*“ şi recomând tuturor preoţilor nostri, sĕ-şi procure acésta carte însemnată, ca luând ei esemplu bun de la sfinţia Ta, sĕ se îndeletnicéscă tot mai mult cu propoveduirea adevĕrului în mijlocul credincioşilor: doresc totodată, ca esemplara conduită preoţéscă ce Te caracteriséză şi laudabila activitate ce cu atâta zel pastoral ai desvoltat până acum în conducerea poporului, pentru ce Ne-am şi aflat îndemnaţi a Te îmbrăca cu postul onorific de membru al corpului profesoral de la institutul nostru teologic-pedagogic, sĕ le poţi validita cu acelaşi zel şi resultat în conducerea tinerei nóstre generaţiuni spre binele bisericei.

Arad, la 12/25 Ianuariu 1902.

(L. S.) Iosif Goldiş m. p.
episcop.

Sperând că Prea veneratul cler român va primí „*Amvonul*“ cu aceeaşi caldă bunăvoinţă cu carea însu-mi l'am scris şi'l presint, şi-'mi va veni într'ajutor cu abonarea lui, încurajându-mĕ astfel de a tipări şi *cuvêntările funebrale*, prin ce aşi încheia viéţa pastorală a preotului; cu acestea, am remas în

Arad, 24/6 Ianuariu 1902.

Cu dragoste frăţéscă.
Ioan Nicorescu
preot gr.-or. rom.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Ca continuare la darea de sémă şi mulţămită publică apărută în Nr. 13 a. c. al „*Tel. Rom*“. pentru zidirea bis. gr. or. din *Craiva*, protopresbiteratul A. Iulia, aduc la cunoscinţă publică, că a mai întrat până la datul de astăzi la acest oficiu parochial, de la Onor. oficii parochiale şi privaţi, şi anume: *Birchis* Ilustra familie de *Mocsonyi* 100 cor; *Cristesci* prin parochul Mateiu Moruşca 20 cor. *Cheia-Rimeţului* prin parochul Stefan Ivaşcu 3 cor.; *Cunţa* prin dl Oprean 9 cor., *Mateiaş* prin parochul Ioan Brotea 2·69 cor., *Zoltan* prin parochul George Vătăşan 2 cor., *Ohaba* prin parochul Ioan Moldovan 16·18 cor., *Stâna* cu filia *Ciumerna* prin parochul George Olariu 21·72 cor., *Bundorf* prin parochul Ioan Curta 2 cor., *Turnişor* prin învĕţătoriul Ioan Platoş 4·20 cor.,

Priméscă atât dnii parochi ca colectanţi cât şi cei ce au avut bunăvoinţa a jertfi pentru ridicarea casei Domnului adânca nóstră mulţămită şi recunoscinţă.

Pentru poporul greco-orient. din Craiva.

Craiva, la 5 febr. v. 1902.

Ioan Moruşca
paroch gr. ort. rom.

Posta redacţiunei.

Dlui I. B. în B. Prund. L'am fi publicat cu plăcere, dacă ni-se trimitea cu câteva *luni* mai nainte. Acum e prea târziu. Nu putem raporta în Februarie despre lucruri întemplate în Octobre anul trecut.

Mulţămită publică.

Pentru numĕrósele espresiuni de condolenţă primite din tristul incident al decedării iubitului nostru soţ, tată etc.

Nicolae Cristea

asesor consistorial,

fiindu-ne imposibil a mulţămí fie-cărui în parte, rugăm pe toţi acei stim. amici şi cunoscuţi, cari au grăbit a împărtăşí durerea nóstră adêncă, a primí pe acéstă cale sincerile nóstre mulţămite.

Sibiiu, 8/21 Februarie 1902.

Neconsolabila familie.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. par. 13/1902 [21] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan în şedinţa ţinută la 11 Septembre 1901, Nr. 8186 B., **comuna bisericéscă Jibĕrt** dă prin acésta în întreprindere **adaptarea bisericei sale**, pe calea licitaţiunei publice minuende.

Doritorii a reflecta la acésta sunt poftiţi a depune un vadiu de 10% din preţul de strigare de 2381 cor. 41 fil.

Condiţiunile de licitaţiune se pot vedé în orele de oficiu la subsemnatul paroch. Timpul licitaţiunei va fi 15 zile computate dela prima publicare în organul bisericesc „Telegraful Român“.

Dat din şedinţa comitetului parochial ţinută în 7 Ianuarie 1902.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Blaga
par. şi pres.

Moise Butta
ep. I-iu

Ioan Bârsan
notar.

Ioan Dumbrava
ep. II-lea.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protop.

Nr. 40/Bis. [18] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de parochi în comunele bisericesci *Masca* de clasa a III-a şi *Poianaporcului* tot de clasa a III-a se publică concurs a trea oră cu termin de 30 de ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi de paroch sunt cele cuprinse în cóla *B*, pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa unul din amintitele posturi, se trimită petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral prin posta ultima Oláh-Lápos.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochial.

Cupşeni, în 8 Ianuariu, 1902.

G. Cupşa
protopresbiter.

Nr. 57/1902 [20] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a II-a *Tresnea*, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B*, pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne petiţiunile concursuale, instruite în sensul normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta şi spre a'şi lua informaţiune de la comitetul parochial despre parochiă.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 17/30 Ianuariu 1902.

Pavel Roşca
protopresbiter

Nr. 22—1902 [17] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de paroch din parochia de clasa III *Sălciva-de-jos*, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla *B*, pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat.

Cererile concursuale, instruite în sensul normelor în vigóre, au a se înainta în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral. Concurenţii, înainte de alegere se pot înfăţişa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Informaţiunile mai speciale despre parochie şi împrejurările locale se pot lua în faţa locului dela comitetul parochial, cât şi de la acest oficiu.

Ofenbaia, 11 Ianuarie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Gan
adm. prot.

Avis.

Spre a întimpina marea concurenţă, am redus de nou preţurile

Lemnelor nóstre din Sebeşul-inferior

cari negreşit sunt azi **cele mai bune** şi **mai spornice** astfel că de azi înainte le vindem: Stânginul metric cu fl. **10·50** sau **cor. 21·—** fără dus, şi
„ „ „ „ **11·—** „ „ **22·—** cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu **4 cor. mai eftin.**

Oferte primesc: domnii comercianţi **Josef Schuster** şi **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piaţa-mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** şi celelalte firme deja anunţate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 3-5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeşul-inferior.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începĕnd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2:01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5,42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12,49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1. —	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	-	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.23	12.34			**Alba-Iulia**		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2. -	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	-	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 17 Sibiiu, Marți 12/25 Februariu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Ideea"...

Sibiiu, 24 Februariu n.

In sfêrșit am auḑit o vorbă înțeléptă din gură magiară, o idee sănătósă în chestia *„ideii"*, a mult trîmbițatei și nefericitei idei de stat magiar.

Deputatul *Rákossi Viktor* a spus'o, în ședința de Mercuri a dietei magiare, și a secerat succes desêvêrșit cu ea, în parlament, în presa magiară, în fața opiniunei publice unguresci cu un cuvênt, pe tóte liniile vieții publice din țéră.

Ce a spus deputatul *Rákossi?* Aceea ce spuneam și noi și spunem mereu de treizeci de ani încóce, că așa numita *idee de stat*, utopia după care alérgă șovinismul unguresc, nu e alta decât aceea ce e, *o idee*, ceva nedeterminat, ceva neesistent, ceva închipuit, un lucru căruia nu i-se póte închina decât numai acela, care 'și formézá ideea în imaginea sa; și fiind-că noi nu ni-o putem forma, nici nu putem sĕ ne închinăm ei.

Mai sinceri nu puteam sĕ fim; și în mai mare perplesitate nu puteam sĕ aducem pe guvernanții nostri de astăzi, de cât punêndu-le întrebarea, și cerênd esplicarea de la ei, că ei ce înțeleg sub idee, și că ce anume e aceea: *ideea de stat?* Tot ce puteau sĕ rĕspundă, — chiar și de pe banca ministerială, — era, că *ideea de stat* e o noțiune care nu se póte esplica și defini, ci numai — *simți*. Și fiind-că noi nu puteam sĕ o *simțim*, eram timbrați de dușmani ai *ideii*, de dușmani ai patriei, de agitatori și de rĕi patrioți.

Unii dintrĕ noi, — naționalitățile nemagiare, — vĕḑênd susceptibilitatea Magiarilor în chestia *ideii*, au început a se cuminți, și mai ales prudenții și circumspecții de Sași și chiar și Slovacii, au început a se bate în piept și a declara sus și tare la ocasiuni de paradă, că și ei sunt aderenți ai *ideii de stat magiar*, și că în privința acésta nu stau cu nimica înderĕtul Magiarilor! Și tocmai pe când se pregăteau póte sĕ pună jurămênt sfânt pe *idee*, vine tușul rece, glasul deputatului *Rákossi*, care strigă de se cutremură parlamentul magiar: „Pe ce vreau sĕ pună jurămênt ómenii acestia? Pe ideea de stat? Dar' ce e aceea? *Cea mai drănțuită invenție de pe lume*, pentru-că nu e alta decât o noțiune metafisică. Idee? Dar' are ideea mână, picior, teritoriu, munți, rege, parlament? Tóte acestea ideea nu le are. A crede deci în ea, și a'i jura credință, nu e decât — *fantasmagorie*, în care se pot învĕli politicianii naționali de rea credință, pentru a ține pe Unguri de nebuni! Nu e alta decât o traducere servilă a cunoscutei *„idei de stat austriac"* (Österreichischer Staatsgedanke.) ... Noi nu cunóștem *idee de stat magiar* și respingem intențiunea de a ne ține cineva de nebuni cu ea!".

Așa zicea deputatul *Rákossi*. Dacă noi vorbeam așa, ne trimiteau la pușcărie. Dar' magiarul Rákossi a fost aplaudat.

Și e bine că 'l-au aplaudat, pentru-că adevĕr au grăit buzele sale. Ideea e numai idee, nimic real. Real este aceea ce esistă, așa cum esistă. Statul, cu parlamentul seu, cu regele seu, cu legile sale, cu instituțiunile și așezămintele sale, — dar' și cu *popórele sale*. Mai ales cu popórele sale, așa cum au fost ele dintru început și cum vreau sĕ rĕmână până în sfârșit, adecă: cu limba lor, cu biserica lor, cu cultura lor, cu obiceiurile lor, cu caracterul lor *național*.

Acesta e statul *real* ungar, pe care 'l recunóștem și noi, Românii, și tóte naționalitățile nemagiare, ne închinăm lui, punem jurămênt nou, dacă se cere, că'l vom apăra cu sânge și avere, — așa cum l-am apărat și în trecut, — și pentru care suntem în stare sĕ jertfim tot ce avem pentru a'l vedé puternic și fericit. Dar' pentru un stat închipuit, care esistă numai în *idee*, nu ne știm și nu ne putem însufleți; și cei-ce știind lucrul acesta se declară totuși de aderenți ai statului contemplat *în idee*, nu fac alta decât, — cum zice *Rákossi*, — țin pe Unguri de nebuni.

Ne pare bine că Ungurii încep a'și deschide ochii și a înțelege, că *ideea* lor cu statul unitar magiar e *fantasmagorie*, și că ideea însași e *„cea mai drănțurósă invenție de pe lume"*.

Bine ai grăit, dle Rákossi!

Călĕtoria la Petersburg.

Un ziariu de frunte din Londra a adus zilele trecute știrea, că scopul călĕtoriei Moștenitoriului nostru de tron la Petersburg a fost întrĕ altele și acela de a face pe mijlocitoriul întrĕ *Rusia* și *România*, întrĕ cari state raporturile politice ar fi cam încordate.

Mânecând de la știrea adusă din partea ziariului englez, vine acum și ziariul de la Viena *„Allgemeine Correspondenz"*, și se ocupă cu pretinsa intervenție a Moștenitoriului nostru de tron, făcênd în causă următórele comunicări:

„Unui ziariu din Londra i-s'a anunțat din Viena, că călĕtoria archiducelui Francisc Ferdinand la Petersburg a avut și scopul, ca sĕ intervină acolo pentru România, după-ce Germania a refusat sĕ garanteze României că o va apăra în contra Rusiei. In cercurile diplomatice bine informate, acésta știre, firesce, că este privită ca cu totul neclară și în forma acésta ca necorĕspunḑĕtóre faptelor.

După cum se știe, România s'a străduit multă vreme, ca sĕ fie declarată, ca și Belgia, *ca Stat neutral*, totuși aceste străduințe au fost zadarnice. In cursul anilor din urmă raporturile dintrĕ Rusia și România au devenit din ce în ce mai încordate, astfel încât guvernul din Bucuresci a ținut de necesar sĕ câștige un sprijin în Austro-Ungaria și Germania. România caută sĕ se alipéscă tot mai mult de aceste douĕ Puteri, totuși cei din Berlin au declarat, că este cu neputință a se împlini fără condițiuni dorințele României.

Când acum un an relațiunile dintrĕ România și Bulgaria au fost așa de încordate, în cât era temere de isbucnirea unui rĕsboiu, ministrul de esterne al României de pe atunci s'a dus la Berlin pentru-ca sĕ obțină intervenția guvernului german în chestia acésta și sĕ încerce din nou o alipire și mai strînsă la Germania.

Guvernul german a declarat însĕ că nu voesce sĕ se amestece în acéstă afacere. Fiind-că însĕ România voesce sĕ-și procure o deplină siguranță în contra primejdiilor mișcărei macedonene, se pare fórte probabil că din partea Austro-Ungariei se fac pași la Petersburg, pentru-ca sĕ se stabiléscă relatiuni amicale întrĕ România și Rusia."

Responsabilitatea pentru esactitatea interesantelor comunicări remâne, firesce, în sarcina numitului ziariu vienez, din care le scótem.

Din dietă.

Incă un discurs rostit în dietă în chestia națională. Cel mai corect și mai acceptabil dintrĕ tóte câte au rĕsunat până acuma în parlament, ca rostite din partea representanților naționalităților

Vorbim despre discursul deputatului sêrb Dr. *Liubomir Pavlovici*, cu care s'a degajat în ședința de Mercuri a dietei magiare în mod onorific de misiunea primită asupra sa atunci când a întrat în parlament cu program național.

Domnul *Dr. Pavlovici* a spus multe adevĕruri patrioților nostri, cari erau aprópe sĕ-și pérdă earăși cumpĕtul, — cum de regulă face omul când i-se spune în față crudul adevĕr. Scandal însĕ totuși n'a fost. Ómenii încep a se ști stăpâni, deși cam cu greu, semnul că se obicinuesc mereu cu hapurile cele amare pe cari au sĕ le înghită în *chestia națională*. Numai de s'ar și vindeca de ele.

Dăm în cele următóre corecta vorbire a deputatului sêrb Dr. *Pavlovici*, rostită în ședința de Mercuri a dietei magiare, și anume, partea referitóre la chestia națională. Sună astfel:

— „Voiu vorbi fórte pe scurt și de aceea fórte sincer (S'auzim! S'auzim)! Eu sunt de părere, că întrĕ membrii on. case nu este nici unul, care ar pretinde dór' de la mine, ca în discursul meu sĕ mĕ acomodez așa, ca eventual sĕ plac óre-cuiva. De aceea declar, că numai acele principii le pot profesa în acésta on. casă, pe cari în mod onorabil și franc le-am profesat și în fața alegĕtorilor mei (Aprobări), cari îmi sunt soți de principii și cari m'au trimis aici. De altcum, eu cred ca on. casă e în astfel de situație, în cât sĕ pótă asculta de la un om franc adevĕrul sincer asupra *cestiunii de naționalități*. (S'auzim! S'auzim!)

Legea de naționalități, care de altcum numai după titlu e lege de naționalități, căci e numită articol de lege adus în causa egalei îndreptățiri naționalistice, de fapt nu are scopul de a garanta entitatea naționalităților și dreptul folosirii limbei lor, ci numai a statori mĕsura folosirii limbei naționalităților. Nu s'a respectat însĕ nici acésta, după cum chiar și politicianii magiari au fost necesitați a o recunósce, pentru-că legea despre egala îndreptățire a naționalităților nu a fost esecutată nici-când. Și dacă și une-ori s'a esecutat în câtva — manc, — s'a esecutat numai pentru-ca de nou sĕ fie dată la o parte. (Mișcare în drépta). Legi noue și ordonanțe ministeriale s'au îngrijit de ajuns, ca până și dispozițiunile privitóre la folosirea limbei sĕ devină de tot ilusorii (Mișcare în dréptă), și astfel cu tóte că de jure legea de naționalități nu e abrogată — totuși de facto ea nu esistă. (Mișcare.)

Nu s'a respectat deci nici chiar acea lege de naționalități, pe carea în firul desbaterii ei generale Sêrbii, Românii și Slovacii au atacat'o resolut, ca pe una care de fel nu garantézá justele postulate ale naționalităților (Mișcare); pentru-că nu considerau nici într'atâta acceptabil proiectul legii de naționalități presentat spre desbatere, în cât sĕ între în desbaterea lui specială, și astfel acea lege de naționalități s'a adus *de nobis sine nobis* în cel mai strict înțeles al cuvêntului (Mare sgomot și mișcare).

Vészi József: *Ăsta e Svetozar Miletici în ediție de busunariu!* (Sgomot.)

Presidentul (suna clopoțelul): On. casă! (Sgomot și strigăte: S'auzim pe presidentul!) Eu numai față de acea aserțiune a dlui deputat am observare, că o *lege s'a adus sine nobis de nobis*. Acésta nu se póte zice despre nici o unică lege, creată cu concursul representanței poporale magiare. (Aprobări generale și animate.) Admit, că dl deputat nu în înțeles constituțional a făcut acéstă aserțiune, dar' totuși am ținut necesar a-i face observarea de mai sus. (Aprobări generale și animate).

Pavlovici: Când consoții mei deputați *Lindner* și *Veselovski* amintiseră drept condițiune minimală esecutarea loială a legii despre egala îndreptățire a naționalităților, au dat de rigidă oposiție din partea marei majorități a on. case, ceea-ce — durere! — a fost clară dovadă, că principiile profesate de bărbații mari ai națiunii magiare, de Francisc *Deák* și baron Iosif *Eötvös*, sunt abandonate (Mare mișcare), și că noi deputații naționalisti, cari rumpênd cu trecutul am primit mandat în speranța, că prin reciprocă apropiere sĕ pregătim calea netezirii esistentelor și adânc tăietórelor divergențe naționalistice, prin ce sĕ promovăm consolidarea patriei comune, — ne-am înșelat temeinic în speranțele nóstre. Cât timp cestiunea de naționelități nu va fi resolvată, Ungaria nu se va puté bucura de adevĕrat progres și fericire. Noi n'avem politică nici esternă, nici financiară, nici internă, care sĕ congrueze cu interesele întregei poporațiuni a Ungariei.

Frasa franceză: „cherchez la femme" la noi póte fi aplicată în înțelesă „cherchez — *cestiunea de naționalități*". Unde sunt deci libertățile politice din anii 1848/49? Una câte una au fost eliminate, și încă cu concursul dietei înse-și (Mișcare) Și pentru ce? Din causa naționalităților. Unde sunt libertățile acelea, pentru cari atâta sânge a curs?

Vészi József: Dar' nu de al Sêrbilor!

Pavlovici: De ce nu avem noi drept de sufragiu universal? Numai din causa naționalităților; și pentru-ca naționalitățile nu cumva sĕ capete un astfel de drept, nu se dă nici Magiarilor. De ce la noi nu sunt strict respectate legile? Din causa naționalităților. (Mișcare). Nu se validitézá și nu se respectă legea de naționalități dar' îndată ce fie și numai unei singure legi nu i-se dă respectul cuvenit, nu vor fi respectate și cinstite nici celelalte. (Sgomot mare și mișcare). Nu voesc sĕ fac recriminări, — căci acelea nu duc la scop. Dar' totuși trebue sĕ accentuez ceea-ce e de cea mai mare ponderositate.

Sper că on. casă nu va pretinde de la mine, ca *din considerațiuni de patriotism sĕ fac aci enunciațiuni bombastice* (Sgomot. Presidentul sună clopoțelul) și sĕ fac juràminte pe unitatea statului magiar, pentru-că cei cari ar pretinde așa ceva de la noi, ne-ar suspiționa și ne-ar îndrepta direct pe banca acusaților (Esclamări în drépta: *De ce?*) și ne-ar constringe la rolul apĕrării, în loc de a conlucra împreună cu ceilalţi st. soţi deputaţi în interesul patriei comune. (Esclamări în stânga: *Asta n'are nici un înţeles*! Sgomot.) Daţi-mi voie sĕ protestez contra acestor suspiţionări (Mişcare în drépta), sĕ declar pe faţă, că aceste suspiţionări de cele mai multe-ori nu sunt sincere. (O voce din stânga estremă: *Dar' adevĕrate!*) Nu mĕ aprofundez ací în desvoltarea de teorii de ştiinţe de stat, ci vorbesc simplu şi la înţeles, pentru-că convingerea mea e, că am sfântă datorinţă, ca astfel sĕ vorbesc în acest loc. (Mişcare).

Naţionalităţile sunt nemulţămite şi doresc îmbunătăţirea sorţei lor, pentru-ca mulţămite şi fericite sĕ pótă trăi în patria lor proprie. (Esclamări din drépta: *Pot sĕ şí trăéscă!*) Comit nedreptate aceia cari afirmă că naţionalităţile sunt mulţămite. Nu lucrézâ corect nici aceia cari susţin că naţionalităţile ar fi patrioţi mai puţin buni de cât membrii ori-cărei alt partid oposiţional. Din contră, cu mai mult drept s'ar puté zice că cei mai puţin buni patrioţi sunt tocmai aceia cari spriginesc sistemul de guvernare de acum. (Mişcare în drépta). Noi naţionalităţile *numai în limba şi în spiritul culturei nóstre* putem sĕ ne desvoltăm şi sĕ progresăm, şi numai ca atari putem sĕ progresăm, şi numai ca atari putem fi, în comuniune, folositori patriei. Tóte pedecile câte ni-se aruncă în calea progresului nostru, sunt totodată şi spre dauna statului. Pentru-că suntem unităţi egal îndreptăţite, cari la olaltă formăm întregul, (Esclamări din drépta: *Acésta e natural dór'!*) Toţi cei cari pun pedeci în calea unului, împedecă în progresare întregul. Noi pretindem nu numai sĕ nu ni-se pună pedeci, ci pretindem de la factorii statului ajutoriu chiar, pentru-că acésta e datorinţă a statului. Pretindem Ungarie liberă şi independentă faţă cu ori-cine. Ear' în acéstă Ungarie liberă pretindem libertăţi politice şi anume aceste libertăţi politice le pretindem deopotrivă pe séma tuturor naţionalităţilor şi tuturor confesiunilor... (Esclamări în drépta şi stânga: *Dór' esistă deja!*)

Juszth Gyula: *Tocmai atâta drept au cât au Magiarii!* (Aşa e! Aşa e! în stânga estremă).

Pavlovici: ... Pentru-că numai acésta póte întărí Ungaria, numai o astfel de Ungarie póte sĕ fie fericită. Părerea nóstră e, că acei bărbaţi de stat cari susţin că în Ungaria nu esistă chestiune de naţionalităţi, cari acéstă ponderósă cestiune vitală a Ungariei o presintă drept *operă artificială*...

Kubik Béla: *Agitatorii o fac*! (Aşa e! Aşa e! în drépta şi în stânga).

Pavlovici: *Nu esistă agitatori!* ... nu numai fac rea politică de stat, ci chiar îşi fac joc din acéstă cea mai ponderósă cestiune a ţerii. O astfel de cestiune, care aşa de adênc tăietóre divergenţe ascunde în sine, năvălesce spre resolvare cu forţă iresistibilă, şi toţi cei cari îi pun în cale impedimente artificiale iau asupra lor rĕspundere gravă pentru urmările nesocotite de ei. (Contraziceri în drépta şi stânga.) Nu ruptură completă şi inespiabilă, ci bunăînţelegere basată pe dreptate şi pe încredere reciprocă sĕ fie lucéfĕrul conducĕtoriu în Ungaria unitară, independentă, pentru tóte popórele de sub sceptrul Corónei Sfântului Stefan. Numai astfel pot fi realisate justele postulate ale naţionalităţilor.

Kubik Béla: Cari sunt acelea? (Strigăte în drépta: S'auzim! S'auzim!)

Pavlovici: Şi sunt convins că atunci când va urma acésta, ar avé sĕ se schimbe şì politica esternă a Ungariei, în direcţia spre care o îndréptă adevĕratele ei interese. Numai pe urma legăturilor intime cu statele orientale póte Ungaria sĕ fie a ei propie. In sterele puternicilor numai interesele puternicilor le promovézâ.

Acesta o programul de care se entusiasmézâ naţionalităţile. Acest program e în interesul Ungariei. Şi sunt convins că nu peste mult va sosí acel timp, când programul acesta va fi program general. E însĕ de dorit, ca acest program, unic fericitoriu pentru Ungaria, sĕ triumfeze după cât mai puţine amărîciuni pentru ţéră. Sub o astfel de condiţiune pot sĕ fie realisate în înţelesul tradiţiei Sântului Stefan postulatele tuturor naţionalităţilor. (Sgomot.)“ — —

Din România.

Marele colegiu electoral. Vineri s'a întrunit la Bucuresci marele colegiu electoral, convocat pentru alegerea Metropolitului Moldovei şi pentru alegerea episcopului de Huşi, în locurile vacante.

Marele colegiu electoral al României se compune din membrii sfântului sinod şi din membrii corpurilor legiuitóre.

Intrunirea colegiului a fost precedată de un serviciu divin, oficiat la Metropolie de I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, încunjurat de înaltul seu cler.

La orele 2 I. P. S. Sa Metropolitul-Primat ocupând fotoliul presidenţial declară de constituit marele colegiu electoral. Se constată numĕrul presenţilor şi se procede la vot. Votarea se face cu apel nominal. Intâiu votézâ membrii sfântului Sinod, apoi senatorii şi deputaţii.

Au întrunit: P. S. Sa episcopul ***Partenie*** 233 voturi, P. S. *Calistrat Orlean* un vot şi P. S. *Gherasim Timuş* un vot.

I. P. S. Sa Metropolitul-Primat proclamă de ales al marelui colegiu electoral pentru scaunul de Metropolit al Moldovei şi Sucevei pe P. S. Sa episcopul *Partenie* al Dunării-de-jos.

Alesul urcă tribuna şi mulţămesce pentru rara distincţie şi încredere.

Investirea I. P. S. Sale Metropolitului *Partenie* se va face Mercuri, cu ceremonialul obicinuit.

După alegerea Metropolitului din Iaşi marele colegiu electoral a procedat la alegerea unui episcop pentru eparchia Huşilor.

A primit P. S. S. *Conon Arămescu Donici* 204 voturi, ear' *Calistrat Bârlădeanul* 9 voturi. Cel dintâiu e proclamat *ales*.

Astăzi, Luni, marele colegiu electoral se întrunesce de nou, pentru a face alegerea unui episcop la eparchia Dunării-de-jos, în locul P. S. Sale *Partenie*, ales Metropolit al Moldovei şi Sucevei.

Va fi ales, probabil, P. S. S. Archiereul *Pimen Georgescu Piteşteanul*.

Din protopresbiteratul Mercurea.

Alegere de paroch pentru Mercurea.

— 13 Februarie n.

Adevĕrată zi de veselie a avut parochia nóstră *Mercurea*, Dumineca în 3/16 Februarie a. c., fericită fiind de-a vedé earăşi pe parochul şi părintele ei sufletesc, P. On. D. *Ioan Droc*, care însărcinat de Prea Ven. Consistoriu cu conducerea alegerei de preot şi protopop al parochiei şi tractului Mercurea, (în urma abzicerei D-Sale) a convocat sinodul parochial pe numita zi spre a-şi da şì el părerea asupra omului ce l-ar dori sĕ-l aibă dintrĕ concurenţi.

Poporul s'a presentat la biserică în numĕr fórte frumos.

La „*Priceastnă*“ P. O. D. *Ioan Droc* ni-a ţinut o cuvêntare instructivă, tâlcuind evang „*Vameşiului şi a Fariseului*“, şi cu cunoscutu-i dar de a vorbi popular şi la înţelesul tuturora, a scos la iveală marea învĕţătură „*ca sĕ nu gândim una şi alta sĕ vorbim şi facem*“, ci sĕ rĕmânem ómeni de omenie, nefăţarnici, cu frica lui Dzeu, sĕ ne iubim şi iertăm unul pe altul, pentru-că atunci şi binecuvêntarea Dlui va fi cu noi.

După terminarea slujbei d-zeiesci şi împlinirea celor prescrise de lege P. O. D. *Ioan Droc*, în calitate de comisar consistorial, prin o vorbire potrivită, în care arată însĕmnătatea zilei pentru alegători, deschide sinodul. Se alege notariu înv. *I. Câlnicean* şi constatându-se numĕrul celor presenţi, se dă cetire actului de abzicere şi însărcinarea P. O. D. *I. Droc* de-a duce în deplinire alegerea noului protopop. Acum se ridică parochianul *Ioan Aciu* şi 'şi esprimă părerea de rĕu pentru abzicerea Dlui protopop de paroch al Mercurei. Il rógă, că de-şì unii sau alţii l-au supĕrat în timpul din urmă, pentru iubirea celorlalţi, sĕ-şi retragă abzicerea şi sĕ vină earăşi în mijlocul nostru. Părerea acésta se pare a fi fost cugetul tuturora, căci toţi cei presenţi isbucnesc în însufleţite urări de „sĕ trăiască“ la adressa iubitului lor paroch.

La acestea P. O. D. Protopop fórte mişcat de manifestaţia parochienilor sĕi, se abate puţin de la obiectul pus la ordinea zilei şi rĕspunde Dlui *Aciu* cu cuvinte frumóse şi din inimă eşite, că inima şi intenţiunile D-Sale au fost totdeuna bune; că numai binele şi prosperarea nóstră a avut-o în vedere în tóte lucrările sale, dar' supărări provenite de la guri rele atâta l-au amărît, încât, neaflând alt mijloc de înlăturare a acelora, — a trebuit sĕ abzică. Mulţămesce Dlui *Aciu* şi celorlalţi pentru manifestaţia de dragoste, spunêndu-ne, că o reîntórcere e imposibilă, dar' ne promite, că de-şì se depărtézâ cu trupul dintrĕ noi, cu sufletul şi inima va rĕmâné totdeuna cu noi. Ne doresce un protopop harnic şi înţelept, care pe calea acum bătută, multe lucruri bune şi folositóre sĕ săvêrşéscă spre binele şi fericirea nostră.

Pe lângă îndelungate şi însufleţite urări de „sĕ trăiască“ se trece la ordinea zilei.

Dl Comisar arată sinodului parochial, că protopopul, ce se va alege, fiind totodată şi paroch al Mercurei, i-se dă drept a-şi da şi el votul colectiv unuia dintrĕ candidaţi. Spre scopul acesta se cetesce numele candidaţilor dimpreună cu cualificaţiunile lor şi provócă sinodul a se esprima.

La acestea membrul *Nicolae Albu* cere şi părerea Dlui Comisariu, care pentru consultare, suspinde şedinţa pe 5 minute. După redeschiderea şedinţei sinodul se declară unanim pentru Dl *Dr. G. Proca*, profesor seminarial (Furtunóse aplause, şi „sĕ trăiască“).

Pentru-ca sĕ nu fie nici cea mai mică umbră de bănuială, Dl Comisariu pune la cale votarea nominală, în urma căruia toţi cei presenţi (95) votézâ pentru candidatul *Dr. G. Proca*, pe care Dl Comisariu îl declară ales din partea parochiei Mercurea ca paroch al Mercurei.

Intrĕ nesfêrşite strigăte de „sĕ trăiască“ la adressa Dlui Comisariu şi a nou alesului, se închide sinodul.

Dee Dzeu multe zile de acestea, ca în bună înţelegere multe lucruri bune şi folositóre sĕ ducem la îndeplinire.

Un Mercurean.

NOUTĂŢI

Concertul meseriaşilor. A séră ni-s'a dat de nou ocasiune sĕ asistăm la o frumósă producţiune publică a corului reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu, care de astădată a fost spriginită de concursul şí a trei gentile domnişóre din societatea de elită. Póte ştirea, că la acéstă producţiune 'şi dau binevoitoriul lor concurs aceste trei domnişóre, dar' sigur şí vestile bune despre prestaţiunile de până acum au îndemnat numĕros public din provincie, ca sĕ facă pe timp de érnă călĕtorie până la Sibiiu, pentru a asista la concertul de a séră. Astfel, din *Ilia* au fost dd. Iuliu Orbonaş proprietar, Maximilian Zoniţă primariu, Ioanichie Olariu cassariu de bancă, apoi Ioan Budoiu paroch în Câmpuri-Surduc, Nicolae Juga învĕţătoriu în Bretea murĕşană, dna Dr. Stroia din Sĕlişte, Adam Micu din Poiana, cu soţia, dna Popovici din Sadu, dşóra Florica Cioran, Nic. Solomon, cu familia, paroch în Porumbacul superior rĕsăritean, I. Platoş, cu familia, învĕţ. în Turnişor, Dionisie Lăncrăjan, învĕţătoriu în Mohu, vĕduva L. Muntean cu fiica, din Turnişor, Ioan Radu, cu fiicele, din Turnişor, etc., ear' din Sibiiu dd. Dr. A. Marienescu jude de tablă, în pensiune, cu soţia, Dumitru Cunţan profesor, D. Comşa cu soţia, profesor, Dr. E. Cristea secretariu consist., familia Dr. Moga, dna Dr. Crişan, familia Bardoşi, dna Minerva Dr. Brote, Stefan Stroia protonotariu comitatens, cu soţia, d-şórele Simonescu, d-şóra Sabina Brote, domnişóra Cornelia Decean, dómna Tăbăcariu, domnişóra Elisa Niedlich, Dragomir, cu soţia etc. şi tineretul aprópe tot. Clasa de mijloc a fost destul de bine representată. Cât pentru producţiune, — aceea a a avut succes fórte bun. Tóte punctele de program au fost rĕsplătite corului cu aplause sgomotóse, unele au trebuit chiar bisate; mult a plăcut deosebi „Hăţegana“ de

---

FOIŞÓRĂ

Insemnătatea unei rugăciuni.

de

Ioan Romoşan.

> „Preasfântă Treime, miluеşte-ne pe noi, Dómne curăţeşte pĕcatele nóstre, stăpâne iartă fară de legile nóstre, sânte cercetézâ şi vindecă neputinţele nóstre pentru numele tĕu“.

Viéţa nóstră e o mare 'ntinsă. Când timpul e liniştit şi sórele lucesce blând pe suprafaţă, e plăcere sĕ umbli cu naia pe ea; în acele momente te ridici în sfere mai înalte de fericire; totul îţi suride, ţi-se pare, că n'ar fi scop pe care sĕ nu-l poţi realisa. Durere numai, că acéstă mare a vieţii în cele mai multe casuri e viforósă. Dintr'o stâncă în ceealaltă suntem isbiţi, pretutindeni dăm numai de greutăţi, suntem aruncaţi de Scylla şi Carybdis. Şi ce s'ar întêmpla cu noi, dacă n'am avé în astfel de situaţiuni triste ale vieţii loc de refugiu; dacă nu ni-ar licurí câte o rază de lumină, care străbate prin păturile întunerecului? Ce ar face óre partea cea mai mare a omenimei în astfel de împrejurări? Creatorul, care a ştiut ce are sĕ se întêmple cu omul în viéţă în urma căderii sale în pĕcat, cum se zice în sânta scriptură: „Au se va ascunde cineva întru cele ascunse şi eu nu-l voiu vedé pe el? au nu umplu eu cerial şi pămêntul?“ (Ier. XXIII —24), s'a îngrijit, ca în Sahara vieţii sĕ putem da şi de isvóre dătătóre de viéţă, de câte un oaz, unde sĕ ne putem recâştiga puterile perdute, pentru a continua lupta contra obstacolelor, ce le întimpinăm *aşa de des*.

Aceste isvóre, aceste oaze în viéţa nóstră sunt *rugăciunile*, cari în cas de călcare a voiei lui D-zeu ne împacă cu urzitoriul vieţii, ne alină durerea, ear' în cas de lipsă induplecă pe atotputernicul Creator pentru noi şi sunt totodată mijlocul cel mai adecuat de mulţămire pentru bunătăţile ce zilnic le primim de la Stăpânul tuturor.

De ori-ce am da în lume, prin rugăciune ne recreem şi întărim, cum se recreézâ călĕtorul, care obosit de drum în dricul verii, când arde şi pămêntul sub picióre, ajunge la un isvoraş cu apă recreatóre.

Dar' nu numai atunci sĕ rugăm pe D-zeu când suntem strîmtoraţi, pentru-că s. scriptură zice: „Dacă ai mâncat, ai beut şi te-ai săturat, sĕ ai de grijă, sĕ nu-'ţi uiţi nici de D-zeu“. Dacă ar îndeplini sufletul nostru voia lui D-zeu numai atunci, când e în strimtóre, nu ar fi de lăudat; ci laudă i-se cuvine când e constant în credinţă, când se rógă şì după-ce a trecut nécazul peste el. Bărbaţii luminaţi, adicţi ai bisericei creştine, s'au îngrijit de tot feliul de rugăciuni, ca într'adevĕr sĕ putem fi cu conştiinţa liniştită în ori-ce peripeţie a vieţii.

Numai prin rugăciune adevĕrată, prin rugăciune rostită din inimă înfrântă şi smerită putem fi siguri de îndurarea lui D-zeu, de iertarea pĕcatelor pentru dobândirea fericirei infinite.

Se 'nţelege, dacă vom fi superficiali, dacă numai fisice vom fi presenţi, când o rostim, nu ne întăresce în credinţă, din contră, ne aduce în condamnabila posiţiune de a despreţui tot ce e divin.

Rugăciunile sunt cari ne presintă înaintea ochilor sufletesci tablourile cele mai marcante din viéţa creştină, cari ne înprospĕtézâ în memoriă învĕţăturile fundamentale ale bisericei lui Christos.

Lucru natural deci, că unele escelézâ mai mult într'o privinţă, celelalte într'alta.

Sĕ revenim acum asupra obiectului nostru şi sĕ ne dăm séma, ce învĕţături fundamentale creştinesci îşi află espresiune în rugăciunea alésă de temă?

Se adóră s. Treime, D-zeu, care este unul după fiinţă şi întreit în feţe. Fiinţa cea una dumnezeéscă esistă adecă în trei ipostasuri sau persóne, cari se numesc: Tatăl, Fiul şi Duhul sânt. Acéstă dogmă despre tripersonalitatea Dumnezeirei o învaţă biserica dreptmăritóre a rĕsăritului, conform s. scripturi, în Confesiunea orth. ca rĕspuns la întrebarea a 7: „Trebue sĕ credem şi sĕ mărturisim, că este un unic Dzeu, care are sĕ se adoreze în s. Treime şi că în Dumnezeire este Tatăl principiul şi originea Fiului şi a s. Duch“, şi ca rĕspuns la întrebarea 8.: „Trebue sĕ se crédă, că este un unic D-zeu în sânta Treime“.

Ansă la stabilirea acestor învĕţături ale bisericei *drept credinciόse* a dat catechismul calvinesc, care precum se esprima un metropolit al României, e plin de venin şi amărăciune.

(Va urma).

T. Popovici, „Pe la pórtă“ de I. Mateiu, cuartetul bărbătesc, (de *Timoteiu Popovici* nu de Ioan Mateiu), „Sunt soldat“, de G. Dima și „Marș ostășesc“ de N. Popovici. Ear' despre debutul dșórelor E. Cunțan, O. Bardoși și E. Simonescu putem refera prin scurta constatare cà a fost escelent. Talentul de cântăréță și vocea dșórei Cunțan a fost pe larg apreciată în ziariul nostru cu ocasiunea concertului ei propriu dat anul trecut. Aceeași a fost și aséră. Ear' d-șórele O. Bardoși și E. Simonescu sunt cu mult mai binecunoscute publicului român ca pianiste escelente, de cât sĕ aibă lipsă de apreciare specială. Tóte trei au fost frenetic aplaudate; dșóra Bardoși după punctul al cincilea din program (douĕ caprițîi pentru pian, de I. Murĕșan), în urma nesfêrșitelor aplause a trebuit sĕ cânte și o piesă afară de program, ear' dșóra Cunțan în punctul 7 al programului (trei composiții de G. Dima) a trebuit sĕ repeteze cântecul „Știi tu mândro“. Ultim punct a fost canțoneta „Herșcu boccegiul“ predată de pedagogul *Jula* întrĕ continue rîsete și haz. In dispoziția veselă provocată de „Herșcu“ s'a început apoi dansul, care a durat până la orele 2 după miezul nopții. De încheere amintim, că colecta cruceriului (un bun obiceiu întrodus de presidentul V. Tordășian) a dat resultat 15 coróne 61 fileri.

*

Bani prădați. Ministrul de justiție, dl Alexandru Plósz, plănuesce edificarea unui palat nou pe séma ministeriului de justiție. Planurile și preliminariul de spese sunt și făcute deja, mai restând numai autorisarea din partea dietei pentru începerea lucrărilor. Palatul va costa *douĕ milióne de coróne* și va fi ridicat pe locul liber dintrĕ strada Zoltan, strada Academiei și din fața noului palat al dietei, pe malul Dunării. — Se vede tréba că țara are bani berechet!

*

Daruri pentru biserică. Evlavioșii nostri creștini din parochia Someșfalĕu, pĕtrunși de dragoste și iubire curată față de sfânta nóstră biserică străbună, la îndemnul parochului au făcut mai multe daruri pentru biserică, și anume: creștinii Simion Lăpușan, Vasiliu Stupariu și Demetriu Cenan au cumpĕrat un rînd de odăjdii bisericesci în preț de 70 coróne, creștinul Iacob Mărgineanu din Apahida și creștinul Lazar Demian din Pusztа-Sân-Miclăuș au cumpĕrat un rînd de odăjdii în preț de 100 coróne, evlaviosul creștin Ioan Dulcă birău a cumpĕrat pe sama bisericei nóstre un potir aurit, în preț de 80 coróne. Un domn ungur Nagy Ferdinand ni-a dăruit în decursul anului trecut în mai multe dumineci de preste an 52 coróne.

Nicolae Dulca și soție-sa Maria ni-a dăruit pe séma bisericei 2 fețe de masă în preț de 4 coróne.

Nicolae Dămian și soție-sa Dochița ni-a dăruit o față de masă și o icónă a sfintei treimi, în preț de 3 coróne.

Oficiul și comitetul parochial din Someșfalău 'și împlinesce prin acésta datorința de mulțămită și recunoscință față cu evlavioșii creștini când și pe acéstă cale le esprimă recunoscința și mulțămita sa, dorindu-le de la Tatăl ceresc rĕsplata faptelor lor creștinesci și mângăierea sufletéscă de a vedé urmându-le și alți creștini buni pilda ce au dat'o prin darul mai sus amintit. Binecuvântarea cerésca sĕ se reverse asupra lor și asupra familiei lor. Someșfalĕu la 28 Ianuarie 1902. *Ioan Demian* paroch greco-oriental.

*

Coróne eterne. Maria Stefanescu n. Olariu, Nicolae Olariu și Constantin Olariu proprietari și antreprenori în Cudgir, contribue prin dl prot. I. Ghibu, în loc de cunună pe cosciugul regretatului lor unchiu *Dr. Nicolae Olariu,* fost refer. consist., suma de câte 10 cor., în total 30 cor., la fondul vĕduvelor și orfanilor meseriașilor numit si al iubiților rĕposați, fond creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

*

Pentru „Masa studenților“ de la gimnasiul public român gr. or. din *Brad* au incurs următórele contribuiri:

I. Ca *rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou 1902* suma *de 149 coróne.* La acésta au contribuit: Dr. I. Mihu 20 cor., Dr. S. Moldovan, adv. 50 cor., Dr. I. Pop, medic, N. Vlad, farmacist, Dr. A. Vlad, adv. și I. Vulcu, comerc, câte 10 cor., P. Beleiu, cassar 3 cor, Aurel P. Barcian, propr. 4 cor., Dr. St. Erdélyi medic, Dr. I. Popp, Dr. G. Măcelar, Dr. A. Străițariu, Dr. R. Dobo, Sim. Vlad, An. Damian, Iosif Orbonaș, I. Branga înv., Iuliu Florea, Daniil David, I. Moța, Val. Orbonaș și S. Lăzăroiu, comerc. câte 2 cor., R. Nicóră, G. Cușută câte 1 cor.. — toți din Orĕștie, și I. Popovici preot Gelmar 2 cor.

II. Ca *cunună eternă pentru Nicolau Cristea,* asesor consistorial în Sibiiu suma de *28 cor.* La acésta au contribuit Dnii: V. Damian, ppresb., G. Părău, director gimn., Vasile Boneu, prof., Dr. P. Oprișa, prof., P. Rimbaș, comptabil și I. Rusu, medic câte 2 cor., Const. Costin, prof., St. Albu, prof., Dr. I. Radu, prof., I. Germân înv., S. Germân, A. Feier, propr., câte 1 cor., toți din Brad. An. Bogdan, preot Țerețel, S. Stănilă, preot Ribița, N. Florea, preot Rișca, R. Coțoiu, comerciant Baia-de-Criș, D. Sida, notariu Băița, Veres Gyula, notariu Ribița, I. Câmpean, preot Rovina, P. Vraciu, preot Luncoiul de sus, câte 1 cor., Ios. Costea, preot Vaca, P. Lazar, înv. Țerețel și Ar. Stănilă, înv. Bulzeșți câte 40 fil., N. Mateiu, preot Ribiciórа, I. Fugătă preot Luncoiul de jos, I. Roman, preot Luncoiul de sus și I. Tisu, plugar din Cebea, câte 20 fileri.

III. Ca *cunună eternă pentru Georgiu Bogdan,* preot Brad, membru al consiliului societăței dn credit și economii „Crișana“ diu Brad, de la „Crișana“ *20 cor.*

IV. Ca *cunună eternă pentru Ioan Cutean,* comerciant în Brad, membru al consiliului societății de credit și economii „Crișana“ din Brad, de la „Crișana“ *20 cor.*

V. De la dl Iuliu Vuia, înv. și S. Vuia câte 1 cor., și de la elevii clasei superióre de băeți din B. Comloș 3 cor. 40 fil., la olaltă: *5 cor. 40 fil.*

Primésca marinimoșii binefecĕtori espresiunea profundei mulțămite!

Brad, 2/15 Februarie 1902.

Comisiunea administrativă.

*

Faptă vrednică de imitat. Parochul *Constantin Rosa* din *Leucușești* (eparchia Aradului) prin o declarațiune dto. 20 Ianuariu v., dată în scris comitetului parochial din Leucusești a promis sĕ pună la disposiția comitetului în fie-care an câte 80 coróne, cari sĕ se deie ca premiu (în părți egale) duor mirese gr.-or. române sĕrace, din Leucusești, cari au cercetat școla și biserica regulat și peste tot în timpul fetiei au avut purtare morală bună.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a tinerimei studióse de la institutul teologic-pedagogic din *Caransebeș* invită la *sedința publică* ce o va aranja Mercuri, (13/26 Februarie) în sala mare a otelului „Pomul verde“. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea: de persónă 1 cor. 20 fileri, de familie 3 coróne. Oferte generóse, în favorul fondului pentru ajutorarea elevilor bolnavi, se primesc cu mulțămită.

*

Societatea „Carmen Sylva“ a studenților români de la universitatea din *Gratz* în ședința ținută la 16 Februariu st. n. și-a ales următoriul comitet: president Nicolae Carabioschi, stud. jur; secretariu Aurel Sbârcea stud. jur; cassariu Ioan Trandafirescu, stud. acad., bibliotecariu Octavian Racoțan stud. med.

*

Petrecere în Sĕliște,. Primim invitare la petrecerea cu joc ce o va aranja Reuniunea pompierilor voluntari din Sĕliște Sâmbătă, în 16 Faur (1 Martie) 1902 în sala festivă a școlei. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunei. Inceputul la 8 ore séra. Oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice.

*

Fulgere și tunete. In comuna secuéscă Lemhény din comitatul Treiscaune sĕptĕmâna trecută a fost furtună cu fulgere orbitóre și cu tunete puternice — ca în dricul verii.

*

Ómeni bestie. Cetim în fóile magiare că feciorii lui Ilie Degan din Chișoda (lângă Timișóra): Iovan, George și Iosif, și-au ucis pe tatăl lor — moșnég de 60 ani, — pentru a-și acapara mai curênd moștenirea. Unul dintrĕ bestialii feciori i-a crepat în douĕ capul cu o sĕcure, ear' ceilalți doi i-au aplicat pe trup douĕzeci de rane.

*

Adunarea Bihorenei. Pe 6 Martie n. e convocată adunarea generală ordinară (a treia) a institutului de credit și econmii „*Bihoreana*“ din Oradea-mare. Profitul în anul de gestiune 1901 a fost 46,856 cor. 46 fileri, din care dividendele fac 29.073 cor. 22 fil. (5% de acție). Din restul de 17.783 cor. 23 fileri sunt destinate pentru scopuri de binefacere 355 coróne 66 fileri.

*

Mort după tatăl sĕu. In spitalul din Oradea-mara a rĕposat zilele trecute meseriașul George Bogoli din Czigányvölgy în urma intoxicației de sânge provenite din o mică sgărietură la un deget. Băiețelul mai mărișor al nenorocitului fiind sodal în Oradea mare și aflând despre sórtea tatălui sĕu a telegrafat a casă, unde mamă-sa încă zăcea bolnavă. Telegrama a luat'o în primire un vecin, care aflând ce conține, nu a predat'o femeii, de témă sĕ nu-i agraveze bóla. A vĕdut însĕ băiețelul de 9 ani, că poștariul le-a adus o scrisóre, și cerea vecinului sĕ o deie mamei sale. Acesta i-a rĕspuns, că nu'i permis sĕ afle mama lui, că tăticul a murit, pentru-că atunci móre și ea. Vestea despre mórte tatăluí sĕu a impresionat așa de adânc pe micul băiat, în cât și-a făcut și el mórtea, otrăvindu-se cu medicinele pe cari le folosise tatăl seu acasă la rana degetului. — Biata femeie zace și acum bolnavă, și nu știe nimic nici de mórtea soțului ei, nici de a copilașului.

*

Avis. Onorații domni parochi, cari încă nu și-au ridicat de la cassa consistoriului archidiecesan competența pe semestrul I. al anului present, sunt poftiți a o ridica în timpul cel mai scurt, spre a se puté încheia rațiociniul.

*

Fómete pe Câmpie. Ziariul „Grosskokler Bote“ raportézâ, că în Bogata-Olténă și în Mateiaș (comitatul Têrnavei-mari) bântue fómete. Circa 33% din numĕrul locuitorilor n'au cu ce se nutri. Causa acestei nenorociri e prea îndelungata trăgănare a lucrărilor de comasare, din causa căreia ómenii nu și-au putut lucra pămênturile.

*

In atențiunea meseriașilor. In comuna *Bêrzova* nu sunt de loc meseriași români, cari însĕ și-ar puté asigura acolo un traiu bun. Comuna constă din 300 numeri de casă, are têrg de sĕptĕmână în fie-care zi de Luni, trei têrguri de țéră și piață bine cercetată. Românii de acolo ar voí bucuros sĕ aibă în mijlocul lor barem un măestru *cojocariu,* un măestru *măsariu,* un *opincariu,* (deosebi acesta) și un măestru *cismariu,* (fearari — covaci — sunt străini; ar puté însĕ concura cu ei unul român). Măestrii români sunt rugați a se presenta în vr'o zi de Luni în comună, ca sĕ vadă referințele.

*

Incendiu cu mórte de om. In Hațeg a ars sĕptĕmâna trecută casa și clădirile economice ale lui Eduard Ștern. In cursul lucrărilor de stîngere un pompieriu a cădut în mormanul de jăratec și a ars de viu.

*

Moșia Tanislau — din Zlatna. In numĕrul 2 al ziariului nostru am fost dat știre, că în opidul *Zlatna* (comitatul Alba-inferióră) se află de dat în arândă o frumósă moșie a eredilor lui Stefan Tanislau, care constă din agri, fênațe, pășunat, grădini, case de locuit, și clădiri economice, și din care ar puté ușor sĕ trăéscă douĕ trei familii de ómeni sirguincioși (Români). In Zlatna se ține în fie-care Sâmbătă têrg de sĕptĕmână, apoi trei têrguri de țéră în fie-care an, la cari arêndatorii și-ar puté valorisa bine productele moșiei, putênd face bun câștig deosebi cu economia de vite. Stau la disposiția arêndatorilor, sub ușóre condițiuni de plată chiar și acareturile economice. — Intêmplându-se, că cei cari în urma avisului nostru s'au interesat de acésta moșie, au fost desmântați din partea unor rĕuvoitori, dl Filimon Plaștea, notariu pensionat în Zlatna și îngrijitorul moșiei, advertiséză pe cei cari ar dori sĕ iee în arêndă acéstă moșie, sĕ nu deie ascultare clevetelor, ci sĕ se informeze despre starea lucrului la fața locului.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea producțiunei teatrale-musicale-declamatorice a tinerimei române din Cristian (lângă Sibiiu) ce s'a ținut în 13/26 Ianuariu a. c. în favorul bibliotecii parochiale din loc au binevoit a suprasolvi următorii:

Dnii Dumitru Șurean, preot în loc, Constantin Dragoș, m.-pant. Sibiiu, Ioan Radu, neg. Turnișor, câte 2 cor.; D-șóra Elena Reou, înv. Tălmăcel, Ioan Mihu, esped. la Consist. Arch., I. P. Alecsandru Bloț, Sibiiu, Mathias Drotlef, proprietar în loc, Ioan Crișan, epitrop, Iacob Fleschkin, cioban la părintele din loc, fie-care câte 1 cor.; Ulterior au mai incurs la părintele D. Șurean, de la domnii: Ioan Manta, preot Gurarîului, Ilie Măcelar, propr. Gurarîului, domnul Traian Costande, Sibiiu, câte 2 cor.; Dumitru Mosora, înv. Sĕliște 1 cor.; la olaltă 21 cor.; cari adaugêndu-se la suma de 54·92 cor., incurse din vinderea biletelor, dă suma de 75·92 cor. Subtrăgêndu-se spesele în sumă de 57 cor. 92 fil., rĕmâne un venit curat de 18 cor., care s'a și dat spre întrebuințare în scopul amintit.

In numele membrilor bibliotecei parochiale aducem și pe acéstă cale mulțămitele nóstre sincere tuturor, cari au binevoit a suprasolvi și a participa la producțiunea nóstră, sperând că nu vom fi uitați nici pe viitor.

Cristian, la 4/17 Faur 1902.

D. Șiurian paroch
Jeronim Nemeș înv.

Mulțămită publică.

Pentru edificarea bisericei române gr.-or. din Văleni, tractul Cetății de peatră, au mai contribuit următorii buni creștini:

Nicolau Mureșan par. gr.-or. Banyika, lista Nr. 36, 3·44 cor. Ioan Popița par. gr.-or. Comana inf. lista Nr. 440 4·10 cor. Stefan Rus par. gr.-or. Nasna lista Nr. 824 4·30 cor. Ioan Bârsan par. gr.-or. Egerszeg lista Nr. 812 5 cor. Zacharia Muntean par. gr.-or. Sălașul superior lista Nr. 690 2 cor. Iosif Suciu par. gr.-or. Alun Nr. 657 2·20 cor. Ioan Onea par. gr.-or. Hădărău Nr. 733 7·16 cor. Nicolau Dorca par. gr.-or. Sz. Egerbegy Nr. 755 2 cor. Oficiul par. gr.-or. Șugag Nr. 900 4 cor. Teodor Moldovan epitrop Hetur, 4·20 coróne. Oficiul paroch, Hărastăș Nr. 25 6·30 cor. Oficiul par. gr.-or. Tilișca Nr. 915 14·10 cor. Suma 58·80.

Primésca susnumiții binefĕcători și pe acéstă cale sincera nóstră mulțămită publică, fie bine primită jertfa lor la altariul cel mai presus de ceriuri al Dlui, fie încredințați mai departe că acesti bani nu se vor folosi spre alte scopuri de cât numai spre scopul zidirei bisericei din subscrisa parochie, în care vor fi pomenite numele tuturor binefăcĕtorilor.

Văleni, la 6 Februarie v. 1900.

In numele poporului.

Gavriil Cârlig par. gr.-or.
George Ouț I. epitrop.

Cărți și reviste.

Călindariul tipografiei archidiecesane a apărut în mărime de 15½ cóle, cu următoriul cuprins:

1. Cronologia, indicând momentele mai însemnate din istoria universală și a nóstră națională.
2. Datele despre sĕrbătorile din periodul Triodului și celelalte sĕrbători împĕrătesci, despre zilele de post și deslegarea postului în anul 1902.
3. Evangeliile în decursul anului, glasurile, sfetilnele Invierei, și zilele lunilor.
4. Pătrarele lunilor preste an și indicarea timpului.
5. Regentul anului.
6. Genealogia caselor domnitóre.
7. Afaceri de postă și telegraf.
8. Taxele de timbre și tabela pentru computarea intereselor.
9. Șematismul metropoliei nóstre.
10. Șematismul dieceselor nóstre.
11. Archidiecesa în general cu protopresbiteratele.
12. Preoții din archidiecesă fără parochíi
13. Școlele medii, cea comercială.
14. Școlele poporale cu mai mulți învĕțători.
15. Stipendistii din fondurile archidiecesane.
16. Diecesa Aradului cu consistoriile și oficiile protopresbiterale.
17. Diecesa Caransebeșului cu consistoriile și oficiile protopresbiterale.
18. Ierarchii metropoliilor învecinate din Austro-Ungaria.
19. Evidențele pentru oficiile protopresbiterale.
20. Dispozițiuni pentru esamenele private pedagogice și pentru cele de cualificațiune.
21. Dispozițiuni pentru pensionarea învĕțătorilor și a preoților.

Partea literară: 1. Despre pomul Crăciunului de P. Ispirescu. 2. Pasteluri de V. Alecsandri: *a)* La gura sobei, *b)* Sĕmĕnături, *c)* Concertul în luncă. 3. Mama, după Andersen, trad. de O. Voileanu. 4. Fabule de Alecsandrescu: *a)* Toporul și Pădurea, *b)* Cânele și Cățĕlul, *c)* Măgariul rĕsfățat, *d)* Lupul moralist. 5. La clacă, de V. Goga. 6. Anecdote de Th. Speranță: *a)* Țiganul cu St. Ioan, *b)* Țiganul și căldarea. 7. Istorióre de dna Colomb, traducere de Dumitru Stăncescu: *a)* Intr'o curticică, *b)* Flașnetariul. 8. Din literatura poporană. *a)* Versul Precestei, *b)* Vers de nuntă. *c)* La Dumineca Floriilor. *d)* 4 Colinde, *e)* Orație la crăciun, *f)* Pilde filosofesci din codicele Mateiu Voileanu. 9. Fondul de pensiune învĕțătoresc regnicolar.

22. Têrgurile în rêndul lunilor de preste an.
23. Inserate și catalogul cărților din tipografia archidiecesană.

Posta redacțiunei.

Dl G. G. în Ș. Regretăm, dar' despre lucruri petrecute în 30 Decembre a. trecut nu putem publica raport în 10 Februarie a. c.

Agnita. Am primit și îi vom face loc cum vom dispune de loc.

Lipsca. Mulțămim pentru cele trimise. In numĕrul viitoriu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

Nr. 729/1900 [29] 1—3

Concurs

Incuviinţându-se prin ordinul consistorial dto 28 Novembre a. tr. Nr. 10,508 Bis. instituirea unui post de capelan în parochia *Luncoiul-de-sus*, pentru întregirea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumětate din tóte venitele parochiali şi jumětate din suma de întregire, ce o primesce parochul de la stat.

Competenţii au a 'şi aşterne cererile, instruate conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 7 Ianuariu 1901.

In conţelegere cu comitetul parochial — oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 70/1902 [27] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învěţătóre la şcóla poporală gr. or. din *Brad*, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar fundamental 600 cor., cuincuenalele legale, relut de cuartir 100 cor., relut de lemne 30 cor. şi de grădină 20 cor. ear' când i se va da cuartir în natură şi loc de relut de lemne va primí 2 stîngeni de lemne.

Cea alésă va avé sě între în funcţiune numai cu începerea an. şcol. 1902/1903.

Brad, în 31 Ianuariu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian.
protopresbiter.

Avis!

Cea mai bună şi mai sigură **Asigurare de zestre**, pentru fetiţe şi băeţi se face la **„Prima reuniune pentru înzestrarea fetelor ca însoţire,** institut pentru asigurarea de fete şi băieţi în **Budapesta“.**

Cu deslușiri mai detailate servesce prompt ***Representanţa generală din Sibiiu, strada Wolf Nr. 6.*** (26) 1—3

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * * *

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

„FAGEȚANA“, institut de credit și de economíi, ca societate pe acțiuni în Fáget.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi de economíi *„Fageţana“*, ca societate pe acţiuni în Făget, sunt învitaţi în sensul §-lui 15 al statutelor societăţii la

a X-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în *Făget, Luni la 17 Martie n. 1902,* la 10 ore a. m., în localul societăţii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcţiunii despre activitatea institutului şi despre resultatul gestiunii anului X.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Aprobarea bilanţului.
4. Decisiune asupra împărţirei profitului curat realisat în anul al X-lea de gestiune.
5. Darea absolutoriului membrilor în direcţiune şi în comitetul de supraveghiare.
6. Alegerea a doi membri în Direcţiune. [25] 1—1
7. Alegerea comitetului de supraveghiare.
8. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 26 din statutele societăţii.
9. Exmiterea a doi acţionari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

Domnii acţionari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persónă sau prin plenipotenţiaţi, sunt învitaţi în vîrtutea §-lui 16 din statutele societăţii a-'şi depune acţiunile D-lor cu o zi înainte la cassa societăţii.

Făget, la 13 Februarie st. n. 1902.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului

Active.	Cor. fil.
Cassa în numĕrar	11,829·65
Realităţile institutului	48,239·78
Efecte publice	19,945·40
Acţiuni străine	20,720·—
Imprumut pe cambii cu giranţi	597,004·80
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară	192,366·40
Imprumuturi pe hipotece	163,368·20
Imprumut. pe obligaţiuni cu cavenţi	138,814·23
Credite de contcurent	72,927·92
Mobiliar după amortis. de 10%	1,518·50
Diverse conturi debitóre	42,437·96
	1.309,172·84

Pasive.	Cor. fil.	Cor. fil.
Capital de acţiuni, 1000 bucăţi à 200 cor.	200,000·—	
Fondul de reservă	100,000·—	
Fondul special de reservă	36,711·10	
Fondul de garanţă	6,000·—	
Fondul realităţilor	5,843·76	
Fondul de pensiune al funcţionar.	47,444·50	395,999·36
Depuneri spre fructificare		691,974·71
Cambii reescomptate		168,965·34
Interese anticip. pro 1902		11,790 09
Dividende neridicate		220·—
Diverse conturi creditóre		4,980·31
Profit curat		35,243·03
		1.309,172·84

Contul Profitului și Perderilor

Debit.	Cor. fil.
Interese pentru fondul de reservă	5,258·12
Interese pentru depuneri spre fructificare	39,068·97
Interese pentru cambii reescompt.	14,759 17
Salare şi marce de presenţă	11,832·—
Chirie, porto, tipărituri şi alte	6,110·56
Contribuţiune directă	7,116·53
„ de 10% după interesele depunerilor	3,912·37
Contribuţiune comunală, cam. comer., comp. de timbru	2,027·54
Dare de drum	572·48
Amortisare din mobiliar	168·72
Profit curat	35,243·03
	126,069·49

Credit.	Cor. fil.	Cor. fil.
Interese:		
de la imprum. pe cambii cu giranţi	68 838·25	
de la imprumut. pe camb. cu acop. hip.	17,501·29	
de la imprumut. pe hipotece	14,660·86	
de la imprumut. pe oblig. cu cavenţi	14,981·95	
de la credite de contcurent	5,726 94	
de la efecte publice	852·—	122,561·29
Profit de la realităţi		2,368·—
Profit de la acţiuni străine		1,140·20
		126,069·49

Făget, la 31 Decembre 1901.

Directorul esecutiv:
Sebastian Olariu m. p.

Pentru comptabilitate:
Toma F. Haneșiu m. p.

Membrii în direcţiune:

Aurel Popescu m. p. **Axentie Gaita** m. p. **Dionisiu Feneş** m. p.
Adam Groza m. p. **George Giura** m. p.

Conturile presente esaminându-le le-am aflat exacte conform legilor şi statutelor şi cărţile purtate în bună regulă.

Făget, în 16 Februarie 1902.

Comitetul de supraveghiare:

Dimitrie Iosof m. p. **Adam Lesnican** m. p. **Alexandru Iclozan** m. p.
Vasile Nicorescu m. p.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu, Joi 14/27 Februariu 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Naționalitățile.“

Sibiiu, 26 Februariu n.

Sub titlul acesta publică „*Egyetértés*“, organul kossuthistilor, în numĕrul de Dumineca un prim-articol, care reclamă unele observări. E scris într'un ton destul de calm, — ceea-ce e notă bună pentru acest ziariu întrat cu desevîrșire în apele șovinismului magiar.

Vorba e în articol despre chestia națională și despre atât de mult discutata lege a naționalităților, legea despre care tocmai „*Egyetértés*“ scria numai cu câteva zile mai în urmă, că trebuie modificată cu ori-ce preț, și ne punea chiar în vedere începerea unei campanii energice din partea partidului kossuthist, pe tema acésta.

Se vede însĕ că ómenii au venit la sentimente mai bune, pentru-că de astădată, constatând că legea acésta nu mai mulțămesce pe nimeni, se întrébă ziariul acreditat al kossuthistilor, că óre sĕ se mențină legea și pe mai departe, sau sĕ fie schimbată, și că óre avé-vor ei (Magiarii) *puterea sè o modifice*, ear' modificându-o, avé-vor ceva *folos* din acésta??

O mărturisire prețiósă acésta pentru noi, naționalitățile nemagiare din patrie, pentru-că în ea se cuprinde recunóscerea, făcută cu jumĕtate de gură, — cum s'ar zice, — că modificarea legii de naționalități nu depinde numai de la Magiari, ci și de la alți factori, mult mai puternici de cât ei, cari, — Magiarii sunt siguri despre acésta — nu se vor învoí nici-odată, ca modificarea sĕ se facă în sensul dorit de Magiari. Ear' dacă nu se face în sensul acesta, natural că Magiarii nu vor avé nici un folos din modificare!

Are dreptate „*Egyetértés*“ când spune că legea de naționalități nu mai mulțămesce pe nimeni, precum n'a mulțămit pe nimeni din capul locului, pentru-că n'a fost adusă cu comuna învoire a tuturor popórelor din patrie, ci a fost *dictată* din partea majorității parlamentare, care era a Magiarilor, de-și tocmai pe acelea vremuri scria unul dintrĕ cei mai luminați fruntași ai Magiarilor, baronul *Eötvös József*, că chestia națională nu póte fi resolvată prin concluse votate din partea majorităților parlamentare, ci cu cooperarea tuturor celor interesați, și cu ascultarea și respectarea justelor lor pretensiuni.

Legea de naționalități nu astfel a fost adusă; pentru-că în ea nu a fost trecut nimica din aceea ce cereau representanții popórelor nemagiare cari se aflau atunci în parlament, și tocmai de aceea nu ni-am prea bătut capul, dacă legea se respectéză sau nu, se esecută sau nu. Am lăsat în grija celor-ce au contemplat'o, în forma ei atât de meșteșugită, ca ei sĕ-i dee ființă și viéță dacă vreau, ori sĕ o îngrópe dacă vreau, aflându-se încă în scutece. Ei au preferit lucrul din urmă. Dacă bine au făcut așa, a lor sĕ fie fala; dacă rĕu au făcut, a lor sĕ fie rușinea. Consecințele s'au arătat însĕ imediat, manifestate în o generală nemulțămire din partea naționalităților nemagiare, pentru-că nici puținul ce ni-s'a dat ca din grație din partea Magiarilor în acésta lege a naționalităților, nu ni-a fost dat sĕ'l gustăm în ticnă, ci ni-s'a detras, în urma neesecutării legii.

Scopul acestei legi, — care fórte bine spune „*Egyetértés*“ că a fost legarea unei păci cu naționalitățile nemagiare, — nu s'a ajuns deci, și nu se va ajunge, până când legea nu se va modifica conform intereselor particulare ale naționalităților nemagiare din patrie. Pentru-că *pacea* nu póte fi legată sub condițiuni dictate numai de cătră una dintrĕ părți, ci sub condițiuni stabilite în bună înțelegere, de ambele părți.

De aceea, sĕ nu crédă Magiarii că noi am fi străini de ideea revisuirii legii de naționalități. Din contră, în programul nostru național e trecută ca punct cardinal revisuirea, dar' cerem, ca ea sĕ se facă conform justelor nóstre pretensiuni, pe cari ni-le-am precisat destul de bine de ne-numĕrate-ori. Sĕ se facă cu concursul tuturor, cu învoirea tuturor, pentru-că numai așa pacea e sfântă, durabilă și fericitóre pentru toți. Ear' pentru a se puté face în felul acesta, — sĕ ni-se deschidă și nouă porțile parlamentului, pentru a puté întra în acest lăcaș amĕsurat demnității nóstre naționale și conform forțelor nóstre numerice. Asta cerem noi deocamdată de la compatrioții nostri magiari!

Cât pentru apostrofarea, că „într'o țéră nu póte fi de cât un singur patriotism și o singură fidelitate“, — știind fórte bine în care înțeles o i-a ziariul „*Egyetértés*“, rĕspundem, că precum Dumnezeul căruia ne închinăm și pe care 'l adorăm e *unul*, dar' în *trei fețe*, așa și patriotismul și fidelitatea nóstră, un întreg formézĕ, dar' earăși în trei fețe: *patria*, *tronul* și *naționalitatea!* A desconsidera numai una din aceste sfinte treimi, cea din urmă de es., cum ar dorí Magiarii, insemnézĕ a nu ne mai închina întregului, și lucrul acesta nu'l poftéscă nimeni de la noi, pentru-că aceea ce cere e curată imposibilitate.

Când vor ajunge Magiarii sĕ judece cu minte clară, vor înțelege și ei că e imposibilitate.

Investitura metropolitului Moldovei. Azi s'a făcut în București, cu mare solemnitate, instalarea (investitura) nou alesului metropolit al Moldovei și Sucevei, prin M. Sa regele Carol. Ceremonialul a fost următoriul: Metropolitul a mers la palat în trăsură regală, avênd în frunte pe prefectul poliției, 2 escadróne de cavalerie, și pe cei doi protoierei ai capitalei, ear' la drépta și stânga trăsurii câte un major, — toți în ținută de gală. In sala tronului a fost așteptat de presidenții corpurilor legiuitóre, de membrii senatului, camerei deputaților, Curtii de compturi, Academiei, camerei de comerciu etc., de membrii Inaltului Cler, de comandanții corpurilor de armată, de toți generalii și de magistrații superiori. După sosirea metropolitului regele întră în sală și ia loc pe tron; metropolitul stă în fața tronului, ear' ministrul de culte luând cârja archieréscă din mâna archidiaconilor o dă regelui și cetesce decretul de investitură, semnat de regele și de ministrul cultelor și instrucțiunii publice. După cetirea decretului regele predă metropolitului cârja, zicêndu-i: „*Incredințez I. P. S. Tale toiagul archipăstoresc, spre a Te învestí ca Metropolit al Moldovei și Sucevei*“. Apoi scoborându-se de pe tron îl felicită, în timp ce corul cântă imnul „Trăéscă regele“.

Inființați biblioteci poporale!

In câte comune nu auḑim zi de zi că s'au înființat biblioteci?...

...Ei! dar' câte mai sunt înapoi?...

N'a sosit óre timpul, ca peste tot locul cei chemați sĕ se apuce de lucru...

Luați pildă, dragi conducĕtori ai poporului român, de la cei-ce din puteri silesc a înființa biblioteci, din cari poporul sĕ se pótă adăpa cu cunoscințele de lipsă vieței sale.

Nu credeți că dacă unii ați ajuns întrĕ asfel de ómeni cari nu vor acum a pricepe și a-'și bate capul cu asemenea lucruri, nu i-ați puté aduce la cale! Vĕ înșelați amar! Devisa vóstră, dragi conducĕtori, care pururea sĕ vĕ fie în minte, este: *Inainte!*

La un agru lăsat gol și înțelenit trebue sĕ pleci de acasă cu unelte bune, ca sĕ poți lucra. Vei puté óre face sporiu în asemenea agru, mergênd numai cu mânile în buzunar?

Poporul nostru în multe locuri încă trebue privit ca un asemenea agru înțelenit... Și conducĕtorii lui încă au a merge pregătiți cu unelte necesare, spre a-l desțeleni. Numai avênd arma în mână vor câștiga inimile tuturor.

Și arma ce trebue sĕ o ai în mână, drag conducĕtor, este *biblioteca*, voind a deștepta poporul, ogorul înțelenit.

Ei! dar' tocmai biblioteca este despre care dacă vorbești nu te bagă nimeni în sémă.

Nu e mirare. Câte greutăți! Câte rele copleșesc azi pe bietul popor român!

N'avem deci cuvênt a-l învinovăți, dacă cuvintele conducĕtorilor une-ori nu le ia în sémă. El nu o face acésta din rea voință, ci pentru-că mintea lui e ocupată neîntrerupt cu nĕcazurile vieței, cari îl îngrozesc și numai la auzul de a da bani eară.

Trebue însĕ, ca precum la agrul înțelenit mergem a-'l lucra pregătiți cu uneltele necesare, așa și poporului nostru sĕ 'i stăm la îndemână cu lucrul gata, voind a 'l îndemna la înaintare.

In feliul acesta poporul în cel mai scurt timp va pricepe folosul ce voiam a i-l aduce, și nesilit se va grăbi însuși a sprijini acțiunea nóstră.

Intrebarea este acum, că pe ce cale am puté ajunge mai ușor la înființarea de biclioteci, chiar și în comunele unde, precum am zis, poporul e încă asemenea unui agru înțelenit???

Voiu istorisi cum am procedat eu în causă.

Sórtea a voit, ca și eu sĕ ajung învĕțător în o asemenea comună. Vorbele mi-au fost în pustiu, ori-cât de atrăgĕtóre au fost ele. Mĕ întorsei în școlă vorbind mititeilor la înțelesul lor despre bibliotecă. Toți m'au înțeles. Ii obligasem cu câte un crucer lunar. Lucrul acesta n'a mers mult, căci părinții înfruntând pe copii, acestia nu mĕ mai putură ajuta. Sistând acest mijloc, adunasem suma de 2 fl. 33 cr.

Ce sĕ fac acum?... aduc de banii acestea unelte de scris, pe cari vinḑêndu-le scolarilor, scot câștig 3 fl. 91 cr. Aveam deci la un loc 6 fl. 24 cr.

Aduc acum de întréga sumă material de scris: caete, ceruse, tocuri, penițe, hârtie, cretă, etc., și în curênd banii au crescut așa în cât am început sĕ aduc și cărți școlare, avênd de la fie-care 5 cr. rabat.

Azi copiii dau și 2—3 cr. lunar afară de cei pe cari își cumpĕră recuisite, și părinții nu'i mai înfruntă. Adecă am adus niște chipuri, în cari din tot crucerul se fac zece am adus și niște iconițe cu sfinți, frumóse și fórte ieftine, asemenea și cóle de hârtie colorată, crestată s. a. Tóte acestea le cumpĕră copii pe întrecute și aduc un venit frumos fondului bibliotecei...

Și acum, după cinci ani de când am început acest lucru pentru înființarea bibliotecei, starea averei ei este:

a) bani gata în librăria școlară .	fl.	30·94
b) cărți procurate din fondul propriu	„	12.50
c) cărți adunate, donate de subscrisul și de mai mulți binevoitori, în preț de	„	89·62
Suma	fl.	133·06

Spuneți, iubiți lucrători în via Domnului, óre dând poporului tóte de a gata și făcute așa că nimeni n'a simțit greutate, va mai zice cineva că nu-i place și că nu voesce a primì sfaturile bune?

Eu dau cărțile și gratis spre cetire, numai pentru-ca sĕ eșim deasupra nĕcazului.

O fac acésta căci cetind azi, cetind mâne, încet, încet se preface — cum am zice — în a doua natură plăcerea acésta; când apoi ne mai putêndu-se lipsi de cetit și vĕḑêndu-se înaintat și la minte luminat, de sine, ne silit va da unul fie-care denarul sĕu spre înaintarea acestui lucru bun și de folos.

Bibliotecei astfel înființate 'i am dat numirea de „*Bibliotecă parochială*“. Causa că o am botezat astfel este, ca sĕ fim sub scutul bisericei.

Am făcut și o „carte“, legată frumos în piele și aurită, care servesce spre a înscrie în ea membrii fundatori, onorari, donatorii bibliotecei, precum și regulamentul și starea bibliotecei an de an, pentru-ca următorii nostri sĕ pótă vedé din ea, cum și cine a pus umĕrul la înființarea „bibliotecei“.

In întroducerea scrisă în numita carte afară de istoricul înființărei bibliotecei, eată ce e scris despre necesitatea înființărei și numirei ei!

Iubite cetitor!

Măreţu-mi scop ca învĕțătoriu în comuna mea natală „*Ticușul-român*“ mi-a fost și-mi va fi totdeuna, a scóte pe locuitorii ei din întunerecul în care au zăcut sute de ani și a-'i aduce și pe ei la trépta de cultură a timpului modern, a desvolta și în ei simțul de adevĕrați români.

Fundament realisărei acestui scop se pune încă din școlă, unde copilul pe lângă cetit și scris, prima condițiune a ajungerei scopului numit, primește și o mulțime de cunoștințe folositóre de pe tóte terenele de cultură.

Eșind copilul din școlă, ca creștin adevĕrat, maica biserică 'l primește în sinul sĕu. Acum are el a'și arĕta dacă școla a avut influință binefăcĕtóre asupra educațiunei lui; prin cercetarea regulată a bisericei, prin evlavia și atențiunea la serviciul divin, prin moravurile și purtarea sa în societate, în atingerea cu ceilalți parochieni.

Biserica este acum chemată a educa mai departe pe membrul sĕu parochian, adăpându'l cu cunoștințele necesare, arĕtându'i calea cea adevĕrată, ducĕtóre la bună stare și fericire.

Și care va fi óre isvorul din care sĕ'și pótă adăpa mica biserică pe fiii sĕi parochieni???

Iată deci iubite cetitor! ce m'a îndemnat sĕ-mi jertfesc totul pentru înființarea unei biblioteci.

Eată și motivul pentru care i-am dat numirea de *„Bibliotecă parochială“ !*

Ca de încheiere rog din inimă pe colegii mei învĕțători sĕ procédă și ei în modul arĕtat de mine, spre a înființa și în comunele Dlor câte o astfel de bibliotecă în folosul înaintărei în cultură a poporului nostru român.

Asemenea adresându-mĕ cătră Domnii preoți îi rog sĕ dee mână de ajutor învĕțătorilor, luând spre acest scop pildă de la vrednicul nostru paroch *Ioan Dumitrescu,* care cu cuvêntul și cu fapta mi-a stat în ajutor. Nu pot sĕ nu-i mulțămesc și pe acéstă cale pentru ajutoriul dat de dînsul, căci vĕḑêndu-ne poporul pe amêndoi lucrând mână în mână, deja s'au și găsit sprijinitori. Așa afară de membrii ajutători s'au înscris ca membri fundatori pe lângă mine și părintele nostru, economul *Ioan Urdea* și cantorul *George Frățilă,* cărora asemenea le mulțămesc în numele acelora pentru a căror înaintare și-au dat denarul.

Ticușul-român, 1902.

George Maican
învĕțător.

Revistă esternă

Revolte studențesci în Rusia. Telegrame din *Lemberg*, *Petersburg*, *Chiev* raportéză despre demonstrațiuni sângeróse, agitări latente și disposițiuni polițiale draconice contra studențimei. Din *Lemberg* au fost espulsați doi studenți universitari din Polonia-ruséscă. Studențimea e fórte agitată și a cerut la rectorul universității sĕ întrevină la poliție pentru suspendarea disposițiunilor esceptionale luate contra studenților. In *Chiev* cu ocasiunea turburărilor studențesci soldații au ucis zece studenți și au rănit mulțime din ei. Cea mai mare parte a studenților e în grevă. In *Moscva* au fost arestați câteva sute de lucrători și patruzeci studenți, întrĕ cari și *prințul Ceretelli.* Studenții din Moscva și Petersburg se pregătesc sĕ facă demonstrațiune monstră. De zile deja circuléză întrĕ ei proclamațiuni agitatóre. In *Petersburg, Chiev* și *Charcov* universitățile sunt închise. In *Charcov* au fost scene fórte furtunóse; studenții demonstrau alăturea cu lucrătorii; miliția a ucis și rănit mulți dintrĕ ei. E temere că în curênd va isbucní revoltă generală.

*

Revoluție în Spania. De mai mult timp lucrătorii din *Barcelona* decretaseră grevă, la care în urmă s'au asociat lucrătorii și din alte orașe, așa că organele siguranței publice aveau sĕ țină în frêu o massă de turbulenți de preste patruzeci mii de inși. Ca la tóte grevele, s'au întêmplat și acolo ciocniri sângeróse întrĕ grevisti și poliție, cari în urmă au degenerat în revoltă și jaf. S'a consignat contra grevistilor puterea armată, s'a publicat statariu, dar' turburările încă tot se mai continuă. Rapórtele mai noue despre aceste turburări spun că grevistii din Barcelona Sâmbătă au bătut cu petri tóte trenurile cari mergeau spre Francia; în secret rĕspândesc tipărituri agitatóre, în cari clasele civile sunt amenințate cu rĕsbunare oribilă. Din causa grevei comunicația pe căile ferate e sistată. In diferite orașe ale Spaniei lucrătorii au ținut meetinguri și s'au declarat solidari cu greva celor din Barcelona. Tot Sâmbătă au fost ciocniri întrĕ grevisti și întrĕ lucrători de la căile ferate; un grevist a fost ucis; prăvăliile de brutărie au fost jefuite tóte; întrĕ Sabadell și Terrasa turburătorii au tăiat sîrma telegrafului.

Mișcările acestea au fost puse la cale de către anarchisti, ceea-ce s'a constatat în urma confiscării unor acte secrete, din cari s'a aflat și aceea, că anarchistii din Barcelona au lucrat în deplin acord cu cei din Londra.

Din provincia *Navarra* se semnaléză *mari mișcări de ale carlistilor.*

De la sate.

Producțiune teatrală în Paloș.

23 Februarie n.

Ziua de 20 Ianuariu v. a fost o zi de mare bucurie pentru poporul din *Paloș*, care se deștéptă tot mai mult din amorțéla în care căḑuse.

Poporul, fiind rĕu slăbit de aruncurile cele mari, fiind amenințat cu dărâmarea bisericei, făcută de curênd și în care s'a îngropat mulțime de bani, și nefiind însuflețit de nimeni dintrĕ conducĕtorii ce-i avea în frunte mai înainte de asta cu doi ani, ba din contră amăgit, — ușor a putut cădé în prapastia cea mare, după cum s'a și întêmplat *dându-și școla statului.* — Numai de cât s'au și trimis trei învĕțători de stat cu limba de propunere magiară în acésta comună curat românéscă.

Dar' spre bucuria poporului și supĕrarea pretorului, a notariului și învĕțătorilor, cari din întêmplare toți au fost români, a ieșit pe plan întru întimpinarea rĕului bravul domn *Patrichiu Pintea,* mai târziu ales ca preot, care cu o adevĕrată bărbăție a învins tóte pedecile.

Sub domnia Sa, biserica s'a renovat, în locul școlei celei vechi s'a zidit alta nouă cu douĕ sale de învĕțământ, și astăzi în locul acelor trei învĕțĕtori de stat, propun doi învĕțători, *în limba românéscă.*

Luminând poporul atât prin cuvênt cât și prin fapte în acești doi ani de când este preot, întru atât l'a adus încât acum cu ocasiunea comasărei pășunatului comunal, care valoréză mai mult de 99,000 cor. și care ușor s'ar fi putut împărți la privați, după moșii, la îndemnul pretorului și notarului, — numai spre a nu mai puté susținé școla confesională, — l'a trecut întreg *pe numele bisericei.*

Din tóte acestea póte vedé ori și cine că ce póte face un adevĕrat preot ca conducĕtor al poporului, fiind la chemarea sa.

După multele zile noróse ce le-a avut acest popor, a dorit domnul preot a le face și zile plăcute, îndemnând pe învĕțători a aranja cu tinerimea o *producțiune teatrală,* despre care îmi permit a face o mică dare de sémă.

Producțiunea a succes peste așteptare atât din punct de vedere moral, cât și material. Toți diletanții și-au știut preda rolurile de-și de prima dată au jucat. Cu deosebire a plăcut junele *G. Iambor*, care a predat pe *Barbul lăutarul* de V. Alexandri, cu o voce plăcută și sonoră, și a trebuit sĕ-l biseze, precum și în piesa *Cinel-cinel,* comedie de V. Alexandri, *N. Sisea* ca Graur și *Z. Bălețiu* ca Sandu.

Laudă se cuvine învĕțătorilor *I. Lacea* și *Jer. Savu* pentru ostănelele avute cu instruarea tinerimei, de asemenea domnului preot și dómnei preotese, care a contribuit fórte mult la împodobirea salei și a binei.

Venitul a fost frumos, urcând suma de peste 100 cor., din care se va pune basă unei biblioteci școlare.

Dee D-zeu încă mulți astfeliu de conducĕtori ca în comuna Paloș.

Un participant.

— Fapte bune din Orĕștióra-de-jos. —

9 Februariu v.

Este o recerință, ca fie-care sĕ-și arete mulțămita față de binefăcĕtorii sei. Convins de acest fapt, la rugarea comitetului parochial din Orĕștióra-de-jos vin a desfășura unele fapte nobile și vrednice de imitat, ce le-au sĕvêrșit câteva persóne față de biserica acestei comune, pentru care comitetul prin acésta le aduce cea mai profundă mulțămită.

In comuna Orĕștióra-de-jos de un timp încóce se află câțiva binefăcĕtori, cari prin zelul și dărnicia lor au contribuit fórte mult la ridicarea nimbului bisericei. Intrĕ acesti binefăcĕtori locul prim 'l ocupă preotul *Iosif Dragoțelu*, care de-și e înaintat în etate, totuși e tinĕr în fapte. Prin zelul ce l'a desvoltat acest preot față de biserică, a ajuns a fi stimat și prețuit din partea parochienilor sĕi.

La introducerea preotutui *Iosif Dragoțel* în parochia Orĕstióra-de-jos biserica acestei comune era lipsită de cărți și de ornate. Vĕḑênd acésta stare tristă a bisericei sale, preotul se puse pe lucru. Ca amic cu comerciantul *Ioan Lazaroiu* din Orĕștie îl cercetà numai de cât și-descoperì starea în care se află biserica sa, cerêndu-i sprijinul.. Dl Ioan Lazaroiu, ca fiu al bisericei nóstre 'i veni în ajutor donând pe séma bisericei un rênd de adieri la ușile împĕrătesci. Pentru ca sĕ pună și pe parochieni la lucru le dete însusi esemplu cumpĕrând pe séma bisericei un policandru de sticlă pentru 6 lumini, în preț de 26 cor.; ear fiul sĕu cu același nume *Iosif Dragoțel,* măestru rotariu, a făcut un frumos chivot pe masa altariului. Pătrunși de aceste esemple frumóse nici parochienii nu pregetară a veni în ajutorul bisericei, ci la îndemnul preotului au colectat o sumă de 136 cor. pe care au cumpĕrat mineele de peste an în 12 volume.

Vesel de acésta isbândă, preotul Iosif Dragoțel a procurat bisericei pe spesele sale un clopot în preț de 240 cor., ear' pe parochieni 'i-a rugat a contribui la procurarea celor douĕ sfesnice mari din fața altariului. Rugarea a aflat loc în inimile credincioșilor, căci numai de cât au colectat ei întrĕ ei suma de 140 cor. La pregătirea sfesnicelor s'a angajat măestrul *Octavian Popoviciu,* fiul decedatului preot local Ioan Popoviciu, care prin praxa câștigată în orașele cele mai vestite din țară, și și în fară precum în Viena, Pesta și Pojon, a ajuns a fi admirat în ale măestriei sale, cu deosebire aceste sfesnice 'i-au procurat multă laudă și admirațiune. Sfesnicele sunt din un feliu de tinichea grósă nălțimea lor e aprópe doi metri, partea din jos în înălțime de 70 cm. are forma piramidei, mijlocul e construit din feliu și feliu de globuri în diferite forme, în partea deasupra sunt așeḑate jur împrejur 6 sfesnice mici cu brațe de câte 30 cm. sfesnicul cel mare se termină în o cruce în capĕtul cărcia se află al 6-lea sfesnic. Privite aceste sfesnice, cu greu póte cineva crede că ar fi făcute de mână liberă și cu un preț așa de bagatel. Ce e drept, dl Popoviciu a făcut cu mult mai mult de cât e prețul acestor sfesnice, necruțându-și munca, pe care a adus'o jertfă pentru biserica în care a servit tatăl sĕu.

Un alt binefăcĕtoriu, cunoscut nu numai în comună ci și în jur, e vrednicul și evlaviosul țĕran *Ilie Stoicoiu* din acésta comună, acest vrednic om póte servi ca esemplu tuturor țĕranilor nostri, căci el din prinosul seu nu numai bisericei comunei sale 'i vine în ajutor, ci și altor biserici unde cere trebuința. Ilie Stoicoiu a donat pe séma bisericei din comuna sa o acție în preț de 100 cor. de la institutul de credit „Ardeleana“ din Orĕștie, precum și o sumă de 400 cor. depuși earăși la „Ardeleana“. Pentru edificarea bisericei din Bucium a donat 200 cor. Bisericei din Ludesci tot spre scopul edificărei a donat acest binefăcĕtor 400 cor. Pentru cari fapte este mult onorat și prețuit înaintea locuitorilor acestor comune.

Dumnezeu rĕsplătéscă cu bine acestora precum și altor binefăcĕtori cari contribue la bunăstarea și impodobirea bisericei nóstre orientale române. *O......*

NOUTĂȚI

Desmințire. Știrea dată de *„Gazeta Transilvaniei“*, că o delegație a bisericei greco-ortodocse române, condusă de I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Metianu*, a sosit la Budapesta pentru a remite Maiestății Sale un memorand în afacerea mânăstirilor aflătóre în mâna Sîrbilor, — nu corespunde adevĕrului. Inaltpreasfințitul Domn Metropolit se află în Sibiiu.

*

Comitetul electoral central al comitatului *Sibiiu* e convocat la ședință pe 10 Martie st. n. la 10 ore înainte de amiazi în sala mică a palatului comitatens. Object: listele electorale pe anul 1903 și alte cestiuni ce stau în legătură cu acestea.

*

FOIȘÓRĂ

Insemnătatea unei rugăciuni.

de

Ioan Romoșan.

(Urmare.)

Nu e mirare, că s'a insistat așa de tare pe lângă acéstă dogmă în confesiunea orth., căci este cea mai principală și fundamentală învĕțătură a creștinismului. Pe ea se baséză întreg planul mântuirii neamului omenesc, care l'a decretat Dumnezeu Tatăl din eternitate și l'a efectuit prin Fiul sĕu Iisus Christos, care întrupându-se a mântuit lumea, și prin Duhul sfânt, care lucréză și astăzi întru realisarea scopului omenimei, întru unificarea ei cu urzitoriului lumei cu Dzeu. Ea este chestia de credință, care ne deosebesce de politeismul păgân în diferitele lui forme, ca și de monotheismul abstract, sĕc, al Iudaismului și Mohamedanismului.

Pe cât este acéstă dogmă de mare și însemnată, pe atât de greu póte fi priceputǎ de mintea mărginită a omului.

Ea este misteriul misteriilor religiunii creștine.

Acésta ni-o spune iarăși biserica în Confesiunea orth. ca rĕspuns la întrebarea 10 prin cuvintele: „Cu nici o asĕmĕnare nu este posibil a esplica perfect acest lucru, ca sĕ se facă mai lămurit în rațiunea nóstră: cum este Dumnezeu unul după ființă și trei după persóne; că cu nici o asĕmenare nu se póte înțelege, despre acésta ne convinge însuși Dumnezeu prin prorocul care zice: „Cu cine m'ați creḑut asemenea?“ Pentru aceea nici o rațiune, fie omenéscă sau îngeréscă, nu póte sĕ înțelégă acésta și nici o limbă nu póte sĕ esplice acésta“. Mărimea misteriului acestuia se adeveresce și prin istoria dogmei despre sf. Treime, care ne înfățișéză multele și aprigele atacuri ce s'au ridicat contra ei de la începutul creștinismului și până azi, precum și diferitele devieri ivite în privința acésta. Chiar și sf. Augustin, unul dintrĕ mărgăritarele bisericei creștine a dubitat un timp óre-care în misteriul sfintei Treimi, despre a cărei esistență l'a convins pronia divină.

Anume preumblându-se odată adânc cugetător pe țĕrmul mării, află un băiat, care cu o găóce de nucă scotea apă din mare și întrebându-l, că ce voesce, i-a rĕspuns, că vrea sĕ sece marea, la ce a început sĕ rîdă marele dascăl.

Atuncea se aude un glas din ceriu: „Mai ușor s'ar puté îndeplini acésta, de cât mintea ta sĕ cuprindă oceanul nemărginit al sfintei Treimi“. In urma acestei descoperiri zice el adânc mișcat: „Nicăiri nu se rĕtăcesce cu mai mare pericol, nimic alta nu se cércă cu mai multă greutate, dar' și nimic alta nu se află cu mai multă fructuositate, de cât adevĕrul dogmei despre sf. Treime“.

Biserica basată pe sf. scriptură a învĕțat totdéuna, că Dumnezeu este unul după ființă și întreit în fețe, ceea-ce ne arată diferitele simbóle și alte argumente neresturnabile.

Necesitatea de a precisa prin termini potroviți credința în Dumnezeire, biserica a simțit'o de la început, a negles-o însĕ până a constrîns'o la acésta pășirea ereticului Sabelin, care susținea că Tatăl, Fiul și Duhul sfânt sunt una și aceeași persónă numai sub diferite numiri, că sunt numai diferite moduri de manifestare a unei și aceleiași persóne. In contra acestei eresii a susținut biserica unitatea în Treime precum am amintit deja mai sus.

Terminii prin cari s'a fixat credința adevĕrată, au dat ansă la dispute întrĕ biserica din orient și cea din apus, legându-se una de terminul *πρόσωπον* (persónă), ear' ceealaltă de terminul *οὐσια* (substanță), mărturisind cea dintâiu că în Dumnezeire sunt trei ipostasuri, spre a se feri de Sabetianism, ear' cea de a doua mărturisea că în D-zeu este numai o substanță, spre a nu cădea în Arianism, care denega *consubstanțiabilitatea* Fiului cu Tatăl.

In sinod. II. ecumenic, unde s'a arĕtat că ambele cred la fel, se statoresce cu privire la sf. Treime: „Credința nóstră amĕsurat botezului (Tatăl Fiul și Duhul sfânt) ne învață pe noi a crede în numele Tatălui, și al Fiului și al Duhului sfânt, adecă în o Dumnezeitate și putere și ființă a Tatălui și Fiului și sf. Duh, în o nedespărțită mărire și *coeternă* potestate, în trei ipostasuri perfecte sau în trei persóne perfecte“. (Va urma).

Vorbe înțelepte.

Multe lucruri nepotrivite se par a fi în lumea acésta; nimic însĕ nu e mai nepotrivit, de cât avuția în mâna celui-ce nu știe cum sĕ o întrebuințeze, și învĕțătura la cel-ce nu sĕ știe folosi de ea.

Episcopul Dunări de jos. Luni s'a întrunit în *Bucuresci* marele colegiu electoral pentru a face alegerea de episcop al eparchiei Dunării de jos. La apelul nominal au rĕspuns 13 archierei, 62 senatori şi 108 deputaţi. Din 167 voturi P. S. S. archiereul *Pimen Georgescu Piteşteanu* a căpĕtat *138 voturi*. Pe basa acestui resultat al votării I. P. S. S. metropolitul-primat declară pe S. S. S. Pimen Georgescu ales episcop al eparchiei Dunării de jos.

*

Concediarea soldaţilor pe timpul secerişului. Tóte municipiile ţerii vor înainta în curênd o adresă ministeriului de rĕsboiu, cu cererea, ca soldaţii din anul al treilea de serviciu — cei cari în statul civil se ocupă cu economia de câmp — în timpul secerişului sĕ fie concediaţi pe opt sĕptĕmâni pentru a da celor de acasă ajutoriu la secerat şi căratul recoltei. De un lung şir de ani s'a tot cerut acéstă înlesnire, dar' până acum fără nici un resultat. Se speră însĕ că ministrului de agricultură 'i va succede de astădată sĕ esopereze împlinirea cererii.

*

Hymen. Clericul absolut *Ioan Todea* din Albac, ales preot în Lăpuş, şi-a fidenţat soţie pe dşóra *Maria Palade* din Câmpeni.

— Clericul abs. *Iosif Enescu*, absolvent de filosofie de la universitatea din Budapesta, s'a logodit Joi (20 Februarie n.) cu domnişóra *Virgilia Tipeiu*, fica protopresbiterului emeritat Ioan Tipeiu din Sebeşul-săsesc.

*

„Logojana“ de T. Popovici, — ori „cântec bănăţenesc“ de I. Mateiu? In raportul apărut în numĕrul trecut al acestui ziar, referitor la concertul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ — care a avut loc Duminecă seara, — s'a făcut în parantese observarea, că cuartetul bărbătesc („Cântec bănăţenesc“,) nu ar fi composiţie a dlui *Ioan Mateiu* — după cum s'a indicat în program — ci a dlui *Timoteiu Popovici*. Faţă de acéstă observare declar, că eu am primit cântarea din cestiune direct de la dl I. Mateiu, care a armonisat'o pentru cor *în presenţa şi la dorinţa mea*. Aflu însĕ acuma, şi m'am şi convins, că acéstă cântare se află armonisată şi de dl *Popovici*. — *Candid Popa*, dirigentul corului Reun. sodalilor rom. din Sibiiu.

*

Limba magiară în conferenţele didactice. Conform unei ordonanţe a ministrului de culte inspectorii reg. de şcóle cu ocasiunea visitării şcólelor au sĕ ţină cu învĕţătorii conferenţe didactice, în cari sĕ le comunice observările asupra mersului instrucţiunii etc., ear' despre aceste conferinţe are sĕ se iee protocol. Acum de curênd ministrul a dat o ordonanţă prin care dispune, ca aceste protocóle sĕ se redacteze totdeuna în limba magiară. Lasă însĕ la bună chibzuéla inspectorilor, că la şcóle unde corpul didactic nu ştie unguresce, sĕ ţină ori sĕ nu ţină conferinţă cu el asupra celor observate cu ocasia visitării şcólei.

*

Puscile gendarmilor. Ziariul „Székelység“ din Murĕş-Oşorheiu raportéză că în *Nyárád-Szereda* s'au întêmplat sângerése ciocniri întrĕ popor şi gendarmerie. Atacaţi de popor — cum spune „Székelység“ — gendarmii au puşcat în mulţime, rănind grav pe fórte mulţi. Locotenentul Virágh de la comanda de gendarmi din Murĕş-Oşorheiu a plecat imediat la faţa locului pentru a face investigaţie. Causa pentru care s'au întêmplat aceste vĕrsări de sânge, „Székelység“ nu o spune.

*

Băiat ucigaş. In oraşul Droste (în Vestfalia) băieţelul de şepte ani al unui administrator de moşie fiind singur a casă cu patru frăţiori ai sei, i-a ucis pe toţi patru, tocându-i în cap cu o bardă! Cel mai mititel dintrĕ micile victime era în etate de un an, ear' cel mai mărişor de şése ani. Micul ucigaş e băiat slăbuţ şi hăbăuc.

*

Nenorociri. In *New-York* a ars sĕptĕmâna trecută un magazin de arme şi muniţiune. Mulţime de cartuşe au esplodat de năduful incendiului şi glónţele din ele sburau în tóte părţile. De la magazin focul s'a estins şi la un hotel din apropiere, în care se aflau fórte mulţi pasageri. Mare parte din acestia au sărit afară pe feresti, frângêndu-şi membrele şi schilăvindu-se, ear' 15 inşi au ars de vii; întrĕ acestia e şi un colonel şi soţia hotelieriului.

O altă nenorocire se raportéză din *Köln*. Anume, în oraşul *Lundenseid* (Vestfalia) nişte lucrători de la calea ferată se aşezaseră la prânz într'un vagon scos din circulaţie şi şi-au făcut foc cu cărbuni. Nu se ştie pe ce cale în cărbuni fuseseră însĕ perdute nişte cartuşe, cari în foc au esplodat şi au sfărmat întreg vagonul; doi dintrĕ lucrători au fost ucişi de puterea esplosiei, ear' ceilalţi sunt răniţi de mórte.

Din *Petersburg* se raportéză, că într'o mină de aramă de pe hotarul oraşului Caasania (în Corea) s'a întêmplat o esplosie teribilă, pe urma căreia *şese sute de lucrători şi-au perdut viéţa*.

*

Părúélă în senat. Intr'o şidinţă a senatului Statelor-Unite (în Vashington) sĕptĕmâna trecută senatorii au inscenat o părúélă ca la uşa cortului. Senatorul Mac Laurin a zis despre senatorul Tilmann că a minţit. La acésta Tilman a sărit peste bănci la Mac Laurin şi i-a ras o palmă, după care a urmat apoi o părúélă generală întrĕ domnii senatori. Abia cu mare greu şi după timp îndelungat a putut fi restabilită ordinea.

*

Potopul din Semaha. Despre oribila nenorocire de la Semaha (Caucas), causată de cutremurul de pămênt se mai raportéză, că au fost dĕrîmate, numai în oraş, 4500 de edificii; poporaţiunea emigreză în massă, ear' pentru-ca potopul sodomitic sĕ fie complet: de câteva zile bântue formidabil viscol de zăpadă şi epidemie de tifus şi şarlach. Nenorociţii rĕmaşi în viéţă sunt sub ceriul libĕr.

*

Coróne eterne. Presbiterul *Aron Serb* din Poiana contribue întru eternisarea memoriei rĕposatului seu naş, regretatul *Dr. Nicolae Olariu*, fost advocat în Sibiiu, la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ suma de 2 cor. La acelaş fond contribue culegĕtoriul-tipograf *Nicolae Bratu*, în amintirea vĕrului sĕu, regretatul *Aleman Galea*, fost învĕţătoriu în Reşinari, suma de 4 coróne.

*

Avis. Onoraţii domni parochi, cari încă nu şi-au ridicat de la cassa consistoriului archidiecesan competenţa pe semestrul I. al anului present, sunt poftiţi a o ridica în timpul cel mai scurt, spre a se puté încheia raţiociniul.

*

Teatru în Boian. La iniciativa tinĕrului învĕţătoriu Agapiu Ghisoiu, sprijinit de parochul veteran Vasilie Crişan şi de proprietarul Ioan Popa Todea, poporului nostru din Boian (pe Têrnave) i-s'a dat ocasiune sĕ vadă ce n'a mai vĕdut nici-odată în comuna Boian: producţiune teatrală-declamatorică, arangiată la sĕrbătórea Intimpinării Domnului (15 Februariu n.) în scopul înfiinţării unei biblioteci şcolare. Producţiunea s'a dat în localul şcólei, a fost fórte bine cercetată atât de publicul din loc (român şi străin) cât şi de cel din comunele din jurul Boianului. Programul producţiunii a fost următoriul: 1. Cuvênt de deschidere, rostit de parochul V. Crişan, ascultat cu viu interes şi aplaudat mult din partea publicului; 2. „Duşmancele“, declamată de dşóra Maria Oros (Boian); 3. „Otrava de hârciogi“ comedie, predată de dşóra Anuţa Popa Todea şi de învĕţătoriul A. Ghişoiu; 4. Cântecul ciobanului, cântat de învĕţătoriul Zaharie Macaveiu; 5. „Jidanul în raiu“, anecdotă comică predată de A. Ghişoiu; 6. „Pe lângă boi“, declamată de dşóra Veronica Popa Todea; 7. „Rândunelele“, cor mixt; 8. „Numai una“, declamată de înv. Ioan Pădurean (Şoimuşul român); 9. „Ţiganul cinstit“, anecdotă comică predată de înv. Alexiu Cheţian (Blăjel). Toţi s'au achitat splendid de rolurile avute, fiind frenetic aplaudaţi şi aclamaţi din partea publicului, căruia „Ţiganul cinstit“ a trebuit sĕ i-se mai declameze odată.

Prima încercare în Boian, producţiunea a fost pregătită cu plan binecumpĕnit, ceea-ce se vede şi din faptul, că învĕţătorii din comunele învecinate încă şi-au dat concursul la reuşita producţiunii, cum şi din faptul că în pausa dansului (la miezul nopţii) toastele rostite în cursul cinei tóte au avut în vedere îndemnarea poporului în alipirea de aşezămintele sale cele mai preţióse: biserica şi şcóla, în rîvna spre cultură şi — combaterea luxului. Astfel parochul V. Crişan vorbind despre religiune şi moralitate, şi despre alipirea cătrĕ biserică, a închinat în sănĕtatea Inaltpreasânţiei Sale metropolitului nostru, poftindu-i mulţi ani fericiţi în tótă întregitatea spirituală şi corporală, spre mărirea lui Dumnezeu şi fala bisericei, naţiunii şi patriei în care trăim. Parochul gr. catolic Vasilie Stoian din Aţel a vorbit despre marile folóse pe cari ni-le aduce şcóla, şi despre chiămarea învĕţătoréscă; parochul gr.-cat. Vasilie Barna din Sântămăria, despre femeia română ca factor de frunte în crescerea religiósă-morală şi naţională a mlădiţelor neamului nostru; parochul gr.-cat. Vasilie Călugĕr din Crăciunelul român, despre luxul în îmbrăcăminte, combătêndu-l cu argumente spuse la înţelesul poporului şi demonstrând că numai sĕrăcie aduce poporului nostru, care şi de altcum e copleşit de neajunsuri şi nĕcazuri.

Tóte toastele au fost ascultate cu viu interes şi rĕsplătite cu vii aclamaţiuni. Venitul curat al petrecerii a fost 20 coróne 20 fileri; suprasolviri au întrat de la: Iosif Crişan paroch în Boian 4 coróne, Ioan Popa Todea 2 coróne, înv. Agapiu Ghişoiu 2 coróne, învĕţ. Ioan Cionca din Pian 40 fileri. Asupra poporului din Boian producţiunea a făcut impresie fórte bună, aşa că unanim îşi esprima dorinţa, de a participa cât mai des la asemenea petreceri, — ear' acest resultat al petrecerii din 15 Februariu sigur e cel mai preţios.

PARTEA LITERARĂ.

Al optulea anuar al seminariului român din Lipsca.

Seria publicaţiunilor pe cari le scóte an de an dl *Weigand* în calitatea sa de director al seminariului român din Lipsca, a atins anul acesta volumul al optulea. Pe 324 de pagini, acest anuar, ca şi cele precedente, oferă un bogat material de ştiinţă filologică.

In prefaţă dl Weigand schiţéză, pe scurt, activitatea seminariului în anul din urmă, relevând şi importanţa studiilor albaneze şi slave pentru filologia română. Schiţa e completată cu o mică statistică a membrilor seminarului şi a cursurilor ţinute de dl Weigand în cele două semestre din urmă la seminar şi la facultate. Dintre 23 studenţi, înscrişi ca membri ai seminariului, 14 au fost Germani, 8 Români şi unul Spaniol. La sfêrşitul prefeţei aflăm că dl Weigand a terminat, vara trecută, studiul vast al dialectelor limbii daco-române, început acum opt ani. In al nouĕlea şi în al zecelea anuar se va publica materialul adunat în cele două călătorii din urmă, asupra dialectelor Moldovei şi Dobrogei de o parte, asupra dialectelor Bucovinei şi Basarabiei de alta. Astfel lucrarea va fi încheiată, şi vom avé rodul unei munci grele, îndelungate şi conscienţióse. In curênd va puté sĕ apară complet şi atlasul linguistic, cu a cărui tipărire ce se face cu cheltuiala academiei române s'a început deja de mai nainte. Acest interesant atlas are scopul sĕ înfăţişeze pe diferite părţi, în colori, deosebirile caracteristice ale dialectelor limbei nóstre, cari astfel vor puté fi studiate şi urmările în desvoltarea şi aşezarea lor cu multă înlesnire.

Cuprinsul anuarului îl fac trei lucrări. Cea dintâiu este a dlui *Sterie Stinghe* asupra Trocarilor din Braşov, pe cari îi studiază din punct de vedere etnografic, filologic şi istoric. Interesant e cu deosebire capitolul care tratéză despre „originea Trocarilor“. Aici autorul ajunge la conclusia că acestia sunt urmaşii zidarilor bulgari veniţi în Braşov la anul 1392, cu ocazia clădirii bisericei negre, şi contopiţi mai târziu în elementul românesc ce începu sĕ pătrundă tot mai mult în oraş în urma lor.

Urméză studiul dlui *Sextil Puşcariu* asupra sufixelor diminutive în limba română. Ni-se arată deosebita bogăţie a diminutivelor în limba pe care o vorbim, şi care întrece în acéstă privinţă tóte celelalte limbi romanice, şi ele caracterisate, faţă cu alte grupuri de limbi, printr'un mare numĕr de astfel de sufixe. Ni-se arată mai departe bogăţia înţelesurilor pe cari le-au primit diminutivele în limba nóstră, ear' în urmă se studiază fie-care sufix în particular.

In sfêrşit, dl Weigand dă o descriere amănunţită a dialectelor Munteniei din ostul Oltului, atingênd, în treacăt, şi părţile mărginaşe ale Ardealului, (Braşovul şi câteva sate din împrejurime), ale Moldovei şi ale Munteniei din dreapta Oltului. O interesantă descriere a călătoriei precedéză studiul linguistic propriu zis. Plecând de la Braşov, de astădată nu călare, — ceea-ce, pe şesurile întinse ale Munteniei ar fi fost imposibil, — ci într'o trăsură anume construită, care la nevoie putea sĕ servéscă şi drept conac, dl Weigand trece graniţa în România şi atinge Dunărea la sud, judeţele Doljiu şi Romanaţi în dreapta Oltului şi Focşanii şi Odobeştii de pe stânga Milcovului, cuprinzênd astfel un mare cerc cu centrul capitala României. Cu deosebită atenţie sunt urmărite şi diferitele porturi ţerănesci. Urméză o descriere a statelor bulgare din România şi a celor românesci din Bulgaria; apoi studiul linguistic al dialectelor. Avem a face de astădată cu dialectele din cari s'a format limba nóstră literară şi cari, prin urmare, sunt mai puţin depărtate de acésta. Sfêrşitul studiului îl forméză o bogată colecţie folcloristică de 75 bucăţi, câteva bazme scurte şi snóve, dar' partea cea mai mare poesii poporale de tótă frumseţa, din cari nu pot sĕ nu reproduc două aici, transcriindu-le în limba literară:

18.

Vine cucu de trei zile
Şi n'are pe ce se pune.
Se pune pe-o rămurea
De la deal de casa mea.
Foicică de năut,
N'am o cale sĕ mĕ duc,
Sĕ-mi mai tréca de urît,
De urît m'aşi duce 'n lume,
Dragostea capu-mi rĕpune.
De urît m'aşi duce 'n ţară
Dragostea mĕ 'ntórce iară.
Bălileşti.

31.

Frunză verde şi-un susaiu,
Puseiu şaua pe doi cai
Şi-am plecat la raiu, la raiu.
Da la raiu nu poţi sĕ stai
De mirosul florilor,
De dragostea fetelor.
De dorul nevestelor.
(Cornu de jos).

I. B.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“, — volumul I. de ***T. V. Păcăţian***, şi se trimite imediat celor-ce doresc sĕ o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autorul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană.

*

„Convorbiri literare“ Nr. 2 dto 1 Februarie v. a apărut cu următoriul conţinut: *St. O. Iosif*: A fost odată (poesie).; *G. Murnu:* Homer: Iliada, Cântul V (urmare).: *G. Munteanu-Murgoci*: Escursiuni în Carpaţi; I. Munţii Lotrului. Peştera din Tîrnovu-Mic. *N. Iorga:* Istoria lui Mihaiu Vitézul. Cap. I: Familia lui Mihaiu Vitézul; *Biron*: Organisarea şi naţionalisarea meseriilor (studiu). *I. Bogdan*: Lucrările filologice ale D-lor I. Bărbulescu şi I. Bianu (dare de sémă). *N. Iorga*: Un tinĕr învĕţat român: Dr. Ilie Barbulescu (critică); *N. Iorga* şi *G. Bogdan-Duică*: Comunicări mĕrunte.

„Conv. literare“ apar în *Bucureşti* în fascicoli lunari şi costă pentru Austro-Ungaria 15 cor. pe an. Administraţia: Stabilimentul Grafic I. V. Socec. Calea Victoriei Nr. 21.

*

„Ingrăşarea câmpurilor, sfaturi practice pentru săteanul plugariu“, — de *Dr. N. O. Popovici-Lupa*, profesor la şcóla centrală de agricultură de la Herestrĕu (Bucureşti); cărticica a XXII-a din *Biblioteca poporală* a Administraţiunii domeniului Corónei. Pe lângă numĕróse ilustraţiuni în text cuprinde şi o fórte binereuşită gravură representând *„Castelul Peleş“* residenţa de vară a regelui României.

*

Candela, fóie bisericéscă-literară, redactată cu concursul mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei, de prof. Dr. Emilian Voiutschi şi Alex. Manastyrski, — fascicolul pe Februariu (anul de esistenţă XXI) a apărut cu următoriul sumariu: „Viéţa patriarchilor“ (studiu relativ la istoria Testamentului-Vechiu) de Dr. V. Tarnavschi; „Mijlócele susţinerii bunelor relaţiuni întrĕ preot şi învĕţătoriu ca primii factori ai culturei poporului“, de J.; 24 pagine text rutean, apoi notiţe şi comunicări de interes bisericesc.

„Candela“ apare în *Cernăuţi*, în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an.

Posta redacţiunei.

V. V. Pentru fóia nóstră nu sunt acomodate. Ceea-ce nu însemnéză, că pentru altă fóie n'ar fi bune.

Abrud. Primit. In numĕrul ce vine. Mulţămim!

Dlui I. Curţa, Bundorf Raportul despre care ne scrii nu ni-a sosit.

Avis!

Cea mai bună şi mai sigură **Asigurare de zestre,** pentru fetițe şi băeți se face la **„Prima reuniune pentru înzestrarea fetelor ca însoțire,** institut pentru asigurarea de fete şi băieți în **Budapesta**“.

Cu deslușiri mai detailate servesce prompt ***Representanța generală din Sibiiu, strada Wolf Nr. 6.*** (26) 2—3

Nr. 12/1902 [30] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan ddto 12 Ianuariu 1902 Nr. 271 Epitr., **comuna bisericéscă greco-orientală, Sărata,** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgăraşului, dă în întreprindere **edificarea şcólei sale,** pe cale de licitațiune publică minuendă, ce se va ţiné în *7/20 Martiu 1902 la 10 ore a. m.* în edificiul parochial din Sărata.

Prețul strigărei este 2530 cor. 80 fil., în care sumă nu este socotit materialul ce-l dă comuna: cărămida, varul, pétra, nĕsipul, ţigla şi lemnele de bărdăşit, precum şi lucrătorii cu mâna şi cu carul.

Licitanții au a depune un vadiu de 10%.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. din Sărata.

Sărata, în 10/23 Februariu, 1902.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Lupea paroch. **Ioan Calefariu** not. bis.

Nr. 158/1902.

Vĕḑut!

Ioan Cândea
protopop.

„ZLAGNEANA“
institut de credit şi de economíi, societate pe acțiuni în Zlagna.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit şi de economíi „Zlăgneana“ societate pe acții se convócă prin acésta la

a IV-a adunare generală ordinară

conform §. 16 din statutele societății pe Sâmbătă la 15 Martie st n. 1902 orele 10 a. m. eventual la 22 Martie ora numită în localul şcólei greco-orientale din Zlagna cu următoriul

Program:

1. Raportul Direcțiunii, bilanțul anual şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Decisiune asupra împărţirii profitului curat realisat în anul 1901.
3. Ficsarea marcelor de presență pentru membrii Direcțiunii şi ai comitetului de supraveghiare pentru anul 1902.
4. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de trei ani, conform §-lui 44 din statutele societății.
5. Sortarea şi alegerea a 2 membri din şi în Direcțiune conform §. 32 din statute.

Acei domni acționari, cari voesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poftiți conform §. 22 din statute a-şi depune înainte de adunare acțiile, scrise pe numele lor respective pe numele acelora pe cari îi represintă precum şi documentele de plenipotență, la cassa societății în Zlagna, la „Albina“ în Sibiiu, la filiala „Albinei“ în Braşov, la „Victoria“ în Arad, la „Făgețana“ în Fáget, la „Auraria“ în Abrud, la „Detunata“ în Bucium şi la „Buciumana“ în Bucium-Poeni.

Zlagna, la 13 Faur 1902.

Direcțiunea.

Bilanțul cu 31 Decembre 1901.

Activa.	Cor. fil.	Pasiva.	Cor. fil.
Cassa în numĕrar	9,842·84	Capital social	50,000·—
Imprumut pe cambii	121,219·10	Depuneri	36,883 84
„ „ obligațiuni	1,929·—	Reescompt	39,764·—
„ „ hipotece	1,160·—	Fond de reservă	2,260·21
Mobiliar . . . . Cor. 400·—		Dividende neridicate	801·34
10% amortisare „ 40·—	360·—	Diverşi creditori	361·17
Debitori	1,438·13	Interese trasitorii anticipate	2,961·05
Interese întârziare şi de reescompt anticip.	884·23	Profit curat	3,801·69
	136,833·30		136,833·30

Contul Profit şi Perderi.

Debit.	Cor. fil.	Credit.	Cor. fil.
Interese după depuneri	1,413·79	Interese:	
Chirii	400·—	de la cambii	5,533·91
Salare	2,109·92	de la obligațiuni	66·91
Contribuțiune	806·67	de la hipotece	147·30
Marce de presență	198·30	de întârziare	2,416·35
Porto postal	75·90	Competințe de scris	1,578·31
10% dare după interesele de dep.	141·38		
Spese	755·13		
10% amortisare din mobiliar	40·—		
Profit curat	3,801·69		
	9,742·78		9,742·78

Zlagna, 31 Decembre 1901.

Emanuil Beşa m. p. director esec. **Ştefan Păsculeț** m. p. cassar. **Adam Damian** m. p. contabil.

Direcțiunea:

Dr. **Vasile Fodor** m. p., preş. **Petru Popoviciu** m. p. **N. Cristea** m. p.
Şt. Corpade m. p. **Ios. Magda** m. p. **Ilie Dumitrean** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină ordine.

Comitetul de supraveghiare: [32] 1—1

Dominic Rațiu m. p., preşed.
Dominic Costea m. p. **Petru Presecan** m. p. **Petru Hancheşiu** m. p.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panțu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Dr. Elie Cristea

Proverbe *** maxime asemĕnări * ***idiotisme

colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria. — Costă 1 cor. 50 fil.

„VICTORIA“, institut de credit şi economíi, societate pe acții în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit şi economíi „*Victoria*“, prin acésta se învită conform §. 17 din statute la

a XIV-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în *Arad, la 2 Martie n. 1902*, la 10 ore a. m., în localitățile institutului (Strada Archiducele Iosif Nr. 2).

Obiectele:

1. Raportul direcțiunei şi al comitetului de supraveghiare şi stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirei profitului curat.
3. Alegerea a doi membri în Direcțiune. [29] 1—1

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotențiați, în sensul §-lui 22 al statutelor, sunt rugați a-'şi depune acțiile, eventual doveḑile de plenipotență la cassa institutului, sau la institutele de credit şi economii „Albina“, „Timişiana“, „Bihoreana“ şi „Oraviciana“ cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, în 10 Februarie 1902.

Direcțiunea institutului.

Contul Bilanțului

Active.	Cor. fil.	Pasive.	Cor. fil.
Cassa în numĕrar	84,624·13	Capital social:	
Bon în Giro-Conto şi la alte bănci	4,189·86	3000 acțiuni à Cor. 200	600,000·—
Cambii	3.811,146·52	Fondul de reservă al acționar.	311,101·85
Imprumuturi hipotecare	711,380·—	Fondul de pensiune al funcț.	50,197·99
Avansuri pe efecte publice	96,621·—	Depuneri spre fructificare	3.200,053·07
Efecte publice	40,750·—	Deposite de cassă	19,754·73
Credite de contcurent	73,251·28	Reescont	766,221.40
Casa institutului şi alte realități de vênḑare	247,806·57	Dividendă neridicată	896·—
Mobiliar . . . C. 8,878.44		Diverse conturi creditóre	2,755·10
după amortis. „ 887·84	7,990·60	Contribuție nesolvită după interesele depunerilor pe al II-lea semestru	8,251·03
Diverse conturi debitóre	4,695·35	Interese transitóre anticipate	43,600·—
Interese transitóre restante	20,645·46	Profit transpus . C. 9,210·77	
		Profit net . . . „ 91,058·83	100,269·60
	5.103,100·77		5.103,100·77

Contul Profitului şi Perderilor

Debit.	Cor. fil.	Credit.	Cor. fil.
Interese:		Interese:	
pentru depuneri spre fructificare	160 127·96	de la cambii	291,782·84
pentru reescont	31,148 01	de la împrumuturi hipotecare	58,866·41
Spese:		de la avansuri pe efecte	5,171·19
imprimate, registre, tipărituri, lemne, lumină, diverse	10,667 85	de la cont-curent	1,458·77
Porto	4,807·59	de la efecte proprii	2,463·80
Contribuție directă C. 20,539·72		Chiria şi alte arênḑi	6,844·85
10% dare la interesele depun. „ 16,130·67	36,670·39	Provisiuni	8,830 48
Competință de timbru	267·12	Profit transpus	9,210·77
Salare	31,007·82		
Bani de cuartir	6,774·93		
Chirie	2,000·—		
Amortisare din mobiliar	887·84		
Profit transpus . C. 9,210·77			
Profit net . . . „ 91,058·83	100·269·60		
	384,629·11		384,629·11

Arad, 31 Decembre 1901.

Oncu m. p., director esecutiv. **Raicu** m. p., secretariu.

Direcțiunea:

Mihaiu Veliciu m. p., preşedinte. **Petru Truția** m. p. **V. Mangra** m. p.
R. Ciorogariu m. p. Dr. **Nicolau Ciaclan** m. p. Dr. **Aurel Demian** m. p.
I. Papp m. p. **Traian Vațianu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Arad, 12 Februarie 1902.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. **Sever Ispravnic** m. p. **George Popoviciu** m. p. **George Feier** m. p. preşedinte.
Nic. Marcu m. p. **Paul Milovan** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu, Sâmbătă 16 Februariu (1 Martie) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Visitațiunile canonice.

Sibiiu, 28 Februariu n.

Ziariul *„Drapelul“* atinge în primul seu din Sâmbăta trecută o chestie care ne interesézā pe toți, trebue sĕ ne intereseze pe toți: chestia *visitațiunilor canonice*.

Se plânge confratele lugojan, că de-și capii bisericilor nóstre române au datorința, după prescrisele canonice, sĕ visiteze cât se póte de des turma concredută lor spre păstorire, ear' organele administrative-bisericesci sunt constrînse sĕ cerceteze regulat comunele bisericesci și școlare confesionale, — totuși în direcția acésta nu se întêmplă nimic, *aprópe nimic*, pentru că *„abstrăgênd de la unele escepțiuni, visitarea canonică e mai de tot negligeată“*.

Suntem de acord cu părerea, că visitațiunile canonice sunt necesare, indispensabile chiar, fiind-că presența unei fețe bisericesci, — cum bine afirmă *„Drapelul“*, — a avut totdeuna mai bun efect de cât *cele mai cuminte ordinațiuni*, despre ce chiar bănățenii s'au putut convinge atunci, când o comună mare românéscă din Banat *(Cușteiul)*, revoltată în contra funcționarilor publici și pusă întrégă în conflict cu ordinea publică, n'a putut fi adusă la calmare nici prin ordinațiuni severe, nici prin gendarmerie, nici chiar prin miliție, — dar' a fost adusă la ordine, liniște și pace prin cuvêntul esmișilor episcopului de pie memorie *Popasu*, cari au știut sĕ înblândéscă comuna și sĕ o aducă de nou la supunere.

E nemĕsurat de mare deci puterea cuvêntului rostit în fața mulțimei din partea mai marilor bisericei nóstre, și de aceea legătura strînsă și intimă întrĕ ei și popor se impune, în însuși interesul bisericei, ear' dorința confraților de la *Drapelul*, de a se da mai mare atențiune visitațiunilor canonice e — *justă*

Nu știm însĕ, dacă și întru cât dorința acésta se estinde și asupra Archidiecesei nóstre, ori apoi Archidiecesa e trecută întrĕ *„unele escepțiuni“*, despre cari vorbesce *Drapelul*? Dacă însĕ cele scrise de confratele lugojan ar fi sĕ se refere și la Archidiecesă, trebue sĕ 'i spunem, că se află în perfectă necunoscință de causă. Pentru-că Archidiecesanii au recunoscut de mult importanța visitațiunilor canonice, și aprópe de la întroducerea constituționalismului în biserica nóstră au stăruit pe lângă *sporirea numĕrului episcopilor*, așa cum cerea și cere estinderea provinciei nóstre metropolitane, ear' marele *Șaguna* a făcut chiar și fundație în scopul acesta, pentru ca fiind capii bisericei nóstre mai mulți, ear' eparchiile mai mici în estindere, sĕ pótă ajunge toți a satisface datorinței celei mari canonice de a 'și visita cât de des turma credinciósă. Ear' atunci, când dintr'o parte se spunea, că nu sunt mijlóce, ear' din altă parte, că n'ar fi *consult* a ne înmulți numĕrul episcopiilor: tot archidiecesanii au cerut de la forul competent, ca din considerare la estinderea cea mare a Archidiecesei, care are sĕ administreze aprópe *o mie* de parochii: sĕ li-se dee cel puțin lor, dispun și de mijlóce, un vicariu iep. *înaintat la demnitatea de Archiereu.* Durere însĕ, că și realisării acestei dorințe i-s'au pus pedeci, și anume chiar din partea de la care numai pedecă nu se aștepta!

Suntem siguri, că posteritatea va judeca bine lucrurile, și vĕdênd relele isvorîte din intenționata zădărnicire a unui lucru atât de bun și folositoriu bisericei, — precum astăzi osândește *Drapelul*, și cu tot dreptul, negligiarea visitațiunilor canonice, va osîndi și ea la timpul seu pe toți aceia, cari s'au dovedit a fi contrari înmulțirii episcopilor și contrari promovării vicariului archiepiscopesc la demnitatea de Archiereu.

Cu tóte pedecile acestea însĕ, noi, Archidiecesanii, ne-am silit a suplini, pe cât s'a putut, golul, și a face, ca visitațiunile canonice sĕ se efectuiască, dacă nu se póte prin Archiereu, cel puțin prin trimișii și încredușii Archiereului. Astfel, consistoriul archidiecesan a numit mai mulți comisari, cari în tot anul, la anumite timpuri și cu anumite ocasiuni au datorința sĕ meargă în parochii și sĕ visiteze cu deamĕnuntul bisericile, cu tóte ale lor, sĕ visiteze școlele, sĕ controleze averile bisericesci, sĕ țină ședințe cu comitetele parochiale, sĕ iee tóte mĕsurile de lipsă pentru îndreptarea scăderilor constatate la fața locului, și despre tóte acestea sĕ raporteze esact și în mod amănunțit consistoriului.

S'a intenționat prin acésta punerea în legătură, — cu ajutoriul comisarilor, — a forului suprem bisericesc cu poporul, pentru-ca acesta sĕ vadă și sĕ se convingă despre interesarea ce i-o órtă autoritatea sa bisericéscă.

Adevĕrat, că nu este tocmai mult nici acésta, dar' totuși e ceva, e cel puțin un bun început, care póte sĕ fie desvoltat tot mai mult, și care și ca început nu póte sĕ dee alte róde de cât numai bune.

Am ținut sĕ facem aceste constatări și sĕ dăm aceste lămuriri, pentruca confrații de la *Drapelul* sĕ iee act despre ele, în casul când sub acusa ținută în termini generali despre negligearea visitațiunilor canonice ar fi înțeles și Archidiecesa nóstră. Archidiecesa a făcut în direcția acésta tot ce a putut face; și dacă nu póte face mai mult, nu e vina ei, ci a celor-ce caută sĕ-i pună pedeci.

Din parlament. Discuția generală asupra budgetului e terminată. In ședința de eri, Joi, a luat cuvêntul prim-ministrul *Széll* pentru a rĕspunde la tóte obiecționările făcute în decursul lungilor desbateri. In ședințele din urmă tot *chestia națională* a dominat situațiunea parlamentară, ca și mai nainte, și întrĕ Sași și Kossuthisti a ajuns tréba la atacuri vehemente. Dintrĕ deputații români a vorbit în ședința din 24 Februarie dl *Teodor Fassie*, care a spus unele bune adevĕruri la adresa celor-ce chiamă naționalitățile sĕ între în parlament, ear' pe aceia cari au urmat învitării acesteia nu vreau sĕ'i asculte, ci 'i întrerup, batjocoresc și insultă. A vorbit și naționalistul slovac *Kollar*, care a solicitat cu tótă energia esecutarea legii de naționalitate și a protestat în contra timbrării de panslavist a fie-cărui Slovac care nu-și părăsesce limba. Luni se va începe probabil discuția budgetului pe articole.

Un rĕspuns

— *Dlui C. Auner.* —

de

C. Erbiceanu.

In jurnalul *Unirea* Nr. 1 anul XII, fóie bisericéscă-politică, editată în Blaș, am cetit o conferință a unui Domn *C. Auner*, director de studii în Seminariul catolic din Bucuresci, cu ocasia unei academii, date în onórea și la onomastica Escelenției Sale M-relui Xaveriu de *Hornstein*, archiepiscop latin în Bucuresci, întitulată: *Originea schismei la Români.*

Cu multă grabă și interes am percurs conținutul acestei conferințe, așteptându-mĕ sĕ găsesc ceva nou și important pentru noi Românii, mai ales când tratatul venea de la un străin și de neam și de limbă, după cum se pare. Zadarnică mi-a fost însĕ așteptarea, perdêndu-mi ilusia chiar de la primele rînduri ale conferinței, când am început a o cetí.

Este o espunere vagă, fără metod, confusă, plină și de erori și de date și de fapte, cum vom proba.

Autorul n'a avut în scop a ne espune în mod istoric și critic separarea ori schisma Bisericei române de către Biserica papistașă, ci a readuce în discuție, după datina papistașilor în genere, vechiul clișeu, că noi, adecă Românii, prin o eróre și prin ignoranță ne-am rupt de vechia tulpină *Roma* și ne-am alipit la Biserica schismatică grecéscă, ca-și-cum ni-ar zice: *veniți earăși la adevĕrata vóstră mumă Roma, după cum s'au întors o parte dintrĕ voi — Uniții din Blaș — lapădând schisma și adumbrindu-se sub aripile blânde și mântuitóre ale Bisericei papistășesci din Roma!*

Laud zelul înflăcărat al acestui nou propagator al teoriilor papismului, îl deplâng însĕ că ignorézā, ori se preface că nu știe cu totul atât trecutul Românilor, cât și situația sa pe terenul Regatului român. A trecut, cinstite domnule C. Auner, de mult timpul, când poporele se mânau, ca turmele inconsciente, la pășuni spirituale necunoscute lor, de către agenții oculți și aprigi ai papistășismului. Astăzi, grație culturei intelectuale și morale, acest pĕcătos și dăunător procedeu a dispărut.

Fiind-că nu toți cetitorii pot avé la îndemână jurnalul *Unirea* din Blaj, sunt obligat a le da un resumat din conferința dlui Auner, cu tótă confusia ce presintă. Acel resumat ar fi următorul: După o întroducere în care ar voi sĕ susțină, că Românii — vechii colonisti romani — ar fi avut în usul liturgic limba latină la început, și că sta sub circumscripția patriarchului de Roma și că au fost *trași în desbinare din causa dependenței lor óre-care de patriarchul bisantin și din causa ritului lor grecesc*: *„nu părea sĕ fi fost pentru aceea de nevoe*, — zice conferențiarul, — *ca ei sĕ se desfacă de Roma în mod formal, sau chiar sĕ scormonéscă un deferend dogmatic, după cum s'a întêmplat la Constantinopol.“* Apoi susține, că Biserica Românilor din Valahia *s'a supus Patriarchatului grecesc abia pe la mijlocul secolului al XIV, ear' Moldova în al XV.*

In fine se miră, cum întimpină *pe Români cu mult mai de vreme în schismă?* După acest prolog întră în cercetarea întroducerei *germenului schismei*, ce zice că *s'a pus la începutul secolului al VII.* Pentru a dovedí acest fapt refuge la situația teritorială a acestor locuri. In acéstă parte conferențiarul este fórte difuz, neprecis în espresiuni, dar' cu tóte astea trage conclusii positive și decisive pentru Dsa, că *vechii coloniști Romani, aduși de Traian în Dacia, pe atunci țéra cea mai auriferă, se ameștecară mai bine de un secol cu slavii și trecuseră astfel prin același proces de generațiune, ca frații lor, prin amestecul cu Germanii. Astfel din contopirea de Români și Slavi s'a format aici în Dacia poporul Român, a cărui gramatică este cu totul latină, dar' al cărui tesaur lexical conține multe rădăcini slave.*

Bravo, domnule Auner! Vĕ mulțămim că ni-ați descoperit originea nóstră, despre care atâți istorici naționali și-au batut și-și bat capul. Domnia ta printr'o singură trăsătură de condeiu ni-ai dat deslegarea *enigmei.*

Apoi după-ce istorisesce cum *se revărsau Slavii valuri-valuri sub ochii Avarilor preste România de astăzi*, (ertați-ne de observare, nu slavii ci Bulgarii, cari nu sunt de origine slavă, ci hună, au făcut acele invasiuni pe atunci), vine în urmă a ne spune consecințele acestor năvălitori, că adecă: *efectul principal pentru tema tratată este acela al convertirei Romanilor din Dacia la creștinism.* Conchide earăși: că *Romanii emigrați din drépta Dunării sunt acel factor, care la începutul secolului al VII, în era conversiunilor sub Grigorie cel Mare, a pricinuit creștinarea mai numĕrósă a locuitorilor țĕrilor românesci!*

Mare e și acésta a doua descoperire, în adevĕr, pĕcat că 'i falsă și cu neputință de a fi documentată. Apoi se contrazice singur mai în urmă, zicênd: *De sigur că numele lui Christos a rĕsunat și mai de vreme în Dacia, și prisonierii Avaritor vor fi rĕspândit Religia creștină întrĕ Români, tocmai astfel ca și prisonierii Goților întrĕ Goți.* In urmă mai adauge: *Dar' conversiunea întregului popor român anevoe se póte esplica fără de influință hotărîtóre a Românilor emigrați*, și vine la adaugiul: *Din nefericire, tinera Biserică trebue sĕ priméscă chiar atunci deja germenul schismei, după cum se va arăta îndată.* Astfel conferențiarul se furișézā fórte abil în a-și repetí dorul inimei sale — esistența schismei la Români. Vom vedé întru cât are dreptate. Cu aceste idei își termină partea primă a conferinței dl Auner.

In partea a doua face istoricul peripețiilor poporului bulgar, arată persecuțiile asupra creștinilor, că adecă *în anul 802 Bulgarii năvăliră în Tracia și aduseră de acolo o mulțime de prisonieri, întrĕ cari episcopi și preoți. Spre mai multă siguranță captivii fură trecuți preste Dunăre în România și se vede că ei vor fi terminat opera creștinărei în acéstă țéră, căci din causa proselitismului lor isbucnì în curênd o mare persecuție a creștinilor, în care autocrații Bulgari omorîră patru episcopi și 374 creștini.* Acest fapt s'ar fi întêmplat, după domnul conferențiar, în România de astăzi.

Noi ne permitem a 'l ruga cu insistință sĕ ne arate documentele pe cari se basézā, ear' nu numai simple vorbe istorice, când avansézā asemenea fapte de mare importanță pentru Români, și i-am rĕmâné recunoscĕtori.

Vorbesce apoi despre convertirea Bulgarilor *și cari primiră liturgia slavonă în tot cuprinsul țĕrei bulgăresci. Românii cari, firesce, nu voiau sĕ știe nimic despre o limbă ce nu o înțelegeau, fură siliți cu forța sĕ o priméscă în biserică. Cărțile latine se arseră, și un edict special ordonà sĕ se taie limba ori-cărui preot, care ar mai cetí latinesce. Și pentru-ca sĕ nu se ivéscă vre-o reacțiune, Bulgarii nu deteră nici-odată Românilor vre-un episcop propriu.*

Ce serviciu însemnat ni-ar aduce Dl C. Auner, când ar precisa timpul: când, și locul: unde și pe unde erau Românii în epoca despre care vorbesce. Onórea 'l angajézā sĕ ne spună. Ce mari surprinderi pentru noi, dacă dl Auner ar binevoí sĕ publice documentele pe cari s'a răzimat în espunerea acésta! Până atunci însĕ ne abținem a 'l crede. Noi Românii declarăm că din veacul al VII-lea şi până la at X-lea, din causa nestatorniciei timpului, nu posedăm multe urme positive despre starea nóstră şí de dincóce şí de dincolo de Dunăre. De aceea pe simple afirmaţiuni gratuite nu ne putem sprijiní şi 'l rugăm din nou sĕ publice asemenea acte de mare preţ pentru noi. Le va fi posedând óre?

In partea a III-a a conferinţei tratéză istoricul desvoltării Imperiului bulgar, luptele lui cu Imperiul bizantin şi în fine formarea Imperiului româno-bulgar sub Asanizi. Apoi conchide *că pe la 1235 Imperatorul româno-bulgar Ión Asan al II-lea s'a aliat cu împĕratul grec detronat Vatatzes împotriva noului Imperiu latin din Constantinopol şi s'a însurat cu o princesă bizantină şi a supus earăşi biserica ţerei sale patriarchiei grecesci. Acésta a fost însĕ ultima bătaie de joc a nestatorniciei bulgăresci cu biserica română. Deja cu patru ani mai în urmă ţerile române fură cutropite de cumplita năvălire tătară, şi după-ce fioroşii barbari le cutreeraserĕ, ele se găsira independente de Bulgaria.*

In acéstă afirmare încă este ceva nou pentru noi Românii. După acésta urméză o altă contrazicere, că adecă *din vechime esista probabil la Focşanii de astăzi o Episcopie* Milcovia, *fondată se zice de Sf. Niceta în secolul al V-lea,* de-şì Dl Auner pune creştinarea Românilor când la începutul secolului al VII. când în al IX.

In fine după-ce enumĕră câteva fapte privitóre la invasia papistaşilor asupra Românilor de prin secolul al XI. până la al XIV., spre a-i scóte din rătăcirea schismei, după zisa domnului conferenţiar, încercări cunoscute nouĕ că au fost zadarnice, apoi vine la conclusiune.

Terminându-şi diatriba sa, domnul Auner îşi resumă zisele, enunţând principiile din întregul eveniment, aşa: *Pe la 602 începe convertirea Românilor din Dacia la creştinism din partea fraţilor lor Români emigraţi din drépta Dunării, şi acéstă convertire se póte socoti ca generală pe la anul 802.* Apoi continuă: *După desfiinţarea Imperiului bulgar prin Vasilie Bulgaroctonul, ţerile române întrară în schismă, întrând în legătură mai strînsă cu patriarchia grecéscă.* In fine ajunge la ultima conclusiune, care 'i dorul sufletului conferenţiarului, zicênd astfel: *Când apoi în secolul al XVIII. mişcarea cea falnică din Ardeal unì cu biserica mumă o parte însemnată a naţiunei române, atunci era prea târziu pentru a mai conjura destinul istoriei In adevĕr, dacă nu s'ar fi impus ţĕrilor Române cu violenţă slavismul şi schisma, dacă ele ar fi rĕmas pururea unite prin credinţa Sf. Petru cu occidentul, atunci ar esista astăzi pe locul Daciei celei vechi o mare ţéră latină, atunci şi acéstă ţéră ar fi un stat de cultură egală cu aceea a ţerilor surori. Acéstă eventualitate o recunosc toţi, ar avé tot cuvêntul sĕ-'şi zică: Ex fructu arbor agnoscitur.*

Aşa se termină conferenţa Dlui Auner. Mai întâiu declar că am resumat cu fidelitate spusele conferenţiarului, aşa că cetitorii sunt în curent cu cestiunea. Intrebarea este, ce urmăresce Domnul Auner prin acéstă diatribă: sĕ ne lumineze pe noi Românii în cestiunea convertirei la creştinism? La persistenţa ori nestatornicia nóstră în legea creştină străveche? Ori sĕ ne spună că noi suntem un amalgam Romano-slav ori bulgar?

Nu; după părerea mea aceste cestiuni îi servesc de mreje ori clişeu spre a ne convinge că noi Românii prin o eróre ori póte prin silă am întrat în schisma orientală, adecă înşelaţi, şi că ar trebui sĕ ne deszicem, sĕ renunţăm la ortodoxism, sĕ îmbrăţişăm papistaşismul, ori măcar sfânta unaţie, cum a făcut o parte din Ardeal, *acea mişcare falnică,* unindu-se cu Biserica papală. De ce n'o spuneai limpede acésta, onorate Domn Auner, noi tot ştiam de mai înainte că-ţi făceai profesiunea de membru al propagandei fide, instituită anume pentru Orient, spre a supune la piciórele Papei pe oile rătăcite în ortodoxism.

(Va urma.)

Din Munţii-apuseni.

Abrud 24 Februarie n.

Unele fapte bune şi recente ale Românilor din Abrud şi jur voesc a le face cunoscute obştei românesci. Mai voiesc încă, a mĕ ocupa şi cu corespondenţa pseudonimului „*Abrudean*“ publicată acum mai decurênd în „*Activitatea*“ din Orĕştie.

Faptele bune ale Românilor din Abrud şi jur sunt următórele:

Intru a da un avênt mai puternic progresului nostru industrial şi cultural Românii din Abrud şi jur şi-au propus sĕ înfiinţeze două rĕuniuni, una pentru *meseriaşii români* şi una pentru arta *română musicală şi teatrală.* In scopul acesta s'au ţinut mai multe conferinţe, cari însufleţitóre şi impunĕtóre au fost, fiind-că toţi Românii din capitala moţilor şi cei din jur, a căror inimă cald şi românesce bate, au participat la conferinţele acestea. Proiectul de statute pentru ambele reuniuni s'au desbătut şi primit. Activitatea binefăcĕtóre a acestor reuniuni e pendentă încă de la esoperarea aprobărei statutelor din partea regimului.

Viéţa socială română încă face pe la noi progrese îmbucurătóre. Din incidentul arangiărei balului român din estan al reuniunei femeilor române din Abrud şi jur s'au ţinut mai multe plăcute şi distrăgătóre conveniri sub numirea de „*Probe de Romană*“ în localităţile casinei române, ear' balul a reuşit atât de splendid, în cât chiar şi străinii au trebuit sĕ recunóscă cumcă în Abrud primul *bal de elită* e cel al reuniunei femeilor române.

In zilele trecute a mai succes Românilor din Abrud şi jur sĕ alégă medic la fondul pisetal un român în persóna simpaticului *Dr. Alesandru Borḑia.*

După înşirarea acestor lucrări îndulcitóre de inimă, sĕ ne mai ocupăm acum şi cu mai puţin îndulcitórea corespondenţă a pseudonimului „Abrudean“.

Dînsului, şi celora cari de o părere ar fi cu dînsul, — înainte de tóte voesc a le spune în general următórele: Programul nostru naţional, acceptat de tóte grupările politice ale partidului nostru naţional, chiar şi de grupul activist al Dlui *Dr. A. Muntean*, a decretat pentru noi Românii o ţintă politică pasivă esclusiv numai în privinţa activităţii nóstre parlamentare şi esclusiv numai cu privire la trista nóstră situaţiune politică, creată nu de noi, ci prin nedreptăţirile şi prigonirile politice ale adversarilor nostri politici. Cu privire la tóte celelalte terene de luptă naţională programul nostru naţional ni-a impus activitatea cea mai intensivă şi energică, şi înainte de tóte pretinde de la fiii credincioşi ai neamului nostru, ca activitatea nóstră întru redobêndirea drepturilor nóstre naţionale sĕ fie: *solidară*, fiind-că succese de isbândă singur numai de la o luptă solidară putem spera, şi ori-ce dividare şi împrăştiare a forţelor nóstre ne slăbesce şi ne conduce la demoralisare şi desastre. Scopul final al ori-cărui program naţional şi al ori-cărei ţînute politice e ameliorarea situaţiunei nóstre politice. Dată-ne fiind acéstă ameliorare, de sine se înţelege că şí ţînuta şi tactica nóstră politică îndată are sĕ se schimbe, şi atunci bucuroşi vom fi „*activisti*“ toţi şi întra-vom şi în activitate parlamentară. Dar' tocmai pentru-ca sĕ putem ajunge la acest scop final dorit, avem lipsă sĕ purtăm lupta naţională cea mai eficace, adecă *luptă naţională solidară.*

In acest punct esceléză corectitatea ţînutei politice a organului nostru naţional „*Telegraful Roman*“, pentru-că de-şi e aderent al „activităţii politice“, totuşi binele obştesc fiindu-i mai pe sus de tóte, se supune salvatoriului principiu al *solidarităţii naţionale.* Şi tot în acest punct se reflectéză limpede şi incorectitatea ţînutei politice a acelor singuratici, cari prin acţiunile lor politice separatistice sparg solidaritatea naţională. Astfel de acţiuni separatistice în mod consciu sau inconsciu, şi adecă sau cu rea voinţă sau din nepricepere, intenţionat ori neintenţionat, desconsideră adevĕratele interese obştesci ale poporului nostru, — şi isvoresc mai mult din ambiţiuni şi interese egoistice personale.

După înşirarea acestor adevĕruri generale, cred că óre-cumva mĕ voiu puté înţelege cu pseudonimul „Abrudean“ şi în cele speciale.

Zîce dînsul, că judecătoria cercuală din Abrud comite gravul pĕcat că citéză Românii la pertractări în zile de sĕrbători românesci; că străzile Abrudului sunt pângărite cu numiri asiatice; — că la oficiul orăşenesc al Abrudului limba română e scósă din us; şi că în comitetul fondului pisetal nu se mai află membri români, ergo, zice dînsul: jos cu pasivitatea politică! Am mai auzit o plângere a unui moţ de ai nostri. „Domnule, — mi-a zis dînsul cătrănit, — pe lângă tóte nisuinţele mele nu am putut câştiga un „drept de crîşmărit, fiind-că sunt pasivist, şi tóte ajung numai în mânile *jidovilor* fiind-că sunt activisti. Domnule, jos cu pasivitatea!“

Fără îndoială tóte acestea şi alte multe nedreptăţi ne pot cătrăní până în a lêncul inimei, — numai că, isvorul lor sĕ'l căutăm acolo unde e de aflat, adecă în şovinismul turbat al adversarilor nostri politici, cari, dacă ar puté, chiar şi rĕsuflul ni-l'ar răpí, — şi spre lecuirea acestor rele noi unul faţă de altul sĕ nu ne folosim de recriminări şi suspiţionări personale, — ci reciproc unul pe altul sĕ ne învităm la o acţiune comună şi solidară, şi în casul acesta tóte aceste rele, cari în puţină legătură stau cu tactica politică pasivistă sau activistă, ci depind de la conscienţiositatea sau neconscienţiositatea şi de la virtutea sau slăbiciunea nóstră civică, delăturate şi îndreptate vor fi.

Sĕ nu voim, dle „Abrudene“, a încărca relele obvenite din calamităţi publice, în cârca unor persóne singuratice. Ar fi nedemn. Acestea sunt rele pe cari numai noi toţi şi împreună le putem delătura, şi dacă nu le delăturăm, pĕcatul e şi al Dtale, e al nostru al tuturora. Giganţi nesdraveni în lume nu sunt. Dacă însĕ dta de atare te simţi, apucă-te şí singur de lucru; delătură tóte acestea rele, fă-ne pe toţi de ruşine, — şi noi nu te vom hulí, ci te vom lăuda.

Buciumanul.

Revistă esternă

Turburările studenţesci în Rusia. Ziariului „Slovo Polsky“ din Lemberg i-se telegraféză din *Petersburg*, că din prilejul unui meeting de studenţi s'au întêmplat ciocniri sângeróse întrĕ studenţi şi detectivi; *douĕzeci de studenţi au fost răniţi de mórte.* Detectivii au ciungărit pe bieţii studenţi în mod oribil.

*

Turburări albaneze. De la graniţa muntenegrină se raportéză, că întrĕ miliţia turcéscă şi întrĕ albanezi s'a dat adevĕrată bătĕlie, în care 60 de ómeni au fost omorîţi. „Ciocnirile continuă încă, şi revolta se estinde tot mai mult“ — spune telegrama.

Causa inimiciţiilor e, că miliţia turcéscă a voit sĕ deţină pe ucigaşii lui Zelka Molka (un şef albanez), dar' poporaţia s'a opus.

*

Revoltele din Spania. In *Barcelona* spiritele s'au mai calmat; circulaţia de strade s'a reînceput, dar' sub scutul puterii armate. Generalul Barges a interzis poporaţiunii sĕ se urce pe coperişele caselor, din causă că în ziua premergĕtóre cei urcaţi pe coperişe puşcaserĕ în trupele de soldaţi. Intr'un suburbiu s'au întêmplat de nou sângeróse ciocniri întrĕ poliţişti şi lucrătorii grevişti.

Pe când însĕ în Barcelona pericolul se pare a fi delăturat, se ivesc simptóme de turburări în *Madrid* şi *Sevilla.* Anume: o telegramă din Madrid raportéză despre temerea, că acolo şi în Sevilla se va începe cât de curênd greva generală. In ambe oraşele e consignaţă miliţie numerósă. Generalul *Weyler* (ministrul de rĕsboiu) a declarat în

---

FOIŞÓRĂ

Insemnătatea unei rugăciuni.

de

Ioan Romoşan.

(Urmare.)

Pănă când biserica era ocupată cu clarificarea terminilor potriviţi pentru a defini Dumnezeirea, până atunci ereticii au stricat înţelesul dogmei, ivindu-se diferite direcţiuni greşite, ca a Antitrinitariştilor, cari priviau pe Fiul şi pe Duhul sf. numai ca deosebite moduri de manifestare, ca puteri, ca insuşiri ale Tatălui; ca secta Subordinaţianilor, cari recunosceau originea temporală a Fiului şi sf. Duh de la Tatăl, prin urmare le denegau unitatea firii dumnezeesci, considerându le ca fiinţe mijlocii întrĕ Dumnezeu Tatăl şi creaturele sale; şi în fine a Triteistilor. Acestia voind sĕ apere atât deosebirea persónelor cât şi consubstanţialitatea lor, au despărţit fiinţa dumnezeéscă şi au negat unitatea şi nedespărţirea fiinţei celor trei persóne dumnezeesci. Acestor aberaţiuni ale spiritului omenesc, rĕtăciri, prin cari se atăca Fiul şi Duhul sf. (Tatăl nici-când n'a fost atăcat) se pune capĕt prin simbolul athanasian, unde se zice: „Credinţa catolică (universală) este acésta, ca sĕ venerăm pe un D-zeu în Treime şi Treimea în unime, nici confundând persónele, nici separând fiinţa; căci alta este persóna Tatălui, alta a Fiului şi alta a Duhului sfânt; dar' totuşi a Tatălui, a Fiului şi a sfântului Duh este o Dumnezeire, aceeaşi glorie şi *coeternă* maiestate. Ce este Tatăl, aceea este Fiul, aceea este Duhul sfânt; necreat este Tatăl, necreat este Fiul, necreat este Duhul sfânt; nefinit este Tatăl, nefinit este Fiul, nefinit este Duhul sfânt; etern este Tatăl, etern este Fiul, etern este Duhul sfânt şi totuşi nu sunt trei eterni, e un etern, precum nu sunt trei necreaţi nici trei nefiniţi, ci un necreat, un nefinit. De asemenea atotputernic este Tatăl, atotputernic Fiul şi atotputernic Duhul sfânt, şi totuşi nu trei atotputernici, ci un atotputernic.

Aşa este Tatăl D-zeu, Fiul D-zeu şi Duhul sf. D-zeu, şi totuşi nu sunt trei Dzei, ci este numai un Dumnezeu. Aşa Tatăl este Domn, Fiul este Domn şi Duhul sfânt este Domn, şi totuşi nu sunt trei Domni, ci numai un Domn. Tatăl nu este de nime făcut, nici creat, nici născut; Fiul este de la singur Tatăl, nu făcut, nici creat, ci născut; sf. Duh este încă de la Tatăl nici făcut, nici creat, nici născut, ci purces. Şi în acésta Treime nu este nimic mai înainte sau mai târziu, nimic mai mare sau mai mic, ci tóte trei sunt sie-şi de asemenea şi coeterne; aşa că întru tóte, precum s'a zis mai sus, are sĕ se venereze şì unimea în Treime şì Treimea în unime“.

Cu deosebire în ceea ce privesce natura omenéscă şi dumnezeéscă a persónei a doua din Dumnezeire s'au ivit multe direcţiuni false, de ex. Nestorianismul, Monofisitismul, Monotelismul, etc.

In al II. sinod ecumenic s'a pus capĕt tuturor certelor despre D-zeu-Fiul, susţinêndu-se totodată, că tóte atributele substanţiale, cari se cuvin Fiului, sunt a se da şi Duhului sfânt.

Grele timpuri au fost acestea pentru biserică; era în starea de a se dismembra pentru totdéuna, dar' tocmai actunci s'a îngrijit provedinţa divină dându-ne astfel de bărbaţi, cari cu trup cu suflet au ştiut sĕ o apere, cari chiar şi viéţa şi-au jertfit-o, după esemplul Mântuitoriului.

Imi va obiecţiona unul sau altul, că m'am abătut prea tare de la strîns luata ţintă a temei; dar' am aflat de bine sĕ spun acéstă învĕţătură cât se póte de pe larg în cadrele permise, ca vĕḑênd cum a triumfat pretutindeni învĕţătura primitivă a bisericei lui Christos, sĕ ne întărim în convingerea, că numai învĕţătura susţinută de biserica nóstră e adeverată, e mântuitóre; ca sĕ ne entusiasmăm şì noi de ea, ca sĕ ne oţelim puterile, spre a puté zădărnici tóte atacurile, cari duşmanii lui Dumnezeu le vor iniţia contra nóstră.

Ca în continu sĕ ne fie vie în memorie esistenţa sf. Treimi, şi ca sĕ nu dubităm nici câtuşi de puţin, biserica o preamăresce în cele mai multe rugăciuni şi cântări. Pe Tatăl, pe Fiul şi pe Duhul sf. etc., nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperemêntul meu este Duhul sf. etc. Când zicem: Mărire Tatălui şi Fiului şi sf. Duh, sfintei Treimi ne închinăm; sfinte D-zeule, Dómne milueştene, de câte trei-ori, le zicem pentru Tatăl, Fiul şi Duhul sf.

Noi, cari credem în puterea eficace a rugăciunii atât pentru cei vii cât şi pentru cei morţi, ne rugăm de sfânta Treime sĕ ne *miluéscă*, zic de sf. Treime, pentru-că omiţênd una din cele trei persóne ale D-zeirei, nu recunóscem puterea, voinţa absolută a celorlalte, facem deosebire substanţială întrĕ ipostasuri.

(Va urm

dietă, că a luat deja tóte dispoziţiunile pentru-ca în cas de revoltă sĕ aibă la disposiţie *douĕsprĕzece batalióne şi douĕ regimente* de putere armată.

Atât turburările din Barcelona, cât şi cele din Triest — din sĕptĕmânile trecute — au fost puse la cale din partea anarchiştilor. Mărturie la acésta e faptul, că Luni au fost arestaţi în *Roma* cinci anarchişti, la cari s'au aflat documente privitóre la aceste turburări. In *Triest* încă a fost arestat un anarchist, dintrĕ cei mai periculoşi: *o femeie*, care are deja multe la rĕvaş şi care probabil că are mare parte în agitaţia ce a provocat turburările.

*

Incuscrire întrĕ Belgrad şi Cettinje. Din isvor demn de încredere se raportéză, că prinţul *Mirko*, fiul principelui Nichita al Muntenegrului s'a fidanţat cu o verişóră a regelui Alexandru, cu fiica generalului Constantinovici. Actul fidanţării se va publica în curênd în fóia oficială a Sêrbiei şi în cea a Muntenegrului. Misiunea ministrului de esterne Vucovici la regele Alexandru a stat în strînsă legătură cu actul fidanţării.

Incuscrirea acésta întrĕ dinastia *Obrenovici* din Sêrbia şi dinastia *Petrovici* din Muntenegru (ambele sêrbe) sigur va avé influinţă şi asupra raporturilor politice dintrĕ aceste douĕ ţerişóre sêrbesci.

Reuniunea rom. de înmormêntare din Sibiiu.

— A doua adunare generală. —

Duminecă în 23 Februarie n. la orele 11 din zi, şi-a ţinut *„Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“* a 2-a adunare generală ordinară, în localităţile *„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“*. La adunare a participat un numĕr însemnat de membri din cl. economilor, a meseriaşilor şi a inteligenţei nóstre din loc.

Cursul adunării generale a acestei Reuniuni a fost următoriul:

Directorul Reuniunii dl *Pantaleon Lucuţa*, prin cuvinte potrivite bineventéză pe membrii presenţi şi deschiḑênd adunarea îi rógă sĕ esprime condolenţă pentru cei 18 membri, decedaţi până astăzi, ai reuniunii. După aceea întrându-se în ordinea de zi, secretarul reuniunii d-nul *Victor Iordăşianu* cetesce raportul general al direcţiunii despre activitatea reuniunii în cursul anului 1901. Raportul s'a luat la cunoscinţă. Asemenea s'a luat la cunoscinţă cu aprobare socotelile reuniunii pro 1901, cetite şi revĕḑute în cursul adunării, şi s'a dat direcţiunii absolutoriul.

Adunarea generală, la propunerea membrului *Timoteiu Popovici*, profesor seminarial, votéză mulţămită protocolară directorului *Pantaleon Lucuţa* şi secretarului *Victor Iordăşianu*, pentru competinţele lor statutare de câte 4 respective 3 coróne după fie-care cas de mórte, competinţe pe cari le-au dăruit şi în anul trecut fondului *Asilului*, creat de reuniune în scopul de adăpostire la timpul seu a orfanilor şi a ómenilor neputincioşi şi scăpătaţi.

La punctul *„propuneri eventuale“* direcţiunea reuniunii propune adunării generale a lua la cunoscinţă retragerea din direcţiune a membrului *Nicolae Iogan*, administrator protopopesc, şi a pune la cale întregirea postului. Adunarea răzămându-se însĕ pe împrejurarea, că dl *Togan* nu şi-a motivat prin nimic retragerea din direcţiune, şi mai considerând, că în anul viitor se va alege direcţiunea pe un period de trei ani — n'a primit demisiunea domnului *Togan* şi îl rógă a face şi pe viitor parte din direcţiune şi a contribui după posiţiunea sa de paroch-protopop la cât mai grabnica alcătuire a secţiei a 2-a independente.

In cele din urmă alegêndu-se verificatori ai protocolului adunării generale membrii: Emil *Verzariu*, Candid *Popa*, Florea *Cruciţa* şi Timoteiu *Popovici*, directorul *P. Lucuţa* mulţămeşte membrilor pentru interesul ce-'l pórtă acestui aşezămênt umanitar, şi declară încheiată a 2-a adunare generală.

NOUTĂŢI

Protopresbiterul Mercurii. Eri (27 Februariu st. n.) s'a făcut alegerea de protopresbiter al tractului Mercurii. Ales a fost *cu totalitatea voturilor* concurentul *Dr. George Proca*, doctor în teologie de la universitatea din Cernăuţi şi profesor de teologie în Sibiiu. Prin alegerea dlui Proca tractul Mercurii a căpĕtat un distins şef, vrednic coleg al protopresbiterului Seliştei, Dr. Ioan Stroia, fost şi el profesor la seminarul nostru. Ambii puteri didactice de mare valóre, seminariul numai regreta póte, că i-a perdut pe ambii; mângăie-se însĕ, că tot spre binele bisericei sunt chiămati a lucra şi în noua lor carieră.

*

† Carolina I. Lengeru, n. Bucur Popp, soţia advocatului Ioan Lengeru din *Braşov*, a rĕposat Marţi (25 Febr. n.) Rĕposata prin talentul ei musical, ca escelentă solistă şi ca una dintrĕ primele membre în cor, a contribuit mult la înfiinţarea reuniunii române de cântări din Braşov, în care s'a distins ca membră activă timp de 20 ani. Inimă nobilă şi milósă, în lipsă de copii proprii, a crescut în casa ei unsprezece copii, cari acum toţi sunt bine aşezaţi. Pentru faptele ei bune afle rĕsplata ceréscă în lăcaşurile dreptilor.

*

Logojana de T. Popovici — orí Cântec bănăţănesc de I. Mateiu? Faţă de cele publicate sub acest titlu în Nrul trecut al *„Teleg. rom.“* de către dl *Candid Popa*, dirig. corului Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu, îmi iau voie a face următórele constatări:

1. Composiţia *„Logojana“* se deosebesce de *„Cântec bănăţenesc“* numai prin titlu.

2. Melodia acesteia (tot cu acelaş text) am *prelucrat-o eu*, şi am armonisat-o tot pentru cor de bărbaţi („quartet bărbătesc“) cu câteva luni *înainte* de-a veni dl Mateiu în Sibiiu, fiind ea ca atare deplin cunoscută, nu numai întrĕ păreţii seminarului (unde de altfel locueşte şi dl C. Popa), ci şi în afară, — cântându-se sub titlul de *„Logojană“* şi în unele concerte aranjate de elevi de ai seminariului.

Mai constat de altcum, că şi composiţia: *„Pe la pórtă“*, care în programa tot a aceluiaş concert al Reun. sodalilor figuréză tot ca composiţie de *I. Mateiu*, (pentru cor mixt) — se află lucrată tot pentru cor mixt de dl prof. *George Dima* sub titlul: *„Sub ferêstă“*. Acéstă composiţie ca atare se află în archiva Reun. de musică din Sibiiu, lucru, ce dl *Candid Popa*, — care ani de-a rêndul a fost archivariul acelei reuniuni, — trebue sĕ-l ştie.

T. Popovici.

*

De la concertul meseriaşilor. Din parte competentă ni-se spune, că la concertul de Duminecă séra al reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu a fost presentă şi *d-na Z. Murĕşan* din *Sebeş*, care în raportul nostru din numĕrul de Marţi nu e amintită. Facem bucuros întregirea cuvenită.

*

Hymen. *Ioan Aron*, notariu cercual în Draşov, şi *Aurelia Pap* din Zlagna, se vor cununa Duminecă (2 Martie n.) în biserica gr.-or. din Zlagna.

*

Argument — teribil. Contra alegerii dietale din Iosăşel partidul rĕmas în minoritate înaintase protest, şi întrĕ argumentele invocate pentru nimicirea alegerii spunea şi faptul — trădător de patrie, că alegĕtorii români ai lui Szombathelyi (alesul) au decorat o cruce cu frunze de stejar, „şi este ştiut, că frunza de stejar a fost la 1848 simbolul Românilor revoluţionari“ — zic înţelepţii protestători. De sine înţeles, că Curia nu a luat în considerare acest argument teribil.

*

Bagi de sémă?!..... „Alldeutscher Bund“ convocase în *Braunschweig* o adunare poporală cu scop de a protesta contra atacurilor îndreptate contra Saşilor în dieta ungară. Poliţia însĕ a interzis adunarea — ea ştie de ce. Vesele de acéstă interzicere gazetele unguresci îi fac comentariu care de care mai fantastic şi mai orgolios. „Budapesti Hirlap“ se ocupă cu ea chiar în primarticol (Nr. dto 25 Februariu), scoţênd la ivélă că interzicerea s'a făcut de dragul Ungurilor. Zice că de la opinia publică magiară Saşii şi-au apelat causa la opinia publică germană, „poliţia germană a zis însĕ: Citt! nu e permis sĕ supĕraţi Magiarii, pe cari împĕratul Vilhelm i-a glorificat în toastul de la Buda şi pe cari cancelarul sĕu şi guvernul seu îi ştie drept unici demni de încredere amici ai alianţei germane în întrégă monarchia austro-ungară. Nu voesce guvernul german, pentru-că nu voesce împĕratul, ca de dragul Saşilor ardeleni naţiunea germană sĕ se certe cu naţiunea magiară“... — Ei! Bagi de sémă?!

*

Societatea studenţilor în farmacie din *Bucureşti*, din prilejul aniversării a şeptea de la înfinţarea ei, va ţiné Duminecă (17 Febr. v.) şedinţă estraordinară în sala XVIII. din palatul universităţii. Pe lângă curenţiile şedinţei va fi şi o conferinţă a membrului Pericle Dimitriade despre *„sare“*.

*

Institutul de credit „Timişiana“ din *Timişóra* 'şi va ţiné adunarea generală a anului curent la *5 Martie* st. n. Din raportul direcţiunii reésă, că acest institut a realisat în anul 1901 profit de 51.535 cor. 90 fileri + profitul de 300 cor. transcris din anul anterior. Starea „activelor“ la încheerea bilanţului era următórea: saldo-cassa coróne 452.33·03; cambii de bancă 978.583 57; cambii hipotecate 501.390; împrumuturi hipotecare 572.406·40; împrumuturi pe efecte (lombard) 8.388; efecte proprii 23.384·36; realităţi 35.710·39; casa institutului 42.414·81; mobiliar (după amortisare de 346·74 — 10% —) 3.120·63: giro-cheque-conto 11.818·84; interese de reescompt anticipate 1154·97; interese restante 24.423·07; diverse conturi debitóre 7664·44; chirie anticipată 150 coróne. — Dintrĕ „passive“ amintim: capitalul acţiilor în sumă de 560.000 coróne; cele trei fonduri de reservă 99.454·23; fondul de pensiune 17.321·88; *depuneri spre fructific. 1,171.115·45;* cambii reescomptate 296.626 coróne, etc.

*

O nouă supĕrare patriotică. „Politikai Ertesitő“ dă ştire, că în cercurile oposiţionale din Budapesta se discută viu — *preterarea* guvernului ungar la serbările din Viena arangiate din prilegiul nunţii de aur a archiducelui Rainer. Anume, guvernul ungar şi delegaţiunea dietei încă a mers la Viena sĕ felicite pe Archiducele, dar' *numai ca cei din urmă au putut sĕ se presinte în faţa archiducelui;* chiar şi băieţilor de şcólă li-s'a dat rênd înaintea representaţilor Ungariei. Din causa acestei preterări patrioţii sunt indignaţi foc şi — din parte oposiţională se va forţa în dietă discuţie asupra ei.

*

Ziariul lui Carageorgevici. Sĕptĕmâna acésta a început sĕ apară în Budapesta un ziariu sêrbesc *„Topola“*, organ al prinţului Carageorgevici, pretendentul la tronul sêrbesc. Redactor şi editor-proprietariu al ziariului e Rancu *Milici*; articolii pe séma noului ziariu îi vin de-a gata din străinătate (din Viena şi München) de la fostii ministri Vucaşin Petrovici şi Vladan Georgevici, de la profesorul Iaşa Nenadovici şi de la publicistul Jivoin Balugdjici. Pentru Sêrbia ziariul se trimite prin contrabandă. Topola e numele unei localităţi în Sêrbia, care odinióră fusese cuibul rĕsboiului de eliberare a Sêrbiei.

*

Tragedia unui artist. Sculptorul *Nagy Kálmán* din Bugapesta, Duminecă a rĕposat într'un spital public de acolo, întrĕ împregiurări fórte tragice. La concursul pentru ornamentarea fântânii din piaţa Corvin obţinuse premiul prim şi în urma acestui frumos succes esecutarea planului fusese concrezută lui. Grupa de statuete avea sĕ represinte un cioban, stând în mijlocul oilor sale, cari îmbulzite la vălĕu beau apă. Pentru-ca esecutarea sĕ fie cât mai plastică, Nagy a întrebuinţat model o óie viie, *de la care a căpĕtat bóla de gură şi de unghii.* In chinuri oribile nenorocitul artist a murit jertfă a artei sale. Era în etate abía de 30 ani.

*

Soldaţi instruiţi în cântări bisericesci. Un ziar din Praga raportéză, că sĕptĕmâna trecută a sosit la comanda garnizónei de acolo ordin, ca soldaţii sĕ fie instruiţi în cântări bisericesci, pentru-ca mergênd la biserică sĕ cânte şi ei alăturea cu publicul civil. (La rom. catolici, luterani şi reformaţi publicul cântă în biserică).

*

Serată literară în Năsĕud. „Societatea de lectură“ a şcolarilor de la gimnasiul superior fundaţional din Năsĕud învită la serata literară-musicală urmată de dans, ce o va aranja Sâmbătă în 8 Martie st. n. 1902 în sala de gimnastică de la gimnasiu. Inceputul precis la 7 ore séra. Preţul întrărei de persónă: 1 corónă. Venitul curat e destinat în favorul fondului societăţei de lectură a şcolarilor gimnasiali. Suprasolvirile şi ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor publica în raportul anual al gimnasiului. Programul e următoriul:

1. „Cuvênt de deschidere“, rostit de presidentul societăţii Valeriu Seni, scol. în cl. a VIII-a. 2. „Către Maica Preacurată“, cor mixt aranj. de E. Stefănuţiu. 3. Doina: jelea şi dorul în poesia poporală, disertaţiune de Val. Seni, scol. în cl. a VIII-a. 4. „Plugul blăstămat“, de V. Alexandri, declamat de Val. Pocol, scol. cl. a VIII-a. 5. „Oh ce bun îţi sunt“, vals de L. André, orchestră. 6. „Un căţĕl şi un bal“, de Sorcovă, monolog predat de I. Oltean scol. în cl. a VIII-a. 7, „Cântec de primăvară“, de I. Vidu, cor de copii. 8. „Credinţe şi datini împreunate cu inelul de logodnă“, disertaţ. de N. Drăgan, şcol. în cl. a VIII-a. 9. „Păsérelele Reginei“, horă de Gh. A. Dinic, sextet de violine. 10. „Arvinte şi Pepelea“, vodevil într'un act de V. Alexandri, repres. de J. Răhăian şi I. Boţ, scol. în cl. VII-a. 11. „Cântecul serii“, de Gastinel, cor bătbătesc. 12. „Mocanul la biserică“, anecdotă de Th. D. Speranţă, declam. de A. Sădean, scol. în cl. VII-a. 13. „Al III-lea potpouriu“, de Iac. Mureşian, orchestră. 14. Cuvênt de închidere, rostit de vicepresid. societăţii T. R. Perian, scol. în cl. a VII-a. — Dans.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei cu dans arangiată de „Inteligenţa română“ din Vingard în 20 Ianuarie a. c. au binevoit a contribui următorii:

Oprea Greavu, comerciant Roşia 5 cor. Dumitru Rodean 3 cor., Dumitru Stoia 1 cor., ambii din Spring. Antoniu Pop, proprietar Bucerdea-vinósă 2 cor., Virgiliu Radeş, jurist Şard 2 cor., Nechifor Frăţilă, înv. 1 cor. 40 fil., Ión Prică 1 cor., ambii din Ghirbou, Ión Rusan, înv. Daia 1 cor. 20 fil., Dumitru Iosof, com. Ungureiu 2 cor., Familia Creţariu, Péterffy Kálmán, not. câte 4 cor., Ión Tarcea com., Menda Ferencz com., Salamon Samuel arêndator, George Bozdog, adj. not., Leopold Samuel com., Pompiliu Predovici paroch, Puskas Samuel, cond. de gend. câte 3 cor., George Creţariu proprietar, Nicolae Ciugudean proprietar, Ión Codĕu, înv., Iosif Löwi com., Nicolau Rĕcuciu, com., Nicolae Bozdog, Dr. Burger Manó, medic cerc., Bene Iános com., I. Calabis, Elekes Iános, Batzoni Michael preot ev. luth. câte 2 cor., Iosif Şorban rotar, Eisler Stefan adj. not., Victoria Vasilie înv., Nicolae Baciu, primar, Aniţa Bozdog, Leutschaft Edmund înv. ev. luth., câte 1 cor., Ana Hĕpĕu, Maria Nimu, Gavrilă Bogdănel, Ión Polhac, Mărină Groza Eudochia Streche, Constantin Cornăţan, Maria Cornăţan, Maria Dîrja, Gavrilă Baciu, Carolina Rĕduţiu, Carolina Piţu, Carolina Drĕgoiu, Ana Drĕgoiu, Maria Groza, Paraschiva Arsu, George Dîrja, Marină Dîrja, Ión Drĕgoiu şi Ana Drĕgoiu câte 60 fileri toţi din Vingard, Zaharie Mihălţian, teolog Ohaba 1 cor.

Prin postă am primit de la dl Alesandru Predovici curelar în Rîmnic-Vâlcea 11 cor. 25 fil. ca colectaţi de la următorii: Alesandru Predovici 3 lei. Eleonora A. Predovici şi George Prahovean câte 2 lei, Ana Popa, Petrache Constantinescu şi Niţă Nicolescu câte 1 leu, Daniil Puşchilă, Mina Nicolescu si Nae Nicolescu câte 50 bani, Ión Oprean 1 cor., Nicolau Mihălţian, primar Ohaba 1 cor.

Tóte acestea ne dau venitul brut de 100 cor. 85 fil. din care subtrăgêndu-se spesele în suma de 75 coróne 84 fil., rĕmâne venit curat 25 cor. 1 fil. cari s'au predat destinaţiunei lor.

Pentru sprijinul dat moral şi material primésca stimaţii contribuenţi şi pe acéstă cale căldurósele nóstre mulţămite.

Vingard, în 27 Ianuariu 1902.

pentru aranjatori:

Pompiliu Predovici.
paroch ort.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta redacţiunei.

V. V. Nu publicăm poesii, decât numai în casuri esceptionale. Nu ne mai „onora“ deci cu trimiterea lor.

„Maria din Banat“. Am primit'o, dar' nu e pentru fóia nóstră. Nu se póte publica. Proverbele însĕ vor fi folosite.

Mulţămită publică.

Prin acésta vin a esprima cea mai sinceră mulţămită tuturor amicilor şi cunoscuţilor, cari au grăbit a împărtăşi durerea mea adêncă, din tristul şi durerosul incident al decedărei mult iubitei mele soţii Octavia R. Motora n. Ghiaja.

Câmpeni, 11/24 Februar 1902.

Neconsolabilul soţ.

[31] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului de clădire aprobat de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan sub Nr. 9955 școl. din 18 Octobre 1901, **Comuna bisericéscă Fofeldea**, cemitatul Sibiiului, protopresb. Agnita, dă în întreprindere **edificarea școlei gr.-or. confesionale** pe cale de licitațiune publică minuendă, ce se va ține în 9 Martie c. în edificiul școlei gr. or. din Fofeldea la 1 oră d. a.

Prețul strigărei este de 10,000 cor., în cari nu se cuprinde valórea petrii și a cărămidii necesare, pe care le dă comuna bisericéscă în natură.

Licitanții au a depune un vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Fofeldea.

Fofeldea, în 11 Februariu 1902.

Comitetul parochial.

Nr. 729/1900 [29] 2—3

Concurs

Incuviințându-se prin ordinul consistorial dto 28 Novembre a. tr. Nr. 10,508 Bis. instituirea unui post de capelan în parochia *Luncoiul-de-sus*, pentru întregirea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumĕtate din tóte venitele parochiali și jumĕtate din suma de întregire, ce o primesce parochul de la stat.

Competenții au a 'și așterne cererile, instruate conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 7 Ianuariu 1901.

In conțelegere cu comitetul parochial — oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 70/1902 [27] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕțătóre la școla poporală gr. or. din *Brad*, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar fundamental 600 cor., cuincuenalele legale, relut de cuartir 100 cor., relut de lemne 30 cor. și de grădină 20 cor. ear' când i se va da cuartir în natură și loc de relut de lemne va primí 2 stîngeni de lemne.

Cea alésă va avé sĕ între în funcțiune numai cu începerea an. școl. 1902/1903.

Brad, în 31 Ianuariu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al Zarandului în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian.
protopresbiter.

Nr. 12/1902 [30] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan ddto 12 Ianuariu 1902 Nr. 271 Epitr., **comuna bisericéscă greco-orientală, Sărata**, protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgărașului, dă în întreprindere **edificarea școlei sale**, pe cale de licitațiune publică minuendă, ce se va ține în *7/20 Martiu 1902 la 10 ore a. m.* în edificiul parochial din Sărata.

Prețul strigărei este 2530 cor. 80 fil., în care sumă nu este socotit materialul ce-l dă comuna: cărămida, varul, pétra, nĕsipul, țigla și lemnele de bărdășit, precum și lucrătorii cu mâna și cu carul.

Licitanții au a depune un vadiu de 10%.

Planul și preliminariul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. din Sărata.

Sărata, în 10/23 Februariu, 1902.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Lupea paroch. **Ioan Calefariu** not. bis.

Nr. 158/1902.

Vĕdut!

Ioan Cândea
protopop.

Avis!

Cea mai bună și mai sigură **Asigurare de zestre**, pentru fetițe și băeți se face la **„Prima reuniune pentru înzestrarea fetelor ca însoțire,** institut pentru asigurarea de fete și băieți în **Budapesta**“.

Cu deslușiri mai detailate servesce prompt *Representanța generală din Sibiiu, strada Wolf Nr. 6.* (26) 3—3

---

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [1] 4—

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.18	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadășul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluș	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriș		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vințul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuș	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2.17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaș		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copșa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaș		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighișóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Hașfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apața		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiș		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55 Buc.		8.05	9 10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.33	—
5.03	-	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliș		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3 32	11.35			Orĕștia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Șibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vințul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			Alba-Iulia		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	Teiuș	pl.	2.—		3.43	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copșa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marța și Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Cic. Marța și Vinerea	tr. mxt
4.33		2.—	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva.		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 20 Sibiiu, Marţi 19 Februariu (4 Martie) 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

De ce?...

Sibiiu, 3 Martiu n.

Nu s'a putut răbda Sĕcuiul *Bartha Miklós*, politicianul şi distinsul gazetariu magiar, şovinist însĕ de la rótă, sĕ nu 'şi spună şi el părerile în *chestia naţională*, atât de mult discutată în sĕptĕmânile din urmă în dieta ungară. Şi fiind-că în faţa parlamentului n'a avut curagiul sĕ debuteze cu ele, probabil pentru-că se temea, că va vení vre-un Sas, sau vre-un naţionalist dintrĕ puţinii Slovaci, şi 'i va spulbera tóte sofisteriile, din cari nu va rĕmâné nici urmă, s'a pus sĕ 'şi verse veninul asupra naţionalităţilor nemagiare în ziariul seu *Magyarország*, ştiind fórte bine, că rĕspunsurile ce le va primí în presa nemagiară rĕmân necetite din partea consoţilor sei de principii, şi astfel el rĕmâne la suprafaţă cu vederile sale, firesce, în faţa Magiarilor.

Ideile desvoltate din partea lui *Bartha* în numĕrul de Vineri al ziariului *Magyarország* nu sunt de altcum noue, pentru-că Bartha a paradat cu ele de nenumĕrate-ori în faţa publicului magiar.

E aceeaşi întrebare, pe care am audit'o de atâtea-ori, că ar voí sĕ vadă dl *Bartha* un singur Român, Slovac, Sas sau Sêrb, care în faţa legii ar fi nedreptăţit numai pentru-că e Român, Slovac, Sas sau Sêrb.

Dl *Bartha* îşi alege terenul cel mai uşor de apĕrare, când se provócă la modul cum se aplică paragraful legii, faţă de cel-ce necesitat este sĕ céră aplicarea lui. Dar' chestia nu e acésta, ci aceea, că *ce miserii* are sĕ îndure Românul, Slovacul, Sasul şi Sêrbul până ajunge la aplicarea paragrafului, miserii pe cari Magiarul, egal cu Românul, Slovacul, Sasul şi Sêrbul în faţa legii, — nu le cunósce, nu póte sĕ le cunóscă!

Un om cu judecată sănătósă va trebui sĕ recunóscă, că nu e nici o *egalitate de drept*, când Magiarul înpricinat vine ascultat şi judecat din partea unui judecătoriu de neamul seu, care'i înţelege apărarea, îi cunósce înclinaţiunile, obiceiurile şi modul de vieţuire, — ear' Românul, Slovacul, Sasul şi Sêrbul, vine ascultat şi judecat tot din partea unui judecătoriu *magiar*, care nu'i cunócse nici obiceiurile, nici modul de gândire şi vieţuire, şi nici măcar *limba*, pentru a'l puté înţelege aşa, ca judecata croită sĕ pótă avé aparenţa de a fi fost adusă în perfectă cunoscinţă de causă.

Dar' nu voim sĕ combatem *ideile* dlui *Bartha*, pentru-că am sevîrşi şi de altcum un lucru de prisos; ci vrem sĕ'i rĕspundem la o gravă învinovăţire ce ne face, — printrĕ şire, — că anume, noi n'am fi luptat împreună cu Magiarii pentru dobândirea libertăţilor, şi astfel şi dacă am fi de fapt scurtaţi în eserciarea lor, n'avem sĕ ne plângem, pentru-că noi am dat ajutor, ca asupra ţerii sĕ vină *sclăvia* (înţelege absolutismul) în care am fost puşi *şi noi*, şi am suportat'o *fără a ne tângui*!

Noi am tras de mult vĕlul peste vremurile de tristă memorie din trecut, şi ar face bine Magiarii dacă şi ei ar face tot aşa. Sĕ le lăsăm îngropate, în grija istoriei. Dar' dacă totuşi dl *Bartha* vrea sĕ ştie, că *de ce* am suportat noi greutăţile absolutismului *fără a ne tângui*, — iată, i-o spunem.

Pentru-că sub absolutism n'a fost persecutată limba nóstră, aşa cum e persecutata astăzi, în plina domniă a constituţionalismului magiar.

Sub absolutism au fost date ordinaţiuni severe, că funcţionarii publici *sunt datori sĕ cunóscă limba poporului*, sĕ ţină pertractările în limba poporului, sĕ dreseze actele în limba părţilor, şi în limba acestora sĕ fie dată şi sentenţa.

Sub absolutism a fost întrodusă în şcólele medii, ca limbă de propunere pentru majoritatea studiilor *limba majorităţii elevilor* de la şcóla respectivă, ear' pretutindenea limba română era studiu obligat şi pentru neromâni.

Colorile nóstre naţionale nu erau luate la gónă sub absolutism, ci prin decret imperial au fost recunoscute de colorile ţerii, dândui-se tricolorului naţional român loc de onóre lângă steagul casei domnitóre.

Iată, dle *Bartha*, unele din motivele cari ne-au făcut pe noi, Românii, sĕ suportăm greul absolutismului *fără a ne tângui*; şi dacă noi am avé astăzi numai jumĕtate din favorurile ce le aveam în *era sclăviei*, cuvênt legănat n'aţi audí din gura nóstră. Dar' firesce, astea sunt lucruri pe cari Dta nu le înţelegi, dle *Bartha*, pentru-că *nu vreai* sĕ le înţelegi.

Noul parlament. De şésesprezece ani se lucrézā la noua şi monumentala zidire în care e vorba că încă la tómnă sĕ fie adăpostit parlamentul ţerii nóstre, şi treizeci şi patru de milióne au fost cheltuite din vistieria statului cu acest palat, despre care acum, când e gata, se constată, că nu e nici frumos, nici corĕspundĕtoriu scopului. In două şedinţe parlamentare i-s'au făcut aspre critici în dietă, şi chiar şi guvernul, prin rostul prim-ministrului *Széll*, a trebuit sĕ recunóscă, că da, noul parlament are multe scăderi, dintrĕ cari cele mai mici vor fi delăturate, ear' cele mari caută sĕ rĕmână aşa cum sunt.

Ce risipă cu banii ţerii!

O lege neesecutată. Ziarele magiare scriu, că în ministeriul de interne se lucrézā cu multă diligenţă la compunerea ordinaţiunei referitóre la esecutarea legii despre magiarisarea numirilor de localităţi, votată încă pe vremea guvernului Bánffy din partea ambelor corpuri legiuitóre şi sancţionată din partea Monarchului. Causa că până acum legea n'a putut fi esecutată, este a se căuta (aşa ni-se spune) în greutatea cu care a putut fi adunat materialul necesar pentru compunerea ordinaţiunei de esecutare.

O fi!!

Din parlament. Discuţia pe articole asupra budgetului s'a început în dietă în şedinţa de Vineri şi se va continua astăzi. Dintrĕ vorbirile rostite în şedinţele din urmă avem a remarca pe a deputatului naţionalist *Kollar* (slovac), care a ţinut o bună lecţie patrioţilor nostri, — în şedinţa din 27 Februarie, — spunêndu-le rupt ales, că fac *panmagiarism*, ei cari se tem de tot ce se începe cu *pan:* panslavism, pangermanism, etc. Era sĕ se deslănţuiască furtună mare în dietă pentru *„ofensa“* adusă şovinismului magiar, dacă nu intervenea presidentul *Apponyi*, care a rugat pe orator sĕ se feréscă în viitoriu de astfel de *„lapsuri“*, căci vezi dómne, pe Magiari nu'i póte învinui nimeni cu *panmagiarism*. Asupra chestiei vom reveni în numĕrul viitoriu.

Un rĕspuns

— Dlui C. Auner. —

de

C. Erbiceanu.

Asemenea idei false, de rea credinţă şi intenţionate, dle Auner, nu puteau rĕmâné fără nici un rĕspuns din partea nóstră a Românilor ortodocsi, pentru aceea vĕ dăm dovedi contrare la tóte afirmaţiunile neprobate, arătându-vĕ că greşit aţi procedat în desvoltarea tesei propuse, că cu conştiinţă aţi espus fals faptele istorice, că aţi lovit greu în sentimentul religios al Românilor ortodocsi, fără sĕ fi fost provocat.

Acéstă purtare necorectă ne-a indignat amar mai ales când vine din partea unui óspe în ţéra nóstră.

Pentru mine în special rĕspunsul este acesta: am cetit, am înţeles şi am condamnat. Dar' pentru cei cari nu sunt în curent cu diplomaţia iesuitică a propagandei trebuia o combatere a acestei conferinţe. Pentru-ca rĕspunsul nostru sĕ fie priceput şi primit de toţi, chiar şi de dta dle Auner, ca singurul adevĕr probat istoricesce, ne propunem a doveđí următórele puncte:

Când au fost creştinaţi locuitorii din Dacia Traiană şi Aureliană?

2. Când şi cât a stat biserica Daciei sub jurisdicţiunea Romei vechi?

3. De când şi cum am rĕmas noi Românii în legea ortodocsă străbună, separându-ne prin schismă de Roma-mumă?

Dacă vĕ vom rĕspunde cu dovedi la aceste trei puncte, sperăm că tóte aserţiunile din conferenţa dvóstre vor rĕmâné vorbe góle, seci de adevĕr şi nimic mai mult. Prin acésta vi-se va demasca şi intenţiunea ce aţi avut, dându-vi-se cărţile pe faţă. Sĕ întrăm acum în dovedirea punctului întâiu:

Când au fost creştinaţi locuitorii din Daciile: Traiană şi Aureliană?

1. Vestea despre predicarea unei noue religiuni prin Apostolii lui Iisus Christos s'a rĕspândit cu repeziciunea fulgerului în tótă lumea, fórte curênd. De aceea întâlnim dovedi chiar în secolul întaiu, că creştinismul a fost predicat în tótă peninsula balcanică, mai întâiu prin sf. Apostol Pavel, apoi prin sf. Apostol Andreiu, care şi-a rĕspândit învĕţătura până la marginile Dunării, mai ales în Scyţia-mică ori Dobrogea de astăzi. Aghiografii ne spun, că sf. Apostol Andreiu a lăsat ucenici acolo, cari au continuat opera sa în peninsula balcanică. Tot acésta ne spune şi Maxim episcopul Chitirilor. In timpul colonisării cunóscem earăşi că s'au adus legiuni şi cohorte romane de către Marele Traian din diferite regiuni ale Imperiului, pentru a lupta în contra Dacilor. Aşa ştim că au venit în Dacia din *Pergam*, *Siria*, *Paflagonia*, *Dolihe*, *Heliopolis*, *Tavia*, *Prusa* (Brusa), *Erisa*, *Palmira*, *Emesa*, *Adrasta*, tóte din Asia. Apoi corpuri de armată, *cohors Itureorum* de lângă *Palestina*, *Palmirenorum*, din Palmira, şi *cohors Cypria*. Multe din cohorte au fost luate şi din părţile de preste Dunăre: din *Tracia*, *Illiria*, *Dalmaţia*. Apoi au urmat şi alte armate şi cohorte din *Italia*, *Spania*, etc. etc. Tótă acéstă populaţiune a stat ani şi unii au rĕmas pentru totdeuna în garnizónele din Dacia, plus populaţia adusă din tótă lumea romană, cum spun istoricii romani. Acestia de bună sémă cunosceau creştinismul şi de sigur mulţi dintrĕ ei erau chiar creştini. Contactul întrĕ ambele maluri ale Dunării, pe acele vremuri era fórte frecuent; prin urmare am puté cu drept cuvênt susţiné că coloniştii lui Traian au cunoscut creştinismul de 'ndată, ori odată cu colonisarea, lucru ce e fórte probabil. Dar' fiindcă nu avem dovedi sdrobitóre, — veţi zice, — asupra acestui timp, ci numai puţine indicii, nu ne veţi îngădui sĕ ne basăm numai pe ele şi sĕ scótem conclusiuni positive, de aceea le anunţăm aceste spre ştiinţa dvóstră. Dovedi positive despre vechimea creştinismului în Dacia mai avem întâiu în Tertulian, care a trăit întrĕ anii 160—240. Acest scriitor bisericesc, în tratatul seu contra Iudeilor, în capit. VII zice: „...Christo vero Deo subdita et Sarmatorum et Dacorum et Germanorum et Scytarum .., in quibus omnibus locis Christi nomen, qui jam venit regnat“. Acest autor ne spune că creştinismul a fost rĕspândit întrĕ coloniştii lui Traian din Dacia imediat după colonisare. Şincai nemuritoriul, în cronica sa la pagina 13, vol. I, anul 174 ne spune că „Marele Aureliu filosoful s'a sculat cu rĕsboiu asupra Iazigilor, de acesta nu departe de Pojon fù încunjurat cu tótă óstea şi întru atáta primejdie adus, în cât de n'ar fi dobândit ostaşii cei creştini prin rugăciunile lor plóie şi învingere, acolo ar fi perit“. La acest fapt positiv, cunoscut în istorie, Şincai face următórea reflecsiune: „Nici te minuna că pe vremea acésta mulţi ostaşi erau creştini pentru-că ostaşii în rĕsbóiele acestea mai cu sémă erau din Dacia şi din părţile cele de prin prejurul ei“, după care aduce citatul amintit din Tertulian. El împĕrăţi la 161, era creştină.

Nicifor Grigoras în cartea a VI-a, cap. I zice că: „unii dintrĕ Mesageţi în anul următor trimit pe ascuns o deputaţie, adecă cei de preste Dunăre, din Dacia lui Traian în cetatea împĕrătéscă etc.“. La acéstă pericopă eruditul Le Quien, în Opera sa Oriens Christianus tom. I. pag. 1348, dă esplicarea următóre: „Niciforus Grigoras, testatur, Messagetas qui trans Istrum habitabant à Byzantinis Vulgo Alanos appelari, *τινάς τῶν ὑπὲρ τόν ῾Ιστρον Μεσσαγετῶν ᾿Αλανοὺς κοινὴ καλεῖ διάλεκτος, pui jam olim Christiani errat* Scytarum vero tarannide premebantur; sed in ejus textum mendam irrepsisse, ac pro *᾿Αλανοὺς* legendum esse *Βλάχους*, vero similimum mihi quidam videtur“. Aicea ni-se spune deci că acesti Alani-Vlahi erau de mult toţi creştini.

Sĕ vĕ citàm şi un martir măcar din epoca dinainte de trecerea preste Dunăre a legiunilor şi cohortelor romane sub Aurelian. In tóte martirologiile Grece şi până acum, la 25 ale lunei Noembre se serbézā amintirea sf. Martir Mercurie, care a suferit martiriu pe la anul 255. El era un Scyt romanisat şi învĕţase creştinismul în casa părinţilor sĕi în Dacia Traiană. Ajuns general în armata Romană asupra legiunei numită a Martensilor, apoi dovedindu-se că este creştin, sub împĕratul Deciu a fost martirisat şi din Dacia-Traiană a fost transportat în Cesaria Capadociei, sigur de témă sĕ nu se revólte armata comandată de el, şi acolo a fost decapitat.

După strămutarea autorităţilor şi armatelor romane din Dacia Traiană sub Aurelian, din causa năvălirii Goţilor, poporul baştinaş şi mulţi din coloniştii lui Traian, cari erau legaţi de pămênt şi aveau proprietăţile lor, n'au trecut preste Dunăre, ci s'au retras în locuri întărite şi mai ales în munţii Carpaţi, şi cari în urmă au fost totdeuna în comunicaţie cu fraţii lor de preste Dunăre şi cu biserica ortodocsă creştină din ambele Mysii şi din Mysia Ripensă, ba şi din Scyţia minor ori Dobrogea. Acésta se probézā prin fapte fórte multe, cari ni s'au păstrat, cum vom proba. Indată după trecerea preste Dunăre întâlnim în comunitățile creștine o ierarchie a lor în tóte orașele mari, mai ales în cele de pe malul drept al Dunării. Așa întâlnim 1. Episcopia Abritului ce era oraș în Mysia-de-jos și care a avut episcopi pe un Marcian și pe un Ursu, despre care le Quien spune că: nomen Ursu hominem latinae linquae significat. 2. Episcopia Novelor — Novae, ad Novas, era un oraș tot în Misia de-jos. Și aici întrĕ episcopi întâlnim pe un *Petrus* Episcopus civitatis Novensis, ear' pe la anul 449 mai cunóscem pe unul *Secundinus*, apoi pe un partisan al lui Nestorie din Novae, anume *Pretonius Episcopus*. 3. Episcopia Nicopolului oraș situat la revĕrsarea Iatrului în Dunăre. Dintrĕ Episcopii acesteia citām numai pe *Marcelinus episcopus Nicopolis*. 4. Episcopia Odisului (Varnei) și cu episcopul ei *Dittas episcopus* civitatis Odissae Moesiae. 5. Episcopia Apiariei, situată tot în Mysia-de-jos și cu episcopii Martialis episcopus Appariensis și Lupicin. 6. Episcopia Comei cu episcopul ei Marius Comensis. 7. Episcopia Dorostorului, Dristra sau Silistra, oraș ce esistă până astăzi și în care mulți creștini au fost martirisați. Dintrĕ episcopi citām pe Monofilus episcopus civitatis Dorostori, Dasii episcopus Dorostori în Mysia, și pe la 381 pe *ʼΙὰκωβος Δοροστὸλου*. 8. Episcopia Marcianopolului cu episcopul ei Pistus Marcianopolitanus.

(Va urma.)

Din dietă.

— Vorbirea deputatului Teodor Fașie —

Rostită în ședința din 24 Februarie.

— „On. casă! In firul desbaterii rĕspunsului la mesagiul de tron și în al desbaterii budgetare s'a accentuat din stimata parte de dincolo, că guvernul și deputații din partidul liberal au comis abusuri. Pentru-ca acesteia sĕ se deie rĕspuns și din acéstă parte, rog on. casă sĕ-mi acórde binevoitórea atențiune, ca sĕ pot istorisi cele întêmplate în cercul *Beinșului* și în al *Ceicii*. (S'auzim! S'auzim!) Din considerare însĕ la timpul înaintat le voiu enara numai în estras. Cu ocasiunea alegerii interimale din 1901, după rĕposarea lui Algernon Beöthy, câțiva cetățeni s'au înțeles și au înjghiebat partid independist, deoparte cu scopul mărturisit pe față, ca nu totdeuna comitatul sĕ deie cercului candidat de deputat, ear' de altă parte din motivul nedestăinuit, ca cercul sĕ ajungă și la ceva bani de alegeri. Partidul acesta, cu puține nădejdi de isbandă, chiar numai pentru-ca sĕ deie semn de viéță, și-a căutat candidat de deputat; abia i-a succes însĕ sĕ-și acapareze unul, și și acela a cădut la alegeri. Cu tóte acestea, prindênd curagiu s'au constituit de nou și prin corteșirile lor de la alegeri au putut sĕ dee motiv de îngrijorare spectatorului atent. Ingrijorat eram și eu; căci cu ocasiunea alegerii cetățenii magiari din ținuturile apropiate au inundat orașul Beinș, corteșiau în tóte părțile, spărgeau ferestile, cu un cuvênt pricinuiau neliniște. Eu, când cu ocasiunea închiderii dietei venisem la Budapesta, am amintit preastimatului domn deputat Kossuth Ferencz ispràvurile din cercul Beinșului ale corteșilor partidului independist și 48-ist, și l'am întrebat: ori de știe, că în Beinș seduc poporul că se vor împàrți întrĕ el pămênturile, i-se vor da pășunate de munte, va fi liber sĕ cultive tutun și sĕ férbă vinars, apoi, că se va cassa vama, și alte asemenea promisiuni agitătóre. Preast. d. deputat Kossuth Ferencz, cu tot dreptul și în deplină indignare a declarat, că el despre tóte acestea n'are nici o cunoștință, ba se va îngriji chiar, ca astfel de seduceri nu numai sĕ înceteze, ci va interzice apriat colportarea lor.

In Beinș sunt peste 3472 alegĕtori și din acestia aprópe o terțialitate și-au dat votul pentru candidat. Că resultatul astfel a fost, nu se póte ascrie altei circumstanțe, de cât numai agitației. Că acéstă agitație ce fel a fost, cu permisiunea on. case voiu spune în următórele. (S'auzim! S'auzim!)

Au promis poporului, că moșiile domnesci vor fi împàrțite întrĕ popor, munții vor fi luați de la episcopie și vor fi redați poporului, va fi liber fie-care sĕ cultive tutun și sĕ férbă vinars, fără nici o taxă, vamă și alte taxe nu vor mai trebui sĕ plătéscă, dările se vor micșora, ear' feciorii lor înrolați la miliție nu vor serví mai mult de-cât doi ani... (Mișcare).

Au zis, cà nu vor mai fi solgàbiraie, nu vor mai fi notari, (Sgomot mare în drépta) nu vor fi oficii de dare, ci numai un căpitan va fi în cerc și și acela numai din când în când va cerceta satele cercului, ca sĕ afle nu cumva au lipsă de ceva. (Mișcare în drépta).

Pichler: Na? (Ilaritate).

Fașie: Cei cari au păment nu vor plăti dare mai multă de-cât trei florini, cei cari nu au pămênt nu vor plăti nimic; va fi cum a fost înainte de revoluție, dar' robota rĕmâne ștérsă. (Mișcare în drépta). Regele, din causa bĕtrânețelor sale a dat ţéra în grija fiului lui Kossuth Lajos, zicêndu-i: fiule, îți dau ție ţéra mea, căci eu sunt bĕtrân deja. (Ilaritate în drépta). Ear' Kossuth Ferencz voesce, ca în ţéră tóte sĕ fie libere. (Ilaritate în stânga. Contraziceri în stânga estremă). Acestea le-am amintit acì numai ca apucături corteșesci, nu eu le-am redactat, ci le-am colectat cum le-am auzit. Preoților români (oláh) încă le dă plată ministeriul, și acésta e pricina, că se măresc dările: Deputații Beinșului și Ceicii au fost causa, că taxa pasurilor de vite s'a mărit, (Ilaritate în drépta) și că vama pieții din Beinș s'a scumpit.

După asfințitul sórelui era primejdios a umbla prin comunele din apropiere. Din comunele Tárcaia, Negrilesci și Feneș, aparținĕtóre la cercul Beinșului, sub pretextul adunării de mere și cumpĕrării de nuci locuitorii cutreerau satele române și pe toți alegĕtori despre cari aflau că nu țin cu partidul 48-ist îi atacau și 'i băteau în casele lor proprii. (Mișcare.)

Pichler: Și nu au petiționat.

Fașie: Fórte corect a fost, că nu au petiționat, căci atunci din causa corteșilor din Tărcaia, Negrilești și Feneș pentru cercul Beinșului ar fi trebuit suspins dreptul de a trimite deputat la dietă. (Sgomot mare.)

Barta Odön: Nici o pagubă! Așa trebuia sĕ se facă!

Fașie: Spuneau corteșii 48-isti că acum alegerea e liberă, numai partidul 48-ist are îndreptățirea de a fi.

Voiam sĕ înșir încă și alte date, cari se refer la persóna mea, dar' vĕd că domnii din partea de dincolo sunt fórte impacienți deja. (S'auzim! S'auzim! în stânga estremă.)

Kubik Béla: Mai tare!

Fașie: In comuna Remetea, unde aprópe tot a zecea casă are față de mine anumite obligăminte morale... (O voce din stânga estremă: Dor' îți sunt datori?)... Nu, căci nu sunt în norocósa situație, de a-mi fi dator óre-cine, ci voiam numai sĕ trec prin comună, dar' m'am abătut pe la notariul cercual sĕ 'l întreb cum e situația? Notariul mi a spus, că în séra precedentà, revoltându-se comuna, au năvàlit pe el și fiind-că notariul pusese pe casa comunală steagul celuilalt candidat, au pretins sĕ deie jos stégul. L'au și dat jos ei înșiși, ear' pe notariul l'au tîrît afară din cancelarie și numai cu fuga a putut scăpa de ei, (Mișcare în drépta), fereștile însĕ i-le-au spart.

Pe pădurariul domenial l'au fugărit și l'au constrîns sĕ rĕmână a casă. Nici nu cuteza sĕ ese la stradă, ear' întru siguranța vieței sale necontenit trebuia sĕ aibă la sine pușca. (Esclamări în stânga estremă: Ne mai auzit!)

Intr'aceea în timp ce întrebam, a sosit preotul reformat și mi-a zis: Dle, dacă 'ți e dragă viéță, refugiéză-te. Natural, că eu m'am nisuit sĕ mĕ refugiez.

Inainte însĕ de a fi plecat, un corteș 48-ist s'a urcat pe scara trăsurii și mi-a zis: „Onorate, Magnifice, Ilustre Domnule! Ear' spune-mi ce ni-ai făcut nouĕ de când ești deputat?"

Nici n'am reflectat la cuvintele lui, ci i-am zis numai sĕ mĕ lase 'n pace.

Ear' preotul, care la alegere a fost bărbat de încredere contrariului meu, ca nu cumva sĕ se întêmple nenorocire a tras jos de pe scara trăsurii pe omul acela și astfel am putut merge mai departe. Ear' de baterea cu petri numai așa am scăpat, că m'am plecat jos în trăsură, petrile însĕ sburând peste mine au lovit în cociș.

Mie mi-s'au întêmplat acestea, din partea astorfel de femei și bărbați, cari totdeuna erau la lucru în viile mele.

Pichler: Despre lucruri mueresci nu se cuvine sĕ faci vorbă! (Ilaritate în drépta și stânga.)

Fașie: Bunăcuviință n'am sĕ învĕt de la dl deputat Pichler!

De acolo am mers mai departe spre Rossia. Când am ajuns în sat m'am vĕdut față 'n față cu douĕ cete. Una nu voia sĕ'mi permită a merge mai departe. Pretindea sĕ mĕ re'ntorc îndĕrĕt. Când am voit sĕ mĕ re'ntorc, atunci pretindea apoi sĕ merg peste dealurile Damosului — cei cari au umblat pe acolo, a bună sémă cunosc dealurile acestea — la calea ferată ce duce spre Cluj-Oradea-mare, ceea-ce ar fi avut drept urmare că nici peste trei zile nu ași fi ajuns a casă. (Ilaritate în stânga). Apoi un soldat conceduat s'a acățărat în trăsură și mi-a strigat: „ijáu 48!" Nu știa altceva ungouresce, de-cât acésta. Un alt flăcău a ridicat un bolovan de cel puțin 5 chilograme, sĕ mĕ tóce cu el, la ce eu i-am strigat, lui și celor din jurul sĕu: Băgați de sémă, că dacă pe mine mĕ omorîți, veți ajunge în temniță! (Ilaritate mare în stânga). Astfel mi-a succes a merge mai departe cătră o altă cétă, care consta apoi din aderenți de ai mei.

Pichler: Grozave lucruri! (Ilaritate în stânga.)

Fașie: Da, grozave. In fruntea acestei cete era preotul și a făcut atenți pe cei cari alergau după mine, că ce fac, pentru Dumnezeu!? ori nu știu, nu-și mai aduc aminte óre, nu e lucru vechiu, că eu în procesul de regulare a urbariului și de segregare a islazurilor, cu ocasiunea esecutării sentinței am câștigat comunei 200 jugĕre de pădure peste izlazul și pàdurea distribuită ca competență!

Nessi Pál: Cât ai câștigat?

Fașie: Douĕ sute jugĕre de pădure, pe cale legală. (Esclamări în drépta: Nu sie-și le-a câștigat!) Din comuna Rossia învĕțătoriul a făcut atenți pe cei cari alergau după mine, că va ímpușca numai de-cât pe cel-ce ar cuteza sĕ pună mâna pe mine; astfel, au fugit apoi mai departe mai întâiu însĕ au bătut pe preotul, care numai așa a putut scăpa de ucidere, că a fugit și s'a încuiat în școlă. Intr'acestea eu, pe un deal la înălțime de 340 metri peste suprafața mării, am mers în a patra comună flămând și setos, în parte dus chiar, și numai séra la opt ore — de la unu pănă la opt séra am călĕtorit — am ajuns la un astfel de loc, unde în câtva puteam fi în siguranță. (Sgomot în stânga estremă.) Pe cale mi-s'a atras atențiunea, ca sĕ nu mĕ întorc pe unde am venit și sĕ evit comunele, căci corteșii 48-isti așa de mult au revoltat poporul, în cât pot sĕ-mi pierd viéța.

Nessi Pál: Nu ți-ai fost asigurat'o? (Ilaritate.)

Fașie: După tóte acestea ași ștí sĕ mai spun încă multe (S'auzim! S'auzim! în stânga estremă.); trec însĕ la cele zise din partea de dincolo în cestiunea de naționalități. Sunt de acord cu părerea accentuată de Bonczа Miklos, că statul magiar (magyar) nu e ideiă, ci veritabil stat magiar (Aprobări generale și sgomotóse.)

Holló Lajos: Asta e corect zis!

(Va urma).

Revistă esternă

Turburările studențesci din Rusia. Poliția din Moscva a osândit la închisóre de una până 'n trei sĕptĕmâni 250 studenți universitari și mulțime de alte persóne cari au luat parte la turburările studențesci.

*

Rĕsboiul Burilor. După svonul provocat de intervenția Olandei pentru mijlocirea păcii au reîntrat tóte în cursul lor normal; rĕsboiul se continuă, ear' Kitchener raportéză mereu la Londra, că oștirile engleze „au prins" atâția și atâția Buri. La de acestea se reducea întreg riportagiul despre evenimentele de pe câmpul de rĕsboiu. Acum în urmă însĕ (dto 1 Martie) a sosit la Londra raport despre o bătaie căpĕtată de la Buri. Anume, la *Klerksdorp* Burii au atacat o escortă a unui transport de muniție și *au luat în prinsóre 16 oficeri și 105 soldați*, cam 125 Englezi au fost omorîți în toiul luptei.

Despre situația trupei lui *De Wett* se raportéză lui „Central News", că trupa e *încunjurată de treizeci și trei colóne engleze.* Trupa constă din 1300 de ómeni.

Din Paloș.

O mică rectificare.

— 27 Februarie n.

Referitor la corespondința din Paloș, — publicată în Nr. 18 a. c. al „*Tel. Rom.*" și subscrisă de „un participant", vin sĕ dau rectificarea următóre:

Parochia Paloș a fost sediul protopopesc al tractului de odinióră „*Albei de sus*" sub fostul protopop Ioan Gheaja. După aceea formându se din acest tract mare mai multe tracte, a rĕmas Palоșul ca sediu al tractului Paloșului sub fostul paroch și protopop Nicolau Gheaja, și după mórtea lui sub Teofil Gheaja ca administrator protopopesc. Toți acestia vrednici bărbați mult au lucrat în via Domnului, peste un secol, ca parochi și protopopi. Nu este ací locul a descrie meritele lor. Atâta amintesc, că în anii cei dintâiu sub fericitul episcop Moga, protopopul Ioan Gheaja a fost încredințat cu conducerea unui curs clerical, cum erau pe atuncea, și aici în Paloș dînsul pregătia pe candidații la preoțiă.

Pe timpul absolutismului sub protopopul Nicolau Gheaja s'au organisat și edificat școlele din tract, eară în Paloș a fost edificată o școlă frumosă de peatră, cu douĕ sale de învĕțămênt. Cu timpul acésta a început a se dĕrima, căci nimic nu ține vecinic, și a fost lăsată sĕ se dărime, voind ómenii sĕ zidéscă în alt loc școla.

Sub fostul adm. protpp. și paroch Teofil Gheaja s'a edificat biserica cea spațiósă și frumósă, de peatră, din Paloș, ca și carea nu s'a ridicat alta în tot tractul. Și acest vrednic și zelos preot împreună cu câțiva fruntași a girat însuși la contragerea unui împrumut pentru terminarea bisericei. La căratul materialului și la ori-ce lucru carul și servitoriul lui a fost totdeuna în frunte. Inginer, păler, întreprinzător etc., aflau la casa dînsului masă deschisă. Biserica acésta frumosă a costat peste 10,000 fiorini, fără nici un ajutor din fonduri. Din nenorocire a căpătat însă după câțiva ani o crepătură, de care nu póte fi învinovățit preotul. La coladare și predare a fost declarată din partea comisiunei de specialiști bine edificată.

Acum după mórtea parochului Teofil Gheaja, care în morb greu a suferit trei ani de zile, sub parochul actual Pintea s'a reparat crepătura bisericei cu câteva sute, căpătate ca ajutor din fondurile archidiecesei.

Până a fost în Paloș parochi din familia Gheaja, școlă comunală sau de stat nu s'a putut înființa, căci ei au sciut paralisa acésta intențiune a unora. După mórtea parochului Teofil Gheaja, sub administratorul străin, care a urmat, vr'o câțiva din popor au cerut însĕ și li-a înființat școla de stat, care esistă și azi pe lângă cea confesională.

Doresc sĕ se știe deci, că relele de cari se plânge „*un participant*" nu sunt de pe vremea păstoririi acestor buni conducĕtori, ci de pe vremea *provisoriului*, ceea-ce trebue constatat, pentru a nu cădé umbra bănuelii și asupra celor buni, cari își dorm în Paloș somnul de veci.

Iubitoriul de adevĕr.

NOUTĂȚI

Din tractul Iliei. In urma numirii dlui protopresbiter *Avram Pĕcurariu* de șef al tractului de nou înființat al *Hunedórei*, protopresbiteratul Iliei a devenit vacant. După cum ni-se scrie, ómenii de bine din acele părți sunt acum preocupați de intregirea postului de protopresbiter al acestui tract cam înapoiat, și ar dori sĕ se concentreze voința unanimă din tract asupra unei persóne, care se întrunéscă încrederea generală de o parte, ear' de altă parte sĕ aibă priceperea și energia recerută pentru a conduce bine și spre mulțămirea generală afacerile protopresbiteratului. In scopul de a se cădé de acord asupra *persónei*, — preoții din tract sunt învitați din partea părintelui *Ioan Budoiu* la o conferență confidențială, care va avé loc *în 23 Februarie v.* (8 Marie n.) la orele 11 a. m. *în școla din Ilia-murĕșană.* Domnul convocătoriu ne rógă se atragem atențiunea preoțimei din tract asupra acestei împregiurări, ceea-ce facem cu plăcere.

*

Donația regelui. M. Sa împĕratul și rege al nostru a donat 10.000 coróne pentru înființarea unui sanatoriu de tuberculoși în Giula (comitatul Bichiș).

*

Concert românesc în Budapesta. Corul bisericii române din Budapesta învită la *concertul* împreunat cu *dans*, ce 'l va arangia Dumineca, 24 Februarie (9 Martie) 1902, în sala Hotelului Royal, sub patronagiul Ilustritătilor lor domnilor *George Ioanoviciu de Duleu* şi Valea-mare, secretar de stat în pensiune, etc., şi *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaţilor, etc., şi cu binevoitorul concurs al dşórei *Clotilda Oltean*, absolventă a academiei de musică din Budapesta, al dlui *Iuliu cav. de Puşcariu*, student octavan, şi al copilaşului artist *Ernestin Lengyel de Bagota*. Inceputul la 8 ore. Preţul întrării: de persónă 3 coróne, de familie 8 coróne. Venitul e destinat pentru biserica română din Budapesta. Suprasolvirile se vor cvita prin ziare. Oferte benevole sunt a se trimite la oficiul parochial (Holló-u. 8). Programa concertului séra la cassă. *Damele sunt rugate e se presenta în toalete simple.*

*

Reuniunea comitatului Sibiiu pentru ajutorarea *robilor* îşi va ţiné adunarea generală în 23 Martie st. n. la 10 ore înainte de amiazi în sala de pertractări a tribunalului din Sibiiu. In sceeaşi zi, după şedinţa generală, în acelaşi loc, se va ţiné adunarea de pătrar de an a comitetului reuniunii.

*

Incă o supěrare patriotică. Un căpitan de poliţie dintr'un oraş unguresc, în indignarea-i patriotică faţă de titulatura germană a căpitănatului din Braşov a trimis lui „Budapesti Napló“ coverta în care-i fusese trimisă din partea căpitănatului din Braşov o scriptă oficială. — Mai departe traducem din „Budapesti Napló“ precum urméză: Pe covertă e imprimat cu litere mărunte „Brassó sz. kir. város rendőrkapitányságától“, cu litere cât pumnul e însě pe ea astalaltă: „Von der Stadthauptmannschaft in *Kronstadt*“. Inscripţia tótă e în douě limbi, ceea ce, durere, permite legea. Acésta numai bunăcuviinţa o ar puté interzice, dacă peste tot ar cunósce acéstă noţiune turbaţii bocsaşii (megvadult bakszászok). *Kronstadtul* însě lovesce în lege. Numele lui *Brassó* e *Brassó*. Căpitan de poliţie magiar nu e datoriu sě ştie unde e *Kronstadtul* ăla. Pentru-că în Ungaria un astfel de oraş *nu esistă*. Recomandăm deci tuturor autorităţilor patriotice, că la asemenea scrisori *kronstadtiane* pur şi simplu *sě nu rěspundă* . . . .

*

Monede din veacul XIV. Un econom din *Apatin* săpând în viie a aflat într'un vas de pétră 2000 monede de prin anii 1508—1596. Sunt întrě ele şi piese de fórte mare valóre.

*

Eliminat de la tóte şcólele. In numěrul de Sâmbătă al fóiei oficiale e publicată ordinaţiunea ministrului de culte şi instrucţiune publică prin care juristul *Bischitz Endre* este eliminat de la tóte universităţile şi şcólele superióre ale Ungariei. Acest Bischitz cu ocasiunea unui rigoros ameninţase pe profesorul esaminător şi 'i făcuse imputarea, că i-a dat notă rea fiind-că nu l'a mituit.

*

Scăderi şcolare. Ne-a venit la cunoscinţă, că parochul nostru din *Buzd* protopresbiteratul Mediaş, dl G. Iacob, nu numai că nu satisface chemării sale oficiale cu privire la interesele şcólei nóstre din acea comună, dar' înadins exercită *nedemne şicane* faţă de cel dintâi factor al şcólei, faţă de însuşi învěţětoriul de acolo.

Atragem atenţiunea venerabilei nóstre autorităţi superióre, la aceste scăderi, pentru sanarea lor.

*

Mórte tragică. Ni-se scrie din Botez, că în 25 Februariu st. n. locuitoriul din Cicălaca, Stan Tóder, cu soţie-sa Dafina, ambii moşnegi de 70—75 de ani, re'ntorcêndu-se a casă de la Murěş-Ludoş, unde duseseră spre vînzare un purcelaş, pe drum a dat peste muere trăsura baronului din Ghéja. Strivită de copitele cailor, nenorocita bětrână a murit acolo în drum. Primariul din Ghéja a dispus transportarea cadavrului în comuna Ghéja, pe al cărei teritoriu s'a întêmplat nenorocirea. In trăsura ucigaşă era diregătoriul moşiei şi cocişul.

*

Asentările anului curent pentru comitatul *Hunedórei* s'au început Sâmbătă şi vor dura până la 23 April, în ordinea următóre: *Geoagiu* la 1—3 Martie; *Baia-de-Criş* la 6, 7 şi 8 Martie: *Brad* la 10, 11 şi 12 Martie; *Ilia* la 15, 17, 18 şi 19 Martie; *Orăştie-oraş* 20 Martie; *Pretura Orăştie* 21 şi 22 Martie; *Pretura Deva* tot la 20, 21 şi 22 Martie; *Deva-oraş* 24 Martie; *Hunedóra oraş* 12 April; *Pretura Hunedórei* 14 şi 15 April; *Pretura Haţegului* 16, 17 şi 18 April; *Haţeg-oraş* 19 April; *Petroşeni* 21, 22 şi 23 April.

Presidenţi civili ai comisiunilor de asentare sunt: la Baia-de-Criş, Brad şi Ilia. Ioan Simionaş president al sedriei orfanale în Deva. In cercul Geoagiu şi Orăştie: Béla Pogány, protonotar com. ear' în celelalte cercuri, vicecomitele Ladislau Mara.

*

Falsificători de bani în casarmă. Poliţia din Budapesta a descoperit o bandă de falsificători, ai cărei aprópe toţi membrii sunt soldaţi artileristi. S'a început investigaţie atât din partea comandei militare, cât şi din partea poliţiei. Banda falsifica piese de câte o corónă.

*

Lavină ucigaşă. In apropiere de Tellnride-Colorado (America) o lavină a astrucat abatoriul şi alte edificii ale ocnelor Liberty Bell. S'au scos până acum de sub mormanul de zăpadă 39 cadavre. In cursul lucrărilor de salvare s'a rostogolit o a doua lavină, care a îngropat sub ea 40 de ómeni.

*

„Fómetea“ din „Grosskokler Bote“. Referitor la ştirea dată — în numěrul 17 al ziariului nostru, că în comunele Bogata-Olténa şi Mateiaş bântue fómete şi că 33% din numěrul locuitorilor n'au cu ce se nutri, parochul nostru Ioan Brotea din Mateiaşi ne scrie, că ştirea dată de numitul ziariu nu corěspunde stării faptice. Facem cu bucurie acéstă rectificare, şi dorim poporaţiunii din acele părţi sě n'aibă prilej nici-când a învěţa ce e — fómetea.

Avis.

Cassa de păstrare (reuniune) în *Sělişte* va reduce cu începere din 1 Aprilie a c. st. n. etalonul de interese la *depunerile private* de la 5% la 4½% ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscinţa celor interesaţi.

Din şedinţa direcţiunei Cassei de păstrare reuniune în Sělişte, ţinută în 28 Februarie 1902.

Direcţiunea.

ECONOMIE.

Păşune la munte pentru vite de rassa Pinzgau.

Administraţia supremă a „Reuniunii săsesci transilvane de agricultură“ din Sibiiu a luat în arêndă de la Universitatea săséscă o păşune la munte în mărime de 450—500 jugěre, pentru vitele de rassa Pinzgau. Acésta s'a făcut în scopul de a feri acest soiu de vite de degenerare prin aceea, că li-se pune la disposiţie o păşune asěmănătóre celei din ţinutul muntos al Alpilor, de unde-şi au originea. In legătură cu acésta păşune s'a făcut şi un şopru de adăpostire, un grajd pentru separarea vitelor, cari eventual s'ar bolnăvi, cum şi vălaiele necesare la adăpatul lor.

Vitele mânate la acésta păşune, *vor fi visitate de veterinar* atât înainte de mânare cât şi de mai multe ori în decursul păşunării; ele *vor fi asigurate* pe spesele reuniunii la „societatea ungară de asigurare pentru vite“ din Budapesta contra *bólelor şi casurilor de nenorocire* (urşi etc.) Reuniunea plătesce şi pe păstor şi dă şi sarea şi *varul de nutreţ* necesar la întărirea óselor.

Deóre-ce înainte de 15 Iunie nu se pot mâna vitele la munte, administraţia a mai arêndat o a doua păşune în apropierea Sibiiului, unde vor păşuna înainte şi după ce le duc la păşunea de munte, astfel că economii cari îşi trimit vitele la munte, pot sě fie pe deplin liniştiţi în privinţa acésta pe tot timpul începênd de la 5 Maiu până când dă gerul. La păşunea acésta se primesc numai vite sănětóse şi puternice, şi anume tăurenci atât de rassa Pinzgau cât şi de cea unguréscă, cari vor fi împlinit cel puţin 8 luni; afară de acestia se mai primesc şi junci şi mânzi de la un an în sus. *Tacsa de păşune e pentru vitele sub 2 ani 12 cor., pentru mai bětrâne 16 cor.*, în care tacsă sunt socotite tóte favorurile sus amintite.

Pentru vitele economilor, cari nu sunt membri ai „Reuniunii săsesci transilvane de agricultură“, tacsa e cu 2 cor. mai mare. Anunţările se primesc până la 15 Aprilie şi sunt a se adresa administraţiei supreme, alăturându-se şi certificatul (pasportul) de vite.

Jumětate din taxă se plătesce la anunţare, ear' ceealaltă jumětate la 1 Septembre a. c.

In fine se mai observă, că la cumpěrarea taurilor pentru comuni inspectorul de prăsirea vitelor reg. ung. va lua în considerare în rêndul prim taurii cari au fost la păşune de munte.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea representaţiei teatrale arangiate de către unii din inteligenţa română din *Băiţa* (C. Deva) în favorul fondului şcolar ţinută la 2/15 Februarie 1902 s'au încasat o sumă destul de frumuşică din care subtrăgêndu-se spesele resultă un câştig curat de 38 coróne care s'a predat fondului şcolar.

Cu acéstă ocasiune au binevoit a contribui ca suprasolvire următorii domni:

George Drăgan, preot 2 cor., Simion Ciuda, ospětariu 1 cor. 20 fil., Artenie Bălaşiu, negustoriu 4 cor., Dr. Cornel Moldovan, medic 1 cor., Stefan Segesváry, negustor 60 fil., dnul N. Lörincz, ospetar 3 cor.

Priméscă acesti dni şi pe acésta cale mulţămitele nóstre.

Băiţa, la 21 Februarie st. n. 1902.

Pentru comitetul arangiator:

Nicolau Ignat
învěţător

2000

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei teatrale a „Reuniunei meseriaşilor şi comercianţilor Andreiana din Sebeşul-săsesc“ ţinută în 2/15 Februarie a. c. au binevoit a suprasolvi următorii P. T. domni: Aurel Barcian Orěştie, Romulus Moga, căpitan ces. şi reg. Sibiiu, Alexandru Ureche, fie-care câte 2 cor.; Zevedeiu Murěşan, preot Sebeş, 1 cor. 40 fil.; Iosef Gross, ospětar Sebeş, Eust. Cibu, preot Daia-română, Avram David, preot Sebeş, Stefan Morar, învěţătoriu în Laz, fie-care câte 1 cor.; Simeon Ispas, proprietar Daia 80 fil.; Petru Opincar, proprietar Sebeş 60 fil.; Samuil Roşu, director şcol. Sebeş 40 fil.; Iosif Oniţiu, comerciant Sebeş 30 fil.; Maniu (?) 20 fil. Le esprimăm şi pe calea acésta sincere mulţămite.

Sebeşul-săsesc, în 27 Februarie 1902.

Pentru comitet:

Petru Gavrilă cassariu — *Ioan Pavel* notariu

Mulţămită publică.

In 10/23 Februariu a. c. meseriasii români dinpreună cu tinerimea nóstră din Sighişóra au aranjat o producţiune teatrală împreunată cu dans, a cărei scop a fost înfiinţarea *„Reuniunei meseriaşilor români din Sighişóra“*. In favorul acesteia au binevoit a suprasolvi următorii:

Magnificenţia Sa Béldi László, comite suprem 10 cor.; Dimitrie Moldovan, proprietar 2 cor.; Ioan Muntean, paroch 3 cor.; Věd. Calipsa Şandru 2 cor.; Sebeşi Akoş, notar public 2·20 cor.; Alois Csikány, comerciant 2 cor.; George Negru cancelist 1 cor.; Alecsandru Todor cancelist 1·20 cor. toţi aceşti domni din Sighişóra.

Nicolau Stoicoviciu, paroch în Mălêncrav 2 cor.; Zacharie Ganea, paroch în Ferihaz 2 cor.; Ioan Radu, têmplar în Valchid 1 cor.; George Oros, notar pens. în Ţapu 20 fil. laolaltă deci 28 cor. 60 fil., care adaugêndu-se la suma de 127 cor. 72 fil. încursă pentru bilete, ese un total de 156 cor. 32 fil. Subtrăgêndu-se din acésta sumă spesele de 116 cor. 32 fil., remâne venit curat 40 cor. care sumă s'a dat epitropiei nóstre spre a-i depune la cassa de păstrare.

Priméscă mulţămitele nóstre cele mai sincere toţi acei domni, cari au binevoit a suprasolvi şi a participa la producţiunea nóstră teatrală.

Sighişóra, în 14/27 Februariu 1902.

Ambrosiu Stoicoviciu prşeed. — *Michail Moldovan* epitrop prim şi cassariu

Mulţămită publică.

In lipsa de vestminte preoţeşti (odăjdii) frumóse, — căci cele ce le avem erau purtate, aducênd Dumnezeu prin comuna nóstră, pe un român de către Gherla, cu haine de acestea — femeile nóstre s'au însoţit şi au cumpěrat 2 rênduri de vestminte la sfta biserică. Un rând de catifea négră pentru înmormêntări, şi o sfită de mătasă, câmp alb cu flori de fir şi trandafiri roşii de mătase — fórte frumósă şi au plătit amêndouě rêndurile cu pânză. Epitrachilul tot de materia acésta l'au cumpěrat neorusticii şi brâul *Ioan N. Moise.* — Au dat pe aceste haine 700 coţi de pânză. Se vedeau curgênd femeile nóstre din tóte părţile cu valurile de pânză subsuóră, căci numai cu cotul neguţětoriului se puté měsura pânza. — Nu pot trece cu vederea cu ocasiunea acésta pe *Florica Suci* — de care amintisem la mórtea ei întêmplată nu de mult, că o aflase mórtea la etate de 118 ani cu fusul în mână (in *„Tel. Rom.“* se arětase greşit că a fost din Bendorf, căci era din *Bundorf*), căci aceea mamă bětrâna la mórte a lăsat un val de pânză de62 coţi ca sě se dea pentru haine de liturghie, ceea-ce s'a şi făcut.

Tuturor celor-ce cu munca lor au făcut podóba casei lui D-zeu, din parte 'mi le mulţămesc şi rog pe Dumnezeu sě le rěsplătéscă cu viéţă şi sănătate, ear' pe rěposata sě o aşeze Domnul în ceata drepţilor.

Servéscă fapta acésta a Bundorfenelor ca esemplu şi la femeile dintr'alte părţi pe unde încă se mai învêrte fusul.

Ioan Curta
preot ort.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“, — volumul I. de *T. V. Păcăţian*, şi se trimite imediat celor-ce doresc sě o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autorul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană.

Literatură şi artă.

Douěsprezece Cântece de şcólă pentru 2 şi 3 voci egale, de *Timoteiu Popovici* prof. de musică la seminariul „Andreian“. Caetul I. Preţul 50 fil.

Lipsa de colecţiuni de cântece potrivite pentru şcólele primare şi medii este adênc simţită de toţi aceia, cari propun cântările în şcólă.

Dovadă despre acésta sunt şi multele cereri, ce mi-se fac zilnic din diferitele părţi de către dnii învěţători.

Din acest motiv m'am decis a publica în tipar o *colecţiune* de atari cântece pentru 2 şi 3 voci.

Pentru a da fiecărui învěţător posibilitatea sě'şi procure acéstă colecţie, respective pentru a face posibilă întroducerea şi întrebuinţarea ei ca manual didactic, am împărţit-o în mai multe caiete stăruind totodată ca preţul singuraticelor caete sě se reducă la minimul posibil, deşi cheltuelile împreunate cu tipărirea de note preste tot sunt fórte mari.

Din acéstă colecţiune a apărut deja în editura Librăriei archidiecesane *Caetul I.*, sub titlul: *„Douěsprezece Cântece de şcólă“* (dintre cari 3 pentru 2, ear' celelalte pentru 3 voci) cari încă n'au fost publicate în colecţiunile române deja esistente şi se póte procura la aceeaşi librărie cu preţul de *50 fil.* (25 cr.) esemplarul.

De la modul cum va fi întâmpinat acest prim caiet depinde continuarea publicării mai departe a colecţiunii întregi.

Fac totodată apel mai ales la domnii învěţători, cari propun şi cântările în şcólă, sě 'mi trimită melodii (cu deosebire poporale şi nepublicate în alte colecţiuni), de cari eventual dispun şi sunt potrivite pentru şcólă, indicând pe lângă tecst şi numele precis al trimiţětorului, respective originea melodiei.

Sibiiu în 1 Martie 1902.

Timoteiu Popovici
prof. de mus. la seminariul
Andreian.

Avis. Onoraţii domni parochi, cari încă nu şi-au ridicat de la cassa consistoriului archidiecesan competenţa pe semestrul I. al anului present, sunt poftiţi a o ridica în timpul cel mai scurt, spre a se puté încheia raţiociniul.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rěspunderea.

[31] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului de clădire aprobat de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan sub Nr. 9955 şcol. din 18 Octobre 1901, **Comuna bisericéscă Fofeldea**, comitatul Sibiiului, protopresb. Agnita, dă în întreprindere **edificarea şcólei gr.-or. confesionale** pe cale de licitaţiune publică minuendă, ce se va ţiné în 9 Martie c. în edificiul şcólei gr. or. din Fofeldea la 1 oră d. a.

Preţul strigărei este de 10,000 cor., în cari nu se cuprinde valórea petrii şi a cărămiḑii necesare, pe care le dă comuna bisericéscă în natură.

Licitanţii au a depune un vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Fofeldea.

Fofeldea, în 11 Februariu 1902.

Comitetul parochial.

Nr. 729/1900 [29] 3—3

Concurs

Incuviinţându-se prin ordinul consistorial dto 28 Novembre a. tr. Nr. 10,508 Bis. instituirea unui post de capelan în parochia *Luncoiul-de-sus*, pentru întregirea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumĕtate din tóte venitele parochiali şi jumĕtate din suma de întregire, ce o primesce parochul de la stat.

Competenţii au a 'şi aşterne cererile, instruate conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 7 Ianuariu 1901.

In conţelegere cu comitetul parochial — oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 70/1902 [27] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţătóre la şcóla poporală gr. or. din *Brad*, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar fundamental 600 cor., cuincuenalele legale, relut de cuartir 100 cor., relut de lemne 30 cor. şi de grădină 20 cor. ear' când i se va da cuartir în natură şi loc de relut de lemne va primí 2 stîngeni de lemne. Cea alésă va avé sĕ între în funcţiune numai cu începerea an. şcol. 1902/1903.

Brad, în 31 Ianuariu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian.
protopresbiter.

Nr. 12/1902 [30] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan ddto 12 Ianuariu 1902 Nr. 271 Epitr., **comuna bisericéscă greco-orientală, Sărata**, protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgăraşului, dă în întreprindere **edificarea şcólei sale**, pe cale de licitaţiune publică minuendă, ce se va ţiné în *7/20 Martiu 1902 la 10 ore a. m.* în edificiul parochial din Sărata.

Preţul strigărei este 2530 cor. 80 fil., în care sumă nu este socotit materialul ce-l dă comuna: cărămida, varul, pétra, nĕsipul, ţigla şi lemnele de bărdăşit, precum şi lucrătorii cu mâna şi cu carul.

Licitanţii au a depune un vadiu de 10%.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. din Sărata.

Sărata, în 10/23 Februariu, 1902.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Lupea paroch.
Ioan Calefariu not. bis.

Nr. 158/1902.

Vĕḑut!

Ioan Cândea
protopop.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află spre vênḑare **Portretul** (Phototyp - Lichtdruck) Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn Archiep. şi Metropolit **Ioan Metianu** cu preţul de **2 coróne** plus porto postal recomandat 55 fileri. * * * * * *

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Avis.

Spre a întimpina marea concurenţă, am redus de nou preţurile

Lemnelor nóstre din Sebeşul-inferior

cari negreşit sunt azi **cele mai bune** şi **mai spornice** astfel că de azi înainte le vindem: Stânginul metric cu fl. 10·50 sau cor. 21·— fără dus, şi
„ „ „ „ 11·— „ „ 22·— cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu 4 cor. **mai eftin.**

Oferte primesc: domnii comercianţi **Josef Schuster** şi **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piaţa-mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** şi celelalte firme deja anunţate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 4–5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeşul-inferior.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [3] 4–9

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu, Joi 21 Februariu (6 Martie) 1902 **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Panmagiarismul — lapsus linguae?!

Óre așa sĕ fie?

Deputatul slovac *Kollar* în vorbirea sa din 27 Februariu n. a făcut unele constatări destul de prețióse și vrednice de laudă. Intrĕ altele a spus compatrioților nostri Unguri, că ei pe când se rógă lui Dzeu, întindênd mâna dréptă spre cer, în acelaș timp cu mâna stângă ne sugrumă pe noi, cei neisvoriți din al lui Arpad nemeșesc, dar' asiatic neam.

Noi, dacă spuneam lucrul acesta în sfatul țerii, de bună sémă l-am fi spus mai hotărît.

Am fi afirmat în graiu slobod, că nu numai cu mâna stângă, ci cu amêndouĕ mânile se silesc sĕ ne sugrume binevoitorii nostri ocârmuitori.

Dar' tocmai în ciuda lor nu ne vom lăsa. A mai spus însĕ deputatul *Kollár* întrĕ ale sale multe simțite adevĕruri și unul de caracter original și de o espresivitate atât de atingĕtóre, în cât președintele parlamentului, dl *Apponyi*, s'a simțit încuviințat, adecă provocat a declara, că acéstă aserțiune a lui *Kollár* nu o póte clasifica de alt-ceva, de cât de un *lapsus linguae* și rógă pe dl deputat sĕ se feréscă de a mai face astfel de penibile lunecări de limbă.

Și, la adecă, acest *lapsus linguae* care a fost?

Nu a fost altul, de cât unul dintrĕ cele mai vĕdite adevĕruri, din câte esistă în acéstă *patrie a neadevĕrului*. (Ca sĕ nu se crédă că suntem superficiali în riscarea acestei afirmații, ne provocăm d. e. la *legea de naționatități*, care în tot timpul, de când s'a făurit și până azi, n'a fost menită pentru alta, de cât pentru a provoca un fel de *ilusiune optică* înaintea celor nepricepuți.) Și anume: Deputatul *Kollár* li-a spus dragilor nostri hegemoni, că ei temêndu-se de ori-ce noțiune începĕtóre cu silaba: *pan*, ca: pangermanism, panslavism, panrusism, nu bagă de sémă, că înșiși cad în acéstă *panistică* greșélă: în *greșéla panmagiarismului*.

Și la acésta s'a făcut sgomot în parlament. Nici dl *Apponyi* n'a vrut, adecă nu i-a venit sĕ accepteze acésta afirmație, pentru-că, bine-știut, în acéstă patrie nu póte esista așa ceva.

Pardon, dle Apponyi! Și dacă ar fi cu ertăciune, stimați și nestimați părinți ai patriei nóstre *iubite*, noi am fi de părere, că da, durere, așa ceva esistă la noi acasă, de-șì nu ar trebuí sĕ esiste. Dar' în sfîrșit destul că esistă, și asta e fórte trist.

Cum, adecă? O țéră care se numesce constituțională, și un guvern care trece de loial și echitabil — ar puté sĕ purcédă față de cea mai mare parte a cetățenilor într'un mod atât de neiertat, atât de despotic, atât de brutal?

Ómeni cu judecată limpede au vĕḑut și au recunoscut, că heterogenitatea neamurilor, cari împreună formézá acéstă pestriță patrie, ar fi chemată a forma pe teritoriul corónei Sfântului Stefan o fericită întâlnire întrĕ 3 colosuri europene, și de aceea aceste fracțiuni bine ar fi, dacă prin buna lor ințelegere nu ar da ansă la nescai ciocniri mai înverșunate, din ale căror scântei întâiu Ungaria ar trebuí sĕ iee foc.

Adecă au fost ómeni cu minte și cu judecată luminată, cari au prevĕḑut eventualitatea unei primejdii, causate din frecările lăuntrice ale semințiilor conlocuitóre pe acest — de Dzeu binecuvêntat, dar' sub alte raporturi pentru naționalități urgisit — teritoriu. Și cari sunt causele acestei frecări, e lucru desbătut de atâtea-ori și de repețite-ori plănuit și desvĕlit, în cât azi îl vĕd și aceia, cărora li-s'a luat darul vederii. Il vĕd, dar' se fac că nu le pasă, adecă nu voesc sĕ știe de astfel de povești (pentru Dlor), căci tot ce e în acéstă țéră, tóte cele patru elemente statorite de Empedocle, înțeleptul Elin, trebue sĕ conlucre la întărirea statului unitar, național, *magiar*, ear' tot ce este contra acestei unguresci și naționalicesci consolidări, — sĕ piară.

Ei bine, ce se ascunde ací? Óre nu cel mai destrăbălat *panmagiarism*?

Atât sunt de orbi cârmuitorii nostri, în cât în améza zilei cu lampa aprinsă caută vrajba. Și Diogenes umbla ziua la amézi cu lampa aprinsă, sĕ găséscă *un om*. Și n'a găsit. Tot așa înzadar te vei folosí de tótă puterea luminilor electrice, pe nămoliții nostri compatrioți nu îi vei puté lumina și nu îi vei puté face sĕ vadă, că în țéra asta e mare, nesăbuit de mare lipsa de lumină, de claritate, de adevĕr și de sinceritate!

Incepênd de la făcĕtorii de legi, până jos la cel din urmă cancelist, oficiile acestei țeri sunt impopulate cu niște fericitori ai poporului, cari aduc cea mai mare nefericire și pentru popor și pentru țéră, cari n'au idee, ce va sĕ zică țéră, popor și drepturile poporului. Ori e dovadă de pricepere aceea, când într'o comună curat românéscă îți trimit judecători unguresci?! (Nu e departe de Sibiiu nefericita comună.) Poftim, du-te, nene *Oprio*, la dl județ cu jalbă — și ăsta îți va cionta pâra cu rĕspunsul: „*Nem értem*“.

Asta e numai o mică și póte neînsemnată, dar' destul de generală manifestație a panmagiarismului timbrat de Kollár. Dar' apoi celelalte unde rĕmân?! Unde e plânsórea cu răpirea limbii, *prin care trăesce poporul*“? Cine dă rĕspuns la jăluirea, că popórele nemagiare din acéstă patrie sunt răpite de cea mai scumpă avere a lor, de darul de a avé o tinerime crescută în spirit național, o tinerime liberă în gândirea și manifestațiile sale, eliberată de sub cătușile aruncate — cam pe nesimțite, ce e drept, dar' totuși înțepenite — în mințile fragede ale tinerilor crescuți pe bănci unguresci și într'un sistem ucigător de aspirațiile lor aduse de la căminul îngenunchiatei lor nații.

Ce este asta, cinstită și nobilă nație magiară? Nu e cea mai evidentă formă a nenorocitului *panmagiarism*, despre care dl Apponyi a afirmat, că e un *lapsus linguae*? Dar' fie-vĕ témă, cinstiți compatrioți, că acest *lapsus*, nu preste multă vreme va trebuí sĕ se rĕsbune într'un chip, și de sigur asupra vóstră se va rĕsbuna.

Budapesta, 3 Martiu n.

L.

Scrisóre din Budapesta.

Incetarea desbinărilor în sinul tinerimei universitare române.

Budapesta, 2 Martie n.

Când în marea de întunerec a nopții se desprinde către zori o geană de lumină, care se luptă cu acel întunerec, ți-sĕ pare că negrele guri de bălauri o sĕ înghită jingașul fir de lumină, ce a îndrăsnit sĕ rupă firele nopții și sĕ'și facă drum spre ziuă. Dar' geana tremurătóre cresce, cresce, și potopul zilei înécă vĕzduhul în lumină.

De un timp îndelungat bântuit'a și în sinul tinerimei universitare din Pesta epidemia atât de urgisită, atât de ticălósă, ce domnesce peste tot în sînul vieții române: *dușmăniile și certele.* De-și acì au pornit mai mulți din idealismul înflăcărat al fie-căruia, urmările totuși s'a vĕḑut că se pot resfrânge și asupra viitoriului fiecăruia.

Un dor de pace a cuprins acum deodată tóte inimile. O dorință fierbinte s'a sălășluit în pepturile tuturora, scârbiți de tristele antecedențe ale anilor trecuți, sĕ'și dee mâna, caci frați de-un sânge sunt cu toții, sĕ se îmbrățișeze ca frații, și-au propus, ca sĕ stirpéscă din sînul lor din rădĕcină germenele ori-cărei uri și dușmănie pentru totdeauna.

O idee, care nu scii cum a cutezat sĕ rĕsară ca o slabă licărire tocmai acum când relațiunile tinerimei erau atât de înăsprite. Dar' ideia bună s'a luptat și cu încetul a cuprins teren tot mai larg, a cutropit inimile și a eșit deodată la iveală, la lumină, silind pe fie-care sĕ se alăture cu entusiasm la devisa: „*Pace sĕ fie!*“

Și-a călcat fie-care pe ambiție și s'a înrolat cu drag sub flamura păcii.

O idee sublimă, care de sigur o sĕ prindă rădĕcini tot mai adênci în sinul acestei tinerimi și va face în consecuență, ca cu încetul sĕ se regenereze și viéța română din tóte unghiurile, căci tinerimea e mai aptă de a face acésta. Bĕtrânii își au prejudițiile lor, de la cari nu se pot abate, tinerimea însĕ încălḑită la focul unui idealism curat și nobil, la focul dragostei de neam, cu entusiasm pentru binele națiunei, ce nu póte face în rostul neamului sĕu?

Către voi, nobile mlădițe ale neamului român, îmi îndrept și eu glasul meu, catră voi, cari aveți sĕ fiți lumina poporului nostru, către voi, la cari privesce neamul nostru ca la zorile zimbitóre ale dimineții, și vĕ zic: *Inainte!* Arătați că sunteți demni de a puté satisface aspirațiilor neamului nostru; lăpĕdați de la voi ura, pizma, rĕutatea și dușmăniile, tindeți-vĕ mâna frățéscă, căci aceeași mamă v'a crescut la sînul ei: *mama română.*

Aveți frumsețile naturii întrupate în vinele vóstre, aveți dar de la D zeu de a cuprinde cu mintea vóstră lucruri trecute departe peste marginile comunului, aveți inimi nobile, le aveți pe tóte, ce vĕ mai trebue de cât: unire?

Și vouĕ vĕ scârbesce și vĕ amăresce sufletul plaga dușmăniilor, ce rĕsar zi de zi în tóte colțurile locuite de Români, și pe voi vĕ dóre inima de certele întrĕ frați!

De aceea ideea ce s'a furișat în mijlocul vostru e un diamant neprețuit, ați făcut un fapt demn de cea mai frumósă laudă, când ați îmbrățișat'o. Al vostru e viitorul și cât de frumos va fi când veți da mâna cu el ca adevĕrați frați. Desfășurați steagul păcii și vĕ adunați sub el și nu lăsați, ca acea pace sĕ fugă de la voi, ca mândrii sĕ puteți fi cândva, că voi ați început lecuirea rĕului încuibat în carnea nóstră.

Deci înainte, viitorii luminători ai neamului, țineți aprinsă făclia păcii și purtați-o cât puteți prin mai multe locuri.

Inainte!

S.

Un rĕspuns

— Dlui C. Auner. —

de

C. Erbiceanu.

(Urmare.)

Credem că sunt deajuns datele citate până aicea, spre a se proba că în Bulgaria de astăzi, incepênd de la Sirmiu și până în Marea-Négră și Balcani ori Munții Epirului, în secolul al III-lea și al IV-lea esista o biserică creștină organisată și care era compusă în mare parte din populația retrasă preste Dunăre din Dacia Traiană sub Aurelian. Aceste biserici își au ființa cu mult înainte de secolul al VII-lea. Cu înființarea bisericei patriarchale a Iustinianei Prime, în nuvela a XI-a cetim, că: întrĕ orașele supuse jurisdicției sale întrau și cetățile creștine de preste Dunăre: ca *Viminaciul*, Ricidua și Liderata, quae trans Danubium sunt, care 's preste Dunăre.

Dar' sĕ lăsăm pe creștinii dintrĕ Dunăre și Balcani, pentru-că dl Auner va pretinde sĕ 'i cităm numai fapte din Dacia Traiană. Pentru acest cuvênt sĕ ne 'ntórcem earăși privirile asupra Daciei Traiane și sĕ vedem ce se petrece acolo pe timpul stăpânirii Goților, în respectul religios.

Se știe că Goții năvălind asupra Constantinopolului s'au rĕspândit *în Asia și în Galatia și au ajuns până și în Capadocia și au luat mulți Sclavi și întrĕ alții și din cei enumĕrați în cler. Și după mult jaf s'au întors a casă. Apoi mulțimea sclăvită și religiósă convietuind cu barbarii, nu pe puțini dintrĕ ei i-au convertit la religiositate și i-au pregătit a cugeta cele ale creștinilor în locul părerei păgâne. Și întrĕ cei sclăviți au fost și strămoșii lui Ulfila, Capadocieni de neam, în apropiere de orașul Parnas din satul numit Sadagoltina.* Acestea ni-le spune Filostorgiu în Epitome de Photii. Prin urmare Sclavii aduși din Asia de către Goți au întrodus creștinismul la Goți.

Istoricul Socrat în capitolul IV § 33 și 34, al istoriei sale bisericesci după-ce arată causa desbinării Goților în Ostrogoți și Visigoți, conduși de cei doi șefi Fritigern și Atanarih, cari ocupau teritoriul Daciei Traiane, zice că Ulfila a convertit la creștinism nu numai pe Goții de sub Fritigern, cari locuiau în Valahia de astăzi, probabil în Oltenia, ci și pe varvarii supuși sub Atanarih îi învață creștinismul, din care causă acesta a pornit o persecuție furiósă asupra creștinilor de sub guvernamentul seu. Sub imperatorul Valens din causa invasiunei Hunilor toți Goții au trecut în imperiul roman, preste Dunăre.

Sozomen istoricul, în cartea a VI. § 37, ne spune aprópe aceleași fapte ca și Socrat, apoi adauge relativ la persecuția asupra creștinilor de către Atanarih: *Deci întru cât mai toți barbarii cugetau cele ale lui Arie, motivul* *a fost acesta: In acel timp mulţime din cei de sub Fritigern mărturisind pe Christos au fost omorâţi. Căci Atanarih şi cei supuşi lui indignându-se pe Ulfila, care 'i convingea sě se creştinéscă şi că prin acésta se inovéză în religiunea naţională, pe mulţi la multe schingiuiri i-au supus, şi pe unii aducêndu-i sě dee socotélă, s'au presentat cu bărbăţie în credinţă, ear' pe alţii, nici cuvênt dând, i-a ucis*".

Aceste persecuţiuni au loc pe teritoriul Daciei Traiane, Domnule Auner, notaţi bine.

Deasemenea şi Istoricul Teodoret, în cartea a IV § 37 zice: „*Pe timpul acela Ulfila era episcopul lor* (*Goţilor*) *şi pe care mai ales îl ascultau şi cuvintele aceluia le luau ca legi nestrămutate*". Tot pe timpul Goţilor, ne istorisesce Epifanie, că: *un óre-care Audeu a suferit exil în părţile Scyţiei, pentru-că aţîţa poporul şi a fost raportat de Episcopi împěratului. Acolo mai cu sémă petrecênd un timp de ani, nu ştiu cât, şi înainte mergênd şi până la părţile cele mai interióre ale Goţiei a catehizat pe mulţi dintrě Goţi (de ai lui Atanarih), când s'au făcut şi mănăstiri în acea Goţie, şi duceau monahii o viéţă, o curăţenie şi o ascesă nu întêmplătóre.*

Acest Audeu era un eretic şi în contra învěţăturei lui a luptat prin apostolii sěi mult Ulfila.

Tot acest părinte al bisericei ne povesteşte că Audeu avea o biserică organisată întrě Goţii lui Atanarih, avênd Episcopii ei, ca Uranius şi Siluan, dar' în urma cumplitei persecuţii, a doua, din partea lui Atanarih, s'a împrăştiat acéstă eresie şi s'a nimicit şi biserica lor. Apoi ne spune tot Epifanie: „*Căci din Goţia au fost alungaţi cei mai mulţi, nu numai ei, ci şi creştinii nostri de acolo pentru-că s'a ridicat persecuţie mare de Regele păgân şi care a fost înfricoşată şi tot neamul din aceia s'au îndrumat spre ocrotirea Romanilor, pentru-că împěraţii Romanilor erau creştini*". Cine sě fie respectat, domnule Auner et Compania, acei crestini din Dacia Traiană pe cari autorul Epifanie, aprópe contemporan, îi numesce *crestinii nostri de acolo?* Óre nu trebue sě înţelegem că în Dacia era o biserică crestină, compusă numai din localnici, şi cunoscută părinţilor bisericesci, ear' nu cea formată curênd de către Ulfila şi care era caracterisată de Semi-ariană? Bunul simţ aşa interpretéză aceste cuvinte. Nu uitaţi, vě rugăm, că suntem abia spre jumětatea secolului IV, şi creştinismul era bine înrăděcinat întrě locuitorii vechi ai Daciei Traiane. Acésta ni-o confirmă indirect şi sf. Ión Chrisostom în Epistola sa a XIV către Olimpiada şi sf. Marele Vasilie în epistola sa 164 către Asholiu, (volumul XXXII ediţia Migne) care zice relativ la persecuţia creştinilor din Dacia Traiană: „*In istorisirile tale věd resistenţele lor atletice, corpuri ciuntite pentru credinţă, mănia barbară dispreţuitóre a celor ne'nduraţi la inimă, feluritele schingiuiri ale persecutătorilor, suferinţele luptătorilor în tóte, lemnul, apa, instrumentele distrugětóre ale martirilor*"... Ear' în epistola 165 tot către Asholiu (opera citată), mulţămindu-se sufletesce că i-s'a trimis corpul St. Sava, martir din Dacia Traiană, zice: *Martirul acum de curênd luptându-se pe pămêntul barbar vecin vouě, l'ai cinstit cu cinstirea cuvenită, ca un agricultor recunoscětor celor ce dau sěminţa, trimiţênd primiţiile din fructe*"... Sf. Sava a suferit martirul pe la 372.

Goţi trec Dunărea în trei rênduri şi se aşéză în pămêntul Romanilor, în Bulgaria de astăzi; mai întâiu la 355, când se refugiază şi Ulfila, din causa persecuţiei cumplite a lui Atanarih, apoi la 370 când au fost din nou persecutaţi şi ortodoxii şi ereticii, tot de Atanarih, în fine la 375 când fug cu toţii în masse dinaintea invasiunii Hunilor şi se stabilesc temporal în Tracia. In acest restimp, pe la 383 móre şi Ulfila în Constantinopol, după cum ne spune ucenicul seu Auxentiu, episcop în Dorostol (Silistra). Hunii, se ştie cà au primit cele întâiu seminţe ale Creştinismului tot în Dacia Traiană; de la cine óre, dacă nu de la populaţia baştinaşă rěmasă în vetrele lor prin munţii Carpaţi? Nu vě mai espun şi relaţia bisericii din Goţia cu biserica *mumă* din Cesaria Capadocie tot pe timpul Goţilor, şi care ni-s'a conservat, document autentic, de nepreţuită valóre pentru existenţa Creştinismului în secolul al III şi al IV în Dacia Traiană.

Acum ne veţi îngădui sě vě citām şi câteva nume de martiri, cari au suferit pe timpul persecuţiilor provocate de Atanarih.

1. *Nichita Romanul*, zis şi *Românul* în cărţile nóstre ritualistice, Martirologiul latin zice că a fost *Dacorum Episcopus, şi* adauge: *eodem die santi Nicetae Gothi qui ab Athanarico ob Catholicam fidem iusus est in igne comburi.* Ear' Martirologiul grec ne spune *că se afla dincolo de fluviul Dunării, pe timpul lui Constantin cel Mare la 330*, prin urmare în Dacia Traiană. Citez datele şi faptele martirilor din Martirologiile: Roman din 1661 ediţia de Paris, a lui Augustin Lubin, şi după Acta Sanctorum, ear' din Martirologiile grece după Matafrast şi Nicodim Aghioritul, ear' acésta pentru-ca sě se convingă d-nul Auner că nu înşirăm verḑi şi uscate, ca în diatriba d-sale, spunêndu-ne că se baséză pe istoricii nostri *A. Xenopol*, *Onciu* şi *Iorga*, cari nicăiri, declarăm, n'au spus asemenea neexactităţi.

2. *Mercurie*, despre care am vorbit.

3. *Şava Stratilatul*, martirizat tot în Dacia Traiană sub Atanarih, înecat în rîul Museu (Buzěu?). (Va urma).

Din dietă.

— Vorbirea deputatului Teodor Faşie —

Rostită în şedinţa din 24 Februarie.

(Urmare.)

Faşie: Făcênd object de contemplaţie şi comparaţie cele zise din partea de dincolo în cestiunea de naţionalităţi, nu-mi pot delucida: ce anume voesce on. opoziţie şi în ce chip cugetă că s'ar puté da o soluţiune cestiunii de naţionalităţi.

Kubik Béla: Papp József, a spus'o deja fórte frumos. (Sgomot. Presidentul sună clopoţelul)

Faşie: Deoparte se zice Românilor sě abandoneze pasivitatea, sě între în activitate, sě vină acì, sě spună aici ceea-ce doresc; ear' de altă parte, când unul dintrě deputaţii saşi naţionalişti veniţi aici a tălmăcit cererea Saşilor, dd. din partea de dincolo erau aprópe sě-'l sfâşie. (*Strigăte din stânga estremă*: Nu de aceea! Pentru-că au făcut declaraţiuni nepatriotice!) Ce aţi face óre, dacă şi Românii întraţi în activitate ar fi aici? Eu aşa cred şi aşa-mi închipuesc, că dl deputat Pichler Victor, cu firea sa vehementă, ar fi putut sě aibă parte de sute de îndrumări la ordine din partea presidentului.

La discursul meu ţinut cu ocasiunea desbaterii budgetului pe 1901 aţi zis că numai în acel cas îi daţi creḑĕmênt, dacă e sincer, apoi aţi mai zis, că de la patriot român e mare graţie dacă se declară fidel patriei şi dacă se supune tuturor legilor. De altcum... (*Strigăte din stânga estremă*: Vorbesce barem cu ceva mai tare! Nu auḑim!) Rogu-vě, o veţi ceti în tipariu. Pe când de altă parte ziarele pasiviste 'mi făceau reproşuri, că: cine m'a plenipotenţiat pe mine sě vorbesc astfel? Patriotismului d-lui deputat Iosif Papp, esprimat acì în dietă, numai în acel cas îi daţi creḑĕmênt, dacă celea spuse acì le va spune şi în faţa alegětorilor lui, în faţa poporului. Daţi-mi voie însě sě întreb: nu are óre valóre mai mare, nu e óre mai cu efect, când un deputat român vorbesce aci în dietă (*Drept! aşa e!*) şi aci în dietă, în faţa ţerii spune cele la ce sentimentul sěu patriotic îl îndémnă sě le spună? (*Plăcere în drépta şi stânga estremă*)

Dl deputat Babó Mihály, de esemplu, numai în acel cas ar fi liniştit, dacă cele zise de Iosif Papp ar fi şi enunţate din partea tuturor naţionalităţilor şi dacă nemagiarii ar striga unguresce: Éljen a haza! Isten áldd meg a magyart! Dl deputat Holló Lajos a zis apoi, fórte corect: sě facem naţionalităţilor sě simtă, sě le convingem, că nu prin confiscarea drepturilor de limbă şi religiune ale celorlalte naţionalităţi voim sě realisăm hegemonia rassei magiare. Conform aserţiunii dlui Bizony Ákos nicăiri naţionalităţile n'au fost investite cu atâtea drepturi, ca la noi, şi totuşi în loc sě priméscă cu mulţămită aceste resultate şi sě nisuéscă a deveni cetăţeni ai patriei, ele gravitéză în afară. Dl deputat Polczner zice, că: sub guvernul de acum nisuinţele neîndreptăţite ale naţionalităţilor au luat aşa mare avênt, încât Saşii şi Românii, Slovacii, Sêrbii şi Croaţii, toţi năpustesc contra Magiarilor.

Iată, nu e óre chaos teribil acesta? Sě-mi spună însě dl deputat Bizony Ákos, cum şi dl deputat Polczner Jenő: în ce chip gravitéză înafară, şi în ce chip năpustesc contra Magiarilor, de pildă Românii? Ori nu avem aceeaşi sórte comună în bine şi 'n rěu? Nu egală ne este purtarea sarcinelor? Ori nu au fost Românii tovarěşi de sórte cu Magiarii în apusul mileniu? Nu umĕr la umĕr au luptat óre Românii din Ungaria şi Magiarii în luptele pentru libertate? Nu acoloşi şi-au věrsat sângele pentru libertate Românii, unde şi Magiarii? In piaţa Orăḑii-mari, de pildă, în 1848 fórte adese-ori se adunau mai mulţi honveḑi-recruţi români, cari îmbrăcaţi ca vai de ei, desculţi, în frig mare, tremurând de frig, îşi aşteptau trimiterea la trupe. Şi în Oradea-mare ori nu din ferésta locuinţei episcopului român a vestit Kossuth Lajos cuvêntul libertăţii şi a îmbărbătat pe oradani la credinţă şi perseveranţă? (*O voce din stânga estremă: Un cuvênt nu e mult, dar' nici chiar atâta nu auḑim! Sgomot.*) Ş'apoi în Oradea-mare încă sunt dór' Români. Dór' Kossuth Lajos om român, pe un secretariu al sěu, pe Alexandru Dragoş l'a trimis la moţii agitaţi de camarilla din Viena, pentru-ca sě şi-'i câştige şi sě 'i împace cu Magiarii! Amestecul profesorului Hatvani însě nu numai că a zădărnicit acéstă misiune, care era deja aprópe de realisare, ci moţii agitaţi au ucis şi pe Dragoş chiar.

Peste tot, cine cercetéză causa cevaşi mai temeinic, acela ştie prea bine că alăturea cu Kossuth Lajos lucrau fórte mulţi tineri români. Aserţiunea, că nicăiri naţionalităţile n'au fost investite cu atâtea drepturi, ca la noi, încă au aplicat'o incorect asupra Românilor domnii deputaţi; incorect, pentru-că Românii sunt locuitori ai patriei acesteia din vremuri străvechi deja. Pe timpul rěsboiului magiar de libertate au luptat pentru libertate şi independenţă alăturea cu Magiarii. La cucerirea cetăţii Buda au fost Magiari, dar' au fost şi Români, ba în Beinş se susţine, că cel care a înfipt stindardul naţional pe parapetul cetăţii era Român originar din Beinş.

Rákosi: A fost din comitatul Zala!

Faşie: In faţa acestor calităţi patriotice se afirmi că Românii gravitéză în afară, eu cred că e fórte mare esageraţie.

Dl deputat Gabányi la soldaţii magiari cari pot suporta mai bine strapaţele înţelege şi pe fraţii români, căci — cum zice el — sunt mulţi printrě noi. In general, dintrě discuţiunile naţionalistice rostite din stim. parte de dincolo, după a mea părere numai singură părerea dlui deputat Holló Lajos ajunge měsura dreptăţii. Celelalte peste tot n'au nici o îndreptăţire de a fi în patria nóstră, unde pétra fundamentală a constituţiei sunt: libertatea, egalitatea şi frăţietatea.

Ceea-ce poftesce dl deputat Babó Mihály e antilegal şi contra firii. Nici nu ar puté fi concordat cu demnitatea, cu liberalitatea statului naţional magiar, sě confisce Românilor folosirea limbei lor şi drepturile confesionale căpětate legal. Revoc în memoria dlui deputat Babó Mihály — drept că pe atunci era tinerel, dar' le va fi cetit — abusurile acelea comise pe timpul regimului Bach, în înţelesul cărora se ordonase, ca în gimnasii istoria, limba grecă, algebra şi mathesa sě se propună nemţesce, voind sě ne germaniseze. Acésta însě nu li-a succes. In 1861, când puteam apoi sě ne mişcăm mai liber, rěsuna ţéră de şari-vari-ile făcute de juriştii de pe atunci în ciuda şefilor comitatenşi şi în a husarilor bachiani. Ne cădea bine, că arangiam şefilor de comitate şi husarilor bachiani şari-vari şi le spărgeam ferestile. (*Aprobări în stânga*). Dar' întrě ti-

FOIŞÓRĂ

Insemnătatea unei rugăciuni.

de

Ioan Romoşan.

(Urmare.)

Ne rugăm pentru *curăţirea pěcatelor*, ca sě fie realisabilă mântuirea sufletului, pentru-că de am dobândi lumea tótă, n'am câştigat nimic, dacă ne-am pierdut sufletul, ḑice Mântuitoriul. Creḑênd în viéţa dincolo de mormênt, în rěsplătirea fie-căruia după faptele sale din partea Creatorului, şi ştiind că ascultă bucuros pe cei ce se închină lui cu duhul şi cu adevěrul, şi că „inima înfrântă şi smerită nu o va urgisi nici-când", datorinţă sfântă avem, sě ne rugăm pentru deaprópele nostru. Fiindu-ne puterile mărginite, sě înălţăm rugăciuni evlaviόse mai ales pentru sufletele rudeniilor nóstre.

Că rugăciunea are putere pentru mântuirea sufletelor celor rěposaţi, ni-o dovedesc nenuměrate exemple atât din sfânta scriptură cât şi din viéţa altora, cu deosebire a sfinţilor părinţi.

Biserica a practisat-o, ba şi în serviciul divin din dumineci şi sěrbători a întrodus astfel de rugăciuni, ḑicênd întrě multe altele: „Pentru cei vii şi pentru cei morţi şi pentru mântuirea sufletelor lor Domnului sě ne rugăm".

Sf. scriptură zice: „Iubiţi pe cei ce vě urěsc pe voi, *rugaţi vě* pentru cei ce vě batjocoresc şi vě persecută, ca sě fiţi fii ai Tatălui celui din ceriuri". Timpul în care ni-se dă ocasiune sě satisfacem acestei datorinţe sacre, sě 'l folosim, pentru-că Christos zice către apostolii Petru, Iacob şi Ioan, când se aflau în grădina Getsimani: „Privegheaţi şi vě rugaţi, pentru-că va veni timpul, când nu vě veţi mai puté ruga". Pe vameş rugăciunea sa smerită l'a mântuit de pěcat, ear' tâlhariului restignit de-a drépta lui Christos i-a deschis uşile raiului. „Tóte, câte cereţi rugându-vě, sě credeţi că veţi lua şi va fi vóuě".

Credinţa nóstră în puterea mântuitóre a rugăciunei e deci basată pe sft. Scriptură; aflăm însě probe şi destule esemple în nenuměrate casuri din viéţa sfinţilor.

Tóte rugăciunile rostite pentru mântuirea omului, cari esprimă în mod věḑut legătura, unirea, raportul şi comuniunea întrě vii şi morţi, cari n'au ajuns încă la deplina curăţire de pěcate, servesc în acelaşi timp de garanţă sigură pentru ameliorarea sorţii rěposaţilor, prin întrevenirea viilor animaţi de iubire pentru ei şi de nădejde în îndurarea d-zeéscă. Sufletele acelora, pentru cari ne rugăm, primesc iertare şi sunt scăpate de torturile mistuitóre, de-óre-ce Christos zice: „Tot ce cereţi de la Tatăl din ceriuri în numele meu, vi-se va da vouě". Astfel e dogma ortodoxă, învěţătura adevěratei nóstre biserici.

Când ne rugăm pentru *iertarea fărădelegilor nóstre* nu ne rugăm pentru altceva, decât pentru fericirea nóstră vremelnică şi eternă. Ne rugăm pentru delăturarea causei rěului, a cărei consecuenţă e încetarea efluxului. Despre eficacitatea rugăciunii şi în casuri de acestea, avem nenuměrate esemple în sf. scriptură: pe femeia care se părea încurabilă suferind de atâţia ani în curgere de sânge, care a cercat la medicii cei mai de valóre, a vindecat'o Christos în urma credinţei sale. Pe fiul cel îndrăcit l'a tămăduit Christos, când a zis tatăl sěu: „Dómne ajută necredinţei mele".

In casurile de faţă se spune espres, că credinţa i-a mântuit, şi rugăciunea, — cum bine ştim — nu e alta, de cât espresiunea credinţei prin cuvinte. Dacă n'am crede noi în Tatăl Creatoriul, în Fiul Mântuitoriul şi în Duchul sf. sěvêrşitoriul harului divin, dacă n'am crede în voinţa absolută a acestor trei ipostasuri din Dumnezeire, nu ne-am ruga de nimic.

Dacă ne-am şi îndoí, esperienţa de tóte zilele ne dovedesce, că D-zeu îşi esercită puterea în continuu, numai sě fim destul de atenţi, numai sě vrem, sě observăm, pentrucă cum zice ţěranul: „Dumnezeu nu dă cu bâta".

Câţi ómeni nu vedem, cari până ce sunt tineri se aruncă în braţele diferitelor plăceri, ear' după-ce devin mai maturi, cu încetul cu încetul se îndréptă. Sě nu credem că acésta este voia întêmplării. Nici pe departe; acésta are sě se mulţăméscă numai şi numai împăcării lor cu urzitoriul vieţii, care nu voesce mórtea pěcătosului, ci sě se întórcă şi sě fie viu; care nu de şepte-ori, ci de 70-ori câte 7 ne iartă pěcatele, ne iartă fărădelegile nóstre. (Va urma.)

nerii aceia erau şi Români! Şi întreb pe dl deputat Bibó Mihály: cum ar fi óre acel „Isten áldd meg a magyart“, când Slovacii, Saşii, Sêrbii şi Românii l'ar cânta de silă?

De la dl deputat Polczner Jenő întreb: când şi unde, de la revoluţie încóci, s'au năpustit Românii contra Magiarilor? Faptul că esistă întrĕ ei unii cari fac politică naţionalistică, încă nu e atac în contra statului naţional magiar, şi nu póte fi atribuit drept crimă celor cari stau afară de politica aceea.

Barta Odön: Aeelora nu, dar' celorlalţi da! (Va urma.)

Nu mergeţi la America!

Ştim că în America se află deja mii de Români emigraţi de la noi cu scopul de a face câştig şi a-şi plăti nĕcazurile de a casă, ca la întórcere sĕ pótă începe o nouă viéţă. Multora li-a succes acésta, dar' mulţi, fórte mulţi au dat şi de miserii, aşa că împrejurarea acésta trebue sĕ contribue la reducerea emigrărilor şi a face, ca aceia cari vor emigra pe un timp óre-care, bine sĕ cumpenéscă acest pas, înainte de plecare.

In privinţa acésta *„Fóia Poporului“* publică douĕ scrisori din *America*, de următorul cuprins:

Muncie (Indiana), 3 Faur 1902.

Mulţi se află astăzi în mare miserie, blăstămându-şi sórtea şi totodată ciasul, în care s'au decis a pleca în acésta străinătate şi lume nouă, care face pe om ne-om şi îşi capĕtă din sănĕtate nesănĕtate. De ar şti fiecare, că ce dulcéţă se află în America, sunt sigur că nu 'şi-ar mai duce nasul la bancă spre a-'şi însărcina puţina-i moşióră sau sĕ-'şi vêndă vituţele din jug, lăsându-'şi jugul în cuiu şi nevasta şi copilaşii lui proprii într'o mare jale şi cu inima mâhnită de plecarea lui. Cugetă că merge la America sĕ facă sute, da mai nainte de a pleca în America nu-şi cugetă, că Dómne, sunt eu în stare a-'mi câştiga, sau dacă ajung eu acolo fire-aş sigur, că dau de lucru sau cel puţin de s'ar încrede epistolei, care o scrie altul, care se află de 2—3 ani acolo şi de bună sémă acela chiar la dulcii sei părinţi sau fraţi, surori nu scrie lucruri neadevĕrate, dar' nu le bagă în sémă pe nici una fără numai plécă boeşte la America, şi dacă el soseşte aici, atunci vede că ce a făcut. Nu-'i vorbă, mulţi s'au folosit aici, dar' îşi blastămă sortea şi ciasul în care au plecat la America, fiind-că până acum au mers fórte bine lucrurile în America şi fiecare după munca şi ostănéla lui zilnică a putut folosí ceva, dar' începênd de acum înainte mult nu va mai dura, fiind-că s'a înmulţit fórte tare lumea, de chiar astăzi mulţi sunt cari de abia îşi pot câştiga cu ce sĕ trăéscă şi totuşi ómenii nostri nu-'şi curmă venirea la America, din causă că nu se încred la cele scrise despre împrejurările din America de cei mai vechi..

Vasile Coman, din Haşfalĕu.

Tot în felul acesta scrie un altul, care a ajuns în alt stat din America.

Cleveland (Ohio), 4 Faur 1 02.

Ne pare rĕu de ómenii nostri, că nu sunt atât de luminaţi, ca sĕ judece ce scriem de aici, căci om cuminte nu póte sĕ laude America pentru ómeni cari au moşióră şi copii, ci aici este de trăit numai pentru aceia cari sunt de tot sĕraci şi vin cu familie cu tot, nu sĕ vie bărbatul sĕ lucre pentru 300 fl. de drum încóce şi încolo şi pe lângă aceea subsistinţa lui aici şi cheltuelile familiei acasă şi nu e sigur că are ori ba de lucru, căci érna şed fórte mulţi fără lucru, că nu capĕtă şi numai ei ştiu ce inimă duc, şi dacă un flecar scrie că are plată bună se iau şi ómeni cari ar puté trăì acasă, după aur în vênt, dară la urmă vĕd ce au făcut, dar' e târziu. Deci ar fi bine, ca conducĕtorii poporului sĕ convingă pe ómeni, că nu lăcomia după mai mult face pe om fericit, ci mulţămirea şi cum ai potrivită avere şi cumpătarea şi odihna inimei, care o are omul numai în familia sa; că în America mulţi sufer dureri trupeşti şi sufleteşti, muncind şi cât nu pot, ca sĕ scape odată din jug şi sĕ vie acasă. Cine nu e tare lipsit sĕ rĕmână acasă şi sĕ nu-'şi vêndă libertatea.

Pavel Borzea din Viştea-de-jos.

Revistă esternă

Supĕrare în Bulgaria. Principele Ferdinand a trimis la Petersburg pe un încredut al sĕu, pe profesorul Zaimov, ca sĕ înştiinţeze la curtea împĕrătéscă visita principelui, plănuită pe primăvară. Ţarul însĕ i-a rĕspuns hotărit, că *deastădată nu póte primi visita principelui.*

Pentru acest refus e mare consternaţia şi supĕrarea în Bulgaria, deosebi în Sofia. Guvernul, ca sĕ slăbiască efectul refusului îi dă interpretare ca-şi-cum acela ar fi urmat din considerare la regele Sêrbiei, a cărui visită încă a fost refusată.

*

Revoltă în China. In districtul Nanking au isbucnit revolte noue, cari dacă nu vor puté fi în curênd sufocate pot sĕ devină fórte primejdióse. Intrĕ revoltaţi se află peste o miiă de fost soldaţi. Impĕratul a dat un ordin prin care demandă strict autorităţilor sĕ apere viéţa şi averea misionarilor şi celorlalţi sudiţi străini.

*

Revoltă în Arabia. *Abdul Aziz ben Fejzut*, urmaşul emirilor vechi ai vahalilor, în fruntea unei oştiri de 2000 de ómeni a luat în stăpânire oraşul Er-Riad. Numĕróse triburi se adună sub steagul sĕu. Se crede că vahalii voesc sĕ detroneze pe sultanul *Ibn Rasid* — şi sĕ-şi recâştige hegemonia.

*

Rĕsboiul Burilor. Conform rapórtelor engleze, oştirile lui Kitchener au făcut prisoneri şi au ucis, în rĕstimpul de la 8 Iuliu 1901 până la 24 Februariu 1902, mai mulţi Buri de cât peste tot erau, — tot conform rapórtelor engleze. Conform însĕ rapórtelor bure, autentice, numĕrul Burilor luptători e 20.000, la cari nu sunt însĕ subsumaţii insurgenţii din Capland, cari mereu se asociéză la Buri în numĕr considerabil. Numĕrul acestora, chiar şi conform rapórtelor engleze e circa 20.000. Conform însĕ raportului făcut de Sir Gordon Sprigg, ministrul-president din Capland, comandale comandanţilor buri Maritz, Theron şi Malan ţin ocupat un teritoriu de 100.000 de chilometri pătraţi, şi jumĕtate din africanderii locuitori pe teritoriul acesta s'au revoltat contra Englezilor, aşa că Burii au în Capland cel puţin 180.000 de aderenţi.

NOUTĂŢI

Din tractul Iliei. Când am dat loc, în numĕrul trecut, ştirei, că preoţii din tractul *Iliei* sunt convocaţi pe 8 Martie n. la o conferenţă confidenţială, în scopul de a se înţelege asupra *persónei* fitoriului lor protopresbiter, — eram de credinţa, că plănuita conferenţă e pusă în legătură cu vre-o altă întrunire bisericéscă, convocată tot pe atunci, pe basa legii nóstre bisericesci, şi în mod legal. După cum suntem însĕ acum informaţi, întrunirea convocată e de caracter cu totul particular, care în forma acésta nu mai stă sub scutul statutului nostru organic, ci sub controla organelor puterii de stat. In forma acésta, care nu corĕspunde prescriselor legii nóstre bisericesci, natural că *nu o putem aproba*; şi luând informaţiuni de la locurile competente, suntem autorisaţi a declara, *că nu le apróbă nici ele*, cu atât mai vîrtos, că statutul organic s'a îngrijit de ţinerea diferitelor întruniri *legale* bisericesci. Astfel în curênd are a se întruni colegiul preoţesc din întreg tractul pentru alegerea membrilor din cler ad hoc, în care întrunire preoţii nostri pot lua apoi înţelegerea ce doresc.

*

Protopresbiterul Vêrşeţului. Consistoriul din Caransebeş, în şedinţa plenară de alaltăeri, a numit protopresbiter al tractului *Vêrşeţ* pe concurentul *David Terfaloga*, parochul Reciţei-montane.

*

Remaniare ministerială. Ministrul de comerciu, *Hegedüs Sándor*, a demisionat. In locul seu va fi numit deputatul *Horánszky Nándor* ministru de comerciu.

*

102 coconiţe universitare. La universitatea din Budapesta sunt înscrise 102 coconiţe, dintrĕ cari 71 se pregătesc pentru cariera profesorală, ear' 31 pentru cea medicală. Douĕ dintrĕ ele sunt practicante, a nume: *Valeria Curtuţ* (din Arad) asistentă a profesorului Klug, şi *Margareta Balogh*, asistentă a profesorului Lóczy. Coconiţele filosoptere au la universitate odaie anume numai pentru ele.

*

M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. Duminecă a petrecut la vênătóre la Gödöllő, de unde s'a re'ntors la Budapesta séra. Luni a dat audienţe generale.

*

Oficerii şi juriile de onóre. Ministrul de rĕsboiu a interzis oficerilor de a mai figura ca membri, ori presidenţi ai juriilor în cause de onóre ale civililor.

*

Incendiu. Vineri des de diminéţă au luat foc grajdiurile proprietariului Paljànos Zsigmond din *Apahida* şi în scurt timp au ars scrum împreună cu treizeci şi cinci boi de îngrăşat. Se crede că focul a fost pus în mai multe locuri deodată.

*

† Maria Popa. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că prea iubita nóstră fiică, soţie şi mamă *Maria Popa* n. Moisa Ión, preotésă în Veneţia superióră, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sf. Taine, a adormit în Domnul Marţi, în 25 Februarie st. n. în etate de 53 ani şi al 35-lea an al fericitei sale căsătorii.

Rêmăşiţele pămêntesci ale prea iubitei şi neuitatei nóstre defuncte au fost aşezate spre vecinică odihnă Joi în 27 Februariu st. n. la 2 ore p. m. în cimiterul bisericei gr. ort. din loc. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria în veci neuitată! Maria Moise Ioan, ca mamă. Nestor Popa, preot ca soţ. Octavian, Cornelia, Septimiu, Pompiliu şi Iuliu, ca fii şi fiică. Ecaterina Juga Puşcariu, ca soră. George Pasĕre, ca ginere. Acsente Moşoiu, cu soţia Livia, notar în Bran. Pantelimon Nastea, preot în Perşani. George Nastea, practicant de notar. ca nepoţi. Lazar Popa, preot în Sinca-nóuă. Leonte Popa ca cumnaţi. Ioan Stoian cu soţia sa Stefania, ca veri.

*

Deputatul Albei-Iulie. Advocatul Dr. Mohay Sándor, deputat al oraşului Alba-Iulia, fiind numit secretariu de stat în ministeriul de justiţie, şi-a depus mandatul. Acésta fiind însĕ numai formalitate, Sâmbătă a fost ales de nou deputat al numitului oraş.

*

Fundaţiunea „Ioan Laţcu“. In 31 Ianuariu a fost petrecut la cele eterne veteranul paroch *Ioan Laţcu* din *Iacobeni* (tractul Agnitei), care din 1855 a păstorit acéstă parochie cu zel şi devotament, lăsând în urma sa biserică şi şcólă corĕspunzĕtóre şi un frumuşel fond bisericesc. Pentru a fi folositoriu parochiei sale şi după mórte, a testat bisericei 200 coróne, cari sĕ se administreze sub numirea „fundaţiunea parochului Ioan Laţcu şi soţiei sale Ana“ şi din venitele ei sĕ sĕ procure cărţi de şcólă copiilor sĕraci. Suma acésta a fost predată epitropiei prin protopresbiterul tractual Nicolae Moldovan.

*

Din tractul Cohalmului ni-se scrie despre decursul conferenţei preoţesci ţinute la finea anului trecut, la care, cu o mică esceptiune, a participat întrégă preoţimea. Conferinţa s'a ţinut în sala şcólei din Cohalm, discutând temele: „Cari sunt causele, că în unele părţi ale archidiecesei a scăḑut poporul în religiositate şi bunăstare materială?“ (temă lucrată în scris şi cetită de parochul Ioan Curta din Bundorf), şi „Cum trebue sĕ se pórte preotul în biserică şi afară de biserică?“ (temă lucrată şi cetită de parochul Ioan Blaga din Jibĕrt). Terminată discuţia asupra acestor teme, învĕţătoriul Maican din Ticuş (participant la conferinţă cu óspe) încă a cetit o temă de sujet bisericesc-şcolar.

*

Pensiuni fostilor honveḑi. Ministrul-president *Széll* a asemnat lui Biró József, fost locotenent de honvezi în 1848, pensiune de 522 coróne, ear' lui Bogdánfy Sándor, fost caporal, pensiune de 96 coróne. Ambii pensionişti locuesc în Cluj.

*

Magiarisare. *Stefan Nedeşan*, din Cluj, şi-a magiarisat numele în *Nyiredi*. Concesia ministerială pentru purtarea noului nume se refere şi la cei doi copii minoreni ai noului magiar.

*

Din miseriile emigrărilor. Sâmbătă au sosit a casă 100 emigranţi din părţile nordice ale Ungariei, aprópe goli şi istoviţi de miseriile îndurate. Plecaseră la America sĕ afle traiu mai bun, dar' din Novembre până acum au tot căutat de lucru şi n'au căpĕtat.

*

Potop de apă. Ţinuturile rîului Missisipi (America) sunt tóte inundate; valurile de apă au rupt podurile şi au spălat şoselele, în cât comunicaţia e întreruptă. Au perit în valuri şi mulţime de ómeni. In oraşul Pittsburg apa s'a urcat până la etagiul al doilea al caselor.

*

„Detunata“, institut de credit şi economii societate pe acţii în *Bucium*, (Abrud), îşi ţine adunarea generală a anului curent mâne (6 Martie n.) Conform bilanţului încheiat cu finea anului 1901 „Detunata“ a avut depuneri 190.372 coróne 9 fileri, împrumuturi (cambiale, hipotecare, etc.) 341.323 coróne 50 fileri, reveriment 1,522.965 coróne 11 fileri, fond de reservă 25.306·91, fond de amortisare 1.974·48, fond de pensiuni 2.158·80, reescompt 65.167 coróne, profit curat 10.680·86, din care dividendele (5%) fac 3000 coróne, ear' supradividendele 1800 coróne. Pentru scopuri de binefacere sunt destinate 307 coróne 23 fileri.

Insciinţare.

In conformitate cu ordinul Prea Ven. consistoriu archidiecesan de dto 28 Ianuarie a. c. Nr. 11115 Şcol. prin care s'a hotărît definitiv sistarea funcţionării reuniunilor învĕţătoresci, comitetul central al „Reuniunii învĕţătorilor gr.-or. români din districtul Sibiiului“ a predat Prea Ven. consistoriu în administrare întréga avere a reuniunii, care face în bani gata suma de 3194·16 cor., şi biblioteca în valóre de 600 cor., peste tot deci suma de 3794·16 cor.

Acésta ne luăm voie a aduce la cunoscinţa tuturor membrilor acestei reuniuni, cu observarea, că reuniunea fiind desfiinţată, cu datul de azi încétă cu desevîrşire şi funcţionarea ei.

Sibiiu 19 Februarie v. 1902.

Dr. D. P. Barcian · fostul presid. al reun.

Candid Popa · fostul secretar.

FELIURIMI.

Un nou profet al vremii. Până mai câţiva ani înainte de acésta brotăcelul era în mare cinste înaintea ómenilor, pentru-că spunea vremea. A fost însĕ detronat bietul brotăcel din partea metereologilor, cari dacă greşesc prognosticul vremii îl greşesc barem pe base ştientifice! In locul brotăcelului a ajuns însĕ profet al vremii bălegariul (Geotrupes stercorarius, gândacul de balegă), ridicat la acest rang din partea chiar a unui om învĕţat. Anume, entomologul *I. H. Fabre* a închis într'o colivie câţiva cărabuşi de aceştia şi i-a observat timp de trei luni. In timpul acesta a băgat de sémă, că de câte-ori cărăbuşii séra sburau prin colivie, a doua zi urma timp frumos, ear' dacă rĕmâneau pitulaţi, ziua următórea urma negreşit plóie. O singura dată se părea că prognosticul cărăbuşilor va fi dat de minciună. Intr'o séră adecă prevestiseră plóie, dar' în ziua următóre în loc de plóia prevestită de ei urmase timp superb de frumos. Faber era pe-ací sĕ-şi pérdă tótă încrederea în ştiinţa cărăbuşilor sei; pe 'nserate însĕ a urmat subit, ca din senin — cum e vorba — o furtună împreunată cu plóie torenţială, cum nici cei mai infalibili cărăbuşi n'ar fi putut prevesti mai perfect.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Transilvania“ *şi Analele Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“*, — Nr. 1 pe Ianuarie — Februariu a. c. a apărut cu următoriul sumariu: *Din pragul comunităţii româno-slave* (studiu filologic) de Iosif Popovici (Paris); *Radu cel Frumos* (lucrare făcută în seminariul de „Istoria vechiă a Românilor“ de la facultatea de filosofie şi litere a universităţi din Bucuresci) de Alexandru Lăpĕdat; *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1762*, cu un estras statistic (critică la cele douĕ statistice — din 1733 şi 1750 — publicate în fascicolii anteriori ai Transilvaniei), de Dr. Ilarion Puşcariu; *Despre cărţile funduare şi întabulări* (recensiune asupra lucrării cu titlul acesta, presentate de Dr. Valeriu Moldovan pentru biblioteca poporală a Asociaţiunii), de Iosif St. Şuluţiu; şi notiţă bibliografică despre apariţia fasc. XXV. (vol. III.) din „Enciclopedia Română“. — In acestaşi fascicol — ca parte de sinestătatore — a apărut Nr. 1 din *Analele* Asociaţiunii, cuprinḑênd şése procese verbale de ale şedinţelor comitetului central, şi ştiri din despărţĕmintele Asociaţiuni.

In legătură cu acésta inovaţie în organul Asociaţiunii fóia titulară a fascicolului ne mai vestesce încă una, — anume, că *„Transilvania“* va apăré de aci încolo *numai în 6 fascicoli pe an.*

[31] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului de clădire aprobat de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan sub Nr. 9955 școl. din 18 Octobre 1901, **Comuna bisericéscă Fofeldea**, comitatul Sibiiului, protopresb. Agnita, dă în întreprindere **edificarea școlei gr.-or. confesionale** pe cale de licitațiune publică minuendă, ce se va ținé în 9 Martie c. în edificiul școlei gr. or. din Fofeldea la 1 oră d. a.

Prețul strigărei este de 10,000 cor., în cari nu se cuprinde valórea petrii și a cărămiḑii necesare, pe care le dă comuna bisericéscă în natură.

Licitanții au a depune un vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Fofeldea.

Fofeldea, în 11 Februariu 1902.

Comitetul parochial.

◆ ◆ ◆

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate

și

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panțu

profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

◆ ◆ ◆

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află spre vênḑare

Portretul (Phototyp - Lichtdruck) Escelenției Sale Inaltpreasânțitului Domn Archiep. și Metropolit **Ioan Metianu**

cu prețul de **2 coróne** plus porto postal recomandat 55 fileri. * * * * * *

Anunț.

Subsemnatul am onóre a face cunoscut dlor **comercianți, preoți și titori** etc., că am deschis o

fabrică de lumini de ciară

albă și galbenă

și astfel voiu pune în vênḑare **tot soiul de lumini,** cum **făclii cu flori, róte, córde** etc., cu **prețurile cele mai moderate.**

Efectuesc în ori-ce parte a țerii comande, mai mici prin postă, ear' mai mari pe calea ferată. [15] 4—5

Deslușiri asupra prețurilor cum și probe se dau, la cerere, imediat.

Poiana (Szeben m.), Februarie 1902.

Nicolae I. Moga

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10. –	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadășel-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluș	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriș		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vințul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuș	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaș		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copșa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaș		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighișóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11. –	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Hașfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.48		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apața		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiș		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9 10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copșa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		Sibiiu		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marța și Vinerea.	2.–	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marța și Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1. –	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.33	—
5.03	-	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliș		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3 32	11.35			Orĕștia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Șibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vințul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba-Iulia**		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuș**	pl.	2. –		3.43	—

Vințul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 22 Sibiiu, Sâmbătă 23 Februariu (8 Martie) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Remaniare ministerială.

Sibiiu, 7 Martie n.

Evenimentul zilei e schimbarea făcută în personalul guvernului. Fostul ministru de comerciu, *Hegedüs Sándor*, s'a retras de la postul avut, primind pentru serviciile aduse, în acésta calitate, corónei şi statului, preaînalta recunoscinţă şi ordul coróna de fer clasa I., cu scutire de taxe, — ear' locul seu l-a ocupat *Horánsky Nándor*, fost president al partidului naţional de odinióră, unul dintrĕ cei mai de frunte membri ai actualului partid guvernamental.

Prin acest fapt, închiegarea întrĕ partidul liberal şi partidul naţional, fusionate după venirea la putere a actualului prim-ministru *Széll*, a devenit perfectă în tótă privinţa, pentru-că acum fracţiunea naţionalistă e representată în sînul partidului de la putere nu numai prin presidentul camerei, contele *Apponyi*, sufletul acestei fracţiuni, ci şi prin al doilea fruntaş al partidului, *Horánszky*, întrat în guvern.

Schimbarea acésta, întêmplată în sînul guvernului, n'a surprins pe nimeni, pentru-că de mult se vorbea despre o apropiată demisionare a ministrului de comerciu *Hegedüs*, şi şí mai de mult se vorbea despre o apropiată întrare în guvern a deputatului *Horánszky*, care multă vreme era privit ca fiitoriul ministru de *interne* al Ungariei, resort pe care ministrul-president *Széll* îl ţine, cum se ştie, numai în mod interimal. Că acum nu la interne a fost chemat *Horánszky*, ci la resortul, întrĕ actualele împrejurări mult mai important, al comerciului, — îşi are esplicarea sa. *Horánszky* trece de mare bărbat de stat, de om cu rare şi temeinice cunoscinţe, provĕḑut de la natură şi cu un tact fin, însuşire care n'ar trebui sĕ 'i lipséscă nici unuia dintrĕ cei-ce primesc rolul important şi greu de a fi consilieri ai Corónei.

Ţinênd în vedere acest fapt, avem dată şi *cheia* schimbării întêmplate în sînul guvernului, şi întêmplată înainte de a fi fost discutat în parlament budgetul ministrului de comerciu, pe care, amĕsurat usului de până acuma, titularul care l'a compus şi presentat parlamentului avea sĕ 'l apere în faţa representanţilor ţerii.

Cheia nu póte sĕ fie alta, de cât greutăţile născute în timpul din urmă în ceealaltă parte a monarchiei, cu privire la *reînoirea pactutui*, acésta chestie, care de ani de zile stă pusă la ordinea zilei, fără a puté fi resolvată. Ministrul-president *Széll* a avut trebuinţă, pentru apărarea intereselor Ungariei, legate de resultatul pertractărilor ce decurg încă în direcţia acésta cu guvernul din Austria, de un tovarăş de muncă bine pregătit în tótă privinţa, — şi pe omul doririlor sale a creḑut a'l afla în persóna deputatului *Horánszky*.

Acésta e importanţa pe care o dă de altcum şi organul ministrului comun de esterne, ziariul *Fremdenblatt*, remanierei ministeriale întêmplate, accentuând în mod deosebit, că prin întrarea lui *Horánszky* în cabinetul ungar prim-ministrul *Széll* a voit sĕ strîngă şi mai bine legăturile întrĕ vechiul partit liberal şi partidul naţional, ca în faţa unor evenimente neprevĕḑute, ce s'ar puté nasce în Austria, guvernul ungar sĕ se pótă rezima pe o majoritate tare şi compactă guvernamentală.

Ori-care ar fi însĕ motivul remanierii ministeriale, fapt e, că guvernul s'a întărit în mod simţitoriu prin deschiderea unui teren mai larg de activitate pe séma lui *Horánszky*, acésta capacitate rară parlamentară. Dacă însĕ şi pe noul teren, pe care e chemat acum sĕ muncéscă, va remâné *Horánszky* aceea ce a fost, — are sĕ dovedéscă viitoriul. Pentru că mulţi bărbaţi de stat, ilustri ca opoziţionali, s'au dovedit a fi fórte nedibaci când au ajuns la putere. Dorim, ca la *Horánszky* sĕ nu se dovedéscă acésta. Şi mai ales dorim, ca sub noul titular sĕ încete şicanele cele multe ce trebue sĕ le îndure zilnic publicul, la postă şi căi ferate, din motivul că funcţionarii nu'i cunosc limba.

Un rĕspuns

— *Dlui C. Auner.* —

de

C. Erbiceanu.

(Urmare.)

Mai dau un catalog de nume de ale martirilor până în secului al VI, spre a vĕ convinge înşi-vĕ, din numirile ce pórtă, că marea majoritate a lor au fost de gintă *Romană* ori *Romanisaţi*, şi că fórte puţine nume sunt grece şi barbare, Gotice, Dace ori Trace. Aşa găsim:

1. Numiri latine: Maximinus, Acutionis, Vitus, Acutus, Tobias, Eugenda, Iucundus, Leonis, Ioannis, Gabrielus, Sionius Bretonianus, Sinerius, Sineretus, Rutilus, Rubius, Aeterius, Capitonis, Leonica sau Leuncula, Secundus, Sergius, Optatus, Maxima, Syla, Mamyca, Vircus, Bonignus, Cristus, Rufus, Patricius, Moderata, Romana, Secundus, Florentius, Germinianus, Saturnus, Maximus, Quintilianus, Florianus, Quirilus. Quindeus, Crispionus, Aquilinus, Victoris, Iulius, Martialis, Servalus, Quirinus ect. ect. Cred că ajung acestia spre a forma convingerea cuiva. Ei sunt sute conservaţi şi de bună sémă vor fi mii de mii în realitate, pentru-că în cele două mari persecuţii din Dacia Traiană de sub Atanarich nu ni-s'a conservat de cât câte va nume, căci nimeni dintrĕ scriitori nu putea străbate pe atunci în aceste localităţi şi a ne da relaţii despre numĕrul martirilor. Acesti martiri citaţi sunt mai ales din partea dréptă a Dunării din oraşele Axiopol, Istropol, Dorostor, Sirmiu şi Tomi. 2. Am întimpinat şi martiri cu nume greceşti: ca Hermentis, Timontheus, Anastasius, Niceta, Giorgius, Antigonus, Efremus, Basileus, Eugenius etc. etc. 3. Deasemenea şi numiri de origine străină ca: Artaxus, Herisus, Ratitis, Tatia, Rogat, Dandus, Danda, Sotrasi, Verca, Batusis, Arpila, Arbela, Hagna, Rhyia, Egatrace, Hescus, Sigetza, Sucrila, Suimpla, Filga, Baridis, Dada, Colcorus, Sodera, Gotia, Speis, Spirus, etc. etc.

Ulfila ştim că şi-a rĕspândit predica în limbile grécă, latină şi gotă. Iată ce ne spune Auxenţiu, ucenicul seu, despre Ulfila.

Eo ita praedicante et per Cristum cum dilectione Deo patri gratis agente, haec et his similia excequente, quadraginta annis in Episcopatu gloriose florens, apostolica gratia Graecam et Latinam et Goticam linguam sine intermisione in una et sola ecclesia Cristi predicavit.

Credem că sunt suficiente probele aduse contra aserţiunilor false ale d-lui Auner, că adecă noi Românii am fi creştini abia dintrĕ anii 602—802. Judece acum ori-ce om imparţial şi sper că se va pronunţa cu tótă convingerea, că a existat în totdeuna Creştini în Dacia Traiană, începênd cel mult propagarea creştinismului în ea după jumătatea a doua a secolului al II al erei Creştine.

Acum sĕ trecem la punctul al doilea. *Când şi cât a stat Biserica Daciilor: Traiană şi Aureliană, sub jurisdicţiunea Romei vechi?*

Este fapt recunoscut de toţi Canoniştii, că până la proclamarea Creştinismului prin Marele Constantin, ca Religiune a statului Roman, nu póte fi vorba de o divisiune sigură recunoscută întrĕ Patriarchate, Metropoliate şi chiar Episcopate, pentru-că acésta era imposibil din causa situaţiunei politice. Asemenea divisiuni, pe unde erau se ţineau secrete, de téma persecuţiilor. Imperiul Roman era ţinut a-şi apĕra Religia lui în Stat şi prin urmare Creştinismul fiind persecutat nu putea sĕ-şi desvólte administraţia sa ierarchică în mod oficial. Urméză deci că numai în mod convenţional, intern, recunoscut numai de cătră representanţii Creştinismului se póte admite existenţa unei divisiuni de circumscripţiuni patriarchale. Când Creştinismul a fost proclamat ca Religie de Stat în Imperiul Roman, atunci Biserica în genere a admis, pentru administrarea ei, divisiunile civile din Imperiu. Aşa a fost cu diecesele, aşa cu subdivisiunile în Provincii etc. După aceste date sigure ne putem întreba, unde, sub ce jurisdişţie cădea Biserica Coloniştilor lui Traian? Rĕspunsul este hotărîtor, conform situaţiei bisericei creştine în genere. Biserica din Dacia Traiană în cei trei seculi primi n'a stat sub îngrijirea numai a unei biserici, ci a mai multora; sub nici o jurisdicţie hotărîtă însĕ. La sinodul al doilea ecumenic din Constantinopol la anul 381, prin Canonul III, se recunósce că Constantinopolul este a doua Romă nouă şi că Episcopul ei are prerogativele de onóre întrĕ Patriarchi, imediat după cel al Romei-vechi. Până atunci exista o mai estinsă libertate întrĕ biserici în respândirea şi lăţirea creştinismului, ce se făcea de ori-ce biserică parţială, prin predicatorii ori apostolii ei. Aşa sf. Marele Vasilie în epistola 165

FOIŞÓRĂ

Insemnătatea unei rugăciuni.

de

Ioan Romoşan.

(Urmare şi fine).

Şi tocmai timpul nostru e acela, în care tinerimea cu o nesocotinţă înspăimêntătóre se aruncă în acel curent bolnăvicios, care mai curênd sau mai târziu îi causéză *mórtea morală*, o debilitéză întru atât, în cât nu mai e aptă a suporta cu fruntea ridicată nĕcazurile vieţii.

Şi în ce aflăm óre causa acestei ruinări? In puţina religiositate.

Şi cine pórtă vina, că generaţiile tinere nu sunt religióse, că vorbesc cu dispreţ despre sfintele sfinţilor? Pe lângă multe alte împrejurări — preoţimea. Ea e causa, că ireligiositatea, neinteresarea faţă de cele sfinte se perpetuă la unii până la bĕtrâneţe; aşa în cât atunci nici cel mai harnic preot, nici cel mai înfocat apostol al lui Christos nu e în stare sĕ 'i aducă pe astfel de ómeni la cunoscinţa adevĕrului. Dacă clerul nostru pretutindenea s'ar îngriji de crescerea religiósă a tinerelor mlădiţe, sigur că acestea ajunse la vêrstă, nu s'ar face „pocăiţi", ar fi religioşi şi în spiritul acesta al adevĕratei religiosităţi şi-ar cresce şi copiii.

Resultatul la care ar ajunge un preot harnic în decurs de 20—30 de ani la cei adulţi, pe lângă o muncă încordată se póte secera la tinerele mlădiţe în decurs de 6—7 ani, arĕtând însĕmnătatea şi necesitatea religiunii, învĕţându-i fel şi fel de rugăciuni, de cari biserica nóstră s'a îngrijit pentru tóte ocasiunile şi trebuinţele; arĕtând totodată şi însĕmnătatea şi puterea mângăitóre a acestora şi făcêndu-i binecunoscuţi cu acéstă dogmă a bisericei nóstre, care se baséză pe învĕţăturile genuine ale lui Christos.

Când zicem *sfinte cercetéză şi vindecă neputinţele nóstre* dovedim că suntem conştii de împrejurarea, că puterile nóstre atât spirituale cât şi fisice sunt mărginite. Mărginirea puterilor nóstre se observă atât în ştiinţă, cât şi în lucrurile de tóte zilele. Socrates însuşi, unul dintrĕ cei mai aleşi filosofi, zicea: „Sciu bine, că nu sciu nimic". Darvinismul tot acésta ni-o documentéză. Se vede că provedinţa ni-a prefipt ţinta, până la carea avem sĕ ajungem şi acî a pus zidul chinez, peste care a străbate ne este cu neputinţă.

In lucrurile nóstre de tóte zilele încă avem lipsă de ajutoriul lui D-zeu, pe care ţĕranul, conform învĕţăturilor creştine, îl şi invócă la tóte lucrările sale.

Ne rugăm, ca D-zeu sĕ ne lumineze mintea, spre a ne puté ajuta în viéţa acésta, spre a puté cunósce calea adevĕrului.

Avênd rugăciunea, care după cum zice Ioan Damaschin este o îndreptare a inimei cătră D-zeu, o ridicare a sufletului spre D-zeu şi totodată o revocare în memoriă a celor mai esenţiale chestii de credinţă, cum e de ex. şi rugăciunea de faţă — o importanţă, un rol aşa de însemnat în viéţa omenéscă: ce datorinţe ni-se impun óre faţă de ea? Sĕ o cultivăm. Cei adulţi sĕ ne aprofundăm în ea, sĕ o rostim din inimă curată şi adevĕrată, căci atunci tóte nĕcazurile vieţii trec ca nişte valuri şi noi rĕmânem integri. Sĕ nu ne îndeplinim rugăciunile ca fariseul îngâmfat, sĕ nu fim morminte spoite, căci rĕsplata ne va fi osânda. Cel ce nu se va ruga din inimă, îşi bate joc de D-zeu, îi despreţuesce atotputernicia, zice Marele Vasilie. Ear' cei cari au sĕ créscă poporul în privinţa religiósă sĕ-şi îndeplinéscă cu scumpĕtate datorinţa cu privire la rugăciune, ca sĕ vadă cu ochii îndreptarea, mântuirea turmei păstorite de ei. Sĕ se îngrijéscă de perseverarea credincioşilor în acésta directiune salutară, căci numai acel popor, care se pórtă conform învĕţăturilor mântuitóre, înfloresce în cultură, prosperéză în starea materială; numai acelui popor îi recunosc popórele contimporane dreptul de esistenţă; singur pe acel popor îl aştéptă un viitor strălucit.

Mai ales noi sĕ ne îngrijim de o atare crescere a poporului, al cărui viitoriu l'a profeţit veselul Alexandri, când a zis: „menirea lui e înainte", şi atunci putem fi convinşi şi desprea realisarea cuvintelor Mântuitoriului: „Rugându-vĕ credeţi, că vi-se va da şi va fi vouĕ".

Vorbe înţelepte.

Pentru a puté suferi tóte greutăţile vieţii, trebue sĕ se deprindă omul de timpuriu a se mulţămi cu puţin, şi sĕ se îndeletnicéscă şi cu vecinica nestabilitate a lucrurilor pămêntesci.

*

A nu şti suferi sĕrăcia e lucru de ruşine; dar' a nu o şti goni prin muncă, e lucru şi mai de ruşine.

zice către Asholiu Episcopul de Tesalonic, referitor la predica acestuia la popórele din Dacii: ..... *„Bucurie multă ni-a pricinuit nouĕ, nu numai pentru că tu eşti de felul acesta, precum te presintă mărturia tuturor, dar' şí pentru-că bunurile în tine sunt fala Patriei nóstre, căci precum o ramură frumos înflorită, din rădĕcină pornind îmbelşugată, aşa si tu ai umplut de fructe spirituale pământul vecin. In cât pe drept Patria nóstră se veselesce de vlăstările ei proprii. Şi când ai îndurat luptele pentru credinţă, ai mărit pre Dumnezeu, audind noi că s'au păstrat în tine buna clironomie a părinţilor"*. Aicea sf. Vasilie, în secolul al IV., laudă zelul lui Asholiu pentru predica creştinismului, de-şí sf. Vasilie era din Cesaria Capadociei (Asia); ear' Asholiu Episcop în Tesalonic. Acest sf. Episcop se ocupa mult de starea bisericei din Dacii, de sigur pentru-cá în ea erau mulţi creştini Capadocieni, sclăviţi de Goţi din patria lor şi aduşi în Dacia, cum am vĕdut. Acest loc se înţelege mai bine dacă-l comparăm cu următórea pericopă din Epistola Bisericei Gotice trimisă Bisericei din Cesaria Capadociei... *„Apoi scoţêndu-l (pe martirul Sava) din apă ucigătorii l'au lăsat neîngropat şi s'au dus, dar' nici câne, nici alta careva fiară nu l'au atins, ci de mânile fraţilor s'a ridicat şi s'au îngropat rĕmăşiţele, ceea ce Iunius Soranus, preastrălucitul Duce al Scytiei (Dobrogei) cinstind pre Dumnezeu, a trimis ómeni credincioşi şi l'au strămutat din pământul barbar în cel al Romanilor şi hărăzindu-l Patriei lui dar de cinste şi fruct glorios al credinţei, şi l'a trimis în Capadocia la noi cinstitorii de Dumnezeu..*, apoi adauge la urmă: ... *„amintiţi-vĕ de fraţii din depărtare (din Dacia Traiană), ca în tótă Biserica Universală şi apostolică sĕ se săvîrşéscă bucurie"*... Astfel se constată că Biserica din Capadocia se îngrija de bunăstarea religiósă a Bisericei din Dacia, persecutată de Atanarich gotul. Intr'o altă Epistolă tot a Sf. Marelui Vasilie şi tot către Asholiu cetim întrĕ altele: ... *„Dar' cu tóte acestea sufletele nóstre au revenit la acea veche fericire, fiind-că ni-au sosit scrisori din pământ depărtat (Dacia), înflorite cu frumseţa iubirei, şi ni-au adus nouă martir dintrĕ barbarii de dincolo de Dunăre, predicându-se prin el curăţenia credinţei, ce se mărturiseşte acolo..."* Sf. Ión Chrisostom în Epistola către Olimpiada sora sa, dice: *Vĕ rog, ca aceea ce vĕ voiu spune să nu treceţi cu vederea, ci sĕ arăţi mare îngrijire despre acestea. Mi-au vestit mie monachii Marsi—Goţii, unde totdeuna se ascundea Episcopul Serapion, anunţindu-mi Diaconul Moduariu, că Unila (Ulfilă) renumitul acela Episcop, pe care l'am hirotonit mai înainte şi s'a întors în Goţia (Dacia Traiană), multe şi mari lucruri sĕvêrşind, a rĕposat. Şi a venit aducênd scrisori de la Regele Goţilor, cerênd ca sĕ li-se trimită lor Episcop. Deci fiind că nu vĕd nimic alt, respectiv de ruinarea ameninţătóre sĕ contribue la îndreptare de cât îngrijirea şi amînarea. Pentru-că nici le este cu putinţă a vení acum la Bosfor, nici la părţile acelea. Prepară-i dar' sĕ se amâne lucrul (alegerei Episcopului), pentru Iarnă, însĕ nu trece uşor cu vederea acésta..."* Din dovedile aduse resultă decisiv că Biserica Daciilor era ajutată şi administrată şí de orientali, cari făceau hirotoniile în ea, pentru cuvêntul că nu erau pe atunci determinate circumscripţiile Patriarchale. Mai cunóscem că Sirmiul era un centru însemnat bisericesc şi că acolo sub Constantin au avut loc douĕ sinóde semiariane, la 350 şi 351. Apoi ştim că stărâmându-se de Huni acest oraş, s'a stabilit acea autoritate tocmai în Tesalonic. Metropoliţii şi Episcopii Bisericei Daciilor au participat mai la tóte sinódele Ecumenice şi la multe locale, mai ales la Sardica şi Sirmiu. Nu cunóscem nici o îngrijire particulară din partea Bisericei Romei vechi asupra Bisericei Daciei Traiane, nici hirotonii sĕvêrşite, nici serii de Episcopi ori Metropoliţi numiţi de acolo, nici alte dispoziţii canonice; din contră, din partea Bisericelor Orientale avem destule dovedi în acéstă cestiune. Că atunci limba locuitorilor, mai ales a Colonistilor, era limba oficială cea latină, acésta-i adevĕrat, ba noi susţinem încă că în Biserica Daciilor ritualul se servise în limba latină, pentru-că populaţia pe atunci numai acéstă limbă o înţelegea. Auxentiu, cum am vĕdut, ne spune hotărîtor că Ulfila şi deci şi cei după dînsul au predicat în diferite limbi, latină, grécă şi gotă. Acésta-i o realitate. Mai însémnă acésta, că predicatorii preonunţau învĕţăturile credinţei creştine popórelor în limba acelora, adecă se acomodau trebuinţei poporului. (Va urma).

Din dietă.

— Vorbirea deputatului Teodor Faşie —

Rostită în şedinţa din 24 Februarie.

(Urmare.)

Faşie: On. casă! Consider ca semn de slăbiciune, că din st. parte de dincolo, unde ar pustií cu foc şi fer totul ce nu e magiar, acum, în seclul douĕzeci, şi când statistica arată scădĕmênt în numĕrul Românilor, se vorbesce de romanisare. Nu mĕ pot apoi reţiné, ca relativ la marele şovinism al Dlui deputat Babó Mihály sĕ nu aduc un exemplu. Cunosc un jude ungur, care în afaceri sumare şi de altă natură distribuite lui, când sĕrmana parte interesată română întra în biroul seu dând bineţe umilite, îi striga nu tocmai cu voce blândă: „Aici e judecătorie unguréscă; aici nu e permis a vorbí altcum, de cât unguresce!" Acest jude ungur a venit apoi la convingerea, că totuşi nu e corect sĕ pretindi de la óre-cine lucruri ce respectivul nu le póte împliní, şi voind, ca poporul sĕ nu fie îngreunat deosebi încă şi cu cheltuelile tălmăcirii, renunţând la şovinismul sĕu s'a pus şi a învĕţat românesce, şi acum, cu ajutoriul limbei latine, nu mai are lipsă de tălmaciu. Asemenea lucruri s'ar puté face încă multe.

Daţi-mi voie, on. casă, ca fără nici o intenţie de a ofensa pe cineva sĕ dau espresiune convingerii mele, că nu ţin a fi în concordanţă cu bunăcuviinţa publică, cu bunăcuviinţa socială, ca aici în parlamentul magiar din st. parte de dincolo sĕ se zică despre ministrul-president ungar că e şef-magistru de dans. (Mişcare animată şi ilaritate în stânga estremă).

Ministrul president Széll Kálmán: Cine a zis?

Fasie: Ear' despre ministrul de finanţe au zis că presintă ţerii bilanţ fals. (Mişcare în drépta.)

Nessi Pál: D'apoi aşa lucru grozav e acesta?

Faşie: Conform modestei mele noţiuni despre cuviinţa socială şi conform gustului meu, da. (Aprobări animate în drépta. Mişcare în stânga şi stânga estremă).

Faşie: Ací îmi vine a minte o întêmplare, esperiată în cursul carierei mele publice. In 1864 fiind juratul protopretorului din Beinş, principalul meu mĕ esmisese comisariu al pe atunci mai esistentei bresle a ciobotarilor (ţeh). Când bréslă ciobotarilor din Beinş slobodia câte o calfă, magistrul breslei dădea noului calfă, în presenţa adunării breslei, următórea poruncă: „Ascultă fiule, acì în presenţa comisariului breslei şi în a domnilor antisti ai nobilei bresle îţi dau porunca următóre: pe stradă sĕ dai tuturor bineţe, sĕ nu chiueşti, şi sĕ dai cinste tuturor cărora li-se cuvine".

E obiceiu în st. parte de dincolo sĕ se pună, că dlor au studiat cestiunea de naţionalităţi, că o cunosc; cei cari susţin însĕ acésta, nu ştiu rsmânesce. Ear' firea naţionalităţilor şi postulatele lor, un om care nu pricepe graiul acelor naţionalităţi nu o póte cunósce; căci din cărţi şi din gazete nu se póte studia acéstă cestiune. S'a tras apoi în discuţie, din partea st. părţi de dincolo „Albina" şi celelalte institute de bani ale Românilor, imputându-li-se că lucréză în direcţie antipatriotică, că nimicesc elementul magiar. (Strigăte în stânga estremă: *E drept!*) Eu, rogu-vĕ, nu sunt nici acţionar al acestor institute de bani şi nici nu stau în nici un fel de legătură cu ele, şi nu voesc nici sĕ le fiu apĕrător; mânecând însĕ din respectul către legile patriei mele şi din firma convingere juridică a mea eu sunt de părerea, că după ce esistenţa acestor institute financiare românesci se baséză pe lege şi nu fac alt-ceva decât ceea-ce fac şi celelalte institute de bani: dau la lege pe datoraşii cari nu plătesc, cumpĕră moşiile dacă interesele lor aşa le dictéză, şi dacă st. parte de dincolo e de părerea că în acésta procedură subverséză ilegalitate, eu trag la îndoélă acea parere, pentru-că banul n'are naţionalitate.

Barta Ödön: Da de nu! Ăia au!

Faşie: Banul se adună la cei cari îl câştigă şi rĕmâne la cei cari ştiu sĕ-l păstreze. De aceea eu zic, că st. parte de dincolo în loc de ponosuri asupra acestor institute de bani, mai bucuros sĕ lucreze într'acolo, ca şi celelalte institute de bani sĕ-si împlinéscă datorinţa în interesul Magiarilor, cum o fac acésta institutele românesci în interesul Românilor.

Barta Ödön: Asta apoi e adevĕrat! Aici el are drept!

Faşie: Şi sĕ nu cedeze institutelor financiare românesci afacerile pe cari pot sĕ le facă însele. Şi dacă aflaţi ceva de reprobat apoi modestul meu sentiment constituţional îmi spune că astfel de reprobe sĕ pofţiţi sĕ le păstraţi peutru banca din Şopron şi cea din Odorheiul sĕcuesc.

(Va urma.)

„ALBINA."

In 22 Martie n. 1902 sĕ va ţiné *a douĕ-zeci-şi-noua adunare generală ordinară* a societăţii anonime *„Albina"*, institut de credit şi de economìi în Sibiiu. Cu ocasiunea acésta vor fi supuse aprecierii acţionarilor următórele douĕ rapórte:

Anul espirat 1901 în general a fost un slab an economic, cu tóte acestea findcă capitalul condamnat la stagnare a fost ieftin, pentru institutele cari se ocupă eminamente cu acordarea de împrumuturi la micii proprietari, cum este şi al nostru, din punct de vedere lucrativ a fost mai bun decât mediocru.

Precum Vĕ veţi convinge din tabloul comparativ care urméză, afacerile nóstre s'au desvoltat în mod îmbucurător în toţi ramii de operaţiune.

Cursul efectelor a început a se urca, şi astfel la efecte unde în doi ani anteriori am avut tot perderi de curs, am avut în anul espirat un profit de K 24,819·80 fil., care a întrat la fondul special de reservă.

Dubióse am amortisat din fondul special de reservă K 33,409·07 fil. şi fondul, carele cu dotaţiunna din anul trecut era de K 72,026· 02 fil. totuşi s'a urcat din resursele proprii la K. 85,526·94 fil.

Incă în Iulie 1899 am întreprins paşii necesari pentru-ca scrisurile nóstre fonciare sĕ fie admise drept cauţiune la întreprinderile publice şi sĕ se pótă lombarda la banca austro-ungară. Cererea avea sĕ se resólve întâiu la ministeriul reg. ung. de comerciu, unde însĕ numai cu finea anului espirat s'a resolvat astfel, că prin circularul Nr. 6604 pres. din 30 Dec. 1901 s'au publicat şi scrisurile nóstre fonciare întrĕ acele efecte, cari se pot primi drept cauţiune la tóte intreprinderile publice şi altfel de obligăminte faţă de stat, (arĕndaşii, liferanţii şi antreprenorii).

Obţinut odată acest succes îmbucurător, vom continua paşii necesari, la banca austro-ungară şi la autorităţile militare, ca şi de la acelea sĕ obţinem facultatea de lombardibilitate şi de cauţiune militară.

După ordinea vechimei, în ziua adunării generale espiră mandatul de membru în direcţiunea institutului al domnilor Ioan Popa şi Dr. Iancu Meţianu, ale căror locuri se vor îndeplini prin alegere pe un period nou de 6 ani.

In sensul §-lui 36 din statute membrii ieşiţi sunt realegibili.

După acestea Vĕ presentăm tabloul comparativ al operaţiunilor principale precum urméză:

Depunerile: Cu finea anului 1900 erau la institut 8,218 depuneri în sumă de K 10.453.782·78 — cu 31 Decembre 1901 8,013 cu K 11.092,300·52, — cu K 638,517·74 fil. mai mult de cât în anul precedent.

Escomptul de cambii: Starea protofoliului cu finea anului 1900 era de 19.102 cambii în valóre de K 6.618,009·13 — cu finea anului 1901 de 19,365 în valóre de K 7.241,846·40; faţă de anul precedent mai mult cu 623,837·27 fil.

Credit personal ţĕrănesc: Starea lor cu finea anului 1900 era 11,546 obligaţiuni în suma de K 1.641,955·80 — cu 31 Decembre 1901 11,628 în suma de K 1.695,556·60., cu K 53,600·80 fil. mai mult de cât în anul precedent.

Imprumuturi hipotecare: Imprumuturile pe hipotecă au stat la finea an. 1900 din 3,473 oblig. în suma de K 5.060,962·57; în 31 Decembre 1901 3,535 în suma de K 5.149,122·01, — o crescere de K 88,159·44 fil. faţă de anul precedent.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotecă de un areal preste tot de 106.096 jugĕre 770 stêngini □ în valóre de K 19.489,027·52 fil.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară: Starea cu finea anului 1900 a fost de 775 împrumuturi în sumă de K 1.660,959·42; cu 31 Decembre 1901 au fost 825 împrumuturi în sumă de K 1.910,719 — faţă de anul precedent o crescere de K 249,759·58 fil.

Credite de Cont-Curent: Starea acestui ram a fost cu finea anului 1900 de K 640.475·95; cu finea an. 1901 K 1.041,220·86 mai mult cu K 400,744·91 fil. faţă de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard): Starea cu 31 Decembre 1900 a fost de 149, împrumuturi de K 158,806·50; la finea anului 1901 a fost de 134 împrumuturi, de K 149,002·40; faţă de anul precedent mai puţin cu K 9,804·10 fil.

Scrisuri fonciare cu 5%: Cu 31 Decembre 1900 au fost în circulaţiune în valóre de K 4 838,000·—; cu 31 Decembre în valóre de K 5.019,500·—; O crescere de K 181.500·— fil. faţă de anul precedent.

Mişcarea cassei:

Intrate, la centrală K 23.686,276·82 Intrate la sucursală K 8.401,218·56, suma întratelor K 32.087,495·38.

Eşite la centrală K 23.662,695·08, Eşite la sucursală K 8.394,890·35, suma eşitelor K 32.047,585·43.

Total K 64.145,080·81.

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost anul espirat de K 21.083.587·56, ear' revirementul prima-notei a fost de K 37.759,264·14.

Din bilanţul general al anului 1901 resultă că:

Suma activelor institutului este cu K 1.331,250·95 mai mare, ear' suma venitului brut cu K 11,949·97 mai mică decât în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de K 1.192,492·30 totalul ieşirilor cu K 933,953·19, resultă un profit net al anului de K 258,539·11, (cu K 5,878·11 mai mare decât în anul precedent.)

La acest resultat filiala nóstră din Braşov a contribuit cu K 49,813·36 fil.

Fondul de pens.uni al funcţionarilor, care în cursul anului a avut erogaţiuni de K. 10,064·22 de asemenea a crescut cu K 31,585·07, ajungênd la suma de K 352,991·77 fileri.

Distribuirea profitului net.

Relativ la distribuirea profitului net de	K 258,539·11
ne luăm voe a face următórea propunere:	
I. Sĕ se dee acţionarilor dividenda de 5% provĕdută în §. 62 din statute după capitalul social de K 1.200,000	K 60,000·—
II. Restul de	K 198,539·11
sĕ se împartă cum urméză:	
1. 18% tantiemă statutară (§ 62, *b*, *c*, *d*, *e*, *f*,) membrilor direcţiunei, comitetului de supraveghiare şi funcţionarilor institutului . . .	K 35,737.20
2. Remuneraţiune funcţionarilor fără drept de tantiemă şi servitorilor	K 2,050·—
3. Pentru scopuri de binefacere	K 13,500·—
4. Fondului de pensiuni al funcţionarilor	K 16,000·—
5. Fondului special de reservă	K 23,251·91
6. Supradividendă acţionarilor	K 108,000·—
	K 198,539·11

Primită acéstă propunere, dividenda anului 1901 va fi tot ca în anul precedent de K 28 de acţie şi se póte ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă va fi de 108,778·85 fil.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor de K 368.991·77 fil.

Terminând Vĕ presentăm raţiociniul cu tóte conturile sale, rugându-Vĕ, ca după ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiţi:

1. a aproba bilanţul încheiat cu 31 Decembre 1901 şi a da direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

2. a primi propunerea nóstră cu privire la distribuirea profitului net.

3. a distribui suma destinată pentru scopuri culturale şi de binefacere;

4. a fixa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

5. a alege 2 membri în direcţiune cu mandat pe 6 ani.

Din şedinţa direcţiunei, ţinută la 17 Faur 1902.

Iosif St. Şuluţu m. p. *Cosma* m. p.
preşedinte dir. esecutiv

II. Raportul Comitetului de supraveghiare.

Subsemnatul comitet de supraveghiare în şedinţa nóstră din 12 şi 13 Februarie a. c. am censurat incheiarea anuală a conturilor institutului de credit şi de economii „Albina“ şi am esaminat bilanţul şi contul de profit şi perdere pentru anul de gestiune 1901. Pe tóte acestea le-am aflat în consonanţă cu cărţile de contabilitate, principale şi auxilare, ale societăţii. Profitul arătat este real.

In urmare ne luăm voia a propune onoratei adunări generale, ca:

1. sĕ apróbe bilanţul anului 1901, presentat de direcţiunea institutului, şi sĕ dee acesteia absolutoriul cuvenit;

2. sĕ accepteze propunerea direcţiunii referitóre la împărţirea profitului net de K 258,539·11, corespundênd ea dispoziţiilor statutare şi ţinênd cont de trebuinţele actuale.

In fine Onorata adunare generală este rugată a da pentru anul 1901 absolutoriu şi subscrisului comitet de supraveghiare.

Sibiiu, în 22 Februarie 1902.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.
Dr. Eusebiu Roşca m. p. *Dr. Ilie Beu* m p.
Nicolau Penciu m. p. *Ioan Creţu* m. p.

NOUTĂŢI

M. S. în Timişóra. La vară M. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* va merge la *Timişóra*, ca sĕ asiste la inaugurarea noului edificiu al şcólei de cadeţi. Comanda garnizónei a şí început deja pregătirile de primire.

*

Din tragediile vieţii. Carol Hubatka, primcolaboratorul ziuariului „Reichswehr“, împreună cu soţie-sa, s'au sinucis Marţi, în locuinţa lor din Viena. Hubatka până la 1892 a fost oficer de marină; atunci însĕ a cuietat şi s'a făcut publicist. Hubatka avea în Boemia fabrică de grafit, care însĕ în loc de câştig i-a mistuit averea şi l'a sĕrăcit. Marţi creditorii i-au esecuat mobilele, ceea-ce l'a amărît aşa de mult, că s'a sinucis, împreună cu soţie-sa.

*

In ocnele de cărbuni de la Doman (lângă Reşiţa) s'a întêmplat Luni nóptea esplosie de gaz, pe urma căreia un strat de cărbuni în grosime de şésezeci metri s'a prăbuşit şi a astupat sub el pe lucrătorii din ocnă. Afară de trei inşi ceilalţi au fost scoşi vii.

*

Decapitat de acetilen. Casina lucrătorilor unei fabrice de lângă Budapesta fiind luminată cu acetilen, mechanicul Vidacovici şi-a făcut Marţi de lucru în jurul maşinăriei instalate în pivniţă. Din cause până acum necunoscute acetilenul a esplodat şi a sburătorit departe de trunchiu capul mechanicului. Când cei din casină au mers sĕ cerce de causa detunăturii, au dat de cadavrul trunchiat al nenorocitului.

*

Teleautograful. Marţi s'au făcut pe linia telegrafică Paris-Lyon esperimente cu *teleautograful*, noua invenţie a ingineriului francez *Ritchie*, prin care se póte telegrafa scrisórea autografă. Esperimentele au dat resultat splendid. Numai o singură scădere s'a constatat, care însĕ uşor póte fi delăturată. Anume, scrisórea iasă cam tremurată; samĕnă însĕ perfect cu originalul.

*

Dl Ioan Cristea, compactorul Tipografiei archidiecesane, îşi va serba în 10 Martie 1902 jubileul de 40 de ani ca măestru. Meseria a învĕţat'o pe spesele nemuritoriului Andreiu baron de Şaguna.

*

„Lugojana“ de T. Popoviciu — sau „cântec bănăţenesc“ de I. Mateiu?? Referitor la rĕspunsul ce-l dă dl *T. Popoviciu* în Nrul 19 din 1-a curentei în „*Telegraful Român*“ la clarificarea d-lui *Candid Popa* dirigentul corului „Reuniunei sodalilor români“ din Sibiiu, cu privirie la cântecul din chestiune vin a-i riposta următórele:

Dintrĕ şirele publicate de dl Popoviciu reiese, că eu aşi fi un plagiator al cântecului „*Lugojana*“ (composiţia d-lui) şi al cântecului „*Pe la pórta*“ de G. Dima, şi că mi-le-aşi fi atribuit drept composiţii ale mele. Mai întâiu observ că dl *T. Popoviciu* confundă noţiunea composiţie, cu „prelucrare, arangiament şi armonisare, când se pretinde a fi şi compositor şí prelucrător al cântecului poporal „*Lugojana*“.

Declar solemn, că acésta melodíe mie mi-a comunicat'o dl *Candid Popa*, înaintea căruia am armonisat'o, şi nu am cunoscut mai înainte nici melodia nici arangiamentul. Ajungênd lucrul până pe calea publicităţii, m'am interesat şi am aflat cântecul de curênd scris la un elev al seminariului „Andreian“ şi armonisat (prelucrat, cum zice dl Popeviciu), de d-lui.

Referitor la cântecul „*Pe la Pórtă*“, pe care dl *G. Dima* l'a armonisat pentru cor mixt, eu l'am armonisat pentru cor bărbătesc, şi numai la cererea dlui Candid Popa l'am arangiat pentru cor mixt într'un stil simplu şi uşor, pe când dl G. Dima a făcut din el o composiţie, pot zice clasică, care însĕ din causa contrapunctului sincopat, care jócă un rol însemnat în tot decursul piesei, întimpină greútăţi în esecutare, încât nu o póte cânta ori şi ce cor. Mai constat că dl T. Popoviciu are cântecul scris în mĕsură de 2/4 şi eu în mĕsură de 3/4. Dl G. Dima are composiţia scrisă tot în mĕsură de 2/4, ear' eu în mĕsură de 3/8. Mai observ, că sunt teme lucrate de zeci de inşi şi fie-care în feliul seu a lucrat'o. Mie sĕ nu-mi fie permis deci a-'mi da părerea asupra unei teme şi sĕ o lucrez din punctul meu de vedere?? *Ioan Mateiu* abs. de conserv. şi al şcólei de musica bis. orientală.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea balului arangiat de „*Reuniunea femeilor române din Sibiiu*“ în 25 Februarie a. c. au binevoit a suprasolvi:

Un mecenate 235. cor., Un alt Mecenat 100 cor., Esc. Sa Ioan Metianu 14 cor., Dl Dr. Alexandru Mocsonyi 10 cor., Dl Dr. Ilarion Puşcariu 7 cor., Dl Gustav Thalmann 7 cor., Dl Partenie Cosma 6 cor, Dl Dr. Iosif Gall 20 cor., Dl Ioan Papiu 6 cor., Dl Vasile Stefănescu 10 cor., Dna Ioana Moldovan 20 cor., Dna E. Heldenberg 4 cor., Dşóra A. P. Istade 6 cor., Dl Mateiu Voileanu 10 cor., Dl Dr. NicolauOncu 5 cor., Dl Alexandru Lebu 10 cor., Dl Dr. Eusebie R. Roşca 7 cor., Dl Ioan de Preda 7 cor., Dşóra Nina Dunca de Sajó 4 cor., Dl Dr. Hermann Süssmann 6 cor., Dl P. Streulea 6 cor., Dl C. Nedelkovits, 6 cor., Dl Iul. Wermecher 7 cor., Dl Dr. Octavian Russu 10 cor., Dl Dr. Victor Poruţiu 7 cor., Dşóra Stef. Moga 4 cor., Dl Gustav Maetz 4 cor., Dl N. Nadasdy 10 cor., Dl H. Eder 7 cor., Dl Dr. Ioan de Vaida-Voevod 17 cor., Dl Dr. Nicolau Comşa 4 cor., Dşóra Elena Petraşcu 10 cor., Dl Nicolau Ivan 4 cor., Dl Dr. Pompiliu Isacu 10 cor., Dl Dr. Amos Frâncu 8 cor., Dl Virgil Popovici 8 coróne.

Comitetul reuniunii îşi împlinesce numai o datorinţă aducênd mulţămită publică tuturor marinimoşilor suprasolvenţi.

Nu mai puţin dator se simte comitetul a mulţămí domnilor aranjatori, cari au desvoltat mult zel întru reuşita balului, şi firmelor Iul. Wermescher, R. Krassovsky şi C. Nedelkovits, cari cu cea mai mare prevenire au pus la dispoziţie un numĕr considerabil de covórĕ pentru decorarea salei de dans.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ţinută în 1 Martie 1902.

Maria Cosma *Dr. Beu*
presidentă. secretar.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta redacţiunei.

Mercurea. In numĕrul viitoriu. Am fost prea îngrămădiţi cu material urgent.

Buzd. Nu este us a se comunica autorul. O întîmpinare scurtă şi obiectivă păblicăm însĕ, dacă credi că poţi proba contrariul.

„ARDELEANA“

institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orăştie.

Raportul Direcţiunii.

Ororabilă adunare generală!

Venind a Vĕ raporta despre al XVI-lea an de gestiune, adecă anul 1901, cu mult şi sincer regret Vĕ aducem la cunoştinţă, că directorul nostru esecutiv *Dr. Ioan Mihu*, în decursul anului a renunţat la postul purtat fără întrerupere de la fondarea institutului nostru, urmată la anul 1885.

Meritele ce şi-le-a câştigat primul nóstru director executiv pentru întemeierea şi conducerea înţeleaptă a „Ardelenei“, la starea sa de astăzi, nu au trebuinţă de a fi îndeosebi expuse la acest loc, pentru-că sunt prea bine cunoscute domnilor acţionari şi publicului nostru.

Drept acea ne mărginim a Vĕ comunica, că urmând sentimentelor nóstre de iubire şi recunoscinţă şi fiind prea convinşi, că ne aflăm în perfectă consonanţă cu vederile D-Vóstre, am decis din acel prilej:

a) a vota fostului director executiv mulţămită protocolară pentru serviciile prestate institutului;

b) a procura şi a aşeza în sala Direcţiunii tabloul seu;

c) a compune, pe basa actelor oficióse ce se află în archiva nóstră, istoricul institutului pe acel timp, cât a stat sub conducerea sa.

Totodată Vĕ comunicăm, că fostul director Dr. Ioan Mihu, nu şi-a desfăcut legăturile sale cu institutul, rĕmânênd şi mai departe membru în direcţiune şi *preşedinte* al aceleia.

In postul de director, devenit vacant, cu votul unanim al direcţiunii am ales pe *Dr. Aurel Vlad*, până aci advocat în Deva, care la 1 Novembre 1901 şi-a şi ocupat postul.

Trecênd la expunerea operaţiunilor şi resultatelor obţinute în anul expirat, Vĕ raportăm, *că institutul nostru şi in acest an a continuat desvoltarea sa progresivă din trecut*, ceea-ce evident reiese din cifrele Bilanţului, încheiat la finea anului cu rigórea obicinuită şí până acum.

Activele institutului s'au încheiat cu cor. 3,519.738·45, au crescut deci cu cor. 142.779·28; *fondurile proprii* ale acţionarilor fac cor. 848.665·69, deci cu cor. 34.047·68 mai mult în raport cu trecutul şi represintă peste 24% a activelor şi peste 42% a depunerilor totale; stocul *efectelor publice* ce le avem, s'a înmulţit cu cor. 5550 şi a ajuns cifra de cor. 145.379.15; *venitul brut* a crescut cu cor. 35.431·16, ear' *profitul curat* cu cor. 9283·13. *Imprumuturile acordate de institut* s'au ridicat cu cor 70.933·45, ear' investirea în *intreprinderea electrică R. Kaess*, este mai mare cu cor. 75.670·06.

Singur ramul *depunerilor* ne arată un regres de cor. 54.306·22 faţă cu anul premers, din care causă am şi usat în acest an în mĕsură mai mare de creditul de reescompt, ce ne-a stat în abundanţă la dispoziţie.

Regresul constatat în ramul depunerilor se esplică însĕ în de-ajuns prin împrejurările speciale, create institutului prin un grup de acţionari, cari în ajungerea scopului ce l'au urmat s'au încercat a ne face deosebite greutăţi şi nu odată s'au folosit de mijlóce de luptă, cari sub alte împrejurări ar fi putut servi spre paguba şi compromiterea institutului nostru, ear' în cele din urmă, fără lipsă vĕdită, au înfiinţat un institut de concurenţă în piaţă, ridicându-şi capitalele elocate la institut.

Dacă cu tóte aceste sforţări regretabile, institutului nostru *şi în acest an a dat înainte,* ne place a crede, că încrederea majorităţii preponderante a acţionarilor nostri şi a publicului mare cunoscĕtor a împrejurărilor locale, nu a slăbit întru nimica.

Stăruinţa nóstră a fost şi va fi: a ne arăta demni de acéstă încredere.

Conduşi de dorinţa a Vĕ presenta un Bilanţ cât se póte de real, am aflat a face următórele abscrieri şi anume.

la pretensiuni dubioase	cor. 4334·—;	
la spese procesuale	„ 2850·09;	
la realităţi	„ 1003·39	şi în fine
la mobiliar	„ 920·45	
Total:	cor. 9107·93	

In ce privesce împărţirea profitului curat de cor. 77.119·91, realisat în anul 1901, Vĕ presentăm următorul proiect:

1.	Pentru interese de 5% la 5000 acţii		cor. 25.000·—
2.	„ fondul de reservă		„ 2.609·91
3.	„ tantiema membrilor în direcţiune		„ 4690·—
4.	„ „ comitetul de supraveghiere		„ 1042·—
5.	„ „ directorului executiv		„ 1042·—
6.	„ „ funcţionarilor		„ 3126.—
7.	„ scopuri culturale şi filantropice:		
a)	ptru fondul „Reun. Econ.“ cuota VII. .	cor. 1000·—	
b)	„ „ bis. gr.-or. din Feredeu . .	„ 100·—	
c)	„ biserica gr.-or. din Gelmar . . .	„ 100·—	
d)	„ şcóla gr.-or. din Vaidei	„ 100·—	
e)	„ „ „ „ Vinerea	„ 100·—	
f)	„ societ. „Rom. Jună“ din Viena . .	„ 100·—	
g)	„ „ „Petru Maior“ din Bpesta .	„ 100·—	
h)	„ Reun. fem. rom. din com. Hunedórei	„ 100·—	
i)	„ masa studenţilor din Braşov . . .	„ 100·—	
j)	„ „Casina Română“ din Orăştie . .	„ 400·—	
k)	„ anţicipări restituite	„ 586·09	
l)	la dispoziţia direcţiunii	„ 339·91	3126.—
8.	Pentru dividendă de 5% la 5000 acţii		cor. 25.000·—
9.	„ fondul special de reservă		„ 5000·—
10.	„ „ de pensiune		„ 2000·—
11.	„ „ „ zidire		„ 4000·—
12.	„ profit transportat		„ 484.—
	Total		cdr. 77.119·91

La 31 August a anului trecut, ni-s'a dat ocasie a face prima încheiere la *Intreprinderea electrică R. Kaess*, şi ne aflăm în plăcuta posiţie a Vĕ raporta, că conform Bilanţului făcut la acel dat, *sumele investite în acéstă intreprindere, deja în primul an de gestiune au fructificat 7·7%*, ceea-ce, conside-

rând mersul întreprinderii de la acel termin până în present, ne îndeptăţeşte la frumóse prospecte pentru viitor.

Asemenea Vĕ comunicăm, că instituirea *Cancelariei advocaţiale proprie*, s'a validitat peşte aşteptare, atât relativ la resultatele ei *financiare*, cât şi mai ales, ce priveşte *cruţarea clientelei* nóstre de şicane şi spese procesuale netrebuite.

In fine Vĕ notificăm, că urmând disposiţiilor statutare, de astădată trebue întregite prin alegere locurile, ce le au ocupat până acum în direcţiune membrii Aurel P. Barcian, Ios. de Orbonaş şi Ioan I. Vulcu.

Ajunşi la finea raportului nostru anual, Vĕ rugăm a întra în deliberarea şi deciderea obiectelor cuprinse în programa adunării presente şi a ne absolva pentru gestiunea anului despre care Vĕ facem samă.

Din şedinţa plenară, ţinută la 28 Febr. 1902.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului

Active.		Cor. fil.
Cassa în numĕrar		48,524·43
Efecte publice		145,379·15
Efectele fondului de pensiune		40.454·46
Imprumuturi pe cambii cu giranţi		1,190.929·06
Imprumuturi pe cambii cu acop. hipot.		651.531·61
Imprumuturi pe hipotece . .		481.909·94
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		356.117·50
Imprumuturi pe efecte publice		1.620·—
Intreprind. electrică R. Kaess		235.398·85
Conturi-courente		48.587·57
Realităţi . . cor.	216.892·47	
după amort. d. hotel. „Central“ şi „Széchenyi“ de	1,003·39	215.889·98
Mobiliar . . . cor.	9.204·59	
după amortisare de „	920·45	8.284·14
Diverse conturi debitóre şi int. restante		95.112·56
		3.519,738·45

Pasive.		Cor. fil.
Fonduri proprii:		
Capital social cor.	500.000·—	
Fond gen. de r. „	183.258·33	
Fond sp. de r. „	124.952·90	
Fond de pens. „	40.454·46	848.665·69
Interese anticipate pro 1902		29.892·66
Avans. d. banca aus.-ungară . . . cor.	59.700·—	
Cambii reesc. „	494.024·—	
Dep. s. fruct. „	2,007.906.09	
Divid. neridic. „	200·—	2,561.830·09
Diverse conturi creditóre . .		2.230·10
Profit curat		77.119·91
		3.519,738·45

Contul Profitului şi Perderilor

Spese.		Cor. fil,
Interese		
pentru fondul reserva . . . cor.	7.312·98	
pentru dep. spre fructificare cor.	109.106·—	
pentru cambii rees.	30.886.93	147.305·91
Spese:		
salarii . . cor.	16.853·60	
chirie, porto diver.	5.863·86	22.717·46
Contribuţune:		
directă . cor.	11.866·28	
de 10% la int. dep.	10.910·60	22.776·88
Amortisare:		
din realităţi cor.	1.003.39	
mobiliar . . „	920·45	1.923·84
Profit curat		77.119·91
		271,844·—

Venite.		Cor. fil
Profit trans. din anu trecut		1.205·48
Interese:		
de la împ. pe camb. cu gir. . . . . cor.	103.211.19	
d. împ. pe cambii cu acop. hip. cor.	48.046·08	
d. împ. pe hip. „	42.254·65	
d. împ. pe ob. cu cavenţi . „	34.929·17	
d. împ. pe ef. pub. „	47·78	
d. efec. publice „	6.404·70	
d. conturi-curente „	2.713·57	237.607·14
Venite dela intre. elec. R Kaess		15.634·62
Provisie şi alte venite . . .		7.232.76
Chirie		10.164·—
		271,844·—

Orăştie, la 31 Decembre 1901.

N. Vlad m. p., membru în dir. **Aurel P. Barcian** m. p., membru în direc. **Dr. Ioan Mihu** m. p., preşedintele direcţiunii **Dr. Aurel Vlad** m. p., director executiv.

Romul Nicóră m. p. comptabil. **Ios. de Orbonaş** m. p. **Dan. David** m. p. **Dr. St. Erdély** m. p. **Ioan I. Vulcu** m. p. **Nic. Andreiu** m. p. membri în direcţiune.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi le-am aflat în bună regulă.

Orăştie, la 28 Februarie 1902.

Comitetul de supraveghiare:

Procopiu Herlea m. p. **Dr. Romul Dobo** m. p. **Dr. Ioan Popu** m. p. **Ioan Brangă** m. p. **Ioan Moţa** m. p.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate

şi

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panţu

profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu . . . . . C. —·80

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Poveşti

pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale

de

Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Avis.

Spre a întimpina marea concurenţă, am redus de nou preţurile

Lemnelor nóstre din Sebeşul-inferior

cari negreşit sunt azi **cele mai bune şi mai spornice** astfel că de azi înainte le vindem: Stânginul metric cu fl. **10·50** sau **cor. 21·—** fără dus, şi
„ „ „ „ **11·—** „ „ **22·—** cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu **4 cor. mai eftin.**

Oferte primesc: domnii comercianţi **Josef Schuster** şi **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piaţa-mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** şi celelalte firme deja anunţate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 4—5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeşul-inferior.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 23 Sibiiu, Marți 26 Februariu (11 Martie) 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rĕndul cu litere garmond

Nr. 1088 Școl.

Notificare oficială.

Constatându-se prin statistica de stat a fi în patria nóstră 14,760 de indiviḑi cari sunt bântuiți de cretinism și hăbăucie, și întrĕ acestia vr'o 5000 copii în vîrsta care i-ar îndatora la cercetarea șcólei, In. ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică a ținut sĕ populariseze ideia de a se vení într'ajutor acestor nenorociți prin îngrijirea instrucțiunei trebuincióse. Spre acest scop a făcut disposițiuni pentru tipărirea unei lucrări sub titlul: Közérdekü tudnivalók a hülyékről, gyengeelméjüekről és gyengetehetségüekről, compuse de Skultéty Lajos, Budapesta 1901, care sĕ orienteze pe cei doritori a se ocupa cu acéstă cestiune asupra statului de azi a cestiunii îngrijirilor de dat idioților și cretinilor și asupra modalităților, cum li-s'ar puté da aceste îngrijiri mai cu succes.

In conformitate cu rescriptul. In ministeriu de sub Nr. 1595 a. c. de la 18 Ianuarie, prin acésta se atrage luarea a minte a preoților, învĕțătorilor și părinților asupra anumitului tractat, recomandându-li-l spre cetire și studiare, ca în casuri speciale, ce ar întimpina, sĕ se pótă orienta asupra modalității de a da ajutor acelor nenorociți membri ai societății omenesci.

Sibiiu, din ședința senatului școlar, ținută la 7 Februarie 1902.

Consistoriul archidiecesan.

O scrisóre.

Sibiiu, 10 Martie n.

„Libertatea“ din Orĕștie publică în numĕrul ei din urmă o remarcabilă scrisóre a dlui *Dr. Ioan Mihu,* adresată unuia dintrĕ fundatorii numitului ziariu, care i-a cerut părerea asupra încurcatei situațiuni din sînul partidului nostru național.

Domnul *Dr. Ioan Mihu* e o personalitate marcantă în viéța nóstră publică. Atât forțele intelectuale de cari dispune, cât și independența materială de care se bucură, i-a asigurat o încredere rară în cele mai largi cercuri românești, pentru-că lumea românéscă știe, că faptele, spusele și scrisele sale nu sunt isvorite din interese particulare, ci din cea mai curată iubire de neam.

Nu ne îndoim deci, că cu încrederea meritată va primí publicul român și cuprinsul scrisorii dlui *Dr. Mihu,* publicată în *„Libertatea“*, în care vedem desvoltat planul unei noue direcțiuni politice în viéța nóstră publică, cu totul opusă celei de acuma. Pentru-că dl *Mihu* începe de acolo, de unde de mult trebuia sĕ începem: *de la revisuirea programului nostru național,* ideea pentru care ziariul nostru nu odată a întrat în luptă deschisă, mai ales în cei zece ani din urmă, de când conducerea partidului a apucat pe mâna celor-ce făceau politică de-a *„barda 'n lună“*.

Dl Dr. *Ioan Mihu* o spune franc, pe temeiul celor mai curate convingeri ale sale, că dacă voim într'adevĕr o actiune politică, nu stearpă, ci cu óre-care sorți de isbândă, atunci întâiu de tóte: *„revendicările de drept public cuprinse in punctele 1 și 9 ale programului* (național român), *adecă cestiunea autonomiei Transilvaniei și revenirea asupra pactului de la 1867,* ***trebuesc eliminate din program,*** *avênd a ne pune intru tóte pe basa legilor esistente.*“

Cine nu'și aduce aminte, cu câtă căldură și cu câtă convingere întrase la timpul seu în luptă pentru încetățenirea și realisarea acestei idei fericitul Metropolit *Miron,* și cum a trebuit sĕ rĕmână cu totul isolat de lumea politică românéscă — pentru-că propaga ideia acésta, — nu numai, dar' a trebuit sĕ sufere și aceea, ca anumite cercuri sĕ-l declare de trădător de neam și de vêndut Ungurilor. Óre zice-vor acum și despre dl *Dr. Ioan Mihu,* care a ridicat de nou steagul revisuirii programului nostru național, că e *trădătoriu de neam* și că e *vêndut Ungurilor?* Se va afla întrĕ miliónele de Români *unul* măcar, care sĕ fie atât de mult orbit de patimă, în cât-sĕ o pótă spune acésta cu tótă seriositatea? Nu credem! S'au aflat însĕ destui, cari au lovit cu noroiu în decedatul Metropolit *Miron*, ***ursitoriul*** nouei direcțiuni politice române, propagată acum de dl *Mihu.*

Ce denotă acésta? Nimic alta, decât că *ideia,* dacă e bună, își face singură drumul pentru a eșí la suprafață. Ori-cât de mult sĕ fie combătută la început, ear' acela în ai cărui luminați creeri s'a conceput, ori-cât de mult sĕ fie huiduit și batjocorit: ideia nu piere, ci pribegesce ca o stea călĕtóre, pentru a se preface cu siguranță în sóre luminos, însĕ de multe-ori abia la ani lungi de zile, după-ce acela care i-a dat nascere își dórme de mult somnul cel de veci.

E de prisos a spune, că precum suntem de acord cu dl *Dr. Ioan Mihu* în ce privește necesitatea revisuirii programului național, în sensul indicat de d-sa, — tot așa aprobăm și întregirea programului cu puncte și postulate social-politice, *agrare* și *economice*, de interes pentru popor și ințelese de popor, pentru-că, cum bine zice dl *Mihu*, lupte politice nu pot fi date fără însuflețirea masselor, ear' massele nu le poți însufleți cu lucruri ideale, deocamdată imposibile, pe cari massele nu le înțeleg, ci cu lucruri reale, ale căror folóse poporul le înțelege, le doresce și aștéptă. Și faptul, că tocmai dl *Dr. Ioan Mihu* a deschis calea în public pe séma astorfel de idei, ne este garanție destulă, că ideile sulevate vor prinde teren în cercurile românești, și în curênd vor primi formă și ființă.

In audiență. Inaltpreasânția Sa metropolitul nostru *Ioan*, cu trenul de azi diminéță a plecat la Budapesta, pentru-ca împreună cu ceilalți doi episcopi ai nostri *sĕ presinte M. Sale monarchului un memorand* în causa resolvării definitive a cestiunii referitóre la titlurile de drept asupra mănăstirilor gr.-or. din țéră, rĕmase — afară de mănăstirea Hodoș-Bodrog — tóte în posesiunea Sêrbilor când cu despărțirea ierarchică a bisericei gr.-or. române de cătră cea sêrbéscă.

In audiență la M. Sa probabil că archiereii nostri vor fi primiți Joi.

Un rĕspuns

— Dlui C. Auner. —

de

C. Erbiceanu.

(Urmare.)

Limba latină a fost limba oficială a bisericei Dacice până și după timpul lui Iustinian. In Sinodul din Halcedon la 451, prin canonul XXVIII se hotăresce, ca biserica din Dacia Aureliană ca și din cea Traiană, numită acésta în canon *cea dintrĕ barbari,* sĕ fie îngrijită canonicește de cătră Patriarchul de Constantinopol. Textul din acest canon privitor la biserica Daciei Traiane sună așa: ...„*Ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαυβαρικωῖς Ἐπισκόπους τῶν προειρημένων διοικήσεον χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πσοειρημένου ἁγιωτάτου θρόνου τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας* ..... „Incă și episcopii cei dintrĕ locurile barbare a amintitelor diecese sĕ se hirotonéscă de cătră preasfințitul ḑis tron al preasfintei biserici din Constantinopol....“ Sub cuvintele *τοὺς ἐν τοῖς βαρβα ρικοῖς* trebue sĕ înțĕlegem pe cei de preste Dunăre, pentru-că pe timpul Sinodului din Halcedon Hunii ocupau aceste locuri. Așa au interpretat aceste cuvinte și canoniștii Zonara și Balsamon: „Dau (sinodistii) celui al Constantinopolului și hirotonia episcopilor celor dintrĕ popórele barbare, cari sunt în amintitele diecese, precum sunt Alanii etc.“ Noi am vĕḑut că sub Alani Le Quien înțelege pe Vlahi. Aristen spune precis că „se supuneau numai Metropoliții cei ai Pontului și ai Asiei și ai Traciei și vor fi hirotoniți de el (cel al Constantinopolului). De asemenea și episcopii cei din astfel de administrații ale bisericei barbarilor. Căci Macedonia și Ilyria și Tesalia și Atica și Peloponezul și tot Epirul și administrația Bisericei popórelor era sub cel al Romei pe atunci“. Despre Daci nu se spune absolut nimic, că ar fi fost cândva sub jurisdicția Romei. Sub Iustinian, la 535, se înființéză un nou Patriarchat sau Diecesă, în peninsula balcanică, cu numele de *Iustiniana Prima,* în onórea amintirii nascerei sale în acea localitate. In anul citat 535, luna April, se dă o Novelă clasificată a XI, prin care se dispune, ca bisericile din Dacia Mediterană, Dacia Ripensă, Moesia a doua, Dardania, Prevalitana, Macedonia a doua și o parte din Panonia a doua, în care era și cetatea Bacense, le supune jurisdicției Iustinianei Prime. Tot în acéstă Novelă mai cetim că i-s'au supus jurisdicției ei și cetățile creștine de preste Dunăre: Viminaciul, Ricidua și Liderata ori Litterata. Izambert, acest scrutător al faptelor lui Iustinian, zice că: Viminaciul ar fi în fața Semendriei, sur la rive gauche du Danube — pe malul stâng al Dunării; iar' Ricidua — ce pourait être Moldova — acésta ar puté fi Moldova; cât despre Liderata sau Litterata zice că era — sur le même rive — pe același mal, și conchide că aceste trei orașe au trebuit sĕ aparțină Daciei lui Traian. Pentru a vĕ convinge pe deplin vĕ citez numai pericopa următóre din Novela a XI: „.... *Fiind-că acum cu ajutorul lui Dumnezeu, Republica nostră s'a mărit întru atâta în cât amêndouĕ rîpile Dunării sunt populate cu cetățile nóstre și atât Viminacul, cât și Ricidua și Literata, care sunt dincolo de Dunăre, se află iarăși supuse stăpânirei nóstre, am socotit de cuviință a așeza în prea fericita nóstră Patrie cea prea gloriósă Prefectură, care era Panonia, de óre-ce Panonia secundă nu este atât de departe de cea Mediterană“*. Iată deci, probat cu doveḑi contemporane faptelor: unde am stat noi Românii, sub ce jurisdicție bisericéscă adecă de la 451, Sinodul din Halcedon și 535, de la înființarea Iustinianei Prime până la căderea Iustinianei Prime prin înființarea Imperiului Bulgarilor ș'apoi al Româno-Bulgarilor. Atunci, la 535, am fost cedați Bisericei înființate de Iustinian — Justiniana Prima — și n'am mai fost un restimp sub Jurisdicția Patriarchului de Constantinopol. Evenimentele din Peninsula Balcanică de la 600, am puté zice și până la 1200, au fost fórte schimbăcióse, și cestiunile bisericești au oscilat după situațiile politice ale acestor locuri.

Cênd strămoșii nostri Românii, înfundați în munții Carpați, în nordul Moldovei, în stepele din josul Basarabiei și pe malurile Dunării, au vĕḑut că s'a scurs șuvoiul nesfîrșit al barbarilor de pe teritorul Daciei Traiane, atunci, zic atunci ei au reocupat vechiul pămênt, Patria nóstră. Ear' în cestiunea Bisericéscă, ca unii ce eram creștini vechi, și de óre-ce pe acele vremuri Iustiniana Prima se slavizase, Patriarchul și-a reluat drepturile sale jurisdicționale asupra Românilor.

Așa s'au petrecut faptele, prin urmare ce vĕ curiositéză, D-le Auner, sĕ vĕ esprimați cu atâta ușurătate, că adecă noi Românii abia prin secolul al XIV și XV-lea ne-am supus Jurisdicției Patriarchatului de Constantinopol? (Va urma.)

Din dietă.

— Vorbirea deputatului Teodor Fașie —

Rostită în ședința din 24 Februarie.

(Urmare și fine).

După acestea dați-mi voie, on. casă, sĕ adresez dlui ministru de justiție o rugare (S'auzim! S'auzim!) In cercul electoral al Beinșului delictul usurei are sĕ fie urmărit ex officio. In Ianuariu a. c. tribunalul din Oradea-mare a pertractat un proces de usură, în care a achitat pe acusați, motivându-și sentința că acusa a fost afacere de cumpĕrare de cereale pe termin, și nu e punibilă. Ar trebuí însĕ sĕ se facă în óre-care chip întregire în legea despre usură; pentru-că pe lângă starea de drept actuală nu este eschisă, deoparte scăparea pĕcătoșilor, ear' de altă parte șicanarea nevinovaților.

Basa procesului de la Orade era usul, că proprietarii sĕraci, deosebi primăvara, și-au vêndut înainte recolta grâului, pe preț mic. Când a sosit terminul nu au putut plăti; respectivii creditori au luat de la ei obligațiuni, în sensul cărora erau obligați sĕ deie duplul prețului de cumpĕrare și pe deasupra încă și 8% camătă. A sosit al doilea termin; earăși nu au putut plăti; atunci creditorii li-au vêndut moșiile, și pot sĕ spun, că în acest chip pe fórte mulți ómeni au adus la sapă de lemn. Afacerea acésta (geșeftul) însĕ după a mea părere a fost greșit declarată afacere de cumpĕrare de cereale pe termin, pentru-că la al doilea termin, când respectivul creditor a esploatat situația strîmtorată a debitorului, a esploatat neputința de solvire a aceluia, când a luat de la el o astfel de obligație, conform căreia datorașul a luat asupra sa duplul sumei primite și pe deasupra încă și 8% camĕtă, cea mai mare camĕtă legală, prin cĕ zĕu, respectivul a căzut în delictul usurei.

Afară de acésta, on. casă, fie-mi permis sĕ adresez dlui ministru de agricultură o rugare (S'auzim! S'auzim! în drépta). In cercul Beinșului și în al Ceicii în urmarea proceselor urbariale pentru izlazuri și păduri, comunele, din causă că în urbariul de la Maria Terezia erau conscrise fórte puține sesiuni, au căpĕtat fórte puțină parte de izlazuri și păduri. Afară de acésta au mai perdut și pășunatele de munte, lucru știut fiind că pe basa numĕrului de sesiuni, cari fuseseră conscrise în urbariul Mariei Terezia, judecĕtoriile, până la suprema instanţă, au judecat domeniilor păşunatele de munte. Comunele au deci fórte puţin loc de păşunat. Rugarea mea e, ca în cas că comunele vor petiţiona, ministrul de agricultură sĕ caute modalitate pe calea legislativei, ori pe cale de ordonanţă guvernială, ca jumĕtate din competinţa de păduri judecată comunelor, dacă comuna doresce, sĕ o pótă folosi de păşunat. De ce? Pentru-că în general izlazurile sunt puţine, şi de-şí 'şi pot ţíné vitele la păşunat de munte, pe plată, totuşi au lipsă de sporirea izlazurilor. Concédă deci dl ministru, dacă ele vor petiţiona, ca jumĕtate din competinţa de pădure sĕ se transchimbe în păşunat, (Aprobări în drépta.) Cu atât mai ales, că trebuinţele de lemne pot sĕ şi-le acopere din pădurile rĕmase, administrate conform planului economic. Art. de lege IX. din 1848 n'a putut avé intenţia sĕ restrîngă aşa de mult dreptul comunelor, în cât sĕ nu-şi potă folosí pădurile eventual spre scopuri de păşunat.

După tóte acestea, şi după ce nu voesc sĕ abusez de paciinţa şi timpul on. case, — nu la poruncă, cum susţin membrii st. părţi de dincolo, ci din iubirea mea de patrie, în interesul binelui patriei nóstre, întru promovarea intereselor ei, şi fiind că am acceptat în tóte punctele lui programul şefului de guvern şi am încredere necondiţionată în activitatea guvernului: primesc budgetul pe 1902 drept basă la desbaterea specială. (Aprobări în drépta.)

Scandal în dietă.

In şedinţa de Vineri a dietei era la ordine desbaterea specială a budgetului ministeriului de interne, dar' în loc de desbatere şedinţa a fost loc de scandaluri ca pe timpul obstrucţiei. Kossuthistii, din causă că comisiunea verificătóre a nimicit mandatul kossuthistului Gabányi Miklos, ales acum de curênd în cercul Diósad, nici ministrului-president nici altuia nu au permis sĕ ajungă la cuvênt, ci prin vociferări, ameninţări şi gălăgie asurḑitóre au zădărnicit ori-ce discuţie. Presidentul a suspins şedinţa, dar' la redeschidere oposiţia fiind tot agitată, şi vĕḑênd că vorbă nu mai póte fi de desbateri, a şi închis'o îndată după redeschidere. Şi i-au ajutat pe kossuthisti în facerea gălăgiei şí celelalte partide oposiţionale; partidul poporal într'atâta, că 'i irita prin apostrofări maliţióse, ca: Mai sustineţi încă şi acum că s'a schimbat sistemul? — cu alusie la faptul că pe oratorii partidului poporal chiar kossuthistii îi contrariau mai gălăgios când în firul desbaterilor parlamentare spuneau că tot după sistemul vechiu se guvernéză, numai cât în mod mai rafinat, nu brusc şi pe faţă, ca sub Bánffy.

După închiderea şedinţei kossuthistii s'au întrunit în conferinţă, unde Barabás Béla, unul dintrĕ membrii comisiunii cu pricina li-a destăinuit întreg decursul desbaterii asupra mandatului lui Gabányi, şi în care au hotărit sĕ facă tóte demersurile pentru a *li se da satisfacţie*, adecă a se cassa nimicirea mandatului. In acest scop au esmis pe Kossuth Ferencz, Barta Ödön şi Berabás Béla sĕ pertracteze cu ministrul-president şi cu presidentul camerei, făcênd atitudinea partidului în şedinţele dietei pendentă de la resultatul acestor pertractări. Totodată au dat avis telegrafic tuturor deputaţilor kossuthişti aflători pe a casă, în provincie, ca sĕ mérgă la Budapesta.

Era adecă sĕ însceneze o nouă obstrucţie.

In şedinţa de Sâmbătă însĕ afacerea s'a resolvat spre mulţămirea kossuthistilor. Anume, Kubinyi Béla, membru al comisiunii verificătóre şi unul dintrĕ cei cari votaseră pentru nimicirea mandatului lui Gabányi, aducêndu-şi a minte cà nu a depus jurămêntul de membru al acelei comisiuni (fusese ales ulterior), a comunicat acéstă împrejurare ministrului-president şi presidentului dietei, cum şi dietei însaşi în şedinţa de Sâmbătă. In urma acesteia întrégă sentinţa numitei comisiuni, adusă în causa mandatului lui Gabányi, şi-a perdut ori-ce îndreptăţire de a fi, pentru-că a fost adusă cu concursul unui membru care nu avea nici un drept nici sĕ participe la deliberarea causei, cu atât mai puţin sĕ voteze. — Alegerea lui Gabányi va supusă deci unei deliberări noue.

Din Mercurea.

Alegere de protopresbiter.

— 18 Februarie v.

După o activitate neîntreruptă de aprópe 30 ani pentru binele şi înaintarea afacerilor bisericesci şi şcolare, protopresbiterul tractului Mercurei, dl *Ioan Droc*, la cererea sa încă în a. tr. a fost pus din partea Preaven. Consistoriu Archidiecesan în statul de pensiune. Urma deci, ca acest post sĕ se întregiască din nou.

Acéstă împrejurare a făcut, ca ziua de 14/27 Februarie a. c. sĕ fie o adevĕrată zi de sĕrbătóre pentru noi cei din tractul protopresbiteral al Mercurei, pe când a fost statorită alegerea noului şef tractual.

Cu conducerea actului de alegere a fost însărcinat din partea Preaven. Consistoriu Archidiecesan binemeritatul nostru fost ppresbiter *Dl Ioan Droc*, care prin circulariul sĕu din 22 Ianuarie a. c. Nr. 12503 Pl. a convocat pe aceea zi sinodul de alegere.

Pentru statorirea listei de candidare s'a întrunit comitetul pprebiteral în şedinţă Mercuri în 13/26 Februarie a. c., când comisariul consistorial cu provocare la §. 14 din „Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter" a presentat cererile înaintate pentru acest post, trei la numĕr, precum şi votul colectiv al parochiei protopresbiterale, enunţat în şedinţa sa din 13/16 Februarie c., şi a învitat comitetul sĕ esamineze cualificaţiunea concurenţilor pentru acest scop.

Comitetul, esaminând documentele concurenţilor, constată, că 2 dintre aceştia şi anume Dl *Dr. George Proca* şi *Iosif Çomanescu* întrunesc cualificaţiunea prescrisă de conclusul congresual din 1888 Nr. 111 şi de regulamentelor în vigóre, şi pe acestia îi pune în lista de candidare, recomandând sinodului, ca dintrĕ aceşti 2 candidaţi sĕ aleagă pe fiitoriul protopresbiter.

Joi în 14/27 Febr. înainte de începerea sinadului s'a celebrat cu mare pompă sf. liturgie în frumósa biserică din Mercurea din partea Dlui comisariu, asistat de mai mulţi preoţi din tract, la finea căruia a ţinut o instructivă vorbire celor presenţi.

La órele 11 a. m., conform cerculariului de convocare, membrii sinodului s'au întrunit din nou în biserică şi învitat prin o comisiune, Dl comisariu se presintă în sinod.

Ocupând locul presidial, după-ce face un general raport despre activitatea sa în decurs de 29 ani cât a stat în fruntea acestui tract pe terenul bisericesc, şcolar şi fundaţional, arată starea lor de atunci şi cea de acum.

Arată mai departe cât de mult i-a zăcut la inimă înaintarea acestora şi cum a încercat pe tóte căile a le ridica, a le pune la nivelul recerut, ceea-ce întru adevĕr trebue sĕ mărturisim, că i-a succes şi că póte sĕ-i servéscă spre deplina mângăere sufletéscă.

După ce descrie în colori vii însemnătatea actului pentru care sinodul a fost convocat, deschide şedinţa.

Sfîrşind dl comisariu, membrul sinodului dl *Ioan de Preda*, advocat şi fişcal cons. în Sibiiu se ridică şí într-o vorbire avêntată arată că într'adevĕr dl comisariu cons. în calitate de protopresbiter al acestui tract a lucrat cu multă destoinicie şi cu mult devotament pentru binele şi înaintarea tractului, ceea ce dovedesc: bisericele, şcólele şi starea averilor acestora.

Pe lângă altele ia d. e. biseríca din Mercurea, carea cu drept cuvênt ar face cinste reşedinţei metropoliei nóstre.

In numele sinodului 'i aduce meritata mulţămită, dorindu-i zile multe şi fericite.

Vorbirea Dlui Ioan de Preda a fost acoperită de un întreit „Sĕ trăiască" la adresa Dlui comisariu.

Numit fiind notariu ad-hoc *Nicolae Simulescu*, învĕţătoriu în Mercurea, se dă cetire actului de pensionare a Dlui protopop *Ioan Droc* şi ordinului consistorial prin care D-Sa e însărcinat cu conducerea alegerii de protopresbiter.

Pentru rectificarea listei membrilor întregitori ai sinodului se alege o comisiune de 3 în persónele Dlor *Romul Pop*, paroch în Gârbova, Demetriu *Comşia* profesor în Sibiiu şi Adam *Micu*, notariu com. în Poiana, ear' pentru studiarea actelor de alegere se suspinde şedinţa pe un pătrariu de óră.

Redeschizêndu-se şedinţa, comisia prin raportorul ei Dl *Demetriu Comşia* raportéză, că actele se află în deplină regulă şi propune verificarea tuturor membrilor aleşi, ceea ce se întêmplă.

Se dă cetire apelului nominal şi se constată, că din 72 membri sunt presenţi 61.

In urma acestora preşedintele-comisariu pune la ordinea zilei constituirea sinodului prin alegerea unui notariu definitiv, ceea-ce se şi întêmplă, ales fiind tot notariul adhoc *Nic. Simulescu.*

Fiind tóte acestea îndeplinite, dl comisariu arată că comitetul ppresbiteral s'a întrunit la 13 l. c. în şedinţă şi, studiind cu deamĕruntul actele celor 3 concurenţi, a compus lista de candidare şi dă cetire prin notariul sinodului protocolului luat despre acest lucru precum şi listei de candidare, propunênd sinodului a alege dintrĕ candidaţii Dr. *George Proca,* profesor sem. în Sibiiu şi *Iosif Comanescu*, paroch în Codlea, pe fiitoriul protopresbiter.

Aprobând sinodul cele efectuite de comitet, după ce alege o comisiune de scrutiniu în persónele dlor *Pamfiloiu*, paroch în Jina Ilie *Floaş*, comerciant în Mercurea şi *Nicolae Albu*, propr. în Mercurea, se începe votarea însaşi.

Finită acésta, se face scrutiniul şi se constată, că s'au dat 61 voturi: *tóte pentru candidatul Dr. George Proca.*

Acest resultat a fost primit din partea celor presenţi cu multă însufleţire, enunţându-se din partea sinodului de ales protopresbiter al tractului Mercurei Dl *Dr. George Proca.*

Strigări nesfârşite de „*Sĕ trăéscă*" la adresa nou alesului au isbucnit în acest moment din pepturile tuturor membrilor sinodului.

Satisfacţia şi bucuria pentru acest resultat se putea cetí de pe feţele fie-căruia!

In sfêrşit dl comisariu, mulţămind membrilor sinodali pentru buna înţelegere şi ordinea observată în decursul alegerii, ridică şedinţa.

Dl *Dr. Liviu Leményi*, advocat în Sibiiu, în numele sinodului mulţămesce dlui comisariu pentru înţelépta conducere a alegerii, urându-i multe zile senine.

Fiind tocmai trecut peste o bólă, alesul nu s'a putut presenta în mijlocul nostru. Membrii sinodului deci, din incidentul alegerii l'au felicitat prin o telegramă, la care alesul a rĕspuns prin o telegramă mai lungă, mulţămind sinodului pentru încrederea pusă în persóna sa.

După efectuirea alegerii membrii sinodului s'au întrunit în sala hotelului „*La 3 arabi*", la uu banchet, unde ne-am petrecut în cea mai bună disposiţie şi unde s'au rostit mai multe toaste.

Comisariul consistorial şi protopresb. dl *Ioan Droc* a ridicat primul toast pentru capul bisericei nóstre Escelenţa Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit; parochul Dem. Pamfiloiu, din Jina, pentru nou alesul şef tractual *Dr. G. Proca*, de care leagă mari speranţe; par. Romul Pop din Gârbova pentru protopresbiterul-comisariu dl *Ioan Droc*, care după ce în fruntea acestui tract a stat şi lucrat cu zel şi abnegaţie o viéţă de om, i-a fost dat a alege pe succesorul sĕu.

Luând din nou cuvêntul dl comisariu, rĕspunde păr. *R. Pop.* E adênc mişcat la despărţirea sa de fiii sei sufletesci, pe cari cu iubire şi dragoste părintéscă i-a păstorit aprópe 30 ani. Inchină păharul în sĕnătatea clerului şi poporului din acest tract protopresbiteral.

D-nul *Ioan de Preda* ridică păharul în sănătatea funcţionarilor administrativi ai Mercurei, cari sunt de faţă: primpretor, pretor, notariu, primariu.

Dl profesor *Comşia* toasteză, cu cunoscutu-i dar de vorbire, pentru ţĕranul român, voinic şi frumos.

Primpretorul cercual dl *Hermann Mangesius* vorbesce pentru bunaînţelegere întrĕ organele bisericesci din tract şi organele administrative.

Dl *Ilie Dobrotă*, paroch în Poiana, pentru membrii esterni ai sinodului d-nii Dem. Comşia, Ioan de Preda, P. Drăgits, N. Henţiu, A. P. Barcian.

Dl primpretor al Sĕliştei, *Petru Drăgits* ţine o entusiastă vorbire, prin care întrĕ altele doresce, ca întrĕ noul ales şef tractual şi credincioşii sei sĕ domnéscă cea mai bună înţelegere.

Vorbirea D. Sale a fost acoperită de nesfêrşite „sĕ trăiéscă", ear' învĕţătorii tractuali presenţi au cântat o poesie întocmită la adresa alesului şef tractual.

Vrednicul notariu din Poiana, Adam Micu, laudă zelul clerului din tract, pentru interesul arĕtat în acéstă causă.

Era aprópe séră când dl comisar a încheiat prin o vorbire acomodată partea oficială a banchetului. *N. S.*

Prelegere economică în Porceşti.

— *Raport special.* —

— 28 Februarie n.

Atenţiunea ce se dă în timpul nostru diferitelor reuniuni şi însoţiri cresce pe zi ce merge, şi acésta nu fără motive, când convinşi suntem, că un ţinut lipsit de vre-o însoţire, fie de ori-ce natură, este mult rĕmas înderèt faţă de altul, care are cel puţin una sau deuĕ însoţiri de dai Dómne.

Cu deosebire în Sibiiu şi jur ne putem bucura de esistenţa mai multor reuniuni, al căror scop principal este înaintarea şi prosperarea poporului nostru, atât în cele culturale cât şi materiale.

Dintrĕ aceste asocieri „Reuniunea română de agricultură din cttul Sibiiului" este care îşi revarsă binefacerile cu abundanţă asupra poporului nostru sătesc. Bărbaţii puşi în fruntea acestei reuniuni, pătrunşi de o deosebită dragoste către ţĕranul român, nu cruţă nici o ostenélă şi nici jertfe materiale pentru a cerceta pe ţĕranii nostri la ei acasă, pentru-ca acolo, în graiul viu, sĕ le prelégă cum şi ce au a întreprinde în scopul înjghiebării unei economii mai bănóse, mai chibzuite. Nu numai cu ocasiunea adunărilor generale, când escursiunea se face aşa zicênd ex offo, ci de câte-ori cere trebuinţa, gata sunt a cerceta comunele rênd pe rênd, unde fără vre-o remunerare, ba de multe-ori chiar cu alterarea sĕnătăţii, acesti bărbaţi îşi pun tóte forţele în aplicare pentru luminarea poporului, ear' rĕsplata cea mai mare pentru munca prestată este mulţămirea ce o simt dacă din ce au recomandat şi făptuit cel puţin unele poveţe au prins rădĕcini în sufletul ţĕranului.

Duminecă în 24 Febr. am avut plăcuta ocasie de a asista la „Intrunirea" economică, ţinută în fruntaşa comună *Porceşti* lângă Turnul-roşu, unde dl prof. seminarial *D. Comşa* în calitate de president al amintitei Reuniuni a ţinut o prea instructivă prelegere cu demonstraţiuni despre cultura pomilor. Intrĕ altele a arĕtat avantagiile ce le aduce cultura pomilor, cum prin muncă puţină se póte ajunge la însĕmnată dobândă; a scos la ivélă greşelile ce le fac ţĕranii nostri atât în ceea-ce privesce modul prăsirei cât şi cu privire la soiurile de întrodus. Ómenii nostri au obiceiul de a 'şi prăsi din soiurile de póme fel şi fel, ceea-ce este o mare greşală, pentru-că diferitele soiuri de póme se coc pe rênd şi prin urmare se şi cheltuesc pe rênd, fără ca cultivătorul lor sĕ se pótă alege cu ceva profit mai însemnat.

Interesul viu, ce au arĕtat locuitori comunei Porceşti pentru acest obiect, a crescut cu atât mai mult, că ei deja de ani de zile se ocupă cu ideia de a înfiinţa un pomet în pămêntul acum comunal în estensiune de 322 jugĕre catastrale, care teritoriu plantat fiind în tótă regula are sĕ devină proprietatea cultivătorului.

Ideia înfiinţării acestui pomet s'a atins înainte de acésta cu vre-o 5 ani, când şi-a ţinut acolo adunarea generală „Reuniunea rom. de agricultură din cttul Sibiiului".

Pentru-ca cuvêntul trup sĕ se facă, după ce ideia a fost discutată pe deplin, fruntaşii comunei Porceşti au înaintat o cerere către comitetul municipal al comitatului Sibiiu, pentru a li-se da voie, ca în pămêntul acum comunal sĕ pótă face plantaţiuni de pomi în locul pădurei. Acest comitet municipal cu plăcere a încuviinţat cererea şi a recomandat'o şi In. ministru spre aprobare. In. ministru c. r. de agricultură nu numai că a dat o resoluţie favorabilă primei rugări, ci încuviinţând o a doua rugare este aplecat a da şi pomii necesari pentru pometul proectat; ear' întru cât Ministrul nu ar da pomi de ajuns, stă la disposiţie Reuniunea română de agricultură din cercul Sibiiului.

In întrunirea agricolă, de care ne ocupăm, la stăruinţa comitetului central al amintitei Reuniuni şi în special a dlui profesor seminarial *Demetriu Comşa*, în scopul bunului mers al lucrurilor, s'au adus mai multe hotărîri, şi anume:

1. Teritoriul comunal numit „Pe Runcuri“, de asemenea teritoriile învecinate în mărime totală de 322 jugĕre catastrale se vor înzestra pe de tóte laturile cu un gard ţapĕn, de 2 metri înalt.

2. Primăria e însărcinată sĕ isprăvéscă acest gard, în timp de 2 luni cel mult, prin concurenţă publică.

Intreţinerea în regulă a gardului şi împărţirea în ogrăzi (delniţe) cum şi baterea de pociumpi la distanţele de sădit pomii cade în sarcina comunei.

3. Din teritoriul amintit se vor împărţi deocamdată ogrăzi (delniţe) de câte 400 stânjini pătraţi pe sama fie-cărui membru comunal, restul se va împărţi şi el în ogrăzi egale de asemenea întrĕ membrii comunei, pe dată ce va îngădui esploatarea acum în curgere a pădurei. (Va urma).

De la sate.

Prelegere şi producţiune în Mateiaş.

— 5 Martie n.

Comitetul despărţĕmêntului XXVII. Cohalm al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“ în o şedinţă a sa din anul trecut, a adus laudabila hotărîre, de a ţiné prelegeri poporale prin comunele din despărţĕmênt, ca prin acestea sĕ promoveze binele poporului şi sĕ'l facă cunoscut cu Asociaţiunea şi scopul ei, îndatorându-se membrii comitetului a se pregăti cu teme şi totodată a se presenta în corpore la astfeliu de ocasiuni. Tóte acestea s'au făcut la propunerea şi îndemnul zelosului preot Ioan Bercan din Merchiaşa, vrednicul vicedirector actual al despărţĕmêntului, care nu numai cu cuvêntul, dar' şi cu fapta se nisueşte a'şi duce la îndeplinire chemarea sa. In luna Novembre a anului trecut s'a ţinut o astfei de prelegere în comuna Draos; ear' în 2 Martie n. a. c. s'a ţinut a dóua în comuna Mateiaş, la care dintre membrii comitetului au luat parte On. Domn vicedirector Ioan Bercan din Merchiaşa, învĕţătorul George Andron din Ungra şi preotul locului Ioan Brotea, din inteliginţă s'au mai presentat Stim. dd. Sofroniu Roşca preot şi Ioan Roşca fost învĕţător, ambii din Ungra, apoi dd. Creţu şi A. Niculescu din Mercheaşa.

Ni se umplea inima de bucurie, când la mergerea nóstră în spre şcólă, vedeam cum poporul dornic de a auzi sfaturile şi învĕţăturile conducĕtorilor sĕi naturali, preoţi şi învĕţători, alerga în urma nóstră cu voie, fără deosebire de sex şi etate, chiar şi femei cu copii în braţe şi în curênd sala şcólei era ticsită de public. Mi-am revocat atunci în minte momentele când poporul însetat de „apa vie“ a lui Isus, se aglomera în jurul lui şi de femeile cari şi-au dus pruncii la Isus, ca sĕ'i binecuvinteze. Laudă ţie popor blând, urméză astfeliu şi'ţi vei deschide calea spre fericire!

Domnul vicedirector, a rostit un frumos şi instructiv discurs, prin care arată poporului ce este Asociaţiunea şi care este scopul ei? Asculta poporul, căci cuvinte de aur auzia, şi cu atâta dibăcie predate, încât nu numai poporul ar fi tot ascultat, dar' şi noi inteliginţa, când oratorul pleda pentru înfiinţarea de biblioteci, pe cari le-a numit *„fântâni fermecate“*, din cari se póte lua apă vindecătóre de ori ce bóle.

Altă temă a fost *„Beţia şi urmările ei“* prelegere de George Andron, învĕţ. în Ungra, prin care s'a învederat urmările rele ale beţiei, atât din punct de vedere moral, cât şi material, sfătuindu-se poporul a se feri de beţie ca de foc. Finită acésta temă, vicedirectorul în cuvinte frumóse şi potrivite mulţămeşte publicului pentru presentare şi interesul arătat; eară preotul locului în numele poporului mulţămeşte prelegĕtorilor pentru învĕţăturile şi sfaturile folositóre date aceluia, promiţĕnd totodată că se va nisui, ca sĕmînţa aruncată sĕ fie aducĕtóre de róde bune. Dee Dzeu, ca aşa sĕ fie!

După acestea am fost învitaţi la casa ospitală a părintelui Ioan Brotea, unde am fost plăcut serviţi şi în abundanţă tractaţi de stimabila dómnă preoteasă şi de gentila dşóră Aurelia.

Zelosul şi neobositul preot local s'a îngrijit, ca sub conducerea fiiului Dsale, a tinerului *Ionel*, student gimnasial, sĕ ne câştige şi o séră de distracţie, aranjând cu tinerimea o producţiune declamatorică-teatrală, constătătóre din mai multe puncte, cari tóte spre deplină satisfacţie şi mulţămire a participanţilor au succes preste tóte aşteptările, cu atât mai vêrtos, că a fost cea dintâiu în acésta localitate. După producţiune a urmat joc. Ni-au făcut o mare plăcere câţiva tineri din Mercheaşa, cari pe lângă, că s'au presentat şi la producţiune, ne-au delectat cu frumósele jocuri naţionale *căluşerul* şi *bătuta.* Veselia a durat până în zorile zilei, când obosiţi trupeşte, dar' voioşi şi satisfăcuţi sufleteşte, după strîngeri de mâni, ni-am vĕdut fiecare de drum.

Profitul brut a fost 53 cor. 30 fil. din care subtrase spesele, rĕmâne venit curat de vro 32 coróne, menit pentru înfiinţarea unei biblioteci parochiale.

Nu pot retăcea însĕ şi un lucru trist. Invĕţătoriul din localitate s'a arătat cam prea puţin entusiasmat de tóte cele petrecute. Dle învĕţător! La ce cale o sĕ eşim, când cei ce trăim din sudórea poporului nu ne interesăm de viitoriul şi sórtea lui? La o parte deci cu nepăsarea!

Iar' tu iubită şi sdravĕnă tinerime, înaintéză bărbăteşte pe calea apucată, căci numai la vază, cinste şi fericire te va scóte.

Raportorul.

Revistă esternă

Presidentul Loubet — la Petersburg. Marţi séra prinţul *Urusov*, ambasadorul Rusiei la Paris, a predat presidentului republicei francese scrisórea autografă a ţarului, în care presidentul e învitat, ca însuşi sĕ statoréscă timpul visitei.

In proximul consiliu de ministri *Loubet* va presenta invitarea şi planul călĕtoriei. Probabil că Loubet va sosi la Kronstadt în 27 Maiu. In Petersburg, Peterhof şi Krasnoje-Selo presidentul va petrece patru zile.

*

Turburări în Turcia. „Kölnische Zeitung“ are raport din Constantinopol, că societăţile secrete macedonene de vr'o câteva zile desvóltă activitate fórte animată. Turbulenţii au avut dese încăerări cu trupele militare şi *au asasinat mulţi creştini.* Sultanul a dat ordin strict atât autorităţilor din provincie, cât şi ministeriului de interne şi celui de rĕsboiu, sĕ grijéscă cu cea mai mare stricteţă asupra siguranţei căilor ferate, ca nu cumva turbulenţii sĕ comită atentate asupra acelora.

*

Earăşi tratative de pace cu Burii. De câtva timp se manţin earăşi ştiri, că din părţile interesate se cércă earăşi iniciarea tratativelor de pace în Africa. In acest object o telegramă din *Londra* raportéză că ştirile acestea *acum au basă seriósă.* Punctul de mânecare al Angliei e, că *esclusiv numai cu generalii buri aflători pe câmpul de rĕsboiu e aplicată sĕ între în tratative.* E adevĕrat că generalii buri se sfătuesc cu *Steyn* şi că o parte mare dintre ei e aplicată sĕ facă pace, — zice telegrama. Lui *Kitchener* i-s'a dat îndrumare *sĕ nu respingă tratativele dacă eventual* i-s'ar îmbia.

De altă parte se raportéză, că după ce delegaţii buri şi de la presidentul Statelor-Unite au primit — zilele acestea — refus în cestiunea intervenţiei pentru sistarea rĕsboiului, *Burii au renunţat acum definitiv la intervenţia* óre-cărei puteri în favorul lor şi *vor continuà rĕsboiul până 'n sfêrşit.* Delegaţii buri se vor re'ntórce din America acasă şi se vor sfătuí cu generalii asupra celor de făcut.

*

Lovitură de stat în Sêrbia. Un aderent şi rudenie a pretendentului Karageorgevici, cu numele Radis *Alavantici*, care în timpul din urmă se stabilise în *Mitroviţa*, Mercuri în zori de zi a trecut la *Sabaţ*, cu luntre, însoţit de patru ómeni. Pe cale a îmbrăcat uniformă de general sêrbesc şi la graniţă a somat pichetele sĕ-i urmeze. Acestea nebănuind nimic rĕu l'au condus la primărie, unde Alavantici a dat alarm pompierilor. Adunaţi aceştia, s'au dus apoi toţi la casarma gendarmeriei, dând alarm şi acolo. Doi gendarmi însĕ sărind afară pe ferésta au alergat la comandantul gendarmeriei, care aflând despre cele întêmplate a grăbit la casarmă şi a somat pe Alavantici sĕ se legitimeze. In loc de rĕspuns Alavantici a puşcat, dar' glonţul s'a oprit în cărtuşiera de oţel a comandantului, care puşcând şi el, Alavantici a cădut rănit în pept. In agonie a mărturisit apoi, că a fost trimis de Karageorgevici sĕ facă lovitură de stat. Avea la el o proclamaţie tipărită în Mitroviţa, în care proclama dictatură.

Tovarĕşii lui Alavantici au fost arestaţi.

In scupcină (dietă) încercarea lui Alavantici a provocat mare indignare. Atât oratorii majorităţii, cât şi ai minorităţii au înfierat'o în termini resoluţi, ear' scupcina i-a aprobat prin entusiaste aclamări la adresa regelui.

Avis.

Preaveneratele oficii protopresbiterale şi parochiale, epitropiile bisericesci, etc., cari expedéză cu asemnate postale bani la adresa consistoriului archidiecesan şi a librăriei archidiecesane sunt poftite a nota pe cuponul asemnatei pe scurt şi scopul, pentru care se trimit paralele, spre a se puté conta ori transpune imediat la destinaţiunea lor.

NOUTĂŢI

Protopresbiterul Lupşei. Joi (21 Februariu st. v.) s'a făcut alegerea de protopresbiter al tractului Lupşa, fiind ales *cu unanimitatea voturilor* administratorul de până acum *Vasilie Gan*, fost paroch în Sălciva de jos (tractul Lupşei). Sinodul protoprĕsbiteral electoral a fost condus de comisariul consistorial *Mateiu Voileanu* asesor.

Remarcăm drept semn îmbucurător, că în timp relativ scurt ni-s'a dat sĕ înregistrăm trei alegeri de protopresbiter, (Sĕlişte, Mercurea, Lupşa) la cari aleşii au întrunit *unanimitatea voturilor*, ceea-ce dovedesce că spiritul constituţionalismului nostru bisericesc prinde tot mai adânci rădĕcini în poporul nostru.

*

† Basil Romoşan, vigil silvanal suprem, a rĕposat Marţi în Costesci, în etate de 63 ani.

*

Nou advocat român. Dl Dr. *Iustin Pop* aduce la cunoscinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Deva, casa Reuniunii industriaşilor (Ipartestület háza), şi a preluat totodată cancelaria din Deva a d-lui Dr. *Aurel Vlad*, actualul director la institutul de credit „Ardeleana“.

*

Rectificare. In numĕrul 20 al ziariului nostru s'a tipărit greşit, că suprasolventul la petrecerea din Sighişóra, cu 2 coróne, a fost *proprietariul* Dimitrie Moldovan, pe când de fapt a fost *protopresbiterul* Dimitrie Moldovan, ceea-ce prin acésta sĕ rectifică.

*

Al 18-lea! Zilele acestea cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit erezilor rĕposatei, fost membru al numitei reuniuni, *Dafina Sinu* născ. *Roşca*, soţia vice-notarului Ioan Sinu din comuna *Lissa*, ajutorul statutar. Acesta este al 18-lea cas de mórte în sînul reuniunii.

*

Vestă brodată. Cea mai nouă modă în Paris e, că unii domni au început sĕ pórte vestă brodată — de mâna coconiţei ori cocónei peste a cărei inimióră dispune 'mnealui. Cele mai diferite combinaţiuni de colori compun câte o vestă de acéstă, care — ori-ce s'ar zice, dar' frumósă nu póte fi; cu atât mai puţin practică.

*

Banca Leo XIII. Câţiva ómeni bogaţi în Spania s'au hotărît, ca din prilejul iubileului papei sĕ înfiinţeze un institut de credit sub numirea „Banca papei Leo XIII.“ Scopul acestui institut e: sĕ deie muncitorilor împrumuturi pe camete mici şi astfel sĕ'i scape din ghiarăle usurarilor.

*

Dar pentru biserică. La stăruinţa dlui protopresbiter tractual *Dimitrie Moldovan*, vestita firmă de campane Michael Manchen, din Sighişóra, a binevoit a dona pe sama s. biserici din filia Clósteorf, un clopot fórte frumos în preţ de 72 coróne; pentru care faptă marinimósă, priméscă şi pe acésta cale — atât stimata firmă, cât şi d-nul protopresbiter — mulţămită căldurósă. Pentru comitetul parochial: Clósteorf, 24 Februarie 1902. Toma Bârsan, preot gr.-ort.

*

Pentru curarea cancerului. Comisiunea budgetară a dietei din Prusia a votat creditul cerut pentru promovarea cercetărilor medicale asupra cancerului. Persóne private au oferit 150,000 de marce în scopul de a se înfiinţa în Frankfurt a M. un institut în care sĕ se facă cercetări asupra cancerului. La comisiunea concredută cu studiarea bólei medici germani au înştiinţat 12,000 de casuri, din cari resultă că racul (cancerul) nu e bólă ereditară, ci contagiósă.

*

Prinderea unui agent de emigrare. Poliţia din Sibiiu avea încă mai de mult indicii că un óre-care locuitoriu de aici seduce ómenii sĕ emigreze în America. Zilele acestea l'a prins apoi în flagrant. Se chiamă Daniil Rechner de loc din Agnita, birtaş în uliţa sării. Rechner, stătea în relaţiuni cu un agent din Brema, căruia fie-care emigrant trebuia sĕ-i deie o anumită arvună, din care Rechner căpĕta provisiune. Pe lângă acéstă provisiune Rechner mai lua câte 8 coróne onorar de la fie-care emigrant, apoi probabil că avea óre-care provisiune şi de la croitorul unde ducea pe emigranţi sĕ'i îmbrace — europenesce. In 3 Martie aveau sĕ plece doisprezece ţerani (7 din Gurarîului, 4 din Nucet şi 1 din Orlat). Cei din Nucet au plecat; ceilalţi însĕ, au fost opriţi de poliţie şi deţinuţi. S'au aflat la ei 1970 coróne, cari li-s'au luat şi trimis oficiilor pretoriale concernente, apoi li-s'au confiscat biletele pentru călĕtoria pe mare şi scrisorile, întrĕ cari era şi un plan de călĕtorie pe uscat, compus de Rechner. Asemenea a fost confiscată şi corespondenţă dintrĕ Rechner şi agentul din Brema (F. Missler). Rechner va fi pedepsit aspru.

*

Potop de guzgani în India. Agricultura din India, care atâtea năpaste elementare a îndurat anii trecuţi, încât încă şi acum mai bântue fometea, acum e atacată de o plagă nouă: milióne şi milióne de guzgani cutreeră câmpurile şi rod sĕmănătura. Şi jiviniile se sporesc oribil, ear poporaţia nu ştie cum sĕ se mai apere contra lor. Autorităţile din Bombay au cerut sfat de la cei mai vestiţi medici, dór' le vor şti recomanda ceva cu ce sĕ'i pustiéscă.

*

Plătirea de la stat a învĕţătorilor. Conform raportului statistic al ministrului de culte şi instrucţiune publică, dintrĕ 28,000 de învĕţători 11.261 îşi capĕtă salariul (ori întregire la salariu) din vistieria statului. Dintre acestia 3750 sunt învĕţători de stat, 3021 confesionali rom. catolici, 1725 reformaţi, 803 luterani, 746 greco-catolici, 341 mosaici, 132 greco-orientali şi 19 unitari, ear' comunali 725. Invĕţătorii confesionali îşi capătă de la stat cuincuenalele. De tot $^{1}/_{8}$ din întreg numĕrul învĕţătorilor îşi capĕtă cuincuenalele din vistieria statului, ceeace dă suma de 735.200 coróne la an. Pe lângă cuincuenale statul mai dă învĕţătorilor confesionali, ca întregire la salariu 875.475 coróne pe an.

*

Osânda ucigaşului. Mercuri s'a pertractat la curtea cu juraţi de aici procesul lui *Naftanail Costandin* din Nucet, care în 10 Ianuariu a. tr., mergênd acasă turmentat şi-a bătut pe mamă sa crescĕtóre Safta Bobordea, o bunică de 80 ani, care luase la sine pe nerecunoscĕtoriul Naftanailă ca băiat de 12 ani, l'a crescut, l'a însurat şi i-a scris pe numele lui moşióra şi ce avericică avea. In séra zilei de 10 Ianuarie a tr. Naftanailă mergênd acasă de la birt a cerut la soţie-sa bani sĕ mérgă sĕ mai tórne holercă pe gâtlej. Ne-avênd sĕ-i deie câţi el voia, a luat'o la bătaie, de care a scăpat fugind la vecini. După aceea a tras jos din pat pe biata bĕtrână şi a sdrobit'o cu câlcâiele cismelor, de i-a rupt mai multe cóste. La ţipetele ei i-au mers apoi în ajutoriu vecinii şi au scăpat'o din mânile bestialului om. În urma bătăii însĕ, nenorocita bĕtrână după chinuri de patru zile a murit. Pentru acésta faptă scârbósă a avut sĕ-şi deie alaltăeri sémă în faţa legii, fiind osândit la *şése ani de temniţă.*

Posta redacţiunei.

Dlui Nic. Păcurariu, Nucşoara. Abonamentul trimis, 12 coróne, s'a primit.

Ibăneşti. Raportul trimis a sosit şi vom începe publicarea în numĕrul ce vine.

Dlui St. Med. Gusu. A fost greşală la espediţie, care însĕ s'a îndreptat.

Câmpuri Surduc. Nu se pote publica. Ştim că intenţiunea a fost bună, dar' *forma* nu a fost potrivită.

Nr. 161/902 [33] 1—3

Concurs

In urma resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 15 Ianuariu a. c. Nr. 142 *B.* pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bosna, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în tabela *B.* pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi înainte de alegere a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Fizeş Sântpetru, 5/18 Februariu 1902.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Unguraşului in conţelegere cu comitetul parochial.

Pavel Roşca
protopresbiter.

2503/902 [34] 1—1

Hirdetmény.

A nagyszeben — ujegyház — szentágothai törvényhatósági Közut 3—4 Em. szakaszán levő 3 sz. hid és a 11 Em. szakaszán levő 24 sz. hid helyreállitására vonatkozó munkák biztositása czéljából *1902 márczius hó 18 a délelőtt 10 órára Szebenvármegge alispánjánál a vármegye ház tanácskozási termében* tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik, azzal, hogy minden műtárgyra nézve kötön ajánlat adandó be.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó az elöirányzott 1720 kor. 24 fil. illetve 676 kor. 34 fillnyi költség szerint, számitandó és a részletes feltételekben előirt 5%-os bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat *a kitüzött nap 9. órájáig a vármegye alispánjánál* annyival inkább adják be, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A szóbanforgó munkálatra vonatkozó müszaki művelet és részletes feltételek a szebenvármegyei épitészeti hivatalnál a rendes hivalalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1902. márcsius 6.

Reissenberger
alispán.

Nr. 3193—1902. [35] 1—2

Publicaţiune.

In urma conclusului luat de representanţa orăşenéscă se va ţiné la subsemnatul magistrat o desbatere de oferte pentru

1. **liferarea a 240.000 bucăţi de petri cubice;**
2. **esecutarea pavagiului pe locul destinat pentru trăsuri pe o estensiune de 8600 m² şi a pavagiului obicinuit pe o estensiune de 3400 m².**

Ofertele sunt a se înainta până la **29 Martie 1902 st. n. orele 9 a. m.** subsemnatului magistrat.

Condiţiunile mai amĕnunţit se pot afla în timpul orelor oficióse la oficiul de clădiri al oraşului.

Sibiiu, în 7 Martie 1902.

Magistratul oraşului Sibiiu.

Nr. 16/902. [36] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan ddto 10 Aprilie 1899 Nr. 2642 Epitr., comuna bisericéscă greco-orientală **Porumbacul superior rĕsăritean**, protopresbiteratul Avrig, comitatul Făgăraş, dă în întreprindere edificarea bisericei sale pe cale de licitaţiune publică minuendă ce se va ţiné în 21 Martie st. vechiu la 10 óre a. m. în edificiul şcólei gr. or. din Porumbacul superior rĕsăritén.

Preţul strigărei este 7827.42 coróne în care sumă nu este socotit materialul ce-l dă comuna: pétră, cărămidă, var, nesip, şi ţiglă.

Licitanţii au a depune un vadiu de 10%.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr. or. din Porumbacul superior rĕsăritén.

Porumbacul superior rĕsăritén, în 24 Februarie 9 Martie 1902.

Pentru comitetul parochial:
Nicolau Solomon
paroch gr.-or. preşed.

Nr. 229/902.
Vĕdut

Ioan Cândea
protopop.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

○○○○○○○○○○○○○○○○○

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

○○○○○○○○○○○○○○○○○

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu	C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10. -	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.00	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriş		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuş	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12,49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.–	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Agostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9 10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1. –	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			Alba Iulia		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	Teiuş	pl.	2.–		3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		Sibiiu		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2. -	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 24 Sibiiu, Joi 28 Februariu (13 Martie) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Constatări.

Sibiiu, 13 Martie n.

Legea de naționalități, atât de mult discutată în timpul din urmă, în parlament și în presa magiară, a fost votată și sancționată la timpul seu, nu cum le place a accentua unora dintrĕ politicianii magiari, din grația, din marinimositatea Magiarilor, ajunși stăpâni pe situația politică din statul ungar, în urma favorabilelor împrejurări cari au dat peste ei ca un noroc neașteptat: ci drept *condiție* pusă lor din partea Corónei, pentru liniștirea și împăcarea naționalităților nemagiare din patrie. Magiarii au fost deci *datori* sĕ o voteze, în urma învoelii legate întrĕ ei și Corónă, — și e numai o dovadă despre prea puțina cunóștere a trecutului mai apropiat din partea acelora cari o atribue munificenței și *idealismului* fruntașilor de pe atunci ai poporului magiar.

In legea acésta de naționalități, care e lege *fundamentală*, e bine precisat modul, cum are sĕ fie manuată justiția țerii. E decretat în lege, în mod obligătoriu, că judecĕtoriul *e dator* sĕ cunóscă limba părților cari stau în fața lui pentru a'și căuta dreptatea, nu numai, dar *e dator* sĕ dreseze și actele în limba părților, și sĕ dee sentența în limba acusatului.

Cum însĕ legea de naționalități nu e esecutată, în întregimea ei, — nu e pus în aplicare nici paragraful care dispune asupra acestor lucruri, juste și echitabile. Din contră, s'a introdus nefericitul sistem de a se trimite judecători prin ținuturi nemagiare ómeni cari nu cunosc limba sau limbile din ținuturile nemagiare, și s'a introdus și mai nefericitul sistem, de a se ține pertractările finale la judecătorii cu ajutoriul *tălmacilor*, ca și cum judecătoria ar avé sĕ delibereze în chestii cari privesc pe niște *străini*, ear' nu pe cetățenii statului ungar, susținut cu sângele și averea lor, cetățeni însĕ, cari din nefericire nu aparțin rassei dominante magiare.

Că justiția, când *astfel* e manuată, numai *încredere* nu póte sĕ stîrnéscă în inimile celor-ce stau în fața ei, e de sine înțeles, și formézâ un adevĕr, pe care trebue sĕ 'l recunóscă ori-ce om cu funcționare regulată de creeri. Pentru-că încrederea trebue *dată* omului în forma care sĕ 'l pună în posiția de a o puté primí, ear' nu cu de-a-sila, fiind-că cu de-a-sila se póte *lua* de la om tot ce are, dar' nu i-se póte *da* nimica.

De acest adevĕr credem că a fost condus tribunalul regesc din loc, când în unele ședințe ale sesiunei curții cu jurați nu de mult deschise în Sibiiu, convingêndu-se, că atât judii votanți, cât și membrii juriului, cunosc pe deplin limba română, a declarat din capul locului, că pertractarea finală cu acusații aparținĕtori naționalității române *va fi purtată în limba română*, fără ajutoriul tălmaciului, și de fapt așa a purtat'o.

Faptul acesta îmbucurătoriu constitue o dovadă eclatantă despre constiențiositatea actualului president de tribunal din Sibiiu, a d-lui *Kemény*, care știe că judecĕtoriul n'are sĕ facă politică, ci are sĕ facă *dreptate*, ear' dreptatea nu o póte afla, de cât numai audind deadreptul, și înțelegênd aceea ce 'i spun părțile, fără ajutoriul tălmaciului, pentru-că ori-cât de isteț sĕ fie tălmaciul, nu e în stare sĕ redee *fidel* și în întregime aceea ce are sĕ tălmăcéscă în altă limbă.

Tot pedantei constiențiosității a dlui president de tribunal avem sĕ atribuim și împrejurarea, că dsa, de-și nu de mult venit la Sibiiu, din o parte de țérâ în care limba română numai din audite póte că era cunoscută, — s'a pus pe studiul limbei române și a făcut astfel de progrese, în cât astăzi póte sĕ conducă o pertractare finală în limba acésta.

Fácênd aceste constatări, întrebăm acum, că prin aceea, că pertractările se fac la judecătoria din loc, când cere trebuința, *și în limba română*, — întrucât óre s'a micșorat ori sdruncinat vaza atât de mult temută din partea unor Magiari a statului ungar? Și dacă n'a suferit, precum de fapt n'a suferit nici o scădere, — ce scădere ar suferi vaza statului atunci, când paragrafii din legea de naționalități, referitori la justiție, ar fi esecutați în mod constiincios, *în întreg cuprinsul lor??* Absolut nici o scădere. In schimb însĕ ar ridica mult vaza justiției țerii nóstre, și în inimile cetățenilor de naționalitate nemagiară ar da naștere unei încrederi nemărginite față de justiție.

Eată de ce cerem noi *limba poporului* în justiție și la administrație!

Congresul bisericei sêrbesci. Ziarele din Budapesta dau ca positivă știrea, că congresul bisericei naționale sêrbesci va fi convocat pe ziua de 8 Iunie la Carloveț. Alegerile deputaților congresuali se vor face în jumătatea a doua a lunei Aprilie. Cu privire la persóna care va avé sĕ esercieze în congres drepturile comisariului regal, guvernul nu a luat încă nici o hotărîre.

Din parlament. Discuția asupra budgetului e încă în curgere. Eri a fost terminată votarea budgetului ministrului de interne, ear' astăzi dieta începe sĕ discute budgetul ministeriului de agricultură. In decursul ședințelor din urmă a luat mai de multe-ori cuvêntul și prim-ministrul *Széll*, pentru-ca în calitate de ministru de interne sĕ facă declarațiuni noue cu privire la reformele administrative pe cari guvernul actual are intențiunea sĕ le întroducă. N'a spus însĕ nimica nou. A repetat aceea ce a mai spus.

Metropolit-primat al Sêrbilor catolici. Din prilejul iubileului de încoronare al papei *Leo XIII.* s'a intêmplat în Roma un eveniment de fórte mare însĕmnătate. Papa a numit pe archiepiscopul din *Antivari metropolit-primat sêrbesc.*

E lucru de obște cunoscut, că papa *Leo XIII.* a lucrat mult pentru-ca sĕ atragă la catolicismul roman biserica orientală și deosebi asupra Sud-Slavilor și-a îndreptat cea mai mare atențiune. Acéstă propagandă a desvoltat și desvóltă zelósă activitate în Constantinopol (la Armeni) în România, Bulgaria, și chiar și la Belgrad a făcut încercări în scopul încheerii unui concordat și a numirii unui episcop rom.-catolic pentru Sêrbia. La curtea din Belgrad însĕ încercările acestea n'au avut succesul dorit de propaganda proselitică.

In restimp s'a întêmplat însĕ încuscrirea dinastiei muntenegrine cu dinastia italiană, și principele *Nichita* — mai diplomat de cât regele Sêrbiei dar' totodată *și mai indiferent de religiunea țerei sale*, — pentru a-și crea legături încă și mai strînse cu Apusul întru realisarea planurilor sale de a deveni capul popórelor sêrbe, *s'a îmbiat*, ca archiepiscopul catolic din Antivari sĕ fie ridicat la rangul de metropolit-primat al tuturor Sêrbilor rom. catolici. Astfel s'a încheiat apoi concordatul întrĕ *Vatican* și țerișóra sêrbéscă Muntenegru, al cărui prim resultat e — metropolitul-primat sêrbesc.

Un rĕspuns

— Dlui C. Auner. —

de

C. Erbiceanu.

(Urmare).

Mare eróre, nu știm dacă intenționat ați comis'o ori prin ignoranța faptelor. Apoi mai vedeți în ce contradicere cădeți; așa se întêmplă totdeuna, când cineva nu urmézâ faptelor cunoscute, ci voesce, ca faptele sĕ-i servéscă spre a dovedí cu ele o idee preconcepută. Iată acéstă mare contradicere: în diatribă ori conferință spuneți că noi Românii am fost creștinați întrĕ anii 602—802, ș'apoi vorbiți de Iustiniana Primă, că adecă am fi stat sub jurisdicția ei. Acésta se chiamă *anacronism* comis cu știință.

Dar' sĕ vĕ lăsăm în pace, pentru-că în tótă conferința n'ați debitat decât fapte și date false. Unde găsiți deci, că noi am stat cândva sub jurisdicția Bisericei Romei? De bună sémă atunci, când nu erau circumscripțiile determinate, când bisericile erau de sine și trimiteau predicatori în tóte părțile, când biserica Romei vechi, până a nu se înființa Patriarchatul de Constantinopol, se întindea în tótă Europa, dar' acéstă vagă și nedeterminată situație a bisericilor din secolii primari nu ne póte servi de basă întru nimic în dovedirea faptului ce urmărim, cum am vĕdut.

Sperăm că vi-s'a probat suficient și punctul al doilea. Noi n'am avé nici un interes sĕ negăm jurisdicția bisericei Romei vechi asupra Daciei Traiane, dar' dați-ne dovedi. Noi vi-am demonstrat care era situația bisericei Daciei Traiane. Dacă coloniștii Daciei Aureliane au fluctuat în timpurile de nestatornicie când spre Roma când spre Constantinopol, acésta-i privește. Noi știm atâta: că din fapte accidentale și repedi trecĕtóre nu se pot trage conclusiuni hotărîtóre.

Trecem acum la punctul al treilea:

De când și cum am rĕmas noi Românii în legea străbună ortodoxă, separându-ne prin schizmă de Roma-mumă?

In desvoltarea acestui punct avem puține de zis, în urma faptelor citate în cele două puncte precedente. Noi Românii totdeuna am fost fii credincioși a adevĕratei învĕțături creștine stabilite prin decisiunile Sinódelor Ecumenice.

Dacă a existat cândva semi-arianism între Goți ș'apoi s'a ereditat și de unii dintrĕ locuitorii Mysiilor, acea eresie a dispărut, prin scurgerea barbarilor din aceste locuri și prin ocuparea lor în urmă de Sêrbi și Bulgari, cari apoi s'au slavizat. Acestia fiind păgâni până în secolul al IX-lea, Creștinismul la Români n'a fost bântuit de nici o eresie, esceptând pavlicianismul, ce s'a rĕspândit întrĕ Bulgari și apoi și întrĕ noi, tot întrĕ ei numai. Astfel, D-le Auner, noi am rĕmas ceea ce am fost la început, și continuăm a fi și vom rĕmâné în credința nóstră dréptă și universală, în care a fost tótă biserica până în secolul IX. Până când dorința de predominare, ambiția deșartă de slavă luméscă nu s'a arĕtat în biserica lui Christos, până atunci Biserica era Una, Sfîntă, Sinodică și Apostolică.

De când vermele neadormit a tot ațîțat mereu pe unii Papi de a supune stăpânirei ei pe întrégâ biserică, ceea ce este o caracteristică a gintei latine de a predomina, de când Patriarchii din Orient au înțeles și simțit ce urmărește papalitatea, de atunci i-a stat în potrivă, și acésta este earăși o caracteristică a Grecilor orientali, de a nu suferi jugul Roman, ce'l purtaserâ deja secoli întregi; de atunci se vĕd încercări, mai ales în apus, de a se separa biserica din Roma de către cea din Constantinopol. Mult a conlucrat la acésta și situația politica a Statelor din Occident și Orient. Orientalii creștini țineau morțiș la desvoltarea libertăților creștine și în biserică și în Stat, prin sinodalitate, Occidentalii tindeau din contră, la o adminstrare teocratică sub puterea Papei. Astfel întâlnim mai multe puncte doctrinale și mai ales disciplinare desvoltate în biserica apusului, pe cari nu le aveau mai 'nainte și de cari se fereau Orientalii. Acestea au avut loc în decursul secolului al VI, VII și al VIII. Cu ocasia convertirei slavilor la creștinism se ivì cértă întrĕ clericii Greci și Latini, cărei jurisdicțiuni adecă aparțin Bulgarii, — Romei ori Constantinopolului? Acesta-i mĕrul de cértă. Grecii susțineau că ei întâiu au predicat Creștinismul la Slavi, Latinii susțineau că ei. Mult a contribuit la înăsprirea relațiilor bisericești în acéstă cestiune și starea politică de pe atunci a Statelor.

Faptele cum s'au petrecut sunt cunoscute, noi vĕ trimitem sĕ consultați practicalele sinódelor din Constantinopol la 861, în biserica Sf. Apostoli, și 879 în biserica Sf. Sofii, de unde vĕ veți convinge: cari sunt adevĕratele cause ale schismei din biserica lui Christos. Vĕ mai trimitem sĕ cetiți Enciclica Patriarchului Fotie, în care sunt enumerate inovările bisericei latine față de doctrina și disciplina primită în biserica Universală. Noi Românii pe atunci n'aveam nici în clin nici în mânecă cu aceste certuri, ne căutam de viéța nóstră strîmtorată de barbari. Dacă sub Ioniță Românii de preste Dunăre, pentru cause curat politice au oscilat când spre Orient când spre Occident, pentru a se folosi cu ceva politicește, acésta-i privea pe ei. Ce complicați pe toți Românii din Dacia Traiană în asemenea cestiuni, ce nu-i privesc? Când Ioanițiu a constatat că de către politica occidentală era tras pe sfóră, cum se dice, atunci li-a întors spatele și a rumpt-o pentru totdeuna cu biserica papală.

Iată cum s'au petrecut lucrurile, D-le Auner, ear' nu cum încerci a le fabrica D-ta. Nu interese pur religióse au prestat la rumperea relațiunilor bisericei lui Christos, ci politice și ambițiuni omenești de predominare. Acesta-i adevĕrul. Acum când imperiul din Orient a început a slăbí prin năvălirea barbarilor dela Dunăre, prin estinderea musulmanismului în Asia, Grecii bizantini au încercat în câteva rênduri sĕ măgulĕscă pe papi, în scop de a fi ajutați materialicește spre a combate pe vrăjmașii ce amenințau Imperiul de Orient; dar' și aceste încercări au fost mai mult o logomahie și diplomație, voind a se înșela unii pe alții și la urma urmei separarea întrĕ biserici a rĕmas adînc înrădăcinată până astădi. Nu am amintit despre cucerirea Constantinopolului de către Latini, în timpul ultimei cruciate, pentru-că acésta numai onóre nu face Occidentului; de asemenea am omis a trata formele prin cari s'a declarat separarea bisericilor, fiind pentru noi cesti bisericești lucruri cunoscute. Prin urmare în zădar vĕ încercați a susținé că noi

Românii am fi fost prin înşelăciune de Slavi traşi în cursele *Schizmei.*

Am mai rĕspunde încă la o cestiune, înainte de a termina, care-i următórea: că falnica mişcare în secolul al XVIII din Ardeal a făcut, ca Românii sĕ se unéscă cu Biserica mumă, şi că la acéstă mişcare ar fi luat o parte însemnată a naţiunei Române. Amar vĕ înşelaţi, credênd a amăgi şi pe alţi Români, după cum i-aţi înşelat pe aceia ce-i cântaţi fericiţi. Naivitatea ş-a făcut timpul. Aţi rumpt prin întrigi şi aţi înstrĕinat de la Muma adevĕrată pe o samă din fiii României, sĕ vĕ fie de bine! Ei vor sta în rătăcire până se vor lumina. Noi cunóscem jocul fals al Irodiadei, ce l'aţi jucat, pe acele vremuri. Cunóşteţi, credem, lucrările ulteriore în cestiunea Unirei, prin care se probézǎ falsificarea chiar a actului Unirei; ear' resultatele Unirei cântate de D-ta le-am desvoltat altă-dată în un rĕspuns dat Revistei Catolice, editată în Băia-Mare, acésta la 1890.

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresb. din tractul Reghinului.

— 19 Februarie, 1902.

Cu abatere de la practica de până acum, sinodul protopresbiteral pentru anul de faţă a fost convocat şi s'a ţinut în comuna *Murĕş-Cuiesdiu,* punêndu-se deosebit pond şi pe ceremonialul înălţătoriu de inimi, ce premerge şedinţei sinodului.

Reşedinţa protopresbiterală se află în *Reghinul-săsesc.* Aci însĕ, în urma sorţii invidióse, noi gr.-or. nu dispunem de biserică, ba de fórte puţini credincioşi, căci aşa numiţii negustori „greci", Români cu dare de mână, tocmai în urma lipsei de lăcaş dumnezeesc, s'au alipit de biserica gr.-cath. respective au lucrat la ridicarea ei, ba unii, precum e familia *Marinovici,* au lăsat chiar fundaţiuni pe sama acelei biserici, ceea-ce a adus cu sine, că aprópe toţi ortodoxii, cari s'au stabilit în Reghin, neobservat au deviat de la legea lor.

Acum însĕ, fiind câţi-va stâlpi puternici ortodoxi, cu frumósă dare de mână şi cu tragere de inimă către biserică, în frunte cu neadormitul nostru şef tractual, cari toţi sunt ramuri ale odinióră ilustrei familii *Şandor,* sperăm firm, că şi stindardul ortodoxismului se va înălţa sus şi tare, ba prin ofrandele, ce unii s'au şi promis a le aduce pe altariul bisericei, dacă nu mai curênd, cel puţin înainte de apunerea generaţiunei actuale se va ridica casă dzeéscă provĕdută cu cele necesare şi cu păstoriul sufletesc.

Iată de ce ţin sĕ constat, că sinodul ordinar din ĕst an ţinut la 10/23 Februarie a. c. nu a avut numai coloritul sĕu oficios, ci şi-a câştigat şi efect-edificător-moral asupra bisericei celei vii, asupra credincioşilor parochiei *M.-Cuieşdiu,* precum şi asupra poporului din comunele învecinate sosiţi ca óspeţi din acest incident plăcut.

Neobositul nostru protopresbiter domnul *Galaction Şagău* şi-a mai adaus la activul faptelor Sale întru progresarea tractului încă şi înfiinţarea *corului tractual funebral,* compus din preoţii şi învĕţătorii nostri, ca foşti elevi ai artistului *Dima,* care pe lângă cântările funebrale, ce la ocasiuni însemnate le esecută, se esercită şi în rĕspunsurile liturgice şi alte cântări ocasionale, pe lângă tóte greutăţile împreunate cu modul de întrunire din cale afară anevoios din pricina marei îndreptări a ubicaţiunei coristilor.

Dar' zel sĕ fie numai, şi tóte piedecile se pot delătura, şi a stimula la zel ştie şeful nostru nu cu arme neplăcute, ci cu arma blândeţei şi înţelepciunei.

Conform programei stabilite, precis la 8 ore a. m. în Dumineca fiului perdut s'a început utrenia, împreunată cu liturgia, la care pentru splendórea serviciului nostru impunĕtor au funcţionat pe lângă dl protopresbiter, preoţii Leon Popescu, Grigoriu Nicóră, Grigoriu Popovici şi Zaharie Lupu, ear' ceialalţi preoţi: Ion Duma, Nicolae Gliga, Ion Branea, Vasilie Duma dimpreună cu învĕţătorii corişti au esecutat câteva rĕspunsuri liturgice, căci cea mai mare parte s'a reservat şcolarilor şi tineretului din Cuieşdiu cu cari tinĕrul învĕţător Nicolau Moldovan a format un cor bine instruat.

La sfêrşit s'a celebrat cu multă solemnitate parăstas pentru archiereii *Andreiu Baron de Şaguna* şi *Miron Romanul,* precum şi pentru mecenatele *Emanuil Gojdu,* de asemenea pentru preoţii adormiţi în Domnul din acésta parochie *Teodor* şi *Ion Şandor* şi membri familiei lor *George* şi *Anastasia.* Acì corul funebral a avut partea leului, dovedind desteritate împreunată cu pietate, ce a stors lacrimi din ochii ascultătorilor.

După finirea parastasului apare în uşa altarului parochul *Grigoru Nicóră* din Ibănesci, şi cu voce clară rostesce un „cuvênt panegiric" despre viéţa şi faptele fericiţilor *Andreiu Br. Şaguna, Miron Romanul* şi *Emanuil Gojdu,* mişcând inimile ascultătorilor.

Ca corónă a ceremonialului desvoltat spre procurare de momente pline de pietate pentru creştinii participători a fost intonarea imnului *„Românime mult cercată",* carea finindu-se, părea că publicul nu s'a fost obosit de loc de-şi era către óra unu d. m., ci în cea mai mare linisce a asceptat desfăşurarea întregului act măreţ, ce i a procurat adevĕrată elevaţiune şi fericire sufletéscă.

Cutez se afirm, că ceremonialul şi efectul produs cu ocasiunea acestui sinod va rĕmânea neşters în inimile evlavioşilor creştini, cari au fost de faţă.

După puţină pausă se încep iarăşi lucrările sinodului în frumósele case ale protopresbiterului *Galaction Şagău,* la cari iau parte din cler toţi membrii sinodali afară de parochul Mihail Brătean, bolnav, ear' dintrĕ mireni 10 inşi, cu totul 17 membri din 24.

(Va urma).

De lângă cetatea lui Racoţi.

Sfinţire de biserică în Caşva.

— 20 Februarie v.

Dumineca lăsatului de carne a fost o zi de bucurie pentru locuitorii drept credincioşi din comuna *Caşva,* căci de-şi nu de mult reîntorşi la sinul bisericei nóstre, în acea zi li-s'a sfinţit biserica prin P. O. D. protopresbiter *Galaction Şagău,* trimisul Escelenţiei Sale I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu.* Eată cum a decurs acest act solemn.

In diminéţa acestei dumineci P. O. D. protopresbiter *Galaction Şagău* însoţit de parochul din Jabeniţa, *Vasilie Duma,* în drumul spre Caşva a fost întimpinat, la podul Gurghiului, de un banderia de călăreţi juni şi de popor venit spre întimpinare, cu prolungite urale de *„sĕ trăiască".* De aici, încungiurată trăsura P. O. D. protopresbiter de călăreţi, a luat drumul spre Caşva.

In mijlocul comunei era poporul cu praporii, în fruntea căruia era preotul nostru din Caşva, *Iuliu Pop,* îmbrăcat în ornamentele bisericesci, precând clopotul din turnul bisericei nóstre vestea prin sunetul lui fórte plăcut sosirea óspelui asceptat. Ajuns aici P. O. D. protopresbiter şi cei ce-l însoţeau s'au dat jos din trăsuri. Atunci păşesce înainte preotul Iuliu Pop, şi în o vorbire scurtă îşi esprimă bucuria ce o simte, el şi poporul seu, în acésta zi. Bucurie nemărginită, când vĕd că după atâtea ostăneli, grigi şi nĕcazuri, li-se aduce alinarea şi mângăierea de mult timp căutată. Mulţămind P. O. D. protopresbiter pentru ostănéla avută în acéstă călătorie, îi aduce omagiu inimile lor înflăcărate de iubirea faţă de biserica nóstră naţională, şi îi predă cheia bisericei acum de nou edificată spre a dispune de ea, ca un stăpân şi domn asupra ei.

Puternice aclamaţiuni de „sĕ trăéscă" la adresa P. O. D. protopresbiter resună ca un refren la vorbirea preotului Iuliu Pop P. O. D. Protopresbiter, după ce sărută evangelia ce o ţinea preotul *Iuliu Pop,* se adresézǎ acestuia şi poporului întimpinător şi le mulţămesce pentru acésta primire frumósă, pe care o consideră ca o manifestaţiune de iubire şi alipire faţă de biserica nóstră ortodocsă şi cu deosebire faţă de Escelenţia Sa I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu,* în numele Căruia a venit sĕ sĕvîrşéscă actul sfinţirei bisericei.

La aceste poporul, erumpênd în strigăte de *„sĕ trăéscă"* la adresa Preaiubitului nostru Archiereu, înaintézǎ spre biserică.

Biserica edificată din lemn, într'un stil destul de frumuşel şi pentru poporul nostru de aici destul de mare, era înfrumseţată cu crengi şi stâlpări verzi de brad.

Pe la órele 8 a. m. s'a început serviciul sfinţirei bisericei şi după terminarea rugăciunilor prescrise, s'a făcut sfinţirea apei de P. O. D. protopresbiter Galaction Şagău, asistat de preoţii Vasilie Duma, Grigoriu Nicóră, Zaharie Lup, Dionisie Radu şi preotul local Iuliu Pop.

Inainte de a întra în liturgie s'au sfinţit 3 rênduri de vestminte preoţesci şi trei prapori, tóte aduse de creştini evlavioşi ca cinste tinerei mirese a lui Christos. Popor numeros era de faţă la aceste acte solemne şi înălţătóre de inimi.

După sevêrşirea stei liturgii în un mod înălţător, parochul din Jabeniţa, *Vasilie Duma* a rostit o predică ocasională, în care arĕtând trecutul bisericei nóstre naţionale îndémnă poporul la credinţă şi iubire faţă de acéstă biserică, care ni-a susţinut legea şi naţionalitatea nóstră românéscă în tóte timpurile, şi care fiindu-ne în trecut unicul scut de mântuire, aşa ne va fi şi în viitor, dacă o vom îmbrăţişa cu iubire şi cu credinţă.

A vorbit în urmă P. O. D. protopresbiţer *Galaction Şagău.* Prin esemple minunate întăresce vorbitoriul în credinţă pe aceia, pe cari biserica i-a primit acum în sinul seu. Laudă rêvna preotului *Iuliu Pop,* care n'a cruţat osteneli, n'a cruţat nimic până ce şi-a ajuns scopul dorit. Intr'adevĕr, laudă se cuvine acestuia, căci în un timp aşa de scurt a putut ridica acésta bisericuţă în un stil aşa de drăgălaş şi frumuşel împodobită şi din lăuntru.

Aducem laude şi mulţămite tuturor celor ce s'au ostenit şi au ajutat la ridicarea bisericei acesteia. Domnul le va resplăti cu darul şi cu milele iubirei sale de ómeni. In urmă adresându-se preotului Iuliu Pop, îi predă în grije acéstă biserică şi introducêndu-l ca paroch al acestei noue parochii îi predă cheia bisericei, semnul vĕzut al puterei date nóuĕ prin apostoli de a lega şi a deslega, şi îndemnând poporul la credinţă şi iubire, la evlavie şi milostenie, încheie adresându-se tuturor celor de faţă că împlinindu-şi fiecare datorinţa creştinéscă, sĕ aducă acum daruri acestei tinere mirese a lui Christos.

După stropirea poporului cu apă sfinţită şi miruire, eşind din biserică am mers cu toţi în casa preotului *Iuliu Pop,* unde preotésa acestuia ne-a asceptat cu masa întinsă. Un prânz ni-s'a dat, la care au luat parte vre-o 50 persóne. N'au lipsit nici toastele de la acéstă masă. P. O. D. protopresbiter a ridicat păharul pentru Majestatea Sa regele nostru Apostolic Francisc Iosif I., Parochul Grigorie Nicóră pentru Escel. Sa I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu, Căruia singur cade-se sĕ-i aducem omagiile nóstre pentru acest act solemn.

Parochul Zaharie Lup pentru Preaveneratul Consistor Archidiecesan. Parochul Vasilie Duma pentru P. O. D. protopresbiter Galaction Şagău. Ear' acesta ridicându-se a doua óră, golesce păharul în sănĕtatea parochului Iuliu Pop şi a ctitorilor nóuei biserici ce s'a sfinţit. După aceste, dând mulţămită lui Dzeu, s'a ridicat masa.

Lucrul cel mai însĕmnat însă, ce s'a întêmplat e, că după tóte aceste s'a constituit parochia cea nouă din *Caşva* pe basele Statutului organic, alegêndu-şi 2 epitropi şi 10 membri în comitetul parochial, cari imediat au şi depus jurămêntul prescris.

P. O. D. protopresbiter prin o vorbire mişcătóre arĕtând drepturile şi datorinţele epitropiei şi comitetului parochial, îi îndémnă la muncă continuă, la statornicie în credinţă, şi la supunere faţă de legile bisericei nóstre şi cu deosebire faţă de Escelenţia Sa I. P S. nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu.*

Cu aceste s'a încheiat serbarea acelei zile. Sĕrbătóre a fost pentru Românii nostri ortodocşi acésta zi memorabilă a sfinţirei bisericei lor din Caşva. Bucuria lor şi a nóstră a tuturor, cari am participat la acéstă sfinţire de biserică ni-a mărit'o şi timpul frumos ce a domnit. De-şi zi de Februarie, ziua de Dumineca a fost o zi senină şi caldă, ca o zi de primăvară.

Toţi ni-am zis: ziua acésta e un semn bun prevestitor pentru acéstă biserică. Deie bunul Dzeu, ca aşa sĕ fie!

V. D.

Prelegere economică în Porceşti.

— *Raport special.* —

— 28 Februarie n.

(Urmare.)

Aicei cari, din o causă sau alta, nu ar fi luând în primire ogrăzile de câte 400 st. pătraţi, volnici sunt sĕ rĕmână în aşteptare până după esploatarea îndegetată, când apoi li-se va oferí deodată întrégă partea cuvenită în mărime de aprópe un jugĕr.

4. Pentru de a avé cu ce înlocuí pomii periţi din ogăzi se reservă $1^1/_2$ cat. 2,400 stânjini pătraţi drept „grădină comunală, care se va înzestra şi ea cu gard pe de laturi.

In grădina comunală se vor prăsí, în mod raţional, numĕroşi altoi şi alţi pomi, cum şi viţe de viie, strugurei, agrişi, nuele de legat şi de împletit etc., în scopul de a se împărţi la timpul sĕu întrĕ membrii comunei.

Pregătirea şi întreţinerea acestei grădini cade în sarcina comunei.

5. Impărţirea ogrăzilor întrĕ singuraticii membri urmézǎ a se face prin tragerea la sorţi.

6. Membrii împărtăşiţi sunt obligaţi a sădí, în ogrăzile ce li-s'au fost avisat, pomi roditori, îndeplinind pregătirea pămêntului şi sădirea însaşi după prescrierile ce urmézǎ, anume ei sunt îndatoraţi:

a) a stîrpí tulpinele şi tóte tufele până la adêncimea de 50 cm. cel puţin, îndepărtând petrile mai mari, rădăcinile etc., şi oblind pămêntul;

b) a întocmi, — la locurile însemnate cu pociumpi de mai înainte, — gropi cuadratice, 120 cm. largi, 60 cm. adênci şi 10 metri departe una de alta, punênd pămêntul de-asupra ca mai mânos de oparte şi cel de la fund de altă parte;

c) a înţepení pe fundul gropilor pari obli, groşi şi trainici;

d) a reumplea gropile aşa, ca pămêntul mănos sĕ se vină la fund, ear' celalalt deasupra;

e) a îndeplini pregătirea pomilor şi sădirea însaşi întocmai după cum se va fi îndeplinit în grădina comunală;

f) a lega pomii de pari, 2 sĕptĕmâni după sădire, cu funii de cocos.

7. Intrĕ merii resp. perii sau nuci sădiţi la distanţa de câte 10 m. se póte sădí câte un prun sau cireş nobil, firesce în aceleaşi şiruri óble şi paralele.

Viţe de viie şi tufe de strugurei şi agrişi se pot cultiva în ogrăzi ori şi unde.

8. Pomii dăruiţi prin Inaltul Ministeriu şi eventual prin Reuniunea română agricolă din comitatul Sibiiului se vor împărţi în părţi egale întrĕ aceia, cari vor fi pregătit pămêntul şi gropile conform prescriselor de mai sus, rĕmânênd, ca ceilalţi sĕ fie împărtăşiţi altădată, după ce se vor fi conformat, nu mai curênd.

Pomii cari ar prisosí se vor păstra deocamdată în grădina comunală.

9. Dacă Inaltul Ministeriu nu ar trimite pomii ceruţi în primăvara ce vine, sădirea se va amâna până în tómnă şi resp. până după trimitere.

Acei cari ar vinde sau ar sădí aiurea pomii dăruiţi, se vor pedepţi cu 5 coróne de fie-care pom astfel înstrăinat destinaţiunei sale.

10. Primăria ia asupra'şi sarcina de a exopera întabularea ogrăzilor pe numele fiecărui membru comunal, care va fi îndeplinit sădirea în regulă a pomilor. Spesele întabulărilor cad în sarcina singuraticilor membri.

11. Dreptul membrilor comunali de a obţiné ogrăzi gratuite încetézǎ după 3 ani cu totul şi eventualul prisos al ogrăzilor rĕmâne în proprietatea comunei.

12. Membrii împărtăşiţi cu ogrăzi se deobligă totodată:

a) a ţiné pămêntul din jurul pomilor în curăţenie, săpându-'l în cei dintâi 5 ani de câte 2-ori cel puţin;

b) a cionta mlădiţele netrebnice şi de prisos şi a îmbloji trunchiurile, tómna, cu paie, contra iepurilor, în cei dintâi 5 ani şi

c) a culege, an de an, cu deplină îngrijire cuiburile de omide până cel mult la sfêrşitul lui Martie şi a le nimici prin foc.

13. Aceia cari nu vor satisface îndatoririlor atinse în punctul premergĕtor, se vor pedepsi de către primărie şi anume la cea dintâi abatere cu 2—5 coróne, ear' la cas de repeţire, cu 10—20 coróne.

14. Cu esecutarea întocmai a hotărîrilor şi dispoziţiilor de mai sus se însărcinéză primăria comunală.

După statorirea acestor disposiţii dl prof. Comşa şi-a însoţit prelegerea ţinută şí cu câteva demonstraţiuni, prin aceea, că în curtea dintrĕ şcólă şi biserică a planta', fiind de faţă mulţimea, trei meri pe cari drept model i-a adus din Sibiiu. Prin acéstă lucrare a arĕtat tot din fir în pĕr cum este de a se face grópa şi cum însaşi sădirea pomilor.

Intrunirea s'a sfêrşit abia la 5 ore p. m. când ómenii s'au depărlat cu dorul de a se apuca cât mai curênd de lucru.

Ar fi de dorit, ca şi în alte locuri, unde condiţiile sunt date, sĕ se dee atenţiunea cuvenită acestui ram de ocupaţiune, care până acuma cel puţin la noi a fost prea mult negligat.

Ioan Silaghi.

Avis.

Preaveneratele oficii protopresbiterale şi parochiale, epitropiile bisericesci, etc., cari expedéză cu asemnate postale bani la adresa consistoriului archidiecesan şi a librăriei archidiecesane, sunt poftite a nota pe cuponul asemnatei pe scurt şi scopul pentru care se trimit paralele, spre a se puté conta ori transpune imediat la destinaţiunea lor.

NOUTĂŢI

Iubileu. Astázi a împlinit 25 ani de serviciu D-l *Lud. Binder*, dirigentul technic al tipografiei archid. care cu cualificaţiunea sa technică eminentă a desvoltat multă şi zelósă activitate în acésta periodă, ridicând tipografia din modestele începuturi la starea înfloritóre de astăzi şi la o perfecţiune ce póte rivalisa cu celelalte tipografii mari din oraşul nostru.

Felicităm pe dl iubilar şi 'i dorim mulţi ani fericiţi spre a puté desvolta şi mai departe activitatea mănósă de până acum în interesul tipografiei.

*

O întîmpinare. Mai mulţi membri ai comitetului parochial din *Buzd* ne trimit spre publicare o declaraţiune, provĕdută cu subscrierea lor, al cărei cuprins este, că notiţa din numĕrul 20 al ziariului nostru, intitulată „*scăderi şcolare*", nu corĕspunde adevĕrului şi că preotul lor, dl *G. Iacob*, desvóltă activitatea cea mai rodnică, atât pe terenul bisericesc cât şi pe cel scolar. Luăm act.

*

In memoria lui Hasnaş, marele artist dramatic al Teatrului Naţional din Bucureşti, rĕposat nu de mult, se va da în 25 Martie o representaţie estraordinară la Teatrul naţional din Bucureşti. Venitul representaţiei e destinat fondului pentru ridicarea unui monument marelui artist.

*

Decoraţie ministrului Plósz. Fóia oficială a Ungariei raportéză că M. Sa a conferit ministrului de justiţie Dr. Alexandru Plósz ordul *coróna de fer* clasa primă. Acéstă distincţie s'a dat ministrului din prilejul creării legii despre noua procedură în cause procesuale civile.

*

Din Nadăşa-Română ni-se scrie că la îndemnul preotului *Dionisie Radu* de acolo, ómenii jertfesc cu drag pentru înfrumseţarea bisericei şi provederea ei cu cele de lipsă. Inceputul l'a făcut însuşi preotul *Dionisie Radu*, cumpĕrând un prapor, în valóre de 20 coróne. A urmat apoi învĕţ. pensionat *Nicolae Luca* cu un prapor în valóre de 20 cor., ear' proprietariul *Ioan Marcu*, actualul curator, a cumpărat o cădelniţă, în valóre de 20 cor. Mare bucurie printrĕ credincioşii bisericei a produs fapta vrednică de laudă a proprietariului din Meşterhaza, *Petrea Cadar a lui Chirilă*, care, cu soţia sa *Maria*, a donat un rênd de haine în valóre de 160 cor., un potir, o stea, un disc, o linguriţă, tóte la olaltă în valóre de 120 cor. In fine, vĕduva *Frasina Cadar*, tot din Meşterhaza, a cumpărat un rênd de haine în valóre de 120 cor. Fapte nobile şi frumóse, cari se laudă de sine.

*

O nouă învingere a Burilor. Joi diminéţa óstea generalului Methuen a mâncat bătae de la Buri cum nici una mai strașnică n'a căpĕtat nobilul lord în lungul decurs al acestui rĕsboiu. Lordul înainta de la Vyburg spre Lichtenberg cu óste de 800 cavalerie, 300 infanterie, 5 tunuri, avênd sĕ se asocieze Vineri diminéţa cu óstea de 1300 ómeni a generalului Greenfeld la Revirefontein. Joi diminéţa însĕ *Delarey* l'a suprins la Tveeboch şi *i-a nimicit întrégă óstea*. Insuşi *lordul Methuen împreună cu oficerii*, cu preste 200 de soldaţi *cu tunurile şi cu întrégă tabĕra a fost luat în prinsóre*. Din óstea englezà 550 ómeni au scăpat cu fuga, fiind alungaţi de Buri cale de patru miluri, până la Margsburg.

*

Mare incendiu în România. Sâmbătă s'a întêmplat în oraşul *Câmpina* (România, mare nenorocire, causată de un incendiu uriaş. In colonia de petroleu şi lemne a firmei *Hagianov şi Câmpianu*, s'a aprins petroleul şi în scurt întrégă colonia era cuprinsă în flacări. Au ars 50 vagóne de petroleu, lemnele adunate în stângini, casa şi clădirile economice ale lui Hagianov şi *tóte vitele de jug* aflătóre pe colonie. Nenorocirea cea mai mare a fost însĕ, că *au ars de vii şí treisprezece ómeni.*

*

Strivit leciu. Csordás Lajos din Hadház voind sĕ ferece piatra unei mori de vênt, pe carea nu de mult şi-o cumpĕrase, s'a rupt fusul morii şi cădênd pe el l'a strivit leciu. Numai massă diformă era când l'au scos afară.

*

Cutrĕmurul de la Semaha. Zilele acestea s'a publicat raportul comisiunii esmise pentru a constata devastările causate de marele cutrĕmur de pământ de la *Semaha* (Caucaz). Conform acelui raport au fost bântuite de cutrĕmur 126 comune, în cari au fost pustiite de tot 8496 case, ear' deteriorate au fost 3943 case, 4163 clădiri economice, 11 biserici, 41 moşee, 3 mori, 3 şcóle şi 8 stabilimente de ţesetorie, 86 ómeni au perit, ear' 60 au fost răniţi (Rapórtele telegrafice de pe atunci spuneau că peste 200 de ómeni au perit.) Animale au perit fórte multe.

*

Birou de espediţie în Câneni. La gara „Câneni", punct de frontieră întrĕ Transilvania şi România (linia ferată Sibiiu—Turnuroşu—Bucuresci), funcţionéză un *birou de espediţiune* legal recunoscut, care face tóte operaţiunile vamale. Acest birou e de mare înlesnire şi însemnătate deosebi pentru casele de comerciu.

*

Rĕsbunare criminală. Jutariul Steva Nestorov din Subotiţa în vara trecută prinsese la vênat de contrabandă pe doi economi din Biserica-roşie, cari înştiinţaţi apoi la pretură au fost pedepsiţi aspru. Drept rĕsbunare pentru acéstă pedépsă, cei doi contrabandişti au mers într'o séră la casa lui Nestorov şi pe feréstă au puşcat pe Nestorov, pe soţia şi pe fiica acestuia. Nimeriţi de mai multe puşcături, nenorociţii au murit. Contra criminalilor s'a introdus cercetare severă.

*

Nuntă sângerósă. Sĕptĕmâna trecută la o nuntă din Valea-mare s'a încins întrĕ feciori păruélă straşnică, din care Ioan Demian şi Dionisie Demian s'au ales cu răniri grave, Stefan Baba, Ioan Mahaciu, Naum Măhaciu, Ciriac Mahaciu şi A. Mahaciu au scăpat cu răniri mai puţin periculóse, ear' Simion Demian a murit.. Păruéla s'a escat din gluma próstă a lui Ciriac Măhaciu, care călĕrind pe stradă 'n sus şi 'n jos, a buit cu calul pe Simion Demian şi l'a călcat în copitele calului. In ranele primite sub cal a murit apoi nenorocitul a doua zi. Intrĕ voinicoşii bătăuşi era şi soldatul Iacob Sîrbu, care fusese concediat din Caransebeş, ca sĕ asiste la nuntă.

*

Daruri pentru biserică. Onoratul nostru paroch *Nicolae Cado* pe sĕrbătorile Rusaliilor an. tr. 1901 a dăruit bisericei nóstre douĕ cruci frumóse pe pristol, procurate de la librăria diecesană din Caransebeş: una de argint de china în preţ de 13 coróne, şi una de lemn, frumos zugrăvită, în preţ de 4 coróne. Aceste precum însuşi a zis în cuvêntul rostit poporului din prilegiul sfinţirei acelora, le-a dăruit în semn de mulţămită către Dumnezeu pentru un bine ce i-a dat. Ear' pe sĕrbĕtórea „Intrărei în biserică" a Prea săntei Născĕtóre de Dumnezeu a făcut cântăreţilor bisericei o plăcută surprindere prin dăruirea unui *Apostol* cu litere latine tipărit în tipografia nóstră din Sibiiu, în preţ de 10 coróne 20 fil. Pe fóia primă a Apostolului a scris D-Sa cu mână proprie: cum că acest Apostol l'a dăruit întru vecinică pomenire a rĕposaţilor sĕi părinţi: *Nicolae* fost paroch al acestei comune din 1836 până în 1872şi mama *Maria Cado n. Popoviciu*. Apoi a pus de au iscălit toţi slugitorii bisericei: învĕţătorul, cantorul, crisnicul, epitropii şi toţi membrii comitetului parochial, zicênd: cine va umbla cu acest apostol în mână şi va ceti din el peste sute de ani sĕ vadă: cine au fost preot, învĕţător, cantor, crisnic, epitrop şi titori la biserica când s'a procurat acest apostol.

Ear' parochiana *vĕduva Susana n. Sava* în 13 Ianuarie 1902 a făcut bisericei nóstre un dar de 200 coróne în bani, ca sĕ fie pusă în pomelnicul ctitorilor şi binefăcĕtorilor bisericei.

Părintele nostru Nicolae Cado priméscă de la noi fiiéscă mulţămită pentru darurile făcute bisericei nóstre, ear' pe rĕposaţii sei părinţi — în a căror pomenire a daruit Apostolul, Dumnezeu sĕ-i aşeze în locaşurile drepţilor.

Asemenea priméscă evlavósa parochiana nóstră *Susana Petrişor n. Sava* pentru darul de 200 coróne, de la noi adêncă mulţămită şi de la Dumnezeu rĕsplata ceréscă. Pêclişa în Februar 1902. Din însĕrcinarea comitetului parochial. *Daniil Costea*, cantor şi preş. com. parochial.

*

Ştiri mĕrunte. In curênd se va face cale ferată întrĕ *Nadişul unguresc* şi *Jibou*. — *Ţarul* a dat *150.000 de ruble* pentru ajutorarea nenorociţilor prin cutrĕmurul de pământ de la *Semaha*. — Vĕduva Carolina König, rĕposată zilele acestea în Magdeburg. a testat oraşului 400.000 de marce.

ECONOMIE.

Curs de altoit pomi.

Ne luăm voie a vesti pe stimabilii membri ai Reuniunii nóstre agricole, că subscrisul comitet central va ţiné Duminecă *la 16 Martie n. c.* în comuna *Pianul-de-jos* (cercul Sebeşului-săsesc) un

curs de altoit pomi.

Cum din acest prilegiu pe lângă că se vor da folositóre poveţe teoretice şi practice atât din altoirea şi din cealaltă cultură a pomilor, cât şi se vor tracta şi alte chestiuni de interes general economic, ne permitem a învita la acésta lucrare pe membrii şi binevoitorii reuniunii nóstre.

Sibiiu, în 5 Martie 1902.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului.

Dem. Comşa, preşedinte.   *Victor Tordăşianu* secretar.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei şcolare, aranjiate de corpul învĕţătoresc de la şcóla gr.-orient. din Tilişca, ţinută la 2/15 Februarie a. c., au incurs ca contribuiri benevole:

De la dl Alexandru Bârcia, preot 3 cor., Dr. N. Comşia, medic 3 cor., d-na Török, poştăriţă 4 cor., Victor Vlad, 4 cor., Coriolan Stoica, funcţ. de bancă 1 cor., Antonie Gherman, înv. 1 cor., Ilie Popa, hotelier 3 cor., Alexandru Steflea, 2 cor., Oprea Borcea, 2 cor., Ion Poiană, 1 cor., toţi din Sĕlişte; — de la dl Avram Acilenescu, notar 4 cor., Ilie Iosof, preot 2 cor., Nicolae Marcu, propr. 2 cor., Nic. Marcu, 60 b., Gligor Posa, G. Antonie, N. Têmpănar, D. Floaşiu, M. Poiană, H. Stoian câte 40 b., din Galeş; — de la dl Oct. Berghezan, notar 4 cor., Nic. Iosif, înv. 2 cor., dşóra Hodoş, înv. 2 cor., elevii şcólei gr.-or. 2 cor., 40 b., V. Ivan, 1 cor., din Aciliu; — de la dl Petru Florean, notar 4 cor., Aron Flucuşiu, preot 4 cor., Zacharie Tatar, cand. de notar 1 cor. 40 bani din Săcel; — de la dl Dumitru Ivan, înv. 2 cor., D. Iridon, com. 2 cor., G. Iridon 1 cor., Maria Sêrb şi Maria Moga câte 1 cor., din Apoldul-mare; de la d-na Paraschiva Bratu din Cudjir 4 cor., dl Ioan Stoia înv. în Orlat 3 cor., de la dna Raveca Vulcu din Pianul-sup. 2 cor., de la dnii I. Dobrotă şi N. Lupu, înv. în Sibiel, câte 2 cor., de la dl Victor Pop înv. 2 cor., D. Banciu, 1 cor., din Chesler; — de la dl D. Şiurean, preot şi Ier. Nemeş, învĕţ. în Cristian câte 1 cor., I. Langa, înv. în Amnaş, 1 cor.; — de la dl Petru Juga. sen., preot 2 cor., V. Millea, notar 5 cor., I. Iosof, preot 3 cor., P. Juga, jur. 2 cor., Ter. Popovici, preot 2 cor., I. Juga, funcţ. de bancă 2 cor., I. Borcea, 2 coróne, George Bratu, 2 cor., S. Rodean 1 cor., Nic. Juga 1 cor., 40 b., Stefan Bratu 2 cor., S. Gligor, 2 cor., Ion Bratu, păd. 2 cor. I. Ciorogar 2 cor., Gl. Câmpean, 1 cor., George Popa 2 cor., Const. Trihenea 1 cor. 10 b., Ana Prică, 1 cor., I. Zeic, 1 cor., Par. Fràcea, 1 cor., Par. Rodean, 1 cor., I. Bunea 1 cor., Petru Rodean, 1 cor., I. Prodan, 2 cor., Ana Oprean, 1 cor., Maria Popa, 1 cor., Vasile Juga, com. 2 cor., Const. Lal, 1 corónă, I. Bratu, 1 cor., Iacob Murĕşan, 1 cor., Dtru Zeic, Maniu Costea, D. Haşiu câte 1 corónă, Ana Răcean, Par. Răcean, Dtru Prică câte 50 bani, I. Juga, 60 bani, I. Găvoşdea, I. Mânig, Maria Răceu, I. Stancă, Dtru Bunea, Dtru Florea, Gl. Miclĕus câte 40 bani, de la mai mulţi 2 cor., 32 bani, din Tilişca; — prin postă de la dl Dumitru Zeic, comerciant în Bucuresci 2 fr. 20 bani, — la olaltă 143 cor. 68 bani, din cari subtrăgêndu-se spesele de 69 cor. 08 bani, rĕmâne un venit curat de 74 cor. 60 bani, cari s'au administrat la fondul şcólei şi al bibliotecei.

Penrru ce corpul învĕţătoresc se simte plăcut îndemnat de a aduce şi pe acésta cale călduróse mulţămiri Stimaţilor contribuitori.

Acelaşi îşi ţine de datorinţă a mulţămi d-lor Vasilie Muşoiu, cand. de notar, Romul Millea, Victor Ciaclan, Ion Bratu şi d-şórelor Paraschiva Bratu şi Maria Frăcea pentru binevoitoriul concurs, ce ni-l'au dat întru buna reuşită a producţiunei.

Tilişca, în 15 Februarie 1902.

Corpul învĕţătoresc.

Mulţămită publică.

Incă în anul 1884 femeile române din *Biertan* înfiinţaseră o *reuniune pentru înfrumseţarea bisericei*, care însĕ neavênd destule mijlóce pentru acoperirea tuturor lipsurilor ivite la sfânta nóstră biserică, şi învoiţi fiind cu toţii, ca fondul reuniunii deocamdată sĕ fie lăsat sĕ créscă, — cu ocasiunea adunării generale din 1900 a acestei reuniuni s'a făcut din partea presidiului apel la credincioşi pentru a contribuí cu denarul lor la cumpĕrarea unei Evangelii şi a unui potir. Sprijinit acest apel şí din partea fostului învĕţătoriu Dumitru Stuchirean, s'a început îndată o colectă la care au contribuit următorii:

Preotésa Elena Isailă 14 cor., înv. Dumitru Stuchirean şi Ioan Câmpian câte 6 cor., Sabina Câmpean, Chifor Andreiu epitrop I, Achim Andreiu, Iosif Fujorea epitrop II, şi Chifor Bârză pantofariu, câte 4 cor., Nicolae Bortan, Nicolae Stuchirean, George Geaja, Chirion Şirian, Ioan Andreiu Avram şi Saveta Avram, câte 2 cor., George Cândea, Niţă Hoza, Măriuţa Dan, Florica Dan şi Ioan Solomon, câte 1 cor. — Din suma acestei colecte s'a cumpĕrat o Evangelie cu litere latine şi un frumos potir aurit.

Tot atunci Nicolae Bortan a cumpĕrat icóna Invierii Domnului (cu 10 cor.), Achim Bârza, of. la „Albina", icóna Inălţării Domnului (cu 10 cor.), Agripina Bârza icóna Nascerii Domnului (cu 12 cor.), şi Nicolae Stuchirian asemenea o icónă frumósă (cu 10 cor.)

In acelaşi chip făcêndu-se apel şí cu ocasiunea adunării generale din 1901 a numitei reuniuni, credincioşii Achim Stuchirean şi soţie-sa Ana au dăruit 11 coróne pentru cumpĕrarea unui Apostol, ear' pentru cumpĕrarea unui candelabru (de metal aurit, cu 12 braţe) au contribuit următorii creştini: Dna Elena Isailă 4 cor., Dimitrie Stuchirean şi soţia 4 cor., Ioan Avram 2 cor., Z. Moldovan 1 cor., Achim Andrei jun. 2 cor., George Curutiu 2 cor., Ioan Solomon 10 cor., Naftanailă Stuchirean ferariu 1 cor. şi soţie-sa Măriuţa 1 cor., Nicolau Stuchirean cojocariu 1 cor., Chifor Andrei 2 cor., Nicolau Popoviciu 1 cor., Maria Popoviciu 1 cor., Ana Florea 40 fil., Nicolau Filip 5 cor. 60 fileri, Nicolau Dan 2 cor., Ioan Andrei jun. 2 cor., Ana Andrei 1 cor., Z. Curcean 1 cor., Nicolau Florea 2 cor., N. Pusta 1 cor., George Geaja 2 cor., Ioan Câmpian 2 cor., Ioan Filip 6 cor., N. Blaga 1 cor., Achim Surdu 1 cor.

Deci le zicem acestor contribuenţi şi binefăcĕtori ai sf. biserici: bine fie primită jertfa acésta înaintea tronului ceresc, ear' esemplul acesta sĕ se păstreze în inimile urmaşilor şi fiilor lor, ca o dulce suvenire, pentru-ca şí ei sĕ urmeze, cu astfeliu de binefaceri, pentru îngrijirea şi înfrumseţarea sf. biserici spre lauda şi mărirea lui Dumnezeu.

Biertan, la 20 Februariu, 1902.

Vasilie Isailă
paroch şi preş. reun.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei poporale împreunată cu cântări şi declamări a tinerimei române din „*Laz*", ţinută în 1/14 Ianuarie a. c. au binevoit a suprasolví următorii P. T. domnii:

Dr. Ilie Iancu medic 4 cor., Ioan Halalai not. 1 cor., Dna Elisaveta Morariu 1 cor., Nicolae Răchiţan com. 1cor., Kalman Borsi hot. 2 cor., Augustin Dura înv. 40 fil., Ioan Moga franzelar 1 cor. (toţi din Săsciori); Simeon Ianculescu not. 1 cor., Nicolae Nistorescu com. 2 cor. (din Şugag); Dna Elisaveta Pandrea 1 cor., Ghiță Tătar funcț. de bancă 1 cor., Dr. Goldfinger 5 cor., Avram Dopan coj. 20 fil. (din Sebeș); Ioan Goția not. în Rĕchita 1 cor., Ioan Stoicuța înv. 20 fil., Tănasĕ Hința 1 cor., (din Sebișel) Simeon Grădinar not. în Sĕcădate 2 cor., N. N. 3 cor. (M. Sziget); Ioan invitatul 2 cor., (Graz); Ioan Cătană silv. 1 cor. (Gâlceag); Pavel Goția paroch 3 cor., Ioan Florian not. 3 cor., Macarie Breaz propr. 1 cor., Sava Cătană propr. 3 cor., Pavel Cătană primar 3 cor., Nicu Breaz epitr. 3 cor., Stefan Morariu înv. 3 cor. (toți din Laz).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Venitul curat este de 60 coróne, care sumă s'a predat epitropiei nóstre spre a o depune la cassa de păstrare ca basă a fondului pentru înființarea unei biblioteci școlare.

Priméscă toți acei domni, cari au binevoit a suprasolvi și a participa la petrecerea nóstră, mulțămitele cele mai sincere.

Laz, 5 Martie st. n. 1902.

Pentru comitetul aranjator:
Stefan Morariu
cler. abs. și înv.

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea „Seratei dansante“ arangiate de „Reuniunea femeilor rom. gr.-or. din Făgăraș și jur“ la 16 Februarie a. c. au binevoit a contribui, eventual a suprasolvi următorii p. t. Domní:

Ioan Popița preot și soția Justina din Comăna inf. 15 franci, 13 cor. 80 fil., familia Dr. Ioan Turcu din Făgăraș 5 cor. Dr. Nicolae Șerbanu deputat diet. și adv. 4 cor. Nicolae Chiorniță proprietar din Cuciulata 3 cor. Ioan Dejenariu comptabil și Dr. Rosenberger adv. câte 2 cor. Clement Grama notariu cerc. în Ileni 1 cor.

Comitetul Reuniunei își ține de datorință a le esprima acestor p. t. Domni marinimoși contribuenți eventual supra-solvenți căldurósă mulțămită; tot asemenea p. t. dómnelor membre: Aron Victoria, Ciora Sofia, Clonța Hareti, Dan Maria, Furcă Rosalia, Mândreanu Constanța, Mețianu Paulina, Motoc Anna, Peia Lucreția, Popa-Radu Anna, Stoica Aneta de Vist, și Elena Toma, cari au contribuit la cofeteria improvisată cu diverse prăjituri, bonbóne, cafea, teiu, înghețată etc. care cofeterie, pe lângă că a servit de distracție, a avut un resultat material destul de frumos.

Din ședința comitetului ținută în Făgăraș la 20 Februarie 1902.

Ioan Berescu
secret.

Dare de sémă și mulțămită publică.

Pentru edificarea nouei biserici din parochia nóstră *Craiva*, protopresbiteratul Albei-Iulia, a mai incurs până la datul de astăzi dela privați și on. oficii parochiale și anume:

Bulciu de la Ilustrul Domn Zeno Mocsonyi 20 cor.; *Vorumloc* prin parochul Ilie Terchilă 2·40 cor.; *Leschia* prin parochul Aurel Greblea 5·10 cor.; *Ciugudiu* de la parochiă 6 cor.; *Felmer* prin parochul G. H. Șolca, 8·50 cor.; *Fofeldea* prin parochul Ioan Bonea 6·80 cor.; *Ampoița* prin oficiul parochial 14 cor.; *Șona* prin parochul Ioan Raița 1·90 cor.; *Tilișca* prin parochul Petru Juga 9 40 cor.; *Ilia murĕșana* prin Preaon. domn protopresbiter Avram P. Pĕcurar 8·30 cor.; *Galomfalău* prin parochul Iuliu Holder 1·51 cor.; *Mesteacăn* prin parochul Ioan Irimie 8·56 cor., *Agnita* prin parochul Ioan Părău 1.35 cor.

Tuturor Onoraților Domni parochi ca colectanți precum și celor ce au contribuit spre mărețul scop le aducem și pe acésta cale ferbintele nóstre mulțămite. Rĕsplătéscă-le bunul D-zeu jertfa însutit!

Și acum drept încheiere, *o rugare*. Onoratele oficii parochiale greco-orientale din Archidiecesa Transilvaniei, cari au primit apelul cu liste de colectă pentru edificânda biserică din parochia *Craiva*, protopresbiteratul A. Iulia, sunt prin acésta rugate în termin de 30 zile a ne trimite listele cu ori ce resultat, spre a constata resultatul colectei; biserica cea veche s'a demolat și voim sĕ ne apucăm de edificat.

In numele poporului gr. or. din Craiva.

Craiva, la 21 Februarie 1992 v.

Ioan Morușca
paroch gr. ort. rom

Nr. 161/902 [33] 2—3

Concurs

In urma resoluțiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 15 Ianuariu a. c. Nr. 142 *B.* pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bosna, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în tabela *B.* pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne rugările instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat și înainte de alegere a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta eventual a celebra și cuvênta.

Fizeș Sântpetru, 5/18 Februariu 1902.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Ungurașului in conțelegere cu comitetul parochial.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 3193—1902. [35] 2—2

Publicațiune.

In urma conclusului luat de representanța orășenéscă se va ține la subsemnatul magistrat o desbatere de oferte pentru

1. **liferarea a 240.000 bucăți de petri cubice;**
2. **esecutarea pavagiului pe locul destinat pentru trăsuri pe o estensiune de 8600 m² și a pavagiului obicinuit pe o estensiune de 3400 m².**

Ofertele sunt a se înainta până la **20 Martie 1902 st. n. orele 9 a. m.** subsemnatului magistrat.

Condițiunile mai amĕnunțit se pot afla în timpul orelor oficióse la oficiul de clădiri al orașului.

Sibiiu, în 7 Martie 1902.

Magistratul orașului Sibiiu.

Nr. 16/902. [36] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan ddto 10 Aprilie 1899 Nr. 2642 Epitr., comuna bisericéscă greco-orientală **Porumbacul superior rĕsăritean**, protopresbiteratul Avrig, comitatul Făgăraș, dă în întreprindere edificarea bisericei sale pe cale de licitațiune publică minuendă ce se va ținé în 21 Martie st. vechiu la 10 óre a. m. în edificiul școlei gr. or. din Porumbacul superior rĕsăritén.

Prețul strigărei este 7827.42 coróne în care sumă nu este socotit materialul ce-l dă comuna: pétră, cărămidă, var, nesip, și țiglă.

Licitanții au a depune un vadiu de 10%.

Planul și preliminariul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr. or. din Porumbacul superior rĕsăritén.

Porumbacul superior rĕsăritén, în 24 Februarie 9 Martie 1902.

Pentru comitetul parochial:
Nicolau Solomon
paroch gr.-or. președ.

Nr. 229/902.
Vĕdut

Ioan Cândea
protopop.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Anunț.

Subsemnatul am onóre a face cunoscut dlor **comercianți, preoți și titori** etc., că am deschis o

fabrică de lumini de ciară
albă și galbenă

și astfel voiu pune în vênḑare **tot soiul de lumini,** cum **făclii cu flori, róte, córde** etc., cu **prețurile cele mai moderate.**

Efectuesc în ori-ce parte a țerii comande, mai mici prin postă, ear' mai mari pe calea ferată. [15] 4—5

Deslușiri asupra prețurilor cum și probe se dau, la cerere, imediat.

Poiana (Szeben m.), Februarie 1902.

Nicolae I. Moga

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panțu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Avis.

Spre a întimpina marea concurență, am redus de nou prețurile

Lemnelor nóstre din Sebeșul-inferior

cari negreșit sunt azi **cele mai bune și mai spornice** astfel că de azi înainte le vindem: Stânginul metric cu fl. **10·50** sau **cor. 21·—** fără dus, și
„ „ „ „ **11·—** „ „ **22·—** cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu **4 cor. mai eftin.**

Oferte primesc: domnii comercianți **Josef Schuster** și **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piața-mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** și celelalte firme deja anunțate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 4–5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeșul-inferior.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 25 Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Martie 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strëinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

In chestia mănăstirilor.

Sibiiu, 14 Martie n.

Eri, Joi, Majestatea Sa Impĕratul-rege Francisc Iosif I. s'a îndurat preagrațios a primi în audiență episcopatul bisericii naționale gr. ort. române, însărcinat din partea delegațiunii congresuale pentru causele pendente întrĕ metropolia română și cea sêrbéscă, cu facerea ultimilor pași de lipsă în chestia mănăstirilor, cari, după decretarea despărțirii ierarchice a Românilor de către Sêrbi au remas tóte, cu escepțiunea uneia (Hodoș-Bodrog), în esclusiva posesiune a Sêrbilor.

Cu ocasiunea audienței de eri, Inaltpreasfințitul Domn Archiepiscop și Metropobit **Ioan Metianu,** *după rostirea unei scurte alocuțiuni a predat Majestății Sale memorandul binemotivat al delegațiunii congresuale române, în care Majestatea Sa e rugat, sĕ binevoéscă* o *efectui resolvarea acestei chestiuni de mare importanță pentru biserica gr. ort. română, din propria și Preaînalta Sa putere.*

Afabilitatea cu care a fost primit episcopatul nostru din partea Majestății Sale ne face sĕ sperăm o resolvare favorabilă pentru noi. Ear' memorandul, luat în primire cu multă bunăvoință din partea Majestății Sale, e de cuprinsul urmtoriu:

Majestate ces. și apostolică-regéscă,

Preamilostive Stăpâne!

Capii și representanții bisericei române gr.-or. din Ungaria, cu cea mai profundă reverință subscriși, îmbărbătați de bunăvoința și îngrijirea părintéscă a M. Vóstre, manifestată totdéuna față cu poporul român de religiunea ortodoxă, care cu neclintită fidelitate și supunere ține la înaltul Tron, și față de biserica aceluia, ni-am luat cutezanța a ne presenta înaintea Prealuminatei fețe a M. Vóstre, în interesul regulării definitive a unei cestiuni bisericesci de mare importanță, până adi rĕmasă încă neregulată.

Anume, când M. Vóstră prin Preaînaltul autograf dat în 24 Decembre 1864 V'ați îndurat preagrațios a aproba înființarea, organisarea și dotarea de nou înființatei Metropolii gr.-or. române din Sibiiu, în legătură cu desfacerea ei de către Metropolia din Carloviț, respective, când prin Preaînaltul rescript din 29 Decembre a aceluiași an (Nr. 8642/I) V'ați milostivit a regula posiția de drept public a nouei Hierarchii, Prealuminatul simț de dreptate și îngrijirea părintéscă a M. Vóstre s'a estins asupra tuturor ramurilor și manifestațiunilor vieții bisericesci, și când M. Vóstră V'ați îndurat preagrațios a dispune, ca *pentru Ungaria și Transilvania sĕ se înființeze o Metropolie de sinestătătóre, de egal drept cu cea sêrbéscă*“ — sigur că M. Vóstră a fost condusă de acea Preaînaltă intențiune, că acésta nouă Metropolie sĕ fie făcută părtașă proporțională la tóte acele drepturi și dotațiuni, de cari s'a bucurat metropolia Carlovițului odinióră unitară, și cari ca eflux al desinestării și egalîndreptățirii sunt indispensabile pentru-ca noua Metropolie română sĕ-și pótă împliní consciențios și demn misiunea ei sfântă.

Astfel M. Vóstră V'ați îndurat a dispune și aceea, ca împărțirea averilor bisericesci sĕ se estindă *și asupra mănăstirilor ortodoxe aflătoare pe teritoriul hierarchiei vechi*, și a îndruma Congresul bisericei sêrbe, ca în acest object sĕ caute a întra în învoélă cu biserica română.

Spre infinit regret al nostru însĕ, acésta nobilă intențiune a M. Vóstre nici până adi nu e realisată — nu din a nóstră vină, căci mănăstirile comune, cu escepția uneia, încă și acum se află tóte esclusiv în administrarea și sub jurisdicțiunea bisericei sêrbe!

Manținerea până acum și așa de îndelungat a acestei stări contrare cu nobila intențiune preagrațios enunțată a M. Vóstre, numai acelei împrejurări e a se atribuí, că tratativele de învoélă, iniciate de fericitul metropolit al bisericei nóstre gr.-or. române *Andreiu Șaguna* și de delegații Congresului bisericei române, la Congresul bisericei sêrbe și la deputații aceluia în Carloviț deja în 17 Martie 1865 și în rĕstimp resuscitate, nu au succes, — întru-cât representanții bisericei sêrbe la tóte aceste ocasiuni au declarat, că ei consideră mănăstirile esclusiv avere națională sêrbéscă și în privința acelora nu întră în tratative.

Acéstă atitudine a bisericei sêrbe stă însă în contrast atât cu esistința și desvoltarea comună veacuri de-arêndul a bisericei gr.-or. din patrie, cum și cu canónele bisericei ortodoxe, ba și chiar cu istoria înființării și cu misiunea acestor mănăstiri, pentru-că Românii locuitori în părțile sud-ostice ale patriei nóstre, deosebi în fostul banat timișan, până la 1690 au urmat esclusiv religiunea ortodoxă gr.-or., pe carea în cea mai mare parte și-au păstrat'o până în zilele de acum.

Acest popor de religiunea ortodoxă, conform mărturiei istoriei, și-a avut bisericele, mănăstirile și preoții sei deja înainte de anul 1690, când massa poporului sêrb sub conducerea patriarchului *Arseniu Cernoviț* din Ipec, a venit în patria nóstră și s'a așezat în părțile sudice, respective sud-ostice ale aceleia, unde împĕratul și rege Leopold I de fericită memorie li-a dat astfel de privilegii, în urmarea cărora patriarchul, respective archiepiscopul-metropolit al lor a fost investit cu jurisdicțiune bisericéscă interimală asupra preoțimei, bisericelor și mănăstirilor întregului popor de religiunea gr.-or., și în urmarea acestui privilegiu al sĕu a luat în administrare bisericéscă și bisericele și mănăstirile gr.-or. pe cari le-a aflat ca esistente deja, cum o dispusese acésta Preaînalta diplomă din 20 August 1691 și Preaînaltele rescripte urmate aceleia; drept de proprietate esclusivă biserica sêrbă nu a căpĕtat însĕ nici-când asupra acestora, și nici a putut căpĕta, — pentru-că averea bisericéscă competea încă de la început bisericei ortodoxe individibile, nelegate de naționalitate, ear' acéstă stare nu a îndurat nici o alterare prin amintitele privilegii.

Acéstă generală jurisdicțiune bisericéscă a patriarchilor din Carloviț a sustat până la anul 1864, respective 1865, când prin Preaînaltul rescript edat în 24 Decembre 1864 și respective prin înaltul ordin guvernial dto 29 Decembre 1864 Nr. 8642/I. citat mai sus și întregitoriu al acelui rescript, adresat episcopului din Sibiiu *Andreiu Șaguna*, M. Vóstră ați decretat înființarea Metropoliei gr.-or. române separate și desinestătătóre, mai târdiu inarticolată apoi în lege.

Pe basa acestui decret grațios biserica episcopéscă din Sibiiu, completată cu eparchiile gr.-or. române separatisate, a fost ridicată la metropolie de sinestătătoare și de egal drept („*coordinierte*“) cu cea sêrbéscă și totodată s'a decretat în principiu și în general împărțirea equitabilă a comunelor, resp. a bisericelor comune și a mănăstirilor, ear' congresul bisericesc sêrb a fost îndrumat sĕ caute a ajunge la învoélă și în objectul acesta. („Bezüglich jenes Antheiles, welcher, von dem den Dioecesen der Karloviczer Metropolie in Ungarn, Croatien Slavonien, mit Imbegriff der Militärgrenze gemeinsamen Vermögen den aus dem Verbande dieser Metropolie ausgeschiedenen rumänischen Sprengeln zu Gute kommen soll, ferner bezüglich der in den Banater Dioecesen inmitten einer rumänischen Bevölkerung gelegenen Klöster haben Seine k. k. Apostolische Majestät mit weiteren Allerhöchsten Entschliessungen vom 24 December 1864. anzuordnen geruht, dass im Nationalcongresse ein Übereinkommen zu vereinbaren getrachtet werden solle.“)

Principiul acesta mai târdiu a primit întrupare și pe cale legislativă, decretându-se în art. de lege IX din anul 1868 (§. 2), că Metropolia înființată pe séma Românilor, de sinestătătóre, „*a szerbekével egyenjogu*“ (egal-îndreptățită cu a Sêrbilor) se inarticoléză în lege și că dispositiunile art. de lege X din 1792 se estind și asupra ei.

Îndrumării preaînalte amintite mai sus Congresul bisericesc sêrb de pe atunci în parte a și satisfăcut, întru-cât amĕsurat îndrumării Preaînalte adresate baronului *Iosif Philippovich*, esmis tot atunci comisariu guvernial, a constituit „*comisiunea mixtă*“ congresuală, care în anul 1871 a elaborat apoi principiile fundamentale și normele cari aveau sĕ servéscă drept cinosură la împărțirea în două a așa numitelor „*comune mixte*“ și la împărțirea prietinéscă, pe calea învoelii, a averii bisericesci foste până atunci comune; acest pact (*Vereinbarung*“) obținênd Preaînalta aprobare a M. Vóstre, a fost și pus în lucrare și cu ajutoriul aceluia despărțirea hierarchică și împărțirea averii a fost dusă în deplinire cu succes în numĕróse comune bisericesci mixte.

Întrĕ averile cari până la anul 1868 formau proprietatea bisericei gr.-or. unitare, individibile, ocupă loc de frunte instituțiunile acelea cu misiune sfântă, cunoscute sub numirea de „*mănăstiri*“ sau „*claustre*“.

Inființarea acestor mănăstiri în patria nóstră datéză din timpuri străvechi, se pare însĕ sigur, că ele au fost înființate în timpul dintrĕ secolii XI—XVI, din zelul religios al poporațiunii române care pe atunci locuia deja în masse aici, și din al creștinilor ortodoxi de altă origine, pentru trebuințele poporului creștin ortodox din împrejurimi; drept fapt neîndoios și de însemnătate decisivă amintim însĕ, că mănăstirile aflătóre acum pe teritoriul fostului banat timișan esistau deja înainte de ce Sêrbii ar fi imigrat în patria nóstră în masse mai mari și și-ar fi înființat hierarchia; dar' în tocmai ca mai de mult, tóte fundațiunile de acest feliu au fost făcute pe séma bisericei ortodoxe și a poporului ortodox din împrejurimi fără nici o considerare la naționalitate.

Aceste mănăstiri avênd misiune pur religiósă, culturală-creștină și de binefacere, nimic nu alteréză în cestiune împregiurarea că mai târziu și în aceste mănăstiri s'a împămêntenit mai ales limba slavonă vechiă, drept limbă bisericéscă generală.

In interesul fidedignității istorice trebue sĕ mai amintim și faptul că în unele mănăstiri aflătóre pe teritoriu locuit de Români — deosebi în mănăstirea Mesiciului, Bezdinului, și în altele, și în trecut erau aplicați preoți români, cari îndepliniau și funcțiunile preoțesci pentru poporația din jur.

Referitoriu la literile fundaționale ale mănăstirilor observăm că întru dovedirea asertiunilor nóstre nu ne putem provoca la acelea nici noi, nici Sêrbii; — căci pe timpul împĕratului de fericită memorie Iosif II. (în 1784) egumenii mănăstirilor provocați sĕ justifice fundarea și menirea acelora (conform mărturiei rapórtelor lor aflătóre în archivul țerii) au raportat că nu au nici un document referitor la acésta, de óre-ce acelea pe timpul cuceririlor turcesci s'au perdut și s'au prăpădit.

Din acestași motiv congresul sêrbesc din anul 1791, ținut în Timișóra, în punctele gravaminale subșternute Înaltului Tron se plânge și că referitor la sfintele mănăstiri nu dispune de nici un document și astfel ne-avênd cu ce-și legitima posedarea îndreptățită, se rógă sĕ li-se estradee documente. Acésta nemotivată cerere a rĕmas însĕ fără resultat și atunci, căci înțelepții antecesori ai M. Vóstre n'au fost aplecați sĕ deie asemenea documente.

În urmarea despărțirii în două a hierarchiei, în 1864 și în anii următori a devenit actuală împărțirea averilor bisericesci, cum și a acestor mănăstiri, cari necontenit au fost în posesiunea comună a bisericei gr.-or. unitare și a poporului, ear' în 1691 în înțelesul provocatei diplome a regelui nostru de pie memorie Leopold I numai *interimal* au fost date în administrarea patriarchilor, fără-ca, fie patriarchii, fie biserica sêrbéscă, sĕ fi obținut drept de proprietate asupra acestor mănăstiri; — dar' o astfel de intențiune nici n'a esistat nici-când.

Acéstă interimalitate resultă mai pre sus de ori-ce îndoélă din provocata diplomă leopoldină, și respective din textul edițiunei noue a aceleia (20 August 1691) făcută de Curia reg. ung., în care s'a decretat, că: „*Vom îngriji și pentru a induce pe poporul servian în locuințele lui de mai nainte.*“ Din acésta urméză, că înainte de re'ntórcerea Sêrbilor mănăstirile erau în esclusiva proprietate a celorlalte popórĕ ortodoxe.

În 1864 de-asemenea numai interimal au fost lăsate aceste biserici și mănăstiri sub jurisdicțiunea bisericéscă sêrbă de până atunci, decretându-se în mai sus provocatul rescript Preaînalt de dato 29 Decembre 1864 Nr. 8642, I., că: „Bis zur förmlichen Übergabe der rumänischen Pfarrgemeinden in den gr.

or. Diöcesen von Temesvár und Verschetz an die rumänische Metropolie, beziehungsweise an die betreffenden Bischöfe haben dieselben unter der bisherigen kirchlichen Leitung zu verbleiben und dieser gegenüber alle Obliegenheiten wie bisher zu erfüllen“.

Necesitatea împărţirii fiind deci statorită în principiu, dreptul bisericei române de a solicita predarea mănăstirilor de pe teritoriul locuit de Români a fost recunoscut în general deja în mai sus provocatul rescript Preaînalt, urmat autografului Preaînalt.

Pretensiunea sa în acéstă privinţă la timpul sĕu biserica română, respective delegaţiunea a şi notificat'o Congresului sêrbesc şi a propus o modalitate de împărţire aşa de firéscă şi equitabilă, conform căreia — în acord cu intenţiunea esprimată în rescriptul Preaînalt — afară de unica mănăstire aparţinĕtóre eparchiei române aradane, adecă mănăstirea Hodoş-Bodrog, a pretins pe cale de învoélă prietinéscă încă şi cele 3 (trei) mănăstiri (Bezdin, Sângiorgiu şi Mesiciu), cari aflându-se pe teritoriu în preponderantă parte locuit de popor român, chiar şi în urmarea acestor referinţe geografice, respectice etnografice, aparţin jurisdicţiunii Metropoliei române.

Hierarchia sêrbéscă însĕ, spre infinitul nostru regret, în acéstă privinţă s'a pus pe punct de mânecare absolut negativ şi basându-se pe acea nejustificată suposiţie, că tóte aceste mănăstiri le-ar fi înfiinţat afirmative Sêrbii, şi contrar cu faptele istorice şi cu Preaînalta intenţiune părintéscă esprimată în des provocatul rescript regesc Preaînalt, conform căreia M. Vóstră V'aţi îndurat preagraţios a îndruma Congresul bisericei sêrbe sĕ facă învoéla *şí cu privire la mănăstiri,* — chiar şi în principiu a perhorescat împărţirea mănăstirilor şi astfel din causa neschimbatei şi de neschimbat doveditei atitudini absolut negative şi a neînduplecabilităţii bisericei sore sêrbesci a rĕmas fără succes chiar şi încercarea de învoélă făcută de nou şi pentru ultima-óră în 1879 din partea Congresului din Sibiiu sub fericitul fost archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul.*

Congresul sêrbesc nu numai că nu e aplecat sĕ cedeze bisericei nóstre nici o singură mănăstire, dar' a voit sĕ reclameze chiar şi unica mănăstire (Hodoş-Bodrog) rĕmasă sub jurisdicţiunea bisericei române! Astfel învoéla prietinéscă atât de mult dorită din partea nóstră şi în mai multe rênduri solicitată, a rĕmas fără succes până 'n zilele de acum.

In părţile sudice ale ţerii esistau numeróse mănăstiri gr.-orientale, dar' o parte a acelora fiind pustiită de Turci, altă parte fiind în secolul trecut secularisată, — în timpul de acum mai esistă numai 25 mănăstiri matre şi câteva filii, parte pe teritoriul Croaţiei, în Sirmiu, parte în Bacîca, parte în comitatele Torontal, Timiş şi Caraş-Severin; pe teritoriul cestor 3 (trei) comitate din urmă esistă 6 (şése) mănăstiri de acestea, anume a Bezdinului (pe teritoriul comunei Munariu) şi a Hodoş-Bodrogului pe teritoriul episcopiei române gr.-or. a Aradului, Mănăstirea-Sângiorgiului, a Zlatiţei, a Voiloviţei (în hotarul comunei Starcea) şi a Mesiciului pe teritorul comunelor aparţinĕtóre eparchiei gr.-or. române a Caransebeşului. Ací póte fi subsumată şi mica mănăstire-filie (schitul) de lângă Baziaş.

Din acestea biserica gr.-or. română — cu tóte că ar puté ridica pretensiune la împărţirea tuturor mănăstirilor ortodoxe, ca averi bisericesci comune, — totuşi, avênd în vedere punctul de mânecare designat de M. Vóstră drept cinosură, pretinde numai acele mănăstiri şi pământuri aparţinĕtóre lor, cari se află de-a stânga Tisei pe teritoriu în mare parte locuit de popor român („inmitten einer romänischen Bevölkerung gelegenen Klöster“) şi tocmai de aceea, acestea atât conform firei lucrului şi menirei mănăstirilor, — intenţiunea disposiţiunii Preaînalte regesci din anul 1864, — cum şí în înţelesul principiilor de directivă decretate în pactul de la Carloviţ în privinţa aşa ziselor *„comune mixte“*, sunt a fi considerate drept competinţe firesci şi de drept ale bisericei române despărţite.

Ear' astfel de mănăstiri — aflătóre pe teritoriu locuit eminamente de popor român — sunt mănăstirile *Mesiciu, Mănăstirea-Sângiorgiu* şi *Bezdin*, cari stau sub administrarea şi jurisdicţiunea bisericéscă a episcopului sêrbesc de la Vêrşeţ, respective a celui de la Timişóra.

Imprejurarea esenţială, că poporaţiunea ortodoxă a comunelor Mesiciu şi Munariu (în hotarul căreia se află mănăstirea Bezdin) e curat română, ear' a comunei Sângiorgiu şi a celorlalte comune din împrejurime în parte preponderantă e română, e lucru de obşte cunoscut, — căci acésta o dovedesc datele recensĕmêntului oficial regnicolar.

La cele douĕ mănăstiri amintite în locul prim deci, pe basa poporaţiunii curat române a teritoriului lor biserica română nu numai că are îndreptăţită pretensiune, dar' acelea trebue chiar sĕ formeze părţi întregitóre indispensabile ale eparchiei gr.-or. a Caransebeşului, care ne-avênd nici chiar o singură mănăstire, nu e în stare sĕ-şi îndepliniască misiunea creştinéscă-filantropică pe teritoriul ei propriu, sĕ-şi créscă preoţime monachală — din statul căreia sunt a fi aleşi şí episcopii eparchiali, — şi se află în astfel de situaţie siluitóre, că trebue sĕ-şi trimită în mănăstiri de pe teritoriu străin credincioşii cari doresc sĕ urmeze cariera vieţii monachale, respective sĕ-şi aducă monachi din locuri străine.

După cum din cele presentate mai sus se póte constata, despărţirea hierarchică şi împărţirea teritorială contemplată în chip aşa de părintesc din partea M. Vóstre în anul 1864, în privinţa unei părţi însemnate şi ponderóse a averilor bisericesci, în privinţa mănăstirilor, a rĕmas neîndeplinită, şi de aceea, pentru-ca grandiósa operă epocală a M. Vóstre sĕ pótă obţiné terminare şi sancţiune démnă de scopul ei nobil, e necondiţionat necesar, ca acéstă arzĕtóre lacună sĕ fie în fine suplinită, adecă împărţirea administrativă a mănăstirilor şi a averilor bisericesci aparţinĕtóre acelora încă sĕ fie pusă în esecutare.

In privinţa acestei împărţiri teritoriale urmăm calea pe carea M. Vóstră în des provocatul rescript Preaînalt, respective în Preaînalta comitivă autografă V'aţi îndurat a o designa, declarând că tóte cestiunile în legătură cu organisarea Metropoliei române M. Vóstră V'aţi îndurat espres a le reserva propriei disposiţiuni. („Alle sonst mit der Constituirung der gr.-or. romänischen Metropolie verbundenen Angelegenheiten haben Seine k. k. Apostolische Majestät ausdrücklich Allerhöchst Ihrer Entscheidung vorzubehalten geruht“.)

Când îndrăznim deci a ne presenta Majestăţii Vóstre cu preaumilita nóstră rugare, ne îndémnă la acésta nu numai preaînalta voinţă declarată a M. Vóstre, ci şí convingerea că pentru resolvarea ăstui fel de *cestiuni de drept public*, ce stă în legătură cu organisarea hierarchiei nóstre, nefiind investită cu sferă de competinţă nici o autoritate publică, singur M. Vóstră e chiămată a lua preagraţios aceste disposiţiuni. Gloriosul antecesor al M. Vóstre: împĕratul şi rege Leopold I. a fost acela, care prin preaînalta diplomă privilegială pe atunci investise pe patriarchul sêrbesc, ca sĕ pótă fi administratorul, capul bisericilor şi mănăstirilor ortodoxe aflate aici; numai M. Vóstră, ca succesorul donatorului glorios strămoş al M. Vóstre, puteţi fi deci unicul chiămat şi îndreptăţit a dispune preagraţios, respective a face sĕ fie pusă în lucrare regularea de drept public emanată din dividarea în douĕ a hierarchiei şi împărţirea teritorială a mănăstirilor rĕmase încă tot în stare nedespărţită, aparţinĕtóre cadrelor acelei regulări.

Asemenea disposiţie Preaînaltă e în consonanţă şí cu ordinea de drept esistentă, dacă avem în vedere, că mănăstirile şi averile acelora sunt *fundaţiuni* strict bisericesci, în privinţa cărora şí de altcum dispunerea Preaînaltă e reservată Prealuminatei persóne a M. Vóstre.

Pe lângă acésta, după-ce legislativa nu a făcut îngrijire pentru for competent în objectul cestiunilor de litigiu ce pot sĕ se ivéscă în privinţa administrării şi jurisdicţiunii hierarchice, — cum e şí presenta cestiune a aparţinenţei mănăstirilor, — în lipsa acestui for biserica română din patrie, în privinţa mănăstirilor păgubită până chiar în zilele de acum, se simte direct avisată şi constrînsă de interesul vital al ei, ca în scopul sanării preagraţióse a acestui vechiu gravamen, cu iubire omagială şi neînfrântă încredere sĕ se îndrepteze preaumilit către Majestaticul ei Stăpân, căruia şi de altcum are sĕ-şi mulţămiască esistinţa.

Pe basa celor ací enumĕrate, venim deci, în numele Metropoliei gr.-or. române din patrie: metropolitul gr.-or. român din Sibiiu ca şef al aceleia şi subscrişii episcopi representanţi ai eparchiei Aradului şi celei a Caransebeşului aparţinĕtóre acelei biserici, în urmarea hotărîrei şi îndrumării date în acest object din partea delegaţiunii congresuale române, a presenta M. Vóstre preaumilita nóstră rugare, ca în legătură cu adese-ori provocatul Preaînalt autograf din 1864 şi în spiritul aceluia M. Vóstră sĕ se îndure preagraţios a dispune esecutarea împărţirii administrative între cele douĕ hierarchii gr.-or. coordinate a mănăstirilor gr.-or. din părţile sudice (fost banatice) ale ţerii — împărţire rĕmasă până acum pendentă, şi încorporarea celor *trei mănăstiri* aflătóre pe teritoriu locuit de popor român ortodox, anume mănăstirile *Bezdin*, *Sângeorgiu* şi *Mesiciu*, împreună cu averile lor dotaţionale, la Metropolia română, respective la eparchia Aradului şi Caransebeşului aparţinătóre acelei Metropolii, deci trecerea lor sub jurisdicţiunea bisericei nóstre, şi a ordona preagraţios, ca averile mănăstiresci sĕ fie predate pe cale administrativă episcopiilor gr.-or. române amintite mai sus.

In numele bisericei şi poporului nostru totdéuna fidel Inaltului Tron recomandând acésta preaumilită rugare a nóstră graţiei părintesci a Majestăţii Vóstre în tóte timpurile manifestată faţă de noi, am rĕmas cu preaomagailă fidelitate

preacredincioşi supuşi ai Majestăţii Vóstre

Ioan Metianu,
archiepiscop şi metropolit gr.-or. român.

Nicolae Popea,
episcop gr.-or. român al Caransebeşului.

Iosif Goldiş,
episcop gr.-or. român al Aradului.

Pentru oficiile protopresbiterale.

Mai multe dintrĕ oficiile protopresbiterale din archidiecesă au scăpat din evidenţă disposiţiunile cercularîului consistorial de la 1 Maiu 1901. Nr. 192/VI, privitor la notificarea morţii parochilor şi capelanilor, la vĕduvele şi orfanii rĕmaşi, la strămutarea parochilor în alte parochii, la întroducerea în oficiu a nou chirotoniţilor preoţi etc. Considerând, că din neaşternerea la timp a rapórtelor speciale cerute prin cercularîul indicat mai sus, se pot nasce întârzieri şi incorectităţi, aflăm cu cale a atrage atenţiunea preaonoratelor oficii ppresbiterate asupra disposiţiilor din acel cercularîu, cerêndu-le, ca pe viitor sĕ notifice Veneratului Consistoriu archidiecesan ori-ce schimbare întêmplată în sinul clerului din archidiecesă.

Scrisóre din Iaşi.

— Instalarea I. P. S. Sale Metropoitului Partenie. —

— 26 Februarie v.

Duminecă, 24 Februarie v. s'a făcut aici instalarea solemnă a I. P. S. Sale, noului Metropolit *Partenie-Clinceni,* chiămat sĕ ocupe scaunul archipăstoresc al Metropoliei Moldovei şi Sucevei.

Pregătirile pentru a i-se face o primire vrednică de numele ce'l are, s'au început înainte cu vre-o trei zile, şi urmarea a fost, că întru întimpinarea înaltului prelat, care Duminecă avea sĕ soséscă de la Bucureşti, a eşit la gară nu numai aceea ce are a doua capitală a României, Iaşii, mai de vază şi mai de frunte, ci şi massele poporaţiunei mai de rênd, din Iaşi şi din împrejurime.

Când Metropolitul *Partenie* s'a coborît din vagon, mulţimea de pe peron l'a aclamat cu frenesie.

Metropolitul a întrat în sala de aşteptare, unde primariul oraşului Iaşi salutându'l, a făcut presentările necesare. Rênd pe rênd au defilat apoi toţi cei de pe peron în faţa noului Metropolit, închinându-se cu pietate înaintea înaltului prelat şi sărutându'i mâna.

Terminându-se acest mod de presentare, la órele 9 Metropolitul iasă din sala de aşteptare, pentru a urca trăsura care are sĕ'l ducă la reşedinţa sa, — ear' mulţimea, vĕdêndu l, se descopere şi 'l salută cu frenetice aclamări.

Cortegiul se formézá şi se pune în mişcare în ordinea următóre: Câţiva oficeri de poliţie deschid drumul, de altcum cu greu de străbătut. Urméză prefectul poliţiei, apoi economul Metropoliei, protoiereul oraşului Iaşi, în urmă douĕ plutóne de gendarmi călare, urmate de trăsura de gală a oraşului Iaşi, în care se afla I. P. S. S. Metropolitul *Partenie,* însoţit de primariul oraşului, *Penescu.* Trăsura Metropolitului avea în ambele părţi câte un oficer de gendarmi călare. A urmat apoi trăsura delegatului ministrului de culte şi instrucţiune publică, însoţit de prefectul judeţului, şi alte douĕ plutóne de gendarmi, ear' apoi trăsurile episcopilor sufragani şi ale archiereilor, trăsurile cu diferitele delegaţiuni şi în urmă un numĕr nesfêrşit de trăsuri private, făcênd încheerea cortegiului massele, cari veneau pedestru dela gară.

La metropolie cortegiul ajunge la 9 şi jumĕtate. La întrarea principală I. P. S. S. Metropolitul *Partenie* se cobóră din trăsură. E întimpinat de P. S. Lor episcopul *Gherasim* din Roman, *Canon Arămescu,* din Huşi, *Pimen,* al Dunării de jos, şi de întregul cler al catedralei. I-se presentă crucea pe care o sărută, îmbrăcând mantia archiepiscopéscă, între frumósele sunete ale axionului *„Cuvine-se cu adevĕrat“*, — intonat de corul metropolitan sub conducerea dlui *Musicescu.*

In urmă Metropolitul *Partenie* îşi face întrarea în catedrală, unde îl aştepta cu nerăbdare un public fórte ales, fiind-că în urma mĕsurilor luate din vreme, întrarea în catedrală se permisese numai pe lângă bitet de întrare.

I. P. S. Sa se închină în faţa altariului şi în urmă urcă treptele tronului archiepiscopesc, postându-se pe trépta cea mai deasupra. In momentul acesta, ministrul de culte şi instrucţiune publică, dl *Spiru Haret,* dă spre cetire decretul regal, prin care *Partenie-Clinceni* e ales şi întărit Metropolit al Moldovei şi Sucevei. Terminându-se cetirea decretului, I. P. S. Sa Metropolitul se aşézá pe scaunul archiepiscopesc, semnul că l'a luat în primire, apoi dă binecuvêntare poporului, şi în urmă rosteşte un frumos discurs, în care declară, că urcă scaunul metropolitan cu făgăduinţa solemnă că va lucra pentru binele bisericei, şcólei, armatei şi a justiţiei, cari singure pot face fericirea României.

Corul metropolitan intonéză cântarea: *„Arată mie, dómne, calea pe care sĕ merg“*, — şi apoi, sfârşindu-se ceremonialul instalării, se începe oficiarea sfintei liturgii, terminată cu un parastas, cetit la mormêntul de curênd rĕposatului Metropolit *Iosif Naniescu.*

Tóte acestea terminate, I. P. S. Sa noul Metropolit, condus de clerul superior şi de capii oraşului, se retrage în palatul metropolitan, pentru a primi felicitările.

Corul seminarial îl întimpină cu frumosul imn: „*Eată óra de sĕrbare*“, şi apoi se fac recepţiunile. Inceputul îl face ministrul de culte şi instrucţiune, dl *Haret;* urméză apoi prefectul judeţului, primariul oraşului, comandantul corpului de armată, episcopii sufragani etc. etc. I. P. S. Sa Metropolitul *Partenie* mulţămeşte căldurea tuturor, şi promite că va lucra pentru propăşirea ţerii ca Român constiincios.

In urmă s'a servit o masă bogată în palatul metropolitan, la care au luat parte tóte persónele de frunte presente. Toastul prim l'a rostit I. P. S. Sa Metropolitul, pentru M. Sa Regele *Carol*, a vorbit apoi ministrul de culte dl *Haret*, pentru Suveran şi noul Metropolit al Iaşilor, primariul din Iaşi, dl *Penescu*, tot pentru noul Metropolit, etc. etc., ear' în urmă toastéză I. P. S. Sa pentru prim-ministrul român *D. A. Sturdza*, căruia îi aduce laude pentru meritele sale patriotice şi naţionale.

I. P. S. Sa obosit fiind de strapeţele călĕtoriei şi de serbarea înstalării, s'a retras apoi în apartamentele sale, pentru a se odihní ear' învitaţii au părăsit palatul metropolitan. Pe la órele două d. a. a început a se resfira şí mulţimea de pe strade, întrând oraşul Iaşi de nou în liniştea de mai nainte.

Rap.

Din România.

Inchiderea sesiunei parlamentare.

După o rodnică activitate de preste trei luni, corpurile legiuitóre române au fost închise Marţi, 26 Februariu v. cu următoriul mesaj de tron:

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi,

Sesiunea actuală a Corpurilor legiuitóre îşi ia astăzi sfêrşitul, după o activitate ale cărei róde binefăcĕtóre pentru însănătoşarea financelor nóstre şi a creditului ţĕrei se resimţesc de pe acum.

Aţi votat al doilea budget echilibrat, menţinêndu-l în suma de cheltueli ale celui precedent, de-şí se prevedea că acesta se va încheia cu un escedent. Aţi dat deci o nouă dovadă că sunteţi hotărîţi a urma politica de *reculegere economică*, pe care d-vóstră aţi inaugurat'o în primă-vara trecută cu atâta energie de muncă şi cu atât devotament pentru binele obştesc.

Acéstă direcţiune bine chibzuită a permis tot o dată, fără a slăbí echilibrul budgetar, a aduce o dréptă uşurare a contribuabililor, reducênd impositul imobilelor urbane şi revenind la taxa pe hectar a prunetelor şi a viilor.

Strîns legată de budget este legea generală a *pensiunilor*, menită a asigura pe Stat şi pe pensionari în contra fluctuaţiunilor periculóse de până acum. Prin votarea legilor financiare propuse de guvern aţi regulat restul de deficite ale ultimilor ani şi aţi repus tesaurul public în starea normală în care el trebue sĕ rĕmână în viitoriu.

Domniile Vóstre aţi aşeḑat administrarea averilor bisericesci pe basa solidă a rĕspunderei şi aţi votat o lege de organisare a meseriilor, care asigură desvoltarea temeinică a unei părţi a muncei naţionale.

Intrând cu deamănuntul în studiul celor-alte proecte de legi, cari vi-s'au propus de guvernul Meu, unde au fost discutate şi votate cu spiritul matur care a caracterisat lucrările Domniilor Vóstre, pe celelalte le-aţi pregătit astfel în cât aţi înlesnit în acest mod lucrările sesiunii viitóre.

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi,

Eu vĕ mulţămesc de sprijinul ce aţi dat guvernului Meu în greaua sa misiune; ear' ţara vĕ va fi recunoscĕtóre, că pătrunşi de primejdia ce ne amenința şi pe care aţi înlăturat'o la timp, aţi ştiut sĕ vĕ ridicaţi la înălţimea datoriilor ce cu toţii avem cătră Patrie, săvârşind o operă trainică, care a restabilit deplină încredere în puterile României şi ale cărei resultate bine-făcĕtóre se vor resimţí încă întru'un viitor depărtat.

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi,

Sĕ rugăm pe Atotputernicul D-zeu sĕ reverse binecuvêntarea sa asupra nóstră şi sĕ nu înceteze a ocroti ca în tótă vremea scumpa nóstră Românie.

Sesiunea actuală a Corpurilor legiuitóre este închisă.

Carol.

Preşedintele Consiliului de miniştri, ministru de finance şi ad-interim la rĕsboiu *D. A. Sturdza.*

Ministrul de interne, *P. S. Aurelian.*

Ministrul justiţiei, *C. I. Stoicescu.*

Ministrul cultelor şi instrucţiunei publice, *Spiru Haret.*

Ministrul lucrărilor publice şi ad-interim al afacerilor străine, *I. I. C. Brătianu.*

Ministrul agriculturei, industriei, comerciului şi domeniilor, *B. M. Missir.*

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasfinţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, care se află încă în Budapesta, e învitat pe mâne, Sâmbătă la prânz de curte.

*

Gimnasisti ardeleni la papa. Episcopul rom. catolic *Conte Majláth Gusztáv* din Alba-Iulia va face în luna viitóre peregrinagiu la Roma şi cu acéstă ocasiune va duce la Roma pe spesele sale câte un elev de la fie-care gimnasiu rom. catolic din Ardeal. Avisate despre acéstă intenţiune, direcţiunile gimnasiilor respective au şi designat deja pe cei mai vrednici a fi duşi la Roma — sĕ vadă pe papa. De la gimnasiul din Cluj e designat elevul de a VII clasă Kunez Aladár, ca cel mai diligent, mai bun şi cu cele mai bune purtări dintrĕ toţi elevii acelui gimnasiu.

*

Incomptabiliatea amploiaţilor. Mânecând de la un decis al ministrului de interne, vicecomitele *Dellimanics* Lajos din comitatul Torontal a dat un circulariu cătră toţi amploiaţii de sub jurisdicţiunea sa, prin care îi provócă sĕ renunţă imediat la posturile ce eventual le-ar avé pe la institute de bani. El încă, fiind membru în direţiunea băncii „Torontáli Hitelbank“, a abzis de acest post.

*

Esamene pedagogice. Eri s'au început, la seminariul teologic-pedagogic de aici, esamenele de cursul III pedagogic cu candidaţii pregătiţi pe cale privată. S'au presentat la aceste esamene *opt învĕţătóre* şi *şése învĕţători*. Eri a fost esamenul scripturistic, ear' azi s'a început verbalul, care probabil că se va termina mâne.

*

Adunarea generală a „Timişanei“. Ni-se scrie, că adunarea generală a institutului de credit şi economii „Timişana“, ţinută la 5 l. c. a decurs în ordine. Presenţi au fost 39 acţionari, representaţi prin plenip. 73, 1010 acţii depuse cu 389 de voturi. Şedinţa s'a început la óra 10, presidiată de dir. P. Rotariu, notariu comptabilul I. Miculescu, bărbaţi de încredere păr. Nicolae Groza şi C. Czaran.

Tóte conclusele aduse s'au luat în unanimitate: raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghere s'au luat la cunoscinţă, s'a aprobat bilanţul anual şi propunerea despre împărţirea venitului curat. Direcţiunei şi comitetului de supraveghere s'au dat absolutoriu pe anul de gestiune 1901. Spre scopuri culturale şi de binefaceri s'a distribuit C. 811·37 fil. In direcţiune s'au reales fostul membru I. Theodorovits şi (nou) Nicolae Gherdan, cu totalitatea voturilor pe un nou period de 6 ani, eară în comitetul de supraveghere D Buibaş pe restul periodului. Aceste alegeri s'au făcut — conform prescriselor statutului, prin votare secretă.

Dividenda face C. 15 de acţie şi se plăteşte imediat după adunarea generală.

La óra $2^1/_4$ d. m. adunarea resp. şedinţa s'a încheiat.

*

Dar pentru biserică. *Maria*, soţia economului *Avram Popa* din *Vulpĕr*, condusă de simţĕmênt religios, pătrunsă de iubire curată faţă de sfânta biserică, a cumpĕrat un rênd de vestminte preoţesci şi penticostariul cu litere străbune, tóte în preţ de coróne 92, şi le-a donat sfintei biserici din Vulpĕr. *George Udrea*, tot de acolo, a cumpĕrat un epatrafil fórte frumos, în preţ de coróne 8, ear' *Toma Ispas*, asemenea din Vulpĕr, a cumpĕrat un potir aurit, în preţ, de 35 coróne, tot pe séma bisericii din Vulpĕr. Oficiul parochial, comitetul şi sinodul din comuna bisericéscă Vulpĕr, esprimă evlavioşilor creştini mulţămită şi recunoscinţă, dorindu-le din inimă resplată meritată pentru frumósele lor fapte.

*

Premii pentru plantare de păduri. De la Ministeriul de agricultură al ţerei nóstre e publicat concurs la optsprĕzece premii, menite pentru promovarea plantării de păduri. Anume, la: *două premii* mari de prima clasă, în sumă de câte *1000 coróne; două premii* mari de clasa a doua, în suma de câte *600 coróne*; *trei premii* de recunoştinţă, clasa primă, în sumă de câte *500 coróne*; *trei premii* de recunoştinţă clasa a doua, în sumă de câte *400 coróne; trei premii* de recunoştinţă, clasa a treia, în sumă de câte 300 cor., trei premii de clasa a patra în sumă de câte 200 cor. Sunt admise la emulare pentru premiile acestea tóte plantările efectuite în anul acesta *nu pe spesele statului*, şi anume la cele mari plantaţiunile de o singură parcelă pe teritoriu de cel puţin douĕzeci şi cinci jugĕre catastrale, ear' la cele de recunoscinţă plantaţiunile cari în una ori două parcele cuprind teritoriu de cel puţin zece jugĕre catastrale. Pentru câştigarea acestor premii pot concura proprietari, corporaţiuni proprietare, comune civile, bisericesci ori urbariale şi respective administratori de păduri ori moşii, pe ale căror cheltueli, respective conform sfatului şi sub supraveghiarea cărora s'au făcut plantările. Premiile vor fi decernute în 1907, revenind din suma lor două treimi proprietariului pe ale cărui spese s'a făcut plantarea, ear' o treime administratorului de păduri ori de moşie, care a efectuit plantarea. Cei cari doresc sĕ concureze la aceste premii au sĕ înştiinţeze la ministeriul de agricultură: plantările efectuite în primăvara anului curent, cel mult până la finea lunii Iulie, ear' cele efectuite la tómnă, cel mult până în 25 Decembre.

*

Cutrĕmur de pămênt. La vestitele saline din *Ronaszék* Marţi nóptea s'au simţit câteva puternice sguduituri de pămênt, cari au avut durată de 3—4 secunde. Cutrĕmurul a fost precedat de vuet, asemenea vuetului ce precede furtunelor. Ómenii, spăriaţi din somn, au alergat toţi afară la liber. Pagube mai însemnate n'a causat cutrĕmurul.

*

O nouă învingere a Burilor. După strălucita învingere de la Meribogo a generalului *Delarey* asupra lordului Methuen aceiaşi Buri au mai raportat o învingere asupra Englezilor. Anume, se raportéză din *Bruxella*, că presidentul Krüger a căpĕtat telegramă, că comandantul *Kemp* a *nimicit total colóna de armată a generalului Greenfell.* Cum se ştie din raportul despre învingerea raportată de Buri sub Delarey, Greenfell aştepta în jur de Lichtenburg sĕ se unéscă cu Methuen ş'apoi cu puteri unite sĕ dee năvală asupra lui Delarey. Burii au fost însĕ mai sprinteni: nu numai li-au zădărnicit planul, dar' i-au bătut cum se cade. Mai întâiu au nimicit óstea lui Methuen, apoi au placat asupra lui Greenfell. *Tóte tunurile şi întrégă provisia şi muniţia trupei lui Greenfell a ajuns în posesia Burilor.*

Despre Methuen se raportéză, că rana de la picior i-s'a agravat, aşa că numai o amputare l'ar mai puté scăpa de mórte.

*

Concurse. In comitatul *Alba-inferióră* e vacant un post de *pretor*, pentru întregirea căruia e escris concurs cu termin până la 24 Martie st. n. Dotaţie: 1800 coróne salariu şi 300 coróne relut de cuartir. Petiţiunile sunt a se subşterne comitelui suprem Zeyk Dániel în Aiud. —

Cu termin până la 15 April st. n. e escris concurs la postul de *comisariu de şosele* în cercul Năsĕud (comitatul Bistriţa-Năsĕud). Dotaţie: 900 coróne salariu şi 217 cor. 92 fil. (3·30 per chilometru) pauşal de călĕtorie. Petiţiunile sunt a se subşterne vicecomitelui Kaulesz Godofréd în Bistriţa.

*

Marcele postale de 6 fileri (3 cruceri) sunt retrase din circulaţiune pe ziua de 15 Martie st. n. Până atunci pot fi schimbate la oficiile postale, ear' după 15 Martie nu mai au nici o valóre.

*

După asentare. Inainte de asentare voinicii se bocesc de mamă şi de mândră, că 'i ia „împĕratul“ şi le rĕmân măicuţele şi mândrutele plângênd, „din ochi negri lăcrĕmând“, ear' după ce sunt înrolaţi şi au făcut jurămêntul — cine 'i ca ei!? Pe tótă lumea ţi-o iau peste picior, căci ei sunt dór' „cătană la 'mpĕratu“, nu le mai poruncesce nimenea. Din acéstă mândrie cătănéscă a voinicilor, întrĕ cari unii dór' nici n'au vĕḑut încă *puşca*, s'a încins zilele trecute o păruélă straşnică în *Derecske* întrĕ feciorii „tauglich“ şin întrĕ cei „scăpaţi“, care s'a terminat cu mórtea a doi inşi şi rănirea multora. Ducsi András şi Szaboszlay Gábor, împunşi cu cuţitul în cóste, au murit pe câmpul de luptă. Ceilalţi, învinşi şi învingători, au fost luaţi apoi în grija gendarmeriei, care cu mare greu a putut face sfêrşit păruelii.

*

Rectorul universităţii din Budapesta — amenință. Cum se ştie, congresul internaţional studenţesc al anului acestuia se va ţiné în Budapesta la tómnă. Intocmai cum la congresul din Turin şi la Paris, studenţii români de la universităţile şi academiile ungare vor avé sĕ participe — ca *Români* — în grupa universitarilor *români* din România. Acésta însĕ nu le place şovinistilor nostri, şi — ceea-ce n'au putut face la Turin şi Paris universitarii magiari, voesce sĕ facă acum rectorul universităţii din Budapesta: sĕ împedece pe universitarii români din patrie a lua parte la congres în grupa Românilor. Ear' acésta, dl consilier de curte *Dr. Vécsey Tamás*, crede că o va puté face amenințând cu eliminare. Eată ce advertisment a dat dl rector.:

Se face agitaţie nepatriotică, în scopul, ca acei cetăţeni magiari, cari sunt de buze române, cu tóte că se bucură de bineacerile universităţii magiare, la congresul studenţesc sĕ iee posiţie nu în grupa tinerimei indigene, ci în a străinilor aşteptaţi aici ca óspeţi, şi sĕ se sforţeze a demonstra contra legilor şi păcii statului ospitalier. Advertisez serios pe agitatorii cari stau sub puterea disciplinară a senatului universităţii, că machinaţiunile lor nu vor fi suferite şi că vor fi eliminaţi de la universitate toţi infidelii, cari îmbiindu-se străinilor provócă în tinerimea naţiunii disonanţă şi aţiţă ură de rassă. — Rectorul universităţii din Budapesta: *Dr. Vécsey* Tamás consilieriu de curte.

Ştim că autorităţile universitare de la noi sunt gata ori-când sĕ şí îndeplinéscă amenințările de feliul celei de mai sus, *deosebi când e vorba de tinerimea română*, şi avem destule casuri concrete, că în acésta direcţiune nici ministrul de culte nu e mai — înger; totuşi atitudinea rectorului în cestiunea participării universitărilor români la fiitoriul congres studenţesc, dată pe faţă prin actul de mai sus, — e *culmea terorisării.*

Rĕspunsul cel mai potrivit la acésta ar fi *absentarea tuturor studenţilor de ginte latină.* — Ţină apoi congres dl rector magnificus cu ungurii sĕi . . .

*

Arderea şcólei din Rapoltul-mic. Zilele trecute un incendiu escat, nu se ştie încă din ce causă, a mistuit patru edificii private şi *edificiul şcólei nóstre* din *Rapoltul-mic* (tractul Devei).

Sinodul archidiecesan din anul trecut votase un regulament despre asigurarea edificiilor şcolare şi bisericesci contra focului, în puterea căruia tóte comunele bisericesci din archidiecesă *sunt obligate a-şi asigura edificiile*, şi acest obligămênt a intrat în vigóre cu 1 Ianuariu a. c. Comitetul parochial însă, în frunte cu parochul din Rapoltul-mic a întrelăsat a satisface acestui obligămênt, şi iată năpasta 'i-a şi ajuns. De sine înţeles că rĕspunderea pentru paguba îndurată prin arderea edificiului şcolar cade asupra organelor parochiale şi credem că Veneratul consistoriu le va şi lua la rĕspundere, statorind totodată exemplu pentru organele din celelalte comune bisericesci, cari eventual nu şi-ar fi împlinit încă datorinţa de a asigure edificiile şcolare şi bisericesci.

*

Ştiri mĕrunte. George Chiţia, primariul comunei Lupşa din comitatul Făgăraşului, Sâmbăta trecută a murit în crişmă, cu sticluţă în mână. — La comisariatul poliţienesc de la graniţa căii ferate Turnu-roşu e de ocupat un post de servitor de cancelarie. Simbrie 600 coróne şi 100 coróne bani de cuartir, cum şí pauşal de îmbrăcăminte. Termin de concurs 10 Aprile st. n. Cererile a se subşterne fişpanului din Sibiiu. — Solomon Ion din Mag în 6 a curentei dând în cértă cu Petru şi Dumitru Banu, a fost rănit grav de acestia şi adus în spitalul civil din Sibiiu. — Feciorașul Ión Moga din Sebeş pe când eşia Duminecă după amiaz din localul de dans a fost atacat de un om lui necunoscut, care l'a împuns în cap cu cuţitul, care a pătruns până la creeri. Şí acesta se află în spitalul de aici. — Ţiganii Nic. George Căldărariu au atacat Lunea trecută pe femeia Saveta Angel Tica din Daia română şi au bătut-o crunt cu ciomegele. Motiv la acéstă sălbătăcie n'au avut.

Posta redacţiunei.

Unul pentru toţi. Dacă Dta ai voe, şi coriştii au voe, ce *îndemn* vĕ mai trebue de la inteligenţă, pentru-ca sĕ vĕ „încercaţi puterile şi mai departe?“ Adunaţi-vĕ şi eserciaţi-vĕ în cântare, şi inteligenţa sigur vĕ va lăuda şi aplauda când va vedé că corul merge bine. Curiósă de tot e însĕ ceealaltă parte a tânguirii. Aţi fost la biserică toţi când s'a cetit racioţiniul, şi toţi aţi ascultat cu atenţiune încordată, ca sĕ auḑiţi dacă e trecută la întrate şí suma cu pricina; şi fiind-că nu 'i trecută, veniţi acum sĕ întrebaţi prin „*Tel. Rom.*“ comitetul parochial şi epitropia, că *unde's banii*? Bine, dar' cu graiu viu n'aţi putut întreba atunci, imediat în biserică??

Ouid quid agis . . . nu e de publicat.

S. în Vulper. Altă-dată binevoiţi a subscrie numele întreg, pentru-ca sĕ ştim cine ne scrie. Póte sĕ fie şi o mistificare la mijloc.

Nr. 319 [27] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învěţător la şcóla poporală gr. or. din *Rusciori* se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu anual în bani 600 cor., şi anume: 500 cor. subvenţiune dela stat, 100 cor. dela biserică, cuartir liber în edificiul şcolar, constătător din 2 odăi, culină, cămară, pivniţă, apoi lemne de încăldit.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a'şi aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta înainte de alegere în vr'o Duminecă séu serbătóre în comună spre a'şi dovedi desteritatea în cântările bisericesci şi tipic.

Cu scirea şi învoirea comitetului parochial amĕsurat resoluţiunei Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 11 Februariu 1902 Nr. 1763 Şc.

Sibiiu 25 Februarie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresbiter

Nr. 161/902 [33] 3—3

Concurs

In urma resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 15 Ianuariu a. c. Nr. 142 *B.* pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bosna, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în tabela *B.* pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi înainte de alegere a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Fizeş Sântpetru, 5/18 Februariu 1902.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Unguraşului in conţelegere cu comitetul parochial.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 16/902- [36] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan ddto 10 Aprilie 1899 Nr. 2642 Epitr., comuna bisericéscă greco-orientală **Porumbacul superior rĕsăritean**, protopresbiteratul Avrig, comitatul Făgăraş, dă în întreprindere edificarea bisericei sale pe cale de licitaţiune publică minuendă ce se va ţiné în 21 Martie st. vechiu la 10 óre a. m. în edificiul şcólei gr. or. din Porumbacul superior rĕsăritén.

Preţul strigărei este 7827.42 coróne în care sumă nu este socotit materialul ce-l dă comuna: pétră, cărămidă, var, nesip, şi ţiglă.

Licitanţii au a depune un vadiu de 10%.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr. or. din Porumbacul superior rĕsăritén.

Porumbacul superior rĕsăritén, în 24 Februarie 9 Martie 1902.

Pentru comitetul parochial:
Nicolau Solomon
paroch gr.-or. preşed.

Nr. 229/902.
Vĕdut

Ioan Cândea
protopop.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

---

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59.
[1] 5—

Anunț.

Subsemnatul am onóre a face cunoscut dlor **comercianţi, preoţi şi titori** etc., că am deschis o

fabrică de lumini de ciară
albă și galbenă

şi astfel voiu pune în vêndare **tot soiul de lumini,** cum **făclii cu flori, róte, córde** etc., cu **preţurile cele mai moderate.**

Efectuesc în ori-ce parte a ţerii comande, mai mici prin postă, ear' mai mari pe calea ferată. [15] 5–5

Deslușiri asupra preţurilor cum şi probe se dau, la cerere, imediat.

Poiana (Szeben m.), Februarie 1902.

Nicolae I. Moga

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Édiţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu	C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Michail Manchen

[2] 1-4 vărsătoriu de campane (clopote)

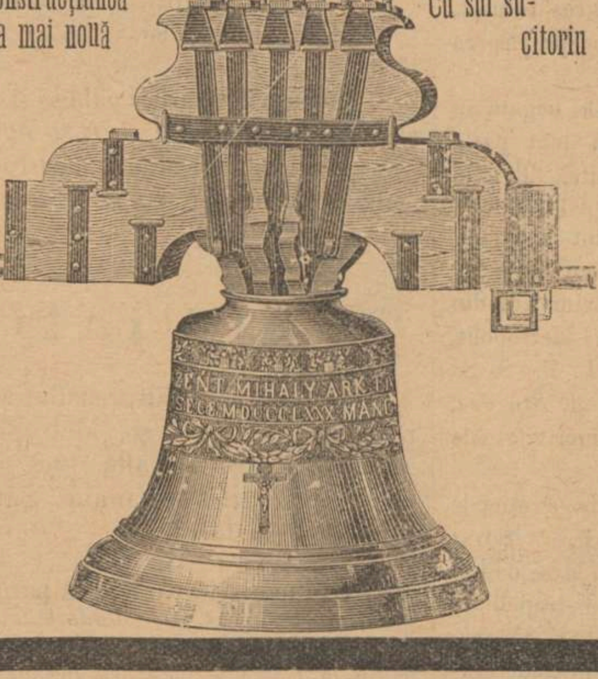

Construcţiunea cea mai nouă

Cu sul sucitoriu

Sighişóra
(Schässburg-Segesvár)
Piaţa de sus Nr. 168.

Firma acésta esistă de la anul 1822 şi se bucură de un renume bun; se recomândă deci tuturor comunelor bisericesci pentru a **lifera şi repara clopote** de tótă mărimea cu corónă de stejar ori de fer legat; face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efectuesc şi în depărtare. Clopote mai mici sunt totdéuna gata. Solvirea preţului se primesce şi în rate.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pian l-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dem. [3] 5–9

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 26 Sibiiu, Marţi 5/18 Martie 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Eşire din impas“.

Sibiiu, 17 Martie n.

Când am păşit în publicitate cu un proiect de nouă organisare pe séma partidului nostru naţional, am avut în vedere un singur lucru: necesitatea imperiósă de a avé în fruntea afacerilor politice ale poporului român din patria acésta, care e şi a nóstră, şi la care ţinem cu atâta sfinţenie şi scumpĕtate, un *for autoritativ*, împuternicit cu dreptul primit dela toţi, de a chibzui şi decreta în numele tuturor şi în mod obligătoriu pentru toţi.

Am fost de credinţa, că numai pe calea acésta se póte face de nou inchiegarea partidului nostru, astăzi divisat în diferite grupări politice, şi de aceea am contemplat organisarea astfel, ca ea sĕ se facă *pe cercuri electorale* şi apoi *pe comitate*.

Tinerii grupaţi în jurul noului organ de publicitate din Orĕştie, *Libertatea*, ne spun însĕ prin condeiul dlui *Dr. A. Vlad*, — unul din fundatorii numitului ziariu, — că nu pot accepta acest mod de organisare, din motivul, că o corporaţiune înzestrată cu putere esecutivă nu-'şi póte împlini bine misiunea decât numai atunci, când părţile cari o constitue *au aceleaşi păreri şi sunt conduse de aceleaşi principii.* Va sĕ zică, un comitet *central*, cum ar fi cel contemplat de noi, ar trebui sĕ fie compus din elemente *omogene*, conduse de aceleaşi păreri şi aceleaşi principii.

Ei bine, comitetul central compus în modul proiectat de noi, n'ar puté sĕ fie óre compus tocmai aşa cum doresce dl Dr *Vlad?* Óre, luând *fondul* politicei nóstre naţionale, este vre-o deosebire de păreri în sînul partidului nostru naţional? Nici una! Toţi urmărim acelaşi scop şi toţi vrem sĕ ajungem la aceeaşi ţintă. Deosebirea de păreri se manifestă numai în aflarea *mijlócelor* cari duc la scop, pentru-că unii ţin mai mult la unele, alţii la altele.

Din acest motiv numai, noua organisare de partid, pe basale propuse de noi, n'ar fi deci de loc imposibilă, şi n'ar fi nici nerealisabilă, şi n'ar trebui, decât ca un singur comitat sĕ facă începutul organisării şi sĕ provóce în mod confidenţial pe celelalte, ca sĕ facăşi ele asemenea, şi iată că organisarea s'a făcut, şi ni-s'a dat un comitet emanat din voinţa tuturor, înzestrat cu dreptul de a vorbi şi decreta în numele tuturor.

Că comitetul central, *astfel* compus, va avé mult de discutat până va ajunge la înţelegere — n'are a face. Mai bine sĕ discute *el*, luni întregi, întrĕ patru păreţi, şi sĕ păşéscă apoi în faţa mulţimei cu ceva gata, cu ceva bine pregătit, de cât sĕ purtăm noi, gazetarii, ani dearêndul discuţii sterpe, cari în loc sĕ facă aceea ce dorim, închiegarea partidului, 'l sparg şi mai tare.

Dar' domnul Dr. *Vlad* ne spune şi modalitatea pe care tinerii de la *Libertatea* o ţin de mai acomodată pentru noua organisare a partidului nostru naţional. Sĕ se adune adecă fruntaşii la un loc şi sĕ dee alt nume partidului, numindu'l *partid poporal*, *partid progresist*, sau ori-cum, — numai partid naţional român nu, fiind-că pe calea acésta eludăm ordinaţiunile lui *Hieronymi*, şi am eşit din impasul în care ne aflăm.

Nu discutăm, dacă e bine şi consult sĕ abandonăm titlul actual al partidului, ci punem numai întrebarea, că dacă fruntaşii poporului român într'adevĕr se vor întruni în scopul propus, de la cine au ei mandat pentru a face ceva în politica românéscă, fie în direcţia veche sau într'o direcţie nouă? Cine i-a însărcinat sĕ croiască noua direcţie pe séma poporului român din patria acésta?

Ne este dóră în vie memorie conventicolul de astă tómnă, ţinut în Cluj, la care a luat parte şi dl *Dr. Vlad*, şi al cărui resultat a fost apelul dat în ultimul moment, ca Românii sĕ observe strictă pasivitate şi faţă de alegerile dietale în preajma cărora se aflau; dar' cine a ascultat de apelul fruntaşilor întruniţi în Cluj? Nimeni! Şi de ce? Tocmai pentru că cei întruniţi nu erau împuterniciţi din partea nimenui sĕ aducă hotărîri obligatóre pentru toţi Românii.

Dacă lucrul s'ar repeta, s'ar puté repeta şi în altă formă. Se întrunesc întâiu, sĕ zicem douĕzeci de fruntaşi români şi decretéză într'un fel; şi în urmă se întrunesc alţi douĕzeci, sau cincizeci şi decretéză, cu acelaşi drept, altfel, şi eată că confusia devine tot mai mare în sinul partidului.

O organisare bună de partid nu ne putem închipui deci altcum, decât numai cu cooperarea tuturor, eşită din voinţa generală; prin urmare, cum am propus în proiectul nostru: pe cercuri electorale şi pe comitate.

Prigonirea tinerimei universitare.

Am dat în numĕrul trecut actul teroristic al rectorului universităţii din Budapesta, prin care luându-şi îndemn de la insinuări perverse — ameninţă tinerimea universitară română cu eliminare, dacă nu va înceta cu „agitaţiunile nepatriotice“ (cari numai în creerii înferbintaţi ai şovinismului unguresc esistă).

Afacerea însĕ a intrat deja în stadiu acut; un deputat kossuthist a interpelat în dietă în causa „machinaţiulor daco-romaniste“ şi „irredentiste“ ale tinerimei române, ear' ministrul *Wlassics* l'a secondat întru tóte, rĕspunḑênd că apróbă advertismentul dat de rectorul universităţii, că va fi cu cea mai mare asprime şi necruţare faţă de „cel mai crass iredentism“ ce transpiră din atitudinea studenţimei universitare române în cestiunea congresului studenţesc.

Şi au fost aplaudaţi ambii, şi dintrĕ atâţia deputaţi români nu s'a aflat nici unul care sĕ reducă la adevĕrata lor valóre calumniile debitate la adresa tinerimei române! Singur deputatul *Şerban* — în firul interpelării kossutistului Sebessi — când acesta acusa tinerimea că face iredentism, i-a strigat că *„acésta e calumnie!“* De vorbit însĕ nu a vorbit nici unul întru apĕrarea tinerimei şi peste tot a *loialităţii naţiunii române.* Nici chiar după bădărăniile baronului *Feilitz,* deputatul Clujului, care spunea că Românii sunt leneşi, ticăloşi, beţivi, depravaţi, etc.

Ear' pentru-ca terorisarea sĕ fie încă şi mai cu efect, au fost aleşi pe sprâncénă trei universitari români: Vasilie *Moisil,* Octavian *Goga* şi Ioan *Lupaş,* pe cari rectorul 'i-a citat ad audiendum, pentru a le lua la protocol fasiunile în cestiunea acţiunii studenţilor români în causa participării la congres grupaţi după naţionalitate. Vasilie Moisil şi Ioan Lupaş au şi fost ascultaţi, Goga nu e în Budapesta. Rĕspunsurile celor doi tineri au fost demne şi resolute. Au respins indignaţi calumniile şi au declarat, că tinerimea română de la universitate 'şi vede de studii, şi nu-şi bate capul cu politica, şi încă politică aşa próstă, cum i-o însinuă clevetele şi calumniile puse anume la cale pentru a se avé pretext de terorisare şi prigonire contra tinerimei române. Dar' tinerimea, întrégă, — după cum suntem informaţi — în acestă afacere va da în curênd un protest grandios.

Şi pentru ce atâta furie din partea ungurimei? Dór' statutele federaţiunii studenţesci „Corda Fratres“ admit grupări *de naţionalitate* a studenţilor membri, şi nu după cetăţenia la cutare ori cutare stat. Ear' universitarii nostri cari atât la congresul din Turin, cât şi la cel din Paris au participat în grupa studentilor *de naţionalitate română* (nu „din România“) n'au făcut altceva, de-cât s'au acomodat statutelor. Şi tot statutelor se vor acomoda, şi *trebue se se acomodeze,* şi în casul că vor participa la congresul din Septembre.

De altcum se pare că înşişi marii salvatori ai patriei şi-au tras deja de sémă, că prea grozav au umflat gogoriţa, căci altcum ce rost ar avé amestecul semioficiósei „Keleti Értesitő“, care dă ştire despre o pretinsă declaraţiune a tinerilor universitari români, că ei „nu apróbă, ci condamnă demonstraţiunile antimagiare, plănuite a se face în congresul studenţesc“ şi că „tinerii români vor merge la rectorul şi vor declara, că n'au de gând sĕ participe la congres grupaţi alăturea cu studenţii din România“? Ori se tinde dór' pe asemenea căi indirecte sfătuirea şi înduplecarea universitarilor români, sĕ facă acésta declaraţie? . . . Vom vedé.

FOIŞÓRĂ

Sfetnicii iadului.

de

G. Coşbuc.

E o vorbă veche, care spune că dracul nu face biserici. Nu numai cu nu le face, dar' le strică şi le risipesce şi pe cele ce sunt, lucru pe care nu l'ar puté duce singur la îndeplinire fără de ajutoriul ómenilor rĕi.

Unde îşi face Dumnezeu o biserică, necuratul îşi face o cârciumă alături, ear' ómeni fără minte trec pe lângă Casa Domnului şi întrĕ în casa dracului. Dumnezeu lasă sĕ facă pe om ce voesce, căci i-a dat minte şi pricepere sé vadă ce e bun şi ce e rĕu; Satana însĕ nu lasă în pace pe om, ci-l trage de mânecă, ear' omul slab se dă biruit şi se duce încotro e dus. Satana are o mulţime de slugi, cari alérgă printrĕ ómeni, plécă urechia şi ispitesc, ici făgăduesc unuia una, altuia alta, şi trag astfel pe ómeni în cursă. Aceste slugi ale întunerecului sunt sfetnicii cei rĕi ai omului, dar' omul nu se îngrozesce de ei, căci ei s'apropie cu faţă blândă şi cu vorbe dulci şi cu şópte, pe când Dumnezeu vine cu glas de tunet şi îmbrăcat în strălucire de fulger şi când vorbesce El, se clatină temeiul firii nóstre.

Ascultaţi acum, sĕ vĕ spun cari sunt sfetnicii Iadului şi cum s'apropie ei de noi.

Cel mai sprinten şi mai dulce la chip dintrĕ sfĕtnicii Satanei e *Paharul.* Ca şi-a zis Satana? Insuşi Dumnezeu, prin fiul sĕu, a dat ómenilor poruncă sĕ bea din paharul sfânt al legii, şi însuşi Christos a zis despre vin: „Beţi dintru acesta toţi, căci e sângele meu al legei celei noue“. Ear' Satana în chipul sĕu mişelesc, a făcut pe ómeni sĕ crédă că însuşi Mântuitorul ne dă voie sĕ ne luptăm cu paharele de vin.

Acest sfetnic e cel mai copilăros dintrĕ câţi îi are Satana. S'apropie cu vorbe dragi şi cu zimbet de copil nevinovat, până te ademenesce, apoi te iea în primire, întâiu numai de un deget, apoi de mâna întrégă, apoi te ia cu braţul de după gât, în urmă îţi pune mânile în pĕr şi nu te mai lasă. Iţi scotocesce punga şi nu mai lasă para chióră într'însa, îţi ia haina din spate şi te lasă gol, îţi bagă otravă în stomac şi 'ţi face din cap un butoiu cu dóge sparte. Apoi te aruncă într'un şanţ undeva, ruşinat şi ca mort, ca sĕ rîdă satul de tine şi — de se póte — sĕ te dee de mână Dracului ălui mare care pórtă zădufurile şi vênturile, junghiurile şi rĕcelile şi câte alte bucurii de acestea.

De obiceiu, după ce-a pus mâna pe tine, acest sfetnic chiamă pe alţi sfetnici într'ajutor, ca sĕ-ţi pună mână în chică toţi în tovărăşie. Dar' despre ăştia o sĕ vorbim când li-o veni rêndul.

Alt sfetnic rĕu al omului, un sfetnic care s'arată sfiicios şi nevinovat, dar' n'are margini de obraznic şi de neruşinat, e *Şópta.* Ea e mama pismei şi a clevetirii; ea ucide fără milă pe cel nevinovat, târesce în noroiu pe omul bun şi curat, sparge casele ómenilor şi dărîmă cinstea familiilor.

Omul vrednic şi cinstit ori vorbesce numai ce are pe inimă, ori tace. El nu se ruşinéză de ce vorbesce şi ori când e gata sĕ rĕspundă cu capul de ceea-ce spune. Dar' unde veḑi doi ómeni şoptindu-şi, unul cu gura la urechia celuilalt, nu e semn bun. Iată, un om care vorbesce de rĕu pe toţi de câţi îşi aduce aminte — fără sĕ aibă folos dintr'asta, şi numai aşa, că e gura rea — ear' când e luat la întrebare, tăgăduesce şi se jură pe numele sfânt al lui Dumnezeu. Acesta e numai un flecar şi pĕcatul sĕu e mai puţin. Dar' iată pe altul, care vorbesce de rĕu pe vr'un om óre-care, şi ştie bine că minte, dar' fiind-că e stăpânit de sfetnicul Iadului, el caută sĕ facă rĕu pe furiş, sĕ musce ca cânele, sĕ umble cu şópte, căci e fricos şi mişel sĕ spună pe faţă ce vrea sĕ spună. Ómenii cuminţi nu-'l bagă în sémă, dar' ce-i de-o tépă cu el îl cred — căci cine s'asémĕnă, s'adună — şi îi duc şoptele mai departe.

O minciună spusă de multe-ori şi de mulţi ómeni, prinde. Stan jură că e aşa, fiind-că i-a spus Pavel, şi Pavel e om cu vaḑă. Ear' Pavel n'a vĕḑut, dar' a auḑit de la Nicolae, şi nici Nicolae n'a vĕḑut, dar' a auḑit de la Tudor. Şi aşa mai departe. Ştiţi vorba că din ţînţar se face armăsar, ear' la urmă şi cei mai cu minte zic: Trebue sĕ fie ceva, că altfel nu nu s'ar vorbí, că de unde nu e foc nu iese fum.

Dar' când te uiţi bine, nu e fum. E numai praf rĕscolit. Bine, praf, dar' asta nu e semn că omul cel bârfit a trecut pe-acolea şi a ridicat praf în urma lui? Va sĕ zică tot e adevĕrat. Ba nu e adevĕrat nimic din câte se spun despre el; praful nu l'a rĕscolit el, ci alţii, rĕutăcioşii, ca sĕ pótă pune vina pe cel nevinovat.

Sĕ ne feréscă dumnezeu de gura lumii:

Un rĕspuns

— *Dlui C. Auner.* —

de

C. Erbiceanu.

(Urmare şi fine.)

Termin, resumând cele espuse anterior, în următórele: Românii din Dacia Traiană au primit creştinismul după a doua jumĕtate a secolului al II al erei creştine, cum am probat. După trecerea autorităţilor Romane şi a unei părţi din poporaţia fluctuantă preste Dunăre sub Aurelian, în Bulgaria de astăzi, creştinismul s'a desvoltat acolo fórte mult, organizându-se în Episcopate şi Metropoliate, cum earăşi am aprobat. Populaţia rĕmasă în Dacia Traiană sub Goţi, retrasă în locuri sigure, şi-a conservat religia sa, apoi prin creştinarea Goţilor de sub Fritigern şi a unora din cei de sub Atanarih s'a lăţit earăşi Creştinismul în Dacia Traiană. Persecuţiile săvîrşite de Atanarih asupra creştinilor au avut de resultat încununarea multor martiri şi refugiul altora în ţĕrile transdanubiene şi peste Carpaţi. Creştinii din Dacia Aureliană, earăşi au suferit persecuţii şi martirizări mai ales în oraşele de pe malul drept al Dunării până la Marele Costantin. Cu năvălirea Hunilor în Dacia Ttaiană creştinismul a mai stagnat. Biserica din acéstă parte era cultivată şi îngrijită de către Biserica soră de preste Dunăre, cum am vĕḑut. Sub imperatorii creştini de Orient până la invasiunea Bulgarilor ea a fost în linişte şi a înflorit luând parte membrii din ierarhia ei la sinódele Ecumenice şi locale. Astfel creştinismul a fost propagat şi stabilit la colonistii lui Traian şi în Dacia Aureliană cu mult înainte de 602, cum spune Domnul Auner.

Cât despre situaţia bisericilor din Dacii la ce juridicţiune aparţineau, ne pronunţăm, că în cei trei secoli primari ne fiind cu putinţă o împărţire oficială în Biserica creştină universală din causa persecuţiilor, nu cunóscem cărei juridicţii aparţinea cu stricteţă cutare ori cutare biserică, cu atât mai puţin pentru biserica Daciilor. Cunóscem alte dispoziţiuni luate prin canóne în sinódele locale pentru administrarea bisericilor şi cari se prevĕd în canónele lor, dar' referitor de circumscripţiunile jurisdicţionale nu cunóştem de cât canonul VI din Sinodul I Ecumenic, care spune: „că sĕ se ţină obiceiurile vechi cele în Egipet, în Libia şi Tendapol, aşa ca Episcopul din Alexandria sĕ aibă autoritate asupra tuturor, pentru-că este obicinuit acésta şi Episcopului Romei. . . . . “ Acésta însémnă că după cum era împărţit imperiul Roman, aceleaşi împărţiri au fost primite şi în biserică, probabil că şi înainte de Marele Constantin. Nu cunóştem însĕ nici o perscripţiune canonică, prin care sĕ se constate că Daciile, în special cea Traiană, aparţineau canoniceşte sub jurisdicţia Romei. Declarăm earăşi, că nu cunóştem nici o hirotonie şi nici o disposiţie administrativă de a bisericei Romei privitóre la Dacia Traiană, precum nici din partea vre-unui representant al ei până în seculul al VII. Până la înfiinţarea Primei Iustiniane bisericile din Dacii au fost sub jurisdicţia Patriarhatului din Constantinopol conform canonului XXVIII din Halcedon, anul 451; ear' până la acéstă dată au fost îngrijite când de fraţii lor de peste Dunăre, când de Constantinopolitani, unde a fost hirotonit şi Ulfila, când apoi de Biserica din Capadocia şi de cea din Tesalonic. Atât cunóştem positiv, nici o urmă însĕ de păstorie din partea Romei. De la 535 şi până la căderea Iustinianei Prime am stat sub jurisdicţia acestei biserici, ce era independentă. Timpurile de nestatornicii şi de sbuciumări ale Bulgarilor şi Sêrbilor şi chíar ale Românilor din Imperiul Româno-Bulgar de preste Dunăre , nu le putem lua de norme în stabilirea cestiunei nóstre, pentru-că acele împrejurări erau trecĕtóre; pentru aceŝt cuvênt lăsăm la o parte faptele sporadice. Intinderea circumscripţiei jurisdicţionale a Bisericei papale în orient variézä în timp, după cum sunt schimbate marginile ori confiniile Imperiului Bizantin în peninsula Balcanică. Cam tot acésta-i şi marginea ortodoxismului faţă de catolicism, pe acele timpuri. Acésta-i şi causa pentru care, în definitiv, Papa n'a putut isbuti sĕ-şi supună jurisdicţiei sale nici pe Bulgari, nici pe Români mai apoi, pentru-că interesele politice locale reclamară, ca acele popóre sĕ se ţină la vechile lor datine şi vetre.

Cât despre afirmaţiunea ne-probată a D-lui Auner, că poporul Român de astăzi ar fi un mixtum compositum din Romani şi Slavi, noi o respingem cu indignare. Dacă D-sa ar fi cetit lucrarea D-lui Petriceicu Haşdeu *Strat şi substrat*, şi dacă ar cunóşte că în aceste ţĕri elementul predominant, după scurgerea şuvoiului barbarilor, a fost acel Roman şi când împrejurările au permis au revenit din tóte parţile Românii împrăştiaţi de barbari şi şi-au reocupat vechile lori ţeri, n'ar fi causat asemenea neexactităţi istorice. Las' că nu există nici un popor cu sânge curat, dar' în némul nostru predomină limba, obiceiurile şi datinele Romane. Cuvintele slavone sunt venite din contactul cu slavii ortodoxi, ear' cele ruseşti, din desele invasiuni recente.

Aceste evenimente se întêmplă şi la alte popóre.

Cât priveşte *Schizma* noi Ortodooxii suntem mai politicoşi, nu vĕ gratulăm cu titlul de *eretici* ceea-ce aţi merita, după inovările ce aţi făcut; ci vĕ spunem numai că: Noi Românii am fost, suntem şi vom rĕmâné în legea strămoşilor nostri, care-i cea ortodoxă. Credem cu tărie că ne putem mântui sufleteşte şi fără a primi inovările papistăşeşti. Noi ne ţinem strîns de sf. Scriptură: „Făţarnice“, *Scóte mai întâi bârna din ochiul tĕu şi atunci vei vedé sĕ scoţi ştercul din ochiul fratelui tĕu.* (Matei c. 70. 5.)

(Din „Biserica Ortodoxă Română“)

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresb. din tractul Reghinului.

— 19 Februarie, 1902.

(Urmare şi fine).

Din cuvêntul de deschidere presidial remarcabilă e constatarea mijlócelor, cu cari s'ar puté restitui moralul public, conturbat şi alimentat prin legile politice bisericesci. „Aşa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕḑênd faptele vóstre cele bune, sĕ preamăréscă pe Tatăl vostru cel din ceriuri“ zice cuvêntul, şi pretinde de la fie-care păstor cuvêntător sĕ fie un Ion Gură de aur în cuvênt şi faptă, ca sĕ putem preface lumea din ce e în alta, carea sĕ servéscă Domnului.

Din lungul şi binestilisatul raport general despre decursul afacerilor protopresbiteratului şi activitatea oficiului ppresbiteral pe anul 1901 sunt mai însemnate următórele momente:

Prin lucrările de competinţa congruei, — afacerile de asigurări contra focului, ale conferinţelor preoţesci, pe lângă cele ordinare-curente, în decursul anului espirat 1901 au dat peste mĕsură mult lucru, încât cu o muncă încordată numai a fost posibilă resolvirea punctuósă a acelora, contribuind la acésta şi îndeplinirea cu punctualitate a agendeler ce cad în sfera oficiului parochial prin maioritatea parochilor ca purtători de oficiu. Astăzi trebile scripturistice parochiale, zice raportul, nu se mai apreciézä ca a 5-a rótă la car, căci precum, dacă la o maşină lipsesce un şurub numai, întrégă lucrarea maşinei schiopătéză, tot astfel schiopătéză afacerile întregului organism bisericesc, dacă un preot numai nu-şi îndeplinesce oficiul cu precisiunea recerută de avêntul care de un timp încóce, mai ales de la suirea pe tronul archieresc a Escelenţiei Sale Domnului archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, neîntrecutului luptător în via Domnului, a luat biserica nóstră.

Piesele întrate la oficiul protopresbiteral în decursul anului 1901, cu încheerea anului au *fost tóte resolvite.*

Numĕrul lor au fost 588, cu 31 mai multe de cât în anul trecut.

Cler şi popor. Numĕrul preoţilor cu 31 Decembre, 1901 face 25; dintrĕ cari 22 parochi, 1 administrator parochial, 1 capelan şi un preot disponibil. A crescut numĕrul preoţilor cu 2 prin întregirea parochiei vacante *Nadăşa-română*, unde a fost ales paroch clericul absolut Dionisie Radu, — şi prin trecerea la biserica nóstră a preotului gr.-cath. din Caşva, Iuliu Pop, unde deja prin stăruinţa acestuia s'a ridicat lăcaş dzeesc corespunḑĕtor. — Clerici absoluţi sunt 2, Matei Radu şi Ioan Silaghi.

Numĕrul familiilor gr.-or. 5500, cu 35 mai multe de cât în anul espirat, ear' numĕrul sufletelor e 21,893, — un crescĕmênt de 135; din ei ştiu ceti şi scrie 4656, un plus de 216.

Din căsătoriile de 140, un plus de 7, au fost numai civile 14, ear' concubinatele fac 155.

Nasceri 709, decese 442, treceri religionare la noi 15, de la noi 1.

Partea şcolară. Invĕţătorii, cari au provĕḑut instrucţiunea au fost 22, definitivi numai 9, ceialalţi provisori, cualificaţi 16, necualificaţi 6.

Edificii şcolare proprii 19, tóte corespunḑĕtóre, închiriate 2, ridicându-se edificiu nou frumos în Dumbrava. Valórea lor în bani face cor. 46.134, ear' întréga avere: pămênturi, mobile, hârtii e 65.209 cor.

Numĕrul tuturor copiilor umblători la şcólă face 1604, ear' cei ce n'au frecventat şcóla 1126. — La şcóle străine avem 101 elevi.

Resultatul esamenelor publice în general a fost mulţămitor, fiind aprópe tóte conduse de protopresbiterul nostru; faţă de acele interesul poporului cresce din an în an.

Partea epitropéscă. Isvórele de venit ale protopresbiteratului sunt aprópe tóte acoperite numai din repartiţiune, şi adecă:

1. Pe singuratecele parochii 537 cor.
2. Câte $^1/_2$ $^0/_0$ după salariu de la preoţimea tractuală dă anual 116 cor.
3. Câte 2 coróne de la fie-care învĕţător e 32 cor.
4. De la nou-cununaţi cam 150 cor.
5. Discul Rosaliilor aprópe 25 cor.
6. Chiria de la casa protopresbiterală ca cel mai sigur isvor de venit.

Casa protopresbiterală s'a cumpĕrat pe sama tractului ca reşedinţă, unde cu timpul se va ridica şi biserică, care scop sublim mai curênd s'ar ajunge când ni-ar dărui bunul D-zeu un Gojdu al tractului nostru. Preţul cumpĕrărei s'a acoperit din un împrumut contras de la Preav. Consistoriu archidiecesan, din care până acum nici interesele nu s'au putut deplin acoperi, dar' cu anul de faţă începênd vom fi în stare a amortisa ceva şi din capitalul de 10.148·69 cor.

Sinodul protopresbiteral a contemplat tóte resursele din cari s'ar puté cât mai curênd plăti împrumutul acesta, şi de astădată la propunerea membrului Leon Pepescu a decis: cantorii din fie-care comună bisericéscă sĕ îngreunézä cu un imposit de câte o corónă anual, avênd acest arunc a se încassa prin parochi din venitele stolare ale cantorilor şi a-l substerne deodată cu aruncul propriu şi al învĕţătorilor la fondul protopresbiteral.

Dintrĕ celelalte obiecte cari au provocat discusiune mai intensivă e şi raportul despre numĕrul convieţuirilor ilegale, ce din an în an se înmulţesc — faţă de cari pelângă susţinerea concluselor din anii premergĕtori sinodul decide, ca oficiul ppbiteral sĕ întrevină la locurile competente pentru împedecarea concubinatelor, cari sdruncină moralul public al societăţii; ear' preoţimea sĕ chibzuéscă a nu îndeplini unele funcţiuni după ceremonialul îndatinat la cei-ce trăesc în fărădelegi, şi a combate neîntrerupt prin predici şi purtare corectă pĕcatul şi urmările triste ale concubinagiului.

După o muncă intensivă şi obositóre a fost bine căḑută opulenta masă, ce a urmat şedinţei sinodului, servită de către de toţi venerata nóstră protopopésă, dómna *Maria Şagău*, ajutorată cu tótă bunăvoinţa de dómna *Rafila Monda*, precum şi de dómna *Calini.* Disposiţia bună, ce a cuprins inimile, s'a reflectat şi în multele toaste, ridicate: primul de către dl protopresbiter *Galaction Şagău* pentru sănĕtatea şi îndelunga viéţă a iubitului şi neîntrecutului luptător în via Domnului, a Escelenţiei Sale Preasfinţitului Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu,* — care toast bineîntonat, a fost ascultat în picióre.

Pentru Preaonoratul domn protopresbiter şi venerabila-I soţie a toastat parochul *Grigoriu Nicóră,* ca pentru cele mai de-aprópe ramuri ale familiei străvechi *Şandor*, recunoscută de ospitală şi binefăcĕtóre a lipsiţilor.

Parochul Ioan Branea a vorbit pentru cei doi veri Dr. Ion Popescu şi Iosif Popescu, stîlpi ai ortodoxismului în Reghin; Nicolau Gliga pentru dómnele cari au obosit servindu-ne la masă ş. a.

Ceea-ce a contribuit mult la înveselirea sufletelor au fost şi cântările esecutate parte cu violina de dnii învĕţători Ion Borşan şi Nicolau Moldovan, parte cu vocea de parochul Mihail Todea, învĕţătorul Zaharie Frandes. Ba şi mult stimata dómnă a casei ne-a delectat cu câteva melodii frumóse, dând curaj celor îndoelnici.

Şi aşa, dacă începutul a fost bun, sfîrşitul i-a pus cununa. Sĕ ne revedem de multe-ori ca şi cu astă ocasiune!

Un membru.

Chestiuni şcolare.

Pregătiri pentru conferenţele învĕţătoreşti.

Domnul *Arseniu Vlaicu*, comisar consistorial pentru conferenţele învĕţătoreşti din cercul XVIII *Sighişóra* (protopresbiteratele Cohalm şi Sighişóra) a adresat tuturor învĕţătorilor din cercul numit, următoriul circulariu:

Succesul ori-cărei lucrări, ori-cărei acţiuni, depinde în prima linie de la pregátirile ce se fac înainte de a o începe, de la studiarea prealabilă cât mai amănunţită a tuturor momentelor mai însemnate împreunate cu esecutarea ei. Tot astfel şi conferenţele nóstre învĕţatoreşti numai atunci vor fi menite a da róde mănóse, dacă membrii lor, pe lângă participarea regulată la şedinţe, vor puté medita de cu vreme şi serios asupra obiectelor ce au sĕ fie pertractate, dacă se vor concentra de mai 'nainte asupra ideilor ce vor avé sĕ fie desfăşurate în şedinţe.

Pentru a înlesni tuturor membrilor conferenţei învĕţătoresci din cercul al XVIII Sighişóra (protopiatele Cohalm şi Sighişórä), care va avé sĕ se întrunéscă în zilele de

---

Sĕ v'arĕt pe alt sfetnic rĕu. Acesta e boer mare şi umblă cu nasul pe sus şi nici nu se uită pe unde calcă. Numele lui e *Strălucirea.* Nu l'aţi luat în samă până acum, căci el are obiceiul sĕ orbéscă pe ómenii pe lângă care trece, aşa că nu-'l veḑi. Il auḑi însĕ cum îţi şoptesce în urechi. E lucru firesc, că fiind boer mare trăesce mai mult prin oraşe şi prin casele mari, dar' dă rótă şi prin sate une-ori. Mai ales cu femeile e prietin bun, căci e şiret şi ştie cum s'apuce lucrurile. Bună-óră un om mai cu dare de mână, într'un oraş, îşi cumpĕră o trăsură şi doi cai. Vecinul sĕu, un om mai subţire la pungă, se uită liniştit la trăsură, dar' de odată aude că-i şoptesce la ureche un glas: Ce? Sĕ te laşi tu mai pe jos? N'ai şi tu léfă destulă? N'ai avere? Şi, iată-l pe omul nostru alergând în ruperea capului, sĕ iee bani împrumut, ca sĕ-şi cumpere şi el trăsură şi cai. Are, n'are nevoie de ea, şi-o cumpĕră, căci sfetnicul iadului l'a învĕţat sĕ fie fudul şi i-a mai zis: Ce-o sĕ zică lumea, că te vede umblând pe jos? Alţii ca tine, şi mai proşti decât tine, nu se mai dau jos din trăsură! O sĕ te crédă calic, o sĕ te crédă un sărântoc, şi-apoi cu ce e mai bun vecinu-tĕu de cât tine?

O cucónă vede o rochie frumósă la o vecină, o pălărie mai împopoţonată şi cucuiată, şi haide, sĕ nu rĕmână mai pe jos. Işi pune zălog póte până şi plapomele şi perinele, ca s'adune banii câţi îi trebue, ca sĕ fie şi ea îmbrăcată la fel, ba şi mai şi decât alte cucóne.

Un boier dă prietenilor lui baluri şi prânzuri nespus de scumpe, şi n'are bani şi se înglódă în datorii tot mai mult, dar' nu se póte lăsa, nu vrea sĕ ştie lumea că el a ajuns în sapă de lemn, mai ales că alt boier, de peste drum ţine casă largă şi dă baluri şi prânzuri tot mai scumpe. Cum sĕ se lase întrecut de el? Şi sĕ nu vĕ miraţi, că boierul de peşte drum, e şi el ajuns în sapă de lemn şi şi-a vêndut moşiile şi tot, ca sĕ nu se lase mai pe jos decât boierul de care vorbirăm întâiu. Şi aşa, unul face în ciuda celuilalt, şi la urmă amêndoi ajung sĕ taie câinilor frunze.

La sat, acest sfetnic al Iadului nu prea face ispravă, căci la sat sunt mai puţini bani, dar' totuşi, Ana a vĕḑut pe Stana cu o cârpă de mătasă, pe care i-a adus'o bărbatu-sĕu sergentul din oraş. Ana n'are astâmpĕr până nu-şi cumpĕră şi ea cârpă de mătasă, chiar dacă şi-ar vinde viţelul ori şi-ar pune sufletul zălog, căci dór' ea nu e mai pe jos decât Stana!

18, 19 și 20 Aprile v. a. c. în Sighișóra, o pregătire și meditare seriósă asupra obiectelor ce vor fi puse la ordinea zilei în acéstă conferință, îmi iau voie a transmite tuturor membrilor programul lucrărilor care va fi:

I. Prelegeri practice cu elevii.

a) „Desvoltarea numĕrului 7 cu elevii clasei I.“ Prelegĕtor *Ioan Iancu*, Sighișóra.

b) „Iubirea frățéscă“ din cartea de cetire de *Z. Boiu* cu elevii clasei II. din punct de vedere gramatical. Prelegĕtor *Nicolae Ilie*, Ferihaz.

c) „Iov“ din Istoria biblică cu clasa II. Prelegĕtor *George Pop*, Cața.

d) „Metropolitul Sava Brancovici“ cu clasa III. Prelegĕtor *George Dănilă*, Boiul mare.

e) „Prunul“ cu clasa III. Prelegĕtor *Iosif Dobre*, Beia.

f) „A jó tanuló“ din Abcdarul de *M. Voileanu* clasa III. Prelegĕtor *Andrei Enciu*, Criș.

g) „Mugurii“ din Istoria naturală cu clasa III. Prelegĕtor *George Maican*.

II. Disertațiuni.

a) „Andreiu Baron de Șaguna“ *Iuliu Holder, George Cociș* și *Ioan Butta*.

b) Prin ce mijlóce se ridică învĕțătorul la rolul de conducĕtor al poporului nostru și prin ce mijlóce își păstréză el acest rol?“ de *Ieronim Hĕrțógă, Filaret Dăișoreanu* și *Nicolau Dragomir*.

c) Cari sunt legăturile firesci, cari ne îndémnă sĕ ne iubim vatra strămoșéscă, legea și limba părinților nostri și cum sĕ transplantăm aceste sfinte sentimente în școlari?“ de *Teofil Roșca, George Andron* și *Aureliu Vlăduțiu*.

III. Chestiuni pedagogice.

a) „Cari sunt ocupațiunile laterale ale învĕțătorilor, cari ocupațiuni în conferințele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în școlele nóstre confesionale?“ de *Ioan Popa* și *George Burlea*.

b) „Ce motive îndreptățesc pe femei sĕ îmbrace cariera învĕțătoréscă?“ de D-șóra *Aurelia Stoica* și *Sultana Ciuleiu*.

c) „Ce motive pedagogice sunt pro și contra aplicării femeilor ca învĕțătóre? de *Ioan Dumitrescu*.

d) „Ce defecte se observă în planul actual de învĕțământ?“ de *George Maican* și *Nicolae Brênduşă*.

e) „Istoricul treptelor formale“ de *George Maican*.

IV. Diverse.

a) Raportul comisiunei permanente cercuale cu privire la mersul normal și desvoltarea învĕțămêntului în școlele nóstre.

b) Propuneri și Dorințe din inițiativă privată.

Comunicându-vĕ acest program de lucrări, am nestrămutată nădejde, că nu va rĕmâné numai pe hârtie, ci fie-care membru al conferenței nóstre va găsi cel puțin câteva momente libere pentru a se cugeta asupra materiilor cuprinse în el, pentru-ca în conferință sĕ pótă participa și cu trupul și cu sufletul la tóte lucrările conferinței, înarmat complet cu ideile reclamate de însemnătatea chestiunilor puse în discusiune. Totdeodată țintesc prin acésta a da impuls la lucrări, propuneri și dorințe de inițiativa privată, cari ași dori sĕ fie cât mai numĕróse. In fine rog pe domnii membrii, sĕ comunice acest program și cu oficiile parochiale și cu comitetele școlare.

Cu stimă
Arseniu Vlaicu
comisariu consistorial.

Avis.

Preaveneratele oficii protopresbiterale și parochiale, epitropiile bisericesci, etc., cari expedéză cu asemnate postale bani la adresa consistoriului archidiecesan și a librăriei archidiecesane, sunt poftite a nota pe cuponul asemnatei pe scurt și scopul pentru care se trimit paralele, spre a se puté conta ori transpune imediat la destinațiunea lor.

NOUTĂȚI

Personal. Inaltpreasânția Sa metropolitul nostru *Ioan* a sosit de la Budapesta azi, cu trenul de la 1 oră după amiazi. Cum se știe, Inaltpreasânția Sa plecase la Budapesta azi e sĕptĕmâna, pentru a presenta M. Sale memorandul episcopatului nostru în cestiunea mănăstirilor și a conduce ședințele representanței fundațiunii Gozsdu.

*

Esamenele pedagogice de pe cursul III., ținute Joi și Vineri la seminariul nostru teologic-pedagogic cu candidații pregătiți pe cale privată, au avut în general resultat mulțămitoriu. Dintrĕ opt învĕțătóre și șése învĕțători au trecut cu succes șése învĕțătóre și patru învĕțători. Ceilați au fost relegați la esamen de emendare din câte un studiu, respective din câte două.

*

Incendiu în Roman. In fabrica de zăhar din Roman a isbucnit Vineri un incendiu mare, pe urma căruia aripa dréptă a edificiului a ars total împreună cu mașinile aflătóre în ea și cu 800.000 chilograme de zăhar. Paguba e de vr'o $2^1/_2$ milióne de franci.

*

Marinimositatea Burilor. In opinia publică engleză a produs adâncă impresiune telegrama generalului *Kitchener* prin care a raportat guvernului, că *Delarey a lăsat liber pe lordul Methuen, fără nici o condițiune.* Acésta a impresionat cu atât mai mult opinia engleză, cu cât se aștepta, ca Delarey sĕ pună condițiuni: eliberarea lui Cronje, d. ex. ori a lui Kruitzinger. Drept rĕspuns la acéstă marinimositate, guvernul englez va sista procesul contra lui Kruitzinger, prisonier al lui Kitchener și care avea sĕ fie osândit la mórte.

*

Din urmările beției. Teodor Martin din Tihău mergĕnd la têrg la Ciachi-Gârbău, acolo s'a îmbĕtat și mânând beat către casă a rĕsturnat trăsura. In urma contusiunilor primite Martin a murit a doua zi.

*

La Siberia. Dintrĕ studenții deținuți cu ocasiunea turburărilor din Moscva, la propunerea ministrului de interne și a mareducelui Sergiu *cincisprezece* au fost osândiți la *deportare în Siberia,* ear' ceilalți au fost espulsați din Moscva.

*

Sócră energică. Intr'o gazetă unguréscă provincială cetim la „loc deschis“ următórele: „Aducem la cunoscința d-lui B. Fülöp, că nu ne face nici o supĕrare, că și-a revocat declarațiunea de amor. Insultele însĕ nu i-le vom erta! — Bine! In loc de matriculant ne vom întâlni acuși la judecătoria cercuală!!!! Dar', ascultă dom'le, ți-ai uitat la noi ploieriul cel de un florin și douĕzeci cruceri. Dacă ai curagiu, vină la noi și ți-'l ia! Vĕduva L. Mihály și afabila ei fiică“.

*

Congresul bisericei sêrbe. La finea ședintei de Vineri a dietei ungare deputatul Dr. Liubomir *Pavlovici* a adresat ministrului president următórea interpelare:

1. Intreb pe dl ministru-president, fi-va convocat congresul național-bisericesc sêrbesc încă în anul acesta, pe terminul legal dintrĕ Paștile și Rusaliile gr.-orientale?

2. Lăsa-se-va congresului sĕ-și esercieze neîmpedecat tóte drepturile recunoscute și legale ale autonomiei nóstre?

Interpelația s'a estradat ministrului-president.

*

Dar pentru biserică. Evlavioșii noștri creștini *George Bobletec* cu soția sa *Raveca Bârsan* din parochia Nasna, pătrunși de iubirea curată față de sânta nóstră biserică străbună, în lipsa de vestminte (odăjdii), au cumpĕrat pentru biserica gr. or. din Berghia (tractul M. Oșorheiului) un rênd de vestminte preoțești pentru înmormêntare, de catifea, în preț de 70 coróne. Oficiul parochial din Berghia esprimă mulțămită și recunoștință evlavioșilor creștini și le dorește de la Tatăl ceresc drépta rĕsplată a faptelor lor creștinești și mângăerea sufletéscă, pentru a vedé urmându-le și alți creștini buni (din Berghia) pilda ce au arătat'o acești parochieni străini prin darul sus indicat. Binecuvêntarea ceréscă sĕ se reverse asupra lor și a familiei lor! Berghia, la 25 Februariu 1902. *Mihail Chibelean* preot gr. or.

*

Pentru „Masa studenților“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad au incurs în Februarie 1902 următórele contribuiri benevole: 1. De la preotul *Teodor Nicóra*, din Vința întru eternă pomenire a fericitei sale soții Sava Nicóra rĕpos. la 3 Aprilie 1901, *5 cor.* 2. De la institutul *„Racoțana“* din Șeica-Mare *10 cor.* 3. de la *Iosif Enescu* și *Virgilia Tipeiu* din S.-Sebeș din incidentul fidanțărei lor *6 cor.* 4. De la institutul *„Murĕșanul“* din Maria-Radna *20 cor.* Marinimoși binefăcĕtori priméscă espresiunea profundei mulțămiri! Brad, 1/14 Martie, 1902. Comisiunea administrativă.

*

Concertul român din Budapesta. Ni-se scrie că concertul arangiat în 9 Martie n. în Budapesta, din partea corului bis. române de acolo, a avut un succes desevîrșit în tótă privința. Concertul a fost pus sub patronajul Ilustrităților Lor, a domnilor *George Ioanoviciu* de Duleu și Valea-mare, secretariu de stat în pensiune și *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaților, și s'a dat cu binevoitoriul concurs al Dșórei *Clotilda Oltean*, al dlui *Iuliu cav. de Pușcariu* și al copilașului artist *Ernest Lengyel de Bagota.* Programul, esecutat spre mulțămirea generală, a fost următoriul:

1. F. F. Abt *„Seara“*, cor bărbătesc.
2. Două cântece pentru sopran, esect. de Dșóra *Cl. Oltean*, cu acomp. de pian, și anume, o arie din „Traviata“ și cântecul lui C. Eckert „Schweitzer Echolied“.
3. Moszkovszky, *„Valse d'amor“*, esec. la pian de dl *Iuliu* cav. de *Pușcariu.*
4. I. Ioanovici, *Suvenir de Moscva*, esec. de orchestră.
5. Trei piese esecutate la pian de micul Ernest Lengyel de Bagota, și anume: *a)* M. Vogerich *„Staccato Caprice“*, *b)* Composiții proprii, și *c)* Reményi: *Sborul rândunelei.*
6. C. G. Porumbescu: *Cisla*, operetă comică, pentru cor și soli. După concert a urmat dans.

*

O filoromână! Din Budapesta ni-se scriu următórele:

In școla de pictură pentru femei din Budapesta a ținut în 12/III a. c. domnișóra Sulyok Ylda o prelegere despre „industria de casă la Români“. A dovedit, că are o cunoscință fórte temeinică în materie. A vorbit mai mult numai despre Bănățeni, pe cari îi cunósce mai bine, presentând publicului o bogată și frumósă colecțiune de lucruri de mână și țeseturi românești, cum nu cred că esistă la vreuna din dómnele nóstre. A vorbit fórte măgulitor, în termini fórte călduroși în deosebi despre femeea română. A combătut asertiunea unora că „femeea română nu e capabilă de a face lucruri de artă“. A dovedit contrariul prin câteva țĕsĕturi admirabile. A lăudat în deosebi fantasia bogată a Româncei, când e vorba de a'și face un obiect frumos original. Cu durere a observat acéstă Dșóră că influințe streine încep sĕ strice portul atât de „măreț și frumos“ al nostru.

Deosebit pond a pus pe metodul cum își învață mamele fetițele la lucru. „Ori ce fetiță când e de 5—6 ani știe tórce și face „cipcă“. A lăudat mult paciința, ce o are țĕranca română la lucrul ei. „E în stare sĕ lucre la o cămașă 1—2 ani, nu dór, că ar fi leneșă, Dómne feresce, ci fiind-că lucrul ei e greu și fórte artistic“.

In fine a mai făcut observarea fórte nimerită, că e pagubă, că cei chemați din inteligența română nu fac colecțiuni de lucruri de acestea.

Și are tot dreptul.

*

Cu ce se ocupă juristii de la Orade? Directorul academiei de drepturi din Oradea-mare, Dr. Bozóky Alajos, a afișat pe tabla négră un advertisment în care se cuprind și următórele: Luând îndemn dela jocul de cărți în mare mĕsură, fac de nou atenți pe domnii juristi, că jocul de cărți în localurile academiei e interdis sub urmări de cercetare disciplinară și eliminare din institut. Juristi neînmatriculați, cari numai sĕ jóce cărți cercetéză salele de prelegeri, sunt eschiși din academie. — Dat în Oradea-mare la 12 Martie 1902.

AMVONUL.

Cuvênt panegiric

rostit de parochul ***Grigoriu Nicóră*** *din Ibănesci la părăstasul celebrat pentru archiereii Andrei baron de* ***Șaguna, Miron Romanul*** *și Mecenatele* ***Emanuil Gozsdu,*** *cu ocasiunea ținerei sinodului protopresbiteral ordinar la 10/23 Februarie, 1902 în comuna Murĕș-Cuieșd.*

> „Mort a fost și a înviat, perdut, și s'a aflat“, (Luca 15, 11.)

Mĕ folosesc și eu de cuvintele vecinice rostite în s. evanghelie de astăzi, pentru a denota prin ele, că poporul român ortodox din acésta patrie, dimpreună cu biserica sa *„mort a fost și a înviat, perdut, și s'a aflat“*. Sub mórtea, ce pe scurt o voiu descrie, nu înțeleg decăderea morală în pĕcat, depărtarea de la tatăl ceresc, cum a făcut fiiul perdut pomenit în s. evangelie, ci înțeleg mórtea libertății poporului român pe tóte terenele, și mai ales sclăvia-i religionară.

Istoria, oglinda trecutului, ne invederéză faptul, că poporul român, ca cel mai vechiu locuitoriu în acéstă țară dintrĕ cetățenii de astăzi, a avut el cel dintâiu sîmburele creștinismului, respective deodată cu așezarea sa aci a adus în ființa sa și legea creștină, care a înflorit și s'a rĕspândit neîmpedecată, de pe timpul împĕratului Costantin cel mare. — Cât de tare a fost credința lui pe acele timpuri, azi ne pune în uimire. Venit'au limbile păgâne din rĕsărit, ca valurile furióse ale mărei, turbați ca vêntul, fără astêmpăr ca rîurile, sĕlbatici ca fiarăle venit'au Hunii cei răpitori, Goții, Gepidii Longobardii, Avarii și câți alții, și poporul băstinaș se feria din calea lor, dar' nu fugia. In urmă toți s'au stîns ca fumul, au perit fără urmă, rĕmânêndu-le numai numele cel barbar. Și ce putere titanică i-a învins, ce armă fermecată i-a repus? *Credința, legea creștină a neamului român!* Acésta credință românul a ascuns'o în inima sa, a dus'o în munți și peșteri, și după-ce trecea focul cel dintâi al mâniei pustiitóre, avane, eșia earăși la țară, la ogorul părăsit, și aci nu numai încerca, ci faptice atrăgea la legea sa pe păgânii ce i-se făcuseră stăpâni pe țară, îi îmblândia, îi încreștina.

Dar' românul din împilat ce e, se face apostol peste impilatorul seu și are astfel de episcopi, ca Nichita Romanul, pe care mai cu sémă Hunii îl numiau „Dzĕul Românilor“.

Credința și limba sunt cele două comori, ce Românul le ține sfinte, pentru-că de la Dzeu îi sunt date, le-a apĕrat, cum scrie Bonfiniu, cu viața sa de la prima pășire a lui pe aceste locuri, fără a le perde, fără a le părăsi până în ziua de astăzi. Ba ca mai bine sĕ le pótă conserva nepătate, le-a contopit pe amêndouĕ într'una sub numirea comună de „legea românéscă“ adecă credința creștină ortodoxă și limba română, căci până eri alaltăieri dacă întrebai pe țĕranul român de ce credință e: „de legea românéscă“ îți rĕspundea, ear' sanctuarul, în care le păstréză intacte e *biserica strămoșéscă*; ear' când acésta e prigonită de inimici, în altarul inimei sale, în care trăesce până la ultima resuflare.

Dar' cu cât acésta lege e mai tare, cu atât pare că și sórtea invidiósă vrea sĕ i-o încerce mai aspru!

Nu s'a ajuns destul cu suferințele îndurate de la limbile păgâne, vine un timp când și vecinii creștini ai poporului român încércă sĕ-l abată de la legea sădită în sufletul seu de înșiși s. apostoli și următorii lor. In urma atâtor lupte udate cu lacrimi și sbicite cu dorul ferbinte către o viață mai blândă, nu e mirare, că străinii îl cred atât de slăbit, în cât sĕ-l pótă preface în aluat pe séma lor. Fiind-că biserica a fost pavĕza celor mai sfinte comori ale lui, de biserică încércă străinii sĕ-l despóie. Ni-se cutremură sufletul când ne amintim de gónele, ba espedițiile cruciate chiar, întreprinse în contra poporului nostru. A înfruntat nimicirile Tatarilor și a stat zid puternic contra semilunei turcesci, și acum i-se ridică împrejur alte popóre cu tendința de a-i răpi credința și a i-o înlocui cu a lor. (Va urma.)

Cărți și reviste.

Au eșit de sub tipariu în ediții noue emendate și augmentate, și se află de vêndare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărți de școlă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustrațiuni și cu o chartă a Palestinei, pentru școlele medii inferióre și școlele civile, de ***Dr. Ilarion Pușcariu***, Archimandrit. Prețul broșat 1 cor.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru școlele medii și comerciale, în două părți, *a) Istoria bisericéscă generală* și *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Pușcariu***, Archimandrit. Prețul broșat 2 coróne.

*

„Vechile episcopii românesci, a *Vadului, Geógiului, Silvașului* și *Bĕlgradului*“, — de Dr. Augustin *Bunea*, canonic metropolitan, Blaj, tipariul seminariului archidiecesan. Prețul: 2 coróne 50 fileri (pentru România 3 lei).

Nr. 18/902 Comit. Poroch. [38] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de clădire revidiat de oficiul edil reg.-ung. de stat din Deva și aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan sub Nrii 5985 și 11.521/901, *Comuna bisericéscă Deva* dă în intreprindere *repararea bisericei* din loc pe cale de licitație publică minuendă, ce se va ţiné în 25 Martie v. (7 Aprilie n.) a. c. la 11 óre a. m. în școla gr.-or. din loc.

Prețul preliminat și totodată al strigărei este 11.608 cor. 30 fil., în care sumă este socotit și materialul de clădit. Din acésta suma 3872 cor. 78 fil., cade pe bolta după sistemul Răbitz. Pentru boltă se primesc și oferte separate, pentru-că acésta se póte efectui numai prin întreprinzători și măestrii specialiști în acest ram.

Licitanții au a și trimite ofertele lor d'impreună cu vadiul de 5% de la suma preliminată la George Gila președintele comitetului parochial în Deva până la óra prefiptă pentru începerea licitațiunei cu atât mai vêrtos, cu cât cele sosite mai târziu nu se vor lua în considerare. Tot acolo se pote vedé planul și preliminariul cu condițiunile speciale — în fiecare zi între órele 11 și 2 din zi și între 4 și 6 p. m.

La licitare se admit numai concurenți cu garanță suficientă.

Protocolul de licitare cu contractul, ce se va încheia vor avé valóre numai după înalta aprobare a Venerabilului Consistoriu archidiecesan.

Deva, în 1/14 Martie 1902.

George Gila **Athanasiu Roșca** m. p.
președ. comitet. notar.
Vidi

George Romanul m. p.
protopresbiter.

Nr. 319 [27] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învěțător la școla poporală gr. or. din *Rusciori* se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu anual în bani 600 cor., și anume: 500 cor. subvențiune dela stat, 100 cor. dela biserică, cuartir liber în edificiul școlar, constătător din 2 odăi, culină, cămară, pivniță, apoi lemne de încăldit.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a'și aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta înainte de alegere în vr'o Duminecă séu serbătóre în comună spre a'și dovedi desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Cu scirea și învoirea comitetului parochial amĕsurat resoluțiunei Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 11 Februariu 1902 Nr. 1763 Şc.

Sibiiu 25 Februarie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresbiter

Douĕsprezece

Cântece de școlă

pentru două și trei voci egale
de
Timoteu Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian".
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu prețul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura și de la Tipografia și Libărăria diecesană Caransebeș, Librăria I. Ciurcu, Brașov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia și Librăria seminariului gr.-catolic Blaj și la Tipografia și Librăria H. Pardini Cernăuți (Bucovina).

Tipografia și Librăria Archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Édiția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la
Librăria Tipografiei archidiecesane.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și
Istoria universală
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . **fl. 1.30**
„ **istoriei universale leg.** . . „ **1.—**

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panțu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Metropolia
Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric
despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Pușcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, vice-președinte al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul: broș. **6 cor.**, leg. **7·70, 8·20** și **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Avis.

Spre a întimpina marea concurență, am redus de nou prețurile

Lemnelor nóstre din Sebeșul-inferior

cari negreșit sunt azi **cele mai bune** și **mai spornice** astfel că de azi înainte le vindem:
Stânginul metric cu fl. 10·50 sau cor. 21·— fără dus, și
„ „ „ „ 11·— „ „ 22·— cu dus cu tot.
Cu vagonul încă cu 4 cor. mai eftin.

Oferte primesc: domnii comercianți **Josef Schuster** și **Anton Grell**, Strada Cisnădiei, **Heinrich Kröger**, Piața-mare, **Librăria Tipografiei archidiecesane** și celelalte firme deja anunțate.

Sibiiu, 28 Ianuarie st. n. 1902.

[11] 4–5

Doican & Micu Const.
intreprenori în Sebeșul-inferior.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Joi 7/20 Martie 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

† Arcadie Ciupercovici

Metropolitul Bucovinei.

Biserica ortodocsă română e pusă de nou în jale adêncă.

Metropolitul *Arcadie* al Bucovinei şi Dalmaţiei, după un morb lung şi plin de grele suferinţe a decedat în Domnul eri, Marţi, la orele 12 din zi, în etate de 79 ani.

Slăbiciunea cea mare de care era cuprins în timpul din urmă înaltul prelat, respiraţia îngreunată şi neregulata funcţionare a inimei, — tóte în strînsă legătură cu morbul de care suferea, — l'au făcut pe bunul şi blândul cap bisericesc sě simtă înainte apropiata sa trecere la cele eterne, şi de aceea încă Joia trecută a predat conducerea diecesei P. S. Sale domnului episcop *Dr. V. V. de Repta*, pentru-ca tóte momentele din urmă, petrecute în viéţa acésta vremelnică, sě şi-le pótă consacra pregătirii pentru calea care duce la viéţa de veci.

Decedatul Metropolit ***Arcadiu Ciupercovici***, s'a născut la 14 April 1823 st. v. în Câmpulungul-Bucovinei, căpětând în botez numele *Alexandru*.

Familia sa, originară din Fundul-Moldovei, se chiémă *Ciupercă*. Moşul seu Gavriil era preot în Fundul-Moldovei pe timpul încorporării Bucovinei la Austria. Inscris la şcóla clericală din Sucéva, directorul şcólei l'a înmatriculat cu numele Ciupercovici. La 1847, după absolvarea teologiei, s'a căsătorit şi a fost trimis preot la Toporouţ, de unde în 1848 a fost chiămat preot la Cernăuca pe moşia Hurmuzachestilor; de acolo, la 1853, s'a strămutat la Bădĕuţ şi Mileşăuţ. La 1861 a rěmas věduv, ear' la 1866 a întrat în cinul monachal la mănăstirea Putna, primind numele monachal *Arcadie*.

La 1874 e ridicat la rangul de archimandrit, ear' la 1878 a fost numit asesor consistorial. La 1880 e numit vicariu general sub archiepiscopul-metropolit Dr. Silvestru Morariu Andreevici, ear' după mórtea acestuia (întêmplată în 1895) în Februariu 1896 e numit archiepiscop-metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei şi sfinţit în April 1896 în Viena. Instalarea în scaunul archiepiscopesc i-a fost în Maiu 1896.

După o muncă obositóre, prestată la altariul Domnului, timp de preste jumětate de veac, înaltul prelat liniştit a putut sě părăséscă acésta vale a plângerilor, pentru a 'şi primi rèsplata acolo, unde dréptă judecată se croesce asupra tuturor faptelor omenesci.

Odihnéscă-'l Dumnezeu în pace, ear' sufletul seu nobil aşeze-'l acolo unde toţi drepţii se odihnesc.

In veci amintirea lui!

Ne trebuesc episcopii nóue.

Atenţiunea tuturor credincioşilor bisericei nóstre este îndreptată asupra pasului făcut Joia trecută din partea episcopatului nostru ortodox român din patrie, cu presentarea la Maiestatea Sa, preagraţiosul nostru Domnitoriu, şi cu predarea memorandului în causa mănăstirilor, rěmase în posesiunea bisericei sêrbesci. E un moment însemnat acesta în viéţa nóstră bisericéscă, care nu s'a mai întêmplat de la începutul anului 1879, când asemenea a apelat biserica nóstră prin episcopatul seu, în frunte cu rěposatul metropolit *Miron Romanul*, la sprijinul părintesc al regelui. Era atunci vorbă de proiectul, devenit mai târziu lege, despre întroducerea limbei magiare în şcólele poporale ca studiu obligat. Episcopatul şi o deputaţiune de 9 inşi din cele 3 consistorii eparchiale au predat atunci o representaţiune Maiestăţii Sale, cerênd scutul preaînalt faţă de autonomia bisericei.

Drept aceea merită o apreciare specială din tóte punctele de vedere. Asupra cuprinsului memorandului şi a petitului bisericei ortodocse române se vor nasce de sigur discuţiuni, mai ales în presa sêrbéscă, pe cari probabil vom avé ocasiune a le împărtăşí cetitorilor nostri; ear' resultatul final al cererii din memorand şi al paşilor ce vor fi a se mai întreprinde în urma resoluţiunii preaînalte, ce se speréză, se va puté ştí numai după un interval mai lung de timp.

Noi însě de astădată alt moment cu totul independent voim sě scótem la ivélă. Şi anume micul numěr al episcopilor, cari forméză episcopatul ortodox român din patrie. De-şí e cunoscută vorba, că *tres faciunt collegium*, dar' totuşi la un numěr de credincioşi de 1.700.000, câţi sunt în metropolia nóstră, trei episcopi sunt disparent de puţini. Şi nici-când nu iasă acest neînsěmnat numěr mai tare la ivélă, de cât tocmai la asemenea ocasiuni importante, precum a fost şi presentarea de Joi. Puţini sunt toţi 3; dar' apoi părintele episcop *Iosif Goldiş* de la Arad nefiind încă pe deplin restaurat din morbul de care a suferit în timpul din urmă şi astfel neputênd lua parte la acésta presentare — episcopatul s'a redus la doi inşi: la archiepiscopatul şi metropolitul nostru *Ioan Metian* şi la părintele episcop *Nicolae Popea* al Caransebeşului. Adevěrat, că de multe-ori valórea individuală a *unuia* cumpěnesce cât sute de inşi, dar' cu tóte acestea numěrul încă 'şi are însěmnătatea sa specială, care nu trebue perdută din vedere. Alta este impresia, când ţi-se presintă 1—2 şi alta când numěrul este mai impunětor. Sêrbii din ţară de pildă sunt o mână de ómeni şi au 7 episcopii. Episcopul de la Buda-Sântandreiu abia are peste 20000 de credincioşi, precând la noi, în archidiecesă 18 protopopi au preste 20000 de credincioşi; ba protopopiatul Orěştiei se ridică singur la 40.000 şi al Zarandului trece preste 40.000. Aceeaşi proporţie o aflăm şi în eparchiile sufragane. Nu există dóră nicăiri în lumea creştină o diferenţă atât de mare întrě numěrul credincioşilor şi al capilor lor bisericesci, ca şi la Românii ortodocşi din patrie, ceea-ce este de sigur în defavorul progresului general al bisericei celei vii, al poporului păstorit.

Ziariul nostru a espus anul trecut în un şir lung de articoli istoricul înfiinţării nouelor eparchii şi motivele, cari pledéză pentru urgenţa întrupărei lor; ear' de astădată am scos la ivélă numai momentul indicat mai sus, atrăgênd atenţiunea factorilor competenţi, a consistoriului metropolitan şi a cercurilor congresuale asupra lui, accentuând, că înfiinţarea de episcopii noue: la *Timişóra*, la *Oradea-mare* şi la *Cluj* este o necesitate reclamată de binele şi progresul bisericei nóstre, şi mai ales de demnitatea numěroşilor credincioşi ai ei.

Prigonirea tinerimei universitare. Cu privire la cele scrise sub titlul acesta în numěrul trecùt, primim informaţiunea de la Budapesta, că doi tineri universitari români, Constantin *Manea* jurist şi Dionisie *Stoica* stud în filosofie, s'au presentat la rectorul universităţii din Budapesta, pentru a'i declara în numele tinerimei universitare române, că studenţii români de la universitatea din Budapesta n'au întreprins absolut nici un pas în ce privesce congresul studenţesc şi nici n'au de cuget sě întreprindă. Dacă în privinţa acésta a apărut vre-un apel în presa română, ca studenţii români sě se grupeze cu cei din România, — articolul-apel n'a fost scris în numele tinerimei universitare române din Budapesta, şi nici n'a avut nici o înrîurinţă asupra ei. Peste tot tinerimea universitară română din Budapesta e străină de ori-ce mişcare în jurul congresului studenţesc internaţional şi e străină de ori-ce *act politic*, pentru-că treaba ei e sě'şi caute de studii, nu de politică. După ce asemenea declaraţiuni *corecte şi liniştitóre* au făcut şi tinerii universitari citaţi în faţa rectorului, care în urma svonurilor alarmante *trebuia* sě iee měsurile luate, ear' în dieta ţerii deputatul Dr. *Nicolae Şerban* încă a declarat, că s'a convins pe deplin, că învinuirile aduse tinerimei române universitare din Budapesta sunt lipsite de ori-ce basă şi sunt góle invenţiuni: credem că afacerea e aplanată şi terminată în bine. Din tóte

FOIŞÓRĂ

De ale calendarului.

In revista „*Vatra*“ anul I. Nr. 3 pe pag. 95 se publicase o formulă, cu ajutorul căreia poţi afla prin calcul, că un dat óre-care, pe ce zi a sěptěmânei a căḑut ori va cădé.

Calcularea după formula amintită e însě prea complicată, cu greu de ţinut în minte şi deci puţin practicabilă.

După multe combinări am reuşit a descoperí un metod mai simplu şi fără greş, după care se póte ajunge la acelaşi resultat.

La aplicarea lui servesc de basă unele regule generale.

E cert lucru, că ştiind pe ce zi a sěptěmânei (Luni, Marţi etc.) a căḑut ori va cădé 1 Ianuarie a cutărui an, şi că anul respectiv fost-a ori fi-va comun (de 365 zile), ori visect (de 366 zile), poţi calcula uşor, cu capul, ori-ce dat de preste an pe ce zi a căḑut ori va cădé.

Ca resultat al combinărilor mele şi restringêndu-mě deocamdată numai la secolul de curênd trecut, am constatat următórele:

1. Periódele de câte 28 de ani se repetéză nealterat, aşa că tot la 28 de ani cad sěrbătorile fixe pe aceeaşi zi.

2. Anii comuni se termină cu ziua cu care s'au şi început (ad. 1 Ian. şi 31 Dec.); cei visecţi cu ziua următóre. Prin urmare 1 Ianuarie sare după anul comun cu o zi, ear' după cel visect cu dóuě zile.

3. Ani visecţi sunt aceia, ale căror zeci şi unimi (pentru înlesnirea în calculare se lasă sutele afară) se pot împărţí cu 4 fără sě rěmână rest. Tot al 4-lea an e visect.

4. 1 Ianuarie în 1800 a căḑut pe o zi de Duminecă şi anul a fost visect. Anul 1828, 1856 şi 1884 au fost, ear' 1912, 1940 etc., vor fi întru tóte asemenea.

Tot asemenea sunt şi se repetéză anii corespunḑětori, tot al 28-lea din lăuntrul acestor perióde, precum şi a celor anterióre sau următóre.

Astfel anul 1801 e egal cu 1829, 1857, 1885, etc.

Aplicând regulele premise, iată şematismul pe primul period. E de notat că anii visecţi sunt subliniaţi.

1 Ianuarie în 1800 a căzut Duminecă
„ 1801 „ Marţi
„ 1802 „ Mercuri
„ 1803 „ Joi
„ 1804 „ Vineri
„ 1805 „ Duminecă
„ 1806 „ Luni
„ 1807 „ Marţi
„ 1808 „ Mercuri
„ 1809 „ Vineri
„ 1810 „ Sâmbată
„ 1812 „ Luni
„ 1815 „ Vineri
„ 1820 „ Joi
„ 1825 „ Joi
„ 1828 „ Duminecă
„ 1829 „ Marţi

şi se repetéză ciclul de la 1800 înainte.

Sě cercăm cu câteva esemple.

1. In 24 Ianuarie 1859 s'a efectuit unirea principatelor române. Pe ce zi a căḑut acel dat memorabil?

Anul 1859 corěspunde anului 1803, deci 1 Ianuarie a căḑut într'o Joi. Tot Joi a fost în 8, 15 şi 22 Ianuarie. Ear' 24 Ianuarie a căḑut într'o Sâmbătă!

2. Pe ce zi a căzut 3/15 Maiu 1848?

Anul 1848 a fost visect (Febr. de 29 zile) şi corespunde anului 1820. 1 Ianuarie a căzut Joi. Tot Joi au fost zilele 8, 29 Ian. 5, 12, 19, 26 Febr.: 4, 11, 18, 25 Martie; 1, 29 Aprilie. Deci într'o Luni! (Veḑi „*Cartea de aur*“ vol. I. pag. 273).

3. In 20 Decembre 1808 s'a născut marele Archiereu Andreiu baron de *Şaguna*. Datul acesta fiind mai aprópe de 1 Ianuarie 1809, care a stat într'o Vineri, calculăm de aici înapoi şi aflăm că ziua susnumită a căḑut pe o Duminecă!

4. Metropolitul Miron a rěposat în 4 Oct. 1898. Ce zi a fost?

Anul 1898 corěspunde cu anul 1814 şi anul 1899 cu 1815, în cari 2 ani din urmă 1 Ian. a căḑut pe o Vineri. Calculând înapoi aflăm că 29 şi 1 Dec. a stat într'o Marţi, 29 şi 1 Nov. Duminecă, 29 şi 1 Oct. Joi; ear' 4 Oct. într'o Duminecă!

In modul arătat — ştiind anul, luna şi ziua — fie-care póte calcula în ce zi s'a născut, ori s'a întêmplat cutare eveniment mai marcant din viéţa sa. A cerca nu-i lucru mare.

Gurarîului, în Zilele-Babelor 1902.

Ioachim Muntean
preot ort. rom.

acestea vedem cu plăcere, că tinerimea şi-a înţeles chiămarea, de a se ocupa cu studiul, — ear' nu cu politica, ceeace şi noi îi recomandăm.

Din tractul Devei.

Sinodul protopresbiteral al tractului Deva.

— 26 Februarie v.

Conform convocătoriului oficiului protopresb. al tractului Devei de dto 8/21 Februarie a. c. Nr. 69, Joi în 6 Martie nou a. c. s'a ţinut sinodul protopresbiteral al acestui tract în Deva.

Intrunindu-se acest sinod în cancelaria protopresbiterală la orele 10 antemeridiane, vrednicul protopresbiter tractual *George Romanul* prin o cuvêntare fórte acomodată salută pe cei presenţi, şi implorând darul şi ajutoriul lui D-zeu asupra lucrărilor acestui sinod, a deschis şedinţa.

După constituirea biroului sinodal, la apelul nominal, din 36 membri au rĕspuns 22, 11 preoţi şi 11 mireni. La acésta 's'a făcut amintire, că dintrĕ membrii mireni, membrul cercului întâi al Devei, Ioan Moţiu jude de tablă, şi membrul cercului al XIII „Suligete“, Lazar Bera teolog abs. şi învĕţătoriu, în decursul acestui an au rĕposat. Sinodul prin sculare şi-a esprimat condolenţele; apoi s'a adus hotărîrea a se face dispoziţiuni pentru întregirea acestor locuri vacante.

După acestea s'a dat cetire protocolului comitetului protopresbiteral, şi conform aceluia s'a pus la ordine Raportul oficiului protopresbiteral despre activitatea acestuia şi despre starea protopresbiteratului cu finea anului 1901.

Vin aci cu bucurie şi cu laudele cuvenite la adresa harnicului, activului şi zelosului nostru protopresbiter a aminti că raportul acesta fórte vast a fost ascultat cu multă plăcere şi satisfacţie, şi cu viu interes din partea tuturor membrilor.

Prin acest raport agendele sinodului aşa au fost puse la cale şi pregătite, încât desbaterile şi hotărîrile au trebuit sĕ urmeze de sine, fără multă discuţie.

Mai înainte de a întra în meritul obiectului, vrednicul nostru protopresbiter în acest raport atrage atenţiunea sinodului că Prea On. D-sa ca şef tractual s'a convins că multe sunt de făcut şi regulat în acest tract, pentru-ca lucrurile sĕ mérgă aşa după cum ar fi de dorit, şi pentru-ca prin punerea lucrurilor nóstre bis. şi şcolare la buna ordine preoţimea şi învĕţătorimea nóstră sĕ 'şi pótă câştiga vaza şi autoritatea recerută, şi constată cu plăcere că în acésta direcţie s'a făcut un pas înainte. Atrage însĕ atenţiunea asupra rĕului obiceiu al poporului rĕtăcit şi sedus de străini, de a acusa pe preot şi a-l calumnia în faţa autorităiţi bisericei, şi o îndémnă şi sfătuesce, ca mai cu samă prin aceste părţi unde poporul nostru este dus şi sedus la multe rĕtăciri, din partea rĕuvoitorilor neamului şi bisericei, — sĕ caute a trăi în cea mai buna înţelegere cu poporul, căci la delăturarea acestui rĕu numai bunul tact şi înţelepciunea preotului póte ajuta; apoi rógă pe onoraţii membri mireni, a sfătui şi lumina poporul, ca sĕ fie mai indulgent şi sĕ respecteze şi onoreze pe păstorii sei sufletesci, căci cu acésta se respectéză pe sine şi biserica sa.

Referitor la împlinirea datorinţelor oficióse atrage atenţiunee preoţimei, sĕ şi-le împlinéscă cu scumpĕtate şi stricteţă, sĕ nu aştepte repeţite ursorii, căci cu acésta se împedecă regulata mergere a lucrărilor bisericesci de jos până sus, şi aceste pedeci şi iregularităţi în organismul nostru bisericesc aduc mare daună nouĕ, poporului nostru, şi bisericei nóstre.

Premiţênd acestea, vrednicul nostru protopresbiter îşi împarte raportul seu în trei părţi; *a*) bisericesci *b*) şcolare şi *c*) epitropesci.

Vin aici a descrie în liniamente mai generale acest raport şi anume:

I. In partea primă premergênd espunerea activităţei oficiului, a scaunului, şi a comitetului protopresbiteral, arată că după noua arondare acest protopresbiterat constă din 54 comune bis. din cari 37 matere şi 17 filii; clerul constă din 1 protopresbiter cu 32 parochi în activitate, doi protopresbiteri în pensiune şi un preot în retragere; respectivul preot fungéză ca învĕţător de stat în Deva; parochii vacante sunt 7.

In decursul acestui an s'a deschis concurs pentru tóte parochiile vacante, dar' din lipsa de concurenţi numai Bârcea mică a fost întregită, cu actualul paroch Nicolau Trónca.

Numĕrul familiilor din acest protopresbiterat este 6147; numĕrul sufletelor 26.802; din acestia ştiu ceti şi scrie 4923.

(Va urma.)

Din tractul Lupşei.

— Alegerea de protopresbiter. —

Ponor, 28 Februarie v.

In viéţa nóstră constituţională bisericéscă protopresbiterii sunt cei dintâiu preoţi întrĕ preoţimea tractuală. Ei sunt căpetenia unui tract protopresbiteral, se sfinţesc de Archiereu prin hirotesie şi se provĕd cu singhilie sau gramată. Dela persóna şi aptitudinea lor atêrnă înaintarea sau regresarea unui tract, căci protopopii sunt organele autorităţii mai înalte bisericesci, prin cari acésta împărtăşesce ordinaţiunile sale către preoţime şi poporul eparchial. Protopopii au sĕ privegheze asupra purtării preoţimei, învĕţătorimei şi a poporului în cele bisericeşti şi şcolare. Ei au sĕ privegheze asupra tuturor afacerilor bisericesci şi şcolare şi a face îndreptare unde ar observa că acestea nu merg după cum cere trebuinţa. Pe scurt protopresbiterii sunt ochii consistoriului şi dela ei atârnă binele ori rĕul, viéţa sau mórtea unui tract. De aceea o alegere de protopop este de mare însemnătate, şi merită a fi dată publicităţii ceva mai pe larg.

Dacă — după-ce preabunul Dumneḑeu, a cărui înţelepciune este nestrăbătută de mintea omenéscă, în 2 Martiu 1901 a chemat la cele vecinice pre prea-bunul şi neuitatul nostru şef tractual protopresbiter *Ioan Danciu*, şi inimile nóstre cernite şi întristate au rĕmas, — Românii ortodocşi din tractul protopresbiteral al Lupşei au mai avut vre-o ḑi de bucurie, apoi a bună sémă ḑiua de 21 Februariu st. v. a. c. a fost o asemenea ḑi, căreia păreche zădarnic ne-am încerca a-i afla, căci în acea zi s'a sĕvêrşit măreţul şi importantul act de alegere a noului protopresbiter al tractului nostru Lupşa. Cu un dor ferbinte aşteptat'au credincioşii nostri sosirea acestei măreţe şi însemnate zile.

Deja din ziua premergĕtóre adecă în 20 Februariu s'au înfăţoşat în opidul *Ofenbaia*, reşedinţa acestui protopresbiterat, P. O. D. comisariu consistorial asesor *Mateiu Voileanu*, unii membri ai comitetului protopresbiteral, făcênd pregătirile împreunate cu alegerea, adecă ţinênd şedinţa de candidare a comitetului ppresbiteral. S'au mai arĕtat şi unii membri ai sinodului protopresbiteral atestând óre-cum că mâne are sĕ fie mare sĕrbare.

Diminéţa următóre, de-şi timpul era fórte nefavorabil, a întrunit în Ofenbaia cu puţine escepţiuni pe toţi membrii sinodului protopresbiteral electoral şi de pe feţele tuturor puteai ceti interesul, însufleţirea, bucuria şi animaţia, pe care modesta mea pénă nu e în stare a le pune pe hârtie.

Actului alegerei i-a permis serviciul divin împreunat cu chiemarea Duhului sânt, oficiat de P. O. D. comisariu consistorial asesor *Mateiu Voileanu* cu asistenţa preoţilor *Vasiliu Gan* paroch în Sălciva-de-sus şi adm. prot., *Laurenţiu Ciorbea din Ponor, Vasiliu Ruşdea din Poşaga de jos şi bĕtrânul Constantin Giurgescu din Runc*, la care serviciu au participat toţi membrii presenţi ai sinodului protopresbiteral si un numĕros şi ales public din loc şi jur. La finea sântei liturghii păşesce comisariul consistorial la uşile împĕrătesci şi mânecând din tecstul: „Eară tu, Dómne, carele scii inimile tuturor, arată-ne pe care l'ai ales Tu spre slujba acésta“ etc. mai bine de 1/2 óră ţine o predică ocasională fórte frumósă în care accentuéză însĕmnătatea unei alegeri de protopresbiter, calităţile ce trebue sĕ întrunéscă un protopresbiter, fórte frumos aduse în legătură cu cele 7 daruri ale Duhului sânt. Regret că nu 'mi stă vorbirea la disposiţie pentru a o da publicităţii.

Fie-care cuvênt rostit de dl comisariu în acea predică, era absorbit de public cu o sete neastêmpĕrată. Sfaturile, poveţele şi adevĕrurile cu adevĕrat părintesci din acea predică au edificat şi pĕtruns inimile nóstre atât de mult, încât îţi părea că te înalţi în sferele mai înalte. Dar' apoi modul de predare şi tonul dulce cu care măiestrul orator atât de bine ştie sĕ atingă córdele inimei, ţinuta şi înfăţişarea P. On. Dsale adevĕrat preoţéscă te făceau sĕ esclami: iată un orator bisericesc, care cu cuvêntul póte sĕ pĕtrundă, sĕ captiveze şi răpéscă inimile.

(Va urma.)

Din Brad.

— Masa studenţilor de la gimnasiul public român gr. or. din Brad. —

Tocmai s'a plinit anul, decând Ven. Consistoriu Archid. a aprobat normativul, prin care s'a pus capĕt unor emulări discordante escate întrĕ inteliginţa română şi tinerimea studiósă din Zarand de a îmbunătăţi traiul elevilor miseri prin crearea unei mese pe séma studenţilor de la gimnasiul public român gr. or. din Brad

Prin normativ s'a statorit, ca acésta instituţiune umanitară sĕ se pună în activitate îndată ce capitalul fundamental va fi 10.000 coróne.

Ear' acest capital modest, prin dărnicia demnilor binefăcĕtori, întrĕ cari se află Esc. Sa Dl archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, ilustra familie *Mocsonyi*, magnatul *Dr. Iosif Gal* şi alţi numĕroşi spriginitori ai culturei naţionale, precum şi prin spriginul institutelor nóstre de credit şi economii în frunte cu *Albina, Victoria, Crişana, Ardeleana*,, — s'a realisat în curênd, resp. suma de 5429 cor. 50 fil. s'a rotunḑit la 10,000 cor. Deja la 31 Dec. 1901 capitalul ajunsese la suma de 10,611·20 cor. depuse spre fructificare cu 6% şi astfel ideea devine realitate.

Drept-aceea la 27 Februariu (12 Martiu) 1902 s'a făcut inaugurarea. Adunându-se elevii gimnasiali într'o singură sală, s'a presentat şi directorul gimnasial însoţit de corpul profesoral, şi vestì tinerimei studióse conclusul conferinţei profesorale de la 13/26 Febr., prin care s'a decis, că *„Masa studenţilor“*, după ce capitalul prescris s'a asigurat, sĕ între în activitate la 1/14 Martie, 1902.

Capitalul fundamental s'a realisat prin contribuirile benevole ale binefăcĕtorilor, cari prin filerul jertfit din inimă curată, spre un scop umanitar, şi-au eternisat vre-o fiinţă lor iubită, trecută prea curênd la eternitate, vre-un moment însemnat din viéţa socială, precum: fidanţare, cununie, onomastică, serbare de an nou etc., ori şi-au adăpat setea de a contribuí la alungarea miseriei de la nişte studenţi orfani şi lipsiţi, dar' talentaţi şi diligenţi, ca scutiţi barem în parte de lipsele traiului zilnic şi asiguraţi cu prânz corĕspunḑĕtor sĕ se pótă perfecţiona şi întărí şí trupesce, ca astfel sĕ pótă devenì membrii folositori neamului nostru.

Considerând împregiurările întrĕ cari se inauguréză acésta instituţiune, apoi elementele, — mai ales fii de învĕţători şi plugari, — cari vor beneficia, precum şi lipsa de a întări institutul nostru gimnasial din Brad cu tóte instituţiunile cari atrag tinerimea studiósă, sper, că filerul depus pentru *„Masa studenţilor“* din Brad va aduce róde vrednice.

Din venitelele capitalului primesc prânzul 6 elevi, respective se solvesce pentru fiecare câte 10 cor. pe lună.

Primii beneficiaţi sunt: 1. Victor Jula şi 2. Ioan Dandea din. cl. IV g., 3. Traian Magier cl. III g., 4. Victor Emanuil Sabo şi 5. Ioan Buta cl. II g. şi 6. Ioan Ignaton cl. I. g. Trei fii de învĕţători români confesionali şi trei de plugari.

Comisiunea administrativă s'a îngrijit şi de partea morală-religiósă, prescriind beneficiaţilor, ca 'şi înainte de prânz şi după prânz sĕ rostéscă rugăciuni corĕspunḑĕtóre, ear' Mercurea şi Vinerea din Paresemi sĕ li se servéscă numai bucate de post.

Fie, ca *„Masa studenţilor“* sĕ devină un sprigin pentru institutul gimnasial român gr. din Brad! Fie, ca sĕ fie un mângăitor pentru elevii beneficiaţi, ear' acestia sĕ devină mândria neamului nostru! Fie, ca resultatele obţinênde sĕ pótă încălḑí tóte inimile nobile pentru a contribui la sporirea capitalului fundamental, ca astfel modestul început sĕ se pótă desvolta într'un institut corĕspunḑĕtor recerinţelor moderne ale educaţiunei şi civilisaţiunei!

Dr. P. O.

Din Turda.

Sinodul protopresbiteral al tractului Turda.

— 15 Maritie n.

Dór' nici un tract nu a suferit atâta în timpul vĕduviei ca tractul Turda. Azi când avem în fruntea nóstră un harnic, am puté zice neobosit protopop în persóna d-lui *Jovian Murĕşan*, pare-că simţim cum întră viéţă nouă în tractul amorţit. Simţim bătênd puternic şi la noi pulsul şi arterele vieţii constituţionale bisericesci.

Cea mai bună dovadă ne e decursul demn al sinodului protopresbiteral ţinut în 23 Febr. st. v. în biserica gr. or. din Turda. Despre decursul acestui sinod precum şi despre importantele hotărîri luate cu ocasia acésta vin a raporta pe scurt în cele următóre.

Sinodului i-a premers serviciul divin şi parastas pentru binefăcĕtorii A. B. de *Şaguna*, Emanoil *Gozsdu*, D. *Andronic* şi Miron *Romanul*. Serviciul divin a fost celebrat din partea M. O. D. protopop asistat de preoţii G. *Hango*, din Gherla şi I. *Petruţ* din Cristiş.

Nu pot sĕ las neamintit, că în decursul liturghiei a cântat corul de băeţi din Agârbiciu condus de părintele V. Orĕsan şi harnicul învĕţător I. Tĕnase. Corul constătător din vreo 27 băeţi şi fete de şcólă s'a produs fórte bine. Nu ar strica dacă membrii sinodului ar povesti la cei de-acasă despre corul acesta şi s'ar îndemna şi alte sate sĕ înfiinţeze astfel de coruri, cari ridică mult frumseţa serviţiului d-zeesc şi potenţéză pietatea credincioşilor.

Sinodul a fost deschis din partea M. O. D. protopop prin o vorbire potrivită, salutând pe membrii în primul sinod ordinar presidat de Domnia sa. Se constitue bíroul alegêndu-se notar *Dr. Valer Moldovan* şi bărbaţi de încredere domnii I. *Vescan* şi Vasiliu *Stănescu*.

Durere că din 25 membri ai sinodului abia au luat parte 16. O rĕmăşiţă tristă a anarchiei din trecut. In privinţa acésta nu strică dacă sinodul pune o pedépsă óre-care pe cei ce în viitor ar absenta nemotivat. A fi membru în sinod nu îţi dă numai drept ci şi *datorinţe*, şi dintrĕ aceste din urmă prima e: *de a te presenta în sinod ori a'ţi justifica eventuala împedecare.*

A urmat am puté zice punctul de forţă al sinodului, raportul protopresbiterului despre gestiunea din anul trecut

Intr'adevĕr că trebue sĕ fim cu multă recunoscinţă D-lui protopop pentru zelul cu care a adunat atâtea date statistice şi ni-le-a presentat într'un raport de patru cóle, dându-ne astfel o icónă fidelă despre starea tractului. Icóna a fost fidelă, dar' tristă.

La ascultarea acestui raport ne-am putut convinge, că ce delăsat a fost tractul acesta atât de espus din tóte punctele de vedere. Fie-care a putut vedé că *ce ne dóre, de ce avem lipsă şi cât şi cum trebue sĕ muncim, ca sĕ nu rĕmânem de tot în dărătul altor tracte şi mai des a altor confesiuni.*

Cred că mai bine va fi dacă voiu da şi eu câteva date *estrase* din acest raport. Date cari vorbesc *elocuent* şi *nemilos de adevĕrat*:

1. Tractul constă din 31 parochii şi 4 filii cu 30 biserici. Aşadară în tóte matrele sunt biserici afară de parochia nou înfiinţată M. Uióra. Din aceste *numai 6 sunt de pétră*, ear' 24 de lemn, dintrĕ cari unele fórte slabe. Parochii vacante, după ce în anul trecut s'au întregit deja 5, abia mai sunt *douĕ* şi şí acelea pe cale de a fi întregite.

Numĕrul sufletelor a fost 14308, cu 265 mai mulţi de cât în anul trecut. Din acestia abia 3133 ştiu scrie şi ceti, va sĕ zică: numai 20 8%.

2. Şcóle sunt numai în 12 parochii. Dintrĕ 12 invĕţători numai 2 sunt definitivi, ear' ceilalţi numai provisori.

Copii obligaţi la şcólă au fost 1216. Au cercetat şcóla 1121 — în raport cu anul trecut o creştere de 339.

Ce priveşte înzestrarea copiilor cu cărţi, apoi a şcólelor cu bănci şi cu grădini de pomărit, încă stăm cât se póte de rĕu.

3. Fondul protopresbiteral constă *din 186 coróne*,

Raportul s'a luat la cunoştinţă, *au uitat* însĕ membrii sĕ voteze mulţămită protopresbiterului pentru acuirarea atâtor date preţióse, cari de sigur l'au costat multă muncă.

Raportul comitetului protop. presentat de părintele I. Cimoca deasemenea s'a luat la cunoştinţă.

Conclusele comitetului protop. tóte au fost primite parte unanim parte cu majoritate absolut. Dintrĕ aceste din causa importanţei lor relev numai două:

1. Propunerea privitóre *la augmentarea fondului protopr. şi sistemisarea dotaţiunii şi chiriei cancel. protopresbiterale.*

Fiind-că fondul protopresb. de present abia face 180 coróne, aşadară atâta cât nimica, s'a ivit lipsa de a afla o modalitate prin care nu numai sĕ se acopere spesele curente cum e dotaţiunea de 400 cor. şi 160 cor. chiria cancelariei protopopesci, ci ca an de an sĕ se capitaliseze o sumă órecare ca cu timpul sumele de mai sus sĕ se acopere din fondul înfiinţând fără de a mai face repartiţie pe popor.

Propunerea presentată de comitet dovedesce studiarea seriósă a chestiunii, pe care o resólvă destul de just şi acceptabil.

Anume, s'au împărţit tóte comunele în 5 clase.

Cl. I. contribue cu o cuotă an. de 24 Cor.
„ II. „ „ „ „ 20 „
„ III. „ „ „ „ 14 „
„ IV. „ „ „ „ 8 „
„ V. „ „ „ „ 4 „

Sumele aceste sunt a se plăţi în douĕ rate. Tot la augmentarea fondului contribue: *a)* Protopres. la întroducere 50 cor. şi cu o cuotă anuală de 10 Cor.; *b)* Parochul şi capelanul la întroducere 20 cor. şi cu o cuotă anuală de 5 cor.; *c)* Invĕţătoriul la întroducere 10 cor. şi cu o cuotă anuală de 2 cor.; *d)* Cantorul la întroducere 5 cor. şi cu o cuotă anuală de 50 fil.; *e)* Crâsnicul la întroducere 1 cor. şi cu o cuotă anuală de 20 fileri.

Se vede din acestea că s'a realisat principiul de a angaja şi împovora în mod proporţional cu venitul lor întreg poporul şi tóte feţele bisericesci.

Propunerea a fost primită cu 15 voturi contra 1.

2. A doua propunere momentuosă a comitet. protopop. a fost referitor la acuirarea unei case de reşedinţă protopopéscă. O propunere acésta, pe care numai cine a umblat prin Turda şi cunóşte relaţiile locale o póte apreţia după merit. In oraşul acesta, unde locuesc vreo 10—11 preoţi de la 6 confesiuni, unde fie-care parochie s'a silit sĕ acuire o casă de locuinţă preotului lor, numai şeful *tractului gr. or., protopopul e silit sĕ se mute dintr'o uliţă într'alta pe unde îşi póte găsi un cuartir acomodat.* Eu aflu că nu e compatibilă cu demnitatea ce-o îmbracă protopopul nostru, ca şi pe viitor sĕ fie silit a se muta de la o casă la alta. De aceea a fost binevenită propunerea comitetului, ca sinodul sĕ enunţe necesitatea cumpĕrării unei case drept reşedinţă protopopéscă.

Ear' pentru uşurarea esecutării acestei propuneri sinodul autoriséză pe M. O. D. protopop sĕ întrevină în causa acésta la Preaveneratul Consistoriu.

Pentru-că nu încape îndoélă, că tractul chiar pe lângă o estremă încordare nu ar fi în stare sĕ realiseze singur planul acesta. De aceea e lipsă, ca nicăiri şi nici odată, ca şi Preav. Consistor sĕ facă ceva, ca sĕ ne putem presenta şi noi cu demnitate în oraşul Turda.

Un pas puternic întru întărirea bisericei nóstre în Turda s'a făcut prin transmutarea reşedinţei protopopeşti în centru. Nu-i permis sĕ ne oprim la calea jumĕtate, ci trebue sĕ ne acuirăm şi celelalte instituţiuni şi bunuri cum e: *o şcólă* şi *reşedinţă protopopéscă.* Cam acestea am avut a le înşira despre sinodul protopopesc din anul acesta. Fie ca hotărîrile aici luate sĕ formeze un nou punct de desvoltare şi înflorire a bisericei nóstre, respective a tractului Turda.

v. mol.

Avis.

Preaveneratele oficii protopresbiterale şi parochiale, epitropiile bisericesci, etc., cari expedéză cu asemnate postale bani la adresa consistoriului archidiecesan şi a librăriei archidiecesane, sunt poftite a nota pĕ cuponul asemnatei pe scurt şi scopul pentru care se trimit paralele, spre a se puté conta ori transpune imediat la destinaţiunea lor.

NOUTĂŢI

† Metropolitul Arcadie. Din incidentul trecerii la cele eterne a Metropolitului din Bucovina, *Arcadie Ciupercovici*, Inaltpreasfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit, *Ioan Metianu*, a adresat astăzi consistoriului din *Cernăuţi* următórea telegramă de condolenţă:

Veneratului Consistor Csernovicz.

Participând şi eu la durerea surorei biserici din Bucovina causată prin încetarea din viéţă a preaveneratului archiepiscop şi metropolit Arcadie, rog ceriul sĕ 'i aline marea durere.

Ioan Metianu
metropolit.

Notăm, că înmormêntarea decedatului Metropolit Arcadie se va face Sâmbătă, 22 Martie n. la orele zece din zi, în Cernăuţi.

*

Ministrul-preşident Sturdza — la Timişóra. Ziarele din România susţin a şti, că o delegaţie de oficeri români sub conducerea ministrului-president şi ad interim ministru de rĕsboiu Dimitrie A. Sturdza va călĕtori în Maiu la Timişóra, pentru a saluta pe M. Sa împĕratul şi rege al nostru, din prilejul asistării sale la inaugurarea noului edificiu al şcólei de cadeţi.

*

La „Academia Română“ din Bucureşti sesiunea generală a anului curent se va începe Marţi (25 Martie st. n.)

*

De la teatrul din Bucureşti. Direcţiunea generală a Teatrelor profitând de presenţa în Bucureşti a celebrului bariton român *D. Popovici* şi a cunoscutelor artiste lirice d-nele *Nilda* şi *Demetrescu d'Asty*, a hotărît sĕ dee o serie de şase representaţiuni de operă la cari vor lua parte, pe lângă artistii de mai sus, cunoscuţii şi mult aplaudaţii artişti: drele Camilia Mihăilescu, V. Miciora şi P. Moor şi dnii I. Băjenaru, Delianu, Teodorescu, Alexiu, Ghimpeţeanu. Operile ce vor cânta sînt: La 8 Martie st. v. „Carmen“, cu dna Nilda; la 11 Martie „Rigoletto“, cu d. Popovici şi Camilia Mihăilescu; la 13 Martie „Rigoletto“, cu d. Popovici şi dşóra Caliopi Seinescu, distinsa absolventă a conservatorului şi elevă a dnei Carlota Leria, în rolul Gildei; la 21 Martie: „Carmen“ pentru a doua-óră; la 26 Martie „Lucia“ cu dna d'Asty; la 30 Martie „Traviata“ cu dra d'Asty.

*

Şcóla din Rêşnov — închisă. Incă de prin August se constatase în Rêşnov epidemia de şarlach, care ivită mai întâiu întrĕ Ţigani, s'a estins apoi şi în poporaţia săsécă şi cea română, culegênd numĕróse victime. Din causa acestei epidemii şcóla română fusese închisă pe timp de 6 sĕptĕmâni, ear' acum — după-ce epidemia s'a ivit de nou — a fost de nou închisă, pe timp de 3 sĕptĕmâni.

*

Presidentul Curiei, octogenarul *Szabó Miklos*, după cum vestesce o fóie litografată din Budapesta, va cere în curênd sĕ fie trecut la pensie. Urmaş al sĕu, probabil că va fi *Vörösmarty* Mihály, fiiul poetului Vörösmarty şi fost secretariu de stat, ear' acum president al doilea al Curiei.

*

Dar pentru şcólă. Ni se scriu următórele: Direcţiunea institutului de credit şi economii „*Vlădeasa*“ din B.-Huedin a binevoit din profitul anului 1899 şi 1900 a trimite pe séma şcólei confesionale din Calata-Mare 15 bucăţi de cărţi de lectură şi de rugăciuni, — aceste cărţi direct. scol. din Calata-mare le-a distribuit la 12 şcolari lipsiţi de mijlóce din Calata-mare, ear' 3 la şcolari gr. or. rom. de la şcóla de stat din Domoş.

Când direcţiunea şcolară în numele senatului şcolar a adus viua şi profunda sa mulţămită On. direcţiuni „Vlădeasa“ pentru acest fapt marinimos — totodată rógă pe On. Redacţiune sĕ binevoéscă a da loc în preţuitul ziar „Telegraful Roman“ acestei fapte demne de imitat. Calata mare la 5 Martie 1902. *Gavriil Condor* direct. şcol. *T. Daul* înv.

*

Treizeci de ani — dăscăliţă. Göndöcs Emma, învĕţătóre în Budapesta, sĕptĕmâna trecută şi-a serbat jubileul de 30 ani împliniţi pe cariera dăscăliei. E grea şi spinósă cariera dăscăléscă şi pentru bărbaţi chiar, dar' pentru o femeie! Numita învĕţătóre a putut deci cu drept cuvênt sĕ-şi serbeze acest jubileu.

*

Mulţămită publică. Spre alimentarea „fondului zidirei bisericei“ a contribuit în zilele acestea şi parochiana *Ana I. Tatu n. Simtion* cu suma de *200 coróne.* Priméscă şi pe acéstă cale mulţămita binemeritată. In numele întregei obşti creştinesci: *Sadu* în 1 Martie 1902. *Ioan Popovici* paroch gr.-or.

*

Nu e de ajuns averea şi nascerea. *Casimir-Périer*, fostul president al Franciei, sĕptĕmâna trecută (Vineri) presidând banchetul reuniunilor studenţesci în Paris, ţinênd un discurs a zis, că dacă cineva voesce sĕ lucre în interesul democraţiei francese, nu-i e de ajuns provocarea la posiţia socială moştenită prin nascere şi la avere, ci prin muncă şi vrednicie trebue sĕ-şi şi merite încrederea democraţiei. —

*

Duel de copii. Sĕptĕmâna trecută doi copii, elevi în clasa a doua la gimnasiul din Brzan (Galiţia) s'au duelat cu pistol. Distanţa a fost de zece paşi; ambii au puşcat deodată; unul a fost rănit de mórte, ear' celalalt a scăpat cu rănire mai puţin periculósă. Motivul duelului a fost, că ambii cocoşei erau — îndrăgiţi într'o fată.

*

Rectificare. Cu privire la cele scrise în numĕrul 25 al ziariului nostru, despre şcóla din *Rapoltul-mic*, care a căḑut pradă focului, fără a fi fost asigurată, ni-se scrie că casa arsă nu era proprietatea comunei bisericesci, ci proprietate privată, fiind ea numai inchiriată în scopul de a fi adăpostită în ea şcóla română. Când comuna bisericéscă va fi în stare sĕ-şi clădéscă şcólă proprie, şi parochul locului, dl *Inocenţiu Mermezan* ne asigură că lucrul acesta se va întêmpla în curênd, — atunci comuna bisericéscă o va asigura, împreună cu biserica şi casa parochială. Luăm act.

*

Flăcăi ucigaşi. Flăcăii Kócsi Ambrus şi Petyánszki András din comuna Lelesz (comitatul Heveş) au împuşcat pe judele comunal Savnyik Gábor. Inainte de prinderea postului avuse tineretul petrecere cu dans, la care câţiva flăcăi au făcut gălăgie şi scandal. Judele a trimis la ei pe juratul, dar' flăcăii în loc sĕ-i deie ascultare l'au dat afară din localul petrecerii. La acésta a mers la ei însuşi judele şi fiind-că cei doi flăcăi amintiţi mai sus erau mai gălăgioşi şi obraznici, li-a ras vr'o câteva cu bâta peste spate. Din rĕsbunare apoi Kócsi şi Petyánszky au pândit într'o séră pe judele şi l'au împuşcat.

*

Apĕrare contra colerei. Direcţia serviciului sanitar superior din *Bucureşti* primind scirea că la Mecca, Medina şi Djeddah au murit dintrĕ cei atinşi de coleră un numĕr de 158 persóne, a dat ordine severe prefecţilor din Tulcea şi Constanţa, ca sĕ formeze un tablou (conspect) de toţi musulmanii cari plécă în peregrinaj la locul sfânt al lor (Mecca), pentru-ca la re'ntórcere sĕ fie supuşi unei riguróse carantine.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Ne luăm voie a aduce la cunoscinţa publică, că cu ocasiunea petrecerei aranjate în şcóla nóstră din loc la 17 Februar a. c. st. v. în favorul fondului menit pentru zidirea bisericei s'a realisat, după detragerea speselor de arangiament, profitul curat de 10 cor.

La acest profit au contribuit cu supra solviri séra la cassă următorii domni şi dómne: Vasiliu Ruşdea preot 1 cor. Victoria Maxa proprietară 50 fil. Iosif Hăţegan preot gr.-cat. 1 cor. Laurenţiu Ciorbea preot 1 cor. Vasiliu Butură înv. 1 cor. Ioan Moldovan înv. 40 fil. Vasiliu Cozma proprietar 1 cor. Ioan Pârvu înv. 1 cor. Petru Paşca tutor orfanal 50 fil. Vasile Miclea înv. 40 fil. Eugen Tatar sub. not. 1 cor. G. N. 2 cor. Dumitru Duma primar 50 fil. Andreiu Muntean înv. 2 cor. Ioan Muntean proprietar 20 fil. V. G. 2 cor.

Fără a se presenta la petrecere au bine voit a contribui stimata dómnă Vadász Apolonia măgistră postală 2 cor. şi Nicolau Fodorean dir. de bancă 2 cor.

Deci ne simţim datori în numele bisericei a esprima şi pe acéstă cale mulţămita nóstră atât domnilor şi dómnelor cât şi stimabilelor domnişóre, cari n'au cruţat ostenele şi spese, ci din depărtare au obosit, ca cu presenţa Dlor sĕ ridice şi sĕ încununeze petrecerea nóstră.

Sălciva de sus la 26 Febr. 1902.

Mihail Gaja epitrop.
Vasiliu Ioaniciu înv.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei declamatorice teatrale împreunată cu dans, aranjată de tinerimea română din Mateiaş în séra de 2 l. c. n. în scopul înfiinţândei biblioteci parochiale au suprasolvit următori dd: I. Bercan 1 cor., A. Creţu 1 cor., S. Roşca 60 fil., I. Roşca 30 fil., G. Andron 1 cor. 10 fil., Hirsch David 3 cor. 60 fil., I. Brotea 2 cor. 60 fil., ear' cu posta au întrat de la G. Maican înv. în Ticuşul rom. 2 cor., de la G. Repede paroch în Homorod 1 cor. 20. Venitul întreg dă suma de 61 coróne, din cari substrăgêndu-se spesele în sumă de 20 cor. 72 fil., resultă un venit curat de 40 cor. 28 fil., care se va întrebuinţa spre scopul indicat.

Pentru sprijinul moral şi material priméscă st. domni contribuenţi şi pe acéstă cale cea mai căldurósă mulţămită, ear' tinerul George Leucă în special pentru bina pregătită cu mult gust.

Mateiaş în 13 Martie n. 1902.

Pentru aranjeri.
Ioan Brotea
paroch gr.-or.

Mulţămită publică.

Ne găsim în plăcuta posiţiune de a ne împlini una din sfintele datorinţe faţă de spriginitorii causei clasei nóstre de mijloc. Dacă producţiunea nóstră publică din 23 Februarie a. c. a adaus o nouă şi însemnată zală la lanţul activelor nóstre, meritul incontestabil revine stimabilelor dşóre *Olivia Bardoşi*, *Leniţi Cnnţan* şi *Geni Simonescu*, cari în mod de tot prevenitor au binevoit a conlucra cu mai multe bucăţi la concert, cum şi d-lui *I. Iula*, elev în cursul III-lea pedagogic al seminariului nostru „Andreian“, cărora le esprimăm şi pe acéstă cale adênc simţita nóstră recunoscinţă.

Suprasolvenţii respective contribuenţii nostri la acéstă producţiune şi anume: Ilus. Sa domnul Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor cu 10 coróne; Ludvig Ferencz, croitor 5 cor.; Dr. E. Cristea, secretar consistorial 2 coróne 40 bani; Paul Muntean, subcolonel c. şi r., I. Popovici, căpitan c. şi în pensiune (Bpesta), I. Mihu, espeditor consist., Dr. G. Proca, profesor seminarial, fie-care cu câte 2 coróne; Ioan Simtion, librar 1 corónă 20 bani; Paul Cotoţ, funcţionar consistorial, Ioanichie Olariu, cassar de bancă (Ilia-Murĕşană), Ioan Budoiu, paroch (Câmpuri), Ioan Silaghi, funcţionar consistorial, fie-care câte 1 corónă; dómna Minerva Dr. Brote, d-şóra Sabina Brote, fie-care cu câte 80 bani; dómna Popovici (Sadu) 60 bani; Nicolae Solomon, paroch (Porumbacul-superior res.), Demetriu Mitoc, măiestru croitor, Ioan Imbuzan, funcţionar de finanţe, Petru Stanciu, zidar, Dr. Petru Şpan, profesor seminarial, Victor Păcală, profesor la şcóla „Asociaţiunii“, Ioan Platoş, învĕţător (Turnişor), Ioan Radu, propr. (Turnişor), Timoteiu Popoviciu, profesor semin., Székely György, croitor, d-na Berta Dragomir, Dem. Comşa, profesor semin., fie-care cu câte 40 bani; cu pălăria s'a încassat prin subscrisul president suma de *15 cor. 61 bani*; ear' pentru învitarea în persónă prin president, au contribuit d-nii Iulian Popescu, cassarul „Albinei“ 20 bani şi mărci postale din România în preţ de 25 bani; Iuliu Decian, cand., de advocat, Aurel Russu, fie-care câte 40 bani; Tassi Boiu, 20 bani; Emil Vinţeler, Ioan Rebega şi Petru Tincu, funcţ. la „Albina“, fie-care cu câte 10 bani. — Tuturor acestora deasemenea le aducem ferbinţile nóstre mulţămite.

Sibiiu, 6 Martie n. 1902.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

V. Tordăşianu, president.
I. Apolzan, notar.

Cărţi şi reviste.

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în douĕ părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 2 coróne.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 18/902 Comit. Poroch. [38] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de clădire revidiat de oficiul edil reg.-ung. de stat din Deva și aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan sub Nrii 5985 și 11.521/901, *Comuna bisericéscă Deva* dă în intreprindere *repararea bisericei* din loc pe cale de licitație publică minuendă, ce se va ține în 25 Martie v. (7 Aprilie n.) a. c. la 11 óre a. m. în școla gr.-or. din loc.

Prețul preliminat și totodată al strigărei este 11.608 cor. 30 fil., în care sumă este socotit și materialul de clădit. Din acésta suma 3872 cor. 78 fil., cade pe bolta după sistemul Răbitz. Pentru boltă se primesc și oferte separate, pentru-că acésta se póte efectui numai prin întreprinzători și măestrii specialiști în acest ram.

Licitanții au a și trimite ofertele lor d'impreună cu vadiul de 5% de la suma preliminată la George Gila președintele comitetului parochial în Deva până la óra prefiptă pentru începerea licitațiunei cu atât mai vêrtos, cu cât cele sosite mai târziu nu se vor lua în considerare. Tot acolo se pote vedé planul și preliminariul cu condițiunile speciale — în fiecare zi între órele 11 și 2 din zi și între 4 și 6 p. m.

La licitare se admit numai concurenți cu garanță suficientă.

Protocolul de licitare cu contractul, ce se va încheia vor avé valóre numai după înalta aprobare a Venerabilului Consistoriu archidiecesan.

Deva, în 1/14 Martie 1902.

George Gila președ. comitet. **Athanasiu Roșca** m. p. notar.

Vidi

George Romanul m. p.
protopresbiter.

Nr. 319 [37] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕțător la școla poporală gr. or. din *Rusciori* se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu anual în bani 600 cor., și anume: 500 cor. subvențiune dela stat, 100 cor. dela biserică, cuartir liber în edificiul școlar, constătător din 2 odăi, culină, cămară, pivniță, apoi lemne de încăldit.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a'și aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta înainte de alegere în vr'o Duminecă séu serbătóre în comună spre a'și dovedi desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Cu scirea și învoirea comitetului parochial amĕsurat resoluțiunei Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 11 Februariu 1902 Nr. 1763 Șc.

Sibiiu 25 Februarie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresbiter

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panțu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadășul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluș**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriș		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vințul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuș**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2.17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaș		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copșa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaș		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighișóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Hașfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apața		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiș		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9 10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copșa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marța și Vinerea.	2.—	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marța și Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.33	—
5.03	-	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliș		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3 32	11.35			Orĕștia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Șibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vințul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba-Iulia**		2 33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuș**	pl.	2.—		3.43	—

Vințul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Martie 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Ciangăii din Moldova.

Sibiiu, 21 Martie n.

Deputatul din camera ungară, *Hegedüs Loránd*, fiiul fostului ministru de comerciu şi comunicaţiune, *Hegedüs Sándor*, a umblat în timpul din urmă mult prin România, pentru a studia situaţia în care se află aşa numiţii *Ciangăi*, emigraţi de mult din Ungaria şi aşezaţi ca cetăţeni ai României prin câteva judeţe ale Moldovei.

Despre cele vĕdute şi esperiate, deputatul *Hegedüs* a ţinut sĕ facă o dare de sémă publică, şi în scopul acesta a ţinut patru conferenţe, în cari a comunicat ascultătorilor tot ce a putut constata la faţa locului despre sórtea naţională a Ciangăilor.

Conferenţiarul a descoperit, — aceea-ce de altcum de mult era cunoscut, — că dintrĕ cei cam douĕ sute mii de Ciangăi aflători în judeţele *Băcău*, *Putna* şi *Iaşi*, mai bine de jumĕtate sunt romanisaţi cu desĕvêrşire, şi numai prin lege se mai deosebesc de Români, aparţinênd ei religiei catolice. Şi romanisarea Ciangăilor merge înainte cu paşi atât de repeḑi, în cât preste 20—30 de ani nu le va mai rĕmâné nici urmă, — zicea conferentiarul, — ci toţi vor fi contopiţi în elementul român.

Natural, că conferenţiarul nu s'a oprit numai la constatarea acestui fapt, ci a ţinut sĕ espună şi motivele cari au făcut posibilă în trecut romanisarea Ciangăilor, cum şi mijlócele, prin cari el crede că romanisarea mai departe a lor va puté fi împedecată, ear' ei pot sĕ fie conservaţi pe séma rassei magiare.

Vina, — după părerea deputatului *Hegedüs Loránd*, — o pórtă Vaticanul; pentru-că prelaţii catolici din Ungaria de mult aveau cunoscinţă despre primejdia în care se aflau Ciangăii din Moldova, şi de mult au atras atenţiunea Romei asupra procesului de desnaţionalisare prin care sunt condamnaţi sĕ treacă, cerênd cu insistenţă, ca Vaticanul sĕ dispună trimiterea de preoţi catolici *de naţionalitate magiară* pe séma Ciangăilor, în scopul, ca pe lângă conservarea lor pe séma bisericei catolice, sĕ'i conserveze totodată şi pe séma naţionalităţii magiare, — dar' Vaticanul n'a dat ascultare acestei juste cereri, ci chiar şi pe puţinii preoţi magiari cari se aflau prin comunele locuite de Ciangăi i-a înlocuit rênd pe rênd cu preoţi italieni, cari mână apa pe móra Românismului.

Atâta cu privire la trecut. In ce privesce viitoriul, conferenţiarul e de părerea, că nu e de ajuns activitatea destul de laudabilă a societăţii „*Sfântul Stefan*“ din Budapesta, care dă ajutóre pe séma şcólelor Ciangăilor, ci trebue sĕ intrevină şi puterea de stat, guvernul ungar, şi sĕ céră pe cale diplomatică, ca toţi preoţii Ciangăilor sĕ fie recrutaţi din Ungaria, şi sĕ fie supuşi, împreună cu bisericile lor, jurisdicţiunei primatelui din Ungaria, — ear' din budgetul statului ungar sĕ caute sĕ ridice pretutindenea printrĕ Ciangăi şcóle naţionale magiare.

Asta e pe scurt părerea şi planul pentru viitor al deputatului *Hegedüs Loránd*, cu privire la situaţia Ciangăilor din Moldova.

Sĕ facem acum şi noi douĕ constatări.

Ştim că se află şi în Ungaria multe frânturi mici de popóre, ca de es. în Banat Bulgarii şi Bunevaţii, — ca sĕ nu mai vorbim despre noi, Saşi, Sêrbi şi Slovaci, — cari de-şi formézã numai o mână de ómeni, şi au fost espuşi în continuu pericolului de a fi desnaţionalitâţi, totuşi s'au conservat bine până acuma naţionalicesce, — pe când Ciangăii din Moldova, cu tóte că nime n'a avut nici în gând sĕ 'i contopéscă *cu forţa* în elementul român, s'au romanisat totuşi şi se romaniséză.

Ce dovedesce lucrul acesta? Că elementul magiar nu are destulă putere de resistenţă, şi că e accesibil pentru amalgamisare.

A doua constatare. Când e vorba de conservarea celor aparţinĕtori la rassa magiară, compatrioţii nostri magiari nu se sfiesc a păşi în publicitate cu planuri cari se lovesc în dreptul internaţional, — fiind-că Ciangăii din Moldova nu sunt supuşi statului ungar, ca guvernul Ungariei sĕ le pórte de grije, ci sunt cetăţeni ai statului român, care 'şi are guvernul seu, datoriu sĕ le dee preoţi şi şcóle, — pe când tot compatrioţii nostri magiari, totdeuna când e vorba de noi, se fac foc dacă aud că cei din România urmăresc cu simpatie luptele nóstre pentru esistenţa, pentru conservarea naţională!

Dacă Magiarii au dreptul sĕ se intereseze de sórtea conaţionalilor lor din Moldova, — şi noi nu le contestăm dreptul acesta, — de ce sĕ n'aibă acelaşi drept şi fraţii nostri din regat, dreptul sĕ se intereseze de sórtea nóstră??

Iată o întrebare, asupra căreia dl deputat *Hegedüs Loránd* şi toţi politicianii magiari ar puté sĕ mediteze fórte mult.

Conferenţe ministeriale. Sĕptĕmâna viitóre, Luni sau Marţi, prim-ministrul *Széll* şi ministrul de finanţe *Lukács* vor merge la Viena pentru a lua parte la conferenţele ministeriale comune, în cari se va stabili bugetul ce va fi presentat delegaţiunilor, cu privire la spesele comune. Delegaţiunile, e vorba sĕ fie convocate pe la finea lui Maiu.

Din parlament. Discuţia asupra budgetului continuă în dieta ungară. Terminată fiind votarea budgetului ministeriului de agricultură, astăzi discuţia se va începe asupra budgetului ministeriului de comerciu şi comunicaţiune, cu care ocasiune îşi va face esposeul politic noul titular de la acest resort, dl *Horánszky*. Se crede că în douĕ şedinţe censurarea şi votarea budgetului ministeriului de comerciu va fi terminată. Sĕptĕmâna viitóre dieta ia vacanţe de Paşti, până la 4 Aprilie n.

In contra magiarisării numirilor de localităţi. In *Magdeburg* şi în *Drezda*, şi probabil că şi în alte oraşe din Germania, marii industriaşi au decis sĕ se adreseze guvernului german cu rugarea, sĕ eschidă din circulaţia postală coletele provĕḑute cu numiri magiare, în locul celor originale germane. Cam cu greu li-se va puté împliní dorinţa.

Tripla alianţă. Ziarele vieneze aduc ştirea, că tripla alianţă a fost reînoită pe alţi şase ani următori, şi anume, numai într'atâta, că Itàlia s'a declarat gata a face şi mai departe pe al treilea în acésta alianţa, fiind-că întrĕ Germania şi Austro-Ungaria alianţa e legată pe timp nedeterminat şi în mod irevocabil.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral din tractul Sĕliştei.

— De la corespondentul nostru. —

Sĕlişte, 5 Martie 1902.

Chemarea sinódelor protopresbiterale, aşa precum a fost gândită şi plănuită de întemeietoriul „*Statutului organic*“, de înţeleptul *Şaguna*, nu póte fi alta de cât, ca ele sĕ fie în prima linie: *organe de controlă*; ear' în a doua linie: *organe de înpintenare spre înaintare* pe tóte terenele.

Sĕ fie sinódele protopresbiterale organe de controlă, spre a cerceta pe protopopul, acésta persónă marcantă în organismul nostru bisericesc, în tóte lucrările sale bisericeşti şi şcolare, căci nimenea nu vede şi simte mai bine ce face protopopul, de cât însuşi publicul pe care îl serveşte şi din care e compus şi sinodul; sĕ-i controleze pe preoţi, şi pe învĕţători; epitropiile, comitetele şi sinódele parochiale din tract şi împlinirea datorinţelor lor şi a chivernisirií averilor bisericeşti, aşa ca *toţi*, şi singuraticii slugitori ai bisericii şi sinódele parochiale, sĕ aibă respect, ba temere chiar, de ochiul treaz şi de controla sinodului protopopesc, şi sĕ-şi dee silinţa a-şi împlini fie-care datorinţele, ca cu frunte senină sĕ pótă sta în faţa forului mai înalt din tract — a sinodului protopresbiteral.

Ca representanţi ai poporului, din un ţinut întreg, am puté zice, membri sinodudului protopresbiteral au sfântă datorinţă a chibzui, a plămădí şi apoi alegênd tóte căile şi mijlócele de înaintare pe tóte terenele, a înpintena pe popor spre apucarea pe aceste căi şi îmbrăţişarea acestor mijlóce.

Am accentuat cele de sus drept întroducere la raportul ce urméză despre sinodul protopresbiteral din tractul *Sĕliştei*, spre a marca spiritul şi nisuinţele dominante în acest sinod şi a constata cu plăcere deja de la început demnitatea, seriositatea şi perfecta conglăsuire cu duhul „Statutului organic“, a dedecurgerei lui.

Iată raportul amănunţit:

Deschiderea sinodului.

Sinodului protopresbiteral al Sĕliştei întrunit *Luni în 4 l. c.* i-a premers „Chemarea Duhului Sfânt“ în „biserica mare“ din loc.

După acésta membrii sinodului (19 din 24) se întrunesc în „sala festivă“ a şcólei.

La orele $10^1/_2$ dl protopresbiter *Dr. Ioan Stroia* întrĕ generale aplause deschide sinodul prin o ocasională şi din tóte punctele de vedere preţiósă şi interesantă vorbire.

Avênd fericirea a avé în întregitatea ei acésta vorbire de deschidere, o las sĕ urmeze întocmai:

Preaonorat Sinod, Preast. Domni!

Dintrĕ tóte bisericile patriei nóstre póte nici una nu se póte bucura de o organisaţie şi constituţie atât de raţională şi în conglăsuire cu învĕţăturile Mântuitoriului, ca biserica nóstră. Organisaţia şi constituţia ei îi dă posibilitatea de a se conduce şi a se interesa însaşi de cele mai vitale trebuinţe ale membrilor sei mai întâiu în cercurile cele mai mici, în parochii, apoi în cercuri mai mari, în protopresbiterate, precum şi în totalitatea ei, în eparchie. Organisaţia şi constituţia acésta devine din zi în zi tot mai însemnată şi mai ocrotitóre pentru scopurile urmărite de biserica nóstră ortodocsă română, din care causă îndoită putere sĕ desvoltăm a ni-o susţiné şi aplica în curăţenia şi sublimitatea nemuritoriului ei urzitor. La acésta sĕ ne îndemne cu deosebire observările ce le putem face tocmai în timpul present, vĕḑênd cum în patrie se frământă celelalte biserici a-şi elupta şi ele o astfel de organisaţie şi constituţie, şi mai cu sémă vĕḑênd tendenţa unor elemente străine în cugete şi simţiri de poporul român, nisuindu se a vîrî o sorióră a sa în o organisaţie şi constituţie absolut străină de spiritul care din strămoşii a domnit în sinul poporului nostru.

Trebuinţele bisericei de cari am amintit nu sunt altele de cât cele depuse de mântuitoriul lumii în cartea cărţilor, în sfânta Scriptură, şi ele se pot scurt cuprinde în cuvintele espresive, „lumina minţii şi inimii“. Scopul în special al bisericei nóstre deci este un scop ideal şi practic. Ideal, pentru-că prin el ne ridicăm în sferele cele mai înalte ale demnităţii omenesci, practic, pentru-că numai prin el putem învinge greutăţile vieţii pămêntesci şi ne putem întocmí o viéţă ticnită în lumea asta trecĕtóre. Propagarea culturii, rĕspândirea ştiinţii mână în mână cu religiositatea şi moralitatea, iată dar' devisa nóstră ca aderenţi adevĕraţi ai lui Iisus Christus şi ca membri ai bisericei ortodocse române.

Misiunea acésta sfântă ne întrunesce astăzi aici spre a ne da sémă, dacă şi întru cât am satisfăcut acestei a nóstre datorinţe, şi a ne sfătuí asupra mijlócelor cari sĕ ne uşureze tot mai mult realisarea scopului înscris pe praporele bisericei nóstre şi sĕ ne pázéscă de devieri, de stagnări şi mai pe sus de tóte de împărecheri, stavila ori-şi-cărei propăşiri omenesci.

Intruniţi azi aici nu din a nóstră iniţiativă ci din datorinţa impusă nouĕ ca representanţi ai bisericei din acest ţinut, vom avé sĕ privim asupra trecutului de un an al bisericei nóstre, şi dându-ne séma de cele întêmplate sĕ ne croim un plan pentru cele ce vom avé sĕ le facem în anul acesta. De basă la acésta ne vor serví rapórtele ce mandatarii Dvóstre, comitetul şi protopresbiterul ve vor face în chestie.

In cât mĕ privesce pe mine, mĕ aflu pentru prima-dată înaintea acestui on. sinod ca mandatar raportor, deóre-ce abia de un an am onorul a fi primit conducerea tractului ce representaţi. Timpul acesta a fost însĕ mult prea scurt pentru a realisa chiar şi numai în parte bunele intenţiuni, cu cari am păşit în mijlocul Dvóstre. Din raportul ce vi 'l presint veţi vedé însĕ, că şi în acest scurt timp după puterile mele mărginite am căutat sĕ satisfac aşteptărilor puse în mine. Pe acésta cale voiu merge înainte pentru a mĕ arăta tot mai demn de încrederea ce mi-aţi dat şi mai pe sus pentru a-mi împliní datorinţa impusă mie de Mântuitoriul lumei ca serv al seu. Succesul activităţii mele însĕ pe lângă ajutoriul de sus depinde de la spriginul Dvóstre atât aici în întrunirile nóstre, dar' mai cu sémă în comunele, pe cari le representaţi. Dacă acest sprigin nu 'mi va lipsí, pe rênd tóte aşteptările nóstre cu uşurinţă se vor realisa, ear' scopul bisericei, cultura minţii şi inimii va triumfa spre fericirea neamului şi bisericei nóstre. Implorând ajutoriul ceresc preste lucrările nóstre şi salutându-vĕ cu frăţéscă iubire, declar şedinţa sinodului protopresbiteral al tractului Sĕlişte de deschisă.

(Va urma.)

Din tractul Devei.

Sinodul protopresbiteral al tractului Deva.

— 26 Februarie v.

(Urmare.)

In anul 1901 s'au încheiat 194 căsătorii, mai mult cu 18 de cât în 1900; din aceste căsătorii numai 2 nu au primit binecuvêntarea bisericei — din Selistióra şi Suligete. — Conveţuiri nelegiuite sunt 213, mai mult cu 11 de cât în 1900.

Nasceri au fost 1025, mai mult cu 98 de cât în 1900.

Casuri de mórte au fost 794, mai puţine cu 21 de cât în 1900. Comparându-se numĕrul nascerilor 1025 cu numĕrul morţilor 794 resultă un crescĕmênt al populaţiunei nóstre din acest tract prin nasceri de 231 suflete.

In fine se raportéză la acest loc că vrednicul nostru protopresbiter a făcut visitaţiunile canonice în protopopiat mai preste tot locul şi s'a convins că starea bisericelor, a cimiteriilor, a şcólelor, a preoţimei şi a învĕţătorimei nóstre lasă mult de dorit, şi totodată indigitéză şì unele mijlóce şi modalităţi prin cari s'ar îmbunătăţi acésta stare, îndemnând pe preoţi a studia, a cetì şi a se lumina pe sine şi poporul, şi a trăì în cea mai bună armonie cu acesta, ca astfeliu sfaturile bune ale preoţimei pentru aducerea în bună stare a bisericelor, a şcólelor şi a preoţimei şi învĕţătorimei sĕ fie cu plăcere primite şi împlinite de popor.

II. In partea a doua a raportului la cele scolare se espune starea reală a şcólelor şi a învĕţătorimei din acest protopresbiterat: Activul şi diligentul nostru protopresbiter arată că în cât i-a fost cu putinţă a făcut tot posibilul, ca causa şcolară din acest protopresbiterat sĕ progreseze.

Cu tóte aceste însĕ arată că: din causa sĕrăciei populaţiunei din aceste părţi, avem numai 14 şcóle corespunḑĕtóre, şi în cele mai multe comune nu sunt şcóle, ci aceste se ţin în case închiriate; salariele învĕţătorilor sunt nesuficiente, din care causă învĕţători cualificaţi numai puţini avem, şi cele mai multe staţiuni învĕţătoresci s'a vĕḑut necesitate a le întregí cu învĕţători provisori fără cualificaţia recerută şi numai toleraţi.

Şcóle oonfesionale susţin 24 comune matere şi 3 filii; la aceste şcóle sunt instituiţi 15 învĕţători cu cualificaţiune şi 12 toleraţi, de tot 27 învĕţători, dintrĕ cari numai 5 sunt definitivi.

Salarii se solvesc din fondurile bisericelor cor. 1950·—, din repartiţiunea cultelor în popor cor. 12200·—, din venitele cantoreşti cor. 240.—, cuincuenalii capĕtă înv. din Hondol cor. 100·— Deci suma salariilor care se prestéză este 14.490 cor.

In fine vrednicul nostru protopresbiter îndémnă pe preoţi ca directori şcolari sĕ lumineze poporul spre a cunósce însĕmnătatea şcólelor nóstre confesionale române, şi a jertfi pentru prosperarea acestora; ear' pe învĕţători îi sfătuesce sĕ fie cu râvna şi cu tótă stăruinţa şi strădania întru împlinirea misiunei lor, ca astfeliu sfaturile şi îndemnurile preoţimei şi ale autorităţilor bis. sĕ pótă fi primite cu bunăvoinţă de popor.

III. In partea a treia a raportului despre cele epitropesci Prea On. domn protopresbiter arată că cu ocasiunea visitaţiunilor canonice pretutindenea a făcut scontrarea casselor bisericesci, cu care ocasiune s'a constatat că în cele mai multe comune, din causa plătirilor neregulate şi a rĕmânerei intereselor micuţelor capitale ale bisericilor, de pe un an pe altul, averile bisericesci stagnéză.

Deci pe tot locul a făcut disposiţiuni, ca sĕ se facă obligaţiuni noue şi repartiţiunile şi interesele capitalelor pe viitor sĕ se încasseze regulat şi sĕ se administreze prompt.

Acolo unde se fac opuneri şi turburări, la încassarea intereselor, sĕ nu se mai dee banì împrumut la privaţi, şi cei daţi cu încetul sĕ se încaseze şi sĕ se depună la bănci sigure, restanţele de dări, sidoxie şi alte fonduri sĕ se solvéscă regulat. (Va urma.)

Din tractul Lupşei.

— Alegerea de protopresbiter. —

Ponor, 28 Februarie v.

(Urmare şi fine.)

Terminate tóte cele rituale ne-am adunat în şcólă, unde o comisiune compusă din deputaţii *Avram Cioran paroch în Valea-Lupşei, Aurel Boieriu paroch în Ciόra-de-sus şi Andreiu Muntean învĕţătoriu în Ocolişul-mare,* invită pe dl comisariu la deschiderea şedinţei şi comisariul deschide sinodul prin o vorbire acomodată.

Apoi se purcede la alegerea unui notariu provisor, aclamându se de atare parochul *Laurenţiu Ciorbea din Ponor.* După cetirea actului de denumire a dlui comisariu consistorial din partea preavenerabilului consistoriu archidiecesan pentru conducerea alegerei de protopresbiter al tractului Lupşei prin notariul provisor L. Ciorbea, a cercularîului comisariului consistorial referitoriu la convocarea acestui sinod, şi a listei de candidare a comitetului protopresbiteral din care reiese că la postul de protopresbiter al tractului Lupşei au concurat doi indiviḑi cualificaţi anume parochul din Sălciva de sus Vasiliu Gan şi Dr. Petru Şpan profesor seminarial: mai reiese şi aceea că profesorul Dr. Şpan şi-a retras concursul şi cumcă parochul V. Gan a fost ales de paroch al comunităţii bisericesci Ofenbaia prin votul colectiv al sinodului parochial din acéstă parochie, — se constată că la postul de protopresbiter a rĕmas unicul concurent cualificat Vasiliu Gan.

Acum se cetesce lista tuturor membrilor sinodului şi se constată că din 48 membri sunt presenţi 38, deci sinodul e capabil de a aduce concluse valide. Din cei 10 membri absenţi 3 şi-au scusat absenţa în regulă.

Urméză la ordinea zilei verificarea a doi membri ordinari şi a tuturor membrilor ad hoc. Comisariul consistorial provócă sinodul sĕ alégă o comisiune, care sĕ censureze protocólele electorale şi sĕ vină cu proiecte de concluse. In comisiunea acésta sinodul proclamă aleşi pe deputaţii *Avram Cioran, Andreiu Muntean şi Nicolau Fodorean,* apoi predându-se tóte actele electorale acestei comisiuni, comisiunea se retrage pentru a le censura. In scopul acesta şedinţa se suspinde pe 15 minute. După deschidere comisiunea esmisă, prin raportorul *Andreiu Muntean* constată că actele tuturor cercurilor electorale sunt în ordine şi prin urmare recomândă pe toţi membrii aleşi spre verificare. Se verifică.

Terminate tóte agendele până ací, dl comisariu provócă sinodul a se constitui alegêndu-şi un notariu definitiv şi o comisiune scrutinătóre din trei membri. Sinodul alege notariu tot pe parochul *Laurenţiu Ciorbea,* ear' în comisia scrutinătóre pe *Avram Cioran, Constantin Giurgescu şi Andreiu Muntean,* cari ocupând loc la masa biroului, se pune la ordinea zilei însaşi votarea secretă cu şedule.

Percurgêndu-se întrégă lista membrilor îndreptăţiţi la votare, se mai aştéptă $^1/_2$ óră pentru eventuala presentare încă a vre-unui votant. Trecênd şi acest termin şi ne mai presentându-se alţi votanţi, dl comisariu enunţă că a sosit vremea pentru desfacerea şedulelor. Numĕrate fiind acelea se constată că sunt în numĕr egal cu al votanţilor. Sĕvêrşindu-se cetirea şi controlarea acelora resultă că parochul din Sălciva de sus *Vasiliu Gan* a întrunit 37 de voturi. O bilă a fost albă. Atunci domnul comisariu declară pe parochul din Sălciva de sus *Vasiliu Gan ales protopop al tractului Lupşei,* apoi adună şedulele şi le sigiléză într'o covertă cu trei sigile. După aceea provócă sinodul a-şi alege trei membri pentru verificarea protocolului. Se aleg parochul *Vasiliu Bumbuţ* din Şartăş, *George Gidrai* notariu în Sălciva de jos şi *Simeon Samuilă.* După cetire şi autenticare se subscrie şi aşéză şi acesta în regulă.

Cu acestea domnul comisariu declară sinodul electoral încheiat şi mulţămesce membrilor pentru ordinea esemplară şi buna armonie cu carea s'au purtat în tot decursul sinodului. Dar' dacă acesta aşa a decurs, apoi în mare parte este a se mulţămí şi domnului comisariu, care cu o rară dreptate, înţelepciune şi tactică a condus întreg actul alegerei. Adênci urme de simpatie, veneraţiune şi admiraţiune a lăsat dl comisariu în inimile nóstre. Neştérsă va fi figura asesorului Mateiu Voilean întrĕ noi, şi neuitată pomenirea numelui lui. Drept aceea bine a făcut părintele *Cioran,* când în numele sinodului i-a tălmăcit simţemintele nóstre mulţămindu-i şi Preaonorat Domniei Sale pentru zelul şi destoinicia cu care a condus sinodul.

O altă deputaţiune invită acum pe nou alesul protopresbiter pentru a se presenta înaintea alegĕtorilor, unde domnul comisariu consistorial îi aduce la cunoscinţă resultatu alegerii şi atât în numele autorităţei bisericesci mai înalte cât şi din partea P. On. DSale îl felicitéză şi dă bune poveţe pentru viitoriu. Il mai felicitéză în numele clerului tractual şi al sinodului ppresbiteral parochul *L. Ciorbea,* apoi mulţămind şi M. On. D-Sa atât P. Onoratului domn comisariu consistorial cât şi sinodului pentru încrederea cu care l'a onorat sau mai bine zis distincţia cu care l'au învrednicit, cătră órele 2 p. m. ne-am depărtat cu toţii la un splendid şi bogat prânz dat de nou alesul protopop în casele protopresbiterale.

Cred că nu va fi de prisos a-i face şi o scurtă schiţă biografică. Nou alesul protopop al tractului Lupşei, Vasiliu Gan, e om tinĕr, numai de 42 ani, plin de energie, viéţă, virtute şi iubitor de muncă. S'a născut în comuna Runc respective filia acesteia Lunca-Largă, tot din acest tract, la anul 1859 din părinţi ţĕrani, cari trăiesc şi astăzi, şi sunt ómeni tare de omenie şi în stare bunişóră. A absolvat clasele gimnasiale în Cluj cu bun succes, unde a depus şi maturitatea cu calcul laudabil. Intrând apoi la cursul clerical, după terminarea teologiei a funcţionat ca învĕţătoriu până în anul 1888, fiind şi pe acéstă carieră unul dintrĕ cei mai zĕloşi şi harnici învĕţători, când fu ales paroch în Sălciva de sus, unde a desvoltat o deosebită activitate rodnică întru sporirea averei bisericesci şi luminarea poporului. A fost ales în mai multe cicluri şi este şi acum membru în congregaţia comitatensă. S'a ocupat şi cu literatura publicând mai multe foiletóne, deosebiţi articoli şi disertaţii de interes bisericesc şi economic. De la mórtea protopresbiterului Ioan Danciu a administrat acest tract cu tact şi înţelepciune. Pe basa acestui mândru trecut poporaţiunea acestui tract légă mari speranţe şi aştéptă mult de la dînsul. Dee bunul Dumnezeu, ca aşa sĕ fie!

Ca de încheiere permiteţi-mi a nota puţin ceva şi despre decursul mesei sau prânzului. Ziseiu mai sus că după terminarea tuturor agendelor sinodului electoral atât membrii sinodului cât şi alţi óspeţi am fost invitaţi din partea nou alesului protopresbiter la o masă comună în casele protopopesci, unde apoi prea amabila-i dómnă *Ana Gan* nu a întârziat a ne provedé cu un splendid şi gustos prânz constătător din vre-o 7—8 plese şi cu vin bun de Ighiu. Nu au lipsit aici toastele, nici frumósele nóstre cântări românesci. Primul toast l'a ridicat P. O. D. comisariu consistorial asesor *Mateiu Voileanu* pentru sănătatea Escelenţei Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu.* Al doilea nou alesul protopop *V. Gan* pentru consistoriul archidiecesan şi domnul comisariu *Mateiu Voileanu;* al treilea părintele *Laurenţiu Ciorbea* pentru nou alesul protopop *V. Gan,* al patrulea părintele *A. Cioran* pentru membrii sinodului protopresbiteral. S'au mai toastat din partea numiţilor domni special pentru comisariu, pentru preoţime, pentru învĕ-

---

FOIŞÓRĂ

Călugărul.

Părintelui Archip.

Inălbit de urma-vremii, şi furtunile vieţii,
In celula lui închisă 'şi face ruga dimineţii.
Degetele-i obosite prin mătănii se strecóră,
Pe când gândul seu cucernic la cerescul Tată sbóră.
Cel din urmă fir din salba de mătănii s'a gătat,
Acum crucea-o mai sărută, şi rĕmâne nemişcat . . .

Ceriu-i mohorît şi negru şi cu nori grei încărcat,
Sub a căror umeḑélă zace sórele 'ngropat.
Picuri deşi de plóie rece se isbesc fără de ştire
De ferésta şi păreţii de la sfânta mănăstire . . .
Ca un chip fără de viéţă stă cucernicul părinte
Şi gândirea şi-o cobóră, la ce-a fost mai înainte . . .
Cu privirea rătăcesce p'a vĕzduhului cărare
Şi cu gândul urmăresce ceva scump, în depărtare.
In vre-o câteva minute el trăesce o viéţă 'ntrégă
Ce i-a fost atât de dulce, — şi i-a fost atât de dragă. —
Vede unul câte unul din momentele trăite,
Ca şi cum ar fi pe pânză tot tablouri zugrăvite,
Şi nu-i vine ca sĕ crédă, că aevea le-a trăit,
C'a putut sĕ fie 'n lume, om atât de fericit . . .
Dar' creştinul rătăcesce, când norocului se 'ncrede,
Căci a provedinţei cale numai Dumnezeu o vede.
Ear' în lume-au fost menite tóte cele ca sĕ piéră,
Prietinie, cântec, flóre, dragoste şi primăvară.
Şi deşertăciune fost'a, tot ce omului s'a dat,
Ear' ce e deşertăciune, nu rĕmâne neschimbat.
Astfel şi tabloul dulce care faţa 'i însenină
Se întunecă şi piere, cum ai stînge vre-o lumină,
Ear' în locul lui rĕmâne numai umbra ca un far . . .
Acum iată alte forme şi tablouri mai resar, —
Triste, negre şi grozave . . . E momentu 'nfricoşat,
Când în négra vecinicie fericirea şi-a 'ngropat . . .

Se cutremură prea bunul şi cucernicul părinte
De tabloul care 'i trece, ca o negură prin minte.
Faţa 'i palidă s'aprinde, şi privirea lui senină
Fulgeră şi schinteiéză ca a iadului lumină.
Mânile şi-le ridică, ş'ameninţă desperat.
„Ce?... Dreptate?... Unde este?... Ce 'i pe lume adevĕrat?
„Unde e puterea, care se numesce Dumnezeu,
„Care póte sĕ privéscă liniştit atâta rĕu?“

Se răresc norii din calea sórelui biruitor
Ear' el falnic strălucesce preste capetele lor.
Ca un glas din altă lume, clopotul la mănăstire
Respicat şi blând rĕsună, şi la ómeni dă de ştire,
Că isvor de mângăere şi tărie sufletéscă
Numai prin credinţă tare pot în lume sĕ găséscă.

Frânt, tresare-acum bĕtrânul... Cei?... se 'ntrébă spăimêntat.
Ce-am grăit?... Cum?.. Eu, omida, zămislită din pĕcat?...
Eu, un sdrob de lut nemernic, de ispită frămêntat?...
Preste-a Domnului voinţă sĕ cârtesc am cutezat?...
Plin de gróză şi cutremur în genunchi cade plângênd...
„Dumnezeu mi-a dat în pază ce 'i pe lume mai frumos,
M'a ales sĕ 'mi apĕr neamul prin cuvêntul lui Christos.
El mi-a dat mie putere de-am putut cu drag lupta,
Legea, limba şi locaşul Tatălui a apăra;
Am învins potop de ură, şi furtuni, şi umilire,
Şi isvor de mângăere mi-a fost sfânta mănăstire,
In care prin rugăciune, de la bunul Dumnezeu
Am primit putere nouă, şi-am învins atâta rĕu...
Şi eu?

„De la faţa Ta preasfântă, Dómne nu mĕ lĕpăda!
Căci puterile sunt slabe, şi ispita este grea.
Sufletul răpit de vraja amintirei din trecut
La a patimei furtună a rĕmas învins şi mut;
Lumea eu a ei nimicuri şi cu farmecele ei
Mi-a fost dragă. Tu ştí Dómne, omu 'n slăbiciune ce-i?...
Şi-apoi *om* robit de patimi, şi de slăbiciune plin —
Numai *om* sunt şi eu Dómne, Impĕratule divin.
Tu cu-a Ta înţelepciune ştí cum sĕ mĕ pedepsesci
Pentru-a mea fărădelege... Fă cu mine ce voesci!“

Clopotul la mănăstire tot mai rar şi blând rĕsună
Ca-şi-când o voce sfântă vrea ceva cuiva sĕ spună.
Dumnezeu grăesce 'ntrînsul, celui-ce s'a pocăit...
„Fiule, tu multe rele şi nevoi ai biruit
Fapte bune şi frumóse ai făcut neamului tĕu.
Ai muncit şi prin blândeţe frânt-ai jugul celui rĕu.
Cu credinţă neclintită tu bisericii-ai slugit,
Neamul, legea totdeuna cu sfinţenie ţi-ai iubit;
Fără dor de rĕsbunare, multe rele le-ai ertat, —
Pentru-aceea ţi-se iartă şi ţie acest pĕcat“.

Arad, 4 Martie, 1902.

Maria Cioban.

țători, buna înțelegere întrĕ confesiuni și clase de ómeni, pentru femeia română, și altele și din partea altora. Pe la sfêrșitul mesei nimerind o ceată de làutari din Iara, după ridicarea aceleia a urmat și dans, petrecêndu-ne cât se póte de bine până diminéța la órele 4, când apoi ne-am depărtat fiește-care la ale sale, ducênd cu noi plăcute suveniri și impresiuni.

Preotul Laurențiu Ciorbea.

Revistă esternă

Țarul Nicolae — în Bulgaria. După cum raportézâ ziarele din *Sofia*, la desvĕlirea monumentului ridicat în Sofia în amintirea țarului *Alexandru II.* „liberatorul Bulgariei“ (*cu ajutoriul decisiv al României)*, va fi de față regele *Alexandru* al Sêrbiei, principele *Nichita* al Muntenegrului și *eventual* și țarul *Nicolae II.*

*

Rĕsboiul Burilor. Lordul *Wolseley*, omul de încredere al regelui, a plecat în Africa, cu misiunea, *ca ori sĕ facă pace cu Burii, ori sĕ elaboreze un nou plan strategic*, cu ajutoriul căruia sĕ se pótă termina rĕsboiul cât mai curênd. Acesta e cel mai nou și mai de însĕmnătate eveniment în afacerea rĕsboiului. O altă versiune e, că Wolseley a fost trimis sĕ nimicéscă scrisorile lui *Rhodes-Cecil*, pe cari regele Edward, pe atunci numai moștenitor, le scrisese lui Rhodes-Cecil din prilejul năvălirii lui Iameson în Transvaal. Rhodes-Cecil e bolnav de mórte și astfel e témă, ca nu cumva după mórtea lui scrisorile acestea, și altele referitóre la năvălirea hoțéscă a lui Iameson (pusă la cale de Rhodes-Cecil, cu scop, ca prin suprindere sĕ ocupe Transvaalul), — sĕ ajungă în publicitate.

In același timp se raportézâ din *Bruxella* ziariului „Daily Telegraph“ (Londra), că membrii delegațiunii bure s'au adresat de nou guvernului englez cu rugarea, ca sĕ le permită a călători în Africa spre a se consulta cu generalii buri asupra condițiunilor de pace.

Ear' de pe câmpul de rĕsboiu, întrĕ unele rapórte despre ciocniri de puțină însĕmnătate, e și unul despre o bătălie dată în 14 Martie la Vyheidt în șesul Ngot, în care generalul *Emett Cherry*, cumnatul generalului Botha, a fost făcut prisonier.

*

Revoluție în China. Agența Reuter (Londra) raportézâ din Hongkong despre o nouă revoluțiune în China, care deosebi în provinciile Kvangsi, Kvantung și Jünan ia proporțiuni tot mai mari. Generalul *Ma*, trimis contra rĕsculaților, a fost bătut în bătĕlia de lângă Sangceng, care a durat *douĕ zile.* Resculații au ocupat orașul și l-au jăfuit, ear' pe mandarini i-au ucis.

In Cienpang, la 50 miluri depărtare de Kvangsu, de frica revoluției a încetat de tot circulația comerciului. Generalul *Su*, trimis contra rĕsculaților de acolo, stă la Lienceau, așteptând trupa lui *Ma* și alte ajutóre, dar' rĕsculații au luat în stăpânire trecĕtórele munților pentru a împedeca împreunarea oștirilor celor doi generali. Fórte mulți soldați din armata împĕrătéscă au trecut pe partea rĕsculaților, ca sĕ participe la jaf și sĕ capete soldă mai mare.

Comandantul rĕsculaților e *Hungning*, rudenie cu *Hungsusveng*, fostul conducĕtor al revoluției de la Taiping.

Pentru toți parochii.

O mulțime de neplăceri obvin zilnic în administrarea și provederea agendelor parochiale, din împrejurarea, că organele competente compun pentru acoperirea diferitelor trebuințe bisericesci și școlare etc. mai multe liste de repartițiune (contribuțiune) cu titli speciali, ca d. e. *„repartiția salariului învĕțătoresc“*, *„repartiția pentru repararea bisericei“*, *„repartiția pentru plătirea datoriei la fondul de pensiuni regnicolar“*, *„repartiția pentru solvirea sidocsiei“* etc. etc., și încasséză astfel în mai multe rênduri și sub diferiți titli acele dări.

Consistoriul archidiecesan — pe basa esperiențelor rele, ce le are în acéstă privință — a dispus în mai multe rênduri, ca repartițiile pentru tóte trebuințele parochiei — fie acelea de ori-ce natură — sĕ se comasseze în o singură listă de contribuțiune bisericéscă și sub un singur titlu general: Dare de cult. Comitetul cu sinodul parochial sunt competenți a afla cheia, pe basa căreia sĕ se constate cât are sĕ plătéscă fie-care parochian.

După-ce în multe comune nu se observă încă acéstă dispoziție, am aflat de bine a atrage și pe acéstă cale atențiunea organelor parochiale asupra ei, ca pe viitor — în interesul bisericei — sĕ se conformeze.

NOUTĂȚI

Iubileul episcopului Pavel. Azi se împlinesc *cincizeci ani* de când episcocul gr. cat. *Mihail Pavel* de la Oradea-mare a fost hirotonit preot. Pentru serbarea acestei însemnate aniversàri diecesa gr. cat. a Orădiimari a făcut încă de mai mult pregătirile de lipsă. Inainte cu patru ani Preasânția Sa 'și serbase iubileul de 25 ani ai archieriei sale, ear' acum, Provedința divină l'a învrednicit sĕ-și serbeze iubileul semicentenar al preoției. — La mulți ani!

*

Prințul Henric, fratele împĕratului *Vilhelm II*, în re'ntórcerea din America a sosit Marți în portul Kuxhaven. La întrare în port a fost salutat cu 21 salve de tun, ear' când a debarcat, împĕratul i-a mers înainte și l'a sărutat. După revista artileriei de marină, care făcea onorurile, ambii s'au imbarcat pe cuirassatul „Kaiser Vilhelm II“, care urmat de salvele de tun și de ovațiunile publicului a plecat spre Kiel.

*

La „Masa studenților“ de la gimnasiul din Brad au incurs: De la institutul „Grănițerul“ din Dobra 30 cor. De la institutul „Doina“ din Câmpeni 30 cor. DD. M. Bontescu adv. 20 cor. Dr. Leo Parasca med. B. Popovits, Iuliu Popovits, I. Baciu câte 2 cor., St. Șelariu, T. Doboi, G. Costa, T. Făgăraș câte 1 cor., comercianți în Hațeg. Marinimoșilor binefăcĕtori li-se esprimă mulțămită publică. *Brad*, la 3/III 1902 Comisiunea administrativă.

*

Taxa cărților postale. E știut că în urma unei ordonanțe a ministrului de comerciu taxa cărților postale (corespondențe) s'a urcat de la 4 la 5 fileri, respective sunt întroduse cărți postale noue, cari costă 5 fileri. Au rĕmas însĕ în circulație și cele vechi, de câte 4 fileri, la cari însĕ taxa trebue întregită prin lipirea unei marce de 1 filer, altcum oficiile postale incasséză ulterior de la adresat 2 fileri. Acésta însĕ incomodézâ și pe adresat și și pe oficiile postale, de aceea direcțiunea postală atrage atențiunea publicului asupra acestei împrejurări, recomandându-i sĕ nu pregete a lipi marca de 1 filer în casuri când se folosesce de cărți postale vechi.

*

Dar pentru biserică. Rĕposatul George Sighiartău, la mutarea sa din lumea acésta la cele vecinice, a lăsat fiilor sĕi George și Stefan mai multe ferdele de cucuruz, cu acel scop măreț, ca: atât din suma lăsată, cât și din interesele ce o vor aduce, sĕ se procure pentru bis. nóstră cele de lipsă d. e. lumini, tămâie, etc.

Astăzi însĕ la stăruința parochului nostru actual părintele Iuliu Holdĕr, — aceea sumă de cucuruz împreună cu interesele aduse până acum, cari dau suma de 330 ferdele vechi, a trecut formal în posesiunea bis. nóstre, — predându-se spre manipulare epitropiei bis.

Pentru care faptă măréță priméscă On. Domn paroch Iuliu Holdĕr, precum și George și Stefan Sighiartău și pe acéstă cale căldurósele nóstre mulțămiri, — ear' pe rĕposatul George Sighiartău, care a pus temelia acestei fundațiuni, D-zeu sĕ 'l odihnéscă și cu cei drepți sĕ 'l numere! Galomfalĕu, la 1 Martie 1902. *Nicolae Cristea*, prim epitrop.

*

Nițică obrăznicie. Esistă în țéra nóstră o revistă pedagogică magiară, întitulată „Magyar Tanitóképző“. In acésta revistă un óre-cine a publicat zilele acestea un articol, în care ocupându-se cu preparandia din Caransebeș zice, că prin mijlocirea esamenului de primire ajung în preparandie toți stupidii cari în școla civilă n'au putut face nici un sporiu, ba chiar și tineri cari înainte fuseseră mulți ani ucenici de prăvălie. — A susținé așa ceva despre un institut menit sĕ créscă învĕțători, e cam obraznic lucru.

*

Congresul internațional de istorie, care avea sĕ se țină la *Roma* în luna viitóre, s'a amânat pe timp nehotărît. Despre noul termin membrii vor fi avisați la timpul sĕu din partea comitetului.

*

Prăbușirea podului de la Zenta. Marți pe la 9 óre înainte de amiazi podul de la Zenta (peste Tisa) s'a prăbușit, producênd vuet și detunătură îngrozitóre. In momentul prăbușirii se afla sub pod un vapor, care a fost sdrucit de povara podului și înfundat în apă. Causa prăbușirii e, că ploile și Tisa umflată au subsăpat țermurul. Comunicația cu Banatul e întreruptă de tot. Podul era de lemn, făcut înainte cu vr'o cincisprezece ani, avea lungime de 250 metri și lărgime de circa zece metri, și era așezat pe trei pilastri. Marți s'a prăbușit partea din drépta Tisei (de către Zenta) până la pilastrul prim, în lungime de 60 metri. Impreună cu acéstă parte s'a surpat și țermurul Tisei, ear' după amiazi (în aceeași zi) s'a prăbușit în Tisa și casa de vamă de pe mal. Sunt în primejdie și celelalte case de pe țermurul Tisei.

Pe lângă subsăparea țermurului, probabil însă că și cutrĕmurul de pămênt de Luni nóptea sĕ fi contribuit la provocarea catastrofei. Anume, în *Ó-Becse* și *Bácsföldvár* Luni pe la miezul nopții s'a simțit vehementă cutremur de pămênt, urmat de vuet suteran. Au fost douĕ sguduituri una după alta, și probabil că puterea acestora se va fi estins până la Zenta, clătinând țermurul și așa slăbit de ploi și subsăpat de valurile Tisei.

*

Furătură de 2½ milióne. Pe linia ferată Ostende-Viena făptuitori necunoscuți au furat din trenul expres un giamantan cu juvaere în preț de 2½ milióne de coróne. Hoții probabil că la gara Herbesthal s'au dat jos din tren.

*

Isprava hienelor. La o gară din Germania zilele trecute fusese dată la tren o cușcă cu destinația pentru Hamburg. Pe cușcă era scris: *animale vii*. Cușca a fost deci așezată într'un vagon în care, în coteț închis, era și un transport de gâsce. La gara din Hanovra personalul trenului a întrat în vagonul cu animalele, ca sĕ le adape, dar' a aflat o pustiire numai ca aia. Vagonul era baltă de sânge, gâsce vii ca 'n palmă, ci numai bucăți de carne și ciolane, ear' într'un colț al vagonului stăteau pup douĕ dihanii ce sĕmănau a lup. In cușcă fuseseră adecă douĕ hiene espedate pe séma menageriei lui Hagenbeck. Acestea eliberându-se óre-cum din cușcă au rupt grătelele cotețului și au sfâșiat tóte gâscele.

*

Telegrafia fără sîrmă — în serviciul armatei. Impĕratul *Vilhelm* a ordonat, ca la tóte stațiunile de signalisare și pe tóte bastimentele de rĕsboiu sĕ fie aplicată telegrafia fără sîrmă. Prin acésta împĕratul Vilhelm e primul care pune în practică geniala invenție a lui *Marconi*.

*

Vergéua pipei — armă ucigașă. Duminecă, la têrgul de sĕptĕmână din Gyóma dând în cértă Diószegi Mátyás și Cikos János, cel dintâiu în focul certei a împuns cu vergéua pipei în obrazul lui Csikos. Din nenorocire a nimerit pe Csikos în ochiu cu atâta putere, că vergeua a pătruns până la creeri. In urma acesteia Csikoș a murit Marți, ear' Diószegi a fost arestat.

*

Știri mĕrunte. La Messa-Rocca (în Noul-Mexico) cu ocasiunea unor săpături s'a aflat un schelet de om uriaș; scheletul are înălțime de patru metri, brațul e de un metru și zece centimetri, ear' circumferența peptului e de doi metri și zece centimetri.. — La congresul Statelor-Unite americane sunt presentate spre resolvare peste unsprezece mii de projecte și petițiuni. — Pompierii din Berlin în anul trecut au avut de stîns 11.060 incendii. — Pe stradele Londrei se întêmplă pe an accidente cu sfêrșit mortal, în calcul mediu 150, ear' numai cu răniri, peste opt mii. — In Japonia sărutatul e obicinuit numai întrĕ bărbat și soție; ceilalți nu se sărută, nici chiar mama nu-și sărută copilul. — Universitatea din Manchester (Anglia) din prilejul iubileului ei de cincizeci ani a conferit compositorilor Ioan Richter și Adolf Brodszky titlul de *doctor în musică*. — In Austria sunt de tot opt universități, la cari în semestrul prim al anului școlar curent au fost inscriși 18.323 ascultători. Dintrĕ acestia 9410 la drepturi, 4590 la filosofie, 3299 la medicină și 1024 la teologie. Femei au fost inscrise 623, dintrĕ cari la filosofie 514, ear' celelalte la medicină și farmacie. — In apropiere de gara Huedinului făptuitori până acum neeruați au pușcat Luni séra asupra trenului accelerat. Un glonț a spart feréstra unui cupeu, dar' în pasageri nu a nimerit. — In *Alasca* (America) a erupt un *vulcan* care a îngropat sub lavă întrégă colonia Cana. Locuitorii au scăpat, dar' și-au perdut tot ce au avut. Erupțiunea a fost cu atât mai pe neașteptate, că din veci și pomină pe acolo nu fuseseră vulcani.

AMVONUL.

Cuvênt panegiric

*rostit de parochul **Grigoriu Nicóră** din Ibănesci la parastasul celebrat pentru archiereii Andreiu baron de **Șaguna**, **Miron Romanul** și Mecenatele **Emanuil Gozsdu**, cu ocasiunea ținerei sinodului protopresbiteral ordinar la 10/23 Februarie, 1902 în comuna Murĕs-Cuieșd.*

(Urmare.)

Torturele și suferințele, batjocurile, intemnițările, bătăile cu nuele chiar a metropoliților români, ne dau o icónă despre modul cum va fi fost tractată preoțimea cealaltă și poporul întreg sub principii calvinești.

Ear' la anul 1700 o și mai fatală catastrofă venì asupra credinței străbune, când o parte de Români în frunte cu metropolitul ademeniți de Iesuiți s'a unit cu biserica papistașă, și pentru ce? Nu din convingere religiósă, ci din interes pur materialistic, promițêndu-li-se mult și nedându-li-se decât puțin. Din acest timp ne-am lipsit de metropolie, de episcopii, mănăstiri, de multe parochii și de tóte averile și zidirile, ce le posedau acelea. Câtă amărâciune a produs acésta sfâșiare, nu se póte descrie. „Dacă tóte nevoile câte le întimpinară nefericiții Români până în ziua de azi, se pot ascrie în partea cea mai mare desbinărilor lor: apoi zĕu și desbinarea acésta bisericéscă încă nu contribuì mai puțin la înmulțirea acelor plage, la umplerea acelei cupe de amărâciune, mai amară de cât ferea. Nu erau Românii înainte de unire destul de amărîți și năcăjiți prin neomenósele persecuțiuni și împilări ale principilor calvinesci și ale calvinilor și luteranilor peste tot, a mai trebuit încă sĕ se mai desbine, și așa sĕ se persecute, maltrateze și sfârtice și ei întrĕ sine, pentru-ca rĕul sĕ devină cu atât mai greu și mai simțitor“ (Vechea metrop., N. Popea).

Optzeci și trei de ani rĕmasĕră Românii ortodoxi fără metropolit și fără nici un archiereu. „Bate-voiu păstoriul și se vor risipí oile“, sau mai bine sĕ lipsim de tot oile de păstori, ca așa mai pe ușor sĕ pótă răpi turma lupii flămânzi, — era verdictul. In acest timp lung și plin de amărîciune, Românii ortodoxi alergau în lipsele lor sufletesci pe la episcopiile și metropoliile vecine de prin România și Bucovina, cum și la cea sêrbéscă din Carlovìț, de unde își primeau pe ascuns și preoții chirotoniți. Preoții și creștinii au nisuit a susținé și pe mai departe în originalitate instituțiunile bisericesci primitive creștinesci și a rĕmâné credincioși religiunei strămoșesci, ceea-ce a adus góne asupra lor nenumĕrate.

Dar' chiar și după ce succede Românilor a-și dobândi episcop, acesta în cele canonice și spirituale e subordinat metropolitului din Carlovìț, așa în cât e destul vrednică de plâns starea clerului și a poporului pe la sosirea anului libertății 1848.

Intrĕ multele miserii ale timpului aceluia sĕ amintim mai cu sémă cele religionare

Cei ce se mărturisiau a fi ortodoxi trebuiau sĕ facă un esamen de 6 sĕptĕmâni, de și susțineau că n'au fost uniți nici-când, avênd a plăti diurn de 1 florin preotului unit esaminător. Unde îmbrățișau unirea numai a patra parte dintrĕ săteni, biserica se da părței unite, ear' unde sătenii încetau toți de a fi uniți, preotul unit rĕmânea în bunurile bisericei până la mórte, așa că Românii ortodoxi nu aveau unde sĕ-și plece capul. Preoții ortodoxi înșiși dădeau zecime și nu se puteau bucura de drepturi ca cei de alte confesiuni. Asupririle cele multe, luarea bisericilor cu tunurile chiar, defaimele și batjocurile, oprirea de a învĕța în școle, tóte sunt róde ale acelui timp.

Aprópe de a se stinge, de a-și perde forța de resistență proverbială, era biserica nóstră ortodoxă la venirea Marelui archiereu *Andreiu Baron de Șaguna*. Mórtă, de jumĕtate, prin el a înviat, perdută, prin el s'a aflat. Ca un luceafĕr strălucitoriu în negrul întunerec al nopții apare Șaguna pe orizontul bisericei române ortodoxe. O biserică schingiuită, numai tolerată, a ridicat'o din nimica, a emancipat'o. Intrégă viéța Lui, care pentru noi a fost atât de scurtă, e jertfit'o pentru binele nostru. (Va urma.)

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu . . . . . C. —·80

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braboreseu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Michail Manchen

[2] 2–4 vărsătoriu de campane (clopote)

Construcţiunea cea mai nouă

Cu sul sucitoriu

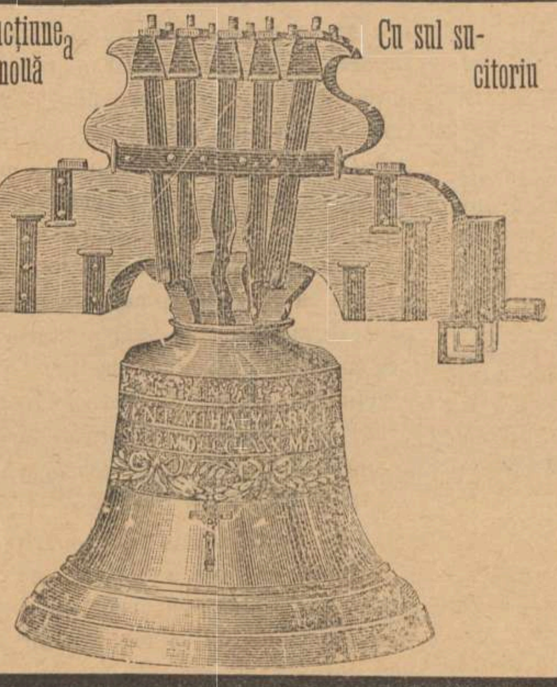

Sighişóra
(Schässburg-Segesvár)
Piaţa de sus Nr. 168.

Firma acésta esistă de la anul 1822 şi se bucură de un renume bun; se recomândă deci tuturor comunelor bisericesci pentru a **lifera şi repara clopote** de tótă mărimea cu coróna de stejar ori de fer legat; face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efectuesc şi în depărtare. Clopote mai mici sunt totdéuna gata. Solvirea preţului se primesce şi în rate.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5,42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva . , . . .		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.—	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.38	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba-Iulia**		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Marți 12/25 Martie 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Singurul razim...

Sibiiu, 24 Martie n.

S'a întêmplat, că într'una din ședințele mai recente ale reichsrath-ului austriac deputatul *Schönerer*, într'un moment de perfectă uitare de sine, și-a terminat vorbirea cu căldurósa aclamare a casei *Hohenzollern*, casa domnitóre a Germaniei.

Cei din partidul seu, — sunt vre-o douĕzeci la numĕr, — l'au acompaniat, și astfel în parlamentul austriac a fost înscenată o mică dar' semnificativă demonstrațiune *antidinastică*. Pentru că ce alta póte sĕ însemneze aclamarea casei *Hohenzollern* în parlamentul austriac de cât aceea, că cei-ce îi strigă *„sĕ trăiéscă"*, nu sunt mulțămiți cu casa de *Habsburg*, domnitóre în monarchia la care aparțin și ei??

Sub mantaua imunității parlamentare multe se pot spune, lucruri iertate și neiertate, mai ales într'un parlament în care domnesce perfecta destrăbălare, ca bunăóră în parlamentul austriac. Lumea seriósă le primesce însĕ tóte așa cum trebue sĕ le priméscă, cel mult cu un zimbet de compătimire și trece înainte. Descreerați se află pretutindenea; dar' lumea nu se ia nici-unde după ei.

Presidentul reischrath-ului austriac și-a ținut de datorință sĕ îndrume imediat la ordine pe esaltatul deputat *Schönerer*, alți deputați au făcut imediat declarațiuni de loialitate față de casa domnitóre, — și cu acésta chestia a fost terminată. Ómenii au mers mai departe.

Da, ómenii cei serioși de dincolo, cei în prima linie interesați. Nu însĕ și ómenii nostri, politicianii magiari, cari au făcut cas mare din tréba acésta!

Trebue sĕ le concedem de altcum politicianilor magiari, că se pricep bine la esploatarea situațiunilor din cari pot sĕ scótă folóse pentru ei, și totdéuna profită de ocasiunea dată pentru a trage foc la óla lor.

Așa și acuma. Li-a fost destulă isbucnirea unui *„Hoch"* din pieptul lui Schönerer la adresa casei domnitóre din Germania, pentru a păși de nou cu propunerea în fața Corónei, sĕ mute la Budapesta, — în mijlocul lor, — punctul de gravitațiune al monarchiei, pentru-că astăzi *„națiunea magiară este singurul razim al casei de Habsburg"*. Așa zic ei.

Dacă o gazetă guvernamentală ar fi scris în colónele ei cuvintele acestea citate, am fi considerat treaba de un act de hiperloialitate; dar' le scrie ziariul partidului *kossuthist*, pus sub conducerea omului, al cărui tată a pus la cale înainte cu cincizeci și trei de ani *detronarea și desmoștenirea casei de Habsburg*, în conventul revoluționar din Dobrițin.

Asta apoi nu mai e hiperloialitate sau hiperdinasticism, ci e cea mai respingĕtóre prefăcătorie, seducere și falsificare de adevĕr. Pentru-că abstrăgênd de la aceea, că națiunea magiară nu totdéuna a fost *razim bun* pentru casa de *Habsburg*, — se cere o mare dosă de închipuire pentru a puté afirma, că astăzi ea și numai ea formézä *singurul razim* pe séma casei domnitóre. Dar' celelalte popóre din monarchia întrégă și special din Ungaria unde remân?? Ele nu formézä razim destul de puternic, — manifestat *în faptă* de nenumĕrate-ori, — pentru casa domnitóre de Habsburg, care póte conta și la ele cu cea mai mare siguranță, totdeuna și în ori-ce împrejurări??..

Credem, că atunci când e vorba de o faptă nesocotită a unui om pe care de altcum nu 'l bagă nimeni în sémă, — mai puțin Germanii, pe móra cărora el crede că mână apa, — Magiarii nostri n'ar trebuí sĕ caute sĕ o repareze prin *insulte* aduse tuturor popórelor nemagiare din monarchie, pe cari le presentézä opiniunei lor publice ca popóre de *neîncredere*, pentru-că pentru tron și casa domnitóre numai de neîncredere nu sunt popórele nemagiare, lucru pe care 'l știu Magiarii fórte bine, și 'l știe și Coróna și mai bine.

E deci o insinuare de rĕu gust aceea ce fac Magiarii, și e cu atât mai respingĕtóre, cu cât ea vine de la kossuthisti, de la cei mai necompetenți în materie de loialitate și dinasticism.

---

† Tisza Kálmán.

Eri la 7 ore diminéța, după îndelungată agonie, a rĕposat în Budapesta *„sdrobitoriul naționalităților"*, fostul ministru-president Tisza Kálmán.

Bărbat de stat de prima forță, orator dialectical și debatteur eminent, activitatea sa politică a imprimat preste 35 de ani caracterul tiszaist în viéța politică a Ungariei. Născut la 10 Decembre 1830 în Geszt, la 1848 e deja concepist în ministeriul de culte al guvernului revoluționar, apoi după sufocarea revoluțiunii emigrézä în străinătate cu frații sei, unde 'și continuă studiile, cercetând deosebi universitatea din Berlin. Re'ntors a casă se ocupă cu administrarea moșiilor sale; la 1855 e ales curator-adjunct al bisericei reformate din Salonta-mare și deja de pe atunci își arată forța de fiitor mare bărbat. La 1859 face în conventul bisericesc oposiție strașnică patentei împĕrătesci, gravaminósă pentru autonomia bisericei reformate, cum și contra *diplomei din Octobre*. La 1860, pentru a slăbí oposiția, e numit comite al Bihorului, dar' Tisza nu primesce. In acelaș an s'a căsătorit cu contesa Elena Degenfeld-Schomburg. La 1861 cercul I. al Dobriținului îl alege deputat la dietă, care apoi îl alege prim-vice-president. Ca oposițional față cu Deák (partidul de adresă) după mórtea curêndă a contelui Teleki László devine el șeful partidului resoluționist și duce campanie înverșunată contra celor cari erau pentru adresă la mesagiul de tron. Intrĕ anii 1861—1865 agită în presă.

La dieta din 1865 orașul Dobrițin îl alege éră și deputat. Alăturea cu Ghiczy Kálmán conduce partidul oposițional („balközép-párt"); în 17 Martie 1868 ține adunare la Oradea-mare și statoresce punctele de program ale oposiției (vestitele „puncte bihorene). La 1874 Ghiczy trece în partidul guvernamental și primesce sĕ facă parte din cabinet și astfel Tisza rĕmâne singur șef al oposiției. La 3 Februarie 1875 însĕ cabinetul Bittó își dă dimisia, Tisza fusionézä cu partidul de la putere (deákist) și primesce portfelul ministeriului de interne, ear' la 2 Octobre 1875 ajunge ministru-president.

Incă de la 1867 Tisza se impune situației tot mai mult, ear' de la 1875 devine aprópe dispunĕtor absolut asupra vieții politice a Ungariei! *Cincisprezece ani* ministru-president (în care timp a fost și ministru de finanțe, ministru à latere, ministru de interne, la anumite intervale), a creat *era tiszaistă* în viéța publică și politică a țerei și s'a făcut remarcabil prin *necruțătórea prigonire a naționalităților nemagiare*. Nu înzadar i-s'a dat numele *„sdrobitorul naționalităților"*.

In 1890, la inițiativa Kossuthistilor se desbătea în dietă un project de lege despre *repatriarea lui Kossuth Lajos*. Declarațiunile sale în firul acestor desbateri l'au făcut apoi imposibil la guvern. Și-a dat dimisia și M. Sa i-a primit'o.

De atunci a influințat asupra politicei guverniale numai ca simplu deputat. In ciclul actual fusese ales deputat în cercul Abrudului.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral din tractul Sĕliștei.

— De la corespondentul nostru. —

Sĕliște, 5 Martie 1902.

(Fine).

Vorbirea de deschidere a dlui protopresbiter a fost acoperită de furtunóse ovațiuni la sfîrșitul cărora dl *Petru Dragits* constată cu plăcere și mândrie că speranțele legate de dl protopresbiter deja în primul an au început a fi vĕdute și realisate și că calea apucată de domnia sa este calea ducĕtóre la bine, la înflorire. Recunoscênd din nou în dl protopresbiter pe omul doririlor de înaintare și constatând că spre acest măreț scop Dsa pe lângă voință, înzestrat fiind cu calități individuale eminente, îi este prin urmare dată și putința, ca bogatul program de activitate ce și-l'a stabilit sĕ 'l și ducă în deplinire. In numele membrilor sinodului asigură pe dl protopresbiter că cu toții în cele bune vor fi cu dînsul.

Ședința.

După acestea ales fiind notariu membrul *Dumitru Lăpĕdat*, dl protopresbiter cetesce raportul activității comitetului prot.

Luându-se raportul la cunoscință dl protopresbiter își cetesce voluminosul *„raport general despre activitatea sa în decursul anului 1901"*.

Scot din acest voluminos raport, care, precum se va vedé mai jos, a dat nascere nivelării unor chestiuni cardinale în viéța nóstră constituțională bisericéscă, datele de interes obștesc.

Statul preoțesc a fost compus din 1 protopresbiter, 20 preoți și un diacon. După *cualificație* afară de cursurile teologice ordinare, statul preoțesc se presintă astfel: 2 cu studii academice, 4 cu maturitate, 3 cu 8 clase gimnasiale, 1 cu 4 clase gimnasiale și cursul pedagogic, 5 cu 6 clase gimnasiale, și restul cu 4 clase gimnasiale.

Starea populațiunei e 4334 familii cu 18,670 suflete, o crescere de 153 suflete. Căsătorii au fost 148; concubinate sunt încă 33; nasceri 571, dintrĕ cari 32 ilegitime; morți: 359, cu 123 mai puțin de-cât în anul trecut.

Afaceri școlare: Invĕțământul a fost condus de 30 de puteri didactice. *Definitivi* au funcționat 14 învĕțători, ear' restul provisoric, de-și maioritatea lor e deplin cualificată și provĕdută cu diplomă.

Edificii proprii școlare, afară de comuna *Alămor*, tóte celelalte comune au, și dintrĕ tóte *necorespundĕtor* e numai cel din *Topârcea*.

Copii obligați a cerceta școla au fost 2951, din acestia au cercetat școla 2607.

Salariile învĕțătoresci dau suma de 22,066 Cor. și s'au licuidat învĕțătorilor, cu puține și mici esceptiuni, *regulat*. Ajutor de la stat primesc micile comune *Mag* (120 cor.) și *Amnaș* (220 cor.).

Sporiul în învĕțământ în general luat a fost: deplin mulțămitor.

Afacerile epitropesci: Găsind dl protopresbiter la întroducere în mai multe comune iregularități în administrarea averilor bisericesci-școlare, un zel intensiv a trebuit sĕ desvólte pentru delăturarea acestora. Cu muncă încordată a succes sĕ le aducă pretutindenea în ordine.

Avere în *bani și obligațiuni* au comunele bisericesci 205.887·65 cor., *fundațiuni* 59.834·48 cor., ear' *averea totală* mobilă și imobilă e statorită în sumă de cor. 917.793·81.

In jurul acestui raport general, la desbaterea specială s'a încins o desbatere dintrĕ cele mai demne și interesante. Astfel d. e. după vii discuții, cari tóte marcau interesul și dorul de înaintare al membrilor, cu însuflețire s'a decis a se face o representație către veneratul Consistoriu archidiecesan, în care sĕ se róge acelaș a suleva în sinodul archidiecesan chestia studiilor pregătitóre a concurenților pentru cursurile teologice și a le norma conform recerințelor actuale, asemenea sĕ se iee cât mai îngrabă cele mai energice mĕsuri, ca învĕțătorii cualificați sĕ fie întroduși în stațiuni definitive, ca prin acésta sĕ se pună capĕt multelor provisorate, dăunătóre învĕțământului și învĕțătorilor.

Constatându-se, că mai ales în tractul acesta unde imigrările și emigrările sunt numĕróse, datele statistice privitóre la copiii obligați a cerceta școla, făcute pe basa matriculei botezaților, sunt defectuóse, se decide ca pe viitor aceste date sĕ se facă după conscripția ce o fac an de an fórte minuțios organele administrative comunale.

Postul de defensor matrimonial, devenit vacant, s'a întregit prin alegerea preotului *Iacob Steflea*.

Un punct interesant al sinodului a fost hotărîrea luată cu multă însuflețire, ca deja în anul acesta sĕ se ridice o *reședință protopresbiterală*.

După planurile presentate, acéstă reședință va fi o adevĕrată podóbă a comunei Sĕliște. Financiarea acestei reședințe e de astfel proiectată în cât ea nu aduce cu sine nici o sarcină cât de mică pe singuraticii credincioși și biserici din tract. Iată pentru-ce! *„Cassa de păstrare din Sĕliște"* a pus la disposiția fondului protopresbiteral pentru acest scop, din „fondul seu de binefacere" un împrumut fără interese în sumă de 10,000 cor. Acest împrumut se va replătí în timp de 15 ani prin amortisare din venitele curente ale protopopiatului. Pe lângă acéstă sumă comuna bisericéscă Sĕliște a pus la disposiția fondului protopresbiteral, drept rĕscumpĕra a paușalului anual de 200 ce 'l dă prot presbiterului pentru visitarea școlei, o sum de 4000 cor. Restul în sumă de 4—5 mii coró se dă din însuși fondul protopresbiteral.

Era deja la 2 ore când dl protopresbiter constatând eshauriarea ordinei de zi, întrĕ furtunóse aplause declară sinodul închis.

Membrii sinodului în corpore sunt învitați în ospitala casă a dlui protopresbiter, unde li-se servesce cu multă afiabilitate și dragoste un gustos prânz.

Drept încheiere amintesc, că chiar și înfățișarea esterióră a sinodului îți impunea respect și demnitate. Domnii preoți s'au presentat toți în reverendi, ear' ordinea, chestiile importante sulevate și discuțiunea parlamentară a lor i-a dat acestui sinod înfățișarea unui for în înțelesul cel mai strict al cuvêntului *impunĕtor* și *autoritativ*, așa precum el a fost contemplat de urzitoriul sĕu, de fericitul *Șaguna*.

Păunaș.

Din tractul Devei.

Sinodul protopresbiteral al tractului Deva.

— 26 Februarie v.

(Urmare și fine).

Referitoriu la rațiociniile bisericelor se constată cu plăcere că s'a făcut un progres însemnat, căci tóte rațiociniile restante de pe zeci de ani, parte prin organele respectivelor biserici parte prin comisari protopresbiterali s'au compus și înaintat la Prea Ven. Cons. și absolutoriile de la Prea Ven. același s'au și împărtășit oficiilor și comitetelor parochiale, și astfeliu pe viitor cu puțină escepțiune se vor puté administra averile bisericesci și compune rațiociniile în tótă regula.

Fórte anevoie merge tréba cu compunerea și înaintarea budgetelor la timpul recerut, se speră însĕ că și acest neajuns se va îndrepta.

Pentru acoperirea lipselor curente ale acestui protopresbiterat și pentru crearea și augmentarea unui fond protopresbiteral, tot sub înțelépta conducere a vrednicului nostru șef tractual în anul și respective în sinodul trecut s'a votat o repartiție pe comunele bis. după cheia cu 20 fil. de familie, carea în proporțiune cu sidoxia de 30 fil. de familie face $^2/_3$ a sumei sidoxiei.

Fiind că în anul trecut acéstă repartiție s'a făcut după numĕrul familiilor arĕtate de parochi, după care pe unele comune se venia mai mult de $^2/_3$ a sumei sidoxiale s'a cerut de la Prea Ven. Cosistoriu lista sumelor sidoxiei și după aceste s'a rectificat și scărițat și acésta listă în proporția de $^2/_3$ a acelor sume sidoxiaie.

Rațiociniul fondului protopresbiteral pro 1901 pregătit de epitropie și censurat de comitetul protopresbiteral, pe lângă o descriere amĕnunțită și dare de deslușiri în acest raport, se supune sinodului spre pertractare și dare de absolutoriu pe acest an.

Din aceste descrieri amĕnunțite ale stărei faptice a averei fondului se constată buna și înțelépta administrare a fondului protopresbiteral.

Din aceste descrieri și din raciociniul presentat sinodului se constată că activele acestui fond sunt de 2106 cor. 95 fil., din care subtrăgêndu-se utensiliile și pasivele 1015·86, rĕmâne cu finea 1901 avere curată în suma 1091 cor. 09 fil.

Făcêndu-se astfeliu o icónă a stărei faptice a protopresbiteratului acestuia precum și a activității acestui oficiu protopresbiteral pe tóte terenele prin acest raport, în fine se propun sinodului spre votare și primire următórele:

1. Luarea la cunoscință și primirea acestui raport.

2. Votarea rațiociniului protopresbiteral pro 1901 și darea absolutoriului comitetului și epitropiei pe acest an.

3. Votarea budgetului pro 1902 în percepțiuni cu 2500 cor., și în erogațiuni asemenea cu 2500 cor. firesce fiind ací computate și solvirea pasivelor și augmentarea fondului.

4. Primirea și aprobarea listei de arunc asupra comunelor bis. scărițată, rectificată și compusă după norma de $^2/_3$ a taxei sidoxiale, în suma de 1005 coróne, și acésta odată pentru totdeuna până nu se va schimba și taxa sidoxială.

Aceste fiind atât de esplicate și lumi- ate prin acest raport și astfel pregătite în ât sinodul fără multă discuție, cu plăcere și nanimitate le-a primit și votat pe tóte.

Astfeliu în cea mai bună înțelegere și armonie sinodul nostru din ĕst an și-a terminat agendele sale pe la orele 12 meridiane.

Nu pot trece cu vederea de a aminti la acest loc, că la pregătirea tuturor lucrărilor acestui sinod protopresbiteral, în epitropie, în comitet și chiar și în sinodul protopresbiteral a ajutat mult harnicul preot *Constantin Dăncilă* din Mânerĕu, pentru care binevoitor sprigin și în semn de recunoscință a și fost ales notariu atât în comitetul protopresbiteral cât și în acest sinod, de-și acum după nóua arondare nu se mai ține de protopresbiteratul nostru.

Notez că precum și alte dăți, așa și acum preoțimea tótă s'a presentat în costum preoțesc — în reverenḑi.

După terminarea agendelor sinodale o parte însĕmnată din preoțime a fost învitată la ospitala masă a demnului nostru șef tractual la prânz, unde cu afabilitate am fost primiți și ospătați.

La masă Prea demnul nostru protopresbiter a toastat în sănĕtatea Escelenției Sale Inaltpreasfințitului nostru archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*, s'a toastat apoi în sănĕtatea iubitului nostru șef tractual *George Romanul* și a prea iubitei sale soții și a întregei sale familii, după aceea s'a toastat iarăși din partea protopresbiterului în sănĕtatea preoțimei și a poporului, etc.

Astfeliu am petrecut ziua de 21 Febr. (6 Mart. nou), a doua întrunire a sinodului nostru protopresbiteral după noua arondare.

Dee bunul Dumnezeu, ca aceste bune înțelegeri sĕ ne fie de bun augur pentru înălțarea acestui protopresbiterat și din an în an sĕ avem a înregistra tot mai multe lucruri bune și folositóre bisericei și neamului nostru.

Raportorul.

De la sate.

— Petrecere în Ferihaz. —

— 4 Martie v.

Sâmbătă în 23 Februarie st. v. tinerimea română din Ferihaz a dat o producțiune teatrală poporală împreunată cu cântări și declamări și cu jocurile: „*Călușerul*“ și „*Bătuta*“ sub conducerea tinĕrului învĕțătoriu *Nicolae Ilie*.

Cu multă nerăbdare a așteptat poporul român din acéstă comună ziua de 23 Februariu, dar' și la cei de naționalitate străină era mare curiositatea de a puté vedé ce e în stare sĕ facă țĕranul român; și acésta împrejurare i-a îndemnat sĕ participe la producțiune.

Cu adevĕrată și nespusă bucurie scriu acest raport despre succesul producțiunei, care a sĕcerat deplina mulțămire a tuturor participanților.

Venitul curat a fost destinat pentru sporirea bibliotecei poporale, înființată numai în anul trecut de parochul local *Zaharie Ganea*, care singur a donat 112 broșuri în valóre de preste 60 coróne: dar' fiind venitul curat de tot neînsemnat, nu s'a putut satisface scopului de astă-dată.

Causa a fost că tacsa de întrare a fost prea mică, și acésta s'a făcut din împrejurarea, ca cât mai mulți țĕrani sĕ pótă lua parte la petrecere; pe viitor însĕ tacsa de întrare are sĕ fie mai mare, când apoi și la un venit curat mai corespunḑĕtor ne putem aștepta. A fost și acea pedecă, că spesele avute cu facerea binei, cu sala, musicanții, diletanții, și cu opincele pentru călușeri, — au fost mari, și au trebuit sĕ fie acoperite tóte.

Venind acum a raporta despre succesul producțiunii, mărturisesc că a reușit bine.

Programul a fost variat, bine ales și fórte instructiv pentru poporul țĕran de la sate. A constat din 10 puncte.

Punctul întâiu „*Sunt Vênător*“ și punctul ultim „*Ana Lugojana*“, cântări esecutate în două voci de tinerime, au succes bine, cu deosebire ultima a produs plăcere deosebită publicului, dovadă repețitele aplause.

Dialogul „*Nĕrodul și Negustorul*“ de *A. Panu* predat de tinerii țĕrani: Stefan *Stroian* ca negustor și Zaharie *Pintea* ca nĕrod, a fost cât se póte de bine esecutat. Rĕsplata a fost viile aplause ale publicului.

Punctul al treilea „*Rușinea închipuită*“ dialog de O. Dogariu, a fost predat de fetițele: Maria *Nofre Bârsan* și Verona *Pintea*, cari s'au achitat destul de bine de sarcina grea.

Punctul al IV-lea „*Beutura îl sĕrăcesce și desonoréză pe om*“, convorbire întrĕ tinerii țerani: Mihail *Micu* (moș Dumitru) Petru *Diac* (nepot) și Ștefan *Pintea* (fiul lui Dumitru ca soldat). Fiecare și-a jucat rolul cu destulă precisiune.

Punctul principal l'au format „*Cârlanii*“, vodevil într'un act de Const. *Negruzzi* predat de tinerii țerani și țerance: Ilie Pintea Neag (Terinte), Zaharie Petru (Miron), Ioan Stroian (fiul boerului), Sofia Pintea Neag (soția lui Miron), Maria (Maria soția lui Terinte) Toți 5 desteri diletanți. Prestațiunea lor a și fost rĕsplătită cu aplause repețite.

Fórte bine a predat dl Ioan *Ganea* student clasa VIII gimnasială pe „*Herșcu Boccegiul*“. Intr'un mod așa de natural, cu atâta precisiune în gesturi și intonare a fost predată piesa acésta, încât a stors admirația publicului, care a isbucnit în aplause frenetice și nu se mai putea oprí de rîs. Punctul acesta a întrecut pe tóte și mai mult a plăcut publicului.

Punctul al VII. l'a format „*Balada*“, poesie de G. *Coșbuc*, declamată de Maria Micu. Declamațiunea a fost bine învĕțată și bine predată.

A urmat „*Șeaua Țiganului*“, poesie de T. *Speranță*, declamată de Nicolae *Ilie*, învĕțătoriu. A fost predată spre mulțămirea publicului present.

Punctul al IX-lea „*Otrava de hârciogi*“ de *A. Pop*, predată de Nicolae Demian pantofar (ca ucenic) și Ana Boarti (maistoriță). Cu deosebire Nicolae Demian și-a jucat rolul cât se póte de bine, producând mult haz și câștigându-și lauda publicului, ear' Ana Boarti încă cu destulă desteritate și precisiune a jucat rolul de maistoriță.

După terminarea producțiunei a urmat „Călușerul“ și „Bătuta“, esecutate cu multă precisiune de 11 voinici îmbrăcați în costume naționale. In deosebi cei de naționalitate străină, Ungurii și Nemții admirau frumseța acestor două jocuri.

Terminându-se și jocurile acestea, s'a încins o horă românéscă luând parte la ea toți asistenții. Jocul a durat apoi până cătră ziuă.

Toți s'au depărtat cu mulțămire sufletéscă esprimându-și dorința de a puté vedé cât mai curând o asemenea petrecere. Cu deosebire cei de naționalitate strĕină au admirat destoinicia ce o infiltréză școla română în tineretul nostru de la sate.

Partea leului în reușita lăudată a petrecerei cu drept cuvênt se póte atribuí zelului esemplar al tinĕrului învĕțător provisor, *Nicolae Ilie*, care în sĕrile lungi de iarnă și în zile de sĕrbători întrunind tineretul sătean în jurul sĕu, desvolta o activitate démnă de imitat.

Laudă se cuvine și Onoratului Domn *Zaharie Ganea*, paroch local, care a binevoit a da sprijin învĕțătoriului, luând și dênsul parte la probe și ambii dând instrucție tineretului.

Dee Dumnezeu, ca cât mai curênd sĕ vedem de nou o asemenea petrecere, ear' noi Ferezenii și toți binevoitorii și doritorii de înaintarea neamului nostru românesc, cu drag sĕ ne grăbim, tineri și bĕtrâni, a auḑí glasurile fermecătóre ale tinerimei nóstre din Ferihaz.

Un participant.

Revistă esternă

Urmările visitei prințului Henric. Ambasadorul german Holleben a declarat unui ziarist din New-York, că conform informațiunilor sale visita prințului Henric în America va avé fórte importante urmări politice, cari vor eșí la ivélă cât de curênd.

*

Krüger — despre rĕsboiul din Africa. *Henri de Hout* publică în „Matin“ (Paris) un interview avut cu presidentul *Krüger*, asupra sorții rĕsboiului dintrĕ Englezi și Buri. *Krüger* a zis următórele:

Speranța și încrederea mea în Dumnezeu e neschimbată. Dumnezeu nouĕ ne va da triumful final. Englezii ni-au îmbiat pace, amnestie, grație și recompense în bani în schimbul independenței nóstre, ca-și-cum independența ar fi marfă de têrg. Nici cu tóte comorile lumii nu ar puté Englezii sĕ ne cumpere independența. Am apelat la arbitriul internațional și la consciința guvernelor: până acum n'am fost ascultați, dar' pentru aceea nu ni-am perdut curagiul. Acuși când Dumnezeu însuși va provoca guvernele, vor fi silite apoi sĕ-i deie ascultare, și Anglia se va pleca cuvêntului lui Dumnezeu. Atitudinea Englezilor nu e îndreptățită, pentru-că ei au început rĕsboiul împintenați de pofta de câștig, de dragul câmpurilor aurifere. Armata lor e decimată de bătălíi și de morburi; cuceririle lor nu se sporesc, ci din contră, dau înapoi. Pace onorabilă ar mai fi încă posibilă, pentru-că independența statelor bure nu periclitéză pacea Africei de sud. Dacă nu ni-se lasă independența, rĕsboiul nu va avé sfârșit nici-când.

„*Manchester Guardian*“ (Londra) susține că scopul călĕtoriei lui *Wolseley* în Capland e încheerea păcii. Partidul „tory“ voesce cu ori-ce preț, ca prin încheerea grabnică păcii sĕ pună capĕt nenorocitului rĕsboiu.

Același ziariu spune, că în anumite cercuri se menține știrea, că *un membru al cabinetului* s'ar fi esprimat în cercuri private, că *rĕsboiul din Africa se va termina nu cu victoria Englezilor.*

Adunarea generală a „Albinei“.

Sâmbătă, în 22 Martie n. și-a ținut „*Albina*“, institut de credit și economii în Sibiiu, adunarea generală ordinară, care a decurs în cea mai bună ordine, primindu-se întru tóte propunerile direcțiunii.

Au luat parte la adunare 49 de acționari, cari representau 1944 acțiuni, cu 390 de voturi. Presidată a fost adunarea generală de domnul *Iosif Sterca Șuluțu*, presidentul direcțiunii, care a numit notariu pe dl *Dr. Nicolae Vecerdea*, ear' verificatori ai procesului verbal pe domnii *Nic. Togan* și *Dr. E. Cristea.*

Pentru îndeplinirea celor două locuri vacante în direcțiune, în urma eșirei după vechime a domnilor *Dr. Iancu Mețianu* și *Ioan Popa*, s'a făcut votare secretă, care a dat următoriul resultat: *Dr. Iancu Mețian* 364 voturi, *Ioan Popa* 66, și *Dr. I. Beu* 273 voturi. Restul voturilor s'a împărțit întrĕ mai mulți candidați.

Presidentul comunicând resultatul votării, declară aleși în consiliul de direcțiune al „*Albinei*“, cu mandat primit pe șase ani, pe domnii *Dr. Iancu Mețian* și *Dr. I. Beu.*

Adunarea generală, primind propunerea direcțiunii, a dispus, ca distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale și de binefacere sĕ se facă în modul următoriu:

Mesei studenților K 6000·—. Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura poporului român K 2000·—. Școlei reuniunii femeilor române din Sibiiu K 600·—. Internatului reuniunii femeilor române din Brașov K 400·—. Asociațiunii pentru sprijinirea sodalilor etc. din Brașov K 400·—. Societății „România Jună“, Viena K 200·—. Societății „Petru Maior“, Budapesta K 200·—. Alumneului din Timișóra K 200·—. Fundațiunii „Zsiga“, Beinș K 200·—. Internatului gr. or. din Beinș K 200·—. Studenților morboși din Brașov K 200·—. Studenților miseri din Blaș K 200·—. Fundațiunii studenților din Brad K 200·—. Reuniunii române de musică din Sibiiu K 200.—. Reuniunii române de musică din Brașov K 200·—. Reuniunii de agricultură din Sibiiu K 200·—. Reuniunii pentru înfrumsețarea orașului Sibiiu K 200·—. Reuniunii pentru înfrumsețarea orașului Brașov K 100·—. Reuniunii higienice din Sibiiu K 100·—. Gremiului comercial K 100·—. La dispositiunea direcțiunii K 1400·—. Total 13,500·—.

Pentru toți parochii.

O mulțime de neplăceri obvin zilnic în administrarea și provederea agendelor parochiale, din împrejurarea, că organele competente compun pentru acoperirea diferitelor trebuințe bisericesci și școlare etc. mai multe liste de repartițiune (contribuțiune) cu titli speciali, ca d. e. *„repartiția salariului învĕțătoresc“*, *„repartiția pentru repararea bisericei“*, *„repartiția pentru plătirea datoriei la fondul de pensiuni regnicolar“*, *„repartiția pentru solvirea sidocsiei“* etc. etc., și încasséză astfel în mai multe rênduri și sub diferiți titli acele dări.

Consistoriul archidiecesan — pe basa esperiențelor rele, ce le are în acéstă privință — a dispus în mai multe rênduri, ca repartițiile pentru tóte trebuințele parochiei — fie acelea de ori-ce natură — sĕ se comasseze în o singură listă de contribuțiune bisericéscă și sub un singur titlu general: **Dare de cult**. Comitetul cu sinodul parochial sunt competenţi a afla cheia, pe basa căreia sĕ se constate cât are sĕ plătéscă fie-care parochian.

După-ce în multe comune nu se observă încă acéstă disposiţie, am aflat de bine a atrage şi pe acéstă cale atenţiunea organelor parochiale asupra ei, ca pe viitor — în interesul bisericei — sĕ se conformeze.

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru, după petrecere de şése sĕptĕmâni în Budapesta s'a re'ntors Vineri la Viena.

*

Liturgie solemnă în capela din Budapesta. „Poporul Român" raportéză, că Dumineca trecută capela română din Budapesta în decursul sfintei liturgii a avut óspeţi distinşi. Au asistat la serviciul divin Inaltpreasfinţia Sa metropolitul nostru *Ioan*, Preasfinţia Sa episcopul *Nicolae* al Caransebeşului, directorul „Albinei" dl Partenie *Cosma* cu dómna, protopresbiterul tractului Solnoc, dl Samuil *Cupşa*, şi alţi mulţi. Rĕspunsurile le-a cântat corul bisericesc al studenţilor cât se póte de frumos. Cu acest prilej Inaltpreasfinţia Sa metropolitul, în lipsa episcopului diecesan I. Goldiş, a sfinţit un rĕnd de haine preoţesci, dăruite de fosta soţie a neuitatului E. Gojdu, dna vĕduvă *Melania Nemeshegyi*, şi în legătură cu acéstă donaţiune pe séma bisericei, Inaltpreasfinţia Sa a ţinut o predică frumósă despre dragostea evangelică, despre credinţă şi recunoscinţă. „Cei cari nu pot face fapte bune, fapte plăcute lui Dzeu, cel puţin sĕ fie recunoscĕtori faţă de binefăcĕtori, ca prin asta sĕ se sporéscă numĕrul celor din urmă". A vorbit şi tineretului universitar, îndemnându-l la bunaînţelegere, la dragostea evangelică şi la cultivarea caracterului. Intrégă predica a fost ascultată cu cea mai mare atenţiune.

*

Congregaţie la Aiud. Congregaţia de primăvară a comitatului *Alba-inferióră* e convocată pe 24 Martie n. la Aiud.

*

De la Academia Română. Conform raportului făcut de directorul Academiei, în luna Februariu biblioteca Academiei a fost cercetată de 565 cetitori, cari au consultat (cetit) 1947 volume (dintrĕ cari 49 volume au fost împrumutate spre a fi cetite a casă) cărţi tipărite, 94 manuscripte şi 2106 documente. — In sala de lucru a bibliotecii se aflau în luna Februariu 1693 cărţi, 35 reviste române şi 47 străine. Sporiul în luna Februariu a fost: 145 volume şi broşuri şi 138 reviste române (trimise din partea editorilor în urmarea obligămĕntului impus prin legea de la 1 April 1885), în dar ori schimb 129 volume şi broşuri, 1 atlas, 3 volume manuscript şi 2407 documente, ear' cumpĕrate: 10 volume şi 89 reviste străine.

*

Cununie. *Ioan Aleman* şi domnişóra *Cornelia Decean* anunţă cununia lor, care se va serba Joi (27 Martie) la 6 ore diminéţa, în biserica gr. or. din Sibiiu-Cetate.

*

Listele electorale pentru anul 1903. Prin un circulariu al ministrului de interne comisiunile centrale comitatense sunt provocate sĕ dispună, ca listele electorale generale sĕ fie espuse la comitat, ear' cele ale alegĕtorilor din anumite comune sĕ fie espuse la casa comunală, împreună cu conspectele alegĕtorilor eliminaţi din liste. Cu începere de la 5 Maiu st. n. aceste liste şi conspecte au sĕ fie espuse timp de douĕzeci zile. Reclamări se vor primí până la 15 Maiu, ear' observări asupra reclamărilor până la 25 Maiu. Asupra reclamărilor şi observărilor comisiunile centrale vor hotărí până la 20 Iuliu.

*

Cetate romană în România. „Universul din Bucuresci aduce ştirea că în comunele Cetate şi Dârvari din judeţul Dolj s'au descoperit urmele unei cetăţi romane. Ţeranii din împrejurimi, din cele mai depărtate timpuri, zic şanţurilor unde s'a descoperit acea cetate, — „cetăţue". Demn de remarcat este că acésta cetate se află lângă cătunul numit „Castrele lui Traian" şi lângă marele vad numit „Vadul lui Traian".

*

Din Spring ni se scriu următórele: Onoratul Domn *Nicolau Henţu* notar în Sĕlişte, comitatul Sibiiului, din incidentul alegerei Dsale de deputat sinodal la alegerea de protopresbiter al Mercurei, a dăruit pe sama bisericei nóstre din Spring suma de 20 coróne, lăsând la buna chibzuinţă a Preaonoratului Domn protopop Ioan Droc, la îndemnul căruia pentru banii acestia s'au cumpĕrat recuisite de şcólă, de cari şcóla nóstră până acum a fost lipsită. Representanţa bisericei îşi esprimă prin acésta cea mai adâncă mulţămită marinimosului donator. Spring la 8 Martie 1902. Pentru comitet *Teofil Bărbat* învĕţător.

*

In amintirea iubiţilor rĕposaţi. Dómna *Maria Dr. Maier* násc. Dancăş, vĕduva protopopésă (Găiceana, România), contribue întru eternisarea memoriei mult regretatului seu naş *Nicolae Cristea*, suma de 40 coróne la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, numit şi al iubiţilor rĕposaţi. Fapta creştinéscă şi piósa aducere aminte a dnei Maier afle rĕsplata în ceriu şi pe pământ. — Starea fondului vĕduvelor e: cor. 760 împrumutaţi „fondului de 20 bani", cor. 21·48 interese şi cor. 284·51 elocate la „Albina", în total cor. 1065·99.

*

Palmă ucigaşă. La gimnasiul din strada Barcsay din Budapesta doi elevi ai clasei a patra au dat Mercuri la cértă, în toiul căreia Humayer József a ras colegului sĕu Kohn Jenö o palmă. Kohn a căḑut jos leşinat. Dus apoi la spital, Joi după amiazi a murit fără ca în decursul agoniei sĕ-şi mai fi venit în simţiri. Medicii au constatat, că în urma palmei a crepat băiatului osul craniului.

ECONOMIE.

Plantare de pomi.

Ne luăm voe a vestí pe cei interesaţi, că *Duminecă în 17/30 Martie* vom planta în grădina fie-cărui membru al reuniunei nóstre cu locuinţa în *Mohu* câte un *altoiu* (mĕr pătul), dăruit de reuniune. Din acest prilej membrii nostri au fost poftiţi sĕ 'şi întocméscă de cu vreme câte-o grópă de un metru largă şi jumĕtate metru adâncă, cu adausul, că pământul mai deasupra, ca mai bun, sĕ 'l pună de o laturе, ear' cel scos din fundul grópei, ca mai stricăcios, de ceealaltă latură a grópei.

Deóre-ce se vor ţiné şi demonstraţiuni practice asupra şi a altor chestiuni din ramul pomăritului — învităm la acéstă lucrare folositóre pe cultivătorii de póme.

Sibiiiu, în 21 Martie 1902.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului.

Dem. Comşa,
president.

Victor Iordăşianu
secretariu.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Tinerimea română din Ferihaz (protopresbiteratul Sighişórei) a aranjat în ziua de 23 Februarie a. c. st. v. o producţiune teatrală poporală împreunată cu cântări şi declamări.

Venitul curat a fost destinat pentru sporirea bibliotecei poporale înfiinţată în anul trecut de onoratul Domn Zaharie Ganea paroch în acéstă comună.

Cu ocasiunea acestei petreceri au binevoit a suprasolví următorii P. T. domni:

Dumitru Moldovan. protopresbiter al tractului Sighişóra, Ioan Muntean, paroch în Sighişóra, Ilie Icanoviciu, paroch în Boiulmare, Zaharie Ganea, preot în Ferihaz, Vasiliu Suciu, paroch în Topârcea, fie-care câte 2 cor.; George Dănilă, teolog abs. şi învĕţătoriu în Boiul-mare 1 cor. 40 bani; Tót Ernő funcţionar, Gabos Dénes, învĕţătoriu de stat în Ferihaz fie-care câte 1 cor. 20 bani; Teodor Mosora, în Sighişóra, Chiriac Iosif, învĕţătoriu de stat în Ferihaz, Ioan Craus, din Ferihaz, Loyda Henrietta din Ferihaz fie-care câte 1 cor.; David Goldstein, comerciant în Ferihaz 70 bani, Temesváry Iosif, Ioan Birişan, funcţionar în Sighişóra, N. Urdea din Sighişóra, fie-care câte 60 bani; împreună cu încassările de la bilete ne dă suma de 50 cor. 40 bani; din care subtrăgêndu-se spesele avute cu facerea binei, cu sală, musicanţi, diletanţi, împreună cu opincile de la căluşeri, tóte în sumă de 48 cor. şi 40 bani, resultă un venit de 2 cor. pentru care sumă s'au cumpĕrat cărţi pentru bibliotecă.

Mĕ vĕd plăcut îndemnat a aduce şi pe acésta cale călduróse mulţămiri marinimoşilor donatori mai sus amintiţi, cari au binevoit a constribuí cu obolul lor la realisarea scopului măreţ ce-l urmăresce tinerimea română din Ferihaz.

Dee Dzeu, ca şi în viitor sĕ ne vedem la astfel de ocasiuni cât mai doritori şi iubitori de înaintarea neamului nostru românesc.

Ferihaz, 4 Martie, 1902 st. v.

Nicolau Ilie
învĕţătoriu gr. or., cassariu

Mulţămită publică.

Din incidentul împlinirei de 25 ani în serviciul de conducĕtor technic al Tipografiei archidiecesane am avut onórea de a primí felicitări cordiale de la multe persóne distinse din Sibiiu şi din alte părţi.

Neputênd rĕspunde în deosebi fiecăruia din numeroşii felicitători, vin a-mi esprima pe acéstă cale profunda mea mulţămită pentru recunoscinţa ce s'a dovedit prin aceste manifestaţiuni cordiale şi sincere, cari le voiu păstra ca un preţios suvenir.

Sibiiu, 24 Martie n. 1902.

Cu deosebită stimă
Ludovic Binder.

AMVONUL.

Cuvênt panegiric

*rostit de parochul **Grigoriu Nicóră** din Ibănesci la parastasul celebrat pentru archiereii Andreiu baron de **Şaguna, Miron Romanul** şi Mecenatele **Emanuil Gozsdu**, cu ocasiunea ţinerei sinodului protopresbiteral ordinar la 10/23 Februarie, 1902 în comuna Murĕs-Cuieşd.*

(Urmare.)

A venit la noi nu pentru mărire deşartă, căci bine scia, că numai sbuciumări şi nĕcazuri îl aştéptă, dar' tocmai asta arată înălţimea sufletului sĕu, ceea-ce însuşi indică în cuvêntarea de despărţire, ţinută cu ocasiunea chirotonirei sale întru episcop la Carloviţ.

„Tu Dómne sci, căci către scopul meu alerg, pe Românii ardeleni din adêncul lor somn sĕ-i trezesc şi cu voie către tot ce e bun, frumos şi folositor sĕ-i atrag. Tu umbrézä-mĕ cu puternicul teu scut". Acésta e ţinta măréţă, acesta e idealul gigantelui luptător. Insuşi ne spune neîndoios, că vrea sĕ destepte pe Românii ardeleni din adêncul lor somn. Somn sufletesc şi încă adênc, nesciinţă, întunecime mare!

Când ss. apostoli au împărţit lumea, sfântului Andreiu prin sórte i-s'a dat Scyţia: tĕrile ce le locuim noi aḑi. Un alt Andreiu, pentru noi earăşi sfânt, vine sĕ ne ridice la trépta vredniciei, ce o pofteşte Mântuitoriul de la tot creştinul, sĕ ne facă demni pe noi şi strămoşii nostri, cari numai după nume eram ómeni, în fapte eram unelte puse în slujba stăpânilor, eram de multe-ori mai asupriţi de cât animalele acelor domni. Pe acest alt Andreiu ni-l'a rênduit provedinţa neadormită, sĕ ne vestéscă, cea-ce scrie la ps. 8: „mângăiaţi, mângăiaţi pe poporul meu, spuneţi Ierusálimei în inimă, că s'a deslegat durerea ei" (ţără de legea ei). Ne-a mângăiat, ne-a luminat, ni-a deslegat durerile, ne-a înălţat.

Şi multă amărăciune a avut sĕ sufere pentru noi în drumul ce şi-l'a croit, dar' tóte pedecile puse în cale-i, cu măéstră înţelepciune le-a ştiut delătura şi nici s'a odihnit zi şi nópte, ca sĕ deştepte turma din adêncul ei somn.

N'a crescut în mijlocul nostru, dar' ni-a cunoscut tóte nĕcazurile şi suferinţele şi s'a identificat cu noi şi ele, şi singura-i preocupaţiune'i era fericirea asupritului popor român, de către care străinii încercau a-l separa. „Românii sunt un popor sĕlbatic şi ticălos, ceea-ce nu are sĕ Te supere, căci Tu nu eşti ca ei" i-s'a zis în tótă viaţa, dar' pare că cu atât mai mult curagiu dobândia în căştigarea drepturilor acestui popor.

Precum în trecut scutul poporului nostru a fost biserica, aşa şi Şaguna şi-a determinat lucrarea în emanciparea bisericei, în care pe cei rĕsláţiţi sĕ-i adune, pe cei fără povăţuitor sĕ-i organiseze.

Mama nóstră însĕ, metropolia nóstră era mórtă, era perdută, n'aveam un centru, un focular de lumină şi căldură, şi acesta trebuia aflat. Coróna activităţii nemuritorului metropolit o formézä fără îndoélă reînvierea metropoliei nóstre, restaurarea vechiei metropolii, cu care şi prin care singură putea deveni biserica neatârnătóre, liberă.

Numai un bărbat de trecerea, de caracterul şi stăruinţa de fer a lui Şaguna, căruia ori-unde uşile trebuiau sĕ i-se deschidă, a fost în stare sĕ redeie viaţă metropoliei nóstre, şi chiar şi dînsului însĕ după multe amânări şi lupte. „Sunt mari greutăţile ce-l întimpină, sunt mulţi şi puternici adversarii, cari îi stau în faţă. Intrĕ aceşti adversari sunt mai ales doi: Patriarchul sêrbesc, care apĕra supremaţia sêrbéscă întemeiată de un veac şi jumĕtate, şi capul bisericei române unite cu cea rom. catolică, ca organ vĕḑut al ocultei puteri papale. In cursul acestor lupte Sêrbii îl chiamă sĕ fie patriarch, ear' Românii uniţi îi propun sĕ le fie întâiul metropolit al bisericei române unite cu cea rom. catolică: El nu primesce, ci rĕmâne episcop în o diecesă sĕracă şi prigonită de veacuri". (I. Slavici)

Trecênd peste rolul însĕmnat ce l'a avut Andreiu Baron de Şaguna în anii deşteptării, din cari încă de atunci datéză primele încercări pentru restaurarea metropoliei şi egal îndreptăţirea cu celelalte biserici, — sĕ amintim cu deosebire luptele îndreptate pentru reînvierea metropoliei: memorialul din 1849, adausul aceluia, promemoriul, memorialul aşternut Tronului, în cari pe basă canonică şi istorică e cerută şi arătată îndreptăţirea de a fi a metropoliei. Mai apoi luptele aprige apologetice cu episcopul Şuluţiu devenit metropolit, care rĕtăcesce identificând metropolia unită din nou înfiinţată cu vechia metropolie ortodoxă, şi îndrăsnesce chiar prin circulariu a provoca pe toţi Românii la unire.

Protestele ridicate la regimul ţerei, apoi la Tronul Impĕrătesc, din a. 1855, tóte rĕmaseră fără resultat şi Şaguna şi întreg clerul şi poporul devin răniţi în inima lor pentru neobţinerea acestui drept sfânt al lor.

La senatul imperial înmulţit de la Viena din a. 1860 Românii în frunte cu Şaguna dau de o nouă pedecă în îndeplinirea pretensiunilor lor drepte, Sêrbii în frunte cu metropolitul Raiacici şi episcopul Massirevici ţintiau la subjugarea bisericei române ort. De aci polemii prin ziare, contrapetiţiuni la Tron prin cari prin tóte se dovedea, că aşezămintele canonice, dreptul istoric, dreptul natural erau pe partea celor asupriţi. Opunerea resistentă a Sêrbilor avù de urmare, că abia pe Crăciunul anului 1864, aşadară aprópe după 20 ani triumfà causa dréptă şi sfântă a Românilor, producênd bucurie de nedescris în tótă suflarea română ortodocsă.

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în douĕ părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 2 coróne.

Pentru toţi parochii.

Comune bisericesci sĕrace se adreséză adeseori la înaltul guvern pentru ajutor în scopul reparării ori zidirii din nou a edificiului bisericei. Spre orientarea celor interesaţi încunosciinţăm, că asemenea cereri totdeuna se resping, dacă preliminariul de spese nu este provĕḑut cu clausula de aprobare din partea consistoriului eparchial.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 18/902 Comit. Poroch. [38] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de clădire revidiat de oficiul edil reg.-ung. de stat din Deva și aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan sub Nrii 5985 și 11.521/901, *Comuna bisericéscă Deva* dă în intreprindere *repararea bisericei* din loc pe cale de licitație publică minuendă, ce se va ține în 25 Martie v. (7 Aprilie n.) a. c. la 11 óre a. m. în școla gr.-or. din loc.

Prețul preliminat și totodată al strigărei este 11.608 cor. 30 fil., în care sumă este socotit și materialul de clădit. Din acésta suma 3872 cor. 78 fil., cade pe bolta după sistemul Răbitz. Pentru boltă se primesc și oferte separate, pentru-că acésta se póte efectui numai prin întreprinzători și măestrii specialiști în acest ram.

Licitanții au a-și trimite ofertele lor d'impreună cu vadiul de 5% de la suma preliminată la George Gila președintele comitetului parochial în Deva până la óra prefiptă pentru începerea licitațiunei cu atât mai vêrtos, cu cât cele sosite mai târziu nu se vor lua în considerare. Tot acolo se pote vedé planul și preliminariul cu condițiunile speciale — în fiecare zi între órele 11 și 2 din zi și între 4 și 6 p. m.

La licitare se admit numai concurenți cu garanță suficientă.

Protocolul de licitare cu contractul, ce se va încheia vor avé valóre numai după înalta aprobare a Venerabilului Consistoriu archidiecesan.

Deva, în 1/14 Martie 1902.

George Gila Athanasiu Roșca m. p.
președ. comitet. notar.

Vidi

George Romanul m. p.
protopresbiter.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10. –	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév :		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadășul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluș	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriș		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vințul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuș	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaș		12,49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copșa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaș		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighișóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Hașfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva . , . . .		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apața		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiș		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copșa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		Sibiiu		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marța și Vinerea.	2.--	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marța și Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	T ren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1. –	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.38	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliș		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕștia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Șibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vințul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			Alba-Iulia		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	Teiuș	pl.	2.—		3.43	—

Vințul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad—Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—·	8.01	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 30 Sibiiu, Joi 14/27 Martie 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Gradul III. al rudeniei de sânge.

Un preot din archidiecesă — aflând, că unul dintrĕ clericii nostri intenţionézǎ a lua în căsătorie pe fiica surorii sale, adecă pe nepóta sa, cu care este în legătură de consanguinitate, în gradul al III-lea, — întrébă: *dacă preste tot este aşa ceva cu putinţă din punctul de vedere al normelor canonice şi dacă un astfel de cleric mai póte fi promovat în gradurile preoţesci?*

Spre deplina clarificare a acestor întrebări, aflăm de bine a 'i rĕspunde pe acéstă cale următórele[1]):

Este ştiut, că după dreptul nostru canonic căsătoriile întrĕ rudenii de sânge sunt — de regulă — oprite până în gradul al VII-lea inclusive. (Veḑi: Şaguna, „Compendiu de drept canonic“, pag. 78 etc.) Abatere de la acéstă normă se póte face numai cu dispensare archieréscă şi pe lângă motive binecuvêntate acceptabile; dar' archiereii bisericei ortodocse la folosirea acestui preaînalt dar încă şi-au impus restricţiuni, preste cari nu trec de loc. Aşa dau dispensaţiuni pentru gradul al VII., VI. eventual şi al V. Casurile de dispensaţie în gradul IV de sânge (veri primari, unchiul cu fiica nepotului sĕu) sunt şi trebue sĕ fie o mare raritate; dar' apoi căsătoria în gradul al treilea de sânge este la noi necunoscută.

In vechime se vor fi întêmplat însĕ, de-şi de tot rar, şi asemenea casuri, ceea-ce de sigur a provocat aducerea canónelor, cari o opresc strict; dar' — chiar fără esistenţa canónelor — simţul nostru creştinesc trebue sĕ ne indice, că aşa ceva este o mare *necuviinţă.*

Zelosul scriitor bisericesc Dr. D. G. *Boroianu* de la Iaşi afirmă despre căsătoria în acest grad: *„Nicăiri nu găsim nici în timpurile următóre vre-o deslegare la acest grad de înrudire“.*

Chiar şi dreptul *mosaic* o oprea în vechime, dintr'un *simţ de onestitate*; ear' în dreptul *roman* se numea o asemenea căsătorie *„incestus“* = necurăţenie, pată morală. Instituţiunile cuprind disposiţii de oprire positive (Instit. I. 10 §§ 3 şi 5).

Tacit (în Ann. XII. 5—7) ne istorisesce un cas de asemenea natură, întêmplat la 49 d. Cr. Impĕratul *Claudiu* s'a căsătorit cu *Agrippina*, vĕduva lui Domitius Ahenobardus, şi fata fratelui sĕu Germanicus. Dar' chiar şi acel împĕrat ţinea căsătoria sa numai întru atât de justificată, întru cât senatul l'a poftit sĕ o facă. In acest timp s'a conces ori-cărui cetăţean a încheia asemenea căsătorie, dar' cu tóte acestea abia s'a mai găsit un singur om sĕ urmeze acest pas incorect. Acesta a fost un cavaler roman *Alledius Severus*, despre care însĕ se vorbea, că a încheiat asemenea căsătorie numai de dragul Agrippinei, ca sĕ nu fie casul ei singur. Şi Seneca povestesce, că lumea avea mare aversiune faţă de aşa ceva. Tradiţia poporului a păstrat scirea, că însuşi Claudiu a regretat cătră finea vieţii sale acéstă căsătorie, pentru nesfinţenia ei.

Impĕratul M. Coccejus *Nerva* a şi delăturat acel *senatus consultum Claudianum*, desaprobat de popor. De altcum acea permisiune privea numai căsătoria cu *„fata fratelui“*, ear' căsătoria cu *„fata sorei“* a rĕmas totdéuna interzisă. După Nerva se vede a fi obvenit din nou casuri analóge, căci *Gajus* ţine de admisă căsătoria cu „fata fratelui“: „Fratris filiam ducere licet, idque primum in usum venit, quum D. Claudius Agrippinam, fratris uxorem duxisset. *Sororis vero filiam ducere non licet*“. Asemenea *Ulpian*: „Nunc ex tertio gradu licet uxorem ducere, sed tantum *fratris filiam.*“ Ei deschilinesc deci precis căsătoria cu „fiica sorei“, care era oprită.

La 342 împĕratul *Constans* interzice căsătoria în gradul al III-lea de sânge sub *pedépsă de mórte.* „Si quis *filiam fratris* sororisve faciendam crediderit abominanter uxorem, ... capitalis sententiae poena teneatur.“

Dacă dreptul ţĕrilor este aşa, apoi dreptul bisericesc — de sigur — nu póte fi mai domol. Biserica de la început n'a recunoscut de *valabilă* asemenea căsătorie. Pe timpul sinodului al II-lea ecumenic (Constantinopol 381) au întrebat mai mulţi clerici şi episcopi pe *Timoteiu*, patriarchul Alexandriei, dacă este permis unui preot a cununa pe cineva *cu mătuşa-sa* sau cu sora soţiei sale repausate? Patriarchul a declarat asemenea căsătorii de nelegale (*γάμος παράνομος*) şi a interzis ori-ce intervenţie bisericéscă.

Era deci oprită şi cooperarea preotului la o căsătorie cu o rudenie atât de aprópe, necum ca însuşi clericul sĕ pótă lua o muiere atât de înrudită cu sine.

La 396 domolesce împĕratul Arcadiu pedépsa de mórte, dar' opreliştea rĕmâne, fără a se puté constata, dacă ea a emanat de la organele statului sau ale bisericei. De atunci încóce a fost acéstă căsătorie totdeuna oprită. Acésta ni-o spune *Ambrosiu* (ep. 48 ad Paternum).

Impĕratul *Zenon* (474—491) numesce în Constituţiunile sale legătura dintrĕ unchiu şi nepóta sa *„nefandissimum scelus* (cea mai nefericită *crimă*) quod sacratissimis constitutionibus sub gravissimae poenae interminatione damnatum est“., *interzicênd şi întrevenirea pentru dispensaţie.* De atunci s'a acceptat acéstă disposiţie în *instituţiunile* lui *Justinian*, şi în tóte colecţiile de legi şi canóne de mai târziu, în *ecloga*, în *prochiron*, în *epanagoge*, în *basilice*, şi în colecţiunile particulare, dar' fără sancţiunea din dreptul roman, adecă fără pedepsele statorite în acela, căci creştinismul avea forţă de ajuns pentru respectarea acelei disposiţiuni.

Biserica opresce strict acéstă căsătorie în general; cu atât mai tare la un cleric al ei, care are a oficia cele sfinte.

Consultând *„Pidalionul“* (Neamţul 1844) aflăm următoriul canon, 26 sinod. VI ecumenic:

„*Presbiterul, carele din* nesciinţă *s'a potignit la nuntă* neiertată, *de şedere împărtĕşéscă-se, ...; ear' de celelalte* lucrări *sè se depărteze. Că destul este unuia ca acesta, iertarea, iară a binecuvénta pe altul cel ce este dator a-şi vindeca ranele sale, este lucru necuviincios. Că binecuvêntarea este împărtĕşire de sfinţenie; ear' cel-ce acésta nu o are, — pentru poticnirea cea din nesciinţă — cum o va da altuia? Deci nici înaintea norodului nici în deosebi sè binecuvinteze, nici trupul lui Christos sĕ'l împartă altora, nici altceva sè liturgiséscă, ci îndestulându-se cu şederea mai sus, plângă-se cătră alţii şi Domnului, ca sĕ i-se ierte lui nelegiuirea cea din* nesciinţă. *Binearĕtat fiind*, *că acest fel de nuntă neertată se va deslega şi nici decum bărbatul va avé împărtăşire cu aceea, pentru carea s'au lipsit de sfinţită lucrare.*“

Iată o disposiţie positivă, care opresce pe un preot de la mai departea oficiare a celor sfinte, chiar şi la casul, „că din nesciinţă“ a luat o *rudenie* de aprópe. Acésta se iartă, dar' funcţiuni bis. nu mai póte oficia.

Rĕmâne numai cu „cinstea şederii împreună cu presbiterii ceilalţi“, dar' numai cu o condiţie: după-ce adecă mai întâiu se va despărţi de „neertata nuntă, pentru care s'au caterisit de preoţie“. „Că de nu se va despărţi, nu numai că şi de cinstea acésta se va lipsi, ci se va supune şi sub cercetări“. (Tâlcuirea).

Intocmai sună şi canonul al 27-lea al stului marelui *Vasilie.*

Dacă deci o căsătorie cu rudenii, făcută din nesciinţă, are de urmare scóterea din cler, cu atât mai grele consecuenţe trebue sĕ aibă o căsătorie făcută „cu sciinţă“ şi nu numai cu o rudenie, ci cu o rudenie în gradul al III de sânge.

In canonul al 5-lea al lui *Theofil* din Alexandria († 412) se zice, că acela, care nainte de *botez* s'a căsătorit cu nepótă sa (gr. III.) şi mai târziu a fost chirotonit *diacon*, numai aşa mai póte remâné în diaconie, dacă a murit nevastă-sa şi dacă după botez n'a mai avut împreunare cu ea; dar' dacă a fost chirotonit după botez trebue scos din diaconie. Canonul acesta e următoriul: *„Iară pentru* Panuf, *ce s'au aşezat diacon în Lico, trebue a se cerceta. Şi de s'au aflat acésta, că în timpul, ce se catechisea, a primit în împărtăşire de nuntă pe nepóta de frate a sa, iară după ce s'au botezat, s'a înaintat la cliros*, — rĕmâe în cliros, *de au murit aceea şi el după botez de nu s'a împărtăşit cu ea. Iară dacă — fiind credincios — a primit pe nepóta sa întru împărtăşirea nunţii,* fie străin de cliros. *Că nu aduce greşală episcopului* Apollon, *de l'au aşezat pe el din neştiinţă.*“

In causa lui Panuf deci s'a dispus cercetare, spre a se constata dacă după botez a mai conveţuit cu nevastă-sa — nepótă? Dacă n'a conveţuit, póte rĕmânea diacon căci prin botez s'a curăţit „macula, necurăţĕnia, incestus“ cea mai nainte de botez. De se va constata contrariul, sĕ se cateriséscă.

Pentru casul nostru cea mai categorică disposiţie o cuprinde canonul al 19 apostolic: *῾Ο δὺο ἀδελφᾶς ἀγαγόμενος, ἢ ἀδελφιδῆν, οὐ δὺναται εἶναι κληρικὸς* = Cel ce dóuĕ surori ţine, *ori nepótă de soră, nu póte fi cleric.* „In tâlcuirea din Pidalion se mai adauge la locul acesta: *„Iară legea cea politicéscă poruncesce, ca tóte necuviósele nunţi sĕ se despartă şi sĕ se certe, Iară celor ce se împreună . . . . cu nepóta lor, sĕ li-se* tae nasurile *şi sĕ se bată şi ei şi muerile cele ce cu dênşii împreună s'au stricat. Iară de nu vor a se despărţi unii ca acestia, trebue cu domnéscă stăpânire sĕ se despartă.*“

Aceste sunt disposiţiunile cu privire la soiul căsătoriei indicate la început, de care chiar istoria generală ştie sĕ amintéscă prea puţine casuri, chiar în lumea necreştină; dar' şi acelea încheiate la împĕraţi, mai mult din motive politice, de stat.

Din cele mai instructive este casul din istoria bizantină al împĕratului *Heraclius.* Acesta la 613 a luat pe nepótăsa *Martina,* contrar protestelor bisericei şi a partidei *„verḑilor“*, cari cereau sĕ nu se întine cu un astfel de pĕcat. Patriarchul *Sergius I.* a declarat acest pas al împĕratului de *nelegal* în o scrisóre adresată aceluia. Mai târziu însĕ spre a delătura neliniştea sufletéscă, ce l'a cuprins pe Heraclius, i-a dat patriarchul binecuvênarea sa. Cu tóte acestea acéstă legătură a fost o nefericire atât pentru ţară, cât şi pentru familia împĕratului, sciut fiind din istoricii bizantini, că progenitura lui a fost din cele mai degenerate şi decăḑute. Acest cas totodată a fost şi este şi un eclatant argument preste tot în contra căsătoriilor întrĕ rudenii de *sânge.*

Conclusiune:

Un cleric, care ar lua în căsătorie pe fata surorii sale, după normele canonice ale bisericei ortodocse ecumenice nu póte devení preot.

Dr. Elie Cristea.

---

[1] Veḑi: *a*) Şaguna, „Compendiu de drept canonic“;

b) „Pidalionul“, Neamţu 1844;

c) Dr. D. G. Boroianu, „Dreptul bisericesc“ etc.;

d) Dr. Jos. Zsishmann, „Das Eherecht der orientalischen Kirche“;

e) Lic. Dr. Fried. Lauchert „Die Kanones der wichtigsten altkirchlichen Concilien“.

---

† Principesa Maria de Wied.

Casa domnitóre a României a fost isbită de o crudă durere, care se va estinde asupra întregei poporaţiuni din vecinul regat român.

Principesa Maria de Wied, mama Reginei Elisabeta, s'a stîns din viéţă Luni diminéţa la orele 6, în castelul din Segenhaus, după lungi şi grele suferinţe, în etate de 77 ani.

Principesa Maria Friderica Wilhelmina Elisabeta de Wied se trăgea din una din cele mai vechi familii domnitóre germane Nassau-Oranj, din care o ramură ocupă tronul Olandei.

Abia împlinise 17 ani când s'a măritat după principele ereditar Hermann de Wied.

După un traiu fericit de 22 de ani, principele Hermann de Wied încétă din viéţă în 5 Martie 1864.

De atunci principesa de Wied trăia cu totul retrasă în castelul din Segenhaus, devotându-se educaţiunei celor doi copii ai sĕi: Wilhelm de Wied, şeful familiei, şi *Regina Elisabeta* a României.

Familia de Wied este o veche familie princiară, înrudită cu aprópe tóte casele domnitóre din Europa.

Nicolae de Nassau, Marele duce de Luxemburg, este fratele defunctei Principese.

Regina Sofia a Suediei şi Norvegiei este sora Principesei de Wied.

Intréga familie, împreună cu Principele ereditar Frederic Wilhelm de Wied şi Principesa Maria de Wied, se află acum la Segenhaus.

Curtea regală română a luat doliu de şése luni, adecă 3 luni doliu mare şi trei luni doliu mic, ear' Consiliul de ministri a trimis o telegramă de condolență M. S. Reginei la Segenhaus, care se afla de câteva zile la patul mult iubitei ei mame.

Ziua înmormêntării încă nu e fixată.

Din protopresbiteratul Turdii.

— Conferență preoțéscă. —

— 7 Martie v.

Aruncând o privire fugitivă asupra cărței celei mari a omenimei, — adecă a „*Istoriei*“, asupra acestei icóne a trecutului și oglindă a viitoriului, ne vom convinge că ori-care națiune, ori-care popor, numai până atunci a subsistat, numai până atunci a putut fi mare și tare, numai până atunci a figurat în concertul celorlalte popórĕ, până-când focul sentimentului *religios-moral* a ars în inima indivizilor cari au constituit acel popor. Indată ce însĕ acest foc sfânt a încetat de a încălzi inima lor, mai curênd sau mai târziu a urmat peirea lui.

Fiind sentimentul acesta de o importanță atât de mare pentru esistența și viéța unui popor, natural că preoții, adecă factorii chemați pentru a alimenta acest foc sfânt, — trebue sĕ grijéscă cu cel mai mare zel și energie, ca focul sĕ nu înceteze a încălzi inimile credincioșilor.

Acésta datorință incumbe cu atât mai vêrtos preoțimei nóstre din zilele de acum, când grijile pentru greul vieții și obstaculele ce se opun învĕțăturilor ce le propagă biserica nóstră drept măritóre ortodoxă, sunt atât de numĕróse și mari, în cât în tot momentul amenință esistința nóstră a tuturora.

Astfeliu stând lucrul, nu e mirare, dacă preoțimea nóstră nisuesce a 'și augmenta cunoscințele, a 'și oțeli puterile intelectuale și morale, pentru-ca cu atât mai ușor sĕ pótă delătura aceste porniri rĕutăcióse, aceste obstacule, cari i-se înpotrivesc chemărei.

O atare zi de augmentare a cunoscințelor, zi de oțelire a puterilor intelectuale și morale pentru preoțimea română gr.-ort. din tractul *Turdii* a fost ziua de 22 Febr. st. v. în care s'a ținut conferința preoțéscă din acest tract.

Couform convocătoriului din 6 Febr. 1902. Nr. 252 ppesc. preoțimea tractuală în frumósa și împunĕtórea nóstră uniformă preoțéscă se presintă la timp în cancelaria protopresbiterală, de unde la propunerea și în urma deslușirei date de către P. O. domn ppresb., că adecă și credincioșii nostri din Turda ar voi sĕ iee parte la acéstă conferință și că în casul acesta cancelaria protopresbiterală ar fi prea puțin spațiósă — se decide, ca conferința sĕ se țină în sfânta biserică.

După acésta preoțimea, în ordine cuvenită, în frunte cu Preaonoratul domn ppop merg la sf. biserică, unde după avisarea credincioșilor prin clopot și după învocarea „*Duhului sfânt*“ protopresbiterul președinte *Iovian Murĕșan* prin o vorbire fórte instructivă, pătrunzĕtóre și acomodată faptului zilei, amintind și aceea, că spre a face, ca acésta conferință sĕ fie cât mai instructivă pentru preoți, a aflat de bine a însărcina pe 3 din membrii conferinței cu lucrarea de teme din domeniul afacerilor nóstre preoțesci, declară conferința de deschisă.

Notariu al conferinței se alege parochul *Ioan Hopârtean*, din Cucerdea sĕcuiască, ear' bărbați de încredere pentru verificare protocolului preoții: George *Costin*, din Sân Mihaiu, și Ioan *Petruțiu*, din Cristiș.

După constituirea biroului se constată că din 32 preoți lipsesc 10 și adecă: Vincențiu Orăsan, din Agârbiciu, 2. George Teuțan, din Agriș, 3. Nicolau German, din Botez, 4. Ioan Călugăr, din Cicudiu, 5. Naftanail Oniț, din Găbud, 6. George Cimoca, din Hidiș, 7. Vasilie Orăsan, din Sân-Iacob, 8. Andreiu Chirali, din Soat, 9. Daniil Chirali, din Sopor, 10. Simion Bologa, din Turda.

Trecêndu-se la ordinea zilei notariul cetesce pastorala Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit *Ioan*, pe care membrii conferenței o ascultă cu atențiunea și reverința cuvenită.

După cetire președintele esplicând mai cu sémă sensul unor pasage din acésta pastorală, arată cum bunul nostru archiereu ca un adevĕrat părinte veghiază asupra tuturor afacerilor nóstre preoțesci, cum își dă silință prin sfaturi și povețe a ușura greutățile ce zilnic le întimpinăm, cât de mult se îngrijesce de sórtea nóstră și mai cu sémă a poporului încredințat păstorirei nóstre, și în fine cât de mult doresce a ne ridica la vaza ce ne compete, — în urma acestei esplicări se stabilesc 3 puncte în jurul cărora are sĕ se învêrtă deliberarea conferinței și adecă:

I. Cari sunt causele rĕcirei sentimentului religios la poporul nostru și prin ce mijlóce am puté înrădĕcina în popor acest sentiment?

II. Cari sunt causele sĕrăciei poporului nostru și prin ce mijlóce am puté ridica bunăstarea lui materială și prin acésta și a bisericei?

III. Cum și prin ce mijlóce s'ar puté mai bine controla activitatea organelor bisericesci, în prima linie a preotului?

După-ce unul fiesce-care e în clar cu cuprinsul pastoralei, după sbabilirea acestor 3 puncte protopresbiterul-președinte rógă pe on. membri ai conferenței sĕ se pronunțe asupra acestora.

La desbatere iau parte preoții:

Petru Șeulean, Ioan Hopârtean, Ioan Iliescu și Petru German, cari constată după esperințele dlor causele rĕcirei simțului religios și a slăbirei poporului nostru în cele materiale, — după împrejurările de aici, — cum și aceea, că prin ce mijlóce s'ar puté întărí acest simț și ridica totodată și bunăstarea lui materială.

(Va urma.)

Nr. 2673/Ep. 1902.

Publicațiune oficială.

Pentru trebuințele *Seminariului archidiecesan* în anul școlar 1902/1903 în ce privesce încălzitul, se recere liferarea de **optzeci (80) stângini de lemne**, spre care scop se publică concurs cu termin de **1/14 Iuniu a. c.**

Lemnele trebue sĕ fie de fag, neplutite, din fața sórelui, de prima calitate și aduse în seminariu în lunile Iuliu și August st. n. a. c. înainte de ce se încep prelegerile în seminariu.

Ofertele au sĕ fie înaintate în terminul indicat la consistoriul archidiecesan și oferenții sĕ aducă în seminariu un stângin de lemne de probă.

Sibiiu, 8 Martie 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Conferențe învĕțătoresci.

Convocător.

Cu provocare la mandatul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu, dto 3 Ianuarie 1902, Nr. 1 școl., prin care sunt însărcinat a conduce conferența învĕțătorilor din cercul Mediaș în zilele: *Joi, Vineri și Sâmbătă din sĕptĕmâna cea luminată, adecă în 18, 19 și 20 Aprile v. 1902*, (1, 2 și 3 Maiu n.), am onorul a convoca p. t. învĕțători (învĕțătóre) de la școlele nóstre gr. or. române din protopopiatul: *Mediaș* și *Têrnava*, la conferența ce se va ținé în zilele sus numite în Mediaș.

Programa lucrărilor conferenței e precum s'a statorit în conferența din anul trecut, anume:

1. La 9 ore a. m. (în ziua primă a conferenței) oficiu divin cu invocarea duhului sfânt.

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenței în școla gr. or. română din Mediaș.

3 Critica elaboratului: „*Primele zile ale elevului în școlă*“, de I. Mănică, prin F. Albu, învĕțătoriu în Curciu.

4. Poesia: *Cânele soldatului*, prelegere practică, obligată pentru fie-care membru al conferenței.

5. „*Cum sĕ se pună întrebările elevilor în școlă?*“ de F. Necșa, învĕțătoriu în Mediaș.

6. *Critica* acestui elaborat de S. Nan, învĕțătoriu în Chinciș.

7. „*Primele deprinderi de stil în școla poporală*“, de N. Nătescu, învĕțătoriu în Boian.

8. *Critica* acestui elaborat de P. Suciu, învĕțătoriu în Moșna.

9. *Raportul comisiilor permanente*, de sub conducerea p. t. protopopi concernenți, despre starea învĕțămêntului în fie-care tract protopopesc din acest cerc.

10. Pentru eventuale afaceri curente se vor lua dispoziții în conferență.

Elaboratele de sub Nr. 5 și 6, 7 și 8, sunt a se înainta subscmnatului, cu 8 zile înainte de conferență, conform decisului conferenței din anul trecut.

Sibiiu, 11/24 Martie 1902.

Dr. V. Bologa
comisariu consistorial.

Pentru toți parochii.

O mulțime de neplăceri obvin zilnic în administrarea și provederea agendelor parochiale, din împrejurarea, că organele competente compun pentru acoperirea diferitelor trebuințe bisericesci și școlare etc. mai multe liste de repartițiune (contribuțiune) cu titli speciali, ca d. e. *„repartiția salariului învĕțătoresc“, „repartiția pentru repararea bisericei“, „repartiția pentru plătirea datoriei la fondul de pensiuni regnicolar“, „repartiția pentru solvirea sidocsiei“* etc. etc., și încasséză astfel în mai multe rênduri și sub diferiți titli acele dări.

Consistoriul archidiecesan — pe basa esperiențelor rele, ce le are în acéstă privință — a dispus în mai multe rênduri, ca repartițiile pentru tóte trebuințele parochiei — fie acelea de ori-ce natură — sĕ se comasseze în o singură listă de contribuțiune bisericéscă și sub un singur titlu general: Dare de cult. Comitetul cu sinodul parochial sunt competenți a afla cheia, pe basa căreia sĕ se constate cât are sĕ plătéscă fie-care parochian.

După-ce în multe comune nu se observă încă acéstă disposiție, am aflat de bine a atrage și pe acéstă cale atențiunea organelor parochiale asupra ei, ca pe viitor — în interesul bisericei — sĕ se conformeze.

NOUTĂȚI

Iubileul episcopului Pavel. Conform știrei date în numĕrul de Sâmbătă, Preasânția Sa episcopul gr. catolic *Mihail Pavel* din Oradea-mare, împlinind Vineri 50 ani de când e preot, diecesa Orăzii a serbat cu mari solemnități acéstă memorabilă zi în viéța episcopului ei. La liturgia festivă servită în catedrala din Orade a asistat, alăturea cu alte persóne de distinsă posiție, chiar și cardinalul Dr. Schlauch Lörincz, episcopul romano-catolic din Oradea-mare. Iubilantul însĕ, modest și nerêvnitor de sĕrbătoriri, cum totdéuna a fost, s'a retras din fața sĕrbărilor la tusculanul seu de la Stâna-de-Vale.

M. Sa monarchul, în legătură cu o preagrațiósă scrisóre de felicitare i-a

---

FOIȘÓRĂ

EPITAFURI.*)

Usul de a se grava feliurite inscripțiuni, în vers sau în prosă, pe lespezile mormêntale e de origine fórte vechie. Epitafuri ni-s'au păstrat chiar de la Assyrieni, Babiloneni, Egipteni și alte popórĕ antice orientale.

Și deórece originala modalitate a compunerii epitafurilor vechi și înălțimea concepției lor este trăsura lor caracteristică și distinctivă, ele presintă o mare importanță și pentru sciință preste tot. Descoperirea și descifrarea unor epitafuri din anticitate, se știe, că a făcut prețióse servicii scrutărilor scientifice moderne.

Un studiu amĕnunțit asupra epitafurilor ar avé din acest motiv multă însĕmnătate.

La noi până acum se pare a nu fi dat nime cuvenita atențiune acestui specimen frumos al productelor spiritului omenesc, care dă graiu mormêntului.

Nici șirele de față nu vor încerca deocamdata acésta, ci drept modest început vor cuprinde numai câteva modele mai marcante de epitafuri, vechi și mai noue, cari după felul cum sunt compuse au, așa zis, o valóre reală, și deștéptă un interes mai înalt.

In cât privesce acéstă valóre reală-scientifică ne mărginim a aminti spre esemplu epitafurile vechilor Egipteni descoperite în partea cea mai mare înlăuntrul piramidelor. Descoperirea acestora prin archeologi moderni a fost de o neprețuită valóre cu deosebire în ce privesce credința Egiptenilor în nemurirea sufletelor și în viéța cea vecinică. Din atari epitafuri s'a constatat că Egiptenii aveau credința că sufletele după mórte trec într'o altă lume, unde se vor judeca de sfetnicul zeului Osiris. In urma acestei judecăți cele rele se vor preda unor monstri fioroși spre torturare, ear' pe cele drepte le va primi Osiris în ceréscа sa locuință.

Acestea după un anumit timp vor veni și vor însufleți iarăși corpurile din cari au eșit, spre a trăí apoi o viéță vecinică și fericită.

Tot astfel, din inscripțiunea epitafică aflată pe mormêntul regelui babilonean Esmunazar s'a stabilit conclusiunea, că vechile popóre orientale mai făceau deosebire întrĕ morți, cari nu primesc decât repaosul mormêntului, și întrĕ umbrele celor aleși, pe cari zeii le primesc în lăcașurile eternei fericiri. (Rev. archeol. 1856.)

Și descifrărilor paleografice ale epitafurilor găsite prin desgropări are în general a se ascrie luminarea multor puncte întunecóse din religiunea, apoi istoria, datinele, obiceiurile, limba și întrégă mărirea culturală a poporului egiptean.

Teorii întregi în sciință, clădite numai pe base hipotetice, s'au rĕsturnat, eventual s'au afirmat cu siguranță prin aflarea câte unui epitaf vechiu. Și iarăși multe adevĕruri nóue s'au stabilit prin descoperirea unui epitaf vechiu, pe terenul istoric, limbistic etc.

Drept esemplu la acésta amintim numai un epitaf ce s'a găsit săpat pe o lespede la noi, pe pămêntul Daciei, din timpul când era colonia romană. E cunoscutul epitaf:

Domno et Domnae
*Satrius Felix.**)

Nu e altceva de cât o singură și modestă dedicație, ce o face un sclav stăpânilor sĕi rĕposați. De-și e laconic, el are pentru noi o neprețuită valóre. Epitaful acesta este adecă un argument istoric mai mult în mâna acelora, cari susțin teoria continuității nóstre în Dacia și a formării limbei nóstre din limba latină *poporană* vorbită de coloniștii aduși de Traian. Acésta o demonstră și cuvintele din epitaf: *domno* și *domnae* casul dativ de la *domnus* și *domna* (sinonim cu *dominus* și *domina*), din care s'a format ușor românescul *domn* și *dómnă*.

Marea importanță scientifică a acestui epitaf nu se póte deci contesta. Și câtă valóre istorică nu ar fi avut pentru istoria nóstră în special, dacă s'ar fi putut afla cât mai multe relicuii și inscripțiuni de acestea epitafice, cu deosebire din timpul încreștinării Daciei sau din epoca în care contrarii neamului nostru vor sĕ denege esistența vre-unui suflet de Român pe plaiurile acestei țerișóre.

S'au găsit epitafuri vechi și pe pămêntul României. Până apróре în timpul din urmă însĕ multe din ele, în lipsa de bărbați cunoscĕtori ai epigrafiei, s'au aruncat la o parte, fără a se mai ceti. Așa, se zice, că s'a întêmplat cu mai multe din pietrele mormêntale ale vechilor domni români, aflate prin bisericile unor orașe sau prin mănăstiri din Muntenia și Moldova.

Și póte că cine știe ce date prețióse vor fi conținut ele pentru istoria neamului nostru!

Acestea cât privesce importanța științifică a epitafurilor peste tot.

(Va urma).

George Tulbure.

---

*) Cuvêntul *epitaf* după originea sa etimologică se derivă de la cuvintele grecesci ἐπὶ = pe și τάφος = *mormênt*, și însémnă deci: *inscripțiune la mormênt.*

*) Domnului și Dómnei (se 'nțelege: ridic acéstă pétră.) subscris: Satrius Felix.

conferit ordinul *coróna de fer cl. I.*, cu care distincţiune e împreunat şi *baronatul.*

*

Prinţul Frideric de Hohenzollern-Sigmaringen, fratele M. Sale regelui *Carol*, a sosit Sâmbătă la Bucuresci împreună cu princesa Luisa. La gară era aşteptat de regele, de princesa Maria, de ministrii, de dignitarii casei regale şi de numĕros public, care i-a făcut frumóse ovaţiuni.

*

Procesul Caragiale — Caion. C. A. Ionescu *Caion* acusase pe I. *Caragiale* în „Revista literară“, că piesa teatrală „Năpasta“ a plagiat'o după o vechiă piesă teatrală magiară, ear' în urmă, revenind asupra acusei a susţinut că e plagiată din „Puterea întunerecului“ de Leo Tolstoi. — Caragiale a dat pe Caion în judecată pentru columnie. Procesul s'a pertractat alaltăeri în Bucuresci, pe basa căruia *Caion* a fost osândit la *3 luni închisóre corecţională, 500 lei amendă şi 10.000 de lei despăgubiri civile.*

*

Dr. Dimitrie Onciul, profesor la universitatea din Bucuresci, a primit prin legaţiunea austro-ungară din Bucuresci înalta recunoscinţă a M. Sale împĕratului şi rege *Francisc Iosif I.* pentru scrierea *istoriei Bucuvinei* în marea publicaţiune „Östereich-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, publicaţiune iniciată sub auspiciile rĕposatului moştenitoriu Rudolf.

*

Şcóla de cadeţi ces. şi reg. de infanterie în Sibiiu ne trimite spre publicare următoriul anunţ: „Cu începutul anului şcolar 1902/1903 (21 Sept.) se vor suscepe în cursul I. al şcólei de cadeţi ces. şi reg. de infanterie din Sibiiu 40 aspiranţi, respective în urma unei depărtări unii şi în cursul II. şi III.

Pentru susceperea în cursul I. se recere absolvarea alor 4 clase a unei şcóle reale, gimn. sau a clasei a IV. a unei şcóle civile unguréscă. Taxa de întreţinere e conformă condiţiunei părinţilor 300, 160, 24 cor. pe un an. Celelalte condiţiuni şi determinări despre concipiarea petiţiunilor se cuprind în „Condiţiunile de primire la întrarea în şcólele de cadeţi ces. şi reg.“ (Se póte procura la cea mai proximă şcólă de cadeţi — sau în limba română la „Tipografia“ societate pe acţiuni în Sibiiu — pentru preţul de 40 fil. şi porto postal).

Petiţiunile de suscepere sunt a se trimite cel mult până în 15 August 1902, dar' nici la un cas înainte de primirea testimoniului şcolar anual 1901/1902.“

*

Post de notariu. Cu termin până la 16 April st. n. e escris concurs la postul de notariu cercual în *Reşiţa română* (comitatul Caraş-Severin). Dotaţiune (salariu şi accesorii) 2673 coróne 36 fileri şi cuartir. Petiţiunile sunt a se trimite protopretorului Gartner Zoltán în Reşiţa-montană (Resiczabánya).

*

„Fără bătaie nu se póte“. „Rumänischer Lloyd“ din Bucuresci raportéză, că în una din zilele acum trecute generalul *Baicoianu* inspectând regimentul de roşiori Nr. 2., soldaţii i-s'au plâns că sunt bătuţi şi maltrataţi. Luat la întrebare comandantul regimentului, colonelul *Baldovici*, acesta a recunoscut, motivând că „fără bătaie nu se póte“. Pentru a avé timp sĕ mediteze: ori de „se póte“ şi fără bătaie? — generalul a dictat lui Baldovici arest de 30 zile. Indignat de acésta, colonelul s'a plâns la ministrul de rĕsboiu, care drept satisfacţie i-a mai croit încă 30 de zile arest. Astfel domnul colonel timp de două luni póte sĕ tot mediteze asupra principiului sĕu de a instrua soldaţii cu bătĕi.

*

Director de finanţe român — în Timişóra. Guvernul a numit director la direcţiunea financială din Timişóra pe *Dămian Dragonescu*, fost până acum (zece ani) director în Cincibiserici (Pécs). Dl Dragonescu e de nascere din *Moşniţa*, lângă Timişóra, a studiat în Timişóra şi a funcţionat timp mult la direcţiunea financială de acolo. Astfel prin permutarea lui la direcţiunea financială din Timişóra societatea română timişorénă capĕtă un vechiu membru al ei.

*

„Călbéza“ episcopului din Vilna. Se raportéză din Lemberg, că episcopul romano-catolic din Vilna a dat circulariu tuturor preoţilor din diecesa sa, prin care le impune sĕ grijéscă de copiii rom. catolici, ca nu cumva sĕ cerceteze şcóle ce stau sub conducerea preoţilor ortodoxi, cari — zice bigotul episcop — călbezesc (înficiéză) sufletul şi inima copiilor. Totodată dispune papistăşia sa, că acelor copíi, cari totuşi vor cerceta şcóle ortodoxe, la mărturisire preoţii sĕ nu le dee deslegare.

*

Visită la gimnasiul din Brad. Luni în 11/24 a sosit la Brad Magnificenţa Sa Elischer József, directorul suprem din districtul Sibiiului, ca esmis ministerial, pentru-ca sĕ visiteze gimnasiul român gr. or. din Brad conform art. XXX din 1883.

*

Universitate înrolată la miliţie. E în us în Rusia, că delincuenţii politici, drept pedépsă sunt înrolaţi la miliţie. Acest fel de pedépsă e aplicat deosebi faţă cu studenţii universitari şi mulţi dintrĕ părtaşii la demonstraţiunile şi turburările studenţesci din lunile trecute fac acuma robota cătăniei. Zilele acestea s'a întêmplat însĕ, că nu numai studenţii, ci chiar şi universitatea însaşi a fost înrolată la miliţie. Anume, ţarul fiind fórte indignat pentru turburările studenţesci, a dat un ucaz prin care sistéză clădirea universităţii technice din Petersburg şi dispune, ca planurile sĕ fie modificate astfel, ca în loc de politechnic sĕ se clădéscă — o *casarmă.*

*

Cutrĕmur de pămênt. O telegramă din *Tiflis* raportéză că în diminéţa zilei de 20 Martie în districtul Oni (provincia Kutais) a fost cutrĕmur de pămênt. Numĕróse edificii au fost deteriorate.

*

Contra ilustratelor imorale. Ministrul de finanţe a dat ordin tuturor direcţiunilor financiale sĕ interzică traficelor a espune în vitrine, a pune în vîndare şi a respândi ilustrate indecente şi vătĕmătóre pentru simţul moral al publicului, — sub ameninţarea perderii dreptului de trafică. Totodată le impune ministrul, ca de la acei arêndatori de trafice, cari fie pe cale justiţiară, fie pe cale administrativă au fost pedepsiţi pentru vinderea astorfel de ilustrate, sĕ detragă dreptul de trafică.

*

Furtună şi ger ucigaş. Din New-York se raportéză, că în statul Nord-Dacota o furtună uriaşă a pustiit zilele trecute 10.000 de oi, 5000 de vite mari şi 600 cai. — Tot în America în Great-Northern-Railway au degerat pe cale cinci vagóne de cai scumpi.

*

Contra hasardului. In şedinţa de Sâmbătă camera belgiană a votat, cu 93 voturi contra 7, legea contra jocurilor hasarde, lege votată în senatul belgian încă în Decembre anul trecut. Conform acestei legi cei prinşi în flagrant de joc hasard au sĕ fie pedepsiţi cu închisóre până la şése luni şi cu amendă în bani până la cinci mii de franci. Legea statoresce pedépsă şi pentru cei cari îndémnă la joc hasard. In cas de recidivă pedépsa se duplică. Prin acéstă lege se casséză dreptul de roulettă al oraşelor Ostende şi Spaa, pe cari pentru perderea venitelor lor statul le escontentéză cu cinci milióne de franci (Ostende), respective două milióne (Spaa).

*

Turbul şi darea cânilor. Intr'o şedinţă din sĕptămâna trecută a reuniunii regnicolare de higienă, ţinută în Budapesta, medicul Dr. Szakáll Gyula a disertat despre raportul întrĕ contribuţia pentru câni şi întrĕ turbul cânilor. Pe basa datelor adunate din treizeci comitate şi arangiate în conspect grafic, medicul Szakáll arată că acolo unde contribuţia pentru câni e mică, ori unde cânii ciobănesci şi dulăii de casă sunt scutiţi de dare, casurile de turb în cesti zece ani din urmă au fost cu mult mai dese de cât în comitatele unde nu esistă escepţie de la obligămêntul solvirii acestei contribuţiuni. A mai spus Dr. Szakáll, că în comitatele Abauj-Torna, Gömör, Vas şi Szepes, în cari contribuţiunea acésta e binişor de mare, dacă totuşi obvin des casuri de turb, acésta e a se atribui împrejurării că din comitatele învecinate cânii turbaţi trec şi pe teritoriul acestora. Conclusia disertaţiei lui Szakáll e, că trebue întrodusă contribuţia în întrégă ţéra şi fără nici o scutinţă.

*

Din Paloş ni-se scriu următórele: Producţiunea declamatorică teatrală împreunată cu dans, ce a avut loc în Paloş la 20 Ianuariu a. c. în scopul înfiinţărei unei biblioteci poporale a avut un succes moral şi material fórte bun.

La succesul material au contribuit afară de publicul present la producţiune p. t. domni: Romul Mircea protopop în Mediaş 2 cor. Vincenţiu Tolan, notariu în loc 1 cor., Ioan Repede, paroch în Homorod 2 cor., Ioan Ciotlos, învĕţător în Homorod 40 fil., (suprasolv.) şi Patrichiu Pintea 2 cor., (suprasolv.) Venitul brut a fost 100 cor., din care sumă subtragêndu-se 67 cor. 92 fil., — rĕmâne pentru scopul destinat un venit curat de 32 cor. 08 fil.

Subscrisul mĕ simt îndatorat a aduce în numele comitetului parochial pe acésta cale cea mai sinceră şi căldurósă mulţămită atât stimaţilor óspeţi cari au luat parte în persónă la producţiunea nóstră, cum şi marinimoşilor contribuenţi străini. *Paloş,* în 9 Martie 1902. *Patrichiu Pintea,* presid. comit. paroch.

AMVONUL.

Cuvênt panegiric

rostit de parochul ***Grigoriu Nicóră*** *din Ibănesci la parastasul celebrat pentru archiereii Andreiu baron de* ***Şaguna, Miron Romanul*** *şi Mecenatele* ***Emanuil Gozsdu,*** *cu ocasiunea ţinerei sinodului protopresbiteral ordinar la 10/23 Februarie, 1902 în comuna Murĕs-Cuieşd.*

(Urmare.)

Dar' constituţiunea cea liberală, autonomia bisericei adăpostită în marea carte a libertăţilor: *statutul organic*, ale cărui raze binefăcĕtóre numai după veacuri le va puté posteritatea deplin înţelege, tóte ale cui roduri sunt? A trăit pentru noi şi a lucrat cât în două vieţi. Ni-a edificat nouĕ casă nu pe nisip, ci pe piatra cea tare, pe care nici vêntul nici apa sĕ nu o pótă surpa. — Cu ochiul sĕu profetic a pătruns într'un venitor îndepărtat cu sute de ani, a creat bisericei posiţia cuvenită în statul modern.

In fine a învins tóte obstaculele, căci pe cât de energic a fost el, pe atât de dréptă a fost causa ce a apĕrat'o. Ca specimen amintim, cum în memoriul aşternut Tronului, la pct. IX. scie sĕ céră, dar' nu sĕ cerşéscă: „Biserica nóstră oftéză în profundă întristare pe când celelalte biserici din ţară se bucură. . . . . de-şi biserica nóstră predică principii tot aşa de curate, ca şi ori-care altă biserică. . . . . suntem fórte mâhniţi, dar' ne încredem în D-zeu, care ni-a condus biserica nóstră până în ziua de azi, căutăm cu deplină încredere în sus la Majestatea Ta. . . . . pentru-că Majestatea Ta eşti drept şi biserica gr. or. din Ardeal numai dreptatea o cere“. De aceea câtă bucurie nu simte Şaguna, când vede ajunse aprópe de realisare dorinţele-i juste şi póte constata că nu îndeşert a alergat, nici îndeşert s'a ostenit.

Nenumĕrate sunt celelalte lucrări de organisare: Preoţimea o pune în rênd, îi asigură vaza cuvenită. Se îngrijesce de crescerea în şcóle înalte a tinerilor deştepţi, însuşi îndémnă, însuşi ajutoră cu stipendii. Cumpĕră o reşedinţă archierésca potrivită timpului modern, câştigă o zidire pentru seminariu, în care adăpostesce pe fiitorii preoţi şi învĕţători.

Intemeiéză tipografia azi archidiecesană, pentru care are lupte cu uniaţii, cari îşi arogau dreptul a tipări numai ei cărţi şi pe séma nóstră, dar' şi aci învinge, îmbrăcat fiind cu arma luminei, cu arma adevĕrului.

Intemeiéză ziariul nostru „Telgraful Roman“ care şi azi propagă ideile profesate de Marele Şaguna.

Tot el a pus basă pentru fondul catedralei metropolitane, ce e în ajun a se zidí, care monument falnic va povesti posterităţii spiritul mare ce-l concepù.

Infiinţéză peste 600 şcóle pentru luminarea tineretului, şi stărue, ca şcólele române ort. sĕ numai fie inspectate de episcopii catolici, ca până aci.

Scie a cere şi obţiné subvenţii de la stat pentru biserică şi instrucţiune.

Fundaţiunile cele nenumĕrate pentru bisericile şi şcólele cele sĕrace, pentru înfiinţarea alor 2 diecese noue, fondul Pantazian etc. tóte din sudórea şi cu concursul sĕu înfiinţate şi încă cu atâta prevedere profetică în cât basa lor în veci va rĕmâné pildă urmaşilor.

„Asociaţiunea (pe atunci transilvană) pentru literatura română şi cultura poporului român“ îi păstréză neuitatul merit, al cărei prim preşedinte a şi fost.

Parte singur a compus şi tradus, pa
a dat îndemn celor apţi la edarea de c
bisericesci de tot feliul, în cât n'a g
cine l'a numit întemeietoriul literaturei
tre bisericesci române ortodoxe.

Prin purtarea şi faptele-i măr
pus tuturor străinilor şi şi-a câştig
derea Curţii domnitóre, de la car
1850 Nov. 8 dobândesce în s
cunoscinţă preaînaltă crucea
al ordinului ces. austr. leopold
baron, pentru credinţa şi ali
mai grele împrejurări cătră
în interesul cel adevĕrat al
ţiunii române în Ardeal,
scie a-l esploata în favo
ştiind a înfăţişa pe R

trainică şi vrednică de încredere, contra însinuărei străinilor.

Nu însĕ fala deşartă l'a condus la primirea acestei distincţiuni pe acela, care a dispus: „înmormêntarea mea sĕ se facă înainte de amiazi, fără pompă, fără musică şi fără predică“. Acela care a trăit ca cel mai mare, sĕ fie petrecut din lume ca cel mai mic, ca cu atât mai vêrtos sĕ ésă la ivélă ródele ostenelelor lui.

Dar' iubiţi ascultători! Puterile mele sunt cu mult prea debile de cât macar o mică parte de strălucire a faptelor Lui nemuritóre sĕ fac sĕ vĕ încălḑiască inima. Putem sĕ-l admirăm, dar' nu ne ajung puterile sĕ-l lăudăm pe Archiereul Mare, ce va trăi vecinic în faptele Sale cât va fi suflare română ortodoxă pe aceste ţinuturi, şi ni-a designat drumul, pe care mergênd vom fi demni următori ai lui.

„Sĕ nu fi fost Şaguna, biserica ortodoxă română din Ardeal s'ar fi stîns, e adevĕr recunoscut şi de străini, şi destul ne este nouă sĕ-l intipărim în inima nóstră, ear' el însuşi zice *„Când vĕ veţi întórce de la grópa mea, veţi cunósce pe cine aţi perdut“!*

Voind sĕ dăm fie-căruia ale sale, recunoscinţa nóstră trebue sĕ o esprimăm tuturor bărbaţilor mari aflători în viaţă, cari au oferit concursul lor nepreţuit la sĕvîrşirea actelor măreţe de cătră Andreiu Bar. de Şaguna. Domnul sĕ le rĕsplătéscă cu mai mare mĕsură şi peste multe sĕ-i pună. Intrĕ cei adormiţi cu recunoscinţă amintim pe următoriul în scaunul archieresc, pe archiepiscopul şi metropolitul *Miron Romanul,* care aprópe un ¼ de veac a condus prin grele timpuri şi furtunóse valuri biserica nóstră totdéuna ca aprig apĕrător al constituţiunei şi autonomiei bisericesci şi adevĕrat liberal metropolit şi fidel interpretator al legii nóstre fundamentale: Statutul organic, lăsând la mórtea sa o fundaţiune de 50 mii coróne. Faptele-i chibzuite ne sunt în vie memorie în deosebi întru apĕrarea bisericei şi şcólelor nóstre, cari i-au şi repus prea timpuriu firul vieţii. Ne rĕmâne nóuă trista datorinţă a ruga pe bunul Dzeu, ca peste multe sĕ-l pună, ca vrednic lucrător în via Dlui!

(Va urma.)

FELIURIM

O sentinţă fals mot
tribunalul din Londra avea
cesul coconului Thomas So
coniţei Newton, care muşca
land nasul. Incercase 'n
coconiţa, dar' în loc de
nas. Coconiţa a fost a
„dînsa tot atâta drept
ca şi Sowerland la nas
land a voit sĕ facă
ce ei nu 'i place,
sĕ facă cu nasul
sului nu 'i place

Motivarea
don, coconiţ
lui Sowerla
land num

Kolozsvári m. kir. posta- és távirdaigazgatóság.

3881/1902 sz.-hoz. [40] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A szebenmegyei törvényhatósági távbeszélő hálózat kiegészitéséhez szükséges keményfa oszlopok szállitására pályázat hirdettetik.

Folyó évi május hó 15-éig átandók az oszlopok a következő pályaudvarokon.

	6½ mtr.	8 mtr.
	hosszu darab	
Szászsebes	1130	318
Szerdahely	1016	180
Szelistye	624	92
Keresztényszigget . .	464	74
Nagyszeben	2635	1025
Sellenberk	532	264
Felső-Sebes	568	215
összesen	6969	2168

Az érvényben levő „pályázati föltételek“, valamint a szerződésminta ezen igazgatóságnál az érdeklődőknek díjmentesen kiszolgáltattatik.

Ajánlat tehető az egész mennyiségre vagy annak egy részére, s ajánlattevő tartozik kijelenteni, hogy a fentemlitett „pályázati föltételeket“ ismeri s azokat magára kötelezőknek elismeri.

Az ajánlatok legkésőbb *1902. év április hó 10-én déli 12 óráig* adandók be ezen igazgatóság IV. ügyosztályának.

Az ajánlat benyujtását megelőzőleg az ajánlatba hozott összeg 10%-a az igazgatósági pénztárnál készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirban biztositékul leteendő.

Az igazgatóság az ajánlatok közül szabadon fog választani.

Kolozsvár, 1902. márczius 22.

A kolozsvári m. kir. posta- és távirdaigazgatóság.

Douĕsprezece

Cântece de şcólă

pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Libărăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

Tipografia şi Librăria Archidiecesană.

Poveşti

pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
	—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
		5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
		9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
		11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
		1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
		2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
		3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
		3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
		.06			Bratca		9.11		9.50	
		52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
		2	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
			5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
			5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
			6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
			6.27		Apahida		5.02		6.27	
			7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
			.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
			52			sos.	3.04		4.33	8.49
			6		Uióra		2.58		4.27	
					Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
					Aiud		2.29		3.59	8.23
				sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
				l.		sos.	1.42		3.02	8.00
					Crăciunel		1.09		2.36	
					Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
					Blaş		12.49		2.16	
					Micăsasă		12.11		1.44	7.08
					opşa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
						sos.	11.14		1.06	6.50
					diaş		10.55		12.49	6.37
					abetopole		10.24		12.18	6.16
					şóra	pl.	9.45		11.40	5.49
						sos.	9.35		11.33	5.42
					u		9.12		11.16	5.28
					l		7.44		10.03	4.23
					lva . , . . .		7.03		9.22	3.50
					. . . .		6.38		8.57	3.35
					. . . .		5.58		8.27	3.15
					. . . .	pl.	5.08		7.48	2.45
						sos.	9.27		5.00	2.18
					. . . . .		8.47		4.05	1.42
					. . . . .		8.20		3.32	1.12
					. . . .	pl.	3.05		7.50	9.15

vrig — Făgăraş

		tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
.	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
		5.07	8.08	1.50	11.01
	pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
	sos.	—	7.33		8.57
		—	6.45		8.04
		—	6.01		7.15
		—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Trên de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ.		8.45		10.38	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş.		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop.		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba-Iulia**.		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 31 Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Martie 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Programul național.

Sibiiu, 28 Martie n.

Cei-ce au urmărit cu atențiune tot ce s'a scris în ziarul nostru cu privire la stările îngrijitóre de lucruri din sinul partidului național român din patria acésta, care, accentuăm de nou, *unul* este, căruia îi aparțin toți Românii de sub coróna ungară: vor fi în curat cu aceea, că nu slăbirea, ci întărirea, nu desbinarea, ci *închiegarea* partidului voim și dorim.

In scopul acesta ni-se impune însĕ întâiu de tóte o esemplară *solidaritate națională*, așa ca tot ce se face, în numele tuturor sĕ se facă, și prin urmare și în mod obligator pentru toți.

Așa se închégă un partid potitic.

De aceea am fost contemplat și noua organisare a partidului astfel, ca cu putere primită de la toți sĕ putem avé în fruntea afacerilor nóstre politice o *căpetenie*, în care toți sĕ aibă încredere, și care tocmai în urma modului ei de formațiune sĕ fie chemată și *îndreptățită* sĕ vorbéscă și sĕ decreteze în numele tuturor.

E de sine înțeles, că câtă vreme nu putem cădé toți de acord în privința acésta, avem sĕ rĕmânem pe lângă organisația vechiă, și sĕ o respectăm cel puțin în principiu, pentru-că și de altcum ea numai în principiu mai esistă.

Tot așa stăm și cu programul nostru național, care, de când domnul *Dr. Ioan Mihu* a eșit pe plan cu necesitatea revisuirei lui, a devenit obiect de animată discuție în presa română.

Cei-ce ne-am declarat aderenți ai acestei idei, — cu domnul *Mihu* împreună, — nu înțelegem revisuirea altcum, de cât numai *cu invoire generală*, sĕ se facă adecă atunci, când toți vom fi de părerea, că revisuirea e într'adevĕr necesară.

Până atunci rĕmâne în plină putere programul așa cum îl avem, împreună cu tóte hotărîrile aduse din partea conferențelor nóstre naționale din trecut, pentru-că așa cer interesele bine-înțelese ale unui partid politic care vrea sĕ impună și sĕ se impună.

De ací urméză, că tot ce se scrie în presa română cu privire la revisuirea programului nostru, sunt numai păreri particulare, menite sĕ prepare terenul pentru aducerea de hotărîri obligătóre, atunci, când ne va fi dată posibilitatea sĕ le putem aduce, în formă ca ele sĕ fie aduse în numele tuturor și în mod obligătoriu pentru toți.

Sĕ fie considerată deci ca părere simplă și persistarea nóstră pe lângă necesitatea revisuirii programului, și în deosebi pe lângă luarea de la ordinea zilei a primului punct din program, a *autonomiei Transilvaniei*, din motivul, că noi nu putem recunósce în acest punct de program *scopul* politicei nóstre naționale, ci numai un mijloc, adevĕrat că cel mai eficace mijloc, dar' în sfêrșit numai un mijloc, care duce la scop.

Și cum în politică, întocmai ca în tóte acțiunile omenesci, mijlócele trebue sĕ stee în consonanță cu *puterile acționistului*, — nu ne putem folosí nici noi de mijlóce cari trec *peste* puterile nóstre, și nu ne putem lega acțiunea politică de puncte de program, despre cari toți suntem convinși că în situația dată sunt cu desĕvêrșire nerealisabile, pentru-că pe calea acésta nu ne apropiem, ci tot mai mult ne îndepărtăm de *scop*, care cum am spus, nu e autonomia Transilvaniei, ci *asigurarea esistenței nóstre naționale*, în statul din care facem parte.

Acésta nu însemnéză însĕ sĕ abandonăm de tot reclamarea *autonomiei Ardealului*, ci numai sĕ recunóscem, că pentru astăzi postulatul acesta al nostru e nerealisabil, și astfel îl luăm de la ordinea zilei, revenind asupra lui imediat cum împrejurările vor fi de așa, că 'l putem trece de nou întrĕ mijlócele cari au sĕ ne ducă la scopul final al politicei nóstre naționale.

Nu înțelegem, că făcênd astfel, ce am puté strica și ce am puté jertfi din politica nóstră națională din trecut?

Și mai puțin putem înțelege, cum de tocmai organul Bănățenilor, „*Drapelul*“, s'a făcut cel mai mare apărătoriu al *autonomiei Transilvaniéi*, când știut este, că Bănățenii și Ungurenii nu pot aștepta nici un bine de la autonomia Transilvaniei, care și dacă s'ar da, — în feliul cum se cere, — *cu desĕvêrșita lor jertfire* s'ar puté numai da; și când știut este, că în trecut și Bănățenii aveau pusă în programul lor național *autonomia Banatului-timișan*, — prefăcut într'un *capitanat român*, — dar' au abandonat postulatul acesta în momentul în care au vĕdut, că *voința Monarchului* este, sĕ se facă anexarea Banatului la Ungaria??

Când vorbim despre *autonomia Transilvaniei* ar trebui sĕ ne aducem totdeuna aminte de cuvintele înțeleptului *Barițiu*, rostite într-o adunare națională, pe vremea când uniunea Ardealului nu era încă perfecționată, anume, că: „*uniunea e o chestie care aparține Corónei; și când interesele Corónei vor cere, ca uniunea sĕ se facă, ea se va face fără sĕ fim noi întrebați*“, — căci mult se póte medita asupra acestor înțelepte cuvinte.

Din protopresbiteratul Turdii.

— Conferență preoțéscă. —

— 7 Martie v.

(Urmare.)

Causele recirei simțului religios la poporul nostru.

1. Poporul nostru sĕrac și lipsit fiind, se îndatoréză la proprietarii de pămênt, — de neam străin, — cari apoi îl silesc sĕ mérgă la lucru când ei voesc, desconsiderând cu totul sĕrbătorile nóstre bisericesci, ba chiar și duminecile, ear' preotul le póte tot vorbí, căci poporul tot numai de acela ascultă, care îi dă pânea, căci la cas contrariu nu o mai capĕtă.

2. Persónele mai însemnate cu cari vine poporul mai des în atingere, de esemplu: notarii, advocații, etc. nu cercetéză biserica cu anii, ceea-ce vĕdênd poporul face și el asemenea; ba semidocții, cari în ziua de azi sunt fórte mulți, desmêntă chiar poporul, zicênd, că aceea e datorința preotului sĕ mérgă la biserică și sĕ se róge pentru toți.

3. Unii dintrĕ preoții nostri nu îndeplinesc cu destulă esactitate și evlavie serviciile dumnezeesci în și afară de biserică, ba unii nici atâta simț nu au, ca atunci când se pun la masă și se scólă de la masă sĕ zică rugăciunile prescrise, ceea-ce vĕdênd poporul și el face tot așa.

4. Administrarea necorectă a averilor bisericesci din partea multor preoți, ceea-ce vĕdênd poporul se disgustă de a mai jertfí și de a se mai interesa de biserică.

5. La rĕcirea simțului religios contribue fórte mult „*concubinatele*“, cari în urma așa numitei „Căsătorii civile“ se lățesc fórte tare, din pricină că unii dintrĕ matriculanții civili nu atrag atențiunea nupturienților, că prin aceea că au satisfăcut legei civile, încă nu e desĕvêrșit acel *pas sfânt*, ci numai după-ce vor satisface și legei bisericesci. Astfeliu tinera păreche credênd că e de ajuns, rĕmâne numai cu căsătoria civilă.

6. In Dumineci și sĕrbători chiar și unii dintrĕ preoții nostri es la lucrări economice, făcênd așa numitele „*Clăci*“, ceea-ce vĕdênd poporul le urméză și el.

7. Crișmele, cari în timpul bisericii sunt deschise, și mulți dintrĕ creștini în loc sĕ mérgă la sfânta biserică merg la crișmă.

8. In fine tot la rĕcirea simțului religios mai contribue și aceea, că unii dintrĕ preoții nostri nu țin predică la popor, prin carea sĕ 'l întăréscă în religiositate.

Mijlócele prin cari am puté întărí religiositatea la poporul nostru.

1. Autoritatea nóstră superióră bisericéscă sĕ intrevină la locurile competente pentru respectarea Duminecilor precum și a sĕrbătorilor nóstre.

2. Preoții sĕ îndeplinéscă slujba dumnezeéscă în și afară de biserică cu evlavia și seriositatea recerută, și totdéuna sĕ țină cuvêntări religióse-morale pentru popor.

3. Convietuirile ilegale sĕ nu se tolereze, ear' la cas dacă nu s'ar puté oprí, atunci la unii ca acestia sĕ nu se administreze unele servicii dumnezeesci spre es. sĕ nu 'i boteze, sĕ nu mérgă preotul la sfeștanie, sĕ nu 'i împărtășéscă cu sfintele taine, și dacă ar murí,

---

FOIȘÓRĂ

EPITAFURI.

(Urmare.)

Nota caracteristică e epitafurililor din anticitate este o originalitate clasică și o mĕduvositate de concepție, care putem zice, lipsesce aprópe total epitafurilor mai însemnate de astăzi.

Sub acest raport sunt de interes cu deosebire epitafurile făcute unor bărbați din vechime renumiți, cari în câteva șire sau alte semne știu sĕ ne zugrăvéscă caracteristica principală a vieții și activității acestora.

Astfel interesant este epitaful făcut lui *Diophantes*, o mare capacitate matematică a Eladei. El sună așa:

„A 6-a parte a vieții sale a petrecuto ca băiat; după a 12-a parte a vieții lui deveni june; în 7-imea viitóre s'a căsătorit și 5 ani după acésta căpĕtă un fiu, care însĕ abia ajunse $^1/_2$ din etatea tatălui sĕu, când murí. Bietul tată 4 ani după acéstă nefericită întêmplare a căutat alinare durerii în studiul numerilor și în urmă ajunse și el la capĕtul vieții sale. Spune, iubite cetitoriule, ce etate a ajuns Diophantes?

Iată un epitaf curios: o temă matematică. Dar' în acelaș timp e frumos și instructiv. Pe lângă că ne arată viéța și ocupațiunea lui Diophantes în liniamente generale, prin forma în care e alcătuit ne pune și cugetul în lucrare — ne instruiază. Doritoriul de a ști etatea lui Diophantes n'are de cât sĕ lucreze tema!

Archimede, a fost de-asemenea fisician și matematic celebru.

Intrĕ altele el a calculat și a stabilit legea matematică, că volumul conului, al sferei și al cilindrului se raportă întrĕ olaltă ca 1 : 2 : 3. Și ce epitaf i-s'a făcut după mórte?

I-s'a desemnat un *con*, o *sferă* și un *cilindru*.

O așa isbitóre originalitate și elocuență nu mai aflăm în epitafurile mai noue!

Nu mai puțin frumos și valoros este epitaful poetului *Ovidius*, aflat pe o lespede în Sabaria:

Hic situs est vates, quem divi Caesaris ira
Augusti patria, cedere iussit humo.
Saepe miser voluit patriis occumbere terris,
Sed frustra: huc illi fata dedere locum.*)

în care iarăși ni-se zugrăvesce în conturi generale și pe un fond jalnic și mohorît întreg tabloul vieții sbuciumate și al sorții nefericite în care a ajuns, din mănia Cesarului, genialul poet al dragostei.

Din timpul mai nou un epitaf admirabil în frumseța filosofiei ce conține, este cel al lui *Beniamin Franklin*, renumitul bărbat de sciință din veacul al XVIII-lea:

*Eripuit coelo fulmen sceptrumque tirannis.**)

Un singur vers hexametric constitue întreg epitaful. In el ni-se înfățișéză însĕ minunat de frumos principala opera sĕvêrșită în viéță de Franklin: atragerea electricității atmosterice cu ajutoriul paratonerului.

Prin acéstă genială invențiune el a „răpit fulgerul din cer“ adecă de la Jupiter tonans, care ținea, după credința celor vechi, fulgere în mână. Uimitor de frumos ne arată acest epitaf enorma binefacere adusă omenimii prin studiile și invențiunile genialului Franklin. El pare a fi o adevĕrată alegorisare a sciinței sale.

Unui bogătan din Pesta i-s'a pus de epitaf simplu cuvêntul: *fuit*. E scurt, dar' ascunde în sine o întrégă temă filosofică.

Acestea ar fi câteva modele clasice de epitafuri vechi.

In timpurile nóstre de-și încă trăesc și mor bărbați de renume, geniuri mărețe și talente strălucite, totuși la mormintele lor epitafuri de frumseța celor amintite nu mai aflăm.

Ear' dacă ici-colea se va găsi totuși câte o inscripțiune mai de importanță, aceea încă e departe de a conțíné mĕduvositatea și sinceritatea surprindĕtóre sau profunditatea de concepție, care am constatat'o la cele câteva epitafuri de mai sus.

Epitafurile de astăzi nu mai urmăresc scopul de a ne presenta în câteva rênduri calitățile și vîrtuțile cari au distins pe cel rĕposat sau de a fi o mică icónă a activității lor principale. Dar' nu cuprind nici ceva adênc, mișcător, și le lipsesce și forma aceea plastică și concisă a epitafurilor din vechime.

Partea cea mai mare se mărginesce la câteva șire versificate, de conținut jalnic și tânguitor, în care se esprimă durerea și regretele celor rĕmași (lucruri și altcum de sine înțelese) sau apoi laude la adresa celor de sub țĕrînă.*)

(Va urma). *George Tulbure.*

---

*) Aici este așeḑat poetul, căruia mănia divinului împĕrat August i-a poruncit sĕ părăséscă pămêntul strămoșesc. Mult a dorit, bietul, sĕ se sfêrșéscă pe pămêntul țĕrii sale, dar' înzadar. Sórtea aici i-a dat locul (de odihnă).

*) A răpit fulgerul din cer și sceptrul de la tinani.

*) Privitor la epitafurile moderne și la modul lor de alcătuire are o schiță caracteristică *Radu Rosetti* intitulată: *Epitaful*.

cu ocasiunea îngropării sĕ ţină vorbiri admonietóre, ca astfeliu ceilalţi sĕ se feréscă de acest lucru slab.

4. Pe crescerea religiósă-morală sĕ se pună cât mai mare pond începênd din şcólă. Sĕ se catechiseze regulat prin preot; şcólele confesionale sĕ se ţină cu ori-ce preţ şi sĕ se provadă cu învĕţători buni şi bine cualificaţi, cari sĕ fie mai des controlaţi din partea factorilor competenţi.

5. In paresimi tinerimea întrégă, începênd de la cei obligaţi a frecuenta şcóla, până la cei de etatea de 20—24 ani, sĕ umble la şcóla de rugăciuni şi tot în acel timp sĕ se şí mărturiséscă.

6. Birturile în timpul bisericei sĕ se închidă, ca credincioşii sĕ nu pótă merge acolo, ci la biserică; ear' la cas contrar sĕ se facă arătare la locurile competente contra acestor abusuri.

7. Un bun mijloc pentru întărirea simţului religios forméză şi corurile bisericesci, de aceea în tot locul, unde se póte numai, se se înfiinţeze astfeliu de coruri.

8. Ar fi bine dacă 3—4 preoţi s'ar aduna în un an într'o comună, în alt an în altă comună, şi s'ar mărturisí unul altuia, ceea-ce vĕḑênd poporul şí el s'ar mărturisí.

Causele sĕrăciei poporului nostru în cele materiale.

1. Cu ocasiunea comasărilor poporul nostru n'a avut idee de *„clasă“* şi *„jugĕr“*, ear' proprietarii mari de neam străin au făcut cum au vrut; ba chiar şi în locurile aceleà unde a fost vre-un român care sĕ se pricépă în acésta privinţă, acela s'a interesat numai de al seu, ear' de ceialalţi nu, şi astfeliu ómenii nostri cari înainte de comasare au avut 30—40 jugĕre, abia au căpĕtat jumĕtate sau a treia parte din ce au avut.

2. Românul nostru de ar avé cât de mulţi copii tot numai economi îi face, şi astfeliu averea părintéscă se tot împarte, în părticele tot mai mici.

3. Beutul a tot soiul de beuturi spirtuóse, care patimă la poporul nostru e fórte lăţită.

4. Lucsul în îmbrăcăminte, care în timpul din urmă s'a încuibat fórte tare la popor.

5. Spesele esagerate cari le face poporul cu ocasiunea înmormêntărilor, ospeţelor, botezelor şi sfeştaniilor etc.

6. Procesele ce s'au obicinuit ómenii a le intenta pentru tóte nimicurile, unul contra altuia.

7. Imprumuturile la bănci, ce s'a obicinuit poporul a le face pentru acoperirea lipselor nebasate, pe cari neputêndu-le plătí la timp devin înprocesuaţi, de aici apoi sărăcia.

8. Cultura iraţională a pămêntului, care se practiséză pe aici.

Mijlócele prin cari s'ar puté ridica bunăstarea materială a poporului şi prin aceea şi a bisericei.

1. Preotul şi învĕţătoriui, cu tótă tăria cuvêntului sĕ combată beutul a tot soiul de beuturi spirtuóse, şi mai pe sus de tóte *ei* sĕ se feréscă de acéstă patimă.

2. Sĕ se combată împrumuturile nebasate şi mai cu sémă împrumutul pe cambii, care nici un folos nu aduce poporului, ci mai mult îi strică.

3. Sĕ se pună mai mare pond pe îmbrăţişarea meseriilor şi a industriilor la poporul nostru.

4. Sĕ se stărue cât mai mult pentru cultivarea raţională a pămêntului şi a formărilor de reuniuni agricole.

5. Sĕ se combată lucsul în îmbrăcăminte la poporul nostru.

6. Sĕ nisuiéscă preotul, ca beuturile cel puţin la înmormêntări sĕ se ştérgă.

7. Introducerea pomăritului la poporul nostru, ca un lucru fórte frumos şi bun isvor de câştig.

8. Sĕ se înfiinţeze cât mai multe magazine de bucate, atât pentru creştini cât şi pe séma sfintei biserici.

10. Procesele sĕ se combată, ca unele ce nu aduc nici un folos poporului, ci 'l ruinéză materialicesce.

10. Prăsirea soiurilor bune de vite.

11. Sĕ se stăruie pe lângă popor, ca sĕ se înscrie la societatea pentru ajutorarea muncitorilor la cas de nenorocire, ca una care e fórte salutară pentru asemenea casuri.

(Va urma.)

Căile întunerecului.

de

Ioan Paicu învĕţ.

Când puternicul D-zeu s'a hotărît a crea pentru mărirea numelui Sĕu firmamentul, pămêntul, şi tóte cele ce sunt întrĕ ceriu şi pămênt, scurt: când s'a decis a zidí *lumea*, — numai prin forţa cuvêntului Sĕu, — în ziua dintâi a făcut *„lumina“*.

Nimicind astfeliu *„întunerecul“* sau *„haosul“*, ce predomina nemărginitul spaţiu, a întrodus lumina în lume.

. . . .

In lumină s'au pomenit strămoşii nostri Adam şi Eva, în lumină au trăit până când Eva s'a lăsat stăpânită de întunerec, — de „pofta de mărire deşartă“ şi mâncând din „pomul cel oprit“ a călcat porunca Ziditoriului. Şi au căḑut ambii din odihnă în trudă, din viéţă la mórte, din lumină la întunecime spirituală, şi prin al lor pĕcat întreg neamul omenesc.

D'aici urméză, că de-şì cetim în „Testamentul vechiu“ casuri sporadice, cari arată personalităţi în mod escepţional luminate, totuşi nu s'a mai putut prin nici o modalitate readuce omenimea la *„lumina cunoscinţei de Dumnezeu“*, de cât numai atunci când îndelung răbdătorul şi preabunul Tată cerec s'a îndurat a trimite în lume pe „Unul născut“ fiul Sĕu.

Indată ce a venit Iisus în lume a descoperit adevérul, (lumina) căci: „Rĕsărit'a lumii lumina cunoscinţei...“

Calea adevĕrului şi a luminei a arĕtat El tuturor popórelor, dar' L'a costat *viéţa pămêntéscă*. Şi de-şì *lumina* a rĕmas perpetuă, ear' omenimei facultatea de a o puté deosebí de *întunerec*, totuşi principiile acestuia cră şi acum cu o celeritate şi efect uimitor în societatea omenéscă.

Dintrĕ căile întunerecului, cari ocupă tot mai mult teren şi se infiltréză tot mai adênc în inimile individilor şi în special în ale conaţionalilor nostri, numĕr eu, ca cele mai lesne ducĕtóre la prăpăstie pe cele următóre, anume:

a) *Fariseismul* (*făţărnicia*)
b) *Invidia* (*sau zavistia*) şi
c) *Calumnia* (*sau clevetirea*).

Mântuitoriul Christos prin apăsatele cuvinte: „Făţarnicilor, ce mĕ ispitiţi“?! şi prin pilda despre „Vameşiu şi Fariseu“, spusă celor ce sĕ credeau drepţi, combate aspru fariseismul, degradându-'l la rolul ce i-se cuvine de: *pĕcat de mórte*.

Da, combătut a fost rolul fariseilor atunci, şi combătut este şi azi de Sf. Evangelie de la Luca c. 18 st. 10 prin rostul preoţilor nostri. — Deosebirea este însĕ, că pe când în acea vreme înşişi fariseii atraşi de dătătórele de viéţă principii ale lui Christos alergau în cete după dînsul; în zilele de acum — *în unele locuri* — când se combate fariseismul poporul murmură. Pentru-că pe când atunci luminările, pildele şi povăţuirile aveau efect necondiţionat asupra individilor, astăzi crasele principii ale întunerecului cuprind tot mai mult terenşi stăpânesc tot mai multe *inimi*.

Causele din cari aceste principii 'şi seceră triumful lor cu atâta înlesnire în societatea omenéscă, sunt uşor de înţeles din cele ce urméză:

Făţarnicii, — ca ómeni ai interesului —, sunt totodată faţă de cei — *sus puşi* — slugarnici. Pentru astfeliu de ómeni e tot atât: ori lucră conştienţios, ori 'şi calcă pe conştienţă. Astăzi jură pe crucea Domnului, ca mâne sĕ 'şi calce jurămêntul pus.... Vorba românului: „Astăzi jură, mâne fură“.

Nu preţuesc personalităţile după capitalul intelectual, moral şi simţul de dreptate, ci numai după pretinie, după posiţie şi după capitalul material.

Făţarnicul e slugarnic — *în sus*, — ca sĕ-şi câştige „proptele“, cari la cas de necesitate sĕ-i permită — *rĕsbunare în jos!*

Fariseii caută totdeuna, ca ei sĕ fie aleşii zilelor de *praznice*, fără a permite cuiva întrebarea: Unde aţi fost în zilele de muncă??... Monopoliséză consciinţa inferiorilor totdeuna, subordonându-o interesului lor personal, fără ca *tribunalul d-zeesc* pus în om — conscienţa — sĕ le facă mustrări. Căci de mult e têmpită! Astfeliu de individi 'şi recrutéză prietinii pur şi simplu numai din cercul acelora, cari slabi de caracter fiind, — se însufleţesc lesne de persóna lor. Astfeliu pe basa unei popularităţi eftin câştigate, îndată ce cutéză cineva a le reduce activitatea la adevĕrata ei valóre: prin *corupţii*, *parţide* şi *ameninţări* — rup capul omului franc şi sincer în care „nu este vicleşug“.

(Va urma.)

Din Brad.

— Adunarea generală a „Crişanei“ —

— 23 Martie n.

Azi şi-a ţinut „Crişana“ societate de economíi şi credit în Brad a XI-a adunare generală ordinară pe anul de gestiune 1901.

De-şí adunarea generală a unei instituţiuni financiare nu e vre-o noutate deosebită nici chiar la noi, fiind-că e firesc, ca întreprinderile organisate pe basa legei sĕ'şi ţină întrunirile prescrise şi sĕ dee sémă în fie-care an despre operaţiunile realisate: totuşi, considerând importanţa economică, socială şi naţională a „Crişanei“, e de interes public a face cunoscut barem unele momente din viéţa acestei instituţiuni.

„Crişana“ esistă de 11 ani. Numĕră 110 membi cu 466 părţi fundamentale à 100 cor., cari represintă capitalul social de 46,600 cor. Fondul de reservă s'a rotunḑit la 78,000 cor., ear' cel special de reservă la 6,400 coróne. Depunerile spre fructificare sunt: 632.896·84 cor. Reescompt n'are, ci are depuneri proprii la alte institute 45.497·54 cor.

La adunarea gen. au participat 26 membri, cari au representat 235 părţi fundamentale. Adunarea a decurs în ordine esemplară. Rapórtele şi propunerile consiliului s'au acceptat fără nici o modificare. In comisia de supraveghiare s'au reales membrii din trecut.

Societatea are 7 oficiali, cari primesc pe an 7900 cor., salariu dar' numai 2 sunt ocupaţi numai la bancă, pe când ceilalţi au alte oficii comerciale.

In anul 1901 s'a realisat profit curat de 19,133·93 coróne, care s'a distribuit astfel:

a) dividendă 6%, interese 6% la olaltă 12% 5592 cor. *b*) la fondul de reservă 7200 cor. *c*) tantieme consiliului şi comisiunei de supraveghere 2648·93 cor., şi *d*) pentru scopuri filantropice-culturale 3693 cor.

Spre scopuri filantropice-culturale s'a dat fondului gimnasial din Brad (2500 cor.), fondului ppresbiteral din Zarand (600 cor.), şcólei confesionale din Brad, premii elevilor sĕraci şi cu purtare bună de la gimnasiu, mesei studenţilor din Brad şi Braşov etc.

Succesul îmbucurător s'a realisat parte prin constienţiositatea şi onestitatea oficialilor, parte prin conducerea înţeléptă a preşedintelui şi directorului esecutiv Vasile R. Damian, care a cruţat clientela de procese şi a desvoltat deosebit interes întru consolidarea întreprinderei menite a duce poporul la economie mai raţională, a concentra capitalul material al individilor, a închiega românimea într'un corp unitar, îndemnându-o, ca din profitul material sĕ jertféscă o părticică şí pentru cultura naţională. Drept dovadă, Crişana a jertfit spre scopuri filantropice-culturale în 11 ani 27.869·40 cor. şi a fost întrĕ cele dintâiu institute financiare, care s'a înscris ca membru fundator la casa naţională şi a solvit suma de 2000 cor.

Inceputul s'a făcut deja.

Inţelegênd adunarea generală cuvintele înţelepte ale preşedintelui sĕu iubit, cuvinte accentuate de repeţite-ori, că scopul Crişanei e primo loco realisarea unui *„câştig moral“*, adecà: a deda pe membrii societăţii, consiliului, comisiunei şi bărbaţii de încredere, precum şi clientela, ca sĕ se intereseze de afacerile acestei instituţiuni ca de averea lor proprie, muncind în conţelegere frăţéscă, cu cinste şi omenie, — ea va realisa şi câştiga material tot mai mare şi astfel va puté jertfi tot mai mult şi pentru scopuri filantropice-culturale.

Binecuvêntată sĕ fie activitatea Crişenei! Sporéscă an de an „câştigul moral“ şi cel material al ei! Afle numĕroşi imitatori, căci numai înaintând în cele materiale şi jertfind pentru cultura naţională vom puté progresa în tóte privinţele.

Dr. P. O.

Revistă esternă

Intâlnire întrĕ presidentul Loubet şi împĕratul Vilhelm. O ştire de mare însĕmnătate politică se dă din *Paris*, că adecă publicistul *Seradam*, pe care naţionalistii 'l consideră ca fiitor ministru de esterne, într'un articol publicat în „Voix National“ susţine cu cea mai mare positivitate, că întrĕ guvernul german şi cel frances decurg tratative — în taină — pentru-ca *presidentul Loubet* înainte ori după visita la Petersburg *sĕ aibă întâlnire cu împĕratul Vilhelm în órecare port german.* Acéstă întâlnire ar fi sĕ fie primul pas spre împăcarea întrĕ Francia şi Germania.

Cum se svonesce, iniciativa întâlnirii a fost dată de însuşi împĕratul Vilhelm.

*

Scrisórea ţarului. In şedinţa de Marţi a camerei francese ministrul de esterne (Delcassé) a presentat un project de lege, prin care pentru acoperirea cheltuelilor împreunate cu visita la Petersburg a presidentului *Loubet* cere votarea unui credit de 500.000 de franci. Creditul a fost votat cu 469 voturi contra 32.

In firul motivării projectului ministrul a dat cetire epistolei prin care ţarul învită pe presidentul *Loubet* la Petersburg şi care e următórea:

Sub adânca impresiune a neuitatei nóstre petreceri în Francia în anul trecut, *ţarevna şi eu* suntem pătrunşi de speranţa că mult preţuitul president al republicei francesă cât de curênd ne va procura acea adevĕrată plăcere, că va petrece la noi câteva zile. Cred că va fi plăcut Dtale, dacă cu acésta ocasiune vei lua în persónă convingere despre acele unanime sentimente călduróse şi sincere, cari unesc pe Rusia cu Francia, care trăesce cu ea (cu Rusia) în *alianţă prietinéscă.*

*

Noua republică a Cubei. La 1 Maiu îşi începe activitatea *noua republică a Cubei*, organisată sub protectoratul Statelor-Unite americane. Până atunci miliţia americană va fi scósă tótă din Cuba, afară de porturile în cari conform convenţiei au sĕ fie garnizóne americane.

*

Rĕsboiul Burilor. Cu salv conduct de la Kitchener membrii guvernului transvalian: Schalk-Burger, Reitz, Luca Mayer şi Krogh, în 21 Martie au avut întâlnire cu Kitchener în apropiere de Pretoria şi au conferat asupra condiţiunilor de pace. Despre resultatul acestor conferări nu se scie nimic positiv; asemenea nici despre resultatul consultării lui Schalk-Burger cu *Steyn* (presidentul statului Oranje), şi cu *De Wett*, cărora Schalk-Burger li-a comunicat cele isprăvite cu Kitchener.

„Petit Bleu“ din Bruxella susţine hotărît, că guvernul transvaalian conferéză cu Steyn şi De Wett la directa învitare primită din parte engleză. Guvernul englez e constrîns de motive imperative sĕ încépă tratative de pace şi sĕ esopereze armistiţiu, fiind-că peste două sĕptĕmâni are sĕ presinte parlamentului budgetul, care e încheiat cu deficit de *un miliard*, şi trebue sĕ facă îngrijiri pentru nou împrumut întru acoperirea speselor de rĕsboiu. La acésta mai vine şì declarata voinţă a regelui, ca serbările de încoronare sĕ nu fie conturbate prin nori de rèsboiu. Acésta ésă la ivélă şi din atitudinea presei engleze, care de-şì maschéză indiferenţă faţă cu evenimentele din Africa, totuşi e pentru pace. „Standard“, de pildă, se esprimă astfet: „Ori-ce vor propune Burii, vom lua la esaminare, dar' la urma urmelor totuşi va fi pace în Transvaal, fie cu concursul lor, fie fără acela. Ear' „Daily Mail“ se încrede în înţelepciunea lui *Steyn* şi *De Wett*, de la cari — cum zice acest ziariu — depinde acum totul.

Referitor la atitudinea lui *Krüger* faţă cu aceste tratative se raportéză din Haga, că a lăsat deja şi el din intransigenţa de până acum şi e aplecat a recunósce suzeranitatea engleză dacă se va garanta statelor bure independenţa internă (autonomia), se va garanta amnestie pe séma africanderilor cari s'au înrolat în óstea Burilor, vor fi retractate ordonanţele de exilare şi guvernul englez va reconstruí fermele incendiate de trupele engleze.

Acesta e minimul pretensiunilor lui Krüger. Le va accepta guvernul englez, ori nu, şi puté-vor fi înduplecaţi vitejii generali *Botha*, *De Wett* şi *Delarey* (deosebi *De Wett*, care operézǎ în Oranje şi e cel mai înverşunat duşman al Englezilor) sĕ depună armele? — deocamdată e taina viitoriului.

NOUTĂŢI

Părechia regală a României — la Abbazia. Cum raportézǎ o telegramă din Bucuresci, regele *Carol*, însoţit de fratele sĕu şi cumnată-sa, cari acum se află în Bucuresci, după funerariile ce se vor face Joi pentru rĕposata princesă *Maria de Wied*, sócra regelui, va pleca la Viena pentru a se întâlní acolo cu regina spre a pleca apoi toţi la Abbazia.

*

Sĕ te re'ntorci cu bine! Eri la 6 óre diminéţa binecuvêntarea slugitoriului la altarul Domnului a împreunat cu alesul ei pe una dintrĕ floricelele societăţii române din Sibiiu, care amĕsurat sfintei taine a căsătoriei — a lăsat pe tatăl ei şi pe mamă-sa şi imediat după cununie a plecat în ţară străină, unde datorinţa chiămа pe noul soţ. In linişte, fără podóbe şi fără alaiu, a sĕvêrşit eri diminéţă părintele protopresbiter I. Papiu cununia domnişórei *Cornelia Decean* cu *Ioan Aleman* forestier ces. şi reg. în *Banjaluca* (Bosnia), în asistenţa membrilor familiei, a prietenelor miresei: dşórele Minerva şi Hortensia Cosma, dşóra Piposş, dşóra Agneta Cristea şi a câtorva altor cunoscuţi şi stimători ai miresei. Naşi au fost dl Iulian Popescu şi soţie-sa dna Valeria n. Pop. După terminarea ceremonialului părintele protopresbiter a ţinut mirilor o scurtă alocuţie de felicitare, apoi au urmat felicitările din partea membrilor familiei şi din partea amicelor miresei. Prima a fost mama miresei, apoi tatăl ei, sora, fratele şi amicele, cari prin doios sărut i-au esprimat doririle de bine.

Intrebată din partea părintelui protopresbiter, când era sĕ ese din biserică, — mirésa a rĕspuns, că póte peste doi ani se va re'ntórce „din ţara străină“. . . . . Sibienii 'ţi doresc sĕ petreci în fericire anii câţi oficiul soţului tĕu va pretinde sĕ'i petreci în „ţară străină“, şi sĕ te re'ntorci cu bine — a casă, la noi, mândră mirésă.

*

Alegere de paroch. Duminecă (23 Martie st. n.) s'a făcut în *Sălciva de jos* (tractul Lupşei) alegerea de paroch în locul fostului paroch Laurenţiu Ciorbea, strămutat în comuna sa natală. Dintrĕ doi concurenţi a fost ales cu unanimitatea voturilor candidatul la preoţie *Romul Gomboş* din Vidra. Alegerea a fost condusă de protopresbiterul tractual Vasilie Gan şi a decurs în cea mai bună ordine.

*

† Nicolae Ţintea, veteranul paroch al *Turnişorului* (lângă Sibiiu), a rĕposat eri nópte, în etate de *83 de ani*. Inmormêntarea va fi mâne (Sâmbătă) la 2 ore după amiazi.

*

Un rege spriginitoriu al hasardului. Se raportézǎ din Bruxella că regele *Leopold* a denegat sancţionarea legii despre oprirea jocurilor hasarde, votată sĕptĕmâna trecută în camera belgiană.

*

Absentări motivate. Protopresbiterul tractului *Turda*, dl Jovian Murĕşian referitor la raportul despre conferenţa preoţéscă ne scrie, că dintrĕ preoţii cari au absentat de la conferinţa preoţéscă şi cari au fost publicaţi cu numele în raportul din Nrul de Joi al „Telegrafului Român“, — 4 inşi şi anume *Vincenţiu Orăsan* din Agârbiciu, *George Cimoca* din Hidiş, *Vasile Orăsan* din Sâniacob şi *Andrei Chirali* din Soat — şi-au scuzat absenţiile cu motive binecuvêntate. — Facem deci cuvenita rectificare.

*

Daruri pentru biserică. Pentru biserica nóstră gr.-ort. din *Turda* au dăruit în decursul acestui an: *Ileana German* un preafrumos rênd complet de haine bisericesci în valóre de 130 cor. *David Feneşan* şi soţia sa *Maria* de asemenea un rênd de haine bisericesci, frumos, în valóre de 80 cor.; *Georgiu Cherteş* şi *Susana Bucur*, parte de la ei, parte de la credincioşi prin colectare, au procurat de la Librăria archidiecesană 2 icóne fórte frumóse în stil ortodocs, anume epitaful Dlui nostru Is. Chrs., şi icóna ss. Părinţi Ioachim şi Ana, cari icóne socotind şi ramele au costat 67 cor. Tot prin acesti credincioşi s'a procurat un clopoţel la biserică în preţ de 60 cor. *Vasilie Morariu* şi soţia sa a cumpĕrat o cădelniţă de argint-China în valóre de 30 cor.

Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă însutit şi inmiit şi sĕ dee Ceriul mulţi generoşi imitatori. Turda, 14 Martie, 1902. *Iovian Murĕşan* paroch — protopop.

*

Sesiunea generală a Academiei Române s'a început Marţi (25 Martie st. n.) sub presidiul vice-presidentului Iacob Negruzi. Dintrĕ membrii de la noi participă la şedinţe dd. *Dr. Atanasie Marienescu* (Sibiiu) şi *Iosif Vulcan* (Oradea-mare). Membrii Florian *Porcius* (Rodna), Ioan cav. *Puşcariu* (Bran) şi Preasfinţia Sa episcopul Nicolae *Popea* (Caransebeş) şi-au justificat absenţa prin bĕtrâneţe şi morb. Membrii Vincenţiu *Babeş* (Budapesta) şi *Ioan M. Moldovan* (Blaj) nejustificându-şi încă absentarea, se crede că vor merge la şedinţe mai târziu. — Primul act al sesiunii a fost trimiterea unei telegrame de condolenţă reginei Elisaveta la Segenhaus din prilejul rĕposării princesei *Mavia de Wied*, mama reginei.

*

Furtună şi grindină. Marţi după amiazi în Budapesta a fost furtună de vară, cu *tunete şi grindină*, care a durat cam un pătrariu de oră. — In aceeaşi zi séra a fost furtună cu *tunete*, *fulgere* şi *grindină mare* în Agria.

*

Viţel monstru. O vacă a lui Grigorie Pîrjol din Dirmoteşti (judeţul Muscel, în România) a fătat *un viţel cu douĕ capete*. Viţelul trăiesce.

*

Investigaţie la pretura din Halmagiu. Comitele comitatului Arad, la plânsórea mai multora din cercul pretorial al Hălmagiului a ordonat investigaţie contra protopretorului Dr. Lengyel Sándor, în causa mai multor iregularităţi şi abusuri de puterea oficială.

*

Ştiri din România. Sâmbătă, la patruzeci de zile de la mórtea metropolitului *Iosif Naniescu*, s'a oficiat în catedrala din Iaşi liturgie solemnă prin episcopul *Gerasie* al Romanului, asistat de archimandritul Teodosie Atanasiu şi de întreg clerul metropolitan, ear' după liturgie s'a oficiat parastas la mormêntul fericitului metropolit prin episcopii Conon Arămescu Donici (al Huşilor) şi Serafin Gerasie (al Romanului) asistaţi de archimandriţii Teodosie Atanasiu şi Nicodim Muntean, de doi presbiteri şi de patru diaconi. — Oficerii garnisónei din *Bucureşti* au hotărît sĕ facă regelui *Carol* cadou de 10 Maiu un album al armatei române. — Inalt preasfinţia Sa *Partenie*, noul metropolit al Moldovei şi Sucevei, din prilejul alegerii sale şi al ocupării scaunului metropolitan a primit de la *Elovin*, exarchul Georgiei şi membru al Sfântului Sinod al Rusiei, o elogiósă adresă de felicitare. Inaltpreasfinţia Sa *Elovin* prin numita adresă felicită pe metropolitul Partenie în numele Sfântului Sinod al Rusiei. — La serbările de încoronare a regelui Edward VII. al Angliei marina de rĕsboiu a României va fi representată prin încrucişatorul „Elisabeta“ şi prin bricul „Mircea“. Casa regală avênd a fi representată prin prinţul moştenitor *Ferdinand* şi soţie-sa *Maria*, Alteţele Lor probabil că la re'ntórcere vor face calea pe mare, cu încrucişĕtorul „Elisabeta“. — Guvernul german a conferit eminentului chemician român *Dr. Stefan Minovici* diploma de onóre pentru concursul dat cu ocasiunea esposiţiei internaţionale higienice, ţinute în Berlin. — Părintele econom *G. C. Drăgănescu,* fost 36 ani director al seminariului de Argeş, a rĕposat la Curtea-de-Argeş. — *Anastasia Mitrovici*, soţia unui căpitan de şlep, sosind Duminecă la Cernavoda cu şlepul condus de soţul ei, a căḑut de pe bord în Dunăre şi s'a înecat.

Posta redacţiunei.

Parochului I. în S. Am publicat în ziar de mai multe-ori condiţiunile pe basa cărora se póte vota ajutor din fundaţiunea fericitului Şaguna, dar' se vede, că nu Vĕ prea îndeletniciţi cu cetirea lui. La petiţie trebue acludat: 1. Conclusul comitetului şi al sinodului parochial, prin cari se decide cererea ajutoriului. 2. Plan şi preliminar de spese despre zidirea bisericei sau a şcólei. 3. Inventariu din care sĕ fie evidentă averea comunei bisericesci. 4. Budgetul parochiei, din care sĕ fie evident şi restul cassei de la finea anului premergĕtor. 5. Sĕ se arete ce jertfă a adus comuna bisericéscă în scopul zidirii şi dacă a mai primit vre-odată ajutor din fundaţiunea Şaguna sau dir alt fond central. 6. Alte documente recomandatóre; d. e. actele despre datorii contrase pentru zidirea deja terminată etc. etc. — Representanţa fundaţiunii ţine de regulă *odată* la an şedinţă.

AMVONUL.

Cuvênt panegiric

rostit de parochul ***Grigoriu Nicóră*** *din Ibănesci la parastasul celebrat pentru archiereii* ***Andreiu*** *baron de* ***Şaguna***, ***Miron Romanul*** *şi Mecenatele* ***Emanuil Gozsdu***, *cu ocasiunea ţinerei sinodului protopresbiteral ordinar la 10/23 Februarie, 1902 în comuna Murĕs-Cuieşd.*

(Urmare şi fine.)

II.

D-zeul părinţilor noştri, care a lăsat de au curs atâtea valuri grele preste noi, ni-a adus şi bucuria mântuirei, şi după cum nici nu visam, — când a venit plinirea vremii suferinţelor nóstre.

Contimporan cu Marele Andreiu se ivesce o altă stea cu lumină lină, carea ne îndulcesce greul vieţii sbuciumate de secoli.

Precum vulturii cu ajutoriul celor douĕ aripi ale lor în sborul lor se înalţă peste piscurile ameţitóre ale munţilor prăpăstioşi, astfel de aripi de înălţări câştigă poporul român prin doi bărbaţi providenţiali ai sei. Şi cine e cel de al doilea? Il scim şi-l recunóscem cu toţii pe mecenatul *Emanuil Gozsdu!*

Primul luptă energic şi aprig, al doilea lin şi domol; unul până e în viéţă n'are stêmpĕr în zelul pentru a duce cât mai departe înaintarea nóstră: altul mai mult după mórte îşi revarsă darul de lumină aducĕtor.

Unicul dor, singurul ideal, ce l'a stăpâuit şi pe Emanoil Gozsdu, a fost earăşi fericirea Românilor ortodoxi. Şi pe când metropolia reînviată de Şaguna o numiam *mama nóstră*, apoi *laptele*, cu care ne hrănesce în mod vĕdit e lăsĕmêntul lui Gozsdu. Acesta e vehiculul, ce pe toţi ne împreună într'o familie ca adevĕraţi fraţi, căci formézǎ un bun frăţesc al tuturor.

Iubiţilor! S. scriptură ne invederézǎ, că noi suntem călĕtori în lumea acésta şi scopul nostru ultim pe lângă fericirea din lumea acésta, care esclusiv *reşede în liniştea conştienţei*, e căştigarea împĕrăţiei ceriurilor. Dar' calea ce duce acolo e strîmtă şi anevoiósă. Este totuşi o cale largă şi uşóră, şi adecă aceea, pe care s'a înălţat profetul Ilie cu căruţă şi cai de foc. Da, căruţă şi cai de foc, şi ce sunt aceste: *iubirea ferbinte către D-zeu* şi iubirea ferbinte către *deaprópele nostru*, pentru-că în aceste douĕ tótă legea şi prorocii atêrnă, zice însuşi Domnul: ea este îndemnul la tótă fapta bună şi numai printr'însa ne mântuim.

O atare iubire fără margini a predominat pe E. Gozsdu. O iubire mai mare de cât a lui nimeni nu póte avé, care prin cruţare şi chivernisélă cumpĕtată până a trăit, la mórte ni-a lăsat nouĕ tótă avuţia sa, a lăsat'o bisericei nóstre. Nu a fost mare la început, dar' a fost pusă pe cele mai sigure base, înflorind şi crescênd uimitor, aşa că azi ne putem mândrí cu o sumă de aprópe 4 milióne coróne, pe lângă tóte datele şi eşitele suportate.

Astăzi preste 120 tineri studenţi, sĕraci dar' harnici, de la şcóle înalte, pe tot anul se împărtăşesc de stipendii de la 400—1000 cor., şi acésta va merge crescênd, precum crescênd cu paşi repezi merge şi fundaţiunea fericitului Gozsdu.

Dacă pe an sunt sute, în zeci de ani vor fi mii şi zeci de mii cei ajutoraţi!

Ferice bărbatul, care a înfiinţat'o, ferice conducĕtorii înţelepţi, veteranii iubitori de biserică, cari atât de bine au ştiut interpreta intenţiunile iubitului fundator, dar' ferice şi neamul care se adapă din isvórele darurilor acelei binecuvêntate fundaţiuni. Acì îmi vine sĕ strig cu psalmistul „ce este omul, că-ţi aduci aminte de el, sau fiul omului, că-l cercetezi pe el“. Şi şi-a adus aminte de noi Domnul.

O faptă mai nobilă cine va face omenimei, de cât sĕ ajuţi pe cel strădalnic, dar' fără mijlóce de a se perfecţiona, a se lumina, ca apoi cei luminaţi sĕ reflecteze earăşi lumina câştigată, asupra poporului din care au eşit. „Fiţi desĕvêrşiţi, precum tatăl vostru din ceriuri desĕvêrşit este“ a fost idealul nemuritorului Gozsdu.

Intr'un timp ceva mai îndepărtat fundaţiunea lui îşi va revărsa darurile sale asupra preoţimei, învĕţătorimei, măestrilor, artei, cu un cuvênt asupra întregei nóstre biserici.

Aşa a ştiut Gojdu sĕ dispună cu agonisélа vieţii sale. Iubiţi ascultători! Avuţia e scară ce înalţă de pe pămênt la ceriu, e cheie de aur, cu care póte descuia crestinul raiul. Sunt chei de aur, de fer, de lemn, dar' ferice de cel ce va avé cheia de aur; sunt însĕ după cuvêntul sfintei Scrip. cheile raiului şi ale iadului. Cele ale iadului le ţine însuşi Dzeu, nu le-a dat nimĕnui, ale raiului le-a dat apostolilor, preoţilor şi prin aceste turmei creştine. Numai urmând esemplul lui Gozsdu va puté avutul întra în împĕrăţia ceriului şi încă a o deschide cu cheie de aur, pe când avutul sgârcit e smochin neroditoriu, care când se tae, în foc se aruncă (Luca 15).

Durere, că cele ce le poftesce lumea se fac, ear' cele ce le vrea sufletul de multe-ori se uită. Cel-ce móre fără moştenitori, de ce averea sa sĕ se mâuânce óre cu pîrile şi cu advocaţii, de ce sĕ nu ajutoreze biserica şi şcólele lipsite, ca sĕ-i câştige comóră vecinică în ceriu, căci „cât sunt de iubite lăcaşurile Tale, Dómne al Puterilor, doresce şi se sfêrşesce sufletul meu spre curţile Domnului, fericiţi sunt cei ce locuesc în casa Ta“. — Aceste lăcaşuri le-a iubit Gozsdu, şi a lucrat în tăcere, căci numai astfel i-a putut succede ceea-ce în tótă viéţa a dorit. Nu a poftit lauda ómenilor, ba adese a fost suspicionat şi clevetit de ei. Modestia acestui mare binefăcĕtor o putem constata şi din dorinţa-i ultimă, prin care asemenea archiereului Şaguna dispune sĕ fie înmormêntat cât mai simplu, căci „pompa, ce ţine o oră nu va puté schimba judecata lumii, care asupra fie-cărui om numai după mórte s'a obicinuit a se pronunţa fără reservă“. Şiací e cruţător pe séma nóstră pe lângă că e modest, şi ací vrea, ca cele cu multă muncă adunate sĕ nu se pérdă în lucrări trecĕtóre, deşarte, cari de multe-ori numai invidie şi nu mulţămire produc.

Iată cine a fost Emanuil Gozsdu şi pentru cine a lucrat şi trăit!

Şi ar puté mulţi creştini cu stare sĕ-l imiteze; amĕsurat talentelor dăruite de Domnul, sĕ fie un Gozsdu cel puţin în comuna sa, în cercul sĕu de activitate, sĕ fie un binefăcĕtor de vecinică amintire. Aşa sĕ fie!

Şaguna a dat viéţă bisericei şi instituţiunilor ei, Gozsdu i-a dat putere, primul o învie, cestalalt îi dă tărie.

Precum grâul sĕmănat tómna nu 'l nimicesce frigul şi gerul ernei, ci adună puteri spre a rĕsări mai îmbucurător la lumina şi căldura sórelui de primăvară, aşa biserica nóstră, după viscolile vremei şi activitatea şi binefacerile unui Şaguna şi Gozsdu s'a desmorţit, ba s'a pus în rênd cu celelalte biserici din patrie favorite de sórte. Ei au suflat viéţă şi duch învietor în membrele de jumĕtate mórte ale bisericei, carea singură a susţinut pe prigonitul popor român, pe care de multe-ori străinii îl credeau ajuns pe marginea prăpastiei, pe pragul mormêntului.

Vase alese trimise de la D-zeu sĕ ne mântuéscă! Moisi a mântuit pe Evrei din robia Egiptului, Şaguna şi Gozsdu ne-a mântuit pe noi din robia întunerecului, sclăvia religionară. Şi-au sĕvêrşit cursul vieţii în lucrare necontenită spre înaintarea nóstră. Nu pentru noi, ci pentru ei au trăit.

Astăzi când ne întórcem privirea îndĕrĕt spre faptele lor, lacrimi adevĕrate trebue sĕ isbucnéscă din inima nóstră, căci i-am perdut pare-că prea de timpuriu, şi unicul chip ce ne póte mângăia în atâta durere, este numai rugăciunea din inimă înfrântă şi umilită, ce Domnul nu o va urgisí.

O astfel de rugăciune, ne-am adunat astăzi, chemaţi de primul lucrător întrĕ noi în via domnului, Preaonoratul domn protopresbiter Galaction Şagău, sĕ o îndeplinim în acésta s. zi a Domnului, ca act de pietate, ca o datorinţă tristă, dar' plăcută, ce o avem în memoria fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna şi a fericitului mecenat Emanuil Gozsdu, ca Domnul sĕ le facă rĕsplătire de ostenelele prestate pentru noi în viéţă, şi dacă aci au avut puţină odihnă, acolo sus Domnul sĕ le dăruéscă fericită, deplină odihnă. Fie-le memoria binecuvêntată, acum şi pururea şi în veci vecilor, Amin!

Nr. 2921 Ep. [44] 1—3

Publicare de licitaţiune.

In scopul **zidirei bisericei catedrale greco-orientale în Sibiiu,** cu suma preliminată de **369,080 coróne 14 fileri** prin acésta se publică **Concurs.**

Planurile, preliminarele de spese, condiţiile generale şi speciale de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan strada Măcelarilor Nr. 45, până la 19 Aprile st. n. a. c., în orele oficióse, de unde licitanţii pot primí şi blanchete pentru compunerea ofertelor.

Oferte se primesc numai pentru **zidirea întrégă,** şi numai dacă corespund întru tóte condiţiilor de licitare — până la **20 Aprile st. n. a. c.** la orele 12 din zi şi sunt a se înainta la presidiul Consistoriului archidiecesan în Sibiiu.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, ţinută la 13/26 Martie 1902.

Consistoriul archidiecesan
al bisericei greco-orientale române din Transilvania.

---

[42] 1—3

Concurs

Conform resoluţiunei Preavener. Consistoriu archidiecesan dto 26 Februarie a. c., Nr. 2074 B., parochia de a III-a clasă **Turnişor,** prin pensionarea parochului *Nicolau Ţintea* cu 1 Iuliu a. c. devine vacantă, pentru îndeplinirea aceleia se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela *B.* pentru întregirea venitului de la stat.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post vor avé a'şi aşterne suplicele lor de concurs în terminul deschis instruite conform legilor si normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului, avênd însĕ a se presenta în comună înainte de ziua alegerei în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'şi dovedí în biserică destoinicia în cântări şi tipic, precum şi cunoscinţele recerute pentru chemarea de păstoriu sufletesc prin o cuvêntare de ocasiune,

Comitetul parochial gr or. din Turnişor în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Turnişor, în 10/23 Martie 1902.

Ioan Platoş
president.

Pavel Vulc
notariu.

Nr. 400/1902.

Cu ştirea şi învoirea subscrisului.
Sibiiu, 13 Martie, 1902.

I. Papiu
protopresbiter.

Nr. 181/1902 prot. [41] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Daneş,** din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective celebra şi a cuvênta, — şi spre a'şi lua informaţiune de la comitetul parochial despre parochie.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sighişóra, 28 Februarie 1902.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Candelabre argintite şi aurite cu argint resp. cu aur veritabil, apoi **fesnice** argintite pentru luminări, **candele, căldăruşi** pentru apă sfinţită, **chivot** pentru păstrarea cuminecăturei, **cădelniţe, discuri** pentru bani, **anaforariu** etc. argintite, nickelate sau de aramă. **Potir, disc pentru agneţi, steauă, linguriţă, copie** (cuţit) argintate sau aurite se află de vêndare pe lângă preţurile cele mai moderate la

* **Josef Jikeli, Sibiiu** *
= Strada Cisnădiei Nr. 47. =

[43] 1—5

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59.

[1] 6—

Douĕsprezece
Cântece de școlă
pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Libărăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz,* trad. de I. C. Panţu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10. -	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5,42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriş		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuş	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva . , . . .		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		Sibiiu		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2.--	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.38	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			Alba-Iulia		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	Teiuş	pl.	2.—		3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	-
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	-

Notă. Numerele încadrate în linii negre însĕmnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 32 Sibiiu, Marți 19 Martie (1 Aprile n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Reuniunile tinerimii.

Sibiiu, 30 Martie n.

Ministrul de culte și instrucțiune publică a adresat nu de mult un circulariu mai lung tuturor inspectorilor de școle din țeară, în care le pune la inimă înfințarea de *reuniuni* sau *cluburi*, recrutate din tinerimea eșită din școlă, pretutindenea unde pe sate se află școle de stat.

Ideia lansată e una din cele mai bune și mai salutare, care póte fi realisată și acolo unde nu se află școle de stat, — în comunele în cari școlele sunt *confesionale*, — deaceea ne ținem de datorință a schița pe scurt cuprinsul circulariului ministrului de culte și instrucțiune publică dat în direcția acésta.

Ministrul a venit la convingerea, că semînța bună, semănată în școlă nu póte aduce ródele dorite, dacă tinerimea eșită din școlă e lăsată de capul ei, — și că generația tineră trebue ținută sub supraveghere și după ce a încetat a mai fi obligată sĕ umble la școlă, find-că numai așa póte fi împedecată în a se sĕlbătăci de nou, a-și însuși obiceiuri rele, a se deda la fapte imorale și a deveni în urma tuturor acestora, nu folositóre, ci păgubitóre omenimei.

In scopul acesta a contemplat deci ministrul *reuniunile tinerimei*, asupra cărora atrage acum atențiunea inspectorilor de școle, ca asupra unor instituțiuni de mare însemnătate din punct de vedere *educativ* și *moralisatoriu*, și 'i provócă sĕ caute, ca pretutindenea sĕ se organiseze astfel de reuniuni.

Scopul principal al acestor reuniuni, din cari au sĕ facă parte toți tinerii din sat, eșiți din anii de școlă, și cari vin organisate pe basa statutelor acceptate din partea totalității sau a majorității membrilor, cu ocasiunea constituirii, — are sĕ fie acela, ca prin conferențe poporale, prin prelegeri ținute din toți ramii științei, tinerimea din sat sĕ fie pusă în posiția de a-și puté lărgi cercul cunoștințelor căștigate în școlă, de o parte, ear' de altă parte sĕ fie adusă acolo, ca vremea liberă de care dispune în Dumineci și sĕrbători, și în serile lungi de earnă, sĕ nu o petrécă în trândăvie sau spre plănuirea de lucruri rele și necuviinciόse, ci spre conservarea și întărirea *vieții morale*, ale cărei base i-s'au pus în școlă.

Natural, că greutatea va avé sĕ zacă pe umerii învĕțătoriului, în fiecare sat, de la a cărui pricepere și bun tact va depinde, ca toți tinerii sĕ se grupeze în jurul sĕu și sĕ se facă membri la reuniune. Tot de la priceperea lui depinde, că ce teme sĕ fie tratate în conferențele ce le va ținé tinerimei, pe înțelesul tuturor; dar' un lucru îl oprește ministrul de culte și instrucțiune publică, din capul locului, anume: atingerea de chestii *politice* sau *confesionale*, două terene, pe cari reuniunile tinerimei nu pot sĕ pășéscă.

Pentru a atrage tinerimea din sat și a-'i face așa zicênd *necesară* întrarea în reuniune, circulariul ministrului dispune mai departe, ca în cadrele activității acestor reuniuni sĕ se formeze *coruri*, și sĕ se dee representațiuni *teatrale* de diletanți.

De sine înțeles, că va trebui sĕ se facă întrebuințare cât se póte de mare și de *biblioteca școlară*, pretutindenea, — ear' pentru-ca succesul sĕ fie pe deplin mulțămitoriu, e de așteptat, ca inteligința din sat sĕ dee învĕțătoriului tot ajutorul posibil la organisarea reuniunii.

In fine, ministrul pune în vedere, pe séma învĕțătorilor cari își vor câștiga merite în jurul orgănisării și conducerii astorfel de reuniuni, — *premii* acordate din banii statului, îi face însĕ totodată atenți pe toți, că mult mai mare de cât remunerația primită de la stat va trebui sĕ fie cea dictată de *conștiența* fie-cărui învĕțătoriu, că și-a împlinit o mare misiune prin aceea ce a făcut, contribuind fórte mult la asigurarea viitoriului statului din care face parte.

Cum am spus, dispositiile acestea se refer numai la învĕțătorii de stat; dar' ideea fiind bună și în parte și până acuma îmbrățișată pe multe locuri din partea învĕțătorilor și a preoților nostri, — am ținut sĕ o comunicăm cetitorilor, pentru-ca acolo unde se mai póte, sĕ fie pusă în practică și din partea ómenilor nostri. Deosebi acolo, unde sunt și școle de stat, realisarea ei se *impune*.

Din protopresbiteratul Turdii.

— Conferență preoțéscă. —

— 7 Martie v.

(Fine).

Cum și prin ce mijlóce s'ar puté constata activitatea organelor bisericesci, în prima linie a preotului?

Pentru constatarea, că întru cât preotul și-a îndeplinit chemarea și întru cât a pus în aplicare și cu ce succes conclusele luate în conferență, se primesce conclusul confer. din 1900, 13 Novembre, unicul, care după părerea mea e mai ducĕtoriu la scop, și adecă: se alege o comisiune de 11 membri. Comisiunea acésta se împarte în 4 subcomisiuni și tot asemenea și comunele din tract se împart în 4 părți. Subcomisiunea I, (Vincențiu Orăsan și George Costin) va merge în comunele: Agârbiciu, Agriș, Muerău, Banabic, Turda, Cristiș, Sân-Mihaiu; sub comisiunea II, (Ioan Hoportean, George Mureșan și Vasiliu Crișan) va merge în comunele: Feldióra, Cucerdea, Vaidasig, Decea, Hidis, Cégz, Hărastăș; subcomis. III, (Ilie Șerban, Vasilie Orăsan și Andreiu Badiu) va merge în comunele: Micloșlaca, Ciunga, Uióra, Ațintiș, Găbud, Cheța, Sâniacob, Petrilaca și Botez: ear' a IV subcomisiune cu preoții: Petru Șeulean Vasilie Stănescu și Eulampiu Negrea, va merge în comunele: Soat, Sopor, Frata, Miheș, G. Cristur, Ludoș, Cicudiu.

Aceste comisiuni au sĕ se presinte în comunele menționate peste vară în órecare zi de sĕrbătóre sau duminecă, și un membru va avé sĕ predice în biserică după sf. liturgie despre obiectul cel mai potrivit, ear' alt membru va ținé după bis. o prelegere practică poporului în sensul concluselor conferenței preoțesci. Aceste comisiuni vor controla starea bis. și a școlelor nóstre confesionale, precum și aceea, că cum se administrézà averile bisericilor etc. etc. și despre tóte acestea au sĕ facă raport la conferența viitóre.

Ar fi de dorit, ca comisiunile acestea sĕ fie cât mai amĕnunțite în cercurile lor și cu cea mai mare esactitate la facerea rapórtelor.

După încheierea discuției în acest obiect trecêndu-se la ordinea zilei, președintele și conferința cu părere de rĕu constată că dintrĕ cei 3 preoți însărcinați la lucrarea de teme din domeniul afacerilor nóstre preoțesci a fost present numai Domnul Andreiu Badiu. Onoratul Domn paroch Andreiu Badiu fiind însărcinat cu lucrarea temei: *„Activitatea preotului ca învĕțător"*, s'a achitat bine de acéstă sarcină. Ostenéla DSale membrii conferenței i-au rĕsplătit-o cu vii urări de *„sĕ trăéscă"*.

După acestea preotul Ioan Hopârtean îndemnat de stima și venerațiunea cu carea datorim vrednicului nostru cap suprem bisericesc I. P. S. S. Dlui *Ioan Metianu*, fiind sigur că în acésta privință va întimpina consensul tuturor membrilor conferenței, face propunerea, ca din incidentul acestei conferențe sĕ se adreseze Excelenției Sale pe cale telegrafică o adresă de aderință. Se primesce cu însuflețire și cuprinsul telegramei se stabilesce astfel:

— *„Din incidentul conferenței preoțesci de azi, pentru părintescile sfaturi, depunem omagiul nostru de fiéscă supunere și loialitate și Vĕ urăm mulți fericiți ani. Preoții din tractul Turdii."*

Cu acestea finindu-se obiectele puse la ordinea zilei pentru acésta conferență, președintele în termini călduroși mulțămesce membrilor pentru buna înțelegere, zelul și interesul manifestat în acéstă conferință și îi rógă că după ce vor merge acasă, cu cea mai mare esactitate și sfințenie sĕ 'și îndeplinéscă unul fie care sfânta și sublima chemare, și închide conferința la 5 și ½ óre.

Preoțimea, mulțămită și cu convingerea în piept s'a depărtat, că sub înțelépta conducere a actualului nostru șef tractual ne vom puté avênta și noi Românii din acest tract la gradul acela de cultură, la care celelalte națiuni deja de mult s'au avêntat.

Murĕșanul.

FOIȘÓRĂ

EPITAFURI.

(Urmare și fine).)

Ceea-ce e însĕ mai remarcabil, este faptul, că chiar bărbaților mari sau le lipsesc epitafurile cu desĕvêrșire sau dacă au, acestea se reduc tot la partea sentimentală. Cu tóte că — esceptionând deocamdată alte neamuri și rĕmânênd numai la noi — ce epitafuri mărețe și de valóre istorică sau literară s'ar puté săpa la mormêntul unui Șaguna,*) Iancu, Alexandri, Bălcescu, și mai câți alți bărbați celebri ai națiunii nóstre!

Singurile inscripțiuni epitafice vrednice de marcat la noi sunt cel mult acelea, puține la numĕr, ce și-le-au compus câțiva literați sau poeți mai vechi, până ce erau încă în viéță.

Astfel în primul loc ar fi sĕ amintim epitaful înflăcăratului nostru dascăl de odinióră *George Lazar* din Avrig. Il reproducem de-și suntem de convingerea, că e în deobsce cunoscut. Se află gravat pe pétra lui mormêntală din locul natal și sună astfel:

„Viețuitoriule!
Stai puțin și te opresce
Apoi te gândesce
La trista omului sórte
Nepregetătóre mórte.
Ce ești astăzi eu am fost
Asta sĕ-o știi de rost;
Ce sunt acum tu vei fi
Când ceasul îți va veni!"

De asemenea iscusitul nostru scriitor poporal *Anton Pann* încă și-a compus înainte de mórte epitaful următor:

„Aici s'a mutat cu jale
In cel mai din urmă an
Cel ce 'n scrierile sale
Se subscrie, Anton Pann.
Acum mâna-i încetéză,
Ce la scris mereu ședea,
Nopți intregi nu mai lueréză
La lumină cărți sĕ dea.
Implinindu-și datoria
Și talentul neîngropând
Și-a făcut călĕtoria
Dând altor în lume rênd."

Nu știm dacă i-s'a pus ori nu la mormênt, dar' îl amintim fiind-că conține sincere și prețióse destăinuiri cu privire la firea, talentul și neobosita activitate literară a istețului poet din popor. Ear' printrĕ șire parecă se ascunde aceea modestie frumósă, caracteristică tuturor literaților nostri din veacurile trecute.

In direcția acésta de a-și compune epitaful propriu lumea a mers atât de departe, în cât mulți și-au făcut epitafuri de cuprins comic și hazliu. Așa am cetit că un baron cu numele Isidor, era un bărbat de spirit și tare bun de gură. Tóta lumea îl cunoscea de mare cavaler, dar' de regulă cu puțini bani la chimir. Inainte de a muri el și-a compus epitaful acesta:

„Ici dort
Isidor
Qui n'avait
Jamais
Assez d'or.

(Aici dórme Izidor care nu avea nici odată bani destui.)

S'ar puté înșira tot aicea și mărețele inscripțiuni săpate în interiorul templului spiritistic al *Iuliei Hașdeu*, neîntrecute prin adâncimea și frumseța ideilor ce cuprind. Reproducem spre pildă numai una:

Legea morală.

Iubesce și 'ți ajută neamul
Iubesce și ajută pe cel ce te ajută și te iubesce
Și ajută fără a precugeta la folosul tĕu.

Tot în chipul acesta formulată în câteva rênduri esența legii religióse, filosofice și sociale.

Pe lângă acestea vor mai fi și altele, însĕ de mai puțină valóre.

Dar' cu tóte astea nu se póte susținé, în mod absolut, că rătĕcind prin cimitere nu ai găsi și câte-o inscripție frumósă și captivătóre. Din contră se găsesc ici-colea versuri epitafice pline de o duioșie isvorită din simț curat.

Astfel am vĕdut pe crucea mormêntului în care durmea un copil mic epitaful:

Dorul mamii dor!

Sunt trei cuvinte numai, dar' când ești întrĕ morminte și le cetesci îți sugeréză o impresie adâncă, pentru-că în ele e depusă tótă jalea și durerea unei inime de mamă iubitóre, care și-a perdut un odor de copil, drag ca lumina ochilor. Și acéstă durere crudă se esprimă printr'o singură esclamațiune. Acésta e ceea-ce 'i împrumută frumsețe și măresce efectul epitafului.

Am mai cetit pe o pétră mormêntală epitaful: *La revedere!*

Două cuvinte. Ele conțin însĕ întrégă credința bisericii creștine privitóre la ne-

---

*) Durere însĕ, că nici nu ar fi pe ce sĕ se graveze!

Din protopresbiterate.

— Sinodul protopresbiteral din Orĕştie. —

— 25 Martie n.

Sinodul protopresbiteral al tractului nostru s'a ţinut în Orăştie, la 22 Febr. v.

S'a deschis la orele unsprezece.

Presenţi au fost numĕroşi membri de la sate, atât din cler cât şi mireni, — ear' membrii sinodali, cari mai cu seamă represintă inteliginţa română din Orăştie, — au lipsit de la sinod şí de astădată.

Instructiva cuvêntare de deschidere, rostită de Prea Onoratul domn protopresbiter *Vasile Domşa,* a fost cu atenţiune ascultată.

După deschiderea şedinţei şi după constituirea prescrisă şi obicinuită, a urmat raportul general protopresbiteral, despre starea protopopiatului în decursul anului 1901.

E o lucrare clară acel raport şi scóte la ivélă în colori cât de vii starea faptică a protopopiatului.

Indată după cetirea raportului s'a procedat la verificarea membrilor mireni ai sinodului, aleşi pentru restul periodului, cu combinarea comunelor din fostul tract al Geoagiului, alăturate la tractul Orăştiei. A zis cu acest prilej membrul din cler *Ioan Moţa* din Orĕştie, că ar fi fost bine dacă începerea sinodului s'ar fi făcut mai de diminéţă.

A avut dreptate preotul *I. Moţa,* pentru-că în adevĕr, esbauriarea programului unui sinod protopresbiteral nu se póte face temeinic şi cu folos în timp scurt de o oră sau dóuĕ.

A urmat censurarea raportului protopresbiteral, în firul căreia tot preotul Ioan Moţa a dat espresiune ideei, ca competentele nóstre autorităţi bisericesci sĕ fie rugate a facilita despărţirea bisericéscă a celor divorţaţi pe cale civilă, şi spre scopul acesta în deosebi sĕ ştérgă sau cel puţin sĕ reducă spesele împreunate cu despărţirea bisericéscă.

Hotărît că ideea sulevată de domnul preot Moţa e vrednică de tótă lauda, fiind-că ea are în vedere cununia sau căsătoria şí bisericéscă a tuturor acelor indiviḑi sau creştini de ai nostri, cari după divorţare civilă au făcut sau vor face o altă căsătorie asemenea civilă.

Dar' a greşit preotul *Moţa,* când în motivarea sa a ţinut sĕ se provóce la anumite casuri concrete, ceea-ce a dat ansă la animosităţi chiar în durata sinodului protopresbiteral.

După preotul Ioan *Moţa* a vorbit preotul Simeon *Sĕcărea* din Jibot. Domniasa şi-a esprimat dorinţa, ca în viitor sĕ se amintéscă în raport cu numele acei învĕţători, cari arată sporiu bun, cum şi aceia cari arată sporiu slab sau neîndestulitor în ale creşterei şi învĕţămêntului şcolar.

Dorinţa preotului Simeon *Sĕcărea* a dat ansă membrului mirean Ioan *Lucăcel,* învĕţător în Balşa, a accentua necesitatea, ca cei chemaţi a clasifica pe învĕţători după sporiul făcut, sĕ caute, că óre sporiul slab ce s'ar arăta provine el din negligenţa şi din lipsa de zel a învĕţătoriului, — sau provine din unele sau altele impregiurări nefavorabile învĕţămêntului, întrĕ cari în prima linie e a se privi neregulata salarisare a învĕţătoriului, ceea-ce în unele locuri mai obvine şi acuma.

Dorinţa preotului Simeon *Sĕcărea* şi părerea învĕţătoriului Ioan *Lucăcel* a dat ansă unei înfocate, dar' pentru aceea obiective interesante şi instructive discuţiuni.

Ioan *Lucăcel,* apărându-şi părerea a rostit fórte adevĕrata zicere, că: „gura flămêndă, nu bucuros cântă!" ear' preotul Manasie *Iar* din Simeria a zis întrĕ altele, că prin sórtea miseră numai zelul, diliginţa şi voinţa ómenilor estraordinari nu póte fi frântă, — dar' zelul, diliginţa şi voinţa ómenilor de rênd, de regulă se frânge, sau în cel mai bun cas slăbesce.

A zis preotul Manasie Iar şi aceea, că precum la ori-ce fel de sluşbaşi, aşa şi la învĕţătorii nostri fórte nimerit se póte aplica zisa Scripturei: „Mulţi chemaţi, dară puţini aleşi", — ceea-ce va sĕ zică, că precum între ori-ce fel de sluşbaşi, aşa şi întrĕ învĕţătorii nostri sunt puţini cei aleşi sau cei extraordinari, al căror zel, diliginţă sĕ nu o pótă frânge miseriile provenite din neregulata salarisare.

Nu caut, că în cât e adevĕrat sau neadevĕrat aceea-ce a zis învĕţătoriul Ioan *Lucăcel* şi preotul Manasie *Iar,* ci mergênd mai departe amintesc, că preotul Simion Sĕcărea discutênd, a descoperit că domnia-sa cu mult înainte de începerea anului şcolar se duce de repeţite-ori pe la ómenii mai cu stare în comună şi neîntrerupt insistă, ca ei sĕ deie aceea-ce datorézā ca plată învĕţătoréscă, pentru anul şcolar ce urméză, — şi că pe la cei sĕraci se duce cu asemenea scop atunci, când scie că ei au şi pot da. Dînsul a zis, că în acest chip a ajuns la resultatul, că epitropia în fiecare an şcolar, atât în timpul când se începea şcóla, cât şi preste întreg anul şcolar avea în îndestulitóre mĕsură bani adunaţi din arunc spre scopul salarisărei învĕţătorilor.

Sinodul protopresbiteral din Orăştie a recunoscut bună calea acésta, şi a consimţit cu preotul *Manasie Iar,* când acela şi-a esprimat dorinţa, ca:

Prea Onoratul domn protopop tractual, sau autorisatul domniei sale, în viitor sĕ învite cu ocasiunea esamenului şcolar pe fiecare preot care e director preste o şcólă, al cărei învĕţătoriu se plăteşte din arunc, ca sĕ procédă precum procede domnul Simeon Sĕcărea, zelosul şi harnicul preot din Jibot.

Dacă tuturor preoţilor le va succede a mijloci, ca învĕţătorii sĕ fie regulat salarisaţi, şi dacă totuşi în viitor s'ar iví şi de cei cu sporiu slab în ale învĕţămêntului şcolar, — atunci hotărît că asemenea iviri nu ar fi decât urmarea lipsei de zel şi vocaţiune, şi a negligenţei, — cari nu aşa precum zice părintele Sĕcărea, ci altcum ar fi sĕ se pedepséscă.

Venind rêndul la alegerile anunţate în program, a membrilor în scaunul protopresbiteral, s'au ales preoţii: Ioan *Popovici* din Gelmar şi Nicolae *Andrei* din Căstău, ear' defensor matrimonial s'a ales advocatul *Dr. Aurel Vlad,* director al bancei *„Ardeleana"*.

Cei aleşi sunt ómeni a căror purtare şi reputaţiune alésă e garanţă că dînşii îşi vor împlini chemarea cu deplin zel şi deplină pricepere.

Terminându-se agendele, sinodul protopresbiteral s'a încheiat la 1 oră p. m. între cuvintele: „Sĕ tráiască!" rostite la adresa Prea Onoratului domn protopop tractual, *Vasile Domşa.*

După încheierea sinodului, membrii sinodali, în urma învitării făcute, s'au dus la casa şi masa Prea Onoratului domn protopop.

In decursul mesei Prea Onoratul domn protopop *Vasile Domşa* a toastat pentru sănătatea şi îndelungă viaţa Escelenţiei Sale, Inalt Prea Sfinţitului nostru Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*; preotul *Ioan Popovici* a toastat pentru Prea Onoratul domn protopop *Vasile Domşa* şi pentru familia aceluia. A toastat şi preotul Manasie *Iar.* Toastul lui a culminat în esprimarea dorinţei, ca la viitórele şedinţe ale sinodului protopresbiteral sĕ participe şi acei membri, cari avênd vaste cunoştinţe şi bogate esperienţe privitóre la lucrurile şi afacerile de caracter constituţional, sĕ arate membrilor mai ales celor de pe sate, calea ce duce către corecta eserciare a drepturilor şi drépta şi conscienţiósa împlinire a datorinţelor prescrise, respective cuprinse în fundamentala şi fórte preţiósa nóstră carte de legi, numită: *Statutul organic.*

La 3 şi jumătate ore p. m. cei întruniţi la casa şi la masa ospitală a Prea Onoratului domn protopop s'au dus fiecare la ale sale, cu mângâierea, că presentându-se la sinodul protopresbiteral şi-a împlinit o frumósă şi prea plăcută datorinţă, cum şi cu bucuria că întâlnindu-se cu prieteni şi cu fraţi de un sânge şi de o lege, a avut parte de o zi dintrĕ cele mai fericite.

Un preot.

---

murirea sufletului şi la viéţa cea vecinică de dincolo de mormênt — partea eshatologică a dogmaticei creştinesci. In acésta residă însemnătatea lor. Ele ascund totodată şi o dulce mângâiere pentru cei rĕmaşi, mângâierea ce o dă speranţa în revederea de după mórte.

Dar' şi acestea sunt de tot rari.

Din motivul acesta credem că preoţii nostri încă ar puté face mult în punctul acesta, căutând, ca eventualele epitafuri ce se compun unor bărbaţi distinşi, sĕ fie de aşa, ca sĕ cupindă ceva din caracterul, virtuţile sau activitatea celui rĕposat, cu un cuvênt sĕ aibă o óre-care valóre reală, ear' nu sĕ rĕmână tot după şablonul cel vechiu şi obicinuit.

Nu trebue sĕ cuprindă mult, dar' ceva caracteristic şi instructiv, ceva ce sĕ-ţi dee şi de gândit.

George Tulbure.

Vorbe înţelepte.

Ómenii se cunosc numai la întêmplări: vitézul la rĕsboiu, înţeleptul la mânie şi prietenul la cas de primejdie.

Căile întunerecului.

de

Ioan Paicu învĕţ.

(Urmare şi fine.)

Rĕul cel mai mare, care mai curênd sau mai târziu totuşi ne va arunca în abis, este, că făţarnicii, slugitorii interesului şi toţi cei la fel cu ei, dacă 'şi ştiu juca bine rolul, totdeuna din ori şi ce luptă es — *triumfători — !*

Căci popularitatea căştigată în feliul espus mai sus nu scrutéză, cum îşi împlinesc datorinţele, ce fapte au la activul lor şi ce resultate se vĕd în urma muncei lor?!

Şi astfeliu se întêmplă, că şi cei de *„sus"* nu pot judeca după merit activitatea făţarnicilor; căci *slăbiciunea* lor e arătată ca *mare strădanie, pĕcatele* ca *virtuţi,* fiind-că în tóte acţiunile fariseilor *interesul* e supremul judecător şi criteriul faptelor e *egoismul* lor.

Se întêmplă apoi, cum am mai zis; că omul căruia caracterul şi francheţa sa înăscută nu-i îngădue masca fariseismului, e calumniat ba chiar şi pedepsit une-ori. . . . . . !

Ear' uitându-ne în oglinda vieţei omului fariseu, dăm de esagerări măiestrite, menite pentru speculă. Cu acestea narcotiséză spiritele observatóre şi astfeliu credem cu toţii, că tot mai mult ne apropiem de idealul sublim şi mǎjestos şi numai prin concursul lor!?

Conclusiunea este deci, că: Vĕḑênd indiviḑii, că înzădar combat fariseimul şi iau posiţie faţă de representanţii lui, căci tot el triumféză: întră cu toţii în apele dulci, pe pămênt — mântuitóre —; dar' pentru esistenţa unui popor nefaste, şi pentru viaţa cea viitóre osânditóre — ale fariseismului.

Deci pe pămênt fariseismul sapă la rădĕcina pomului nostru naţional şi a demnităţii nóstre naţionale. Ear' dincolo de mormênt va fi venin amar sufletului.

Am întrat în aceste ape mulţi, popor şi inteliginţă, fiind-că românul zice: „Pân' la D-zeu te omóră sfinţii"!

Şi când e preocupat de acésta idee, nu se mai cugetă şi la frasa esprimată tot de el:

„Asta-i lume de trăit
Ceealaltă de plătit".

Făţarnicul este totdeauna şi *invidios.* Ear' pentru a-şi puté ajunge scopurile sale sinistre este încunjurat totdeauna de indiviḑi clevetitori, sau *calumniatori.* Eată dară din un pĕcat isvorîte alte douĕ — *invidia* şi *calumnia.*

Cel ce în vîrtutea meritelor sale nu e în stare a'şi ajunge apogeul mărirei, cearcă a triumfa în contul onestităţii, conscienţiosităţii şi a sincerităţii altuia. Multe fiinţe respectate, iubite şi stimate de toţi, cei ce le cunosc; au căḑut jerfa făţarnicilor invidioşi şi calumniatori.

Pĕcatele acestea se înfiltréză de tot uşor în sînul ori-cărui individ, fie chiar şi unul dintrĕ cei mai oneşti. Căci îndată ce va isbuti fariseul stăpânit de invidie, cu ajutoriul secundanţilor sĕi calumniatori, a încăleca pe blândul „Asin" şi amatorii sĕi 'i vor striga „osana", — vrênd, nevrênd, sĕ vor supune şi alte persóne. Ear' cuvintele „Sunt nevinovat", cu cari adese-ori se scusă inocentul, nu sunt destul de tari pentru a potoli flacăra aprinsă de calumniatori, pe carea cu destulă îngrijire o ştiu susţiné aprinsă.

Invidia şi calumnia sunt surori nedespărţite, căci este stiut, că numai cel-ce te invidiază are şi interes a te calumnia.

Calumniatorii sunt de mai multe feliuri. Cei mai periculoşi, atât pentru indiviḑi singuratici cât şi pentru sdruncinarea moralităţii publice în general, sunt cei-ce calumniéză din *obligămênt* faţă de farisei sau alţi interesaţi. Pentru astfeliu de monstri nu mai esistă pĕcat, nu mai esistă onóre şi nici lege morală, divină ori umană, care sĕ-i împedece rolul de calumniatori. Pentru că un astfel de om e într'un mod sau altul deobligat faţă de cel interesat a strica reputaţiunea celui onest şi sincer, şi astfeliu lucră totodată şi în interesul sĕu.

Adese-ori astfeliu de actori nedemni îmbracă şi ei masca fariseismului ca şi principalul lor şi întră în societatea omului cinstit şi nededat cu făţărnicia, numai ca sĕ pótă mulţămi capriţiul sĕu, sau al celui interesat de la care deprinde şi el într'un feliu sau altul.

Ori-şi-cât s'ar păré de puţin periculóse aceste săgeţi ale diavolului privite de la distanţă, totuşi sunt funeste de tot pentru cel condamnat a le suferí în tăcere. Căci o eventuală pedepsire cât de aspră a vanitosului calumniator nu este destul de puternică a revendica reputaţiunea sdruncinată a calumniatului. Şi apoi dacă nu în tóte, — în cele mai multe casuri *puterea* învinge geniul, ear' spectatorii cel mult clatină din cap, sau — ceea-ce de regulă se întêmplă, — laudă triumful celui rĕu şi păşesc pe urmele fariseismului nimicitor de suflete. Urméză apoi „perirea ta din tine Israile".

Astfeliu ne putem esplica cum de şi azi după: „Rĕsărirea luminii cunoscinţei . . . ." întunerecul îşi înfige săgeţile veninóse totdeauna în partea sentimentală a corpului omenesc, în — inimă. Desinfectare se cere, căci altcum nu'i destul de apropiat finitul lumii, ca sĕ nu se mai pótă forma un *putrigaiu de imoralitate* în sinul poporului nostru.

Inmormêntarea — principesei de Wied.

Inmormêntarea principesei Maria de Wied s'a făcut Joi, la 4 ore după amiazi, pe o plóie neîncetată, la cimitirul castelului Mon Repos.

Mai înainte, la 3 ore, avuse loc în castelul Segenhaus ceremonia funebră lângă sicriul îngropat întrĕ coróne bogate de flori.

Regina României a apărut lângă fratele sĕu, prinţul de Wied, regina Suediei lângă prinţul Nicolae de Nassau.

Asistau încă la serviciul funebru părechia moştenitóre de Wied, prinţii Wilhelm şi Victor de Wied, regele Würtembergei, prinţul de corónă al Suediei şi Norvegiei, prinţul Fridric Carol de Hessa ca representant al împĕratului Wilhelm, ministrul român din Berlin, Beldiman, representant al regelui Carol al României, prinţul moştenitor de Hohenzollern, părechea moştenitóre a marelui ducat de Baden, prinţul de Waldeck, părechia princiară Benthein, representantul reginei Wilhelmina a Olandei, şi ducele de Albany.

Asistau încă şi membrii celor mai înalte autorităţi provinciale.

După cântecul intonat de cor, preotul a vorbit despre stichul din biblie: „Vino, mergem eară la Domnul, căci el ne-a sdrobit, el ne va vindeca, el ne-a bătut, el ne va mângăia şi ne va alina durerea."

Preotul a zis că rĕposata principesă a lăsat cu inimă de mórte sĕ nu i-se aducă laude la înmormêntare, ci sĕ se rostéscă numai cuvinte mângăietóre şi înălţătóre pentru cei vii. In totdéuna dînsa a mângăiat pe ori-cine şi i-a împărtăşit grijile şi nĕcazurile.

Nici-odată nu se plângea. Numai când fiica sa s'a îmbolnăvit, atunci s'a plâns şi dînsa şi nu putea sĕ mângâe pe alţii, — atât de mult iubea pe fiica sa.

Preotul a rostit apoi cuvinte mângăietóre şi a încheiat cu epitaful ales de însaşi principesa Maria pentru pétra mormêntală: „Eu trăesc şi voi trebue sĕ trăiţi de asemenea".

In cântecele corului sicriul fù ridicat de prinţi, dus şi aşezat pe carul mortuar, tras de patru cai negri.

Cortegiul fù deschis de societăţi, după care urma clerul. După sicriu mergeau prinţii pe jos, ear' princesele în trăsuri.

După 20 de minute cortegiul ajunse la cimiteriu.

După ce se mai zise o rugăciune, sicriul fu coborît în grópă.

Mai mulţi preoţi rostiră alte rugăciuni.

Apoi prinţii şi princesele aruncară pămênt preste sicriu, Regina Elisabeta înainte de toţi, după care dînsa, adînc emoţionată, îmbrăţişà pe fratele sĕu.

Marţi, când corpul rĕposatei a fost aşezat în sicriu, Regina Elisabeta a cântat din orgă cântece religióse.

De la sate.

Sinodul parochial în Vidra de sus.

25 Martie n.

Dumineca trecută s'a ţinut sinodul parochial ordinar al comunei nóstre bis. *Vidra de sus*, sub presidiul dlui protopresbiter tractual *Romul Furduiu*, chemat anume pentru conducerea sinodului.

După săvêrşirea sfintei liturghii, împreunată cu chemarea duhului sfânt, preşedintele, prin o vorbire pătrunzĕtóre, în care îndémnă pe popor la iubire faţă de biserică, singurul lăcaş ce ni-a mai rĕmas neatacat şi unde ne mai putem întruni fără a fi conturbaţi, îl îndeamnă la devotament faţă de biserică şi la păzirea cu sfinţenie a aşezămintelor acestui sfînt lăcaş, — arată starea bisericilor nóstre din trecut, cât era de persecutată, până ce pronia dumnezeiéscă ne dete în fruntea bisericei un bărbat providenţial, în veci neuitat şi pentru noi întocmai ca sfinţii, Andreiu Baron de *Şaguna*, care în tótă viéţa sa a luptat pentru apĕrarea bisericei şi s'a îngrijit sĕ o îngrădéscă cu cetate tare, pe care duşmanii sĕ nu o pótă ruina, cu constituţia bisericei nóstre, şi declară sinodul parochial deschis.

Se constitue sinodul alegêndu-şi notariu pe învĕţ. *Ioan Luca* şi membrii de încredere pe *G. Nariţa* şi *Ioan Ciama*, după care preşedintele dă cetire raţiociniului din anul espirat, de unde se vede că averea bisericei e de 43,151 Cor. 03 fil.

Ceteşte inventariul, precum şi jurnalul de cassă despre venitele si spesele avute şi la urmă presintă proiectul de buget pe anul 1902.

Sinodul ia cu plăcere act despre averea bisericei care prin manipularea raţională a crescut faţă de anul trecut cu suma de 3,150 Cor. Dă absolutoriu comitetului şi epitropiei, precum şi mulţămită protocolară şi primesce proiectul de buget întocmai.

Un poporean propune, că deórece bis. e veche şi mică, ear' poporul e mult, aşa în cât a treia parte e silit sĕ stee pe afară, sinodul sĕ hotăréscă zidirea unei noue biserici.

Preşedintele laudă ideia membrului *Chira* şi ia act despre propunerea făcută, indrumând comitetul parochial sĕ studieze afacerea aşa ca la sinodul următoriu sĕ vină cu un plan şi preliminariu despre modul cum s'ar puté zidì cât mai curênd o nouă biserică.

Primul epitrop *Mihail Gomboş*, din causa bĕtrâneţelor abzice de postul onorific avut şi rógă sinodul sĕ alégă altul în locul sĕu.

Dl *Gomboş* a fost ales epitrop-primar al bis. nóstre încă în anul 1874, *pe când biserica nu avea aprópe nimica avere*, şi de atunci până în anul de faţă a manipulat singur şi cu zel averea bis. sporindu-o la frumósa sumă. Greu a cădut întregului sinod acésta declaraţie a dlui Gomboş, pentru-că perfectă încredere avem în d-sa. Dar' şi mai greu a căzut şefului tractual, care cunoştea meritele dlui Gomboş pe acésta cale şi ştie bine cum şi în ce chip a putut sĕ adune în decurs de 28 de ani o sumă aşa frumósă pe séma bisericei. După multele rugări ale dlui protopresbiter şi întregului sinod, dl Gomboş se hotăreşte cu mare greu a mai primi încă pe anul acesta sĕ fie epitrop.

Se verifică lista alegĕtorilor, după care preşedintele îndemnând pe poporeni la apĕrare şi jertfire pentru biserică şi şcólă, declară sinodul închis cam pe la 2 ore p. m.

Şi acum încă ceva:

Un „Doniţariu“, în *„Gazeta Transilvaniei“*, — mai zilele trecute — se năpăstuea asupra şefului nostru tractual, învinuindu'l că nu ar şti conduce tractul şi că nu se intereséză de afacerile bis., voind prin acésta a scóte în relief meritele fostului protopresbiter Ioan *Patiţa*.

Noi ştim fórte bine, că „Doniţariul“ e rudă *fórte* de aprópe cu fostul protopresbiter şi chiar şi cu învĕţ. pens. *Vasiliu Patiţa* din Câmpeni, care după cum se spune a înaintat guvernului o rugare sĕ i-se facă biserică magiară de rit gr. or., şi aşa nu ne prinde mirarea când vedem că loveşte în dl protopop actual, care e ferm decis a scóte din biserica din Câmpeni pe aceia cari se dovedesc a fi duşmani bisericei.

Cunóscem noi şi meritele fostului protopresbiter Patiţa. A fost un protopop la culmea chemării sale şi şi-a împlinit chemarea, dar' noi credem că nu e bine sĕ ataci onórea cuiva, ca sĕ scoţi la ivélă meritele altuia, pentru-că sub actualul şef tractual şi la insistinţa d-sale s'au zidit patru biserici din nou, şi încă în comunele cele mai scăpatate din tract (Ponorel, Sĕcătură, Albac şi Poiana); s'au făcut şcóle noue în comunele Gârda de jos, Gârda de sus, Albac-Arada şi Lăzeşti, unde nu era şcólă de loc, apoi şcólele din Sĕcătura, Certege şi celelalte s'au reparat, aşa în cât nici inspectorul reg. n'a obecţinat, numai singur la şcóla din Ponorel, care acum e în lucrare. Fondul protopresbiteral era de 100 fl. când a venit dl protopresbiter R. Furduiu, ear' acum e peste 4000 Cor. Ore tóte acestea nu sunt merite şi dl protopop n'are nici o pàrticică bună din acestea?

Faptele vorbesc, nu frasele góle.

Ciubărariul.

Conferenţe învĕţătoresci.

Convocător.

Pe temeiul însărcinării primite de la Preaveneratul Consistoriu archidiecesan dto 28 Februariu v. 1902, Nr. 1976/şcol. şi cu provocare la cercularul acelui Preavenerat emanat sub Nr. 1/şcol. ex 1902, prin acésta am onorul a convoca, în calitate de comisariu consistorial, conferenţa învĕţătorimei nóstre confesionale din cercul XIV, al Deejului, compus din protopresb. Bistriţii şi al Deejului, pe zilele *Joi, Vineri şi Sâmbătă din sĕptĕmâna cea luminată, adecă în 18, 19 şi 20 April v.* (1, 2 şi 3 Maiu n.) 1902 la şcóla parochiei nóstre din oraşul Deej, şi învit pe toţi dnii învĕţători şi pe p. t. învĕţătóre a lua parte. De asemenea învit pe p. t. dnii directori locali precum şi pe alţi p. t. inteligenţi cari se intereséză de causa şcolară.

In acésta conferenţă — după sĕvîrşirea ritualelor prescrise la 8 ore a. m. în ziua primă — vor vení în discuţiune următórele cestiuni, în mare parte statorite încă în conferenţa din anul trecut:

I. Cestiuni de conţinut pedagogic general:

1. „Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale?“

2. *„Modul de predare al cântului în şcóla poporală“.* — Simion Pahone din B.-Joseni şi Georgiu Prigónă din Măgógea.

3. *„Momentul psichologic şi cel logic în procesul învĕţării“*, pe basa §§. 26—29 din pedagogia de I. Popescu ed. II, 1892.

II. Prelegeri practice:

1. *„Fiul cel perdut“*, prelegere practică din religiune. — Greg. Gavriş din C.-Giurgesci şi Ioan Cotuţiu jun. din Blaşfalĕul superior.

2. *Tractarea unei piese de lectură cu privire la cetit şi conţinut.* — Ioan Cotuţiu din Galaţi, Maria Bozga din B.-Prund şi Traian Purjea din Blaşfalĕul-inferior.

3. *„Comuna“*, prelegere practică din geografie. — Gavriil Ţolca din Diug, Teodor Coroian din C. Hăşmaş şi Grig. Măgeruşan din Chintelnic.

4. *„Impărţirea după despărţĕminte a materialului din geografie.* — Mihail Oros din Poiana-Blenchi.

III. Comisiunile permanente.

1. Raportul despre starea învĕţămêntului în fie-care tract protopresbiteral, conform p. 10 din instrucţiune.

Tot aceste comisiuni vor raporta dacă au observat că s'au făcut încercări a se satisface cerculariului Preaveneratului Consistoriu dto 7 Iuniu 1901 Nr. 463 cu privire la scăderi; celui de dto 7 Iuniu 1901 Nr. 4849/şcol. cu privire la mijlócele de învĕţămênt şi celui de dto 7 Iuniu 1901 Nr. 4850 şcol. cu privire la bibliotecile şcólelor.

Pentru lucrările de sub I, 1 şi 3 se va prepara fie-care învĕţătoriu ca şi când ar avé a refera, şi anume în scris. — De asemenea şi pentru criticarea prelegerilor practice de II, 1—3.

Năsĕud, 14/27 Martie 1902.

Greg. Pletosu
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Parastas pentru N. Cristea. Sâmbătă la 11 ore înainte de amiazi s'a oficiat în biserica din Sibiiu-Cetate parastas pentru odihna de veci a rĕposatului asesor consistorial *Nicolae Cristea.* Serviciul divin a fost oficiat de părintele protopresbiter Ioan *Papiu*, ear' cântările funebrale a fost cântate de corul seminarial condus de profesorul Dumitru *Cunţan.* Pe lângă membrii familiei au asistat la acest act de pietate şi aducere aminte Preacuvioşia sa archimandritul-vicariu şi episcop titular *Dr. Ilarion Puşcariu*, asesorii consistoriali Zaharie *Boiu* şi Moise *Lazar*, vechi colegi ai rĕposatului, esactoratul consistorial în corpore: cassariul şi asesor Pantaleon *Lucuţa*, şef-contabilul Victor *Fincu*, oficialul de cassă Petru *Ciora* şi oficialii de esactorat Victor *Tordăşianu* şi Aureliu *Trif*, presbiterii Ioan *Mihu* espeditor consistorial şi Constantin *Dimian*, paroch al bisericei din suburbiul inf. al Sibiiului, domnişórele *Elena Cunţan* şi *Leontina Simonescu* şi elevi seminariali (pe lângă membrii corului).

*

Din Craiva ni se scrie: Temelia bisericei din parochia Craiva, protopresbiteratul Albei Iulia, pentru a cărei ajutorare a fost lansat un apel cătră tóte oficiile parochiale din archidiecesă, s'a pus în Martie 1902 v. (ziua sfţilor 40 mucenici.)

*

† Nicolae Ţintea. Sâmbătă la 2 ore după amiazi s'a făcut înmormêntarea parochului din Turnişor *Nicolae Ţintea*, în cimiteriul bisericei de acolo. Ceremoniile funerare au fost oficiate de protopresbiterul tractului Sibiiu, părintele *Ioan Papiu*, asistat de preoţii Ioan *Mihu*, espeditor consistorial şi administrator al parochiei Turnişorului, Constantin *Dimian*, paroch în Sibiiu (biserica din suburbiul inferior), Stefan *Opriş*, paroch în Şuramare, Teodor *Necşa*, paroch în Bungard, şi Nicolae *Vlad*, paroch în Şelimbĕr. Cântările funebrale au fost cântate de învĕţătoriul Ioan *Platoş*, de clericul absolut Ioan *Muntean* şi de alţi doi cântăreţi. Părintele protopresbiter Papiu a ţinut o pătrundĕtóre predică, ascultată cu mult interes din partea publicului. Credincioşii rĕposatului paroch, spre a da ultimul onor veteranului lor părinte sufletesc, care timp de preste 50 de ani li-a fost părinte bun şi iubitoriu, au luat parte la actul înmormêntării cu mic cu mare, întreg satul, în cât nici în curtea bisericei nu mai încăpeau. Dintrĕ străini a fost representanţa comunală, în frunte cu primariul, şi presbiteriul bisericei luterane din Turnişor, în frunte cu parochul. — Astfel a fost însoţit până la recele mormênt *moşul Ţintea*, bunul paroch, care vĕdêndu-şi încă de prin anul trecut neputinţele împreunate prin lunga serie de ani 83 ai etăţii, după serviciu de jumĕtate de veac îşi ceruse însuşi pensionarea, pentru a face loc unui succesor mai tinĕr, care cu acelaşi drag şi zel, dar' cu mai multă forţă şi destoinicie sĕ păstoréscă mai departe iubita lui turmă cuvêntătóre. Singurul dor al moşului Ţintea 'i era sĕ ajungă sĕ-şi vadă succesorul. Tatăl din ceriuri a dispus însĕ altcum, l'a chiămat la sine înainte de a i-se fi împlinit acest dor.

Aibă parte de odihnă şi de rĕsplata cuvenită pentru îndelungata servire la altariul Domnului.

*

Schimbare de garnisónă. Joi (3 Aprile n.) la 8 ore şi 10 minute diminéţa batalionul 4 al regimentului de infantarie Nr. 31 plécă din Sibiiu la Alba-Iulia. In aceeaşi zi sosesce la Sibiiu, în locul acestuia batalionul 2. al aceluiaşi regiment, care împreună cu celelalte două batalióne ale regimentului 31 fuseseră dislocate în Bosnia (Plevlje). Dintrĕ aceste trei batalióne re'ntórse în ţéră, unul va merge la Orăştie, ear' altul, cu stabul, la Alba-Iulia.

*

Doi mici Robinsoni. Incă în 18 Martie au dispărut de la casa părintéscă băieţii Bátor Róbert (de 13 ani) şi Feller János (de 16 ani) din Comorn, cu gând de a cutreera lumea şi a-şi căuta apoi locuinţă pe vr'o insulă pustie. Inştiinţată despre dispariţia lor poliţia din Comorn, a făcut tóte demersurile pentru a da de urma micilor Robinsoni, dar' până acum fără succes.

*

O moştenire de 90 milióne lei. Un ziar din România scrie: In comuna Turcheş lângă Braşov trăiesce un ţĕran bĕtrân cu numele Ión Deianu, care avea un frate. Acest frate a emigrat înainte cu 20 ani în America sĕ-şi caute norocul. L'a căutat şi l'a găsit. Peste doi ani a scris fratelui, că 'i merge bine. Apoi n'a mai scris. Un fiu al lui Ion Deianu, Nicol. Deianu trăia în Bucuresci, ca antreprenor la cantina fabricei de chibrituri. Acesta cetì nu de mult într'un ziar american, că în New-York a murit milionarul Deianu şi că averea lui de 18 milióne dolari (90 mil. lei), este administrată de stat. N. Deianu şi-a adus aminte de unchiul seu. Milionarul repausat nu póte fi altul, de cât fratele tătâneseu. Fără sĕ pérdă mult timp, s'a înţeles cu soru-sa Anica, care era servitóre în palatul justiţiei, s'au dus acasă, şi au procurat documentele necesare şi şi-au angajat doi advocaţi români, cu cari se vor duce în curênd în America. Advocaţii au luat asupra lor tóte cheltuelile.

*

Mórte năpraznică. In pădurea Sebeşului-superior (cercul Racoviţei) Ioan Călin şi cumnatul sĕu Toma Curtean tăiau un mare copac. In căderea sa copacul a rupt o cracă grósă a unui alt copac, care aruncată cu mare putere a cădut lui Călin în cap şi l'a ucis. Fiind bănuélă de negrijă, tribunalul din Sibiiu a esmis o comisiune de investigaţie compusă din procurorul regesc *Csizinszky*, judele de investigaţie *Gödri* şi din medicii *Dr. Jancsik* şi *Dr. Beu.* In 25 Martie comisiunea a constatat, că Curtean nu e nimic vinovat la nenorocirea cumnatului sĕu.

*

O nouă ţéră cu diamante. Conform rapórtelor sosite din *Seacle* (statul Washington) în ţinuturile de la Cap-Nome au fost descoperite nu de mult întinse câmpuri producĕtóre de diamante. S'au aflat până acum diamante de jumĕtate carat şi chiar şi de carat întreg. Zi de zi sosesc acolo sute de ómeni, cari sĕ-şi încerce norocul cu căutarea de diamante.

*

Premiu pentru prinderea lui Sarafov. In urma agitărilor faimosului *Sarafov*, fostul president al comitetului macedo-bulgar, Bulgarii din Macedonia sunt fórte neastêmpăraţi, observând atitudine ca în préjma unei revoluţiuni. *Sarafov* e la graniţa Macedoniei, ceea-ce ajungênd la cunoscinţa guvernului turcesc, acesta a trimis patrule pentru prinderea lui. Totodată a dat de ştire poporaţiunii, că va da un premiu de 2000 lire în aur celor cari vor prinde pe Sarafov.

*

Cămaşa regelui. Zilele trecute a fost vîndută la licitaţiune publică (în Londra) cămaşa pe care o avuse îmbrăcată regele *Carol I.* al Angliei în ziua de 30 Ianuarie 1649, când — în urma ajungerii la putere a revoluţionarilor conduşi de Cromwel — nenorocitul rege a fost decapitat. Un amator de anticităţi a cumpĕrat'o cu 4000 de sterlingi.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“, — volumul I. de ***T. V. Păcăţian***, şi se trimite imediat celor-ce doresc sĕ o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autoriul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană.

*

„Frumosul“, studiu psihologic, de *Dr. Dimitrie Magdu* advocat în Radna. (Retipărire din „Familia“). Preţul 1 corónă.

*

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, de Dr. C. Diaconovich, primsecretarul Asociaţiunii. Vol. III. Fasc. XXVI (*Orleanu—Petri*).

Acéstă vastă publicaţiune se apropie cu paşi tot mai mari cătră sfêrşit, în cât în scurt timp vom puté vedé terminat primul dicţionar enciclopedic român.

Fascicolul din urmă, publicat după un interval scurt de abia câteva sĕptĕmâni, cuprinde circa 2000 articoli, şi anume restul din lit. O şi o mare parte a literei P.

Editarea accelerată a fascicolilor arată că atât redacţiunea, cât şi zeloşii şi desinteresaţii ei colaboratori îşi dau tóte silinţele ca sĕ aducă acéstă mare lucrare la un bun şi apropiat sfârşit. Remâne numai, ca şi puclicul cetitor sĕ le dee întreg concursul sĕu pentru terminarea acestei folositóre publicaţiuni.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare pentru un tom broşurat cor. 20.— legat cor. 23 20 (în România: lei 25·— resp. 28·50).

Nr. 351 prot. [45] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în **Frata-magiară**, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale din 18 Februarie a. c. Nr. 1887 B., se escrie concurs nou cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei de la stat.

Reflectanţii 'şi vor aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii şi vor avé a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Turḑii în conţelegere cu comitetul parochial din Frata.

Turda, 12 Martiu 1902.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

Nr. 2921 Ep. [44] 2—3

Publicare de licitaţiune.

In scopul **zidirei bisericei catedrale greco-orientale în Sibiiu,** cu suma preliminată de **369,080 coróne 14 fileri** prin acésta se publică **Concurs.**

Planurile, preliminarele de spese, condiţiile generale şi speciale de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan strada Măcelarilor Nr. 45, până la 19 Aprile st. n. a. c., în orele oficióse, de unde licitanţii pot primí şi blanchete pentru compunerea ofertelor.

Oferte se primesc numai pentru **zidirea întrégă,** şi numai dacă corespund întru tóte condiţiilor de licitare — până la **20 Aprile st. n. a. c.** la orele 12 din zi şi sunt a se înainta la presidiul Consistoriului archidiecesan în Sibiiu.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, ţinută la 13/26 Martie 1902.

Consistoriul archidiecesan
al bisericei greco-orientale române din Transilvania.

Nr. 181/1902 prot. [41] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Daneş**, din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective celebra şi a cuvênta, — şi spre a'şi lua informaţiune de la comitetul parochial despre parochie.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sighişóra, 28 Februarie 1902.

Dimitrie Moldovan
protopop.

---

[42] 2—3

Concurs

Conform resoluţiunei Preavener. Consistoriu archidiecesan dto 26 Februarie a. c., Nr. 2074 B., parochia de a III-a clasă **Turnişor**, prin pensionarea parochului *Nicolau Ţintea* cu 1 Iuliu a. c. devine vacantă, pentru îndeplinirea aceleia se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela *B.* pentru întregirea venitului de la stat.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post vor avé a'şi aşterne suplicele lor de concurs în terminul deschis instruite conform legilor si normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului, avênd însĕ a se presenta în comună înainte de ziua alegerei în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'şi dovedí în biserică destoinicia în cântări şi tipic, precum şi cunoscinţele recerute pentru chemarea de păstoriu sufletesc prin o cuvêntare de ocasiune,

Comitetul parochial gr or. din Turnişor în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Turnişor, în 10/23 Martie 1902.

Ioan Platoş
president.

Pavel Vulc
notariu.

Nr. 400/1902.

Cu ştirea şi învoirea subscrisului.
Sibiiu, 13 Martie, 1902.

I. Papiu
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Libărăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vênḑare:

Geografia
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
şi
Istoria universală
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . **fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . . „ **1.—**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.25	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		8.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.35	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8 11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.33	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Bl[illegible] (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12,49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.55		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva . , ...		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9 10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.	**Sibiiu**	pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—				—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
5.03	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba-Iulia**		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 33 **Sibiiu, Marți 21 Martie (3 Aprile n.) 1902** ***Anul L***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Intrevederea din Veneția.

Sibiiu, 2 Aprile n.

Discuția în presa europénă se învîrte astăzi în jurul întrevederii pe care a avut'o cancelarul Germaniei, contele *Bülow*, cu ministrul de esterne italian, *Prinetti*, în Veneția, frumosul și istoricul oraș al Italiei.

Cei doi diriguitori ai politicei esterne din aceste două state mari europene, — cari cu Austro Ungaria împreună formézā tripla alianță, — au avut mai multe întâlniri, au conferat multă vreme și s'au despărțit în modul cel mai afabil, ambii fórte veseli, — semnul, că au ajuns la perfectă înțelegere în ce privesce chestia pe care aveau sĕ o discute, pentru a o prepara spre a puté fi resolvată.

Și chestia nu a fost alta, nu putea sĕ fie alta, de cât *re'noirea triplei aliante* pe alți ani înainte.

Faptul, că cancelarul Germaniei a făcut primul pas spre apropiere, prin aceea că a mers la Veneția pentru a da întâlnire ministrului italian de esterne, dovedesce cât de mare pond pune Germania pe re'noirea triplei alianțe, și cât de necesară află ea a fi esistența acestei alianțe și pe mai departe, atât de necesară, în cât nu se póte lipsí de ea.

Lumea politică va lua cu satisfacție act despre faptul, că pasul făcut n'a rĕmas fără resultat, fiind-că așa se depeșézā de la Roma, că ministrul italian de esterne a făcut declarațiuni *favorabile* triplei alianțe.

A spus, că nu esistă nici o pedecă esențială care ar puté fi pusă în calea re'noirii triplei alianțe, și că prin urmare Italia *va rĕmâné* și mai departe în raporturile de mai nainte avute cu Germania și Austro-Ungaria; și a primit o voe estraordinar de bună atunci, când a audit din gura cancelarului german promisiunea, că nouele convenții comerciale, cari vor fi legate cu Italia, au sĕ fie mult mai avantagióse pentru statul italian, de cât cele din trecut.

După re'ntórcerea sa la Roma ministrul de esterne italian *Prinetti* a făcut imediat raport regelui despre resultatul intrevederilor avute cu cancelarul Germaniei, și regele Italiei a fost atât de încântat de acest resultat, în cât a mulțămit ministrului seu și l-a felicitat pentru succesul avut.

Va sĕ zică, tripla alianță va esista și mai departe, pe lângă tóte svonurile de mai nainte, că raporturile întrĕ Francia și Italia au devenit atât de strînse și de intime, în cât despre re'noirea triplei alianțe nici vorbă nu póte sĕ mai fie, și pe lângă tóte că din multe părți tripla alianță era considerată ca de fapt înmormêntată.

E meritul cancelarului *Bülow* că n'a lăsat sĕ fie înmormêntată, și că pentru a nu fi înmormêntată a făcut Italiei promisiunea despre care fu vorba mai sus.

Și tocmai acésta e nota caracteristică a acestui eveniment politic.

Din punct de vedere mai înalt politic, póte-că mai mari interese légă pe Italieni de Francia; și dacă ar fi, ca sentimentele sĕ decidă, ei de mult și-ar fi desfăcut tovărășia de către celelalte două state cu cari împreună formézā tripla alianță, și s'ar fi aliat cu Francia în contra Germaniei. Dar' interesele *economice* ale statului italian fac necesară o altă politică, nu de sentimente, ci de *chibzuélă*. Și de interesele acestea ale Italiei a ținut cont Germania, când prin rostul cancelarului ei a făcut promisiuni, că nouele convențiuni comerciale-vamale, legate întrĕ aceste două state, vor fi în viitoriu mai favorabile pentru Italia, și prin acésta a câștigat de nou statul italian pentru tripla alianță.

Negreșit, că folósele adevĕrate le va avé Italia din re'noirea triplei alianțe, prin câștigarea de favoruri economice, de cari și de altcum are mare trebuință.

Ceea-ce dovedesce, că în politica mare interesele *economice* au ajuns sĕ fie decidĕtóre. Am făcut constatarea, pentru-ca sĕ se știe.

„Corda Fratres“. Domnul *Ioan Scurtu*, student în Germania, vicepreședinte al federațiunei *„Corda Fratres“* și directorul general al secțiunei române, constată într'un rĕspuns mai lung ce ni-a trimis spre publicare, că acusația adusă din parte magiară studenților români din Ungaria, că se ocupă cu ideea atașării lor la delegația studenților din România, nu e adevĕrată, din simplul motiv, că o astfel de agitație e cu totul de prisos, pentru-că *atașarea studenților români din Ungaria la grupul studenților din regatul român este un fapt împlinit de ani de zile și consacrat de insași organisația actuală a federațiunii.*

Anume, fiind-că federațiunea e fondată în scopuri *culturale* și *umanitare*, ea a fost organisată din capul locului după *naționalități* nu după *state*, și astfel, studenții români din Ungaria, nu pot sĕ se atașeze altundeva decât numai la grupul studenților din regatul român.

Dl. *Scurtu* crede că mĕsurile de teróre luate în contra studenților români din Budapesta vor fi revocate, în urma lămuririlor ce le dă.

Preotul ca învĕțător.

(*Disertație cetită în conferența preoțéscă din Turda.*)

> „Datu-mi-s'a tótă puterea. Drept aceea mergênd, învĕțați tóte popórele. Și iacă eu cu voi sunt până la sfêrșitul lumii.“
> (Mat. 28, 18—20.)
>
> „Voi sunteți lumina lumii, cetate stând pe munte nu póte a se ascunde.“
> (Mat. 5, 14.)

Religiunea și morala sunt factori de esistență ai individilor și ai popórelor. Toți individii și tóte popórele cari au dat atențiune susnumiților factori, s'au desvoltat și au înflorit, pe când din contră cei-ce au călcat în picióre religia și morala au trebuit sĕ cadă și sĕ se nimicéscă.

Istoria, oglinda faptelor, ne ilustrézā acéstă aserțiune cu nenumĕrate pilde. Acela care a aședat religia și morala pe temelii pururea trainice, este Mântuitoriul nostru Iisus Christos. Mântuitoriul însĕ a plătit cu viéța întroducerea învĕțăturilor sale, menite de a sgudui din temelii societatea coruptă de pe acele vremuri și a 'i croi alt drum în traiul ei. Aceia, cari au luat facla adevĕrului și dreptății — evangelia — în mână, au fost *apostolii*. In ciuda tuturor asupririlor și chinurilor, ei au profesat învĕțăturile creștine cu multă bărbăție și liniște sufletéscă, până la sfêrșitul vieței lor. Următorii apostolilor au fost și sunt *preoții*, după cuvêntul sf. Pavel: „Acela a dat pe unii apostoli, pe alții proroci, pe alții evangeliști, păstori și dascăli“. (Efes. 4, 11 și 12).

Și ce arme puternice și fermecătóre au fost date óre apostolilor și următorilor acestora de au cucerit aprópe tot pământul? Sabia? Nu, căci atunci religia creștină ar fi avut sórtea Mohamedanismului, mărginindu-se la puțini. Focul, siluirile? Cu atât mai puțin. Din contră, duhul blândeților, duhul înțelepciunei, puterea convingĕtóre a cuvêntului sfânt și propoveduirea lui, — acestea au fost armele, cu cari antecesorii nostri au luptat, și cu cari și noi vom lupta. Și dacă înaintașii nostri au avut sĕ lupte în timpurile vechi pentru înrădĕcinarea și lățirea învĕțăturilor creștine în condițiuni fórte grele, — noi încă datori suntem a lupta pentru conservarea, lățirea și esplicarea învĕțăturilor amintite, în condițiuni fie cât de grele. Acéstă datorință ni-o impune Mântuitoriul Iisus prin cuvintele: Mergênd învĕțați tóte popórĕle etc., și prin cuvintele: „Voi sunteți lumina lumii“, etc.

Dacă privim la societatea omenéscă, gróza ne cuprinde, căci o vedem cu totul copleșită de materialism și de obiceiuri stricate. Fața de aceste scăderi ale societății preotul este dator a păși cu tótă energia, cu tóte armele cunoscințelor sale.

Locul cel mai potrivit de a îndrepta moravurile, este biserica. Aici — unde cântările și rugăciunile coborá pe om din înălțimile îngâmfărei, unde bogatului și avarului i-se spune, că nu bogățiile vremelnice, câștigate pe căi nedrepte și întrebuințate rĕu, sunt ducĕtóre la fericirea vecinică, ci bogățiile în fapte bune sunt adevĕratele bogății. In biserică sufletul înfrânt și umilit, în fața pildelor aduse despre nimicinicia nóstră și a lumei acesteia — este mai dispus a primi balsamul rĕcoritor al cuvêntului sfânt.

Preotul trebue sĕ profite de o astfeliu de stare sufletéscă și în timpul acesta potrivit sĕ tórne balsam vindecător pe ranele du-

---

FOIȘÓRĂ

„Logojana“.

Lugoj, 25 Martie n.

Domnule Redactor! In Nrii 18 și 19 din 1902 ai „Telegrafului Român“ ați publicat controversa dintrĕ dd. Timoteiu Popovici și Ioan Mateiu în ce privesce composiția musicală a „Logojenei“.

Acesti domni încă n'au lămurit chestia, de-și publicul laic era și este îndreptățit sĕ aștepte lămurirea.

Fiind d-lor eventual preocupați, voiu lămuri-o eu.

„Logojana“ e de origine dans național românesc din Banat, respective din Lugoj. Acésta musică s'a folosit numai ca musică de dans fără de text.

Cu venirea dlui I. Vidu (anul 1888) la Lugoj, — d-sa ca primul cultivătoriu al musicei poporale la noi, — a dat și „Logojanei“ viéță; i-a alcătuit text din poesia poporală potrivită și astfel a făcut'o ca și Majestatea Sa Elisaveta, regina României, sĕ o aplaude, încântată când corul Liceului „Traian“ din T. Severin a cântat'o înaintea M. Sale — astfel că la dorința Suveranei, — a trebuit repetată. Dl Vidu a primit cu acea ocasie felicitări. Corul din Lugoj de mulți ani cântă acésta composiție și pot spune, că nu este concert dat de dl Vidu, ca acésta piesă sĕ nu fie reclamată chiar de străinii participători la concert.

E adevĕrat, că — precum ziseiu — originea musicei din acésta piesă e poporală, dar' dl Vidu a dres'o astfel, ca cu motive puse și de la Dnia Sa sĕ i-se pótă da textul, carele iarăși prin munca dsale s'a adunat, închegat și format astfel, ca sĕ corĕspundă musicei, — un lucru ce nu e tocmai ușurel dacă voesci sĕ obțini efectul dorit.

Cetind că și în Sibiiu s'a născut o „Logojană“ (ear' după părerea dlui Tim. Popovici două), — mi-am pus întrebarea, respective am combinat așa: *a*) ómenii ăstea ori n'au cunoscință de „Logojana“ nóstră (ceea-ce ar fi fórte trist) *b*) ori au, dar' cred că publicul nu are, ori în fine *c*) folosesc titlul „Logojana“ ca reclam pentru composițiile lor.

De acésta combinație a mea dl Ioan Mateiu e absolvat, de óre-ce dsa în Nrul 22 (1902) al „Telgr. Rom.“ spune că dsa numai a aranjat melodia audită de la dl Candid Popa; cu tóte astea însĕ combinația mea primă îl atinge și pe dsa. — Cu atât mai rĕu stăm vis-a-vis de dl T. Popovici, care își arógă, că „Logojana“ e composiția dsale. Pardon! nu cunosc „Logojana“ dlui T. Popovici, se póte că nu e „Logojana“ d-lui Vidu, — dar' atunci dl T. Popovici cade sub a treia combinație a mea.

Cam tot astfel stăm cu composiția poporală „Tot ți-am spus mândro“!, carea mi-a făcut o colosală surprindere când dirigentul ni-a adus'o spre studiare (Composiția litografată de dl Tim. Popovici). M'a surprins, căci o audisem tare de mult cântată de corul din Lugoj și *aranjată* de Vidu sub numirea de „Dragă și iar dragă“, retren al textului și cântării poporale, aranjament care a plăcut tuturor! — Și paremi-se că pe acel timp dl T. Popovici era membru activ al corului din Lugoj.

N'ași scrie acestea, dar' pe când apărea „Musa Română“ din Blaj sub direcția Dlui Iacob Murĕșan, aveam o conferință la Timișóra, unde din întêmplare m'am întâlnit și cu Dl Vidu. Imi aduc bine aminte, că am ajuns sĕ vorbim și despre musică. Dl Vidu 'mi spunea cât sunt ómenii nostri de aroganți în chestia musicei poporale, așa că nici ómenii nostri chemați nu-și pot închipui, ca un compositor sĕ mai facă și musică poporală. Spunea, că „Musa Română“ i-a publicat în întreg composiția Dsale *„Bobocele și inele“*, dar' nu cu acest titlu, ci cu *„Spusumi-a frunza de vie“*, — cuvintele primului vers din cântare, — sub care se făcea notița: *„Cântec poporal din Banat“*. Spunea Dl Vidu că a trimis composiția „Bobocele și inele“ pentru confruntarea Dlui Iacob Mureșan, și l'a rugat sĕ rectifice că composiția e a Dsale, adecă a Dlui Vidu, — dar' Dl Iacob Mureșan asta n'a făcut'o. Am toți numerii din „Musa Română“, și cu acestia dovedesc. Mi-se pare, că se póte aplica zicerea: „Mi-a furat pipa și i-a pus nume lulea, sĕ n'o mai cunosc că-i a mea“.

Noi Românii suntem la început cu literatura musicală.

Avem lipsă încă de basă, dar' basă clară, căci basa acésta va forma basa istoriei musicei românesci. Prin mistificări vom face o basă mistificată, care mistificație va aduce viitoriului nostru.

In interesul clarificării am scris aceste șire, — și dacă n'am drept, sĕ fiu desavuat.

Logojanul.

reróse. De altcum chiar şi învěţăturile Mântuitoriului sunt de aşa feliu, că trebue esplicate.

Flórea învěţăturilor lui Iisus este depusă în parabole, cari sunt de un folos moral de nepreţuit. A nu esplica acestea şi a nu face aplicare, însemnéză a avé lumina în mână şi a nu şti sě o folosesci, a pune adecă lumina sub obroc; însemnéza: a avé un giuvaer de mare preţ şi a nu 'l şti valorisa; însemnéză a fi departe de scopul dorit. Preotul este părinte sufletesc al turmei sale cuvêntătóre şi ca atare este totodată şi învěţătoriul acelei turme. Precum învěţătoriul în şcólă, ca sě pricépă elevii, pregătesce materia — tot astfeliu şi preotul, cred că este de lipsă a da evangeliei prin predică esplicarea cuvenită nu numai la două sěptěmâni sau chiar numai la Nascerea Domnului şi la Paşti, ci în fie-care Duminecă.

Biserica încă este o şcólă, — o şcólă pentru a moralisa ómenii. Sě simtă creştinul, când ese din biserică, că este mai luminat, că pe marea viforósă a vieţei sale şi-a aflat calea, ce duce la mântuire.

Lupta de esistenţă este azi mare. In acéstă luptă învingětor eşi atunci, când afli mijlóce de traiu mai avantagióse. Acela care este mai luminat, le află mai curênd. Pentru-ca poporul nostru sě afle mai uşor mijlócele de traiu, sě pótă deci ajunge într'o stare materială mai bună, trebue sě fie cultivat. Şi cine este óre mai aprópe de inimă poporului, cine îi cunósce viéţa, aspiraţiunile şi dorinţele mai bine de cât preotul şi cine póte óre sě 'l ridice din întunerec mai curênd de cât preotul şi învěţătoriul? Şi câte ocasiuni nu se îmbie preotului, pentru a 'şi ridica glasul pentru fiii sěi. Ori-unde se adună creştinii în numele Domnului, fie la botez, nuntă, înmormêntare sau la alte ocasiuni, în tot locul se cuviue sě împartă preotul învěţături, căci el este părinte bun, care sfătuesce fiii sěi, atât în momente de veselie, cât şi de grea cercare.

Pentru-ca ómenii sě se ajute din něcazuri mai uşor, este salutar a 'i îndemna sě se constitue în societăţi, căci dacă singuratici nu pot face ceva bine, mai mulţi, cu toţii la un loc, mai uşor pot eşí de-asupra něcazurilor.

Şi cu bucurie trebuie sě constat, că în timpul mai nou s'au arétat începuturi frumóse pentru întemeirea de societăţi. S'au făcut societăţi de lectură, societăţi economice, de meseriaşi etc. A înşira aici tóte binefacerile ce aceste societăţi le revarsă asupra membrilor, însemnéză a eşi din cadrul acestei teme. Aici fac amintire de societatea de lectură şi înfiinţarea de biblioteci, pe cari eu le socotesc întrě cele dintâi isvóre de cultivare pentru popor. Intrunirile, ce le recere societatea de lectură, sunt destinate a ocupa timpul de recreaţiune a membrilor cu cetire de jurnale şi cărţi folositóre.

Parte mare din poporul nostru e agricultor şi ca atare iarna are la disposiţie mult timp liber. Mulţi petrec timpul scump în nelucrare, alţii apoi se îndeletnicesc cu lucrări nepotrivite, isvorîte din neocupaţiune, ştiut fiind, că lenea este mama tuturor rěutăţilor. A aduna deci poporul în localuri potrivite, unde nu se servesce beutură spirtuósă, unde se aud vorbe frumóse, unde se cetesc jurnale şi cărţi folositóre — iată scopul nobil al societăţii de lectură. Şi cine ar puté iniţia acéstă societate, cine ar putea mai cu efect rěspândi lumină şi ordine în ea de cât preotul? El are sě fie inima şi sufletul întrunirilor, unde prin mintea lui ageră sě conducă firul desbaterilor într'acolo, ca ómenii depărtându-se din un astfeliu de loc, sě ducă cu sine folos. In localurile societăţii se póte declama, se pot face producţiuni. Sunt nenuměrate binefacerile ce resultă din astfeliu de societăţi.

Mi-am permis a descrie aceste lucrări şi pun la inima ori-cărui preot a înfiinţa astfeliu de societăţi, căci va vedé folóse de nepreţuit. In legătură cu societatea de lectură se póte înfiinţa uşor şi bibliotecă, pe care o pot folosi nu numai ómenii crescuţi, ci şi tinerimea, căci menirea ei este sě ocupe poporul acasă în orele de recreaţiune.

Pentru-ca preotul sě aibă de a face în sfătuirile sale cu ómeni bine crescuţi şi luminaţi, este bine, ca el sě se intereseze de fii sěi sufletesci încă din şcólă. Aici sě se caute a se pune basă solidă instrucţiunii copiilor, care sě 'şi arete ródele binefăcětóre până târziu, şi bisericei şi preotului sě 'i servéscă în lucrările sale de mare ajutor. E ştiut că instrucţia în şcóla nóstră este concredută învěţătoriului, ear' controla în instrucţie este datorinţa preotului. Ori-ce controlă, de ori-ce natură, atunci are înţeles, când se face cu cunoscinţă de causă. Preotul deci ca unul ce controléză instrucţiunea trebue sě aibă cunoscinţe pedagogice pentru-ca întrând în şcólă, prin câteva întrebări adresate copiilor sě vadă, dacă instrucţiunea 'şi urméză cursul sěu regulat sau nu. Sfaturile lui binevoitóre spuse învěţătoriului în conferinţe au sě delăture lacunele observate la instrucţiune. Ori de câte-ori învěţătorii ţin conferinţe, este consult ca şi preoţii sě iee parte, pentru-ca prin sfaturile lor sě uşureze munca învěţătoriului.

Uşurarea muncei învěţătoriului o ajută fórte mult familia, pentru cuvêntul că copiii bine educaţi în familie sunt mai uşor de luminat, de cât cei rěu crescuţi. Aici preotul póte ajuta mult, prin oficiul care 'l pórtă, căci are mai multă autoritate de cât învěţătoriul, şi póte esercia mai mare influinţă. Observând preotul relele obiceiuri, reaua educaţiune, prin unele familii, el va face bine dacă va admonia, va dojeni capii de familie.

Cu ocasiunea începerei anului şcolar, la diferite festivităţi şcolare, preotul totdeauna sě 'şi ridice glasul şi prin vorbire bine pregătită, la înţelesul tuturor, cu pilde aduse din viéţă sě arete folosul ce 'l aduce şcóla, sě desvólte un interes viu pentru şcólă şi şi pentru învěţător. Fericiţi sunt părinţii căci aceia vor cresce copii în frica lui Dumnezeu, şi vor da copiilor avere „mai trainică de cât metalul".

Fericit este preotul care lângă biserică póte vedé o şcólă şi în şcólă un învěţător harnic, căci calea aceluia este netedă. Sěmênţa ce o va arunca el va ajunge în pămênt roditor şi va produce róde însutite. Pe de altă parte grele zile are acel preot căruia îi lipsesce şcóla şi învěţătoriul, tovarăşul harnic şi credincios, care alăturea sě pună uměrul la înaintarea poporului, căci câmpul lui de lucru este spinos, şi greu va încolţi sěmênţa ce o va arunca.

Dar' activitatea preotului nu se mărginesce numai la controlarea strictă a instrucţiunii, ci lui ci este concredută şi catechisaţiunea cu tinerimea adultă. Pentru repeţirea materialului din religiune se folosesce catechismul. Metodul de propunere este cel dogmatic.

Pentru ilustrarea învěţăturilor propuse este salutar a se aduce pilde din viéţă, fie acele reale sau fictive, depuse în istoriόre morale. Intenţionez adecă, ca în şcóla de adulţi sě se cetéscă şi cărţi de cuprins moral. (Intrégă biblioteca pentru ambele sexe de Riurén: Genoveva; Satul cu comorile etc.) prin ce sě se desvólte în elevi şi gustul de cetit. Acest gust de cetit înrědăcinat în elev, 'l face pe acesta, ca şi după eşirea din şcólă sě se îndeletnicéscă cu cetirea de cărţi folositóre, cari ca şi pretinii cei buni, au o mare influinţă asupra formărei caracterului omului. Preotul va căuta deci tóte mijlócele pobile pentru luminarea poporului. Intrě acestea fără îndoială sunt şi *prelegerile publice.* Aici preotul încă este chemat a 'şi da concursul, ba el are cuvêntul de întroducere. Am cetit, că în unele locuri se şi satisface acestei îndatoriri, dar' ar fi de dorit, ca aceste casuri sě se generaliseze.

Activitatea preotului ca învěţător se începe deci de la familie, sě continuă în şcólă şi culmea şi-o află în predicarea cuvêntului sfânt. Multilaterală este deci activitatea preotului şi mare responsabilitate şi-a luat asupra-şi, după cuvêntul Domnului la Ezechil 3, 17: „Fiul omului! socotitor te-am dat pe tine casei lui Israil şi vei audi din gura mea cuvênt. — Când voiu zice celui fărădelege: cu mórte vei muri!... şi nu ai osebit, nici ai grăit celui fărădelege, ca sě se întórcă de la căile sale şi sě fie viu, — cel fărădelege, acela întru nedreptatea sa va muri şi sângele lui din mâna ta îl voiu cere!"

Preoţii se asémênă vestalinelor de pe timpul Romanilor, cari grijiau, ca focul de pe vatra comună sě nu se stingă. Astfeliu sunt datori şi preoţii a veghia, ca focul religiosităţii şi moralei aprins în altar, mereu sé ardă. Preotul este far, ce arată muritorilor calea spre mântuire. Dacă preotul este luminat, poporul uşor ajunge la mântuire printrě valurile ispitelor, ear' dacă nu corěspunde chemărei sale, atunci pier credincioşii în valurile furióse ale ispitelor. Luminat trebue sě fie preotul, sě aibă voinţă şi energie de a lupta pentru binele comun, căci numai atunci activitatea lui ca învěţător va fi binecuvêntată şi va da róde îmbelşugate.

Murěs-Uióra, la 22 Februariu st. v. 1902.

Andreiu Badiu
paroch.

Conferenţe învěţătoresci.

Convocare.

In conformitate cu dispoşiţiile Ven. Consistoriu archidiecesan de la 3 Ianuarie Nr. 1/1902 şcol, relative la conferenţele învěţătoresci din acest an, îmi iau voie a convoca p. t. învěţători şi învěţătóre de la şcólele nóstre poporale gr. or. române din protopresbiteratele Sibiiului şi Avrigului, *la conferenţele ce se vor ţiné în zilele de 18, 19 şi 20 Aprile v.* (1, 2 şi 3 Maiu n.) adecă Joi, Vineri şi Sâmbătă din sěptěmâna luminată, *în Sibiiu.*

Programul

pentru lucrările acestor conferenţe este următoriul:

1. Participare la serviciul dumnezeesc cu chiemarea duhului sfânt, la orele 9 a. m. în ziua primà.

2. La orele 10 a. m. deschiderea conferenţelor în seminariul archidiecesan „Andreian".

3. Constatarea prin apel nominal a membrilor presenţi şi alegerea notarilor şedinţelor şi a verificătorilor proceselor verbale.

4. Raportul comisiei esmise în conferenţele anului trecut pentru presentarea unui plan de ore la o şcólă cu mai mulţi învěţători.

5. Presentarea elaboratelor asupra temei stabilite de consistoriu: „*Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, cari în conferenţa din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcóla nóstră confesională*", şi desbatere asupra acestei cestiuni.

6. Presentarea elaboratelor asupra temei: „*Poesiile în şcóla poporală*": *a*) însemnătatea lor pentru învěţământul educativ; *b*) după cari principii sě se facă alegerea poesiilor de tractat în clasele consecutive ale şcólei poporale; *c*) cum sě se tracteze poesiile din punct de vedere metodic, pentru a se ajunge scopul dorit?"

7. O lecţie practică cu elevii şcólei de aplicaţie a seminariului „Andreian", având de subiect tractarea unei poesii.

8. Propuneri pentru statorirea programului de lucrare al conferenţelor din anul viitoriu.

Absentările de la conferenţe, decumentate au a se aduce la cunoscinţa comisariului înainte de întrarea în ordinea zilei a fie-cărei şedinţe.

Sibiiu, 18/31 Martie 1902.

Dr. D. P. Barcianu
comisariu consistorial.

Convocaré.

In firul ordinului Ven. Consistoriu archidiecesan Nr. 1/1902 şcol. convoc p. t. învěţători şi învěţătóre de la şcólele române gr. or. din cercul Devei, protopresb. Devei, Dobrei şi Iliei, la conferenţa învěţătoréscă, ce se va ţiné în şcóla română gr. or. din Deva: *Joi, Vineri şi Sâmbătă din sěptěmâna cea luminată, adecă la 18, 19 şi 20 Aprile v. 1902 (1, 2 şi 3 Maiu n.).*

Programa conferenţei e următórea:

Şedinţa I.

1. Joi la 10 ore a. m. serviciu împreunat cu chemarea duhului sfânt.

2. La 11 ore a. m. deschiderea conferenţei şi constituirea biroului.

3. Raportul comisiunei permanente despre şcólele nóstre poporale din cercul Devei.

4. Alegerea unei comisiuni de trei pentru a raporta asupra temei: „*Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale*".

Şedinţa II (Joi 3—6 ore d. a.)

5. Predarea cuvêntului normal „*bute*" din Cartea I de cetire Popescu-Şpan elevilor din despărţěm. I, de înv. N. Juga şi Filip Şuiaga.

6. „*Sarea*", prelegere practică cu despărţěm. IV, de înv. I Petruţoniu din Tisa.

7. Introducerea în altoire elevilor din despărţěm. V şi VI, ori a adulţilor, de înv. P. Jujan şi I. Budoiu.

Şedinţa III (Vineri 8—12 ore a. m.)

8. „*Iisus ca prunc de 12 ani*", prelegere practică elevilor din desp. III, de înv. I. Şuiaga şi I. Dan.

9. Piesa „Cornelia mama Grachilor" din Cartea II de cetire Popescu-Şpan se va preda tuturor elevilor, şi anume:

a) *conţinutul piesei* elevilor din despărţěm. II, de înv Vas. Milencoviciu;
b) *cetirea estetică a piesei* elevilor din desp. III, de înv. Ios. Oprean şi Al. Iovan;
c) *analisa gramaticală* a piesei — mai ales despre substantiv şi verb — elevilor din despărţ. IV de înv. Toma Roşiu şi P. Hadan.

Şedinţa IV (Vineri 3—6 ore d. a.).

10. *Adiţia şi subtracţia cu zece obiecte vědute*, prelegere practică cu desp. I, de înv. Roma Costin şi Corneliu Neamţu.

11. Conversare din limba magiară despre „*A tábla*" cu elevii din desp. III, de înv. Lucreţia Popescu şi I. Bornemisa.

12. *Měsurile metrice de lungime,* cu desp. IV, de înv. I. Bucur.

Şedinţa V (Sâmbătă 8—12 ore a. m.).

13. *Ocuparea tuturor elevilor dintr'o şcólă cu 4 desp. în aceeaşi oră, având a 'i ocupa din ori-ce obiect, dar' în materia ce se prelege în acel timp,* de înv. Atanasie Roşca din Deva.

14. Referada comisiunei de sub Nr. 4.

15. Disertaţiuni libere pedagogice şi didactice, cari sunt a se preda subscrisului până la 14/27 Aprile, 1902.

16. Statorirea programei conferinţei proxime.

17. Eventuale propuneri şi interpelări.

18. Inchiderea conferenţei.

Se învită fie-care membru al conferenţei sě se prepareze asupra obiectelor puse spre desbatere, ca sě pótă participa la discuţiune şi sě pótă însuşi prelege ori-care temă, dacă vre-un prelegětor ar absenta.

Brad, 15/28 Martie 1902.

Dr. Pavel Oprişa
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Un colonel român — la pensie. Aflăm cu regret, că dl *Paul Muntean*, colonel la regimentul de infantarie Nr. 31 din loc, a trecut în stare de pensionist. Ni-se răresc ómenii din rangurile superióre ale armatei, şi acésta sigur că numai în defavorul elementului român este. De accea luăm cu regret act despre pensionarea dlui Muntean. — Drept recompensă a serviciului seu zelos şi conscienţios M. Sa din prilejul pensionării a distins pe dl Muntean cu *crucea militară pentru merite.*

*

Un act de pietate. — Administraţiunea mesei studenţilor români din Braşov a luat hotărîrea, ca în fiecare an sě celebreze cu un parastas solemn memoria acelor fericiţi rěposaţi în Domnul, pentru a căror odihnă de veci s'au făcut de rude şi amici pioşi donaţiuni (în loc de cunune trecătóre) pentru masa studenţilor. Primul parastas, la care vor asista toţi elevii şcólelor, se va celebra anul acesta Dumineçă în 31 Martie st. v. la órele 10 a. m. în biserica Stului Nicolae din Scheiu (Braşov).

La acest act de pietate Direcţiunea şcólelor medii gr. or. române din Braşov învită pe toţi sprijinitorii în viéţă ai mesei studenţilor.

*

Statuă lui Tisza. Cum vestesc ziarele din Oradea-mare, presidentul clubului liberal de acolo va face în proxima adunare a representanţei propunere, ca strada principală a oraşului sě fie numită pe numele lui Coloman Tisza, şi oraşul Oradea sě inicieze acţiune pentru-ca lui Tisza sě i-se ridice în Orade o statuă. — Pot sě 'i ridice, după-ce la alegerile dietale de astă tómnă l'au făcut de ruşine, alegênd pe kossuthistul Barabás.

*

Reuniunea agricolă la Mohu. Duminecă (30 Martie n.) presidentul reuniunii agricole române din comitatul Sibiiu, profesorul seminarial Dumitru *Comşa*, şi secretariul acestei reuniuni, oficialul consistorial Victor *Tordăşianu*, au fost în comuna Mohu pentru a ţiné membrilor reuniunii prelegeri practice din pomărit şi alte ramuri de economie. Sosiţi pe timpul liturgiei, ambii au luat parte la serviciul divin, după finirea căruia parochul Slăvescu spunênd poporului scopul pentru care dd Comşa şi Tordăşianu i-au distins cu visita lor, îl învită sě se adune la şcólă, unde vor avé sě se ţină prelegeri din pomărit. Adunaţi aici, dl Comşa vorbesce despre însemnătatea şi rentabilitatea pomăritului raţional, ear' dl Tordăşianu despre însemnătatea tovărăşiilor agricole şi despre folósele ce reuniunea agricolă aduce membrilor ei, îndemnând pe membrii sě fie punctuali în ceeace privesce achitarea taxelor de membri. După aceea toţi au mers în grădina proprietariului Nicolae Slavu şi în a lui S. Pisoiu, unde dl Comşa pe lângă esplicări şi demonstraţiuni practice a altoit şi plantat câte un měr pătul. Terminate acestea, toţi s'au reîntors în şcólă, unde parochul Slăvescu în numele poporului a mulţămit dlui Comşa pentru ostenelele şi jertfele ce le aduce întru instruarea poporului în ramurile economiei, aşa de însemnate pentru înaintarea lui materială. Au participat la acésta instructivă escursiune a dlor Comşa şi Tordăşianu în comuna nóstră şi óspeţi din comunele învecinate, dintrě cari amintesc pe dl preot rom. cat. *Andrássy* din Bungard, învěţătoriul *Modran*, notariul *Mărginean*, locotenentul din Sibiiu dl *Andrassy* etc. Remarc aci că dl preot Andrássy şi fiul acestuia, locotonentul Andrássy, de-şi străini de neamul nostru sunt mari româno-fili şi se interesézá cu drag de tot ce se face spre înaintarea poporului nostru. La fine dl profesor Comşa, mulţămit că poporul nostru din Mohu a dat ascultare glasului convocător al seu şi al parochului local, şi prin numěrósă participare a dovedit viu interes faţă de prelegerile şi demonstraţiunile practice arětate prin dsa, mulţămesce poporului şi 'l îndémnă sě cultive cu totdeadinsul pomăritul, ca unul care întrě multele ramuri ale economiei este chiămat a concurge în însemnată měsură la înaintarea poporului nostru în cele ce privesce situaţia materială. — Astfel a decurs escursiunea susnumiţilor conducětori ai reuniunii agricole române din comitatul Sibiiu în comuna nóstră, şi dacă — graţie bunăvoinţei on. redacţiuni — am dat o scurtă schiţă despre cele petrecute la noi cu acéstă ocasiune, o am făcut deoparte drept recunoşcinţă faţă cu interesul ce dd. Comşa şi Tordăşianu 'l pórtă pentru înaintarea poporului nostru în tóte cele bune şi folositóre, ear' de altă parte, pentruca fraţii nostri din celelalte comuue încă sě se îndemne a îmbrăţişa cu tótă căldura scopurile urmărite de vrednica nóstră reuniune agricolă şi sě nu pregete a i-se face membri, mai ales, că în schimb pentru micuţa taxă de membru primesc gratis instrucţiuni în ale economiei raţionale, sěminţe bune şi instrumente agricole (spre folosire). — *Mohu*, la 31 Martie st. n. *Mohanul nou.*

*

Academia Română din Bucuresci, de la inactivarea fundaţiunii Ioan Fětu şi până acum a distribuit din venitele acestei fundaţiuni 82.413 cărţi (în preţ de 43.632 franci) elevilor de la 1865 şcóle din 18 judeţe ale României. Afară de acestea a mai distribuit, din resursele proprii, cărţi şi bani de didactru elevilor sěraci din afară de Regat, în preţ de 8700 franci.

*

Eminenţii şcólelor superióre. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, Dr. Wlassics Gyula, a ordonat, că numele tuturor studenţilor de la şcólele superióre cari şi-au făcut cu distincţiune ori cu laudă esamenele fundamentale, esamenele de încheerea cursurilor, esamene de stat, esamene de cualificaţiune ori rigoróse de doctorat, sě fie publicat în organul oficios („Hivatalos Közlöny") al ministeriului de culte şi instrucţiune la 1 Septembre a fie-cărui an. — Până acum era us a publica — în „Budapesti Közlöny" — numai numele studenţilor de universitate cari şi-au făcut esamenele cu eminenţă. Prin schimbarea organului în care are sě se facă pe viitoriu publicarea, acésta distincţiune s'a estins acum asupra studenţilor eminenţi de la tóte şcólele superióre.

*

Orfană norocósă. Inainte cu doisprezece ani preotul Stewart şi soţie-sa 'şi perduseră viéţa cu ocasia unei catastrofe de tren întêmplată în apropiere de oraşul Rochester (America). Pe acelaşi tren călětorea şi milionarul Conger, care ca prin minune a scăpat teafěr. Conger vědênd în braţele preotesei mórte o copiliţă în etate abia de câteva sěptěmêni, a luat'o la sine şi şi-a adoptat'o (Conger nu avea copíi). Acum câteva zile Conger a rěposat, ear' orfana catastrofei de tren de la Rochester, miss Wressa Stewart-Conger, în sensul testamentului moştenesce întrégă averea lui Conger, în valóre de douězeci şi cinci milióne coróne.

*

Incendiu în Braşov. Vineri un incendiu mare a mistuit grajdul şi casa de pe măieriştea věduvei lui Kammer Eduard. In grajdiu erau 50 boi graşi, dintrě cari numai 5 au putut fi scoşi din văpaia focului; ceilalţi au ars scrum. Se crede, că preste nópte se va fi deslegat de la iesle vre-un bou şi a rěsturnat cu córnele lampa cu petrol, de la care grajdul apoi a luat foc.

*

Bancnote de 50 coróne. Lucrările pregătitóre pentru începerea plăţilor reale au înaintat deja aşa de mult, în cât probabil că în luna Maiu va puté fi începută retragerea din circulaţiune a bancnotelor de 10 şi 20 coróne (puse în circulaţiune numai intern) şi emiterea bancnotelor de 50 coróne, cari vor fi apoi cele mai mici bancnote ale valutei de coróne. Acestea vor fi de colóre albastră-verḑie şi de mărimea bancnotelor germane de câte 50 marce.

*

Lux supus la taxe vamale. Săptămânile trecute o deputaţiune monstră, compusă din cele mai frumóse femei, a presentat presidentului Statelor-Unite americane un memorand, în care plângêndu-se contra perchisiţiunilor la cari sunt supuse când se re'ntorc din străinătate — ca nu cumva sě contrabandeze marfă supusă la taxe vamale, — l'au rugat sě intrevină pentru-ca 'mnealor la asemenea prilejuri sě nu mai fie espuse la vexaţiuni din partea finanţilor. Şi aveau drept sěrmanele. Căci necomplesanţii finanţi de multe-ori nu se mulţămesc cu scormonirea giamantanelor numai, ci pipăe şi jingaşele trupşóre, prin care manoperă scot apoi de gol pe cocóna că are ascunse sub haine juvaere, dantele etc. Ear' vama pe acéstă marfă de lux e fórte mare. De pildă dómna *Hutington* luna trecută 'şi comandase din Europa toalete în preţ de *şeptezeci şi cinci mii de dolari.* Pentru aceste haine a trebuit sě plătéscă în New-York vamă 31.808 dolari, care în bani de ai nostri face cam 150.000 de coróne. Nu e mirare deci, că cocónele americane contrabandéză — când pot — marfa europénă.

ECONOMIE.

Dela „Reuniunea română de agricultură din com. Sibiiu".

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu", considerând cele 57 cereri înaintate, a împărţit întrě membrii petenţi în mod gratuit în total 82 chlgr. sěmênţă de trifoiu, 26½ chlgr. sěmênţă de napi de nutreţ şi 21 chlgr. sěmênţă de luţernă, în valóre de cor. 193·21, şi anume:

A. Sěmênţă de trifoiu.

Nicolae Dura, paroch în Deal, Ioan Popescu, proprietar în Sibiel, Alexandru Drăgan, notar în Orlat, fiecăruia câte 3 chlgr.; Nicolae Cărpinişan, paroch, Răhău, Ioan Stoia, învěţător Orlat, Dr. Ioan Stroia, protopresbiter Sělişte, Ilie Iosof, paroch Galeş, fiecăruia câte 2½ chlgr.; Demetriu Sěcărea, înv. pens., Sebeşul super., Florian Bologa, paroch Marpod, Nicolae Iosif, înv. Aciliu, Nicolae Moldovan, protopresbiter, Nocrich, Ioan Olariu, înv. Nucet, Ilie Tănasă, înv. Ludoşul-mare, Ioachim Muntean, paroch Gurarîului, Vasile Maxim, paroch Avrig, Irimie Răduţ, notar, Racoviţa, Maria Beu n. Nicoară, Apoldul rom., Demetriu Sěcărea, paroch Tălmăcel, Demetriu Orăştian, învěţător, Apoldul-rom., Sava Florea, econom Pianul-de-jos, Nicolae Hinţa, paroch Sebeşel, Vasile Aldea, senator magistratual, Sebeşul-săsesc, fiecăruia câte 2 chlgr.; Comuna politică Sebeşul superior, Ioan Mateiu, paroch Sebeşul-superior, Ioan Bena, paroch, Pianul-inferior, Ioan Petrişor, paroch în Alţina, Toma Doican, paroch Sebeşul-inferior, Comuna bisericéscă gr.-cat. Racoviţa, Ieronim Spornic, notariu Veştem, Comuna politică Veştem, Dr. Ilie Beu, medic Sibiiu, Comuna bisericească Sělişte, Ioan Bucur, învěţătoriu pensionat Lancrăm, Nicolae Sěcărea, învěţător, Ocna-infer., Ioan Orăştian, paroch, Apoldul-român, Valeriu Popovici, paroch Sibiel, fiecăruia câte 1½ chlgr.; Comuna bisericéscă gr.-or. Tilişca, Petru Iuga sen. paroch, Petru Iuga jun. paroch ambii din Tilişca, Petru Cucuian paroch Loman, Comuna bisericéscă Sebeşul-super., Nicolae George Popa, econom Pianul-infer., Valeriu Florian, paroch Racoviţa, Traian Florian, cancelist adv. Sibiiu, Sabin Savu, notar Vale, Savu Cătana, econ., Laz, Comuna bisericéscă Apoldul-rom., fiecăruia câte 1 chlgr.

B. sěmênţă de napi de nutreţ.

N. Iosif, înv., Aciliu, 3 chlgr.; T. Necşa, paroch, Bungard, 2 chlgr.; D. A. Mosora, înv. Sělişte, N. Vestemian, econ., Vestem, fie-căruia câte 1½ chlgr.; P. Iuga, jun. paroch Tilişca, N. George Popa, ec. Pianul-inferior, Ioan Bena, paroch Pianul-inferior, I. Petrişor, paroch, Alţina, Nicolae Moldovan, protopresb. Nocrich, Ioan Olariu, înv. Nucet, Ilie Tănasă, înv., Ludoşul-mare, I. Spornic, notar Veştem, I. Bucur, înv. pens., Lancrăm, I. Georgescu, director şcol. Poiana, I. Maxim, proprietar Avrig, V. Popovici, paroch Sibiel, S. Florea, econ., Pianul-de-jos, D. Băilă înv. pens., Şura-mare, fie căruia câte 1 chlgr. P. Cucuian, paroch, Loman, V. Florian, paroch, Racoviţa, S. Savu, notar, Vale, Comuna politică Vale, S. Cătana, econom, Laz, D. Orěştian, înv., I. Orěştian, paroch, Com. bis. gr.-or, toţi din Apoldul-rom., V. Aldea, senator magistratual, Sebeşul-săsesc, fiecăruia câte ½ chlgr.

C. sěmênţă de lucernă.

V. Dura, vice-notar, Deal, 3 chlgr.; D. Ivan, proprietar, Apoldul-mare, 2½ chlgr.; N. Iosif, înv., Aciliu, Comuna politică Vale, V. Blaga, propr., Lancrăm, fie-căruia câte 2 chlgr.; I. Bena, paroch, Pianul-inf., Dr. I. Stroia protopresb., Sělişte, ambilor câte 1½ chlgr.; P. Cucuian, paroch, Loman, N. G. Popa, econ. Pianul-inf., T. Doican, paroch Sebeşul-inf., I. Răduţ, notar, Racoviţa, S. Florea econ., Pianul-inf., D. Băilă, învěţător pensionat, Şura-mare, fiecăruia câte 1 chlgr. S. Cătana, econom, Laz, ½ chlgr.

*

Pachetele de sěmênţă cu numele membrilor împărtăşiţi se află depuse la hala de vênḑare a „Reuniunii economice transilvane săseşti" din Piaţa-mare (fosta prăvălie a lui Vilrighin, casele casinei internaţionale), de unde se pot lua în primire pe lângă o simplă adeverinţă de primire.

Membrii împărtăşiţi sunt rugaţi a ne face la timpul seu raport cât mai aměnunţit despre modul de purcedere la cultura acestor plante, cum şi despre resultatul recoltei.

Dem. Comşa, president. *Victor Tordăşianu* secretariu.

AMVONUL.

Predică

rostită la sfinţirea bisericei din ***Caşva***, *de parochul din Jabeniţa* ***Vasilie Duma.***

> Dómne, iubit'am bunăcuviinţa casei Tale şi locul sălăşluirii Mărirei Tale!
> (Ps. 25 v. 8).

Iubiţi creştini!

Cu aceste cuvinte ale rugăciunei spălării mânilor vě puteţi esprima toţi aceia, cari lucrând cu rêvnă, v'aţi învrednicit sě auziţi cântările vechi, dar' pururea noue ale drept măritórei nóstre biserici, astăzi când acésta casă modestă s'a consfinţit biserică celui Preaînalt. Bucuraţi-vě deci drept credincioşilor, că astăzi vi-a venit vreme de praznic, în care aduceţi, *Domnului din ceriul sfânt lăcaş plăcut pe pământ.*

Bucuria vóstră trebue sě fie îndoită, căci împreună cu voi se bucură şi biserica nóstră vechiă ortodoxă, care astăzi deschiḑêndu-şi braţele sale, ca o mamă bună şi duiósă vě primesce la caldul şi mângăitoriul ei sîn, de la care înaintaşii vostri s'au depărtat.

Şi nu numai că s'au depărtat de la ea, au părăsit'o ca fii necredincioşi, dar' au batjocorit'o după aceea, ear' pe fraţii lor, cari au rěmas credincioşi dulcei lor mame, i-au urît şi i-au prigonit. Fie că acésta ură întrě fraţi s'a început şi s'a susţinut óre-care timp prin intrigile duşmanilor neamului nostru. Timpurile însě se schimbă şi noi ómenii încă ne schimbăm în ele. Biserica nóstră ortodoxă (catolică de rěsărit) de la întemeierea ei prin apostolii trimişi de Mântuitoriul Christos nu s'a schimbat, ci a fost, este şi va rěmâné pentru tóte timpurile şi pentru tote neamurile, cu atât mai vêrtos pentru neamul nostru român, adevěratul scut de mântuire sufletéscă, dar' cu deosebire naţională. Biserica ortodoxă ne-a susţinut ca români şi ne-a trecut ca români prin atâţi secoli sinistri, şi ca români ne va susţiné intotdeuna, cât timp o vom îmbrăţişa cu adevěrată iubire şi credinţă. Ea a păstrat cu sfinţenie tóte aşezěmintele date ei şi întocmite de apostoli şi de sfinţii părinţi în cele 7 sinóde ecumenice.

Ea ne-a mântuit de eresurile grozave ce au bântuit în alte biserici ale lui Christos. Istoria bisericei nóstre este istoria unei suferinţe nestârşite, dar' totodată a unei milostenii şi binefaceri nesecate.

Viéţa ei este o icónă fidelă a vieţei Dzeescului ei Intemeietor, a Domnului nostru Iisus Christos. Ea este vatra pe care arde focul continuu sfânt al iubirei, pe care dnul Christos l'a adus din ceriuri şi l'a aprins aici pe pămêntul întunecos şi rece.

Da! iubiţi creştini! Iubirea propoveduită de Mântuitoriul Christos a umplut inimile următorilor apostolilor, cu care armă au supus omenimea, au adus binefacerile păcii, au îmblânḑit moravurile, cu un cuvênt au schimbat întrégă suprafaţa pămêntului. Pustiurile le-a impopulat. Pe vêrful munţilor încă a întins adăpost călětoriului obosit tot acésta iubire creştinéscă. — Cu un cuvênt a adus pe pămênt *pacea cea adevěrată.*

Cu multe jertfe însě a îndeplinit biserica misiunea sa acésta minunată a păcii pe pămênt. Cei mai buni s'au adus pe sine jertfe, urmând esemplul Mântuitoriului Iisus. Ca o óste vitéză a lui Christos şi-au vărsat sângele mucenicii, mărturisitorii ca o cruce şi-au purtat întréga lor viéţă, *„cărora nu era lumea vrednică"*.

Iubiţi creştini!

Dacă biserica şi-a împlinit şi 'şi împlinesce cu multe jertfe misiunea ei cea măréţă, atunci ce vom zice deosebi despre biserica nóstră naţională română?! Acésta a fost cea mai asuprită şi mai prigonită dintrě tóte bisericile creştine!

„In primejdii şi în něcazuri de cătră păgâni, în primejdii şi în něcazuri de cătră tălhari, în nevoi întrě fraţii cei mincinoşi, în něcazuri de cătră neam" (II. Cor. c: 11 v. 26). Eată prin aceste cuvinte ale Apostolului Pavel, descrisă sórtea bisericei nóstre naţionale! (Va urma.)

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Biblioteca Poporului Român". Sub acest titlu tipografia „Poporul român" din Budapesta edă în broşurele eftine (20 fileri broşura) poesii poporale şi scrieri acomodate gradului de pricepere al cărturarilor săteni. Zilele acestea a apărut din acéstă bibliotecă broşura Nr. 2, conţinênd poesii poporale din jurul Clujului, adunate de învěţătoriul Ioachim B. Pop, şi câteva anecdote versificate de acelaşi învěţătoriu.

*

„Biserica ortodoxă română, revistă periodică eclesiastică a Sântului Sinod al Sântei Biserici autocefale ortodoxe române", — fascicolul 11 pe Februariu (anul de esistinţă XXV) a apărut cu următoriul sumariu: „Noul Metropolit al Moldovei şi Sucevei şi noii episcopi de Huşi şi Dunărea-de jos" (raport oficial despre alegerea şi instalarea lor), „Bibliografia grecă", de C. E. (Erbiceanu), urmare din fascicolii anteriori: „Societatea calturală „Stéua", de G; „O mică escursiune asupra numěrului cărţilor canonice ale Vechiului Testament", de Ioan Popescu (urmare din fascicolii anteriori), „Câteva notiţe asupra architecturii creştine", d. M. P. (urmare din fascicolii anteriori), „Darea de sémă despre trecerea din viéţă şi înmormêntarea fericitului întru amintire metropolitul Moldovei şi Sucevei D. D. Iosif Naniescu" (împreună cu panegiricele rostite la înmormêntare).

„Bis. ort. română" apare în *Bucureşti* (Tipografia cărţilor bisericeşti) în fascicoli lunari şi costă 10 lei pe an.

Posta redacţiunei.

Membrii comitetului parochial în Paloş. Nu putem deschide discuţie asupra activităţii celor trecuţi la cele vecinice, pentru-că nu e lucru cuviincios. Lăsaţi morţii sě odihnéscă în pace, şi daţi mulţămită ceriului, că lucrurile s'au îndreptat spre bine în comuna Dvóstre, în urma hărniciei preotului ce'l aveţi acum. Cei din trecut, dacă au avut fapte bune la activul lor, şi-au primit de mult rěsplata, dacă au greşit ceva, şi-au primit de mult ertarea, — noi cei de astăzi nu mai avem dreptul sě 'i judecăm.

Nr. 351 prot. [45] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în **Frata-magiară**, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale din 18 Februarie a. c. Nr. 1887 B„ se escrie concurs nou cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei de la stat.

Reflectanţii 'şi vor aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii şi vor avé a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Turḑii în conţelegere cu comitetul parochial din Frata.

Turda, 12 Martiu 1902.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

Nr. 2921 Ep. [44] 3—3

Publicare de licitaţiune.

In scopul **zidirei bisericei catedrale greco-orientale în Sibiiu,** cu suma preliminată de **369,080 coróne 14 fileri** prin acésta se publică **Concurs.**

Planurile, preliminarele de spese, condiţiile generale şi speciale de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan strada Măcelarilor Nr. 45, până la 19 Aprile st. n. a. c., în orele oficióse, de unde licitanţii pot primí şi blanchete pentru compunerea ofertelor.

Oferte se primesc numai pentru **zidirea întrégă,** şi numai dacă corespund întru tóte condiţiilor de licitare — până la **20 Aprile st. n. a. c.** la orele 12 din zi şi sunt a se înainta la presidiul Consistoriului archidiecesan în Sibiiu.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, ţinută la 13/26 Martie 1902.

Consistoriul archidiecesan
al bisericei greco-orientale române din Transilvania.

Nr. 181/1902 prot. [41] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Daneş**, din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective celebra şi a cuvênta, — şi spre a'şi lua informaţiune de la comitetul parochial despre parochie.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sighişóra, 28 Februarie 1902.

Dimitrie Moldovan
protopop.

---

[42] 3—3

Concurs

Conform resoluţiunei Preavener. Consistoriu archidiecesan dto 26 Februarie a. c., Nr. 2074 B., parochia de a III-a clasă **Turnişor,** prin pensionarea parochului *Nicolau Ţintea* cu 1 Iuliu a. c. devine vacantă, pentru îndeplinirea aceleia se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela *B.* pentru întregirea venitului de la stat.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post vor avé a'şi aşterne suplicele lor de concurs în terminul deschis instruite conform legilor si normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului, avênd însĕ a se presenta în comună înainte de ziua alegerei în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'şi dovedí în biserică destoinicia în cântări şi tipic, precum şi cunoscinţele recerute pentru chemarea de păstoriu sufletesc prin o cuvêntare de ocasiune,

Comitetul parochial gr or. din Turnişor în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Turnişor, în 10/23 Martie 1902.

Ioan Platoş president. **Pavel Vulc** notariu.

Nr. 400/1902.

Cu ştirea şi învoirea subscrisului.
Sibiiu, 13 Martie, 1902.

I. Papiu
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu	C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Libărăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vênḑare:

Geografia
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
şi
Istoria universală
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	fl. 1.30
„ **istoriei universale leg.** . .	„ 1.—

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.43	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.58		2,17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9 10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.50	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.—	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.38	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			**Simeria** (Piski) . . .		4.12		6.05	1.00
9.52	3 32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			**Alba-Iulia**		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	**Teiuş**	pl.	2.—		3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.20	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 34 Sibiiu, Sâmbătă 23 Martie (5 Aprile n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pentru „Drapelul“.

Sibiiu, 4 Aprile n.

Nu noi am pus (de astădată) în discuţie gazetărâscă revisuirea programului naţional şi abandonarea din el a punctelor, — pentru astăzi nerealisabile, — ci scrisórea domnului *Dr. Ioan Mihu*, publicată în „*Libertatea*“.

Noi am făcut numai constatarea, că ideia pentru care astăzi mulţi s'au încălḑit şi se încălḑesc mereu, cu dl *Mihu* împreună, nu e originală a dlui *Mihu*.

Cu mult mai nainte de a păşí Dsa cu ea în publicitate, ideia a fost susţinută cu multă căldură de către fericitul metropolit *Miron*, şi a fost apărată şi propagată din partea ziariului nostru.

Au fost însĕ pe atunci timpurile de aşa, că nu se căuta *ce* se propune, ci *cine* propune, şi astfel în loc de aprobări, vorbe de ocară şi înfruntări am încassat, noi şi fericitul metropolit Miron, din tóte părţile, — mai ales din partea acelora, cari azi sunt cei mai mari aderenţi ai revisuirei şi ai abandonării autonomiei Transilvaniei din programul nostru naţional.

Am zis atunci aşa: uite, ideia, — dacă e bună, — fie primită la început cu ori-cât de mare neîncredere, îşi face singură drumul şi iasă la suprafaţă. Pentru-că fapt e, şi e firma nóstră convingere, că revisuirea programului naţional şi stergerea din el a primului punct, despre *autonomia Transilvaniei*, ***se va face,*** pe lângă tóte protestările confraţilor de la „*Drapelul*“.

Pentru-că „*Drapelul*“ protestézá. Şi „*Drapelul*“ e ferm decis sĕ combată revisuirea programului până în pânzele albe. Şi fiind-că „*Drapelul*“ din Banat s'a făcut cel mai mare apărătoriu al autonomiei, de care Ardelenii ar voi sĕ se scape, ca de un balast ce 'i împedecă în acţiunile lor politice, am zis earăşi aşa: cum se face óre, că „*Drapelul*“ e mai papă de cât papa în chestia autonomiei Ardealului, când ştiut este, că Bănăţenii, aflându-se odată în situaţie analogă, au abandonat şi ei din programul lor politic *autonomia Banatului timişan*, în momentul în care s'au convins că punctul acesta de program e nerealisabil?? Dacă *atunci* nu s'a făcut greşală politică, de ce sĕ fie *acum* greşită luarea de la ordinea zilei a autonomiei Transilvaniei, punct de program politic asemenea nerealisabil întrĕ împrejurările date??

Atâta am spus. Si „*Drapelul*“ s'a ţinut atins, şi ne rĕspunde. Şi ne scóte vinovaţi, pentru *afirmare falsă,* fiind-că Bănăţenii *n'au avut* trecut în programul lor politic autonomia Banatului timişan. Şi ca sĕ ne convingă despre acésta, ne comunică programul naţional votat la 1869 în conferenţa din Timişóra, în care, cu adevĕrat, nu e trecută *şi* autonomia Banatului timişan ca punct de program.

Dar' tocmai aici e argumentul *pentru noi*, nu contra nóstră! Pentru-că confraţii de la „*Drapelul*“ n'au decât sĕ confronteze programul de la 1869 cu programul naţional politic votat în conferenţa mare naţională din 18 şi 19 Noembre 1860, ţinută tot în Timişóra, — şi se vor convinge că adevĕrul e pe partea nóstră.

Ce a hotărît conferenţa naţională din anul 1860, ţinută în Timişóra sub presidenţia episcopului *Dobra* din Lugoj, şi compusă din întréga inteligenţă română de pe atunci şi din delegaţi ai tuturor comunelor române din Banat?

Următórele:

— „1. Adunarea naţională a Românilor din Banat ***cere autonomie***, adecă punerea în posiţie de *neatârnare faţă de Ungaria,* atât cu privire la *Banatul timişan,* cât şi la *Voevodina sêrbéscă.*

2. Cere, ca ***Banatul timişan sĕ formeze teritoriu român***, în cât e cu putinţă cu subordonarea tuturor Românilor din Banat, ear' teritoriul acesta, pentru a i-se pregna caracterul naţional, sĕ pórte numirea de ***Căpitanat român.***

3. Cere sĕ se garanteze viéţa naţională pe séma poporului român din căpitanat, prin concederea şi crearea de instituţiuni naţionale, corĕspunḑĕtóre poporului şi întemeiate pe viéţa poporului.

4. Cere, ca şeful politic al capitanatului român sĕ pórte numele de ***Căpitan român,*** şi sĕ fie Român de naştere.

5. Cere, ca limba română sĕ fie limbă oficială în administraţiunea politică şi juridică pe întregul teritoriu al căpitanatului român.

6. Cere garantarea alegerii libere pe séma poporului, atât pentru Căpitanul român, care va avé sĕ fie întărit din partea M. Sale, cât şi pentru ceilalţi funcţionari publici, cari vor fi aleşi din câte trei candidaţi propuşi din partea căpitanului“.

Aceste sunt conclusele luate din partea Românilor bănăţeni în conferenţa ţinută la 18 şi 19 Novembre 1860 în Timişóra.

Ei bine, sunt acestea numai „*diferite idei de resolvare a chestiunei de naţionalităţi*“, ivite incidental, pe vremea *absolutismului*, aşa cum afirmă „*Drapelul*“, sau sunt ele punctele unui formal program politic, precisat *după* publicarea diplomei din 20 Octobre 1860 prin care s'au fost deschis pe scurtă vreme porţile *constituţionalismului* în patria nóstră??

Noi credem şi afirmăm că stăm în faţa casului din urmă. In faţa unui program politic, adus şi votat cu putere de la toţi, în care punctul de culminaţie 'l formézá *autonomia* şi *Căpitanatul*, pentru-că tóte postulatele în jurul lor se învêrtesc.

Cu tóte acestea, nimeni dintrĕ deputaţii dietali români, întraţi ca trimişi din Banat în dieta ungară de la 1861, n'a susţinut în parlament acésta cerere a Românilor Bănăţeni!

De ce? Pentru-că anexarea Banatului la Ungaria se făcuse, — *din voinţa Monarchului*, — şi deputaţii români, precum peste tot Românii din Banat, se afiau în faţa unui fapt împlinit, pe care ei nu'l mai puteau schimba.

Singurul *Andreiu de Mocsonyi* a mai susţinut autonomia Banatului, prin aceea, că *s'a pus în stare de resistenţă pasivă,* nevoind sĕ între în dieta ungară, de-şí a fost ales cu totalitatea voturilor (minus 12) deputat al cercului Lugoj. La anul 1865 a abandonat însĕ şí el *autonomia Banatului,* şi a *întrat în dieta ungară,* earăşi ca representant al cercului Lugoj.

Şi acum conclusiunea: dacă Bănăţenii au putut sĕ procedeze astfel, fără a face „*politică de sinucidere*“, — de ce n'am puté face, toţi împreună, acelaşi lucru şi cu privire la *autonomia*, mai bine zis, *uniunea Transilvaniei*, fapt asemenea împlinit (ca anexarea Banatului la Ungaria), pe care noi, din propriile nóstre puteri nu 'l mai putem face nefăcut?

Sau este Român pe faţa acestui pământ, care crede *serios*, că noi vom puté dobândí cândva autonomia Ardealului *pe cale legală*, aşa cum se spune în programul nostru?

Am vrea *sĕ vedem* pe Românul care se mai légănă în astfeliu de speranţe şi visări!

Asta ni-a fost conclusiunea în rêndul trecut, şi asta ne este conclusiunea şi acum. Şi credem, că am convins pe deplin pe confraţii de la „*Drapelul*“, că precum nu e *falsă* conclusiunea, aşa nu sunt false premisele, nu e falsă argumentarea, şi nu sunt false nici asemĕnările întrĕ Banat şi Ardeal.

Conferenţele învĕţătoresci.

Cu cât ne îndepărtăm mai mult de timpul fericit pentru biserica nóstră, în care dat i-a fost de provedinţă sĕ aibă archipăstoriu pe marele archiereu Andreiu baron de Şaguna, cu atât mai mult suntem siliţi a recunósce geniul lui creatoriu şi organisătoriu de o prevedere aprópe profetică.

Aruncând şi numai o privire asupra resultatelor activităţii sale, trebue sĕ rĕmânem uimiţi de ceea-ce a produs în tóte direcţiunile, ce a creḑut a fi de lipsă şi de folos pentru biserica şi neamul seu, creând instituţiuni şi luând iniţiative pe tóte terenele.

Neîntrecut a rĕmas în acţiunile şi prevederile sale politice; strălucitoriu îi va rĕmâné în veci numele în istoria bisericei nóstre pentru organisarea ce i-a dat; şi estinsă este activitatea lui pe terenul literar-bisericesc, aprópe cu totul părăginit până la iniţiativa dată de el, şi consciu de devisa timpului, că un popor cât de resistibil în forţele fisice, trebue sĕ sucumbe sub armele luminei, rîvnitoriu a scăpa fiii sei sufletesci de perirea sigură a întunerecului, cu văpaia nestînsă a spiritului seu luminat a creat foculare şi instituţiuni pentru rĕspândirea luminei, cunoscinţei şi adevĕrului.

Activitatea şi faptele lui astăzi sunt proprietatea istoriei, şi în opuri voluminóse ni-se presintă, ceea-ce însĕ nu esclude, ca în continuu luând indemn în acţiunile nóstre din faptele lui mărețe, în casuri concrete sĕ le apreţiem în special.

Pĕtruns de adevĕrul, că omenimea în tendenţa sa de perfecţionare, pe terenul instrucţiunei nu numai că nu rĕmâne staţionară, dar' caută şi aplică mijlócele cele mai bune pentru lăţirea cunoscinţelor, vedem, că îndată la începutul archipăstorirei sale a pus în practică în serviciul instrucţiunei şí ***conferenţele învĕţătoresci***, concreḑênd conducerea acestor conferenţe, bărbaţilor distinşi pe acest teren, ca astfel statul învĕţătoresc sĕ fie în continuu alimentat cu resultatele didactice realisate în decursul timpului.

Acésta instituţiune, în interesul progresului instrucţiunei, a fost acceptată şi de congresul naţional-bisericesc în legea fundamentală de organisare a bisericei (§. 130 din statutul org.).

Tendenţa de asociare şi consolidare după elementele de omogenitate, caracteristica timpului, s'a manifestat şi pe terenul instrucţiunei, ceea-ce a adus cu sine, că şí în sinul bisericei nóstre abandonându-se conferenţele după analogia practicată din partea statelor, s'a făcut organisarea statului învĕţătoresc după reuniuni.

In principii nici că s'ar puté esceptiona acéstă organisare; practica însĕ a dovedit, că în faptă nu s'au realisat nici pe departe resultatele sperate, pentru-că abstrăgênd de la una-două reuniuni, cari au stat sub conducerea de bărbaţi autoritativi, aprópe tóte celelalte mai mult vegetau numai, ocupându-se în mare parte numai cu afaceri de natură administrativă. Pentru aceea era indicată re'ntórcerea la instituţiunea practicată şi indicată de talentul prevĕḑĕtoriu al marelui archiepiscop-metropolit Andreiu, după-cum acésta s'a şí decretat prin sinodul archidiecesan din 1898 Nr. 49 al conclusului. Prin acest decis al sinodului archidiecesan nu s'a făcut deci alta, de cât s'a dat un corectiv practicei ce s'a dovedit necorĕspunḑĕtóre.

Acesta este al patrulea an de când se practiséză din nou ţinerea conferenţelor, şi judecând după rapórtele publicate în ziaristică, — altfel, de regulă bine tescuite cu „*superlative*“ escentrice la adresa unui sau altuia, caracteristica nóstră a Românilor, cari în apreţieri şi caracterisări cunóscem numai estremele preamăririei sau perhorescărei,— dacă ignorăm ceea-ce e de ignorat, resultă totuşi, că prin re'ntroducerea conferenţelor cestiunea instrucţiunei elementare şi-a reprimit impulsul adecuat, şi depinde numai de la devotamentul şi dibăcia celor încredinţaţi cu conducerea conferenţelor, ca ele sĕ devină isvor de insufleţire şi progres pentru desvoltarea cât mai intensivă a şcólei nóstre confesionale.

Este bine şi corect, că din partea autorităţii superióre bisericesci, unde se concentréză preste tot resultatul instrucţiunei, de la tóte categoriile de şcóle, din tóte punctele de vedere, zic este bine şi corect, că se designéză ca material de desbatere conferenţelor anumite teme din causele ce se impun mai mult ca pedeci progresului în ale instrucţiunei.

Adecuat curentului predominant, temele defipte spre deliberare conferenţelor de până aici, sunt tot de natură *practică.* Sĕ sperăm însĕ, că se va reflecta în viitoriu şi la cestiuni teoretice, ştiut fiind, ca *teoria* este mama ştiinţei.

Tema propusă pentru conferinţele din anul 1901 a fost: „*Pentru ce se observă mare nepăsare, şi pentru ce nu se observă mai multă însufleţire în activitatea celor mai mulţi învĕţători ai nostri? şi cum s'ar puté ajunge acea însufleţire*“?; — la care temă, după cum se face evident în cerculariul consistorial din 25 Octobre 1901 Nr. 5362 Scol., a şi urmat nu mai puţin ca 28 categorii de rĕspunsuri, care material luându-se sub apreţiare din partea autorităţii superióre bisericesci, din refleesiunile ce se fac la motivele invocate apare însĕ că tóte acelea sunt *neîntemeiate*.

La tot casul e a se cualifica de un avantagiu al conferenţelor întru promovarea instrucţiunei desbaterea asupra unor teme de natură generală, mai ales dacă din partea autorităţii bisericesci resultatul desbaterilor se supune unui studiu amĕnunţit; dar' totuşi efectul cuvenit numai atunci se va validita, dacă delăturarea scăderilor indicate se va urmări cu consecuenţă prin disposiţiuni positive, şi numai atunci se vor arĕta şi resultatele mulţămitóre.

Ca un semn îmbucurătoriu e a se privi şi aceea împregiurare, că în timpul mai recent, ici-colea se mai ivesce şi câte un învĕţătoriu, care în devotamentul seu pentru cariera învĕtătoréscă nu se mărginesce numai la împlinirea conscienţiósă a datorinţelor, ci vederile sale caută a le pune în serviciul causeĭ şi binelui public, care împrejurare m'a şi indemnat mai deaprópe sĕ revin asupra acestei cestiuni în general, şi în special, acum în preajma conferenţelor învĕţătoresci, ce sunt a se ţiné în acest an.

Am percurs cu atenţiune în special tractatul învĕţătoriului Nicolae Simulescu, publicat în Nrii 70—75 din 1901 ai acestui ziar *„Desvoltarea unei teme“*, şi ca unul care deasemenea lucru în ogorul instrucţiunei, mĕ vĕd îndemnat a face unele reflecsiuni, ce cred a fi în interesul causei.

Adevĕrat este, că un timbru nefavorabil asupra activităţii statului învĕţătoresc aruncă numĕrul considerabil al învĕţătorilor fără nici o cualificaţiune sistematică, pentru cari ocupaţiunea de învĕţătoriu este un adevĕrat refugiu, ear' a căuta la acest soiu de învĕţători *„insufleţire“*, devotament şi abnegaţiune, este identic cu încercarea: a stórce apă din pétră; şi în acésta privinţă nici un fel de discuţiune teoretică nu va fi în stare sĕ delăture efectul dăunos pentru instrucţiune, fără numai delăturarea acestor elemente din corpul învĕtătoresc, şi este o amăgire formală, când se crede, că prin acest soiu de ómeni se spriginesce causa învĕţământului.

Ilustrând dl N. Simulescu în mod plastic neajunsurile cu solvirea şi incassarea salariului învĕţătoresc, ajunge la conclusiunea nu tocmai măgulitóre pentru poporul nostru, adecă, că poporul şcóla o *consideră de o adevĕrată sarcină*.

Dacă nu am avé în vedere istoria culturală a omenimei şi nu am fi conşcii de greutăţile aprópe de necređut, întrĕ cari au străbătut *şi* adevĕrurile cele mai sublime, de o inriurire binfăcĕtóre nemărginită pentru omenime, şi dacă nu s'ar ilustra prin istoria popórelor celor mai culte, cum tocmai pionerii culturali, statul învĕţătoresc, a fost tractat în recunóscerea şi remunerarea serviciilor în totdeauna în modul cel mai maşter, încât acésta stare a devenit proverbială, — aşi fi aplecat şi eu cu tótă gravitatea cuvêntului a apostrofa ignoranţa poporului nostru.

Cred însĕ, că prin o caracterisare aşa categorică i-se face mare nedreptăţire, pentru că nu se póte ignora, că mult a fost şi este influinţat în acésta privinţă de împregiurări străine de el.

Cred a nu puté fi desavuat, dacă afirm, că poporului român în general disposiţiunea pentru a-şi însuşi cunoştinţele instrucţiunei nu-i lipsesce, dovadă că în acele părţi unde dat a fost ca sĕ funcţioneze ca învĕţători ómeni cualificaţi şi cu devotament, afacerea instrucţiunei se află pe o tréptă înaintată, se află şcóle bune şi înzestrate, ear' solvirea salariului învĕţătoresc se efectueşte regulat, şi drept urmare, abia mai sunt analfabeţi.

Susţin mai departe, că dacă un învĕţătoriu este la înălţimea chemărei sale, pe lângă tóte greutăţile, poporul caută a-i solvi regulat salariul, trimite din îndemn propriu copiii la şcólă şi numai sporadice vor fi casurile, ca prin *aplicarea de pedepse* sĕ fie constrîns la acésta, ba şi întrĕ copii se desvóltă un simţ nobil de emulare şi atragere către şcólă, şi dacă tóte acestea nu se pot susţiné şi faţă de acele şcóle, unde funcţionéză învĕţători fără cualificaţiune, este esplicabil şi în parte şi justificat.

Că mult împedecă progresul şi preste tot insufleţirea învĕţătoriului starea necorĕspunđĕtore a şcólei şi lipsa recuisitelor de şcólă, este mai presus de ori-ce îndoială. Susţin însĕ, că invinovăţirile juste, in acésta privinţă, se declină în linia primă, nu asupra poporului, ci asupra conducĕtorilor lui imediaţi, şi nu admit, că aceste neajunsuri de prima ordine se pot justifica prin mult accentuata *„sĕrăcie“* a poporului, ci se justifică prin indolenţa, lipsa de idealuri in împlinirea datorinţelor a conducĕtorilor imediaţi ai poporului, pentru-că cine nu ştie şi nu cunóşte atâtea şi atâtea casuri că în comune mici şi neînsĕmnate la numĕr, cari au avut parte de conducĕtori vrednici, veđi biserici şi şcóle bine înzestrate, dar' tot aşa sunt atâtea şi atâtea comune mari şi compacte, în cari în interesul cultural nu s'a făcut şi nu se face aprópe nici un progres, ci tóte sunt în o stare staţionară, ce numai cu *„sĕracia“* nu se póte justifica; pentru-că prin o lucrare intensivă, consecuentă, succesive, tóte neajunsurile se pot preîntimpina, fără a se pune pe popor sarcini nesuportabile.

(Va urma.)

Conferenţe învĕţătoresci.

Convocare.

In legătură cu cercularıul Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 3 Ianuarie 1902 Nr. 1. Şcol. aduc la cunoscinţa tuturor învĕţătorilor (şi învĕţătórelor) definitivi, provisori şi suplinitori din cercul Braşovului, compus din protopresbiteratele Braşov şi Treiscaune:

Că conferenţa învĕţătoréscă, convocată prin cercularıul amintit, se va ţiné *Joi în 18, Vineri în 19 şi Sâmbătă în 20 Aprile v. a. c.*, în sala cea mare a gimnasiului român ortodox din loc după următorul *program*:

Joi în 18 Aprile v.

1. La 9 ore a. m. se va celebra în biserica Sfântului Nicolae din Scheiu: Chiemarea duhului sfânt şi parastas întru pomenirea fericiţilor în Domnul: Andreiu, Emanuil, Miron şi a învĕţătorilor rĕposaţi din amintitele douĕ protopresbiterate.

2. Deschiderea conferenţei şi constituirea ei.

3. Invĕţătoriul (director) *Ioan Vătăşan* din Braşov va ţiné *prima lecţie practică din ştiinţele naturale* (învĕţământ intuitiv) cu elevii din anii I şi II de şcólă.

4. La 2 ore p. m. învĕţătorul *Zenovie Popovici* din Satulung (biserica sf. Archangheli) va ţiné un discurs teoretic despre *importanţa şi direcţia practică, care ar trebui sĕ se dee ştiinţelor naturale în şcóla primară.*

Vineri în 19 Aprile v.

1. La 8 ore a. m. învĕţătorul *Savu Luca* din Satulung (biserica sf. Archangheli) va ţiné *a doua lecţie practică din ştiinţele narale* (*botanică*) cu elevii din anul III de şcólă.

2. La 10 ore a. m. învĕţătorul *Nicolae Rădoiu* din Dobolii-inferiori (Trei-scaune) va ţiné *a treia lecţie practică din ştiinţele naturale* (*zoologie*) cu elevii din anul IV de şcólă.

3. La 2 ore p. m. continuarea discuţiei din 1898, 1899 şi 1900 asupra temei dată de Ven. Consistoriu: „Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învĕţământ cuprins în partea XIII, §§. 95—99 ai normativului şcolar, votat de sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882“.

La ordinea zilei: Materialul din *aritmetică.*

Sâmbătă în 20 Aprile v.

1. La 8 ore a. m. învĕţătorul (director) *Dometiu Dogariu* din Satulung (biserica sf. Adormrii) va ţiné *a patra lecţie practică din ştiinţele naturale* (*mineralogie*) cu elevii din anii V şi VI de şcólă.

2. La 10 ore a. m. continuarea discuţiei din anii 1898, 1899 şi 1900 asupra temei dată de Ven. Consistoriu şi amintită la pct. 3 anterior cu privire la normativul şcolar în vigóre. — La ordinea zilei: Materialul din *ştiinţele naturale.*

Toţi învĕţătorii amintiţi au sĕ presinte înainte comisarului lucrările lor *în scris, fie ele teoretice, fie practice.*

Lecţiile practice se ţin cu elevii din anul respectiv fiind de faţă şi celelalte despărţĕminte; după fie-care lucrare teoretică ori practică membrii îşi fac observările critice, apoi cu maioritate de voturi se enunţă conclusul conferenţei.

Braşov, 19 Martie 1902.

Dr. Vasilie Saftu
comisariu consistorial.

Convocare.

Conform ordinului Venerabilului nostru Consistoriu Archidiecesan dto 3 Ianuarie 1902 Nr. 1 Şc., subscrisul convoc prin acésta pe învĕţătorii şi învĕţătórele din *cercul Orăştiei (VII)* la *conferenţa învĕţătorésca* ce se va ţiné la *18, 19 şi 20 Aprile st. vechiu a. c.* (1, 2 şi 3 Maiu st. nou), adecă *Joi, Vineri şi Sâmbătă din sĕptĕmâna luminată*, în localul şcólei nóstre din *Orăştie.*

In legătură cu disposiţiile conferenţei din anul premergĕtor, programul lucrărilor se statoresce astfel:

1. In 18 Aprile la 9 óre a. m. serviţiul dumnezeesc cu învocarea Sf. Duh.

2. Deschiderea conferenţei, cetirea apelului nominal şi alegerea a câte doi notari şi verificători.

3. *„Cum ar fi sĕ se întocmĕscă învĕţămêntul în şcólele poporale pentru-ca sĕ aducă mai mult folos real, şi cari ar fi mijlócele pentru ajungerea acestui scop?“* Disertaţie de *F. Nicóră*, învĕţător-dirigent în Vinerea, şi Const. *Baicu*, învĕţ.-dir. în Orăştie.

4. *„Plan de prelegeri pentru şcólele cu 1 şi 2 învĕţători“* de Const. *Baicu*, I. *Fleşer*, învĕţ. în Orăştie, şi G. *Daniil*, învĕţător în Căstău.

5. *Cum este a se preda limba magiară în şcólele poporale din punct de vedere pedagogic?“*. Disertaţie de P. *Onea*, învĕţ. în Almaşul-mare.

6. *O prelegere practică din geografie* cu despărţ. 1—3 prin T. *Crişan*, învĕţ. în Băcăinţi, ear' cu desp. 4—6 prin N. *Voina*, învĕţ. în Vaidei.

7. *„Regula-de-trei“*, prelegere de I. *Baciu*, învĕţ. in Orăştióra-de-sus.

8. *„Calcularea intereselor“*, prelegere de I. *Fleşer.*

9. *„Cunóscerea şi scrierea frângerilor vulgare“*, prelegere de G. *Mateaş*, învĕţ. în Geógiu.

10. *Demonstraţii practice* din *pomărit şi viierit* prin subscrisul.

Lucrările de sub Nrii 3, 4, 5, 6, 7, 8 şi 9 sunt a se înainta subsemnatului până cel mult *Joi la 11 Aprile* st. v.

Prelegerile de sub Nrii 6, 7, 8 şi 9 se vor întocmí după treptele formale.

Sibiiu, 19 Martie st. v. 1902.

D. Comşa
comisariu consistorial.

Convocare.

Prin ordinul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 3 Ianuariu a. c. Nr. 1 şcol. fiind numit comisariu consistorial pentru conducerea conferenţei învĕţătoresci, ce se va ţiné în anul acesta cu învĕţătorii din cercul XV Solnoc, compus din protopresbiteratele Cetatea-de pétră şi Solnoc, în comuna Fauresci, în zilele *Joi*, *Vineri* şi eventual şi *Sâmbătă în sĕptĕmâna cea luminată, adecă la 18, 19 şi 20 Aprile v.* (*1, 2 şi 3 Maiu n.*), — prin acésta cu deosebită stimă am onóre a convoca pe stimaţii membri ai acestei conferenţe — învĕţători şi învĕţătóre, definitivi şi provisori, din aceste protopresbiterate, dimpreună cu P. On. Domni şefi tractuali şi On. Domni parochi locali, ca inspectori şi directori şcolari confesionali, la şedinţele ce se vor ţiné la locul şi timpul indicat aici, cu începere de la 8 ore a. m. din ziua primă.

Programul şedinţelor acestei conferenţe va fi:

Joi, 18 Aprile st. v.

Inainte de amézi:

Şedinţa I.

1. La 8 ore oficiu divin împreunat cu invocarea duhului sfânt.

2. Deschiderea conferenţei în localul ce se va designa.

3. Constituirea biroului prin alegerea unui notariu şi alor doi membri pentru compunerea şi verificarea protocolului şedinţelor conferenţei.

4. Constatarea membrilor presenţi şi eventual absenţi.

5. Presentarea în scris a eventualelor escusări pentru absentări de la conferenţă.

6. Presentarea cercularıului consistorial menţionat — privitoriu la convocarea conferenţei.

7. Presentarea convocătoriului şi programului conferenţei.

8. Presentarea raportului comisiunei permanente cercuale cu privire la mersul normal şi desvoltarea învĕţământului în şcólele nóstre din acest cerc.

9. Presentarea temelor designate de conferenţa din anul trecut, şi anume:

a) „Ce mijlóce sĕ folosĕscă învĕţătoriul, ca sĕ-şi câştige onórea, încrederea şi iubirea poporului?“ — Prelegĕtori: Ioan Bărbos, înv. în Trestia şi Gavriil Cristea înv. în Văleni.

b) Tractarea unei litere cu anul I. de şcólă după abecedariul de Ioan Popescu. — Prelegĕtoriu Vasilie Thira, înv. în Inĕu. Ca material de prelegere designez litera „a“.

c) Adiţiunea cu numerii întregi cu anul II de şcólă. — Prelegĕtoriu: Ioan Dragomir, înv. în S.-Copalnic. — Tema în special şi-o va alege prelegĕtoriul.

d) Din Zoologie: „óia“. — Prelegĕtoriu: Gregoriu Roman, înv. în Lăschia.

10. Presentarea temelor designate de comisariul consistorial, şi anume:

a) Tractarea piesei: „Fiul rătăcit“, prelegere practică din Istoria biblică, cu elevii anului III de şcólă, de Victoria Oros, învĕţătóre în Rogoz.

b) Tractarea temei: „Mĕrul“, prelegere practică din Istoria naturală, parte botanică, cu elevii anului IV. de şcólă, de Nicolau Man, înv. în Libotin.

11. Presentarea şi cetirea temei dată de Preavener. Consistoriu: *„Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale?“* lucrată de Ioan Griga, înv. în Fênaţe şi Ioan Băbuţiu, înv. în Cupşeni.

12. Incheierea şedinţei.

După amézi, la 2 ore.

Şedinţa II.

13 Deschiderea şedinţei.

14. Cetirea şi autenticarea protocolului din şedinţa I.

15. Tractarea temei evidentă la p. 9 lit. *d*) şi critica asupra ei.

16. Tractarea temei evidentă la p. 9 lit. *a*) şi critica asupra ei.

17. Inchiderea şedinţei.

Vineri, 19 Aprile st. v.

Inainte de amézi, la 8 ore.

Şedinţa III.

18. Deschiderea şedinţei.

19. Cetirea şi autenticarea protocolului din şedinţa II.

20. Tractarea temei evidentă la p. 10 lit *a*) şi critica asupra ei.

21. Tractarea temei evidentă la p. 9 lit. b) şi critica asupra ei.

22. Incheierea şedinţei.

După amézi, la 2 ore.

Şedinţa IV.

23. Deschiderea şedinţei.

24. Cetirea şi verificarea procesului verbal din şedinţa III.

25. Tractarea temei evidentă la p. 9 lit. *c*) şi critica asupra ei.

26. Tractarea temei evidentă la p. 10 lit. *b*) şi critica asupra ei.

27. Designarea temelor pentru conferenţa viitóre.

28. Designarea membrilor comisiunei permanente cercuale pentru urmărirea mersului şi desvoltarea învĕţământului în şcólele nóstre.

29. Propuneri din partea membrilor singuratici.

30. Incheierea conferenţei şi autenticarea protocolului acestei şedinţe.

Tóte temele sunt a se presenta în scris din partea celor designaţi a le lucra şi preda la presidentul conferenţei, încă în şedinţa I.

La prelegerile practice evidente în convocătoriul acesta au a se pregăti pentru a le puté preda în şcólă cu elevii, toţi învĕţătorii membri ai conferenţei.

Alte disposiţiuni se vor lua în decursul şedinţelor conferinţei.

Gherla, 18/31 Martie 1902.

Comisariul consistorial:
Gavriil Hango
presbiter ortod. rom., spiritual la penitenciarul reg. ung. regn.

Revistă esternă

Rĕsboiul Burilor. In cestiunea tratativelor de pace nu se ştie încă nimic positiv. *Schak-Burger* nu s'a întâlnit încă cu *Steyn* şi *Delarey*. *Botha* observă atitudine reservată.

Despre atitudinea delegaţiunii bure din Europa faţă cu tratativele de pace se raportézâ din *Bruxella* că *Krüger* şi *Leyds* ţin morţiş la *independenţa necondiţionată* a statelor bure, pe când ceilalţi sunt învoiţi sĕ facă concesiuni.

In interesul păcii se pare a fi şi călĕtoria ministrului-president olandez la Paris şi Berlin. De altcum în firul unei discuţiuni asupra situaţiunii de pe câmpul de rĕsboiu ministrul Olandei a zis că *în rĕsboiu de guerilă e imposibil Angliei sĕ învingă asupra Burilor.*

*

Simptóme îngrijitóre în Balcani. De câtva timp situaţia din Balcani e object de animat riportaj în presa europénă. Acuşi despre ciocniri întrĕ trupele regulare turcesci cu cete de albanezi ori bulgari, acuşi despre neastêmpĕrul comitetului macedo-bulgar cetim în foi rapórte comentate în fel şi chip; apoi despre advertismente date guvernului turcesc din partea Rusiei şi Austro-Ungariei: sĕ grijéscă de elementele turbulente, etc.

Amĕsurat vorbei din bĕtrâni, că de unde nu este foc nu ese fum, ceva totuşi trebue sĕ fie în pregătire în Balcani, ceea-ce denotă şi faptul că ministru-president al Bulgariei a plecat sĕptĕmâna trecută la Petersburg, a bună sémă spre a face ţarului raport verbal asupra situaţiei. Tot întru sprijinirea acestei păreri se vede a fi şi ştirea ziariului „Piccolo“, primită din Cettinje, de cuprinsul că Muntenegrul *concentrézâ la graniţa albaneză armată în deplină adjustare de rĕsboiu.*

Acestaşi ziariu susţine a şti, că Rusia a sulevat ideia unei intervenţiuni europene, în scopul de a împedeca isbucnirea revoluţiunii în Albania şi Macedonia. Austro-Ungaria şi Italia s'ar fi şi declarat deja că sunt învoite sĕ ocupe interimal Albania.

Tot din *Triest* se raportézâ că şefii triburilor albaneze au învitat pe Monotti Garibaldi sĕ organiseze o espediţie în Albania, unde 'i stă la disposiţie mulţime de arme şi muniţiune. Garibaldi a rĕspuns, că e învoit sĕ urmeze acestei învitări, dacă albanezii 'i vor pune la disposiţie bani de ajuns.

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sĕrbători „Bunavestire“ numĕrul proxim al fóiei nóstre va aparé numai Joia viitóre.

*

Cursuri de vierit pentru învĕţători. Pe spesele şi sub îngrijirea ministeriului de agricultură se ţin în fie-care an câte două cursuri de vierit şi vinărit, deosebi pentru învĕţătorii comunali şi cei confesionali, cari apoi sĕ propage în popor cunoscinţele câştigate la aceste cursuri. Cursul de primăvară din acest an, pentru părţile ardelene se va ţiné în *Aiud* din 29 April până 'n 12 Maiu. Invĕţătorii admişi la cercetarea cursului vor căpĕta pentru întreţinere 120 corone, în două rate egale. Cererile pentru admitere sunt a se trimite prin inspectorul regesc de şcóle la inspectorul de vierit (kerületi szölöszeti és borászati felügyelő), respective la direcţiunea şcólei de vierit (vinczellériskola igazgatósága) din cercul la care aparţine comuna unde funcţionézâ petentul.

*

Posturi de medici cercuali. Cu termin până la 25 April st. n. e escris concurs la postul de medic în cercul *Rusca-montană* (compus din comunele Rusca-montană Ruschiţa, Marga, Vama-Marga, Voislova, Valea-mare, Zăvoiu, Cârcima, Mĕrul şi Poiana-Mĕrului) şi la cel din cercul *Nándorhegy* (compus din comunele Nándorhegy, Cireşi, Ohaba-Bistra, Mal, Glimbóca, Ciuta, Iaz şi Var). Ambe cercurile sunt în pretura Caransebeşului (comitatul Caraş-Severin).

*

Societatea „Die Falken“ a bicicliştilor din Sibiiu arangézâ în 12 April st. n. petrecere în sala de la „Gesellschaftshaus“. Inceputul la $8^1/_2$ ore séra. Intrĕ altele, va fi şi corso de flori. Bilete de întrare 2 corone, loge à 12 şi 10 corone. Séra la cassă biletul de întrare va costa 3 corone.

*

Bánffy president al Evreilor. Un ziariu unguresc vestesce că în locul lui Max *Falk*, dimisionat, e luat în combinaţie la postul de president al casinei din districtul leopoldin al Budapestei (casina evreéscă) fostul ministru-president *baron Bánffy*. Luna trecută casina arangiase un matineu, la care fostul president *Falk* învitase şi pe câţiva deputaţi din partidul poporal. Aflând despre acésta membrii casinei au luat la rĕspundere pe Falk, şi numai ca sĕ nu pótă participa poporalii, au hotărît sĕ nu ţină matineul. Falk şi-a dat apoi abzicerea, şi astfel a ajuns sĕ fie luat în combinaţie la postul de president baronul Bánffy.

*

† Ana Ciuca. Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă tuturor consângenilor şi cunoscuţilor, că credinciósa soţiă, iubitórea mamă şi buna soră şi consângénă *Ana Ciuca născută Moldovan*, după un morb greu, la 21 Martie (2 Aprilie) 9 ore séra, în etate de 35 ani şi după o fericită conveţiuire conjugală de abia 16 ani, şi-a dat nobilulul suflet în mânile Ziditoriului. Inmormêntarea scumpei rĕposate va fi Vineri în 23 Martie (4 Aprile). — Mociu, la 24 Martie (3 Aprile). *Simion Ciuca* paroch gr.-or., ca soţ, Iosif Moldovan paroch gr.-or. în Ortibég, Veronica Căpusan vĕduvă preotésă în Calata-mare, ca frate şi soră. Ioan, George, Nicolae, Ana, Traian ca fii şi fică.

† Niculiţă. Nicolae *Simulescu* şi soţia sa *Istina* din Mercurea, ca părinţi, Dionisiu şi Virgil, ca fraţi, anunţă trecerea din viéţă a iubitului lor fiu, resp. frate Nicu, în etate de 2 ani, întêmplată eri, Joi, la orele $6^1/_2$ a. m.

*

Fondul de cucuruz din Galomfalĕul-mare. La notiţa din Nr. 28 al ziariului nostru despre fondul de cucuruz al bisericei din Galomfaleul-mare, în care notiţă primepitropul N. Cristea spune că acel fond (de 330 ferdele cucuruz) e format din lăsămêntul rĕposatului George Sighiartĕu, — un cunoscător al afacerii cere sĕ publicăm rectificarea, că „cele 330 ferdele de cucuruz, cari formézâ grânariul numit, sunt cumpĕrate din 100 fl. cari i-au donat bisericei rĕmaşii decedaţilor Alexandru Roşca şi Mihail Taii, cari sunt înmormêntaţi în cimiteriul din jurul bisericei din Galomfalĕul-mare“.

*

Convocare. P. T. membri ordinari, fundatori şi ajutători ai despărţĕmêntului învĕţătoresc din tractul protopresbiteral gr.-or. al Lugojului sunt prin acésta invitaţi a participá la prima adunare de despărţĕmênt în anul 1901/1902, care se va ţiné Sâmbătă în 30 Martie st v. (12 Aprilie st. n.) c. cu începere la orele 8 a. m. în sala cea mare a şcólelor gr.-or. din Lugoj, pe lângă următórea *ordine de zi:*

Inainte de amézi.

1. Serviciu divin împreunat cu chiemarea duhului sfânt.
2. Deschiderea adunării prin presidiu.
3. Cetirea cercularíului Comitetului central.
4. Constituirea despărţămêntului.
5. „Darul vĕduvei sĕrace“, prelegere practică din religiune, ţinută de membrul Ales. Onaie înv. în Lugoj.
6. „Impărţirea cu frângeri vulgare“, prelegere practică din comput de Const. Liuba înv. în Lugoj.
7. „Despre pomărit“, disertaţie de membrul Mihail Crăciun, înv. în Hodoş.

După amiazi:

8. „Despre însuşirile generale ale corpurilor“, prelegere practică din fisică de Eva Ogrin înv. în Lugoj.
9. „Vincenţiu Babeş ca insp. de şcóle, disertaţie de George Joandrea înv. în Lugoj.
10 Discuţie asupra ţinerii adunării generale în Fiume.
11. Raportul cassariului.
12. Raport despre bibliotecă.
13. Propuneri şi curenţii.
14. Incheierea adunării.

Lugoj, 14/27 Martie 1902.

Dr. George Popoviciu preşedinte
George Joandrea not. desp.

*

Istoria rĕsboiului din 1877—1878. Stat-majorul armatei rusesci a terminat nu de mult, prin o comisiune a sa, scrierea istoriei rĕsboiului din 1877—78, avut cu Turcia şi câştigat prin valorosul ajutoriu al României. Cum vestesce „Cronica“ din Bucuresci, scrierea e de tot parţială în ceea-ce privesce rolul României în acest rĕsboiu, şi că pentru a reduce faptele la adevĕrata lor valóre, un distins militar român a scris o minuţiósă critică asupra operei stat-majorului rusesc. Critica e pusă deja sub tipariu şi va apăré în curênd. — Pentru orientarea celor cari eventual s'ar interesa de acéstă scriere, anunţăm, că tomul prim al ei e tradus deja în limba germană din partea stat-majorului armatei austro-ungare.

*

Grevă în Fiume. Exemplul dat de lucrătorii din Triest a prins şi la cei din *Fiume*, cari de câteva zile au decretat grevă, după-ce pe cale pacinică nu şi-au putut esopera împlinirea pretensiunei lor cu privire la simbrie şi la durata muncei. Inceputul grevei l'au făcut lucrătorii dockului, cărora li-au urmat apoi şi ceilalţi lucrători, aşa că de Marţi începênd în Fiume e grevă generală, lucrul în diferitele fabrice şi stabilimente pausézâ. Până acum turburări şi violenţe nu au fost; grevistii s'au mulţămit deocamdată cu sistarea muncei.

*

Un miel — minune. Cetim în „Activitatea“, că o óie a economului Izdraılă Ivănescu din Bucium (pretura Orăştiei) a fĕtat un miel cu două capete şi cu şepte picióre. Din causa monstruosităţii trupului, óia neputêndu-şi fĕta fĕtul, a trebuit sĕ întrevină stăpânul ei, care aflând că mielul are două capete, a tăiat capul lateral, care era deja afară, si a scos apoi mielul. Acela era cu mult mai bine desvoltat de cât de obiceiu, din grumazi avea crescut un al doilea cap, în spate două picióre împreunate la olaltă în lungime de 5 centimetri, ear' în restul de 15 centimetri erau desfăcute unul de altul şi întocmai ca piciórele dinainte. Deasupra codii avea al şeptelea picior, în lungime de 20 centimetri. Scos din óie, cu capul lateral tăiat, mielul a mai trăit 2—3 minute.

*

Călcat de tren. Vineri după amiazi la $4^1/_2$ ore sodalul-comerciant Remus Brassai, în etate de 16 ani, a fost călcat de tren în gara de la *Orăştie*. Se spune, că băiatul voind sĕ trécă raliile a călcat întrĕ două ralii la punctul de schimbare şi i-s'a înţepenit piciorul întrĕ ele, aşa că nenorocitul nu a putut sĕ şi-l elibereze destul de grabnic spre a fugi din calea trenului. Astfel a fost apoi călcat de tren şi rupt în bucăţi.

*

Logojana. Pentru a puté da lămuririle necesare cu privire la cele apărute sub acest titlu în foiţa „Telegrafului Român“ Nr. 33 din a. c. — rog pe autorul, iscălit *„Lugojanul“*, sĕ-şi spue numele *cel adevĕrat*, tot pe calea Telegrafului Român; altfel cele scrise de D-sa nu le pot lua în serios şi deci mĕ consider dispensat de a da vre-un rĕspuns Sibiiu în 4/IV 1902. T. Popovici.

*

Demonstraţiuni studenţesci contra Angliei. Locuitorii Maltei sunt fórte agitaţi contra Angliei deosebi pentru ordonanţa ministrului Chamberlain, prin care li-a impus în afaceri oficióse folosirea limbei engleze în locul celei italiene. Din acésta causă au fost deja mari demonstraţiuni în Malta, ear' sĕptĕmâna trecută un grup de studenţi maltezi au sosit în Catania pentru a demonstra contra Angliei. Au fost primiţi cu mare pompă, din partea autorităţilor orăşenesci, din partea studenţilor şi numĕróselor reuniuni. Pe cale publicul le arunca flori şi 'i intimpina cu aclamări de „trăéscă Italia şi Malta!

*

Ninsóre. In capitală şi împregiurimi Aprilul şi-a făcut întrarea cu timp rece, pe alocurea ca de érnă, ear' de prin unele locuri se raportézâ că a nins chiar. Astfel din Subotiţa se scrie că Dumineca a nins aşa de mult, în cât stratul de zăpadă era de o schiópă, — s'a topit însĕ preste câteva ore. In Breznobánya (nordul Ungariei) şi împrejurimi stratul de zăpadă era în grosime de jumĕtate metru. Asemenea şi în comitatul Bereg a nins pe unele locuri. Pe la noi temperatura e normală.

*

Sărutarea — lesiune corporală. In Winterhurm (Elveţia) un coconaş în etate de 18 a ani sărutat — per suprindere — guriţa unei coconiţe când acésta mergea a casă de la şcólă. Fetişóra s'a spăimêntat aşa de tare de atacul neaşteptat, în cât a căpĕtat bólă de nervi. Părinţii fetei au dat la lege pe coconaşul, pentru *lesiune corporală*, ear' judecĕtoria a osândit pe pupăciosul domnişor sĕ plătéscă fetei 2200 marce despăgubire.

*

Ştiri mĕrunte. Firma Neben-Schulz et. C. din Hamburg, care se ocupa deosebi cu comerciu de cafeaua, a bancrotat. Pasivele fac trei milióne de marce. — Adunarea generală a agenţilor-librari (vigeţi) unguri, ţinută sĕptĕmâna trecută în Budapesta, a enunţat boicottarea librarilor şi agenţilor vienezi şi a hotărît totodată sĕ céră spriginul guvernului întru efectuirea boicottării. — In Hedsas (Egipet) în nóptea spre 30 Martie au murit de coleră 1127 inşi. — Un băieţel în etate de doi ani al învĕţătoriului Iacob Adler din Budapesta, ajungênd la o sticlă cu benzin a beut benzinul. După agonie de câteva ore nenorocitul băieţel a murit. — In *Penjab* e mare epidemie de ciumă. In calcul mediu mor pe lună câte 70.000 de ómeni. — Stabilimentul chinematografic din *Barcelona* a ars Dumineca după amiazi. Fiind tocmai representaţie când s'a escat focul, în toiul eşirii au fost răniţi fórte mulţi inşi. — Intr'un local public din *Paris* óspeţii s'au pus la păruélă, puşcând cu revolvere unii într'alţii. Doi au fost ucişi, ear' doisprezece au fost răniţi de mórte. — In muntele Buta (comuna Lupeni) a fost aflat ucis Kocza Beletta Ubaldo din Câmpul-lui-Neag. Bănuit de comiterea crimei, a fost prins un bănăţean, al cărui nume până acum nu s'a putut erua. — Maria Stănciόra din Bosia (judeţul Iaşi) a născut un copil cu două capete şi numai cu o mână şi cu un picior.

ECONOMIE.

Altoi de vênḑare.

Marţi în 8 Aprilie st. n. c. subscrisul comitet central pune în vênḑare 260 altoi de 2—3 ani, soiul pătul cu preţul de 30 bani bucata.

Altoii se vênd cu preferinţă membrilor reuniunii nóstre, avênd cumpĕrătorii a 'i lua înşişi în primire. In scopul transportării neştirbite este neapĕrată împachetarea rădĕcinilor în paie umede şi o pânzătură drept învĕliş. Comitetul nu e în posiţia de a esecuta însuşi împachetarea şi transportul.

Vênḑarea urmézâ a se face în ziua amintită la orele 10 a. m. în grădina şcólei comitatense de aici, Têrgul vitelor nr. 10.

Sibiiu, în 2 Aprilie n. 1902,

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului.

Dem. Comşa, president.
Victor Iordăşianu secretariu.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Ca continuare la darea de sémă şi mulţămită publică apărută în Nr. 24 a. c. al „Telegrafului Român“ prin acésta aduc la cunoscinţă publică, că a mai incurs spre scopul edificării bisericei din Craiva, protopresbiteratul Albei-Iulia, următórele sume: *Mogoş-Micleşti* prin parochul Clemente Popescu 8·60 cor., *Gârbova-de-sus* prin parochul Vasile Maxa 12·20 cor., *Buru* prin epitropul I. Vasile Tolan 3·34 cor., *Rîmeţ-Sat* prin admin. paroch. Vasile Maxa 4·40 cor.

Priméscă atât on. domni parochi colectanţi cât şi generoşii contribuenţi pentru jertfa adusă pe altariul Domnului întru ridicarea sântului lăcaş ferbintele nóstre mulţămite.

In numele poporului credincios:

Craiva, la 15 Martie 1902.

Ioan Moruşca
paroch gr. or. român.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în două părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 2 corone.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 30. [47] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Pe basa preliminariului de spese, aprobat de Prea Ven. Consistoriu archidiecesan, la 20 Martie 1901 Nr. 2772 Epitr., **repararea bisericei gr. ort. din Omp. Presaca** — tractul Abrudului se dă în intreprindere prin licitaţiune publică minuendă la *4 Aprile st. v.* (17 Aprile st. n.) a. c. la 9 ore a. m. în localul cancelariei comunale.

Preţul strigărei este cor. 2400.

Ofertele în scris, cu 10% vadiu se primesc înainte de începerea licitaţiunei la preşedintele comitetului parochial.

Cei ce vor licita verbal asemenea au a depune vadiu 10% dela preţul strigărei.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la biroul comitetului parochial.

Omp. Presaca, în 20 Martie, 1902.

Michail Nicolau
preşedinte

Iacob Nicula
notariu comit.

Schimbare de local.

Cu 1 Aprile anul curent mi-am mutat

Restaurantul în strada gărei Nr. 5
(Bahngasse)
în casele dlui Moga.

Aduc acésta la cunoscinţă, cu observarea, că şí în localul cel nou voiu serví cele mai bune beuturi şi mâncări cu preţuri moderate ca astfeliu sĕ mulţămesc pe deplin pe stimaţii mei óspeţi.

Recomandându-mĕ On. public sunt

Cu distinsă stimă

Iosif Ujhelyi
Bahngasse 5

[46] 1—5

Michail Manchen

[2] 3—4 vărsătoriu de campane (clopote)

Construcţiunea cea mai nouă

Cu sul sucitoriu

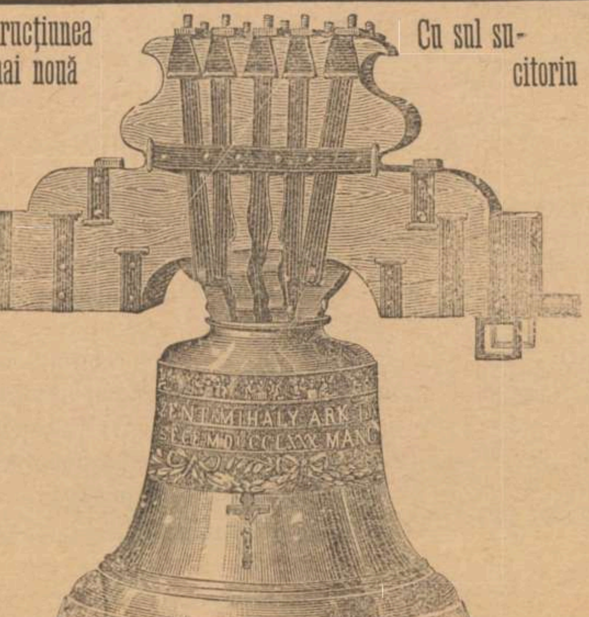

Sighişóra
(Schässburg-Segesvár)
Piaţa de sus Nr. 168.

Firma acésta esistă de la anul 1822 şi se bucură de un renume bun; se recomândă deci tuturor comunelor bisericesci pentru a **lifera şi repara clopote** de tótă mărimea cu coróna de stejar ori de fer legat; face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efectuesc şi în depărtare. Clopote mai mici sunt totdéuna gata. Solvirea preţului se primesce şi în rate.

Josef Jikeli

* **Sibiiu** *
Strada Cisnădiei Nr. 47

Candelabre argintite şi aurite cu argint, respective cu aur veritabil, apoi

Candele * **Cădelniţe**

Fesnice argintite pentru luminări

* **Anaforariu** *

Căldăruşi pentru apă sfinţită

Chivot pentru păstrarea cuminecăturei

Discuri pentru bani etc. argintite nickelate sau de aramă

Potir · **Stéuă**

Linguriţă · **Copie** (cuţit)

Disc pentru agneţi argintite sau aurite

Preţurile cele mai moderate!

[43] 2—5

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.–	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.25	5.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
3.58	12.16	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.38	12.48	3·03	2.50		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.20	1.26	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.34
5.43		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.31	2.16	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.52
7.16	2.49	5.32	4 52		Huiedin		7.55	6.40	8.37	12.20
8.18		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.54	5.41	7.37	
8.83	3.50	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.13	5.23	7.—	11.01
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		6.45	10.46
9.07	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.02		6.27	
10.14	5.56	10.29	7.26		Ghiriş		3.40		5.12	9.23
10.44	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	8.54
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.04		4.33	8.49
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.58		4.27	
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.51		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.29		3.59	8.23
11.52	7.32	12.46	8.32	sos.	Teiuş	pl.	2.07		3.38	8.06
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.42		3.02	8.00
12.53		2.17			Crăciunel		1.09		2.36	
1.02		2.26	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.56		2.26	7.35
1.14		2.36			Blaş		12.49		2.16	
1.45		3.14	9.31		Micăsasă		12.11		1.44	7.08
2·01		3.33	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.50		1.25	6.56
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14		1.06	6.50
2.33		4.08	10.01		Mediaş		10.55		12.49	6.37
3.04		4.45	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		5.27	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.45		11.40	5.49
3·47		5.43	11.—	pl.		sos.	9.35		11.33	5.42
4.03		6.08	11.14		Haşfalĕu		9.12		11.16	5.28
5·35		7.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		9.22	3.50
6.43		9.09	1.16		Apaţa		6.38		8.57	3.35
7.16		9.40	1.35		Feldioara		5.58		8.27	3.15
8·—		10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.08		7.48	2.45
3.55		11.—	2.19	pl.		sos.	9.27		5.00	2.18
4.40		12.26	3.01		Timiş		8.47		4.05	1.42
5.10		1.11	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
11.55		8.05	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.50	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna		5.07	8.08	1.50	11.01
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.21	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
10.56	8.46	1.—	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.55	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
4.30	12.41	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.42	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.38	—
5.03	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.14	—	7.16			Pauliş		8.12		10.00	—
5.35	12.49	7.29			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.37	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.13	—	8.11			Bêrzava		7.05		3.57	—
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.75		8.15	2.31
7.27	2.05	6.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.52	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	3.27	—			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	9.52			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·06	3.06	10.46			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.35			Orĕştia		3.33		5.19	12.12
10.16	—	11.56			Şibot		3.13		4.55	11.57
10.38	4 00	12·16			Vinţul de jos		2.53		4.34	11.40
10.54	4.26	12.34			Alba-Iulia		2.33		4.17	11.13
11.30	—	1.05		sos.	Teiuş	pl.	2.—		3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.11	—
—	7.31	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.43	—
–	8.01	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.10	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 35 Sibiiu, Joi 28 Martie (10 Aprile n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

† IOSIF GOLDIȘ

Avem sĕ ne împlinim de nou cea mai tristă și mai durerósă datorință de cronicari fideli ai evenimentelor cari ating de aprópe viéța nóstră națională, înregistrând perderea unuia dintrĕ cei buni ai nostri.

Preasfinția Sa *Iosif Goldiș*, episcopul Aradului, nu mai este, a trecut la cele eterne, Sâmbătă diminéța la orele 5, în etate de 66 ani și în al treilea an de păstorire a diecesei în fruntea căreia era pus, din încrederea celor-ce vrednic l'au aflat sĕ fie cap al diecesei lor.

Mórtea înaltului prelat n'a venit pe neașteptate, pentru-că de mult se știa, că Preasfinția Sa sufere de o bólă grea, de care nu s'a putut scăpa nici după ce mai multe luni le petrecuse în cea mai desĕvêrșită liniște, retras la țéră, în locuința sa de vară de la *Rontău*.

O lună va fi de când s'a reîntors de acolo tot bolnav la Arad, simțind, probabil, apropierea sfêrșitului vieții sale laboriose, și dorind, ca ultimele momente din viéță sĕ le petrécă în Arad, orașul de care-'l legau cele mai plăcute suveniri.

Au și fost, într'adevĕr, ultimele momente, pentru-că puterile defunctului Archiereu slăbeau din zi în zi, și fatalul desnodământ a trebuit sĕ urmeze. Sâmbătă, în zori de zi, episcopul *Goldiș* și-a dat apoi blândul și nobilul seu suflet în mânile Celui-Ce dréptă judecată va croí acum asupra faptelor sale, sĕvêrșite în lumea acésta vremelnică.

N'a surprins deci pe nimeni mórtea episcopului *Iosif Goldiș;* dar' cu tóte acestea, regrete adânci a provocat lovitura acésta dată din partea sorții acum vĕduvitei diecese a Aradului, în cele mai largi cercuri românesci, — căci perderea îndurată ē mare.

Decedatul prelat era înzestrat cu frumóse talente, și cu un deosebit dor de muncă, și întrĕ împrejurări mai favorabile putea sĕ aducă nespus de mare serviciu neamului seu și bisericei sale. A ajuns însĕ în fruntea diecesei sale cu sănătatea deja sdruncinată, și acésta fatală împrejurare l-a împedecat mult în a muncí pentru binele de obște, așa cum ar fi voit și dorit el sĕ muncéscă. Afară de acésta, chiămarea decedatului în fruntea diecesei Aradului a urmat din nește lupte înverșunate, până acì neusitate și necunoscute în biserica nóstră, cari au provocat multe și mari neînțelegeri întrĕ frații de același neam și aceeași lege, ear' el, bunul șef al diecesei, — fire blândă și împăciuitóre, — a trebuit mult sĕ lucre pentru a aplana divergențele, și pentru a restabili pacea și liniștea atât de necesară pentru bunul mers al afacerilor nóstre bisericesci și școlare. Și nu credem sĕ spunem cuvênt greu, când afirmăm, că memoria decedatului episcop *Goldiș* nu va puté fi mai bine păstrată pentru viitorime, decât dacă toți se vor conforma dorinței sale, care a fost totdeuna pacea și liniștea, iubirea frățéscă întrĕ fiii bisericei nóstre mult cercate!

Spiritul seu împăciuitoriu și de o estremă indulgență sĕ umplă deci inimile tuturor intristaților sei fii sufletești, pentru-ca în bună și frățéscă înțelegere sĕ se îngrijéscă de buna conducere a diecesei, până le va fi dat sĕ-și aleagă pe noul cap bisericesc al lor; ear' pe cel atât de curênd îndepărtat dintrĕ noi și trecut la cele vecinice, Atotputernicul sĕ'l așeze în ceata drepților și sĕ'i dee odihna, de care, în lumea acésta, în care a muncit atât de mult, n'a putut sĕ aibă parte.

In veci amintirea lui!

*

Episcopul *Iosif Goldiș* s'a născut în 17 Februarie 1836, în comuna Socodor, comitatul Aradului, din părinți țerani. Studiile și-le-a făcut în Sarvaș și Arad, unde a depus cu succes escelent și maturitatea. In Arad a învĕțat apoi teologia, în Dobrițin drepturile și în Budapesta filologia clasică, pregătindu-se pentru cariera profesorală.

Fericitul *George Popa*, comite suprem al Aradului, l-a invitat însĕ sĕ pășéscă pe cariera administrativă, și la anul 1865 'l-a numit vicenotar la comitat, ear' mai târziu, sub comitele suprem *Szende Béla*, congregația numitului comitat l-a alet unanim prim-notar al comitatului.

Indemnat de marele *Șaguna*, la 1869 părăsește cariera civilă și se călugărește la mănăstirea H.-Bodrog. In același an e numit profesor de teologie, apoi secretar episcopesc lângă Procopie Ivacicovici și asesor referent consistorial, în senatul strîns bisericesc, locuri pe cari le împlinesce cu demnitate, până în 1873, când la dorința generală a Românilor aradani și la insistența fericitului Archiepiscop și Metropolit *Miron Romanul* a fost numit profesor ordinar de limba română și latină la liceul din Arad.

Activitatea sa literară 'și-o inaugurézä în anul 1859 scriind în almanachul întitulat „Muguri“ și redactat de Mircea B. Stănescu. A fost d'asemeni cel mai zelos membru al „Asociațiunei Naționale Aradane“ chiar de la înființarea acesteia, în comitetul căreia era membru și în urmă cassariu.

Mult a scris în *„Speranța“*, apărută în Februarie 1869, fóie literară, la care colaborase V. Mangra, C. Gurban, Dr. Il. Pușcariu, Mihaiu Bejan și altii. Foaia acésta a fost recomandată cu multă căldură păturii nóstre culte, chiar de Șaguna, printr'un circular.

La 1873 *I. Goldiș* primește sarcina de redactor al foii *„Lumina“* care apărea în locul *„Speranței“*.

Lupta cea mai folositóre neamului românesc o duce însĕ părintele *Goldiș* la 1880, când, ca profesor gimnasial în Arad, s'a apucat sĕ combată, cu un splendid succes, pe învĕțații magiari, îndeosebi pe *Réthy*, (Schlotterbeck), cari susțineau teoriile lui Roesler și Hunfalvi (Hundsdörter) cu privire la originea Românilor.

Tratatul seu despre *„latinitatea limbei române“* scris cu o rară temeinicie și într'un mod absolut convingătoriu, a făcut pe *Réthy* sĕ depună armele și sĕ se declare învins, ear' pe *Academia Română* din Bucuresci sĕ'l aleagă membru corespondent al ei.

Pe teren bisericesc, în calitate de profesor și apoi director al Seminarului, întroduce studiul dreptului canonic și cântarea armoniósă pe note, și ostenélă mare depune pentru studiul retoricei, ca sĕ facă din teologi buni oratori.

In anul 1892 Sinodul diecesan îl alege vicar al Oradiei. La 1897 e ales deputat la Dietă, ear' în 2/14 Maiu 1899 este ales episcop.

*

Mórtea ilustrului prelat român a fost adusă la cunoștință publică prin anunțul funebru, lansat din partea consistoriului diecesan din Arad, și prin circulariul adresat tuturor oficiilor protopresbiterale și parochiale din diecesa Aradului.

Aceste două acte oficióse sunt de următoriul cuprins:

Prea Sfinția Sa Domnul

Iosif Goldiș

Episcop gr.-or. român al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și Hălmagiului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan, membru al casei magnaților, membru corespondent al Academiei Române din București etc. etc.

a adormit în Domnul în reședința Sa episcopéscă Sâmbătă în 23 Martie (5 Aprilie) 1902 în vêrstă de 66 de ani și în anul al 3-lea al păstoriei Sale Archierești.

Rĕmășițele pămêntesci ale Preasfinițitului adormit în Domnul, așezate în sala reședinței episcopești, se vor strămuta cu procesiune bisericéscă la biserica catedrală a episcopiei Duminecă în 24 Martie (6 Aprilie) a. c., la 5 ore după amézi, unde se va face privighierea de nópte prescrisă prin ritualul bisericesc.

Luni în 25 Martie (7 Aprile) la 10 ore diminéța se va începe rênduiala înmormêntării, și după acésta se vor transporta rĕmășițele pămêntesci ale rĕposatului Episcop la sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog, unde se vor așeza spre vecinică odihnă.

Consistoriul diecesan cu adêncă durere aduce acéstă tristă întêmplare la cunoscința publică.

Arad, în 23 Martie (5 Aprilie) 1902.

Consistoriul gr-or. român al eparchiei Aradului.

*

Circular

către tóte oficiile protopresbiterale și parochiale din districtul consistoriului din Arad.

Cu inima înfrântă de durere aduce subscrisul consistor la cunoscința Venerat. cler și popor din eparchia Aradului trista știre, că Preaveneratul și iubitul nostru Archiereu Prea Sfinția Sa părintele Episcop al diecesei gr.-or. române a Aradului

Iosif Goldiș

astăzi la orele $5^1/_2$ diminéța după un morb greu și plin de suferință a încetat din viéță, dându-'și nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului în anul 66 al etății, al 3-lea al Archipăstoririi Sale.

In fața acestui dureros cas, subscrisul consistor întrunindu-se în ședință a luat mĕsurile de lipsă pentru o démnă înmormêntare a Veneratului Archipăstor și prin acésta învită Venerabilul cler și iubitul popor al Eparchiei a se face părtaș durerii sale și acéstă durere a o esprima și prin semnele acelea din afară, prin cari fiii cei buni își arată iubirea lor fiiască către iubitul lor părinte.

De aceea, onorat cler și iubit popor credincios, subscrisul consistor, în privința manifestării doliului față de Părintele care se desparte de noi, dispune următórele:

1. Indată după primirea acestui circular la tóte bisericile din eparchia nóstră sĕ se tragă clopotele diminéța, la amézi și séra în zilele de Dumineca și Luni, în 24 și 25 Martie st. v. a. c., când se va face înmormêntarea.

2. In Dumineca cea mai apropiată după înmormêntare sĕ se facă în tóte bisericile din eparchia nóstră parastas solemn pentru odihna sufletului fericitului Episcop Iosif, la care va asista întreg poporul credincios și tinerimea școlară.

3. Acest parastas sĕ se repețéscă la 40 de zile, socotite de la ziua morții, eventual în Dumineca proximă.

4. Tot asemenea sĕ se repețéscă parastasul și la o jumĕtate de an și la un an de la ziua morții. Incât zilele destinate pentru parastas ar cădé în zi de lucru, sĕ se țină parastasul în Dumineca următóre.

5. Până la întregirea scaunului episcopesc, la ecteniile de la sf. liturgie pentru cei morți sĕ se pomenéscă Archiereul Iosit.

6. Până la întregirea scaunului episcopesc, la ecteniile pentru cei vii sĕ se pomenéscă numele Inalt Preasfințitului Archiepiscop și Metropolit Ioan.

In fine aducem la cunoscința onoratului nostru cler și a iubitului popor, că cârma asupra eparchiei nóstre pentru tótă durata vĕduviei scaunului episcopesc cu ziua de astăzi o a luat și o va purta consistoriul eparchial în sensul prescriselor Statului-organic.

Arad, din ședința consistorială, ținută în 23 Martie (5 Aprile) 1902.

Consistoriul eparchial gr.-or. român din Arad.

Augustin Hamsea
archimandrit.

*

Inmormêntarea regretatului episcop *Goldiș* s'a făcut Luni, în presența unei imense lumi de ómeni. Rĕmășițele pămêntesci ale defunctului au fost așezate la mănăstirea din *Hodoș-Bodrog*, unde singur își alesese loc de vecinică odihnă.

Escelența Sa Inaltpreasfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, fiind puțin indispus, n'a putut merge la înmormêntare și tot așa nici P. S. Sa episcopul *Popea* al Caransebeșului. Au mers însĕ delegațiuni de la tóte consistórele bisericei nóstre.

Actul înmormântării a fost condus de Preacuvioșiile Lor, Archimandriții *Musta* și *Hamsea* și vicariul *Mangra* de la Oradea-mare. Un raport amănunțit despre decurgerea înmormântării vom da în numĕrul ce vine.

Conferențele învĕțătoresci.

(Urmare și fine.)

Indicându-se remediile pentru formarea unui stat învĕțătoresc devotat chemării sale, se formulézä pretensiunea, ca la cursul pedagogic sĕ se priméscă numai candidați cu pregătirea normală; sĕ se casseze pregătirea pe cale privată; sĕ se înlesnéscă susținerea în institut, mai ales prin conferirea de stipendii; deprinderea mai intensivă a elevilor pedagogi în practica instrucțiunei și în consecuență, înmulțirea cursurilor pedagogice de la 3 la 4 ani, accentuându-se cu deosebită tărie neorientarea absolvenților de cursul pedagogic în cunóscerea regulamentelor de organisare în afacerile școlare.

Pe lângă tot binevoitoriul interes și laudabilul zel ce 'l manifestézä dl Simulescu față de înaintarea causei școlare, cade în greșala tare obicinuită la noi în aprecierile afacerilor și instituțiunilor nóstre, adecă face pe întregul pe originalul și inițiatoriul, pentru-că dacă ar fi în curent și numai cu ceea ce se dă publicității, ar trebuí sĕ 'și fi câștigat informațiunea, că din partea factorilor competenți se lucră cu insistință, ca la cursurile pedagogice sĕ se priméscă numai candidați cu cualificațiunea normală, ear' cualificarea pe cale privată, astăzi se reduce aprópe numai la fete, pentru pregătirea cărora pe cariera învĕțătoréscă, nici un institut român nu esistă, și fapt este, că astăzi numĕrul elevilor cu pregătire normală este fórte considerabil, şi dacă totuşi se mai fac escepţiuni, se fac sub presiunea lipsei celei mari de învěţători, ce tot mai subverséza încă.

O dorinţă generală şi ecuitabilă totodată e, ca susţinerea în institut sě fie cât mai puţin costisitóre, o cestiune acésta, ce se póte susţiné cu argumentele cele mai plausibile şi totodată o cestiune, care sulevată asigură în aprecíarea publică laurii cei mai strălucitori. Dar' toţi aceia cari cu uşurinţă paradéză cu acésta cestiune, nu se întrébă dacă e şi cu putinţă susţinerea institutului seminarial şí numai în starea de astăzi, reducêndu-se tacsa seminarială? Şi óre nu tocmai acésta împrejurare a fost motivul urcării tacsei seminariale? Sau sě mi-se numéscă acel individ ortodocs român din archidiecesă, care condus de simţul seu de filantropie, cu considerare la însemnătatea ce o are acest institut pentru biserica şi neamul român, într'o formă sau alta a contribuit cu ceva de la reposarea marelui archiereu Andreiu la susţinerea institutului seminarial, de-şi astăzi póte în archidiecesa întrégă — în rîndul prim — nu va fi preot sau învěţătoriu, care într'o formă sau alta sě nu fi usat de beneficiile acestui institut! Dar' nici nu este adevěrat preste tot, că în linia primă tacsa seminarială ar inriurí, ca unul sau altul sě se determine pentru cariera învěţătorécă sau preoţéscă, *ci prospectul de asigurare mai bună a viitoriului,* dovadă acum numěrul considerabil al elevilor din secţiunea teologică, tot cu esamen de maturitate.

Tot aşa de puţin justificată e, ca tesă generală, reclama pentru crearea de stipendii câtă vreme din programa sau anuarul institutului, ce se edă an de an, e evident că pentru elevii din secţiunea pedagogică s'au sistemisat din fondurile şi fundaţiunile archidiecesane 35 stipendii, ear' pentru elevii din secţiunea teologică 13, la cari vin a se adauge şi cele 12 stipendii din fondul *„Miron Romanul“*, creat din rěmasul fericitului în Domnul archiepiscop-metropolit Miron, şi destinate spre acest scop prin sinodul archidiecesan din anul 1901, cu consensul binevoitoriu al rudeniilor celor mai de aprópe ale fericitului în Domnul. Deci ar fi şi pentru elevii din secţiunea teologică cu totul 25 stipendii sau în total 60 stipendii.

Am cunoscinţă imediată, că elevilor seminariali nu le lipsesce nici posibilitatea a se deprinde în instrucţiunea practică pe cât acésta e cu putinţă pe lângă cursul pedagogic de trei ani, pentru-că le stă la disposiţiune o şcólă de aplicaţie, ce stă în legătură organică cu institutul; învěţătoriu la acésta şcólă acum de mai mulţi ani este aplicat un învěţătoriu destoinic, neescepţionabil, ear' conducerea instrucţiunei practice şi a părţii didactice preste tot este concredută unui profesor specialist pe acest teren, devotat chemărei sale, şi dacă cu tóte acestea fiitorii învěţători rěmân neorientaţi în practica instrucţiunei, n'au sě şi-o atribue de cât lor înşişi, că nu profită a se înzestra cu cunoscinţele necesare, ceea-ce altfel se face mai evident prin împrejurarea, că dacă unii elevi eşiţi din acel institut se validitéză bine ca învěţători, tot aşa ar trebui sě se validiteze toţi, pentru-că toţi au fost împărtăşiţi în aceea-şi měsură de binefacerile instrucţiunei.

In fine, indicând dl Simulescu dotaţiunea insuficientă a statului învěţătoresc în raport şi cu categoria funcţiunilor de calibrul cel mai inferior, totodată indică neajunsurile ce le întimpină învěţătoriul la primirea dotaţiunei, recomândând formarea unui fond central, pentru-ca învěţătorii sě fie scutiţi de câte tóte neajunsuri, şi de încheere formuléză pretensiunea, ca învěţătorilor sě li-se dee loc în corporatiunile bisericesci.

Fără îndoială, că este justă plângerea generală în ce privesce insuficienţa dotaţiunei învěţătorilor, dar' sě se mângăie dl Simulescu şi noi toţi colegii dsale, că partea materială nici când n'a fost partea ademenitóre pentru cariera didactică, şi cel ce e preocupat de partea materială, de adunare de bogăţie, sě nu se facă învěţătoriu, ci comerciant, econom sau dacă 'i dă mâna, bancher etc. Este însě un lucru de tot sinistru, ca fie şi numai într'un articol de ziaristică sě se facă analogie întrě posiţiunea unui învěţătoriu, cu posiţiunea unui servitoriu de la calea ferată, pentru-că cred eu, că tot vor fi pentru posiţiunea unui învěţătoriu prerogative şi avantagii, mult superióre unui post de servitoriu. Şi sě nu ignorăm, că tendenţa atât din partea statului, cât şi din partea bisericei merge într'acolo, ca şí în privinţa materială, statului învěţătoresc sě i-se asigure o stare tot mai mulţămitóre.

Ca o idee estravagantă trebue sě cualific cestiunea sulevată pentru formarea unui fond central, din care sě se facă salarisarea învěţătorilor, pe care aşa cred, nici dl Simulescu nu o ţine realisabilă.

Dacă poporul n'a ascultat de cuvêntul profetic al marelui archiereu Andreiu, de ce n'au ascultat preoţii şi învěţătorii, ca sě întemeeze fonduri parochiale pentru preintimpinarea trebuinţelor bisericesci şi şcolare? De ce nu ascultă astăzi de conducětorii lor? Ce înţeles are autonomia nóstră bisericéscă, dacă se reduce numai la esecutarea unor forme constituţionale? Cum se justifică, că şi după o organisaţiune constituţională de preste 30 de ani mai sunt atâtea şi atâtea protopresbiterate, cari nici barem iniţiativă n'au luat pentru vre-o instituţiune culturală? In colónele acestui ziariu câte iniţiative nu s'au dat în acésta direcţiune! Sau dóră numai aceea e meniţiunea corporaţiunilor nóstre bisericesci, ca sě esecutăm nescari forme constituţionale, şi sě scriĕm la rapórte, cu termini estravaganţi de linguşire şi preamărire la adresa unuia sau altuia?

Dl Simulescu va cunósce din esperienţă proprie, că unde s'au creat astfel de fonduri, învěţătoriul la primirea salariului seu nu este espus la nici un fel de inconvenient; şcóla funcţionéză normal; dar' chiar sě nu fie realisabilă acésta stare ideală, ca adecă în tóte parochiile sě se creeze fonduri din cari sě se pótă acoperi tóte trebuinţele bisericesci şi şcolare, susţin, că unde întrě preot şi învěţătoriu nu esistă pěcătosul de antoganism nejustificat, dacă şi unul şi altul remâne întrě marginile sferei proprie de activitate, inconvenientele cu încassarea salariului sunt disparente; deci în acest antagonism nejustificat e a se căuta în cea mai mare parte stagnarea afacerilor şcolare preste tot, şi dacă a fost posibil, ca învěţători de la şcóle confesionale, — ceea ce eu ţin de neadmisibil, — sub conducerea unui comisariu consistorial sě insultě pe un preot, după cum s'a ventilat acésta cestiune chiar şi în acest ziar, e trist şi dureros! Şi dacă ar fi totuşi adevěrat, ar trebui, ca preste astfel de incidente sě nu se tréçă din partea celor competenţi cu prea mare uşorinţă.

Deci, dacă buna înţelegere, lucrarea armonică, atât de natural indicată întrě preot şi învěţătoriu nu va lipsi, sunt aprópe sigur, că trebue sě dispară de sine şi inconvenientele cu încassările salariilor învěţătoresci, ear' solvirea lor are sě remână în sarcina autonomică a celor ce uséză de binefacerile şcólei lor.

Este în fine cu totului nejustificată pretensiunea, ca învěţětorilor sě li-se dee loc în corporaţiunile bisericesci, când după statutul organic nu cunosc nici o corporaţiune, pentru care starea de învěţătoriu sě fie incompatibilă, de jos până sus. Deci nu-i remâne celui care are dorinţă ca sě între în atari corporaţiuni, decât sě'şi câştige încrederea alegětorilor.

Nu e bine, după părerea mea, sě se formuleze gravamine nejustificate, nici sě fie presentată starea de învěţătoriu în o aparenţă de micşorare a nimbului statului învěţătoresc, şi tóte acestea, fără nici un motiv adevěrat.

Sperând a fi contribuit prin aceste reflecsiuni, nu cu referire personală, ci accentuate în interesul statului învěţătoresc, a desvoltărei şi progresului instrucţiunei preste tot, — sunt de bună credinţă, că conduse conferenţele învěţătoresci de bărbaţi devotaţi afacerei şcolare, resultatele lor ***reale*** trebue sě fie cât se póte de mulţămitóre.

Un comisariu.

Conferenţe învěţătoresci.

Convocare.

Domnii membri ai conferinţei învěţătoresci din cercul al XVIII. Sighişóra (protopopiatele Cohalm şi Sighişóra) sunt prin acésta convocaţi la conferinţă, care se va ţiné în puterea prea înaltului ordin consistorial Nr. 1 şcol. ex 3 Ianuarie v. 1902 în zilele de *18, 19 şi 20 Aprile v. 1902* în localităţile şcólei din Sighişóra.

Obiectele conferinţei vor fi:

I. Prelegeri practice cu elevii.

a) „Desvoltarea numěrului 7 cu elevii clasei I.“ Prelegětor Ioan Iancu, Sighişóra.
b) „Iubirea frăţéscă“ din cartea de cetire Z. Boiu cu elevii clasei II. din punct de vedere gramatical. Prelegětoriu Nicolae Ilie, Ferihaz.
c) „Iov“ din Istoria biblică cu clasa II. Prelegětoriu George Pop, Caţa.
d) „Metropolitul Sava Brancovici“ cu clasa III. Prelegětoriu George Dănilă, Boiulmare.
e) „Prunul“ cu clasa III. Prelegětoriu Iosif Dobre, Beia.
f) „A jó tanuló“ din Abcdariul de M. Voileanu, clasa III. Prelegětoriu Andreiu Enciu, Criş.
g) „Mugurii“ din Istoria naturală cu clasa III. Prelegětoriu George Maican.

II. Disertaţiuni.

a) „Andreiu Baron de Şaguna“ Iuliu Holder, George Cociş şi Ioan Butta.
b) „Prin ce mijlóce se ridică învěţătoriul la rolul de conducětoriu al poporului şi prin ce mijlóce îşi păstréză el acest rol?“ de Ieronim Hěrţógă, Filaret Dăişoreanu şi Nicolau Dragomir.
c) „Cari sunt legăturile firesci, cari ne îndémnă sě ne iubim vatra strămoşéscă, legea şi limba părinţilor nostri, şi cum sě transplantăm aceste sfinte sentimente în şcolari?“ de Teofil Roşca, George Andron şi Aureliu Vlăduţiu.

III. Chestiuni pedagogice.

a) „*Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale?*“ de Ioan Popa şi George Burlea.
b) „Ce motive îndreptăţesc pe femei sě îmbrace cariera învěţătoréscă?“ de dşóra Aurelia Stoica şi Sultana Ciuleiu.
c) „Ce motive pedagogice sunt pro şi contra aplicării femeilor ca învěţătóre?“ de Ioan Dumitrescu.
d) „Ce defecte se observă în planul actual de învěţământ?“ de George Maican şi Nicolae Brênduşă.
e) „Istoricul treptelor formale“ de George Maican.

IV. Diverse.

a) Raportul comisiunei permanente cercuale cu privire la mersul normal şi desvoltarea învěţământului în şcólele nóstre.
b) Propuneri şi dorinţe din iniţiativă privată.

Braşov, 25 Martie 1902.

Arseniu Vlaicu
comisariu consistorial.

Convocare.

In firul ordinului consistorial din 3 Ianuariu a. c. Nr. 1. convoc pe învěţătorii de la şcólele confesionale greco-orientale ortodoxe române din protopresbiteratele Agnita şi Făgăraş la conferenţa învěţătorilor care se va ţiné în *18 Aprilie*, a. c. st.-vechiu şi zilele următóre în şcóla greco-orientală din *Cincul-mare.*

Conferenţei va premerge celebrarea sfintei liturgii cu chemarea Duhului sfânt, în biserica din Cincul mare, diminéţa la órele 8 la care sunt poftiţi a participa toţi învěţătorii.

In cercularíul provocat s'a esprimat din partea consistoriului dorinţa, ca la conferenţele învěţătorilor sě participe şi preoţimea nóstră, şi acésta cu atât mai vêrtos, cu cât preoţii ca directori locali de şcólă, chemaţi a controla mersul învěţământului, trebue sě fie în curent cu afacerile cari privesc şcóla şi pe învěţători, sě cunóscă lucrările învěţătorilor şi în aceste întruniri ale lor.

In legătură cu dorinţa din cercularíul consistorial fac apel la simţul de datorinţă al preoţimei nóstre din incidentul acestui convocătoriu.

Fiind obiectele de pertractat stabilite în conferenţa din anul trecut, ordinea programului o va norma conferenţa.

Sibiiu, 26 Martiu 1902.

Mateiu Voileanu
comisariu consistorial.

Convocare.

Preaven. Consistoriu archidiecesan cu resoluţiunea din 3 Ianuariu a. c. Nr. 1 şcol. încredinţându-mě pe mine cu conducerea conferenţei învěţătorilor din cercul XIII (Lupşa şi Turda) am onorul a o convoca aceea pe zilele de 18, 19 şi 20 April st. v. (1, 2 şi 3 Maiu st. n.) a. c., adecă *Joi, Vineri şi Sâmbătă din sěptěmâna cea luminată* în comuna Sălciva-de-sus din protopresbiteratul Lupşei.

Obiectele vor fi:

1. La 8 ore diminéţa serviciu divin cu invocarea duhului sfânt în biserica din loc.
2. Deschiderea conferenţei în sala şcólei la 10 ore a. m. şi constatarea membrilor presenţi.
3. Pertractarea temei dispuse prin cercularíul consistorial Nr. 1 şcol. şi a temelor scripturistice şi prelegerilor practice din Abcdar, conform decisiunei conferenţei anului trecut.

P. t. membri (învěţători şi învěţătóre) de la şcólele nóstre din prot. Lupşii şi Turdii, ca membri ordinari, ear' alţi onoraţiori ca binevoitori şi spriginitori ai afacerilor şcolare, sunt poftiţi a participa la conferenţă.

Acei domni cari au primit teme spre prelucrare, le vor pregătí în scris şi în terminul dispus le vor aşterne subscrisului spre prealabilă censurare.

Ofenbaia, 23 Martie, 1902.

Vasilie Gan
comisariu consist.

Convocare.

In conformitate cu ordinul Preavener. Consistoriu archidiecesan dto 3 Ianuarie a. c. Nr. 1 şcol., prin acésta convoc pe toţi învěţătorii (învěţătórele), directorii şcolari şi inspectorii tractuali ai şcólelor nóstre confesionale din protopresbiteratele *Abrud* şi *Câmpeni* la *conferenţa învěţătoréscă* a cercului XII, ce se va ţiné în şcóla confesională din *Abrudsat* în zilele de *Joi, Vineri* şi eventual şi *Sâmbătă* în sěptěmâna cea luminată, adecă: 18, 19 şi 20 Aprile a. c. st. v. (1, 2 şi 3 Maiu st. n.).

Ordinea de zi se va statorí în prima şedinţă conform hotărîrii conferenţei din anul trecut. Ea va cuprinde:

I. 6 prelegeri practice şi anume:

a) din Religiune cu elevii din anul I, de George Lupu.
b) din Comput cu elevii din anul II, de George Nariţă.
c) din Magiară cu elevii din anul III, de Alexandru Furdui.
d) din Geografie cu elevii din anul IV, de Iosif Cothişel.
e) din Istoria patriei cu elevii din anul V, de Ioan Luca.
f) din Fisică cu elevii din anul VI de Nicolau Todea.

II. 1. Plan de învěţământ pentru şcóla de repetiţie, de Avram Sêrbu.

2. Plan de ore pentru şcóle cu 1 înînvěţătoriu, de G. Petrinca.

3. Plan de ore pentru şcóle cu doi învěţători, de G. Lupu şi N. Todea.

III. Disertaţie asupra temei: „Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale“ de Victor Vodă şi Eliseiu Marcan.

IV. Raportul comisiunii esmise pentru studiarea stării învěţământului în cercul conferenţei.

V. Disertaţii şi propuneri, ce se vor anunţa comisariului până la deschiderea conferenţei.

Conferenţei va premerge serviciu divin cu chemarea sfântului duh, ce se va celebra Joi în 18 Aprile v. a. c. la orele 9 a. m. în biserica din Abrud-sat.

Gelmar, la Bunavestire 1902.

Comisariu consistorial:
Ioan Popoviciu
paroch.

Convocare.

Pe basa ordinului Ven. Consistor archidiecesan Nr. 1 şcol. a. c. rog pe on. membri ai conferenţelor învěţătoresci din cercul *Sebeşului* a se întruní pentru zilele: 18, 19 şi 20 Aprile st. v. (1, 2 şi 3 Maiu st. n.) în oraşul Sebeş. Conferinţele se vor ţiné în sala festivă a şcólei române gr. or. Prima conferenţă din 18 Aprile va fi precedată de liturgie, ce se va săvêrşí în biserica cea nouă începênd la 8 óre.

Se va discuta asupra următórelor teme, împărţite deja la timpul sěu întrě membrii designaţi, anume:

I. Studii:

1. Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcolele nóstre confesionale? (dată de Ven. Consist. archid.)

2. Principiile practice pe temeiul cărora se póte dobândi autoritatea recerută pentru învěţătorii şcólelor pop.

3. Procederile de urmat în şcólă pentru a se căştiga iubirea elevilor. (Aceste două teme au rěmas din anul trecut).

4. Importanţa practică a învěţării gramaticei limbii române în şcólele poporale.

II. Lecţiuni practice:

1. Declinarea substantivului. 2. Conjugarea pasivă. 3. Conj. reflecsivă. 4. Obiectul drept. 5. Ob. nedrept. 6. Două lecţiuni predând învěţarea de litere în cursul I. 7. Ortografia vocalei obscure derivate din ă şi ĕ. 8. Calul, descriere în vederea deprinderii de stil, arătându-se şi modul de urmat la corectură. 9. Descrierea prunului, tot cu aceeaşi consideraţie. 10. Analisarea unei poesii, în anul ultim de şcólă. 11. O lecţie de limba magiară, la începětori şi 12. Cineva are un venit anual de 1650 cor. Ce venit are pe lună şi ce venit pe zi? problemă din aritmetică.

Braşov, 24 Martie 1902.

Dr. Iosif Blaga
profesor, comisariu consist.

Pentru „Drapelul“.

In reflecsiunile făcute de „*Drapelul*“ primit astăzi asupra primului nostru din numěrul de Sâmbătă (5 Aprilie n.) se cuprind unele inesactităţi, pe cari ţinem sě le rectificăm.

Nu este adevěrat, că ziariul nostru ar fi „*organ de publicitate ce stă afară de partid*“, pentru-că adevěrul e, că *facem parte din partid, din partidul naţional român,* la care după părerea nóstră, şi chiar şí după părerea „*Drapelului*“, nu de mult esprimată, *aparţin toţi Românii din patria acésta.*

Nu este adevěrat, că am fi citat *fals* când am zis, că „*Drapelul*“ e ferm decis sě combată revisuirea programului până în pânzele albe, — pentru-că n'am citat, ci *am afirmat*, basaţi pe atitudinea „*Drapelului*“ manifestată până acum în chestia revisuirii. Am folosit o frasă întrebuinţată şi de „*Drapelul*“, — atâta tot.

Ce se atinge de meritul causei, sperăm a puté da, atât „*Drapelului*“, cât şi celorlalţi apărători ai punctelor 1 şi 9 din programul naţional, cele mai temeinice lămuriri, póte chiar cu începere din numěrul viitoriu. Vor fi espuse de cel mai competent în causă. Deci, puţină răbdare.

Revistă esternă

Turburări în Balcani. In urma turburărilor sângerose, întêmplate în Ipec, paşalul *Semri* a plecat din Brestina cu un regiment de cavalerie, ca sě restitue ordinea. Intrě Mitroviţa şi Novibazar comunicaţia e întreruptă; în ambe aceste oraşe poporaţia e în mare panică.

La mandatul sultanului au sosit Luni la *Salonic* cinci generali din Constantinopol, ca sě inspecteze al treilea corp de armată, de sub comanda lui Mehemed-Hairi paşa. Acesta a cerut întăriri de cavalerie. In diferitele centre ale districtului se furnisézá mare cuantitate de haine pe sóma regimentelor.

Un consul din *Salonic* a căpětat încunoscinţare, că *2000 de Bulgari înarmaţi se pregătesc sě năvălescă în Turcia* cât de curênd, ear' din alt isvor se afirmă că 1000 de Bulgari au şi trecut deja graniţa, aflându-se acum pe la Petrici, Răzlog şi Strumiţa.

„Vossische Zeitung“ (Berlin) are telegramă din Sofia, că acolo au sosit 150 membri ai comitetului revoluţionar macedo-bulgar, pentru-ca într'un conventicol sě se consulte asupra *paşilor decisivi* ce vor sě'i iee cât mai curênd.

*

Rěsboiul Burilor. Se raportézá din *Bruxella*, că generalii buri de pe câmpul de rěsboiu au dat lui *Krüger* asigurare, că fără consensul seu nu vor lega pace cu Englezii. Cercurile bure din Bruxella sunt de părerea, că *Schalk-Burger* a voit sě înduplece pe ceilalţi conducětori buri, ca în loc de independenţă completă sě primiască autonomia îmbiată de Englezi, *Delarey*, *De-Wett*, *Steyn* şi *Botha* însě au respins ori-ce compromis şi pretind independenţă completă.

Conform raportelor sosite de pe câmpul de rěsboiu, *situaţia Englezilor e forte critică.*

Cu acelaşi dat (de 7 April) se raportézá din *Amsterdam*, că ştirile sosite acolo de pe câmpul de rěsboiu dovedesc că *nu* guvernul transvaalian a iniciat tratativele de pace. Atât nouele isbândi ale Burilor, cât şi rěscóla africanderilor, întêmplată nu de mult, sunt mărturie că *nu* Burii au cerut pace. Acésta o ştie şi guvernul englez.

NOUTĂŢI

Esamen la şcóla de economie. In 15 April st. n. la 3 óre după amiazi se va ţiné esamen public la şcóla de economie rurală a comitatului Sibiiu (din piaţa têrgului de vite Nr. 10) pe lângă următoriul program: limba magiară, aritmetica şi geometria, fisica, cunoscinţe elementare din economia de câmp, cunoscinţe speciale din cultura plantelor, pomologie, cunoscinţe speciale din cultura şi higiena vitelor. — Condicele de economie, caietele etc., purtate de elevi, în decursul esamenului vor fi espuse spre vedere publică.

*

Post de contabil. La „*Zărăndeana*“, institut de credit şi economii în *Băiţa* (lângă Deva), e vacant postul de contabil, dotat cu 1000 coróne salariu, locuinţă şi tantiema statutară. Concursul e escris cu termin până la 30 April st. n.

*

Post de notariu. In comuna *Silaş* din pretura Buziaşului (comitatul Timiş) e vacant postul de notariu. Concursul e escris cu termin până la 12 Aprile; alegerea se va face în 14 Aprile. Dotaţie 1600 coróne salariu, cuartir şi grădină de 800□°.

*

† Névy László, directorul academiei comerciale din Budapesta, a rěposat Sâmbătă, în etate de 62 ani. Scrierile sale didactice (Stilistică, Poetică, Retorică, etc.), întroduse în tóte şcólele medii, formézá o întrégă bibliotecă.

*

† Mihail Rimbaş. Subsemnaţii cu adêncă durere facem cunoscută încetarea din viéţă a iubitului nostru soţ, părinte, moş şi strămoş *Mihail Rimbaş senior*, proprietar, fost epitrop timp îndelungat al bisericei grecoorient. rom. din Hunedóra, membru în representanţa opidană şi comitatensă etc., care după grele şi îndelungate suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele taine, şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului în 3 Aprilie 1902, la 3 ore a. m., în al 80-lea an al etăţii. Inmormêntarea s'a făcut în 4 Aprilie st. n. în cimiteriul bisericei gr.-or. din Hunedóra. — Fie-'i ţěrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! — Agnes Rimbaş născ. Kercz ca soţie; Alexandru, Petru, Mihail, Maria măr. Socander, ca fii şi fiică; Neti născ. Török, Maria născ. Bogdan, Maria născ. Farkaş, Ianoş Socander ca nurori şi ginere.; Letiţia Rimbaş măr. Damian cu soţul Silviu; Zoe Rimbaş măr. Condor cu soţul Cornel; Victor, Veturia, Aurel, George, Romul, Alexandru, Victor, Aurel, Maria, Ana şi Eugenia Rimbaş; Malvina, Rudolf, Ana şi Victor Socander, ca nepoţi şi nepóte; Simion Damian ca strănepot.

*

Apel. In scopul de a se puté aduna esact date despre representările teatrale arangiate la noi în ţéră de diletanţi români, date cari se publică în Anuarul societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, în vederea unor studii anume: îmi iau voie a adresa o rugare la toţi arangiatorii de asemenea representaţiuni teatrale, ca sě-mi trimită şi mie câte un program, sau dacă nu se tipăresc programe, sě mě anunţe prin câte o cartă postală arătându-mi: ce piesă se dá? cine sunt arangiatorii? în ce folos se arangézá petrecerea? de ce fel de petrecere e însoţită representaţia teatrală? precum şi datul petrecerii.

Rog a mi-se trimite date, în cât e posibil în 10 zile, şí despre representaţiunile teatrale din anul trecut. Braşov, 24 Martie v. 1902. *Dr. Iosif Blaga*, secretariul societăţii fondului de teatru rom.

On. Redacţiuni a ziarelor române din patrie sunt rugate respectuos a reproduce acest apel.

*

Băieţel ars de viu. Sâmbătă séra o lucrătóre din Budapesta după ce a făcut foc în culină a eşit în curte, lăsând lângă cuptoriu leagěnul, în care era culcat băieţelul ei. O schinteie sărind din cuptoriu a căḑut pe hăinuţele băieţelului şi le-a aprins. Pe când femeia s'a re'ntors de afară, băieţelul era deja ars scrum.

*

„Logojana“, Dl T. Popovici reflectând în Nr. 34 la foiţa din Nr. 33 a „Telegrafului Român“ zice în esenţă:

1, că *nu póte* da lămuririle necesare cu privire la cele cuprinse în acea foişóră până nu-mi spun tot pe calea „Telegrafului Român“ numele adevěrat;

2, că dacă nu-mi spun numele adevěrat:

a) cele scrise de mine nu le póte lua în serios, şi prin urmare:

b) se consideră dispensat de a da vr'un respuns.

La acestea rěspund eu „Logojanul“ următórele:

Ne subversând nici o causă pentru acésta nu mě simt îndemnat a-i spune Dlui T. Popovici nici pe calea „Telegrafului Român“ nici pe altă cale numele meu adevěrat.

In foişóra din chestiune am constatat nişce fapte şi am făcut câteva combinaţiuni de eventualităţi şi puţină apreciare.

E tréba dlui T. Popovici în *prima linie* sě se pronunţe ori sě nu se pronunţe asupra celor scrise de mine. Dacă vrea sě se pronunţe, acésta o *póte* face fără sě'mi scie numele adevěrat.

Pun casul că Dl T. Popovici — din causa că nu-mi spun numele adevěrat — n'ar da lămuririle „necesare cu privire la cele apărute sub titlul „Logojana“ în foiţa „Telegrafului Român“ Nr. 33 din a. c.“ Eu şi în acest cas îl iau pe dl T. Popovici „în serios“, prin urmare nu-l pot considera „dispensat de a da vr'un respuns“. In acest cas în locul rěspunsului denegat de dl T. Popovici îmi gândesc însumi ceva. Ce-mi gândesc nu spun. *Logojanul.*

*

Grevă de brutari. Pe când greva lucrătorilor din *Fiume* se terminase pacinic, prin împlinirea pretensiunilor ridicate de grevişti, a isbucnit o altă grevă — a brutarilor. Duminecă diminéţa locuitorii oraşului au făcut neplăcuta descoperire, că nu capětă pâne. Sâmbătă nóptea sodalii brutari s'au pus în grevă, pretinḑênd simbrie de 20 coróne la sěptěmână, 8 ore timp de lucru (în loc de 12) şi remunerarea mai corěspunḑětóre a muncei estraordinare. Numěróse familii şi-au comandat pâne de la Abbazia, ear' până la sosirea vapórelor au trebuit sě rabde fóme. S'a terminat însě şí acéstă grevă, urmându-i alaltăeri greva lucrătorilor de la fabrica de hârtie.

*

Vulcanul de la Semaha, eşit la ivélă cu ocasiunea uriaşului cutrěmur de pămênt, care pe la sfêrşitul lunii Februariu pustiise aprópe de tot acest orăşel caucazian, — e încă tot în funcţiune, vărsând necontenit lavă, care a acoperit până acum un teritoriu de trei chilometri. Satul Schrich-Sary e acoperit deja de lavă.

*

Incendiu în Budapesta. In fabriea de chemicale din Budapesta s'a escat Sâmbătă un incendiu primejdios, care în lipsa ajutoriului grabnic dat din partea pompierilor şi miliţiei uşor ar fi putut sě devină forte desastros. Pe la amiazi a crepat adecă un tub al destilatorului, din care benzinul věrsându-se în aburii ferbinţi, a luat foc. Edificiul cu maşineriile de destilare a ars de tot, în timp ce reservórele de benzin esplodau cu mare detunătură. In jurul acestui edificiu se aflau fabricele de borax, sodă, place de capacuri, carbol, suger, asfalt, văpsele, etc., ear' în nemijlocita apropiere a edificiului în flacări se afla (despărţită numai cu un părete subţire) sublimaţia de naftalin, unde era adunat naftalin în cuantitate de opt mii de chilograme. Acolo era cel mai mare pericol. Munca uriaşă a pompierilor însě, ajutaţi de miliţie, către séră a localisat focul.

*

Din Someşiul cald ni-se scriu următórele: Evlaviosul creştin *Ioan Purcel* alui Simion corbului, cu consorta Sa *Maria Purcel* născută Hetea din vecina comună Mărişel, au cumpěrat şi dăruit sfintei biseriei din parochia Someşul cald un rînd de vestminte bisericeşti pentru serviciul divin, în preţ de 90 adecă nouězeci coróne, pentru care faptă marinimósă le esprim şi pe calea acésta în numele întregei comune bisericeşti cea mai sinceră mulţămită, şi rog pe prea bunul Dumnezeu, sě'i trăiască în fericire şi îndestulare până la cele mai adînci bětrêneţe, ca astfeliu de fapte nobile creştine sě mai pótă sěvêrşi şi la alte sfinte biserici lipsite — şi sě aibă mulţi imitatori. In numele comitetului parochial din Someşul cald: *Teodor Lungu*, paroch gr. or. şi pres. comit.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea concertului aranjat de corul bisericei române din Budapesta, în 9 Martie n. 1902, sub patronagiul Ilustrităţilor Lor d-nii: *George Ioanoviciu de Dulěu şi Valea-Mare* şi *Dr. Iosif Gall*, am primit ca supresolviri, în folosul bisericei de la d-nii: Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor 200 cor.; George Ioanovici. secr. de stat în pens. 10 cor.; Familia Mocsonyi 100 cor.; Avram Berlogea, jude la Curie 10 cor.; Toma Dogariu, jude la Curie 10 cor.: Victor Cuciurano, consul general al României 10 cor.; Ioan cav. de Puşcariu, jude de Curie pens. Bran 20 cor.; Dr. Iuliu cav. de Puşcariu, jude la tribunal 40 cor.; Ioan Mezei, jude la Curie 10 cor.: George Serb de Cuvin, deputat 20 cor.; Andrei Frâncu, jude la Curie 20 cor.; St. Margaritescu-Greceanu, vice-consulul României 20 cor.; Teodor Faşie, deputat 10 cor.; Familia Babeşiu 20 cor.; Dr. A. Lendl, deputat 10 cor.; Ioan Kanidaky, proprietar mare 20 cor.; Ioan Ciocan, prof. univ. 10 cor.; N. Colţa, căpitan în artileria română 3 cor.; George Radulescu, farmacist 10 cor.; Silviu Suciu, secret. ministerial 30 cor.; Dr. A. Dumitrean, medic 10 cor.; Familia Gh. Groza, 23 cor.; Familia Ioan Popescu, Topliţa 10 cor.; Dr. Romul Boiu, privatier 10 cor.; Nicoiae Hornoiu, proprietar mare 12 cor.; Dr. Nicolae Vecerdea, Sibiiu 10 cor.; D-na şi d-şóra Görög, din Halaş 8 cor.; Familia G. Fruşa 8 cor.; N. Proştean, Lugoj 5 cor.; Gh. Bogoeviciu, paroch 10 cor.; Dr. Nicolae Şerban, deputat 4 cor.; Dr. G. Szombati, deputat 10 cor.; Gherasim Rácz, cons. min. în pens. 5 cor.; Dr. G. Bilasko, medic 10 cor.; Dr. N. Vraci, medic mil. 5 cor.; Dr. I. Siegescu, prof. 6 cor.; Dr. Valeriu Damşa, cand de adv. 5 cor.; Victor. Păcală, profesor Sibiiu 6 cor.; V. Leppa, Timişóra 5 cor.; Ioan Petric, protopop Braşov 4 cor.; Simon Mihály, tapecier 10 cor.; Th. Dragomir, funcţionar 8 cor.; Terenţiu Buhescu, silvicultor în min. de agric. 6 cor.; Ioan Crăciunel, ofic. la postă 8 cor.; Gh. Câmpean 8 cor.; Iuliu Moldovan, cont. în min. de fin. 4 cor.; Mih. Ciuta, min. 3 cor.; Anton Mocsonyi, iurist 10 cor.; Ioan Garoi, iur. 4 cor.; Titu Dragonescu, iur. 5 cor.; Ioachim Lainer, cantor Măeruş 5 cor.; Ioan Perin, friser 4 cor.; Vasile Ciuta, înv. Jebeli 2 cor.; Tipografia „Poporul Român“ 20 cor.

Deosebit am primit pentru fonduí corului de la d-nii: G. Kanidaky, proprietar mare 40 cor.; Silviu Suciu, secr. min. 30 cor.; Dr. Titu Mălai, cand. de adv, 2 cor., şi Dim. Birăuţiu, tipograf 2 cor.

Marinimoşilor donatori li-se aduce şi pe acéstă cale mare mulţămită.

Din aceste sume, după acoperirea cheltuelilor avute, am predat capelei gr.-or. române din loc suma de cor. 493.50 fil., cu destinaţiunea, ca 400 coróne sě formeze basă unui fond permanent pentru cor, ear' 93 cor. 50 fil., sě servéscă pentru lipsele bisericei.

Budapesta, 23 Martie n. 1902.

In numele corului:
Dionisie Stoica, Cornel Popescu, Filip Mihaiu şi Grigorie Domilescu, cassar.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rěspunderea.

Nr. 351 prot. [45] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în **Frata-magiară,** pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale din 18 Februarie a. c. Nr. 1887 B„ se escrie concurs nou cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei de la stat.

Reflectanţii 'şi vor aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdii şi vor avé a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Turdii în conţelegere cu comitetul parochial din Frata.

Turda, 12 Martiu 1902.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

Venit lateral însemnat.

Domni sau dame de societate mai bună, pot avé un venit lateral însemnat la oraş şi în provincie. Oferte sub C. C. 150 Triest I. Poste restante. [48] 1—3

Alexandru Márki

Geografie pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea V în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat **2 60 cor.** A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panţu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Schimbare de local.

Cu **1 Aprile** anul curent mi-am mutat

Restaurantul în strada gărei Nr. 5
(Bahngasse)
în casele dlui Moga.

Aduc acésta la cunoscinţă, cu observarea, că şí în localul cel nou voiu serví cele mai bune beuturi şi mâncări cu preţuri moderate ca astfeliu sĕ mulţămesc pe deplin pe stimaţii mei óspeţi.

Recomandându-mĕ On. public sunt

Cu distinsă stimă
Iosif Ujhelyi
Bahngasse 5

[46] 2—5

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézä organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézä puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtézä prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciósе a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşurézä formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézä nervi escitaţi şi creézä nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [3] 6—9

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu pe **tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

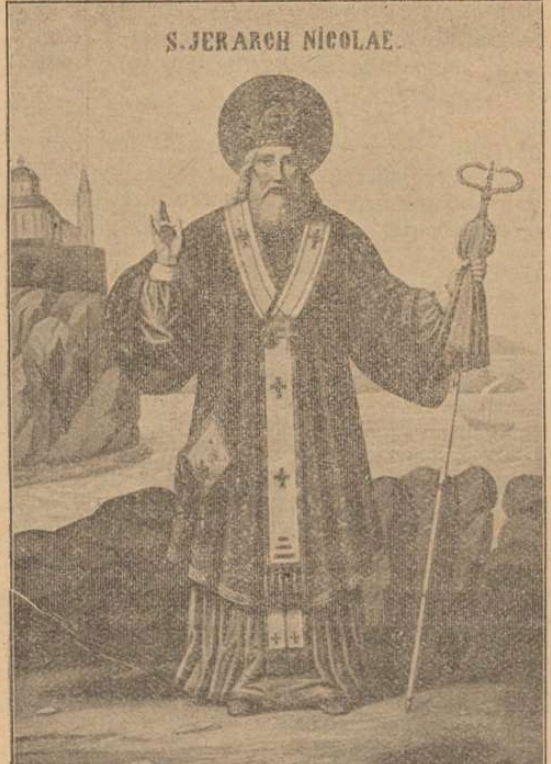
S. JERARCH NICOLAE.

I.
- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Rĕstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

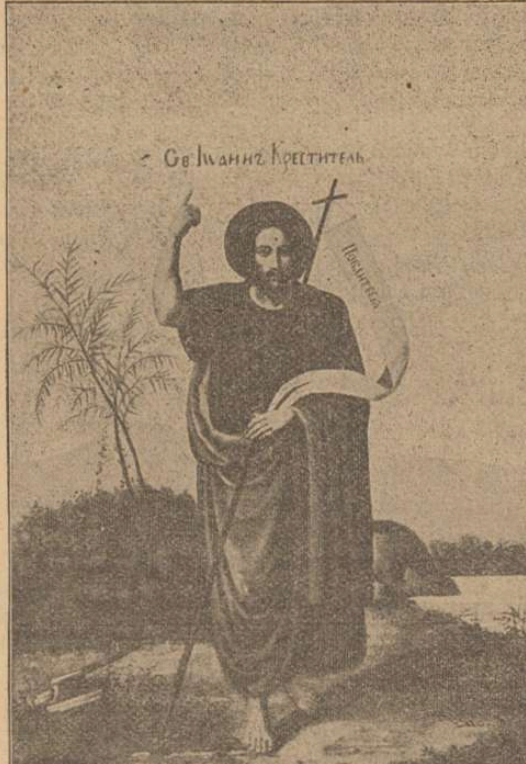

II.
- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.
- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Archanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tiniche cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult.*

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.** Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 **Sibiiu, Sâmbătă 30 Martie (12 Aprile n.) 1902** *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondentele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Genesa programului actual

al partidului naţional român şi însemnătatea punctelor 1 şi 9, din program.

I.

Cunoscuta epistolă a dlui Dr. Ioan Mihu a avut darul de a electrisa pe un moment membrele paralisate ale partidului naţional, şi de la publicarea ei în organul „*junimistilor*“ nostri „Libertatea“, avem priveliştea unei polemice vii în jurnalistică, carea dacă n'ar fi degenerat în „*personalităţi*“ — forţa elevilor şcólei întemeiate aici în anul 1884 după modele din România — ar fi un semn îmbucurător, o dovadă că totuşi se va porní odată în o direcţiune óre-care carul *înglodat* al partidului naţional.

S'a încins o luptă înverşunată în jurul punctelor 1 şi 9 din programul partidului naţional stabilit la 1881, din care incident, unii, cari îşi mai aduc aminte, că la facerea acelui program am contribuit şí eu, m'au provocat sĕ 'mi dau părerea *despre însemnătatea acelor douĕ puncte de program*.

Dacă se crede, că părerea mea ar puté contribuí cât de cât la limpeḑirea cestiunei, o fac bucuros; dar' atunci sĕ mi-se dee voie a enara întreg istoricul programului din 1881, pentru-că numai în acel cas póte, cine vrea, sĕ atribue o însemnătate óre-care interpretărei mele faţă cu interpretarea altora, *cari cunosc acel program numai din ziare şi din protocólele conferenţelor naţionale* (Ba póte că unii nici nu 'l cunosc! *Red.*).

Eram deja deputat dietal al cercului electoral din Beinş, în al doilea ciclu de 3 ani, în anul 1876, când m'am mutat din Beinş la Sibiiu. Cunosceam luptele electorale din Ungaria, din praxă, pe cele din Transilvania însĕ numai din ziare.

Cetisem că la Mercurea s'a proclamat *pasivitatea* în 1869, dar' ştiam şi aceea: că tot la Mercurea *cu binevoitoriul concurs al corifeilor pasivităţii şi cu voturi românesci* s'a ales deputat străin, cu program guvernamental, tot asemenea la Făgăraş, etc. etc.

Românii ţineau conferenţe nainte de alegeri când într'un oraş când într'altul, proclamau pasivitatea, alegeau comitet pentru esecutarea concluselor conferenţei, guvernul interzicea esecutarea, comitetul, re bene gesta, se punea la odihnă trei ani, ca earăşi sĕ se repete receta cunoscută.

In anul 1878 a fost convocată conferenţa din partea dlui Archimandrit *N. Popea* ca preşedinte al „*clubului membrilor români ai representanţei municipiului Sibiiu*“, la Sibiiu, în sala din grădina Gerliczy, pe 20 Iuliu.

Participanţi erau toţi matadorii curentului activist: *N. Popea, N. Cristea, Dr. Borcia*, *I. Preda*, *Bechnitz, Eug. Brote, D. Comşa,* etc., cari în astă privinţă se considerau pe sine de depositarii politicei lui *Şaguna*, ear' dintrĕ fruntaşii pasivistilor era *G. Bariţiu, Dr. Ios. Hodoşiu*, *E. Măcelariu*, *Vis. Roman*, *An. Trombiţaş*, etc. Public străin fórte puţin, dar' măiereni din Sibiiu de câţi era trebuinţă.

Am fost admis şí eu ca ungurean sĕ particip la desbateri, dar' *numai cu vot consultativ.*

Cel mai agil *pasivist* era *V. Roman*, carele s'a îngrijit după putinţă de măiereni din suburbiul-inferior. I-se părea însĕ că măierenii lui D. Comşa din suburbiul josefin sunt mai mulţi, şi numai de cât după constituire face propunerea, ca pertractarea mai departe sĕ se condiţioneze de la presenţa a 100 de alegĕtori. Dr. Hodoş sprijinit de Preda însĕ combate propunerea lui Roman şi propune, ca conferenţa sĕ decidă „ca tóte hotărîrile sĕ se facă *prin membrii de faţă ori în ce numĕr se vor afla*, pentru-că conferenţa nu are vr'un regulament în care sĕ fie stipulat numĕrul membrilor necesari la aducerea de concluse valide“ (Veḑi procesul verbal publicat în „Teleg. Român“ Nr. 82 din 1878).

Pusă la vot propunerea lui Roman, cade.

In şedinţa de după amiazi *G. Bariţiu* ca referent al majorităţii comisiunei alese pentru studiarea cestiunei: „ce atitudine au sĕ observe alegĕtorii la proximele alegeri?“ face propunerea sprijinită de Măcelariu şi Dr. Hodoşiu, ca acest obiect, în care comisiunea vine cu propunerea majorităţii pentru *pasivitate* şi a minorităţii pentru *activitate* — sĕ se pună la ordinea zilei pe ziua următóre, ca până atunci sĕ aibă timp a-şi motiva propunerea în scris.

Referentul minorităţii, *N. Strevoiu*, sprijinit de Preda şi de P. Cosma, cere pertractarea fără amânare, fiind suficientă motivarea verbală.

Pusă la vot propunerea lui Bariţ, *cade*, şi se purcede imediat la pertractarea cestiunei de *passivitate sau activitate.*

Prin aceste douĕ votări era pecetluită deja sórtea *passivităţii.*

Pentru passivitate au vorbit referentul G. Bariţiu, Trombiţaş, Vis. Roman şi Dr. Hodoşiu; pentru activitate referentul Strevoiu, Cosma, N. Cristea şi I. Filipescu.

La votare însĕ matadorii activişti aprópe toţi au dispărut, şi s'au făcut dispoziţiuni, ca nici gregarii sĕ nu voteze toţi, şi astfel s'a decretat *pasivitatea **pentru întrégă Transilvania***, cu 36 voturi contra 25, *cea mai mare parte ale măerenilor din Sibiiu.*

Preşedintele Popea în cuvêntul de încheiare a făcut *corecta* declaraţiune că „de-şí cu părere de rĕu n'a voit sĕ vorbéscă la o cestiune atât de importantă, numai ca sĕ nu se zică că ar fi înfluinţat asupra vre-unei părţi, lăsând curs liber pertractărilor“ de altmintrea crede că toţi sciu „*că el a fost şi este pentru activitate*“.

Eu, carele participasem la luptele naţionale câte se petrecuseră în Ungaria de la 1861 încóce, lupte energice dar' loiale, în cari se respectau şí vederile contrare, dar' cei ce se angajau pentru o flamură învingeau sau cădeau cu ea, *indignat* de acésta *tactică* nedémnă de o causă atât de seriósă, am întrebat pe unii din corifeii *activiştilor patentaţi*:

„Pentru-ce au pus la cale acest joc nedemn de o causă naţională atât de însemnată? Pentru-ce pledéză pe faţă pentru activitate şi *în faptă scot la cale pasivitatea?*“

„Dar ce făceam — ziceau ei — dacă învingeam cu activitatea? Ne blamam, pentru-că *stăpânirea nu mai ţine cu noi.* Am probat noi odată sĕ corteşim la Ocna-Sibiiului pentru un Român activist, şi dacă nu o luam la sănătósă iute şi degrabă, o păţeam, căci poliţia ne urmărea deja“.

„Dacă astfeliu pricepeţi Dvóstră „*lupta*“ naţională, atunci lăsaţi-vĕ de *principii* — le-am reflectat eu — sĕ vĕ fie şi vorbele precum vĕ sunt faptele, faceţi-vĕ *pasivişti pe faţă,* dar' nu umblaţi cu doi bani în trei pungi.“

In momentul acela mi-am propus, ca în cât 'mi va fi cu putinţă, sĕ stăruiesc, ca întrĕ marginile legilor esistente sĕ se organiseze partidul naţional astfel, ca la conferenţele alegĕtorilor dietali sĕ participe tóte cercurile electorale prin delegaţi, ca în viitor sĕ nu mai atêrne sórtea celor mai ponderóse cause naţionale de la ***voia şi priceperea*** publicului din localitatea unde din întêmplare se ţine conferenţa.

Parteniu Cosma.

Catedrala.

Sibiiu, 11 Aprile n.

Afacerea zidirii bisericei catedrale a făcut un însemnat pas spre realisare. Venerabilul sinod archidiecesan a dat consistoriului în întrunirea ultimă mandat a schimba planul turnurilor presentat în anul trecut, fiind-că acelea nu erau în armonie architectonică cu stilul bisericei întregi.

Acest mandat s'a îndeplinit şi architecţii însărcinaţi cu modificarea planului au aflat după posibilitate o deslegare norocósă a chestiunii, statorind un plan de turnuri noue. Ancheta pentru zidirea catedralei a aflat acum planul de bun şi l'a recomandat V. Consistoriu spre aprobare, care a şi urmat.

Totodată s'a făcut la plan şí acea îmbunătăţire necesară, că s'a acceptat adaptarea suterenului pentru încălzire centrală.

Cu o cale s'a statorit în mod definitiv preliminariul de spese cât şi condiţiunile de licitare, generale şi speciale, pe basa cărora în zilele din urmă s'a publicat în mai multe ziare din patrie concursul pentru darea în întreprindere a zidirii întregi.

Terminul pentru înaintarea ofertelor espiră în 19 Aprile nou a. c. Pe basa ofertelor întrate consistoriul va alege persóna, sau consorţiul, căruia sĕ se incredinţeze edificarea. Edificiul va fi gata cel mult la 30 Iunie 1904, firesce afară de întocmirile interne.

Astfel de înaintate fiind lucrările, se va puté presenta viitoriului sinod nu numai planul definitiv, ci şi contractul încheiat cu intreprinzĕtoriul.

Pentru conducerea şi controlarea lucrărilor a angajat consistoriul ca espert al sĕu pe architectul oraşului Sibiiu, dl *Iosif Schussnig.*

Dacă pregătirile făcute de ancheta pentru clădire şi de consistoriul arch. vor fi aprobate din partea V. sinod, atunci cu 1 Iuliu 1902 se va şi începe demolarea caselor de sub Nr. 37, 39, 41 şi 43 din strada Măcelarilor, precum şi a caselor Nrii 30 şi 32 din strada Bruckenthal, ca astfel — planându-se întreg terenul — prin August sĕ se şì pótă începe însaşi clădirea.

In scopul acesta parochia din Sibiiu-cetate a cedat pentru trebuinţele archidiecesei casa şi terenul de sub Nr. 39, cum şi capela folosită până acum ca biserică parochială, ear' în schimb consistoriul va clădi pe un loc al seu altă casă potrivită pentru parochul Sibiiului, care va fi admis a oficia în catedrală, care va forma altcum proprietatea absolută a archidiecesei.

Dăm aceste informaţiuni, în credinţa că cetitorii le vor primi cu mare bucurie.

---

† Iosif Goldiş.

Episcopul *Iosif Goldiş* a murit în deplină singurătate, nepriveghiat de nimeni, fiind-că în preseară se afla în disposiţie sufletéscă relativ destul de bună şi nimeni nu se gândea, că sfîrşitul vieţii îi este atât de aprópe.

Preacuvioşia Sa, Archiemandritul *Aug. Hamsea*, încunoscinţat fiind despre tristul eveniment, a mers imediat la episcopie, unde în presenţa mai multor asesori consistoriali a desfăcut testamentul, compus încă astăvară, din partea decedatului episcop, în care se cuprindeau disposiţiuni clare cu privire la averea privată a fericitului Archiereu, cât şi cu privire la înmormêntare.

Averea evaluată la 60.000 cor. episcopul *Goldiş* a testat'o diecesei, în scopul ca din venitul curat sĕ se dee stipendii la studenţi din şcólele medii, la teologi şi la studenţi universitari. Esecutori testamentari sunt numiţi din partea decedatului, domnii *Vasile Goldiş* şi *Petru Truţa*. Biblioteca e testată seminariului din Arad. Dómna *Sofia Comloşan*, nepóta episcopului, primeşte o rentă anuală de 1000 coróne.

Cu privire la înmormântare testamentul dispune, ca rĕmăşiţele pămêntesci ale testatorului sĕ fie aşezate la sfânta mânăstire din *Hodoş-Bodrog.*

Cunoscute fiind dispoziţiile testamentare, Preacuvioşia Sa Archimandritul *Hamsea* a convocat imediat şedinţă consistorială, în care s'a stabilit felul cum sĕ se facă funerariile.

Conform programului, sicriul a fost ridicat din casa mortuară Duminecă la orele 5, şi în procesiune bisericéscă a fost dus la catedrala din Arad, unde s'a făcut serviciul religios prescris, ear' la orele 7 séra s'a început priveghierea.

Inmormêntarea s'a început apoi Luni, la orele 10. Tóte consistórele au trimis câte o delegaţiune, ca sĕ iee parte la înmormêntare. Astfel de la *Caransebeş* au venit P. C. Sa vicariul-archimandrit *Filaret Musta* şi dnii Dr. T. *Badescu*, Dr. P. *Barbu* şi T. *Barzu*; de la *Sibiiu* veneraţii protopopi I. *Papiu*, *Păcurariu* şi *Domşa*, ear' Consistoriul din Oradea-Mare a fost representat prin vicarul *V. Mangra*, protopopii *N. Roxin*, *T. Păcală* asesorul consistorial Andreiu *Horvat*, preoţii G. *Pap* şi N. *Diamandi.*

Precis la orele 10 s'a început prohodul, oficiat de următorii: Archimandritul Augustin *Hamsea*, Vicariul Vasile *Mangra*, protosincelul I. I. *Pap*, monachii Romul *Ciorogariu*, Ghenadie *Bogoevici*, Munteanu, Seculici şi Dr. Suciu, *protopopii* I. *Papiu* (Sibiiu) Avr. *Păcurariu* (Hunedóra), *Domşa* (Orĕştie), Beleş (Arad), G. Sêrb (Belinţ), P. Miulescu (B. Comloş), Puticiu (Timişóra), V. Hamsea (Lipova), I. Groza (Halmagiu), I. Giorgia (Buteni), Dr. Trailescu (Chişineu), Gurban (B-Ineu) T. Pacală (Oradia), N. Roxin (Tinca) şi preoţii Diamandi, G. Pap, Stefănuţ, Văţan, Bodea, Babescu, Munteanu, Lungu şi Morar.

Vorbirea funebrală a rostit-o archimandritul *Hamsea*, ear' deslegarea a cetit-o archimandritul *Filaret Musta.*

Terminat fiind prohodul, la orele 11 şi jum. cununile cele multe aşezate pe sicriu se pun pe un car funebru, sicriul pe altul, şi convoiul se pune în mişcare, spre mănăstirea *Hodoş-Bodrog*, până la podul Murĕşului, care desparte Ungaria de Banat, pedestru, ear' de aci încolo în trăsuri.

Clerul şi publicul a sosit la mănăstire la orele 2 d. a., ear' carul mortuar la orele 4. Clerul l-a primit înaintea mănăstirei. Sicriul a fost dus în biserică, unde s'a oficiat de nou prohodul, şi în urmă a fost aşezat în mormĕntul săpat la drépta de la uşa bisericei, întrĕ doioasele cântări: „*In veci pomenirea lui*“.

In refectoriul mănăstirei s'a dat apoi obicinuita pomană, cu care ocasiune s'au rostit douĕ vorbiri frumóse, una de către protopopul Sibiiului *Ioan Papiu*, şi alta de către protopopul Boroşineului *Constantin Gurban.*

Séra la orele 8 toţi participanţii s'au reîntors în Arad.

De la Asociaţiune.

Comitetul central al „*Asociaţiunei*“ a ţinut eri, Joi, şedinţă ordinară. S'au luat următórele hotărîri:

1. Câţiva particulari români invită *Asociaţiunea* a ţiné adunarea generală proximă în *Baia-mare.* Comitetul decide a se întreba şi despărţĕmêntul din acea parte, ca sĕ opineze în acéstă privinţă, căci acesta încă nu s'a pronunţat, dacă póte face pregătirile necesare, şi astfeliu comitetul nu avea informaţiuni suficiente a decide definitiv.

2. Advocatul *Mateiu Nicola* din *Alba Julia* cere sĕ numéscă comitetul central un *arbitriu*, spre a decide divergenţa întrĕ el şi Asociaţiune, escatá din causa lăsămêntului fericitului Avram Iancu, a cărui avere a administrat'o mai mult timp. Comitetul numesce un arbitriu din advocaţii Dr. Laurenţiu *Pop* de la Abrud şi Dr. Z. *Chirtop* din Câmpeni sub presidiul notariului public Mihail *Cirlea* din Abrud. Procesul intentat la tribunal se sistézá deocamdată.

3. Protopopul *Alexandru Costa* din Cehul-Silvaniei a testat Asociaţiunii 600 cor. după mórtea soţiei sale, cu condiţia, ca din interese sĕ se dee stipendii la şcolari buni. Se primeşte cu mulţămită.

4. „Albina“ din Sibiiu donézá Asociaţiunii 2000 cor. Se primeşte cu mulţămită. Dl Patrichiu *Barbu* adv. în Reghin a solvit rata a II de 500 cor. pentru casa naţională. „*Luceafĕrul*“ şi Colonelul *Alexandru Lupu* din Viena donézá pentru acelaşi scop câte 20 cor. Emanuil *Ungurean*, adv. în Timişóra solvesce ultima rată (400 c.) din suma de 2000 cor. în acelaşi scop.

5. Dl Dr. A. *Marienescu* a donat bibliotecei Asociaţiunii 21 opere.

6. Comitetul societăţii „Carmen Sylva“ din Graz cere a se dona societăţii cărţi. Se dau

7. Dr. Aurel *Novac* din *Biserica-Albă* se declară membru fundator.

8. Se ridică salariul cancelistului *Romul Simu* cu 160 cor. începĕnd cu anul 1903. Până atunci i-se dă o remuneraţie de 12 cor. pe lună.

Conferenţe învĕţătoresci.

Convocare.

Cu provocare la ordinul Preaven. Consistoriu archidiecesan din 3 Ianuariu a. c. Nr. 1 şcol. aduc la cunoscinţa tuturor învĕţătorilor din protopresbiteratele: Cluj şi Unguraş, că conferenţa învĕţătorésca convocată prin ordinul susprovocat pe Joi, 18 Aprile a. c. st. v. şi zilele următóre, conform indicărei din acel ordin, se va ţiné în comuna *Jimborul-mare*, în sala de învĕţămênt a şcólei confesionale din loc.

Totodată observ, că în acea zi la 8 óre a. m. se va ţiné serviciu divin cu invocarea duhului sfânt, ear' după terminarea serviciului divin, imediat se vor începe lucrările conferenţei.

Obiectele de pertractat vor fi: *a*) tema designată de Preaven. Consistoriu: „*Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale*“; *b*) lucrările designate de conferenţa din anul trecut, şi *c*) lucrările cu cari au fost însărcinaţi unii învĕţători din partea subscrisului.

Sibiiu, 29 Martie 1902.

Dr. Eusebiu R. Roşca
comisariu consistorial.

Convocare.

Amĕsurat ordinului Ven. Consistoriu archidiecesan din 3 Ianuariu a. c. Nr. 1 şcol. îmi iau voie a convoca p. t. învĕţători şi învĕţătóre de la şcólele nóstre poporale gr. or. române din protopresbiteratele Selişte şi Mercurea la conferenţele anuale ce în acest an se vor ţiné în zilele 18, 19 şi eventual 20 Aprile în *Apoldul-inferior* (mic).

Programul pentru lucrările conferenţei din acest an este:

1. Serviciul divin cu chemarea duhului sfânt la 10 a. m.

2. La 11 ore deschiderea conferenţei şi constituirea biroului.

3. Raportul comisiei esmisă în conferenţele anului trecut.

4. Presentarea lucrărilor şi recensiunilor lor:

a) Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari în conferenţa din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcóla nóstră confesională.

b) Cum trebue sĕ se predee materialul, adecă cum trebue sĕ fie sintesa în singuraticele obiecte de învĕţămênt.

c) Mĕsurarea unei suprafeţe neregulate, prelegere practică cu anul ultim de şcólă.

d) „Az asztal“, prelegere practică cu anul al III-lea de şcólă.

e) „Banii din stele“, prelegere practică pentru anul I de şcólă.

5. Statorirea definitivă a ordinei de zi.

Selişte, 26 Martie 1902.

Dr. Ioan Stroia
comisariu consistorial.

Convocare.

Amĕsurat disposiţiilor Ven. Consistoriu archidiecesan de la 3 Ianuariu Nr. 1/1902 şcol. convoc p. t. învĕţători şi învĕţătóre de la şcólele poporale gr. or. române din protopresbiteratele Haţegului şi Hunedórei la conferenţele învĕţătoresci, ce se vor ţiné la 18, 19 şi 20 Aprile a. c. v. (1, 2 şi 3 Maiu n.) în Haţeg.

Programul lucrărilor este următoriul:

1. Participare la serviciul divin împreunat cu chiemarea duhului sfânt, la 9 ore a. m. în ziua primă.

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenţelor, constatarea celor presenţi şi constituirea biroului.

3. Raportul comisiunei permanente despre starea învĕţămêntului în şcólele nóstre poporale din cercul Haţeg.

4. Presentarea şi cetirea elaboratelor asupra temei: „*Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale?*“ Desbatere asupra acestei cestiuni.

5. Presentarea lucrărilor despre „*Comitatul Hunedórei*“, din Geografie, „*Cărbunele*“, din Istoria naturală, conjugarea verbului *vagyok* în perfect, din limba magiară, şi *Matia Corvin*, din Istoria patriei. Predarea acestora şi desbatere asupra lor.

6. Propuneri pentru statorirea programului de lucrare al conferenţelor din anul viitoriu.

Sibiiu, 26 Martie 1902.

Nicolae Vătăşan
comisariu consistorial.

Convocare.

In sensul circulariului Vener. Consistoriu archidiecesan din 3 Ianuarie 1902, Nr. 1 şcol., subscrisul convócă pe toţi *învĕţătorii şi învĕţătórele din protopopiatul Branului* la *conferenţa învĕţătorésca*, ce se va ţiné în edificiul şcolar din comuna *Cristian,* în zilele de 18, 19, eventual şi 20 Aprile v. a. c. cu următoriul program;

Joi în 18 Aprilie.

1. La orele $9^1/_2$ a. m. chemarea Duhului sfânt.

2. La orele 10 a. m. deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Până la orele 12 m. cetirea şi discutarea lucrării: „Scopul studiului geografiei în şcóla poporală şi mijlócele pentru ajungerea acestui scop“, de *Nic. Pană,* învĕţător în Zĕrneşti.

4. Intrĕ orele 2—5 p. m. lecţiuni practice din geografie cu elevii şi elevele din anul al 3-lea şi al 4-lea de şcólă, şi critica acestor lecţiuni.

Vineri în 19 Aprilie.

5. Intrĕ orele 8—12 a. m. lecţiuni practice din Geografie cu elevii şi elevele din anul al 5-lea şi al 6-lea de şcólă, şi critica acestor lecţiuni.

6. Intrĕ orele 2—5 p. m. — *a*) Cetirea şi discutarea raportului *corpului învĕţătoresc din Rĕşnov* asupra întrebărei: „Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învĕţămênt cuprins în Normativul şcolar, votat de Sinodul archid. în sesiunea din a. 1882, în deosebi în ceeace privesce studiul geografiei?“ — *b*) Cetirea şi discutarea raportului d-lor *Vart. Bude, Nic. Sperchez* şi *Aron Meţianu,* învĕţători în Zerneşti, asupra temei puse de Vener. Consistoriu: „Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din a. 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale?“ — *c*) Alegerea unei comisiuni de 3 membri, care va avé sĕ studieze în decursul anului viitor starea învĕţămêntului şi trebuinţele şcólelor nóstre poporale din protopopiat, şi totodată sĕ pregătéscă programul de lucrări al conferenţei viitóre.

Neputêndu-se termina discusiunea asupra punctelor din urmă Vineri în 19 Aprilie p. m., ea se va continua în ziua următóre

La acésta conferenţă se invită, afară de învĕţătorii şi învĕţătórele din protopopiat, cari sunt obligaţi a lua parte, toţi d-nii preoţi, ca directori de şcóle, şi în genere prietenii şcólei nóstre poporale din protopopiatul Branului

Braşov, 25 Martie v. 1902.

Andreiu Bêrseanu
profesor, comisariu consistorial.

Convocare.

In conformitate cu ordinul Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 3 Ianuariu a. c. Nr. 1 convoc pe învĕţătorii de la şcólele confesionale gr.-orientale ortodoxe române din protopresbiteratele: *Reghin* şi *Mureş-Oşorheiu* la conferenţa învĕţătorilor, care se va ţiné în *18 Aprile* a. c. st. v. şi zilele următóre în şcóla gr.-or. din *Jabeniţa.*

Conferenţei va premerge celebrarea stei liturgii cu chemarea Duhului Sfânt, în biserica din Jabeniţa la orele 8 diminéţa, la care sunt poftiţi a participa toţi învĕţătorii.

Obiectele vor fi:

1. Deschiderea conferenţei şi constatarea membrilor presenţi.

FOIŞÓRĂ

Sĕ iubim natura!

Disertaţie cetită în conferenţa învĕţătorésca, ţinută anul trecut în Sighişóra, de învĕţătoriul
George Andron.

Tema: „Iubiţi, Românilor, natura cu tóte comorile şi manifestaţiile ei, căci ea vĕ adăpostesce, vĕ hrănesce şi vĕ apĕră ca cea mai bună mamă, în contra tuturor nevoilor!!

Stimaţi domni colegi! Cu desvoltarea temei acesteia am avut onórea a fi însărcinat din partea Prea onoratului domn comisar pentru conferenţa nóstră din a. c. In următórele îmi espun deci acea-ce după puterile mele am putut face.

Intrĕ tóte fiinţele de pe pămênt omul stă pe trépta cea mai înaltă. Despre om zice sfânta scriptură la cartea facerei că „e făcut după chipul şi asĕmănarea lui Dumnezeu“ ear' într'alt loc zice că „cu mărire şi cu cinste l'a încununat pe el“.

Şi în adevĕr, omul este opera lui Dumnezeu cea mai înaltă, cea mai perfectă şi cea mai nobilă de pe pămênt.

Chiar şi în corpul lui se arată superioritatea ce i-a dat-o Creatorul. Mersul lui este drept, ear' faţa lui totdeauna caută spre cer spre Ziditorul sĕu. Dar' mai mult se arată superioritatea lui în puterea sa spirituală, care e capabilă de ideile cele mai înalte şi de simţĕmintele cele mai nobile.

Prin puterea sa spirituală omul îşi supune natura întrégă şi tóte puterile ei le constrînge a-i servi lui, ca astfeliu el sĕ-şi împace trebuinţele întru ajungerea scopurilor pentru care e menit de Ziditorul sĕu.

Scopul omului e înaintare şi perfecţionare, şi el e chemat a 'şi desvolta atât puterile fisice cât şi cele spirituale.

Intru ajungerea acestora îi stă la disposiţie natura cu tóte ale sale.

Ştim că Creatorul, la întemeierea lumei numai după ce a făcut celelalte lucruri a făcut pe om, şi acésta cu acel înţeles, ca omul sĕ le stăpânéscă pe tóte celelalte şi sĕ se foloséscă de ele. Dar' pentru-ca el — omul — sĕ pótă face acésta, trebue sĕ cunóscă lucrurile din lume, ca pe unele cu cari are de a face în tótă ziua, în tot momentul, căci numai aşa va fi în stare sĕ aibă de la ele un folos mai mare pentru trebuinţele sale.

Mĕ voiu încerca acuma sĕ schiţez pe rênd, cam cari sunt trebuinţele omului şi cum natura ne pune la disposiţie cele de lipsă întru împăcarea acelora.

Trebuinţa cea mai simţitóre pentru noi este *nutremêntul.*

Pentru împăcarea trebuinţei acesteia natura ne pune la disposiţie animale, plante şi chiar şi unele din minerale. De la unele din animale folosim carnea, de la altele laptele, ear' de la altele ouéle. De la plante, după soiul lor folosim rădĕcina, foile şi grăunţele, ear' de la pomi — pómele lor aromatice şi gustóse, şi de la altele fructele lor, ca fragi, smeură, mure ş. a.

Am amintit mai sus, că de la animale prin carne şi lapte avem o parte însemnată din cele trebuitóre pentru hrană, acelea însĕ pe lângă aceea, cu puterile lor ne ajută fórte mult la câştigarea altor elemente nutritóre.

Cum am lucra noi pămêntul, când ar lipsi animalele? Zile întregi ar trebui sĕ săpăm la pămênt cu hârleţul şi sĕ zdrobim la bulgări cu sapele, şi numai cu mare greutate am ajunge sĕ avem atâtea bucate, de câte avem lipsă pentru hrană, ear' de prisos nici vorbă nu póte fi.

Şi ce am face noi, când în natură ar lipsi ferul, acel product natural de mare preţ şi atât de necesar la lucrarea pămêntului?

Omul cu isteţimea lui îşi face uneltele agricole, — grapa, plugul ş. a., înjugă boii sau înhamă caii, implântă plugul în pămênt, îl ţine de córne şi un „hi“ la vite, apoi liniştit se uită cum se rĕstórnă brazdă lângă brazdă.

Iată deci cum animalele, acele fiinţe blânde şi răbdătóre, daruri ale naturei sunt pentru noi întru câştigarea celor de lipsă pentru hrană.

Sĕ ne întórcem acuma atenţiunea la paseri. Am zis mai nainte că pómele, grăunţele, legumile şi alte fructe ni-le ofere natura pentru hrană. Noi însĕ n'am avé fericirea acésta, dacă în natură ar lipsi pasĕrile, căci ştiut este că în natură se află leghion de insecte şi omide, cari ar zădărnicí productivitatea plantelor, ori dacă n'ar zădărnici-o cu desĕvêrşire, ar reduce-o la un resultat puţin mulţămitor pentru noi. Ce fac însĕ pasĕrile, aceste fiinţe — gratuit date nóuă spre folos de la natură? Ele în stîrpirea insectelor şi a omidelor află hrana predilectă şi le vedem alergând în sborul lor în drépta şi în stânga, prinḑênd şi nimicind mii şi mii de insecte. Le vedem pe pomi sărind din crangă 'n crangă, căutând după omide şi ouĕle lor, stîrpindu-le pe tóte câte le află.

(Va urma.)

2. Tractarea metodică a rugăciunii „*Tatăl nostru*“, prelegere ţinută de Gligore Ceontea, învĕţătoriu în Filea.

3. *Zilele prime cu elevii începĕtori*, tractat pedagogic-metodic de Mihail Chibeleanu învĕţătoriu în Iclandul-mare.

4. Despre *regiuni*, lecţiune din geografie cu elevii desp. II, de Teodor Bogdan învĕţătoriu în Săcal.

5. *Autoritatea învĕţătoriului*, disertaţiune de Ioan Borţan învĕţătoriu în Deda.

6. Despre *antistia comunală*, prelegere din constituţia patriei cu elevii desp. II, de Zaharia Frandeş învĕţătoriu în Hodac.

7. *Mijlocul cel mai bun pentru îngrăşarea pămêntului*, prelegere ţinută de Matei Radu învĕţătoriu în Meşterhaza.

8. *Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, prin cari se împedecă progresul normal în şcólele nóstre confesionale?* Pentru tractarea acestei teme au sĕ se prepare toţi învĕţătorii.

Sibiiu, 27 Martie 1902.

Dr. George Proca
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Sêrbii — şi cestiunea mănăstirilor. Ziariul sêrbesc „Zastava“ din Neoplanta ocupându-se cu memorandul presentat M. Sale în cestiunea celor trei mănăstiri cari de jure compet bisericei nóstre, bate tot clişeul vechiu. Zice că Sêrbii nu numai nu vor ceda Românilor cele trei mănăstiri, dar' pretind hotărît sĕ li-se deie şi mănăstirea Hodoş-Bodrog, care numai în mod provisoriu a fost dată Românilor şi care fundaţiune sêrbéscă fiind (aşa zice „Zastava“), Românii n'au nici un drept la ea. — De sine înţeles, că nici nu ne puteam aştepta la altă atitudine din partea Sêrbilor radicali, al căror organ e „Zastava“, avem însĕ deplină încredere în iubirea de dreptate a Corónei, chiamată a judeca în causă.

*

Domnul Vicenţiu Babeş ne rógă sĕ aducem la cunoscinţă tuturor acelora, cari în cele 8—9 luni din urmă i-au adresat epistole la diverse ocasiuni, parte gratulându-l, ori întrebând de starea sănĕtăţi d-sale etc., la cari epistole fórte numĕróse nu i-a fost cu putinţă sĕ rĕspundă, că d-sa, în urma unei aprige rĕceli înainte cu 16 luni, şi-a contras o bólă de nervi, care îl pune în imposibilitate de a lucra ceva, spiritual mai vêrtos. Din causa acésta d-sa a trebuit sĕ renunţe în anul acesta de a merge la şedinţele „Academiei Române“ din Bucuresci.

Dorim din suflet venerabilului nostru octogenar cât mai grabnică reînsănĕtoşare!

*

Sinodul protopresbiteral din Orĕştie. Ca întregire la cele publicate în numĕrul 32 al ziariului nostru despre decurgerea sinodului protopresbiteral din Orĕştie, ni-se scrie, că în sinod a fost discutată şi chestiunea contribuirii la susţinerea protopresbiteratului, în jurul căreia s'a născut o discuţie vie, fiind-că comunele din fostul tract al Geoagiului, încorporate la tractul Orĕştiei, nu voiau sĕ contribue la acoperirea trebuinţelor, în mĕsură potrivită. Au vorbit la obiect preoţii *Ioan Boteanu* din Binţinţ şi Nicolae *Maniu* din Băcăinţ, şi chestia s'a resolvat spre mulţămire generală.

*

Un manuscript preţios. In una din şedinţele Academiei Române, a cărei sesiune generală de primăvară s'a început în 25 Martie, secretariul general *D. A. Sturdza* a presentat un manuscript scris în România pe timpul metropolitului Stefan în limba română şi slavonă, cuprindênd rênduéla liturgiei. Manuscriptul formézā un volum în folio mic, e întitulat „*Slujbenicul sau Liturgia*“, şi e împodobit cu multe desemnuri în miniatură, cu iniţiale colorate, tóte de o frumseţă cum nu esistă la nici unul dintrĕ celelalte manuscripte românesci câte s'au aflat până acum.

*

Studenţii români — la Roma. Din 2 până 'n 6 April st. n. s'a ţinut la Roma congresul preparatoriu al federaţiunii „Corda Fratres“, pentru a discuta materialul congresului ce are sĕ fie ţinut la tómnă în Budapesta. Studenţii români au fost representaţi la acel congres prin delegaţii Capeleanu, Orănescu, Iliescu, Demetrescu, Bonce, Dimitriu, Ghiţescu, Vişoiu şi Xeni (din Bucureşti). In firul discutării objectelor luate în program s'a hotărit respectarea dispoşiţiunilor decretate în congresul de la Turin şi în cel de la Paris. După terminarea agendelor, Duminecă diminéţa s'a ţinut mare recepţiune la Capitoliu în sala curiaţilor, cu care ocasiune delegaţii români au predat studenţilor italieni *stindardul de onóre românesc*. Solemnitatea a fost presidată de ministrul instrucţiunii publice (*Nasi*) şi de primariul *Romei* (*prinţul Colonna*). Studentul *Iliescu* a ţinut un discurs în limba italiană, aplaudat frenetic din partea mulţimei publicului; au vorbit şi studenţii Vişoiu, Xeni, Orănescu şi Capeleanu. După discursul vicepresidentului *Persico*, pentru stindard, a vorbit ministrul *Nasi* şi profesorul de la universitatea din Roma, contele *De Gubernatis, pentru Români*. După recepţiune membrii comitetului şi delegaţii români au fost învitaţi la un banchet dat de primăria Romei, ear' după amiazi la 5 ore delegaţii români au fost primiţi în audienţă la ministrul *Bacceli*, care a cetit un discurs fórte măgulitor la adresa Românilor. Acest discurs a fost apoi copiat şi distribuit membrilor secţiunii române a congresului.

*

Representaţiuni „Urania“. Sâmbătă se va începe în teatrul orăşenesc de aici seria representaţiunilor arangiate de „Urania elveţiană“, conduse de profesorul George *Müller*. De câţiva ani deja în serviciul popularisării diferitelor ştiinţe sunt luate projecţiunile făcute cu cele mai noue aparate, prin ce prelegerile sunt mai interesante şi mai uşor apercipiabile din partea publicului. „Urania elveţiană“ e înfiinţată de „Reuniunea elveţiană a iubitorilor de cultura poporului“. (Schweizer Verband der Volksbildungfreunde), stă sub conducerea eminentului profesor de ştiinţele naturale G. Müller din Viena, şi va da în Sibiiu trei representaţiuni.

*

Incoronarea regelui Angliei, conform programului statorit deja definitiv, se va face în 26 Iuniu. In 27 Iuniu va fi procesiune solemnă, ear' în 28 Iuniu mare revistă asupra flotei de rĕsboiu.

*

Operele complete ale lui Eminescu. Cum cetim în ziarele din Bucureşti, în editura institutului de arte grafice „Minerva“ din Bucureşti va apăré o ediţie completă a operelor lui *M. Eminescu*. Volumul prim va cuprinde numai literatură poporală. Celelalte volume vor cuprinde poesiile inedite, variantele, fragmentele dramatice şi puţină prosă inedită. Din tóte aceste va resulta caracterul naţional al lui Eminescu. Intrĕ poesiile inedite sunt unele în cari se arată sórtea Românilor din Transilvania, Basarabia, Maramurĕş şi Crişana. —

*

Dómna Aurelia Goga, preotésă în Rĕşinari, a binevoit a administra fondului de 20 bani creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, în scopul acuirării unei case cu hală de vênzare, suma de 8 cor., dăruită precum urmézā: Iosif Goga paroch 30 fileri; Paraschiva I. Ciucean, Stanca C. Droc, Dobra A. Albu, Bucur Vidrighin, jurat comunal, fie-care câte 40 fileri; Dobra P. Goţa 50 fileri, Aurelia Goga, preotésă, Octavian Goga, stud. fil. (Budapesta), Victoria Goga, învĕţătóre (Sadu), Claudia Goga, absolventă a şcólei Civile, Eugen Goga, student în a III-a clasă gimnasială (Sibiiu), Maniu Lungu, proprietar, Şerban Lungu, măestru rotar, Nicolae Isdrailă, comerciant, Stanca Isdrailă, Şerban Ilcus, pardositor, Paraschiva Ilcuş, Opreana Vidrighin, Demetriu Vidrighin, proprietar, Maria Vidrighin, Demetriu Suroiu, proprietar, Maniu Mitrea econom, Sora M. Mitrea, Bucur Fruman, econom, Nicolae Lungu, faur, Işa Giurcoiu, Aleman Giurcoiu, econom, Andreiu Simtion econom, Măriuţa Simtion, Comşa Mitrea econom, Sora C. Mitrea, Stana Mitrea, Sora Mitrea şi Dobra Mitrea, toţi din Rĕşinari şi fie-care câte 20 fileri.

*

Ciclon uriaş în Japonia. Ţermurii Japoniei au fost bântuiţi de un ciclon uriaş, care nimicea tot ce-i cădea în cale. Multe mii de ómeni au fost ucişi de ciclon, ear' numĕrul corăbiilor cufundate trece peste patruzeci.

*

Catastrofă pe Dunăre. Luni diminéţă pe la Mohács era mare viscol şi plóie. Mulţime de ómeni avênd însĕ sĕ trécă Dunărea pentru a întra în lucru pe insula Mohaciului, n'au luat în sémă viscolul, ci au plecat cu brodul peste Dunăre, încărcat cu trăsuri şi ómeni. Isbit de vênt, brodul a rupt funia şi s'a rĕsturnat. Cincisprezece ómeni au fost scoşi din apă încă vii, dar' vr'o zece inşi, împreună cu trăsurile şi caii, au perit în valuri.

*

Filiala transilvană a reuniunii pentru ajutorarea alienaţilor vindecaţi ţine azi (Vineri) după amiazi, la 6 ore, adunare generală, în localul şcólei de stat. Intrĕ objectele de la ordinea zilei e şi întregirea comitetului.

*

Incendiu cu şése morţi. Fabrica de drojdiuţe a brutarilor din Stockholm a ars de tot Marţi séra. In cursul arderii un părete s'a prăbuşit, ucigênd şése ómeni şi rănind grav pe opt inşi.

*

Teatrul magiar — în lumină magiară. „Magyarország“ publică un articol scris de *Pázmándy Dénes* asupra stărilor de la Teatrul Naţional şi de la Opera din Budapesta. Intrĕ altele Pázmándy (bun cunoscĕtor în causă) zice că atât Opera, cât şi Teatrul se află înaintea unui bancrut moral, ear' bancrutul material a urmat deja de mult. „Statul dă sume oribile pentru douĕ teatre... Pe întreg rotogolul pămêntului nu este ţéră, care sĕ jertféscă anual *1 milion coróne pentru acoperirea deficitului a douĕ teatre*... De 20 de ani se face risipa acésta enormă, şi situaţiunea nu se amelioréză. De 20 de ani Opera nóstră n'a dat un singur cântăreţ de sémă, n'a produs nici o lucrare originală, care sĕ stee la nivel european. Am esperimentat numai, am dobêndit resultate numai de acelea, cari şi fără cheltueli ar fi eşit la suprafaţă. Nu s'a ridicat nici Teatrul Naţional. Literatura nóstră dramatică a regresat. Ce dovedesc tóte acestea? Vecinicul adevĕr, că talentul nu 'l poţi cumpĕra cu bani“ — zice Pázmándy.

*

Tramvay esecuat. Societatea de tramway belgiană, care pe lângă comunicaţia de tramway provede capitala Sêrbiei şi cu lumină electrică, prinsă în delict de contrabandă, fusese condamnată la amendă de 11.000 de franci. Nesolvind însĕ amenda până la terminul pus, judecătoria i-a esecuat toţi caii. Astfel de Luni începênd comunicaţia de tramway a Belgradului e sistată.

AMVONUL.

Predică

rostită la sfinţirea bisericei din ***Caşva****, de parochul din Jubeniţa* ***Vasilie Duma****.*

> Dómne, iubit'am bunăcuviinţa casei Tale şi locul sălăşluirii Mărirei Tale!
> (Ps. 25 v. 8).

(Urmare.)

Este ştiut, că noi Românii suntem următorii acelor colonii romane, pe cari marele împĕrat Traian le-a adus şi le-a aşezat pe aceste plaiuri frumóse, pe la începutul sutei a doua după naşterea lui Christos, după ce a învins pe regele Decebal şi după ce a nimicit pe poporul acestuia pe Daci. — Aici este începutul neamului nostru, dar' tot aici este şi începutul bisericei nóstre. Pentru-că legiunile romane, cari au cucerit Dacia, şi coloniile romane, cari s'au aşeḑat în Dacia, au adus în sinul lor sĕmênţa creştinismului, pe care cultivându-o cu sîrguinţă, biserica lui Christos a început sĕ înflorésca şi sĕ se desvólte cu paşi repeḑi, aşa, că la primul sinod ecumenic ţinut la Nicea în a. 325 d. Ch. biserica din Dacia era representată prin Metropolitul Teofil. De aici putem deduce că biserica nóstră este chiar aşa de vechiă ca şi celelalte biserici ale lui Christos, şi că la începutul sutei a patra era bine organisată, avênd în frunte un metropolit şi de sigur mai mulţi episcopi. Cu tóte că a înflorit biserica nóstră în Dacia, fiind acésta o provincie romană înzestrată cu multe privilegii şi favoruri din partea împĕraţilor romani în cât sĕ numea Dacia fericită, cu tóte acestea biserica nu a fost scutită de persecuţiuni crâncene ridicate asupra creştinismului din partea păgânilor. Ca şi în alte biserici, aşa şi în biserica nóstră s'a vărsat sânge de mucenici, cu care *stropindu-se biserica* s'a întărit mai mult credinţa şi iubirea strămoşilor nostri faţă de ea. Intr'atât s'a alipit Românul de la început de biserica sa şi s'a identificat cu ea, în cât şi astăzi nu poţi vorbi despre una, ca poporul sĕ nu înţelégă şi pe cealaltă. Românul când zice lege românéscă înţelege deodată şi biserica, respective religia ortodoxă, de care se ţine, şi naţionalitatea română. Astfel a trecut biserica nóstră prin *primejdiile din partea păgânilor*, eşind biruitóre.

Pe la sfêrşitul sutei a treia împĕratul roman Aurelian ne mai putênd apĕra Dacia de năvălirile Goţilor şi atâtor popórĕ barbare ce *veneau din rĕsărit ca potop nemărginit*, — şi-a retras legiunile peste Dunăre. Fără de nici o apĕrare, fără de nici un ajutoriu, poporul român din aceste ţeri a rĕmas acum pradă urgiei popórelor barbare.

Nu sunt cuvinte prin cari sĕ vĕ pot descrie acea stare nefericită în care a ajuns poporul şi cu el biserica nóstră în acele timpuri furtunóse. Cum zice apostolul, „*în primejdii de către tâlhari*, astfel era neamul şi biserica nóstră naţională în acele vremuri. Unicul scut de mântuire a neamului era biserica. Prin tactul lor cel minunat, strămoşii nostri au suportat tóte greutăţile, ba în urmă biserica nóstră a eşit biruitóre, căci a îmblânḑit furia barbarilor şi atrăgêndu-i cu ei moravurile lor cele bune, pe mulţi din acei păgâni barbari i-a făcut creştini. Veḑi, iubite creştine, şi aici purtarea de grijă cea nemărginită a lui Dzeu asupra fiilor sei celor credincioşi! Din invinşi şi umiliţi cum erau strămoşii nostri din partea barbarilor, deodată biruitori se fac asupra lor. Biserica trecênd prin sĕptĕmâna patimilor a eşit la ziua cea luminată a învierei. — Prin mari nĕcazuri a trecut biserica nóstră în timp de preste cinci sute de ani, călcată de tóte popórele Asiatice ce au venit asupra Europei „*Intr'un suflet pĕcătos, într'un cuget sângeros, sĕ cuprindă, sĕ înece tot pămêntul unde'or trece*“. — *Precum se stinge fumul, precum se topesce céra de faţa focului*, astfeliu s'au stîns, au perit de pe faţa pămêntului acei pĕcătoşi, ear' biserica nóstră bucurându-se de graţia lui Dzeu a eşit prin tóte *primejdiile şi nĕcazurile de către tâlhari* — biruitóre; convertind la sine pe ultimii năvălitori pe unguri, cari au venit şi s'au aşezat în ţĕrile nóstre prin vescul al nouelea. Şi fiind că Românii din Ardeal s'au ţinut de biserica ortodoxă, 'şi căpĕtau Archierei nemijlocit de la scaunul patriarchal din Constantinopol. Astfel ne spune istoria, că învĕţând ungurii a cunósce religia creştină de la ierarchia naţiunei române din Ardeal, principele lor *Bolosudes* a primit botezul de la patriarchul din Constantinopol, Teofilact. Asemenea şi principele *Giula*, următoriul lui Bolosudes, primind botezul de la patriarchul din Constantinopol Teofilact pe la mijlocul sutei a zecea, — cum ne spune istoricul bizantin Cedren, — a adus cu sine pe Deroteu ieromonachul, destinat de patriarchul sĕ fie episcop al Ardealului. Principelui Giula, care a fost fórte rĕvnitor întru aducerea la creştinism a poporului sĕu, împĕratul bizantin Mihail Ducas i-a trimis în semn de prietenie o corónă împĕrătéscă, o mantiă împĕrătéscă şi un buzdugan. (Va urma).

Cărţi şi reviste.

A apărut:

Candela, revista bisericéscă-literară, redactată în *Cernăuţi* de profesorii Dr. Emilian Voiutschi şi Alexandru Manastyrski (pentru textul rusesc), pe luna Martie (fasc. 3 anul XXI) a apărut cu următoriul sumariu: *† I. P. S. Arcadie Ciupercovici* (biografie şi raport despre decedarea lui); *Viéţa patriarchilor* (studiu relativ la istoria biblică a Testamentului-Vechiu, de Dr. V. Tarnavski); *Cercetarea bolnavilor din punct de privire pastoral*, de parochul Vasilie *Iliuţ*; *Predică* la sfinţirea unei biserici, de Vasilie *Isopescul*; Notiţe de interes bisericesc-şcolar (Egala tractare a copiilor de şcólă. Despre datina de a împărţi iconiţe ca premii. Se póte imputa fie-cărui sinucigaş pĕcatul comis prin sinucidere? etc.)

„Candela“ apare în *Cernăuţi* (biroul redacţiunii şi administraţiunii în residenţa archiepiscopéscă) în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an.

Posta redacţiunei.

Dlui I. C. în Gl... Când ni-ai trimis'o eram prea îmbulziţi cu material urgent, n'am putut sĕ 'i facem loc, ear' acum e prea întârziată publicarea. O păstrăm deci pentru anul viitoriu.

Călean. Ideea e bună, dar' esecutarea e cam slăbuţă. Astfel de piese trebuesc compuse cu mare îngrijire. Nu o putem publica.

Botez. Nu se póte înainta recurs nici unde în contra calculului care nu te mulţămesce. Apelul nu-'l publicăm, pentru-că nu ar avé nici un resultat, tot aşa cum n'au avut nici cele din trecut.

Agnita. Sigur că vom reveni asupra chestiunii, dar' sĕ mai scăpăm de materialul cel mult venit din afară.

Dlui Fil. P... Aceea ce ni-ai scris era de interes curat personal, de aceea nu s'a publicat. Asemenea lucruri numai ca inserate, în partea taxabilă a foii, se pot publica.

Un mirean. Am dat întregirea în numĕrul de astăzi. Despre celelalte s'a scris în numĕrul 32.

[49] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **contabil** al II-lea la *„Mîelul“ cassă de împrumut și păstrare, societate pe acții în Poiana-Sibiiului“*, se escrie concurs cu termin până la *15 Maiu n. a. c.*

Venitele sunt: Salariu de coróne 1000.— și tantiemă statutară.

Absolvenții de școlele comerciale, cari vor documenta și pracsă de la vre-un institut de credit vor fi preferiți.

Poiana, la 8 Aprilie, 1902.

Direcțiunea.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Novele de Enric *Sienkiewicz*, trad. de I. C. Panțu . . . . . C. —·80
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

---

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpěta vr'odată durere de dinți ori îi va miros g ra după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piața-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59.

[1] 7—

Venit lateral însemnat.

Domni sau dame de societate mai bună, pot avé un venit lateral însemnat la oraș și în provincie. Oferte sub C. C. 150 Triest I. Poste restante. [48] 2—3

Alexandru Márki

Geografie pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învěțămênt din 1887. — După edițiunea V în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 60 cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născětóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	. . . fl.	—.85
jumětate pânză	. . „	1.05
în piele roșie	. . . „	1.25
Ediția fină în piele négră	. „	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	. „	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Josef Jikeli

*** Sibiiu ***
Strada Cisnădiei Nr. 47

Candelabre argintite și aurite cu argint, respective cu aur veritabil, apoi

Candele * **Cădelnițe**

Fesnice argintite pentru luminări

* **Anaforariu** *

Căldăruși pentru apă sfințită

Chivot pentru păstrarea cuminecăturei

Discuri pentru bani

etc. argintite nickelate sau de aramă

Potir ∘ ∘ **Stéuă**

Linguriță · **Copie** (cuțit)

Disc pentru agneți

∘ ∘ ∘ argintite sau aurite ∘ ∘ ∘

Prețurile cele mai moderate! [43] 3—5

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfinței cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Schimbare de local.

Cu **1 Aprile** anul curent mi-am mutat

Restaurantul în **strada gărei Nr. 5**
(Bahngasse)
în casele dlui Moga.

Aduc acésta la cunoscință, cu observarea, că și în localul cel nou voiu serví cele mai bune beuturi și mâncări cu prețuri moderate ca astfeliu sě mulțămesc pe deplin pe stimații mei óspeți.

Recomandându-mě On. public sunt

Cu distinsă stimă

[46] 3–5

Iosif Ujhelyi
Bahngasse 5

Michail Manchen

[2] 4–4 vărsătoriu de campane (clopote)

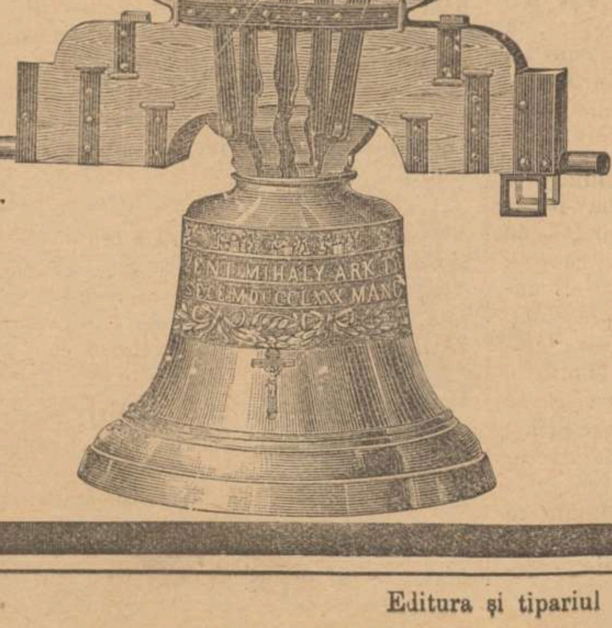

Sighișóra
(Schässburg-Segesvár)
Piața de sus Nr. 168.

Firma acésta esistă de la anul 1822 și se bucurà de un renume bun; se recomândă deci tuturor comunelor bisericesci pentru a **lifera și repara clopote** de tótă mărimea cu coróna de stejar ori de fer legat; face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuesc și în depărtare. Clopote mai mici sunt totdéuna gata. Solvirea prețului se primesce și în rate.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 37 Sibiiu, Marți 2/15 Aprile 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Genesa programului actual

al partidului național român și însemnătatea punctelor 1 și 9, din program.

II.

De ací încolo m'am folosit de tóte ocasiunile binevenite, ca întrĕ amicii mei sĕ propag acéstă idee, care din capul locului a fost bine primită și nu mai era vorbă decât de modul cum? și timpul când? sĕ o punem în lucrare, ca alegerile proxime de deputați sĕ ne afle organisați.

In August 1880, cu ocasiunea adunării generale a „Asociațiunei“, care s'a ținut în Turda, ne-am și întrunit la casa d-lui *Dr. Rațiu*, la o conferență prealabilă, la care pe lângă domnul casei au participat *Georgiu Barițiu, Iacob Bologa, George Pap de Băsești, Visarion Roman* și eu.

Resultatul acestei întruniri a fost, ca *Barițiu și eu sĕ convocăm o conferență* din un numĕr restrîns de inteligenți români din Ungaria și Transilvania, cari sĕ se consulteze asupra unui program, pentru *o adunare generală electorală*, care se va convoca la timpul și locul care-l va defige acea conferență.

In puterea acestui mandat am espediat următórea învitare la 29 adrese.

„Avênd subscrișii în decursul acestui an ocasiuni mai dese de a conversa în diverse ținuturi cu bărbați de frunte ai națiunei nóstre, asupra împrejurărilor în cari se află ea în epoca de față, ne căștigarăm convicțiunea, că toți simt o necesitate imperiósă de a conveni cât mai curênd la un loc anumit, cu scop de a ne consulta și a lua unele decisiuni salutare pentru viitoriul națiunei nóstre câtă se află în Ungaria și Transilvania“.

„O convenire comună din ambele țeri a bărbaților nostri de inteligență superióră nu ar fi mai mult de cât o înnoire a conferențelor din anii 1849, 1850, 1860 și 1861, și póte că astădată cu resultate mult mai salutare de cât au fost cele de mai nainte“.

„Se apropie un nou period electoral pentru dieta Ungariei.“

„De nu ar mai fi și alte rațiuni grave și interese vitale, cari ne impun necesitatea unei conferențe, acésta singură ar fi prea de ajuns, ca cineva sĕ ia asupra-și misiunea de a o convoca.“

„Acéstă misiune ni-s'a impus nouĕ înainte cu douĕ luni de către câțiva bărbați eminenți ai națiunei nóstre, însĕ cu acea restricțiune, ca conferența la care ne permitem a Vĕ învita pe D-vóstră pe zilele din 17/5 și 18/6 Octobre a. c., sĕ aibă caracter privat,*) în care, după elaborarea unei programe clare, sĕ se ia mĕsuri, dacă așa se va afla cu cale, pentru convocarea la un termin anumit, a unei *conferențe generale*, publice, din ambele țeri, cum și de formarea cluburilor electorale în tóte colegiele în cari se află alegĕtori de naționalitate românéscă. Acestea nesmintit pentru ambele casuri: *de întrare în acțiune, sau de perseverare în resistință pasivă.*“

„Numĕrul domnilor pe cari ne luăm voie a 'i ruga, ca sĕ nu 'și pregete a ostení la Sibiiu pe zilele susarĕtate, va fi cel mult de treizeci inși din ambele țeri.

„Din causă că pe aceleași zile este convocată și adunarea generală a „Societății fondului de teatru“, orele conferenței nóstre electorale și naționale se vor ficsa după împrejurări“.

„Pe lângă espresiunea dorinței nóstre ferbinți, ca sĕ binevoiți a ne vení în ajutor și cu propuneri positive, suntem și rĕmânem: Sibiiu în 8 Octobre n. 1880, cu perfectă stimă și respect: *Georgie Barițiu* m. p. *Parteniu Cosma* m. p.“ **)

Cele petrecute în acea conferență sunt fidel enarate în următorul act dresat de mine imediat după conferență:

Insemnări

referitóre la conferența de caracter privat a unor inteligenți români, ținută la 17, 18 și 19 Octobre 1880 în Sibiiu.

I.

După încheerea adunării generale a „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“, Luni la 9 August 1880, séra, și Marți la 10 August a. m., la iniciativa lui George Pop proprietariu în Băsesci și deputat dietal, s'a ținut o convorbire în casa lui Dr. Ioan Rațiu adv. în Turda, la care, pe lângă stăpânul casei, au participat Iacob Bologa, consilieriu aulic în pensiune, Partenie Cosma, George Barițiu și Visarion Roman din Sibiiu, și George Pop din Băsesci.

Objectul consultării a fost: deplorabila stare politică a Românilor din Ungaria, causele ei, și aflarea mijlócelor pentru sanarea acestui rĕu.

După o consultare matură s'a luat în unanimitate conclusul, ca:

Sĕ se convóce o conferență din un numĕr restrîns al inteliginței române din tóte părțile locuite de Români, care sĕ se consulte asupra unui program care sĕ fie presentat unei adunări generale ce se va convoca la timpul și locul care 'l va defige ea.

Terminul acestei conferențe s'a decis pe timpul congresului național-bisericesc, ce se presupunea că va fi convocat pe 1/13 Octobre a. c.; ear' locul: Sibiiu.

Atât terminul, cât și locul, s'a combinat din acel motiv, că se presupunea, că din părțile mai depărtate vor fi aleși pentru congres bărbații cei mai valoroși, cari pentru congres negreșit că vor veni la Sibiiu și prin acésta vor fi scutiți de spesele de călĕtorie, cari pentru unii pot fi motiv de absentare de la o conferență națională în loc depărtat, care nu promite nici un prospect de favoruri, ci dincontră, persecuțiuni.

Pe basa acestei combinațiuni s'au designat și persónele cari sĕ fie învitate la acea conferență, și anume: Alexandru *Mocsonyi*, din Budapesta, Vincențiu *Babeș*, din Budapesta, Paul *Rotariu*, din Timișóra, Coriolan *Brediceanu*, din Lugoj, *I. Popoviciu-Desseanu*, din Arad, E. B. *Stănescu*, din Arad, General Traian *Doda*, din Caransebeș, Nicolau *Zigre*, din Oradea-mare, Petru *Mihali*, din Sigetul-Marmației, Alexandru *Frențiu*, din Sătmar, Andreiu *Medan*, din Șomcuta-mare, George *Pop*, din Băsesci, Sigismund *Borlea*, din Baia de Criș, Avram *Tincu* din Orăștie, Alexandru *Filip*, din Abrud, Dr. Ioan *Rațiu*, din Turda, Iuliu *Coroian*, din Cluj, Gavriil *Manu*, din Dej, Daniil *Lica*, din Bistrița, Patriciu *Barbu*, din Reginul-săsesc, Dr. Aurel *Murĕșian*, din Brașov, archimandritul Nicolae *Popea*, George *Barițiu*, Nicolae *Cristea*, E. *Macellariu*, Vis. *Roman*, Partenie *Cosma*, (toți din Sibiiu), Ioan *Roman*, din Făgăraș, și Dr. Ioan *Nichita*, din Zelau.

Convocarea membrilor se concrede lui *G. Barițiu* și *P. Cosma*, ear' până atunci lucrul are sĕ fie ținut secret.

II.

Congresul nu a fost convocat, știre positivă însĕ despre neconvocarea lui nu a fost, până ce a apărut cerculariul metropolitan în „*Telegraful Român*“ dto 5 Octobre, deci noi, membrii încredințați cu convocarea conferenței, eram în perplesitate: sĕ convocăm óre conferența în tómna acésta, ori nu? In fine ne-am decis sĕ o convocăm pe 17 și 18 Octobre, adecă pe timpul când era sĕ se țină aici adunarea generală a „*Fondului de teatru român*“.

Astfel convocările au fost spedate abia în 8 Octobre și zilele următóre până la 10 Octobre.

III.

Dintrĕ cei chiămați și-au scusat absența: Dr. Avram *Tincu* cu culesul viilor; Gen. Traian *Doda* cu starea lui de soldat; Alexandru *Frențiu* cu morbul; George *Pop*, după conferență, cu împrejurarea că a primit convocarea numai la 16 Octobre, când nu-i mai era cu putință a se presenta la termin; Alexandru *Mocsonyi* prin o epistolă adresată lui Barițiu, în care escepționéză că nu i-s'a comunicat direcțiunea în care voim sĕ conducem conferența; *Dr. Rațiu* prin o telegramă trimisă lui Barițiu în ziua conferenței, cu împrejurarea, că tocmai atunci a sosit a casă din o comisiune (Coroian spusese deja, că de la primirea literelor convocătóre el a convenit cu ginerele lui Rațiu, de la care a înțeles că „nu crede“ ca Rațiu sĕ vină, căci pe timpul acela are nisce comisiuni); Ioan P.

---

*) Și totuși un esemplar *original* ajunsese în mânile ministrului de interne de atunci *Tisza Kálmán*. C.

**) In interesul adevĕrului istoric constat că acéstă învitare este conceptul lui Barițiu, pe carele mi-l'a trimis cu următórea epistolă: „Domnule și iubite amice! Iată aici un concept bĕtrânesc. Te rog, cetesce-l, corege, sterge, schimbă în el cum vei afla cu cale. Eu am zis „cel mult 30“, ca sĕ avem loc deschis pentru ori-ce întêmplare. Dacă s'ar afla cu cale sĕ se mai convóce vr'o 4 preste cei 26. Cetera coram. Totdeuna stimător. *G. Barițiu* m. p. Sibiiu 8/10, 1880“.
Eu însĕ n'am schimbat nici o literă. C.

40000

FOIȘORĂ

Sĕ iubim natura!

Disertație cetită în conferența învĕțătoréscă, ținută anul trecut în Sighișóra, de învĕțătoriul
George Andron.

(Urmare.)

Stimaților domni! Audind noi de o invenție nouă, ne cugetăm mult, cum s'a putut curiositatea aceea? Dar' óre în viéța nóstră, în ocupațiunile nóstre, în natură nu aflăm nimic vrednic de gândit? Omul lucră pămêntul și 'l samănă, natura după aceea lucră și face, ca el — omul — în urmă sĕ aibă cele de lipsă pentru hrană, dar' nu cugetă omul la aceea, cum și de unde cel dintâiu sĕmănător a avut grăunțe de sĕmĕnat și ale cui invențiuni sunt acelea? Sunt óre acelea invențiuni omenesci? Sau sunt invențiuni omenesci animalele și tot felul de plante?

La întrebările acestea hotărît rĕspundem că nu!

Tóte acestea sunt producte ale naturei, numai cât omul cu mintea sa a aflat modul de a le cultiva rațional, ca ele sĕ se desvólte mai bine, sĕ conțină mai multe și mai puternice elemente nutritóre, ca apoi tot el în urmă sĕ aibă mai mult și mai mare folos de la ele.

Tot astfeliu, puțin ne cugetăm și la celelalte producte naturale, suntem mulțămiți că le avem.

Ómenii multe au iscodit. Am audit, că au încercat, ba au făcut ouĕ artificiale și au ajuns la un resultat bunișor, dar' totuși acestea sunt inferióre ouĕlor naturale în conținutul lor nutritor, apoi puterea productivă le lipsesce cu totul. Cu carnea, cu laptele, pómele, legumile, tot astfeliu stăm. Dacă natura în feliul ei nu le-ar produce, înzadar ne-am încerca, înzadar ne-am strădui, căci sigur noi nu le-am puté face, și prin urmare nici nu le-am avé.

Multe din productele naturale, ca sĕ le putem întrebuința pentru hrana nóstră, trebuesc pregătite, și omul are măestria de a le pregăti, dar' pentru a le puté pregăti are lipsă de vase, ear' natura și aci își are partea sa, ea ne ofere lutul, ferul și alte materii, din cari facem vasele indispensabile la pregătirea mâncărilor.

Tot astfel stă lucrul cu grăunțele de bucate. Ce am face noi, când nu le-am puté măcina? Ar trebuí sĕ le zdrobim sau sĕ le rêjnim, în felul acesta am avé mult de lucru, ear' resultatul ar fi puțin mulțămitor pentru noi. Iată natura și aci ne vine întru ajutor cu apele sale curgĕtóre și cu vênturile, cari mână morile, prefăcênd grăunțele în făină, fără a ne întrebuința puterile nóstre.

Se ne întórcem acuma atențiunea la o altă trebuință a omului, la *îmbrăcăminte*. Sĕ căutăm în ce mod își varsă natura bunurile sale și în privința acésta față de noi?

Am fi puțin cugetători la bunurile naturei, când am zice, că îmbrăcămintele noi ni-le facem. Sĕ ne întrebăm însĕ: de unde și din ce le facem?

Ce am face noi dacă natura n'ar înzestra óia cu lâna ei, din care se fac vestmintele cele căldurose și trainice? Și ce am face noi, dacă natura în feliul ei, pe lângă puțină muncă din partea omului, în un petec neînsemnat de pămênt n'ar produce atâta cânepă sau atâta in, ca omul sĕ 'și pótă face vestmintele cele mai trainice și priinciόse corpului?

Vor zice însĕ unii, îmbrăcămintea nóstră e de bumbac, alții că a lor e de mătasă și alții alta. Dar' gândindu-ne, tot la aceea ajungem, că și acestea sunt producte ale naturei.

Mătasa nu o prepară vermii de mătasă, acele ființe naturale neputinciόse, dar' de mare preț? Bumbacul nu este și el un product al naturei?

Tot pentru îmbrăcăminte se îngrijesce natura de noi prin peile și pĕrul animalelor. Peile noi le folosim parte ca blănituri, parte că facem din ele alte vestminte și chiar și încălțăminte, însĕ, ca sĕ le putem întrebuința, trebue sĕ le prelucrăm, sĕ le argăsim, și aicea earăși natura ne vine în ajutor cu scórța arinului, a stejarului tinĕr și alte materii, din cari se face argăséla, ceea-ce e un ce indispensabil la prelucrarea peilor. Prin pĕrul animalelor natura ne pune la îndemână o materie necesară pentru facerea pălăriilor și a altor vestminte.

Sĕ trecem acuma la o altă trebuință a omului, la *adăpost*, căci dacă trebuință avem de nutremênt și vestminte, nu mai puțină trebuință avem sĕ ne adăpostim contra frigului, vêntului, plóiei și chiar contra arșiței sórelui.

Sĕ facem acuma o călĕtorie în natură și sĕ căutăm: cum natura și în privința acésta ne ofere tóte cele de lipsă.

Dar', ca sĕ aflăm acésta nu trebue sĕ călĕtorim umblând, ca nu cumva sĕ ne ostenim, sĕ eșim numai în pragul ușii, sĕ căutăm

Desseanu cu împrejurarea, că pe timpul acela are convenire cu un cumpĕrătoriu al realităţilor sale din Covăsinţ, cu care voesce sĕ se rangeze; ear' Nicolau *Zigre*, Sigismund *Borlea* şi *Dr. Nichita* nu s'au scusat de loc.

IV.

Dintrĕ cei chiămaţi s'au presentat în ziua primă: Vincenţiu *Babeş*, Paul *Rotariu*, Coriolan *Brediceanu*, Petru *Mihali*, Andreiu *Medan*, Alexandru *Filip*, Iuliu *Coroian*, Daniil *Lica*, Patriciu *Barbu*, Dr. Aurel *Mureşian*, Ioan *Roman*, Nicolae *Popea*, E. *Macellariu*, Visarion *Roman*, George *Baritiu*, Nicolae *Cristea*, Partenie *Cosma*, — şi din cei presenţi la adunarea teatrului au mai fost învitaţi Iosif *Vulcan* şi George *Secula*; ear' a doua zi au mai venit: Gavriil *Man* şi E. B. *Stănescu*, şi a mai fost învitat canonicul *Antonelli* din Blaj.

Nechiămaţi au avut neruşinarea a se obtrude: în ziua primă advocatul din S... ear' a doua zi .... advocat în O., pe cari — fireşte, din urbanitate — nimenea nu i-a putut da afară.

Observ ací, că am înţeles de la P. Petroviciu, că la 18 Octobre ar fi primit redactorul fóiei germane de aici „*Sieb. d. Tageblatt*“ o însinuare scrisă cu creion, că în séra premergĕtóre s'ar fi ţinut în locuinţa advocatului Partenie Cosma o conferenţă de natură politică, redactorul însĕ a avut gentileţa de a nu face us de ea.

Conferenţa s'a ţinut în locuinţa subscrisului, în strada Cisnădiei Nr. 16, şi a durat în 17 Octobre de la 5—7 ore séra, în 18 Octobre de la 4—10 ore séra, şi în 19 Octobre de la 9—12 ore din zi.

Desbaterea cestiunilor puse la ordinea zilei a urmat cu tótă seriositatea şi cele mai legitime îngrijiri patriotice, şi după capacitări reciproce s'au luat *cu unanimitate* următórele concluse:

1. „Bărbaţii români 22 la numĕr de prin mai tóte părţile locuíte de Români din patria comună, adunaţi ocasionalminte la olaltă în Sibiiu, după o comunicare de păreri întrĕ sine recunosc în unanimitate: necesitatea, utilitatea şi posibilitatea unei acţiuni comune politice-naţionale, pe basa *solidarităţii* în general, şi special faţă de alegerile ce se apropie pentru dieta Ungariei, — în consecuenţă însărcinéză pe şepte dintrĕ ei cu luarea mĕsurilor necesare.

Scopul e:

Eluptarea *pe cale legală*, adecă *pe basa legilor esistente*, sau prin stăruinţă la legi noue, — a posiţiunii politice naţionale ce se cuvine unui popor autochton de peste $2^{1}/_{2}$ milióne de suflete din patria comună.

2. Comitetul de şepte are sĕ elaboreze un program de acţiune comună a Românilor din Transilvania şi Ungaria, care la timpul sĕu sĕ fie supus spre aprobare unei conferenţe generale.

3. In special comitetul de şepte, în conlucrare cu comitetul electoral de la alegerile precedente, avênd în vedere recerinţele trecutului şi împrejurările actuale, resultatul consultărilor de azi şi al celor ce eventual ar mai urma, — sĕ statoréscă un program pentru ţinuta faţă de alegeri, şi convocând la timpul sĕu o adunare de alegĕtori şi inteligenţi, sĕ 'l supună votului aceleia, sĕ 'l propage şi recomande de cinosură tuturor alegĕtorilor români.

4. In comitet au fost aleşi: Babeşiu, Bariţiu, Cosma, Popea, George Pop din Basesci, Dr. Raţiu din Turda şi Visarion Roman.

5 Fiind conferenţa de natură privată şi confidenţială, consultările au sĕ rĕmână secrete până când nu vom puté eşi cu program în regulă.

*

Astfel s'a terminat conferenţa, al cărei president a fost archimandritul N. Popea, ear' notari Dr. Aurel Murĕşian şi P. Cosma.

Sibiiu, 22 Octobre 1880.

Parteniu Cosma
advocat.

Din Deva.

Reuniunea a doua de înmormêntare din Deva, întemeiată la 1886, şi filiile sale.

Adunările generale din 29 Decembre 1901 şi 22 Martie 1902 au ridicat numĕrul membrilor acestei reuniuni de la 350 la 1150, „în care numĕr sĕ încapă membrii a douĕ filii din câte 350 de membri fie-care filie; ear' reuniunea mamă din Deva sĕ aibă până la 450 de membri“. Grele lupte au premers acestor hotărîri.

Urcarea numĕrului membrilor s'a sĕvêrşit pe temeiul §§-lor 3 şi 11 litera *d*) din statutele întărite sub Nr. 63,251/VII din 21 Novembre 1886, de către ministeriul de interne.

Ce scop are reuniunea?

Scopul: „a da ajutoriu recerut (în bani gata) şi a îngrijí de înmormêntarea cuvenită a membrilor sei“, după § 1 din statute.

Din ce şi cum se dă ajutoriul în bani?

Aşa, că la înscrierea celor 350—450 de membri, fie-care plătesce câte 2 cor. tacsă de înscriere şi de câte-ori móre vre-un membru, cei rĕmaşi în viéţă plătesc câte 30 cruceri sau 60 fileri, din cari *lor* le cresce de atâtea-ori câte 25 cruceri sau 50 de fileri, de câte-ori a plătit fie-care aruncul de 30 cr. la fie-care cas de mórte; restul de 5 cr. sau 10 fil. rĕmâne pentru fondul reuniunei.

Aruncul acesta de 30 cr. sau 60 fil. se plătesce unui culegĕtoriude bani, numit portărel, care la fie-care cas de mórte umblă din casă în casă, însemnând în cărticica de membru a fie-căruia numele celui mort şi — după fie-care cas plătit — pune sigilul cassei la rubrica anumită din cărticica de membru. Câte sigile puse, atâtea plătiri şi cresceri de câte 25 cr. Ajutoriul se începe cu 50 fl. 25 cr., sau 100 coróne 50 fileri, ear' de ací încolo tot cresce cu câte 25 cr. sau 50 fil.: 50 fl. 50 cr., 50 fl. 75 cr., 51 fl. până la 125 fl.

Cel-ce a plătit 300 de casuri: adecă de 300 de ori câte 30 cruceri, cari fac 90 fl. sau 180 de coróne, acela numai plătesce nimic mai mult, şi urmaşul lui are drept la 125 fl. sau 250 cor. ajutoriu.

Cel-ce n'are bani când umblă portărelul, plătesce la cassa reuniunei ori filialei sale în 15 zile. Preste cele 15 zile plătesce câte 3 cr. sau 6 fil. camĕtă de întârziere de fie-care cas neplătit la timpul prescris.

Prima filie în Hunedóra.

In Hunedóra vecină va fi prima filie a reuniunei nóstre. Postul de director l'a primit valorosul bărbat al bisericei nóstre, dl *Dr. Iuliu de Bonts*, notariu public, primind ajutoriu de la harnicul paroch George Oprea, directorul şi sufletul bancei înfloritóre „Corvineana“. In casa ospitalieră a dlui cassariu de bancă Nicolae Stoichiţa s'a ţinut la 6 April, Dumінecă, prima întrunire cu privire la filie.

Lucrările de secretariu le-a primit dl Nicolae Macrea, contabilul băncei, ear' ale cassariului dl Constantin Dima, alt oficial la bancă, douĕ puteri tinere, bune de lucru.

Inscrierile le primesc toţi domnii amintiţi. Banii îi încasséză dl Constantin Dima.

Membrii filiei plătesc, pe lângă tacsa de înscriere de 2 coróne, încă câte 1 corónă pentru spese de întemeiere. Reuniunea a spesat anul acesta preste 1000 coróne pe cărţi noue, tipărituri, sigile şcl.

Anul viitoriu numai tacsa de înscriere de 2 cor. se va plătí.

In 7 April, după sfânta liturgie, s'a ţinut la banca „Corvineana“ o consfătuire cercetată de 26 fruntaşi inteligenţi măestri şi popor.

Amintesc pe domnii: George Oprea, Nicolae Lupu, George Pop, Petru Muşa, Nicolae Rimbaş bĕtrânul, Nicolae Rimbaş tinĕrul, Nicolae Popescu, Nicolae Moisin, George Bâra, Ioan Muntean, Petru Brîznican, Nicolae Macrea, Constantin Dima şi Albuţ Florea, cari au primit sarcina a fi apostolii filiei sub directoratul dlui Iuliu de Bonts, legătuindu-se şí în scris la întemeiarea filiei.

O asemĕnare.

In Hunedóra mai este o reuniune de înmormêntare romano-catolică. Taxa de înscriere e tot douĕ coróne şi se plătesc 20 cr. de fie-care mort. Avênd însĕ aprópe 1000 de membri, mor la an câte 35—40 membri, vin deci 7 până 8 fl. la an plătiţi. Filiala nóstră, avênd numai 350 de membri, abia mor cam zece la an; la filie se plătesc numai 3 fl. arunc la an, deci cu 4—5 fl. sau 8—10 coróne mai puţin şi totuşi ajutoriul e la filie în fie-care cas cu 5 cr. sau 10 fileri mai mare de cât la reuniunea catolică.

Ajutoriul cel mai mare la reuniunea catolică e de 110 fl. sau 220 cor., la filia nóstră e de 125 fl. sau 250 cor., deci cu 15 fl. sau 30 cor. mai mare de cât la reuniunea catolică.

Mai e şi altă deosebire. Fondul de reservă numĕră preste zece mii florini. Reuniunea catolică a ajutat cu acéstă sumă din belşug biserica şi alte scopuri catolice, dar' bisericei sĕrace gr. or. din Hunedóra nimic n'a dat până acum, de-şí are sute de membri gr. or. Faţă cu acéstă procedură — reuniunea nóstră a dat copíilor sĕraci ai nostri în mai multe rînduri ajutóre în vestminte, încălţăminte, cărţi de şcólă şi religióse, ear' bibliotecei parochiale i-a dat 100 coróne, ca sĕ se lumineze şi moraliseze şí tinerimea şi poporul nostru. Unui teatralist magiar nenorocit am dat anul acesta 20 cor., la mórtea soţiei sale, de-şi n'a fost membru al reuniunei.

Tóte acestea le-am dat pe basa §-ului 19 din statute, care prevede, că din fondul de reservă se pot da şi spre scopuri de binefacere.

Vom da şi bisericilor nóstre sĕrace din filie şi jur: întru cât ne dau ajutoriu şi filiile.

Membrii reuniunei.

Reuniunea nóstră primesce cu dragoste, fără deosebire de religiune, naţionalitate şi rang, pe ori-ce cetăţean de omenie, de la 16 până la 60 de ani, dacă e sănĕtos şi îndeplinesce prescrisele îndatoriri.

Ajutórele în bani împărţite

în anul 1900 au dat suma de 1685 cor. 10 fil.

In anul 1901 au dat suma de 1981 cor. 48 fil.

Familiile ajutate au fost 23 gr. or., 1 gr. cat., 1 rom. cat., 1 ref., adecă 24 Români, 2 Unguri.

De la 1886—1901, în 15 ani, am dat ajutóre în suma de *19,286 cor. 98 fil.* la urmaşii a 158 de membri morţi ai reuniunei.

Averea reuniunii.

Prisos la cassă la finea anului 1900 a fost în bani gata cor. 450·98. In 1901 a fost prisosul la cassă cor. 1223·34. Averea reuniunei la finea anului 1901 a fost în bani gata, depuneri şi acţii cor. 5459·57. In competinţe de 60 fileri restante cor. 1136·97. La olaltă cor. 6595·97.

Numĕrul membrilor

din acest an 1902 întrece sporiul a 3 ani premergĕtori, de-şi avem abia 3 luni trecute. Sperăm, că cele 9 luni vor fi şi mai mănóse.

Adunările generale

se vor ţiné în Deva. Devenii împreună cu filiile. Drepturile sunt deopotrivă pentru toţi. Membrii filiei, cari nu pot vení în persónă, pot împuternicí pe alţi membri la adunările generale.

Scopul filiilor e: lăţirea binefacerilor reuniunei mame şí în alte comune; ajutorarea materială şi morală a poporului sĕrac şi scăparea sĕrăcimei, fără deosebire de religiune, din ghiarele cămătarilor cari sug poporul mai vîrtos cu împrumuturile date la înmormêntarea vre-unui stîlp al familiei.

Ajutorarea bisericilor şi şcólelor sĕrace, din fondul de reservă.

Tuturor ómenilor de bine, cari au tragere de inimă către sĕrăcime, simţuri umane şi creştine, le cerem mână de ajutoriu creştinesc. Ajute ori urmeze pilda din Hunedóra.

Cei-ce doresc sĕ aibă şí ei filie, adreseze-se la directorul subscris. Bucuros înfiinţăm, dacă se póte, şi a 2-a, a 3-a ori şi a 10-a filie.

Urmările filiilor sunt deopotrivă bune pentru popor, biserică şi organele bisericei.

De pildă: în Deva a crescut taxa clopotelor de la 2—3 fl., de la 4—5 fl.; s'au făcut taxe noue de 1—2 fl. de falon la morţi, de luminar 50 cr., de grópă pentru strĕini taxă de 5—10 fl. Preotul, crîznicul, cantorul sau învĕţătoriul îşi capĕtă regulat plata pentru ostenéla lor. Directorul primesce de fie-care cas de mórte 2 fl., cassariul 2 fl., secretariul fl. 1·50, portărelul 5 fl. onorar.

Membrii filiei plătesc şi capĕtă banii, de la cassariul filiei, în Hunedóra de pildă. Ei nu plătesc casurile de mórte din Deva şi cei din Deva nu plătesc casurile din filie.

Reuniunea şi filia se susţin fie-care ea pe sine. Numai legătura dintrĕ părinţi şi fii — ajutorul împrumutat — le dă însĕ putere împrumutată. Reuniunea mamă ocrotesce şi întăresce filia, filia măresce reuniunea mamă.

Deva, 8 Aprilie n. 1902.

Directorul:	Secretarul:
August A. Nicóra m. p.	*Tribun Almăşescu* m. p.
deputat sinodal şi congresual, proprietar, c. de advocat.	inginer architect diplomat.

Din Alba-Iulia.

Instalarea de preot în Totoi.

— 24 Martie v.

In diminéţa zilei de 17/30 Martie, în societatea d-lui protopresbiter I. Teculescu percurgeam drumul spre comuna Totoi, unde dl protopop avea sĕ sĕvêrşéscă întroducerea alesului preot, a dlui Ioan Bogdan.

Fără sĕ fi observat, inteligentul domn protopresbiter îmi atrage atenţiunea asupra câmpului ce-'l percurgeam şi care odinióră cuprinsese potopul de năvălitori asiaţi, visători şi doritori de învingeri asupra ghiaurilor. Eram pe câmpul din faţa Sântimbrului. Murĕşul din spre Ost îşi încréţă palida faţă sbiciuită de plesnele vêntului pişcător şi aştepta sĕ ne încredinţăm vasele de lut brudinei aflătóre la ţĕrmul sĕu.

Bĕtrânul Murĕş şi-a păstrat pasiva fire ardelenéscă faţă de încălcători, şi noi lăsând la drépta un intins lan verde zimbitor de razele sórelui, am întrat în comuna Totoiu situat sub coasta unor dealuri şi întrĕ ţĕrmul Murĕşului.

Ne-am oprit înaintea casei Domnului, clădită nu de mult şi cu o înfăţişare plăcută. Credincioşii pregătiţi pentru momentul zilei alérgă spre biserică şi imediat după sosirea nóstră se începe serviciul dumnezeesc.

Cântăreţii din strane se întrec în preamărirea celui de sus; poporul se adună şi cu evlavie ia parte la serviciul divin. Până la finea utreniei cu mult sentiment şi pietate servesce singur protopopul. Avea sĕ se încépă liturgia când protopopul avêndu-şi la drépta sa pe tinĕrul preot se aşéză în faţa uşilor împĕrătesci. Urméză un moment de adâncă tăcere. Toţi îşi îndréptă privirile spre altar: Cu voce dulce celebrantul protopop se îndréptă către alesul şi luându-şi citaţiunea din Ev. Ioan Cap 15 v. 16 arată însĕmnătatea zilei, care se ridică prin frumseţa ce i-o împrumută natura îmbrăcată în haină de primăvară cu lanuri verdi şi sóre vesel şi prin sĕrbătoréscа înfăţişare a mulţimei ce a venit din jur.

Intrĕ cei veniţi din jur este şi vorbitorul, însărcinat sĕ vestéscă, cum-că alesul preot n'a întrat în staul pe cărare nedréptă, ci pe calea cea adevĕrată. Acésta întroducĕtorul n'o vestesce numai de la sine ci de la însuşi Inalt Preasfinţitul domn Metropolit, care după puterea primită de la Christos şi prin acésta de la urmaşii séi soţii apostoli a împărtăşit pe alesul cu darul preoţiei. După aceste cuvinte dl protopop cetesce singhelia şi trece în urmă la însemnătatea chemării preotului, arĕtând că de ce stimă şi iubire s'a bucurat preotul din partea poporului încă din vechime.

Frumósele numiri de *preot*, *părinte* şi *păstor*, cu cari servitoriul altarului este în-

---

cu vederea şi întâlnim tot materialul necesar la edificarea locuinţei nóstre.

Aici e lutul, dincolo năsipul, la o parte apa, la alta pădurea cu lemnele şi iară la alta pétra. Când acestea le avem, nu suntem avisaţi la alta de cât la muncă bărbătéscă, şi adăpostul ne e gata.

Nu las ne-arĕtat aicea rolul şi bunătatea naturei ce 'l are în însuşirea petrei de var, care ardĕndu-se se preface în var nestins, şi apoi conbinându-se cu apă ne dă varul, ear' din acesta amestecat din nou cu apă şi năsip facem tinciul şi cimentul. Adăpostinţele nóstre în ziua de astăzi sunt întocmite într'un feliu sau altul, după gradul de înaintare la care au ajuns ómenii, din starea lor primitivă în care au fost la început, pe cari atunci natura i-a adăpostit în peşteri şi sub arbori cu ramuri şi frunze multe şi dese. (Va urma.)

Vorbe înţelepte.

Inţeleptul e tetdeuna destul de bogat, bogatul însĕ nu e totdeuna destul de înţelept.

Mai fericit este sĕracul care are sfêrşit bun, de cât împĕratul care móre în blăstĕmul şi hula lumii.

titulat, — numiri cari altor demnitari nu se aplică, dovedesc înalta lui misiune.

Introducĕtorul, basat pe citaţiuni din sfânta scriptură, în cuvintele elocvente arată serviciile ce le prestézǎ ca preot servitorul domnului, — cum administrézǎ tainele, cum îşi aduce credincioşii în comunicaţiune cu D-zeu şi cum se îngrijesce pentru viéţa sufletéscǎ a credincioşilor sie-şi încredinţaţi. Ca Părinte, 'l arată pe preot sub raportul de iubire ce esistă întrĕ tată şi fii, şi datorinţa ce o are părintele de a-şi feri fiii de la cărările rătăcirei, cari sunt felurite: beţia, cérta, neascultarea, etc., de a-i urmări în tóte, de a munci zi şi nópte pentru ei: îndreptând cuvêntul adevĕrului şi la casuri de lipsă certându-i şi mustrându-i, ca sĕ nu se abată de la calea prescrisă.

Aici citézǎ din apostolul ginţilor îndrumarea pentru purtarea sa faţă de fiii ce i-s'au încredinţat. Ca păstor sufletesc 'l presintă pe preot ca mergênd pururea în fruntea turmei sale, spre a o conduce la păşunea cea bună, formată din credinţă, iubire şi speranţă.

Reflectézǎ la greutăţile ce le întimpină păstoriul, dar' aceste sĕ nu 'l descurageze, fiind-că după apostolul Petru —: Nimenea n'are sĕ 'l socotéscǎ de cât slujitoriul lui Christos. Spre uşurarea grelei lui sarcini îi servesce iubirea şi stima ce o întimpină din partea poporului sĕu.

Vorbitorul face apel la popor, ca sĕ fie cu iubire şi ascultare faţă de preotul sĕu şi apoi adresându-se alesului îi presintă cheile şi predându-i-le îi leagă de inimă sfinţenia locaşului, cu ce inimă sĕ fie la întrarea sa în casa Domnului. Sĕ predice, sĕ înveţe, sĕ lumineze, avênd a-şi controla totdeuna faptele sale şi avênd în vedere, că are sĕ-şi dee sémǎ de tóte Părintelui ceresc.

Ii doresce în urmă sĕ stăpânéscǎ viéţǎ îndelungată şi fericită locaşul ce i-l'a predat şi sĕ-şi aducă aminte până la finea vieţii de óra în care a păşit ca servitor la altariul Domnului, ca atunci conştiu că talantul nu l'a îngropat, sĕ zică cu dreptul Simeon: Acum dimite, Dómne, pe servul tĕu în pace...

După acest instructiv şi pĕtrundĕtor cuvênt de instalare al d-lui protopop, întrodusul preot luându-şi de mânecare cuvintele lui Tales din Mitilene: „Fiule, mergi, lucrézǎ în via mea“ — dă espresie dragostei şi bucuriei ce o simte omul când îşi vede dorinţele împlinite.

Asemenea bucurie simte şi alesul, care din graţia Metropolitului a fost trimis în sinul credincioşilor, — punêndu-se întrĕ el, preotul şi întrĕ popor, legătura dragostei.

Indreptându-se apoi către credincioşii sĕi în cuvinte călduróse, purcese din inimă sinceră şi dornică de binele şi înaintarea lor, se declară gata a le fi pururea într'ajutor; a le face tóte şi îi rógǎ, ca şi ei, credincioşii sĕ 'i urmeze, sĕ 'l asculte şi sĕ 'i dee tot ajutorul, pentru a 'şi puté împlini greaua chemare.

Se adresézǎ apoi către dl protopop, căruia îi mulţămesce pentru ostenéla ce şi-a dat-o întroducêndu-'l, şi îl asigură, că cu dragoste îi va primi sfaturile, de cari sĕ nu-'l lipséscǎ nici-odată.

Incunjuraţi de dragostea privitorilor, instalatul şi protopopul celebrézǎ împreună sfânta liturgie, la finea căreia se sfinţesce apa, şi ómenii se stropesc.

Pe la ora 1 p. m. preotul învită la masa sa pe protopopul şi alţi cunoscuţi de ai sĕi. La masă dl protopop a ţinut un frumos toast pentru Escelenţa Sa Domnul Metropolit *Ioan Metianu*, scriitorul acestor rênduri pentru dl protopop şi pentru tinĕrul preot.

Dintrĕ fruntaşii comunei încă au luat parte mai mulţi la ospitala masă a socrului preotului....

*

Acésta este a doua instalare de preot efectuită în tractul Albei-Iulie în scurt timp.

Aerul începe a se mai premeni şi în acest tract, care până acum fusese cam lăsat în grija formalităţilor.

Şcóla şi biserica, aceste fortăreţe ale neamului nostru, depunêndu-'şi hainele mohorîte, privesc cu încredere la noul protopop, care credinţă are, şi luminat suflet are ca mult sĕ facă.

Rĕmâne numai, ca şi tractul sĕ-i urmeze în zelul şi rîvna spre înaintare în tóte cele bune şi frumóse. *El...*

NOUTĂŢI

Consistoriul din Arad în şedinţa sa ţinută Sâmbătă (30 Martie st. n.), amĕsurat punctului 11 din §. 121 al Statutului organic a concredut asesorului *Ignatiu I. Pap* conducerea agendelor pe timpul vacanţei scaunului episcopesc.

*

Delegaţiunile. Prin autograf preaînalt publicat în numĕrul de Sâmbătă al fóiei oficióse, delegaţiunile sunt convocate la şedinţe pe *6 Maiu st. n. în Budapesta.* Autograful e adresat ministrului comun de esterne şi ministrilor-presidenţi Körber şi Széll.

*

Olimpiu Boiu, fiul venerabilului asesor consistorial Zaharie Boiu, şef al domeniului de Corónǎ de la Bicaz (judeţul Neamţu în România), — dupăcum ni-se comunică a fost distins de M. Sa regele României cu ordul *„Coróna României“* în gradul de cavaler.

*

La fondul „Masa studenţilor“ de la gimnasiul public român gr. or. din *Brad* au incurs următórele dăruiri marinimóse: 1. de la *„Corvineana“*, institut de credit în Hunedóra 50 K. 2. de la *„Parsimonia“* institut de credit în Bran 20 K. 3. de la *„Mielul“* institut de credit în Poiana-Sibiiului 10 K. 4. de la *„Bihoreana“* institut de credit în Oradea-mare 10 K. 5. de la *„Detunata“* institut de credit în Bucium 10 K. 83 f. 6. de la *„Auraria“* institut de credit în Abrud 40 K. 7. de la *„Luceafĕrul“* institut de credit Verşeţ 20 K. 8. de la *„Arieşana“* institut de credit în Turda 10 K. 9. de la *„Zarandeana“* institut de credit în H. Băiţa 25 K. 10. de la *„Albina“* institut de credit în Sibiiu 400 K. 11. Biserica română din Socodor ca cunună eternă pe mormêntul P. S. Sale Iosif Goldiş episcop al Aradului, 30 K. 12. N. Crăciun înv. pens. şi soţia sa Ana, şi Pavel Vraciu preot şi soţia sa Rafila din Stănija, întru amintirea părinţilor lor preotul Avram Crăciun şi soţia Eva 20 K. 13. I. Găldău din Ponorel cunună eternă pe mormêntul ficei sale Minerva 10 K. 14. Petru Rimbaş diacon şi comptabil şi familia în Brad, ca cunună eternă pe mormêntul tatălui seu Mihail Rimbaş sen. din Hunedóra 10 K. 15. Preotul N. Coroiu din Ponorel 2 K. Marinimoşii dăruitori priméscǎ espresiunea profundei mulţămiri. Brad, 30 Martie (12 Aprilie) 1902. Comisiunea administrativă.

*

Post de contabil la cassa de păstrare *„Mielul“* din *Poiana* (lângă Sibiiu). Dotaţiunea 1000 coróne salariu şi tantiema statutară. Termin de concurs până la *15 Maiu n.*

*

Daruri pentru biserică. Evlavioşii creştini, iubitori de bunăstarea şi podóba casei Domnului, au făcut sfintei nóstre biserici gr. or. din *Vurpĕr* (tractul Orĕştiei) daruri frumóse, şi anume: Vasilie *Bugneriu* econom, a donat un pămênt de $1^1/_2$ jugĕre în preţ de 400 coróne; Toma *Ispas*, măestru cuţitariu, a cumpĕrat un potir în preţ de 34 coróne şi linguriţă, copie, disc etc.; Ioan *Lasc*, econom, a cumpĕrat un octoich mic cu litere latine, ediţie a librăriei nóstre archidiecesane, în preţ de 1 cor. 60 fileri; George *Udrea* a cumpĕrat un epitrafir frumos, în preţ de 10 coróne; Manuil *Albu* cu mai mulţi soţi ai sei au cumpĕrat un rênd de ornate preoţesci negre pentru îngropăciuni, în preţ de 60 coróne; ear' Maria *Popa* n. Bulbucan a cumpĕrat un rênd de ornate preoţesci colorate, în preţ de 80 coróne, şi un Penteconstariu cu litere latine, tipărit în Bucureşti, în preţ de 12 cor. 40 fileri. — Indemnaţi de exemplul bun şi de evlavia şi dragostea lor pentru sfânta maică biserică, s'au mai însciinţat câţiva poporeni ai nostri sĕ cumpere o cădelniţă nouă şi tóte cărţile rituale, acestea însĕ în ediţia librăriei nóstre archidiecesane.

Bunul Dumnezeu reverse asupra evlavioşilor donatori bunătatea şi harul sĕu ceresc, lungindu-le firul vieţii întru fericirea lor şi a familiei lor, cum şi acestor din urmă pentru a-şi puté realisa dorinţa de a contribui şi dînşii la înzestrarea şi înfrumseţarea bisericei nóstre drept măritóre. — *Vurpĕr*, la praznicul Buneivestiri, 1902. *Ioan Stanca*, paroch.

*

Manevrele mari ale armatei nóstre în anul acesta se vor ţiné la graniţa ungaro-croată, mai curênd de cum era obiceiu până acum sĕ se ţină. Causa acestei abateri de la terminul obicinuit e — după cum se vorbeşte în cercurile militare din Viena, — că va asista la ele şi împĕratul *Vilhelm II.* al Germaniei, care după terminarea manevrelor, invitat de archiducele Fridric, va lua parte la vênătórele pe cari archiducele le va arangia pe moşiile sale din Bélye (dincolo de Dunăre) pe la jumĕtatea lunei Septembre.

*

Societăţile de lectură ale studenţilor de la gimnasiul şi şcóla comercială gr. or. română *din Braşov*, au ţinut o şedinţă festivă Duminecă în 31 Martie (13 Aprilie) 1902 în sala festivă a gimnasiului român cu programul următoriu: 1. *Cuvênt de deschidere*, rostit de preşed. societăţii D-nul *Marcu Jantea*, 2. *„Heures dorées“*, Vals de Ivanovici, esecutat de orchestra societăţilor. 3. *Nomenclatura eroilor din povestile nóstre poporale*, studiu folkloric, de Trandafir Scorobeţ, cl. VIII. gm. 4. *Psalmul 133*, de Eusebiu Mandyczewski, esec. de corul societăţilor. 5. *Mórtea lui Fulger*, de G. Coşbuc, declamată de I. Niţescu cl. VII. gimn. 6. *Insĕmnătatea învĕţămêntului comercial*, disertaţiune de Nicolae Olariu cl. III. comerc. 7. *a)* *„Zorile“*, de G. Dima, şi *b)* *„Cântec de séra“*, de N. Popovici, esecutate de corul societăţilor. 8. *Jidanul călare*, anecdotă de Th. Speranţă, declamată de Vincenţiu Dîmboiu cl. III, comerc. 9. *a)* *Andante şi Allegro*, din „Souvenir de Mehadia“. poutpouri de Klein, esec. de orchestra societăţilor cu solo de violină. In urmă *b)* *Lin dórme cântăreţul*, romanţă, quartet, esecutat de orchestra societăţilor.

*

Iubileu militar. La 7—9 Iulie regimentul de infanterie Nr. 51, din Cluj îşi va serba iubileul de 200 ani de la înfiinţarea sa. Din acest prilej regimentul va căpĕta stindard nou, a cărui sfinţire se va face în firul festivităţilor iubilare. La aceste festivităţi va lua parte şi titularul de acum al regimentului, comandantul de corp FZM. Emil Probst von Ohstorff din Sibiiu.

*

Representaţiunile „Uraniei elveţiene“, începute Sâmbătă séra în teatrul Sibiiului, n'au desavuat întru nimic vestea bună a lor, adusă de ziarele din celelalte oraşe unde s'au dat deja; sunt fórte interesante şi instructive. Publicul numĕros de alaltăeri şi eri, care a asistat la aceste representaţiuni, póte fi deplin mulţămit de cele vĕdute şi audite. — Programul acestor representaţiuni e următoriul: „Espediţiile polare ale lui Frithjof Nansen“ şi Galerie ambulantă de tablouri, seria 1. (a fost Sâmbătă séra). „O privire în adâncimile marii“ şi Galerie ambulantă de tablouri, seria 2 (a fost eri séra), ear' *mâne* (*Marţi*) *séra*: Minunile universului, şi Galerie de tablouri seria 3.

Peste aceste representaţiuni, la dorinţa generală a publicului se vor mai da douĕ (afară de programul projectat), a nume: *de séră* (începutul la $7^1/_2$ ore) *Espediţiunile lui Nansen* (cea de Sâmbătă), şi *mâne* (Marţi) *după amiazi* la $4^1/_2$ ore *O privire în adâncimile mării.*

*

Cu 3.200.000 mai mult pentru marină. „Pester Lloyd“ susţine a şti, că budgetul anului viitoriu al marinei de rĕsboiu va fi cu *3,200.000* de coróne mai mare de cât cel din anul curent. Acest plus se impune prin necesitatea de a repara şi transforma câteva din vasele de rĕsboiu esistente deja.

*

„Preastimabilul minte“... In o şedinţă a dietei engleze deputatul irlandez *Dillon* criticând comunicatele oficióse asupra situaţiunii din Africa a zis la adresa ministrului *Chamberlain*, că „preastimabilul Chamberlain minte de pâraie“. Pentru acéstă neparlamentară apreciare a rapórtelor lui Chamberlain presidentul dietei a eschis pe Dillon de la şedinţe. Afacerea însĕ va mai avé încă şi alte urmări. Anume, liga naţională irlandeză a votat cu mare entusiasm mulţămită lui Dillon, ear' deputatul *Redmond*, şeful partidului irlandez, va face dietei propunere pentru-ca presidentul sĕ fie pus sub acusă de parţialitate. De treizeci de ani nu s'a mai pomenit, ca în contra presidentului dietei engleze sĕ fi ridicat cineva acusă de parţialitate, dar' şi atunci numai din causa unei observări glumeţe asupra unui deputat îl acusaseră. Dieta însĕ a trecut la ordinea zilei, fără a lua în considerare acusa. Acum însĕ va fi altcum. Presidentul insistă, ca propunerea sĕ fie luată la discuţie, ear' deputaţii irlandezi se pregătesc sĕ provóce mari scandale în firul acelei discuţiuni. Şi tóte acestea pentru-că „preastimabilul Chamberlain minte de pâraie“.

*

Petrecere în Sântana. Inteligenţa română din *Sântana de Mureş şi jur* învită la petrecerea de primăvară ce o va aranja Luni în 28 April st. n. (a doua zi de ss. Paşti). Venitul curat este destinat în favorul bisericei. Inceputul la 7 ore séra. Preţul de întrare de persónǎ 1 cor. 20 fil. de familie à 3 persóne 3 coróne.

*

Băeţi — în grija servitórelor. Comerciantul Solomon Gessler din Bajna Duminecă după amiazi a eşit la preumblare cu soţie sa, lăsând servitórei ordin, ca după-ce se va trezi băieţelul sĕ 'l îmbrace şi împreună cu o fetiţă a lor, în etate de patru ani, sĕ 'l ducă la ei, în parc. Servitórea însĕ n'a mers în parc, ear' când s'au re'ntors a casă, n'au aflat'o a casă nici pe ea, nici copilaşii. Era însĕ pe podele la un colţ de masă o mare băltócă de sânge. Căutând în tóte părţile au aflat apoi de la vecin că servitórea a plecat singură. Unul dintrĕ vecinii adunaţi în curtea comerciantului căutând cu un cârlig în fântână, a scos de acolo cadavrul băieţelului, apoi şi pe al fetişórei. Băieţelului îi era crepată căpăţina, ear' fetişórei îi era tăiat grumazul. Gendarmaria a prins pe ucigaşa încă în nóptea aceea. Dusă la poliţie, servitórea a spus, că voind sĕ îmbrace băieţelul, l'a pus sĕ şédă pe masă; sora lui însĕ l'a îmbutuşit şi astfel căd́ênd el de pe masă şi-a crepat capul. Fetiţa a ameninţat'o că o va spune părinţilor, la ce ea (servitórea) a înhăţat'o şi i-a tăiat grumazii, apoi a aruncat în fântână ambe micile cadavre.

AMVONUL.

Predică

*rostită la sfinţirea bisericei din **Caşva**, de parochul din Jabeniţa **Vasilie Duma**.*

> Dómne, iubit'am bunăcuviinţa casei Tale şi locul sălăşluirii Mărirei Tale!
> (Ps. 25 v. 8).

(Urmare.)

Sub acest princípe, de-şí de neam străin dar' de aceeaşi religie cu noi, biserica nóstră ortodoxă din Ardeal s'a ridicat fórte mult, atrăgênd cu mai mare putere la sine pe popórele conlocuitóre, precum se vede din epistola Papei Grigorie al IX-lea către Bela regele Ungurilor, în care într'altele scrie, că: „în eparchia Cumanilor este un popor, care se chiamă Români, ... şi unii din regatul Ungariei, Unguri, nemţi şi alţi dreptcredincioşi trăind cu dînşii, trec la ei, şi aşa un popor cu Românii făcêndu-se primesc tainele de la nisce Episcopi mincinoşi ai Grecilor“ ş. a. (Istoria bisericéscǎ de Şaguna pag. 84).

Nu mult timp s'a putut bucura biserica nóstră de acéstă biruinţă morală, căci desbinând-se biserica lui Christos în apusénǎ şi rĕsăriténǎ, în urma tendinţelor Papilor din Roma de a stăpâni asupra întregei biserici creştine — alte furtune şi alte nĕcazuri se ridică asupra ei. Acum ajunge biserica nóstră, cum zice Apostolul: *în nevoi întrĕ fraţii cei mincinoşi.*

Creştini, ca şi noi, fraţi nouĕ după credinţă, fiind fii ai bisericei lui Christos, ca şi noi, dar' în urma unui egoism fatal de a domni preste întrégǎ biserica lui Christos, au început a prigoni pe toţi câţi nu se supuneau tendinţelor lor egoistice. Acestia au fost fraţii cei mincinoşi, cari se supuneau orbeşte poruncilor Papilor de la Roma, pe cari cu alt nume poporul nostru i-au numit papistaşi. Din partea acestora multe rele şi multe nedreptăţi a avut sĕ îndure biserica nóstră naţională, începênd de la primul rege apostolic al Ungariei, de la Stefan cel sfânt şi până astăzi. — Lăţirea ierarchiei bisericei romane (papistaşe) întrĕ unguri a început a fi din ce în ce mai apăsătóre asupra bisericei. Papii romani dându-ne numele de schismatici, îndemnau într'una pe regii Ungariei sĕ ne aducă cu ori-ce preţ la biserica romană. Acesti papi, orbiţi de dorul de a domni, cum am mai zis, asupra întregei biserici a lui Christos, în loc sĕ propoveduéscǎ, ca următori ai Mântuitoriului, pacea întrĕ fii bisericei, aruncă urǎ întrĕ ei şi în urma acesteia rĕsbóie cumplite. Câteva esemple din istorie ne vor lămuri acésta aserţiune.

Stefan cel sfânt, regele Ungariei, la îndemnul Papei Silvestru al II-lea se ridică cu rĕsboiu asupra principelui Ardealului Giula cel tinĕr, de-şí acesta îi era unchiu, îl învinge şi'l duce în robie, ear' Ardealul îl lipesce la ţara unguréscǎ, cu scop, ca mai uşor sĕ pótǎ lăţi creştinătatea. Dar' ce creştinătate trebuia sĕ lăţéscǎ el în Ardeal? Dórǎ principele Giula, pe care l'a lipsit el de tron, nu era creştin ca şi el? Sau dórǎ poporul din Ardeal, Ungurii şi cu deosebire Românii, nu erau şi ei creştini? Ba da! creştini erau şi acestia, dar' erau schismatici — cum ziceau papii romani. Aveau acesti creştini pĕcatul că mai tare 'şi iubeau biserica lor şi tóte aşedĕmintele acestei biserici, de-cât sĕ se unéscǎ cu principiile egoistice ale papilor romani. — Tot în urma astorfel de îndemnuri au năvălit cu rĕsboiu în Muntenia mai târzin regele Carol Robert şi regele Ludovic cel mare. Dar' s'au întors ruşinaţi, căci Dzeu a ajutat celor strîmtoraţi şi prigoniţi pentru dreptate. (Va urma).

[49] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **contabil** al II-lea la *„Mielul“ cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţii în Poiana-Sibiiului*“, se escrie concurs cu termin până la *15 Maiu n. a. c.*

Venitele sunt: Salariu de coróne 1000.— şi tantiemă statutară.

Absolvenţii de şcólele comerciale, cari vor documenta şi pracsă de la vre-un institut de credit vor fi preferiţi.

Poiana, la 8 Aprilie, 1902.

Direcţiunea.

Venit lateral însemnat.

Domni sau dame de societate mai bună, pot avé un venit lateral însemnat la oraş şi în provincie. Oferte sub C. C. 150 Triest I. Poste restante. [48] 3—3

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Alexandru Márki

Geografie pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea V în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2 60 cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Schimbare de local.

Cu 1 Aprile anul curent mi-am mutat

Restaurantul în strada gărei Nr. 5
(Bahngasse)
în casele dlui Moga.

Aduc acésta la cunoscinţă, cu observarea, că şí în localul cel nou voiu serví cele mai bune beuturi şi mâncări cu preţuri moderate ca astfeliu sĕ mulţămesc pe deplin pe stimaţii mei óspeţi.

Recomandându-mĕ On. public sunt

Cu distinsă stimă

Iosif Ujhelyi
Bahngasse 5

[46] 4—5

Metropolia
Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania
Studiu istoric
despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Puşcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. **6 cor.**, leg. **7·70, 8·20** şi **9·50 cor.**

Se póte procura dela

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

S. JERARCH NICOLAE.

I.
Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Naşterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la faţă
Rĕstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălţarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

Св. Іωаннъ Крєститєль

II.
Iisus pe Cruce
Inălţarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.
Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Archanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tiniche cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult*.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.** Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 38 Sibiiu, Joi 4/17 Aprile 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Genesa programului actual

al partidului naţional român şi însemnătatea punctelor 1 şi 9, din program.

III.

Comitetul de şepte, întru esecutarea concluselor 2 şi 3 a elaborat programul de acţiune comună a Românilor din Transilvania şi Ungaria, carele a servit drept material de concluse pentru comisiunea de 30 a conferenţei generale şi în conţelegere cu comitetul electoral delegat de conferenţa din 1878 a convocat *conferenţa generală a delegaţilor alegĕtorilor români din Ungaria şi Transilvania* la Sibiiu pe 12 Maiu 1881 şi zilele următóre, la care au participat 103 delegaţi din Transilvania şi 52 din Ungaria.

Am fost şi eu membru al acelei conferenţe, cu mandate din cercul *Beinşului* (Ungaria) şi din al Cristianului (Transilvania).

Am fost membru al comisiunei de treizeci, esmisă de conferenţa generală *„pentru compunerea proiectelor de concluse asupra obiectelor conferenţei“*.

Am fost în fine membru şi pe urmă preşedinte al *„comitetului electoral permanent“* de nouĕ membri, ales de conferenţa generală pentru punerea în lucrare a concluselor ei.

Cum şi-a împlinit datorinţa comitetul presidat de mine o dovedesc actele conferenţei generale din 1884 şi anume conclusul Nr. 7, prin care *„comitetului i-se votéză mulţămită şi recunoscinţă din partea conferenţei“*.

In discursul meu de deschidere a conferenţei din 1884 se constată *efectul* ce l'a avut punctul 1 din programul partidului naţional, şi se apostrofézǎ şi punctul 9, ambele propuse acum spre elminare din partea dlui Dr. Mihu. Cred că nu greşesc dacă pentru limpeḑirea cestiunei îl reproduc acum după 18 ani din „Actele Conferenţei electorale“ tipărite în 1884.

Iată-l:

„Domnilor! Ca preşedinte actual al comitetului permanent central, instituit în conferenţa de la 1881, Vĕ salut din inimă ca pe unii, cari la apelul comitetului, în aceste timpuri grele, cu rară abnegaţiune aţi binevoit din mari depărtări a Vĕ ostĕní la acest loc estrem al patriei comune, pentru-ca împreună sĕ ne consultăm asupra marei cestiuni, carea pusă la ordinea zilei, agitéză tóte spiritele, cari se interesézǎ de sórtea patriei.

Domnul secretar al comitetului va avé norocirea a Vĕ raporta despre momentele principale ale activităţii comitetului, eu Vĕ cer voia sĕ 'mi permiteţi, pe cât se póte de scurt, a Vĕ atrage atenţiunea asupra situaţiunii nóstre în general.

De la ultima conferenţă generală s'au petrecut lucruri în patria nóstră, la cari noi nu ne-am putut aştepta.

Programa partidei naţionale a produs o înverşunare generală, atât la guvern cât şi la tóte partidele politice, ba, agitat prin jurnalistică, pot zice că la întreg elementul magiar. (Aşa este).

Numai decât la alegerile din 1881 s'au pus în mişcare tóte petrile în contra candidaţilor naţionali.

S'au folosit tóte mijlócele permise şi nepermise, numai ca sĕ se închidă cu desĕvêrşire uşa parlamentului dinaintea partidei naţionale. (Adevĕrat.)

In acest punct s'au unit tóte partidele şi astfel partida naţională, carea nu póte şi nu voesce sĕ lupte cu altfel de arme de cât cu arme morale, a fost bătută în tóte cercurile electorale, afară de al Caransebeşului. (Durere!)

Pretextul a fost mai cu sémă *punctul 1 al programei pentru cei din Ungaria*, ear' pentru cei din Transilvania şi *resistenţa pasivă.*

Dar' considerând că în fruntea programei nóstre se zice, că „partida naţională va lucra pe teren legal pentru esoperarea drepturilor cuprinse în programă“; şi considerând cele petrecute de atunci incóce faţă de celelalte puncte ale programei: trebue sĕ constatăm, că acela a fost numai pretext, ca sĕ se pótă intimida un popor, care de secoli a dat doveḑi că este conştiu de sine şi nu este aplecat a se desnaţionalisa. (Aşa este!)

Intr'un stat poliglot, într'un stat unde legislaţiunea s'a simţi îndatorată, cel puţin la vedere, a garanta prin lege egala îndreptăţire a naţionalităţilor, într'un stat în fine, unde chiar din gura monarchului auḑim încuragiare pentru desvoltarea naţionalităţii nóstre, o programă ca a nóstră numai esagerată nu se póte numí.

Singur numele „partidă naţională“, „deputat naţional“ este de ajuns, ca fără deosebire, guvern, partide politice şi jurnalistică, la auḑul lui sĕ te întimpine cu antipatie; pe când ei toţi fac numai politică naţională magiară, în parlament, în oficiu şi în societate. (Fórte adevĕrat! Aplause.)

Nu vor sĕ audă de autonomia Transilvaniei, dar' pentru aceea în tóte cestiunile, cari privesc pe fosta clasă privilegiată, cum sunt bunăóră legea agrarială etc. se aduc legi şi se fac dispoziţiuni speciale pentru Transilvania (Aplause prelungite). Acelea însĕ se fac fără concursul poporului, care formézǎ majoritatea locuitorilor ei, şi nu numai nu se fac nici măcar încercări pentru de a face posibilă acestui popor conlucrarea la diregerea sorţii sale, dar' nici Românilor din Ungaria proprie nu li-se permite sĕ trécă preste pragul parlamentului, dacă o spun apriori, că voesc sĕ lucre în sinul legislaţiunii în direcţiunea acésta. (Aplause. Aşa este!)

Usul limbei naţionalităţilor nu numai că a rĕmas eschis în justiţie, dar' în mai multe comitate s'a scos chiar şi din afacerile comunale tot numai prin ucazuri de ale şefilor. (Adevĕrat!)

La aplicarea funcţionarilor nu numai că nu se consideră naţionalitatea poporului, pentru care se aplică, dar' din contră, se scot din posturi aceia, cari sunt din sinul poporului, dacă acela nu este Magiar, fie ei chiar cei mai adicţi aderenţi ai partidei guvernului. (Aşa este!)

Legea despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor este numai reclam în afară, dar' literă mórtă şi obiect de batjocură în lăuntru, ear' în o parte esenţială — relativ la învĕţămênt — alterată în mod indirect în detrimentul naţionalităţilor. (Adevĕrat!)

Autonomia bisericéscă în mod fórte simţitor jignită, biserica română degradată la un rol fórte umilitor pentru dînsa. (Aşa este!)

Invĕţămêntul în şcólele confesionale jignit deja de mai nainte în eficacitatea de progres, împedecat şi mai mult prin noua lege pentru şcólele medii. (Aşa este!)

Din vistieria statului nu numai că nu se încuviinţézǎ nici un ban pentru cultura nóstră naţională, dar' din contră, casul din Caransebeş este dovadă eclatantă, că nici din averea nóstră nu ni-se mai permite sĕ ne înfiinţăm institute de învĕţămênt cu limba de propunere românéscă. (Aplause prelungite).

Legea electorală este tot cea vechie cu tóte abnormităţile sale, ear' în aplicare faţă de naţionalităţi nici aceea nu se consideră de neviolabilă. (Aşa este!)

Şovinismul de magiarisare nu numai că nu s'a mai moderat, dar' din contră, în timpul mai recent s'a organisat preste patria întrégă astfel, în cât astăzi demoralisarea este virtute patriotică, ear' constanţa de caracter este pĕcat strămoşesc, de care Românul numai prin botez s'ar puté curăţí. (Aplause vii.)

Libertăţile publice faţă de Români s'au vătĕmat în mai multe rînduri, ni-s'au călcat biserici şi şcóle, ni-s'au interzis adunări poporale şi electorale, s'au intentat procese criminale unor fruntaşi, pentru-că s'au folosit de drepturile ce compet fie-cărui cive în stat constituţional, şi preste tot fără nici o causă am fost suspiţionaţi şi tractaţi în mai multe rînduri, ca unii, a căror loialitate şi patriotism se trage la îndoială. (Durere! Aşa este!)

Se mai amintesc ceva şi de sarcinile publice?

Dacă în tóte punctele anterióre n'am putut constata regres, aici, o simţim cu toţii, trebue sĕ constatăm un progres (Ilaritate. Aşa este!), o perfecţiune într'un grad fără esemplu la alte state civilisate în timp de pace, — şi durere, nu putem spera, ca progresul în acéstă privinţă sĕ se curme curênd; căci într'un stat, în care elementele ce 'l compun nu se tractézǎ cu mĕsuri egale, se recer puteri enorme pentru apĕrare şi rĕmân puţine la lucru, ear' lucrul nu este binecuvêntat.

Un punct mai este în programa nóstră, care acum trei ani a rĕmas nedeslegat, — *cestiunea dualismului.* Cred că a sosit timpul ca sĕ ne putem pronunţa şi asupra acestui punct.

Iată, Domnilor, am trecut preste întrégă programa nóstră de la 1881 fără ca sĕ fi putut afla măcar numai un punct în viéţa nóstră publică de 3 ani, la care, cu privire la acelea lucruri, cari nu atêrnă de la noi — sĕ putem odihní cu mulţămire.

Totul progresézǎ numai spre mai rĕu, şi dacă este ceva ce ne póte serví spre mângăiere, este adevĕrul neconstentaver, *că* în

---

FOIŞÓRĂ

Sĕ iubim natura!

Disertaţie cetită în conferenţa învĕţătoréscă, ţinută anul trecut în Sighişóra, de învĕţătoriul
George Andron.

(Urmare.)

Avênd omul de la natură cele trebuitóre pentru hrană, îmbrăcăminte şi adăpost, are a se îngriji şi de sănĕtate, căci sănĕtatea este pentru ori-cine o comóră care nu se póte preţui. Pentru cât óre ar schimba cineva sănĕtatea sa, şi dacă căutăm, aflăm că natura şi în privinţa asta îşi are partea sa bună. Natura pe lângă productele ei nutritóre, cu cari ne hrănesce şi ne întăresce corpul, prin puterea şi influinţa aerului ei curat ne susţine sănĕtatea, cum ne spune un anumit om, al cărui nume mi-a eşit din memorie — când zice: „Eu în tot anul, timp de 2 luni căutând aer curat, încheiu contractul cu viéţa (deci dar' şi cu sănĕtatea) pe timp de 10 luni.

Mijlóce naturale de mare însemnătate pentru sănĕtatea nóstră sunt şi plantele oficinale şi isvórele cu apă minerală, cari ajută la restaurarea sănĕtăţei, în casuri când acésta e alterată.

Aici amintesc casul cu ciobanul sĕliştean care a descoperit apele minerale de la Borszék. Acesta înbolnăvindu-se, şi ne mai avênd speranţă de însănĕtoşare şi-a luat rĕmas bun de la tovarĕşii şi oile sale şi a plecat cătră casă, ear' obosit şi insetat, ajuns la un isvor în desimea pădurilor din munţii Gurghiului a bĕut odată şi s'a pus sĕ se odihnéscă, dar' după ce a bĕut s'a simţit mai bine, a beut iară şi apoi iară până în urmă s'a făcut sănĕtos.

Sigur că acela a binecuvêntat apoi natura şi pe Creatorul ei pentru acésta.

Natura e întocmită aşa, că fără a lucra nu putem trăí, şi acésta nu în defavorul, ci în favorul nostru.

O vorbă românéscă zice „Munca e mama sănĕtăţii“, ear' alta „Munca lungesce viéţa“. Şi în adevĕr munca e o gimnastică, care pe lângă aceea că prin ea ajungem la bine, câştigându-ne cele de lipsă, cele trebuitóre, ne întăresce corpul, ni-'l face vênjos şi resistent contra bólelor, de cari altcum mai în grabă ar puté fi atacat.

Dar' sĕ stăm putin de vorbă cu un lucrător, care muncesce în arşiţa puternică a sórelui de vară şi insetoşat alérgă la vasul cu apă şi bea de se rĕcoresce.

Acesta ne spune, că dacă n'ar fi apa, s'ar topi de ferbinţélă, s'ar bolnăvi sau ar trebui sĕ mórǎ chiar.

Iată deci că şi apa, acest dar' al naturei, este un mijloc prin care ne susţinem sănĕtatea. Sĕ lipsim pe cineva de aer şi de apă şi l'am lipsit de ce are el mai bun — de sănĕtate.

Un element natural de mare valóre pentru sănĕtatea nóstră e şi sarea, cu care dregem gustul mâncărilor, care ajută totodată şi la mistuire, delăturând prin acésta unele bóle de stomac, pe cari în lipsa ei am fi siliţi a le îndura de multe-ori. Ne e cunoscut şi aceea, că pânea nedospită nu are gust bun şi e nesănĕtósă. Natura însĕ a întocmit şi aicea lucrul în favorul sănĕtăţei nóstre, că făina amestecată cu apă şi frământată bine sĕ-'şi producă căldură şi sĕ dospéscă, prin ce dobândim pânea cea bună, gustósă şi sănătósă.

Natura se manifestézǎ în ceea ce privesce sănătatea şi ca o magistră. Pe timp de secetă, plantele cu frunzele lor veştede şi pline de praful causat de acésta, ni-se presintă în o stare tristă şi posomorîtă. Starea aceea durézǎ până când o plóie bună umezesce pămêntul, după care tótă vegetaţiunea scăldată şi curăţită înviorézǎ frumos, şi are înfăţişare plăcută şi zimbitóre. Prin acésta natura pare a ne zice: vreai a fi vioiu, îţi stau la disposiţie cu atâta apă curată, spală-te şi 'ţi curăţă corpul, căci curăţenia este ceea ce îţi apără corpul de lâncezélă, te face sprinten şi sănĕtos. Şi sĕ ne cugetăm numai, ce ar fi de noi, când nu am avé cu ce ne curăţi corpul şi vestmintele, cu cari ne îmbrăcăm! Şi spre scopul acesta avem de la natura pe lângă apă încă şi materiile din cari se prepară săpunul ce 'l folosim în fiecare zi la curăţirea corpului, şi când cere trebuinţa şi a vestmintelor.

Natura are o mare însemnătate pentru noi şi din alte puncte de vedere. Sĕ esaminăm puţin omul. El cu puterea lui spirituală e pus în posiţie de a-'şi manifesta plăcerea, bucuria, întristarea, admiraţiunea şi alte simţĕminte. Sĕ căutăm acuma rolul naturei şi în privinţa acésta. (Va urma.)

Iubirea şi adevĕrul sĕ nu te părăséscă, légă-le de grumazul tĕu, scrie-le pe tabla inimii tale. (Din „Pildele lui Solomon“)

urma mĕsurilor luate prin conferența de la 1881 noi și causa nóstră am devenit mai cunoscuți, atât înlăuntru cât și în afară, și astăzi trebue sĕ observe și cei de la cari atârnă sórtea nóstră, că patria nóstră nici față de Români nu mai este baricadată cu muri chinezici. (Așa este).

Dar' de cât tóte mai dureros este, că în urma agitațiunei presei fără consciință, ideile falsificate de patriotism și șovinismul fără cumpĕt *au infectat astăzi întrégă societatea magiară*, în cât chiar dintrĕ bĕtrâni vedem pe ómenii vĕnători de popularitate trași în curentul de magiarisare fără reson, însuși guvernul nu cutéză sĕ dee pept cu acest curent periculos pentru patrie, ear' cei înțelepți se mulțămesc cu rolul de simpli privitori, și nu se sciu orienta, sĕ iee a mână lampa lui Diogene, s'au sĕ se consoleze cu fatala sentență „*mundus vult decipi ergo decipiatur*". (Adevĕrat!)

Magiarul n'are termin în limba sa pentru „Ungur" și „Ungaria".

Pentru aceea nu știe și nu voesce sĕ facă deosebire întrĕ „Ungur" și „Magiar", ear' statul magiar, în loc de stat, a inventat „idea de stat", pe care o numesce „idea de stat magiar", și pe toți aceia cari nu vor sĕ pricépă acéstă idee nedefinită, ci țin la stat, la coróna Sfântului Stefan nefalsificată, îi timbréză de rĕi patrioți, de trădători. (Așa este.)

Astăzi pe strade, în adunări și în jurnalistică, e insultat Românul care ține la caracterul sĕu național și voesce sĕ rĕmână aceeace l'a dat Dumnezeu și sĕ-și desvólte naționalitatea sa. (Fórte adevĕrat!)

Știm noi, că „apa trece petrile rĕmân" și că cu timpul va trebuí sĕ încete și acest parocsism; dar' cu tóte acestea trebue sĕ ținem cont de morbul ce dominéză situațiunea de astăzi.

Nu-l putem vindeca la moment, căci morbosul este impacient, nu voesce sĕ vadă nici sĕ audă, — a devenit nervos. Cu abnegațiunea înnăscută Românului și cu îndelunga răbdare, care este virtutea nóstră, sper însĕ, că cu încetul îl vom aduce la reson, îl vom face sĕ recunóscă, că suferind noi sufere patria, că toți avem neapĕrată trebuință de sprigin reciproc, că voim și trebue sĕ ne împăcăm unul cu altul, dar' ca împăcarea nóstră sĕ fie folositóre pentru stat, trebue sĕ fie sinceră și fără reservă, sĕ fie împăcare întrĕ frați, care nu admite, ca dintrĕ frați unul sĕ fie domn și altul servitoriul sĕu. (Aplause).

Ear' de a se împăca, nu este mai ușor sub sóre de cât cu Românul, căci el, care de secoli simte ce va sĕ zică a fi asuprit, nu țintesce la aservirea altuia, el nu aștéptă și nu doresce, alta de cât *dreptate.* (Așa este!)

Iată farmecul, cu care poți câștiga mâna și inima Românului pentru totdéuna.

Una însĕ trebue sĕ o știe din capul locului, și Magiarul și ori și cine altul, *care s'ar ocupa cu ideea de a desnaționalisa pe Român*, că istoria acestui popor de 1700 ani, și faptul, că Românul în butul tuturor persecuțiunilor, tuturor tempestăților, câte de secoli au trecut peste dênsul, nu numai n'a dispărut, ci s'a oțelit și a remas așa precum îl vedem astăzi, un popor conștiu de sine, vigoros, tinĕr, accesibil și însetat după cultură, că *acest popor nici-odată nu va renunța la naționalitatea sa, nu este și nu va fi material acomodat pentru amalgamisare în alt element* (Aplause prelungite), deci pĕcat de timpul și de forțele ce atât pe cale oficiósă, cât și pe cale socială se risipesc spre acest scop. (Fórte adevĕrat).

După cele petrecute în periodul espirat și cu deosebire în timpul mai recent față de Români, se vor fi așteptând póte mulți, ca sĕ vadă petrecêndu-se întrĕ noi scene cari ar fi rĕspuns potrivit la provocările ce ni-s'au făcut și ni-se fac mereu, și se póte că la unele locuri, și mai cu sémă la acelea cari numai din denunțarea Românului trăiesc, ar fi și binevenită o astfel de ținută a nóstră. Sunt sigur însĕ, domnilor, că noi nu ne vom dejosí a rĕspunde la acele provocări, ci vom pertracta obiectele pentru cari ne-am întrunit, cu tótă seriositatea și cu demnitatea unui popor, care într'adevĕr doresce a crea o conțelegere sinceră și o convietuire pacinică cu confrații sei în patria, pe carea totdeuna a apĕrat-o cu fidelitate și loialitate și a susținut-o cu scump sângele seu. Acésta sĕ ne fie busola în consultările nóstre. Sĕ trăiți dlor! Prin acésta declar adunarea de deschisă! (Sĕ trăéscă!)"

Și acéstă conferență a esmis o comisiune de 30 pentru propuneri relativ la ținuta partidului față cu alegerile proxime dietale. Intrĕ membri am fost și eu.

Ședințele comisiunei, la cari puteau participa și nemembri, s'au ținut în locuința mea.

Când a venit rêndul la candidarea membrilor comitetului permanent, am rugat pe colegii mei — din cari mai trăiesc încă 15 inși și mĕ pot da de minciună dacă nu spun adevĕrul, — ca *la mine sĕ nu mai reflecteze*, pentru-că eu *necondiționat mĕ voiu retrage de la activitatea politică*. Somat sĕ le spun motivele, le-am spus și motivele, ilustrate cu casuri concrete, cu rugarea sĕ nu facă us de ele nici în conferență nici în jurnalistică. Acum nu mai am causă de a le retăcé.

Am spus anume: că întrĕ impregiurările date, *pentru faptele mele guvernul trage la rĕspundere pe mĕtropolitul Miron* și în persóna lui *persecută biserica*,*) ear' pentru circularele cari nainte de alegeri pretinde guvernul *sĕ le esmită metropolitul, amicii mei mĕ trag pe mine la rĕspundere*, și peste tot „nația" crede că „*comitetul electoral permanent*" este un fel de *guvern național*, care are chiemarea a vindeca tóte relele, și pretinde astfel de lucruri, în cari dacă s'ar amesteca comitetul ar veni *în conflict cu legea.*

Membrii comisiunei însĕ n'au fost aplecați a-mi considera motivele, ci m'au propus și conferența *m'a aclamat* dimpreună cu ceia-lalți de membru al comitetului electoral permanent și pentru noul period de trei ani.

Eu n'am voit sĕ produc nici cea mai mică disonanță în ședința publică abdicând acolo, ci imediat am făcut propunerea: ca „în locul acelor membri ai comitetului ales sub punctul antecedente, cari în decursul periodului vor eși din comitet prin mórte, ori abzicere, comitetul spre întregirea sa sĕ alégă alți membri ordinari", ceea ce s'a și primit (Vezi concl. Nr. 9), ear' după închiderea conferenței, adunându-se membrii comitetului în locuința mea pentru constituire, am abzis în fața lor, rugându-i sĕ se întregéscă alegênd ei pe altul în locul meu și părăsind ședința încă nainte de constituire, cu acésta mi-am încheiat activitatea politică.

Până-când comitetul a putut remâné din elementele cari au conlucrat la organisarea partidului, și până-când s'au mulțumit cu modestul nume de *comitet electoral permanent*, cum în puterea *legii electorale* au și alte partide politice, cutez a afirma că deși cu succese modeste, dar' întrĕ împrejurările date organisația partidului se simția, — îndată ce elementele noue n'au mai fost mulțămite înse cu precauțiunea bĕtrânilor, nici cu modestul nume basat în lege și în conclusul conferenței din 1881, ci propria autoritate s'au avêntat la falnicul rang de „*comitet național*" — au pășit pe o clină de unde nu s'au mai putut re'ntórce, până-când au ajuns unde cu durere-i vedem astăzi.

Parteniu Cosma

---

*) Indată după conferența confidențială din 17—19 Octobre 1880 metropolitul *Miron* a fost chemat de urgență la ministrul-președinte *Tisza.*

Tisza arătându-i o epistolă prin care Barițiu și eu am invitat pe cineva — adresa nu i-o a arătat — la conferență, întrébă pe Metropolitul: „Cum permiți Dta ca în locuința lui Cosma sĕ se țină conventicule secrete? și cum vine Cosma sĕ subscrie un convocătoriu împreună cu Barițiu, care este conoscut de cel mai periculos agitator contra integrității statului magiar?"

Miron: „La acestea întrebări ți-ar puté rĕspunde Cosma, care este deputat și om independent".

Tisza: „De ce Cosma și nu Dta? Cosma îți este cumnat și după informațiunile mele locuesce la Dta. Tóte ce face el face la sfatul Dtale".

Miron: „Ești rĕu informat, pentru-că Cosma nu locuesce la mine. Este advocat și era advocat și deputat nainte de a vení în raporturi de cuscrie cu mine. A fost și este om independent. In cestiuni politice nici înainte de aceea n'am fost întru tóte de acord, dar' fie-care avem atâta respect față de vederile celuialalt în cât nici nu cerem sfat unul de la altul nici nu ne nisuim sĕ ne capacităm unul pe altul."

Tisza: „Asta nu se póte, și eu te fac rĕspundĕtor pentru agitațiile cumnatului Dtale Cosma."

Miron: „Pentru-ce sĕ nu se pótă ca cumnatul meu sĕ aibă alte vederi politice de cât am eu? Cosma 'mi este numai cumnat, dar' Tisza Lajos era fratele Escel. Tale și Escel. Ta erai capul oposiției când el era ministru". Și cu asta și-a luat adio pentru totdeuna de la Tisza, cu care de atunci n'a mai vorbit, ear' guvernul unde numai a putut l'a șicanat până la mórte.

Acestea mi-le-a spus metropolitul Miron îndată după reîntórcere de la Budapesta, și aceea vor concede și fostii lui adversari personali, că — *Miron* avea curajul vederilor sale față cu ori și cine și *nu mințea.* C.

Necesitatea înmulțirei episcopiilor.

Sibiiu, 16 Aprile n.

Două întêmplări mai recente ne fac sĕ ne ocupăm de nou cu chestia tratată pe larg anul trecut în colónele ziariului nostru, și considerată póte din multe părți ca resolvată în mod definitiv, pe când în faptă stăm încă departe de a ei resolvare.

Ințelegem *înmulțirea episcopiilor* în biserica nóstră, mai bine zis *necesitatea* de a le înmulți.

Nimic nu demonstră mai invederat acéstă necesitate, de cât tocmai cele două întêmplări mai recente, despre cari vrem sĕ vorbim.

Episcopatul nostru, anume, a fost însărcinat, cum știm, din partea delegațiunei congresuale pentru causele pendente întrĕ metropolia română și cea sêrbéscă, cu presentarea unui *memorand* Maj. Sale Monarchului, — în chestia mănăstirilor comune, aflătóre în posesiunea Sêrbilor, — și când episcopatul avea sĕ se degajeze de acéstă misiune, n'a putut sĕ facă parte din el de cât numai Inaltpreasfințitul Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, ca conducĕtoriu, și P. S. Sa episcopul Caransebeșului, *Nicolae Popea*, ca sufragan, pentru-că al treilea prelat al bisericei nóstre, P. S. Sa episcopul *Goldiș*, se afla grav bolnav și n'a putut sĕ facă lunga călĕtorie la Budapesta, pentru a se presenta în fața Domnitoriului.

Biserica nóstră, care numĕră aprópe două milióne de credincioși, a trebuit deci sĕ fie representată în fața Corónei numai prin doi Archipăstori; dar' se putea ușor întêmpla sĕ fie representată chiar numai prin *unul*, pentru că amêndoi preasfințiții nostri prelați numiți se află în etate înaintată, când indisposiția ușor se presentă, când la unul, când la altul, împedecându-i în a 'și părăsí locuința.

Sĕ ne închipuim acum, că nu biserica nóstră, ci biserica soră a Sêrbilor, cu abia 600,000 de credincioși, avea sĕ pășéscă în fața Domnitoriului cu o rugare analogă.

Cu cât mai impunĕtóre era presentarea episcopatului sêrbesc în fața M. Sale, pentru-că conducĕtoriul episcopatului, patriarchul din Carloveț, avea în jurul seu *cinci* episcopi sufragani, dintrĕ cari, chiar dacă unul sau doi nu se puteau presenta, din motive binecuvêntate, rĕmâneau totuși destui pentru-ca episcopatul sĕ represente cu demnitate biserica soră.

Al treilea prelat al nostru, episcopul Aradului *Iosif Goldiș*, care împedecat de morb n'a putut face parte din delegațiunea care a înmanuat M. Sale Monarchului memorandul în chestia mănăstirilor, a trecut de atunci la cele eterne; și dat ni a fost sĕ vedem o nouă tristă priveliște, aceea de a nu puté fi înmormêntat un episcop prin alt episcop, pentru-că atât Inaltpreasfințitul nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, cât și P. S. Sa episcopul *Popea* tocmai pe atunci din cause sanitare nu puteau risca călĕtoria la Arad, pe o vreme schimbăciósă, cum era ea în zilele înmormêntării episcopului *Goldiș*.

Mulți își vor fi zis atunci, — cu noi împreună, — că ce bine ar fi fost dacă am fi avut acum înființate cele trei episcopíi nouĕ, sau dacă cel puțin aveam aceea ce de mult puteam sĕ avem: un *Archiereu titular în Sibiiu*, ca vicariu archidiecesan!

Că cele trei episcopíi nouĕ nu le avem încă, și póte-că multă vreme nu le vom avé, causa e, că de la mulți și de la multe depinde încă realisarea acestei dorințe a bisericei nóstre, în principiu decretată din partea congresului național-bisericesc.

Dar' că Archiereu titular încă nu avem în Sibiiu, trebue sĕ o punem în vina acelora, cari s'au contrariat și se contrariéză, și cari vor avé și grea rĕspundere în fața istoriei.

Când ne spunem aceste păreri, cari stăpânesc întréga opiniune publică a cercurilor bisericesci din Ardeal, nu ne gândim la cei morți, cari nu mai pot îndrepta nimica, și cari au unde sĕ 'și dee sémă despre cele făptuite în lumea acésta, — ci ne gândim la cei vii, cari ar puté încă sĕ îndrepte ce s'a greșit.

Pentru-că, după părerea nóstră, nu e vorba decât de o simplă eróre, care póte fi îndreptată. Ear' a recunóște și a îndrepta o greșală, nu e rușine, ci e vîrtute crestinéscă.

Anume, nu ne putem închipui, cum unii, cari la congresul din 1878 au subscris petițiunea pentru ridicarea vicariului archidiecesei nóstre la rangul de Archiereu, acum sĕ fie contra. Dacă motive canonice ar fi la mijloc, aceste motive ar fi subversat dór' și în 1878, și ar trebuí sĕ esiste și pentru România și celelalte țeri!

Dar' sĕ reluăm firul unde l'am întrerupt.

Cele două întêmplări mai recente ne arată destul de lămurit, ce mare necesitate avem de înmulțirea episcopiilor și a episcopilor, și cât de urgentă este finalisarea chestiei ridicării vicariului archidiecesan la rangul de Archiereu.

A împedeca și mai departe realisarea acestei dorințe a Archidiecesanilor, nu însemnéză alta decât a te opune din adins voinței generale a credincioșilor bisericei nóstre din archidiecesă, și în urmare a lucra din adins în contra intereselor bisericei proprii, ear' o astfel de atitudine n'ar puté sĕ întrunéscă nici când aplacidarea ómenilor de bine.

Credem, că cei-ce *vreau* sĕ ne înțelégă ne-au înțeles.

Revistă esternă

Turburări revoluționare în Belgia. Lupta socialiștilor, purtată de mult timp pentru eluptarea votului universal, în timpul din urmă a degenerat în grave turburări de stradă, cari zi de zi iau caracter tot mai periculos. Eri sĕptĕmâna în capitala Belgiei s'au început turburări de caracter revoluționar. Demonstranții au bombardat cu petri mai multe case, au spart ferestile prăvăliilor și caselor și au pușcat cu revolvere în gendarmi și 'n garda civilă. Peste o sută de inși au fost răniți grav, întrĕ ei multe femei și copii. Guvernul a chiămat la arme întrégă garda civilă, a sporit personalul gendarmeriei și a consignat miliția, — mai ales în vederea marilor turburări anunțate de socialiști pe Marți (eri).

Despre evenimentele de eri până acum nu avem știri.

*

Pacea în Africa. In sfîrșit ceva positiv despre tratativele de pace întrĕ Englezi și Buri. Conducĕtorii buri: Schalk-Burger, Ludovic Botha, Luca Mayer, Delarey, Steyn și Dewett au sosit Sâmbătă la *Pretoria* spre a se consulta cu Kitchener asupra condițiunilor de pace. Kitchener li-a pus la disposiție două case din nemijlocita apropiere a palatului sĕu. Cea mai mare greutate a căderii de acord asupra condițiunilor o forméză *cestiunea amnestiei* și acceptarea condițiunilor și din partea trupelor bure. Comandanții buri adecă numai în schimbul amnestiei generale sunt învoiţi sĕ depună armele, cum şi că trupele bure încă au vot asupra acceptării condiţiunilor. In urmarea acestui drept de vot insurgenţii caplandezi şi voluntarii străini sigur nu se vor învoí sĕ depună armele fără a li-se fi garantat mai întâiu amnestia.

De altcum, în timp ce la cuartirul general al comandei engleze se chibzuesce asupra modalităţilor prin cari sĕ se facă pace, pe câmpul de rĕsboiu curge sânge şiróie, inimiciţiile nu sunt sistate. Astfel un raport al lui Kitchener dă sémă despre trei bătĕlii nu tocmai neînsemnate: una dată în 8 April întrĕ óstea colonelului Colenbrander şi cea a lui Beyer (buri), în care colonelul Murray (englez) a fost rănit grav, alta întrĕ trupele colonelului *Terman* şi o trupă de Buri, în care o mare parte din trupa englezâ a căzut în prinsóre, ear' a treia s'a dat în Transvaalul de Vest întrĕ óstea generalului englez Kekevich şi a comandantului bur *Potgieter*, în care *Potgieter* a rĕmas mort pe câmpul de luptă.

*

Tradare în România. „Egyetértés“ are în numĕrul de Dumunecă o ştire — pe basa unei telegrame din Iaşi, că ministrul de rĕsboiu în urma unei denunţări secrete a întrodus cercetare contra câtorva sudiţi ruşi stabiliţi în Iaşi, bănuiţi că ar fi spioni ai guvernului rusesc. Cercetarea, făcută în cea mai mare taină, a scos la ivélă lucruri senşaţionale. Câţiva spioni ai guvernului rusesc, afirmative oficeri din statul major al armatei rusesci, deja de mult timp făceau chărţi de pe ţinuturile şi fortăreţele din Moldova. S'a mai constatat, că anumiţi trădători au pus la disposiţia guvernului rusesc tóte planurile de mobilisare şi dislocare de trupe ale României.

Destăinuirile acestea au făcut impresiune fórte penibilă asupra guvernului, care imediat a ţinut consiliu, în care a hotărit, ca sub cea mai severă discreţiune sĕ continue cercetarea. Despre cele eruate ministrul president *Sturdza* a făcut regelui raport prin următórele cuvinte: Majestate! e în primejdie apĕrarea naţională!

Aşa e informat „Egyetértés“, căruia 'i lăsăm rĕspunderea pentru esactitatea ştirei.

Conferenţele învĕţătoresci.

Convocare.

Membrii conferenţei învĕţătoresci din districtul al IX-lea Zarand sunt convocaţi la conferenţa învĕţătoréscă, ce se va ţiné la 18 Aprilie a. c. st. v. şi zilele următóre în şcóla gr. or. din Brad. La acéstă conferenţă sunt învitaţi şí directorii şcolari. Deschiderii conferenţei va premerge serviciul divin.

Obiectele conferenţei sunt:

A. Prelegeri practice.

1. Pertractarea poesiei „Copiii şi florile“ cu elevii desp. I. după Abcd. de Dr. Şpan, de Nicolau Igna.

2. Pertractarea piesei „Acul“ cu elevii desp. I. după Dr. Şpan, de Ioan Uibariu.

3. Pertractarea ghicitórei: „Printrĕ iarbă cresce cu frunḑe crestate“ etc. cu elevii desp. I. după Dr. Şpan, de Alexandru Florea.

4. Pertractarea fabulei: „Racul şi vulpea“ cu elevii desp, I. după Dr. Şpan, de Petru Slugan.

5. Pertractarea piesei: „Păţania unui copil“ cu elevii desp. II. după a II-a carte de Dr. Şpan, de Georgiu Jula.

6. Pertractarea: „propoşiţiuni simple şi desvoltate“ pe basa piesei: „Păţania unui copil“ cu elevii desp. III., de Ioan Faur.

7. Pertractarea substantivului — noţiunea, declamaţiunea şi speciile lui, cu elevii desp. IV., de Nicolau Popa.

8. „Ce păţesce omul care nu scie scrie şi ceti“ prelegere cu elevii despăr. IV., după a III. carte de Dr. Şpan, de Lazăr Lazar.

9. Pertractarea adverbului — noţiunea, speciile lor — aplicarea la piesa de cetire: „cumpĕtarea şi munca ţin sănătatea“ după cartea III. de Dr. Şpan, cu elevii desp. V., de Iosif Tisu.

B. Tema pedagogică:

10. „*Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre poporale*, de *Ioan Bârna*.

C. Diverse.

11. Statorirea obiectelor pentru conferenţa venitóre.

12. Propuneri eventuale.

Brad, la 22 Martie 1902.

Vasiliu Damian
comisariu consistorial

NOUTĂŢI

Parastas pentru episcopul Goldiş. Dumunecă (31 Martie v.) s'a oficiat în catedrala din Arad parastas pentru odihna fericitului în Domnul *Iosif Goldiş*, fostul episcop al diecesei Aradului. Serviciul divin a fost oficiat de Preacuvioşia Sa archimandritul Augustin *Hamsea*, asistat de protosincelul Ignatie I. Pop, protopresbiterul Aradului Vasilie Beleş, preoţii V. Olariu, Dr. I. Petran, Tr. Vaţian, G. Bodea, şi de diaconii Dr. T. Boţiş şi V. Mihulin.

*

In pământ străin. Asară la 10 ore a rĕposat în spitalul civil de aici preotul George Popescu din Arefu (judeţul Argeş în România), venit sĕ afle alinarea durerilor causate de o bólă grea. Aici şi-a aflat apoi alinare de veci; l'a mântuit Tatăl ceresc de tóte durerile acestei lumi trecĕtóre, chiămându-l la sine. Străin, departe de soţie-sa şi de cei *nouĕ copilaşi ai sei*, şi de rudenii şi cunoscuţi, şi-a dat sufletul în mânile Ziditoriului seu fratele nostru în Christos.

Inaltpreasfinţia Sa metropolitul nostru *Ioan*, aflând despre acéstă tristă întêmplare a dispus, ca ceremoniile înmormêntării sĕ fie oficiate de trei preoţi din gremiu, ear' cântările funerare sĕ fie cântate de corul seminarial. Asemenea a luat disposiţiuni, pentru-ca rĕposatul sĕ fie înmormêntat în haină preoţéscă (reverendă a dat secretariul E. Cristea) şi sĕ i-se deie loc de mormênt în cimiteriul bisericei nóstre din suburbiul josefin. —

Dumnezeu sĕ 'l odihnéscă 'n pace şi fericire; ear' véduvei şi orfanilor lui trimită mângăerea şi harul sĕu ceresc.

*

„Corda Fratres“. Ni-s'a trimis o broşură scrisă în limba italiană, editată de direcţiunea secţiei române şi semnată de *Lucian Bolcaş*, vice-preşedintele societăţii *„Corda Fratres“*. Broşura pórtă titlul: „Appello ai membri e a tutti gli amici della federazione degli studenti a proposito delle dichiarazione, che Sua Eccellenza Giulio Wlassics, Ministro dell' istruzione d' Ungheria, fece al parlamento di Budapest nello seduta del 12 Marzo“. — Apelul publică cunoscuta interpelaţie a lui *Sebess Dénes* şi rĕspunsul ministrului *Wlassics*, şi face apel la studenţii italieni sĕ apere interesele ameninţate ale federaţiunei *„Corda Fratres“*, care este înfiinţată *pentru scopuri umanitare* şi nici de-cum politice. Apelul a fost distribuit zilele acestea printrĕ studenţii italiani în 2000 de esemplare.

*

O nouă colonisare de ciangăi. Zilele aceste au plecat din comuna *Istensegits* (Bucovina) treizeci familii de ciangăi, spre a se aşeza în comuna *Babşa* (Comitatul Caraş-Severin), unde guvernul li-a pus la disposiţie pământ de ajuns, al cărui preţ numai preste zece ani au sĕ încépă a-'l plăti.

*

Eclipsă de lună. In 22 Aprilie st. n. va fi completă eclipsă (întunecime) de lună, care se va vedé şi în părţile nóstre. Se începe la 6 ore 17 minute séra, va fi completă la 8 ore 52 minute, ear' la 10 ore 2 minute luna va eşì earăşi de după umbra pământului. Eclipsa se va vedé în partea vestică a Oceanului-pacific, în Australia, Asia, Europa şi în partea ostică a Oceanului-atlantic.

*

Post de controlor-contabil la institutul de credit şi economii *„Fortuna“* în *Rodna-vechiă*. Salariu 1000 coróne (după ciclu de 3 ani 1200 coróne). Termin de concurs până la *6 Maiu* st. n.

*

Indreptare. Parochul nostru din Almaşul-mic, dl *Nicolae Todea*, ne rógă sĕ constatăm, că posta ultimă a comunei în care sĕ află d-sa nu e *Zalatna*, cum din greşală s'a indicat in şematismul bisericesc publicat în călindariul archidiecesan, ci e *Geoagiu* (Algyógy).

*

Luptă cu o cétă de bandiţi. Sĕptĕmâna trecută, trupe turcesci au cernirat în apropiere de Prilep (Macedonia) o bandă de tâlhari. In lupta încinsă întrĕ bandiţi şi soldaţi toţi şepte bandiţii au fost ucişi. Căpitanul lor era un fost învĕţătoriu, care înainte cu câţiva ani fusese osândit pentru omor politic.

*

Arsă de vie. Economul Ioan Pop din *Cianul-mare* eşind la plug în una din zilele trecute, a dat mai întâiu foc miriştei. Vêntul a dus apoi schintei pe miriştea vĕduvei lui Farkas Iosif, pe care se juca singură o copiliţă în etate de şése ani a vĕduvei. Din flacăra miriştei au luat foc şi hainele copilei, care până sĕ-i alerge în ajutoriu Pop, a îndurat arsuri atât de grave, în cât după chinuri de o zi a murit.

*

Grevişti păcăliţi. Focarii societăţii de navigaţie „Adria“ din Fiume, cari luna trecută făcuseră grevă pentru a esopera îmbunătăţirea simbriei şi reducerea timpului de serviciu, ceea-ce în parte li-s'a şì satisfăcut, — Sâmbătă s'au pus de nou în grevă cerênd îmbunătăţiri noue. Direcţiunea societăţii li-a respins acésta cerere şi a angajat alţi lucrători, cari de mult aşteptau sĕ capete condiţie. După amiazi greviştii au renunţat la pretensiunea nouelor îmbunătăţiri şi s'au îmbiat sĕ reîntre în lucru. Li-s'a rĕspuns însĕ, că nu mai au loc, pentru-că sunt angajaţi deja alţii.

*

Pedépsă meritată. Locotenentul *Waldherr* intrând într'un restaurant din Gross-Lichterfeld (lângă Berlin) şi vĕḑênd la o masă o damă tinerâ — în societatea soţului ei, ingineriul Spiess, — a mers până aprópe de masă şi a fixat lung pe soţia ingineriului. Spiess, la acéstă obrăznicie a reflectat locotenentului: „ai nebunit dle?“ Waldherr i-a rĕspuns: „da, m'a nebunit frumseţa ăstei“... Mai mult n'a putut grăi, căci o palmă straşnică, primită de la soţul damei l'a ameţit. Când s'a recules, a dat sĕ scótă sabia, dar' o lovitură puternică peste mână l'a făcut incapabil de a şi-o folosi. Voinicosul oficer a 'nceput apoi sĕ înjure, dar' ingineriul i-a ripostat: „acum cară-te de aici, şi fii mulţămit că scapi cu atâta numai“. La acestea locotenentul a părăsit restaurantul. A doua zi însĕ a trimis la ingineriu doi căpitani, ca sĕ-i córă satisfacţie. Acesta a denegat ori-ce satisfacţie. Vĕḑênd secundanţii că cu rĕul nu ajung la nici un resultat, au început *sĕ 'l róge*, sĕ priméscă pro forma provocarea, căci altcum bietul locotenent îşi perde rangul. Ingineriul a denegat însĕ, motivând că în astfel de casuri nu dă satisfacţie, căci numitul locotenent a comis cel mai condamnabil necavalerism faţă cu o damă.

Contra locotenentului superioritatea sa militară a întrodus cercetare şi *l'a degradat*.

AMVONUL.

Predică

rostită la sfinţirea bisericei din **Caşva**, *de parochul din Jabeniţa* **Vasilie Duma**.

> Dómne, iubit'am bunăcuviinţa casei Tale şi locul sălăşluirii Mărirei Tale!
> (Ps. 25 v. 8).

(Urmare.)

Sub astfel de îndemnuri şi presiuni din partea papilor romani, nu e nici o mirare, când regii Ungariei au supus preoţimea şi poporul ortodox la plătirea de dijme episcopului romano-catolic. Cu tóte aceste, poporul nostru plătind dijmele episcopului romano-catolic, susţinea şi pe preoţimea sa, rĕmânênd credincios şi tare în legea sa strămoşéscă. Nemulţămirea şi amărăciunea poporului nostru în aceste împrejurări, precum şi ura cea mare a romano-catolicilor faţă de biserica nóstră, se vede din nenumĕratele diplome ale regilor Ungariei, în cari *creştinii ortodocşi* nici nu-s consideraţi de *creştini*.

După nefericita bătălie de la Mohaciu (1526), unde regele Ungariei Ludovic II. învins de Turci s'a înecat într'o vale, Ardealul a devenit earăşi principat de sine stătător sub principii proprii.

In acest timp au început a se lăţi învĕţăturile reformaţilor din Germania şi Elveţia. Luteranismul, calvinismul şi Unitarismul, tóte îşi aflară partisani in Ardeal, dar' numai întrĕ preoţii şi creştinii romano-catolici, Românii dreptcredincioşi au rĕmas neatinşi de acest curent. Dar' chiar pentru aceea au avut sĕ sufere încă şi mai mari nĕcazuri şi *nevoi întrĕ acesti altfel de fraţi mincinoşi*. Ajungênd Ardealul sub stăpânirea principiilor calvini, biserica nóstră naţională a ajuns în primejdii şi în nĕcazuri şí mai mari.

Calvinii cercau acum cu tótă puterea, ca sĕ ne facă calvini. Neisbutind însĕ, furia lor asupra bisericei nóstre cu atât este mai înverşunată. Pe metropolitul bisericei nóstre îl supun jurisdicţiunei superintendentului calvin. Nu-i este permis Metropolitului nostru sĕ ţină sobor fără de învoirea superintendentului. Ori-ce judecată (sentinţă) adusă de metropolitul bisericei nóstre, trebuia sĕ fie trimisă superintendentului spre aprobare. Preoţi, protopopi, numai cu invoirea superintendentului putea sĕ sfinţéscă metropolitul nostru. Religia şi biserica nóstră era numai suferită şi espusă capriciilor domnilor de pământ. Preoţimea nóstră în modul cel mai infam batjocorită, ear' poporul maltratat, acésta este sórtea nefericită, în care ajunsese biserica nóstră pe timpul stăpânirei principilor calvini.

Până acolo ajunsese furia prigonirilor calvinilor asupra bisericei nóstre, în cât pe Metropolitul Sava, pentru statornicia lui în credinţa ortodoxă l'au aruncat în temniţă, l'au maltratat în faţa poporului sĕu, bătêndu-l cu vine de bou. In urma căreia, fiind şi bĕtrân, a trecut din aceste lumesci la lăcaşurile drepţilor.

Poporul însĕ vĕḑênd statornicia cea mare în credinţă a mult pătimitului lor Archiereu, se întărea tot mai tare în credinţa strămoşéscă. Se alipea tot mai strîns de biserica sa, convins că numai acésta este scutul cel mai puternic întru a-i apĕra naţionalitatea, şi mai bucuros răbdat'a ori-ce chinuri ori-ce nĕcazuri, de-cât sĕ se lapede de la sînul ei. Pe acei puţini, nefericiţi, cari n'au putut suporta ispita şi s'au lăpĕdat de biserica nóstră, i-a ajuns sórtea cea mai amară, căci şi-au uitat limba, şi-au părăsit neamul şi s'au perdut pentru vecie printrĕ alte limbi şi neamuri străine.

Ear' biserica nóstră trecĕnd din suferinţe în suferinţe, din umilire în umilire, prin jertfe, prin nĕcazuri şi strîmtorări şi chiar prin acestea, *a biruit tăria cea înflăcărată ce a desvoltat'o neamul român* întru apĕrarea bisericei sale.

Desastrele şi înfrângerile cele dejositóre pentru ochii lumii, pentru biserica nóstră au fost învingeri şi biruinţe strălucite.

Se ridicau principii cu urgie asupra bisericei nóstre naţionale, scrişneau cu dinţii de mânie asupra ei *fraţii cei mincinoşi*, dar' acésta în linişte 'şi conducea pe fiii sei credincioşi la mântuirea şi fericirea vecinică. *Nu era din lume*, de aceea nici nu căuta biserica nóstră fericirea luméscă mai pre sus de tóte, ci *cetatea cea tare neperitóre căutând* totdéuna asemenea poruncei Mântuitoriului *a îndrăznit*. Şi precum acela *a biruit lumea*, astfel şi biserica nóstră naţională tóte năvălirile cu urgie pornite asupra ei din partea *fraţilor celor mincinoşi*, le-a biruit.

Şi acum, iubiţilor creştini, sĕ vedem şí nĕcazurile şi primejdiile de către neam prin cari a trecut biserica nóstră! Ocările şi batjocurile din partea străinilor, fie acele ori-cât de atingĕtóre, tot nu le simte omul aşa de amare, ca atunci când acelea vin din partea neamurilor de aprópe. Astfel au fost şí nĕcazurile ce a îndurat biserica nóstră din partea fiilor celor necredincioşi!

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“, — volumul I. de ***T. V. Păcăţian***, şi se trimite imediat celor-ce doresc sĕ o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autoriul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană.

*

Convorbiri literare, redactate sub direcţia profesorului de universitate Ioan Bogdan au apărut pe luna Aprile (fascicolul Nr. 4) cu următoriul sumariu: *A.Radulescu.*: Din poesiile inedite ale lui Mihail Eminescu; *Slavici*: Pesimismul lui Eminescu; *P. Dulfu*: Ifigenia în Taurida, act. I (traducere în versuri după Euripide); *N. Iorga*: Istoria lui Mihai Vitézul. Cap. 2: Schimbarea lui Mihnea Vodă. Imprejurările la Pórtă. Legăturile nóstre cu Turcii. *I. Athanasiu*: Consideraţiuni generale asupra funcţiunilor sistemului nervos: act reflex, act instinctiv şi act intelectual; *P. V. Haneş*: Corespondenţa din tinereţe a lui Mihail Cogălniceanu. *G. Bogdan-Duică*: Rătăcire. Roman de Ioan Adam (recensiune). *N. Iorga*: Cronică şi bibliografie.

„Convorbiri literare“ apar în *Bucureşti* (editura librăriei Socecu et Co., Calea-Victoriei Nr. 21) în fascicoli lunari, şi costă 15 coróne pe an.

Nr. 205/902 [50] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de protopresbiter în tractul protopresbiteral al *Iliei*, devenit vacant prin întărirea protopresbiterului actual Avram P. Pĕcurariu de protopresbiter al tractului de nou înfiinţat al Hunedórei, pe basa înaltului ordin consistorial dto 14 Ianuarie a. c. Nr. 430 Plen. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) Venitele din parochia centrală M. Ilia fasionate în cóla *B.*, pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat; *b*) Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 Aprile 1900 sub. Nr. prot. 116. în sumă de 1000 coróne, din care 400 coróne se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 600 coróne din fondul protopresbiteral; *c*) Taxele pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, esmisiuni şi asistări la esamene.

Reflectanţii cu cualificaţiunea normată prin § 53 al Stat. organ şi conclusul congresului din 1888 Nr. prot. 111 au aşi înainta cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la Preaveneratul consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din şedinţa comitetului protopr. al tractului Iliei, ţinută în Ilia la 9/22 Martie 1902.

Avram P. Pĕcurariu
preşed. prot. adm.
Ioanichiu Olariu
notariu comit.

---

[49] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **contabil** al II-lea la *„Mielul“ cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţii în Poiana-Sibiiului“*, se escrie concurs cu termin până la *15 Maiu n. a. c.*

Venitele sunt: Salariu de coróne 1000.— şi tantiemă statutară.

Absolvenţii de şcólele comerciale, cari vor documenta şi pracsă de la vre-un institut de credit vor fi preferiţi.

Poiana, la 8 Aprilie, 1902.

Direcţiunea.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

Schimbare de local.

Cu 1 Aprile anul curent mi-am mutat

Restaurantul în strada gărei Nr. 5
(Bahngasse)

în casele dlui Moga.

Aduc acésta la cunoscinţă, cu observarea, că şí în localul cel nou voiu serví cele mai bune beuturi şi mâncări cu preţuri moderate ca astfeliu sĕ mulţămesc pe deplin pe stimaţii mei óspeţi.

Recomandându-mĕ On. public sunt

Cu distinsă stimă
Iosif Ujhelyi
Bahngasse 5

[46] 5—5

Metropolia
Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania
Studiu istoric
despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. Il. Puşcariu
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. **6 cor.**, leg. **7·70, 8·20** şi **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

S.JERARCH NICOLAE.

I.
- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Rĕstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

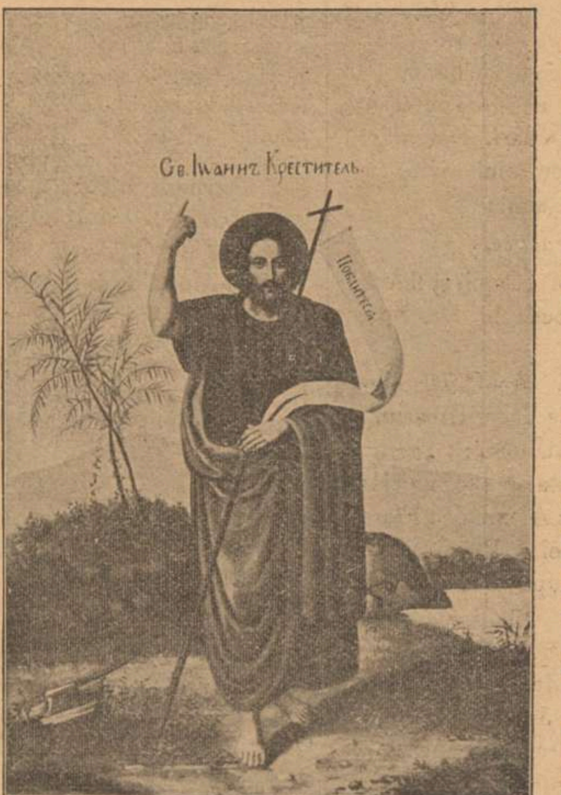

II.
- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.
- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Archanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					**Grupa II.**					**Grupa III.**					**şi Icóne din Grupa IV.**					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	**Cor. fórte fine.**
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	**„ fine.**
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	**„ simple.**

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tiniche cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult*.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.** Editura şi tipariul Tipografi[illegible] archidiecesane.

Nr. 39 Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Aprile 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Genesa programului actual

al partidului naţional român şi însemnătatea punctelor 1 şi 9, din program.

IV.

— *Articol final.* —

Sĕ vedem acum: *Ce însĕmnătate au punctele 1 şi 9 din program?*

Tecstul acestor puncte este:

1. *„In cât privesce Transilvania:* ***recâştigarea antonomiei sale.***“

9. *„Cestiunea* ***dualismului*** *nefiind astăzi la ordinea zilei, partida naţională* ***îşi reservă a se pronunţa asupra ei la timpul seu.***“

Adevĕrata pertractare a obiectelor s'a făcut în comisiunea de treizeci, unde aveau întrare şi ceialalţi membri ai conferenţei, ear' în şedinţa publică vorbeau mai vêrtos numai raportorul comisiunei şi contrapropunĕtorii, dar' toţi ştiau deja, că propunerea comisiunei are sĕ devină conclus.

Lupta de principii şi capacitarea reciprocă deci nu se petrecea în şedinţa publică, ci în comisiunea de treizeci.

Cestiunea *autonomiei Transilvaniei* era o cestiune delicată pentru ungureni, cari nu pricepeau: *pentru-ce din punct de vedere naţional este mai bine, ca Românii din acelaşi stat sĕ fie divisaţi în douĕ, de cât ca sĕ lupte la un loc?* Dar' cu tóte acestea respectând susceptibilitatea transilvănenilor, *s'au angajat, ca sĕ nu influinţeze cu votul lor la deciderea punctului referitor la acea cestiune, ci sĕ respecteze votul majorităţii delegaţilor transilvăneni,* — o atitudine de altmintrea, basată şi în conclusele conferenţelor anteriore ale ungurenilor.

N'a fost însĕ nici în comisiune nici în conferenţă nici un delegat, nici ungurean nici ardelean, care ar fi credut că autonomia Transilvaniei *ar puté-o esopera Românii cu puterea lor,* nici pe cale legală nici pe altă cale. Deci era mai mult numai o cestiune de consecuenţă principială pentru transilvăneni, şi de pietate către conducĕtorii şi *martirii din 1848 ai autonomiei.*

Dar' cu tóte acestea erau mulţi, şi eu cutez a afirma că era covîrşitórea maioritate a transilvănenilor şi totalitatea ungurenilor, cari 'şi ştiau închipuí şi de acele raporturi politice, în cari s'ar puté *suspenda postulatul de antonomie* până la timpuri mai potrivite. — Marmaţienii p. e., cari *nici odată n'au ţinut la autonomia Transilvaniei, nici la conclusele de pasivitate,* veniseră la conferenţă mai vîrtos în speranţa, că *se va decreta o alianţă cu partidul apponyist,* care atunci încă nu se botezase de partid *„naţional“*, — şi pentru aceea *nici transilvănenii n'au pretins, ca pasivitatea lor faţă de parlamentul Ungariei sĕ formeze punct de program,* ci numai punct de *tactică*, pe carele conferenţa din cas în cas sĕ 'l pótă susţiné sau suprima, *după împregiurări.*

De altă parte, ca nici acest punct de program, *care invólvă modificarea unei legi esistente*, sĕ nu se pótă combate din punct de vedere legal, şi *ca pentru el sĕ nu se pótă suspiciona loialitatea partidului naţional nici în noua sa organisare*, s'a decis a se pune în fruntea programului, că tóte postulatele cuprinse în el au sĕ se esopereze prin luptă deschisă, prin luptă constituţională, *„pe* ***teren legal***“, stilisându-se întroducerea astfel:

„Fartida naţională va lucra ***pe teren legal*** *pentru esoperarea următórelor drepturi“.*

Cine nu vede însĕ, că un punct de program, care pretinde astăzi, ca ***parlamentul Ungariei,*** de dragul Românilor, sĕ *desfiinţeze legea de uniune a Transilvaniei cu Ungaria,* şi prin asta *restituind autonomia Transilvaniei,* ***sĕ dismembreze Ungaria actuală,*** este cel puţin un *anachronism?*

Aflatu-s'a măcar numai un membru al partidului naţional, carele ales deputat *de la 1881 încóce* şi-ar fi ţinut de a sa datorinţă, ca sau la adresă sau la budget *sĕ pledeze în parlamentul Ungariei* ***pentru autonomia Transilvaniei?*** Nici *Babeş*, nici *Doda*, nici *Truţa*, nici *Gurban* n'au nici pomenit de ea, *şi nime nu li-a făcut nici o imputare pentru acéstă desconsiderare a programului partidului naţional.*

Pe cât de delicată era cestiunea autonomiei Transilvaniei pentru ungureni, atât de delicată era *cestiunea dualismului* pentru ardeleni, pentru-că bănăţenii în puterea punctului 4 al programului partidului naţional stabilit în 1869 în conferenţa din Timişóra, apoi bănăţenii şi ungurenii în puterea punctului IV al programului stabilit în 1872 în conferenţa din Arad *), în punctul acesta acceptaseră politica stângei estreme magiare, şi în faptă *Babeş, Mocsonyestii George Pop de Băsesci, Borlea* şi *Stanescu* ca deputaţi ocupaseră loc pe băncile reservate pentru patruzecişioptisti.

In acest punct însĕ, de la ardeleni nu se putea pretinde o prevenire egală cu a ungurenilor relativ la transilvanianii autonomişti, pentru-că ori-cum te nisuiai sĕ esplici din punct de vedere românesc *combaterea dualismului*, ea totuşi era punctul cardinal al partidului magiar *„kossuthist“* ear' numele lui Kossuth pentru Românii ardeleni este identic cu para focului atât din punct de vedere *naţional* cât şi din punct de vedere *dinastic,* şi nu s'ar fi aflat nici măcar un delegat ardelean, carele cu privire la dualism se fi susţinut programul de mai nainte al ungurenilor, şi astfel de-cât o *desavuare pe faţă* în punctul acesta a politicei de până atunci a corifeilor ungureni s'a preferit, ca cestiunea dualismului sĕ se pună la dosar, aşa precum se vede în punctul 9 al programului.

Susţin însĕ, că dacă se pertracta în merit cestiunea dualismului, nu se afla un delegat ardelean care sĕ combată dualismul nici din punct de vedere naţional, din contră: chiar pentru-că kossuthistii îl combat, şi pentru-că Corónei îi convine, ear' Românii mai vîrtos numai de la Corónă speră ameliorarea sorţii lor, *şi din punct de vedere naţional*, decideau, *şi cred că consultaţi* ***şi astăzi ar decide susţinerea dualismului.***

De altmintrelea un obiect despre care în program însuşi se afirmă că la stabilirea programului nu s'a discutat, şi că asupra lui nu s'a luat nici o decisiune meritorică, nici nu póte forma punct de program, şi trebue sĕ te miri că se află ómeni serioşi, cari îl bocesc pentru casul de eliminare.

Aşi pricepe pe domnul advocat *Bozgán Florea* din *Caransebeş,* dacă ar pretinde, ca nu numai sĕ nu se elimineze cestiunea dualismului din program, ci din contră, în locul punctului 9 de cuprins ***negativ*** sĕ se întroducă altul de cuprins ***positiv***, ca „Românii din resputeri sĕ *combată dualismul*, sĕ serbeze cu „Tedeum“ 15 Martie, ear' în 6 Octobre sĕ se îmbrace în doliu şi sĕ ţină părăstas pentru martirii din Arad“, pentru-că el este kossuthist fanatic şi pe faţă. Nu pricep însĕ pe un transilvănean, care cualifică de tradare naţională punerea la dosar a acelui punct, care din capul locului nu avea loc acolo!

După părerea mea deci, ţinênd cont de *situaţiunea politică* de atunci când s'a stabilit programul actual al partidului naţional român, de cea de astăzi şi de viitorul ce din desvóltarea lucrurilor de la 1848 încóce şi-l póte omul cugetător închipui, punctul 1 privitor la ***recâştigarea autonomiei Transilvaniei*** cu mijlóce şi pe *teren legal*, — şi Românul nu este accesibil pentru altfel de mijlóce — este un ***pium desiderium,*** care nu are mai mare însĕmnătate dacă e pus pe hârtie de cât dacă rĕmâne adăpostit în sanctuarul intern al acelora, cari mai au speranţă în *posibilitatea imposibilului*, ear' punctul 9 propriamente *nici nu este punct de program*, şi susţinerea sau eliminarea lui este lucru irelevant.

Pentru mine şi pentru toţi aceia, cari *interpretézâ corect programul din 1881*, n'ar fi nici o necesitate de eliminarea punctelor 1 şi 9, nici chiar în scopul ce vor sĕ-l ajungă „junimistii“ nostri.

Am constatat însĕ şi eu nainte cu 18 ani, în cuvêntul de deschidere din 1884, o constată d-nul *Dr. Mihu*, care este un bărbat cu mintea şi inima la loc şi cu aptitudini escelente de a fi unul din conducĕtorii generaţiunei ce ne moştenesce, şi o ştim toţi, că şovinistii magiari *din capul locului n'au ţinut cont de textul întroducerei programului nostru din 1881,* ci mai vîrtos pe cestiunea *„autonomiei“* Transilvaniei s'au folosit de tóte mijlócele, de tóte ocasiunile şi de tóte armele loiale şi neloiale, ca sĕ agiteze opiniunea publică magiară contra nóstră, ca sĕ ne presenteze de un *element* ***centrifugal,*** *periculos pentru patrie şi pentru Tron chiar*, numai ca sĕ-şi ajungă scopul de *a ne desnaţionalisa* ***cu concursul Corónei,*** — şi vedem că agitaţiunea pe acéstă temă a avut efect fórte dureros pentru noi.

Când vedem deci, că în situaţiunea încurcată, din carea noi „bĕtrânii“ nu mai scim afla alt mijloc de scăpare, de cât *perseverarea în inerţie*, până când guvernul va veni, ca *de dragul nostru*, — pentru-că „de frica“ nóstră nu-l dóre capul, — sĕ revóce *ordinul sĕu ilegal* pentru interdicerea ţinerei conferenţelor generale naţionale, — vine *tinerimea* nóstră, carea vrea sĕ lucre şi carea după legile firei este datóre sĕ lucre, şi zice: „Noi nu suntem mulţămiţi cu mersul lucrurilor naţionale, vedem că pe tóte terenele ni-se face nedreptate, şi nu se află suflet de om, care în parlament sĕ ne apere, noi voim, ca eventual sĕ rupem cu politica actuală, sĕ întrăm în parlament, şi acolo în faţa lumei sĕ apĕrăm sfânta nóstră causă, cerem însĕ, ca punctele 1 şi 9 din programul partidului naţional, cari şi aşa din capul locului s'au considerat de ilusorii, sĕ se elimineze, ca sĕ nu se mai pótă folosi drept arme în mâna inimicului contra nóstră în sus şi în jos, cum cu efect se folosesc astăzi“ — nu pricep pentru-ce sĕ ne supĕrăm şi sĕ ne *iritâm* chiar noi *„bĕtrânii“*?

N'avem sĕ ne supĕrăm.

Din contră, sĕ ne pară bine, că copiii nostri se simt destul de harnici, ca ei înşişi sĕ-şi croiéscă sórtea, sĕ iee sarcina de pe umerii nostri obosiţi şi sĕ se pună la lucru, pentru-că al lor este viitoriul. Noi *„ni-am trăit traiul şi ni-am păpat mălaiul“*.

Parteniu Cosma

---

*) Textul acestui punct era: „Fiind-că după esperienţele de până acum n'a putut a nu se observa un fel de legătură internă întrĕ articolul de lege XII din 1867 şi întrĕ *negaţiunea egalităţii de drept pentru naţiunile nemagiare,* din causa acésta este datorinţa partidului naţional a l combate cu tóte mijlócele legale“.

Scrisóre din Budapesta.

Almanachul societăţii „Petru Maior“.

— 14 Aprile n.

E cam demult decând n'a mai rĕsărit ceva mai de valóre în ogorul literaturii nóstre dincóci de Carpaţi. Ceea ce a apărut în timpul mai nou ca un ce mai compact nu e altceva, de cât ciripituri nevinovate ale unor inimi încă fragede; sunt numai nisce producte ale unor „homines novi“, ale unor capete, cari *n'au* produs, ci *au* sĕ producă. Lucruri de o valóre deosebită eşite din peana unor ómeni îmbĕtrâniţi la acest fel de muncă sunt aprópe disparente.

Acum un an, singură *„Metropolia“* P. C. Sale a Dlui Dr. *Il. Puscariu* a vĕzut lumina zilei ca o lucrare démnă de tot respectul, acum doi ani — nimic. Anul acesta se vede că a apucat pe cărări mai nobile, căci abia au trecut trei luni şi ne putem mândri cu încă dóuĕ opuri vrednice de cea mai mare atenţiune: valorósa *„Carte de aur“* a Dlui *T. V. Păcăţian*, de feliul căreia literatura nóstră n'a avut până acum, şi *„Almanachul“* societ. studenţilor univ. din Pesta.

Voiesc sĕ mĕ ocup acum cu acest almanach. Il numĕr şi pe acesta între producţiunile de valóre ale timpului mai nou în cadrul literaturii nóstre, pentru că cele 70—80 de foi ale lui cuprind lucrări ale unor bărbaţi foşti membri ai societ. cari astăzi se bucură de un renume binemeritat universal.

Fiecare conlucrător şi-a depus în acest op un mărgaritar al sufletului sĕu, căci, ceea ce a scris fiecare, a isvorit din dorul de a înainta tinerimea română şi din dragostea sinceră faţă de acéstă tinerime.

Iată deci partea nobilă a acestei cărţi: că este lipsită cu totul de diferitele prejudiţii, interese şi tendinţe, cari se strecóră printre şirele celor mai multe lucrări literare.

Ar fi destul sĕ amintesc numai, că Almanachul cuprinde lucrări eşite din peana unor bărbaţi, ca Il. Sa Dl *A. Mocsonyi* (Problema vieţii), *I. Slavici* (Crescerea raţională), Dr. A. *Marienescu* (Smeii), I. cav. de *Puşcariu* (Date stat. la populaţiunea rom.) Z. Boiu (Test. soldatului) F. *Porcius* (Distribuirea geografică a plantelor) şi Dr. V. *Bologa*

(Eroi din popor), — pentru-ca sĕ iese în relief valórea lui.

O frumósă oglindă a sufletului sĕu ne dă Il. S. Dl Mocsonyi în *„problema vieţii“*, unde dragostea pentru neam îi dă cuvinte frumóse pentru de a arĕta tinerimei cu doveḑi, de-şì *„în nucleo“*, dar' destul de puternice, — calea cea adevĕrată a vieţii.

Un Hercules între dóuĕ căi: cea ideală - morală şi cea eudemonistică - utilitară, este fiecare, când păşesce în largul vieţii. La întrebarea, care din cele dóuĕ căi e cea bună, autorul rĕspunde cu o esclamaţiune cătră tinerii români: . . . „Fie, ca Voi, asemenea nemuritoriului erou din frumosul mit, — în contra tentaţiunilor-vieţii practice şi a sofismelor din teorie, sĕ vĕ decideţi pentru nobila şi frumósa direcţiune ideală-morală“.

„Acésta este direcţiunea bărbaţilor de caracter... de astfel de bărbaţi are naţiunea lipsă!...“.

„De întregitatea caracterului singuraticilor depinde tótă puterea şi valórea morală a naţiunii.“

Tot aşa vorbesce şì „crescerea raţională“ de Dl I. Slavici: „... Fericirea ori nefericirea (de a fi) nu atêrnă de la împrejurări, ci de la cum te simţi tu în ele ..... Dacă eşti om resonabil, te simţi nu nenorocit, ci norocos, că eşti Român. Nenorocit are sĕ se simtă cel ce vede că neamul lui nu póte sĕ-şi păstreze posiţiunea, ci trebue neapĕrat sĕ dee înapoi....“

Asemenea eflucs au şi cuvintele Dlui *V. Păcală* în combaterea *materialismului*, ce a întunecat privirile omenimei de azi: „Precum Saturn, aşa şi materialismul îşi va înghiţí şi stêrpí însuşi fiii, şi când mĕsura închimateriei va fi plină, din şiróe de sânge . . . va rĕsări popórelor o viaţă nóuă — era de mărire şi glorie a spiritului“.

Mai cuprinde Almanachul şi dóuĕ schiţe de o rară frumseţă: una de cunoscuta scrietóre Const. de *Dunca-Schiau*: „Botezul poetului“ (Eminescu), şi „O muscă“ de Don Gilio, a cărui valóre literară de azi e nediscutabilă, căci cui i-ar displăcé peana unui *„Sorcovă“*?

Pe lângă lucrările persónelor amintite e împistriţat Almanachul cu câteva producte ale celor mai aleşi şi harnici tineri universitari actuali şi din timpul când s'a lucrat Almanachul; aşa *V. Păcală* (Representanţii materialismului), *V. Bontescu* (Iarnă), D. *Stoica* (Din lumea lit. pop.) C. *David* şi I. *Gropşian* (Poesii), astfel, că în cadrul unui op relativ atât de mic ni-se presintă un material bogat şi variat.

Ici colea printrĕ lucrările seriόse rĕsare câte o drăgălaşă poesie, al cărei ciripit nevinovat te înseninéză şi-ţi oferă distracţie plăcută prin versurile dulci şi curgĕtóre, isvorite dintr'o inimă plină de dorinţe candide şi de ilusii, ca de es.

„Rîu, îmi place ca şi tine
Desfrênat sĕ mĕ isbesc
De-ori ce colţ, ce 'n cale'mi vine
Şi sdrobit sĕ mĕ pornesc
Surd vuind în adêncime,
Unde nu'mi urméză nime, —
Acolo sĕ m'odihnesc!

(C. David: „Dorinţa“.)

Ce privesce istoricul societăţii, lucrat de (I) V. *Onişor* şi (II) D. *Stoica*, acesta e o oglindă clară a multelor greutăţi peste cari a avut sĕ trécă acéstă societate pentru-ca sĕ-şi pótă susţiné esistinţa în decurs de peste 40 ani, de când e înfiinţată.

Nu mĕ estind mai departe asupra apreţiării acestui almanach, căci ar trebui sĕ citez întregul material, ci mĕ mărginesc numai la aceea, de a'l recomanda cu cea mai mare căldură tuturor Românilor încălḑiţi de dorul înaintării neamului nostru, — cu atât mai vêrtos, că este eşit din sinul tinerimei şi cu drept cuvênt se póte considera ca una din cele mai bune apariţiuni pe teren literar la noi, unde şi aşa ogorul literaturii e plin de spini şi pălămidă.

Sebastian.

Preoţii şi învĕţătorii.

Credincioşilor bisericei nóstre din archidiecesă, deosebi însĕ preoţimei şi învĕţătorimei nóstre 'i sunt prea bine cunoscute pastoralele şi circularele Inaltpreasânţiei Sale metropolitului nostru, în cari cu atâta căldură şi dragoste de inaintarea poporului spre bunăstare morală, culturală şi materială, îndémnă pe credincioşii sei la viéţă eviaviósă, la cercetarea bisericei, trimiterea copiilor la şcólă, la traiu cumpĕtat şi chivernisire înţeléptă a agoniselei lor, pentru-ca astfel sĕ se ridice la nivelul popórelor conlocuitóre şi sĕ pótă ţiné pas cu ele atât în privinţa culturală, cât şi materială. Factori de prima însemnătate în progresul popórelor fiind biserica şi şcólă, — deci preoţimea şi învĕţătorimea, — de sine înţeles, că Inaltpreasânţia Sa pe acestia 'i chiamă sĕ-i fie împreună lucrători întru realisarea dorinţelor depuse în pastoralele şi cirularele sale.

Că sfaturile şi îndemnurile date în pastoralele şi circularele Inaltpreasânţiei Sale sunt sfaturi şi îndemnuri bune şi vrednice de a fi urmate cu tot zelul, deosebi în ceea ce privesce conlucrarea preoţimei şi învĕţătorimei, — dăm drept dovadă un circulariu al ministrului de culte şi instrucţiune publică al *României*, împreună cu comentariul ce i-l face *„Biserica ortodoxă română“* din Bucureşti, în fascicolul ultim, în care sub titlul *„O importantă circulară“* cetim următórele:

„In timpul din urmă s'a produs o fórte frumósă mişcare în satele nóstre. S'au întemeiat şi se întemeiază neîncetat societăţi economice, s'a dat o desvoltare în şcóle lucrului manual, grădinăriei, agriculturei etc., etc.. Şcóla dă semne de mai multă viaţă, căci devine din ce în ce mai populată şi numĕrul absolvenţilor cresce din an în an. Factorii de cari s'a servit autoritatea şcolară superióră pentru a produce o asemenea mişcare sunt *învĕţătorii.* Şi trebue sĕ recunóscem că în multe părţi din ţară acesti factori culturali s'au pus la lucru cu multă tragere de inimă şi ródele muncei lor se vor vedé în curênd. *Un factor mult mai însemnat în satele nóstre e însĕ preotul.* Dacă preotul s'ar pune la muncă cu aceeaşi tragere de inimă, şi nu ne îndoim un moment de acésta, atunci faţa satelor se va schimba în cel mai scurt timp. Convins de marea însemnătate a activităţii preotului nostru pentru sate, dl *Haret,* ministru cultelor şi instrucţiunei publice, a adresat I.I. P.P. S.S. Metropoliţi şi P.P. S.S. Episcopi următórea circulară:

„Prin o adresă anterióră a nóstră, ni-am permis a solicita concursul P. S. Vóstre în lupta ce am întreprins pentru îmbunătăţirea stării morale şi materiale a claselor muncitóre, mai cu sémă a sătenilor.

In acéstă luptă principală, putem zice, singurii nostri agenţi ajutători erau institutorii şi învĕţătorii. Ni-am dat însĕ séma că *rolul preotului era acì cel puţin egal, credem chiar mai însemnat de cât acela al învĕţătorului, şi însaşi chiămarea lui în societate este de a lucra pentru atingerea scopului pe care îl urmărim cu atâta rîvnă.*

Mai era şi altă consideraţiune, era dorinţa sinceră şi stăruitóre ce nutrim, de a apropia pe preot şi pe învĕţător unul de altul, de a face sĕ dispară causele de neînţelegeri şi de neîncredere, cari atât de des se îscă întrĕ dînşii. Pentru a ajunge la acest resultat, am socotit că cel mai bun mijloc, aprópe sigur, era de a-i pune sĕ colaboreze pentru realisarea unui scop, la care nu póte sĕ fie deosebire întrĕ ómenii onesti cu iubire de aprópele şi de ţara lor, şi mai ales întrĕ preot şi învĕţător, ale căror chiămări se confundă, când e vorba de a aduce mângăere şi ajutor celor ce au lipsă de dînsele.

Conduşi de aceste vederi, am rugat pe P. S. Vóstră sĕ binevoiască a îndemna pe preoţi sĕ se asocieze cu învĕţătorii, în direcţiunea spre care-i îndreptăm prin îndemnările nóstre.

P. S. S. Părinţii Eparchioţi au binevoit a întra în vederile nóstre. Trebue chiar sĕ observăm cu deplină satisfacere, că *pe unde preotul şi învĕţătorul au lucrat împreună, succesul a fost mai repede şi mai complet* de cât pe acolo unde au rĕmas isolaţi unul de altul. Efectele acestei colaborări s'au simţit cu deosebire la constituirea de societăţi rurale de economie, al căror scop este de a desvolta deprinderea economiei la săteni şi de a-i scuti de flagelul cămătăriei.

Dar' preoţii sunt şi ei ómeni, şi îndemnurile cele bune trebue sĕ li-se repete şi lor din când în când. Afară de acésta unii din ei nu au dat destulă ascultare poveţelor chiriarchului lor, şi unii, din fericire fórte rari, nu s'au sfiit de a le călca în picióre, vorbind din amvon contra silinţelor acelora cari lucrau pentru binele consătenilor lor.

De aceea P. S. Părinte, cu respect venim a solicita de la bunăvoinţa P. S. Vóstre, ca sĕ reamintiţi cu insistenţă preoţilor din eparchia P. S. Vóstre instrucţiunile ce aţi binevoit a le da altă-dată, cu privire la obiectul acestei adrese.

Nu ne îndoim, că scopul înalt şi cu totul desinteresat ce urmărim, va găsí în P. S. Vóstră un călduros sprijinitor, căci *Biserica nu póte se nu se intereseze, ori de câte-ori este vorba de o întreprindere care are de obiect înfrăţirea şi iubirea întrĕ ómeni*“.

Avem informaţiuni sigure, că în multe sate preoţii nostri stau alături de învĕţători şi lucréză într'un gând şi o simţire pentru binele general. *In multe sate preoţii stau în fruntea mişcării, şi aşa e bine şi aşa trebue sĕ fie!* Am convingerea profundă că nu va trece mult timp şi se vor vedé cu prisosinţă ródele binefăcĕtóre ale activităţii prootului român. (*G*...)“— —

Acest circulariu, şi comentariul ce i-l face „Biserica ortodoxă română“, e atât de elocuent, încât — mutatis mutandis — îl recomandăm deosebitei atenţiuni a preoţimei şi învĕţătorimei nóstre.

Revistă esternă

Turburările din Belgia. Ziua de Marţi, pe când socialistii anunţaserĕ grevă generală, a trecut relativ destul de liniştit; escese de caracter mai grav în Bruxella nu s'au întêmplat. Totuşi agitaţiunea e mare, greva ia dimensiuni tot mai estinse. Până Marţi erau deja puşi în grevă peste o sută de mii de lucrători. In suburbiul *Anderlecht* al capitalei s'a ţinut Marţi o mare adunare de socialisti, în care deputatul *Van der Velde* într'un discurs saturat cu grave acuse contra guvernului a îmbărbat pe socialisti sĕ insiste pentru revisuirea constituţiunii, dar' până la obţinerea rĕspunsului de la guvern sĕ fie pe pace. In acest scop 'i-a învitat sĕ se adune Mercuri séra în faţa parlamentului. Dacă guvernul se va opune şi pe mai departe — a zis *Van der Velde,* — atunci *lupta pentru revisuirea constituţiunii trebue purtată cu armele revoluţiunii.*

Pe când socialistii din capitală sunt încă în aşteptare, cei din provincie au început deja turburările. In *Anvers*, *Charleroi* şi împrejurimi au fost sângerόse, ciocniri întrĕ grevisti şi puterea armată, fórte mulţi au fost răniţi din ambe părţile, ear' despre şeful gărei din Louviers se zice că l'ar fi ucis greviştii.

Singura modalitate pentru aplanarea pacinică se pare a fi disolvarea parlamentului. Posibil însĕ, că se va ajunge la compromis pe basa propunerii liberalului moderat *Hyman*, ca fie-care cetăţean în etate de 25—40 ani sĕ aibă drept de un vot, ear' cei de la 40 ani în sus douĕ voturi.

*

Disolvarea comitetelor macedo-bulgare. Sciri date din *Sofia* spun că guvernul bulgar a hotărît sĕ disólve comitetele macedo-bulgare, din causă că mulţi dintrĕ şefii acestor comitete au fost prinşi că organiséză cete de bandiţi. (Şi guvernul bulgar numai acum a aflat despre acésta?!)

*

FOIŞÓRĂ

Sĕ iubim natura!

Disertaţie cetită în conferenţa învĕţătoréscă, ţinută anul trecut în Sighişóra, de învĕţătoriul

George Andron.

(Urmare.)

Ne este cunoscut tuturor, ce efect are pentru om o musică bună, care cu puterea ei fermecătóre, pe omul trist îl face vesel, pe cel iritat îl domolesce, pe soldat îl face curagios, îndrăsneţ şi nepăsător în luptă stând faţă în faţă cu mórtea. Musica e operă de artă, dar' trebue sĕ recunóscem şí aicea rolul naturei, căci ea a dat ansă la înfiinţarea musicei artificiale. Pasĕrile cu cântecele lor frumóse şi variate compun un cor întreg, ce ne încântă, ne înveselesce, şi ne face o mare plăcere. Câtă plăcere şi bucurie simţim, chiar şi la auḑul asurḑitor şi întrecut al corului broştesc, cu deosebire acum la începutul primăverii!

Tablourile artistilor pictori, statuele şi alte opere ale sculptorilor, pe cari noi, când le întâlnim cu vederea, le admirăm aşa de mult, nu sunt altceva decât imitaţiuni de pe natură, deci putem zice că natura e mama artelor şi câmpiile ei verḑi pline de plante, de flori de diferite colori, codrii întunecaţi, dealurile, văile cu rîurile lor şerpuitóre, sunt tot atâtea peisagiuri de imitat pentru artişti, cari ştiu şi pot judeca frumseţile naturei în deplina lor valóre!

Admirabilă întocmire esistă în natură şí în privinţa *formelor* obiectelor ei. Aici întâlnim un ce de o formă regulată, mândră, plăcută şi atrăgĕtóre, la altă parte un ce de o formă ciudată şi încurcată, curiósă chiar pentru iregularitatea sa. Formele ce ni-se arată în obiectele naturale sunt aşa de multe, curióse şi diverse, în cât a le numí şi numĕra pe tóte este imposibil. Cine se interesézā de acestea, n'are decât a privi natura şi a căuta cu atenţiune la formele în cari ni-se arată tóte câte se află în ea. Venind în ajutorul formelor şí colorile naturale, mai tot aşa de multe şi variate ca şi formele, ne presintă natura întrégă într'o frumseţă, care numai a o vedé şi simţi putem, a o descrie însĕ nu. Sĕ căutăm numai la flori, câte colori reflectéză ele, ce feţe vesele şi zimbitóre au. Ele par a ne zice: „noi voim, ca tótă lumea sĕ se bucure împreună cu noi“. Ce aspect frumos şi admirabil are şí fenomenul natural numit *curcubeu*, cu colorile şi forma sa! Apoi murele, cu colórea lor négră, amintită în chiuiturile resp. strigăturile junilor Români atât de des. „Pentru ochi ca murele“.

Natura prin forma şi colorile corpurilor ei, adecă prin frumseţa ei influinţéză mult asupra spiritului nostru. Ea a dat ansă ómenilor a 'şi orna locuinţele cu feliu şi feliu de imitaţiuni ale obiectelor ei de diferite forme şi colori, apoi Româncele împodobesc şì vestmintele cu imitaţiuni de pe natură.

Care din noi nu cunósce óre, acele cusături artistice, sp. e. cornul berbecelui, códa rândunelei, şutele, ş. a. m. numite cu numele comun de *„pui“* şi făcute cu mult gust estetic? Iată deci — Stimaţilor domni, rolul naturei în desvoltarea gustului estetic, chiar şi la ómeni puţin înaintaţi în cultură.

Noi, ómenii, împinşi de necesitatea ajutoriului reciproc, trăim în societate şi ne ajutăm unii pe alţii, căci suntem convinşi că aşa e bine. Cercetând natura, aflăm şi în înţelesul acesta întocmiri demne de a se lua în considerare. Câteva esemple ce urméză, ne vor demonstra acésta pe deplin.

Pasĕrile apără plantele contra insectelor şi omidelor, plantele în schimb dau acelora adăpost, material la facerea cuiburilor şi o parte din hrană.

Plantele, prin polenul şi sucurile lor dulci, dau albinelor cele trebuitóre la facerea mierei şi a cerei, albinele în shimb umblă din plantă în plantă, ear' în modul acesta le încruciséză şi fac ca sĕmînţa lor sĕ devie productivă.

Sórele cu căldura sa puternică încălḑesce apa rîurilor şi umezéla pămêntului, ca sĕ se prefacă în aburi, sĕ se ridice, ear' la rêndul lor sĕ cadă pe pămênt de nou pentru a'l adăpa şi a'l face productiv.

Unele minerale disolvându-se în pămênt, venind în atingere unele cu altele dau sucurile necesare pentru hrana şi desvoltarea plantelor.

Plantele, ca şi când ar sci ca prin absorbirea sucurilor pămêntul îşi perde din puterea sa productivă, — prin frunzele lor, şi după ce şi-au făcut cursul lor vegetal, chiar ele cu totul, căḑênd la pămênt, se discompun şi se prefac în aceea ce au fost mai înainte de a se produce, ca apoi cu putere întrégă sĕ pótă produce altele în locul lor.

Trifoiul, plantă de mare valóre ca nutreţ pentru vite, la începutul desvoltărei sale, fiind o plantă gingaşă, e apărată contra relelor şi vĕtămărilor ce-'l pot întimpina, de alte plante mai resistente şi mai puternice.

(Va urma.)

Pacea Burilor. Marţi la amiazi s'a ţinut în Londra consiliu de miniştri, care timp de douě ceasuri a discutat propoşiţiunile de pace ale conducĕtorilor buri, trimise lui Chamberlain Luni.

Ce conţin aceste propoşiţiuni, şi ce s'a hotărît în consiliul de ministri, — nu se scie încă nimic positiv. Afirmative însě, condiţiunile ar fi următórele: 1. Restaurarea localurilor demolate; 2. Amnestie pe séma acelor Buri şi insurgenţi caplandezi, pe cari în înţelesul proclamaţiunii din Septembre i-ar aştepta exil pe întrégă viéţa; 3. Anglia sě iee asupra-şi tóte datoriile celor douě republice; 4. Sě se fixeze un termin apropiat, când coloniile engleze sě capete instituţiuni autonome. — Se zice, că cu privire la punctul al doilea Burii ar fi învoiţi, ca insurgenţii caplandezi sě fie eschişi de la amneştie (?), ear' în ce privesce atitudinea guvernului englez se zice că afară de punctul prim va respinge tóte celelalte propoşiţiuni ale Burilor.

Un oficiant de rang înalt al ministeriului de esterne a declarat însě, că din tóte circumstanţele de până acum se póte deduce, că *peste câteva zile vor subscrie contractul de pace.*

*

Ministrul Bulgariei — la Viena. Cum se raportézǎ din Petersburg, ministrul-president *Danev*, al Bulgariei, în re'ntórcerea sa de acolo va merge şi la *Viena*, unde va avé întâlnire cu ministrul de esterne al Austro-Ungariei.

*

Asasinarea unui ministru. Cum se raportézǎ din *Petersburg*, Marţi un fost student al universităţii din Chiev a asasinat pe ministrul de interne *Sipjagin*, când acesta voia sě se depărteze din palatul consiliului imperial. Asasinul se chiamă *Balzanev*; cu ocasiunea turburărilor studenţesci din anul trecut fusese eliminat de la universitate, şi pentru acéstă eliminare a voit sě-şi rěsbune asupra ministrului.

Sipjagin e a doua victimă a luptelor studenţesci pentru libertate. Anul trecut fusese asasinat tot din partea studentilor ministrul de culte *Bogoljepov*.

Despărţĕmêntul „Asociaţiunii“ IV.

Sibiiu.

Comitetul despărţĕmêntului a ţinut ieri în 4/17 Aprile a. c. prima şedinţă sub noul sěu director. La şedinţă afară de membrii comitetului a participat un numěr însemnat dintrě membrii pe viéţă ai Asociaţiunii. Dintrě acestia remarcăm pe P. O. domni: Dr. Oct. *Russu*, Dr. Vas. *Bologa*, Ioan *Papiu*, Dr. Eus. *Roşca*, Dr. E. *Cristea*, Nic. *Ivan*, şi Dr. Nic. *Vecerdea*.

Comitetul s'a constituit în modul următor: Director: Dr. Liv. *Leményi*; v.-dir.: Mateiu *Voileanu*; cassar: Stefan *Stroia*; secretar-controlor: Lazar *Triteanu*; ca membru în comitet mai e ales şi prof. sem. Dr. George *Proca*.

Pentru realisarea măreţelor scopuri ale Asociaţiunei nóstre, comitetul în unanimitate şi cu adevěrată însufleţire a hotărît ţinerea mai multor prelegeri literare-economice în comunele de pe teritoriul despărţĕmêntului. O singură ţintă urmărind, de a crea legături tot mai intime întrě poporul ţěran şi inteligința română, la discutarea modalităţilor de urmat la astfel de conveniri s'a hotărît, ca de la popor absolut nimic sě nu se priméscă. Din contră, se vor arangia esposiţii locale şi se vor împărţí premii jertfind membrii din centru. In chipul acesta voim sě imprietinim poporul cu scopurile Asociaţiunei şi sě-i dovedim totodată, că nu tot „domnul“ e şí jucuţ.

Prima escursiune se va face într'o Duminecă după sftele Paşti în comuna apropiată *Cristian*. Membrii vor participa în corpore la serviciul divin, după finirea căruia se va rostí din partea unuia *o predică* acomodată zilei şi chemată a întărí în popor simţul religios-moral.

In disertaţiune se va ţiné sémă de împrejurările şi necesităţile comunei respective. In comuna Cristian a binevoit a lua asupra-şi frumósa datorie de a diserta, părintele asesor consistorial, P. O. D. Nicolae *Ivan*, un bun cunoscětor al firei poporului nostru de la sate.

La escursiune vor fi învitaţi şi vor fi nespus de binevěduţi toţi cei-ce se interesézǎ de treburile Asociaţiunei şi iubesc progresul poporului nostru. In Sibiiu şi jur om inteligent sě nu rěmână, care sě nu fie înrolat sub steagul mândru al Asociaţiunei.

Rapsodul.

NOUTĂŢI

† George Popescu. Alaltăeri la 2 ore după amiazi au fost aşezate spre vecinică odihnă, în cimiteriul bisericei nóstre din suburbiul josefin, rěmăşiţele pămêntesci ale preotului *George Popescu* din Arefu (judeţul Argeş în România), rěposat în spitalul civil de aici. Ceremonialul funerar a fost oficiat de preoţii Ioan *Mihu*, (espeditor consistorial) Constantin *Dimian*, paroch al bisericei din suburbiul interior, şi Petru *Simtion*, parochul bisericei din suburbiul josefin, ear' cântările au fost cântate de corul seminarial instruat de profesorul D. *Cunţan*. — Rěposat în ţěră străină, departe de familia sa, de rudenii şi cunoscuţi, fericitului în Domnul i-au dat ultimele onoruri elevii seminariului nostru, cari în numěr aprópe complet au însoţit carul mortuar până la mormênt.

Tatăl ceresc sě-i facă parte de vecinică fericire în lăcaşurile sale, ear' věduvei şi celor nouě copilaşi rěmaşi orfani trimită-le mângăierea şi îndurarea sa.

*

Deputatul Abrudului. Alegětorii din cercul Abrudului au avut dubiósa fericire de a-şi alege de trei-ori deputat dietal pentru sesiunea actuală. Primul la câteva sěptěmâni după alegere fiind numit secretariu de stat, şi-a depus mandatul. Al doilea a fost Tisza Kálmán, care trântit la Oradea-mare, a fost „rehabilitat“ de alegětorii Abrudului, ear' acum — după mórtea lui Tisza, abrudenii s'au fericit cu ovreiul *Rosenberg*, pe care şi-l'au ales Marţi deputat dietal. Contracandidat a fost *Légrádi*, proprietariul ziariului „Pesti Hirlap“, care la alegerile generale cădduse faţă de ţěranul sěcuiu Makkai Zsiga.

*

Congresul bisericesc sêrbesc. „Narodnost“ anunţă, că congresul bisericei sêrbe va fi convocat pe ziua de 8 Iunie. Patriarchul Brancovici a fost zilele trecute la Budapesta şi s'a înţeles cu ministrul-president asupra terminului de întrunire a congresului. Congresul se va ocupa numai cu afaceri administrative. Cele trei partide sêrbesci (liberală, radicală, croată independentă) fac mari pregătiri pentru alegerile congresuale.

*

Dar pentru biserică. Evlavioşii creştini George Buzaş şi soţia sa Maria, din Jacul-român, au cumpěrat şi donat bisericei gr. or. din acésta comună un rênd de odăjdii bisericesci pentru serviciul divin, în preţ de 60 coróne, adecă şasedeci coróne, pentru care lucru creştinesc le esprim şi pe acéstă cale în numele tuturor credincioşilor creştini ai acestei parochii, cea mai sinceră mulţămită, şi le doresc, ca atotputernicul Dzeu sě-i ţină în cea mai deplină sănětate, ca sě mai pótă împlini asemenea fapte creştinesci. In numele comitetului parochial din Jacul român: *Terentie Popoviciu* paroch gr. or. şi preşedinte al comitetului.

*

Nenorocire pe un vas de rěsboiu. Luni după amiazi, în decursul puşcărilor de probă s'a crepat un tun de pe vasul de rěsboiu „Mars“ (Londra). Esplosiunea a ucis pe doi oficeri şi opt soldaţi, ear' patru soldaţi au scăpat numai cu răniri.

*

Ninsóre şi ger. Aprilul ni-a venit „rece şi cu tóne“, cum îl caracterisézǎ Eminescu. De câteva zile temperatura a scădut binişor, ear' vêntul şuera şi-şi jócă mendrele de nu-i chip sě eşi pe afară. Mai lipsesce numai ninsórea, ca sě fim şi noi în érnă, ca cei din nordul Ungariei, de unde se raportézǎ despre ninsori şi frig ca érna. Astfel în Lőcse, Igló şi Cubinul-slovăcesc (Alsó-Kubin) Mercuri tótă ziua a nins, ear' temperatura era scădută până la gradul îngheţului.

*

Bătaie întrě liberali şi radicali. In Cuarta (lângă Valencia în Spania) liberalii şi radicalii s'au pus Marţi la bătaie straşnică, în care patru liberali au fost omorîţi, ear' opt radicali au fost răniţi grav. Gendarmeria abia cu mare greu a putut face pace întrě ei.

*

Socialistii — pentru votul universal. Partidul lucrătorilor socialisti din Ungaria prin un manifest publicat Marţi învită pe toţi aderenţii partidului sě participe activ la acţiunea pentru întroducerea votului electoral universal. In acest scop va înainta dietei o adresă şi va destăşura cea mai estinsă agitaţiune în afară de parlament.

*

Furtună cu tunete şi trăsnete. Marţi pe la amiazi a isbucnit în *Cluj* o furtună, în tótă puterea cuvêntului, cu tunete, trăsnete, plóle şi grindină. In scurt timp canalurile s'au umplut de apě, ear' pe strădile Clujului era o adevěrată inundaţie. De aşa o furtună, în postul Paştilor, nu-şi aduc aminte nici cei mai bětrâni ómeni. O asemenea furtună, însě în proporţii mult mai mari, a fost şi în Berlin. Furtuna din Berlin a fost împreunată cu rupere de nor. — Pe la *Sighişóra* a fost furtună şi plóie de vară Luni, ear' pe la *Alba-regală* a fost mare furtună împreunată cu dese şi puternice tunete şi fulgere.

*

Rěsboiul african în cifre. Rěsboiul cu Burii, pentru a cărui terminare acum decurg tratativele de pace, costă Angliei — până acum — *800 milióne de dolari* (un dolar = 5 cor. şi 6²/₃ fileri); au fost ucişi ori răniţi în lupte 105.000 de Englezi, ear' Buri — conform statisticei engleze — 11.000; numěrul prisonierilor buri e 40.000; pe câmpul de rěsboiu se află acum 24.000 de luptători buri şi 250.000 de luptători englezi. Bătěliile mai însemnate sunt următórele: în 1899: în 20 Octobre Englezii sunt bătuţi la Glencoe, însuşi generalul Symons rěmâne mort pe câmpul de luptă; în 21 Octobre Burii sunt bătuţi la Elandslage; în 30 Octobre în apropiere de Nicholson-Neck Englezii mâncă bătaie, 1000 de inşi cad prisonieri; în 28 Novembre generalul Methuen alungă o óste de Buri la rîul Modder; în 10 Decembre Burii bat la Stromberg armata generalului Gatacre; în 11 Decembre Burii bat la Magersfontein armata lui Methuen; în 15 Decembre generalul Buller perde marea bătělie de la Colenso. *In 1900*: în 24 Ianuariu Englezii au perderi uriaşe în bătělia de la Spion-kop; în 27 Februariu comandantul *Cronje* capitulézǎ la Paardeberg; în 31 Martie în bătělia de la Sauna Post Englezii perd şepte tunuri; în 5 April Burii sunt bătuţi de óstea lui Methuen, generalul Villebois (bur) cade în luptă. *In 1901*: în 5 Iuniu *De Wett* prinde ariergarda óstei engleze la Heilbronn; în 11 Iuliu Burii fac prisonieri, în lupta de la Witals-Neck 600 soldaţi englezi şi iau douě tunuri; în 30 Iuliu generalul Prinslov împreună cu 4000 de ostaşi capitulézǎ în apropiere de Vithleim; în 15 Decembre generalul bur Kruitzinger cade prisonier. *In 1902*: în 24 Februariu Burii prind la Klerksdorp 450 soldaţi englezi; în 27 Februariu generalul Kitchener prinde la Harrismith 600 de Buri; în 7 Martie Burii bat óstea lui Methuen şi fac prisonier pe însuşi Methuen.

AMVONUL.

Predică

rostită la sfinţirea bisericei din **Caşva**, *de parochul din Jabeniţa* **Vasilie Duma.**

> Dómne, iubit'am bunăcuviinţa casei Tale şi locul sălăşluirii Mărirei Tale!
>
> (Ps. 25 v. 8).

(Fine.)

Cu sfêrşitul sutei a 17-a venind Ardealul sub stăpânirea casei Habsburgice, biserica nóstră a scăpat de asupririle calvinismului, dar' i-s'a croit altă sórte mult mai amară. Biserica papistaşă, care până acuma amuţise, prigonită fiind şi ea din partea calvinílor, ca şi biserica nóstră, apucând acum la putere érăşi începe încercările proselitistice asupra Românilor. Tactica lor însě se deosebeşte fórte mult de cea mai dinainte. Nu mai încércă acuma cu ameninţări, nu cu asupriri, ci cu vorbe dulci şi linguşitóre. Acuma încep cu promisiuni, că vor da mari privilegii bisericei nóstre, o vor ridica pe o tréptă cu celelalte religiuni recepte din ţéră. Şi fiind-că biserica nóstră nu dispunea atunci de averi, ear' clerul era apěsat şi sěrac, îi promiteau averi mari, dotaţiuni minunate Archiereilor şi preoţilor, ba chiar şi poporului, care era în amară iobăgie, îi promiteau ameliorarea sorţii. Promiteau Iesuiţii tóte, ce numai le veneau în minte, dacă Românii vor recunósce pe papa de cap al bisericei, dacă se vor uní cu biserica Romei. Ajutaţi acum de împrejurările politice fatale pentru Români, şi de împrejurarea, că pe scaunul metropoliei nóstre au venit bărbaţi nu cu destul caracter şi tărie de a puté resista ispitei, Iesuiţii şi-au ajuns scopul. O parte a Românilor s'a unit cu biserica Romei pe la anul 1700, în frunte cu metropolitul de atunci Atanasiu.

Cât năcaz şi amărâciune a produs acésta desbinare bisericei şi neamului nostru, nu sunt în stare a vě spune altfel, de cât plângênd ca óre-când bărbatul durerilor, Ieremia prorocul, — când vědú Ierusalimul risipit şi biserica cea pompósă de abia pétră pe pétră, ear' poporul învins şi sdrobit, dus în robia Vavilonului, — care în desnădăjduirea lui rumpêndu-şi vestmintele şi plângênd amar zicea: „*Cum a rěmas singură cetatea cea cu multe popórě! Făcutus'a ca o věduvă, cea cu multe neamuri!*“ Astfel esclam şi eu, cum a rěmas de pustie biserica nóstră naţională, care avea un metropolit în frunte, cu vreo 10—14 episcopi diecesani! Rěmas'a fără de nici un episcop timp îndelungat, nevoită a alerga la episcopi străini spre a-i împăca cele mai ardětóre lipse sufleteşti. Desvělită, cu rana cea grea în piept, din nici o parte ajutorată, se părea că iubita nóstră biserică se va dismembra, ne mai putênd suferi durerile cele amare ale ranei pricinuite de fiii cei necredincioşi de o parte, ear' de altă parte nisuinţele unui neam străin de a-i răpí pe fiii cei credincioşi.

Timp îndelungat, un veac şi jumětate, a stat biserica nóstră naţională ameţită de durerea grozavă a acestei rane, cu greu susţinêndu-o în viéţă fiii rěmaşi credincioşi, cari se încercau din tóte puterile a o aduce la conscienţă de sine, a o redeştepta, spre a îngriji de ei earăşi cu iubirea-i jingaşă de mamă dulce.

Şi după atâtea încercări, Preabunul D-zeu a trimis mântuire bisericei Sale şi poporului sěu. A trimis pe Marele nostru Archiereu Andreiu baron de Şaguna, care împreună cu cei mai buni fii ai bisericei nóstre, luptând din rěsputeri a ridicat biserica nóstră naţională şi a pus'o la locul ce i-se cuvine alăturea cu celelalţe biserici ale lui Christos. Astfel a eşit biruitóre biserica nóstră naţională şí din *năcazurile şi primejdiile de către neam*, de către fiii ei cei necredincioşi.

Tóte něcazurile şi primejdiile prin cari vi-am arătat in vorbirea mea, că a trecut biserica nóstră, au fost calea crucii, pe care trecênd biserica nóstră prin něcaz, dureri şi suferinţe, a eşit la bucuria învingerii. *Turbe şi amenințe lumea, popórele cugete cele deşerte, scóle-se principii pămêntului şi adune-se asupra bisericii nóstre, biserica nóstră aşedată fiind pe temelii tari, privesce cu încredere în viitor, căci aşedată fiind pe pétra cea tare a credinţei, nici porţile iadului nu o vor biruí pe ea.*

Vedeţi, iubiţilor, prin câte năcazuri a trecut biserica nóstră naţională rěsăriténă, pe carea şí voi astăzi cu credinţă şi iubire aţi îmbrăţişat'o. Deci numěraţi-vě acum şi voi, iubiţilor, în ceata fiilor celor buni şi credincioşi ai bisericei nóstre, ducênd o viéţă curată, lucrătóre, evlaviósă şi milostivă. Ear' în dureri şi în încercări nici-când sě nu perdeţi credinţa, nădejdea şi dragostea, căci „*dragostea lui Christos ne strînge pe noi*“ mai tare la olaltă în acéstă biserică, de la care sě nu vě pótă depărta — cum zice Apostolul Pavel către Romani — *nici něcazul, nici îmbulzélă, nici góna, nici fómetea, nici golătatea, nici perirea, nici sabia.*

Şi atunci vě va conduce biserica nóstră pe calea cea adevěrată, la mânturiea şi fericirea cea vecinică, pe toţi aceia cari *iubiţi bunăcuviinţa casei Domnului în locul sălăşluirei mărirei lui. Amin.*

Cărţi şi reviste.

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vêndare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în douě părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 2 coróne.

Posta redacţiunei.

Dlui L. C. în Ponor. A sosit şi îi vom face loc cât mai curênd.

Dlui N. G. în Rohia. Lucrarea trimisă e bună şi e pusă la rênd spre publicare.

Nr. mag. 5342/1902 Nr. 51 [1—1]

Publicaţiune.

Cerêndu-se învoirea oficiósă pentru **întrebuinţarea apei necesare la canalisarea oraşului Sibiiu,** precum şi pentru **instalarea canalizărilor,** Ilustritatea Sa Domnul vicecomite prin edictul Nr. 4821 din 31 Martie 1902 a destinat, — în sensul § 163 al legei ref. la dreptul de apă, — ca zi de pertractare *ziua de 22 Maiu 1902.*

Pertractările vor începe a. m. la 9 óre în sala de şedinţe a casei comitatului, eventual se vor continua şi în 23 Maiu 1902.

Până la ziua pertractărei şi anume din 18 Aprilie 1902, pâna în 17 Maiu 1902, planurile de canalisare, apoi opiniunea oficiului de inginer de cultură din Aiud (Nagy-Enyed) XIII, precum şi părerea primfizicului comitatens, Nr. 1700/1901, ca espert al higienei, sunt espuse vederei publice în biroul primarului orăşenesc.

Despre ceea-ce sunt încunoştiinţaţi cei interesaţi, cu recercarea, ca în terminul indicat sĕ-'şi înainteze în scris eventualele obiecţiuni în contra întrebuinţărei apei, şi a instalărei canalurilor, sau sĕ le facă verbal la pertractare cu atât mai vêrtos, pentru că la cas contrar se va decide fără sĕ mai fie întrebaţi.

Sibiiu, în 7 Aprilie 1902.

Magistratul.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale

de

Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Josef Jikeli
✶ Sibiiu ✶
Strada Cisnădiei Nr. 47

Candelabre argintite şi aurite cu argint, respective cu aur veritabil, apoi

Candele ✶ **Cădelniţe**

Fesnice argintite pentru lu- ○○○○○○○ minări

✶ **Anaforariu** ✶

Căldăruşi pentru apă sfinţită

Chivot pentru păstrarea ✶✶ ✶✶✶✶ cuminecăturei

Discuri pentru bani · · · ·

etc. argintite nickelate sau de aramă

○ **Potir** ○ ○ **Stéuă** ○

Linguriţă · **Copie** (cuţit)

Disc pentru agneţi ✶✶✶✶✶✶

○○○ argintite sau aurite ○○○

Preţurile cele mai moderate! [43] 4—5

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi inviorézâ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [3] 7—9

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

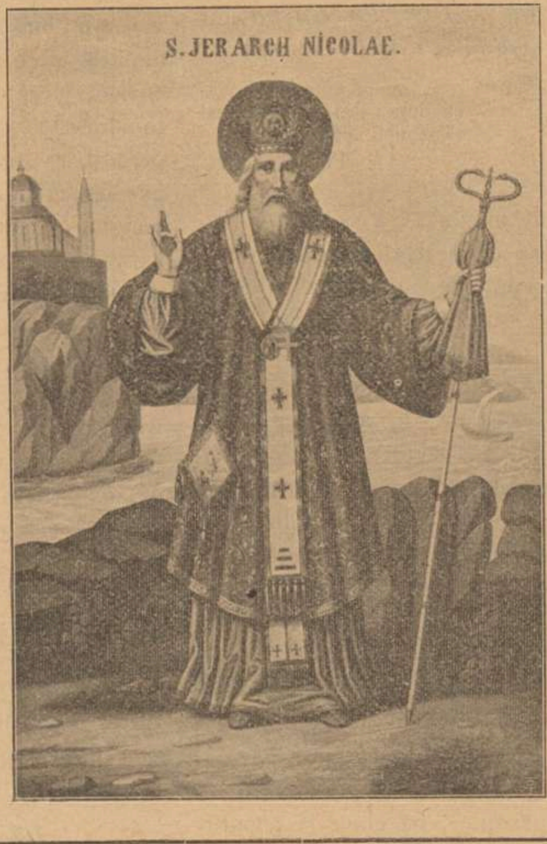
S. JERARCH NICOLAE.

I.
- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Rĕstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

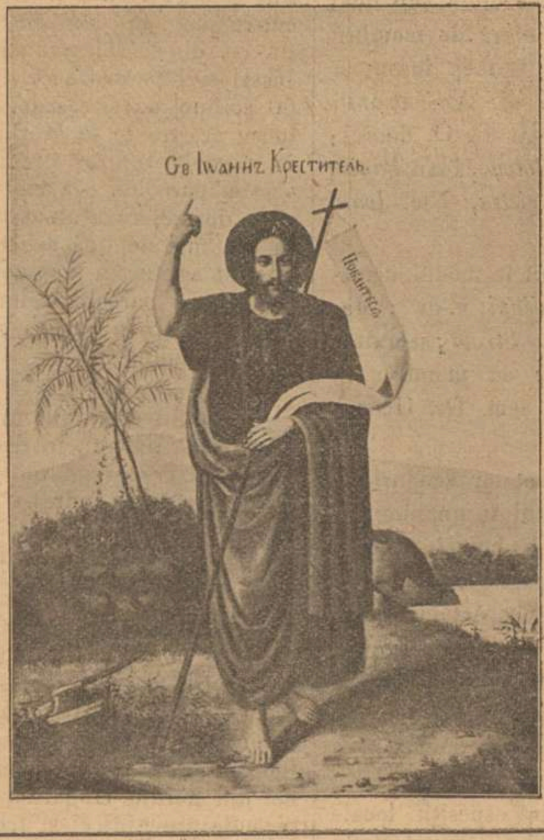

II.
- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.
- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Archanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult.*

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.** Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

In chestiunea degenerării morale.

> Națiunile se ridică ori decad, după-cum vor fi în stare sĕ-și stabiléscă un sistem de cultură în conformitate cu aptitudinile lor firesci, și străbătut de acele principii înalte, de cari se condiționéză adevĕratul progres către idealul perfecțiunei omenesci.
>
> *Dr. Petru Șpan.*

In prețuitul nostru organ bisericesc *„Telegraful Român“* mai mulți s'au ocupat cu chestiunea degenerării morale la poporul român, espunêndu-și părerile asupra causelor, precum și asupra modului de îndreptare a acestui rĕu.

Cá la poporul nostru obiceiurile cele bune încep a degenera tot mai mult, o vedem și simțim toți. Inlocuite încep sĕ fie cu indiferentismul față de biserică și instituțiunile ei. Apoi invidia, concubinatul, bețiа, lucsul, etc., contribue la decăderea în cele materiale, și sunt tot atâtea rane cari încep a bântui corpul viguros al poporului nostru.

Causa ivirii acestor rele suntem atât noi cât și mediul în care trăim, după cum Dl *Ioan Alesandru* fórte precis a arĕtat în Nrul 15 al *„Telegrafului Român“*.

Unul dintrĕ cei mai puternici factori prin cari s'ar puté împedeca lățirea acestor rele, ar fi — cred eu — organisarea tinerimei de la sate, după anumite statute, — în scopul, ca sĕ se cultive simțĕmêntul religios-moral și social cultural, prin ținerea cu sfințenie la bunele moravuri străbune, prin regularea petrecerilor tinerimei și prin întroducerea în massa poporului a cărților și scrierilor cari promovéză interesele poporului în diferitele lui raporturi către idealul perfecțiunei omenesci. Și cine ar fi mai chemat sĕ ducă la îndeplinire acest lucru, în fiecare sat, de-cât preotul și învĕțătoriul, căci ei cunosc mai bine durerile și bucuriile poporului, însușirile bune și scăderile lui, prin urmare datorință sfântă li-se impune, ca sĕ lucre necontenit, cu cuvêntul și cu fapta, pentru realisarea binelui moral al turmei încredințate lor.

Preotul și învĕțătoriul sunt pretutindenea factorii puternici pentru îmbunătățirea stării intelectuale, morale și materiale. Ear' „lucrarea unui preot și învĕțător numai atunci va fi rodnică și va avé resultatul dorit, când va sta cu rădĕcinile adênc înfipte în spiritul poporului și deapururea dintr'însul se va nutri și se va adăpa“. (Dr. D. P. Barcianu).

Cred a fi bine, ca fiecare comună, resp. parochie sĕ-și aibă organisată tinerimea, după anumite statute, în o corporațiune.

Sĕ se decreteze în statute, că tineri de ambe secse, îndată ce au terminat cu școla de repetiție, resp. au împlinit al 15-lea an al etății, pe lângă solvirea unei tacse mici au sĕ facă parte din *Reuniune.*

Sĕ fie obligați sĕ între în Reuniune toți tinerii respectivei comune ori parochii, ear' străinii cari pe un timp mai îndelungat se așază în comună și ar dori sĕ fie membri ai reuniunii, producênd testimoniu de purtare bună morală, sĕ fie primiți pe lângă solvirea îndoită a tacsei de membru.

Prin pășirea la taina căsătoriei tinerii se absólvă de datorințele de membri ai Reuniunei, asemenea dacă din anumite motive părăsesc comuna.

Tinerimea în fie-care an (în o zi statorită prin statute,) va avé sĕ-și alégă un *jude* dintrĕ cei mai în etate membri ai reuniunii, cum și 2 ori 4 jurați, conform înprejurărilor, cari au sĕ supravegheze totdeuna buna ordine, ear' peste acestea va avé sĕ supravegheze un bărbat de încredere, ales tot de tinerime, dintrĕ membrii comitetului parochial.

In Dumineci și sĕrbători toți membrii reuniunii vor avé sĕ se presinte la școlă, de unde vor pleca la biserică sub supravegherea judelui, ear' după sĕvêrșirea serviciului divin vin iarăși la școlă și de aici merg a casă.

La procesiunile religióse, ca d. e. la Botezul Domnului, Invierea Domnului, Inălțarea etc., sĕ se observe deasemenea acéstă ordine.

Sĕ se normeze prin statute și ținerea altor obiceiuri esistente, cari promovéză simțĕmêntul religios-moral. Incepênd de tómna, după-ce s'a terminat lucrul câmpului, până primăvara când începe earăși lucrul, tinerimea sĕ fie obligată a cerceta școla în 2 zile de peste sĕptĕmână, ca d. e. Mercurea și Vinerea după amiazi, ori séra, când nu se prea lucră, precum și în tóte Duminecile și sĕrbătorile din postul Crăciunului și al Paștilor.

In școlă preotul și învĕțătoriul vor deprinde tinerimea în cântări bisericesci, poporale și naționale, — învĕțătorii mai desteri vor forma coruri, cum deja s'a și făcut un frumos început pe unele locuri în privința acésta. In postul Crăciunului sĕ se dee deosebită atențiune colindelor. Frumosul obiceiu străbun de a colinda feciorii în preséra Nașterii Domnului, în multe locuri e susținut până acum, cu deosebire în Munții Apuseni. Pe unele locuri însĕ numai bĕtrânii mai amintesc de el. Pentru-ca sĕ se atragă tinerimea și sĕ se desvólte în ea interes, va trebui sĕ se facă o variațiune plăcută în prelegeri. I-se va vorbi despre buna înțelegere, despre economia rațională, făcêndu-i-se cunoscute diferitele nóstre reuniuni și instituțiuni; — va fi povĕțuită cum sĕ-'și întocméscă lucrurile, ca sĕ ajungă la bunăstare materială, arĕtându-i-se ce datorințe și ce drepturi are un cetățean față de societate, biserică și stat.

Prin esemple din trecutul poporului nostru și al altor popórĕ sĕ i-se arete, că numai prin iubire și muncă comună vom puté ajunge la adevĕrata fericire.

Indemnată va trebui sĕ fie, ca sĕ țină cu sfințenie la legea străbună, la limbă, datine, port, cum și la stima față de străini, arĕtându-i-se la ce póte duce unirea în voință și la ce invidia.

In ce privesce petrecerile tinerimei, la tóte ocasiunile judele reuniunii sĕ fie responsabil pentru buna ordine. Sĕ se oprésca jocurile în cârcimă; în decursul serviciului divin sĕ fie închise cârcimele (pentru închiderea lor în decursul serviciului divin, esistă ordin ministerial, numai trebue aplicat). Frumosul început de a se arangea cu tineri de la sate teatre poporale, prin o astfel de organisațiune a tinerimei se va generailsa tot mai mult.

La petrecerile poporale de vară, numite *„Nedee“* (prin Banat: „rugă“) cu care ocasiune după un vechiu obiceiu locuitorii mai multor comune, sau și numai a unei comune, se adună la un loc anume destinat pentru petrecere, tinerimea va merge sub supravegherea celor chiămați, în cea mai mare ordine, cântând.

Se înțelege, de la astfel de petreceri sĕ nu lipséscă călușerii, spre care scop o deosebită stăruință ar trebuí sĕ se pună, ca pe lângă jocurile locale sĕ se întroducă și alte jocuri naționale, cum e călușeriul, bătuta, romanul, hora, sêrba etc. Conform împrejurărilor, la petreceri de acestea sĕ se țină și declamațiuni.

După reîntórcere, care are sĕ se facă în aceeași ordine ca și mergerea, tinerii vor merge înaintea locuinței preotului, care trebue sĕ fie președintele natural al reuniunii, unde preotul le va ţiné o cuvêntare ocasională, ear' tinerimea va cânta douĕ-trei cântări și apoi mergênd în ordine la școlă, va merge fie-care a casă.

In fine din banii incurși de la membri ar trebuí sĕ se aboneze foile necesare pentru tinerime, ear' mărindu-se fondul, sĕ se formeze bibliotecă poporală.

Cam în feliul acesta o organisare a tinerimei ar fi fórte salutară și bineprimită de către popor.

In satele unde sunt mai multe confesiuni, vom arăta că suntem un element de ordine, ear' în acelea, unde dór' nici școlă confesională nu avem, prin o astfel de organisațiune vom forma o falangă puternică contra tuturor influințelor străine și stricăcióse individualității nóstre etnice.

Preoții și învĕțătorii nostri, ca și ai altor confesiuni, în tot locul și la tótă ocasiunea sĕ-și susțină și ei starea, rangul și valórea ce li-se cuvine. Vĕdênd săteanul acestea, preotul și învĕțătoriul câștigă în stimă și preț înaintea poporului.

Purtarea démnă față de străini și de connaționali a preotului, învĕțătoriului, impune săteanului. Acesta începe a se mândrí cu conducĕtorii, și cu acéstă mândrie cresce și conștiința valórei sale și propria-i nobilă mândrie. Micii copíi vor vedé în frățiorii lor mai mari un element religios-moral, un element plin de viéță, și aceste impresiuni plăcute li-se vor preface în o a doua natură, în cât la timpul sĕu nu numai că se vor nisuí sĕ susțină acéstă organisare, dar' o vor și perfecționa.

Prin o astfel de organisațiune vom contribuí în mĕsură mare pentru a ridica poporul la nivelul care 'i compete întrĕ celelalte popóre din jur. Căci un popor care 'și iubesce biserica și școla și protegiéză aceste isvóre de lumină și mângăere sufletéscă, — înaintéză atât în cultură cât și în bunăstare materială, și nu pere nici odată.

Constantin Oancea
cleric anul III.

Logojana.

— Rĕspuns Logojanului. —

In Nrul 33 al *Telegrafului Român* s'a publicat o foiță întitulată *„Logojana“*.

Autorul acestei foițe, sub pretext că voește D-sa sĕ lămuriască cestiunea de controversă, ce a existat întrĕ mine și dl I. Matei cu privire la o composiție musicală întitulată „Logojană“, — face o serie de „combinațiuni“ și „apreciări“ nefavorabile la adresa nóstră; ba afară de acésta, atât pe mine cât și pe dl Iacob Mureșan, prof. de musică la seminarul din Blaj, ne acusă de pĕcatul grav că am luat composiții de ale dirigentului Reuniunei de cântări din Lugoj, dl I. Vidu, și le-am dat publicității sub firma nóstră proprie.

Obicinuit cu atacurile venite din anumite părți, m'am fost decis a nu mai da nici o atențiune și a nu mĕ simți obligat a rĕspunde la nici un fel de învinuiri, ce mi-s'ar aduce în publicitate de către pseudo- și anonimi, chiar nici în casul când învinuirile respective ar conține și ceva adevĕr.

Consecuent voiam sĕ rémân și de astădată principiului acestuia; dar', deóre-ce cele sulevate în foiță, cel puțin în parte, au pretenția de-a fi dat la lumină pĕcate, de cari într'adevĕr m'am făcut alăturea cu dl Mureșianu vinovat, am rugat pe autorul foiței, ascuns sub preudonimul „Logojanul“, sĕ binevoiéscă a-și spune numele cel adevĕrat, dacă preste tot voesce sĕ iau în serios cele scrise de d-sa și respective sĕ mĕ simt obligat a rĕspunde ceva la constatările ce le face. (Nr. 34 Tel. R.) *„Logojanul“* însĕ, și în urma recercării mele denégă sĕ-și spună numele (Nr. 35 Tel. R.), prin ce cualificând însuși cele scrise de d-sa, mĕ dispenséză de a rĕspunde ceva sau a rectifica cele ce a scris, chiar cu risicul, ca publicul sĕ iee scrisele sale de bani buni.

Lucrul însĕ în casul de față se presintă altfel. Eu adecă, până sĕ vină dl Logojanul sĕ-și spună numele, mi-am luat informații direct din Lugoj despre d-sa și am aflat, că e o persónă, care face parte din societatea distinsă a lugojenilor, persónă căreia eu îi păstrez cea mai mare stimă. *Acéstă persónă stă fórte aprópe de Reuniunea de cânt. din Lugoj, respective de dirigentul ei, dl Vidu.* Cunoscênd astfel pe autorul foiței, înțeleg și causele pentru cari cu tot prețul voesce sĕ rĕmână învĕlit în mantaua pseudonismului și tot din aceste cause nici eu nu vreau sĕ comit indiscreția de a-l trada publicului mare.

De altă parte, tocmai din motivul amintit, am vrut sĕ dau ocasie dlui Vidu sĕ se pronunțe însuși asupra celor cuprinse în foiță, ceea-ce cu drept cuvênt am așteptat de la Dsa — ca astfel sĕ mĕ știu orienta că întru cât stau cele descoperite acolo în legătură cu dînsul, respective sĕ știu din ce parte sĕ le judec. Dl Vidu — de-și sunt 10 zile la mijloc — n'a zis nimic până acum, din ce resultă, că dînsul se identifică órecum cu cele scrise de Lugojanul.

In acéstă presupunere mĕ întăresce și împrejurarea, că imediat după apariția foiței eu am adresat colegului Vidu o scrisóre, în care l-am rugat, ca fără nici o reservă și imediat sĕ-mi comunice cum stă tréba cu composiția „Tot ți-am zis mândro“, respective „Dragă și iar dragă“, și celelalte, la care scrisóre încă n'am primit nici un respuns.

Acestea sunt motivele pentru cari m'am decis a rĕspunde.

Inainte de a trece însĕ în meritul „combinațiilor“ și „apreciерilor“ dlui Logojan, îmi iau voie a constata, că, contrar afirmațiunii dsale, controversa dintrĕ mine și dl I. Matei eu o consider de resolvită. Acéstă controversă în esență a fost următórea: Eu am popularisat întrĕ elevii seminarului un cântec poporal prelucrat și armonisat de mine, pentru cor de bărbați, care cântec sub titlul *„Logojană“* s'a cântat de către un grup de elevi din seminariu într'un concert (pare-mi-se în Avrig) în tómna a. 1901, pe când adecă dl I. Matei nu venise încă la Sibiiu. La concertul din 23/II 1902 al Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu am constatat că cântecul intitulat „Cântec bănățenesc“ de I. Matei e identic cu „Logajană“ al meu (Nr. 19 Tel. R.), dl Matei a recunoscut acésta, dar' pe motivul că aceeaș temă póte fi lucrată de mai mulți, se consideră îndreptățit a lucra și cântări lucrate de alții nainte. (Nr. 22 Tel. Rom.) Cu acésta incidentul s'au încheiat.

Trecênd acum la cuprinsul foiței, acolo se tractéză despre douĕ lucruri. Mĕ voiu ocupa pe rênd cu fiecare.

I.

Confundând composiția *„Logojană“* lucrată de mine pentru cor de bărbați, cu composiția *„Logojana“* lucrată pentru cor mixt de I. Vidu. Logojanul face la adresa mea și a dlui Matei următórele combinațiuni: *a)* Ómenii ăștia ori n'au cunoscință de „Logojana“ nóstră, *b)* ori au, dar' cred că publicul nu are, ori în fine *c)* folosesc titlul „Logojanei“ ca reclam pentru composițiile lor; ear' mai la urmă prin cuvintele: „Pardon“! nu cunosc „Logojana“ dlui T. Popovici; se póte că nu e Logojana dlui Vidu“ cualifică însuși noima combinațiilor făcute.

Față de combinațiile de sub *a)* și *b)* rĕspund:

1. Bine zice Logojanul, pentru-că într'adevĕr Logojana dlui T. Popovici, *nu e* „Logojana“ dlui Vidu, și dacă vom asĕmâna atât *melodiile* acestor „Logojene“ cât și textul, ce le însoțește, vom găsi că samănă una cu alta ca d. e. „Logojana“ lui Vidu cu „Tot ți-am zis mândro“.

„Logojana“ mea e un cântec scurt, vesel ce nu-i menit pentru dans, avênd ca basă tonalitate *dură*, și în text refrenul „Logojano“.

2. Cunosc atât „Logojana“, ce dl Vidu „a dres-o cu motive puse și de la dsa“, cât și „Logojana“ cea originală, adecă nedrésă de dl Vidu.

3. Logojana“ drésă de dl Vidu *eu* am popularisat-o pe aici prin Reuniunea de musică din Sibiiu, dar' nu sub firma mea ci sub a dlui Vidu. Din acésta resultă că:

4. Era mai bine, ca înainte de a se apuca sĕ scrie, Lugojanul sĕ'-și fi luat informații esacte, de es. sĕ-mi fie cerut direct cântecul, despre care bănuia că-i al lui Vidu, și eu bucuros i-l puneam la disposiție gratis și franco. Ș'apoi, *de-ar fi constatat dl Vidu, că măcar într'o unică notă se potrivesce cu „Logojana“ sa, i-ași fi dat voie sĕ facă cu mine ce ar fi vrut..*

Referitor la combinația de sub c), în înțelesul căreia noi voim sĕ folosim titlurile composițiilor lui Vidu ca reclam pentru composițiile nóstre, îmi permit a observa următórele:

1. Titlul original al cântecului armonisat de mine nu-i „Logojană“ ci *„Ști mândro*

când ne iubiam“, adecă primul vers din text. Cu acest titlu cântecul acesta îl póte afla ori cine și l-a putut afla deja cu câteva luni mai nainte de controversa dintrĕ mine și dl Matei, în colecțiile de coruri ale singuraticilor elevi ai mei, cărora eu l-am dat. Când cu controversa însĕ eu m'am folosit de titlul de „Logojană“ (nu Logojana“, vezi Nr. 19 Tel. r. p. 2 la sfêrșit) pentru-că sub acest titlu cântecul respectiv se află în programa concertului despre care am amintit mai sus. Meritul de a fi dat acestui cântec títlul de „Logojană“ prin urmare nu-i al meu, ci de sigur al concertanților, cari au ajuns la el în urma împrejurării că, după cum am spus deja, textul are ca refren cuvêntul „Logojano“, adecă:

„Şti mândro când ne iubiam,
Amândoi un mĕr mâncam
Logojano“.

De altfel e fórte natural de-a aplica refrenul unui càntec ca titlu; și Logojana cealaltă și-a primit numele probabil de la refrenul „Ano Logojano“, care face parte din text.

2. Presupunênd însĕ că titlul original al cântecului cu pricina e chiar „Logojana“, asta de loc nu îndreptățesce pe cineva sĕ facă combinații de cari a făcut „Lugojanul“. După însași definiția dată de d-sa „Logojana“ e „*dans național românesc*“. Ca atare pot esista sute și mii de *Logojene*, după cum esistă și ardelene, hățegane, învêrtite etc. etc., dintrĕ cari fiecare își are melodia sa proprie și nici dór' ca variantă a vreuneia din celelalte nu póte fi considerată. Putênd esista așadară mai multe Logojene (cari de altfel nu urmézá sĕ se fie născut tóte în Logoj, ci și în alte părți ca d. e. chiar în Sibiiu) și doi sau mai mulți compositori culeg și prelucră mai multe din ele, óre n'are fiecare dreptul, ca sĕ le numéscă cu numele lor adevĕrat?

Spre mai bună ilustrare sĕ luăm alt esemplu. Eu am o „Hățegană“ (tot dans național românesc ca și Logojana) lucrată pentru cor mixt și de bărbați. (Originea i-ar trebui căutată pe la Hațeg; eu am cules-o însĕ acum 2 ani în Orăștie, dar' melodia ca atare am auzit-o deja pe vremea când eram copil, în satul meu natal, care nu-i departe de Logoj.) Sĕ punem casul că melodia altei hățegane emigrézá chiar din Hațeg până la Logoj. Aci colega Vidu audęndu-o o prinde iute, o scrie, o armonisézá sau o mai drege și cu motive de la dsa, și după ce a isprăvit-o, o publică tot sub numele de „Hățegană“. Mai târziu aflu eu, că Hățegana fratelui Vidu se chiamă tot „Hățegană“, urmézà acum sĕ l acuz, că-și face reclamă cu titlul compozițiilor mele, sau sĕ pun pe alții la cale s'o facă acésta?

După ce cred că prin cele premerse am dovedit îndeajuns netemeinicia combinațiilor Logojanului, în privința celor două „Logojene“, lucru despre care cred, că însuși dsa a fost convins și mai nainte, ba l-a și mărturisit în parte, se impune întrebarea, că ce l-a îndemnat sĕ pășască în publicitate cu astfel de lucruri? Rĕspunsul la asta îl găsim în parte în cuvintele: „dsa (adecă dl Vidu) ca primul cultivător al musicei poporale la noi...“. Aceste cuvinte, asupra cărora voiu reveni mai la vale, vreau sĕ ḑică întrĕ altele aceea, că îl laudă pe dl Vidu, sau — ca sĕ vorbim în legea „combinațiilor“ și „aprecierilor“, Logojanului, dsa a vrut sĕ facă dlui Vidu puțină reclamă.

Eu unul n'am nimic în potriva reclamei, ce se face colegului Vidu, ci din contră, mĕ bucur de ea; ba fiind vorba de asta, îmi permit a-i descoperi colegului Vidu, că eu însumi i-am făcut și-i fac mai multă reclamă de cât crede că-i fac alții. Când e vorba însĕ, ca reclama ce i-se face sĕ se facă prin „combinații“ și „aprecieri“ în contul meu sau al altui coleg despre care dl Vidu ar trebui sĕ vorbiască cu mult respect, în acest cas ḑic, se schimbă socotéla. Il rog deci pe colega Vidu sĕ iee la cunoscință chiar cu risicul de a se supăra, că, dacă-i vorba, ca eu sau dl Matei sĕ ne facem reclamă cu titlurile împrumutate de la compozițiile altora, apoi de sigur ne vom alege firme mai veritabile și mai acreditate. Avem compositori pe cari și colega Vidu alăturea sau póte chiar mai mult de cât noi ar puté sĕ-i iee de model în lucrările sale musicale!

II.

Partea a doua a foiței (folosesc tot sistemul paragrafilor ca și Lugojanul) se reasumă în următórele:

1. *a*) Eu am un cântec poporal lucrat pentru cor de bărbați, ce pórtă titlul „Tot ți-am zis mândro“, care cântec l'ar fi scris și dl Vidu mai nainte de mine, și *b*) acest cântec s'a cântat de către „Reuniunea rom. de cântări din Lugoj“ tocmai pe timpul când eu încă eram membru activ al acelei reuniuni.

2. *a*) că dl Vidu spunea, că „Musa română“ i-a publicat în întreg compoziția dsale (ad. a lui Vidu) „Bobocele și inele“ cu titlul „Spusu-mi-a frunza de vie“, *b*) că dl Vidu „a trimis compoziția „Bobocele și inele“ pentru confrontare dlui Iacob Mureșan (redactorul „Musei române“) și l'a rugat sĕ rectifice că compoziția e a dsale, adecă a dlui Vidu“ și *c*) dl Mureșan „asta n'a făcut'o,“ ceea-ce Logojanul póte dovedí cu toți numerii din „Musa română“.

Referitor la cele afirmate cu privire la compoziția „Tot ți-am zis mândro“ declar:

1. Póte ca colega Vidu sĕ aibă vre-o compoziție a cărei melodie sĕ samene sau sĕ fie chiar aceea, care am aranjat'o și armonisat-o eu pentru cor de bărbați, eu însĕ *nu am* cunoscință despre așa ceva. Am tóte compozițiile tipărite ce pórtă firma dlui Vidu, asta însĕ nu-i întrĕ ele.

2. Pe timpul când eram în Lugoj ca membru activ al Reuniunii de cânt. de acolo vre-o compoziție de a lui Vidu, cu titlul „Dragă și iar dragă“ și care sĕ samene cu „Tot ți-am zis mândro“, *nu s'a cântat.*

3. Compoziția „Tot ți-am zis mândro“ *eu* am publicat-o în a. 1898 (am scris-o însĕ cu mult înainte) și dimpreună cu altele am trimis și Reuniunii de cânt. din Lugoj câte un esemplar, prin președ. ei de atunci și de acum, dl Dr. Șt. Petrovici, dar' nici d-sa în epistola — mulțămită, ce mi-a adresat, nici colega Vidu (cu care ca prietini nu numai că am stat în intimă corespondență, ci ne-am și întâlnit aprópe în fie-care an de atunci încóci) nu mi-au amintit ceva despre aceea, că în repertorul reuniunii din Lugoj s'ar afla deja compoziția „Tot ți-am ḑis mândro“ dar' sub alt titlu, de-și puteau ambii face acésta fără ca eu sĕ mĕ pot supĕra câtuși de puțin.

Rog pe colega Vidu sĕ confirme acestea precum îl mai rog sĕ binevoiască a-mi spune și aceea că: întrĕ astfel de împregiurări întru-cât se simte d-sa îndreptățit a-se plânge, că i-ași fi luat lucrul sĕu, sau cu alte cuvinte: întru cât își susține dênsul dreptul de autor asupra compozițiunii de sub întrebare?

Sĕ revenim acum la cestiunea cu dl Murĕșan, care este cea mai gravă dintrĕ tóte. De-și acésta nu mĕ privesce pe mine personal, totuși în interesul adevĕrului, îmi permit a face următórele constatări: 1. Cestiunea compozițiilor „Bobocele și inele“ și „Spusu-mi-a frunza de vie“ e întru tóte analógă cu cestiunea compozițiilor „Tot ți-am zis“ și „Dragă și iar dragă“. 2. E ironie la adresa dlui Vidu când cineva afirmă despre dl Murĕșan (de la care, după cum am zis, noi cestia mai tineri alăturea cu dl Vidu putem învĕța încă câte ceva) că dênsul copiază „în întreg“ (sau astfel zis: plagiază) compoziții de ale lui Vidu.

3. Pe basa resonamentului Logojanului, respective a dlui Vidu atât în privința compoziției „Bobocele și inele“, cât și ce privesce compoziția „Tot ți-am zis mândro“, — putem întórce lucrul și astfel ajungem la combinația fatală pentru dl. Vidu, că *d-sa e plagiatorul nostru și nu noi ai dsale* și în consecință sĕl considerăm de atare până atunci până ce nu ne va dovedí contrarul.

4. Tot pe basa ăstui fel de resonament am puté merge tare departe cu combinațiile. Fără multă ostenélă am ajunge la constatarea sensațională în felul ei, că *toți* compositorii nostri mai mult sau mai puțin sunt plagiatori. Ca sĕ înțelégă și dl. Vidu acest lucru, îmi permit a înșira câteva casuri:

a) *Humpel*, fost profesor la conservatorul din Iași a tipărit pentru cor cântecul poporal în deobsce cunoscut: „Cucuruz cu frunza'n sus“; tot acesta îl aflăm lucrat pentru cor și de *G. Dima*; *b*) *Musicescu*, în colecția sa de cântece popor. pentru cor mixt, are și cântecul, de asemeni cunoscut pretutindeni: „Frunzuliță verde de stejar“ (Oșténul român); tot acesta îl găsim și la *A. Sequens* prof. de mus. la seminariul din Caransebeș; 3. „Sărmană frunză“ (tot cântec pop.) îl aflăm și la Dima și la Sequens 4. Melodia dela „Deștéptăte române“ (al cărei autor e Anton Pan) o găsim armonisată pentru cor la toți compositorii câți i-am avut și-i avem până chiar și la dl. Vidu. Și așa mai departe. Intreb acum: Póte fi vorba de plagiare în aceste casuri ori nu? cari sunt plagiatorii și cari sunt plagiații? Sĕ rĕspundă dl. Vidu!

III.

In zelul de a lăuda pe dl Vidu, afară de „combinațiile“ și „aprecierile“, ce le face la adresa mea și a dlor Mureșan și Matei, Logojanul mai face și câteva afirmațiuni, de caracter general, afirmațiuni cari prin neadevĕrul cuprins în ele, pot da nascere la interpretări greșite, de către publicul nostru cam puțin orientat în cele musicale. In interesul adevĕrului îmi iau voie a mĕ ocupa puțin și cu aceste afirmațiuni:

1. *Lugojanul* afirmă, că dl Vidu este *primul cultivător al musicei poporale la noi*“. Acésta este absolut fals. Pentru-că (afară de N. Popovici și alții, de mult decedați) dintrĕ compositorii nostri de azi, cel mai vechiu, care a cultivat și cultivă musica poporală română, (și póte și cel mai productiv) este dl *Iacob Mureșan*; dl Mureșan deja de prin anii 1870 începênd a scris și publicat cântece poporale românesci, adecă într'un timp când colega Vidu ca copil se plimba póte pe délurile din téra moților, cântând cu fluerul, și nici nu va fi visat, că în viéța sa ulteriórá se va ocupa și cu musica. Urmézá apoi Dima, Musicescu și alții.

2. Nu compozițiile dlui Vidu sunt cele dintâi, ce au trecut granița și în regatul vecin,*) după-cum s'ar păré că vrea sĕ ne facă Logojanul sĕ credem, ci ale dlui *Dima.* Dl Dima este cel dintâi, care tocmai cu frumósele cântece poporale lucrate de dsa a repurtat succese splendide, nu în Turnu-Severin, ci chiar în capitala României și în presența celui mai distins public al Bucurescilor. Acésta s'a întêmplat cu mult înainte de a ajunge dl Vidu la T.-Severin.

Sibiiu, în 15 April 1902.

T. Popoviciu.

---

*) Pentru orientarea dlui Vidu, cred că nu comit imodestie, dacă amintesc aici, că la cele două concerte date în 18 și 19 Decembre 1901 în Bucuresci de societatea „*Carmen*“, care a fost inițiată și stă sub conducerea distinsului profesor de la Conservatoriu, a dlui *D. G. Kiriac*, s'au cântat și câteva compoziții de ale mele, ba soc. „Carmen“ m'a distins și cu titlul de „membru onorar“ al ei.

Din public.*)

Daruri pentru biserică și școlă.

După ce în anul 1897 s'a restaurat edificiul bisericesc din starea de tot deplorabilă în care se afla, și dupăce aprópe tot mobilariul nu mai era corĕspunḑĕtoriu pentru edificiul restaurat, ear' de altă parte lipseau cele mai multe utensilii neapĕrat trebuincióse pentru servițiul dḑeesc și împodobirea bisericei, precum: odórá preoțești, cărți rituale, icóne, candele, acopereminte pe prestol, perdele, prapori, precum și după zidirea și terminarea edificiului școlar în anul 1899, pre lângă procurarea bancelor corĕspunḑĕtóre și a altor recuisite, s'a aflat de lipsă și întemeerea unei biblioteci școlare, și mijlócele materiale bisericesci fiind eshauriate, pentru procurarea celor amintite, subscrisul adresându-se în mai multe rênduri, și la deosebite ocasiuni poporului sĕu, precum și altor indiviḑi afară de parochiă, i-a succes a aduna spre scopul acela prin colecte benevole suma de 426 cor. 88 fil.

După ce amĕsurat cuvintelor M. Christos, lumina nu trebue ascunsă sub obroc, m'am decis a da publicității, urmând esemplul altora — numele tuturor donatorilor, cari sunt: Andreiu Târziu 78 cor. 80 fil., Ioan Armean Nr. 75, 53 cor. 22 fil., George Borzea, notariu în Vistea-infer. 40 cor., Ioan Z. Pĕcurariu, locuitoriu în România 20 cor., George Borzea, paroch 29·74 cor., Al. Bârsan, înv. 17·74 cor., Ioan Tecușan 16·74 cor. Ioan Târziu 8 cor., Sim. S. Vecerzan 9·10 cor., Sim. Vecerzan, Nr. 30, 8·22 cor., Nicolae Ciocă al cucului 10·04 cor., Sim. Armean 15·94 cor., Viróna Iuga 8·30 cor., Dionisie Curcean 8·54 cor., George Drăgușan 8 cor., Lazăr Drăgușan, Andreiu Cerbea, Nicolae Târziu, Ioan Solomon din Biertan, Ioan Ciocă al cucului, Ioan G. Cerbea, Ioan C. Armean și Ioan C. Ciocă fie-care câte 2 cor., Pantilie Milca 4 cor., Ioanichie Târziu 2 cor., Alexandru Părău 2 cor., Savina Armean 1 cor., Ana Nic. Comșa 1 cor., Sim. Gl. Armean 20 fil., Sim. C. Cerbea 30 fil., David Haranglavean sen. 1 cor., Al. Pĕcurariu 40 fil., Ioan Cerghezan jun. 60 fil., George Armean 1 cor., Simion Târziu 1·40 cor., Maria Comșa, preotésă vĕduvă 1 cor., Andreiu Sas 40 fil., Nicolae Cerghezan 60 fil., Cons. Ios. Armean 40 fi., Ioan Const. Armean 60 fil., Iovu Cerbea 1 cor., Ioan C. Cerbea 40 fil., Stefan Comșa 1 cor., Ioan Silv. Armean 40 fil., Patrichie Ciocă 20 fil., Al. Mititel 1 cor., Nicolae și Maria Făcălău 20 fil., Aron Șoneriu 1 cor., Sim. C. Cioca 1 cor., Parasc. C. Cioca 3 cor., Nicolae Făcălău, colibaș la Agnita 3 cor., Nic. G. Cerbea 1 cor., Nistor Radu 20 fil., Ioan David 40 fil., Ioan M. Pĕcurariu jun. 40 fil., Ioan Iovu Armean 40 fil., Al. Ciocă al cucului 1 cor., Al. Laz. Armean 40 fil. Ioan. M. Pĕcurariu sen. 50 fil., David Hărănglavean jun. 60 fil., Ioan Sas al Mitrii 1 cor., Ștefan Sas 20 fil., Ion Gl. Armean. Nr. 72, 40 fil., Ioan Radu 40 fil., Nic. Radu 20 fil., Aron Cerbea 60 fil., Ion Uții Cerbea 50 fil., Nic. G. Vecerzan 1 cor., Simion G. Vecerzan, N. Ivan, Moise Pĕcurariu și Sonu M. Pĕcurariu fie-care câte 40 fil., Paraschiva și Sim. Pĕcurariu 60 fil., Ioan Mititel 40 fil., Ioan Părău 40 fil., Ioan Roman 60 fil., Dinu Moldovan 20 fil., Maria Comșa 40 fil., Ion Ios. Armean 1 cor., Sim. On. Armean 1·40 cor., Nic. T. Armean 1·60 cor., Ioan Steagu înv. pens., 80 fil., Ioan Pĕcurariu Nr. 32 jun. 1 cor., I. Pĕcurariu, Nr. 32, sen. 40 fil., I. Corbean 1 cor., Chirion Branisce 40 fil., Nic. A. Cerbea 1 cor., Sim. Pĕcurariu 40 fil., I. Pĕcurariu, Nr. 19, jun. 40 fil., I. Pĕcurariu, Nr. 19, sen. 60 fil., And. Pĕcurariu 60 fil., Al. Vas. 40 fil., Maria N. Comșa 40 fil., Sim. Gaftii Sas 40 fil., Nic. G. Sas 40 fil., Ioan G. Sas 40 fil., Ioan Răchita 1 cor. Toma Răchita 40 fil., Sim. Iovu Armean 40 fil., Iovu Armean 20 fil., Ioan Făcălău 1 cor., I. Vecerzan 80 fil., Susana Coșorean 40 fil., Simeon Cocon jun. 1 cor., Simeon Cocon senior 40 fil., Filimon Bârsan 1 cor., I. Bârsan 40 fil., S. Iuga 40 fil., Simion Comșa 1·80 cor. Nic. Iuga 40 fil., Zach. Pĕcurariu 60 fil., Al. M. Ciocă 1 cor., Florica Cristea 20 fil., Ana Varga 20 fil. V. Borzea 60 fil., Nic. S. Cerbea 40 fil., I. Herciu, Chirion Ciocă, S. Ciocă al cucului, Nicoliță Armean și N. S. Armean fie-care câte 1 cor., I. S. Cerbea 80 fil., I. Gl. Armean Nr. 28, 40 fil., Nistor Cerbea 60 fil., Eftimie Ciocă 1 cor., Tim. Armean 60 fil., Susana Pĕcurariu 40 fil. Maria Cristea 1 cor.

Pe lângă acestea s'au mai colectat în têmpul acestui post prin preotésa vĕduvă Maria Comșa de la femei pióse și iubitóre pentru podóba casei lui D-zeu suma de 14 cor. 62 fil., din care s'au cumpĕrat materie pentru un stihariu, pe care l'au și făcut gratuit croitoriul din loc Aurel Comșa — și 2 acopereminte: unul pentru prestol, și altul pentru masa parastaselor.

Dumnezeu sĕ rĕsplătéscă tuturor aceste fapte de caritate creștinéscă.

Coveș, în 20 Martie 1902.

Georgiu Borcea
paroch

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Nr. 40 Sibiiu, Marți 9/22 Aprile 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Evoluțiile unației în secolul XVIII.

I.

In „Transilvania“, organul Asociațiunei, dl canonic metropolitan A. Bunea a publicat dóuĕ statistice, făcute la episcopia unită din Blaj, numită odinióră a Făgărașului. Una e de pe tîmpul episcopului In. Klein (1733), alta de pe tîmpul aprigului și harnicului propagator al unației, vicariul — mai târziu episcopul — Petru Aron (1750).

După aceste statistice, cari în întregime și esență conglăsuesc, poporul român din Transilvania ni-se presintă *aprópe întreg unit* (543 mii de suflete *unite*, față de 25 mii *neunite*; 2,100 preoți uniți și numai 30 neuniți).

Din statistica guvernului transilvan de la anul 1762, publicată tot în „Transilvania“ din partea dlui archimandrit Dr. Il. Pușcariu, resultă tocmai contrariul — și anume, că erau 643 mii de Români *neuniți*, față de 100 mii de *uniți*.

Diferința este enormă și în jurul contrastelor astfel stabilite dintrĕ statisticele episcopiei unite și cea a guvernului pare a se deschide o discuție la tot casul importantă și utilă pentru clarificarea raporturilor nóstre numerice confesionale de atunci.

M'am gândit deci sĕ-mi vorbesc și eu cuvêntul în causă — și cu multă plăcere ași fi publicat cele-ce avem de zis tot în organul Asociațiunei. Dar' fiind-că adevĕrul dóre, mĕ temeam sĕ nu provoc supĕrare în cercul fraților nostri uniți de la Asociațiune — și fiind-că altă-dată am fost respins din partea dlui prim-secretariu cu o asemenea lucrare, tare și cu drept cuvênt mĕ temeam, sĕ nu o pățesc și a 2-a óră . . .

De cumva însĕ pentru astă-dată ași greșí în presupunerile mele, și decumva momentuositatea scopului ce'l urmărim, de a se face deplină lumină și a se restabili adevĕrul, ori-cât de crud resimțit, — ar puté repurta biruință asupra impresionabilității fraților uniți, atunci n'are decât sĕ se reproducă lucrul în organul Asociațiunei, — ear' eu mĕ voiu ruga de iertare pentru-că am anticipat o presupunere greșită.

Revenind la obiect, repet: Este enormă și pare cu totul neesplicabilă diferința dintrĕ statistica episcopiei unite și dintrĕ cea a guvernului. Și — sĕ constatăm deja aici — este tot atât de mare și ciudată acéstă diferință, dacă punem față 'n față statisticile uniților cu *statistica statisticelor*, care valoréză mai mult decât tóte statisticele din lume și se numesce *starea reală*. Lucrurile sunt întórse cu fundul în sus și de aceea par atât de ciudate. Eu însĕ premit din capul locului, că ele *nu sunt atât de neesplicabile*, *cum se pare*. Și ca sĕ ni-le putem esplica, n'avem decât sĕ cercetăm cu seriositatea și obiectivitatea necesară evoluțiile de tot curióse, ce le-a provocat actul uniunei în sînul poporului român.

In general se scie, că schimbările în materie de religiune se fac pe urma de propagande intensive ale anumitor reformatori, cari lucréză convingênd și acaparênd massele poporului.

La noi nici pomenire n'a fost de un asemenea lucru. Nimeni nu s'a atins de popor — și el din parte-'și de la început, ca și mai târziu, a stat pasiv și departe de schimbările ce se făceau. Unirea a fost decretată așazicênd *oficios*, de sus în jos — și susținută apoi de cadrele oficióse ale bisericei — *fără nici un sucurs din partea poporului*. In privința acésta dór' nu ni-se vor mai cere și azi dovezi speciale. Este lucru de mii de-ori dovedit prin scrieri ale bărbaților uniți și neuniți, ce pot forma o întrégă bibliotecă; l'am dovedit și eu în special și cât mai pe larg în cartea mea „Reunirea“, — și am rĕmas necombătut. . . .

Poporul nostru, estrem de conservativ din fire, odată cu capul nu ceda nimic de la *legea sa românéscă*, erezită din străbuni și prefăcută lui în carne și sânge. Ei, dar' de la acésta lege nu numai poporul, ci nici oficianții bisericei, preoții, nu lăsau, căci *făr' de popor* nu puteau lăsa.

Pactul unației a fost dintru început purtat numai de interese — (recunóscem cu tótă parabilitatea, ceea-ce mulți nu vor sĕ recunóscă, că aceste interese nu erau numai *materiale*, ci și ***politice-naționale***) — și susținut apoi numai de preoțime și numai de dragul acestor interese.

In consecuență *sinceritatea*, cu carea s'a ținut din parte românéscă la acel pact, a fost pre cât se póte de curiósă, mișcându-se întrĕ 0° — 90°, a fost adecă și a rĕmas până în zilele nóstre pendentă de la sentimentul episcopilor și al celorlalți fruntași ai bisericei unite — ici mai mare, ici mai mică, — după ómeni și după timpuri.

Cu alte cuvinte: Naționaliștii dintrĕ acești fruntași, adecă aceia cari erau mai mult Români de cât uniți, nu cedau unației aprópe nimic; precând cei mai flexibili și mai slabi de inger dintrĕ dînșii cedau — cel puțin pentru aparență — *mult*, unii chiar *totul*.

Cei-ce cunosc istoria neamului nostru, sĕ pună de o parte pe Atanasie, Klein și Șuluț — și de altă parte pe Aron, Bob și Vancea, — și vor avé lumină deplină în acest punct.

Ei, dar' așa stând lucrurile, cine se va mai mira de învălmășéla în care ajunsese poporul român în urma scisiunei, umblând după o cocónă ca unația, ea cochetă și sulimănită — noi nesinceri și timiḑi?

Și când *poporul* ca atare rĕmâne în mod absolut neclintit pe lângă legea sa străbună, ear' proeții sei 'l agită, 'l cotesc, 'l ințépă mereu — fără ca sĕ vrea, ori sĕ cuteze a pune în praxă vre-o schimbare din lege, cine se va mai mira de faptul, că acest popor nefericit era purtat de valuri ca o barcă pripășită, era mânat în góna drumului pietros fără hrană și fără apă, ca o turmă căḑută pe mâni de păstori lipsiți de conscientă?

Cine se va mai mira de faptul, că azi țéra întrégă părea *unită*, ear' ca mâne sĕ *desunia* cu locul?

Ear' când în fine înșiși capii bisericei unite 'și perduseră total independența — mereu perdeau din titlurile și drepturile avute — și ajunseră sub tutela rușinósă de jesuiți ca vestitul János, este nu numai esplicabil, ci cert de tot, că ei nu puteau fi încântați de cocóna unație.

Și astfel învălmășéla, care nenegabil și azi dăinuesce în sînul poporului nostru, a trebuit sĕ fie pe acele vremi teribilă.

Căci, ce alta însémnă cuvinte ca acele scrise de însuși întemeietoriul unației, de Atanasie, cătră Hunedoreni: *„Sĕ trăim cum am trăit până acum cu legea nóstră creștinéscă, neadăugênd și nescăḑênd“* ? . . . .

Ce alta însémnă suspinuri ca cele scrise de protopopul unit *Nicóră Beianul* cătră episcopul seu Inocențiu: *„Tare mĕ tem, că nu vom avé alt folos din unirea acésta, care o am făcut, ci vom rĕmâné numai cu ura întrĕ frați și cu mustrarea cugetului“* ? . . . .

Cum s'ar puté esplica altcum, de cât cu învălmășélă, căință și nedumerire generală, cuvintele lui Samuil Clein istoricul: *„In popor se auḑiau așa cuvinte, că Klein* (episcopul) *pentru aceea a ieșit din țeară, pentru-că a vĕḑut că unirea nu este bună și i-a părut rĕu că s'a unit atâta mulțime de suflete“* ? . . . .

Ce altă de cât cel mai dureros regret ar insemna cuvintele învĕțatului și înțeleptului Petru Maior: *„O meteachnă streină voi, ca Românii sĕ se desbine în două părți“* ? . . . .

Ce altă de cât nedumneirea cea mai intensivă însémnă cuvintele lui G. Șincai: *„Noi Românii sĕ ne ținem de obiceiurile bisericei rĕsăritului, ... căci latinilor destul le este, că* ***inșelând pe Români pe partea lor,*** *au putut birui pe calvini“* ?!

Dar' în fine, dacă așa glăsuesc bĕtrânii, póte aflăm linisce în poporul român de mai târziu?

Durere, nu! Suspinurile, nedumeririle și regretele aceste se continuă fără întrerupere. Cetiți-le la *Laurian*, *Bărnuț*, *Papiu*, *Ilarian*, *Barițiu* și până la *Moldovan* din zilele nóstre. Ear' fatalele urmări ale nefastei scisiuni întrĕ frați ori-cine, care are ochi limpeḑi, le póte vedé și azi de pe neputinciósele nóstre svêrcoliri în luptele naționale — fie culturale, fie politice, — cari tóte au rĕmas și vor rĕmâné lipsite de adevĕrate izbânḑi, tóte se zădărnicesc de rivalitățile confesionale, tóte se sfarmă de stânca de granit, ce s'a pus întrĕ noi și din carea înzădar ne silim sĕ ciugulim câte o sfărmătură de o parte ori de alta; — n'avem s'o putem sfărma în veci!

N. Maneguțiu.

Congresul bisericei sêrbe. Pe *8 Iunie st. n.* e convocat la *Carlovĕț* congresul bisericei sêrbe din Ungraria, a cărui convocare, atât de mult a fost solicitată deosebi din partea aderenților partidului radical sêrbesc (contrarii patriarchului Brancovici). Decretul regal, prin care se decretéză convocarea, e datat din 5 Martie. Fóia oficială dă scirea despre acésta în numĕrul de Sâmbătă, publicând următórele:

M. Sa ces. și apostolică regéscă, prin hotărîrea preaînaltă dto. 5 Martie a. c. s'a îndurat a concede, ca congresul național-bisericesc sêrb sĕ fie convocat pe ziua de 8 Iuniu la Carlovĕț.

Combaterea proselitismului.

Disertațiune, cetită în conferența preoțéscă din tractul ***Solnocului*** *la 30 Novembre 1901, de preotul Nicolae* ***German***.

Prea Onorat presidiu! Iubiților frați în Christos!

In conferența a II ținută în parochia *Dobric* la 8 Dec. 1900, am fost însărcinat din partea Preonoratului șef tractual cu elaborarea temei:

„Cari sunt mijlócele pentru combaterea proselitismului religios!“ Vin deci sĕ satisfac, după modestele mele puteri, acestei onorifice însărcinări.

Proselitismul religios s'a născut deodată cu creștinismul, făcênd us de el indiviḑi conduși parte de interes personal, parte de câștigul material, nici decum însĕ din convingere religiósă.

Proselitismul, acésta plantă veninósă, precum întotdéuna așa și în timpul present, vegetéză mai prielnic întrĕ fiii bisericei latine din apus, apoi prin seclul al XVI—XVII întrĕ protestanți, ear' în zilele nóstre și-a aflat aderenți și în secta așa numită a „Nazarenilor“.

Iată deci sórtea bisericei nóstre ce icónă tristă ne înfățișază la prima cercetare, când vedem că chiar de la începutul vieții sale n'a fost scutită de inimici. Acésta o afirmă istoria bisericei ortodoxe române.

Din punct de vedere etimologic, *proselit* înseamnă *străin* sau *parvenit*, adecă acela care trece de la o partidă la alta, aplicabil deosebi în cestiuni religióse, ear' proselitismul religios este *nesuința eserciată de cineva, cu vreme și fără vreme, chiămat ori nechiămat, cu scopul hotărit de a abate pe credincioșii unei confesiuni de la principiile aceleia și de a-i converti și câștiga pentru a sa.*

Acésta nisuință și-a aflat representanți în timpul mai nou în mod fórte însemnat în generația mai tineră a clerului bisericei române unite greco-catolice, precum și în partisanii sectei nazarenilor (pocăiților); și în acest timp de indiferentism religios le succede a câștiga pentru ei credincioși din sinul bisericei nóstre ortodoxe; și cu deosebire gr.-catolicii, folosind întrĕ altele ca mijlóce: identitatea ritului, identitatea limbei ca limbă rituală și a cultului, și apoi împrejurărea că ne tragem de la Roma.

Chestiunile dogmatice rare-ori sunt amintite.

Și nici nu se cere o așa mare luptă contra bietului român în genere, de a 'l duce acolo unde cineva voesce; vitregitatea veacurilor trecute a desvoltat în bietul Român cu deosebire simțĕmêntul supunerei, căci bietul popor român, rupt de la marea trupină a gintei latine, aruncat în orientul îndepărtat, părăsit și lăsat aici în mijlocul multor întêmplări nefavorabile, pradă invasiunilor barbare, a fost stăpânit de toți, ba a suferit atât de mult, în cât de multe-ori era amenințat de a'și perde chiar și individualitatea sa, nu numai religia.

Val de val au venit adversitățile peste neamul nostru, și vêntul ce le-a mânat cu turbare n'a mai voit a înceta și nici nu încétă nici azi. Și acésta e causa, că Românul e credul, supus ori-și-cui și la ori-și-ce, — și chiar acéstă împrejurare trebue sĕ ne îndemne pe noi, cari suntem singuri chiămați a veghia neîntrerupt, ca în turma încredințată nóuĕ spre păstorire sĕ nu pótă străbate acești vênători de suflete.

Causele pentru cari proselitismul străbate cu înlesnire și întrĕ credincioșii nostri, sunt:

1. Indiferentismul atât de lăţit în cele religióse.

2. Lipsa de cultură temeinică în studiile teologice.

3. Nepăsarea pentru causa învĕţământului confesional.

4. Mulţimea de semidoxi prin sate, ómeni nemulţămiţi cu sórtea lor, ómeni uşor de sedus şi de cumpĕrat.

5. Lipsa de vocaţiune la preoţimea nóstră, în urmare lipsa de zel şi dragoste întru îndeplinirea datorinţelor sale, precum şi nerespectarea ceremoniilor şi a constituţiei bisericesci.

6. Nemulţămirea parochului cu venitele stolare conform împrejurărilor date.

Aceste ar fi causele producĕtóre de proselitism, ear' mijlócele de combatere ar fi următórele:

I. Studiarea cu fundament a adevĕrurilor şi principiilor religiunei nóstre ortodoxe orientale în comparaţie cu cele ale bisericilor de alte confesiuni.

II. Crescerea tinerimei în spiritul confesional. Catechisaţiunea.

III. Autoritatea, vaza recerută statului preoţesc.

IV. Studierea şi cunóscerea organisaţiunei respective a constituţiei bisericesci preste tot şi în special a bisericii române ortodoxe.

V. Mulţămirea preotului cu situaţia întrĕ împrejurările date.

VI. Predica.

VII. Ţinerea conferinţelor preoţesci numai în zi de sĕrbătóre şi în luna lui Septembre şi Octombre. Şi că aceste şepte ar fi mijlócele cele mai potrivite, voiu dovedí — tractând despre fiecare punct separat, deci:

I. Studiarea cu fundament a adevĕrurilor şi principiilor religiunei nóstre ortodoxe orientală, în comparaţie cu cele ale bisericilor de alte confesiuni, este imperios reclamată de statul preoţesc, pentru-că cum va puté preotul abate pe cel rătăcit, respective aplecat a trece la alte confesiuni, dacă nu va şti arăta adevĕrata nóstră religiune, convingêndu-l despre sfinţenia şi puritatea ei, prin comparaţia cu alte confesiuni, căci numai astfel creştinul ne-cult póte aprecia religiunea sa, dacă cunósce şi altele şi aşa vĕḑênd el, puţin credinciosul, cu cât e mai superióră religiunea sa decât cea recomandată prin speculanţi proseliţi, vĕḑênd că principiile bisericii ortodoxe sunt acelea pe cari Dumnezeu ni-le-a revelat prin însuşi fiul seu S. Cristos, şi cari principii singură biserica ortodoxă orientală le-a păstrat cu curăţenia cuvenită în decurs de atâtea veacuri şi în butul atâtori contrari, suferind credincioşii ei în decursul vremurilor nenumĕrate persecuţiuni şi torturi, cari de cari mai înfiorătóre, de la mirean până la archiereu, şi totuşi nu a cutezat a altera sacrele ei dogme şi a'şi părăsi religiunea străbună, fiind pătrunşi de adevăratele ei principii.

Dovadă ne sunt şi actele istoriei bisericesci despre statornicia creştinilor ortodoxi în credinţă străbună.

Singură biserica ortodoxă a rĕmas pe lângă adevĕratele principii întemeiate de Mântuitoriul lumei, pe când unii şi alţii în decursul vremurilor, împinşi de interese de ordin mai inferior, au întemeiat anumite secte, ba chiar şi dogme, dar' biserica ortodoxă până în ziua de azi ţine sus şi tare la principiile şi dogmele cele adevĕrate, revelate prin Isus Cristos, explicate şi întocmite de sfinţii Apostoli, şi în urmă statorite de sfinţii părinţi în sinódele ecumenice.

Aceste trebue preotul sĕ le arete poporenilor sĕi şi sĕ-i convingă despre adevĕrata lor credinţă şi sĕ-i lumineze asupra sacrelor ei învĕţături, căci cine altul e chiămat spre acésta dacă nu păstoriul lor sufletesc. Sau nu la preot se referesc cuvintele Mântuitoriului Christos când zice „Precum m'a trimis pe mine Tatăl şi eu vĕ trimit pe voi (Ioan XX. 21), drept aceia mergênd învĕţaţi tóte némurile, învĕţându-i sĕ păzască tóte câte am poruncit vóuĕ (Mat. XXVIII, 19,20)“, şi earăşi: „Voi sunteţi lumina lumii şi sarea pământului, dacă se va strica sarea cu ce se va mai săra (Mat. V. 14, 13)“?.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tractului Cluj. Comisarii consistoriali.

Călean, 4 Aprilie v.

Sinodul protopresbiteral al tractului Cluj s'a ţinut în est-an sub conducerea comisariului consistorial Prea On. Domn *Teodor Herman*, demnul protopresbiter al tractului Deeş.

Causa că sinodul nostru s'a ţinut cu concursul comisariului consistorial au fost casele protopresbiterale, edificate în decursul anului 1895 din duple interese, de o parte pentru-că se simţia lipsa unei locuinţe protopopesci, de altă parte, ca sĕ putem arăta şi noi ceva aici în „capitala Ardealului“ în Cluj.

Sinodul protopopesc de atunci pricepêndu-şi chiămarea, a primit cu multă însufleţire ideea bună şi a decis edificarea caselor protopopesci în sarcina comunelor bisericesci din tract prin tacsa de 1 fl. de capul de familie.

Zis şi făcut! Casele s'au edificat şi încă în grabă şi din motivul că tocmai pe atunci (1895) Majestatea Sa, generosul nostru monarch, avea sĕ cerceteze Clujul, prin ce era avisat şi capul bisericei nóstre a 'l întimpina aici în Cluj.

Condus de zelul de a face o surprindere plăcută Archiepiscopului nostru la venirea Sa în Cluj, Prea On. Domn ppresbiter tractual *Tuliu Roşescu*, basat pe sinceritatea ómenilor din tract şi pe temeiul concluselor aduse şi dispunênd şi de mijlóce proprii materiale edifică casele protopresbiterale parte din resursele întrate de la unele comune din tract parte din banii sei proprii.

La esecutarea conclusului sinodului protopopsc, cu incassarea aruncului proiectat, din causa indolenţei organelor politice, precum şi din reaua credinţă arĕtată de unii de ai nostri, s'au ivit însĕ greutăţi.

Partea primă — indolenţa organelor politice, — nu a fost însĕ de aşa, ca sĕ pótă paralisa lucrarea, căci s'a ivit numai într'un cerc pretorial, sistând acolo pretorul incassarea aruncului.

Partea a doua a venit de la ai nostri.

Astfel cuotele recerute de la comune nu s'au putut încassa şi împrumuturile cu cari s'a edificat casele tractului trebuiau arangiate de 2—3 ani încóce numai şi numai prin protopresbiterul tractual din al seu.

In sinodul protopopesc actual s'a regulat definitiv afacerea caselor protopopesci, ceea-ce se póte vedé din următórele decisiuni sinodale aduse cu multă insufleţire şi cu unanimitatea membrilor presenţi, în maioritate absolută.

Sinodului i-au premers şedinţele comitetului, sub presidiul Prea On. Domn comisar consistorial *Teodor Herman*, fiind de faţă totalitatea membrilor comitetului protopopesc, în cari s'au adus concluse bine precisate.

Deschiderea sinodului s'a făcut prin presidiul ordinar, Prea On. Domn *Tulliu Roşescu*.

Din raportul ppresbiterului notez aci întrĕ altele, că în decursul anului s'a edificat din nou o biserică în *Mociu*, s'a renovat cea din *Bonţida*, s'a edificat o şcólă cu asil, etc.

Plătirea definitivă a caselor ppesci s'a decis a se acoperi din următórele izvóre:

1. Din restanţele de 1 fl. de capul de familie de la parochii.

2. Din contribuirile benevole de la preoţimea din tract de câte 40—80 coróne.

3. Din contribuirea învĕţătorilor din tract câte cu 6 coróne.

4. Din arânda caselor parochiale din Cluj cu 400 cor. anual.

5. Din o mică cuotă anuală din casele parochilor din tract.

Nu cunosceam personal pe Prea On. Domn Teodor Herman. Din tactica şi zelul cu care a condus comitetul şi sinodul nostru ppesc m-am convins că Prea On. Dsa este condus de multă căldură faţă de afacerile nóstre bisericesci naţionale, e un adênc cunoscĕtor al constituţiei nóstre bisericesci. Şi încă una, m-am convins, cá ar fi fórte bine când tóte sinódele nóstre ppesci s'ar ţiné sub controla de comisari consistoriali, prin ce ródele muncei acestor corporaţiuni ar fi duple, căci ar înceta bănuelile şi intrigile, ómenii s'ar însufleţi tot mai mult, ear' raportul protopresbiterului despre mersul afacerilor din tract ar impresiona mai adênc pe membrii din cler şi pe mirenii din sinod.

Comisariu exmis pentru visitarea parochiilor din partea Prea Venerat. Consistoriu este On. Domn presbiter *Gavriil Hango*, spiritual la penitenciarul din Gherla.

In zilele aceste a ajuns şi la noi, în Călean.

A esecutat o severă controlă domnul comisar. Zi de Vineri fiind, a mers întâiu la biserică şi fiind de faţă popor binişor adunat, dl comisar a visitat tóte, apoi a ţinut o meduósă predică despre biserică şi şcólă. In urmă a visitat şcóla şi pe învĕţătoriul, apoi archivul parochial. A convocat apoi comitetul parochial şi pe toţi ne-a împintenat la luptă, disciplină şi la multe bune.

Fericit cel ce a aflat ideia de a se esmite comisari consistoriali, cari fac un mare serviţiu cu presenţa lor prin comune, şi continuêndu-se acéstă controlă pusă în mâni curate şi inimi calde ca a dlui *Hango*, va aduce mult bine în mersul regulat al afacerilor nóstre bisericesci şi şcolare.

Moţiul.

Revistă esternă

Grevă uriaşă în Belgia. In şedinţa de Vineri dieta belgiană a respins propunerea pentru revisuirea constituţiunii (întroducerea votului universal). De sine înţeles, că acéstă respingere a înverşunat încă şi mai mult cetele socialiste, ai căror conducĕtori au decretat îndată greva generală — pentru întrégă ţara. *Trei sute mii de lucrători sunt deja în grevă*, ceea-ce represintă o perdere de simbrie de *un milion de franci la zi*. După şedinţă mulţimea adunată în faţa palatului a făcut demonstraţiune sgomotósă, dar' escese grave nu s'au întêmplat. Cu atât mai critică e însĕ situaţia în provincie. In *Louvain*, de pildă, mulţimea a atacat locuinţa presidentului camerei, organele siguranţei publice au trebuit sĕ facă us de arme, pe urma căruia *şepte inşi au fost omorîţi, douĕzeci au fost răniţi grav*, ear' doisprezece s'au ales cu răniri mai puţin periculóse.

Conform unei telegrame din Bruxella, regele e decis *sĕ disólve dieta* şi prin acésta sĕ pună capĕt crisei.

*

Revolte ţerănesci în Rusia. Din multe părţi ale Rusiei se raportéză că *ţeranii şi lucrătorii s'au revoltat contra autorităţilor publice*, ear' pe poliţiştii trimişi sĕ-i mulcoméscă, i-au bătut şi alungat. Mare mulţime de ómeni au fost arestaţi zilele trecute. Unui ziariu care dase ştire despre aceste revolte, i-s'a interzis apariţia pe opt luni.

Din Petersburg se raportéză, că studentul *Balzanev*, asasinul ministrului *Sipjagin*, s'a otrăvit în închisóre şi a murit. Sinuciderea s'a întêmplat îndată după arestare, dar' ziarelor li-s'a interḑis a da ştire despre ea.

*

Pacea Burilor Tratativele de pace din Africa sunt suspinse pe timp de circa trei sĕptĕmâni. Burii adecă ceruseră armistiţiu pentru a se puté consulta cu soţii de pe câmpul de rĕsboiu, dar' Kitchener a denegat împlinirea cererii; s'a învoit însĕ, ca fie-care comandă bură sĕ-şi alégă representanţi, cărora le lasă în voie sĕ se întrunéscă undeva şi sĕ se consulte. Până atunci tratativele din Pretoria se ţin în suspens.

FOIŞÓRĂ

Transilvania.

(Moltke.)

Transilvanie, ţéră sfântă,
Ţéră plină de tărie,
Haina ta cea verde, 'ntinsă
Cu Carpaţii e încinsă
Şi scăldată 'n suc de vie.

Transilvanie, solul mării
Scursă 'ntr'un potop de mult;
Acum eşti mare spicósă
Verde, cu păduri umbróse
Sub al ceriului bun scut.

Transilvanie, tu ruina
Unor timpuri de mândrie
A' căror urme străbune
Din alţi ani, cu vremi mai bune
Odihnesc pe-a ta câmpie.

Transilvanie, légăn dulce,
Al popórelor odor!
Tu ai clima cea mai bună
Şi din naţiuni legi cunună
Pe altariul ţerei lor.

Transilvanie, templu verde
'N care-a' dealurilor coruri
Nalţă-omagiile pióse
In multe limbi obidóse
Către Domnul sfânt din ceriuri.

Transilvanie răbdurie,
Loc de pază şi mândrie
Pentru ori-ce confesiune,
Fii şí de-acuma 'nainte
Paza libertăţii — sfinte.

Transilvanie, dulce ţéră,
Patrie, frumseţă rară!
„Ura“ — strigăm Mamă ţie;
Tu la sin cu bucurie
Stringeţi toţi fiii 'n frăţie.

Maria Cioban.

Sĕ iubim natura!

Disertaţie cetită în conferenţa învĕţătoréscă, ţinută anul trecut în Sighişóra, de învĕţătoriul
George Andron.

(Urmare şi fine.)

Codrii cu arborii lor au însuşirea de a atrage tempestăţile asupra lor, ca şi când ar şti că lor puţină stricăciune le póte face, scutind prin acésta adese-ori câmpiile cu plantele lor mai jingaşe.

Am vĕḑut, onorată conferinţă, din cele espuse până aicea, că natura prin diferitele ei lucruri şi întocmiri ne pune la disposiţie tóte cele de lipsă în trebuinţele nóstre. Am vĕḑut cum ea prin animale, pe lângă aceea că ne ofere o parte însemnată din cele de lipsă pentru hrană, ne dă şi ajutor în lucrările nóstre. Dacă animalele sunt atât de folositóre pentru noi, dacă ele viéţa întrégă o jertfesc numai şi numai pentru binele şi desfătarea nóstră, şi dacă avem dreptul de a ne folosi de ele, apoi avem şi datorinţa de a le îngriji, căci lege este, că nu esistă nici un drept fără datorinţă, şi că binele cu bine trebue rĕsplătit.

Datorinţele acestea le resumez în următórele:

- *a*) sĕ le provedem cu nutremêntul de lipsă;
- *b*) sĕ le facem adăpost şi sĕ îngrijim de curăţenia şi sănĕtatea lor;
- *c*) sĕ nu le încărcăm cu poveri ce trec peste puterile lor;
- *d*) sĕ fim cu îndurare şi cu milă faţă de animale. „Dreptului i-se face milă de dobitócele sale“.

Ear' în special faţă de pasĕri:

Sĕ nu le stricăm cuiburile, sĕ nu le luăm ouĕle şi puii şi acestora pe mamele lor. Pe timp de érnă sĕ le îngăduim a găzdui prin nimestile nóstre, cu un cuvênt sĕ le cruţăm şi ajutăm unde cere lipsa. Dacă datorinţe avem faţă de animale, nu încape îndoială, că avem şí faţă de plante, şi anume:

Sĕ îngrijim de desvoltarea lor firéscă. In scopul acesta trebue sĕ cunóscem bine diferitele soiuri de pământ şi sĕ ştim care din acestea e mai priincios cutărei sau cutărei plante, şi dacă un soiu de pământ nu e destul de priincios pentru desvoltarea plantelor ce voim a produce, noi prin gunoire, prin rigolare şi alte mijlóce sĕ-i venim în ajutor.

Sĕ nu le ciungărim fără lipsă şi sĕ nu le vătămăm nici-cum.

Natura întrégă este un dar al lui D-zeu pentru binele şi folosul nostru nu numai trupesc dar' şi sufletesc, de aceea noi trebuie sĕ ne nisuim a cunósce natura în mĕsură cât mai mare. Acésta o putem face prin escursiuni şi désa petrecere în ea, cu cari ocasiuni sĕ ne interesăm de cursul, întocmirea şi însuşirile lucrurilor ei. Cunoscênd noi acestea ne convingem, că numai puterea supranaturală Dumnezeéscă le-a putut face, apoi ştiind şi aceea că tóte acelea Bunul D-zeu numai spre binele şi folosul nostru le-a făcut, din iubire către noi, luăm îndemn, ca şí noi sĕ 'L iubim pe El şi totdeodată sĕ ne iubim şi noi întrĕ noi, precum el prin ale Sale ne iubesce pe toţi ca un bun părinte. „Acésta este porunca mea, ca sĕ Vĕ iubiţi unul pe altul, precum şi eu v'am iubit pe voi“. (Evanghelistul Ioan).

Incă ceva, Onorată conferenţă, şi apoi încheiu. Natura este *„cartea mare“* din care omul póte învĕţa fórte mult. Prorocul şi regele David, de mic a crescut în mijlocul naturei. Natura pentru el a fost cartea din care, prin interes şi iubire, a ajuns a fi aşa luminat la minte, făcêndu-se un om vrednic şi cu frica lui Dumnezeu, şi din simplu păstorel a ajunge până la tronul plin de glorie al Israiltenilor. De aceea, *sĕ iubim natura!*

NOUTĂŢI

Personal. Ilustritatea Sa dl Dr. *Ilarion Puşcariu* vicariu archiepiscopesc şi archim. a sosit la 2/15 Aprilie în Brad şi la 3/16 a început sĕ viziteze gimnasiul, asistând la prelegeri prin clase.

*

In şedinţa plenară ţinută Luni (1 April st. v.) consistoriul archidiecesan a întărit — *cu unanimitate de voturi* — alegerea profesorului seminarial *Dr. George Proca* de protopresbiter al tractului *Mercurii*, şi a preotului *Vasilie Gan* de protopresbiter al tractului *Lupşei.*

*

Membri noi la Academia Română. In şedinţa de Mercuri Academia română a ales membru ordinar în secţiunea ştientifică pe Stefan *Hepites*, ear' în secţiunea literară pe Ioan *Bianu* (bibliotecariul Academiei, originar din Transilvania). Membri corespondenţi a ales: în secţiunea scientifică pe chimistul Altons *Saligny*, ear' în secţiunea literară pe profesorii de la şcólele nóstre medii din Braşov, resp. director, Virgil *Oniţiu* şi Andreiu *Bârseanu*. Secţiunea literară şi-a ales presedent pe *Titu Maiorescu*, ear' vicepresident pe *Iosif Vulcan.*

*

Sublocotenent! A. S. Regală Principele *Carol* al României va fi avansat pe ziua de 8 Aprilie v. la rangul de sublocotenent al armatei române. Astăzi principele *Carol* are rangul de sergent la vênători.

*

Ministrul Horánszky. Sâmbătă séra, la 9 ore şi 25 minute, a rĕposat în Budapesta ministrul de comerciu *Horánszky Nándor*, fost president al fostului partid „naţional“— apponyist. Inainte cu o sĕptĕmână se recise în biserica din Buda. Din acéstă rĕcélă, la aparenţă inofensivă, i-s'a desvoltat apoi morbul, care timp de abia nouĕ zile i-a curmat firul vieţii. Horánszky s'a născut în 1838 în Agria, după absolvarea cursurilor de filosofie şi a celor de jură a făcut censură de advocat, şi a fost ales jurisconsult la tribunalul din Solnoc. In 1872 oraşul Solnoc l-a ales deputat dietal; în anii 1881—1892 a representat în dietă cercul Strigoniului, ear' de la 1892 până acum a representat cercul Szepsi. In acelaşi an, după mórtea lui Királyi Pál, a fost ales president al partidului apponyist. Unul dintrĕ cei mai de frunte politiciani, Horánszky a avut rol însemnat în viéţa politică a Ungariei; pe timpul votării legilor aşa zise politice-bisericesci a fost contra acestor legi, după votarea lor însĕ s'a supus faptului împlinit şi nu a fost de acord cu cei cari cereau şi cer revisuirea. Pe timpul agitaţiunilor în jurul renoirii pactului vamal cu Austria — sub Bánffy — a publicat o broşură despre modalitatea statoririi *cuotei*, ear' pe timpul luptelor parlamentare cari au causat căderea ministrului-president *Bánffy*, a desvoltat activitate fórte agilă. După întrarea partidului apponyist în partidul liberal, Horánszky era destinat sĕ fie ministru de justiţie. A fost numit însĕ ministru de comerciu şi comunicaţiune, înainte de asta cu vr'o şese sĕptĕmâni.

*

O piesă de a lui Enăchiţă Văcărescu. D-şóra Elena Văcărescu a găsit printrĕ volumele rĕmase de la strămoşii sĕi o piesă întitulată „Napoleon I. în insula Sf. Elena“. Piesa e scrisă de poetul Enăchiţă Văcărescu; ea va fi presintată Teatrului Naţional din Bucuresci.

*

Biblioteca Academiei Române, din Bucuresci, în cursul lunii Martie s'a sporit cu *245 volume şi broşuri* (113 întrate pe basa legii din April 1885,90 donate ori primite în schimb, şi 42 cumpĕrate); cu *74 numeri de reviste române* (pe basa legii din 1885), *130 numeri de reviste străine* (49 donate ori în schimb, ear' 81 cumpĕrate); cu *6 volume manuscript* (cumpĕrate) şi cu *34 documente* (33 donate, ori în schimb, 1 cumpĕrat). A fost cercetată de 680 cetitori, cari au consultat (cetit) 2287 cărţi (volume), 136 manuscripte şi 2998 documente.

*

Teatru în Brad. Meseriaşii români din *Brad* (comitatul Hunedórei), învită la *producţiunea teatrală împreunată cu joc* ce o vor arangia Luni la 15/28 Aprilie (a doua zi de Paşti) în „Central“. Inceputul la $8^1/_4$ ore séra. Intrarea: locul I. 1 cor. 60 fil.; II-lea 1 cor. 40 fil.; III-lea 1 cor. Studenţi şi copii 20 fil. Venitul e pentru sporirea „Fondului de ajutorare a învĕţăceilor şi sodalilor meseriaşi români“. Suprasolviri şi contribuiri marinimóse, cari din urmă sunt a se adresa prof. Vasile Boneu, se vor cuita publice. Bilete de întrare se pot rĕscumpĕra la înv. Ioan Germân şi séra la cassă. Se vor juca piesele: *Idil la ţară* (comedie într'un act, localisată de Maria Baiulescu) şi *Harţa rezeşul* (operetă de Vasilie Alexandri).

*

Cununie. Clericul *Iosif Enescu* din Bran, absolvent al facultăţii filosofice din Budapesta şi protocolist consistorial în Sibiiu, se va cununa *Joi* (1 Maiu st. n.) cu domnişóra *Virgilia*, fiica protopresbiterului emeritat Ioan *Tipeiu*, în biserica nouă gr.-orient.ală din *Sebeşul-săsesc.*

*

O curiositate a naturei. In comuna Hereşti din jud. Ilfov (România) femeia Maria Ionescu a născut o fetiţă căreia îi lipsesce buza de sus şi gingia până în dreptul nasului. In dreptul nărilor are un cioc de carne, care se unesce cu înghiţitórea printr'un sgârciu; limba o are fórte mică. Celelalte părţi ale corpului sunt normale. Copila nu póte suge şi e nutrită cu biberonul. Mama e sănĕtósă.

*

Tipografie românéscă în Logoj. Ioan *Hereş*, fost 21 ani conducĕtoriu al tipografiei diecesane din Arad, anunţă că sub firma: *Tipografia „Hereş“* şi-a instalat tipografie proprie în Logoj, adjustată cu maşini şi litere noue (deosebi litere şi caractere românesci), şi rógă publicul român sĕ-'l sprigiméscă prin comande de a-i tipări cărţi, ziare, broşuri, învitări la petreceri sociale ori familiare, bilete de fidanţare, de cununie şi de visită, epistole, plicuri, placate, anunţuri funebrale, deasemenea tot soiul de blanchete pentru trebuinţele băncilor, comunale bisericesci şi politice, — promiţĕnd a satisface comandelor imediat, în modul cel mai culant, cu preţurile cele mai moderate şi în cea mai fină esecuţie technică. Tipografia e adjustată şi pentru a esecuta tipărire *copir* şi în *diferite colori* şi în curĕnd va fi completată şi cu o litografie modernă. E instalată în casele bisericesci gr.-or. din Logoj.

*

Petrecere în Sĕcărêmb. Corul bisericii greco-orientale române din Sĕcărêmb sub conducerea înv. Emilian Tĕrchilă arangéză Luni séra, a doua zi de Paşti a. c. în şcóla rom. gr.-or. din Sĕcărêmb un concert împreunat cu dans. Inceputul la 8 ore séra. Preţul întrării: de persónă 1 cor., de familie à 3 persóne 2 cor. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat este destinat fondului corului. Programul e următoriul: 1 „Cântec de jertfă“ de Bethoven. 2. Până când ţineam cu codrul“ de I. Mateiu. 3. Inzadar alerg pămêntul“ de G. Dima. 4. „Nu-'i dreptate“ de G. Dima. 5. „Haţegana“ de T. Popovici. 6. „Cisla“, operetă com. cu soli de C. Porumbescu.

*

Subvenţia lui Jókai. In şedinţa de Sâmbătă a dietei ungare la discuţia budgetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică partidul poporal a dificultat posiţia de *8000 coróne*, cari ani de zile s'au solvit romancierului *Jókai* Mór sub titlul de onorar pentru colaborare la opul „Monarchia austroungară in vorbe şi 'n icóne“. Opul e gata de mult, dar' lui Jókai totuşi i-se solvesce suma de mai sus quasi subvenţie naţională pentru meritele lui literare şi e luată şi în budgetul anului viitoriu. Din causa dificultării însĕ, sulevate de oratorii partidului poporal, s'a înscenat în dietă un toroboiu şi gălăgie ca la uşa cortului. Partidul liberal şi cel kossuthist vocifera şi făcea sgomot, pentru-ca cei din partidul poporal sĕ nu pótă ajunge la cuvênt. Unii sbierau că şi un milion votéză lui Jókai, alţii că e scandal şi ruşine pe naţia magiară, că se pot afla deputaţi, cari sĕ dificulteze acéstă „mică recompensă“ prin care naţia voesce sĕ se arete recunoscĕtóre faţă de „poetul-rege“ (!). In toiul sgomotului merge la tribună bĕtrânul kossuthist *Madarász* şi voesce sĕ combată şi el posiţia budgetară, dar' e huiduit chiar şi el. Nĕcăjit de acósta, Madarász strigă, că 'şi va motiva în ziare oposiţia faţă cu cele 8000 şi va *documenta* că Jókai este pĕcătos şi vinovat faţă cu naţiunea. Şedinţa s'a suspins pe după amiazi, când majoritatea dietei *a votat cele 8000 mii lui Jókai*, trecêndu-le însĕ la erogaţiunile ordinare.

Astfel bogătanul Jókai, care dispune de vilă şi vii în Buda (un lucru ce nu fie-care „domn“ din capitala ungară şi-l póte permite) şi care când cu editarea tuturor scrierilor sale căpĕtase „cadou naţional“ 100.000 de florini, beneficiéză din budgetul statului de 8000 coróne la an, pe când mulţi dintrĕ sĕrmanii contribuenţi n'au nici mălaiu pe séma copilaşilor.

*

Necrolog. *Victor Manole*, fiul parochului gr. or. *Dimitrie Manole*, din Tărlungeni (cttul Braşov), şcolar în clasa II-a gimnasială, după un morb îndelungat de 5 luni, şi împărtăşit fiind cu sfintele taine, a încetat din viéţă Vineri în 5/18 Aprilie 1902 la orele 11 p. m. Fie-i ţerina uşóră!

— Blaşiu Codrean, învĕţ. pens. în comuna Bejan (comit. Hunedórei) şi soţia Ana născ. Dascăl ca părinţi, Aurel scriitor notarial în Curticiu, Sabina n. Sîrbu învĕţătorésă din Rostoci, Iulia m. Moţ din Hălmăgel, Traian adj. comerc., Petru Binchiciu, preparand curs II. în Arad şi Octavian, învĕţăcel de neguţătorie în cetatea Aradului, ca fraţi şi surori, Marina m. Stefea din Sirbi, Ana m. Golea din Hălmăgel, Iustin Dascăl, paroch Micalaca, Aurelia m. Givulescu învĕţătorésă în Sovîrsin, Ileana m. Binchiciu din Pâncota, Livia m. Ignat din Beiuş, ca unchi şi mătuşe, precum şi celelalte rudenii, cu inimă frântă de durere anunţă încetarea din viéţă a iubitei lor fiice respective soră şi nepótă: Floriţa-Maria, rĕposată în etate fragedă de 6 ani şi 4 luni, întêmplată în 13 Aprilie nou a. c. la 1 oră după amézi. Fie-i ţerîna uşóră.

*

Concert şcolar în Curtea. Din prilejul adunărei reuniunei învĕţătorilor din despărţĕmântului Făget, elevii şcólei române din *Curtea* arangiază în séra de 18 April st. vechiu (1 Maiu n.) *concert* împreunat cu petrecere de joc. Inceputul la 8 ore séră. Preţul de întrare 1 corónă de persónă. Dnii învĕţători şi doritorii de a participa la prânzul comun, sunt rugaţi sĕ se anunţe cel puţin cu 3 zile înainte Dlui preot Filimon Titelu în Curtea.

*

Petrecere în Băiţa. Primim învitare la producţiunea musicală-declamatorică împreunată cu dans, ce se va arangia de către inteligenţa română din Băiţa (l. Deva), cu binevoitorul concurs al unui grup de pedagogi ai Semin. „Andreian“ din Sibiiu Luni în 15 Aprilie st. v. 1902 (a doua zi de Paşti) în sala „Călimăneşti“ din Băiţa. Inceputul la 8 ore séra. Preţul de întrare: locul I. 2 cor., locul II. 1 cor. 20 fil., parter 1 cor. Venitul curat e destinat în favorul bisericei gr.-or. din loc. Ofertele marinimóse se vor cuita publice. Programul e următoriul: 1. Cântecul Oşteanului, I. Costescu. 2. Inzadar alerg, G. Dima. 3. *a)* Până când ţineam cu codrul, I. Mateiu. *b)* Asta-i mândra, N. Popoviciu. 4. Hora Plóia, G. Dima. 5. *a)* Nu-s parale * * * *b)* Cântecul marinarilor, T. de Flondor. 6. Dialog „Despot Vodă“, * * *. 7. *a)* Pe crengi de soc, H. Kirchner. *b)* Marşul economilor, C. Porumbescu. 8. Cisla, C. Porumbescu. Dans.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii şcolare, aranjată de corpul învĕţătoresc de la şcóla gr. or. din Gurarîului, ţinută la 30 Ianuarie st. v. (trei sfinţi) au contribuit următorii:

Nicolae Henţiu notariu 10 cor.; Oct. Sglimbea 1 cor. 80 fileri, N. Jura, înv. 2 cor., Dr. I. Stroia, protopresb. 5 cor., N. Roman 3 cor., D. Mosora, învĕţ. 3 cor., D. Vulc 8 cor. toţi din Sĕlişte. N. Ivan, asesor 4 cor., C. Gligor, înv. 3·20, Ioana Rebega 2 cor. toţi din Sibiiu. Dion. Décsei, paroch 8 cor., A. Drăgan, not. 3 cor. 20 fileri, I. Stoica, învĕţ. 1 cor. 60 fileri, N. Giurgiu, învĕţ. 3 cor., Dr. G. Prunas, medic 4 cor., George Iacob 2 cor., I. Moga 60 fileri, I. Sabo 3 cor., I. Hirtsch 1 cor. toţi din Orlat Ioan Popescu, econ. 4 cor., I. Dobrotă, înv. 2 cor., V. Popoviciu, paroch 2 cor., N. Lupu, înv. 2 cor., N. Lalu 60 fileri, toţi din Sibiel. A. Flucuş, paroch 4 cor., N. Elorian, not. 1 cor. 60 fileri, I. Tătariu, viue not. 1 cor. toţi din Sacel. C. Baca, paroch în Poplaca 4 cor., I. Hanzu, paroch 2 cor., V. Stroia 2 cor. din Cacova, D. Şurean, paroch 2 cor., I. Nemeş 1 cor., I. Morariu, ec. 1 cor. din Cristian. Nic. Popianoş, propr. în Porumbacul sup. 2 cor., S. Savu, not. 2 cor., I. Chióriu, înv. 1 cor. ambii din Vale. I. Langa, înv. în Amnaş 2 cor., Fraţii Măcellar, din Sângătin 3 cor., Marina Popa, din Cacova 60 fileri, Ioan Manta, paroch 5 cor., Ioachim Muntean paroch, 5 cor., Ioan Ivan, notariu 4 cor., A. Decei, not. 5 cor., D. Aaron, paroch gr. cat. 4 cor., D. Dancea, înv. gr. cat. 2 cor., I. Arseniu 1 cor. 20 fil., R. Mardan, mechanic 3 cor., Maria Arseniu 2 cor., I. Măcellar, propr. 4 cor., I. Loloiu 1 cor. 50 fileri, I. Gâţă 1 cor. 50 fileri, Salomie Cont, 1 cor., Ioană Opriş 1 cor., Schütze 2 cor.- I. Jhora 1 cor. 20 fileri, N. Vraciu 60 fileri, I. Simon 7 cor., Ioană Vlad 60 fileri, C. Peană, 60 fileri, I. Topârcean 90 fileri, toţi din Gurarîului. German, înv. în Sĕlişte 1 cor., C. Schuler 2 cor., V. Meltzer 1 cor. din Gurarîului.

După producţiune au mai incurs de la urmatorii domni:

Dr. N. Comşa, medic 2 cor., D. Banciu, farm. 3 cor., I. Banciu com. 3 cor. toţi din Sĕlişte. I. Dobrotă, comisariu de finanţe în pens. în Sibiiu 3 cor., Anania Decei, paroch gr. cat. în Hamba 2 cor., N. Opriş paroch gr.-or. în Şura-mare 2 cor. I. Modran, paroch Poplaca 3 cor., Aron Gogonea, paroch Poiana-Mĕrului 3 cor., I. Caba, din Chişeneu 2 cor., Iuliu Nemeş, din Mercurea 2 cor., — la olaltă 183 cor. 50 fileri, din cari subtrăgêndu-se spesele de 98 cor. 24 fileri, rĕmâne un venit curat de 85 cor. 26 fileri, cari s'au administrat la fondul bibliotecei.

Pentru ce corpul învĕţătoresc se simte plăcut îndemnat a aduce şi pe acésta cale călduróse mulţămite stimaţilor contribuenţi.

Acelaşi îşi ţine de datorinţă a mulţămi şi domnişórelor Veturia Murĕşan, înv. în Vale, Anica Arseniu, din Gurarîului, şi dlui I. Rebega amploiat la „Albina“, pentru binevoitoriul concurs, ce ni-l'au dat întru buna reuşită a producţiunii.

Gurarîului, în 6 Martie 1902.

Corpul învĕţătoresc.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Tinerimea din *Sebeşel* a aranjat în 27 Ianuariu a. curent o producţiune musicală-declamatorică, în favorul fondului şcolar esistent, la care producţiune au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Ioan Stoicuţa, paroch 60 fil., Ioan Halalai notariu 1 corónă 60 fil., Elisaveta St. Morariu, 80 fil., dşóra Rafila Iancu, 80 fileri, Demetriu Ilie Iancu, medic 80 fil., Nicolae Rechiţan, comerc. 40 fil., Augustin Dura, învĕţ. 1 cor., toţi din Sĕsciori. Ioan Florian, notariu 2 cor. 80 fil., Ştefan Morariu, învĕţ. 80 fil., Pavel Cătana, prim. 1 cor., Eliseiu Colhon, 1 cor., toţi din Laz. Nicolae Dura, paroch 80 fil., dşóra Elisaveta Muntean, învĕţ. Deal 1 cor., Alexandru Frâncu, înv. Şugag 80 fil., Petru Istrate, econom Loman, 1 cor., Nicolae Hinţa, paroch 3 cor., Ioan Stoicuţa, învĕţător 2 cor., Vasilie Duvlea, primarin 2 cor., Vasilie Pop, 1 cor., Dumitru Pleşa, 2 cor., 60 fil., şi Iosif Dican, 1 cor., toţi din Sebeşel.

Suma totală incursă a fost 105 coróne 60 fil., din care subtrăgêndu-se spesele de 74 cor. 27 fil., resultă un venit curat de 31 cor. 33 fil. care s'a dat destinaţiunei sale.

O datorinţă plăcută îşi îndeplinesce comitetul aranjatoriu aducênd mulţămită publică atât Prea Stim. participanţi şi contribuenţi cât şi Prea Stim. domn Sava Henţa pictor în Bucuresci, care cu cea mai mare bunăvoinţă ni-a pus la disposiţie spaţióséle d-sale localităţi fără de nici o remuneraţiune.

In numele comitetului aranjator:

Nicolae Hinţa
paroch preşedinte.

Vasilie Duvlea
casariu.

Cărţi şi reviste.

„Biserica ortodoxă română“, revistă periodică eclesiastică, redactată sub auspiciile Sfântului Sinod al bisericei autoceface ortodoxe a României a apărut pe luna Martie (fascicolul 12, anul de esistinţă XXV) cu următoriul sumariu: „Instalările noilor ierarchi“ (raport); „Bibliografia grecă“, studiu de C. E. (profesorul Erbiceanu), continuat din fascicoli anteriori; O mică escursiune asupra numĕrului cărţilor canonice ale Vechiului Testament“, studiu de Ioan Popescu (continuat din fascicolii anteriori); „Profeţii Vechiului şi Noului Testament“, de C.; Predică despre pocăinţă, de Stefan Iordănescu (rostită în 20 Ianuariu în biserica internatului de teologie din Bucuresci); „Cronică bisericéscă (convocarea sf. sinod, sfinţirea capelei seminariului central din Bucuresci, numiri, o importantă circulară); „Câteva notiţe asupra architecturii creştine“, de M. P. (continuare din fascicolii anteriori); Regulamentul intern al seminariilor, etc.

„Bis. ort. română“ cu fascicolul acesta 'şi încheie al XXV-lea an de esistinţă; apare în Bucuresci (tipografia cărţilor bisericesci) în fascicoli lunari şi costă 10 lei pe an.

Posta redacţiunei.

Stremţ. Nu se póte publica. Căutaţi sĕ esoperaţi un nou conclus de la comuna respectivă, şi aţi făcut mai folositoriu lucru, de cât deschiḑênd discuţie în presă că *cine* pórtă vina pentru respingerea din rîndul trecut a cererii Dvóstre. Negreşit că cel numit nu a lucrat corect, dacă a fost contra. Dar' se póte că la a doua pertractare a cererii Dvóstre va fi *pentru* acordarea cererii.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 205/902 [50] 3–3

Concurs

Pentru întregirea postului de **protopresbiter** în tractul protopresbiteral al **Iliei**, devenit vacant prin întărirea protopresbiterului actual Avram P. Pĕcurariu de protopresbiter al tractului de nou înfiinţat al Hunedórei, pe basa înaltului ordin consistorial dto 14 Ianuarie a. c. Nr. 430 Plen. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) Venitele din parochia centrală M. Ilia fasionate în cóla *B.*, pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat; *b*) Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 Aprile 1900 sub. Nr. prot. 116. în sumă de 1000 coróne, din care 400 coróne se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 600 coróne din fondul protopresbiteral; *c*) Taxele pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, esmisiuni şi asistări la esamene.

Reflectanţii cu cualificaţiunea normată prin § 53 al Stat. organ şi conclusul congresului din 1888 Nr. prot. 111 au aşi înainta cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la Preaveneratul consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din şedinţa comitetului protopr. al tractului Iliei, ţinută în Ilia la 9/22 Martie 1902.

Avram P. Pĕcurariu
preşed. prot. adm.

Ioanichiu Olariu
notariu comit.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Uniunea Românilor din Transilvania cu biserica rom.-cat. sub împĕratul Leopold I. de Dr. theol. George *Popoviciu*, ppresb. ort. român în Logoj	C. 2·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

„MUNTEANA“

societate de credit şi păstrare pe acţii Ofenbaia.

Convocare.

Domnii acţionari ai societăţii de credit şi păstrare „Munteana“ se învită la

a XIII-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în *Ofenbaia la 15 Maiu 1902 st. n. la 10 ore a. m.*

Obiectele adunărei generale vor fi:

1. Raportul direcţiunei despre resultatul anului 1901.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Presentarea bilanţului şi deciderea asupra pretensiunilor dubióse de K 22.812·83.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă pentru anul curent.
5. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunare în persónă, sau prin plenipotenţiat, sunt poftiţi a-şi depune acţiile la cassa societăţii până la deschiderea adunării.

Ofenbaia, în 31 Martie 1902.

Direcţiunea.

hitelintézet és takarékpénztár részvénytársaság Offenbányán.

Meghivó.

A „Munteana“ hitelintézet és takarékpénztár részvényes tagjai meghivatnak

a XIII-ik rendes közgyülésre,

mely *Offenbányán, 1902. május hó 15-én d. e. 10 órakor* fog megtartatni.

A közgyülés tárgyai:

1. Igazgatósági jelentés az 1901. év eredményéről.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A zárszámadás beterjesztése és a K 22.812·83 kétes követelések leirása feletti határozat.
4. A megjelenési díjak megállapitása folyó évre.
5. Esetleges inditványok az alapszabályok keretén belül.

Azon részvényesek, kik személyesen vagy meghatalmazottjaik által ohajtanak a közgyülésen résztvenni, felhivatnak részvényeiket az intézet pénztáránál a közgyülés megnyitásáig letéteményezni.

Offenbányán, 1902. márczius hó 31-én.

Az igazgatóság.

Contul Bilanz la 31 Decembre 1901. — Mérleg-számla 1901. deczember hó 31-én.

Activa. — Vagyon.	K f	Pasiva. — Teher.	K f
Cassa în numĕrariu — Pénztári készlet	2,034.87	Capital social — Alaptőke . .	40,000·—
Cambii de bancă — Leszámitolt váltók	149,108·—	Fondul de reservă — Tartalék alap	20,000·—
Imprumut pe obligaţiuni — Kötvény kölcsön	2,833·40	Fondul special de reservă — Különleges tartalék alap . . .	2,009·09
Mobiliar — Felszerelés . 322 60 după amort. de 10% törlesztés után . . 32·60	290·—	Depuneri spre fructificare — Betétek	25,944 91
Realităţi — Ingatlanok . . .	2,187·47	Cambii reescomptate — Viszleszámitolt váltók	89,930·—
Debitori — Adosók	197·—	Dividende neridicate — Felnemvett osztalék	224·90
Interese de reescompt anticipate — Átmeneti kamatok . .	960 70	Interese transitóre anticipate — Átmeneti kamatok . . .	2,222·21
Perdere — Veszteség . .	22.812·83	Creditori — Hitelezők	93·16
	180,424·27		180,424·27

Contul profitului şi perderilor. — Nyeremény- és veszteség-számla.

Eşite. — Kiadás.	K f	Intrate. — Bevétel.	K f
Interese — Kamatok:		Interese — Kamatok:	
pentru depuneri spre fructificare — Betétek után	1,605·43	de la cambii de bancă — Váltók után	3,560 20
pentru reescompt — Viszleszámitolt váltók után	6,123.02	de la împrumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsön után	88·91
Spese — Költségek:		Diverse — Különtélék	373·48
Salare — Tistviselők fizetése .	2,740·—	**Perdere — Veszteség** . . .	22,812·83
Marce de presenţă — Megjelenési díjak	319·—		
Porto, chirie — Porto, házbér	204 54		
Dare directă şi comunală — Állami és községi adó . . .	1,606·54		
Dare după interese de depuneri — Betéti kamat adó . . .	160·54		
Amortisare din mobiliar — Törlesztés a felszerelésből . .	32.60		
Abscrierea pretensiunilor dubióse — A kétes követelések leirása	14,043·75		
	26,835·42		26,835.42

Ofenbaia, la 31 Decembre 1901.

N. Todorean m. p.,
director.

S. Samuilă m. p.
comptabil.

[52] 1—1

Direcţiunea — Az igazgatóság:

Ioan Is. Tordai m. p. **D. Muntean** m. p. **George Lazar** m. p.
V. Bimbuţ m. p. **Moise Czir** m. p.

S'a revĕḑut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi ausiliare. — Megvizsgáltattván a fő- és segédkönyvekkel, összhangzónak találtatott.

Ofenbaia, în 31 Martie 1902.

Comitetul de revisiune — A felügyelő bizottság:

Vasilie Gan m. p. **Avram Cioran** m. p. **Laurenţiu Ciorbea** m. p.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 41 Sibiiu, Joi 11/24 Aprile 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 4141 Pres.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiţilor şi onoraţilor deputaţi la sinodul archidiecesan: dar şi milă de la Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 şi 90 din statutul organic, convocăm şi prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinar anual al archidiecesei Nóstre transilvane, în biserica schimbării la faţă din cetatea Sibiiu, **pe Duminecа Tomii,** adecă **pe 21 Aprile (4 Maiu) a. c.,** la 9 ore antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ear' după aceste va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiiu, 8/21 Aprile 1902.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

Evoluţiile unaţiei în secolul XVIII.

II.

Curióse şi nespus de fatale evoluţii a provocat unaţia în sinul poporului român. Nu ajunse, că ne-am desbinat *odată*, ducênd ura şi tóte ale ei pĕcate în familie, — slăbănogind până la totala paralisie corpul nostru naţional, ci nefericita-ne sórte voit'a sĕ ne schimonosim şí pe mai departe, sĕ ne unim şi sĕ ne desunim *în mai multe rênduri.* Acţiune şi reacţiune se perondéză, aruncând în valurile necuratului sĕrmanul nostru popor. Şi cum azi în urma presiunilor ţéra întrégă părea *unită*, ca mâne acest fantom dispărea, ca mâne unaţia neveritabilă, căci neisvorîtă din conştiinţa şi trebuinţele poporului, era pusă pe scândură lată.

Din aste fatale evoluţii se esplică fórte clar şi lămurit necorectitatea datelor statistice ale episcopiei de la Blaj, cari *în formă* par a nu fi falsificate cu intenţiune — şi totuşi *sunt cu desĕvîrşire false în fond.*

De fapt nu Atanasie cel *„mare"* (vorba uniţilor) a făcut unaţia, ci a făcut'o crâncenul, dar' harnicul Petru Aron. Pentru unaţia câtă era făcută de *„marele întemeiător al sfintei uniri, după mulţi secoli primul metropolit român"*, cum zice (câte vorbe, atâtea neadevĕruri) acel grecoteiu unit de la Blaj, care a *„criticat"* şi pe Eminescu, pentru-că geniul acestuia nu se potrivea cu *„învĕţăturile bisericei catolice din Blaj"*, — noi puteam trăí eventual cât de bine, că nu ne prea durea capul. *Marele* Atanasie apucase vlădică, punga de gălbiori nu fusese deci prădata d'ageaba, — avea acum şi un lanţ de aur la grumazi (şi altul de fer pe braţe) sfântul unit, încolo ce 'i mai păsa?!... „Sĕ trăim, zicea acest *mare* om, cum am trăit cu legea nóstră românéscă, neadăugênd şi nescăḑênd".*)

Şi dacă de pe partea unaţiei lui Atanasie puteam trăí, apoi cu atât mai puţin ne durea capul de unaţia câtă mai rĕmăsese *după el,* adecă pe timpul când vlădicii uniţi fuseră aleşi d'alde pater Franz Szunyog şi bemacul Wenzel Franz... Trecuseră tóte ca un pojar sau altă necurăţenie, lăsând numai obicinuitele scobituri pe corpul nostru naţional.

Tot asemenea puteam trăí pe vremea *vlădicilor*, cari stăteau cu teolegul Jánoş — şi alţi Jánoşi în spate, şi cari bucuroşi ar fi dat diavolului cu unaţie cu tot pe acesti îngeri ai Satanei, ce 'i băteau zilnic preste faţă, — vorba apostolului Pavel.*)

Pe scurt: *Unaţia pe acele timpuri le mălcise cum se cade. Nici chiar în Alba-Iulia, unde ea se plămădise, nu erau uniţi...*

Trecuseră însĕ 50 de ani, de când ortodocşii nu aveau episcop şi preoţii le muriseră unul după altul. Locul lor numai sporadic şi numai cu greu se putea umplé prin preoţi sfinţiţi în România, la Carloviţ, Bucovina etc. Intr'aceea de la Blaj veneau popii cu dróia, câte 6, ba chiar şi câte 9 într'o comună. (Rog pe cetitoriul cunoscĕtor al referinţelor, ca sĕ se siléscă a 'şi oprí risul, când constatăm deja aici, că statistica *unită* din 1750 are 4 popi în Poiana, 6 la Poplaca, 6 la Reşinari, 9 în Sĕlişte şi în multe alte asemenea comune, cari de când e lumea n'au avut nici câte un creştin *unit.*)

In contra acestori popi, cari inundau satele neunite, numai rare-ori şi numai comunele mai puternice şi anumit acelea cari încă 'şi mai aveau popii lor, făceau resistinţă, dar' atunci popii uniţi erau întroduşi cu forţa.**) In cele mai multe locuri însĕ poporul primia *pasiv* pe acesti popi. Ce era sĕ facă sĕrmanul?! Şi veneau popi *românesci,* cari îi făceau slujbele românesce, cum era obicinuit. Incolo poporul ştia, că cei mari au făcut neşte têrgueli *„ori de bine, ori de rĕu"*, cum zice cântecul — şi după aste têrgueli acum *„papa de la Roma e mai mare"*...

Poporul, cum am dovedit alte-dăţi, prin tóte fasele unaţiei a rĕmas pasiv; n'a fost amestecat în acéstă afacere.

Este însĕ clar, că întrĕ atari împrejurări — şi mai ales pe timpul lui Petru Aron, care şi harnic era şi putere împĕrătéscă (Maria Teresia) la spate simţea, care cutriera ţéra numind în tot locul popi, grijind, ca ei sĕ capete porţie canonică, loc de biserică, casă parochială etc., — zic, este clar ca lumina, că acum *ortodocşii*, cari nu mai aveau popi ear' cei-ce 'i mai aveau erau fugăriţi, — o puseră de mămăligă.

De-şi nu era unit *poporul*, popa, chiar ortodocs fiind, se da de unit, de nu cumva voea sĕ rischeze totul, şi după atâţia ani de muncă, aprópe tóte satele erau provĕḑute cu popi uniţi şi bisericile predate acestora; *deci în formă tótă ţéra părea unită.*

Şi astfeliu, — abstrăgênd de la faptul mărturisit şí de dl *Bunea,* că statisticele aceste în prima linie s'au făcut pentru motivul, ca presentând unaţia ca un lucru perfect şi realisat, scoţênd cât mai bine la ivélă numĕrul mare al popilor şi creştinilor uniţi, sĕ pótă pretinde pe basa acésta drepturile promise, — *Blăjenii s'au luat singuri după formă*, ear' după acésta formă: pro 1. Toţi popii ortodocşi, cari nu făcură resistinţă apertă, erau consideraţi ca uniţi, fiind-că sinodul de la Alba-Iulia primise unirea în numele tuturor; pro 2. cu atât mai vêrtos au fost consideraţi uniţi *cu sat cu tot* acei popi, cari ei înşişi se declarau de atari şi astfeliu în tot locul, unde era atare popă, i-au acăţat acestuia sutele şi miile de creştini ca *uniţi*, pe de-asupra.

In chipul acesta s'au acăţat:

1.	La 2	popi din	Boiţa	990	creştini.
2.	„ 6	„ „	Reşinari	2945	„
3.	„ 3	„ „	Sibiel	1400	„
4.	„ 9	„ „	Selişte	3600	„
5.	„ 5	„ „	Apold	1236	„
6.	„ 4	„ „	Poiana	1127	„
7.	„ 2	„ „	Şoimuş	455	„

Preste tot deci s'au acăţat singur în acele 7 comune de cei 31 popi uniţi nu mai puţine, decât 11,753 suflete nevinovate române, dintrĕ cari *un singur suflet, nici-când şi nici barem pe un minut, n'a fost unit.*

Şi tot astfel s'a înscris ca total unite alte sute de comune, cari curat ortodocse au fost şi au rĕmas. Nici când n'au fost uniţi şi nu sunt nici aḑi în comunele Iclandul-mare, Egerseg, Nasna, Malomfalva, M. Cristur, Medeşfalĕu, Corunca, Muşin etc., ca sĕ tăcem de altele, al căror trecut nu 'mi este atât de perfect cunoscut, — cu tóte acestea totalitatea locuitorilor români în suma de 2642 de suflete sunt înscrise *unite* în statistica Blăjenilor. Unaţia însĕ prin satele aceste s'a mărginit la popa, eventual la vr'un ţigan pripăşit. Ea a durat pentru unele sate, adecă pentru acelea cari au primit pasiv pe preotul trimis de la Blaj, de la data morţii preotului ortodocs şi venirea celui unit până după anul 1760 când li-s'a dat putinţa a 'şi cere preot *de-al lor*; — ear' pentru altele, adecă pentru acelea cari ca Reşinarii, Sĕliştea, Poiana, Şoimuşul etc. au făcut resistenţă, de la data asaltărei şi secuestrărei bisericilor şi a impunerei popilor uniţi prin puterea armată, ori prin organele administrative („tisturile vármeghiei"), cari trebşóre barbare — drept confirmare a proverbului nemţesc: *„Uebermuth kommt vor dem Falle"* — tot în jurul anilor 1750—1760 s'au făcut, până la data când acesti popi au fost siliţi a 'şi lua tălpăşiţa *„nevrênd nime a merge la biserică"* adecă de regulă după câteva luni, timp de ajuns pentru-ca esperimentul *forţării unaţiei* sĕ dee faliment.

Ne este acum de tot clar, cum Blăjenii, avênd la îndemână forţa, făcuseră întréga ţéră la aparenţă unită, dar' mie 'mi este tot asemenea de clar şí faptul, că — usând ei de forţă şi viclenie — şi-au săpat înşişi grópa, au provocat pretutindeni disgust, ear' în comunele mai puternice *şí resistinţă*, care apoi s'a făcut mântuitóre legei străbune.

Şi iată cum:

Siluirea conscienţei pacinicilor români ortodocşi, tunurile îndreptate asupra lor, asaltarea brutală a bisericilor şi a moşiilor lor avitice şi persecuţiile nespus de barbare în contra preoţilor legiuiţi, persecuţii neomenesci, cărora acestia au căḑut jertfă cu viéţa şi averea lor*); tóte aceste lucruri detestabile n'au putut rĕmâné lipsite de consecuenţele lor naturale. Ele au trebuit sĕ provóce resens şi indignaţiune nu numai la Români şi alţi ortodocşi — în prima linie la Sêrbi, — ci şí la toţi nepapistaşii — în primul rînd la Saşii luterani şi la Magiarii calvini, — naţiuni libere, cari încremeniseră de cutezanţa şi orbia papistilor.

Efectul acestei indignaţiuni generale şi a protestelor, cari ajunseră până la Viena şi chiar la Moscva, se esprimă fórte limpede în manifestul duios al Mariei Teresiei din 13 Iuliu 1759: „Nisi sponte ad unionem redire volueritis, tolerantiam indulgeamus imo et vestrae religionis episcopum a Nobis iam denominatum"...

Cu duioşie, ca după un lucru nesucces, se vede silită acéstă împĕrătésă rom. catolică mai mult de cât papa însuşi, a oprí în fine siluirea la unaţie şi a da ortodocşilor episcop propriu.

Manifestul acesta constitue punctul de întórcere în spre bine a trebilor şi dă lovitura de mórte nu numai statisticelor ticluite la Blaj, ci însaşi unaţiei, cum se înterpretase ea pânăací.

Buna veste a străbătut ca fulgerul printrĕ Românii înseninaţi, că au acum episcop propriu **) Ceealaltă veste a fost şi mai bine primită, că nu trebue sĕ fie *uniţi de silă* şi nu trebue sĕ aibă popi impuşi lor cu *de-asila*, că greu 'i venea Românului atunci ca şi astăzi, sĕ-'i vie popă cine-sci de unde — şi pe bietul om sĕ nu-'l întrebe nimeni, de'l vrea, ori de nu'l vrea, numai plata sĕ 'i-o dea...

Şi când apoi la 3 ani după acel memorabil decret împĕrătesc, adecă la anul 1762, veniră organele guvernului şi întrebară pe Români: *când şi cum s'au unit?* şi li-se respnndea: *nici-câna şi nici-cum!* aceste organe, firesce, conscriseră pe ómeni acolo unde se cădea, adecă la legea pe care ei o declarau de a lor — nu cum făcuseră uniţii de la Blaj. Şi astfel se aflară preste 600 mii de Români neuniţi, ear' uniţii remaseră cu statisticele lor şi cu dróia de popi, păstori fără turmă, sau, cum zice dl canonic A. Bunea „supranumerari, cari făceau serviţii de cantori, crâznici, etc."

---

*) Papistaşii, firesce, nu ziceau aşa, ci 'i scriseră, ca el sĕ nu umble cu perfidii, că va fi nesmintit aspru pedepsit. (*Bariţ*: Părţi alese din ist. rom.)

*) Cine nu vede, că — de ar fi avut Românii ort. episcop şi preoţi pe acele vremi — puţină urmă ar fi rĕmas de *sfânta unire*? Iar' pe cel-ce nu ar vedé acésta 'l îndrumăm la istoria braşovenilor (Dr. St. Stinghe: Documente 1901), cari avênd ómeni şi bani şi sciind sĕ 'şi aducă preoţi, au rĕmas cu totul neatinşi de unaţie. Durere, nu toţi Românii erau cu putere ca Braşovenii, dar' de gândit toţi aşa au gândit.

**) Veḑi Istoria Reşinarilor şi a Ocnei, unde au fost îndreptate tunuri asupra satelor.. (Popea: Vechea Metropolie). Veḑi Istoria Poenii, a Sĕliştei, a Şoimuşului român etc. etc., unde popii uniţi au fost aduşi cu patrule militare — şi „tisturile au luat cheia bisericei şi au dat'o popilor uniţi"... dar' nu a mers nime la biserică până în anul 1762 luna Ianuarie, când iarăşi a venit dl Fibirău cu *alte* tisturi şi a dat biserica la popa şi la ómenii cei neuniţi". (Codicele M. Voilean; Maneguţiu: Reunirea etc.)

*) Veḑi casul preotului Maniu Dobrotă din Poiana, care — fugărit de sbirii unaţiei — a degerat şi 'i-a căḑut amêndouĕ piciórele, etc. etc. (*Reunirea* p. 23).

**) Era denumit sêrbul Dionisie Novacovici, după el S. Chiriloviciu apoi Nichitici şi Adamoviciu....

Astfel stăm acum înaintea faptului *esplicat* și *demonstrat:* cum s'a întêmplat acel curiosum, că la anul 1750 uniții stau cu $1/2$ de milion, ear' 12 ani mai târziu, când organele guvernului țin scontrarea, se pomenesc cu scândurile góle pe fundul lăzii. Numai popii le mai remăseseră, erau preste 2000, adecă tot la 10 familii unul...

N. Maneguțiu.

Mărturisiri.

Un cunoscĕtoriu bun al vieții nóstre naționale (probabil publicistul de bun nume, *Jancsó Benedek*) face în numĕrul de Duminecă al ziariului magiar „*Budapesti Hirlap*" niște mărturisiri vrednice de a fi cunoscute în cele mai largi cercuri, românești și — ungurești. Le reproducem deci, fără nici un comentariu, lăsand apreciarea în grija cetitorilor.

Eată ce scrie ziariul numit:

„Una din causele cele mai principale ale pericolului în care se găsesce magiarimea din Ardeal, este, că azi-mâne intelectualii români și sași mai tineri vor fi superiori intelectualilor magiari.

Dacă asĕmênăm pe advocații români din Ardeal cu advocații magiari, din paralela acésta *mai că vor eșí victorioși Românii.*

In *Brașov*, *Blaj* și *Năsĕud* sunt profesori calificați în privința științifică, zeloși și însuflețiți cum nu sunt mai altfel nici la școlele de stat secundare ardelene.

Intrĕ canonicii metropolitului Mihalyi din Blaj sunt mai mulți bărbați de cultură europénă, de cât în capitlul lui Majláth (episcop rom. cat. în Alba-Iuiia).

Românii dór' nu fără temeiu spun, că comitatele locuite de ei, dacă li-ar cădé lor în mâni, le-ar provedé cu funcționari administrativi *mai buni* de cât funcționarii administrativi magiari actuali.

Dar' care este causa, că *nivelul inteligenței române se ridică în continuu,* pe când despre inteligența magiară ardelénă nu se póte zice acésta? O causă s'ar puté numi influința acelei vieți fortifiante de școlă, pe care o trăesce bietul student român.

Tipul vieții studentului român l'am puté rĕsuma în următórele:

S'a născut în vr'un sat din Câmpie, sau de la póla munților. Tatăl sĕu, dascălul sĕrac, preotul, sau țĕranul valah, îl duce la oraș. Cu el de-odată merge la școlă și fiiul proprietariului magiar din comună. El (tinĕrul român) pórtă țundră, mânâncă odată pe zi, pe când conșcolariul sĕu domnișor se îmbracă elegant și se hrănesce bine. Dacă întrebi, ți-se rĕspunde: asta-i așa *pentru-că el e Valah.*

Cale de-o zi în jurul comunei sale, el a vĕzut pretutindeni, că Magiarul e domn și trăesce în belșug, *Valahul însĕ e țĕran și sărac.*

Dacă întrĕ colegii sĕi studenți magiari încă se găsesc copìi sĕraci, ei nu flămânzesc, fiind-că stipendiul școlar și „țipăul" îl fac să nu flămânzéscă. De ce nu se împărtășesce și el din binefacerile școlei? *Pentru-că e — Valah.*

Anii se scurg repede. De la profesorii sĕi de religiune, de la colegii sĕi mai în vêrstă învață, că el e urmașul gloriosului Traian și că Maghiarii au răpit de la străbunii sĕi pământul acesta iac'așa, dar' ceea-ce a fost odată mare și frumos pe acest pămênt, *tóte Românii le-au făcut!* Ioan Huniade, regele Mateiu, Paul Chinezu ș. a. au fost Români. Horia și Cloșca n'au fost rebeli, ci *martiri naționali.* Dându-i-se ocasiunea, o și spune acésta colegilor sĕi Magiari, cari îl rîd, îi zic nebun, mișel, vrednic de spânzurat, și nu mai vorbesc cu el. Lui nu-i pasă, căci mai bine se simte în căscióra sĕrăcăciósă dintr'o stradă a suburbiului, unde locuesce cu 8 sau 10 consoți.

Mai târziu părăsesce Clujul, Aiudul. Se duce la Blaj sau Brașov. Ce deosebire! Cât de bine se simte în aceste centre ale Românilor! Cu câtă pietate ascultă ce-i spun profesorii despre mărirea de odinióră a Românilor. O, cât de adevĕrate le află el tóte câte le aude *despre tirănia magiară.* Cu câtă însuflețire cetesce pe „*Mihaiu Vitézul*" de Bălcescu. Incepe sĕ crédă, că va vení timpul, când un nou Mihaiu Vitézul, un al doilea Stefan cel Mare în fruntea a 200,000 de viteji va da năvală în țéră, ca sĕ recuceréscă pământul răpit și sĕ dee patrie Românilor asupriți. Profesorul sĕu îl face atent la marea operă a lui Barițiu „*Istoria Ardealului*". O cetesce întrégă. Ce registru al pĕcatelor magiarimei e cartea acésta, ce cronică vorbitóre a suferințelor românesci, a luptelor nobile și abnegate este ea! Se decide sĕ lupte și el și va lupta pentru libertatea națiunei, pentru drepturile limbei sale!

A făcut esamenul de maturitate. De dragul sciințelor mai înalte se reîntórce întrĕ Magiari. Vechiul cântec se repetă. Magiarii n'au învĕțat, nu s'au îndreptat de loc. A făcut (Românul) și esamenul de stat. Își cércă norocul la administrație. Fișpanul nu-l numesce, adunarea comitatului nu-l alege, fiind-că funcțiunea a fost destinată — în urma intereselor familiare, etc. — colegului sĕu de odinióră domnișor magiar, de caulificație mai slabă. Óre de ce este acésta așa? Ca rĕspuns aude vorba vechiă: *fiind-că ești Valah!*

Durerea lui individuală o generaliséză, o ridică la rangul de gravamen social și politic. Prigonit se simte cel ce în țéra acésta nu se póte ferici, fiind-că e Român. Acum sau emigréză în România, sau devine advocat aici acasă. In casul din urmă adună avere și devine agitator politic... Românimea azi nu numai ca massă, ci și ca *element cultural* pĕtrunde neîntrerupt nu numai în văile locuite de Magiari, ci și în orașe.

Acest curent progresiv nu se opresce de sine. Piedeci nu-i va puté pune nici societatea magiară ardelenéscă în descompunere.

Cine l'ar puté opri, dacă nu acțiunea culturală politică a statului național magiar? Esistă însĕ o astfel de acțiune culturală politică? Și dacă esistă, este ea destul de tare, destul de conscientă în faptele ei?"

Combaterea proselitismului.

Disertațiune, cetită în conferența preoțéscă din tractul ***Solnocului*** *la 30 Novembre 1901, de preotul Nicolae* ***German.***

(Urmare.)

Din înalta chiămare a preoților de a conduce turma cuvêntătóre la pășunile mântuitóre ale adevĕrurilor de credință și de moralitate, urméză datorința lor cea mai sfântă, de a'și câștiga știința necesară și a se perfecționa în aceea, din zi în zi, pentru-că fiind dînșii lumina lumii, după cuvêntul Domnului, cum vor lumina dacă ei înșiși vor orbeca în întunerecul nesciinței, și cum va da feșnicul vedere dacă lumina din el nu va fi aprinsă? Iată ce zice sfânta scriptură: „Buzele preotului vor păzi știința".

Acel preot care e lipsit de acéstă știință și nu se silesce a-și lărgi cunoscințele și prin urmare a studia cu fundament principiile și dogmele de credință, e tocmai ca soldatul fără arme.

Singură știința este arma care ne scóte din ghiarele dușmanilor, singură știința este lampa magică, prin care ni-se luminéză cărările vieții, ca sĕ cunóscem adevĕrul și sĕ nu umblăm în întuneric.

Păstoriul sufletesc în continuu trebue sĕ studieze, căci pururea are lipsă de armele științei, pururea trebue sĕ-și cultiveze turma, căci și pământul cât de bun sĕ fie, totuși necultivat produce numai — spini și polomidă, ear' sfântul *Ioan Gură-de-Aur* ne spune: „Dumnezeu pentru aceea ne-a ales pe noi, ca sĕ fim ca niște luminări și învĕțători ai celorlalți, și ca sĕ petrecem pe pămênt ca niște îngeri" (Chrysostom H. 10, în ep. ad. Timoth).

Iată deci necesitatea studierei cu fundament a adevĕrurilor și principiilor religiunei ortodoxe, la care nu trebue sĕ ne îndemne numai ocasiunea, ci însași sfânta scriptură ne impune.

Nu numai pentru a combate proselitismul e de lipsă studiarea, ci în tóte privințele numai folos ne aduce, căci: științele ajută desvoltarea tinerețelor, ușuréză, mângăie, desfătéză bĕtrânețele, ne însoțesc în călĕtorie, dorm cu noi și sunt nedeslipite de ființa nóstră în tóte referințele și împrejurările, ca amicii cei mai sinceri și mai prețioși ai nostri, în tot decursul vieței nóstre (Cicero).

Ințeleptul Sirach ne spune; „Comóră de aur este învĕțătura și mărgăritariu de preț mare", ear' Montesquieu vorbind despre știință zice: „Studiul mi-a fost remediul cel mai puternic în contra disgustului de viéță; nici-odată n'am avut vre-o supĕrare, care sĕ nu o fi risipit un ceas două cu cetitul. Acésta o înțelege și Mântuitoriul Christos când zice: „Omul nu trăesce numai cu pâne".

Dumnezeu așa a creat pe om, că pururea tinde spre știință, către perfecțiune, însĕ nu le găsesce nime de a gata, ci se dobândesc prin muncă necontenită.

Iată deci însĕmnatele roduri ale științei, respective ale studierei; pe când un om fără studiu nu se bucură de aceste așa zicênd divine favoruri. Iată ce zice Metropolitul *Antim* despre un om lipsit de cultură: „Nu e sĕrac cel-ce n'are tată, ci cel-ce n'are învĕțătură", ear' înțelepciunea lumii ne spune: „Omul prost tot de nĕcaz a fost". Pe lângă tóte acestea preotul lipsit de știința fundamentală a adevĕrurilor și principiilor de credință ușor va vătăma dogmele credinței și prin urmare vaza bisericii și a lui proprie, pe lângă că în fața proselitismului nu va fi în stare sĕ resiste cu puterea recerută unui părinte la apĕrarea fiilor sĕi, ear' Mântuitoriul despre un astfeliu de preot zice: „Pentru-că ai lăpădat știința, și eu te voiu lăpăda pe tine, ca sĕ nu preoțesci mie (Osie IV. 6.)

Și sĕ nu fie nime de credința că numai în școlă se câștigă știința! — Nu! — Iată ce zice proverbul: „Științele sunt uși — ear' cheile lor sunt cercetările", ear' Fenelon ca prima și cea mai de frunte ocupațiune a sa pune studiul, căci zice: „N'am de cât o singură afacere: de a mĕ studia, de a mĕ adênci în sufletul meu și peste tot de a mĕ învinge, pentru a mĕ face vrednic de a ajunge la adevĕr".

Calea pe care ar puté ajunge fie-care preot la cunoscința fundamentală a adevĕrurilor și principiilor de credință ar fi:

a) fie-care preot se poșédă baremi un manual din fie-care ram al științelor teologice, și

b) prin înființarea de biblioteci atât tractuale cât și parochiale;

c) prin apariția unei foi de conținut curat bisericesc.

Făcênd astfel, preotul se va perfecționa și apoi ușor îi va fi sĕ apere de lupii ce voesc cu ori-ce preț a-i răpi turma.

Tóte acestea dau deplină dovadă, că știința, studiul forméză cel mai puternic scut contra proselitismului.

II. *Crescerea tinerimei în spiritul confesional. Catechisațiunea.*

Ființele se nasc în imperfecțiune fisică și morală precum cu înclinări și calități moștenite, ear' în cursul vieții sunt supuse împrejurărilor și mediului în care se desvóltă.

Una dintrĕ aceste ființe este *omul* și aceste calități la om se manifestéză prin diferință de temperament, vederi, cum și prin modul de cugetare chiar și întrĕ fii de aceiași părinți. Cu astfel de caractere și vederi variate a fost și este imposibil a ajunge la mărețele ideale pe cari le propagă biserica ortodoxă și la înaltele scopuri ce societatea omenéscă de azi urmăresce.

Pentru a aduce în ecuilibru aceste divergențe de temperament, de idei și cugetări, avem neapărată lipsă de educațiune în genere, ear' în special pe terenul bisericesc de *educațiune morală.*

Singură educațiunea este puterea care pe om îl moraliséză în mod organic, îi modifică instinctele rele, *îl umaniséză.*

In timpurile primitive, când omenímea era scutită de luptele provocate azi de nevoile zilnice, și societatea se estindea numai până la marginea cercului strîns familiar, al cărui cap era și preot, — și părinte și stăpân, educațiunea familiară era suficientă. Astăzi însĕ, când interesele particularilor sunt strîns legate de interesele generale ale societății, când știința a pătruns o însemnată parte din misteriile naturei, nu mai merge cu educațiunea întâiu, și peste tot diferită după anumite familii; ci trebue sĕ ne nutrim cu *educațiune solidă basată pe morala creștină și pe vastele esperiențe ale veacurilor.*

Educațiunea morală e recunoscută de societatea modernă pe tóte terenele ca *prima condițiune* de înaintare și putere, atât la indivizi singuratici cât și la popóre întregi.

Prin educațiunea morală reușim a câștiga perfecțiunea internă, egalitatea în principii și unitatea în gândiri. Educațiunea morală este puterea, scânteia divină, care conduce pe creștin aici pe pămênt la perfecțiune și fericire, ear' dincolo de mormênt la viéță eternă.

Prin educațiune se împuținéză numĕrul criminalilor și prin urmare ajută guvernelor de a păstra ordinea publică; „Și dacă s'ar delătura educațiunea, ce mijlóce ar mai rĕmâné"? esclamă un mare politician. Ar rĕmâné torturile, baionetele, temnițele etc. Pe calea edacațiunei omul se face mai prudent, mai pacinic, mai bun.

Prin educațiune morală se insuflă în creștin simțul religios ce azi este atât de decădut, ear' creștinul pĕtruns de acel sacru simț e *constant în credința sa,* pe când omul lipsit de educațiune și prin urmare nepĕtruns de simțul religios, e un om perdut, ușor de vînat, care cu înlesnire se póte anihila.

Prin educațiunea morală, adecă prin *catechisațiune,* se desvóltă energic în inimă cultura religiósă, ear' cu ajutoriul culturei religióse putem da direcțiune decisivă voinței nóstre.

„O națiune care progreséză în știință și dă îndĕrĕt în morală, mai mult regreséză de cât progreséză" zice Aristotel, ear' Sta scriptură despre un popor needucat moralicesce zice: „Că inima poporului acestuia s'a îngroșat, urechile lor sunt grele la auzi și ochii lor și-i-au închis, ca nu cumva sĕ vadă cu ochii și sĕ audă cu urechile și sĕ înțelégă cu inima și sĕ se întórcă și eu sĕ-i vindec (Mat. XIII 15). (Va urma).

NOUTĂȚI

Hirotesirea părintelui Gan. Duminecă Inaltpreasânția Sa metropolitul nostru *Ioan* a hirotesit protopresbiter pe părintele *Vasilie Gan,* ales și întărit protopop al tractului *Lupșa.*

*

† Alexandru Lupașcu. Cu vie părere de rĕu înregistrăm încetarea din viéță a lui *Al. Lupașcu,* președintele consiliului de administrație al Creditului fonciar urban din Bucuresci. Muncitor harnic și devotat binelui public, *Al. Lupașcu* a desfășurat multă energie în tóte înaltele funcțiuni ce a ocupat, și a lăsat pretutindeni frumóse amintiri. Fost prefect, fost membru al Inaltei curți de compturi, fost membru al desființatei administrațiuni a domeniilor și pădurilor Statului, deputat și senator în mai multe legistraturi, vicepreședinte al Camerei, cassar al societății „*Transilvania*" preste trei zeci de ani, unul din întemeietorii societății pentru învĕțătura poporului român, el póte serví de pildă prin bogata-i activitate și zelul cu care a servit. In decedatul am perdut un bun cunoscĕtoriu și energic apărătoriu al dreptei nóstre cause naționale.

*

Congresul Ligei. „Liga pentru unitatea culturală a Românilor" își va ținé congresul anului curent în cursul lunei Maiu în București. Pentru statorirea programului comitetul central al Ligei a ținut ședință Dumineca trecută.

*

De la reuniunea meseriașilor. Joi s'a ținut la reuniunea meseriașilor români din Sibiiu a patra ședință literară, împreunată cu cântări, declamări și cetiri. Corul reuniunii, instruat și dirigiat de învĕțătoriul Candid Popa, a cântat „Marșul economilor" și „Imnul unirei", ear' dintrĕ membrii reuniunii: Eugenia Roman a declamat poesia „Ideal" de Coșbuc (primul debut al tinerei membre), George Moga a cetit noveleta „Ac și ață", dșóra Apolzan a cântat doina „Mândră, dragostile nóstre", dna Roșca a cetit tractatul „Educațiunea femeéscă" de Eleneora Tănăsescu (Slavici) cu cele „12 porunci" pentru femeia română, d-șóra Vintilă a declamat poesia „La oglindă" de Coșbuc, E. Prelipcean a declamat anecdota „Solomon unguresc" de Speranță, ear' G. Moga a cântat romanța „Pescarul". Toți debutanții s'au achitat de rolul lor consciențios și spre generală plăcere și mulțămire, contribuind cu mult zel la reușita seratei. Inainte de începerea programului măestrul têmplariu Victor Preda din Avrig — membru nou al reuniunii, a istorisit momente mai însemnate din viéța sa de ucenic în atelierul têmplariului Vasilie Popovici din Brașov, apoi din călĕtoriile sale în străinătate, relevând inovațiunile ce se fac în alte părți în privința măsăritului. A propós la acésta presidentul reuniunii sulevând însemnatul eveniment al zidirii *catedralei,* atrage asupra lui atențiunea meseriașilor, îndemnându-i sĕ se intereseze de el, în interesul și folosul moral și material al lor propriu.

Cum aflăm, în curênd reuniunea meseriașilor nostri se va produce cu o piesă teatrală și concert.

*

M. Sa Francisc Iosif I. — la Budapesta. Luni (28 April st. n.) M. Sa împěratul și rege al nostru *Francisc Iosif I.* va sosí la Budapesta, unde împreună cu curtea regală va rěmâné o lună de zile. In 6 Maiu va deschide sesiunea delegațiunilor, ear' în 13 Maiu va fi mare recepțiune la curte. In prima jumětate a lunei viitóre M. Sa va țіné revistă asupra garnisónei din Budapesta; întrě 25 –27 vor fi mari prânzuri de curte, la cari vor fi învitați și membrii delegațiunilor. Petrecerea M. Sale în capitala ungară la 10 Maiu va fi întreruptă pe 2—3 zile, când M. Sa va merge la Viena sě asiste la cununia archiducesei Maria Cristina cu prințul Salm.

*

De la Academia Română. Cetim în ziarele din Bucuresci, că Academia Română a decernat următórele două premii: Premiul Statului „*Lazăr*“, de 5000 lei, domnului Dr. *Urechiă*, pentru opera sa „*Noue elemente de higienă*“.

Premiul „Năsturel“, de 4000 lei d-lui *I. Mihaly*, membru corespondent al Academiei, pentru opera sa „*Diplome maramureșene din secolul XIV și XV*“.

Academia a mai numit membri corespondenți pe dl Dr. *D. Grecescu*, profesor la facultatea de medicină, în secțiunea științifică, și pe dl *Anghel Demetriescu*, în secțiunea literară, pentru meritele lor științifice și literare.

*

Incendiu în București. Pe urma unei esplosiuni de benzin s'a aprins Vineri hotelul „Concordia“ din București și a ars până în temelii. Paguba e de câteva sute mii de franci.

*

Masa ucenicilor. In ședința literară de Joi a reuniunii meseriașilor români din Sibiiu s'a sulevat din partea presidentului acelei reuniuni o ideiă pe cât de umanitară, pe atât de vrednică a-și avé cât mai curênd întrupare. Indemnat de esperiențele făcute cu prilejul întrevenirilor sale pentru a plasa pe băieții români la diferite meserii, când cu durere a trebuit sě afle, că măestrii pun tot mai grele condițiuni pentru primirea de învěțăcei — susținere completă de la părinți, cum și solvirea diferitelor taxe, dând măestrul esclusiv numai instrucțiunea, — a sulevat ideia, că societatea română ar face o faptă dintrě cele mai nobile — și mai naționale — dând mână de ajutoriu la înființarea unei *mese a învěțăceilor meseriași*, la care acestia cel puțin hrana de lipsă sě o aibă regulat. Lucrul nu e nici nou, — căci avem deja model masa învěțăceilor sași, avem a învěțăceilor români din Brașov, susținută de „Asociațiunea pentru spriginirea învěțăceilor și sodalilor români, — dar' nu e nici greu de realisat. Dacă cele aprópe 100 bănci românesci ar da câte o sfirmitură din venitul lor anual pentru înființarea acestei mese, și dacă Românii dotați cu stare bunicică materială și-ar aduce a minte și de bieții învěțăcei meseriași — de la cari așteptăm sě formeze la timpul sěu clasa de mijloc a societății române, — sigur că în curênd am puté sěrbători inaugurarea mesei învěțăceilor meseriași ai noștri. Cât pentru spriginul *femeii române*, care la tóte întreprinderile umanitare și-a dat și-și dă cu atâta drag valorosul concurs, suntem siguri că nu va lipsi nici de la acéstă întreprindere. Cei chemați sě facă deci demersurile, pentru-ca ideia trup sě se facă.

*

Șepte ómeni arși de vii. In o tipografie din suburbiul Hackney al Londrei s'a escat zilele trecute un incendiu, care cu rapiditate înfiorătóre a cuprins în flacări tot stabilimentul; un bărbat, două femei și patru băieți, din personalul tipografiei, și-au aflat mórtea în văpaia focului.

*

Un miliard de minute. Mercuri (30 April st. n.) e zi însemnată. La 10 ore înainte de amiazi se împlinesce *un miliard de minute* de la nascerea lui Christos. Anume: în 1901 se împliniseră 693,865 zile + 460 zile visecte = 694·325 zile de la nascerea lui Christos. De la miezul nopții de 31 Decembre 1901 până la miezul nopții de 29 April 1902 sunt 119 zile, deci de la nascerea lui Christos până la 29 April (la miezul nopții) au trecut 694.444 zile, cari corěspund la 16,666.656 ore sau 999,999.360 minute. De la miezul nopții din 29 April până la 10 ore 40 minute din 30 April mai trec 640 minute, și astfel Mercuri (30 April) la 10 ore 40 minute se împlinesce un miliard de minute de la nascerea lui Christos. — Din acésta 'și póte închipuí cetitoriul: ce enormă sumă represintă *un miliard.*

*

Regele Abisiniei — la Petersburg. Negus-negesti (regele regilor), cum se intituléză *Menelic* regele Abisiniei, cel care în 1896 așa cumplit bătuse oștirile italiane în Eritrea (deosebi în nenorocita bătělie de la Adua), în cursul lunii August va face visită la Petersburg. Secretariul sěu, Iosif *Ato*, se află deja în Petersburg pentru a face pregătirile de lipsă.

*

Călětorie de studiu. Cum cetim în „Candela“, profesorul de la universitatea din Cernăuți, protoiereu Dr. Teodor Tarnavschi, și consilierul consistorial (asesor) Alexandru Manastyrski, au plecat, peste București și Constanța, la Constantinopol, unde vor petrece sfintele sěrbători ale Invierii, ear' de acolo vor merge la Muntele-Athos. Cu acéstă ocasiune numiții vor scruta și bibliotecele din numitele localități.

*

Dar pentru biserica din Deva. In scopul renovărei bis. gr. or. rom. din Deva au contribuit la mâna subscrisului următorii: 1. Dna Aurelia Dr. Al. Hosszu-Longin născ. Dr. Petco din Deva, 20 cor., 2, Dl Dr. Alexandru Hosszu-Longin adv. în Deva 100 cor. 3. Dl Dr. Gavriil Suciu adv. în Hațeg 20 cor. Total 140 cor.

Priméscă marinimoșii donatori sincere mulțămiri. Bunul Dzeu sě le rěsplătéscă creștinésca faptă. In numele com. bisericesci. Deva, 8 Aprilie 1902. *G. Romanul*, protopresbiter.

*

Represalii meritate. In numěrul 30 al ziariului nostru am fost dat știre despre circulariul episcopului rom. catolic din *Vilna*, prin care bigotul episcop soma pe preoții de sub jurisdicțiunea sa sě grijéscă de copiii rom. catolici, ca nu cumva sě cerceteze școle ce stau sub conducerea preoților ortodoxi, „cari călbezesc (inficiéză) sufletul și inima copiilor“. Drept rěspuns la acésta *guvernul rusesc a espulsat pe episcopul.* Curia romană însě — uitându-și că biserica unui mare imperiu ortodox, al cărui domnitoriu încă e ortodox, nu póte fi așa ușor batjocorită de bigotismul papistășesc — a dat ordin episcopilor din *Kovno* și *Zitomir* sé iee și ei posiție contra bisericei ortodoxe și sě interzică credincioșilor lor de a asista la servicii divine ortodoxe Și-a steclit-o însě Curia romană, căci drept rěspuns guvernul rusesc *a interzis aristocraților poloni colecta iniciată în scop de a face papei cadou iubilar, ear' censura ruséscă a interzis publicarea enciclicei papale.*

*

Vulcanul Etna (din Sicilia), cum arată cercetările profesorului *Hannibal Ricco* din Roma, scade mereu. Pe când în 1864 piscul cel mai înalt — ostic — al muntelui era de 3312 metri, în 1900 era numai de 3278 metri. Causa scăderii e, că craterul principal nu e în funcțiune deja de mai mulți ani și numai cele secundare varsă lavă, prin ce craterul se cufundă mereu și astfel muntele perde din înălțime. Conform měsurărilor profesorului Ricco, scăḑêmêntul e de un metru pe fie-care an.

*

Mulțămită. Subscrisul rog pe toți stim. amici și cunoscuți, cari din incidentul trist al mutărei la cele eterne a iubitei mele soții și mamă a cinci orfani minoreni, *Ana Ciuca născ. Moldovan*, au binevoit a-'și esprima participarea la durerea-'mi adâncă și a mě încuragea la greaua luptă ce mě aștéptă, sě binevoiască a primi, pe acésta cale, cea mai sinceră mulțămită. Mociu la 8 April 1902. Amar cercatul soț *Simeon Ciuca* paroch gr.-or.

Nr. 12—1902.

Concurs.

Direcțiunea despărțământului Bistrița al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ escrie concurs pentru:

I. Un premiu de 20 coróne în aur, care se va conferí acelui proprietariu român de pe teritoriul despărțěmêntului, care va arăta cel mai frumos sporiu relativ, făcut în ramul pomăritului în cei 3 ani din urmă socotiți până la espirarea concursului.

II. Un premiu de 20 coróne în aur, care se va conferí acelui proprietariu român de pe teritoriul despărțěmêntului, care va arăta cel mai frumos sporiu relativ, făcut în ramul stupăritului în cei 3 ani din urmă socotiți până la espirarea concursului.

III. Un premiu de 20 coróne în aur, pentru o disertațiune din ramul economiei, ce e a se ceti în adunarea cercuală din anul acesta și se va afla mai bună.

Au sě dovedéscă prin certificat dat de agentura comunală a Asociațiunii, sau dacă în comună nu ar fi agentură, prin certificat dat de primăria comunală și vězut de preotul local:

Concurenții la premiul I: numěrul pomilor, soiul lor, mărimea teritoriului de cultură și că sporiul în pomărit l'a făcut concurentul;

Concurenții la premiul II: numěrul stupilor, feliul coșnițelor și sistemul, descrierea stupinei și că sporiul în stupărit l'a făcut concurentul;

Concurenții la premiul III: au sě scrie lucrările legibil numai pe o față a hârtiei sě le înainteze anonim prověḑute numai cu o devisă și cu un plic cu aceeași devisă, în care va fi numele și adresa autorului. Lucrările se vor esamina de o comisiune de 3 designată de comitetul cercual.

Petițiile instruate cu certificat, cum și disertațiile sunt a se înainta la subsemnatul secretariu al despărțământului până la 10 Iunie n. 1902, cele sosite mai târziu nu se vor considera.

Decernerea premiilor va hotărî-o comitetul cercual, ear' conferirea se va face în adunarea cercuală de est timp.

Bistrița. 10 Aprile 1902.

Direcțiunea despărțěmêntului.

Dr. Gavriil Tripon
vice-president.

Dr. Victor Onisor
secretariu.

Revistă bisericéscă.

Cum are sě se facă ungerea cu sfântul mir și ce însemnătate are ungerea acésta? Ungerea cu sfântul mir are sě se facă *în semnul crucii*, și anume la *tóte părțile mai însemnate ale corpului*, în special — după formulariul întrebuințat la biserica cea mare din Constantinopol — la frunte (în unele părți ale bisericei orientale se află datina de a unge fruntea de trei-ori, celelalte membre ale corpului numai odată), la ochi, la urechi, la nări, la gură, la piept, la mâni și la picióre. Cu privire la *numěrul părților* trupului, cari au sě fie unse, dăm de o diferință întrě raporturile atingětóre de chestia acésta, cum și întrě singuraticele manuscrise. După *Ciril din Ierusalim* (cat. III. myst. n. 4) b. o. neofitul se ungea la frunte, la urechi, la nări și la piept. *Sinodul II. ecumenic* earăși prescrie în canonul 7, ca cel botezat sě fie uns la frunte, la *ochi*, la nări, la *gură* și la urechi, ceea-ce prescrie și *sinodul al VI. ecumenic* sau trulan, în canonul 95. După manuscrisul *Cryptoferratense Falascae* (sec. XIII) neofitul are sě fie uns la frunte, la ochi, la nări, la gură, la urechi, la *piept* și la *mâni.* După alt manuscris (sec. XIV. din mus. Rumianzew Nr. 472) earăși la frunte, la piept, la nări, la *pîntece* și la *rărunchi.* Asemenea diferințe aflăm și în alte manuscrise ale euchologiului. Cum vedem deci, praxa în privința acésta — nefiind fixat numěrul părților trupului ce au sě fie unse, cu privire la efectul sacramentului — nu era una și aceeași la tóte bisericele și nu este pretutindeni aceeași nici în timpul present. Cât privesce însemnătatea ungerii singuraticelor părți ale corpului, *Ciril Ierusalimiteanul* zice în privința acésta: „Și ați fost unși mai întâiu *la frunte*, ca sě scăpați de rușinea care omul cel dintâiu ca călcătoriu al poruncii în tot locul o purta cu sine, și pentru-ca voi cu fața deschisă sě priviți mărirea Domnului ca în oglindă (II. Cor. 3, 18). După aceea *la urechi*, ca sě căpětați urechi cari ascultă misteriele Domnului . . . . . Apoi la *nări*, ca după ce ați primit ungerea dumneḑeească, sě ḑiceți: A lui Christos bună mireazmă suntem lui D-ḑeu întrě cei ce se mântuesc (II. Cor. 2, 15). După aceea *la piept*, pentru-ca, „îmbrăcându-vě cu platoșa dreptății, sě puteți sta în contra meșteșugirilor diavolului (Efs. 6, 11) . . . . . După ce v'ați învrednicit de acésta s. ungere, vě numiți creștini, devenind prin renascere în adevěr ceea-ce însémnă numele acesta. Căci mai înainte de ce v'ați învrednicit de acest dar, încă nu erați demni de acest nume, ci așaḑicênd ați fost în cale la el, pășind înainte, spre a fi creștini (cat. III. myst. n. 5.)“. — Din „*Candela*“ Nr. 4

Cărți și reviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, și rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu și numěróse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rênduéla chiemării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cóle de tipariu și se presentéză și din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Prețul: **broșat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

*

Candela, fóie bisericéscă-literară, redactată în *Cernăuți*, de profesorul de universitate Dr. Emilian Voiutschi și de consilieriul consistorial A. Manastyrski, cu concursul mai multor preoți din archidiecesa Bucovinei, pe luna Aprile (fasc IV) a apărut cu următoriul sumariu: „*Viéța patriarchilor*“ (studiu relativ la istoria biblică a Testamentului vechiu), de Dr. Vasilie Tarnavschi; „*Cartea Job*“, tradusă și esplicată după textul masoretic, de Dr. Isopescul; „Cercetarea bolnavilor din punct de vedere pastoral“, de preotul V. Iliuț; apoi notițe și știri de interes bisericesc.

„Candela“ apare în fascicoli lunari și costă 8 coróne pe an.

*

„Cartea de Aur *sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*“, — volumul I. de ***T. V. Păcățian,*** și se trimite imediat celor-ce doresc sě o aibă. Prețul unui esemplar broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autorul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană·

*

Au eșit de sub tipariu în ediții noue emendate și augmentate, și se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărți de școlă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustrațiuni și cu o chartă a Palestinei, pentru școlele medii inferióre și școlele civile, de ***Dr. Ilarion Pușcariu***, Archimandrit. Prețul broșat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru școlele medii și comerciale, în două părți, *a) Istoria bisericéscă generală* și *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Pușcariu***, Archimandrit. Prețul, broșat, 2 coróne.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Spre scopul edificării bisericei gr. ort. din parochia Craiva, protopresbiteratul Albei-Iulie în urma rugării apărute deodată cu darea, de sémă și mulțămită publică din Nr. 24 al ziarului „Tel. Rom.“ din a. c. au mai sosit la acest oficiu până la datul de față, următórele sume: Mogoș-Măgăligani prin parochul Vasile David 9·22 cor. Finteușul-mare prin parochul Stefan Dragos 4 cor., Ciceu-Poeni prin parochul Alexandru Sighiarteu 3·10 cor. Cubleșul-Român prin parochul Vasile Fărcaș 4·78 cor., Măgina prin parochul Candin Suciu 2 cor., Pâclișa de la parochul Nicolae Cado 4 cor., Tibru prin parochul Alexe Neagoe 15 cor., Benic parochia gr. cath. prin parochul gr. cath. Amos Frâncu 17 cor., Dânc prin adm. parochial Vasile Fărcaș 3·20 cor.

Priméscă deci atât onorații Domni parochi ca colectanți cât și generoșii contribuenți ferbintea nóstră mulțămită pentru marinimósele contribuiri spre scopul ridicării sântului lăcaș. Afle-și rěsplată și mângăere sufletéscă la Părintele luminilor, unde este tot darul cel de sus.

In numele poporului gr. ort.
Craiva, la 8 April 1902 v.

Ioan Morușca
paroch gr.-or. român.

Posta redacțiunei.

„*Rol și importanță*“. Nu se póte publica. E greșit *fondul.* Nu putem aproba vederea, ca *de sus* sě vină recomandație pentru a fi cineva ales în corporațiunile nóstre bisericesci-școlare, sau în cele comunale. Fie-care caute, ca *prin vrednicia sa* sě ajungă la popularitate și la încrederea poporului, și atunci va fi ales.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rěspunderea.

Nr. 5848/1902 mag. [55] 1—1

Publicațiune.

In sensul articolului de lege din 1885 și a ordinațiunei de esecutare a acestei legi dată sub Nr. 45,055/1885, prin acésta se aduce la cunoscința proprietarilor de pământ de pe hotarul Sibiiului, că comisariul r. catastral de estimare G. Ioan Festetics sosesce în *2 Maiu a. c.* în Sibiiu, în scopul pregătirii nouelor operate catastrale de lipsă la fața locului după esecutarea comasării, și că proprietarilor de pământ le stă în bună voie së îngrijéscă pentru representarea intereselor lor la mësurarea locală.

Sibiiu, la 17 Aprile 1902.

Magistratul.

Nr. 205/902 [50] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **protopresbiter** în tractul protopresbiteral al **Iliei**, devenit vacant prin întărirea protopresbiterului actual Avram P. Pëcurariu de protopresbiter al tractului de nou înființat al Hunedórei, pe basa înaltului ordin consistorial dto 14 Ianuarie a. c. Nr. 430 Plen. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) Venitele din parochia centrală M. Ilia fasionate în cóla *B.*, pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat; *b*) Dotațiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 Aprile 1900 sub. Nr. prot. 116. în sumă de 1000 coróne, din care 400 coróne se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 600 coróne din fondul protopresbiteral; *c*) Taxele pentru visitațiunea canonică odată pe an, accidenții, esmisiuni și asistări la esamene.

Reflectanții cu cualificațiunea normată prin § 53 al Stat. organ și conclusul congresului din 1888 Nr. prot. 111 au ași înainta cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la Preaveneratul consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din ședința comitetului protopr. al tractului Iliei, ținută în Ilia la 9/22 Martie 1902.

Avram P. Pëcurariu
președ. prot. adm.
Ioanichiu Olariu
notariu comit.

Nr. 5643/1902 [54] 1—1

Publicațiune.

Pentru asigurarea zidirei de nou a podului Nr. 6 aflătoriu pe drumul municipal Sibiiu—Nocrich întrë km. 4—5 se va ține *în 30 Aprile 1902 la 10 ore a. m. în sala cea mică de ședințe din palatul comitatens* o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acésta lucrare sunt provocați së 'și subștérnă ofertele referitóre la întreprinderea efectuirii acestei lucrări *până la 9 ore a. m. a zilei ficsate la vice-comitele comitatului*. Ofertele întrate mai târziu nu se vor considera. Ofertele trebue së fie închise, sigilate și provëdute cu vadiul de 5% computat după suma preliminată cu 10,000 coróne.

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în orele de oficiu.

Sibiiu, în 16 Aprile 1902.

Pentru vice-comitele:
Stroia
protonotariu.

Nr. 5146/1902 [55] 1—1

Publicațiune.

Pentru asigurarea reparării podului Nr. 11 aflătoriu pe drumul municipal Cornățël—Săcădate—Brad se va ține *în 30 Aprile a. c. la 10 ore a. m. în sala cea mică de ședințe din palatul comitatens* o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocați së 'și subștérnă ofertele referitóre la întreprinderea efectuirii acestei lucrări până la orele 9 a. m. din ziua ficsată la vice-comitele comitatului. — Ofertele trebue së fie închise, sigilate și provëdute cu vadiul de 5% computat după suma preliminată cu 1148 cor. 56 fil. Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 16 Aprile 1902.

Pentru vice-comitele:
Stroia
protonotariu.

Douësprezece
Cântece de școlă
pentru două și trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu prețul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura și de la Tipografia și Libărăria diecesană Caransebeș, Librăria I. Ciurcu, Brașov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia și Librăria seminariului gr.-catolic Blaj și la Tipografia și Librăria H. Pardini Cernăuți (Bucovina).

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Uniunea Românilor din Transiivania cu biserica rom.-cat. sub împëratul Leopold I. de Dr. theol. George *Popoviciu*, C. 2·50

Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născëtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumëtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ținc, aluminium** etc. în ori-și-care mărime pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

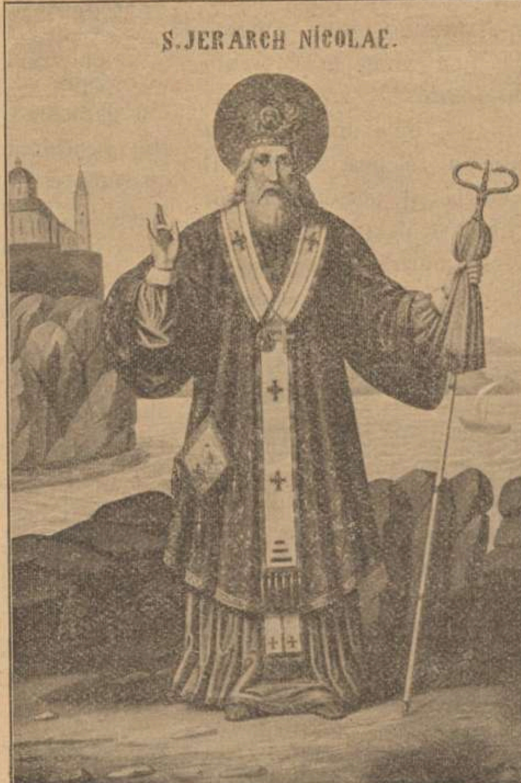
S. JERARCH NICOLAE.

I.
- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Rëstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

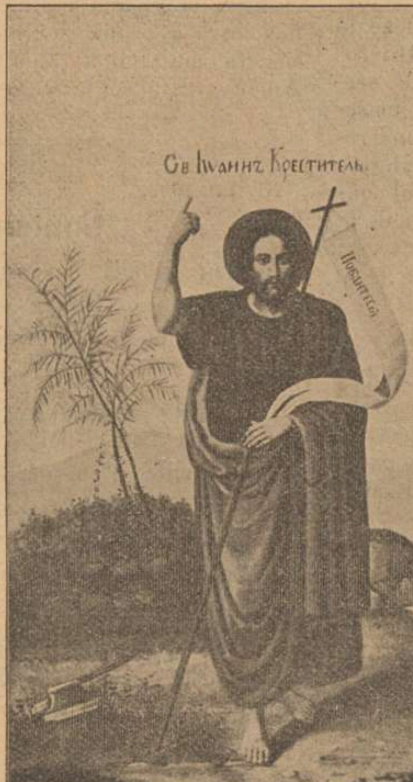

II.
- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.
- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Archanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu și ținc vor costa cu prețul metalului întrebuințat *mai mult*.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.** Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 42 Sibiiu, Sâmbătă 13/26 April 1902 **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

A înviat!...

De la un capĕt de lume până la celalalt, pe unde creştinătatea şi-a făcut întrarea şi a cucerit terenul, bucurie mare domnesce printrĕ ómeni. Bucurie vestită din uşa altariului, de unde miliónele de credincioşi aud rostindu-se de nou mângăetórele şi înălţătórele cuvinte: *Christos a înviat!*

Şi miliónele de ómeni sunt atât de convinse de sfinţenia acestor cuvinte, de adevĕrul cuprins în ele, încât ca dintr'un glas, cu inima scăldată în fericire rĕspund: *Cu adevĕrat, a înviat!*

Căci *a înviat!* El, care mort era, şi cu morţii în grópă a fost aşeḑat, n'a putut sĕ fie dat periciunii, ci a înviat din morţi, — cum era scris, — pentru ca lumea sĕ înţelégă, că nu a fost om, ci adevĕrat fiiu al lui Dumnezeu. A înviat, drept dovadă, că *adevĕrul* şi *dreptatea* sunt lucruri cari nu pot fi nimicite, pentru-că vecinice sunt, ca însaşi vecinicia.

Christos a înviat! Aşa ni-se vestesce în acésta zi a învierii, din uşa altariului, aşa ne spune convingerea proprie, şi sufletul adevĕratului creştin se scaldă în bucurie şi fericire la auḑul acestor magice cuvinte.

Cu smerenie sĕ ne plecăm deci capul în faţa altariului de unde ni-se comunică fericitórea veste, şi sĕ ne gândim la *scopul* pe care 'l-a avut în vedere *El*, cel-ce mórte a suferit, cea mai crâncenă şi înduioşătóre mórte, jertfindu-se pentru noi, pentru mântuirea omenimei.

In acésta zi de generală bucurie sĕ ne întipărim bine şi în mod neperitoriu în minte figura lui cea duiósă, blândul chip al celui-ce *iubirea* a propagat cât a fost în lume, iubirea întrĕ ómeni, ear' *ura* n'a cunoscut'o, pe cum n'a cunoscut nici *rĕsbunarea*, ci numai *iertarea!*

Şi făcênd astfel, să fim cel puţin pentru acéstă zi luminată aceea ce ar trebui sĕ fim în tóte zilele şi pentru totdeuna, *fraţi adevĕraţi*, legaţi unii de alţii prin lanţurile *iubirei creştinesci*, pentru-ca cel puţin pentru acéstă zi, măreaţa zi a *învierii*, sĕ ne putem apropia în sufletul nostru de treptele Dumnezeirii cu inima pornită spre perfecţionarea propagată de *El*, şi dorită din partea divinităţii.

Aşa sĕ fim toţi, în acésta zi frumósă a învierii, căci ómeni suntem şi creştini suntem; ear' cel-ce lasă sĕ trécă şi acésta zi luminată, neînţelésă şi neserbătorită, — nu mai e creştin, nu mai e om, ci e fiinţă vrednică de cea mai mare compătimire.

Omul care nici în acésta zi a învierii nu se póte înălţa cu mintea şi cu inima acolo, unde trebue sĕ se înalţe, şi nici în astfel de momente nu se ştie adăpa din *apa cea vie*, pentru a'şi recorí şi întări sufletul sbuciumat, e sdruncinat cu desĕvîrşire în internul sĕu, pentru-că inima sa e amorţită şi nimicită de viforul *necredinţei*. Ear' unde nu e *credinţă*, nu e nici *speranţă*, precum nu e nici *iubire*, — lipsesc deci temeliile creştinătăţii, pe cari le constituesc tocmai aceste trei daruri dumnezeeşti.

Dar' sĕ nu filosofăm în acésta zi de generală bucurie şi de sĕrbătóre.

Sĕ nu ne gândim la partea rea a omului, ci la partea sa cea bună.

Sĕ nu ne întristăm pentru pĕcatele cele multe cari tot mai mult încep sĕ covîrşéscă şi sĕ stăpânéscă de nou inima omului.

Sĕ le uităm tóte şi *luminându-ne cu prăsnuirea, unul pe altul sĕ îmbrăţişăm şi sĕ zicem fraţilor şi celor-ce ne urĕsc pe noi!*

Sĕ iertăm tóte pentru înviere, şi aşa sĕ strigăm, toţi şi tuturor:

Christos a înviat!

Evoluţiile unaţiei în secolul XVIII.

III.

— Articol final. —

După tóte aceste veniră Sêrbii Nichitici şi Adamovici şi — ómeni harnici şi înţelepţi — cutrierat'au ţéra şi conscris'au pe Români. Şi întrebau şí ei pe ómeni: când s'au unit? — şi lise rĕspundea şí lor: nici-când! Şi aşa pe basa citatului manifest împĕrătesc: „nisi sponte ad unionem redire volueritis...", şi mai avênd la spate pe patriarchul sêrbesc, ear' mai pe urmă şí pe dreptul Iosif II, harnicii sêrbi arătau popilor uniţi: p'aci 'ţi-e drumul! Şi earăşi se desuniră Românii nostri cu locul.*)

Şi se adunară ómenii nostri şi 'şi alegeau *dintrĕ ai sei* pe cel-ce ştia cânta mai frumos ş'avea niţică carte; apoi cu deputaţie şi cu instanţie 'l trimiteau la *Reşinari*, sĕ li-'l facă popă. Şi când popit venea omul poporului, se făcea mare serbătóre în sat.., şi unitul de voe de nevoe lua tălpăşiţa.

Sute de sate cunóscem în chipul acesta emancipate — şi astfeliu acum — pe lângă hărnicia episcopilor — *sentimentul constituţional*, în tóte timpurile adênc penetrat în poporul nostru, s'a făcut salvatorul bisericei.

Dar' muriră Sêrbii ş'avurăm earăşi vacanţă 14 ani... Apoi aleserăm la Turda, în locul lui *George Lazar*, pe slăbănogul *Moga*, legat de condiţii revoltătóre în chestia unaţiei... Şi se înteţiră uniţii la proselitism în stil mare — — — ş'alături stătea *Moga*, ferecat la mâni şi la picióre — — — Şi earăşi „se uniră mulţi de tot sub episcopul Moga", aşa ne spune istoria...

Eacă dar': în câte şi în ce fel de valuri curióse şi nefaste a aruncat unaţia pe biet poporul nostru...

Apoi vení *Şaguna* şi ne dădu putere şi ne făcù ordine — şi valurile s'au mulcomit, de-şí nu s'au liniştit cu totul, cum în veci nu se vor liniştí...

Şi acum un singur lucru aşi mai dorí sĕ 'l vĕd clarificat. De aceea sĕ 'mi permită dl canonic A. Bunea unele mici întrebări:

Nu ştia dsa nimic din tóte lucrurile acestea?

Nu ştia, ori nu vrea sĕ ştie dsa, de tóte aceste fase ale unaţiei, de *siluiri* şi de *reacţiunea* ce s'a produs pe urma acestor siluiri?

Nu cunoscea dsa nimic din trecutul comunelor, ca Reşinarii, Seliştea, Poiana etc. şi nimic din presentul lor?

Nu 'şi putea dsa da sémă despre *necorectitatea datelor sale statistice*, când trebuia sĕ vadă, că acelea contrazic trecutului istoric, ca şi raporturilor presentului?...

Ar fi o insultă pentru harnicul şi espertul canonic a presupune atare lucru. Noi, din contră, suntem dispuşi a crede, că dl Bunea, când a publicat statisticile sale, n'a făcut alta, de cât a dat pe istoricul, care scutură praful archivelor. — Şi astfeliu la tot casul dl scrutător are meritul muncei cinstite, pentru care ori-şi-cine şi în special noi Românii ortodocşi trebuie sĕ 'i fim recunoscĕtori.

Ne genéză însĕ fórte mult în asta credinţă a nóstră următoriul pasaj, cu care dl A. Bunea îşi încheie esplicaţiunile sale la statistica lui P. Aron:

„Bărbaţilor de ştiinţă este reservat a releva tot ce acéstă conscripţie póte contribuí la cunóscerea trecutului nostru din punct de vedere etnic, politic, religios, cultural şi social".

Noi făr' de a ne avênta la titli de bărbaţi de ştiinţă şi fără sĕ voim a produce supĕrare, credem a fi comprobat, că acésta conscripţie *din aci stipulatele puncte de vedere nu are nici o valóre.* Ea are cel mult valórea unui product unilateral, ce în casul cel mai bun denotă buna credinţă, în care se legăna episcopia de la Blaj în chestia unaţiei perfect realisate din punct de vedere formal.

Căci de am crede altcum, de am puté crede, că clarissimii de astăzi dau statisticelor acelora importanţa unor documente nealterabile *în fond şi în esenţă*, atunci judecata nóstră ar trebuí sĕ devină aspră. Ea ar trebuí sĕ trécă printrĕ paralele, cari s'ar începe cu amfibia sfintei uniri însaşi, ar trebuí sĕ scarmene şí celelalte minunate debuturi istorice, cu cari sfinţii uniţi obicinuesc a proptí gardul slăbuţ al acesteia — şi póte s'ar oprí numai la titlurile de Dri ale clarissimilor celor cu câte 6—7 clase gimnasiale.

Pentru acum sĕ mai facem o notă aici, cine ştie de ce trébă are sĕ fie.

Nu de mult m'a întrebat un jude de tribunal aşa: „Ce noimă şi ce însemnătate are cuvêntul *nou*, eu sunt *nou*, eu sunt *de legea nouă românéscă*, ce 'l dau mulţime de ţĕrani înaintea judecătoriilor drept rĕspuns la întrebarea despre confesiune?"...

I-am schiţat peripeţiile unaţiei, ca mai sus, — ş'apoi i-am dat rĕspunsul:

— „Români noi sunt aceia dintrĕ Români, cari primiseră unaţia *pasiv* şi fără resistinţă şi cari s'au declarat apoi *desuniţi* în urma edictului de toleranţă al M. Teresiei din anul 1759 în faţa comisiunei guverniale din 1762 şi mai târziu în faţa episcopilor *Nichitici* şi *Adamovici*, adecă atunci când acesti episcopi noi, — după-ce biserica ortodocsă fusese îngropată şi oficialmente decretată *unită* — au reînviat'o şi *reînoit'o*, dând creştinilor nostri putinţa a 'şi avé popii lor, de ei ceruţi şi recomandaţi.

Faţă cu sistemul papistilor, de a ordina pe preoţi de la centru, biserica acésta *reînoită* a fost îmbrăţişată cu drag din partea poporului, care în chestia aşezărei de preoţi nu sufere absolutism — şi de aceea el în masse mari a primit acest *nou sistem*, numindu-se pe aici pe colea însuşi pe sine *nou*.

Blăjenii, firesce, şi de astădată esplică lucrul altfel. Ei spun, că biserica lor este cea *veche*,*) de la carea ortodocşii s'ar fi desbinat, sau, cum zic ei, au făcut *schismă***) şi drept dovadă, că ei s'au desbinat, produc blăjenii faptul că ortodocşii înşişi pe sine se numesc *noi*.

Aşa au făcut papistii intotdeuna *istorie*. Ce le pasă lor de adevĕr? Finis sanctificat media!....

Noi însĕ scim cât plătesc sofisteriile acestea şi nu ne vom buimăci la cap de istoriile uniţilor, cum nici de statisticele lor.

Ear' cât pentru popor, fie unit, sau neunit, acesta nici-când n'a sciut — nici azi nu scie — de altă lege, de cât *de legea românéscă*.

Şi dacă după voia poporului ar merge..... şi dacă nu am avé azi alte obstacole, ca cele de avere şi altele, atunci chiar azi am puté vedé minunile sinodalităţii şi ale *conscienţei naţionale* redesceptate; şi atunci însaşi unaţia ar puté cânta una hăiducéscă:

„După min' nu plângă nime,
Că n'am făcut nici un bine!"

N. Maneguţiu.

Un document vechiu.

Vitregitatea timpurilor ni-a răpit aprópe tóte documentele vechi referitóre la istoria bisericei nóstre înainte de anul 1700.

Puţine câte s'au mai conservat fie în archivele publice de stat sau în cele ale unor familii aristrocratice, fie în cele ale confesiunilor din patrie, privilegiate pe acele timpuri, ne sunt fórte cu greu accesibile.

La aceste vine adaus şí faptul, că ocupaţi cu alte afaceri şi mai urgente, şi şí mai rentabile pentru a ne asigura esistenţa şi traiul de pe o zi pe alta, noi Românii greco orientali până acuma nu am ajuns sĕ ne ocupăm mai intensiv cu istoria bisericei nóstre şi cu adunarea documentelor, cari se mai află resfirate prin diferitele archive şi biblioteci.

Va trebuí sĕ se adune încă materialul necessar, sĕ se cérnă prin sita criticei nepreocupate, şi astfeliu sĕ ni-se presinte o icónă clară despre trecutul istoriei nóstre bisericesci.

Puţinele documente descoperite în timpul din urmă în archivul oraşului săsesc Bistriţa încă nu sunt suficiente, ca critica nepărtinitóre sĕ vină şi sĕ rĕstórne adevĕrul istoric susţinut până acuma de toţi ómenii nostri de carte despre esistenţa metropoliei nóstre din Transilvania, cu episcopiile ei sufragane, cunoscute până acuma.

La tótă întêmplarea documentele mai nóuĕ referitóre la trecutul bisericei nóstre pe timpul principilor calvini, şi nouele conclusiuni, cari prea pripit — însĕ bona fide, zicem noi — s'au tras din combinaţiile acelora, vor avé folosul real că cei chemaţi şi interesaţi de a scóte la triumf adevĕrul se vor pune pe studiu şi vor desgropa documentele, pe cari apoi se va zidi adevĕratul edificiu al metropoliei nóstre din Ardeal.

La locul acesta fac cunoscut publicului nostru un document vechiu de acuma 222 de ani, aflat din întîmplare în una din bisericele nóstre.

Cu sutele se vor mai afla asemenea documente, cari aştéptă sĕ fie descoperite şi folosite în interesul adevĕrului.

---

*) Bine înţeles: Nu era de fapt nici o desunire, ci numai o declarare emancipativă de sub siluirea de mai nainte.

*) E mult de la Atanasie!

**) Fabula cu lupul şi mielul.

Se vor mai fi aflând pe sântele altare, prin podurile bisericilor, prin nesce lăḑi vechi, mâncate de praf, şi de urgia timpurilor trecute, în cari am fost robi şi în cele naţionale şi în cele bisericesci.

Incetul cu încetul vom căuta sĕ le adunăm şi sĕ le facem cunoscute.

Le vom înşira la locul lor, şi cu ele vom ilustra adevĕrul, căci numai adevĕrul place şi lui Dumnezeu şi ómenilor.

Ne vom ferí însĕ de a cădé în estreme şi a face declaraţiuni în materie de istorie, cari cu cruţare vorbind, nu mai pot fi luate în serios, şi cari strică tot efectul faptelor, cari póte altcum ar fi fost primite ca adevĕrate.

Dacă bunăóră am vení noi cu afirmaţiunea că metropolitul Atanasie la chirotonirea sa în Bucureşt *a pus jurămênt în mânile patriarchului din Ierusalim pe confesiunea calvină, sau şi numai pe Catechismul calvin, care ni-s'a impus sub Rákoczy în zilele metropolitului Simeon Stefan,* afirmaţiunea acésta va fi cel puţin neseriósă ca şi aceea, că acela a devenit drept credincios prin facerea Unirei cu biserica Romei.

Ne vom feri deci de afirmaţiuni neprobate şi neprobavere, şi vom face cunoscut documentul care ne zace înaintea nóstră.

A trecut tocmai un an decând parochul nostru din Tórcla, protopresbiteratul Agnitei, comitatul Târnava mare, Ioan Branişte, a venit la mine cu un Antimis vechiu, parte mare deteriorat, şi m'a rogat sĕ-'i mijlocesc primirea altui nou.

Am desfăcut Antimisul şi am descifrat următórele: *Jertfelnicul dumnezeesc preste carele sĕ obrişesc dumnezeeştile slujbe. Baslogovitus'au şi s'au sfinţit de Preasfinţitul Metropolit Ioasaf, al Metropoliei Belgradului. Şi iau dat în zilele Măriei Sale Craiului Michail 1680.*

Icóna represintă punerea în mormênt.

De patru lături în cele 4 cornuri sunt cei 4 Evanghelisti: La stânga sus Evangelistul Mateiu, la drépta sus Evangelistul Marcu, la stânga jos Evangelistul Luca, la drépta jos Evangelistul Ioan.

La mijloc este sânta cruce cu iniţialele *Is. Xs. Nica.*

Urméză apoi archanghelii: de-a stânga Gavriil, de-a drépta Mihail, fie-care ţinênd în mână câte un Serafim.

Sub cei 2 archangheli vin apoi aşeḑaţi de la stânga spre drépta:

Iosif, Ioan, Maica Precesta, Cleopa, Maria lui Iacob, Nicodim.

Lângă trupul domnului Christos stă Maria Magdalina.

La drépta şi la stânga întrĕ cei 4 Evangelisti şi întrĕ icóna înmormêntării şi continuativ sub icónă stă inscripţia reprodusă mai sus.

La stânga archanghelului Gavriil este scris *Ioasaf*, şi la drépta celuilalt archanghel stă scris: *Archiepiscop.*

Tipariul este cu litere mari şi fórte frumos.

Unele locuri sunt deteriorate, mătasa cea albă, fină, pe care e făcută grăvura şi tipariul, e ruptă, încât nu se mai póte descifra ce mai stă scris, de şi după cuvintele: *şi s'au dat* mai obvin fragmente de cuvinte, cari însĕ — durere — nu se mai pot descifra.

Tecstul reprodus este însĕ fórte bine conservat.

După cunoscinţa nóstră acest Antimis este unica urmă ce ni-a rĕmas ca document după metropolitul Ioasaf al doilea.

In şirul metropoliţilor români din Ardeal Ioasaf al II-lea vine înşirat de la anul 1682, căci imediat după Sava Brancoviciu întrĕ anii 1680—1682 vine indicat ca metropolit Iosif (Budai).

Cestiunea acésta deci, că antimisul acesta este datat sub Ioasaf la anul 1680 pe când el numai în 1682 vine ca metropolit ortodocs român în Transilvania, rĕmâne cestiune deschisă, care se va deslega pe basa de alte documente.

Deşi sunt unii cari voiesc sĕ ştie că Ioasaf şi Iosif este unul şi acelaşi nume, eu totuşi sunt de credinţa că a mai fost după cifrele 1680 vre-o literă, care, ruptă fiind mătasa, nu se mai póte reconstruí.

Eu mai am speranţa, că pe la bisericile nóstre se va mai afla vre-un antimis vechiu, tot de la Ioasaf al II-lea, dóră mai bine conservat, şi din acela mai bine ne vom puté orienta, şi atunci vom spune părere positivă.

Intrĕ alte multe lucrări obositóre vom ajunge — avem firma speranţă — şi la cea de mult contemplată, care stă în planul lucrărilor nóstre, dar' la care încă nu am ajuns, anume *de a aduna inscripţiile din cuvênt în cuvênt de la tóte cărţile rituale din bisericile nóstre din archidiecesă, de la tóte antimisele, de la tóte icónele şi alte ornamente bisericesci spre a mai conserva puţinele monumente istorice, ce ni-au mai rĕmas prin podurile bisericilor, prin lăzile vechi, pe la grindă în casele vechi parochiale de lemne, şi astfeliu a le utilisa spre folosul sfintei nóstre biserici.*

Sibiiu, Vinerea Patimilor 1902.

Mateiu Voileanu
asesor consistorial.

Combaterea proselitismului.

Disertaţiune, cetită în conferenţa preoţéscă din tractul ***Solnocului*** *la 30 Novembre 1901, de preotul Nicolae* ***German.***

(Urmare.)

Grele vor fi la auz şi cuvintele preotului când se va încerca sĕ abată pe credincioşii sĕi de la aplicările lor spre alte confesiuni, convertiţi şi reduşi de speculanţi proseliţi, dacă turma lui va fi negligeată în privinţa educaţiunei religióse.

La educaţiunea morală, va-sĕ-zică la nobilitarea sufletului, la crescerea în spiritul confesional, la întărirea religiunei ortodoxe în inima credincioşilor precum şi la păstrarea ei, preotul totdeauna trebue sĕ aibă în vedere următórele:

1. Luminarea tinerimei asupra adevĕrurilor şi principiilor fundamentale ale religiunii ortodoxe.

5. Nisuinţa de a avé cât de mulţi cărturari luminaţi în comună, dar' cât de puţini semidocţi, ómeni totdéuna nemulţămiţi şi uşor de sedus.

3. Combaterea abusurilor şi a faptelor rele faţă de ori-şi-cine, fie inteligent, preot ori plugariu; avênd de basă la tóte acestea *credinţa divină*, acea sacră credinţă, fără de care morala, cinstea, dreptatea, probitatea şi generositatea, aceste scumpe mărgăritare, se risipesc.

Şi cine altul e chiămat a insufla, a desvolta şi a păstra simţul religios, respective credinţa divină în sinul omenimei, de cât *preotul şi iarăşi preotul*, şi cum ar puté preotul mai bine sădi în inimile credincioşilor sĕi simburele religiosităţii şi moralităţi adevĕrate de cât prin catechisaţiune?

Catechisaţiunea este sacra instituţiune, cu ajutoriul căreia putem cimenta în sufletul credincioşilor adevĕrata religiune străbună ortodoxă orientală.

Numai prin catechisaţiune se pot descoperi doctrinele bisericii ortodoxe orientale tuturor celor ce cred şi mărturisesc acéstă religiune, căci cu durere trebue sĕ o spun că mulţi sunt încă şi azi, în seclul poreclit al luminilor, cari nu-şi cunosc religiunea, — şi acéstă împrejurare la credincioşii nostri au causat-o următórele:

a) împrejurările locale nefavoritóre în cari am trăit;

b) fiind-că cei chemaţi au lăsat de azi pe mâne, căci la prima cercetare vedem că trăsătura dominantă în firea românului e trăgănarea, sau ceea-ce în limbagiul technic se numesce lipsă de iniţiativă, el însuşi o documentéză acésta când zice: „Las' c'oi face, numai sĕ fiu sănătos“.

c) împrejurarea că bietul român din Transilvania şi Ungaria n'a fost nici-odata stăpân pe destinele sale.

Tóte acestea au contribuit la slăbirea caracterului ajutând clătinarea în credinţă a credincioşilor nostri.

Acésta este causa adevĕrată dar' tristă a dureróselor nóstre împregiurări în cari ne-am aflat şi ne aflăm încă şi azi.

Deci sĕ lăsăm trăgănarea şi sĕ începem a ţiné catechisaţiune, căci prin educaţiunea morală mărturisitorii religiunei ortodoxe orientale se întăresc în credinţa străbună, ear' întăriţi odată, stau neclintiţi în faţa adversarilor nostri, neputêndu-i abate de la credinţa lor nici cei mai aprigi propagatori proseliţi, ci mai ales vor sta nepăsători întocmai ca stânca de granit în faţa furibundelor valuri ale mărei viforóse.

Şi pentru-ca astfeliu sĕ ne putem asigura turma, iubiţilor confraţi în Christos, şi pentru-ca sĕ putem feri sufletele încredinţate nóuĕ de oscilaţiunile nesigure, trebue sĕ ne obicinuim a pune în activitate mintea şi corpul nostru, va-sĕ-zică sĕ *muncim* şi munca nóstră sĕ fie munca spirituală sacrificată culturei religióse, căci cugetarea neîntreruptă dă nemărginită putere şi spontaneitate, ear' munca psihică prin cetirea operilor de conţinut religios-moral este *hrana sufletului.*

Un preot care astfeliu a urmat, la ivirea pornirilor proselitice un cuvênt are sĕ spună şi va fi de ajuns pentru sufocarea acestor periculóse curente, cari turbură liniştea sufletéscă a credincioşilor, nimicesce buna înţelegere dintrĕ ei, şi se împotrivesc la ori-ce înaintare atât în cele materiale cât şi în cele culturale.

Iată pentru-ce crescerea tinerimei în spiritul confesional, catechisaţiunea, este un mijloc la combaterea proselitismului.

III. Autoritatea, vaza recerută statului preoţesc.

Autoritatea, vaza, ca mijloc de a combate proselitismul aşa e de necesară unui preot precum corpului îmbrăcămintea.

Pentru-că ivindu-se întrĕ fiii parochiei sale idei proselitice, de sine înţeles că după puterile sale se va încerca sĕ saneze rĕul, însĕ pe un preot care nu se bucură de autoritatea cuvenită, de respectul poporenilor sei, îl asigur din capul locului, că de-şi va posede ştiinţa lui Socrate, zadarnice vor fi tóte opintirile sale; de-şi va documenta vorbele sale, de-şi încercările sale de a combate le va basa pe principiile şi dogmele cele mai adevĕrate, totuşi lipsindu-i autoritatea, respectul, lipsindu-i puterea impunĕtóre faţă de credincioşii sei, — învĕţătura păstoriului lipsit de autoritatea unui preot va prinde întocmai ca seminţa din sfânta Ev., care: „a căḑut lângă cale şi s'a călcat şi paserile ceriului o a mâncat“. (Luca VIII 5). Aşa vor fi călcate de credincioşii sĕi cuvintele lui.

Se póte sĕ mĕ întrebe unii, şi pentru ce sĕ nu-'mi fie luate în considerare argumentele documentate pe deplin şi dovedite de adevĕrate, arĕtând cât de amar greşesc toţi aceia cari 'şi părăsesc legea??

Eu rĕspund: pentru-că un om fie acela ori din care clasă: oficiant, măestru, ori econom, care nu-şi îndeplinesce chiămarea, nu are trecere în societate, nu e respectat de supuşii sĕi, nu e recunoscut de superiorii sei, ear' de semeni e compătimit.

Un astfel de om şi cu deosebire un preot, nu numai că e lipsit de aceste daruri pe cari le dă muritorilor lumea adecă: stimă, veneraţiune şi recunoscinţă, ci ce e mai mult, e despreţuit de toţi de la mic până la mare, apoi pe un om despreţuit de cei ce 'l cunosc şi încunjură, cine 'l ascultă, cine 'l onoréză, cine 'i dă drept la părerile sale de-şi ar conţiné adevĕrul cel mai sfânt, după cum se întêmplă de multe-ori?!

In zădar vorbesce, căci nime nu 'l aude, ci toţi îşi cugetă despre el; nu e în stare a se conduce el pe sine, d'apoi pe alţii?

Un astfeliu de preot sĕ posédă calităţile oratorice ale lui Demosthenes, vorbele lui vor fi nucă 'n părete, nu pentru că n'ar fi adevĕrate sau dóră n'ar fi basate pe principiile

---

FOIŞÓRĂ

Paştile.

Zi de bucurie şi veselie, zi de îmbrăţişare şi de mântuire.

Zi de lumină şi de sfinţenie, zi de pace şi împăcare.

Zi de renascere şi reînoire a sufletelor nóstre, zi cu adevĕrat mare şi minunată şi strălucită.

Acésta este sĕrbătórea sĕrbătorilor, praznicul praznicilor.

Acésta este ziua sfântă şi strălucită a Invierei Domnului nostru.

In acéstă zi Domnul nostru Iisus Christos ne-a ridicat pe noi, căzuţi în pĕcat.

In acéstă zi ne-a reînviat pe noi, omorîţi de greşeli.

In acéstă zi ni-a deschis raiul, ca sĕ ne bucurăm de lemnul vieţii, care este scumpul şi de viéţă dătătoriul sĕu trup şi sânge, prin care ne curăţim şi ne sfinţim şi ne luminăm şi ne reînoim.

Cine este vrednic sĕ istorisécă şi sĕ arate şi sĕ facă cunoscut cu adevĕrat harul zilei, şi sĕ laude şi admire puterea şi mărirea ei?

Cât de nepătrunse sunt judecăţile lui Dumnezeu şi nestrăbătute sunt cărările sale!

Eri eram plini de întristare, ear' astăzi plini de bucurie.

Eri eram în suspine, ear' astăzi veseli.

Eri în întristare, şi astăzi în bucurie.

Nespus, cu adevĕrat, este harul zilei acesteia.

Negrăit este darul misteriului.

Nepătrunsă este, cu adevĕrat, şi covîrşitóre iubirea lui Dumnezeu pentru noi, şi milostivirea lui şi înjosirea lui.

Căci preţ de rĕscumpĕrare s'a dat pe sine Domnul nostru Iisus Christos, pentru noi toţi, şi ne-a scos de la mórte la viéţă, de la întunerec la lumină, de la sclăvie la libertate, de la duşmănie la adevĕrata pretinie.

Ne-a rĕscumparat de la blăstĕm şi pĕcat, făcêndu-ne sĕ nu mai fim sclavi, ci liberi, sĕ nu mai fim turburaţi, ci neturburaţi, sĕ nu mai fim iubitori de lume, ci iubitori de Dumnezeu, sĕ nu mai umblăm cu gândul la cele trupeşti, ci la cele sufleteşti, sĕ ne purtăm cuvios şi cu dreptate, cu iubire şi unire.

De aceea, nimeni sĕ nu se tînguéscă de pĕcate, că iertarea din mormênt a rĕsărit.

Nimeni sĕ nu se témă de mórte, căci mórtea Mântuitoriului ne-a eliberat pe noi.

Sĕ lăsăm duşmăniile şi rĕsbunările dintrĕ noi.

Sĕ iertăm tóte pentru înviere, şi sĕ zicem celor ce ne urăsc pe noi, că fraţi ai nostri sunt, şi sĕ-i îmbrăţişăm pre dînşii.

Căci Christos este pacea nóstră.

Cele pămênteşti cu cele cereşti împăcându-le şi făcêndu-le pe amêndouĕ una, şi zidul de despărţire desfiinţându-l, a deslegat duşmănia prin trupul seu, şi pacea a dat ucenicilor şi apostolilor sei.

Pace le-a lăsat lor, şi prin ei ne-a făcut pre noi fii ai păcii şi ai iubirei.

Ne-a mântuit pe noi Christos Dumnezeu, şi ne-a scos din iad, ne-a smuls pre noi din stăpânirea diavolului şi ne-a eliberat din sclăvia lui.

Amărîtu-s'a iadul gustând din scumpul şi sfântul trup al stăpânului, precum a prezis Isaia:

Iadul s'a amărît întimpinându-te pre tine jos.

Amărîtu-s'a, că s'a stricat.

Amărîtu-s'a că s'a batjocorit.

Amărîtu-s'a că s'a legat.

Luat-a trup, şi cu Dumnezeu s'a întâlnit.

Luat-a ce a vĕḑut, şi a căḑut unde n'a vĕḑut.

A înghiţit mórtea neştiind, şi după ce a înghiţit, a cunoscut pe cine a înghiţit.

A înghiţit viéţa, şi s'a înghiţit de viéţă.

A înghiţit pe unul cu toţii, a perdut pe unul pentru toţi.

A răpît leul şi i-s'au rupt dinţii.

Prin pĕcat, mórtea a avut putere, ear' în Christos, negăsind pĕcat, a rĕmas fără lucrare, căci acul morţii este pĕcatul, ear' Domnul n'a făcut pĕcat şi în gura lui nu s'a găsit înşelăciune.

Este deci priincios sĕ zicem:

Unde-ţi este mórte acul?

Unde-ţi este iadule învingerea?

Inviat a Christos şi tu te-ai surpat.

Inviat-a Christos şi se bucură îngerii.

Inviat-a Christos şi au caḑut demonii.

Inviat-a Christos şi domneşte viéţa.

Inviat-a Christos şi mortii au înviat împreună cu el.

Inviat-a Christos şi ne-am mântuit de stricăciune.

Inviat-a Christos şi am eşit din blăstĕm.

Inviat-a Christos, şi am înviat şi noi cu el.

Inviat-a Christos, şi noi ne-am umplut de viaţă.

Căci Christos sculându-se din morţi, începătură celor adormiţi s'a făcut!

de credinţă mijlócele sale de combatere, ci pentru-că n'are trecere el între credincioşii sei, nu are autoritatea cuvenită unui păstor sufletesc.

Prin urmare, un puterric mijloc de a combate proselitismul este autoritatea preotului, puterea impunĕtóre şi stima credincioşilor sĕi şi cum-că 'i aşa voiu arĕta în următórele:

Preotul care se bucură de respectul, de vaza poporenilor sĕi, — conturbat în parochie de misionarii speculanţi, momentan îşi caută mĕsurile de combatere, şi cari sunt altele de cât puterea cuvêntului divin? E mare cu adevĕrat puterea cuvêntului Dumnezeesc, şi dacă acela e rostit de un vrednic lucrător în agrul lui Christos, de un adevĕrat părinte sufletesc, prinde rădĕcină în inima celor slab-credincioşi, pentru-că via unui atare preot cultivată de cu bun timp şi edificiul sĕu măreţ, biserica vie e clădită pe temeiul înţelepciunei evangelice.

Astfel întărită, turma sa nu e aşa uşor nici adversarilor a arunca în staolul lui Christos simburile discordiei, şi chiar aruncat fiind, nu prinde aşa uşor rădĕcină, întocmai ca pe un corp viguros bólele, pe când pe un corp debil ori-şi-ce bólă e în stare a-l nimici. (Va urma).

De la sate.

— Lucruri bune din Foventea. —

— 21 April n.

Onorată redacţiune! Grăbesc sĕ vĕ pun la disposiţie programul pentru distribuirea premiilor acordate de *„Cordiana“* pe anul 1902 locuitorilor din Foventea.

E următoriul:

1. A treia zi de Pascile românesci, de la orele 2 până la 6 p. m. se va face în fie-care an o esposiţie de vite de muncă: boi, cai şi vaci, în piaţa şcólei de aici, şi se vor da premii bărbaţilor acelora, ale căror vite se vor constata că sunt frumóse şi bine întreţinute.

2. Tot atunci se vor espune spre vedere şi apreciare publică în sala cea mare a şcólei de aici diferite ţesĕturi alese şi lucrate de mâna femeilor de aici, ca: pânză de fuior şi bumbac; feţe de mese şi ştergătóre (prosópe), servete, velinţe (cuverture pentru pat), straie, pănure pentru pantaloni (cióreci) şi mantale (bobouĕ) etc.

Dintrĕ acestea cele mai bune ţeseturi se vor premia cu 20 cor.

3. Pentru-ca sĕ se pótă arangia după cuviinţă ori ce ţeseturi, vor trebui aduse şi predate unei comisiuni, care le va primi şi le va înregistra adoua zi de Pasci, de la orele 2 până la 5 p. m., liberând un bilet de primire fiecărei esponente.

4. Un juriu de 7 bărbaţi şi 7 femei din localitate, persóne distinse şi competente sau cunoscĕtóre de lucruri, se vor pronunţa secret asupra celor-ce vor merita premiile, cari se vor trece într'un registru subscris de întreg juriul. Membrii espunĕtori din juriu nu vor puté vota pentru ei şi rudele lor de aprópe.

5. Distribuirea premiilor se va face în aceeaşi zi, când preşedintele prin o vorbire ocasională va îndemna publicul asistent, ca pe viitor sĕ se deprindă la tot ce este bun, frumos şi folositor şi sĕ înveţe a croí, a cóse şi forma pantaloni (cioreci), mantale (bobouĕ) scurteice, căciule etc. mai practice şi mai acomodate cu timpurile în cari trăim, promiţêndu-li-se premii bune pe viitor, atât locuitorilor de aici, cât şi celor de prin comunele vecine, cu cari *„Cordiana“* stă în legături economice.

6. Ca nici tinerimea sĕ nu remână nemângiată şi neîncuragiată, *„Cordiana“* proiectézä pe a treia zi de Rosalii în toţi anii, fiind timpul frumos, ear' în cas de plóie, în prima duminecă după Rosalii, într'un loc anumit, la pădure, petreceri cu danţuri naţionale, producţiuni teatrale, acomodate pentru publicul asistent; recitaţiuni interesante şi necesare la desvoltarea poporului nostru, cântări însufleţitóre, alergări libere şi cu obstacole de diferite feliuri şi pe diferite distanţe, lupte corporale gimnastice; urcări pe prăjine şi frânghie etc.

Un program special va arăta atunci arangiarea şi dispunerea rolurilor arangiate. Cei-ce se vor distinge la acestea încă vor fi premiaţi şi încuragiaţi de *„Cordiana“*.

7. Juriul pentru bărbaţi în anul acesta este format din Domnii:

1. Daniil R. Cordescu preşedinte. 2. Toma Ienciu notariu, vice-preşedinte. 3. Preotul Ioan Bonea vice-preşedinte la „Cordiana“. 4. Petru Roman Manuilă primariul comunei. 5. Ioan Precup primărel şi membru în Direcţia Cordienei. 6. Alexe Manuil învĕţător local şi 7. Ioan Popa învĕţător pensionat.

Juriul de femei este compus din Dómnele:

1. Preotésa Ana Mărculeţiu presidentă. 2. Maria Ienciu vice-presidentă. 3. Anisia Manuil. 4. Preotésa I. Bonea. 5. Preotésa Ana I. Comşa. 6. Maria I. Popa, şi 7. Ana I. Precup.

Cred că publicul cetitoriu va primi cu interes şi bucurie ştirea comunicată, şi va lăuda pe cei-ce au pus la cale lucruri atât de folositóre poporului nostru de la ţeară.

Coresp.

Revistă esternă

Greva belgiană, pusă la cale de socialişti pentru a forţa dieta sĕ între în revisuirea constituţiunii şi în firul acasteia sĕ deie cetăţenilor dreptul de vot electoral universal, — s'a terminat, cu tóte că nimic nu s'a ajuns din scopul ei. Lucrătorii au reîntrat în lucru aprópe toţi, după-ce a succes conducĕtorilor sĕ 'i înduplece, ca acum sĕ fie pe pace şi sĕ lase eluptarea votului universal pe alte timpuri mai favorabile. Jertfele de sânge şi avere au rĕmas deci fără nici un resultat positiv. Au dat însĕ douĕ resultate negative, dintrĕ cari unul – cine ştie ce urmări grave va mai avé! Şi-au cheltuit grevistii bănişorii adunaţi pentru zile de neputinţă şi au rĕmas şi fără căştigul ce l'ar fi putut face cu munca lor în cele peste zece zile de grevă, şi au perdut colosal de mult fabricele şi marile întreprinderi, ale căror lucrări au trebuit sĕ pauseze. Dar' a perdut mult din nimb şi *Coróna*. Atât socialistii, cât şi liberalii fac deopotrivă imputări regelui, că în tot cursul grevei a stat la o parte, indiferent de vĕrsarea sângelui supuşilor sei şi nu a întrevenit la guvern în favorul celor în luptă pentru drepturile lor. Adevĕrat, că în sensul constituţionalismului Coróna n'are sĕ se amestece în luptele de partid, ear' regele *Leopold* e cunoscut ca cel mai constituţional Domnitoriu, dar' totuşi mâhnirea celor cu lupta perdută lui ii bagă vină. Se şi raportézä deja din *Bruxella*, că partidul liberal a hotărît sĕ încépă *acţiune contra regimului monarchic*. E temere, că în întrégă ţéra se va începe mişcare antidinastică.

*

Lupte pentru votul universal. Pe când în Belgia încercarea socialistilor, de a elupta cu grevă dreptul de vot electoral universal, s'a terminat cu fiasco, — aceeaşi luptă se raportézä din *Svedia*. Luni în întrégă ţéra au fost mari demonstraţiuni pentru dreptul electoral universal. In Malmö au luat parte la demonstraţie *douĕsprĕzece mii de ómeni*. In *Stockholm* (capitala ţerii) s'au întêmplat ciocniri sângeróse întrĕ organele siguranţei publice şi întrĕ demonstranţi, cari voiau sĕ mérgă la palatul regal.

*

Pacea Burilor. Ştirile din urmă despre tratativele de pace dintrĕ *Kitschener* şi delegaţii buri denotă, că despre pace încheiată nu se va puté scrie 'n curênd. Cu escepţia unuia, toţi ceilaţi conducĕtori ai Burilor au plecat deja din Pretoria la comandele lor. *Botha* a plecat la Dundee, ear' *Schalk-Burger* şi *Luca Mayer* la Balmoral, de unde vor merge la comandele lor. *De Wett* s'a re'ntors în Oranje, *Delarey* a plecat la Klerksdorp. *Steyn* a rĕmas deocamdată în Pretoria.

Ce au hotărît şi isprăvit în privinţa păcii, — nu se ştie. Presa din *Londra* însĕ constată aprópe unanim, că *prospectele de pace sunt cât se póte de slabe.* Chiar şi ziarele guvernamentale dau espresiune temerii că *Burii vor respinge propoziţiunile de pace* făcute din partea engleză, ear' telegrame private dau ştire despre grave neînţelegeri întrĕ *Kitchener* şi 'ntrĕ *Milner*, presidentul coloniei Cap. Kitchener chiar şi în faţa greutăţilor ivite sperézä tare în încheerea păcii, pe când Milner insistă pentru continuarea energică a rĕsboiului.

Referitor la atitudinea celor de pe câmpul de rĕsboiu, unii dau cu părerea că oranjezii nu vor capitula odată cu capul, pe când transvalianii probabil că vor depune armele. Pe cesti din urmă i-au făcut conciliaţi deosebi perderile mari îndurate în timpul din urmă.

NOUTĂŢI

Christos a înviat! Cu acest salut creştinesc dorim tuturor corespondenţilor, cetitorilor şi spriginitorilor ziariului nostru, sĕ petrécă în pace şi sănĕtate sfintele sĕrbători ale Invierii Domnului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos.

*

Din causa sfintelor sĕrbători ale „Invierii Domnului“ numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joia viitóre.

*

E bolnavă o regină. Poporul olandez e în mare întristare şi îngrijorare. E bolnavă greu adorata şi ninerata lui regină *Vilhelmina*. Mulţime de popor stă zi şi nópte în jurul palatului din Loo, unde zace regina, aşteptând cu dor şi temere ştiri despre fasele bólei; fémeile îngenunchiază şi se rógă, bărbaţii stau cu capetele descoperite, eăr' prin bisericele din ţéră se face serviciu divin pentru regina. Se repetă întocmai mişcătórele scene de acum câţiva ani din faţa palatului de la *Cotroceni*, unde atunci zăcea greu bolnav moştenitoriul tronului României.

Bóla reginei Vilhelmina e lungóre, complicată cu neajunsurile stării de îngrecare înaintată. Tocmai de aceea e în primejdie viéţa bolnavei. Dar' de va fi sĕ scape, scapă numai ea; moştenitoriul e perdut.....

*

Fundaţiunea Şaguna. Fundaţiunea fericitului archiepiscop şi metropolit *Andreiu Baron de Şaguna*, întemeiată prin disposiţiunile testamentare ale nemuritoriului archipăstoriu, representa la luarea în primire a ei, la 1873, o sumă de 75.427 fl. Conform testamentului avea sĕ fie inactivată când capitalul va ajunge la 100.000 fl.; ceea-ce s'a şi întêmplat la finea anului 1877. Capitalul a crescut la 100.460 fl. 68 cr. Calculul este făcut după curs şi nu după valórea nominală a hârtiilor în cari era plasată fundaţiunea. Drept aceea inactivarea ei s'a amânat până la 1881, când s'a ridicat la 137.381 fl. 93 cr.

De la acest an încóce s'a început oferirea ajutórelor: *a*) pentru zidirea de biserici 2/4 din venite, *b*) pentru zidirea de şcóle 1/4; ear' 1/4 capitalisare.

Ajutórele votate până acuma sunt, după ani, acestea:

I. Pentru biserici:			II. Pentru şcóle:		
	la anul	fl.		la anul	fl.
1.	1882	3000	1.	1882	1200
2.	1883	3170	2.	1883	1580
3.	1884	5936	3.	1884	2980
4.	1886	3240	4.	1886	1620
5.	1887	2900	5.	1887	1400
6.	1887	400	6.	1889	2500
7.	1889	2900	7.	1889	1050
8.	1889	2400	8.	1890	3500
9.	1890	5700	9.	1890	1000
10.	1890	4600	10.	1892	3060
11.	1892	4030	11.	1893	2850
12.	1893	7600	12.	1894	1900
13.	1894	4100	13.	1895	2000
14.	1895	4000	14.	1896	2000
15.	1896	3650	15.	1897	2000
16.	1897	4250	16.	1898	1950
17.	1898	3850	17.	1899	1900
18.	1899	3800	18.	1900	1800
19.	1900	1650	19.	1901	1900
20	1900	1800			
21.	1901	3900			
	total fl.	76.956		total fl.	38.190

Recapitulare: I. Pentru biserici 153.912 II. Pentru şcóle 76.380. La olaltă *230.292 coróne*.

Pe lângă acésta s'a dat secretariului o remuneraţiune anuală de 200 cor., fişcalului de 200 cor., diurne membrilor comisiunii circa 400 cor. la an.

Cu finea anului 1901 fundaţiunea Şaguna represintă o valóre de **367.889 cor. 17 fil.**

*

Corul din Turnu-Severin — la Caransebeş. In Dumineca Tomii va concerta în Caransebeş reuniunea de cântări şi musică *„Doina“* din Turnu-Severin. Corul reuniunii stă sub conducerea profesorului *Paulian* şi numĕră aprópe la 60 persóne, întrĕ cari 18 dame. Pe lângă cântăreţi se află şi o orchestră compusă din studenţii liceului de acolo. In Caransebeş se fac cele mai frumóse pregătiri. Ospeţii din România merită cea mai sinceră primire, cu atât mai mult, că şi reuniunea înv. din diecesa Caransebeşului deja în repeţite rênduri a fost primită de Severineni cu cea mai mare însufleţire. Corul „Doina“ din Turnu-Severin va debuta şi la *Lugoj*, cu ocasiunea concertului ce-'l va arangea Reuniunea română de cântări din Lugoj în ziua s-tului George.

*

Dar pentru biserică. Evlavioşii creştini *Filimon Sierb* cu soţia sa Asineta din comuna Daneşiu, protopresbiteratul Sighişórei, au donat bisericei greco-or. română din Comuna Malâncrav, un rând de odăsdi pentru serviţiul divin în preţ de 80 cor., pentru care lucru creştinesc, le esprim şi pe acéstă cale în numele tuturor credincioşilor creştini ai acestei parochii, cea mai sinceră mulţămită şi le doresc, ca atot puternicul Dumnezeu, sĕ-i ţină, în cea mai deplină sănătate, ca sĕ mai pótă împlini asemenea fapte creştineşti. Comitetul parochial.

*

Congregaţia comitatului Arad e convocată pe Mercuri (30 April st. n.).

*

Un nou atentat în Rusia. „Prager Tagblatt“ are raport din Varsovia, că un tiner în etate de 20—22 de ani a puşcat de trei-ori asupra guvernatorului de acolo, general Certcov. Certcov stătea la ferésta, ear' atentatorul a puşcat din stradă. Douĕ puşcături au nimerit, dar' rănirile nu sunt periculóse. Atentatorul e un fost student de universitate ear' acum nihilist. — In urma atentatului au fost deţinuţi numĕroşi studenţi şi chiar şi *rectorul universităţii* împreună cu şése profesori, cari toţi sunt închişi acum în citadela cetăţii.

*

Batalionul al doilea al regimentului de infanterie Nr. 31, garnisonat în Sibiiu, sosesce din *Plevlje* (Bosnia), unde fusese trei ani de zile Marţi (29 April st. n.) la 6 ore diminéţa. La gară va fi aşteptat de musica militară, în sunetele căreia 'şi va face întrarea în oraş.

*

Din Sebeşul-săsesc ni-se scrie, că în 31 Martie s'a ţinut acolo adunarea generală a reuniunei meseriaşilor şi comercianţilor români din Sebeş şi jur, numită *Andreiana*. Despre decurgerea adunării vom da raport amănunţit în numĕrul ce vine.

*

Ninsóre. Mercuri după amiazi, până séra târziu, Sibiiul şi împrejurimile aveau aspect de iarnă; era timp posomorit împreunat cu plóie, care în urmă s'a schimbat în ninsóre. Incă şi Joi coperişele caselor erau acoperite cu strat de zăpadă.

Pe la *Bistriţa* încă a fost zilele acestea ninsóre şi frig. Intreg câmpul era învĕlit în vestmênt alb, ca iarna.

*

Cutrĕmur de pămênt şi nenorociri. Vaporul „City of Pittsburg“, cel mai mare vapor ce comunica pe rîul Ohio (America), zilele trecute s'a aprins pe cale. Focul a produs mare panică, în cât mulţi au sărit în apă şi s'au înecat. Numĕrul victimelor se urcă la 60—75 de inşi.

Tot din America se raportézä că în Guatemala a fost Vineri cutrĕmur de pămênt pe urma căruia multe oraşe au îndurat stricăciuni mari; oraşul Amatitlan a fost pustiit de tot. Se zice că au perit şi vr'o 500 ómeni.

*

A fost odată..... o regină..... Sĕptĕmâna trecută o parte a presei mari raporta, că fosta regină a Sêrbiei, care numai prin frumseţa sa s'a ridicat de la simplă fiică de general la rangul de regină, şi pe care tot frumseţa şi orgoliul de a dispune de politica ţerişórei soţului ei a dus'o până acolo unde se află azi, — Natalia Kečko, soţia divorţată a rĕposatului rege Milan, a trecut la papistaşism — de dragul unui cavaler frances. Altă parte dementa ştirea. Acum însĕ se ştie positiv că Natalia a trecut la papistaşi. Insuşi consulul frances a înştiinţat regelui Alexandru acéstă trecere. Pe Alexandru l'a atins fórte dureros acéstă faptă a mamei sale. Se zice, că plin de mâhnire ar fi zis consulului: *Acésta e ultima scenă din durerósa tragedie a familiei mele; prin acésta s'a rupt şi ultima legătură care mĕ mai lega de mama mea.* Nu vreau s'o mai vĕd, nu vreau sĕ mai aud de ea. Am avut şi eu o mamă, *dar' acum nu mai am.*

*

Congres contra emigrărilor. Pentru a se consulta asupra mijlócelor prin cari sĕ se împedece emigrarea, mai multe reuniuni economice din Ungaria au hotărît sĕ ţină congres, care e şi convocat deja la Canijamare. Pentru statorirea programului şi facerea pregătirilor pentru congres se va ţiné Dumineсă o adunare în Veszprém. President al congresului e Franciscfc Fenyvessy, comite al comitatului Veszprém şi president al reuniunii economice de acolo.

Posta redacţiunei.

Gherla. Primit. Ii vom face loc în unul din numerii cei mai apropiaţi. In numĕrul de astăzi a fost imposibil. Salutare.

Liturgieriul

— Cu litere latine —

broșat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.

[1] 8—

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Édiția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Metropolia

Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric

despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Pușcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. **6 cor.**, leg. **7·70, 8·20** și **9·50 cor.**

Se póte procura dela

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal. Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Josef Jikeli

✶ **Sibiiu** ✶
Strada Cisnădiei Nr. 47

Candelabre argintite și aurite cu argint, respective cu aur veritabil, apoi
Candele ✶ Cădelnițe
Fesnice argintite pentru luminări
✶ Anaforariu ✶
Căldăruși pentru apă sfințită

Chivot pentru păstrarea ✶✶ ✶✶✶✶ cuminecăturei
Discuri pentru bani . . . .
etc. argintite nickelate sau de aramă
○ Potir ○ ○ Stéuă ○
Lingurită · Copie (cuțit)
Disc pentru agneți ✶✶✶✶✶✶
○○○ argintite sau aurite ○○○

Prețurile cele mai moderate!

[43] 5—5

Op premiat de Academia Română.

Semințe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 43 Sibiiu, Joi 18 April (1 Maiu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Furtuni parlamentare.

Sibiiu, 30 Aprile n.

Sunt puțini deputații naționali în actuala dietă ungară, pentru-că afară de Sași abia sunt *cinci*, și sunt și destul de cumpěniți la vorbă, în cât din adins nu caută nici-odată sě provóce furtuni parlamentare, — și totuși furtunile se ivesc în dietă totdeuna când își ridică cuvêntul câte unul din ei pentru a apăra interesele celor-ce i-au trimis în parlament.

Lucrul acesta nu trebue sě surprindă pe nimeni; și suntem siguri că n'are nici sě aducă la tăcere pe cei espuși furtunilor în parlamentul magiar, cari vor ști tot așa de bine cum știe lumea întrégă, că *adevěrul dóre* și că furtunile parlamentare tocmai de aceea se deslănțuesc asupra lor, pentru-că ei își fac datorința impusă de a spune adevěrul acolo de unde are sě 'l audă lumea întrégă, în parlamentul țerii. Tot ce vor regreta deputații naționali din actuala dietă ungară și ce trebue sě regretăm și noi este, că sunt tocmai numai *cinci* cei-ce au sě pórte lupta cu puternicul șovinism magiar, ajuns stăpân pe parlamentul țerii, și că pe lângă ei nu mai sunt barem și vre-o douĕzeci de deputați *români*, cari, după convingerea nóstră, pe lângă o opintire energică a tuturor forțelor de cari dispunem, ar fi putut sě fie scoși învingĕtori la alegerile dietale trecute.

Ultima furtună deslănțuită asupra deputaților naționali din dietă s'a întêmplat Sâmbătă, cu ocasiunea discuției continuate asupra budgetului ministrului de justitie, când deputatul slovac *Veselovski* a spus de nou câteva adevěruri compatrioților nostri magiari.

Li-a spus pe scurt și la înțeles naționalistul *Veselovski*, că după lege, după drept și dreptate, justiția ar trebui sě se facă în țéra nóstră nu numai în limba magiară, cum de fapt se face acuma, ci și în limbile celelalte din țéră, în limbile naționalităților nemagiare. Și li-a mai spus, că parlamentul țerii nu e magiar, nu e al Magiarilor, ci e al țerii, al Ungariei, în care tocmai popórele nemagiare formézǎ majoritatea.

Nimic mai adevěrat decât aceste constatări, pentru-că de fapt lucrul așa stă, că avem lege, *neabrogată încă*, în care se dispune în mod categoric, că atunci când părțile pășesc în fața judecătoriilor de prima instanță, pentru a-și căuta dreptul și dreptatea, — fără intervenția advocatului, — judecătoriul *e dator* sě le asculte în limba lor, sě dreseze actele în limba lor, și sě dee sentența în limba lor. Și avem și *statistice* compuse pe basa datelor adunate de funcționari magiari, și din aceste statistice reiese clar, că cu adevěrat, naționalitățile nemagiare formézǎ majoritatea poporațiunii în patria acésta, pe lângă tóte meșteșugirile întrebuințate pentru a scóte pe Magiari ca aflători în majoritate, sau cel puțin aprópe de majoritate.

Atunci de ce atâta supărare în dietă, de ce atâta gălăgie și vorbe aspre la adresa celor-ce constată în fața parlamentului acest adevěr?

Tocmai pentru-că e *adevěr*, și pentru-că, cum am spus, *adevěrul dóre*. Și nici nu le luăm în nume de rěu celor-ce nu-și pot obicinui urechile cu adevěrul, din motivul că nu vreau sě și-le obicinuéscă, pentru-că de, așa le este firea și temperamentul și póte-că așa cer interesele lor particulare.

Dar' trebue sě ne esprimăm mirarea, că cei-ce datorință au sě stee deasupra pasiunilor, — guvern și președinte, — în loc sě se aplece spre partea în care se află dreptatea, dau spate cu gălăgioșii și făcêndu-le acestora pe voe caută sě ascundă și ei adevěrul.

După părerea nóstră n'a fost procedură nimerită din partea președintelui camerei ungare, când pentru adevěrurile constatate în fața dietei a îndrumat *la ordine* pe naționalistul deputat *Veselovski*; și n'a fost bine nici aceea, că ministrul de justiție, în loc sě *promită* cel puțin esecutarea legii cu privire la întrebuințarea limbilor nemagiare pe terenul justiției, a declarat, că legea nu va puté fi aplicată nici-odată așa cum doresc naționalitățile nemagiare din țéră.

Astfel de procedeuri nu pace și liniște, ci nemulțămire și înstrăinare față de instituțiunile statului pot sě producă, și noi nu de acestea avem trebuință, ci de pace și de bună înțelegere.

Pe calea acésta tot mai mult ne înstrăinăm unii de alții, pe când interesele nóstre comune cer, ca sě ne apropiem unii de alții, cu încredere și sinceritate.

Sě fim deci mai toleranți și mai concilianți unii față de alții, cel puțin acolo unde adevěrul e atât de evident și nu póte fi ascuns sau nimicit, căci altcum abisul devine atât de mare între noi, încât nu va mai fi chip de a 'l puté trece pentru a ne întâlni.

Széll la Viena. Prim-ministrul Széll a fost zilele trecute la Viena pentru a face propuneri M. Sale Monarchului cu privire la numirea unui nou titular în fruntea ministeriului de comerciu, în locul decedatului *Horánszky*. Se crede că actul de numire va fi publicat în una din zilele cele mai apropiate. Până atunci numele noului ministru e ținut în cel mai mare secret.

Delegațiunile. După cum am fost anunțat, delegațiunile sunt convocate pe 6 Maiu în sesiune ordinară. Ședințele se vor ține de astădată în Budapesta. Casa magnaților a făcut deja alegerea membrilor cari fac parte din delegațiune, ear' dieta îi va alege în decursul septĕmânei acesteia. Din partea casei magnaților a fost ales de nou și Ilustrit. Sa domnul Dr. *Iosif Gall* membru delegațional.

Tarifa autonomă. Se scrie de la Viena, că sub durata sesiunii ordinare delegaționale aflându-se și guvernul austriac în Budapesta, se vor continua tratările între guvernele țerilor dualiste pentru a ajunge la înțelegere cu privire la tarifa autonomă vamală. Cum se știe, tratativele în privința acésta au fost întrerupte în urma decedării ministrului de comerciu *Horánszky*.

Unguri în America. După ultimele date statistice în Statele-unite din America se află 180,000 Magiari, 431,000 Slovaci, 92.000 Croați și Sloveni, 41,000 Ruteni, Sêrbi și alte naționalități, tot cetățeni ungari eșiți din țéră probabil pentru-că — li-a mers prea bine. Și când mai iai, că tot atât de mare va fi și numěrul celor trecuți în România, nu poți sě nu esclami: fericită țéră Ungaria asta!

Congresul bisericei sêrbești. Comisariul regesc pentru congresul bisericei naționale sêrbești, convocat, cum se știe, pe 8 Iunie la Carloveț, încă nu e numit și nici guvernul nu a aflat încă persóna potrivită pentru a o propune corónei spre numire. Se vesteste însé, că de astă-dată va fi numit un *magnat magiar*, cu abatere de la usul de până acuma de a fi luat comisariul dintrě Sêrbi sau Croați.

Combaterea proselitismului.

Disertațiune, cetită în conferența preoțéscă din tractul ***Solnocului*** *la 30 Novembre 1901, de preotul Nicolae* ***German***.

(Urmare.)

Avênd preotul aceste arme puternice: religiositatea, moralitatea și vaza recerută, pururea va fi salvat de ispitele proselitismului, căci numai atunci vine lupul la oi când păstoriul dórme, numai atunci se încércă inimicii nostri sě ne atace turma, când věd că noi în loc sě ne bucurăm de autoritatea recerută unui preot, de venerațiunea credincioșilor nostri, ne desconsideră, ne desprețuesc toți, — atunci îndată vine vênătoriul de suflete tăind și mai afund în vaza respectivului preot, prin apucăturile sale, compărêndu-l cu un preot de ai lor care e la culmea chemării sale, folosindu-se astfeliu de ocasiune; căci adversarii nostri sunt temerari și contézǎ cu siguritate la slăbiciunile nóstre și la indiferentismul cu care tratăm cele mai vitate cause ale nóstre. Despre atari speculanți ne vorbesce sfânta scriptură când zice: „Ear' pe când dormeam — ómenii, a venit inimicul și a sěmênat neghină prin grâu și s'a dus (Math XIII 25)".

Nu așa pățesce preotul care a urmat cuvintele apostolesci, cari sună: „In tóte dându-te pe tine esemplu de fapte bune, arětând în învěțătură nestricare, seriositate, sinceritate. Cuvênt sănětos și neprihănit, ca adversariul sě se rușineze neavênd nimic a vorbi rěu de voi" (Pavel c. Tit II 7. 8.)

Pe când preotul cu autoritate și pătruns de chemarea sa, fiind conturbat în liniștea ce trebue sě domnéscă în parochie, la moment se folosesce de medicină trebuincióșă adecă documentarea principiilor de credință ale religiunei ortodoxe, de singurile adevěrate în comparație cu acelea la cari voesce adversariul religiunei nóstre a converti credincioși de ai nostri, — și avênd autoritate și încrederea credincioșilor sei, atunci sfaturile și învěțăturile sale precum și dorințele sale vor găsi loc roditor în inima celor slabi de înger și rod vor aduce.

Sě nu crédă însě preotul că vaza, autoritatea cuvenită o primesce de odată cu introducerea sa în parochie, ci ea se câștigă prin purtarea evlavióșă la tóte funcțiunile sacre, prin cumpětare neîntreruptă și prin muncă serióșă și onestă, acestea preste tot și în tóte chemările sociale, dar' mai ales în chemarea preoțéscă sunt unicul mijloc, a ne impune și a ne asigura în sinul poporului acea vază și importanță, care după sfânta și ideala nóstră chemare o și merităm.

Iată deci pentru-ce autoritatea, vaza preotului e un puternic mijloc pentru combaterea cu succes a proselitismului, pentru-că, avênd vază te iubesc, și iubindu-te te ascultă credincioșii.

IV. Studiarea și cunóscerea organsațiunii, respective a constituției bisericesci preste tot și în special a bisericei române ortodoxe.

Cunóscerea constituției bisericesci este necesеră unui preot, pentru-că prin necunoscința organisațiunei bisericei se dă ansă la neînțelegeri interne, de unde apoi ușor se înstrăinézǎ credincioșii de biserică, și se netezesce calea proselitismului. Afară de aceea clerul fără cunoscință cu fundament a constituției bisericesci nu știe representa biserica în diferitele situațiuni, și nu va ști sě se folosécă nici de interesele chemărei sale, ce i-le dă posițiunea preoțéscă, posițiune pe cât de onorifică, pe atât și de tăiĕtóre în viéța bisericéscă.

Nu e destul a cunósce constituția, ci necondiționat se recere și știință de a aplica legile bisericesci la casurile concrete.

Iată ce zice Mântuitoriul Christos despre o astfel de organisațiune: „ori-care împěrăție ce se împărěchézǎ întrě sine, nu va sta" (Mat. XII 25.) ear' referitor la preot zice: „ori-cine care va sminti pe unul din acesti mici cari cred întru mine, mai bine este lui sě 'și spânzure o pétră de móră de grumazii lui și sě se înece în adêncul mării" (Math. 6) ear' la alt loc poftesce cunóscerea constituției când zice: „și legea va cerca din gura lui" — (Malach. II. 7.)

Aceste sunt relele cari se nasc din nestudiarea constituției bisericesci când preotul e conturbat în parochie și are neapărată lipsă de cunóscerea și știința de a aplica constituția bisericei, ca sě pótă conduce parochia pe cale pacinică și în ordine cuvenită. Dar' când va avé sě apere interesele ei de atacurile provenite din partea adversarilor, sě fie acelea pe ori-și-ce cale, atunci în loc de a stîrpi rěul încă 'l va potența! Pe când un preot care a studiat și studiézǎ constituția bisericei cu fundament, se va bucura în parochia sa de liniște și venerațiune, ear' din partea superiorilor de recunoscință, și fiind atăcat de contrarii confesiunei nóstre își va ști apăra turma luptând cu energie și ne avênd odihnă până când va scăpa fii sei de năvala inimicilor, după cuvêntul Domnului: „In lume scârbă veți avé, dar' îndrăsniți căci eu am învins lumea (Ioan XVI 33.)" ear' la Math. V 18 se zice: Ceriul și pămêntul vor trece, dar' din lege nu va trece nici o iotă scurtă până ce tóte nu se vor face".

Nu este destul, ca o persónă, respective un element din organismul bisericei sě studieze cu fundament, ci acésta este de lipsă tuturor părților constitutive, căci numai atunci ne vom ajunge scopul impus nóuě de capul bisericei, de Mântuitorul, și numai atunci vom fi în stare sě păstrăm turma ne atinsă, căci iată ce zice nemuritoriul Andreiu: „Cum-că vitalitatea din afară a bisericei este condiționată de la neîmpedecata funcționare a tuturor elementelor personale și sociale din organismul bisericii, este afară de tótă îndoială, căci în care trup părțile vitale sunt neglese și necultivate sau osândite la pasivitate și pentru aceea împedecate în funcțiunile lor, acolo viéța trupului este amorțită și morbóșă și lesne se periclitézǎ. De aceea se cere, ca elementele organice ale bisericei nu numai sě nu se împedece de nici o parte, ci tóte la olaltă sě fie libere de a lucra și conlucra în armonie pentru susținerea, cultivarea și prosperarea lor reciprocă (Drp. C. p. 89).

Din tóte acestea e evident, că cunóscerea cu fundament a constituției bisericesci încă este un mijloc pentru combaterea proselitismului. (Va urma).

Din Alba-Iulia.

— Sinod protopresbiteral. —

— 22 April n.

Sinodul protopresbiteral al tractului *Alba-Iulia* s'a ţinut sub conducerea noului protopop I. Teculescu la 8 April st. n.

După invocarea duhului sfânt făcută în biserica gr. or. din oraş, membrii sinodului dimpreună cu unii nemembri, în numĕr de 31, s'au adunat în şcóla aflătóre în inmediata apropiere, unde dl protopresbiter deschide şedinţa prin o vorbire cam de următoriul cuprins:

„Douĕ motive mĕ îndémnă a vĕ saluta cu tótă plăcerea cu prilegiul întrunirei de azi. E acela întâiul, că dat mi-e azi pentru prima-oră a deschide şi conduce şedinţa sinodului nostru protopresbiteral, ear' al doilea că tot azi pentru prima-dată am întruniţi în faţa mea tocmai pe acei factori aleşi ai tractului, cari la timpul seu prin glasul lor liber şi neinfluinţat chematu-m'au la locul unde acum mĕ aflu. Ear' aceste douĕ împrejurări, azi fapte complinite, evident, că atingĕnd în mod plăcut inima mea, imprimă şi adunării nóstre de azi un timbru deosebit, care nu póte obveni în totdeuna. Inţeleg aici întâiu plăcuta ocasie de a asigura de recunoscinţa mea pe toţi acei membri presenţi, cari încredere mi-au votat când m'au ales de şef al acestui tract, şi al doilea aceea împlinire a aşteptării unui fie-căruia dintrĕ dvóstre, care în mod firesc vĕ stăpânesce, ca adecă cu prilegiul primei mele păşiri înaintea sinodului protopopesc sĕ arăt şi sĕ esplic şí programul lucrărilor mele în cercul nou de activitate ce mi-s'a ivit.

Logică şi firéscă e, cum zisei, acésta aşteptare a dvóstre, căreia de nu aşi satisface, sigur sunt că ansă aşi da la desamăgire pentru unii şi pricină şi căinţă pentru alţii.

Domnilor şi fraţilor,

Aevea, îmi represent faptul alegerii mele de şef al acestui tract prin dvóstre ca şi cum mi-aţi fi oferit şi predat o monedă pe cât de frumósă pe atât de preţiósă şi pe al cărei avers imprimat este cuvêntul *încredere*, ear' pe invers *responsabilitate*. Acésta monedă avênd'o astăzi în posesia mea, în faţa aşteptării dvóstre, de a vĕ numí modul şi chipul cum voiu îngrijí-o şi administra, nu ştiu prin ce alta v'aşi puté asigura despre atenţiunea ce îi voiu da, de cât prin declaraţiunea, că avênd neîncetat înaintea ochilor moneda preţiósă, ori de câte-ori voiu priví aversul, cetí-voiu şí reversul ei. Acésta făcêndu-o, sigur sunt, că înţeles voiu fi pe deplin asupra ţinutei mele, care va fi adecă de aşa, că lucrând în basa încrederei puse în mine, cu mĕsura conştiinţei voiu mĕsura de-a pururea tóte faptele sĕvêrşite, ştiind că sunt responsabil de ele.

Acesta e primul punct!

Venind la al doilea, prin care mai anumit voesc a vĕ indica puncte din programul activităţii mele, îmi daţi voe, ca la acesta sĕ vĕ zăbovesc mai mult cu esplicarea; pentru-că nu ţin cu totul eschis, ca unul sau altul dintrĕ dvóstre sĕ 'şi pună întrebarea: cum voiu puté face mult sporiu în lucrarea mea cel puţin acum la început, când străin sunt cu totul în aceste părţi. Repet, că nu ţin ca imposibil, ca unul sau altul sĕ nu 'şi cugete aşa ceva în sine. Dar' rĕspunsul meu, cred, că pe deplin îl va linişti. Căci când noi lege avem, dlor, scumpă şi neasemĕnat de frumósă, nu pe pétră de ardesie ci pe pétră nestimată scrisă de marele nostru *Andreiu*, a păzí şi împliní acea lege generală pentru întréga nóstră metropolie, mai póte forma obiect de întrebare? Dar' totuşi va mai replica unul sau altul, că dacă chiar cunoscută 'mi-e legea, în care mĕ aflu, totuşi străin îmi este poporul cu întregul complex al însuşirilor lui, în mijlocul şi asupra căruia am de a aplica legea.

Conced acésta, domnilor, mai mult ca întrebarea dintâi şi, dacă rĕspunsul meu la ea va fi cât se póte mai sincer şi mai franc, acésta de sigur, că pe un fiu adevĕrat al bisericei nóstre nu-l va puté supĕra.

Onorat Sinod,

Un nor de durere a acoperit sufletul meu, când am început a cunóşte mai deaprópe tóte ce aparţin legii şi neamului nostru din aceste părţi. Comunic acésta, nu numai comparând cu alte ţinuturi ale archidiecesei nóstre stările de pe aici, dar' şi mai ales preocupat de trecutul de odinióră al acestor locuri. Cum? m'am întrebat eu însumi! Decide une-ori fatalul, sau cursul din lumea fisică e de a se urma şí în legea morală, ca aici, înţeleg, tocmai în aceste plaiuri, unde a ars odinióră focul cel mai intensiv cu flacăra cea mai înaltă a legei şi neamului nostru preste tot luat, — azi sĕ fie şi grămada şi mormanul de cenuşă mai mare?!

Induioşat m'am apropiat atunci, ca aprópe de tot sĕ vĕd şi sĕ cunosc tot adevĕrul. Şi eată, că sufletu-mi s'a elevat atunci! Căci sub mormanul de censură zării scânteiă şi simţii căldură: *dragostea poporului*, care vie am cunoscut că este faţă de biserica şi legea lui. Esclamat-am atunci în mine: Est Deus în nobis!...

Bogat şi mult e secerişul. — Lucrători ne trebue, cari spulberând mormanul de cenuşă, cu dragoste sĕ aţiţe din scânteiă — focul intensiv, lucitor de odinióră. Şi cine alţii sunt şi pot fi acei lucrători, dlor, decât preoţii şi învĕţătorii şi toţi fruntaşii neamului. Nu e óre dovadă şi adunarea nóstră de azi, care din aceiaşi se compune şi cari şi de astădată au venit, ca ascultând cele îndeplinite timp de un an în tractul nostru — sfat sĕ facă şi hotărîri sĕ aducă, prin cari tot mai mult sĕ înainteze afacerile nóstre bisericesci şi şcolare. Da, ştim, că este esclamarea multora, care se esprimă prin cuvintele: facă şeful tractului, lucreze preotul şi învĕţătorul, ca unii puşi pentru acea treabă şi au şi léfă. Nu-i cuvênt, dlor, că e mai deosebit gradul de datorinţe şi cercul de lucrare al unuia de al altuia; sau sĕ mĕ folosesc, în sens figurat, de cuvintele Stului apostol *Iacob*: alta e slava sórelui, alta a lunei, alta a stelelor! Dar' aminte sĕ luăm şi bine sĕ pricepem, dlor, că deşi e alta slava, unul şi acelaş e scopul, şi al sórelui şi al lunei şi al stelelor: ca tóte în frumósă ascensiune sĕ vestéscă puterea ziditorului şi tóte în sfântă şi ceréscă armonie sĕ împodobéscă bolta ceréscă. Drept copie de urmat şi pentru noi aduc acésta, dlor, ca adecă, preoţi, învĕţători şi mireni, fruntaşi ai neamului, toţi în desăvîrşită armonie şi dragoste sĕ ridicăm sórtea neamului nostru din aceste părţi, împodobind prin demne lucrări bolta bisericei nóstre strĕmoşesci".

Reasumând în câteva cuvinte cele zise până aici, vorbitorul îşi încheie cuvêntul de deschidere accentuând:

„Aceste şi numai aceste sunt semnele întru cari vom birui; aceste sunt mijlócele prin cari vom puté face, ca tractul nostru, dacă aceea ce a fost odinióră, azi nu mai póte fi, — inima, adecă, a archidiecesei nóstre, sĕ ajungă cel puţin a fi mâna dréptă şi vigurósă şi sănătósă a organismului bisericei nóstre din archidiecesă.

Se va întêmpla de vom lucra, va fi de vom voí."

Cu aceste Protopresbiterul decliară deschisă şedinţa sinodului din anul acesta.

Alegêndu-se notarul şedinţei în persóna învĕţ. *Iuliu Roşca*, şi verificători preoţii: *Frâncu* şi *Iliescu*, se cetesce *raportul anual*, din care relev următórele:

In tractul A. Iuliei sunt 40 parochii şi 6 filii cu un numĕr de 29.628 suflete, dintrĕ cari sunt bărbaţi: 15081, femei: 14.547. Căsĕtorii: 213, dintrĕ cari 4 fără binecuvêntare bisericéscă şi 27 mixte. Naşteri din căsătoria legală 1069; şi anume prunci: 540, fete: 529. Ilegitimi 77, bărbaţi: 44 fete: 33. Naşterile preste tot: 1146. Mortalitatea a fost de 780 şi anume de sex bărbătesc: 391, sex femeesc: 389. Resultă deci un spor de 366.

In tract au fost 32 şcóle, dintre cari cele mai multe corespunḑĕtóre recerinţelor legale, unele însă absolut necorespunzĕtóre. Numĕrul copiilor obligaţi la şcóla de tóte zilele: 4075 dintre cari băeţi: 2075 şi băete: 2000. La şcóla de repetiţie: 1885 dintre cari băeţi: 900; băete: 985. Au cercetat şcóla de tóte zilele: 2280 copii şi copile.

Invĕţători calificaţi sunt 18, restul necalificaţi.

Biserici corespunḑĕtóre sunt 33.

Fondul protopopesc dispune de o avere în bani gata 947 cor. Pentru augmentarea fondului protopopesc s'au făcut unele propuneri, precum: Fie-care preot când se sfinţesce are sĕ plătéscă la fondul protop. 20 cor., ear' învĕţătorii aleşi definitivi 10 cor. Pe lângă acésta fie-care preot aflător în tract 2 cor. şi învĕţ. 1 cor. anual. Membrii mireni ai sinodului câte 1 cor. Tóte aceste propuneri s'au primit unanim.

Spre încheierea şedinţei sinodului s'a ivit un moment de plăcută surprindere. Cu ocasia alegerii fostului protopop Nicolae Ivan de asesor consistorial, spre consacrarea acestui moment din viéţa dsale a depus suma de 100 fl. la care s'a mai alăturat dl Iordache Roşca cu 5 fl., dl Banciu 5 fl. (ambii din Sĕlişte) şi dl Ioan de Preda cu 5 fl. ca menită a forma un fond umanitar din care la timpul sĕu sĕ se institue o masă pe séma studenţilor sermani, dar' capacitaţi şi cu purtare bună, de la gimnasiul din loc.

Libelul despre suma de 112 fl. = 224 cor., depusă la banca „Iulia", de aici se află în posesia unui domn preot şi acum cu reîntregirea definitivă a tractului a fost predat la finea şedinţei, dlui protopop.

Deodată cu predarea libelului inimile celor presenţi au fost atinse ca de un curent electric. O masă pentru studenţii sĕraci şi cu bune prestaţiuni póte la nici un gimnasiu cu limbă de propunere neromână nu este atât de imperios reclamată ca aici.

Românii din acest comitat sunt fórte sĕraci şi întimpină greutăţi fórte mari cu învĕţarea copiilor mai ales fiind didactrul pentru gr. or. 36 fl. anual.

Augmentarea sumei depuse de dl asesor *N. Ivan* va forma una din grijile şi preocupările principale atât ale sinodului cât şi ale tuturor Românilor din acest comitat. O acţiune pentru crescerea fondului şi subvenirei lipselor studenţilor gr. or. se va pune la cale.

Primul sinod protopopesc terminat cu multă însufleţire, ne dă speranţa, că toţi îşi vor angaja puterile la ridicarea bisericei şi a şcólei române din acest tract. *El.*

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţéscă în Bran.

Zerneşti, 10 April v.

Cu plăcere iau condeiul pentru-ca sĕ raportez ceva despre decurgerea conferinţei preoţeşti gr.-or. din tractul *Branului*, — ţinută în 26 Martie v. a c. în sala centrală din Bran, — care a fost reuşită în tóte privinţele.

Premergênd formalităţile prescrise, Dl *Traian Meţian*, presidentul conferenţei, prin o vorbire acomodată deschide conferenţa. In cuvêntul sĕu de deschidere accentuéză importanţa şi folosul practic, ce resultă din astfel de întruniri, atât de indispensabile pentru ridicarea prestigiului preoţimei nóstre. Mai departe esprimă mulţămită capului suprem al bisericei nóstre, I. P. S. Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, iniţiatorul înţelept al acestor întruniri bune, folositóre şi indispensabile pentru înaintarea preoţimei nóstre.

Cuvêntul de deschidere a fost primit cu frenetice aclamări de „sĕ trăiască" la adresa capului suprem al bisericei nóstre şi la adresa Dlui protopresbiter tractual Traian Metian, conducĕtorul conferinţei.

Urméză cetirea temei: „*Desvoltarea simţului religios în popor*" de Dl *Ioan Dan*, protopop onorar. Acéstă lucrare a fost ascultată cu cel mai viu interes, şi cu unanimitate s'a constatat că tema a fost lucrată cu adâncă cunoscinţă de causă.

Urméză predicele de model, cu cari au fost însărcinaţi Dnii *George Babeş*, paroch în Sohodol, şi *Iosif Comanescu*, paroch în Codlea.

Intâi îşi rosteşte predica sa Dl G. Babeş: „*Despre patimile şi mórtea Dlui nostru Iisus Christos*". Materialul bogat ce şi l-a adunat Dl predicator, îmbrăcat în frumóse figuri oratorice, a produs în toţi cei de faţă mare mulţămire sufletéscă. Prin acéstă predică — de model în adevĕratul înţeles al cuvêntului, s'a dovedit că dl Babeş posede un însemnat talent oratoric şi póte sĕ devină un distins orator bisericesc.

A doua predică, după ordinea programului, dar' nu a doua după merit şi frumseţă, a fost rostită de Dl paroch I. Comanescu: „*Despre intrarea lui Iisus în Ierusalim*". Ca şi dl Babeş, a stârnit în ascultători şi dl Comanescu — admiraţie.

Pe lângă cele espuse, conferinţa a mai luat şi unele concluse cari merită tótă lauda. Cele mai însemnate sunt următórele: Preoţii sĕ participe la înmormêntarea colegilor lor, fără a pretinde vre-o remuneraţie, ci numai simplu din simţul de colegialitate.

Al doilea conclus a fost, ca sĕ se trimită o telegramă de aderenţă Excelenţei Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, în carea membrii conferinţei sĕ-şi arete omagiile şi adânca veneraţiune faţă de capul bisericei nóstre.

Eshauriindu-se programul pus la ordinea zilei, Dl president mulţămeşte membrilor pentru interesul şi zelul cu care au luat parte la discuţiune.

Dl paroch *I. Cenţu* mulţămeşte Dlui president pentru tactul şi înţelepciunea cu care a condus conferinţa, dorindu-i viaţă lungă şi fericită spre a conduce şi în viitor preoţimea tractuală. Cu acestea s'a încheiat conferinţa.

Cei mai mulţi membri s'au întrunit apoi la un prânz comun, la care au mai participat şi doi bărbaţi însemnaţi, ca óspeţi, şi anume veteranul anteluptător pentru drepturile bisericei şi naţiunei nóstre, Ilustritatea Sa dl *Ioan cavaler de Puşcariu*, şi dl primpretor al cercului Bran, *M. Bardossi*.

Ca de obiceiu la asemenea ocasiuni, n'au lipsit nici toastele. S'a toastat pentru Majestatea Sa Francisc Iosif, pentru Excelenţa Sa *Ioan Metian*, pentru Ilustritatea Sa Ioan cavaler de *Puşcariu*, pentru protopopul Traian *Meţian* şi pentru Dl M. *Bardossi* primpretor.

In chipul acesta s'a isprăvit şi masa, ear' membrii conferinţei s'au împrăştiat, ducênd fie-care cu sine cele mai plăcute impresii.

Unul din cei de faţă.

Din Sebeş.

Adunarea generală a Reuniunei meseriaşilor şi comercianţ. din Sebeş şi jur „Andreiana".

— 23 April n.

In 31 Martie 1902 Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş şi jur „*Andreiana*" şi-a ţinut adunarea generală ordinară.

Vice-preşedintele *George Tatar*, după-ce accentuéză importanţa Reuniunei face o scurtă reprivire asupra rodnicei ei activităţi şi punênd la inima fie-căruia lucrarea harmonică şi bunaînţelegere — declară întrĕ aplause şedinţa deschisă. — Notariul *Ioan Pavel* cetesce raportul comitetului despre activitatea sa şi a Reuniunei de la ultima adunare generală până în present. Din acel raport, care e o oglindă fidelă a întregei activităţi a Reuniunei, de remarcat e:

Reuniuneea numĕră 47 membri ordinari cu tacsă anuală de 4 cor. şi 56 membri estra-ordinari. Comitetul a ţinut în decursul anului espirat 12 şedinţe, ear' Reuniunea s'a întrunit în fie-care sĕptĕmână de douĕ-ori. In întrunirile acestea se cetesce, scrie, socotesce şi se face deprindere în cântări în 4 voci. — Punctul de culminaţiune în activitatea Reuniunei e esposiţia, ce a arangiat'o la Sf. Petru în anul trecut. A fost acésta a doua esposiţie a meseriaşilor români din ţéra acésta. Cu ocasiunea esposiţiei au fost premiaţi 15 învĕţăcei, cu suma de 123 cor., ear' măestrilor şi calfelor cari au espus, li-s'a dat diplome de recunoscinţă. Importanţa esposiţiei s'a potenţat prin împrejurarea, că la încheiere s'au întrunit la învitarea şi iniţiativa Reuniunei nóstre representanţi de ai meseriaşilor din Sibiiu, Braşov, Orĕştie, Alba-Iulia, Sĕlişte, Mercurea şi Poiana, şi s'a ţinut prima conferenţă a meseriaşilor şi comercianţilor din patrie.

Reuniunea a arangiat în decursul anului 5 producţiuni, în cari s'au jucat piesele teatrale: Paza Maicei sfinte, Vlăduţul mamii, Pălăria ciasornicariului, Trei doctori, şi s'au declamat şi cântat mai multe cântări în patru voci.

De remarcat mai e şi împrejurarea, că membrii ordinari în urma unui conclus al comitetului au întrat ca membri activi în reuniunea pompierilor din loc, în care până acum erau numai 4 Români.

In 16 Iunie anul trecut Reuniunea a celebrat un parastas pentru patronul ei *Andreiu Şaguna*.

Fóia „*Bunul Econom*", ce apare în Orĕştie, s'a decretat organ oficios al Reuniunei şi s'au făcut la acésta fóie şi 20 abonamente.

Averea Reuniunei cu 31 Decembre 1901 e în bani 1492 cor. 66 fil., dintrĕ cari:

Fondul neatacabil 1053 cor. 62 fil., Fondul vĕduvelor și orfanilor meseriașilor și comercianților din Sebeș și jur 259 cor. 37 fil., Fondul disponibil 136 cor. 24 fil. și Fondul pentru esposiții 43 cor. 43 fil. In mobiliar și utensilii 599 cor. 80 fil. și biblioteca 81 cor. 40 fil. Averea Reuniunei a crescut în decursul anului 1901 cu 232 cor. 92 fil. — S'a statorit apoi budgetul pe 1902 și în fine s'a constituit Reuniunea pe un nou period de 3 ani, și anume:

Președinte: *Zevedeiu Mureșan*, preot. Vice-președinte: *George Tatar*, oficial la „Sebeșana". Notariu și bibliotecariu: *Ioan Pavel*, învĕțătoriu. Cassariu: *Petru Gavrilă*, măestru cismariu. Controlor: *Victor Săbăduș*, comerciant. Econom: *Ioan Tecău*, măestru-butnar. Vice-bibliotecariu: *Petru M. Opincar*, măestru cojocariu. Membri în comitet: Ioan Stanca, măestru-cismariu; Petru Muntean, măestru-cojocariu; Dumitru Popa, măestru-cojocariu; Simeon Lupșe, măestru-cojocariu; suplenți: Ioan Reftea, măestru-cojocariu și Nicolae Besoiu, măestru-cismariu.

Cu acestea s'a încheiat adunarea generală a Reuniunei.

Dee Dumnezeu, ca lucrarea ei tot mai îmbelșugate róde sĕ aducă.

Un membru.

NOUTĂȚI

Ziua Invierii, marele praznic al creștinătății, la biserica nóstră din Sibiiu-cetate a fost serbată cu obicinuita solemnitate. Serviciul divin, atât la Inviere, cât și la liturgie a fost oficiat de *Inaltpreasfinția Sa metropolitul*, cu asistență numĕrósă. La sfânta liturgie a fost asistat de protopresbiterii Zaharie *Boiu*, Ioan *Papiu*, Mateiu *Voilean* și protoiereul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, pe care în cursul liturgiei Inaltpreasfinția Sa l'a promovat la rangul monachal de protosincel. Ecteniile diaconale au fost rostite de archidiaconul Dr. Ilie *Cristea* și de diaconul Ilie *Moga*, ear' cântările au fost cântate de corul seminarial. Mult a ridicat nimbul sérbătorii predica Inaltpreasfinției Sale metropolitului, care cu voce de tinĕr și cu elan adevĕrat oratoric a predicat despre *dragoste, credință* și *speranță*, scoțĕnd în relief dragostea cătră Dumnezeu și așezĕmintele bisericei creștine, din care urméză și dragostea cătră deaprópele, dragostea întrĕ frați, — frați fiind toți întru Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos, care pe sine însuși s'a dat jertfá pentru mântuirea nóstră; credința împreunată cu fapte... căci „credința fără fapte, mórtă este", și avêndu-le pe acestea și îndeplinindu-le conform învĕțăturilor Mântuitoriului: *speranța* în fericirea vremelnică și cea vecinică.

După sfânta liturgie inteligința română s'a presentat la Inaltpreasfinția Sa pentru a 'l felicita și a 'i dorí încă mulți ani spre a conduce biserica dreptmăritóre ortodocsă a Românilor din patria acésta.

*

Prânzuri la masa metropolitană. Din prilegiul sĕrbătorilor Invierii Inaltpreasfinția Sa metropolitul nostru *Ioan* a întrunit la ospitala 'i masă, atât în ziua primă, cât și în a doua zi numĕroși membri ai inteliginței române de aici. In ziua primă au fost invitați junii și cei cărora fie în urma posiției sociale (monachi), fie în urma altor împrejurări, nu le este dat sĕ pótă petrece în familie acéstă mare sĕrbătóre. Cu drept cuvênt a accentuat în toastul seu protosincelul Dr. Roșca, directorul seminarial, că Inaltpreasfinția Sa, ca un bun părinte, și-a adus aminte și de fiii sei acestia și i-a întrunit la masa sa, pentru-ca barem la zile de generală bucurie creștinéscă sĕ nu simtă amarul singurătății. Moment însemnat a fost discursul Inaltpreasfinției Sale, rostit în onórea noului nostru protosincel, Dr. Roșca, în firul căruia a accentuat, că nu pentru a 'i satisface orgoliului de măriri deșerte, pe care avansatul nu l'a avut nici-când, nici pentru a 'l măgulí dór', l'a ridicat la rangul de protosincel, ci numai ca o rĕsplată binemeritată a zelului seu dovedit întru împlinirea chiămării ce singur și-a ales'o pentru a muncí în via Domnului. L'a ridicat la acest rang spre a și-'l avé mână dréptă în munca îndreptată spre binele și prosperarea așezămintelor bisericei nóstre. In același curs de idei noul protosincel mulțămind Inaltpreasfinției Sale pentru însemnata distincțiune, promite, că din tóte forțele sale spirituale, din tot cugetul va lucra și mai departe — întru cât îl ajută facultățile sale — numai întru ceeace e bine și folositoriu pentru biserică. Frumos a fost și toastul profesorului seminarial Dr. P. Șpan, care a relevat deosebi rîvna Inaltpreasfinției Sale de a cimenta legăturile sociale întrĕ membrii societății române și a ridica poporul la egală treptă culturală și materială cu celelalte popóre conlocuitóre.

*

Protosincel Dr. Roșca. Duminecă, în cursul sfintei liturgii a Invierii, Inaltpreasânția Sa metropolitul a înaintat pe directorul seminarial *Dr. Eusebiu Roșca* la rangul de *protosincel.*

Că acéstă promovare e meritată și a făcut bună impresiune și asupra societății române din Sibiiu — și sigur asupra tuturor credincioșilor bisericei nóstre — dovedesce faptul că după sfânta liturgie Preacuvioșia Sa noul protosincel a fost viu felicitat din partea tuturor. *„Telegraful Român"* își cere și el partea de bucurie din prilejul acestei distingeri a fostului sĕu redactor, căruia îi doresce sĕ pórte spre mândria și binele bisericei noul rang și sĕ 'l învrednicéscă Dumnezeu — și la mai mare!

*

Darul reginei. Regina *Elisabeta a României*, în semn de recunoscință pentru doliul împărtășit de întrégă țéra, din prilejul rĕposării mamei sale principesa de Wied, a pus la disposiția ministeriului de culte tóte economiile sale, făcute din lista ei civilă, pentru-ca din acéstă sumă sĕ se înființeze școle, sĕ se ajutore cele esistente și sĕ se ajutore la solvirea didactrului școlarii sĕraci. Suma trece peste *douĕzeci milióne de franci.*

*

Avansare. Domnul general de brigadă *Ladislau Cena,* originar din Mehadia, a fost avansat pe ziua de 1 Maiu la rangul de general de divisie (locotenent-mareșal-campestru). Ne face o deosebită bucurie înregistrarea acestei știri, care cu bucurie va fi primită din partea tuturor Românilor.

*

Plóie și ninsóre. Iupiter-Pluvius ni-a stricat cum se cade serbătorile de Paști; aprópe de prin tóte părțile țerii se raportéză ploi, ninsóre și frig, cari pe unele locuri au făcut și mari stricăciuni deosebi în pometuri. Sibiiul și comunele dimprejur au avut parte de plóie rece de Sâmbătă nóptea până Luni, care pe la pólele munților era amestecată greu cu fluturași de zăpadă. Abia Luni a încetat, lăsând în urmă-i timp rece aprópe ca de érnă.

*

Publicațiune. Subscrisul comitet central electoral aduce la cunoscință publică, că *din 5—25 Maiu a. c.* se vor espune spre vedere publică:

1. Listele provisorii ale alegĕtorilor de deputați dietali din cele 4 cercuri electorale ale comitatului Sibiiu dimpreună cu listele celor șterși, în reședința comitetului central-electoral, în biroul comitatens de espediție (casa comitatensă).

2. Lista provisorie a orașului Sebeșul-săsesc dimpreună cu lista celor șterși, în biroul magistratului din Sebeșul-săsesc, listele comunelor mari în cancelariile comunelor respective, iară listele comunelor mici în cancelariile notariatelor cercuale respective.

Fie-care póte lua în timpul acela de la 8—12 ore a. m. intuițiune în liste, iară de la 2—6 ore d. a. póte lua copii de pe ele.

In timpul din *5—15 Maiu* póte reclama: contra listelor fie-cine în privința persónei sale și contra listei unui cerc, fie-care, care este indus în aceea listă, cu privire la ori-ce inducere, sau ștergere. Reclamațiunile de asemenea se vor espune în localitățile amintite, spre vedere publică, și fie-care îndreptățit de a reclama, își póte face din *16—25 Maiu* observările sale asupra reclamațiunilor.

Reclamațiunile și observările sunt a se adresa comitetului central-electoral comitatens în scris și provĕdute cu documentele necesare a se subșterne magistratului din Sebeșul-săsesc, respetive primăriei acelei comune mari, sau notariatului cercual al acelei comune mici, contra căreia listă s'a făcut reclamațiunea.

In un script se pot face reclamațiuni cu privire la mai multe persóne, observările însĕ trebue făcute separat la fie-care reclamație. (§§. 44, 45 și 46 din art. de lege XXXIII din anul 1874.) Sibiiu, în 23 April 1902. Comitetul central-electoral al comitatului Sibiiiu: *Stroia* m. p., president-substitut. *Schmidt* m. p., notar.

*

Magazin de cereale — în Hunedóra. Pe azi (30 April n.) a fost convocată la Hunedóra o adunare a fruntașilor din Hunedóra și jur, pentru a se sfătuí asupra înființării unei însoțiri economice (magazin de cereale) pentru valorisarea recoltei agricultorilor și ajutorarea lor cu cereale în casuri de lipsă.

*

Resmiriță întrĕ Sĕcui. Sĕptĕmânile trecute douĕ incendii escate cu interval numai de o zi au făcut cenușă aprópe tóte edificiile din Gyergyó-Szt.-Miklós, împreună cu tot ce era în jurul lor. Autoritățile comitatului au făcut numai de cât tot posibilul pentru a veni în ajutoriu nenorociților, dar' în loc de ajutoriu au trebuit sĕ scótă la fața locului gendarmerie. Intrégă comuna — țeranii — au respins ajutórele sbierând că ei nu sunt cerșitori, nu le trebue milă, ci dreptate. Acéstă dreptate au și început sĕ și-o facă ei înșiși, rĕsculându-se contra „domnilor" din comună, despre cari zic că ei sunt vina nenorocirei. Chiar și plebanului lor, care până acum era fórte iubit de ei și care 'i-a ajutat până acum cu mii și mii de florini din averea proprie (plebanul e *conte Mikes*), i-au spart ferestile și l'au luat la góna. Pentru a-'i împedeca de la escese mai grave, au sosit în comună mulțime de gendarmi.

*

„Libertatea", fóia sĕptĕmânală din Orĕștie a *junimistilor* nostri, anunță, că *Dr. Alexandru Vajda* s'a retras din grupul fundatorilor acelei foi.

*

Tipografie în Hunedóra. Ni-se anunță că în opidul Hunedóra, în casele lui Eduard Toth (piața mare) s'a înființat sub firma „Ideal" o tipografie și librărie. Cine e proprietariul noului institut tipografic, — anunțul nu spune.

*

Conte mort de fóme. Marți a fost înmormêntat în Viena contele Francisc Albert, fost locotenent de dragoni. Nenorocitul ajunsese în stare atât de miseră, că *a murit de fóme.* Inmormêntarea i-a făcut'o orașul.

*

Ruinele bisericei Corvinilor. Cu ocasiunea lucrărilor de primăvară în podgoriile de la *Ciaba* (Comitatul Bichiș) lucrătorii au dat de ruinele unei biserici, care — conform scrutărilor făcute de istoricul Karácsonyi János — trebue sĕ fi fost biserica patronată a familiei Corvinilor. Anume, înainte de timpul Turcilor se afla pe acel loc biserica cu douĕ turnuri a călugĕrilor capuțini, care mai târziu devenise biserică patronată a familiei Corvinilor, în cripta căreia fusese înmormêntată Beatricea Frangepan, soția lui Ioan Corvinul fiul din flori al regelui Mateiu Corvinul (Huniade). Directorul „Museului Național" din Budapesta, consilierul Szalay Imre, a hotărît sĕ facă săpături sistematice în acel loc, pentru a da de criptă, în care sigur că se vor afla prețióse reliquii istorice.

*

Petreceri. Inteligința română din *Zlatna* (pe Ampoiu) invită la *producțiunea musicală declamatorică* ce o va arangia *Duminecă* (4 Maiu st. n.) cu concursul unui grup de elevi-pedagogi ai seminariului „Andreian" în pavilonul hotelului comunal. Inceputul la 7½ ore. Prețul de întrare: 2 coróne, 1 cor. 50 fileri, și 1 corónă. Venitul e destinat pentru procurarea de recuisite de învĕțământ pe séma școlei gr. or. din Zlatna. Programul: Cântecul osteanului, de I. Costescu, In zadar alerg pământul, de G. Dima; Până când țineam cu codrul, de I. Mateiu; Asta-i mândra, de N. Popoviciu; Marșul cântăreților, de T. Flondor; Hățegana, de T. Popovici: Cântecul marinarilor, de T. Flondor; din „Despot Vodă" act II. scena dintrĕ Despot și nebunul „Ciubĕr Vodă"; Marșul economilor și Cisla, de C. Porumbescu. —

Reuniunea română de cântări din Sĕliște a dat Luni (a doua zi de Paști) concert cu următoriul program: „Privighetórea", de F. Mendelssohn, și „Inșiră-te mărgărite", de H. Huber (cor mixt); „Imn la Dzeu" și „Ziua Domnului", cor de dame cu acompaniare de pian, de F. Mendelssohn; „Fântână cu trei isvóre" și „Hora Plóie", cor mixt de G. Dima; „Apa", de Schubert și „Nime n'a vĕzut", de Löwe, solo de alt cu acompaniare de pian; „Trecu-i valea" și „Dorule o dorule", cor mixt de Murĕșan: „Când înflor trandafirii 'n codru", baladă pentru cor mixt, cu solo de sopran, de H. Kirschner, cu acompaniare de pian. După concert a urmat joc. —

Tot *Luni* (a doua zi de Paști) a arangiat *producțiune teatrală și musicală*, împreunată cu dans, inteligența română din *Feldióra* (lângă Brașov). Programul a constat din declamațiuni, cântări corale și comedia „Drumul de fer" a lui V. Alexandri. Venitul a fost destinat spre scopuri de binefacere.

Inteligința româna din Avrig invită la *concertul* ce-l va da cu binevoitoriul concurs al unui grup de clerici din Sibiiu *Marți* în 23 April (6 Maiu) (în *ziua de Sf George*) în sala hotelului comunal din Avrig, în folosul *fondului George Lazar*. Inceputul la 8 ore. Intrarea locul prim 1 cor. 20 fileri, locul al doilea 80 fileri, — familia (din 3 membri): locul prim 2 cor. 50 fileri, locul al doilea 1 cor. 80 fileri. — Programul: „Hora", de G. Ventura. „Flori de nufĕr", de ***. „Zis-a badea", cântec poporal de G. Musicescu, „De ți's bade", de T. Popovici. Orchestră. „Capela", de C. Kreutzer. „Cântec poporal", de A. Bena. „Marș", de H. Stunz. După concert urméză dans. —

Cărți și reviste.

Biblioteca „Bunul Econom" Sub titlul acesta revista economică „Bunul Econom" din *Orăștie* a început sĕ editeze în broșuri de sinestătătóre tractate din ramul economiei, scrise anume pentru popor. Până acum au apărut trei broșuri:

1. Despre nutrețurile ierbóse, cositurile, prepararea fênului și pășunile.
2. Porcii, oile și caprele.
3. Sĕmênța plantelor agricole și sĕmănatul lor.

O broșură costă 30 fileri și se póte procura de la administrația revistei „Bunul Econom" în Orăștie, de la librăria Krafft în Sibiiu și de la tóte librăriile din patrie.

Concurs literar.

De la Reuniunea învĕțătorilor români de la școlele poporale confesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII primim spre publicare următórele:

Conform disposițiunilor fie-ertatului nostru membru fondator *Stefan Antonescu* și amĕsurat decisului luat în ședința ordinară a comitetului central ținută în 23 April n. c., subsemnații, din însărcinarea comitetului *escriem premiu de 100 coróne val. de aur pentru cea mai bună lucrare despre legumăritul și pomăritul practic.*

La acest concurs literar pot reflecta numai învĕțătorii membri ordinari, sau fundatori ai reuniunei, avênd a se acomoda următórelor disposițiuni:

1. Scris în limba română curată și ușóră, operatul va fi intitulat: *„Despre legumărit și pomărit"* și va ocupa cel mult 6 cóle detipariu pe octav.

2. Cuprinsul ușor de înțeles pentru poporul român va conținea douĕ părți:

In partea I. se va tracta despre legumărit cu deosebită considerare la acele soiuri de legume, cari sunt mai avantagióse pentru folosul și traiul poporului român. Se vor espune modurile, cum sĕ se facă pregătirile necesare pentru sădirea și ulterióra desvoltare a legumelor. Se vor arĕta morburile ce pot obveni întrĕ legume, și mijlócele de vindecare. Se va espune folosul ce'l póte avé poporul nostru din legumărit ocupând însuși cu legumele sale piațele din apropiere.

In partea a II. se va tracta despre cultivarea tuturor pomilor din patria nóstră. Se va arăta în deplină cunoscință de causă *despre sădirea, altuirea, cultivarea și folosul pomilor*, apoi despre diferitele morburi obveniende, și stârpirea lor; de acelea speții de póme cari pe la noi — sau preste tot — au mai mare trecere conform cualității și timpului de cócere. Comparând pomicultura rațională cu cea practisată astăzi, sĕ se arăte pentru popor avantagiele. Cu date concrete sĕ se arăte folosul esportului de póme și venitul aproximativ al unei grădini de pomi considerând tóte spesele efective.

3. *Terminul de concurs duréză până la 1 Novembre st. n. 1902.* Reflectanții membri ai reuniunei binevoiască a-și înainta operatele scrise cu mâna proprie, dar' fără de subscriere, la subsemnatul președinte al reuniunei în Arad strada Ujterem Nr. 6/a, pe lângă covértă sigilată, care sĕ conțină însuși numele autorului *cu subscrierea proprie*, dar' pe covertă sĕ fie scris și un text ca motto, care sĕ se afle în fruntea manuscriptului respectiv.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central ținută în 23 April n. 1902.

Prof. *Teodor Ceontea* președ.

Iosif Moldovan secretariu

Posta redacțiunei.

Deag. Sunt lucruri triste cele comunicate. Nu le publicăm, ci vom face întrebuințare de ele la alt loc, de unde îndreptarea relelor se va face mai curênd de cât pe calea presei.

Liturgieriul

— cu litere latine —

broşat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Douĕsprezece

Cântece de şcólă

pentru douĕ şi trei voci egale

de

Timotei Popovici

prof. de musică la seminariul „Andreian“.

Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Libărăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Édiţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2,01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5,42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		Ghiriş		3.48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	Teiuş	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1,35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12,43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		6.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9 10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.35	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6.50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		Szolnok		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.33	—
4.07	–	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	8.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.23	12.34	11.23		Alba-Iulia		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	Teiuş	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		Sibiiu		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2.—	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad—Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Sâmbătă 20 April (3 Maiu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sinódele.

Sibiiu, 2 Maiu n.

Poimâne, Duminecă, se întrunesc în sesiune ordinară cele trei sinóde eparchiale ale bisericei nóstre, — aşa cum dispun literile statutului organic, legea nóstră fundamentală, frumósa şi măréţa operă a marelui nostru *Andreiu* şi a celor-ce cu a lor minte luminată ajutoriu i-au dat la întocmirea şi aşezarea acestor base puternice şi neperitóre pe séma bisericei nóstre şi prin ea pe séma neamului nostru.

In *Sibiiu*, *Arad* şi *Caransebeş*, — cele trei centre bisericesci ale Românilor de legea gr. or. — representanţii credincioşilor bisericii nóstre se adună de nou pentru a primí amĕnunţită dare de sémă de la cei-ce din încrederea obştei însărcinaţi sunt sĕ conducă afacerile administrative ale diecesei lor, pentru-ca esaminând cu scrupulositate darea de sémă ce li-se face, sĕ pótă aproba sau reproba aceea-ce s'a făcut în decursul unui an, luând mĕsuri pentru viitoriu şi dând inviaţiuni, că ce are sĕ se facă, şi cum are sĕ se facă de ací înainte, pentru-ca bine sĕ fie şi în interesul bisericei şi a neamului sĕ fie aceea ce se face.

Suntem convinşi, că deputaţii sinodali din tóte eparchiile nóstre, vor căuta şí de astădată sĕ afle în bună înţelegere mijlócele cele mai eficace, şi întrĕ împrejurările date şi *aplicabile*, prin cari sĕ se pótă face *îmbunătăţiri* pe tóte terenele vieţii nóstre culturale-naţionale, delăturând după putinţă neajunsurile pe cari avem sĕ le întimpinăm încă în biserica nóstră.

Pentru-că mai avem şi neajunsuri, multe şi mari, cari însĕ cu ajutoriul lui Dumnezeu pe rînd delăturate vor fi tóte.

Deocamdată mulţămită sĕ dăm Celui de sus, că cel mai mare dintrĕ neajunsurile din trecut 'l-am învins şi delăturat pentru totdeuna, — *neîncrederea* cu care ne purtam unii faţă de alţii. Astăzi nu mai domnesce în sinódele nóstre nici o desbinare, nici o înstrăinare, nici o divisare, care sĕ facă ilusorie ori-ce înaintare spre bine, ci pretutindenea suntem bine consolidaţi, o armonie frăţéscă stăpânesce pe toţi deputaţii sinodali, conştiu fiind unul câte unul de frumósa misiune ce o are fie-care din ei şi toţi împreună, de a contribuí din tóte puterile la aceea, că aşezămintele nóstre bisericesci, sfinte şi nepreţuite, *întărite* sĕ fie, ear' nu sguduite în temeliile lor. Şi dacă ici-colea se mai ivesce câte o notă discordantă, ea remâne isolată şi nu mai face nici o îngrijire celor-ce la olaltă sunt cu inimile şi cu minţile lor, puse în serviciul scumpei nóstre biserici.

Suntem deci porniţi pe cale bună; şi mai avênd şi fericirea de a vedé aşezată conducerea în mâni tari şi destoinice, ear' în jurul conducerii avênd grupat tot ce are biserica nóstră mai bun şi mai luminat, — din cler şi dintrĕ mireni, — nu putem sĕ privim de cât numai cu încredere în viitoriul care ne aşteptă, şi care sperăm sĕ fie mai senin decum ne este de multe-ori — presentul.

Astăzi, când terenul de muncă şi activitate pe séma bărbaţilor nostri de valóre e redus aprópe numai la terenul bisericesc-şcolar, la terenul cultural-naţional, — asigurat pe séma lor în urma înţelepciunii şi precauţiunii marilor nostri înaintaşi, — ne face o deosebită plăcere a puté constata, că pe acest teren, deschis încă pentru ei, îi vedem înşiruiţi pe toţi, şi temeinică ne este credinţa şi speranţa, că şí de astă-dată resultatul schimbului de idei ce'l vor face în sinóde nu va fi altul, de cât întărirea zidului de apărare tras în jurul bisericei nóstre, prin autonomia câştigată după atâtea lupte grele şi îndelungate.

Privim deci cu încredere şí de astă-dată la activitatea ce o vor desvolta cele trei sinóde eparchiale ale bisericei nóstre, şi dorind, ca resultatul consultărilor lor sĕ se resimtă cât de bine şi cât de curênd, salutăm din inimă pe deputaţii cari se vor întruní în ele preste două zile, pentru-ca muncă priinciósă sĕ sevîrşéscă pe séma bisericii nóstre, mult cercată şi mult invidiată.

Delegaţiunile. Marţi, în 6 Maiu, se deschide sesiunea delegaţiunilor în Budapesta. După cum se scríe de la Viena, în 7 Maiu membrii delegaţiunilor vor fi primiţi în audienţă din partea monarchului, ear' în aceeaşi zi după amézi ministrul comun de esterne, contele *Goluchowski*, îşi va face esposeul şi-şi va presenta budgetul.

Discuţiile în delegaţiuni promit a fi fórte interesante, dat fiind-că se vor învîrtí mai mult în jurul politicei esterne cu privire la Balcani. Ministrul comun de rĕsboiu va cere votarea sumei de 38 milióne coróne pentru tunuri noue.

Conferenţele învĕţătoresci.

Sibiiu, 2 Maiu n.

Eri s'au început conferenţele învĕţătoresci din archidiecesa nóstră, spre a discuta temele date de autoritatea bisericéscă-şcolară şi alte momente de interes pentru învĕţători şi causa şcolară. Conferinţa cercului *Sibiiu*, la care aparţin învĕţătorii din protopopiatul Sibiiului şi din cel al Avrigului, s'a început la 9 ore diminéţa, cu serviciu divin oficiat în biserica parochială din *Sibiiu-cetate*. După serviciul divin învĕţătorii s'au întrunit în sala mare a seminariului „Andreian“, unde comisariul consistorial, ref. şcolar *Dr. Daniil Barcian* a făcut deschiderea prin un remarcabil discurs.

După enunţarea deschiderii s'a cetit apelul nominal al membrilor conferenţei, în firul căruia s'a constatat că, cu o disparentă escepţiune, toţi membrii sunt presenţi. Pe lângă acestia s'au însciinţat că vor sĕ iee parte la conferenţa de aici încă opt membri aparţinĕtori altor cercuri (învĕţători şi învĕţătóre din protopopiatele: Agnita, Braşov, Cetatea de pétră şi Zarand), cari împedecaţi a se presenta la conferenţele din cercurile căror aparţin, satisfac datorinţei lor participând la conferenţa cercului Sibiiu — sigur cea mai de frunte dintrĕ tóte, judecând după discursul de deschidere şi după magistrala prelegere ţinută de comisariul *Dr. Barcian* ca resumare a discuţiunii asupra *„projectului de plan de ore pentru şcólele cu mai mulţi învĕţători“*, elaborat de corpul didactic de la şcóla nóstră din *Poplaca* şi presentat prin învĕţătoriul *Viţelariu*, şi ca observări ale sale asupra elaboratului. Partea cea mai mare a şedinţei de eri înainte de amiazi a fost eshauriată prin acéstă prelegere, ascultată cu vie atenţiune şi deosebit interes atât din partea membrilor, cât şi din a óspeţilor conferenţei, întrĕ cari: Inaltpreasfinţia Sa *metropolitul*, Preacuvioşia Sa archimandritul *Dr. Puşcariu*, asesorul *Z. Boiu*, preotul militar *I. Broju*, subinspectorul reg. de şcóle *Mircsa* etc.

Amintim aci, că în fruntea învĕţătorilor din tractul sĕu a luat parte la şedinţa şi protopopul Avrigului Ioan *Cândea*.

Pe când învĕţătoriul *Stoica* 'şi făcea observaţiunile asupra elaboratului asupra planului de óre, a sosit *metropolitul* însoţit de vicariul *Dr. Puşcariu* şi de asesorul *Boiu*, întîmpinat fiind cu însufleţite aclamaţiuni. După încetarea acestora, Inaltpreasfinţia Sa a salutat conferenţa prin un cald discurs, isvorit din inimă şi inspirat de dragostea ce o are pentru statul învĕţătoresc şi causele şcolare. Incepênd cu creştinescul salut „Christos a înviat!“ arată: cum — de-şí ocupat în şedinţa consistorială şi cu agendele din préjma sinodului archidiecesan, totuşi şi-a luat niţel timp pentru a saluta pe învĕţătorii adunaţi în conferenţă. Presentând exemplu albina, care din flóre 'n flóre sbóră şi adună mierea pentru a o duce în coşniţă, îi îndémnă sĕ adune şi ei cunoştinţe folositóre cât de multe şi de ori-unde le-ar afla, pentru-că învĕţătura lor nu e numai a lor, ci au s'o împărtăşéscă mlădiţelor neamului nostru date lor spre creştere şi educare. Şi cum va învĕţa cineva pe altul, când nici el însuşi nu ştie?! Dar' învĕţătura, fie ea cât de bogată, cunoscinţele fie cât de multe, dacă nu e întemeiată pe morală, pe credinţă, nimic preţuesce. De aceea învĕţătorii nostri sĕ infiltreze în sufletul elevilor lor mai pe sus de tóte simţul de moralitate, de credinţă şi temere de Dumnezeu! Astfel lucrând, şi vĕdênd poporul folósele ce munca învĕţătorilor le aduce lui şi copilaşilor lui, — nu va lipsi nici rĕsplata, pentru-că poporul nostru ştie şi recunósce — unde vede resultate, — că „vrednic este muncitoriul de plata sa“.

In firul acestor idei a întreţesut Inaltpreasfinţia Sa o mulţime de sfaturi şi îndemnuri, pentru cari a şí fost rĕsplătit cu însufleţite aclamaţiuni, după cari comisariul conferenţei, în cuvinte omagiale a mulţămit pentru înalta distincţiune făcută conferenţei prin acéstă visită, asigurând pe Inaltpreasfinţia Sa, în numele tuturor, de dragostea şi reverinţa ce statul nostru învĕţătoresc i-o păstréză, şi de zelul cu care toţi lucră şi lucra-vor pe cariera lor învĕţătoréscă, pentru-ca astfel sĕ se facă vrednici de interesul şi dragostea părintéscă, cu care Inaltpreasfinţia Sa urmăresce lucrările conferenţelor învĕţătoresci.

Continuându-se apoi programul, învĕţătoriul *Stoica* urméză cu desvoltarea observărilor sale asupra elaboratului. Reflectéza pe scurt referentul corpului didactic de la şcóla din Poplaca, după care urméză interesanta şi mult instructiva resumare făcută de dl *Barcianu.*

Acceptat planul de ore (project) pentru prima clasă, îndreptat conform indigitărilor date de comisariu, a urmat discuţia asupra proiectului de plan de ore pentru clasa a doua. Acésta s'a terminat la ora 1 după amiézi, ear' în şedinţa a doua, care a durat de la 3 până la 6 ore séra, conferenţa a terminat cu discutarea projectului pentru clasa a treia (despărţĕmêntul 3 şi 4). Şi în acésta şedinţă forţa discuţiunii a fost o magistrală prelegere a comisariului *Dr. Barcian* despre: cum are sĕ propună învĕţătoriul geografia şi istoria.

Combaterea proselitismului.

Disertaţiune, cetită în conferenţa preoţéscă din tractul ***Solnocului*** *la 30 Novembre 1901, de preotul Nicolae* ***German.***

(Urmare.)

V. Mulţămirea preotului cu situaţia întrĕ împrejurările date.

Preotul care nu se mulţămesce cu venitul ce 'l are în parochia sa, conform referinţelor locale, se încércă în tot modul şi pe tóte căile a-şi mări stolele, ear' poporenii sei, fiind-că nu le concede starea materială ori póte-că nu voesc a se lăsa de usul bĕtrân; se împotrivesc şi nu satisfac preotului.

Atunci cérta e gata şi apoi ce este cérta întrĕ preot şi popor de cât unul din simptómele proselitismului, care de-şí nu la moment, totuşi cât de târziu se arată.

Preotul nemulţămit pururea se luptă cu ideia că cum ar puté pune sarcini pe popor, şi în ce chip ar puté devení bogat în timpul cel mai scurt, născêndu-se în el astfel pofta de avere, şi apoi condus de acésta se folosesce de mijlócele cari numai avere pot sĕ-i aducă, uitându-şi cu totul de armonia ce trebue sĕ domnéscă întrĕ fii şi părinte. Natural, că nisuind fără saţiu după avere, adese-ori se folosesce de mijlóce neertate, vătĕmătóre şí de suflet, după cum zice Mântuitoriul: „Ce-i va folosi omului de va dobândi lumea tótă şi 'şi va perde sufletul sĕu (Marc VIII 36)“, pe lângă perderea sufletului, — nu va trage folos nici aici pe pământ, după cum ne spune Sirach când zice: „Avuţia nedreptăţilor ca rîul va seca şi va resuna ca trĕsnetul mare în plóie“.

Pe lângă acestea, avuţia influinţéză mai mult în direcţie rea asupra omului. Omul avut face prea puţin, ba de multe-ori chiar nimic pentru a se cultiva şi nobilita.

Cultura solidă, cunoscinţele adânci şi specialităţile cer muncă mare şi grea, cer stăruinţă încordată şi neîntreruptă, la ce avutul nu are timp, cer răbdare fără margini, şi tóte acestea nu sunt de cât suferinţă şi dureri pe cari cel avut nu este deprins a le îndura.

Iată de ce ne vine totdéuna a crede, că ignoranţa, timpirea şi nepăsarea se légă mai mult de avuţie decât de lipsă şi muncă. Astăzi este un adevĕr netăgăduit, că avuţii nu-'s cei mai cultivaţi, ci classa celor luminaţi o forméză fiii suferinţei şi ai durerii, fiind-că copiii celorlalţi sunt ori timpiţi şi stupiđi prin nascere cea mai mare parte: ori de-şí înţelepţi, dar' cu uşurătate de a risipi totul şi de a se deda desfrâului şi apoi ruinării.

Cel-ce se scaldă în plăcerile avuţiei, are o minte trândavă, inteligenţă prea puţin desvoltată, raţiune slabă, e uşor atacabil, e de un caracter schimbător, fără de voinţă, şi în chemarea sa fără curagiu în faţa năcazurilor ce le-ar întimpina.

Pe când sĕrăcia şi suferinţa sunt îndemnurile cele mai puternice pentru a lucra mult şi bine în interesul omenimei. Aceste două grele încercări sunt câmpurile de eserciţiu pentru luptătorii stângaci şi neîndemânatici.

Ideile cele mai înalte, simţĕmintele cele mai nobile n'au fost câştigate de om de cât sub presiunea acestora.

Iisus fiul lui Dumnezeu a trecut prin sĕrăcie, sfinţii Apostoli, filosofii, moraliştii, ómenii de stat ai tuturor naţiunilor, au trebuit sĕ trécă prin lipsă şi sĕrăcie — singurile medicamente cari curăţesc şi îndestuléză omenimea. In şcóla lipsei şi a durerii s'au format toţi ómenii mari ai lumii.

Prin şcóla lipsei şi a durerei trebue toţi sĕ trécă, conducĕtorii poporului pentru a şti sĕ conducă şi pentru a face binele şi fericirea supuşilor lor, dar' mai vêrtos preotul, care e mângăitoriul năcazurilor şi alinătoriul durerilor întrĕ fii sei sufletesci concrezuţi lui.

Preotul ocupat numai şi numai cu câştigul material nu are timp pentru cultivarea turmei sale, şi astfel nu va ajunge scopul creat de provedinţa divină, adecă fericirea poporenilor sei şi prin fericirea lor fericirea sa proprie.

Pe când un preot mulţămit cu sórtea întrĕ împrejurările date se va încerca în tot momentul, ca mai întâiu prin cultura religiósă sĕ-şi conducă credincioşii la cele bune şi folositóre urmând totdéuna dreptatea, legea creştinéscă şi cinstea, — căci cele de lipsă de sine vor urma după cuvêntul evangelic „Căutaţi mai întâiu împĕrăţia lui Dumnezeu şi dreptatea lui şi acestea tóte se vor adauge vouă (Math. VI. 33.). Ear' a doua cale pe care preotul póte ajunge la fericire este, dacă preotul va căuta sĕ afle care este causa sĕrăciei poporenilor sei? ca d. e. beţia sau lenea, luxul ori desele procese, etc. şi pe acestea le va stîrpi, căci atunci, vindecat rĕul, de sine va urma binele şi fericirea poporenilor, şi prin dînşii a sa proprie.

Vĕdênd credincioşii binele pe care preotul lor l'a făcut prin aceea că i-a scos din rĕul ce 'i bântuia, cu îndoită iubire se vor alipi de părintele lor avênd încredere în dînsul. Deci la ivirea proselitismului, unui astfel de preot uşor îi va fi, căci le va descrie poporenilor sei urmările triste ale proselitismului, şi fiind-că se bucură de încrederea lor câştigată prin mulţămirea şi cumpĕtarea sa, îi va câştiga pentru sine oprindu-'i sĕ nu apuce pe calea rătĕcirei. (Va urma).

Visitarea gimnasiului din Brad.

— 15 Aprile v.

Ven. Consistoriu archidiecesan deja prin Februariu a. c. a notificat direcţiunei gimnasiale, că a esmis pe Ilustritatea Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, sĕ visiteze gimnasiul public român gr. or. din Brad.

Venerata autoritate bisericéscă-şcolară şi-a îndeplinit prin acésta o datorinţă sfântă faţă de un institut cultural naţional-confesional, care înfiinţat din munificenţa Românilor zarandeni în anii de redeşteptare naţională de la 1861—1869, prin stăruinţa de fer a providenţialului Şaguna a fost pus sub suprema inspecţiune a bisericei, şi astfeliu tot prin înţelepciunea marelui archereu şi bărbaţilor cu el conlucrători s'a asigurat pentru totdeuna, până când popor român, biserică ortodocsă va esista în Ungaria.

Acésta ştire îmbucurătóre a electrisat conducĕtorii, profesorii şi elevii gimnasiali. Pregătiţi aşteptau cu dor şi drag momentul mult dorit, când prima-dată li-se dă ocasiune sĕ dovedéscă, că şi gimnasiul din Brad împlinesce o frumósă misiune culturală-naţională, şi prin acésta sĕ causeze bucurie distinsului şi binemeritatului representant al supremei autorităţi.

Visitarea promiţĕtóre a fi de bun augur pentru prosperarea continuă şi viitoriul acestui institut, s'a petrecut întrĕ 2/15 şi 5/18 April.

Ilustrul esmis consistorial a fost întimpinat la 2/15 April în drumul de la Deva spre Brad îndată la păşirea sa pe teritoriul tractului Zarand, de către protopresbiterul Vasile Damian, preşedinte al representanţei gimnasiale, şi profesorul-preot Stefan Albu.

Sosit la Brad pe înserate şi pe plóie désă de primăvară, după ce s'a recreat preste nópte, la 3/16 des de diminéţă s'a presentat în institutul gimnasial, a salutat corpul profesoral adunat în sala de conferinţă şi i-a descoperit misiunea sa şi interesul superiorităţii bisericesci-şcolare pentru prosperarea acestui gimnasiu; ear' la 8 ore, când s'au început prelegerile, a ospitat, conform planului făcut, din clasă în clasă la 2, 3 şi 4 obiecte. A ascultat cu interes, în decursul întregei zile, rĕspunsurile elevilor şi predările profesorilor, punênd însuşi întrebări şi conversând cu ei despre chestiuni şcolare, îndemnând la diliginţă şi iubire faţă de biserică şi şcólă, cultură şi progres.

Intrĕ orele 12 şi 1 d. a. corpul didactic şi a făcut reverinţele la ilustrul representant al bisericei, ear' după amézi întrĕ 5 şi 7 ore, Il. Sa, însoţit de ppresb. V. Damian, a visitat pe fie-care profesor la locuinţa sa, precum şi pe alţi onoraţiori români, interesându-se pretutindeni de viéţa socială, ocupaţiunile domestice ale profesorilor şi condiţiunile lor de traiu.

In ziua următóre, la 4/17 April, fiind zi de Joi, când în Brad din causa têrgului nu se ţin prelegeri, a visitat cu deamĕruntul edificiul gimnasial, pavilonul de gimnastică, salele şi recuisitele de învĕţământ, museul şi colecţiunile sale, biblioteca, archiva şi ocupaţiunile scripturistice ale elevilor, apoi biserica, odórele şi cimiteriul, precum şi şcóla confesională. Tot Joi întrĕ orele 12 şi 1 d. a. a fost intimpinat de o deputaţiune a preoţimei tractuale sub conducerea ppresbiterului Vasile Damian. După amézi întrĕ orele $3—5^1/_2$ s'a continuat conf. profesorală, în care şi-a espus cu deamĕruntul observările sale privitóre la institut, aparţinĕtórele lui şi mersul instrucţiunei.

M'aşi estinde prea pe larg, dacă aşi încerca sĕ reproduc observările făcute în tóte direcţiunile şi cuprinse într'un proces verbal destul de voluminos. Drept aceea mĕ restrîng a descoperí numai, că institutul gimnasial, atât prin posiţia sa cât şi prin starea în care se presintă, a impresionat plăcut pe Il. Sa, ear' nisuinţa continuă a organelor conducĕtóre, de a realisa la acest gimnasiu tóte îmbunătăţirile necesare, l'a satisfăcut.

In ce privesce spiritul educaţiunei Il. Sa, care deja de peste 30 ani muncesce din tótă dragă inima sa la întărirea neamului nostru în moralitate şi religiositate, luminarea şi prosperarea lui în tóte direcţiunile şi astfel are esperinţe bogate, a recomandat educătorilor sĕ fie totdéuna cu bunăvoinţă şi iubire faţă de elevi, sĕ aprecieze pe fie-care după individualitatea sa, sĕ le vie într'ajutor împintenându-i în mersul lor spre perfecţionare, sĕ se ferescă a 'şi esprima prea des indignaţiunea faţă de ei, sĕ observe totdeuna graduaţiunea necesară în privinţa materialului de învĕţămênt, sĕ întroducă conferenţele profesorale, sĕ fie cu indulginţă la clasificarea elevilor, sĕ urmăréscă tóte momentele cari sporesc numĕrul elevilor şi promovéză cultura lor intelectuală şi morală-religiósă etc. tot atâtea principii pedagogice momentóse şi îndemnuri nobile, cari au prefăcut conferinţa întru adevĕrată întrunire educativă.

„*In ce privesce instrucţiunea,* — lucrul de căpetenie, Il. Sa a zis —, *cu plăcere constat, că acest institut e pe calea celui mai bun progres. Profesorii sunt la înălţimea chemărei lor, căci se nisuesc, ca elevii nu numai sĕ ştie, ci sĕ şi înţelégă ceea-ce învaţă: astfel învĕţătura va rĕmâné pentru elevi o comóră, un capital viu. Procederea acésta e corectă, de-óre-ce şcóla 'şi împlinesce misiunea sa educativă culturală numai dacă elevii de la început, de mici se dedau la ordine, la împlinirea datorinţelor lor cu conştienţiositate, la rĕspunsuri clare şi precise, avênd ei sĕ înveţe nu pentru şcólă, ci pentru viéţă.*“

După conferenţă, tot Joi, a visitat biserica cea frumósă din Cebea şi cimiteriul ei, unde odihnesc mai mulţi binefăcĕtori ai neamului şi bisericei nóstre, însoţit de ppresb. V. Damian; ear' séra a participat la cina comună aranjată la dir. gimn. G. Părău. Aci Il. Sa a închinat întru prosperarea gimnasiului din Brad şi sănătatea conducĕtorilor lui; ear' directorul gimnasial întru sănĕtatea Il. Sale Dlui esmis consistorial, dorindu-i, ca în deplină sănĕtate numeroşi ani sĕ visiteze şi supravegheze acest institut cultural.

In ziua următóre, Vineri la 5/18 April, diminéţa a ospitat în cl. III. şi IV. elementară; ear' pe la 10 ore întrunindu-se de nou toţi membrii corpului didactic în conferenţă, Il. Sa îndemnând pe fie-care sĕ înainteze pe calea progresului, îndeplinindu-şi chemarea spre binele bisericei şi neamului, promiţênd, că va presenta autorităţii supreme bisericesci şcolare icóna fidelă a institutului şi stărei profesorilor, precum şi că din partea sa va face tot ce-i va fi posibil la înaintarea nimbului acestui gimnasiu, a încheiat conferenţa întroducênd în Cartea de aur a gimnasiului următórele: „*Ca esmis consistorial am visitat gimnasiul gr.-or. român din Brad în zilele 2/15—5/18 April în tóte direcţiunile şi am aflat, că învĕţămêntul se îndeplinesce din partea profesorilor cu zel şi devotament şi că în tóte privinţele numitul institut cultural naţional se află pe calea progresului.*

Brad 5/18 April 1902, Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit Vicariu archiepiscopesc“.

După acésta, s'a depărtat din mijlocul profesorilor întrĕ aclamaţiuni însufleţite, ear' după amézi a plecat din Brad.

Ni-a lăsat însĕ în urma sa suveniri plăcute, speranţa firmă de a ne vedé mai adese-ori, şi convingerea, că visitarea institutului nostru prin bărbaţi probaţi şi luminaţi totdéuna va fi folositóre causei nóstre culturale.

Brad, 15 April 1902. *Dr. P. O.*

Earăşi conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul Deeşului.

Gherla, 2/15 April 1902.

Onorată Redacţiune! Reîntorcêndu-mĕ acasă din visitaţiunea canonică, ce în sĕptĕmânile din urmă am îndeplinit la ordinul Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan în calitate de comisariu consistorial pentru visitarea afacerilor bisericesci, şcolare şi epitropesci în protopresbiteratele Cluj, Turda şi Unguraşiu, am aflat, că păr. T. Cotuţiu mĕ atacă în „*Tribuna*“ Nr. 37 a. c. pentru corespondenţa publicată în „*Tel. Rom.*“ Nr. 1, 2 şi 3 a. c. despre conferenţa preoţéscă ţinută anul trecut în Deeş.

Fiind-că păr. Cotuţiu négă cele petrecute în conferenţă, drept rĕspuns Vĕ rog a publica în colónele „*Tel. Rom.*“ estrasul din protocolul conferenţei, care e următoriul:

Estras, din protocolul luat în conferenţa III. a preoţimei gr.-ort. rom. din protopresbiteratul Deeşului, ţinută în Deeş la 18/31 Decembre 1901.

9. Protopresbiterul-preşedinte presentéză şi cetesce scrisórea Excelenţiei Sale Inalt Preasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu din 11 August 1901 Nr. 7097 Epitr., prin care se aduce la cunoscinţa preoţimei tractuale, că Consistoriul Archidiecesan a aprobat un conclus al sinodului protopresbiteral din tractul Solnocului, carele cu învoirea preoţéscă tractuală de acolo a decis, ca salariul protopresbiterului repartiţiat pe comune sĕ'l plătéscă:

a) preoţii cu o contribuire anuală de câte 16 cor.;

b) cantorii cu o contribuire anuală de câte 3 cor. şi

c) crâsnicii cu câte 1 cor., — fiind-că încassarea competenţelor protopopesci de la comunele bisericesci fără avere trebue sĕ se facă prin repartiţie de la popor, care se încasséză cu multe greutăţi şi neplăceri; deci o recomandă a o face obiect de discuţie în conferenţă şi în sinodul protopresbiteral ordinar proxim următoriu.

Conferenţa după o desbatere animată, la propunerea preotului Teodor Cotuţiu, cu maioritate de voturi, decide:

a) Consistoriul sĕ facă economisări de sus şi sĕ nu pună atâtea taxe pe poporul sĕrac, căci se înstrăinéză tot mai mult de la biserică, la ceea ce contribue fórte mult şi împrejurarea, că fiind încredinţată încassarea acelor taxe preotului, prin ce acesta devine şi executor asupra poporului, conflictele dintrĕ preot şi popor nu se pot evita;

b) După ce de la întroducerea constituţionalismului în biserica nóstră până acum biserica nu a ajutorat pe preoţimea inferióră cu nimic, nici chiar din fondul sidoxial, după cum i-s'a pus în vedere, — acum este injust, ca, după ce acésta îşi primesce salariul esclusiv de la popor şi de la stat (adecă din ajutor străin (congrua), sĕ contribue la salarisarea preoţimei superióre, şi la acésta, şi încă de nobis sine nobis sĕ fie constrinşi şi cantorii şi crâsnicii, cari aprópe preste tot servesc bisericei gratuit ori pentru remuneraţiuni neînsemnate; şi afară de acésta nicăiri nu s'a pomenit încă în lume, la nici o branşă, nici chiar la stat, ca inferiorii sĕ contribue la salarisarea superiorilor lor. Deci este injust a se şi aştepta, ca şi preoţii, şi cantorii şi şi crâsnicii sĕ contribue, fie chiar şi cât de cu puţin, la salarisarea protopresbiterilor ori a altor superiori ai lor.

Protopresbiterul Teodor Herman şi preotul Gavriil Hango protestéză peste tot în contra tonului şi în parte contra motivării acestei decisiuni, precum şi în contra provocării la adresa Consistoriului, ca Preavenerat Acesta sĕ facă economisări de sus (în jos nu?), ca lipsită de substrat; tot aşa şi în contra acusei, earăşi nebasate, aduse bisericei în general, că acésta de la întroducerea constituţionalismului în sinul seu până acum nu ar fi ajutorat pe preoţimea inferióră cu nimic. (Ajutoriul de până acum de la stat, óre nu biserica l'a mijlocit pe séma preoţimei? Dar' congrua de acum, iarăşi de la stat, cine i-a câştigat'o? Dar' stipendiile din diferitele fundaţiuni date cu preferinţă fiilor de preoţi, ajutorarea preoteselor vĕduve şi a orfanilor remaşi după preoţi etc., nu numĕră nimic? Prea multă ingratitudine!).

Teodor Herman m. p. protopresbiter, preşedinte. Gavriil Hango m. p. presbiter, notariu. Verificat: Deeş, 18/31 Decembre 1901. Gregoriu Lador m. p. paroch. Victor Cupşa m. p. paroch.

Incolo aşi puté fi mulţămit cu refusul de a i-se fi publicat rĕspunsul în „Tel. Rom.“, ai cărui conducĕtori prea bine cunosc stările din acest protopresbiterat în sensul cum le-am descris eu în colónele acestui ziariu nu numai atunci, ci şi de altă-dată. Dar' tot nu pot întrelăsa, ca sĕ nu-i fac următórele declaraţiuni:

1. Susţin întru tóte cele ce le-am scris în corespondenţa mea despre conferenţa preoţéscă din anul trecut — până când preoţii la cari se referă cele scrise nu vor pune în lucrare barem în parte conclusele conferenţelor de până acum şi ale sinódelor protopresbiterale (ordinele consistoriale şi regulamentare-statutare se înţeleg de sine);

2. Resping imputarea, că umblu după mărire deşartă; şi acésta nici chiar confratele Cotuţiu nu cred sĕ o crédă serios, căci arătarea scăderilor altora este cel mai nepotrivit mijloc pentru câştigare de popularitate.

Acéstă imputare mai potrivit i-se póte face confratelui Cotuţiu, care se face advocatul acelei părţi a preoţimei, carea nu desvóltă nici o activitate (afară de oficiile rituale) pentru interesele culturale şi morale ale poporului, ci se închină numai viţelului de aur. (Onóre puţinelor escepţiuni!).

3. Lecţiile de morală, ce fratele Cotuţiu mi-le aplică, nu i-le primesc, ci sĕ-şi scótă mai întêiu bârna din ochiul Domniei Sale şi apoi sĕ caute după aşchia din ochiul meu.

D-Sa nici acum după 16 ani nu se póte desbrăca de ura ce o are asupra protopresbiterului Herman, din causa, căci nu D-Sa a fost întărit de protopop al Deeşului, ci acesta, şi aşa unde numai póte, mereu îi pune pedeci unde e vorba de a-i ameliora sórtea materială ori pentru a-i uşura agendele administrative, aşteptând ursorii preste ursorii până se „îndură“ a-i respunde la cutare ori cutare act.

Apoi acéstă ură, precum se vede din estrasul protocolar publicat mai sus, o arată şi faţă de P. V. Consistor.

4. Nu este adevĕrată nici afirmaţiunea aceea a D-Sale, că „preoţilor nu li-s'au făcut favoruri din partea bisericei şi nici nu s'a luat în desbatere în sinodul eparchial starea lor precară“. Cetéscă ori şi cine protocólele acelor sinóde, şi se va convinge.

5. Admonierile mele nu pot fi stricăcióse causei, căci numai arătându-ne scăderile, putem afla şi mijlócele de vindecare; şi eu regret mai mult, că nu mi-se dă ocasiunea de a puté arăta şi avantagii din partea cea mai mare a preoţimei din acest tract.

6. Nu-mi derógă nici decât imputarea, că tractez preoţimea acestui tract ca pe parochienii mei (pe deţinuţii din penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla), arătându-i defectele în mod cuviincios, căci eu nu sunt obicinuit a măguli şi linguşi slăbiciunile nimĕnui pentru a mĕ face popular.

7. Că sunt ori nu sunt competent a da direcţiuni, mai bine o ştie preoţimea tractuală, care mi-a dat atâtea mulţămite protocolare în şedinţele conferenţelor preoţesci şi în şedinţele sinódelor protopopesci pentru lucrările ce i-le-am presentat. Acésta o ştie şi dl Cotuţiu.

Cu risicul de a fi judecat de puţin modest îmi permit a aminti fratelui Cotuţiu şi aceea, că în decursul celor 9 luni din urmă nu mai puţin de cât 7 comisiuni onorifice mi-s'au dat din partea Preaven. Consistoriu spre efectuire. Cum mi-le-am împlinit acestea, las sĕ judece cei-ce m'au trimis, nu domnul Cotuţiu.

8. Că nu am esperienţa de paroch, şi că nu cunosc greutăţile poporului, e un neadevĕr, căci dl Cotuţiu ştie fórte bine că am fost paroch câţiva ani în acelaşi protopresbiterat cu Dsa şi încă într'o parochie dintrĕ cele mai misere şi mai espuse proselitismului eterodox; şi n'am sĕ mĕ ruşinez de activitatea ce am desvoltat acolo.

9. Nici aceea nu stă, că nu cunosc referinţele preoţimei, după-ce însumi am fost paroch şi n'am încunjurat nici o convenire oficiósă ori privată cu preoţimea, unde numai mi-s'a dat ocasiune de a puté conveni şi a ne descoperi unul altuia durerile.

10. Dar' mai mare nedreptate îmi face confratele Cotuţiu prin afirmaţiunea, că nu cunosc nici neajunsurile tatălui de familie.

Sunt născut din părinţi economi întrĕ condiţiuni materiale fórte nefavoritóre; am crescut la şcólă cu mâncare adusă în desagi; m'am căsătorit în condiţiuni materiale cum póte nici un ţĕran de mijloc nu făcea (căci n'am fost materialist, ci mi-am căutat ómeni) — va sĕ zică tot întrĕ neajunsuri, dar' pentru aceea luptându-mĕ din greu pentru esistinţa fisică familiară m'am luptat şi pentru poporul de tot miser materialicesce de sub păstorirea mea şi pentru biserică, şi n'am sĕ mĕ ruşinez de resultatul obţinut.

Regret însĕ din adêncul sufletului şi a inimei, că după căsĕtorie şi preoţie de abia doi ani şi jumĕtate rĕmânênd vĕduv şi repausându-mi şi mica copilă, nu mai cunosc şi acum neajunsurile tatălui de familie. — Dar' totuşi le cunosc şi acum, crescêndu-mi (acum în şcólele medii) doi fraţi la şcólă şi ajutorându-mi şi părinţii bĕtrâni şi neputincioşi, în lipsa altei averi esclusiv din salariul preoţesc.

Şi fratele Cotuţiu le ştie pe tóte acestea, dar' trebue sĕ spună neadevĕruri, numai şi numai, ca óre-cum sĕ se pótă spăla de imputările meritate ce i-le-am făcut în interesul causei comune.

De încheere observ, că reflexiunile mele (prea aspru după părerea dlui Cotuţiu, — va sĕ zică tótuşi le recunósce de motivate şi numai în contra tonului lor are escepţiuni) au făcut din conferenţă obiect de indignare numai pentru dl Cotuţiu şi pentru cei de vederile sinistre ale Domniei Sale, cari se supĕră dacă le spui adevĕrul.

A bună sémă dl Cotuţiu şi aderenţii D. Sale, dacă conferenţa lua un conclus, ca: preoţimea sĕ nu lucre nimic şi sĕ nu jertféscă nimic pentru interesele poporului şi ale bisericei, dar' sĕ'-i dai salariu de ministru (şi de unde nu'i), mai dându i şi câte o distincţiune cât sĕ póte de mare, — nu respingea acest conclus, ci întrĕ aplause furtunóse îl primea, şi propunĕtoriului îi vota mulţămită protocolară de o cólă de lungă, şi cu tóte „neajunsurile“ sale îi mai da şi un „magnum áldomás“ de îi mergea vestea póte până în ceea lume.

La celelalte intervertiri tendenţióse şi neadevĕruri nu aflu demn a reflecta.

Mulţămind respectuos Onort. Redacţiuni pentru publicarea acestor reflexiuni, rĕmân devotat serv.

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

Revistă esternă

De la Buri. Conform unei telegrame sosite la *Bruxella*, comandele de sub conducerea generalilor buri *Botha*, *De Wett* şi *Delarey* au respins condiţiunile de pace îmbiate din partea Englezilor. Prin acésta s'au spulberat tóte prospectele de pace.

*

Cassarea Finnlandei. Pe când jos în Africa rapacitatea engleză tinde sĕ ştérgă de pe faţa pămêntului douĕ ţeri libere, în care scop pórtă crâncen rĕsboiu acum al treilea an deja, — sus la nord un alt colos strivesce, — nu prin rĕsboiu, ci prin ucazuri — libertatea şi autonomia unui alt popor mic, dar' de mare cultură. *Finnlanda*, care până la actualul ţar („bun“ şi „milos“!) îşi avea autonomie deplină, — *nu mai este.* Telegrame din Rusia vestesc, că guvernul rusesc a cassat tóte drepturile autonome ale Finnlandei, încorporând'o la imperiul rusesc ca simplă provincie.

NOUTĂŢI

Fapte bune. Zilele acestea s'a pus la cale în Orĕştie o acţiune vrednică sĕ fie imitată şi în celelalte parochíi ale nóstre. A nume, biserica gr. or. din Orĕştie odinióră era una din cele mai sĕrace, fiind condusă însĕ de ómeni zeloşi întru ridicarea ei la stare mai bună, şi-a acuirat an de an câte un loc nou, a adaptat şi mărit edificiul şcolar corĕspundĕtor recerinţelor, a făcut casă parochială şi şi-a acuirat o moşie frumósă. Tóte acestea, sĕvêrşite deosebi la stăruinţa fostului president al comitetului parochial Dr. Ioan *Mihu* şi a fostului notariu al comitetului, odinióră învĕţătoriu în Orĕştie Dr. Ilie *Cristea*, acum secretariu consistorial. După tóte acestea frumóse fapte ale comunităţii nóstre bisericeşti din Orĕştie mai lipsea un lucru tot de atâta însĕmnătate pentru bunăstarea bisericei de acolo. Edificiul bisericei, bătut de vremuri e slab şi — în urma progresului de pe celelalte terene — nu mai e corĕspundĕtoriu întru tóte. Bani pentru zidire nouă nu erau. Zelul şi dragostea faţă de aşezămintele bisericesci-culturale a îndreptat însĕ pe credincioşii din Orĕştie şi în acéstă privinţă spre calea cea bună şi ducĕtóre la scop. La stăruinţa dlui Dr. I. Mihu şi a comitetului parochial s'a pus deja basă unui *fond pentru zidirea bisericei*, prin contribuiri benevole, cari deja la început au dat resultat vrednic de tótă lauda. Parte cu obligămênt de a rĕspunde suma deodată, parte cu angajament pe mai mulţi ani, au subscris contribuiri următorii: Dr. Ioan *Mihu* 1000 coróne. Ioan I. *Vulcu* 1000 coróne, A. P. *Barcian*, Valer *Orbonaş*, Dr. A. *Vlad*, I. *Moţa*, câte 500 coróne, Daniil *David* 400 coróne, Simion *Vlad*, dna P. v. *Kopetzky* câte 300 coróne, Vasilie *Domşa*, Constantin *Baicu* şi Ioan *Lăzăroiu* câte 200 coróne, Ioan Branga, George Brassai, Vasilie Romosan, George Gelmărean, Iosif Tabacariu şi Dumitru Rob câte 100 coróne. Afară de acestea, Iosif Orbonaş s'a obligat sĕ contribue cu câte 30 coróne pe an cât va trăi, ear' Adam Cristea cu câte 10—20 coróne în tot anul.

Inceputul e făcut; dorim vrednicilor parochieni continuare démnă de acest frumos început.

*

Himen. Dşóra *Maria Oniţiu*, fiica judelui de tribunal în pensiune Alexiu Oniţiu, acum locuitoriu în Sibiiu, s'a fidanţat cu dl *Nicolae Radu*, comptabil comitatens.

*

Monument la Călugăreni. Mai mulţi fruntaşi din *Giurgiu* (România) au publicat zilele acestea un apel de următoriul cuprins:

In ziua de 13/23 August 1595, Mihaiu Vitézul, Voevod al ţĕrii românesci, a sĕvêrşit la Călugăreni una din faptele cele mai glorióse ale naţiunii nóstre.

Toţi cunóscem idealul sĕu măreţ şi fala ce a revărsat asupra ţerii vestita bătălie.

La Călugăreni zac, de aprópe 300 de ani, osĕmintele străbunilor nostri, alături cu leşurile păgâne.

Trecĕtoriului nimic nu 'i amintesce, că acolo o mână de eroi s'au sacrificat în vremuri pentru România de azi.

Cu toţii recunóscem, că monumentele invederéză starea de cultură a unui popor, ear' comemorarea lor este omagiul ce ţara aduce fiilor ei viteji şi faptelor lor.

Cu toţi deci sĕ dăm din obolul nostru pentru ridicarea unui monument la Călugăreni. Sperăm că tótă suflarea românéscă şi instituţiile nóstre se vor uní cu glasul nostru şi vor contribuí la ridicarea unui monument comemorativ la Călugăreni.

*

Caragiale — premiat. Patruzeci bărbaţi de inimă din Bucuresci au luat hotărîre sĕ deie lui *Caragiale* un premiu pentru scrierile publicate sub titlul *„Momente“*.

*

Mulţămită. Ilustritatea Sa Dl Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu* cu ocasiunea Sfintelor Paşti din acest an a binevoit a dona bisericei nóstre din Sohodol cu Hramul S-ta Paraschiva, o cruce frumósă de argint în preţ de 120 coróne. Esprimăm Dlui Archimandrit şi pe acésta cale adâncă mulţămită. Sohodolul Branului, în 7/20 April 1902. Pentru comitetul parochial. *Stan Toma.*

*

Cărţile postale (corespondenţe) de câte 2 cruceri (4 fileri), cu ziua de 1 Maiu au fost scóse din circulaţiune. Cei cari şi după acéstă zi vor întrebuinţa astfel de cărţi postale, respective aceia cărora ele vor fi adresate, au sĕ solvéscă pentru ele 8 fileri chiar şi în casul că ele sunt provĕdute cu marca suplementară de 1 filer. —

Asemenea *sunt scóse din circulaţiê* şi *mandatele postale* de câte 1 filer. Ştirea dată de celelalte ziare, că aceste mandate mai pot fi întrebuinţate până la sfîrşitul lunii Iunie, — nu este esactă.

*

Corul plugarilor din Coronca invită la petrecerea ce o va arangia în 29 April v. în comuna Coronca (M. Oşorheiu), cu programul următoriu: Sfinţirea steagului corului plugarilor români din Coronca, act sevîrşit de 6 preoţi. Cuvênt de deschidere. Declamări şi cântări. Joc. Inceputul la orele 2 d. a. Invitări speciale nu se trimit, ci binevoitorii din prejur sunt rugaţi sĕ iee act din ziare despre aranjarea petrecerii şi sĕ sprijinéscă acéstă mişcare culturală-naţională a bravilor ţerani români din Sĕcuime.

*

Ninsóre. Se scrie din Braşov, că Mercuri diminéţa temperatura era scădută sub gradul 5 şi că tótă ziua a nins.

*

Petrecere în Alba-Julia. Comitetul parochial de la biserica gr. ort. din Alba-Julia oraşiu invită la producţiunea teatrală împreunată cu dans, ce o va arangia Marţi în 6 Maiu st. n. a. c. (în ziua de sft. George) în „Hotel Elisabet.“ Venitul curat e destinat pentru ridicarea unui zid la Cimiteriul bisericei. Inceputul la 8 ore séra. Se va representa piesa *Nóptea de sfântul George*, Vodevil in II. acte de Theohar Alexi

*

Iubileul — iepurilor. In 18 August st. n. regimentul 38 de infanterie 'şi serbéză iubileul participării la cucerirea Serajevului. In espediţia pentru ocuparea provinciilor *Bosnia* şi *Herţegovina*, regimentul 38— pe atunci numit Mollináry — s'a distins deosebi la Serajevo, a cărui cucerire s'a întêmplat la 18 August 1879. Tot cu acel prilej regimentul serbéză şi iubileul signalului seu. A nume, fie-care regiment îşi are signal propriu (melodia unui vers din cutare cântec cunoscut); astfel şi regimertul Mollináry. Signalul însĕ sĕmăna fórte mult cu al regimentului 20 (Vasa), ceea-ce adese-ori dădea ansă la confusiune. S'a întêmplat însĕ, pe timpul operaţiunilor din Bosnia, că o patrulă din regimentul Mollináry împreună cu una din regimentul Vasa, aveau sĕ sondeze terenul. Cum înaintau pe câmp, observă deodată ceva mişcare în o tufă. In credinţa că e duşman, soldaţii şi-au luat puscile la ţîntă, dar' din tufă au sărit — *doi iepuri* şi letea pe câmp. Doi din patrula regimentului Mollináry, de nĕcaz că i-au păcălit iepurii, au puşcat după ei, dar' nu i-au nimerit. Cei din patrula regimentului Vasa, ca sĕ nĕcăjéscă pe rĕii ţintaşi, pe cale li-au tot cântat a batjocură: *„Mollinare, Mollinare, iepurii au fugit!“* Au aflat despre întêmplare şi ceilalţi soldaţi din tabĕră şi a aflat chiar şi comandantul regimentului 38. Acesta apoi, convenindu-i melodia cântecului, care nu mai sĕmăna cu signalul regimentului Vasa, a dispus, ca signalul regimentului 38 sĕ fie: cel al iepurilor. Astfel a cĕpătat regimentul 38 signalul: „Mollinare, Mollinare, iepurii au fugit!“ (pe unguresce, căci regimentul e unguresc, signalul e: Mollináry, Mollináry, elszaladt a nyul!)

FELIURIMI

Istoria femeii. Cu trecutul ei de preste 3000 de ani femeia ofere fórte bogat material de studiu istoriografului. La popórele din *evul vechiu* femeia era ori sclavă, ori tirană. Numai la poporul evreu avea posiţie ceva mai démnă. Femeia din *evul mediu* era selbatecă, misterиósă, astută şi crudelă, ori apoi jertfitóre de sine şi sfântă. Sub influinţa *spaniolă* femeia trece în estrem, ia atitudine de grandeţă rigidă, umblă în robe lungi, se sulemenesce şi 'i plac parfumurile tari, deosebi parfumul rugului, dacă pe acela erau puşi sĕ ardă „schismatici“. Mai târziu, sub influinţa *reformaţiunii* revine întrĕ cadrele judecăţii şi îmbrăcămintei firesci, şi tinde spre de-sine-stare intelectuală.

Epoca *reformaţiunii* e înlocuită apoi cu era *femeii francese uşuratice*. In întrégă Europa vine la modă haina *decoltată*, simţul moral slăbesce, femeia iubesce artificialul atât în îmbrăcăminte, cât şi în educaţiune. Vine însĕ marea *revoluţiune*, în cursul căreia multe căpşóre, frisate cochet şi pudrate, cad sub barda gilotinei. Bărbaţii, şi chiar şi băieţandrii sunt duşi în rĕsboiu, multe îşi jelesc iubiţii, căduţi pe câmpul de rĕsboiu jertfindu-şi viéţa pentru patrie. Femeia învaţă a şti ce e suferinţa, învaţă a-şi iubí patria, pentru care 'şi jertfesce tot ce are. In acéstă epocă femeia dă numĕróse exemple de cea mai sublimă jertfire de sine, dar' nu rare-ori şi de cea mai sfârbósă crudelitate.

Urméză, ca evoluţie istorică, *femeia modernă*, acest interesant mixtum compositum al scăderilor mĕrunţele şi al virtuţilor mĕrunte, pe cari însuşiri istoriografii culturali obicinuesc a le numi cu numirea de *feminism.* Femeia modernă apĕră şi acusă, cercetéză universităţi, petrece nopţile pe la cluburi, discută, studiéză, critiséză, critică cu deosebită predilecţie slăbiciunile bărbaţilor, şi cu pathetică emfasă peroréză despre drepturile femeii şi despre egal-îndreptăţirea ei cu bărbaţii în tóte ale vieţii. Intr'acestea se înstrăinéză tot mai mult de către femeism; în umblet, în vorbe, în îmbrăcăminte şi 'n maniere maimuţesce bărbaţii, şi prin înseşi faptele ei se dă de gol, că misiunea de căpetenie a ei nu în *emancipaţia* femeéscă, ci *în căsnicie şi 'n educarea copiilor ei residă.*

Contrastul femeii emancipate e *cocóna modernă*, care întrégă viéţa şi-o petrece întrĕ dantele, mĕtăsuri şi catifele: care drept că nu-şi face capul călindariu cu cestiunea feminismului, dar' nici cu soţul ei şi cu copiii ei nu-şi prea face griji, ci mai mult cu aceea, ca sĕ placă bărbaţilor, sĕ-şi petrécă bine, sĕ-şi păstreze frumseţa pe timp cât mai îndelungat, etc.

In uimitóre nălţime peste tóte acestea stă *femeia ideal*, adevĕrata femeie modernă, care cea mai mare bucurie a vieţii şi o află în împlinirea misiunei sale de *femeie.* Care învaţă, cetesce, ocupă oficiu, muncesce, — şi tóte acestea pentru-ca sĕ împartă cu soţul ei luptele pentru esistinţă şi ca fidelă soţie sĕ-i fie mângăitóre în zilele de cercări şi nenorociri ale sorţii. Ear' cea mai supremă ambiţie şi-o află în a da şi a cresce familiei şi patriei fii şi fiice nu numai frumóse şi sănĕtóse, ci şi înzestrate cu adevĕrată cultură a inimii şi minţii.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul devenind paroch în urma tatălui meu, care mult a ostenit pentru binele şi înaintarea bisericii nóstre, problema cea mai arḑĕtóre întrĕ altele mi-a fost înzestrarea cu pămênturi, înfrumseţarea — ornarea bisericei cu odóre preţióse. Acéstă dorinţă încetul cu încetul mi-se realiséză.

In acest scop am fost sprijinit de parochienii mei, de cei străini de parochie şi de un fiu al Branului, om avut în România, — *Ceorge Zenofie Moşoiu*, agricultor, care a dăruit un policandru pentru 18 lumini, în valóre de 380 fl. Valórea tuturor odórelor şi ornamentelor dăruite în un timp de 10 ani se urcă la suma de circa 1500 coróne.

Acum vin sĕ înregistrez iarăşi un cas plăcut. Parochianul meu *George Nenciu* epitrop bis. şi cassar comunal, primindu-mi propunerea a dăruit de Sf. Sĕrbători 2 candele de argint de tot frumóse, în preţ de 60 coróne, ce s'au aşezat la icónele împĕrăteşti, — 2 tot de argint fiind dăruite de mai 'nainte de Aron Moşoiu şi N. Enescu.

Acest vrednic creştin şi în anul 1897 a dăruit pe Sf. prestol un sfeşnic cu 3 lumini (troiţă) tot de argint, în preţ de 18 florini.

E om încă tinĕr, deştept şi cu avere bună, promite încă a mai îndeplini astfel de fapte, fiind mai pe sus de tóte religios averea o întrebuinţéză bine, Dzeu — sĕ i-o sporéscă — ear' ca unui om modest nu-i cadă rĕu acésta publicare, căci prin ea voesc sĕ dau indemn de imitare şi altora de aici şi de airea. Dee-le Dzeu rĕsplată ceréscă. Faptele vorbesc de sine.

In numele bisericii noue gr. or. din Simon (Bran).

Simon, 6 April 1902.

Cu stimă:
Ioan Moşoiu
paroch

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“, — volumul I. de ***T. V. Păcăţian,*** şi se trimite imediat celor-ce doresc sĕ o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autorul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană·

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Casa

din **Strada pintenului Nr. 18** se vinde din mână liberă. A se întreba în *Wiesengasse Nr. 4.* [56] 1–3

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de 1 **corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Liturgieriul

— cu litere latine —

broşat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă

pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Libărăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Asigurarea pe viéţă

este astăzi pentru viitoriul fie-cărei familii un factor atât de important, în cât o poliţă de asigurare pe viéţă sĕ nu lipséscă în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutoriul imediat în casul morţii, mai oferă asiguraţilor rĕmaşi în viéţă încă şi $3^1/_2$—$4^1/_2$% **interese** după banii solviţi. In ţéra nóstră esistă o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălţimea chemărei sale — corĕspunde acestor cerinţe, şi aceea este banca

„THE MUTUAL“

Acéstă bancă e **cea mai mare** şi **cea mai avută bancă** de asigurare **din lume**, dispunênd cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci 1.828,180.000.

Ea îşi are direcţiunea sa generală în New-York (America) şi posede în patria nóstră concesiunea şi garanţa pretinsă de legile ţerii. **Neavênd acţionari venitul ei întreg îl distribue întrĕ cei asiguraţi.** Asigurări se efectuesc în tóte combinaţiile.

Direcţiunea pentru părţile ardelene:

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

Representanţa cu corespondenţă în limba română în

Sibiiu, strada Wiesen Nr. 10

Representant:

Eugen C. Pipoş.

[57] 1

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Metropolia
Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric

despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Puşcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** şi **9·50 cor.**

Se póte procura dela

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 45 Sibiiu, Marţi 23 April (6 Maiu n.) 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sinodul archidiecesan.

Vorbirea de deschidere

a Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit ***Ioan Metianu.***

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

Este unul dintrĕ cele mai plăcute momente ale vieţii mele, de câte-ori am fericirea a vĕ vedé în jurul meu, domnilor deputaţi, nu numai pentru a conlucra în dragoste frăţéscă la înaintarea trebilor nóstre bisericesci, şcolare şi fundaţionale, şi prin acésta la întărirea bisericei nóstre naţionale, — dar' şi pentru a cunósce şi a vĕ pronunţa asupra mersului acestor afaceri.

Deci, vĕ salut cu bucurie şí la acésta întrunire, implorându-vĕ de la ceriu încă mulţi ani de conlucrare mănósă la continuarea acestei mǎreţe misiuni.

In aceste timpuri critice şí pentru biserica nóstră, este şi mare lipsă, Domnilor, de valorosul sprigin al Dvóstre, celor mai distinşi bărbaţi ai bisericei; este mare lipsă de asemenea împreunălucrare, mai ales la întărirea alor nostri în cele trei mari vîrtuţi creştine, în *credinţă, dragoste* şi *speranţă*, şi pe basa acestora tot la mai multă desvoltare a facultăţilor sufletesci a credincioşilor bisericei nóstre, precum fac acésta şí celelalte biserici din iubita nóstră patrie.

Este frumósă şi măréţă acésta chemare a Dvóstre, Domnilor deputaţi, căci ce póte fi mai măreţ şi mai frumos de cât a conlucra la întărirea bisericei străbune şi prin acésta la înaintarea în stare morală, culturală şi materială a clerului şi poporului din care ne-am născut şi în care am crescut? Este însĕ totodată şí grea acéstă chemare, chiar şí în timpuri mai bune, dar' cu atât mai grea în timpurile de acum, când la tóte ocasiunile întimpinăm mulţime de curente bolnăviciόse ce tind a slăbí credinţa în Dumnezeu şi simţul religios în popor, spre cea mai mare daună a bisericei, a patriei şi a societăţii.

Sĕ sperăm însĕ, Domnilor deputaţi, cumcă cu ajutoriul cel puternic al lui Dumnezeu, şi printr'o voinţă tare şi stăruinţă neobosită şí din partea nóstră, vom puté paralisa asemenea rele şi vom ajunge a resolvi, cu bun succes, problema la cari ne-am angajat.

Pentru a dobândi ajutoriul lui Dumnezeu, avem sĕ'l cerem necontenit, după zisa sf. scripturi: „*Cereţi şi vi-se va da vouĕ*", şi earăşi: „*Când am strigat auzitum-ai, Dumnezeul dreptăţii mele, şi întru năcaz mai mângăiat*". Ear' pentru a ne însufleţi de voinţă tare şi de stăruinţă neobosită, sĕ avem pururea în vedere, că noi *toţi suntem din popor* şi *trăim prin el şi de la el*, şi aşa sórtea nóstră e strîns legată de a poporului, şi prin urmare, lucrând pentru popor lucrăm şi pentru noi înşine.

Dacă ţinem cu falǎ la originea nóstră şi voim a ni-o conserva, atunci, nici pe un moment sĕ nu uităm, că precum în trecut, tot asemenea şi în viitoriu, aceea numai *prin biserică* o putem ajunge.

Sĕ nu uităm, Domnilor, că bisericei avem a'i mulţămí aceea ce suntem, înţelegênd şi posiţiile în cari ne aflăm; căci de-şí nu suntem toţi crescuţi, aşa zicênd, cu prescură, suntem însĕ din popor, pe care *biserica l-a ocrotit şi l-a susţinut*, dealungul seclilor, prin tóte valurile furtunóse ale acelora, precum sperăm că ne va ocroti şi susţiné şí în viitoriu.

Sĕ nu uităm, Domnilor, că noi înlocuim aici pe acei vrednici fruntaşi de odinióră, cari prin multe cercări şi sacrificii ni-au conservat şi ni-au lăsat biserica străbună de cea mai scumpă moştenire, ca sĕ ne fie şi nouĕ şi urmaşilor nostri asemenea scut şi adăpost puternic, în tóte timpurile şi împrejurările grele, precum fu şi fericiţilor nostri înaintaşi.

In fine, nici aceea sĕ nu perdem din vedere, Domnilor, că acea nepreţuită moştenire părintéscă este singură care ne mai ofere şí un sigur şi mănos teren de conlucrare la ameliorarea sorţii nóstre, la apropierea nóstră tot mai mult de binele posibil în acéstă lume şi de fericirea eternă din ceealaltă lume.

Pentru-ca sĕ ştim aprecia după adevĕrata ei valóre acea scumpă moştenire părintéscă, vĕ rog sĕ cugetăm, Domnilor, ce ar fi fost de noi, dacă nu am fi avut'o în trecut? Şi ce s'ar alege de noi dacă nu o am avé în present? Şi durere, că tot mai sunt unii dintrĕ ai nostri, — şi încă chiar dintrĕ aceia cari s'au ridicat prin biserică şi trăesc de la biserică, — cari nu cugetă la acésta, de-şí bine vĕd, cât de mult ţin ceilalţi compatrioţi de alte confesiuni la biserica lor, măcar că ei mai au şi alte terene de conlucrare, şi cât de mult se însufleţesc ei la conlucrare folositóre şí pe terenul bisericei lor!

Precum sĕ vede, Domnilor, nouĕ, representanţilor clerului şi poporului, ni-se impune marea datorinţă de a readuce şi a-întruni pe toţi ai nostri la conlucrare comună şi armonică, la opul cel mare al esistenţei nóstre, precum o fac acésta şi celelalte confesiuni. Nouĕ ni-se impune sĕ ne întărim voinţa şi sĕ potenţăm stăruinţele la acel mare op, la care ne-am angajat, căci numai făcênd aşa vom puté conta că are sĕ ne însoţască şí ajutoriul cel puternic al lui Dumnezeu la resolvarea măreţei nóstre probleme.

Deci, stăruinţele nóstre sĕ se concentreze, Domnilor, de oparte în controla mersului afacerilor nóstre bisericesci, ear' de altă parte întru apropierea a lor nostri tot mai mult de biserică, întru întărirea lor tot mai mult în credinţa în Dumnezeu şi în unul născut fiul seu Domnul nostru Iisus Christos, care credinţă însĕ sĕ se manifesteze şi *prin fapte*, căci scris este, că „*credinţa fără de fapte, mórtă este*". Stăruinţele nóstre sĕ se concentreze, Domnilor, şi în dragostea către Dumnezeu şi deaprópele, şi prin acestea, în desvoltarea şi cultivarea simţului religios în mĕsură tot mai mare. Ear' pe basa acestora stăruinţele sĕ se continue şí la desvoltarea facultăţilor sufletesci ale clerului şi poporului nostru, pentru-ca în lupta de esistenţă şí ai nostri sĕ pótă ţiné concurenţa ce li-se impune.

La tóte acestea avem însĕ a conlucra, Domnilor, nu numai cu cuvêntul, dar' şi *cu fapta* şi cu *esemplul nostru*, făcêndu-ne toţi apostoli luminători ai clerului şi poporului, învĕţându-'l cele bune şi folositóre şi ferindu-'l de cele rele şi păgubitóre, după cuvintele sfintei scripturi: „*Cel-ce va face şi va învĕţa aşa, mare se va chema înaintea lui Dumnezeu*".

Pentru-ca învĕţăturile nóstre sĕ fie bine primite de ai nostri, este neapărat de lipsă, ca aceea ce învĕţăm cu gura, sĕ arătăm şí prin faptele nóstre. Aşa de es. când sfătuim altora sĕ cerceteze mai regulat biserica şi sĕ ţină cu tótă tăria la sfintele aşezăminte bisericeşti şi la datinile religióse, atunci mai întâiu noi sĕ facem aceea ce sfătuim altora, ştiut fiind, cumcă esemplele sunt mai atrăgĕtóre şi mai mişcătóre de cât vorbele, dovedind şi prin asemenea fapte dragostea nóstră, nu numai către cler şi popor, dar' şi către biserică.

Este neaparat de lipsă asemenea lucrare din partea nóstră, Domnilor, constatat fiind, că numai cultura religiósă morală feresce pe ómeni de lucrări rele şi păgubitóre şi îi conduce la lucrări bune şi folositóre, apropiindu-i tot mai mult de Dumnezeu şi prin El de binele temporar şi de fericirea eternă.

Fiind convins, Domnilor deputaţi că şi Dvóstră tot asemenea simţiţi tóte acestea şi că sunteţi insufleţiţi de dorul de a vĕ pune tóte puterile în serviciul causei, la care v'a chemat încrederea clerului şi a poporului, şi implorând şí din acest loc binecuvêntarea ceriului asupra nóstră şi asupra lucrărilor nóstre, — declar sesiunea sinodului nostru archidiecesan ordinariu, pentru anul 1902, de deschisă.

Şedinţa primă.

— *Raport special.* —

Sibiiu, 5 Maiu n.

Eri, ziua deschiderii sesiunei sinódelor eparchiale ale metropoliei nóstre, s'a oficiat în biserica parochială din *Sibiiu-cetate* liturgie solemnă, împreunată cu rugăciunea Chiămării Duhului sfânt, ear' după terminarea serviciului divin s'a făcut deschiderea sinodului archidiecesan. Atât la liturgie, cât şi la rugăciunea Chiămării, a oficiat Inaltpreasânţia Sa *metropolitul*, asistat de Preacuvioşiile lor archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Puşcariu* şi protosincelul director seminarial Dr. Eusebiu R. *Roşca* şi de protopresbiterii Galacteon *Şagău* (Reghin), Titu *Gheaja* (Haţeg) şi Vasilie *Voina* (ppresb. onorar Braşov). Ecteniile au fost cetite de diaconul archivar consistorial Dimitrie *Câmpean*, pe care în cursul liturgiei Inaltpreasânţia Sa l'a promovat la trépta de *protodiacon.*

Cântările liturgice le-a cântat corul seminarial, ear' cele de la serviciul chiămării Duhului sfânt le-a cântat profesorul de cant şi tipic Dimitrie *Cunţan* (rĕspunsurile corul).

Terminat serviciul divin, după scurtă pausă Inaltpreasânţia Sa reîntră în biserică, şi întrĕ cordiale aclamaţiuni din partea deputaţilor ia loc la masa presidială, avênd la drépta pe P. C. S. archimandritul Dr. Puşcariu, ear' la stânga pe protosincelul Dr. Roşca.

După încetarea ovaţiunilor Inaltpreasânţia Sa metropolitul cetesce cu voce clară şi plină de forţă discursul de deschidere (pe care îl publicăm în fruntea numĕrului de azi), primit din partea deputaţilor cu întreite „Trăéscă!", la adresa I. P. S. Sale!

Până la constituirea sinodului I. P. S. Sa numesce notari provisori pe protopresbiterul asesor consistorial Mateiu *Voilean* şi archidiaconul secretariu consistorial Dr. Ilie *Cristea*, ear' dintrĕ mireni pe Silvestru *Moldovan*, director al Tribunei, Dr. Vasilie *Bologa*, prof. seminarial, şi Dr. Ioan *Radu*, profesor la gimnasiul din Brad.

După acestea Dr. I. Cristea cetesce apelul nominal, la care rĕspund 43 deputaţi (17 absenţi) şi pe basa acestui resultat sinodul e declarat din partea presidiului apt a lua concluse valide.

Urméză constituirile. In birou sunt declaraţi aleşi cei numiţi provisor din partea presidiului, ear' în comisiunea: verificătóre, organisătóre, bisericéscă, şcolară, financiară, petiţionară, sunt declaraţi aleşi fostii membri din anul trecut. Astfel constituit, se presintă sinodului, spre censurare şi hotărîre, următórele rapórte: raportul general plenar (se dă comisiunii organisătóre), raportul general al senatului bisericesc (comisiunii bisericesci), raportul general al senatului şcolar (comisiunii şcolare), raportul general al senatului epitropesc (comisiunii financiale), raportul plenar în causa aparţinerii parochienilor din comune cu mai multe parochii (propunere făcută în sinodul din anul trecut din partea deputatului Iosif Puşcariu, şi transpusă consistoriului spre a veni cu raport asupra ei la sinodul de acum) şi cel în causa zidirii catedralei (comisiunii organisătóre), raportul plenar prin care se promovéză cererea oficialilor consistoriali D. Câmpean, P. Ciora şi V. Tordăşianu pentru ameliorarea salariului (comisiunei organisătóre), instrucţiunea la statutele fondului de pensiuni şi cea cu privire la agendele exactoratului consistorial (comisiunii organisătóre), raportul privitoriu la întregirea a trei posturi de profesori la seminariul Andreian (comisiunii şcolare), raportul despre investigaţia făcută în causa alegerii de deputat mirean în cercul Haţeg (comisiunii verificătóre), raportul referitoriu la provederea agendelor în resortul întregirii de la stat a dotaţiunilor preoţesci, cel privitoriu la înfiinţarea unui fond special bisericesc şi cel despre rĕposarea asesorului N. Cristea (comisiunii bisericesci), raportul despre împărţirea ajutórelor din fundaţiunea „Şaguna, cel despre împărţirea ajutórelor din fundaţiunea „Andronic", şi cel despre rĕposarea referentului estraordinar Dr. N. Olariu (comisiunii financiare), cererea parochului Teodor Cotuţ din comuna Diug (tractul Dejului) pentru a fi primit la fondul de pensiune pe basa statutelor noue (comisiunii financiare), raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor aflătóre în administrarea consistoriului, projectul de budget pe anul 1903 şi raportul despre augumentarea fondului şcolar eparchial (comisiunii financiare), raportul privitoriu la întroducerea în şcólele nóstre confesionale poporale a cărţilor didactice „Curs practic de limba magiară" de I. Dariu şi „Gramatica limbei române" de Dr. I. Petran (comisiunii şcolare), raportul privitoriu la presentarea Catechismului, curs I. şi II., de S. Popescu spre a fi admis ca manual în şcólele nóstre poporale (comisiunii bisericesci) şi în sfĕrşit petiţiunea mai multor poporeni din comuna Gothatea (tractul Iliei) în causa întregirii parochiei (comisiunii petiţionare).

Prin acestea eshauriindu-se programul şedinţei prime, sinodul fixéză proxima şedinţă pe Marţi după serviciul divin (azi avênd sĕ lucreze comisiunile).

Conferențele învĕțătoresci.

Cercul Sĕliștei.

— *Raport special.* —

Apoldul de jos, 18 April 1902.

In conformitate cu ordinul consistorial Nr. 1 a. c. învĕțătorii din protopopiatele *Sĕliște și Mercurea* s'au întrunit în conferență anuală în fruntașa comună românéscă *Apoldul-de-jos.*

Conferența e condusă de domnul protopresbiter *Dr. Ioan Stroia,* și faptul acesta e de ajunsă garanță pentru-ca decurgerea ei sĕ fie socotită din tóte punctele de vedere ca instructivă și educativă.

Raportul amĕnunțit ce urméză va doveḍí în intregitatea sa aserțiunea de mai sus.

Prima ședință.

După-ce la orele 10 s'a celebrat de către domnul comisariu consistorial în biserica din loc invocarea Duhului Sfânt, învĕțătorii s'au întrunit în una din salele frumosului și corespunḍĕtoriului edificiu școlar.

Sala e îndesuită de luminători ai poporului. Impresia câștigată privindu-i pe acestia e cât se póte de bună. Presenți afară de învĕțători sunt și preoții locali *Ioan Orăștian* și *Ioan Lazar* și tinerul preot din Ludoș *Ilie Pop.*

Domnul comisariu consistorial, *Dr. Ioan Stroia,* ocupand locul presidial deschide conferența prin următoriul cuvênt de deschidere, pe care am fericirea a'l presenta în intregitatea sa. Sună astfel:

— „*Stimați Domni. Iubiți colegi!* In urma dispoziției Ven. Consistoriu archidiecesan din 3 Ian. a. c. Nr. 1 Școl., și cu ajutoriul lui Dzeu ne vedem din nou întruniți în conferența nóstră învĕțătoréscă anuală. Dându-mi-se și de astă-dată onorificul mandat, a vĕ fi conducĕtoriu în acésta a nóstră întrunire vĕ salut din inimă și vĕ zic un *bine-ați venit.*

Vĕ salut din inimă, în deplină convingere, că n'ați venit aici din oficiu, așa dară siliți, ci ați venit pentru oficiu, cu plăcere, ați venit pentru chemarea Dvóstre, ca prin consfătuire frățéscă și prin discuții objective sĕ cuprindeți tot mai adênc chemarea Dvóstrĕ și sĕ câștigați destoinicia recerută a aplica tot mai mulțămitor pentru Dvóstră, pentru elevii și pentru autoritățile nóstre superióre multilateralele disposiții ale educației și instrucției tineretului, concreḍut îngrijirei Dvóstre.

Accentuez dinadins multilateralele disposiții ale educației și instrucției, pentru-că crescerea tineretului, pentru învĕțătoriu nu este așa simplă, precum durere mulți o consideră. Ea nu este și nici că póte fi o simplă instruare în cetit, scris, comput sau chiar și o întroducere în religie și științele naturale. Cel-ce astfel consideră chemarea de învĕțătoriu, se află în regretabilă rătăcire.

Ca învĕțători avem în fie-care elev concreḍut nouĕ un om întreg. Nu avem deci numai un corp, pe care sĕ 'l deprindem cu diferite desterități technice. N'avem numai un suflet inteligibil, pe care sĕ-l umplem cu diverse cunoscințe. Avem înaintea nóstră dintru început o ființă cu cele mai multilaterale însușiri și aptitudini fisice și psichice. Drept aceea și lucrarea învĕțătoriului trebue sĕ fie cât se póte de multilaterală, ca elevul eșit din școlă sĕ fie provĕḍut cu desteritățile fisice și morale și cu cunoscințele de lipsă spre a se puté afla în ori-ce împregiurări, în cari sórtea vieții îl aduce. Invĕțătoriul în lucrarea sa sĕ aibă deci vecinic în vedere macsima cunoscută: „*Nihil humani a me alienum puto*“, ca educând pe fie-care elev în sensul acesta, eșit din școlă sĕ pótă și elevul zice: Nu e nimic omenesc străin persónei mele.

Când un învĕțătoriu astfel își înțelege chemarea sa, atunci el devine cel mai important și cel mai de valóre factor pentru propășirea culturală și pentru progresul moral și cu acésta pentru adevĕrata fericire a poporului seu.

Pentru a puté împliní însĕ acésta recerință a educațiunei, se recere de la fie-care învĕțătoriu o abnegațiune deosebită și o dedicare absolută chemărei sale. Cel-ce aceste douĕ condițiuni le va împliní, devine *bun educator,* pentru-că *comóra* lui aflându-se în școlă, aici se va afla și *inima* și *sufletul* sĕu. Cel-ce nu le va împliní, va fi vecinic cârpaciu în ale educațiunei, pentru-că comóra lui fiind afară de școlă, și inima și sufletul sĕu afară de școlă vor fi.

Urmarea naturală a acestor stări va fi că cel dintâiu va fi vecinic mulțămit cu sórtea sa, ear' societatea în mijlocul căreia lucră, mai curênd sau mai târziu nu va întârzia cu recunoscința. Cârpaciul încă va fi vecinic nemulțămit cu sine, și în consecuență și societatea va fi nemulțămită cu el.

Ne-am obicinuit de un timp încóce a ne plânge și a lamenta, că starea statului învĕțătoresc ar fi de tot miseră. In timpul din urmă apelăm chiar și la colónele ziarelor, umplându-le și pe acestea cu eremiadele nóstre. Nu voiu aici sĕ sulevez dacă aceste plângeri azi au basă suficientă preste tot, voiu numai hotărit și categoric sĕ constat, chiar și în acest loc, că prin astfel de lucruri nu facem nici un folos statului nostru învĕțătoresc, ci din contră îl dejosim numai înaintea poporului. Din esperiențele ce le-am putut eu până acum câștiga-am ajuns la firma convingere, că *celui lipsit, celui năcăjit și cercat, puțin, de tot puțin îi ajută plângerile, lamentările.* Ii ajută însă de sigur munca seriósă proprie, care de multe-ori face mai mult decât ajutoriul străin.

In special pentru validitarea statului învĕțătoresc prin muncă seriósă póte ajunge fie-care învĕțător la douĕ mijlóce întru validitarea însĕmnătății statului învĕțătoresc, cari sunt așa de puternice, încât nici porțile iadului nu le vor puté birui. Aceste douĕ mijlóce sunt: *cultura* și *virtutea* (moralitatea).

Cultura, dacă o va posede învĕțătoriul în așa grad, în cât prin ea sĕ fie hotărît și real superior în societatea în care se află; virtutea, dacă o va posede învĕțătoriul de așa, încât, ca odinióră apostolii, sĕ lumineze înaintea semenilor sei, fie sigur fie-care, că recunóscerea importanței statului învĕțătoresc va fi asigurată.

Aceste mijlóce a le câștiga învĕțătoriul, a fost de altcum și intenția nemuritoriului întemeetor al conferențelor învĕțătoresci, a metropolitului nostru *Andreiu bar. de Șaguna.* Acésta intenție o au urmărit toți aceia, cari acum patru ani cu mari sforțări au reînactivat conferențele învĕțătoresci. Ca intențiunile lor bune, folositóre pentru noi învĕțătorii, dar' mai presus de tóte indispensabile pentru accelerarea progresului cultural și moral al poporului nostru, care în lupta sa pentru esistență numai prin aceste însușiri se va puté susținé în viitor la suprafață, zic, ca intențiunile lor trup sĕ priméscă, a devenit *datorința* nóstră cardinală. Deci ca mandatar al autorității nóstre superióre bisericesci școlare un lucră vĕ pot numai pune la inimă și acesta e: Fie-care din noi sĕ căutăm cu tótă individualitatea nóstră, a ținé conferențele nóstre învĕțătoresci la nivoul intenționat de întemeetoriul și reactivĕtorii lor. Sĕ căutăm, ca jertfele aduse de jos, de sus și din partea nóstră a fie-căruia, sĕ nu fie zadarnice, ci rod însutit sĕ aducă, pentru mulțămirea nóstră și pentru fericirea iubitului nostru popor.

Rugând pe Atotputernicul, pe Domnul și Dumnezeul tuturor, ca sĕ-și reverse darul seu asupra nóstră și asupra lucrărilor nóstre, rugându-vĕ și pe d-vóstră pe toți a contribuí fie-care cu puterile sale la reușita întrunirei nóstre, declar conferența învĕțătoréscă anuală din anul școlar 1901/2 a cercului al V-lea, de deschisă.

(Va urma.) *Păunaș.*

Cercul Brașovului.

— 1 Maiu n.

Astăzi au fost deschise aici conferențele învĕțătoresci prin dl comisariu consist. *Dr. Vasile Saftu,* care a rostit cu ocasiunea acésta următórea frumósă vorbire de deschidere:

— „Dragii mei învĕțători! Aprópe cinci ani de zile s'au strĕcurat în învălmășagul pestriț al vremurilor de atunci, de când bunul Dzeu al strămoșilor, moșilor, părinților și fraților nostri ne-a ajutat sĕ începem împreună — de odată cu inaugurarea conferențelor învĕțătoresci — *munca sfântă.*

Aprópe de cinci ani de zile clădesc inimile și mințile nóstre *la strălucitul palat,* care are nobila menire sĕ servéscă ca locuință *întregei pedagogii a învĕțămĕntului primar român ortodox!*

I.

Până acum noi, *architecți băstinași* ai mult cercatului nostru neam românesc, mai întâiu am lucrat la *temelie.*

După-ce am nivelat terenul cât se póte de bine, am analisat cu microscopul pétră de pétră și am ales numai de cele mai masive, cari nu se sfarmă sub dintele vremurilor schimbăcióse. Apoi pe fie-care din aceste lespeḍi am scris cu litere de aur cuvintele: *Iubire învăpăiată și neclintită cătră Biserica nóstră ortodocsă și neamul nostru românesc!* — Pare că vĕ vĕd pe fie-care dintrĕ voi, dragii mei învĕțători, cum își căra *pétra sa* și o punea cu mare grijă strîns lipită lângă a colegului sĕu, ca nu cumva sĕ rĕmână întrĕ ele *loc gol,* prin care sĕ pótă bate vênturi *reci străine de noi,* și sĕ ne surpe temelia.

Am băgat de sémă spre mândria și bucuria mea, că de-și în sine pietrile erau *fórte grele,* voi le cărați *fórte ușor:* Pentru-că *inima vóstră este curată și neprihănită . . . . .* Sunt sigur însĕ și afirm sus și tare, ca sĕ mĕ audă o lume întrégă: Că aceleași pietri ar fi turtit, turtesc și vor turtí cu desĕvîrșire pe toți aceia, cari n'au inimă curată și neprihănită, ci din contră sunt *renegați, sceptici sau slabi de înger . . . . .* De astfel de ómeni sĕ ne feréscă Dzeu.

După-ce am așezat tóte pietrile la locul lor, am aruncat printrĕ ele și pe deasupra lor cu ciment d'ăl bun și pe suprafață am scris tot cu litere de aur cuvintele: *Confesiunea ortodoxă (religia) și limba română.*

Numai astfel ni-se presintă și póte esista *inima* dascălului român ortodox, și numai o astfel de *inimă* póte serví ca *temelie* palatului destinat pentru pedagogia învĕțămĕntului nostru primar.

II.

In anul trecut am făcut un pas mai departe: Ne-am apucat sĕ lucrăm la *parterre.* Am ales cu scrupulositate *cărămiḍi* de cele mai solide și am săpat pe fie-care dintrĕ ele cu litere neșterse vecinica devisă pentru desvoltarea *minții* omenesci: „*Cultivarea sistematică a judecății proprii și independente în elevi*“. — Cu deosebire *aritmetica* este oglinda fidelă, prin care se póte distinge acéstă nespus de prețiósă calitate a minții școlariului.

Aici întrerup pentru un moment șirul ideilor, ca sĕ vĕ spun, dragii mei învĕțători, că cu ocasia inspecției școlelor din circumscripția mea m'am convins, că nu toți învĕțătorii știu sĕ prețuéscă, precum se cuvine, „libera și independenta judecată“ a elevilor lor, de-și ea este *iarba fiarelor,* cu care se deschid tóte mințile omenescí. Esprim însĕ speranța, că în urma deselor observări făcute cu pricepere și bunăvoință cu ocasia inspecției, nu va mai rĕmâné nici unul, care sĕ nu înțelégă, că *fără judecată independentă* nu esistă progres în intelectul elevului.

III.

In anul acesta vom continua cu edificarea *parterre-ului.* Ne vom ocupa cu *științete naturale.*

Dragii mei învĕțători, dacă în ce privesce religia, limba română și aritmetica tot s'a mai făcut ceva în școlele nóstre primare, apoi în ce privesce științele naturale trebue sĕ recunóscem cu toții că *s'a făcut și se face fórte puțin.* Am puté afirma fără risic de a fi desavuați, că în acéstă privință material bun am avut și avem destul, dar' încă nu cunóscem *măestria* d'a ne pregătí *cărămiḍi* alese din el. Acest fapt e cu atât mai trist cu cât *aprópe întreg învĕțămĕntul din școlele primare e intuitiv,* și cu cât natura, prin urmare științele naturale, ne ofer tot materialul pentru intuiție.

Sĕ ne punem odată întrebarea: Cu ce se aleg în definitiv elevii din științele naturale? Din botanică, bună-óră, mai întâiu. Eu susțin că cu deosebire elevii din orașe, ai căror părinți nu se ocupă cu cultivarea pămĕntului, vĕḍênd bucatele pe câmp nu știu, nici când aceste sunt mici, nici când sunt mari, sĕ deosebéscă, care e grîu, care orz, care ovĕs etc., ear' cei din comunele rurale, dacă știu, știu pentru-că i-au dus părinții lor pe câmp, dar' nici decum din școlă. Ba mai mult: Eu am cunoscut bacalaureați, cari nu știau sĕ deosebéscă bucatele de pe câmp unele de altele. Apoi nu este, dragii mei învĕțători, acésta o *crimă,* cu deosebire pentru noi, Românii, un popor par escellence agricultor? Și dacă nu știe elevul deosebí bucatele de pe câmp, cum vei îndrăsní sĕ pretinḍi de la el, sĕ știe în liniamente generale: Cam cum ar trebuí cultivat pămêntul, ca rodul ce-l va da, sĕ fie de zece, de douĕzeci de ori mai bogat și mai bun? De aici provine apoi, că elevul necunoscênd elementele naturii, nu găsesce nici o plăcere în ele și celui mai deștept de la sate, după-ce a învĕțat sĕ cetéscă, sĕ scrie și sĕ socotéscă puțin, îi e rușine sĕ se mai facă *plugar cuminte și bogat,* ci vrea sĕ se facă cu ori-ce preț *domn vecinic sĕrac!* De aici provine, că numai cei fără de carte rĕmân plugari și-și cultivă pămêntul, cum au învĕțat ei de la moșii și strămoșii lor!

Causa de căpetenie a acestui mare rĕu este: *Metodul.* Și în școlele de jos și de sus științele naturale nu se învață (dacă se póte) *în natură,* ci *după carte.* — In școlă elevul rĕspunde: Plantele, cari se țin de familia cutare (aici spune un nume latinesc) sunt cutare; însușirile lor caracteristice sunt etc. etc. Dascălul sau profesorul îi pune „fórte bine“. Te duci apoi cu elevul *în natură* și 'l întrebi despre aceleași plante, ce sunt, el nu știe; stă ca mânzul la pórta nouă.

Tot metodul se reasuméză într'o *memorisare făr' de nici un rost,* care têmpesce judecata și provócă în elev o aversiune față cu natura însași. Dacă se mai întêmplă, că și limbagiul cărții e greoiu, apoi l-a bătut Dzeu pe elev. Câți ómeni mari nu cunosc eu astăzi, cari își aduc cu oróre aminte de un manual de geologie?!

Ce sĕ mai zic de zoologie? . . . . . Oare cunosc elevii, cum se cuvine, vitele din jurul casei lor? Știu ei, cum trebue ele — iau în liniamente generale — îngrijite, ca sĕ pótă face serviciile de lipsă și sĕ aducă folósele, la cari te aștepți? . . . . . Știu, sĕ-ți spună nume, Boa constructor etc., și basta.

De mineralogie, fisică și chemie vĕ rog, sĕ mĕ dispensați sĕ mai vorbesc, căci stăm și mai rĕu. Aici îți vorbesc elevii de nepenetrabilitate, divisibilitate, capilaritate, pila lui Héron etc. tot termini technici, pe cari mĕ rĕmășesc, că preste un an nu-i mai înțeleg.

Cu un cuvênt, în ce privesce științele naturale *stăm rĕu și trebue sĕ ne îndreptăm!*

IV.

Singurul mijloc de scăpare este earăși *metodul.* Domnilor, când veți vedé pe un învĕțătoriu ori profesor, că stă în școlă tot *cu cartea în mână,* sĕ știți de la mine, că acela e *slab învĕțătoriu, slab profesor.* Pentru un dascăl bun manualul în școlă e a patra rótă la car; dascălul bun el însuși e întotdeuna *o carte vie.* Memorisarea fără nici un rost mortifică spiritul mai ales, când numirile sunt termini technici — latinesci.

Vreai, sĕ cunóscă elevul plantele *din natură,* du 'l acolo *fără carte.* Pune 'l pe el, sĕ scótă din pămênt, un fir de grâu și unul de orz bună-oră, și *lasă 'l pe el singur, sĕ constate întâiu punctele de deosebire, apoi cele de asemĕnare dintrĕ cele douĕ fire* și așa mai departe. Cu ocasia escursiunei făcute în timp frumos spune 'i în liniamente generale, *cam cum* trebue îngrijit pămêntul, ca sĕ fie pămênt bun; spune 'i folósele grâului și ale orzului; laudă 'i situația bună a plugarului cuminte și preamăresce 'i frumsețile naturii, neîntrecuta creațiune a bunului Dzeu!

Elevul astfel crescut, când se va duce în câmp, de departe va deosebí grâul de orz; va simțí o plăcere pentru cultivarea pămêntului și se va ținé mândru când va ajunge un plugar deștept în satul lui, om cu frica lui Dzeu! Ear' poporul nostru românesc va scăpa de *proletari intelectuali,* cari în țĕrile mult mai civilisate astăzi fac tot greve și revoluțiuni! — Ceea-ce am zis despre grâu și orz este o pildă generală, care se póte aplica la tóte științele naturale. Când nu putem presenta elevului material de intuiție *în natură,* la școlele superióre bunăóră îl ducem în museu sau laborator. Zoologie și mineralogie mai superióră fără museu, fisică și chemie fără laborator sunt nonsensuri pedagogice!

*

Acestea sunt pe scurt observațiile generale espuse în mod practic asupra *metodului* științelor naturale. *Scopul* acestora este: ochi, cari sĕ vadă; urechi, cari sĕ audă; judecată, care sĕ distingă; inimă, care sĕ iubéscă natura; *minte,* care s'o știe folosí pentru binele sĕu și al neamului din care face parte.

Resultatul final este: vom avé mai mulți plugari deștepți și bogați, și mai puțin cărturari unilaterali şi sěraci, mai mulţi ómeni independenţi şi mai puţini slugarnici!

*

Lecţiile *practice*, cari se vor ţiné din ştiinţele naturale, ve vor espune detaliile metodice.

V.

Astfel îmi închipuesc eu, dragii mei învěţători, sě continuăm cu edificarea parterreului; mai întâiu sě ne deprindem a face *cărămiḑi alese*, apoi sě le aşezăm la locul lor.

Şi acum, după-ce am abusat de bunăvoinţa vóstră, daţi-mi voie sě încheiu tot cu vorbele din anul trecut: Inţelegeţi că mândra clădire proiectătă de noi şi amintită de mine la început, nu va fi nici-odată pe deplin gata. Lucrările vóstre scripturistice, teoretice şi practice, le păstrez cu sfinţenie în archiva mea. Când vom avé numěrul dorit de lucrări alese, le vom publica în broşuri, cari pentru *practicitatea* lor vor rěmâné ca o sfântă moştenire urmaşilor nostri. Acestia, neavênd sě încépă ca noi de la început, dacă ne vor imita ne vor fi mult superiori şi generaţii de generaţii *vor împodobí* opera nóstră.

Din ce se va ridica palatul, va propăşí şi fericirea neamului nostru românesc. *Munca* însě a nóstră şi a urmaşilor nostri la înălţarea strălucitului palat va fi *vecinică*, *precum vecinică este şi va fi şí esistenţa iubitului nostru popor românesc!*

Cu acestea, după-ce cred că de dragostea ce o am pentru voi, sunteţi pe deplin convinşi, salutându-vě cu tótă căldura inimei mele, am onorul sě declar deschisă conferenţa învěţătorilor români ortodocsi din cercul Braşovului, compus din protopresbiteratele Braşov şi Treiscaune!

Combaterea proselitismului.

Disertaţiune, cetită în conferenţa preoţéscă din tractul ***Solnocului*** *la 30 Novembre 1901, de preotul Nicolae* ***German****.*

(Urmare.)

Deci spre a combate proselitismul cu succes, preotul trebue sě se nisuéscă de a nu apăré în ochii credincioşilor ca o greutate, ca o sarcină impusă lor, ca unul venit spre a-i esploata în interesul propriu material şi spre îmbogăţirea cu vreme şi fără vreme, — ci spre a-i conduce la cele bune şi a-i ferí de rele, ceea-ce şi sfinţii Apostoli au păzit, după cum zice Apostolul Pavel către Tesalonicheni: „Intru sudórea feţei nóstre am lucrat ziua şi nóptea, ca sě nu cădem căruiva din voi spre greutate“ (Ep. 1, cap II vers 9).

Din cele amintite resultă, că prin nemulţămirea preotului cu situaţia între împrejurările date îşi înstrăinézǎ poporenii de la sine, prin mulţămire îi are la sine şi avêndu-i la sine îi póte conduce acolo unde el voesce, prin urmare şi de la proselitism uşor îi va puté abate.

Iată pentru-ce mulţămirea preotului cu situaţia — între împrejurările date, este un mijoc pentru a combate cu succes proselitismul.

VI. Predica.

Predica ca mijloc de a combate proselitismul numai atunci va aduce fructul dorit, dacă preotul s'a folosit de dînsa cu mult mai înainte de-cum s'au ivit speculanţi proseliţi în parochie, adecă de la începutul carierei sale.

Predica este cel mai bun mijloc cu care păstoriul sufletesc îşi póte conduce şi ferici turma încredinţată lui. Singură predica este medicina puternică, prin carí preotului îi succede a vindeca relele încuibate între fiii sei, după cum ne dovedesc o mulţime de casuri din sfânta scriptură, cât şi din viéţa de tóte zilele, dintrě cari voiu amintí numai douě cari ne dau destulă dovadă despre puterea cuvêntului. St. Augustin a pus stavilă prin predicele date la nişte jocuri în Mauritania, la cari jucătorii se împroşcau cu petri până ce mai mulţi se omorau: ear' St. Ciprian cu ocasiunea pestilenţiei în Carthagena la anul 252 — a inriurit prin cuvêntul Dumnezeesc astfel asupra ascultătorilor seǐ, cari mai înainte fugiră din oraş ne voind a se apropia de cei bolnavi sě-i caute, — încât ei deteră în curênd esemple de sacrificii (la căutarea bolnavilor) pe cari le admirau şi păgânii (V. Mitrofanovici, Omiletica b. d. c. resp. Cernăutz 1875).

*

Us de predică la combaterea proselitismului putem face în modul următor: ivindu-se în parochie misionari proseliţi, preotul în sěrbătórea proximă predică în biserică, despre cercetarea sfintei biserici, ear' în serbătórea a doua şi celelalte se încércă a combate ideile propagate de proseliţi; dovedindu-le de neadevěrate, vĕtămătóre şi perḑětóre de suflet. A se arěta aci care ar fi modul de combatere, este imposibil, pentru-că acela depinde de la cum va fi atăcată confesiunea nóstră, fi-vor atăcate principiile şi dogmele de credinţă, fi-vor atăcate care-va din sfintele taine, deci modul de combatere ni-'l dă ocasiunea, de unde urmézǎ, că numai atunci te ştii orienta asupra chestiunei. — Natural, că numai atunci vom fi siguri de reuşită, dacă preotul: *a*) a studiat cu fundament adevěrurile şi principiile religiunei nóstre ortodoxe orientale în comparaţie cu cele ale bisericelor de alte confesiuni, *b*) dacă credincioşii sunt crescuţi în spirit confesional.

Ear' modul nostru de apărare totdéuna sě-şi aibă basa în Sfânta scriptură şi apoi după acel program şě-şi încordeze fie-care puterile, esploatând atâtea avantagii câte numai se póte, căci numai aşa vom puté ajunge la un scop bine precisat şi la idealul propus, nu spre a câştiga şi cucerí, ci spre a renoí, conserva şi întări sentimentul religios şi străbuna religiune ortodoxă în inimile ascultătorilor, şi prin urmare, a-i scóte din cursa ce li-se pune de către vênători de suflete.

Singură predica este mijlocul cu ajutoriul căruia contribuim în mod direct la conservarea religiunei străbune precum şi la întărirea sentimentului religios, pavăza Românului în trecut, ţinênd pururea viu în peptul lui duhul de viéţă, şi chiar pentru aceea de acest sacru sentiment trebue sě legăm tótă nědejdea viitoriului nostru.

Deci la combaterea proselitismului predica este mijlocul de a respinge atacurile contrarilor în mod direct, combătêndu-le cu energie şi curaj, căci: „Iacă eu vě dau putere sě călcaţi peste scorpii şi peste tótă puterea neamului, şi nimic nu vě va vătěma“ (Luca X. 19), zice Domnul. (Va urma).

NOUTĂŢI

Majestatea Sa — în Budapesta. Eri séra M. Sa împěratul şi rege *Francisc Iosif I.* a sosit la Budapesta, însoţit de fiică-sa archiducesa Maria Valeria. Cu urele scurte întreruperi, M. Sa va rěmâné permanent în Budapesta până la sfêrşitul lunei Maiu.

*

Hirotonire. In cursul sfintei liturgii de eri Inaltpreasfinţia Sa metropolitul a hirotonit preot pe clericul George *Hinţa*, ales paroch în *Lelese* (tractul Hunedórei).

*

Doua procese câştigate. Suntem informaţi, că tribunalul regesc din Budapesta, ca judecătorie delegată, a adus sentenţă zilele trecute în douě procese de despărţire hierarchică, intentate coreligionarilor nostri Sêrbi, şi anume: cu privire la averea comună bisericéscă din ***Dobriţa*** şi la cea din ***Surca*** cu filiile *Belobresca* şi *Divieci*.

In ambele procese judecătoria *a dat câştig de causă Românilor*, dispunênd astfel:

In *Dobriţa*, biserica şi casa parochială rěmân în proprietatea esclusivă a Sêrbilor, cu îndatorirea, sě plătéscă Românilor drept desdaunare suma de 25,640 cor. 20 bani, în termin de cinci ani. Sesiunile parochiale şi alte pămênturi bisericesci se împart în douě, pe când pretensiunile bisericii rěmân ale Sêrbilor, cari sunt judecaţi şi la purtarea speselor de proces, în sumă de 3500 coróne.

In *Surca*, pămênturile bisericesci (20 de jugěre) sunt date în proprietatea Românilor, ear' biserica în proprietatea Sêrbilor, cari sunt datori însě sě plătéscă Românilor o desdaunare de 4000 coróne, în termin de cinci ani.

In ambele procese representantul bisericei nóstre, dl advocat *Dr. Emil Babeş* a anunţat apel, cerênd pe séma Românilor *jumětate* din întréga avere.

*

Orele de birou la „Albina“. Direcţiunea institutului de credit şi economii *„Albina“* face cunoscut că órele de birou pe durata sesonului de vară — începênd de azi: 5 Maiu st. n. — vor fi *de la 7 diminéţa până la 1 după amiazi.*

*

† Dr. Nicolae Kalinderu. Distinsul profesor universitar din Bucuresci, *Dr. Nicolae Kalinderu*, a decedat Marţi, la moşia sa din *Leurdeni*, unde se afla în timpul din urmă spre recreare. Rěmăşiţele mortuare au fost aduse în Bucuresci şi aşezate în biserica Kalinderu din Strada Dómnei, de unde s'a făcut înmormêntarea Vineri la orele 2.

*

Daruri pentru biserică. Dómna *Pelaghia Moldovan*, soţia pădurariului reg. *Gerasim Moldovan*, pătrunsă de simţeminte creştinesci a donat sfintei nóstre bis. gr.-or. din Mărişel acum înainte de sěrbătorile învierii Domnului *un disc cu stea si o copie* de argint de china aurit, în preţ de 20 cor.

Mai departe evlaviósa creştină *Maria Danciu* l. Pavel şi fiul ei Petru au donat un rênd de ornate preoţesci în preţ de 60 cor.

Apoi credinciosul şi bunul creştin *George Purcel* al Corbului a donat un prapor în preţ de 15 cor.

Pentru aceste daruri marinimóse şi fapte laudabile — în numele comitetului parochial — vin a esprima sus numiţilor donatori adênca şi sincera mea mulţămită, rugând pe prea banul Părinte ceresc, ca jertfa depusă pe altariul Domnului sě li-o rěsplătéscă însutit. Dee Dzeu sě aibě mulţi imitatori, căci multe sunt şi lipsele sfintei nóstre biserici. Mărişel, 20 April 1902. *Teodor Tóder* preot preşed. com. paroch.

*

La mănăstire. Mai multe ziare parisiene aduc ştirea, că regina Margareta a Italiei ar fi hotărîtă sě se retragă într'o mănăstire, unde sě 'şi petrécă restul vieţii.

*

Scrisorile pentru străinătate. In timpul din urmă o mulţime de scrisori, ce se trimit în străinătate, din causa neorientării publicului nu sunt francate suficient. Oficiul postal din localitate aduce deci prin acésta la cunoscinţa publicului următórele: Taxa unei scrisori comune până la greutatea de 20 gr. în Austria, Bosnia şi Herţegovina şi Germania face 10 bani, ear' până la greutatea de 250 gr. în aceleaşi ţěri, — 20 bani. In Sêrbia şi Muntenegro pentru 15 gr. câte 10 bani. In România circulaţie limitrofă — teritorul de dincóce de Mureş — pentru 15 gr. 10 bani, de alt-fel 25 bani. In Elveţia pentru 20 gr. 25 bani. In tóte celelalte ţěri pentru 15 gr. 25 bani.

*

Copila România. Cetim în ziarele din Bucuresci, că zilele trecute a fost botezată acolo, în biserica luterană, fiica locotenentului suedez *Landegren*, ataşat de serviciu la regimentul de infanterie Nr. 21 al armatei române, şi a primit din botez numele *România*. Naşi au fost oficerii regimentului numit, cari au făcut cadou micei copile o cruce de rubin şi o brăţară de aur cu diamante.

*

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că mult iubita nóstră soţie, mamă, fiică, soră şi cumnată *Iuliana Bodea*, născută *Goron*, după un morb lung şi greu, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului în 14 April a. c. 8 ore a. m. în al 42 an al vieţii şi al 24 al fericitei căsătorii. Osěmintele pămêntesci ale neuitatei defuncte s'au depus spre vecinică odihnă în cimiteriul gr.-or. din *Gălgău* în 16 April a. c. 12 ore a. m. îndeplinind ceremoniile funebrale preoţii: Ioan *Buzura*, paroch în Poiana-Blenchi, Ioan *Mada*, paroch în Baba şi Samuil *Susa*, paroch în Sělişca.

Fie-i ţerîna uşoră şi amintirea în veci neuitată. Gâlgău la 21 April 1902. Vasile *Bodea,* preot ca soţ, Augustin *Bodea*, cleric ca fiu, Vasile *Goron* preot ca tată; Ioan *Goron* preot, Ana *Goron* n. Ciocaş, Gavril *Goron* preot, Rosalia *Goron* m. Galambosy ca fraţi şi surori; Constantin *Bodea* preot, Dochiţa *Goron,* Maria *Bodea* m. Jacob, Ioan *Galambosy*, Anica *Bodea* m. Greblea, Maria *Greblea* n. Goron ca cumnaţi şi cumnate şi numěroşi nepoţi şi nepóte, veri şi verişóre.

*

Principesă condamnată. Zilele trecute a fost judecată la temniţă pe doi ani, fără muncă silnică, principesa *Catarina Radzivil*, care a falsificat cambii pe numele de curênd decedatului *Cecil Rhodes*.

*

Romancieriul Montepin a decedat în Paris, în etate de 78 de ani. A fost fórte productiv, ear' lucrările sale au fost bine primite şi sunt şi azi cu drag cetite. La început a fost ziarist. Mai târziu apoi s'a dedicat cu totul literaturei frumóse, producênd sensaţie cu romanele şi cu dramele sale. Lucrările sale sunt traduse în tóte limbile culte europene.

*

De la Reuniunea română de musică. Mercuri în 7 l. c. se va ţiné proba obicinuită în sala de la Musikverein.

*

Studenţi în grevă. Universitatea din Belgrad a fost mai lungă vreme închisă pentru turburări studenţesci. După Paşti trebuia sě fie redeschisă; dar' studenţii au declarat în unanimitate că nu iau parte la prelegeri până nu vor fi graţiaţi mai întâiu colegii lor condamnaţi pentru turburările din trecut, şi astfel redeschiderea universităţii nu s'a putut face. Rectorul a făcut raport regelui, care n'a luat înca nici o hotărîre.

*

Petrecere în Apoldul-superior. Primim învitare la *producţiunea teatrală* împreunată cu cântări şi declamări, ce o va arangia junimea română din Apoldul-superior, la Dumineca mironosiţelor (în 28 Aprilie 1902 st. v., în localul şcólei românesci de acolo. Inceputul la 8 ore séra. Programul e următoriul: 1. „Tropariul Rusaliilor“, de D. Cunţan, 2. „Rugămintea din urmă“, de G. Coşbuc. 3. „Ştii mândro când ne iubeam“, de T. Popovici. 4, „La oglindă“ de G. Coşbuc. 5. „Era nópte“, de G. Dima. 6. „Ţiganul şi stupul de miere“, anecdotă pop. 7. „Cinel-Cinel“, comedie într'un act de V. Alexandri. 8. „Nĕrodul şi Neguţătoriul“, dialog de A. Pann. După producţiune urmézǎ joc. In pausă se va juca „Căluşerul“.

*

Venitele lui Jókai. Am fost dat ştire despre gălăgia făcută în dietă pentru „onorarul“ de 8000 coróne la an, pe care 'l papă din vistieria statului romancierul Jókai Mór, până acum sub titlul colaborării la opul „Monarchia austro-ungară în vorbe şi icóne“ ear' de la ziua acelei gălăgíi sub titlul de recompensă naţională pentru meritele sale literare. Intrě cei cari pledau pentru susţinerea acestui titlu budgetar, unii argumentau, că naţiunea trebue sě asigure bětrânului poet traiu lipsit de griji şi lipsuri. — Dar' că ce mare lipsă are „bětrânul poet“ de cele 8000 de coróne, se invederézǎ din următórele: Pe lângă vila boeréscă şi grădina de pomet şi vie din Buda (în care numai vara locuesce) Jókai are următórele venite: *mai multe mii de coróne onorar* de la editorii scrierilor sale; apoi „onorar de distincţie“ *2400 coróne* de la societatea „Adria“, la care e membru în consiliul de direcţiune, *2400 coróne* ca membru în consiliul de direcţiune al „Cassei de păstrare ungare generale“, *10.000 coróne* ca şefredactor al fóiei oficiale „Magyar Nemzet“ (la care nu lucră nimic), *6000 coróne* ca colaborator la „Budapesti Napló“, *7500 coróne* ca membru în consiliul de direcţiune la „Assecurazioni Generali“, ear' cele *8000 coróne* pentru colaborarea la „Monarchia austro-ungară“ le încasséză an de an *de 17 ani deja* (8000 × 17 = 136.000).

Cărţi şi reviste.

Transilvania şi Analele „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, fascicolul II. (pe Martie-April) a apărut cu următoriul sumariu: *Psichologia voinţei* (teoria determinismului etic), de Dr. Iosif Blaga; *Istoria şcólelor năsăudene*, de Virgil Şotropa; *„Statistica Românilor din Transilvania în anul 1762“*, reflecsiuni la articolul publicat sub acest titlu de Preacuvioşía Sa vicariul Dr. Ilarion Puşcariu în fascicolul prim al „Transilvaniei“, de Dr. A. Bunea. La bibliografie: dare de sémă despre apariţia cărţii „Vechile episcopii românesci“... etc., de Dr. A. Bunea. In *Anale*: câteva procese verbale de ale şedinţelor comitetului central şi alte comunicări oficiale.

„Transilvania“ apare în şése fascicoli pe an şi costă 10 coróne. Direcţiunea: Sibiiu, str. Morii Nr. 8.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tiparu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numěróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduéla chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tiparu şi se presentézǎ şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Liturgierul

— cu litere latine —

broşat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Douĕsprezece

Cântece de şcólă

pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Libărăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

Casa

din **Strada pintenului Nr. 18** se vinde din mână liberă. A se întreba în *Wiesengasse Nr. 4.* [56] 1–3

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2.— cor. A se precura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Uniunea Românilor din Transilvania cu biserica rom.-cat. sub împĕratul Leopold I. de Dr. theol. George *Popoviciu*, C. 2·50

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmóselele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1.35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12,43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva . , . . .		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09			pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	sos.	**Braşov**	sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01	pl.	Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.0 5		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.38	—
4.07	—	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		**Alba-Iulia**		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	**Teiuş**	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad—Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 46 Sibiiu, Joi 25 April (8 Maiu n.) 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond

Un incident.

Sibiiu, 7 Maiu n.

E lucru cert, că cercurile politice magiare nu prea simpatiséză cu moştenitoriul nostru de tron, Archiducele Francisc Ferdinand. Işi vor avé motivele lor. Şi motivul principal e probabil acela, că moştenitoriul nostru de tron încă nu prea simpatiséză cu Magiarii. Va şti şí el că *de ce*. Destul, că se ivesc incidentele, ca sĕ nu zicem *conflictele*, unul după altul, cari tot mai mult scot la ivélă nemulţămirea cercurilor magiare faţă de atitudinea *politică* a fiitoriului lor rege.

Un astfel de incident e şí cel discutat acum cu mare animositate în presa magiară. Se ştie anume, că în curênd are sĕ se facă la Londra încoronarea regelui Angliei. La acest act de mare însemnătate vor fi representaţi toţi domnitorii. Va fi representată deci şi casa nóstră domnitóre, şi anume, prin moştenitoriul de tron, Archiducele Francisc Ferdinand.

E de sine înţeles, că la astfel de ocasiuni nu merge nimeni singur, ci încungiurat de o *suită* potrivită. Cu cât e suita mai mare, cu atât mai bine, pentru-că cu atât mai mare e *demnitatea* cu care e representată casa domnitóre respectivă.

S'a lăţit acum vestea, că moştenitoriul nostru de tron, Archiducele Francisc Ferdinand, va fi însoţit în drumul seu la Londra de un aristocrat german, de unul magiar, apoi de unul polon şi de unul ceh.

Şi de aici supĕrare mare pe cercurile politice magiare, cari îşi fac socoteala astfel: monarchia nóstră e *austro-ungară,* prin urmare numai un austriac şi un magiar, ori doi sau trei austriaci şi tot atâţia magiari pot sĕ facă parte din suita moştenitoriului de tron; ear' la nici un cas *trei* din Austria şi numai unul din Ungaria.

Chestia a fost pusă pe tapet şi în dieta magiară, în şedinţa de Sâmbătă, în urma interpelării deputatului kossuthist *Pichler*; ear' ministrul-president a rĕspuns imediat, că Ungaria va fi representată în mod *oficial* la încoronarea din Londra (prin contele *Festetich Tasillo*), care va face parte din suita moştenitoriului de tron, împreună cu un Austriac, asemenea în calitate de representant oficial; ear' că afară de aceste *douĕ* persóne oficiale, moştenitoriul de tron mai ia ori nu pe cineva pe lângă sine, e treaba lui, pentru-că acestia nu vor mai figura ca persóne *oficiale,* ci numai ca persóne private.

Intrebarea e acum aceea: de ce sunt nemulţămiţi Magiarii, că moştenitoriul de tron duce cu sine la Londra şi un Polon şi un Ceh, ca aparţinĕtori suitei sale?

Rĕspunsul e următoriul: pentru-că Magiarii vĕd în acésta o eclatantă manifestare a politicei de care e stăpânit moştenitoriul nostru de tron, şi care inclinéză spre — *federalism,* gróza şi spaima compatrioţilor nostri magiari, cari mai mult se tem de federalism de cât de ciumă, coleră şi de alte pacoste.

E rĕu însĕ, că se pun pe acest punct de vedere; pentru-că se póte, că moştenitoriul nostru de tron tocmai la federalisarea monarchiei se gândesce mai puţin.

Se gândesce însĕ la aceea, că atât Cehii, cât şi Polonii, forméză în Austria douĕ puternice elemente alcătuitóre de stat, de cari casa domnitóre trebue sĕ ţină sémă totdeuna.

Se gândesce la aceea, că aceste elemente alcătuitóre de stat au chiar representanţi speciali în guvernul statului, *ministri naţionali,* prin urmare nu pot fi tractate ca elementul român, sêrb, slovac sau sas din Ungaria, de esemplu.

Face deci act de înaltă prudenţă de stat casa domnitóre, când menajează pe Poloni şi pe Cehi, în modul acesta.

Dar' mintea compatrioţilor nostri magiari nu e atât de ageră, ca sĕ înţelégă astfel de lucruri. Şi de aceea caută nod în papură, caută incidente trase de pĕr, — numai pentru-ca sĕ tragă *ei* scurta din ele.

Pe noi, Românii, tot ce ne póte supĕra, este numai împrejurarea, că nu suntem şi noi element atât de puternic în monarchia austro-ungară, ca Cehii şi Polonii, pentru-ca la astfel de ocasiuni *sĕ se ţină cont şi de noi.* Căci, dacă am fi, — moştenitoriul de tron, după cunoscutul seu mod de corectă gândire şi apreciare, sigur că ar ţiné cont şí de noi.

Noul ministru de comerciu. In locul decedatului *Horánszky*, Maiestatea Sa Monarchul a numit ministru de comerciu pentru Ungaria pe deputatul dietal şi profesor universitar *Láng Lajos*, fost odinióră secretariu de stat în ministeriul de finanţe. Numirea acésta este considerată ca o isbândă a cercurilor politice de la Viena, dat fiind, că noul titular de la resortul comerciului e cunoscut ca om fórte conciliant faţă de pretensiunile celor din Austria.

Din parlament. In sfîrşit, în şedinţa de Luni a dietei magiare a fost terminată discuţia asupra budgetului, şi ministrul de finanţe a putut presenta proiectul de lege despre apropriaţiune, care va fi pus cât de curênd la ordinea zilei.

Pactul în primejdie. Aşa era vorba, ca prim-ministrul austriac *Dr. Körber* sĕ vină deodată cu delegaţiunea austriacă la Budapesta, pentru a continua aici tratările cu guvernul magiar în chestia tarifului vamal, — dar' *n'a venit*, şi astfel tratările în chestia pactului sunt amânate earăşi, pe timp nedeterminat. Motivul se zice că ar fi acela, că acum cei din Austria vreau sĕ se desfacă de tovărăşia vamală-comercială cu Ungaria, după-ce s'au convins, că perderea ce ar resulta din acéstă desfacere nu e atât de mare cum şi-o închipuiau ei.

Ocuparea Albaniei. Ştire sensaţională aduce *Berliner Tagblatt* în numĕrul din urmă. Spune anume, că representantul Austro-Ungariei la Petersburg, bar. *Aehrenthal,* tratéză cu guvernul rusesc în chestia *ocupării Albaniei din partea Austro-Ungariei*, după-ce în chestia acésta moştenitoriul de tron *Francisc Ferdinand* a luat deja înţelegere cu ţarul Rusiei, cu ocasiunea visitei sale la Petersburg, ear' ţarul a declarat, că *nu e contrar realisării acestei idei.* Sună cam prea a fantasie ştirea ziariului berlinez, de aceea o dăm cu reservele cuvenite.

„Telegraful Român“ fóie de zi.

— Propunere către sinod. —

In şedinţa a doua a sinodului archidiecesan, ţinută Marţi, Ilustritatea Sa domnul *Ioan cavaler de Puşcariu* a făcut propunere, ca din incidentul împlinirei anului al 50 lea de esistenţă, ziariul nostru sĕ fie schimbat în *fóie de zi,* şi cu începere din 1 Ianuarie 1903 sĕ fie editat ca ziariu cuotidian.

Propunerea, primită cu complăcere din partea deputaţilor sinodali, a fost predată comisiunei *financiare*, pentru a veni în faţa sinodului cu un project de conclus, şi e din cuvênt în cuvênt următórea:

„Aducênd-'mi aminte, că marele Archiereu *Andreiu baron de Şaguna*, cu fundarea tipografiei archidiecesane a înfiinţat la anul 1853 şi jurnalul nostru „*Telegraful Român*“, care la început eşia numai odată, apoi de douĕ-ori pe sĕptĕmână, ear' sub Metropolitul *Miron Romanul*, ţinêndu-se cont de celelalte şi pas cu celelalte jurnale române, s'a dispus a se eda de trei-ori pe sĕptĕmână, până ce Inaltpreasfinţitul Metropolit de acum, *Ioan Metianu*, a dat espresiune necesităţii de a se ridica şi „*Telegraful Român*“, ca celelalte jurnale române de însĕmnătate mai mare, la o fóie cuotidiană; şi

Considerând în deosebi motivele, că în urma progresului celoralalte jurnale române schimbate în foi cuotidiane, — „*Telegr. Rom.*“ în ediţiune numai de trei-ori pe sĕptĕmână, a trebuit sĕ rĕmână îndĕrĕt, mai cu sémă prin aceea, că jurnalele cuotidiane aduc ştirile mai noue îndată, în aceeaşi zi, sau cel mult în ziua următóre, pe cari „*Telegraful Român*“ reproducêndu-le mai târziu, adeseori chiar şi după sĕptĕmâni, cum vedem că se întêmplă mai cu sémă cu publicaţiunile decursului şedinţelor sinodale şi congresuale, etc., prin aceste întârzieri îşi perde tot mai mult interesul la publicul cetitoriu;

Considerând mai departe, că credincioşii nostri, pe lângă interesul lor de cele bisericesci mai au şi alte interese de viéţă practică şi trebuinţe economice, de a cunósce zilnic şi fără întârziere, de esemplu: cursurile de bursă, valórea banilor şi efectelor, preţul cerealelor şi vitelor, precum şi a productelor de la acestea, şi a celorlalte materiale de negoţ şi industrie, apoi schimbarea temperaturei şi alte asemenea, ce într'o fóie ce iese numai de douĕ ori şi jumĕtate pe sĕptĕmână, cum e acum „*Telegraful Român*“, nici n'ar avé loc;

Considerând şi aceea, că cetitorii „*Tel. Rom.*“ se intereséză nu numai de concursurile pentru posturile de preoţi şi dascăli, dar' şi de ştirile telegrafice politice din lăuntru şi din afară, şi şí de alte anunţuri şi reclame de comerciu, industrie şi economie rurală, ce le vedem într'alte jurnale şi cari numai aşa s'ar puté câştiga şí pentru „*Teleg. Rom.*“, dacă biroul redacţional s'ar pune în legătură permanentă cu birourile corespondenţelor telegrafice şi de anonţuri din tóte părţile, cari mai bucuros le-ar comunica „*Telegr. Rom.*“, când ştiu, că acesta ziariu cuotidian fiind stă în legătură cu tóte comunele bisericesci;

Considerând apoi şí aceea, că eşind „*Telegr. Rom.*“ în fie-care zi, literaţii nostri încă ar găsí în el teren mai larg pentru publicarea productelor lor bisericesci, şcolare literare, istorice, beletristice, etc. şi aşa s'ar ridica la înălţimea misiunii sale şi i-s'ar ridica şí rentabilitatea;

Considerând în fine, că acum după un jumĕtate de secol de la esistenţa „*Tel. Rom.*“ a sosit timpul cel mai potrivit, ca din ansa jubileului de 50 de ani sĕ 'l ridicăm la valórea unui jurnal cuotidian, propun, ca venerabilul sinod archidiecesan sĕ hotărască:

*1. Cu începere de la 1 Ianuarie 1903 „**Telegraful Român**“ va eşí în tóte zilele, cu esceptiunea Duminecilor şi a Sĕrbătorilor oprite.*

2. Consistoriul archidiecesan se îndrumă, că în înţelegere cu comisiunea tipografică sĕ reguleze noul organism al „*Teleg. Român*“, sĕ caute şi sĕ numéscă personalul redacţional neapĕrat trebuincios, care sĕ fie ocupat numai cu afacerile „*Teleg. Rom.*“, sĕ stabileze preliminariul budgetar şi sĕ censureze socotelile, căutând acoperirea speselor din venitele proprii, eventual şi prin avansuri temporare din alte fonduri disponibile. Pregătirile sĕ se facă din vreme, ca „*Telegraful Român*“ sĕ pótă eşí cu 1 Ianuarie 1903 negreşit ca ziariu cuotidian:

Sibiiu, 21 April (4 Maiu) 1902.

Ioan cav. de Puşcariu.“

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa a doua

ţinută Marţi în 6 Maiu n.

S'a deschis la orele zece şi jumĕtate prin I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Metianu*, preşedintele ordinariu.

Domnul *Dr. E. Cristea*, secretariu consistorial, cetesce procesul verbal luat despre decurgerea şedinţei prime.

Se autentică fără observare.

Din partea presidiului se presentéză esibitele întrate la sinod, şi anume:

Cererea deputaţilor Mihail *Cirlea*, Dr Iosif *Puşcariu*, P. *Drăghici*, Virgil *Oniţiu*, Protop. *Droc*, Dr. Zosim *Chirtop*, Dr. Victor *Cupşa*, August *Nicóră* şi Dr. Iancu *Meţianu* pentru acordarea de concedii.

Rugarea preotului *Petru Câmpian* din Fornădia, pentru a fi repus în postul avut.

Rugarea parochului din Leschia, *Aurel Greblea*, pentru a fi primit la fondul de pensiune.

Cererea comunei bisericesci *Petrilaca*, de a fi trecută la tractul Têrnavei de la tractul Turdei.

Rugarea lui *Ioan Herlea* şi consoţul din Vinerea, pentru asemnarea sumei de 150 fl. restul pentru clădirea în Pianul-de-jos a unei mori, care forméză avere bisericéscă.

Rugarea asesorului consistorial *Zaharia Boiu*, de a fi trecut la pensie, ca avênd etatea cerută de statut şi anii întregi de serviciu.

Rugarea profesorului seminarial *Dimitrie Cunţan* pentru ameliorarea salariului.

Se predau tóte comisiunilor respective.

Deputatul sinodal *Ioan cav. de Puşcariu* face propunere, ca cu începere de la 1 Ianuarie 1903 „*Telegraful Român*“ sĕ fie editat ca fóie de zi. Propunerea, pe care o publicăm în întregime la alt loc, se predă comisiunei financiare, cu însărcinarea, sĕ invite şi pe propunĕtoriu la şedinţa în care va fi pertractată chestia acésta.

Se întră în ordinea de zi.

Comisiunea *organisătóre* comunică prin rostul dlui *I. A. de Preda*, că după-ce s'a constituit, alegêndu-şi preşedinte pe Ilust. Sa domnul *Ioan cav. de Puşcariu* ear' referent pe vorbitoriul, — a esaminat raportul Consistoriului archidiecesan *plenar* cu amĕnunţire, şi propune următórele:

Faţă cu cei trecuţi la cele eterne, anume: asesorul din senatul bisericesc *Nicolae Cristea*, asesorul estraordinar *Dr. Nicolae Olariu* şi protopresbiterul *Danciu* din Ofenbaia, sinodul sĕ-şi esprime condolenţa prin sculare.

Se primesce şi se efectuesce.

Intregirea postului devenit vacant prin decedarea asesorului *Nic. Cristea* sĕ se pună la ordinea zilei pentru una din şedinţele următóre.

Se primesce.

Celelalte cuprinse în raportul consistoriului archidiecesan *plenar*, se iau la cunoscinţă, amĕsurat propunerei comisiunii organisătóre.

Urméză raportul comisiunei *bisericesci*, care s'a constituit astfel: Preşedinte asesorul consist. *Zaharia Boiu*, referent protop. *Sergiu Medean*.

Referentul propune, în numele comisiunei, că cu privire la rĕul constatat în raportul consistoriului archidiecesan, *ca senat bisericesc*, că mulţi se căsătoresc numai pe cale civilă, — fără binecuvêntare bisericéscă, — sinodul sĕ se adreseze congresului, pentru-ca acesta sĕ facă paşi la guvern, ca sentenţele aduse în procese terminate de divorţ sĕ fie comunicate şi autorităţilor nóstre supreme bisericesci, pentru-ca sĕ facă divorţarea părţilor din oficiu şi pe cale bisericéscă; ear' mai departe, sĕ se iee mĕsuri, ca cununiile sĕ se facă cu taxe mai reduse.

Asupra părţii prime a propunerii se nasce discuţie mai lungă, la care participă următorii:

I. P. S. Sa Archiepiscopul *Ioan Metianu* nu e contrar ideii de a se intreveni la congres în causa acésta; însĕ crede, că intrevenirea s'ar puté face numai în înţelesul, ca sĕ se modifice conclusul referitor la procedura în procesele de divorţ, aşa, ca ele sĕ nu mai trécă pe la scaunele protopresbiterale, ci prin protopresbiterul sĕ fie înaintate deadreptul consistoriului.

Deputatul *I. A. de Preda* e pentru propunerea comisiunii, dar' în înţelesul, ca congresului sĕ i-se lase mână liberă pentru a stabilí însuşi înlesnirile posibile.

Deputatul *Parteniu Cosma* atrage atenţiunea sinodului asupra concubinatelor, un rĕu mult mai mare decât acela despre care e vorba, anume, că cei divorţaţi la forurile civile nu se divorţéză şí bisericesce. Causa multelor concubinate oratorul o află la preoţi, cari pe unele locuri nu au autoritatea şi vaza recerută, ear' pe alte locuri pretind taxe esagerate de la credincioşi.

In direcţia acésta trebue sĕ se iee deci mĕsuri de îndreptare. Ce se atinge de propunere, — nu o află acceptabilă, fiind-că e în contra statutului organic, în care e decretat scaunul protopresbiteral ca for de prima instanţă în chestii de divorţ. Şi dacă numai aceea e causa, că membrii scaunului protop. nu se întrunesc la şedinţe: *sĕ se pretindă* de la ei, că dacă primesc acéstă demnitate, sĕ şi-o împlinéscă în mod gratuit, fără a aştepta spese de drum; ear' protopopii sĕ pună terminul de şedinţe pe zile de tîrg, când şi de altcum ómenii au de lucru în localitatea în care se află protopresbiteratul. Propune deci, ca pentru delăturarea rĕului constatat din partea comis. bisericesci, *sĕ fie îndrumate scaunele protopresbiterale a se întruni gratuit, fără nici o taxă, pentru a delibera în procesele de divorţ, terminate la forurile civile.*

P. C. Sa protosincelul Dr. *Eus. R. Roşca* e asemenea de părerea, că scaunul protopresbiteral e şi trebue sĕ remână forul prim în chestii de divorţ. Pretinde asemenea, ca membrii scaunului protopresbiteral sĕ 'şi facă datorinţa şi sĕ participe la şedinţe, fără a pretinde *taxe*. Sprijinesce propunerea deput. *P. Cosma*.

Deputatul Dr. N. *Vecerdea* îşi esprimă părerea, că dacă s'ar accepta propunerea comisiunii şi s'ar cere, ca sentenţele forurilor civile în chestii de divorţ sĕ fie comunicate şi autorităţilor nóstre bisericesci, s'ar cere schimbarea legii însaşi, în care e precisat, că sentenţele cu cine sunt a se comunica; ear' lucrul acesta ar fi legat de mari greutăţi. In celelalte primesce propunerea deput. *P. Cosma*.

Protop. Romul Furduiu nu crede că motivul rĕului din întrebare l'ar forma taxele preoţilor, ci el trebue căutat în alte impregiurări, şi anume, *în slăbirea credinţei.* Propune trecerea la ordinea zilei, fără a se lua nici un conclus în chestie.

Asesorul M. Voilean e de părerea, că se póte face inovaţia, ca procesele de divorţ sĕ vină pertractate deadreptul în consistoriu, fiind-că statutul organic admite lucrul acesta. Ceealaltă parte a chestiei e decisă deja, şi astfel nu ar fi alta de făcut, de-cât sĕ se esecute hotărîrile din trecut.

Deput. Ars. Vlaicu face amandamentul următoriu: Scaunele protopresbiterale sĕ fie îndrumate sĕ pună numai două termine în an pentru procese de divorţ, la cari membrii scaunului sĕ fie datori apoi a se presenta.

Protop. Vas. Damian e pentru luarea chestiei de la ordinea zilei, fiind-că sunt luate deja mĕsurile necesare.

Deputatul *Henteş* pledéză pentru primirea propunerii comisiunii.

Se declară de încheată discuţia; şi după ce 'şi mai spun propunĕtorii cuvêntul din urmă, se pune la vot întâiu propunerea protopop. *Furduiu*, — pentru a se lua raportul simplu la cunoscinţă, — dar' cade. Urméză propunerea dep. *P. Cosma* pentru esecutarea dispoziţiunilor luate deja şi pentru efectuirea divorţurilor fără taxe, — care *se primesce.* Astfel cade şi propunerea comisiunei, în ce privesce partea primă a ei; partea a doua, referitor la facerea cununiilor cu taxe mai reduse, eventual gratis — se primesce.

Celelalte puncte din raportul consistoriului archidiecesan ca senat bisericesc se iau la cunoscinţă, amĕsurat propunerii comisiunei.

Urméză raportul comisiunii *şcolare.* Referent protop. *Teodor Herman.* Se primesc fără discuţie propunerile comisiunii, luându-se întru tóte raportul consistoriului archidiecesan ca senat şcolar la cunoscinţă.

Şedinţa se ridică la ora unu.

Sinodul din Arad.

Deschiderea sinodului aradan s'a făcut în sala mare a seminariului diecesan, cu următórea vorbire, rostită din partea P. C. Sale, Protosincelul *I. I. Pap*, însărcinat din partea consistoriului cu conducerea interimală a acestei eparchii vĕduvite:

„Venerabil Sinod! Preastimaţilor domni deputaţi!

Pe basa dispoziţiunei §§-lor 98, 118 şi 121 ai Statutului nostru organic, chemat fiind a conduce împreună cu Consistoriul trebile eparchiei pe timpul vĕduviei scaunului episcopesc la 30 Martie a. c. v. am şi luat presidiul la Consistoriul nostru din Arad, şi acum, pe basa acelor dispoziţiuni şi pe basa dispoziţiunii §-lui 92 din acelaşi Statut organic, ocup şí acest scaun de înaltă distincţiune, ca astfeliu sĕ 'mi împlinesc datorinţa ce mi-o impune legea nóstră fundamentală în organismul bisericei nóstre naţionale.

Ca pe representanţii clerului şi poporului, întruniţi în sinod eparchial, aşi fi dorit mult şi mi-ar serví spre deosebită mângăiere dacă în cuvêntul ce Vĕ adresez din acest loc v'aş puté întimpina cu vre-o veste de bucurie, care sĕ Vĕ încălḑéscă inimile şi măcar în parte sĕ Vĕ recompenseze ostenelele şi jertfele, ce le aduceţi în interesul bunului mers al afacerilor nóstre bisericesci, şcolare şi fundaţionale; dar' împrejurări neatêrnătóre de noi au adus cu sine, ca în loc sĕ Vĕ pot întimpina cu cuvintele prorocului Isaia, în loc sĕ Vĕ pot zice: *„Iată vestesc vouĕ bucurie"*, — trebue sĕ mĕ folosesc de cuvintele apostolului neamurilor şi cu cuvintele acestuia, adresate Solonenilor, sĕ Vĕ zic: *„Nu voesc sĕ nu ştiţi Voi despre cel-ce a adormit!"*

Mi-a venit adecă un rol din cele mai grele, îmi împlinesc o datorinţă dintrĕ cele mai triste, când vĕḑêndu-ne întruniţi aici în sesiunea ordinară a Sinodului nostru eparchial, necesitat sunt a Vĕ împărtăşí tristul şi durerosul fapt, că Preasfinţitul nostru Archiereu *Iosif Goldiş* nu mai este întrĕ cei vii.

Sâmbătă în 23 Martie (5 Aprilie) a. c. a adormit în Domnul, şi astfel mutându-se la cele eterne, a lăsat diecesa vĕduvă, biserica vie, clerul şi poporul credincios din eparchie, în cel mai profund doliu.

De-şi faptul ca atare se póte lua ca o urmare naturală a firei şi a destinului omenesc, pentru noi eparchioţii acest eveniment este cu atât mai dureros, cu cât eparchia Aradului n'a mai îmbrăcat asemenea doliu de la anul 1850, de când adecă la 15 August acelaşi an s'a mutat la cele eterne rĕposatul episcop român de pie memorie Gerasim Raţiu, şi astfel acest eveniment este pentru noi eparchioţii cu atât mai trist şi doliul nostru cu atât mai profund, cu cât în viéţa nóstră constituţională nu numai n'am fost preste tot dedaţi a petrece pe Archiereii şi prelaţii nostri la locul de eternă odihnă, ci din contră, am avut totdeuna fericirea a 'i însoţí întrĕ lacrimi de bucurie spre centrul Metropoliei nóstre, ca acolo sĕ ocupe scaunul marelui Archiereu Andreiu, odinióră Archiepiscop şi Metropolit, ca de acolo sĕ veghieze cu căldura dragostei părintesci şi asupra clerului şi poporului din acéstă eparchie.

De aceea, în durerea ce a cuprins sufletul nostru pentru acest trist şi dureros eveniment, nici nu ne póte altceva consola, de cât numai, credinţa, că pe cum tóte se întêmplă cu voia celui prea înalt, tot cu voia acestei puteri divine ni-a venit asupra-ne şi acésta certare de profund doliu, căreia ca creştini trebue sĕ ne supunem cu tótă resignaţiunea.

Astfel, în faţa faptului împlinit nici nu ne rĕmâne alta de cât aceea, pentru-ce Vĕ şi rog Domnilor deputaţi, ca: memoria regretatului nostru episcop de pie memorie *Iosif Goldiş* sĕ o eternisăm şí în analele nóstre sinodale; stimei şi reverinţei nóstre, precum şi doliului nostru profund sĕ 'i dăm espresiune prin ridicare, şi sĕ 'i zicem cu pietatea creştinéscă: Fie-'i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

Venerabile sinod! Prea stimaţilor domni deputaţi! Nici nu s'au împlinit 3 ani de zile de la îndeplinirea scaunului archieresc, şi după un interval aşa de scurt, iată, că earăşi ne aflăm lipsiţi de conducĕtoriul natural, de coróna bisericei; iată-Vĕ earăşi cuprinşi de îngrijiri pentru mersul afacerilor bisericei nóstre în diecesă.

Adevĕrat că autonomia bisericei nóstre, garantată în legea fundamentală, în Statutul organic, face bisericei posibil, ca şi întrĕ asemenea împrejurări sĕ 'şi urmeze calea normală spre ajungerea scopului ei, dar' adevĕrat este şi aceea, că în interesul bisericei nóstre astăzi mai mult ca ori şi când chemaţi şi avisaţi suntem a respecta şi păzí nevătĕmat acest aşezĕmênt, stând pe basa lui şi avênd în vedere numai scopul nostru comun, binele, prosperarea şi întărirea bisericei nóstre; ear' pentru ajungerea acestui scop sĕ conlucrăm în armonie, conduşi fiind numai şi numai de dragostea evangelică, pentru-că unde lucréză dragostea, se întăresce pacea, ear' unde domnesce pacea, darul şi binecuvêntarea lui Dumnezeu nu lipsesc.

La acestea mĕ aflu îndemnat a provoca Ven. Sinod acum, când pe basa acestei legi fundamentale a bisericei nóstre distins mĕ aflu la acéstă ocasiune a ocupa acest pedestal înalt al presidiului Venerabilului Sinod, şi de aceea vĕ rog înainte de tóte, Preastimaţilor domni deputaţi, ca în conducerea presidiului, în pertractările, desbaterile sinodale sĕ binevoiţi a 'mi da binevoitoriul sprigin, ca astfel în bună înţelegere sĕ dăm afacerilor nóstre bisericesci şi şcolare soluţiuni bune şi folositóre.

Atingênd mai sus autonomia bisericei nóstre, basa, pe care stăm în acest sinod şi care ne face posibilă libera desvoltare în cadrul ei şi în cadrul legilor ţerii, — ţin a împlini o datorinţă sfântă, când rog Ven. Sinod, ca, precum în biserică aşa şi aici, ca semn al reverinţei, sĕ dăm tributul devotamentului nostru umbrei marelui Archiereu Andreiu, care cu mână tare şi cu braţ înalt a lucrat cu adevĕrat zel apostolesc la desrobirea drepturilor bisericei nóstre, şi ni-a esoperat frumósa şi liberala constituţiune, care ca un far luminos ne arată calea spre înaintare, şi care ca o fortăréţă ocrotesce şi păzesce aşezĕmintele nóstre naţionale.

Sĕ ne aducem aminte cu stimă cuvenită şi de înaltul Guvern al ţĕrii, care cu bunăvoinţa ce caracteriséză guvernul unui stat constituţional, a sprijinit biserica nóstră în recâştigarea autonomiei ei, dar' mai pe sus de tóte sĕ ne aducem aminte şi cu supunere omagială sĕ esprimăm căldurósa şi profunda nóstră mulţămită Majestăţii Sale Prea graţiosului nostru Impĕrat şi Rege apostolic, care în nemărginita Sa bunătate faţă de poporul ortodox român, pururea supus şi credincios Tronului şi Dinastiei precum şi legilor Ţerii, — a luat preagraţios biserica ortodoxă română sub părintescul scut şi prin preagraţiósa sancţionare a Statutului nostru Organic 'i-a asigurat autonomia, şi în cadrul ei şi al legilor ţĕrii — libera prosperare şi desvoltare.

Venerabile Sinod! De 33 de ani îşi conduce biserica nóstră destinele sale pe basa acestui statut organic, şi dacă vom face o reprivire scurtă asupra desvoltării nóstre autonome, de-şí intervalul de 33 de ani este fórte scurt pentru viéţa unui popor şi a unei biserici apăsate, cum a fost şi biserica nóstră, totuşi trebue sĕ constatăm, că întrĕ împrejurările date am făcut frumóse progrese pe tóte terenele vieţii nóstre publice, dar' nici măcar aproximativ nu putem susţiné că am făcut tóte câte aveam de făcut, precum nici aceea, că ce am făcut ar fi atât de perfect, cât sĕ nu pótă cădé sub anumite escepţiuni şi sĕ nu reclame ameliorări. Dar' tocmai fiind-că lucrările nóstre, ca lucrări omenesci, nu pot fi perfecte, — ne şí adunăm an de an în Sinod, ca cele ce lipsesc sĕ le îndeplinim şi cele cari reclamă îndreptări sĕ le îndreptăm, după-cum se ivesc trebuinţele timpului.

Rapórtele ce se înaintéză din partea Consistoriilor nóstre eparchiale, presintă în lumină posibilă clară starea afacerilor din eparchie, şi Ven. Sinod îi este dată posibilitatea a cunósce starea tuturor afacerilor, asupra cărora i-se estinde dreptul de controlă, ear' cunoscênd tóte, prin interesul sĕu viu şi prin precumpĕnirea împrejurărilor va afla cu bunăvoinţă şí soluţiunea cea mai nimerită pentru asigurarea mersului natural şi legal al afacerilor.

De aceea şi rog Ven. Sinod, ca rapórtelor şi propunerilor Consistoriilor nóstre, eparchiale sĕ binevoéscă a le da atenţiunea cuvenită şi a le tracta şi astă-dată cu posibilă obiectivitate, ca astfeliu păzindu-ne autonomia câştigată în timpuri grele şi cu mari jertfe şi osteneli, pe lângă libertatea religionară sĕ ne fie asigurată şi în viitoriu conservarea şi prosperarea instituţiunilor bisericei nóstre naţionale.

După cari tóte, rugând pe Dumnezeu Tatăl nostru cel ceresc sĕ ne lumineze pe toţi cu Duhul înţelepciunei şi al înţelegerii — declar sesiunea ordinară a Sinodului nostru eparchial din anul 1902 de deschisă.

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Sibiiu.

Şedinţa III.

— Raport special. —

Sibiiu, 2 Maiu n.

Şedinţa se deschide la 9 ore a. m. Inainte de a întra în ordinea de zi, preşedintele face amintire de festivităţile împreunate cu aniversarea a 25-a a morţii Marelui Archiereu *Andreiu*, cu care ocasiune i-sa revenit înalta cinste de a ţiné *cuvêntul festiv.* Tipărit acesta acum şi în broşură, arată cu cât entusiasm a fost acceptată ideia ridicării unui monument corespunḑĕtor meritelor neperitóre ale neuitatului Archiereu, care entusiasm, durere, n'a ţinut mult, aşa că resultatul colectei generale întreprinse în acest scop n'a fost suficient, de unde urméză amânarea ridicării monumentului pe mai târziu.

Venitul din vênḑarea broşurei sale este menit aceluiaşi scop, însĕ nu s'au vêndut din broşură nici atâtea esemplare, ca sĕ se pótă acoperí cel puţin spesele tipariului.

Pune la dispoziţia conferenţei un numĕr corĕspunḑĕtor de esemplare din acea broşură spre distribuire gratuită întrĕ cei-ce vor dorí sĕ o aibă. Cu distribuirea precum şi cu încassarea eventualelor contribuiri benevole la acel fond, însărcinéză pe membrul *Candid Popa.*

Notifică mai departe, că înaltul ministru de culte în vederea revisuirei noului plan de învĕţământ a proiectat ţinerea în feriile de vară a două cursuri complementare pentru învĕţătorii şcólelor poporale din patrie, unul în *Cluş* şi altul în *Budapesta*, unde învĕţătorii pentru o taxă de 30 cor., vor avé întreţinerea şi locuinţa. Işi esprimă dorinţa, ca cât mai mulţi învĕţători de ai nostri sĕ participe la aceste cursuri.

Inştiinţările trebue făcute până la 30 Maiu la Consistoriul archidiecesan.

Intrând conferenţa în însaşi ordinea de zi, se pune în desbatere planul de ore pentru cl. IV. (desp. V. şi VI.) care fiind bine formulat din partea harnicilor învĕţătorii din *Poplaca*, se primesce cu unele mici modificări propuse de referentul comisiunei, Eug. *Popescu*.

Şi la acest loc distinsul nostru comisar *Dr. Barcian* a scos la ivélă importanţa Istoriei naturale pentru viaţa de tóte zilele şi a arătat legătura în care stau ştiinţele naturale cu celelalte objecte de învĕţământ, apoi şi felul cum au a se preda ştiinţele nat. în şcóla poporală, ca sĕ putem ajunge scopul dorit. Interesantă şi fórte instructivă a fost şi acésta espunere a preavrednicului nostru dascăl.

Conform programei stabilite în şedinţa primă, se pune acum în desbatere tema: *„Poesiile în scóla poporală“*, şi anume: *a*) însemnătatea lor pentru învĕţământul educativ; *b*) după cari principii sĕ se facă alegerea poesiilor ce sunt de tractat în clasele consecutive ale şcólei poporale? *c*) cum sĕ se tracteze poesiile din punct de vedere *metodic*, pentru a se ajunge scopul dorit?

Elaborate au întrat de la 6 învĕţători.

Cu câteva zile mai nainte au fost date spre studiare corpului învĕţătoresc din Reşinari, care, prin raportorul *Moise Frăţilă* propune sĕ fie cetite douĕ, ca cele mai bine succese, adecă ale membrilor *N. Păcurariu* şi *Eug. Popescu*. Asemenea propunere face şi membrul *Teofil Caliman*, şi astfel învĕţătorii *Nicolau Păcurariu* şi *Eug. Popescu* îşi cetesc elaboratele despre poesii, urmând după acésta în legătură cu cele espuse în mod teoretic o prelegere practică, ţinută de membrul *Candid Popa*, cu elevii sei de la şcóla de aplicaţie seminarială.

S'a tractat poesia *„Cântecul plugariului“*, din punct de vedere al conţinutului, ear' după acésta fiind timpul înaintat şedinţa s'a ridicat la orele 12 din zi, avênd a urma după ameaz tractarea aceleiaşi poesii din punct de vedere al formei.

Combaterea proselitismului.

Disertaţiune, cetită în conferenţa preoţéscă din tractul ***Solnocului*** *la 30 Novembre 1901, de preotul Nicolae* ***German***.

(Urmare şi fine.)

VII. Ţinerea conferenţelor preoţesci numai în zi de sĕrbătóre.

Ţinerea conferenţelor preoţesci în zi de sĕrbătóre numai atunci va fi mijloc la combaterea proselitismului, când fie-care preot în ziua conferenţei se va presenta în parochia în care va fi convocată conferinţa, de timpuriu, ca sĕ pótă participa la celebrarea sfintei liturgii, astfel funcţionând cel puţin 6 preoţi în frunte cu şeful tractual, ear' preotul local sĕ anunţe în biserică cu 8 zile înainte ţinerea conferinţei, ca sĕ se adune la biserică toţi poporenii, şi atunci folósele ce vor urma din acésta procedură ar fi următórele:

a) Prin liturgisirea a mai multor preoţi de odată, se ridică splendórea cultului divin la adevĕrata şi ideala ţintă, primind o formă mai impunĕtóre în ochii ascultătorilor, căci înălţându-le inimile la cele d-zeesci şi nobilitându-le sufletele, stîrnesce în ei sentimentul religios şi moral, contribuind astfel la statornicia în credinţa străbună precum şi la ridicarea vazei preoţesci.

b) ţinêndu-se conferinţa Dumineca, dacă nu şeful tractual, atunci tot din partea aceluia sĕ se însărcineze un preot din tract cunoscut de mai bun orator, cu o predică în care sĕ se combată apoi cu tărie şi îndrăsnélă ori-şi-ce datină rea, încuibată în parochia respectivă, informându-se cel însărcinat cu predica de cu bun timp de la preotul locului. Ear' fiind în numita parochie tulburări proselitice, se va încerca oratorul a combate ideile contrarilor şi prin urmare a le dovedi de ne-adevĕrate, ajutând prin acésta parochului local la ajungerea scopului. De altă parte, fiind desconsiderat învĕţământul, preotul însărcinat cu predica va arĕta folosul culturei, zidindu-se biserică ori şcólă în respectiva parochie, îi va înbărbăta şi încuragia pe ómeni la jertfire şi muncă, şi altele.

Cu un cuvênt prin ţinerea conferenţelor numai în zi de sĕrbătóre, premergênd totdéuna celebrarea sfintei liturgii prin mai mulţi preoţi şi prin predicarea cuvêntului dzeesc, se va întări simţul religios şi moral în credincioşii bisericei nóstre şi totodată se vor vindeca multe rele cari póte parochului local nu i-ar fi succes. Iată deci pentru-ce acésta procedură o numĕr eu întrĕ mijlócele de a combate proselitismul.

Aceste 7 mijlóce ar fi, cu ajutorul cărora păstoriului sufletesc îi succede a întări în fiii sei sentimentul religios, luminându-le mintea şi îndreptându-le voinţa astfel, ca mai târziu sĕ nu-şi pérdă religiunea străbună, căci perḑêndu-o au perdut compasul vieţii, de óre-ce singură biserica nóstră naţională a fost scutul şi asilul de mântuire şi viaţă al părinţilor nostri, şi ne este şi nóuĕ astăzi.

Şi chiar acésta puternică basă de esistinţă azi e grozav periclitată, nu numai prin speculanţii proseliţi, ci şi de către unii învĕţaţi cari prea uşor critică formele religióse lăsaţi a fi seduşi de spiritul anticreştinesc şi ireligios, provocat şi alimentat de sciinţele reale. Şi pentru-ca sĕ putem resista, trebue ca prin îndeplinirea consciinciósă ale acestor 7 mijlóce sĕ dovedim că: religiunea creştină în genere şi biserica nóstră ortodoxă naţională în special, remâne religiune positivă; aşezată de Mântuitoriul nostru Isus Christos, până la sfîrşitul veacului, ca stîlp şi tărie adevĕrului, spre fericirea temporală şi vecinică a omenimei, şi întocmită fiind prin revelaţiune supranaturală, nu e supusă schimbărilor timpului, ca instituţiunile de aşezare omenéscă, ci dumnezeescă fiind originea şi fundamentul ei, rĕmâne neatinsă de influenţele şi fluctuaţiunile după vremi ale sistemelor filosofice şi resultatelor de sciinţă (Dr. G. P. Rel. şi S.) precum şi speculaţiilor proselitice.

Şi când am obţinut acest favorabil resultat, atunci fie-care preot va trăi respectând şi respectat, odihnind aici pe pămênt la rĕcoritórea umbră a arborelui religiosităţei, ear' în ziua judecăţii se va bucura de resplata ceréscă auzind divinile cuvinte: „Bine, serv bun şi credincios, preste puţin ai fost credincios, preste multe te voiu pune: întă întru bucuria Domnului tĕu. (Mat. XXV. 21).

NOUTĂŢI

La încoronarea regelui Spaniei, după-cum se raportéză din Viena, Maj. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* va fi representat prin archiducele *Carol Stefan.*

*

O aventură a principelui Bulgariei. Luni, când principele Ferdinand al Bulgariei mergea sĕ asiste la şedinţa de deschidere a dietei, calul unui oficer de gardă s'a spăriat şi a sărit preste trăsura principelui. Principelui nu i-s'a întêmplat nimic, oficerul însĕ a căḑut de pe cal şi a îndurat contusiuni grave.

*

Esposiţie de grădinărit. Sâmbătă s'a efectuit, prin archiducele *Iosif*, deschiderea oficială a esposiţiei de grădinărit internaţionale din Budapesta. Esposiţia stă sub protectoratul archiducelui *Iosif*, care şi el însuşi e fórte priceput grădinariu; sunt espuse în ea tot soiul de legumi şi flori, şi e cercetată de fórte mult public.

*

Dar pentru biserică. Domnul notariu *George Pop* şi soţia sa *Măriór a* au donat sf. nóstre biserici o cădelniţă de argint de china, în preţ de 35 coróne, ear' dl *Rosalim Axinte*, cassariu bisericesc, icóna „Sfintei Treimi“. Pentru aceste fapte creştinesci priméscă şi pe acéstă cale mulţămirile nóstre. In numele credincioşilor: *Sabin Cerbu*, paroch în Pĕrĕu.

*

Necrolog. Crunt cercaţi de nemilósa sórte, facem cunoscut rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că fiica, respective sora nóstră *Elisabeta Muntean*, absolventă de pedagogie şi învĕţătóre la şcóla confesională din Deal (tractul Sebeşului), după grele suferinţe de 14 zile, şi împărtăşită cu sfintele taine ale muribunḑilor, şi-a dat blândul suflet în mânile Ziditorului Marţi în 23 April (6 Maiu) a. c. la $1^1/_2$ ore după amiazi, în frageda etate de abia 18 ani.

Remăşiţele pămêntesci ale scumpei defuncte se vor aşeḑa spre odihna vecinică, Joi în 25 April (8 Maiu) la 2 ore după amiazi, în cimiteriul bisericei gr.-or. din Turnişor (lângă Sibiiu). Adio suflet blând! Turnişor, la 23 April (6 Maiu), 1902. Vĕduva Paraschiva Muntean, ca mamă. Ioan, cleric absolut ca frate. Paraschiva m. Duca, Maria m. Pĕrĕu, Ana m. Smunchin, şi Elena, contabilă la institutul tipografic în Sibiiu, ca surori.

*

„Agricola“. In *Hunedóra* e pe cale a se înfiinţa o însoţire economică, sub numirea *„Agricola“*, care, în scopul promovării intereselor agricole, industriale, comerciale şi financiare ale Românilor din părţile acelea va avé misiunea sĕ resólve şi mijlocéscă tot feliul de afaceri, cari în sensul legii comerciale sunt acceptate ca afaceri comerciale. Se va ocupa în deosebi cu valorisarea de bucate, producte, unelte agricole şi industriale, cu acordarea de avansuri pe producte şi bucate, cu afaceri de incasso, escompt, depuneri şi efecte, şi cu afaceri de lombard şi amanete.

Insoţirea e proiectată sĕ se înfiinţeze pe timp nedeterminat, cu capital social format prin *cuote* egale de câte 50 coróne. Un membru póte subscrie una sau mai multe *cuote*, şi e responsabil până la suma cuotelor subscrise. La subscriere se solvesc 10% după fie-care cuotă. Ca spese de fondare se plătesce pentru fie-care cuotă o corónă. Membrii fondatori aleg prima direcţiune, pe timp de trei ani. Un *prospect* cu *lista de subscriere* se află şi la redacţia nóstră.

*

Regina Vilhelmina a Olandei, despre care daserăm ştire că e bolnavă, Luni a dat nascere unui băieţel nedesvoltat încă. In urma acesteia bóla i-s'a agravat fórte mult.

*

Procesul falsificătorilor de bani. Sâmbătă a adus tribunalul regesc din Tîrgul-Murĕşului sentenţă în procesul intentat celor-ce au falsificat bilete de 100 lei, bani românesci. Dovedită fiind făptuirea, tribunalul a condamnat pe următorii: Nicolae Lichirie, la 7 ani temniţă grea, Tanase Tarcea, la 6 ani temniţă grea, Ioan Muntean, Lazar Muntean şi N. Schiopu la câte 5 ani temniţă grea, Ioan Giurca, la 4 ani temniţă grea, Nicólae Şelaru la un an şi jumĕtate, Petru Bucurenciu la 8 luni şi Vasile Lazarievici la 3 luni închisóre. Arsenie Budac e achitat. A făcut apel procurorul pentru urcarea pedepsei lui Giurca, Ioan Muntean şi Lazar Muntean, şi pentru micşorarea pedepsei lui Schiopu. Au anunţat apel şi advocaţii, pentru micşorarea pedepselor dictate. Tribunalul a pus în libertate pe Bucurenciu şi Şelaru, ear' ceilalţi au rĕmas arestaţi. E de notat, că tot atunci s'a ţinut pertractare şi în Ploieşti (România) în contra complicilor arestaţi acolo. Parte civilă a fost *„Banca naţională română“*, representată prin directorul *I. G. Bibicescu.*

*

Demonstraţiuni polone. Sâmbătă (3 Maiu), din prilejul aniversării zilei în care fusese publicată constituţia polonă, câteva sute de studenţi au făcut în *Przemisl* demonstraţiuni patriotice, percurgênd stradele şi cântând cântări naţionale polone. Poliţia a deţinut treizeci şi şése, dar' după-ce a luat cu ei protocol li-a dat drumul.

*

Voinicia domnului locotenent. Pe o stradă îngustă din Wiener-Neustadt Sâmbătă diminéţa un cociş anume Moser mâna o trăsură încărcată greu. Deodată vine din partea opusă o trupă de dragoni, condusă de un locotenent. Acesta soméză pe bietul om sĕ cărnéscă din drum, la ce i-se rĕspunde, că trăsura fiind încărcată fórte greu, nu póte cărní. Voinicul „domn laitnant“ nici una, nici douĕ, ci scóte sabia şi dă-i în cap omului, până a căḑut leşinat şi scăldat în sânge. — Casul a fost înştiinţat la poliţie.

*

Rĕsboiu în pace. Cu ocasiunea esercitiilor de tir ale flotilei franceze din portul *Brest* bastimentul *Bougainville*, — din eróre — a bombardat ceasuri întregi orăşelul frances *Vanaret*. Zadarnic bieţii locuitori dădeau tot feliul de signale, ca cei de pe bastiment sĕ observe erórea; aceia n'au observat nimic, ci au continuat cu bombardarea până la sfêrşitul exerciţiilor (séra). Pe lângă panica produsă în locuitorii orăşelului şi în cei din împrejurimi, drept că alte nenorociri nu s'au întêmplat, dar' căpitanul bastimentului va căpĕta totuşi aspră dojană — dacă nu şi altceva.

*

Rĕsboiul Burilor. Din parte bură se raportéză, că lordul *Kitchener* a oferit Burilor următórele condiţiuni de pace: 1. Autonomie deplină în guvernarea internă. 2. Graţiarea tuturor insurgenţilor caplandezi. 3. Numirea duor consilieri transvaliani şi a unuia oranjez în senatul-colonial sud-african. 4. Avans de opt milióne fonţi sterlingi pentru restaurarea fermelor din Transvaal şi de patru milióne pentru restaurarea celor din Oranje. 5. Sistarea tuturor confiscărilor. 6. Eliberarea tuturor prisonerilor.

Aceste condiţiuni însĕ n'au fost acceptate din partea Burilor. Insuşi generalul *Wolseley*, pe care 'l trimisese în Africa regele, ca sĕ-i câştige informaţiuni esacte asupra situaţiunii, a declarat, că Burii sunt hotăriţi sĕ continue rĕsboiul până la ultimul om şi că alte condiţiuni trebue sĕ li-se imbie, dacă e sĕ fie pace.

*

Un incendiu mare. Duminecă după amiazi apróp e jumĕtate oraşul *Bártfa* (comitatul Sáros) a fost mistuit de un incendiu înfricoşat. Intrĕ alte edificii publice a ars palatul oficiului postal, judecătoria cercuală, casa parochială, etc. O femeie bĕtrână a murit de spaima focului, mulţi au îndurat arsuri mai mult ori mai puţin grave.

*

Un discurs parlamentar. Deputatul sĕcuiu badea Makkai Zsiga era sĕ spună şí el o dicţie în firul desbaterii budgetului şi s'a legat tocmai de budgetul ministrului de finanţe. Şi-a concipiat dicţia, a scris'o 'n curat cu mâna proprie şi a dus'o apoi colegului sĕu Benedek János (deputat poet) sĕ i-o censureze. Se vede însĕ că deputatul Benedek e mare egoist, căci a desmêntat pe badea Makkai de la ţinerea discursului şi astfel dieta a perdut prilejul câtorva momente de haz. „Budapesti Hirlap“ însĕ — cum, cum nu — a pus brânca pe discursul nespus, şi publică o parte din el în numĕrul de Duminecă pre-cum urméză:

„Onorată Casă! Vorba e de treburile acelui ministru mare, care mai că e cel mai mare ministru, fiind-că el chivernisesce banii, el aruncă şi scóte de pe ómeni dările, el e stăpân şi peste finanţi, şi şì peste executori, şi după cum ştim, tot el împarte şí banii. De aceea nici nu las sé-mi scape prilejul, iau cuvênt, pentru-că eu cunosc mai în deosebi multele chinuri ale sĕrmanului meu popor.

On. Casă! Aşa de mare e nefericirea poporului meu — eu vi-o spun, — că dacă vrea sĕ tragă din lulea magiarul, pentru-că de pipat dór' musaiu sĕ pipăm, nu are modru, de cumva nu s'ar îndura de el cocoşul şi găina. Cocoş, — de ăla rar se mai află la casa omului. Câte o găină însĕ mai cotcoréză ici-colo prin curţi. Magiarul aşteptă douĕ-trei zile, până când găina 'i ouă douĕ oue. Cu cele douĕ oue se duce apoi la jidanul şi capĕtă de la el tabac de trei.

Na! dar' şi are sĕ tragă Magiarul nostru destule pentru el! Pentru-că, întâiu, nu este pe faţa pămêntului rachiu care sĕ-ţi ródă gâtlejul, ca tabacul ăsta de trei. A doua, sufere destul Magiarul din pricina lui şí fiind-că trebue sĕ şi-l postéscă. Nevasta 'i zice: draci sĕ între 'n dumniata, ai dat jidanului ouele, cari erau de lipsă la fert, acuma dară ucigă-l crucea sĕ-ţi férbă, în maţele dumnitale. De aceea nu mai mânâncă de amézi Magiarul. Apoi, fiind-că nici găina nu ouĕ totdéuuna, nu are altă plăcere Magiarul de cât băgăiala naţională. Ear' asta nu e tocmai mare domnie, o póte proba şi domnul mareministru. Din pricina băgăului fuge Magiarul la America.

De aceea dară vadă dl ministru de finanţe şi ceilalţi, de sórtea poporului, ca sĕ-i împartă vr'o douĕzeci quadrate fie-cărui Magiar, las' sĕ-şi cultive pe ele tabac. Dară finanţul sĕ fie apoi *cuş* de acolo. Sĕ nu se amestece în treburile tabacului“.

Firesce, discursul e concipiat în dialect secuesc, al cărui haz, în limba română nici că se póte reda.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu prilegiul petrecerei de primăvară ce s'a făcut în *Sfânt-Ana de Murĕş* în 28 April st. n. în favorul Bisericei române de acolo, a incurs suma de 91·40 fil. la care au binevoit a suprasolvi următorii prea stimaţi domni: Vasile Saltelechi vice-protop. onorar 1 cor.; Benedict Viciu, notar comunal 1 cor.; Moisĕ Birtolon, notariul Lăscudului 2 cor.; Ioan Bândea, notariul Cerghidului 1 cor.; Stefan Boroş preot 1 cor.; Ioan Andreşan, preot 1 cor.; Michail Borda, proprietariu 1 cor.; Gavril Huza 80 fil.; Val. Pop 80 fil.; Ioan Oltean, cand. de adv. 60 fil.; Ioan Pantea, cand. de adv. 40 fil.; Mihail Bucşa, preotul Sângiorgiului 40 fil.; şi Teodor Lazar, comerciant 40 fil.; pentu-ce prin acésta li-se aduce mulţămită publică, implorând de la Dzeu darul Sĕu binefăcĕtor, ca sus amintiţii, cât mai des sĕ pótă concurge cu ajutoriul d-lor spre scopuri frumóse românesci.

Murĕş-Oşorheiu, la 30 April 1902.

In numele comitetului aranjator.

Isidor Dopp
învĕţător român

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 526/902. [58] 1—3

Publicaţiune de concurs.

Pentru îndeplinirea locului de **notariu comunal** devenit vacant prin pensionare în **comuna mare Cacova** (cercul Sĕliştei, comitatul Sibiiu) escriu prin acésta concurs.

Doritorii de a concura au a'şi presenta cererile lor instruate în mod recerut la mine până în *31 Maiu* a. c. la 5 ore p. m.

Cu postul de notariu sunt legate următórele beneficii:

1. Salariu anual fundamental 800 cor.
2. Locuinţă în natură în casa comunală.
3. Pauşal de luminat pentru cancelarie 30 cor.
4. Pauşal de încăldit pentru cancelarie şi locuinţa notariului 100 cor.
5. Pauşal de călĕtorie 100 cor.
6. 1% remuneraţie pentru încassarea dărilor.
7. Pentru lucrări private competinţele statorite în statut.
8. Onorar ca matriculant de stat 100 cor.

Sĕlişte, în 5 Maiu 1902.

Primpretorul cercului.

Casa

din **Strada pintenului Nr. 18** se vinde din mână liberă. A se întreba în *Wiesengasse Nr. 4.* [56] 3—3

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Uniunea Românilor din Transiivania cu biserica rom.-cat. sub împĕratul Leopold I. de Dr. theol. George *Popoviciu*, C. 2·50

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.

Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		**Ghiriş**		3.48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1.35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12.43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.38	—
4.07	–	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		**Alba-Iulia**		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	**Teiuş**	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Sâmbătă 27 April (10 Maiu n.) 1902 **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In chestia alegerii de la Arad.

Sibiiu, 9 Maiu n.

Prin trecerea la cele vecinice a episcopului *Iosif Goldiș*, scaunul episcopesc al diecesei Aradului e în vacanță, și alegerea noului șef al diecesei văduvite are sě urmeze cât mai curênd.

Statutul organic dispune în privința acésta, că în cas de vacanță alegerea de episcop are sě se facă în decurs de *trei luni.*

Mai dispune Statutul organic și aceea, că Consistoriul eparchial, care are sě conducă trebile pe timpul văduviei scaunului episcopesc, stăruesce, ca: „alegerea sě se facă în decurs de trei luni și face dispozițiunile trebuincióse pentru convocarea sinodului eparchial spre alegerea episcopului, *cerêndu-și inviațiuni de la Metropolitul,* care încă se va îngrijí, ca în timp de trei luni sě se întregéscă scaunul episcopesc văduvit, și va sprigini pe concernintele consistoriu în acésta a lui nisuință (§ 98)“.

Am citat textul legii nóstre bisericesci, pentru a se vedé din el, că stabilirea terminului pentru efectuirea alegerii de episcop se face *în conțelegere cu Metropolitul,* cerênd consistoriul inviațiuni de la el în privința acésta.

Și dispoziția acésta e trecută în statut pentru aceea, pentru-că în înțelesul §-ului următoriu (99) din Statutul organic *„alegerea de episcop o conduce Metropolitul sau un mandatariu al seu“.*

Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu* a comunicat din vreme Consistoriului diecesan din Arad, că doresce sě conducă în persónă actul de alegere și sě ducă în deplinire tot ce Statutul organic pune în privința acésta în competența și datorința Metropolitului.

Consistoriul din Arad, în deplin acord cu Consistoriul din Oradea-mare, a aflat însě de bine, — *fără a cere inviațiuni de la Metropolitul,* — sě pună terminul de alegere pe ziua de 28 April (11 Maiu n.), și a *notificat* numai hotărîrea acésta Inaltpreasfinţitului Metropolit, cerêndu-i consentimentul.

Lăsăm neatinsă *forma,* care lasă deschisă calea aprecierii și pune în poziție pe fie-cine sě 'și facă singur comentariile, ci avem în vedere numai *fondul* chestiei.

Cel-ce cunósce zelul cu care Inaltpreasfinţitul nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu* își împlinesce greaua sarcină de a conduce afacerile bisericesci ale Archidiecesei și ale Metropoliei, și în special de a conduce singur desbaterile sinodului archidiecesan, — tocmai acum întrunit în sesiune ordinară,— sinod care are sě resolveze în mod final chestii de supremă importanță pentru Archidiecesă, și știe cât de obositóre sunt lucrările sinodului, tocmai pentru presidentul acestei înalte corporațiuni bisericesci, care are sě urmăréscă cu încordată atențiune tot ce se vorbesce și se propune, sě le reasumeze pe tóte, sě dee lămuririle necesare, — o muncă uriașă și eshauriatóre de puteri, ales pentru un om ajuns la etatea Inaltpreasfinției Sale, — va afla de fórte natural, că Inaltpreasfinția Sa *n'a putut* accepta terminul pus din partea consistoriului aradan pentru alegerea de episcop, pentru-că nu póte părăsí sinodul archidiecesan înainte de terminare, ear' imediat după sinod nu s'ar puté espune unei noue oboseli, încopciate cu însemnatul și greul act al alegerii de episcop, și va afla de fórte corect rėspunsul pe care I. P. S. Sa l'a dat consistoriului aradan în chestia alegerii de episcop, și pe care 'l reproducem după cum urméză:

— *„Nr. 133 M. Intrě afacerile, cari după instituțiunile canonice și după dispozițiunile statutului organic compet metropolitului provincial în casul când scaunul episcopesc în eparchie intră în vacanță, locul de frunte 'l ocupă conducerea actului electoral spre întregirea scaunului episcopesc văduvit.*

Incă prin literele mele din 23 Martie a. c. Nr. 102, adresate Veneratului Consistoriu, mi-am reservat a aduce în deplinire tóte celea cari statutul organic în §-ii 96—105 le pune în competința și în datorința metropolitului, și conform acestora intențiunea mea este, sě conduc în persónă actul alegerii episcopului în rěstimpul statutar de trei luni, ceea-ce cu ajutoriul lui Dzeu voiu și face.

Venind acum a reflecta la însași ziua alegerii, necesitat sunt, nainte de a lua o resoluțiune fixă în acéstă privință, sě țin cont de esigențele multifariilor mele obligăminte, cari 'mi ocumbă în grad superior și în mod eminent tocmai acum în timpul sinodului archidiecesan, chiămat a resolvi probleme de mare importanță, a căror urgentă efectuire nu admite amânare, — și necesitat sunt a-mi consacra timpul și activitatea pentru alte afaceri ale ambelor mele oficii, la archidiecesă și la metropolie, cari afaceri nu depind de la mine, ci din contră, 'mi reclamă în mod imperios jertfa acomodării mele la postulatele lor.

In vederea acestor împrejurări, cari se impun cu forță elementară, peste putință 'mi este a combina și chiar a fixa încă de acum ziua, care 'mi va fi dată pentru a asista la sinodul eparchial electoral și a conduce alegerea eppului, și din acésta causă nu pot accede cu consensul meu la propunerea, ce mi-o face Ven. Cons. în literele sale din 18 a curentei Nr. 2316, cotemplând adecă efectuirea alegerii pentru ziua de 28 April (11 Maiu) a. c., ci îngrijit ca până aci, așa și de acum înainte, ca alegerea eppului sě se efectuéscă cu stricta observare a normelor bisericesci, anume și în privința timpului statutar, 'mi reserv a veni însu-mi și a tracta cu Venerabilul Consis. cestiunea convocării sinodului eparchial electoral și fixarea zilei de alegere, îndată ce voiu afla momentul disponibil, când se pot satisface în aceeași měsură tuturor datorințelor mele și aici și acolo.

Până atunci Ven. Cons. sě nisuéscă a conduce trebile eparchiei în înțelesul instituțiunilor bisericesci, pe cum indică și statutul organic în §-ul 89. Sibiiu, 19 April 1902. **Ioan Metianu** *m. p. Archiepiscop și Metropolit.“*

S'au aflat ómeni, din sinul bisericei nóstre, cari au dat o restălmăcire greșită faptului, că I. P. S. Sa Metropolitul n'a putut adera la terminul pus de consistórele din Arad și Oradea-mare pentru alegerea de episcop, și au format punct de acusație chiar din rěspunsul acesta al Inaltpreasfinției Sale, învinovățindu-'l că se pune *de-asupra legii.*

Departe sě fie de la noi gândul de a voí sě 'i combatem, sě 'i convingem și sě facem sě înțelégă aceea ce e atât de ușor de înțeles, și ce reiese clar din înseși faptele înșirate, — *corectitatea și legalitatea* punctului de vedere al Inaltpreasfinției Sale. Ci tot ce voim sě facem este constatarea, că la alegerea de episcop din Caransebeș, în urma decedării fericitului *Popasu,* terminul de alegere a fost stabilit după-ce a urmat întâiu un schimb de acte oficiale întrě fericitul Metropolit *Miron* și consistoriul diecesan Caransebeșan, și aměsurat dorinței Metropolitului, — precum s'a practisat și urmat la tóte alegerile de episcop.

Corect era deci, după părerea nóstră, dacă și consistoriul din Arad proceda astfel, și înainte de a fi pus terminul de alegere, ar fi cerut aceea ce prescrie și Statutul organic: *„inviațiuni de la Metropolitul“,* — respectând astfel dreptul asigurat în lege pe seama Metropolitului.

Al doilea fapt pe care voim a'l constata este acela, că tocmai contrar vederilor esprimate în sinodul arădan, unde chestia a fost tratată în urma unei interpelări: agitația cea mare care stăpânesce astăzi spiritele deputaților intruniți în sinodul ordinar diecesan din Arad póte sě formeze motiv de înaltă ordine mai curênd *pentru amênarea alegerii* de cât pentru ținerea alegerii, în mijlocul acestor agitațiuni, cari pot sě producă mari sguduiri de cari biserica trebue ferită, când și de altcum e supusă la atacuri destule, venite din afară.

Ne este încă în vie memorie modul cum a decurs ultima alegere de episcop în Arad, când agitațiile nu luaseră dimensiunile pe cari le au acuma, și totuși s'au comis-acte de necuviință, s'au huiduit și insultat persóne onorabile și încăruntite în serviciul bisericii, lucruri cari nu se întêmplă nici la alegerile de pe sate, e deci cu atât mai de regretat, când le vedem la corporațiuni în cari e representată flórea inteligenței nóstre.

Prin amânarea alegerii agitațiile nu vor cresce deci, ci spiritele se vor calma, pentru-ca întrunite de nou la timpul sěu în sinod eparchial electoral, sě pótă cădé în liniște de acord cu privire la cel mai vrednic de a ocupa scaunul episcopesc din Arad.

Am aflat de bine a le spune acestea în chestia alegerii de episcop de la Arad, nu pentru a justifica procedura Inaltpreasfinției Sale a Domnului Metropolit *Ioan Metianu,* care nu are trebuință de justificare, — ci pentru-ca opiniunea publică română sě știe și sě cunóscă adevěrul în causă.

Vicariul Filaret Musta. *In ședința de Marți a sinodului din Caransebeș P. S. Sa Episcopul* Popea *a făcut comunicarea, că folosindu-se de dreptul ce i-l acórdă statutul organic, numește pe P. C. Sa Archimandritul* Filaret Musta vicariu diecesan. *Comunicarea a fost luată cu bucurie la cunoscință, în mijlocul unor vii aclamațiuni la adresa episcopului și a noului vicariu.*

Sinodul archidiecesan.

Ședința a treia

(*ținută Mercuri în 7 Maiu n.*)

Se deschide la orele zece. President I. P. S. Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu.*

Notariul sinodal dl *Dr. Radu* cetesce procesul verbal despre decurgerea ședinței premergétóre.

Se autentică, cu mici schimbări stilare.

Presidiul presentéză cererea deputatului *Dr. Aurel Muntean* și a deputatului *Dr. Ioan Şenchea,* pentru a li-se da concediu pe câte trei zile.

Se acordă.

Presentéză rugarea preotului *Ioan Pasca* din Jeaca, pentru a se face pașii de lipsă, ca sě 'și priméscă întregirea de salar.

Se predă comisiunei *petiționare.*

Se întră în ordinea de zi.

Raportéză comisiunea *financiară,* constituită astfel: President protop. *Vasile Dămian,* referent *Arsenie Vlaicu.*

Referentul propune sě se considere de cetit raportul consistoriului archidiecesan ca senat *epitropesc,* și sinodul sě între în discuție specială.

Primindu-se propunerea, referentul espune părerea comisiunei financiare cu privire la punctele singuratice, cuprinse în raportul consistoriului, și propune *luarea la cunoscință* a întregului raport.

Se primesce.

Comisiunea *organisătóre,* prin raportorul *Partenie Cosma,* face dare de sémă despre censurarea instrucțiunei compusă din partea consistoriului cu privire la agendele *esactoratului* de nou creat la consistoriu, și comunică faptul, că comisiunea a compus un nou proiect de instrucțiune, în care e trecut tot ce se cuprinde în proiectul consistoriului, dar' materialul e aranjat după alt sistem. Cetesce textul instrucției, pe care o recomandă spre primire.

Dept. *Dem. Comșa* cere unele lămuriri cari i-se dau; ear' în urmă ia cuvêntul dep. *Victor Tordășan* pentru a face propunerea, că după ce afacerea nu e *„destul de cóptă“,* instrucția comisiunii sě fie predată consistoriului, pentru-ca pe basa esperiențelor ce și-le va câștiga în decursul anului, sě vină la sinodul proxim cu un studiu aměnunțit în chestie. Sinodul actual sě nu între deci în discuția specială a instrucțiunei.

Dept. *Arsenie Vlaicu* e pentru primirea instrucției, care e cu temeiu lucrată.

Referentul *Part. Cosma* reflectéză la unele observări ale deput. *Tordășan* și de nou recomandă instrucția comisiunei organisătóre spre primire.

I. P. S. Sa Archiepiscopul ține sě dee unele lămuriri. Constată, că o instrucțiune de felul celei cetite e de mare și urgentă necesitate, pentru a se aduce odată în regulă afacerile de bani, cari mai nainte erau primiți de diferite persóne, după cum erau adresați, ear' nu ca acum, numai din partea cassei archidiecesane. E de lipsă sě se stabiléscă responsabilitățile, pentru a nu mai puté pune unul vina pe celalalt pentru greșelile descoperite.

Punêndu-se la vot chestia, sinodul primesce instrucția comisiunei organisătóre de basă pentru discuția pe articole.

Se întră apoi în desbaterea specială, și la propunerea deputatului *Mihu* sunt declarate de primite tóte articolele, fără discuție, cu esprimarea dorinței, ca la proximul sinod consistoriul sě facă raport despre punerea în practică a instrucţiei votate, pe basa esperienţelor ce le va câştiga.

Tot comisiunea *organisătóre* raportéză prin referentul *I. A. de Preda* despre cererea funcţionarilor consistoriali Victor *Tordăşan*, Petru *Ciora* şi Dem. *Câmpean* de a li-se aduce în regulă salariele, amĕsurat anilor de serviciu.

Comisiunea, în consonanţă cu consistoriul archidiecesan, propune luarea cererii în consideraţiune, stabilind pe séma petenţilor *Ciora* şi *Tordăşan* salariul anual în 1800 cor. plus 300 coróne bani de cuartir, ear' salariul petentului *Câmpean* în 1600 coróne, plus 300 coróne pentru cuartir, şi recunoscêndu-li-se tuturor trei dreptul la cuincuenale, însĕ numai cu începere de la anul 1901, şi după salariul fundamental de 1400 coróne.

Ilust. Sa Dr. *Ilarion Puşcariu*, Archimandrit şi Vicariu, primesce propunerea comisiunei, dar' ar dori sĕ se pună în motivare, că cuincuenalele de aceea se dau numai cu începere de la anul 1901, fiind-că respectivii le-au primit şí pentru anii trecuţi de serviciu, dar' *în altă formă*, urcându-li-se treptat salariul de la suma originală de 500 fl. şi 600 fl. la cea de astăzi.

Deput. *Ars. Vlaicu* e de părerea, că îmbunătăţirea de salariu propusă din partea comisiunii sĕ se acórde numai *ca adaus personal*, pentru-că altcum sĕ restórnă tot ce s'a hotărit în anul trecut.

Deput. *Part. Cosma* e pentru primirea propunerii comisiunei organisătóre, dar' sĕ se spună, că regularea acésta de salare se face *în mod escepţional*, după cum s'a accentuat şi în consistoriu.

Asesorul *Nicolau Ivan* pledéză pentru propunerea comisiunei şi pentru respingerea propunerei deput. *Vlaicu*, observând că respectivii sunt primiţi deja la fondul de pensie, după salariul actual.

Deput. *Dr. Daniil P. Barcian* e de părerea, că dacă îmbunătăţirea se face sub titlul de *adaus personal*, partea acésta de salar nu póte fi computată la pensie, şi respectivii vin scurtaţi. E pentru propunerea comisiunii.

Mai vorbesc: Ilust. Sa Ioan cavaler de *Puşcariu*, Dimitrie *Comşa* (care propune, ca de basă pentru cuincuenale sĕ fie luat salariul *actual*) şi deput. *Henteş* (care propune cuincuenalele tot după salariul actual, însĕ *în mod escepţional*) şi lămurind chestia de nou: referentul *Preda* şi deput. *Part. Cosma*, se pun propunerile la vot, în ordinea următóre:

Propunerea deput. *Vlaicu*, care *cade*, şi astfel reiese primită propunerea comisiunii organisătóre, cu intregirile propuse de deputaţii *Cosma* şi *Dr. Ilarion Puşcariu*, ear' propunerile întregitóre ale deputaţilor *Henteş* şi *Comşa* — cad.

In chestia aparţinerii parochienilor din comune cu mai multe parochíi se primesce propunerea de a se lua la cunoscinţă raportul consistoriului plenar, ear' demisionarea Reverendis. Domn *Zaharia Boiu* din postul de asesor ordinariu bisericesc se ia spre ştire, pe lângă recunóscerea meritelor ce şi-le-a câştigat muncind peste patruzeci de ani pe terenul bisericesc-şcolar, — şi îndeplinirea postului se decide a se pune la ordinea zilei pe una din şedinţele următóre, urmând apoi încheerea şedinţei la ora unu.

Şedinţa proximă se anunţă pe ziua următóre la orele 9 a. m.

Şedinţa a patra.

(*ţinută Joi, 8 Maiu n.*)

Se începe la ora 9 a. m. sub presidiul ordinar.

Notariul *Dr. Vasile Bologa* cetesce procesul verbal al şedinţei III, care se autentică.

Intrându-se în ordinea de zi, raportorul *comisiunei organisătóre, P. Cosma*, referéză aupra instrucţiunii la statutele fondului de pensiune: propune primirea cu observarea, că din aliniile §-ului 10 sĕ se facă trei §-i (10, 11 şi 12). In acest sens face propunere şí deputatul *M. Voilean*, cu privire la §-ul în care se tractéză despre orfanii membrilor la fondul de pensiune.

Se primesce propunerea comisiunei cu adausurile făcute de deputaţii Cosma şi Voilean.

Aceeaşi comisiune, prin raportorul *L. Simonescu* referéză asupra raportului consistorial în cestiunea zidirii *catedralei*.

Pe cât de uşor s'a trecut preste cestiunea instrucţiei la statutele fondului de pensiuni, pe atât de animată şi lungă discuţie s'a escat în jurul cestiunii catedralei. După ascultarea raportului vast şi detaiat al consistoriului şi a referadei dlui Simonescu, tot aşa de vastă şi detaiată, deputatul *P. Cosma* arătând că prin esecutarea lucrărilor de zidire suma disponibilă va fi aprópe de tot eshauriată, ear' fondul trebuind sĕ supórte şí cheltuielile de ornamentare şi susţinere, nu mai rĕmâné nimica, face ca punct ultim la propunerea comisiunii următórea propunere:

„Se autoriséză Archiepiscopul şi se îndrumă Consistoriul, ca pentru augmentarea fondului de zidire şi de susţinere al bisericei catedrale:

1. Sĕ esopereze ajutoriu de la stat din suma de 200,000 coróne, care an de an se votéză pentru ajutorarea bisericei greco-orientale, avênd a cere şí sumele cari în sensul rescriptului ministrului reg. ung. de culte şi instrucţiune publică Nr. 77 pres., din 18 Ianuarie 1884 şi până ací nedistribuindu-se, după consultarea Archiepiscopului aveau sĕ se dee spre alte scopuri ale bisericei nóstre.

2. Sĕ pună la cale o colectă în şi afară de Metropolie."

A. Vlaicu propune resumarea conclusului luat în sinodul din anul trecut.

Invocând ca argumente arangiamentul cu parochia din cetate, lipsa de biserică pe timpul cât vor dura lucrările de clădire a catedralei, spaţiul liber prea puţin din jurul proiectatei catedrale, faptul că zidindu-se catedrala pe locul bisericei parochiale, în urmarea acesteia trebue demolate casele dimprejur, cari aduc venit fondului, etc. etc., propune *schimbarea locului*, — prin ce afacerea clădirei earăşi ar fi amânată.

Imediat dă deslușirile necesare Inaltpreasfinţia Sa metropolitul, apoi vorbesc la obiect deputaţii I. de Preda, M. Cirlea, Dr. I. Mihu, D. Comşa, Tordăşianu, Dr. Barcian, Dr. Bologa, vicariul Dr. Il. Puşcariu şi în urmă propunĕtoriul Vlaicu şi raportorul Simonescu. Dintrĕ acestia D. Comşa a făcut propunere, ca consistoriul sĕ fie îndrumat a îngriji, ca la noua catedrală sĕ fie pus — la loc potrivit — un *epitaf* în care sĕ fie eternisate meritele întemeietoriului fondului pentru zidirea catedralei, ale marelui archiereu Şaguna, cum şi sĕ îngrijéscă de scrierea unei broşuri care sĕ cuprindă istoricul catedralei.

După încheerea discuţiei sinodul primesce propunerea comisiunii: *raportul consistoriului se ia la cunoscinţă aprobătóre, îndrumându-se consistoriul sĕ încépă lucrările de clădire.* Asemenea primesce şi propunerea deputatului P. *Cosma*, ear' pe a deputatului D. *Comşa* o transpune competenţei consistoriului.

Şedinţa se închide la orele 12¼, anunţându-se proxima pe aceeaşi zi la 4 ore după amiazi.

Şedinţa a cincia.

(*ţinută Joi, 8 Maiu, după ameaz.*)

Inaltpreasfinţia Sa Archiepiscopul deschide şedinţa la orele 4.

Inainte de a întra sinodul în ordinea de zi, protopresbiterul *Galacteon Şagău* face propunere în scris, ca consistoriul sĕ fie îndrumat sĕ vină în proxima sesiune cu un project despre sistemisarea remunerării catecheţilor de la şcólele străine.

Sprijinită fiind propunerea, se predă comisiunei şcolare.

Se întră în ordinea de zi.

Comisiunea *organisătóre*, propune prin raportorul ei, P. C. Sa Dr. *Eusebiu R. Roşca*, acordarea cererii comunei bisericesci *Cinciş* cu filiile ei, de a fi trecută de la tractul Haţegului la al Hunedórei.

Deput *P. Cosma* crede, că nu sinodul, ci congresul e competent a decide în causă, fiind-că congresul a făcut noua arondare a protopopiatelor; de aceea afacerea sĕ se derive congresului, cu propunere de a încuvinţa trecerea cerută.

După esplicările date de I. P. S. Sa Archiepiscopul, se primesce propunerea comisiunii, cu aceea, ca sĕ se facă notificare congresului despre acéstă schimbare.

Cu privire la rugarea preotului *Teodor Cotuţiu*, de a fi primit la fondul de pensie după *noul statut* (fiind respins din partea consistoriului, din motivul că cererea de a fi primit a întrat cu o întêrziere de câteva zile), comisiunea aflând de motivată rugarea, propune încuviinţarea ei.

Asesorul *Nic. Ivan* nu póte primí propunerea, fiind-că prin acésta s'ar statuí un cas periculos de precedenţă.

Deput. *I. A. de Preda* află de corectă şi acceptabilă propunerea comisiunii, fiind-că dovedile aduse din partea petentului, că nu el pórtă vina întârzíerii întrării la Consistoriu a cererii sale de a fi primit la fondul de pensie, ci *posta*, — sunt suficiente şi convingĕtóre. E deci pentru acordarea cererii.

Deput. *Arsenie Vlaicu* e pentru respingerea rugării în sensul propunerii deput. *N. Ivan.*

După-ce referentul îşi rostesce ultimul cuvênt şi dă şí I. P. S. Sa unele lămuriri, sinodul primesce propunerea comisiunii, de a se încuviinţa cererea petentului.

Urméză comisiunea *bisericéscă.* Raportor protopr. *Sergiu Medean.*

In chestia dotaţiunii preoţilor (întregirea de la stat) se cetesce raportul Consistoriului şi amĕsurat propunerii comisiunii, *se ia la cunoscinţă*, avênd Consistoriul sĕ tragă în cercetare disciplinară în viitoriu pe toţi preoţii cari se adreséză autorităţilor *civile* în chestia întregirii de salariu.

La propunerea comisiunei sinodul *admite „Catechismul" dlui Simeon Popescu* ca manual bun de a fi întrodus în şcólele medii şi în pedagogie.

Raportul consistoriului referitor la fondul preoţesc se ia spre ştire.

Se încuviinţéză ajutoriul esceptional dat familiei decedatului asesor consistorial *Nicolae Cristea*, pentru acoperirea speselor de înmormêntare.

Urméză comisiunea *şcolară.* Referent *Teodor Herman*, protopresbiter.

Referitor la conferenţele învĕţătoresci comisiunea propune luarea la cunoscinţă a raportului consistoriului, însărcinând consistoriul sĕ studieze chestia întemeerii unei *foi pedagogice*, aşa cum au cerut 11 conferenţe învĕţătoresci, şi la proximul sinod sĕ vină cu propunere.

Deput. *Ars. Vlaicu* ca fost comisariu consistorial la una din conferenţele învĕţătoresci îşi spune esperienţele câştigate. Constată, că cel mai mare rĕu este acela, că mulţi dintrĕ învĕţători au îmbrăţişat cariera acésta fără a avea cea mai mică vocaţiune, şi numai după ce li-s'au închis tóte celelalte carieri mai rentabile, urmând apoi al doilea rĕu, greutăţile întimpinate din partea învĕţătorilor la încassarea salariului, precum şi unele iregularităţi la numirea în mod provisoriu a învĕţătorilor, etc. Cere şi propune, ca comisarii consistoriali sĕ fie întruniţi în conferenţă pentru a'şi comunica reciproc vederile şi esperienţele.

După lămuririle date de Inaltul presidiu şi de asesorul consistorial Dr. *Barcian*, se primesce propunerea comisiunii.

Cu privire la instituirea în mod interimal a celor trei profesori noi de la seminariul Andreian comisiunea constată, că nici unul din ei nu are esamenul cerut de statutul organic şi de regulament, şi în consecenţă propune, ca sinodul sĕ nu procedeze la alegerea lor.

Vorbesc la obiect deputaţii Ars. *Vlaicu*, Part. *Cosma*, Dr. *Barcian*, Dr. Eusebiu R. *Roşca*, Dr. Ilarion *Puşcariu*, şi după trista constatare făcută din partea Inaltpreasfinţitului Archiepiscop, că de-şí Archidiecesa dă de 40 ani câte 4, ear' acum 6 stipendii, pentru a puté avé profesori cualificaţi la institutele sale, totuşi *nu 'i are:* se primesce propunerea comisiunii, cu adausul deputatului *Cosma*, ca respectivii sĕ fie îndrumaţi sĕ facă esamenul cerut, în decurs de un an, dacă vreau sĕ fie aleşi.

In legătură cu acest obiect, comisiunea şcolară propune compunerea unui nou regulament pentru esaminarea profesorilor.

Se primesce cu adausul deputat. *Ars. Vlaicu*, ca regulamentul sĕ se estindă şí asupra profesorilor de la şcólele medii.

Cererea dlui Dr. *Ioan Petran* de a i-se admite cartea *„Gramatica română"* ca manual pentru şcólele nóstre, nu se încuviinţéză.

Asemenea se respinge cererea dlui *Ioan Dariu*, pentru a i-se admite în şcóle cartea *„Curs practic de limba magiară".*

Şedinţa se ridică la orele 6, anunţându-se cea proximă pe ziua următóre la orele 9 a. m. La ordinea zilei vor fi puse alegerile.

Sinodul din Caransebeş.

Deschiderea sinodului eparchial din Caransebeş s'a făcut în Dumineca Tomii, prin următoriul discurs de deschidere, rostit din partea P. S. Sale Domnului episcop *Nicolae Popea*:

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

Cu bucurie Vĕ salut, domnilor deputaţi, şí acum ca totdeuna, de bunăvenire la episcopia nóstră, ca representanţi ai clerului şi poporului, întruniţi în sinodul nostru ordinar din anul acesta. Duhul sfânt, a cărui chemare s'a sĕvêrşit deja în sfânta biserică, sĕ ne lumineze minţile şi sĕ ne întăréscă si încăldéscă inimile, ca în dragoste şi bunăînţelegere frăţéscă sĕ putem pertracta obiectele ce ne stau înainte, spre mărirea lui Dumnezeu şi binele şi fericirea bisericei nóstre eparchiale în tóte direcţiunile.

Anume accentuez, domnilor, dragostea şi bunaînţelegere, ca fundamentul tuturor lucrurilor bune şi folositóre. Prin dragoste şi bunăînţelegere lucrurile dau înainte şi sporesc, cele mici devin mari, une-ori admirabile, precum din contră prin ură şi neînţelegere, şí cele mari devin mici, ba adeseori se dĕrîmă şi nimicesc cu totul.

O dovadă despre acésta ne póte da chiar şí starea lucrurilor din diecesa nóstră şi în special episcopia nóstră a Caransebeşului.

Căci, ce a avut vechia nóstră episcopie, la restaurarea ei, al sĕu propriu? Absolut nimic, afară de residenţa cea vechie ruinată şi vre-o câteva pămênciόre. Va fi avut şí ea, ca una din cele mai vechi episcopii române în părţile acestea, — va fi avut şi ea, zic, averile şi aşezămintele sale, obicinuite pe acele timpuri; căci darnici au fost totdeuna credincioşii bisericei nóstre, cum sunt şí astăzi, pentru episcopíi, mănăstiri şi alte aşezăminte culturale, pentru biserică preste tot, jertfindu-şi avutul lor şi înzestrându-le cu îmbelşugare ori-unde acelea au esistat. Dar' în urma împrejurărilor fatale, apăsată şi prigonită fiind de veacuri, cu durere trebue sĕ mărturisim, că le-a perdut pe tóte, chiar şi esistenţa şi numele sĕu, anecsându-se mai pe urmă la o altă episcopie străină Ştim, domnilor, că fericitul meu antecesor, episcopul Popasu, de pie memorie, n'a avut nici unde sĕ 'şi plece capul, la venirea lui în eparchie.

Ear' astăzi, domnilor deputaţi, cum stăm óre în privinţa acésta?

Astăzi sĕ mulţămim lui Dumnezeu pentru tóte câte le vedem în fiinţă!

Astăzi sĕ ne bucurăm din inimă, că vedem împrejurul nostru: o reşedinţă episcopéscă potrivită şi corĕspundĕtóre; un institut frumos teologic şi pedagogic; douĕ internate, unul teologic şi altul pedagogic, modeste dar' satisfăcĕtóre; o tipografie şi librărie diecesană în propriul nostru edificiu diecesan; o altă zidire nouă în locul reşedinţei celei vechi, mai alte realităţi, vre-o douĕ-trei domeniuri de mare preţ, apoi fundaţiuni şi fonduri diverse, în sfîrşit averea diecesană adusă la o valóre considerabilă.

Şi tóte acestea, domnilor, cum s'au putut óre produce şi aduce la ivélă?

Eu zic: prin dragoste şi bunăînţelegere frăţéscă, ca fundamentul tuturor lucrurilor bune şi folositóre!

Dee Dumnezeu, ca şí de aci înainte sĕ domnéscă dragostea şi bunaînţelegere întrĕ noi, şi atunci, în ciuda tuturor greutăţilor, ispitelor şi suferinţelor, vom înainta şi spori şi mai mult în afacerile diecesane, vom îndeplini lipsele şi trebuinţele generale şi biserica va prospera în tóte, spre binele şi fericirea credincioşilor nostri eparchiali.

In cât pentru mersul afacerilor oficiale şi activitatea consistoriului nostru diecesan, se vor vedé mai deaprópe din rapórtele respective, ce se vor aşterne.

Pe lângă acestea, implorând şi aici darul de Sus asupra lucrărilor nóstre, declar sinodul diecesan ordinar din anul acesta, sesiunea III periodul IX, de deschis.

Conferențele învĕțătoresci.

Cercul Sibiiu.

Ședința IV.

— Raport special. —

Inceputul acestei ședințe s'a făcut cu tractarea poesiei: „*Cântecul plugariului*“ din punct de vedere *al formei*, din partea înv. C. Popa. După unele observări ale membrilor Frățilă, Măhăra și Caliman, comisariul a ținut o adevĕrată prelegere, în care a dat prețióse îndrumări referitóre la scopul ce se urmăresce prin poesii, la alegerea poesiilor după diferiți ani de șcólă și la modul de predare a lor, pentru-ca sĕ se înfiltreze în elevi (și mai târziu în ómeni crescuți) gustul de a cetí poesíi.

Instructiva espunere a dlui comisar a fost ascultată cu vie și încordată ateuțiune, durere însĕ, că în lipsa unui organ de publicitate propriu al nostru (al învĕțătorilor) unde sĕ se fi publicat aceste prețióse îndrumări, ca sĕ mai putem revení și medita asupra lor, cu timpul se vor da uitării.

Fiind timpul înaintat ședința se închee la orele $5^1/_2$ d. a.

Ședința V.

Inainte de a întra în ordinea de zi, comisariul face cunoscut învĕțătorilor, cari aparțin altor conferențe, dar' s'au presentat aici, că pentru a evita eventuala bănuială și cercetare ce s'ar puté ridica asupra lor din motivul, că la cercul în care aparțin figuréză ca absenți, biroul va da acelor învĕțători adeverință despre aceea, că ei au fost presenți în acest cerc conferențiar.

Intrându-se în ordinea de zi, comisarul comunică conferenței, că tema dată din partea Preavenerabilului Consistor, asupra obiectului: „*Cari sunt ocupațiunile laterale ale învĕțăturilor, cari în conferența din 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în școlele nóstre confesionale*“? s'a dat spre lucrare la câte 5 învĕțători din cele douĕ tracte (Sibiiu și Avrig) și că au și satisfácut însărcinării 9 învĕțători, anume: Simeon Borțan, Pompiliu Bânda, Ioan Calefariu, Dumitru Cândea, Ieronim Nemeș, Ioan Marinescu, Savu Radu, Ioan Racotă și Nicolau Țuțurea. Comunică mai departe, că cu studiarea și raportarea asupra lor a fost însărcinat mai înainte corpul înv. din Poplaca.

Membrul acelui corp înv., harnicul înv. și director *Ioan Vițelariu*, raportéză „că s'a ocupat cu studiarea temelor din întrebare, încât i-a stat timpul la disposiție, și a aflat aprópe în tóte lucrările cam aceleași motive invocate ca pedeci în mersul regulat al învĕțământului, și acelea sunt: *economia, cantoratul, comerciul, stupariul, oficii în primăria comunală, oficiul de locțiitor sau scriitor al notarilor comunali, agentura băncilor de credit și asigurări.* Arĕtând aceste în general, propune a se cetí în ședința presentă lucrarea învĕț. Pompiliu Bânda ca cea mai succésă dintrĕ tóte lucrările presentate.

Pompiliu Bânda dă cetire elaboratului sĕu în care arată, că unele din ocupațiunile amintite mai sus sunt admisibile, altele condiționat admisibile și altele neadmisibile.

In firul discuției ce a urmat asupra acestei cestiuni membrul Eugen Popescu mânecând de la împrejurarea, că probabil Ven. Consistoriu a dat acésta temă în vederea îmbunătățirei salariului învĕțătoresc, constată că sunt ocupațiuni compatibile cu chemarea învĕțătorésca, ca de es. *economia*, *stupăritul*, *agentura.*

Membrul Toma Măhăra 'și esprimă părerea, ca o oră de Geografie (din cele douĕ) s'ar puté da Constituției, avênd țĕranul nostru mai neapărată trebuință a cunósce bine legile și datorințele din patria nóstră, de cât a ști cutare și cutare oraș etc. din o țară îndepărtată, care pentru el este de puțină însemnătate.

Comisariul mânecând de la faptul, că acésta temă a obvenit din împrejurarea, că în tema din anul trecut: „*Pentru-ce se observă mare nepăsare și pentru ce nu se manifestă mai multă însuflețire în activitatea celor mai mulți învĕțători ai nostri*? s'au adus ca pedeci și ocupațiunile laterale. Resumând cele accentuate mai sus, constată, că sunt *a) admisibile*, cum e, economia de câmp și de vite, stupăritul și cantoratul, *b) condiționat admisibile*: d. e. scrierea prin diferitele cancelarii și *c) neadmisibile*: negoțul, etc.

Arată mai departe, că rebonificarea muncei învĕțătoriului se face pe o cale sau alta, de unde resultă, că pentru asigurarea esistenței sale el e silit a recurge și la alte ocupațiuni, numai cât acele sĕ fie compatibile cu chemarea sa, sĕ nu reclame mult timp, ca sĕ nu devină învĕțătoria ocupațiune laterală pe lângă acelea. Constată îmbunătățirea salariilor învĕțătoresci, punêndu-le în comparație cu trecutul. Pune la inima fiecăruia a merge mână în mână cu preotul și comitetul parochial, a se ferí de certe și conflicte, cari dau ansă la dușmăníi, etc., a nu încunjura autoritățile nóstre bisericesci în cause și daraveri școlare (d. e. pentru nesolvirea salariului, alergarea la autorități străine) etc., a nu face pactări cu ómenii voind a ajunge în cutare post mai bun, prin promisiuni și mituiri, cari detrag din autoritatea învĕțătoriului. Sĕ ne fie mai presus de tóte împlinirea datorinței, ceea-ce îl va face și pe poporul nostru sĕ simtă mai mult ródele școlei și astfel sĕ jertfésca mai mult pentru ea, sĕ fim cu indulgență, că atunci multe rele putem preveni, sĕ ne estindem activitatea și afară de cei 4 păreți ai școlei etc. etc., tot povețe și sfaturi prețióse, cari împlinindu-le, la bun resultat ne vor duce.

Arată în special și pe larg fie-care ocupațiune cât are sĕ se estindă și întrĕ cât e sau nu compatibilă cu postul învĕțătoresc.

După acésta neobositul comisar dă învĕțătorilor indigitări privitóre la compunerea nouelor date statistice școlare, arĕtând la fie-care numĕr și posiție cum trebue urmat.

Conform punctului 10 din instrucție se alege comisia permanentă de trei, care are sĕ vină cu propuneri cu privire la temele de designat pentru conferența proximă. Sunt aleși în comisiune membri: Ioan Banciu, Moise Frățilă și Candid Popa.

Comisiunea alésă în ședința a doua propune și conferența stabilesce pentru anul viitoriu următórele teme:

a) *cântările în școla poporală*, cu care se însărcinéză: Iosif Stoica și Moise Bârsan, recensent Man Lungu;
b) *o prelegere practică din cântări*, ținută de Ioan Banciu și George Banciu, recensent Candid Popa;
c) *lucrul femeesc în școlă*, discuție ținută de dșórele Elena Reou și Măriόra Doican, recensentă dna Aurelia Goga.

Cu aceste comisariul dând espresiune mulțămirei și bucuriei ce o simte totdéuna când se află în mijlocul nostru și punêndu-ne iarăși la inimă, ca stéua conducĕtóre în viéță sĕ ne fie împlinirea datorinței, după cuvintele de mulțămire adresate în numele conferenței din partea directorului școlar Coman Hămbășan și întrĕ întrĕite urări de sĕ trăiéscă, declară ședințele conferenței de încheiate.

Iubiți colegi! De la marele dascăl al nostru *Dr. D. P. Barcianu*, pe care pildă vie îl avem înaintea ochilor, sĕ luăm esemplu de împlinirea cu consciențiositate a datorinței, de paciință, zel și abnegațiune, atunci vom dovedí, că sĕmînța aruncată de DSa în bun pământ a ajuns și bună ródă va aduce în vremea secerișului.

Diță.

Revistă esternă

Rĕsboiul Burilor. „Daily Express“ (Londra) publică o telegramă din Amsterdam, de cuprinsul că delegații buri aștéptă la sigur, că Englezii vor accepta condițiunile de pace puse din partea Burilor.

Ear' din Londra se raportéză, că mai mulți fruntași ai Burilor împreună cu Kitchener și cu guvernatorul Milner în 9 a curentei vor relua firul tratativelor de pace, ale căror hotăriri în 15 Maiu le vor supune spre deliberare adunării mari a Burilor.

*

Moștenirea tronului sêrbesc. Conform unor știri date din Petersburg, în cercurile diplomatice de acolo se vorbesce cu tótă posivitatea, că *prințul Mirko*, fiul principelui Nichita, *va fi proclamat în curênd moștenitoriu al tronului sêrbesc.* Acesteia va premerge încheerea unui pact óre-care întrĕ regele *Alexandru* și principele *Nichita* cu ocasiunea petrecerei lor la Spala ca óspeți ai țarului. La tratativele acestea va asista și un representant al monarchiei austro-ungare.

NOUTĂȚI

Membrii sinodului archidiecesan Duminecă după serviciul divin, sub conducerea Ilustrității Sale dlui archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Pușcariu* s'au presentat la Escelența Sa *metropolitul*, unde Ilustritatea Sa vicariul prin o alocuție alésă l'a asigurat de stima și încrederea cu care representanții archidiecesei sunt față de zelosul archipăstoriu. In rĕspunsul sĕu Escelența Sa a mulțămit deputaților pentru acésta spontană manifestare a simpatiei lor, accentuând că pre cum până acum, așa și de ací 'nainte numai binele și prosperarea bisericei și neamului îi va fi ținta activității Sale; ear' întru ajungerea acesteia contéză, asemenea cu deplină încredere, la conlucrarea armonică a tuturor.

*

Sinodul archidiecesan și-a terminat lucrările în ședința de astăzi și astfel sesiunea a fost închisă.

*

„Telegraful Român“ fóie de zi. La propunerea comisiunei financiare sinodul archidiecesan a decis astăzi, ca chestia editării ziarului nostru ca fóie de zi sĕ fie lăsată în grija consistoriului, esprimându-și sinodul *dorința* de a se realisa ideia.

*

Asesori noi. In ședința de astăzi a sinodului archidiecesan au fost aleși asesori în senatul bisericesc domnii *Nicolae Ivan,* asesor referent în senatul epitropesc și *Dr. Elie Cristea,* secretar consistorial, întrunind primul 43, al doilea 42 de voturi din 47. Votul sinodului a fost încuviințat imediat și din partea Inaltpreasfințitului Archiepiscop.

*

Promoțiune. Astăzi a fost promovat la gradul de doctor juris de către universitatea din Pesta tinĕrul *Ioan Fruma*, fiul învĕțătoriului nostru Ioan Fruma din Nucet (tractul Sibiiului).

*

† Elisabeta Muntean. Eri a fost așezate spre odihnă de veci în cimiteriul bisericei din Turnișor rĕmășițele pământesci ale învĕțătórei Elisabeta Muntean, trecută la cele eterne Marți. Serviciul divin a fost oficiat de protopresbiterul asesor consistorial *Mateiu Voilean* asistat de preoții Ioan *Mihu* și Constantin *Dimian*, ear' cântările funerare au fost cântate în cor de peste 30 elevi ai seminariului Andreian și de învĕțătorii Ioan *Platoș* (Turnișor) și Dionisie *Lăncrăjan* (Mohu). E de remarcat că înv. Lăncrăjan a fost unicul, care a grăbit sĕ dee tinerei membre a corpului nostru învĕțătoresc ultimul onor, nu numai asistând la actul înmormêntării, ci cu vocea-i frumósă luând parte activă și la esecutarea doióselor cântări funerare prescrise de tipicul bisericei nóstre. Au fost însĕ pentru a însoțí până la mormênt pe iubita lor Elisa fórte multe domnișóre, foste colege de școlă și amice ale rĕposatei: din Sibiiu, Ocna, Sebeșul-inferior și alte comune din jurul Sibiiului. Asemenea și public a participat în numĕr fórte mare (din Turnișor n'a lipsit de la acest act dór' nici un om). După sĕvêrșirea prohodului asesorul *Mateiu Voilean* a rostit o predică frumósă, în care mânecând de la faptul că tinera învĕțătóre a rĕposat în ziua de Sângeorgiu (începutul primăverii) când în tóte bisericele nóstre glasul cântăreților chiamă omenimea la bucurie și veselie, când însași natura ne îndémnă la bucurie, când fie-care firicel de érbă pare că ne spune „a sosit primăvara, veniți sĕ ne veselim“, — „atunci în casa acésta în loc de veselie era durere și jale amară, căci o tineră ființă, abia în primăvara vieții, se pregătea sĕ plece în o cale lungă, de unde nu mai este re'ntórcere“. Pe acest fond a fost clădită frumósa predică a dlui asesor Voilean, și pare că și ceriul însuși s'a înduioșat la auzul ei, căci tocmai când dl Voilean își termina predica a început o plóie cu stropi mari, care a durat vr'o trei-patru minute. Intrĕ picuri de plóie cosciugul e ridicat de șése elevi pedagogi și conductul plécă spre cimiteriu, avênd în frunte pe învĕțătoriul *Lăncrăjan*, care ducea crucea rĕposatei și o cunună frumósă, cu funde albastre pe cari era inscripția: „Iubitei Elisabeta Muntean. . . . . Mama, fratele, sororile și cumnații“, ear' în jurul cosciugului, dus pe brațe de cei șése pedagogi, mergeau fetițe tinere — amice și cunoscute ale rĕposatei — ducênd fie-care câte o cunună (de tot au fost 14 cununi). Astfel, în cântările doióse ale corului și în jalnicul sunet al clopotelor, a percurs conductul lunga cale până la cimiteriu, unde rĕposata a fost pusă spre vecinica odihnă lângă tatăl ei, rĕposat acum patru ani.

Țin sĕ remarc acì nobleța de inimă a dlui asesor Mateiu *Voileanu*, care aflând despre preacurênda mórte a fostei sale *eleve* iubite, a grăbit sĕ-i facă însuși onorurile înmormêntării, fără a voí sĕ priméscă vre-o recompensă pentru ostenelele sale. (*—el.*)

*

Mulțămită publică. La fondul „*Masa studenților*“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad a mai contribuit acum dl *Dr. Liviu Leményi*, adv. în Sibiiu cu 30 K, ear' în anul precedent cu 20 K, deci preste tot cu 50 K., în urma căreia supranumitul s'a indus întrĕ binefăcĕtorii fundatori ai acestei instituțiuni umanitare. Priméscă espresiunea deosebitei mulțămite. Brad, 25 Decembre 1902. Comisiunea administrativă.

*

Hymen. George *Vătășan*, profesor în Brașov, și domnișóra Balașa *Panțu*, anunță cununia lor, ce se va celebra Duminecă (28 April st. v.) în biserica Sfântul Nicolae din *Brașov-Scheiu.*

*

Noul fișpan al Hunedórei. Numĕrul de Marti al fóiei oficiale publică numirea deputatului dietal *Barcsay Kálmán* la postul de comite al comitatului Hunedóra. Barcsay a fost mulți ani vicecomite al numitului comitat și astfel cunósce de ajuns referințele.

*

Comisariu guvernial în sĕcuime. Ministrul de agricultură a numit pe *Sándor János* comisariu guvernial pentru conducerea acțiunii iniciate în scopul ajutorării sĕcuilor. Despre acéstă numire ministrul a încunoscințat autoritățile municipale ale comitatelor Murĕș-Turda, Ciuc, Odorheiu și Treiscaune, cum și pe reuniunile economice din aceste comitate, ca sĕ deie comisariului sprigin întru împlinirea misiunei. Noul comisariu își va începe acțiunea la 1 Iunie, când va renunța totodată la postul de comite al comitatului Têrnava-mică, reservându-și numai postul de comite al comitatului Murĕș-Turda și al orașului liber regesc Murĕș-Oșorheiu.

*

Revoltă din pricina fómetei. Cu încunjur pe la Berlin se raportéză din Petersburg, că țĕrănimea din Sjinkalin (guvernamentul Tomsk) s'a revoltat, din causă că administrația nu a distribuit bucatele trimise de guvern, pe motivul că poporația nu e lipsită. Amăriți de acésta, fometașii au luat în stăpânire magazinele și le-au jefuit, ear' pe gendarmii cari li-s'au pus în cale i-au ucis. Din causa fómetei mor sute de inși, și totuși un comunicat oficios zicea că fómetea a trecut. Acésta, și svonul că amploiații au defraudat bucatele trimise spre distribuire, a provocat revolta.

*

Nici împușcat nu póte sĕ móră! Un zidariu din Szombathely, în etate de 43 ani, Luni după amiazi s'a dus în cimiteriu și îngenunchiat pe un mormênt și-a pușcat trei glónțe în cap și trei în piept, — și nici barem conștiința nu și-a perdut'o. Când păzitoriul cimiteriului, auzind detunăturile a mers acolo, sinucigașul l'a agrăit cu cuvintele: „Uite, nu pot sĕ mor!“ A fost dus la spital, unde medicii au constatat că în butul celor șése glónțe, starea nu-i e de mórte.

*

Statariu în Rusia. Din causa turburărilor ivite în guvernamentul Poltava guvernul rusesc a decretat statariu pentru cinci districte ale acelui guvernament.

*

Decapitați de obuz. Trei soldați din regimentul de infanterie Nr. 68 aflător în tabĕră la Örkény, fiind trimiși în post, când treceau peste câmpul de esercițiu al artileriei au aflat un obuz de tun. Unul dintrĕ ei l'a luat și a cercat sĕ 'l esamineze, dar' în momentul acela obuzul a esplodat, retezând capul la doi soldați, ear' unuia smulgêndu-i un picior.

*

Corabia regelui Alexandru. Șantiera de la *Turnu-Severin* (România) a terminat zilele acestea un *yacht de escursiune*, comandat de regele Alexandru al Sêrbiei. Yachtul va fi numit „Draga“ (după numele reginei).

*

Știri mĕrunte. Fiul marelui comerciant Carol Wittgenstein din Viena, trimis de tatăl seu în America sĕ studieze la diferite fabrice de acolo, cu ocasiunea unei escursiuni pe mare a căḑut din barcă și s'a înecat. — In diferite ținuturi ale Spaniei a fost Luni cutrĕmur de pământ; în *Montijo* catedrala s'a deteriorat așa de tare în urma cutremurului, încât amenință cu prăbușire.

Posta redacțiunei.

Dlui Nicolau Todea înv. Atîrnă totdeuna de la împrejurări. Adreséză-te, pe cale oficială, vener. consistoriu, și vei primí rĕspuns.

Nr. 526/902. [58] 2—3

Publicaţiune de concurs.

Pentru îndeplinirea locului de **notariu comunal** devenit vacant prin pensionare în **comuna mare Cacova** (cercul Sĕlişţei, comitatul Sibiiu) escriu prin acésta concurs.

Doritorii de a concura au a'şi presenta cererile lor instruate în mod recerut la mine până în *31 Maiu* a. c. la 5 ore p. m.

Cu postul de notariu sunt legate următórele beneficii:

1. Salariu anual fundamental 800 cor.
2. Locuinţă în natură în casa comunală.
3. Pauşal de luminat pentru cancelarie 30 cor.
4. Pauşal de încăldit pentru cancelarie şi locuinţa notariului 100 cor.
5. Pauşal de călĕtorie 100 cor.
6. 1% remuneraţie pentru încassarea dărilor.
7. Pentru lucrări private competinţele statorite în statut.
8. Onorar ca matriculant de stat 100 cor.

Sĕlişte, în 5 Maiu 1902.

Primpretorul cercului.

Poveşti

pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale

de

Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul"** **C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.

[1] 9—

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.

Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézá puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtézá prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nóu şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşurézá formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézá nervi escitaţi şi creézá nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen", iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus", „Kalmus" à 10,0. Tóte aceste se amestecă.

un. dcm. [3] 8—9

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		Ghiriş		3.48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8.32	sos.	Teiuş	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1.35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12,43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		Szolnok		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.38	—
4.07	–	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		Simeria (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		Alba-Iulia		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	Teiuş	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 48 **Sibiiu, Marţi 30 April (13 Maiu n.) 1902** *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Deschiderea delegaţiunilor.

Sibiiu, 12 Maiu n.

După-cum am fost anunţat, delegaţiunile s'au întrunit Marţi, in Budapesta, ear' Mercuri au fost primite în audienţă din partea Monarchului, întâiu cea austriacă, ear' în urmă cea magiară.

In numele delegaţiunei austriace vorbirea către Majestatea Sa a fost rostită din partea presidentului Dr. *Baernreither,* care a asigurat pe Maj. Sa, că *tóte popórele monarchiei* privesc cu încredere la persóna M. Sale, ca la ocrotitoriul păcii, tóte se simţesc unite cu dinastia în credinţă neclintită şi privesc cu omagială mulţămire la neobosita îngrijire pe care Maj. Sa o acórdă *tuturor popórelor* din monarchie. — —

Delegaţiunea magiară a avut de orator pe contele *Andrássy Gyula,* presidentul ei, care n'a vorbit de popóre, ci de *naţiune,* de naţiunea magiară, asigurând pe Maj. Sa, că astăzi naţiunea e de un gând cu regele. Şi din acésta împrejurare împrumută putere, naţiunea şi regele. Câtă vreme aşa va fi, — naţiunea nu se va teme de nimica şi nici regele sĕ nu se témă. Işi esprimă credinţa, că sub guvernul actual, încă de lungă durată, al M. Sale, se vor cristalisa principiile de guvernare ale M. Sale, prefăcêndu-se în tradiţie sigură, pe care răzimându-se dinastia şi naţiunea, vor puté întimpina în linişte ori-ce vifor. — —

La fie-care vorbire, adresată Monarchului în numele delegaţiunii ce i-a fost presentată, a urmat rĕspuns din partea M. Sale, mesagiul de tron, pe care M. Sa l'a cetit cu glas tare şi în mijlocul celei mai încordate atenţiuni, firesce, delegaţilor austriaci în limba germană, ear' delegaţiunei ungare în limba magiară.

Textul mesagiului de tron, remarcabil şi însemnat din causa scurţimei sale, e următoriul:

„Asigurarea profundului omagiu, ce mi-aţi esprimat, mĕ umple de o sinceră mulţămire.

Primiţi pentru acésta mulţămita mea.

In anul espirat de la uitima sesiune a delegaţiunei situaţia politicei generale n'a suferit vr'o schimbare esenţială. Ca şi mai înainte, aşa şi acum, silinţa necontenită a guvernului meu este îndreptată spre cultivarea raporturilor mai strînse faţă cu aliaţii nostri, precum şi spre cultivarea raporturilor pline de încredere faţă cu tóte celelalte puteri, aşa că prin acésta sĕ contribue la păstrarea şi consolidarea păcii europene.

De asemenea în special armonia în totdéuna amicală cu imperiul rusesc relativ la evenimentele petrecute în orientul mai apropiat, este în favorul menţinerei liniştei şi ordinei în acelea teritorii.

Suprimarea revoluţiei din China, sĕvêrşită anul trecut, a făcut posibilă revocarea celei mai însemnate părţi a trupelor pe uscat şi marine, trimise acolo de către puteri. Imi servesce spre satisfacţiune, de a-mi esprima deplina mea recunoscinţă pentru atitudinea şi resultatele obţinute de către detaşamentul puterii mele marine trimise acolo cu acésta ocasiune.

Administraţia mea de rĕsboiu trebue sĕ se presente de astă-dată cu un plus de cereri pentru procurarea materialului de artilerie pentru reorganisarea armei de artilerie, şi pentru ameliorarea hranei soldaţilor, ear' la marină pentru înmulţirea inevitabilă a personalului şi pentru construirea de vase. Aceste plusuri, precum şi celelalte posiţii ale cheltuelilor budgetului de rĕsboiu şi de marină, sunt întrĕ marginile cele mai înguste ale necesarului.

Desvoltarea raporturilor economice ale Bosniei şi Herţegovinei îşi urméză progresul sĕu regulat. Anul acesta cheltuelile administraţiei acestor ţeri vor fi acoperite din propriile încassări.

Convins fiind, că veţi resolví problemele cu obicinuitul zel patriotic, vĕ urmăresc lucrările cu cele mai bune urări şi vĕ salut din inimă!"

Esposeul contelui Goluchowski.

Mercuri după amézi a ţinut comisiunea budgetară a delegaţiunei austriace şedinţă, în care ministrul comun de esterne contele *Goluchowski* a făcut o espunere amănunţită asupra politicei esterne.

Relevând că cuvêntul de tron constată că raporturile monarchiei cu străinătatea pot fi considerate ca favorabile şi satisfăcĕtóre din tóte punctele de vedere, contele *Goluchowski* întăresce, că într'adevĕr, fundamentul politicei monarchiei austro-ungare cu tóte statele pórtă caracterul reciprocităţii amicale şi inspiră deplină încredere.

Ministrul întră apoi în detalii. Cu privire la *tripla alianţă* comunică delegaţilor, că durata espiră în Maiu 1903, dar' e pe cale şi chiar *în ajun de a fi reînoită,* căci cele trei guverne şi-au dat asigurări formale în privinţa intenţiunii lor de a menţiné în intregime tratatul de alianţă esistent. Tripla alianţă va continua sĕ urmăréscă scopuri măreţe şi *pacinice,* scopurile cărora îşi datoresce originea.

Trecênd la înţelegerea monarchiei nóstre cu Rusia, ministrul constată o estensiune favorabilă a raporturilor eşite din înţelegerea de la Petersburg, din anul 1897. Neîncrederea a dispărut, de când aceste două state mari au venit la convingerea, că nici unul din ele nu umblă după cuceriri în orientul mai apropiat. Inţelegerea de la 1897 e astăzi mult mai întărită, şi póte sĕ producă resultate mulţămitóre şi póte satisface perfect de bine scopul seu, care trebue urmărit din tóte părţile (pacea).

In Balcani, zice ministrul, nu s'a schimbat nimica în bine în cursul anului trecut. Comitetele revoluţionare au teren de activitate, din causa administraţiunei rele turcesci. Situaţia e deci critică, dar' nu e îngrijitóre, pentru-că Turcia e decisă sĕ înăbuşe cu forţă militară ori-ce încercare de rĕscólă. De altcum cabinetele din Viena şi Petersburg veghiéză, ca evenimentele sĕ nu provóce într'o zi o catastrofă.

Ministrul dă în urmă Turciei sĕ înţelégă, că e necesar sĕ iee mĕsuri de îndreptare în tótă privinţa şi spune, că a adresat în sensul acesta şi note oficiale Turciei, în mai multe rênduri, pentru-că multe nemulţămiri ar înceta, dacă s'ar delătura sistemul greşit administrativ de acum şi s'ar întroduce o statornicie în administraţie, inspirată de sentimente de justiţie şi umanitate, în tóte provinciile supuse Turciei.

Se adreséză apoi contele *Goluchowski* Sêrbiei şi Bulgariei, şi le spune, că şi ele, întocmai ca şi Turcia, nu trebue sĕ neglijeze nimic ce ar contribuí la liniştirea spiritelor agitate, şi că sunt datóre sĕ ţină în frêu elementele turbulente, pentru a nu provoca bănuiélă de complicitate. Ministrul cere de la aceste ţeri o atitudine corectă faţă de relaţiunile lor cu întrégă străinătatea.

Ajungênd sĕ vorbéscă despre România, ministrul îi face elogii frumóse şi spune că: *„Dacă România ocupă astăzi un loc aşa de eminent în sînul familiei popórelor europene, ea îl datoresce muncei liniştite şi conscientє de ţinta ce urmăresce, monarchului înţelept şi consilierilor sĕi încercaţi, marelui avênt luat de acéstă ţară, cari evitând în mod conscienţios tóte aventurile şi păstrând independenţa României, ca Stat, şi independenţa politică de influenţe străine, şi-au îndreptat de un sfert de veac tótă atenţiunea lor la consolidarea din lăuntru a ţĕrei. Acest exemplu, fórte demn de imitat, ar puté serví ori-cărui Stat tinĕr ca model de politică sănătósă şi care va găsi în noi, în tot-dea-una, cea mai bună primire şi o dréptă apreciare".*

Mai vorbeşte ministrul despre îmbunătăţirea lucrurilor în *Grecia,* precum şi despre situaţia acceptabilă din *Creta,* ear' în urmă despre încheerea tratatelor de comerciu, susţinênd că pedecile ivite nu sunt de neînvins, şi termină recomandând spre primire şi votare budgetul ministeriului în fruntea căruia se află.

Vorbirea a fost aplaudată cu căldură, ear' ministrului i-s'a votat încredere deplină.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa a şasa

(*ţinută Vineri, 9 Maiu.*)

Şedinţa se deschide la orele 9. President I. P. S. Sa Archiepiscopul *Metianu.*

Secretariul general, asesor *M. Voilean,* cetesce procesul verbal despre şedinţa a patra. Se autentică. Procesul verbal despre şedinţa a cincia, fiind notariul de şedinţă absent (Silvest. Moldovan) se va autentica mai târziu.

Se întră în ordinea de zi.

Sunt a se alege doi asesori consistoriali în senatul strîns bisericesc. Inaltul presidiu ridică şedinţa pe 10 minute, pentru consultare, numind membri în comisiunea scrutinătóre pe domnii Dr. Ilarion *Puşcariu,* Part. *Cosma* şi Dr. Ioan *Mihu.*

După redeschiderea şedinţei se începe votarea. La apelul nominal rĕspund 47 deputaţi. Se face adunarea voturilor şi se constată, că din voturile date a întrunit *Nicolae Ivan,* asesor în senatul epitropesc, 43 de voturi, *Dr. Elie Cristea,* secretariu consistorial, 42 voturi, *Vasile Dămian,* protopresbiter, 4 voturi, ear' 5 bile au fost albe.

Inaltpreasfinţia Sa, Archiepiscopul declară de aleşi în senatul bisericesc pe domnii *Nicolae Ivan* şi *Dr. Elie Cristea*; şi după ce ambii întrunesc tóte calităţile recerute, — votul aprópe unanim al sinodului e încuviinţat şi din partea I. P. S. Sale, care, pe basa dreptului ce'l are garantat în statutul organic, sancţionéză alegerea făcută şi întăresce în nouele posturi pe cei doi asesori noi.

Intâiu dl *Nicolae Ivan,* apoi *Dr. Elie Cristea* mulţămesc I. P. S. Sale şi sinodului pentru încrederea pusă în ei, de care se vor nisui şi în viitoriu sĕ se arete a fi fost vrednici.

Sinodul îi aclamă.

Urméză referada comisiunei *financiare.* Raportor dl Dr. *Nicolae Vecerdea.*

Se cetesce raportul consistoriului referitor la *ajutorarea şcólelor poporale.* Comisiunea face propunere divergentă de a consistoriului, cu privire la *isvórele* ce sunt de întrebuinţat în acest scop, care însĕ acceptată fiind şi din partea Inaltului presidiu, sinodul o primesce.

Raportul despre întrebuinţarea venitelor din fundaţiunea *Andronic* se ia spre ştire.

Se cetesce raportul consistoriului despre starea şi întrebuinţarea venitelor din fundaţiunea *Şaguna.* Comisiunea propune sĕ fie luat la cunoscinţă.

Protopr. *Teodor Herman* ar dorí, ca comisiunea administrativă a fundaţiunii acesteia sĕ fie cu considerare la nouele centre protopresbiterale, cari în prima linie au trebuinţă de ajutóre.

Inaltul presidiu dă lămuriri, că tocmai aşa s'a procedat şi până acuma.

Deput. *Dr. Mihu* îşi esprimă dorinţa, ca din fundaţiunea *Şaguna* sĕ se dee din an în an câte ceva fondului pentru zidirea catedralei.

Inaltpreasfinţia Sa Archiepiscopul ia la cunoscinţă dorinţa, — ear' sinodul primesce propunerea comisiunii.

Raportul Consistoriului despre procesele purtate în decursul anului din partea fiscului consistorial se ia spre ştire, conform propunerei comisiunii.

Tot în numele comisiunei *financiare,* propune referentul *Arsenie Vlaicu,* ca raportul Consistoriului despre *fonduri şi fundaţiuni* sĕ fie luat la cunoscinţă, cu îndrumarea, ca Consistoriul sĕ încasseze fără amânare împrumuturile restante, date fără observarea disposiţiunilor legale.

Se primesce cu întregirea făcută de deput. *Part. Cosma,* ca în viitoriu astfel de împrumuturi sĕ nu se mai dee.

Referentul *Arsenie Vlaicu* cetesce raportul despre rentabilitatea procentuală a realităţilor cari fac proprietatea Archidiecesei, şi propune luarea la cunoscinţă.

Se primesce.

Acelaşi propune *aprobarea* raţiociniilor despre fondurile şi fundaţiunile Archidiecesei, din cari reiese, că averea întrégă a Archidiecesei face în Coróne *5.111.418.*

Se primesce, dându-se Consistoriului absolutoriul obicinuit.

Tot aşa propune comisiunea financiară, prin rostul referentului *Vlaicu,* aprobarea socotelilor tipografiei şi a librăriei archidiecesane, ear' sinodul primind propunerea, dă comisiunei administrative absolutoriul cerut.

Cu privire la ajutoriul votat din partea Consistoriului pe séma vĕduvei şi a orfanilor rĕmaşi după asesorul estraordinar *Dr. Nicolae Olariu,* — sinodul îşi dă învoirea şi încuviinţarea.

Propunerea deputatului sinodal, a Ilustr. Sale dlui *Ioan cav. de Puşcariu,* ca *„Telegraful Român"* sĕ fie decretat fóie de zi cu începere de la 1 Ianuarie 1903, la propunerea comisiunei financiare se predă Consistoriului, cu esprimarea dorinţei, ca Consistoriul sĕ realiseze ideia.

Budgetul Consistoriului archidiecesan pe anul următoriu se încuviinţéză fără discuţie.

Comisiunea *petiţionară,* prin raportorul ei, dl *I. A. de Preda,* propune, ca petiţiunea profesorului de cant şi tipic *Dimitrie Cunţan* pentru urcarea salariului sĕ fie predată Consistoriului spre resolvare.

Agendele sinodului fiind astfel terminate, se lichidéză pe séma deputaţilor diurne şi spese de drum în sumă de 3956 cor. (cu 1120 cor. mai puţin de cât în anul trecut).

Inaltpreasfinţia Sa Archiepiscopul mulţămind apoi deputaţilor sinodali pentru sprijinul dat întru resolvarea chestiilor grele, cari au fost puse la ordinea zilei, şi implorând binecuvêntare cerésců asupra lor, declară sesiunea sinodală de închisă.

In numele deputaţilor rěspunde Ilustritatea Sa dl cavaler de *Puşcariu*, mulţămind I. P. S. Sale pentru înţelépta conducere şi dorindu-i sě cârmuiéscă fericit încă mulţi ani naia bisericei naţionale române.

Sinodul aduce ovaţiuni I. P. S. Sale.

Conferenţele învěţătoresci.

Cercul Sělişteí.

— Raport special. —

(Urmare şi fine.)

Apoldul de jos, 19 April 1902.

Cuvêntul de deschidere al dlui comisariu a fost primit din partea învěţătorilor cu întreite urări de „sě trăiască“ la adresa Onorat D-Sale.

Biroul se constitue prin aclamarea a patru *notari* în persónele membrilor: Vasiliu Greavu, Constantin Tirteu, Nicolae Simuiescu şi Constantin Criştiu, şi a doi membri *verificatori*: Dumitru Lăpědat şi Ioan Bratu.

Comisiunea permanentă a conferenţei prin referentul sěu *D. A. Mosora* 'şi presentéză raportul anual, din care se constată, că acéstă comisiune a pregătit de timpuriu programul de lucrare pentru actuala conferenţă distribuind spre lucrare două disertaţiuni şi trei prelegeri practice. Tóte acestea, precum şi recensiunile lor făcute de membri anume designaţi de către comisiune, sunt înaintate dlui comisariu consistorial.

Luându-se acest raport la cunoscinţă se stabilesce definitiv ordinea de zi a programului de lucru.

Cu acestea şedinţa primă s'a încheiat, anunţându-se

Şedinţa a doua

pe orele 2 p. m. Ordinea de zi pentru acésta şedinţă era ţinerea prelegerilor practice cu elevii.

Invěţătoriul clasei *prime* dl *Ioan Orěştian*, predă elevilor din anul prim de şcólă istoriora morală: *„Bani din stele“*.

Invěţătórea clasei a *doua*, dşóra *Aniţa Troancă*, predă elevilor anului al III-lea de şcólă lecţiunea din limba magiară: *„Az asztal“*

Invěţătoriul clasei a *treia*, dl *Ioan Dăian*, predă elevilor anului ultim de şcólă lecţiunea: *„měsurarea unei suprafeţe neregulate“*.

Ultima prelegere, având lipsă de demonstraţiuni intuitive practice, o parte a ei s'a ţinut în liběr, în cimiter.

Recensiunile acestor prelegeri precum şi discuţia asupra lor, s'a decis a se amêna până în şedinţa a patra, care se va ţiné, mâne-zi, Vineri, la orele 2 p. m.

Şedinţa a treia.

Vineri la orele 7 a. m. se deschide şedinţa a treia. Sunt puse la ordinea zilei disertaţiunile.

Invěţătoriul *Nicolae Iosif* (Aciliu) îşi cetesce disertaţiunea: *„Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele din 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale“*, — disertaţie ordonată spre desbatere de V. Consistoriu.

Autorul, în partea primă a lucrărei sale revine asupra gravamenelor invocate în conferenţele din anul trecut, ale căror urmări sunt nepăsarea şi puţina insufleţire ce se observă în activitatea celor mai mulţi învěţători.

Constată autorul, că de óre-ce deodată cu formularea gravamenelor conferenţele trecute nu au formulat şi casuri concrete, şi mai ales de óre-ce nu s'au indicat căile prin cari gravamenele invocate s'ar puté delătura, V. Consistoriu cu aprecierea ce a făcut asupra acestora le-a pus aprópe pe tóte în sarcina învěţătorilor. Din acest motiv autorul s'a vědut indemnat a arăta din nou adevěratele gravamene ponderóse, precum şi căile prin cari crede D-sa că s'ar puté face posibilă delăturarea lor.

In partea a doua a lucrărei autorul inşiră, apreţiază şi critică ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, D-Sale cunoscute.

De ocupaţiuni laterale necompatibile cu posiţia de învěţătoriu şi astfeliu păgubitóre şi pentru progresul normal în şcólă autorul constată a fi: cantoratul obligatoric şi ocuparea postului de scriitor sistemisat în cancelaria comunală.

Recensiunea acestei lucrări a făcut-o înv. *D. A. Mosora*. D-Sa privitor la partea primă a lucrărei e de părere că apreţierile făcute de V. Consistoriu asupra gravamenelor invocate de către învěţători aprópe in totalitatea lor sunt pe deplin justificate. Acésta din motivul că D-Sa ca cea mai temeinică, principală şi ponderósă causă a nepăsărei şi neînsufleţirei învěţătorilor o află în imprejurarea că *statul învěţătoresc poporal preste tot, nu stă în acea stimă, respect şi iubire la popor, in care ar trebui sě stee, şi urmarea acesteia este, că chiar şi causei ce servesce, şcólei, i-se dă fórte puţină luare aminte; astfeliu munca învěţătorilor şi folosul şcólei nu numai că nu sunt după merit apreciate, ci sunt chiar hulite şi atacate.* De aici apoi urméză nepăsarea şi puţina insufleţire!

Mânecând apoi de la faptul că D-Sa socotesce de păgubitóre nu numai acele ocupaţiuni ale învěţătorilor, cari le răpesc din timpul instrucţiunei, ci şi pe acele, cari le răpesc din stimă, respect, iubire de popor şi independenţă personală, constată de ocupaţiuni laterale incompatibile cu cariera de învěţător: oficiul de matriculant, sau matriculant substitut; postul de scriitor de ori şi ce soiu; Winkel advocatura şi cârcimăritul. Constată mai departe că ori şi care ocupaţiune laterală, fie de ori şi ce soiu, căreia învěţătoriul e silit a-i da o mai intensivă atenţiune şi astfel mistuesce mai mult din rîvna şi dorul de muncă al învěţătoriului, — e o pedecă în calea progresului normal.

Incheie accentuând, că ocupaţiunile laterale ale învěţătorimei nóstre, cari sunt incompatibile şi prin urmare păgubitóre progresului, sunt de tot puţine şi progresul în şcólele nóstre depinde mai mult de la munca învěţătorilor, de la dragostea lor, ce cu toţii trebuesc sě o aibă şi validiteze în cariera de învěţători ai poporului.

Discuţia ce s'a încins asupra obiectului cuprins în lucrare a fost fórte vie. Rênd pe rênd au luat cuvêntul la ea membrii: Ioan Bratu, Eronim Mardan, Dumitru Lăpědat, Alexandru Vlad, N. Comăniciu, Vasilie Dobrescu, Iuliu Crişan şi Ioan Hanzu.

De încheere, luând cuvêntul dl comisar face o reprivire peste cele vorbite şi desbătute asupra lucrărei, clasificând unele păreri şi lucruri din discuţia deschisă.

A doua disertaţie a fost: *„Cum trebue sě se predee materialul, adecă cum trebue sě fie sinteza (predarea) în singuraticele obiecte de învěţămênt în şcóla educativă.*

Dl *Petru Giura* (Sělişte) a fost însărcinat cu lucrarea temei de mai sus, ce aparţine strict domeniului metodicei. Subiecte de natura acestuia nu prea avem tractate şi publicate în limba română, astfel la lucrarea disertatiunei dl Giura a trebuit sě intimpine multe greutăţi. Cu tóte acestea ni-a presentat o disertaţie lucrată cu destulă cunoscinţă de causă.

In partea primă a disertaţiei într'un mod şi stil clar, autorul scóte la ivélă importanţa şi necesitatea câştigării culturei generale, trebuinciósă fie-cărui individ. Arětând căile pe cari se póte câştiga acésta cultură generală, statoresce cu tótă dreptatea, că şcóla poporală este, carea sădesce primele cunoscinţe în spiritul elevului, punênd basa culturei lui ulterióre.

Pentru-ca învěţătoriul sě pótă conduce pe elevi a'şi câştiga şi înmulţi cunoscinţele în mod cât mai natural, e neapărat de lipsă ca el însuşi sě cunóscă legile de desvoltare ale spiritului omenesc şi după acestea sěşi întocméscă lucrarea sa. O cerinţă imperativă acésta, asupra căreia autorul insistă în tractatul seu cu temeinicie — înşirând recerinţele principale ale acestei legi.

In partea a doua a disertaţiei trece la espunerea modului şi formelor în cari au a se preda cunoscinţele din singuraticele obiecte de învěţămênt. Esplicând însěmnătatea celor trei forme de învěţămênt: *forma monologică* (acromatică), *forma desvoltătóre* (genetică) şi *forma aflătóre* (euristică), rênd pe rênd arată la cari obiecte de învěţămênt se póte aplica fie-care din aceste forme mai cu succes. Partea acésta a disertaţiei e de însěmnătate cardinală şi astfel din tóte punctele de vedere ea a fost fórte instructivă pentru învěţătorii presenţi.

Dl Giura 'şi încheie instructiva disertaţie cu următoriul pasagiu: „Spre a'şi ajunge şcóla scopul, se recere, ca meseria de învěţător sě o îmbrăţişeze numai aceia, cari simţind în inima lor rîvnă de muncă, nu vor pregeta a căuta sě devină cât mai curênd în clar cu esperinţele obţinute pe terenul învěţămêntului, şi în fine aceia, cari în tot momentul 'şi vor şti da sémă de însěmnătatea cuvêntului *învěţător = educator* al poporului“. Autorul a fost sgomotos aplaudat şi felicitat.

Dl *Ioan Rechiţan* (Galeş) în recensiunea oficiósă ce a făcut-o asupra acestei disertaţiuni, constată că tema tractată aparţine unei şcóle noue, cu care cei mai mulţi învěţători de ai nostri nu sunt încă familiarisaţi, anume *şcólei herbartiane*, şi constată că e bine şi cu motive phichologice tractată de către dl Giura.

Urméză discuţia asupra ei, la care iau parte membrii Bratu, Crişan şi Simulescu iunior, după care dl comisariu cu cunoscută competinţă arată pe larg şi la înţelesul tuturor avantagiile fie-cărei forme de învěţămênt sus amintite.

Cu acésta şedinţa, începută la orele 7, se încheie la ore 12.

Şedinţa a patra.

Principalul obiect al acestei şedinţe, care s'a început la orele 2 p. m., a fost discuţia asupra prelegerilor practice. După recensorii oficioşi ai acestor prelegeri, dnii Ioan Bratu, Ilie Georgescu şi d-şóra Cornelia Stoica şi-au făcut rênd pe rênd observările,— o vie şi din tóte punctele de vedere instructiva discuţie s'a încins asupra lor. Aici era vorba nu atât de *ştiinţa* autorilor prelegerilor, ci mai ales de *dibăcia* lor, şi astfel autorii prelegerilor, recensorii lor şi numěroşii membri cari au luat cuvêntul la discuţie se nisuiau a-'şi validita dibăcia în ale instruărei.

Lămuririle şi esplicările date de dl comisariu au fost şi aici preţióse isvóre de îmbogăţire a cunoscinţelor metodice-didactice.

Mai succésă din aceste trei prelegeri s'a recunoscut a fi a dlui *Ioan Dăian.*

In comisiunea permanentă s'au aclamat aleşi tot membrii din anul trecut.

Terminându-se cu acestea agendele conferenţei învěţătoresci din anul acesta, dl comisariu consistorial mulţămesce membrilor pentru interesul şi rêvna arătată în şedinţele conferenţei şi le doresce tuturora re'ntórcere fericită la caminele lor.

Intreite strigăte de *„trăiască“* rěsunară la adresa dlui comisariu consistorial *Dr. Ioan Stroia.*

Amintesc la acest loc, că la şedinţa a treia şi a patra a participat şi dl sub-inspector reg. de şcóle *Mircsa.*

Partea socială.

In curat fiind cu faptul, că zilele de conferenţă sunt zile de muncă seriósă, şi încă pentru cei mai mulţi zile de grea muncă şi încordată atenţiune spirituală, la distracţii speciale nimenea nu ne aşteptam. Tot ce aşteptam era, ca în aceste zile sě avem cuartire pentru odihnire şi viptuale corěspundětóre. Corpul învěţătoresc de la şcóla din Apoldul de jos nu numai că s'a îngrijit de acestea, ci s'a îngrijit şi de aceea, ca atât prânzurile cât şi cina sě ni-se servéscă în una din salele şcólei, prin ce şi în puţinele ore libere am fost earăşi toţi la un loc, astfel că acestea ore petrecute împreună, în mod de tot familiar, ni-au fost ore plăcute, vesele şi de o animaţie ce ni-a crestat suveniri plăcute în inimi.

Incheiu deci acest raport cu un „sě trăiască“ la adresa colegilor din Apoldul de jos, şi cu dorirea de a ne vedé cu bine în conferenţele anului viitor toţi colegii din cercul Sělişteí! *Păunaş.*

Cercul Abrud.

— Raport special. —

— 24 April v.

Conferenţa învěţătorésců din cercul Abrud, la care aparţin învěţătorii din tractul Abrud şi Câmpeni, s'a ţinut de astădată în şcóla confesională din Abrud-Sat în zilele Joi, Vineri, şi Sâmbătă ale sěptămânei luminate.

Joi la 8 ore a. m. membrii conferenţei în frunte cu comisariul consist. *Ioan Popoviciu*, paroch în Gelmar, asistă la serviciul divin, celebrat de parochul local *Iosif Gomboş.*

După terminarea actului divin membrii conferenţei adunându-se în frumosul edificiu şcolar, Onoratul presidiu prin un remarcabil discurs declară şedinţa de deschisă.

In numele învěţătorilor e resalutat prin călduróse cuvinte de membrul *I. Motora.*

Se procede la constituire.

Conferenţa alege notari pe învěţătorii Al. Băieşan şi Al. Furdui, ear' de verificători pe membri S. Coroiu şi I. Anca.

Se constată că din tractul Abrudului din 19 învěţ. sunt presenţi 15. Din tractul Câmpenilor din 15 învěţ. sunt presenţi 9.

Dintrě cei absenţi şi-au motivat absenţa Iacob N. tractul Abrud şi I. Hristea tr. Câmpeni.

Invěţăt. Cutean din Mogoş ne-putênd participa în cercul seu, din causa unei citaţiuni la judecătoria din Abrud, îşi cere permisie de a lua parte activă şi dînsul la acésta conferenţă.

Se acórdă.

Se ia la plăcută cunoscinţă presenţa dşórelor Buceşan şi Albani, învěţătóre la şcólă susţinută de Reuniunea femeilor române din Abrud.

Urméză la ordinea zilei stabilirea programului confenţei actuale:

1. Planul de óre la şcóla popor. cu 1 învěţ. de G. Petrinca.
2. Planul de óre la şcóla popor. cu 1 şi 2 învěţ. de G. Lupu şi N. Todea.
3. Plan de învěţămênt pentru şcóla de repetiţie, de A. Sêrb.
4. Disertaţie: *„Datorinţele faţă de crescerea copiilor până la 6 ani“* de I. Luca.
5. Prelegeri practice anul 1, 2, 3 şi 4.
6. Raportul comisiei permanente.
7. Continuarea temelor practice cu anul 5 şi 6.
8. Tema din cercular.
9. Disertaţia „Insuşirile unui bun învěţător“, de G. Lupu.

Se ridică şedinţa la ora 12 şi se anunţă şedinţa proximă la ora 2 p. m.

Şedinţa II, ţinută Joi d. a.

După cetirea apelului nominal dl G. Petrinca 'şi presintă tema „Planul de ore la şcólă cu 1 învěţ“.

Conferenţa nu e mulţămită cu gruparea elevilor în 3 clase. Se decide pregătirea unui alt plan de óre pentru 4 despărţ., care plan are a se presenta încă în decursul conferenţei. Cu facerea projectului se însărcinéză G. Gligor şi V. Oniciu.

G. Lupu dă cetire planului de ore pentru 2 învěţ. la şcóla poporală.

Conferenţa acceptéză planul cu aditamentul, ca ştiinţele naturale sě se specifice şi cântul sě se împartă în 2 jumětăţi de ore.

Peste cealaltă jumětate a planului de N. Todea, fiind bolnav, se trece la ordinea zilei.

Se dă ascultare disertaţiei „Dator. părinţilor faţa de crescerea copiilor până la 6 ani împliniţi“ de I. Luca.

Se încinge o animată discuţie, în urma căreia născêndu-se divergente păreri — autorul 'şi retrage tema.

Şedinţa III, ţinută Vineri.

Ca material de pertractat se iau prelegerile practice din religie cu an. I (G. Lupu), comput an. II. (G. Nariţa), şi Geogr. an. IV. (A. Napěu).

După predarea lor se ia la desbatere una câte una. La prelegerea din Religie „O copilă de omenie“ conferenţa observă că lucrarea e bine reuşită. Se esprimă mulţămită pentru zelul dovedit.

In ce privesce prelegerea din comput cu an. II confer. o declară nepotrivită pentru an. II în urma greutăţilor întimpinate la predarea lor.

La dorinţa prelegětorului se dă cetire temei propuse, care se constată de concis lucrată şi se alătură la protocol.

Referitor la prelegerea din Geografie, după unele observări făcute de membrii conferenţei predarea se constată de reuşită şi se esprimă mulţămită.

Şedinţa IV, ţinută Vineri d. a.

Se prelege din Maghiară din partea membrului Al. Furdui.

Conferenţa se pronunţă asupra ei şi se constată părţi bune şi mai puţin bune. Fiind metodul nou (Schullerus şi I. Popoviciu) prelegerea e puţin succésă.

Se declară ca o încercare numai.

Urméză la desbatere „Plan de învĕţământ pentru şcóla de repetiţie“, de A. Sêrbu.

Derbătêndu-se în special se află de reuşit. Se esprimă mulţămită pentru nisuinţa arĕtată.

Lipsind membrii însărcinaţi cu tema din Cercular (Ocupaţiunele laterale ale învĕţătorilor) presidiul deschide discuţie liberă.

Se constată din partea unor membri că în cercul Abrud nu există ocupaţii străine de chiămarea învĕţătorilor, şi mai ales lipsind cei însărcinaţi cu atare materie, se trece la ordinea zilei.

G. Lupu dă cetire operatului „Insuşirile unui bun învĕţător“. Se ascultă cu încordată atenţiune scoţênd în relief frumósele însuşiri într'o românéscă bună şi stil vioiu. Fiind bine reuşită se ia cu plăcere la cunoscinţă.

(Va urma.) *Viorel.*

De la sate.

— Esposiţia din Foventea. —

— 30 April n.

A doua zi de Paşti s'a ţinut aici la noi esposiţie de vite de muncă şi esposiţie de ţesături, conform programului publicat în „*Tel. Rom*“. Despre succes vin a raporta următórele.

Esponenţi de vite n'au fost tocmai mulţi, din causa că bieţii nostri agricultori au dus anul acesta mare lipsă de nutreţ şi astfel vitele nu au putut fi îngrijite cum ar fi trebuit.

Premiile au fost împărtite astfel: Premiul I. câte 2·50 cor. lui *Iosif Şusa*, şi lui *Iacob Nastase*, cari au espus boi curaţi şi bine îngrijiţi. Premiul II. câte 1·40 cor. preotului *Ioan Bonea*, lui *Ioan Maniu, Ana Falotă, Ioan Ganea* şi *Anisie Moldovan*. Premiul III. câte 80 bani, lui *Petru Nastase* (Neamţu), *Ioan Voicu, Magdalena Achim Sapă, Ioan Bucur*, şi *Alexe Manuil*. Premiul IV., câte 50 bani lui *Ioan Vecerzan*, *Petru Sapă*, *Toma Ciog*, *Ioan Comşa*, *Vasile Iosof*, *Paraschiva Pĕcurariu*, *Petru Nastase*, şi *Toma Toader*.

Esposiţia de ţesături a fost mai succésă şi putem spune, că tóte femeile cari au espus lucruri eşite din mânile lor, merită laudă. Au primit premii următórele: Premiul I. câte 2 cor., Emilia *Manuil* şi Ana *Comşa*. Premiul II. câte 1 cor. Maria *I. Popa*, Paraschiva T. *Popa*, Ioana I. *Manuil*, Elisabeta *Anghel*, Paraschiva V. *Precup*, Catarina *Sapa*, Antonia *Manuil*, Maria I. *Sava*, şi Ana *Băilă*. Premiul III, câte 60 bani Ana I. *Precup*, Maria *Bucur*, Elisabeta *Boitanu*, Ana T. *Sava*, Ioana *Stoica*, Stana *Telea*, Ioana P. *Manuilă*. Premiul IV, 30 bani, Paraschiva Dragotă, Paraschiva T. Velţan, Paraschiva P. Trifan, Ana Felea, Maria I. Ganea, Paraschiva Băilă, Paraschiva P. Ganea, Ana I. Ganea, Susana Ciog, Maria Tatu, Maria Toader, şi Ana Neagu.

Inainte de a se împărţi premiile, domnul *Cordescu*, director esecutiv al „*Cordianei*“, care a dat premiile din fondul de binefaceri, a ţinut o vorbire fórte instructivă poporului adunat în numĕr mare la locul esposiţiei. Vorbirea a fost următórea:

„*Iubiţi Consăteni!*

Comuna nóstră fiind o comună mare românéscă împresurată de multe alte comune mai tóte curat românesci, ocupă un centru, unde s'ar cuveni sĕ fie o mai mare activitate românéscă, condusă de un numĕr órecare de bărbaţi inteligenţi, de meseriaşi şi comercianţi români de cari noi preste tot putem zice că suntem sĕraci, pentru-că ne-am deprins, din moşi şi strămoşi, a ne ocupa numai cu plugăria şi crescerea vitelor şi chiar acestea, se póte zice, că se fac cum dă Dumnezeu. Puţina manufactură de casă lucrată de femei şi fete; óre-cari unelte de prima necesitate pentru economia casnică, de-şi sunt destul de trainice, totuşi nu îndeplinesc cerinţele timpului în care trăim, când lupta pentru esistenţă, pentru traiu, este fórte vie şi atât de încordată.

Astăzi, când omenimea s'a înmulţit şi se înmulţesce mereu, pe acelaşi petec de pământ, astăzi, când economia de vite a început a se împuţina; astăzi, când dările către stat şi comună sunt aprópe nesuportabile, trebuie, dragii mei, sĕ căutăm cu ochii deschişi şi alte isvóre de traiu, ear' nu sĕ luăm traista în spate şi drumul în picióre, şi sĕ plecăm la America, cu ideia, că acolo găsim plăcintele pe garduri.

Faceţi cel mai mare rĕu, cel mai grozav pĕcat, când, întrând în datorii mari prin împrumutarea de bani pentru drumul cel lung şi periculos, părăsiţi soţiile şi copilaşii, lăsându-i fără vite, fără bucate, în sĕrăcie, numai pentru că vi-s'a spus, că cutare şi cutare a câştigat şi făcut mulţi bani la America, fără a mai cerceta şi câţi s'au primejduit şi pierdut pe acolo. Eu vĕ pot spune, că „Cordiana“ nóstră, bancă modestă, a fost nevoită sĕ dea la înfocaţii doritori de America mulţi bani cu condiţie, ca într'un an, doi, sĕ-i plătéscă. Nici a zecea parte din ce am dat, nu s'a plătit, ceea-ce probéză că nu e aşa după cum se spune, ba ce e mai trist şi şi mai dureros pentru familiele lor, în iarna asta trecută, fiind p'acolo ger mare, şi ei trăind în mare miserie, s'au bolnăvit mulţi şi alţii au murit ca vai de ei chiar şi fără înmormêntare creştinéscă.

Lăsaţi dară America, dragii mei, şi căutaţi-vĕ aici acasă isvóre bune de traiu.

Dacă părinţii cu băieţi ar voi sĕ-i dee la ceva carte şi apoi la meşteşuguri diferite, prin acésta li-ar asigura un viitor mai bun şi o stare mai frumósă şi mai neatîrnată.

Trebue însĕ sĕ vĕ spun şi aceea, că sufletul ori-cărui om prevĕḑĕtor nu póte sĕ nu se întristeze şi sĕ nu se neliniştéscă când vede, că tinerimea a început a se da la lux ruinător, la fumat de tutun, la beutură de rachiu otrăvitor etc., cari tóte ruinéză pe om şi trupesce şi sufletesce. Obrajii ofeliţi ai tinerilor, statura lor pipernicită, ne spune din destul, că ce viitor pot ascepta, când nu se feresc din copilărie a merge pe căi rele şi greşite.

Sunt acum şepte ani trecuţi de când eu plin de dorul d'a face ceva bun şi folositor pentru satul acesta, în care m'am născut, am părăsit Bucurescii şi familia mea de acolo şi m'am retras întrĕ Dvóstră. Că am făcut ce am putut şi cu ajutoriul Domnului ceresc, cât vom trăi vom mai face şi vom păşi tot înainte spre bine şi folosul nostru al tuturor, se póte vedé de acolo, că „*Cordiana*“ înfiinţată cu mari greutăţi de mine aici, este o fântână cu isvóre bune, care, dacă va fi bine îngrijită şi bine condusă, va adăpa pe multă lume cu mijlóce de înaintare în tóte privinţele. Fondul de bine-faceri al ei crescênd în fie-care an, va puté fi pus la disposiţia multor neajunsuri dintrĕ noi şi va încuragia pe mulţi slabi de înger, ca sĕ întreprindă câte ceva, ce ar puté fi bun, frumos şi folositor pentru ei şi alţii.

Chiar ceea-ce vedeţi că se petrece azi întrĕ noi, de-şi este acuma numai un neînsemnat început, va puté deveni cu timpul mai întins, mai larg, mai interesant şi mai productiv, cuprinḑênd tóte comunele vecine cu cari avem afaceri economice.

Un têrg de câteva-ori pe an aici, încă ar fi un stimulent puternic de producere pentru comuna nóstră, şi în astă privinţă încă de la venirea mea aici mi-am arĕtat dorinţa şi am stăruit cu cuvêntul, dacă nu póte şi cu fapta, pe lângă cei-ce au puterea în mână.

Am aflat cu cale şi nimerit a se premia de astădată vitele de muncă şi tocmai acum, când e timpul arăturei de primăvară, pentru-că numai acuma se póte vedé şi constata vita bine îngrijită peste iérnă, ear' nu mai târziu, când o îngrijesce şi o spală Dumnezeu cu plóie de sus şi cu păşune de jos.

In ceea-ce privesce ţesăturile de casă, încă am observat, că de la un timp încóce, pot zice numai de câţiva ani, s'a întrodus mai cu samă la fete şi femei lucruri de têrg (de fabrică) cari sunt puţin trainice, de-şi sunt atrăgĕtóre prin mulţimea şi varietatea colorilor, dar' vor trebuí cumpĕrate des, şi prin acésta ajunge plugariul la sĕrăcie, pe nesimţite.

De aceea am ţinut şi ţin a se da premii la acele femei şi fete cari lucréză cu mânile lor tot ce le trebuie pentru îmbrăcămintea lor şi a bărbaţilor.

Promitem, că în anul viitor, se vor da premii şi celor-ce vor avé *grădini de legume* mai bine lucrate, în cari sĕ se găséscă cépă, usturoiu, pătlăgele roşii, fasole, ridichi, gulii, morcovi, pătrîngel, varză, castraveţi şi alte legume (zarzavaturi) cu cari sĕ vĕ puteţi mai bine nutri, căci numai omul bine nutrit va fi frumos, puternic, deştept şi va puté lucra mult şi bine. Grădinile de pomi rĕmân pe sama bărbaţilor ear' cele de legume, pe a femeilor şi fetelor.

Cu timpul se vor da premii celor-ce-şi vor ţiné casele, curţile, grajdiurile şi alte clădiri mai curate, mai frumóse şi mai igienice.

Acuma, dragii mei, veniţi pe rînd după strigare şi Vĕ primiţi premiile cuvenite, avênd în vedere că nu câţiva bani ce primiţi cu astă ocasie vĕ póte aduce vre-o rĕsplată pentru îngrijirea vitelor D-vóstre şi pentru lucrarea diferitelor obijecte casnice de cari aveţi necesitate, ci onórea ce vi-se face prin aceea, că meritaţi tótă lauda şi recunoscinţa nóstră.

Termin zicêndu-Vĕ: Sĕ trăiţi întru mulţi ani şi se vĕ bucuraţi de fructele ostenelelor D-vóstre!“

Dee Dumnezeu, ca acest bun început sĕ dee róde îmbelşugate, aşa cum doresce

Foventénul.

NOUTĂŢI

Comisari guverniali pentru esamenele de maturitate sunt numiţi: la gimnasiul nostru din Braşov Kunz Elek, director districtual de studii în Cluj, ear' la şcóla nóstră comercială din Braşov Nicolau Putnóky, directorul gimnasiului de stat din Lugoj.

*

Şedinţă festivă la universitate. Mâne (13 Maiu st. n.) împlinindu-se 122 ani de la restaurarea universităţii din Budapesta prin împĕrătésa Maria Terezia, se va ţiné în biserica universităţii serviciu divin, după care va urma şedinţă festivă în sala mare a universităţii, la care discursul festiv îl va rostí rectorul Vécsey. După acesta decanul facultăţii juridice va da cetire rapórtelor asupra lucrărilor întrate la tesele de premiu date pentru anul şcolar 1901—1902 şi pe basa acestor rapórte rectorul va distribuí apoi premiile, în presenţa publicului asistent.

*

Regina Vilhelmina a Olandei, cum spune o telegramă din Rotterdam, a trecut cu bine preste crisa bólei şi se află deja în convalescenţă.

*

Congresul Ligei culturale se va ţiné, după cum se anunţă din Bucuresci, la sfîrşitul lunei Maiu, în zilele de 26, 27 şi de va fi nevoie şi 28 Maiu v. Comitetul central esecutiv împlinind doi ani de la alegerea sa, va fi din nou constituit, făcêndu-se şi alegerea de preşedinte. Până acum părerile sunt fórte împărţite printrĕ membrii Ligei asupra persónei căreia sĕ i-se încredinţeze demnitatea de preşedinte al comitetului esecutiv.

*

La congresul sêrbesc, după cum e informată „Keleti Ertesitő“, va fi numit comisariu regesc *Tallián Béla*, prim-vicepresidentul dietei ungare.

*

O nouă revistă românéscă. Sub titlul „*Privitorul*“ şi în editura d-lui Aurel *Onciul* a început sĕ apară, în Viena, o revistă română politică, al cărei scop e „sĕ îndrume în politică o direcţie nouă“ şi „sĕ ridice politica dimpreună cu auxiliarele ei sociologice de la nivelul actual de meserli la rangul de sciinţe“. In acest scop „ea tinde pe basă inductivă şi în mod scientific sĕ analiseze condiţiunile etnice, economice, sociale şi politice de esistenţă la Români şi astfel sĕ constate factele, din cari apoi sĕ se pótă trage consequenţele pentru politica militantă de tóte zilele. Revista nu va fi nici adictă, nici duşmană partidelor esistente; faţă de tóte ea va recunósce ce este bun şi va combate ce este rĕu în programele lor. Singurul ei program este, precum nu póte fi altfel în ştiinţă, constatarea adevĕrului. Căutându-l, ea nu póte opera cu parole demagogice, ci numai cu aparatul sec al sciinţei, şi drept aceea nu se adreséză la masse, ci numai la inteligenţă. Conform nivelului spiritual al cetitorilor ei probabili, ea este necesitată a publica numai studii temeinice, ear' în causa acésta, cercul autorilor atăror studii fiind restrîns, ea apeléză la concursul tuturor fruntaşilor literari şi în deosebi al specialiştilor în ştiinţele sociale. Colónele ei sunt deschise, fără deosebire de partid, oricui ce are a împărtăşi o idee într'un limbagiu demn. Binevenite sunt rĕspunsuri şi obiecţiuni la articolii cuprinşi în ea.

Revista „Privitorul“ apare în 1 şi 15 a fie-cărei luni şi costă pe an 4 cor. 80 fileri (pentru România 6 lei); redacţia şi administraţia e în *Brünn*, Kirchengasse Nr. 2. Numĕrul 1 (dto Viena 1902 Maiu 1) are următorii articoli: *Condiţiunile esistenţei Românilor*, de Aurel Onciul; *Creditul agrar*, de Constantin Onciul; *Politicastri*, de Bertha Suttner; *Adio* (traducere din „Zeit“). — Redactor responsabil e Aurel Onciul.

*

Himen. Dl Ilie *Oltean* înv. în Ludoşiul mare şi Dşóra Ana *Topârcian*, fiica notariului din Apoldul inferior, logodiţi.

*

Otravă în loc de medicină. Soţia lui Ludovic Jureczki din Vaskut, căsătorită abia de un an, sĕptĕmâna trecută dând nascere unui băieţel s'a bolnăvit de friguri. In una din zile fiindu-i în apropiere numai servitórea şi avênd sĕ 'i deie medicina prescrisă de medic, din nepricepere a turnat în lingură *sublimat* în loc de medicină. In curs de o oră nenorocita femeie a murit, — otrăvită.

*

Dar pentru biserică. Onoratul Domn paroch *Grigoriu Pop* şi soţiia sa *Todoră* au donat pentru sft. nóstră biserică icóna dlui nostru Isus Christos, în preţ de 70 cor. 8 fil. Pentru acésta faptă creştinéscă priméscă şi pe calea acésta mulţămirile nóstre. In numele credincioşilor din Vaidasig. *Pavel Stanciu*, învĕţătoriu.

*

Mórtea unui erou. In 23 April v. a fost înmormântat în Călăraşi (România) sergentul *Marin Giurcă*, pe a cărui pept erau înşirate, — cât a trăit, — *nouĕ decoraţii*, câştigate pe câmpul de onóre. Decedatul s'a născut la 1819, şi în etate de 18 ani s'a înrolat în armată, participând la lupta pompierilor din Dealul-Spirii, în Bucuresci, la anul 1848. Cinci ani mai terziu, la 1853, ia parte la rĕsboiul din Crimeea, ear' la 1877, ca om bĕtrân, în etate de 58 ani, cere permisiune de a lua parte la campania dusă în contra Turcilor; şi cu tóte că cererea nu i-a fost încuviinţată, a plecat la rĕsboiu cu regimentul 8 de linie din armata română, şi s'a purtat la Plevna vitejesce, dovadă decorăţiile câştigate. Iomormêntarea i-s'a făcut cu mare paradă militară.

*

Sêrbii solidari cu Ruşii. Din prilejul aniversării a 25-a a rĕsboiului „pentru eliberarea popórelor balcanice“ dieta Sêrbiei a votat ţarului o adresă de recunoscinţă, asigurându-l că „poporul sêrb va lua totdéuna solidaritate cu naţiunea rusă“. Acésta adresă a fost trimisă ţarului prin consulul Ţaricov, căruia ministrul de esterne al Rusiei i-a comunicat, că ţarul a scris însuşi pe marginea adresei următórea observare: *Mĕ bucur sincer, că Sêrbii astfel de sentimente manifestéză.*

*

Oraş pustiit de lavă. Vulcanul *Mont-Pelée* de pe insula Martinique, sĕptĕmâna trecută a pustiit de tot oraşul *St.-Pierre*. Dintrĕ 27.327 locuitori abia treizeci şi doi au scăpat; ceilalţi au perit, acoperiţi de lavă. Asemenea au perit împreună cu întreg personalul, şi cincisprezece corăbii, cari pe timpul erupţiunii se aflau în portul oraşului. Ziarele francese aduc rapórte lungi despre acéstă catastrofă oribilă, carea numai cu pustiirea oraşelor Pompeji şi Herculanum póte fi asĕmănată.

Insula Martinique (în grupul insulelor Antille) e cea mai importantă şi mai bogată posesiune a Franciei, are guvernor şi e împărţită în douĕ districte: Fort de France şi St.-Pierre. Oraşul St.-Pierre era cel mai mare oraş francez în India-vestică.

*

Ştiri mĕrunte. Andronica, fiica de 16 ani a lui Avram Bugnar din Cârna, pentru a se scăpa de tratamentul rĕu al mamei sale maştere, şi-a făcut mórtea în valurile Murĕşului. — Ana, fiica de 18 ani a lui Ioan Balaş din Reşiţa, în absenţa părinţilor ei s'a culcat lângă cuptoriu, din care sărind pe ea schintei, i-au aprins hainele. Când s'a trezit era întrégă cuprinsă în flacări. După chinuri de câteva ore nenorocita a murit. — In părţile nordice şi 'n cele de mijloc ale Spaniei sĕptĕmâna trecută au fost ninsori şi ger ca iarna; în Madrid termometrul Vineri aráta 2 grade sub zero.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Novelele lui Buticescu. In editura şi cu tipariul tipografiei „Aurora“.

*

„*Cartea de Aur* *sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, — volumul I. de **T. V. Păcăţian**, şi se trimite imediat celor-ce doresc sĕ o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autorul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană.

Nr. 192 [59] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Inuri** din protopresbiteratul Albei-Iulii se escrie nou concurs cu termin de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a'şi aşterne — în terminul susindicat — petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a cânta şi cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Albei-Iulii, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 24 April 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 526/902. [58] 3—3

Publicaţiune de concurs.

Pentru îndeplinirea locului de **notariu comunal** devenit vacant prin pensionare **în comuna mare Cacova** (cercul Sĕliştei, comitatul Sibiiu) escriu prin acésta concurs.

Doritorii de a concura au a'şi presenta cererile lor instruate în mod recerut la mine până în *31 Maiu* a. c. la 5 ore p. m.

Cu postul de notariu sunt legate următórele beneficii:

1. Salariu anual fundamental 800 cor.
2. Locuinţă în natură în casa comunală.
3. Pauşal de luminat pentru cancelarie 30 cor.
4. Pauşal de încăldit pentru cancelarie şi locuinţa notariului 100 cor.
5. Pauşal de călĕtorie 100 cor.
6. 1% remuneraţie pentru încassarea dărilor.
7. Pentru lucrări private competinţele statorite în statut.
8. Onorar ca matriculant de stat 100 cor.

Sĕlişte, în 5 Maiu 1902.

Primpretorul cercului.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

Liturgieriul
— cu litere latine —
broşat cor. 6, legat cor. 8.
Librăria archidiecesană.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Dumineca din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5,42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		**Ghiriş**		3,48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1.35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9,04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12,43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.33	—
4.07	–	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		**Simeria** (Piski)		4.12	5,08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		**Alba-Iulia**		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	**Teiuş**	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Joi 2/15 Maiu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

După sinod.

Sibiiu, 14 Maiu n.

Din rapórtele publicate în colónele ziariului nostru despre decurgerea ședințelor sinodului archidiecesan, întrunit și în anul acesta la terminul legal în sesiune ordinară, cetitorii noștri și-au putut forma o icónă destul de fidelă despre *modul* cum și-a împlinit frumósa misiune acéstă corporațiune înaltă a archidiecesei nóstre, precum și despre *lucrările* sěvêrșite din partea ei.

Și în ambele direcțiuni va trebuí sě constate chiar și cel stăpânit de o estremă scrupulositate numai lucruri bune și înveselitóre.

Discuțiile purtate în cele șése ședințe ținute au fost calme, obiective, cu demnitate purtate și ținute întrě limitele celui mai strict parlamentarism.

Cei-ce și-au ridicat glasul pentru a'și espune părerile isvorite din cel mai sincer interes general și de cea mai caldă iubire de neam și de biserică, au vorbit în perfectă cunoscință de causă și cu cele mai bune intențiuni de a contribuí cu vederile lor la întărirea și înaintarea neamului și a bisericei.

Am auḑit vorbiri fórte frumóse, din tóte punctele de vedere, ceea-ce dovedesce, că sinodalitatea în biserica nóstră e șcólă fórte bună parlamentară pentru bărbații noștri de valóre, eschiși de pe celelalte terene ale vieții publice, pe cari și-ar puté aràta și desvolta forțele intelectuale.

Nu s'au věḑut animosități, nu s'au ivit împunsěturi, motivate și nemotivate, ca pe alte locuri, ci tóte s'au petrecut în bună înțelegere, ca întrě frații adevěrați, ca întrě fiii aceleiași mame, care îi ține grupați pe toți în jurul ei: a bisericei nóstre.

Cât pentru vastul program de muncă a sinodului nostru archidiecesan, au fost în el puncte de o estremă însemnătate, cari au fost resolvate tóte spre mulțămirea generală, conform intereselor bisericei nóstre.

S'a votat însemnata instrucțiune despre manipularea fondului de pensiune, și o altă instrucțiune referitóre la esactoratul de nou înființat la consistoriul nostru archidiecesan, s'a finalisat chestia catedralei, punêndu-ne pe toți în posiția de a vedé acum în curênd realisată o dorință veche a întregei archidiecese, ba chiar a întregei Metropolii, și s'au luat câte și mai câte concluse, unul mai însemnat decât altul, și tóte chemate sě dee direcție bună mersului afacerilor bisericesci-școlare din archidiecesa nóstră.

S'au făcut și două alegeri în sěnatul bisericesc, și trebue sě constatăm, că și aici votul sinodului a ținut în vedere binele public, când a înaintat la tréptă mai înaltă pe cei mai buni ai noștri, cari și până acuma s'au dovedit a fi puteri bune de muncă și iubitóre de muncă.

N'am fi drepți, dacă n'am recunósce, că la frumósa decurgere a sesiunei sinodale a contribuit fórte mult conducerea înțeléptă și plină de tact a Inaltpreasfinției Sale, Domnului Archiepiscop, cum și aceea, că resolvarea fericită și mulțămitóre a chestiilor supuse aprecierii sinodului a fost mult înlesnită prin pregătirea constiinciósă a întregului material din partea consistoriului.

Cu satisfacție și mângăere sufletéscă putem sě privim deci înděrět la activitatea sesiunei de ěst-an a sinodului nostru archidiecesan, pentru-că bune și fericitóre lucruri a făcut.

Și totuși, bucuria nu póte sě ne fie deplină. Nu ni-s'a dat nici de astădată, cum nu ni-s'a dat nici în anul trecut, sě auḑim comunicându-ni-se din partea Inaltului presidiu, că conclusul sinodului archidiecesan, luat înainte cu doi ani, referitor la înaintarea vicariului archidiecesan la rangul de Archiereu, — *a putut* sě fie esecutat.

Pedeci esistă deci și acum și zădărnicesc realisarea acestei dorințe a Archidiecesei.

Nu insistăm de astădată asupra lor. Ni-am spus părerea în alte rênduri, și dacă va trebui vom mai reveni. Credem însě că esprimăm părerea generală, când spunem, că ar contribuí mult la liniștea sufletéscă a Archidiecesanilor esecutarea cât mai grabnică a acestui vot unanim al sinodului nostru. Cei în drept ar face bine deci dacă n'ar mai desconsidera acest vot.

Căderea guvernului austriac. Ziarele magiare primesc știre de la Viena, că posiția guvernului austriac e sdruncinată, din causa pactului vamal-comercial ce e de legat cu Ungaria, și că crisa e iminentă. *Cabinetul Körber e căzut* și va demisiona chiar și în casul dacă legarea pactului, la intervenția Corónei, va succede. Chestia pactului stă astfel, că atât guvernul ungar cât și cel austriac își are punctul seu de vedere, de la care nu vrea sě se abată, și nu póte sě cedeze nimica, fiindcă atunci perde încrederea majorității parlamentare pe care se sprijinesce acum. Intru-cât e adevěrată știrea dată de ziarele magiare se va vedé în curênd.

Un corb alb. Deputatul *Kristoffy* a atins în vorbirea sa ținută Luni în dieta magiară și chestia naționalităților, declarând că e *pentru respectarea în intregime a legii de naționalitate de la 1868*, pentru-ca sě se pótă desvolta și naționalitățile nemagiare din patria acésta pe tóte terenele.

Din delegațiuni. Subcomisiunile delegațiunii austriace și-au terminat lucrările votând tot ce s'a cerut, ear' membrii delegaționali au plecat încă Duminecă séra la Viena, pentru a puté lua parte la ședințele reichsrath-ului. Sěptěmâna acésta vor lucra numai subcomisiunile delegațiunii magiare. Comisiunea financiară și-a ales raportor pe dl deputat dietal *George Serb.*

Din parlament. In dieta țerii s'a început discuția asupra legii de apropriațiune. A recomandat'o spre primire, în ședința de Luni, deputatul *Neményi Ambrus*, și a combătut'o *Kossuth Ferencz*, care esprimându-și convingerea, că în chestia pactului cu Austria Coróna înclină spre cererile Austriacilor, — a amenințat cu revoltă parlamentară, dacă guvernul magiar ar ceda cumva din drepturile țerii. Și a accentuat fiiul tătâne-so, că doreşte sě o audă acésta și — Coróna! Au mai vorbit în contra legii și deputații *Molnár János* (poporal) și *Lovászy Márton* (ugronist), cari asemenea nu o primesc, fiindcă nu au încredere în actualul guvern.

„Curentul nou“.

Sub titlul acesta a publicat domnul Dr. *Ales. Mocsonyi* un articol remarcabil în *„Drapelul“* din Lugoj, espunêndu-și în el clar și la înțeles vederile asupra situației în care se află astăzi partidul nostru național, și constatând *necesitatea* persistării nóstre pe lângă *resistența pasivă*, singura armă politică de care mai dispunem.

Articolul merită sě fie cetit de cele mai largi cercuri românesci, de aceea credem că facem bun serviciu causei naționale reproducêndu-l în întregime după cum urméză:

— „De-și a provocat o discuțiune destul de viuă în presa nóstră, nu am atribuit acestui curent nou o importanță mai deosebită, fiind-că credeam, că în urmă tot se va pierde în nisip. Dar', după-ce acest curent amenință a lua o formă mai seriósă, ar fi póte o întrelăsare de datorință, dacă nu ași lua și eu cuvêntul în materia acésta, căci — cred eu — fie-care este dator, dacă are nedumeriri seriόse față de acéstă mișcare, sě le espună cu deplină sinceritate.

In acest stadiu al discuțiunii cu greu se mai póte spune ceva nou. Dar' nici nu sunt condus de ambițiunea acésta, din contră, intențiunea mea este a resuma scurt și concis momentele esențiale ale acestei discusiuni, ca fie-care sě-și pótă forma o judecată clară și obiectivă despre firea adevěrată și consecvențele acestei mișcări. Intelépta sentență: „Quid quid agis prudenter agas et respice finem“ are sě fie luată — cred eu — în considerare și în casul acesta, mai ales că — precum, durere, avem deja cuvênt a ne plânge — nu o am ținut totdéuna în vedere.

Deabia a trecut un deceniu de la acea „mare epocă“ când a ajuns politica nóstră națională — în ciuda advertismentelor celor mai seriόse — pe căi aventuriόse și a suferit o deraliare fatală. Espediția memorandistă nu a succes. Fiasco-ul a fost complet. După era ilusiunilor a urmat cea a decepțiunilor amare, după însuflețirea cea mare a urmat depresiunea generală. Armonia internă a partidului național a fost turburată prin disonanțe stridente, libertatea de acțiune a partidului a fost încătușată prin ordonanțe anticonstituționale, conștiința de sine morală a poporului a fost umilită, ba chiar partidul a fost din partea autorităților declarat de desființat; din bancruta politică, la care a dus espedițiunea acésta aventuriósă, numai un singur lucru a putut fi salvat: principiul solidarității.

Intru adevěr, poporul român a trecut atunci prin o școlă politică aspră, și cu tóte aceste mě tem, că a plătit de giaba greii bani de școlă. Deabia a trecut — precum am zis — de la acel desastru un deceniu și deja se pornesce în mijlocul nostru iarăși un curent, care — dacă nu va fi înfrênat la timp — duce politica națională la o nouă deraliare și provócă o nouă crisă grea asupra partidului național, căci — ca și mișcarea de acum zece ani — pornesce și acésta din o apreciare pe deplin greșită a situațiunii și prin urmare póte aduce cu sine și acéstă mișcare ca și aceea numai consecvențe fatale.

Cee-ce trebue sě ne bată în ochi înainte de tóte la mișcarea acésta, este contrastul flagrant întrě losincele cu cari se pune în curgere acéstă mișcare și întrě propunerile concrete la cari se reduce acéstă mișcare. Ni-se strigă: „Noi nu putem sta locului și aștepta până ce-'i va plăcé guvernului sě retragă ordonanțele sale neconstituționale de dragul ochilor noștri, noi trebue sě dăm înainte! Noi trebue sě ne creeăm o situație, care prin forța majoră va constrînge guvernul sě recunóscă drepturile nóstre naționale. Partidul național trebue reoganisat și consolidat, trebue sě-'și recâștige libertatea de acțiune, trebue sě între în acțiune...“ aceste și alte de acestea ni-se strigă. Dar' ce vedem? Sub însuflețita comandă de luptă „înainte!“ ni-se recomandă retragerea pe întréga linie. Revendicarea drepturilor naționale se schimbă într'o renunțare la aceste drepturi, reorganisarea și consolidarea partidului național se schimbă în descompunerea lui. Și acest ciudat contrast întrě intențiune și esecutare caracteriséză mai bine neclaritatea întregei aceste mișcări. Pentru noi nu se presentă astăzi alternativa așa: „A sta locului, sau a da înainte“, precum susțin în mod greșit representanții acestei mișcări, ci în realitate ni-se presentă alternativa astfel: A pesista, sau a da înděrět! După părerea mea avem astăzi numai una de ales: Sau sě susținem constant și bărbătesce posițiunea nóstră principială a resistenței pasive — ultima nóstră posiție constituțională legală, sau sě părăsim, de dragul închipuirii unei politice naționale mai eficace, și acéstă ultimă posiție, renunțând prin acésta deja în principiu totodată și la o politică națională peste tot. Și dacă ar mai fi putut esista în privința acésta óre-cari nedumeriri, apoi principiile și propunerile, pe cari le auḑim tocmai de la representanții acestei mișcări, ar trebui sě ne resfire aceste nedumeriri până la ultimele lor resturi.

De fapt, dacă părăsim odată posițiunea nóstră principială — precum ni-se recomandă din partea acésta — și ne așeḑăm pe terenul pieziș al oportunismului, a cărui stea conducětóre o constitue „acomodarea“, am și abzis deja cu acésta în principiu de politica națională.

„.... dacă ea ne pune — precum se zice în o mult ventilată scrisóre — întru tóte be basa legilor esistente .... ca sě luăm o armă puternică din mâna acelor, cari au deosebit interes a ne presenta ca dușmani ai patriei“, atunci esistă pe terenul pieziș ce ni-'l desemnéză aceste tese, numai un singur punct de stare și odihnă: Abdicația națională. Chiar și dacă autorul acestei scrisori nu merge încă așa departe, ci doresce din partea sa numai ștergerea revendicațiunilor de drept public din programul național, este acésta cu desěvîrșire arbitrar, căci de bănuelile, la cari se referesce, póte scăpa numai în acel cas, dacă se declară pe față și fără reservă de aderent al patriotismului oficial. Incercarea sa de a se oprí în mijlocul povârnișului, însémnă deci numai că nu și-a gândit până la sfârșit gândul propriu, nu împedecă însě — precum vedem — pe un alt representant al revisuirii programului sě supună tóte punctele de program unei revisuiri și modificări din punctul de vedere al „acomodării“, ba totodată sě doréscă, ca afară de acésta sě se iee în considerare în program „și vederile actualilor bărbați de stat ungari“. Și dacă acésta propunere de întregire pare și mai ciudată de cât prima propunere, totuși îi revine cel puțin meritul consecvenței, cu care o idee greșită se duce pe sine cu necesitate logică la absurd. Este dór' clar, că dacă voim „sě acomodăm“ programul național întru tóte „legilor esistente“, dintrě cari nu puține — după cum se știe — au găurit așa zisa lege de naționalități ca o tablă de tir, dacă „vom lua în considerare în acest program și vederile actualilor bărbați de stat“, după a căror părere — după cum se știe — nu esistă în Ungaria o chestiune de naționalități și esecutarea așa zisei legi de naționalități se consideră de incompatibilă cu propriul ei spirit, şi dacă peste tóte aceste mai voim sĕ evităm la stabilirea programului încă şi suspiţionările obligate ale adversarilor nostri, trebue sĕ renunţăm peste tot la un program naţional.

In treacĕt fie zis, că ambele tese sus citate sunt deja în sine greşite. Prima invólvă chiar o contradicţio în adjecto, căci este impobil. ca programe politice, cari — precum se ştie — în părţile lor esenţiale tind tocmai la modificarea legilor esistente, sĕ pótă corĕspunde chiar acestor legi. Ear' la cas că autorul nu s'a esprimat tocmai fericit şi a voit sĕ zică că numai postulatele programului naţional trebue realisate pe teren legal, în acel cas a trecut cu vederea, că acest principiu al legalităţii formale este pus deja în fruntea programului, fără a atinge însĕ conţinutul material al aceluia, deci nu póte fi folosit ca argument pentru o eventuală modificare a conţinutului.

Este însĕ greşită şi tesa a doua, adecă aserţiunea, că noi vom reuşi prin proiectata reducere a programului naţional sĕ rupem din mâna adversarilor o armă puternică, arma suspiţionării. Tocmai contrarul se întêmplă, căci prin ştergerea unui punct din program pe acest motiv, am admite chiar noi ulterior îndreptăţirea unor astorfel de învinuiri nefondate şi prin urmare nu numai că nu am lua adversarilor arma din mână, ci li-am îndesa chiar în mână suliţa mortiferă, ca apoi noi inşine sĕ ne putem arunca în ea cu pieptul desfăcut.

Aceste însĕ — precum am zis — numai în treacĕt! Ceea-ce voim sĕ scótem la ivélă aici este, că precum am vĕḑut — tocmai principiile şi propunerile representanţilor acestei mişcări demonstréză ad oculos, că dacă părăsim odată punctul de vedere principial al resistenţei pasive, nu mai esistă pentru noi pe terenul pieziş al acomodării alt punct de stare şi odihnă, de cât abdicaţia naţională. Căci, sau acceptăm noi principiile şi propunerile aceste şi atunci nu póte fi vorba de program naţional, sau ţinem la un program naţional şi atunci trebue sĕ respingem cu totul a limine aceste principii şi propuneri. Tertium non datur!

Sĕ mergem însĕ mai departe şi sĕ întrebăm: De ce sĕ părăsim noi posiţiunea principală a resistenţei pasive — acéstă ultimă posiţie legală constituţională pentru noi — şi de ce sĕ ne aşezăm pe terenul pieziş al oportunismului?

Ni-se rĕspunde: „Ca sĕ inaugurăm o politică naţională mai eficace“.

Eu consider acésta de cea mai deşértă ilusie, de care se póte lăsa astăzi peste tot încă cineva dintrĕ noi răpit.

Sĕ privim deci chestiunea acésta ceva mai de aprópe.

„. . . dacă este vorba a începe o acţiune politică, cu óre-care sorţi de isbândă, primul lucru ce se impune este o revisuire resp. modificare a programei din 1881“.

Acésta este tesa introductivă şi fundamentală pe care se construéză tóte celelalte espuneri ale scrisorii amintite. Ei bine, eu cred că acéstă primă tesă tradéză o apreciare cu desĕvêrşire falsă a situaţiunei, căci cine apreciézá corect situaţiunea trebue sĕ recunóscă, că astăzi la noi nici vorbă nu póte fi de „o acţiune politică cu óre-cari sorţi de isbândă“.

Pe lângă tot pondul, ce sunt de altfel dedat a atribuí cuvintelor autorului de toţi stimat al citatelor tese, trebue sĕ declar în acest cas cu tótă francheţa, că dacă cineva mi-ar fi povestit, că în curênd are sĕ se arunce spre lună într'un treasc de grindină, i-aş fi creḑut acésta mai curênd pe cuvênt decât dacă stimatul nostru autor ne povestesce despre începutul „unei acţiuni politice cu óre-cari sorţi de isbândă“. Intrĕ împrejurarile actuale nici în vis nu se póte gândí la aşa ceva. Care, chiar şi din cei mai fervenţi representanţi ai acestui curent, ar cuteza sĕ iee angajamentul de a realisa măcar şi numai cel mai modest postulat naţional prin o acţiune politică óre-care!? De sigur nici unul! Ba primul care grăbesce sĕ ne dumirésca, că „realisarea postulatelor politice din programa (redusă deja după receta d-sale) póte întârzia încă un timp óre-care“, nu este altul, decât chiar însuşi acela care ne vorbesce despre „începerea unei acţiuni politice cu óre-cari sorţi de isbândă“. O astfel de afirmaţiune, care se neagă pe sine însaşi, nu póte avé o valóre mai mare decât d. e. un cambiu fără scadenţă şi semnătură. Nu este deci de mirat, dacă alt representant al revisuirii programului este deja mai precaut şi nu ne mai vorbesce despre „o acţiune cu óre-cari sorţi de isbândă“, ci numai despre „crearea condiţiunilor posibilităţii unui compromis“. Dar' în faţa intransigenţei rigide, pe care o profeséză astăzi guvernul, parlamentul şi presa, adecă întréga opinie publică şovinistă în tóte manifestaţiunile sale într'un mod clar şi hotărît, care eschide ori-ce îndoială, nu va sĕ zică acésta a visa cu ochii deschişi?; Şi cine se lasă răpit de o astfel de ilusie deşértă, îmi reamintesce fórte viu Ţiganul, care făcêndu-şi pregătirile pentru nunta sa cu fata de craiu, a dat la întrebarea, dacă e căsătoria acésta deja lucru hotărît, rĕspunsul încreḑut: De jumĕtate da, căci eu m'am hotărît deja sĕ iau de nevastă pe fata de craiu. (Va urma).

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Lupşei.

— 20 April v.

In ziua de 18 April v. a. c. întrunindu-se învĕţătorii din tractul Lupşa—Turda în sfânta biserică din Sălciva-de-sus, s'au esecutat din partea lor cântările liturgice, fiind servitori la altariul Domnului: Mult onoratul Domn comisariu consistorial *Vasilie Gan* şi on. domn preot din Sălciva. Dl comisariu a ţinut şí predică ocasională.

Şedinţa I. Comisariul consistorial, dl *Vasilie Gan*, protopresbiter, după-ce a premers invocarea duhului sfânt, despre ce se ia act, deschide conferenţa învĕţătorilor din cercul al XIII-lea, tractul Turda—Lupşa, în localul şcólei confesionale gr.-or. rom. din comuna Sălciva-de-sus la orele 10½ a. m. prin cuvêntarea presidială care se aclude la protocol. Presenţi fiind Magnificenţa sa dl *Teglási István*, inspector regesc al comitatului Turda-Arieş, cum şí dnii preoţi Grigoriu Lazar din Vidolm şi Simion Popp din Brăzesci, conferenţa cu plăcere ia act.

Membrul Ioan Mănică, rógă conferenţa sĕ céră prin o telegramă binecuvêntarea archierésca. Telegrama e de următoriul cuprins: Escelenţiei Sale *Ioan Metianu*, archiepiscop Sibiiu. Din incidentul conferenţei învĕţătoresci din cercul Turda—Lupşa Vĕ urăm mulţi ani cerêndu-Vĕ binecuvêntarea archierésca. Sălciva-de-sus, biroul conferenţei. Conferenţa o primesce, ear' cu espedarea se însărcinéză biroul.

Se constitue biroul alegêndu-se de notari: Ioan Mănică, înv. în Botez şi Vasiliu Jina, în Valea-Geogelului, ear' membri verificători Ioan Moldovan şi Sebastian Ciapa.

Membrul Ioan Mánică cetesce apelul nominal şi se constată că sunt presenţi din tractul Lupşa 20, absenţi 4, scusaţi 2, nescusaţi 2, ear' din tractul Turda, presenţi 9, absenţi 2, ambii nescusaţi.

Notariul Vasilie Jina cetesce protocolul şedinţelor conferenţei din anul trecut.

La propunerea lui Ioan Mănică şi a domnului comisariu se aleg 2 comisiuni, cari au sĕ critice operatele.

Se pune la ordinea zilei cetirea disertaţiunei „Cari sunt ocupaţiunile laterale etc.“ lucrată de T. Nicóră şi I. Toma. Urméză critica. Critica se cetesce din partea domnului comisariu, luând parte A. Muntean, Ioan Mănică, T. Nicóră şi I. Pop. T. Nicóră dintrĕ ocupaţiunile laterale combate cantoratul, economia, postul de cancelist şi de agent, ear' dl comisariu şi dl Teglási István, inspector regesc, apoi Ioan Mănică şi A. Muntean sunt de părerea, că cantoratul numai în comunele mici póte sĕ fie împreunat cu postul de învĕţătoriu, ear' economia învĕţătoriul sĕ o restringă, adecă numai 1—2 jugĕre sĕ folosésca învĕţătoriul, ca sĕ dee esemple poporului, ear' celalalt pămênt sĕ 'l deie în arêndă biserica fără întrevenirea învĕţătoriului. Conferenţa apróbă.

Şedinţa I. se încheie la 1 oră ¾ p. m. anunţându-se procsima la orele 3½ p. m.

Şedinţa II se deschide la orele 3½ p. m. Notariul Ioan Mănică cetesce apelul nominal şi se constată presenţi toţi cei din şedinţa premergĕtóre.

Se pune la ordinea zilei „Scăderile abcdarelor“, temă lucrată de I. Popa şi I. Moldovan, după care urméză critica.

Se cetesce: „Metodul cel mai bun etc.“ temă lucrată de I. Popa. Se dă curs liber discuţiunei.

Urméză prelegerea practică „desvoltarea (sunetului) tonului „*a*“, de Ioan Mănică, care se amână pe procsima şedinţă şi se ia în locul acestei teme spre desbatere disertaţiunea de Cojoc „Care e metodul şi ce noţiuni se pot propune în anul I de şcólă?“.

S'a discutat şi s'a încheiat şedinţa la 7 ore p. m. anunţându-se procsima pe ziua următóre la 7½ a. m.

Şedinţa III. ţinută Vineri la 19 April la 7½ ore diminéţa. Membrul Ioan Mănică cetesce tema de nou lucrată, ear' I. Popa cere, ca disertantul sĕ 'şi arangeje băeţii în 3 despărţĕminte, ocupând indirect desp. II şi III, ear' cu despărţĕmêntul prim sĕ ţină prelegerea amintită, pentru-ca şi în feliul acesta sĕ iésă la ivélă desteritatea, disciplina, aranjarea etc., ceea-ce se şí întêmplă. După acésta eşind băeţii în curtea şcólei, urméză discuţiunea.

Se pune la ordinea zilei prelegerea practică, propunerea lui „*ac*“ de prelegĕtorii Stanciu şi Groza. Groza şi-o cetesce, ear' Stanciu şi-o prelege cu elevii. După-ce s'a preles tema, elevii es în curtea şcólei şi urméză critica.

Se pune la ordinea zilei tema practică „Cetitul şi scrisul etc.“ de membrii I. Moldovan şi I. Pârvu. — I. Pârvu o cetesce, ear' Moldovan o prelege cu elevii cursului I. După predare elevii se dimit din şcólă pentru recreare, ear' presidiul suspinde şedinţa pe 5 minute. Redeschiḑêndu-se şedinţa se ia în discuţie prelegerea lui I. Moldovan. Tema se declară din partea conferenţei deplin reuşită.

Se introduc elevii în şcólă, prelegĕtoriul Vasile Butură ţine prelegerea „Cetitul unei piese etc.“ cu elevii celor 3 despărţĕminte. Terminând elevii es, mergênd a casă, ear' asupra temei se deschide discuţie.

La dorinţa conferenţei presidiul predă tema: „Păţania unui copil etc.“ prelegĕtoriului I. Ciapă, acesta cetesce tema, conferenţa ascultă cu atenţiune.

Tot asemenea şi membrul N. Giurgiu cetesce tema: „Ziua bună se cunósce etc.“. Se dă curs liber discuţiunii. După critica urmată, fiind timpul înaintat, conferenţa se încheie la 1 oră p. m. anunţându-se procsima pe orele 3 p. m.

Şedinţa IV., Vineri în 19 April 1902 v. la 3 ore p. m. Se pune la ordinea zilei prelegerea practică „*Adjectivul*“, de Vas. Pleşa şi Ana Preja. Vas. Pleşa prelege tema cu elevii celor 3 despărţĕminte, după-ce eşind băieţii din şcólă urméză discuţia.

Membrul Ioan Mănică propune, ca pe viitoriu conferenţa sĕ se ţină în Vaidasig, tractul Turda, deóre-ce comunicaţiunea este mai uşórá şi nu e împreunată cu aşa spese mari. Conferenţa cu maioritate de voturi a primit propunerea.

Referentul I. Mănică presentéză planul pentru împărţirea orelor. Conferenţa îl primesce şi la propunerea presidiului decide: ca planul orelor sĕ se trimită oficiului protopresbiteral Lupşa şi Turda, cu scopul de a-l trimite fie-cărei comune spre a fi afişat în şcólă, dar' revĕḑut de oficiul protopopesc şi provĕḑut cu sigilul.

Presidiul propune, ca temele cetite de referentul I. Mănică sĕ le scrie fie-care membru, ca aşa sĕ se pótă prepara mai bine pe viitor. Conferenţa primesce.

După acestea se pune la ordinea zilei tema: „Caligrafia etc.“. Nime n'a produs nici o temă din acest obiect, deci sĕ se pronunţe fie-care după cunoscinţe şi esperienţe. Membrul I. Popa recomândă la scrierea frumósă recuisitele necesare, I. Mănică controla, I. Toma recomândă tactul, ear' I. Pascu susţine că scrierea frumósă atârnă de la scrierea încet, corect şi frumósă a învĕţătoriului.

După acestea comisariul consistorial, dl Vasilie Gan, esprimându-şi îndestulirea faţă de ţinuta şi interesul arătat de către cei presenţi în discusiunile puse la ordinea zilei, îi invită, că ducêndu-se pe acasă sĕ pună în practică ideile amintite de dînsul în cuvêntul de deschidere şi declară conferenţa închisă pentru anul acesta. Membrul Vasilie Jina, adresându-se către dl comisariu consistorial în numele conferenţei, îi mulţămesce pentru înţeléptа conducere. Ii uréză încă mulţi ani fericiţi, ca şí pe viitoriu cu acelaşi zel şi devotament sĕ-şi pótă împliní onorifica, dar' greaua misiune de a conduce acéstă conferenţă. Un întreit „Trăéscă“ erupe din pepturile celor de faţă.

In ziua primă séra au fost învitaţi toţi învĕţătorii la cină la dl comisariu consistorial, unde s'a toastat din partea dlui comisariu pentru Escelenţia Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *I. Metianu.*

A doua zi séra, Vineri, am avut petrecere în favorul bisericei din Sălciva în şcólă, unde earăşi cu toţii mai ales noi de la ţéră, am fost bine primiţi.

In pausă s'a jucat căluşeriul de dl Ioan Mănică, cu consoţii Tanase şi Toma. Apoi s'a toastat din partea dlui preot Laurenţiu Ciorbea pentru învĕţătorii de la ţéră şi munte.

De pe Murĕs.

Cercul Solnoc.

De sub Şatra Pintei, 21 April v.

Conform cerculariului Prea Veneratului Consistoriu, în 18 şi 19 April st. v. a. c. s'a ţinut conferenţa învĕţătorésca din cercul „XV. Solnoc“, compus din protopresbiteratele Solnoc şi Cetatea de peatră — în comuna *Făureşti*.

După oficiarea serviciului divin, împreunat cu invocarea Spiritului sfânt, la care au pontificat preoţii *Gavriil Hango* comisariu consistorial şi spiritual la Institutul corecţional în Gherla, Ioan Paşca preot în Giaca protopopiatul Cluj şi Aureliu Greblea paroch în Leschia, — conferenţa s'a deschis la orele 9 a. m.

Domnul comisariu consistorial prin o cuvêntare instructivă arată căile şi mijlócele prin cari învĕţătoriul se póte perfecţiona şi trebue sĕ se perfecţioneze, ca sĕ pótă satisface chemărei sale onorifice, dar' şi grele, ca sĕ pótă ţiné paşi cu lumea care pe zi ce merge se cultivă.

La conferenţă au luat parte ca óspeţi: M. O. Domn Teodor Şovrea adm. protop. şi paroch în Fânaţe, Dl Ioan Paşca paroch în Giaca, Dl Alexandru Ciocaşiu paroch în Făureşti. Dl Aureliu Greblea paroch în Leschia, Dl Petru Gheţe preot şi capelan în Berinţa, precum şi membrii comitetului parochial din loc, şi alţi parochieni, de unde se póte vedé, că poporul din Făureşti se interesazá mult de şcólă şi biserică.

La conferenţă s'au pertractat temele următóre:

a) *Óia*, prelegere practică de Grigore Roman învĕţătoriu în Leschia.

b) Tractarea literei „*a*“, de Vasiliu Tira învĕţătoriu în Ineu.

c) Adaugere cu numeri întregi, de Ioan Dragomir învĕţătoriu în S. Copalnic.

d) *Mèrul*, prelegere practică de Nicolae Man învĕţ. în Libotin.

e) Cum îşi póte învĕţătoriul câştiga iubirea şi încrederea poporului? disertaţiune cetită de învĕţătorii: Ioan Bărbos şi Gavril Cristea.

f) Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor? Tóte acestea au fost bine prelese; ear' critica, observările şi desbaterile făcute au decurs într'un mod armonic şi colegial.

Joi la ameazi aprópe toţi membrii conferenţei au fost învitaţi la prînz la Dl preot local Alexandru Ciocaşiu, unde întrĕ pocale n'au lipsit nici toastele: la adresa Excelenţiei Sale Prea Sf. şi zelosului nostru Metropolit, a comisariului consistorial şi a altor bărbaţi de şcólă.

Vineri în 19 l. c. după terminarea conferenţei învĕţătoresci toţi membrii conferenţei au fost învitaţi la prânz la Dl Aurel Greblea preot şi paroch al Leschiei, unde cu acésta ocasiune menţionatul preot a ridicat şi sfinţit o cruce (restignire) frumósă în curtea dsale.

Sfinţirea crucei (restignirei) a fost oficiată de Rev. Domn Gavril Hango comisariu consistorial şi preot, Dl Georgiu Paşca preot în Curtuiuş, Alexandru Ciocasiu preot în Făureşti, Nicolae Gherman preot în Rohia; ear' rĕspunsurile le-a cântat corul învĕţătorilor din cele 2 tracte. La sfinţire a luat parte un public imens atât din loc cât şi din jur.

După sfinţirea crucei (restignirei) preoţii şi învĕţătorii au întrat în locuinţele preotului Aureliu Greblea, unde la masa aşternută s'au aşeḑat cu toţii; ear publicul celalalt, asemenea a fost aşeḑat la masă în curte.

Urmând prânzul, nici aici n'au lipsit toastele, pentru Excelenţia Sa prea bunul şi neobositul nostru Archiereu, pentru comisariul consistorial şi alţi binefăcĕtori ai bisericei şi şcólei.

Aducem mulţămită şi pe acéstă cale Onoraţilor Domni Aureliu Greblea preot în Leschia şi Alexandru Ciocaşiu preot în Făureşti precum şi Stimatelor dómne preotese, pentru ospitalitatea şi afabilitatea cu care au primit pe membrii conferenţei învĕţătoresci în casele lor. Dzeu sĕ le lungéscă firul vieţii.

Vasilie Tiro
învĕţ. gr.-ort.

Cercul Abrud.

— Raport special. —

(Urmare şi fine.)

— 24 April v.

Şedinţa V, ţinută Sâmbătă.

Dl. A. Sêrbu raportéză în scris despre resultatele „Comisiunei permanente“.

Raportul se ia spre ştire şi se trece la desbaterea propunerilor în special.

In desbatere se constată că tema peste tot a fost conscienţios lucrată, scoţêndu-se îndestul la evidenţă defectele de cari sufer şcólele nóstre confesionale.

Propunerile comisiunei, afară de cea din urmă, se primesc. Părintele Gomboş anunţă vot separat.

Comisiunea însărcinată cu pregătirea planului de óre pentru 1 învĕţ. raportéză prin membrul G. Gligor.

După unele observări planul comisiei se primesce.

G. Nariţa dă cetire planului de óre pentru 2 învĕţători.

Luându-se la desbatere se primesce cu unele modificări referitóre la Comput.

Fiind absent prelegĕtorul Luca, însărcinat cu prelegere din Fisicĕ, se trece la ordinea zilei.

Pentru conferenţa viitóre se anunţă cu prelegeri membri următori:

Al. Furduiu, Comput desp. I.
G. Lupu, Religie „ II.
G. Nariţă, L. maternă „ III.
A. Napĕu. L. magiară „ IV.
G. Gligor, Ist. patriei, „ V.
A. Sêrbu, Fisica, „ VI.
I. Motora, Disertaţie.

Cu aflarea mijlócelor la înfiinţarea unei biblioteci centrale se însĕrcinéză membrii: I. Motora, A. Sêrbu şi I. Cotişel.

Comisiunea permanentă se realege.

Eshauriindu-se materialul, se esprimă mulţămită din partea presidiului. La acésta rĕspunde I. Motora.

Părintele I. Gomboş ia cuvêntul şi dă espresiune mulţămirei pentru onorul avut, precum şi dorinţei, ca şi pe viitor conferenţa învĕţătorésca tot în acest loc sĕ-şi ţină şedinţele.

Conferenţa, în general vorbind, a fost bine reuşită. Succesul acesta este a se atribui tactului pedagogic al Dlui Comisar, precum şi ospitalităţii părintelui I. Gomboş.

In cât privesce pe acest din urmă, ca un adevĕrat părinte, n'a cruţat nici o obosélă întru uşurarea muncei avute de prestat în conferenţă.

S'a îngrigit, ca învĕţătorii sĕ aibă cuartir gratuit, ear' întreţinerea sĕ fie sub condiţiunile cele mai favorabile.

O deosebită recreare după obositórea muncă ni-a oferit masa comună de la ospătăria „Zaharie“, unde glumele tinerilor se amestecau cu seriositatea celor încărunţiţi în greul vieţii.

Finindu-se Sâmbătă la órele $1^1/_2$ p. m. agendele conferenţei, fie-care se depărtéză la ale sale, ducênd cu sine mulţămirea sufletéscă, că a putut contribui cu ceva la cultura naţională, precum şi păstrarea în memorie a unui părinte cu inimă caldă pentru ori-ce mişcare de interes obştesc. (*Viorel.*)

Domnii cari sunt în restanţă cu abonamentul la fóia nóstră sunt rugaţi sĕ binevoiescă a 'l achita cât mai curênd, pentru a nu fi necesitaţi sĕ sistăm trimiterea fóiei la adresa lor.

Administraţia.

Revistă esternă

Demonstraţiuni sêrbesci contra Bulgariei. Duminecă au fost în Belgrad mari demonstraţiuni contra Bulgariei. Pentru a apĕra contra mulţimei de demonstranţi locuinţa gerantului diplomatic al Bulgariei, a trebuit sĕ iase la faţa locului *artilerie* şi întrégă gendarmerie a capitalei.

*

Rĕsboiul Burilor. „Petit Bleu“ din Bruxella, ziariul oficios al Burilor emigraţi, tractând asupra urmărilor ce le-ar avé anexarea statelor bure, zice că Anglia va avé cu mult mai mari pagube pe urma anexării, de cât dacă şi-ar retrage trupele. După anexare Burii vor urî şi despreţui pe Anglia încă şi mai mult, şi vor căuta prilej de rĕsbunare. „Acuşi, când porţile Africei sudice vor fi deschise de nou, tóte popórele pămêntului vor da Burilor şi Olandezilor din Capland sprigin real, nu numai platonic ca acum. Anglia, a cărei forţă militară va fi necontenit angajată în Africa, va puté fi pe uşor umilită din partea marilor puteri, ear' rĕsbunarea Burilor va plana ca sabia lui Damocle asupra imperiului englez“, — zice autorul articolului din „Petit Bleu“.

NOUTĂŢI

Regele — în Oradea. Episcopul rom. catolic *Schlauch* cu ocasiunea audienţei din sĕptĕmânile trecute a rugat pe Maj. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* sĕ cerceteze Oradea-mare, la ce M. Sa — cum se raportéză din Oradea — a promis, că va merge sĕ asiste la esamenele şcólei de cadeţi din Oradea.

*

Asesorul consistorial din senatul strîns bisericesc, dl Nicolae Ivan, protopresbiter în Sibiiu, a dăruit fondului de 20 bani, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, în scopul acuirării unei case cu hală de vênzare pe séma meseriaşilor nostri, *suma de 20 coróne.*

*

Prelegere publică despre Buri. Azi la 8 ore séra dl *I. P. Iooste* din Pretoria, fost comandant în rĕsboiul din Transvaal, va ţiné în sala de la „Gesellschaftshaus“ prelegere publică despre Buri şi luptele lor. Bilete de întrare à 1 corónă pentru locurile numerotate se află de vîndare la librăria Drotleff în strada Cisnădiei, ear' pentru stat, à 50 fileri, se vênd séra la cassă. Venitul e destinat pentru ajutorarea femeilor şi copiilor buri ţinuţi de Englezi în aşa numitele tabere concentrate.

*

Nou Doctor în drepturi. Zilele trecute a făcut doctoratul în drepturi la universitatea din Budapesta tinerul de mare speranţă, *Ioan Fruma*, originar din *Nucet*, după cum am fost anunţat în numĕrul 47 al ziariului nostru.

In legătură cu cele atunci comunicate aflăm acum, că tinĕrului doctor i-s'a făcut la sosirea sa în Sibiiu o frumósă şi impunĕtóre primire din partea consătenilor sei, cari l'au primit cu un banderiu de 30 călăreţi, toţi junişani îmbrăcaţi în haine de sĕrbătóre şi cu caii împodobiţi. După o scurtă bineventare i-au luat trăsura în mijlocul lor şi percurgênd stradele Sibiiului s'au îndreptat cătră comuna *Nucet*, unde se află casa părintéscă a noului doctor în drepturi.

*

Şésezeci şi şése ani — preot. Mercuri (7 Maiu st. n.) a adormit în Domnul archipresbiterul stavrofor Grigorie *Procopovici* din Berhomet (Bucovina). Născut la 1810, Procopovici a fost hirotonit preot la 1836 şi instituit paroch în Berhomet, unde a servit până la mórtea sa. La 1873 a fost înaintat la rangul de protopresbiter, ear' la 1877 archipresbiter. Venerabilul părinte a rĕposat de bĕtrâneţă.

*

Secţie de spionagiu. In adunarea sa generală ţinută Duminecă reuniunea de magiarisare din Timişóra („Temesvári Nemzeti Szövetség“) a hotărit sĕ-şi estindă sfera de activitate asupra comitatelor Timiş şi Caraş-Severin, şi în scopul acesta sĕ céră de la guvern ajutoriu; ear' după ce una dintrĕ problemele principale ale reuniunii e *sĕ urmăréscă cu atenţiune mişcările antinaţionale* (cum întrĕ manifestări de mare complăcere a adunării spunea protonotariul comitatens Lendvai Miklós), — adunarea a hotărit sĕ înfiinţeze în sinul consiliului de directiune „*o comisiune permanentă, investită cu sferă de competinţă discreţionară, care sĕ ţină în evidenţă mişcările naţionalistice* („diskrecionalis hatáskörrel felruházott allandó bizottságot alakitanak a nemzetiségi mozgalmak megfigyelésére“).

*

Anticităţi în Roma. Săpăturile de la *Forul Roman*, conduse de profesorul Boni, dau resultate suprindĕtóre. Astfel, nu de mult sub templul împĕratului Antoniu şi împĕrătesei Faustina a fost aflat un mormênt din timpuri străvechi, a cărui valóre preistorică e fórte mare. Originea 'i datéză de prin seclul VIII—X înainte de Christos, şi din rĕmăşiţele de óse şi dinţi s'a constatat că deja pe atunci era în us crematiunea (arderea cadavrelor). Acest mormênt mai dovedesce şi aceea, că Roma a existat încă cu mult 'nainte de anul 754 a. Chr.

In acelaşi timp se continuă săpăturile şi la *Pompeji*, unde nu de mult au fost aflate braţare şi inele de aur de execuţie fórte artistică, cum şi monede de aur şi argint de pe timpul împĕratului Nero. Abstracţie de la valórea artistică şi archeologică, chiar şi numai aurul brut al objectelor aflate valoréză peste 30.000 de lire.

*

Vidră uriaşă. La têrgul din *Lipsca* din zilele acestea, a fost vêndută cu 5500 marce o vidră uriaşă, cum rar s'a mai pomenit. Blana ei chiar şi după argăsire are lungime de doi metri. Vidra a fost puşcată la malul mării gheţóse în regiunile Camciatchii.

*

Rector înhamat la car. In Coimbra şi Oporto (Portugalia) sĕptĕmâna trecută au fost mari demonstraţiuni republicane, cari în Coimbra au degenerat în bătaie sângerósă. Studenţii şi revoltaţii şi-au ridicat baricade şi au bătut cu petri gendarmeria şi poliţia, care la rêndul ei a rĕspuns cu puşcături. Soldaţii n'au voit sĕ facă us de arme. In urma acestor turburări guvernul a dispus închiderea universităţii, la ce studenţii *au înhămat pe rectorul la un car de cărat gunoiu şi l'au purtat astfel prin oraş, apoi l'au închis într'un grajdiu.*

In Oporto au fost disolvate şi desarmate, de urgenţă, şése regimente de infanterie, din causă că atât soldaţii cât şi oficerii au trecut pe partea revoltaţilor.

*

Un mecenat al ştiinţelor. Cornel *Fabriczy*, originar din Ungaria dar' acum stabilit în Stuttgart, a dăruit *Academiei magiare de ştiinţe 204,000 de coróne*, care sumă Academia sĕ o administreze ca „fundaţiunea Samuil Fabriczy“ (tatăl fundatorului) şi venitele ei sĕ le întrebuinţeze esclusiv spre scopuri ştientifice.

*

Tun electro-magnetic. Profesorul *Pyrkelus* din Berlin a presentat unei comisiuni de specialisti un tun monstru, în stare sĕ arunce la distanţă de douĕzeci chilometri obuze în greutate de douĕ tonne. Forţa de batere i-se măresce în proporţie cu lungimea ţevii, aşa că un tun de zece metri lung bate proiectilul până la distanţă de 150 chilometri. Despre forma şi construcţia acestei arme monstre nu se dau detaiuri şi astfel nu se póte judeca în cât e adevĕrată ştirea. Dacă va corĕspunde însĕ adevĕrului, atunci întrégă strategia şi tótă armatura de până acum nu mai valoréză nimic.

*

Ziua „koser“ nóptea „treffi“. In închisorile de la Segedin îşi face osânda un evreu de 73 ani, anume Samuel Hein, osândit la doi ani temniţă, pentru fraudă (fusese comerciant). Hein a declarat că el numai „koşer“ mânâncă, şi nici că a voit sĕ se atingă de alte mâncări. La sfatul medicului directorul închisorilor a dispus sĕ se dee evreului cură de lapte, ca sĕ nu péră de fóme. Un timp óre-care bĕtrânul evreu a trăit numai cu lapte, dar' urându i-se de el a scris regelui o petiţie de patru cóle, în care îl ruga, ca din considerare la bĕtrâneţele lui sĕ'l lase liber, ear' dacă acésta nu se póte, sĕ-i concédă sĕ-şi procure vipt „koser“ pe spesele sale. De sine înţeles, că petiţia nu i-a fost înaintată la regele, şi nici că a fost lipsă sĕ i-o înainteze, pentru-că evlaviosul evreu în una din nopţi a fost prins că mănâncă — slănină.

*

Din vremea Patriarchului Avram. Morgan, renumitul archeolog frances, cu mai mulţi specialişti se ocupă acum cu aranjarea lucrurilor găsite la Susa. Nu peste mult le va expune pe tóte. „Aceste obiecte găsite — aşa s'a exprimat însuşi Morgan, sunt fórte interesante din punct de vedere istoric şi literar, căci prin ele reuşeşte de-şî numai în trăsături, a pune viéţă în istoria Elamului. Obiectele sculptate de bronz şi de email ne învaţă pe ce nivel înalt au stat lucrurile artistice în secolul al 18-lea înainte de Christos. De obiceiu foloseau lut pentru gravurile decorative din Elam; tóte actele de valóre şi contractele comerciale erau eternisate în modul acesta. Pentru-ca sĕ împedece falsificarea actelor, au inventat un mod particular. Adecă contractul îl gravau pe suprafaţa latului, pe urmă îl ardeau pe jumătate şi-l acopereau cu un strat de lut. Dacă cele douĕ părţi se certau, judele spărgea acoperişul care apăra textul original, şi judeca după acesta. Cea mai importantă din descoperiri însĕ e peatra înaltă de doi şi jumĕtate metri, pe care a găsit-o în earna trecută. E acoperită des cu semne nenumĕrate, pe lături cu un bas-relief' care înfăţişéză pe Rhammourabli, regele Babilonului, contimporanul lui Avram, rugându-se. Textul conţine legile pe cari regele Babiloniei le-a făcut pentru codicele penal civil şi comercial. Se începe printr'un stil clar şi la înţeles, ceea-ce adeveresc şi rîndurile: „Dacă se aprinde o casă şi cineva alergând sĕ o stingă, pofteşte averea proprietarului şi fură ceva din ea, sĕ se arunce imediat în flacări. Dacă cineva face o gaură în zidul unei case, ca prin ea sĕ pătrundă în lăuntru şi sĕ fure, şi 'l prinde, trebue omorît îndată şi îngropat în acelaşi loc. Dacă cineva a omorît boul altuia, tratându-'l rĕu, trebue sĕ dee proprietarului alt bou. Dacă nu-i contract, legea nu póte aduce judecată“. Acest act e important şi din punctul de vedere al originei legilor nóstre.

*

O „conspiraţie“ în Asia-mică. Un biet instructor de dans credênd că în Asia va face mai bune afaceri de cât în patria sa italiană, s'a dus şi a deschis şcólă de dans în *Adana.* Şi-a căpĕtat câţiva „elevi“ dintrĕ europenii stabiliţi acolo şi a 'nceput instrucţia. In curênd însĕ şcóla a fost închisă din partea autorităţilor turcesci, ear' bietul maestro îndrumat sĕ părăséscă oraşul în termin de 24 ore. Anume, şetul poliţiei privind pe feréstră o lecţie de dans, a dat cu socotéla că „străinul“ acela nu póte fi de cât un conspirator primejdios, care împreună cu complicii sei face eserciţii militare. A dispus deci imediat închiderea şcólei, ear' pe primejdiosul conspirator l'a espulsat de pe teritoriul oraşului.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Hanul Tătarilor şi fiu-sĕu, poveste din bĕtrâni de Maxim *Gorkij*, traducere de I. C. *Panţu.* Preţul 10 fileri.

Florin, poveste în versuri, de S. *Cujbă.* Preţul 16 fileri.

Opt piese teatrale pentru şcolari şi şcolăriţe (dialoguri şi triloguri) de învĕţătórea Maria *Drăgan.* Preţul 40 fileri.

Ruga de la Chisetĕu, comedie poporală, de Iosif *Vulcan* (Nr. 9 din „Biblioteca teatrală“ edată de „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“). Preţul 40 fileri.

Tóte aceste broşurele au apărut în editura librăriei *Ciurcu* din *Braşov.*

*

„Cântări liturgice“ (Liturgia s. I. Chrisostom) pentru cor de copii (3 voci) compusă de *Timotei Popovici*, o broşură de peste 20 pagini, care cuprinde tóte cântările şi rĕspunsurile usitate atât la luturgia de Dumineca cât şi la prasnice, cu axion şi douĕ pricesne, ear' ca adaus se mai află şi axionul „*Cuvine-se cu adevĕrat*“, compus pe basa melodiei glasului al 4-lea pentru *cor de bărbaţi.* Cântările melodióse şi uşóre, ce se cuprind în acéstă broşură, transpuse cu un ton mai sus, se pot cânta şi cu cor de bărbaţi, Preţul liturgiei este *3 cor. + 20 fil. porto* (franco, sub bandă).

Axionul pentru cor de bărbaţi se află şi în ediţie separată cu preţul de *60 fil. + 10 fil. porto.* Ambele se pot procura de la autor trimiţênd preţul înainte, sau cu rambursă.

*

Luteranismul, calvinismul şi introducerea limbii române în bisericele din Ardeal, de Dr. Atanasie M. *Marienescu*, studiu cetit în şedinţa de la 22 Martie 1902 a *Academiei Române.* Pe 19 pagine quart mare, zelosul compatriot al nostru, membru al Academiei Române, tractéză despre: luteranismul în Europa, luteranismul în Ardeal, calvinismul în Europa, calvinismul în Ardeal, ortodoxismul sau religiunea drepcredinciósă rĕsăriténă a Românilor din Ardeal, descoperirea tipografiei, tipografiile în Europa, tipografiile în Ardeal şi mai ales *tipărirea cărţilor românesci, literatura românéscă bisericéscă începută prin Saşi,* continuată prin Magiari, *Coresi*, purtarea clerului şi a poporului român.

Ca adaus la acest studiu dl Marienescu tractéză, pe 7 pagine despre: „slavismul şi întroducerea limbii românesci în bisericele din Muntenia şi Moldova“, despre cărţile bisericesci (române şi slavone) tipărite în Muntenia şi Moldova, încheind cu conclusiunea, că „numai românismul redeşteptat în Ardeal a avut influinţa, ca, de-şi cam târziu, totuşi şi în Muntenia şi în Moldova sĕ se întroducă limba românéscă în biserici“.

Studiul acesta al dlui Marienescu e de deosebit interes pentru toţi cari se intereséză de cestiunea tractată în el; a apărut în broşură de sinestătătóre în *Bucureşti*, institut de arte grafice Carol Göbl (strada Dómnei Nr. 16) ca estras din Analele Academiei Române (memoriile secţiei istorice) şi se póte procura pe preţul de *30 bani* (de ai valutei române, nu fileri).

Nr. 102/902. [60] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de nou sistemisată **Barcan**, mai înainte filie la Sita-Buzĕu, în protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Cu privire la emolumentele împreunate cu acest post se pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral subscris ori de la cei competenţi din Barcan.

Doritorii de a reflecta la acest post ’şi vor aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a arăta desteritatea în rituale şi a se face cunoscut poporului.

Breţcu (Bereczk), 19 April 1902.

Oficiul protopresbitoral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

Nr. 192 [59] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Inuri** din protopresbiteratul Albei-Iulii se escrie nou concurs cu termin de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a’şi aşterne — în terminul susindicat — petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a cânta şi cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Albei-Iulii, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 24 April 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la
Librăria şi Tipografia archidiecesană.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal. Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta (gara centrală).**		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		Ghiriş		3.48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1.35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12,43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		6.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2.--	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta (gara centrală).**		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.33	—
4.07	-	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		**Alba-Iulia**		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	**Teiuş**	pl.	2 00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 50 Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Maiu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Semne triste.

Sibiiu, 16 Maiu n.

Două fapte patriotice au sĕvîrșit cei-ce cred că sunt chemați sĕ păzască unitatea și integritatea statului ungar, fapte de importanță atât de mare, încât presa magiară, — patriotică și ea, — nici nu póte sĕ le laude din destul.

Lucrurile s'au întêmplat în *Timișóra* și la *Pojon*. Curios; în douĕ centre, cari numai magiare nu sunt. Dar' tocmai pentru aceea s'au întêmplat. Magiarul adevĕrat nu se înjosește până acolo, ca sĕ facă pe spionul politic, cum au decis patrioții din Timișóra sĕ facă, creând în sînul vestitei lor reuniuni naționale, cu filiale prin tóte părțile locuite de naționalități, o secție secretă-politică, ca cea de pe vremea lui Bánffy-Jeszenszky. Se demit însĕ la acest rol urîcios și condamnabil patrioții cei noi și de curênd botezați, cari numai pe calea acésta pot sĕ'și facă trebile neconturbați de nimeni, la umbra și sub scutul șovinismului magiar.

Un Magiar adevĕrat nu va veni nici-odată la ideea, că dacă nemulțămiri se ivesc printrĕ naționalitățile nemagiare, — nemulțămiri de caracter politic, — trebue controlați, spionați și urmăriți fruntașii și luminătorii poporului; ci inima sa nobilă îi va dicta cu totul altceva, anume: că trebue căutat *isvorul* nemulțămirilor, și prin lecuirea rĕului trebue căutată îndreptarea și încetarea nemulțămirilor. La noii patrioți însĕ înzădar căutăm inimă nobilă. Ear' de-asupra *ei* au ajuns, în politică tot așa ca și pe celelalte terene.

Pot însĕ noii patrioți din Timișóra sĕ spioneze cât le place, lucruri compromițĕtóre nu vor descoperi nici odată în contul poporului român, și nici în contul celorlalte popóre nemagiare din patrie, — pentru-că la conspirațiuni noi nu ne pricepem.

Hotărîrea patrioților din Timișóra, de a face de acì încolo pe spionii și denunțanții, deși e curiósă, e însĕ cel puțin de caracter particular și nu are timbrul oficiosității. Ear' în orele sale libere (când adecă nu face negoț) slobod e fie-care Khon, Löwy sau Freund, — astăzi toți cu nume frumos sunătóre magiare, — sĕ facă ce 'i place. Când va face lucruri necuviinciόse, se va afla cine sĕ 'i dee peste degete, sau sĕ 'l prindă de perciuni. E însĕ curiósă din cale afară, pentru-că e oficiósă, hotărîrea congregației comitatense din *Pojon*, care luând posiție în contra lățirii panslavismului, a decis înaintarea unei representațiuni la dietă, în scopul ca *sĕ se modifice legea de naționalități*, — isvorul agitațiunilor naționaliste.

Iată că știm și audim ceva nou de la patrioții din Pojon. A cere respectarea unei legi și esecutarea ei conștiențiósă, însemnéză *a agita!*

Criminalii sunt deci cei-ce pretind, ca legea sĕ fie ținută cu sfințenie, ear' nu cei-ce o desconsideră!

A, dar' și mai tari și mult mai grozavi sunt patrioții din Pojon în definiarea noțiunii *panslavism.*

Au constatat adecă în congregație, că panslavismul cuceresce terenul pas de pas, cu o celeritate înspăimântătóre, și că *„prin acésta se împedecă în întréga Ungarie de sus, deosebi însĕ în comitatul Pojon, în mod îngrozitoriu — maghiarisarea“.*

Am înțeles. Panslavism este deci aceea, când nu te lași sĕ fi magiarisat, ci vreai sĕ remâi Slovac. In urmare, daco-românism e aceea, când vreai sĕ rĕmâi Român și te opuni magiarisării; și tot așa fel de pómă rea e și pangermanismul, acum de nou descoperit, ales în părțile Banatului.

Dacă e așa, apoi sĕ se pună mai bine pe griji patrioții din Pojon, — căci prin simpla modificare a legii de naționalități, sau chiar prin abrogarea ei în întregul cuprins ce 'l are (lucru care mare supĕrare n'ar face naționalităților nemagiare, fiind-că pentru ele e tot una, dacă esistă o lege și nu se esecută, sau dacă nu esistă), nu vor învinge panslavismul, cum nu vor învinge alți patrioți, pe alte locuri, nici pangermanismul și nici dacoromanismul, esistent în imaginea lor, — pentru-că cu naționalitățile nemagiare din patrie pot sĕ facă patrioții ce le place, — numai sĕ le magiariseze nu vor puté în veci și pururea.

Prea e desvoltată constiența națională la tóte, și prea triste și amar simțite sunt esperiențele făcute în trecut, pentru-ca sĕ știm și sĕ ne putem apĕra tóte în contra magiarisării forțate, — chiar și fără a mai avé o lege despre naționalități, de care și până acuma absolut nici un folos n'am avut.

Pentru noi, Nemagiarii, nu e nimic îngrijitoriu deci în ceea-ce s'a petrecut la Timișoara și Pojon; ar trebui sĕ fie însĕ îngrijitoriu pentru cercurile sănătóse magiare, pentru-că dacă politica magiară merge mai departe pe calea apucată, și ajunge sĕ fie condusă de ómeni cărora le lipsesce cu desĕvîrșire facultatea dreptei și corectei judecăți, — ajungem acolo, că sórtea statului nostru vine lăsată în grija întêmplării.

Pentru-că sĕ se știe, că în cas de primejdie nu patrioții patentați de astăzi de la Timișóra, Pojon și de pretutindenea, ci earăși noi, popórele băstinașe ale patriei comune va trebui sĕ sărim întru apărarea hotarelor țerii, așa cum am făcut și în trecut, în decurs de o miiă de ani, cu poporul magiar împreună. Și óre cu ce zel, cu ce alipire, cu ce însuflețire vom puté întra noi în luptă, când în vreme de pace nici atâta nu putem avé de la statul din care facem parte, ca sĕ fim apărați în contra celor-ce în continuu ne suspicionéză, ne spionéză, ne insultă și ne tratéză ca pe niște dușmani ai statului??

Cercurile sănătóse magiare ar trebui deci sĕ înțelégă, că cele întêmplate la Timișóra și Pojon sunt semne triste, nu pentru noi, ci pentru Magiari, și ar fi bine dacă ar înțelege primejdia înainte de a bate ora a douĕsprezecea. Noi ni-am făcut totdeuna datorința și ni-o facem și acum, atrăgêndu-le atențiunea asupra ei. Mai mult nu putem sĕ facem.

Sau sĕ nu mai fie și cercuri sănătóse politice magiare?? Ar fi și mai trist!

„Curentul nou“.

(Urmare.)

Ori avem póte sĕ înțelegem sub „acțiunea ce are sĕ se încépă cu órecari sorți de isbândă“ chiar o acțiune parlamentară eficace cu prospecte de succes? Căci — mirabile dictu — și despre așa ceva ne vorbesc representanții mișcării acesteia. Ei, dar' a crede serios o astfel de imposibilitate — așa zicênd — palbabilă, s'ar puté erta numai unuia care tocmai a căzut din ceriu, dar' nu unuia care are măcar și numai cea mai palidă idee despre libertatea alegerilor în Ungaria și despre spiritul care predomină astăzi parlamentul. „Alegerile la comandă liberă“ din Ungaria constitue dór' un pendent demn la libertatea în Rusia, întru-cât esclamațiunea cunoscută a Căzacului: „Libertatea nóstră este atât de mare, încât — dacă poruncesce Țarul — facem republică!“ se potrivesce în variantă corespundĕtóre și la noi, căci și noi putem esclama cu mândrie: „Libertatea nóstră electorală este atât de mare, încât – dacă poruncește ministrul-president — pot fi aleși chiar și Români în dietă!“ Și se mai vorbește de o acțiune parlamentară! Ce amăgire! Deja simpla abordare a chestiunii: activitate sau pasivitate tradéză o apreciare de totului falsă a situațiunii. Chestiunea nu se impune astfel, ci în realitate e: Putem noi de present urma încă și o altă politică, decât politica de pasivitate? Intrebarea acésta earăși nu mai este nici o întrebare pentru aceia, cari nu au tras un somn peste luptele electorale din Ungaria și pricep adevĕratul rost al pasivității nóstre.

Pasivitatea decretată prin conclusele conferențelor nóstre nu este în ființa sa alt ceva, decât constatarea solemnă a imposibilității faptice de a puté participa chiar și cu cei mai neînsemnați „sorți de isbândă“ la alegerile dietale.

„Conferența (din anul 1892) constată că poporul român, care la ultimele alegeri dietale (adecă din 1887) s'a putut validita liber numai în un singur cerc electoral, este scos de facto din cadrul constituționalismului prin legile electorale precum și prin practica constituțională electorală, și este condamnat pe terenul luptelor constituționale de partid la pasivitatea involuntară“.

Prin urmare nu din principiu, nu cu tendențe contra statului — cum ni-o însinuă cu nedreptul adversarii — ci involuntar, sub sila neînlăturabilă a imposibilității faptice de a participa la alegerile dietale — silă impusă de regimul dominant — s'a decretat pasivitatea.

Și cu tóte acestea se crede, că este suficient, ca noi sĕ decretăm — fie chiar prin o conferență convocată în tóte formele legale — activitatea parlamentară, ca sĕ se facă imposibilul posibil? Ar puté crede chiar și cel mai zelos activist în o astfel de vrăjitorie?! Și dacă ar crede așa ceva, nu ar deveni victima celei mai crudele ilusii?!

Dar' sĕ presupunem chiar imposibilul ca posibil, sĕ presupunem că ar reuși și vre-o câțiva deputați naționali — în ciuda comandei de sus — sĕ între în dietă, întreb: Quid tunc? Ei bine, eventual vom puté admira acesti bărbați „harnici“, cari s'ar opune unei întregi armate, ca sĕ-'i închidă calea, căci au deja un esemplu próspĕt înaintea lor și știu, că armata acésta îi va călca la pămênt și va trece înainte peste ei; dar' a vorbi la un astfel de spectacol tragi-comic despre „o acțiune politică cu óre-cari sorți de isbândă“ sau chiar și numai despre „o apĕrare a causei sfinte în fața lumei“ ar fi — cred eu — o ironie amară.

Este deci o pură ilusie chiar și a gând: numai întrĕ împrejurările de astăzi la altă politică națională eficace, decât la cea a resistenței pasive; e o pură ilusie a vorbi astăzi despre începerea unei „acțiuni politice cu órecari sorți de isbândă“; este o pură ilusie a crede, că depinde de la bunul nostru plac a abandona tactica de luptă a pasivității și a inaugura tactica activității parlamentare; este o pură ilusie dacă se speră a puté rupe din mâna adversarilor arma suspiționărilor obligate, prin parțiala sau totala modificare a programului național, și este pură ilusie dacă se crede, că pe terenul pieziș al oportunismului te poți oprí la calea jumătate.

Și ce bufonerie involuntară, ce autoironie zace în momentul, când tocmai aceia cari se preumblă în regiunile aeriane ale astorfel de ilusiuni deșerte, ne advertiséză cu gravitate, că sĕ ne „facem séma cu esigențele unei politice mai realistice, care ne promite mai bune resultate efective“.

Va sĕ zică, de dragul astorfel de ilusiuni deșerte sĕ supunem programul național unei modificațiuni și încă unei modificațiuni după puncte de vedere și principii, cari, consecvent aplicate, esclud cu totul programul național? Și acésta ar însemna „politică realistică!“ Crédă acésta cui îi place, eu nu o cred!

Nu! Cât de puțin póte fi astăzi vorba despre o „acțiune politică cu órecari sorți de isbândă“, atât de puțin póte fi vorba astăzi de o modificare a programului național. Ori-ce păreri individuale ar avé unul sau altul despre program, considere îndeosebi — ca sĕ aduc numai cel mai apropiat exemplu — autonomia Transilvaniei — precum o fac unii — ca o parte constitutivă indispensabilă a programului național, ori considere — cum o fac alții — întroducerea acestui postulat în program drept o greșélă politică, ori în fine considere — cum o fac alții — acest punct de program ca un eventual obiect de recompensațiune... tóte aceste sunt chestiuni cari de abia atunci s'ar puté discuta, când va fi sosit odată timpul pentru o revisuire sau modificare a programului. Astázi ne lipsesc tóte condițiunile reale pentru asta, și a modifica un program de partid pe basa unor pure ilusiuni póte fi ori și ce, numai politică reală nu!

De present nu esistă nici un motiv pe care s'ar păré îndreptățită o modificare a programului național, din contră, de present i-se pune chiar o piedecă neînlăturabilă în cale. Astăzi, când se află partidul în o stare de ex-lex, când prin ordonanțe anti-constituționale ni-se denégă întrunirea conferenței partidului, — singurul for competent pentru o astfel de modificare — nici măcar cugeta nu se póte la modificarea programului, fără ca sĕ premérgă desființarea actualei nóstre organisări politice, a cărei reconstruire însĕ — dacă nu se va întêmpla o minune, — ar fi chiar un lucru imposibil. La tot casul ar fi un esperiment de tot ciudat dacă noi — imitând pe orbul Samson — am clătina înși-ne columnele templului organisațiunei nóstre actuale politice, ca bolta aceluia sĕ se năruiască peste capetele nóstre și apoi noi, ieșind de sub ruine sĕ încercăm pe aceste ruine ale partidului național reorganisarea nóstră politică. Un astfel de esperiment póte avé numai un singur resultat sigur: Descompunerea nóstră națională politică. Și la resultatul acesta am avé sĕ ne așteptăm atât în casul când am contempla reorganisarea nóstră politică pe basa națională, precum se propune din o parte, cât și în casul, când am șterge simplamente dintrĕ cei vii partidul național, ca din cenușa-'i sĕ rĕsară asemenea unui Phoenix, un partid internațional precum ni-se propune din altă parte. In casul prim — firesce — va împedeca guvernul opera reconstruării din acelaşi motiv şi cu aceleaşi mijlóce, precum a încătuşat de present libertatea de acţiune a partidului naţional, în celalalt cas însĕ am îndeplini noi înşine opera descompunerii nóstre naţionale politice, care operă de descompunere nu sunt în stare sĕ o realiseze contrarii nostri cu tótă puterea statului ce o au în mână. Căci — sĕ nu ne amăgim noi înşine — un partid naţional sub stég internaţional, fără basă naţională şi fără caracter naţional, nu numai la aparenţă, ci şi în realitate nu ar mai fi partid naţional. Fără partid naţional însĕ nu esistă politică naţională, ceea-ce ţin şi la ocasiunea acésta a accentua cu tot dinadinsul.

Astfel iese caracterul destructiv al acestei mişcări tot mai evident la ivélă. De dragul unei închipuiri de a înaugura o politică naţională mai eficace decât resistenţa pasivă, am avé sĕ sacrificăm, înainte de tóte programul nostru naţional, în urmarea acesteia sĕ sacrificăm însuşi partidul naţional şi în fine sĕ renunţăm totodată şi la o politică naţională peste tot.

Astfel vedem şi de astădată ce efect pustiitor póte avé o mişcare politică, dacă, deşi iniţiată cu cea mai bună intenţiune, isvoresce din sorgintea tulbure a aprecierii false a situaţiunei şi dacă iniţiatorii nu sunt pe deplin în curat cu tóte consecvenţele propriei lor mişcări.

Astfel vedem, că stăm — precum am accentuat-o mai sus — în faţa alternativei: sau sĕ ţinem constant şi bărbăteşte la posiţiunea principială a resistenţei pasive, sau abandonăm acest punct de vedere de dragul închipuirii unei politice mai eficace şi atunci sĕ renunţăm totodată şi la o politică naţională peste tot.

De sigur este o situaţiune politică fórte supĕrăciósă a fi condamnat cu mânile şi piciórele legate la resistenţa pasivă, ceea-ce resimţim cu toţii şi psichologicesce este de înţeles boldul a căuta scăparea din situaţiunea acésta siluită. Ar fi însĕ o greşélă politică fatală, dacă noi în credinţa de a scăpa din acésta situaţie silnică, am abandona şi ultima nóstră posiţie legală constituţională a defensivei naţionale.

In fasa actuală a luptelor nóstre politice lupta decisivă politică are sĕ se învêrtă în jurul întrebării: Avem noi Românii în Ungaria constituţională dreptul constituţional a ne organisa ca partid politic, ca sĕ ne validităm între marginele legii ca factor politic? Da sau nu? Acésta este pentru noi astăzi prima, cea mai importantă şi mai actuală întrebare, căci în tendenţa, ca şi poporul român sĕ se validiteze în patria sa ca factor politic, culminézǎ întréga nóstră politică naţională şi dreptul organisării politice de partid pe basă legală şi cu caracter naţional constitue tocmai conditio sine qua non-ul întregei nóstre politici naţionale. (Va urma).

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Dej.

— 12 Maiu n.

In conformitate cu dispoşiţiunile autorităţei nóstre şcolare, învĕţătorii şi învĕţătórele din tractele *Bistriţa* şi *Dej* s'au întrunit în conferenţe anuale în oraşul Dej la 1 şi 2 Maiu n. 1902 sub conducerea P. O. D. *Grigoriu Pletos*, comisariu consistorial.

In urma convocărei publicate în „Telegraful Român“ Nr. 35 a. c. membrii acestei conferenţe s'au întrunit în ziua de 1 Maiu n. la orele 8 a. m. în biserica gr. or. din Dej, unde s'a oficiat serviciul divin împreunat cu invocarea duhului sfânt de către domnii *Grigoriu Pletos*, comisariu consistorial şi *Teodor Herman*, protopresbiter tractual.

La 9 ore a. m. întrunindu-se apoi cei presenţi în sala şcólei confesionale din loc, dl comisariu deschide şedinţa primă a acestor conferenţe prin o remarcabilă vorbire, care are de obiect problemele şi idealele şcólei moderne. Vorbirea a fost ascultată cu cea mai mare atenţiune, ear' dl comisariu a fost remunerat cu vii aclamaţiuni de „Sĕ trăiéscă“.

Se începe *şedinţa I*, ţinută la 1 Maiu de la 9—11½ ore a. m.

Se constitue biroul alegêndu-se de notari ai conferenţei învĕţătorii Simion Pahone şi Augustin Herman, ear' bărbaţi de încredere Ioan Cotuţ (Galaţi) şi Grigoriu Gavriş.

Dl comisariu presintă şi cetesce programul desbaterilor menite pentru şedinţele conferenţei din acest an.

Se presintă elaboratele:

a) Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţele anului 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal al învĕţămêntului în şcóla poporală? — disertaţie de Ioan Cotuţ din Galaţi.

b) Modul de predare al cantului în şcóla poporală, — disertaţie de Simion Pahone învĕţătoriu în B.-Joseni.

c) Impărţirea după despărţĕminte a materialului din Geografie, — schiţă de plan de Mihail Oros învĕţătoriu în Poiana-Blenchi.

d) Momentul psichologic şi cel logic în procesul învĕţărei, — disertaţie lucrată pe basa §§. 26 şi 29 din pedagogia I. Popescu, de Ioan Cotuţiu învĕţătoriu în Galaţi.

e) Tractarea piesei de cetire „Păţania unui copil“, prelegere practică de Ioan Cotuţ (Galaţi).

f) Fiul cel perdut, — prelegere practică din religiune, de Ioan Cotuţ, învĕţătoriu în Braşfalĕul-superior.

Se aleg comisiunile criticătóre.

Se ridică şedinţa la orele 11½ a. m. şi se anunţă ţinerea şedinţei a II-a la orele 2 p. m.

Şedinţa II. După deschidere se pune la ordinea zilei:

Cetirea elaboratului întitulat „Impărţirea materialului din Geografie“ de M. Oros. După cetirea elaboratului dându-se cuvêntul recensentului I. Cotuţ (Galaţi), acesta arată că elaboratul e ţinut întrĕ marginile planului de învĕţămênt pentru şcóle cu un învĕţătoriu şi cu o clasă cu mai multe despărţĕminte, mai departe arată că cuprinde tot materialul provĕḑut în planul de învĕţămênt.

La discuţiunea liberă iau parte dómna Maria Bozga, dnii Bartolomeiu Farcaş, Leon Ursace şi Vasiliu Micudă, cari arată că materialul din geografie în forma cum l'a presentat dl M. Oros în elaboratul seu, ia o estensiune prea mare şi astfel nu póte duce la resultate positive şi durabile.

Conferenţa recunósce vrednicia dlui Oros de a'şi fi dat nisuinţa a pătrunde în elaborarea temei acesteia, cu interesul, pe care îl conced ale dsale puteri.

Prelegerea practică: „Tractarea cu privire la cetit şi conţinut a piesei de cetire Păţania unui copil“ lucrată de I. Cotuţ (Galaţi).

Nefiind elevii presenţi şi neputêndu-se acuira întrĕ împrejurările date, — autorul predă tema în abstract.

In urma discusiunilor libere, la cari au luat parte Eugeniu Tănase ca raportor al comisiunei criticătóre, B. Farcaş, Ioan Ianca şi dna Maria Bozga, conferenţa conclude, că tema a fost făcută cu deplin interes de a promova idei în conştiinţa elevilor şi cu interes la consolidarea unor noţiuni logice, cari ar puté resulta din înţelegerea acestei piese. Preste tot tema ca lucrare a fost apreciată ca deplin succésă, ca predare însĕ nu s'a putut aprecia din motivul sus amintit.

Se cetesce elaboratul presentat de Ioan Cotuţ (Galaţi) asupra cestiunei: „Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari ocupaţiuni în conferenţa din 1901 au fost invocate de pedeci în calea progresului normal în şcólele nóstre confesionale?“

Despre succesul şi mulţămirea ce a produs acéstă disertaţiune, amintesc atât, că dl disertant după ce a terminat cu cetirea elaboratului a fost remunerat cu vii aplause.

Dl Ioan Cotuţ pentru a înlesní conferenţei desbaterea acestei lucrări, arată în partea primă a elaboratului seu greutăţile cu cari zilnic trebue sĕ se lupte învĕţătoriul şi îl silesc, ca vrênd nevrênd sĕ 'şi afle fel şi fel de ocupaţiuni laterale, cari ocupaţiuni în mare parte au fost şi sunt pedeci ce jignesc mersul normal şi firesc al învĕţămêntului.

In partea a doua espune în 2 grupe ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, şi anume: Grupa întâiu cuprinde aşa numitele *ocupaţiuni compatibile* cu cariera învĕţătoréscă, cari numai dacă învĕţătoriul le eserciézǎ în mod abusiv şi cu negligarea datorinţelor sale pot sĕ devină stricăcióse învĕţămêntului. Aceste sunt;

a) Economia în toţi ramii sei principali.

b) Pomărîtul şi grădinăritul, impuse chiar prin planul de învĕţămênt.

c) Participarea la afaceri administrative parochiale, ca notariu al comitetului şi al sinodului parochial

d) Cantoratul.

e) Orele private.

Grupa a II cuprinde *ocupaţiunile incompatibile per absolutum* cu chemarea de învĕţătoriu, aceste sunt:

a) Comerciul şi crâşmăritul.

b) Aplicarea ca scriitor în cancelariile notariale sau advocaţiale.

c) Ocuparea cu facerea de documente private oprite chiar prin legea statului.

d) Ori-ce oficiu comunal.

In partea a treia a operatului autorul amintesce mijlócele, prin cari crede că s'ar puté delătura aceste piedeci stricăcióse.

Dintrĕ acestea amintesc:

a) Ridicarea dotaţiunei învĕţătoresci.

b) O mai bună îngrijire a organelor nóstre bisericesci şi şcolare.

c) Formarea de fundaţiuni archidiecesane, protopresbiterale şi în deosebi parochiale pentru acest scop.

d) O inspecţie mai regulată şi mai conştienţiósă din partea autorităţilor în afaceri şcolare etc. etc.

In urma discuţiunei libere, la care a luat parte dşóra Leontina Beşa ca raportóră a comisiunei criticătóre, B. Farcaş, I. Vlasim şi Simion Pahone, se esprimă ca dorinţă rasultată din discusiunile speciale asupra raportului comisiunei, ca Preaveneratul Consistoriu sĕ caute modalitatea prin care s'ar puté delătura pe o cale sau alta încordările ce icicolea se observă întrĕ preot ca director şcolar şi întrĕ învĕţătoriu, şi pe o cale sau alta sĕ se impună catechisaţia în şcóla poporală preoţilor.

Cu acestea se ridică şedinţa a doua, anunţându-se proxima pe ziua următóre la 8 ore a. m. (Va urma.)

Revistă esternă

Presidentul Franciei — la Petersburg. Marţi, la 9 ore 25 minute séra, presidentul *Loubet* însoţit de ministrul president Waldeck-Rousseau, de ministrul afacerilor coloniale Decraîs şi de ministrul marinei Lamezan, a plecat din Paris la Brest, unde s'a imbarcat pentru a merge la *Petersburg* în visită la ţarul.

*

Incoronarea regelui Alfonso XIII. Mâne (17 Maiu st. n.) împlinesce anul 16 al etăţii sale regele *Alfonso XIII.* al Spaniei, când întrĕ mari solemnităţi va fi încoronat şi va lua însuşi guvernarea, condusă până acum de mamă-sa, regina-regentă Christina. La actul încoronării — ducă cum se ştie — M. S. împĕratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* va fi representat prin archiducele *Carol Stefan*, însoţit de splendidă suită.

Alfonso XIII. e fiu posthum, născut la câteva luni după mórtea tatălui sĕu Alfonso XII., şi astfel timp de peste 16 ani afacerile guvernării au fost conduse de regina vĕduvă Christina, care acum — conform constituţiei — cedézǎ fiului ei grijile guvernării. In acest lung şir de ani Spania a trecut prin multe

---

FOIŞÓRĂ

Stephania.

dramă musicală în 3 acte, de H. Kirchner.

In zilele proxime se va representa pe scena teatrului din Sibiiu, din partea societăţii de operă a lui L. Bauer, cu concursul mai multor membri activi ai diferitelor Reuniuni de musică din Sibiiu, pentru prima-dată drama musicală în 3 acte „*Stephania*“, compusă de talentatul şi bineapreciatul compositor H. Kirchner, directorul de musică al „Reuniunii române de musică din Sibiiu“.

Considerând viul interes ce se manifestă de pe acum în tóte straturile societăţii sibiiene faţă de acésta creaţiune a neobositului compositor-poet, credem că va fi binevenit şi publicului românesc, dacă în cele următoare vom da o scurtă schiţare a cuprinsului piesei.

Acţiunea se petrece la anul 1002 şi descrie tragica şi repentina mórte a tinerului împĕrat german Otto III sub zidurile Romei.

Actul I. ne conduce în apropierea Romei, apărată încă contra împĕratului Otto din partea lui Crescentius. Fiica lui Crescentius, Stephania, care locuesce în afară de Roma, mărturisesce amicei sale Camilla amorul ei faţă de un tinĕr erou german, pe care l'a întâlnit la vênătóre pe dealul mirtelor din apropiere.

De-şi Camilla nu póte înţelege: cum este posibil, ca Stephania, fiica lui Crescentius sĕ iubească pe un inimic al patriei, şi de-şi Stephania însaşi este conscie că amorul acesta este nebun şi va avé urmări funeste, Stephania rógă totuşi pe amica sa, sĕ-i lase dulcele vis şi cu strigăt de bucurie alérgă spre iubitul ei, sosirea căruia a anunţat'o deja cornul sĕu vênătoresc. El se numesce pe sine Conte Otto. Ambii îşi mărturisesc amorul şi uitând tot ce 'i desparte, îşi cântă fericirea, care pare a se reflecta pe întrégă natura ce-i împrejmuiesce. Cântecul de séră al călugăriţelor din claustrul depărtat anunţă óra despărţirii.

Actul II se petrece în „Cetatea îngerilor“ din Roma, unde Crescentius continuă a se apăra contra Germanilor.

Beliducelui, adurmit de oboseală, îi apare în vis Cesar, care i-a servit totdeauna drept astru conducĕtor şi îi prezice că va fi învins.

Cu tóte acestea Crescentius îşi propune sĕ încerce cu unica şi credinciósa sa trupă un atac; dar' înainte de a face acésta, trebue sĕ'şi încurageze luptătorii slăbiţi de multele privaţiuni, oferindu-le vin. Atacul nu reuşesce, Romanii fug. Otto cu Germanii sei străbate în cetate. Crescentius trebue sĕ se predee. Tocmai când este sĕ fie judecat, sosesce Theophano, mama împĕratului. Cu tótă oposiţia lui Otto, dînsa reuşesce, ca Crescentius sĕ fie condamnat la mórte. După acestea îi comunică lui Otto, cu care a rĕmas singură, că i-a succes a câştiga pe séma acestuia mâna princesei grecesci Zoe din Bizanţ. Incă în aceeaşi zi princesa va avé sĕ între în Roma. Otto se vede în faţa unui fapt implinit şi irevocabil. In acésta situaţiune desperată îl află Stephania, care a venit sĕ implóre pentru părintele ei graţie de la Impĕratul, în persóna căruia recunósce cu oróre pe iubitul ei. Otto trimite imediat un curier spre a agraţia şi elibera pe Crescentius, şi Sthephania, recunoscênd iubirea şi fidelitatea iubitului ei, cade în semn de mulţămită în braţele acestuia. A fost prea târḑiu; capul lui Crescenţius căḑuse deja. Furibundă se desface Sthephania din braţele Impĕratului, blăstĕmându-l pe el şi neamul lui. In timp ce Otto, desperat, voiesce sĕ alerge după ea, în depărtare rĕsună musică veselă şi strigătele de bucurie ale poporului. Mirésa împĕratului îşi face întrarea în Roma.

Actul III. ne conduce iarăşi în boschetul mirtelor, unde s'a petrecut actul I. Sthephania nu se póte împăca cu cugetul, că pe când dînsa se stinge ací în singurătate, pe atunci Otto póte este fericit cu grecóica. Il chiamă la dînsa. Dacă este necredincios o va rĕsbuna pumnalul, ce 'l scóte din sin. Otto vine şi este întreg al ei. Pentru sigilarea legăturei lor beau frăţietate de sânge. Şi acum, după-ce a gustat acésta fericire, Sthephania voesce sĕ móră. Işi pune din otrava ce o avea pregătită, câteva picături în păhar. Otto îi smulge otrava şi 'şi pune şi în paharul propriu. Fără dînsa nu póte trăi nici el. Ambii golesc paharele. Şi în contrast mişcător faţă de strigătul de amor din actul I. rĕsună acum cântarea de adio.

Theophano, chemată de Camilla, află pe Otto mort în braţele Sthephaniei!

Opera va fi dirigiată, cu măestria-i cunoscută, de însuşi compositorul — poet *H. Kirchner*. Rolurile principale sunt distribuite astfel: Sthephania d-şóra Clemy *Krauss*; Impĕratul Otto dl *Conrat*; Crescentius dl *Victor*; Spiritul lui Cesar dl *Weiss*, şi Theophano dşóra *Reda*; ear' pentru rolul Camillei, intima Sthephaniei, a fost câştigată, valorosul membru activ al Reun. române de musică din Sibiiu, d-şóra *Elena Cunţan*, absolventa Academiei reg. de musică din Berlin, pe care vom avé ocasiune a o vedé pentru prima-dată debutând alăturea cu artişti dramatici de profesiune şi care, fără îndoială, se va achita, cum nu se póte mai bine, de rolul ce i-s'a încredinţat. *C. P.*

nenorociri, întrĕ cari cea mai mare a fost nenorocitul rĕsboiu din 1898 cu Statele-Unite americane, în care şi-a perdut insulele Cuba, Portorico, etc., ultimele rĕmăşiţe din mărirea sa de odinióră. Fi-va óre mai norocósă sub tinĕrul rege?

*

Turburările ţerănesci din Rusia. Conform unor rapórte date din Varşovia, cu ocasiunea sufocării turburărilor ţerănesci în cinci guvernamente soldaţii au omorît 56 ómeni şi au rănit 167. — Turburările s'au estins şí asupra guvernamentelor de la vest.

*

Ştire suspectă. Ziariul parisian „Le Rappel“ susţine a avé raport din *Triest*, că *escadra austro-ungară* din portul de la Pola, compusă din *opt bastimente cuirassate* şi din un *detaşament de torpilori*, a primit ordin *sĕ plece imediat în apele levantine.* Comandantului escadrei i-s'au dat ordine sigilate, pe cari numai pe marea deschisă e în drept a le desface şi cetí.

*

O nouă republică. Se raportéză din Londra, că în curênd insula *Cuba* va fi proclamată *republică independentă,* la care act Statele-Unite americane vor ţiné rolul naşului. — Prin acésta Statele-Unite 'şi împlinesc numai promisiunea dată cubanilor înainte de începerea rĕsboiului contra Spaniei, când asiguraseră pe cubani, că n'au intenţie sĕ-şi anexeze insula, ci numai s'o elibereze de sub dominaţiunea spaniolă.

NOUTĂŢI

Pro memoria. Zi însemnată în istoria luptelor poporului nostru, zi de pi6să şi recunoscĕtóre aducere a minte faţă de vrednicii luptători şi conducĕtori ai eluptării libertăţii poporului român din acéstă patrie, — *3/16 Maiu,* fii salutată din partea fiilor naţiunii române!

Pe când alte popóre pot sĕ aducă în dragă voie prinosul de recunoscinţă şi aducere a minte zilelor însĕmnate din istoria lor, pe când pot sĕ serbeze cu alaiuri aceste zile, — noi numai în adâncul inimilor nóstre putem sĕ serbăm pe ale nóstre zile mari istorice.

Aşa sunt vremurile, aşa sunt împrejurările!

Cu atât mai scumpe ne sunt însĕ! Cu atât mai adânc săpată e memoria lor în inimile nóstre! Sĕ serbăm deci în sufletul şi inima nóstră ziua de 3/16 Maiu, amintindu-ne cu pietate faptele măreţe ale conducĕtorilor şi luptătorilor nostri de atunci.

*

Desminţire. Faţă cu ştirea dată de gazetele străine, că terminul pentru alegerea de episcop în Arad ar fi pus pe 5 Iunie a. c., suntem autorisaţi a declara, că ştirea nu corespunde adevĕrului, şi că terminul de alegere încă nu e fixat.

*

Un mecenat al neputincioşilor. Anton *Szailer,* locuitoriu în *Timişóra,* care nu de mult dase reuniunii „Crucea albă“ *51.000 de coróne* pentru înfiinţarea unui spital de copíi, — cum se raportéză din Timişóra — zilele acestea a pus la disposiţia primariului Timişórei *100.000 de coróne* în scopul înfiinţării unui asil pe séma ómenilor sĕraci deveniţi neputincioşi.

*

Ziua natală a Romei. In 21 April obicinuesce poporul din Roma sĕ serbeze ziua natală a Urbei-eterne (anul acesta, conform tradiţiei, ar fi aniversarea a 2656-a). De astă-dată aniversarea a fost amânată cu douĕ sĕptĕmâni, dar' cu atât mai splendid a fost apoi serbată. Reuniunea artistilor din Roma a arangiat pe Muntele-Palatin, în stil antic, serbarea *Palilia* care în vechime se serba în onórea zeiţei *Palas* (de la numele căreia 'şi are numirea Muntele-Palatin). Inceputul serbării s'a făcut prin o mare procesiune pe Muntele-Palatin, mergênd în fruntea conductului cavaleri (equites), pretoriani pedestri şi călăreţi îmbrăcaţi în blane de pantere numidiane, şi soldaţi îmbrăcaţi în diferite costume antice romane; urmau apoi lecticele patricianilor şi damelor patriciane, încunjurate de corĕspunḑĕtóre suite de sclavi; apoi lectica împĕratului (*Nero*) şi a împĕrătesei (*Poppea Sabina*) încunjurate de senatori, consuli, pretori şi alţi dignitari de stat; apoi feciórele vestaline, în frunte cu Vestalis Maxima, şi pontificii (preoţii) în frunte cu Pontifex Maximus. Vestala superióră şi Pontificele maxim au adus zeilor jertfă, cu acelaşi ceremonial cum era în us în Roma antică. Participanţii la serbare erau artistii, artistele şi modelurile pictorilor şi sculptorilor din Roma, şi nu puţini dintrĕ ei — deosebi representantul împĕratului Nero şi representanta împĕrătesei Sabina — sĕmănau de minune cu statuele din museele Vaticanului şi Capitoliului. De încheiere treisute de cântăreţi au cântat oda lui Horaţ „Carmen seculare“. pe carea împĕratul August o auzise cântată mai întâiu. Efectul cântării a fost sublim. — Public a fost imens de mult, cu tóte că numai plătind taxă de zece lire putea sĕ asiste la acéstă serbare.

*

Despărţĕmêntul Asociaţiunei — la Cristian. Ca termin pentru escursiunea proiectată în comuna Cristian, s'a fixat ziua de Duminecă în 12/25 Maiu a. c. Rĕspunsurile liturgice le va da un grup de clerici. După terminarea serviciului divin noul asesor, Dr. Elie Cristea, va cuvênta credincioşilor nostri. După un interval scurt de timp, va urma conferenţa celuialalt, tot nou asesor, Nilae Ivan. Interesul publicului Sibiian faţă de escursiunea acésta, asigură de pe acum succesul. Un numĕr însemnat dintrĕ fruntaşii Sibiiului s'au anunţat ca părtaşi întrĕ luminătorii poporului nostru ţĕran. Credincioşii noştrii din Cristian s'au avisat prin parochul local, îndemnându-i ca unul sĕ nu lipséscă din comună, căci sĕrbătóre mergem sĕ le facem, şi în schimb nimic nu le cerem, numai dragoste şi ascultare. Poftim la întêlnire şi pe fruntaşii comunelor vecine, precum pe toţi cei-ce sĕ interesézá de binele şi înaintarea poporului.

*

Têmpla „Bisericei-Albe“. Avênd sĕ se restaureze palatul metropoliei din *Iaşi* şi în acest scop trebuind a fi desfundate hrubele de sub palat, — întrĕ alte lucruri de însemnătate istorică şi archeologică a fost aflată şi têmpla „Bisericei-Albe“, biserică ce până 'nainte de asta cu o sută de ani se afla pe locul unde acum e palatul metropoliei. Acésta têmplă — zice „Evenimentul“ din Iaşi — „e sculptată cu mult meşteşug în lemn de teiu şi pĕr“, pe alocurea se cunosc pe ea conturele şterse ale unor picturi.

Asemenea s'au aflat cu ocasiunea desfundării hrubelor *douĕ uşi* sculptate frumos, în stil bizantin, cari odinióră aparţineau vechei biserici de la Cetatea-Neamţului.

*

Nou inspector şcolar. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a numit inspector reg. de şcóle în comitatul Odorheiului pe *Sziklay P. Gyula,* fost până acum subinspector în comitatul Timiş.

*

Moşie de vînḑare. In Fornădia şi Căenelul-de-jos sunt case şi pămênturi de vênḑare, eventual de dat în arêndă. Doritorii de a le avé sunt poftiţi a se adresa preotului *Petru Câmpean,* în Fornădia.

*

Furt în Sĕlişte. „Sieb. D. Tageblatt“ raportéză că în nóptea de Marţi spre Mercuri câţiva lucrători croaţi au spart prăvălia lui Nicolae Sîrbu din Sĕlişte şi au furat: 7 bancnote de câte 100 fl., 20 bancnote de câte 10 fl., 30 bancnote române de câte 20 franci, apoi bancnote rusesci în valóre de peste 200 coróne şi patru monede de aur de câte 20 coróne. Făptuitorii se numesc Markios sau Marcu Kis, Zories sau Zoriţa Marcu, Iosif Koodciovici şi Grigoriu Sarici.

*

Sfîntul Sinod al bisericei gr. ort. din România s'a întrunit în sesiune de primăvară. Deschiderea sesiunii s'a făcut Marţi, la orele 10, în presenţa ministrului de culte, dl *Spiru Haret,* care a cetit decretul de convocare şi a declarat sinodul de deschis. Şedinţele se ţin sub presidenţia I. P. S. Sale Metropolitului-Primat.

*

† Iosif Maxim. Mercuri (1 Maiu st. n.) diminéţa a rĕposat în Braşov, în etate de 55 ani, profesorul *Iosif Maxim* de la şcóla reală română de acolo. Rĕposatul a servit ca profesor peste 31 ani. — Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată.

Din partea familiei decedatului ni-s'a trimis următoriul anunţ funebral: *Iosif Maxim* profesor la şcóla reală greco-orientală română din Braşov, s'a mutat la cele eterne în urma unei scurte dar' grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele Taine, Mercuri în 1/14 Maiu 1902 la 3 ore diminéţa, în anul al 55-lea al vieţei şi al 32-lea al funcţiunei sale de profesor. Despre acésta perdere ireparabilă încunoscinţăm cu durere pe tóte rudeniile şi pe toţi amicii şi cunoscuţii iubitului decedat. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului adormit în Domnul se vor ridica din Paraclisul Bisericei Sf. Nicolae şi se vor aşeza spre vecinică odihnă, Vineri în 3/16 Maiu 1902 la 3 ore p. m. în cimiteriul Bisericei Sf. Niicolae din Prund (Scheiu). — *Braşov,* 1/14 Maiu 1902. — Mara născută Cloaje, soţie. Iosif student technic. Romulus, Catinca, copii. Maria I. Cloaje, sócră. Dr. Ioan Cloaje şi soţia Maria, Vasile Cloaje şi soţia Paraschiva, Nicolae Brătilescu şi soţia Ana, cumnaţi şi cumnate. Nicolae Hânsea, nepot.

*

Esplosie uriaşă. La gara *Sheraden* pe linia căii ferate Fort-Vairé — Chicago (America) în cursul arangierii vagónelor a esplodat o mare cuantitate de petrol, încărcat pe mai multe vagóne. Pe urma esplosiei *douĕzeci ómeni au fost ucişi, o sută cinciżeci au fost răniţi de mórte, ear' alţi mulţi au scăpat cu răniri mai puţin periculóse.* Vagónele din urmă au buit pe cele esplodate, prin ce au provocat aprinderea petroleului; flacările, cari băteau până la înălţime de douĕzeci metri, au făcut sĕ esplodeze şí celelalte vagóne şi întrégă gara a fost cuprinsă în potop de văpaie. Rîul de petrol aprins a curs pe distanţă de un mil şi jumĕtate până la oraşul Estlenborough, unde a mai esplodat odată, demolând trei edificii mari, întrĕ cari şi un hotel.

*

Furtuni şi grindină. In comitatul Bihor în comuna Paptamási şi în hotarele din împrejurime zilele trecute a fost mare furtună împreunată cu grindină, care a nimicit pometurile, viile şi sĕmănăturile. Intrĕ fulgere şi tunete înfiorătóre furtuna a durat peste un pătrar de oră, ear' grindina bătea în mărimea alunelor şi în aşa desime, cât întuneca vĕzduhul. — Despre asemenea furtună şi grindină se raportéză şi din *Kaposvár* şi din părţile nordice ale comitatului Somogy.

*

Nenorocire în ocnele de la Mehadia. Luni nóptea într'o tarnă a ocnelor de cărbuni de la Mehadia un strat de cărbuni s'a surpat şi a îngropat sub el doi lucrători. Unul dintrĕ cei doi nenorociţi a fost scos rănit grav, al doilea însĕ: Iosif Cosma, în etate de 22 ani, a fost strivit de tot. Numai cadavrul i-a putut fi scos de sub mormanul de cărbuni. A rĕmas după el o sĕrmană vĕduvă, al cărei soţ tot în urma unei asemenea nenorociri îşi perduse viéţa.

*

Maial în Năsĕud. Elevii gimnasiului superior fundaţional din *Năsĕud* învită la *maialul* ce-l vor arangia la *24 Maiu st. n.* în grădina gimnasială. Inceputul la 7 ore diminéţa*;* închiderea la 8 ore séra. In pausă se vor juca: Bătuta, Căluşeriul şi Romanul. Preţul de întrare*:* o corónă pentru o persónă. Venitul e destinat pentru fondul de rechisite de la gimnasiu.

*

Ştiri mĕrunte. Poliţia din *Barcelona* (Spania) a suprins un conventicol de *anarchisti,* dintrĕ cari a arestat 37. — In *Chiachta* (Rusia) un viscol de zăpadă, care a durat trei zile, a îngropat mulţime de ciurḑi de vite mari şi turme de oi. — Soţia lui Andreiu Staroni din Dubrava (comitatul Liptó) a născut *patru gemeni.* Atât nou născuţii, cât şí mama lor, se află în deplină sănĕtate. — Dr. *Alexandru Crăciunescu* şi-a reînceput praxa medicală la Băile-Herculane (Mehadia) eri (15 Maiu st. n.). — Din Viena se raportéză, pe basa ştirilor sosite acolo, că *Vezuvul* începe a fi neliniştit; simptómele prevestec primejdie mare, despre ce poporaţiunea din jur a fost avisată deja din partea autorităţilor. — Localul de petrecere din Viena „Venedig in Wien“ a fost distrus de un mare incendiu; mulţi ómeni au căḑut jertfă flacărilor.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Şcolarul declamator“, colecţiune de versuri pentru şcolari şi adulţi, acomodate spre a fi declamate la esamene, zile onomastice, concerte etc. Pe 79 pagine 8⁰ mic broşura conţine 30 poesióre, parte proprii ale autorului *Nicu Stejărel,* parte alese din scrierile altor autori. Broşura a apărut în *Arad* (tipografia „Tribuna Poporului“) şi costă 50 fileri.

*

„Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“, — volumul I. de ***T. V. Păcăţian,*** şi se trimite imediat celor-ce doresc sĕ o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autorul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană.

Posta redacţiunei.

Dlui G. T. în Butene. Raportul trimis a sosit. Vom căuta se 'i facem loc cât mai curênd.

AMVONUL.

Cuvêntare

la Dumineca Samarinencei.

> „Duh este Dumnezeu, şi cine se închină Lui, se cade sĕ se închine cu duhul şi cu adevĕrul“.
>
> (*Ioan IV, 24*).

Un incident la părere de tot neînsemnat, şi anume întâlnirea cu o muiere Samarinéncă la puţul lui Iacob, a dat ansă Domnului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos de a rostí frumosul şi în veci memorabilul cuvênt, care va serví drept text pentru meditaţiunea nóstră de astăzi şi care cuprinde un adevĕr fundamental din învĕţătura lui cea luminată. Cunoscênd adecă muierea Samarinéncă din cuvintele lui Iisus, cum-că acesta nu póte fi un om de rênd, ci óre-care Proroc este, se rugà de Mântuitoriul, sĕ-deslege întrebarea ce era atunci mult discutată întrĕ Iudei şi întrĕ Samarineni despre locul şi modul cinstirei lui D-zeu. Samarinenii adecă aduceau jertfa lor în muntele Garisim, ear' Iudeii susţineau, cum-că Ierusalimul este locul cel adevĕrat al închinării lui D-zeu, — diferinţă, ce se deriva de la împărţirea imperiului sub următorii lui Solomon, dar' şi mai mult de la re'ntórcerea unei părţi a poporului israiltean din esilul babilonic. Christos rĕspunse muierii la acéstă întrebare, cum-că va vení timpul, când nici în muntele acela, nici în Ierusalim nu se vor face întru acest chip închinăciuni lui D-zeu, ba că a sosit vremea, întru care închinătorii de D-zeu cei adevĕraţi se vor închina Tatălui cu duhul şi cu adevĕrul; căci acest fel de închinători sunt bineplăcuţi lui D-zeu.

Sĕ căutăm deci, iubiţilor creştini, a ne da samă despre înţelesul cel adevĕrat al acestor cuvinte dumnezeesci, prin cari anunţă Mântuitoriul, cum trebue sĕ se îndeplinéscă adevĕrata cinstire de D-zeu, pentru-că de la înţelegerea cea dréptă a acestui înalt cuvênt depinde cunoscinţa nóstră de D-zeu şi manifestarea prin fapte a acestei cunoscinţe.

Aşa dar': *Duh este D-zeu.* Óre este de lipsă a o documenta acésta? Căci care loc ar puté încăpea pe cel neîncăput? Pe cel-ce a făcut cerul şi pământul şi tóte, câte sunt într'însele? Adevĕrat, că în testamentul vechiu ni-se spune, că D-zeu s'a arĕtat lui Moise şi prorocilor în mod visibil; noi însĕ totuşi arĕtarea acésta o considerăm numai ca o închipuire a respectivelor persóne, cari au vieţuit şi au scris cu mii de ani înainte de noi. De-óre-ce noi pe D-zeu ca duh nu-'l putem cuprinde cu simţirile nóstre esterióre, mărginite, — adevĕr, care 'l esprimă şi cântarea nóstră bisericescă: „Pe Dumnezeu a 'l vedé nu e cu putinţă ómenilor“; ear' evangelistul Ioan zice la începutul evangeliei sale, că pe D-zeu nimeni nu l'a vĕḑut nici odinióră, cel unul născut Fiiul Tatălui, acela a spus.

Deci fiind D-zeu Duh, nu póte fi mărginit în loc sau spaţiu, ci el este pretutindenea de faţă. Christos indică dar' femeii Samarinence, că închinarea cea de până acum, mărginită la un loc hotărît, se va desfiinţa, şi mai desĕvêrşit chip al închinării lui D-zeu se va îndroduce. D-zeu nu este corp, ca fiinţa de faţă a lui sĕ fie legată de un anumit loc, ci el este duh şi în tot locul de faţă: carele pretutindenea eşti — zice cântarea nóstră bisericéscă — şi tóte le plinesci. Deci închinarea lui se póte face nu numai în Ierusalim, cum credeau Iudeii, sau pe muntele Garisim, cum afirmau Samaritanii, ci ori în care loc, căci, „al Domnului e pămêntul şi plinirea lui!“

Şi cine se închină lui, se cade sĕ se închine cu duhul şi cu adevĕrul. Ce adevĕr cuprind cuvintele acestea, iubiţi ascultători! Căci sĕ aruncàm numai o scurtă privire asupra modului de închinare a popórelor păgâne. Ce întunecime, ce aberaţiune aflămací!

Popórele păgâne înainte de tóte nu se închinau la un singur Dumnezeu, ci la mai mulţi.

Ioan Baptist Boiu
catechet

(Va urma).

Nr. 102/902. [60] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de nou sistemisată **Barcan**, mai înainte filie la Sita-Buzĕu, în protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Cu privire la emolumentele împreunate cu acest post se pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral subscris ori de la cei competenţi din Barcan.

Doritorii de a reflecta la acest post 'şi vor aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a arĕta desteritatea în rituale şi a se face cunoscut poporului.

Breţcu (Bereczk), 19 April 1902.

Oficiul protopresbitoral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

Nr. 192 [59] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Inuri** din protopresbiteratul Albei-Iulii se escrie nou concurs cu termin de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a'şi aşterne — în terminul susindicat — petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a cânta şi cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Albei-Iulii, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 24 April 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Douĕsprezece

Cântece de şcólă

pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la
Librăria şi Tipografia archidiecesană.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5,42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		Ghiriş		3.48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8.32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1.35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12.43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.38	—
4.07	—	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	3.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		**Alba-Iulia**		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	**Teiuş**	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra -A

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 51 Sibiiu, Marţi 7/20 Maiu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Convertirile.

Din incidentul trecerii la papism a dlui *Vladimir Ghica,* urmaş de domnitoriu român, *Epoca* din Bucuresci scrie un temeinic prim-articol, vrednic de a fi cetit şi la noi.

I'l reproducem deci în întregime, la locul acesta, după cum urméză:

— „Intr'o revistă ilustrată, destinată propagandei papistaşe universale, dl *Vladimir Ghica*, sub propria'i sêmnătură, face cunoscut urbi et orbi că s'a convertit la papism.

Se înţelege că dacă ar fi în causă o persónă care din împrejurări neatîrnate de a sa voinţă a rêmas de timpuriu înstrăinată de limbă, de legea strămoşéscă de tradiţie şi de simţemintele neamului românesc, ar fi exagerat sĕ strigăm că acésta durerósă cădere ne-a isbit ca un trăsnet.

Dar' este vorba de o odraslă alésă a societăţei române: dl Vladimir Ghica este de două-ori nepot de Domn, prin părintele sĕu este nepot a lui Grigore Ghica Vodă al Moldovei, ear' prin mama sa al lui Alexandru Ghica Vodă al Valachiei. Pe lângă acésta Domnul V. Ghica, fiind un tinĕr cult, trecut deja de vêrsta primei juneţă, lăpĕdarea sa de la credinţa părintéscă apare ca un eveniment destul de grav pentru societatea nóstră.

Se vede că ori-cât de rătăcite 'i sunt simţemintele faţă de legea strămoşéscă, dsa şi a dat sémă de gravitatea actului ce săvîrşeşce, pentru-că a simţit nevoia sĕ-şi uşureze conscinţa printr'un fórte lung articol de profesiune de credinţă, întitulat „*Trei Martie*“, data jubileului de 25 de ani a Pontificatului lui Leon XIII.

Prologul ca şi epilogul acestei splendide bucăţi literare în limba franceză, este consacrat fanaticei glorificări a papalităţei şi a Papei Leon XIII; ear' dacă am desbrăcat-o de ferbinţéla comună tuturor neofiţilor, am puté-o recunóşte ca o judecată istorică imparţială, cât privesce meritele incontestabile ale actualului Episcop al Romei, pentru ridicarea prestigiului papalităţei din grămada de ruine ce a fost succesiunea lui Piu al IX.

Sintetizând espunerea ce face asupra puterei papismului şi a trebuinţei dominaţiunei sale universale, resumă programul Papalităţei conceput şi urmărit de Leon XIII şi care va rĕmâné creştinătăţei de mâne sĕ'l ducă la îndeplinire, în următórele patru puncte cardinale: 1) Independenţa absolută a bisericei; 2) Cestiunea socială; 3) arbitrajul internaţional şi al 4) unirea tuturor bisericelor sub ocârmuirea Papei.

Asupra celor trei puncte dintâiu nu vom urma pe neofitul papist în aprecierea succeselor obţinute până acum de papism, în a lor resolvare, cu tóte că ni-se pare cam riscată lauda de sine pentru exerciţiul arbitrajului în chestia Carolinelor, care a fost opera protestantului Bismark, precum şi introducerea nominată în dreptul internaţional al arbitrajului, datorită iniţiativei schismaticului Nicolae al II-a!

Ne vom opri deci numai asupra punctului al IV: *Unirea Bisericelor*, care şi este în chestie, cât privesce în specie convertirea ce deplângem.

Eată cum îşi formuléză credinţa în acéstă privinţă dl V. Ghica:

„Unirea bisericelor trebue sĕ înglobeze mai întâiu acele biserici rĕsăritene, pe cari nimic şi totul le desparte de Roma, (nimic consistent, dar' ceva mai tare ca ori ce: o prejudecată mai puternică de cât o dogmă), aceste biserici, cari au avut cel mai strălucit trecut până la schisma lor, cea mai iremediabilă sterilitate apoi, — cari tóte au elemente de viaţă ce se isoléză într'un fel de somn — cari nu voesc sĕ ştie de Apus, spre a'şi închipui numai fiinţa lor, cea-ce nu pot şi vor puté din ce în ce mai puţin — pentru că Rĕsăritul nu se va puté sustrage multă vreme încă, de la înrîurirea jumătăţei de omenire care s'a desvoltat mai mult în cele din urmă veacuri; va fi silit sĕ alégă în curând între Occidentul raţionalist şi anticreştin şi Apusul catolic (papist). Acésta va fi pentru creştinătatea resăriténă o cestiune de viaţă şi de mórte. Ceea-ce face că cestiunea unirei nu e numai de căpetenie, dar' actuală.

„Rĕsăritul are numai de câştigat prin unire; ea 'i va aduce singurul lucru ce'i lipsesce: un centru de unitate, de direcţiune, de comuniune, de viaţă. Dintr'un punct de vedere secundar riturile sale, obiceiurile, ierarchia sa, privilegiile sale, personalitatea sa proprie'i vor rĕmâné neatinse.

Acelaşi lucru cu puţin mai mult pentru Apus, cu principiul care a fost puterea, temelia bisericei occidentale, a bisericei cu principiul sf. Petru, Papalitatea. Este ceva ce-i drept de perdut, pentru rĕsăriteni în acéstă unire; şi acésta într'adevĕr ceva mare şi grav — dar' nu în înţelesul în care voiesc a o pricepe; ceea-ce e de perdut: este nemişcarea sa, somnul sĕu, este inconsistenţa sa.

„E lesne a se declama contra inovaţiunilor“ catolicismului roman, când e cineva vinovat de singura inovaţie ce este cu adevĕrat vinovată în istoria creştinităţei: de aprópe o miiă de ani fără un geniu creştin, fără o voce inspirată de Dumnezeu, fără o mare operă creştină, fără o împărtăşire la marile dureri ale omenimei, fără acea minunată mişcare a ordinelor religióse, îngrijind în tótă lumea ranele lui Christos, fără una din acelea adunări ale tuturor raselor, în care nu se resimte de cât o inimă şi un suflet înaintea lui Dumnezeu, fără sfinţi noi şi fără minuni noue“.

Ar fi oţios cu prilejul acesta şi nici că ar fi cu putinţă în acest cadru restrîns, a se expune mai pe larg causele despărţirei bisericelor, provocate de încălicările asupra cuvêntului adevĕrului de Papii Romei vechi, atât de strălucit, ca lumina zilei enunţate mai întâiu de marele Photiu la 862 şi definitiv promulgate prin actul Triumfului ortodoxiei la 1053 de către gloriosul Patriarch Mihail Cerularie, Papă al Romei nouă.

Credem însă, că este prea comodă, ca sĕ nu zicem puerilă, apoftegma cum că nimic şi totul desparte bisericile rĕsăritului de Roma papistă şi că totul se reduce la o prejudecată mai puternică de cât o dogmă.

Da n'ar fi de cât ereziile şi novaţiunile constatate şi imputate Papilor de la veacul al XI încóce, tot ar fi covârşitor îndreptăţită reparaţiunea prin actele strigătóre la cer ale consiliului papal de la Vatican din 1869, care prin nouile dogme ce a promulgat, a făcut pentru tot-deauna tabula rasa cu credinţa curată dată lumei de Mântuitorul şi a confişcat, în folosul a tot puterniciei Papilor, infalibilitatea consiliilor ecumenice; escludênd pentru tot-deauna bisericei papale dreptul de a se reuni în acea mare adunare, despre care se aduce acum cu făţărnicie vină Răsăritului că nu le-a mai ţinut de aprópe o miiă de ani.

De asemenea este fórte comod a se imputa Rĕsăritului nemişcarea, somnul şi inconsistenţa, după ce a suferit şase veacuri jugul sângerósei tirănii musulmane, pe care 'l făceau mai odios Papii după vremi, când se aliau cu Turcii spre a sugruma creştinătatea rĕsăriténă!

E lesne a se vorbi de marile opere ale papismului, care şi-a clădit puterea absorbitóre, pe timpul când Papii erau dispensatorii corónelor princiare ori regale ale Domnitorilor, ce se ridicau pe ruinele Impĕrăţiei romane din Apus.

Noii sfinţi şi nouele minuni ale Rĕsăritului sunt toţi credincioşii şi preoţii Bisericei ortodoxe, cari au suferit, pătimit şi s'au umilit de şase veacuri sub tirănia barbarilor, pentru credinţa cea adevĕrată a lui Christos! Geniul creştin şi vocea inspirată de Dumnezeu, a fost sălăşluit în întregul Episcopat al Bisericei Rĕsăritului şi a culminat în mărturisirea credinţei ortodoxe, datorită marelui Ierarch Petru Movila, tot un nepot de Domn al Moldovei, care mărturisire a călăuzit popórele rĕsăritene la libertate şi la conştiinţa lor naţională.

Ce sĕ mai zicem despre sfinţirea sacerdoţiului şi neprihănitul cult al sfintelor taine apostolice, ale Bisericei Domnului nostru Isus Christos?

Este destul, credem, sĕ amintim regretatului neofit papist, că cel mai pĕcătos Episcop orthodox, care 'şi pórtă cu amar crucea pe marginile Eufratului înecat de barbari, n'ar fi în stare a săvîrşi taina cununiei asupra unui creştin cu o necreştină, cum este casul fórte bănóselor dispense, acordate în timpul de faţă de Papa, prin care se admite: *administrarea sacramentului creştin al cununiei, asupra unor aristocraţi creştini trecuţi în căsătorie cu evreice fórte bogate, dar' rĕmase nebotezate în Iisus Christos!...*

Unirea bisericelor, da! O implorăm cu toţii, şi Sfînta nóstră Biserică ortodoxă de vécuri se rógă zilnic: „*pentru buna stare ale lui Dumnezeu biserici şi pentru unirea tuturor*“.

Unirea chiar cu episcopul Romei, ca întâiul întrĕ cei de o potrivă, dar' cu Papa monarch a tóte ţiitor al creştinătăţei, — nici-odată, nici-odată!...

Şi adevĕrul acesta a fost pecetluit pentru totdéuna de preşedintele congregaţiei cardinalilor pentru pregătirea Unirei, instituită la avenimentul lui Leon al XIII, cardinalul Langénieux, care după zece ani de cercetări, de iscodiri şi de stăruinţe a zisei congregaţii, a încheiat raportul asupra sfîrşitului activităţii sale în chipul următor:

„Ori-ce speranţă de unire a Bisericilor rĕsăritene cu Papa trebue părăsită. Pentru-că Patriarchii şi întregul Episcopat al Rĕsăritului, opun o dilemă inextricabilă: Nu putem şi nu vom merge la Roma veche, pentru-că n'am stricat şi n'am inovat nimic din depositul sacru al credinţei, lăsat Bisericei lui Christos de Sfinţii Sĕi Apostoli şi de Sf. Părinţi ai conciliilor a Tótă Lumea. Papa a inovat şi stricat aşezământul, el este deci dator sĕ vină la Roma Nouă.“

Din cele ce preced reese că în casul d-lui Vladimir Ghica n'avem a deplînge una din acele rătăciri datorită ispitelor tinereţei, de óre-ce d-sa nu s'a mărginit a face apologia noului sĕu Despot sufletesc, nici a cânta numai lauda nouei credinţe la care s'a convertit, dar' a făcut un proces defăimător legei şi bisericei strămoşeşti, drept care suntem nevoiţi, cu o adevĕrată părere de rĕu, a veşteji ca o négră apostazie trecerea sa la papism.

Dl Vladimir Chica datora mai multă statornicie neamului şi amintirei pióse a princiarilor sĕi strămoşi, şi este fórte dureros a se constata că umblă după sfinţi noi, când propria sa familie avea o adevĕrată sfîntă, fericita întru pomenire Constanţa Contesa Rasponi, născută Ghica, care acum o jumĕtate veac, căsătorindu-se cu un ilustru aristrocat italian, petrecênd o viaţă întrégă în mijlocul unei ultra-catolico-papiste societăţi, a presidat la creşterea copiilor sĕi în religia părintelui lor după datina locului şi nu s'a lăsat mlădiată de cea mai căldurósă dragoste, ce n'a încetat a o înconjura o clipă în noua sa familie, rămânênd credinciósă până la mórte legei strămoşeşti a sf. nóstre biserici ortodoxe, în care a vĕḑut lumina zilei şi proslăvirea neamului sĕu.

Fie, ca înfricoşatul pas al d-lui Vladimir Ghica sĕ deştepte din vîrtejul patimei imitaţiei străine, de care este cuprinsă o parte a societăţei nóstre, asupra primejdiei la care 'şi expune existenţa în acéstă ţéră prin continua înstrăinare de la limba, datinele şi simţimintele poporului, căci în ziua când se vor înstrăina şi de credinţa strămoşéscă, abizul ce'i va despărţi de popor va fi de netrecut şi peirea lor sigură; pentru-că poporul român nu se va lăpăda nici-odată, după cum a dovedit-o în veac, de legea strămoşéscă.“

Din delegaţiuni.

Din subcomisiunea pentru afacerile *esterne* a delegaţiunei magiare face parte şi Ilustritatea Sa domnul *Dr. Iosif Gall*, care într'una din şedinţele ţinute a luat cuvêntul pentru a atrage atenţiunea ministrului comun de esterne asupra împrejurării, că de-şí la alte ocasiuni delegaţiunile s'au pus pe acel punct principial de vedere, că legarea convenţiilor politice se face în mod cu totul independent de legarea convenţiilor comerciale, — Ilustritatea Sa crede totuşi, că finalisarea legării convenţiilor comerciale ar promova în mod însemnat satisfacerea intereselor reciproce economice şi cimentarea legăturilor politice. Cu privire la curentul care s'a ivit în Germania, chiar şi în parlament, şi vrea sĕ apere interesele agronomice de acolo cu taxe înalte vamale, — prin ce s'ar puté nimici esportul de producte agronomice de la noi în Germania şi în special esportul de vite, — e neîncunjurat de lipsă, ca interesele nóstre sĕ fie apărate în mod evident, pregătindu-se terenul pe care se pot lega convenţii comerciale corespunḑĕtóre intereselor nóstre. Negreşit, că tratările în merit pot urma abia după stabilirea tarifului autonom vamal; dar' ministrul de esterne s'a estins şi asupra chestiei acesteia, esprimându-şi speranţa, că pedecile ivite vor fi învinse cu puţină bunăvoinţă. Ministrul şi-a băsat speranţa în prima linie pe aceea, că cercurile economice ale statelor interesate îşi vor impune o anumită moderaţiune, ca prin acésta contrastele esistente sĕ pótă fi aplanate. Cu privire la marea importanţă a convenţiilor comerciale ce sunt de legat cu Germania, rógă deci oratorul pe ministrul de esterne sĕ'i dee lămuriri, dacă speranţa esprimată e basată esclusiv pe acest argument, sau că mai are şi alte date şi puncte de razim pentru speranţele sale?

In firul unei vorbiri mai lungi, ministrul de esterne, contele *Goluchowski*, a rĕspuns Ilustrităţii Sale, că pentru reînoirea convenţiilor comerciale încă n'a întrat până acuma în legătură cu alte state, fiind-că spre acest scop lipsesc şi la noi, şi în Germania de es., preparativele. De aceea, şi-a esprimat numai speranţa, că *va succede* sĕ fie continuată politica de până acuma cu privire la convenţiile comerciale, după cum a enunţat'o acésta şi cancelariul german mai de multe-ori în vorbiri publice.

„Curentul nou“.

(Urmare şi fine.)

Şi acum sĕ renunţăm noi înşine de bună voie la acest drept constituţional incontestabil şi indispensabil al nostru — pe care numai atunci îl vom puté recâştiga dacă ţinem neclintiţi la el — zic sĕ renunţăm noi înşine de bună voie, fiind-că puterea statului ne contestă şi confiscă în mod anticonstituţional chiar şi acest drept elementar constituţional şi fiind-că representanţii noului curent ne învaţă în mod părintesc, că guvernul nu va revoca dóră de dragul ochilor nostri aceste ordonanţe anticonstituţionale?!

Nu ar însemna acésta a capitula în lupta nóstră constituţională înaintea spiritului anticonstituţional? Şi o astfel de capitulare sĕ fie o politică mai eficace, de cât perseverarea constantă în resistenţa pasivă, acéstă ultimă posiţie legală constituţională a defensivei nóstre naţionale?!

Vedem deci, că pentru noi nu este şi nu póte fi astăzi o politică naţională mai eficace, de-cât politica resistenţei pasive, care — fireşte — întrĕ actualele împrejurări are sĕ se restrîngă la neclintit constanta ţinere la principiile politicei nóstre naţionale. Şi acéstă înaltă însemnătate a acestei resistenţe pasive în lupta nóstră pentru esistenţa naţională iese şi mai clar la ivélă, dacă considerăm că întréga nóstră putere residă în principiul solidarităţii naţionale. Acest principiu al solidarităţii, care se esprimă prin dogma, că singur conferenţa naţională este competentă a aduce concluse obligătóre în politica naţională, s'ar sparge însĕ în momentul în care noi am abandona posiţia principiară a resistenţei pasive.

Dacă aceste sunt adevĕrate, şi eu nu cred că aceste s'ar puté contesta cu drept, este clar, că ori-cine, care întrĕ împrejurările grele de acum ar ridica mâna sĕ spargă solidaritatea nóstră naţională, ar lua asupra-'şi o grea rĕspundere morală. Dar' tocmai pe acest motiv cred şi sper eu, că nu nu se va afla nici unul, nici chiar întrĕ cei mai zeloşi representanţi ai curentului nou, care dacă pricepe şi ia la inimă tóte aceste, ar fi capabil de un astfel de sacrilegiu.

Adevĕrat că politica resistenţei pasive nu este prea atrăgĕtóre, nu oferă prospecte nemijlocite de resultate, ci reclamă din contră de la fie-care singuratic şi de la noi toţi împreună multă şi mare abnegaţiune. Ródele luptei nóstre nu le vom mai gusta noi, ci de abea generaţiunile ce urméză, dar' şi aceste numai la cas dacă noi chiar şi în timpuri atât de grele, cum sunt cele de astazi, ne vom şti afirma la înălţimea situaţiunei.

Negreşit, noi nu putem şti, că óre găsivor diferenţele naţionale din Ungaria o aplanare pacinică sau nu? Două lucruri sunt însĕ certe: 1. Că o aplanare pacinică a diferenţelor naţionale se póte cugeta numai pe basă constituţională. 2. Că realisarea unei astfel de aplanări nu depinde de la noi, ori-cât de mult am tinde la ea din tot sufletul şi cu tóte că întréga nóstră politică naţională este îndreptată strict luat spre acest scop, ci realisarea unei astfel de aplanări depinde numai şi numai de la guvern.

Dacă provedinţa a destinat Ungariei fericirea, ca puterea statului sĕ ajungă în mâni de bărbaţi de stat, cari în conştienţa marei responsabilităţi pentru viitoriul tĕrii, au înţelepciunea, autoritatea şi energia recerută, ca încă în ciasul al 11-lea sĕ schimbe cursul năii statului, chiar şi în contra curentului şovinist pe cât de puternic pe atât de periculos, ca sĕ inaugureze în mod serios şi sincer o politică a aplanării pacinice a diferenţelor naţionale, o politică a aplanării, care caută sĕ unéscă armonic şi intim postulatele unităţii de stat a Ungariei cu condiţiile de esistenţă naţională a popórelor ei, atunci un astfel de guvern, nu numai că va considera drept prima sa datorinţă a restituí şi pentru poporul român starea constituţională, basa indispensabilă a unei aplanări pacinice, ci va crea şi tóte acele condiţii, cari fac cu putinţă o politică de activitate deopotrivă binecuvêntată pentru poporul nostru şi pentru patrie.

Şi în acest cas — dar' numai în acesta — perde în mod firesc politica nóstră de resistenţă rostul seu.

Dar' până-când nu îşi schimbă puterea statului direcţiunea, până-când se continuă nefasta politică de stat de astăzi, până atunci se reduc tóte veleităţile activiste din partea nóstră la simple sinamăgiri.

In lupta grea pentru esistenţa naţională periclitată a poporului român este resistenţa pasivă nu numai ultima nóstră armă legal constituţională, ci este şi reduta nóstră inespugnabilă, din care — afară de slăbiciunea nóstră proprie — nu póte scóte nici o putere pămênténă, şi din care — fără de a părăsí terenul legal nici cât un fir de pĕr şi fără de a sacrifica nici o jotă din principiile nóstre — putem priví cu conştiinţa liniştită a datorinţei împlinite în viitor, ori-şi-ce ni-ar aduce acesta!

A ţiné la resistenţa pasivă nu însémnă deci „a nu face nimic“, „inerţie“ etc., precum ne reproşéză activistii, ci însémnă a persista constant şi conştient de datorie la postul seu, ba însémnă salvarea politicei naţionale. Ear' lozinca activităţii întrĕ împrejurările de astăzi nu însémnă nimic alta, decât capitularea înaintea spiritului anticonstituţional, anarchia în şirele partidului naţional şi renunţarea la politica naţională.

Alegerea — cred eu — nu e grea. Fie-care îşi póte deci forma o judecată clară şi obiectivă despre adevĕrata esenţă şi consecvenţele noului curent în sînul partidului naţional. Fie-care trebue sĕ vadă după tóte acestea, că astăzi nu putem face causei naţionale un serviciu mai bun, decât dacă ţinem constant şi bărbătesce la posiţia nóstră principială a resistenţei pasive, şi că adversarilor nu putem face astăzi un serviciu mai bun, decât dacă am abandona punctul de vedere principial al resistenţei pasive.

Sĕ desvoltăm deci pe tóte terenele ce ne mai stau deschise cea mai intensivă activitate, dar' sĕ afirmăm în cea mai strictă solidaritate şi cu tótă hotărîrea faţă de politica oficială de stat de astăzi posiţiunea nóstră principială a resistenţei pasive!

Birchiş, 3 Maiu n. 1902.

Ales. Mocsonyi.

Revistă esternă

Amiciţia germano-americană. Impăratul Wilhelm a adresat lui Roosevelt, presidentul Statelor-Unite, o telegramă anunţându-i intenţiunea sa de a face dar Statelor-Unite statua în bronz a lui Frederic cel Mare, ca un semn al duratei relaţiunilor intime dintrĕ cele două State. Roesevelt a mulţămit esprimênd convingerea că amiciţia dintrĕ cele două State va deveni în viitoriu încă şi mai strînsă.

*

Atentat la viéţa regelui Spaniei. Sâmbătă, când regele *Alfonso XIII* al Spaniei mergea la catedrala din Madrid spre a fi încoronat, un individ a puşcat asupra lui, dar' nu l'a nimerit. Atentatorul a fost deţinut îndată. — Alte rapórte, tot din Madrid, susţin că „atentatorul“ e un om smintit la minte, care în momentul când trecea pe lângă el trăsura regelui şi-a aruncat în aer pălăria, ca semn de bucurie, ear' cei din jur credênd că a voit sĕ atenteze la viéţa regelui, l'au dat pe mâna poliţiei.

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Dej.

(Fine.)

Şedinţa III.

Fiind elevii de la şcóla confesională din loc presenţi, ca primul obiect al şedinţei se pune prelegerea practică „Fiul cel perdut“, lucrată în scris de Ioan Cotuţ din Blaşfalĕul superior, ear' la predare ia parte şi Grigoriu Gavriş învĕţător în Giurgesci.

După terminarea prelegerei dându-se cuvêntul recensentului Vasilie Micuda, acesta arată înainte de tóte însemnătatea şi scopul religiunei, (din care studiu e scos şi materialul prelegerei din cestiune), după aceea mijlócele, prin cari putem sĕ ajungem ţînta sau scopul final al religiunei.

Mai pe urmă acelaşi observă, că tema, ca lucrare e bine succésă şi predarea părţei prime (esecutată de I. Cotuţ) s'a făcut după treptele formale; ear' în ce privesce predarea dlui G. Gavriş observă, că prelegĕtorul a urmat un metod care diferă în predare cu totul de principiul metodic al pedagogiei moderne şi de aceea predarea dlui Gavriş a fost puţin succésă.

La acest loc dl comisariu dă învĕţătorilor preţióse îndrumări, prin cari toţi pot ajunge a cunósce principiile metodice ale pedagogiei scientifice.

La ordinea zilei e prelegerea practică din geografie „Comuna“, predată de Gavriil Ţolca înv. în Diug.

La discuţiunea liberă au luat parte Eugeniu Tănase, I. Cotuţ (Galaţi), Augustin Herman, Ioan Janca, Leon Ursace şi Vasilie Micuda.

In urma discuţiunei se constată, că tema şi ca preparare şi ca predare lasă multe de dorit cu deosebire în ce privesce metodul de predare precum şi ţinta învĕţătorului.

Disertaţia „Modul de predare al cantului şi şcóla pop.“ de Simion Pahone înv. în Borgo-Joseni.

La discuţiunea liberă au luat parte Ioan Cotuţ din Blaşfalĕu, Eugeniu Tănasă şi Vasilie Micudă cari constată, că autorul a înţeles pe deplin obiectul, a indicat pedecile ce obvin în predarea cântului precum şi remediile de vindecare a acelora. Preste tot lucrarea se declară de deplin succésă.

Disertaţia „Momentul psichologic şi cel logic din procesul învĕţărei“ de Ioan Cotuţ (Galaţi) a fost ascultată cu cea mai mare atenţiune, ear' discuţia se amână pe şedinţa proximă anunţată pe 2 ore. p. m.

Cu aceste se ridică şedinţa III la 12 ore a. m.

Şedinţa IV-a.

Dl comisariu bineventéză pe dl protopresbiter Teodor Herman ca óspe al şedinţei, care de-şi fórte ocupat, totuşi n'a pregetat de a asista şi la aceste conferenţe. Acésta e o eclatantă dovadă despre viul interes ce'l are pentru progresul şi înaintarea învĕţămêntului, de la care atêrnă cultura nóstră naţională.

Se pune la ordinea zilei discuţiunea asupra disertaţiunei cetită în şedinţa premergătóre, la care ia parte Dna Maria Bozga ca raportóră a comisiunei censurătóre, şi Vasilie Micuda, cari constată că tema a fost lucrată după un studiu amănunţit asupra lucrului şi e pe deplin succésă.

Conferenţa hotăresce alăturarea elaboratului la procesul verbal.

Se determină tesele pentru conferenţele anului viitor precum urméză:

a) Din limba română: Subiectul şi predicatul în propoziţiunea simplă, prelegere practică ce are a se preda pe basa unei bucăţi de cetire.

b) Din comput: Tractarea numĕrului 10, prelegere practică.

c) Din istoria naturală: „Cânele“, prelegere practică.

d) Din istoria patriei: Ludovic II. şi Originea Românilor, prelegeri practice.

e) Din Fisică: „Stările de agregaţiune“, prel. pract.

f) Rolul pomăritului în economia vieţei, disertaţiune.

Se aleg comisiunile permanente.

Se fac mai multe propuneri de sinestătătóre.

In fine eshauriat fiind tot materialul destinat pentru conferenţele din anul acesta, Preaon. Domn comisariu consist. *Grigoriu Pletos*, prin o vorbire frumósă şi instructivă mulţămesce membriior conferenţei pentru interesul ce l'au dovedit luând parte activă la tóte câte s'au pertractat în şedinţe, şi le dă frumóse învĕţături îndemnându-i a ţiné cu sfinţenie la biserică, a cresce tineretul în frica lui Dumnezeu şi a premerge totdéuna cu esemplu bun moral, pentru-că numai atunci munca nóstră va fi productivă şi trebue sĕ fie productivă, căci numai aşa e asigurată viéţa şi esistenţa naţiunei nóstre românesci.

Cu acestea ridică şedinţa a IV-a, ear' membrii conferenţei aduc dlui comisariu nesfîrşite urări de „sĕ trăiască“. Acésta e activitatea conferenţei din anul acesta, care pusă fiind în comparare cu cea din trecut e cu mult mai estinsă şi mai superiórĕ, ear' acésta o atribuim nu numai interesului crescênd al învĕţătorimei nóstre, ci în mare parte şi escelentei conduceri a Preaonoratului domn comisariu Grigoriu Pletos.

Zîrnescu.

De la sate.

Concertul din Avrig.

— *Raport special.* —

— 14 Maiu n.

Ziua de Sf. George a fost pentru inteligenţa din Avrig şi jur o zi de bucurie şi elevare sufletéscă. Fruntaşa comună Avrig este aceea, care se póte mândri că din sinul ei a eşit un bărbat, al cărui nume cu sfinţenie şi scumpătate se rostesce din partea fiecărui bun Român. *George Lazar* a fost fiul acelei comune, carele departe de locul sĕu natal şi-a consumat viéţa în interesul poporului sĕu, ear' după-ce simţì că sfîrşitul vieţii sale laborióse se apropie, istovit de puterile trupesci şi sufletesci se re'ntórce în comuna sa natală spre a se da pămêntului din care a fost luat.

Intru aducerea aminte de numele acelui mare luminător al neamului nostru, inteligenţa română din Avrig de un şir de ani încóce s'a obicinuit a arangia câte un concert la ziua de sf. George, dând astfel ocasiune cu deosebire tinerilor, ca în legătură cu concertul sĕ'şi imprime adênc în suflet memoria neobositului George Lazar, făcênd o mică primblare până la mormêntul lui spre a'şi însemna ultimele lui învĕţături vărsate în cuvintele ce'i compun epitaful de pe peatra mormêntală.

In anul acesta concertul s'a dat cu binevoitoriul concurs al unui grup de clerici din Seminariul „Andreian“. Programul de estensiune corĕspunḑĕtóre şi compus din puncte bine alese, a fost esecutat spre cea mai mare mulţămire a publicului. Mai mult a plăcut punctul de orchestră, căci debutanţii de repeţite-ori au fost chemaţi pe bină şi entusiasmul crescea tot mai tare, când tinerii nostri esecutau câte o piesă nouă afară din program. Dintrĕ cântările corale mai mare efect au produs două şi anume: „Zis'a badea“ cântec poporal de G. Musicescu şi „De ţi's bade“ de T. Popoviciu.

In mod de tot plăcut au surprins pe public cele 2 composiţii: „Flori de nufĕr“ şi „Cântec poporal“ ale dibaciului conducĕtor al corului concertant A. Bena. Se vede, că dl Bena are aplecare spre musică, şi dacă nu-şi va îngropa talantul în pămênt, putem sĕ sperăm că în dînsul vom câştiga un harnic cultivător al musicei nóstre naţionale.

Programul s'a terminat la $10^{1}/_{2}$ ore séra. Atunci în mare entusiasm s'a început dansul cu horă, în care se făceau de tot bine câteva costume naţionale, cu cari s'au presentat nu tocmai multe D-şóre. Cu însufleţirea de la început s'a continuat petrecerea până în ziua albă, când toţi óspeţii se grăbiră către casă.

Ţin se amintesc la acest loc, că abstracţie făcênd de la partea morală, venitul material încă a corĕspuns tuturor aşteptărilor, şi dacă duhul rĕu al neînţelegerei nu şi-ar fi virît códa şi în mijlocul puţinei inteligenţe din comuna de care ne ocupăm, atunci Avrigul ar puté sĕ concureze pe tóte terenele cu cele mai de frunte comune româneşti de câte dispunem astăzi. Dar' sĕ sperăm că viitorul va vindeca şi aceste rane ale presentului.

Riporter.

NOUTĂŢI

Alegere de paroch. Eri, după terminarea serviciului divin, s'a făcut în biserica nóstră din *Turnişor* alegerea de paroh în locul rĕposatului N. Ţintea. Actul alegerii a fost condus de protopresbiterul tractual Ioan *Papiu.* Dintrĕ 6 concurenţi admişi în candidaţie ar fi ales *cu majoritate de un vot* concurentul *I. Runcean,* — dacă din causa unor defecte formale ale protocolului de votisare, alegerea n'ar avé sĕ fie nimicită *ex offo.* — Noua alegere se va face abia după sărbătórea sfinţilor apostoli Petru şi Pavel.

*

Biblioteca Academiei Române în cursul lunei April s'a sporit cu 168 volume şi broşuri şi 169 numeri de reviste române (exemplare obligate, conform legii de la 1 April 1885), cu 29 volume şi broşuri, 34 numeri de reviste străine, 26 atlase şi chărţi, 12 foi volante, 1 volum de manuscrise şi 1 fotografie, primite tóte în schimb, ear' prin cumpĕrare s'a sporit cu 5 volume, 87 numeri de reviste străine, şi 10 documente. — Consultate au fost: 1389 volume de 369 cetitori.

*

Cutrĕmur de pămênt în Arad. Sâmbătă diminéţa întrĕ orele cinci şi şése s'a simţit în Arad sguduitură de pămênt în patru rênduri, durând fie-care mai multe secunde.

*

Pentru biserica din Deva. In scopul renovărei bis. gr.-or. rom. din Deva au contribuit la mâna subscrisului următorii:

1. Dna vĕd. Irimie Péterné, proprietară în Deva 50 cor.
2. Dl Dr. Iussi Colbasi, medic de regiment în Orĕştie 20 cor.
3. Dl Emanuil Ungurean, adv. în Timişóra 10 cor.
4. Dl Dr. Zosim Chirtop, adv. în Câmpeni 10 cor.
5. Dl Dr. Aurel Cosma, adv. în Timişóra 5 cor. Total 95 cor.

Priméscă marinimoşii donatori sincere mulţămiri. Bunul dzeu sĕ le resplătéscă creştinésca faptă.

In numele com. bisericesci. Deva, 3/16 Maiu 1902. George Romanul protopresbiter.

*

Instalare de fişpan în Deva. Vineri (16 Maiu st. n.) comitatul Hunedórei a avut congregaţie estraordinară, convocată pentru a i-se cetí decretele prin cari este absolvat din post comitele de până acum Bethlen şi numit în locu-i Barcsay Kálmán, făcêndu-se cu o cale instalarea noului comite. „Românii, ne-avênd motive de a regreta depărtarea celui vechiu, nici a se bucura de sosirea celui nou, au stat departe de ceremoniile întroducerii“ — zice „Libertatea“ din Orăştie.

*

Esces de zel patriotic. „Gazeta Transilvaniei“ spune ca Sâmbătă soţia zidariului I. Moldovan din Braşov-Scheiu grijind în odăi a întins perdelele pe feréstră, aşa că atârnau la stradă. Perdelele erau prinse cu pantlică tricoloră (roşu-galben-vînăt), ceea-ce vĕḑênd un poliţist, a confiscat pantlica şi a dus'o la poliţie. — O altă ispravă tot aşa de patriotică a făcut un alt poliţist în cimiteriul din Gróveri, unde se află mormêntul lui Andreiu Murĕşianu. Anume, Vineri diminéţa mâni pióse au pus pe mormêntul poetului nostru o cunună cu funde treicolore. Poliţistul a vĕḑut printrĕ grătelele porţii tricolorul, şi cerênd sĕ i-se deschidă pórta s'a dus la mormênt şi intrĕ înjurături a început sĕ taie cu sabia cununa. Abia la protestările energice ale dnişórei Wagner — care 'i deschisese pórta — şi-a tras de sémă zelosul poliţist, că póte — ce-i drept, sĕ confisce tricolorul, dar' n'are drept sĕ violeze cununa.

*

Dar pentru biserică şi şcólă. Vrednicul parochian şi fost jude comunal al comunei şi parochiei gr.-or. Butene — tractul Clujului — *Stefan Golban,* în momentele cele din urmă ale vieţei sale — întrĕ alte dispoşiţii testamentare — la îndemnul dlui notariu cercual Gavril Fărcaş şi a parochului subscris, — în lipsă de copíi — a testat pe séma şcólei nóstre din loc o grădină în valóre de 200 cor. în imediata apropiere de grădina şcolară, cu meniţiunea de a se folosí ca grădină de pomi, şi 2 parţele arător în valóre de 120 cor. pe séma bisericei, cu dreptul de folosinţă a parochului, pentru a fi pomenit la sfântul jertfelnic pentru totdeuna.

Tot acest decedat creştin şi fost jude com. a mai procurat din al sĕu în anul trecut tóte 3 perdelele (dvere) de la uşile altariului, cu preţul de 15 cor.

Faptele vrednice de imitat vorbesc şi se laudă de sine, pentru cari marinimosul donator priméscă-şi cuvenita rĕsplată în împĕrăţia Tatălui ceresc prin alăturarea lui la cei aleşi ai Domnului, ear' aici pe pămênt fie-'i pomenirea neuitată! Butene, 5 Maiu 1902. *Gavriil Todoruţ,* paroch gr.-or.

*

Porumbul african în România. Cetim în revista „Agrarul“ din Bucureşti, organul „Societăţii Agrare“, a marilor proprietari din România, că *N. St. Cesianu,* secretar general al „Societăţii Agrare“, a esperimentat la moşia sa Comişani din judeţul Romanaţi calitatea şi productivitatea porumbului (cucuruzului) african, lila. Resultatele au fost escelente. Dat spre analisare chimistului Dr. Bernhard, acesta a aflat că porumbul lilas e cel mai bun în amidon dintrĕ tóte soiurile de porumb. „Agrarul“ promite a reveni asupra aclamatisării, productivităţii etc., tractându-le în articol special.

*

In atenţiunea măestrilor pantofari. Ministrul ung. de honveḑi a luat hotărîrea de a da meşteşugariler din patrie furnisarea încălţămintelor şi anume a 16,300 de părechi bocónce şi 6700 părechi ghete uşóre. Preţul unei părechi de boconci este 10 cor. 15 fileri, al ghetelor uşóre 8 cor. 65 fil. Marfa gata este a se înainta cel mai târziu până la sfêrşitul lui Martie 1903 la depositul de monture din Budapesta. Relativ la timbrarea ofertelor s'a dat favorul de a se pune timbru de o corónă pe cólă, ori-câţi ar fi semnaţi pe ea. Meşteşugarii cari fac oferte individuale, fie-care trebue sĕ pună timbru de 1 cor. Ofertele sunt a se înainta cel mult până la 1 Iunie a. c. la camera de comerciu şi industrie din Braşov.

*

Mine de aur în Costeşti. Economii Alexă Mateiu din Costeşti şi Avram Vlădău din Ludeşti au aflat în hotarul comunei Costeşti (comitatul Hunedórei, pretura Orĕştiei) minerale cari conţin *aur* şi *argint,* cum şi *grafit.* Indată după acéstă descoperire numiţii şi-au scos de la căpitanatul montanistic din Zlatna *20 şurfuri* (licenţă de esploatare). Cum însĕ ei nu dispun de capitalul necesar, ear' cercetările de până acum ale lor dau prospecte de frumósă rentabilitate, numiţii Alexă Mateiu şi Avram Vlădău aduc pe acésta cale la cunoscinţa publicului român, că bucuros ar întra în tratative cu capitalisti români, pentru a se asoţia cu ei în scopul esploatării terenului.

*

Plângere îndreptăţită. „Fóia poporului“ publică în numĕrul din sĕptĕmâna trecută o scsisóre din *Sâmbăta inferióră,* în care autorul — bun creştin, cum se vede — se plânge că de-şí sunt în comună doi comercianţi români, totuşi epitropia cumpĕră de la comercianţii evrei luminile de lipsă la serviciul divin. Plângerea bunului creştin e îndreptăţită şi atragem şí noi atenţiunea deosebi a parochului de acolo, că întrĕ alte consideraţiuni de domeniul religiosităţii şi a evlaviei, trebue sĕ îndemne pe organele parochiale a procura de la comercianţi români cele de lipsă pe séma bisericei chiar şi *datorinţa de a sprijiní comerciul românesc.*

*

Ciuma racilor. Se raportéză, că racii din locurile şi bălţile Germaniei sufĕr de o bólă numită *ciuma racilor,* care 'i pustiesce cumplit. Doctorul Eckstein, de la universitatea din Eberswald, a primit însărcinare sĕ facă cercetări bacteorologice pentru a descoperí causa epidemiei acesteia. — Cercetări de natura acésta s'au făcut, de altcum, şí în 1878, când ciuma pustiise aprópe de tot racii din apusul Europei. Atunci Dr. Bruno Hofer din Münich a descoperit baccilul bólei, pe care l'a numit *pettis Astaci.* In acel an bóla a trecut şí în Rusia, unde a pustiit racii din Volga, Don, Nipru şi afluenţii acestor rîuri.

Racii atacaţi de acéstă bólă se 'ntorc pe spate, códa li-se scurtéză şi mor în urma paralisiei de inimă, căpĕtând o carapàce roşie ca-şi-cum ar fi serviţi la masă ferţi.

„Asociaţiunea“.

Convocare.

Toţi onoraţii membri ai „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ de pe teritoriul *despărţĕmêntului Cluj* (oraşele Cluj şi Cojocna, apoi cercurile administrative: Cluj, Gelau şi Nadeş din comit. Cojocnei) precum şi toţi iubitorii culturei românesci, prin acésta sunt învitaţi sĕ binevoiéscă a participa la *adunarea cercuală* a acestui despărţĕmênt, carea se va ţiné în *Cojocna,* în şcóla greco-orientală în ziua de *8 Iuniu st. n. a. c.* la 11 ore a. m. cu următórea ordine de zi:

1. Participarea la serviciul divin în ambele biserici întrĕ orele 9—11 a. m.
2. Deschiderea adunării la 11 ore a. m.
3. Raportul comitetului cercual:
   a) prin secretariu;
   b) prin cassariu.
4. Alegerea alor două comisiuni de câte 3 membri:
   a) una pentru censurarea raportului comitetului de sub p. 2.
   b) alta pentru inscrierea membrilor şi încassarea taxelor.
5. Raportul comisiunilor de sub p. 4 şi apelul nominal al membrilor.
6. Alegerea delegaţilor acestui despărţământ pentru adunarea generală a „Asociaciunei“ care în anul curent se va ţiné la Oraviţa la 14 şi 15 Sept. st. n.
7. Eventuale disertaţiuni ce se vor insinua prealabil la presidiu.
8. Eventuale propuneri şi interpelări.
9. Verificarea procesului verbal al acestei adunări.
10. Inchiderea adunărei.

Pentru comitetul cercual al despărţĕmêntului Cluj al „Asociaţiunei“.

Cluj, 11 Maiu 1902 st. n.

Dr. Georgiu Ilea
director.

Dr. Stefan Morariu
secretariu.

AMVONUL.

Cuvêntare

la Dumineca Samarinencei.

> „Duh este Dumnezeu, şi cine se închină Lui, se cade sĕ se închine cu duhul şi cu adevĕrul“.
>
> (*Ioan IV, 24*).

(Fine).

Zeii, pe cari îi adorau ei, nu erau fiinţe perfecte, fără scăderi, fără neajunsuri, ci fiinţe mărginite, aprópe asemenea ómenilor, cu aceleaşi vîrtuţi, dar' şi cu aceleaşi scăderi, ca şi adoratorii lor. Şi cum sĕvêrşeau aceste popóre cultul divin? Acesta se basa pe înveţături secrete, cari mai cu samă numai preoţii le cunosceau, şi pe mituri în mare parte nemorale, cari sanctificau prin esemplul zeilor scăderile şi chiar viţiile ómenilor. Astfel aflăm dar' pe timpul venirei în lume a Mântuitoriului judaismul denaturat, ca sĕ zic aşa, în forme góle, ear' păgânismul dominat cu desĕvêrşire de materialism şi egoism, — departe de adevĕrata cinstire de D-zeu.

Şi cum se schimbă tóte aceste prin învĕţătura lui Christos!... „Inchinaţi-vĕ cu duhul şi cu adevĕrul“, ne zice El, „căci Tatăl ceresc cautǎ pre unii ca acestia sĕ se închine lui“, — adecă acest fel de închinători sunt plăcuţi lui. Adevĕrata cinstire de D-zeu deci nu póte fi numai trupéscă, numai din afară, ca sĕ se cuprindă numai în semne vĕḑute, precum sunt ceremoniile sau jertfele, ci ea este duhovnicéscă, cuprinḑêndu-se întru evlavia cea adevĕrată, „din inimă şi suflet, şi întru sfinţenia vieţii. Prin urmare semnele cele din afară ale închinării lui D-zeu, — cari le aflăm şi la păgâni, — fără evlavia cea din lăuntru şi fără curăţenia vieţuirei nu au nici un preţ înaintea lui D-zeu şi nu sunt primite. Adevĕraţii cinstitori ai lui D-zeu, cei luminaţi prin învĕţătura religiunei creştinesci, nu trupesce, prin ceremonii şi jertfe în Ierusalim sau pe muntele Garisim, ci duhovnicesce prin vieţuire neprihănită şi prin evlavie sufletéscă, pretutindenea se vor închina lui D-zeu.

Acesta este dară înţelesul cel adevĕrat al cuvintelor Mântuitoriului adresate cătră muierea Samarinéncă, din cari ne putem uşor convinge, cum trebue sĕ întocmim cinstirea nóstră faţă de Tatăl ceresc, care revarsă darurile sale asupra nóstră, a fiilor sei, în astfel de mĕsură.

De aceea, iubite creştine, eată păretele din mijloc, ce te despărţia pe tine de D-zeu, prin venirea în lume a lui Iisus Christos a căḑut, şi liber, cu încrederea fiiului cătră párintele sĕu, tu te poţi apropia de D-zeul tĕu si vărsa înintea lui rugăciunea ta. Ori de stai lucrând în casa ta, ori te afli pe câmp, la economia ta, ori călĕtoresci la drum în afacerile tale, ori în ce timp, ori în ce loc sufletul tĕu se póte avênta de la cele pămêntesci la cele ceresci, şi din valurile cele de multe feliuri ale turburărilor lumesci la linişteа cea neturburată a lui D-zeu. Prin acésta însĕ nu se zice, că nu ai lipsă a cerceta casa lui D-zeu, căci te poţi ruga lui şi în casa ta; căci acésta ar fi o restalmăcire viclénă a cuvêntului lui Christos; ci mai vêrtos cercetéză cu tótă sîrguinţa casa lui D-zeu, care este consacrată îndeosebi evlaviei tale. Aici ascultă cu inimă înfrântă şi smerită, care D-zeu nu o urgisesce, cuvêntul lui D-zeu, isvorul cel deapururea viu al luminării şi îndreptării tale. Aici te îndulcesce de sf. taine ale lui Christos, cari ţi-se ofer deapururea din ospĕţul Stăpânului. Aici întrunesce vocea inimei şi gurei tale cu vocile fraţilor tĕi, cu glasul preoţilor şi cântăreţilor tĕi, preamărind pe cel Atotputernic, care este mai pre sus de toţi şi de tóte, rugându-l pre El pentru darurile sale cele pămêntesci şi pentru cele mai presus de lume, şi mulţămind lui din tótă inima ta pentru binefacerile, cari zi de zi ba oră de oră şi minut de minut le revarsă asupra ta. Căci „Duh este D-zeu“, şi cu duhul şi cu adevĕrul se cuvine sĕ te apropii de Dînsul în rugăciunea ta. Ear' când împregiurările vieţii, — fie o bólă ce te légă de casa ta, fie alte neajunsuri ce te-ar împresura, — nu ţi-ar permite a te împărtăşí şi tu în rênd cu fraţii tĕi de glasul cel dulce al maicei tale, al bisericei, — înalţă cugetul tĕu la cel-ce nu locuesce numai în Garisim, sau numai în Sion, ci în tot locul; şi cel-ce este Duhul şi adevĕrul, El va auzi suspinul tĕu şi nu va lipsí a venì întru ajutorul tĕu. Amin!

Ioan Baptist Boiu
catechet

Din public.*)

Mulţămită publică.

Prea Venerabila Comisiune administrativă a Tipografiei archidiecesane din Sibiiu, s'a îndurat preagraţios a dărui bisericei nóstre gr. ort. câte un esemplariu „Evangelie“, „Penticostariu“, „Orologier“, — pentru care binefacere cu fiiască supunere 'mi permit, ca şi pe acésta cale sĕ împărtăşim sincerile şi prea căldurósele nóstre mulţămiri.

Tot pentru biserica nóstră, din partea mai multor credincioşi s'a procurat un potir, un disc cu stea, şi o cruce de mână, — cărora de asemenea în numele comitetului paroch. le mulţămim rugând pe atot puternicul D-zeu, ca jertfa pusă pe altariul Domnului sĕ li-o rĕsplătéscă însutit.

Galomfalăul-mare, la 28 April

Iuliu Holdĕr
paroch pres. comit.

Mulţămită publică.

Mult stimaţii şi evlavioşii nostri creştini din comuna nóstră Zernesci de lângă Braşov, iubitori de podóba casei lui D-zeu, au făcut sfintei nóstre biserici gr.-orient. din Şieul-mare, tractul Bistriţei, pe sfintele sĕrbători ale Invierei Domnului, scumpe şi fórte frumóse daruri, şi anume:

Domnul măestru-măsariu Efrem Cureşan cu stimata dsale soţie Maria un iconostas frumos în preţ de 150 coróne.

Mama d-sale *Ana* ni-a trimis o îmbrăcăminte pe el de catifea négră frumos ornată, care valoréză 10 coróne.

Domnul Iosif Minea tot din Zernesci ni-a dăruit o icónă cu sfânta treime, pictată pe tinichea, de 100 cm. lungă, în valóre de 50 cor.

Domnul Ioan Cureşan măestru în Zernesci o icónă cu Invierea Domnului, pentru măsai, pictată pe tinichea, în valóre de 14 coróne.

Domnul Ioan Coleican din Zernesci o icónă cu Botezul Domnului, pe tinichea, în valóre de 14 coróne.

Pentru aceste fapte nobile bunul şi milostivul Dumnezeu sĕ-'şi reverse asupra evlavioşilor nostri donatori atât de marinimoşi darurile Sale cele bogate, atât asupra domniilor lor cât şi asupra membrilor familiilor lor, şi sĕ le lungéscă firul vieţii în deplină sănĕtate şi mulţămire întru mulţi fericiţi ani.

In numele comitetului parochial şi în numele întregei comune bisericesci.

Şieul-mare, în 16 April 1902.

David Rusu
paroch şi preş. com.
şi sinodului par.

Posta redacţiunei.

Năsĕud. A sosit şi e pus la rênd pentru unul din numerii mai apropiaţi.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 102/902. [60] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de nou sistemisată **Barcan**, mai înainte filie la Sita-Buzĕu, în protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Cu privire la emolumentele împreunate cu acest post se pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral subscris ori de la cei competenți din Barcan.

Doritorii de a reflecta la acest post 'și vor așterne cererile concursuale, instruitė conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a arăta desteritatea în rituale și a se face cunoscut poporului.

Bręțcu (Bereczk), 19 April 1902.

Oficiul protopresbitoral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

Liturgieriul

— cu litere latine —

broșat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Douĕsprezece

Cântece de școlă

pentru douĕ și trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu prețul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura și de la Tipografia și Librăria diecesană Caransebeș, Librăria I. Ciurcu, Brașov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia și Librăria seminariului gr.-catolic Blaj și la Tipografia și Librăria H. Pardini Cernăuți (Bucovina).

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistență.

Articoli reproduși din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

și publicați de

Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă prețul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * * *

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Metropolia

Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric

despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Pușcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** și **9·50 cor.**

Se póte procura dela

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropòlit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Pâschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Pâschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierèscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la înmormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Joi 9/22 Maiu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Spiritul legii.

I.

Sibiiu, 21 Maiu n.

E mai mult ca sigur, că hotărîrea luată de curênd în congregaţia comitatului Pojon, — despre care am făcut pomenire într'un numĕr mai recent al ziariului nostru, — anume, de a se înainta representaţiune la dietă, ca sĕ modifice legea de naţionalităţi, aducênd în consonanţă *„literile legii cu spiritul ei“*: va forma obiect de discuţie animată în congregaţiile comitatense, întocmai ca la timpul seu hotărîrea de analog cuprins a Secuilor din Treiscaune, pentru-că şi cei din Pojon au decis, întocmai ca Sĕcuii din Treiscaune, ca hotărîrea lor sĕ fie comunicată tuturor municipiilor din ţéră — spre părtinire.

Şi aceea e sigur, că cele mai multe municipii din ţéră, compuse fiind actualele lor representanţe din elemente cari nu mai gândesc cum gândeau cei-ce au dat nascere acestei legi de naţionalităţi, — fără a'i da însĕ şi viéţă — vor lua posiţie *pentru* modificare, şi în acest înţeles se vor adresa şí ele către forul competent, către dieta ţerii.

Tot aşa de sigur e însĕ şí aceea, că şí aceste noue bombardări îndreptate în contra legii de naţionalităţi vor rĕmâné simple încercări numai, lipsite de resultatul dorit, pentru-că împrejurările nu sunt de aşa, ca guvernul actual şi majoritatea parlamentară pe care se razimă, sĕ se pótă angaja la o lucrare atât de jingaşă şi atât de grea, cum ar fi modificarea legii de naţionalităţi, atât de mult dorită din partea nesaţiosului şovinism magiar.

De alt-cum posiţia partidului nostru naţional în chestia acésta e bine stabilită, în însuşi programul partidului. Legea de naţionalităţi nu ne mulţămesce nici pe noi, pentru-că nu ni-a dat nimica; şi cerem şi noi modificarea ei, în sensul, ca drepturile nóstre naţionale sĕ fie mai bine formulate, mai bine rotunḑite în ea, şi astfel precisate, ca la esecutare sĕ nu ne mai lovim de pedeci, cum ne-am lovit la esecutarea actualei legi, care de-şí neesecutată, e totuşi neplăcută hiperzeloşilor nostri compatrioţi magiari.

Bine înţeles, o *cerem* acésta, o *pretindem*, şi nu rugăm pe nimeni sĕ satisfacă acestor juste pretensiuni ce le avem, cum n'am rugat pe nimeni nici atunci când legea actuală a fost adusă, — fără consentimentul nostru, — ci tot ce ni-s'a dat în ea ni-s'a dat de bună voe, *în urma promisiunilor ce ni-s'au fost făcut mai nainte.* Pentru-că un popor, fie cât de mic şi cât de slab, nu e corporaţiune restrînsă şi limitată în drepturile sale, ca sĕ se róge pentru lărgirea lor; nu e corporaţiune care are sĕ petiţioneze pentru a i-se recunósce aceea ce are dat de la natură, dreptul de a trăí şi a se desvolta ca popor, — în limba sa, şi în obiceiurile sale, — ci e *putere,* de care trebue sĕ ţină sémă cei-ce conduc destinele statului din care face parte, pentru-că numai dacă i-se respectéză drepturile inăscute póte sĕ-şi împlinéscă din alipire şi iubire către stat şí el datorinţele multe şi grele cari îl apasă. Pe scurt, drepturile popórelor nu se dau, *ci se asigură şi garantéză* prin legi.

Sigur că de acéstă împrejurare au ţinut cont înţelepţii şi prevĕḑĕtorii politiciani magiari cari au dat nascere legii de naţionalităţi, atunci când au contemplat-o, şi ţinênd sémă de popórele nemagiare din ţéră, cari formézâ tot atâtea puteri în stat, li-au dat puţinul ce se cuprinde în lege.

Şi au dat aceea ce au dat, nesiliţi de nimeni, din proprie voinţă, după multă şi matură chibzuiélă, avênd în vedere numai binele de obşte şi faptul, că popórele singuratice din stat, ca puteri singuratice, numai atunci pot fi contopite într'o putere mare şi impunĕtóre, dacă sunt mulţămite şi *asigurate* în privinţa drepturilor lor naţionale.

Şi au dat aceea ce au dat, cu scopul, ca *sĕ fie ţinut şi respectat,* cum se spune şí în clausula de sancţionare, ear' nu cu intenţiunea, ca după ani de zile sĕ vină o nouă generaţie şi sĕ céră îndĕrĕt şí acest puţin de care au fost învrednicite naţionalităţile nemagiare. Şi cel-ce presupune o astfel de intenţiune, vatămă memoria marilor bărbaţi de stat cari au compus legea, memoria lui *Deák*, *Eötvös*, *Simonyi*, şi alţii, cari nu pentru aceea au adus'o, ca sĕ nu fie esecutată sau ca sĕ fie cu timpul chiar modificată ori abrogată, cum cere acum cu insistenţă şovinismul magiar.

Acesta a fost şi este *spiritul* legii de naţionalităţi, şi la grea muncă se supun cei-ce caută astăzi, după treizeci şi patru de ani, sĕ 'i dee altă esplicare, esplicarea pe care nu o póte avé.

E adevĕrat, şi recunóscem şi noi, că spiritul legii nu mai corĕspunde astăzi literilor ei; dar' nu spiritul pórtă vina, care a rĕmas acelaşi, ci literile, cari au fost puse pe hârtie astfel, ca cu timpul sĕ pótă fi restălmăcite.

Li-s'a dat încet cu încetul şi li-se dă şi astăzi altă esplicare, cu tóte că marele patriot *Deák* a spus'o în dietă, cu ocasiunea votării legii, că Magiarii sunt datori sĕ dee compatrioţilor de altă limbă o astfel de lege cu privire la drepturile lor naţionale, *care sĕ nu pótă fi restălmăcită sau rĕu interpretată nici-odată*, ci popórele nemagiare sĕ fie pentru totdéuna asigurate în drepturile lor, prin legea acésta.

Dar', sĕ rĕmânem la *spiritul legei.* Cei-ce caută sĕ-l esplice astăzi în favorul lor, — prin urmare în detrimentul naţionalităţilor nemagiare, — n'au sĕ-l caute numai în lege însaşi, ci mai mult în *antecedenţe,* în cele ce au premers votării legii, şi atunci sigur îl vor afla, în adevĕrata sa fiinţă, curat şi nefalsificat. Antecedenţele acestea le vom espune într'un articol următoriu.

Pactul. Chestia pactului vamal-comercial între Ungaria şi Austria, — care ameninţa cu crisă ministerială, când pe cei de dincolo, când pe cei de dincóce, — se pare că a întrat în fasă nouă. Semioficiósele cel puţin aşa ne spun, că posibilitatea legării unui compromis între guvernele ţerilor dualiste este aprópe asigurată. Ceea-ce însemnéză că Coróna a aflat de necesar sĕ întrevină în causă, şi sĕ facă şí pe unul şí pe celalalt dintrĕ şefii guvernelor sĕ mai cedeze din pretensiuni, pentru a puté ajunge la înţelegere desĕvêrşită. Fapt e, că pertractările întrerupte între cele două guverne, vor fi reluate de nou în decursul sĕptĕmânii acesteia, în care scop primministrul austriac *Dr. Körber* va veni la Budapesta pe câteva zile.

Scrisóre din Bucuresci.

Visita M. Sale Regelui Carol la seminariul central.

— 5 Maiu v.

Seminariul central din Bucuresci, instalat acum în localul nou, zidire modernă, care întrunesce tóte condiţiunile cerute pentru a corĕspunde pe deplin destinaţiunii sale, a avut eri óspeţi rari.

M. Sa Regele Carol a binevoit a onora cu înalta Sa visită acéstă şcólă, împreună cu I. P. S. Sa Metropolitul-Primat.

Intâiu a sosit I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, primit fiind de directorul seminariului şi de întregul corp profesoral.

Când şi-a făcut apariţia, corul a intonat cu o precisiune admirabilă frumósa cântâre bisericéscă *„Pe stăpânul şi Archiereul nostru“*.

Inaltpreasfinţia Sa a întrat imediat în capela aşezată în mijlocul noului institut, unde a rostit o scurtă rugăciune în faţa altariului, şi apoi, urmat de numĕrósa asistenţă, a trecut în sala de consultare a profesorilor, aşteptând aci sosirea M. Sale Regelui Carol.

La orele 5 precis sosesce M. Sa, în trăsură deschisă, însoţit de dl colonel *Mavrocordat*, adjutantul M. Sale.

M. Sa e întimpinat la scară de I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, care 'l conduce în capelă. Corul intonéză *„Imnul regal“* în momentul în care Regele îşi face întrarea în capelă, ear' economul *Iordăchescu*, îmbrăcat în odăjdii, presentă M. Sale sfânta Cruce şi Evanghelia, pe cari M. Sa le sărută.

Se oficiézâ rugăciunea de séra, intonând la fine corul complet al seminariului, compus din 125 elevi, cântarea *„Luminézâ-te noule Jerusalime“*, ear' în urmă M. Sa e condus în sala de consultare a institutului, unde îi sunt presentaţi din partea directorului toţi profesorii, unul câte unul, între ei şí compatriotul *George Moian*, cunoscutul profesor de lucru manual.

M. Sa Regele, însoţit de I. P. S. Sa Metropolitul-Primat şi de întréga suită visitéză apoi pe rênd tóte clasele, esaminând singur câţiva elevi din fie-care clasă, şi esprimându-şi completa mulţămire faţă de profesori pentru frumosul progres constatat.

După visitarea tuturor claselor M. Sa e condus în atelierul pentru lucru manual, unde se fac împletituri de paie şi diferite alte lucrări. E întimpinat de profesorul *G. Moian.* Elevii erau puşi la lucru, şi 'şi avea fie-care şorţul dinainte şi lucrul în mână. M. Sa s'a uitat cu deamĕnuntul la fie-care cum lucréză, cerênd esplicări de la profesorul *Moian*, pe care l'a felicitat pentru progresele şi inovaţiunile făcute în acéstă ramură a industriei naţionale.

O mică esposiţie era aranjată într'un colţ al atelierului, pe care M. Sa asemenea a luat'o în privire cu un deosebit interes, şi apoi cu vĕdită mulţămire a părăsit atelierul pentru a visita dormitórele, spălătórele, sufrageria şi celelalte părţi ale noului local.

Inalta visită a fost terminată la orele 7 séra. M. Sa a mulţămit cu căldură directorului seminarial, Părintelui econom *Nazare* pentru cele vĕḑute şi esperiate, şi a promis că va trimite pe A. Sa Regală Principele Carol sĕ iee lecţiuni la acéstă *şcólă model.*

La plecare M. Sa e întimpinat în curtea seminariului de toţi elevii seminariali, înşiraţi în două rênduri, cu drapelul şcólei în frunte.

Deodată cu M. Sa Regele a plecat şí I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, de care M. Sa s'a despărţit cu multă afabilitate.

Rap.

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Mediaş.

— Raport special. —

— 6 Maiu v.

Incep cu frumosul discurs, rostit la deschiderea conferenţei învĕţătoresci din *Mediaş*, în 1 Maiu n. 1902, de comisariul consistorial *Dr. V. Bologa*, profesor. E următoriul:

Onorată conferenţă!

Suntem în acea parte a anului, când toţi cei chemaţi — une-ori şi mai puţin chemaţi — stau gata în sensul legilor şcolare sĕ iee în sémă resultatele lucrării nóstre didactice de preste an. Cu alte cuvinte, ne apropiem de finea unui an şcolar, când nise cere sĕ rotunḑim resultatele, pentru-ca sĕ împăcăm legea şi vocea lăuntrului nostru, dovedind că nu îndeşert s'a încredinţat nouĕ cultul unei catedre în sanctuarul şcólei române.

Este deci o fericită coincidenţă psichologică, că în acest timp ne găsim întruniţi de nou şi în conferenţă, pentru-ca sĕ reluăm firul desbaterilor didactice-şcolare, ce avem sĕ legitimăm şi întărim — după putinţă — şi cu resultatele *practicei.* Pentru-că eu accentuez şi la acest loc, că nu târgueli pretinesci sau personale au sĕ formeze scopul conferenţelor nóstre învĕţătoresci, *ci întroducerea şi realisarea celor mai sănĕtóse vederi şi concepţiuni pedagogice în practica vieţii şcolare.*

Inainte de a întra în meritul obiectelor, ce ne aştéptă, ţin o datorie pentru mine sĕ desfăşur înaintea dvóstre unele cestiuni, ce sunt menite a pune în lumină mai de-aprópe *posiţia şcólei poporale* în sînul poporului nostru de la sate, pentru care esistă acésta instituţiune.

In vederea acesteia ni-se impune întrebarea: *Ce e şcóla pentru poporul nostru de la sate? O sarcină, precum şi-o esplică unii, ori o instituţie de binefacere culturală?*

Rĕspunsul, ce trebue sĕ dăm acestei întrebări, e de tot firesc: Şcóla de la sate e singurul *loc şi prilej* pentru ţĕranul român de a-se ridica din *întunerecul neştiinţei,* în care el a fost ţinut în mod măestrit timp atât de îndelungat. A lipsí deci pe ţĕranul nostru de şcóla sătéscă, cu sau fără ştire, ar însemna a-l lipsí de *ultima posibilitate* de a-se ridica din întunerecul *ignoranţei.*

Dreptaceea, dacă noi am fi nepăsători faţă de şcólele nóstre sătesci, adecă faţă de posibila luminare a ţĕranului nostru, care e fratele nostru, tatăl nostru, sau cel puţin moşul ori strămoşul nostru, atunci am fi vinovaţi de însuşi sângele nostru. Ear' pentru asemenea greşeli nu mai avem sĕ facem imputări nimĕnui, de cât nouĕ înşine!...

Suntem datori dar' sĕ căutăm şi sĕ uzăm tóte mijlócele posibile, pentru-ca sĕ ridicăm şcóla şi învĕţătoriul. Acésta sĕ o aibă în vedere pururea autorităţile şcolare, de sus până jos. Sĕ controleze învĕţătoriul de aprópe, dar' sĕ-'i dee tóte *mijlócele trebuinciόse* pentru înălţarea sa, nu pentru înjosirea şi demoralisarea sa.

Intrĕ aceste mijlóce, chemate a ridica şcóla şi învĕţătoriul, pun eu şi *bibliotecele şcolare*, despre a căror importanţă educativă și culturală, m'am hotărît sě ve present un tablou în cele ce urméză.

Lectura tinerimei e considerată astăzi ca un factor puternic pentru educațiune, în cât dacă se aplică cu înțelepciune, ea póte avé cele mai binecuvêntate resultate pentru educația și pentru viitorul și mărirea unui popor. Din acest motiv tóte statele civilisate din apusul Europei aprețiéză nespus importanța bibliotecelor școlare și poporale și aduc mari jertfe, ca sě exploateze acest factor în favorul culturei poporului.

Dar' cu deosebire pentru *trebuințele nóstre didactice*, bibliotecele școlare dau un ajutor neprețuit, câtă vreme scopul lor e, ca sě ofere lectură întregitóre în firul învěțământului, ce propunem, și astfel sě suplinéscă ceea-ce nu mai ajunge învěțătoriul sě espună.

In urmare bibliotecele școlare servesc și promovéză interesele proprii ale școlei. Căci ce folos de sěmênța bună, ce se aruncă în școlă, dacă afară de școlă tinerimea se ticsesce cu lectură contrară tendințelor școlei.

Afară de aceea pentru școlă ar fi un rol dureros, sě devină o simplă instituție de a împărți numai lecții copiilor și a-i întreba la vremea sa. Pe acéstă cale puțin ar puté contribuí la reforma și progresul societății. Măcar astăzi e infinit serviciul, ce se cere școlei în acéstă privință, ca sě lucre din rěsputeri întru crearea de *caractere alese*, *voință firmă* etc., cari sě trécă departe preste hotarele școlei.

In acest scop, bibliotecele *școlare și poporale, tind un mijloc puternic prin lectura ce ofer și servesc totodată spre completarea operei școlei.*

Din acésta resultă, că la noi bibliotecele *școlare* au sě se organiseze de-așa, ca sě servéscă totodată și ca biblioteci *poporale*. Și sě nu credem imposibilă acéstă organisație, deóre-ce în Francia e deja de mult realisată cu resultate binefăcětóre.

„*Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român*“, mai bine de un deceniu se căsnesce cu înființarea de biblioteci poporale prin comunele române. Resultatul acestei acțiuni, nobilă fără îndoială, e încă de tot efemer. Și am convingerea, că nici nu va ajunge la o isbândă mai simțită, câtă vreme nu se va aduce în *legătură organică* cu școlele nóstre poporale. Deóre-ce pe satele nóstre și în împrejurările nóstre, școla poporală cu învěțătoriul seu e cel mai firesc *adăpost* și *organ* de a îngrijí și serví tinerimei și poporului cu lectura trebuinciósă și potrivită intereselor sale de educație și cultură.

Susțin deci, că puține sorți de isbândă pot avé asemenea tendințe, dacă nu încep de la *școla poporală*, de la deprinderile și dispozițiile acesteia. *Căci cine vrea sě îmbunătățéscă sórtea poporului, acela trebue sě încépă de la tinerimea lui* („Soll's mit dem Volke besser werden, hebe man mit der Jugend an“...). Câți legiuitori mari a avut omenimea vre-odată, începênd de la un Licurg, Solon etc. toți au recunoscut și au urmat acestui adevěr psichologic.

Intrě popórele din apusul Europei Englezii au fost cei dintâi, cari au știut apreția *importanța bibliotecelor tinerimei școlare și adulte.* Dar' nici sě nu ne închipuim, că poporul englez ar fi ca poporul nostru, care așteptă ca alții sě-i facă tóte trebile, ceea-ce altcum e o trăsătură caracteristică comună aprópe tuturor popórelor romanice.

Poporul englez nu așteptă *totul* de la școlă, precum se întêmplă la noi, că-ți dă copilul la școlă, și încă de multe-ori lipsit cu desěvêrșire de recuisitele necesare, și în 2—3 ani așteptă sě i-l dai deja filosof.

Și fiind-că poporul englez nu așteptă totul de la școlă, îngrijesce, ca sě aibă tinerimea ocasie și după anii de școlă de a se perfecționa mereu prin lectura ce i-o ofer bibliotecele școlare și poporale.

Pentru noi învěțătorii e o datorie îndoită sě rěspândim și sě generalisăm acéstă convingere și în sinul poporului nostru. In acel cas școla n'ar mai fi o sarcină pentru popor, cum astăzi o consideră în multe ținuturi, ci un adevěrat isvor de lumină și mulțămire sufletéscă.

In firul acestora avem sě ne facem încă sémă cu un lucru, anume dacă la poporul nostru esistă sau nu gustul de cetire. Dvóstre învěțătorii, sunteți cei mai competenți a vě pronunța în acéstă privință. Și cred, că nu mě veți desavua, dacă constat, că esistă la poporul nostru pofta de a se cultiva. Esistă și rêvna de a satisface acesteia, dar' îi lipsesc mijlócele, cărțile trebuinciose etc.

Altcum istoria civilisațiunii dovedesce, că tinerimea întotdeuna a fost accesibilă pentru lectură. Grecii și Romanii cei vechi dădeau în mâna copiilor ceea-ce ceteau și părinții lor, adecă poeții lor naționali: Homer, Vergil etc. pentru-că ei nu aveau altă lectură, anume pentru tinerime și popor.

In era creștină se cetesce cu deosebire Sfânta Scriptură, Viețile Sfinților etc. Noi sě nu uităm, că și în sinul poporului nostru cu traducerea acestor cărți s'a făcut începutul literaturei scrise din secolul 15—16 încóce. Si am puté zice, că până la finea secolului al 19-lea aprópe numai aceste scrieri s'au cetit în popor, pe lângă cele câteva traduceri poporane, ca: Alexandria, Arghir și Elena, Genoveva, ș. a.

Efectul acestei lecturi însě, afară de întărirea sentimentului religios-moral, alt resultat practic n'a avut pentru poporul nostru. Deóre-ce nu i-a oferit nici o învěțătură folositóre îndeletnicirilor vieții practice. Din contră, a contribuit a înaripa și mai departe *fantasia* lui, și altcum destul de sburdalnică, *făcênd din el un popor visător și indulgent până ad absurdum.*

Găsim însě în acéstă constatare o dovadă eclatantă, că *lectura* e cel mai accesibil mijloc pentru cultura autodidactică a poporului și ca atare cel mai puternic factor al culturei poporului. Dreptaceea statul, biserica, societățile și toți conducětorii firesci ai poporului, prin nimic nu vor promova mai simțitor cultura poporului, decât prin aceea, că vor îngrijí, ca o *lectură bună* pentru popor sě se lățéscă în cercuri cât mai largi în sinul seu.

Accentuez însě că sě fie: *lectură bună*, la care este a se adauge încă: *și cumpětată.* Pentru-că o îngrămădire de lectură, ce s'ar oferí fără nici un principiu conducětor, ar disgusta numai și bolnăví spiritul, întocmai precum se întêmplă cu fisicul, când se nutresce fără nici un cumpět sau dietă corěspunḑětóre.

Ear' bólele psichice, ce provin din asemenea causă, sunt cu mult mai periculóse de cât cele fisice. Căci știința medicală, mai curênd sau mai târziu, readuce stomacul la funcție normală. Nutrěmêntul spiritual nemistuibil însě, ce spiritul a absorbit odată, nu se mai póte delătura fără urme dăunóse pentru viéța întrégă. Și n'avem de cât sě căutăm în jur de noi, ca sě vedem cât de mare e numěrul acelor indiviḑi cari au devenit jertfă pentru viéța întrégă numitului sistem greșit de dietetică spirituală.

Din acésta trebue sě deducem necondiționat, că *feliul si cuantul* lecturei, menită pentru tinerime și popor, e imposibil sě rěmână fără conducere și controlă corěspunḑětóre. Și cine altul, *de cât învěțătoriul școlei poporale, póte fí mai chemat pentru acest rol important!* In deosebi școla de repetiție ar puté serví la noi acest scop cultural.

Repet dar', că la noi bibliotecele *poporale* numai în legătură cu cele *școlare și sub conducerea și rěspunderea învěțătorilor nostri pot fi încoronate de succes.*

După tóte acestea sě amintesc ací și părerea unor bărbați distinși în istoria civilisațiunii, cu privire la importanța lecturei pentru tinerime. D. e.:

Herder (1744—1803), vestitul filosof, pedagog și poet german, zice: că începênd *de la povești* și *legende*, tot ce e product mai ales în literatura nóstră din fie-care gen poetic sau literar, ar trebuí sě se cetéscă *cu voce înaltă* prin înșiși elevii școlei, ca sě nu rěmână necunoscut înaintea elevilor nici unul dintrě adevěrații scriitori clasici. Sě nu fie un singur cap d'operă în literatura nóstră, care după-ce a fost bine ales, după-ce a fost de repețite-ori cetit și partiile mai alese memorisate chiar, sě nu fi atins inima simțitóre și accesibilă a elevului, sě nu 'i fi mlădiat și nobilitat limba, memoria și fantasia. Acéstă procedură a făcut sě devină cele mai culte popóre de pe fața pămêntului: Grecii și Romanii antici, ear' în timpul mai nou: Italienii, Francezii și Englezii.

Precum sîta alege grâul de neghină pentru hrana trebuinciósă trupului, astfel *școla sě alégă lectura*, ce conține tablouri și idei mărețe, alăturea cu pilde însuflețitóre, în o limbă alésă, și sě le ofere tinerimei pentru nobilitarea inimii și îmbogățirea spiritului. Pentru-că cetirea productelor de valóre cu voce înaltă și memorisarea partiilor mai alese din ele, nu numai că forméză stilul, nobilitéză simțul limbistic și de stil, ci deșteptă și cugete noue, învioréză disposiția sufletéscă și nutresce fantasia, înalță sentimentele și produce puternicul caracter național.

Tot *Herder* aséměnă spiritul tiněrului cu *albina*, care în primele zile încântătóre ale primăverii atârnă cu nespusă sete de potirul fie-cărei floricele, ca sě 'i sórbă mierea cea dulce și sě se îngâne cu farmecu-i desmerdător. Mai târziu însě în periódele ulterióre ale vieții, nu vom umbla numai pe câmpi înfloriți, ci și pe fênațe cosite, ba de multe-ori pe pămênt spinos plin de brusi și bolovănos etc.

Sě folosim deci zilele primăverii cu sistem și pentru tinerime!!

Ear' *Herbart* (1776—1841), ale cărui vederi pedagogice și didactice preocupă lumea aprópe de un veac, susține: că *lectura* privată e un mijloc de educație indispensabil pentru tinerime, ce abia s'ar puté supliní prin altceva.

Evenimentele din cutare lectură, persónele și acțiunile lor — zice Herbart — esercitéză mai adêncă influință asupra copilului, de cât cele ce le vede în lume, că se petrec în jurul seu. Deóre-ce copilul cetesce mai mult cu *inima* de cât cu *mintea*. Rolul cutărei persóne nobile, sau vre-o faptă măréță, mai curênd îl însuflețesce, ear' efectul bunului esemplu sau scârba față de pěcat, mai intensiv le simte din cele cetite, de cât dacă ar vedé acele lucruri desfășurându-se pe scena *vieții reale*, ce e atât de tainică încă și necuprinsă de mintea copilului.

Urméză din tóte acestea, că *părinții și învěțătorii* sunt datori sě îngrijéscă la vreme de *lectură corěspunḑětóre*, prin care sě satisfacă disposiția sufletéscă a tinerimei și sě o îndrepte pe calea cea bună a desvoltării normale și sănětóse. Pentru-că dacă nu îngrijesc ei la timp, sě nu crédă că nu se vor îngrijí înșiși copiii — atât de iscoditori în apucături — ca sě aibă lectură pentru satisfacerea poftelor interzise. Ear' atunci negligența educatorilor se resbună dureros.

Deórece — repet — pe cât de stricăciósă e *otrava fisicului*, pe atât de stricăciósă și omorîtóre e spiritului *lectura rea.* Urmările acesteia sunt neînchipuite. Tulbură nevinovăția copilului, ștergea de pe fața lui farmecul copilăriei, aprinde sburdalnica-i fantasie și nu arare-ori veștejesce și nimicesce însuși fisicul lui.

Statistica țěrilor civilisate din apusul Europei arată în cifre uimitóre, cât de mare este numěrul criminalilor — în Germania: 76% — a căror rătăcire și corupție s'a pricinuit prin *lectura rea* din tinerețe. Ba, mulți criminali mărturisesc înșiși, că *lectura rea* i-a dus în vîrtejul infamiei și fărădelegei lor.

Este deci adevěrată norocire pentru acel individ, căruia în tinerețe i-a fost dat sě-și nutréscă și desfăteze spiritul cu lectură corespunḑětóre vêrstei, sentimentelor și modului seu de gândire. Pentru-că o lectură potrivită acestor condiții psichice și etnice numai urmări bune póte avé. Precum în genere e dovedit, asemenea lectură fructifică spiritul, înalță inima și deprinde copilul la întrebuințarea timpului, pe lângă ce-i îmbogățesce și cunoscințele. Ba, contribue chiar și la *mlădierea* limbii și a stilului sěu.

Acest efect bun al *lecturei* — și póte că acum ating cel mai însěmnat punct în espunerile acestea — noi învěțătorii ar trebuí sě îngrijim, ca sě nu înceteze de-odată cu încheerea obligămêntului pentru cercetarea școlei poporale. Din contră acest efect bun al lecturei sě exercieze influința sa mai vêrtos încă după-ce scapă copilul de sub disciplina școlei, și cu deosebire prin contactul școlei de repetiție. Sě se dovedéscă în acest chip, că școla poporală a isbutit a cresce din elevii sei ómeni cari mai bucuros useză de o lectură instructivă și folositóre, de cât de atmosfera infectă a cârcimelor, sau alte asemenea distracții.

Pe calea acésta se va susținé *neîntreruptă legătura* dintrě școlă și familie, ce n'ar trebui sě lipséscă nici-odată, în interesul bunei educațiuni. Ear' bibliotecele *școlare*, întregite ulterior cu cele *poporale*, vor influința binefăcětor asupra adulților și asupra culturei poporului preste tot.

Și dacă în unele țeri mai fericite, d. e. în Șvedia și Norvegia, au mers atât de departe, că au înființat chiar *academii poporale* pentru trebuințele poporului, pentru-ce n-am înființa și noi măcar nește modeste biblioteci școlare și poporale?

Când dvóstrě, dlor învěțători, veți puté afirma în deplină liniște, că v-ați împlinit acéstă datorie în sînul poporului nostru de la sate, atunci școla nu va fi sarcină pentru popor, ci un ideal sfânt, un meteor atrăgětor, ear' dvóstrě veți fi obiectul stimei generale și perfecte.

Apelez deci către dvóstrě, cei dintâi chemați a respândi binefacerile culturei în popor, sě veniți în ajutorul autorităților nóstre, cari lucră întru realisarea salutarei porniri, de a se înființa și pe satele nóstre biblioteci *școlare și poporale*, atât de necesare pentru viéța și educația nóstră ca popor cu menire culturală. Deóre-ce fără sucursul învěțătorilor — ceea-ce ridică nimbul lor — atari întreprinderi numai cu greu vor puté înflori și rodí.

Fiți dar' gata în acest scop și fără preget, căci — precum cu plăcere am aflat — în acéstă direcție se lucră și în sînul Veneratului Consistoriu Archidiecesan.

De la conlucrarea dvóstrě atârnă mai departe deplina isbândă a causei, ceea-ce va aduce cununa nemuririi pentru cei binemeritați.

Cu acestea am onorul a declara ședința deschisă și a vě învita la lucrările, ce ne așteptă.

*

Trec acum la descrierea decurgerei conferențelor înseși.

Discursul de deschidere a fost călduros întimpinat de cei presenți. Conferența a luat act apoi de oficiul divin oficiat de parochul-membru al conferenței: dl *Valeriu Scutea.*

Cetindu-se apelul nominal s'a constatat, că sunt presenți: 26 membri. In acest cerc sunt în total: 34 învěțători, anume:

a) în protopresb. Mediaș: 20, din acestia presenți: 18;
b) în protopresb. Tîrnava: 14, din acestia presenți: 8.

Dintrě parochii-directori școlari din acest cerc au fost presenți la prima șed. a conferenței, d-nii: *G. Iacob* și *G. Marian.* P. O. D. protopop din loc, fiind bolnav, n'a putut lua parte de astădată. Am aflat însě cu bucurie, că e spre însănětoșare, ca sě 'l putem avé earăși întrě noi conducětoriu devotat al intereselor nóstre școlare și bisericesci din acest ținut.

Notariu al conferenței s'a ales: dl *Ghedeon Henteș*, ear' verificători: dnii *F. Necșa* și *V. Langa.*

S'au presentat și cetit în conferență următórele elaborate:

1. *Primele zile ale elevului în școlă*, de *I. Mănică* și *Recensiunea* acesteia de *F. Albu.* Elaboratul acesta a fost cetit și în conferența precedentă. Acum recensiunea a fost mai cu interes așteptată. Și s'a constatat cu plăcere, că dl Albu s'a degajat de sarcina avută în mod laudabil. Ambele lucrări au obținut aprețiarea conferenței și cu deosebire recensiunea a dovedit multă pătrundere și adevěrată bunăvoință colegială, ce face onóre recensentului. Acésta e calea de a lămuri și instruí împrumutat, de a zidí și întări, scopul conferanței — ear' nu de a strica și descuraja.

Pentru acéstă lămurire și ținută colegială, președintele conferenței a și esprimat recensentului complăcerea și mulțămita sa, întrě ovațiunile membrilor.

2. *Măestria de a pune elevilor întrebări*, de *F. Necșa.*

Acest elaborat a fost cetit întâiu la finea ședinței prime, apoi la începutul ședinței II-a, pentru-ca membrii sě-'l pótă în deplin apreția. După viuă desbatere conferența a și fixat pe basa acestei lucrări din punct de vedere metodic: *principiile de orientare și mânecare cu privire la punerea întrebărilor în decursul tractării materialului de înv.* Elaboratul a fost bine reușit și instructiv, cu deosebire în partea materială, esprimându-se mulțămită autorului.

Tot pe basa acestui elaborat s'a încins o interesantă și instructivă discuție asupra mai multor cestiuni de ortografie și gramatică română. Ce am mai dori, ar fi, ca asemenea elaborate sĕ ne fie dat a le mai puté cetì şi după conferenţă, într'o *fóie pedagogică, ca organ propriu al conferenţelor nóstre învĕţătoresci.*

3. S'a ţinut o prelegere practică cu elevii desp. III de la şcóla din loc, anume: tractarea poesiei *„Cânele Soldatului“* de Gr. Alexandrescu (Cartea de cetire), prin d-nul *Alexiu Cheţan*, înv. în Blăjel.

După terminarea prelegerii elevii s'au depărtat, ear' asupra prelegerii s'a încins o discuţie vie, de adevĕrat interes pedagogic. Astfel s'a dovedit şi aici, că *prelegerile practice* ofer cea mai bună ocasie şi cel mai potrivit material pentru desbateri metodice-didactice, instructive şi pătrunse de un interes viu şi vivacitate. Au luat parte la desbatere membrii: T. Oprean, F. Necşa, F. Albu, Zach. Harhoiu, Emil Sămărghiţan, Z. Pop, S. Nan, comisariul cons. ş. a.

Dupa reflexiunile prelegĕtoriului şi alte rectificări împrumutate, conferenţa a constatat părţile bune şi scăderile, esprimând mulţămită prelegĕtoriului. A fixat apoi în genere *procedura metodică* cu privire la propunerea poesiilor în şcóla poporală, în următórele:

1. *Fixarea ţintei*, înainte de tóte, după principiul pedagogului *Ziller, de a-se presenta prin ţintă un norocos amestec de lucruri cunoscute şi necunoscute elevului*, pentru activarea interesului şi fantasiei elevului („Das Ziel muss nach Zillers Ausspruch eine glückliche Mischung von Bekanntem und Unbekanntem enthalten. Dann wird die Phantasie zur Thätigkeit gereizt“.)

2. *Analisa* cuprinsului poesiei, prin întrebări şi rĕspunsuri corĕspunḑĕtóre, procedând de la *lucruri sinonime* cuprinsului poesiei, ce sunt deja cunoscute elevului.

3. *Sintesa* sau predarea textului poesiei.

La predare învĕţătoriul designézǎ pe unul dintrĕ elevi, ca sĕ cetéscă strofă de strofă a poesiei, avênd înv. a esplica eventuale cuvinte necunoscute elevilor. La finea fiecărei strofe, şi mai bine: la finea fie-cărei *grupe de strofe*, cari împreună representă un înţeles constitutiv din conţinutul poesiei, va face o *reasumare a ideilor* percurse şi le va cuprinde într'o zicere concentrată, ce se va scrie pe tablă prin un elev.

In acest chip va tracta poesia până la sfîrşit, grupă de grupă, după părţile ei constitutive şi eventual cu mai mulţi elevi. După acésta urmézǎ *cetirea poesiei din partea învĕţătoriului* cu *intonare* corectă şi *mlădiere* corĕspunḑĕtóre, ceea-ce formézǎ punctul de culminaţie în plăcerea estetică, ce se tinde elevului prin cuprinsul unei poesii.

Se notézǎ în genere, că la predarea unei poesii nu se procede de-a dreptul de la cuprinsul poesiei, ci *de la lucruri şi tablouri sinonime* cuprinsului poesiei şi cunoscute deja elevului, ca astfel *în mod indirect sĕ pótă intuí elevul conţinutul poesiei*. Direct de la cuprinsul poesiei se va purcede numai mai târziu, în despărţĕmintele mai superióre şi la casuri mai rare.

După tractarea poesiei în modul arătat se distribue ca lecţie pentru ora viitóre. Urmézǎ apoi examinarea recerută în cetitul frumos, în reproducerea cuprinsului după grupele indicate, pe lângă eventuale emendări şi eserciţii, ce se vor impune încă de gradul priceperii şi îndemânării elevilor. Premergênd şi acésta, se dă ca lecţie viitóre: *memorisarea poesiei.* Dacă e mai scurtă deodată, altcum în mai multe părţi.

După ce se vor examina elevii şí cu privire la memorisarea şi recitarea poesiei, învĕţătoriul póte atrage atenţia elevilor şí la formele esterióre ale poesiei, d. e. la frumseţa rimelor, la eventuale idiome sau espresiuni frumóse româneşti, în sfîrşit pe scurt şí la biografia poetului-autor, pentru-ca sĕ se familiariseze elevii cu poeţii nostri naţionali.

După acéstă importantă lucrare, conferenţa — pe basa propunerilor unei comisiuni din sinul seu — a statorit următórele teme pentru sesiunea viitóre:

1. *„Mijlócele educaţiunii pentru perfecţionarea elevului“*, încredinţată spre elaborare lui *Vasilie Langa*, înv. în Dîrlos.

2. *„Aerul“*, prelegere practică, încred. spre elaborare lui *Zach. Harhoiu*, înv. în Aţel.

3. *Tractarea poesiei „Vestitorii primăverii“* (Cart. de cet.), încred. spre elab. lui *Alexiu Cheţan*, înv. în Blăjel.

4. *„Primele deprinderi de stil în şcóla poporală“*, încred. spre elab. lui *G. Suciu*, înv. în Buzd.

5. *„Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari impedecă progresul normal în şcólele nóstre poporale“?* etc. încred. spre elab. lui *F. Albu*, înv. în Curciu.

Amintim la acest loc, că s'au ales şi douĕ comisiuni permanente, anume:

a) pentru protopopiatul Mediaş, pe lângă P. O. D. protopop *R. Mircea*, dnii înv. *F. Necşa* şi *F. Albu.*

b) pentru protopopiatul Têrnavei, pe lângă P. O. D. protop. *N. Todoran*, dnii înv. *G. Filip* şi *E. Sămărghiţan.*

Chemarea acestor-comisiuni e: sub conducerea protopopului concernent, ca preşedinte al comisiunii, sĕ supravegheze starea şi mersul învĕţământului în şcólele nóstre din fiecare tract protopopesc. Iar pe basa celor esperiate sĕ vină cu raport şi propuneri în proxima conferenţă învĕţătorésců, pentru-ca sĕ se iee disposiţiile cuvenite, în ori-ce direcţie s'ar simţí vre-o lipsă, pentru asigurarea progresului scólelor nóstre poporale.

Cu acésta s'au încheiat lucrările conferenţei din acest an. Comisariul cons. declarând şedinţa încheiată, a dorit membrilor reîntórcere sĕnătósă la postul lor şi muncă rodnică pentru cultura poporului român. Noi mulţămiţi şi încălḑiţi ne-am depărtat cu toţii de la aceste instructive şi folositóre conveniri didactice.

X.

NOUTĂŢI

Şcolar. Esamenele de cualificaţiune învĕţătoresci la seminariul nostru archidiecesan pedagogico-teologic se încep în anul acesta *nu în 8 Iuniu nou, care este zi de Duminecă, ci în 9 Iuniu* nou a. c. diminéţa la orele 8.

Ceea-ce pe acéstă cale se aduce la cunoscinţa publică spre orientarea celor interesaţi.

*

Hirotoniri. Azi Inaltpreasfinţia Sa metropolitul a hirotonit diacon pe clericul absolut *Romul Gomboş*, ales paroch în *Sălciva-de-jos* (tractul Lupşei).

*

Parastas pentru episcopul Goldiş. Duminecă s'au împlinit şése sĕptĕmâni de la rĕposarea episcopului *Iosif Goldiş*. Din acest prilej în tóte bisericele din eparchia Aradului s'a oficiat parastas pentru odihna sufletului rĕposatului episcop. In catedrala din *Arad* serviciul divin, al liturgiei şi parastasului, a fost oficiat de archimandritul Augustin *Hamsea* asistat de protosincelul Ioan *I. Papp*, de protopresbiterul tractului Arad Vasilie *Beleş* şi de trei presbiteri şi trei diaconi. Cântările au fost cântate de corul seminarial. După serviciul divin Preacuvioşia Sa archimandritul Hamsea a ţinut predică, lăudând viéţa evlaviósă şi meritele rĕposatului.

*

Concertul d-nei Vladaia la Orăştie, — şi nou concert! In 17 Main a concertat la Orăştie dna *Irena de Vladaia*, primadonă de la opera din Bucuresci. A avut un succes splendid. Dómna Vladaia a fărmecat publicul prin minunatele dsale prestaţiuni, în deosebi l'a răpit prin admirabila doină, prinsă după cimpoiu, cu care a încheiat programul.

Iubit s'a scint face şi dl E. Savu, artist declamator dramatic, prin fórte reuşite declamaţiuni, seriόse şi comice.

Concertul a lăsat impresii aşa de adânci şi neuitate, cum nici unul altul!

La stăruinţa inteligenţei din loc, *dna Vlădaia s'a decis a rĕmânea şi pe Dumineca viitóre, spre a da un nou concert, cu un program mai bogat în piese poporale române, un fel de concert poporal, la care sĕ ducem şi poporul din loc şi din comunele vecine*, ca sĕ audă şi el pe o măiastră cântărétă a némului, ca şi care pe aici póte nici n'a mai auzit!

Cei-ce doresc sĕ aibă o sérǎ de plăceri neuitate, sĕ grăbéscă pe Duminecă séra (în 25 Maiu n.) la Orăştie!

Pentru popor preţurile vor fi fórte reduse: numai 25 cr. în parter!

*

„Typographia“, reuniunea de cântări a tipografilor din Sibiiu şi-a serbat Duminecă séra în sala „Gesellschaftshaus“ sfinţirea steagului ei. Intrĕ numerósele reuniuni surori şi proprietari de tipografii tipografia nóstră (archidiecesană) a fost representată la acéstă frumósă serbare prin dl Ludovic Binder, conducĕtoriul tipografiei, tipografia „Tribunei“ prin conducĕtoriul ei Iosif Marschall, ear' reuniunea sodalilor români prin presidentul V. Tordăşianu, vice-presidentul G. Poponea şi bibliotecariul N. Bratu. Dd. Binder şi Tordăşianu au bătut pe ruda steagului câte o ţintă în numele tipografiei, respective reuniunii representate. Ţintele (cuiele) acestea au inscripţie românéscă.

*

Serbare românéscă în München. Societatea *„Patria“* a studenţilor români de la şcólele superióre din *München* (Bavaria) arangiézǎ Vineri séra (23 Maiu st. n.) serată în favorul fondului ei.

*

Manevrele împĕrătesci. „Politikai Értesitő“ raportézǎ „din isvor demn de încredere“ că manevrele mari din tómna acésta se vor ţiné la vestul Ungariei, pe teritoriul dintrĕ Moravia şi Carpaţii-mici, în jumĕtatea a doua a lunei Septembre. Aceste manevre vor avé caracter de mobilisare, pentru-că vor lua parte la ele mai multe de cât douĕ corpuri de armată, anume: corpul II. de armată din Viena, corpul V. din Pojon şi un al treilea corp compus din diferite trupe de ale comandelor de corp de pe alte teritorii. Pe durata manevrelor împĕratul şi comanda supremă va avé cuartirul în Sasvár, lângă Seniţa.

*

Centrul Europei — Budapesta! „Journal de Budapest“ în numĕrul de Rusalii scóte la ivélă că judecând după evenimentele politice şi sociale petrecute în Budapesta, şi în comparaţie cu evenimentele din celelalte capitale, în luna Maiu „centrul Europei“ a fost Budapesta. — Vĕdzuş!

*

Capitalisarea intereselor după depunerile la bănci. Un deponent, care la 1 Ianuariu 1891 depusese spre fructificare la o anumită bancă 12.000 de corόne, fără sĕ-şi fi ridicat în restimp interesele după acéstă depunere, la 5 Iuliu 1897 — când şi-a scos capitalul — a pretins sĕ i-se solvéscă şi interesele după interesele neridicate, ceea-ce banca denegând-i, afacerea a ajuns în deliberarea judecătoriei. Tribunalul a dat drept băncii, Tabla regéscă însĕ şi Curia a judecat institutul sĕ solvéscă deponentului şi interesele conveninde după interesele neridicate. In motivarea sentinţei Curia a enunţat următoriul principiu de drept:

Interesele anuale ale depositelor spre fructificare, în cât deponentul nu le ridică, sunt a se fructifica mai departe în favorul deponentului, chiar şi în casul când statutele institutului respectiv nu ar conţiné nici o disposiţiune în privinţa capitalisării intereselor, de-óre-ce capitalisarea acésta este o urmare firéscă a naturei de drept şi a scopului depunerilor spre fructificare. (Acest principiu a fost enunţat în şedinţa de la 13 Martie a. c. a Curiei, sub Nr. 3193 ex 1901).

*

Necrolog. Aducem la cunoscinţa tuturor cunoscuţilor trecerea din viéţă a prea scumpului soţiu, tata, unchiu şi cumnat *Constantin Popoviciu*, comerciant şi membru în comisiunea administrativă a fundaţiunii Şaguna, decedat în 30 April st. v. şi înmormêntat la 2/15 Maiu, în etate de 51 ani. Fi-ei ţărîna uşoră. Boiţa (Turnuroşiu) 7/20 Maiu 1902. *Jalnica familie.*

*

† Cristina Giurgiu născută *Aslĕu*, soţia veteranului preot gr. or. Daniil Giurgiu din Bulzescii de sus, tractul Zarand, împărtăşită fiind cu sf. taine, după un morb greu a trecut la cele eterne, Luni în 22 April st. v. a. c. în al 70 an al etăţii şi al 50-lea al fericitei căsătorii. Osemintele scumpei defuncte s'au aşezat spre vecinica odihnă în 24 April a. c. la 2ore p. m. în cimiteriul bis. Actul ceremonial al înmormêntării a fost îndeplinit de domnii preoţi Ioan Stănila din Bulzescii de jos, Ioan Draia din Tomnatic şi Simeon Pavel din Grohot.

Rĕposata în tot decursul vieţii a fost model de soţie fidelă, model de evlavie şi hărnicie. Era cunoscută ca femee cu inimă deschisă şi cu mână darnică. A fost mamă iubitóre a 14 copii, din cari azi trăesc 7 aprópe toţi în urma stăruinţei sale şi a soţului sĕu trecuţi prin şcóle şi ajunşi în posiţiuni onorifice. O deplânge soţul ei preotul Daniil Giurgiu, fiii: Ioan Giurgiu, preot, Vasiliu Giurgiu, preot, Avram Giurgiu, cleric c. III.-lea, Gavriil Giurgiu econom; ficele Maria, Ileana şi Ana; nurorile Rozalia, Cristina, Sofia, Cristina, Maria; nepoţii Nicolae, Samuil, Victor, cum şi numerósele rudenii, prietini şi cunoscuţi, precum şi poporenii din Bulzesci, cărora adormita preotésă li-a fost în totdéuna ca o mamă adevĕrată, care la ori-ce ocasiune îi ajuta şi-i mângăia cu poveţa şi cu fapta. Dormi în pace, suflet nobil!

*

Alianţă polonă-română. In *Bucovina* sunt pe cale de a se face schimbări însemnate în formaţiunea partidelor politice. In vederea acestor schimbări un politician polon pledézǎ în „Bukowinaer Journal“ pentru o alianţă polonă-română. In privinţa acésta, după ce arată situaţia favorabilă, protegiată, a Rutenilor în Galiţia, în detrimentul Polonilor, autorul zice următórele:

„Cu starea din Galiţia sémănă în mai multe privinţe şí aceea din Bucovina. Aici sunt Românii representanţii drepturilor istorice. *Pentru că nu încape îndoială, că Bucovina a fost, la încorporarea ei la Austria, românéscă.* Cum s'a înmulţit elementul rutean în ea, nu se póte spune cu deplină claritate, una e însĕ sigur, că Polonezii tot-deauna au sprijinit drepturile istorice ale Românilor şi nizuinţele lor autonomiste. O conlucrare armonică a Românilor şi Polonilor e indicată în tótă forma prin politica de mulţi ani a clubului polon. Românii şi Polonii au în principiul comun al representării drepturilor istorice basa comună, pe care pot lucra fiecare pentru binele Austriei şi al dinastiei. Numai o animositate personală produsă în mod măestrit, a putut îndupleca pe Români sĕ iee din când în când posiţie faţă de Poloni“.

Autorul articolului e de părere că o conlucrare a Polonilor şi a Românilor e de dorit atât din punct de vedere principial politic, cât şi economic. „Rutenii trebue sĕ ţină cont de resultatele desvoltării istorice şi ar fi bine, ca printr'o învoire durabilă a Românilor şi Polonilor sĕ li-se dee Rutenilor sĕ înţelégă, că numai respectând drepturile istorice ale acestor douĕ popóre, superióre lor în cultură, vor puté păşi pe calea unui progres liniştit.“

*

S'au dus după feciori! Din comuna Málcza (comitatul Şaroş) au plecat Sâmbătă spre America treizeci şi cinci de fete. Causa emigrării fetelor e, că aprópe toţi feciorii din numita comună sunt duşi în America, ear' fără feciori ce sĕ se facă sĕrmanele?!

*

Monument pe câmpul de luptă de la Rézonville. Unul dintrĕ cele mai sângerόse episóde ale rĕsboiului din 1870—71 a fost asaltul cavalariei germane la *Rézonville.* In 16 August 1870 regimentul de husari Nr. 16 a dat asalt pe armata francesă, dar' a fost ucis aprópe pănă la unul de focul mitrailleuse-lor francese. Când au ajuns la ţintă, nu mai era nici pomenélă de husari, toţi au fost ucişi. In amintirea husarilor căḑuţi în acéstă luptă, cum se raportézǎ din Paris, s'a ridicat sĕptĕmâna trecuta un frumos monument în formă de obelisc, pe vêrf cu vulturul german. La actul desvĕlirii monumentului au asistat şí trupele garnisónei din *Metz.*

*

Plug de pe timpul Romanilor. In apropiere de comuna *Hany*, pe hotarul comitatelor Zala şi Veszprém s'a dat de rĕmăşiţele unui castru roman, în apropierea căruia au fost aflate părţile constitutive, de fer, ale unui plug de pe timpul Romanilor. Aceste părţi sunt: douĕ fere late, un fer lung neobicinuit de mare, şi un lanţ fórte interesant, cu care plugul era legat de fruntea boilor. Grindeiul şi celelalte părţi, de lemn, au putreḑit. Rotile de plug Romanii nu aveau, nici tênjală.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“, — volumul I. de *T. V. Păcăţian*, şi se trimite imediat celor-ce doresc sĕ o aibă. Preţul unui esemplar broşat 10 corόne, legat în pânză 11 cor. 60 bani. Se póte procura de la autorul în Sibiiu, ori prin librăria archidiecesană.

Posta redacţiunei.

Protopopului T. V. G. Există mai multe canóne de-asemenea natură. Aşa canonul 9 şi 21 al m. Vasile; apoi canonul 87. trulan. Dar' aceste pe lângă părăsirea soţului, cer şi constatarea necredinţei. Renumitul canonist: Archiepiscopul *Demetriu Chomatenus* al Bulgariei (vécul XIII.) a divorţiat cu forul seu competent pe comandantul *Ioan* de la *Boleslava* de soţia sa *Irina*, carea a fugit de la el în *Prilapus* şi mai mult de 6 luni n'a voit sĕ se întórcă la bărbat. Divorţul s'a decretat pe basa novelei 117 a lui Iustinian, acceptată de biserică. Casul din chestiune este analog; ba timpul e încă mai lung şi cele invocate de femee nu sunt motive acceptabile pentru neîntórcerea ei. Deci pot fi divorţiaţi şí bisericesce.

[61] 1—3

Concurs

Pentru **zidirea unei sale de învĕţămênt** după planul şi preliminariul aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan în **Órda-de-jos**, se deschide concurs.

Licitarea minuendă se va ţiné în *1 Iunie st. n. a. c.* la 3 ore p. m. în edificiul şcólei.

Planul şi preliminariul precum şí condiţiunile se pot vedé la oficiul parochial.

Órda-de-jos, la 18 Iuniu 1902.

Pentru comitetul parochial:
George Cutean
paroch.

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la
Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru două şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

şi publicaţi de
Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vênḑare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de 2 cor. plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * *

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Metropolia
Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric
despre reînfiinţărea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Puşcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** şi **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierêscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 53 Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Maiu 1902 **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Spiritul legii.

II.

Sibiiu, 23 Maiu n.

O lege, de ori-ce cuprins, se aduce atunci, când i-se ivesce necesitatea, când împrejurările o reclamă.

Câtă vreme un drept óre-care e respectat din tóte părţile, şi cel-ce 'l posede nu e conturbat în eserciarea lui, legea e de prisos, pentru-că n'are ce sĕ reguleze, fiind tóte regulate de sine şi prin sine.

Cum însĕ dreptul avut vine ştirbit din anumită parte, ear' cel-ce l'a avut vine împedecat pe cale volnică în eserciarea lui, — legislaţiunea ţerii e datóre sĕ intervină şi prin lege sĕ stabiléscă limitele preste cari nu póte nimeni sĕ trécă fără a întra pe nedreptul în posesiune străină, prin urmare fără a se pune în conflict cu dreptul însuşi.

A esistat óre necesitatea acésta constringentă pe séma legislaţiunii ţerii nóstre, atunci când a fost adusă legea de naţionalităţi?

A fost de lipsă, ca sĕ fie stabilite limitele preste cari nici o putere luméscă nu póte sĕ trécă fără a se loví de drepturile naţionalităţilor şi fără a le viola??

Sigur, că necesitatea a esistat şi aducerea legii de naţionalităţi a fost de lipsă.

Şi *urzirea* legii nu s'a făcut la 1868, anul votării ei, ci cu mult mai înainte, la anul 1861.

Politicianilor magiari de pe atunci le era în próspĕtă aducere aminte nefirésca procedare a guvernului absolut de la Viena, care întrodusese în cei doisprezece ani de absolutism trecuţi preste patria nóstră funcţionari străini în ţéră, şi întrodusese pretutindenea limba germană ca limbă oficiósă, — în administraţie, justiţie şi în şcóle. Se atentase deci cu bună premeditare la dreptul natural al popórelor diferite din ţéră, la dreptul de a se folosí în tóte raporturile vieţii publice de limba lor proprie, de limba lor naţională.

Şi fiind-că ştiau politicianii magiari de pe atunci cât de amară şi durerósă e o astfel de *octroare* de limbă, au venit din propriu indemn la convingerea, că pentru asigurarea naţionalităţilor nemagiare din patrie în contra repetării unei astfel de calamităţi e neîncunjurat de lipsă *crearea unei legi*, care sĕ le asigure şi garanteze tóte drepturile ce li-se pot da fără periclitarea unităţii şi a integrităţii statului.

Astfel s'a născut ideia aducerii unei legi de naţionalităţi, după-ce, firesce, şí naţionalităţile nemagiare din ţéră o reclamau cu insistenţă şi energie la tóte ocasiunile şi pe tóte căile legale.

De aceea, dieta de scurtă durată de la 1861, neprovocată de nimeni, din indemn propriu, îndemnată numai de tristele esperienţe ale trecutului recent, făcute cu limba germană octroată, a trecut în prima sa adresă înaintată domnitoriului următoriul pasaj:

„Evenimentele triste ale vremurilor trecute au provocat neînţelegeri păgubitóre între noi şi concetăţenii de naţionalitate nemagiară. Acesti concetăţeni ai nostri, au, cu privire la naţionalitatea lor, pretensiuni — pe cari nu le putem ignora şi nu vrem sĕ le ignorăm. *Suntem decişi a face tot, ca neinţelegerile sĕ fie delăturate, şi vom face tot ce se póte face fără desmembrarea şi fără jertfirea neatîrnării patriei, ca cetăţenii de ori-ce naţionalitate ai patriei sĕ se contopéscă în interese şi sentimente. Vrem, ca disposiţiile legilor nóstre, cari servesc de pedeci în direcţia acésta, sĕ fie modificate pe basa echitaţii, amĕsurat intereselor generale*".

Cum se vede deci, începutul s'a făcut din partea parlamentului ungar însuşi în chestia regulării raporturilor naţionale ale popórelor nemagiare din ţéră.

Corónei însĕ, căreia au fost adresate cuvintele acestea, nu i-s'a părut destul de clară şi destul de bine precisată voinţa parlamentului ungar, şi de aceea, în rescriptul dat drept rĕspuns la adresă a cerut în mod categoric următórele:

— *„Aflăm de lipsă a provoca pe magnaţii şi deputaţii întruniţi, ca, fie la propunere făcută din partea regelui, fie din iniţiativă parlamentară, sĕ se apuce de desbaterea unui astfel de proiect de lege, care sĕ cuprindă în mod determinat şi clar formulate drepturile naţionale ale locuitorilor de buze nemagiare din Ungaria, atât cu privire la estensiunea lor, cu privire la desvoltarea limbei şi a naţionalităţii, cât şi cu privire la raporturile administrative*".

Va sĕ zică, aceea ce voia parlamentul ungar, voia şi Coróna, chiar în formă mai pronunţată: *asigurarea drepturilor naţionale pe séma naţionalităţilor nemagiare din Ungaria.*

S'a pus şí parlamentul ungar cu totul pe partea Corónei în privinţa acésta, pentru-că în a doua adresă înaintată Domnitoriului, tot la anul 1861, iată ce promisiune solemnă face:

— *„Stim noi, că sentimentul naţional, mereu în desvoltare, merită atenţiune, şi că nu póte fi mĕsurat cu mĕsura vremilor trecute şi a legilor învechite. Nu vom uita, că locuitorii de buze nemagiare ai Ungariei sunt tot aşa cetăţeni ai Ungariei, şi noi* ***cu sinceră prevenire voim sĕ asigurăm prin lege pe séma lor tot ce în privinţa acésta cere interesul lor şi interesul comun al patriei***".

Aşa dară, nu numai necesitatea scósă din propria esperienţă a Magiarilor, ci şí *promisiunea lor solemnă făcută în faţa Corónei,* a dat nascere legii de naţionalităţi, care după multe trăgănări, în fine a fost votată şi sancţionată la anul 1868, în forma în care esistă ea şí astăzi.

Promisiunea acésta a primit forma şí mai pronunţată în raportul adresat către dieta de la 1861 din partea comisiunei esmise din sinul dietei anume pentru studiarea chestiei naţionale, raport în care se cuprinde şí următoriul pasaj:

— *„Ungaria, în urma specialelor sale raporturi etnografice,* ***e avisată sĕ nisuiască într'acolo, ca chestia naţională sĕ o resolveze prin disposiţiuni legale odată pentru totdéuna,*** *pentru-ca sub scutul acestor disposiţiuni sĕ fie apărate justele pretensiuni ale singuraticilor cetăţeni, indicate în privinţa acésta, în mĕsura în care are sĕ fie garantată pe séma naţionalităţilor singuratice, ca corporaţiuni,* ***putinţa de a se desvolta pe calea liberei asocieri.***"

Acum, dacă legea de naţionalităţi a eşit din necesitatea de a o avé, pentru-ca sĕ nu ne putem tângui şí în contra Magiarilor, cum ne tânguiam pe vremea absolutismului, cu Magiarii împreună, în contra Austriacilor rîvnitori la desnaţionalisarea nóstră, a tuturora, — nu se dă óre armă puternică în mâna celor-ce cred, că într'adevĕr, politica magiară urmărită faţă de naţionalităţile nemagiare din patrie e politică de desnaţionalisare, politica de magiarisare, politică de răpire a drepturilor celor mai sfinte de cari nepedepsit nu se póte atinge nimeni, — prin acea, că unii nesocotiţi rîvnesc la suprimarea legii în care în mod fórte dubios sunt garantate cât de cât şi unele drepturi naţionale ale popórelor nemagiare din patria acésta?

Nu se gândesc actualii politiciani magiari la aceea, că dacă nisuinţele de desnaţionalisare, venite pe vremuri din partea guvernului austriac, au fost dureróse şi amar simţite din partea Magiarilor, — tot atât de dureróse şi amar simţite pot sĕ fie, — cum de fapt sunt simţite — şí din partea naţionalităţilor nemagiare din ţéră nisuinţele lor de magiarisare?

Şi nu se gândesc şi la aceea, că dacă legea de naţionalităţi, atât de urgisită astăzi din partea lor, a eşit nu numai din o necesitate constringentă, ci şí din o *promisiune solemnă,* făcută din partea întregei naţiuni magiare, representată prin legalii ei plenipotenţiaţi, întruniţi în parlamentul ţerii, — e cel puţin o necuviinţă, ca promisiunea acésta sĕrbătoréscă, — şi de altcum numai în parte ţinută, — sĕ fie acum ştérsă şi nulificată prin modificarea sau chiar abrogarea legii??...

Lăsăm, ca cercurile sănĕtóse magiare sĕ 'şi facă singure judecata — pentru-că noi tot mai credem că avem încă în ţéră şí astfel de cercuri, — de la cari aşteptăm sĕ se opună cu tótă energia curentului periculos de nou pornit în contra legii de naţionalităţi, şi recunoscĕnd *adevĕratul spirit al legii* acesteia, sĕ céră cu tótă insistenţa, nu modificarea sau abrogarea, ci respectarea şi conştiinciósa esecutare a ei, căci acésta o pretinde onórea lor naţională, precum şi liniştea ţerii, atât de necesară tocmai în aceste zile de nesiguranţă politică.

Pactul asigurat. Cercurile politice cred, că în chestia pactului cele două guverne ale monarchiei vor ajunge la înţelegere desĕvĕrşită. Ministrii austriaci au sosit Mercuri la Budapesta, şi în ziua aceea au conferat până târziu séra cu colegii lor magiari. Tratările au fost continuate Joi, fără a puté fi terminate. Şi fiind-că prim-ministrul austriac, *Dr. Körber*, a trebuit sĕ plece Joi séra la Viena, continuarea lor se va face Luni, sĕptĕmâna viitóre. Natural că despre resultatul pertractărilor de până acuma nu a străbătut nimica în publicitate, dar' se crede că legarea unui compromis e sigură şi astfel asigurată e şí legarea pactului.

Alianţa franco-rusă.

Marţi la 10 ore înainte de amiazi a sosit în portul *Kronstadt* escadra francesă, cu presidentul *Loubet* şi suita, pentru a reda ţarului visita din anul trecut de la Duncherque şi Compiègne. La sosirea în port a fost salutată cu 21 salve de tunuri, cărora li-au rĕspuns tunurile escadrei francese. Ţarul *Nicolae*, în uniformă de admiral frances, la pept cu crucea mare a ordului „legiunea de onóre", aştepta pe bordul yachtului „Alexandra".

Intru întimpinarea presidentului i-a mers înainte pe un kutter mare-ducele Alexe, care a condus apoi pe president la yachtul ţarului. După salutările obicinuite ţarul a plecat cu óspele seu la Peterhof, ear' de acolo — cu tren de curte — la Ţarscoje-Selo, întrĕ entusiaste ovaţiuni din partea mulţimei de public.

Presa întrégă a Rusiei salută în articoli elogioşi visita presidentului, accentuând însemnătatea alianţei franco-ruse şi caracterul ei pacinic. *Journal de St. Petersburg* zice întrĕ altele, că *alianţa franco-rusă a susţinut deja proba de foc spre binele ambelor state. S'a dovedit putere respectabilă*, a cărei mare valóre, ca a scutului păcii, lumea o apreciéză, şi care e *element esenţial al ecuilibrului nu numai în Europa, ci sí în celelalte părţi ale lumii.*

Din Bucovina.

Cetim în *„Deşteptarea"*, organul de publicitate al fraţilor Bucovineni, că Joi, 15 Maiu n. s'a ţinut în Cernăuţi o imposantă adunare naţională, compusă din credincioşii de naţionalitate română ai bisericei nóstre dreptmăritóre din Bucovina.

Adunarea s'a ţinut la orele 3 d. a. în sala filarmonică. A fost convocată din partea unui comitet ad hoc, în fruntea căruia se aflau, din cler: domnii *Eusebie Popovici*, profesor universitar, şi Dionisie caval. de *Bejan*, consilier consistorial, ear' dintrĕ mireni, domnii Dr. Ioan caval. de *Volcinschi* şi Dr. Iancu caval. de *Flondor*, mari proprietari şi representanţi ai patronilor bisericesci.

Au luat parte la adunare peste 600 persóne, din tóte părţile Bucovinei. Adunarea a fost convocată prin învitări personale, — în înţelesul legii de adunări din Austria, — şi a fost deschisă prin un magistral discurs rostit de către dl profesor universitar *Eusebie Popovici,* acoperit la fine din partea adunării cu însufleţite urări de *„Sĕ trăiască"* la adresa Impĕratului Francisc Iosif I, protectorul suprem al bisericei române.

Intrându-se în ordinea de zi, dl profesor *Eusebie Popovici* a espus pe larg motivele convocării adunării, — cari sunt de caracter curat *bisericesc*, — şi a supus aprecierii şi acceptării din partea adunării propunerile formulate din partea comitetului ad hoc.

Tóte au fost aprobate şi votate cu majoritate covîrşitóre, fără discuţie, ridicate fiind astfel la valóre de conclus.

Fiind-că hotărîrile luate se refer la starea actuală a diecesei din Bucovina, ele nu pot fi date publicităţii. E destul a ştí, că după cum ne spune *„Deşteptarea"*, adunarea şi propunerile votate constituesc un act de importanţă istorică în viéţa naţională a fraţilor nostri din Bucovina.

Pentru esecutarea hotăririlor aduse din partea adunării a fost ales un comitet, compus din 20 membri, representanţi distinşi ai clerului şi mirenilor de naţionalitate română din Bucovina, şi cu acésta s'a încheiat adunarea, ale cărei bune şi folositóre róde dorim sĕ se reverse cât mai curênd asupra fraţilor nostri din Bucovina.

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Dej.

Cuvêntul de deschidere,

*rostit de cătră comisariul consistorial **Greg. Pletosu**, protoiereu şi profesor gimnasial, cu ocasiunea conferenţei învĕţătoresci din cercul Dejului, ţinută la 18 şi 19 April (1 şi 2 Maiu) 1902.*

Onorabilă Conferenţă! In legea fundamentală a bisericei nóstre române ortodoxe-orientale din patrie înţeleptul legislator prevede întrĕ agendele Prea Veneratului Consistoriu ca senat şcolastic şi îngrijirea, ca în tot anul sĕ se ţină conferenţe învĕţătoresci sub conducerea unor comisari consistoriali. Aceste conferenţe, pentru un timp óre-care, au fost înlocuite cu reuniunile învĕţătoresci. De câţiva ani, abandonându-se iarăşi reuniunile, s'au reactivat conferenţele prevĕḑute în statutul organic, la început în 12 cercuri, ear' mai apoi în 18 cu tot atâţia comisari. Incă de la începutul reactivării acestor conferenţe am avut şi eu onorul a fi printrĕ comisarii consistoriali şi încă dearĕndul în dóuĕ cercuri, pe cari, după starea în carea acele se aflau, trebue sĕ le ţinem tare problematice. Cum m'am arătat vrednic de acéstă onorifică însărcinare şi cum mi-am împlinit datorinţa, nu este al meu a constata; pot sĕ dee dovadă despre acésta procesele verbale direse cu ocasiunea şedinţelor numitelor conferenţe precum şi rapórtele aşternute; dar' peste tóte ar puté da dovadă suprema nóstră autoritate şcolară, Prea Veneratul Consistoriu, singurul for chemat a aprecia cu deplină obiectivitate prestaţiunile comisarilor sei.

Nu sciu pentru care pricină, dar' pentru anul acesta nu eram, de la început, luat în combinaţie în o astfel de esmisiune. A întrevenit însă o împrejurare neatêrnătóre de calculul omenesc şi Prea Veneratul Consistoriu cu prea graţiósa otărire de dto 28 Faur a. c. Nr. 1976/Scol. mi-a concreḑut de nou, dar' pentru acum, conducerea conferenţelor din acest cerc. Şi îmi servesce spre o deosebită mângăiere sufletóscă acéstă însărcinare, pentru cuvêntul, că acum mĕ aflu întrĕ de ai mei nu numai după identitatea credinţei şi a intereselor didactice şi de muncă, ci şi după legăturile create prin posiţia geografică şi de interesele nóstre ţinutale, cari reclamă imperios o îngrijire şi representare pe cât de conscienţiósă pe atât de obiectivă până sus la cele mai otărîtóre foruri ale afacerilor nóstre bisericesci şi şcolare.

Dar' înainte de ce am întra în discuţiunea temelor ce ne stau înainte pentru conferenţele din acest an, daţi'mi voie, Dlor, ca cu astă ocasiune sĕ ating în scurt o cestiune pe carea eu o ţin totdeuna de actualitate şi de mare importanţă; înţĕleg: *problema crescerii prin şcóla modernă*, după cum adecă aceea se impune şcólei de astăzi.

Este abia un an, Dlor, de când am trecut preste pragul unui secol şi am întrat în altul nou. Secolul trecut a fost în de obşte numit „secolul luminei“. Strigătul general al aceluia a fost: cultură, progres, lumină. Şi tóte acestea prin sciinţă, ear' sciinţa prin şcólă. In scopul realisării acestor cerinţe, popórele, în nisuinţa lor cătră cultură, căutat-au sĕ jertféscă tot ce numai au avut mai bun şi ca materie şi ca spirit. La strigătul obştesc după cultură adusu-s'au în viéţă reforme nóue ale învĕţămêntului, aşeḑĕminte nóue de cultură; ba nu mĕ sfiesc a afirma că resultat al acelui strigăt a fost şi reactivarea acestor conferenţe, cari întrĕ altele tind, ca prin o reformă bine îngrijită sub scutul autonomiei bisericesci, scólele nóstre confesionale sĕ fie puse pe acea basă solidă, de unde, putênd a vedé progresele ce se fac pe terenul cultural, sĕ putem ţiné pas cu popórele conlocuitóre mai întâi, ear' apoi cu progresele culturei universale.

Şi pe lângă tóte aceste nisuinţe de îmbunătăţiri, óre ce observăm? Ce experienţe putem face şi ce auḑim faţă de resultatele culturale şi ale crescerii prin atâta şcólă? Auḑim un alt strigăt obştesc, strigăt de durere şi de îngrijire, că lumea, omenimea devine din ce în ce mai rea, că dintrĕ ómeni lipsesc caracterele: s'a încuibat demoralisarea, moleşirea, materialismul, neîncrederea, egoismul şi câte alte rele deprinderi. Şi óre care sĕ fie causa? Nu cumva modul obicinuit şi tradiţional al scolarisaţiunei de până aici ar fi contribuit la acésta stare de lucruri? Óre carea sĕ fie causa, că pedagogia şi apostolii sei au ajuns astăzi la aşa puţină încredere? Óre n'au devenit ei prea rutinieri şi prea robiţi de un formalism învechit, gol şi lipsit de cuvenitul conţinut? Să lăsăm pentru un moment deschise aceste întrebări şi sĕ căutăm, a în faţa cerinţelor cu cari vedem că se presintă noul secol cătră şcólă, sĕ formulăm în concret unele din cele mai arḑĕtóre probleme, pe cari massa poporului, pentru care menită este şcóla elementară, ar fi în drept a le aştepta de la dînsa.

Caracteristica otăritóre a timpului în care trăim este o puternică şi forţată încordare a tuturor puterilor omenesci. In modul cel mai încordat sunt astăzi exploatate tóte forţele, tóte facultăţile omenesci atât fisice cât şi psichice, atât ale particularului cât şi ale colectivităţii, căci „*lupta pentru existenţă*“, carea totdeuna, ce e drept a determinat desvoltarea omului, astăzi este mai vehementă de cât ori-când, astăzi a îmbrăcat forme nóue şi este fórte anevoie, ca cineva sĕ se pótă subtrage de sub ale ei influinţe. In urmare, în faţa acesteia şi a multelor alte cerinţe cu cari ni-se presintă secolul în care am întrat, este cea de întâi datorinţă a educaţiunei şi a şcólei, în particular a scólei nóstre române şi confesionale, ca sĕ créscă generaţiuni pline de viéţă şi capabile de a întra în lupta pentru existenţă, de a o puté susţiné şi afirma, capabile de a întimpina tóte trebuinţele timpului. Căci, Dlor, sĕ fiu bine înţĕles şi sĕ nu uităm că şcóla elementară, la carea noi muncim, este menită pentru ómenii muncei, pentru ómeni cu modeste pretensiuni culturale, pentru tineri, cari eşind cu anul al 14 lea al vieţii din şcólă, aştéptă sĕ între în viéţă orientaţi tocmai pentru viéţa practică a păturei lor sociale; este menită pentru clasele poporului mai sĕrac, dar' care tocmai pentru aceea chiar de la şcólă este în drept sĕ aştepte óre-care îndreptariu, óre-care ajutor întru înlesnirea traiului sĕu; şi aştéptă acésta, ca sĕ i-se dee într'un timp relativ scurt, cât de îngrabă. Deci dacă e ca educaţia prin şcóla modernă sĕ-şi dee ródele sale pentru popor, apoi ea va trebui sĕ-şi iee problemele şi sĕ-şi caute idealele ţintei sale mai întâi de tóte chiar în trebuinţele acelei pături sociale, pentru carea este destinată.

Insĕ când aruncăm o privire asupra vieţii din present şi căutăm a ne dumeri asupra esigenţelor timpului, aflăm că viéţa de astăzi, apoi tradiţiile trecutului ofer educatorului atâtea probleme, în cât acela uşor s'ar perde în noianul lor, dacă cumva pedagogia scientifică nu le-ar fi adunat şi ordinat în anumite grupe. Şi sunt aceste trebuinţe mai întâi tóte acelea, pe cari creşterea obicinuită totdeuna le-a avut în vedere, anume: viéţa religiósă a tinerimei, marile interese ale sciinţei, ale moralităţii şi ale bunului gust şi preste tóte acestea formarea caracterului şi cristalisaţia personalităţii.

Alăturea cu acestea, astăzi mai mult ca ori şi când se impun şcólei moderne încă douĕ probleme, reclamate chiar de lupta pentru esistenţă, reclamate de ferberea prin carea se vede că trecem, apoi de imperiósa cristalisaţie a personalităţii şi a caracterelor precum şi de dragul de puteri de tot feliul, cu cari dorim, ca poporul nostru sĕ se afirme în acéstă luptă. Aceste dóuĕ probleme, cari în totdeuna vor reclama atenţiunea şi consideraţiunea şcólei de astăzi şi a celei venitóre, sunt: *problema deşteptării şi a consolidării conştienţei naţionale, apoi problema muncei productive însoţită de economisări.*

E ştiut, dlor, că nici un elev nu se presintă educatorului şi în şcólă numai ca om în abstract, ci ca aparţinênd unei anumite rase, unui popor. Deci calităţile etnice sau naţionalitatea elevului vor fi totdéuna acel moment, de la care educaţiunea va trebui sĕ plece, ca apoi în lucrarea sa de crescere hrănindu-se din resultatele adevĕratei culturi sĕ pună basă pentru sentimente şi nisuinţe solide. Şi e solid acel sentiment, care e convins că merge un mers ascendent şi sigur; care, prin cuprinderea faptelor glorióse din trecut, înţelege presentul, care îmbrăţişéză cu căldură progresele realisate şi are încrederea, că nu putem şi nu voim a sta numai unde am ajuns, ci vom păşi tot înainte; acel sentiment, care nisuesce a ajunge la acea înălţime, de unde va puté cunósce şi va şti ce are sĕ facă în fie-care împrejurare şi care a decis a nu se da în lături din calea programului, ori-cari ar fi sacrificiile pe cari i-le-ar cere neamul, credinţa, biserica, şcóla. In urmare, educaţia naţională va căuta, ca viéţa spirituală sĕ se desvólte în tinerime cât se póte numai de genuin. Conţinutul acestei vieţi, precum ştiut este, îl formézà vederile, credinţele, aspiraţiunile, de asemenea aplicările şi aptitudinile unui popor precum şi datinele şi moravurile lui, dar' cu deosebire limba şi literatura, prin cari mai pregnant i-se esprimă individualitatea. Sentimentul naţional nu este un sentiment vag, nici numai o frumósă espresie a vre-unei abstracţiuni; el are scopuri certe, cari conduc sigur la cugetări şi la fapte; el ne deschide un nou şi mai larg cerc de acţiune, în care datoria are terenul principal, datoria cătră aprópele, cătră societate, cătră neam şi cătră ţéră. Tocmai pentru acestea, educaţia în acest înţeles îşi va afla totdéuna justificaţia sa etică.

Nu mai puţin reclamată de trebuinţele timpului în care trăim este şi a doua: *problema muncei productive şi a economisării.* — Şcóla elementară este în prima linie menită pentru poporul de rĕnd, pentru ţĕrănime. Insĕ ţĕranul nostru — după cum esperienţa ne dovedesce — precum cu puţine cunoscinţe intelectuale se alege din şcólă, ear' cele câştigate, iute le uită, tocmai aşa puţin înţelege ce va sĕ zică munca productivă şi economisare. Pentru aceea el cade în miserie, pămêntul nu şi-'l cultivă în mod raţional, fiind-că nu ştie ori nu póte; apoi fără orientare cum şi-ar puté valorisa productele muncei sale, fără industrie, fără avere, fără orientare în viéţă, devine prea uşor prada speculaţiunilor străine. Sĕ nu uităm, ba sĕ adaugem şi faptul, că astăzi, ca nici-odată, s'au înmulţit peste mĕsură căile ademenitóre de a puté cu uşurătate contrage împrumuturi, dar' nu s'au înmulţit cei-ce sĕ se îngrijéscă, ca acele sĕ se pótă şi plăti. — Deci este una din arḑĕtórele cerinţe ale timpului, ca sĕ crescem prin şcólă generaţiuni în popor deprinse de timpuriu la muncă productivă, la lucrare, deprinse a se îndestuli cu cât este şi a economisi din prisos; generaţiuni, cari sĕ se pótă orienta în viéţă şi cari sĕ ştie conduce munca în mod raţional, aflând şi mijlócele şi căile pentru valorisarea productelor sale. Căci unde óre, în vre-o ţéră cultă de sub sóre, se vede individul mai neajutorat în ce privesce necesităţile practice ale vieţii, ca tocmai la poporul nostru de la sate, la ţĕrănime? Şi dacă tocmai în timpul de şcólă, până la 12 ani, acésta problemă póte nu-şi va puté ajunge soluţiunea mulţămitóre, va fi de ajuns, ca sĕ fie totuşi atinsă, ca apoi în şcóla de repeţire, pe carea eu o ţin de mare importanţă, când e vorba de resultate duravere, ear' apoi în aşa numitele şi întroducêndele „şeḑĕtori de instrucţie“, unde acest obiect ar avé sĕ ocupe terenul principal, sĕ i-se dee atenţia şi estensiunea cuvenită.

In tipul acesta, dlor, cred şi ţin eu, că şcóla nóstră bine îngrijită, ear' învĕţătorimea premenită şi oţelită prin discuţiunile acestor conferenţe, vor ajunge sĕ dee generaţiuni crescute anume pentru a se puté afirma în lupta pentru esistenţă. Căci bărbaţi şi femei voim a cresce, cari sĕ ştie preţuí viéţa, cari sĕ se simtă membre a unui vrednic popor, dar' cari sĕ ţină ceva şi la demnitatea lor personală.

Am ţinut, dlor, ca sĕ accentuez anume aceste probleme ale şcólei moderne, căci sunt multe de tóte, cari ne îndreptăţesc la acésta. Dintrĕ aceste multe voiesc anume a aminti aici singur numai un lucru, la care póte până acum nici nu ni-a venit în minte sĕ gândim că s'ar potrivi şi pe terenul crescerii; înţeleg principiul egalităţii proclamat odiniórâ şi pe alt teren cu atâta entusiasm. Aplicat şi în cestiuni de educaţiune şi sociale, acest principiu póte sĕ ducă la frumóse resultate, căci în vêrtutea acestui principiu numai se póte face concurenţa liberă a tuturor forţelor şi a tuturor talentelor. Numai în vîrtutea acestui principiu vom puté ajunge o dată la convicţia că în societate şi ori unde fie-care are sĕ valoreze numai atâta, la cât îl îndreptăţesce firea, pregătirea şi munca, ear' nu privilegiile, nici legăturile şi nici favorurile. Cine n'are talent, n'are pregătirea recerută şi nu are nici aptitudine, sĕ lase locul celui ce are, căci numai astfel se vor puté ridica la suprafaţă şi vor ajunge în lumină indiviḑii cei mai capabili din societate, ear' nu mediocrităţile intelectuale, căḑute ca din ceriu în anumite situaţii favorabile. In urmare, făcêndu-se educaţia în acest înţeles, cuprinḑênd adecă poporul întreg, societatea nu va mai fi în pericol de a i-se perde vre-o forţă; din contră, se vor împuţina elementele netrebnice din societate; făcêndu-se educaţia în acest înţeles şi căutând a face pe tot omul, ca de copil sĕ vadă, că el nu póte ajunge la o sórte fericită în societate pe căi laterale, prin privilegii, hatâruri sau numai prin ajutoriul altora; uşor îl va puté apoi aduce sĕ înţelégă şi aceea, că, respectată fiind munca productivă, onestitatea şi caracterul firm, trebue de timpuriu sĕ se apuce a munci, a se deprinde în esercіţiul binelui în direcţia practică, dacă e sĕ devină element folositor al societăţii. Şi acésta va fi atunci, când şcóla va puté sĕ dee generaţiuni, cari, întrând în viéţă, vor fi în de ajuns orientate asupra trebuinţelor aceleia; generaţiuni, cari vor şti sĕ aducă trebuinţele în armonie cu puterile de cari dispun; generaţiuni, cari, deprinse la o muncă productivă şi economisare, vor mai avé încă în posesiunea lor destoinicia scrierii, a cetitului şi a socotelei întrucât aceste sunt reclamate de trebuinţele păturii sociale în carea au sĕ trăiéscă.

In nădejdea că vom ajunge şi aceste timpuri, şi cu dorinţa, ca şi aceste conferenţe sĕ contribue la cultivarea prin şcólă a poporului nostru în înţelesul acestor atinse probleme, am onorul a declara şedinţele conferenţei nóstre pentru acest an de deschise.

Revistă esternă

Eliberarea Cubei. In 20 Maiu insula Cuba şi-a început viéţa de *republică liberă, independentă.* Atunci a subscris în *Havanna* presidentul *Palma* primul act de la întrarea sa în funcţiune. Din acel prilej guvernorul american *Voob* a felicitat pe Palma şi însuşi a luat jos de pe palatul republicei stindardul american, punênd în locu-i pe cel al Cubei, ca semn că Statele-Unite au eliberat insula Cuba. După aceea, împreună cu statul major şi cu trupele americane s'a îmbarcat pe corăbii, cari au plecat îndată. In acelaşi timp, în *Sanjago,* generalul Vhetesede a predat urmaşului sĕu guvernarea, ear' el, împreună cu cavaleria americană a plecat a casă, la America.

*

Prospecte de pace în Transvaal. Marţi s'au întrunit în Vereeniging 160 conducĕtori ai Burilor, spre a se consulta asupra condiţiunilor de pace. Un raport al ziariului *Times,* primit din Pretoria, zice că ori-ce resultat ar avé aceste consultări, sfêrşitul rĕsboiului totuşi nu mai póte întârzia mult.

In legătură cu aceste consultări se pare a fi şi faptul că regele *Edward* a chiămat de urgenţă la sine la Windsor pe lorḑii *Rosebery* şi *Roberts.*

Asupra prospectelor de bun resultat al tratativelor părerile sunt diferite, se unesc însĕ tóte în aceea, că rĕsboiul nu va mai dura mult. O agenţă telegrafică din Londra raportézâ, pe basa unor ştiri emanate din cercuri bine informate din Londra, că *hotărirea favorabilă póte sĕ urmeze deja în procsimele zile,* ear' „Daily Express“ susţine a ştí, că cercurile oficiale consideră ca sigură capitularea chiar şi în casul că pacea nu va fi acceptată de toţi Burii. Corespondentul din Amsterdam al ziariului „Daily Mail“ raportéză că *Wessels* ar fi declarat că presenţa lui *Steyn* la tratativele de pace e semn că esistă seriόse speranţe că se va face pace. In tot casul o pace acceptată de *Steyn* şi *Schalk-Burger* ar fi favorabilă pentru toţi Burii. Wessels e de părerea, că condiţiunile trebue sĕ fie de-aşa, în cât toţi Burii sĕ le pótă accepta, căci altcum conducĕtorii lor nu ar confera serios asupra lor. La fine corespondentul numitului ziariu dă espresiune convingerii sale, că *Krüger* şi amicii sei din Europa se vor supune hotăririlor ce se vor lua în conferenţa de la Vereeniging.

O rectificare.

In Nrii 48 şi 49 ai „*Telegrafului Român*“ a apărut un raport şí despre conferenţa învĕţătoréscă din cercul Abrud. Deórece în acel raport se cuprind unele inesactităţi prea depărtate de adevĕr, mĕ simţesc îndemnat a rectifica unele din aserţiunile ce le conţine, atât din considerare faţă de adevĕr, cât şi faţă de cetitorii ziariului, ca sĕ nu fie induşi în eróre, precum şi faţă de membrii conferenţei, cari s'ar simţí eventual atinşi. De aceea nu pot trece aşa uşor „la ordinea zilei“ cum afirmă raportorul „Viorel“ că ar fi făcut conferenţa învĕţătorésca, şi cum se vede că dînsul a trecut preste cele petrecute în conferenţă.

Aşa spre esemplu se spune în raport (şedinţa II), că „preste ceealaltă jumĕtate a planului de N. Todea, fiind bolnav, se trece la ordinea zilei.“ Adevĕrul este, că dl G. Lupu presentase plan de ore pentru clasa a doua desp. 4—6 a unei şcóle cu doi învĕţători, ear' pentru clasa primă (desp. 1—3) avea sĕ presinte planul de ore dl N. Todea. Acesta fiind bolnav de mai mult timp nu a putut pregătí planul, ear' conferenţa luând act de acésta a însărcinat pe doi membri ai sei (dnii Motora şi Nariţă) sĕ pregătéscă şi sĕ presinte în una din şedinţele următóre un plan de ore pentru clasa primă a unei şcóle cu doi învĕţători; ceea-ce s'a şí întêmplat în şedinţa a cincea.

Cu privire la disertaţia dlui I. Luca: „Datorinţa părinţilor faţă de crescerea copíilor până la 6 ani“ observ, că după cetirea ei s'au născut de fapt „păreri divergente“, dar' discuţia a fost destul de instructivă pentru cei-ce au urmărit'o cu atenţiune; ear' conferenţa a luat act cu mulţămită de operatul dlui Luca, acceptând propunerea lui şi esprimându-şi dorinţa, că ar fi bine sĕ se înfiinţeze biblioteci şi societăţi de adulţi. In urmă autorul a cerut sĕ i-se restitue elaboratul pentru-ca mai modificând câte ceva în el, sĕ 'l cetéscă în adunarea despărţĕmêntului „Asociaţiunii“.

Asupra „temei din cerculár“ (şed. IV.) încă nu a trecut conferenţa la ordinea zilei, ci a constatat (conferenţa, nu „unii membri“) că în sinul ei nu se află membri cari sĕ aibă ocupaţiuni laterale incompatibile cu oficiul lor.

Pentru conferenţa viitóre — afară de prelegerile practice indicate în raport, s'au mai anunţat:

Vasile Oniciu cu plan de prelegeri din ştiinţele naturale pentru clasa III.;

Iosif Cotişel, plan de prelegeri din geografie;

G. Gligor, plan de prelegeri din istoria patriei;

A. Sêrbu, plan de prelegeri din fisică.

In raportul despre şed. IV. se spune despre prelegerea din limba magiară, că fiind metodul nou (Schulerus şi I. Popovici) prelegerea e puţin succésă.“ — Trebue sĕ protestez în contra afirmării, că eu aşi fi contribuit măcar la inventarea unui metod nou. Adevĕrul este, că metodul urmat în „Cartea de cetire mag.“ şi „Manualul“ de Dr. Schullerus şi I. Popovici e vechiu şi nu inventat de noi acum, ci de alţii (Gouin şi Carré) în prima jumĕtate a secolului XIX. şi e cel mai natural şi mai uşor metod pentru a propune o limbă străină. Acest metod póte fi „nou“ pentru cei-ce nu s'au ocupat nici-când cu chestiuni didactice-metodice. Dacă prelegerea din limba magiară a dlui Al. Furdui nu a succes, vina nu e a metodului, ci a celui-ce nu a putut aplica metodul. S'a constatat atunci în conferenţă, că acea prelegere a vrut sĕ fie numai o încercare de a pune în practică metodul cel „nou“ (!), dar' putinţa a rĕmas departe de voinţă, căci prelegĕtoriul de la începutul prelegerii chiar (dacă nu de mai 'nainte) şi-a asigurat nesuccesul, abandonând calea pe care voia sĕ apuce şi cădênd în obicinuitul metod — nemetod. Incercările ulterióre de a reveni în ogaşă nu au mai putut nici direge ce s'a stricat, nici succede. Dacă dl raportor „Viorel“ e învĕtător, îi recomand sĕ studieze (dar' nu superficial!) metodul cel „nou“ din „Manualul“ de Dr. A. Schullerus şi I. Popovici, apoi sĕ propună elevilor sĕi după acel metod şi va fi însuşi surprins de succesul ce va avé, comparându-l cu succesele realisate prin metodul urmat de D-sa până ací.

In fine îi mulţămesc dlui „Viorel“ pentru complimentul, ce avea sĕ-mi facă numind discursul meu de deschidere „remarcabil“ şi îl rog sĕ nu se supere dacă modestia nu-mi permite sĕ primesc acel compliment, din simplul motiv, că n'am ţinut nici un discurs „remarcabil“, ci am înşirat şi eu câteva vorbe ce credeam că pot fi potrivite momentului. M'aşi bucura mult, dacă voiu esperia, că cele ce am vorbit în conferenţa din anul acesta nu au sunat înzadar, după-cum cu plăcere am avut a constata, că cele-ce vorbisem în anii precedenţi au început a prinde rădăcină şi a încolţí!

Gelmar, 6/19 Maiu 1902.

I. Popovici.

NOUTĂŢI

Hirotoniri. Eri în 9/22 Maiu a. c. a fost chirotonit întru preot din partea Excelenţiei Sale I. P. S. D. Archiepiscop Ioan Metianu, clericul abs. Romul *Gomboş* pentru parochia *Sălciva de jos*, ear' azi în 10/23 clericul abs. Aron *Roman*, ales capelan pe lângă parochul Ioan Roman din Luncoiul de sus, pp. Zarandului.

Tot azi a fost chirotonit *pentru trebuinţele archidiecesei* întru diacon *absolventul de teologie şi filosofie* Dl Iosif *Enescu*, funcţionariu consistorial.

*

Serbare ardelénă în Bucuresci. Societăţile Românilor ardeleni aflători în Bucuresci: *Frăţia*, *Dacia-Traiană*, *Fraţii-Români*, *Unirea*, *Dealul-Cumetriei*, *Mercheşana şi Cohălmeana* vor arangia la Rusalii (15 Iuniu st. n.) o mare serbare poporală în sala Băilor-Eforiei, sub patronagiul mare-proprietariului Sava Şomănescu. Venitul serbării e destinat pentru crearea unui fond de stipendii studenţilor sĕraci.

*

Albumul armatei române. Azi (10 Maiu st. v.) regatul România e în haină de mare sĕrbătóre. Serbéză aniversarea duor evenimente de mare însĕmnătate pentru ţéra fraţilor nostri. In 10 Maiu st. v. 1866 a ocupat regele *Carol* (pe atunci principe) tronul României şi în 10 Maiu 1877, la stăruinţa dînsului, parlamentul român declară independenţa României, ear' Domnitoriul institue ordul „Steaua României“ ca semn estern al deplinei suveranităţi. Din prilejul acestor aniversări şi spre aducere a minte despre gloriósele fapte sĕvêrşite pe câmpul de rĕsboiu (în acelaşi an al declarării independentei) de armata română condusă de marele ei Căpitan principele Carol, a fost presentat regelui Carol alaltăeri, la Ateneu, un splendid *album al armatei române*. Despre acest *album* „Universul“ din Bucuresci dto 8 Maiu st. v. scrie următórele:

Albumul este compus exact din 236 tablouri. Legătura este făcută la d. Socec, în piele, avênd coperta artistic lucrată, ce represintă pe faţă următórele: la mijloc este medalia comemorativă *Regele Carol*, avênd d'asupra *Vulturul* şi dedesupt o pantlică tricoloră de care atârnă *medalia Independenţei*. La tóte patru colţuri se află inscripţiile I. Griviţa — Plevna, cu decoraţia *Virtutea Militară*, II Corabia — Nicopoli, cu decoraţia *Trecerea Dunărei*, III Opanez — Smârdan cu decoraţia *Steaua României*, IV Vidin — Rahova cu decoraţia *Coroana României*. Sus se află marca ţĕrii cu inscripţia: *Armata Română*. Jos se află inscripţia: *Marelui ei Căpitan*. Tótă ornamentaţia este lucrată în aur, argint şi email.

Acest album este fotografiat de d. Al. Antoniu, autorul albumului pitoresc al României, care a fost însărcinat de ministeriu cu acésta, împreună cu d. lt. Eliade, care a avut sarcina de aranjament ca militar.

Mărimea albumului este aprópe de 1 metru, şi greutatea trece peste 55 kilo. Tótă acéstă lucrare s'a făcut în 46 zile, fotografiindu-se în acest timp tótă armata română.

Acest album este făcut gratuit de d. Al. Antoniu, care n'a primit nici o plată de la ministrul de rĕsboiu.

*

Birou telegrafic — slav. Congresul ziariştilor slavi, ţinut în sĕrbătorile Rusaliilor catolice la *Laibach*, a luat hotărîre sĕ înfiinţeze birou de corespondenţe (agenţă telegrafică) pus esclusiv în serviciul presei slave.

*

Supĕrare pentru cadou. In unul din numerii anteriori daserăm ştire, că *împĕratul Germaniei* a notificat presidentului Statelor-Unite că va face oraşului Washington cadou o statuă a regelui prusian Frideric cel Mare. Presidentul Roosevelt a mulţămit împĕratului prin o telegramă fórte elogiósă pentru acéstă atenţiune, nu aşa însĕ poporul, care gelos de republicanismul sĕu, nici ca statuă nu voesce sĕ aibă monarchi în mijlocul sĕu. Anume, o telegramă din New-York vestesce, că întrégă opiniunea publică a Statelor-Unite e pentru respingerea cadoului.

*

Daruri pentru biserică. *Biserica din Erdősângiorgiu* (tractul M.-Oşorheiu) a primit următórele daruri: Credinciosul din Ibăneşti *Dumitru Todoran* cu soţia *Ludovica* au dăruit un rênd de vestminte preoţesci în preţ de 50 coróne. *Stefan Poloşco* pe spesele sale a văruit biserica şi a făcut un amvon, ceea-ce l'a costat peste 50 coróne. *Elisabeta Muica* a dăruit un casten în preţ de 20 cor. *Florea Cifrea* în conţelegere cu rĕposatul ei soţ *Ioan* a făcut o fundaţiune de 400 coróne, a dăruit 3 uşi împĕrătesci şi una la turn, ceeace a costat'o 50 coróne. Decedata *Elisabeta Işa* afară de aprópe tóte ştergarele şi cusăturile — doi prapori negri pentru înmormêntări. Decedata *Tokos Lajosné* (rom. cath.) o grădină de peste un jugĕr.

Diferiţi creştini, din colecte benevole au procurat vestminte preoţesci, cărţi, cădelniţe, cruci ş. a. în preţ de 188 coróne. Marinimoşii donatori pe lângă mulţămita nóstră priméscă resplata ceréscă pentru faptele creştinesci; ear' pe cei rĕposaţi sĕi numere cu drepţii. In numele comitetului: Erdősângiorgiu 9/22 Maiu 1902. *Is. Suceava* paroch.

*

Relaxări de dare — din causa viforului. Judecătoria administrativă din Budapesta, mânecând din un cas concret a enunţat că pagubele causate economilor prin vifor (vênturi mari) încă aparţin celor causate prin desastre elementare (ape, grindină, etc.) din causa cărora păgubiţii sunt în drept sĕ céră relaxări de dare.

*

Inspectarea şcólei din Hondol. La 15 Maiu st. n. subinspectorul reg. de şcóle din comitatul Hunedórei, Dr. George *Vilt*, a inspectat şcóla nóstră din *Hondol*, fiind de faţă şí protopresbiterul emeritat Vasilie *Pipoş*, ca president al comitetului parochial. Inspecţia a durat de la $1^3/_4$ până după ora 4 p. m., în decursul căreia elevii au fost esaminaţi, conform cererii inspectorului, în ordinea următóre: Elevii anului prim de şcólă din scriere şi cetire, fiind puşi sĕ intuéscă unele objecte din şcólă, după intuire sĕ vorbéscă despre cele intuite, ear' cuvintele vorbite sĕ le arete şí în scris pe tabla de părete. La cetire, învĕtătoriul (Alexandru Jovan) a scris pe tablă ziceri, pe cari elevii aveau sĕ le cetéscă apoi în cor. Elevii din anul II. de şcólă au fost esaminaţi din comput; cei din anul III. din Geografie; cei din anul IV. din cetirea română cu privire la cetirea logică şi estetică, împreunată cu tractarea regulelor gramaticale, sintactice, etimologice, etc. Elevii din anul V. şi VI. au fost absenţi. După acestea subinspectorul a cerut esaminare din limba magiară. Acéstă esaminare s'a început cu cetirea din Abcdariul de M. Voileanu, în cursul căreia elevii au fost puşi sĕ şí traducă ce au cetit, apoi au urmat declamări de poesióre din acest Abcdariu, în fine un elev a avut sĕ scrie pe tablă o propoziţie magiară (din memorie), cetindu-o apoi şi traducêndu-o. In urmă s'a cântat, în trei voci, o cântare şcolară românéscă şi una magiară, ear' ca încheere elevii au rostit rugăciunile şcolare obicinuite. După tóte acestea venerabilul protopresbiter Vasilie Pipoş a ţinut elevilor o alocuţiune, în care arĕtându-le de ce mare folos e şcóla pentru înmulţirea cunoscinţelor lor, i-a îndemnat sĕ fie totdéuna cu atragere către ea, s'o cerceteze regulat şi sĕ fie diligenţi şi cu purtări bune, făcênd astfel bucurie părinţilor lor, învĕţătoriului etc. Dl Pipoş şi-a încheat alocuţia mulţămind subinspectorului pentru interesul şi bunăvoinţa cu care a urmărit rĕspunsurile elevilor.

*

Himen. Domnul *Ioan Dăian* din Sângătin şi Dşóra *Doriţa Stroia* din Mercurea îşi vor serba cununia Duminecă, în 12 Maiu st. v. la 4 óre p. m. în biserica gr.-ort. din *Mercurea*.

*

Tempestăţi şi esundări. Din tóte părţile ţerii se raportéză despre tempestăţi şi eşirea apelor, pe urma cărora câmpurile sunt rĕmase devastate de sĕmănături, erburi şi pometuri. Astfel se raportéză din *Odorheiul secuesc* că pe acolo Luni după amiazi a fost mare tempestate împreunată cu grindină, care timp de douĕsprezece minute a bătut în mărimea alunelor. Asemenea şi din *Timişóra*, *Szentes*, *Arad*, *Budapesta* se raportéză despre ploi mari, împreunate cu furtună şi grindină, ear' din *Sigetul-Marmaţiei* o telegramă dto 21 Maiu spune că în urma ploilor torenţiale a esundat Tisa şi afluenţii sei, făcênd mari devastaţiuni. La *Nagy Bocska* valurile Tisei au dus 5000 de blane (lemne) de ale erariului, cum şi părţi de case şi clădiri economice. In *Kökényes* nişte băeţi fiind suprinşi de năvala valurilor s'au urcat pe arbor, unde au stat timp de zece óre, până ce li-au putut merge în ajutoriu părinţii. Hotarul comunei Hosszumező e întreg sub apă. Tot despre esundări mari raportéză o telegramă din *Nagy-Szöllös* dto 20 Maiu, care spune că sunt inundate comunele Királyháza, Tekeháza, Szászfalu, Hetény, Gyula, Szirma, Sasvár, Fancsika şi Farkasfalva, şi că fórte multe vite mari au fost luate şi duse de valurile Tisei.

*

Cumpĕrare de moşie. Un consorţiu de plugari a cumpĕrat frumósa moşie aflătóre în *Erdősângiorgiu* şi comunele învecinate a contesei Báró Bánffy Zoltán vĕduva decedatului comite suprem al comitatului M.-Turda, în mărime de aprópe 1000 jugĕre, cu preţul de 190,000 coróne. Faptă vrednică de tótă lauda.

*

Din Frata ni se scriu următórele: Evlavioşi creştini din comuna bisericéscă *Frata* au dăruit pe séma bisericei de aicí anume urmátorii: *Nicolae Porin* şi soţia sa un rênd de ornate bisericesci întreg de catifea cu odajdii cu tot în valóre de *80 cor.* *Precub Soporan* o cădelniţă de argint de china în valóre de *21 cor.* *Dşóra Maria Avram 3 perdele* la uşile împĕrătesci în valóre de *20 cor.* Deci şi pe acésta cale le mulţămesc şi doresc resplata de la tatăl luminilor pentru fapta lor cea bună şi nobilă. Petru Seulean adm. par. gr.-or.

*

Concert în Orĕştie. Duminecă, 25 Maiu n. se va da în sala Hotelului „Transilvania“ din Orĕştie cu concursul dómnei *Irena de Vladaia*, primadona de la opera din Bucureşti, al d-şórei *Therese Lang* şi al d-lui *Gr. Savu*, artist dramatic, un concert cu următoriul program: Partea I. 1. Mayerbeer: „Cavatina“ din opera „Roberto il diavolo“, cântată de dna Vladaia. 2. Beethoven: „Sonate“ esecutat la pian de dşóra T. Lang. 3. Strauss: „Cântec ţigănesc“ din op. „Voivodul Ţiganilor“ (Zigeunerbaron) dna Vladaia. 4. Vlăhuţa: „Versuri“, dl Gr. Savu. 5. *a*) Ardite: „Il Bacio“ vals cu variaţiuni de bravură *b*) Paraschiv: „După fragi şi după mure“, dna Vladaia. 6. „Monologuri“ dl Gr. Savu. 7. *a*) A. Thomas: „Romanţă“ din op. Mignon, dna Vladaia *b*) I. Murĕşan: „Vals“, dna Vlaida. Partea II. 8. Bizet: „Habanera“ din opera „Carmen“, dna Vladaia. 9. Speranţă: „Anecdote poporale“, dl Gr. Savu. 10. Lecocq: „Boléro espagnol“, dna Vladaia. 11. Beldiceanu: „Versuri“, d-l Gr. Savu. 12. Vladaia: „Doina olteanului“, cântată de dna Vladaia. Preţurile: Loja 10 cor., loc I. 3 cor., loc II. 2 cor., loc III 1 cor., parter 60 fil., galerie 40 fil. Venitul curat e destinat pentru un scop filantropic. Inceputul precis la 8 ore séra. Biletele se găsesc de vênzare la Librăria H. Graef şi séra la cassă.

*

Usurariu deţinut. La arătarea făcută de mai mulţi oficeri, întrĕ cari şí un vicecolonel din garnisóna de la Budapesta, procuratura din Pojon a dispus arestarea agentului Leopold Steinitz originar din Galgócz dar' locuitoriu în Pojon, care de mulţi ani deja se îndeletnicea cu usură şi înşelătorií.

*

Colonisări la Ferihaz. In scopul de a colonisa familii magiare şi sĕcuesci, ministrul de agricultură a cumpĕrat nu de mult moşia de la Ferihaz a contesei Haller. Pentru esecutarea planului, ministrul a convocat pe 15 Maiu o anchetă în palatul comitatului Têrnava-mare, la care au participat: comitele Béldy, vicecomitele Somogyi István, referentul comisiunii economice Somogyi Albert, şeful oficiului de edilitate Bocskor Árpád şi notariul cercual László Ferencz, ear' din partea ministeriului de agricultură: consilierul de secţie Lovas Sándor, inginerul suprem Dorner Gyula, inspectorul districtual al prăsirii de vite Szász István, forestierul suprem Fekete Ferencz, concepistul adjunct ministerial Lakner Ferencz şi inginerul de catastru Tóth József. Planul ministrului e, ca din moşia de 1278 jugĕre catastrale sĕ se întrebuinţeze în scopul colonisării 771 jugĕre, ear' restul — împreună cu castelul — sĕ rĕmână şi pe mai departe moşie erarială. Din cele 771 jugĕre 59 sĕ fie destinate spre scopuri comune, ear' restul sĕ se împartă întrĕ 38 colonisti. Valórea în bani a unei coloníi, împreună cu casa ce e a se edifica pe ea, e fixată în suma de 7500 coróne, după carea colonistul sĕ solvéscă în prima jumătate de an 2% camĕtă (150 coróne), în anul al treilea 3% camĕtă (225 coróne) şi în fine, cu începere de la anul al patrulea sĕ amortiseze preţul coloniei cu 4% în decurs de 50 ani, avênd sĕ solvéscă anual 300 coróne. Faţă cu acestea venitul anual e contemplat cu 798 coróne, din care pentru traiu ar rĕmâné colonistului 498 coróne.

Ancheta a acceptat în general planul ministrului, a opinat însĕ, ca: 1. Moşia mai rĕmasă încă în proprietatea contesei Haller sĕ o cumpere erariul pe calea licitaţiunii publice. 2 In Ferihaz sĕ se înfiinţeze parochie ev. reformătă de-sine-stătătóre. 3. Tot acolo sĕ se înfiinţeze notariat comunal. 4. Pe moşie sĕ se instaleze bererie si şcólă de bererit. 5. Mărimea coloniei sĕ se urce la 20—21 jugĕre catastrale, pentru-ca colonistul sĕ pótă mai pe uşor trăi după ea. 6. Colonistii — în cât se póte — sĕ fie recrutaţi din sĕcuime; cel mult câţiva sĕ fie aduşi din ţinuturi cu cultură economică mai superióră“. Mai cuprinde încă două puncte opinarea anchetei, dar'. acestea privesc modalitatea edificării caselor de locuit şi cestiunea îngrijirii monumentului ridicat lui Petőfi.

[61] 2—3

Concurs

Pentru **zidirea unei sale de învĕţămênt** după planul şi preliminariul aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan în **Órda-de-jos**, se deschide concurs.

Licitarea minuendă se va ţiné în *1 Iunie st. n. a. c.* la 3 ore p. m. în edificiul şcólei.

Planul şi preliminariul precum şí condiţiunile se pot vedé la oficiul parochial.

Órda-de-jos, la 18 Iuniu 1902.

Pentru comitetul parochial:
George Cutean
paroch.

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la
Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru două şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian".

Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român" anul 1900

şi publicaţi de
Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vênḑare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de 2 cor. plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * *

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La **Librăria** Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Metropolia
Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric

despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Puşcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. **6 cor.**, leg. **7·70, 8·20** şi **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la înmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom·3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 54 Sibiiu, Marți 14/27 Maiu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 4471/1902 Epitr.

Notificare oficială.

Judecătoria administrativă supremă din Budapesta a adus la 20 Septembre 1901 sub Nr. 1947 o hotărîre principială, conform căreia donațiunile făcute pe séma bisericelor pentru scopuri religióse sunt scutite de competența erarială, decretând, că dispozițiile din articolul de lege XXIII din 1868 § 21 asupra donațiunilor făcute pentru scopurile instrucțiunei se estind și asupra dăruirilor făcute pentru zidiri de biserici și adjustarea internă a acestora cu icóne, cari tóte contribue la ridicarea simțului religios-moral al poporului și au menire educativă pentru desvoltarea vieții culturale și morale a credincioșilor.

Aducem acéstă dispoziție salutară la cunoscința tuturor organelor nóstre și le îndemnăm, ca la cas când perceptoratele regesci ar face prescrieri pentru daruri făcute bisericelor nóstre cu menițiunea arătată, — sĕ înainteze recurs în termin legal și sĕ facă provocare la precisata hotărîre principială.

Consistoriul archidiecesan.

Din problemele actuale ale învĕțătorimii nóstre.

De **Dr. I. Blaga.***)

Cu ajutoriul lui Dumnezeu érăși ne vedem întruniți în conferențe învĕțătoresci, spre a ne da sémă de ceeace se face în școla românéscă gr. or. și apoi spre a chibzuí și a aprofunda, împreună, metodele de urmat în școlă, în vederea realisării problemei învĕțămêntului, și a chibzuí și aprofunda în genere ideile și principiile, ce trebue sĕ călăuzéscă pe învĕțătoriul român în chemarea sa ca fericitător al poporului nostru.

Biserica nóstră a știut aprecia după valórea lor adevĕrată cuvintele Mântuitoriului: „Unde sunt mai mulți adunați în numele meu, acolo sunt și eu de față“. Și aceste cuvinte trebuesc sĕ fie înțelese și apreciate în aceeași mĕsură și de fiica bisericii nóstre, de școla românéscă. Principiul, esprimat în acele cuvinte, are pentru școla nóstră aceeași importanță, care o are și pentru biserică, îndeosebi avêndu-se în vedere împrejurările întrĕ cari i-a fost dat poporului nostru a trăí și a se desvolta și întrĕ cari îi este dat a trăí și a se desvolta și astăzi.

Robit și apăsat și-a dus Românul viéța în decurs de mulți secli, până când alte popóre se bucurau de o sórte mai omenósă și mai priinciósă condițiilor de conservare și de desvoltare. Cu tóte acestea el și-a știut face drum prin lume, *cu cinste*, păstrându-și ființa sa națională curată, în limba, în credința, în obiceiurile, datinile, arta și gustul special și genuin românesc. Grație acestei împrejurări i-s'a și hotărnicit, în urma vieții sale naționale curate, o marcată și vigorósă individualitate națională, obiect de admirat azi de toți aceia, cari știu aprecia momentul acesta de viéță etnică.

Azi trăim în timpul luminii, culturii și civilisațiunii, timp numit și al libertății! Altă viéță! Cu alte tendințe, cu alte mobiluri! Dar' nici în timpul acesta, modern, luptele întrĕ popóre n'au încetat, isvorul nĕcazurilor naționale și al furtunilor n'a secat, ci au luat numai un alt caracter. Acestea vor și urma, se înțelege, a dăinuí, cât timp viéză în om imboldul de valorare. Și tendința acésta este cea mai inherentă firii omenesci și se va manifesta cu atât mai puternic cu cât interesele întrĕ ómeni, popóre, sunt mai divergente și dorul de valorare și de viéță va fi mai viu și mai intensiv.

Cultura și civilisațiunea, cari sunt atât de slăvite în timpul de azi, nutresc deci și ele tendințe dușmănóse asemenilor și veri apăsătóre pentru viéța altora, și făuresc și ele, cu multă stăruință, arme de atac. Și acestea sunt mai periculóse de cât cele ale veacurilor trecute, întru cât ele sunt menite de a asfixia duhul, sufletul omului, alterându-i îndeosebi țĕsĕtura și calitatea lui națională.

Cultura străbate cu încetul ființa omenéscă, întregindu-i și desvoltându-i, încetul cu încetul, mintea și inima. De aceea falsificarea spiritului național se póte efectua sub presiunea culturii, pe nesimțite. Și influința culturală, dacă nu se pórtă grija necesară, e cu atât mai periculósă, cu cât sufletul poporului, căruia i-se aplică, este mai pasibil și mai vibrător, cum e sufletul Românului, și cu cât starea lui materială este mai bună.

Cultura îți deștéptă interesul către idei și trebuințe culturale noue, ear' starea materială îți dă putința a dobândí ideile și a satisface trebuințele culturale. De aceea cultura și averea, dată fiind o basă bună, și constituesc factorii și condițiile necesare desvoltării, consolidării și asigurării caracterului național al popórelor. Insĕ poporul acela, care nu are basa culturală recerută, cimentată la căldura simțĕmintelor naționale și care nu are fericirea a fi condus de învĕțători conștii și sobri, póte fi azi ușor îndrumat către cea mai periculósă prăpastie, căci astfel de popor ușor póte fi azi înstrăinat de la vatra sa și desbrăcat de însușirile sale firesci, și determinat a'și apropia în locul acestora, altele străine.

Avem motiv a ne bucura din tótă inima, de progresul realisat de poporul nostru, în privința culturală ca și în cea economică, dar' avem totdeodată a constata și recunósce, că conducĕtorilor lui de azi le incumbă datorințe mari, au de a supraveghia, ca progresul cultural și economic sĕ desvólte și întărésca caracterul național-românesc. Și în privința acésta nime n'are așa grea rĕspundere ca învĕțătorimea nóstră.

In urmare, școla românéscă cu deosebire trebue sĕ 'și îndrumeze activitatea, ca: sĕ se păstreze și cultive în curățenia sa tot ce constitue basa culturii și naționalității române: limba, datinele, obiceiurile și arta națională.

Limba este cea mai fidelă, mai viuă, mai nemijlocită și mai caracterisătóre espresiune a vieții intelectuale, la om ca și la popor.

Ce ar fi omul, lipsit de facultatea de a se rostí cu sufletul seu prin graiu?!

Tótă cultura ce ni-o însușim și tot talentul, ce-l moștenim, își căpĕtă importanță și valóre adevĕrată prin faptul rostirii lor.

Din cultura și din dispozițiile înăscute se înjghebéză în capul nostru o putere, o energie psichică. Când se urnesce acésta energie, spre a-și face cursul seu prin cap, se dă loc desfășurării gândirii, cugetării. Gândirea este însoțită de o mișcare vibratorie a fibrelor creerilor. Vibrarea acésta se comunică prin intermediarul unor fibre, unor specifice organe așezate în gât și în diferiții muschi din față, a căror functionare ne dă înșiruirea de sunete, ce se numesce: *vorbire, limbă.* Funcționarea organului vorbirii stă deci în strînsă legătură cu cugetarea. Cugetarea fie-cărui om e diferită. Modului deosebit de cugetare corĕspunde deci totdéuna și un sistem deosebit de a înșirui cuvintele și de a-și esprima cugetările, deosebit în ce privesce intonațiunea, espunerea și impreunarea cuvintelor, musica sunetelor ș. a. In acésta și residă feliul deosebit de vorbire și esprimare a fie-căruia.

Așa este acésta și la popóre. Sunt nuanțe deosebite de cugetare la fiecare popor, amĕsurat geniului sĕu național caracteristic și potrivit cu factorii, cu împregiurările, sub cari i-a fost dat a se forma și a se desvolta. Pe basa acésta popórele se deosebesc nu numai în privința graiului, că vorbesc altă și altă limbă, ci, fiind-că ele cugetă și simțesc altfel, apreciéză altcum raporturile de viéță, teoretică și practică, asemănéză sub alte raporturi lucrurile întrĕ ele și în consecvență manifestă totdeodată și în vorbire alte întorsături, prescurtări, alte asemănări, alte substituiri, etc.

Eată că cu drept cuvênt s'a zis, că limba unui popor este cea mai fidelă, mai viuă, mai nemijlocită și mai caracterisătóre espresiune a sufletului seu. De aceea limba e cel mai scump tesaur al unui popor. De limba sa e legată esistența și valórea unui popor. Este un adênc și real adevĕr esprimat de evangelistul filosof Ioan în propoziția: *La început era cuvêntul și cuvêntul era la Dzeu,* ce se cetesce popórelor tocmai la Pasti.

De la Dzeu își are fie-care popor limba sa; de la Dzeu — ne avem și noi „cuvêntul“, limba nóstră.

In decursul vremei de când ne-am format, ni-s'a tot desvoltat și limba nóstră, așa, că azi a ajuns la mlădierea și bogăția trebuitóre esprimării cugetărilor celor mai alese și mai înalte, pentru usul științific ca și pentru cel poetic.

E vorba sĕ știm prețuí și iubí acest tesaur, care este ființă din ființa nóstră, este puterea de respirație a sufletului nostru românesc.

Și tocmai în privința acésta noi, Românii din acéstă patrie, stăm rĕu; cât se póte de rĕu!

Ce sĕ zicem, când preste 90% din clasa nóstră cultă nu știu vorbí și îndeosebi apoi nu știu scrie corect romănesce? Trebue sĕ ni-se îndurereze inima, când reflectăm asupra acestui rĕu național-cultural.

(Va urma).

---

*) Discurs, rostit la deschiderea conferențelor învĕțătoresci din cercul Sebeșului.

Scrisoare din Bucuresti

Scrisóre din Bucuresci.

Aniversarea independenții.

— 24 Maiu n.

Pe o vreme schimbăciósă, însĕ în mijlocul unei afluențe mari de lume s'a serbat și de astă dată aniversarea independenței țerii românești, decretată din partea corpurilor legiuitóre române în 10 Maiu v. 1877.

De astădată serbarea a avut o însemnătate specială. Trupele cari au luat parte activă la rĕsboiul purtat pentru neatârnarea țerii, au fost provĕdute cu steaguri noue, pentru a puté fi păstrate cele vechi ca prețióse și sfinte relicvii.

Serbarea s'a ținut pe bulevardul *Colței*, frumósa operă începută de fostul primar *Filipescu* și durere, încă neterminată. E cel mai larg loc în București, unde mulțimea indispensabilă la serbări mari naționale póte sĕ'și dee întêlnire, fără a conturba mersul sĕrbării însași, care e de caracter pur militar.

La orele 9 tóte erau gata; trupele așezate în ordine, ministrii și dignitarii țerii de față, mai lipsia numai sosirea curții regale, pentru-ca festivitatea sĕ se încépă.

Peste câteva minute se dă signalul sosirii suveranilor, cari întrĕ sgomotósele urări ale mulțimei ajung la frumosul pavilon construit anume pentru serbarea acésta.

M. S. Regele *Carol* avea uniformă de general de artilerie, ear' M. Sa Regina și A. S. R. Principesa Maria erau îmbrăcate în alb. Micul principe *Carol* purta uniforma de elev al școlei fiilor de militari, și purta o decorație pe piept.

La scara pavilonului Suveranii și principii au fost întîmpinați de către I. P. S. Sa Metropolitul-Primat și de către ministrii țerii.

S'a început imediat serviciul divin și s'a făcut sfințirea stégurilor celor noue, prin însuși Metropolitul-Primat, încunjurat de toți membrii sfântului Sinod, îmbrăcați în splendide haine de ceremonie.

Terminată sfințirea, s'a început distribuirea stégurilor. Incepuse o plóie torențială.

M. Sa Regele *Carol* a predat fiecărui comandant noul drapel, cu cuvintele: *„Iți încredințez, comandante, noul drapel, și regimentul sĕ fie vrednic de el“.*

Mai pe urmă a fost rĕmas batalionul 2 de vînători, cel cu mai mari merite câștigate pe câmpul de rĕsboiu.

Comandantul presentă Regelui steagul vechiu, ciuruit de glónțe, și decorat cu marea cruce Sft. George.

M. Sa Regele a predat comandantului noul drapel, spunêndu-'i următórele: „Comandante, știi mărețele vitejii ale acestui batalion, repurtate în rĕsboiul din 1877; îți încredințez acest nou drapel și urez batalionului, ca și pe viitor, când țara va fi în primejdie, sĕ repurteze aceleași succese ca și în trecut“.

Regele ia apoi noul drapel, de-asupra căruia se afla o frumósă corónă de lauri și de care atârna o panglică pe care stau scrise următórele cuvinte brodate de M. S. Regina: *„Rose pentru cei vii, lauri pentru cei morți, Elisabeta“* și 'l predă comandantului, pe când mulțimea a început sĕ strige: „Trăiéscă M. Sa Regele! Trăiéscă batalionul 2 de vênători!“

In tot timpul cât a durat acéstă măréță solemnitate, corul metropoliei a intonat diferite arii rĕsboinice.

Terminată fiind predarea drapelelor, toți oficerii superiori, oficerii marelui Stat major, corpul diplomatic și ministrii au luat loc în fața drapelelor.

M. S. Regele a ţinut apoi o strălucită cuvêntare, care a entusiasmat profund pe întreg auditorul.

—„Cu steagurile acestea, — a zis Suveranul, — armata română a câştigat victoria.

Aceste steaguri au defilat înaintea armatei nóstre, pornind drumul biruinţei.

Aceste steaguri şi-au îndeplinit în totul datoria. De aceea ele vor fi depuse acum în sala Tronului, unde vor fi păstrate pentru-ca generaţiunile viitóre sĕ iee imbold de la ele.

Juraţi acum voi toţi de aci, că nici plóia, nici pietrele, nici tunetele, nici glónţele şi tunurile vrăşmaşilor nu vĕ vor face sĕ lăsaţi din mâni aceste stindarde.

Incredinţez dar' la fie-care regiment şi batalion, cari au luptat în câmpiile de peste Dunăre, steaguri noue, încungiurate de decoraţii şi coróne, ca o amintire a gloriosului trecut.

Steagul este pentru voi cel maì scump odor. Lui trebue sĕ ne închinăm cu dragoste şi respect, căci represintă onórea ţĕrei, pentru care noi trebue sĕ ne jertfim viéţa.

Trăiéscă România! Trăiéscă armata!"

Inălţătórea cuvêntare a fost acoperită cu aplause şi strigàte unanime de Trăiéscă Regele! Trăiéscă Regina! Trăiéscă Principii moştenitori! Trăiéscă Prinţul Carol.

A urmat defilarea trupelor. Defilarea s'a făcut la şosea, unde M. S. Regele a mers călare, urmat de strălucitul sĕu stat major.

Plóia începuse de nou.

Defilează mai întâi elevii liceului Mihaiu Bravu şi elevii şcólei de meserii.

Urméză defilarea trupelor, comandate de generalul de divisie *Arion*, care după ce salută pe M. S. Regele, M. S. Regina şi A. S. R. Principesa Maria şi Micul Principe Carol, ia loc în stânga M. S. Regelui.

Defiléză: Statul-major al corpului II. de armată.

Muzicile trupelor din paradă sub direcţia inspectorului muzicelor;

Plutónele oficerilor fără trupă, din garnizónă, ale oficerilor de rezervă şi acela al gendarmeriei rurale, după care:

Urméza defilarea detaşămentelor gardelor de onóre cu drapelele cele noue.

La trecerea fie-cărui drapel publicul face entusiaste ovaţiuni, în special la trecerea batalionului 2 de vînători.

Imediat după defilarea detaşamentelor gardelor de onóre defiléză şcólele militare de infanterie şi cavalerie, de artilerie şi geniu, de medicină militară şi de poduri şi şosele.

Pentru prima óră a defilat şi o companie de *marină*, care a lăsat cea mai frumósă impresie Suveranului, ear' publicul a recompensat-o prin bine meritate aplause.

Urméză apoi defilarea trupelor în mod obicinuit.

La trecerea divisiei a 7, al cărei comandant este A. S. Regală Principele *Ferdinand*, uralele şi aplausele duréză mai multe minute. A. S. R. Principele Ferdinand salută şi ia loc în drépta şi ceva mai înapoia M. S. Regelui, cum făceau şi ceilalţi comandanţi de corpuri după defilare.

Defilarea a durat până la orele 2 p. m. în plóe. In tot timpul defilării M. S. Regele a stat sub ceriul liber, de-asemeni şi d. Dim. Sturdza, care nu voia sĕ iee nici umbrelă.

Cu tótă plóia, trupele în general au defilat admirabil; ţinuta lor a fost vrednică de laudă şi lumea era entusiasmată.

E de notat, că în fruntea regimentului 24 Tecuciu a defilat şi un ţĕran, care salvase drapelul acestui regiment, la anul 1877, ear' în fruntea batalionului 3 de vênători un preot cu peptul plin de decoraţii, care séra bolnăvinduse, nóptea a murit în asilul din Bucureşti. I-a fost ultima defilare.

Capitala României a fost frumos pavoasată din prilegiul acestei sĕrbări, ear' séra a fost frumos iluminată cu lampióne veneţiane şi publicul a circulat pe strade până târziu nóptea, cu tóte neplăcerile la cari era espus din causa plóiei.

Rap.

Domnii cari sunt în restanţă cu abonamentul la fóia nóstră sunt rugaţi sĕ binevoiescă a 'l achita cât mai curênd, pentru a nu fi necesitaţi sĕ sistăm trimiterea fóiei la adresa lor.

Administraţia.

In atenţiunea parochilor nostri.

Articolul de lege XXXVIII. din 1881 dispune în §. 1 *că numai aceia pot mijloci în ori-ce mod emigrări din ţéră* — fie în casuri singuratice fie de altă natură — *cari au obţinut în acest scop concesiune de la Inaltul ministeriu de interne*; ear' după §. 2 *cei-ce fără acest concediu mijlocesc emigrări din ţéră, comit transgresiune, care se pedepsesce cu amendă în bani până la 600 cor. şi cu închisóre până la 2 luni.*

Venindu-ne la cunoscinţă, că din unele protopopiate ale archidiecesei încă au început ici-colea a emigra unii credincioşi de ai nostri chiar şi în îndepărtata Americă, aflăm de bine a atrage atenţiunea organelor nóstre din parochii asupra dispositiunilor de mai sus ale legii; îndatorându-le nu numai a se ferí de ori-ce amestec în mijlocirea emigrărilor, ci a sfătuí cu tótă puterea cuvêntului pe credincioşii lor a nu-'şi părăsi vatra părintéscă şi strămoşască, preferind a merge în America, unde pe mulţi îi aştéptă cea mai mare miserie şi feliurite primejdii şi nenorociri. Din contră, rĕmânênd în ţéra lor, prin muncă raţională şi prin cruţare sĕ caute a-'şi agonosi cele de lipsă pentru traiu, crescerea copiilor şi împlinirea datorinţelor către biserică şi ţară.

Alianţa franco-rusă.

Din vastul program al festivităţilor aranjate în onórea presidentului *republicei francese*, óspe al *monarchului absolutist* ţarul *Nicolae II.*, şi din cele petrecute în cadrul acelui program, pentru lumea ce stă departe de acele festivităţi şi care urmăresce cu interes momentele de însĕmnătate politică ale acestei *entente cordiale*, sunt de interes eminent enunciaţiunile *oficiale*, făcute de cei doi capi ai acestor state aliate. Aceste enunciaţiuni — cum raportéză telegramele din Petersburg — sunt următórele:

La prânzul dat Marţi séra în palatul Ţarscoje-Selo, la care au luat parte *treisute de persóne*, ţarul a rostit următoriul toast:

Când te salut pe Dta, Dle president, din adâncul inimei mele, vreau sĕ dau espresiune acelei speranţe, că petrecerea Dtale întrĕ noi are sĕ fie cea mai bună dovadă despre sentimentele cari unesc pe Francia şi Rusia. Doresc, ca şí Dta sĕ duci astfel de amintiri, cum împĕrătésa şi eu am dus cu noi, pentru vecinice timpuri, anul trecut, din prilejul zilelor atât de plăcut petrecute în Francia. Dle president, golesc păharul în onórea Dtale, cum şí pentru mărirea şi înflorirea *frumósei ţeri, amice şi aliate.*

Musica a intonat apoi *Marsileza*, după care presidentul *Loubet* a rĕspuns următórele:

Majestate! Când am satisfăcut invitării M. Tale mi-a fost estraordinar de plăcut că pot sĕ tălmăcesc M. Tale dorinţele Franciei, care a nutrit faţă de M. Ta totdeuna acele sentimente, pe cari nu de mult ai avut prilej sĕ le cunosci. Câteva ore mi-au fost de ajuns, pentru-ca din a mea parte sĕ pot constata: *ce mult simte împreună inima Rusiei cu inima patriei mele.* Pe Francia tocmai într'atâta o face fericită acéstă deplină armonie, pe cât de mult o emoţionéză amintirea ce o păstréză M. Tale şi împĕrătesei. Sunt fórte mulţămitoriu pentru primirea de care fuseiu împărtăşit, şi golesc păharul în onórea M. Tale, în a Majestăţii Sale împĕrătesei şi în a întregei familii împĕrătesci, cum şí pentru prosperarea şi mărirea Rusiei: *amica sinceră şi aliata credinciósă a Franciei.*

*

Mercuri a fost mare revistă militară, după care s'a dat dejun în cortul împĕrătesc. La acesta *ţarul* a rostit următoriul toast:

Dle president! Trupele mele, asupra cărora Dta ţinuşi adineaori revistă, se simt fericite că li-s'a dat prilej sĕ facă onoruri multpreţuitului şef al statului nouĕ amic şi aliat. Dta, dle president, cunosci simpatia, de care armata rusă e cuprinsă faţă cu frumósa armată francesă. Acéstă simpatie e semn al *adevĕratei prietinii de arme*, a cărei esistinţă cu atât mai mare bucurie o putem constata, cu cât *misiunea acestei imposante puteri nu e sĕ spriginéscă intenţiuni agresive, ci din contră: consolidarea şi susţinerea păcii generale* şi apărarea acelor principii sublime, cari garantéză fericirea naţiunilor şi le promovéză progresul. Ridic păharul pentru fericirea şi gloria bravei armate francese!

Imediat după acésta s'a ridicat presidentul *Loubet* şi a rĕspuns prin următoriul toast:

Sire! Sunt recunoscĕtor, că M. Ta mi-ai procurat marea bucurie de a puté sĕ admir acelea frumóse trupe, a căror ţinută superbă, pas rĕsboinic, mişcări militare, mărturisesc că armata ruséscă prin continuu progres îşi manţine puternic marea ei glorie. In tocmai cum pe cele douĕ popóre le-au unit simpatia comună şi interese mai înalte, aşa şi pe cele douĕ armate le unesce strîns nobila prietinie de arme şi stima reciprocă *Acéstă putere imposantă nu însémnă ameninţare pentru nimenea, ci face numai posibil Rusiei şi Franciei deopotrivă, ca sĕ vadă în ea garanţa apĕrării legitime a caminului lor*, sub scutul căreia ambe popórele pot cu deplină linişte sĕ se consacre acelei laboriosităţi rodnice, care în timp ce le ridică bunăstarea, va potenţa totodată şí puterea şi legitima influinţă a lor. In numele armatei francese, carea nu a dat uitării distincţia de care M. Ta o ai făcut părtaşă, când ai asistat la manevrele ei, golesc păharul pentru fericirea şi gloria vitezei armate rusesci!

† Dr. Ioan Ţurcan.

Luni séra (19 Maiu st. n.) a adormit în Domnul archipresbiterul-mitrofor *Dr. Ioan Ţurcan*, fost asesor la consistoriul din Cernăuţi şi unul dintrĕ cei mai valoroşi representanţi ai poporului român din Bucovina, în dieta Bucovinei şi în dieta imperială austriacă.

Născut la 19 April 1818 în Crişceatec, după terminarea cursurilor teologice şi celor de la universitatea din Viena, s'a căsătorit în 1843, fiind în acelaşi an hirotonit preot şi instituit administrator al parochiei Mamaeştii-vechi, ear' în 1844 — drept recunoscinţă a meritelor sale câştigate prin delăturarea turburărilor confesionale şi zădărnicirea acţiunii de convertire la unaţie — a fost numit paroch al numitei parochii. Activitatea sa în acest post i-a câştigat în scurt timp stima şi încrederea clerului, aşa că deja în 1848 congregaţiunea preoţimei diecesane, convocată de episcopul Eugenie, l'a propus sĕ fie numit asesor consistorial. La 1862 sistemisându-se posturile de asesori salarisaţi, Dr. Ţurcan renunţă la parochia sa şi-şi transpune locuinţa în Cernăuţi, unde cu mult zel, cu multă pricepere şi deosebi cu învăpăiată dragoste pentru causele bisericesci-şcolare ale Românilor bucovineni provede agendele de consilieriu consistorial până la 1897, când — la cererea proprie — este pensionat. Alăturea cu colegul seu *Silivestru Morariu Andreevici* (mai târziu metropolit al Bucovinei) luptând pentru constituţionalism şi sinodalitate şi astfel făcênd oposiţie episcopului *Hackman*, ambii au fost suspendaţi şi numai după mórtea lui Hackman, în 1871, şi-au putut reocupa posturile.

Bărbat de cultură vastă şi de activitate prodigiósă, rĕposatul s'a ridicat până la cea mai mare distincţie ce póte fi dată unui preot de mir, fiind la 1887 ridicat de metropolitul Silvestru la rangul de archipresbiter-mitrofor, ear' M. Sa împĕratul în 1880 i-a esprimat recunoscinţă pentru serviciu şi în 1898 l'a distins cu *medalia de aur* pentru serviciu credincios de 40 ani.

Ca politician, rĕposatul a fost figură marcantă, care nici-când nu a deviat de la calea dréptă a apĕrării drepturilor poporului român bucovinean. „*Deşteptarea*", organul de publicitate al partidului naţional român din Bucovina, în numĕrul de Joi apreciează activitatea politică a rĕposatului prin următórele:

„Noi Românii deplângem în persóna lui pe unul dintrĕ cei mai curagioşi luptători politici, cari în vremuri grele nu s'a sfiit sĕ-şi ridice glasul în parlament, în dietă, în adunări, pentru împlinirea pretensiunilor nóstre româneşti. Membru în dietă a fost de la anul 1878 până în present, ear' în parlament aprópe un deceniu. In parlament se întrepunea mereu pentru constituirea definitivă a congresului bisericesc, ear' mai ales pentru crearea unei şcóle de fetiţe române pe cheltuiala fondului bisericei nóstre gr.-or. Ultima pretensiune a ridicat-o şi în dietă, unde de altfel a avut adese prilej sĕ respingă atacurile neîntemeiate ale Rutenilor tineri contra bisericei nóstre — şi în ajunul morţii şi-a vĕdut dorinţa, pentru care atât s'a luptat, deja în ultimul stadiu de realisare. Tot defunctul a luat iniţiativa pentru crearea tribunalului din Suceava prin o propunere în dieta din 1878, când a cerut şí înmulţirea judecătoriilor şi crearea unei curţi de apel în Cernăuţ.

In parlament defunctul a fost una din cele mai cunoscute personagii, atât pentru firea plină de bonhomie şi prevenire, cât şi prin oraţiunile sale. De douĕ-ori a deschis, ca president de etate, casa deputaţilor prin alegeri reconstruită, iniţiând constituirea ei. In dietă a fost până la 1884 vice-mareşal. Oraţiunile din parlament şi dietă ale defunctului sunt reproduse în volum separat, apărut în 1901.

A luat cu autoritatea sa distinsă parte şí la tóte mişcările politice ale nóstre, precum în decursul alegeriler dietale din 1892, sau în calitatea de convocător la adunarea memorabilă a clerului de acum doi ani" . . .

S'a stins cu Dr. Ioan Ţurcan o viaţă, care a petrecut şi vremuri bune şi rele, dând prilej la multe fapte, cari merită tótă recunoscinţa şi îi fac vrednic pe bĕtrânul defunct, ca sĕ-i păstrăm memoria cu dragoste şi veneraţiune. Pururi a luptat şi nici-odată nu a tradat.

Despărţĕmêntul Asociaţiunii
la Cristian.

— Raport special. —

Plecat'am nouĕ din Sibiiu
La ţinta: Cristian!
Dragoste, speranţe vii
Purtând ca talisman!

Noul comitet al despărţĕmêntului Sibiiu în conţelegere cu alţi membri fruntaşi, din păţania trecutului învĕţând, a hotărit a se abate de la modul obicinuit a-l adunărilor generale, de prin comunele aparţinĕtóre despărţĕmîntului. S'a dovedit adecă în cursul vremii, — şi asta pretutindenea, — că poporul nu se prea încălzeşte de scopurile măreţe ale Asociaţiunii. Poporul stă la o parte, — rece, nesimţitor. Şi din starea acésta a lui de apatie se mişca numai atunci, când sfirşindu-se şirul rapórtelor sĕci urma „*încassarea taxelor*". După-ce poporul se mişca cu totul, rĕmâneam noi inteliginţa. Intr'o comună urmând punctul fatal al programului înainte de disertaţie, acésta a trebuit suprimată, căci auditorul se mişcase. La banchet apoi curgeau toastele gârlă, tóte pentru luminarea poporului, — care, nu era de faţă. Purtarea acésta a poporului nostru ţĕran nu se póte cualifica de indolenţă sau renitenţă. Aici avem de a face cu un fenomen psichologic. Poporul nostru se află încă pe trépta copilăriei — în desvoltarea sa. Cel-ce vrea sĕ-i mişte inima şi sĕ-i induplece voinţa spre fapte bune, trebue sĕ se cobóre la el, sĕ-l prindă de mână prietineşte, sĕ-i vorbéscă frumos şi la înţelesul lui şi în chipul acesta câştigându-i încrederea cu devotamentul propriu ţĕranului, te însoţeşte din lume afară. Asta nu e lucru uşor. Aşi depăşí însĕ cadrele unui raport continuând cu analisa acestui proces psichologic.

Escursiunea nóstră în comuna Cristian ni-a dat în mic o clasică dovadă despre cele-ce am afirmat mai sus. In urmarea întêmplărilor voiu remarca momentele mai însĕmnate. Plecarea din Sibiiu a fost fixată pe orele 7 diminéţa: Clerici-cântăreţi cu trenul, membrii despărţĕmîntului cu trăsurile. In jurul căpitanului-director Dr. Liviu *Leményi* s'au înşirat la luptă membrii: Nicolae *Ivan* ases. cons., Dr. Elie *Cristea* ases. cons., Dr. Ilie *Beu* simpaticul nostru doctor, Dr. Vasile *Bologa* prof., Dr. George *Proca* prof., Ioan *Broju* preot militar, Nicolae *Vătăşan* prof. şi Lazar *Triteanu*, secretariul despărţĕmêntului. Precum am zis: *nóuĕ!*

Pentru a nu causa poporului jertfe materiale de prisos, înainte am vizat conducĕtorii, ca sĕ se obţină de ori-şi ce fel de pregătiri. Până la un loc ne-au ascultat. Sentimentele însĕ de dragoste, încredere şi alipire nu se pot înăbuşi, şi mai ales nu la poporul nostru ţĕran, a cărui sinceritate şi devotament sunt fără păreche. In vêrful dealului ce cobóră spre Cristian, pe neaşteptate ne-am pomenit încunjuraţi de un banderiu de călăreţi, în frunte cu învĕţătoriul Ieronim Nemeş; toţi feciori chipeşi, în haine de sĕrbătóre, dând pradă vêntului mândrul nostru tricolor. Ne-au salutat cu bucurie, pentru-că „de când e Cristianul, mulţi Domni de ai nostri, mai mari şi mai mici, au trecut pe drumul nostru, dar' *la noi* DVóstre veniţi pentru prima dată“.

Inspirat de surprinderea momentului directorul nostru rĕspunde frumos şi pe înţeles, arătându-le scopul venirei nóstre. Sĕ vĕ cunóscem venim, deschideţi-vĕ deci inimile, ca sĕ vĕ putem cetí atât nĕcazurile, cât şí bucuriile şi potrivit cu acele sĕ vĕ putem da poveţele cuvenite. După întreite urale de „sĕ trăiéscă“ am plecat mai departe luând călăreţii trăsurile nóstre la mijloc.

Cristianul e o comună mare şi puternică. Maioritatea locuitorilor o dau Saşii. Raportul lor cu Românii e 1 : 3.

Cu zile înainte lăţindu-se vestea despre escursiunea nóstră, tótă săsimea era pe stradă, în pórtă şi prin ferestri. Atâta cinste încă nu li-se făcuse Românilor, cari mai nainte vreme, erau numai servitorii lor. Inainte de asta cu 50 de ani, numĕrul familiilor credincioşilor nostri era de 80. Astăzi? Se apropie de 240! O dovadă puternică despre vitalitatea şi puterea de espansiune a poporului nostru.

La şcólă ne-a aşteptat poporul întreg, în frunte cu comitetul parochial. După o reciprocă salutare de întâlnire am plecat în corpore la serviciul divin. Rĕspunsurile liturgice le-au cântat frumos şi precis un grup de 12 clerici din seminariul nostru „Andreian“. Tinerii acestia sunt ca aluăţĕlul. Aduc lumea în fermentaţiune. Unde numai apar, prin înfăţişarea, prestaţiunile şi purtarea lor bucurie şi însufleţire produc.

In cursul liturgiei ajungênd la „Pricésnă“ întrăm în meritul escursiunei nóstre. Noul asesor consistorial, Dr. Elie *Cristea*, pe cât de tinĕr, pe atât de harnic, îşi începe cuvêntarea sa despre „*Beţie*“.

Predica, atât prin valórea ei internă, cât şí prin modul de predare şi alcătuirea ei, a fost de un efect covîrşitor. Răzimată pe sentinţe din sfânta scriptură, din proroci şi din scrierile Apostolilor, presărată apoi cu esemple din viéţa poporului nostru, a făcut o adêncă impresiune nu numai asupra poporului, ci şí asupra nóstră, a tuturora.

Intr'o linişte desĕvîrşită, poporul asculta încremenit, cum cuvêntătoriul într'un limbaj poporal şi plastic zugrăvia patima beţiei, care din om — „coróna făpturilor dzeesci“, — cu mintea trézĕ, ochi vioi, faţă rumenă, sprinten la mişcări şi cu dor de muncă, face un dobitoc netrebnic: zăpăcit la cap, perit la faţă, cu ochi scufundaţi în orbite şi cercuiţi cu vênăt. Ar fi sĕ-i micşorez valórea dacă aşi încerca sĕ mai reproduc ceva din ea. Sperez, că publicul nostru nu va fi lipsit de plăcerea de a o ceti tipărită în colónele acestui ziar.

Efectul cuvêntării se póte constata din desele aprobări ale poporului, aprobări, cari inconştient isbucneau din sufletele credincioşilor. Aprobările ţĕranului nu sunt aplause de reclam, sau meserie. Atingi însĕ o córdă a sufletului sĕu, momentan audi tonul. Ţĕranul, când îi potrivesci durerea, oftézĕ, dă din cap, sau apróbă cu un modest: aşa 'i! A ceti din feţele ţĕranilor bucuria lor internă, e o mângăere nespusă. Credem, că efectul edificător al predicei încă nu va lipsi.

După terminarea serviciului divin li-s'a spus credincioşilor, ca sĕ se depărteze pe la casele lor pentru a dejuna, ear' la un semn dat prin trasul clopotelor, sĕ alerge din nou, cu mic cu mare la sfta biserică, unde li-se vor da alte îndrumări şi poveţe. Noi ne-am adunat în şcólă, unde am cheltuit un modest dejun, ce ne dusesem de acasă. După dejun am cercetat pe preotul local, D. Şurian, pe preşedintele comitetului parochial, pe epitropii şi pe alţi fruntaşi. Pretutindenea am fost primiţi cu multă dragoste şi bucurie. Gospodria ţĕranilor nostri din Cristian a făcut asupra nóstră impresiune bună. Curtea şi casa arată progres. După orele 12 din zi, dându-se semn cu clopotele, tot poporul s'a grăbit la biserică. Nu cred sĕ fi rĕmas un copil acasă. S'a început vecernia, în decursul căreia stimatul nostru prietin, Dr. Vasile *Bologa* ne-a elevat sufletesce cu vocea lui dulce şi fermecătóre. De la Dumnezeu rînduit sĕ slujéscă altariului.

A urmat apoi punctul de forţă, disertaţia părintelui asesor Nic. *Ivan*, care a completat în mod admirabil cuvêntarea colegului sĕu Cristea. Ori cât l'am ştiut de iscusit povestitor în graiul poporan şi adânc cunoscĕtor al poporului nostru de la sate, părintele *Ivan* prin disertaţia sa de Duminecă ne-a surprins pe toţi. Intr'un graiu uşor, neted, curgĕtor, împodobit cu idiome şi frumóse figuri de stil, a despicat viaţa poporului nostru ţĕran, arătând cu pilde scóse din însăşi viaţa poporului, că decadinţa lui materială şi starea lui înapoiată este a se atribui nepriceperii şi firei lăsătóre a Românului. Cu argumente convingĕtóre a indicat căile de reculegere. In firul disertaţiei, poporul — de-şi în biserică, — a făcut frumóse ovaţiuni la adresa prelegĕtoriului.

Tot din motivul, ca sĕ nu-i micşorez valórea, am făcut numai aceste câteva reflexii generale. Din lucrare nu anticipez nimic, pentru-că în curênd vom puté-o rĕspândí în popor, ca broşură.

Părintele *Ivan* şi *Cristea* priméscă din nou mulţămitele nóstre. Bucuria poporului servéscă-le ca recompensă, pentru ostenéla adusă întru luminarea lui. Aşa lucră următorii Apostolilor. Biserica nóstră numai mândrí se póte cu astfel de fii. Inainte numai, înainte, căci munca cinstită îşi face drum, ear' dragostea şi încrederea nóstră Vĕ însoesce.

De încheiere directorul despărţĕmêntului Dr. L. Leményi, în termini aleşi aduce mulţămită poporului pentru ascultarea ce ni-a dat şi dragostea ce ni-a arĕtat. Pentru-ca munca nóstră sĕ nu fie zadarnică, a îndemnat poporul sĕ urmeze poveţele bune şi sĕ lapede de la sine patimile urîte. Numai în chipul acesta ne vor dovedí, că într'adevĕr ni-au dat ascultare. La anul, sau preste doi ani, când ne va ajuta D-zeu sĕ venim din nou întrĕ Dvóstră, am dori sĕ aflăm biserica, şcóla şi pe Dvóstră pe toţi într'o stare mai bună şi mai înfloritóre. Şi ca sĕ nu Vĕ uitaţi de noi şi sfaturile nóstre, înainte de a pleca vĕ împărţim unele cărticele, pe cari sĕ le cetiţi cu toţii şi sĕ faceţi aşa, cum veţi afla scris în ele.

Nesfêrşite urale au acoperit vorbele directorului. S'au împărţit apoi poporului vre-o 80 broşuri de diferit conţinut, economic, higienic şi distractiv.

Tot din partea membrilor despărţĕmêntului s'a dat şi un prânz în şcólă, la care au luat parte, afară de óspeţii din Sibiiu, parochul şi învĕţătoriul local, comitetul parochial, preotul N. *Şurian* din Rusciori, parochul N. *Baca* şi soţia din Poplaca, şi alţii. Toaste nu puteau lipsí după un succes atât de îmbucurător. Toţi vorbitorii au fost la înălţime. Clericii ne-au delectat cu cântece şi mai duióse, şi mai voinicóse. La 4 óre d. a. s'a ridicat masa şi cei veniţi cu trăsurile am plecat spre casă. D-zeu sĕ binecuvinte munca nóstră.

Sibiiu, 26 Maiu n. *Floridor*.

NOUTĂŢI

Şcolar. Pentru orientarea celor interesaţi se aduce la cunoscinţă publică pe calea acésta, că la cererile pentru admitere la facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc trebuesc alăturate în original tóte documentele: *carte de botez, testimoniu şcolar, despre studiile premerse cursului pedagogic, absolutoriu de pedagogie, testimoniu de serviciu, în care sĕ se arete continuitatea serviciului de la absolvarea pedagogiei până azi.*

Cei ce nu au produs aceste documente, sau nu le-au produs în original, nu vor fi admişi la facerea esamenului.

*

Secretariu de stat în ministeriul de comerciu a fost numit contele *Wickenburg Márk*, un financiar cu bun renume.

*

Sinod episcopesc în Carloveţ. Maiestatea Sa Monarchul a conces convocarea sinodului episcopesc al bisericei sîrbeşti pe 9 Iunie la Carloveţ, numind comisar regal în scopul acesta pe *Tallian Béla*, vicepresidentul camerei ungare.

*

„Batalionul Regina Elisabeta.“ Prin decret regal, datat din 10/23 Maiu, se dispune, ca batalionul 2 de vênători din armata română, care a cucerit reduta Griviţa în ziua de 30 August 1877, sĕ pórte în viitoriu numele de „*batalionul 2 de vênători Regina Elisaveta*“.

*

Inaintare. O fóie magiară primesce informaţiuni de la Viena, că şef al secţiei de presă în ministeriul de esterne va fi numit în curênd *Zettel*, consilier ministerial, pe când locul acestuia îl va ocupa Dr. *Iuniu Puşcariu*, consul în Tiflis.

*

O disposiţie salutară. Intru combaterea beţiei şi altor rele provenite din acésta urîtă patimă, reuniunea sĕcuéscă („Székely Társaság“) în adunarea generală ţinută sĕptĕmânile trecute luase hotărîre sĕ întrevină la autorităţile politice pentru a dispune închiderea cârcimelor în zile de Dumineci şi sĕrbători pe timpul serviciului divin. Acéstă intenţiune bună însĕ, numai sprijinită de tóte autorităţile competente póte avé resultatul dorit, şi ar fi numai în interesul moralităţii publice, dacă toţi cei chiămaţi ar face ceea-ce a făcut judele Máriaffy în Marosszentgyörgy. A nume: a dat ordin, ca atât înainte de amézi, cât şi după amézi pe timpul serviciului divin cârcimele sĕ fie ţinute închise şi chiar şi *jocul* l'a oprit, putênd tineretul sĕ jóce numai după terminarea vecerniei.

*

Grindină. Azi, pe la óra $10^1/_2$ a. m. s'a descărcat asupra Sibiiului şi împrejurimilor furtună cu tunete puternice şi plóie, schimbată apoi în grindină, care timp de câteva minute a bătut cu mare putere. După încetarea grindinei a continuat plóie lină.

*

Fóie magiară în Sibiiu. Cu începere de la 17 Maiu apare în Sibiiu o fóie magiară sĕptĕmânală, politică socială, sub titlul „*Szeben és Fogaras vármegye*“, care pe semne are sĕ fie organ oficios al acestor douĕ comitate. Va sĕ zică o nouă dare pe comunele din aceste comitate, cari vor *trebuí* sĕ o aboneze.

*

† Gherasim, piticul călugăr de la mănăstirea Tismana (România) a încetat din viéţă, sĕptĕmâna trecută. *Tătuţul Gherasim*, cum îl numeau fraţii în Christos, precum şi visitatorii frumósei mănăstiri, s'a născut la anul 1817, în comuna Meriş, judeţul Mehedinţi, şi a îmbrăcat haina monahală la vîrsta de 20 ani la acéstă mănăstire. In tinereţe făcea comerciu de pescărie în T.-Severin şi din causa staturei prea mici era obiectul glumelor rĕutăcioşilor, fapt care l'a hotărît sĕ între în călugărie. Din fire fórte bisericos, asista regulat la tóte s-tele slujbe de zi şi de nópte la s-ta mănăstire; era un bun cunoscĕtor al tuturor buruenilor, pe cari le întrebuinţa ca medicamente la diferite bóle, şi n'avea mai mult ca 114 centimetri. De notat e, ca tătuţul Gherasim n'a mâncat carne timp de 45 ani.

*

Nenorociri în America. O telegramă din New-York raportézĕ că în ocnele de cărbuni de la Fraternville şi Thisle o esplosie de gazuri a ucis 150 de ómeni. Numai unul singur a scăpat cu viéţă. — In oraşul Goliad din statul Texas un ciclon a dĕrîmat trei biserici şi 100 alte edificii; ómeni au fost ucişi 19, ear' 100 au fost răniţi grav.

*

Aniversarea luptei de la Aspern. Regimentul 51 de infanterie, staţionat în Cluj, care a luat parte activă la lupta de la Aspern, a serbat aniversarea zilei de 22 Maiu, ziua luptei, cu solemnitate mare şi în anul acesta. După liturghie, regimentul a fost adunat în casarmă, unde generalul de divisie *Mörk* şi colonelul *Perathoner* au ţinut vorbiri soldaţilor, ear' majorul *Blasiu* le-a tălmăcit pe românesce.

*

Slovăcesce! Membrii slovaci ai representanţei municipale din comitatul Liptó au presentat congregaţiei propunere în scris, ca în viitoriu sĕ li-se permită a vorbi slovăcesce în congregaţiunile comitatense. Lucrul stă aşa că Slovacii din acel comitat au fost împedecaţi în trecut cu forţa în folosirea limbei lor naţionale în sala comitatului, de aceea vreau sĕ provóce o hotărîre formală pe care, în cas că ar fi negativă, sĕ o pótă apela, cerênd verdictul guvernului în causă. Propunerea vine în discuţie în congregaţia deschisă astăzi.

*

Inecaţi în Murĕş. Patru băieţi din *Micălaca* (lângă Arad), mergênd cu luntrea pe Murĕş, au vêslit aşa de slab, în cât luntrea a fost luată de valuri şi isbită de o móră. In urma isbiturii luntrea s'a rĕsturnat şi doi dintrĕ băeţi: Todosie Costa (de 14 ani) şi Mitru Dan (de 12 ani) s'au înecat în valurile Murĕşului. Ceilalţi doi au scăpat.

*

In atenţiunea medicilor. Cu termin până la 28 Maiu st. n. este escris concurs la posturile de medic comunal din *Şiclău* şi *Otlaca* (pretura *Elek*, comitatul Aradului), ambele comune fruntaşe românesci. Fie-care din aceste posturi e dotat cu 1600 coróne salariu fix şi venitele laterale.

*

Nou notariat public. Ministrul de justiţie a sistemisat un nou notariat public în comitatul Timiş, cu sediul în *Cubin*, lângă Dunăre. La noul notariat vor aparţiné tóte comunele cari fac parte din cercul administrativ al Cubinului, şi cari până acum aparţineau notariatului public din Biserica-albă.

*

Ultimatul Angliei. In cestiunea tratativelor de pace dintrĕ Anglia şi republicele bure, cum raportézĕ o telegramă din *Londra* dto 24 Maiu, guvernul englez *a trimis Burilor ultimat*, în care 'şi susţine tóte pretensiunile şi numai concesiuni secundare e aplecat sĕ facă.

Aceeaşi telegramă spune, că în cercuri bine informate e respândită ştirea, că *Burii au acceptat ultimatul.*

*

Din Bozovici (Banat) ni-se scrie, că în 18 Maiu a fost aranjată acolo o serbare de adio, întru onórea protopretorului *Péczely* ales cu ocasiunea ultimei congregaţiuni protopretor pentru cercul *Orşova*. S'au ţinut toaste în limba magiară, germană şi română, în cari s'au recunoscut şi preamărit meritele acestui funcţionar, care a întrodus ordine în cercul înaintea lui fórte negles al Bozoviciului. Românesce a vorbit dl *Saberca* funcţionar de bancă.

*

Judecaţi la mórte au fost din partea curţii cu juraţi din Biserica-Albă cei patru ucigaşi, cari în 15 Novembre anul trecut au omorît şi jefuit pe Costa Gerghici şi soţia din Solciţa, comit. Timiş. Condamnaţii au anunţat apel la tabla regéscă.

*

Talmudul în rusesce. Ziarul antisemit „Deutsches Volksblatt“ află din Petersburg, că guvernul rusesc a orânduit traducerea talmudului în limba rusă, numind o comisiune de profesori în scopul traducerei talmudului precum şi în acela d'a se constata dacă talmudul conţine precepte incompatibile cu legile rusesci.

*

Ştiri mĕrunte. Pe la *Balşa*, şi comunele vecine sĕptĕmâna trecută a bătut grindină mare, acoperind tot hotarul în strat de trei degete. Asemenea şi pe la *Orĕştie*, dar' nu în aşa mare cuantitate. — *Stoian Crăciun* din Orĕştie, Dumineca trecută slobozind dintr'un pod al magazinelor morii lui Vulcu şi Comşa niste saci pe un scoc, a lunecat şi a căzut pe scoc în jos cu capul înainte. Şi-a frânt bietul om gâtul şi spinarea şi după chinuri de 20 ore a murit. Au rĕmas după el soţia şi câţiva copilaşi. — In *Dobriţin* a bătut Joi grindină în mărimea alunelor; viile şi pometurile sunt total nimicite. — In *Ungvár* tot Joi a fost plóie torenţială, împreunată cu grindină. Şi acolo a făcut mari pagube în vii şi pometuri.

Avis.

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiu se invită prin acésta la conferenţa clubului, care se va ţiné *Vineri, în 30 n. l. c. la 5 ore p. m.* în localităţile casinei române din Sibiiu.

Obiectele conferenţei:

a) ordinea de zi stabilită pentru adunarea generală ordinară de primăvară a comitetului municipal din comitatul Sibiiu, convocată pe 2 Iunie n. a. c.

b) Reconstituirea biroului clubului municipal român.

Sibiiu, în 26 Maiu n. 1902.

Pentru biroul clubului:
Dr. N. Vecerdea
secretar.

Posta redacţiunei.

Dlui Iuliu H . . . în G. Nu se cuvine sĕ le adresăm provocare pe calea publicităţii. E destul de rĕu că dau dovadă de o nepăsare atât de mare faţă de interesele lor proprii, dar' în sfêrşit constrînge nu 'i póte nimeni sĕ facă rapórte la ziare.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpěta vr'o-dată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piața-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59.

[1] 10—

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

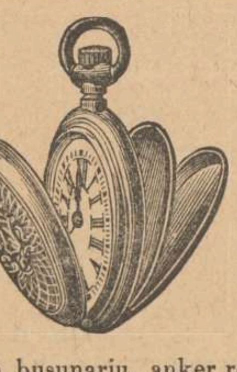

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
- 1 părechee nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
- 1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 părechee cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpěrătorul sě fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 1—15

---

[61] 3—3

Concurs

Pentru **zidirea unei sale de învěțământ** după planul și preliminariul aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan în **Órda-de-jos,** se deschide concurs.

Licitarea minuendă se va ține în *1 Iunie st. n. a. c.* la 3 ore p. m. în edificiul școlei.

Planul și preliminariul precum și condițiunile se pot vedé la oficiul parochial.

Órda-de-jos, la 18 Iuniu 1902.

Pentru comitetul parochial:
George Cutean
paroch.

Douěsprezece
Cântece de școlă
pentru două și trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu prețul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura și de la Tipografia și Librăria diecesană Caransebeș, Librăria I. Ciurcu, Brașov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia și Librăria seminariului gr.-catolic Blaj și la Tipografia și Librăria H. Pardini Cernăuți (Bucovina).

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la
Librăria și Tipografia archidiecesană.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română, germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.,** legat în pânză **2 cor. 40 fil.,** legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Metropolia
Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric

despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Pușcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** și **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.

Seminițe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 55 Sibiiu, Joi 16/29 Maiu 1902 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Dr. Josif Gall.

> „In mórte nu toți murim,
> „Cum în traiu nu toți trăim.
> „De vreți morți sĕ nu muriți,
> „*Căutați* vii, ca *sĕ trăiți*.
>
> I. Nenițescu.

Cei-ce stăm în jurul acestui ziar totdeuna am simțit o deosebită bucurie, de câte-ori am avut ocasiune a înregistra în colónele lui numele ilustrului bărbat din fruntea acestor rênduri, căci cunoscênd inima lui cea nobilă și intențiunile, purcese din cea mai curată dragoste către *biserica*, *poporul* și *țara*, al căror fiu este, — a priori eram convinși, că tot, ce face și întreprinde, țintesce spre binele și progresul acestei treimi nedespărțite.

Astfel — ca unii cari l'am cunoscut mai de aprópe — l'am știut și aprecia; și ne-a durut de câte-ori unii dintrĕ noi — cu alte vederi politice și sociale — au tras la îndoiélă până și neesceptionabilele și laudabilele lui intențiuni, precum și faptele isvorîte din ele, și acésta cu atât mai vêrtos, cu cât așa neînsemnat este la noi numĕrul bărbaților superiori, cu caracter integru și cu astfel de calități sufletesci, cari sĕ le dee posibilitatea a lucra desinteresați la promovarea causelor nóstre de prima ordine.

N'am intențiunea și nici nu este acum timpul a reasuma fie și numai în liniamente concise activitatea de până acuma a acestui vrednic și distins bărbat al bisericei nóstre; și nici nu s'ar puté face acésta în cadrele înguste ale unui articol ziaristic, căci lung este șirul faptelor bune făcute de la întrarea sa pe terenul activității publice, de la 1866, și până astăzi; mai ales, că — abstragênd de la activitatea sa ca advocat, ca judecător înalt, ca consilier la curtea de cassație, ca deputat în cameră și ca membru al casei magnaților — a ocupat de tinĕr loc și în tóte corporațiunile nóstre bisericesci; și și-a oferit cu îmbelșugare vasta-i erudițiune, bogatele-i esperiențe și profunda-'i judecată și pricepere la resolvarea tuturor celor mai importante cestiuni, câte au preocupat atât sinódele nóstre eparchiale, congresele naționale-bisericesci, precum și a agendelor câte s'au pertractat în delegațiunea nóstră pentru despărțirea ierarchică de coreligionarii Sêrbi și în representațiunea nemuritoriului român și ortodox Gozsdu. — In tóte aceste înalte corporațiuni a jucat un rol însemnat, pe care istoria nóstră îl va ști aprecia după cuviință.

Altul este de astădată motivul, care m'a îndemnat sĕ scriu aceste rênduri. Și anume mi-a venit la cunoscință vestea despre acea jertfă rară și mărétă, care va forma cununa faptelor nemuritóre ale Ilustrității Sale D-lui Dr. *Iosif Gall*, și a neuitatei sale soții, pe carea — repausată fiind — Dumnezeu s'o așeze, unde drepții sĕ odihnesc.

Iată pasagiul-estras din epistola unui preavaloros și competent bărbat, care ni-a împărtășit acésta veste îmbucurătóre pentru tot fiul metropoliei nóstre ortodoxe-române din patrie.

„Din isvor sigur aflu că Ilus- „tritatea Sa, Domnul Dr. Iosif Gall, „membru în casa magnaților, etc., „a testat partea cea mai mare a „averii sale bisericei nóstre gr.-or., „amĕsurat conțelegerii avute cu fe- „ricita sa soție de rară nobleță a „inimei și alipire către biserica „nóstră . . . .

„Fundațiunea este destinată „pentru îmbunătățirea dotațiunii „învĕțătorilor nostri confesionali „și spre ajutorarea studenților de „ambele sexe la tóte studiile mai „înalte, neesceptionându-se nici ar- „tele și economia. Intâietate vor „avé cei din eparchia Aradului“ —

Considerând însĕmnata avere, de care dispune dl Dr. Gall, — care dintre fiii metropoliei nóstre nu va fi emoționat până în adêncul sufletului sĕu de acéstă veste? ear' de altă parte, cine se va afla, sĕ nu-'mi pótă scusa acéstă indiscrețiune, comisă prin publicarea acestei părți din epistola primită?

Toți, împreună cu dl Dr. Gall, îmi vor ierta acest pas, făcut din porunca dumnezeéscă a sfintei scripturi, care ne zice: că „lumina aprinsă nu se pune sub obroc, ci se scóte la ivélă, ca sĕ lumineze tuturor“. Dacă lumina, învĕțătura, datori suntem a o împărtăși și altora și a o rĕspândi în cercuri cât mai largi, cu atât mai vêrtos trebue sĕ scótem la ivélă *exemplul* și *faptul laudabil*, care ni-a venit la cunoscință, convins fiind și despre adevĕrul, că învĕțăturile, **verba** numai **movent**, pe când faptele, **exempla trahunt**.

Și acum cunoscut fiind măreţul fapt de neîntrecută dragoste către biserica nóstră, ori-ce cuvênt de laudă devine superfluu. Faptul se laudă de sine și ridică pe autorul sĕu pe piedestalul înalt al celor mai aleși mecenați ai nostri, lângă nemuritorii **Andreiu** și **Emanuil**.

Precum acestia, așa și Ilustritatea Sa Dl Dr. Gall, — ca fiu de protopop, crescut în cea mai curată dragoste față de biserica sa — prin mijlócele însemnate, ce le pune la disposiția ei, doresce și mijlocesce desvoltarea mai repentină a tuturor instituțiunilor culturale ale bisericei, menite a ridica nivelul cultural al credincioșilor ei.

Avênd biserica mijlócele de lipsă, ea se va puté mișca mai liber, clerul se va înălța, statul învĕțătoresc va atrage elemente tot mai bune, inteligința crescută sub scutul bisericei se va înmulți; și progresul nostru general va fi mai repede și mai vĕdit; — ba prin esemplul unor așa valoroși mecenați, sporindu-se fondurile consistoriilor nóstre, nu va mai puté fi departe nici timpul înmulțirii episcopiilor nóstre, decretate prin congres și a înființării lor așteptate cu dor de toți credincioșii, nu pentru interese particulare, ci pentru-că necesitatea lor e reclamată de trebuințele cele mai vitale ale numĕrosului nostru popor.

Inainte de-a încheia nu putem trece cu vederea nici acea rară pornire din nobila inimă a dlui Dr. Gall, că a destinat averea sa cu preferință tocmai acelei părți din metropolia nóstră, de unde mai dese și nemeritate săgeți au fost îndreptate asupra persónei sale. Un moment psichologic mai *creștinesc* și mai *frumos* nici că se mai póte ivi în viéța unui om, ca și acela, când nu cauți a rĕsbuna atacurile venite de la contrari, ci — ridicat pe cel mai înalt fuștel din scara învĕțăturilor lui Christos, — **„arunci cu pâne în cei-ce te atacă cu pietri“**.

Se póte o rĕsbunare mai nobilă, mai sublimă?

Pentru un astfel de bărbat rar, ales și nobil al bisericei nóstre, cuvine-sĕ sĕ înălțăm toți — de la o margine a metropoliei nóstre până la cealaltă — rugăciuni la tronul ceresc și în deosebi pentru sănătatea și îndelunga-i viéță.

Sĕ vestim fiilor, nepoților și tuturor urmașilor asemenea fapte mărețe; dar' totodată sĕ căutăm și noi a le urma și imita, a ne îndoí zelul întru îndeplinirea chemării și întru promovarea tuturor intereselor, de la cari atêrnă viitoriul nostru, ca astfel vrednici sĕ ne facem de bărbații pe cari ni i-a trimis Dumnezeu, — după cuvêntul stului Ioan — care zice (III. epist. 11.) **„Cel-ce face bine, de la Dumnezeu este“**.

Dr. Elie Cristea
archidiacon

Din problemele actuale ale învĕțătorimii nóstre.

De **Dr. I. Blaga.**

(Urmare și fine.)

Pe ce sĕ se spriginéscă tăria nóstră națională, dacă nu pe limbă, datine și artă națională? Dar' ce sĕ zicem când limba ce o grăesce și scrie clasa cultă, ne e falsicată, când istoria națională este cunoscută atât de puțin, și când vedem, că mulți încep a se îndrăgí de datine, de căntări și încă de alte multe manifestațiuni străine, mai mult de cât de cele naționale românesci?

Ce pĕcat contra lui Dumnezeu, care a lăsat sĕ trăiéscă omenimea împărțită în diferite neamuri cu diferite limbi, póte fi mai mare de cât acesta? Și apoi ce sĕ zicem, cum sĕ nu ni-se îndurereze inima amar, când vedem, că înșiși cultivătorii neamului nostru, aceia, cari au menirea a desvolta dragostea și simțul către tot ce e bun și frumos, aceia chiar, încă sunt cuprinși de acest pĕcat?!

Defectul acesta se póte esplica, dar' nu póte fi justificat! E adevĕrat, că cel puțin 90% din bărbații români culți și-au luat învĕțătura în școlă străină, în limbă străină, magiară ori germână. In urmare e natural, că acestia toți rostindu-și gândirile, tocmai în timpul până când li-s'a desvoltat sufletul, prin o limbă străină, sĕ fi rĕmas, în urma deprinderii, cu gândirea îndrumați de firea limbii în care s'au cultivat, sĕ fi rĕmas cu fraseologia limbii străine; în fine e tot natural, că acestia avênd sĕ esprime ceva prin ideotisme, idealisme, figuri, sĕ se pună și sĕ traducă ideotismele, idealismele și figurile limbii în care își făcuseră școla. Dacă cineva a tot audit noțiunea verbului: *etwas* gebrauchen, sau *valamit* használni — ca verb transitiv — va începe a întrebuința și românesce verbul „a folosí“ în înțelesul „*a folosí ceva*“ și nu, cum cere firea limbii, „*a se folosí de ceva*“ ori „a 'mi folosí“ ș. a.

Dar' nu e apoi natural, ca omul cult sĕ nu-și observe pĕcatul și sĕ nu-și deie silința a 'și cultiva eară simțul, a 'și învĕța limba.

Dar' de altă parte avem și durerea de a observa, cum pĕcatul falsificării limbii ia proporțiuni mai mari. Mĕ dispensați, ca sĕ înșir acum esemple. Și rĕul se măresce, căci el începe a fi lățit chiar și în școlă. Incep deja a învĕța și copiii espresiuni și construcțiuni greșite, ori audite de la învĕțători, ori însușite în urma învĕțării, fără grija trebuitóre, prin traducere a limbii magiare. Ambele aceste ocasiuni, dacă nu se pórtă grija recerută, sunt menite a falsifica prin școlă limba și simțul adevĕrat de limba românéscă. Ba chiar și din cărțile de școlă încă își însușesc copiii greșeli de limbă.

Este timpul suprem, ca sĕ ne dăm sémă de primejdia, care ne amenință caracterul național.

Inainte de tóte este de datorința învĕțătorilor, ca sĕ se cultive mai întâiu ei pe sine înșiși. Est modus: Ne avem curată limba în popor și avem o literatură frumósă, mulțămită lui Dumnezeu, atât scrisă la noi cât și în România. Căutați înadins a învĕța frazele, ideotismele, idealismele, figurile întrebuințate în limba poporului, puneți-vĕ apoi și cetiti cu stăruință literatura poporală și cea cultă, dar' cu băgare de sémă și asupra limbii, cetiți reviste românesci — vĕ recomând în deosebi „Sĕmĕnătorul“ de Bucuresci (pentru eftinătate și grija ce se pune pe scrierea corectă a limbii) cetiți preste tot jurnalele nóstre în cari de un timp încóci se scrie de asemenea destul de frumos și corect, esceptionând corespondențele — ! Prin acésta nu numai că vi-ați îndeplini o sfântă datorință de a cunósce și înșiși limba românéscă adevĕrată, dar' prin acésta s'ar sprijiní și literatura românéscă, prin ceea-ce totdeodată s'ar da și un puternic indemn întru desvoltarea ei. Și pentru-ca cetitul sĕ fie mai de folos în privința învĕțării limbii, e necesar, ca de câte-ori cetiți, sĕ aveți și un notiț la îndemână, în care sĕ vĕ notați formele și cuvintele ce nu le cunósceți, ori cari le întrebuințați greșit.

Și ați îndeplini o sfântă datorință națională, dacă fie-care în comuna D-vóstre luați pe tinerii cari învață la școle străine sub grija D-Vóstre, îndemnându-i necontenit sĕ cetéscă românesce, cultivându-le interesul și gustul de cetit și înlesnindu-le înșive modul de a căpĕta cărți românesci bune de cetit.

Tinerii nostri, cari studiéză pe la gimnasii străine și cari, în cele mai multe casuri, după cum se știe, sunt din familii țĕrănesci, de la cari nu se póte aștepta sĕ li-se deie sfaturile necesare în privința acésta, fac maturitatea, fără sĕ fi cetit vre-o carte românéscă. Nu așa se dobândesce însĕ cultura trebuitóre clasei culte românesci.

Nu însĕ așa s'ar întêmpla dacă învĕțătorii lor de-acasă li-ar purta grijă și în timpul până când aceia își urméză cursul la gimnasii. Dacă li-s'ar deschide gustul de cetit, dacă li-s'ar pune la disposiţie bibliotecele din comună, ori dacă ar fi îndemnaţi a căuta cărţile la bibliotecele de prin partea locului şi chiar a cumpěra de pe vremea aceea, când şi când câte o carte românéscă, altfel s'ar desvolta lucrurile.

Pe lângă grija ce trebue sě se pórte azi din partea nóstră limbii, în vederea desvoltării curate a fiinţei nóstre naţionale, mai e nevoie a se purta azi deosebită grijă ocrotirii, conservării şi cultivării datinelor, obiceiurilor, jocurilor, cântărilor şi preste tot artei poporului nostru. Tóte acestea sintetiséză spiritul naţional al poporului nostru. Şi în spiritul acesta are a se desvolta poporul!

Invěţătorimii nóstre îi incumbă sfânta datorinţă a veghia şi a lucra în tóte aceste direcţiuni. Aşa numai meritaţi numele frumos de învěţători ai poporului. Aşa numai rěspundeţi chemării sublime, ce vi-aţi luat. Şi aceste datorinţe nu sunt de natură de a-i face învěţătoriului viéţa grea şi urîtă, ci tocmai de a-l împintena, de a-i prilegiuí mulţămire şi fericire în chemarea sa. Cine se ştie afla în chemarea sa împlinindu-şi tóte datorinţele isvorite din aceea, sigur, nu 'şi va simţí viéţa grea şi spinósă. Dar' cu atât mai neplăcută va fi viéţa pentru acela, care caută a se ferí de ori-ce obligămênt. Inţeleg, că la Romani era zicala: „Pe cine l'au urît zeii, l'au făcut pedagog". Dar' nu e de înţeles, pentru ce se face aşa de mult provocarea la ea din partea învěţătorilor nostri, ca la un adevěr, care se póte raporta şí la chemarea lor de azi!? Ce era învěţătoriul la Romani? Era sclavul grec. Ce însufleţire putea avé pentru chemarea sa un astfel de om? Las apoi că în privinţa acésta s'au schimbat de atunci de tot raporturile. Astăzi, când ştiinţa pedagogică ni-a netedit atât de mult calea de urmărit în instrucţie şi educaţie, când este destul de bine apreciată importanţa chemării învěţătoresci, şi când alta trebue sě fie conştiinţa învěţătoriului, nu ne mai putem provoca la asemenea judecăţi.

Astăzi cariera învěţătoréscă e cea mai cualificată a produce mângăiere şi fericire în cei cari o esercită. Şi numai atunci învěţătorii fericesc poporul, în al cărui serviciu stau, dacă simt în inima lor fericire şi mulţămire după munca depusă întru realisarea problemei chemării lor. Şi acésta se dobândesce, da, dacă învěţătoriul îşi deschide inima pentru tóte nevoile culturale ale poporului şi dacă ştie aprecia importanţa posiţiunii sale în mijlocul poporului.

Deie Dzeu, ca şí întrunirea nóstră de acum în conferenţele anului acestuia, sě contribue, în měsură cât mai mare, la luminarea minţii şi încăldirea inimii învěţătorimii nóstre, întru folosul neamului şi al bisericii!

Nrul 4834/1902 Scol.

Notă.

Prin conclusul sinodului archidiecesan din şedinţa a V-a de la 25 April (8 Maiu) a. c. Nrul prot. 67, cartea întitulată: *Catechism, partea I-ă despre credinţă şi partea a II-a despre morala creştină,* de protoiereul *Simeon Popescu* (fostul protopop al tractului Sibiiului) se admite ca manual în scólele medii din archidiecesă şi în institutul pedagogic.

Cartea, aprobată în manuscript, fiind proprietatea consistoriului, va apăré în cursul anului, cu tipariul tipografiei archidiecesane.

Din şedinţa cons. archidiecesan ca senat şcolar, Sibiiu 9 Maiu 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Conferenţele învěţătoresci.

Cercul Reghin.

10 Maiu v.

Conform dispoziţiilor superiorităţii nóstre bisericesci, învěţătorii de la şcólele nóstre confesionale din protopresbiteratele *Reghin* şi *Murěş-Oşorheiu* s'au întrunit la conferenţele anuale în 1 şi 2 Maiu n. în romantica comună *Jabeniţa*, din apropierea Reghinului, sub conducerea comisariului consistorial Dr. *George Proca.*

In ziua de 1 Maiu la orele 8 a. m. învěţătorii veniţi la conferenţă în frunte cu comisariul consistorial, au asistat în sfânta biserică la oficiarea sfintei liturgii împreunată cu învocarea Duhului sfânt de către harnicul preot din localitate Vasile *Duma* şi preotul din Săcal Ioan *Duma.*

După terminarea serviciului divin, întrunindu-se cei presenţi în şcólă, dnul comisariu consistorial deschide şedinţa prin următórea vorbire:

Incredinţat din partea superiorităţii nóstre bisericesci cu onorifica misiune de a conduce conferenţa învěţătoréscă din cercul Reghin, — Vě salut, dlor, cu tótă căldura inimii, zicêndu-Vě: Bine aţi venit!

Dacă confesiunile altor popóre, mai înaintate în cultură decât noi, ţin de necesare astfel de întruniri, cu atât mai necesare sunt ele la noi, de la cari se pretinde desvoltarea unei munci uriaşe pe tóte terenele vieţii nóstre bisericesci şi naţionale, pentru a face faţă něcazurilor şi greutăţilor zilnice, şi pentru a ţiné cont de esigenţele timpului present.

Cu cât avem sě învingem greutăţi şi něcazuri mai multe, cu atât mai mare este necesitatea, ca sě ne sfătuim împreună, şi „uniţi în cugete, uniţi în simţiri", sě purcedem în mod solidar la învingerea greutăţilor, spre ajungerea scopului ce-'l urmărim: *înaintarea şi prosperarea bisericeişi a neamului nostru.*

Trecutul bisericei şi al poporului nostru este o luptă din cele mai grele; ear' resultatul obţinut prin acéstă luptă este coróna cea mai preţiósă, ce o póte avé un popor, credinţa poporului român, esprimată în mod atât de nimerit de fericitul Vasile Alexandri în cuvintele: „apa trece, pietrile rěmân".

Poporul nostru a trecut prin multe něcazuri; a primit botezul de sânge, este aici şi viézâ.

Acéstă împrejurare a produs într'însul credinţa, că nu póte fi timp şi nu pot fi împrejurări, în cari el sě nu esiste şi sě nu 'şi pótă purta mai departe lupta pentru esistenţă. Faptul acesta este o puternică dovadă, că în poporul nostru este multă putere de viéţă, multă trăinicie; ear' acéstă putere şi trăinicie resultă din 2 momente istorice: *a*) că biserica strămoşéscă a fost totdéuna unicul şi ultimul adăpost al poporului român, şi *b*) poporul român strîmtoririle şi něcazurile sale cele multe le-a suferit cu deosebire pentru statornicia cu care a ţinut la biserica sa strămoşéscă.

Sunt de o deosebită importanţă pentru noi aceste 2 momente, pentru-că din ele ne convingem, că poporul român a trecut neatins în individualitatea sa etnică prin tóte greutăţile trecutului, pentru-că a ţinut cu rigóre la biserica strămoşéscă, carea s'a afirmat şi trăesce şi astăzi ca instituţiune dumnezeească. Au trecut multe instituţiuni omenesci şi şi-au vecuit veacul în decursul timpurilor; din evangelia Domnului însě n'a perit, şi nu va peri o iotă sau o cirtă. Caracteristica bisericei Domnului este biruinţa ei întrě tóte împrejurările. Ne convingem mai departe, că biserica ortodoxă s'a dovedit pururea de unicul şi ultimul adăpost al poporului român. Poporul nostru a privit în biserica sa totdéuna adăpostul cel puternic, sub scutul căruia a înfruntat „viforul tuturor ispitelor" — pentru-că biserica nefiind zidită de mâni omenesci, nu póte fi sfărîmată de nici o putere omenéscă. In fine, fiind-că una şi nedespărţită este istoria vieţii şi desvoltării poporului român cu istoria bisericei şi ierarchiei sale naţionale, viéţa lui represintă trăinicie în měsura în carea vom şti sě cultivăm *spiritul bisericei naţionale.*

Ear' cultivarea acestui spirit în tinerile generaţiuni cade în sarcina nóstră, dnilor: a preoţilor şi învětorilor, cari chemaţi suntem sě 'l realisăm prin educaţiune, pentru-că educaţiunea este isvorul din care se adapă şi alimentéză mintea şi inima omului în decursul întregei sale vieţi. Pentru acésta ne-a învěţat Domnul zicênd: „Lăsaţi pruncii sě vină la mine". Pentru acésta a luat biserica creştină în mânile sale educaţiunea popórelor. Tot pentru acésta a plăsmuit *şcóla confesională* în forma ei de astăzi fericitul întru aducere aminte metropolit Sava Brancovici. Luptau pe atunci biserica şi poporul român cu un duşman de mórte al ortodoxiei bisericei nóstre; şi fericitul metropolit, bărbat cu mari prevederi, n'a putut afla mijloc mai nimerit pentru apărarea şi susţinerea individualităţii nóstre bisericesci şi naţionale, de cât acela, care reiese din învěţăturile sfintei evangeiii, şi din doctrina bisericei: *şcóla confesională*, care s'a dovedit scut puternic până în ziua de astăzi.

Şi astăzi, mai mult de cât ori şi când, de susţinerea caracterului confesional al şcólelor nóstre, sunt legate multe şi mari interese, şi anume nici mai mult nici mai puţin, ca viéţa şi desvoltarea poporului şi bisericei nóstre. Şi iubirea de biserică, iubirea de neam ne impune, ca atunci, când vorba este de şcólă şi de caracterul ei religios, sě nu ne fie prea mare nici un fel de sacrificiu, pentru că scopul, care 'l urmărim ca biserică şi ca popor, prin sacrificiile ce ni-le impunem întru susţinerea caracterului confesional al şcólelor nóstre este deplin lămurit. Voim adecă sě creştem generaţiunile viitóre în spiritul religiunii, generaţiuni înzestrate cu un caracter religios moral. Şi o voim acésta din motivul, că suntem deplin convinşi, că pe religiunea şi religiositatea omului şi a popórelor se baséză viitoriul şi prosperarea sigură pe tóte terenele vieţii.

Invěţămêntul religiunii în şcólele nóstre avênd de scop a produce în elev credinţa în Dzeu după doctrina creştinismului, şi vieţuirea în legătură cu Dzeu prin biserică şi preceptele ei, şi prin acésta a-l înzestra cu un caracter religios-moral — trebuie sě se estindă în materie în 4 direcţiuni şi anume: *a*) sě ne înfăţişeze pe Dzeu ca pe fiinţa cea mai perfectă şi necuprinsă, ca pe cel mai înalt Domn al tuturor fápturilor ceresci şi pământesci, ca pe fiinţa cea mai bună; *b*) sě arăte şi sě întipăréscă adânc în inima elevilor necesitatea omului de a vieţui în comuniune cu Dzeu, şi sě vadă, cum acéstă necesitate se constată în viéţa popórelor în decursul veacurilor prin desvoltarea istorică a bisericei Domnului; *c*) sě cunóscă, sě vadă şi sě simtă, că preceptele dogmatice şi morale sunt unicul îndreptar sigur al vieţii pe tóte terenele şi întrě tóte împrejurările; *d*) sě cunóscă, sě vadă şi sě simtă puterea şi sfinţenia cultului dzeesc şi a sfintelor aşezăminte bisericesci.

In învěţămêntul religiunii, greutatea cea mai mare nu consistă întru a preda şi a face pe elev capabil a cunósce principiile religiunii, ci întru a-i mişca inima şi a-l face capabil de a se inspira de virtuţile creştine: credinţa, speranţa şi dragostea evangelică.

Dar' ca pe alţii sě-i putem mişca, trebue mai întâi, ca noi sě fim convinşi de sfinţenia causei ce propoveduim, pentru-că numai astfel putem înrîuri sufletele altora. Numai cel inspirat de spiritul evangeliei şi bisericei Domnului póte sě infiltreze acest spirit şi în alţii.

Caracterul şcólei confesionale pretinde mai departe, ca nu numai prin învěţămêntul religiunii, ci prin întréga instrucţiune ce o dăm elevilor în şcólă, sě nisuim spre un singur scop: *formarea caracterului religios moral al elevului.* Eată deci care e caracteristica şcólei confesionale, de a face pe elev sě simtă, sě voiască şi sě trăiască în spiritul creştinătăţii. Ear' ce însemnéză a trăi crestinesce s'a dovedit în mod destul de lămurit în decursul vécurilor prin desvoltarea istorică a popórelor creştine; s'a dovedit neîntrerupt de la începutul creştinătăţii şi până în ziua de astăzi. Sub timpul gónelor din cei dintâi trei secoli, creştinii sub inspiraţiunea şi conducerea evangeliei Domnului devin ómeni de frunte în statul roman, ear' când împěratul Diocleţian a pornit la finea seclului al III-lea gónă în contra creştinilor — a trebuit sě încépă góna cu funcţionarii înalţi din curtea sa împěrătéscă. Şi ori-cât de mult s'ar sbate omul în ori-ce direcţiune, un lucru este şi rěmâne ca principiu vecinic şi nestrămutabil, că singură religiunea creştină este capabilă de a-i arěta calea cea adevěrată.

Organul împuternicit cu administrarea religiunei creştine este biserica Domnului, carea şi-a luat de ajutor pe o fiică a ei, şcóla confesională; căreia sub scutul şi aripile mamei i-a incredinţat creşterea puilor ei.

Eată deci, dnilor, legătura naturală dintrě biserică şi şcólă, dintrě cler şi popor, legătură care s'a infiltrat adînc în sufletul poporului nostru deodată cu formarea lui. Şi numai basat pe acéstă legătură a fost în stare sě resiste în decursul timpurilor tuturor asupririlor şi momelilor, cari căutau sě-l înstrăineze de biserica şi legea sa strămoşéscă.

Un singur caz, cred că va fi suficient spre întărirea aserţiunei mele: la anul 1746 când nobilii romano-catolici din Ardeal voiau sě siléscă chiar şi prin forţă poporul nostru sě trécă la unire, sub cuvênt că împěrătésa-regina de atunci o ar fi cerênd acésta, — într'un sat din comitatul Hunedórei s'a întâmplat, că voind a prinde pe un român şi a-l sili sě treacă la unire, acesta a rěspuns: *„Puteţi cere, ca sě ies din ţară, puteţi sě-'mi luaţi ţundra de pe mine, că am câştigat-o pe pămêntul reginei, puteţi sě'mi luaţi şi cămaşa, vě dau şi corpul meu, însă* ***asupra sufletului meu poruncesce numai Dumnezeu***".

Am trecut, Domnilor, din mila lui Dumnezeu, şi cu ajutoriul bărbaţilor providenţiali ai bisericei nóstre, şí peste aceste timpuri de rěstrişte, şi astăzi în cadrul larg al autonomiei nóstre bisericesci dată ne este posibilitatea d'a ne desvolta şi perfecţiona în spiritul bisericei nóstre.

Ear' credinţa nóstră în divinitatea sfintei nóstre biserici este vie şi puternică, puternic este dorul nostru d'a ne întări şi desvolta prin dumnezeştile principii ale creştinismului, ear' speranţa în resultate şi în deplin succes nu ne va părăsi nici-odată, pentru-că cu toţii, mic şi mare-voim şi ştim sě ne facem datorinţa; ear' popórele cari în conformitate cu principiile evangeliei voesc şi ştiu sě'şi facă datorinţa, totdéuna isbutesc.

Şi nu mě îndoiesc pe nici un moment, Domnilor, că dacă preoţii şi învěţătorii bětrâni, cu mai puţină carte şi întrě împrejurări cu mult mai grele de cât cele de azi, au fost la înălţimea chemării lor, cu atât mai mult vom fi noi nisuindu-ne a ne îndeplini cu scumpătate datorinţa impusă nouě, ca inspiraţi şi întăriţi de sěrbătórea cea mare, pe care am prăznuit-o zilele acestea, sě putem continua opul cel mare, la care ne-am angajat: de a stărui zilnic, ca voinţa cea vecinică şi nestrămutată a lui Dumnezeu sě conducă în měsură tot mai mare destinele, viéţa şi desvoltarea poporului nostru.

Premise acestea, în speranţa că DVóstră sunteţi pătrunşi de sublimitatea chemării DVóstre, ear' desbaterile nóstre asupra programei stabilite, precum şi asupra altor cestiuni pedagogice ce veţi binevoi a face obiect de discusiune, încă vor contribui la apropiarea nóstră de scopul măreţ — declar prima şedinţă a conferenţei învěţătorilor din cercul Reghinului de deschisă. (Va urma.)

NOUTĂŢI

Ilustritatea Sa dl Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor etc., a contribuit pentru internatul pedagogilor din eparchia Caransebeşului cu însemnata sumă de 1040 cor. Dumnezeu sě-i rěsplătéscă marinimositatea manifestată faţă de cei lipsiţi.

*

Parastas pentru Eugen Mocsonyi. Duminecă, din prilegiul împlinirii unui an de la rěposarea bunului Român *Eugen Mocsonyi*, s'a oficiat în mausolul familiar din cimiteriul comunei *Foeni* parastas pentru odihna sufletului rěposatului. Pe lângă membrii familiei au asistat la serviciul divin aprópe toţi locuitorii comunei, cărora în decursul serviciului li-s'au distribuit făclíi, ear' după serviciu s'a dat poporului pomana obicinuită. Cântările funebrale au fost cântate de corul plugarilor din Foeni, ear' la finea serviciului parochul a rostit un frumos panegiric, învěţând poporul sě stimeze şi iubéscă pe binefăcětorii neamului nostru în ori-ce împrejurări. Frumosul panegiric a fost terminat cu următórele cuvinte: „Binecuvêntată şi neperitóre sě fie, din neam în neam, memoria decedatului nostru binefăcětoriu Eugen de Mocsonyi. Amin!"

*

Protopopul Vêrşeţului. Cum raportéză „Fóia Diecesană" din Caransebeş, Preasântia Sa episcopul *Popea* a hirotesit Duminecă (18 Maiu) întru protopresbiter pe parochul din Reşiţa *David Têrfălóga*, ales şi întărit protopop al tractului *Vêrşeţ*.

*

Un ordin de zi. Comandantul suprem al armatei române, M. S. Regele *Carol* a dat pentru ziua de 10 Maiu un ordin de zi către armată, în care dă directive conducĕtorilor armatei cu privire la instrucţia şi educaţia teoretică şi practică a trupelor puse sub comanda lor, şi le pune la inimă, ca disciplina, temelia armatei, sĕ fie rĕzîmate pe dreptate, pe nepărtinire, pe iubirea şi încrederea reciprocă a superiorilor şi a inferiorilor, *pe arta de a porunci clar şi cu chibzuială*. Ministrul de rĕsboiu al României e însărcinat sĕ facă raport la 10 Maiu 1903 despre modul cum a fost esecutat acest ordin.

*

Două adunări generale în 9 Iuniu. Comitele *Thalmann*, ca president convócă pe *9 Iuniu st. n.* la 4 ore p. m. adunarea generală a *reuniunii higienice* din comitatul Sibiiului, care se va ţiné în sala mică de şedinţe a casei comitatului, şi *pe aceeaşi zi*, la ora 5 p. m. convócă adunarea generală a *filialei din Sibiiu* a reuniunii „*Crucea albă*", care se va ţiné asemenea în sala mică de şedinţe a comitatului.

*

Proces de presă în Timişóra. Eri s'a pertractat înaintea curţii de juraţi din *Timişóra* procesul intentat contra ziariului „Deutsches Tageblatt für Ungarn" pentru *agitaţie în contra naţionalităţii*. Crima ziariului numit e, că a reprodus din „Perjámoser Bürgerzeitung" un articol scris în cestiunea emigrărilor, ca rĕspuns la doi articoli scrişi de fostul deputat dietal Bessenyei Ferencz. Redactorul Alwin *Cramer* a fost osândit la *3 luni închisóre de stat* şi *1000 coróne amendă*. Contra sentenţei s'a anunţat din partea apĕrătoriului *recurs de nulitate*.

*

Mórtea vitézului. Intrĕ cei cari din prilejul marilor serbări de Joi ale României defilaseră înaintea regelui, era şi călugĕrul *George Cosma*, al cărui piept era acoperit tot de decoraţii. Intrĕ soldaţii cari mai întâiu întraseră în foc în rĕsboiul cu Turcii era şi sergentul Cosma, din regimentul 10 de Dorobanţi. Şi s'a luptat aşa de vitejesce, în cât regele încă pe câmpul de rĕsboiu l'a distins cu mulţime de decoraţii. După încheerea rĕsboiului sergentul G. Cosma, cu trupul ciuruit de glónţe, s'a făcut călugĕr la mânăstirea Ciolanu din judeţul Buzeu. Acum, la jubileul de 25 ani al gloriosului rĕsboiu, călugĕrul Cosma încă a venit sĕ defileze. Şi tótă ziua a stat bĕtrânul în gledă, pe plóie, ear' séra neavênd unde sĕ se adăpostéscă, i-s'a dat cuartir la Asilul-sĕracilor. Acolo a rĕposat la 4 óre din nópte.

*

Şcólă superióră de fete în Cernăuţi. Majestatea Sa împĕratul cu rescriptul preaînalt din 23 Martie a. c. a încuviinţat activarea unei şcóle superióre gr. or. pentru fete în Cernăuţi pe spesele fondului religionar gr. or. din Bucovina. Totodată s'a preliminat suma de 359 mii cor. din fondul religionar pentru clădirea edificiului şi instalare. Conform §. 1 din statutul de organisare, acest institut este o şcólă confesională privată cu drepturile unei şcóle poporale şi civile publice. §. 2 al statutului dispune că şcóla va avé: *a*) patru clase inferióre cu limba de propunere română şi patru clase paralele cu limba de propunere ruteană, în cari ambele limba germană se va instrua ca obiect de instrucţiune; *b*) trei clase superióre comune cu predominarea limbei de propunere germane pe lângă urmarea instrucţiei limbei române, rutene şi germane ca obiecte obligate. Activarea şcólei va urma succesiv aşa, că la 1 Septembre a. c. se va deschide prima clasă inferióră (română şi paralela ruteană), ear' în fie-care an şcolar următor o clasă inferióră mai înaltă, eventual clasele superióre. Prima clasă inferióră se va deschide provisor în anul şcolar 1902/903 în localităţile din edificiul presviteriului reşedinţei archiepiscopesci. Instalarea definitivă a şcólei în edificiul propriu, ce se va zidi pe locurile situate în stradele Francisc şi Cherescul, va avé loc în anul şcolar 1903/904 („Candela").

*

Concert, Joi (29 Maiu st. n,) reuniunea rom. catolică din Sibiiu pentru împodobirea altarelor („nagyszebeni rom. kath. oltáregylet") va da un concert în sala de gimnastică a gimnasiului de stat, cu concursul mai multora, întrĕ alţii, *şi al domnişórei Cunţan*. Punctele de program, în cari va cânta domnişóra Cunţan sunt următórele: 2. *Choral* de Sebastian Bach, cântat de domnişórele Auerlich şi *Cunţan* şi de domnii Haberditzel si Drexler; 5. a) *Rugăciune* de Hiller, b) *Caro mio ben* de Guido Papini, cântate ambele de domnişóra Cunţan. — Inceputul la 7 ore séra. Concertul va fi dirigiat de directorul de musică Hermann Kirchner.

*

Vagóne directe întrĕ Braşov şi Sibiiu. Direcţiunea căilor ferate ungare a pus în circulaţie la trenurile personale dintrĕ Braşov şi Sibiiu câte un vagon direct, aşa că pasagerii nu vor fi nevoiţi sĕ schimbe trenul la Copşa-mică. Acest vagon este anexat trenului ce plécă din Braşov séra la 7 ore şi 48, ear' din Sibiiu séra la 10 şi 30. Vagonul direct este de cl. I şi II şi circularea lui este întrodusă numai de probă.

*

Post de notariu. Cu termin până la *10 Iunie* st. n. e escris concurs la postul de notariu comunal în *Bendorf* (pretura Nocrich, comitatul Sibiiului) dotat cu 800 cor. salariu şi venitele laterale, întrĕ cari 100 cor. onorariul pentru conducerea matriculelor. Cererile, în cari trebue dovedită şi cunoscinţa de limbi, sunt a se trimite protopretorului Haner în Nocrich.

*

Cea mai bĕtrână engleză. Duminecă şi-a serbat a *111-a aniversare* a nascerii sale dna Neve Guernsey, cea mai bĕtrână femeie în Anglia. Baba-bunică póte încă ceti — firesce — numai cu ochelari, şi până în timpul mai nou umbla fără nici un sprijin. S'a născut în anul 1792, când rege al Angliei era *George III.*, ear' president al Statelor-Unite era *Wasington*. A făcut călĕtorii cu soţul ei prin Algir, Marocco şi alte ţeri, ear' în vîrstă de 90 ani a cercetat mormêntul lui Kosciusko în Cracovia.

*

Cutrĕmur de pămênt în Timişóra. Conform raportului dat de la institutul meteorologic, Vineri după amézi a fost în Timişóra un lin cutrĕmur de pămênt, simţindu-se patru clătinări, dintrĕ cari ultima s'a întêmplat la 4 ore şi 20 minute după amiazi. Clătinătura avea direcţie sudică şi a fost precedată de vifor mare.

*

O sentinţă bună. S'a întêmplat nu de mult în *Londra*, că un băieţel de 12 ani s'a dus la judecĕtoria poliţială a unui district al Londrei şi a făcut arătare contra tatălui sĕu, pentru ultragiu şi calomnie, cerênd zi de pertractare. Anume se plângea băiatul că tatăl sĕu îl tractéză dur şi l'a calomniat prin afirmarea că se pórtă grob cu frăţiorii sei. Arĕtarea fiind făcută conform formalităţilor legale, judecătoriul a trebuit sĕ pună zi de pertractare. La pertractare, întrebat de judecătoriul, băiatul a spus, că tatăl sĕu numai atunci odată l'a tractat rĕu, înainte de acel cas nu. — Rĕu a făcut tatăl tĕu, a rĕspuns judecătoriul. De aceea iată enunţ sentinţa: Indatorez pe tatăl tĕu, ca îndată ce veţi sosi acasă sĕ-ţi deie o bătaie bună. — La auzul sentinţei băiatul a început sĕ plângă. In sfêrşit judecĕtoriul l'a întrebat sĕ'i spună: de la cine a învĕţat sĕ pârască pe tatăl sĕu? — De la tata — a rĕspuns mititelul. El pâresce pe toţi, pentru fie-ce lucru. Am cugetat deci, că mi-e permis sĕ'l pâresc şi eu pe el.

Cărţi şi reviste.

„Convorbiri literare", redactate în Bucureşti sub direcţia profesorului de universitate Ioan *Bogdan*, pe luna Maiu (fascicolul 5) au apărut cu următoriul conţinut: „Din poesíile inedite ale lui Mihail Eminescu", de Ioan A. Rădulescu; „Povestea Vulpei" (cântul al cincisprezecelea), de A. Naum; „Istoria lui Mihaiu Viteazul" (continuare), de N. Iorga; „Limba germană în gimnasiul român" (studiu) de G. Bogdan-Duică; „Poesia lui Şerbănescu" (conferenţă ţinută la Ateneul român din Brăila în 11 Martie a. c. şi la cel din Bucuresci în 31 Martie a. c.) de T. G. Djuvara, — şi notiţe bibliografice.

„Convorbirile literare" apar în fascicoli lunari, în editura librăriei Socecŭ et. Co. în Bucuresci şi costă 15 coróne pe an.

*

Candela, fóie bisericéscă-literară, redactată în *Cernăuţi* de prof. Dr. Emilian Voiutshi şi cons. consistorial Alexandru Manastyrski, pe luna Maiu (fascicolul V., anul de esistenţă XXI.) a apărut cu următoriul sumariu: *Viéţa patriarchilor* (studiu relativ la istoria biblică a Testamentului-vechiu, articol final) de Dr. Vasilie Tarnavschi; *Cartea Iob*, tradusă şi esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul (continuare din fascicolii anteriori); 24 pagine text rusesc, apoi diferite ştiri şi comunicări de interes bisericesc.

Candela apare în *Cernăuţi* (Bucovina) în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Biroul redacţiei şi administraţiei se află în residenţa archiepiscopéscă.

AMVONUL.

Predică

pentru Dumineca a IV. după Paşti, a slăbănogului.

> „Tatăl meu până acum lucréză, şi eu lucrez". Ev. Ioan c. 5. v. 17.

Iubiţii mei fii sufletesci!

Sf. scriptură, Cartea cărţilor, ne spune la Facere (c. 1—2) că D-zeu a creat lumea, adecă: ceriul şi pămêntul cu tóte câte se află într'însele, în 6 zile, din nimic, numai cu cuvêntul.

„El a zis şi s'au făcut, El a poruncit şi s'au zidit". (Ps. 148 v. 5.). Pe urmă ca corónă a creaţiunei a făcut pe om „după chipul şi asĕmânarea sa" şi l'a pus stăpân peste tóte făpturile de pe pămênt. Ear' în ziua a 7-a s'a odihnit de tóte lucrările sale. „Şi Dumnezeu binecuvêntà ziua a 7-a şi o sfinţí pe ea".

Mai marii poporului jidovesc: preoţii, cărturarii şi fariseii, ţinêndu-se numai de litera legii şi neînţelegêndu-i cuprinsul, pedepseau cu asprime ori-şi-ce lucrare sĕvêrşită în ziua de odihnă, în ziua Sâmbetei.

Aveau ochi, dar' nu vedeau; urechi aveau şi nu înţelegeau, nici cuprindeau cu mintea lor întunecată rostul scripturei, că D-zeu atotputernic fiind, nu avea trebuinţă nici de timp, nici de odihnă la crearea lumii; ci prin procedura sa ni-a arĕtat nouĕ ómenilor cu puteri mărginite pildă şi cale de urmat în lucrările şi deprinderile nóstre fisice-morale.

Odihna lui D-zeu în ziua a 7-a este a se lua numai ca încetare de lucru în opera creării, a zidirei de nou, şi manifestarea bucuriei sufletesci privind la frumseţa şi fériciréa creaţiunei. Că zice prorocul Moise (I. c. 1. v. 31.): „Şi se uità D-zeu la tóte câte făcù, şi iacă erau bune fórte".

Ear' pronia cerécă, purtarea de grijă a lui D-zeu pentru noi, pentru lume, pentru tóte făpturile, ca lucrul mânilor sale, n'a încetat nici în ziua a 7-a, nici mai târziu; ci a durat şi duréză în vecii vecilor spre binele şi fericirea lumii, după cuvêntul prorocului David, care aşa grăesce: „Tóte către Tine aştéptă sĕ le dai lor hrană la bună vreme. Dându-le Tu lor, vor aduna, deschiḑênd Tu mâna ta, se vor umplé de bunătate; iară întorcêndu-ţi Tu faţa ta, se vor turbura. Luavei duhul lor, şi se vor sfêrşí şi în tĕrîna sa se vor întórce". (Ps. 103. v. 27—29).

Omul însĕ a pĕcătuit călcând porunca ziditoriului seu şi astfel a căḑut în prăpastia perḑării, din care l'a scos — când a sosit plinirea vremii — însuşi Fiul lui Dumnezeu, Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos.

El a creat pe om din nou, a 2-a óră moralicesce prin învĕţăturile, patimile, mórtea şi învierea sa.

In acest lucru al mântuirei a urmat Părintelui seu cel ceresc, că declarându-se pe sine de Fiiul lui D-zeu şi ca atare Domn şi al Sâmbetei, nu ţinea sémă de oprelişteа legiuitorilor făţarnici şi încăpăţinaţi; ci rĕvărsa binefacerile sale asupra poporului fără încetare, în tóte zilele, când şi unde era de lipsă, propovĕduind cuvêntul adevĕrului, mângăind şi ajutând şi astfel „ştergênd tótă lacrima de la tótă faţa".

Multe din minunile şi faptele sale cele mari le-a sĕvêrşit chiar în ziua Sâmbetei, zi de oprelişte, arĕtând prin acésta nu numai puterea, ci şi originea sa d-zeéscă, cum s'a întêmplat întrĕ altele şi cu vindecarea slăbănogului, despre care lucru ne povestesce sf. Ioan în Evanghelia de astăzi.

*

Iisus vine la prasnic în Jerusalim. In o parte a oraşului se afla un lac numit al oii. In jurul acestui lac erau construite 5 foişóre în cari zăceau mulţi bolnavi şi defectuoşi, aşteptând mişcarea apei. Căci îngerul Domnului în vremea sa se pogora în lac de turbura apa, şi care intra întâiu după turburarea apei, se făcea sănĕtos ori-şi-de-ce bólă ar fi fost cuprins.

Era acolo şi un slăbănog, 38 de ani avênd în bóla sa. Vĕḑêndu-l Iisus şi cunoscêndu-i bóla, 'l întrebà zicênd: „vrei sĕ te faci sănĕtos"? Bolnavul 'i rĕspunse: „Dómne, nu am om, ca sĕ mĕ bage în lac când se turbură apa; deci până ajung eu, altul se pogóră înaintea mea". Atunci i-a zis Iisus: „scólă, ia patul tĕu şi umblă". Omul s'a făcut sănĕtos îndată, şi-a luat patul seu şi umbla. Şi era întraceea zi Sâmbătă. Jidovii l'au certat pentru acésta; ear' cel vindecat descarcă vina pe binefăcĕtoriul seu, dar' nu 'l cunósce pe nume. Intâlnindu-l Iisus în biserică, l'a făcut atent la relele urmări ale pĕcatului. Ear' el, aflând acum cine e, a alergat la farisei şi li-a spus, că Iisus este care l'a făcut pe el sănĕtos.

Din motivul, că acestea s'au întêmplat Sâmbăta, prigoneau Jidovii pe Iisus şi căutau sĕ-'l omóre. Ear' el le zicea: „Tatăl meu până acum lucréză, şi eu lucrez".

(Va urma.)

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul prin acésta în numele întregului meu popor aduc mulţămită şí pe calea acésta atât domnilor parochi ca colectanţi, cât şí stimaţilor contribuenţi, cari din avutul lor au contribuit în scopul zidirei lăcaşului dumnezeesc ce se ridică în parochia nóstră *Craiva* din tractul Albei-Iulie, şi anume: din Sas-Sebeş prin dl protopresbiter Sergiu Medean 56.86 cor., Ighiu prin parochul Ioan Maxim 10·10 cor., Valea-Geógelului prin parochul George Lazar 7 cor., Ighiu de la dl Nicolau Florescu proprietariu 20 cor.

Pentru jertfele aduse pe altariul Domnului rĕsplătéscă-le Atotputernicul Dumnezeu însutit!

In numele poporului ajutorat:

Craiva, la 7 Maiu 1902 v.

Ioan Moruşca
paroch rom. gr.-or.

Mulţămită publică.

Tinerimea română din Sighişóra a aranjat Luni în 28 April n., a doua zi de Paşti, séra, o petrecere cu dans, al cărei venit curat s'a destinat pentru fondul copiilor sĕraci români din Sighişóra. La succesul material al acelei petreceri au contribuit cu suprasolviri benevole următorii domni:

Istvánfy Pál, comerciant Sighişóra 4 cor., Dimitrie Moldovan, protopresbiter, Sighişóra 2 cor., Ioan Muntean, paroch gr.-or. Sighişóra 2 cor., Gorge Dănilă, învĕţător Boiul mare 1 cor., George Tătar, comptabil Daneş 1 corónă, Georg Winter, măcelar Sighişóra 1 corónă.

Din venitul total, subtragêndu-se spesele, rĕmâne un venit curat de 5 cor., care sumă s'a şi predat epitropiei bisericei gr.-or. din loc, spre a o depune la fondul amintit, ear' marinimoşilor spriginitori li-se esprimă prin acésta cea mai căldurósă mulţămită.

Sighişóra, 10 Maiu, 1902.

Comitetul aranjatór.

Mulţămită publică.

Tuturor preastimaţilor amici şi cunoscuţi, cari ni-au adresat condolenţe din incidentul trecerei din viéţă a scumpei nóstre defuncte, a preotesei

Ana Vesalon,

în deosebi Alteţei Sale domnului principe Alois Liechtenstein şi Inalta familie, preacuvioşiei sale domnului Ioan Ignatie Pap, protosincel în Arad, preaonoratului Domn Avram P. Pĕcurariu, protopresbiter în Ilia şi venerabilei dne, cari ne-au condolat prin cuvinte consolătóre; onoraţilor domni preoţi Iosif Olariu din Pojoga, Iosif Cimponeriu şi Ioan Popoviciu din Petriş, Vasile Neiculescu din Toc şi Petru Vesa din Roşia, stimaţilor domni învĕţători din Soborşin, Petriş şi Toc, cari au binevoit a oficia tristul act al îngropăciunei, precum şi tuturor acelor preastimaţi domni, dómne şi dşóre, cari prin presenţa dlor au înălţat trista festivitate, le aducem pe acéstă cale espresiunea celei mai ferbinte mulţămită.

Iltĕu, 22 Maiu, 1902.

Intristata familie.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Prognosa ploilor în anul 1902 n. compusă pe basă științifică de Basiliu Spariosu. Prețul 40 bani plus 6 bani porto postal. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană.**

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă prețul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * * *

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul	simplu legat	fl.	—.85
	jumĕtate pânză	„	1.05
	în piele roșie	„	1.25
Édiția fină	în piele négră	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistență.

Articoli reproduși din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

și publicați de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

Douĕsprezece
Cântece de școlă
pentru douĕ și trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu prețul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura și de la Tipografia și Librăria diecesană Caransebeș, Librăria I. Ciurcu, Brașov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia și Librăria seminariului gr.-catolic Blaj și la Tipografia și Librăria H. Pardini Cernăuți (Bucovina).

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Metropolia
Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric

despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Pușcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** și **9·50 cor.**

Se póte procura dela

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sêrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Sâmbătă 18/31 Maiu 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din luptele Slovacilor.

Sibiiu, 30 Maiu n.

Aşa ne vestesc ziarele patriotice, că în congregaţia comitatului *Liptó*, ţinută Luni, Slovacii au suferit o înfrângere sdrobitóre, terminându-şi acţiunea „*panslavistă*“ cu un „*fiasco ruşinos*“.

Ştim despre ce e vorba. Slovacii au fost făcut propunere în scris, ca sĕ se decreteze prin conclus votat din partea representanţei municipale, că în congregaţiuni Slovacii pot sĕ se foloséscă liber şi neconturbaţi de limba lor naţională, pentru a-şi esprima în ea părerile.

Intr'o ţéră în care domnesce cu adevĕrat „*legea, dreptul şi dreptatea*“, o astfel de propunere e cu totul de prisos, şi uşor póte fi interpretată ca ofensă adusă cercurilor conducĕtóre, însărcinate cu esecutarea legilor ţerii. Pentru-că noi, cetăţenii Ungariei, avem lege, care ne dă dreptul de a folosí în salele comitatense fie-care limba sa maternă, limba sa naţională, fără a mai cere în privinţa acésta permisiunea cuiva, sau conclusul representanţei din care facem parte. Şi cum comitatul Liptó cade asemenea întrĕ hotarele ţerii acesteia, şi legea aceea se estinde şi asupra acestui comitat: motive ponderóse au trebuit sĕ îndemne pe concetăţenii de limbă slovacă din acel comitat, ca sĕ vină în faţa congregaţiunii cu propunerea cu care au venit, — cum am zis, — întrĕ împrejurări normale cu totul de prisos.

Cunóscem şi motivele acestea. Slovacii din comitatul numit au făcut mai de multe-ori încercarea sĕ se folosésca de dreptul garantat în lege pe séma lor şi sĕ vorbéscă în congregaţiune slovăcesce, — dar' totdéuna au fost aduşi la tăcere prin acte de volnicie comise din partea comitelui suprem, care le detrăgea cuvêntul.

Prin propunerea lor au apelat deci la simţul de dreptate al congregaţiei însaşi, la cavalerismul şi nobleţa de inimă a inteligenţei magiare care face parte din acéstă corporaţiune, ca ea, în cercul ei de activitate, sĕ aducă la breazdă bună pe comitele suprem şi sĕ pună stavilă, prin conclus formal, volniciilor sale comise faţă de membrii de naţionalitate slovacă ai congregaţiei.

Dar' s'au înşelat Slovacii în aşteptările lor, — dacă peste tot au aşteptat hotărîre favorabilă de la congregaţie, — pentru-că congregaţia s'a pus pe punctul de vedere al comitelui suprem şi în şedinţa de Luni *a respins* cu majoritate sdrobitóre propunerea Slovacilor, decretând, că numai cei-ce nu ştiu unguresce pot sĕ vorbéscă în congregaţie şi în altă limbă, pe când cei-ce cunosc limba magiară sunt *datori* a se folosi de limba acésta, ear' presidentul *e în drept* a le detrage cuvêntul în cas contrar.

Congregaţia comitatului Liptó s'a pus deci de-asupra legii, şi a adus cu de la sine putere lege nouă, ceea-ce nu cade în competenţa ei şi nu forméză dreptul ei.

Credem, că Slovacii erau pregătiţi la acésta, şi nici nu aşteptau alt rĕspuns la propunerea lor decât rĕspunsul primit. Şi credem, că *din adins* l-au provocat, pentru a se puté adresa acum guvernului, — anunţând apel în contra hotărîrei lipsită de basă legală, — pentru-ca guvernul sĕ intrevină şi sĕ câstige valóre disposiţiunilor clare ale legii esistente. Şi trist ar fi, dacă şi din partea guvernului li-s'ar da acelaşi rĕspuns, pentru-că atunci ar trebui sĕ perdem toţi şí cea din urmă rază de speranţă pusă în cuvintele frumos sunătóre şi mult promiţĕtóre ale actualului şef de guvern, că va fi ocrotitor al „*legii, dreptului şi dreptăţii*“, pe tóte liniile şi faţă de toţi cetăţenii patriei comune.

Ar fi timpul, sĕ se dee odată dovezi, că mĕsura dreptului nu mai póte fi în ţéra nóstră *forţa*, ci *legea* şi *dreptatea*, şi ar fi de dorit, — ear' noi aşteptăm chiar, — ca guvernul sĕ dee satisfacţia cuvenită, nu Slovacilor din comitatul Liptó, ci *legii* atât de rĕu batjocorită din partea congregaţiei din urmă a acelui comitat, ordonând, ca nimeni sĕ nu mai fie împedecat în eserciarea puţinelor drepturi rĕmase încă neşterse în legea de naţionalităţi.

Sĕ sperăm că în casul dat aşa se va întêmpla.

Din delegaţiuni. Delegaţiunea austriacă a votat budgetul ministeriului afacerilor străine, după o discuţie fórte interesantă învîrtită mai mult în jurul triplei alianţe. La observările făcute din partea oratorilor a rĕspuns ministrul de esterne, contele *Goluchowski*, că tripla alianţă n'a perdut nimica din caracterul ei original şi că nu are nici astăzi, ca nici-odată, caracter agresiv faţă de nimeni. Esplicaţiuni liniştitóre a dat delegaţiunii şi ministrul comun de finanţe, *Kállay Benő*, cu privire la provinciile ocupate Bosnia şi Herţegovina, — urmând apoi votarea budgetului.

Casa magnaţilor a ţinut şedinţe sĕptĕmâna acésta. S'a ocupat cu censurarea budgetului, votându 'l atât în general, cât şi pe articole.

Cuota. Comisiunea esmisă din partea dietei magiare pentru stabilirea *cuotei* a acceptat, în şedinţa ţinută Mercuri, propunerea comisiunei austriace, ca până la finea anului 1909 sĕ rĕmână în valóre cheia acceptată pentru anul curent şi cel premergĕtoriu, cu privire la spesele comune. Pe basa raportului ce 'l va adresa comisiunea guvernului, acesta va presenta dietei un proiect de lege în chestie.

Tripla alianţă. Se telegrafézā din Roma, că reînoirea triplei alianţe e acum fapt împlinit, şi că contractul în care sunt precisate condiţiunile va fi subscris în decursul sĕptĕmânii viitóre. Contractul va avé aceeaşi durată pe care a avut'o şi cel de mai nainte. Precum în trecut, aşa nici de astădată, contractul nu va fi dat publicităţii.

Pactul. Tratările continuate la începutul acestei sĕptĕmâni întrĕ şefii guvernelor din ţerile dualiste au trebuit sĕ fie de nou întrerupte, fiind-că membrii guvernului austriac aveau sĕ mérgă la Viena pentru a lua parte la înmormêntarea fostului ministru austriac *Banhans*. Pe la începutul sĕptĕmânii viitóre ministrii austriaci vor vení însĕ de nou la Budapesta, pentru a trata mai departe cu colegii magiari în chestia pactului. Un ziariu bine informat de la Viena aduce ştirea, că la procsima întêlnire cei doi ministri-presidenţi vor ajunge la înţelegere desĕvêrşită, fiind-că aşa e dorinţa Corónei.

Armata română.

Organul oficios de publicitate al ministrului comun de esterne, „*Fremdenblatt*“ de la Viena, vorbind de jubileul de 25 de ani al Independenţei României, relevă că regele Carol este creatorul armatei române, aşa cum ea a fost organisată şi a luat parte în rĕsboiul din 1877. Succesele repurtate atunci de armata română au contribuit la ridicarea României la rangul de regat, astfel că de fapt *armata română póte fi privită ca creatórea stărei actuale de lucruri din România*. Regele Carol, care a început acéstă organisare, şi într'un mod atât de strălucit, a armatei, — a continuat'o fără preget până astăzi. România dispune astăzi de o armată de 4 corpuri şi de o divisiune, adecă e astăzi de 5 ori mai mare de cum era în anul 1877. De asemenea, ea dispune de o artilerie de 400 tunuri din cele mai moderne. Sporirea efectivelor armatei merge de altfel mână în mână cu ridicarea spiritului militar. *Corpul oficeresc român este astăzi unul din cele mai bune din Europa.*

In acelaş timp, ziariul vienez, relevând spiritul modern în care este conceput ordinul de zi adresat de către regele Carol armatei, cu ocasiunea acestui jubileu, face sĕ reiasă manifestaţiile de profundă recunoscinţă şi veneraţiune, pe care armata a arătat'o cu acéstă ocasiune Regelui Carol.

Din România.

Scrisórea Regelui.

Modul cum au sĕrbătorit fraţii nostri din regatul român împlinirea a 25 de ani de la proclamarea independenţei ţerii lor, a îndemnat pe Majestatea Sa Regele *Carol* sĕ adreseze dlui *Dimitrie A. Sturdza*, preşedintele consiliului de ministri, următórea scrisóre de rară frumseţă:

— „*Scumpul meu preşedinte al consiliului!*

Memorabila aniversară de 25 de ani a proclamării Independenţei, măreţ sĕrbătorită de naţiune şi armată, 'Mi-a dovedit odată mai mult cât de adânc este sădită în conştiinţa tuturor recunoscinţa pentru acei cari au contribuit la redobândirea drepturilor strămoşesci, şi cât de viu şi călduros este simţĕmêntul patriotic care înflăcărézā inima poporului român.

Mărturisirile nenumĕrate de dragoste şi devotament ce Ni-s'au dat cu acest prilej din tóte părţile României atât Mie, Familiei Mele, cât şí frumósei nóstre armate, sunt nespus de scumpe sufletului Meu de Rege şi Ostaş, căci în aceste momente simt că dorul Meu de bine este recunoscut şi împărtăşit de Ţéra întrégă.

Acum, când se sĕrbătoresce acest însemnat period al istoriei nóstre, care ni-a dat neatêrnarea şi *a redeşteptat conştiinţa naţională*, nu mĕ pot oprí de a 'Mi arăta încă odată, către iubitul Meu popor şi vrednica mea armată, simţĕmintele mele de recunoscinţă şi de mândrie pentru acest frumos trecut, întrupat în vechile steaguri, — moaşte sfinte încununate cu gloria patriei, — cari pentru cea din urmă-oră au lucit sub ochii nostri mişcaţi.

Te rog, scumpul meu preşedinte al consiliului, sĕ fi interpretul acestor simţĕminte pe lângă corpurile constituite, autorităţile statului, tóte persónele cari s'au grăbit a Ne reînoí devotamentul lor, precum şí pe lângă cetăţenii iubitei Mele Capitale, al căror patriotic avênt, în acéstă împrejurare, s'a rostit mai vĕdit şi mai călduros, arătându-le că amintirea acestei zile solemne va rĕmâné de-a pururea vie în sufletul Meu recunoscĕtor.

Dumnezeu sĕ păzéscă şi sĕ ocrotéscă prea iubita nóstră Românie.

Primesce, scumpul meu preşedinte al consiliului, încredinţarea simţĕmintelor de afecţiune ce 'ţi păstrez.

Carol.

Bucuresci, 11 Maiu, 1902.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral din tractul Clujului.

— 18 April 1902.

Fiind-că în Nr. 40 din anul curent al preţuitului nostru ziar „*Telegraful Român*“ numai în liniamente generale s'a dat un scurt raport despre sinodul protopresbiteral al tractului Cluj, îmi iau voie a da publicităţii raportul ce urmézā.

Inainte de a face acésta fie-mi permis a constata şí eu, ceeea-ce de mult este constatat, că o instituţiune numai atunci póte conta la progres, când toţi factorii din cari este compusă, cu bunăvoinţă purcésă din inimă curată, cu abnegaţiune şi în completă armonie îşi dau concursul lor întru ajungerea scopurilor salutare.

Astfel şí un tract protopresbiteral, ca instituţiune organică numai atunci póte conta la progres, numai atunci se póte bucura de o înaintare pe tóte terenele, când tóte părţile constitutive din cari este compus protopresbiteratul, preoţii, învĕţătorii, comitetele şi sinódele parochiale, desbrăcaţi de ori-ce interese particulare şi ură personală, în cea mai perfectă armonie şi bună înţelegere conlucră *solidar* pentru binele comun, pentru înaintarea şi fericirea bisericei, şcólei şi neamului.

In timpul mai din urmă multe rele şi nimic bun a străbătut în publicitate despre starea acestui protopresbiterat, ca şi cum aici ar fi cuibul destrăbălării şi al degenerării.

Dar' lucrul nu stă tocmai aşa; şi că nu este tocmai aşa, se va vedé din raportul ce urmézā.

Prin convocătoriul din 14 Februarie a. c. Nr. pp. 265/1902 P. O. D. protopresbiter tractual *Tulliu Roşescu* convócă şedinţa comitetului protopresbiteral pe ziua de 27 Februariu, ear' a sinodului pe ziua următóre 28 Februariu, a. c. în cancelaria protopresbiterală din Cluj.

Un deosebit interes a produs la membrii sinodali punctul 6 din convocătoriu, prin care se semnalézā că cel mai important obiect pus la ordinea zilei, adecă: „aflarea modalităţii pentru depurarea datoriei casei tractului“ va fi presidat de P. O. domn *Teodor Herman*, protopresbiter în Deeş, *ca comisariu consistorial*. Pentru aceea atât membrii din comitet, cât şi membrii sinodali s'au presentat în numĕrul recerut.

Pentru-ca acest important obiect sĕ pótă fi desbătut şi pertractat din tóte punctele de vedere, P. O. D. protopresbiter tractual *Iuliu Roşescu* a conchemat întréga preoţime tractuală într'o conferinţă estraordinară, ce s'a ţinut înainte de şedinţa sinodului, la care s'a şi presentat cea mai mare parte din preoţime, în uniformă preoţéscă.

N'au venit la conferenţă 7 preoţi nescusaţi şi 3 scusaţi.

Conform convocătoriului de mai sus, Joi în 28 Februar a. c. v. la 9 ore a. m. s'a oficiat parastasul solemn prin P. O. D. şef tractual *Tuliu Roşescu* asistat de preoţii Gavriil Condor şi Florian Haşdău pentru marele mecenat al bisericei nóstre *Emanul Gojdu*, precum şi pentru vecinica odihnă a Marelui *Andreiu* şi a bunului *Miron*, foşti archiepiscopi-metropoliţi ai nostri, la care au asistat toţi membrii sinodali presenţi, în frunte cu

P. O. domn comisariul consistorial *Teodor Herman.*

După aceea precis la 10 ore a. m. s'a deschis conferența preoțéscă, în care s'a desbătut și pertractat modalitatea achitării datoriei pentru casa tractului și s'a primit cu unanimitate conclusul comitetului protopresbiteral, ce se va schița mai jos.

După conferență imediat învocându-se chemarea Duhului sfânt, se deschide ședința ordinară a sinodului protopresbiteral prin o avêntată și însuflețită vorbire rostită din partea șefului tractual ca președinte.

Acésta însuflețită vorbire presidială este rěsplătită din partea sinodului cu un „sě trăească“ la adresa șefului tractual.

Urméză alegerea notarului sinodal și se alege cu aclamațiune tiněrul preot *Ioan Demian* din Someșfalău. Apoi se constată presența alor 10 membri din cler și 12 mireni, deci e de față numěrul recerut de a puté aduce concluse valide.

Urméză cetirea voluminosului raport presidial despre starea protopresbiteratului cu finea anului 1901, constătătoriu din III părți, starea bisericéscă, starea școlară și starea epitropéscă.

Din voluminosul raport estrag pe scurt următórele date:

I. Starea bisericéscă. In tract sunt 33 parochíi matre și 12 filii, cu 1 protoprespiter și 29 preoți, 3 parochíi vacante, pentru întregirea cărora s'au făcut pașii de lipsă, însě în lipsa de concurenți cualificați, fără succes. In decursul anului 1901 s'au întregit 2 parochíi vacante și anume: Mărișel cu tiněrul preot Teodor Tóder și Agribiciu cu tiněrul preot Ioan Opriș. A murit veteranul preot din Mănășturul-român Mihail Crainic, căruia i-se esprimă vecinica odihnă.

In parochia Mociu s'a edificat în anul 1901 o frumósă biserică din cărămiḑi, la stăruința și cu conlucrarea zelosului și harnicului preot de acolo Simion Ciuca, ear' în parochia Finciu s'a reparat biserica, precum și în Bonțida. In parochia Călățele s'a edificat o frumósă casă parochială pentru preot, șură și grajduri, la stăruința fostului administrator parochial Gavriil Condor, paroch în Călatamare.

II. Starea școlară. In tract sunt 19 școle corěspunḑětóre și 13 necorěspunḑětóre, cu 30 învěțători, dintrě cari 10 cualificați, 20 tolerați și 4 definitivi.

In parochia de munte Rogojel s'a edificat o școlă pompósă cu douě dormitóre pentru copíii și copilele îndepărtate, la stăruința și cu conlucrarea preotului din Butene Gavriil Todoruț, fost administrator parochial acolo, a parochului local Traian Gall și a zelosului epitrop-primariu de acolo Vasilie Pașcalěu; ear' în parochia Butene încă s'a adjustat o frumușică școlă tot la stăruința parochului susnumit din Butene. Cu ocasiunea esamenelor publice de vară presidate parte de către șeful tractual, parte de delegați protopresbiterali, în genere s'a constatat un progres îndestulitoriu.

In direcțiunea școlară este mult încă de făcut și numai energie și bunăvoință trebue din partea tuturor factorilor competenți, ca afacerile școlare sě iee avênt mulțămitoriu și în acest tract.

III. Starea epitropéscă. După constatările făcute în parochíi cu ocasiunea visitațiunilor canonice și în punctul acesta s'a făcut un pas înainte, în cât rațiociniile în cele mai multe parochíi sunt prověḑute cu absolutoriu din partea Preavener. Consistoriu, în unele sunt pe cale de a se aduce în rênd și numai fórte puține parochíi sunt, cari restéză cu rațiocinii de pe mai mulți ani. Acestea însě încă se vor regula prin comisari protopresbiterali.

In cât pentru starea epitropéscă a tractului, acésta se va vedé din raportul comitetului protopresbiteral ce va urma imediat.

Acesta este în estras fórte scurt raportul presidiului, care supunêndu-se spre desbatere se primesce unanim cu mulțămită și cu dorința, ca pe viitoriu sě se arete și părțile rele observate în tract, ca așa științdu-se rěul sě se pótă găsi mai ușor și lecuirea lui.

Urméză la ordinea zilei raportul comitetului protopresbiteral despre starea casei tractuale, a datoriei pentru aceea, precum și despre modalitatea depurării datoriei. Acest obiect fórte important — după-cum s'a amintit mai sus — s'a pus spre deliberare sub presidiul Preaon. D. protopresbiter al tractului Deeș, Teodor Herman, ca *comisariu consistorial*, care legitimându-și onorifica misiune, prin o prea frumósă vorbire convingětóre pune la inima membrilor sinodali afacerea delicată a casei tractului, afacere care a pus și pune în joc direct onórea bisericei și a credincioșilor din acest tract, ear' prin acésta indirect onórea archidiecesei; de aceea apeléză nu numai la sprijinul moral al acestei corporațiuni, ci chiar și la sprijinul material.

(Va urma).

Conferențele învěțătoresci.

Cercul Reghin.

10 Maiu v.

(Fine.)

Vorbirea a fost ascultată cu viu interes din partea membrilor, la finea căreia dnul comisariu e remunerat cu aclamațiuni de „sě trăiéscă“, ear' preotul din localitate Vasile *Duma* bineventéză pe dnul comisariu în numele conferenței.

După aceea a urmat constituirea *biroului*, alegêndu-se notari: George *Russu* și Ioan *Borșianu*, ear' bărbați de încredere: Teodor *Bogdan* și Zaharie *Frandeș*.

Cetindu-se apelul nominal, se constată, că din 29 învěțători sunt presenți 23.

La ordinea zilei urméză cetirea operatului: „cari sunt ocupațiunile laterale ale învěțătorilor, prin cari se împiedecă progresul normal în școlele nóstre confesionale“, de Zaharia Frandeș învěțătoriu în Hodac. Acest operat se predă unei comisiuni constătătóre din membrii: M. Todea, N. Nașcu și T. Bogdan.

Fiind orele înaintate, comisariul ridică ședința la orele 12 și jumětate, anunțând ședința proximă pe orele 3 p. m.

In ședința de după amiaz înainte d'a trece la ordinea zilei, comisariul salută în numele conferenței pe venerabilul protopresbiter al tractului Reghin, *Galacteon Șagău*, carele a participat la acéstă ședință.

La ordinea zilei urméză cetirea operatului *„autoritatea învěțătoriului“*, din partea membrului Ioan *Borșianu* învěțătoriu în Deda. După unele observări se constată, că acéstă temă este bine lucrată și se adnexéză la protocol.

Membrul M. *Chibeleanu* înv. în Iclandul-mare rostesce tractatul sěu despre *„zilele prime cu elevii începětori“*. Constatându-se din partea conferenței, că cestiunea tractată de dnul Chibeleanu este de importanță netăgăduită pentru învěțământul nostru, se esmite pentru censurarea ei o comisiune constătătóre din dnii: I. Borșian, Z. Frandes și N. Nașcu.

Referada comisiunei asupra operatului: cari sunt ocupațiunile laterale ale învěțătorilor, cari împiedecă mersul normal în școlele nóstre confesionale, a dat ansă la o discusiune vie și interesantă și din tóte punctele de vedere instructivă. La acéstă discusiune au luat parte aprópe toți membrii conferenței, precum și părintele protopresbiter Șagău, comisariul consistorial, și preoții V. și I. Duma, sprijinindu-și tinerii părerile lor pe principiile pedagogiei moderne, ear' bětrânii basându-se pe esperiențele trecutului.

Fiind timpul înaintat, comisariul mulțămind părintelui protopresbiter *Șagău* pentru zelul și devotamentul cu care promovéză mersul învěțământului nostru confesional, închide ședința la orele 6 séra, anunțând ședința proximă pe a doua zi la orele 7 diminéța.

A treia ședință a fost destinată *prelegerilor practice.*

Punct la orele 7, băieții de școlă curat îmbrăcați erau în sala de învěțământ, și după îndatinata rugăciune de diminéță, învěțătoriul Teodor *Bogdan* din Săcal ține cu elevii desp. II. o lecțiune practică din geografie despre *Regiuni*, învěțătoriul Gligore Ceontea din Filea rugăciunea *„Tatăl nostru“*, ear' învěțătoriul Zaharia *Frandeș* din constituția patriei.

Dimițêndu-se elevii, a urmat o discusiune mai lungă asupra prelegerilor ținute, făcêndu-se din partea membrilor mai multe observări, cu deosebire din punct de vedere metodic.

Fiind programa conferenței exauriată, comisariul consistorial conform pt. 10 din instrucțiunea Venerabilului Consistoriu archidiecesan referitóre la conducerea conferențelor învěțătoresci, propune alegerea unei comisiuni permanente a conferenței, cu însărcinarea, că acéstă comisiune în decursul anului sě studieze starea învěțământului și preste tot trebuințele școlelor nóstre din acest cerc. Se aleg cu aclamațiune dnii: Vasile Duma paroch în Jabenița și învěțătorii Zaharie Frandeș din Hodac, Ioan Borșian din Deda și Teodor Bogdan din Săcal.

După aceea comisariul îndémnă pe toți cei presenți la conștiențiósă împlinire a datorințelor lor, înșirând în cuvinte clare datorințele cardinale ale învěțătorilor preste tot, și în special ale învěțătorilor nostri confesionali.

Luând cuvêntul părintele V. *Duma,* mulțămesce dlui comisariu pentru tactul cu care a condus ședințele și pentru indigetările date, dorindu-i re'ntórcere norocósă la Sibiiu.

Cu acestea întrě aclamațiuni generale se declară conferența încheiată.

Rap.

Fundațiunea Șaguna.

Joi înainte de amiézi și-a ținut representanța fundațiunei fericitului *Șaguna* ședința sa anuală sub presidiul Ex. Sale dlui archiepiscop și în presența a 12 membri ai comisiunii administrative. Intrě obiectele mai importante remarcăm, că s'a întregit comisiunea prin alegerea a 3 membri noi în locul repausatului Dr. N. *Olariu* și a membrilor țerani Ioan *Comșa* din Sělište și Constantin *Popovici* din Boița.

Secretariu-referent a fost declarat cu unanimitatea voturilor asesorul Dr. Elie *Cristea*, ear' celelalte locuri au fost întregite cu Dr. Nicolae *Comșa*, medic în Sělište și Ioan *Stoia Bobeș* epitrop în Boița.

Ajutóre sau votat 1) pentru biserici 7500 cor; ear' 2) pentru școle 3700 cor.; cu totul 11.200 cor.

Ajutórele sunt a se folosi esclusiv pentru zidirea, ori repararea și înzestrarea bisericilor și școlelor, avênd acésta a se documenta în special din partea comunelor ajutorate.

a) Pentru trebuințe bisericesci s'au votat:

1. Catedralei archiepiscopesci din Sibiiu rata primă din un ajutor mai mare 2000 cor.

2. Parochiei din *Bistrița* în scopul zidirii unei biserici noue 1500 cor.

3. Parochiei din *Murěș-Uióra* (Turda) în scopul zidirii unei biserici noue 1000 cor.

4. Parochiei din *Stremți* (Alba-Iulia) în scopul zidirii unei biserici noue 500 cor.

5. Parochiei din *Craiva* (Alba-Iulia) în scopul zidirii unei biserici noue 400 cor.

6. Parochiei din *Șieu-Sântul* (Bistrița) în scopul zidirii unei biserici 500 cor.

7. Parochiei din *Cióra de-sus* (Lupșa) pentru repararea bisericii noue 300 cor.

8. Parochiei din *Porumbacul-superior-rěsăritén* (Avrig) pentru zidirea unei biserici noue 300 cor.

9. Parochiei din *Petroșeni* (Hațeg) 300 coróne pentru achitarea unei părți din datoria făcută cu zidirea bisericei noue.

10. Parochiei din *Șinca nouă* (Făgăraș) 300 cor. pentru achitarea împrumutului votat de Veneratul Consistoriu la acoperirea unei datorii rěmase de la facerea bisericei.

11. Parochiei din *Sânger* (Murěș-Oșorheiu) 200 cor. în scopul reparării bisericei deteriorate.

12. Filiei *Streiu* (Hațeg, filie la Ruși) 200 cor. în scopul reconstruirii turnului de la biserica cea mai vechie din câte esistă în archidiecesă și póte în țara întrégă. Biserica e zidită de pe timpul Romanilor. Reconstruirea se va face din partea architecților *„societății regnicolare pentru păstrarea monumentelor vechi din Budapesta“* cu stricta observare a stilului original.

Pentru acoperirea cheltuelilor a pus și înaltul guvern la disposiția societății numite suma de 1200 cor.

b) Pentru trebuințe școlare s'au votat:

1. Comunei *Osoiu* (Dej) 500 cor.
2. „ *Agêrbiciu* (Turda) 200 cor.
3. „ *Săcalul-de-pădure* (Reghin) 300 cor.
4. „ *Muncel* (Lupșa) 300 cor.
5. „ *Mesentea* (Alba-Iulia) 200 cor.
6. „ *Alba-Iulia-Maieri* 300 cor.
7. „ *Dumbrava* (Reghin) 300 cor.
8. „ *Gurasada* (Ilia) 200 cor.
9. „ *Călean* (Cluj) plătirea datoriei 300 cor.
10. Comunei *Fărău* (Têrnave) 200 cor.
11. „ *Ponorel* (Câmpeni) 300 cor.
12. „ *Órda-de-jos* (Sebeș) 200 cor.
13. „ *Deaq* (Têrnava) 200 cor.
14. „ *Șelimber* (Sibiiu) plătirea datoriei 200 cor.

Celelalte cereri nu s'au putut considera, parte din motivul că au mai primit și altă dată, parte din lipsa de budget, parte nefiind lipsa așa mare și neamênaveră, ca a comunelor ajutorate.

Un rěspuns.

Bucium-Isbita, 27 Maiu n.

Onorată Redacțiune!

Fiind învinuit din partea Dlui comisar *I. Popoviciu* ca unul care am scris neadevěruri în raportul despre conferența învěțătoréscă din Abrud, Vě rog a da publicității deslușirile următóre:

Din capul locului declar, că la compunerea raportului n'am procedat din reavoință față de nimeni, ci îndemnat numai de curatul adevěr, creḑênd că pot face un serviciu conferenței sus amintite.

Mě pune în uimire deci „Rectificarea“ Dlui comisar I. Popoviciu. In acéstă ocură învinuiri de natură gravă și mai puțin gravă. Ca sě împrăștiu negura presupunerii, declar Dlui Comisar, că nu sunt de fel străin conferenței. Ca notar al ei de la început până la sfêrșit am participat la ședințe, dându-mi silința sě fiu cât se póte de atent la desbateri.

Regret că prin raportul meu am produs neliniște sufletéscă Dlui Comisar, prin presupusa învinuire că metodul Dlor Dr. Schullerus și I. Popoviciu ar fi zădărnicit succesul prelegerii din limba magiară.

„Nou“ are de a se înțelege *pentru membrii conferenței,* (Așa am înțeles și noi. Red.) ear' nici decum ca invenție a Dlui I. Popoviciu. Dl Comisar a declarat în fața întregei conferențe, că metodul nu e al DSale, ci e un metod probat încă de mult.

Prin cuvintele zise în raportul meu n'am intenționat deci nici pe de parte vr'o critisare a metodului, căci lucrul acesta nu-'i compete unui cleric deabia eșit de pe băncile școlei și abia întrat în praxa vieții.

Raportul meu dat publicității l'am compus după notițele, ce în marginea cunoscințelor mele le-am putut face în decursul ședințelor, ca notar al conferenței.

Ca conclusie îmi susțin raportul în întregitatea lui, declarând de neîntemeiate învinuirile Dlui I. Popoviciu.

Al. Băieșan
cler. abs. învěț.

NOUTĂȚI

† Silvia Dr. Barcianu. A séră la 6 ore, distinsul nostru referent școlar *Dr. Daniil P. Barcianu* a îndurat o cruntă lovitură a sorții nemilóse. Soția sa, dómna *Silvia Barcianu născută Olteanu* a adormit în Domnul, lăsând în jale nespusă pe soțul ei, pe cei șése copilași, deveniți acum orfani de mama lor bună.

Intrégă societatea română e pătrunsă de jale sinceră, în fața tristei întêmplări, căci rěposata era îndeobște cunoscută ca soție-model, mamă bună și iubitóre și una dintrě cele mai culte femei. Stăm și noi îndurerați, în fața voinței Tatălui, și dorim crunt cercatului soț tărie sufletéscă, pentru a suporta cu resignațiune crunta cercare a sorții, zicênd cu dreptul *Iov*: Domnul a dat, Domnul a luat . . . !

Din partea familiei ni-s'a trimis următoriul anunț funebral:

Subscrișii cu inimă înfrântă de durere anunță tuturor rudeniilor și cunoscuților, că prea iubita lor soție, mamă, soră, cumnată *Silvia Barcianu n. Olteanu*, după lungi și grele suferințe a adormit în Domnul Joi, la 16/29 Maiu a. c. 6 ore p. m. în etate de 38 ani. Rěmășițele pământesci ale scumpei defuncte se vor așeḑa spre odihnă vecinică Sâmbătă, la 18/31 Maiu, 3 ore p. m. — de la casa mortuară, strada Măcelarilor Nr. 30, — în cimiteriul din suburbiul Iosefin, la care tristă festivitate invităm pe toți cunoscuții. Fie-'i țěrîna ușóră și memoria binecuvêntată! Sibiiu, 16/29 Maiu 1902. Dr. Daniil P. Barcianu, soţ. Sorin, Radu, Andreiu, Achil, Lavinia şi Silvia, fii şi fiice. Familiile: Barcianu, Olteanu, de Lacotte, Giuriade, fraţi, surori, cumnaţi şi cumnate.

*

Coróne eterne. In scopul eternisării memoriei binefăcĕtórei sĕracilor şi caldă spriginitóre a clasei nóstre de mijloc, a mult regretatei dne *Silvia Dr. Barcianu n. Oltean*, în loc de cunună peritóre, presidentul Reuniunei sodalilor românî din Sibiiu dl *Victor Tordăşianu*, contribue la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români cu suma de 10 cor.

*

Un nou debut al dşórei Cunţan. Aséră s'a dat un concert din partea reuniunei rom. cath. a altariului, în sala cea mare de gimnastică de la gimnasiul de stat din loc, sub conducerea dirigentului de musică dl Herman Kirchner şi cu concursul mai multor puteri musicale din Sibiiu. Intrĕ distinşii debutanţi a luat parte, *şi încă în mare mĕsură* şi cu frumos succes şí simpatica Dşóră *Elena Cunţan*, care prin cele douĕ piese ce le-a cântat în faţa unui public străin atât de numĕros, a ridicat prestigiul nostru al tuturora.

*

Trecut la pensie. Judele de tribunal din Szabadka, *Mihail Crainicean*, a fost trecut la pensie, în urma cererii proprii. Cu ocasiunea acésta M. Sa Regele l-a distins cu titlul şi rangul de jude de tablă.

*

Pentru biserica din Deva. In scopul renovării bis. gr.-or. rom. din Deva au contribuit la mâna subscrisului următorii: 1. Dna Victoria Crişan, născ. Şujaga, proprietară în Săcămaş 50 cor. 2. Dl Conte Bethien Miklós, comite suprem în Torontal 20 cor. 3. Dl Dr. Apáthy Béla, fisc comitatens în Deva 10 cor. 4. Dl Ioan Crişovan, proprietariu în Deva 100 cor. 5. Dl Ioan Cara, proprietariu în Deva 60 cor. 6. Dl Ianeş Popa a Lenchii 20 cor. Total 260 cor. Priméscă marinimoşii donatori sincere mulţămiri. Bunul Dzeu sĕ le rĕsplătéscă creştinésca faptă. In numele com. bisericesci. Deva, 14/27 Maiu 1902, *George Romanul* protopresbiter.

*

Biserica ortodoxă în America. In America-de-nord, în care petrec cei mai mulţi emigranţi din Galiţia, Bucovina şi Ungaria, ajunge numĕrul ortodocşilor la 30.000 suflete. Numĕrul acesta cresce din zi în zi, neîncetând Ruşii uniţi de acolo a se re'ntórce la biserica lor strămoşéscă ortodoxă. Din numĕrul indus petrec în Statele-Unite 1200 Ruşi din Rusia, 2458 din Galiţia, 4264 din Ungaria-de-nord şi 1500 bucovineni. Cele 30.000 suflete ortodoxe au 11 biserici, 61 capele, 1 episcop, 3 archimandriţi, 3 protopresbiteri, 7 ieromonachi, 30 preoţi mireni, 1 ierodiacon, 55 şcóle confesionale cu mai mult de 1500 învĕţăcei, 51 frăţii şi o societate numită „Societatea ortodoxă de ajutoriu reciproc“, care a avut în anul 1901 1340 membri, un capital de 5739 dolari şi a spesat în ultimii 2 ani la 20.000 dolari ca ajutóre pentru zidirea bisericilor şi pentru creştinii sĕrmani. Societatea acésta îşi are sediul în New-York, unde apare şí o gazetă rusésca, redigeată în sens ortodox. Episcopul ortodox din America, Tichon, are reşedinţa în oraşul San-Francisco în America-de-nord. (*Candela*).

*

Olanda — republică. Ziariul *Svjet* din Moscva susţine a fi informat din isvor demn de încredere, că pe timpul când regina *Vilhelmina* era greu bolnavă, bărbaţii de stat ai Olandei au ţinut consiliu asupra sorţii statului şi au hotărît unanim că după rĕposarea reginei (ceea-ce atunci era fórte probabil) nu vor permite mare-ducelui de Weimar sĕ ocupe tronul, ci vor *proclama republica*. Acésta din consideraţiuni, că ajungênd pe tron un mare-duce german, ţéra ar ajunge sĕ fie estradată Hohenzollernilor, ear' olandezii ţin mult la independenţa lor naţională.

Hotărîrea de mai sus are valóre şi pentru casul că regina nu va nasce moştenitoriu.

*

Patria salvată! In America apare o fóie slovăcéscă, *Americanske Slovenske Novini*, care se ocupă mult cu afacerile Slovacilor de la noi. Cum însĕ acésta e curată agitaţie în contra statului ungar, stăpânirea i-a detras debitul postal, şi astfel — patria e salvată.

*

Necrolog. Cu profunda durere aducem la cunoscinţa tuturor cunoscuţilor, că *Samoil Popoviciu*, protopresbiter onorar şi paroch gr.-or. în pensiune, a încetat din viéţă, Mercuri în 28 Maiu st. n. a. c., în etate de 71 ani, în urma unui morb greu şi îndelungat, fiind împărtăşit cu Sfintele Taine. Osemintele scumpului defunct se vor aşeza Sâmbătă în 31 Maiu st. n. a. c. la 2 ore după amézi în cimiteriul bisericii gr.-or. din Beriiu spre odihnă vecinică. Fie-'i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Beriiu, 28 Maiu n. 1902. Pentru comitetul bisericii gr.-or. din Beriiu Ioan Trifon, paroch gr.-or.

*

† Ioan Bumbac. Duminecă a rĕposat la Gleichenberg, în etate de 59 ani, profesorul *Ioan Bumbac*. Născut la 31 Ianuariu 1843 în Costina (Bucovina), după absolvarea cursurilor filosofice la universitatea gin Viena, în 1872 a fost numit profesor la gimnasiul din *Sucéva*, apoi în anii 1877—1884 a fost profesor de preparandie în Cernăuţi, ear' de la 1884 prof. definitiv la gimn. de stat din Cernăuţi. Rĕposatul a scris şi poesii lirice şi traduceri în limba română. A fost înmormêntat Marţi (27 Maiu) în cimiteriul comun din Gleichenberg.

*

Concert în Sebeş. Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş învită la concertul care se va arangia în Sebeşul săsesc Joi, 5 Iunie st. n. ziua de ispas, în noul pavilon al casinei române, din incidentul deschiderei aceluia. Programul e următoriul: 1. „Momente dulci“, cor bărb. 2. „Rada“, poesie de G. Coşbuc. 3. „Cântecul marinarilor“, de T. Flondor. 4. „Evangelia ţiganilor“, de Th. Speranţa. 5. „Nóptea“, melodie francesă. 6. „Cât e ţara“, de G. B. 7. „Dormi în pace“, de Al. Vlăhuţă. 8. „Doină doiniţă“, de J. Vorobchievici. 9. „Ţiganul la vênat“, de E. Suciu. 10. „Marşul cântăreţilor“, de C. Porumbescu. După concert dans. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Preţul de întrare de persónă 80 fil. Venitul curat e destinat în favorul fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş şi jur. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se cuitează publice.

*

Conspiraţie în Rusia. „Daily Express“ din Londra are informaţiune, că în Rusia s'a dat de urmele unei mari conspiraţiuni, îndreptată contra *presidentului Loubet* şi contra *ţarului Nicolae*. Anume, un barbir, la care doi ómeni suspecţi îşi răseseră barba şi musteţele, a atras asupra acestora atenţiunea unui comisariu de poliţie, care urmărindu-i până la locuinţă li-a pus locuinţa sub secuestru. Cu ocasiunea perchisiţiunei a aflat apoi *douĕ bombe* bine preparate şi mulţime de scrisori compromiţĕtóre. Pe basa acestora au fost arestaţi vr'o *optzeci de inşi*.

*

Cununia prinţului Mirko. „Glas Crnagorţa“, fóia oficială a principatului muntenegrin, confirmă ştirea, că prinţul *Mirko*, fiul mai mic al principelui Nichita, se va cununa cu Natalia Constantinovici, verişóra regelui Sêrbiei, la 12 Iuniu în Cettinje. Naşi ai miresei probabil că vor fi *ţarul Nicolae* şi *regele Alexandru*, cari vor fi representaţi prin esmişi estraordinari, ear' mirele va avé naş pe *regele Italiei*, representat prin un prinţ din casa Savoya. Mirésa va pleca din Veneţia la Antivari pe un vas de rĕsboiu italian, şi încă 'nainte de cununie i-se va da titlul de *princesă*. — In August însurăţeii vor face visită ţarului.

*

Demonstraţiuni contra ţarului. Se scrie din Petersburg, că în timp ce ţarul avea întâlnire cu presidentul Franciei la Kronstadt, în faţa palatului de iarnă au fost mari demonstraţiuni. Mai multe mii de studenţi şi lucrători au cântat cântări revoluţionare şi isbucniau în strigăte de: *Mórte tiranului! Trăéscă presidentul!* Un student a ţinut discurs în care glorifica pe Balmatcef (asasinul ministrului Sipjagin) în timp ce alţi studenţi distribuiau printrĕ lucrători o broşură cu titlul: *Fratele ucis*. După aceea mulţimea a bombardat cu petri palatul ţarului, spărgênd tóte ferestile. Abia într'un târziu a sosit un detaşament de cazaci, cari apoi au împrăştiat mulţimea.

*

Rĕposaţi în aceeaşi zi — şi puşi în mormênt comun. In *Cristeşti* (tractul Albei-Iulie) a rĕposat Sâmbătă moşneagul *Vasile Avram*, în etate de *90 ani*, şi în aceeaşi zi a rĕposat şi sora sa *Simióna*, în etate de *95* ani, ale căror rĕmăşiţe pămêntesci au fost aşezate spre vecinică odihnă în mormênt comun. In timpul din urmă bieţilor moşnegi le slăbiseră facultăţile spirituale aşa de mult, că nici chiar întrĕ sine nu se mai cunosceau. Acum Tatăl ceresc i-a absolvat de neputinţele vieţii pămêntesci. A rĕmas după ei familie numĕrósă: fii, fiice, nepoţi şi strănepoţi.

Cărţi şi reviste.

„Documente privitóre la trecutul Românilor din Schei“ (1784—1810), publicate de *Dr. Sterie Stinghe* pe cheltuéla bisericei Sf. Nicolae din Braşov (Scheiu), *volumul II.*, cuprindênd pe 306 pagine 8⁰ mare 215 documente importante, după cari urméză un *„adaus“* de 57 pagine cuprindênd opt acte privitóre la daraverile interne ale bisericei (al optulea cuprinde însemnarea banilor adunaţi în „cutia sfântului mormênt“ în anii 1755—1811). Apoi pe opt pagine *index alfabetic* al cuprinsului şi pe 13 pagine *index alfabetic* la „Istoria bisericei Scheilor Braşovului“ (manuscript de la Radu Tempea), publicată tot de Dr. Stinghe pe spesele numitei biserici.

Intr'un interval de timp relativ scurt, de la publicarea volumului prim, Dr. Stinghe a pus acum la disposiţia publicului şí al doilea volum, făcênd prin acésta bun serviciu deosebi celor cari se interesézä mai de aprópe de istoria bisericei nóstre ortodoxe.

Cartea a apărut în *Braşov* (tipografia Ciurcu et Comp.). Preţul nu e indicat.

AMVONUL.

Predică

pentru Dumineca a IV. după Paşti, a slăbănogului.

> „Tatăl meu până acum lucréză, şi eu lucrez“. Ev. Ioan c. 5. v. 17.

(Urmare.)

Sĕ petrecem acum cu laure aminte cele povestite, ca sĕ putem scóte din ele învĕţături folositóre.

Iubiţii mei fii sufletesci!

In sfânta scriptură, în cărţile nóstre rituale bisericesci, în rugăciuni şi în cântările religióse întâlnim fórte des cuvêntul Ierusalim, care în limba jidovéscă însamnă „cetăţuia păcii, locuinţa fericirii“. Ierusalimul e „oraşul sfânt“, în care a învĕţat, a pătimit şi a murit Domnul nostru Iisus Christos. El se află spre rĕsărit, sub stăpânirea Turcilor în ţéra Palestina, odinióră patria Evreilor, avênd o vechime, ca puţine alte oraşe, de aprópe 4000 (4 mii) de ani.

Azi e locuit în amestecătură de Mohemedani sau Turci, de Evrei şi de creştini, cu totul la vre-o 34 mii de suflete.

E aşezat pe coline, cum e muntele „Sionului“ şi alte 2 dealuri, la loc ridicat. De aceea se vorbesce de „suirea“ în Ierusalim.

Intemeiat de regele-preot Melchisedec pe timpul lui Avraam şi numit la început Salem, ear' mai târziu Jebus, prorocul-rege David l'a ales de capitală a ţĕrei sale strămutându-şi ací reşedinţa.

Sub fiiul seu, înţeleptul rege Solomon, Ierusalimul a ajuns la culmea mărirei sale, întrĕ altele prin ridicarea de palaturi grandióse şi prin ridicarea pompósei biserici, la care s'a lucrat 7 ani.

La cea mai mare strălucire şi înflorire a ajuns apoi Ierusalimul după ce a suferit în mai multe rênduri pustiiri, — sub Irod cel mare, regele Iudeilor, ucigătoriul pruncilor, pe timpul căruia s'a restaurat din nou şi vestita biserică, la care s'a lucrat 40 de ani.

Aici, în acest oraş, era centrul vieţii politice şi religióse pentru întreg poporul jidovesc din tóte provinciile. Ierusalimul numĕra atunci ca la 250 mii de locuitori stabili; ear' la prasnicul Paştilor se adunau din tótă ţéra până la 2 milióne şi 700 mii de suflete, urmând poruncilor legii, spre a se închina în biserica din Ierusalim.

Oraşul era închis şi întărit cu ziduri, şi pentru comunicarea cu împrejurimea avea mai multe porţi şi drumuri. Pe una din aceste porţi, numită a oilor, nu departe de biserică, se aduceau în oraş oile de jertfă spre junghiere; ear' în apropiere se afla lacul oilor, numit jidovesce Vitezda, cu minunata lui apă vindecătóre, înzestrat cu întocmiri de scaldă pentru bolnavi: un fel de spital obştesc.

Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos vine din Galilea în Ierusalim la prasnic, vede pe slăbănogul zăcênd, cunósce că bóla de care sufere bolnavul e învechită şi că el însuşi prin viéţa sa desfrênată şi pĕcătósă şi-a tras-o, i-se face însĕ milă de el şi 'l vindecă îndată numai cu cuvêntul; dar' nu aştéptă plată, nici vorbe góle de mulţămită, ci se departă neobservat, amestecându-se prin mulţime.

Mai târziu întâlnind pe cel vindecat în biserică, 'l sfătuesce sĕ se lase de pĕcate şi sĕ ducă de ací înainte altă viéţă mai cumpĕtată; căci la din contră, altcum lucrând, se va bolnăví din nou şi atunci morbul va fi mai greu, dacă nu chiar cu neputinţă de vindecat.

Cel agrăit nu are nici acum cuvinte de mulţămită către binefăcĕtoriul seu, nu se promite cu ascultare, nici nu arată semne de îndreptare; ci alérgă la mai marii poporului, duşmanii benefăcĕtoriului seu — póte nu chiar cu gând rĕu de a-'l pîrî, ci de a se desvinovăţi pe sine pentru călcarea poruncii că în zi de Sâmbătă şi-a luat şi patul a părăsit spitalul — şi le spune, că Iisus este cel ce l'a tămăduit şi i-a poruncit sĕ facă aşa.

(Va urma.)

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Concertul dat în Dumineca Tomii pentru procurarea de recuisite şcolare pe séma şcólei nóstre gr. ort. române din *Zlagna* a dat un venit curat de 31 cor. 30 fil.

Contribuiri benevole au întrat de la domnii următori: Amos Popescu 2 cor., Nicolae Motora 2 cor., Nicolae Todorescu 2 cor. şi Iosif Hancheş 1 cor.

Suprasolviri au făcut următorii domni: I. Albini 3 cor., L. Jurca 5 cor., I. Montani 3 cor., E. Beşa, Venetschek Mihály, Kis Ferencz, câte 2 cor.; ear' câte 1 cor.: Tr. Radu, I. Irimie, I. Moldovan, Széles Géza, A. Damian, T. Domşa, St. Nicola, N. Cristea, Gerő Bertalan, I. Morariu, I. Paul, I. Cristea, P. Câmpean şi G. Tanislav; şi câte 50 fil.: P. şi G. Petringenariu, D. Moguţ, G. Prisecan, Laszló Benő, Bercziné, I. Codruţiu, Cimponeriu, M. Duma, Folbert, I. Muntean, Schweiger Jenő, M. Muntean şi P. Paul, ear' Navara Lucza a dat 40 fil. şi Erzsek Gábor 20 fil.

Séra la cassă au întrat 246 cor. 60 fil., ulterior din contribuiri benevole 5 cor., la olaltă 251 cor. 60 fil., din care sumă subtrăgêndu-se spesele de 220 cor. 30 fil., resultă un venit curat de 31 cor. 30 fil.

Esprimăm deci cele mai călduróse mulţămiri:

a) Celor 11 pedagogi, cari în mod demn au ştiut sĕ satisfacă întru tóte aşteptările publicului ascultătoriu.

b) Tuturor familiilor cari cu drag i-au primit în casele şi la masa lor, şi cărora este a se atribui succesul material al concertului.

c) Tuturor participanţilor şi contribuenţilor

Dee ceriul, ca astfel de ocasiuni sĕ se ivéscă cât mai des în drăgălaşul nostru opid montan Zlagna.

In numele inteliginţii române din Zlagna.

Zlagna, în Maiu 1902.

Emanoil Beşa
paroch.

FELIURIMI

Cărţi legate în piele de om. Albert Cim în cărticica „Une bibliothéque“ dà sémă despre câteva cărţi interesante, compactate în piele de om. Intrĕ acestea sunt şi următórele: Medicul englez Anton Askev, rĕposat în 1773, a dispus sĕ i-se compacteze în piele de om o disertaţie a sa, pentru-ca esteriorul cărţii sĕ fie în armonie cu conţinutul ei. Din acelaşi motiv a proces tot astfel Iohn Hunter cu un op al seu despre bólele de piele. Din biblioteca unui domn Musset (probabil că tatăl poetului Musset) e o carte cu titlul „Opuscules philosophiques et littéraires par mm. Suard et Bourlet de Bourlet de Vauxcelles“, care după cum mărturisesce un atestat alăturat cărţii, e legată în piele de om. Mr. G. William are douĕ cărţi legate una în piele de harap, ear' alta în de femeie chineză. Din cartea „Terre et Ciel“ de Camil Flammarion autorul păstréză un exemplar pentru a cărui compactare o damă i-a oferit pielea ei proprie (firesce, că numai după mórte). In biblioteca din Valenciennes esistă traducerea făcută de Delille de pe opul „Georgicon“ al lui Vergilius, compactată în pielea traducĕtoriului însuşi; a nume, medicul care a secţionat pe Delille a tăiat spre acest scop o fâşie de piele de pe corpul mortului.

Că pielea de om tot aşa de bună e la compactarea cărţilor, cum e pielea de porc, — părerile divergézä. Revista „La Halle au cuir“, de pildă, susţine că pielea de om e material fórte corĕspundĕtoriu acestui scop, pe când o altă revistă de specialitate, „Intermédiaire des chercheurs“ trage la îndoélă aserţiunea colegei sale, pe motiv că delăturarea conţinutului unsuros al pielei de om e împreunată cu fórte multe greutăţi.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Prognosa ploilor în anul 1902 n.

compusă pe basa ştienţifică de Basiliu Spariosu. Preţul 40 bani plus 6 bani porto postal. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană**.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vênḑare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * *

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

şi publicaţi de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vênḑare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime·dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăvicióse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [3] 9—9

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 57 Sibiiu, Marți 21 Maiu (3 Iuniu n.) 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de treiori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Un adevĕr.

Sibiiu, 2 Iuniu n.

Intr'un numĕr mai recent al ziaziului *„Budapesti Hirlap“* apăruse un prim-articol, la călcâiul căruia se spunea un mare adevĕr, anume, că în Banat *puterea o representă astăzi câțiva idioți în ale moralei, și câțiva gălăgioși semidocți, cari ar avê loc destul într'o dubă de escortare.*

Prin acésta scriitoriul articolului voia probabil sĕ constate, că cei-ce țin puterea în mână în părțile bănățene sunt tot ómeni importați, descălecați acolo în scopul și cu misiunea sĕ facă mare ispravă patriotică, sĕ apere și sĕ propage ideia de stat magiar.

Și dacă scriitoriul articolului nu și-a înțeles astfel cuvintele, — așa i-le înțelegem noi, pentru-că de fapt așa e.

S'au adus elemente *patriotice* (vorba vine) din tóte părțile de țéră, la Lugoș, Timișóra, Vêrșeț, Panciova, etc., ca sĕ formeze *stîlpi* pe séma magiarismului, cum au fost aduse la timpul seu și la Caransebeș, — pentru-ca sub firma patriotismului și a liberalismului sĕ facă apoi pradă pe tóte liniile și sĕ 'și termine activitatea în temniță, ca fostul vicecomite *Pausz.*

Dar' nu despre acésta voim sĕ vorbim, ci despre adevĕrul, că nu numai în Banat, ci pretutindenea în țéră puterea o representă astăzi o mână de ómeni, fie importați ori indigeni, fie mai mult sau mai puțin semidocți, dar' într'un punct la fel, — *deopotrivă gălăgioși.*

Și ce e trist și îngrijitoriu e faptul, că gălăgia o duc ómenii pe tema *patriotismului*, cu care se face abus în țéra nóstră, mai mult ca ori-și-unde pe lume.

Cel-ce știe sĕ se laude mai bine cu sentimentele sale patriotice, și cel-ce póte sĕ dee *probe* mai neindoelnice despre nemărginitul seu patriotism, — se înalță astăzi grozav de mult în fața opiniunii publice magiare și face carieră la noi, pentru-că opiniunea publică magiară 'l împinge cu de-a-sila în sus.

Așa ajung la noi apoi la locuri înalte în viéța publică mediocrități, cari întrĕ alte împrejurări nici pe trépta cea mai de jos n'ar puté sĕ aibă loc.

Și sĕ nu crédă nimeni, că *probele* ce le dau astfel de ómeni despre patriotismul lor sunt cu adevĕrat fapte patriotice, fapte de abnegare, de jertfire pentru binele de obște. Nu; ci sunt fapte de denunțare în fața opiniunei publice magiare cu privire la cei-ce nu pot sĕ le laude activitatea, ci-și permit câte odată sĕ le mai și critice și vestejască faptele incorecte.

Nu în faptele proprii reșede deci patriotismul gălăgioșilor cari țin pe multe locuri puterea în mână, — pentru-că fapte cu adevĕrat patriotice ei n'au la activul lor, — ci în descoperirea sistematică a închipuitelor fapte *nepatriotice* la alții, la cei luați la ochi din partea lor, fiind-că nu li-se închină și nu 'i tămâiază. Și asta e partea durerósă și tristă a lucrului, pentru-că e imorală și disgustătóre.

Ișí fac Românii, de esemplu, institute de bani, pentru-ca sĕ vină întru ajutoriul țeranului român și sĕ 'l scape din mânile usurarilor: patrioții trag clopotul într'o dungă și alarméză opiniunea publică magiară, făcêndu-o sĕ crédă că e mare primejdie în țéră, fiind-că se întăresc Românii!

Cumpĕră Românii moșii de la cei-ce n'au fost destul de harnici și destul de crutători, ca sĕ și-le fi putut conserva: aceeași alarmare a opiniunii publice magiare, că Românii deposedéză pe Magiari!

Ișí fac Românii școle proprii naționale, — comit act de tradare de patrie. Și așa mai de parte.

Tot ce fac Românii e nepatriotic, e în contra statului, și puterea de stat e provocată sĕ iee mĕsuri energice în contra lor. Pentru-că vezi bine, patriotic lucru ar fi, și în interesul statului ar fi, ca Românii sĕ rĕmână tot în întunerec, sĕ rĕmână sĕraci lipiți pămêntului, sĕ nu cumpere, ci sĕ vîndă și aceea ce au, sĕ nu-și facă școle și biserici, ci sĕ le și dărime pe cele ce le au acuma, — și apoi sĕ iee lumea în cap.

Și așa cum se procedéză față de Români, se procedeză și față de Sași, de Slovaci, de Sêrbi, față de tóte naționalitățile nemagiare din patrie. Fiind-că tóte înainteză, sau tóte *voesc* sĕ înainteze, nepatriotice sunt tóte, tóte sunt dușmănóse patriei comune, și tóte trebue sĕ fie persecutate și sdrobite din partea puterei de stat.

Óre așa pretind interesele statului compus și din aceste naționalități?

Dómne feresce! Așa pretind interesele particulare ale acelor puțini gălăgioși, cari pretutindenea țin puterea în mână și s'au făcut stăpâni pe opiniunea publică. Pentru-că e adevĕrat aceea ce scria *„Budapesti Hirlap“*, că puterea o țin în mână, — în Banat ca și pe alte locuri — *câțiva gălăgioși!*

Vom ajunge óre vremea, ca opiniunea publică magiară sĕ înțelégă rostul manoperilor lor și sĕ nu le mai dee ascultare? Sĕ sperăm că da! Și cu cât va vení vremea acésta mai curênd, cu atât mai bine pentru țéră.

Din Austria. In fine are și ceealaltă parte a monarchiei aceea ce n'a avut de câțiva ani: *budget votat pe cale parlamentară.* Sâmbătă s'a terminat discuția asupra budgetului și în casa de sus, avênd acum sĕ mai urmeze sancționarea preaînaltă și promulgarea legii. Cu ocasiunea discuției deslănțuite asupra budgetului în casa de sus, prim-ministrul *Körber* a luat cuvêntul în ședința de Vineri pentru a face unele declarațiuni nu prea liniștitóre în chestia pactului. Zicea șeful guvernului austriac, că nu póte sĕ 'și ascundă îngrijirea asupra resultatului negocierilor dintrĕ Austria și Ungaria în privința compromisului și a tarifului vamal comun. Guvernul austriac, — a zis primul ministru austriac, — este gata sĕ facă tóte concesiunile posibile pentru a menținé regimul comunității, dar' nu póte sĕ consimtă la noue concesiuni, cari nu asigură situația economică a Austriei și cari n'ar mai constituí un regim sincer de reciprocitate. Declarațiunile au fost viu aplaudate din partea membrilor casei de sus austriace, ear' în cercurile magiare au provocat mare sensațiune.

Conferențele învĕțătoresci.

Cercul Deva.

— Raport special. —

16 Maiu v.

Adunându-se învĕțătorii din tractele Devei, Dobrei și Iliei Joi în 18 Aprile a. c. în școla română gr. or. din Deva, în frunte cu protopresbiterii tractuali G. *Romanul* și Iosif *Morariu* și comisariul consistorial Dr. Pavel *Oprișa*, intonară *„Impĕrate ceresc“* și *„Christos a înviat“* și începură conferența.

Comisariul consistorial rostí următoriul cuvênt de deschidere:

Christos a înviat!

Ne-am adunat, fraților învĕțători, în conferența presentă pe temeiul ordinului Ven. Consistoriu archidiecesan Nr. 1 școl. din 1902.

Convocarea și programul s'au publicat în „Telegraful Român“ Nr. 33/1902 și comunicat inspectoratului regesc de școle comitatens.

Invocarea Duhului sfânt o sĕvêrșirăm intonând „Impĕrate ceresc“ în acest modest locaș.

Premergênd deci cele prescrise, Vĕ bineventez și învit la conlucrare frățéscă și sfătuire colegială asupra luminărei nóstre reciproce și a tinerei generațiuni nouĕ concredute, deóre-ce cultura adevĕrată, luminarea minții și a inimei, e calea, pe care școla și biserica conduce cetățenii la mântuire.

Dar' când am fericirea sĕ deschid a V-oră conferința învĕțătorilor din cercul Devei și sĕ Vĕ învit la conlucrare culturală armonică, fie-mi permis a Vĕ atrage atențiunea asupra stărei ei adevĕrate și a importanței limbei materne pentru învĕțămêntul poporal, ca dimpreună sĕ meditām asupra lor, cu obiectivitatea recerută..

*

Deja s'au împlinit 50 ani de când ora libertății și egalei îndreptățiri a deschis ușa școlei și pe séma țeranului nostru.

Bărbați providențiali ai națiunii și bisericii nóstre au eluptat și asigurat chiar prin lege, dreptul de a ne educa: a ne învĕța și lumina noi înșine, frate pe frate, părinți pe fii, fie-care în limba sa maternă.

Prin acest drept înaintarea neamului nostru s'a pus în mânile nóstre.

E timpul sĕ reflectăm asupra resultatelor ajunse și tot mai deseori sĕ ne punem întrebarea: óre progresăm noi în ale culturei adevĕrate în mĕsura recerută, ca sĕ putem țíné pași cu naționalitățile conlocuitóre, ori ba?

Ași simțí deosebită bucurie sĕ pot da un rĕspuns afirmativ și obiectiv.

Dar' dacă asĕmênăm numĕrul elevilor din școlele nóstre cu al naționalităților conlocuitóre; dacă urmărim cu atențiune rapórtele, pe cari protopresbiterii, în calitate de inspectori școlari, le adreséză sinódelor tractuale, ori pe cele ale inspectorilor regesci de școle, cari se publică prin actele congregațiunilor comitatense, ori chiar datele statistice: vom afla, că percentul elevilor cari cercetéză școla confesională se cobóră și la începutul secolului al XX-lea până la 24, în multe locuri nu trece preste 50 și numai în prea puține se urcă la 90.

Astfel de stări indică un progres prea modest.

Am audit pe un bărbat cu interes față de causa nóstră culturală, de care se interesa și ca membru al comisiunei de asentare, mirându-se, cum de numĕrul flăcăilor nostri cari știu scrie și cetí cresce atât de anevoie.

Redactorii de la gazetele nóstre se vaeră zilnic, că abia vegetéză din lipsa sprijinului publicului cetitoriu.

Așezĕmintele nóstre culturale: Asociațiunea pentru cultura națională și literatura română, Societatea pentru crearea unui fond de teatru național pe teritoriul corónei sfântului Stefan etc. însetéză după membri.

De sigur altcum am sta, altcum am progresa, dacă numĕrul celor cari știu scrie și cetí ar cresce cum s'ar recere după un interval de școlă de preste jumĕtate secol. In casul acesta rapórtele despre starea nóstră culturală nu ar fi atât de puțin măgulitóre. Drept-aceea recunoscênd trista realitate, adecă: că în privința culturală suntem îndĕrĕptul naționalităților conlocuitóre, și din causa acésta am rĕmas și în cele materiale și politice, — starea faptică servéscă-ne drept înpintenare și însuflețire pentru a conlucra mai cu zel în interesul învĕțămêntului poporal elementar — singura basă solidă a progresului cultural pentru ori-care popor!

*

Departe sĕ fie de la mine, fraților învĕțători, intențiunea de a învinovățí pe cineva pentru starea în care ne aflăm, ori a despera în viitoriul nostru!

Știu și eu câte pedeci, firesci și măestrite, întimpinăm în calea progresului. Totuși îmi țin de datorință sĕ Vĕ atrag atențiunea Dvóstre asupra stărilor nóstre culturale nu tocmai corĕspundĕtóre și a Vĕ ruga sĕ meditām și noi înșine asupra-le și sĕ ne încordăm puterile, ca sĕ ajungem resultate tot mai mulțămitóre.

Acésta cu atât mai vêrtos, fraților, deóre-ce noi suntem „sarea pămêntului“, adecă învĕțătorii poporului român, cărora ne este încredințată speranța viitoriului.

Chiar în comitatul Hunedórei, unde se află 355 școle, în 239 din aceste limba de propunere e cea română, în 30 română-magiară, — așa dar' noi suntem îndatorați sĕ educăm și instruăm în limba maternă — română.

Sĕ nu uităm, că de la zelul nostru depinde luminarea nóstră, care ne va serví spre laudă, ear' întunerecul spre rușine.

*

Sper, că cei dintrĕ Dvóstrĕ, cari ați participat la conferența precedentă Vĕ aduceți aminte, că am accentuat atunci importanța culturei naționale. Am zis, repet, că *„cultura națională e punctul archimedic“*, cestiune de viéță pentru noi, deóre-ce numai cultura națională ne póte asigura și garanta esistența ca națiune, ca popor român.

Dar' cultura națională se baséză pe cultivarea limbii materne, cea mult dulce și frumósă, deóre-ce ea forméză „centrul întregului învĕțămênt poporal, și ori-ce progres din școlă cu drept cuvênt se judecă după progresul realisat în învĕțămêntul limbei materne“.

Nici că se póte altcum, fraților, deóre-ce limba maternă prin aceea că ne pune în posiția de a puté împărtășí unii altora clar și precis simțĕmintele și cugetele prin graiu viu și în scris, ne dă posibilitatea de a ne puté înțelege întrĕ noi și a gusta productele literaturei naționale. Astfel ea deșteptă simțul național și ne conduce la idealul de a ne afirma ca națiune, popor român, în tóte împrejurările.

*

Spre a ilustra puterea idealului național pentru un popor, fie-mi permis a Vĕ reînprospĕta numai câteva dovedi, de sigur cunoscute multor dintrĕ D-V.

Pe când Napoleon Bonaparte croia sórtea Europei după placul sĕu, cultura franceză își întinsese rețéua sa asupra Germanilor, precum odinióră cea elină asupra Romanilor.

Germanii cultivau știința în limbă și spirit francez. Incepuseră a deveni cosmopoliţi. Numai D-zeu ştie, ce s'ar fi ales de ei, dacă nu se iveau bărbaţi luminaţi, cari ca nişte profeţi sĕ trezéscă pe Germani, sĕ-i abată de pe calea desnaţionalisării şi sĕ le deştepte încrederea în puterile proprii!

Filosoful Fichte, într'un discurs adresat naţiunei sale esclamă: „Naţiune germană! Nóuă nu ne ajută nimeni, nici D-zeu, nici dracul, dacă nu ne vom ajuta noi înşine“!

Cuvinte simple, dar' semnificative pentru ori-ce popor înclinat a iubi mai mult ce e străin, de cât ce e al sĕu propriu.

Germanii l'au înţeles. Sîmţul naţional, aurora idealului naţional, se arĕtă şi crescù atât de rapid, în cât după câteva decenii, personificat în cancelarul de fier Bismarck şi tovarăşul sĕu Moltke, conduse pe Germani preste Lipsca, Kőnigraetz, Strassburg, Metz etc. la Paris şi Versailles, unde corónа strălucitóre a Napoleonilor o înălţară pe capul smerit al suveranului Vilhelm I-primul împĕrat german-naţional, prin care act se puse basa marelui imperiu german, respectat şi temut de o lume întrégă.

Eată un fruct al limbei materne, sîmţului, idealului naţional!

Alt exemplu.

Maria Terezia şi apoi fiul sĕu Iosif II, pe când erau domnitori glorioşi ai monarchiei Austro-Ungare, nisuiau sĕ germaniseze pe toţi supuşii lor. Da, căci mulţi credeau, că dacă toţi cetăţenii sĕ vor închina într'un singur chip lui D-zeu şi vor vorbi aceeaşi limbă — cea germană, — îndată ce vor dispune de o vistierie plină şi o armată puternică, vor întemeia o împĕrăţie mare şi puternică.

Dar' tendinţa de germanisare s'a sdrobit . . . nu de oştirea vre-unui Xerxes ori Darius, Attila ori Alexandru, ci de o *gardă naţională*. Inţeleg: *garda naţională ungară*, cea alcătuită din voinici, chipeşi şi frumoşi, cari se trimeteau din Ungaria la Viena. Chemarea lor era, la apariţie, sĕ păzéscă persóna sacro-sanctă a suveranului, în aevea, sĕ-şi însuşéscă cultura germană, organisată de Van Svieten, şi sĕ devină apostoli ai germanismului în patria ungară.

Şi ce-a fost urmarea?

Cred, că ştiţi! Gardiştii naţionali magiari în lumina apusului, în starea înaintată a culturei francese şi germane, zăriră întunerecul propriu, — şi nu deveniră unelte órbe ale germanismului, ci meditând asupra stărei înapoiate a patriei mame, a culturei şi literaturei lor naţionale rĕmase îndĕrĕpt, li-s'a deşteptat simţul naţional, iubirea faţă de limba şi literatura maternă, şi deveniră redeşteptătorii ei. Astfel G. Bessenyei, Orczi, Kazinczi etc. electriséză prin activitatea lor naţiunea şi o deştéptă la nóuă viéţă.

Redeşteptarea pe terenul literal-cultural află ecou şi pe cel material şi pe cel politic.

Deja în dieta din Pojon (1791) tractându-se despre constituţie, Paul Nagy de Felsőbűkk, un contimporan de al marelui patriot Ştefan conte Széchenyi, rostì cuvintele: „Naţionalitatea e un tesaur mai preţios de cât însaşi constituţia, căci constituţia perdută se póte recâştiga, pe când *cu limba*, ce se depune în mormênt, de unde numai este renoire, *se stinge de-odată şi însaşi naţiunea*“.

Efectul acestei acţiuni a fost cultivarea limbii materne şi desvoltarea culturei naţionale tot cu mai mare însufleţire.

Istoricii, limbiştii şi poeţii, cari se iviră, cântară vitejia străbună, redeşteptară şi întăriră simţul naţional, întemeiară cultura naţională, cu ajutoriul căreia conduseră naţiunea la libertate, asigurându-i puterea şi înflorirea, aşa, că cu încredere póte privi în viitoriul sĕu.

*

„Dar' noi n'avem gardişti“ va reflecta cineva.

Fie-mi permis a-i rĕspunde: „Avem gardişti!“

Mamele române, învĕţătorii, preoţii sunt gardiştii nostri naţionali. Avem şi un popor, care deja în vechime s'a luptat mai mult pentru limbă, decât pentru viéţa sa. Avut'am şi bărbaţi luminaţi: istorici şi poeţi, ca: Miron Costin, Enachiţa Văcărescu etc., cari deja cu vécuri mai 'nainte ni-au lăsat drept moştenire: „*Crescerea limbei românesci* şi a patriei iubire“.

Poveţele lor profetice sĕ ne călăuziască şi în viitoriu, de-óre-ce convinşi trebue sĕ fim, că limba maternă e viéţa poporului român şi numai cultivând acest tesaur cu zel şi diliginţă, ne vom împlini sfânta datorinţă.

*

Din cele premise în general e evidentă importanţa limbei materne pentru cultura naţională şi îndemnul de a o cultiva cu tótă căldura, silindu-ne, ca fie-care elev: sĕ vorbéscă, scrie, cetéscă şi iubéscă limba şi literatura sa naţională, e o urmare firéscă.

Numai lucrând ast-fel vom contribui şi noi înşine la luminarea şi înaintarea némului nostru şi ne vom achita de datorinţa ce o avem ca învĕţători români gr.-or.

Rugându-Vĕ sĕ medităm asupra importanţei limbei materne-române pentru învĕţămêntul poporal-elementar şi sĕ nu cruţăm nici o ostenélă întru promovarea culturii naţionale: Vĕ salut cordial şi declar conferinţa învĕţătoréscă din cercul Devei deschisă!

(Va urma).

† Silvia Dr. Barcian.

Sâmbătă după amiazi au fost depuse în cimiteriul bisericei nóstre din suburbiul josefin al Sibiiului, în mormêntul tatălui ei, osĕmintele adormitei în Domnul *Silvia Dr. Barcian*, soţia referentului şcolar Dr. Daniil P. Barcian. A fost o înmormêntare cum rar a vĕd̦ut Sibiiul. Din societatea română sibiiană nu a lipsit nimenea — bărbaţi şi femei, tineri şi bĕtrâni, toţi au grăbit, ca şi prin participare la trista festivitate sĕ dee dovadă de stima generală de care mult regretata adormită în Domnul s'a bucurat, nu numai la conaţionalii sei, ci şi la străini, şi nu numai în cercurile restrinse ale societăţii sibiene, ci şi în provincie.

Era aşa de mult public, în cât începutul conductului (elevii seminariali toţi, în rênduri de câte patru, carul mortuar etc.) înainta deja pe strada Schevis, în timp ce sférşitul nici nu ajunsese în strada Morii. Au dat rĕposatei ultimele onoruri: *consistoriul archidiecesan* în corpore, în frunte cu Preacuvioşia Sa vicariul Dr. Il. *Puşcariu*, corpul profesoral al seminariului andreian, reuniunea română de musică, reuniunea femeilor române din Sibiiu şi alte reuniuni, şi instituţiuni de binefacere, la cari rĕposata era membră, cum şi întrégă societatea română sibiiană.

Pe lângă membrii societăţii române între cari era şi dl colonel Muntean, au însoţit pe rĕposata în ultima cale din acéstă lume trecĕtóre Carol *Albrich*, directorul şcólelor medii ev. luterane din Sibiiu, Dr. *Jickeli*, W. *Krafft* etc. etc. cum şi numĕróse dame din societatea străină, ear' din provincie — de prin comunele unde ştirea despre mórtea defunctei a putut sosi încă la timp, au participat: *Dr. Stroia* ppresbiterul Sĕliştei, cu soţia, *I. Manta*, paroch în Gurarîului, *I. Cândea*, ppresbiterul Avrigului, *I. Goga* paroch în Reşinari, cu întrégă familia, I. *Slăvescu*, paroch în Mohu, *întreg corpul didactic* de la şcóla nóstră din Reşinari, şi alţi mulţi. Ear' întrĕ cei cari au condolat, primul a fost Inaltpreasfinţia Sa *metropolitul*, care însoţit de secretariul Dr. Cristea a făcut îndureratului soţ visită de condolenţă încă Vineri. Ceremonialul funerar a fost oficiat de protosincelul Dr. Eusebiu R. *Roşca*, directorul seminariului andreian, împreună cu dd. Ioan *Papiu*, protopresbiterul Sibiiului, Ioan *Broju*, capelan militar, Petru *Simtion* paroch la biserica din suburbiul josefin, şi diaconul D. *Câmpean*, archivariu consistorial. Cântările funebrale au fost cântate cu multă duioşie de corul seminarial condus de profesorul de cântări şi tipic D. Cunţan.

După prohod sicriul şi numĕrósele cununi a fost pus pe carul mortuar, şi tristul conduct a plecat spre cimiteriul bisericei din „Grópă“ percurgênd stradele: Măcelarilor, Durchbruch, Morii, Schewis şi a bisericei, întrĕ jalnicele accente ale cântărilor corale şi în doiosul sunet al clopotelor. Sosiţi la biserică, sicriul a fost pus pe catafalc în mijlocul bisericii, încunjurat de soţul, copilaşii şi numĕrósele rudenii ale rĕposatei, unde s'a continuat şi încheiat ceremonialul funerar. După evangelie capelanul militar I. Broju a rostit, de pe amvon, o frumósă predică, mânecând de la cuvintele Sfintei Scripturi: „Fiţi gata, căci nu ştiţi când vine Fiul omului!“

Incă câteva ectenii, şi sicriul e ridicat şi dus la grópă. Aici protosincelul Dr. Roşca cetesce rugăciunea deslegării, corul cântă de repeţite-ori „în veci pomenirea ei“, în timp ce rĕmăşiţele pămêntesci ale soţiei-model, mamei bune şi distinse fiice a neamului românesc, întrĕ jalnicul plâns al orfanilor şi rudeniilor sunt astrucate în pămênt, — unde toţi vom merge.

In veci pomenirea ei!

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral din tractul Clujului.

(Urmare.) — 18 April 1902.

Din raportul comitetului protopresbiteral se constată, că micul fond protopresbiteral s'a consumat în spesele edificărei casei tractuale, care edificare făcută în douĕ rênduri continuative a costat ceva peste 10000 cor., şi cari spese aveau sĕ se acopere din cvotele ce s'au pus pe parochiele din tract, de unde a încurs numai puţin şi aşa a urmat apoi, că pentru plătirea întreprind̦ĕtorilor a trebuit sĕ se ridice împrumuturi de la diferite bănci din Cuj şi de la privaţi, în cât datoriile pentru casa numită cu finea anului 1901 fac cu interese cu tot aprópe la 10000 coróne. Acésta datorie s'a decis a se depura din următórele mijlóce:

- *a*) de la parochiile restante cu cvotele statorite 4000 coróne plus interesele pe 8 ani;
- *b*) de la fie-care suflet din tract 4 fil., din cari sunt a se solvi în dotaţiunea protopresbiterului 400 cor., pentru casele tractuale anual 360 cor. şi restul pentru augmentarea fondului protopresbiteral 320 cor.;
- *c*) de la fie-care preot din tract cu pregătiri mai jos de 8 clase gimnasiale 40 cor. şi cei cu 8 clase 80 cor. solvibile în decurs de 4 ani. Pe lângă acésta contribuire fixă dl Petru Cheşcheş paroch în Apahida mai ofere *benevol* încă 60 cor., ear' dl Teodor Ciortea paroch în Cojocna 20 cor. Dl Teodor Lungu, paroch în Someşul cald 10 cor. şi Nicolae Stănescu paroch în Someşul roce 5 cor.;
- *d*) de la fie-care învĕţătoriu anual 6 cor. pe timp de 4 ani;
- *e*) chiria pentru casa parorhială din Cluj donată de P. O. D. protopresbiter tractual Tulliu Roşescu, ca paroch, anual 400 coróne până la depurarea întregei datorii.

Eu cred, că în modul acesta preoţimea tractuală, învĕţătorii şi credincioşii aduc cea mai mare jertfă posibilă pentru salvarea caselor desamintite, rĕmâne numai, ca acésta fie-care cu dragă voie sĕ o şi solvéscă la timpul sĕu epitropiei protopresbiterale spre scopul indicat.

Datoria de mai sus contrasă de la mai muţi creditori sĕ se contragă dintr'un singur loc, şi dacă va fi posibil chiar din cassa Prea Ven. Consistoriu archidiecesan, eventual de la altă bancă.

Pentru a se puté contrage împrumutul proiectat dintr'un singur loc, este neîncunjurat de lipsă, ca teritoriul pe care este zidită casa tractuală, precum şi acésta sĕ se scrie în fóia funduară ca *proprietate a tractului gr. or. a Clujului*.

Dar' chiar şi când nu s'ar contrage nici un împrumut, totuşi acésta trebue sĕ se facă, pentru-că casele de fapt sunt proprietatea tractului.

Tóte cuotele de mai sus cu ţinerea lor în evidenţa sĕ se încasseze regulat prin epitropia protopresbiterală, care la timp apoi sĕ şi facă succesive achitarea datoriei.

Tóte aceste modalităţi de depurare a datoriei casei tractului projectate prin raportul comitetului protopresbiteral, după serióse şi obiective pertractări sinodul le primesce cu unanimitate.

Din partea P. O. D. comisariu consistorial se mai constată, că modul şi forma în care s'a edificat casa tractuală totdéuna a fost cu ştirea şi învoirea sinodului protopresbiteral.

Terminată fiind pertractarea acestui important obiect şi aflate fiind şi mijlócele de depurare, comisariul consistorial mulţămind sinodului pentru concursul dat întru resolvarea acestei cestiuni delicate şi punênd din nou la inima membrilor sinodali tóte causele ce le represintă — se retrage pe deplin mulţămit cu succesul obţinut; ear' locul presidial îl reocupă şeful tractual Tulliu Roşescu.

Inainte însĕ de a începe pertractarea altor obiecte sub presidiul ordinar, membrul Teodor Ciortea în numele sinodului esprimă cele mai călduróse mulţămite P. O. D. comisariu consistorial Teodor Herman pentru înţelépta conducere şi finul tact cu care a ştiut resolva acésta cestiune de mare însĕmnătate pentru tractul acesta, în urma căreia sinodul îi urézä vrednicului comisariu „mulţi ani fericiţi“!

Membrul Teodor Ciortoa, din considerare că mulţi preoţi din acest tract, de-şi sunt chemaţi a participa la conferenţele preoţesci totuşi nu iau parte şi nici nu 'şi scusă absenţa, care împrejurare nu se mai póte tolera — propune şi sinodul primesce: toţi acei preoţi, cari la conferenţa de azi au fost invitaţi şi nu au participat şi nici nu şi-au scusat absenţa, sĕ fie citaţi înaintea scaunului protopresbiteral, unde cercetându-se causa absentării lor şi aflându-se aceea de nemotivată sĕ se propună superiorităţii bisericesci esemplara lor pedepsire.

Tot asemenea primesce sinodul şi propunerea membrului Gavriil Todoruţ, în sensul căreia comitetul protopresbiteral se însărcinéză a înainta cerere motivată către Prea Ven. Consistoriu archidiecesan prin care sĕ céră un graţios ajutoriu în scopul acoperirei speselor cu edificarea caselor tractuale.

(Va urma.)

Un fond cultural.

Cluj 30 Maiu 1902.

Pe basa statutelor de administraţiune din 18 Iuliu 1875, subscrise de fericiţii: Alesandru Lazar ca preşedinte şi Dr. Gregoriu Silaşi ca notariu, aprobate de ministrul de interne reg.-ung. în 22 Nov. 1875 sub Nr. 57001, s'a început în Clusiu crearea unui *fond pentru înfiinţarea unei şcóle române de fetiţe.*

Scopul, conform §-ului 1 din statute, este câştigarea unui fond pentru a înfiinţa o şcólă română de fetiţe în *Cluj*.

Despre starea acestui fond, amĕsurat dispoziţiunei §-ului 15 din statute, este sĕ se dee raţiociniu detaiat prin ziare măcar odată într'un an.

Mai pe urmă din raportul comitetului de administraţiune cu datul din 26 Maiu 1900 ce era sĕ se susternă adunărei generale din 24 Novembre 1900, în vara anului 1900, s'a publicat un estras într'o broşură separată pe 54 pagine, din care aprópe 300 esemplare au fost distribuite inteligenţei române. Din acea broşură se póte vedé starea fondului de pe anii 1892—1899.

După ce însĕ raportul din 26 Maiu 1900 nu s'a putut pertracta în adunarea generală din 24 Nov. 1900, şi după ce în anul 1900 nu s'a putut ţiné adunarea generală, atât raportul din 26 Maiu 1900, cât şi raţiociniul acestui fond de pe anii 1900 şi 1901 s'au substernut adunărei generale ţinute în Cluj la 24 Maiu st. n. 1902, care adunare le-a şi pertractat, primit şi a dat comitetului actual de administraţiune absolutoriul cuvenit.

Din acestea se vede, că la finea anului 1901 starea activă a acestui fond a fost:

a) depuneri	cor.	21,116·19
b) acţiuni	„	2,600·—
c) capitale împrumutate la privaţi, interese restante şi promisiuni	„	4,925·80
d) diverse	„	2,882·98
Suma:		31,524·97

Pasive nu sunt.

In suma diverselor se cuprinde şi suma de 2542 cor. 98 fil., cu care sumă fostul cassariu Dl Basiliu Podóbă s'a aflat respund̦ĕtoriu acestui fond.

Dacă s'ar puté deplin realisa sumele de sub *c*) şi *d*), suma de 31,524 cor. 97 fil., încă este prea mică pentru ajungerea scopului indicat în §-ul 1 din statute. Ca acest scop sĕ se pótă realisa cât mai iute, atêrnă de la iubitorii culturei românesci, cari şi pe acésta cale sunt rugaţi sĕ vină în ajutoriul acestui fond, parte ca membri patroni solvind odată pentru totdéuna 200 cor., ori ca membri binefăcĕtori, solvind la an 4 cor., sau cu alte oferte marinimóse.

Totodată amintesc aici, că institutul de credit şi economii „*Vlădésa*“ din Huedin în 24 Nov. 1901 a binevoit a trimite acestui fond un ajutoriu de 10 cor., pentru ce-i mulţămim călduros.

Din mandatul adunărei generale şi încredinţarea comitetului de administraţiune din 24 Maiu st. n. 1902.

Dr. Georgiu Ilea
adv. şi cassariu al fondului.

Lămurire.

Ziariul *„Tribuna Poporului“* din Arad mĕ bănuesce în numĕrul sĕu de Duminecă, că aşi fi publicat cele scrise de mine în Nrul 55/902 al „Telegrafului Român“, referitor la fundaţiunea Ilustrităţii Sale Dlui Dr. Iosif Gall şi a fericitei Sale soţii, drept mijloc de corteşire pentru unul din candidaţii la episcopia vacantă a Aradului, şi anume pentru P. C. Sa archimandritul Augustin Hamsea, întrĕ aderenţii căruia se numĕră şi dl Dr. Gall.

In faţa acestei bănueli — isvorîte din coincidenţa publicării mele cu ajunul alegerii de la Arad — trebue sĕ declar cu tótă hotărîrea, că eu nu pentru întâiaşi dată am avut fericirea sĕ public asemenea lucruri în colónele „Telegrafului Român“. Casul dlui Dr. Gall este — pare-mi-se a-l patrulea; şi totdéuna am fost călăuzit în scrisele mele de respectul platonic şi fără interese laterale deşteptat în sufletul meu de fapta creştinéscă şi românéscă a celor presentaţi în cuvinte de laudă; ear' terminul celor publicate l'a provocat bucuria, pe care n'am putut'o ascunde atunci, când am primit *convingerea* faptului împlinit.

Şi cine-'mi cunósce modestul meu trecut din viéţa bisericéscă, acela ştie, că nici când şi nimĕnui nu mi-am jertfit independenţa pentru interese particulare şi nu m'am amestecat în astfel de lupte, cari nu sunt de demnitatea mai ales a bisericei; ear' dacă acum în ajunul alegerii de la Arad cele 2 partide, — cari stau faţă 'n faţă induşmănite, *cum n'ar trebuí sĕ fie*, — folosesc tóte mijlócele şi aşa şi nobila faptă a dlui Dr. Gall ca armă de partid, — nu eu port vina.

Rog deci pe cei de la „Tribuna Poporului“ sĕ nu-mi atribue mie intenţiuni cari nu le-am avut; şi sĕ nu-'mi tulbure sentimentul celei mai curate bucurii, pe care mi-a causat'o, ca şi la tot fiul bisericei nóstre, măreţul fapt al dlui Gall.

Fie-ne la toţi — fără deosebire — acest laudabil act de nemărginită dragoste către biserică şi neam, un isvor de mângăiere şi nădejde în greul activităţii publice, ear' nu mĕr de cértă.

Dr. Elie Cristea
secretariu consistorial.

Revistă esternă

Principele Bulgariei — la ţarul. Cum se raportéză din Sofia, principele *Ferdinand* va pleca încă în sĕptĕmâna acésta la *Petersburg* pentru a face visită ţarului. Ziarele bulgare dând ştire despre acéstă fiitóre călĕtorie a principelui, scot în plan ştirea, drept caracteristică a bunelor relaţiuni dintrĕ Rusía şi Bulgaria, că *ţarul va numí pentru Bulgaria ataşat militar.*

*

Pacea din Africa. Ziarele din Londra, tractând cestiunea tratativelor de pace din Africa, scriu ca-şi-cum pacea ar fi încheiată deja. Atât semioficiósele cât şi oficiósele raportéză chiar că Mercuri comandanţii buri întruniţi la Pretoria au acceptat condiţiunile puse din partea Angliei, ear' opinia generală e, că încă în sĕptĕmâna acésta va fi subscris contractul de pace. Ziariul „Daily Mail“ susţine a şti, că rĕspunsul Burilor a sosit deja la Londra şi că a fost pertractat în consiliul de ministri ţinut Joi. Conform acelui rĕspuns *Burii au renunţat formal la independenţa statelor lor* şi numai regularea unor cestiuni de însemnătate secundară mai e pendentă.

Tot apropiata încheere a păcii a pus'o în prospect şi lordul *Rosebery* (om de încredere al regelui şi fost ministru-president) într'un discurs rostit Vineri la un banchet politic în Leeds. Rosebery a zis, că probabil peste câteva zile guvernul va publica încheerea păcii. Şi-a asprimat speranţa, că toţi vor da guvernului sprigin în acţiunea de pacificare şi că „din eroicul inimic trebue sĕ facem amic brav“. Acésta însĕ pe basa principiilor liberale, ear' nu în direcţia preconisată de guvernul Salisbury. (Rosebery e şeful partidului liberal, care acum e în opposiţie, fiind la guvern partidul conservativ).

*

Rĕscólă nouă în China. Ziarele engleze publică rapórte din *Sanghai* (China), că în provincia Seciuan *boxerii* se pregătesc de rĕscólă nouă şi au notificat ampioiaţilor că *vor ucide pe toti străinii.* Se afirmă chiar, că rĕsculaţii *au pustiit deja mai multe biserici catolice şi protestante şi au ucis şi despoiat mulţime de ómeni.*

NOUTĂŢI

Şcolar. Cererile întrate pentru facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc în general tóte s'au încuviinţat, şi cei-ce nu şi-au înaintat încă documentele recerute, sau nu le-au înaintat în original, dacă *până Luni în 9 Iuniu* a. c. st. n., când se încep esamenele, nu vor satisface acelei recerinţe, nu vor fi admişi la esamen.

Acésta se aduce la cunoscinţa celor interesaţi spre ştire şi conformare.

*

Fundaţiunea Şaguna. La cele publicate în numĕrul trecut mai adaugem, că la întrevenirea Vener. Consistoriu comisiunea fundaţiunei Şaguna a oferit spriginul seu, ca sĕ se termine cripta de la mormĕntul fericitului archiereu din cimiteriul cel mare de la Reşinari, completându-se ornamentarea esternă cu cei doi lei plângĕtori, ear' internul cu bustul de marmoră al marelui fundator. In scopul acesta comisiunea a votat din mijlócele fundaţiunii suma de 6000 cor.

*

† Episcopul Pavel. Eri, Duminecă diminéţa episcopul gr. cat. *Mihail Pavel* din Oradea-mare a rĕposat în *Slatina*, lovit de apoplecsie de inimă. Episcopul Pavel s'a născut la 6 Septembre 1827 în Recea; a fost hirotonit preot în 21 Martie 1852 şi numit notariu consistorial la Muncaciu; la 1856 a fost numit notariu consistorial la Gherla; la 1860 paroch în Slatina şi vicariu al Maramurĕşului; la 1872 episcop la Gherla, ear' la 29 Ianuariu 1879 episcop al diecesei Orădii-mari.

*

Alegerea de episcop al Aradului. Pe azi (2 Iunie) consistoriul eparchiei Aradului e convocat la şedinţă plenară, spre a lua disposiţiunile necesare în cestiunea convocării sinodului eparchial pentru alegerea noului episcop. Ziua alegerii — cum suntem informaţi — e fixată pe *12 Iuniu st. n.*

*

Nou advocat român în Caransebeş. Dr. *Nicolae Ionescu* face cunoscut că şi-a deschis cancelarie advocaţială în *Caransebeş* (strada principală Nr. 485).

*

Decoraţi. Compatrioţii nostri, d-nul *Alexandru Hodoş* (Ion Gorun) şi *St. O. Iosif*, au fost decoraţi pentru merite literare, primul cu *„Bene Merenti cl. I“*, cel din urmă cu *„Bene Merenti cl. II“*. Ambii îşi au domiciliul în Bucureşti.

*

† George Nicóra. Cu adâncă părere de rĕu înregistrăm următoriul anunţ funebru: Cu inima frântă de durere anunţăm mórtea iubitului nostru soţ, respective tată, moş, unchiu, socru şi cumnat: *George Nicóra*, catechet şi paroch gr.-or. român şi proprietar în Deva, întîmplată Joi la 16/29 Maiu 1902, séra la 10 ore, în urma unui morb învechit, în anul 69-lea al vieţii şi al 48-lea al căsătoriei sale. Cu rĕvna unui apostol şi smerenie a servit Domnului 48 de ani: spre binele bisericei şi a poporului sĕu iubit. Aşéză, Dómne, sufletul lui întrĕ cei buni şi drepţi. Inmormĕntarea va fi Duminecă d. a. la 3 ore. Fie-i ţerina uşóră şi amintirea binecuvĕntată! Deva, 16/29 Maiu 1902. Vĕduva Maria Nicóra, soţie. August A. Nicóra, Romul G. Nicóra fiii. George şi Florica Ciurcu, nepoţi. Lucreţia de Costa Nicóra, noră, George Nicóra, nepot de frate. Sofia Muntean măr. Kváts, cumnată.

*

Potop de apă în America. In Cincinnati (America) Marţi a fost tempestate cu ruptură de nor aşa de puternică, în cât în scurt timp stradele au fost prefăcute în rîuri, cari luau şi duceau pe valuri ómenii surprinşi de torent. Unsprezece ómeni s'au înecat, întrĕ cari şi soţia şi un copilaş al primariului.

*

† Monahul Gherasim. Mercuri s'a făcut la Bucuresci înmormĕntarea eroului sergent luptător la Plevna, *Jorgu Cosma*, devenit în urmă monahul *Gherasim*, care după cum am fost anunţat, defilând prin plóie la 10 Maiu in faţa M. Sale Regelui *Carol*, a recit şi nóptea a murit în asilul oraşului Bucuresci. Inmormĕntarea a fost prilejul unei imposante şi mişcătóre manifestări a sentimentului naţional. Corpul eroului călugăr a fost dus de la morgă în biserica Sf. George, unde până la oficiarea serviciului divin a fost un adevĕrat pelerinagiu. Mii de ómeni s'au dus la biserică sĕ vadă pe soldatul călugăr mort după defilarea de la 10 Maiu.

La orele 2 p. m. a început prohodul, oficiat de P. S. S. *Pimen*, Episcopul Dunărei de jos, înconjurat de un numĕros cler. După săvĕrşirea serviciului religios, P. S. Sa a rostit o predică, care a emoţionat adînc întréga asistenţă.

A vorbit apoi dl. colonel *Costescu*, în numele regimentului 10 Putna. Intr' scurtă dar' mişcătóre cuvĕntare a relevat bravura defunctului, în lupta pentru independenţă. Sicriul a fost ridicat în urmă de o delegaţie din regimentul 10 Putna şi aşezat pe carul funebru, tras de 8 cai.

La ora 4 cortegiul se pune în mişcare prin calea Victoriei, spre calea Moşilor, pe unde sicriul a fost transportat la mânăstirea *Cernica*, unde rĕmăşiţele pămĕntesci ale monahului *Gherasim* au fost aşezate spre odihnă vecinică în sînul pămĕntului. Odihnéscă în pace!

*

Pescăriile României. Guvernul român a căḑut de acord cu guvernul ungar în privinţa încheerii unei convenţiuni de pescuit pe Dunăre. Cum se ştie, România are pescării bine cultivate, şi a legat deja convenţiuni la felul celei-ce va fi legată acum cu Ungaria, încă cu Rusia, Sĕrbia şi Bulgaria. Şeful pescăriilor române, dl Dr. *Antipa*, se află acum, în scopul atins, în Budapesta, unde decurg negocierile.

*

Drum bun. Ziarele din România scriu, că patruzeci de familii de Evrei au părăsit capitala României pentru a lua drumul la America. Emigranţii au fost petrecuţi la gară de numĕroşi prietini şi rudenii.

*

Un nou atentat în Rusia. Se raportéză din Londra, că sĕptĕmâna trecută un individ necunoscut a puşcat asupra lui *Obolenski*, guvernatorul din Charcov, dar' glonţul nu a nimerit. Ştirea a pĕtruns în publicitate abia acum, din causă că ziarelor rusesci s'a interzis sĕ scrie despre atentat.

*

Nenorocire în ocne. Joi s'a întêmplat o mare nenorocire în ocnele de cărbuni de la Waldmor. Anume, — după cum se raportéză din *Zweibrücken* — au esplodat gazurile produse de cărbuni, omorînd opt lucrători şi rănind grav pe unul. Dintrĕ cei opt omorîţi, şepte sunt italiani.

*

Maial în Alba-Iulia. Primim învitare la maialul ce 'l vor arangia învĕţătorii de la şcólele române din A.-Iulia Joi în 5 Iunie st. n. 1902 (în ziua de Ispas) în „Grădina popilor“. La 2 ore p. m. escursiune cu elevii către „Prater“ şi reîntórcere în „Grădina popilor“; ear' la 7 ore séra se începe dansul pentru adulţi. Preţul de întrare: de persónă 1 cor.; de familie à 3 persóne 2 cor. 40 fil.; Părinţii elevilor: de persónă 60 fil. Venitul curat e destinat: $^1/_2$ pentru crearea unui fond cu scopul de a se clădí un edificiu comun pentru şcólele române de ambe confesiunile din loc, ear' $^1/_2$ ca premii elevilor la esamen. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

*

Concert în Cluj. Joi, 5 Iunie st. n. la 8 ore séra celebra artistă de la Opera din Bucuresci, dna *Irena Vladaia* va da — sub auspiciile despărţĕmĕntului Cluj al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi în scop filantropic — un concert în *Cluj* (în sala Hotelului-Central) cu concursul domnişórelor *Adelina Piso şi Valeria Isacu* şi cu al artistului dramatic din Bucuresci Gr. *Savu*. Taxa de întrare: loc I. 4 coróne, loc II. 2 coróne, loc III. 1 corónă.

*

Petrecere în Brad. Primim învitare la producţiunea musicală-teatrală ce se va arangia în ziua ss. Constantin şi Elena 21 Maiu v. 1902 în hotelul „Central“ din Brad. Venitul e destinat pentru fondul corului elevilor de la gimnasiul rom. gr.-or. din Brad. Intrarea: loc I. 1 cor. 60 fil., loc II. 1 corónă 40 fil., loc III. 1 cor. Inceputul la 8 ore séra. Programul e următoriul: 1. *a*) Imn ocasional, de T. Popovici, *b*) Drapelul şcólelor, de Musicescu, esecutate de corul gimnasial. 2. Visul meu, romanţă solo, esecutat de ..... cu acompaniare de violină. 3. Ţiganca, de T. Popoviciu, corul gimn. 4. Carul cu boi, de T. Popovici, corul gimn.

Chestiuni şcolare.

Programa.

esamenelor publice de la şcóla română gr. or. din Rĕşinari, cu finea anului şcolar 1901—1902 e următórea:

Luni în 3 Iunie st. v. 1902.

De la ora 9—10 clasa I. de fetiţe.
„ „ 10—11 „ I. „ băeţi.
„ „ 11—12 „ II. „ fetiţe.
„ „ 3—4 „ II. „ băieţi.
„ „ 4—5$^1/_2$ „ III. „ băeţi.

Marţi în 4 Iunie st. v. 1902.

De la ora 8—10 clasa III. şi IV. de fetiţe.
„ „ 10—12 „ IV. „ băeţi.

După amiazi la ora 3 esercıţii gimnastice cu clasele III. şi IV. de băeţi.

La ora 3$^1/_2$ producţiunea corului şi încheierea anului şcolar.

In fine escursiune în grădina şcólei.

Lucrurile de mână ale fetiţelor vor fi espuse spre vedere în clasa II. de fetiţe Marţi în 4 Iunie st. v. a. c.

La aceste esamene direcţiunea şcolară învită pe toţi amicii şi binevoitorii acestei şcóle.

Rĕşinari, în 16 Maiu 1902 st. v.

C. Hămbăşan
director

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul devenind paroch, problema cea mai arḑĕtóre mi-a fost înzestrarea şi ornarea bisericei cu odóre preţióse. Acésta dorinţă încetul cu încetul mi-se realiséză.

Spre acésta am fost spriginit de parochienii mei şi de cei străini de parochie, — anume, de *Paraschiva Bonea* din Chirpĕr, care a dăruit o măsaie frumósă pe prestol în preţ de 15 coróne, de Ana, soţia învĕţăt. pens. Ioan Suciu din Măgărei, care a dat o măsaie frumósă pe iconostas în preţ de 7 coróne.

Acuma vin sĕ înregistrez iarăşi mai multe casuri plăcute. Mai mulţi parochieni au cumpĕrat un rînd de vestminte în preţ de 94 coróne, la cari fruntaşul nostru Ioan Olariu cu soţia sa Maria au contribuit cu 20 coróne.

Nicolae Muntean a cumpĕrat un „chivot“ de argint de China, aurit în parte, cu 64 coróne.

Savina Muntean şi Maria Dănescu au cumpĕrat un epatrafir fórte frumos cu 16 coróne.

Ioan Ghidiu j. şi Ana Ghidiu au cumpĕrat un epatrafir de mătasă alb, cu 8 coróne.

Ana Avram lui Nicolae a cumpĕrat o măsaie frumósă pe prestol, cu 5 coróne.

A mai dăruit încă un ştergariu minunat lucrat şi unul alb feciora Salomia O. Sopa, acuma rĕposată.

Nu pot trece cu vederea pe Ioan Morariu Cionică, Iosif Dănescu, Ioan Muntean, Teofil Muntean, Moise Tecuşanu, Ioan Stoichiţa, Ioan Mitru, Ioan Morariu Nicu, Ioan Petrişor şi Georg Maurer cu soţia sa Sofia, cari de-şi duşi în America, în 4 Maiu st. n. adunându-se la olaltă ca dintr'un sat, au venit la o înţelegere şi au contribuit toţi colectând frumósa sumă de 54 coróne, cari bani i-am primit distribuindu-se pentru cumpĕrarea unei cruci de argint de China cu 16 coróne, 2 candele 11 cor. 20 fil., ear' restul spre a se sĕvĕrşi sf. maslu pentru ei.

Dee-le Dz-eu rĕsplată ceréscă. Faptele vrednice se laudă şi vorbesc de sine.

In numele bisericei gr.-or. din Vĕrd (pp. Agnita.)

Vĕrd, 14 Maiu 1902.

Ioachim Trif
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Domnii cari sunt în restanţă cu abonamentul la fóia nóstră sunt rugaţi sĕ binevoiescă a 'l achita cât mai curênd, pentru a nu fi necesitaţi sĕ sistăm trimiterea fóiei la adresa lor.

Administraţia.

Nr. 854/1901. [63] 1—3

Concurs

In sensul veneratului ordin consistorial din 2 April a. c. de sub Nr. 2629 Bis. prin acésta se escrie concurs din nou pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Măguri,** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a concura la acest post au a'şi aşterne suplicele lor în terminul susindicat, subscrisului oficiu fiind instruite conform normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral român gr. or.

Cluş, 14 Maiu, 1902.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Douĕsprezece

Cântece de şcólă

pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.

Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la
Librăria şi Tipografia archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la înmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.25	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.37	11.44	3.35	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		Ghiriş		3,48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.08	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8.32	sos.	Teiuş	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1,35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12,43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4,05	1.42
1.11		5.10	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—		Sibiiu		—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2.--	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		Szolnok		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.38	—
4.07	—	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		Simeria (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		Alba-Iulia		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	Teiuş	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad—Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 58 Sibiiu, Joi 23 Maiu (5 Iuniu n.) 1902 **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pace!

Sibiiu, 4 Iuniu n.

Telegrame rěspândite în lume din isvor englez, de la Londra, ne spun, că representanții Burilor au subscris Sâmbătă séra procesul verbal în care erau stipulate condițiunile de pace, și astfel pacea este legată întrě Buri și Englezi.

Prin acésta se pune capět unui rěsboiu desperat, care a fost purtat timp de trei ani întrě o mare putere europénă, care dispunea de tóte mijlócele reclamate de moderna artă de a purta rěsbóie, și întrě un popor neînsemnat la numěr, din Africa-de-Sud, care nu avea alta pe partea sa de cât însuflețirea pentru causa apărată, pentru independența sa națională, și credința și speranța în Dumnezeu, ocrotitoriul și mângăitoriul tuturor celor asupriți.

Tot telegrame venite din Londra ne spun, că poporațiunea de acolo a primit știrea acésta cu mare satisfacție și cu mare însuflețire, — semnul, că poporul englez *dorea pacea*, sătul fiind de jertfele aduse și de sarcinile pe cari i-le-a pus în spinare acest rěsboiu, despre care istoria la nici un cas nu va puté sě vorbéscă în mod favorabil pentru Englezi.

Și dacă se bucură Englezii de acest mare eveniment, — de altcum atribuit de merit regelui *Edward* al Angliei, care declarase de mult, că nu voesce sě fie încoronat în mijlocul bubuitelor de tunuri, — bucura-se-vor și bieții Buri de legarea păcii, care le face acum posibilă reîntórcerea la vetrele lor, pentru a-și vedé de munca ce stagnéză de trei ani.

Condițiunile de pace încă nu se cunosc; dar' se presupune, că Anglia va fi făcut concesiuni frumóse Burilor, numai pentru-ca sě pótă face posibilă legarea păcii, atât de mult dorită de întréga lume civilisată.

Cu tóte acestea, independența de mai nainte a Burilor e îngropată; pentru-că pe lângă tóte concesiunile făcute și pe lângă tóte favorurile acordate, — Anglia își va fi reservat sigur dreptul de dispunere în multe afaceri interne ale statelor cu cari a purtat rěsboiul, și astfel Burii ajung acum în stare de dependență față de Anglia.

Dar' vor suporta Burii și acest greu al vieții lor naționale, după ce au vězut și s'au convins, că puterile lor nu sunt suficiente, ca sě pórte lupta mai departe cu un colos nesecat în mijlócele întrebuințate spre nimicirea unui popor plin de viéță și demn de viéță liberă și independentă.

Se va lăuda deci Anglia cu învingerea scósă din acest rěsboiu; dar' laudele vor fi numai ale ei proprii, pentru-că istoria nepărtinitóre va trebuí sě scótă învingători din rěsboiul acesta pe Burii viteji, cari au putut sě dee pept trei ani de zile cu un colos puternic, și sě lupte cu curaj de nedescris, călăuziți, nu de interese egoiste și de rîvna de câștig material, ci de o idee, de cea mai sublimă și cea mai inviorătóre idee, mai sfântă și mai puternică decât tóte, de — *iubirea de patrie și de libertate*!

Acum vor trage vělul peste trecut, Burii și Englezii deopotrivă, și frățietate vor lega, pentru-ca împreună și în bună înțelegere sě viețuiască în viitoriu.

In pace sě trăiască și pace sě fie, pace durabilă și aducătóre de bine pentru ambele popóre, cari póte nici nu se îndușmăneau și nu se decimau reciproc, dacă *de la ele* era făcută pendentă începerea rěsboiului, atât de fatal în urmările sale pentru Englezi, cari în decurs de trei ani n'au putut înregistra nici o învingere mai remarcabilă în contra Burilor, ci tot ce au prestat a fost aducerea de jertfe colosale bănesci.

Sě le fie deci de învățătură pentru viitor, și sě fie de învěțătură și altora, că cu bani nu se pot raporta învingeri, ci numai cu însuflețirea pentru causa apărată. Burilor nu li-a lipsit însuflețirea, și istoria *pe ei* îi va scóte biruitori din rěsboiul acum terminat.

„Cartea de Aur“ — confiscată.

Luni, 2 Iunie n., la orele 4 d. a. o comisiune judecătoréscă, compusă din judele de instrucție de la tribunalul din loc, dl *Gödri Sándor*, din viceprocurorul dl *Preinessberger*, și din un notariu de tribunal, s'a presentat, cu asistență polițială, întâiu în localitățile „*Tipografiei*“ din Sibiiu, apoi în redacția „Telegrafului Român“, și în urmă în locuința dlui *T. V. Păcățian*, șef redactorul ziariului nostru și autorul opului de mare valóre „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de curênd apărut.

Scopul acestei descinderi judecătoresci a fost *confiscarea* tuturor esemplarelor din „*Cartea de Aur*“ volumul I, în care procuratura supremă din Cluj a descoperit *delict de agitație*, și pe temeiul §-lui 172 din codul penal va intenta proces autorului. Și până atunci însě, pentru-ca rěspândirea cărții sě fie împedecată, a cerut, — ear' judecătoria a acordat, — confiscarea tuturor esemplarelor — ori-și-unde aflătóre — din acéstă carte.

Numita comisiune n'a aflat la „*Tipografia*“, unde s'a tipărit cartea, de cât un singur esemplar, care a fost confiscat. In redacția ziariului nostru a aflat opt esemplare, cari asemenea au fost luate în posesiune din partea representanților puterii de stat, ear' numěrul esemplarelor confiscate la locuința dlui *Păcățian* face 672. Tot din locuința dlui *Păcățian* a fost confiscată și *lista abonaților*, cărora li-s'a trimis cartea.

La orele 6 comisiunea și-a terminat lucrarea; și după-ce despre cele întêmplate s'a dresat proces verbal, cărțile confiscate au fost depuse în biroul dlui jude de instrucție *Gödri*, până la aducerea unei sentențe judecătoresci, care va avé sě spună, dacă conține cartea într'adevěr părți agitatorice sau nu? In casul prim cartea va fi nimicită, în casul din urmă va fi redată autorului. Vom ține în curent cetitorii cu cele ce vor urma.

Conferențele învěțătoresci.

Cercul Deva.

— Raport special. —

16 Maiu v.

(Urmare și fine.)

Cuvêntul de deschidere, în care s'a arătat importanța cultivărei limbei materne-române pentru învěțămêntul poporal elementar, a fost ascultat cu interes, și a fost aclus la protocol.

Biroul s'a constituit alegêndu-se notari: At. Rocsa și Ioan Șiller, ear' verificători: Toma Roșu și Roma Costin.

La apelul nominal s'a constatat că din 83 membri obligați *a*) sunt presenți 56, *b*) se scusă 7 și *c*) absentéză 20.

După ppresbiterate sunt presenți din tractul Devei 20 din 27, din tractul Dobrei 14 din 20 și din al Iliei 22 din 36.

Se constată mai departe că din 83 învěțători 10 sunt definitivi și 73 provisori și tolerați.

In fruntea învěțătorilor se aflau ppresbiterii: G. Romanul, Ios. Morariu și A. P. Pěcurariu, apoi preoții S. Olariu din Tisa I. Sêrbu din Mihăești.

Inspectoratul regesc de șcóle a fost representat prin Dr. G. Wilt.

Conferența a ținut 5 ședințe, în cari a esauriat programul publicat în acest ziar Nr. 33/902. Numai punctul 9 s'a amânat pe altă dată.

La desbaterea temelor au participat: P. Hădan, I. Dan, T. Roșu, Ales. Iovan, I. Șiller, At. Rocsa, Maria Ciuruga-Sêrbu, I. Petruțoniu, I. Bucur, T. Popoviciu, G. Perian, N. Popa, ppresb. G. Romanul, comisariul cons. și alții, cari toți s'au silit sě clarifice obiectele puse la desbatere, așa că cel ce a urmărit cu atențiune prelegerile și observările făcute asupra lor, a putut mult profita. Dar' și mai mult vor profita toți membrii, dacă vor observa în viitor cele petrecute în conferență.

Ar fi în interesul instrucțiunei dacă desbaterile și temele diferitelor conferențe s'ar publica într'un volum, care ar trebui sě se afle în biblioteca fie-cărei școle, fie-cărui învěțător.

Acésta cu atât mai vêrtos, de-óre-ce nisuința Ven. Cons. merge într'acolo, ca conferențele sě fie conduse de cei mai aleși bărbați ai școlei nóstre și în conferențe sě se

FOIȘÓRĂ

E prea târziu!

de

Marcel Prévost.

Vechiul castel Vornay — pe timpul când Margareta și Petru prima-dată vorbiseră la olaltă — nu avea alți locuitori, de cât pe Margareta, și pe tatăl ei, căruia întrégă împregiurimea 'i zicea vicomte, ori și mai adese-ori baron. Titlul sěu era vicomte de Vornay, castelul era proprietatea ramurei mai tinere a străvechei familii, „din vremuri uitate“, după cum mărturisiau chrisóvele. Dar' de ce era el baron? Cei inițiați în causă aflau în acest lucru óre-care conexiune cu un anumit vicomte Vornay, strămoșul celui de acum, care pe timpul revoluției emigrase la Londra, de unde s'a re'ntors acasă numai după ce se căsătorise cu o englezóică fórte bogată.

De atunci averea Vornay-eștilor a tot scăzut. Apoi din tată 'n copil toți Vornay-eștii erau cărțași. Astfel s'a întêmplat apoi, că pe la anul 1840, când Margareta și Petru prima-dată vorbiseră la olaltă, vicomtele Vornay, tatăl tinerei fete, nu mai avea de cât vechiul castel împreună cu cincizeci hectare de holde, păduri și fênațe, și titlul de baron.

Gospodăria încă nu consta din multă servitorime. Anton era servitor de casă și cociș, Cătălina era bucătărésă. Anton îngrija de haita de căpăi și de grajd. Haita nu consta nici-când din mai mult de cât zece căpăi, la acest numěr însă vicomtele Vornay ținea cu încăpățînare. In grajd numai un roib mai era: bětrânul *Puff*, cu care stăpânul castelului eșia la vênat, ear' Margareta avea o trăsură mititică și simplă, în care mergea la biserică la sfânta slujbă. Calul fetei se numia *Gargamelle*, care nelegat aștepta în préjma bisericei pe stăpână-sa, ronțănind ogrinjii de fên împreună cu ceilalți quadrupezi de o sórte cu el.

Intr'una din Duminecile din Ianuariu ale anului 1840 *Gargamelle* a sosit a casă avênd fórte mare tusă. Anton îl îngrijia ca pe un copil bolnav; îi ajutau în acésta și Vornay și Margareta. Au chiămat chiar și veterinar. Dar' zadarnic. Marți nóptea bietul dobitoc și-a dat duhul. Acéstă mare perdere a stors multe lacrěmi din frumoșii ochii ai Margaretei. Chiar și după mulți ani de la acésta întêmplare Margareta plângea des: căci trăind în completă singurătate, îi veniau totdéuna aminte suvenirile trecutului.

„Și totuși — cugeta dînsa, în timp ce-și stergea lacrěmile, — dacă nu ar fi perit Gargamelle, póte că nici-când nu ași fi vorbit cu Petru!“

*

Nici lui Petru însuși nu 'i eșia din amintiri o anumită séră de Sâmbătă, când Anton venise la el cu vorba, că dl vicomte îl chiamă la sine. Pe atunci Petru era de șésesprezece ani; feciorandru slăbuț, cu obraji palidi, pătați cu pete roșii, cu pěr mai mult alb de cât blond. N'ar fi credut nimenea, că e fiul grădinariului Niculae, care în apropiere de castel avea cam la șésezeci jugěre de pămênt. Petru însě totuși n'a fost destinat de sórte la muncă de econom. Părinții lui, pe cari lumea dimprejur îi numěra întrě ómenii bogați, îl daseră la învěțătură la Sfinția sa preotul, cu gândul, ca eventual și el sě ajungă preot.

Când Petru fù condus în refectoriul cel mare, unde petrecea de obiceiu baronul și fiică-sa, și-a uitat a lua în privire mobiliariul despre care atât de mult vorbiau ómenii. Scrinul de lemn de nuc, adus de la Paris, scaunele cuptușite cu piele de porc, perdelele de somot. El n'a vědut altceva, de cât pe bětrânul Măria Sa, slab, uscățiv, în haine de catifea, care ședea într'un unghieț, pe când la piciórele lui zăcăria cel mai frumos căpău din haita sa. Ear' ceva mai în dos, în umbră, ședea o fată, în vêrstă cam de douězeci de ani, îmbrăcată în haină négră, ear' în jurul obrajilor ei buclele de pěr formau adevěrat pervaz.

— Măria Ta, ăsta 'i băiatul cela, — a grăit Anton, în timp ce conducea în lăuntru pe Petru.

Vornay și-a scos dintrě dinți luleaua, a dat un călcâiu cânelui, care s'a ridicat morăind și și-a ațintit ochii spre Petru.

— Ah! tu ești, băete?

Apoi după o pausă scurtă:

— Dumineca te duci la sfânta slujbă, așa e?

— Da, Măria Ta.

— Se 'nțelege, dór' ai de gând sě te faci preot. Și zěu mai bine ar fi sě lucri, ca tat'to și măta. . . . . Dar' în sfêrșit, dacă dînșii voesc astfel, tréba lor e. . . . . Ascultă ce ți-oiu spune. Anton mi-a povestit, că obicinuesci a merge la biserică în trăsură, cu un călușel frumos. (Va urma).

desbată tóte chestiunile însemnate pentru educaţiune şi instrucţiune.

Mě mărginesc a comunica programul statorit pentru conferenţa din anul 1903 şi conclusele de interes în general.

Conferenţa considerând numěrul învěţătorilor lipsiţi de cualificaţiune de pe teritoriul acestui cerc, şi împregiurarea, că absolvenţii de pedagogiile de stat, cari întră în serviţiul şcólei poporale române, n'au cunoscinţă de planul nostru de învěţământ, s'a convins, că e necesitate, ca planul sě fie an de an obiect de discusiune, deci a staverit pe anul proxim următoriul program:

I. Din Religiune:

1. Rugăciunea „*Tatăl nostru*“, prelegere practică predată elevilor din a I. de şcólă, avênd a se preda numai cât se póte tracta într'o oră, de învěţ. Ioan Raţiu din Lăsěu (Dobra).

2. Materialul de învěţământ din religiune pentru anul I. de şcólă (Teorie şi indigitări metodice) de înv. capelan P. Hădan din Rădulesci (Dobra).

II. Din Limba română.

3. Prelegere pentru elevii a I. şi anume:

a) predarea cuvêntului normal „cal“ Dr. Span-Popescu. Cartea primă de cetire pg. 7.

b) contopirea în diftongul „*ea*“ a sonurilor *e* şi *a*. Acelaşi manual pg. 23 şi

c) „Casa părintéscă“ acelaşi manual pg. 37 Alineatul I., de înv. Toma Roşu din Dobra.

4. Materialul de învěţământ pentru a. I. de şcólă din Limba română, (Teorie şi indigitări metodice) de înv. Ioan Popa din Săcămaş.

III. din Comput.

5. Noţiunea numěrului 7., elevilor de anul I. şi operaţiunile ce se pot face cu 7 obiecte vězute, într'o óră de prelegere, de înv. Al. Iovan din Hondol (Deva).

6. Materialul de învěţământ din comput pentru a. I. (Teorie şi indigitări metodice) de înv. P. Jujan din Vica (Ilia).

Tot în legătură cu programul s'a decis:

I. Fe-care temă practică se va repeta după prelegere şi critica prin câte un membru al conferenţei ales prin sórte.

II. Fie-care temă este a se presenta comisariului cu patru sěptěmâni înainte de conferenţă, ca sě o predee comisiunei permanente spre censurare în decurs de douě sěptěmâni; tema apoi sě se trimită comisariului spre revidare în decurs de o sěptěmână, şi apoi sě o retrimită autorului cu o sěptěmână înainte de conferenţă, ca sě o îndrepteze şi descrie, avênd a o presenta conferenţei şi în scris.

III. Tema care va fi declarată de cea mai bine succésă, se va premia cu 10 cor. de comisariul consistorial, care sumă o asigură actualul comisariu dimpreună cu protopresbiterul George Romanul.

Dintrě conclusele aduse în urma propunerilor făcute, amintesc următórele:

1. La propunerea membrului Toma Roşu, conferenţa cu însufleţire a espedat I. P. S. Sale părintelui archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu următórea depeşă: „*Învěţătorii români gr. or. din cercul Devei adunaţi în conferenţă, depun omagiul de fiéscă supunere şi loialitate şi Vě uréză mulţi fericiţi ani!*“

Depeşa s'a espedat în decursul şedinţei, ear' tecstul alăturat la protocol s'a subscris de toţi învěţătorii presenţi.

2. La propunerea comisiunii permanente conferenţa a conclus sě róge pe Ven. Consistoriu sě binevoiéscă a impune organelor parochiale din acest cerc sě provadă elevii cu cărţi şcolare şi sě mijlocéscă de la Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român, ori şi din alte fonduri culturale şi şcolare, cărţi, pe cari sě le distribue şcólelor din acest cerc, deóre-ce lipsa de cărţi e mare pedecă a progresului cultural.

3. Conferenţa a conclus sě róge pe V. Consistoriu sě îngrijéscă de edarea unui organ pedagogic, la care toţi membrii acestei conferenţe sě se considere abonaţi, avênd a li-se detrage abonamentul, dacă nu l'ar depura la timp, din salariul învěţătoresc.

4. Referitoriu la ocupaţiunile laterale ale învěţătorilor, cari împedecă mersul normal al instrucţiunei, conferenţa a declarat, că numai ocupaţiunile sistemisate, cari s'ar ţiné în timpul de prelegere, ori ar obosí prea mult pe învěţătoriu, pot fi considerate ca împedecătóre ale mersului instrucţiunei.

In comisiunea permanentă au fost aleşi 6 învěţători de frunte, din fie-care protopresbiterat câte doi. Acestia supt I. Dan şi Ales. Iovan (Deva), T. Roşu şi P. Hădan (Dobra) şi P. Jujan şi T. Popoviciu (Ilia), cari vor avé sě presenteze raport conferenţei proxime despre mersul învěţământului în acest cerc, starea şcólelor, sě censureze temele puse spre studiare.

*

In fine amintesc, ceea-ce spre onóre servéscă celor ce 'i privesce, că învěţătorii, în partea cea mai mare, şi în anul acesta au fost încuartiraţi pe la credincioşi de ai nostri din Deva, că dl protopresbiter George Romanul şi de astădată a întrunit la masa sa ospitală biroul şi onoraţiorii conferenţei şi că în a doua zi de conferenţă numěroşi membri s'au adunat la cină comună într'o restauraţiune, unde şi-au petrecut séra discutând asupra celor petrecute în cele cinci conferenţe ţinute de la anul 1898—1902, precum şi asupra misiunei lor ca învěţători români greco-orientali.

*

Iată deci, dacă învěţătorii vor reflecta asupra desbaterilor petrecute în conferenţa anului curent; dacă vor pregătí cu conştienţiositate temele şi vor desbate asupra-le cu obiectivitate, putem spera, că conferenţele ne vor serví pentru luminare şi perfecţionare întru împlinirea chemărei nóstre şi vor realisa ţinuta prefiptă de Marele Andreiu şi autorul Statutului organic, de a promova prin noi înşine lumina şi salutea neamului nostru.

Raportorul.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral din tractul Clujului.

— 18 April 1902.

(Fine).

In fine membrul Gavriil Todoruţ face următórea interpelare:

Are Preaonoratul presidiu cunoscinţă, că în Nrii 226, 227 şi 228 din 1901 ai ziariului „Tribuna“ din Sibiiu au apărut nişte articoli referitori la causele şcolare din acest tract? Are mai departe cunoscinţă, că tot în acel ziar Nr. 33 din 1902 a apărut un alt articol sub titlul: „O afacere încurcată“ referitoriu la causa casei tractului nostru Cluj? Şi dacă are cunoscinţă — întru cât acei articoli ating onórea tractului şi a credincioşilor săi — ce paşi a întreprins pentru lămurirea cestiunilor atinse acolo? Ear' dacă până acuma nu s'a făcut nici un pas în sensul de mai sus, ce paşi are de gând sě facă în viitor pentru salvarea prestigiului tractului nostru, reducênd susatinşii articoli la adevěrata lor valóre?

Şeful tractului rěspunde, că are cunoscinţă de conţinutul articolilor din ziarul „Tribuna“ Nrii de mai sus. Nu a făcut însě nici un pas până acuma pentru lămurirea causelor atinse acolo, din motivul că a aşteptat, ca însuşi sinodul protopresbiteral sě se pronunţe asupra lor în mod indirect, ceea-ce în mare parte a şi făcut prin conclusele aduse în causa afacerei caselor tractului de oparte, ear' de altă parte nu a aflat de bine a întra în polemii ziaristice cu elemente de rea voinţă.

Interpelantele nefiind pe deplin mulţămit cu rěspunsul presidial, propune: alegerea unei comisiuni de 3, care cercetând cestiunile atinse în amintiţii articoli, sě dee un rěspuns lămuritoriu în causele sulevate acolo.

Punêndu-se acésta propunere sub discuţiunea sinodului, acesta primesce propunerea membrului Teodor Ciortea, în sensul căreia scaunul protopresbiteral sě însărcinéză a lua sub cercetare desmenţionaţii articoli din „Tribuna“ şi întrucât ar afla atinse cestiuni referitóre la onórea tractului în general, a preoţilor şi a credincioşilor din tract în special, sě se dee un rěspuns lămuritoriu în causele tractate în acei articoli.

Terminate fiind tóte obiectele puse spre deliberarea acestui sinod protopresbiteral, şedinţa se încheie la 2 ore p. m., concredêndu-se autenticarea protocolului membrilor din Cluj şi din apropiere.

Dacă nici conclusele acestui sinod protopresbiteral nu 'şi vor aduce ródele lor dorite şi binecuvêntate de Dzeu, atunci numai indiferentismului, indolenţei şi relei voinţe a unora din tract se póte atribui.

După terminarea sinodului la 2 ore p. m. aprópe mai toţi membrii din cler şi membrii mireni inteligenţi, în frunte cu P. O. D. comisariu consistorial Teodor Herman, au fost învitaţi la ospitala masă a şefului tractual Tuliu Roşescu, unde s'a servit un prânz bogat. De sine înţeles, că la masă nu au lipsit nici toastele, parte pentru stăpânul casei şi familia sa, parte pentru comisariu şi alţi factori însěmnaţi ai bisericei şi şcólei nóstre şi în fine pentru armonia şi soldaritatea frăţéscă.

Astfel apoi, dând mulţămită lui D-zeu pentru succesul obţinut în sinod, ear' şefului tractului pentru ospitalitatea arětată, membrii sinodali s'au depărtat la ale lor, ducênd fiecare cu sine cele mai dulci speranţe într'un viitoriu mai bun şi mai fericit.

Aşa sě fie!

*

Pentru a înţelege On. public cetitoriu cestiunea casei tractului, sau mai bine zis reşedinţei protopresbiterale gr.-or. din Cluj, aflu de bine a spune pe scurt istoricul numitei case.

In anul 1893 sinodul protopresbiteral a decis zidirea din nou a unei reşedinţe protopresbiterale în Cluj, din motivul că, casele parochiale, în cari locuia protopresbiterul, au fost sě se prefacă în şcólă confesională şi locuinţă pentru învěţător-cantor, de o parte, ear' de altă parte protopresbiterului îi trebuia locuinţă corespunḑětóre nimbului unui protopresbiter şi tocmai în Cluj; şi totodată a esmis o comisiune pentru studiarea modului de zidire şi procurarea a lor 2—4 planuri de clădire împreună cu preliminarele de spese.

Tot în sinodul menţionat s'a decis şi statorirea unei cuote ce va fi de repartat pe parochiile din tract după 2 clase şi anume: parochiile mai mici cu 300 cor. şi parochiile mai mari 400 coróne, solvite în 2—3 ani. Aceste decisiuni au fost comunicate oficiilor parochiale din tract sub Nrul protopresbiteral 588—893 cu îndrumarea, ca oficiile parochiale împreună cu comitetele şi sinódele parochiale sě afle modalitatea cea mai uşóră pentru încassarea cuotelor statorite.

In sinodul protopresbiteral din anul 1894 comisiunea esmisă mai sus a presentat 3 planuri de clădire împreună cu preliminariile de spese, şi anume: Unul cu 7000 coróne, al doilea ceva peste 10000 cor. şi al treilea cu peste 20000 coróne, ear' sinodul a primit planul al doilea cu peste 10000 coróne şi a decis începerea zidirei în primăvara anului 1895. Până atunci sě se iee měsurile de lipsă pentru încassarea de la parochii a cuotelor statorite încă în anul 1893 spre acoperirea speselor de edificare, cari făceau peste 10000 cor.

Tóte aceste decisiuni ale sinodului protopresbiteral au fost aprobate şi din partea Prea Ven. Consistoriu archidiecesan.

Şi decisiunile sinodului protopresbiteral din anul 1894 au fost comunicate prin hârtia protopresbiterală din 16 Septembre 1894. Nr. pp. 321—1894 oficiilor parochiale cu îndrumarea, ca făcênd toţi paşii de lipsă sě administreze cuotele statorite până la finea anului 1894, ca astfel în primăvara anului 1895 sě se pótă începe edficarea reşedinţei protopresbiterale.

In primăvara anului 1895 s'a şi început edificarea, dar' numai o parte a edificiului, şi acésta din causă, că din parochii fórte cu greu întrau cuotele pentru acoperirea speselor, aşa, încât şi pentru acoperirea acestor spese s'a contras un împrumut de la o bancă din Cluj. Acésta primă edificare a costat 4800 cor.

Sinodul ppresbiteral din 1896 şi 1897 a decis continuarea edificărei reşedinţei, conform planului, în primăvara anului 1897, ceea-ce s'a şi făcut şi a costat 5600 cor., cari spese cea mai mare parte însă s'au acoperit din împrumuturi contrase de la diferite bănci şi privaţi, în speranţă, că parochiile restante cu cuotele se vor silì şi le vor solvi spre depurarea datoriilor la bănci, ceea-ce numai în parte s'a făcut, şi cari abia ajungeau la acoperirea intereselor. Spesele edificărei reşedinţei ppresbiterale au dat deci în total suma de 10400 cor., cari spese, dacă ar fi întrat la timp cuotele de la tóte parochiile din tract, s'ar fi şi acoperit.

Unde preoţii ca conducětori ai poporului au fost pětrunşi de datorinţele lor faţă cu decisiunea sinodului ppresbiteral, luminând şi convingênd poporul despre necesitatea şi folosul reşedinţei ppresbiterale, acolo parochiile au votat cuotele statorite, le-au încassat la timp şi le-au administrat distinaţiunei lor, achitându-şi astfel obligământul faţă cu casa tractului. Unde însě preoţii au fost indiferenţi, sau chiar contrari zidirei reşedinţei ppresbiterale, acolo ori nu s'a adus nici un conclus pentru votarea cuotelor, ori preotul a predicat tocmai contrariul de la decisiunele sinodului ppresbiteral, îndemnând pe credincioşi a nu vota nici o sumă în favorul desmenţionatelor case.

De aci a provenit apoi amara decepţiune a sinódelor protopresbiterale din anii 1893—1897 pusă în speranţa administrărei la timp a cuotelor statorite, de aci încurcătură, něcaz şi datorii peste datorii. Căci banii ce mai încurgeau după terminarea edificărei în mod sporadic de la parochii abea ajungeau pentru interese. Ba ce e mai dureros, tocmai pentru acoperirea intereselor a trebuit sě se ridice împrumuturi noue aşa, în cât datoria reşedinţei protopresbiterale cu interese cu tot face la finea anului 1901 suma de aprópe 10000 coróne. Mai cât a costat întréga zidire.

Dacă toţi preoţii din tract lucrau la un teliu şi în frăţéscă conţelegere, atunci când edificiul a fost terminat şi spesele ar fi fost deja acoperite şi nu am fi azi acolo unde am ajuns.

Un membru sinodal.

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sěrbători de mâne a „Inălţărei Domnului“, numěrul proxim al fóiei nóstre va apără numai Luni séra.

Intâlnire de împěraţi. „Kölnische Zeitung“ e informat, că împěratul *Vilhelm* va face încă în vara acésta visită ţarului *Nicolae*. Anume: în 4 August va sosí la *Reval* cu yachtul „Hohenzollern“, unde va avé întâlnire cu ţarul, apoi va asista la manevrele flotei rusesci.

*

Nou profesor censurat. Sâmbătă după amiazi stipendistul archidiecesei nóstre, clericul absolut *Vasilie Stan* (din Sohodol în Munţii-apuseni) a făcut cu succes *censura de profesor pentru şcólele medii.*

*

Coróne eterne. In scopul eternisării memoriei binefăcětórei sěracilor şi caldă spriginitóre a clasei nóstre de mijloc, a mult regretatei d ne *Silvia Dr. Barcianu n. Oltean*, în loc de cunună peritóre, membrul onorar al Reuniunei sodalilor români din Sibiiu dl *Constantin Stezar, căpitan c. şi r. în pens.*, contribue la fondul věduvelor şi orfanilor meseriaşilor români cu suma de 5 cor.

*

† George Rozvan. Sâmbătă (31 Maiu st. n.) a rěposat în Salonta-mare advocatul *George Rozvan* (Rozvány), în etate de 84 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Luni în cimiteriul din Salonta. Il jelesce soţie-sa Maria n. Illovits, cinci fii şi fiice, 5 gineri şi norori, o soră, opt nepoţi şi numěróse alte rudenii.

*

Fundaţiune pentru Alumneul gr.-or. român din Beiuş. Direcţiunea institutului de credit şi economíi „Victoria“ din Arad a creat din sumele destinate pentru scopuri filantropice şi culturale un fond pentru susţinerea şi ajutorarea Alumneului diecesan gr.-ort. român din Beiuş, — şi spre acest scop a votat pe anul acesta suma de *500 cor.* cu gândul, ca şí pe viitor după putinţă sě doteze acest fond, care va purta numirea: „*Fundaţiunea institutului de credit şi economíi Victoria*“ din Arad. Capitalul acestui fond depus în administrarea Consistoriului diecesan din Arad este neatacabil şi numai venitul lui se póte întrebuinţa pentru scopurile Alumneului.

Considerând misiunea de mare preţ, ce din punct de vedere al creşterii şi al culturei românesci pe lângă gimnasiul nostru din Beiuş o îndeplinesce acest Alumneu de băeţi, apoi considerând şi lipsele materiale, cu cari a avut sě lupte totdeuna de la înfiinţarea lui; — hotărîrea direcţiunei institutului „*Victoria*“ este vrednică de recunoscinţă generală şi pentru acésta marinimósă hotărîre îi exprimăm adênc simţita nóstră mulţămită. Senatul alumneului diecesan gr.-or. român din Beiuş: *D. Negreanu* preşedinte.

*

† **Basiliu Rațiu,** fost vicariu foraneu greco-catolic la Făgăraş, rector şi profesor seminarial în Blaj, asesor consistorial etc., după suferințe îndelungate a adormit în Domnul în Sighişóra Duminecă după amézi la 3 ore, în anul al 65-lea al etății şi al 32-lea al preoției sale, fiind deja pregătit cu ss. Sacraminte ale muribundilor. Osămintele defunctului s'au aşezat în 3 Iunie la 3 ore p. m. în cimiteriul gr. cat. din Blaj spre vecinică odihnă.

*

Alegere de paroch. Duminecă (1 Iunie st. n.) a fost ales paroch în *Tresnea* (tractul Unguraş) cu 93 voturi contra 68 ale concurentului Ioan Paşca, clericul absolut *Vasilie Popovici,* binecunoscutul tenorist.

*

Divorț princiar. Tribunalul civil din *Monaco* a enunțat Sâmbătă divorț între principele *Albrecht,* al stătulețului Monaco, şi între soție-sa născută baronesă *Alis Heine.* Acésta a fost a doua soție a principelui; prima — de care în 1880 încă s'a divorțat — a fost englezóică, din familia Douglas-Hamilton, care s'a măritat apoi după contele Tassilo Festetich.

*

Post de medic. Cu termin până la 10 Iunie st. n. e escris concurs la postul de medic în comuna Petrovasello (Român-Petre) din comitatul Torontal. Dotațiune: 1600 coróne salariu, 400 coróne relut de cuartir, — cu prospect ca salariul sě-i fie urcat la 2000 coróne dacă alesul va fi român.

*

Posturi de contabil. La institutul de credit şi economii „*Iulia*" din Alba-Iulia e de ocupat postul de subcomptabil, dotat cu 1200 coróne salariu şi tanțiema statutară. De la concurenți se cere sě fi absolvat şcóla comercială şi sě aibă praxă de cel puțin un an. Termin 20 zile de la publicarea concursului.

La institutul de credit „*Sătmăreana*" din *Seini* (Szinérváralja) e de ocupat postul de practicant, dotat cu 720 coróne salariu. Concurenții sě fi absolvat şcóla comercială şi sě ştie deplin limba română şi magiară. Termin de concurs *2 Iulie.*

*

Ferme pentru prăsire de cartofi. Ministrul de agricultură venind la convingerea, că slaba recoltă de cartofi de prin părțile nordice ale țerii (în Slovacime) este a se datorí faptului că micii-economi produc cartofi degenerați şi astfel de puțină forță producětóre, a hotărît sě împartă între ei — pentru pus — cartofi de soiu mai bun, anume soiul „Grația", care pentru referințele climatice ale Ungariei s'a dovedit a fi fórte bun şi spornic. In acest scop a instalat zece ferme, în comunele: Levocea (Löcse), Iglau, Daróc, Márkusfalu, Hunfalu, Leibic, Wilbach, Rókus, Szepes-Szombat şi Szepes-Ujvár.

*

Grevă de studenți în Lemberg. In o adunare ținută Joi séra studenții de la politechnicul din Lemberg au hotărit sě nu mai cerceteze prelegerile până când senatul universitar nu va revoca ordinațiunea prin care oprise studenților de a mai ține adunări în edificiul universității. — Totodată au hotărit sě róge pe ministrul instrucțiunii publice, ca în scopul restabilirii ordinei sě trimită un comisariu guvernial.

*

Presemne de erupțiuni vulcanice în Ungaria. Cu datul de 2 Iunie o telegramă din *Bártfa* spune că muntele vulcanic *Strázsa* din comitatul Sáros *începe sě funcționeze.* Poporația din împrejurimile muntelui aude vuete în adâncimea pământului. Apa fântânilor din satele Gergelylaka, Finta şi Ternye a dispărut tótă, dar' mai târziu s'a ivit de nou; era însě caldă ca de pe foc.

*

Deputat lipsit de dreptul electoral. In oraşul Ciongrad fusese ales deputat dietal Dr. Baross János, față cu contracandidatul Hegyi Antal, plebanul rom. catolic de acolo. Protestată din partea partidului rĕmas în minoritate, alegerea a ajuns în deliberarea *Curiei,* care prin sentința publicată Sâmbătă a nimicit mandatul lui Baross, dovedit fiind că şi-l'a căştigat prin mituiri (mâncare şi beutură etc.) şi totodată *a lipsit pe Baross de dreptul electoral,* activ şi pasiv, pe *timp de un an.*

*

Un convoiu de două miluri. Din programul festivităților ce vor avé loc în Londra cu ocasiunea încoronării regelui *Edward VII,* iată unele minunății: convoiul mulțimii de public care va însoți pe regele la actul încoronării, va avé lungime de două miluri. Pe strade vor ține cordon patruzeci mii de soldați de diferite arme şi zece mii de polițişti vor supraveghia ordinea. După încoronare soldații vor fi ospătați pe cheltuéla regelui, dându-se fie-căruia câte $^1/_2$ font de carne, 1 font de pudding, $^1/_4$ de brânză, $1^1/_2$ litră de bere, apoi portocale, cafea, theă şi 1 uncià de tutun.

*

Avis. Onorații domni preoți şi învěțători, cari voesc a cerceta băile din *Murěş-Uióra,* pentru a nu fi espuşi speculei strěinilor sě binevoiască a se adresa subscrisului: Murěş-Uióra, la 29 Maiu n. 1902. *Vasilie Roşca,* epitrop gr. ort.

*

Esplosie de dinamit. In cariera (ocnă de pétră) de la Brezin s'a întêmplat Vineri o mare esplosie de dinamit, pe urma căreia *cincizeci şi şése omeni şi-au perdut viéța.* Dintrě câți lucrători se aflau în ocnă în timpul esplosiei, numai doisprezece au putut scăpa cu viéță.

*

Maial. Comitetul parochial al bisericei române gr. or. din *Marcoş* a arangiat un maial Marți, în 21 Maiu st. v. 1902, (în ziua de Sft. Constantin şi Elena) în pădurea din apropierea satului, în „Poiana lui Butican". Venitul curat a fost destinat pentru augmentarea fondului bibliotecii şcolare.

*

Leac nou contra tusei măgăreşti. Medicul frances *Lamalléire* au făcut nu de mult raport despre aplicarea aburilor formalldehydi în contra tusei măgăreşti, arětând că dintrě 22 bolnavi de acéstă bólă 16 s'au vindecat după cură de opt zile, la patru inşi efectul leacului a urmat ceva mai târziu, şi numai doi nu au putut fi vindecați prin acest tractament. Modul aplicării acestor aburi e următoriul: In odaia bolnavului se pun sě ardă, la lampă de spirt, câte o placă-formall în fie-care oră; într'aceea bolnavului nu 'i e permis sě iese din odaie, în care temperatura trebue sě fie de 18—20 grade Celsius. O altă condiție a succesului e, ca acest mod de cură sě-i fie aplicat bolnavului cu începere de cel mult 8—10 zile după ivirea bólei.

*

Ştiri měrunte. Presidentul Franciei, în amintirea visitei sale la Petersburg a grațiat pe 220 condamnați, unora ertându-le pedépsa de tot, altora reducêndu-o. — In Murány s'a înfințat de curênd o fabrică pentru vase de porcelan. — La gara Saint-Denis (lângă Paris) două vagóne de tren s'au ciocnit cu atâta putere, în cât ambe vagónele s'au făcut tot țanduri. Douězeci şi patru ómeni au fost răniți grav. — Luni diminéța 600 de lucrători-zidari din Segedin s'au pus în grevă, pretindênd sě li-se deie simbrie 16 cruceri pe oră şi timp de lucru de la 6 óre diminéța până la 6 séra. — In Spania (oraşele Barcelona şi Badajoz) sunt în grevă lucrătorii de la căile ferate. S'au întêmplat şi turburări sângeróse.

AMVONUL.

Predică

pentru Dumineca a IV. după Paşti, a slăbănogului.

> „Tatăl meu până acum lucrézâ, şi eu lucrez". Ev. Ioan c. 5. v. 17.

(Fine.)

O! de trei-ori binecuvêntate timpuri, în cari Iisus, fiul lui D-zeu a trăit ca om pe pământ! O! de trei-ori fericit popor, care te-ai învrednicit a vedé cu ochii mărirea lui D-zeu şi a gusta din binefacerile lui!

Evangelistul însě ne spune, că „întru ale sale a venit, şi ai sei pe dînsul nu l'au primit". (Ioan c. 1. v. 11.) Dar' şi însuşi zice, că „nici un proroc nu este primit în patria sa". (Luca c. 4. v. 24).

L'au primit însě alte popóre străine, de alt neam. Acestora li-a dat apoi stăpânire „ca sě se facă fii ai lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele lui". (Ioan c. 1. v. 12).

Slăbănogul din Evanghelia de astăzi este icóna omului învechit în păcate, este tipul poporului jidovesc îndârjit şi cufundat în rěutăți. Lui se şi adreséză Dl cu amenințarea, când zice: „Pentru acésta zic vouě, că se va lua de la voi împěrăția lui Dzeu şi se va da neamului, care va face rodurile ei". (Mat. c. 21 v. 43).

Sě ne întrebăm acum, iubiților creştini, de care neam ne ținem? Suntem noi óre mai buni de cât cei osândiți de Dl? Nu cumva purtăm şi noi cu anii, întocmai ca slăbănogul, sěmênța rěutății în inimile nóstre? Au nu suntem şi noi cufundați în somnul pěcatului, ca sě sune şi în urechile nóstre cuvîntul îndemnătoriu al Ap. Pavel către Efeseni, care astfel grăiesce: „deşteaptă-te cel-ce dormi, şi te şcólă din morți, şi te va lumina Christos"? (c. 5. v. 14).

Umbra legii a trecut şi darul a venit. Acest dar l'am dobândit prin Iis. Chr. Sub lumina învěțăturilor sale ni-se deschide un nou cerc de gândire. Ca creştini cu numele ne place sě ne mândrim că cunóştem nu numai litera sécă şi rece, ci şi spiritul care încălzesce, adecă înțelesul adevěrat al legii.

Intrébă-te însě, iubitul meu creştin, pe tine însuți: Câte fapte bune ale milei trupesci ori sufleteşti ai sěvîrşit în folosul deapróapelui, al fratelui těu în Christos, nu numai într'o zi, ori Dumineca şi sěrbătórea, cari sunt zile de rěpaos; ci într'o sěptěmână, într'o lună, într'un an?! Câți sěraci ai miluit? Câte věduve ai sprijinit? Câți bolnavi ai cercetat? Intrébă-te şi te examinéză, că potrivesce-ți-se óre vorba cu fapta şi fapta cu vorba? Nu cumva şi tu eşti dintrě cei-ce una zic şi alta fac?

Când anul e bun şi-ți rodesce țarina, duci prinóse la biserică în semn de mulțămită către Dzeu? Ajuți pe cei lipsiți? Mângăi pe cei întristați? Intăresci pe cei slăbuți? Ridici pe cei căzuți?

Ai scăpat dintr'o primejdie, te-ai sculat dintr'un morb îndelungat, ți-a succes o intreprindere preste aşteptare, ai dobândit o moştenire bogată: alergi óre întâiu şi-'ntâiu la sf. biserică sě mulțămesci lui Dzeu pentru darul sěu? Pui temeiu, ori contribui cu dinariul těu la vre-un fond de binefacere, ori cultural, ca cu sprijinul těu sě se rěspândéscă lumina învěțăturii între frații de o limbă şi de o lege cu tine? ori sě strălucéscă de frumseță şi de mărire casa lui Dzeu?

Dacă tóte acestea ai făcut şi faci, nu pe ales, ci în fie-care zi, chiar şi Dumineca. Ba mai cu sémă în acéstă zi a Domnului, atunci ți-ai împlinit datorința de creştin. Că Duminecile şi Sěrbătorile de preste an nu prin lene, nici prin îndeletniciri deşerte, ci prin fapte bune, prin deprinderi cuvióse se sfințesc.

Privind însě cu luare aminte în jur de noi, constatăm cu întristare, că tocmai contrariul se întâmplă de la aceea ce am dorí sě vedem.

In Dumineci şi sěrbători casa lui Dzeu nu e căutată de credincioşi cum ar trebuì sě fie, de-şi loc ar fi deajuns pentru toți.

Unul nu póte sta în picióre de ostănélă, ori că sufere de amețală, ori de altă durere, şi din pricina acésta zice că nu póte merge la biserică; ear' în poveşti deşerte cârtind şi defăimând fără cruțare pe deaprópele seu póte sta ciasuri întregi fără sě amețască.

Altul întră mai târziu şi se grăbesce sě iese mai curênd, ca sě între în birt, de unde nu se mişcă tótă ziua.

Altul alérgă pe timpul bisericei la stăpîn după plata lucrului de preste sěptěmână. Altul eară face tocmeli de intreprindere ori negoț în aceeaşi zi. Pentru aceea însě nici unul nu se dă de vinovat; ci fie-care în feliul sěu cércă sě-şi adórmă conştiința mustrătóre, cu motivul că aşa-i este firea, n'a avut încătro, aşa a trebuit sě facă.

Prin purtarea lor nechibzuită şi îndărătnică astfel de creştini numai cu numele, sě lapădă ei înşişi de bună voia lor de cina cea de taină, de ospěțul darului, la care prin sunetul clopotului, prin graiul preotului ne chiamă cu iubire sf. maica nóstră biserică, cum s'au lăpědat dintrě cei învitați la cina cea mare: unul că şi-a cumpěrat țarină, şi vrea sě o vadă; altul, că 5 părechi de boi a cumpěrat, şi merge sě-i cerce; ear' altul că s'a însurat şi de aceea nu póte veni. Aşa dară toți din motive materialiste, cum ne povestesce acésta însuşi Dl nostru Iis. Chr. la Ev. Luca (c. 14 v. 16—20.)

Sě ne întórcem, iubiții mei fiii sufletesci, cu un cias mai curînd la calea adevěrului, care, de-şi e strîmtă şi anevoiósă de umblat, dar' numai ea duce la fericire. Auziți ce zice Apostolul Pavel către Romani c. 14 v. 12: „Sě lăpădăm lucrurile întunerecului, şi sě ne îmbrăcăm în arma luminii".

Imbrăcați în arma luminii vom zărì calea cea dréptă, pe care umblând, fără împedecare vom sěvîrşi cu drag fapte bune creştinesci de valóre morală neperitóre, fapte cari se vor rěsplăti la ziua judecății cu aşezarea în rîndul celor de a drépta, auzind fericitul glas de la Ev. Mat. c. 25 v. 34: „Veniți binecuvêntații părintelui meu, de moşteniți împěrăția care este gătită vouă de la întemeierea lumii" — Amin.

Gurarîulul, în 5 Maiu 1902.

Ioachim Muntean
preot ortod. rom.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Renoind în anul 1901 biserica nóstră gr.-or. de aici *Ştena,* în protopopiatul Cohalmului, şi vědênd după renoire, că multe din obiectele bisericesci sunt fórte vechi şi astfeliu slabe şi netolosibile, — în scopul renoirei acestora şi al procurărei celor necesare pentru biserică, subscrisul am apelat la bunăvoința şi marinimositatea poporenilor gr.-or. a fiilor mei sufletesci, cari partea cea mai mare dând ascultare apelului meu au şi grăbit cu obolul lor pentru înfrumsețarea bisericei nóstre şi a casei Domnului.

Ca faptele creştinesci sě nu fie trecute cu vederea şi îngropate acolo unde s'au sěvêrşit, ci ca sě se facă cunoscute într'un cerc cât se póte mai larg, ca astfeliu şi alții sě-şi ia îndemn a sevêrşi atari fapte, dar' totdeodată şi spre mângăerea sufletéscă a binefăcětorilor bisericei nóstre, îmi iau voie a arăta pe toți acestia cu numele, arătând şi suma dăruită de dînşii:

Astfeliu cei dintâi şi mai mari binecětori sunt parochul *Iosif Lupu* cu soția sa *Elena,* cari au purtat spesele acoperirei turnului cu tinichea (blechiu) în sumă de 694 cor. 80 fil; apoi Zachie Bercan, epitrop I. cu soția sa Ana au dăruit 19 cor.; George Morariu epitrop II. cu soția sa Maria 19 cor.; Pavel Scăureciu, cu soția sa Maria 19 cor.; — cu a căror sumă s'a cumpěrat un potir şi un disc cu stea; Ana Ioan Suma, din Cohalm a procurst cu 7 cor. copia (cuțiteşul; preotésă Iosif Lupu a cumpěrat lingurița sf. cuminecăturî cu 5 cor. — tóte acestea de argint de china aurite. Ioan Stanciu a cumpěrat cu 4 cor. o cruce pe prestol, ear' femeile Domnica Z. Morariu şi Anisia Ioan Scărneciu, un epitrafir cu 12 cor.; societatea femeilor din Ştena (despărțământul din ulița Românilor) au cumpěrat un policandru de bronz pentru 12 lumini, fórte frumos, cu 60 cor.; pentru procurarea şi aducerea acestuia au obosit până la Braşov Lazar Suciu şi George Bărbăteiu.

La subscrisul a mai întrat apoi de la Jeronim Buzea 10 cor.; Maria Buzea, preotésă 4 cor.; Lazar Suciu 2 cor.; věd. Păuna Scărneciu 1 cor.; věd. Maria Oprea 20 fil.; George Filip 2 cor.; Vasile Borcoman, Nr. 250 senior 1 cor.; junior 1 cor.; Ioan Mihailă 2 cor.; Ioan Borcoman, Nr. 250, sen. 1 cor., jun. 1 cor., I. Mihailă 2 cor., I. Borcoman 267 1 cor.; věd. Maria Moise Oprea 40 fil.; Ilie M. Oprea 1 cor.; Zachie Morariu 2 cor.; Bucur Albu 1 cor.; Zachie Şerban 1 cor.; Vasile Scărneciu (a lui Nistor) cu soția sa Ana 2 cor.; Pavel şi Păuna Borcoman 3 cor.; Ioan Borcoman şi soția sa Maria (ai fişerenii) 2 cor.; věd. Flórea lui Vasile Şerban 2 cor.; Iosif Filip cu soția sa Ana 2 cor.; věd. Maria B. Bărbăteiu 1 cor.; Rosalim Noata 1 cor.; Ioan Bărbăteiu (Nuțu Nichi) 1 cor.; Vasile Bărbăteiu (a lui Nuțu Nichi) 1 cor.; Vasile Şerban 1 cor.; věd. Ana Scărneciu (sândróie, bětrâna) 2 cor.; Petrea Gimea 20 fil.; George Molnar 1 cor.; věd. Ana lui Pavel Oprea întru amintirea fetei sale rěposate Maria 2 cor.; věd. Maria B. Bărbăteiu întru amintirea fetei sale rěposate Ana 1 cor.; Ioan Şerban cu soția sa Maria 1 cor.; Onea Bărbăteiu cu soția sa Bucura Nr. 204 2 cor.; Zachie Scărneciu Nr. 218 cu soția Maria 1 cor.; věd. Ana Scărneciu (sândróie bătrêna) întru amintirea rěposatului ei soț Pavel şi a lui Zachie rěposat în miliție 2 cor.; věd. Ana Iosif Morariu 1 cor.; věd. Maria Filip 40 fil.; Iosif Morariu 80 fil.; Maria Zachie D. Scărneciu 1 cor.; Bucura lui Ioan Şerban 1 cor.; Ana Bucur Scărneciu 40 fil.; Ana Mihailă şi soțul ei Zachie Bercan 1 cor.; Iosif Borcoman (Noaga) 2 cor.; Pavel Cloțu bětrânu 1 cor.; Eftina Zachie Bercan 40 fil.; Păuna B. Crihălmean 1 cor.; Ana Iosif Lup 60 fil.; Maria V. Borcoman Nr. 203 sen. 60 fil.; junior 60 fil.; Ana soția lui George Aldea 40 fil.; Ana věd. lui Pavel Oprea întru amintirea părinților ei rěposați Zachie şi Ana 2 cor. 40 fil.; věd. Maria Ilie Oprea 40 fil.; George Scărneciu şi soția Maria 1 cor.; Zachie şi Maria Borcoman Nr. 274 2 cor.; Ana věd. lui Bucur Scărneciu 40 fil.; — de tot a întrat 76 cor. 20 fil., din cari după ce s'au cumpěrat cu 36 cor. 2 sfesnice de argint de china cu câte 2 lumini pentru a se aşeza pe sf. prestol, şi după detragerea portului postal de 1 cor. 16 fil.; spesat cu aducerea tuturor obiectelor bisericesci, rěmâne încă la mine suma de 39 cor. 4 fil. Afară de ajutórele acestea în bani, au mai întrat la subscrisul şi ajutóre în pânză, cu scop ca sě se procure un rênd de odăjdii bisericesci, care ajutoriu fiind încă neînsemnat, se amână publicarea dăruitorilor până-ce numěrul lor se va sporì.

In numele comitetului bisericesc gr. or. din Ştena aduc marinimoşilor sprijinitori şi ajutători mai sus arătați mulțămiri călduróse. Dumnezeu sě binecuvinteze pe toți aceia cari iubesc înfrumsețarea casei Sale.

Ştena, în 18 April 1902.

Jeronim Buzea
preot

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rěspunderea.

Nr. 854/1901. [63] 2—3

Concurs

In sensul veneratului ordin consistorial din 2 April a. c. de sub Nr. 2629 Bis. prin acésta se escrie concurs din nou pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Măguri,** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Doritorii de a concura la acest post au a'și așterne suplicele lor în terminul susindicat, subscrisului oficiu fiind instruite conform normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral român gr. or.

Cluș, 14 Maiu, 1902.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Prognosa ploilor în anul 1902 n.

compusă pe basă științifică de Basiliu Spariosu. Prețul 40 bani plus 6 bani porto postal. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul	simplu legat . . .	fl. —.85
	jumĕtate pânză . .	„ 1.05
	în piele roșie . . .	„ 1.25
Ediția fină	în piele négră .	„ 2.—
	piele chagrin	„ 2.60
	în mătase .	„ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

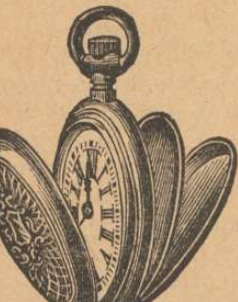

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
- 1 părecbe nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
- 1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 părechе cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Católoge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 2—15

Asigurarea pe viéță

este astăzi pentru viitoriul fie-cărei familii un factor atât de important, în cât o poliță de asigurare pe viéță să nu lipsésca în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutoriul imediat în casul morții, mai oferă asiguraților rĕmași în viéță încă și $3^1/_2$—$4^1/_2$% **interese** după banii solviți. In țéra nóstră esistă o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălțimea chemărei sale — corĕspunde acestor cerințe, și aceea este banca

„THE MUTUAL“

Acéstă bancă e **cea mai mare** și **cea mai avută bancă** de asigurare **din lume,** dispunênd cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci 1.828,180.000.

Ea își are direcțiunea sa generală în New-York (America) și posede în patria nóstră concesiunea și garanța pretinsă de legile țerii. **Neavênd acționari venitul ei întreg îl distribue între cei asigurați.** Asigurări se efectuesc în tóte combinațiile.

Direcțiunea pentru părțile ardelene:

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

Representanța cu corespondență în limba română în

Sibiiu, strada Wiesen Nr. 10

Representant:

Eugen C. Pipoș.

[57] 2

Alexandru Márki

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțământ din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2.— cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Uniunea Românilor din Transilvania cu biserica rom.-cat. sub împĕratul Leopold I. de Dr. theol. George *Popoviciu,*	C. 2·50
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română, germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eșit de sub tiparїu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.,** legat în pânză **2 cor. 40 fil.,** legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 59 Sibiiu, Marți 28 Maiu (10 Iuniu n.) 1902 *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Alegerea de la Arad.

Sibiiu, 9 Iunie n.

Consistoriul diecesei Aradului, în deplin acord și cu consentimentul Inaltpreasfinției Sale, a domnului Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, a convocat sinodul eparchial electoral pe 12 Iunie n. c. la Arad, pentru sěvîrșirea actului de alegere de episcop în locul decedatului *Iosif Goldiș*, trecut la cele vecinice.

Acest act, care se va sěvîrși Joi în catedrala din Arad, sub conducerea Escelenței Sale, a domnului Archiepiscop și Metropolit *Ioan*, e de o importanță estrem de mare pentru biserica nóstră, de aceea ținem sě ne spunem și noi cuvêntul, în préjma alegerei.

Ținem în vedere, ca totdéuna, binele de obște, interesele generale ale bisericei nóstre, — pe cari nu putem concede sě le subordoneze nimeni intereselor particulare, — și călăuziți de acest principiu vom spune aceea ce dorim, ca ințeles sě fie din partea celor-ce *vreau* sě ne înțelégă.

Trăim vremuri grele, estrem de grele, în cari biserica nóstră, scutul vieții nóstre naționale, e espusă atacurilor îndreptate în contra ei din tóte părțile. Avem deci trebuință de astfel de conducětori, de astfel de archierei, cari ridicându-se deasupra miseriilor zilnice, sě aibă tactul și înțelepciunea de a închiega și consolida, sě știe și sě pótă împăca pe tóte liniile trebuințele credincioșilor, înmulțite de sine pe zi ce merge, fără a căuta sě le mai înmulțască și ei, sě știe și sě pótă sě-i adune pe toți în jurul lor, fără a căuta sě-i înstrăineze de la ei, sě știe și sě pótă sě aplaneze conflicte, fără a căuta, ca ei înșiși sě provóce conflicte.

Un astfel de archiereu dorim diecesei Aradului, și așteptăm de la înțelepciunea celor-ce se vor întruni Joi în sinod eparchial electoral în catedrala din Arad, ca în bună înțelegere sě afle și sě scótă din urnă pe acela, care sě fie nu numai omul doririlor lor, ci și omul doririlor întregei biserici gr.-ort. române din patria acésta. Așteptăm, ca cei-ce 'și vor da votul, sě și'l dee pentru cel mai vrednic dintrě cei vrednici de a purta mitra și cârja episcopéscă, pentru cel-ce și până acuma *cu fapte* a dovedit că este bun conducětoriu și înțelept cârmaciu al naiei ce va fi încredințată mânilor sale.

Nume nu numim, pentru-că alegerile de archierei nu se fac în biserica nóstră pe calea candidărilor și a corteșiilor, și trebue sě ne esprimăm regretele, că ni-s'a dat a vedé și constata *la alții* astfel de porniri greșite și contrare spiritului legii nóstre fundamentale bisericești. Dreptul de a alege episcop aparține esclusiv sinodului eparchial, care e compus din ómeni destul de maturi, ca sě știe ce fac, fără a li se atrage din vreme atențiunea asupra unei anumite persóne, cu tendențiósa discreditare a altei sau altor persóne.

Obiceiul acesta, pe cale de a fi întrodus în biserica nóstră, nu e bun, și cei cu adevěrată alipire cătră biserică trebue sě caute, ca sě fie stîrpit încă înainte de a prinde răděcină.

Nume deci nu numim. Dar' dacă nu numim nume, nu ne putem reține de a nu face solemnă declarare, că ținem la respectarea *ordinei canonice,* basa bisericei nóstre.

Pe acest punct de vedere am stat înainte cu trei ani, când s'a făcut ultima alegere de episcop, earăși la Arad, și pe acest punct de vedere stăm și astăzi.

Natural, că părerea nóstră nu obligă pe nimeni, și astfel sinodul eparchial electoral din Arad în drept se află sě 'și dee votul pentru cine vrea. Și ori-care sě fie resultatul, votul rěmâne bine dat, pentru-că după lege va fi dat. Dar' în interesul bisericei ar fi, și o generală mângăere sufletéscă ar produce în sinul tuturor credincioșilor bisericei nóstre faptul, dacă acest vot ar puté fi dat în — *unanimitate,* pentru-ca pe calea acésta sě dăm nouă dovadă despre maturitatea nóstră în conducerea afacerilor ce ne aparțin esclusiv nouě.

Acestea am aflat de bine sě le spunem în preajma alegerii de episcop de la Arad, încheind cu esprimarea dorinței, de a nu mai vedé repețindu-se scene ca cele întêmplate la alegerea din trecut, cari lovesc în temeliile bisericei și ne compromit înaintea străinilor.

Așteptăm de altcum cu încredere deplină resultatul votului sinodului eparchial electoral din Arad, care va avé sě 'și împlinéscă Joi cea mai frumósă și mai însemnată chemare ce o are, de care legată e însě și cea mai grea *responsabilitate*, în fața întregei națiuni române.

Din delegațiuni.

In ședința plenară a delegațiunei magiare, ținută Mercuri în 4 Iunie, s'a discutat asupra budgetului ministeriului de rěsboiu, cu care ocasiune Ilustritatea Sa dl Dr. *Iosif Gall* a rostit următórea vorbire:

— „Onorată delegațiune! Mai de multe ori am atins aici, eu și alții, necesitatea de a fi redus serviciul militar de la trei la doi ani. Deciderea în merit asupra chestiunii însě nu aici, ci în parlament ar avé sě se facă, și eu recunosc, că acésta ar fi o schimbare de sistem atât de mare, încât ar reclama pertractări și pregătiri adênc tăetóre, de aceea nu mai discut chestia. Așa cred însě, că deocamdată s'ar puté ajuta încâtva atât cu privire la soldați, cât și la erariul militar, prin inaugurarea concedierilor în měsură mai mare. Anume, abstrăgênd de la aceea ce deja e pus în aplicare, adecă concediarea soldaților pe vremea secerișului, acolo unde e simțită lipsa de muncitori, s'ar puté merge chiar mai departe cu concediarea. La feciorii înrolați deosebită e facultatea și educativitatea. Sunt de aceia cari în urma pregătirilor pot fi inițiați mai iute în serviciul militar, pot fi instruați în timp mai scurt și pot atinge și în doi ani perfecționarea ce li-se cere, ca necesară. Aflu deci de dorit, ca dupăce scopul principal al serviciului de trei ani e acela, ca soldații sě fie cu desăvîrșire instruați, — îndată ce scopul e ajuns, sě se aplice în měsură cât mai mare concediarea. Pe calea acésta soldatul póte sě se dedice meseriei sale de care și așa cu greu s'a despărțit, de altă parte erariul militar póte sě facă anumite economisări din sumele cari îi sunt puse la disposiție. Acestea voiam sě le aduc la speciala cunoscință a onoratului guvern militar“.

Generalul *Jekelfalussy*, șef de secție în ministeriul de rěsboiu, a rěspuns Ilustrit. Sale, că până la stabilirea finală a contingentului de pace, guvernul militar nu póte face alte concesiuni cu privire la concedierile soldaților aflători în activitate.

---

† Episcopul Mihail Pavel.

Mercuri au fost așezate în sinul pămêntului, în Slatina Maramurěșului, rěmășițele pămêntesci ale episcopului gr. cat. român de Oradea-mare, *Mihail Pavel,* trecut la cele eterne pe neașteptate, în urma unei apoplexii de inimă.

E mare doliul bisericei greco-catolice române, provocat de acéstă neașteptată catastrofă, și la doliul ei ne alăturăm și noi, pentru-că în decedatul nu numai biserica unită română a perdut un bun și conștiențios păstoriu al turmei încredințate conducerii sale, ci a perdut întréga Românime un filantrop, un mecenat, care prin faptele sale sěvêrșite în lumea acésta trecětóre și-a asigurat pentru totdeuna nemurirea numelui.

Mihail Pavel, fostul episcop gr.-cat. român al Orădii-mari, va rěmâné pentru biserica greco-catolică română, și prin ea pentru întréga Românime, pentru tóte vremurile, unul dintrě cei mai distinși și binemeritați archierei.

Fiu din popor fiind, episcopul Mihail *Pavel* a cunoscut fórte bine lipsurile neamului seu, și știa fórte bine, că poporul român de lumină, de carte și învěțătură are trebuință; de aceea aprópe tóte venitele estinselor bunuri cari formau dotațiunea sa episcopéscă le-a întrebuințat an de an pentru crearea de instituțiuni culturale române, pentru șcóle și fundațiuni cari sě le asigure pentru totdeuna esistența, — prin urmare pentru luminarea și înaintarea poporului din care a eșit.

Repetăm, aprópe tóte venitele bunurilor episcopesci, — pentru-că pentru persóna sa fórte puțin a întrebuințat din ele cât a trăit, fiind de o fire modestă, retrasă, fără pretenții și fără dorințe de a se arăta în lumină și splendóre, — ci a stat totdeuna în umbră, așa cum fac toți ómenii mari.

Dar' dacă nu s'a arătat niciodată în lumină și în splendóre în fața celor-ce în splendóre își află satisfacția, cu mult mai luminos a fost el și va rěmâné pentru cei-ce îi cereau ajutoriul, pentru-că mâna lui a fost totdeuna deschisă, întocmai cum îi era și sufletul.

Pe lângă admirabila sa rîvnă de a face bine și de a pune pe temelii trainice instituțiunile culturale române de pe teritoriul diecesei sale, — decedatul episcop *Pavel* a avut și în privința politică-națională o atitudine destul de corectă și vrednică de imitat, dată fiind situația estrem de grea a unui prelat român din patria nóstră.

Nu s'a pus în frunte, dar' nici cel din urmă n'a fost, ci a știut sě aducă totdeuna în consonanță datorințele sale față de neam cu datorințele impuse lui față de stăpânire, prevalând însě în cumpěnă cele dintâi, ceea-ce e dovedit prin faptul, că acuse grave i-s'au adus odată pentru *nepatriotism*, acusă dovedită în urmă de netemeinică, ear' cu altă ocasiune i-s'au spart giamurile reședinței din Oradea-mare și i-s'a devastat locuința din partea unor hiperzeloși compatrioți, faptă care a fost condamnată și din partea Monarchului.

Bun Român deci și bun Archiereu a fost, ale cărui fapte frumóse neșterse vor rěmâné pentru totdeuna.

Perderea bisericii greco-catolice române, causată prin mórtea sa, e ireparabilă, pentru-că cine știe cine 'i va lua locul, și cel-ce îi va lua locul, cine știe dacă îl va și puté înlocuí pe Pavel cu adevěrat și în sensul strict al cuvêntului?

Biserica gr.-catolică română trece tocmai acum prin o grea probă de foc, când are cea mai mare necesitate de conducětori desinteresați, vecinic la postul lor, cum a fost decedatul episcop *Pavel*.

Ii dorim sě trécă în pace preste nefericirea care a ajuns'o, ca sě se pótă bucura apoi în liniște de ródele frumóselor fapte ale decedatului, a cărui memorie vecinică și vecinic binecuvêntată are sě fie printrě Români.

Pacea anglo-bură.

Condițiunile sub cari vitejii Buri s'au declarat gata se lege pace cu Anglia sunt următórele:

„I. Cetățenii înarmați vor depune îndată armele și vor preda tóte tunurile, arme și munițiuni ce au în stăpânire ori sub controlul lor. Vor înceta ori-ce ostilități împotriva autorității regelui Edvard VII, pe care *îl vor recunósce de suveran legal.*

„II. Vor fi repatriați toți acei cetățeni cari sunt înafară de hotarele Transvaalului și Oranjelui și toți prisonierii de rěsboiu cari sunt înafară de hotarele Africei sudice, dacă vor recunósce suveranitatea regelui Edvard VII. și se vor asigura spesele de repatriare.

„III. Cetățenii cari se vor preda și se vor întórce astfel, nu vor fi lipsiți de libertatea personală și averea lor.

„IV. In contra cetățenilor cari se vor preda și reîntórce, nu se va puté porni cercetarea nici la autorități civile nici la cele militare pentru fapte în legătură cu rěsboiul. Punctul acesta nu se va referi însă și asupra unor fapte ce sunt în contradicție cu obiceiurile de rěsboiu, cari se vor pertracta de altfel, după încetarea ostilităților, la tribunale.

Când au fost cetite punctele de pace în parlamentul din Londra, primul lord al tesaurului, *Balfour*, a mai făcut și următórele declarațiuni cu privire la Buri:

Limba olandesă (vaal) se va preda în școlele publice din Transvaal și Oranje, unde vor dori părinții, și întrebuințarea ei e permisă și la tribunale, dacă acésta va fi necesar în interesul justiției. Purtarea armelor e permisă acelora din coloniile Transvaal și Oranje, cari au necesitate de ele și cari vor căpěta licență legală. Indată-ce va fi posibil, *regimul militar va fi înlocuit cu regimul civil*, și îndată-ce vor permite împrejurările se vor întroduce și instituțiile representative, din cari isvoresce *autonomia*. Cestiunea, dacă indigenii sě câștige drepturi electorale, se va decide numai după întroducerea autonomiei. Nu se vor pune dări pe proprietățile de pămênt din coloniile Transvaal și Oranje pentru rebonificarea cheltuelilor de rěsboiu. Indată-ce împrejurările vor permite, se vor numi comisiuni în tóte districtele; ele vor fi presidat de un funcţionar şi vor fi representaţi locuitorii districtului cu scop, ca ómenii sĕ fie sprijiniţi în reluarea proprietăţilor etc. Guvernul englez va pune la disposiţia acestor comisiuni trei milióne funţi sterlingi...

Convenţia a fost subscrisă de Kitchener şi Milner în numele guvernului engles, apoi de Steyn, Dewett, Olivier şi Hertzog în numele guvernului oranjez şi de Schalk-Burger, Reitz, Louis Botha şi Delarey în numele guvernului transvaalian.

Esamenele

la seminariul „Andreian“.

In conferenţa de la 3 Maiu a corpului profesoral de la seminariul Andreian ordinea esamenelor s'a statorit pe cum urméză:

I. Secţiunea teologică.

In *5 Iunie* st. v. a. m. *Pastorala şi Liturgia* cu cursul III., profesor Dr. E. Roşca; după amiazi *Limba şi literatura română* cu cursul I., profesor Dr. V. Bologa.

In *6 Iunie* a. m. *Dreptul canonic* cu cursul III., profesor Dr. E. Roşca; după amiazi *Introducerea în teologie* cu cursul I., prefesor Dr. P. Şpan.

In *7 Iunie* a. m. *Didactica* cu cursul II., profesor Dr. P. Şpan; după amiazi *Isagogia* cu cursul I., profesor I. Ghibu.

In *8 Iunie* a. m. *Istoria bisericéscă* cu cursul I., profesor Dr. G. Proca; după amiazi *Economia* cu cursul III., prof. D. Comşa.

In *10 Iunie* a. m. *Dogmatica* cu cursul II., profesor Dr. G. Proca; după amiazi *Musica vocală şi instrumentală* cu toţi elevii, profesor T. Popovici şi I. Mateiu.

In *11 Iunie* a. m. *Pedagogia* cu cursul III., profesor Dr. P. Şpan; după amiazi *Omiletica* cu cursul II. şi III., profosor I. Ghibu.

In *12 Iunie* a. m. *Psihologia* cu cursul I., profesor Dr. P. Şpan; după amiazi *Esegesa* cu cursul I., profesor I. Ghibu.

In *13 Iunie* a. m. *Morala* cu cursul II. profesor Dr. G. Proca; după amiazi *Cântări bisericesci* cu cursul III., profesor D. Cunţan.

In *14* şi *15 Iunie* conferenţa corpului profesoral.

In *16 Iunie serviciu divin* şi încheierea festivă a anului şcolar.

In *17 Iunie* estradarea testimoniilor şi absolutoriilor.

II. Secţiunea pedagogică.

In *5 Iunie* a. m. *Limba magiară* cu cursul I., profesor N. Vătăşan; după amiazi *Limba magiară* cu cursul III., profesor N. Vătăşan, şi *Religiunea* cu cursul II., profesor I. Ghibu.

In *6 Iunie* a. m. *Religiunea* cu cursul III., profosor I. Ghibu, şi *Limba magiară* cu cursul II., profesor N. Vătăşan; după amiazi *Limba română* cu cursul I. profesor Dr. V. Bologa.

In *7 Iunie* a. m. *Didactica* cu cursul II., profesor Dr. P. Şpan, şi *Religiunea* cu cursul I., profesor I. Ghibu; după amiazi *Limba română* cu cursul III., profesor Dr. V. Bologa.

In *8 Iunie* a. m, *Istoria şi constituţia patriei* cu cursul I. profesor I. Ghibu; după amiazi *Economia* cu cursul III., profesor D. Comşa, şi *Limba română* cu cursul II., profesor Dr. V. Bologa.

In *10 Iunie* a. m. *Aritmetica şi Geometria* cu cursul II., profesor D. Comşa, şi *Zoologia* cu cursul I., profesor N. Vătăşan; după amiazi: ca la secţiunea teologică.

In *11 Iunie* a. m. *Pedagogia* cu cursul III., profesor Dr. P. Şpan, şi *Aritmetica* şi *Geometria* cu cursul I., profesor D. Comşa; după amiazi *Fisica* şi *Chemia* cu cursul III., profesor D. Comşa, şi *Geografia* cu cursul II., profesor N. Vătăşan.

In *12 Iunie* a. m. *Psihologia* cu cursul I. profesor Dr. P. Şpan, şi *Botanica* cu cursul II., profesor N. Vătăşan; după amiazi *Istoria pedagogiei* cu cursul III., profesor Dr. V. Bologa, şi *Gimnastică* cu c. I., II. şi III., profesor Dr. P. Şpan.

In *13 Iunie* a. m. *Geografia* cu cursul I.. profesor N. Vătăşan; după amiazi *Cântări bisericesci* cu cursul III., profesor D. Cunţan, şi *Istoria universală* cu cursul II., profesor I. Ghibu.

In *14 Iunie* a. m. *Mineralogia* cu cursul III., profesor N. Vătăşan; după amiazi şi în *15—17 Iunie*: ca la secţiunea teologică.

Se observă că înainte de amiazi esamenele se încep la ora 8, ear' după amiazi la ora 3.

NOUTĂŢI

Congregaţie în Sibiiu. Luni, 2 Iunie n., a ţinut adunare generală representanţa municipală a comitatului Sibiiu, resolvând afaceri curente. In locul decedatului Nicolae Cristea a fost ales membru în comitetul central electoral dl asesor consistorial *Nicolae Ivan*, ear' în comisiunea chemată sĕ resolveze reclamările în chestia stabilirei listei membrilor de la curtea cu juraţi, au fost aleşi d-nii *P. Cosma*, Dr. *Oct. Rusu*, şi Dr. *Liviu Leményi*, dintrĕ Români. Celelalte obiecte au fost resolvate conform propunerii comisiunei permanente.

*

Dr. Iuniu Puşcariu, cum am fost anunţat în numĕrul 54 al ziariului nostru, e promovat *consilier ministerial* la ministeriul de esterne din Viena. Dl Puşcariu e fiul dlui *Ioan cav. de Puşcariu*, jude de curie în pensiune, şi fost până acum *consul general* al Austro-Ungariei la *Tiflis*.

*

Concertul „Reuniunii române de musică din Sibiiu“ se va da *Mercuri*, la 11 Iunie a. c., în sala de la „Gesellschaftshaus“ cu concursul dlui *Vasile Popoviciu* din Braşov şi a capelei orăşenesci din loc. Dirigent: directorul de musică H. Kirchner.

Programa:

1. *Povestea rosei*, poemă dramatică de M. Horn, traducere de A. Bârseanu, pentru soli, cor şi orchestră de R. Schumann.

2. Din opera „*Mărioara*“ de *H. Kirchner*:
a) *Doină* pentru solo de sopran
b) *Hora* peutru cor mixt.

Biletele de întrare se edau în ziua concertului de la orele 11—1 la amiazi în „Musikverein“ şi séra la cassă, unde se póte procura şi tecstul la „Povestea rosei“, cu preţul de 30 fil.

Prenotări la locurile din cele dintâi *douĕ* şiruri se pot face pe lângă o tacsă de 40 fil. la cassariul Reuniunii, *Marţi* în 10 Iunie 1902 de la orele 3—4 p. m. în *Casina română* (strada Bayer Nr. 1, parterre).

Inceputul la orele 8 séra.

*

† Patriciu P. Barbu. Cu mare părere de rĕu înregistrăm trista veste, că *Patriciu P. Barbu*, advocat şi director de bancă în Reghinul-săsesc, fost membru în comitetul naţional pe vremea memorandului, a decedat în Domnul Joi, 5 Iunie n. în Reghin. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă, cu mare şi meritată solemnitate.

*

Inmormêntarea Episcopului Pavel. Despre actul înmormêntării, dăm după „*Gazeta Transilvaniei*“ următórele amănunte:

„Serviciul funebru s'a sĕvîrşit în biserica frumósă din Slatina, ridicată la 1895 de episcopul *Pavel*, pe cheltuiala proprie, şi situată pe o colină de unde poţi privi peste tot jurul. Tótă inteligenţa şi mii de ţerani români din loc şi jur alergaseră sĕ fie de faţă la acéstă durerósă ceremonie, dând ultima onóre marelui binefăcĕtoriu al bisericei şi al neamului.

A pontificat Esc. Sa Metropolitul Dr. *Mihalyi*, asistat de episcopii *Szabo* şi Dr. *Radu*, de canonicul-prelat Dr. *Lauran*, de canonicul *Boroş* şi vicariul Maramurĕşului *Tit Budu*, precum şi de alţi vre-o 80 de preoţi, toţi în ornate bisericesci. Era impunĕtor acest conduct preoţesc.

Printre onoraţiorii străini au asistat episcopul rom. cat. din Sătmar, *Meszlényi*, din Sighet Baron *Roszner* cu soţia, contesa Forgach, abatele Müller, vicariul Balogh, vicespanul Szabó, ofiţerii din armata comună şi de la honvezi, preşedintele tribunalului, directorul financiar şi consilierul de mine din Sighet, etc.

Din partea familiei erau lângă cosciug dl Mihail Pavel, archivar comitatens, vĕduva lui Vasile Pavel n. Vultur şi familia Gera.

Nimeni n'a fost, care sĕ nu se fi înduioşat şi sĕ nu se fi emoţionat vĕdênd întrĕ alţii representate şi fetiţele din internatul din Beinş, întemeiat de rĕposatul episcop, cu scop atât de măreţ, cari au venit şi ele sĕ asiste la înmormântarea prea bunului lor părinte.“

După rostirea discursurilor funebre, sicriul a fost aşezat în cripta bisericei.

*

Coróne eterne. Marţi în ziua de „Constantin şi Elena“ s'a servit în *Vĕrd* (tractul Agnitei) maslu mare, la care au oficiat 7 preoţi şi au asistat mulţime de credincioşi chiar şi de prin comunele din împrejurime. După terminarea serviciului divin preoţii şi fruntaşii întrunindu-se la masă comună, tinerimea adultă li-a făcut onoruri cântând câteva cântări corale, asemenea şi tinerimea şcolară. Tinerimei adulte a mulţămit parochul din Şulumberg, Mihail Păcală, îndemnând'o la tot mai departe înaintare spre tóte cele bune şi folositóre, ear' tinerimei şcolare a ţinut alocuţiune învĕţătoriul I. Paicu din Agnita, vorbind despre biserică, şcólă şi munca neobosită în ogorul naţional şi spunêndu-le bĕieţilor cum în privinţa acésta premerge cu pildă bună Inaltpreasfinţia Sa metropolitul nostru. La auzul numelui Inaltpreasfinţiei sale toţi cei presenţi au erupt în entusiaste aclamaţiuni.

In legătură cu cele zise despre şcólă dl Paicu a făcut amintire de durerósa perdere ce zilele acestea a îndurat valorosul nostru referent şcolar Dr. Barcianu, şi a propus mesenilor sĕ-i trimită telegramă de condolenţă, ear' întru eternisarea memoriei rĕposatei sĕ contribue cu câte o sumuliţă la „fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu“. Ambe propunerile au fost primite cu însufleţire, contribuind spre acest scop *Mihail Păcală*, paroch 1 cor., *George Borzea*, paroch 1 corónă, *Ioan Savu*, paroch 1 corónă, *Ioachim Trif*, paroch 1 corónă, *Ioan Paicu*, învĕţător 1 corónă, *Ioachim Părĕu*, paroch 40 fileri, *Mihail Holerga*, paroch 40 fil., *Ioan Filipescu*, paroch 40 fileri, *Ana Holerga* preotésă 60 fileri, *Anuţa Savu*, preotésă 50 fil., *Ana Trif*, preotésă 50 fileri. De tot 7 cor. 80 fileri, cari s'au predat parochului Ioachim Trif spre a 'i trimite la destinaţiunea lor „întru vecinica pomenire a mult regretatei *Silvia Dr. Barcianu*“.

*

Dar pentru biserică. Evlaviósa creştină *Maria Lung* a dăruit pe séma bisericei din *Săcămaş* (tractul Dobrei) un rênd de odăjdii negre. Pentru acest dar i-se esprimă mulţămită publică. — Victor I. *Sĕlăgean*, paroch gr.-or.

*

Moştenire de 12 milióne. „Magyar Polgár“ de Sâmbătă are o telegramă dto Bucuresci 7 Iunie, în cari se spune că tribunalul din Bucuresci pertractând Vineri causa de moştenire a averii rĕmase după *Catarina Marulo Cardini* a recunoscut lui *Alexa Muţiu* din Timişóra dreptul de moştinitor al averii. In aceeaşi telegramă se spune, că la intervenţia consulatului austro-ungar lăsămêntul a fost pus sub secuestru şi că procedura de împărţire a moştenirii va fi în Octobre.

*

De la Reuniunea meseriaşilor. De la serata literară a cincia a reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu remarcăm din procesele şedinţelor administrative, cetite la acea serată, că la masa învĕţăceilor meseriaşi au incurs până acum 114 coróne, că reuniunea se pregătesce sĕ dee în sĕrbătorile Rusaliilor o producţiune publică (la care va representa şi comedia „O căsnicie“), că şi-a renovat casa ce o are în strada Bruckenthal, că în anul acesta împlinindu-se un deceniu de la *prima esposiţie* arangiată de reuniune presidentul crede sosit timpul pentru arangiarea esposiţiei a doua, şi în fine că la întrevenirea dlui Jeronim Preda firma *Iosef Hofrichter's Sohn* din *Reichenau* a dăruit reuniunii icóna *Maica Domnului cu Christos pruncul în braţe*, o icónă artistic lucrată pe pânză şi în uleu. Urmând apoi însaşi serata, publicul a fost delectat prin prestaţiunile corului şi ale declamatorilor: Elena Grindean, Filimon Delorean, Ana Banea, Ioan Balomiri, Valeriu Grindean şi G. Moga, toţi membri ai reuniunii. Drept variaţiune a urmat măestrul de lăcătuş de curênd stabilit în Sibiiu, dl Eremie Purece, originar din Budila, comitatul Treiscaune, care şi-a făcut anii de învĕţăcel în Braşov, ear' perfecţionarea în meserie şi-a câştigat-o în cele mai bune şi renumite ateliere din Bucuresci, Viena, Linz, Salzburg, Töplitz etc. D-sa înfăţişéză într'o frumósă limbă românéscă peripeţiile prin cari a trecut şi în special insistă asupra faptului, că de şi Român, în aprópe tóte localităţile a ajuns sĕ fie sef de echipă (Vorarbeiter). Intrĕ lucrările de dîn-

FOIŞÓRĂ

E prea târziu!

de

Marcel Prévost.

(Urmare).

— Aşa e, Măria Ta, căluşelul ponny, cu care maica obicinuesce sĕ umble la oraş.

— Aşa dară.....

Contele şi-a întrerupt vorba, apoi privind şi mai ager la Petru, a urmat astfel

— Aşa dară..... De sigur vei şti că s'a prăpădit Gargamelle, calul domnişórei Margareta.... Voesc sĕ-i cumpĕr altul.... la têrgul cel mai deaprópe..... îndată ce voiu afla unul pe plac..... Mâne însĕ domnişóra nu are pe nimenea care s'o ducă până la biserică. N'ai avé voe s'o iai cu tine? Sunteţi slăbuţi amêndoi, nu va fi prea mare povara, apoi nici nu se 'ntêmplă de cât acum odată... Ei? Nu rĕspunḑi?,.. Da, ori ba?

Petru, căruia şi fruntea i-se 'nbujorase, a grăit gângăvind.

— Da... bucuros.... Măria Ta.

Contele s'a îndreptat apoi spre fiică-sa: Aşa dară suntem în ordine. Băiatul acesta te va duce mâne sĕ asculţi sfânta slujbă. — Nu 'ţi e spărios calul? — a întrebat apoi pe Petru zimbind.

— E un dobitoc fórte blând, — a rĕspuns tinĕrul, care începuse a prinde curagiu. Chiar şi numai cu un fir de aţă ar puté fi mânat. Apoi, după o scurtă pausă, a adaugat cu óre-care mândrie:

— Merge buiestraş.

Acéstă deslușire, zĕu, n'a avut cine ştie ce efect, numai Margareta 'şi întórse acum faţa de tot spre el şi 'i grăì încet:

— Mulţămesc, dle Petre.

*

La têrgurile din Berry ori nu se afla nici un cal potrivit, ori póte că vênatul ocupa prea din sémă afară pe contele. Căci Duminecile treceau una după alta, şi în locul lui Gargamelle nu mai venia alt cal. Margareta nici nu solicita cumpĕrarea. Ştia că contelui nu-i prea place sĕ cheltuéscă. Apoi nici nu avea aşa mare lipsă de cal. Dumineca, diminéţa la nouĕ ore mica trăsură a lui Petru se opria înaintea porţii. Căluşelul se chiema *Bijou*. Petru nu grăia altceva, de-cât:

— Aicia sunt, eu, Petru!

Ear' Margareta se suia la feréstă şi 'i rĕspundea:

— Bună ziua, Petre, mergem?

Apoi scobora grabnic scările.

Petru 'i ajuta sĕ se urce 'n trăsură, ear' fata primia fără genă braţul tinĕrului.

Sĕ mergem, Bijou!

Şi plecau.

Drumul până la biserică ducea printr'o frumósă pădure de stejari. Pe ambe marginile earba era împestriţată de viorele. Peste vale vuitóre conducea un pod. Apoi eşiau la şosea, de unde în cinci minute ajungeau la biserică. Pe cale mulţime de ómeni îşi dĕdeau zor sĕ ajungă cât mai curênd la biserică. Destule-ori puteai vedé cum pe acelaşi catîr călărea bărbatul cu nevastă-sa, ori cu óre-care altă femeie. Astfel apoi nu-i era bătĕtoriu la ochi nimĕnuía, că pe domnişóra Vornay o duce la biserică feciorul grădinariului, pe care deja de pe acum îl priviau ómenii ca preot. In ţinuturile acelea ómenii sunt încă tot buni, virtuoşi şi de bună credinţă.

Duminecile treceau una după alta. Margareta şi Petru s'au obicinuit cu căile, în a căror înfăţişare numai anotimpurile aduceau schimbări. Când ploua, Margareta 'şi deschidea ploieriul, de pe care apa se scurgea pe grumazii lui Petru, care tăcut îndura acésta. Când sórele ardea prea tare, Margareta 'şi lăpĕda pledul şi 'l arunca pe umerii lui Petru. In Maiu aveau însĕ şi astfel de Dumineci, că parfumul florilor atât de mult îi impresiona, în cât nici nu cutezau sĕ priviască unul la altul. Numai la sosirea în castel îşi ziceau:

— La revedere, Petre.

— Duminecă, domnişóră!

*

Duminecile treceau..... Luni de zile urmau, din acestea se făcură ani.... Ca şi cum óre-ce ursită ar fi rênduit astfel, ca aceste preumblări de Duminecă sĕ rĕmână aceleaşi, neschimbate. Bĕtranul Vornay a murit. Au murit şi părinţii lui Petru. In locul preotului au venit rênd pe rênd alţi preoţi. In pădure mulţi copaci au căḑut victimă sĕcurei şi mulţi alţii l'-au crescut în loc. Petru, Margareta şi Bijou însĕ în fie-care Duminecă se întâlniau spre a face împreună calea până la biserică. Margareta, rĕmasă orfană, nu s'a măritat; Petru nu s'a făcut preot. Nu l'au primit în seminariu din causă că era cam slăbuţ de constituţie, dar' pentru aceea dînsul totuşi trăia retras ca un călugĕr, la moşia sa, moştenită de la părinţi...

(Va urma.)

sul sĕvêrşite întrĕ altele spune, că a lucrat cu mai mulţi $2^1/_2$ ani la 3 ferestri menite pentru mănăstirea „Curtea de Argeş“, a făcut apoi la *Levico* în Tirol o păreche de porţi în stil vechiu german cu preţul de 400 fl., ear' altă păreche în stil baroc cu preţul de 300 fl., cum şi unele modele, ce au fost espuse la esposiţia din Paris. Bogat în cunoscinţe şi deştept, dl Purece face cinste numelui de măestru român. De încheere recomandă calfelor tinere a fi mândri de meseria pe care o au îmbrăţişat şi a face tot posibilul pentru a face călĕtorii în străinĕtate spre a se perfecţiona în meseria lor.

*

Incendii mari. Mercuri (4 Iunie) un incendiu mare a mistuit casele şi edificatele economice a 9 economi din *Turdaş* (lângă Deva). Se crede că focul se va fi escat din jocul copiilor, cari — zi de têrg fiind, erau singuri pe a casă.

Un asemenea mare incendiu a fost Joi nóptea în *Orlat* (lângă Sibiiu). Focul a pustiit cu atâta celeritate, în cât în scurt timp au rĕmas fără case şi fără clădiri economice douĕsprezece gazde. Laudă pompierilor din Sĕlişte, Gurarîului, Cristian etc., cari alergênd în ajutoriul celor primejduiţi au dat valoros ajutoriu pompierilor orlăţeni întru localisarea focului. Se dă cu socotéla, că focul ar fi fost pus anume, din rĕsbunare.

*

Dăruiri la biserică. Pe séma bisericei gr.-or. române din Ferihaz, protopresbiteratul Sighişórei, au dăruit următorii evlavioşi credincioşi din Ferihaz: 1. Zaharie P. Pintea cu soţia Ana născ. Micu un rênd de vestminte preoţesci anume: sfita, mânecări, epitrafil, brâu, aer şi procoveţe, cu 56 cor. 2. Ioan Sêrbu cu soţia Maria născ. Vărvara: Potir, linguriţă, topletă, stea, disc, tóte aurite, cu 80 cor. 3. Ioan Baciu cu soţia Ana născ. Rujoiu un sticharíu alb de şifon cu 10 coróne. 4. Pavel Tenea cu soţia Maria născ. Baciu un prapor cu rudă cu tot, 40 coróne. Pentru care faptă creştinéscă li se aduce şi pe calea acésta căldurósă mulţămită. Ferihaz la 7 Iuniu 1902 st. n. *Zaharie Ganea* paroch. gr.-or. în Ferihaz.

*

Necrolog. Subscrişii cu inima zdrobită de durere aducem la cunoscinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, că prea iubita nóstră mamă, soră, sócră şi bunică, vĕduva *Maria Popp*, în etate de 65 de ani, în al 39 an al fericitei sale căsătorii şi al 11 an al văduviei, după scurte dar' grele suferinţe, impărtăşită fiind cu sfintele sacramente, în 5 Iunie şi-a dat nobilul şi blându-i suflet în mânile creatorului.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpei şi neuitatei defuncte s'au depus spre eternă odihnă Sâmbătă în 7 Iunie s. n. la 3 p. m. în cripta familiară din Bobohalma. Dormi în pace suflet blând şi nobil! Vĕd. Ileona Horhoi ca soră. George Popp şi soţia Hareti cu copiii George, Emil, Sever. Dr. Dumitru Popp şi soţia Elena cu copiii Tiberiu şi Livia. Emil Popp şi soţia Carolina cu copiii Miţi, Niculae, Melania, Hareti, Emil şi Aurel. Iuliu Popp. ca fii, nurori, nepoţi şi nepóte. Dumitru Muntean şi soţia Maria n. Popp cu copiii Octavia, Catinca m. Dr. Străvoiu, Maria şi Alecsandru. Vasilie Zehan şi soţia Anetha n. Popp, cu copiii Vasilie şi Gabriella. Teodor Păcăţian şi soţia Silvia n. Popp. Gavriil Maier şi soţia Valeria Popp cu copiii Lucian, Octaviu, Sever, Eugenie, Valeriu şi Emil, ca gineri, fiice, nepoţi şi nepóte.

*

Din Vălenii-Somcuţii, tractul Cetăţii-de-piatră, ni-se scrie, că în 18 Maiu v. s'a ţinut acolo esamenul cu elevii de la şcóla confesională gr.-ort. română, sub conducerea administratorului protopresbiteral, dl *Teodor Şovrea,* fiind de faţă parochul local dl *Gavril Cârlig*, cu întregul comitet parochial. Resultatul a fost destul de mulţămitoriu, avênd în vedere faptul, că de la Paşti domnesce în comuna numită pojarul, primejdiósa bólă de copii, în mĕsură aşa de mare, încât copiii multă vreme n'au putut umbla la şcólă. S'a constatat, că tinĕrul învĕţătoriu *Gavriil Cristea* şi-a dat tóte silinţele pentru a-şi împlini cu conscienţiositate gréua chemare.

*

Tempestăţi mari. Vineri (6 Iuniu n.) pe la 2 ore după amiazi s'a descărcat asupra *Lugojului* vifor uriaş urmat de plóie torenţială şi grindină de mărimea alunelor. Viile şi holdele sunt aprópe de tot nimicite.

In aceeaşi zi, de la ora 12 până la 1 a fost vifor îngrozitoriu în *Seleuşul-mare* (Nagy-Szöllös), împreunat cu plóie torenţială şi cu grindină, causând pagube colosale. Viile şi pomii sunt total despoiaţi de fructe şi de frunze. Puterea viforului era aşa de mare, în cât rupea de pe edificii coperişul şi'l arunca departe, smulgea din rădĕcini copaci seculari, ear' vagónele de tren, din gară, erau ridicate de orcan şi isbite de pe ralii cu atâta vehementă, în cât aprópe tóte au fost făcute tot ţanduri.

*

Loviţi de fulger. In comuna *Caşva* (pe la Gurghiu) Marţi pe la 2 ore după amiazi s'a descărcat asupra comunei o furtună cu urmări fórte tragice. O familie de econom fiind la lucru de câmp şi fiind surprinsă de furtună, s'a adăpostit sub un copac împreună cu lucrătorii luaţi pe plată. Zece inşi se îngrămădiseră în jurul copacului, dar' spre nenorocirea lor proprie. Un fulger a lovit în copac şi a ucis o fată de 17 ani, care stătea proptită de trunchiul copacului, ear' pe ceilalţi 9 i-a rănit grav, deosebi pe tatăl şi pe fratele fetei, cari au îndurat arsuri mari. Cadavrul fetei a fost dus a casă, ear' cei 9 răniţi au fost transportaţi la spital.

Din causa adăpostirii sub copaci pe timp de furtună s'au întêmplat mulţime de nenerociri, şi economii tot nu voesc sĕ înţelégă că dacă 'i surprinde furtuna pe câmp, *e cu mult mai bine sè steie sub ceriul liber departe de copaci*, pentru că trăsnetul dacă are 'mprejur copaci, totdéuna lovesce 'n ei şi nu în câmpul gol.

Reflexiune.

Iau la cunoscinţă respunsul dlui *Al Băieşan* din Nr. 56 al *„Telegrafului Român“* şi constat, că cele rectificate de mine, dînsul nu le combate de loc, neavênd cu ce sĕ le combată. Respunsul dlui nu „mĕ pune în uimire“, ci mĕ mâhnesce, vĕdênd că chiar un *notar* al conferenţei a publicat un raport superficial. Dacă dl Băieşan şi-a făcut notiţe în cursul conferenţei, ar fi putut sĕ scrie şi vr'un protocol — ca notar, — ceea-ce ar fi fost datorinţa DSale. Protocólele primite de la celalalt notar am fost necesitat sĕ le retrimit, nefiind bune.

Mĕ mâhnesce şi faptul, că „un cleric deabia eşit de pe băncile şcólei“ nu-şi recunósce erorile, ce i-se arată, ci susţine de nou „în întregitatea lui“ un raport defectuos. Triste semne! De la tineri se cere mai multă modestie şi dor de progres, precum şi acurateţă în lucrările lor.

Gelmar, 19 Maiu (1 Iunie) 1902.

I. Popovici.

Anulare.

Conform § 10 din statutele institutului de credit şi economiii *„Zlăgneana“* se declară de anulate următórele acţii: 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 508, 509, 681, 682, 683 şi 684, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 642, 643, 644, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59 şi 60.

Zlagna, 2 Iunie 1902.

Direcţiunea.

Producţie română în Sibiiu.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ învită la producţiunea publică împreunată cu cântări, teatru şi joc, ce o va arangia Duminecă, la 2/15 Iunie 1902 (ziua primă de Rusalii) în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“. Corurile se dirigéză de dl Candid Popa, învĕţător la şcóla de aplicaţie de pe lângă seminariul „Andreian“. O parte a eventualului venit curat este destinată pentru premiile esposiţiei industriale, ce se va arangia în tómna a. c.

Programul e următoriul: I. Concert. Motto: „Uniţi în cuget şi 'n simţiri, Cântăm cântări de înfrăţiri“. 1. „Acorduri amoróse“, cor mixt de K. Frühling. 2. „Cântec de Maiu“, cor bărbătesc cu solo de tenor de F. Abt, executat de dl Valeriu Grindeanu. 3. Două cântece pentru cor bărbătesc de I. Mateiu: *a)* „Leliţo cu gălbiori“; *b)* „Tot pe drum“. 4. Două cântece pentru cor de dame de T. Popovici: *a)* „Fetele casnice“; *b)* „Ţiganca“. 5. „La o tinĕră fată“, cor mixt de Attenhofer. 6. „Marş ostăşesc“, cor bărb. (quartet duplu) de I. Costescu.

II. *Teatru.* „O Căsnicie“, comedie în 3 acte de George C. Ursachy. Persónele: Victor Dorneanu, advocat, Domnul Nicolau Bratu. Iorgu Argeşanu, George Trifan. Nicu Vrănceanu, inginer, Val. Grindeanu. Oltescu, căpitan pensionat, Ioan Ş. Pitariu. Grigore, servitor, Ioan Marcu. Ioniţă Pipiric, George St. Moga. Didina, nevasta lui Victor, Dşóra Elena Grindeanu. Zinca, mătuşa Didinei, Elena Baciu. Elena, fata lui Oltescu, Elena Vintilă. Elisa Glodeanu, vĕduvă, Elena Moldovan. Tinca, servitóre, Elena Buian. Acţiunea se petrece în Bucuresci, în casa lui Victor Dorneanu.

Preţul de întrare: de familie (à 3 persóne) 3 cor. 60 bani, pentru domni 2 cor. (membrii Reuniunei 1 cor. 60 bani), pentru dame 1 cor. 20 bani. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Bilete de întrare — séra la cassă. Inceputul la 7 ore séra.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Privitoriul“, Nr. 3 dto 1 Iunie a apărut cu următoriul conţinut: „Condiţiunile existenţei Românilor“ (urmare), de Aurel Onciul; *„Ovreii“* (traducere din „Neue Zeit“), „Viéţa omenéscă şi manifestaţiunile ei“ (elemente de filosofie optimistă), de A. S.; „Visul lui Macari“ de Vladimir Korolenko (urmare).

„Privitoriul“ apare în *Brünn* (tipografia Oskar Tiller) de douĕ-ori pe lună şi costă 4 cor. 80 fileri pe an. Redactor şi editor: Aurel Onciul.

*

Raport despre festivităţile jubileului semicentenar al „Reuniunii femeilor române din Braşov“ şi *istoricul reuniunii.* Autor e profesorul *Lazar Nastasi*, secretarul reuniunii.

*

„Cântări liturgice“ (Liturgia s. I. Chrisostom) pentru cor de copii (3 voci) compusă de Timotei Popovici, o broşură de peste 20 pagini, care cuprinde tóte cântările şi rĕspunsurile usitate atât la liturgia de Dumineca cât şi la prasnice, cu axion şi două pricesne, ear' ca adaus se mai află şi axionul *„Cuvine-se cu aderĕrat“*, compus pe basa melodiei glasului al 4-lea pentru *cor de bărbaţi.* Cântările melodióse şi uşóre, ce se cuprind în acéstă broşură, transpuse cu un ton mai sus, se pot cânta şi cu cor de bărbaţi. Preţul liturgiei este *3 cor. + 20 fil. porto* (franco sub bandă).

Axionul pentru cor de bărbaţi se află şi în ediţie separată cu preţul de *60 fil. + 10 fil. porto.* Ambele se pot procura de la autor trimiţênd preţul înainte, sau cu rambursă.

*

„A treia carte de cetire pentru copii şi copilele din anul al 3-lea şi al 4-lea de şcólă, întocmită de mai mulţi prietini ai şcólei“. Ediţia II. revĕdută. Editura librăriei *Ciurcu* (Braşov). Preţul 1 cor. 30 fil.

*

Polieleul şi pripelele sĕrbătorilor mari. Antoniu *Minişan*, învĕţatoriu în Sân-Miclăuşul-Mare, a scos o broşură sub titlul: „Polieleul cu pripelele şi psalmii cei aleşi ce se cântă la sĕrbătorile mari ce au polieleu. Estras din cărţile bisericesci prelucrat pe séma cântăreţilor de strană“. Broşura e de 32 pagine 8° mare şi costă 30 fileri. A apărut în Arad (tipografia „Tribuna Poporului“).

De la acelaşi autor şi în aceeaşi tipografie au apărut în ediţia III. *Tabelele şi mĕsurile, manual ajutător la învĕţătură*“. Preţul 10 fileri.

FELIURIMI

Forma urechei şi musica. Ai forma urechilor musicală?... Iată o întrebare pe care ar face bine sĕ şi-o pună toţi musicanţii în faşă, fie cântăreţi ori cântăreţe, fie compositori ori esecutanţi, mai nainte de a îmbrăţişa cariera artistică. Căci dacă urechia va avé o formă într'adevĕr armoniósă, vor isbutí, pe când în casul contrar — îi aştéptă un nesucces sigur.

Acéstă teorie a fost espusă fórte pe lung, şi în chipul cel mai serios din lume de cătră un doctor german, care pretinde că esistă un raport strîns întrĕ simţul musical şi circumvoluţiunile pavilionului urechei.

Doctorul a ajuns la acéstă conclusiune în urma unei observaţiuni ce a făcut asupra unui portret al lui Mozart, care se află la museul din Salzburg, conclusiune a cărei esactitate pretinde că a verificat-o într'o mulţime de casuri particulare.

*

Femei lucrătóre în Londra. Cu ocasiunea recensementului din urmă a poporaţiunii din Londra s'a constatat că în Londra se susţin prin munca proprie *1,924.368* femei. Dintrĕ acestea 933.754 sunt fete, ear' restul neveste şi vĕdane. Jumĕtate din acésta mulţime de femei sunt angajate la lucru în ateliere ori prăvălii, ear' ceealaltă jumĕtate lucréză a casă. Cele mai multe dintrĕ ele sunt croitóre, spălătóre, cusătóre, vîndătóre în prăvălii şi servitóre. Interesant şi caracteristic, că fórte multe din ele sunt fete bĕtrâne. Astfel, în etate de 25—35 ani sunt 165.519, de 35—45 ani 86.012, de 45—55 ani 43.574 fete 'n pĕr.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul prin acésta în numele întregului meu popor aduc mulţămită sinceră Domnului Director de la Banca Română *„Corvineana“* din Hunedóra pentru faptul, că pe sama sfintei nóstre biserici din Almaşul mic a dăruit 30 cor. Aşişderea şi creştinul *Vasilie Muntean* din Braşov, strada pajijte Nr. 1 a dăruit un rînd de vestminte bisericesci în preţ de 180 cor. Dumnezeu cu bogatele sale daruri însutit sĕ le plătéscă facerea de bine.

Almaşul mic, 21 Maiu 1902. *George Maior* preot rom. gr.-ort.

Apel.

Grea e munca ce trebue sĕ o presteze o societate comercială pe terenul economic, e cu atât mai grea, cu cât noi Românii pe acest teren de abia suntem la început. — Ómeni de inimă au înfiinţat astfel de societăţi pentru progresul comerciului, pentru spriginirea comercianţilor români. — In interesul publicului mare luptă aceste societăţi cu greutăţile ce le întimpină din partea concurenţei străine, care bine cunoscênd însemnătatea ce o au şi vĕdênd viitoriul ce 'l vor avé, cu tóte mijlócele, de multe-ori neloiale, umblă sĕ zădărnicéscă acţiunea lor binecuvêntată. — Căci bine vĕd străinii, că numai prin societăţile comerciale ne putem emancipa de sub greul jug economic pus prin hegemonia lor. —

Resultatele morale ce le au societăţile comerciale sunt de nepreţuit. Ele pun stavilă concurenţei murdare, ele ne apără de esploatarea străinilor; ce ar fi deci mai just şi mai loial, de cât sĕ le dăm tot succursul. — Publicul nostru român de multe-ori arată un neinteres inescusabil faţă de societăţile acestea. E deci timpul suprem sĕ ne strîngem rêndurile, sĕ spriginim din rĕsputeri societăţile comerciale în munca lor grea, ca la timpul sĕu sĕ ne putem bucura de ródele lor binefăcĕtóre. —

Una dintrĕ societăţile comerciale, putem zice cea mai de frunte, este societatea nóstră. — Am avut de a lupta cu multe greutăţi, dar' speranţa în viitor n'am perdut'o. Apelăm însĕ la bunăvoinţa publicului român şi în interesul causei 'i cerem spriginul. Dacă vom lua în considerare efectele binefăcĕtóre ce societatea nóstră le are asupra comerciului românesc, suntem siguri că nimenea nu va denega spriginul ce i-l cerem.

Mărfuri bune cu preţuri convenabile este devisa nóstră, şi nu ne îndoim că de acésta maximă ne-am ţinut.

Relaţiunile favorabile în cari stă societatea nóstră cu cei mai de frunte producenţi de mărfuri, condiţiunile favorabile cari suntem în stare a le oferí, ne lasă a crede, că publicul mare recunoscêndu-le ne va spriginí.

Neguţătorii se pot convinge, că cumpĕrând de la noi îşi vor afla bun câştig şi singura nóstră dorinţă este, ca societatea nóstră sĕ fie apreciată după-cum merită, ca o fortăréţă care 'i apără de eventualităţile ce comerciul aduce cu sine.

Ori-cât ar fi de mic sprijinul ce 'l avem din partea ómenilor nostri, vom fi recunoscĕtori şi ori-care póte, dacă vrea, sĕ ne spriginéscă prin influinţare directă sau indirectă.

Influinţarea póte urma indirect, aşa, că comerciantului, care îşi pricepe datorinţa şi se provede cu marfă de la noi, îi staţi în ajutor prin sfatul D.-V., îndemnând pe alţii ca sĕ cumpere de la el. Ear' dacă s'ar afla vre-unul îndĕrĕtnic, a 'i esplica interesul mare economic legat de acéstă societate şi întru cât nici acésta n'ar folosí, binevoiţi a ni 'l arăta nouĕ cu numele, ca sĕ 'l putem noi convinge despre favorurile legate de societatea nóstră.

De altă parte ori-ce dorinţă aveţi Vĕ rugăm a o aduce societăţii nóstre la cunoscinţă, şi nu ne îndoim că întru cât aceea este întrĕ marginile posibilităţei, totdéuna se va împliní.

Primiţi asigurarea deosebitei nóstre stime şi consideraţiuni.

„Concordia“
societate comercială pe acţii.

Posta redacţiunei.

Fornădia. Cele comunicate au fost predate forului competent. Cu publicarea faptelor în gazete nu se face nici o îndreptare la astfel de ómeni. E necesară o cură mai radicală, care va urma.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la *„Cassa de păstrare reuniune în Sèlişte“*, comitatul Sibiiu, se escrie prin acésta concurs cu terminul *de 30 Iuniu a. c.* cu un salariu anual de **C. 720.—.**

Reflectanţii au sĕ documenteze absolvarea unei şcóle comerciale.

La acest pot competa şi abiturienţii din anul acesta.

Sĕlişte, în 6 Iuniu 1902.

[65] 1—3 **Direcţiunea.**

Nr. 854/1901. [63] 3—3

Concurs

In sensul veneratului ordin consistorial din 2 April a. c. de sub Nr. 2629 Bis. prin acésta se escrie concurs din nou pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Măguri,** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a concura la acest post au a'şi aşterne suplicele lor în terminul susindicat, subscrisului oficiu fiind instruite conform normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral român gr. or.

Cluş, 14 Maiu, 1902.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

şi publicaţi de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

P. T.

Ne luăm voie a vĕ aduce la cunoscinţă, că am provĕḑut de nou magazinul nostru cu mărfuri bune, reducênd totodată şi preţurile de mai nainte şi prin referinţele nóstre favorabile suntem puşi în plăcuta posiţie a vĕ oferí pentru cumpĕrarea mărfurilor Dvóstră cea mai bună convenienţă.

Vĕ invităm deci cu tótă stima sĕ faceţi o încercare şi suntem siguri că veţi fi pe deplin satisfăcuţi servindu-vĕ **cea mai bună marfă, cu cele mai ieftine preţuri.**

Cu deosebire vĕ recomandăm magazinul nostru bine asortat cu tóte soiurile de **cafea prăjită** şi **neprăjită, rafinade de zăhar compact, cubic** şi **pisat, orezuri fine. orz străin, mazere, linte, conserve de carne** şi **legumi, oleiuri de bucate franţuzesci** şi **italiene, stafide, struguri, migdale, chocolade, cacao, gelatină, vanilie** şi **făină veritabilă de Bănat.**

In magazinul nostru se mai află totdéuna în cea mai fină calitate **champagner, vinuri de masă** şi **desert**, tóte soiurile de **ape minerale străine** şi **indigene, rum veritabil de Jamaica**, **ceaiu fin chinezesc** şi **pesmeţi, liqueururi fine, silvorium vechiu, rachiu de drojdii** şi **trevere,** precum şi renumitul **vin feros de China „Serravallo“.**

Mai departe recomandăm depositul nostru fórte bine asortat cu **săpunuri de toiletă** şi **de spălat, luminări de stearină** şi **de sĕu, petroleu indigen** şi **străin, colori de oleu pisate** şi **lac pentru duşumele** etc. etc.

Societatea nóstră are în legătură cu magazinul de coloniale şí un despărţĕmênt de mărfuri tecstile în cea mai bună calitate şi cu preţuri moderate, dintrĕ cari remarcăm îndeosebi: **ţesături de bumbac „Schroll“, şifon** şi **inlet**, tóte soiurile de **brodării albe, brodării tipărite, ţesături de Sighişóra** şi **străine, feţe de masă pentru dejun** şi **prânz, batiste de in, bumbac** şi **batist, cămeşi bărbătesci, gulere, manjete** şi **cravate, torturi pentru împletit, croşetat** etc. în tóte colorile şi de tóte soiurile, **mĕtase de brodat**, care nu 'şi perde faţa la spălat, din renumita fabrică **Dolfus Mieg & Comp. (D. M. C.), stofe de brodat, aţă de cusut** şi **torturi de lână de óie** (lână Harras şi de Berlin) **ibrişin pentru cojocari,** precum şi tóte articolele ce se ţin de branşa acésta.

On. muşterii de la ţéră le stăm cu plăcere la disposiţie dându-le tóte informaţiunile dorite.

Cu stimă

„CONCORDIA“
societate comercială pe acţii
Sibiiu, strada măcelarilor nr. 20.

[64] 1—5

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 60 Sibiiu, Joi 30 Maiu (12 Iuniu n.) 1902 **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

O problemă grea.

Sibiiu, 11 Iunie n.

Parlamentul german a votat zilele trecute suma de 250 milióne de mărci, în scopul, ca politica inaugurată la timpul seu din partea lui *Bismark*, cu privire la desnaționalisarea Polonilor cari astăzi sunt supuși ai imperiului german, să fie continuată.

Dacă guvernul german cerea în scopul acesta o sumă mai mare, sigur că și aceea i-ar fi fost votată. Pentru-că nu suma a fost ținută în vedere din partea parlamentului german, ci scopul urmărit din partea guvernului din Germania, care e, cum am spus, desnaționalisarea Polonilor și contopirea lor în elementul german.

Pentru ajungerea acestui scop s'au spesat până acuma aprópe 200 milióne de mărci, și resultatul e — nul. Nu numai că n'a fost germanisat nici un Polon dintrĕ supușii de naționalitate polonă ai Germaniei, dar' forțele de resistență ale Polonilor s'au potențat chiar într'atâta, în cât însuși împĕratul Germaniei a trebuit sĕ recunóscă într'un toast acum de curênd ținut, că Polonii încep sĕ manifesteze o atitudine *„agresivă față de germanism."*

Las' că lucrul nu stă tocmai așa, pentru-că a te apăra din tóte puterile și cu tóte mijlócele permise în contra nimicirei naționale nu însemnéză *atac* în contra celor-ce vreau sĕ te apese și sĕ te nimicéscă naționalicesce, — dar' rĕmâne ca bine stabilit faptul, că desnaționalisarea unui popor, conștiu de trecutul seu și de forțele ce le posede în present, nu se póte face atât de ușor cum se crede, și că la tot casul, cei-ce s'au angajat la resolvarea unei probleme de felul acesta se află în fața unei munci uriașe, pe care e imposibil sĕ o ducă la bun sfêrșit.

Se vor spesa deci și cele 250 milióne de mărci, acum de curînd votate, și scopul tot nu se va ajunge, pentru-că Polonii tot Poloni vor rĕmâné și pentru mai departe în imperiul german.

Sĕ n'o știe óre acésta cei-ce parte fac din parlamentul german și sĕ n'o știe óre guvernul german, însuși? Ba o știu; dar' vreau sĕ rĕmână credincioși politicei lor din trecut, vreau sĕ rĕmână consecvenți cu privire la *greșelile* politice din trecut. Și rĕu fac; pentru-că prin acésta nu se face alta de cât se înăspresc și mai tare raporturile dintrĕ Germanii și Polonii din imperiul german, și lupta națională a Polonilor ajunge sĕ fie luptă de rassă în contra altei rasse.

Spre satisfacerea celor-ce nu sunt adicti ai unei politice de felul acesta, trebue sĕ constatăm, că sunt și Germani de aceia, cari recunosc, că politica e greșită și recunosc, că *desnaționalisarea Polonilor e lucru nerealisabil*, pentru-că cu forța nu póte fi despoiat nimeni de naționalitatea sa, cu atât mai puțin un popor care ține atât de mult la ea, ca Polonii.

E bine, dacă Germanii încep sĕ vadă, că cu tóte milióne le cheltuite și votate în scopul ca sĕ fie cheltuite pentru desnaționalisarea Polonilor, nu pot ajunge la nici un resultat în privința acésta, n'ar fi óre timpul sĕ înțelégă și guvernanții nostri, că și pentru ei e o problemă grea, fórte grea, desnaționalisarea naționalităților nemagiare din patrie, cari sunt mult mai numeróse de cât Polonii din imperiul german, și cu privire la conștiența națională desvoltată în ele încă nu stau cu nimica îndĕrĕt? Și guvernanții nostri mai au și desavantajul acela, că nici nu pot cheltui în scopul urmărit milióne le pe cari le cheltuesce Germania, pentru-că nu le au!?

Nu desnaționalisarea popórelor, în state compuse din mai multe popóre, ci garantarea esistenței lor și a liberei lor desvoltări pe tóte terenele ar trebui sĕ fie deci politica guvernelor respective, pentru-că numai pe calea acésta e asigurată pacea și liniștea internă, atât de necesară în fiecare stat. Și e trist, fórte trist, că mai sunt politiciani, și chiar guverne, cari nu vreau sĕ înțeleagă acest adevĕr. Istoria va pune însĕ în sarcina lor responsabilitatea pentru urmări, cari la nici un cas nu pot sĕ fie bune și fericitóre pentru statul în care popórele sunt indușmănite întrĕ olaltă.

Congresul sêrbesc.

Duminecă s'a făcut în *Carlovit* deschiderea congresului bisericei sêrbesci, prin comisariul regesc Tallián Béla, vicepresidentul dietei ungare, în presența unei mari mulțimi de public sosit din tóte părțile locuite de Sêrbi.

După terminarea sfintei liturgii deputații s'au întrunit în sala mare a gimnasiului, unde patriarchul *Brancovich* i-a bineventat cu o scurtă alocuție, punêndu-le la inimă *dragostea frățéscă și bunaînțelegere,* atât de necesare la resolvarea norocósă a problemelor congresului.

Alocuția patriarchului a fost ascultată cu mare atențiune, după care o deputațiune condusă de *Budisavljevics*, comitele Agramului, a mers la palatul patriarchului, pentru a învita pe comisariul regesc sĕ deschidă congresul.

La $11^1/_2$, întrĕ entusiaste „Jivio!" din partea poporului, întrĕ onorurile date de o companie de onóre și în sunetul imnului „Gotterhalte", comisariul a plecat la congres, unde la ușa salei de ședințe era așteptat de patriarchul și de episcopi.

Ocupând locul presidial, comisariul predă apoi secretariului Iovanovici rescriptul regesc, sigilat, pe care secretariul scoțêndu-l din plic, îl cetesce, *în limba magiară,* ear' Dr. Seculici, secretariul patriarchului, îl cetesce în traducere sêrbéscă. In timpul acesta afară bubuiau salve de tunuri, compania de onóre dădea salve de pușcături, ear' musica militară intona imnul casei domnitóre (Gott erhalte).

Terminându-se cetirile, comisariul a luat loc pe scaun și ședênd a rostit următoriul discurs:

Escelența Vóstră, dle metropolit și patriarch! Preasfinților domni episcopi! Venerabili și venerați domni! Prin preaînaltul rescript al Maj. Sale ces. și apostolico regesci cetit adineaori fiind numit representant al Preaînaltei sale persóne, prin acésta deschid congresul național-bisericesc al bisericei gr.-or. sêrbesci, convocat pe azi prin concesiunea preaînaltă a M. Sale Domnului și Regelui nostru, datată din 5 Martie a. c.

Până ací comisariul a vorbit unguresce, a continuat apoi sêrbesce, recercând congresul sĕ se constitue alegêndu-și un vice-president mirean și notari în numĕr de ajuns, avênd patriarchul sĕ 'i notifice constituirea pentru-ca încă înainte de începerea desbaterilor meritorice sĕ pótă face congresului comunicările conform instrucțiunilor primite de la locul Preaînalt.

Discursului de deschidere a rĕspuns patriarchul, accentuând loialitatea și fidelitatea Sêrbilor față de tron și dinastie, și mulțămind M. Sale pentru-că a conces întrunirea congresului.

După acestea comisariul regesc a părăsit sala, întrĕ entusiaste aclamațiuni.

Un protest.

Indată după depărtarea comisariului deputatul George *Krossovics*, a ridicat protest față de faptul că rescriptul regal a fost cetit în ungaresce, ceea-ce este contra legii, pentru-că limba oficială a metropoliei sêrbesci, recunoscută în lege, e limba sêrbéscă. De aceea Krossovics și aderenții sei recunosc drept tecst oficial numai tecstul sêrbesc al rescriptului.

*

După alegerea comisiunei verificătóre ședința de deschidere s'a terminat la ora 1.

După amiazi patriarchul a dat prânz mare, la care comisariul regesc a închinat pentru frăția magiaro-sêrbă și pentru resultat bun al desbaterilor congresului.

FOIȘÓRĂ

Pescariul.

(*Goethe*).

Se sbate apa 'n valuri
Pe marea spumegândă,
Și lângă țĕrm pe iarbă
Pescariul stă la pândă.
Cu undița la mână
El liniștit și rece
Privesce preste mare
Furtuna care trece.

Dar' iată lângă dînsul
Un val se despărțesce
Din care ca un sóre
O fată se ivesce.
Ea-i cântă lin și dulce
Și dulce ea-i vorbesce:
De ce ți-ai întins lațul
Ca sĕ-me prinḑi?... Grăesce!

Cu viclenia vóstră
Și vițiul omenesc,
Ce-mi tulburi a mea viéță
Și traiul meu ceresc!
O dac-ai ști, voinice,
Pescuț cât e de bine,
Te-ai pogorí în mare
Ca sĕ trăesci cu mine!

Sau nu te uiți la sóre
La stele, și la lună
Cum vin ca sĕ se scalde
Cu mine împreună?
Și fața lor suride
In marea cea senină
De zece-ori mai mândră
Ca 'n lumea cu lumină;
Ș'adêncul cer albastru
Cu vecinica lui zaună
O, spune-mi, nu te 'ndémnă
Sĕ începi o viéță nouă?

Se sbate apa 'n valuri
Piciorul gol îl prinde,
Ear' inima lui jună
D'un dor ascuns s'aprinde.
Ea-i cântă lin și dulce
Și dulce ea-i vorbesce —
Ș'atât-a fost de dînsul —
In mare el grăbesce.
Mai strîns de ea în brațe
Mai lunecând tăcut
S'a cufundat în apă
Și nu s'a mai vĕḑut.

Maria Cioban.

E prea târziu!

de

Marcel Prévost.

(Urmare și fine.)

Dumineci de érnă, Dumineci de vară, — timpul trecea.... Fragedele flori ale tinereței s'au ofilit tóte de pe obrajii Margaretei. Pe fruntea lui Petru se înmulțiau înainte de timp brazdele. Nici unul nu-și bătea capul cu ele. Ei își aflau într'înșii tot numai pe vechii cunoscuți. A îmbĕtrânit și Bijou, dar' pentru aceea încă tot buestru călca.

Intr'aceea în Paris s'au întêmplat astfel de evenimente, a căror veste chiar și până la castelul Vornay a pătruns. Din regat s'a făcut republică, apoi din republică imperiu, în urmă din imperiu iarăși republică.

Ear' din Petru a devenit un moș bĕtrân și slăbuț, — din domnișóra Vornay fată căruntă, căreia 'i înfloriseră bujori în față.

*

Intr'o Duminecă de April, când Petru ajuta încet și cu grijă fetei bĕtrâne sĕ se scobóre din mica trăsură, Margareta 'i zise:

— Petre, légă puțin pe Bijou și vină pe câteva minute sus la mine. Ași avé ceva de vorbit cu Dta.

Petru s'a supus uimit. De douĕzeci de ani acum se întêmpló prima-dată, ca Margaretă sĕ-l chieme la ea. Cu inima 'n palpitări, ca în cele mai frumóse zile din tinerețа sa, a întrat în sofragerie. Margareta s'a așezat în fotelul din unghieț. Petru stătea în picióre înaintea ei.

— Petre — a grăit de nou fata, noul nostru preot mi-a spus eri lucruri șóde. Mi-a spus că în oraș ómenii șoptesc multe de tóte, că noi totdéuna mergem împreună la biserică. S'au schimbat fórte mult moravurile în jurul nostru, sĕrmanul meu Petru, și noi nici n'am observat. Numai noi doi mai suntem cari cugetăm după obiceiul din bĕtrâni.....

— Apoi?... a gângănit Petru cuprins de spaimă, în credința că acum și de unica bucurie a vieței sale va fi despoiat.

Apoi! Mie nu-mi pasă de șóptele ómenilor... Gurile rele mie nu-mi fac griji. Am voit numai sĕ-ți spun, că ce mi-a zis preotul, că ómenii privesc cam curios, că umblă îm-

Din Treiscaune.

Marcoş, 24 Maiu v.

Numai rar se aude câte ceva de Românii din Treiscaune. Ei luptă şi se apĕră cu tărie în contra atacurilor. Ţin cu tărie la legea lor strămoşéscă. In multe comune Românii au uitat cu desĕvêrşire limba lor maternă, într'atâta au fost copleşiţi de Sĕcui, dar' pentru aceea ei ţin la legea lor şi cu mândrie spun, că sunt Români.

Satul *Marcoş* încă e încunjurat de sate în mare parte unguresci. Şi este póte singurul sat din Treiscaune, în care sĕ nu fie de cât numai Români.

Multe nĕcazuri a avut sĕ sufere şi satul acesta din partea autorităţilor administrative, cari în zelul lor de a lucra în favorul magiarisării, întrebuinţéză fel de fel de mijlóce în contra nóstră.

Scóla, farul care a condus popórele la lumină, a fost ţinta atacurilor lor în prima linie. A luptat mult parochul locului până a eşit învingĕtoriu. — Şcóla a rĕmas românéscă-confesională, şi sătenii o susţin din puţinul ce 'l au, până se va puté.

Fiind satul mic şi ómenii seraci, şi apoi fiind în Treiscaune întrĕ Unguri, nu prea se îmbulzesc învĕţători buni, ca sĕ se aşeze stabil acolo. Acum deja de vre-o cinci ani se tot publică concurs pentru postul de învĕţătoriu şi încă nici azi nu e ocupat în mod definitiv.

De vre-o cinci ani s'au perondat vr'o şése-şepte învĕţători. Şi pare-că era un făcut pe capul bieţilor săteni, ca sĕ nu capete de cât numai învĕţători slabi. Mare li-a fost deci bucuria, când li-s'a dat în fine sĕ capete şi un învĕţătoriu bun şi harnic, care sĕ 'şi cunóscă şi îndeplinéscă cu conştienţiositate chemarea. Aşa a fost în anul 1899/1900 *Damaschin Caţaveiu Bălescu,* ear' acum în 1901/2 *Ioan Puşcariu.*

Cel dintâiu a fost un bun pedagog şi cu mare greutate a scos şcóla din glodul în care o băgaseră antecesorii sei. Durere însĕ, că după depărtarea lui din sat, a venit un tinĕr, care numai de şcólă nu avea grijă. Aşa, că acum în anul acesta dl *I. Puşcariu* numai cu mare muncă a putut aduce la liman pe şcolari.

Dar' dacă în şcólă se pricepe sĕ facă progres, apoi nici în alte privinţe nu se lasă mai pe jos. Maialul de Marţi, la care am luat şi eu parte şi al cărui iniţiator a fost învĕţătoriul, mi-a dat o nouă dovadă de interesul ce 'l pórtă dlui faţă de acest sat.

In ziua de 21 Maiu s. v. la 12 ore a. m. pe o vreme admirabilă am plecat într'un lung convoiu spre pădurea de lângă sat. Ajunşi aici, parochul locului *G. Dogariu* spune un frumos şi instructiv cuvênt de deschidere, în care vorbesce la înţelesul poporului despre cele trei vîrtuţi cardinale: *„credinţă, dragoste şi nădejde“.* Vorbirea a fost ascultată cu multă atenţiune de o mulţime de ţĕrani, nu numai din sat ci şi din împrejurimi.

O horă mare s'a întins apoi, şi joc şi voe bună până târziu séra . . .

In pausă ne-a surprins dl învĕţătoriu *Puşcariu* cu ceva neaşteptat.

Trei băeţi de şcólă au predat un trialog despre *beţie.* A reuşit peste aşteptare! Mai târziu trei fete au predat un trialog despre *lene.* Tot aceeaşi reuşită. Apoi câteva poesii. — Dl învĕţător merită duplă laudă, întâi pentru-că ne-a delectat cu aceste producţiuni, la cari nu se aştepta nimeni, şi al doilea pentru-că prin ele a contribuit fórte mult la combaterea beţiei şi lenei, cele mai mari pĕcate, cari duc la peire poporul nostru. Producţiunile au fost ascultate cu multă plăcere de popor.

Cei trei băieţi de şcólă predând unul dintrĕ ei rolul moşnégului, ear' ceilalţi doi făcênd pe tinerii dedaţi la beţie, au ştiut sĕ 'şi predea aşa de bine rolurile, încât audîndu-i vorbind, se părea că într'adevĕr ar fi ceea-ce representau. — Asemenea au fost şi fetele în rolurile lor.

Multă ostenélă va fi avut dl învĕţător până i-a instruat, dar' cred că mulţămirea ce a simţit'o vĕdênd că nu a lucrat în zadar, i-a fost cea mai mare rĕsplată.

Trebue sĕ mai adaug aici, că dl *Ioan Puşcariu,* cu tóte că e încă tinĕr, a dat doveḑi, că 'şi pricepe bine chemarea de învĕţător. Şi dacă ar rĕmâné încă mult în Marcoş, multe s'ar mai schimba . . . . .

Resultatul material încă a fost mulţămitor. Venit curat a rĕmas 20 cor., cari s'au adaugat la fondul bibliotecii şcolare.

Până mai anii trecuţi nu s'au pomenit producţiuni şi petreceri de felul acesta prin aceste părţi. Acum vĕd că încep ómenii sĕ se ocupe serios de deşteptarea ţĕranilor noştri şi sĕ le însufle prin astfel de producţii curagiu în lupta lor de esistenţă naţională. Şi cu deosebire este de lipsă acésta în comitatul Treiscaune, unde Românii sunt mai espuşi primejdiei de a fi desnaţionalisaţi.

Alfa.

Esamen şcolar în Sebeşul-inf.

— 24 Maiu v.

Ziua de 21 a lunei lui Maiu este pentru biserica orientală de mare însĕmnătate, de óre-ce în numita zi serbéză şi îşi reamintesce biserica pe cel mai mare salvator al ei, pe Marele Impĕrat *Constantin* şi mama sa *Elena.* Nimbul acestei luminate sĕrbători a fost ridicat la o însemnătate şi mai sublimă, în comuna Sebeşul-inferior, prin esamenul de vară ce s'a ţinut la şcóla de acolo. Precum creştinii s'au umplut de bucurie când Dzeu li-a trimis pe apărătorul lor care a pus capĕt chinurilor şi torturilor înfricoşate, asemenea şi locuitorii comunei numite pot aduce laudă şi mulţămită lui Dzeu mai întâiu, şi după aceea tuturor acelora cari s'au îngrijit a institui în fruntea şcólei lor învĕţători din sinul lor, în persóna harnicilor fraţi *George* şi *Iosif Stoica* şi a învĕţătórei Dşóra *Măriόra Doican,* toţi născuţi în *Sebeş.*

Aceşti pioneri ai poporului conştii de chemarea lor şi de respunderea ce o au, şi acum şi mai têrziu, ca nesce măestri architecţi au căutat sĕ altoiască în crudele mlădiţe lor încredinţate simţul religios moral şi sĕ créscă pentru viitor bărbaţi harnici, atât pentru comună, cât şi pentru patrie, spre fala părinţilor, cari însufleţiţi de frumósele progrese, ce se fac din an în an, sunt în stare a jertfi ori şi ce pentru a provedé şcóla precum şi pe micii lor copilaşi cu cele necesare. In decursul examenului, pe lângă rĕspunsurile strălucite eşite din gurile mititeilor, publicul ascultător a fost delectat şi cu cântări potrivite şi bine alese, cântate tot de elevi, cu multă dibăcie. Dee Dzeu, ca în fie-care comună sĕ fie învĕţător consciu de chemarea sa, care cunoscênd împrejurările póte sĕ lucre pentru înaintare, premergênd cu esemplu în tóte direcţiunile, după cum am constatat acésta în comuna Sebeşul inferior.

Un factor principal, care nu cruţă obosală şi este în stare a jertfi ori şi ce pentru înaintarea bisericilor şi şcólelor, nu numai din numita comună, ci din întreg tractul Avrigului, este şeful tractual, Prea On. Domn Protopresbiter *Ioan Cândea,* care cu tact şi bună chibzuială ştie tocmi lucrurile aşa, ca în fruntea şcólelor sĕ fie instituiţi învĕţători conscii de chemarea lor şi bine pregătiţi. Şi putem spune că şcólele din tractul Prea On. Domniei Sale pot sĕ concureze cu şcólele din ori-care alt tract.

Dumnezeu sĕ-i lungéscă firul vieţii spre fericirea tractului sĕu.

Un participant.

Revistă esternă

Desarmarea Burilor. Ultimul act din eroicul rĕsboiu al Burilor se petrece acum în patria lor, pentru a cărei apĕrare atâta sânge şi avere au jertfit în cei doi ani şi opt luni. Rênd pe rênd comandele bure depun armele şi jóră credinţă regelui Angliei.

Duminecă a depus armele statul major al guvernului transvaalian, ear' în 5 şi 6 Iunie le-au depus Burii aflători la Standerton. Depunerea armelor s'a făcut sub supraveghiarea generalului Ludovic *Botha,* în deplină ordine şi cu punctualitate militară. După depunerea armelor generalul englez *Hamilton* li-a ţinut o scurtă alocuţie, în care a dat epresiune *admiraţiunii pe care întrégă naţiunea brittică o simte faţă de eroica luptă a poporului bur.*

La *Vredefort* au depus armele, în 5 Iunie, Burii lui *De Wett,* cărora generalul anglez *Elliot* li-a esplicat în ce chip se va îngriji guvernul de ei şi de familiile lor, apoi li-a cetit *o telegramă a regelui Edward,* în care regele le poftesce viitoriu fericit.

Tot astfel şi prin celelalte părţi ale statelor bure — acum colonii engleze — pe unde vitejii luptători se află cu comandele.

Concertul

„Reuniunii române de musică din Sibiiu“.

Al doilea concert ordinar din estan al „Reuniunii române de musică din Sibiiu“ se va da, precum s'a anunţat deja în ziarul acesta, azi Mercuri la 11 Iunie a. c. în sala de la „Gesellschaftshaus“.

Asemenea concertelor de vară din trecut, concertul acesta se va aranja într'un stil mai mare, esecutându-se întrĕ alte piese mai mici şi un op mai mare cu acompaniare de orchestră.

Programa conţine de astă-dată o „Doină“ pentru solo de sopran şi o „Horă“ pentru cor mixt, ambele din opera „Măriόra“ de directorul de musică al Reuniunii concertante, H. Kirchner, care deşi străin de neamul nostru totuşi cultivă cu predilecţiune musica românéscă, utilisând cu succes motivele naţionale române, ce le-a cules cu ocasiunea călĕtoriilor sale întreprinse anume spre scopul acesta. Sugetul operei „Măriόra“ d. e. este luat întreg din viéţa poporului român din Transilvania, şi „Hora“, ce se va esecuta la concertul din 11 l. c., descrie în colori fórte vii cunoscutul „tîrg de fete“ de la Găina. Melodiósă şi îndeosebi în partea primă plină de accente românesci „Hora“ acésta, de o instrumentaţiune măiastră, va afla fără îndoială complăcerea tuturor acelora, cari o vor auzi.

Punctul principal al programei concertului, de care ne ocupăm, îl forméză admirabila composiţiune a lui R. Schumann: „Povestea rosei“, poemă dramatică de M. Horn, tradusă de dl profesor A. Bêrsan din Braşov şi esecutată în anul trecut, 14/27 Iunie 1901, pentru prima dată în graiul românesc, din partea „Reuniunii române de gimnastică din Braşov“, sub conducerea măiestrului nostru G. Dima.

Credem a nu face un lucru de prisos, dacă vom da aci un resumat din „Povestea rosei“*) facilitând astfel participanţilor la concert înţelegerea acestui mare orator lumesc al lui Schumann, compus pentru soli, cor şi orchestră.

Acţiunea „Povestei“ este următórea: Rosa, o zînă, doresce sĕ guste al iubirii raiu şi la insistenta ei rugare Crăiasa zînelor o preface în o graţiósă feciόră: „Privesc dór' ómenii pe lume în rosă chipul feciorese“. Ca talisman îi predă o rosă, advertisând-o: „Din mâni vre-odată de-o vei da, sĕ ştii, că vei pleca din viéţă“. In calea ei, Rosa ajunge la casa unei femei bĕtrâne, Marta, de la care cere adăpost; aci o ajunge prima desilusiune căci este respinsă brusc, neavênd „scrisori“ ori „dreptăţi“. Pléćă tristă mai departe şi zăresce o mică casă în mijlocul multor cruci, un cimiter, în care un moşneag, cu capul alb, sapă o grópă.

La întrebarea ei: „a cui e grópa, loc amar?“ primesce rĕspunsul „al fetei mândre de morar“ mórtă de „inimă rea“.

Cortegiul se apropie deja şi cu cântări de jale se face înmormêntarea.

Rosa rĕmâne înmărmurită la grópa nefericitei sale „surori“, sórtea căreia o deplânge amar. La rugarea îngropătoriului, Rosa se decide a petrece nóptea în casa acestuia. In ziua următóre îngropătoriul conduce Rosa la móră, unde morarul şi morărésa, aflând întrĕ dînsa şi fiica lor rĕposată o asemĕnare frapantă, o primesc cu braţele deschise. In curênd Rosa face cunoscinţă cu Bujor, fiiul pădurariului, ambii se îndrăgesc unul de altul şi „la altarul sfânt se încheie legătura pân' la mormênt“.

„Abia un an se împlinì
Ş'un mugur fraged se ivì,
Şi legănat pe-al mamei sin
El caută 'n jur cu ochiu senin,
Şi blând zimbind, mănuţa 'ntinde
Voind iubirea-'i a cuprinde,
Şi mama 'n lacrimi o privia,
Spre ceruri ochii ridica.
Şi rosa de la piept scoţênd
Duios copilei o dă, tremurând.

„Iţi dau norocu-'mi, scump odor,
Şi veselă din lume sbor!
Tot ce 'i mai dulce pe pĕmênt,
Sĕ gust voit'a Domnul sfânt,
Te las, odor şi scump bărbat,
Eu astăzi drumul mi-am gătat!
Spre vechiul plaiu, cu traiul lin,
Ferice plec şi fără chin.
Nu 'i mórte crudă, cu dureri,
Ci-a re'nvierii dulci plăceri.“
Şi cum ea astfel blând vorbia
Deodat' privirea i-se stângea.

Composiţiunea este împărţită în douĕ părţi; prima, care ajunge până la primirea Rosei în casa îngropătoriului, descrie esperienţele triste ale Rosei în calea ei pămêntéscă, ear' partea a doua timpul de fericire şi veselie petrecut pe pămênt.

Inceputul se face printr'un cor de dame, care în melodii vesele cântă lauda primăverii, în cât pare a fi transpus în realitate în o luncă verde, ce rĕsună de strigătul de bucurie al copilelor, cari alérgă încóce şi încolo, jucându-se.

Pe istorisitoriul îl representă o voce de tenor, care 'şi începe povestea în formă de cântare; apoi urméză corul zinelor, care prin ritmul seu complicat presintă multe greutăţi la esecutare.

In dialogul Rosei cu Marta şi mai târziu cu îngropătoriul persónele se disting în mod caracteristic una de alta. Săparea îngropătoriului o imitéză în orchestră instrumentele Cello şi Fagotte, prin motive bine marcate.

Punctul de culminaţiune al părţii I o forméză scena înmormêntării nefericitei fiice a morarului. Cântarea de jale, compusă pentru cor micst, este întreruptă de soluri scurte ale Rosei, prin cari acésta îşi esprimă durerea adêncă asupra sorţii surorei sale.

Fórte mişcătóre este rugăciunea Rosei, ce urméză, şi după care partea primă se încheie cu corul zinelor în care acestea rógă şi avertiséză pe Rosa sĕ se întórcă érăşi la ele. Ţinut într'un ton şoptitor, corul acesta este de un efect estraordinar.

In partea a doua zinele nu mai au rol. Rosa este plină de fericire şi multămire pe pămênt, încât numai are motiv a se dori îndărăt în lumea ei de mai nainte.

Scenele ce ni-se presintă, sunt luate din viéţa omenilor şi anume din modesta viéţă a locuitorilor de la ţéră.

Inceputul îl face istorisitorul, (tenor solo) urmat de dialogul dintrĕ Rosa şi Ingropătorul, cari ambele forméză un întreg harmonic admirabil.

După un solo de tenor mai lung, ţinut în ton de baladă, în care Rosa este preamărită, ca „o feciόră, ce a cuprins a tuturor iubiri“, urméză admirabilul cor vênătoresc: „Fost'ai vre-odat' în codru“, care, după cum se esprimă un critic musical celebru, nu'şi află părechea în întréga literatură musicală universală.

Nu mai puţin frumos este un solo de alt: „Colo la vechiul frasin“, care face impresiunea unei romanţe poporale.

---

*) Textul complet în broşură separată se va vinde la edarea biletelor, cu preţul de 30 bani.

---

preună într'o trăsură astfel de ómeni cari nu sunt *bărbat* şi *soţie*...

Aci a tăcut şi şi-a plecat ochii 'n jos. A devenit nervósă. Va înţelege-o óre Petru? Nu vrea s'o înţelégă? Ori póte că nici nu are ce sĕ înţelégă? Petru numai după o pausă mai lungă a rĕspuns:

— Voiu face după cum doresci, domnişóră.... dar' de elevetele ómenilor nici mie nu-mi pasă....

O clipă Margareta a privit ţintă în ochii lui Petru. A dat din umeri, s'a sculat şi câţiva paşi a umblat în sus şi 'n jos prin odaie.

— Bine, — a zis apoi.... Ai drept, Petre. Destul de moşnegi suntem amêndoi, spre a lucra numai după cum ne învaţă mintea nóstră.

Şi l'a fixat iarăşi, mult. Nu mai era nervósă. Pe ochi însĕ i-s'a ivit ceva umezélă, ear' vocea-i tremura, când conform obiceiului şi-a luat rĕmas bun de la el cu cuvintele:

— La revedere, Petre.

Ear' Petru, care era aprópe sĕ se 'năduşe de emoţiune, i-a respuns cu voce destul de resolută:

— Duminecă, domnişóră!

(*)

Duetul de amor dintrĕ Bujor şi Rosa este contemplat ca o serenadă din partea lui Bujor, séra la lună sub feréstra iubitei sale şi este una din cele mai succese părţi ale întregului op.

După corul „O timp frumos, când pieptul viu tresare de amor“ ni-se presintă printr'un solo de bas scena în care Bujor peţesce pe Rosa în casa morarului; apoi urméză un duet pentru sopran şi alt, intereresant prin acompaniamentul orchestrei, care imitéză sunetul ce-l produc rótele morii.

Introducerea la scena ospĕţului o face corul, ear' ceremonia bisericéscă este presentată prin un scurt solo de sopran, urmat de cor de dame. Ospĕţul însuşi, în casa morarului, este redat de tot real: „rĕsună vióre, sună pahare şi chiot voios“.

După-ce un ultim solo de tenor vestesce, că după o fericită viéţă conjugală de un an, Rosa a născut o fetişóră şi scurt după aceea a încetat a mai trăi, se aude piiósa cântare a îngerilor, cor de dame în 4 voci, prin care decedata este primită în sferele ceresci. Acest cor final îşi datoresce efectul adânc ce'-l produce, mai cu sémă instrumentaţiunei deosebit de bine succésă.

Considerând, că partiile solo sunt încredinţate celor mai bune puteri de cari dispune de present Reuniunea: D-nei M. Crişan, d-şórelor E. Cunţan şi E. Simonescu şi d-lor A. Bena şi Oct. Murăşan, şi că pentru solo de tenor a fost rugat binecunoscutul tenorist Vas. Popovici din Braşov, prestaţiunile Reuniunii vor fi de sigur la înălţime şi vor satisface pe deplin aşteptărilor publicului nostru, care ar fi de dorit sĕ participe la concert în numĕr cât se póte de mare, nu numai din Sibiiu, ci şi din jur.

C. P.

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasfinţia Sa metropolitul nostru *Ioan* a plecat eri la Arad pentru a conduce actul alegerii de episcop, care va avé loc mâne. In acéstă călătorie Inaltpreasfinţia Sa e însoţit de secretariul consistoriului metropolitan Leontin *Simonescu*, de secretariul consistoriului archidiecesan Dr. Elie *Cristea* şi de protopresbiterii Ioan *Papiu* şi Ioan *Droc.*

*

† Profesorul Czebeczauer. Eri la ora 1 p. m. a rĕposat, după morb îndelungat *Ioan Czebeczauer*, fost 35 ani profesor la gimnasiul de stat din Sibiiu, şi abia de un an trecut la pensie. Inmormêntarea i-se face mâne la ora 4 p. m. din capela cimiteriului rom.-catolic.

*

O desminţire suspectă. Sub titlul „Censură de profesor?“ cetim în „Gazeta Transilvaniei“ următórele:

La notiţa, ce am publicat'o zilele aceste sub acest titlu dl *Vasilie Stan* teol. abs. şi fil., ne trimite din Budapesta o desminţire, zicênd întrĕ altele: „Glumeţul anonim spune, că aşi fi depus censura de profesor. Declar, că acésta e o scornitură. Individul, al căruia nume 'mi este cunoscut, vadă-şi mai bine de studiile d-sale şi fie asigurat, că 'mi voiu face censura la timp“. — Este nu numai „o glumă de slab spirit“, cum o cualifică dl Stan, ci stupidă chiar — ca sĕ nu zicem mai mult — de-a induce în eróre foile nóstre cu asemeni comunicări false. Dl Stan ne asigură, că ştie cine a lăţit acea scornitură despre dînsul. Noi sfătuim pe acel „glumeţ“ sĕ se lase de meseria acésta, căci de nu, o póte păţi odată rĕu.

După-ce noi am publicat cei dintâiu ştirea, că dl *Vasilie Stan* a făcut censura de profesor, declarăm că *nouĕ ni-se pare falsă însaşi desminţirea.* Pentru-că informaţiunea nóstră, pe a cărei basă am dat ştire despre facerea acelei censuri, *a fost propria epistolă a dlui Stan,* scrisă unui amic intim al sĕu de aici din gremiul consistorial.

*

Din Rod ni-se scriu următórele: Reuniunea pompierilor voluntari din Rod aduce la cunoscinţă publică, că din incidentul sĕrbărei esistenţei sale de 15 ani aranjază Luni în 3/16 Iunie a. c. (a 2-ua zi de Rosalii) o petrecere în „Poiana ascunsă“. La care prin acésta învită pe toţi binevoitorii şi sprijinitorii acestei reuniuni. Invitări speciale nu se fac. Intrarea benevolă. — Ofertele se vor cuita pe cale publică. — Venitul curat este destinat fondului pompierilor. — Inceputul la 12 óre din zi. In cas de timp nefavorabil petrecerea se amână. Comanda pompierilor voluntari din Rod.

*

Alegere de rector — nesuccésă. Luni la amiazi era sĕ se facă alegerea noului rector al universităţii din Budapesta. De astădată rectorul are sĕ fie ales dintrĕ profesorii facultăţii de medicină, dar' alegerea nu a succes. De trei-ori s'a proces la votare şi tot de atâtea-ori Hőgyes a căpĕtat opt voturi, ear' Ajtai celelalte opt. Astfel va avé sĕ hotărască ministrul: cine dintrĕ cei doi candidaţi sĕ fie rector în anul şcolar următoriu.

*

Cel mai bĕtrân astronom. Luni şi-a serbat *a nouĕzecea* aniversare a zilei natale un vestit astronom german: Ioan Gottfried *Galle*, de numele căruia sunt legate câteva descoperiri de astri până atunci necunoscuţi. Bĕtrânul savant se ocupă cu scrutarea ceriului deja de la anul 1835. In 1845 Leverrier l'a rugat sĕ-i ajute sĕ afle un planet dincolo de Krania, de-óre-ce el, Leverrier, pe basa calculării matematice e convins că negreşit trebue sĕ fie acolo încă un planet. Pentru acéstă scrutare locul cel mai potrivit era Berlinul. Galle a primit epistola lui Leverrier în 23 Septembre 1845 şi încă în nóptea zilei aceleia a făcut observaţii de comparare întrĕ ceriu şi o fotografie luată după ceriul înstelat. Şi 'n adevĕr a descoperit o steluţă de rangul al optulea, care la locul respectiv al fotografiei nu era. A statorit după aceea, că steluţa acésta e planeta lui Leverrier: *Neptunul.* Dar' şi înainte de acéstă descoperire 'şi făcuse cunoscut numele prin descoperirea a trei cometi. Meritul principal însĕ pentru ştiinţa astronomică şi-l'a câştigat Galle, că a statorit *paralaxa sórelui* şi a studiat şi aflat natura meteorilor şi bolidilor. Tot Galle a făcut şi descoperirea că *Saturn* are şi un inel întunecat, unii însĕ s'au încercat mai târziu sĕ-i dispute acéstă glorie. — Bĕtrânul astronom e director al institutului de astronomie din Bresslau încă de la anul 1851.

*

Post de medic. Cu termin până la 30 Iunie st. n. e escris concurs la postul de medic în cercul *Batta* (comitatul Caraş-Severin, pretura Murĕşului). Cercul e compus din comunele Batta, Ţela, Bulciu, Bacamezeu, Zăbalţ, Lalaşinţ, Bruznic, Dubeşti, Topla, Pădurani, Bunea-română, Bunyaszegszárd, Ohaba-sêrbéscă, Birchiş, Căpâlnaş, Ostrov şi Vörösmart. Postul e dotat cu 1600 coróne salariu, 600 coróne pauşal de călĕtorie şi taxele de la cercetarea bolnavilor. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Aurel Popescu în Birchiş.

*

Dar pentru biserică. Domnul *Moise Niculau* şi soţia, domiciliaţi în Bucuresci, de origine din comuna Beşimbach protop. Făgăraşului, au binevoit a dărui bisericei nóstre gr.-or. din filia Bicsad protop. Treiscaunelor „Ochtoicul cel mare“ cu litere latine, tipărit în Bucuresci şi compactat fórte frumos în piele. Pentru acest dar aducem şi pe acéstă cale mulţămită marinimosului donator, dorind, ca Dzeu sĕ'i rĕsplătéscă acest prinos. Micoujfalu, în 26 Maiu 1902, pentru comitetul parochial *Augustin Cosma* paroch.

*

Vifor şi grindină. Sâmbătă pe la 2 ore după amiazi s'a descărcat asupra oraşului *Dicio-Sânmartin* vifor uriaş împreunat cu grindină pustiitóre. Holdele de pe valea Têrnavei-mici până la Dicio-Sânmartin, cum şi viile, sunt nimicite de tot.

*

Maial în Bran. „Corpul învĕţătoresc de la şcóla Capitală rom. gr.-ort. din Bran arangéză un maial împreunat cu producţiuni a III. zi de Rusalii (4 Iuniu st. v. a. c.) în aleiul de sub castel proprietatea Dlui Dr. Iuliu de Puşcariu. Venitul curat este destinat 1/2 fondului bibliotecei şcolare şi 1/2 înfiinţândului fond „escursiuni şcolare“. Onoraţii spriginitori ai şcólei sunt învitaţi a participa, fără a se mai trimite învitări speciale. Ofertele marinimóse se vor da publicităţii.

*

Din Sălciva-de-jos ni-se scriu următórele: Duminecă în 19 Maiu st. v. a. c. s'a făcut înstalarea noului paroch *Romul Gomboş* în parochia *Sălciva-de-jos,* tractul Lupşei, sub conducerea protopopului *Vasiliu Gan*, care la finea sfintei Liturgii a ţinut poporului un instructiv cuvênt ocasional. Apoi presentéză pe noul paroch dând cetire gramatei archieresci şi predându-i cheia şi evangelia, — pune la inima poporului datorinţele ce le are faţă de noul preot, dacă voesce sĕ-l aibă stabil, asemenea şi preotului datorinţele ce le are faţă de popor. „*L. C.*“.

*

Pustiirea Mărtinicei. Se pare că sórtea insulei Martinica (Martinique) e pustiirea totală. După oraşul *Saint-Pierre* pustiit întrĕ împrejurări atât de tragice, acum e în mare primejdie *Fort de France,* al doilea oraş mare al insulei. Sâmbătă oraşul Fort de France a fost de nou bântuit de o infiorătóre erupţiune vulcanică. Timp de patru ceasuri oraşul era în completă întunecime; pământul e acoperit de noroiu ferbinte şi mulţi pescari, surprinşi de erupţiune pe marea deschisă, au perit cu barce cu tot.

*

Otrăviţi cu ciuperci. Păzitoriul de vite *Strecher* din comuna Barcs Joia trecută a cules în pădure ciuperci şi le-a dus soţiei sĕ le gătéscă de cină. Peste nópte însĕ întréga familie s'a bolnăvit, şi chiămând îndată medic acesta a constatat că ciupercile au fost de cele veninóse. Strecher şi cei doi copilaşi ai sei au murit, numai soţie-sa a putut fi scăpată de mórte.

*

Un nou — Jack. Ziarele de Luni diminéţa din Paris raportéză despre un cas misterios, care are fórte mare asĕmânare cu isprăvurile de odinióră ale lui *Jack spintecătoriul.* Anume, un lucrător a aflat în zori de zi, în stradă, un pachet, care conţinea cadavrul unei fete ciungărit în mod înfiorătoriu.

*

Ruptură de nor. Pe hotarul comunei mari *Verboţ* (comitatul Nyitra) s'a descărcat Joi o teribilă ruptură de nor împreunată cu grindină, care a culcat la pământ şi a nămolit tóte holdele, ear' pomii i-a despoiat total şi de fructe şi de frunze. Ce biet li-a mai rĕmas economilor a spălat apoi torentul de apă venit în urma rupturii de nor, care a dus mori, poduri, case, întregi părţi de păduri, ómeni, animale, tot ce prindea în năvala-i furiósă. Casele mai solide, pe cari nu le putea urni din loc, le umplea cu apă şi noroiu; o casă de acésta s'a prăbuşit şi a îngropat sub ruine pe stăpânul ei. — De la Verboţ torentul a trecut la comuna *Sobotist*, pe care încă a pustiit'o. Abia la oraşul *Seniţ* şi-a perdut din putere teribilul torent, împrăştiindu-şi apa pe largul hotar al oraşului.

Programa

esamenelor publice de la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, la finea anului şcolar 1901/1902.

Luni în 23 Iunie.

a) înainte de amiazi: de la 8—10 ore Religiunea cu elevele din tóte clasele civile, de la 10—11 ore Limba francesă, clasa III şi IV.

b) după amiazi: de la 3—5½ ore clasa I civilă, din studiile: Limba română, Aritmetica şi Limba magiară.

Marţi în 24 Iunie.

a) înainte de amiazi: de la 8—11 ore clasa III civilă, din studiile: Limba română, Istoria universală, Limba magiară, Aritmetica şi Limba germană.

b) după amiazi: de la 3—5½ óre clasa II civilă, din studiile: Istoria universală, Istoria naturală, Limba magiară şi Geografia.

Mercuri în 25 Iunie.

a) înainte de amiazi: de la 8—11 ore alasa IV civilă, din studiile: Limba română, Aritmetica, Geografia, Limba magiară, Istoria patriei şi Fisica.

Joi în 26 Iunie.

a) înainte de amiazi: de la 9—11 ore Musica instrumentală şi vocală. Declamaţiuni. Incheierea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie şi desemn, sunt espuse în decursul esamenelor într'una din salele institutului

Óspeţii sunt bineveniţi!

Direcţiunea.

Concurs

Pe basa conclusului p. VI al adunărei cercuale din 21 Iuliu 1901 al despărţămêntului XV Mociu al „Asociaţiunii“ se publică concurs pentru un premiu de 1 (un) galben de cor. 20 (douĕzeci), ce se va conferí acelui învĕţătoriu român confesional, care va dovedí cel mai mare progres în cultivarea şcólei de pomărit.

La concurs sunt admişi numai învĕţătorii de pe teritoriul acestui despărţĕmênt, anume cercurile administrative: Mociu şi Ormeniş.

Şcóla de pomărit se va cerceta prin o comisiune şi pe basa raportului acesteia comitetul cercual va avé sĕ decérnă conferirea premiului.

Terminul e 30 Iuniu n. 1902. Petiţiunile sunt a se adresa Direcţiunei despărţĕmêntului în Càtina (Katona) p. u. tot acolo.

Predarea premiului se va face la adunarea cercuală din acest an.

Mociu, la 7 Iuniu, 1902.

Ioan Dan
vice-preşedinte.

Simeon Ciuca
notariu.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Despre cărţile funduare şi întabulări, îndreptar lucrat la înţelesul şi pe séma poporului român de la sate, de *Dr. Valer Moldovan.* Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane.

Dr. V. Moldovan prin scrierea acestui „îndreptariu“, ear' *Asociaţiunea* prin scóterea lui în broşură, au făcut sătenilor nostri un serviciu cât se póte de bun. Broşurica forméză *Nr. 3* din „*Biblioteca poporală* a *Asociaţiunii* şi costă numai 30 fileri.

Anulare.

Conform § 10 din statutele institutului de credit şi economiii „*Zlăgneana*“ se declară de anulate următórele acţii: 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 508, 509, 681, 682, 683 şi 684, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 642, 643, 644, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59 şi 60.

Zlagna, 2 Iunie 1902.

Direcţiunea.

Apel.

Grea e munca ce trebue sĕ o presteze o societate comercială pe terenul economic, e cu atât mai grea, cu cât noi Românii pe acest teren de abia suntem la început. — Ómeni de inimă au înfiinţat astfel de societăţi pentru progresul comerciului, pentru spriginirea comercianţilor români. — In interesul publicului mare luptă aceste societăţi cu greutăţile ce le întimpină din partea concurenţei străine, care bine cunoscênd însemnătatea ce o au şi vĕdênd viitoriul ce 'l vor avé, cu tóte mijlócele, de multe-ori neloiale, umblă sĕ zădărnicéscă acţiunea lor binecuvêntată. — Căci bine vĕd străinii, că numai prin societăţile comerciale ne putem emancipa de sub greul jug economic pus prin hegemonia lor. —

Resultatele morale ce le au societăţile comerciale sunt de nepreţuit. Ele pun stavilă concurenţei murdare, ele ne apără de esploatarea străinilor; ce ar fi deci mai just şi mai loial, de cât sĕ le dăm tot succursul. — Publicul nostru român de multe-ori arată un neinteres inescusabil faţă de societăţile acestea. E deci timpul suprem sĕ ne strîngem rêndurile, sĕ spriginim din rĕsputeri societăţile comerciale în munca lor grea, ca la timpul sĕu sĕ ne putem bucura de ródele lor binefăcĕtóre. —

Una dintrĕ societăţile comerciale, putem zice cea mai de frunte, este societatea nóstră. — Am avut de a lupta cu multe greutăţi, dar' speranţa în viitor n'am perdut'o. Apelăm însĕ la bunăvoinţa publicului român şi în interesul causei 'i cerem spriginul. Dacă vom lua în considerare efectele binefăcĕtóre ce societatea nóstră le are asupra comerciului românesc, suntem siguri că nimenea nu va denega spriginul ce i-l cerem.

Mărfuri bune cu preţuri convenabile este devisa nóstră, şi nu ne îndoim că de acésta maximă ne-am ţinut.

Relaţiunile favorabile în cari stă societatea nóstră cu cei mai de frunte producenţi de mărfuri, condiţiunile favorabile cari suntem în stare a le oferí, ne lasă a crede, că publicul mare recunoscêndu-le ne va spriginí.

Neguţătorii se pot convinge, că cumpĕrând de la noi îşi vor afla bun câştig şi singura nóstră dorinţă este, ca societatea nóstră sĕ fie apreciată după-cum merită, ca o fortăréţă care 'i apără de eventualităţile ce comerciul aduce cu sine.

Ori-cât ar fi de mic sprijinul ce 'l avem din partea ómenilor nostri, vom fi recunoscĕtori şi ori-care póte, dacă vrea, sĕ ne spriginéscă prin influinţare directă sau indirectă.

Influinţarea póte urma indirect, aşa, că comerciantului, care îşi pricepe datorinţa şi se provede cu marfă de la noi, fi staţi în ajutor prin sfatul D.-V., îndemnând pe alţii ca sĕ cumpere de la el. Ear' dacă s'ar afla vre-unul îndĕrĕtnic, a 'i esplica interesul mare economic legat de acéstă societate şi întru cât nici acésta n'ar folosí, binevoiţi a ni 'l arăta nouĕ cu numele, ca sĕ 'l putem noi convinge despre favorurile legate de societatea nóstră.

De altă parte ori-ce dorinţă aveţi Vĕ rugăm a o aduce societăţii nóstre la cunoscinţă, şi nu ne îndoim că întru cât aceea este întrĕ marginile posibilităţei, totdéuna se va împliní.

Primiţi asigurarea deosebitei nóstre stime şi consideraţiuni.

„Concordia“
societate comercială pe acţii.

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la *„Cassa de păstrare reuniune în Sĕlişte“*, comitatul Sibiiu, se escrie prin acésta concurs cu terminul *de 30 Iuniu a. c.* cu un salariu anual de **C. 720.—**.

Reflectanţii au sĕ documenteze absolvarea unei şcóle comerciale.

La acest post pot competa şi abiturienţii din anul acesta.

Sĕlişte, în 6 Iuniu 1902.

[65] 2–3 **Direcţiunea.**

Realităţi de vêndare

Realităţile din **Sibiiu piaţa lemnelor** (Bauholzplatz) Nr. 4 cuprinse în protocolul funduar al Sibiiului Nr. 202 A+2 Nr. topogr. 1221/2, 1697/1 şi 1698/1 pe cari se află **casă de pétră cu 10 încăperi, curte mare, douĕ** grădini şi edificii economice, **birtul aşa numit la „Grenadir“** — se află de vêndare din mână liberă pe lângă condiţiuni de plătire fórte favorabile. Informaţiuni detaiate dă plenipotenţiatul *Dr. Liviu Lemény*, advocat în Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 14. [65] 1–3

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

şi publicaţi de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl. —.85
	jumĕtate pânză . .	„ 1.05
	în piele roşie . . .	„ 1.25
Ediţia fină	în piele négră .	„ 2.—
	piele chagrin	„ 2.60
	în mătase .	„ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vĕnătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

P. T.

Ne luăm voie a vĕ aduce la cunoscinţă, că am provĕḑut de nou magazinul nostru cu mărfuri bune, reducênd totodată şi preţurile de mai nainte şi prin referinţele nóstre favorabile suntem puşi în plăcuta posiţie a vĕ oferí pentru cumpĕrarea mărfurilor Dvóstră cea mai bună convenienţă.

Vĕ invităm deci cu tótă stima sĕ faceţi o încercare şi suntem siguri că veţi fi pe deplin satisfăcuţi servindu-vĕ **cea mai bună marfă, cu cele mai ieftine preţuri.**

Cu deosebire vĕ recomandăm magazinul nostru bine asortat cu tóte soiurile de **cafea prăjită** şi **neprăjită, rafinade de zăhar compact, cubic** şi **pisat, orezuri fine, orz străin, mazere, linte, conserve de carne** şi **legumi, oleiuri de bucate franţuzesci** şi **italiene, stafide, struguri, migdale, chocolade, cacao, gelatină, vanilie** şi **făină veritabilă de Bănat**.

In magazinul nostru se mai află totdéuna în cea mai fină calitate **champagner, vinuri de masă** şi **desert**, tóte soiurile de **ape minerale străine** şi **indigene, rum veritabil de Jamaica, ceaiu fin chinezesc** şi **pesmeţi, liqueururi fine, silvorium vechiu, rachiu de drojdii** şi **trevere,** precum şi renumitul **vin feros de China „Serravallo“**.

Mai departe recomandăm depositul nostru fórte bine asortat cu **săpunuri de toiletă** şi **de spălat, luminări de stearină** şi **de sĕu, petroleu indigen** şi **străin, colori de oleu pisate** şi **lac pentru duşumele** etc. etc.

Societatea nóstră are în legătură cu magazinul de coloniale şi un despărţĕmênt de mărfuri tecstile în cea mai bună calitate şi cu preţuri moderate, dintrĕ cari remarcăm îndeosebi: **ţesături de bumbac „Schroll“**, **şifon** şi **inlet**, tóte soiurile de **brodării albe, brodării tipărite, ţesături de Sighişóra** şi **străine, feţe de masă pentru dejun** şi **prânz, batiste de in, bumbac** şi **batist, cămeşi bărbătesci, gulere, manjete** şi **cravate, torturi pentru împletit, croşetat** etc. în tóte colorile şi de tóte soiurile, **mĕtase de brodat**, care nu 'şi perde faţa la spălat, din renumita fabrică **Dolfus Mieg & Comp. (D. M. C.), stofe de brodat, aţă de cusut** şi **torturi de lână de óie** (lână Harras şi de Berlin) **ibrişin pentru cojocari,** precum şi tóte articolele ce se ţin de branşa acésta.

On. muşterii de la ţéră le stăm cu plăcere la disposiţie dându-le tóte informaţiunile dorite.

Cu stimă
„CONCORDIA“
societate comercială pe acţii
Sibiiu, strada măcelarilor nr. 20.

[64] 2–5

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 61 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Iuniu 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Alegerea de la Arad.

Sibiiu, 13 Iunie n.

In mijlocul unei interesări corespundĕtóre importanţei actului sĕvêrşit, s'a făcut eri la Arad alegerea de episcop pentru vĕduvita eparchie a Aradului.

Anticipăm resultatul, care a fost următoriul: P. C. Sa vicariul de la Oradea-mare *Vasile Mangra* a primit *30 voturi,* Preacuviosia Sa Archimandritul *Hamsea 26 voturi*, ear' Preacuvioşia Sa protosincelul *Ioan I. Pap* un vot. In urmare, părintele Mangra *a fost proclamat ales episcop al Aradului*, după-ce a întrunit majoritatea absolută a voturilor date.

Deschiderea sinodului eparchial electoral, chemat sĕ facă alegerea de episcop, a fost precedată de o solemnă liturgie, oficiată de Inaltpreasfinţia Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Metianu*, asistat de Prea C. Lor Augustin *Hamsea*, Archimandrit, Vasile *Mangra*, vicariu şi *Ioan I. Pap*, protosincel, apoi de protopresbiterii Constantin *Gurban*, Gerasim *Sîrbu*, Vasile *Beleş* şi Toma *Păcală* şi de protodiaconul Dr. I. *Suciu* şi diaconul *Mihulin.*

După liturgie a urmat celebrarea chemării Duhului sfânt, terminată cu o frumósă predică rostită de pe amvon din partea Inaltpreasfinţitului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*. Vii aclamări au fost aduse Excelenţei Sale pentru frumósele învĕţături despre *dragoste*, cuprinse în predica ascultată cu încordată atenţiune din partea întregului public asistent.

La orele 11 şi jumĕtate s'a făcut apoi deschiderea sinodului eparchial electoral. I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Metianu* ocupă locul presidial la masa aşezată în faţa altariului şi cetesce următórea cuvêntare de deschidere:

Venerabil sinod eparchial!
Preaonoraţilor domni deputaţi!

După ce preabunul Dzeu, în sfaturile sale cele necuprinse de mintea nóstră a binevoit a chema la sine pe venerabilul episcop al acestei eparchii Iosif Goldiş şi a pune eparchia la o nouă cercare: ne-am întrunit astăzi, în acest sinod electoral, Dlor deputaţi, ca sĕ îndeplinim vĕduvitul scaun episcopesc printr'o nouă alegere de episcop.

Stima şi reverinţa nóstră, precum şi a clerului şi a poporului nostru, către memoria binecuvêntată a fericitului rĕposat, mĕ îndémnă sĕ Vĕ rog, Dlor deputaţi, ca şi la acéstă ocasiune sĕ dăm expresiune adêncei nóstre condolenţe, prin ridicarea de pe scaune ḑicênd: „Dzeu sĕ-l odihnéscă“! (Se întêmplă.)

După acestea trecênd la celelalte, şi considerând, Dlor deputaţi, că biserica nóstră naţională ne este cea mai preţiósă moştenire părintéscă, în şi prin care trăim, cum şi că ea chiar în aceste timpuri este grea cercată de multe curente periculóse: Veţi înţelege cât de mare este chemarea DVóstră, pentru alegerea capului acestei diecese, precum şi cât de grea Vĕ este şí rĕspunderea înaintea lui Dzeu şi a ómenilor.

De aceea şi eu îndemnat de datorinţa chemării mele, nu numai Vĕ sfătuesc părintesce, dar' Vĕ şi rog, ca la acest act de atâta însemnătate sĕ puneţi la o parte ori-ce alte consideraţiuni şi într'un gând şi într'o simţire sĕ alegeţi pre cel mai demn de înalta chemare archieréscă, carele sĕ întêmpine şi consensul Preasfinţitului sinod episcopesc, precum şi al Măjestăţei Sale prea graţiosului nostru monarch, pe carele, ca pe un bun părinte al tuturor popórelor Sale Dumnezeu sĕ-l conserve încă mulţi ani fericiţi. (Aclamări la adresa M. Sale)

Pentru a ajunge la o atare alegere fericită este neapĕrat de lipsă, Dlor deputaţi, sĕ ne înspirăm de duhul dragostei şi al bunei înţelegeri, iubind unii pe alţii, precum zice şi S. Apostol: „că cel ce iubesce pe altul legea împlinesce“, pentru-ca aşa sĕ se depărteze de la noi tot ce ne-ar împĕrechia şi ar zădărnici bunele nóstre intenţiuni, avênd pururea înaintea ochilor zisa sfintei scripturi, că „tótă casa sau cetatea ce se împĕrechiază întrĕ sine, nu va sta“, precum şi sentinţa străbună: „concordia res parvae crescunt, discordia autem maximae dilabuntur“.

Sĕ nu uităm, Dlor, că desconsiderând acestea, chiar la un act atât de momentuos, ca şi care ne stă înainte, am lucra direct contra spiritului bisericei, carele este dragostea evangelică, şi ne am compromite greu înaintea publicului, carele aştéptă cu mare interes resultatul lucrărei nóstre. Ba ni-am compromite şi frumósele nóstre instituţiuni bisericesci, câştigate cu multe greutăţi şi sacrificii de fericiţii nostri înaintaşi.

Am atins acestea nu numai pentru-ca sĕ arăt însemnătatea cea mare a actului electoral, dar' şi pentru-ca sĕ condamn aici, în faţa representanţei diecesei, pornirea pasiunilor manifestate la alegerea de episcop în 1899, prin purtări condamnabile, din partea unor nechemaţi; porniri, prin cari se intenţiona a determina prealabil *ei* direcţiunea votului în sinod, ear' ulterior a-şi aroga censura asupra membrilor acestei mature corporaţiuni, prin insultarea unor bărbaţi devotaţi şi bine meritaţi pentru binele bisericei şi al neamului nostru.

Silit sunt a resuscita acele triste reminiscinţe, pentru-că cu multă durere a trebuit sĕ experiez de nou, că acel fatal curent pornit atunci, se pare a se mai susţiné şi acum. Ceea-ce ar avé de urmare desconsiderarea auctorităţii ierarchice şi slăbirea legăturilor spirituale şi a disciplinei.

Prin amintirea acestora voesc, Dlor deputaţi, a Vĕ oferi ocasiunea, de sigur dorită şi de DVóstră, spre a Vĕ ridica şi DVóstră vocea împreună cu mine pentru delăturarea preocupaţiunilor şi stêrpirea pasiunilor compromiţĕtóre şi păgubitóre, şi pentru readucerea la predomnire a prudenţei, a moderaţiunii, a tactului bun şi a respectului faţă de autoritatea ierarchică, unicele paladii, cari pe basele credinţei, ale carităţii şi ale speranţei, întrĕ împrejurări grele şi tot mai grele, ne pot feri de pericol şi pot salva existinţa constituţiunei nóstre bisericesci.

Premiţênd acestea şi renoind rugăciunea mea către Dzeu, sĕ ne trimită duhul înţelepciunii şi al înţelegerii, ca în pace şi în dragoste frăţască sĕ îndeplinim măreţul act pentru care ne-am întrunit, spre mărirea lui Dzeu şi salutea bisericei, dechiar sesiunea sinodului eparchial extraordinar electoral, deschisă.

După I. P. S. Sa, ale cărui părintesci cuvinte au fost remunerate cu aclamări şi complăcere generală, a luat cuvêntul deputatul sinodal *Dr. Nicolae Oncu,* care a mulţămit întâiu de tóte I. P. S. Sale pentru-că a venit în persónă sĕ conducă acest sinod electoral, apoi, accentuând că deputaţii sinodali sunt conşcii de însemnătatea actului ce au sĕ 'l sĕvêrşéscă şi de responsabilitatea ce 'i apasă, face declaraţie solemnă, că ori-care va fi resultatul votării ce se va face, va fi recunoscut de valid din partea celor de un gând cu D-sa, pentru-că diecesa vrea sĕ aibă pace şi bunăînţelegere întrĕ fiii sei.

I. P. S. Sa chiamă de notari ai şedinţei pe domnii *Georgia* şi *Sérbu* din cler, ear' dintrĕ mireni pe Dr. *Marta* şi Dr. *George Popa*, şi numeşte bărbaţi de încredere pentru facerea scrutiniului pe Ilustritatea Sa Dl Dr. *Iosif Gall* şi pe dl Dr. *Nicolae Oncu.*

Se cetesce lista deputaţilor sinodali şi se constată că sunt presenţi 59, lipsesce deci numai unul (protopretorul Nicol. Mladin).

P. C. Sa *Ioan I. Pap* rógă sinodul sĕ nu reflecteze *şi* la Dsa, ci sĕ voteze numai pentru ceialalţi doi candidaţi, *Hamsea* şi *Mangra.*

Se începe votarea. Deputaţii sunt chemaţi la urnă, în ordine alfabetică, şi fie-care îşi depune votul în ea. Făcêndu-se numĕrarea voturilor, se constată că au fost date 57. Candidaţii *Hamsea* şi *Mangra* n'au votat, ci sub decursul votării s'au retras în altariu.

Desfăcêndu-se şedulile date, I. P. S. Sa cetesce cu glas înalt numele scrise pe ele, ear' la fine se enunţă resultatul, care e cel comunicat mai sus, anume: pentru *Mangra* 30 voturi, pentru *Hamsea* 26 voturi, şi pentru *Ioan I. Pap* un vot. După proclamarea părintelui *Mangra* de ales episcop al Aradului, acesta mulţămesce sinodului pentru distingere şi promite activitate rodnică pentru neam, biserică şi patrie.

La orele 12 şi jumĕtate sinodul eparchial electoral al Aradului a fost declarat de încheiat.

Nou alesul episcop a fost viu aclamat, atât în biserică cât şi pe stradă, ear' ziarele magiare din Arad în ediţii separate au comunicat imediat publicului resultatul alegerii întêmplate.

Catechisarea în şcólele de stat. Semioficiosul „*Pol. Ert.*“ publică ştirea, că ministrul de culte şi instrucţiune *Wlassics Gyula* a dat ordin, ca în şcólele de stat primare Religiunea *sĕ se predee necondiţionat numai unguresce.* Numai în clasele I. şi II. se permite escepţional, ca în mod auxiliar, sĕ se întrebuinţeze şi limbă străină, dar' numai atunci, *dacă majoritatea şcolarilor sunt de limbă străină.* A mai dispus ministrul în mod riguros, ca Religiunea sĕ se predee *numai în localul şcólei.*

Aşteptăm confirmarea ştirei, menită sĕ provóce mare nemulţămire printrĕ naţionalităţile nemagiare din ţară.

De Rosale.

(i—br.) Preamărite lucruri au vĕḑut astăzi tóte popórele în cetatea lui David.

Duchul sfânt, împărţitoriul tuturor darurilor ceresci, Dumnezeul, dătătoriul de viéţă, în care trăim şi ne mişcăm, sânţitoriul, luminătoriul, curăţitoriul şi mângăietoriul, şi-a făcut pogorîrea pentru sânţii apostoli, adunaţi într'un foişor de pe muntele Sionului în Jerusalim, şi ca o suflare repede de vênt i-a cuprins pe toţi şi limbi împărţite ca de foc s'au aşezat pe capul fie-căruia dintrĕ ei.

Astfeliu glăsuesce sânta şi dreptmăritórea nóstră biserică şi cu laude preamăresce pe Atotputernicul, căci nu ne-a lăsat orfani, ci ni-a trimis mângăitor pe *Duhul adevĕrului*, carele purcede de la Tatăl mai nainte de veci: pentru-ca sĕ dee tărie sânţilor Apostoli şi sĕ rĕmână pururea cu biserica pe carea Mântuitoriul Christos o a întemeiat cu scump sângele sĕu.

„*Voi sĕ rĕmâneţi în Jerusalim, până când vĕ veţi îmbrăca cu putere de sus*“ — a zis Mântuitoriul. Pentru-că puterea omenéscă nu ajunge, ca sĕ putem birui lumea şi pĕcatul, sĕ resistăm ispitelor de tot feliul, la cari suntem espuşi, ci numai adumbriţi cu puterea de sus, cu puterea care ne chiamă la desĕvêrşire, putem străbate în lume; deóre-ce în acésta putere este Duhul înţelepciunei, Duhul înţelegerei, Duhul dragostei şi al sfatului celui bun, Duhul darurilor ceresci... pentru care datori suntem în tot locul şi în tot ciasul, dar' mai cu sémă astăzi, când prăsnuim minunea ce s'a făcut în cetatea lui David, sĕ ne rugăm Domnului.

Căci precum odinióră Moise scăpase din robia Egipetului pe poporul lui Israil şi după o cale lungă de 50 de zile îi dă drept îndreptar al vieţii, pentru-ca sĕ nu mai cadă în robie, tablele legii, — aduse de însuşi Dumnezeu pe muntele Sinai, întrĕ tunete şi fulgere — tot astfel după rĕscumpĕrarea neamului omenesc din robia pĕcatului, carea mai grea este de cât robia Egiptului, prin Mântuitoriul, se dă în Sion *Duhul adevĕrului,* care ca îndreptar are sĕ rĕmână în inima şi cugetul fie-cărui creştin adevĕrat.

Duh a esistat totdéuna, insuflaţi au fost învĕţaţii neamurilor, insuflaţi filosofii, insuflaţi patriarchii şi profeţii, dar' duhul adevĕrului, duhul cel sfânt s'a dat numai după preamărirea Mântuitoriului: *acest duh nu are loc cu mórtea morală.* Cu acest duh Apostolii au cucerit lumea, pentru-că astfel învĕţau, precum le da lor Duhul sfânt sĕ vorbéscă, şi acésta s'a făcut pentru mărirea cunoscinţii lui Dumnezeu, care este cel mai mare bun şi scopul nostru final, căci el este fericirea, la care cu toţi dorim sĕ ajungem . . . . .

Dacă vom deschide cartea cea mare a istoriei nóstre bisericesci, vom da de pagini negre, unde ne vom uimí sub ce robie a fost ea. Cu tóte acestea duhul adevĕrului, care o a condus, a ocârmuit'o prin tóte ispitele, înfruntând tóte furtunile ce s'au năpăstuit asupra ei. Bărbaţi mari în vîrtuţi nobile, bărbaţi inspiraţi de Duhul sfânt s'au arĕtat când era necesitatea de resistenţă mai pronunţată. Şi acei fericiţi înaintaşi, adăpaţi din apa cea vie, care numai din puterea Duhului sfânt curge, au reînoit faţa ei. Ei ne-au lăsat aici nu numai o fortărétă a ortodocsismului curat, nu numai o cetate vie, care face parte întregitóre din imperiul cel mare al unei sfinte biserici sobornicesci şi apostolice vii, care sĕ lucre la mântuirea obştéscă, dar' totdeodată o fortărétă a neamului.

Caracterul acesta, basat pe înseşi învĕţăturile Mântuitoriului Christos, l'au scos acei luminaţi bărbaţi la iveală, dar' nu numai l-au scos, ci au ştiut sĕ 'i dee şi o formă corĕspundĕtóre, ridicându-l la valóre de lege. Ei au prevĕdut viitoriul şi au zis: poporul meu, numai prin biserica ta te vei puté mântuí!

Da, prin biserică, căci aici învĕţăm ce putere mare au acele trei virtuţi mari dumnezeesci: credinţa, speranţa şi mai ales iubirea cătră Dumnezeu, cătră deaprópele şi mai vêrtos iubirea cătră noi înşine. Din isvorul acestá nepreţuit ne înarmăm cu armele credinţei în puterea nóstră, cu căldura iubirei vom resista tuturor ispitelor şi aşa speranţa mântuirei nóstre vremelnice şi vecinice nici-când nu ne va părăsí.

In acésta cetate puternică învĕţăm a ne nobilita sentimentele pentru a puté resista morţii morale, pentru a ne puté ridica mai adesea preste miseriile materialismului şi a lucra pentru ideale, pentru a face sĕ péră pisma şi rĕutatea, despre care şí poetul, cu amărăciune ne spune că în trecut ne-au nimicit! Căci pisma împrăştie puterile şi ca un vierme neadormit róde la conştiinţa adevĕrată a poporului şi la viéţa lui.

In acésta fortărétă ne luminăm cu armele ştiinţei în cât putem judeca drept ce suntem şi ce am puté fi, căci nu trebue sĕ fim indiferenţi nici de starea presentă şi nici de aceea cum va fi cea din viitoriu. Cu armele ştiinţei s'au cucerit cetăţi şi fortăreţe puternice — s'au cucerit imperii!

Ca la sinul şi sub îngrijirea unei mame dulci, aici în biserica nóstră avem prilegiul cel mai bun sĕ ne desvoltăm limba, cel mai scump tesaur al omului. Desvoltarea limbii şi perfecţionarea ei este totdeodată şi conservarea caracterului nostru. Dar' mai mult: un popor numai prin limba lui póte fi mare!

In învĕţăturile bisericei nóstre aflăm şi datorinţele ce ni se impun ca cetăţeni ai patriei, în ele aflăm apreţierea adevĕratului patriotism şi iubirei şi loialităţii cătră preaînaltul tron, virtuţi, cari cultivate în adevĕrata lumină vor contribuí la promovarea binelui obştesc.

Iată şi numai în câteva trăsuri de condeiu arătată puterea cea mare a bisericei nóstre drept mărităre.

Pentru a susţiné vaza şi tăria bisericei nóstre, datori suntem a-i sări la tóte împrejurările în ajutor cu puterile nóstre morale şi materiale, pentru-că numai astfeliu ne vom puté arăta fii demni şi credincioşi ai ei, disconsiderând ori-ce preocupaţii particulare şi aruncând vĕl preste indiferentism, care a adus la perdare nu numai persóne singuratice, ci şi popóre întregi. Atunci de insetéză cineva va puté cere de la biserică sĕ bea, şi apa vie ce o va gusta, îi va fi fericitóre.

. . . .

„Trei sunt cari mărturisesc în ceriuri: Tatăl, Fiul şi Duhul sânt. . . Şi acesti trei una sunt“. Tatăl ni-a creat pentru a ne desăvêrşi şi a ne puté bucura de mărirea sa; fiul ne-a rescumpĕrat cu sângele sĕu şi ni-a dat pildă vie pentru viéţa creştinéscă. — Sĕ ne rugăm Duhului celui sânt sĕ rĕmână pururea în inimile nóstre şi sĕ ocârmuéscă biserica nóstră până la sfêrşitul vécurilor; — căci atunci şi de o vor bate ca pe o cetate puternică, ea va rĕmâné nestirbită şi vom puté cânta: *Preamărite lucruri au vĕdut astăzi tóte popórele în cetatea nóstră!*

Cum scriu Magiarii?

In Cluj apare o gazetă întitulată „*Kolozsvári Ujság*“, care în numĕrul sĕu de la 28 Maiu ia în apărare pe Evreii din România, adresând regatului român, întrĕ altele şi următórele graţiosităţi patriotice:

. . . . . „Numai atâta trebue sĕ relevăm, că România, *acéstă ciurdă valahă*, care se numesce pe sine stat, şi-a găsit pentru neomeniile şi ticăloşiile sale legislative tovarĕşi credincioşi în diplomaţia europénă.

Nici Ungaria n'a ştiut sĕ se revolte cum ar fi trebuit de mişeliile *ciurdei române*. Şi aici s'a primit argumentaţia, că nu ne putem amesteca în afacerile interne ale României, nimeni n'a avut curagiul sĕ spună adevĕrul, sĕ se refere la congresul din Berlin şi pe basa acésta şi în vîrtutea cinstei omenesci sĕ céră înfrînarea României . . . . . nici presa nu-şi face datorinţa la noi, ca sĕ controleze fărădelegile vecinilor şi sĕ aducă la cunoscinţa lumei, că în acel colţ ce se numesce România, ce atentat se comite contra libertătii poporului, câştigată cu sângele milióneelor de ómeni.

Dacă n'am şti altele, de cât ceea-ce ne spune publicistul frances dl Bernard Lazare . . . . şi atâta ar fi de ajuns, ca popórele civilisate ale Europei sĕ céră diplomaţiei *sĕ forţeze ciurda valahă* sĕ-şi îndeplinéscă datorinţa.

„Revoluţia francesă în zadar a cerut atâta sânge. Azi suntem earăşi pe punctul, că cetăţenii pot fi ucişi fără sĕ fie pedepsiţi criminalii şi că nisce ciurde necivilisate, răzimate pe puterea formală a legii, îşi pot bate joc de tot ceea-ce Europa a eluptat prin lupte sângeróse“. . . . .

Frumos stil, nu'i aşa? Nu s'ar puté însĕ, ca procurorul şi judecĕtoria din Cluj sĕ'l mai corecteze niţel? Sau procurorul de la Cluj e pus numai pentru gazetarii şi scrietorii români? . . .

Revistă esternă

Principele Bulgariei a sosit Marţi, cu tren de curte, la *Peterhof*, fiind aşteptat la gară de *marii-duci* Vladimir, Andreiu Vladimirovici, Mihail Nicolaevici şi Sergiu Mihailovici, de *ministrul de externe* Lambsdorf, de ministrul de comunicaţiune, de paşa Hussein, *ambasadorul turcesc*, împreună cu personalul ambasadei, şi de numĕroşi dignitari. La întrarea pe peron s'a sărutat cu marii-duci, apoi a ţinut revistă asupra campaniei de onóre a regimentului de gardă „Alexandra“, în timp ce musica militară cânta imnul bulgar.

După revistă, însoţit de mare-ducele Vladimir a mânat la villa Alexandra, unde a fost întimpinat de *ţarul şi ţarevna.*

*

Proclamaţia lui Botha. După subscrierea protocolului cu condiţiunile de pace *Schalkburger* şi *Ludovic Botha* au adresat Burilor o proclamaţie de următoriul cuprins:

De-óre-ce s'a făcut pace, de-şi nu pacea pe care noi am dorit'o, sĕ poposim acolo unde Dumnezeu ne-a condus. Sĕ ne dăm mâna frăţesce, căci o nouă luptă mare ne aştéptă, lupta pentru bunăstarea şi progresul social şi intelectual al poporului nostru. Sĕ suprimăm ori-ce amar şi sĕ învĕţăm a uita şi erta, căci numai astfel se vor puté vindeca ranele rĕmase pe urma rĕsboiului.

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sĕrbători „Pogorîrea Duhului sfânt“, numĕrul proxim al fóei nóstre va apăré numai Mercuri séra.

Personal. Cu trenul de azi diminéţă Inaltpreasânţia Sa *Metropolitul Ioan* a sosit a casă, împreună cu suita care 'l însoţise la Arad.

*

Coróne eterne. Dómna *Silvia Păcăţian n. Popp* şi dl *Teodor Păcăţian* au contribuit întru eternisarea memoriei mamei, respective sócrei sale mult regretata *Maria Popp* din Bobohalma, la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, suma de câte 2 cor.

*

Impĕratul se corege! Se raportéză din Berlin, că în faimosul toast rostit de împĕratul *Vilhelm II.* la Marienburg contra Polonilor a folosit espresiunile *obrăznicie polonă şi cutezanţă sarmată.* In textul destinat însĕ pentru publicitate aceste espresiuni au fost mitigate cu frasa *cutezanţă polonă.*

*

Bancă românéscă în Cohalm. Doisprezece fruntaşi români din Cohalm şi jur (preoţi, învĕţători, economi de frunte) au hotărit sĕ înfiinţeze în *Cohalm* o bancă românéscă sub firma „*Economia*“ *cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţiuni*, cu capital social de *60.000* coróne în 600 acţiuni à 100 coróne. In acest scop au şi distribuit deja prospectele şi listele de subscriere, aflându-se un prospect şi listă şi la redacţia nóstră, unde interesaţii pot lua informaţiuni mai detaiate. Subscrierile se încheie la 31 Iulie st. n. a. c.

*

Scandal mare în Reichsrath. In şedinţa de Marţi a dietei imperiale austriace (Reichsrath) vorbirea de la Marienburg a împĕratului Germaniei a dat ansă unor atacuri ce nu s'au mai pomenit la adresa Domnitorilor. Deputatul ceh *Klofac* a interpelat pe ministrul-president în causa vorbirii împĕratului, întrebându-l că aplecat e *sĕ reageze* în un mod óre-care corĕspundĕtor la acea vorbire, care e curată *provocare* nu numai la adresa Polonilor, ci la adresa tuturor popórelor slave. — La sfêrşitul şedinţei *Klofac* a luat de nou cuvênt şi a zis următórele: Impĕratul Germaniei, căruia 'i place mult sĕ vorbéscă, cu acéstă ocasiune s'a pus pe faţă în fruntea propagandei pangermane şi s'a folosit de espresiuni cari numai de la *agitatori de cârcimă* pot fi audite. Dacă un simplu cetăţean vorbesce de *obrăznicie polonă* şi *cutezanţă sarmată*, dă numai dovadă că *n'are multă minte.* Dar' când împĕratul acela vorbesce astfel, pentru a cărui dinastie la Sedan a curs rîuri sângele Polonilor, prin acésta a dat dovadă că *obrăznicia* şi *neînfrênarea* trebue căutată alt-undeva şi că împĕratul Germaniei e nu numai *german fanatic din cea mai josnică specie*, ci *ca om îi lipsesce total bunul tact.* — Impĕratul Germaniei cu acéstă ocasiune a vorbit nu numai despre Poloni, ci în presenţa unei persóne ce pórtă distinsă dignitate austriacă, a agitat la luptă contra Slavilor şí afară de hotarele Germaniei. Aici trebue sĕ înceteze ori-ce cruţare. Trebue sĕ dovedim odată lumii că bărbaţii nostri de stat pot óre sĕ facă front astorfel de *obrăznicii prusiace?* Guvernul trebue sĕ iee atitudine energică nu numai în interesul naţionalităţilor, şi deosebi în interesul sĕu propriu. Rugăm pe dl president sĕ facă atent pe dl ministru la întrebarea nóstră, ear' împĕratului german *la obrăznicia de la Marienburg* îi rĕspundem cu cuvêntul: Pfui!

De sine înţeles, că *Klofac* a fost îndrumat la ordine, ear' în urmă i-s'a detras cuvêntul, în timp ce deputaţii înjurau straşnic asupra împĕratului Vilhelm, gratificându-l cu cele mai insultătóre epitete. Unul a strigat, că sigur a fost *beat* când a zis vorbirea cu pricina, alţii că e *nebun*, soţ demn al regelui Otto al Bavariei; alţii 'i proroceau că *va muri de atentat*, şi câte tóte. Şedinţa a fost închisă în sgomot şi gălăgie mare.

In şedinţa următóre (Mercuri) presidentul revenind la întrebarea lui *Klofac* şi spunênd că numai din protocólele stenografice a luat cunoscinţă de întreg textul celor zise de Klofac, îşi esprimă cel mai profund regret asupra casului acestuia, care atât de adânc vătĕmă demnitatea şi autoritatea parlamentului, şi deosebi îşi esprimă regretul că n'a fost în posiţie de a aplica faţă cu Klofac imediat mijlócele disciplinare.

După aceea a vorbit ministrul-president *Körber*, care încă condamnă în termini aspri insultele adresate împĕratului Germaniei şi denégă lui Klofac rĕspunsul.

*

FOIŞÓRĂ

Bolnavul din Vitesda.

In curtea caselor lui Caiafa s'audeau sgomote mari de multe guri, ale servitorilor şi ale poporului ce se adunase pe drum, urmărind cohorta ce aducea pe Iisus de la Hana. Unii ţineau parte învĕţătoriului din Galilea, alţii îl huliau, ear' ostaşii romani cu lungile lor suliţi în mână se trudeau de géba sĕ astâmpere neorânduiala din curte.

Ear' în casă cărturarii chinuiau pe blândul Fiu al omului cu nesfêrşitele lor întrebări, şi aduceau mărturii mincinóse înpotriva lui, şi nu erau mărturisirile lor la fel. Şi era întristat de mórte sufletul lui Iisus.

Un om era în mulţime, care privea fix înainte, în faţa lui Christos, şi pare-că voia sĕ-i vadă din faţă, ce i-se petrece în suflet. Şi a vĕdut, că loviturile ce le primia în cóste ca sĕ rĕspundă la ticălósele întrebări, nu aprindea de mânie faţa lui Iisus, şi a vĕdut că atunci când l'au pălmuit şi l'au scuipat, îndelung-răbdătoriul fiu al Omului n'a scos nici un vaet de durere, şi a vĕdut că nici în ochii lui ură nu este, nici în glasul lui tânguire. Dar' ochii îi erau plini de lacrĕmi — lacrĕmi în ochii lui Dumnezeu! pornire din sufletul cel umilit şi batjocorit, şi erau lacrĕmi ale milei celei fără de margini ale Mântuitoriului.

Atunci omul şi-a făcut loc prin mulţime, a venit la Iisus prindêndu-i mâna, a strigat întors spre marele archiereu:

— Intr'adevĕr, fiul lui Dumnezeu este!

S'a cutremurat Caiafa, s'a mişcat mulţimea, trăsnită de vorbele spuse cu atâta convingere, ear' Iisus uitându-se la om, a zis:

— Cine eşti tu omule, că nu te cunosc?

— Te cunosc *eu*, iubitoriule de ómeni şi a-tot-iertătoriule mântuitor de suflete. Am audit câte le-ai spus tu mulţimii până acum, şi nu te vĕdusem. Acum te-am vĕdut, şi te cunosc.

Atunci unul dintrĕ Iudei s'apropie, cu ochii schinteind de ură şi de mânie, şi despărţind cu silnicie grabnică mâna acelui om de mâna lui Iisus, scuipă pe Mântuitoriul şi pălmuindu-l, îi zise:

— Dacă eşti tu fiul lui Dumnezeu, spune cine te-a pălmuit?

Iisus i-a privit în faţă, l'a cunoscut, apoi şi-a întors capul şi a suspinat.

— Spune! zise omul iarăşi. Dar' Iisus n'a spus. De ce sĕ spuie şi cui? De ce s'arete lumii mişelia acestui om, vai, nu a unui singur om, ci a omenimii întregi. Atâta ruşine nu putea sĕ-i facă omenimii tocmai el, care a murit pentru pĕcatele ei. Şi n'a spus. S'a întors numai şi a suspinat.

Şi cu ochii sufletului sĕu, Iisus se vedea suindu-se spre Ierusalim, pe vremea când era o mare sĕrbătóre a Iudeilor. Şi era în Ierusalim o scăldătóre numită a Oilor, care se chíamă pe evreesce Vitesda. Acolo era mulţime de bolnavi, şi orbi şi shiopi şi uscaţi, aşteptând mişcarea apei, căci un înger venea din vreme în vreme şi întrând în apă tulbura apa. Şi cine întra în apă atunci, se făcea sănĕtos. Şi se vedea Iisus pe sine-şi cum merge în scăldătóre şi vede acolo un om paralitic, care de trei-zeci şi opt de ani zăcea aşteptând tulburarea apei. Şi-i zise bolnavului: Vrei sĕ fii sănĕtos? şi rĕspunse bolnavul: „Eu n'am pe nimeni, sĕ mĕ ajute, ca sĕ întru în apă, când se tulbură. Toţi aceştia au pe cineva. Am vĕdut de treizeci şi opt de ani atâtea rênduri de ómeni fácêndu-se sănĕtoşi, singur eu dintru început până astăzi stau şi mĕ uit la alţii, căci singur n'am putere sĕ întru în apă, şi nimeni nu vrea sĕ m'ajute!“ Şi i-a zis Christos: Sĕ te ajut eu! Scólă-te din pat şi mergi! Şi s'a făcut sănĕtos omul acela, şi era într'o Sâmbătă şi i-a mulţămit lui Iisus cu plânset mare.

Şi acum, acum paraliticul din Vitesda sta în faţa mântuitoriului sĕu, şi pălmuindu-l şi scuipându-l, îl întreba:

— Dacă tu eşti fiul lui Dumnezeu, spune cine te-a pălmuit? Spune!

Şi Iisus a tăcut şi n'a spus. A plecat capul şi s'a rugat pentru sufletul acestui uitător al binelui. Apoi ridicând repede capul a privit împrejur, căutând par' că pe cel ce ar vrea sĕ-l mai pălmuiască. Cine ştie! Póte iată-l şi pe acela care şedea orb lângă cale cerşind, pe când Iisus se apropia de Ierihon, şi striga: Fiule al lui David, milueşte-mĕ, ear' fiul lui David a rostit neuitatele cuvinte: credinţa ta te va mântuí. Cine ştie! Póte va vení sĕ-l pălmuiască şi acela pe care l'a găsit Iisus pe când ieşise din laturea Tirului şi a Sidonului, şi a venit la marea Galileei, în mijlocul laturei Decapoliei. Surd era acela şi vorbia cu anevoie şi l'a rugat sĕ-şi pue mâna pe dînsul, ear' Iisus căutând la cer a suspinat, şi i-s'a deschis acelui surd audul şi i s'a deslegat legătura limbii şi vorbea bine.

Póte şi alţii, şi alţii, şi cel din laturea Gadarenilor, care avea lăcaşul sĕu în mor-

Convenirea colegială a clericilor cari au absolvat teologia în a. 1897, e proiectată pe terminul de *16/29 Iunie* (Dumineca). Programul de întrunire şi informaţii detaiate s'au comunicat din parte competentă fie-căruia pe cale privată.

Suntem rugaţi sĕ vestim acésta spre ştire şi conformare celor interesaţi.

*

Telefon întrĕ Budapesta—Belgrad—Sofia. Se raportézä din *Agram*, că în curênd se va începe trassarea liniei telefonice întrĕ Neoplanta — Belgrad — Sofia. Prin acésta Budapesta vine în directă legătură telefonică cu capitala Sêrbiei şi cu cea a Bulgariei.

*

Cassarea unor pedepse barbare la miliţie. In şedinţa de Sâmbătă a delegaţiunii austriace deputatul italian *Conci*, în firul desbaterii budgetului ministeriului de rĕsboiu, a făcut propunere pentru cassarea *ferelor scurte şi a legării la stîlp*, cele mai barbare chinuri la cari sunt espuşi bieţii soldaţi. Şi s'a aflat un oficer de rang fórte mare, baronul *Walterskirchen*, care — spre batjocura umanismului — a combătut propunerea lui *Conci*, susţinênd că barbariile acelea sunt de lipsă pentru susţinerea disciplinei! *Conci* însĕ a pretins votare şi *propunerea i-a fost primită cu 35 voturi contra 17.* — Astfel în principiu soldaţii au scăpat de aceste barbarii, când vor scăpa însĕ şi de facto?!

*

Maial în Poiana. Casina română din *Poiana-Sibiiului* arangiază *Marţi* (în 4/17 Iunie) maial în pădurea „Staule". Invitări speciale nu se fac, ci óspeţii cari doresc a participa la acest maial sĕ binevoéscă a se considera invitaţi. La maial va cânta musica completă din Brateiu.

*

A murit un evreu milionar. Mercuri după amiazi George *Bleichröder*, bancarul milionar, eşind la preumblare, automabilul i-s'a ciocnit de o trăsură pe şoseaua din *Turenne* (Francia), în urma căreia Bleichröder a îndurat contusiuni aşa de grave, în cât Mercuri nóptea a murit.

*

A trăit 131 ani. Azi e sĕptĕmâna a rĕposat în *Sălciva-de-sus* (tractul Lupşei) femeia Teodora Turcu, în etate de *131 ani.* Bunica Todora s'a bucurat de perfectă sănĕtate până în zilele din urmă ale îndelungatei sale vieţi.

*

Incendiu cu nouĕ morţi de om. In Londra, pe „Queen Victoria Street" s'a aprins zilele acésta o casă, în care se aflau mulţime de fetişóre şi copii. Dintrĕ acestea multe au sărit în rociu de la înălţime de 60 urme, dar' aşa de nenorocos, că opt fetişóre şi un băeţel au murit în urma săriturii.

*

Bilanţul rĕsboiului din Africa. Rĕsboiul anglo-bur, care abia după 32 luni şi-a primit încheierea prin pacea de la Pretoria, a mistuit imense jertfe de sânge şi avere din ambele părţi, deosebi însĕ din partea Englezilor. Conform rapórtelor oficiale, din parte engleză au murit în rĕsboiu 1069 oficeri şi 20.897 soldaţi, de tot deci *21.966* vieţi omenesci; numĕrul răniţilor e *22.829*, dintrĕ cari 617 au murit în urma ranelor; 9553 au căzut în prinsóre şi au dispărut, *75.430* au fost transportaţi acasă în Anglia ca invaliḑi. In bani a costat Angliei rĕsboiul până acum, 154,407.000 fonţi sterlingi (2.396,954.000 de coróne), la care sumă se mai adaug circa 110 milióne camete anuale.

Despre perderile Burilor date sigure e greu sĕ se afle. Conform socotelei Englezilor, până la 20 April 1901 au murit în luptă, au fost răniţi, ori căzuţi în prinsóre 7000. Au urmat apoi rapórtele sĕptĕmânale ale lui Kitchener, pe cari combinându-le cu cifra de mai sus, perderea totală a Burilor, în morţi şi prisoneri, e 21.856 ómeni.

E interesant a compara aceste perderi cu perderile din rĕsbóiele mari de mai nainte. In rĕsboiul crimeic perderea laolaltă a tuturor naţiunilor cari au luat parte la acel rĕsboiu a fost 609.797 ómeni. Rĕsboiul civil american a costat 656.000 de vieţi, cel franco-german 290.000, ear' cel ruso-româno-turc 180.000 de vieţi.

Ordinea esamenelor

în şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu" la finea anului şcolar 1901/902.

Sâmbătă 21 Iuniu 1902.

De la orele 8—$8^1/_2$ religiunea, de la orele $8^1/_2$—9 limba română, de la orele 9—$9^1/_2$ comput, de la orele $9^1/_2$—10 limba magiară, — cu tóte 4 clasele. De la orele 10—11 limba germână şi geografia cu cl. III. şi IV.

La orele 11 a. m. cântări, declamări şi încheierea festivă a anului şcolariu.

Sibiiu, 14 Iuniu 1902.

Direcţiunea.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Convorbiri literare, fascicolul pe Iunie a apărut cu urmátoriul cuprins: *Cântec*, *Lena* (poesii) de Duliu Zamfirescu; *A fost odată . . .* (partea a II-a) poesie de Stefan O. Iosif; Din „Divina Comedia" (cântul XV—XVII), traducere de G. Coşbuc; *Ifigenia în Taurida* (actul II.) traducere de Petru Dulfu; *Istoria lui Mihai Viteazul* (urmare), de N. Iorga; *Poesia lui Şerbănescu* (urmare) de T. G. Djuvara: *Obiceiuri poporale la Românii din Schei* (nascerea şi crescerea), de G. I. Pitiş; Originile omului (rĕspuns unei critice), de Teohari Antonescu. Apoi recensiuni şi notiţe bibliografice.

„Convorbiri literare" apar în *Bururesci* în fascicoli lunari (editura librăriei Socec et. Co.) şi costă 15 coróne pe an.

*

Stropi de róuă, poesii de *„Elena din Ardeal"*, — Arad, tipografia „Tribuna Poporului". Preţul 1 corónă.

*

Din **„Enciclopedia Română"** publicată sub îngrijirea dlui *Dr. Diaconovich* (secretariul Asociaţiunii) şi în editura librăriei *W Krafft* (Sibiiu), a apărut fascicolul 27 (vol. III.) cuprinḑênd pe 94 pagine titlii: *Petricani — Prisiceanu*, dintrĕ cari amintim: Pórta de fer, Tesaurul de la Petrósa, Petrol, Philoxera, Photografia, Pictura, Polonia, Portugalia etc.

Abonamentele se fac la *W. Krafft* în Sibiiu şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumĕrare pentru un tom broşurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

*

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în două părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul, broşat, 2 coróne.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şi rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduéla chiămării Duhului sfânt", reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presentéză şi din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru edificarea unei biserici noue în parochia gr. or. română din Porumbacul-superior-rĕs., protbiteratul Avrig, s'a intreprins o colectă benevolă, — cu încuviinţarea organelor mai înalte bisericesci şi politice, — în ţéra întrégă în termin de 3 luni. Colecta acésta a dat un resultat destul de mulţămitoriu. Subscrisul prin acésta, în numele întregului meu popor dreptcredincios aduc mulţămită publică tuturor acelora cari au binevoit a contribui cu ajutoriul lor la zidirea dumnezeescului lăcaş.

Sume mai mari au contribuit următorii: Escelenţia Sa Inaltpreasânţitul Domn Archiep. şi Metrop. Ioan Metianu 20 cor., Biserica gr. or. din Rĕşinariu 20 cor., On. institut „Albina" în Sibiiu 20 cor., On. institut „Porumbáceana" din Porumbacul-infer. 50 cor., On. institut „Cordiana" din Fofeldea 20 cor., On. inst. „Racoţana" din Şeica mare 20 cor., On. institut „Lipovana" din Lipova 10 cor., On. institut „Oraviţana" din Oraviţa 5 cor., Prea on. domn Ioan Cândea, protopop Avrig 5 cor., Dl Simion Puşcaşiu, înv. pens. Glimbóca 40 cor., Dl Nicolae Solomon, paroch gr. or. 30 cor., Dna Maria N. Solomon, preotésă 20 cor., Dna Eva Gav. Popeanăş 10 cor., Dna Maria L. Popeanăş 10 cor., Dl Gavrilă Popeanăş 10 cor., Luca Popeanăş 10 cor., Nicolae G. Popeanăş 20 cor., Dionisie Solomon, vigil de pădure 10 cor., Nicolae Max. Căpăţină 20 cor., Alesandru Esca 10 cor., George Câplea, 10 cor., Vasile Lazariciu (al Câploii) 10 cor., Ioan G. Strava 5 cor., George N. Popeanăş 5 cor. şi Nicolae Bĕrglazĕu 4 cor., toţi din Porumbâcul-sup.-rĕs. Dlu Alesandru Frâncu, învĕţ. în Ciclova montană 5 cor., Dna Maria D. Călefariu, vĕduvă preotésă din Savata 4 cor.

Pentru jerfele aduse la altariul Dlui, atât celor mai sus numiţi cât şi acelor institute corporaţiuni şi indiviḑi cari din causa mulţimei numelor n'au putut fi toţi numiţi, — rĕsplătéscă-le Atotputernicul Dzeu însutit şi înmiit!

Porumbacul-super.-rĕs., 20 Maiu 1902.

In numele poporului.

Nicolau Solomon
paroch român gr. or.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Inteligenţa şi tinerimea română din Hălchiu a aranjat în 12/25 Maiu a. c. o producţiune musicală declamatorică-teatrală, în scopul de a se pune basă unei biblioteci şcolare, la care au binevoit a suprasolvi următorii domni: Nicolau Doctor, paroch gr. or. Haşfalĕu 1 cor., Şofroniu Roşca, paroch gr. or. Ungra 1 cor., Ioan Schiopu, paroch gr. or. Ţinţariu 1 cor., şi tot prin parochul Ioan Schiopu a incurs de la Ioan Gavrilescu, paroch şi N. Danciu, înv. ambii din Ţinţariu câte 2 coróne.

După producţiune a mai incurs de la următorii domni:

Ioan Petric protopresb, Braşov 2 cor., Ioan Maximilian, paroch Stupini 2 cor. şi Ioan Maximilian, capelan Stupini 1 corónă.

Suma totală incursă face 81 cor. şi 32 fil., din care subtrăgêndu-se spesele de 40 coróne, resultă un venit curat de 41 coróne şi 32 fil., din care se va pune basă bibliotecei şcolare.

O datorinţă plăcută 'mi împlinesc aducênd mulţămită publică prea stimaţilor contribuenţi.

Hălchiu, la 24 Maiu 1902.

Teofil Roşca
paroch

Pentru condolenţele, ce ni-s'au esprimat din incidentul mutării la cele vecinice a neuitatei nóstre soţii şi mame iubite

Silvia

precum şi pentru onorurile din urmă, ce i-s'au dat scumpei rĕposate în Domnul prin participare la înmormêntare şi prin cununile oferite, rugăm pe toţi p. t. prietini şi cunoscuţi, din apropiere şi depărtare sĕ priméscă pe acéstă cale adênc simţita nóstră mulţămită.

Sibiiu, 29 Maiu (11 Iunie) 1902.

Dr. D. P. Barcianu
cu familia.

Apel.

Grea e munca ce trebue sĕ o presteze o societate comercială pe terenul economic, e cu atât mai grea, cu cât noi Românii pe acest teren de abia suntem la început. — Ómeni de inimă au înfiinţat astfel de societăţi pentru progresul comerciului, pentru spriginirea comercianţilor români. — In interesul publicului mare luptă aceste societăţi cu greutăţile ce le întimpină din partea concurenţei străine, care bine cunoscênd însemnătatea ce o au şi vĕḑênd viitoriul ce'l vor avé, cu tóte mijlócele, de multe-ori neloiale, umblă sĕ zădărnicéscă acţiunea lor binecuvêntată. — Căci bine vĕd străinii, că numai prin societăţile comerciale ne putem emancipa de sub greul jug economic pus prin hegemonia lor. —

Resultatele morale ce le au societăţile comerciale sunt de nepreţuit. Ele pun stavilă concurenţei murdare, ele ne apără de esploatarea străinilor; ce ar fi deci mai just şi mai loial, de cât sĕ le dăm tot succursul. — Publicul nostru român de multe-ori arată un neinteres inescusabil faţă de societăţile acestea. E deci timpul suprem sĕ ne strîngem rêndurile, sĕ spriginim din rĕsputeri societăţile comerciale în munca lor grea, ca la timpul sĕu sĕ ne putem bucura de ródele lor binefăcĕtóre. —

Una dintrĕ societăţile comerciale, putem zice cea mai de frunte, este societatea nóstră. — Am avut de a lupta cu multe greutăţi, dar' speranţa în viitor n'am perdut'o. Apelăm însĕ la bunăvoinţa publicului român şi în interesul causei 'i cerem spriginul. Dacă vom lua în considerare efectele binefăcĕtóre ce societatea nóstră le are asupra comerciului românesc, suntem siguri că nimenea nu va denega spriginul ce i-l cerem.

Mărfuri bune cu preţuri convenabile este devisa nóstră, şi nu ne îndoim că de acésta maximă ne-am ţinut.

Relaţiunile favorabile în cari stă societatea nóstră cu cei mai de frunte producenţi de mărfuri, condiţiunile favorabile cari suntem în stare a le oferí, ne lasă a crede, că publicul mare recunoscêndu-le ne va spriginí.

Neguţătorii se pot convinge, că cumpĕrând de la noi îşi vor afla bun câştig şi singura nóstră dorinţă este, ca societatea nóstră sĕ fie apreciată după-cum merită, ca o fortăréţă care 'i apără de eventualităţile ce comerciul aduce cu sine.

Ori-cât ar fi de mic sprijinul ce'l avem din partea ómenilor nostri, vom fi recunoscĕtori şi ori-care póte, dacă vrea, sĕ ne spriginéscă prin influinţare directă sau indirectă.

Influinţarea póte urma indirect, aşa, că comerciantului, care îşi pricepe datorinţa şi se provede cu marfă de la noi, îi staţi în ajutor prin sfatul D.-V., îndemnând pe alţii ca sĕ cumpere de la el. Ear' dacă s'ar afla vre-unul îndĕrĕtnic, a 'i esplica interesul mare economic legat de acéstă societate şi întru cât nici acésta n'ar folosí, binevoiţi a ni 'l arăta nouĕ cu numele, ca sĕ 'l putem noi convinge despre favorurile legate de societatea nóstră.

De altă parte ori-ce dorinţă aveţi Vĕ rugăm a o aduce societăţii nóstre la cunoscinţă, şi nu ne îndoim că întru cât aceea este întrĕ marginile posibilităţei, totdéuna se va împliní.

Primiţi asigurarea deosebitei nóstre stime şi consideraţiuni.

„Concordia"
societate comercială pe acţii.

Posta redacţiunei.

Dlui M. L. în B. Despre esamen ţinut în 15 Maiu nu publicăm rapot în 14 Iunie. Sĕ fi binevoit a raporta îndată, nu după patru sĕptĕmâni.

---

minte, şi nimeni nu putea sĕ-l lege nici în lanţuri, căci legat fiind, rupea şi lanţuri şi cătuşe şi pururea şi ziua şi nóptea era prin munţi şi printrĕ morminte strigând şi lovindu-se cu pietri. L'a făcut sănĕtos Iisus, dar' pentru ca sĕ nu vie şi el sĕ rĕsplătéscă vindecătorului sĕu cu palme, ca şi paraliticul din Vitesda!

Ar fi putut sĕ vie toţi, sĕ-l pălmuiască şi sĕ-l întrebe: cine suntem? Căci Iisus n'ar fi rĕspuns, şi chiar de ar fi rĕspuns, póte-ar fi zis şi el ca Petru: Nu-l cunosc pe omul acesta. Şi precum Petru a eşit afară şi a plâns amar, aşa ar fi plâns Iisus, pentru-că se lepădà de semenii sĕi pentru a căror mântuire a suferit batjocura şi mórtea.

G. Coşbuc.

Vorbe înţelepte.

Nebunul îşi are inima pe limbă, ear' înţeleptul limba pe inimă.

Vrednic de stimă e numai acela care o ştie preţui.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.
[1] 11—

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl. —.85
jumĕtate pânză . .	„ 1.05
în piele roșie . . .	„ 1.25
Ediția fină în piele négră .	„ 2.—
piele chagrin	„ 2.60
în mătase .	„ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
- 1 părechе nasturi pentru manchete aurițí marca „Garantie“.
- 1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 părechе cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 3—15

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate

și

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

Povești

pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale

de

Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecăturі. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen

(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal. Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

P. T.

Ne luăm voie a vĕ aduce la cunoscință, că am provĕdut de nou magazinul nostru cu mărfuri bune, reducênd totodată și prețurile de mai nainte și prin referințele nóstre favorabile suntem puși în plăcuta posiție a vĕ oferí pentru cumpĕrarea mărfurilor Dvóstră cea mai bună conveniență.

Vĕ invităm deci cu tótă stima sĕ faceți o încercare și suntem siguri că veți fi pe deplin satisfăcuți servindu-vĕ **cea mai bună marfă, cu cele mai ieftine prețuri.**

Cu deosebire vĕ recomandăm magazinul nostru bine asortat cu tóte soiurile de **cafea prăjită** și **neprăjită, rafinade de zăhar compact, cubic** și **pisat, orezuri fine, orz străin, mazere, linte, conserve de carne** și **legumi, oleiuri de bucate franțuzesci** și **italiene, stafide, struguri, migdale, chocolade, cacao, gelatină, vanilie** și **făină veritabilă de Bănat.**

In magazinul nostru se mai află totdéuna în cea mai fină calitate **champagner, vinuri de masă** și **desert**, tóte soiurile de **ape minerale străine** și **indigene, rum veritabil de Jamaica, ceaiu fin chinezesc** și **pesmeți, liqueururi fine, silvorium vechiu, rachiu de drojdii** și **trevere,** precum și renumitul **vin feros de China „Serravallo“.**

Mai departe recomandăm depositul nostru fórte bine asortat cu **săpunuri de toiletă** și **de spălat, luminări de stearină** și **de sĕu, petroleu indigen** și **străin, colori de oleu pisate** și **lac pentru dușumele** etc. etc.

Societatea nóstră are în legătură cu magazinul de coloniale și un despărțĕmênt de mărfuri tecstile în cea mai bună calitate și cu prețuri moderate, dintrĕ cari remarcăm îndeosebi: **țesături de bumbac „Schroll“, șifon** și **inlet**, tóte soiurile de **brodării albe, brodării tipărite, țesături de Sighișóra** și **străine, fețe de masă pentru dejun** și **prânz, batiste de in, bumbac** și **batist, cămeși bărbătesci, gulere, manjete** și **cravate, torturi pentru împletit, croșetat** etc. în tóte colorile și de tóte soiurile, **mĕtase de brodat**, care nu 'și perde fața la spălat, din renumita fabrică **Dolfus Mieg & Comp. (D. M. C.), stofe de brodat, ață de cusut** și **torturi de lână de óie** (lână Harras și de Berlin) **ibrișin pentru cojocari,** precum și tóte articolele ce se țin de branșa acésta.

On. mușterii de la țéră le stăm cu plăcere la disposiție dându-le tóte informațiunile dorite.

Cu stimă

„CONCORDIA“
societate comercială pe acții
Sibiiu, strada măcelarilor nr. 20.

[64] 3—5

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 62 Sibiiu, Joi 6/19 Iuniu 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pe pragul crisei.

Sibiiu, 18 Iuniu n.

Peste câteva zile dieta țerii va fi prorogată până la tómnă. E vorba, ca prorogarea sĕ se facă *prin rescript regal*, ceea-ce însĕmnéză, că în decursul vacanțelor, cari de astă-dată vor fi destul de lungi, dieta nu se mai póte întruni cu de la sine putere, — în urmarea dorinței manifestate din partea unui anumit numĕr de deputați, — și astfel tot ce se va întêmpla în decursul vacanțelor, se va face sub responsabilitatea guvernului, care va cere apoi mai târziu aprobarea corpurilor legiuitóre.

Imprejurarea acésta ne face sĕ străbatem încâtva misteriile situației politice, care e fórte seriósă și încunjurată de seriós îngrijiri.

La ordinea zilei e pactul comercial-vamal, ce e de legat întrĕ Ungaria și Austria, o chestie în care sunt angajate din greu ambele guverne ale țerilor dualiste, și angajate astfel, că nici unul din ele nu póte sĕ cedeze, fără a se espune periclului de a avé întregul parlament și întréga opiniune publică în contra sa.

Dar' e angajată și Coróna, care a declarat mai de multe-ori, la diferite ocasiuni și în diferite forme, că pactul *trebue* sĕ fie reînoit, fie sub ori-ce condițiuni și cu ori-ce jertfe cerute.

Evident deci, că prorogarea parlamentului ungar *prin rescript regal* se face numai péntru-ca guvernul sĕ câștige mână liberă de a mai puté face concesiuni, — dacă se cer, — și de a puté lega un pact mai puțin favorabil Ungariei decum era acela pe care voia el dintru început sĕ 'l lege, — lucru pe care îl póte face guvernul mai ușor dacă nu are parlamentul la spate, care sĕ 'l controleze și sĕ-i pună pedeci. La tómnă apoi, majoritatea de care dispune guvernul va *aproba* pașii făcuți, și legarea pactului trece în șirul faptelor împlinite.

De aici resultă, că în chestia pactului, nu guvernul Austriei, ci al Ungariei va trebui sĕ facă concesiuni, pe cari dacă nu le face, va trebui sĕ tragă consecințele. Cel puțin acésta se póte ceti, printrĕ șire, dintr'un comunicat trimis de la Viena ziariului berlinez „*Börsen-Courrier*“, în care se spun referitor la pact următórele:

„Pactul se află pe pragul imediat al crisei. Cu tóte că elementele mai calme se trudesc sĕ delăture acéstă crisă, totuși nu se póte profeți că în ce chip se va realisa acéstă intențiune, chiar și spriginită fiind de nisuințele Domnitorului întru restabilirea ecuilibrului. Fapt e, că actualul Domnitor al monarchiei, care a distribuit imparțial dreptatea pentru ambele părți ale monarchiei, nu s'a aflat nici-odată în posiție așa de jingașă, ca tocmai cu ocasiunea tratativelor de acum pentru renoirea pactului. Gelozia ce se póte esperia pe partea magiară, cu care 'și dau trudă sĕ-și reguleze afacerile interne în deplină autonomie, face deosebit de jingaș un eventual rol de arbitriu de pace al Domnitorului. De altă parte Coloman *Széll* e angajat așa de mult, că ori-ce concesie ce o ar face ar trage după sine căderea lui. In Ungaria, din cause ușor de înțeles, nu voesce sĕ recunóscă nimenea că de astădată s'au înșelat temeinic în judecarea raporturilor austriace. *Körber* nu e contele Badeni și nu e contele Thun, care sĕ se sparie de Ungaria și sĕ-i lase sĕ înghită pe Austria, numai pentru-ca Ungaria sĕ se îndure a susținé pactul. Basa pe care stă el e acea basă corectă, că austriacii sunt supușii împĕratului Austriei, ear' nu supușii Ungariei. Parlamentul, corporațiunile publice și cercurile industriale și comerciale dătătóre de mĕsură mulțămesc lui Körber cu mare satisfacție curagiul și resoluția cu care stă față de Ungaria.

Ungaria și-a greșit fórte mult socotéla, când așa de fals a judecat interesele interne ale Astriei și când a crezut că cerbicia esperiată la partea austriacă e numai o manevră de seducere din partea lui Körber, și că în chestia tarifei vamale industria Austriei va avé sĕ plătéscă prețul mare al ridicării capacității de emulație a industriei magiare, și că peste tóte acestea Ungaria sĕ dirigeze după bunul ei plac circulația comerciului de vite. Austria, de-și nu o doresce, totuși în casul estrem s'ar împrietiní și cu ideia despărțirii economice. Ințelepciunea va învinge însĕ în Ungaria asupra șovinismului și tratativele cari — cum se svonesce — se vor reîncepe în Iulie, totuși se vor termina cu un compromis. Ceea ce Körber voesce, e clar: *pact pe dreptate,* care atât industriei și agriculturei austriace, cât și celei ungare sĕ-i dee aceea de ce are lipsă pentru-ca sĕ fie puternică și capabilă de a susținé concurența. Széll însĕ voesce, așa-zicênd, întrégă industria vecinului sĕu.“

Cum se va termina lupta, — pentru-că luptă formală decurge întrĕ guvernul austriac și cel ungar, — vom vedé în curênd, fiind-că în curênd are sĕ se decidă, fie într'un fel sau într'altul. Tóte semnele arată însĕ, că partea scurtă o va trage guvernul nostru, și anume din motivul, că stările politice în ceealaltă parte a monarchiei sunt și acum atât de rĕu încurcate, încât nu se va afla om care se pótă înlocui pe Dr- *Körber,* actualul prim-ministru austriac, și astfel retragerea sa de la putere e astăzi curată imposibilitate. Prin urmare, sau se va retrage de la putere colegul seu din Ungaria, sau îi va accepta condițiunile. Altă soluție nu se póte închipui.

De altcum prim-ministrul ungar, dl *Széll,* se va pronunța în chestie încă înainte de a se proroga parlamentul, și e de dorit, ca declarațiunile ce le va face sĕ fie liniștitóre pentru țéră.

Pentru tunuri. *In cercurile parlamentare de la Viena e respândită știrea, că afară de cele 38 milióne de coróne, votate din partea delegațiunilor în sesiunea anului acestuia, pentru procurarea de tunuri noue, guvernul militar va mai cere 180 milióne în decursul celor trei ani viitori.*

Foile magiare dau știrea cu reserve.

Sĕrbătórea gimnasiului din Brad.

Serviciu divin. Representanța gimnasială. Producțiune musicală-teatrală.

Brad, 12 Iunie n.

Patronii gimnasiului din Brad, SS. Constantin și Elena, s'au sĕrbat într'un mod demn de amintire.

Prin Statutul gimnasial s'a decretat ziua SS. Constantin și Elena de *sĕrbătóre națională a gimnasiului.* Drept aceea în acésta zi representanța gimnasială, constătătóre din 72 fruntași, 'și ține adunarea ord. cu care ocasiune comitetul gimnasial raportéză despre starea și administrarea fondurilor școlastice, directorul gimnasiului despre mersul instrucțiunei. Se pot ține și discursuri despre progresul spiritual și cultural, precum și ori-ce producțiuni literare-știentifice, prin cari se ridică sĕrbarea și se rĕspândesce lumina.

Factorii competenți, — comitetul gimnasial, corpul prof. șistudențimea, — conștii de însĕmnătatea zilei, s'au îngrijit de timpuriu, sĕ o serbeze amĕsurat intențiunei fericiților fundatori.

Sĕrbătórea a decurs astfel:

1. Cu tinerimea studiósă s'a ținut esortațiune nainte de a pleca la biserică. Esortatorul a povestit starea creștinilor prin primii trei seculi; a accentuat evenimentul ridicării creștinismului la religiune de stat prin împĕratul roman Constatin cel Mare, îndată ce a repus pe protivnicii sei Galeriu, Mochentie și Liciniu, și a descris vedenia cea supranaturală, ce i-s'a arĕtat la apusul sórelui, adecă semnul crucei compus din stele, în jurul cărora străluceau cuvintele profetice „*In hoc signo vinces*“. Inspirat de astfel de vedeniă, Constantin împodobì drapelele legiunilor sale cu crucea, și cu o mână zidea biserici creștine — precum scriea istoriograful Eusebiu, episcopul din Chesaria, — ear' cu ceealaltă dărîma capiștele păgâne și astfel conduse creștinismul la biruință. Arată în fine, că recunoscința față de stâlpii creștinismului a îndemnat pe fericiții fundatori sĕ pună în fruntea acestui institut cultural, drept patroni, pe ss. Constantin și Elena ca reamintire că învĕțăturile isvoritóre din morala creștină se propagă în gimnasiul nostru și că iubirea față de deaprópele are sĕ lumineze mintea și inima tinerelor generațiuni.

După esortațiune elevii și corpul prof. au participat la serviciul divin celebrat de protopresbiterul V. Damian însoțit de preoții I. Jurca și I. Fugătă și diaconul P. Rimbaș. Corul gimnasial a cântat cântările liturgice sub conducerea dirigentului M. Stoia. S'a invocat Duhul sfânt și s'a ridicat parastas pentru fericiții fundatori și binefăcĕtori ai gimnasiului. La parastas a servit dimpreună cu preoții liturgisitori și prot. I. Groza din Hălmagiu și dir. gimnas. G. Părău, ear' corul gimnasial a cântat cântările funebrale.

La serviciul divin a participat public numĕros și ales din Brad și jur. Se vede că însemnătatea zilei străbate tot mai mult în public.

*

Deja era pe la amiazi, când s'a deschis representanța gimnasială în sala de desemn de la gimnasiu.

Președ. V. Damian prin cuvinte alese și pătrunse accentuéză însemnătatea institutului nostru cultural. „Părinții noștri, — zice DSa — au fondat acest institut cultural cu mari jertfe și ni-au dat ocasiune sĕ ne cultivăm și perfecționăm în limba maternă și 'n spirit bisericesc-ortodox. Este neprețuit tesaur pentru noi și neamul nostru. Drept aceea ni-se impune datorința sĕ ne interesăm de el și de sórtea lui, de óre-ce numai interesându-ne toți de el, îi vom puté înălța prestigiul și face sĕ corĕspundă tuturor necesităților. Lucrând asffel, institutul creat pentru noi se va mărí prin noi și ne vom face și noi vrednici urmași ai fericiților noștri părinți, etc“.

Presentéză rapórtele anuale, salută pe cei presenți și declară ședința deschisă.

Directorul gimnas. G. Părău cetesce raportul anului școl. 1901/2. Representanța îl ascultă cu interes și se bucură când aude că atât comisariul Ven. Consistor, Il. Sa dl Dr. Il. Pușcariu, cât și esmisul ministerial Elischer J. au constatat progres îmbucurător.

Representanța luând cunoscință despre raport, care se va publica în programa anului școlar, la propunerea comitetului a decis întrĕ altele: *a*) cu începerea anului școlar 1902/3 sĕ se întroducă *împărțirea anului școlar în trimestre,* ca astfel sĕ se dee ocasiune părinților a se convinge mai des despre sporiul ce 'l fac fiii lor, și *b*) direcțiunea gimnasială sĕ adreseze un cerculariu către protopresbiterii și preoții de pe teritoriul de unde vin elevi la gimnasiu, în care sĕ li-se arete, ce pretinde legea de la cei ce voesc a întra în cl. I gimnas., sĕ li-se descopere avantagiile și favorurile ce gimnasiul dă elevilor sĕi și sĕ 'i róge sĕ îndemne pe câți mai mulți părinți a-și trimite pe fiii lor la acest gimnasiu, unde 'și pun temeiu solid și pot continua, unde vreau.

Secretariul f. gimnasial cetesce raportul comitetului gimnasial despre activitatea sa pe anul 1901. Din raport se vede că comitetul administréză averea fondului cu conștiențiositate, că interesul față de institut cresce treptat, că Ven. Consistoriu i-a asigurat o subvențiune de 1000 Cor., că mai multe institute financiare naționale ca Albina, Victoria, Crișana, Ardeleana etc., jertfesc din venitul lor curat pentru acest gimnasiu, ba chiar și persóne private depun câte o părticică din agonisitul lor pe altariul culturei naționale, spriginind fundațiunile dela acest gimnasiu. Raportul se apróbă.

Raportorul comisiunei censurătóre, C. Costin, referéză despre rațiociniile fondului gimnasial, fondul bibliotecei, fondul elevilor morboși. Representa aflând rațiociniile în ordine dă comitetului absolutoriu și 'l poftesce sĕ raporteze și despre causele încă nefinelisate, îndată ce se vor finalisa.

In fine se presentéză și cetesce raportul fiscalului gimn. G. Candrea, despre procesele fond. gimnas.

Se constată pretutindeni mersul normal.

Cu aceste președintele mulțămesce representanței pentru interes și închide ședința întrĕ aclamațiunile membrilor.

Astfel a decurs ședința representanței, care s'a terminat pe la 3 óre p. m.

*

Séra la 8 óre ne-am revĕḑut la hotelul „Central“ *la producțiunea musicală-teatrală* aranjată de corpul prof. și corul gimnasiului. S'au cântat piesele „*Imn ocasional*“, „*Țiganca*“ și „*Carul cu boi*“ de T. Popoviciu și „*Drapelul școlelor*“ de Musicescu, în cari corul a sĕcerat aplause, ear' dna Iol. Dr. Radu ne-a delectat cu piesele „*Dorul*“ și „*Mândruliță de la munte*“ acompaniată fiind pe violină de orfanul Sabin Evuțan, stud. cl. IV g.

Și corurile și solurile au succes. Drăgălașii cântăreți au cântat de la inimă și versul lor a străbătut la inimă, deșteptând dorul de a'i auḑí cât mai des.

Și s'a jucat și comedia „*Pălăria ciasornicariului*“ localisată de de A. G. N., în care diletanții s'au achitat deplin.

De sine se înțelege că finea a încoronat'o dansul, care a durat până în ziori de zi.

Venitul material al producţiunei trece preste 80 cor., care se va întrebuinţa pentru a cumpĕra violine, cari vor forma averea fondului gimnasial, şi se vor distribuí spre folosire elevilor miseri, ca astfel şi cei lipsiţi de violine sĕ se pótă cultiva în ale musicei, şi lipsa de violine sĕ nu servéscă de pedecă.

*

Astfel am serbat SS. Constantin şi Elena, patronii gimnasiului din Brad, şi ne-am întărit în convingerea că bine şi cinstit lucru este a serba şi preamărí în chipul cel mai strălucit pe părinţii nostri, pe fundatorii gimnasiului, cari ni-au dat prilejul, ca odată în an sĕ ne putem manifesta în tóte direcţiunile.

Dr. P. O.

Programa esamenelor

de la finea anului şcolar 1901—1902 la şcólele medii gr.-or. române din Braşov.

Esamenul de maturitate.

Vineri şi *Sâmbătă*, în 7 şi 8 Iuniu v. va fi esamenul oral de maturitate la gimnasiu.

La esamenul de maturitate nu pot asista şcolarii; pentru publicul mare el este deschis.

Esamenele private

cu şcolarii privatişti din şcólele medii se vor ţiné în zilele de 10—15 Iuniu v., avênd a se presenta şcolarii privatişti până în 10 Iuniu v. în cancelaria direcţiunii şi a depune tacsa de esamen.

Esamenele publice de încheiere.

A. La gimnasiu. Mercuri, în 26 Iuniu v.: de la orele $7^1/_2$—8 Latina cu Clasa VII, profesor N. Sulică; de la orele 8—$8^1/_2$ Geografia politică cu clasa VII, profesor Dr. Ios. Blaga; de la orele $8^1/_2$—9 Magiara cu clasa VI, profesor Dr. I. Bunea; de la orele 9—$9^1/_2$ Religia cu clasa VI, profesor D. Făgărăşianu; de la orele $9^1/_2$—10 Germâna cu clasa V, profesor Dr. C. Lacea; de la orele 10—$10^1/_2$ Istoria cu clasa V, profesor G. Vătăşan; de la orele $10^1/_2$—11 Istoria naturală cu clasa IV, profesor Ip. Ilasievici; de la orele 11—$11^1/_2$ Geometria cu clasa IV, profesor P. Percea; de la orele $11^1/_2$—12 Declamaţiune, Coruri vocale; de la orele $2^1/_2$—3 Germâna cu clasa III, profesor M. Jantea; de la orele 3—$3^1/_2$ Istoria cu clasa III, profesor M. Jantea; de la orele $3^1/_2$—4 Magiara cu clasa II, profesor I. Petrovici; de la orele 4—$4^1/_2$ Aritmetica cu clasa II, profesor L. Nastasi; de la orele $4^1/_2$—5 Geografia cu clasa I, profesor G. Vătăşan; de la orele 5—$5^1/_2$ Latina cu clasa I, profesor I. Petrovici.

B. La şcóla reală. Joi, în 27 Iuniu v: de la orele $7^1/_2$—8 Geometria cu clasa IV, profesor P. Percea; de la orele 8—$8^1/_2$ Matematica cu clasa IV, profesor A. Ciortea; de la orele $8^1/_2$—9 Istoria cu clasa III, profesor M. Jantea; de la orele 9—$9^1/_2$ Francesa cu clasa III, profesor Dr. C. Lacea; de la orele $9^1/_2$—10 Religia cu clasa II, profesor Dr. St. Stinghe; de la orele 10—$10^1/_2$ Geografia cu clasa II, profesor A. Bârseanu; de la orele $10^1/_2$—11 Germâna cu clasa I, profesor Dr. C. Lacea; de la orele 11—$11^1/_2$ Magiara cu clasa I, profesor N. Bogdan.

Notă: — Esamenele se ţin în sala festivă a gimnasiului. — Şcolarul care va absenta de la esamen nu se va promova, ci va avea sĕ facă esamen supletor în Septembre a. c.

Luni în 24 Iuniu v. după amézi la 6 óre se va ţiné esamenul public din gimnastică în curtea de gimnastică; în cas de timp nefavorabil, esamenul de gimnastică se amână pe ziua procsimă, adecă pe Marţi sau eventual pe Joi, la aceeaşi oră.

Sâmbătă în 29 Iuniu v. după serviciul divin, la care vor participa toţi şcolarii, se va încheia în mod solemn anul şcolar 1901/902 distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului şcolar în 29 Iuniu, fie-care şcolar va primi testimoniu şcol. şi un esemplar din Anuarul şcólei. Şcolarii absenţi nu vor primi Anuarul şcólei.

La esamenele acestea, cum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar se învită cu tótă stima părinţii, amicii şi binevoitorii acestor şcóle.

Braşov, în 27 Maiu v. 1092.

Direcţiunea.

De la sate.

Zile însemnate pentru comuna Buzd.

28 Maiu v.

Două zile însemnaţe am avut noi parochienii din *Buzd* (tractul Mediaşului), cari merită sĕ fie eternisate pe calea publicităţii. Dau deci un scurt raport despre ele, după cum urmează.

In 1875 şi-a zidit acéstă parochiă biserică nouă, spre mângăerea tuturor în cel mai frumos loc, în centrul comunei. O nefericită împrejurare însĕ de atunci şi până în ziua de 21 Maiu a. c. a fost causa la multe neînţelegeri întrĕ membrii acestei parochii, de unde a urmat în multe privinţe nu numai stagnare, dar' şi însemnate daune morale şi materiale.

Fostul paroch I. Ioanoviciu ş-a dat silinţa din destul de a regula afacerea, însĕ nu a avut fericirea a gusta ródele muncei sale. Actualul paroch, sub a cărui păstorire tóte afacerile parochiale nu numai că şi-au luat cursul normal, dar' au făcut frumóse înaintări, în continuu a stăruit pentru regularea afacerei, însĕ numai în parte i-a succes, până când Preaveneratul consistoriu archidiecesan s'a îndurat prea părintesce şi a esmis ca comisariu pentru cercetarea şi regularea afacerei, pe Preaonoratul Domn asesor cons. *N. Ivan.* Ştirea numai, că vine un comisariu din centru, ne da speranţe că ziua în care va sosi are sĕ fie pentru noi o zi făcĕtóre de pace, o zi însemnată. Şi nu ne-am înşelat în asceptările nóstre, căci în acéstă zi, 21 Maiu, cestiunea care ca un spine rĕu 27 ani nu ne-a lăsat sĕ ne înţelegem unul cu altul frăţesce, prin înţelepciunea Preaonoratului Domn asesor consist. *N. Ivan* s'a regulat spre deplina mulţămire a tuturor, aşa că acum pacea, buna înţelegere şi frăţietatea, suntem convinşi vor reîntra în parochia nóstră.

Nu pot sĕ las neamintit, că cu acéstă ocasiune Preaonor. Domn asesor a dat poporului adunat în biserică învĕţături şi sfaturi cari la o însemnată parte din popor au prins rădĕcini şi vor aduce róde.

Fie-mi permis a constata, că cercetarea parochiilor prin comisari consistoriali din centru e fórte binefăcĕtóre pentru popor, căci prin acésta se întăresce poporul în credinţă, se încuragiază la muncă şi prin acestea pacea, bunaînţelegere, încrederea şi iubirea faţă de conducĕtori se întăresc.

A doua zi de sĕrbătóre a fost ziua din 26 Maiu, când am putut avé în mijlocul nostru pe iubitul nostru şef tractual, sub a cărui conducere s'a ţinut cu elevii de la mica nóstră şcólă confesională esamenul. Acestui act i-s'a dat o adevĕrată faţă sĕrbătoréscă. Preaonoratul Domn protopresb. la ora fixată în programa esamenelor din tract, însoţit de delegatul, destoinicul învĕţătoriu din Curciu *Filon Albu*, şi de parochul local, s'a presentat în şcólă, unde elevii îmbrăcaţi în haine de sĕrbătóre, în frunte cu învĕţătoriul îi asceptau.

Ni-a servit spre bucurie când am observat întrĕ óspeţi pe domnii învĕţători din Brateiu, Il. Gheaja şi G. Samoilă şi pe învĕţătoriul din loc ev. luth. Comitetul parochial întreg şi părinţii copiilor aprópe toţi au fost la esamen, aşa că în şcoliţa nóstră nici nu au prea încăput toţi bine.

Esamenul s'a început cu o rugăciune rostită de o elevă.

Nu sunt competent a-mi da părerea despre resultat, dar' aşa cred că Preaonoratul Domn protopop, cum şi ceilalţi domni în conferenţa ce s'a ţinut inmediat după esamen îşi vor fi făcut observările şi vor fi pus la inima învĕţătoriului datorinţele ce le are faţă de şcólă, carea a început a avé şi în ochii nostri tot mai mult preţ.

De-şi resultatul esamenului putea sĕ fie deci şi mai mulţămitor, — ziua de 26 Maiu totuşi şi-a susţinut caracterul sĕrbătoresc, căci am primit din gura iubitului şi harnicului nostru şef tractual asigurarea, că după-ce ni-a succes a ne câştiga şcóla nóstră proprie, a asigura salariul învĕţătoresc la suma prescrisă, ostenelele şi stăruinţele nóstre vor avé rĕsplătirea prin aceea, că copiii nostri pe viitor vor fi împărtăşiţi cu învĕţătura care o prescrie legea şi o cere timpul de azi.

Şi acésta o şi dorim, mai vêrtos acum când am început a ne lega de şcólă, a o iubi şi a aduce relativ jertfe mari pentru ea, căci altcum ar fi un rĕu care ştie D-zeu când şi cum s'ar mai puté îndrepta.

Buzdanul.

„Fundaţiune nóuă“.

Brad, Iunie 1902.

Direcţiunea institutului de credit şi economii „Victoria“ din Arad, ca şi în alte locuri apĕsate de grijile viitoriului, a întemeiat şi la gimnasiul român gr.-or. din Brad o fundaţiune nóuă sub numele „Fundaţiunea institutului de credit şi economii „Victoria“ din Arad pentru „masa studenţilor“ de la gimnasiul suspomenit.

Onor. direcţiune a „Victoriei“ a binevoit a vota şi în anul acesta frumósa sumă de 5000 cor. drept basă la numita fundaţiune, cu nobilul gând de a o augmenta în tot anul după putinţă.

Capitalul acestei fundaţiuni de însĕmnătate, pus în administrarea corpului didactic, conform normativului aprobat de Ven. Cons. Arch. cu observarea literilor fundaţionale din partea numitei direcţiuni a „Victoriei“, e inalienabil şi se va întrebuinţa totdéuna numai pentru „masa studenţilor“ de la gimnasiul din Brad.

Avênd în vedere scopul sublim ce urmăresce instituţiunea „masa studenţilor“ pusă în aplicare şi la gimnasiul român din Brad, şi apreţiând nĕcazurile materiale ce intimpină elevii sĕraci, dar' deştepţi şi buni, — aprópe toţi fii de ţĕrani, — nobilul gând al onor. direcţiuni „Victoria“ merită recunoscinţa generală a Românilor şi special al Zarandenilor.

Asemenea institutul de cred. şi econom. „*Sentinela*“ din Satul nou (c. Torontal) n'a pregetat a se înscrie ca „binefăcĕtor fundator“ cu suma solvită de 50 cor. la „masa studenţilor“ din Brad.

Institutul de cred. şi econ. „*Lipovana*“ (Lipova) a contribuit şi în anul acesta suma de 20 cor.; „*Crişana*“ societ. de cred. şi econ. 100 cor.; apoi dd. Dimitrie Bogariu, învĕţ. Nagylak şi Nicolau Cărpinişanu preot în Rĕhău au trimis cu colectă câte 5 cor.

Pentru aceste marinimóse daruri în schimb priméscă toţi binefăcĕtorii cea mai ferbinte mulţămită şi sĕ ajungă tot zile bune nu numai pentru a-şi puté revĕrsa prinosul pentru scopuri culturale românesci şi de aici înainte, — dar' sĕ mai aibă şi mângăerea sufletéscă de a vedé mulţi imitatori cu suflet mare şi nobil pentru mărirea şi înflorirea institutului nostru gimnasial din Brad.

Comisiunea administrativă.

Concertul meseriaşilor din Sibiiu.

Duminecă séra numĕrosul public adunat la „Gesellschaftshaus“ a avut ocasiune sĕ se delecteze în prestaţiunile zeloşilor membri şi membre ai corului reuniunii meseriaşilor, instruat de harnicul dirigent înv. C. Popa, cum şi în priceperea şi destoinicia cu care cei 6 tineri şi cele 5 tinere au ştiut interpreta *Căsnicia* lui G. Ursachy.

Inceput ceva după 7 ore cu motto „Uniţi în cuget şi 'n simţiri cântăm cântări de înfrăţiri“, concertul a avut succes cum dór' nici unul din concertele de mai nainte ale acestei reuniuni; corul a fost perfect instruat şi a cântat cu deplină siguranţă cântările luate în program. A şi fost rĕsplătit cu furtunóse aplause, deosebi corul bărbătesc „*Leliţo cu gălbiori*“ (de I. Mateiu), care a trebuit repetat, apoi „*Fetele casnice*“ şi „*Ţiganca*“ (cor de dame, de T. Popovici), dintrĕ cari „*Ţiganca*“, a trebuit repetată. Fórte bun a fost quartetul duplu (cor de bărbaţi) în *Marsul ostăşesc* de Costescu, care la furtunósele aplause a trebuit sĕ repeteze câteva strofe din acéstă eroică composiţiune.

A urmat apoi, după o pausă de tot prea lungă, comedia „*O căsnicie*“, în care rolurile au fost ţinute de Nicolae Bratu, El. Grindean, Elena Baciu, (cei mai buni diletanţi ai reuniunii), Georg Trifan, Valeriu Grindean, I. Ş. Pitariu, Ioan Marcu, George St. Moga (care în rolul beţivului Ioniţă Pipirig a fost la culme) Elena Vintilă, Elena Moldovan şi Elena Buian. Toţi şi tóte şi-au interpretat rolurile cât se póte de bine, deosebi însĕ N. Bratu (adv. Dornean), Elena Grindean (Didina soţia lui Dornean, „îngeraşul“ cocónei Zinca, cea care strică traiul tinerilor însurăţei) şi Elena Baciu (Zinca, mătuşa Didinei). De altcum dşórele Grindean, Baciu şi dl Bratu au dat deja dovedi în „Sâmbăta morţilor“ că pe terenul diletantismului teatral sunt forţe respectabile.

Peste tot producţiunea publică de Duminecă séra a reuniunii meseriaşilor nostri a succes fórte bine. Pot fi deplin mulţămiţi debutanţii cu resultatul ostenelelor lor, póte fi mândră reuniunea că are astfel de membri şi membre, ear' că publicul a fost mulţămit cu prestaţiunile, dovadă sunt furtunósele aplause. Din inteliginţă au fost presenţi: colonel *Iacobici*, colonel *Muntean* (în civil) *Dr. A. Marienescu* jude de tablă în pensiune, *P. Pipoş*, jude de tablă în pensiune, asesorul cons. *P. Lucuţa*, cu dómna, *D. Cunţan* prof. sem., *Dr. E. Cristea*, *Dr. N. Vraicu* medic de regiment (Budapesta), *Dr. Şpan* prof. sem. *D. Comşa* prof. sem., cu familia, *N. Vătăşan* prof. sem., *Rozavescu* (România), *Filip*, (Cluj), I. *Henteş*, asesor la sedria orfanală, N. *Henţu* notariu (Selişte), Dr. N. *Comşa* medic (Sĕlişte), I. *Fincu* esactor cons., cu dómna, Costi *Pop* funcţionar la Albina, cu dómna, I. *Vătăsan* funcţionar la Albina, cu dómna, Silvestru *Moldovan* cu familia, I. *Broju* capelan militar, I. *Mateiu* prof. de musică, I. *Moga* diacon, N. *Togan* adm. protopopesc gr. cat., cu dómna, şi alţi mulţi, ear' clasa meseriaşilor şi a ţĕrănimei din loc a fost representată fórte bine, deosebi sexul frumos, adevĕrat frumos, în superbul port seliştenesc.

NOUTĂŢI

Examenul de cualificaţiune învĕţătoréscă. In sĕptĕmâna trecută s'a ţinut în institutul pedagogic-teologic „Andreian“ esamenul de cualificaţiune învăţătoréscă cu următoriul resultat: S'au presentat pentru examenul din tóte obiectele 62 candidaţi, dintrĕ cari un candidat s'a retras în decursul examenului. Au prestat examenul cu nota generală: „Fórte bine“ 6; „Bine“ 25; „Indestulitoriu“ 12; „Neîndestulitoriu“ din 1 obiect 13, din 2 obiecte 2, cari au sĕ facă examen de emendare. Afară de aceştia 3 candidaţi obţinênd din lucrarea scripturistică din limba magiară calcul „neîndestulitoriu“, din acest obiect nu au fost admişi la examenul verbal.

La examenele de emendare s'au presentat 11 candidaţi, dintrĕ cari au prestat examenele cu succes 8 candidaţi, ear' 3 candidaţi obţinênd calcul „neîndestulitoriu“ din limba magiară şi de astădată, au se repeteze examenul din tóte obiectele.

*

Avis. La încheerea anului şcol. curent adecă în 17/30 Iuniu n. de la seminariul archidiecesan „Andreian“, se pot procura paiele folosite în străjacele elevilor, total 235 străjace.

Ofertele în scris sĕ se presinte economului seminarial până la 14/27 Iuniu a. c. Eventuale informaţiuni se pot primí tot de la econom ori de la direcţiunea seminarială.

*

Un nou monach. Cetim în „Fóia Diecesană“ că secretariul consistoriului eparchial din Caransebeş, *Dr. Traian Badescu*, în 26 Maiu st. v. a fost susceput în tagma monachală la mănăstirea de la Hodoş-Bodrog. — Numele monachal?

*

† Iosif Morariu sen. fost director şi învĕţător 39 ani, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sf. Taine, şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului Mercuri la orele 5 dim. în etate de 66 ani şi în anul al 45-lea al fericitei sale căsătorii.

Despre acéstă ireparabilă perdere încunoscinţăm cu inima înfrântă de durere pe tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii rĕposatului.

Rĕmăşiţele pământesci ale mult regretatului defunct s'au ridicat din locuinţa proprie, Vineri, în 31 Maiu st. v. (13 Iunie n.) a. c. la orele 9 a. m. şi s'au depus spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei gr. or. rom. din Feldióra. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria în veci neuitată! Ana I. Morariu născ. Fulea, soţie, Iosif I. Morariu, protopresbiter, Dr. George I. Morariu, medic, Maria Tăban născ. Morariu, fii şi fică. Ioan I. Tăban, Olimpia Iosif Morariu n. Mihălţean, Adela Dr. G. Morariu n. Karl, ginere şi nurori.

*

Confiscarea „Cărţii de aur“ în Făgăraş Cu datul din 13 Iunie n. ni-se scriu din Făgăraş următórele: Astăzi s'a confiscat prin judele de instrucţie (investigator) din Făgăraş *„Cartea de aur“*, la dl advocat Dr. *Ioan Şenchea*. Confiscarea s'a făcut în urma recercării judelui investigator din Sibiiu, Gödri, care în recercare amintesce pe Dr. Şenchea cu numele şi pretinde a se estinde recercarea şi asupra tuturor despre cari s'ar puté afla că posed „Cartea de aur“.

Am ajuns departe!

*

Irena Vladaia în Oradea-mare. Despărţămêntul oradan al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ invită la *concertul* ce 'l va arangia Dumineca (22 Iunie st. n.) în *Oradea-mare* la hotel „Arborul Verde“ cu concursul dnei *Irena Vladaia* primadona Operei din Bucuresci. Preţul de întrare: loc I. 4 coróne, loc II. 2 coróne, loc III. 1 corónă, galerie 50 fileri. Venitul e destinat în favorul despărţămêntului.

*

Dar pentru biserică. Pe séma bisericei gr. or. române din Cainelul-de-sus, tractul Zarandului, au dăruit domnul *Ioan Săcărian* comerciant în Băiţa două icóne mari în preţ de 24 coróne, ear' domnul Simeon Chinda din Cainel a dat 12 coróne pentru renovarea s. potir, în scopul să se aurească pe din lăuntru şi să fie argintit pe din afară. Pentru care faptă creştinéscă li-se aduce şi pe calea acésta căldurósă mulţămită. Cainel la 12 Iunie st. n. 1902. *Dionisie Mateeş*, paroch gr. or.

*

Fapte bune. „Lucraţi până e ziuă, căci vine nóptea, când nime nu va mai lucra“ (ev. Ioan.) — De acestea cuvinte a evangelistului, pătrunşi şi convinşi în suflet evlavioşii credincicşi Mihail Ferdean şi soţia Dochiţa născ. Lazar, au depus la banca „Arieşana“ din Turda suma de 200 cor. pentru înfrumseţarea fruntariului la nou zidinda biserică din Agârbiciu.

Tot pentru înfrumseţarea fruntrariului au mai contribuit: Maria Sebeni lui Iacob 3 cor.; Maria Felecan născ. Ferdean 1 cor.; Ioan Muntean 60 bani; Susana Muntean 60 bani; — ear' pentru sf biserică: Maria Moldovan născ. Turean un rênd de vestminte colorate, în preţ de 50 cor.; Maria Gaciu născ. Moldovan un prapor verde în preţ de 26 cor.; Maria Spălnăcan născ. Felecan un brâu şi un epitrafir în preţ de 20 cor.; Iacob Sebeni bĕtrânul un sticharíu alb în preţ de 6 cor.; Ileana Vana lui Niculae 2 stergare frumóse în preţ de 4 cor.; Ana Dragota lui George un sfesnic în preţ de 60 bani. — Fapte bune, cari de sine se laudă.

Dee bunul Dzeu, ca cuvintele evangelistului Ioan sĕ pătrundă multe inimi evlavióse; ear' pe acesti donatori sĕ 'i dăruiască cu tărie sufletéscă şi viéţă îndelungată, ca sĕ mai pótă face mult bine pentru înfrumseţarea casei lui Dzeu. Agârbiciu, 29 Maiu 1902. *Vincenţiu Orăsan*, presbiter.

*

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu, dat Mercuri, 11 Iunie, în sala mare de la Gesellschaftshaus, a avut un succes pe deplin mulţămitoriu. Programul a fost esecutat, — sub conducerea domnului *Kirchner*, — cu precisiunea cunoscută. In *„Povestea rosei“* rolul principal l'a avut dl *Vasile Popoviciu*, cunoscutul nostru tenorist de la Braşov, care a dat nou prilej Sibienilor sĕ-i admire vocea dulce şi cuceritóre. A cântat admirabil. A fost chemat la rampă de nenumĕrate-ori şi a trebuit sĕ cânte şi puncte afară de program. Despre drăgălaşele nóstre soliste, cu rol însemnat la concertul acesta, lăsăm sĕ vorbéscă recensentul artistic al ziariului german din loc, *„S. D. T.“*, care le apreciéză prestaţiunile astfel: „Rosa“ (în Povestea rosei) a cântat-o d-şóra *Simonescu* cu o intimitate răpitóre şi cu concepţie poetică, ear' vocea de „alto“ a d-şórei *Cunţan* în partidele predate cu o siguranţă covêrşitóre ale reginei ḑinelor, ale Martei şi morăriţei, au produs mare efect. Aceleaşi dame au cântat cu d-na *Crişan* spre mulţămirea publicului şi celelalte soluri de sopran şi alto, duete şi terţete“.

. . . „In partea a doua a concertului s'au dat două numere din opera lui Kirchner „Marióra“. „Doina“ a dat ocasiune d-şórei *Oniţiu* de a brila cu o intonaţiune din cele mai curate şi o abilitate superióră a organului vocei“.

După concert a fost convenire socială, cu toaste numĕróse.

*

Clădirea şi întocmirea şcólelor poporale. Sub titlul acesta „Reuniunea higienică a comitatului Sibiiu“ a edat o broşură în cari se cuprind sfaturi şi indigitări: cum are sĕ fie clădit un edificiu de şcólă, ca sĕ corĕspundă tuturor recerinţelor higienice, la ce loc sĕ fie şcóla, cum sĕ fie băncile în şcólă etc. Toţi cei cari se interesézá de afacerile şcolare, deosebi comunele nóstre bisericesci ca susţinĕtóre de şcólă vor trage mare folos din cetirea acestei broşuri. Se póte căpĕta de la „Reuniunea higienică a comitatului Sibiiu“.

*

Esamenul din Botez. In 10 Iunie st. n. s'a ţinut esamenul la şcóla nóstră confesională din *Botez* (tractul Turda) sub conducerea protopopului tractual Iovian Murĕşan. Esamenul a succes bine, ceea-ce numai spre laudă póte fi tinĕrului învĕţătoriu Ioan Mănică. Inainte de a fi instituit învĕţătoriu acolo I. Mămică, învĕţămêntul era de tot negligat şi de aceea nici poporul nu se prea interesa de causele şcolare. In cursul esamenului de acum însĕ, poporul auzind rĕspunsurile copilaşilor lui şi convingêndu-se însuşi de progresul pe care într'un scurt an şcolar l'a făcut cu şcolarii noul învĕţătoriu, a ascultat cu drag îndemnurile date de protopopul, după încheerea esamenului, întru a sprigini şi susţiné din tóte puterile şcóla confesională, şi în conţelegere cu protopopul a hotărît sĕ escrie concurs, pentru-ca sĕ-şi alégă pe învĕţătoriul lor după tóte formalităţile legale şi astfel sĕ şi-'l aibă definitiv. Şcolarilor încă a ţinut protopopul o vorbire frumósă, lăudându-i pentru rĕspunsurile bune date în examen, şi îndemnându-i sĕ fie cu iubire şi ascultare faţă de învĕţătoriul lor şi sĕ nu deie la o parte cărţile nici pe timpul feriilor, ci sĕ cetiască, pentru a nu uita cele ce au învĕţăt, ear' în Dumineci şi sĕrbători sĕ cerceteze regulat sfânta biserică.

*

Apel pentră „masa studenţilor“ din Blaj. Ni-s'a trimis un apel subscris de doisprezece inşi (directorii instituţiunilor de învĕţămênt din Blaj, profesori şi privatieri) prin care publicul român e rugat sĕ contribue cu obolul sĕu la înfiinţarea projectatei *mese a studenţilor* de la şcólele din Blaj. Ofertele sunt a se adresa „Cassei centrale archidiecesane“ în Blaj.

*

Esundarea Tisei. In urma ploilor mari Tisa a esundat Vineri în Marmaţia, acoperind cu valuri comunele Visoc, Dragomir, Moisin, Borşa, Vişeul de sus etc., şi partea din jos a oraşului Sigetul-Marmaţiei. La Izakonyha un om a fost luat de valuri şi s'a înecat. Valurile au nĕvălit cu atâta putere, că au rupt şi spălat calea ferată, cum şi podul de fer din Siget, care forma legătura de comunicaţiune cu Slatina. Miseria e fórte mare.

*

Inecaţi în Murĕş. Fraţii Nicolae şi Ludovic *Simon*, proprietari în *Căpâlnaş*, au întrat călare în Murĕş cu scop sĕ scalde caii. Când au fost însĕ pe la mijlocul rîului, caii au fost răpiţi de valuri şi tótă truda de a scăpa din pericol, a fost zadarnică. Ambii s'au înecat în valurile Murĕşului cu cai cu tot. Cadavrele au fost date apoi la mal în apropriere de comuna Birchiş.

*

Câtă sumă de bani suntem datori sĕ primim în mĕruntiş ne spune următórea disposiţie ministerială: Din piese de câte 5 coróne până la valórea de 250 cor., piese de câte o cor. până la 50 bucăţi, piese de 10 şi 20 fileri până la 10 cor., ear' de aramă până la 1 corónă.

*

Interese după darea relaxată. Judecătoria administrativă, ca for suprem în afaceri de dare, în şedinţa din 15 Martie 1901 sub Nr. 3510 ex 1900 a enunţat că *în cas de ştergere ori relaxare a contribuţiunii deja plătite* contribuentul e în drept a pretinde *interese după suma plătită dar' mai târziu relaxată.* Tot în sensul acesta a hotărît judecătoria administrativă — în urma duor cause recurate — sub Nr. 5016 şi 5017 ex 1901.

*

Un jubileu militar. Vineri (20 Iunie) îşi serbéză jubileul de *200 ani* de la înfiinţarea sa regimentul de husari Nr. 3, staţionat la Arad (respective Aradul-nou) şi numit regimentul conte Hadik. Splendórea festivităţilor jubilare e ridicată mult prin faptul că aprópe toţi fostii oficeri ai regimentului cari mai sunt în viéţă, iau parte la sĕrbările jubilare.

*

Esundări mari în Dej. După plóie torenţială de 13 ceasuri *Valea-Someşului* şi *ţinuturile din jurul Dejului* au fost inundate de apă cum de la 1863 nu s'a mai pomenit. In 13 Iunie valea Soica ce trece prin Dej, eşind din alvie a inundat partea sudvestică a oraşului Dej, a prăbuşit case, a luat şi dus în apa Someşului-mare garduri, clădiri economice, arbori, bucate şi tot ce-i cădea în cale. In aceeaşi zi după amiazi Someşul de la Bistriţa şi cel de la Cluj, umflaţi de ploi, au buit în Someşul-mare, care în urma acesteia a dat peste ţermuri şi a inundat partea nord-ostică a oraşului. Calea ferată, gara, jógĕrul şi magazinul de lemne, stradele Bánffy, Kisszekeres şi Laktanya, întreg teritoriul de dincolo de Someş, apoi comunele Alör, Arpástó, Mikeháza, Reteag, Bethlear, întrégă calea ferată spre Cluj şi 14 comune spre Bistriţa sunt sub apă. Comunicaţia pe linia Dej—Zelau şi Dej—Bistriţa e întreruptă. *Recolta de pe teritoriu de 20 mii de jugĕre este total nimicită.* Cantonierul Nagy Imre, ocupat sĕ mântuéscă de furia valurilor ce biet avea în jurul casei, a fost răpit de valuri. Duminecă i-au aflat cadavrul, dar' până sĕ sosécă la faţa locului comisia, valurile l'au luat de nou şi l'au dus nu se ştie unde.

Asemenea şi la *Bistriţa* şi *comunele de pe Bârgău*. In nóptea de 12—13 Iunie în urma unei ploi oribile au esundat rîurile şi văile, rupênd poduri, şosele, smulgênd din rădĕcini copaci seculari, ducênd vite, carĕ şi tot ce prindeau în calea lor. Pe unele locuri apa a pătruns prin case până la înălţime de jumĕtate metru. Comunicaţia e intreruptă. pagubele causate de acest potop se urcă la sumă de sute de mii.

O telegramă din *Sătmar* dto 16 Iunie vestesce ca Someşul a esundat şi pe acolo şi că *întreg oraşul e sub apă.*

Cărţi şi reviste.

Biserica ortodoxă română, revista Stului Sinod al Bisericei autocefale ortodoxe a Romăniei, Nr. 1. (anul de esistenţă XXVI) pe April a apărut cu următoriul sumariu: 25 ani de la apariţia revistei; Insemnătatea dinastiei ereditare pentru România; Din trecutul seminariului central; Seminariul Veniamin din Iaşi; Importanţa predicei în Biserica Română; Ierarchia Bisericei nóstre, şi altele de interes special pentru biserica din România.

„Bis ort. română“ apare în *Bucureşti* (tipografia cărţilor bisericeşti) în fascicoli lunari şi costă 10 lei pe an.

*

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în două părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul, broşat, 2 coróne.

Din public.*)

Mulţămită publică.

„Mult Stimatul Domn Artemiu Balaş comerciant în Baiţă şi mult Stimata Sa Dómnă Leontina, cercetând biserica nóstră (din Trestia) cu ocasiunea unei cununii şi observând că biserica nóstră nu posede pe S. prestol cruce de metal ci de lemn — au binevoit a ne procura una cruce de „brons“ aurită, în preţ de 30 coróne, pe spesele D-sale. Şi ni-au trimis'o la biserică tocmai pe ziua Sântei invierii lui Christos.

Drept aceea, pentru acest frumos dar nu pot sĕ nu le aduc şi pe acéstă cale mulţămită.

Dee bunul Dumnezeu, ca S. cruce sĕ le fie păzitóre şi apărătóre de tot rĕul, şi povĕţuitóre şi ajutătóre cătră binele vremelnic şi cel vecinic“.

Trestia, în 25 April 1902.

Petru Perian
par. gr. or.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Tinerimea şcolară şi adultă din Agârbiciu (tract. Turda) a dat un concert în Dumineca Mironosiţelor, al cărui venit curat s'a destinat pentru biblioteca şcolară.

La succesul material al acestui concert au contribuit următorii domni:

George Simu (Gheja), Kováts István, Ménaságí Iózsef, Simonfy Ödön, (Agârbiciu) şi Iosif Urcan, (Turda) câte 3 cor., Fodor László (Agârbiciu) 2 cor. 40 bani; Ionel Mesaroş (Turda), Iuliu Pop (Urca), vĕd. Maria Raţiu, Silviu Bologa (Turda), Ioan Marincă (Tur), Ariton Mijea (Ghiriş), Dsóra Cornelia Orăsan (Sâniacob), V. Orăsan, Ioan Vescan, Biró György, Horváth István, Ioan Trombitaş, Mihail şi Alecs. Şerean, Ioan Vana, Nagy Albert, Sükösd Sándor, Fűssy Ida, Fülöp Gyula, Ménaságí János (toţi din Agârbiciu) câte 2 cor., Ioan Popa (Hărastăş) 1 cor. 60 bani; Maria Pop (Feneş), Szaniszló Lajos (Agârbiciu) câte 1 cor. 40 bani; Basiliu Căzan, Alecs. Pintea (Cristiş) câte 1 cor. 20 bani; Remus Roşca (teolog Sibiiu), Const. Lalu (Tilişca), Todor Ciorea (Hărastăş), Emanuil Seiche (Urca), Ioan Hărşan (Lita-română), Petrea Tulburean, Ioan Pelea, Iosif Zăhan; Stefan Felezeu (Turda), Ioan Dragota, Ioan Tritean, Szatmári Ferencz, Goldenfeld-né, Marton Mózeş, özv. Fábián Ferencz-né (Agârbiciu) câte 1 cor.; George Jova, Simion Tatar, Mihail Pop, Mihail Turean, Ana Sêrb, Siia Jova, Ana Turean lui Chifor (Agârbiciu) câte 50 bani; Sükösd Berczi (Agârbiciu) 10 bani.

Din venitul total subtrăgêndu-se spesele, rĕmâne un venit curat de 10 cor. 10 bani, care sumă s'a şi alăturat la fondul bibliotecei; ear' marinimoşilor sprigínitori li-se esprimă şi pe calea acésta cele mai sincere mulţămiri.

Agârbiciu, 25 Maiu, 1902.

In numele comitetului arangiator:

Vincenţiu Orăsan
presbiter.

Apel.

Grea e munca ce trebue sĕ o presteze o societate comercială pe terenul economic, e cu atât mai grea, cu cât noi Românii pe acest teren de abia suntem la început. — Ómeni de inimă au înfiinţat astfel de societăţi pentru progresul comerciului, pentru sprigínirea comercianţilor români. — In interesul publicului mare luptă aceste societăţi cu greutăţile ce le întimpină din partea concurenţei străine, care bine cunoscênd însemnătatea ce o au şi vĕḑênd viitoriul ce 'l vor avé, cu tóte mijlócele, de multe-ori neloiale, umblă sĕ zădărnicéscă acţiunea lor binecuvêntată. — Căci bine vĕd străinii, că numai prin societăţile comerciale ne putem emancipa de sub greul jug economic pus prin hegemonia lor. —

Resultatele morale ce le au societăţile comerciale sunt de nepreţuit. Ele pun stavilă concurenţei murdare, ele ne apără de esploatarea străinilor; ce ar fi deci mai just şi mai loial, de cât sĕ le dăm tot succursul. — Publicul nostru român de multe-ori arată un neinteres inescusabil faţă de societăţile acestea. E deci timpul suprem sĕ ne strîngem rêndurile, sĕ sprigínim din rĕsputeri societăţile comerciale în munca lor grea, ca la timpul sĕu sĕ ne putem bucura de ródele lor binefăcĕtóre. —

Una dintrĕ societăţile comerciale, putem zice cea mai de frunte, este societatea nóstră. — Am avut de a lupta cu multe greutăţi, dar' speranţa în viitor n'am perdut'o. Apelăm însĕ la bunăvoinţa publicului român şi în interesul causei 'i cerem spriginul. Dacă vom lua în considerare efectele binefăcĕtóre ce societatea nóstră le are asupra comerciului românesc, suntem siguri că nimenea nu va denega spriginul ce i-l cerem.

Mărfuri bune cu preţuri convenabile este devisa nóstră, şi nu ne îndoim că de acésta maximă ne-am ţinut.

Relaţiunile favorabile în cari stă societatea nóstră cu cei mai de frunte producenţi de mărfuri, condiţiunile favorabile cari suntem în stare a le oferí, ne lasă a crede, că publicul mare recunoscêndu-le ne va spriginí.

Neguţătorii se pot convinge, că cumpĕrând de la noi îşi vor afla bun câştig şi singura nóstră dorinţă este, ca societatea nóstră sĕ fie apreciată după-cum merită, ca o fortăréţă care 'i apără de eventualităţile ce comerciul aduce cu sine.

Ori-cât ar fi de mic sprijinul ce 'l avem din partea ómenilor nostri, vom fi recunoscĕtori şi ori-care póte, dacă vrea, sĕ ne spriginéscă prin influinţare directă sau indirectă.

Influinţarea póte urma indirect, aşa, că comerciantului, care îşi pricepe datorinţa şi se provede cu marfă de la noi, îi staţi în ajutor prin sfatul D.-V., îndemnând pe alţii ca sĕ cumpere de la el. Ear' dacă s'ar afla vre-unul îndĕrĕtnic, a 'i esplica interesul mare economic legat de acéstă societate şi întru cât nici acésta n'ar folosí, binevoiţi a ni 'l arăta nouĕ cu numele, ca sĕ 'l putem noi convinge despre favorurile legate de societatea nóstră.

De altă parte ori-ce dorinţă aveţi Vĕ rugăm a o aduce societăţii nóstre la cunoscinţă, şi nu ne îndoim că întru cât aceea este întrĕ marginile posibilităţei, totdéuna se va împliní.

Primiţi asigurarea deosebitei nóstre stime şi consideraţiuni.

„Concordia“
societate comercială pe acţii.

Posta redacţiunei.

Fornădia. Aceea *noi* avem sĕ decidem, că ce avem şi ce *putem* publica într'un ziariu oficios bisericesc, şi în privinţa acésta nu primim învĕţături dela nimeni.

Bucium-Isbita. Ţinem incidentul de încheiat şi nu mai publicăm nimica în causă.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr: 333. [67] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea alor două eventual trei posturi învĕțătoresci**, la școla gr. or. română din **Sebeșul-săsesc**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
2. Relut pentru cuartir și grădină 200 cor.
3. Cuincuenaliile legale, cari însĕ se computā numai de la instituirea definitivă la școla susamintită.

Cei cari vor ocupa posturile din cestiune, sunt datori a merge Dumineca și sĕrbătórea cu copiii la biserică și a cânta la liturgie.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul amintit subsemnatului Oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a 'și arăta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetul parochial
Sebeș, 30 Maiu 1902.
Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 334. [68] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătoresci** din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrĕm**, trei posturi, cu salariu anual câte de 600 cor., cuartir și grădină, eventual relut în bani 60 cor.
2. **Pianul de jos**, dóuĕ posturi, cu salariu câte de 600 cor., Pentru cuartir și grădină câte 20 cor. și câte 1 stânjin de lemne.
3. **Rĕhău,** cu salariu de 600 cor. grădină și pentru cuartir 20 cor.
4. **Deal,** cu salariu de 600 cor. și pentru cuartir și grădină 40 cor.
5. **Cacova**, cu salariu de 600 cor., și adecă: 400 cor., de la biserică ear' 200 cor. ajutoriu de stat, cuartir și grădină.
6. **Laz**, cu salariu de 600 cor., ear' pentru cuartir și grădină 40 cor.
7. **Căpâlna,** cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.
8. **Petrifalĕu**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.
9. **Sebeșel**, cu salariu de 600 cor., ear' pentru cuartir și grădină 40 cor.
10. **Rĕchita-Purcăreț**. Unul în Rĕchita și unul în prediul Purcăreț, fie-care cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.
11. **Tărtăria**, cu salariu de 300 cor., în bani și 300 cor. în naturalii.
12. **Ciόra**, cu salariu de 200 cor., de la biserică și 400 cor. din ajutoriu de stat; pentru cuartir și grădină 24 cor.
13. **Vingard,** cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.
14. **Sesciori**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenaliile se computā de la instituirea definitivă și servițiul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor ocupa posturile sus amintite sunt datori a merge Dumineca și sĕrbătórea cu copii la biserică și a cânta la liturgie; și la însărcinarea comitetului parochial a cultiva grădina de pomărit și a instrua copii.

Concurenții au sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul amintit subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele parochiale:
Sebeș, 30 Maiu 1902.
Oficiul protopresbiteral al Sebeșului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la *„Cassa de păstrare reuniune în Sĕliște“*, comitatul Sibiiu, se escrie prin acésta concurs cu terminul *de 30 Iuniu a. c.* cu un salariu anual de **C. 720.—**.

Reflectanții au sĕ documenteze absolvarea unei școle comerciale.

La acest post pot competa și abiturienții din anul acesta.

Sĕliște, în 6 Iuniu 1902.

[65] 3—3 **Direcțiunea.**

Realități de vênḑare

Realitățile din **Sibiiu piața lemnelor** (Bauholzplatz) **Nr. 4** cuprinse în protocolul funduar al Sibiiului Nr. 202 A+2 Nr. topogr. 1221/2, 1697/1 și 1698/1 pe cari se află **casă de pétră cu 10 încăperi, curte mare, două grădini și edificii economice, birtul așa numit la „Grenadir“** — se află de vênḑare din mână liberă pe lângă condițiuni de plătire fórte favorabile. Informațiuni detaiate dă plenipotențiatul *Dr. Liviu Lemény*, advocat în Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 14. [6 6]1—3

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

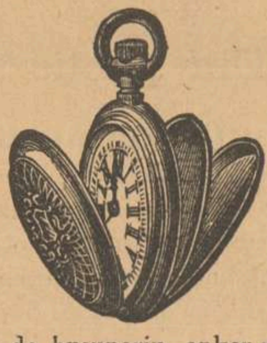

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz****, casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 4—15

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistență.

Articoli reproduși din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900
și publicați de
Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă

de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

P. T.

Ne luăm voie a vĕ aduce la cunoscință, că am provĕḑut de nou magazinul nostru cu mărfuri bune, reducênd totodată și prețurile de mai nainte și prin referințele nóstre favorabile suntem puși în plăcuta posiție a vĕ oferí pentru cumpĕrarea mărfurilor Dvóstră cea mai bună conveniență.

Vĕ învităm deci cu tótă stima sĕ faceți o încercare și suntem siguri că veți fi pe deplin satisfăcuți servindu-vĕ **cea mai bună marfă, cu cele mai ieftine prețuri.**

Cu deosebire vĕ recomandăm magazinul nostru bine asortat cu tóte soiurile de **cafea prăjită** și **neprăjită, rafinade de zăhar compact, cubic** și **pisat, orezuri fine. orz străin, mazere, linte, conserve de carne** și **legumi, oleiuri de bucate franțuzesci** și **italiene, stafide, struguri, migdale, chocolade, cacao, gelatină, vanilie** și **făină veritabilă de Bănat**.

In magazinul nostru se mai află totdéuna în cea mai fină calitate **champagner, vinuri de masă** și **desert**, tóte soiurile de **ape minerale străine** și **indigene, rum veritabil de Jamaica, ceaiu fin chinezesc** și **pesmeți, liqueururi fine, silvorium vechiu, rachiu de drojdii** și **trevere,** precum și renumitul **vin feros de China „Serravallo“**.

Mai departe recomandăm depositul nostru fórte bine asortat cu **săpunuri de toiletă** și **de spălat, luminări de stearină** și **de sĕu, petroleu indigen** și **străin, colori de oleu pisate** și **lac pentru dușumele** etc. etc.

Societatea nóstră are în legătură cu magazinul de coloniale și un despărțĕmênt de mărfuri tecstile în cea mai bună calitate și cu prețuri moderate, dintrĕ cari remarcăm îndeosebi: **țesături de bumbac „Schroll“**, **șifon** și **inlet**, tóte soiurile de **brodării albe, brodării tipărite, țesături de Sighișóra** și **străine, fețe de masă pentru dejun** și **prânz, batiste de in, bumbac** și **batist, cămeși bărbătesci, gulere, manjete** și **cravate, torturi pentru împletit, croșetat** etc. în tóte colorile și de tóte soiurile, **mĕtase de brodat**, care nu 'și perde fața la spălat, din renumita fabrică **Dolfus Mieg & Comp. (D. M. C.), stofe de brodat, ață de cusut** și **torturi de lână de óie** (lână Harras și de Berlin) **ibrișin pentru cojocari,** precum și tóte articolele ce se țin de branșa acésta.

On. mușterii de la țéră le stăm cu plăcere la disposiție dându-le tóte informațiunile dorite.

Cu stimă
„CONCORDIA“
societate comercială pe acții
Sibiiu, strada măcelarilor nr. 20.

[64] 4—5

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 63 Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Iuniu 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Autonomia bisericei nóstre.

Sibiu, 20 Iuniu n.

Cel-ce cunósce trecutul, nu tocmai îndepărtat, al luptelor interne, purtate în acésta patrie comună, întrĕ popórele cari o locuesc, — va găsi fără îndoeală o mare asemănare întrĕ trecut și present Și în trecut s'au aflat politiciani magiari, cari voiau, ca peste nópte toți locuitorii țerii acesteia sĕ devină Magiari, în sentimente, limbă și credință politică, în tocmai cum la ordinea zilei e și acuma magiarisarea celor de altă limbă, cu ori-ce preț și cu folosirea tuturor mijlócelor posibile.

Urmarea nechibzuitei politici magiare din trecut a fost, cum bine știm, aceea, că atunci când tóte popórele țerii trebuiau sĕ mérgă împreună pentru a croi o sórte nouă și prielnică, un viitoriu fericit statului ungar, — n'au mers împreună, pentru-că în urmarea celor întêmplate nu puteau merge împreună. Și tare ne temem că dacă întêmplarea ar aduce cu sine repetarea acestui lucru, earăși nu vom puté merge împreună, pentru-că politicianii magiari în mod fatal caută sĕ ne înstrăineze tot mai mult de națiunea magiară, în loc sĕ caute sĕ ne apropie de ea, sĕ stabiléscă, cu noi împreună, punctele de înțelegere și de adevĕrată frățietate, pentru-ca uniți sĕ fim pe viitoriu, ca o stâncă puternică de granit.

Că unii dintrĕ politicianii magiari nu vreau sĕ dee nimica naționalităților nemagiare din patrie din aceea ce după drept și dreptate le compete, — e de înțeles; pentru-că nimeni nu dă bucuros din mână aceea pe ce stăpân s'a făcut, irelevant că pe ce cale. Dar' e de neînțeles, cum de se află politiciani magiari, — și încă de cei cu multă carte și cu vaste cunoscințe istorice, — cari rîvnesc și la aceea ce *avem* de multă vreme, și ce s'a dovedit în decursul vremii că nu e spre stricăciunea sau supĕrarea nimĕnui, ear' nouĕ ne servesce spre mângăiere și întărire în credința cătră Dumnezeu, tron și patrie, trinitatea căreia Românul s'a închinat totdeauna.

Ințelegem organisarea nóstră bisericéscă, autonomia nóstră, *statutul* nostru *organic*, — devenit în timpul mai recent spin în ochii unor politiciani magiari.

Nu le place politicianilor magiari, că biserica nóstră e *națională*, precum națională e și biserica soră a Sêrbilor; și din incidentul că tocmai acum se află întrunit congresul bisericei sêrbesci, în scopul sĕ compună aceea ce de mult trebuia sĕ fie compus și pentru Sêrbi, cum a fost compus din capul locului din partea prevĕḑĕtorilor și luminaților *nostri* înaintași: un *statut organic*, pentru conducerea internă a afacerilor lor bisericești, — se năpustesc asupra statutului nostru organic și cer neamânata lui revisuire, pentru a fi adus în consonanță cu spiritul dominant de astăzi, cu unitatea națională de stat.

In deosebi cunoscutul scriitor magiar, Dr. *Iancsó Benedek,* pledéză cu mare zel pentru revisuirea acésta, ca necesară pentru *noi* și pentru *biserica nóstră.*

E curios sĕ vezi venind unul care nu face parte din biserica nóstră, și sĕ ne spună că ce ar fi *bine* pentru biserica pe care *noi* o formăm. Și mai curios e, sĕ veḑi aducêndu-se de motiv *frecările interne,* — pe cari nimeni nu le vede, nu le știe, nu le cunósce. Unde sunt aceste frecări? Nu decurg congresele și sinódele nóstre, sub înțelépta conducere a Archiereilor, în cea mai bună și frumósă ordine? Nu se manipuléză averile nóstre bisericesci cu cea mai mare îngrijire și scrupulositate? Nu se dă chestiilor bisericesci-școlare cea mai mare atențiune, și special pentru școlele nóstre confesionale nu se aduc cele mai mari jertfe posibile?

Că la câte o alegere, — fie chiar de episcop, — ómenii se împart în partide, e numai urmarea firéscă a constituționalismului întrodus pe cele mai largi base în biserica nostră, și faptul acesta nu însemnéză, la nici un cas, *bólă internă* în organismul nostru bisericesc.

Dar' intențiunea, cum bine știm, nu e aceea, de a ni-se face nouă *bine*, ci de a ni-se sparge fortăréța, prin care ne avem acum apărată cât de cât *naționalitatea.*

Ei bine, sĕ se știe, că de fortăréța acésta nu se va puté atinge nimeni, câtă vreme vom simți putere în noi de a o puté apăra. Strămoșii nostri au suferit torturi și mórte pentru ea. Dacă va trebui, vom suferi și noi, dar' o vom apăra până la ultima rĕsuflare.

Primejdia încă nu e iminentă; e numai semnalată, și e bine că ni-se semnaléză din vreme, pentru-ca sĕ ne putem strînge și noi bine și din vreme rîndurile. Sĕ fim deci pe grije și fiecare la postul sĕu.

Conferențele învĕțătoresci.

Cercul Sighișóra.

— 10 Iuniu n.

Dacă așa târziu vin a raporta despre decursul conferenței învĕțătorești din cercul al XVIII-lea, Sighișóra, — causa este că am așteptat, ca altă peană mai dibace în astfel de chestii sĕ facă acest lucru.

Dar' în zădar așteptam, căci o pățam ca în anul trecut, când tot cu așteptatul a trecut anul și raportul par'că l'a înghițit pămêntul.

Dar' sĕ lăsăm la o parte tânguirile. Trec deci de-adreptul la decursul conferenței. Și ca sĕ fiu mai scurt la spus, am sĕ aduc numai ce e mai de preț la cunoștință publică, lăsând, ca pe anul viitor sĕ fac un raport mai amănunțit, când îmi voiu face din vreme notițele necesare spre acest scop.

Conferența a ținut ședințe în tóte trei zilele destinate. Inceputul s'a făcut cu înălțarea rugăciunei obicinuite la tronul Celui de sus, spre a ne sta în ajutor. După sĕvêrșirea serviciului divin am mers cu toții în corpore la școla gr. or. din loc, unde după cuvêntul de deschidere, (pe care regret că nu 'l am la îndemână sĕ'l fac cunoscut) și după constituirea biroului, s'a trecut la esecutarea punctelor din program, publicat încă de timpuriu în „*Telegraful Român*“

Lucrările din program au fost împărțite în patru grupe și anume:

a) Lecțiuni practice.
b) Disertațiuni.
c) Chestiuni pedagogice.
d) Propuneri și dorințe.

Prin cele 7 lecțiuni practice s'a dovedit că învĕțătorii membri ai acestui cerc conferențiar, cu bun succes au îmbrățișat predarea conform treptelor formale.

Prin cele 3 disertațiuni s'a dovedit, că învĕțătorii nostri posed nu numai o cultură frumósă școlară, ci și frumóse cunoștințe de o cultură multilaterală.

In deosebi fratele *Andron* înv. în Ungra, atât în acest an, cât și în anul trecut, prin disertațiile sale, lucrate și ascultate cu un deosebit interes, în adevĕr ne-a distras, procurându-ne tuturor o plăcută recreație sufletéscă după munca obositóre cu chestiile școlare. — Cred că M. St. D. Comisar nu'l va scăpa din vedere pe acest bun disertant nici pe viitor, însărcinându-l ca și în acești ani cu frumóse teme. — De asemenea cred că și fratele coleg, cu plăcere și în viitor ne va distrage prin plăcutele și totodată instructivele Dsale disertații.

Prin cele 5 teme pedagogice-metodice asemenea s'au dovedit bogatele și sănĕtósele cunoștințe pedagogice ce posed și trebue sĕ le poseadă adevĕrații educatori.

Prima întrĕ aceste a fost cea pusă de P. V. Consistoriu Archidiecesan, la care membrii conferenței au hotărît că, până atunci, până când salariul învĕțătorului confesional va fi atât de neregulat solvit, învĕțătoriul e silit a'și căuta și alte ocupații, cu isvóre de venit pentru susținerea sa, ca scriitori, v. matriculanți, economie, care are, și alte ocupații, ce le póte sĕvîrși în timpul liber.

La tema: ce motive îndreptățesc pe femei a îmbrăca cariera învĕțătoréscă, era interesant a asculta pe D-șórele învĕțătóre *Aurelia Stoica* și *Sultana Çiuleiu.* — Și era cât pe aci sĕ rĕmânem mai pe jos de cât ele, dacă dl înv. Dumitrescu, prin tema sa nu near fi luat în apĕrare, spunênd motivele ce sunt contra aplicării femeilor ca învĕțătóre, motive atât de convingĕtóre, că ori-ce contrar ar fi trebuit sĕ rĕmână recunoscĕtor,

---

FOIȘÓRĂ

Cultivarea sentimentului religios.

de **Eleonora Slavici**

„In mine și în casa mea doresc sĕ fie Dumneḑeu!“ e devisa femeii înțelepte. Pot bărbații îndrăzneți sĕ între în discuțiuni filosofice asupra ființei lui Dumnezeu și asupra existenței lui, noi femeile trebue sĕ păstrăm credința părinților nostri și s'o transmitem încă cu mai multă însuflețire copiilor nostri; noi cu „Dómne ajută!“ avem sĕ începem și cu „Iți mulțămesc Dómne!“ avem sĕ le sfîrșim tóte.

Sentimentul religios e plăcut și dulce, un balsam bine-făcĕtor al inimilor încercate, și nu putem face copilelor nóstre un mai mare bine decât sădind în inimile lor acest sentiment, care le îndulcesce viéța și le fortifică spre a suporta tóte greutățile. Vrednic de plâns, ḑic eu, e omul, și mai ales femeia, care a pierdut credința și nu mai póte sĕ aibă în inima sa acéstă dulce mângăiere.

Dar' sentimentul religios are consecințe practice, de la cari atîrnă fericirea individuală a femeii mai mult decât de la ori și ce.

Prima din aceste e încrederea în bunătatea lui Dumnezeu. Când femeia are încrederea acésta, deși se scie slabă, înaintéză cu pas sigur și fără esitațiune în cărările vieții, nu se sperie de greutățile ce i-se pun în cale, e tot-deauna răbdătóre, supórtă mai ușor loviturile sorții și nu-și pierde nădejdea. Chiar nenorocirile mari i-se par încercări numai, și ea mulțămesce lui Dumnezeu c'a scăpat de nenorociri și mai mari și nu se îndoesce, că după suferință va vení mângăere, precum după furtună vine seninătatea ceriului și strălucirea sórelui.

E de prisos sĕ mai arĕt, cât de mult contribue tóte acestea la fericirea individuală. De mic trebue dar' sĕ deprindem pe copil a lua de pildă pe Christos și a fi îndreptați cu ochii mereu spre cer. Vorbindu-i despre copilăria lui Iisus, spunêndu-i istorióre din vechiul și din noul testament, dându-i exemple ómeni ca Daniil ori ca Iov, cari au fost neclintiți în încrederea lor cătră Dumnezeu, mama nu numai desvóltă inteligența lui, nu numai câștigă iubirea lui prin o distracțiune plăcută, dar' îl și pregătesce pentru viéța practică. Auḑite din gura mamei lui iubite, tóte acestea vor rĕmâné adânc imprimate în inima lui și-l vor povățuí în întréga viéță.

In casa părintéscă se croesce deci viéța, și dacă părinții sunt pătrunși de rolul hotărîtor ce-l au în educațiunea copíilor, copiii vor fi stăpâniți și mai târziu de sentimente pe cari le-au sădit în inimile lor.

A doua consecuență practică a sentimentului religios e frica de a sĕvîrși fapte cari nu îi sunt plăcute lui Dumnezeu.

Mai ales pentru noi femeile frica acésta e un fel de înger de apărare. Scim cu tótele, că nimeni nu comite fapta rea nesciind că e rĕu ceea-ce face, ci pentru că e stăpânit și împins de vre-o slăbiciune și nu e în stare sĕ se stăpânéscă. Femeia avênd sistemul nervos mai desvoltat decât bărbatul, e mai sentimentală, mai supusă impulsiunilor momentane, mai slabă în fața tentațiunilor și astfel se stăpânesce mai cu anevoe. Prin cultivarea simțimêntului religios o ajutăm, sădind în inima ei frica acésta, care îi dă un fel de talisman în fața tentațiunilor.

Femeia religiósă ține cu sfințenie tóte legăturile și-și împlinesce tóte datorințele, pe cari le-a luat înaintea lui Dumnezeu, căci ea e pătrunsă în sufletul ei de temerea, că nefăcêndu-și datorința, va nemulțumi pe Dumnezeu.

Când ea e lipsită de acéstă temere, uită ușor, până chiar și datorințele luate în fața altariului, și ne mai fiind în stare sĕ se supună, voesce sĕ se impună și ambițiunea o face róbă. Ea numai voesce sĕ supórte slăbiciunile soțului ori ale altora, ține sĕ aibă totdeauna dreptate, sĕ fie socotită mai presus de toți, sĕ stăpânéscă pe alții, dacă nu se póte stăpâní pe sine.

Modestia e cu tóte acestea podóba cea mai frumósă și mai prețuită la femee!

Ori-cât de multe, mari și variate ar fi calitățile femeii, ele au sĕ rĕmână ascunse cu modestie, căci pe femeia modestă cu cât mai de aprópe o cunosci, cu atât mai mult o prețuesci, cu atât mai mult o iubesci, cu atât mai nesecată îți pare și cu atât mai sigur ajunge sĕ conducă fără de pretențiune cercul în care trăesce. Lipsită de modestie, femeia își desfășură deodată tóte calitățile si fórte încurând ajunge un fel de haină învechită, pe care n'o mai prețuesce nimeni.

Cu ce te-ai ales, iubita mea prietină, întreb pe femeia care nu e în stare sĕ se stăpânéscă pe sine? Ești desprețuită și de alții și, ceea-ce e mai trist, chiar și de tine însa-ți!

De acéstă urîtă sórte ne ferim copilele când sădim în inimile lor frica de Dumnezeu, raportând tot ce ele fac la voința celui-ce vede tóte și se mâhnesce de fapta rea.

(Va urma.)

numai pretinele nóstre învĕţătóre nu s'au lăsat sĕ fie convinse.

Tema „Ce defecte se observă în planul actual de învĕţământ“, lucrată de înv. Maican, fiind-că pe lângă enumĕrarea defectelor a cuprins şi un plan nou, cu deosebită considerare la şcólele poporale săteşti, cu un singur învĕţător, conferenţa aflându-l de bun a hotărît, ca acela după încuviinţarea Consistoriului sĕ fie obligător pentru acest cerc conferenţiar, până la edarea unui nou plan de înv.

Prin tema „Treptele formale şi originea lor“ s'au reîmprospĕtat în memoria fiecăruia frumósele cunoştinţe despre acest nou metod al predării învĕţământului, primind îndemnul de a'l îmbrăţişa mai dinadins pe viitor, dovedindu-se că propunĕnd conform lui, se póte dobândi un succes laudabil.

La punctul: propuneri şi dorinţe, conferenţa a hotărît că în anul viitor îşi va ţiné şedinţele în opidul *Cohalm* şi de va fi posibil în fie-care an apoi în câte o comună, percurgêndu-le aşa pe rênd tóte.

Un lucru fórte bun acesta, numai cât ar fi apoi potrivit, ca ziua începerii conferenţelor sĕ fie zi de sĕrbătóre ori Duminecă, ca sĕ pótă lua parte şi poporul, spre care scop apoi în acea zi înainte de ameazi ar fi serviciul divin, o mică şedinţă ca consfătuire pentru hotărîrea ordinei de zi, ear' după amiazi, fiind învitat şi poporul la şedinţă, se va ceti vre o prelegere-poporală economică şi vre o disertaţie potrivită.

Da de nu cumva prin o astfel de procedură am ajuta împretinirea poporului cu şcóla şi învĕţătorul!

Membrii conferenţei apoi şi-au esprimat dorinţa de o fóe pedagogică, care sĕ tracteze în o parte chestiile pedagogice, ear' în altă parte sĕ apere interesele învĕţătorilor, ceea-ce s'a constatat că a fost mai ales causa nesprijinirii fostei „Fóe pedagogică“.

In deosebi apoi s'au plâns învĕţătorii, că din an în an sunt insuportabile greutăţile ce le întîmpină cu încasarea salariului lor din repartiţie. Poporul copleşit fiind de atâtea dări şi aruncuri, fără a mai cugeta la binele ce i-'l aduce şcóla, şi numai auzind de repartiţia salariului înv., strigă că nu mai póte da.

Poporul nostru n'a ajuns încă acolo, ca sĕ-şi ştie preţui pe ai sĕi după merit!

In urma acestora membrii conferenţei şi-au esprimat dorinţa, ca P. V. Consistoriu sĕ cerce tóte mijlócele de a lua în mâna sa salarisarea învĕţătorilor, chiar de s'ar învoi, ca prin mijlocirea Oficiilor de dare sĕ se încaseze repartiţiile şi aşa sĕ'i ajunga la mână, de unde va împărţi fiecăruia după cuviinţă.

Atunci şi numai atunci, învĕţătoriul va fi liber în lucrarea sa şi nu-i va zice Nan şi Bran, eu te plătesc, ai sĕ joci cum îţi cânt

Şi chiar când voesci sĕ'i îndemni a întemeia vre o societate ori fond, bine înţeles în folosul lor, îţi spune „lasă-ne în pace, că vezi bine că d'abia 'ţi plătim zloţii Dtale“. . . . .

Atunci cu dreptul ar puté fi învĕţătoriul aspru inspecţionat, precum mulţi strigă azi.

Până atunci n'ar fi pĕcat óre a te apuca sĕ'l mai iei şi la gónă, flămând, gol lipsit şi amărât fiind?

. . . .

In fine presidiul, prin câteva cuvinte bine alese şi instructive a încheiat conferenţa, ear' în numele tuturor i-a mulţumit P. O. D. protopresbiter pentru rara dibăcie şi tactica pedagogică ce a arătat întru conducerea conferenţei.

In semn de iubirea şi stima ce-i purtăm M. St. D. Comisariu, în corpore cu toţii l'am însoţit până la cuartir, unde ne-am despărţit, spre a ne revedé la anul în Cohalm.

. . . .

M'am fost aprofundat în descrierea lucrurilor de valóre şi am uitat sĕ spun că şi noi ca tótă lumea într'o séră am mai alungat gândurile seriós prin câte un păhar de beutură la un banchet ce l'au dat cu totii, la care banchet toastele ca şi pe alte locuri au fost la ordinea zilei, ca picuri de veselie tuturor.

. . . .

In adevĕr frumóse suveniri ducem noi de la întrunirile nóstre în Conferenţe!

Fie în veci binecuvîntat Cel-ce întâiu ni le-a lăsat!“ *Eu.*

Chestiuni pedagogice.

de

Ioan Paicu învĕţător.

Istoria ne arată, că până când popórĕle n'au cunoscut menirea ce o are omul pe acest pământ, până când individul cugeta despre trecerea sa din acéstă viaţă, ca Anteea — fica lui Cinna, că e *„cufundarea în neiantul întunerecului“*, — şi că prin urmare după mórte nu'l mai aştéptă pe om altă viaţă vecinică: părerea omenimei despre destinaţiunea omului era diferită, şi astfeliu diferite erau şi ţintele educaţiunei.

Ca sĕ se convingă cineva despre adevĕrul celor spuse, n'are decât sĕ consulte *„starea pedagogiei“*, ba mai puţin, n'are decât sĕ-'şi aducă aminte de meritatul atribut ce se da educaţiunei înainte de naşterea lui Christos, de: *„esclusivă naţională“* respective *„esclusivistă“*.

Insĕ, prin venirea Dumnezeului-om şi perfectului pedagog Iisus în lume, s'a descoperit demnitatea omului şi adevĕrata destinaţiune pentru carea a fost creat.

Tot istoria nepărtinitóre, legiuitoriul aspru, ne spune şi arată prin fapte demne de crezĕmênt, că până când un popor nu cunósce decât trebuinţe materiale reclamate de natura omenéscă, trebuinţe de tóte zilele, nu se póte însufleţi de *idealuri*.

Aşa dară numai sublimele învĕţături ale lui Christos — idealurile — au ridicat popórele din abisul întunerecului, din sălbătăcia în care zăceau, aducêndu-le la „lumina cunoscinţei“. Ele au pus fundament educaţiunei — aşa zisă — *„generală umană“*.

*

Dacă istoria ne arată, că numai idealurile ne ridică înaintea luminei culte şi numai ele ne *vor* şi *pot* deosebi de popórĕle sĕlbatice; dacă Invĕţătoriul lumei, Christos a premers atunci cu ecsemplu viu — mulţimei ce alerga după dênsul şi'I asculta minunatele învĕţături, — prin purtarea sa, *„model de moralitate şi religiositate“*; dacă suntem convinşi despre adevĕrul, că numai însufleţite de idealuri se înalţă popórele şi înaintéză cu paşi repezi spre emanicipare şi perfecţiune, şi în fine, dacă Prea Venerabilul Consistoriu Archidiecesan, în fruntea căruia stă actualul prea demn Cap bisericesc, prin *pastorale, ordinaţiuni* şi *teme* de caracter avantagios ne determină, — ca *stea* conducĕtóre în activitatea nóstră de luminători ai poporului român, — *idealul virtuţilor, moralei şi religiosităţei creştine:* cred, că e timpul suprem a întocmi lucrurile aşa, ca sĕ putem fi model şi esemplu mulţimei care privesce la noi, în special noi *învĕţătorii*. Convinşi fiind: că numai astfeliu purceḑênd se va creea *din* tinĕra generaţiune şi *printr'însa* o împĕrăţie a religiosităţii şi moralei creştine, o împĕrăţie a *umanismului*.

*

Omul nepreocupat, cu judecată calmă, care cu atenţiune a cetit atât „Pastoralele“ Inalt Prea Sfinţitului şef al bisericei române gr.-ortodoxe cât şi „Circularele“ Prea Ven. Consistoriu date ca teme spre deliberare conferenţelor preoţesci şi învĕţătoresci, şi tot cu aceeaşi atenţiune a urmărit şi discuţiile ce s'au încins asupra acelora: va puté susţiné, — ceea ce cu aprópe tóte ocasiunile s'a relevat, că sarcinile cele mai *delicate*, mai *importante* şi mai *grele* de purtat din câte a împărţit Dzeu indivizilor, ce trăesc pe globul terestru, au fost reservate pentru *preoţi* şi *învĕţători*. Ba putem zice, că pentru acei preoţi şi învĕţători, cari au sĕ trăiască în mijlocul poporului mai puţin pricepĕtor, de la sate, sarcinile sunt cu atât mai jingaşe şi dificile.

Dacă şi cu acésta ocasiune am atins acest adevĕr; am făcut'o numai, ca sĕ pot constata douĕ lucruri şi adecă:

a) numai *acela* cunósce importanţa şi simte greutatea absolută a misiunei legată de eul sĕu propriu, *care e mai cu conscienţiositate* în îndeplinirea *rolului de adevĕrat conducĕtoriu*, şi

b) că rolul ce 'l au conducĕtorii fireşti ai poporului e de *aceeaşi calitate* şi *cantitate* şi împreunat cu rĕsponsabilitate *deopotrivă* înaintea lui D-zeu şi societăţii omenesci.

Căci ceea ce prestă *învĕţătoriul* până elevii sunt în şcólă; are sĕ presteze *preotul* după ce elevii es de sub mâna învĕţătoriului şi întră în valul vieţii practice, şi anume, în biserică, în diferite alte locuri potrivite şi cu tóte ocasiunile... Deci cuvine-se; ca acestor factori, potrivit *rolului* ce 'l au, sĕ li-se dee şi o *egală importanţă* în viéţa socială.

Se póte constata mai departe, că luminatul şi prevĕḑĕtoriul Cap al bisericei nóstre împreună cu Inaltul nostru for bisericesc-şcolar, convinşi fiind despre acest adevĕr, cu părintéscă îngrijire şi neobosită priveghere se interesézĕ de *noi*, de mersul afacerilor bisericesci-şcolare şi în general de înaintarea sigură a poporului nostru în cele *culturale-morale şi materiale.*

Şi în fine de la distanţă se póte observa *liberul* şi singurul *edificător* sistem constituţional al bisericei nóstre drept mărtusitóre, în virtutea căruia şi disparentului *atom* al acestui organism 'i este dată posibilitatea de a 'şi esprima părerile ce crede că ar fi alimentatóre pentru susţinerea întregului în stare bună.

Acum, dacă voim, ca aserţiunea ventilată în public din partea rĕuvoitorilor, că n'am fi destul de maturi pentru constituţionalismul ce 'l avem în biserică, sĕ nu prindă teren: cuvine-ni-se, ba chiar datorinţă avem a ne spune opinia într'un mod sau altul în unele chestiuni importante.

Greutatea rolului ce 'l avem se justifică pe deplin, când te pui a cugeta: că se pretinde sĕ fim de *model* în *tóte* privinţele, direcţiunile şi pe *tóte* terenele de activitate.

Sĕ mânecăm de la şcólă şi învĕţători, căci *ea* e naia care ne duce printrĕ prăpăstii la limanul dorit. „Daţi mi şcóla şi voiu reforma lumea“! a zis un mare învĕţat.

Nu va puté nime nega, că partea preponderantă a învĕţătorilor nostri se străduesce destul în decursul unui an şcolar, pentru a eşi cu finea anului din şcólele nóstre copii instruaţi în adevĕratul înţeles al cuvêntului! Se înţelege, întru cât e posibil şi cât se póte aştepta de la o şcólă poporală! Şi dacă nu toţi, apoi partea cea mai mare 'şi vĕd cu ochii rodul ostenelelor pe deplin remunerat în ziua examenului anual prin via satisfacţiune sufletéscă a poporului present.

Ce bucurie avem! Mulţămire sufletéscă şi conştientă împăcată, pentru-că ni-am împlinit datorinţa cu scumpĕtate.

Puţini învĕţători vor fi, cari în decursul vacanţei mari de aprópe *4 luni* sĕ nu aibă un lucru de sĕvêrşit, în afară de ale şcólei.

Din care causă, unul ca altul aştéptă cu drag timpul feriilor mari, timpul numit de *recreaţiune*.

Şi întocmai ca tinerii ce scapă de miliţie, unde 3 ani erau siliţi a sta sub comandă, — plecăm care încătrău. — Ce se întêmplă însĕ cu copiii, cari umblaseră la şcólă?

Este în deobşte cunoscut! Se folosesc cei mai mărişori la lucrul câmpului, păscutul vitelor, etc., ear' dintrĕ părinţii sufletesci nici unul nu se mai interesézĕ de dînşii.

(Va urma.)

Din Bucureşti.

Plecarea Moştenitorilor de tron la Londra.

Luni, la orele 10 şi jum. diminéţa, au plecat cu un tren special prin Predeal la Londra Alteţele Lor Regale, Principele *Ferdinand* şi Principesa *Maria*, pentru a representa pe M. Sa Regele Carol la sĕrbările încoronării Regelui Edward al Angliei.

La gara din Bucureşti se afla lume multă şi alésă, venită sĕ ureze călătorie bună Principilor Moştenitori.

M. S. Regele, AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principesa Maria şi AA. LL. RR. Principele Carol şi Principesa Elisabeta au sosit la gară, la orele 10, în trăsură deschisă. Majestatea Sa şi Alteţele Lor Regale au fost întimpinaţi de întréga asistenţă.

Dómnele au oferit graţiósei Principese Moştenitóre o profusiune de flori şi de buchete.

Principele Moştenitor era în civil, Principesa Moştenitóre purta o rochie uşóră de călĕtorie şi o pălărie rotundă de paiu negru, ear' Principele Carol uniforma şcólei fiilor de militari, cu bluză.

Majestatea Sa şi Alteţele Lor Regale Principii Moştenitori au făcut cerc, binevoind sĕ se întreţină, cu afabilitatea Lor obicinuită, cu persónele presente, pe când Principele Carol şi Principesa Elisabeta făceau încunjurul salei, dând mâna cu fie-care dintrĕ dómnele şi domnii de faţă.

Principele Carol cu mâna pe baionetă, purtând sub braţ chipiul cu pampon, se presenta cu o ţinută adevĕrat militară, împărţind tuturor strîngeri de mână. Mica principesă Elisabetă, plină de drăgăleşenie, rumenă, cu ochii vioi şi de o sprintenie adorabilă, era alintată de tótă asistenţa, răpită de farmecul ei copilăresc.

Trenul fiind gata de plecare, Alteţele Lor Regale îşi iau rĕmas bun de la M. S. Regele, cu care se îmbrăţişézĕ de mai multe ori, sărută cu drag pe Micii Principi, şi apoi îşi iau adio de la tóte persónele, adresând fiecărei câte un cuvênt bine-voitor.

M. S. Regele şi întréga asistenţă conduc apoi pe Principii Moştenitori până la vagonul-salon.

Peste câteva minute trenul se pune în mişcare, întrĕ uralele publicului de pe peron.

Revistă esternă

Desarmarea Burilor. Cu datul de 17 Iunie *Kitchener* raportézĕ la Londra că lista Buriler cari au capitulat în Transvaal şi Oranje acum e completă. In Transvaal au depus armele 11.225 ómeni (10.843 arme), ear' în Oranje 5395 (5280 arme). Lista celor din Colonia-Cap încă nu e completă.

*

Bulgaria şi Sultanul. Numai zilele acestea a plecat de la Petersburg principele Ferdinand al Bulgariei, unde fusese sĕ facă reverinţe ţarului, şi Sultanul a şi trimis la Petersburg doi plenipotenţiaţi ai sei, ca sĕ slăbiască eventualele resultate ale visitei lui Ferdinand. Se făceau adecă tot feliul de combinaţiuni asupra scopului urmărit de Ferdinand cu visita la Ţarul, întrĕ cari era şi aceea, că principele Bulgariei doresce *corónă regală*, ear' pentru a i-se realisa acéstă dorinţă are lipsă în prima linie de învoirea şi sprijinul ţarului. Adevĕrat, că oficiósele şi semioficiósele Bulgariei au dementat acéstă combinaţiune, dar' Sultanul totuşi îşi va fi cugetând ca sasul din poveste, că „dracul nu culcă-te!“. De aceea a trimis la Petersburg pe adjutantul sĕu *beiul Seib*, care împreună cu *Hussein paşa*, ambasadorul de la Petersburg, a fost primit Marţi în audienţă la Ţarul în Peterhof.

Că ce scop are acéstă misiune şi ce vor fi spus Ţarului plenipotenţiaţii Sultanului, nu se póte şti, ci numai presupune. Ear' acéstă presupunere 'şi află esplicarea în o telegramă dată din Constantinopol ziarelor mari europene, de cuprinsul că *Sultanul va împedeca cu ori-ce preţ nisuinţele Bulgarilor de a-şi declara ţéra regat.*

*

Comandanţii buri în Europa. Se raportézĕ din Haga, că după rectificarea contractului de pace *De Wett* va face călĕtorie în Germania, Austria şi Ungaria, *Botha* va merge în Belgia, Olanda şi Francia, *Delarey* în Rusia, ear' secretariul de stat *Reiz* va călĕtorí la America. Scopul acestor călĕtorii e *sĕ colecteze ajutóre* pe séma familiilor bure ajunse în miserie din pricina rĕsboiului.

De Wett sosesce la Viena pe la mijlolunei Septembre.

*

Infrăţire slavă în Balcani. Ziariul militar „Mir“ din Sofia, care trece de semioficios, susţine a şti că *Ţarul a primit invitarea principelui Ferdinand* şi *va asista* la desvĕlirea statuei ridicate în Sofia în memoria ţarului Alecsandru II. Inainte de sĕrbările desvĕlirii vor fi manevre mari în jurul Sofiei, la cari vor asista *marii-duci* Vladimir, Sergiu şi Nicolae, *ministrul de rĕsboiu* Kuropatkin şi *optzeci oficeri din statul major* al armatei rusesci.

Tot „Mir“ spune că după încheerea manevrelor óspeţii ruşi vor merge la *Pasul-Şipca* sĕ asiste la sfinţirea capelei şi mănăstirei ridicate acolo în amintirea luptelor din 1877. De acolo se re'ntorc toţi la Sofia spre a fi presenţi la întimpinarea Ţarului.

Diplomaţia ruséscă — după cum transpiră din articolii ziarelor rusesci, — ar voi, ca serbările de la Sofia sĕ fie *apoteoza unei mari înfrăţiri slave în Balcani* şi de aceea 'şi dă silinţa sĕ esoperezo, ca deodată cu sosirea Ţarului la Sofia sé sosiască acolo şi *regele Sêrbiei* şi *principele Munteneyrului.*

Ori cum va fi însĕ, desvĕlirea statuei „Ţarului eliberator" va da prilej la manifestaţiuni de importanţă póte adânc tăietóre în constelaţiunea politică din Balcani. Acésta se póte deduce şi din atitudinea ce o observă ziarele bulgare de la visita principelui încóci. Pe când adecă înainte de visită şi pe timpul cât Ferdinand se afla în Petersburg presa bulgară se lăpĕda morţiş de planul scos la ivélă de presa europénă, că adecă scopul visitei ar fi esoperarea *corónei regale*, acum, după visită şi-a perdut de tot bunul cumpĕt şi pretinde, ca *Bulgaria sĕ fie proclamată regat.* In acelaşi timp înjură pe Sultanul ca-şi-cum nu ar fi *suzeranul Bulgariei*, ear' în acéstă privinţă tonul îl duce *Vecerna Posta*, care susţine a şti că Rusia, Francia, Anglia şi Italia apróbă planul lui Ferdinand, pe când Germania şi Austro-Ungaria vor observa atitudine *pasivă*, întocmai ca faţă cu cestiunea cretană.

Ordinea examenelor

publice de maturitate şi de clasă de încheiere, cari se vor ţiné cu elevii şcólei comerciale superióre gr.-or. române din Braşov la finea anului şcolar 1901—1902.

Examenul de maturitate

se va ţiné în zilele de 13 şi 14 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central. La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte şcolarii.

Examenele de clasă

se vor ţiné în sala clasei a doua în zilele următóre de la 7—12 ore a. m., cum urméză:

Mercuri, în 19 Iunie v. cl. I. comercială. 1. Religiunea, profesor Dr. St. Stinghe. 2. Româna, profesor A. Bârseanu. 3. Istoria, profesor G. Vătăşan. 4. Matematica, profesor A. Ciortea.

Joi, în 20 Iunie v. cl. II. comercială. 1. Religiunea, profesor Dr. St. Stinghe. 2. Româna, profesor A. Bârseanu. 3. Cunoscinţe de drept, profesor I. Socaciu. 4. Aritmetica comercială, profesor I. C. Panţu. 5. Francesa, profesor I. Pricu,

Vineri, în 21 Iunie v. cl. I. comercială. 1. Fisica, profesor A. Ciortea. 2. Francesa, profesor I. Pricu. 3. Principii com. profesor I. Socaciu. 4. Germâna, profesor I. Pricu.

Sâmbătă, în 22 Iunie v. cl. II. comercială. 1. Magiara, profesor Dr. I. Bunea. 2. Matematica, profesor A. Ciortea. 3. Geografia, profesor A. Bârseanu. 4. Germâna, prof. A. Vlaicu.

Marţi, în 25 Iunie v. cl. I. comercială. 1. Magiara, profesor I. Pricu. 2. Aritmetica com. profesor I. C. Panţu. 3. Geografia prof. A. Bârseanu.

Mercuri, în 26 Iunie v. cl. II. comercială. 1. Economia, profesor I. Socaciu. 2. Chemia şi Merceologia, profesor A. Vlaicu. 3. Istoria, profesor G. Vătăşan.

Sâmbătă în 29 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toţi şcolarii, se va încheia în mod solemn anul şcolar 1901/902 distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului şcolar în 29 Iunie fiecare şcolar va primi testimoniu şcol. şi un esemplar din Anuarul şcólei. Şcolarii absenţi nu vor primi Anuarul şcólei.

La examenele acestea precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar sunt învitaţi cu tótă stima părinţii, amicii şi binevoitorii acestor şcóle.

Braşov, în 1 Iunie v. 1902.

Direcţiunea.

NOUTĂŢI

Procesul „Cărţii de aur". Pe mâne, Sâmbătă, e citat dl *T. V. Păcăţian*, autorul opului *„Cartea de aur"*, înaintea judelui de instrucţie de la tribunalul din loc, pentru a fi ascultat în procesul ce i-s'a intentat din partea procuraturei din Cluj pentru mai multe documente şi fapte istorice, cuprinse în opul numit şi acum confiscat de la toţi abonenţii. După cum suntem informaţi, improcesuate sunt 85 de pagini din voluminósa carte, întrĕ cari 58 de pagini sunt cele ce conţin vorbirea lui Bărnuţiu de la adunarea din Blaj şi descrierea decurgerei acestei adunări.

*

Noul secretariu consistorial. In şedinţa plenară de alaltăeri a consistoriului archidiecesan a fost ales, cu unanimitatea voturilor, secretariu consistorial *Dr. George Proca.* Dl Proca înlocuesce în acest post pe Dr. Elie Cristea, ales asesor în senatul bisericesc.

*

Post de prim-forestier. Vicecomitele comitatului Braşov a escris concurs la postul de *prim-forestier* la oraşul liber-regesc *Braşov.* Dotaţiunea: 1800 cor., salariu fundamental, 300 cor., bani de cuartir, 400 cor., pauşal de călătorie şi diurne, 40 stânjini de lemne şi cuincuenalele statutare. Termin de concurs *20 Iulie* (12 ore a. m.). Intrĕ altele petenţii au sĕ documenteze cunoscinţa limbei magiare, germâne şi române.

*

Logodnă în familia ţarului. Din Petersburg se raportéză oficios, că prinţul *Nicolae,* fiul regelui Greciei, s'a logodit cu mare-ducesa *Elena Vladimivovna,* fiica mareducelui Vladimir.

*

Un rege care ţine cu civilimea. Cu câteva luni mai nainte senatorul *Pelloux*, comandant de corp şi fost ministru-president, a atacat aspru pe ministrul de interne *Giolitti* al Italiei pentru-că spre a împedeca greva lucrătorilor de la căile ferate i-a chiămat pe toţi la serviciu activ militar. Giolitti a replicat lui Pelloux că nu i-se şade sĕ atace guvernul, cât timp e comandant de corp în activitate. Pelloux a rĕspuns că fiind senator are drept sĕ critice faptele guvernului. De atunci întrĕ Giolitti şi Pelloux era mare duşmănie. A intervenit apoi *regele Victor Emanuel*, care a făcut lui Giolitti cadou posa sa, ear' pe Pelloux l'a trimis la pensie, arĕtând astfel că mai mult are în vedere interesele civilimii de cât regulamentul rigid militar.

*

Regele Albert al *Saxoniei* de câteva sĕptĕmâni e bolnav. In timpul din urmă bóla i-s'a agravat aşa de tare, că nu mai e speranţă sĕ scape de mórte. Se raportéză chiar că oficiile telegrafice ar fi primit ordin *sĕ nu spedeze telegrame cu ştirea despre mórte* până nu se va confirma ştirea în mod oficios.

*

Incoronarea regelui Edward. In 23 Iunie curtea regală se strămută în palatul Buckingham şi în ziua aceea „United Empire Trade Leagne" ospătéză pe bărbaţii de stat ai coloniilor. In 26 Iunie încoronarea. In 27 Iunie părechia regală, cu suită splendidă, percurge stradele Londrei. Aceste douĕ zile sunt zile de sĕrbătóre publică. In 28 Iunie revistă mare asupra flotei în portul Spithead. Vor defila 170 bastimente de rĕsboiu. In 29 Iunie serviciu de mulţămită în catedrala Sânt-Paul. Seria festivităţilor o închee o serbare de grădină în parchul palatului Windsor.

*

Credinţe deşerte. Se vede că pe alocurea şi acum mai dăinuesce în popor starea de întunecime şi de prostie condamnabilă, şi acum mai crede bietul popor în superstiţiuni (credinţe deşerte) cari îl conduc la fapte criminale, pentru cari trebue sĕ dee apoi socotélă înaintea legii. Un cas de asemenea prostie s'a întêmplat zilele trecute în Ohaba-Forgaci (Banat). Anume, cum scriu foile din Timişóra, nu de mult a rĕposat acolo economul George Branko. După înmormêntarea lui vĕduva viséză într'o nópte că rĕposatul a venit a casă şi a vorbit cu ea. La acésta, conform superstiţiunei próste, vĕduva s'a dus în cimiteriu împreună cu fiul ei, a desgropat mormêntul, a tăiat bucăţi cadavrul mortului, a turnat apoi peste el var şi după aceea a astupat mormêntul eară. Aflând despre acésta autorităţile politice, au arestat şi pe femeie şi pe fiul ei. Pedépsa ce li-se va dicta la timpul sĕu, va fi fórte aspră.

*

Esamenele învĕţăceilor meseriaşi. Duminecă (22 Iunie st. n.) se vor ţiné în sala gimnasiului ev. lutheran din loc esamenele publice ale învĕţăceilor meseriaşi. Se vor începe diminéţa la $7^1/_2$ ore şi duréză până la $11^1/_2$. De la $11^1/_2$ până la $12^3/_4$ cercetarea esposiţiei. La $12^3/_4$ împărţirea premiilor şi remunerarea pentru desemnuri şi pentru lucrările pactice. In legătură cu esamenele se află în edificiul gimnasiului o *esposiţie de desemnuri şi objecte lucrate de învĕţăceĭi meseriaşi,* deschisă pe séma publicului Sâmbătă şi Duminecă întrĕ orele 8—1 şi 2—6.

*

„O desminţire suspectă": Cele spuse sub titlul acesta în numĕrul 60 al ziarului nostru sunt confirmate acum din partea dlui profesor *Stan* însuşi, care ne rógă sĕ publicăm următórele: „Un „individ" necunoscut, *folosindu-se în mod neiertat de numele meu*, în Nrul 116 al „Gazetei Transilvaniei" şi 98 al „Tribunei" a desminţit censura mea de profesor, comunicată de jurnalistica românéscă, la locul prim de DVóstră.

Spre liniştirea prietinilor şi cunoscuţilor declar, că acea desminţire este o *perfidă plastografie*, fapta *ordinară* a vre-unui „glumeţ" *invidios şi fără gust*. Adevĕrul este, că în 31 Maiu n. am depus cu succes la universitatea din Budapesta *censura de profesor pentru şcólele medii*. Aceste Vĕ rog sĕ le daţi publicităţii ca întregire a comunicatului D-Vóstre din Nrul 60, întitulat „O desminţire suspectă". Sohodol, 4/17 Iunie, 1902. Cu distinsă stimă *Vasile Stan* profesor."

Ar fi bine dacă s'ar erua numele ticălosului care 'şi permite astfel de glume, — pentru a fi dat dispreţului opiniunei public române.

*

Srisorile pentru străinătate. In timpul din urmă o mulţime de scrisori ce se trimit în străinătate, din pricina neorientării publicului nu sunt francate suficient. Oficiul postal aduce deci prin acésta la cunoscinţa publicului următórele: Taxa unei scrisori simple până la greutatea de 20 gr. în Austria, Bosnia şi Herţegovina şi Germania face 10 fileri, ear' până la greutatea de 250 gr. în aceleaşi ţeri 20 fileri. In Sêrbia şi Muntenegro pentru 15 gr. câte 10 fileri. In România circulaţia limitrofă — teritoriul de dincóce de Mureş — pentru 15 gr. 10 fileri, de altfel 25 fileri. In Elveţja pentru 20 gr. 25 fileri. In tóte celelalte ţeri pentru 15 gr. 25 fileri.

*

Stipendii pentru meseriaşi. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu dă pentru anul şcolar 1902—1903 *trei stipendii de câte 300 coróne* tinerilor meseriaşi cari au absolvat cu succes bun clasa a treia a órecărei şcóle industriale şi spre a se perfecţiona în ramul meseriei lor doresc sĕ cerceteze vr'o şcólă de specialitate afară de teritoriul comitatului Sibiiu, întrĕ cari — în cas de cualificaţiune egală — vor fi preferiţi cei cari au ascultat curs de specialitate la vr'o şcólă industrială de pe teritoriul comitatului Sibiiu. Cererile, scrise cu mâna proprie şi adjustate cu atestat de cetăţenie (illetőségi bizonyitvány), cu testimonii de la şcóla învĕţăceilor meseriaşi, despre ascultarea cursului de specialitate, etc., adresate comisiunii economice a comitatului Sibiiu, sunt a se trimite vicecomitelui comitatului Sibiiu, care dă bucuros şi eventuale informaţiuni mai detaiate. Stipendiatul trebue sĕ documenteze la finea anului prin arĕtarea testimoniului şi prin raport amĕnunţit, că în ce chip s'a folosit de timp la respectivele cursuri.

*

Nevasta! Anul trecut tribunalul militar din Losoncz a osândit la *degradare şi doi ani închisóre de fortăréţă* pe căpitanul Iuliu *Koch*, pe motivul că ar fi defraudat 880 coróne bani de ai regimentului daţi lui în grijă. Zadarnic susţinea că nu a defraudat banii, ci în mod inesplicapil au dispărut din buzunarele lui, póte 'i va fi perdut, căci tribunalul l'a osândit cu osânda amintită mai sus. Nenorocitul căpitan a fost degradat şi pus la închisóre. Acum, după aprópe un an de zile *nevasta căpitanului*, torturată de mustrările consciinţei, s'a presentat la tribunalul civil din Balassa-Gyarmat şi a declarat că *ea a furat banii din buzunarele bărbatului ei.* S'a întrodus ceretare minuţiósă şi s'a dovedit că în adevĕr aşa s'a întêmplat. Pĕcătósa a fost osândită la 6 luni temniţă. — Şi asta e nevastă! Atunci când prin un singur cuvênt şi redând soţului ei banii furaţi de la el putea sĕ 'l scape de ruşine şi de închisóre, *a tăcut*, a lăsat sĕ-i fie soţul degradat şi închis ca un criminal ordinar! Si avea copíi, pĕcătósa!

*

Sinucidere prin fóme. In Vişeu (Marmaţia) trăia un moşneag pe care bĕtrânii satului îl ajunseseră ca om bĕtrân deja. Se dă cu socotéla sĕ fi fost în etate cam de 125 ani moşneagul. In anii din urmă însĕ slăbise bietul aşa de tare, că i-s'a urît de viéţă şi aştepta cu dor sĕ-i vină mórtea. Impacient de a mai aştepta, moşneagul s'a hotărît la o faptă oribilă, pĕcătósă. N'a mai mâncat, n'a mai beut nimic, ca sĕ móră de fóme. Intrebat de îndemnul acestei hotărîri, a rĕspuns că în tótă viéţa lui nu a fost bolnav şi de aceea starea de neputinţe de acum îi e insuportabilă. In urma nutririi neîndestulitóre palpitarea inimei i-a slăbit apoi tot mai mult, până ce Duminecă moşneagul a adormit de tot. Se chiamă Vogel Ioil şi era evreu.

*

Ştiri mĕrunte. Sĕptĕmâna trecută s'au simţit violente sguduituri de pămênt în Sicilia. Vulcanul Etna dă semne de erupţiune. — La gurile Dunării s'au ivit, sporadic, *lăcuste.* Ministeriul domeniilor a luat deja mĕsurile de apĕrare. — In satul Ober-Blauen (ducatul Baden) Luni diminéţa a ars o casă în care locuiau trei familii. Una, *de şepte membri, şi-a aflat mórtea în flacări.* — Marţi înainte de amiazi a ars fabrica de jaluzii din Traun (lângă Linz). Paguba e circa 300.000 de coróne. — Din *Petersburg* se raportéză că în satul Grosni (în Caucas) Luni séra s'a simţit cutrĕmur de pămênt. Asemenea şi din *Madrid* se raportéză despre un vehement cutrĕmur urmat de puternic vuet suteran, întêmplat în Melila (Maroc). Pagube nu a causat nici unul dintrĕ ele. — In ţinuturile din jurul *Pireneilor* (Spania) au fost zilele acestea ninsori mari, după cari a urmat ger de érnă. — Pe insula *Lissa* Luni nóptea a fost orcan mare şi grindină, care a pustiit întrégă recolta viilor. Paguba se urcă la suma de un milion de coróne.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pe sama casei nóstre de rugăciuni s'a cumpĕrat un rênd de vestminte preoţesci în valóre de 100 cor., la care a contribuit: Tinerimea nóstră cu 60 cor., venitul curat al petrecerei teatrale de a doua zi de Crăciun, anul trecut: Sofron Hoportean, cu 10 cor., Nicolae Roşca, sen. 2 cor., şi cassa parochială cu 18 cor. Tot pe sama casei de rugăciuni s'au procurat: Un potir, stea, disc şi linguriţă, tóte de argint de china suflate cu aur, în valóre de 51 cor., 84 fil., la cari au contribuit: G. Dănilă cu 14 cor. 42 fil., S. Dănilă, cu 14 c. 42 fil.. I. Cadar, 8 c.; care pentru păstrarea obiectelor dăruite ne-a donat şi o cutie frumósă în valóre de vre-o 12 cor., dl Const. Călţiun, compt. la librăria diecesană din Caransebeş cu 6 cor. 60 fil., ear' pe sama bibliotecei parochiale a dăruit „Unirea rom. din Transilvania cu biserica rom. cat. sub împĕratul Leopold I." de Dr. G. Popovici, dl Rubin Patita, advocat în Alba-Iulia a donat Mineiul pe luna April, cu litere străbune, frumos legat în valóre de 15 cor.

Pentru clădirea bisericei au incurs de la parochienii din Ciunga, prin Dl Vasile Nicóra, paroch 6 cor. 60 fil.; de la Dl Ioan Stanca, paroch în Vurpĕr 16 cor. 54 fil.; de la Dl Vasile Basarabă, paroch în Romos 2 cor. 70 fil. Tuturor acestor binefăcĕtori le aduc şi pe calea acésta mulţămitele nóstre căldurόse, D-zeu le împlinéscă dorinţele, iar faptele lor bune servéscă altora de pildă.

In numele comitetului parochial:
Murĕs-Uióra, la 29 Maiu st. n. 1902.

Andreiu Badiu
paroch.

prostituată sa.

Apel.

Grea e munca ce trebue sĕ o presteze o societate comercială pe terenul economic, e cu atât mai grea, cu cât noi Românii pe acest teren de abia suntem la început. — Ómeni de inimă au înfiinţat astfel de societăţi pentru progresul comerciului, pentru spriginirea comercianţilor români. — In interesul publicului mare luptă aceste societăţi cu greutăţile ce le întimpină din partea concurenţei străine, care bine cunoscênd însemnătatea ce o au şi vĕḑênd viitoriul ce 'l vor avé, cu tóte mijlócele, de multe-ori neloiale, umblă sĕ zădărnicéscă acţiunea lor binecuvêntată. — Căci bine vĕd străinii, că numai prin societăţile comerciale ne putem emancipa de sub greul jug economic pus prin hegemonia lor. —

Resultatele morale ce le au societăţile comerciale sunt de nepreţuit. Ele pun stavilă concurenţei murdare, ele ne apără de esploatarea străinilor; ce ar fi deci mai just şi mai loial, de cât sĕ le dăm tot succursul. — Publicul nostru român de multe ori arată un neinteres inescusabil faţă de societăţile acestea. E deci timpul suprem sĕ ne strîngem rêndurile, sĕ spriginim din rĕsputeri societăţile comerciale în munca lor grea, ca latimpul sĕu sĕ ne putem bucura de ródele lor binefăcĕtóre.

Una dintrĕ societăţile comerciale, putem zice cea mai de frunte, este societatea nóstră. — Am avut de a lupta cu multe greutăţi, dar' speranţa în viitor n'am perdut'o. Apelăm însĕ la bunăvoinţa publicului român şi în interesul causei 'i cerem spriginul. Dacă vom lua în considerare efectele binefăcĕtóre ce societatea nóstră le are asupra comerciului românesc, suntem siguri că nimenea nu va denega spriginul ce i-l cerem.

Mărfuri bune cu preţuri convenabile este devisa nóstră, şi nu ne îndoim că de acésta maximă ne-am ţinut.

Relaţiunile favorabile în cari stă societatea nóstră cu cei mai de frunte producenţi de mărfuri, condiţiunile favorabile cari suntem în stare a le oferí, ne lasă a crede, că publicul mare recunoscêndu-le ne va spriginí.

Neguţătorii se pot convinge, că cumpĕrând de la noi îşi vor afla bun câştig şi singura nóstră dorinţă este, ca societatea nóstră sĕ fie apreciată după-cum merită, ca o fortăréţă care 'i apără de eventualităţile ce comerciul aduce cu sine.

Ori-cât ar fi de mic sprijinul ce 'l avem din partea ómenilor nostri, vom fi recunoscĕtori şi ori-care póte, dacă vrea, sĕ ne spriginéscă prin influinţare directă sau indirectă.

Influinţarea póte urma indirect, aşa, că comerciantului, care îşi pricepe datorinţa şi se provede cu marfă de la noi, îi staţi în ajutor prin sfatul D.-V., îndemnând pe alţii ca sĕ cumpere de la el. Ear' dacă s'ar afla vre-unul îndĕrĕtnic, a 'i esplica interesul mare economic legat de acéstă societate şi întru cât nici acésta n'ar folosí, binevoiţi a ni 'l arăta nouĕ cu numele, ca sĕ 'l putem noi convinge despre favorurile legate de societatea nóstră.

De altă parte ori-ce dorinţă aveţi Vĕ rugăm a o aduce societăţii nóstre la cunoscinţă, şi nu ne îndoim că întru cât aceea este întrĕ marginile posibilităţei, totdéuna se va împliní.

Primiţi asigurarea deosebitei nóstre stime şi consideraţiuni.

„Concordia"
societate comercială pe acţii.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr: 333. [67] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea alor douĕ eventual trei posturi învĕţătoresci**, la şcóla gr. or. română din **Sebeşul-săsesc**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
2. Relut pentru cuartir şi grădină 200 cor.
3. Cuincuenaliile legale, cari însĕ se computā numai de la instituirea definitivă la şcóla susamintită.

Cei cari vor ocupa posturile din cestiune, sunt datori a merge Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul amintit subsemnatului Oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a 'şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetul parochial
Sebeş, 30 Maiu 1902.
Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 334. [68] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoresci** din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrĕm**, trei posturi, cu salariu anual câte de 600 cor., cuartir şi grădină, eventual relut în bani 60 cor.
2. **Pianul de jos**, dóuĕ posturi, cu salariu câte de 600 cor., Pentru cuartir şi grădină câte 20 cor. şi câte 1 stânjin de lemne.
3. **Rĕhău,** cu salariu de 600 cor. grădină şi pentru cuartir 20 cor.
4. **Deal,** cu salariu de 600 cor. şi pentru cuartir şi grădină 40 cor.
5. **Cacova**, cu salariu de 600 cor., şi adecă: 400 cor., de la biserică ear' 200 cor. ajutoriu de stat, cuartir şi grădină.
6. **Laz**, cu salariu de 600 cor., ear' pentru cuartir şi grădină 40 cor.
7. **Căpâlna,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.
8. **Petrifalĕu**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.
9. **Sebeşel**, cu salariu de 600 cor., ear' pentru cuartir şi grădină 40 cor.
10. **Rĕchita-Purcăreţ**. Unul în Rĕchita şi unul în prediul Purcăreţ, fie care cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.
11. **Tărtăria**, cu salariu de 300 cor., în bani şi 300 cor. în naturalii.
12. **Ciόra,** cu salariu de 200 cor., de la biserică şi 400 cor. din ajutoriu de stat; pentru cuartir şi grădină 24 cor.
13. **Vingard,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.
14. **Sĕsciori**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.

Cuincuenaliile se computā de la instituirea definitivă şi serviţiul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor ocupa posturile sus amintite sunt datori a merge Dumineca şi sĕrbătórea cu copii la biserică şi a cânta la liturgie; şi la însărcinarea comitetului parochial a cultiva grădina de pomărit şi a instrua copii.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul amintit subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetele parochiale:
Sebeş, 30 Maiu 1902.
Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

---

ad Nr. 5668 Bis. 1902. [70] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia **Daneş**, din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie conform conform conclusului sinodului parochial de la 26 Maiu a. c. concurs nou cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, cu scop a se însinua concurenţi cu cualificaţiune mai superióră.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne petiţiunile concursuale înstruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta respective celebra şi a cuvênta — şi spre a'şi lua informaţiune de la comitetul parochial despre parochie.

In candidaţie se vor admite în prima linie numai absolvenţi de VIII clase medii şi cursul clerical ordinar şi numai în lipsa de — aşemenea candidaţi se vor puté lua în considerare şi cererile celor cu cualificaţiune mai inferioră.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sighişóra, 28 Maiu 1902.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Douĕsprezece
Cântece de şcólă
pentru douĕ şi trei voci egale
de
Timotei Popovici
prof. de musică la seminariul „Andreian“.
Caetul I.

se află de vêndare în Editura Librăriei Archidiecesane cu preţul de 50 fil. plus porto 6 fil. eară recom. 45 fil. se mai pot procura şi de la Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş, Librăria I. Ciurcu, Braşov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia şi Librăria seminariului gr.-catolic Blaj şi la Tipografia şi Librăria H. Pardini Cernăuţi (Bucovina).

Liturgieriul
— cu litere latine —
broşat cor. 6, legat cor. 8.
Librăria archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:
ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Édiţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vênḑare:
Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.
Preţul 2 coróne.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.
Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la
Librăria Tipografiei archidiecesane.

Lăcătuşerie de artă.

Subsemnatul aduc la cunoscinţa onoratului **P. T.** public că după o pracsă de mai mulţi ani în cele mai renumite ateliere din **monarchie şi străinătate, ca al Dlui Valerian Gillar** lăcătuşul de **artă şi construcţie al Curţei c. r. din Viena** etc. etc. mi-am **deschis în Piaţa de aici Rosenanger-gasse Nr. 9 Têrgul brânzei un atelier** de **lăcătuşerie de artă** şi construcţie unde **efectuez tot felul de** (ori-ce) **lucrări** aparţinĕtóre acestei branşe, ca: **Porţi de fier, Balcóne, Terase, Goleri, Grilajuri de scări, de morminte, Marchise, antreuri, luminătóre, Case pentru flori** (Florării) etc. etc. în ori-ce stil şi după cele mai nouĕ modele.

Afară de aceea am în totdeauna în depositul meu cele mai **practice şi mai bune sobe de bucătărie**, cât se póte de solid lucrate şi cu **preţurile cele mai moderate. Sperând că p. t.** (onoratul) **public mĕ va onora cu numeróse comande —**

cu deosebită stimă
[69] 1—6 Semnez
Eremie Purece
măestru lăcătuş.

P. T.

Ne luăm voie a vĕ aduce la cunoscinţă, că am provĕḑut de nou magazinul nostru cu mărfuri bune, reducênd totodată şi preţurile de mai nainte şi prin referinţele nóstre favorabile suntem puşi în plăcuta posiţie a vĕ oferí pentru cumpĕrarea mărfurilor Dvóstră cea mai bună convenienţă.

Vĕ învităm deci cu tótă stima sĕ faceţi o încercare şi suntem siguri că veţi fi pe deplin satisfăcuţi servindu-vĕ **cea mai bună marfă, cu cele mai ieftine preţuri.**

Cu deosebire vĕ recomandăm magazinul nostru bine asortat cu tóte soiurile de **cafea prăjită** şi **neprăjită, rafinade de zăhar compact, cubic** şi **pisat, orezuri fine, orz străin, mazere, linte, conserve de carne** şi **legumi, oleiuri de bucate franţuzesci** şi **italiene, stafide, struguri, migdale, chocolade, cacao, gelatină, vanilie** şi **făină veritabilă de Bănat**.

In magazinul nostru se mai află totdéuna în cea mai fină calitate **champagner, vinuri de masă** şi **desert**, tóte soiurile de **ape minerale străine** şi **indigene, rum veritabil de Jamaica, ceaiu fin chinezesc** şi **pesmeţi, liqueururi fine, silvorium vechiu, rachiu de drojdii** şi **trevere,** precum şi renumitul **vin feros de China „Serravallo“**.

Mai departe recomandăm depositul nostru fórte bine asortat cu **săpunuri de toiletă** şi **de spălat, luminări de stearină** şi **de sĕu, petroleu indigen** şi **străin, colori de oleu pisate** şi **lac pentru duşumele** etc. etc.

Societatea nóstră are în legătură cu magazinul de coloniale şi un despărţĕmênt de mărfuri tecstile în cea mai bună calitate şi cu preţuri moderate, dintrĕ cari remarcăm îndeosebi: **ţesături de bumbac „Schroll“**, **şifon** şi **inlet**, tóte soiurile de **brodării albe, brodării tipărite, ţesături de Sighişóra** şi **străine, feţe de masă pentru dejun** şi **prânz, batiste de in, bumbac** şi **batist, cămeşi bărbătesci, gulere, manjete** şi **cravate, torturi pentru împletit, croşetat** etc. în tóte colorile şi de tóte soiurile, **mĕtase de brodat**, care nu 'şi perde faţa la spălat, din renumita fabrică **Dolfus Mieg & Comp. (D. M. C.), stofe de brodat, aţă de cusut** şi **torturi de lână de óie** (lână Harras şi de Berlin) **ibrişin pentru cojocari,** precum şi tóte articolele ce se ţin de branşa acésta.

On. muşterii de la ţéră le stăm cu plăcere la disposiţie dându-le tóte informaţiunile dorite.

Cu stimă
„CONCORDIA“
societate comercială pe acţii
[64] 5—5 Sibiiu, strada măcelarilor nr. 20.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 64 Sibiiu, Marţi 11/24 Iunie 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Zile grele.

Sibiu, 23 Iunie n.

In numěrul trecut am vorbit la locul acesta despre *dorinţa* manifestată din partea unor politiciani magiari de a ne vedé luat în revisiune *statutul organic*, — legea fundamentală a bisericei nóstre, — pentru a fi adus în consonanţă cu spiritul dominant de astăzi, cu unitatea de stat magiar.

Am vorbit deci despre un rěu cam îndepărtat, pentru-că de la dorinţă până la faptă mult este, şi de la mulţi factori depinde, ca dorinţa faptă sě devină.

Astăzi însě cu mare mâhnire trebue sě vorbim despre un rěu fórte apropiat, care prin forma în care nise presintă constitue fapta însaşi, o faptă durerósă şi îngrijitóre.

Două atacuri formale s'au îndreptat, în contra bisericei nóstre, şi în contra şcólelor nóstre confesionale, prin două ordonanţe ministeriale, favorabile în mod esceptional magiarisării şi magiarisatorilor, şi asupritóre în měsură nespus de mare pentru naţionalităţile nemagiare şi pentru diferitele confesiuni, ajunse aprópe de pragul desnădăjduirii.

Intr'una din ordonanţele acestea domnul ministru de culte şi instrucţiune publică binevoesce a dispune, ca în şcólele primare de stat religiunea sě nu mai fie predată în limba maternă a elevilor, ci *în limba magiară*, ear' în ceealaltă, dată în formă de circulariu, adresat tuturor inspectorilor regesci de şcóle şi tuturor autorităţilor superióre confesionale, se face comunicarea, că după ce legea despre întroducerea limbei magiare în şcólele poporale nu a dat nici un resultat real în decursul celor 23 de ani trecuţi de la aducerea ei, pe viitoriu se vor lua dispoziţiuni, ca *„jumătate din numěrul orelor de propunere peste sěptămână negreşit sě se întrebuinţeze pentru învěţarea limbei magiare în scris, cetit şi vorbit“*.

Ceea-ce presa magiară tălmăceşte astfel, că jumětate din obiectele de învěţământ vor fi predate în viitoriu ungureşte şi din cărţi ungureşti în şcólele nóstre confesionale şi în tóte şcólele publice, sperându-se că cel puţin pe calea acésta se va ajunge la resultatul pe care cei 23 de ani trecuţi de la aducerea legii de magiarisare n'au putut sě'l dee.

Eată deci pericolul în întréga sa fiinţă! De o parte tinerimea nóstră de la şcólele de stat vine silită sě rostéscă şi rugăciunile către Dumnezeu în limbă străină, ear' nu în limba bisericei la care aparţine, de altă parte vin magiarisate cu desěvêrşire şcólele nóstre poporale, pentru cari poporul nostru a jertfit şi jertfesce ca nici-care altul din ţéră.

Primejdia e mare şi o apěrare energică se impune, şi în lupta de apěrare sperăm a vedé uniţi pe toţi fiii bisericei, pe toţi Românii. Căci perderea şcólelor nóstre confesionale este perderea autonomiei nóstre bisericeşti, perderea naţionalităţii nóstre, este începutul morţii sigure (politice-naţionale) a poporului român din patria acésta, mórte pe care nu credem sě o doréscă nici un Român, fie ori-cât de nepăsătoriu.

Dar' cu tóte că primejdia e mare, sě nu ne perdem cumpětul bun, şi înainte de tóte sě nu ne perdem curajul; ci cu prudenţa recerută şi cu încrederea necesară sě ne grupăm în jurul archiereilor nostri, asupra cărora cade greul luptei, şi cari vor avé sě facă începutul apărării. Pentru-că cu cât mai bine vor fi spriginiţi prelaţii nostri din tóte părţile, din partea tuturor fiilor lor sufleteşti, cu atât mai cu drag se vor supune şi ei greului ce'i aştéptă şi cu atât mai cu efect şi mai binecuvêntată are sě fie acţiunea lor.

Sě punem deci la o parte tóte certele şi tóte neînţelegerile, şi umĕr la umĕr sě stăm gata pentru zilele grele cari sunt atât de apropiate.

Sus sě avem inimile!

Prorogarea parlamentului.

Vineri, în 20 Iunie, s'au cetit în ambele case ale parlamentului ungar două *rescripte regesci*, prin cari prima sesiune parlamentară este decretată de încheiată, ear' parlamentul e prorogat până la 6 Octombre.

Prorogarea parlamentului *prin rescript regesc*, ear' nu prin conclus adus din partea parlamentului însuşi, are însemnătatea aceea, pe care am expus'o într'un numěr mai recent, anume, că înainte de terminul fixat pentru noua întrunire parlamentul nu se póte întruni cu de la sine putere.

Lumea politică magiară a rěmas surprinsă de întêmplarea acésta, pentru-că de-şi se vorbea despre o apropiată prorogare a parlamentului, nimeni nu s'a aşteptat la aceea, ca prorogarea sě se facă cu o grăbire atât de mare, şi încă în mijlocul muncei parlamentare, fiind-că atât dieta, cât şi casa magnaţilor mai avea sě resolveze unele afaceri urgente, cari au rěmas acum neresolvate, până la tómnă.

Se presupune, că motivul prorogării este cel amintit în numěrul penultim al ziariului nostru, — greutăţile pe cari le întimpină guvernul la reînoirea pactului cu Austria, — cu tóte că representanţii puterii de stat, membrii guvernului, dau de motiv *lipsa de recreare* pe séma guvernului, şi *lipsa de linişte* pentru a pregăti materialul necesar pentru următórea sesiune parlamentară.

Kossuth-istii din dietă, anume, nu s'au putut reţiné sě nu facă întrebare prin rostul deputatului *Barabás*, imediat după cetirea rescriptelor, că prorogarea parlamentului de ce se face prin rescript regesc şi nu prin conclus votat din partea dietei, acuma, când la ordinea zilei e legarea pactului, o chestie pe care Austria o va esploata sigur în favorul ei, ştiind că guvernul ungar n'are parlamentul la spate pentru a'l trage la rěspundere, — ear' prim-ministrul *Széll* a rěspuns imediat în sensul de sus, fără a atinge chestia pactului, ci accentuând numai, că dreptul de a proroga parlamentul se ţine de prerogativele Corónei, pe cari nu le póte critica nimeni.

Părinţii patriei au plecat acasă cam nelinişti.

† Albert, regele Saxoniei.

Ceea-ce era de prevědut după ştirile sosite despre bóla bětrânului rege al Saxoniei, a urmat Joi séra. La 8 óre şi 5 minute regele *Albert* a rěposat în castelul din Sibyllenort, în etate de 73 ani.

Regele *Albert* a fost o personalitate distinsă şi pe teritoriul militar şi pe cel al guvernării ţerişórei sale. Sub. domnia regelui Albert Saxonia a luat parte la două mari rěsbóie. In 1866 în rěsboiul Austriei contra Prusiei armata regelui Albert a luptat alăturea cu regimentele austriace, avênd considerabilă parte şi în bătělia de *Königrätz*, şi nu eroismul vitézului comandant al armatei saxone e vina, că acea bătělie s'a sfêrşit cu aşa mare desastru pentru Austria. Şi cu tóte că a luptat contra Prusiei, totuşi prin diplomaţie iscusită şi prin sprigin din afară regele Albert a isbutit sě-şi apere ţéra şi tronul de rěsbunarea Prusiei victorióse. Nu mult după acest rěsboiu armata saxonă, comandată de regele raportéză învingeri strălucite în rěsboiul franco-german ca aliată a Prusiei. Este dór' ştiut şi recunoscut, că la succesele armatei germane, pănă la obsediarea Parisului, partea leului a avut'o armata condusă de regele Saxoniei.

După terminarea rěsboiului regele Albert şi-a îndreptat întrégă atenţiunea asupra afacerilor interne ale ţerei sale, lucrând pentru ridicarea nivelului cultural şi economic al ţerei, pe care a înzestrat'o cu mulţime de instituţiuni folositóre, şi a păzit cu stricteţă libertatea constituţională a ţerei. Se şi zice că după M. Sa împěratul şi rege al nostru, cel mai constituţional dintrě domnitorii actuali a fost regele Albert, în care privinţă dór' numai regele României ar puté rivalisa cu el.

Rěposatul a fost amic intim al M. Sale împěratului şi rege *Francisc Iosif I.*, pe care ştirea despre rěposarea amicului sěu l'a atins fórte dureros. Atât de mult a ţinut M. Sa la regele Albert, că aflând despre mórtea lui *şi-a reservat sie-şi* a face disposiţiuni pentru doliul de curte şi representarea la înmormêntare, —, un lucru acesta, care e în contrast cu obiceiurile de la curte, avênd a îngrijí de astfel de lucruri magistrul de ceremonii al curţii. Din acest act al M. Sale se deduce, că nu va trimite representant la înmormêntare, ci *va merge însu-şi* însoţit, probabil, de archiducele *Otto* şi archiducesa *Maria Iosefa*.

Dar' nu numai la curtea din Viena a produs adâncă emoţiune ştirea despre mórtea regelui, ci pretutindenea, deosebi la Curtea din Berlin, unde bětrânul rege avea fórte mare trecere, ca fost amic şi camerad de arme al împěratului Vilhelm I. (moşul împěratului de acum). Impěratul *Vlihelm II.* îndată după primirea ştirei a dat armatei un elogios ordin de zi, în care — întrě altole — zice despre rěposatul următórele:

„.... Cu el s'a dus în mormênt ultimul dintrě acei beliduci, cari erau decoraţi cu crucea mare a ordului „Coróna de fer“ şi cari în fruntea armatei germane, sub stindardele fericitului meu moş au eluptat pe séma nóstră în veci nevestezita cunună de lauri a biruinţei. Până când va palpita o inimă germană *trăi-va amintirea eroului de la Saint-Privat, amintirea gloriosului comandant* al trupelor de la Maas“.....

.... Dispune apoi, ca oficerii întregei armate sě pórte doliu patrusprezece zile, care pentru regimentul de ulani Nr. 2 şi pentru cel de dragoni Nr. 10 are sě dureze trei sěptěmâni. Totodată dispune, că aceste două regimente au sě participe la actul înmormêntării prin câte o delegaţiune condusă de comandantul.

Fórte elogios e şi panegiricul din „Reichsanzeiger“ (Berlin), în care se zic următórele:

Mareşalul rege, care era egal cu cei mai vestiţi beliduci ai marelui rěsboiu, a legat de numele sěu astfel de succese, cari aparţin celor mai frumóse fapte strategice ale Germaniei unitare“ ....

In acelaşi ton scriu şi ziarele engleze, ear' telegramele de condolenţă, trimise la Dresda, sunt mulţime. Primii cari au condolat au fost împěraţii *Francisc Iosif I.* şi *Vilhelm II.*

Sâmbătă cadavrul a fost transportat la Drezda, ear' azi i-se face înmormântarea.

Tot Sâmbătă a fost proclamat *noul rege* în persóna prinţului George, fratele rěposatului, care ca rege a luat titlul *George I.*

Procesul „Cărţii de Aur“.

Sâmbătă presentându-se şef-redactorul nostru, dl *T. V. Păcăţian*, în faţa dlui *Gődri Sándor*, jude de instrucţie la tribunalul regesc din loc, acesta i-a comunicat, că pe basa arătării venite de la procurorul din Cluj *deschide şi ordonéză cercetare* în contra sa, pentru mai multe pasage din ***„Cartea de Aur Vol I“***, în care procurorul din Cluj crede că se află *agitaţie în contra naţionalităţii* magiare, şi tot-odată şi *atac în contra formei de stat.* Cercetarea e ordonată deci pe basa §§-ilor 172 şi 173 din codul penal ungar.

Dl *Păcăţian* a luat la cunoscinţă decisul judelui de instrucţie, renunţând la dreptul de a'l apela, şi a cerut imediata întrare în cercetare.

'I s'a arătat ***„Cartea de Aur“***, (legată în *negru*) ear' de ea cusută cu sfóră grósă altă *carte négră*, — traducerea magiară, făcută de cunoscutul translator din Cluj, Dr. *Lehmann.*

Luând cunoscinţă despre părţile dificultate din *„Cartea de Aur“*, dl *Păcăţian* şi-a reservat dreptul de a se justifica punct de punct cu ocasiunea escepţiunilor ce le va da în contra actului de acusă, — după ce 'l va primi, — ear' până atunci a făcut declaraţie în general, că opul seu nu conţine nimica nou ce n'ar fi scris şi publicat şi alţii, cu mult mai nainte, fară a fi fost traşi la rěspundere pentru cărţile lor. Multe părţi dificultate sunt luate chiar din cartea unui autor magiar, Dr. *Jancsó Benedek*, — apoi de la *Bariţiu*, *Popea* şi alţii. A declarat mai departe, că *„Cartea de Aur“* nu e scrisă pentru popor, pentru vulgul de rênd, care póte sě fie adus în stare de agitaţie, ci pentru pătura cultă a neamului românesc, care ştie sě se stăpânéscă, ştie judeca cu calmitate şi ştie, că aceea ce se cuprinde în carte nu se refere la zilele nóstre, ci la vremurile de mult trecute, în cari s'au întêmplat lucrurile înşirate. Fiind deci *„Cartea de Aur“* un op de cuprins curat *istoric*, asupra căruia §§-fii 171, 172 şi 173 din codul penal ungar nu pot sě fie aplicaţi, autorul nu se simte întru nimica vinovat, pentru-că nu cu rea intenţiune, ci în bună credinţă a compus şi edat cartea, esclusiv numai în scopul, ca aceea ce până acuma era resfirat prin diferite cărţi şi reviste despre mişcările politice-naţionale din trecut ale Românilor de sub coróna ungară, — sě fie adunat la un loc. Cere deci *sistarea procedurei judecătoresci şi înapoierea cărţilor confiscate.*

S'a dresat proces verbal despre declaraţiunile făcute şi cu acésta ascultarea a fost terminată.

Chestiuni pedagogice.

de

Ioan Paicu învěţător.

(Urmare.)

Tinerimea şcolară în restimpul vacanţelor este dată cu totului pradă *muncei*, *cântecelor urîte*, *glumelor indecente*, *sudalmelor*, *tutunului* etc., fără a se mai îngriji cineva şi de partea *spirituală a ei.*

Şcólele nu mai sunt cercetate, precum nici bisericile în acest timp, deci uşor putem înţelege că *patima* contrabalanséză *virtutea* în intervalul acesta relativ destul de lung, pentru-ca *iarba rea* sě prindă rădăcini. Din gurile pruncilor n'auzi „Osana fiul lui David“, ci vorbe urîte, pe cari le aud şi ei de la alţii.

Copilul cât de mic: *bea rachiu,* că e ostěnit dragul tatii, *fuméză tutun* şi *sudue din gros*; căci copilul învaţă de la tata vorbe urîte şi patimi urîte.

Vorba comună — carea de regulă o esprimă româncele de la sate, cine nu o ştie?! Că: „cine nu *bea,* (se înţelege, că nu apă) acela nu *mirósă* a bărbat. Cine nu *fuméză* acela nu *şamănă* a bărbat, şi cine nu-şi arată *curagiul* (se înţelege prin sudalme), acela e *muerotcă*, *feteleu* etc.“.

Insuşirile bune adecă sunt presentate ca slăbiciuni, şi viceversa, slăbiciunile ca virtuţi.

Apoi *bărbatul* ce nu face de dragul, sau de frica (gurei) *muerei sale*?

Iată deci, că la începutul anului şcolar te pomeneşti că şcóla e plină de spini şi polomidă, şi în loc de a te desfăta în privelişte unei frumóse şi curate holde, *curăţită anul trecut ca ochiul*, eşti silit a o *plivi din nou* şi *de la început*, dacă cu finea anului nu voesci a avé materie bună numai pentru aruncat *în foc.*

Uşor putem înţelege deci, că din o tinerime *şcolară* înclinată mai mult spre viţii decât spre virtuţi, iese una *adultă* carea în loc de a cerceta órele de *catechisaţiune*, *societatea de lectură*, etc. mai bucuros va cerceta *şezătórea* şi alte conveniri demoralisătóre, unde află distracţie spre a sa plăcere.

In loc de a săgeta inima acestui fel de tinerime *sunetul clopotului* de la biserică, o va săgeta arcul *prematurului amor* şi lugubra voce a soţilor de *cârcimă.*

Dacă astfeliu de membri ai societăţii vom creşte, atunci pot spune sincer că sě fie în tótă comuna bisericéscă ca preot un „*Ioan gură de aur*“, sau un „Cicerone“, ca sě le ştie şi pótă vorbi respective predica în „limbile îngerilor“, nu-şi va ajunge scopul, deórece: n'are cui predica!!

Căci astfeliu de ómeni vin la biserică numai când e sě capete Paşti.

Deci, dacă vrem sě reformăm lumea, va trebui s'o luăm de la cap, sistematic, cu fórte mare abnegaţiune şi zel de jertfire!!

Am vorbit de tinerimea adultă şi de cea şcolară, sě vedem acuma cum stăm cu mititeii ţěranilor nostri!? — Copiii de la *trei* până la *şase* ani ai acestora, vara în toiul lucrului, au o sórte démnă de compătimit.

In diminéţa fie-cărei zile biata mamă umblă din casă 'n casă cu copilul ei de mână, sau în braţe; sě-i capete o gazdă pentru ziua aceea, ca sě se pótă duce la lucrul câmpului.

De multe-ori n'are cine 'l găzdui şi astfeliu mama e silită sě 'l ducă cu sine la câmp, pe unul de mână şi pe altul în spate. Dacă 'l póte da în grija cuiva, apoi numai el ştie sěrmanul câte neajunsuri îndură, cât e ziua de mare! Une-ori i-se răpesce merindea lăsată de mamă, d'un câne, sau rîmător; alte dăţi i-se mistue prin un copil mai mare, care 'i este tutor în acea zi, şi trebuie sě mai rabde şi bătăi, dacă va protesta pelângă fómea ce-'l ajunge într'o zi de vară. Mânâncă póme necópte, până 'l prind frigurile. Ear' dacă se face vorbă că din partea gazdei i-s'a mâncat merindea; mâne sě 'şi caute norocul airea!

De multe-ori 'i găsesc părinţii adormiţi pe drum, pe prispa casei etc., şi câte nenorociri nu provin de aici!!

Ear' timpul de o zi de vară îl petrec mai mult în certe, în bătăi, în batjocuri şi preste tot cu fapte nerecomandabile fragedei lor etăţi.

Când e veac bun, — *pravul* — din drum, cu care 'şi prăvuesc vestmintele, îşi pun unul altuia pe cap; ear' după ce plóuă, — *tina*, — le servesce spre distracţie.

Incât séra, când sosesc părinţii acasă de la lucrul câmpului, 'i află frânţi de obosélă, murdàriţi, bătuţi şi prăpădiţi de fóme.

Rěul ce provine din necesitatea tractării în acest mod cu inocenta, frageda şi de o mai bună tractare vrednica tinerime, cred că nu mai trebue cu alte esemple ilustrat.

Poporul român de la sate, parte nu înţelege actuala stare a lucrurilor, parte sě scapă cu frasa: „*n'avem alt modru*“.

Cei chemaţi datorinţă avem sě ne îngrijim şi de acest *cas*; prin care se *ajută sau strică* fórte mult înaintării poporului nostru în direcţiune bună.

Popórele conlocuitóre, cu stare materială mai bună, au pentru acésta cea mai minoră tinerime *grădinile de copii,* — sau şcóle numite după înfiinţătoriul lor „*grădine Froebeliane*“.

Poporul nostru curênd însě nu va puté ajunge la crearea astorfeliu de instituţiuni, că pe deoparte nu 'i dă mâna, ear' pe de altă parte este prea neaccesibil pentru lucruri idealiste.

Sě rěmânem deci la tinerimea şcolară şi cea adultă, şi în privinţa acésta am sě-mi mai spun unele păreri.

Ţin de necesar însě întâiu de tóte a premite următórele:

a) ni-ar trebui aplicaţi învěţători definitivi — în tóte comunele nóstre bisericesci; unde numai nu e eschisă în mod absolut posibilitatea;

b) sě se sistemiseze mai multe posturi de învěţători, unde numai se simte trebuinţa;

c) preotul sě fie la înălţimea chemărei sale.

Inţeleg lucrul aşa, că preotul pe lângă *multele calităţi bune*, ce trebuie sě întrunéscă preotul pentru ca sě corěspundă chemării sale sublime, — sě *mijlocéscă* şi plătirea salariului învěţătoresc regulat, şi sě 'l *sprijinéscă* pe învěţător în tóte ale sale *bune* intenţiuni. Căci atunci desigur nu se vor puté încorda relaţiunile întrě preot şi învěţător.

Astfeliu *fiind* şi *urmând* am puté sě pretindem, ba chiar sě îndatorăm pe fie-care învěţător, ca după puterile sale sě sěvêrşască lucruri bune şi de folos. Căci dacă „*vrednic este lucrătoriul de plata sa*“, apoi şi *solvitoriul*, respective risipitoriul *onest*, este vrednic a strînge *îndoit*, ceea-ce a risipit.

Părerea mea cu privire la ţinuta ce ar trebui luată faţă de tinerimea adultă, ar fi următórea:

I. *Preotul sě fie îndatorat, ca în tóte Duminecile şi sěrbătorile de preste an sě ţină catechisaţiune cu adulţii, de la 12—2 ore după amézi.* De acolo în corpore sě mérgă la vecernie.

Jocul sě nu se permită până după rugăciunea de séra, când cu drag sě privéscă şi preotul la tinerimea jucăuşă. Nu însě, — cum se întêmplă azi, *preotul* sě fie în biserică aprópe numai cu cântăreţii; fiind-că *tinerimea jócă* şi *poporul întreg* se uită la ea.

II. Preste anul şcolar cu elevii de repetiţie sě *ţină preotul religie*, şi anume: în *jumětatea primă* sau *a 2-a* a zilei destinată pentru *ferii sěptěmânale.* Căci dacă un învětětor, punem casul că are obligaţi a cerceta şcóla de tóte zilele *preste 70 elevi,* ca sě nu zicem *o sută*, căci atunci după lege trebuie *2 învěţători*, — şi cătră acestia se mai adaugă încă câte *25—30 elevi de repetiţie*: cum sě te mai poţi *ocupa de religie* cu acestia *priincios scopului?!!*

..... Căci nu trebue trecut cu vederea nici aceea, că şcóla de repetiţie e *repetarea materialului* propus în timpul ordinar de 6 ani din *tóte* studiile prescrise pentru o şcólă poporală. Şi în special — după a mea părere — *economia şi higiena* trebue tractate în anii de repetiţie întru cât e posibil *mai pe larg.*

Cele spuse nu se pot privi ca sarcină asupra preotului. Şi din mai multe puncte de vedere, anume:

1. Datorinţă au e lucra preoţii aşa, pentru siguranţa *moralei publice* şi pentru *dorinţa,* — ce *trebue* s'o *aibă ori-care preot* — de a-şi *cresce poporeni* buni.

2. Nu esistă sarcină, — per absolutum, — nerěsplătită. Pentru-că după cât ştiu eu, în unele comune bisericeşti e şi *remunerat* preotul pentru aşa numita catichisaţiune a adulţilor.

3. Subsistinţa onestă în societate le este asigurată.

De sine înţeles, că pentru casul când preotul e ocupat într'o causă neamânabilă, învěţătoriul va avé sě 'l înlocuiască. Invětětoriul conscienţios o va face acésta cu plăcere.

Ce urméză d'aici? *Relaţiuni bune* întrě conducětorii naturali ai poporului, avênd cunoscinţă că sunt *dependenţi* unul de altul.

Prelângă acestea, dacă înv. din întêmplare s'ar bolnăvi preste an, sau i-ar veni alte rele preste cap, n'ar suferi nici *salariul sěu schimbare, dacă l'ar înlocui preotul câteva zile.*

(Va urma.)

Revistă esternă

Ţarul nu merge la Sofia. Ştirea dată cu atâta bucurie din partea ziariului „Mir“, că la desvělirea statuei lui *Alexandru II* („ţarul eliberator“) va asista şì ţarul *Nicolae II*, e dementată chiar din cercurile de curte ale Sofiei, cari declară că asistarea ţarului la acéstă desvělire nici că a fost luată în program. Ţarul va fi representat prin un mare-duce.

Asemenea se dementéză şì ştirea că principele *Ferdinand* ar intenţiona sě se proclame *rege.* Acéstă dementare a făcut'o ministrul-president *Danev* într'o convorbire avută cu un redactor francez. A recunoscut însě şi a accentuat chiar, că *visita de la Petersburg are mare însemnătate politică*, şi că *manifestaţiunile ce în curênd vor urma* vor pune în clară lumină *raporturile dintrě Rusia şi Bulgaria.*

*

Guvernorul Transvaalului. Lordul *Milner* a publicat alaltăeri că e numit *guvernor al Transvaalului.*

In legătură cu acésta înregistrăm aci o ştire cam greu de creḑut. Anume, că în ziua în care s'a încheiat pacea cu Burii o telegramă din Pretoria raportase despre o conspiraţie contra lui *Kitchener*, dar' ştirea a rěmas mórtă; un timp binişor n'a vorbit nimenea de ea. Acum se telegraféză din Pretoria (dto. 20 Iunie) că în numita conspiraţie ar fi compromişi 47 inşi, întrě cari şí numěroşi comandanţi buri dintrě cei cari în 17 Maiu se aflau în Pretoria. Se spune chiar că s'a aflat o cale suterană spre casa unde-şi avea Kitchener cuartirul şi că numai 6 metri ar mai fi trebuit sě sape conspiratorii, ca sě ajungă sě pună dinamit sub casă. (!)

Convocare.

In înţelesul §§-lor 12 şi 13 din statute membrii „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ se convócă în

Adunarea generală ordinară

pe *Dumінecă în 6 Iulie 1902. la 11 óre a. m.* în localul Casinei române din loc.

Ordinea de ḑi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1901.

FOIŞÓRĂ

Cultivarea sentimentului religios.

de **Eleonora Slavici**

(Fine.)

A treia consecuenţă practică a sentimentului religios e dorinţa de a face ceea-ce e plăcut lui Dumnezeu. Ferice de femeia care e stăpânită de dorinţa acésta, căci fie-care faptă a ei este o mulţămire pentru ea însa-şi. Acéstă fericire nu putem însě sě li-o dăm copiilor decât ţinênd curată icóna vieţii nóstre casnice.

Nu e destul, îi zic femeii, sě păstrezi tu curăţenia inimei tale, ci prin blândeţa ta, prin firea ta îndatoritóre şi prin purtările tale trebue sě ajuţi pe soţul těu a păstra şi el pe a sa. Respectă pe soţul těu, căci te umilesci pe tine însa-ţi nerespectându-l, şi nu desaproba nici chiar defectele lui în faţa copiilor. Supórtă greşelile lui cu răbdare, nu-l grăí de rěu nici în faţa străinilor nici mai ales în faţa copiilor, căci vei fi tu mai rěu judecată decât defectele lui. Fii cu inima deschisă, nu ascunde în faţa soţului těu nimic din cele sciute şí de copii, căci acestia chiar de la tine vor învěţa a minţí.

Iubirea de adevěr e sădită în inima omului de Dumnezeu, care ni-a dat graiul şi judecata, ca sě spunem adevěrul, şi nu e pěcat mai mare decât sě abusăm de acest dar, ascunḑênd adevěrul ori minţind. De aceea copiii toţi au inima deschisă şi numai în urma abusului ori a lipsei de pricepere ajung sě mintă.

Nici odată deci sě nu minţim în faţa copiilor, sě nu ascundem în faţa lor adevěrul, sě nu 'i ademenim sě mintă ori sě nu spună adevěrul; nici odată sě nu-i silim prin ameninţări ori prin sperieturi a minţí. Ori-cât de mare e greşéla copilului, el e vrednic de iertare dacă-şi mărturisesce greşéla, şi, din contră, ori-cât de mică i-e vina, el are sě fie certat dac'o ascunde, căci din inima omului care minte se pierde dorinţa de a face ceea-ce e plăcut lui Dumnezeu, pe care nu póte sě-l mintă, şi-l face cel mai nesuferit pânditor.

A patra consecuenţă şi cea mai importantă, este iubirea cătră Dumnezeu şi cătră tóte creaturile lui, începênd de la firul de iarbă până la om.

Icóna cea mai vie, pe care a pus'o Dumnezeu ochilor nostri pentru vecie, este natura. Cu ea sě începem deci cultivarea sentimentului religios. Sě deprindem pe copil sě admire sórele, acest centru planetar, de la care depinde viéţa nóstră pe pămênt. Luna, acest satelit fără de care concepţiunile poetice ar înota într'o nópte fiorósă. Stelele sclipitóre, cari ţin taina privirilor nóstre, ochii duioşi ai celor ce iubim.

Norii trecětori, cari ne astupă farmecul vederii, ca şi nevoile vieţii, cari umbresc clipele nóstre de fericire. „Spre cer pornesc ochii nostri în rugăciunile nóstre, în sentimentele de iubire şi în cele de durere!“

Mai simţitor încă e copilul la podóbele vieţii vegetale. Ce vie bucurie simte copilul când vede o flóre ori un fruct, când póte sě alerge pe iarbă verde, ori sě se jóce în umbra pădurii dese. Sě ne folosim de bucuria acésta spre a-l face sě înţelégă, că podóbele vieţii vegetale, de la bradul gigantic până la lichenii mărilor polare, şi numerósele plante curióse cari acoper fundul mărilor şi oceanelor, tóte sunt de la Dumnezeu. Acéstă natură vie ne este în tóte amănuntele ei folositóre. Din ea ne luăm hrana, din ea îmbrăcămintea, din ea lécuri de alinare pentru suferinţele nóstre. Sě cultivăm fără încetare în fiicele nóstre iubirea cătră natură, căci femeia care iubesce natura, va fi o bună soţie, bună mamă, bună gospodină, totdéuna sănětósă, de óre-ce nimic nu e mai priitor sănětăţii decât respirarea în aer liber şi purificat de mirosul florilor. Mare binefacere e deci pentru copile, ca sě fie deprinse a sěměna, a răsădi şi a purta grije de plante.

Ca tovarăşi de viéţă pe pămênt, mai avem şi animalele, pentru cari copiii au o particulară atenţiune. Sě nu 'i lăsăm a le maltrata, căci ajung sě nu mai facă deosebire întrě animal şi om.

De mic trebue deci luminat copilul asupra folóselor pe cari ni-le aduc animalele şi obicinuit a compara durerea lor cu ceea-ce simţim noi înşi-ne. Numai deprinḑêndu-se astfel a iubí tot ceea-ce este şi are viéţă, va ajunge copila sě fie deprinsă de adevěrata caritate, acéstă virtute femeéscă, şi sě-şi facă rugăciunile nu din obicinuinţă, ci cu tótă inima.

Nu este nimic mai frumos decât o mamă care-şi învaţă copilul sě se róge lui Dumnezeu, şi nu-mi pot închipuí o mamă care sě nu ţină sě aibă acéstă bucurie şi ar puté sě dórmă liniştită dacă ar şti că copilul ei a adormit fără sě-şi facă rugăciunea de séră. Nu e însě destul sě ne deprindem copilele a se înălţa prin rugăciune la Dumneḑeu, şi a merge la biserică, ci trebue tot-odată sě le formăm sufletele aşa, ca ele sě se pătrundă de sentimentul religios şi rugăciunea sě nu fie pentru ele nisce forme deşerte.

3. Revizuirea raţiociniului pe 1901 şi statorirea budgetului pe anul 1902.

4. Alegerea comitetului pe un nou period de trei ani.

5. Propuneri eventuale.

6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

7. Incheierea adunării generale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ţinută în 17 Iunie 1902.

Maria Cosma presidentă. *Dr. Beu* secretar.

Programa esamenelor

de la gimnasiul şi clasele element are adnectate române gr. or. din Brad la finea anului şcolar 1901—1902. Esamenele publice de încheiere.

Marţi, în 25 Iunie.

De la 8—10 a. m. cl. I. gimn. din: Română, Magiară, Istoria naturală. De la $10^{1}/_{4}$—1 p. m. cl. II. gimn. din Latină, Geografie, Geometria descriptivă. De la 4—6 p. m. Gimnastica cu ambele despărţăminte.

Mercuri, în 26 Iunie.

De la 8—10 a. m. cl. III. g. din Religie, Latină, Geografiă. De la $10^{1}/_{4}$—1 p. m. cl. IV. g. din Română, Algebra, Germană, Ist. patriei. De la 4—5 p. m. Cantul cu tóte clasele.

In 24 Iunie după finirea serviciului divin esamenul cu cl. III. elementară din tóte obiectele de învĕţămênt. De la 3—6 cl. IV. elementară din tóte ebiectele de învĕţămênt.

Esamenele scripturistice cu privatistii se vor ţiné în 22 Iunie, ear' cele verbale în 23 Iunie.

Joi în 27 Iunie.

După finirea serviciului divin cu docsologia, solemnitatea încheierei anului şcolar, impărţirea premiilor şi a Testimoniilor.

La aceste esamene precum şi la încheierea solemnă a anului şcolar se invită cu tótă stima părinţii şi amicii acestor institute culturale.

Brad, în 7 Iunie 1902.

Georgiu Părău.
dir. gimnas.

ECONOMIE.

Pentru economii nostri.

Ne luăm voie a vesti pe economii noştri, că ni-s'au cerut sĕ mijlocim vênzarea a 3 vaci rassa „Pinzgau“ curată, dintrĕ cari una cu viţel şi 2 de fătat, a 2 junci şi 2 viţele de acelaşi soiu; a unui plug sistem „Sack“, un altul sistem „Rieger“, a unei săpătóre, a unei grape, unei tăietóre de nutreţ, a unei trăsuri pe arcuri, a unui car de economie şi a unei căldări de aramă pentru economia de munte.

Vênzĕtorul, bun şi priceput econom, e aplecat a vinde cele amintite cu preţ cât se póte de moderat.

Doritorii sĕ se adreseze cel mult până la 10 Iulie n. subscrisului comitet central.

Sibiiu, 5/18 Iunie 1902.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa president. *Victor Iordăşianu* secretariu.

NOUTĂŢI

Sinod episcopesc. Mâne se va ţiné la residenţa archiepiscopéscă de aici *sinod episcopesc* pentru a supune esamenului canonic pe *Vasilie Mangra*, alesul episcop al diecesei Aradului. In scopul acesta va sosí la Sibiiu cu trenul de astă séră Preasfinţia Sa *episcopul de la Caransebeş* însoţit de archimandritul sĕu *Filaret Musta*. Mangra e în Sibiiu încă de azi-diminéţă.

*

Nou doctor în drepturi. Din Cluj ni-se scriu următórele: Sâmbătă în 21 n. c. s'a promovat la universitatea din Cluj doctor în ştiinţele juridice dl Aurel Oprea, de origine din Munţii-Apuseni.

*

Ingineri români. La polytechnica din Budapesta au obţinut diploma de inginer Dnii Trifun Gaiţia şi Pompeiu Dragoş.

*

George I., noul rege al Saxoniei, e om vĕduv. Soţie-sa, infanta Maria Ana, sora rĕposatului rege al Portugaliei, a rĕposat în 1884. Din căsătoria cu Maria Ana regele *George I.* are următorii copii: *Matilda*, *Frideric August* (noul moştenitor, căsătorit cu Luiza, mare-ducesă de Toscana), *Maria Iosefa*, soţia archiducelui austriac Otto, *Ioan George* şi *Maximilian*, care s'a preoţit şi acuma e profesor la universitatea catolică din Freiburg. Cel mai mic băiat, Albert, în 16 Septembre 1900 a căzut din trăsură şi a murit. — Regele George e om evlavios şi strict, dar' cu sentimente fórte umane, despre ce mărturisesce şi faptul, că fiind comandant al corpului de armată saxon a dat aspru ordin în contra tractării neumane a soldaţilor.

*

Confiscarea „Cărţii de aur“. Din *Nasna*, lângă Murĕş-Oşorheiu, ni-se scriu următórele:

„Mercuri în 11 Iunie n. la orele 5 d. a. o comisiune judecătoréscă de 4 inşi în frunte cu judele de instrucţie Köllö Ignácz de la tribunalul din M. Oşorheiu, s'a presentat la părintele nostru *Stefan Russu*, unde uşile căsei erau încuiate fiind-că părintele împreună cu soţia se aflau la înmormêntarea unei copile a Dlui învĕţătoriu Victor Laurenţiu din Murĕş-Sâncraiu.

Astfel judele Köllö Ignácz a trimis pe un servitoriu al părintelui sĕ-i spună că numai decât sĕ vină a casă, deórece la caz când nu va veni sĕ deschidă uşile casei, atunci vor strica zarul şi vor întra în casă. Servitoriul a şi mers şi împărtăşindu-i părintelui cele zise de judele, Dsa, fiindcă încă nu isprăvise cu slujba, ce a avut sĕ o îndeplinéscă după reîntórcerea din cimiteriu, l'a trimis pe servitoriu îndĕrĕpt, pentru-ca sĕ spună celor 4 domni, cari aşteptau cu trăsura la pórtă, cumcă îndată ce va isprăvi cu slujba va veni. Domnii însĕ n'au vrut sĕ aştepte, ci îndată au trimis după judele comunal Nagy Zzigmond, pe care l'au provocat sĕ aducă un faur spre a strica zarul uşii, ca sĕ între în lăuntru. Ne aflând dintre 2 fauri pre nici unul a casă a trimis pe subjudele comunal la câmp, ca sĕ cheme pe unul a casă.

Pre când însĕ a sosit faurul, ajunse-se şi dl părinte şi întrebându-i pe cei 4 domni că ce poftesc, i-s'a spus, că ei au venit pentru-ca sĕ facă perchisiţie domiciliară, pentru a confisca „*Cartea de aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“.

Deschiḑêndu-le preotul uşile, au întrat cu toţii în lăuntru şi au început a căuta prin tóte chiliile, însĕ nu au aflat cartea, deórece precum mi-a spus dl părinte încă nu şi-a fost procurat'o. Domnii au luat protocol, pe care l'a subscris şi părintele nostru, şi apoi s'au reîntors.

După cum am înţeles, înainte de a veni la părintele nostru au fost şi la părintele Ioan Bârsan din Egerseg, dar' nici acolo n'au aflat cartea.

Vĕḑênd noi poporul român, că până unde am ajuns, încât pentru o carte românéscă în care sunt scrise numai lucruri întêmplate, date istorice, sĕ strice şi uşile casei fără ca stăpânul sĕ fie a casă, ne-am mâhnit fórte mult şi toţi ne puneam întrebarea, că óre nóuĕ Românilor sĕ nu ne mai fie iertat a scrie şi a ceti cărţi românesci?!!!

Acest caz însĕ ni-a dat sĕ înţelegem, că cu atât mai mult trebuie sĕ ne iubim limba dulce a mamei nóstre şi sĕ ne silim a ne procura cărţi românesci!!! *Un parochian.*

*

Post de medic Cu termin până la *27 Iunie* st. n. protopretorul cercului *Şiria* (Világos) a escris concurs la postul de medic în *Şiria*, (Világos), dotat cu 1000 coróne salariu, taxe de 80 fileri pentru cercetarea bolnavilor pe timp de nópte, 40 fileri pentru cercetări ziua şi 40 fileri pentru constatarea morţii. Comuna Şiria are 6600 locuitori.

*

O invenţie contra rĕsbóielor. Se raportéză din *Paris* că *Humbert*, căpitan de artilerie, a inventat un aparat care póte fi uşor aplicat pe ori-ce soiu de puşcă ori tun şi care împedecă total detunătura, fumul şi lumina ce urméză puşcăturilor. Humbert susţine, că prin acéstă invenţie s'a făcut absolut imposibilă purtarea de rĕsbóie. Detaiurile invenţiei sunt ţinute în cel mai mare secret. — Atâta raportul. E greu însĕ de crezut!

*

Ucişi de fulger. In comuna Karmacs (Ungaria) Marţi a fost mare tempestate, care a suprins în câmp mai mulţi lucrători. Dintrĕ acestia doi inşi s'au adăpostit cu nevestele lor sub un copac. Trăsnetul a lovit însĕ în copac şi a ucis pe ambe femeile, soţul mai tiner (cununat numai cu trei sĕptĕmâni mai nainte) a îndurat contusiuni aşa de grave, în cât a fost dus a casă bolnav. Celalalt a scăpat teafĕr, dar' a rĕmas cu cinci copilaşi orfani de mama lor.

*

Un esperiment periculos. La congresul medical din anul trecut profesorul *Koch* a susţinut că tuberculosa animalelor nu se ia la om. Medicul frances *Dr Garnault* a combătut vehement acéstă teorie a profesorului Koch şi spre dovedire s'a oferit însu-şi, ca o anchetă de medici sĕ facă esperimente asupra lui. Koch şi aderenţii sĕi nu au primit ofertul. Acum însĕ, cum se telegrafézĕ din Paris, *Garnault* a aplicat însu-şi asupra sa esperimentul. S'a dus la abatoriu şi *tăindu-şi la braţ o rană destul de adâncă, a injectat în ea puroi din plumânile unei vaci atacată de tuberculosă.* — Peste câteva sĕptĕmâni se va şti resultatul acestui periculos esperiment.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Privitorul“, revistă politica-filosofică editată şi redactată de Aurel Onciul, fascicolul 4 (dto 15 Iunie) a apărut conţinênd următorii articoli: „Condiţiunile esistenţei Românilor“ (urmare din fascicolii anteriori), de Aurel Onciul; „Ovreii“ (traducere din „Neue-Zeit“); „Viéţa omenéscă şi manifestaţiunile ei“ (elemente de filosofie optimistă, urmare), de A. S.; Visul lui Macari (urmare), de Vladimir Korolenko (traducere).

„Privitorul“ apare la 1 şi 15 a fie cărei luni în *Brünn* (Neugasse Nr. 71) şi costă 4 cor. 80 fileri pe an.

*

Programa şcólei civile de fete a Asociaţiunei pe anul şcolar 1901—1902, publicată de directorul Dr. Vasile Bologa. Conţine: „Prin labirintul de peşteri de la St. Canzian şi Divača în Carst“ (impresiuni şi reflexiuni geologice) de Victor Păcală; „Ioan Popoviciu“ (autobiografie); „Discursuri de la încherea anului şcolar“ (1900—1901) şi „Ştiri şcolare“. Din acestea estragem următórele: Personalul şcólei a constatat din 1 învĕţător (director) şi 2 învĕţătóre definitive, 1 învĕţător provisor, 1 învĕţătóre auxiliare, 2 catecheţi, 8 instructori şi instructóre. Personalul internatului: 1 director (directorul şcólei), 1 directóră, 1 medic, 1 guvernantă si 2 bone. Eleve au fost inscrise: în clasa I. 20, cl, II. 17, cl. III. 29, cl. IV. 25. La cursul complementar 5. In internat au fost 57, dintrĕ cari 3 au frecuentat scóla elementară a reuniunii femeilor române. In decursul anului au părăsit şcóla 3 (1 din cl. I., 1 din cl. II. şi 1 de la cursul complementar). După confesiune au fost: în cl. I. 18 gr. or. şi 2 gr. catolice, în cl. II. 14 gr. or. şi 3 gr. catolice, în cl. III. 23 gr. or. şi 6 gr. catolice, în cl. IV. 17 gr. or. şi 8 gr. catolice; la cursul complementar 3 gr. or. şi 1 gr. catolică, — de tot *75 gr. orientale şi 20 greco-catolice.* In internat: din cl. I. 6 gr. or. şi 2 gr. catolice, din cl. II. 9 gr. or. (2 de la şcóla elementară) şi 2 greco-catolice, din cl. III. 14 gr. or. şi 5 gr. catolice, din cl. IV. 8 gr. or. (1 de la şcóla elementară) şi 6 gr. catolice, de la cursul complementar 4 gr. ori şi 1 gr. catolică, de tot *41 gr. orientale şi 16 gr. catolice.*

FELIURIMI

Mijloc de a apăra vitele de înţĕpăturile muştelor columbace. Muştele columbace sunt duşmanii cei mai primejdioşi ai vitelor, causând prin împunsĕturile lor rane cari în cele mai multe casuri produc chiar mórtea acestora. Aceste muşte se ridică ca un nor negru dintr'o peşteră numită „Peştera columbace“ ce se află în partea Dunării, din sus de oraşul Orşova, nu departe de comuna Moldova-veche, într'o stâncă ce se înalţă de 6—7 metri din apa Dunării. Indată ce dă bine căldura primăverei şi anume prin lunile Maiu şi Iunie se împrăştie prin tóte părţile ţĕrii, omóră şi pustiesc multe vite. Muştele columbace fug de unsórea de porc amestecată cu iodoform, şi pentru aceea cine doresce a-şi scuti vitele de ele, sĕ ungă părţile vitelor, cari se atacă mai tare de muşte, cu unsóre de porc amestecată cu $3^{0}/_{0}$ [trei la sută] iodoform. Trebue însĕ luat sama, ca vitele sĕ nu lingă acésta unsóre, pentru-că iodoformul este otrăvitor. Pentru pregătirea unsórei şi alte îndrumări, trebue sĕ cerem sfatul medicului veterinar. („Activitatea“).

*

Legende privitóre la încoronarea regilor Angliei. Inelul folosit ca insigniu la încoronarea regilor Angliei şi ungerea cu sfântul mir îşi au legendele lor frumóse, isvorîte din adânca religiositate a poporului din epoca din care datézĕ legendele acestea. Legenda inelului e de pe timpul regelui Edward Mărturisitoriul credinţei. S'a întêmplat odată, spune legenda, că umblând regele printrĕ poporul sĕu sĕ împartă ajutóre sĕracilor şi nĕoăjiţilor, l'a agrăit un omuleţ bĕtrân tare şi neputincios, rugându-'l sĕ 'l miluiască şi pe el. Regele însĕ 'şi dase toţi banii şi astfel ne-avênd altceva cu ce se ajute pe bĕtrânul şi-a scos din deget inelul şi l'a dat bĕtrânului. In curênd regele şi-a uitat de acéstă întêmplare. Nu tocmai după mult timp însĕ s'a întêmplat că o ceată de peregrini englezi cari voiau sĕ ajungă la mormêntul Mântuitoriului, rĕtăcind pe o mare pustă s'a întâlnit cu un moşneag. Acesta a condus pe peregrini într'un oraş frumos, unde au poposit peste nóptea, ear' în zori de zi arătându-le calea şi-a luat rămas bun de la ei prin următórele:

— Sĕ ştiţi că aţi vorbit cu apostolul Ioan, care, iată, vĕ rógă sĕ duceţi bravului vostru rege acest inel şi sĕ-i spuneţi că peste şése luni împreună vom fi în raiu.

Peregrinii au predat regelui inelul şi acesta îndată la cunoscut eă e inelul sĕu. Peste şése luni regele a rĕposat şi a fost înmormêntat cu inelul pe deget. Când însĕ în nóptea de 13 Octobre 1163 cosciugul regelui a fost pus în mormênt nou, i-s'a luat inelul şi de atunci se folosesce la actul încoronării regilor.

Legenda despre sfântul mir e următórea: Când archipiescopul Becker trăia departe de patria sa, în Francia, i-s'a presentat Maica-Feciórĕ, avênd în mână un vultur de aur care ţinea în ghiare o sticluţă. Preacurata a spus archiepiscopului că regele care va fi uns cu mir din acea sticluţă va fi norocos şi fericit, demandându-i totodată sĕ mérgă la Poitiers şi sĕ predee vulturul cu sticluţa unui călugĕr, care le va ascunde bine. Aşa s'a şi întêmplat. Douĕ sute de ani a stat ascuns vulturul şi sticluţa de mir până ce *ducele negru* (Edward, prinţ de Wales, principele Aquitaniei) a visat unde se află acele obiecte, şi în 1340 a dispus sĕ fie transportate la *Tower*. Spre nenorocire însĕ, cei din jurul tronului şi-au uitat de ele, şi când fiul ducelui negru, *Richard II.* a fost încoronat, nu a fost uns cu mir din sticluţa miraculósă. Numai după douĕzeci de ani şi-a adus aminte de acest sfânt mir regele însu-şi. A rugat mult pe archiepiscopul *Courtenay* sĕ suplinéscă întrelăsarea: sĕ'l ungă cu mirul miraculos, dar' archiepiscopul nu i-a împlinit cererea. Şi a şi fost nenorocit regele Richard II. în tótă viéţa sa.

Nr. 5364. Şcol.

CONCURS

Cu finea anului şcolariu 1901/2 devenind vacant un stipendiu de la stat de 1000 coróne, destinat pentru cualificarea superióră a tinerilor absolvenţi de teologie ai seminariului nostru archidiecesan, pentru conferirea aceluia se publică concurs cu termin de 20 de zile de la publicare.

Suplicele sunt a se adresa la consistoriul archidiecesan instruite cu următórele documente în original.

a) carte de botez.

b) testimoniu de cl. V. VI. VII şi VIII. gimnasială şi de maturitate.

c) Absolutoriu teologic.

d) testimoniu medical despre starea sanitară.

e) Eventual alte documente recomandĕtóre.

f) declaraţie că după observare va sta la disposiţia bisericĕi, întrînd în funcţiunile ce i se vor da.

a) declaraţie, că va locui în colegiul báron Iosif Eötvös din Budapesta supunêndu se normelor de la acel institut.

Suplicele intrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 6 Iuniu, 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 561/902. [72] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învěțători mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare :

1. **Beriu**, cu salariu de 600 cor., se va solvi în sumă de 420 cor. de la cassa bisericei, ear' restul de 180 cor. din cassa allodială a comunei Sereca; cuartirul îl are învěțătoriul în edificiul școlei și lemnele trebuincióse de la ambele comune susțiitóre.

2. **Sibot (Alkenyér)** dóuě posturi cu salariu de câte 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Gioagiul de jos, (Algyógy)** cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

4. **Romoșel**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

5. **Bozeș**, 6. **Renghet**, 7. **Mada**, tóte cu salariu de câte 600 cor. cuartir și lemne, salariul se acopere dín repartițiune.

La tóte aceste posturi se vor computa cuincuenalele legale numai după instituirea definitivă și serviciul de 5 ani neîntrerupt în respectiva comună.

Cei aleși sunt datori a merge Dumineca și în sěrbători cu copii la biserică și a cânta la lfturgie.

Concurenții au sě-și subștérnă în terminul indicat cererile concursuale instruite conform normelor in vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral și au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre poporului în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetele parochiale.

Orăștie, 6 Iunie 1902.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 577/902. [71] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch din parochia de clasa a III. Mada**, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Doritorii de a concura la acest post au a'și subșterne suplicele lor în terminul sus indicat subscrisului oficiu, fiind instruite conform normelor în vigóre, și au a se presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre înaintea alegětorilor pentru a celebra sau cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Orăștie, 6 Iunie 1902.

Vasile Domșa
protopresbiter.

---

ad Nr. 5668 Bis. 1902. [70] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia **Daneș**, din protopresbiteratul Sighișórei, prin acésta se escrie conform conform conclusului sinodului parochial de la 26 Maiu a. c. concurs nou cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, cu scop a se însinua concurenți cu cualificațiune mai superióră.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne petițiunile concursuale înstruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică, pentru a cânta respective celebra și a cuvênta — și spre a'și lua informațiune de la comitetul parochial despre parochie.

In candidație se vor admite în prima linie numai absolvenți de VIII clase medii și cursul clerical ordinar și numai în lipsa de — asemenea candidați se vor puté lua în considerare și cererile celor cu cualificațiune mai inferioră.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sighișóra, 28 Maiu 1902.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr 333. [67] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea alor douě eventual trei posturi învěțătoresci**, la școla gr. or. română din **Sebeșul-săsesc**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt :

1. Salariu anual 600 cor.
2. Relut pentru cuartir și grădină 200 cor.
3. Cuincuenaliile legale, cari însě se computǎ numai de la instituirea definitivă la școla susamintită.

Cei cari vor ocupa posturile din cestiune, sunt datori a merge Dumineca și sěrbătórea cu copiii la biserică și a cânta la liturgie.

Concurenții au sě 'și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul amintit subsemnatului Oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică, spre a 'și arăta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetul parochial

Sebeș, 30 Maiu 1902.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 334. [68] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învětătoresci** din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrěm**, trei posturi, cu salariu anual câte de 600 cor., cuartir și grădină, eventual relut în bani 60 cor.

2. **Pianul de jos**, dóuě posturi, cu salariu câte de 600 cor., Pentru cuartir și grădină câte 20 cor. și câte 1 stânjin de lemne.

3. **Rěhău**, cu salariu de 600 cor. grădină și pentru cuartir 20 cor.

4. **Deal**, cu salariu de 600 cor. și pentru cuartir și grădină 40 cor.

5. **Cacova**, cu salariu de 600 cor., și adecă: 400 cor., de la biserică ear' 200 cor. ajutoriu de stat, cuartir și grădină.

6. **Laz**, cu salariu de 600 cor., ear' pentru cuartir și grădină 40 cor.

7. **Căpâlna**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. **Petrifalěu**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

9. **Sebeșel**, cu salariu de 600 cor., ear' pentru cuartir și grădină 40 cor.

10. **Rěchita-Purcăreț**. Unul în Rěchita și unul în prediul Purcăreț, fie-care cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

11. **Târtăria**, cu salariu de 300 cor., în bani și 300 cor. în naturalii.

12. **Cióra**, cu salariu de 200 cor., de la biserică și 400 cor. din ajutoriu de stat; pentru cuartir și grădină 24 cor.

13. **Vingard**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

14. **Sesciori**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenaliile se computǎ de la instituirea definitivă și servițiul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor ocupa posturile sus amintite sunt datori a merge Dumineca și sěrbătórea cu copii la biserică și a cânta la liturgie; și la însărcinarea comitetului parochial a cultiva grădina de pomărit și a instrua copii.

Concurenții au sě-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul amintit subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre poporului în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele parochiale:

Sebeș, 30 Maiu 1902.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Realități de vênḑare

Realitățile din Sibiiu **piața lemnelor** (Bauholzplatz) **Nr. 4** cuprinse în protocolul funduar al Sibiiului Nr. 202 A+2 Nr. topogr. 1221/2, 1697/1 și 1698/1 pe cari se află **casă de pétră cu 10 încăperi, curte mare, douě grădini și edificii economice, birtul așa numit la „Grenadir“** — se află de vênḑare din mână liberă pe lângă condițiuni de plătire fórte favorabile. Informațiuni detaiate dă plenipotențiatul *Dr. Liviu Lemény,* advocat în Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 14. [66] 3—3

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născětóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumětate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

☛ Pentru pacienții de stomach! ☚

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și înviorézǎ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtézǎ prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspět impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușurézǎ formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calmézǎ nervi escitați și creézǎ nouă **voe de viéță.** Nenuměrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnișor, Sělište, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșiněu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

☛ Păziți-vě de falsificări! ☚

Sě se cérǎ anumit:

Vinul de buruieni al lui ☛ Hubert Ullrich. ☚

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [73] 1—12

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 65 Sibiiu, Joi 13/26 Iunie 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 5364. Școl.

CONCURS

Cu finea anului școlar 1901/2 devenind vacant un stipendiu de la stat de 1000 coróne, destinat pentru cualificarea superióră a tinerilor absolvenți de teologie ai seminariului nostru archidiecesan, pentru conferirea aceluia se publică concurs cu termin de 20 de zile de la publicare.

Suplicele sunt a se adresa la consistoriul archidiecesan instruite cu următórele documente în original:

a) Carte de botez.

b) Testimoniu de cl. V. VI. VII și VIII. gimnasială și de maturitate.

c) Absolutoriu teologic.

d) Testimoniu medical despre starea sanitară.

e) Eventual alte documente recomandătóre.

f) Declarație că după absolvare va sta la disposiția bisericei, întrând în funcțiunile ce i se vor da.

a) Declarație, că va locui în colegiul baron Iosif Eötvös din Budapesta supunêndu-se normelor de la acel institut.

Suplicele intrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința senatului școlar, ținută la 6 Iuniu, 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Vorbe și fapte.

Sibiiu, 25 Iunie n.

Frumseța sufletéscă și valórea morală a omului se judecă după raportul în care îi stau vorbele cu faptele.

Cel-ce știe sě le aducă și sě le țină în continuă consonanță pe unele cu altele, se bucură de stima și de încrederea nemărginită a tuturora, pe când cel-ce una cugetă și alta vorbesce, una vorbesce și alta face, nu are nici o greutate morală și nimeni nu'l va onora cu încrederea sa, știindu-se despre astfel de ómeni că patima și rěutatea le stăpânesce sufletul.

Ar fi trist dacă adevěrul acesta ar puté fi aplicat și la societăți de ómeni, la popóre întregi. Și totuși, în privința acésta tristă și durerósă esperiență a trebuit sě facem noi, Românii, și celelalte naționalități nemagiare din patrie, cu guvernanții noștri de astăzi, cu frații Magiari, cari totdeuna când se aflau strîmtorați politicesce, ne promiteau marea cu sarea, pentru-ca ajunși odată deasupra, sě — *nu sě țină de promisiuni.*

Știm cari imprejurări i-au făcut sě aducă lege despre egala îndreptățire a naționalităților nemagiare; știm cum înțeleptul patriei, marele *Deák Ferencz*, zicea cu ocasiunea desbaterii în dietă a acestei legi că „trebue sě dăm naționalităților o lege, care cu privire la drepturile lor *sě nu pótă fi rěstălmăcită sau rěu interpretată nici odată*“, — și totuși, unde am ajuns cu ea! Acolo, că astăzi nu se mai ține nimica din legea acésta, fiind-că faptele urmașilor nu stau în consonanță cu vorbele înaintașilor, fiind-că cei de astăzi nu se simțesc îndatorați *sě respecteze* promisiunile celor din trecut.

Așa s'a întêmplat și cu legea despre întroducerea limbei magiare în școlele poporale confesionale.

Când legea a fost discutată în parlament, la anul 1879, toți deputații naționalităților, — Români, Sêrbi și Sași, — și-au esprimat nedumeririle, nu față de proiectul de lege, ci față de *intențiunile ascunse* pe cari se temeau că le are, — căci, cum zicea un deputat român (*Nicolae Strevoiu*) „nu în contra învěțării limbei magiare suntem noi, Românii, ci în contra *modului în care se proiectéză esecutarea acestuia*, și prin acésta este de temut *că se periclitéză cultura națională a Românilor*“, — ear' ministrul de culte și instrucțiune publică de atunci, decedatul *Trefort*, a ținut sě 'i liniștéscă pe toți, declarând în ședința din 1 Maiu 1879 a dietei magiare, la finea unei vorbiri mai lungi, că: „prin așternerea acestui proiect de lege, politica nóstră și părerile nóstre (ale guvernului) nu au suferit nici o schimbare. Voim noi, dorind instrucțiunea limbei magiare în școlele poporale, *sě vătămăm dór' naționalitățile*?? N'am avut nici odată de gând, și nici acuma nu ne trece prin minte a închide școlele cu limbă de instrucție nemagiară, ***și a le impune limba magiară ca limbă de instrucțiune!*** Ce privesce libertatea bisericilor și a confesiunilor, este o defigurare de fapte dacă se afirmă, că ministrul-president sau eu *voim a păgubi autonomia bisericilor și libertatea confesională*“.

Acesta a fost respunsul liniștitor al ministrului, dat la frumósele vorbiri rostite în dietă în contra proiectului de lege din partea deputaților români Nicolae *Strevoiu*, Parteniu *Cosma*, Petru *Mihalyi* și George *Pop* de Basești, și din partea deputaților sêrbi și sași, — și asemenea declarație a făcut ministrul și în casa magnaților, unde tot astfel de temeri au fost esprimate din partea prelaților români, — fericiții metropoliți *Vancea* și *Miron Romanul*, și actualii metropoliți, Escel. Lor *Ioan Metian* și *Dr. Victor Mihalyi*, pe atunci episcopi amândoi, — spunênd ministrul că tendențe de magiarisare, în ce privesce școlele confesionale, ***nu se cuprind în proiectul seu de lege.***

Și astăzi, după 23 de ani de la rostirea acestor cuvinte liniștitóre, vedem că urméză fapte cu totul contrare, menite sě confirme temerea ce o aveam atunci, și căreia representanții poporului nostru i-au și dat esprimare în corpurile legiuitóre ale țerii.

Vedem, că actualul ministru de culte și instrucțiune vrea prin ordonanță ministerială sě introducă aceea ce nu se află în lege, *magiarisarea pe jumětate a instrucției publice în școlele poporale confesionale*, probabil pentru-ca la altă ocasiune sě decreteze și magiarisarea celeilalte jumětăți.

Vedem făcêndu-se aceea ce sěrbătoresce ni-s'a promis că nu se va face: *se vatămă naționalitatea nóstră, se păgubesce autonomia bisericei nóstre și se atacă libertatea confesională*!

Acest contrast întrě fapte și vorbe, e menit óre sě stîrnéscă încredere și alipire față de stăpânitorii noștri de astăzi, sau va produce o înstrăinare și mai mare de către ei? Óre înstrăinarea zace în interesul statului, pe care toți împreună 'l compunem, sau încrederea reciprocă, care singură póte face statul tare și fericit?

Eată tema asupra căreia ar trebui sě mediteze mult cei-ce prin fapte vreau sě ne facă sě perdem și ultima urmă de încredere, susținută până acuma în noi prin vorbe din trecut, cari, cum se vede, n'au fost sincere.

Crucea!

O remarcabilă vorbire a rostit Impěratul *Wilhelm* al Germaniei zilele trecute în orașul *Aachen*, pe care 'l-a onorat cu înalta sa vizită. Vorbirea a făcut sensație mare în lume și presa o comentéză în mod fórte favorabil. Impěratul a vorbit de astădată, avêntat ca totdeuna, despre necesitatea de a se înrăděcina în omenime *frica de Dumnezeu* și de a fi puse statele *sub scutul crucei*, singura putere care dă putere. Dar' mai bun serviciu facem cetitorilor comunicându-le vorbirea în întregime. E următórea:

„Adânc mișcat, în numele meu și al împěrătesei, Vě mulțămesc, cu tótă inima mea, pentru primirea entusiastă și patriotică, de care am fost împărtășiți din tóte părțile orașului Aachen. O veche dorință a sufletului meu a fost sě visitez orașul Aachen, și vě mulțămesc că mi-ați dat ocasiune prin învitarea d-vóstră. Pe cine nu 'l-ar răpi, într'un astfel de loc istoric, cum este orașul Aachen, înspirația trecutului și presentului, și cine nu și-ar aduce aminte de destinele din ceriuri percurgênd istoria veacurilor, pe care a trăit-o patria nóstră împreună cu orașul Aachen? Aachen este leagănul imperiului german. Căci aici și-a ridicat Carol-cel-Mare tronul, care a dat strălucire orașului Aachen. Atât de însemnată și atât de mare a fost figura domnitorului german, încât din Roma i-s'a oferit demnitatea cesarilor, și el a fost desemnat pentru a lua moștenirea imperiului roman — o minunată recunóștere a calităților poporului german atunci apărut în istorie. Căci domeniul roman căḑuse din mânile cesarilor și urmașilor lor, împeriul sfărmat și putred se clătina, și numai apariția Germanilor cu suflet nestricat și dornici de glorie a fost în stare sě indice istoriei universale drumul pe care l'a bătătorit pân'atunci.

E fórte natural lucru, că marele rege francon *Carol-cel-Mare* a atras atenția Romei, care într'însul a věḑut scut și salvare. Dar' a fost un lucru fórte greu reunirea datoriei și menirea împěratului roman cu demnitatea și firea regelui german. Ceea-ce dînsul cu inteligența-'i luminată a putut, sórtea a refusat urmașilor sěi; și preocupați de imperiu, urmașii de neam împěrătesc au perdut poporul german. Au mers spre sud, ca sě susțină imperiul universal și au uitat pe germani. Astfel țéra și poporul nostru german cu încetul au început sě decadă. Ca și aloe, când înflorește, tótă puterea plantei se concentréză pentru flóre, răpind admirație, ear' însași planta se prăpădește, rădecina i-se usucă, — tot așa a pățit și imperiul roman-german național.

Acum un nou imperiu s'a născut, poporul german și-a câștigat din nou împěrat, singur, cu sabia în mână și-a eluptat acea corónă; ear' steagul imperiului earăși fâlfăe înălțat. Noului imperiu i-a dat viéță aceeași dragoste și însuflețire, care atârna de gândul vechei împěrății germane. Dar' alta este acum menirea.

In afară trebue sě ne mărginim la hotarele țěrii nóstre, ca din nou oțelindu-ne, înlăuntru sě ne pregătim pentru acele meniri, cari aștéptă de-acum poporul german, și cari în evul mediu nu puteau fi resolvite. Acì vedem, că imperiul de-și e tiněr, se fortifică an de an, ear' încrederea în el tot mai mult se întărește din tóte părțile, — ear' puternica armată germană e sprigin pentru pacea europeană. Corěspunḑětor caracterului german, în afară punem stavilă pentru a lucra înlăuntru fără stavilă. Limba nóstră își întinde hotarele departe peste mări, departe se întinde știința nóstră și cercetările nóstre. Nu există operă, întrě cercetările moderne, care sě nu existe în limba nóstră, nu se ivește idee științifică pe care sě n'o păzim noi întâiu, ș'apoi s'o transmitem celorlalte națiuni. Acesta este imperiul spre care tinde spiritul german. Dacă voim deci sě corěspundem marei nóstre meniri în tóte direcțiunile, nu este permis sě uităm că basa străveche, pe care s'a întemeiat imperiul, își are răděcina în simplitatea, frica de Dumnezeu și principiile de înaltă moralitate a înaintașilor noștri.

Cât de greu se lăsase la începutul veacului trecut asupra nóstră mâna pedepsitóre a lui Dumnezeu! Dar' în cuptorul mizeriei mâna provedinței a făurit o forță puternică, a legat ferul, din care s'a pregătit arma. Așa aștept de la d-vóstră de la toți, preoți și mireni, sě mě ajutați la susținerea religiunei în popor. Sě ne îngrijim împreună, ca sě păstrăm forța sănătósă a neamului german, basa morală. Acésta însă numai atunci este cu putință, dacă ne păstrăm religiunea, atât una cât și ceealaltă din confesiuni (catolici, protestanți).

Cu atât mai mare este bucuria mea astăzi, că domnilor din cler, cari sunt representați aici, le pot aduce o veste, pe care cu mândrie vi-o fac cunoscută. Eată generalul Loë, e aci, serv credincios al regelui sěu. L'am trimis la Roma, la jubileul sfântului Părinte; și când l'a felicitat și i-a predat darurile mele jubilare, ear' în conversație intimă i-a expus stările de lucruri din țěrile germane, sfântul Părinte i-a rěspuns, că îi place sě-i spună, că totdeauna a prețuit mult blândeța germanilor și a soldaților germani; dar' i-a mai spus și alte lucruri, însărcinându-l sě le comunice împěratului.

Acea țeară, din Europa, unde mai este ordine și disciplină, unde organele de stat au autoritate, unde ori-ce catolic póte traí neconturbat pentru credința sa, este imperiul german, — și acésta este a se mulțămí împěratului german. Acésta mě îndreptățește sě declar, că amêndouě confesiunile nóstre au înaintea ochilor neîncetat înalta țintă de a susțíné și întărí frica de Dumnezeu și cinstirea religiunei.

Ori suntem ómeni moderni, ori lucrăm pe cutare sau cutare teren, e tot una; cel-ce nu-și întemeiază viéța pe religiune, e perdut. Acésta o vreau și eu. Și fiind-că în acéstă zi și la acest loc se cuvine nu numai sě vorbim, ci și sě facem legături, fac aici făgăduința, că întréga împěrăție, întreg poporul, armata mea representată prin corpul statului major, împěrăția însași, casa mea, o pun sub scutul crucii, sub scutul Aceluia, despre care sf. apostol Petru a zis, că afară de Dînsul nu este mântuire și ómenilor nici nu s'a dat alt nume prin care s'ar mântuí, decât al Aceluia care a putut zice despre sine: „Pămêntul și ceriul se vor sfîrșì, dar' cuvêntul meu nu va avé sfîrșit“.

Ridic păharul pentru orașul Aachen, în nestrămutata convingere, că vorbele pe cari le-am spus aici au căzut pe pămênt bun, cum și asigurat fiind, de entusiasmul pe care azi l'am věḑut la poporația orașului Aachen la mic și mare, că întrě zidurile sale casa mea și tronul vor avé puternic sprigin și în viitor. Sě trăiască orașul Aachen la mulți ani!

Chestiuni pedagogice.

de

Ioan Paicu învĕţător.

(Urmare şi fine.)

Altă propunere a mea ar fi acésta.

III. Invĕţătorii (cei difinitivi de sine înţeles) sĕ fie îndatoraţi, ca în tóte Duminecile şi sĕrbătorile ce cad în timpul feriilor mari (căci în timpul anului şcolar e obligat a o face) sĕ ţină exortaţiune, respective un feliu de *prelegere morală* cu elevii de şcólă, decând trage prima-dată la biserică până la liturgie, când vor merge în corpore pentru a asista la serviciul divin.

Ca motiv prelângă cele de sus invoc şi „*decădinţa morală*“ la poporul nostru, care în prima linie şi deopotrivă apasă asupra conducĕtorilor acestuia. Cuvineni-se deci, ca dacă *o constatăm*, sĕ lucrăm cu dragoste creştinéscă, *din tótă inima şi din tot sufletul* pentru delăturarea ei prin mijlócele pe cari le credem mai sigure şi mai uşor ducĕtóre la scop.

Şi acum sĕ revin la copiii mai mici de cât cei obligaţi sĕ umble la şcólă.

Părerea mea în privinţa acésta ar fi următórea:

I. *Copiii de la 3—6 ani în cele 3—4 luni de vară sĕ fie diminéţa introduşi în şcólă şi daţi în grija învĕţătorului.* Acesta va purcede cu ei, cam cum se urmézā în grădinile de copii. Se înţelege, că numai atunci când lucrul câmpului este în toiul lui, ca totuşi sĕ aibă şi învĕţătoriul măcar succesive 2—3 sĕptămâni timp de recreaţiune.

Principiul umanitarismului zice: „*fă binele, fiind-că e bine şi nu-'l face numai pentru a trage un folos real din acela*“. — In urmarea căruia mult cercata învĕţătorime ar trebui sĕ mai iee de *bună voie* o sarcină pe umere.

Mulţi învĕţători vor lua posiţie — şi cu drept cuvênt — faţă de o astfeliu de ideie; căci unii vor ḑice: „*D'abia apuc sĕ plec d'aici, sĕ-i dau pe mâna unui advocat*, că nici a 3-ia parte din salariu nu mi-s'a plătit; alţii vor spune, că l'au păpat tot demult, încât d'aici în colo nu mai au cu ce subsista, şi earăşi alţii, că au sĕ mérgă la miliţie, la un curs de economie, la băi etc. etc.

Ca tótă lumea sĕ fie mulţămită însĕ, eu aşi propune următórele:

a) Invĕţătoriul, respective învĕţătorii sĕ fie îndatoraţi a conduce o „grădină de copii“ în fie-care comună bisericéscă în decursul feriilor mari.

Pentru conducerea acesteia prelângă salariul de 300 fiorini, sĕ mai priméscă de la comuna bisericéscă încă 40 floreni, adecă pe tótă luna din cele 4 decretate pentru feriile de vară câte 10 florini.

Dacă este numai un singur învĕţătoriu şi acesta e silit a merge la un curs de economie d. e., sau în un serviciu óre-care, atunci sĕ i-se plătéscă numai după timpul cât a purtat grijă de grădina de copii.

Unde sunt 2 sau mai mulţi învĕţători definitivi, e lucru uşor de tot; căci se pot rêndui, împărţindu-şi remuneraţiunea.

Unde este învĕţătóre, acest rol se cuvine dînsei. Nu este eschisă posibilitatea a nu se afla în unele comune şi atari persóne şi mai cu sémă femeeşti, cari cu drag ar primi rolul de a conduce o grădină de copii pelângă o mică remuneraţiune.

De altcum învĕţătoriul sĕ fie îndatorat a face acésta.

La cas când economia sau peste tot altă ocupaţiune, ce diferă de a şcólei, însĕ mai rentabilă, ar fi causa, din care învĕţătoriul sĕ hesite a primi conducerea unei astfel de grădini, sĕ fie silit a servi şcólei, pentru-că dascălul primo loco este dascăl şi nici decât econom, scriitor, negustor etc.

S'a discutat mult pe tema acésta şi multe bune şi frumóse s'au spus de ómeni cu mai lungi esperienţe; dacă însĕ mi-am esprimat vederile şi eu în acésta privinţă în feliul meu, şi am susţinut că o reformă generală începênd de la sugĕtori ne trebue, cred, că n'am greşit.

„La ce vĕ gândiţi voi, părinţii copiilor, când vĕ puneţi tóte puterile vóstre pentru a aduna avuţii şi comori lumesci şi de copiii vostri, cărora voiţi a lăsa aceste comori, nu vĕ ocupaţi de loc“, zice: Krates.

„Ear' un alt filosof zice: „Omenimea va fi fericită atunci, când educaţiunea va fi ocupaţiunea de căpetenie a tuturor.“

Educarea tinerimei sĕ o avem deci în vedere totdeuna şi necontenit, cel puţin cei-ce datorinţe avem a o face acésta. Şi aici la locul de frunte stăm noi, învĕţătorii.

Revistă esternă

Amânarea încoronării de la Londra. O telegramă din Londra dto. 24 Iunie vestesce că regele *Edward VII.* fiind bolnav încoronarea s'a amânat deocamdată.

Festivităţile încoronării s'au început încă în sĕptĕmâna trecută, ear' însaşi încoronorea avea sĕ se facă Joi (26 Iunie st. n.)

*

„In Transvaal e linişte“. Când generalul Muraviev, moşul fostului ministru de esterne al Rusiei, „pacificase“ Varşovia aşa că i-a rĕmas porecla de „Călĕul Varşoviei“, despre acéstă pacificare a raportat ţarului numai următórele: „Varşovia zace la piciórele M. Tale; totul e în linişte“.

Nu tocmai cu mult mai uman a fost purtat nici rĕsboiul contra Burilor, cari pe lângă tot eroismul lor în cele din urmă au trebuit sĕ capituleze (prin pace destul de onorabilă pentru ei). Lordul *Kitchener* póte nu va fi raportat regelui seu cum a raportat faimosul Muraviev, dar' drept dovadă că „în Transvaal e linişte“, *Luni a plecat spre Londra.* La *Capstadt* s'a imbarcat pentru a se re'ntórce în Anglia, unde a bună sémă va fi primit cu mare alaiu, ca unul care a dus la bun sfêrşit cel mai greu dintrĕ câte rĕsbóie a avut Anglia în timpurile mai noue.

*

Ferdinand totuşi vrea sĕ fie rege. In butul tuturor dementărilor emanate din cercurile oficiale de la Sofia, se pare totuşi că comănăcirile principelui *Ferdinand* la Petersburg au fost făcute cu scop sĕ esopereze învoirea Ţarului, ca Bulgaria sĕ se proclame regat. Despre acésta cercurile diplomatice din *Viena* sunt convinse. Confirmă ştirea că Ferdinand voesce sĕ-şi proclame téra regat şi că acéstă voinţă şi-a esprimat'o şi cu ocasiunea visitei sale la Petersburg. Ear' din faptul că guvernul rusesc nu a esceptionat numirea la Stancev de ministru plenipotenţiar la Petersburg, cercurile diplomatice din Viena deduc că *Rusia sprijinesce dorinţa lui Ferdinand.* Se pare verosimil că celelalte puteri europene încă nu vor contraria realisarea dorinţei principelui; notificare oficială însĕ nu a căpĕtat până acum nici una dintrĕ aceste puteri. Mai e apoi şi împrejurarea că realisarea planului lui Ferdinand depinde în prima linie de la *suzeranul* actual al Bulgariei, de la Sultanul. Ear' că acesta ce atitudine va observa, a semnalat deja prin trimiterea celor doi plenipotenţiaţi la Petersburg îndată după plecarea lui Ferdinand de acolo.

NOUTĂŢI

Ministru compositor. *Gianturco*, care în cabinetul Pelloux (Italia) avuse portofelul ministeriului de justiţie, a terminat douĕsprĕzece compositiuni pentru violină şi piano. Aceste compositiuni, despre cari cei iniciaţi spun că sunt de valóre clasică, vor apărĕ în curênd în editura lui Ricordi în Roma.

*

Impĕratul Vilhelm în Posen. Se ştie ce furtună de indignare a provocat nu numai la Poloni, ci la tóte popórele slave vorbirea de la Marienburg a împĕratului Germaniei. Acésta însĕ pentru împĕratul e nimic, s'a hotărît sĕ facă în vara acésta călĕtorii prin Posen (la Polonii bruscaţi de el în chip aşa de aspru). De sine înţeles, că poliţia deja de pe acum ia mĕsurile pentru siguranţa vieţii împĕratului.

*

Esamene de maturitate. Sâmbătă la ora 4 după amiazi s'au terminat esamenele de maturitate de la gimnasiul nostru din *Braşov*, conduse de Preacuvioşia Sa archimandritul-vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu.* Resultatul e următoriul: au fost admişi la esamen 18, dintrĕ cari I. Cristodorescu, C. Sulică, I. Tohăneanu şi V. Cucu au obţinut calcul general *fórte bine*, C. Bucşan, I. Căldărea, O. Ghibu, P. Nistor, şi G. Popp calcul general *bine*, G. Dănilă, C. Martinovici, D. Preda, I. Rafiroiu, Tr. Scorobeţ, E. Stoica şi N. Furnică simplu *maturi*, ear' doi au fost relegaţi la esamen de emendare în Septembre. Comisariu guvernial a fost *Kuncz Elek.*

Tot în sĕptĕmâna trecută, Vineri, s'au terminat esamenele de maturitate la gimnasiul gr. catolic din *Blaj.* La acestea, dintrĕ 45 abiturienţi au fost admişi 39; unul nu s'a presentat, ear' dintrĕ ceilalţi 38 au obţinut calcul general *eminent* 5, *bine* 4, suficient 22, la esamen de emendare peste 3 luni au fost relegaţi 4, ear' la repeţirea esamenului peste un an au fost relegaţi trei.

*

Convenirea colegială a clericilor absolvaţi în a. 1897, proiectată pe ziua de 16/29 Iunie, — se amână, din pricina unor pedeci neprevĕḑute, pe terminul de 29—30 Novembre stil. v.

Suntem rugaţi sĕ vestim acésta spre ştire şi conformare celor interesaţi.

*

Posturi de notari. Cu termin până la 10 Iulie st. n. e escris concurs la postul de notariu cercual în *Barra* (pretura Balinţului, comitatul Caraş-Severin). Petiţiunile sunt a se trimite protopretorului Hirschl Béla în Bálincz.

Tot în comitatul Caraş-Severin e escris concurs, cu termin până la 20 Iulie st. n., la postul de notariu cercual în *Plugova* (pretura Orşovei), dotat cu 980 cor. salariu, 144 cor. pentru ţinerea unui servitoriu de birou, 100 cor. pauşal de cancelarie, 320 cor. pauşal de călĕtorie, 80 cor. pauşal de diurne, 400 cor. pentru ţinerea unui scriitoriu şi 140 cor. pentru spese efective împreunate cu postul de matriculant. Petiţiunile sunt a se trimite protopretorului Péczely Géza în Orşova.

*

Din Turcia. Se raportézā din Constantinopol, că *Said Eydsi*, nepotul de frate al Sultanului, unul dintrĕ fiii sultanului *Murad* ţinut în închisóre, a fost arestat şi *sugrumat în închisóre.* Motivul arestării e că, afirmative, a conspirat contra Sultanului. *Ahmud paşa*, favoritul Sultanului, aflând că şi el e bănuit a fi fost părtaş la afirmativa conspiraţie, a fugit din Constantinopol.

*

Cerşitorii Lissabonei. In capitala Portugaliei deosebi douĕ clase sociale sunt representate în mai mare numĕr: domnii mari (Exelenţiile) şi *cerşitorii.* Cine nu e cerşitor, e „Exellenza“, dar' cerşitorii sunt în mare preponderanţă faţă cu Exelenţiile, aşa că străinul care a fost odată în Lissabona cu greu se hotăresce s'o mai cerceteze odată, pentru-că — 'l calicesc cerşitorii cu cerşirile lor. Poliţia a încercat tóte mijlócele contra lor, dar' fără succes. Acum — cum se raportézā — a recurs la un mijloc cât se póte de radical: i-a adunat pe toţi şi i-a dus pe douĕ mari corăbii, cari îndată au plecat cu ei spre coloniile portugeze.

*

De Wett. Acum, după încheerea păcii, ziarele engleze se ocupă mult cu persóna lui *De Wett*, genialul comandant al trupelor bure cari operau în Oranje. Nici *De Wett* nici *Setyn* n'a fost rănit nici-odată în întreg decursul rĕsboiului. *De Wett* de când s'a început rĕsboiul numai zece zile a petrecut cu soţie-sa, de atunci nici nu a mai vĕzut'o. In întreg decursul rĕsboiului nici-odată nu a dormit sub coperiş, ci totdeauna sub ceriul liber, ca nu cumva sĕ 'l suprindă Englezii şi sĕ 'l prindă. Ear' astă-primăvară a dat trupelor sale ordin, în care se zicea că fie-care Bur aflat dormind sub coperiş va fi pedepsit cu 25 fonţi-sterlingi, ori cu 25 lovituri de biciuşcă. Pedépsa din urmă o aplica delinquentului de regulă însu-şi De Wett. Pe lângă aceste aspre mĕsuri de precauţiune mai era fórte escelent în óstea Burilor serviciul de spionagiu; dacă trupele engleze se puneau în mişcare, tóte trupele bure, pe întindere de

FOIŞÓRĂ

La mormênt.

de **Riria.** *)

Am venit sĕ 'mi închin gândul la mormêntul unde eşti! Treisprezece ani trecut'au, de când tu te odichnesci. Ţéra plânge după tine, iară noi Românii toţi, nu voim încă a crede, că te numeri printrĕ morţi. Sbor luceferii pe raze de la cer cătră pămênt; dar' lumina lor cea rece nu 'ncălḑesce al tĕu mormênt. Picături de amintire curg din gânduri câte vrei; dar' din nepăsarea ţĕrnei, ce ştii tu din plânsul ei? Căci dorit'ai tu, din lume, numai lacrimi de la tei. Ţi-s'a pus teiul spre umbră, dar' nu vrea ca sĕ 'nfrunḑéscă. I-s'a încredinţat prea iute rĕmăşiţa-ţi pămêntéscă, sau nimic din ce dorit-ai nu a fost sĕ se 'mplinéscă..... Ai lasat în lume dorul tĕu bogat în mari avênturi; ear' pe noi plângênd cu jale, păgubiţi de-a tale cânturi..... Rîvnitor păn' şi destinul de a gândirei tale-isbândă, hotărî în flórea vêrstei dintrĕ noi sĕ te desprindă; căci vedea, că al tĕu geniu lumea 'ntrégă o sĕ cuprindă... Anii curg cu nepăsare, pe mormênt ţĕrna aşéḑă; însĕ amintirea-ţi scumpă întrĕ noi mereu veghézā, şi va spune totdéuna întreg neamului român, că ai fost al cugetărei neînvins, măreţ stăpân.

*

Glasul. Curgă ani cu sutele, s'astupe mormintele. Morţii nu s'or turbura: lumea n'or mai supĕra. Plângă pietrele de-or vrea... Tremure luceferii, sĕ mângăe teferii. Cei cu inimi stânjinite, cate ţernile 'negrite de uitare veştejite! Aici e locaşul lor, fără patimi, fără dor: leacul suferinţelor... Póte teiul sĕ tot créscă, făr' de jale sĕ umbréscă rĕmăşiţa pămêntéscă; căci mănunchele de flori, cearuncaţi arare-ori, plâng cu lacrĕmi pân' la zori; nu pe al morţilor sălaş, dară plâng pe cei rĕmaşi!... Cei cu inimi ce mai sunt rĕtăciţi sus pe pămênt, coborîţi-vĕ 'n mormênt; căci aci 'n tovărăşie, facem cinste la moşie, noi cei duşi pe vecinicie!...

*

Din lumea vóstră apusă, nepăsătóre, rece, cercaţi spre noi, rĕmaşii, gândiri măreţe-a trece. Din filele 'negrite de zilele bĕtrâne, simţirile apuse ne fie ear' stăpâne. Ni-s sufletele grele de-a sórtei încercări, şi trista prosă-a vieţei ne sécă ori-ce puteri. Luceferi şi cu stele din vasta lor orbită, pe muritorii teferi nu-i mai trag în ispită... Cinstiţi pămêntul ţĕrei acolo unde staţi, cum luminat-aţi ceru-i, aci când vĕ aflaţi...

Rărite-s rêndurile-acum, căci v'aţi grăbit cam mulţi la drum, şi locuri multe-aţi lăsat góle din creştete şi până 'n póle. De aceea ne-amintim mereu de tine şi drag cântul tĕu.

Triste crângurile plâng, inimile se tot strîng, cânturile se tot stîng. Căci durerea, apăsătóre s'a făcut nemuritóre. Vecinicia mereu sécă; alte 'n loc nu vrea sĕ facă, căci puterea-i se tot plécă.

*

Glasul. Plângă tóte cât or vré; ţĕrna n'or mai întrupa; goluri n'or mai astupa. S'or tot nasce la nevoi, aşa cum le-am cântat noi. Jalea mare va tot róde în sĕrmanele noróde, şi le-or róde păn' la os, relele făr' de folos; căci în lume, din gândire s'a făcut tot cimitire. morţii inimei sĕ 'nşire... Rêndurile s'au rărit; pămêntul a 'mbĕtrânit; trebue întinerit. Cine-o sĕ-l întineréscă, când copiii 'n loc sĕ créscă, încep ca sĕ 'mbĕtrânéscă!... O! lăsaţi neturburaţi, pe acei din cârd plecaţi!... Ei nimic nu mai doresc, ci etern se odihnesc.

*

Am venit cam de departe sĕ salut al tĕu mormênt. De gândirea mea legată-i astă mână de pămênt. Nu dór' ca sĕ-ţi turbur pacea, ce atâta ai dorit, nici sĕ-ţi redeştept durerea, ce cu tine-a adormit. Căci în haosul de lupte şi nevoile crescênde, dorul liniştei eterne mult adesea ne cuprinde. Viorele 'n cruce-albastră şi-un mănunchiu de liliac am adus desdiminéţă la mormêntul tĕu sĕrac. Când plecat'am însĕ fruntea peste ferul negru, rece, am gândit că 'n astă lume „totul vine, totul trece“, şi mi-am zis cum-că uitarea póte totul ca sĕ sece. Căci vĕḑut-am cu durere printrĕ gropi, de flori poene, pe un mormênt uitat aprópe făcênd strajă buruene.

Ca sĕ-ţi spun la gânduri iarăşi, cum îţi mai spuneam odată, când şedeam singuri pe bancă în pădurea fermecată, am venit cu drag la tine, de-şi dus eşti cam departe, sĕ te 'ntreb ce-i vecinicia, care astăzi ne desparte; sĕ te 'ntreb în astă lume a trăi nu-i de prisos, şi de mórtea timpurie nu e mult mai cu folos? Căci trăim aceleaşi timpuri înegrite de dureri, scuturând cu greu din veacuri, scurte clipe de plăceri.

Cel puţin de a ta viéţă a fost secerată 'n flóre, slava ce o înconjóră o făcú nemuritóre. Sufletele se închină la al tĕu nume cu drag, ce rĕmas-a, pentru veacuri, mândrul poesiei steag!

---

*) Pseudonimul sub care o dómnă din înalta societate din Iaşi (România) publică lucrări preţióse literare privitóre la viéţa poetului *Eminescu.* Numele adevĕrat e *Coralia Gratoschi* născută *Biberi*, urmaşă a unei familii de frunte românesci din Basarabia.

Redacţiunea.

şeptezeci miluri, erau încunoscinţate încă în aceeaşi zi prin stafete călări, cari ca fulgerul duceau vestea de la comandă la comandă. Astfel totdeauna aveau timp de ajuns spre a se pune în posiţie de apĕrare, ori a se retrage la locuri mai sigure. Şi nu s'a întêmplat nici unei trupe bure, în întreg decursul rĕsboiului, sĕ tăbărască douĕ nopţi în unul şi acelaşi loc, şi astfel nu e mirare că tóte silinţele Englezilor de a pune mâna pe *De Wett* au rĕmas zadarnice, şi nici trupelor nu le dădeau de urmă, de-cât atunci când însele le aţineau calea, ca sĕ se rĕsboéscă cu ei. Despre persóna lui *De Wett* se mai scrie că e un omuleţ mic de statură, aprópe pitic, de construcţie slăbuţă şi că e bĕtrân binişor, aşa că cine 'l vede n'ar crede odată cu capul că omuleţul acela sĕ fie *cel mai mare beliduce al seclului XX.*

*

Contra corsetului. Ministrul instrucţiunii publice din România a dat un ordin prin care *interzice elevelor* de la şcólele de fete, de la şcólele medii şi de la cele industriale, *de a purta corset.* Cele cari vor greşí contra acestui ordin, vor fi pedepsite. — Pentru esecutarea ordinului, la şcólele de stat sunt responsabile directórele, ear' la cele private inspectorii şcólelor.

*

„Fapte vrednice de laudă. Din *Daia-Română* ni-se scriu următórele: Timpurile sunt grele şi astăzi omenimea numai cu multă trudă îşi agonisesce cele trebuinciose. Sunt însĕ întrĕ Românii nostri particulari cari puţinul prisos nu'l întrebuinţéză numai spre scopurile lor proprii, ci şi pentru scopuri culturale religióse comune. — Intrĕ acestia se póte numĕra şi iubitul nostru poporean din comuna Daia-Română, dnul *Simion Ispas* şi soţia sa dna *Sinefta,* cari de-şí la începutul vieţii lor conjugale au dispus de o avere neînsemnată: prin o muncă necontenită, şi punêndu-şi încrederea în bunul D-zeu, au ajuns a-şi agonisi o avere din carea astăzi cu marinimositate pot sĕ dee şi bisericilor şi scopurilor culturale naţionale române.

D-nul Ispas în anul 1900 s'a făcut membru pe viaţă la *„Asociaţiune“*, solvind odată pentru totdeuna 200 Cor.

La biserici de câte-ori s'a simţit necesitatea Domnia sa totdeuna şi-a întins mâna de ajutor şi a binevoit a da. Astfel a dat la biserica gr. ort. din loc un policandru în preţ de 30 cor. Asociindu-se mai mulţi creştini pentru cumpĕrarea unui rênd de vestminte preoţesci, dînsul a contribuit singur cu 30 cor. A dat un sticbariu pentru parochul gr. or. şi unul pentru cel gr. cat. cu câte 6 cor. — Un prapor cu 16 cor. Un patrafir cu 10 cor., un covor de masă cu 4 cor., o candelă cu 2 cor. La biserica gr. or. din locul natal al D-nei Sinefta în Ciugud asemenea a cumpĕrat un policandru cu 36 cor., şi un rênd de vestminte preoţesci cu 64 cor. Ear' acum, la insistinţa mult vrednicului preot Eustatie Cibu a depus în anul de faţă la bancă 200 cor. ca „fundaţiune“ pentru zidirea unei noue biserici. Până la eventuala zidire suma va sta la aceea bancă spre fructificare.

Vĕḑênd deci faptele acestea frumóse ale mult iubitului nostru poporean, cred că dimpreună cu mine vor zice toţi, ca bunul Dzeu sĕ-i lungéscă firul vieţii în deplină sănĕtate, ca sĕ mai pótă face mult bine pentru neamul şi biserica nóstrĕ.

*

Haită de lupi. Pe hotarul comunei *Lesnic* (comitatul Hunedóra) în timpul din urmă s'au înmulţit mult lupii, cari umblând în cete atacă şi sfâşie vitele domestice chiar şi ziua, la vederea ómenilor. Protopretorul Csulay a făcut arĕtare la comitele, cerênd sĕ ordoneze vênătóre oficială contra dihaniilor.

*

Pentru „hanzli“. „Hanzl“ se numesce rĕmăşiţa de bere de prin paharĕ, ori cea rĕmasă pe fundul butóielor. Crişmarii, lacomi de câştig mult, nu aruncă aceste lături de bere, amestecate cu balele beutorilor de tóte gradele sociale, ci le tórnă în berea destinată pentru óspeţi. Rar e muşteriul crişmelor de bere, care sĕ capete în pàhar bere curată, fără nici un strop de „hanzli“. Câţiva mai „experţi“ cunosc îndată că li-s'a dat „hanzli“ şi trimit berea 'napoi, ba fac şi gălăgie; mulţimea însĕ nu ştie sĕ facă deosebire întrĕ „hanzli“ şi 'ntrĕ berea curată, şi acéstă mulţime bea la „hanzli“ de stă sĕ sórbă pămêntul. — Dar' acest abus de bunăcredinţa publicului e oprit prin lege şi e pedepsit aspru, dacă cutare crişmariu e prins in flagranti. Astfel s'a întêmplat zilele acestea unui proprietar de restaurant din Viena, cu numele *Prohaska.* Arĕtat de un óspe că i-a dat bere cu „hanzli“, coconul Prohaska, pentru violarea legii comunale despre salubritatea publică, *a fost osândit la amendă de 60 coróne,* ear' servitoriul de la butoiu (cel care slobóde din butoiu berea în paharĕ) a fost osândit la amendă de 10 coróne. — Ce bună ar fi câte o osândă de acésta şi pe aiurea!

Partea literară.

Intâietatea elementului moral în om faţă cu cel intelectual.

Este în deobşte recunoscut adevĕrul, că cele mai înalte şi mai preţióse facultăţi ale inţelectului, fără de ecuivalentul moral corespunḑĕtor al culturii inimei rĕmân de prea puţină, sau de fără nici o însemnătate reală, atât pentru binele vieţii individuale, cât şi pentru al societăţii în genere.

Aceea-ce într'adevĕr măresce frumseţa internă a acestor daruri dumnezeesci, şi înalţă pe individ în valórea propriei sale demnităţi, este însaşi puterea de dominaţiune a elementului moral în om.

Cred a nu comite esageraţiune când afirm, că nu arareori cele mai distinse calităţi intelectuale, copleşite fiind de puterea întunerecului imoralităţii, s'au preschimbat în cele mai perfecţionate arme, îndreptate în potriva a tot ce putea sĕ însemne bun, frumos, nobil şi sfânt în viéţa omenéscă, şi au devenit astfel funeste naţiunilor.

Ca esemplu destul de convingĕtor în acéstă privinţă ne póte serví starea de tot decăḑută moralminte, ce domina cu deosebire în cercurile mai înalte sociale în timpul isbucnirei marei revoluţiuni în Francia.

In lipsa ori-cărui simţĕmênt curat de religiositate şi moralitate, şi a unui ideal moral, capii partidelor revoluţionare nu urmăriau decât numai satisfacerea intereselor şi ambiţiunilor personale, şi în vederea realisării scopurilor lor nu cruţau nici chiar sângele celor nevinovaţi.

Astfel a perit sub cruda ghilotină nevinovatul rege francez Ludovic al XVI lea cu întréga sa familie, şi împreună cu dînsul toţi aceia cari s'au opus ferocităţii despoţilor tirani.

Natura morală a omului, precum şi principiile şi legile morale au format totdéuna partea cea mai seriósă şi mai preponderantă a vieţii, şi nu fără cuvênt s'a zis, că numai prin studierea temeinică a acestei naturi şi prin analogia ei cu a lumei din afară se póte ajunge cu siguranţă la o cunoscinţă mai desĕvêrşită despre viéţa şi despre scopul adevĕrat al acesteia.

Imprejurarea acésta a făcut sĕ se recunóscă, că întrĕ ştiinţe misiunea cea mai înaltă pentru omenime o au ştiinţele filosofice sau morale, şi că legile şi principiile morale, cari se întemeiază pe înseşi legile naturei fisice şi sunt o continuare a lor, sunt totdeodată şi cele mai puternice mijlóce de elevare demnă a sufletului omenesc deasupra multelor vêrtejuri ameţitóre în oceanul vieţii.

Socrate, renumitul filosof al anticităţii, a fost cel dintâiu care a dat spritului omenesc o nouă direcţiune de cugetare, necunoscută până atunci, prin enunţarea şi interpretarea vechei şi cunoscutei macsime: „Cunósce-te pe tine însuţi“. Acéstă maximă esprimătóre de un adânc înţeles pentru viéţă, a fost luată de cei mai renumiţi filosofii germani din timpurile mai noue ca basă şi directivă în ceea-ce privesce rolul filosofiei în esplicarea fenomenelor morale, şi chiar ale naturei fisice.

Conform noului mod de vedere al acestor filosofi asupra lucrurilor şi fenomenelor din viéţă, „lumea e considerată ca o cetate inexpugnabilă, în läuntrul căreia omul nu póte pătrunde decât plecând de la sine şi de la percepţiunea inferióră“.*)

Drept aceea, numai pe basa cunoscinţei propriei nóstre naturi morale şi în urma analogiei acesteia cu natura lucrurilor împrejmuitóre, luând într'ajutor şi datele ştiinţelor positive, se póte ajunge la cea mai înaltă concepţiune a judecàţii omenesci despre viéţă şi la adevĕratul înţeles al acesteia.

Partea fundamentală deci a naturei omenesci este partea morală, numită în limbagiul comun *inimă,* faţă cu cea intelectuală, numită *raţiune, intelect* sau *spirit.*

In timp ce renumiţii filosofi ai anticităţii, în frunte cu *Anaxagoras*, susţineau că fundamentul vieţii sufletesci a omului este intelectul (νοῦς), împotriva acestei aserţiuni a lor au rĕspuns în modul cel mai evident şi mai convingĕtor cei mai însemnaţi representanţi ai filosofiei mai noue, că originea fenomenelor intelelectuale este a se căuta mai întâi în sîmţuri, de óre-ce nimic n'a esistat în minte, ce sĕ nu fi trecut mai întâi prin simţuri, şi că prin urmare fundamentul vieţii sufletesci — după cum afirmă marele filosof german Schopenhauer — residă nu în intelect în primul loc, ci în *voinţă,* inţelegênd prin acésta acel complex de fenomene psichice, în care se valoréză simţĕmintele, tendinţele şi pasiunile omeneşti.

„Intelectul — zice Vauvenarques — este ochiul sufletului, ear' inima este puterea lui. Intelectul cultivat prin ştiinţă este lumina, ce ne arată calea, ear' inima este puterea ce ne îndémnă a urma înainte“.

Terentie Popovici
paroch

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

„Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi“. Domnul şi Mântuitoriul lumii Iisus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericii nóstre.

Nu este cu putinţă a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéţa pământéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înţelepciunea şi virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéţa lui Iisus se află în sfânta scriptură.

Dar' fiind-că Sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară şi scumpă, şi fiind-că momentele vieţii lui Iisus în Sfânta Scriptură sunt înşirate în mod fragmentar, la singuratici evangelişti chiar necomplet şi necronologic, încât mulţimea nici cu Sfânta Scriptură în mână nu-şi póte forma o idee clară despre viaţa lui Iisus: m'am vĕzut îndemnat a compune şi a eda cartea: *„Iisus Cristos — cu cuvintele Sfintei Scripturi“.*

Edarea acestei cărţi, de vr'o 15 cóle de tipariu mĕrunt — hârtie fină, este impreunată cu multe spese. Pentru acoperirea acestor spese rog pe toţi P. T. Domni, cari sprijinesc lăţirea lecturii poporului nostru, a câştiga abonenţi la cartea mea. Preţul cărţii pentru abonenţi este 2 coróne. Abonenţii cari au plătit abonamentul până la 29 Iunie a. c. vor fi întroduşi în carte. Cartea va apărê în Iulie a. c.

Caransebeş, la 12 Maiu 1902.

Dr. Petru Barbu.

*

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în douĕ părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul, broşat, 2 coróne.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduéla chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presentéză şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea concertului „Reuniunei meseriaşilor şi comercianţilor români din Sebeş „Andreiana“, din 5 Iunie n. a. c., au binevoit a suprasolvi următorii p. t. domni: Dr. Ioan Elekeş, medic Sebeş, 7 cor. 60 fil., Dumitru Muntiu, notar Reciu 3 cor. 60 fil., Ioan Bojiţă, advocat Sebeş, 2 cor. 40 fil., Cornel Muntean, notar Cărpiniş 2 cor. 80 fil., Ioan Halalai, notar Săsciori 2 cor. 40 fil., N. Frâncu, paroch Cetea 2 coróne 40 fil., George Şeulean, notar Pianul sup. 2 cor. 40 fil., Dr. Ilie Iancu, medic Săsciori 2 coróne 20 fil., Ioan Florian, notar Laz 2 cor. 20 fil. Gerasim Cărpinişan, notar Rĕhău 1 cor. 60 fil., Ilie Savu, paroch Cioara 1 cor. 60 fil., Sergiu Medean, protopresb. Sebeş 1 cor. 40 fil., Ioan Drăgan, notar public Sebeş 1 cor. 20 fil., Vasile Aldea, senator Sebeş 1 cor. 20 fil., Alexandru Măcelar abs. al academiei agron. 1 cor. 20 fil., Ioan Miclea, pretor Sebeş 1 cor. 20 fil., Petru Opincar, econom Sebeş 1 cor. 20 fil., Zevedeiu Murĕşan, preot Sebeş 80 fil., Vasile Rehovean, învĕţător Câlnic 80 fileri, Dumitru Maniu, notar Loman 80 fil., Petru Maniu, econom Sebeş 80 fil. Petru Cucuian, preot Loman 60 fil., Ioan Tipeiu, protopresb. emer. 40 fil., Iuliu Uevegeş, comptabil Sebeş 40 fil., Nicolae Hinţa, preot Sebeşel 40 fil., N. Podhradsky, silvicultor 60 fil., Moritz Gohn, oficial Sebeş 40 fil., Andreiu Popa, oficial Sebeş 40 fil., Ioan Breaz, econom Laz 20 fil., Tit Morar, comptabil 20 fil. Venitul brut a fost 186 cor. 80 fil. Spese 80 coróne. Venitul curat 106 cor. 80 fil., dintrĕ cari jumĕtate s'au adaus „Fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sebeş şi jur“, ear' cealaltă jumĕtate „Fondului disponibil“.

Marinimoşilor suprasolvenţi le aducem şi pe acésta cale sinceri mulţămiri.

Sebeşul-săsesc, în 12 Iunie n. 1902.

Pentru comitet:

G. Tatariu
vpr.

Ioan Pavel
secretariu

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La *„maialul“* corpului învĕţătoresc şi elevilor şcólei gr. or. din *Sĕlişte,* ţinut în ziua sftul „Constantin şi Elena“, au binevoit a contribui cu oferte marinimóse următorii:

Dr. Ioan Stroia, Nicolae Henţiu şi Iacob Steflea cu câte 5 cor., Nicolae Roman şi Dr. Nicolae Comşa cu câte 4 cor., Lazar Marc şi Foris G. câte 3 cor., Const. Borcea, Ioan Bucişan, Nicolae Loşniţa, Szabó N., Nicoliţa Comşa, Ionel Comşa, D-na Dragits, Dumitru Vulc, Ioan Droc protopresbiter, Alexandru Borcea, Ioan Chirca, Ioan Răcuciu, Ioan Pavel, Iordachie Roşca, Dumitru Banciu, Axente Banciu profesor, d-şórele Mallik şi Mariţi Bucişan şi d-na Török câte 2 cor., Nicolae Comăniciu 1·60 cor., iar' I. Nistor (Vale), Ioan Borcea, Maria B. Cristiu, Maria O. Popa, Ioan Dadărlat, Ilie Comşa, Marina Hîra, Nicolae Hanciu, D. Popa Comăniciu, Iosif Simoneti, Ioan Ţintea, I. Păcurar, I. Borcea, Oprea Steflea, C. Stoica, N. Toma, Const. Popa Chipară, Ioan Jitian, O. Sglimbea, Dumitru O. Mosora, A. Dassinger, Neaga Iosot, Oprea Borcea, Ioan Ţifra, Dr. Vargha şi Dumitru Roşca câte 1 corónă, de la mai mulţi inşi 9·80 coróne. Total: 103·40 cor.

Din acéstă sumă substrăgêndu-se spesele în sumă de 41·60 Cor. a rĕmas un *venit curat* de 61·80 cor., care s'a adaugat la fondul bibliotecei şcolare.

Corpul învĕţătoresc se simte plăcut îndatorat a aduce P. T. marinimoşilor şi pe acéstă cale sincere mulţămite.

Sĕlişte, 8 Iunie 1902.

Corpul învĕţătoresc.

Posta redacţiunei.

Dlui Grg. I . . . . Budapesta. Mănăstiri gr. ort. de maice aici în patrie nu avem. Sunt însĕ în România.

Dlui Andrei B . . . . în M. Uióra. Adreséză-te dlui *Gavriil Hango* preot în Gherla (penitenţiarul reg. de stat) de la care vei primi tóte informaţiunile necesare, chiar şi un formular de statute.

---

*) *M. Strajan;* „Influenţa morală a poesiei şi misiunea ei în zilele nóstre“.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

[73] 1—2

Licitațiune minuendă.

Comitetul parochial din Ludeşti (tractul Orăştiei), dă în interprindere pe calea licitațiunii publice minuende, zidirea bisericii. Licitațiunea se va ţiné în 16/29 Iunie a. c.

Comuna bisericéscă, dă: cărămida, peatra, năsipul, apa, lemnul trebuincios şi ţigla, cari tóte subtrase din preliminariul de spese de 10,479 cor. 34 fil., remâne ca preţ de strigare pentru efectuirea zidirii suma de 7673 cor. 34 fil., fiind interprindĕtoriul îndatorat cu lucrul întreg conform planului şi preliminariului aprobat de Venerabilul consistoriu archidiecesan la 14 Maiu 1902 Nr. 5119/B.

Planul şi preliminariul de spese, cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé în cancelaria oficiului parochial din Ludeşti.

Doritorii de a întreprinde acésta zidire, trebuie sĕ dovedéscă că au licenţie la astfel de interprinderi şi sĕ depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre, cari remân în cassa bisericii până după collaudare prin un architect espert.

Ludeşti, în 18/5 Iunie 1902.

Pentru comitetul parochial:
Basiliu Botean
paroch gr.-or.

Nr. 561/902. [72] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕţători mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare:

1. **Beriu**, cu salariu de 600 cor., se va solvi în sumă de 420 cor. de la cassa bisericei, ear' restul de 180 cor. din cassa allodială a comunei Sereca; cuartirul îl are învĕţătoriul în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse de la ambele comune susţiitóre.

2. **Sibot (Alkenyér)** dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Gioagiul de jos, (Algyógy)** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

4. **Romoşel**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Bozeş**, 6. **Renghet**, 7. **Mada**, tóte cu salariu de câte 600 cor. cuartir şi lemne, salariul se acopere din repartiţiune.

La tóte aceste posturi se vor computa cuincuenalele legale numai după instituirea definitivă şi serviciul de 5 ani neîntrerupt în respectiva comună.

Cei aleşi sunt datori a merge Dumineca şi în sĕrbători cu copii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii au sĕ-şi subştérnă în terminul indicat cererile concursuale instruite conform normelor in vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 6 Iunie 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 577/902. [71] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch din parochia de clasa a III. Mada**, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a concura la acest post au a'şi subşterne suplicele lor în terminul sus indicat subscrisului oficiu, fiind instruite conform normelor în vigóre, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a celebra sau cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Orăştie, 6 Iunie 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

---

ad Nr. 5668 Bis. 1902. [70] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia **Daneş**, din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie conform conclusului sinodului parochial de la 26 Maiu a. c. concurs nou cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, cu scop a se însinua concurenţi cu cualificaţiune mai superióră.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor parochiale de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne petiţiunile concursuale înstruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta respective celebra şi a cuvênta — şi spre a'şi lua informaţiune de la comitetul parochial despre parochie.

In candidaţie se vor admite în prima linie numai absolvenţi de VIII clase medii şi cursul clerical ordinar şi numai în lipsa de — asemenea candidaţi se vor puté lua în considerare şi cererile celor cu cualificaţiune mai inferioră.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sighişóra, 28 Maiu 1902.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de Briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriţi (botoni) pentru guleri şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz****, casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [62] 5—15

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900
şi publicaţi de
Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Prognosa ploilor în anul 1902 n. compusă pe basă ştienţifică de Basiliu Spariosu. Preţul 40 bani plus 6 bani porto postal. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană.**

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 corόne.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.** Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 66 Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Iunie 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de donĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 5364. Şcol.

CONCURS

Cu finea anului şcolar 1901/2 devenind vacant un stipendiu de la stat de 1000 coróne, destinat pentru cualificarea superióră a tinerilor absolvenţi de teologie ai seminariului nostru archidiecesan, pentru conferirea aceluia se publică concurs cu termin de 20 de zile de la publicare.

Suplicele sunt a se adresa la consistoriul archidiecesan instruite cu următórele documente în original:

a) Carte de botez.

b) Testimoniu de cl. V. VI. VII şi VIII. gimnasială şi de maturitate.

c) Absolutoriu teologic.

d) Testimoniu medical despre starea sanitară.

e) Eventual alte documente recomandătóre.

f) Declaraţie că după absolvare va sta la disposiţia bisericei, întrând în funcţiunile ce i-se vor da.

a) Declaraţie, că va locui în colegiul baron Iosif Eötvös din Budapesta supunêndu-se normelor de la acel institut.

Suplicele intrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 6 Iuniu, 1902.

Consistoriul archidiecesan.

La 29 de ani.

Sibiiu, 27 Iunie n.

Acum Duminecă, în 29 Iunie n. se împlinesc 29 ani de la mórtea archiepiscopului şi metropolitului ***Andrei baron de Şaguna***, celui mai mare archiereu pe care l'a avut după vremuri biserica română a Rĕsăritului. Pe un moment sĕ întrerupem lucrările nóstre zilnice, preoţi, învĕţători, plugari, meseriaşi, toţi fiii credincioşi ai bisericei nóstre, cu mic, cu mare sĕ ne suprimăm preocupaţiunile minţii şi împreună cu inimi curate sĕ ne adunăm în jurul altariului sfânt, ca rugăciuni sĕ înălţăm la Tronul cel ceresc pentru odihna sufletului sĕu şi pentru întărirea smeritelor nóstre puteri. Lumea simţĕmintelor nóstre se cutremură de emoţiune. Amintirea zadarnic ni-se sbate prin céţa trecutului căutând pe altul asemenea *Lui*, ear' nădejdea se îndoesce de graţia viitoriului, numai dragostea nóstră orfană plânge. Şi jalea universală nu alină, ci ne măresce numai durerea.

Din lumi necunoscute a venit, şi ca odinióra zeiţele din tragediile anticilor greci, s'a pogorit asupra nóstră cu nisuinţa nobilă de a ne vindeca durerile, a ne frânge lanţurile seculare, ca pe urmă puterile nóstre reînviate sĕ le împreune şi îndemne spre nóuă muncă şi însufleţire.

Sĕrmani desmoşteniţi, batjocoriţi în biserica orfană şi huiduiţi din şcólă ne trăiam zilele numĕrate, când Dumnezeul cel drept şi milostiv s'a îndurat de lacrămile nóstre şi spre mântuire ne-a trimis pe ***Marele Andrei***. *Totul* perdusem afară de obiditul nostru suflet şi *El* în scurtă vreme *totul* ne-a recâştigat. Lazar cel din biblie era icóna poporului nostru în tóte referinţete vieţii lui, ear' providenţialul Andrei ne-a ridicat din starea de servitute şi ne-a aşezat la masa cea bogată împreună şedĕtori făcêndu-ne cu cei favorisaţi de sórte. Bisericei nóstre drept măritóre a rĕsăritului i-a recâştigat posiţia cuvenită prin *reînvierea vechei metropolii* şi pentru-ca sĕ-i asigure înflorirea în viitoriu cu o pricepere uimitóre a creat şi încorporat în legile ţĕrii *statutul organic*, depunênd prin acésta măiastră alcătuire *sórtea* bisericei în mânile nóstre a tuturora. A întemeiat apoi nu mai puţin decât *600* de şcóle pentru luminarea poporului nostru de la sate, înzestrându-le după putinţă cu puteri didactice, de-şi cu mai puţină pregătire teoretică, dar' la tot casul cu mai multă *inimă* pentru chemarea lor, ca mulţi dintrĕ dascălii nostri de astăzi.

Cu un cuvênt, tot ce avem azi în viéţa nóstră bisericéscă, şcolară şi naţională, precum: gimnasii, seminarii, tipografie, organ de publicitate, fonduri şi fundaţiuni, — a căror sumă se urcă la milióne, — tóte dacă nu desĕvîrşit, apoi în cea mai mare parte sunt creaţiunile puterii lui geniale şi bunătăţii lui nemărginite. A redat corpului nostru naţional viéţa perdută, împreună cu tóte esigenţele ei dăinuitóre, rĕmânênd a fi noi singuri rĕspundĕtori de înflorirea sau decadinţa instituţiunilor create de El.

Noi toţi, câţi credem în nemurirea sufletului, mărturisim totodată, că sufletul nu părăsesce pe cei iubiţi ai sĕi.

Spiritul luminat a-l Marelui archiereu pluteşte pe marea simţĕmintelor nóstre, şi cuvine-se deci, ca patimile omenesci sĕ nu arunce valuri pe suprafaţa aceleia, ca astfel plutirea sĕ-i fie plăcută şi recreatóre.

Acum, când cei de la stăpânirea ţĕrii — pentru cari biserica nóstră vie zilnic înalţă rugăciuni, — gânduri necurate şi ţinte nefaste urmăresc, ar fi un sacrilegiu din partea nóstră, dacă şi pe mai departe ne-am perde vremea şi ne-am consuma neînsĕmnata nóstră putere de resistenţă în hărţueli lăuntrice. Pentru o strajă necredinciósă vreau sĕ dărîme de a dreptul cetatea nóstră; *statutul organic* e pricina unor fenomene într'adevĕr îngrijitóre, şi prin urmare statutul organic trebue luat la revisie, ceea-ce nimicirea lui însemnézǎ. Când ni-se pregătesce cel mai fioros atentat nu-i de cuviinţă a ne certa în chipul babelor, ci datorinţă sfântă avem a ne grupa cu *încredere* şi *devotamênt* în jurul *supremului nostru Cap bisericesc* şi a lupta pentru mântuirea lăsămêntului nóue atât de scump.

Şcóla poporală ţipă şi ea de durere, căci oblu în *caracterul* ei se ţintesce. Ore vom fi noi în stare s'o apărăm? Resistenţa nóstră de păn' acuma şi puterea de viéţă înăscută poporului nostru ne dau destulă garanţă; sĕ nu uităm însĕ, că mai mult de cât tăria duşmanului ne strică propria nóstră slăbiciune.

Am semnalat aceste pericole tocmai acum, când datorinţa creştinéscă ne chémă la rugăciune pentru sufletul Aceluia, de la care avem moştenire: *biserica* şi *şcóla*. Şi dacă în schimb monumente grandióse nu i-am ridicat în semn de recunoscinţă, acum cel puţin în faţa pericolului iminent sĕ plecăm genunchii nostri în faţa altariului sfînt şi monument *„aere perennius“* sĕ-i înălţăm din *jurămintele* nóstre, că ne vom şti face datorinţa întrĕ tóte împrejurările. Dragostea şi încrederea reciprocă trebue restabilită în şirurile nóstre; cei buni şi harnici la un loc, cei netrebnici la o parte. Noi o dorim acésta, generaţia mai tineră. Cu inimi curate, cu dor de muncă spre avênturi ideale aşteptăm glasul archiereilor nostri şi a celorlalţi chemaţi, ca năpasta sĕ nu ne găséscă dormitând.

Şi până atunci, *preoţi* şi *învĕţători români!* Spuneţi fiilor Vostri cine a fost *Andrei*, — ce a făcut El pentru neamul nostru şi *care-i* datorinţa nóstră. Impletiţi din *vîrtuţile* Lui cunună şi puneţi-o pe capetele fie căruia dintrĕ fiii Vostri. *Păziţi* legea aşeḑată de El, ca sĕ nu ne vie *din noi peirea*. Invĕţaţi pe fiii Vostri a jertfi pentru susţinerea acelor instituţiuni, pe cari El le-a creat şi pentru cari *Totul* a jertfit.

Câtă vreme cu voi am petrecut am fost a lui Christos, ear' fiind la Christos voi fi al Vostru.

Şi acum iarăşi cu toţii la muncă, la muncă grea şi stăruitóre, nu pentru-ca sĕ uităm, ci pentru-ca sĕ ne arătăm mai vrednici de amintirea lui.

Binecuvîntată i-a fost viéţa, binecuvîntată sĕ-i fie întrĕ noi memoria, acum şi tot-deauna

Lazar Triteanu.

In chestia pactului. Şcirile mai noue venite de la Viena ne fac se credem, că raporturile întrĕ guvernele ţerilor dualiste sunt fórte încordate. Se zice, că prim-ministrul austriac Dr. *Körber*, ar fi încunoştiinţat prin notă confidenţială pe dl *Széll*, ministru-president ungar, că va usa de dreptul de a abzice convenţiile legate cu statele strĕine, ceeace însemnézǎ că Austria nu se prea rupe după pactul cu Ungaria.

Incheerea anului şcolar la şcóla Asociaţiunii.

Eri s'a făcut la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii încheerea solemnă a anului şcolar 1901—1902, în presenţa unui public distins şi aşa de numĕros, că sala festivă a şcólei de astădată s'a dovedit a fi prea mică pentru asemenea acte solemne. Dintrĕ publicul present am remarcat pe dd. I. *Şuluţ* vicepresidentul Asociaţiunii, Dr. A. *Marienescu* jude de tablă în pensiune şi membru al Academiei Române, P. *Pipoş* jude de tablă în pensiune şi asesor consistorial, A. Oniţ jude de tribunal în pensiune, etc., apoi dómnele *Cosma* (Sibiiu), *Avramescu* (Lugoj), *Ioanovici* (Caransebeş), *Dr. Popovici* (Lugoj) *Micu* (Făgăraş) etc. şi mulţi din *România* (părinţi de ai elevelor, şi amici ai şcólei).

Asesorul consistorial N. *Ivan*, ca delegat al comitetului Asociaţiunii pentru a presida esamenele, a încheiat anul şcolar cu următoriul discurs:

Magnificenţa Vóstră Domnule Vicepreşedinte!

Onorat şi distins public!

Onorat corp didactic!

Iubite eleve!

Diferite sunt mijlócele prin care popórele 'şi câştigă educaţia şi cultura lor.

S'a dovedit însĕ în decursul vremilor, că educaţia cea mai temeinică şi mai trainică se câştigă în şcóle cu limba naţională şi cu caratcter naţional, căci în aceste se predau în mod mai genuin cunoscinţele de cari are un popor mai neapĕrată lipsă, potrivit cu firea şi aplecările lui, ear' crescerea tinerimei se face cu plan bine chibsuit amĕsurat aspiraţiunilor şi dorurilor la cari ţintesce poporul.

Intre condiţiuni egale poporul nostru este accesibil pentru cel mai mare grad de cultură, şi ar fi putut susţiné concurenţa pe ori ce teren cu popórele conlocuitóre. Aceste condiţiuni au lipsit până bine de curénd în total şi durere ele lipsesc şi acum în parte destul de considerabilă.

Nu este nici o mirare, dacă în cele culturale noi am rĕmas înapoia altora — şi nu e mirare că crescerea ce ni-am câşcigat în şcoli strĕine e cu lacune şi defecte, cari au avut o înrîurire hotărît păgubitóre asupra vieţii nóstre naţionale.

Lacunele acestea au devenit şi mai desastruóse până când femeia română a primit, crescere multă puţină în institute cari urmăreau şi alte scopuri, afară de cel educativ, care culminézǎ în a da societăţii caractere firme, soţii credinciόse, mame adevĕrate şi surori ocrotitóre ale vîrtuţilor strămoşesci iubitóre de limba şi de legea lor.

Ii revine meritul Asociaţiunii nóstre, de a fi rupt cu curentul dureros — şi a fi pus temelii tari şi solide la acest aşĕḑămênt, primul de feliul acesta, la noi, unde iubirea de moşie şi de ţeară rivalisézǎ cu dragostea către limbă şi legea nóstră — şi oţelirea vîrtuţilor naţionale este problema lui cea mai principală.

Simţul mândriei naţionale ne cuprinde, când scim, că acest institut este al nostru, e ridicat din obolul nostru şi e închinat culturei nóstre naţionale.

Vom griji ca acest preţios mărgăritar sĕ strălucéscă şi sĕ fie şi cea mai preţiósă pétră din cununa cea mândră a institutelor nóstre culturale. — Fiicele nóstre vor învĕţa aici tot ce e frumos şi folositor, vor învĕţa, căci *trebue sĕ înveţe*, şi alte limbi, dar' nu vor uita nici un momet, că cea mai frumósă limbă pentru ele este şi rĕmâne limba mamei lor, limba în care atât de dulce a ştiut vorbi şi scrie Alecxandri şi Eminescu — dat fiind că pentru limbă Românii au suferit mai mult ca pentru libertate.

Mulţămesc din inimă corpului nostru didactic, că precum în totdéuna şi acest an a fost la înălţimea chemărei sale — şi noi considerăm jertfele ce le aducem pentru institut şi susţinerea lui, — pe deplin recompensate prin ostenelele ce au pus — ca sĕ dee societăţii vlăstare alese.

Mulţămesce domnului consilier — vicepresident al Asociaţiunei Iosif Sterca Şuluţu, care de un lung şir de ani sĕ ocupă cu interes şi pricepere de acest institut şi îngrijesce de şcólă şi de progresul acesteia cu neîntrecută dragoste.

Ear' voi, iubite eleve — păstraţi comorile ce aţi adunat aici, înmulţiţi talantul ce vi-s'a încredinţat, fiţi fice bune ale părinţilor vostri şi neamului nostru, şi nu uitaţi nici-odată, că în pruncia vóstră Asociaţiunea vi-a înlesnit şi mijlocit creşterea într'un institut ridicat din denari adunaţi de la poporul român, acel popor sĕrac, pe care a-l iubi şi a-l cinsti sĕ ne ţinem toţi şi tóte de cea mai săntă datorinţă.

Cu acésta declar anul şcolar de încheiat“.

*

De încheere amintim, că esamenele au avut resultat fórte bun, rĕspunsurile elevelor au fost aprópe tóte escelente, ear' esposiţia lucrurilor de mână a dat dovadă că şi în acest ram al instrucţiei fetiţelor şcóla Asociaţiunii e la culmea chiămării.

Confişcarea „Cărţii de Aur“

Pecând foile române se mărginesc a înregistra numai faptul, că de la cine a fost confiscată *„Cartea de Aur“*, prigonită fără nici un motiv, — după cum se va dovedi în decursul cercetării începute, — ziarele magiare fac comentarii copilăreşti şi inventéză lucruri revoltătóre chiar şi pentru cel mai pacinic om din lume.

S'au aflat două ziare magiare, cari pe tema acésta au atacat în modul cel mai necruţătoriu chiar şi pe Ilustritatea Sa, domnul *Dr. Iosif Gall*, dând publicităţii scirea, inventată de ele, că la perchisiţia domiciliară ce i-s'ar fi făcut în locuinţa din Budapesta, poliţia de stat ar fi aflat pe lângă *„Cartea de Aur“* sumedenie de alte cărţi şi broşuri antipatriotice, periculóse pentru integritatea statului şi astfel au căutat sĕ scótă vinovat pe dl Dr. *Gall* pentru — nepatriotism sau chiar dacoromânism.

Imediat cum a luat cunoscinţă despre atacurile acestea, nedemne de o presă onestă, — Ilustritatea Sa dl Dr. *Gall* a trimis spre publicare tuturor ziarelor din Budapesta următórea declaraţie:

— „In numĕrul de azi al duor ziare este atacată sinceritatea patriotismului meu şi a întregei mele activităţi politice, pe basă de ştiri ne-adevĕrate, a căror colportare nu pot s'o atribuesc de-cât ca eflux al divergenţelor ivite cu ocasiunea alegerii de episcop de la Arad, ca gónă din partea partidului lui Mangra contra mea, ca a unuia din partidul lui Hamsea.

Starea faptică e următórea:

In Budapesta nu mi-s'a făcut perchisiţie domiciliară, despre ce se póte fie-cine convinge de la procuratura de stat, respective de la poliţia capitalei; e scornitură deci totul ce respectivele ziare au scris despre tipăriturí şi scrieri dacoromâne, pline de agitaţie contra magiarismului, afirmative aflate la mine. Nu s'au aflat asemenea tipărituri şi scrieri nici la moşia mea de la Lucareţ în comitatul Timiş, ci în absenţa mea, judele de investigaţie a pretins de la vechilul meu estradarea cărţii întitulate *„Cartea de aur“*, fiind eu pe acel timp în Budapesta la şedinţele casei magnaţilor. Acésta carte a şi fost predată judelui.

E neadevĕrat mai departe, şi aceea că în 1870 încă mi-s'ar fi făcut perchisiţie domiciliară pentru scrieri ori tipărituri politice. Eu peste tot pe atunci nu mĕ ocupam cu politica, ci trăiam chiămării mele judecătoresci. La 1881 am abḑis de la postul de jude, pentru-ca sĕ pot, ca deputat al cercului Recaş, lua parte la viéţa politică; în douĕ cicluri am lucrat ca membru al partidului liberal. In 1884 am stabilit, împreună cu amicii mei de principii români, programul Românilor moderaţi. Am înfiinţat şi un ziariu *„Viitoriul“*, care muncea pentru-ca programul acesta sĕ se validiteze, pentru care program am fost espus la multe atacuri, la lupte politice grele, şi din causa căruia chiar şi acum stau în contrast politic cu aderenţii programului de la 1881.

In 1886 fiind numit din partea M. Sale membru al casei magnaţilor, am rĕmas aderent al aceleiaşi direcţiuni şi necontenit am lucrat pentru ea, pretutindenea, chiar şi în acţiunile mele publice, şi aşa cred că pot fără teamă sĕ mĕ provoc la încrederea Măritei case a magnaţilor, care începênd de la 1887, neîntrerupt m'a ţinut demn de postul de notariu al ei şi de a fi membru în comisiunea de drept public şi în altele, ba chiar şi în delegaţiuni m'a ales.

Faptul că opul întitulat *„Cartea de aur“* a cărei confiscare nu de mult o ordonase judele de investigaţie din Sibiiu, în economia mea de casă de la Lucareţ încă se afla, aşa cred că nu póte da motiv la întinarea patriotismului meu; pentru-că acea carte nu a fost oprită când, fără nici o comandă, mi-s'a fost trimis mie, redactorul ei nu avea faimă de agitator politic, opul era semnat simplu *„repriviri istorice“* asupra făptuirilor (ténykedéseire) de până acum ale Românilor şi a apărut în patria nóstră; nu putea deci nici prin gând sĕ-mi trécă, că aceea ar cuprinde agitaţie contra statului ungar (nici nu cuprinde! Red.) ear' din causa ocupaţiunilor mele în afacerile publice de până acum nici că am avut timp sĕ privesc în ea. De altcum mie de regulă mi-se trimit operile literare române, apărute în patrie, în scopul sprijinirii literaturei române.

Fie-care om nepreocupat póte deci înţelege din acestea, că suspiţionările aruncate asupra-mi sunt fără nici un temeiu.

Nu aşi fi creḑut, ca în urma unei denunţări anonime sĕ-mi fie trasă în tină activitatea mea deschisă, patriotică, desvoltată timp de douĕzezi de ani pe terenul politic la vĕḑut tuturor şi cunoscută deplin şi publicului magiar. Sper însĕ, că după desluşirile acestea publicul magiar încă 'mi va da satisfacţie pentru nedrépta terfelire, şi că întrigele viclene ale duşmanilor mei vor rĕmâné fără efect. ***Iosif Gall.»***

*

Tot în chestia acésta s'a pronunţat şi poliţia de stat din Budapesta. Çăpitanul suprem al poliţiei a dat în afacere următórea declaraţiune:

„Unele ziare publică ştirea că la locuinţa din Budapesta a domnului *Iosif Gall*, membru în casa magnaţilor, poliţia de stat ar fi făcut perchisiţie şi ar fi confiscat tipărituri române agitătóre. Poliţia declară că în acéstă chestiune nu a fost recercată şi peste tot contra dlui *Iosif Gall*, membru în casa magnaţilor, nu a procedat.“

Óre pentru astfel de scorniturí tendenţióse sĕ nu fie paragraf în codul penal — pentru alţii atât de elastic??...

De altcum atragem atenţiunea cetitorilor şi asupra declaraţiunei dlui *Teodor V. Păcăţian*, autorul cărţii prigonite, pe care o publicăm la alt loc, în numĕrul de astăzi al fóiei nóstre.

Sfinţire de biserică în Valea Jiului.

10 Iunie v.

Intr'o vale încântătóre, înbelşugată în frumseţile naturii, departe de valurile sgomotósei lumi stă adêncită în liniştea păcii comuna Dêlgea, filia parochiei ortodocse: Petroşeni.

In dragă voe şi-a desfăşurat natura aici tainele ei, şi-a turnat farmecele necuprinse în tainicele şópte ale bĕtrânului codru de fag şi în murmurul multor isvóre cristaline, ce şerpuesc sburdalnice prin covorul pistriţat al miilor de flori.

O privelişte încântătóre.

Departe de zarea rĕsăritului cresce de după pigmeele dealuri sentinela pasului Surduc: Parêngul cu împetrita babă Dochia, spre meazăzi dórme somn de mórte muntele Vulcan, obosit de sbuciumul vremurilor trecute, ale cărui urme sunt azi imensele masse de cărbuni, ear' spre apus rĕsare din lanţul piscurilor ca un profet al vremurilor muntele „castelului din Carpaţi“.

Poporul însuşi, cu traiul sĕu patriarchal şi cu obiceiurile sale, e o oglindă, mai clară de cât a multor altor părţi locuite de Români, în care strălucesce atât de bătător la ochi caracterul originei dacoromâne, în cât în mijlocul acestui popor te vezi transpus în timpurile antice şi în faţa fie-căruia par'că recunoşti chipul unui legionar al lui Traian.

Pentru acest popor a fost zi de deosebită bucurie ziua de 8 Iunie, căci în acea zi li-s'a sfinţit noua biserică prin protopresbiterul P. O. D. Tit. Gheaja şi preoţii Avram Stanca preotul comunei şi Vasiliu Socol din Livezeni.

Era o zi divină. Sórele în maiestatică splendóre umplea vĕzduhul de o dulce căldură şi o sĕrbătoréscă seninătate. Rĕsuna valea Jiului de bubuitul treascurilor şi de duioşia glasului de clopote, ear' pe cărările ce se perdeau în întunerecul codrului, rĕsăriau mereu credincioşii strălucind în hainele de candidă sĕrbătóre. Biserica îmbrăcată în flori şi frunză verde sta gătită ca o mirésă în umbra frumoşilor paltini, când pe cósta dealului s'a ivit protopresbiterul însoţit de străinii ce veniau la sĕrbătóre.

Cu deosebită pompă s'a sĕvîrşit actul sfinţirii şi întregul serviciu divin, la care rĕspunsurile le-a esecutat corul mixt al băieşilor gr. ort. din Petroşeni sub conducerea dlui Petru Iacob şi la sfêrşitul căreia P. O D. protopresbiter a rostit o frumósă predică ocasională.

In umbra unui şir de mesteceni s'au întins apoi mese lungi şi încărcate, pregătite sub îngrijirea dlor Gajdos şi Gado şi a dómnei preotese Stanca. Iţi era mai mare dragul sĕ privesci la şirul lung de bărbaţi şi femei cu espresia fericirii pe feţele lor brăzdate şi înasprite de greul vieţii. Natura însaşi lua parte la sĕrbare. Codrul, nedespărţitul frate al Românului, cânta şi el echoul cântărilor, ce se deslănţuiseră din peptul tuturor.

Sub impresia farmecelor zilei s'au rostit toaste pline de foc şi învĕţături pentru popor. Aşa de dnul protopresb. (pentru I. P. S. Archiepiscop şi Metrop.) de preotul A. Stanca (pentru protopop, pentru dna directorului de băi Andreics, care a dăruit un coş mare de bunătăţi pentru copiii sĕraci) de preotul V. Socol (pentru popor), de dnul P. Iacob (pentru buna înţelegere intrĕ săteni şi băeşi) etc.

Veselia şi însufleţirea a tins firul serbării până târziu în nópte şi târziu încă tineri şi bĕtrâni întindeau sub razele lunei tremurătóre şi la sunetul prelung al fluerului ciobănesc mândra nóstră horă românéscă.

Jianul.

Scrisóre din Sĕlişte.

— Şcólă de stat pentru Sĕlişteni. —

„Intregitatea şi unitatea statului magiar — zice dl *Halász Ferencz* în cartea sa întitulată: *„Állami népoktalás“* — este mai ameninţată în ţinuturile de pe periferia ţĕrei“, ergo: datorinţa stăpânirei este a aşeza în aceste locuri sentinele credincióse şi viguróse.

Şi cine forméză în acésta patrie garda sentinelelor credincióse şi viguróse?

Funcţionarii statului, şi în special învĕţătorii de la şcólele de stat, ajunşi azi la numĕrul de 4000.

Prima datorinţă a acestora este, nu înplinirea conscienţiósă a funcţiunei lor spre binele şi fericirea poporului, fără deosebire de rasă şi limbă, din sudórea cărora sunt plătiţi, ci aceea de a fi servi credincioşi ai „ideei de stat magiar“ şi sentinele treze a „întregităţei şi unităţei statului“.

Stările de la noi din Sĕlişte mĕ îndreptăţesc a afirma acésta, fără a avé cea mai mică temere că mĕ va puté cineva convinge despre contrariul.

Intreb, óre binelui şi interesului poporului servesc funcţionarii judecătoriei reg. de aici, cari *toţi*, nu numai că sunt străini, dar' nici, nu prea cunosc limba, nu a maiorităţei, ci a totalităţii poporaţiunei, dat fiind că cercul judecătoresc al Sĕliştei este curat românesc.

Binelui şi intereselor poporaţiunei de aici servi-va şcólă de stat ce se înfiinţéză? Aşa! Credincioşii comunei Sĕlişte susţin din timpurile cele mai vechi o şcólă poporală, păreche căreia nu numai la celelalte confesiuni din patrie, dar' chiar şi la şcólele de stat abia se găsesce.

Principalul motiv al înfiinţărei şcólei de stat aici se zice că ar fi darea prilegiului de a-şi însuşi şi perfecţiona copiii limba magiară şi de a da copiilor străini de „buze valache“, instrucţiunea necesară. Motiv tras de pĕr! Copiilor străini de „buze valache“, în numĕr de maximul 25—28, li-s'a dat şi li-se dă până azi instrucţiunea în şcóla confesională, unde nu numai că nu li-se face nici o greutate, ci sunt aprópe toţi scutiţi şi de bagatelul didactru de 2 cor.

FOIŞÓRĂ

Valuri...

Verişórei.

Apă, apă şi apă curge mereu, şi póte în veci va curge pe aici acéstă apă...

Stau şi privesc de mult cum în acelaşi loc saltă în valuri apa. Fie-care val atinge salcia ce s'a oprit în mijlocul rîului...

Sunt pe malul Buzĕului... Aprópe de unde stau lunecă pe petricele mici şi lucii un părăiaş limpede şi cu murmur drăgălaş... Curge aşa de lin şi de voios prin earba verde încât multă vreme l-am privit în admirare...

Dar' eată, că şi el se amestecă cu apa tulbure a Buzĕului... Se perde în învălmăşala valurilor lui... O biet suflet nevinovat!.. Mort eşti acum pentru vecie... Nu vei mai vedé petricelele tale albe şi lucii, nu vei mai neteḑi în mersul tĕu earba mătăsósă a ţĕrmurului...

In lumea aceea mare în care ai întrat, nu te cunóşte nimeni şi tu nu cunoşti pe nimeni... In curênd te vei schimba şi tu ca toţi... Sufletul tĕu atât de curat se va îmbrăca în lumina murdară a celor ce te încunjură... Glasul tĕu atât de dulce şi melodios se va amesteca cu vuetul rîului, şi în zadar vei striga cât de mult să te laşe sĕ te întorci îndărăt la locurile tale, căci nimeni nu va băga în sémă rugarea ta... Şi atunci glasul tĕu se va schimba într'un glas de blăstĕm şi ură faţă de cei ce te schinginesc... Si te vei tîngui şi tu împreună cu ceilalţi... Căci mulţi sunt ca tine în lumea în care trăesci... Multe suflete s'au înecat în valurile acelei vieţi.... Unora le pare rĕu după locurile lor, altele însĕ, cari şi-au uitat cu totul de ele, cântă şi strigă şi-şi petrec voióse...

Uite aici un val mic de apă a cuprins în braţe o sălciuţă... Şi óre ce i-o fi povestind cu atâta drag?... Murmurul sĕu are ceva din glasul arginţiu al păraiaşului de munte... Sĕ ascultăm, ce povestesce... „O dragă sălciuţă! nu mĕ lăsa sĕ mĕ cufund cu totul în viéţa acésta miserabilă, ce o duc consoţii mei... Nu mĕ lăsa... Sunt de departe... Am fugit lăsându-mi pe tata sub muntele „Pliscul“, ear' pe mama îmbrăţişându-o, pentru ultima óră póte — când m'am aruncat în acéstă viéţă... Mama era tristă, aşa de tristă..., că eu n'am putut sĕ-mi urmez imediat calea, ci am mai făcut câteva ocoluri în loc şi apoi am plecat... Abia am întrat în valurile mari ale rîului şi eu singur nu mĕ mai cunoşteam... Incet, încet m'am retras cătră mal... M'am apucat de tine, sălciuţă, şi te rog sĕ mĕ redai a lor mei... Nu te uita, că haina mea nu se deosebeşte de a celorlalţi, căci inima mea e curată... Şi îmi pare aşa de rĕu, că am părăsit pe ai mei... Alvia mea, dulcea mea mamă, pietricelele lucii şi albe, oh! vai! şi peştişorii mici şi drăgălaşi... Du-mĕ... du-mĕ îndărăpt!“

Şi el îmbrăţişază cu tărie sălciuţa, care se îndóie sub povara lui...

Şi eată, că acum s'a rupt şi merge cu el la vale... Când s'a desprins de mal am auḑit-o suspinând: „Mai bine merg cu tine, sburdalnic val, căci altfel nu-ţi pot ajuta...

Buzĕul curge cu acelaşi sgomot.....
Şi póte în veci aşa va curge..... Vaetele de durere şi strigătele de bucurie şi veselie ale sufletelor lui se îmbină într'un vuet surd...

*

Mĕ vĕd legănat pe ghenunchii bunichii, cu ochii ţintă la gura ei, care spune mereu la basme din vremile uitate..... Ce viéţă dulce şi plină de farmec la sinul părinţilor mei!...

Grădinile şi câmpiile mi-se păreau strîmte pentru jocuri, şi nebuniile şi nesdrăvăniile îmi puneau capul.... Dar' încet, încet cresceam şi me făceam mare....

Am părăsit satul meu.... Am părăsit casa părintésca, am lăsat lunci şi grădini cu flori, şi m'am dus la oraş sĕ învĕţ carte sĕ mĕ fac domn mare....

... Şi de aici încep nĕcazuri şi miserii.... Curênd am fost răpit de valurile vieţii uşuratice.... Repede am lăpădat haina modestiei şi simplităţei de a casă şi am luat haina trufiei şi a ipocrisiei ce era la modă în societate.... Şi cântam şi strigam, mĕ veseleam cu ceilalţi.... Şi viéţa asta n'a durat mult, căci a urmat deşteptarea. ... Amară deşteptare!...

Prea târziu, căci nu se mai póte repara nimic, din ceea-ce s'a făcut....

„Ferice de cei-ce au găsit în drumul lor o inimă bună şi nobilă, care sĕ 'i apere şi sĕ 'i călănzéscă în drumul aspru al vieţei!... Eu n'am întâlnit o astfel de inimă în drumul meu.... Valurile mĕ împingeau tot mai la mijloc şi mai afund în rîul vieţii.... Şi înnot mereu.... Din greu lupt prin valuri.... Veni-va însĕ vremea, când cufunda-se-va luntrea mea.... Şi acoperită de valuri va rĕmâné în veci neuitată.... Va apăré mai curênd sau mai târziu şi stânca de care lovindu-se luntrea mea, mĕ voiu prăbuşi.... Cu vêslele întinse vêslez mereu spre infinit.... Cu fie-care lovitură de lopată scurtez ceva din firul vieţii.... Şi vai câte lovituri voiu fi dat până acuma.... Şi încă nu se zăreşte în orizont întunerecul în care cufunda-se-va luntrea mea....

Braşov, în Iunie 1902. *Alfa.*

Insuşirea şi perfecţionarea în limba magiară a copiilor cu „buze valache“ la şcólă în Sĕlişte e un vis, care în vecii-vecilor nu se va realisa.

Invĕţătorii şcólei confesionale din loc în ultimii ani au desvoltat un zel special în propunerea limbei magiare, zel care a fost recunoscut şi lăudat în acte oficióse de către *inspectorii regesci de şcóle,* şi cu tóte acestea sporiul dobândit a fost de tot minimal. Mai mult, sunt vre-o 10 ani de când statul a înfiinţat aici un *asil de copii,* care a fost cercetat an de an de câte 12—20 copii, nici unul cu „buze valache“, căci Românii s'au ferit de el, şi ori cât de sirguinciósă a fost instructóra acestuia, şi azi limba de conversaţie între elevii acestui asil, — cari, repet, nu sunt de „buze valache“, ci de buze magiare, germâne, etc., — este limba română.

Mediul social e aici de aşa încât ori şi ce forţare pentru însuşirea unei limbi străine de cea românéscă e zadarnică. Pentru ce atunci şcóla de stat?

Nu óre, numai şi numai pentru-ca numĕrul lor sĕ se înmulţéscă cu una??

Şi la aceste ce rĕspund Sĕliştenii? Iată ce:

Au trecut deja 80 de ani de când Sĕliştenilor mărgăritariul cel mai preţios, odorul cel mai îngrijit, talismanul cel mai curat, li-a fost, şi le este *şcóla confesională gr.-or.*

Că şi în viitor tot aşa va fi şcóla Sĕliştenilor, ne îndreptăţesce a afirma faptul ce s'a întêmplat în ziua „Pogorîrei Duhului Sfânt“.

Credincioşii comunei bisericesci, vĕdênd că actualul edificiu şcolar, constătător din 9 sale de învĕţămênt şi o sală festivă, nu mai este încăpătoriu pentru numĕrul cel mare de elevi, ear' 2 sale de învĕţămênt au fost chiar esceptionate de inspectorii regesci, — în sinodul parochial, ţinut în ziua amintită, condus de P. O. Domn protopresbiter *Dr. Ioan Stroia*, a primit cu unanimitate şi cu însufleţire până la lacrimi planul şi preliminariul pentru adaptarea edificiului şcolar prin ridicarea unei aripi noue.

Noua şcólă e preliminată cu suma de peste 48000 cor. Ridicarea se va începe deja în timpul cel mai apropiat, aşa că iarna o va apuca sub coperiş. Iată *echoul* Sĕliştenilor, la ştirea că li-se dă şcólă de stat. Onóre lor.

(=)

Revistă esternă

Amânarea încoronării regelui Edward VII. a provocat mare consternaţie în tóte păturile societăţii engleze şi în locul veseliei şi disposiţiei de sĕrbătóre a întrat îngrijorarea şi temerea de urmări încă şi mai grave, dat fiind că bóla regelui ajunsese în stadiu aşa de acut, în cât Marţi după amiazi regele a trebuit sĕ se supună unei *operaţiuni grele.* Suferind de inflamaţiune la intestinul înfundat (perityphlitis), medicii l-au operat, delăturând o mare rană puroiósă. Buletinul medical dat după efectuirea operaţiunii spune că starea sanitară a regelui e mulţumitóre, — în cât póte fi după astfel de operaţie. Părerea cercurilor medicale e, că din ştirile de până acum nu se póte şti, de e în pericol viéţa regelui, sau că prin operaţia de Marţi a fost delăturat acest pericol? In tot casul se pare că operaţia de Marţi a trebuit făcută pentru *a împedeca trecerea bólei la peliţa fólelui.* Peste tot se póte crede că operaţia făcută regelui póte trage după sine mórtea, nu e însĕ necondiţionat mortală.

Acésta e opiniunea medicilor, şi astfel e de sine înţĕlésă consternaţia Englezilor. Pregătirile de serbare s'au sistat, numai ospĕtarea sĕracilor Londrei se va face (la dorinţa espresă a regelui), asemenea şi serbarea naţională de eri şi azi, la care însĕ nu cântări de bucurie vor rĕsuna în bisericele engleze, ci rugăciuni pentru viéţa regelui.

Óspeţii străini au plecat din Londra aprópe toţi. Archiducele *Francisc Ferdinand* a plecat alaltăeri (Mercuri).

In păturile mai de jos ale poporului englez se manţine de altcum credinţa, că regele Edward nu va fi nici-când rege încoronat şi despre acésta are cunoscinţă chiar şi regele. A nume, un diplomat englez, care stă în relaţiuni de aprópe cu curtea engleză şi care acum petrece în Viena, vorbind despre bóla regelui a spus şi următórele:

Nenorocirea acésta mai greu atinge pe regele şi pe regina. Regele deja de luni de zile aştepta cu mare îngrijorare ziua încoronării. Când înainte de asta cu un an şi jumĕtate înmormêntaseră pe regina *Victoria* şi i-a urmat la tron regele *Edward,* cineva din jurul sĕu i-a spus cam în glumă că printrĕ popor e rĕspândită faima că un óre-cine ar fi profeţit următórele:

— Da, va fi din el rege, dar' rege încoronat — nici-odată!

Asupra regelui, care nici atunci nu era deplin sănĕtos, cuvintele acestea au avut efect fórte deprimător şi în mai multe rênduri zisese celor din jurul sĕu, că i-ar fi plăcut cu mult mai bine sĕ nu fi fost încunoscinţat despre acéstă „profeţire“.

De atunci a devenit regele fórte nervos, ear' impacienţa reginei îi potenţa încă şi mai mult nervositatea. Deja de luni de zile unica dorinţă a regelui era: sĕ tréćă norocos peste actul încoronării. „Dorinţa însĕ nu i-s'a împlinit şi starea-i sanitară i-a devenit aşa de periculósă — a încheiat diplomatul — în cât deocamdată nici vorbă nu mai póte fi de încoronare, şi tóte speranţele nise concentréză în dorinţa, ca sĕ nu se ivéscă complicaţiuni în bólă.

*

Creştini ucişi în China. Misionariul american Canrigkt telegraféză din Peking, că boxerii au dărîmat capela metodistilor din Cengfu şi *au ucis zece creştini.*

*

„Regatul“ bulgar. O telegramă din Constantinopol dto. 25 Iunie raportéză, că ambasadorul din Petersburg al Turciei a comunicat Porţii că a primit informaţiune oficiósă, că principele *Ferdinand* cu ocasiunea visitei sale la Petersburg *nici n'a făcut vorbă de ridicarea principatului la rang de regat* şi că Rusia este necondiţionat pentru a se susţiné status quo în peninsula balcanică.

Declaraţie.

Faţă cu ştirile tendenţióse, inventate de ziarele magiare, cari au obiceiul sĕ facă cas celebru din ori-ce lucru mic şi neînsemnat, atunci când pot sĕ'l esploateze în contra nóstră, ţin a declara următórele:

Nu este adevĕrat, că publicaţiunea intitulată *„Cartea de Aur, sau luptele politice naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“* aşi fi compus'o de când mĕ aflu la ziariul *„Telegraful Român“*, pentru-că adevĕrul e, că *de mulţi ani lucrez la ea,* dat fiind că o lucrare atât de mare, cum e contemplată publicaţiunea mea, nici nu se póte face într'un an sau doi.

Nu este adevĕrat, că la editarea cărţii mele aşi fi primit ajutoriu bănesc, fie de la superioritatea mea, fie din altă parte, ci adevĕrul e, că tipărirea tomului apărut, şi al tomului II. în curênd gata, s'a făcut pe spesele mele proprii, purtate din propria mea sărăcie.

Nu este adevĕrat, că cartea mea a fost impusă, sau chiar şi numai recomandată cuiva, în deosebi *preoţilor,* ci ea a fost trimisă numai celor-ce au abonat'o înainte de apariţie, şi acelora, despre cari ştiam şi eram convins, că dacă li-se trimite o vor primi şi abona.

Cu acésta ocasiune ţin a declara şi aceea, că în *„Cartea de Aur“*, cu ştirea mea nu se cuprinde nimic agitatoric şi nimic în contra unităţii şi întregităţii statului ungar.

Şi dacă cu tóte acestea cartea a fost confiscată, ear' eu ca autor am fost dat în judecată, cred că este de atribuit numai faptului, că cel-ce a cetit'o şi a dat procuraturei din Cluj informaţiuni despre cuprinsul ei, *n'a înţeles'o,* şi mi-a atribuit *mie* frase şi pasage cuprinse în documentele pe cari eu le-am publicat *ca acte istorice,* şi nu le-am publicat eu întâiaşidată, ci le-au publicat şi alţii, cu mult mai nainte.

Mai sunt apoi dificultate şi unele *fapte istorice*, cari ori de câte-ori sĕ fie improcesuate, şi ori de câte-ori sĕ fie condamnate prin sentenţe judecătoreşti, tot *adevĕruri istorice* vor rĕmâné pentru totdeuna, dat fiind, că prin sentenţe judecătoreşti nu se pot face *corecturi* în istoria popórelor cu trecut istoriceşte bine stabilit.

Tóte acestea se vor dovedí în decursul procesului de presă ce mi-s'a intentat, ear' până atunci rog onoratul public cetitoriu român sĕ iee act despre aceste declaraţiuni ce le fac spre liniştirea opiniunei publice române. Si sĕ iee act şi despre aceea, că dl *Gődri,* jude de instrucţie la tribunalul din loc, după-ce mi-a luat Sâmbăta trecută interogatoriul, m'a demisionat cu cuvintele, că ***„are speranţă sĕ mi-se înapoieze cartea confiscată“***, — ceea-ce dovedesce, că însuşi judele de instrucţie *e convins* că în cartea mea nu se află nimic punibil.

Sibiiu, 27 Iunie n. 1902.

Teodor V. Păcăţian.

Revistă bisericéscă.

Conferenţe preoţesci în România. Preasfinţia Sa *Pimen,* episcopul Dunării-de-jos (România) a convocat o conferenţă a protoiereilor din judeţele eparchiei, unde după mature discuţii s'a luat hotărîrea, ca din două în două luni sĕ se ţină câte o conferenţă la reşedinţa fie-cărui judeţ şi la care sĕ participe toţi clericii titulari sau supra-numerari, ear' odată pe an sĕ aibă loc una generală, la reşedinţa eparchiei.

Pentru anul curent, în Octobre, se vor discuta următórele tese:

I. Cari sunt patimile principale ale poporului nostru şi cari ar fi mijlócele prin cari preotul ar puté sĕ le combată?

II. Cum trebue sĕ lucreze preotul, pentru a desvolta în popor din ce în ce mai mult simţĕmêntul moral şi al iubirei de ţară şi de neam?

III. Cari sunt relaţiunile firesci întrĕ preot şi învĕţătorul sătesc, rolul ce are fiecare din ei în popor şi folósele ce pot aduce ţĕrei şi neamului?

IV. Cari ar fi mijlócele prin cari preotul ar puté îndruma pe ţĕranul român către o muncă mai spornică şi îmbunătăţirea condiţiunilor de traiu?

V. Cum trebue sĕ vieţuéscă preotul, pentru a-şi păstra demnitatea sa preoţéscă şi a-şi căpăta autoritatea morală, pe care trebue sĕ o aibă faţă de popor?

Un registru matricol a fost înfiinţat la Episcopat spre a se ţiné socotélă de toţi cei cari îşi vor da silinţa sĕ lucre spre desĕvârşirea scopului.

Acelora cari se vor distinge prin bune purtări şi hărnicie păstorală, li-se vor da recompense prin avansări, transferări la o parochie mai bună sau distincţiuni bisericesci.

NOUTĂŢI

Hirotonire. Eri Inaltpreasfinţia Sa *metropolitul Ioan* a hirotonit presbiter pe diaconul Ilie *Moga,* fost învĕţător la şcóla de fete elementară a reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Procesul „Cărţii de Aur“. Apărarea dlui *T. V. Păcăţian* în procesul ce i-s'a intentat pentru *„Cartea de Aur“ vol. I.,* a avut bunăvoinţa a o primí distinsul bărbat al neamului nostru, dl *Coriolan Brediceanu,* advocat în Lugoj.

*

Istoria celor trei secoli primi ai creştinismului — în ediţie nouă făcută de Mommsen. Academia de ştiinţe prusiacă (Berlin) a hotarît sĕ publice scrierile scriitorilor bisericesci din cei trei secoli primi ai creştinismului. Publicaţiunea va apăré sub titlul „Die griechisch-christlichen Schriftsteller der ersten drei Iahrhunderte, herausgegeben von der Kirchenväter-Komission“. In acéstă comisiune sunt membri: bĕtrânul istoriograf Teodor Mommsen, Adolf Harnack, Hermann Dies şi Ulrich von Wilamowitz. „Historia eccelisiastică“ de *Eusebiu,* cum se ştie, ni-a rĕmas în limba elină classică. Ni-a rĕmas însĕ şi o traducere si prelucrare a istoriei lui Eusebiu, făcută în limba latină de *Rufinus,*contimporan cu sfântul Hieronim. Traducerea lui Rufin e de mare însĕmnătate pentru studiarea şi înţelegerea istoriei lui Eusebiu. Mai sunt în traducerea lui Rufin întrebări şi adnotaţiuri critice privitóre la textul elin, cărora Mommsen le atribue aşa de mare însemnătate, în cât ca şef al numitei comisiuni, nu s'a încumetat sĕ împartă colegilor sei ceva din materialul ce are sĕ fie pregătit pentru ediţia contemplată de Academie, ci şi-a reservat sie-şi totul. Astfel deja de câteva luni lucréză singur şi deja a comparat şi prelucrat în mod critic o bună parte din manuscriptele lui Rufin aşa că în curênd vom avé traducerea lui Rufin edată şi comentată de moşneagul istoriograf renumit Teodor Mommsen (e de 83 de ani bĕtrânul!)

*

Posturi de notari. Cu termin până la *15 Iulie st. n.* e escris concurs la postul de *notariu* în *Tălmaciu* (pretura Sibiiului), dotat cu 1000 coróne salariu, 56 cor. pauşal de călĕtorie, 36 cor. pentru luminatul şi curăţitul cancelariei, 100 coróne remuneraţiune pentru matricule, usufructul de la 155□° agri şi 800□° liveḑi, şi cuartir în natură. Petiţiunile sunt a se trimite protopretorului Fabritius în Sibiiu.

Tot în comitatul Sibiiu, cu termin până la *10 Iulie st. n.* e escris concurs la postul de notariu în *Apoldul-mare* (pretura Mercurea), dotat cu 1100 cor. salariu, 120 coróne pauşal de călĕtorie, 60 cor. pentru luminat, 5 stângini de lemne, usufructul unei vii de 240□° şi al unei grădini, cuartir în natură, taxele statutare pentru lucrările private şi 200 cor. remuneraţie pentru matricule. Petiţiunile, în cari trebue dovedită şi cunoscinţa de limbi, sunt a se trimite protopretorului Mangesius în Mercurea (Szerdahely).

*

Religuii de pe timpul întemeietoriului Romei. „Agenţa Naţională“ raportéză din *Roma,* că cu ocasiunea săpăturilor făcute în *forum romanum* s'a aflat Marţi un mormênt cu osemintele unui roman de pe timpul regelui Romul; s'a mai aflat apoi în apropiere de templul împĕratului Antoniu şi împĕrătesei Faustina un mormênt crematoric şi unul de inhumaţie. Acestea dovedesc că în Roma era în us, chiar de la începutul existenţei sale, atât arderea cadavrelor, cât şi înmormêntarea lor în stare nealterată.

*

Nenorocire pe Dunăre. Marţi s'a întêmplat o mare nenorocire pe Dunăre în apropiere de Orşova. Pe vifor puternic trei luntri mari se trudeau sĕ ajungă la mal; viforul însĕ le-a isbit pe tóte trei de stânca „Baba Caidrei“ aflătóre în mijlocul Dunării. Luntrile s'au sfărmat tot ţanduri, ear' cei *douĕzeci şi cinci ómeni* aflători pe ele *s'au înecat.*

*

Un „placat“. Ziarele din Budapesta vestesc că comitetul aranjator al congresului studenţesc ce se va ţiné în Septembre în Budapesta, a luat Marţi în primire placatele de reclam pentru congres, desemnate de Sándor Béla. Placatele au înălţime de 3 metri şi lăţime de $1^1/_2$ metri; pe câmp alb e tipărit în limba francesă programul congresului; a treia parte (sus) a placatului e acoperită de un tablou colorat, care represintă un student în costum naţional unguresc în momentul când salută pe óspeţii sosiţi; aula ştiinţelor, de unde studentul iasă, e pavoasată cu stindard naţional unguresc; în dos se vede cetatea Buda cu palatul regal şi cu podul de catene. Comitetul va trimite placate de acestea tuturor universităţilor şi reuniunilor studenţesci din străinătate şi tuturor şcólelor superióre din patrie.

*

„Elemente românesci în limba săsească“. „Siebenb. D. Tageblatt“ spune că profesorul Iohann Brenndörfer a publicat o broşură de 98 pagini sub titlul „Rumänische Elemente in der siebenbürgisch-sächsischen Volkssprache“. Acéstă lucrare a servit autorului ca tesă de doctorat. — Unde se află de vîndare, — numitul ziariu nu spune.

*

Rose vinete. Un grădinariu din New-York a isbutit, prin diferite combinaţiuni şi altoiri, sĕ obţină *rose vinete.* Publicul peregrinéză ca la altă-ce la grădina norocosului grădinariu şi admiră acest nou succes al grădinăritului. Sigur, rosa vînătă va ajunge la modă în curênd.

*

Inecat în Criş. Se scrie din Oradea-mare, că economul Sütő Mihály întrând cu trăsura în Criş s'o încarce cu năsip, a fost răpit de valurile rîului umflat de ploi şi cu trăsură cu tot a fost mânat într'o cavatură de ţermur. Nenorocitul s'a înecat cu cai cu tot.

Publicaţiune.

Subsemnatele institute de credit şi de economii primesc şi capitaliséză depunerile de la 1 Iuliu n. 1902 începând numai cu interese de 4%, în loc, de $4^1/_2$%.

După depunerile făcute pâna acum solvesc însĕ şi mai departe interese de $4^1/_2$%.

„Albina“ institut de credit şi economii“.
Bodencreditanstalt in Hermannstadt.
Hermannstädter allgemeine Sparkassa.
Hermannstädter Vorschussverein“.

Cu stimă

„Albina“ institut de credit şi de economii.

p. Directorul esecutiv
Dr. Vecerdea

Nr. 173 prot. 1902. [75] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea **posturilor vacante de învĕţători în comunele mai jos înşirate din protopresbiteratul Sĕlişte** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Aciliu**, un post, salar 600 cor. cuartir în natură şi 30 cor. relut de grădină.

2. **Alămor**, un post, salar 600 cor. cuartir şi gradină în natură.

3. **Amnaş**, un post, salar 600 cor., (372 de la stat, restul de la biserică) cuartir şi grădină în natură.

4. **Gurarîului**, 3 posturi, salar 600 cor., relut pentru grădină 20 cor. cuartir în natură eventual 40 cor. relut.

5. **Sĕlişte**, 2 posturi, salar ’800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. Reflectanţii la aceste douĕ posturi trebue sĕ dovedéscă aptitudinea de a puté instrua copii în cântările bisericeşti şi primesc îndatorirea a-i conduce Dumineca şi sĕrbătórea la biserică.

6. **Sĕlişte**, un post de conducĕtóre la asil, salar 600 cor., ear’ relut de cuartir 100 cor., relut pentru lemne 40 cor.

7. **Tilişca**, un post de învĕţător, salar 600 cor., ear’ 100 cor. relut pentru cuartir, grădină şi lemne eventual aceste în natură.

8. **Topârcea**, un post, salar 600 cor., relut de cuartir 40 cor. şi în loc de grădină un agru, a cărui venit e 40 cor.

9. **Vale,** 2 posturi, salar 600 cor., cuartir şi grădină în nutură.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti. Concursele instruite conform prescrierilor au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Selişte în conţelegere cu comitetele parochiale.

Selişte 12 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

---

[74] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învĕţător în clasa I. la şcóla română gr.-or. din **Cristian** protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariu anual 600 cor. din cari 420 cor. din Alodiul comunei în rate lunare anticipative 180 cor., din repartiţie în rate trilunare, 60 cor. pentru cuartir şi 4 stângini de lemne pentru încăldit.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post au sĕ ’şi aştérnă cererile de concurs instruite în sensul legilor în vigóre, la Prea Onoratul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

De la concurenţi se cere încă a ţiné în tóte Duminecile şi în sĕrbători o strană cu cântările în biserică, şi va avé a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică mai nainte de ziua alegerii spre a-’şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Cristian, 9 Iunie 1902.

Comitetul parochial:
Ioan Valianu
preşedinte.

Nr. 667.

Cu ştirea şi consensul subscrisului.

Sibiiu, 11 Iuniu 1900.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. [76] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **zidirea unui nou edificiu şcolar în Sĕlişte** şi în legătură cu aceasta pentru adaptarea edificiului vechiu, după planul şi preliminariul aprobat de Ven. Consistoriu archidiecesan prin resoluţia din 8/21 Iunie a. c. Nr. 5996 cu suma de *Cor. 48.702·95* prin acésta se publică *Concurs.*

Planurile şi preliminariul de spese şi condiţiile de licitare se pot vedé începênd din 17/30 Iunie a. c. în cancelaria subsemnatului oficiu protoprespiteral până în 1/14 Iulie a. c. Oferte provĕdute cu vadiu de 5% de la suma preliminată se primesc numai dacă corĕspund întru tóte condiţiile de licitare şi se înaintează până în 1/14 Iulie a. c. la orele 12 din zi subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sĕlişte, 13/26 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter

---

[73] 2—2

Licitaţiune minuendă.

Comitetul parochial din Ludeşti (tractul Orăştiei), dă în interprindere pe calea licitaţiunii publice minuende, zidirea bisericii. Licitaţiunea se va ţiné în 16/29 Iunie a. c.

Comuna bisericéscă, dă: cărămida, peatra, năsipul, apa, lemnul trebuincios şi ţigla, cari tóte subtrase din preliminariul de spese de 10,479 cor. 34 fil., remâne ca preţ de strigare pentru efectuirea zidirii suma de 7673 cor. 34 fil., fiind interprinḑĕtoriul îndatorat cu lucrul întreg conform planului şi preliminariului aprobat de Venerabilul consistoriu archidiecesan la 14 Maiu 1902 Nr. 5119/B.

Planul şi preliminariul de spese, cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé în cancelaria oficiului parochial din Ludeşti.

Doritorii de a întreprinde acésta zidire, trebuie sĕ dovedéscă că au licenţie la astfel de interprinderi şi sĕ depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre, cari remân în cassa bisericii până după collaudare prin un architect espert.

Ludeşti, în 18/5 Iunie 1902.

Pentru comitetul parochial:
Basiliu Botean
paroch gr.-or.

Nr. 561/902. [72] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕţători mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare:

1. **Beriu,** cu salariu de 600 cor., se va solvi în sumă de 420 cor. de la cassa bisericei, ear’ restul de 180 cor. din cassa allodială a comunei Sereca; cuartirul îl are învĕţătoriul în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciose de la ambele comune susţiitóre.

2. **Sibot (Alkenyér)** dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Gioagiul de jos, (Algyógy)** cu salariu de 600 cor., cuartir şí lemne.

4. **Romoşel,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Bozeş**, 6. **Renghet**, 7. **Mada,** tóte cu salariu de câte 600 cor. cuartir şi lemne, salariul se acopere dín repartiţiune.

La tóte aceste posturi se vor computa cuincuenalele legale numai după instituirea definitivă şi serviciul de 5 ani neîntrerupt în respectiva comună.

Cei aleşi sunt datori a merge Dumineca şi în sĕrbători cu copii la biserică şi a cânta la lfturgie.

Concurenţii au sĕ-şi subştérnă în terminul indicat cererile concursuale instruite conform normelor in vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a’şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 6 Iunie 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 577/902. [71] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch din parochia de clasa a III. Mada,** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a concura la acest post au a’şi subşterne suplicele lor în terminul sus indicat subscrisului oficiu, fiind instruite conform normelor în vigóre, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a celebra sau cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Orăştie, 6 Iunie 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr’odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.
[1] 12—

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Lăcătuşerie de artă.

Subsemnatul aduc la cunoscinţa onoratului P. T. public că după o pracsă de mai mulţi ani în cele mai renumite ateliere din **monarchie şi străinătate, ca al Dlui Valerian Gillar** lăcătuşul de **artă şi construcţie al Curţei c. r. din Viena** etc. etc. mi-am **deschis în Piaţa de aici Rosenanger-gasse Nr. 9 Têrgul brânzei un atelier** de **lăcătuşerie de artă** şi construcţie unde **efectuez tot felul de** (ori-ce) **lucrări** aparţinĕtóre acestei branşe, ca: **Porţi de fier, Balcóne, Terase, Goleri, Grilajuri de scări, de morminte, Marchise, antreuri, luminătóre, Case pentru flori** (Florării) etc. etc. în ori-ce stil şi după cele mai nouĕ modele.

Afară de aceea am în totdeauna în depositul meu cele mai **practice şi mai bune sobe de bucătărie,** cât se póte de solid lucrate şi cu **preţurile cele mai moderate. Sperând că p. t.** (onoratul) **public mĕ va onora cu numeróse comande** —

cu deosebită stimă

[69] 2—6

Semnez: **Eremie Purece**
măestru lăcătuş.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 67 Sibiiu, Marţi 18 Iunie (1 Iulie n.) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sĕrbătórea seminariului Andreian.

Sibiiu, 30 Iunie n.

Ziua de eri pentru institutul nostru teologic-pedagogic a fost zi de frumósă sĕrbătóre. Eri s'a făcut încheierea anului şcolar 1901—1902, în mod solemn şi prin discursuri cari numai onóre fac institutului, ear' cei cari urmăresc cu interes resultatele obţinute de vrednicul corp didactic şi de bravii elevi, pot fi deplin mulţămiţi cu aceste resultate şi pot, cu drept cuvênt, sĕ nutréscă speranţe frumóse cât pentru activitatea în viéţa practică a tinerilor eşiţi din acest institut. Şi cu cât mai mângăitóre sunt pentru toţi cari au durere de sórtea bisericei şi şcólei române şi prin ele de sórtea poporului român, cele audịte şi esperiate eri, cu cât, cum ştim, pe umerii preoţimei şi învĕţătorimii apasă cel mai mare greu al chiămării de povăţuitori, luminători, spriginitori şi apărători ai poporului român.

Şi de acéstă grea problemă a carierii preoţesci şi învĕţătoresci — la noi — convins e corpul didactic, şi amĕsurat acestei convingeri şi-a pregătit tineretul dat lui spre instrucţiune şi *educaţiune*. Ni-a dovedit'o acésta splendidul discurs al profesorului Dr. Petru *Şpan*, remunerat cu frenetice aplause şi aclamaţiuni.

Şi pătrunsă e de acéstă grea problemă tinerimea seminarială însa-şi — speranţa unui viitoriu mai bun pentru biserica şi şcóla nóstră — ceea-ce aşa de frumos ni-a tălmăcit clericul absolvent George *Tulbure*, în discursul prin care în numele colegilor sĕi şi-a luat adio de la profesori şi le-a mulţămit pentru ostenelele ce şi-au dat întru luminarea lor.

Nu mai puţin spre bucurie au servit şi cele constatate de directorul Dr. Eusebiu *Roşca* în firul cetirii clasificaţiunilor, spunênd cu multă satisfacţie, că secţiunea teologică din an în an e representată prin tot mai mulţi tineri nu numai cu gimnasiu complet (maturi), dar' eminenţi şi distinşi în tóte privinţele. Asemenea şi în secţiunea pedagogică, la care — de-şi deocamdată sunt şi elevi cu puţine studii pregătitóre, totuşi şi aici resultatul clasificaţiunilor e destul de mulţămitoriu.

Ear' alocuţia *Inaltpreasânţiei Sale metropolitului*, sigur va fi pătruns la inimile elevilor ca o caldă adiere de zefir, mângăind pe cei mai slabi pentru nesuccesul trecĕtor al silinţelor lor de peste an şi îmbărbătându-i la muncă mai asiduă spre a se ridica şi ei în rêndul celor distinşi, ear' celor cari începênd cu ziua de eri nu mai sunt ai seminariului, ci ai vieţii practice, întărindu-le dorul şi hotărîrea de a fi vrednici „apostoli“ ai luminei şi culturei poporului nostru.

*

Dăm mai la vale raport amănunţit despre decurgerea festivităţii, ear' aici lăsăm sĕ urmeze frumósa cuvêntare festivă a dlui profesor Dr. *Petru Şpan*, de următoriul cuprins:

„Escelenţa Vóstră, onoraţi domni, stimaţi colegi şi iubiţi elevi!

In aceste momente de înălţare sufletéscă, cugetele nóstre îşi iau sborul spre acele idealuri, cari trebue sĕ constitue partea cea mai însemnată din conţinutul vieţii psichice a tuturor generaţiilor viitóre. E natural acest curs de gândire, fiind-că întrunirea nóstră în acest local e scósă din cadrul obicinuit al vieţii de tóte zilele şi chiar prin forma sa esternă ne indică ceva deosebit. Dedaţi suntem a ne vedé la un loc toţi, ale căror suflete contopite au sĕ fie cu însuşi sufletul bisericei, numai la ocasiuni rari, numai la ocasiuni solemne. Şi cum-că sĕrbătoresc caracter trebue sĕ aibă încheierea festivă a unui an şcolar, cine va cuteza sĕ tragă la îndoiélă, dându-şi sémă de importanţa acestui act în viéţa şcolară.

Ne aflăm la una din acele cotituri de drum, de unde ni-se impune o privire înainte pe cărarea vieţii şi o ochire îndĕrĕt pe calea percursă. Gronţuros şi cu pături gróse de petriş a fost acoperit drumul ce duce la acest popas, dar' şi mai gronţuros şi chiar plin de bolovani ni-se arată drumul ce se întinde înaintea ochilor nostri. Inzestraţi însĕ cu *tenacitatea* şi *tăria de viéţă*, caracteristice firei nóstre etnice, vom isbutí sĕ străbatem înainte, transplantând în sufletul poporului nostru sĕmênţa *religiosităţii* şi *moralităţii*, acele bunuri ideale, în faţa cărora se vor sfărma chiar şi stâncile de granit. O religiositate şi moralitate *luminată* pot afla teren priincios numai în agrul în care prosperéză plantele ştiinţei şi ale culturii. Ştiinţa şi cultura sunt vastul câmp pe care rĕsar florile *virtuţii* şi *pietăţii creştine*.

Ştiinţa ne lărgesce orisonul vieţii sufletesci şi ne ridică conştienţa la o înălţime din care privirile nóstre pot străbate chiar şi în cele mai ascunse cotituri ale vieţii omenesci. Ea ne pune la disposiţie tot felul de mijlóce, de cari avem trebuintă pentru a ne asigura existenţa şi a ne elupta o posiţie démnă în societatea omenéscă. Prin ştiinţă ajungem sĕ cunóscem isvórele tuturor bunătăţilor, pe cari pronia ceréscă binevoì a le dăruí creaturilor sale. Penetrând cu scrutările nóstre în adâncimile naturii şi aprofundându-ne în împletitura complicată a societăţii omenesci, începem sĕ cunóscem, cari sunt adevĕratele probleme de viéţă ale omului. Luminaţi de razele ştiinţei, vom şti sĕ facem selecţiunea potrivită în noianul de îndatoriri, cari cu grămada năvălesc spre noi de pe diferite potece ale vieţii. Cel serac în ştiinţă remâne perplecs şi neorientat în faţa problemelor mari ale vieţii, el se perde în lucruri mărunte de o valóre problematică pentru sine şi pentru omenime. Ştiinţa se câştigă însĕ prin cultura, ce are sĕ se împărtăşéscă tineretului în şcólele de diferite categorìi. Alăturea de lucrarea săvîrşită în aceste instituţii de cultură merge şi influinţa ce o execută asupra cultivării tinerimei: *pornirile sufletesci* ale societăţii în care se mişcă, *curentele culturale* ale timpului în care trăesce, cum şi *diferitele direcţiuni ştientifice* ce se agită. Numai prin o conlucrare armonică a tuturor factorilor chemaţi e cu putinţă a sădí în sufletele tinerimei *simburele adevĕratei culturi*.

Adevĕrata cultură şi *adevĕrata umanitate* a fost şi este devisa acestui institut, chiemat de a forma pe adevĕraţii frământători ai spiritului poporului nostru. Cum însĕ cultura e productul unei lucrări temeinice şi stăruitóre, sĕ pretinde, ca tinerimea tótă clipa sĕ o folosiască întru perfecţioarea şi nobilitarea propriă. Sĕ nu uite nici-când, că numai prin trudă şi ostĕnélă se pot ridica indivịdii şi popórĕle, şi că ori-cât e de amară rădĕcina învĕţăturii, fructele ei sunt dulci

In momentul când aţi trecut pragul acestui institut aţi luat angagiamentul de a deveni cei mai aprigi propagatori ai ştiinţei şi culturei în massele poporului. E nobil acest angagiament, e valorósă lucrarea ce aveţi sĕ o sĕvîrşiţi, dar' totodată e împreunată şi cu o mare responsabilitate, căci seamă veţi avé sĕ daţi de cele ce aţi făptuit, înaintea prosterităţii, care fără cruţare vĕ va condamna, când se va dovedi că pe căi greşite aţi îndreptat spiritul poporului nostru. Ear' dacă munca ce o veţi desfăşura, va fi condusă şi inspirată de vederi largi şi aspiraţiuni înalte, din neam în neam vĕ va binecuvênta geniul poporului, şi urmaşii cu litere de aur vĕ vor înscrie faptele pe pragurile şi uşile caselor lor.

In faţa acestor mari îndatoriri, iubiţi elevi, aveţi sĕ tindeţi din tóte puterile, ca sĕ vĕ adunaţi o bogată comóră sufletéscă spre a puté desăvîrşi opera de cultivare a poporului nostru.

Şi când vin a accentua acest lucru la ocasia de astăzi, nu mĕ gândesc atât la timpul ce aveţi sĕ'l petreceţi în şcólă, cât mai vêrtos mĕ cuget la timpul când eşiţi sunteţi de sub grija povĕţuitorilor acestui institut. De aceea mĕ şi adresez mai ales acelora cari părăsesc institutul, şi se împrăştie în diferite colţuri ale ţerii, luând asupraşi sarcina chiămării ce şi-o au ales.

Şcóla, pe lângă cele mai escelente întocmiri şi îngrijiri, nu e capabilă de a duce pe elevii sei la atâta perfecţiune, în cât sĕ se pótă zice, că ei păşesc în lume deplin formaţi. Ea póte sĕ dee numai orientări în mersul cultural al omenimei, ea e chemată sĕ pună temelii sigure şi solide la cultura tinerimei; ea are sĕ predispună spiritul elevilor sei spre activitate continuă, ea sădeşte în minţile lor acea căldură sufletéscă, care cu o forţă iresistibilă îi împinge spre lucrare. Drept aceea şcóla aştéptă de la elevii sei, ca sĕ dovedéscă în viéţă, că sunt conduşi de dorul de a şti din ce în ce mai mult, că nimic mai de valóre nu se petrece în lume, ce nu li-ar puté captiva atenţiunea, că nu rĕmân reci faţă de nevoile, nĕcazurile, suferinţele şi aspiraţiunile poporului, ai căror fii sunt.

Indiferentismul, *superficiatatea* şi *neînteresarea* sunt cei mai periculoşi vrăşmaşi ai progresului omenesc. Lucraţi deci din tóte puterile, ca neînficiate sĕ vĕ rĕmână sufletele de acestea burueni otrăviciόse, cari sunt rîvnitóre de îndemnuri spre tot ce e bun adevĕrat şi frumos.

Faceţi, ca primitóre sĕ vĕ fie inima pentru tot feliul de porniri cari ţintesc la îmbunătăţirea sorţii poporului nostru.

Căutaţi sĕ pătrundeţi în obiceiurile şi moravurile lui, cercaţi sĕ înţelegeţi şóptele inimei lui.

Siliţi-vĕ sĕ studiaţi firea lui cea adevĕrată, căci numai atunci veţi pricepe aspiraţiunile lui şi numai atunci veţi şti cum aveţi sĕ vĕ întocmiţi lucrările de desăvîrşire culturală, la care v'aţi angagiat.

Când greul vieţii mai tare va apăsa umerii acestui popor, atunci mai aprópe de el sĕ vĕ fie inima, mângăindu'l, îmbărbătându'l şi întărindu'l.

Cultivaţi cu tótă stăruinţa sentimentele de alipire reciprocă, deajutorare împrumutată, de devotament faţă de biserică şi instituţiile ei.

Firele de cohesiane spirituală, cari au legat sufletele atâtor tineri întruniţi aici din diferite părţi ale patriei nóstre, sĕ se tórcă şì peste pragurile şcólei, ducêndu-le în viéţă, căci numai atunci putem spera, că veţi fi devenit membri folositori bisericei, neamului şi patriei.

Păstraţi recunoscinţă şi veneraţiune acestui institut superior de cultură şi fiţi credincioşi şi devotaţi învĕţăturilor propagate de biserică, căci acestea le aştéptă ea de la vrednicii sei fii.

Nădĕjduind în Domnul, aşteptăm sĕ vĕ vedem ca pe tot atâţi plugari harnici şi destoinici, brăzdând ţelina ignoranţei şi a nemoralităţi şi presărându-o cu seminţa religisosităţii, moralităţii, ştiinţei şi culturei.

Animaţi de aceste speranţe dorim sĕ găsiţi deplină mulţămire în viéţa viitóre, ear' munca nobilă ce vĕ aştéptă, încoronată sĕ fie de cele mai frumóse resultate.

Incheerea anului şcolar la seminariul Andreian.

— Raport special. —

Eri după sfânta liturgie împreunată cu rugăciunea de mulţămită, cetită în genunchi de preotul liturgisitoriu prototincelul director seminarial Dr. *E. Roşca*, elevii şi corpul profesoral s'au întrunit în sala festivă a seminariului, unde în scurt timp au sosit ca óspeţi: Dr. A. *Marienescu* jude de tablă în pensiune şi membru al Academiei Române, P. *Pipoş*, jude de tablă în pensiune şi asesor consistorial onorar, A. *Oniţiu*, jude de tribunal în pensiune, I. *Papiu*, protoprespiter al tractului Sibiiu şi asesor consistorial onorar, I. de *Preda*, advocat, fişcal consistorial, Dr. N. *Vecerdea*, secretar al Albinei şi asesor consistorial onorar, Dr. I. *Beu*, medic, şi alţii.

Scurt după sosirea óspeţilor, întimpinat cu entusiaste aclamaţiuni a întrat în sală Inaltpreasânţia Sa *metropolitul* însoţit de Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Puşcariu* şi de asesorii consistoriali Mateiu Voilean, protopresbiter, şi Dr. Elie *Cristea* archidiacon.

Corul seminarial, dirigiat de profesorul de musică I. *Mateiu*, a cântat composiţia *„Lăudaţi-l, că e mare Dumnezeu“*, apoi profesorul Dr. P. *Şpan* a rostit de la catedră remarcabilul discurs, pe care 'l publicăm mai sus.

După încetarea aplauselor directorul Dr. E. *Roşca* cetesce clasificaţiunile. Pe lângă schiţa dată mai sus despre comentarea resultatului acestor clasificaţiuni însemnăm că în secţiunea teologică au obţinut calcul *eminent* 25 elevi, dintrĕ cari *pur eminenţi* sunt 2 din cursul III., 3 din cursul II. şi 2 din cursul I., cum şi faptul îmbucurător, că din cursul III., teologic şi pedagogic, n'a căpĕtat calcul nesuficient nici unul. Ear' din celelalte cursuri numĕrul celor avisaţi la esamen de emendare este fórte disparent pe lângă numĕrul celor buni.

A urmat earăşi corul cu piesa *„Rĕmas bun codrului“* (ambele au fost aplaudate), după care clericul absolvent G. *Tulbure* a rostit (de la catedră) un frumos discurs de adio. (I-'l vom publica în întregime în numĕrul viitoriu).

Incheerea festivităţii a făcut'o Inaltpreasânţia Sa metropolitul prin o frumósă alocuţie adresată elevilor, în care prin sfaturi înţelepte şi prin exemple scóse din viéţa practică dând corolar celor cuprinse în cele două discursuri şi în comentariul directorului, compărézâ străduinţele elevilor cu străduinţele plugariului: plugariul harnic, care-şi lucră pămêntul bine, obţine róde mai frumóse şi mai îmbelşugate, de cât cel leneş şi nesilitoriu. Astfel şi elevii: cei cari şi-au dat străduinţe sĕ înveţe au obţinut calcul bun, pe când cei cari póte nu s'au silit din destul, ori sunt mai slăbuţi póte de la fire, au obţinut calcul mai puţin bun. Sĕ nu despereze însĕ, ci sĕ-şi dee silinţe, ca sĕ repareze ce au negligat şi sĕ ajungă şi ei în rêndul celor buni. Ear' cei cu calcul bun, deosebi cei cari absolvând cursurile au sĕ între în viéţa practică, sĕ nu crédă că acum ştiu destul şi că n'au sĕ mai înveţe. Petru-că învĕţătura ce şi-au câştigat'o în seminuriu este numai *basa* pe care au sĕ clădiască mai departe, şi în viéţa practică nu cualificaţiunea de pe hârtie va fi mĕsura după care lumea 'ı va judeca şi aprecia, ci *vrednicia faptelor*, resultatele activităţei lor. A constatat însĕ cu bucurie, din cele audite cu acéstă ocasiune, că *basa e bună, solidă*, şi depinde numai de la ei, ca şi clădirea mai departe sĕ fie bună ..... Astfel lucrând vor deveni vrednici împreună lucrători în via Domnului.

In fine mulţămesce profesorilor pentru ostenelele ce şi-au dat, ca sĕ facă din tineretul seminarial ómeni conscii de chiămarea lor, mulţămesce óspeţilor pentru interesul arĕtat faţă de institutul acesta, şi împarte tuturor binecuvêntare. Directorul Dr. *Roşca* declară apoi încheiat anul şcolar 1901—1902 la seminariul Andreian, şi între aclamaţiuni generale Inaltpreasfinţia Sa părăsesce sala, însoţit de Preacuvioşia Sa archimandritul şi de asesorii consistoriali şi de ceilalţi óspeţi.

Din tractul Lupşei.

— Sinod protopresbiteral. —

Ponor, 23 Iunie v.

Puţine au străbătut până acum în public despre acest tract. Abia de la venirea protopopului actual ca paroch în Sălciva-de-sus a început a străbate prin foi veşti şi despre acest tract, ear' azi după ajungerea în fruntea lui a actualului protopop P. O. D. *Vasiliu Gan*, tractul a luat un astfel de avênt spre înaintare, încât nu ni-se póte imputa că am stat îndărătul altor tracte, — stând de fapt chiar întrĕ primele. Acésta lămurire se póte vedé şi din decursul sinodului nostru protopresbiteral, şciut fiind, că protopresbiterul an de an e îndatorat sĕ presenteze sinodului icóna fidelă a tractului, din cari tóte afacerile şi starea tractului sĕ fie evidentă până în cele mai mici detailuri. Spre dovedirea celor mai sus afirmate voiu da publicităţii decursul sinodului nostru protopresbiteral în următórele.

Convocat prin circulariul protopresbiteral din 25 April 1902 Nr. 449, sinodul s'a ţinut în reşedinţa protopresbiteratului, opidul *Ofenbaia*, la 4 Iunie a. c. Sinodului i-a premers serviciul divin împreunat cu chiemarea „Duhului sânt" în frumósa biserică de acolo, oficiat de P. O. D. protopresbiter tractual *Vasiliu Gan* asistat de preoţii: *Laurenţiu Ciorbea* din *Ponor* şi *Vasiliu Bumbuţ* din *Sartăş*.

După acésta membrii sinodului s'au întrunit în sala şcólei confesionale gr. or. române din loc, unde la 11 óre. a. m. P. O. D. protopresbiter *Vasiliu Gan* deschide sinodul prin o frumósă şi instructivă vorbire ocasională. Avênd la disposiţie acésta vorbire în întregitatea ei, cu plăcere o dau publicităţii. E următórea:

Prea Onorat Sinod Protopresbiteral!

Pentru a dóua-óră îmi revine sarcina şi onorul a presida suprema corporaţiune din organismul protopresbiteratului nostru, adecă sinodul protopresbiteral, care menit este a lua informaţiune despre mersul afacerilor bisericesci, şcolare şi epitropesci, a le controla şi a da directiva de urmat pentru viitor.

Anul trecut încrederea Exelenţiei Sale şi a Prea Veneratului Consistoriu m'au pus la acest loc; pentru acum am însĕ şi votul clerului şi poporului credincios, care la alegerea indeplinită de protopresbiter — s'a pronunţat pentru mine.

Când deci ca protopresbiter canonic mĕ presint înaintea Dvóstră, Domnilor membri sinodali, când stau în faţa factorilor de sus şi de jos, cari unisono şi-au pus încrederea în neînsemnata mea persónă — mĕ întreb: Tu dómne! Cel ce mai predestinat pe mine, smerit robul tĕu, a fi vas ales şi păstoriu turmei numĕróse a protopresbiteratului, datumi-ai şi facultăţile fisice şi morale, ca sĕ mĕ pot arĕta demn de încrederea ce şi-au pus-o în mine clerul şi poporul tractului şi autoritatea superióră bisericéscă? Şi earăşi zic: Domnul mĕ va conduce, Domnul mĕ va înţelepţi şi Domnul va da mie cuvênt, ca sĕ-'l pot lăuda şi sĕ pot predica învĕţăturile evangelice la tótă suflarea din protopresbiterat.

Nădejdea mea, în greua misiune ce mĕ aştéptă, sunteţi, lângă Dzeu, şi D-vóstră Domnilor membri sinodali! şi mai ales D-vóstră sunteţi chemaţi a pune umĕr cu umĕr lângă al meu, a-mi da îndemnurile şi poveţele necesare, ca împreună sĕ terminăm edificiul culturei religióse şi morale a poporului din tractul Lupşei.

La începutul carierei mele ar trebui sĕ vĕ promit tóte câte voesc eu a îndeplini, ar trebui sĕ fac un lung şi lat program de muncă. Nu voiu face acésta, Prea Onorat Sinod! căci — scie Dzeu de voiu nimeri punctele cele mai esenţale ce ar trebui atinse în programul lucrărilor nóstre? E bine deci sĕ las în voia lui Dzeu, că va da el ceea-ce trebue a îndeplini, pre cum au luminat şi pe apostoli — tot-deuna în momentele critice ale vieţii, e bine sĕ las în apreţierea timpului tóte, care îşi aduce cu sine ideile şi curentele ce trebue ajutate la propăşire, eventual împedecate.

Dar' totuşi, Domnilor! vĕ present şi programul meu. Acela sunt eu. Intrĕ Dvóstră am trăit, am crescut, m'am desvoltat, am ajuns la ceea-ce sunt, Dvóstră aţi fost soţii mei, amicii mei, tovarăşii de muncă. Acelaşi sunt eu şi azi, aceiaşi sunteţi Dvóstră, şi aceiaşi doresc sĕ rămânem pentru tot-deuna. Pentru-că numai armonia produce armonie, numai amiciţia amiciţie, şi unde armonia esistă întrĕ conducĕtori, nu numai merg treibile bine şi progresézâ, dar' armonia se rĕsfrânge şi asupra tractului întreg, asupra poporului, care numai în armonie (dragoste), ca cea mai cardinală vîrtute creştină, póte progresa, póte ajunge la perfecţiunea dorită. Mie îmi place punctualitatea şi corectitatea în tóte afacerile. Acéstă însuşire voiu nisui sĕ o aibă tóte corporaţiunile esecutive din tract, pentru-că experinţa ni-a dovedit-o, că lipsind acurateţa, corectitatea şi punctualitatea — putem fi puşi la grele încercări.

Se impune apoi tot ca datorinţă a introduce şi o controlă mai severă asupra afacerilor, ca sĕ se împedece la timp multe rele ce se pot nasce şi duc la decepţiuni pe tóte terenele şi mai ales pe terenul economic al parochiilor şi al tractului.

Incât e pentru mine, nimic nu voiu cruţa, ca aceste cerinţe sĕ se facă maxime de viéţă pentru toţi factorii din tract; ba însumi ziua nóptea, fără preget voiu munci pentru binele clerului tractual, pentru fericirea şi bunăstarea morală, religiósă, culturală şi economică a poporului credincios. Acesta a fost idealul meu totdeuna. Cum bine ştiţi, nu vanitatea, nici deşertăciunile lumesci au fost motorul faptelor mele şi în trecut, ci binele obştesc. Aşa voesc a fi şi în viitor, ba cu acest ideal al meu voesc sĕ mĕ cobor şi în pămênt, când Domnul bine va voi a'mi ordina.

In munca mea ce ţintesce fericirea poporului şi consolidarea şi întărirea scumpei nóstre biserici ortodocse române, — contez şi tot deauna voiu conta la spriginul Dvóstră, Domnilor!

De încheiere earăşi rog pe atot puternicul Dzeu sĕ 'şi verse darul sĕu cel îmbelşugat asupra tractului acestuia şi a nóstră a tuturor, ca cu puteri unite, cu zel şi însufleţire sĕ putem sĕvârşi obositórea muncă ce ne stă înainte; sĕ putem confirma opera mărétă ce ni-a rĕmas moştenire de la străbunii nostri: *desĕvârşirea afacerilor bisericesci, şcolare şi economice ale tractului.*

Cu acestea declar deschis sinodul ordinar.

(Va urma.)

Revistă esternă

Impĕratul Vilhelm îşi apĕră politica. O telegramă din *Posen* dto 27 Iunie raportézâ, că deputaţilor poloni li-s'a interzis sĕ ţină meetingul projectat pe eri pentru a protesta contra urcării fondului de colonisări.

Aceeaşi telegramă spune, că împĕratul *Vilhelm* cu ocasiunea manevrelor de tómnă *va rosti un mare discurs, în care va lua în apĕrare politica sa faţă cu polonii.*

*

Regele Spaniei — în Francia. O telegramă dată din Madrid confirmă ştirea dată încă mai de mult, că regele *Alfonso XIII* al Spaniei *va asista la manevrele din est-an ale armatei francese.* Acéstă visită va fi un fel de întroducere la *alianţa spaniolă-francesă* plănuită deja de doi ani. Spania doresce acéstă alianţă deosebi din causa atitudinei suspecte a Angliei, care în timpul din urmă a fortificat în chip fórte bătĕtor la ochi fortăréţa Gibraltarului şi deosebi în partea ce cade pe teritoriu spaniol a făcut pregătiri în scopul, ca sĕ-şi acapareze eventual cu forţa o mare întindere de teritoriu spaniol.

*

Din suferinţele Armenilor. Rapórte telegrafice dau ştire despre înfiorătóre cruḑimi, la cari Armenii din Armenia-turcéscă sunt espuşi din partea autorităţilor turcesci. Ii ucid şi 'ı jefuesc. Oraşele şi satele li-le inundézâ dróia de executori ajutaţi de miliţie, cari sub pretext de dări restante pe 10—15 ani iau tot de la bieţii Armeni, chiar şi pămênturile. Apoi slobod contra lor cetele selbatice ale Curḑilor, cari îı ucid şi chinguiesc oribil.

Adevĕrat că aceste ştiri emanézâ din isvóre engleze, cari mai şi esagerézâ, dar' ceva adevĕr totuşi va fi în ele; pentră-că nici Sultanul, nici diregĕtorii sĕi nu sunt mieluşei nevinovaţi. Şi apoi trecutul ne îndémnă mai mult sĕ credem, de cât sĕ nu credem cele ce se dau în lume de cruḑimile turcesci.

*

Conspiraţiuni în Macedonia. Lui „Kölnische Zeitung" i-se raportézâ din *Athena* că poliţia a deţinut mai mulţi bulgari şi macedoneni stabiliţi în Grecia, despre cari s'a constatat că au contrabandat arme în Macedonia. La un bulgar dintrĕ cei deţinuţi s'a aflat o epistolă de următoriul cuprins:

Cele şeptesprezece mii de pusci, pe cari ni-le aţi trimis, nu sunt de ajuns; până la érnă trebue sĕ mai căpĕtăm cel puţin 2500 pusci împreună cu muniţia de lipsă şi cu *dinamit* mult, căci am hotărit *sĕ aruncăm în aer tóte bisericele şi institutele.*

In fruntea epistolei e scrisă devisa: *Libertate, ori mórte!* Epistola e subscrisă de câţiva membri ai comitetului secret.

† Ioan Popoviciu.

Aciliu, 12 Iunie v.

O grabnică şi neaşteptată încercare a ajuns comuna *Aciliu* prin trecerea din acéstă viéţă a parochului *Ioan Popoviciu.*

După un morb greu de 8 zile Sâmbătă la 8 Iunie a. c. la 4 ore p. m. în etate de 52 ani şi-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului, înpărtăşit fiind cu sf. taine. Rĕmăşiţele pămêntesci s'au depus spre vecinică odihnă în cimiterul bisericei gr.-or. din loc Luni, în 10 Iunie a. c. la 1 oră p. m.

Parochul I. Popoviciu s'a născut în comuna Aciliu la anul 1850, studiile pregătitóre le-a făcut în Sibiiu. După absolvarea teologiei a servit ca învĕţătoriu în comuna sa natală nouĕ ani, ear' la anul 1881 a fost sfinţit preot-capelan lângă bĕtrânul sĕu tată, şi de la anul 1883 până de present a servit ca paroch al acestei comune.

Dacă neaşteptată şi durerósă a fost trecerea din acéstă viéţă a lui pentru fii sei sufletesci, mângăitóre şi alinătóre de dureri a fost nobila şi creştinésca sa faptă. Biserica şi şcóla din loc, pe cari aprópe 30 ani le-a servit cu deplină credinţă, recunoscĕtóre îi vor fi pentru toţi timpii, şi memoria lui binecuvêntată va fi în veci de fiii acestei comune.

Păstoriul credincios nici în suferinţele momentelor din urmă nu a dat uitărei pe mama şi fica al căror servia a fost, şi din modesta sa agonisélă a testat pentru fondul de înfrumseţare al bisericei suma de 800 cor., a pus basă la un fond parochial cu suma de 300 cor., ear' pentru fondul şcólei a testat 400 cor. la olaltă 1500 coróne.

Inmormêntarea ce i-s'a făcut a dovedit pe deplin iubirea şi recunoscinţa ce-i vor păstra-o iubiţii sei fii sufletesci. Erau abia orele 12 când din tóte părţile au început a se aduna la casa mortuară tineri şi bĕtrâni, bărbaţi şi femei, pentru a petrece la locaşul etern pe iubitul şi regretatul părinte sufletesc. Póte nici-când nu s'au vĕḑut în comuna Aciliu atâţia preoţi şi învĕţători precum şi alţi fruntaşi de prin comunele din jur: Sĕlişte, Galeş, Tilişca, Vale, Sibiel, Cacova, Orlat, Mag, Amnaş, Apoldul-mic şi Apoldul-mare în frunte cu Prea Oonoratul Domn protopresbiter Dr. *I. Stroia*, care a servit asistat de 14 preoţi. După ectenia obicinuită 6 preoţi au ridicat sicriul din casa mortuară până în stradă, unde apoi după cetirea evangheliei membrii comitetului au dus mai departe sicriul.

In fruntea cortejului funerar sub conducerea învĕţătorilor au mers elevii şcólei cu stégul îmbrăcat în negru, după acestia reuniunea pompierilor din loc, asemenea cu stégul înbrăcat în negru şi sub conducerea not. O. Berghezan, corul învĕţătorilor condus de învĕţ. Crişan, preoţii, sicriul, membrii familiei, representanţa comunală şi în fine poporul în ordine esemplară.

Sicriul a fost dus în biserică, unde după sĕvêrşirea serviciului funebral prescris pentru preoţii mireni, Prea On. Domn Dr. *I. Stroia* a ţinut predica funebrală storcênd lacrĕmi din ochii tuturor.

Erau aprópe 4 ore când sicriul a fost depus spre vecinică odihnă în mormêntul familiar. A urmat apoi pomană, la care a luat parte întréga comună. *f.*

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasânţia Sa metropolitul nostru *Ioan*, eri la 4 ore după amiazi a plecat la *Viena* spre a consulta medicii de acolo. Amĕsurat inviaţiunilor ce le va primi acolo, I. P. S. Sa va merge apoi la *Marienbad* ori la *Karlsbad* la cură. — Până la gara Sibiiului Inaltpreasânţia Sa a fost însoţit de fórte numĕros public, ear' la plecare asesorii consistoriali aflători în Sibiiu l'au însoţit până la Ogna.

*

Parastas pentru Şaguna. Eri s'au împlinit 29 ani de când Marele archiereu *Andreiu baron de Şaguna* a trecut la cele vecinice, lăsând urmaşilor sĕ continue munca uriaşă, dusă cu atâta dragoste faţă de biserică şi neam, şi încoronată cu aşa de bogate succese, în cât chiar şi numai păstrând intacte aşezămintele pe cari el ni-le-a lăsat, am făcut destul. In amintirea acestei aniversări s'a oficiat eri, în biserica parochială din cetate, parastas solemn din partea Inaltpreasfinţiei Sale *metropolitului*, asistat de Preacuvioşia Sa *vicariul*, C. Sa protosincelul Dr. E. *Roşca*, director seminarial, protopresbiterul Ioan *Papiu*, şi de asesorii consistoriali Mateiu *Voilean*, protopresbiter, şi Dr. Elie *Cristea*, archidiacon. Cântările funerare le-a cântat cu multă precisiune corul funebral al seminariului. instruat şi condus de profesorul de cant şi tipic D. *Cunţan*. La finea serviciului corul a cântat doiósa elegie „Românime mult cercată . . ." scrisă de asesorul Z. *Boiu* la mórtea metropolitului Şaguna şi arangiată pentru cor de profesorul Cunţan.

*

Doi fraţi promovaţi doctori în aceeaşi zi. Joi a fost promovat *doctor juris* la universitatea din Viena *Caius Bredicean* şi tot Joi a fost promovat *docior juris*, la universitatea de la Cluj, *Tiberiu Bredicean.* Ambii sunt fii ai advocatului Coriolan Bredicean din Lugoj.

*

O nouă reuniune în Orăştie. Douĕzeci şi cinci fruntaşi din Orăştie şi jur (advocaţi, preoţi, învĕţători, propietari, etc., în frunte cu *Dr. Ioan Mihu*) au hotărit sĕ înfiinţeze o „reuniune pentru ajutorarea economilor la pagube în vite". In scopul acesta au convocat pe 7 Iuliu st. n., la Orăştie, o adunare generală de constituire, în care membrii salutarei reuniuni vor avé sĕ voteze statutele şi pe basa acelora sĕ alégă apoi comitetul reuniunii.

*

† Preotul Teodor Popovici. Elena Popoviciu născ. Mihailas ca soție, Victoria, Elena și Octavian ca fii, în numele lor și al numěroșilor consângeni anunță cu inimă frântă de nemărginită durere încetarea din viéță a preaiubitului și neuitatului soț și tată *Teodor Popovici* preot greco-oriental, întîmplată după un morb scurt în al 34-lea an al vieții și al 12-lea a fericitei căsătorii. Rĕmășițele pămêntesci ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă după ritul bisericei gr.-or. în 27 Iuniu la 1 óră p. m. în cimiteriul român gr.-or. din Buduș. Buduș, la 25 Iuniu 1902. Fie-i țerina ușóră și memoria binecuvêntată!

*

Pentru copiii sěraci. Comitetul reuniunii internaționale din Sibiiu pentru dăruirea copiilor sěraci, neobigați la școlă, cu haine și daruri de crăciun, spre a'și aduna mijlócele necesare realisării acestui scop umanitar arangiază Duminecă (3 August st. n.) petrecere în „grădina Hermann“, împreunată cu tombolă, postă (Jux-Post) și alte jocuri de distracție, după cari va urma dans. Aducênd acésta la cunoscința publicului, comitetul arangiator apeléză la simțul de caritate al tuturor, rugându-i sě doneze pentru tombolă orice objecte ce se vor îndura sě jertféscă în favorul mititeilor sěraci. Pentru colectarea și luarea în primire a objectelor donate s'au angajat dd. M. Daniel comerciant (Piața-mare), Wazek comerciant (strada Ocnei), I. Simtion (librăria archidiecesană), A. Kenzel crișmariu (strada Harteneck) și A. Schimmelpfenig comerciant (strada Gușteriții). La aceiași domni sunt de vînzare și bilete pentru tombolă cu prețul de 20 fileri. Intrarea și emblema pentru participare la dans costă câte 60 fileri (la olaltă 1 corónă 20 fileri).

*

Savanți români în călĕtorie de studiu la Hunedóra Din Deva se raportéză ziarelor din Budapesta, că la 1 Iulie (Marți) mai mulți profesori de la universitatea din București și membri ai Academiei Române, în scop de a face studii vor sosí acolo pentru a cerceta locurile mai însemnate din comitutul Hunedórei. Ospeții români vor sosí sub conducerea profesorului G. *Tocilescu.* — Cum se spune în provocatul raport, comitetul societății istorice și archeologice din comitatul Hunedóra, apoi guvernul, autoritățile comitatense și cele administrative, sprijinite de inteligință, fac mari pregătiri pentru-ca cei 40—50 óspeți români sě fie primiți cu demnitate.

*

Dar pentru biserică. Parochianul și totodată epitropul prim al comunei nóstre Caraciu și soția sa Simziana, pătrunși de dragoste creștinéscă și iubire față de sf. nóstră biserică au cumpĕrat și donat sf. biserici un rênd de ornate preoțesci în valóre de 60 (șase-ḑeci) coróne. Ornatele donate s'au sfinţit Dumineca 26 Maiu v. în presența unui numĕr însemnat de credincioși din comună.

După-ce în comuna nóstră casul de față este primul de feliul acesta, ear' donatorii doresc a-și manifesta iubirea lor față de sf. biserică și prin alte donațiuni fiind ómeni fără familie și cu dare de mână — în numele comunei bisericesci le esprim și pe acéstă cale multămita cea mai ferbinte pentru darul făcut și rog pe atotputernicul Dzeu sě-și reverse asupra lor darurile Sale cele bogate și sě le lungiască firul vieții până la cele mai adânci bĕtrânețe, ca astfel sě ne mai pótă suprinde și în viitor cu astfel de fapte demne de imitat. Caraciu la 3/16 Iunie 1902. *Iosif Tisu* paroch gr.-or. rom.

*

Jubileul clopotelor. Anul acesta se împlinesc 1000 de ani de când a rĕsunat glas de clopot la bisericile creștine din patria nóstră. Ear' de la inventarea clopotelor sunt tocmai 1500 de ani. Creștinii cei dintâiu nu cunosceau clopot, ei erau chiămați la serviciul divin prin strigăte, în timp ce omul trimis sě 'i chieme bătea în ușa locuinței lor cu un ciocan, ori bătea două bucăți de scânduri (de aci apoi *tóca*). Primul clopot a fost introdus în Campagna la catedrala din Nola acum sunt 1500 ani, și inventatorul lui se crede a fi fost episcopul Paul. De aci provine, că în limba latină clopotul se numesce *campana* și *nola.* De la Nola a trecut apoi întrebuințarea clopotelor și la celelalte biserici, așa că în anul 559 numĕróse biserici din Francia aveau deja clopote. In Roma primul glas de clopot a rĕsunat în anul 590 d. Chr.

*

Limfă contra cancerului. Profesorul de medicină *Adamkievitz* de la universitatea din Viena deja de mai mulți ani cercetéză și scrutéză sě afle un óre-care leac contra bólei numită *cancer* (rac). Acum de curênd a inventat o *limfă* (serum) de la care speră resultate bune. Acestei limfe i-a dat nume *Cancroin* și composiția ei o ține în mare secret. Esperimentele de până acum făcute cu acéstă limfă în Viena și București au dat resultate uimitóre, ear' Dr. Oscar Israel, primul asistent al renumitului *Virchov* s'a esprimat fórte măgulitor asupra invenției lui Adamkievitz. — Cu tóte acestea știrea trebue primită cu reservă. Esperimente îndelungate și vindecări numĕróse trebue sě obțină norocosul inventator, pentru-ca lumea sě crédă în puterea de vindecare a „cancroinului“.

*

Necrolog. Crunt cercați de nemilósa sórte aducem la cunoscință rudeniilor, amicilor și tuturor cunoscuților jalnica scire, că preotésa *Măriòra Flittĕr* născută *Chendi,* abea în a 4 lună a fericitei căsătorii, după un morb greu de 3 luni, împărtășită cu sfintele taine, și-a dat blândul suflet în mânile Zditoriului Joi în 13 Iuniu la 4 óre a. m. în etate de 19 ani. Rĕmășițele pămêntesci ale scumpei defuncte s'au așezat spre vecinică odihnă în cimiteriul gr.-ort. din Șaroș Sâmbătă în 15 Iunie. Moise Flittĕr paroch, ca soț, Dionisie și Ana Chendi ca părinți, Eugenia m. Almășan, Aurelia, Remus, Minerva și Olimpiu ca frați și surori. In veci pomenirea ei!

*

Concert în Sebeș. Inteligința română din *Sebeșul-săsesc* învită la concertul ce 'l va da, cu sucursul unui grup de elevi din seminariul „Andreian“, la 29 Iunie st. v. (ziua de Sân-Petru) în pavilonul cel nou al „Casinei române“ din Sebeșul-săsesc, cu următoriul program: „Eată ziua triumfală“ de Humpel, „Hora Plóia“ și „In zadar“ de G. Dima, „Știi mândro când ne iubiam“ de T. Popovici, „Zorirea“ de G. Attenhofer și „Cisla“ de C. Porumbescu. Inceputul la 8 óre séra. Prețul de întrare: de persónă 1 cor., de familie 2 cor. Suprasolviri se primesc cu multămită și se vor publica. O parte a venitului e destinat pentru „Reuniunea meseriașilor români „Andreiana“. După concert urméză dans.

*

Știri mĕrunte. In *Cazan* (Rusia) un incendiu mare a nimicit mulțime de edificii și a luat jertfă și câteva vieți de ómeni. — In urma ploilor îndelungate o mare parte din hotarul comitatului Caraș-Severin e inundată; deosebi comunele Lalasinț și Valeamare au îndurat pagube mari. — In Oradeamare și 'n comunele din împrejurime o tempestate împreunată cu grindină a causat Luni pagube mari. — In orașul *Paneiri* (Spania) pe timpul serviciului divin a lovit un fulger în biserică, pe urma căruia *douĕzeci și cinci ómeni au murit,* ear' treizeci și cinci au îndurat contusiuni grave. — La gurile rîului Elbe (Germania) un vapor englez a buit pe torpilorul S. 42. Torpilorul s'a cufundat; dintrĕ ómenii cari erau pe el a dispărut căpitanul torpilorolui și trei ómeni. Cinsprezeci au fost salvați. — Prin ținuturile Sabariei (Szombathely) Luni nóptea a fost mare tempestate împreunată cu tunete și fulgere îngrozitóre; fulgerul a lovit în mai multe clădiri, dintrĕ cari unele au ars scrum, și a ucis și pe o calfă de măcelar (L. Freier) ajuns de vifor pe drumul de țéră de la Szanát.

Partea literară.

Intâietatea elementului moral în om față cu cel intelectual.

(Urmare).

Istoria omenimei ne e dovada cea mai strălucitóre, că isvorul tuturor faptelor mari și al evenimentelor mai însemnate au fost totdeuna simțemintele de aspirațiune și de entusiasm către un ideal.

Lipsa de ideal și de puternicul stimul al bunelor simțĕminte a fost totdeauna tristă în urmările ei pentru fericirea și progresul cultural al popórelor, lăsându-le sě vegeteze în întunerecul ignoranței.

Inima și intelectul sunt doi factori sintetici ai sufletului omenesc, și ca atari ei stau în cea mai strînsă legătură de reciprocitate psichică.

In urmarea acesteia și lumina culturală ce ș'o póte însuși sufletul omenesc, nu póte varia în sine, decât conform naturei acestor două sintese psichice, fiind în ceea-ce privesce cultura minții de caracter științific, ear în ceea-ce privesce cultura inimii de caracter religios-moral, estetic.

Cultura intelectuală, pe care o dă instrucțiunea cu ajutorul întregului aparat al științei, își are ca basă la formarea ei desvoltarea paralelă și treptată a culturei religióse morale, pe care o propagă în primul rênd studiul religiunei.

Un însĕmnat rol educativ se atribue și îndeletnicirei cu artele frumóse, precum și științelor naturale și fisice, cari descoperindu-ne tainele și legile naturei fisice și ale vieții, fac sě dispară o mulțime de rele morale născute din neștiință, superstiție si prejudiții. Acéstă innobilare a simțĕmintelor, cu ajutorul culturei religióse-morale și estetice, ce trebue sě se îndeplinéscă nu numai în școlă, ci în parte și în casa părintéscă, va da nascere unor caractere puternice religióse morale, fără de cari societatea omenéscă ar fi redusă la cea mai tristă stare de esistență, și va contribui ulterior la caracterisarea morală definitivă a culturei intelectuale.

Este evident deci, că cultura religiósă-morală este fundamentul cel solid, pe care trebue sě se întemeieze cultura spirituală, ale cărei elemente sunt, pe lângă ideile și principiile științei, și cele ale religiosității și moralității.

Lipsa de cultură științifică nu póte fi mai primejdiósă în ce privesce formarea de caractere religióse-morale, de cum ar fi spre esemplu o cultură spirituală superficială, din care ar mai lipsi și fondul ideilor religióse-morale. O astfel de superficialitate a ideilor dă nascere superficialității sîmțĕmintelor, lipsite de ori-ce vigóre morală pentru tot ce póte fi bun, nobil, și sfênt în viéță. De alta parte este știut că religiositatea și moralitatea cea mai mare n'a împedecat nici odată, ca intelectul sě ajungă la cea mai înaltă tréptă a perfecționărei sale, din contră s'a constatat, că nu a rare-ori cea mai înaltă cultură științifică a fost împreunată cu cele mai profunde sentimente de religiositate.

Despre renumitul matematic și astronom englez Newton, care a descoperit legile mișcării corpurilor ceresci în univers, se istorisesce, că nu putea trece pe lângă o biserică fără a-și descoperi capul, în semn de cea mai profundă venerațiune către atotputernicul Dzeu.

Nu mai puțin adeverat este și aceea, că lipsită fiind acésta cultură superióră de isvorul puterii morale a inimii, ea a devenit în urmă causa principală la multe rele și nefericiri în viață. Un esemplu strălucit în acéstă privință ne dă tipul bărbatului de știință și liber cugetàtor, descris sub forma sa alegorică în tragedia „Faust“ a lui Göthe.

Faust adevĕratul bărbat de studiu, după-ce cu ajutoriul spiritului sĕu înalt și al studiilor sale complecse, a patruns adênc în tainele naturei și ale vieții, și voind a înainta tot mai mult în secretele științei, pentru a cunósce ultimele cause ale lucrurilor, — constată în cele din urmă, că nu știe nimic, și rĕmâne în sine fórte deslusionat de nimicnicia firei omenesci.

In acésta stare de amarnic disgust de sine însuși, în momentul când voia sě ducă păharul de venin la gură, spre a se otrăvi, este rechemat de nou la viéță la auḑul cântării înveselitóre a învierii Domnului. Acestui filosof conform sensului propriilor sale cuvinte,*) esprimătóre de o amară desnădăjduire și neîncredere în binele ce-l póte oferi viéța acésta, — îi lipsia isvorul cel viu și dătător de viéță și de putere al credinței, pe care de mult o perduse în noianul imens al cercetărilor sale științifice, și pe care din nou a trebuit sé'l redobândéscă spre a puté fi rechemat la mântuire.

In urma divinei cântări mintea lui s'a înseninat de frumóse și fericite gânduri, și inima lui s'a deschis pentru a afla loc într'însa cele mai curate simțĕminte, cari l'au făcut sě intrevadă adevĕratul ideal al vieții și l'au adus la o nouă și fericită viéță. Amĕsurat naturei celor două puteri de manifestare ale sufletului omenesc, rolul învĕțămêntului a fost totdéuna duplu, educativ, în ce privesce cultura inimii, și instructiv, în ce privesce cultura minții, cu tóte că au fost și timpuri, când misiunea educătóre a învĕțămêntului a fost cu totului tot negligată în sinul multor popórĕ, și numai în timpul din urmă a început sě formeze în genere obiectul principalelor îngrijiri, atât în ceea-ce privesce instrucțiunea elementară, cât și cu privire la eruḑițiunea mai înaltă științifică.

In viéță numai acele popórĕ au putut ajunge la un important rol istoric, cari s'au susținut la nivelul celor mai înalte principii morale ale timpului.

Astfel simplitatea bunelor moravuri și curățenia sêmțĕmintelor morale la poporul vechiu roman, l'au făcut pe acesta sě rĕmână neîntrecut de nici un alt popor antic în escelarea calităților sale eroice și a distinselor virtuți străbune.

Până când castitatea acestor sîmțĕminte a fost calitatea lui cea mai distinsă, ea a aprins toteauna în sufletul acestui popor focul cel sacru al patriotismului.

Tot astfel și renumitul popor al Greciei antice, n'a rĕmas mai pe jos în ce privesce distincțiunea calităților sale psichice.

Ierentie Popovici
paroch.

(Va urma.)

Cărți și reviste.

Candela, fóia bisericéscă-literară, redactată în *Cernăuți* de profesorul Dr. E. Voiutschi și cons. Alex. Manastyrski, pe luna Iunie (fasc. 6, anul de esistință XXI) a apărut cu următoriul cuprins: „Cartea Iob, tradusă și esplicată după textul masoretic“ de Dr. O. Isopescul (urmare); „Evoluțiile unirii în seclul XVIII“ de N. Maneguțiu (reproducere din „Tel. Român“); 28 pagine text rusesc, apoi știri și notițe de interes bisericesc.

„Candela“ apare în Cernăuți (tipografia „societății tipografice bucovinene“) în fascicoli lunari și costă 8 coróne la an.

*

„Luceafĕrul“, revistă nouă literară, edată și redactată de tinerimea nóstră universitară. Nrul 1 a apărut cu datul 1 Iulie n. și se presintă bine: tipariu frumos, hârtie fină satinată, ilustrațiuni bine reușite. O apreciere în merit îi vom face în unul din numerii următori.

„Luceafĕrul“ apare în Budapesta la 1 și 15 a fiecărei luni și costă 10 coróne pe an (un fascicol 50 *fileri* (nu „*bani*“). Redacția și administrația e în Budapesta, VI. strada Vörösmarty 60 a.

Producțiunea „Reuniunii meseriașilor din Sibiiu“.

Multămită publică.*)

La producțiunea împreunată cu cântări, teatru și joc, aranjată de noi la 15 Iunie a. c. am primit următórele ajutóre, respective suprasolviri, și anume: De la direcțiune cassei de economii „Olteana“ din Viștea-inferióră, 10 cor.; Paul Rotariu, advocat și director de bancă (Timișóra) 2 cor.; colonelul c. și reg. în pens. Iacobici 3 cor.; profes. seminarial Demetriu Comșa 2 coróne 50 fil.; Timoteiu Popovici și Dr. G. Proca, profesori semin., Ieronim Preda câte 2 cor; locotenentul c. și reg. Dem. Florian 2 cor.; Dr. Petru Șpan profesor seminarial 1 cor. 20 fil.; Demetriu Cunțanu, prof. seminarial 1 corónă 40 fil.; Ioan Minoiu, măestru zidar, în calitate de representant al „Reuniuni meseriașilor din Sĕliște“, 80 fil.; Teodor Moldovan, Măestru cismar, Ioan Roman, frizer, Petru Moga, franzelar, Ioan Luca, mechanic (Sadu), Iosif Marcu pardositor, Izidor Grindeanu, măeistru cismar, Constantin Dragoș, măiestru pantofar, Nicolau Ișan, chilariu, Eremie Purece măiestru lăcătuș, Emil Pĕtruț măestru măsar, Ioan Mihaiu ospĕtar, Zaharie Aron măestru cismar, A. M., P. C, Nicolae Vătășan prof. sem., Ioan Broju capelan c. și reg. militar, Velican calfă de prăvălie, dșóra Aurelia Bogorin, Dr. Partenie Barbu notar de tribunal, fie-care câte 40 fil.; Ilie Mircea măiestru pantofar (Blaj), Pavel Cotoț funcționar la consistoriul metropolitan, I. Moga, preot, Nicolae Togan administr. protopopesc, culegĕt.-tipograf Nicolae Simtion, membru onorar al reuniunii, fie-care câte 1 cor.; N. Fischer 80 fil.

La buna reușită a representării piesei „O căsnicie“, mult a contribuit conlucrarea zelósă a d-nei Margareta Moldovan, ca regisoră, și a dlui Ieronim Preda, în gréua misiune de sufler și a dlui George St. Moga, angajat la trupa teatrală a dlui L. Bauer.

Cu pălăria s'a adunat prin subsemnatul president în favorul fondului vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români suma de 13 c. 36 fil.

Tuturor celor sus amintiți cum și harnicilor diletanți, datori ne simțim a le esprima adânc simțita recunoscință a reuniunii nóstre.

Din ședința comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ținută la 19 Iunie 1902.

Victor Tordășianu
president.

Valeriu Grindeanu
not. substitut.

---

*) Die Botshaft hör ich wohl, allein mir fehlt der Glaube“.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

Nr. Mag. 8859/1902. [77] 1—2

Publicațiune.

Prin acésta se aduce la cunoscință publică că în urma hotărîrei Magistratului orășenesc din 19 Iunie a. c. și conform §. 32 al „Statutelor orașului liber reg. Sibiiu despre ordinea publică“ din considerații sanitare și curățenie este interzis din 1 Iulie a. c. **ținerea de porci de prăsilă sau de îngrășat în partea orașului dintrĕ (Schewisgasse und Jungenwaldstrasse) Strada Schewis și Strada Dumbrăvii** și anume: **în grópă, Strada bisericii, Strada Gerlitzi, Strada Pușcașilor, (Schützengasse), Strada Innotului (Schwimmschul-gasse),** precum și **în Strada Dumbrăvii.**

Cei cari nu țin ordinul acesta vor fi pedepsiți cu 2—40 coróne sau cu închisóre.

Sibiu, în 23 Iunie 1902.

Magistratul orășenesc.

---

[74] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învĕțător în clasa I. la șcóla română gr.-or. din **Cristian** protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariu anual 600 cor. din cari 420 cor. din Alodiul comunei în rate lunare anticipative 180 cor., din repartiție în rate trilunare, 60 cor. pentru cuartir și 4 stângini de lemne pentru încăldit.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post au sĕ 'și aștérnă cererile de concurs instruite în sensul legilor în vigóre, la Prea Onoratul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

De la concurenți se cere încă a ținé în tóte Duminecile și în sĕrbători o strană cu cântările în biserică, și va avé a se presenta în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică mai nainte de ziua alegerii spre a-'și arĕta desteritatea în cântări și tipic.

Cristian, 9 Iunie 1902.

Comitetul parochial:
Ioan Valianu
președinte.

Nr. 667.

Cu știrea și consensul subscrisului.

Sibiiu, 11 Iuniu 1900.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 173 prot. 1902. [75] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea **posturilor vacante de învĕțători în comunele mai jos înșirate din protopresbiteratul Sĕliște** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Aciliu**, un post, salar 600 cor. cuartir în natură și 30 cor. relut de grădină.
2. **Alămor**, un post, salar 600 cor. cuartir și gradină în natură.
3. **Amnaș**, un post, salar 600 cor., (372 de la stat, restul de la biserică) cuartir și grădină în natură.
4. **Gurarîului**, 3 posturi, salar 600 cor., relut pentru grădină 20 cor. cuartir în natură eventual 40 cor. relut.
5. **Sĕliște**, 2 posturi, salar 800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. Reflectanții la aceste douĕ posturi trebue sĕ dovedéscă aptitudinea de a puté instrua copii în cântările bisericești și primesc îndatorirea a-i conduce Dumineca și sĕrbătórea la biserică.
6. **Sĕliște**, un post de conducĕtóre la asil, salar 600 cor., ear' relut de cuartir 100 cor., relut pentru lemne 40 cor.
7. **Tilișca**, un post de învĕțător, salar 600 cor., ear' 100 cor. relut pentru cuartir, grădină și lemne eventual aceste în natură.
8. **Topârcea**, un post, salar 600 cor., relut de cuartir 40 cor. și în loc de grădină un agru, a cărui venit e 40 cor.
9. **Vale,** 2 posturi, salar 600 cor., cuartir și grădină în nutură.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericești. Concursele instruite conform prescrierilor au a se așterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Seliște în conțelegere cu comitetele parochiale.

Seliște 12 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

[76[2—3

Publicare de licitațiune.

Pentru **zidirea unui nou edificiu școlar în Sĕliște** și în legătură cu aceasta pentru adaptarea edificiului vechiu, după planul și preliminariul aprobat de Ven. Consistoriu archidiecesan prin resoluția din 8/21 Iunie a. c. Nr. 5996 cu suma de *Cor. 48.702·95* prin acésta se publică *Concurs.*

Planurile și preliminariul de spese și condițiile de licitare se pot vedé începĕnd din 17/30 Iunie a. c. în cancelaria subsemnatului oficiu protoprespiteral până în 1/14 Iulie a. c.

Oferte provĕdute cu vadiu de 5% de la suma preliminată se primesc numai dacă corĕspund întru tóte condițiile de licitare și se înaintează până în 1/14 Iulie a. c. la orele 12 din zi subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sĕliște, 13/26 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la
Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 leu
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Metropolia
Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric
despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Pușcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** și **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.,** legat în pânză **2 cor. 40 fil.,** legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 68 Sibiiu, Joi 20 Iunie (3 Iulie n.) 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Consiliu de corónă.

Sibiiu, 2 Iulie n.

Era de prevĕḑut că tratativele trăgănate atâta timp întrĕ cele douĕ guverne ale monarchiei austro-ungare, în chestia renoirii pactului economic, vor duce la o înfundătură, de unde numai un *al treilea factor* le va puté scóte și pune în ogașa pe care înaintând, vor puté eventual da resultat mulțămitoriu, deocamdată.

Amĕsurat firei lor pretensive, și ideii fixe a detentorilor puterii de stat din partea ungară a monarchiei, în cursul acestor tratative încă au ridicat, ca de obiceiu, pretensiuni pe cari guvernul austriac — dacă ține sincer la interesele părții de dincolo a monarchiei și la ecuitate — nu le putea nici-decum împliní fără a-și fi atras asupra-și desaprobarea tuturor partidelor din dieta imperială. De-oparte era deci intransigența în pretensiuni nu tocmai motivate, de ceealaltă parte perseveranța în a nu ceda ceea-ce nu era de cedat.

De sine înțeles, că ambii ministri-presidenți militau pentru corectitatea atitudinei lor și prin presa ce le stă la disposiție. Nu de mult reprodusesem la acest loc un comunicat al ziariului „Berliner Börsen-Courrier“, trimis din Viena, în care posiția guvernului ungar în chestia pactului era presentată ca una ce mai curênd ori mai târziu va trebuí sĕ fie abandonată, cu alte cuvinte: guvernul ungar sĕ cedeze față cu guvernul austriac. Și acéstă cedare a urmat chiar cu mult mai curênd decum se prevedea. Cel puțin acésta se póte deduce din cele ce s'au petrecut alaltăeri în *Hofburg*, residența din Viena a M. Sale.

In 20 Iunie, când dieta ungară a fost prorogată *prin rescript regal*, ministrul-president ungar își știa fórte sigură posiția în ceea-ce privesce tratativele renoirii pactului, și basat pe acésta a și dat asigurări dietei, că în decursul vacanțelor nu se va întêmpla nimic ce ar necesita dór' întrunirea ei și că va apĕra interesele țerei față cu pretensiunile ridicate din ceealaltă parte a monarchiei în chestia renoirii pactului. De atunci n'au trecut însĕ nici zece zile, și situația s'a schimbat de tot. Divergențele întrĕ ministrul-president austriac și 'ntrĕ cel ungar în zilele din urmă luaseră caracter așa de acut, în cât nici nu mai comunicau verbal, ci numai în scris; ear' în cele din urmă ministrul-president al Austriei prin un comunicat oficios a anunțat că va abzice contractele comerciale cu străinătatea unilateral, fără considerare la Ungaria. Nu numai, dar' drept completare a acestui comunicat presa austriacă și cea germană vestia că din partea guvernului austriac s'au și luat deja disposițiuni pentru-ca la timpul sĕu sĕ fie ridicate barierele vamale la granița dintrĕ Austria și Ungaria. Știrile acestea au provocat mare consternațiune în tabĕra magiară. Ministrul-president Széll a convocat consiliul de ministri, în care — după cum se zice — s'a redactat un *ultimat* la adresa guvernului austriac și totodată i-s'a comunicat hotărîta dorință a guvernului ungar de a procede solidar cu cel austriac în chestia contractelor cu străinătatea.

In acest stadiu se afla chestia la sfêrșitul sĕptĕmânei trecute, când — îngrijat de vaza și demnitatea monarchiei față cu străinătatea — a întrevenit *Majestatea Sa*. Duminecă *a chiămat* la audiență pe ministrul-president Széll. Acesta a sosit la Viena Duminecă séra, ear' Luni înainte de amiazi a referat Maj. Sale asupra situațiunii timp de peste un ceas. După Széll a fost chiămat ministrul-president Körber, ear' în urmă s'a ținut consiliu *în Hofburg* (un lucru ce numai în casuri grave se întêmplă) sub presidiul M. Sale și fiind de față ambii ministri-presidenți și ministrul comun de esterne *Goluchovski*. Consiliul a durat *trei ore și jumĕtate*.

Ce s'a hotărît în acest consiliu, deocamdată nu se știe. Din faptul însĕ, că la sfătuiri a luat parte și ministrul de esterne se deduce că s'au discutat tóte chestiunile ce stau în legătură cu pactul.

Ear' cât pentru cei doi ministri-presidenți, certați, rapórtele conclud că prin intervenția Coronei „s'a creat o punte de apropiere întrĕ ei“ și că în urmarea acesteia s'a dat posibilitatea reluării firului întrerupt al tratativelor, — despre al căror resultat ambii vor avé apoi sĕ raporteze Maj. Sale la Ischl.

Va sĕ zică, și acum — ca de atâtea-ori — a trebuit sĕ întrevină Coróna, ca sĕ facă dreptate... Intocmai ca părintele, care întru a susține armonia și bunaînțelegere în familia sa, întrevine când băieții rĕi se cértă și provócă disordine în bunul mers al treburilor familiare.

Cuota. Ziariul oficios publică în numĕrul de Dumineca trecută un decret prin care M. Sa împĕratul și rege al nostru — după-ce comisiunile esmise pentru statorirea ei n'au putut ajunge la înțelegere — *statoresce însuși* cuota cu care Ungaria și Austria au sĕ contribue la spesele comune ale monarchiei. A nume: pentru Ungaria $33^{3}/_{49}\%$, ear' pentru Austria $66^{46}/_{49}\%$. Acéstă proporție în suportarea speselor comune are valóre pe timpul din 1 Iulie 1902 până la 30 Iunie 1903.

Un ordin confidențial. O fóie semioficiósă, litografată, dă știre că ministrul-president *Széll* ca ministru de interne — îngrijat că, conform recensĕmêntului ultim, poporațiunea magiară a scăzut cu peste 1% în comitatele Strigon, Somogy, Bichiș, Ciuc și Treiscaune, ear' în altele, ca Bistrița-Năsĕud, Făgăraș, Têrnava-mare, Têrnava-mică, Turda-Arieș și Treiscaune, Românii s'au sporit cu peste 10% — a adresat tuturor autorităților administrative ale acestor comitate un ordin confidențial, în care le îndatoréză sĕ-i dee lămuriri asupra causelor scăderii poporațiunii magiare, respective asupra celor ale sporirii poporațiunii române. Totodată le cere opiniunea, că ce ar fi de făcut în scopul delăturării causelor cari produc scăderea poporațiunii magiare, respective în scopul *împedecării sporirei Românilor*.

De nu s'ar vesti acésta într'o fóie semioficiósă, nici că ar fi de creḑut.

Incheerea anului școlar la seminariul Andreian.

Ca întregire a raportului din numĕrul trecut, dăm astăzi vorbirea de adio a tinerului teolog absolvent *G. Tulbure*, rostită Duminecă, cu ocasiunea încheierei festive a anului școlar la seminariul Andreian.

E următórea:

Escelența Vóstră, Inalt Preasfințite Stăpâne! Ilustritatea Vóstră Dle archimandrit! Reverendissimi Dni asesori! Preacuvióse Dle Director! Preaonorat Corp profesoral! Preastimați Domni, și Fraților!

Voind, ca prin rostul meu sĕ tălmăcesc gândul și simțirea ce dominéză în acest moment sufletul colegilor mei, cu neputință 'mi este sĕ tăinuesc emoțiunea ce-mi sugeréză în inimă atât importanța memorabilei zile de astăzi, cât și aerul solemn al acestui moment.

In adevĕr, memorabilă este ziua de astăzi în cartea vieții neamului nostru, căci ei i-a fost dat sĕ încheie epoca cea mai strălucită din istoria nóstră bisericéscă-națională; ei i-a fost ursit sĕ privéscă apusul luceafĕrului, care timp de preste un pătrar de veac a revărsat lumina sa preste paginile acestei istorii; ei i-a fost destinat sĕ ștérgă din șirul pământenilor pe providențialul archiereu de odinióră *Andreiu Șaguna*.

Mărimea evenimentului legat de acéstă zi o resimțim viu în suflet în deosebi noi, elevii institutului ce-'i pórtă falnicul lui nume, — noi, cari zi de zi ne îndulcim din ródele muncei sale binecuvêntate. Și afund străbătuți în internul nostru de emoțiunea amintirii Marelui nostru binefăcĕtor și la acest act festiv, întrégă ființa sufletului nostru cu reverință fiiască o închinăm pe o clipă sacrei lui memorii, la altariul căreia depunem jertfa adânc simțitei nóstre recunoscințe...

Dar' însemnat este momentul acesta și pentru cuvêntul, că el încheie încă un an de muncă stăruitóre în câmpia culturii și ofere astfel fie-cărui lucrător vrednic mulță-

---

FOIȘÓRĂ

Luceafĕrul.

— Revista tinerimii universitare. —

In Budapesta cu datul de 1 Iulie n. a apărut primul numĕr dintr'o revistă românéscă, a cărei întemeiere — după-cum cetim într'însa, — se datoresce însuflețirii unui grup de tineri — și a cărei menire: *„numĕr la umĕr“* țintesce la muncirea împreună a tuturor tinerilor noștri de bine.

Nu e de mult, de când primisem știrea, că tinerii noștri au pășit pe calea cea dréptă abandonând manifestarea prin vorbe de clacă și de vrajbă, care de un timp încóce se cam înrădĕcinase în sinul lor. Astăzi ni-se dă a vedé un îmbucurător rod al bunei înțelegeri, al concordanței și al dorului de muncă cinstită și stăruitóre, din care nu numai pentru ei, ci pentru noi toți va resulta mult folos.

Și fiind vorba de tinerii noștri și de buna lor intențiune, nu pot întrelăsa de a nu-mi esprima bucuria, ce mi-a causat acest *„bonum omen“*, și de a nu face cunoscută publicului nostru întreprinderea acésta, de care tot Românul de bine se va bucura și nu va întârzia a pune umĕrul întru sprijinirea ei. Pentru-că merită sprijinul nostru al tuturora revista „Luceafărul“, care e prima prestațiune literară pur studențéscă — la noi.

Tinerii noștri studenți știu și simt, că lor — pe lângă împlinirea datorințelor impuse de institutele străine, la cari studiéză; pe lângă facerea de colocvii și de esamene, adecă pe lângă împlinirea *strictului necesar* ce se cere de la dînșii — le mai revine încă o sarcină cu mult mai însĕmnată, pe care — ce e drept — nime, nici o ordinațiune mai înaltă nu o pretinde, dar' de care totuși trebue sĕ se achite fie-care tinĕr român, pe care neamul îl cresce cu bani grei pe la școle înalte. Sarcina acésta o impune iubirea de neam și de limbă. Cultivarea limbii strămoșesci tinerii noștri — durere — trebue sĕ o întreprindă ei de ei, din propria lor pornire, fiind-că pe la universitățile din patrie, ca și la cele din străinătate, sunt lipsiți de înțelépta povățuire a astorfel de dascăli, cărora li-ar zăcea la inimă cinstea neamului nostru și cultivarea limbii lui. Și dacă pe acesti tineri, în împrejurările date, totuși îi vedem dornici de a satisface și acestei grele sarcine, trebue sĕ ne îmbucure faptul, trebue sĕ cinstim în ei voința și însuflețirea și — la tot casul — nu trebue sĕ fim pretențioși sau cârtitori față de dînșii. Dimpotrivă ni-se impune ca datorință a ne mulțămi cu cât ne pot da. Azi mai puțin, mâne va fi póte mai mult, și micul început pe lângă perseveranța recerută va brăzda o frumósă cărare printrĕ multe potecuțe resfirate și încurcate în tóte părțile...

Câțiva tineri entusiaști au făcut acest început contând cu siguranță întâiu la aceea, că cu fapta lor vor fi toți ceilalți studenți de acord, a doua-óră, că întreg publicul nostru cetitor le va da sprijinul și ajutorul de lipsă. Ei au întemeiat acéstă revistă, cu gândul, ca ea sĕ fie un fel de oglindă a vieții lor intelectuale și sĕ creeze o legătură mai strînsă întrĕ puținii tineri și marele public.

Numĕrul prim al acestei reviste — așa după cum ni-se presintă el ca cuprins și ca formă — ne îndreptățesce la frumóse așteptări.

Ca formă, nu lasă chiar nimic de dorit acéstă nóuă revistă, care nu va fi numai a tinerilor, ci a nóstră a tuturora. Esteriorul ei este înfrumsețat cu fel de fel de ilustrații, întrĕ cari unele originale, după cum se spune. Invĕlitórea e de colóre diferită: la unele roșie, la altele galbenă și ear' la altele vânătă. Pe pagina primă a învĕlitórei e desemnată de Fl. Murĕșan o alegorie frumósă — sugestionându-ți ideia unui rĕsărit de luceafĕr, la care privesce, dusă pe gânduri, o țĕrancă trupeșă, voinică, îmbrăcată în iie cu fodori, în peptar de pele înflorilat, în crătințe și în opinci.

Cuprinsul de asemenea e destul de bogat și bine arangiat. Pe o estensiune de 16 pagini afli lectură de tótă sama: seriósă, hazlie, interesantă și încă de alte feluri, cărora nu le mai știu zice pe nume.

In primul loc cetim articolul d-lui *Al. Ciura: In loc de program* avênd ca motto o strofă din frumósa poesie a lui St. O. Iosif:

Eu nu-s de cât un singur glas din satul
Perdut în nópte...
Eu nu-s, de cât un sol, — eu sunt drumețul
Grăbit, — și nóptea înapoi mĕ cere...
Sunt flacăra, pe care o pórtă vêntul,
Dar' trebue sĕ vie cântărețul!
El va slăvi măréța Inviere:
Veniți cu toții sĕ vestim cuvêntul!...

Din întreg articolul se restrânge tonul cinstit și modest (așa e bine sĕ pășéscă tinerii în fața publicului!), dar' pe alocurea cam mai prea îndoelnic. Articolul e scris cu multă dibăcie. De altfel pe tinĕrul profesor îl știam deja de mai 'nainte ca dibaciu mânuitor al condeiului și stăpân al cuvêntului — *dux verbi*.

(Va urma.)

mirea internă de a se bucura de fructele ostenelelor sale.

Importanţa şi solemnitatea lui cresce însě pentru aceia din noi, pentru cari el constitue începutul unui nou drum în viéţă. A sunat ceasul, în care o samă de inşi avem sě ne deslipim de la sinul cel cald al scumpei nóstre „alma mater“. Timpul ne chiamă sě păşim în viéţa publică şi sě îmbrăcăm chiămarea ce ni-am dorit.

Intăriţi sufleteşte de geniul cel bun ce planéză preste acest institut, de acum chiămaţi suntem sě luăm în stăpânire cea mai preţiósă moştenire ce ni-a lăsat nemuritoriul Andreiu: *biserica şi şcóla română.*

Şi când cugetăm, că vom avé sě conducem destinele acestor instituţiuni sfinte şi singurele cari chizăşuesc siguranţa esistenţii şi temeinicia progresului cultural al poporului nostru, suntem viu pătrunşi de sublimitatea şi măreţia misiunii nóstre.

Avem convingerea tare, că fericire mai nobilă şi mai virtute sublimă, decât a-ţi sacrifica puterile sufletului la altariul înălţării neamului tĕu, nu se póte imagina. Acéstă convingere ne inspiră un sfânt entusiasm pentru chiămarea ce ni-am ales, ne întăresce voinţa şi ne potenţéză dorul de a o îmbrăţişa cu tot focul inimii.

Reflectând însě în acelaşi timp la maşteritatea împrejurărilor în cari sorţit este poporul nostru sě vieţuiască, cu atât mai adânc ne pătrunde sufletul greutatea şi responsabilitatea împreunată cu misiunea nóstră. Parecă vedem înălţându-se valurile furióse, cu cari pe marea nĕcazurilor se va ciocni vasul vieţii nóstre!

Infioraţi pe un moment de vederea acestor valuri, căutăm isvor de întărire sufletéscă. Şi acest isvor îl aflăm tot înlăuntrul nostru. Il aflăm în entusiasmul şi devotamentul cu care păşim spre drumul chiămării nóstre, îl aflăm în căldura convingerii nóstre despre sfinţenia ei.

Noi, fiitori preoţi, ne vom topi greutăţile la focul convingerii, că lucrăm în numele celui mai mare Preot al omenimii, în numele Mântuitoriului Iisus Christos, care a zis cătră Apostoli: *„Mergênd învĕţaţi tóte neamurile...“*

Ear' fiitorii învĕţători vor nesocoti şi vor înfrânge greutăţile frumósei lor misiuni iarăşi cugetând la cuvintele clasicului Invĕţător al lumii, Iisus Christos, care a zis: *„Cel ce primesce un copil sĕ'l créscă în numele meu, pe mine mĕ primesce“.*

Avênd astfel a deveni cârmacii năii sufletesci a poporului român, vom arunca în marea vieţii lui mrejile nóstre împletite din adevĕrurile sciinţei şi credinţei, ca sĕ ridicăm la lumină sufletele cutropite în adâncurile întunerecului. In tot cursul călătoriei nóstre dorul de muncă desinteresată şi dragostea frăţéscă va fi busola nóstră sigură; credinţa vie în Dumnezeu şi 'n legea nóstră străbună ne va servi drept anchiră tare; ear' adevĕrul sciinţei şi sfaturile înţelepciunii drept far luminător.

Şi dacă în acest moment, când stăm gata a întinde pânzele corăbiei nóstre spre a porni în întinsul oceanului, sufletul nostru îl aflăm înzestrat cu tótă puterea şi energia de lipsă spre a opune resistenţă cercărilor amăgitóre ce-l vor întimpina, cui avem óre sĕ mulţămim acésta, dacă nu bunilor nostri povăţuitori?

Drept aceea în numele fraţilor mei clerici şi pedagogi, cari de azi eşim de sub scutul binefăcĕtor al acestui institut şi pe cari identitatea misiunii ne împreună într'un gând şi într'o simţire, cătră Dvóstră 'mi îndrept graiul meu Preacuvióse Dle Director şi Preaonoraţi Domni profesori şi vĕ aduc cea mai din inimă pornită mulţămită pentru căldura dragostii, pentru mărimea abnegaţiunii şi nobleţa devotamentului cu care v'aţi nisuit a ne cultiva facultăţile minţii şi a ne nobilita simţirile inimei nóstre.

DVóstră sunteţi făclia, care se consumă pe sine spre a lumina pe alţii.

Tot ce-i drept, frumos şi bun în sufletul nostru, în parte preponderantă DVóstră vĕ datorim. Vĕ mulţămim din adâncul inimei pentru zelul cel nesecat cu care aţi alergat totdeuna în mijlocul nostru şi ne-aţi adăpat cu apa cea vie a culturii şi a 'nţelepciunii, ca sĕ avem de unde o revĕrsa în ogorul cel însetat al poporului.

Vĕ mulţămim pentru iubirea părintéscă cu care ni-aţi arătat cărarea virtuţii şi ni-aţi dat în mână toiagul credinţei, ca fără şovăire sĕ păşim pe drumul ce ne aştéptă. Razele cele clare ale învĕţăturii ce cu dragă inimă le-aţi strecurat în sufletul nostru, trezit'au în noi vocaţiune pentru misiunea nóstră, dragoste curată faţă de biserica nóstră drept măritóre şi faţă de aşeḑămintele ei, setea de a lucra pentru binele neamului nostru şi zelul pentru ideal. In ce chip sĕ vĕ ştim rĕsplăti după cuviinţă sacrificiile şi ostenelele DVóstră? Avem numai o inimă curată şi sinceră. Iată vi-o deschidem. Căutaţi şi veţi găsi gravate pe lespeḑile ei literele de aur ale recunoscinţei încadrând imaginea DVóstră. Ţinem totodată sĕ vĕ asigurăm, că numai spre fericirea neamului vom folosi scânteia luminii ce ni-aţi împrumutat. Ne vom nisui sĕ ne îndeplinim cu scumpĕtate datorinţa în tóte împrejurările vieţii, ear' pentru Dvóstră vom înălţa pururea rugăciuni ferbinţi cătră preabunul Părinte ceresc, sĕ Vĕ trimită tărie de suflet, ca sĕ puteţi încă mulţi ani obosi întru luminarea apostolilor neamului românesc.

Ear' acum, cu sufletul înălţat şi purificat de sĕrbătórea acestui moment, pătrunşi de îndurarea proniei ceresci, care ne-a învrednicit sĕ-l ajungem, plini de smerenie şi umilinţă ne ridicăm ochiul inimei spre tronul maiestăţii divine şi zicem:

Dómne, Cela ce cu înţelepciunea Ta nescrutată îndreptezi căile vieţii omenesci şi ocârmuesci sórtea robilor Tĕi de pe pămênt, păzesce şi de-aici înainte cu atotputernicia mânei Tale acest templu înălţat spre vestirea eternelor tale adevĕruri. Trimite-i, Preabunule, înţelepţi păstori, ca deapururi sĕ strălucéscă în lăuntrul lui lumina Ta cea de viéţă dătătóre.

Ear' nóuĕ celor ce de acum vom lua sarcina conducerii poporului nostru, trimite-ne suflare întăritóre din Preasfânt Duhul Tĕu şi otelesce simţirile sufletului nostru, ca zeloşi crescĕtori ai neamului nostru şi demni slujitori ai sfântului Tĕu jertfelnic sĕ fim.

Sporesce-ne virtuţile şi dorul de muncă, pentru-ca darurile binefăcĕtóre primite în acest sanctuar al culturii, sĕ le vărsăm din abundanţă în sufletul turmei Tale cuvêntătóre şi astfel tótă gândirea şi lucrarea nóstră de-acum până în sfêrşit sĕ fie spre lauda şi mărirea Numelui Tĕu. Amin.

Revistă esternă

Convenţie militară ruso-bulgară. Din Petersburg se raportéză, că principele *Ferdinand* cu ocasiunea visitei sale la ţarul a încheiat cu Rusia convenţie militară, de următoriul cuprins:

Rusia se obligă, ca în casul când oricare stat sau putere ar ataca integritatea Bulgariei şi ar voí sĕ-i împedece desvoltarea, va sta Bulgariei în ajutoriu cu armata şi flota sa. In schimb pentru acésta Bulgaria se obligă, că în cas de a se iví complicaţiuni în orientul apropiat, va pune la disposiţia Rusiei întrégă armata sa. Se obligă totodată sĕ ţină deschise pe séma flotei rusesci porturile sale Burgas şi Varna, în timp de pace şi în timp de rĕsboiu. In fine se învoesce, ca Rusia sĕ-şi instaleze în unul din aceste porturi magazin de cărbuni.

*

Un ordin al ţarului. Zilele acestea ţarul Nicolae II. a adresat ministrului instrucţiunii publice un ordin în causa organisării de nou a şcólelor. Pasagiul ultim din acest ordin e de următoriul cuprins:

In cât privesce universităţile, după esperienţele triste din anii din urmă aştept, ca profesorii sĕ tracteze cu tinerimea concreḑută îngrijirei lor afabil şi ecuitabil; sĕ participe şi la viéţa ei spirituală. Sĕ-şi însemne bine profesorii, că tinerimea în tóte casurile de clătinare în credinţă, de luptă şi de rĕtăcire, la conducĕtorii ei póte sĕ caute esperienţa, perseveranţa şi cunóscerea adevĕrului, cari dînsei i-i lipsesc; ear' tinerimea sĕ-şi tragă bine de sémă, că de multe-ori întrégă viéţa depinde de la un pas greşit. A căzut bine inimei mele părintesci sĕ esperieze, că marea majoritate a studenţilor pe la finea anului şcolar curent şi-a înţeles datorinţa şi s'a re'ntors la munca stientifică şi la ordinea bună. Sper că recreaţia de peste vară şi influinţa binefăcĕtóre a părinţilor va avé bun efect asupra stării psihice a tinerimei şi dacă 'şi va întreba cu seriositate consciinţa, va asculta de cuvêntul meu, care o chiamă, ca sub aripile ocrotitóre ale legalităţii şi laboriosităţii sĕ fie una cu supuşii mei fideli. Nerênduelile, cari desonoréză ştiinţa şi universităţile la cari odinióră Rusia cu drept cuvênt privia cu mândrie, şi cari nerênduelí au împins în stricăciune multe suflete tinere, scumpe mie şi patriei, — trebue sĕ dispară! Acésta o pretinde fericirea poporului concreḑut din partea lui Dumnezeu îngrijirei mele!

Din tractul Lupşei.

— Sinod protopresbiteral. —

Ponor, 23 Iunie v.

(Urmare).

Vii aplause şi furtunóse ovaţiuni au acoperit vorbirea zelosului nostru protopresbiter. Apoi se pune la ordinea zilei alegerea unui notariu pentru conducerea şi a doi membri pentru verificarea protocolului şedinţelor. Sinodul cu unanimitate alege notariu pe Laurenţiu *Ciorbea,* paroch în Ponor, ear' membri verificători pe Vasiliu *Bumbuţ* paroch în Sartăş şi Nicolau *Fodorean* învĕţătoriu în Ofenbaia, cari numai de cât ocupă loc la masa presidială.

După aceea se cetesce apelul nominal al membrilor sinodali şi se constată că din 23 membri sunt presenţi 20, absentéză 3, din cari unul (parochul Georgiu Lazar) este scusat prin morb, deci sinodul e capabil a aduce concluse valide. După-ce la dorinţa sinodului, esprimată prin parochul Avram Cioran, se cetesce şi se ia la cunoscinţă protocolul sesiunei sinodale trecute, membrul Laurenţiu Ciorbea propune, ear' sinodul cu deosebită însufleţire primesce a se trimite I. P. S. Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* o telegramă omagială de cuprinsul următoriu: *Escelenţiei Sale Ioan Metianu archiepiscop, Sibiiu. Membrii presenţi ai sinodului protopresbiteral din tractul Lupşei, întruniţi azi în sinod ordinar, Vĕ uréză mulţi ani!*

Conform convocătoriului, urméză îndatinatele rapórte ale oficiului protopresbiteral.

Protopresbiterul *V. Gan* dă cetire următórelor rapórte:

a) Raportul despre agendele oficiului protopresbiteral, starea clerului şi poporaţiunei tractului pe anul 1901;

b) Raportul despre starea şcólelor şi învĕţământului în 1901, şi

c) Raportul despre afacerile epitropesci din protopresbiterat pe anul 1901.

După aceea se cetesce raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea sa în decursul anului 1901 şi în legătură cu acesta Raţiociniul protopresbiteral pe anul 1901 şi Budgetul pe 1902; raportul bibliotecariului tractual Simeon Samoilă despre starea bibliotecii cu finea anului 1901; raportul presidiului în causa întabulării caselor protopresbiterale, cari tóte s'au predat unei comisiuni de cinci membri, pentru-ca sĕ le censureze şi sĕ vină cu raport meritoric asupra lor în şedinţa a II-a de după prânz.

Pentru facerea candidării membrilor în acea comisiune presidiul suspinde şedinţa pe 5 minute. Espirând acest termin în comisiune vin aleşi din cler: Nestor Manciu (Ocolişul-Mare) şi Avram Cioran; mireni: Andreiu Muntean, Vasiliu Jina şi Macaveiu Cutean, învĕţători.

Presidiul anunţă, că au devenit vacante, un loc de asesor în scaunul protopresbiteral, două a doi membri ordinari în comitetul protopopesc şi pune la ordinea zilei întregirea lor imediat precum şi a trei membri suplenţi în comitetul protopresbiteral. Totodată pentru facerea candidării de nou suspinde şedinţa pe cinci minute.

Redeschiḑêndu-se şedinţa, la propunerea membrului Andreiu Muntean sinodul cu unanimitate alege asesor în scaunul protopopesc pe Laurenţiu Ciorbea, parochul Ponorului; membri ordinari în comitet, din cler pe parochul Avram Cioran din Valea-Lupşei, dintrĕ mireni pe Ioan Muntean din Ocolişulmare; ear' suplenţi din cler: pe subscrisul, mireni: Gavriil Rancea şi Simeon Cojoc învĕţătoriu.

Mai făcênd membrul Laurenţiu Ciorbea propunerea, ca Preaveneratul Consistoriu archidiecesan sĕ fie recercat a da o instrucţiune detaiată după care sĕ se orienteze preoţii la culegerea datelor statistice şi cu deosebire la numĕrarea sufletelor, de es. feciorii duşi în miliţie, servitorii în alte comune, servitori din alte comune, şi aşa mai departe, unde sĕ se numere? — despre ce, după deslușirile date din partea presidiului, că la o asemenea afacere tocmai se lucréză în Consistoriu, se ia notiţă la protocol, şedinţa primă s'a încheiat la 1 oră p. m.

(Va urma.)

Convocare.

In înţelesul §§-lor 12 şi 13 din statute membrii „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ se convócă în *adunare generală ordinară* pe Duminecă în 6 Iulie 1902, la 11 ore a. m. în localul Casinei române din loc.

Ordinea de zi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1901.
3. Revizuirea raţiociniului pe 1901 şi statorirea budgetului pe anul 1903.
4. Alegerea comitetului pe un nou period de trei ani.
5. Propuneri eventuale.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Incheierea adunării generale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ţinută în 17 Iunie 1902.

Maria Cosma, presidentă.

Dr. Beu, secretariu.

NOUTĂŢI

La Marienbad. In urma consultării medicilor specialişti din Viena, Inaltpreasânţia Sa metropolitul *Ioan* a plecat azi la *Marienbad,* la cură.

*

Exposiţii în Sibiiu. In conformitate cu hotărîrile luate zilele acestea de comitetul central al *„Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“* şi de comitetul *„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“,* ambe aceste reuniuni vor aranja în zilele prime ale lunei Octombre c. o esposiţie a produselor din industria profesională (meserii) şi a celor din industria de casă (lucru de mână femeiesc). Din acest prilegiu se plănuesc a se ţiné în Sibiiu şi unele sĕrbări poporale. In special se va da, după putinţă, şi un concert în stil mare cu concursul mai multor coruri susţinute de reuniunile nóstre de meseriaşi.

*

Profesor distins cu brêu roşu. „Fóia Diecesană“ din Caransebeş raportéză că Preasânţia sa episcopul N. Popea, avênd în vedere cualificaţiunea preoţéscă superióră şi activitatea literară a profesorului de pedagogie *Dr. Petru Ionescu,* de la institutul pedagogic din Caransebeş, — l'a distins cu brêu roşu.

*

De la gimnasiul r. u. de stat din Sibiiu. Din anuarul publicat de directorul Stefan *Ferenczy* pe anul şcol. 1901/2 estragem următórele: Pe lângă datele şcolare amănunţite mai conţine acest anuar şi o descriere interesantă ce o face profesorul Sinczky, care a întreprins în ultimele zile din Martie a. c. cu 14 şcolari o călĕtorie la Roma. Apoi se schiţéză cuprinsul celor 12 prelegeri publice din istoria artelor, ţinute aici de prof. Dr. Székely.

Deosebit mare a fost numĕrul Românilor (aprópe 300) la acest gimnasiu şi în anul şcolar espirat, formând aceia absoluta majoritate a şcolarilor. In consecinţă s'a sporit şi numĕrul orelor de religiune gr. or. la 14 în sĕptĕmână; catechet a fost dl Ioan Baptist *Boiu.*

Limba şi literatura română o a predat profes. Szöcs elevilor din cl. II.—VIII., ca obiect estraordinar.

La „masa studenţilor“ înfiinţată de institutul „Albina“ înainte cu 7 ani, au primit prânzul gratuit 40 şcolari sĕraci şi diligenţi. Acest aşezământ filantropic se amintesce în cuvinte elogióse.

Esamenele de emendare se vor ţiné în 30 August, ear' în 4 Septembre a. c. va urma deschiderea solemnă a noului an şcolar.

*

Esposiţia de vite, pe care „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ o arangiază an de an în câte o comună de pe teritoriul comitatului, în est-an va fi arangiată în comuna *Racoviţa* în una din lunile de tómnă.

*

Esamenul de maturitate la şcóla comercială română din Braşov s'a ţinut în 26—27 Iunie st. n. sub presidiul protopresbiterului onorar Vasilie *Voina* ca delegat al consistoriului archidiecesan şi în presenţa comisarilor guverniali N. *Putnoky* (director al gimnasiului de stat din Lugoj), delegat din partea ministeriului de culte, şi a ingineriului I. *Fekete* (director al şcólei speciale de meseriaşi din Murĕş-Oşorheiu), delegat din partea ministeriului de comerciu. Dintre 32 abiturienţi au fost admişi la esamenul scripturistic 22, dintrĕ cari la esamenul verbal au fost admişi 18 (unul însĕ nu s'a presentat la esamen). Dintrĕ cei 17 a obţinut calcul general *fórte bine* Samuil Urian, *bine* I. Bumbea şi C. Handra, *suficient* (simplu maturi) G. Baboie, V. Ghircoiaş, T. Orghidan, V. Popp, I. Radu, V. Todoruţ şi A. Mazzuchi. — Raportul întrĕ numĕrul absolvenţilor (32) şi întrĕ numĕrul celor cari au reuşit la esamenul de maturitate (10) arată un resultat care numai mulţămitoriu nu póte fi.

*

In atenţiunea economilor! De la direcţia magazinului de aprovisionare ces. şi reg. din Sibiiu (K. u. k. Militär-Verpflegs-Magazine in Hermannstadt) s'a publicat zilele acestea concurs pentru furnisare de *fên*, *paie*, *lemne de foc*, şi *cărbuni* (de pétră) po séma armatei şi anume: la garnizónele, respective staţiunile din Sibiiu, Făgăraş, Cisnădie, Orlat, Mediaş, Odorheiul-secuesc, Braşov, Bod, Sânpetru, Hălchiu, Feldióra, Codlea, Nouştat, Ghimbav, Rêşnov, Alba-Iulia, Orĕştie, Abrud, Ibaşfalĕu, Cluj, Murĕş-Oşorheiu şi Bistriţa (pentru Abrud şi pâne şi ovĕs). Pertractările (licitaţiune minuendă) se vor ţiné în 9. 11. 14. 15. şi 16 Iulie a. c.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua de la „Militär-Verpflegs-Magazine“ din Sibiiu, Alba-Iulia şi Cluj, şi de la filiala din Braşov.

*

„Pravoslavnicul“ din Bucureşti nu mai apare. Ziariul de propagandă slavă „Pravoslavnij Wostok“ din Bucureşti, redactat de sêrbul Dragutin *Ilits*, şi-a sistat apariţia. In scrisórea adresată abonaţilor ziariului, Ilits spune că motive grave, ivite pe neaşteptat, îl silesc sĕ sisteze deocamdată apariţia ziariului. Promite însĕ, cá „reînviind“, ziariul „va continua se serviască adevĕratelor interese ale popórelor slave şi ortodoxe“ şi că va rĕmâné legat de marea ideiă a *alianţei balcano-române* (!) sub drapelul „*Marelui ţar*“ şi al „*sfintei Rusii*“, „ţără concursul şi amiciţia cărora independenţa micilor nóstre ţeri nu este decât o chimeră, un vis nerealisabil“. (!!)

*

Concert în Braşov, dat de o mare artistă română. Cetim în „Gazeta Transilvaniei“ că renumita cântărĕţă *Maria Dimitrescu* a anunţat că va concerta în Braşov în sĕptĕmâna acésta. — In străinătate artista e cunoscută sub numele *Mara D'Asty* şi e fórte elogios apreciată în tóte ziarele; cele italiene 'i reproduc chiar şi fotografia, ear' un ziariu din Berlin scrie despre ea următórele: „Die Musikweisen Mailands sind darin einig, dass es sich um eine ganz ungewöhnliche Erscheinung auf dem Gebiete des Coloraturgesanges — eine Art Naturphänomen — handelt und man glaubt, dass in der jungen Künstlerin eine Nachfolgerin Adelina Patti's erstanden sei“. (Savanţii musicali din Milano sunt de acord, că avem de a face cu o apariţie estraordinară pe terenul cântecului de coloratură, cu un fel de fenomen al naturii, şi că în tinĕra artistă avem o succesóră a Adelinei Patti).

*

Tempestate mare. Se raportéză din Agram (Croaţia), că în comuna Sânt-Ivanzelima în 28 Iunie a fost mare tempestate împreunată cu grindină de mărimea ouĕlor; cădeau bucăţi de ghiaţă chiar şi de greutate de 19 decagrame. Grindina bătea cu atâta putere, în cât pe ómenii surprinşi la lucrul câmpului îi dobora la pămênt, ear' orcanul a smuls din rădĕcini treizeci stejari uriaşi. Tótă recolta e nimicită.

*

Un apaduct grandios. In Italia se va construí un apaduct, care sĕ aducă apă din isvórele rîului Sele (în provincia Avelino). Canalul principal va avé lungime de 250 chilometri, va trece prin mai multe tunele, dintrĕ cari unul va avé lungime de 12 chlometri. Reţeaua canalurilor ramificate prin comunele Apuliei va fi de 6460 chilometri. Acest apaduct va distribuí apă provinciilor Apulia, Foggia, Bari, Lecce, cu peste 200 comune şi peste 2 milióne de locuitori. — Projectul de lege referitor la acest apaduct a fost votat nu de mult din partea senatului, contêmplând terminarea lucrărilor în restimp de zece ani, cu cheltueli de 136 milióne de lire. Se crede însĕ, că va costa aprópe 180 milióne.

*

Ştiri mĕrunte. M. Sa a numit capelan militar cl. II. în reservă pe preotul archidiecesei nóstre Ioan *Popa*. — In urma ploilor îndelungate *Murĕşul* a eşit din alvie la Şaromberc şi Şarpotoc, inundând aprópe întreg hotarul. — Asemenea şi celelalte comune de pe valea lui sunt în primejdie, deosebi de pe la Alba-Iulia în jos; la Deva s'au şi luat deja disposiţiuni pentru-ca locuitorii din partea de din jos a oraşului, în cas de primejdie sĕ pótă fi imediat încuartiraţi în părţile oraşului scutite de inundare. — Pe la *Liptó-Szent-Miklos*, în nordul Ungariei, azi e sĕptĕmâna a fost frig aşa de mare, în cât *cinci vaci şi doi cai* ai unui ţeran din o comună vecină au degerat în câmp. — Judele George *Ciat* de la tribunalul din Deva e trecut la pensie. A servit justiţiei 42 ani. — Sâmbătă s'a făcut alegerea de medic comunal în *Şiria* (Világos). Dintrĕ patru candidaţi (unul român) a fost ales cu majoritate de 14 voturi candidatul român Dr. George *Tulcan*, fost până acum medic privat în Giula (comitatul Bichiş). — Pe linia *Galaţi-Bucureşti* a deraiat eri un tren; doi ómeni au murit, patru au fost răniţi grav.

De necrezut.

„Tribuna Poporului“ din Arad mĕ cértă pentru articolul meu din „Tel. Rom.“ adus ca prinos memoriei Marelui archiereu ***Andrei***. Şi tocmai ómenii de la „Trib. Pop.“ mĕ cértă, cari cu vreme şi fără vreme uséză de numele „sfînt“ al lui Şaguna, dar' *de aniversarea morţii lui n'au avut cuvênt de pomenire.* Cu articolul meu isvorit din inimă curată n'am voit alta, decât sĕ atrag atenţiunea *preoţimei* şi *învĕţătorimei* nóstre asupra momentuosităţii zilei întărind prin sfinţenia ei credinţa şi dragostea faţă de biserică şi şcóla nóstră naţională. „Pentru o strajă necredinciósă, vreau sĕ dărime de-a dreptul cetatea nóstră“ — am zis. Dacă în guvernamentul bisericei nóstre s'a întêmplat vre o greşală, *nu statutul organic*, ci noi — strajele — purtăm vina.

Acesta e înţelesul zisei mele. Cei ce în cuvintele aceste vĕd „tendenţiositate“ sau alusie la vre-o persónă, sunt de rea credinţă, sau apoi sunt „*cu musca pe căciulă*“.

Am zis apoi: „Când ni-se pregătesce cel mai fioros atentat nu 'i de cuviinţă a ne certa în chipul babelor, ci datorinţă sfântă avem a ne grupa cu *încredere* şi *devotament* în jurul *supremului nostru Cap bisericesc* şi a lupta pentru mântuirea lăsământului nouĕ atât de scump“. — Atât, — dar' destul, ca sĕ fiu suspiţionat. Nu căutaţi pete în sóre Dlor, şi nu umblaţi după „fotografii“, căci de aceste avem şi noi, şi încă fórte picante. Repet „noi tinerimea cu inimi curate, cu dor de muncă spre avênturi ideale aşteptăm *glasul archiereilor nostri* şi a *celorlalţi chemaţi*, ca năpasta sĕ nu ne găséscă dormitând“. Haid, grăbiţi-Vĕ dlor fără prihană şi ne spuneţi: In *jurul cui* sĕ ne grupăm, de *glasul cui* sĕ ascultăm, pe *cine* sĕ urmăm? Dvóstrĕ aveţi cuvêntul!

Lazar Triteanu.

Revistă bisericéscă.

Invĕţătura şi rênduéla bisericéscă relativă la pomenirea rĕposaţilor, cum şi etimologia cuvintelor „parastas“ şi „sărindar“. Invĕţătura s. nóstre biserici ortodoxe cu privire la pomenirea morţilor este pe scurt espusă în „Confesiunea ortodoxă“ (consulte-se întreb. 64, 65, 66, 67); ear' mai desvoltat se va găsi tratată în Teologia dogmatică ortodoxă a lui Macarie, partea a III, pag. 777, 778, tradusă de ep. Timuş, cum şi în alte dogmatice ortodoxe. Ear' partea ei liturgică este pe larg tratată în Liturgica tradusă de Iconom. Nic. Filip, pag. 448—452, cum şi în alte Liturgice ale bisericei ortodoxe.

Deci răzimându-mĕ pe aceste scrieri, vin a rĕsuma şi formula acéstă învĕţătură şi a esplica acéstă rênduélă, astfel:

„Biserica învĕţându-ne, că tot neamul creştinesc, fraţii nostri, cari au trecut din viéţă şi acei ce petrec încă aici pe pămênt, compun toţi un corp sub capul nevĕḑut Christos, şi că întrĕ cei vii şi întrĕ cei morţi se continuă legătură şi comunicare vie, ne îndătoresce prin acésta sĕ ne rugăm pentru fraţii nostri cei adormiţi în credinţă şi căinţă. Apoi şi ea însaşi se rógă deapururea pentru cei rĕposaţi, pentru-ca prin rugăciunile ei sĕ mijlocéscă îndurarea lui D-zeu, ca sĕ le erte pĕcatele.

Biserica se rógă pentru morţi sau face pomenire generală a morţilor la proscomidie şi la aducerea jertfei celei fără de sânge şi la alte rêndueli şi rugăciuni ale sale.

Biserica face pomenire generală a celor rĕposaţi cu anume rênduélă hotărîtă: 1. In Sâmbăta lăsatului de carne. 2. Sâmbătă înaintea pogorîrii s. Spirit. 3. In Sâmbătă a 2, a 3, şi a 4-a a postului mare. 4. In celelalte Sâmbete de la pogorîrea s. Spirit până la începerea Triodului.

Asemenea se face pomenirea morţilor în urma cererei speciale a particularilor în ziua a 3, a 9, a 40-a după rĕposare; la 3, la 6, la 9 luni şi în fine la un an după rĕposare.

Amintirea rĕposaţilor în aceste zile se face în amintirea învierii din morţi a lui Iisus Christos celei de a treia zi, în onórea celor 9 cete îngeresci şi în amintirea înălţării la ceriu a Domnului, 40 de zile după învierea Sa.

Rênduéla care se face la pomenirea morţilor se numesce *panachidă* şi mai obicinuit *parastas*. Parastasul vine de la cuvêntul elin „παράστασις“, ce se traduce „mijlocire“, pentru-că aducênd colivă stăm înaintea lui D-zeu şi facem mijlocire, adecă rugăciune pentru cei morţi.

Parastasul e prescurtarea rênduelii înmormêntării mirenilor.

El se începe ca şi înmormêntarea mirenilor cu binecuvêntarea preotului, s. Dumnezeule etc. şi după ps. 90 dimpreună cu Aliluia şi cu ectenia cea mare a morţilor, se cântă troparul: „Cela ce cu adêncul înţelepciunei tóte le chivernisesci“ ..... etc. Apoi urméză tóte ale rênduelii înmormêntării mirenilor până după oda a 9-a a canonului morţilor. De aici apoi se face aceea ce numim panachidă mică (sau pe alocurea Trisaghiu), adecă „s. D-zeule“, „Cu Duchurile drepţilor“, ectenia cea mică a morţilor şi finalul cu „Vecinica pomenire“.

Sărindar vine de la vorba elină „σαράντα“, ce se traduce *patruzeci*, un numĕr de patruzeci. Sărindarul din Bucuresci, (biserica sărindar), adecă a 40-a biserică făcută de Domnul ţĕrii Mateiu Bassarab.

In Liturgie prin Sărindar se înţelege pomenirea morţilor la 40 de Proscomidii şi Liturgii. („Candela“).

Ordinea esamenelor

dela şcóla poporală română gr. or. din Sĕlişte, la finea anului 1901/1902.

Vineri, 21 Iunie st. v.

De la 8—9 a. m. cl. I de elevi, înv. Ioan Iacob.

De la 9—10 cl. I de eleve, înv. Cornelia Stoica.

De la 3—4 p. m. cl. II de eleve, înv. Veturia A. Papp.

De la 4—5 p. m. cl. III de elevi, înv. Antonie German.

Sâmbătă, 22 Iunie.

De la 8—9 a. m. clasa III de eleve, înv. Constantin Cristiu.

De la 9—10 a. m. cl. IV de elevi şi eleve, înv. Iuliu Crişan.

De la 2—3 p. m. cursul I de repetiţie economică, înv. Cornelia Stoica.

De la 3—4 p. m. cursurile repet. econ. înv. Veturia A. Papp.

De la 4—5 p. m. cl. II de elevi, înv. Petru Giura.

Duminecă, 23 Iunie.

De la 9—10 a. m. cl. V de elevi şi eleve înv. Dumitru A. Mosora.

De la 10—11 cl. VI de elevi şi eleve, înv. Dumitru Lăpĕdat.

De la 3—4 p. m. producţiune de jocuri şi cântări cu copiii şi copilele din asil, conducĕtóre Leontina Muntean.

De la 4—5 p. m. producţiuni de cântări cu elevii şi elevele din tóte clasele.

La 5 ore încheierea festivă în biserică cu vorbiri şi rugăciune de mulţămită.

In decursul zilelor de esamene lucrurile de mână ale elevelor sunt espuse în una din salele şcólei.

Sĕlişte, 17 Iuniu 1902.

Direcţiunea şcólei.

Posta redacţiunei.

I. Todea. Scărişóra. Asemenea favor nu esistă. Chiar şi asemnatele prin cari de aici se trimit parochiilor bani, trebuesc provĕḑute cu marca prescrisă.

Partea literară.

Intâietatea elementului moral în om faţă cu cel intelectual.

(Urmare şi fine.)

Idealul educaţiunei la acest popor, şi cu deosebire la Atheneeni era în primul loc frumseţea sufletului şi apoi a trupului, şi numai la poporul spartan educaţiunea fisică era pusă în rêndul dintâiu, din motivul destoiniciei puterilor trupesci în timpuri de luptă pentru apărarea patriei.

Sêmţĕmintele de nobilă jertfă şi abnegaţiune încă n'au lipsit acestui popor.

Dovadă memorabilă despre acésta este mórtea eroicului Leonida, şi a soldaţilor sĕi puţini la numĕr, care a luptat la Termopile până la ultima picătură de sânge, ce au putut'o oferi patriei lor, împotriva colosului de armată persică a lui Xerxe.

Când aceste înalte şi nobile sîmţĕminte au dispărut pentru todeuna din sînul poporului grec, în urma demoralisării de care a fost cuprins mai târḑiu, tótă flórea cea mândră a Greciei a ajuns sub ascuţişul săbiei duşmane, şi libertatea ei politică a perit.

Trecutul istoric al popórelor îndreptăţesce deci pe deplin afirmaţiunea, că causa fundamentală a dispariţiunei celor mai multe popóră din esistenţa lor naţională a fost propria lor decadenţă morală.

Prin inteligenţă, omul pe cât se póte ridica, pe atât se póte coborî mai pe jos dobitócelor, şi în privinţa acésta este adevĕrată aserţiunea bărbaţilor de adevĕrată cultură morală, că „instrucţiunea fără cultura inimii este o adevĕrată armă dată în mâna criminalului“.

Cel mai bun mijloc — zice Socrate — de a face ca instrucţiunea sĕ nu devină armă primejdiósă în mâna criminalului este de a da o mai mare îngrijire părţii morale decât celei intelectuale, şi peste tot de a nu înţelege pe cea de a doua fără cea dintâi în ceea-ce privesce înalta chemare a învĕţământului, de a edifica caractere morale religióse şi inteligenţă superióră. La începutul secolului trecut, — descrie Guiau — statistica judiciară a constatat, că numĕrul criminalilor ignoranti era cu mult mai mare decât al celor cu ceva instrucţiune şi prin urmare s'a creḑut, că ignoranţa este causa de căpetenie a înmulţirei crimelor. Pentru delăturarea acestui rĕu ameninţător s'a şi luat cele mai serióse disposiţiuni pentru ridicarea şi ameliorarea stărei instrucţiunei în tóte clasele sociale. In timpul de mai târziu însĕ s'a dovedit chiar contrariul proporţiunei de mai 'nainte, şi că numĕrul criminalilor cu instrucţiune era cu mult mai mare decât al celor fără nici o instrucţiune. Dovadă deci, că pe lângă ignoranţă, causa principală a acestui rĕu a stat în instrucţiunea esclusiv intelectuală, lipsită cu totului de adevĕrata educaţiune morală.

Insemnătatea misiunei educative a şcólelor este astăzi pe deplin recunoscută aprópe de tóte statele civilisate din lume. In Germania domnesce o putere de viaţă morală atât de mare în tóte păturile sociale, încât cu drept cuvênt s'a zis despre învĕţătoriul german, că este adevĕratul autor moral al glorióselor rĕsbóie esterne ale Germaniei, cari i-au asigurat unitatea ei naţională şi renumele de cel mai întărit împeriu din lume. Educaţiunea morală a scos la ivélă în sînul naţiunilor acele modele de caractere ale bărbaţilor, cari prin jertfele şi binefacerile lor ş'au asigurat respectul şi iubirea nu numai a contimporanilor, dar' a posterităţii. In aceste sîmţĕminte de jertfă şi binefacere au sîmţit ei cea mai curată mulţămire sufletéscă, şi în acéstă mulţămire au aflat idealul cel mai înalt de fericire a omului aici pe pămênt. Când educaţiunea morală va fi ajuns la înălţimea sublimei sale misiuni, acest ideal de fericire se va cristalisa tot mai mult în sufletul naţiunilor, sórtea omenimei se va ameliora prin ajutoriul faptelor de jertfă şi binefacere, şi se va preface pentru ea într'o adevĕrată stare de fericire.

Terentie Popovici
paroch gr. ort.

Nr. Mag. 8859/1902. [77] 2—2

Publicaţiune.

Prin acésta se aduce la cunoscinţă publică că în urma hotărîrei Magistratului orăşenesc din 19 Iunie a. c. şi conform §. 32 al „Statutelor oraşului liber reg. Sibiiu despre ordinea publică“ din consideraţii sanitare şi curăţenie este interzis din 1' Iulie a. c. **ţinerea de porci de prăsilă sau de îngrăşat în partea oraşului dintrĕ (Schewisgasse und Jungenwaldstrasse) Strada Schewis şi Strada Dumbrăvii** şi anume: **în grópă, Strada bisericii, Strada Gerlitzi, Strada Puşcaşilor, (Schützengasse), Strada Innotului (Schwimmschul-gasse)**, precum şi **în Strada Dumbrăvii**.

Cei cari nu ţin ordinul acesta vor fi pedepsiţi cu 2—40 coróne sau cu închisóre.

Siibiu, în 23 Iunie 1902.

Magistratul orăşenesc.

[74] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învĕţător în clasa I. la şcóla română gr.-or. din **Cristian** protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariu anual 600 cor. din cari 420 cor. din Alodiul comunei în rate lunare anticipative 180 cor., din repartiţie în rate trilunare, 60 cor. pentru cuartir şi 4 stângini de lemne pentru încăldit.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post au sĕ 'şi aştérnă cererile de concurs instruite în sensul legilor în vigóre, la Prea Onoratûl oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

De la concurenţi se cere încă a ţiné în tóte Duminecile şi în sĕrbători o strană cu cântările în biserică, şi va avé a se presenta în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică mai nainte de ziua alegerii spre a-'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Cristian, 9 Iunie 1902.

Comitetul parochial:
Ioan Valianu
preşedinte.

Nr. 667.

Cu ştirea şi consensul subscrisului.

Sibiiu, 11 Iuniu 1900.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 173 prot. 1902. [75] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea **posturilor vacante de învĕţători în comunele mai jos înşirate din protopresbiteratul Sĕlişte** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Aciliu**, un post, salar 600 cor. cuartir în natură şi 30 cor. relut de grădină.
2. **Alămor**, un post, salar 600 cor. cuartir şi gradină în natură.
3. **Amnaş**, un post, salar 600 cor., (372 de la stat, restul de la biserică) cuartir şi grădină în natură.
4. **Gurarîului**, 3 posturi, salar 600 cor., relut pentru grădină 20 cor. cuartir în natură eventual 40 cor. relut.
5. **Sĕlişte**, 2 posturi, salar 800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. Reflectanţii la aceste douĕ posturi trebue sĕ dovedéscă aptitudinea de a puté instrua copii în cântările bisericeşti şi primesc îndatorirea a-i conduce Dumineca şi sĕrbătórea la biserică.
6. **Sĕlişte**, un post de conducĕtóre la asil, salar 600 cor., ear' relut de cuartir 100 cor., relut pentru lemne 40 cor.
7. **Tilişca**, un post de învĕţător, salar 600 cor., ear' 100 cor. relut pentru cuartir, grădină şi lemne eventual aceste în natură.
8. **Topârcea**, un post, salar 600 cor, relut de cuartir 40 cor. şi în loc de grădină un agru, a cărui venit e 40 cor.
9. **Vale**, 2 posturi, salar 600 cor., cuartir şi grădină în nutură.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti. Concursele instruite conform prescrierilor au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Selişte în conţelegere cu comitetele parochiale.

Selişte 12 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

[76[3—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **zidirea unui nou edificiu şcolar în Sĕlişte** şi în legătură eu aceasta pentru adaptarea edificiului vechiu, după planul şi preliminariul aprobat de Ven. Consistoriu archidiecesan prin resoluţia din 8/21 Iunie a. c. Nr. 5996 cu suma de *Cor. 48.702·95* prin acésta se publică *Concurs*.

Planurile şi preliminariul de spese şi condiţiile de licitare se pot vedé începênd din 17/30 Iunie a. c. în cancelaria subsemnatului oficiu protoprespiteral până în 1/14 Iulie a. c.

Oferte provĕḑute cu vadiu de 5% de la suma preliminată se primesc numai dacă corĕspund întru tóte condiţiile de licitare şi se înaintează până în 1/14 Iulie a. c. la orele 12 din zi subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sĕlişte, 13/26 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 leu
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă

de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl. —.85
jumĕtate pânză . .	„ 1.05
în piele roşie . . .	„ 1.25
Édiţia fină în piele négră .	„ 2.—
piele chagrin	„ 2.60
în mătase .	„ 3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Metropolia
Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric

despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Puşcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. **6 cor.**, leg. **7·70, 8·20** şi **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicĭnele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicĭnele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 69 Sibiiu, Sâmbătă 22 Iunie (5 Iulie n.) 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Alianța triplă.

Sibiiu, 4 Iulie n.

In 28 Iunie n. a fost subscrisă la Berlin convenția, prin care cele trei mari puteri europene, cari formau și până acuma așa numita tripla alianță, primesc angajamentul și obligamentul sě rěmână în aceleași raporturi de intimitate și de sprijin reciproc și pentru alți doisprezece ani următori.

In modul acesta tripla alianță a primit de nou ființă și o durabilitate sigură, până la anul 1915.

Reînoirea triplei alianțe s'a făcut de astădată chiar înainte de termin, pentru-că contractul legat în trecut espiră abia la 6 Maiu anul viitoriu; ear' prin acésta credem că s'a intenționat numai aceea, ca svonurilor diferite despre o pretinsă recélă manifestată din partea Italiei față de acésta alianță triplă, sě se dee o desmințire categorică, prin însuși faptul împlinit al reînoirei ei.

De sine înțeles, că faptul acesta a produs mulțămire generală în cercurile politice și în opiniunea publică europénă, dat fiind, că scopul declarat pe față al triplei alianțe nu este altul de cât *menținerea păcii*, atât de necesară pentru popórele Europei și pentru reculegerea lor pe terenul economic, destul de nefavorabil de câțiva ani încóce.

Astăzi nu se mai gândesce nimeni la cuceriri, ci numai la conservarea teritoriului ce-i aparține, și la înlesnirea modului de viéță a cetățenilor, obosiți până la estrem de greutatea sarcinilor ce trebue sě le supórte.

Cuceriri se fac astăzi numai pe terenul economic; și de aceea tóte statele mari fac politică *colonială*, ocupând teren în alte părți de lume, ca consecință naturală a desvoltării lor, a înmulțirii poporațiunei lor, și a cerințelor massei poporului, care reclamă teren de muncă pentru brațele sale.

Un conflict s'ar puté nasce deci în viitoriul apropiat între statele europene numai pe tema acésta, și la nici un cas pe tema cuceririi de teritoriu, pe care l-ar pretinde un stat european de la altul, în internul Europei.

Nici chiar pentru Elsația și Lotaringia nu se mai póte nasce astăzi conflict european, fiind-că înșiși Francezii au ajuns la convingerea, că țerișórele acestea perdute au sě remână pentru ei multă vreme, dacă nu pentru totdeuna.

Singur Orientul mai ascunde sub spuză unele schintei, cari pot sě dee nascere unui foc periculos; dar' și cu privire la Orient esistă convenții bine precisate între monarchia nóstră și marele imperiu rusesc, cari împreună sunt destul de tari, ca sě suprime în germene ori-ce mișcare, vină din ori-ce parte, care ar avé de scop schimbări radicale în actuala situație politică din Balcani.

Stând lucrurile astfel, e întru adevěr de neînțeles, ce rost mai au alianțele statelor europene între olaltă, alianțele de pace, — căci așa le putem numi, — după-ce nici-care din ele nu are intențiunea sě strice și sě conturbe pacea?

Ear' dacă totuși le légă și le reînoesc, n'ar fi óre mai de folos pentru împovăratele popóre ale Europei, dacă tóte statele europene ar lega la olaltă o singură alianță de pace, și pentru a dovedi că într'adevěr doresc pacea, ar decreta tóte *desarmarea*, luarea celei mai grele poveri de pe umerii cetățenilor prea obosiți din tóte statele Europei?

O astfel de alianță cu entusiasm ar fi salutată apoi, nu de cercurile politice, nu de opinunea publică făcută în mod meșteșugit, ci de massele cetățenilor, cari formézä statele europene, și le susțin cu sângele și cu averea lor.

Cel-ce ar veni în cercuri diplomatice cu o astfel de ideiă, cu ideia unei generale desarmări, binecuvêntat ar fi de milióne și milióne de ómeni și nemuritoriu ar rěmâné pentru tóte vremurile.

Din tractul Lupșei.

— **Sinod protopresbiteral.** —

Ponor, 23 Iunie v.

(Urmare).

Ședința a II-a s'a deschis prin president la orele 5½ p. m., când s'a pertractat raportul comisiunei esmisă din ședința premergětóre. La propunerea comisiunei, prin referentul Vasiliu *Jina*, rapórtele oficiului protopresbiteral pe lângă unele mici observări, lămuriri și aditamente din partea presidiului, raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea Sa în 1901, rațiociniul pe 1901, budgetul pe 1902 și raportul în causa întabulării caselor protopopesci se iau la cunoscință și se apróbă. La raportul bibliotecariului abzicerea acestuia se primesce, darea absolutoriului însě i-se ține în suspens până la punerea bibliotecei în ordine. Bibliotecar nou a fost ales cu unanimitate Aurel *Boier* paroch în Cióra-de-sus, care are și vocațiune și e și cu locuința fórte aprópe.

Membrul Laurențiu *Ciorbea* propune a se litografa și distribuí între membrii sinodului protopresbiteral pentru o tacsă de 20 fil. în favorul bibliotecii tractuale Regulamentul afacerilor interne ale sinodului protopresbiteral. Luând parte la desbaterea acestei propuneri membrii A. Cioran, N. Manciu și presidiul, se acceptéză în forma esprimată de presidiu, ca adecă regulamentul actual sě se dee spre revidare și întocmire conform împrejurărilor de azi, comitetului protopresbiteral, care sě vină apoi cu un proiect meritoric în procsimul sinod, unde se vor lua mai departe decisiuni.

Presidiul raportéză, că însărcinării din sesiunea sinodală trecută de a face o colectă pentru ridicarea unui monument la mormêntul rěposatului protopop *Ioan Danciu*, nefiind timpul oportun, n'a putut satisface; cere a se amâna afacerea până la timp mai favorabil, și rógă sinodul a-i lua comunicarea la cunoscință, ceea-ce se face.

Cu acestea terminate fiind agendele sinodului ordinar din sesiunea acésta, iubitul nostru șef tractual, protopresbiterul *Vasiliu Gan*, mulțămesce membrilor pentru zelul și activitatea cu care au participat la deslegarea problemelor, remarcând cu deosebire două momente mai însemnate ce a putut constata în decursul desbaterilor: buna armonie și seriositatea sau mai bine zis scrupulositatea cu care membrii sinodului și în special comisiunea a scărmănat tóte actele din sinodul acesta, apoi dorind membrilor fericită re'ntórcere la ale lor, declară sinodul de închis.

In numele sinodului îi rěspunde și îi mulțămesce pentru tactica și înțelepciunea cu care a condus sinodul și dorece și P. On. D. Sale mulți fericiți ani, părintele *Laurențiu Ciorbea*, când apoi fieste-care ne-am depărtat cu dorința ca la anul iarăși sě ne revedem toți deplin sănětoși.

Cred că spre mai bună orientare a publicului cetitoriu nu va fi de prisos a da unele *estrase* a datelor mai însemnate din rapórtele presentate, cari sigur mult timp și ostenélă îl vor fi costat pe neobositul nostru protopop până le-a adunat, și ni-le-a presentat în rapórte atât de fidele, dându-ne astfeliu o icónă adevěrată despre starea tractului.

I. La protocolul de esibite al oficiului ppresbiteral în anul 1901 au întrat 1020 piese, cari tóte și-au aflat resolvire. Lângă protocolul de esibite anul acesta s'au întrodus cărți de evidență pentru termine, rațiocinii și afacerile școlare; apoi protocolul alfabetic al actelor de la protocolul de esibite.

Afaceri mai însemnate cari au preocupat acest oficiu în acest an, au fost cele prin cari se reguleză diferitele cestiuni provenite din decedarea rěposatului protopresbiter Ioan Danciu. Afaceri disciplinare propriu zise s'au ivit două, una de învětătoriu și alta de paroch. Cercetarea contra învětătoriului s'a finit cu admoniare, a parochului nu e terminată, dar' arětarea provine din rea voință și acela va fi absolvat. Scaunul protopresbiteral din lipsa de acte, n'a ținut nici o ședință.

Visitațiunea canonică s'a îndeplinit în comunele din protopresbiterat în regulă; în unele comune numai odată, în altele și de două-ori.

Archivele parochiale se țin în regulă la 18 oficii, la 9 în mai puțină regulă, și la 2 lipsesc cu totul. Matriculele se conduc în regulă de 26 oficii, ear' neregulat de trei. Sinódele parochiale se țin în regulă, cu esceptiunea alor două (Brăzesci și Ocolișul-mic) de unde n'au întrat rapórte. Predici regulat

FOIȘÓRĂ

Luceafĕrul.

— Revista tinerimii universitare. —

(Urmare și fine.)

Cetim însě pe cele 16 pagini și alte nume, ano — și pseudonime puțin cunoscute până acum, sau de cari nici n'am audit de loc.

Indată pe fața a doua urméză o *Rapsodie* fără rimă de un anumit *Othmar*. Rapsodia ar fi fórte bună, pentru cine o înțelege, dar' numele rapsodului e prea... săsesc. Urméză apoi un tractat cât glumeț, cât serios despre *„Femei în istorie“* de studentul în filosofie *Ioan Lupaș*, despre care nu avem mult de spus. Mai la vale *„Coconițelor“* li-se dedică din partea unui *Pribeag* un *Allons!*..., prin care începětorii își cer scuse și — apeléză la sprijinul dșórei căsii. Bine fac! Cetim apoi 2 schițe bune, una cu titlul: *Posthum*, scrisă de foiletonistul *Simin*, pe care mai toți îl cunóscem, cealaltă cu titlul: *Mama*, aparținênd unui ciclu întreg întitulat: *Satul meu* și subscrisă de *Tullius*. (Cine va fi? că scrie bine.) Ambele mi-s'au părut fórte bune, așí puté zice, punctele de forță ale acestui prim numěr. Analisa psichologică într'amêndóuě e dusă cu multă istețime până la fine. Deosebirea între ele e, că cea dintâi e mai cosmopolită ca concepție, ca ideiă, pe când cea de a dóua e ceva curat românesc, presentându-ne două sentimente cardinale, de cari e stăpânită inima țěranului nostru; unul: *iubirea de moșie* esprimată cu destulă putere prin cuvintele lui Oprea: „Sě-'și vadă pămêntul părintesc în mânile altora ori crescut de polomidă, înțelenit și părăsit, ... mai bine sě móră, al doilea: egoismul îmbrăcat în haina *iubirii de mamă*, personificat prin ființa *Oproaiei*, care, după-ce îi móre fata (Sapta) nu vrea sě mai știe de nimic, nu vrea sě-'și mai cultive moșia, dar' când vede copiii Saptei rěmași orfani, i-se móie inima și zice:

Știi ce Tomo, sě lucrăm, căci iată-ne copiii...

Intrě aceste 2 schițe sunt intercalate 3 epistole de ale lui Aron Pumnul cu un facsimil și precedate de explicațiile studentului *Aurel P. Bănuțiu*.

Mai găsim apoi poesia *„Mândrei“* de Sandu, pe care nu-'l cunóscem, dar' a cărui poesie ni-a plăcut, conținênd la sfêrșit un pic de umor național. După acésta urméză *„Florile de urzici“* ale lui V. E. M., pe care 'l cunóscem de prin Familia. Florile publicate aci, dacă le miroși, trebue sě strănuți, mai ales coconițele vor strănuta tare, că sunt cam papricate florile. — Urméză apoi nițică cronică, un pic de bibliografie, explicația ilustrațiilor, o considerabilă postă a redacției și un comunicat de mare valóre sub titlul: *Redacțional*, din care vedem, că tinerii noștri nu au pășit în public numai așa de capul lor, ci cu precauțiunea cuvenită s'au știut adresa întâi către cei mai de frunte fruntași ai vieții nóstre publice, literare, intelectuale. Vedem aci ómeni de tagma *dlor Dr. Alexandru Mocsonyi* și *N. Jorga* dându-și cuvêntul lor de încurajare și îndreptare la acéstă întreprindere. Sfaturile dlui Jorga sunt: *„Asupra Românimii înstrăinate prin altă viéță de stat, vorbiți-ne!* Tipăriți poesii poporale, povești, amintiri. *Scrieți de la D-Vóstră din țéră și din sufletul românesc de acolo*, căci *puțini Vě cunosc aici* (*în România*) *mai binișor, bine de tot nu vě cunósce nimeni*“ ... ear' dorința, — cu care-'și închee dl Dr. Mocsonyi epistola: *„Fie Luceafĕrul pentru tinerimea nóstră stéua aurorei, a muncei rodnice pe terenul literar și fructele ei un seceriș bogat* — credem că e totodată și dorința ori-cărui Român, care simte românesce și care ține la cinstea și vrednicia tinerimii nóstre.

Cu acéstă dorință încheiu și eu și vě zic vóuě tinerilor: Bravo! Bine ați făcut, că ați pornit pe calea faptelor, mânecați mai departe în frăție unii cu alții și ascultați cuvêntul tiněrului vostru șef-redactor, că — după cum vě spune el — aceleași vě sunt bătăile inimii, aceleași frământările minții, același *ogor* vě aștéptă, ca azi-mâne *uměr la uměr sě trageți mai departe brazda strămoșéscă*... ear' cetitorilor nostri le zic:

Sě sprijinim pe acesti tineri, că merită și ni-e datorința sě nu lăsăm sě péră și sě se zădărnicéscă bunele porniri ale lor!

(Budapesta) *Senior.*

Vorbe înțelepte.

Mórtea nu e grea și nu e înfiorătóre pentru cel-ce în viéță bine a făcut.

Fericirea celor avuți nu în avuțiile lor stă, ci în binele ce 'l pot face cu ele.

Religiunea e lanțul care ține legat pămêntul de ceriu.

Viéța e scurtă, de aceea omul sě caute a o petrece în pace.

se ţin în 27 comune. Nu se ţin în 2 comune. Elevii cântă la liturgie în 14 biserici; în 15 biserici nu este nici un feliu de cor bisericesc. (Va urma.)

Sfinţirea bisericei din Delgea.

— 16 Iunie v.

Deşi am mai publicat un raport despre sfinţirea bisericei din *Delgea*, — facem loc şi celui următoriu, venit de la alt stimat amic al fóei nóstre. E următoriul:

Poporul nostru din mica comună *Delgea*, filia aparţinătóre parochiei gr.-ort. Petroşeni, în tractul protopresb. al Haţegului, a serbat în 8 Iunie 1902 sfinţirea bisericei sale celei noue.

Actul sfinţirei, cu binecuvêntarea şi autorisarea Inalt Prea Sfinţiei Sale Domnului nostru Archiepiscop şi metropolit Ioan Metian, l'a îndeplinit protopresbiterul tractual, Prea On D. Tit. V. Gheaja, însoţit de parochul local Avram Stanca şi de parochul din Livezeni Basiliu Socol.

Au fost învitaţi la acéstă solemnă serbare şi domnii preoţi: Ioan Preda şi Simion Suciu din comuna vecină Petrila, dar' din motive binecuvântate nu au putut lua parte.

In presara zilei de sfinţire, cu trenul de 9 ore sara a sosit şeful nostru tractual la Petroşeni, unde a şi rĕmas preste nópte. In ziua următóre des de diminéţă a mers parochul local cu cantorii şi alţi poporeni din Petroşeni la faţa locului — spre a pune la cale cele de lipsă şi cari nu s'au putut isprăvi în ajunul acelei zile la vecernie. Era un ce deosebit de plăcut şi încântătoriu, a te afla în zorile unei zile de vară atât de senine, pe vîrful unui deluţ, pe care e situată biserica, în jurul căreia, dealungul şi dealatul, se aranjaseră mese la umbra diferiţilor arbori. Bărbaţi şi femei în haine de sĕrbătóre, cu feţe vesele, adunaţi în numĕr mare, se ocupau pe întrecute cu pregătirile necesare, ca pe timpul serviciului divin sĕ fie tóte gata şi astfel sĕ potă în linişte şi cu atenţiune asculta sfânta slujbă.

Pe la orele $8^{1}/_{2}$ s'a observat ivindu-se de după deal Prea On. D. protopresbiter, însoţit de parochul B. Socol din Livezeni, de Petru Iacob, oficial la băile de cărbuni din Petroşeni, toţi călare, şi alţi mulţi poporeni din loc şi din comunele vecine.

Ivirea şefului tractual şi a suitei sale a fost salutată de sunetul clopotelor şi a toacelor şi al mai multor puternice puşcături. Sosind în apropierea bisericei a fost întîmpinat şi bineventat de către parochul local Avram Stanca.

După bineventările şi salutările reciproce, câteva minute mai târziu, s'a început actul sfinţirei, după care a urmat sf. Liturgie, la a cărei solemnitate a contribuit în mod fórte însemnat Corul bisericei nóstre din Petroşeni, compus din tinerimea de ambele secse a poporului mineriu (băeşi) şi condus cu multa dibăcie şi punctualitate de către Dl Petru Iacob, oficial la minele de cărbuni din Petroşeni. Corul acesta înfiinţat la iniţiativa numitului domn, cam de vr'o 2 ani, a făcut şi face bună impresiune întrĕ cetăţenii de diferite categorii din Petroşeni, cu atât mai vêrtos, fiind-că, cu esceptiunea dşorelor Elisaveta şi Elena Stanca, e compus din tineri muncitori şi fără multă cunoscinţă de note.

Acestui cor micst şi în special neobositului conducĕtoriu este a se atribui în mare parte ridicarea festivităţii din cestiune, la splendórea de carea s'a bucurat, pentru carea a şi fost rĕsplătit cu repeţite aplause şi mulmuţămite din partea poporului şi a publicului present.

La finea sf. liturgii şeful tractual a ţinut o cuvêntare ocasională, prin carea, întrĕ alte multe învĕţături morale şi instructive pentru popor, a lăudat zelul celor ce s'au străduit pentru ridicarea bisericei, îndemnându-i, ca şi pe viitoriu sĕ o cerceteze, etc. După predică a urmat stropirea poporului şi a bisericei cu apa sfinţită şi împărţirea anaforei.

Terminate tóte acestea, pe la orele $1^{1}/_{2}$ s'a început prânzul comun (pomana), la care au luat parte toţi cei presenţi fără osebire de naţionalitate. Pregătirea mâncărilor pentru masa domnilor şi distribuirea lor în ordinea cuviinciósă, s'a făcut sub îngrijirea D-lor: Gajdos Károly şi Gadó János din Delgea, şi cu sucursul şi sprijinul st. dómne preotese Ioana Stanca; ear' pentru publicul celalalt s'au îngrijit poporenii acelei comune bisericesci.

Atât unii cât şi alţii au fost pe deplin mulţămiţi cu serviţiile ce li-s'au prestat.

In decursul prânzului a fost publicul întreţinut cu mai multe cântări frumóse din partea coriştilor, rostindu-se şi mai multe toaste.

Primul toast l'a ţinut şeful tractual pentru Excelenţia Sa Inalt Prea sfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit. Parochul local A. Stanca a toastat pentru şeful tractual. Parochul din Livezeni B. Socol pentru colegul seu din Petroşeni şi pentru poporul din Delgea. Dl Petru Iacob pentru bunaînţelegere întrĕ săteni şi băeşi, fiind avisaţi unii la alţii — accentuând şi meritele Dlui Gajdoş Károly şi Gadó János şi a soţiilor lor, ce le au în afacerea sfinţirei bisericei, oferind mult ajutoriu moral şi material pentru ajustarea şi decorarea bisericei. Prea On. D. protopop a mai toastat pentru st. preotésă Ioana Stanca, ca pentru una care ştie premerge cu esemplu bun la femeile din jurul sĕu, şi în fine parochul local A. Stanca a mai toastat şi pentru mult st. dómnă soţiă a Directorului de la băi Andreics, pentru generositatea arătată şi la acésta ocasiune oferind 2 corfe cu prăjituri şi turteturi pentru copiii mai sĕraci. După fiecare toast, corul a intonat „Mulţi ani“, de câte 3 ori.

Insufleţirea şi veselia era generală.

In fine pe la orele 4 fiind aprópe timpul de plecarea trenului, şeful nostru tractual mulţămit de cele petrecute ridică masa, după care imediat tineretul, săteni şi băeşi au întins şi o horă frumósă, după care Prea On. D. protopop binecuvêntând poporul plecà spre Petroşeni în sunetul clopotelor şi al puşcăturilor. La orele 5 a plecat apoi către casă la Haţeg, ducênd cu sine, după părerea nostră, suveniri plăcute, precum şi noi ce-i remaşi aici, nu vom uita nici-când lucrul frumos, ce s'a săvêrşit la noi în ziua de 8 Iunie v. 1902.

Un participant.

Revistă esternă

Regele Italiei — la Petersburg şi Berlin. „Agenţa Stefani“ din Roma raportézà că regele *Victor Emanuil* în cursul lunei curente va face visită *ţarului Nicolae*, ear' în cursul lunei August *împĕratului Vilhelm II.*

*

Invingerea Francezilor în Elsaţia-Lorena. Ziarele franceze raportéză cu multă satisfacţie, că la alegerile comunale din Elsaţia-Lorena (provinciile adnecsate la Germania după rĕsboiul din 1870—1871) Francezii au învins splendid. Germanii n'au isbutit sĕ câştige majoritate absolută în nici o representanţă comunală.

Din acésta se vede deci, că germanisarea acestor provincii nu a succes şi nu va succede.

*

Turcia se înarméză. Se pare că Turcia prevede zile grele. Ştirile despre demersurile făcute pe la Petersburg pentru ridicarea Bulgariei la rang de regat (din vazală a Turciei, cum e acum), despre convenţia militară ruso-bulgară, apoi nesiguranţa situaţiei în Macedonia şi pregătirile Italiei pentru a ocupa Tripolisul, — au îndemnat pe sultanul sĕ-şi repareze şi sporiască flota, despre care nu de mult însuşi comandantul ei zisese, că nu e de nici o valóre, deosebi în cas de rĕsboiu. Drept că tocmai acum e încurcată cât de bine Turcia şi cu afacerile financiare, dar' primejdia ce şi-o presimte o silesce sĕ trécă preste lipsa banilor. *Sultanul va da din averea proprie* o parte din spesele împreunate cu repararea vaselor de rĕsboiu şi cumpĕrarea câtorva noue, ear' ceealaltă parte se va acoperí din *economisările resultate în urma reducerii speselor curţii împĕrătesci*, — deci tot sultanul dă şi acéstă parte.

La mandatul sultanului guvernul a făcut contract cu firma *Ansalco* din Genua, care a şi furnisat deja Turciei trei vase de rĕsboiu panţerate şi douĕ sfărmătóre de torpede, şi s'a obligat sĕ-şi transporteze la malurile Bosforului tot materialul şi toţi lucrătorii, pentru-ca acolo sĕ repareze şése cuirassate vechi şi doi încrucişatori. Pe lângă acestea va mai vinde Turciei încă douĕ cuirassate noue, cu 30 milióne de franci.

NOUTĂŢI

Cunună pe mormêntul lui Iancu. O telegramă din Deva dto 2 Iulie raportéză *Gazetei* următórele:

„*Cununa tinerimei române*, ce fusese confiscată şi acum în urmă estradată, *astăzi a fost depusă earăşi pe mormêntul lui Avram Iancu*“ (în cimiteriul din Cebea).

*

Majestatea Sa Francisc Iosif I a plecat alaltăeri la *Ischl*, unde va petrece până în 28 August. In 31 August va merge la *Triest*, de unde cu yachtul „Miramare“ va pleca la Pola spre a asista la manevrele marinei de rĕsboiu, cari se vor ţiné pe Adriatica şi se vor estinde până la Lusin-Piccolo. Din acest prilej va merge şi la Lusin-Piccolo, ear' în 4 Septembre se va re'ntórce la Viena unde va sta până în 11 Septembre. De la Viena va merge sĕ asiste la manevrele mari de tómnă cari se vor ţiné în nordul Ungariei. Mai târziu, în tómnă, va petrece timp mai îndelungat la Budapesta, respective la Gödöllő.

*

Şedinţă plenară la Asociaţiune. Dl A. Mocsonyi, presidentul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ cu actul Nr. 411 a convocat secţiunile ştientifice-literare ale Asociaţiunii la *şedinţă plenară* pe zilele de *13 şi 14 Iulie st. n.* (10 ore a. m.) în sala festivă a internatului Asociaţiunii în Sibiiu.

*

In atenţiunea cultivătorilor de póme. Pentru a face cu putinţă cultivătorilor de póme sĕ-şi valoriseze mai rentabil productele, ministrul de agricultură al ţerei nóstre a dispus „comisiunii ministeriale regnicolare pentru pomărit“ („országos gyümölcsészeti miniszteri biztosság“), ca pe basa raportelor despre recolta de póme sĕ facă listă de evidenţă atât despre cultivătorii de póme cari au spre vêndare cuantităţi mai mari, cât şi despre comercianţii din străinătate cari se vor anunţa că voesc sĕ cumpere póme. Lista acestor comercianţi comisiunea va avé s'o trimită cultivătorilor, ear' a cultivătorilor o va trimite comercianţilor, pentru-ca astfel sĕ pună în contact pe vîndĕtori şi cumpĕrători. — In urmarea acestei dispuneri din partea ministrului, numita comisiune provócă şi pe calea publicităţii pe cultivătorii de póme cari au, ori vor avé, recoltă în cuantitate mai mare, ca spre a li-o induce în lista de evidenţă, care din timp în timp se trimite comercianţilor din străinătate, sĕ-şi anunţe acéstă recoltă la numita comisiune (în Budapesta, palatul ministeriului de agricultură). In aceste anunţări trebue indicat şi soiul pómelor (nu e destul a spune că ai de vîndut cutare cuantitate de mere, pere, etc., ci trebue spus şi soiul lor: mere pătule, pere pergamute, etc.,) cum şi adresa esactă a cultivătorului (numele, locuinţa, posta ultimă, staţiunea ultimă a căii ferate, comitatul).

Cum resultă din cele de mai sus, pot face anunţări numai cultivătorii cari au póme în cuantitate mare. Se pot ajuta însĕ şi cei cu recoltă mai puţină, întovărăşind-se toţi la olaltă şi făcênd anunţarea sub numele unuia dintrĕ ei.

*

Studenţii poloni contra politicei de germanisare. Studenţii poloni de la universitatea şi politechnicul din Lemberg au ţinut Marţi adunare, pentru a lua posiţie în favorul Polonilor din Posen, pe cari guvernul german voesce cu ori-ce preţ sĕ 'i germaniseze. Intrĕ altele au hotărît sĕ trimită vot de blam membrilor poloni ai delegaţiunilor, pentru atitudinea lor „slugarnică şi laşă“, ear' presei oposiţionale a dietei provinciale vot de recunoscinţă. După adunare au făcut demonstraţiune la „casina nobililor“, strigând aristocraţilor cuvinte de batjocură pentru-că nu iau posiţie în favorul Polonilor din Posen.

*

Esamenul lui Ionel Mocsonyi. Cetim în „Drapelul“ că Luni dl Dr. Alexandru Mocsonyi a fost la Lugoj, ca sĕ asiste la esamenul nepoţelului seu *Ionel*, cel mai mic fiu al rĕposatului Eugen Mocsonyi. Micul Ionel a făcut cu succes eminent esamenul de privatist pe a patra clasă primară la şcólele gr. or. din Lugoj. Esaminător a fost învĕţătoriul Constantin Liuba, ear' president a fost protopresbiterul Dr. George Popovici.

In legătură acestea, credem că nu e fără interes pentru publicul român sĕ amintim aci un cas, drept dovadă despre educaţia românéscă ce se dă tinerelor odrasle ale familiei Mocsonyi.

In anul 1894 (pare-ni-se) băieţii lui Eugen Mocsonyi asistaseră la un esamen de la o şcólă confesională din Bulciu. Sosiţi acasă de la esamen şi întrebaţi despre decursul aceluia, mititeii l'au clasificat drept esamen *rĕu*, motivând cu faptul că n'a fost întrebat şi n'a rĕspuns nici un elev despre Mihaiu Viteazul, Stefan cel Mare, Mircea cel Bĕtrân, Sava Brancovici, etc. Mititeii ştiau evenimentele cele mai însĕmnate din istoria română, de la instructorul de casă al lor. Casul acesta ni-l'a comunicat pe la finea anului 1896 dl P. R. din Timişóra în cursul unor dispute asupra sentimentelor românesci ale familiei Mocsonyi.

*

Ruine de edificii romane. Pe moşia de la Balozsa-Medgyes a deputatului dietal Förster Otto cu ocasia unor săpături au fost aflate rĕmăşiţe de edificii de pe timpul Romanilor. Intr'o cavatură ovală s'a aflat un schelet de cerb, complet şi în stara fórte bine conservată. Cei cari au vĕdut aceste ruine sunt de părerea, că ele sunt rĕmăşiţe din „castellium romanum“ aparţinĕtor ţinutului de fortificaţiuni al Sabariei.

*

Ciuma în Constantinopol. In Asia deja de mai mult timp face mari pustiiri *ciuma*, care sĕptĕmâna trecută a fost importată la *Constantinopol* prin călĕtori sosiţi din Asia. La debarcare s'au aflat adecă întrĕ ei patru inşi bolnavi, cari imediat au fost duşi în lazaret. Cercetările microscopice au constatat că doi dintrĕ ei sunt bolnavi de ciumă.

*

Un oraş în flacări. Din *Coppenhaga* se raportéză, că în oraşul Laurvik (Norvegia) Marţi după amiazi a isbucnit un incendiu oribil, care pe la miezul nopţii (spre Mercuri) încă tot mai devasta. Până la acel timp arsese deja a cincia parte a oraşului. Din lipsa de apă întreg oraşul e în primejdie.

*

Vulcan submarin. Din *Lissabona* se raportéză, că întrĕ insulele azore s'a rupt pe mai multe locuri legătura cablului. Se crede, că acéstă ruptură o va fi causat vre-o erupţiune vulcanică submarină. Totodată se raportéză că pe grupa insulară Capverde sĕptĕmâna trecută s'a simţit puternic cutrĕmur de pămênt. Se crede că ambe aceste fenomene stau în legătură cu catastrofa Antilelor (erupţiunea vulcanului Mont-Pelée).

*

O speluncă la Borszék. Zilele trecute a fost aflată în apropiere de Borszék o spelunca afundă de 60 metri. In urma cercetărilor de până acum s'au aflat în ea relíquii de pe timpul Romanilor. Cercetările continuă.

*

O nouă procedură contra beţivilor. E lucru vechiu şi ştiut de tótă lumea, că soldaţii englezi sunt fórte beţivi. Deosebi în cursul rĕsboiului cu Burii au consumat imensă beutură, aşa că nici la posturi de veghe nu erau trezi. In scopul stîrpirii acestei patimi, primejdiósă pentru armată deosebi în timp de rĕsboiu, medicii au început nu de mult sĕ aplice cură straşnică. A nume: fie-care soldat pe care patrula 'l află beat, are sĕ fie imediat dus la spital; acolo i-se dau duşuri de apă rece până se trezesce din beţie, apoi i-se aplică pe tălpi şi pe mijlocul trupului pflastre iritătóre. — Se zice că soldatul supus odată acestei cure, se păzesce de beutură ca de foc.

Ordinea esamenelor publice

de la şcólele capitale ort. române din Lugoj cu finea anului 1901/1902.

Luni, în 24 Iunie st. v.

La orele 8 a. m.: Esamen din cântarea glasurilor şi de strană; înv. Alexandru Onaie.

La orele 11 a. m.: Esamen din musica vocală şi instrumentală; înv. Ioan Vidu.

Marţi în 25 Iunie st. v.

De la orele 8—10 a. m.: clasa I şi II de fete; înv. Ioan Vidu.

De la orele 10—$11^{1}/_{2}$ a. m.: clasa I de băeţi; înv. George Joandrea.

De la orele 3—6 p. m.: clasa III şi IV de fete; înv. Amalia Lipovan.

Mercuri, în 26 Iunie st. v.

De la orele 8—11 a. m.: clasa II şi III de băieţi; înv. Alexandru Onaie.

De la orele 3—6 d. a. clasa IV şi V de băieţi; înv. Constantin Liuba.

Joi, în 27 Iunie st. v.

De la 7—12 ore a. m.: Clasele superióre de fete; înv. Silvia Mităr născ. Târziu şi Eva Ogrin.

D. a. de la 3—6 ore: Continuarea esamenului în clasele superióre de fete.

NB. Lucrurile de mână ale fetiţelor vor fi espuse p. t. public spre apreciare în sala cea mare a institutului.

Sâmbătă, în 29 Iunie st. v.

Participarea tinerimei şcolare şi a corpului didactic la serviciul divin împreunat cu rugăciune de mulţămită, cetirea clasificaţiunilor, împărţirea raportelor şcolare şi a testimoniilor şi încheierea anului şcolar.

Óspeţii sunt binevĕduţi.

Concert în Sibiiu.

Dl A. Nemeş de Alămor, originar din Transilvania şi de mulţi ani domiciliat în Viena, a sosit în Sibiiu cu fiiul sĕu *Aurel*, conservatorist la Viena şi elevul renumitului măestru de concerte şi profesor la conservatoriu *Carol Prill*. Talentatul violinist, care abia acum împlinesce 16 ani, a dat zilele trecute în Braşov un concert cu succes fórte îmbucurător. Dînsul va concerta în proximele zile şi aici în Sibiiu cu binevoitoriul concurs al drelor *Aniţa Oniţiu* şi *Aurelia Cionca*, sperând că va întimpina sprijin şi încuragiare şi din partea publicului nostru. Arangiarea concertului a luat-o asupraşi, cum aflăm, „Reuniunea română de musică din Sibiiu“.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ pe anul societar 1901/1902.

Onorată Societate! Ne aflăm érăşi în préjma momentului de a încheia activitatea unui an de muncă în societatea de lectură „Andreiu Şaguna“, moment, care ne impune datorinţa sĕ ne dăm sémă de progresul ce l-am făcut în decursul acestui an societar. Că ni-am făcut datorinţa pe deplin, lăsăm aprecierei obiective a Onoratei societăţi şi a publicului român, ce şi-o va face din raportul ce avem onóre a presenta

Şi datori suntem sĕ ne dăm sémă de progresul ce-l facem, pentru-că asupra nóstră, a tinerimii, ca un factor principal al unui popor, se îndréptă privirile bărbaţilor îmbĕtrâniţi în muncă, de noi se légă speranţele acelora, cărora le zace la inimă crearea unui viitor mai favorabil pentru poporul nostru. Şi cu atât mai mult se vor îndrepta privirile acestora asupra nóstră, cari ca viitori preoţi şi învĕţători suntem în primul rênd chiămaţi sĕ ne punem cunoscinţele nóstre în serviciul poporului, în fruntea căruia vom fi puşi. Deci de la progresul ce-l facem în acest cerc mic, de la îmbogăţirea cunoscinţelor nóstre, va depinde în mare parte şi înaintarea acelora, a căror sórte e depusă în mânile nóstre.

Multă ocasiune de a ne spori aceste cunoscinţe şi de a ne întări forţele nóstre spirituale şi morale ne dă societatea de lectură, ai cărei membri cu mândrie ne numĕrăm. In persóna întemeietoriului acestei societăţi, a fericitului în Domnul Archiepiscop şi Metropolit Andreiu baron de Şaguna avem cel mai strălucit model de virtuţi, avem un far luminos; rĕmâne însĕ în datorinţa nóstră, ca prin mijlócele pe cari ni-le pune la disposiţie societatea nóstră sĕ căutăm sĕ ne apropiem de razele încălḑitóre ale aceluia.

Raportul de faţă va încerca sĕ dee numai o parte a acelor mijlóce, cari ne sunt puse la disposiţie din partea societăţii şi întru cât membrii acesteia s'au ştiut folosi de ele.

Raport general.

A. Activitatea societăţii.

a) In general.

Societatea şi-a început activitatea în 2/15 Septembre 1901. Atunci s'a ţinut sub conducerea P. O. Domn director seminarial Dr. Eusebiu R. Roşca şedinţa de constituire, în care cu aclamaţiune a fost ales president al societaţii: Dr. George Proca, prof. sem.

In comitet au fost aleşi, conform statutelor, următorii:

Oficianţi: 1. George Tulbure, cleric c. III. vice-president. 2. Dumitru Borcia, cleric c. III. notariu-archivar. 3. Ioan Fodorean, cleric c. II. cassar. 4. Remus Roşca, cleric c. I. controlor. 5. Ioan Morariu, cleric c. II. bibliotecar. 6. George Preşmerean, ped. c. I. vice-bibliotecar. 7. Nicolau Perian, cleric c. I. notariu al şed. soc. 8. Zaharie Mihălţian, cleric c. III. redactor al fóiei „Musa“. 9. Ioan Dima, ped. c. III. econom.

Membri în comisiunea literară: Augustin Bodea, cleric c. III. Ioan Romoşan, cleric c. III., care rĕpăşind din cause sanitare, a fost ales: George Lărgean, cleric c. III. George Bárescu, cleric. c. III. Nicolau Şoneriu, cleric c. II. Aurelian Oancea cleric c. I. George Tocit, cleric c. I. Eugen Crăciun, ped. c. III. Nicolau Vlad Stezar, ped. c. III. Ioan Pascu, ped. c. II.

Societatea astfel constituită a ţinut în decursul acestui an 16 şedinţe ordinare şi 2 estraordinare, dintrĕ cari 12 s'au ţinut sub presidiul ordinar al prof. sem. Dr. George Proca, ear' 6 sub conducerea vicepresidentului George Tulbure cl. c. III.

Afară de aceste şedinţe, cari după necesitate au fost ocupate cu afaceri literare scientifice şi administrative, s'a ţinut în séra de 29 Novembre 1901 st. v. în amintirea fericitului în Domnul Archiepiscop şi Metropolit Andreiu baron de Şaguna, patronul societăţii, o *şedinţă festivă*, cu care ocasiune s'a rostit un cuvênt festiv, s'a cetit o disertaţiune, s'a declamat o poesie seriósă şi una comică, ear' corul seminarial şi orchestra societăţii au delectat publicul prin prestaţiunile alese. Public numĕros şi ales a participat la acéstă manifestare a societăţii în frunte cu Escelenţia Sa Inalt Preasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu, actualul patron al societăţii.

Publicul participant s'a depărtat de la şedinţă plăcut impresionat şi mulţămit — dovadă raportele diferitelor foi periodice.

Conclusele societăţii după natura lor sunt parte literare scientifice, parte administrative, cele mai însemnate ating numĕrul de 10, dintrĕ cari 3 nu s'au esecutat.

Numĕrul membrilor e 282 şi adecă 20 fundatori, 10 onorari, 251 ordinari şi 1 membru extraordinar.

George Tulbure
presid. comit.

Dumitru Borcia
notariu referent.

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

„A XVIII a programă a institutului pedagogic-teologic al archidiecesei ortodoxe române transilvane în Sibiiu“ pe anul şcolar 1901—1902, publicată de directorul Dr. Eusebiu R. *Roşca*. Cuprinde: „Descrierea republicei Argentina“ de N. Vătăşan şi „Sciri şcolare şi cronica institutului“. Din acestea estragem următórele: Corpul didactic a constat din 4 profesori ordinari definitivi (întrĕ cari şi directorul), 3 profesori ordinari provisori, 1 profesor estraordinar definitiv, 1 profesor estraordinar provisor, 1 instructor supleont pentru musica vocală şi instrumenţală, 1 medic seminarial şi profesor de higienă. La începutul anului au fost înmatriculaţi 101 elevi în secţiunea teologică (45 c. I., 32 c. II. 24 c. III.) şi 153 în secţiunea pedagogică (56 c. I. 43 c. II. 54 c. III.). Din acestia au părăsit institutul în cursul anului 2 din secţiunea teologică (1 c. II., 1 c. III.) şi 6 din secţiunea pedagogică (1 c. I., 4 c. II., 1 c. III.); eliminat 1 din cursul II. pedagogic.

Clasaţi după protopresbiterate, mai bine au fost representate tractele Făgăraş (8 teologi, 13 ped.), Avrig (3 teol. 17 ped.) Zarand (5 teol., 12 ped.) Sebeş (7 teol., 8 ped.). Urméză apoi tractele, Bran, Braşov, Orĕştie cu câte 12 inşi, Sibiiu 11, Agnita, Unguraş câte 10, Mercurea 9, Treiscaune 8, Cetatea de pétră, Cohalm, Sigişóra câte 7, Câmpeni 6, Alba-Iulia, Cluj, Lupşa, Mediaş câte 5, Dej, Dobra, Haţeg, Ilia, Regin câte 4, Hunedóra 3 (în secţ. teol.), Murĕş-Oşorheiu, Têrnava câte 3, Abrud 2, Turda 1, ear' din tractul Deva şi Solnoc nici unul.

După posiţia socială a părinţilor au fost: în secţiunea teologică 48 fii de economi, 36 fii de preoţi, 11 de învĕţători, 3 de meseriaşi, 1 de notariu cercual, 1 de comerciant; în secţiunea pedagogică 99 fii de economi, 21 fii de preoţi, 18 de învĕţători, 5 de notari cercuali şi 3 de comercianţi.

Stipendiaţi au fost: în *secţiunea teologică* 12 cu câte 100 coróne din fondul „Miron Romanul“ budgetul pe 1901, şi 12 tot cu câte 100 coróne din budgetul pe 1902, 10 cu câte 100 coróne din fundaţiunea „Francisc Iosif“, 2 cu câte 80 coróne din fondul „Ioan Hania“ (1 din budgetul pe 1901 şi 1 din cel pe 1902) şi 1 cu 60 coróne din fundaţiunea „Ecaterina Raţiu“; *în secţiunea pedagogică* 10 cu câte 100 coróne din fundaţiunea „Moga“, 24 cu câte 100 cor. din fundaţiunea „Francisc Iosif“, 1 cu 60 coróne din fundaţiunea „Ioan Popescu“, ear' unuia consistoriul i-a votat un ajutoriu de 80 coróne din fondul şcolar eparchial.

Biblioteca seminarială constă din 1237 opuri în 2354 volume, special: grupa „teologie“ 234 op. în 387 volume, „filosofie şi pedagogie“ 130 op. în 235 vol., „limbă şi literatură“ 234 în 410 vol., „istorie şi geografie“ 225 în 424 vol., „matematică şi sciinţe naturale“ 69 în 125 vol., „jurisprudenţă“ 42 în 47 vol., „agricultură, industrie şi comerciu“ 36 în 79 vol., „protocóle sinodale şi congresuale“ 15 în 106 vol., „enciclopedie“ 30 în 83 vol., şi „diverse“ 222 în 478 volume.

In cursul anului institutul a fost cercetat de Inaltpreasfinţia Sa metropolitul în 12 Decembre, asistând la prelegerile profesorilor Dr. Roşca, Comşa, Ghibu, Dr. Bologa, Dr. Proca şi Vătăşan, şi în 10 April, când elevii fiind în préjma plecării a casă pe vacanţele de Pasci, li-a adresat frumóse cuvinte părintesci privitor la conduita lor în cercul familiar şi în comunele unde vor petrece timpul vacanţelor. In 5 April a fost cercetat de inspectorul reg. de şcóle Dr. Vértessy Gyula, care inspectând şcóla de aplicaţie a asistat la prelegerile din aprópe tóte objectele de învĕţămênt.

Din „*însciinţările pentru a. 1902—1903*“, estragem, că cei cari doresc sĕ fie primiţi la cursul teologic ori pedagogic au sĕ-şi înainteze suplicele la consistoriu cel mult până la *1 August*, provĕḑute cu carte de botez, testimoniu de şcólă şi atestat medical că sunt sănĕtoşi şi nu au nici un defect corporal ori spiritual.

La fine programa conţine „raportul general despre activitatea societăţii de lectură *Andreiu Şaguna* în cursul anului şcolar 1901—1902“.

Poesiile lui Delamarina. Despărţĕmêntul Lugoj al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, în adunarea sa generală ţinută în 6 April a. c. a fost luat hoiărîrea sĕ editeze o serie de broşuri cu conţinut literar şi instructiv. Aprobată acéstă hotărîre în şedinţa din 15 Maiu a comitetului central, comitetul despărţĕmêntului a început imediat punerea în lucrare a hotărîrei, tipărind şi terminând deja prima broşură, care conţine *poesiile complete* (în dialect bănăţenesc) ale lui *Victor Vlad* (pseudonim: *Delamarina*), publicate o parte din ele în „Dreptatea“. Broşura conţine şi o schiţă biografică a poetului, portretul şi un glosar al particularităţilor lexice. Costă 30 fileri + porto postal şi se póte procura de la despărţĕmêntul Lugoj al Asociaţiunii prin redacţia Drapelului. Despărţĕmintelor Asociaţiunii li-se dau cu 20 coróne suta (în loc de 30 cor.)

FELIURIMI

Ofir, ţara aurului, din care regele *Solomon* îşi acuira aurul, e object de minuţióse scrutări în opul savantului german *Carol Peters*: „Das goldene Ophir Salomos. München 1896“. Peters începênd cu clasarea tabelară a popórelor despre cari se face amintire în *Genesis* (Cartea facerii), esaminéză rênd pe rênd tóte locurile în cari ţéra aurului „unde chiar şi rîurile produc aur“ ocură fie numită apriat, fie numai ca făcêndu-se alusiune la ea. In urma acestora Peters ajunge la resultatul că pe timpul lui Solomon numele „Ofir“ era în general cunoscut. Constată apoi, că Evreii lui Solomon în calea spre ţéra aurului făceau plecarea din vechiul Ezeongeber, care era situat la colţul nordic al golfului Ailanis; treceau Marea-roşie şi petreceau în călĕtorie trei ani de zile. Cât pentru acéstă durată lungă a călĕtoriei, Peters observă că din ea nu se pot face deducţiuni la departarea ţerei, de óre-ce în acei trei ani era calculat şi timpul petrecut cu adunarea aurului. Se ocupă temeinic cu numĕrósele supoşiţiuni, de multe-ori bizare, ridicate în cursul vremurilor referitor la ţinta finală a acestor călĕtorii, şi invocând motive noue se pronunţă pentru teoria sud-africană, conform căreia Ofir era teritoriul din dosul litoralului de la Sofala. Acésta teorie veacuri de ani a avut susţinĕtori de frunte, ear' poporaţiunea portugeză de acolo credea în ea cu tótă convingerea.

In deducţiunile sale Peters mânecă de la faptul că rădĕcina cuvêntului *Ofir*, (literile hebraice Alef, Phe, Resch) e aceeaşi ca la Africa (AFR-ica, înţelege: terra) şi african (Afer, Afri), şi astfel în cuvêntul Ofir crede a afla numele vechiu semitic al întregului continent. Dacă etimologii acceptă acéstă teorie, atunci s'a aflat şi înţelesul până acum necunoscut al numelui Africei. De óre-ce după *Genesius* Ofir e identic cu arabul *afir* (în dialect sud-arabic: ôfer) şi însémnă roşu, Africa ar însemna: pămênt roşu, în tocmai cum Albionul însémnă: pămênt alb. In cât pentru colórea roşiă autorul atrage atenţiunea asupra faptului, că ţermurii din faţa Arabiei până jos la capul Guardafu sunt de colóre roşie pronunţată şi că solul dominant al Africei medie e lateritul roşu.

Desvóltă apoi, că numele întregului continent era aplicat şi la părţi singuratice şi că în numele litoralului de la Sofala a rĕmas pană în zilele de acum. Sofala, mai înlăuntru de ţermuri esprimată Sofara, deja în Septuaginta obvine ca numire a Ofirului (Σωφαρά, Σωφηρά, Σωφυρά). Cu mult mai important însĕ de cât împrejurarea că la ţermuri s'a manţinut până acum numirea vechiă, e faptul că în interiorul continentului, întrĕ Limpopo şi Zambezi esistă bogate câmpuri aurifere, cu a căror bogăţie nu póte emula nici o ţéră din evul vechiu. Săparea aurului, conform calculării lui *Fairbridge* se estindea pe teritoriu de peste 6000 chilometri pătraţi; întocmirile pentru scosul şi alesul aurului erau apĕrate de puternice întărituri feneciane sabeice, a căror epocă data cu mult înainte de timpurile lui Solomon, după cum s'a constatat acésta prin esaminarea ruinelor cetăţii Simbaoë (Zimbaye).

In părţile acestea ale ţermurilor ostici ai Africei, stăpânite de Sabbei, îşi trimitea deci Solomon corăbiile, ca sĕ-i aducă aur, ceea-ce putea face cu atât mai uşor, că era în bune relaţiuni cu regina din Saba şi cu Hiram din Tir. Din „Természettudományi Közlőny“.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Mult stimaţii şi evlavioşii membri din direcţiunea băncii „*Detunata*“ din Bucium, interesaţi fiind de luminarea şi înaintarea tinerimei şcolare, din anul 1898 până acum, an de an au donat pentru cărţi pe séma copiilor miseri de la şcóla gr. or. din Bucium-Muntari, suma de câte 28 cor.

Pentru aceste fapte nobile le împărtăşim sincerile şi preacăldurósele nóstre mulţămiri, şi le dorim, ca bunul şi înduratul Dumnezeu sĕ-şi reverse asupra evlavioşilor noştri donatori darurile Sale cele bogate, şi sĕ le lungéscă firul vieţii în deplină sănĕtate şi mulţămire întru mulţi fericiţi ani.

Bucium-Muntari, în 15 Iunie 1902.

Comitetul parochial.

Mulţămită publică.

Pe séma bisericei gr. ort. române din Galomfalĕul-mare, tractul Sighişórei, zelosul şi evlaviosul creştin domnul *Vasiliu Paşcoviciu*, înainte de acésta cu vre-o câţiva ani cumpĕrând bis. nóstră de aici un pămênt, a împrumutat biserica cu suma de 200 cor. Astăzi a declarat însĕ înaintea comitetului parochial că suma de 200 cor. nu o mai pretinde, — ci o cedéză bisericei nóstre. — Tot amintitul creştin, cu tóte că în timpul din urmă mai multe obiecte frumóse a dăruit sf. nóstre bis., a mai cumpĕrat şi un prapor fórte frumos, negru, cu suma de 56 cor. 49 fileri!

Tot pentru sf. nóstră biserică a mai dăruit creştinul *Ioan Z. Pop* un acoperemênt pe amvon, de catifea vênătă fórte frumos, cu inscripţie aurită! — ear' soţia lui Nicolae Roşca un acoperemênt pe strana cântăreţilor, asemenea fórte frumos.

Pentru aceste fapte ale amintiţilor creştini, cu tóte că li-s'au adus şi mulţămită protocolară, — mi-am ţinut de sântă datorinţă, ca şi pe calea acésta sĕ le aduc cea mai căldurósă mulţămită în numele credincioşilor nostri.

Galomfalĕul-mare, la 13 Iunie 1902.

Iuliu Holdĕr
par. gr. or.

Posta redacţiunei.

Braşov. Primit. In numĕrul ce vine. Mulţămim pentru cuvintele de încurajare.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 345/1902. [79] 1—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“** pe anul şcolar 1902/3 pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi şcólele de cadeţi militari la armata comună şi honvedi — se scrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericei ortodocse orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor, provĕdut cu clausula parochului competent, că şí de present, aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii de la şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1901/2 ear' cei de la facultăţi şi universităţi indicele despre tóte cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, níci a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă şi date positive despre acéstă avere şi trebuie sĕ fie subscris şi de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa întru timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa, specialitatea la care, şi locul unde voesce a continua studiile, precum şi aceea dacă are şí alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în casul dacă li se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1 *a*) *c*), 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu, Budapest VII. holló utcza 8. sz. până la 5 August st. n a. c.

7. Totodată se provócă toţi stipendistii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor, că până la terminul susindicat, şi pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1901/2, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fiecare concurent sĕ indice în petiţiune locul şi posta ultimă, unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţiei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu ţinută în 24 Iuniu n. 1902.

Comitetul.

◆ ◆ ◆

La Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate

şi

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panţu

profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

◆ ◆ ◆

Asigurarea pe viéţă

este astăzi pentru viitoriul fie-cărei familii un factor atât de important, în cât o poliţă de asigurare pe viéţă sĕ nu lipséscă în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutoriul imediat în casul morţii, mai oferă asiguraţilor rĕmaşi în viéţă încă şi $3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$% **interese** după banii solviţi. In ţéra nóstră esistă o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălţimea chemărei sale — corĕspunde acestor cerinţe, şi aceea este banca

„THE MUTUAL“

Acéstă bancă e **cea mai mare şi cea mai avută bancă** de asigurare **din lume**, dispunênd cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci 1.828,180.000.

Ea îşi are direcţiunea sa generală în New-York (America) şi posede în patria nóstră concesiunea şi garanţa pretinsă de legile ţerii. **Neavênd acţionari venitul ei întreg îl distribue întrĕ cei asiguraţi.** Asigurări se efectuesc în tóte combinaţiile.

Direcţiunea pentru părţile ardelene:

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

Representanţa cu corespondenţă în limba română în

Sibiiu, strada Wiesen Nr. 10

Representant:

Eugen C. Pipoş.

[57] 3

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de Briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriţi (botoni) pentru guleri şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [62] 6—15

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul şi Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Atelier de lăcătuşerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscinţa onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulţi ani în cele mai renumite ateliere din monarchie şi străinătate, ca al dlui **Valerian Gillar**, lăcătuşul de artă şi construcţie al curţii ces. şi reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătuşerie de artă şi construcţie

în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparţinĕtóre acestei branşe, precum:

Porţi de fer, balcóne, terase, galerii, grilajuri de scări şi **morminte, marchise, antreuri, luminătóre, case pentru flori (florării)** etc. etc.

în ori-ce stil şi după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice şi mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de solid lucrate şi cu **preţurile cele mai moderate.**

Sperând că P. T. public mĕ va onora cu numĕróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuş român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă

Eremie Purece
măestru lăcătuş.

[69] 3—6

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 70 Sibiiu, Marți 25 Iunie (8 Iulie n.) 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Economisare.

Sibiiu, 7 Iulie n.

Viéța omului în lumea acésta trecĕtóre e o muncă neîntreruptă. O muncă și o luptă continuă. E grea deci viéța; și totuși fericit se simte omul în ea, când vede că munca sa îi aduce folóse, ear' luptele sale purtate cu energie și cu perseveranță, scot adevĕrul și dreptatea la suprafață. Căci omul cu credință în Dumnezeu pentru aceste două lucruri sfinte luptă cât trăesce, pentru *adevĕr* și *dreptate*. De muncit apoi muncesce pentru folóse materiale, de cari se împărtășesce însĕ numai atunci, când se știe folosi de resultatele muncii sale.

Suntem la încheierea unui an economic, — pentru-că secerișul e la prag, ear' pe unele locuri s'a început chiar, — de aceea e de actualitate sĕ vorbim despre tema acésta.

O știe fie-care din noi, că prin muncă omul póte sĕ 'și agoniséscă mijlóce suficiente de traiu, pentru sine și familia sa, ba póte sĕ agoniséscă chiar mai mult de cât îi trebue, și astfel vine pus în posiție de a puté pune și ceva la o parte din prisosul ce resultă după acoperirea tuturor cheltuelilor absolut trebuincióse.

Ómenii nostri sunt muncitori din fire. Românul muncesce mult și bine. Și dacă cu tóte acestea nu totdeuna dă înainte în cele materiale, nu lenevia, — cum zic rĕuvoitorii sei, — e vina, ci faptul că nu se știe folosí de resultatele muncii sale, nu știe sĕ scótă prisosuri din munca sa, ear' dacă le scóte, nu le știe conserva.

Și tocmai aici zace greul. Prisosul nu trebue risipit nici-odată pe lucruri nefolositóre, sau chiar folositóre fiind, pe lucruri cari nu sunt de necesitate inevitabilă. Toți cei-ce nu observă regula acésta, sunt risipitori, și nu vor avé nici-odată prisosuri din munca lor, ci din contră, vor avé totdeuna perderi sau deficituri.

O bună împărțire a resultatelor muncei de un an se impune deci țeranului român, acum când începe sĕ adune ródele de pe câmp, pentru-că numai astfel póte sĕ stabilésca echilibrul necesar în afacerile sale economice. Sĕ nu se facă nici într'o casă cheltueli mai mari de cât este câștigul, și nici într'o casă sĕ nu se facă cheltueli de prisos, — iată întréga filosofie a economiei naționale, de care noi, Românii, trebue sĕ ne legăm zilele mai mult de cât ori-care alt neam din lume. Pentru-că buna chivernisélă, buna împărțire a câștigului, resultat din munca proprie, e totodată și *isvor de moralitate* pe séma ómenilor, dat fiind, că cel-ce 'și petrece viéța în liniște și fără emoțiuni, nu se gândesce de cât la lucruri bune și plăcute Celui-ce viéță i-a dat.

Omul care trăesce cu cumpĕt bun, nu e împins spre necesitatea de a'și satisface trebuințele pe cale neiertată, și astfel de a ajunge în conflict cu legea și cu moralitatea. Ear' cumpĕt bun este acela, când omul își știe împărțí astfel resultatele muncii sale, ca sĕ n'ajungă nici odată în posiția de a se ruga de alții sĕ 'i asigure esistența zilnică.

Lucrul acesta, a cerșí de la alții, e umilitoriu pentru om, căci demnitatea sa e călcată prin acésta în picióre. Și ce folos are societatea omenéscă de un astfel de om? Nici un folos; din contră, rușine trage după el, pentru-că un astfel de om devine slugarnic până la estrem, gata sĕ facă ori-ce servicii celui-ce se îndură sĕ 'i țină pe o zi două viéța în óse, aruncându-i din milă câte un codru de mălaiu.

In astfel de stare póte sĕ ajungă nu numai omul de rênd, ci și ómeni din clase mai înalte, dacă nu știu sĕ 'și împărțéscă cu bună socotélă venitele și câștigurile. Și pentru acestia situația e și mai umilitóre, ear' față de ei un om de rênd, dacă 'și administréză bine averea, e cu mult mai înalt înaintea lumii, pentru-că stă pe piciórele proprii, pe când boeriul scăpătat stă tot în genunchi înaintea altora, de la cari cere milă și ajutoriu.

Scurt deci, sĕ ne însușim toți, mai ales însĕ țĕranul român, o împărțire potrivită a resultatelor muncii de preste an, ca lipsuri sĕ nu ducem, și pe deasupra sĕ scótem și prisosuri, — bani albi pentru zile negre, cum spune zicĕtórea, — căci acésta e regula fundamentală pentru întemeierea buneistări pe séma poporului nostru.

Rutenii în pasivitate. Din *Cernăuți* se raportéză, că în ședința din 2 Iulie a dietei bucovinene deputații ruteni au declarat abstinență și părăsirea dietei, pe motivul că s'ar fi alterat drepturile alegĕtorilor ruteni.

Alianța triplă — la Carlsbad. „Le Temps“ din Paris susține a ști, că în scurt timp vor avé întâlnire la Carlsbad miniștrii alianței triple: cancelarul *Bülow*, ministrul nostru de esterne *Goluchovski* și *Prinetti*, ministrul de esterne al Italiei. Scopul întâlnirii e sĕ se sfătuéscă asupra convențiilor comerciale și asupra situațiunii create prin *convenția militară încheiată luna trecută întrĕ Rusia și Bulgaria*

innoire
înnoire

Din tractul Lupșei.

— Sinod protopresbiteral. —

Ponor, 23 Iunie v.

(Urmare și fine.)

In protopresbiterat sunt 29 parochii matre și 4 filii. La acestea în funcțiune sunt 22 parochi și un administrator, în vacanță rĕmân la finea anului 6 parochii și una cu administrator parochial. Preoții în funcțiune, după pregătire sunt: cu teologie ordinară 12, estra-ordinară 11. După starea familiară: 7 vĕduvi. Preste 40 ani de serviciu au 2. Clerici absoluți cu cualificație de preot în tract sunt doi.

In protopresbiterat sunt 3954 familii. Față de anul trecut decrescere de 32, ceea-ce póte sĕ provină din datele ne-esacte ale unor preoți. Suflete sunt, bărbați 9107, femei 8883, — la olaltă 17,900 suflete. Față de anul trecut diferință în minus 315 suflete. In 13 comune este crescere în suflete cu 73, în 13 comune decrescere cu 114, în 3 comune tot starea cea vechie și de aicea se vede, că nu toți preoții presintă datele destul de esact. Șciu ceti și scrie 2820 bărbați, 1078 femei, la olaltă 3878. Căsătorii s'au încheiat, bisericesci și civile 143 părechi, numai civile 5, de tot 148. Căsătorii mixte au fost 17. Căsătorii clandestine (concubinate) sunt 125. In anul 1901 s'au născut 262 prunci legitimi, 202 prunce legitime; nelegitimi 24 prunci și 32 prunce, în total s'au născut 520. Au murit bărbați 303, femei 245, la olaltă 548.

II. Școle proprii sunt 20, închiriate 2. Din acestea corĕspundĕtóre și ne-esceptionate de ministru 15, ear' necorespundĕtóre și admoniate 7. Școle nóue terminate în acest an sunt: Ocolișul-mic și Runcul. Reparaturi mai însemnate s'au făcut la școla din Ponor. In lucrare sunt edificiile școlare din Bedeleu și Valea-Lupșei. Preparative pentru edificare de școle nóue, respective îndreptarea edificiilor se fac în Poșaga de jos, Hădărău și Vința.

Innăscu

Invĕțămêntul s'a ținut în 18 școle. In 5 comune: Bedeleu, Ocolișul-mic, Runc, Valea-Lupșei și Buru nu s'a ținut școlă, parte din lipsa de edificii, parte din lipsa salariului și învĕțătoriului, sau tóte de-odată. Școle comune cu gr.-catolici sunt 6, tóte cu caracterul bisericei nóstre.

In anul școlar 1900/901 învĕțători aplicați au fost 18, dintrĕ cari cualificați 15, nequalificați 3. Din acestia definitivi 14, provisori 1, ear' suplenți 3.

Copii obligați a cerceta școla în anul 1900/901 au fost de la 6—12 ani:

a) copii 845, *b*) copile 658. La olaltă 1503.

Dintrĕ aceștia au cercetat de la 6—12 ani copii 449, copile 273. La olaltă 772.

de la 12—15 ani *a*) copii 390, *b*) copile 251. La olaltă 641.

de la 12—15 ani copii 119, copile 43 La olaltă 162.

Deci suma tuturor copiilor umblători la școlă în anul 1900/901 face 934.

Esamenele anuale s'au ținut întrĕ 15—25 Maiu și afară de Orĕști în tóte școlele au fost conduse de protopopul V. Gan. Școlarii, după progres s'au clasificat: distinși 99; buni

---

FOIȘÓRĂ

Uniformisarea ortografiei.

O broșură editată din partea Asociațiunei din loc ne spune, că comitetul central al Asociațiunii, în ședința sa din 19 Febr. a. c. a luat inițiativa pentru uniformisarea ortografiei și îndreptarea limbei literare la noi în țéră, și în acest scop a recercat secțiunea literară sĕ studieze aceste cestiuni și sĕ pregătéscă propunerile necesare, spre a le puté supune deliberării ședinței plenare din anul curent.

Secțiunea literară în ședințele sale din 24 Martie, 7 April și 10 Iunie a. c. a satisfăcut acestei recercări, și astfel ședința plenară convocată pe 13 și 14 Iulie a. c. va avé prilej a se ocupa cu aceste două cestiuni de importanță extraordinară.

Drept basă pentru desbatere va servi raportul secretariului secțiunii literare, *Dr. I. Blaga*, care e de următoriul cuprins:

Stimați Membri!

Comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român în ședința sa din 19 Febr. a. c. s'a ocupat cu ideia de a îndrepta limba literară și de a uniformisa ortografia, și accentuând importanța ei, a decis, sĕ fie însărcinată secțiunea literară cu a chibzui asupra mĕsurilor de luat în vederea realisibilității acestei idei.

Secretarul general al Asociațiunii, dl Dr. C. Diaconovich, mi-a comunicat hotărîrea comitetului, prin hârtia din 10 Martie a. c. Nr. 140, cerênd ca sĕ o presentez în proxima ședință a secțiunii literare.

In urma acesteia m'am simțit îndatorat a Vĕ presenta un raport despre problemele, a căror deslegare mi-se cere.

Raportul este următorul:

A) Asupra chestiunii ortografiei.

Trebuința de a se discuta asupra chestiunii ortografiei și de a se încerca uniformisarea ei, este, fără îndoială, mare și adânc simțită. Prea s'au înmulțit sistemele ortografice întrebuințate. Arbitriul individual, ce se manifestă atât la noi în țéră, cât și în România, în privința ortografiei, ne duce la o completă destrăbălare.

Ce datorința ne incumbă noue, acum când comitetul Asociațiunii ne-a îndatorat a ne ocupa de problema uniformisării ortografiei?

Cred, că noi altă datorință nu putem avé, de cât de a face cunoscute regulele stabilite de Academie și manținute până azi de acéstă instituțiune. E clar, ca lumina sórelui, că în privința limbei trebue sĕ ne fie Academia farul îndreptător și luminător. Noi n'avem sĕ fixăm legi nouĕ, nici relativ la limbă, nici la scriere. Rolul acesta nu-l mai putem avé.

Academia a discutat asupra ortografiei în sesiunile generale din anii 1880 și 1881, avênd drept bază un raport, ce i-se presentase de către domnul T. Maiorescu. D-nul Maiorescu mai publicase înainte de aceea renumitele sale studii „Despre scrierea limbii române“, în care în mod aprofundat, pe basă știentifică, clarifică tóte întrebările referitóre la scrierea și ortografia limbei românesci.

Regulele ortografiei române, pe basa conclusiunilor luate în ședința Academiei, au fost redactate tot de dl Maiorescu în 16 puncte, la cari apoi Academia a mai primit un aditament relativ la sunetul ʐ și ӿ. (Vedi Anal. Acad. ser. II tom. III din 1880—81, secțiunea I pag. 216, 217 și 229.) Aceste regule sunt următórele:

„*Regulele ortografiei române primite de Academia româna în urma desbaterilor din sesiunile generale 1880 și 1881 a votului final din 31 Martie 1881 și Martie 1895*“.

1. Litere latine *y*, *ph*, *th*, *qu* și *k*, nu se vor întrebuința în scrierea română, cu excepțiunea pentru numele proprii și cuvintele străine neasimimilate, d. e. *Quintilian, Ypsilant, Kalium.*

2. Duplicarea consonantelor se admite numai acolo, unde provine din alipirea a două cuvinte române, din cari unul se termină și altul începe cu aceeași consonantă, sau cu o consonantă de acelaș organ, însĕ numai în lăuntrul limbei române, unde se și aude. Vom scrie dar: *înnotare, înnăscut, înnoire* etc. Vom scrie însĕ: *aprobare* (cu un singur *p*) *afirmare, colaborare, duplicare comoditate.*

Se lasă latitudine a se scrie *înmulțire* sau *immulțire, înmormêntare* sau *immormêntare.* Vom scrie însĕ totdéuna *împreuna, împilare, împăcare* etc.

3. Se admite duplicarea lui *s* în puținele cuvinte, în care póte servi pentru evitarea confusiunii întrĕ două înțelesuri diferite: massă (*la masse*) și masă (*la table*), rassă (*la race*) și rasă (*rasée*), cassă (*sa caisse*) și casă (*la maison*).

4. Deosebirea nuanței de pronunțare a lui *s* ca *z* în mijlocul și la terminarea cuvintelor nu se însemnéză, aflându-se numai în câteva cuvinte nou primite și prin urmare nici *s* nu se duplică în mijlocul cuvintelor, acolo unde rĕmâne *s* după natura lui. Vom

638, debili 198; — după confesiune au fost gr.-orientali 859, gr.-cat. 76; după naţionalitate români 935. Cu cărţi şcolare preste tot prověḑuţi 498, în parte 382, neprověḑuţi 55.

Şcóle străine au cercetat 38 elevi, 5 eleve. Anume: elementară 22 băeţi şi 4 băiete; comercială un elev; gimnasiu 12 elevi; pedagogie 2 elevi; teologie 2; şcóla civilă (de fete) 1 elevă.

III. In protopresbiterat sunt 32 biserici în valóre de 113,340 coróne. Din acestea 12 sunt din pétră şi cărămidă şi 20 din lemn. In stare bună 26, stare slabă 6. Bisericile tóte sunt prověḑute cu odórěle cele mai necesari. Case parochiale sunt 11 în valóre de 14,410 cor., cari cu escepţiunea caselor protopopesci tóte sunt de lemn. Inchiriate sunt 2 case. Edificii şcolare sunt 20 cu locuinţă pentru învěţătoriu şi două fără locuinţă pentru învěţătoriu. Din acestea 20 sunt de lemn, ear' 2 de pétră.

Pămênturi ca fundaţiune bisericéscă sunt 825 jug. 922 stêngini cuadraţi, în valóre de 57,598 cor. 8 fil. Pămênturi ca fundaţiune şcolară 470 stêng. ☐ în valóre de 160 cor. Pămênturi ca dotatiune preoţéscă 239 jug. 28 st. ☐ în valóre de 29,004 cor. 98 fil.; ear' ca dotaţiune învěţătoréscă 1 jug. 1505 stêng. ☐ în valóre de 880 cor. Valórea tuturor pămênturilor bisericesci şi şcolare face 87, 643 coróne 6 fil.

Averea mobilă a bisericelor (capitale, fonduri şi fundaţiuni) face 49,256 cor. 86 fil. Averea mobilă a şcólelor face 10,734 coróne 48 fileri.

Oferte benevole din partea credincioşilor s'au făcut în deosebitele parochii în sumă de 6,284 cor. 02 fil.

Pe basa acestor estrase mai esenţiale cu plăcere constat, că în protopresbiteratul Lupşei afacerile bisericesci, şcolare şi epitropesci an de an arată progres, şi în special de când au ajuns sub conducerea demnului protopop actual *V. Gan.* Merit are dară P. On. D-Sa, care cu atâta abnegaţiune şi zel vrednic de laudă se silesce a folosi ori-ce ocasiune binevenită întru binele bisericei, şcólei şi poporului de sub înţelépta sa conducere.

Incă un cuvênt şi am incheiat. Eram cât p'aci sě uit că după terminarea şedinţei prime, ca de obiceiu am fost învitaţi de P. O. D. protopop la masă, unde apoi prea amabila-i dómnă protopopésă *Ana*, ca în-tot-déuna aşa şi de astă-dată ne-a primit şi ospětat cât se póte de bine cu un bogat şi splendid prânz.

De sine se înţělege, că toastele şi cântările încă n'au lipsit. P. O. D. protopop a toastat întru sănětatea şi îndelunga viéţă a I. P. S. Dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metian*; părintele *Cioran* pentru protopopul *Gan*; părintele *Ciorbea* pentru membrii sinodali. Tare bine ni-a căzut al doilea toast al părintelui *Cioran* pentru dómna protopopésă, carea mult s'a obosit pentru a nóstră ospětare şi tratare. A mai toastat părintele *Ciorbea* pentru domnişórele şi damele de faţă, şi pentru femeia română în general.

Laurenţiu Ciorbea.

Convocare.

Onoraţii membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" de pe teritoriul *despărţěmêntului Dobra*, cum şí binevoitorii şi sprijinitorii acestei instituţiuni, prin acésta sunt învitaţi sě participe la adunarea cercuală a acestui despărţěmênt, ce se va ţiné în *Dobra*, în şcóla gr. or. la *20 Iulie* st. n. 2 ore p. m.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin presidiu.
2. Raportul comitetului:
   a) prin secretar, şi
   b) prin cassariu.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor.
4. Alegerea unei comisiuni pentru acuirarea de membri noi şi încassarea tacselor de la membrii vechi.
5. Eventuale disertaţiuni, cari vor fi anunţate conform §-lui 27 din statute.
6. Propuneri.
7. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii.
8. Inchiderea adunării.

Pentru comitetul cercual al despărţěmêntului Dobra:

Dobra, 5 Iulie st. n. 1902.

Iosif Morariu director. *Lazar Vraciu* secretariu.

Conferenţele învěţătoresci.

Cercul Braşovului.

— 19 Iunie v.

Aşteptând până acum *înzadar*, ca vre-un alt învěţătoriu mai dibaciu de cât mine în condeiu sě publice un raport aměnunţit despre decursul conferenţelor învěţătoresci din Braşov, *de-şí cam târziu*, vin a ruga onorata redacţiune sě binevoiéscă a 'l publica pe cel următoriu, pentru-că — după părerea mea — cele cuprinse în el îşi au pentru totdeuna *reala* lor valóre.

Conferenţa învěţătorilor din cercul Braşovului (protopopiatele: Braşov şi Treiscaune) a fost ţinută în 18, 19 şi 20 April v. a. c. în sala festivă a gimnasiului român gr. or. din Braşov, sub presidiul dlui comisariu consistorial *Dr. Vasile Saftu.*

Conform convocatorului acestei conferenţe, membrii ei s'au întrunit în 18 April la 9 ore a. m. în biserica Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu. Aici s'a sěvêrşit chemarea duhului sfânt şi un parastas întru pomenirea fericiţilor în Domnul: archiepiscopul şi metropolitul Andreiu baron de Şaguna, archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul, binefăcětoriul neamului Emanuil Gojdu, cum şi a tuturor învěţătorilor decedaţi din cercul Braşovului. — A slujit dl Dr. Vasile Saftu, paroch.

După terminarea ceremonialului membrii conferenţei s'au adunat în sala cea mare a gimnasiului rom. gr. or. din loc.

Aici dl comisariu consistorial Dr. V. Saftu a deschis conferenţa, făcênd în frumosul sěu discurs de deschidere*) o reprivire asupra activităţii nóstre de cinci ani, vorbind despre programul, după care a lucrat conferenţa nóstră până acum, pe care urmându-l şì de aci 'nainte, vom folosí nouě şi urmaşilor nostri şi ne vom uşura considerabil munca, la care suntem angajaţi. A amintit în fine, că urmându-ne programul, în acest an ne ocupăm cu ştiinţele naturale, cari în şcólele nóstre, în cea mai mare parte, dacă se propun, atunci acésta se întêmplă în mod de tot superficial şi iraţional. — După acest cuvênt conferenţa întimpină pe dl comisariu cu vii „sě trăiéscă".

Şedinţa I. (18/IV. a. c. $10^1/_2$ a. m. — 1 p. m.).

Membri presenţi: 66.

1. Se constitue biroul alegêndu-se notari dnii: R. Frateş şi N. Stoicovici şi bărbaţi de încredere dnii: I. Dariu şi I. Vătăşan.

2. Dl president salută ca óspeţi ai acestei şedinţe pe dnii: G. Urdea, Ios. Maximilian, R. Verzea şi G. Dogar, parochi; N. Sulică şi D. Lupan, profesori; I. Lenger advocat.

Cu plăcere se ia act despre presenţa acestori domni.

3. La ordinea zilei e prima lecţie practică din sciinţele naturale. Acéstă lecţie o ţine dl I. Vătăşan, învěţător în Braşov, cu elevii şi elevele anului I şi II de şcólă, tractând tema: „Vaca", — intuiţiune.

Acéstă lecţie, precum şi cele ce vor urma sunt modele de lecţii, ţinute într'o şcólă, unde elevii şi elevele din cei 6 ani de şcólă sunt concentraţi într'o sală de învěţămênt sub conducerea unui singur învěţător. Ca urmare, elevii cu cari învěţătorul nu se póte ocupa direct, capătă ocupaţie în scris.

După-ce dl Vătăşan a terminat, elevii şi elevele au fost dimişi şi apoi s'a început critica, la care au luat parte dnii: V. Ivan, Z. Popovici, G. Şurar şi I. Sporea.

După-ce dl comisar 'şi-a făcut observările finale, conferenţa a decis, sě se iee act de ţinerea acestei lecţii practice.

Cu acestea şedinţa I-ă s'a încheiat, anunţându-se proxima şedinţă pe după amiazi la órele 3.

Şedinţa II. ($3^1/_2$—$4^1/_2$ óre p. m).

Membri presenţi: 67.

1. Dl president bineventéză ca óspeţi pe dnii: G. Dogar, paroch, D. Lupan, profesor. Spre plăcută sciinţă.

2. La ordinea zilei e disertaţia dlui Z. Popovici, înv. în Săcele, asupra temei: „Importanţa şi direcţia practică a sciinţelor naturale în şcóla poporală".

Disertaţia, lucrată cu multă cunoscinţă de causă şi cu mare îngrijire, e ascultată cu viu interes şi dl disertant întimpinat cu „sě trăiască".

La discuţia asupra acestei disertaţii iau parte dnii: V. Ivan, N. Lepedeanu şi I. Vătăşan. După-ce şi-a făcut observările şi dl comisar, conferenţa, recunoscênd meritul temei, a adus dlui Z. Popovici mulţămită protocolară.

Cu acestea şedinţa s'a încheiat.

Şedinţa III. (19 Aprile 8—12 ore a. m.

Membri presenţi: 65.

1. Sunt salutaţi de dl president ca óspeţi dnii: G. Dogar şi I. Toma, preoţi, Anton Puşcar, inginer, I. Bing absolvent de filosofie, Roşculeţ, stud. fil., G. Păcală, farmacist, N. Sulică, profesor, Dumitru Manole, negustor. Spre plăcută ştiinţă.

2. Se ţine a doua lecţie practică din sciinţele naturale.

Dl Savu Luca, înv. în Săcele ţine lecţie practică cu elevii şi elevele anului III de şcólă despre „*měr*".

După terminare şi dimiterea elevilor se începe discuţia asupra lecţiei. La discuţie iau parte: dşóra M. Bogdan şi dnii: G. Crivěţ, I. Puşcar, I. Vătăşan, Ir. Frateş, C. Muşlea, N. Lepedeanu, I. Sporea şi Nistor.

După-ce şi-a făcut şí dl comisariu observările, pentru deplin succésa lecţie practică s'a adus dlui învěţătoriu mulţămită protocolară.

3. După o pausă de 5 minute se începe a treia lecţie practică, tot din ştiinţele amintite. Dl N. Rădoiu, înv. în Doboli inf. tractéză cu elevii şi elevele anului IV de şcólă tema: „Gândacul de Maiu".

După terminarea lecţiei şi dimiterea elevilor se începe discuţia, la care iau parte dnii: G. Şurar, G. Zaharie şi N. Lepedeanu.

După-ce şi face observările şi dl comisar, conferenţa aduce dlui Rădoiu mulţămită protocolară, pentru-că 'şi-a dat silinţă şi lecţia 'i-a succes.

Cu aceste şedinţa III se încheie, anunţându-se proxima şedinţă pe după amiazi la órele 2 şi $^1/_2$. (Va urma.)

---

*) S'a publicat în ziariul nostru, nr. 45 din 23 April a. c. *Redacţiunea.*

NOUTĂŢI

Monachul Miron. Eri în decursul sfintei liturgíi celebrate în mănăstirea Hodos-Bodrog, *a fost tuns întru monach* prin archimandritul Augustin Hamsea, asesorul consistorial archidiaconul *Dr. Elie Cristea*, dându-i-se numele *Miron.*

*

Museul etnografic din Bucureşti a fost îmbogăţit zilele trecute cu următórele obiecte donate din partea M. Sale Regelui *Carol* al României, anume: cu o sabie, dăruită M. Sale la 1856 de tatăl seu, principele Anton de Hohenzollern, când Regele Carol a eşit din şcóla militară. E prima sabie purtată de Suveranul român. Cu a doua sabie, de la 1860, purtată când Suveranul era ofiţer de dragoni în armata prusiană. Cu sabia de la 1866, cu echisonul românesc (cap de bou şi vultur şi cu lama drépţă) cea dintâiu sabie românéscă, model Cuza-Vodă, pe care M. Sa Regele a avut-o cu ocasia accidentului de drum de fier de la Cotroceni. Cu a cincia sabie, purtată de M. Sa Regele în timpul rěsboiului. Ea e fórte uzată jos, aşa că e găurită. Cu uniforma de mică şi mare ţinută prusiană, pe care M. Sa o purta ca ofiţer de dragoni, când a fost proclamat Domnitor al ţerei. Cu mundirul românesc de mare ţinută cu gradul de general, cu care M. R. a întimpinat pe Impěratul Alexandru II. la gara din Bucureşti. Cismele cari au fost purtate de M. Sa în timpul rěsboiului, de asemenea şi chipiul românesc cu învělitórea albă lăsată pe spate.

*

† Iulia Haşděu, soţia ilustrului savant român *Bogdan P. Haşděu,* membru al Academiei Române, a rěposat în Câmpina. Vineri rěmăşiţele pămêntesci ale rěposatei au fost transportate la Bucuresci şi înmormêntate în cimiteriul Belu. Sdrobit de durere, venerabilul bětrân a zis amicilor sei următórele: Acésta e ultima lovitură; acum nu mai aştept de cât rêndul meu.

*

Concertul A. Nemeş, tiněrul violinist absolvent al conservatoriului din Viena, pe care 'l anunţaserăm în numěrul de Sâmbătă, se dă de séră, în sala de la „Musikverein", cu concursul cunoscutei pianiste *Aurelia Cionca.* Programul e următoriul: 1. Ch. de Beriot: Concert pentru violină, op. 104 (A-moll), dl *A. Nemeş.* 2. G. Meyerbeer: „Schatten-Arie" din opera „Dinorah", d-şóra *Aniţa Oniţiu.* 3. *a*) I. Raff: „Cavatina" op. 85 Nr. 3. *b*) G. Eberhardt: „Mazurka" op. 76 Nr. 1. dl *A. Nemeş.* 4. Bach-Tausig: „Tocrata" şi „Fuga" (D moll), dşóra *Aurelia Cionca.* 5. L. de Beethoven: „Romanţă" op. 50 (F-dur), dl *A. Nemeş.* 6. *a*) I. N. Cutrupi: „Cum am aflat ce e dorul" romanţă; *b*) ⁂ „Ţiganca", cântec poporal, d-şóra *Aniţa Oniţiu.* 7. *a*) G. A. Dinicu: „Intrě braḑi", *b*) D. Alard: „Brindisi Valse", dl *A. Nemeş.* Acompaniare la pian: dna *Minerva Brote.* Inceputul la orele 8 séra. Preţurile de întrare: Locul I. (rêndul 1—4) 2 cor.—, locul II. (rêndul 5—11) 1 cor. 50 fileri, loc de stat 60 fileri.

*

O nouă societate economică română. Pe azi sunt convocaţi în Ilia fruntaşii români din ţinuturile acelea pentru a se sfătuí asupra înfiinţării unei societăţi pentru valorisarea productelor economice ale poporului. Iniciatorii acestei bune idei sunt: Părintele George Perian din Vorţa, proprietariul şi învěţătoriu Nicolae Iuga din Bretea şi propietariul Ioan Juga din Bretea.

*

Vestita ospitalitate magiară! Luaserăm şi noi ştire, din foile magiare, că „societatea archeologică şi istorică din comitatul Hunedórei", comitatul şi chiar şi guvernul, spriginiţi de inteliginţa magiară, fac mari pregătiri pentru-ca sě priméscă în mod demn pe savanţii din România, cari la începutul lunei curente aveau sě soséscă la Deva spre a face călětorii de studiu în comitatul Hunedórei. Despre „splendida" primire cetim în „Gazeta Transilvaniei", că la gară a eşit întru întîmpinarea óspeţilor numai Téglás Gá-

---

scrie dar: *rosă, francesa, sintesa, nasal, frumosul,* etc.

5. Consonanta duplă *x*, păstrată în alfabetul campan, o putem primi şi noi ca o înlesnire grafică pentru împreunarea lui *c* şi *s* în neologisme şi în nume proprii: *xilografiă, lexicon,* Xenocrat, *Alexandru.*

Se lasă însě latitudine a se scrie: *expediţiune* şi *espediţiune, esemplu* şi *exemplu,* după-cum vrea sě pronunţe scriitoriul.

6. Sonul ж se va scrie totdéuna cu *j.*

7. Sonurile ц şi џ se vor scrie cu *c* şi *g* înainte de *e* şi *i*, şi cu *ci* şi *gi* înaintea celorlalte vocale. Când însě literele *c* şi *g* au sě sune к şi г, înaintea vocalelor *e* şi *i* se vor scrie cu *ch* şi *gh.*

Vom scrie deci: *cine, ginere, cépă, génă, ciaslov, ciocârliă, ciută, giam, Giurgiu, cheie, unchiŭ, ghem, ghindă* etc.

8. Sonurile ш şi ц se vor scrie totdéuna cu *ş* şi *ţ*, adecă *s* şi *t* însemnate cu sedilă francesă.

Pentru sonul ѕ se admit douě scrieri, Acolo, unde flexiunea română îl arată ca provenind dintr'un *d*, se va scrie cu *ḑ*; asemenea acolo, unde se arată *d*, fie şi din cuvintele primite în limba română ca neologisme; în celelalte casuri se va scrie cu *z.*

De exemplu: *creḑi, verḑi, ḑeŭ, ḑiua;* însě: *zimbesc, zălog, lucrez, botezat.*

9. щ se scrie cu *sc*, unde vre-o formă flexionară română arată un *sc*, din care a provenit: *cunosci, pesce, românesci,* asemenea şi în cuvêntul *a sci* cu derivatele lui: *sciinţă, cunoscinţă,* etc. Se scrie însě *Ştefan, ştergar, aştept.*

10. Sě se însemne sunetul ъ cu semnul ˘, ear' sunetul î cu semnul ^ deasupra vocalei originare, din care a provenit.

11. In vorbele flexibile sě se conserve *u* final cu semnul scurtării, acolo, unde se aude de jumětate sau nu se aude de loc, d. e. *omŭ, bunŭ, lucrulŭ, plecŭ, placŭ, fiŭ.*

12. *i* scurt se va însemna cu ĭ cu semnul scurtării, d. e. *ómenĭ, copiĭ, auḑĭ.*

13. Articolul nedefinit, pronumele şi numěralul *o* se va scrie cu *o* şi nici odată *uă;* d. e. *o* casă, *o*dată, am dat-*o.*

14. Apostroful nu se pune înaintea articolului femenin *a*, prin urmare se va scrie *casa, masa,* etc.

15. Diftongii *ea* şi *oa* se vor însemna cu *é* şi *ó*, afară de *-ea* de la imperfect şi de *ea* în cuvinte ca *stea*, unde *a* final are valórea propriă gramaticală; d. e. *mergea, ţinea, stea.*

16. Pentru împreunarea a douě sau mai multe cuvinte sau particule se întrebuinţéză semnul liniuţei —, de exemplu *dă-mi, ducă-se, a-mi face.*

Acestea sunt regulele ortografiei, după decisiunea Academiei române de la 1881.

(Va urma).

bor (directorul şcólelor reale şi al museului istoric) însoţit de profesorul Lazarici, de subinspectorul reg. de şcóle Vildt şi de „câteva persóne din ceata slujbaşilor“. 20 dintrĕ óspeţii sosiţi au fost încuartiraţi la familiile *române*, ear' celorlalţi „comitetul de primire“ li-a dat locuinţă în *hoteluri* (pe spesele fiecăruia). (Dl Tocilescu a fost luat în cuartir la Téglás). Sâmbătă s'a dat şi un *banchet* „în onórea óspeţilor“, avênd *fie-care participant sĕ-şi rĕscumpere tacâmul cu trei coróne.* (Va sĕ zică, şi-au ospĕtat óspeţii pe spesele óspeţilor). La acéstă escursiune iau parte dd: George Lahovari, presidentul înaltei Curţi de compturi şi president al societăţii istorice române, Mihail Şuţu, guvernatorul Băncei Naţionale, Stefan Greceanu, mare proprietar şi fost senator, Grigore G. Tocilescu şi dr. Alex. Obreja, profesori de universitate, Stroe Beloescu şi Constantinescu-Rîmniceanu, senatori, architectul N. Gabrilescu, Dr. Andronescu, G. O. Gîrbea şi Bontăş, profesori secundari, şi 25 studenţi.

*

De la „Luceafĕrul“, revista universitarilor români. Administraţia revistei „Luceafĕrul“ (Budapesta, Vörösmarty-u. 60 a) rógă pe toţi cari voesc sĕ aboneze „Luceafĕrul“, sĕ trimită cât mai curênd preţul abonamentului, căci Nr. 2 al revistei se va trimite numai abonaţilor. Totodată, domnii cărora li-s'a trimis Nr. 1, dacă nu abonézà revista, sĕ binevoéscă a restitui numĕrul.

*

Un erou român. La festivităţile jubilare de poimâne (9 Iulie n.) ale regimentului de infanterie Nr. 51, garnisonat în Cluj, din prilejul împlinirii a 200 ani de la înfiinţarea lui, e chiămat sĕ participe şi fostul infanterist *Ilie Lujerdean*, care în campania din Bosnia s'a purtat aşa de eroic, în cât M. Sa l'a distins cu cea mai mare decoraţie ce se póte da unui soldat de rênd: cu *medalia de aur pentru vitejie.* — Fapta vitézului român e următórea: La începutul lui Iunie infanteristul Lujerdeanu Ilie, cu alţi trei infanteristi, cari erau trimişi înainte ca înaintaşii avantgardei, îndată-ce au întrat în pădure au fost întimpinaţi cu 4 puşcături. După acésta insurgenţii, al căror numĕr nu se ştia, s'au retras în desiş. Cu tótă situaţia nesigură, Lujerdeanu rupêndu-se de ceilalţi s'a luat singur după ei. De-odată se vede faţă 'n faţă cu doi insurgenţi, cari şi-au îndreptat puscile asupra lui. Fără sĕ se mai gândéscă la scăpare, a luat pe unul la ţîntă şi l'a rănit. (Se zice, că a tost Kovacevic, şeful bandei), aşa că acesta scăpând arma din mână s'a tîrît în tufiş. In acest moment se aud două puşcături, cari au sdrobit braţul drept al voinicului Lujerdeanu. Fără sĕ-şi bată capul cu ranele sale şi cu aceea, că i-se aprinsese mâneca şi blusa, s'a repeḑit după ei şi descărcându-şi arma cu mâna stângă, a culcat pe unul la pământ. In acest timp l'au ajuns tovarĕşii sei, pe cari, cu tóte durerile ce le simţia, i-a îndemnat cu cuvinte însufleţite sĕ urmăréscă duşmanul.

*

Demonstraţie polonă contra împĕratului Vilhelm. Din Lemberg se raportéză, că notabilităţile polone din Posen, cum şi funcţionarii publici şi privaţi, au hotărît sĕ nu participe la banchetul ce se va da în onórea împĕratului Germaniei din prilejul călĕtoriei sale prin Posen. Despre acésta hotărîre au trimis notificare şi guvernului.

*

Ovĕs de tómnă. Arêndatorul unei moşii de a baronului Bánffy Albert înainte cu trei ani îşi procurase din Germania ovĕs de tómnă. Esperimentele de trei ani au dat resultate fórte bune. Ovĕsul a dat recoltă bună. Recomandă deci economilor sĕ cultive în regiunile muntóse, pe cóstele de către miazăzi, ovĕs de tómnă, care tocmai în Iulie, când ovĕsul e mai căutat, póte fi scos deja la vînḑare. Ovĕsul de tómnă trebue sĕmânat cel mult până la 3 August, în pământ arat bine, pentru-ca pe tómnă sĕ prindă rădĕcini. Cei cari voesc sĕ facă încercare 'şi pot procura sĕmânţă de la arêndatorul Lázár István în Szilágy-Nagyfalu, cu 10 coróne un sac de 69 chilograme (per rambursă).

*

Români harnici. Fiind a se vinde la licitaţiune publică moşia din *Comorişte* a lui Aron de Despinits, de 800 jugĕre, cu case şi clădiri economice, — 13 Români din acele părţi s'au constituit în consorţiu şi au cumpĕrat moşia cu 180.250 coróne.

*

Pelagră în Reşinari. Zilele trecute s'a constatat în Reşinari un cas de îmbolnăvire de pelagră. Pelagra provine din nutrire cu mălaiu ori mămăligă făcută din cucuruz stricat şi în cele mai multe casuri e mortală; e ereditară, dar' nu contagiósă. Cel atacat de pelagră capĕtă pe faţă, pe grumazi şi pe mâni pete brune, aspre şi uscate; simte mare obosélă, e melancolic, şi în unele casuri chiar alterat la minte.

*

Fecior în fuste. S'a întêmplat înainte cu 18 ani în orăşelul *Albi* că la nascerea unui băieţel nu s'a putut constata sexul. Nou-născutul era hermafrodit. A rĕmas deci, ca la etatea de 18 ani a nou născutului sĕ i-se constate sexul prin o comisiune oficială. In restimp însĕ părinţii şi-au uitat de cele întêmplate la nascerea copilului, din care s'a desvoltat o fată raritate de frumseţă. Cu atât mai mare li-a fost zilele trecute suprinderea, vĕḑênd că întră la ei o comisiune de medici, ca sĕ constate sexul — coconiţei. Acéstă comisiune a constatat apoi că domnişóra Maria Luisa e — *fecior*. I au tăiat îndată buclele blonde şi în loc de Maria Luisa i-au dat nume *Marius.* In urma acesteia „coconiţa“ Marius a îmbrăcat în loc de fuste — pantaloni.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ pe anul societar 1901/1902.

(Urmare.)

b) In special.

Activitatea societăţii apreciată după natura afacerilor ei o împărţim în literară şi administrativă.

1. Afaceri literare.

I. Societatea în activitatea sa literară a desbătut 21 lucrări, dintrĕ cari unele de natură filosofică, ştientifică, literară, istorică etc. şi 8 producte poetice parte originale, parte traduceri. Dintrĕ acestea au fost primite pentru fóia „Musa“ următórele:

1. Cuvênt festiv, rostit la şed. fest. de Dumitru Borcia, cl. c. III.

2. In memoria marelui Andreiu, cuvênt ocasional de George Tulbure, cl. c. III.

3. Arta şi religiunea, disertaţiune cetită la şed. fest. de George Tulbure, cl. c. III.

4. Sentimentul religios, disert. de G. Tulbure cl. c. III.

5. Importanţa religiunii, disert. de Alex. Popa, cl. c. II.

6. Minunea şi raţionalismul, disert. de Nic. Şoneriu cl. c. II.

7. Educaţiunea nóstră, disertaţie de George Bărescu, cl. c. II.

8. Lupta de la Sânt-Imbru, descriere de Nic. Duma, cl. c. II.

9. Sĕ-şi găséscă fata, novelă de Dumitru Purece cl. c. II.

10. Bĕtrânul clopotar, schiţă de W. Korolenko, tradusă din l. germ. de Nic. Şoneriu, cl. c. II.

11. Moş Petru cel sfătos, schiţă de Aur. Oancea, cl. c. I.

12, Puiul mamii, novelă de Ioan Pascu, ped. c. II.

13. Cuvênt de întroducere pentru fóia „Musa“ de redact. Zaharie Mihălţian cl. c. III.

14. Poesiile, *a*) O maximă, după Schiller, *b*) Vin' la mine, *c*) Ei .... şi *d*) Dar' nu te-ai arătat, de Dumitru Borcia, cl. c. III.

15. Poesiile, *a*) Te-ai dus, *b*) Somnul florilor, *c*) Vis, şi *d*) Urgia, de Ioan Pascu, ped. c. II.

16. Strigături ardelenesci din Galaţi, colectate de Ioan Păcală, ped. c. III.

17. Recensiune asupra poesiilor „Vin la mine“ etc. de Nic. Şoneriu cl. c. II.

Tóte aceste lucrări au fost censurate de membrii comisiunii literare şi apoi desbătute în plenul şedinţelor comitetului şi ale societăţii şi induse în fóia „Musa“, care în anul acesta a apărut în 14 numeri.

II. S'au declamat diferite poesii serióse şi comice.

2. Afaceri administrative.

Aici e de remarcat, că P. O. Direcţiune seminarială a binevoit şi în acest an a lua asupra-şi înscrierea membrilor societăţii şi astfeliu toţi elevii seminariali au fost şi membri ai societăţii, pentru care lucru priméscă P. O. Direcţiune adênc simţite mulţămite.

Activitatea administrativă astfel mult uşurată prin acest fapt, s'a mărginit la afaceri cari de comun reguléză bunul mers al lucrurilor întru ajungerea scopurilor urmărite. Intrĕ acestea amintim, că s'au adus mai multe concluse, întrĕ cari mai remarcabile sunt:

1. Revisuirea bibliotecii şi separarea mai multor cărţi; cari parte s'au pus ca premii, parte s'au donat la biblioteci poporane, ear' restul s'a licitat întrĕ membrii societăţii.

2. S'a aprobat regulamentul interu al comitetului.

3. S'a completat şi decopiat Inventariul soc. etc.

4. S'a luat hotărîrea de a se tipări un nou catalog al bibliotecii societăţii.

5. S'au continuat lucrările pentru edarea Almanachului societăţii.

George Tulbure — presid. comit.

Dumitru Borcia — notariu referent.

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Novele alese“. In editura librăriei Stănciulescu et Georgescu în *Ploesti* (România) a apărut sub titlul de mai sus o broşură de novele (de Bret-Harte, Zola, Daudet, Coppée, Gogol etc.) traduse de B. *Marian.* Costă 1 leu.

*

Privitorul, revistă filosofică-politică, redactată şi editată de Aurel *Onciul*, fascicolul pe 1 Iulie a apărut cu următorul sumar: „Condiţiunile existenţei Românilor“, de Aurel Onciul (urmare); „De la Transilvania la Bucovina“, de Constantin Onciul; „Viéţa omenéscă şi prestaţiunile ei“, de A. S.; „Visul lui Macari“, de Vladimir Korolenko (traducere).

„Privitorul“ apare la 1 şi 15 a lunei în *Brünn* (tipografia Oskar Tiller, Neugasse Nr. 71) şi costă 4 cor. 80 fileri pe an.

*

Dare de sémă (a IV-a) despre „masa studenţilor români din Braşov“ pe timpul din 14 Iunie n. 1901 până la 14 Iunie n. 1902, publicată de Virgil *Oniţiu*, directorul gimnasiului gr. or. român din Braşov. Din acéstă dare de sémă aflăm că în anul şcolar trecut au avut prânz la „masa studenţilor“ 30 elevi. Intratele fondurilor (fondul general, fundaţiunea Valeriu Bologa, fundaţiunea Ioan şi Elena Săbădean, fundaţiunea Haralampie T. Stănescu, fundaţiunea Iordan Muntean şi fundaţiunea Elena Andr. Popovici) au fost *4971 cor. 24 fileri* în numĕrariu şi *1100 lei noi* în efecte, ear' spesele *3138 cor. 24 fileri.* Averea totală la 13 Iunie 1902 era *17.198 cor. 54 fileri şi 4600 lei n.* Faţă cu anul trecut se arată un sporiu de 1833 coróne şi 1100 lei.

FELIURIMI

Douĕ judecăţi. *Fetişóra* scrie despre băeţi:

—Băeţii sunt nişte ómeni, cari încă nu sunt aşa de mari ca tatăl lor, şi nu sunt ca fetele, cari mai apoi se fac dómne. Pe bărbat Dumnezeu l'a făcut înaintea femeii. Când Dumnezeu a privit la Adam şi-a zis în sine:

— Mi-se pare că dacă aşi începe de nou l'aşi face mai bine.

Şi a făcut pe Eva. Băieţii causéză multe neplăceri. Pe tóte celea pun mâna numai pe săpun nu. Ducă ar fi pe voia mea, numai fete ar fi pe lume, — şi păpuşi. Tata e un om aşa de plăcut, că a bună sémă când a fost mic a fost fată. Omul a fost creat, şi în ziua a şeptea a odihnit; pe femeie a creat'o, şi de atunci până acum nu are odihnă de fel.

Băieţelul scrie despre fete:

Fetele sunt fórte ambiţióse şi totdeuna 'şi pórtă nasul pe sus. Cu mult mai mult cugetă la toalete decât la altceva, le place sĕ se jóce cu pisoi mici, şi le place sĕ taie sdrenţe. Ţipă şi sbiară când vĕd o vacă, fie chiar şi de departe, şi li-e frică fórte tare de puşcă şi de pistóle. Stau tot acasă, ear' Dumineca se duc la biserică. Necontenit voesc sĕ facă haz din băieţi şi le place să'i batjocoréscă pe cei cu mânile mânjite. La jocul cu pila nu se prricep şi pentru acésta le compătimesc. Le place sĕ tortureze băieţii, dar' le place şi sĕ 'i neteziască pe obraz şi sĕ 'i sărute. Ştiu sĕ facă gălăgie de te asurḑesc, dar' nu cred sĕ fie în stare sĕ ucidă o pisică ori o bróscă. Când ved vr'un paiangen ori şórece, se sparie teribil, şi e fórte cu haz sĕ vezi cum îşi ridică rochiile, ca sĕ pótă fugí mai bine. Ele află totdeuna modru sĕ-şi ştie lecţia, cu tóte că ele se pórtă mai rĕu în şcólă. Nu-mi plac fetele mici, dar' nici cele mari, şi eu aşa cred că Dumnezeu ar fi făcut cu mult mai bine se nu le fi inventat şi pe ele.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Ca muncitor în estinsul agru al lui Christos Mântuitoriul nostru, de sine înţeles că înainte de tóte am avut lipsă de aparatele trebuincióse conform aşezĕmintelor sfintei nóstre biserici drept-măritóre ortodoxe; deci prima şi cea mai arzĕtóre dorinţă, chiar de la întroducerea mea în parochie, mi-a fost, ca mica nóstră biserică sĕ fie înzestrată barem în parte cu sacrele obiecte, lipsite aprópe total, cari contribuesc în mod însemnat la conservarea sentimentului religios şi la susţinerea vazei sfintei nóstre biserici străbune, ca astfeliu sĕ ajungem înaltul scop destinat de întemeietoriul ei, Domnul nostru Iisus Christos.

Şi azi după $2^1/_2$ ani de lucrătoriu în via Domnului, bunul D-zeu m'a învrednicit sĕ-mi vĕd câtuşi de puţin dorinţa împlinită, dovadă că sĕmînţa aruncată de preot a aflat şi pământ roditoriu, aducênd rod, dacă nu cu sutele, totuşi destul de mănos.

Căci cu ajutoriul şi prin evlavia unora dintrĕ poporenii mei mai cu dare de mână, mica nóstră biserică a fost înzestrată cu următórele daruri:

1. Spectabila Dómnă Lucreţia Cosma, soţia Spec. Domn Nicolae Cosma, notaríu cerc. în pensie (fost deputat sinodal şi congr.) a imbrăcat prestolul (masa) cu un covor fórte artistic lucrat de mâna proprie, în valóre de 50 cor.

2 Evlavioşii crestini Toma Pop, George German, Ioan Pop şi preotul Nic. German, au cumpĕrat o cutie pentru păstrarea sfintelor taine pentru muribunzi, cu 20 cor.

3. Petriule Petru a cumpĕrat un Liturgier cu litere latine, cu 8 cor.

4. Ion Pop ai Mare, Ioan Pop, Petriule Alexă o candelă de argint în valóre de 32 coróne.

5. Maria German, preotésă, a donat Sfântul mormênt al Domnului, pregătit pe pânză négră şi fórte frumos decorat, în valóre de 10 cor.

6. German Teodor, Pop Mafteiu, German George a I. şi alţi câţiva din poporeni au cumpĕrat un întreg rênd de vestminte preoţesci, cu 70 cor.

7. Oşan Simion a cumpĕrat douĕ sfesnice cu câte 3 braţe, de bronz, aurite, cu 24 cor., ear' 2 sfesnice cu câte un braţ pentru luminări mari, de bronz, argintite, în valóre de 36 cor., tóte patru pe prestol, şi un „Penticostariu“ cu litere străbune, în valóre de 12 cor. 40 fileri, cum şi perdele negre la uşile altariului, pentru păresimi, cu 6 cor.

8. Ioan Cosma, epitrop al II-lea, o tócă de oţel cu 18 cor.

9. Vasiliu Pop, Nic. German, preot şi Simion Óna una cruce de agint pe altariu, făcută conform ritului ortodox, în valóre de 15 cor.

10. Ilie German a donat sfintei biserici un rênd de perdele fórte frumóse la uşile altariului, pentru prasnice, în preţ de 10 cor.

11. Ioan German l. T. a cumpĕrat un clopoţel pentru altariu (cumpĕrat din Caransebeş) cu 4 cor.

In total deci s'au adus daruri sfintei biserici în valóre de 315 cor.

Nu dau aceste publicităţei ca sĕ aduc laudă respectivilor donatori, pentru-că faptele bune se laudă de sine, ci pe de-o parte şi pe acésta cale în numele comitetului parochial le esprim sincera mea mulţămită, ear' pe de altă parte aceste marinimóse fapte sĕ serviască de indemn şi altor buni creştini, mai cu dare de mână decât poporul din mica parochie Rohia (tractul Solnoc).

Rohia, la 15 Iunie 1902.

In numele comitetului parochial.

Nicolae German
paroch.

Posta redacţiunei.

Dlui I. P. în A. — Te rugăm sĕ nu mai scrii pe ambe feţele hârtiei, căci faci greutăţi la culegere.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 497/902. [80] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpaşul superior**, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

2. **Porumbacul-superior-rĕsăritean**, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 coróne, cuartir ţi lemnele necesare pentru foc.

3. **Sebeşul-inferior**, postul de învĕţătóre cu salariul anual de 600 coróne cuartir şi 4 stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, avênd candidaţii de la posturile 1 şi 2 a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că cei-ce vor fi aleşi, sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea atât la strană cât şi cu elevii la sânta liturghie.

Avrig, 21 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiterai gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 345/1902. [79] 2—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“** pe anul şcolar 1902/3 pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi şcólele de cadeţi militari la armata comună şi honveḑi — se scrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:
   - *a*) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericei ortodocse orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor, provĕḑut cu clausula parochului competent, că şí de present, aparţine la biserica greco-orientală română;
   - *b*) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii de la şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1901/2 ear' cei de la facultăţi şi universităţi indicele despre tóte cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;
   - *c*) că nici averea proprie, níci a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă şi date positive despre acéstă avere şi trebuie sĕ fie subscris şi de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa întru timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa, specialitatea la care, şi locul unde voesce a continua studiile, precum şi aceea dacă are şí alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în casul dacă li-se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1 *a*) *c*), 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu, Budapest VII. holló utcza 8. sz. până la 5 August st. n a. c.

7. Totodată se provócă toţi stipendistii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor, că până la terminul susindicat, şi pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1901/2, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fiecare concurent sĕ indice în petiţiune locul şi posta ultimă, unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţiei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu ţinută în 24 Iuniu n. 1902.

Comitetul.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiu** se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiu** se póte procura

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistență.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900
şi publicaţi de
Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl. —.85
	jumĕtate pânză . .	„ 1.05
	în piele roșie . . .	„ 1.25
Ediţia	fină în piele négră .	„ 2.—
	piele chagrin	„ 2.60
	în mătase .	„ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Metropolia
Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric
despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Pușcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broș. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** și **9·50 cor.**

Se póte procura dela
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 71 Sibiiu, Joi 27 Iunie (10 Iulie n.) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Tinĕrul nostru monach.

> De voesci sĕ fí desĕvêrșit, mergi și-ți vinde averile și le împarte sĕracilor; ia-ți apoi crucea și vin'o după mine.“ (Mat. cap. XIX v. 21.)

Și earăși zis'a Domnul: „Cel-ce iubesce pe Tatăl-sĕu și pe mamă-sa mai mult de cât pe mine, nu este vrednic de mine“.

Aceste cuvinte ale Mântuitoriului au servit de indemn bărbaților tari în credință, cari în vremile de la început ale creștinismului s'au isolat de lume numindu-se „μονάχοι“, pentru motivul că trăiau în singurătate.

Lățirea creștinismului și apărarea lui în contra gónelor păgâne era chemarea monachilor. Insuși părintele monachismului, *Antonie cel mare* din Coma, în persecuțiunile pornite contra creștinilor după Dioclețian, a luptat stârnind admirațiunea tuturor. Și în curênd instituțiunea acésta monachală s'a lățit nu numai în părțile Orientului, dar' și în unele țĕri din Occident. *Vasilie cel mare* (370), vestitul metropolit din Capadochia, a reorganisat monachismul, numindu-l filosofie creștină, monachilor spre mântuire și de folos creștinilor. Normele stabilite de el au rĕmas biruitóre în biserica creștină de la Rĕsărit.

Prin calitățile distinse ale căpeteniilor, prin rara lor abnegațiune, prin alipirea lor nestrămutată la învĕțăturile creștine și prin răbdarea lor adevĕrat, apostoléscă, deja prin veacul al cincilea au început a se înălța în demnitățile cele mai de frunte din biserică numai bărbați din tagma monachală. Igumenii aveau loc în sinóde, ear' episcopii însurați erau deja o raritate.

Organismul bisericei nóstre naționale se osebesce mult de primele comunități creștine. Organismul nostru atinge gradul de perfecțiune. Cu tóte acestea monachismul s'a susținut și în biserica nóstră, și încă în partea lui esențială.

Forma a perdut'o aprópe cu desĕvêrșire, dar' a păstrat esența. Monachii nostri nu sunt sihastri sau eremiți, și câmpul lor de luptă nu e *singurătatea*. Bărbați de la Dumnezeu însemnați a se desface de *singuratici* și a-și consacra întréga lor ființă interesului *comun*, bisericei. Staurofori nostri nu-și cheltuesc viéța petrecênd în mănăstiri sau frontisterii, ci alăturea mai ales de Capii bisericei lucră și ostenesc întru fericirea temporală și vecinică a credincioșilor, agonisindu-și totodată și esperiențele trebuinciόse, căci biserica nóstră din rêndul monachilor își recrutéză demnitarii sei mai înalți. Lor le sună porunca:

… „Stați drept aceea încingêndu-Vĕ mijlocul Vostru cu *adevĕrul* și îmbrăcându-Vĕ cu zéua *dreptății*, și încălțându-Vĕ piciórele spre gătirea evangheliei păcii. Preste tóte luând pavăza *credinței*, cu carea veți puté stinge tóte săgețile vicleanului cele aprinse, și coiful mântuirii luați și sabia duhului, carea este cuvêntul lui Dumnezeu“.

Fratele nostru Dr. Ilie *Cristea* cu ziua Domnului de Sâmbătă, în mănăstirea Hodoș-Bodrogului din eparchia Aradului, prin robul lui Dumnezeu egumenul archimandrit Augustin *Hamzea*, tunsu-și-a pĕrul capului sĕu după rênduéla chipului celui mic; încins'a mijlocul sĕu cu puterea adevĕrului spre omorîrea trupului și înoirea sufletului; îmbrăcat'a haina mântuirii, și sabia cea duhovnicéscă încingênd a luat logodna marelui și îngerescului chip în numele Tatălui…

— „Așa, cu ajutoriul lui D-zeu, cinstiților frați“, rĕspuns'a întrebărilor puse.

Asesorul consistorial Dr. Ilie *Cristea*, bărbat la zenitul vieții, de la D-zeu dăruit cu frumóse însușiri sufletesci, a ieșit din legăturile de multe-ori ispititóre ale acestei lumi, și a întrat în uniune strînsă și nedespărțită cu maica biserică, miresa cinstită a lui Christos.

Sâmbăta trecută a făcut jurămêntul după cele 3 cerințe principale, cari constituesc „ὁμολογία“, adecă făgăduința, că va păzi castitatea, nu va rîvni la acumularea de bunătăți deșarte și cu supunere va fi în totdéuna către stăpânul sĕu. Pentru zilele de acum și pentru posiția însemnată, ce monachul Cristea ocupă în organismul bisericei din archidiecesa nóstră, virtuțile mai sus indicate sunt într'adevĕr numai minimul pretensiunilor, ce biserica vie cu dreptul aștéptă de la un dignitar al sĕu.

Cel-ce doresce sĕ fie mire bisericei lui Christos sĕ păzéscă *castitatea*, curățenia vieții, înfrânând patimile trupesci, ca nu cumva prin viéța sa imorală sĕ se brusceze sentimentul poporului nostru credincios și scandelă sĕ se producă în biserică.

Setea după bunuri trecĕtóre te abate de pe drumul frumos al idealelor și-ți întórce puterea minții și a sufletului spre sĕvêrșirea de fapte ómenilor spre stricăciune și neplăcute lui D-zeu. *Sĕrăcia* e solul prielnic simțĕmintelor curate, din cari isvoresc faptele bune.

Și de-óre-ce monachii nostri n'au sĕ prindă arma materială și cu aceea sĕ lupte în potriva atrocităților păgâne, nimenea nu va ridica acusă asupra capului nostru, dacă vom cere, ca cel-ce își închină viéța bisericei, sĕ fie dintrĕ cei aleși. Sĕ fie de la D-zeu înzestrat cu minte luminată; sĕ pótă dovedi apoi, că talantul încredințat lui nu l'a îngropat în pămênt, ci prin străduințe l'a înmulțit.

Sĕ fie bărbat de o cultură superióră. Numai așa va puté para loviturile, ce în aceste vremuri se îndréptă asupra bisericei nóstre. Arma conducĕtorilor nostri bisericesci sĕ fie știința. Și iarăși fiind-că biserica nóstră este totodată *pavăza naționalității nóstre*, mai cerem de la cel-ce bisericei își închină viéța, un *caracter integru*; *credința* și *dragostea către neamul românesc* și *aspirațiunile lui* sĕ fie atributele acestui caracter. Sĕ nu folosécă biserica drept mijloc pentru mărirea sa individuală, ci din potrivă, înflorirea bisericei și binele credincioșilor sĕ-i fie ținta supremă. Ómeni de caracter ne trebuesc, și nu slugarnici!

Din punctul acesta de vedere esaminat monachul nostru, constatăm cu bucurie, că în el într'un chip norocos se întâlnesc tóte aceste virtuți. Din părinți țĕrani născut, și-a păstrat curățenia simțemintelor ducênd o viéță neesceptionabilă. Ne rîvnitoriu după bunuri lumesci, a preferit jugul greu al Apostoliei, de-și după pregătirile și posiția lui în societatea nóstră putea sĕ-și creeze frumóse condiții de viéță. Despre calitățile spirituale ni-a dat dovedi suficiente prin mulțimea scrierilor sale, publicate prin foile și revistele nóstre românesci. Imediat după absolvarea studiilor universitare a fost ales secretar consistorial, funcțiune ce a purtat'o cu demnitate timp de 7 ani, spre mulțămirea tuturor. In corporațiunile nóstre bisericesci s'a arătat un membru activ și pricepĕtor, drept în judecată și cumpĕtat la vorbă. Clerul nostru are mult sĕ mulțămécă fostului secretariu *Cristea* pentru munca prestată la regularea dotațiunei din partea statului.

Timp de mai mulți ani a redactat fóia nóstră „*Telegraful Român*“, în colónele căruia a scris articoli remarcabili de conținut bisericesc, școlar și național, ridicând prin acésta prestigiul fóiei. Drept recunoscință pentru serviciile sale de pân' acum, — cari ne îndreptățesc a spera și mai mult de la dînsul, — sinodul archidiecesan în sesiunea ultimă l'a ales asesor consistorial în senatul strîns bisericesc. O distincție cum rar s'a mai dat unor bărbați de etatea dînsului.

Am făcut aceste constatări numai pentru a dovedi, că suntem drepți: defaimăm fărădelegea și lăudăm virtutea. Recunoscĕtori celor buni și necruțători față de cei rĕi.

— „Lapădă sumeția năravului lumesc, pe toți sĕ asculți; sĕ nu fii cârtitoriu întru slujbele cari se vor poruncí ție, în rugăciune răbdătoriu, în priveghieri sĕ nu te lenevesci, în ispite sĕ nu te mâhnesci“, — credincios convins al bisericei tale, apărătoriu neînfricat al poporului tĕu, Dzeu cel bun și puternic sĕ-ți lungéscă firul vieții întru mulți ani, — archidiaconule și monachule *Miron*.

FOIȘÓRĂ

Uniformisarea ortografiei.

(Urmare.)

In ședințele plenare ale Academiei din 1894 s'a adus de nou în discuțiune chestia ortografiei. Fiind-că atunci n'a fost chestiunea destul de bine studiată, s'a decis: „sĕ se amâne chestiunea pentru sesiunea viitóre, dându-se specială însărcinare secțiunii literare sĕ pregătéscă o lucrare asupra ortografiei“ (Analele Academiei II, tom XVI 1893—4, pag. 254). In 1895 în adevĕr a revenit de nou asupra chestiei ortografiei și a adus următórele legi noue în materia acésta:

1. Scrierea desinenței finale a persónei III de la imperfectul verbelor de conjugarea IV în *i* este a se scrie cu *ia*.

2. Consonanta duplă *x* sĕ se scrie cu *x*, cu o singură literă, ear' nu cu *cs*, în tóte cuvintele, afară de numele proprii, unde se va puté scrie și cu două litere, după cum va voi fie-cine.

3. In privința cuvintelor ca *binefacere*, *bună voință*, ca unele ce, prin natura elementelor din cari sunt formate, pot constitui adevĕrate cuvinte compuse, se admite, ca sĕ se consemne împreună potrivit regulei accentului și posițiunii, fără nici un semn legător: *binefacere, bunăvoință*; ear' celelalte și altele de categoria lor, tot pentru același motiv al regulei accentului și posițiunii, sĕ se scrie cu liniuță. De ex *ast-fel, fiind că, pentru-că, rogu-te, vĕdu-l, bătêndu-te, rógă-te, îndură-te*, etc.; *ce-va, câte-va, unde-va*, etc. se vor scrie cu liniuță, ear' nu fără liniuță, precum: *astfel, fiindcă, pentrucă, rógăte, îndurăte, ceva, câteva, etc. De la* se va scrie totdeauna în două cuvinte deosebite.

4. Se elimineză *ŭ* mut final din scriere.

Cu ocasiunea acésta, Academia s'a mai ocupat și de alte sunete, așa de ʒ (*z*, *ḑ*), de *sc*, dar' s'au admis tot regulele vechi.

Regulele acestea, adevĕrat, nu se observă azi de toți scriitorii și mai puțin se observă de literații din România. Tóte grupările literare, afară de cea de la „Literatura și arta română“, urméză azi alte principii de ortografie. „Convorbirile literare“, „Sĕmĕnatorul“ — din Bucuresci — și „Archiva pentru Istorie“, din Iași, s'au apropiat de fonetism, simplificând fórte mult regulele ortografice. Așa d. e. pentru z au numai *ă*, pentru ж numai litera *î* și tot așa pentru ʒ numai *z*.

Prin scriere nu avem simplu a esprima sunetele, așa, cum obvin în vorbire, ci a exprima și anumite înțelesuri de limbă. (Vedi pe larg și esplicit motivată acésta la Maiorescu: „Scrierea limbei românesci“, Critice, ed. III, partea III, tom. III). Sutem conduși de un motiv psichologic și logic, când scriem cuvêntul făcênd cu litere *a* și *e* provĕdute cu semnele grafice ᵕ și ^, căci scriind așa, pe lângă esprimarea corectă a cuvêntului, prin o scriere destul de lesniciósă, am mai arĕtat și ilustrat totodată și faptul, că cuvêntul *făcênd* vine de la: *a face*. Pe motivul acesta s'a susținut la tóte popórele culte tendența de a arĕta prin scriere și anumite înțelesuri de limbă. Nu mai vorbesc de francezi și englezi, dar' mĕ provoc la italieni și la spanioli. Ba, chiar și germanii, cari altcum scriu după principiile fonetismului, scriu *Väter*, *Götter*, *Mütter*, conservând pe *a*, *o* și *u* din forma cuvintelor neschimbate prin flecsiune. (Vedi Maiorescu, op. cit.).

Noi mai avem azi sĕ invocăm pentru ortografia stabilită de Academiă — fonetism temperat prin necesități etimologice — și motivul, că la noi s'a format deja și un fel de tradiție în urma întrebuințării de atâta vreme a acestui mod de scriere și apoi s'a întărit dreptul de esistență a acestui sistem și prin faptul, că tótă șcóla nóstră mai nouă a lucrat cu acéstă ortografie.

In fine mai amintim un motiv. După ortografia fonetică prea ni-s'ar da sĕ vedem trecute cuvintele prin schimbări curióse de haine, ce nu ne póte face bună impresie. D. e. *vĕd*, *vezi*, *vede*, *văzînd*. Când vedi acestea trebue sĕ-ți facă impresia firii nestatornice; ți-se arată par'că anume un model de nestatornicie și de destrăbălare.

Avem deci puternice motive a ne folosi de ortografia Academiei române, însĕ pe lângă unele mici modificări, întregiri și esplicațiuni.

1. Modificările.

a) щ se scrie cu *sc* nu la sfêrșitul rădĕcinii verbelor de conjugațiunea IV, unde se schimbă sonul prin formele flecționare; d. e. *urmăresci, cunosci;* încolo însĕ, dacă sonul nu se schimbă prin flecționare, sĕ se scrie cu șt, d. e. *știință*, *cunoștințe*, *știre*, *liniște*, ș. a.

b) perfectul simplu-istoric sĕ se scrie și cu *u* și cu *i* la fine, căci *u* și sună la fine; d. e. lucraiu, merseiu. Tot asemenea viitorul verbului ajutător d. e. voiu și nu voi, mersei, lucrai ș. a.

c) *ea* sĕ se scrie și în cuvintele în cari acel son nu se schimbă prin nici un fel

Conferențele învĕțătoresci.

Cercul Brașovului.

— 19 Iunie v.

(Urmare).

Ședința IV. (*$2^1/_2$—5 ore p. m.*)

Membri presenți: 60.

1. Dl president salută ca óspeți ai acestei ședințe pe domnii: G. Moroian și Roșculeț. Spre plăcută știință.

2. La ordinea zilei e continuarea temei dată acum 5 ani de Ven. Consistoriu: „observări asupra normativului școlar“.

Sedința de față se ocupă cu statorirea materialului de tractat în școlele nóstre poporale din aritmetică și geometrie.

Corpul învĕțătoresc din Săcele, însărcinat cu lucrarea acestei teme, își presintă raportul prin dl Aurel Popovici.

Cetindu-se raportul și partea din normativ referitóre la aceste obiecte de învĕțămênt, după o discuție la care iau parte dnii: I. Dariu, R. Frateș, D. Dogar, N. Lepedeanu, S. Luca, St. Popovici, V. Mereț, N. Bârsan, Ioan Aron, I. Broju, Nistor, G. Ludu, Ios. Aron, I. Broju, Nistor, G. Ludu, Ios. Aron și Ir. Frateș, și după-ce își face observările și dl comisariu, conferența decide următórele:

Cuvêntul „comput“ sĕ fie înlocuit cu „aritmetică“.

Aritmetica și geometria, ca rami ai matematicei, în școla poporală au scopul:

a) de a deprinde pe elev sĕ pótă deslega cu siguranță și esact, verbal și în scris, probleme din aritmetică, ce obvin în viéța de tóte zilele;

b) de a 'l face dester întru a mĕsura și calcula suprafețe și corpuri în viéța practică.

A. Aritmetica.

Anul I.

Cele 4 operațiuni cu numeri întregi verbal și în scris de la 1—10 minimum, pentru o școlă cu un învĕțătoriu, și de la 1—20 maximum, pentru o școlă cu mai mulți învĕțători.

Anul II.

Repețirea celor din anul trecut și continuarea în acelaș mod cu numerii din decadele următóre până la 50 minimum, pentru o școlă cu un învĕțător, și până la 100 maximum, pentru o școlă cu mai mulți învĕțători.

Aplicarea numerilor amintiți și cu privire la mĕsurile metrice și cele de preț.

Cunóscerea semnelor pentru operațiuni.

Anul III.

Repețirea celor din anul precedent și continuarea mai întâiu cu numerii până la 200 apoi până la 1000.

Multiplicatorii și divisorii vor fi la început numeri de o cifră, mai târziu și de două.

Cunóscerea monetelor, mĕsurilor, prețurilor mai obicinuite, resolvirea și reducerea lor.

Numirea celor 4 operațiuni.

Proba multiplicațiunei și a divisiunei.

Anul IV.

Cele 4 operațiuni cu numerii până la 10,000 și probele lor.

Eserciții de multiplicațiune și divisiune cu multiplicatori și divisori de două și trei cifre.

Aplicarea mĕsurilor metrice. Mĕsurile de timp și operațiunile cu ele.

Frângeri decimale: adiția și subtragerea lor.

Anul V.

Repețirea celor din anul precedent.

Cunóscerea frângerilor vulgare și transformarea lor în decimale și viceversa.

Cele 4 operațiuni cu frângeri decimale.

Cunóscerea numerilor romani.

Anul VI.

Repețirea pe scurt a celor din anii precedenți.

Operațiunile cu frângeri vulgare.

Calcularea intereselor simplă.

Regula de trei simplă pe basa reducerei la unitate.

Regula societății.

B. Geometria.

Până în anul al V-lea geometria nu va fi tractată ca obiect de sine stătător. — Elevilor li-se vor da elemente de geometrie în legătură cu esercițiile intuitive, cu aritmetica și cu desemnul linear.

Anul V.

Cunóscerea liniilor drepte după posiție și direcție. Mĕsurarea lor. Instrumente de mĕsurare. Forma și numirea suprafețelor; unghiu, treiunghiu, patruunghiu, poligon, cerc.

Anul VI.

Aflarea suprafețelor amintite la anul V. Despre corpuri. Suprafața și volumul: prismei, cilindrului, piramidei și conului.

Cu acestea ședința se încheie, anunțându-se ședința V. pe mâne-zi Sâmbătă, 20 April a. c. la orele 8 a. m. (Va urma).

Revistă esternă

Regele Angliei, Edward VII., a trecut deja peste primejdia bólei. Convalescența-i progreséză așa de îmbucurător, că cercurile competente se ocupă deja cu ideia fixării de nou a zilei de încoronare, care probabil că se va face pe la sfêrșitul lunei Octobre, ori cel mult la începutul lunei Novembre.

*

Părechia regală a Sêrbiei, dacă e adevĕrat ce se raportéză din Belgrad, la urma urmelor va fi totuși primită în visită la țarul. A nume se raportéză, că agentul diplomatic rusesc din Belgrad, împuternicit din partea ministrului de esterne al Rusiei, a comunicat regelui Alexandru, cá pe tómnă țarul aștéptă la Livadia visita părechei regale sêrbesci.

*

Un stat în adevĕr liberal. In *Svedia* e la ordinea zilei reforma dreptului electoral. Cum raportéză din *Stockholm* o telegramă dto 6 Iulie, ziariul „Dagblad“ vestesce din isvor bine informat, că atitudinea guvernul în acéstă cestiune e următórea: Censul trebue cassat, dreptul electoral trebue dat tuturor cetățenilor cari au împlinit etatea de 25 ani, au satisfăcut obligămintelor militare, și-au plătit darea, și n'au fost pedepsiți pentru delicte infamante.

*

Fusionarea partidelor în Sêrbia. La iniciativa ministrului-president *Vuici* partidele politice din Sêrbia vor ținé în curênd o conferență cu scop de a statori un program pe basa căruia sĕ fusioneze. In acéstă privință ziariul oficial „Dnevini List“ scrie următórele: Am trecut deja prin destule cercări și nĕcazuri sub diferitele regime și așteptăm acum cu dor venirea regimului nou, care sĕ ne aducă pacea internă, bunaînțelegere și împreuna lucrare spre binele patriei.

Convocare.

Comitetul despărțămêntului „*Hida-Huedin*“ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ prin asta convócă adunarea cercuală pe *20 Iulie 1902* în *Almașul mare* (Nagyalmás) și invită cu tótă onórea pe toți membrii și pe toți aceia cari se intereséză de *Asociațiune* și doresc a promova interesele ei, sĕ participe la acéstă adunare a despărțĕmêntului, care se va ținé după următoriul

Program:

1. Participare în corpore la serviciul divin, ce se va celebra în biserica română din Almașul mare la 8 ore a. m.

2. După terminarea serviciului divin, deschiderea adunării prin president în biserică.

3. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării.

4. Raportul comitetului despre activitatea despărțĕmêntului.

5. Raportul cassariului, conținênd ratiociniul de pe anul espirat și projectul de budget pe anul următoriu.

6. Esmiterea comisiunilor:

a) pentru incassarea taxelor și căștigarea de membri noi pentru „Asociațiune;

b) pentru censurarea raportului comitetului;

c) pentru censurarea raportului cassariului, conform punctului 5.

7. Decidere asupra întrebuințării sumei de 60 cor. distribuită de comitetul central pentru ajutorarea școlelor de pe teritoriul despărțĕmêntului.

8. Disertație, conform §-ului 37 din statute.

9. Rapórtele comisiunilor esmise conform punctului 6. și deliberare asupra lor din partea adunării.

10 Eventuale propuneri.

11. Esmiterea a doi delegați, cari sĕ represinte despărțĕmêntul la adunarea generală a Asociațiunei.

12. Alegerea comitetului pe un period de doi ani.

13. Inchiderea adunării prin president.

După terminarea adunării prânz comun în ospĕtăria „La Cetate“. Prețul unui tacâm 2 cor. 40 fileri.

Din ședința comitetului despărțĕmêntului „Hida-Huedin“, ținută în

B.-Huedin, la 1 Iulie st. n. 1902.

Ioan Pop
director-president

Dr. Andreiu Pop
secretariu-controlor

NOUTĂȚI

Óspeți regali la Ischl. Duminecă a sosit la *Ischl* regele *Cristian* al Danemarcei, însoțit de *ducele de Schleswig-Holstein-Glüksbnrg*, de *ducele de Cumberland* cu soția, de *prințul August* și *princesele Alexandra* și *Olga*. La gară erau așteptați de M. Sa împĕratul și rege *Francisc Iosif I.* După amiazi la 4 ore óspeți s'au re'ntors la Gmunden.

*

Concertul de alaltăeri dat de tinerul violinist *Aurel Nemeș* cu concursul copiliței artiste *Aurelia Cionca* și cu al d-șórei *Anița Onițiu*, a avut succes splendid. Tinĕrui *Nemeș* prin prestațiunile de la acest concert ni-a dovedit că cu timpul națiunea română va avé în el un artist de frunte. Simpatic, cu presentare modestă, deja la prima pășire pe bină și-a căștigat simpatia publicului, care în cursul esecutării pieselor luate în program s'a potențat în entusiasm, manifestat prin frenetice aplause și rechiămări pe bină. Deosebi „Cavatina“ (de I. Raff) și „Intrĕ bradi“ (de G. A. Dinicu) au fost cu multă plăcere ascultate. Dl Nemeș manuéză arcușul cu multă finețǎ și eleganță, scoțênd la ivélă tóte nuansele frumóselor tonuri ale celor patru córde, și dispune și de o remarcabilă subtilitate în interpretarea composițiilor. Recensentul ziariului „Sieb. D. Tageblatt“ (sigur directorul de musică Kirchner) zice despre tinĕrul violinist următórele: „verfügt über einen süssen Ton, glattes sauberes Spiel, bemerkenswerte Geläufigkeit, und zeigt, noch erst in Umrissen, den berufenen Geiger, der sein schwieriges Instrument einst wird meistern können“...

Dșóra Onițiu, care și a séră a brillat, ca totdeuna, cu fenomenala-i voce, este cu mult mai cunoscută publicului, de cât sĕ aibă lipsă de aprecieri din partea nóstră. Ear' mititica *Aurelia Cionca?!* Un fenomen! O prodigiositate de talent musical, cum natura numai în voia sa bună împarte muritorilor. A cântat la pian, *fără note*, „Toccata“ și „Fuga“ de Bach-Tausig: piese de forță chiar și pentru un bărbat; deosebi „Toccata“ (destul de lungă și greu de esecutat) ține în continuă lucrare întrégă forța musculară a brațelor, degetelor și chiar și a piciórelor (la pedal). Verva cu care drăgălașa artistă a esecutat acéstă piesă, a provocat un entusiasm cum rar s'a mai vĕdut în sala de la „Musikverein“. Aplausele asurdtóre, „trăéscă!“, „bravo“, păreau că nu mai voesc sĕ înceteze. De trei-ori a fost rechiămată pe bină, în timp ce din public i-s'au oferit două frumóse buchete de flori. Mititica a fost atât de prevenitóre fată

---

de influință; d. e. la cuvintele: *veac*, *leac*, *neam*, *stearc*, *teanc*, *teasc*, *muntean*, *oștean*, rĕmâne sunetul *ea* tot neschimbat și dacă facem: *veacuri*, *leacuri*, *neamuri* etc.

d) imperfectul conjugațiunii IV sĕ se scrie cu *iam* și nu cu *eam*, d. e. *audiam* și nu: *audeam*, nu nu numai în persóna a treia, cum e hotărîrea Academiei.

2. Intregiri.

a) Genetivul substantivelor femenine și adjectivelor sĕ se scrie cu *eĭ* și cu *iĭ*. Și anume dacă pluralul unui cuvênt — substantiv femenin — se face în *e*, genetivul sĕ se scrie cu *ei*, dacă pluralul însă se face cu *i*, atunci ganetivul sĕ se scrie cu *iĭ*; d. e. *ușiĭ*, *găiniĭ*, *lădiĭ*, *lucrăriĭ*, *mințiĭ*, *însuflețiriĭ* ș. a. dar: *mameĭ*, *sobeĭ*, *caseĭ*, ș. a.

Argumentarea acestei regule ese din chiar firea limbii românesci. Numai în casul, când după o silabă, în care se află *a* accentuat, — la substantivele femenine — urméză un *i*, se preface *a* în *ă*, d. e. *lucrare*, *lucrări*, *mare*, *mări*. Nu póte fi corect, scriindu-se genetivul; *lucrărei*, *mărei*, căci *e* nu schimbă pe *a* din silaba anterióră în *ă*, ci numai *i* posede acea putere de influințare a vocalei *a* din silaba anterioară. Din acéstă causă în unele ținuturi zice românul *case* și în alte ținuturi *căsi* — pluralul de la *casă*.

b) Deasemenea genetivul singular al pronumelui întrebător și relativ — care — în genul femenin sĕ se scrie *căriĭ*, *căriia*, tot din causa arătată mai sus, căci și aci *a* s'a schimbat în *ă* sub influința lui *i*, ce vine în silaba următoare.

c) Pronumele: *me* și *se* să se scrie fără nici un semn grafic, iar conjucțiunea *să* să se scrie cu vocala *a*, provĕdută cu semnul grafic ˘.

d) Sunetul *e* de la începutul cuvintelor să se scrie cu *e*, d. e. *epure*, *eri*, etc.

Esplicațiuni pentru modul de scriere a vocalelor obscure: ъ și ѫ (ă, ĕ, â, ê și î).

Asupra modului cum sĕ se scrie sunetul întunecat ъ și ѫ în diferitele sale variațiuni, Academia română nu s'a esprimat esplicit, nici la anul 1881, nici la 1894. Dl I. Negruzzi, în ședința secțiunii literare a Academiei, de la 18 Nov. 1894, propune că cel puțin cestiunea vocalelor obscure ъ și ѫ să nu se pună din nou la ordinea zilei, căci este grea și ar provoca prea mari desbateri. Ar fi bine, adauge d-sa, ca deslegarea definitivă a vocalelor întunecate să se lase generațiunii viitoare (Anal. Acad. române 1894—1895, seria II., tom. XVIII., pag. 250).

Secțiunea însă n'a admis această observațiune, ci decide, după propunerea dlui Hașdĕu, să se esprime sunetul ѫ prin *â* când el este precedat de *c* sau *g* d. e. *cârpire*, *scântee*, *cârtire*, *gândire*, *gândac*, iar în celelalte casuri, atât în cuvintele curat române cât și în cele de origine îndoiósă, precum și în cele străine, se decide, ca sunetul ѫ să-și aibă totdeauna expresiunea sa grafică în *i* cu circumflex (*î*) (Ibidem, p. 256).

Asupra lui ъ nu s'a discutat cu acéstă ocasiune. In plenul Academiei nu s'a adus însă nici chestia lui ѫ. De trebuință e însĕ la tot casul să se dea chestiunii o soluțiune. Dar' nu conform cu părerea enunțată în secțiunea literară a Academiei. In sensul părerii secțiunii ar trebui să se scrie *mînă*, *pîne*, *pînă*, ceea-ce însă genează, avêndu-se în vedere obicinuința nóstră în a scrie cuvintele acestea, și alte multe de felul acesta, cu *â* și nu cu *î*.

De aceea am ținut de trebuință a formula cu privire la ъ și ѫ următoarele explicațiuni:

1. Sonul ъ *se scrie cu* ă,

a) când proveniența lui din *a* este evidentă și când urmează după *c* sau *g*. Și faptul, când e sonul ъ o alterațiune a lui *a* se poate ușor constata, dacă supunem cuvêntul unei modificări 1) fie în privința accentului, 2) fie și simplu în privința formei flecționare. D. e. 1) *răbdăm* (*rabd*), *cădere* (*cad*), *cărăm* (*car*), *tăcem* (*tac*), *făcut* (*fac*), 2) *mâncăm* (*mâncare*), *tăcut* (*tace*), *făcut* (*face*), *lămpi* (*lampă*), etc.

b) Când sonul ъ obvine în läuntrul cuvêntului, sub astfel de raport, că nu se mai tóte altera prin nimic și nu i-se póte vĕdi originea; d. e. *gălăgie*, *rădăcină*, *mânunchiu*, *blăstăm*, etc.; escepție *mĕ*, *sĕ*.

c) Când e la sfêrșitul unui substantiv, precum: *mamă*, *femeiă*, etc.

d) Când se află ca terminațiune verbală la conjunctivul conjugațiunii II, III și IV, persóna 3-a sing. și plur., și la imperativ, conjug. I. pers. 2-a.

2. *Sonul* ъ *se scrie cu* ĕ:

a) când vocalul obscur provine, evident din sonul *e*, fie în urma influinței accentului, fie în urma influinței vre-unei alte vocale aședate în urma schimbării flecționare. In casul cel din urmă se întêmplă, că punênd în silaba următóre *e* sau *i*, sunetul ъ își perde obscuritatea, prefăcêndu-se în *e* curat. D. e. *mĕr* (*mere*, *meri*), *vĕd* (*vedi*, *vede*), *vĕr* (*veri*), *țĕsut* (*țese*).

b) La verbele întroduse cu *re*, dacă prin aceasta i se dă verbului înțelesul de o acțiune de repețire, ori reținere, de la îndeplinirea ei; d. e. *rĕfac*, *rĕmân*. In casurile acestea altcum sonul nu e deplin obscur și de aceea nu e rĕu dacă nici nu se mai pune semnul grafic ˘. (Va urma.)

cu aceste manifestaţiuni de dragoste şi admiraţiune, că ne-a mai delectat — afară de program — cu o splendidă fantasie românéscă, pare-ni-se, chiar composiţie de a ei. — Cu aşa un talent musical şi frumósă şi drăgălaşă cum e, nu e mirare că e favorita reginei României!

Acompaniarea la pian a tinĕrului Nemeş şi a domnişórei Oniţiu a făcut'o dna *Minerva Brote*, cea mai bună pianistă dintrĕ damele române din Sibiiu.

De încheere observăm, că public putea fi mai mult. — Că concertul a fost anunţat cam târziu, póte fi scusă pentru cei din provincie, nu însĕ pentru sibiieni.

*

La fondul „Massa învĕţăceilor meseriaşilor români“, administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, au binevoit a mai dărui următorii: dl Ioan de Preda, fişcal consistorial, 12 cor. 66 fileri, Pavel Cotoţ, funcţionar cons. metrop. 1 cor.; Ioan Lazăr, învĕţă el cul.-tipograf 20 fileri.

*

Despre pictorul Sever Murĕşian, profesor la şcóla artelor frumóse din *Iaşi*, „Liberalul“ dto 14 Iunie v. (din Iaşi) scrie următórele: „In vitrina librăriei noue P. Iliescu şi D. Grosu se póte admira a treia pictură religiósă datorită penei măestre a domnului *Sever Murĕşian* profesor la şcóla artelor frumóse din localitate. După decedatul Tătărescu, neîntrecutul pictor român în pictura bisericéscă, dl Murĕşian pare a-i ţiné cu mult succes locul. Felicitându-l îi dorim tot succesul ce cu drept cuvênt îl merită în acest gen de pictură“. Sever Murĕşian e fratele fericitului de pie memorie Dr. Leo Murĕşian, fost profesor de higienă la institutul teologic-pedagogic din Caransebeş; şi-a făcut studiile în pictură la academiile din Viena, München şi Roma. La facultatea filosofică din München a fost promovat la timpul sĕu întru Dr. philosofiae.

*

Ministrul de justiţie a dat tuturor judecătoriilor şi magistratelor orăşenesci un ordin de cuprinsul, că *economii şi lucrătorii de câmp* condamnaţi pentru transgresiuni şi delicte mai mici, *numai după terminarea lucrului la câmp sĕ fie provocaţi sĕ-şi facă osânda.* La darea acestui ordin ministrul a avut în vedere principiul uman, ca familiile de economi şi lucrători sĕ nu fie lipsite de susţinĕtoriul lor chiar pe timpul lucrului la câmp, când economii au cea mai mare lipsă de braţe muncitóre.

*

Tempestate mare. Se raporteză din *Madrid*, că în provincia Bajadoz a fost Sâmbătă tempestate oribilă, care a pustiit tot: recoltă, animale, etc. Doi ómeni au fost ucişi de trăsnet. Paguba e peste un milion de pesete.

*

Patrusprezece mii de emigranţi. Conform statisticei oficiale, în luna *Maiu* au emigrat din Ungaria (fără Croaţia-Slavonia) patrusprezece mii de ómeni. Celor mai mulţi dintrĕ acestia li-s'a estradat pasport pentru *America* (4347), apoi pentru *România* (3609). Mai mulţi au emigrat din comitatul Zemplém (1030), *Braşov* (617), *Sibiiu* (496), *Marmaţia* (472), Şáros (424), Baci-Bodrog (412), *Făgăraş* (399), Ung (392), *Treiscaune* (356), Abauj-Torna (337), *Têrnava-mare* (324), Scepuşiu (313), *Ciuc* (309), Gömör şi Kishont (287), *Alba-inferióră* (155), *Torontal* (148), Borşod (125), Bereg (118), *Têrnava-mică* (100), Szabolcs (100). — In *Croaţia-Slavonia* au fost estradate 2047 paspórte, dintrĕ cari 838 pentru America, 875 pentru Bosnia-Herţegovina, ear' 432 pentru Europa în general.

*

„Magyarbodza“. Ministrul de interne a aprobat unirea comunelor-mici *Intorsura-Buzĕu, Vama-Buzĕu* şi *Sita-Buzĕu*, (comitatul Treiscaune) într'o singură comună cu atributele de *comună-mare*, sub numele *„Magyarbodza“* (ceea-ce pe românesce ar fi „Buzĕul-unguresc“). Noua comună-mare e arondată la cercul pretorial *Sepsi.*

*

Un archiepiscop — ramolit. Ziarului „Slovo Polski“ din Lemberg i-se raporteză că archiepiscopul-primat din Cracovia, care e şi cardinal şi rĕspunde la numele *Puzyna*, a interzis ţinerea serviciului divin din prilejul aniversării luptei de la Grünwald-Tannenberg, în care Polonii căştigaseră frumósă învingere asupra ordului cavalerilor teutonici. Asemenea a interzis şi depunerea de cununi pe sarcofagul regilor *Iagelloni* în biserica Yavel din Cracovia.

*

20.047 Buri morţi în tabere. Conform conspectelor mai noue, făcute de comandele engleze, în aşa zisele tabere concentrate (în cari englezii ţineau sub pază deosebi femeile şi copiii buri şi pe bĕtrânii neputincioşi) au rĕposat în timpul rĕsboiului 20.047 Buri. Dintrĕ acestia 15.208 erau copii în etate sub 12 ani. Mai multe casuri de mórte au fost în Octobre 1901, în care au rĕposat 2561 copii şi 514 ómeni în vêrstă.

*

Regele Italiei — proprietariu de ocne. „Tribuna“ din Roma confirmă ştirea că regele *Victor Emanuil III.* a cumpĕrat în *Pensylvania* (America) mai multe *ocne de cărbuni* cu preţul de *patruzeci milióne de lire.*

*

O miiă de obrăjiori. Copilaşii din Roma şi provincii au hotărît sĕ facă principesei *Iolanta*, fiica regelui, nu de mult înţărcată, un cadou. Ca sĕ fie mai plăcut pentru mititica, de cât posele mititeilor? Astfel, zilele acestea au presentat princesei un album cu o miiă de pose, tóte de copilaşi şi fetişóre ca ea. Albumul e compactat în scórţe imprimate din pele şi pergament, bogat ornate cu aur şi e aşezat într'un scrin de nuc, pe care e gravată emblema casei de Savoya. — De sine înţeles că părinţii copilaşilor au pus la cale tot lucrul.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ pe anul societar 1901/1902.

(Urmare.)

Ativitatea comitetului.

a) In general.

Comitetul societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ şi-a început activitatea sa pe anul societar 1901/902 în 10/23 Septembre 1901, când s'a ţinut şedinţa de constituire a comitetului. Ca preşedinte a fost declarat pe basa § 27 din statutele soc. vicepreşedintele aceleia George Tulbure, ear' ca secretariu şi referent conform § 49 din statutele soc. archivarul Dumitru Borcia. Din membrii comitetului s'au compus conform regulamentului încă 2 comisiuni: una bibliografică în persóna membrilor: Nic. Şoneriu, George Tocit şi Nic. Vlad Stezar, alta censurătóre compusă din membrii: Augustin Bodea, George Bărescu şi Nic. Perian.

b) In special.

Comitetul a ţinut în decursul acestui an societar 19 şedinţe ordinare şi 6 estraordinare sub presidiul secretariului D. Borcia.

Activitatea acestor şedinţe se resfrânge asupra afacerilor literare şi administrative.

1. Activitatea literară. Activitatea literară s'a bucurat anul acesta de un progres frumos atât cu privire la numĕrul operatelor incurse, cât şi în deosebi cu privire la valórea cuprinsului lor. Intrarea elementelor mai distinse în seminariul „Andreian“ se resimte cu deosebire în activitatea literară a societăţii.

Dintrĕ cele 17 lucrări literare primite şi pertractate în şedinţele comitetului, 5 au întrat cu meniţiunea de a fi puse în concurenţă pentru şedinţa festivă, 2 pentru a fi premiate, ear' restul pentru a fi induse în fóia „Musa“. Afară de acestea, 4 lucrări cari n'au corĕspuns cerinţelor, au fost reînapoiate autorilor.

2. Activitatea administrativă. Activitatea comitetului în direcţiune administrativă s'a mărginit la aducerea mai multor concluse cari s'au esecutat parte direct parte s'au transpus societăţii spre esecutare. Intrĕ cele mai remarcabile amintim conclusul privitor la formularea regulamentului intern al comitetului adus încă anul trecut şi esecutat anul acesta, conclusul, care privesce separarea cărţilor, cari au prisosit în bibliotecă şi dintrĕ cari 42 cărţi s'au distribuit ca donaţiuni bibliotecilor poporane din Agârbiciu şi Colun, restul s'a pus parte ca premii pentru lucrările cele mai bune, parte s'a licitat întrĕ membrii societăţii.

Conclusul referitor la edarea Almanachului n'a putut fi esecutat nici în anul acesta, din causa numĕrului insuficient al abonaţilor, cari au rĕspuns la Apelul repeţit anul acesta. Lucrările pregătitóre s'au continuat, edarea aceluia însĕ cade în competinţa urmaşilor.

Şedinţele comitetului s'au ţinut regulat şi cu seriositatea recerută, ceea-ce se vede din protocólele şedinţelor. Funcţionarii în fie-care lună şi-au presentat rapórtele dovedind o activitate conscienţiósă, ceea-ce le servesce spre onóre.

B. Averea societăţii cu finea anului.

I) Biblioteca.

1. Cărţile. Biblioteca la începutul anului societar 1901/902 a numĕrat *2740 opuri în 3909 volume*, care numĕr s'a sporit în decursul feriilor de vară cu 18 opuri în 20 volume, a numĕrat deci în total *2758 opuri în 3929 volume.* Acest numĕr în decursul anului a crescut cu *139 opuri în 159 volume.* La acest crescĕmênt îmbucurător societatea a ajuns parte prin procurări din mijlócele proprii, parte prin donaţiuni de la corporaţiuni şi singuratici, cărora ne simţim plăcut îndemnaţi a le esprima şi pe acéstă cale adênc simţita nóstră recunoscinţă şi mulţămită pentru atenţiunea şi viul interes, ce l'au arătat faţă de societatea nóstră.

George Tulbure presid. comit. *Dumitru Borcia* notariu referent.

(Va urma.)

FELIURIMI

De ce trébă e funinginea şi cenuşa? La noi este deprinderea a nu băga în sémă lucruri folositóre, le arunci şi isprăvesci comori întregi. Iacă de pildă, de ce trébă este cenuşa şi funinginea: Cenuşa din lemn este bună pentru gunoit pomii şi via, tot aşa este bună la crescerea erburilor. Funinginea este un mijloc fórte bun de gunoit, mai ales earbă, cépă şi alte legume, ba încă şi flori. Cenuşa şi funingenea mai nimicesc şi purecii de pămênt, alungă melcii (culbecii), cum şi alte gângănii, ba e bună chiar şi pentru stêrpirea muschiului.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Transilvania, organul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, fasc. III. pe Maiu—Iunie a apărut cu următorul sumar:

„Recensĕmêntul poporaţiunii din regatul Ungariei la finea anului 1900“ de (*nt.*) (date reproduse din publicaţiunea magiară „A magyar korona országainak 1900 évi népszámlálása. Első rész. A népesség általános leirása községenként“.)

„Instrumentele de scriere şi de cultură la Grecii şi la Romanii vechi“ de *Dr. Atanasie Marienescu.*

„La chestiunea statisticei Românilor din Transilvania în 1762“, de *Dr. Ilarion Puşcariu.*

„O carte de privilegii pentru preoţii de la biserica St.-Nicolae din Scheii-Braşovului“.

„Repertoriul bibliografic“ al prim-secresariului.

Pe lângă articolii amintiţi fascicolul mai are: „Invĕţătorii de la şcóla normală şi institutul militar din Năsĕud“, adaus la articolul „Istoria şcólelor năsĕudene“ de Virgil *Şotropa*, şi „De la Academia Română“.

Analele, numĕrul III. pe Maiu—Iunie, conţin procese verbale.

*

Raportul al XXXIX-lea despre gimnasiul din Năsĕud. Ni-s'a trimis *„rĕportul“*. (!) al XXXIX-lea pe anul şcol. 1901/902“, publicat de directorul subst. Ioan Gheţie. 1 volum 8⁰ cu 134 pag. şi conţinĕnd: „Istoria şcólelor năsĕudene“, de Virgil Şotropa, „Cugetări asupra factorilor evoluţiunei istorice“, de Ioan Pĕcurariu şi „Cronica şcolară“, din care estragem: La gimnasiu au funcţionat 14 profesori ordinari, 2 profesori suplenţi şi catecheţii diferitelor confesiuni. Şcolari au fost: inscrişi ordinari 293 şi privatişti 7, a repausat 1, au repăşit 4 şi esaminaţi la finea anului au fost 295. După naţionalitate au fost: 284 Români, 8 Magiari şi 3 Germani. După confesiune: 205 gr. cat. 77 gr. or., 6 romano-catolici, 1 luteran, 3 calvini şi 2 izraeliţi. După progres au fost clasificaţi: 18 cu calcul general „fórte bine“, 39 cu „bine“, 139 cu „suficient“, nesuficient din 1 object 80, din 2 objecte: 8. din mai multe: 11. Esamenele de emendare, supletorie, de primire şi de privatişti de la începutul anului viitor şcolar se vor ţiné la 30 şi 31 August n. Inscrierea se face în zilele de 1—3 Sept. n. prin directorul şcolar. Mai mulţi de cât 60 şcolari nu pot fi primiţi în o clasă. Condiţiile speciale de primire şi înscriere în gimnasiu le publică direcţiunea şcólelor prin înştiinţare deosebită.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Ne simţim plăcut îndatoraţi a aduce şi pe acéstă cale adênc simţita nóstră recunoscinţă si mulţămită onorabilei *direcţiuni a institutului de credit şi economii „Albina“*, la a cărei binevoitóre propunere adunarea generală a amintitului institut ni-a votat din cuota de binefacere un ajutor de 200 coróne.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

Dem. Comşa president. *Victor Iordăşianu* secretariu.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Corpul învĕţătoresc de la scóla capitală din Bran şi-a ţinut maialul, conform publicărei premerse, a III-a zi de Rosalii.

Cu acésta ocasiune au incurs contribuiri benevole de la următorii domni:

Ilust. Sa dl Ioan cav. de Puşcariu 10 cor.. Iosif Puşcariu adv. 4 cor., Dr. Mănoiu adv. 3 cor.

P. Onor. domn M. Bárdosy prim-pretor, S. Stoica medic, G. Enescu preot, A. Moşoiu not., Il. Reit preot, drd. Stoian, N. Chiorniţă, N. N., familia Czampa, I. Ionică silvicultor şi I. V. Enescu, toţi cu câte 2 cor.

Nicolau Picu 1·60 cor., N. Popoviciu 1.60 cor., G. Asente 1.20 cor., M. Popoiu, dşóra Valter teleg. preotésa G. Enescu, Colan, Hazuka poşt. Mülbächer, N. Manolescu, G. Zichil prim., Neagoe, Kurmes hotelier, Imreffy veterinar, V. Runceanu teolog abs., M. Tătoiu, Ios. Puşcariu, N. Pivaru, I. Mănoiu, S. Petric, N. Crăciun v.-not., A. Moşoiu înv., Alex. Chiţu, Cornelia D. Pop înv., S. Lukas, I. G. Gêrbacea, D. Tătulea paroch, Bustig serg. de gendarmi, I. Berariu v.-not. şi V. Moşoiu înv., toţi cu câte 1 corónă.

M. K. 50 fil., Kovács post. com. la gendarmi 70 fil., Cserbe 70 fil., Rucarenu 50 fil., Moraru 50 fil., I. Oncioiu 40 fil., Voinescu 40 fil., Măluşĕlu 60 fil., G. Reit 40 fil., Puşcariu cancelist 60 fil., I. Tătoiu 40 fil., Dragoş 40 fil., N. Reit 40 fil., M. Oncioiu 40 fil., Olténu 20 fil., Chitu 40 fil., M. Puşcariu 20 fil., Gêrbacea 20 fil., N. Gêrbacea 20 fil., A. Reit 40 fil., Zechem 20 fil., I. Roşca 40 fil., P. Mănoiu 20 fil., G. Banu 40 fil., I. Reit 20 fil., Tampa 40 fil., Unghianu 60 fil., T. Tampa 40 fil., Arsu 20 fil., Boboc 20 fil., N. Boboc 40 fil., K. Tatar 20 fil., Stroie 20 fil., I. Runcean 30 fil., Chitu 20 fil., Jarca Nóghea 40 fil., N. Olteanu 20 fil., Prodan 20 fil., Nenciu 20 fil., I. Rădăcină 20 fil., I. Mâşu 20 fil., D. Centu 20 fil., I. Vasiloiu 60 fil., I. Berbece înv. 60 fil., M. Moldovenescu 40 fil., Anghel 20 fil., N. Clineiu 20 fil., G. Dogaru 20 fil., Dal. Reit 20 fil., Ghita Voinescu 40 fil., Iosif P. Nóghea 40 fil.

Venitul peste tot dă suma de cor. 84·20; detrăgându-sĕ spesele rĕmâne un venit curat de coróne 29·40 fileri, care s'a administrat, $1/2$ la fondul bibliotecei şcolare, ear' cealaltă $1/2$ s'a depus la institutul „Parsimonia“ pe séma înfiinţândului fond „escursiuni şcolare“.

Tot cu acéstă ocasiune se aduce mulţămită şi dlui Ion I. Serb. Boboc din Predeal pentru donaţiunea făcută bibliotecii cu cărţile întitulate *„Nuvele sătesci“* de Bonacchi şi *„Poveţe către săteni“* de Rosetti (Max).

Corpul învĕţătoresc îşi esprimă cele mai călduróse mulţămiri tuturor preastimaţilor participanţi şi contribuenţi.

Bran, în 9 Iunie 1902.

N. Runcean
invĕţ. dirigent.

Posta redacţiunei.

I. R. în I. Până acuma încă n'am primit rata a II-a din întregirea de la stat, dar' cât ce va sosí şi se vor termina lucrările de lipsă, se va începe distribuirea.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 293/1902. [81] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătoresci** vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu.** 2. **Bucium-Isbita.** 3. **Buninginea.** 4. **Cărpiniș.** 5. **Ciurulésa.** 6. **Roșia** cu **Corna**, — salariu anual 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.

7. **Bucium-Sat**, salariu anual 600 cor. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc și grădină. Alesul învĕțătoriu va fi obligat a ține 9 luni de zile școlă.

8. **Pĕtrângeni** cu **Valea-Bulzului**, salariu 600 cor. și adecă 291 cor. interesele după obligațiunea de stat, ear' restul din fondul școlar, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. **Trîmpoele**, salariu 600 cor. din repartiție și lemne de foc.

10. **Zlatna**, salariu 800 cor. din repartiție și cuartir.

Cei-ce voesc a reflecta la posturile acestea au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, pentru-că aleșii vor fi datori a cânta Dumineca și în sĕrbători la strană, eventual a forma cor bisericesc cu copíii de școlă.

De la concurenții la postul de sub Nr. 10 se mai cere sĕ aibă afară de celelalte pregătiri cel puțin 4 clase gimnasiale și esamenul de cualificațiune cu fórte bine.

Concurenții își vor subșterne cererile instruite conform legilor în vigóre, în terminul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Abrud în conțelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 20 Iunie 1902.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 482/1902 prot. [82] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕțătoresci** de la școlele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Sighișóra**, postul învĕțătoresc clasa I, cu salariu anual de 600 cor., și anume: 412 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartițiune, cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc;

— postul învĕțătoresc clasa a II-a cu salariu anual de 600 cor., și anume: 470 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartițiune, cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

2. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

3. **Daia-săséscă**, cu salariu anual de 600 cor. în bani gata, jumĕtate venitul din grădina școlară și cuartir gratuit în edificiul școlei.

Reflectanții la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucțiunea școlarilor de la 6—12 și celor de la 13—15 ani, — și a ține în Dumineci și sĕrbători, — cei din Sighișóra în mod perondătoriu, — strană în biserică, sĕ-și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, — preferintu-se cântăreții buni.

Sighișóra, 24 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Nr. 497/902. [80] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpașul superior**, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.

2. **Porumbacul-superior-rĕsăritean**, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 coróne, cuartir ți lemnele necesare pentru foc.

3. **Sebeșul-inferior**, postul de învĕțătóre cu salariul anual de 600 coróne cuartir și 4 stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ 'și subștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, avênd candidații de la posturile 1 și 2 a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, pentru-că cei-ce vor fi aleși, sunt datori a cânta Dumineca și sĕrbătórea atât la strană cât și cu elevii la sânta liturghie.

Avrig, 21 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiterai gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 345/1902. [79] 3—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din **„Fundațiunea lui Gozsdu“** pe anul școlar 1902/3 pentru școlele medii, facultăți, universități și școlele de cadeți militari la armata comună și honvedi — se scrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericei ortodocse orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaților, provĕdut cu clausula parochului competent, că și de present, aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiézā cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subștérnă studenții de la școlele medii atestatul despre anul școlar 1901/2 ear' cei de la facultăți și universități indicele despre tóte cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, níci a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă și date positive despre acéstă avere și trebuie sĕ fie subscris și de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa întru timp și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în casul dacă li se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școlelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiunilor staverite în acest concurs (p. 1 *a*) *c*), 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor estrada comandei școlelor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva școlă de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu, Budapest VII. holló utcza 8. sz. până la 5 August st. n a. c.

7. Totodată se provócă toți stipendistii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, că până la terminul susindicat, și pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul școlar 1901/2, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fiecare concurent sĕ indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i-se trimite resoluțiunea representanției.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozsdu ținută în 24 Iuniu n. 1902.

Comitetul.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesanā:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă.

un. dcm. [73] 2–12

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 72 Sibiiu, Sâmbătă 29 Iunie (12 Iulie n.) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Magiarisarea şcólelor poporale.

Sibiiu, 11 Iulie n.

Am făcut la timpul seu amintire despre circulariul ministrului de culte şi instrucţiune publică, adresat inspectorilor regesci de şcóle, în chestia învĕţării limbii, scrierii şi cetirei magiare în şcólele poporale confesionale cu limba de propunere nemagiară, — circulariu, al cărui înţeles era acela, ca jumătate din orele de propunere de pe sĕptămână sĕ fie consacrate în viitoriu esclusiv limbei magiare în şcólele de la sate, ceea-ce însemnéză, nici mai mult nici mai puţin, decât magiarisarea pe jumătate a şcólelor nóstre poporale.

Astăzi cunóscem şi al doilea circulariu al ministrului de culte şi instrucţiune publică, dat tot în acest obiect şi adresat comitetelor administrative municipale şi *autorităţilor supreme bisericesci*, cărora le face de datorinţă ministrul, sĕ grijéscă sĕ fie esecutate în mod conştienţios, din partea învĕţătorilor şi a autorităţilor şcolare, dispoşiţiile legii şi dispoşiţiile cuprinse în ordinaţiunile guvernului, date acum în privinţa esecutării legii.

Circulariul acesta, aşa credem că va trebui sĕ formeze obiect de amănunţită studiare din partea superiorităţilor nóstre bicericesci-şcolare, şi întru cât el nu stă în consonanţă cu literile şi cu spiritul legii a cărei esecutare conştienţiósă se intenţionéză din partea ministrului de culte şi instrucţiune publică, — siguri suntem că cei în drept vor afla modul şi calea de a-şi ridica cuvêntul în contra atacului ce se plănuesce asupra şcólelor nóstre, pentru-că cum am spus şi în rêndul trecut, dacă se permite acum, ca pe jumătate sĕ se întroducă limba magiară ca limbă de propunere în şcólele nóstre poporale, cine póte împedeca guvernul, ca peste câţiva ani sĕ nu vină cu altă ordinaţiune-circulariu, prin care decretéză de obligătóre limba de propunere magiară şi pentru ceealaltă jumătate din órele de propunere de peste sĕptămână?

Dar' ordonanţe ministeriale nu pot sĕ schimbe şi nu pot sĕ interpreteze legi. Şi legea a cărei esecutare se intenţionéză prin aceste circulare, — cari au produs cea mai mare amărâciune printre Români, — nu vorbesce în sensul în care sunt ţinute circularele ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Asta va trebui sĕ fie deci basa apărării ce se va face din partea autorităţilor nóstre superióre bisericesci-şcolare, în cari de altcum putem sĕ avem tótă încrederea, dar' de la cari şi opiniunea publică română póte cu tot dreptul aştepta, ca în aceste zile de grea cercare sĕ fie la culmea misiunei lor.

In merit vom mai vorbi; ear' de astădată ne mărginim a da cuprinsul noului circulariu al ministrului de culte şi instrucţiune publică, care, de-şi datat din 5 Iunie, abia sĕptĕmâna acésta a fost publicat în monitoriul oficial, în textua ea următóre:

In causa rigurósei esecutări a articolului XVIII. din 1879, care dispune învĕţarea limbei magiare în şcólele poporale, am onóre a trimite, spre luare la cunoscinţă, şi autorităţilor supreme bisericesci circularul meu, comunicat provisor cu inspectorii şcolari, cu aceea recercare, ca sĕ binevoiţi a provoca învĕţătorii şi autorităţile şcolare aflătóre sub cârmuirea d-vóstră, sĕ observe în mod conştienţios dispoţiile legei şi ordinaţiunile guverniale date în acéstă privinţă.

Deosebit pond pun pe aceea, ca în tóte şcólele poporale nemagiare, fără distincţie de caracter, neştirbit sĕ se ţină orele sĕptĕmânale statorite în planul de învĕţământ ministerial pentru învĕţarea limbei scrierei şi cetirei magiare, ca astfel sĕ se pótă ajunge scopul defipt în acel plan, adecă copiii de limbă nemaghiară sĕ-şi pótă însuşí limba magiară în acel grad, ca în acéstă limbă sĕ-şi pótă esprima la înţelegere, conform împregiurărilor vieţii, cugetele, mai departe sĕ pótă cetí unguresce fluent şi scrie corect.

Cu acésta ocasiune am onóre a atrage în mod stăruitor atenţiunea onoratei autorităţi supreme diecesane asupra circularului oficios al predecesorului meu, de sub nr. 20.301 datat în 28 Maiu 1885, enunţând, că nu numai din respect datorit faţă de legea sancţionată, ci şi din interesul bine înţeles al poporaţiunei de limbă nemagiară, sunt hotărît sĕ esecut legea de mare importanţă, esistentă deja de 23 ani.

Imi esprim totodată şi acea speranţă, că pe când causa nesuccesului învĕţării limbei magiare este a se căuta în puţina rentabilitate a posiţiei învĕţătoresci, legislaţia cu prevenire îmi pune la disposiţie pe basa §-lui 16 al legii XXVI. din 1893 suma necesară pentru completarea salarului învĕţătoresc la 800 coróne şi pentru cuincuenale.

Wlassics Gyula, m. p.

De ce s'a ţinut consiliul de Corónă. „Alkotmány“ dto. 8 Iulie publică sub titlul „A kiegyezés válsága“ (Crisa pactului) următórele:

E lucru în general cunoscut, că ministrul-president austriac *Körber* notificase guvernului ungar intenţiunea de a abzice unele contracte comerciale cu străinătatea. Guvernul ungar e resolut pentru teritoriul vamal independent şi cu tóte că *Széll* acum ar mai lăsa din intransingenţă, ministrii de resort nu cedéză de fel.

De aceea s'a ţinut la Viena consiliu de ministri presidat de Majestatea Sa. Acest consiliu a durat cinci ciasuri, la sfêrşitul căruia, fiind-că Körber şi Széll n'au putut nici-decum sĕ ajungă la înţelegere, *Majestatea Sa prin cuvêntul sĕu a prolungit pe un an* contractele comerciale, şi *părăsind fórte trist sala de consiliu* a zis următórele:

— *Cu multă supĕrare trebue sĕ espiriez că zadarnic am domnit. . . . .*“

„Alkotmàny“ zice că are acéstă informaţiune din cercuri aprópe de Curte şi fórte bine informate.

La „vestita ospitalitate magiară“.

Ca întregire la cele comunicate sub acest titlu despre primirea ce s'a făcut la Deva óspeţilor din România, mai dăm — tot pe basa raportului ce 'l are „Gaz. Transilvaniei“ — următórele: De la Deva au plecat la Hunedóra, unde i-a aşteptat la gară numai un ingineriu de mine (slovac), ear' în privinţa încuartirării nu s'a făcut nimic, de-şi se anunţase că óspeţii vor fi încuartiraţi la familii. Astfel cei mai mulţi dintrĕ ei au durmit într'o odaie a hotelului *jos pe paie*, ca soldaţii când sunt la manevre. Un tiner român aflându se la gară a condus pe vr'o câţiva prin întunerec (sosiseră la Hunedóra pe 'noptate) pe la tóte colţurile stradelor, căutând sĕ le capete cuartire (la 11 ore nóptea!). Alta, şi mai caracteristică e, că „şi la Hunedóra Ungurii au făcut totul, ca dl Tocilescu şi soţii sĕ nu pótă da faţă cu Românii de acolo“ şi „*au împedecat în tótă forma pe escursionişti de a visita în castelul regelui Matia Corvinul şi galeria unde mama Corvinilor se póte vedé în zugrăvéla de pe părete, îmbrăcată în port românesc, cu brobódă pe cap şi cu furca la brêu*“, — zice corespondentul.

Duminecă diminéţa au plecat la Haţeg. Aici s'a dat în onórea óspeţilor un banchet, pe socoteala oraşului. Dl Tocilescu în toastul seu a zis şi următórele: „Pe acest teritoriu s'a luptat un popor mare şi cult, poporul roman, cu unul mic, dar' viteaz, cu cel dacic. Cultura a învins şi din amalgamul acestor două popóre s'a făcut un *ceva*, pe care dvóstră îl sciţi!... Sĕ-mi daţi cupa de aur a lui Decebal, sĕ închin cu ea, că numai asta e vrednică de acele două popóre...“

Ear' dl Téglás a zis: „... Libertatea fără de părechiă a sciinţelor, libertatea ce domnesce în Ungaria, a făcut posibile festivităţile acestea“.

Din norocire, s'a aflat însĕ la banchet şi un român din Haţeg, advocatul Dr. Victor Bontescu, care ambilor toastanţi a dat un rĕspuns care numai onóre-i face. Dl Bontescu a zis următórele:

„Poporul nostru românesc este acel *ceva*, despre care a făcut amintire dl Tocilescu. Noi, *Românii*, suntem urmaşii celor două popóre amalgamate. Noi suntem mai competenţi de cât ori şi cine, a Vĕ rĕspunde de cupa de aur a lui Decebal. Nu

---

FOIŞÓRĂ

Odă

Monachului Dr. ***Miron Cristea****, asesor cons.*

— La păşirea în tagma monachală —

„To be, or not to be“!? mai mult nu-ţi mai şoptesci
In capĕtul cărărei, pe carea acum pornesci!
Din para de gândiri, ce-au ars neîncetat,
Azi sufletul tĕu, iată, mai clar s'a ridicat!

Luând „jugul cel bun şi sarcina uşóră“
A Celui ce-a purtat a lumii 'ntregi povară,
Pe nóua cale astăzi voios tu ai pornit . . . .
. . . . Plinind şi-acésta una! — sĕ fii desĕvêrşit!

Căci n'a putut ispita, — gândul senin prielnic;
(Ca sĕ rĕmâi în viéţă-ţi, de-apururi feciorelnic!)
Sĕ 'ntunece cu norii ei cei năvalnici, deşi,
Când tu eşti fiu în lume, din cei buni şi aleşi!

Şi tot zadarnic vrut-a deşertăciunea lumii
S' abată a ta gândire! . . . . Dór' glasul sfânt al mumii
Te reţinea în calea, pe care ai pornit,
Duiosul glas ce 'n préjmă-ţi suna necontenit:

„Te-opresce! Nu pe-aicea! o altă cale-apucă
„Tu fiul meu iubite! — O, Dómne, ce nălucă
„Te chémă pe-astă cale?! Tu fiu prea mult iubit
„Ascultă-mĕ, eu, mama-ţi, dór' altfel am gândit!

„Visat-am pentru tine eu alt drum pe pământ!
„Şi mai pre sus de tóte, azi chiar gelósă sunt,
„Ca alta 'n loc de mine sĕ-ţi zică tot mereu,
„Aşa cum pân' acuma ţi-am zis eu: **fiul meu**!

Dar' blând şi dulce-atuncia tu i-ai rĕspuns: „O mamă!
„Dacă de pasu-mi de-astăzi, tu nu poţi a-ţi da sémă,
„Adu-ţi aminte, scumpo, că tu singură-ai fost,
„Care-ai ţesut din légăn al vieţi-mi d'astăzi rost.

„Căci tu mi-ai spus deapururi, că: **mama tuturor**
„Biserica ne este! — ear' cel mai mare dor
„In inima ta fost-a, ca: fiu ei sĕ-i rĕmân . . . .
„Şi iată acum cu totul lipit sunt de-al ei sin!“.

Cu zîmbet dulce-atuncia, cea mamă 'nduioşată
Zărindu-ţi noua cale, — prin géna 'nrourată —
Cu crini şi roze d'albe, de-alungu 'ntreg sădită,
Ea astfel către tine grăit'a liniştită:

„Tu fiu cu suflet nobil, care 'n a ta viéţă
„Plinit-ai de-apururi a mea blândă povaţă!
„Şi 'n pasul de acuma 'ţi dau! cu drag primesce
„Tu, binecuvêntarea-mi, ce 'n cale-ţi te 'nsoţesce!

„Şi numai chiar o rugă mai am acum în urmă,
„— Azi când în loc de mine, biserica 'ţi-e mumă —
„Ingădue, ca 'n viaţă-mi sĕ-ţi zic, cu drag, mereu:
„In loc de fiu, de-acuma: — frumosul crin al meu!!!

Alba-Iulia, 25 Iunie 1902.

I. Teculescu.

Uniformisarea ortografiei.

(Urmare.)

3. Sonul ж *se scrie*:

1. *cu â*

a) când sunetul acesta obscur (nasal) se află înlăuntrul trupinii cuvintelor, fie cu accent, fie fără accent, fie că e urmat de sonul *n*, fie şi de alte consonante, dar' e aşa de stabilit în calitatea sa, de nu se alteréză prin nici o influinţă, nici a accentului, nici a flecţiunii, precum şi apoi după sunetele *c* şi *g*. D. e. *ânger* (*ângerĭ*), *rĕmân* (*rĕmânem*), *gând* (*gânduri*, *gândiri*), *fântână* (*fântânĭ*), *tânguire*, *frânghiă*, *cântare*, *mâncare*, *cârd*, *blând*, *cât*, *când*, etc.

Notă. Substantivele: *têrg*, *vênt*, *rênd*, *vêrf*, verbele: *a strênge*, *a învêrti* şi derivaţiunile lor, precum şi pronumele: *dênsul*, fac escepţie. Dar' altcum în privinţa acestora se póte da latitudine a se scrie şi cu *î*;

b) gerundiul verbelor de conjugaţiunea I. D. e. *lăudând*, *acusând*, *tornând*, etc., derivând *â* din *a*.

2. cu ê

a) gerundiul verbelor din conjugaţiunea II şi III, D. e. *vĕḑênd*, *putênd*, *învingênd*, *făcênd*, etc., derivând z din *e*;

b) dacă sonul nasal, deschiḑêndu-se silaba următóre prin punerea vocalei *e* ori *i*, se schimbă în *i*. D. e. *vênd* (*vinḑi*, *vinde*), *simţĕmênt* (*simţĕminte*).

Notă. In aceste casuri se lasă latitudine de a se scrie sonul ж şi cu *î*.

3. cu î;

a) gerundiul verbelor de conjug. IV. D. e. *fugînd mințînd*, etc.;

b) casurile înşirate mai sus la 2, *b*).

c) începutul cuvintelor întroduse cu *îm* şi *în* (preposiţia *în*) a celor trecute în întrebuinţare poporală. D. e. *îmbrobodi*, *îmbulzi*, *îmbărbăta*, *împedeca*, *înălţa*, *înapoia*, *înverḑi* etc.

Conclusiuni şi propuneri.

1. Comitetul central al Asociaţiunii sĕ dispună tipărirea regulelor ortografice stabilite de Academia română, dimpreună cu întregirile şi esplicaţiunile necesare.

2. Broşura acésta sĕ se trimită dimpreună cu „Transilvania“ fie-cărui membru al Asociaţiunii.

3. Sĕ se publice în „Transilvania“ un apel către toţi autorii şi cărturarii români, rugându-i sĕ întrebuinţeze, cu tóte ocasiunile, numai ortografia stabilită de Asociaţiune.

vi-o putem da, căci nu e la noi. Vi-am da altceva sĕ închinaţi. Vi-am da ce avem mai scump în noi. Vi-am da sufletul nostru, dar' şi pe acesta ni-l'au cuprins alţii. Regret, că mĕ aflu în neputinţă a aduce elogii d-nului Tocilescu; — regret, dar' trebue sĕ recunosc, că nu i-am cetit şi *nu i-am putut* cetí operele. Când eram copil mic de 10 ani, moşu-meu G. Bariţiu mi-a dat douĕ fascicule, zicêndu-mi: „Na-le, băiete, cetesce-le, învaţă-le, dar' ascunde-le şi pune-le bine, astă carte e istoria lui Tocilescu şi-i oprită la noi!“ Am ascuns cartea; când m'am făcut mai mare şi am voit s'o cetesc, n'am mai găsit'o. In urma libertăţii de ştiinţe, care după D. Téglás ar esista aici în Ungaria, istoria d-lui Tocilescu *e oprită* la noi...! Am învĕţat însĕ dintr'asta iubire de neam şi sĕ simt românesce, căci din vorbele moşului despre cartea d-lui Tocilescu am putut sĕ aflu ce conţine, că conţine sentimentul naţional, istoria nóstră a Românilor, a acelui *ceva*. La noi *sunt oprite* cărţile din cari poţi sĕ înveţi iubirea neamului tĕu şi istoria lui. In urma libertăţii de ştiinţe de la noi — opurile domniei tale, d-le Tocilescu, sunt oprite aici!... Nu-ţi pot aduce deci elogii, însĕ îţi zic: „Bine-ai venit“!

Incheiem cu acestea, destule fiind pentru-ca publicul român sĕ-şi pótă face ideiă despre păţaniile escursionistilor, cari — erteni-se vorba, — de cât la aşa o primire şi de cât atâta linguşire a orgoliului magiar (toastele dlui Tocilescu, deosebi cel rostit în Deva, numai bucurie n'au stîrnit în inimile Românilor), mai bine era sĕ fi rĕmas domnii a casă în România.

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Braşovului.

— 19 Iunie v.

(Fine).

Şedinţa V. (20 April, 8—12 ore a. m.)

Membri presenţi: 58.

1. Dl T. Frateş e salutat ca óspe al acestei şedinţe. Spre plăcută ştiinţă.

2. Dl Dometie Dogar, învĕţătoriu în Săcele, ţine o lecţie practică din ştiinţele naturale cu elevii şi elevele anilor V şi VI de şcólă. Dînsul tractézā tema: „Sarea comună“.

După terminare şi dimiterea elevilor se discută asupra lecţiei. La discuţie iau parte dnii N. Rădoiu, I. Vătăşan şi G. Crivĕţ.

După-ce îşi face şi dl comisariu observările, conferenţa constată, că lecţia a fost deplin succésă şi decide sĕ se aducă dlui Dogariu mulţămită protocolară.

3. După o pausă de $^1/_2$ oră se pune la ordinea zilei raportul comisiunei (corpul învĕţătoresc din Săcele) însărcinate a-şi face observările de lipsă faţă de materialul din ştiinţele naturale, ce-l cere normativul nostru şcolar, ca sĕ fie tractat în cei şése ani de şcólă.

Raportul se presintă şi cetesce prin dl referent N. Lepedeanu.

După o discuţie, la care iau parte dnii: V. Mereţ, N. Bârsan, I. Vătăşan, D. Dogar, I. Dariu, Ir. Frateş, G. Crivĕţ, G. Cherciu, I. Ivan, Z. Popovici, I. Sporea, A. Popovici, N. Stoicovici, Ioan Aron şi St. Popovici, şi după-ce îşi face observările şi dl comisariu, conferenţa decide referitor la acest material următórele:

Ştiinţele naturale.

Scopul:

Scopul acestui obiect de învĕţământ este a deştepta în elevi iubire şi interes faţă de natură; a 'i face sĕ cunóscă şi pricépă corpurile şi fenomenele mai obicinuite ale naturei pentru a puté trage folóse practice din ele.

a) Istoria naturală.

Anul I, II şi III.

In acesti ani elevii se deprind cu ocasia esercitiilor de intuiţiune şi de cetire a descrie cele mai cunoscute animale domestice, plante cultivate şi minerale. (Textul din normativ.)

Anul IV.

Se vor descrie individi din tóte trei regnele d. e.

α) Zoologie.

1. Mamifere: calul, boul, şi vaca, porcul, cânele, pisica, sobolul şi şórecele.

Reasumat: noţiunea *mamifer*.

2. Pasĕri: Găina, curca, porumbul, gâsca, raţa, barza, vrabia, rêndunica, mirla, cucul, uliul.

Reasumat: *pasĕre*.

3. Reptilii: şopârla, fragilul (şarpe).

4. Amfibii: brósca comună.

5. Pesci: crapul şi somnul.

Reasumat asupra vertebratelor.

6. Insecte: gândacul de Maiu, musca, albina, greerul, fluturul de varză şi ploşniţa.

7. Paiangini: paianginul cruciat.

8. Raci: racul de rîu.

9. Vermi: rîma.

10. Moluşce: melcul. Reasumat: noţiunea *animal*.

β) Botanică.

1. Pomi: mĕrul, prunul, nucul, agrişul.

2. Arbori şi tufe: stejarul, bradul, fagul, alunul.

3. Bucate: grâul şi cucuruzul.

4. Legume: cartofii, varza şi crastavetele.

5. Aromatice: ardeiul, ciapa.

6. Erburi: trifoiul.

7. Industriale: cânepa.

8. Oficinale: muşeţelul şi isma.

9. Veninóse: cucuta şi brânduşa.

10. Flori: rosa, busuiocul, rezeda, ghiocelul.

Reasumat: *plante cu flori*.

11. Ferega mare.

12. Muşchiul, ciuperca şi muscariul.

Reasumat: *plante fără flori*.

Reasumat general: noţiunea *plantă*.

γ) Mineralogie.

Sarea comună, piatra de var, ferul, cărbunele de pămênt, gresia, lutul.

Reasumat: *minerale*.

Anul V.

Repeţirea materialului percurs în anul IV şi amplificarea cunoscinţelor cu noi individi de ex.:

α) Zoologie.

1. Mamifere: asinul, óia, capra, bivolul, cerbul, lupul, vulpea, pisica sĕlbatică, rîsul (Ungaria), nevĕstuica, vidra, viezurele, ariciul, veveriţa, iepurii, hârciogul, maimuţa turcéscă.

2. Pasĕri: bibilica, potârnichea, prepeliţa, cocoşul de munte, dropia, turturica, gâsca şi raţa sĕlbatică, cocorul, becaţul, stigletele, ciocârlia, pitulicea, coţofana, corbul, gheunóia, vulturul, buha, şoimul.

3. Reptile: brósca ţestósă, vipera.

4. Amfibii: salamandra.

5. Pesci: păstravul, morunul, rechinul.

6. Artropode: mămăruţa, gândacul de turbare, muşiţa, strechea, musca de cal, furnica, vespele, bărzăunul, coropişniţa, fluturul de pomi, molia, omida, purecii de plante.

7. Paiangeni: rîia, racul de mare.

8. Vermi: lipitórea, limbricul.

9. Molusce: scoica.

β) Botanică.

1. Pomi: pĕrul, persecul, zarzărul, vişinul, viţa de vie.

2. Arbori şi tufe: mesteacănul, arinul, ulmul, teiul, dniperul, cornul.

3. Bucate: sĕcara cu tăciunele, meiul, ovĕsul, orzul, hirişca.

4. Legume: mazărea, lintea, ridichea, gulia, morcovii, hreanul, ţelina, pĕtrânjelul, salata, bostanul.

5. Aromatice: patlagele, tarhon, cimbru, chimin, mărar, leuştean, usturoiu.

6. Erburi: lucerna, măzărichea, mohorul.

7. Industriale: inul, rapiţa, flórea sórelui, hemeiul.

8. Oficinale: lumînărica, centauria, pelinul, nalba.

9. Veninóse: mătrăguna, ciuma fetii, măsălariţa, rostopasta, macul, laptele cânelui.

10. Flori: Flórea paştelui, viorica, călceaua, tulipanul, crinul, garófa, mărgăritărelul.

11. Criptogame: érba dulce, limba cerbului, ţipirigul, minătarca, ciuciuletele.

γ) Mineralogie.

1. Săruri: piatra acră, pétra vênătă, galisca.

2. Petri: cvarţul, creta.

3. Metale: aur, argint, aramă, plumb.

4. Ardĕtóre: puciósă, torfă, asfalt.

Observări generale.

Din individii indicaţi atât la anul IV cât şi V, învĕţătoriul va alege pe cari şi câţi îi va crede de lipsă.

Ceea-ce predă, va preda amĕnunţit, fără însĕ a face ştiinţă înaltă şi sistematică din acest obiect de învĕţământ al şcólei poporale.

Predarea materialului se va face după anotimpuri.

Se va atrage atenţiunea elevilor asupra folosului şi a pagubei ce ni-l ofer, respective ce ni-o causézā diferitele animale, plante şi minerale în economie şi preste tot în viéţă.

Anul VI.

Repeţirea materialului percurs în anii IV şi V.

Cunoscinţe elementare despre părţile corpului omenesc, esterne şi interne, şi despre funcţiunile principale de higienă publică şi particulară. (Tecstul normativului.)

b) Fisica.

Anul I, II şi III.

Cu ocasiunea esercitiilor intuitive se vor numí şi esplica pe scurt unele fenomene mai obicinuite.

Anul IV.

Vêntul, plóia, negura, bruma, roua, norii, zăpada, stările de agregaţiune. — Tractarea se va face pe basa cărţii de cetire.

Anul V.

Căderea corpurilor, maşini, pârghia, cumpĕna, cântarul, scripĕţul, róta cu sul, isvórele căldurei, termometrul, aburii cu norii, plóia, roua, bruma, zăpada, ghiaţa; apa, fântâni, isvóre, înotarea corpurilor; aerul, barometrul, pumpa, foiul, curentul; sunetul, glasul şi urechea; lumina, corpuri opace şi luminóse, ochiul ochelarii, oglindile, curcubeul.

Predarea va fi mai amĕnunţită.

Anul VI.

Despre magnetism; acul magnetic (compasul). Producerea electricităţii, conducĕtori de electricitate; despre furtună, parafulger, telegraf şi telefon.

c) Chemia.

Se tratézā în mare parte în legătură cu materialul din istoria naturală.

Anul VI.

Despre acidul carbonic şi sulfuric, despre ardere (oxidarea mineralelor); grăsimi şi oleuri.

d) Economia.

Cunoscinţe din economie se dau elevilor pe baza şi în legătură cu ceialalţi rami ai sciinţelor naturale.

4. D-l president, ca membru al comisiunei permanente, alésă în anul trecut, pentru a sta în continuă consfătuire asupra îmbunătăţirilor necesare pe teren şcolar, comunică, că comisiunea s'a cugetat la redactarea unei foi pedagogice şi întrébă: „Care ar fi modalitatea cea mai practică, după care s'ar puté înfiinţa şi susţiné o fóie pedagogică aşa, ca esistenţa ei sĕ fie asigurată pentru tóte timpurile?“

Conferenţa decide în principiu redactarea unei foi pedagogice şi se angajază unanim a o sprijini moral şi material. Dar' planul sĕ fie pus în lucrare numai după-ce comisiunea permanentă se va fi pus în înţelegere cu conferenţele din celelalte cercuri şi numai după-ce vom fi siguri de primirea sprijinului moral şi mai ales material al conferenţelor din mai multe cercuri.

5. Fiind eshauriat materialul pentru acéstă conferenţă, dl president o închee mulţămind membrilor de faţă pentru participarea seriósă şi activă în întreg decursul şedinţelor.

Dl G. Ludu îi mulţămesce pentru tactul şi prudenţa şi pentru dragostea adevĕrată, ce a arătat-o întotdeuna pentru propăşirea dăscălimei nóstre, ear' conferenţa îl întîmpină cu repeţite „sĕ trăiască“ şi decide a se lua act la protocol despre bunul tact şi înţelepciunea, cu care ne-a condus.

Cu acestea se închee şi şedinţa ultimă.

R.

De la sate.

Esamen şcolar în Zerneşti.

— 20 Iunie v.

Ziua de 16 Iunie v. a. c. a fost o sĕrbătóre şcolară de mare însemnătate pentru locuitorii comunei Zerneşti. In acésta zi s'a ţinut examenul cu elevii de la şcóla gr.-or. română.

Examenele sunt o instituţiune cu înriurinţă binefăcĕtóre asupra elevilor, părinţilor şi asupra întregului public susţinĕtor de şcóle, cum şi asupra învĕţătorilor şi organelor bisericesci şcolare.

Sala cea mare a şcólei din loc era ticsită cu public atât din clasa cultă cât şi din popor. Fiecare voia sĕ vadă sporiul ce l'au făcut copiii în decursul unui an. Esamenul s'a ţinut sub conducerea Prea Onor. Domn Traian Meţian protopresbiter tractual. Intrĕ cei presenţi am remarcat pe Prea O. Domn Nicolae Garoiu advocat, Ioan Dan paroch şi protopresbiter onorar, Ioan Strĕvoiu paroch, Ioan Vodă notariu, Aurel Cutean farmacist, multe dómne, mai mulţi învĕţători din jur şi alţi mulţi, cari se interesézā de şcólă. Esamenul a durat 7 óre cu tóte 6 despărţĕmintele.

Fiecare din cei presenţi au putut constata, după rĕspunsurile elevilor, aşa de precise, respicat şi la înţeles date, că corpul învĕţătoresc în frunte cu harnicul director Bartolomeiu Bude, compus din învĕţătorii Nicolae Pană, Nicodim Dan, Nicolae Sperchez, Aron Meţian teolog abs. şi Ioan Sperchez, şi-a dat tótă silinţa sĕ lumineze şi sĕ deştepte mintea elevilor cu învĕţături frumóse, folositóre şi necesare pentru viéţa lor.

Numai spre laudă póte sĕ serviască dlor învĕţători din Zerneşti, căci fiecare constiu de chemarea lui contribue din tótă puterea sa la progresul cultural al poporului român. In adevĕr şcóla din Zernesci sub direcţiunea Dlui Bartolomeiu Bude a ajuns sĕ fie socotită — şi pe drept — întrĕ cele mai bune din împrejurime.

La finea fiecărui esamen dintr'un despărţământ s'au cântat mai multe cântări acomodate, s'au declamat poesii şi dialoguri fórte potrivite pentru distragerea şi luminarea publicului present.

Au urmat frumóse învĕţături adresate elevilor din fiecare despărţĕmênt din partea On. Domn protopop, îndemnându-i şi la mai multă sirguinţă şi învĕţătură, căci numai învĕţând vor puté sĕ trăéscă mai uşor.

---

4. Sĕ se trimită adrese speciale tuturor consistórelor bisericesci, direcţiunilor gimnasiilor şi şcólelor civile românesci, precum şi ale institutelor teologice şi pedagogice, tipografiilor române editóre, redacţiunilor române de ziare şi reviste, cu rugarea, sĕ intrebuinţeze numai ortografia acésta.

5. Asociaţiunea însaşi sĕ întroducă în tóte publicaţiunile sale ortografia acésta.

B. Asupra cestiunii îndreptării şi uniformisării limbii literare.

Chestiunea îndreptării şi uniformisării limbii nóstre literare, trebue sĕ o recunóscem, constitue o problemă fórte grea.

Aici avem de lucru cu o întrebare de simţ de limbă.

In adevĕr faptul, că la noi în mare parte se scrie rĕu, în o limbă stricată şi în un stil greoiu, denotă, că s'a falsificat simţul adevĕrat de limbă românéscă, în urma şcólei ce-am făcut şi facem şi a contactului, în care am trăit şi trăim.

Realisarea problemei de îndreptare a limbii nóstre literare depinde deci de la cultivarea simţului de limbă.

Prin urmare datoria, ce ni-se impune, vrênd sĕ îndreptăm rĕul de natură naţional-culturală, rĕul de care suntem fórte mult copleşiţi, este: sĕ căutăm a ne îndrepta şi a ne cultiva simţul prin cetire şi aprofundare. Toţi aceia, cari voesc a fi numiţi români culţi, sĕ aprofundeze limba poporului românesc, grăită şi depusă în producţiunile literaturii poporale şi a literaturii culte; sĕ-şi cetéscă românii în deosebi poesiile poporale şi poveştile, cele publicate de meşteri buni, apoi sĕ cetéscă pe C. Negruzzi, Alexandrescu, Alexandri, Eminescu, Odobescu, Slavici, Ollănescu, I. Negruzzi, Maiorescu, Haşdeu, Delavrancea, Vlahuţă, Coşbuc ş. a. Şi cum sĕ cetéscă? Aşa că lectorul sĕ aibă la sine un notiţ şi creion, ca sĕ-şi însemneze tóte formele, ce le găsesce altcum întrebuinţate, de cum le ştia el, precum şi tóte espresiunile frumóse şi cuvintele necunoscute până aci, ori întrebuinţate rĕu.

Şi cu deosebire tinerimea ar trebui îndrumată pe acéstă cale.

In felul acesta se va puté dobândi adevĕrat folos real, în vederea îndreptării limbii literare. Calea acésta, adevĕrat, e fórte grea, dar' e şi mântuitóre.

(Va urma.)

Toţi cei presenţi au fost pe deplin mulţămiţi cu progresul ce l'au făcut şcolarii.

O dovadă eclatantă despre hărnicia învĕţătorilor din Zerneşti, cu deosebire a Dlui director Bartolomeiu Bude este şi aceea, că din Zernesci în fiecare an merg fórte mulţi elevi la şcóle mai înalte, cu deosebire în Braşov.

După esamen s'a dat un banchet. S'a toastat mai ales pentru învĕţători, arătându-se cât de spinósă, cât de grea e calea ce trebue sĕ o percurgă învĕţătorul, pentru ajungerea scopului dorit, şi că fiecare are sĕ fie cu cea mai mare recunoscinţă faţă de învĕţător. In adevĕr şi merită un învĕţător harnic tótă atenţiunea şi recunoscinţa. Dee Dumnezeu, ca învĕţătorii din Zerneşti sĕ pótă continua şí mai departe pe calea cea spinósă a virtuţilor, pe care au apucat, ear' noi sĕ avem fericirea a auḑi şi în viitor frumósele învĕţături folositóre date şi sădite în mlădiţele poporului român.

Nicolae Ilie
învĕţătoriu.

Revistă esternă

Liga macedo-bulgară, al cărei president fusese faimosul Sarafov, va ţiné la 16 Iulie adunare mare la Sofia, ca sĕ se consulte asupra propagandei ce va avé sĕ facă în casul că Bulgaria va fi proclamată regat, dacă puterile semnatare nu vor decreta adnectarea Macedoniei la Bulgaria.

*

Revoluţia chinesă. Pe la sfêrşitul lunei trecute am fost luat ştire, că *boxerii* (revoluţionarii) Chinei au început de nou sĕ devasteze biserici creştine, raportând că în Cengfu au dat flacărilor biserica şi au ucis zece creştini. Acum „Daily Mail“ (Londra) raportéză pe basa unei telegrame din Şanghai, cá dintrĕ cele nouĕsprezece provincii chinese *nouĕ sunt în revoltă.* In provincia Pecili trupele împĕrătesci mereu retiréză din faţa revoltaţilor, retrăgêndu-se la oraşele mai mari şi aprinḑênd în calea lor tóte oraşele şi satele. Până acum au pustiit treizeci şi şepte oraşe şi sate, ear' pe locuitori i-au ucis. Drept revanş insurgenţii comit cruḑimi încă şí mai mari.

Din acestea se vede că revolta nu e îndreptată numai contra creştinilor, ci şí contra regimului.

NOUTĂŢI

Ultima liturgie. Conform hotărîrii luate de comitetul parochial din Sibiiu-cetate, poimâne (Duminecă) se va oficia *ultima liturgie* în biserica din Sibiiu-cetate, pe locul căreia şi al caselor din jurul ei va fi clădită *catedrala.* Cu acéstă ocasiune asesorul consistorial *Dr. Miron E. Cristea* va ţiné predică, în care — cum aflăm — va releva evenimentele mai însemnate petrecute în acéstă biserică.

*

Dimisiunea prim-secretariului Asociaţiunii. Poimâne comitetul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţine şedinţă. Intrĕ objectele puse la ordinea zilei e şì *dimisiunea prim-secretariului Dr. C. Diaconovich.*

*

Crescere bună. Despre tinĕrul rege *Alfonso XIII* al Spaniei, încoronat luna trecută, s'au scris multe bune şi frumóse, dar' ceea-ce se raportéză acum din *Madrid* sigur va îndrepta spre regele Alfonso (e numai de 16 ani) stima şi dragostea tuturor creştinilor cari ţin la sfinţenia tainelor. A nume se raportéză, că zilele trecute regele şi mamă-sa eşiseră la preumblare cu trăsura. In cale s'au întâlnit cu un preot, care mergea sĕ cuminece un muribund (la rom. catolici în astfel de casuri preotul merge îmbrăcat în stihariu încă de a casă, ear' în mâni ţine potirul cu sfânta cuminecătură, în timp ce înaintea sa are un ministrant ori doi, îmbrăcaţi asemenea în stihare). Când regele s'a apropiat de preot şi-a oprit trăsura, s'a scoborît jos împreună cu mamă-sa şi descoperindu-şi capul a îngenunchiat înaintea preotului. Apoi a oferit preotului trăsura, ear' el şi mamă-sa au mers pe jos pe lângă trăsură până la casa muribundului.

*

Gimnasiu nou în Timişóra. In Timişóra se va clădi un nou edificiu pentru gimnasiul rom. cat. piarist. Spesele sunt preliminate în sumă de 480.000 coróne. O parte din acéstă sumă o dă ministrul de culte (din vistierea statului), altă parte oraşul, ear' episcopul *Dessewffy* dă 60.000 coróne. Astfel fiind asigurate spesele, lucrările se vor începe încă în vara curentă, aşa că în Octobre anul viitoriu noul edificiu va fi dat destinaţiunei.

*

Polonii — contra împĕratului Vilhelm. Vorbirea de la Marienburg a împĕratului Germaniei, prin care aşa de brusc a insultat sentimentele Polonilor, mereu îşi arată urmările. După cele multe câte s'au petrecut până acum drept rĕspuns din partea Polonilor (protestări, escomunicarea comercianţilor, fabricelor şi restaurantelor germane, de la cari nici un Polon nu mai cumpĕră nimic, hotărîrea Polonilor din societatea înaltă sĕ nu participe la banchetul ce se va da în onórea împĕratului când va călĕtori prin Posen), acum se raportéză, că nobilimea polonă a hotărît sĕ nu mai locuéscă peste érnă în Berlin, ci fie-cara sĕ rĕmână la provincie pe moşiile lor şi sĕ nu mai participe la nici o festivitate germană.

*

Adunare învĕţătorésca în Hălmagiu. Reuniunea învĕţătorilor români de la şcólele confesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII, din drépta Murĕşului, va ţiné *adunare generală* Vineri şi Sâmbătă (18 şi 19 Iulie n.) în opidul *Hălmagiu.* Conform §. 11 şi 12 din statute, convocăm la acéstă adunare generală pe toţi P. T. DD. membri fondatori, ordinari şi ajutători ai reuniunii, dar' totodată invităm şi rugăm sĕ participe la acéstă festivitate a nóstră toţi P. T. binevoitori ai şcólei nóstre confesionale. Bilete moderate de călĕtorie pe căile ferate *Arad-Csanád-Körös* primesc membrii de la respectivii presidenţi ai despărţĕmintelor, valabile pentru timpul de la 17—23 Iulie n. — *Arad* din şedinţa ordinară a comitetului central ţinută în 5 Iulie n. 1902. Prof. *Teodor Ceontea*, president. *George Popoviciu*, secretariu I.

*

Meşterul Maxim. In „Alkotmány“ dto 9 Iulie cetim următórele: „In sătuleţul de munte *Rĕstoşnea* (comitatul Murĕş-Turda) locuesce un fecioraş de 18 ani, cu numele *Maxim Szöcs (Suciu* e băiatul, nu „Szöcs“). Cu tóte că băiatul nu scie nici scrie nici ceti, totuşi dă uimitóre doveḑi despre multilaterala-i desteritate. Cu simplă sĕcure săténéscă şi cu brişcă face cele mai frumóse objecte de artă, cu desteritate de necreḑut, corĕspunḑĕtóre şi celui mai fin gust estetic. Zilele trecute a espus în restaurantul „Mielul alb“ al lui Láng Iózsef, trei violine, a căror esecuţie elegantă şi ton artistic provócă admiraţiune în toţi cei cari trecênd spre Borsec vĕd aceste violine. El a făcut şí iconostasul bisericei române din Topliţa“. — Cele spuse despre facerea iconostasului le ştim şi noi. In adevĕr fecioraşul are talent rar şi cu drept cuvênt zice „Alkotmány“, că ar trebui sprijinit pentru a cerceta vr'o şcólă de sculptură (în lemn), unde sĕ se perfecţioneze.

*

Espediţie polară — perdută. In vara anului 1898 esploratorul *Swerdrup* plecase pe corabia „Fram“ la podul nordic, cu scop de a scruta deosebi ţĕrmurii nordici ai Grönlandei. Ultimele ştiri de la Swerdrup sunt date din golful Smith, unde în August 1899 se întâlnise cu espediţia lui Peary. De atunci nu s'a mai auḑit nimic de el. In Norvegia sunt fórte îngrijoraţi de sórtea espediţiei. — Situaţia lui Peary e ceva mai favorabilá, după ce în vara anului 1900 fusese trimisă pe urmele lui o espediţie auxiliară, care anul trecut s'a re'ntors cu ştire de la el. Zilele acestea va pleca o nouă espediţie, pentru a căuta pe Peary.

*

Un erou român la Custozza. *Ioan Pop*, locuitoriu în *Salciva de jos*, scríe în „Gazeta Transilvaniei“ următórele: Am cetit în Nr. din 16 (29) Iunie discursul părintelui Nicolae Fizeşianu despre purtarea bravă a Regimentului al 50-lea în anul 1866 în 24 Iunie la Custozza In Italia. Nu mĕ pot răbda sĕ nu vĕ scriu ceva despre lupta aceea, fiind şi eu de faţă ca *stegariu* la un batalion din regiment. Eşind noi din Verona diminéţa, am ajuns la o apă înaintea frontului. N'am avut pe unde trece. A trebuit sĕ sărim în apa afundă. Eu *cu steagu în mână* am trecut mâi întâiu de ceea parte, dar' feciorii nu putură birui în grabă cu apa. Eu am scos cu ruda steagului vre-o 2 zuguri (plutóne) de feciori la ţĕrmur. Pismaşul era înaintea nóstră numai de 5—600 paşi şi aşa plin de apă, cum eram, *am spart rêndurile pismaşului* venind toţi feciori după mine. Vĕ puteţi închipui, domnule Redactor, ce luptă mare am avut şi ce primejdie am înfruntat. *N'am fost însĕ remunerat cu nimica*, numai steagul a fost decorat, şi istoria regimentului a trecut cu vederea acésta. Dacă veţi spune părintelui Fizeşanu, se póte că-şi va aduce aminte sĕ îndrepteze istoria faţă de mine, ca stegariu în regimentul acela viteaz.

*

Consul — în mănăstire. Un ziariu din Germania susţine a fi informat că *Elarionov* consulul rusesc din Salonic, pe care înainte cu doi ani ţarul îl numise consilieriu de stat cu titlul „Exelenţă“, îşi va da cât de curênd dimisia şi va întra în tagma monachală la mănăstirea Athos.

*

Pâne din aer. Nu de mult s'a înfiinţat în America o societate cu numele „The Atmospheric Product Company“, cu scop sĕ *facă pâne din aer.* Capitalul social e *cinci milióne de dolari.* Societatea şi-a şi instalat deja la Niagara un stabiliment de esperimentare, încercând prin electricitate de presiune mare sĕ estragă din aer nitrogenul, pe care 'l adună apoi într'un turn. — Cavendish deja la 1875 afirmase că nitrogenul trece fórte repede prin schimbări chemice. Condus, de pildă, prin potaşă, se tranforméză în acid salitric. Societatea acum înfiinţată afirmă că în alte combinaţiuni nitrogenul se preface în amidon, ear' dacă acésta se va adeveri, — atunci póte că va succede numitei societăţi sĕ producă pâne pe cale chemică.

FELIURIMI

La ori-ce înveninare de sânge, fie produsă prin muşcătură de insecte, de şarpe sau chiar de câne turbat, e bine, ca cel muşcat sĕ bee cât mai multă teă, până vine medicul.

*

Louisd'or-ul lui Schopenhauer. Politicianul şi filosof frances *Challemel-Lacour* rĕposat acum sunt cinci ani, a cercetat odată în Frankfurt pe filosoful *Schopenhauer.* S'au întâlnit în restaurantul unde Schopenhauer îşi lua cina. Despre acéstă întâlnire Lacour povestia următórele: Sosisem tocmai pe la sfêrşitul cinei. Schopenhauer şedea la masă table d'hote în apropiere de câţiva oficeri; lângă farfurie era un galben (louisd'or) pe care Schopenhauer când a plecat l'a luat şi l'a vîrît în buzunar.

— Vezi, mi-a zis Schopenhauer, de o lună de zile în fie-care zi pun acest galben lângă farfurie, cu gândul, ca în ziua când oficerii acestia vor conversa şi despre altceva afară de avansări, cai şi femei, sĕ'l dau săracilor. Cum vezi însĕ, galbenul e tot la mine.

Cărţi şi reviste.

Nuvele alese e titlul unui interesant volum, apărut în editura librăriei centrale Stănciulescu et Georgescu în Ploeşti (România), în care se cuprind lucrări alese literare, traduse de dl *B. Marian*, după Zola, Maupassant, Daudet, Gogol, etc. într'o limbă frumósă românéscă. Preţul unui esemplar din elegantul volum (145 pagini) face *un leu.* Se póte procura şi prin librăria archidiecesană din Sibiiu. Recomandăm cetitorilor acéstă carte, care conţine lectură plăcută şi uşóră.

*

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în douĕ părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul, broşat, 2 coróne.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presentéză şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ pe anul societar 1901/1902.

(Urmare.)

Ca donaţiuni au incurs de la:

a) Academia română. 1. Analelele academiei pro 1899—1900 tom XXII. 2. Analelele academiei pro 1900—1901 tom XXIII. 3. Analele academiei pro 1899—1900 s. II. tom XXII. 4. Istoria renascerii României (3 vol.) de D. Şturdza, şi Acte şi documente de C. Colescu Vartic. 5. Ugrinus —1291— Discurs de recepţiune de I. Puşcariu.

b) Direcţiunea seminarială. Protocólele congresuale din anii: 1889, 1890, 1891, 1895, 1897, 1899, şi 1900. 2. Protocólele sinodului archidiecesan din anii: 1888, 1889, 1891, 1893, 1894, 1895, 1897, 1898, 1899 şi 1900. 3. Protocólele sinodului eparchiei Aradului din anii: 1884, 1890, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900 şi 1901. 4. Protocólele sinodului eparchiei Caransebeşului din anii: 1877, 1878 şi 1880 (leg. 1 vol) 1882, 1883, 1884, 1887, 1888, 1889 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896 1897, 1898, 1899, 1900 şi 1901. 5. Magyarország közoktatás ügye az 1900 évben. 6. Gramatica limbei române pentru cl. I. şi II. gimnasială, reală şi civilă, de N. Bogdan. 7. Propedeutica filosofică de Gr. Pletos. 8. Din estetica tragicului, polemică de Dr. Iosif Blaga.

c) Societatea de lect. „Petru Maior“ 1. Raportul general al soc. de lect. „Petru Maior“ din Budapesta pro an. adm. 1900—1901.

d) Redacţiunea „*Tel. Rom.*“. 1, Mama Sf. Augustin de Emil Bougaud trad. de Salba. 2. Câteva versuri de I. Gorun. 3. Cantata la iubileul de 50 ani a gimn. rom. Braşov, de G. Dima. 4. Legiuirea ţĕrii nóstre de Dr. V. Onişor. 5. Supplex Libellus Valachorum 1791 de Dr. E. Dăian. 6. Istoria bisericei Scheilor Braşovului publ. de Sterie Stinghe. 7. Documente privitóre la trecutul Românilor din Schei de Dr. Sterie Stinghe. 8. Curs complet de caligrafie de D. V. Dacian.

e) Redacţiunea fóiei „Poporul Român“. 1. Moş Călin, nuvelă de Dorin.

De la autori.

f) Poveşti pentru anul prim şcolar de Dr. P. Şpan.

g) 1. Istoria bis. Scheilor Braşovului publ. de Sterie Stinghe. 2. Documente privitóre la trecutul Românilor din Scheiu (2 vol.) de Dr. Sterie Stinghe.

h) Viitorul, studiu politic de Dr. Tr. Vuia.

m) *Moise Popoviciu*, paroch. 1. Egy az Isten, roman de Jókai Mór. 2. Felfordult világ, roman de Jókai Mór. 3. Az elátkozott család, roman de Jókai Mór. 4. Koronát szerelemért, roman de Jókai Mór. 5. Petki Farkas leányai, roman de Jókai Mór. 6. Regék, roman de Jókai Mór. 7. Csataképek, roman de Jókai Mór. 8. Szomorú napok, roman de Jókai Mór. 9. Szegény gazdagok, roman de Jókai Mór. 10. Törökvilág Magyarországon (2 vol.) de Jókai Mór. 11. Kárpáthi Zoltán (3 vol.) de Jókai Mór. 12. Báró Kemény Zsigmond összes beszélyei (2 vol.) 13. Gyalog ösvény (2 vol.) de Baksay Sándor. 14. Árnold, roman de Csiky Gergely. 15. Az atyafiak, roman de Csiky Gergely. 16. A király-tanácsszék, roman de Vértessy Arnold. 17. Worse Kapitány, de Kielland L. S. 18. Méreg, de Kielland L. S. 19. Melyik erősebb, roman de Ábrányi Kornél, 20. A szent, de Meyer K. Ferdinand. 21. Kaukazusi elbeszélések de Guyerics P. P. 22. A besorozott, de Vadnai K. 23. Immakulata grofné, de Vadnai K. 24. Tengeri és tengerparti történetek, de Drachmann H. 25. Veér Iudit, de Szántó Kálmán. 26. Víg orák, de Berczik Árpád. 16. Izlandi halász după Lotti Pierre. 28. Anya és grofné, de Pálffy. 29. Forgácsok, de Ahó János. 30. Jobb kezem, de Baksay Sándor.

George Tulbure — presid. comit.
Dumitru Borcia — notariu referent.

(Va urma.)

Nr. 62/1902. [88] 1—3

Concurs

Devenind vacant postul de **învĕțătoriu** pentru clasa a IV-a de băeți de la școla gr. or. din **Rĕșinari,** prin acésta se escrie concurs de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 700 cor. salariu și 64 cor. relut de cuartir și lemne ce se plătesc din fondul bisericei în rate lunare anticipative. Cuincuenalele se vor computa numai după instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt de 5 ani la școla nóstră.

Cererile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre se vor așterne la oficiul protopresb. al Sibiiului ln terminul deschis.

Aspiranții la acest post, încă înainte de espirarea terminului de concurs sĕ se presenteze aici la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci, avênd învĕțătorul ales datorința a ține o strană în biserică Dumineca și sĕrbătórea, pe lângă acestea va instrua în gimnastică pe toți elevii institutului.

Concurenții cu pregătire superióră și cari poșed cunoscințe de musică vocală vor fi preferiți, avênd comitetul intențiunea a concrede alesului instruarea școlarilor în cântări și conducerea corului, pentru care va primi o remunerațiune anuală de 200 cor.

Rĕșinari, din ședința comitetului parochial gr. or. ținută la 23 Iunie st. v. 1902.

Bucur Dancășiu — preș. com. par.
M. Lungu — not. com. par.

Nr. 701.

Vĕḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 28 Iunie 1902.

I. Papiu
protopresb.

Nr. 125/1902 [87] 1—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor vacante de **invețători** în următórele comune bisericesci:

1. **Federi-Fizești**. 2. **Grid**. 3. **Luncani**. 4. **Petrila-Brad**. 5. **Petrila-Gârgani**. 6. **Petroșeni**. 7. **Sântă-Măria-de-pétră.** 8. **Valea-Sângeorgiu**.

Emolumentele la fie-care post sunt: 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Concurenții cualificați conform legii, cari trebue sĕ știe și cântările bisericesci, sĕ aștérnă suplicile cu documentele recerute subsemnatului oficiu.

Hațeg, în 25 Iuniu 1902.

Oficiu, protopresbiteral Hațeg în conțelegere cu comitetele parochiale.

Titu V. Gheaja,
protopresbiter.

---

[83] 1—4

Concurs

Pentru **ocuparea postului învĕțătoresc** vacant de la școla confesională gr. or. din **Brașov-Stupini**, protopresbiteratul Brașovului, împreunat cu cantoratul și cu îndatorirea a ține prelegere în școla de repetițiune, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu anual solvit din cassa Bisericei în rate lunare anticipative 480 cor. venitele cantorali 120 cor., în total 600 cor., cuartir în edificiul școlei, grădină și 3 stângini lemne din care este de a se încălḑi și școla.

Cuincuenalele se computâ de la instituirea definitivă și servițiul neîntrerupt în acéstă comună.

Concurenții au sĕ'și aștérnă cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre Prea Onor. Oficiu protopresbiteral al Brașovului în terminul indicat, și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică, spre a'și arăta desteritatea în cântări.

Brașov-Stupini, în 16 Iunie 1902

Comitetul parochial gr. or.

Ioan I. Maximilian — capelan, președinte.
George Constantin — notariu.

In conțelegere cu subscrisul.

Oficiu protopresbiteral al Brașovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 722/1902. [84] 1—3

Concurs

Pentru mai jos notatele **posturi învĕțătoresci** din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Româu“, și adecă:

1. **Rĕșnov,** 2 posturi cu câte 600 cor. salariu.

2. **Zernești**. 3. **Codlea.** 4. **Șimon,** 5. **Șirnea** și 6. **Moecinl-superior** — în fie-care loc câte un post cu salariu de 600 cor., cortel, lemne și grădină, eventual relut corespunḑĕtoriu în bani pentru acestea.

Se observă că posturile învĕțătoresci în genere sunt împreunate cu cantoratele, deci vor fi preferiți acei concurenți cari sunt desteri în cântări și tipic, ceia-ce au a dovedi poporului în biserică în vre o Duminecă sau sĕrbătóre.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și înainta rugările lor la subscrisul oficiu în terminul indicat, instruite conform legii.

*Z*ernești, 24 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 125/1902 prot. [86] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕțătoriu** în parochia **Livezeni** din tractul Hațeg prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu de 600 cor., care se solvesce regulat din cassă, folosința unei grădini de 1 jugĕr, 4 stânjini lemne de foc, din cari se încălḑesce și sala de învĕțămênt, cuartir constătătoriu din două odăi (chilii) frumóse, una bucătărie, o cămară și o pivniță, tóte în edificiul cel pompos al școlei, zidit după planul cel nou ministerial.

Comuna Livezeni este lângă orașul Petroșeni, lipită de el, și învĕțătoriul are prospect și de alt venit, compatibil cu oficiul sĕu.

Pot concura numai *pedagogi* absoluți cu cualificațiunea prescrisă prin lege, cari știu și cântările bisericesci, și voesc sĕ rĕmână stabil în postul acesta.

Suplicile concursuale cu documentele sĕ se aștérnă la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Hațeg, în 25 Innie, 1902.

Oficiul protopresbiteral Hațeg în conțelegere cu comitetul parochial.

Titu V. Gheaja,
protopresbiter.

Nr. 129/1902 [85] 1—3

Concurs

Pentru întregirea a **două posturi învĕțătoresci ordinare** la școla română gr. or. din **Paloș,** protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: câte 600 cor. salariu anual plătibil din repartiție și din didactru după copii, în rate trilunare decursive, locuință în natură, lemne de foc după trebuință și cuincuenalele socotite de la ziua alegerei.

Invĕțătorii aleși vor avé sĕ instrueze — afară de instrucțiunea cu copii de tóte zilele, — și în școla de repetițiune, sĕ conducă tinerimea școlară și adultă în cântările bisericesci la liturgie și a da cantorilor ajutoriu la utrenie, — o condițiune reclamată de familiile fără de copii, cari încă contribue prin dare bisericéscă la salariile învĕțătorcsci.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi au a'și subșterne cererile de concurs împreună cu documentele recerute, instruite conform legilor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral concernent în terminul deschis și a se presenta înainte de alegere, în biserică, spre a'și arĕta desteritatea recerută prin condițiunea din urmă și spre a face cunoscință cu poporul.

Paloș, în 21 Iunie 1902.

Pentrn comitetul parochial:

Patrichiu Pintea
paroch și președ. comit.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopop.

Nr. 293/1902. [81] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătoresci** vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu.** 2. **Bucium-Isbita**. 3. **Buninginea.** 4. **Cărpiniș**. 5. **Ciurulésa.** 6. **Roșia** cu **Corna**, — salariu anual 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.

7. **Bucium-Sat**, salariu anual 600 cor. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc și grădină. Alesul învĕțătoriu va fi obligat a ține 9 luni de zile școlă.

8. **Petrângeni** cu **Valea-Bulzului**, salariu 600 cor. și adecă 291 cor. interesele după obligațiunea de stat, ear' restul din fondul școlar, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. **Trîmpoele**, salariu 600 cor. din repartiție și lemne de foc.

10. **Zlatna**, salariu 800 cor. din repartiție și cuartir.

Cei-ce voesc a reflecta la posturile acestea au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, pentru-că aleșii vor fi datori a cânta Dumineca și în sĕrbători la strană, eventual a forma cor bisericesc cu copíii de școlă.

De la concurenții la postul de sub Nr. 10 se mai cere sĕ aibă afară de celelalte pregătiri cel puțin 4 clase gimnasiale și esamenul de cualificațiune cu fórte bine.

Concurenții își vor subșterne cererile instruite conform legilor în vigóre, în terminul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Abrud în conțelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 20 Iunie 1902.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 497/902. [80] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpașul superior,** postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.

2. **Porumbacul superior-rĕsăritean,** postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 coróne, cuartir ți lemnele necesare pentru foc.

3. **Sebeșul-inferior,** postul de învĕțătóre cu salariul anual de 600 coróne cuartir și 4 stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ 'și subștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, avênd candidații de la posturile 1 și 2 a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, pentru-că cei-ce vor fi aleși, sunt datori a cânta Dumineca și sĕrbătórea atât la strană cât și cu elevii la sânta liturghie.

Avrig, 21 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiterai gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Cândea
protopop.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piața-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisn[illegible] 59.
[t] 13—

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 7—15

Atelier de lăcătușerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscința onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulți ani în cele mai renumite ateliere din monarchie și străinătate, ca al dlui **Valerian Gillar,** lăcătușul de artă și construcție al curții ces. și reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătușerie de artă și construcție
în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparținĕtóre acestei branșe, precum:

Porți de fer, balcóne, terase,
galerii, grilajuri de scări și **morminte, marchise,**
antreuri, luminătóre,
case pentru flori (florării) etc. etc.

în ori-ce stil și după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice și mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de solid lucrate și cu prețurile cele mai moderate.

Sperând că P. T. public mĕ va onora cu numĕróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuș român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă
Eremie Purece
măestru lăcătuș.

[69] 4—6

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 Sibiiu, Marţi 2/15 Iulie 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 5850 şcol.

Notificare oficială.

Domnul ministru de agricultură *Darányi Ignácz* sub titlul: **„A gyümölcsfák és a szőlő kártevő rovarai“** (Insectele stricăcióse pomilor şi viţei de vie) a edat o broşură pe 70 pagini, cuprinḑênd tóte insectele stricăcióse precum şi modul de apărare în contra acelora. La sfîrşitul broşurei se află un adaus în care se indică pe scurt tóte lucrările economice după cele patru anotimpuri. Preoţilor, învĕţătorilor şi notarilor, cari prin o simplă corespondenţă se vor adresa bibliotecei ministeriului de agricultură, li-se trimite gratuit. Atragem atenţiunea inteliginţii nóstre asupra acestei broşuri într'adevĕr folositóre.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat şcolar, ţinută la 27 Iunie 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Politica de magiarisare.

Sibiiu, 14 Iulie n.

Opiniunea publică magiară de astăzi e meşteşugită, e artificială.

Presa magiară o face, care-şi are calul ei de bătae: magiarisarea pe tóte liniile şi cu întrebuinţarea tuturor mijlócelor.

Că politica acésta e greşită, o ştie ori-ce om cu judecată sănĕtósă. O ştiu şí Magiarii neinficiaţi de bóla şovinismului, dar' nu se pot opune meşteşugitei opiniuni publice, ci caută sĕ mérgă şi ei cu curentul, pus la cale de ómeni cari se gândesc numai la ziua de astăzi, favorabilă şi senină, nu şí la ziua de mâne, care póte sĕ fie posomorîtă şi plină de primejdii.

In mĕsura în care devine tot mai cutezătóre politica de magiarisare în patria nóstră, cresce însĕ înstrăinarea în sinul naţionalităţilor nemagiare faţă de conducĕtórea naţiune magiară, şi acésta nu póte sĕ fie în interesul şi spre fericirea statului nostru, pentru-că fericit póte sĕ fie, şi de o înaintare binefăcĕtóre se póte bucura numai statul în care popórele cari îl compun trăiesc în bună înţelegere, în frăţietate şi perfectă armonie întrĕ olaltă.

N'avem dorinţă mai ferbinte de cât aceea, ca sĕ vedem odată eşită deasupra adevĕrata opiniune publică magiară, care e în stare sĕ înţelégă lucrul acesta, pentru-că atunci e dată de la sine calea care duce la înţelegere şi la adevĕrata înfrăţire a popórelor de sub coróna ungară. Ear' până atunci nu ne rĕmâne de cât sĕ repetăm aceea ce am spus de nenumĕrate-ori, că neînţeleasa politică de magiarisare, precum în trecut n'a dat nici un resultat real, tot dorinţă deşartă are sĕ remână şi pentru viitoriu, fiind-că astăzi prea sunt deştepte popórele şi prea e desvoltată în ele constienţa naţională, în-cât nici de voe, nici cu forţa, nu se mai lasă sĕ fie contopite în alte popóre, jertfindu-şi aceea ce au mai sfânt şi mai scump pe lume, moştenirea primită de la părinţi: *limba* şi *naţionalitatea*.

In deosebi ce privesce elementul român din patria acésta, politicianii magiari ar trebuí sĕ abandoneze odată pentru totdéuna ideia şi dorinţa de a 'l vedé contopit în elementul magiar, pentru-că una ca acésta nu se va întêmpla odată cu capul, nici acum, nici peste veacuri, fie cât de multe. Căci de la poporul român ori-ce se póte cere, şi ori-ce se póte lua, numai limba şi legea nu. Pentru aceste două comori a trăit el în trecut, — a trăit şi a luptat, — pentru ele trăesce astăzi, şi pentru ele va trăi cât îi va fi dat sĕ mai trăiască pe acest pămênt. Pentru ele şi cu ele, şi nici-odată fără ele!

Intrĕ împrejurări normale însuşirea acésta a elementului român din patria nóstră, — cea mai nobilă şi mai frumósă dintrĕ tóte câte pot sĕ 'l împodobiască, — ar trebui sĕ fie lăudată şi luată de esemplu din partea guvernanţilor nostri de astăzi. In realitate însĕ i-se consideră de îndărătnicie, de nepatriotism, şi Românul e timbrat de duşman al aşeḑĕmintelor de stat în propria sa ţéră, faţă de care s'a purtat totdéuna cu aceeaşi loialitate ca ori-care alt cetăţean de altă naţionalitate, e timbrat de inimic al statului pentru care şi-a pus totdéuna întréga puterea în mişcare, ca sĕ 'l aducă la vază şi înflorire!

Şi asta e ce trebue sĕ ne dóră!

Un întreg, un corp formăm în statul ungar tóte popórele cari în el ne aflăm de lungi veacuri, şi e de neînţeles, cum se póte crede şi aştepta, ca acest corp sĕ devină mare şi puternic, când unele din membrele sale sunt necontenit luate la ochi, suspiţionate, împedecate în desvoltarea lor firéscă, când se lucră în mod sistematic la slăbirea lor, neţinêndu-se cont de legea naturii, că slăbind părţile cari formézá întregul, trebue sĕ slăbéscă şi corpul însu-şi?!

Lăsaţi-vĕ deci, domnilor politiciani magiari, de urmărirea unor visuri, astăzi nerealisabile, de magiarisarea cu ori-ce preţ a popórelor nemagiare din patria comună, şi daţi curs liber desvoltării naturale a popórelor, cari cu poporul magiar impreună formézá statul ungar, făcêndu-le posibilă desvoltarea în limba proprie, în firea lor proprie, — şi atunci într'adevĕr veţi lucra în interesul, spre întărirea şi înflorirea statului, de care acum elementele nemagiare vin numai înstrĕinate prin politica de magiarisare.

Ei, dar' unde e sănĕtósa opinie publică magiară, care sĕ ne înţelégă? Astăzi ea nu esistă. Sĕ sperăm însĕ că va esista — mâne *Dorim* sĕ esiste!

In chestia pactului. Prim-ministrul ungar *Széll*, însoţit de ministrii *Darányi* şi *Láng*, a mers Joi la Viena, pentru a continua pertractările cu guvernul austriac în chestia pactului, amĕsurat îndrumării primite în consiliul de corónă de curênd ţinut. După cum se scrie de la Viena, membrii guvernului ungar au conferat cu colegii lor din Austria aprópe opt ore, şi se crede că cu bun resultat, pentru-că chestia a fost pusă de astădată pe astfel de base, cari vor duce sigur la înţelegere şi la posibilitatea reînoirii pactului vamal-comercial întrĕ statele dualiste. Pertractările vor fi continuate in 23 Iulie, când va fi de nou cetită (acum a treia-oră) tarifa vamală autonomă, ear' încheerea lor se va face tot în luna acésta, la *Ischl*, unde se află Majestatea Sa Monarchul.

Liturgie de adio.

Ultima liturgie servită eri în biserica parochială din *Sibiiu-cetate* a fost pentru credincioşii cari au asistat la ea prilej de rară elevaţiune sufletéscă. Insu-şi serviciul divin pare că era altul, mai solemn, mai pătrunḑĕtoriu, de-şi a fost oficiat numai de protopresbiterul-paroch Ioan *Papiu* asistat de protopresbiterii asesori consistoriali Nicolae *Ivan* şi Mateiu *Voilean* şi de diaconul archivariu consistorial Dumitru *Câmpean*. Insa-şi dispotiţia sufletéscă a credincioşilor părea că e óre-cum deprimată, — şi cum nu!, când serviciul de eri a fost serviciul ultim, serviciul de adio de la biserica lor, martoră 112 ani la evenimente însemnate pentru istoria bisericei nóstre ortodoxe române.

Public n'a fost tocmai mult (o parte însemnată din societatea română sibiiană fiind absentă din Sibiiu), dar' a fost distins şi ales. Erau presenţi dd.: Dr. Alexandru *Mocsonyi*, presidentul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, sosit la Sibiiu sĕ presideze şedinţa comitetului Asociaţiunii, Dr. Atanasie *Marienescu*, jude de tablă în pensiune şi membru ordinar al Academiei române, Iosif *Vulcan*, membru al Academiei române şi president al „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, sosit la Sibiiu sĕ presideze şedinţa comitetului acestei societăţi, profesorul I. *Negruţiu* (Blaj), Emanuil *Ungurean*, advocat în Timişóra, Dr. Iuliu *Olariu*, directorul institutului teologic din Caransebeş, Traian *Barzu*, referent în senatul epitropesc al consistoriului din Caransebeş, Grigorie *Pletos*, protoiereu şi profesor de religiunea ortodoxă la gimnasiul din Năsĕud, Alexă *Oniţiu*, jude regesc în pensiune, Virgil *Oniţiu*, directorul gimnasiului gr. or. român din Braşov, Arseniu *Vlaicu*, directorul şcólei comerciale române din Braşov, Dr. Iosif *Blaga*, profesor la gimnasiul din Braşov, George *Dima*, profesor de musică la gimnasiul din Braşov, N. *Petra-Petrescu*, di-

---

FOIŞÓRĂ

Copilul la isvor

(*după Schiller*)

La isvor copilul şede,
Impletesce flóre 'n flóre
Şi privesce cum le fură
Jocul undelor uşóre.
Astfel sbór' a mele zile
Ca şi sprintenul isvor,
Tinereţea vestejesce
Ca şi traiul florilor.

Nu-'ntrebaţi, în a vieţii
Primăvară de ce plâng;
Tóte 's pline de viéţă
Când viéţa nasce 'n crâng.
Dar' natura re'nviată
Cu-al ei glas de doruri plin
Mie-mi tórnă 'n suflet numai
Al durerii negru chin.

Ce folos de bucuria
Ce mi-o dă a lumii carte?
Una e, ce caut, — e-aprópe
Şi e vecinic de departe.

După scumpa nălucire
Dornic braţul braţul mi-se 'ntinde,
Chipul piere, — 'n al meu suflet
Numai chipul se aprinde.

Te cobóră preafrumósă
De prin raiurile tale,
Flori, ce cresc în primăvară,
Ţi-oi aşterne 'n a ta cale.
Codrul tremură 'n cântare,
Isvoraşe şopotesc,
In coliba cea mai mică
Loc au cei ce se iubesc!

Sebastian.

Uniformisarea ortografiei.

(Urmare şi fine.)

Pentru ca şi Asociaţiunea să influinţeze şi din a sa parte la îndeplinirea problemei de îndreptare a limbii literare, i-se impun următoarele:

1. Redactarea cu îngrijire deosebită, în ce privesce cerinţa de limbă, a broşurilor menite pentru *biblioteca poporală a Asociaţiunii.*

2. Redactarea cu îngrijire deosebită, în privinţa aceasta, a revistei „Transilvania“ şi a „Analelor Asociaţiunii“.

3. Asociaţiunea să caute, în acord cu consistoarele noastre bisericesci, a se stabili un mod de censurare a manualelor de şcoală, în ce privesce cerinţa de a se întroduce numai manuale scrise în o limbă bună.

4. Asociaţiunea să înfluinţeze în direcţiunea aceasta şi din iniţiativă propriă, publicând din când în când premii pentru acele cărţi de şcólă, cari sunt mai necesare şi mai importante pentru scopul îndreptării limbii.

5. Rĕspândirea scrierilor bune prin bibliotecile poporale.

*

Ar mai fi un corectiv, la care ne-am mai puté cugeta, corectiv mai lesnicios, ce e drept, dar' nu aşa de puternic, adevĕrat. E vorba de a semnala greşelile de limbă şi de a presenta în locul acelora espresiunile cele corecte. Şi sigur, de realisat se vor realisa şi cu acesta oare-cari foloase pentru limba şi scrierea românească. In deosebi avêndu-se în vedere, de o parte greutatea de a cultiva simţul pe calea sa naturală, şi de altă parte prăpastia mare, în care ne aflăm aḑi cu limba noastră literară, trebue să ḑicem, că şi acest corectiv merită a fi aplicat. Inainte de a arĕta însă mĕsurile de luat pentru acest scop, trebue să ne dăm seamă de greşelile mari şi dese, ce se comit de către cărturarii noştri, de noi toţi.

Cine a urmărit limba scrisă la noi, va trebui să constate, că la noi se scrie rĕu, fiind-că: nu se cunosc de mulţi idiotismele, figurile şi idealismele limbii noastre genuine, apoi nu se scie cum trebuesc întrebuinţate verbele şi adjectivele, cari se construează cu prepoşiţiuni; nu se scie exact nici cum trebuesc cuvintele formate, prin derivaţiune din verbe, substantivele şi adjectivele şi din acestea adverbele ş. a. m. d. Ba obvin la noi une-ori greşeli şi din causa că nu se scie, dacă cutare verb e transitiv ori intransitiv. S'ar puté aduce o grămada de exemple pentru ilustrarea celor ḑise.

Dl Maiorescu ne-a semnalat multe de asemenea greşeli, aflate în limba scrisă la noi, deja de mult în anul 1868, în studiul seu: „Limba română în jurnalele din Austria“. E forte instructiv studiul acesta. Am puté învĕţa noi mult din acel studiu; pĕcat că articolul acela n'a prea avut norocul de a fi cetit de mulţi.

Intre mĕsurile luate în scopul delăturării cât mai grabnice a multor defecte de rectorul filialei „Albina“ din Braşov, Zaharie *Boiu*, protopresbiter şi asesor consistorial pensionat, Moise *Lazar*, protopresbiter, asesor consistorial, Ioan *Cândea*, protopresbiter al tractului Avrig, Simion *Popovici*, preot militar pensionat, protopresbiter onorar, *colonel Munteanu*, Pantaleon *Lucuţa*, căpitan în pensiune, asesor consistorial onorar şi cassariu, Dr. Vasilie *Bologa*, profesor seminarial şi director al şcólei civile de fete a Asociaţiunii, Stefan *Stroia*, protonotariu comitatens şi asesor consistorial onorar, Ioan de *Preda*, advocat, fiscal contistorial, Dr. Avram *Tincu*, advocat, Dr. Octavian *Russu*, advocatul Albinei, Dr. Ilie *Beu*, medic, Dr. Simion Stoica, medic (Bran) şi alţi mulţi, ear' dame au fost: dna şi dşórele P. Cosma, dna P. Lucuţa, dna Dr. V. Bologa. dşóra Petraşcu, directóră a internatului şcólei civile de fete a Asociaţiunii, dşóra Pipoş, dşórele Moga, dşórele Cristea, etc. etc. Asemenea şi clasa de mijloc, a meseriaşilor şi ţeranilor, a fost bine representată; foişorul era aprópe tixit de coconiţe şi soţii de meseriaşi.

Tinerul predicator Dr. Miron E. *Cristea* póte fi deplin mulţămit, că prin norocósa coincidenţă a ultimei liturgíi de eri în biserica parochială din Sibiiu-cetate şi a întrunirii aici în Sibiiu a secţiunilor literare-ştientifice ale Asociaţiunii şi a comitetului societăţii pentru fond de teatru român i-s'a dat ocasiune să-şi rostéscă în faţa lamurei societăţii române *prima predică*, pe care a rostit'o după îmbrăcarea rasei monachale. Fie-i acésta bun augur pentru cele viitóre!

Din decursul liturgiei e de remarcat, că la eşirea cu sfintele daruri, în firul pomenirilor obicinuite părintele protopresbiter Ioan Papiu a pomenit pe „toţi archiepiscopii, episcopii, protopresbiterii, presbiterii şi diaconii cari au servit în acéstă biserică, vii şi morţi“..., un adaus acesta, care a făcut bună impresiune asupra credincioşilor, ear' după otpust, îngenunchiat în uşa altariului, a cetit rugăciunea de mulţămită.

Am lăsat la urmă momentul cel mai remarcabil din decursul serviciului divin de eri: predica noului nostru monach şi asesor consistorial *Dr. Miron E. Cristea.* Mânecând de la cuvintele psalmistului: *„Cela ce samănă cu lacrĕmi, cu bucurie va secera“* (Ps. 125), timp de 52 minute face istoricul bisericei parochiale din Sibiiu-cetate, accentuând momentele de mare valóre pentru biserica nóstră, petrecute întrĕ zidurile ei (ţinerea primului congres, votarea *statutului organic*, hirotonirea a 5 archierei, etc.) şi relevând jalea ce parochienii ei o simt în momentul în care pentru ultima-dată sunt întruniţi în ea, aplică cu frumósă întorsĕtură partea a doua din cuvintele psalmistului: „cu bucurie veţi secera“. Jalea ne este trecĕtóre, căci — mulţămită Provedinţei, care nici în timpuri de cele mai amare cercări nu ne-a lăsat peirii, şi mulţămită nemuritoriului *Andreiu*, întemeietoriul fondului pentru zidirea catedralei, — în locul acestui edificiu modest se va ridica *un nou Sion* . . . .

Puternic a fost tinerul predicator deosebi unde schiţând nĕcazurile şi primejdiile prin cari turma cuvêntătóre a bisericei ortodoxe române din patrie, după nefasta desbinare confesională a avut sĕ le îndure, arată cum încet pe încetul a început de nou sĕ licăréscă schinteia speranţei într'un viitoriu mai bun, care schinteie, alimentată de tăria în credinţă a poporului, de munca fără seamăn a archiereilor şi fruntaşilor bisericei nóstre ortodoxe, deosebi a nemuritoriului *Andreiu*, a devenit făclie luminósă, ear' în urmă sóre strălucitoriu, la razele şi căldura căruia ne simţim aşa de tari, că *„nici porţile iadului nu ne vor mai puté desbina de către biserica nóstră ortodoxă-română strămoşéscă“* . . . .

Poetic a fost, unde zicênd că prin faptul că de-şi mică şi modestă şi ascunsă în fundul unei curţi, acéstă bisericuţă a servit marelui archiereu *Şaguna* drept catedrală episcopéscă, ear' în urmă archiepiscopéscă şi metropolitană, şi prin acésta tótă lespedea de pétră pe care a călcat el, scaunul acela simplu în care a şeḑut el, altariul acela modost, la care el, nemuritoriul regenator al bisericei nóstre, timp de peste un pătrar de secol a servit Domnului, — au primit deosebită însemnătate nu numai pentru parochienii ei, ci pentru toţi credincioşii bisericei ortodoxe române din acéstă patrie. Ear' frumósele elogii aduse lui G. *Dima* şi eminentului seu cor seminarial, care prin sublimele cântări de atâtea ori ni-a ridicat sentimentele în sfere înalte, unde uitând de tótă grija cea luméscă, gândul ne era îndreptat la cele ceresci, ... au fost dór' cea mai frumósă şi mai impresionătóre parte a predicei.........

*

Astfel ni-am luat eri rĕmas bun de la bisericuţa nóstră, cu dorul, ca toţi, în pace şi cu inimă curată sĕ întrăm acuşi în — *noul Sion*, îmbrăcaţi în haina smereniei, a curăţeniei şi evlaviei nefăţărite.

„Sĕ stăm bine, sĕ stăm cu frică...“!

Dacă, în virtutea fantasiei vom face o privire poetică asupra a tot ce se cuprinde în nemărginitul spaţiu şi se relevéză *în* şi *afară* de noi, vom observa, că se manifestă o singură putere şi că domnesce un singur principiu organisător.

Atât din construcţia minunată a organismului animalic, din armonia majestatică a sistemului solar, cât chiar şi din aranjamentul şi conlucrarea forţelor naturei, transpiră o putere misteriósă, spiritul divin şi etern, nelimitabil în timp şi spaţiu, — o părticică din Dzeire.

Exageraţiunile măiestrite, cari contrastéză acest adevĕr, sunt viţii şi minciuni. Ear' societăţile inficiate de aceste bóle contagióse s'au concretisat totdeauna prin decădenţă şi prăbuşire.

. . . .

Şcóla pentru viéţă, ear' biserica, pentru vecie are sĕ pregătéscă generaţiunile! Ele au sĕ desvólte sentimentele de gradaţiune superióră, cari ca elemente sunt menite a constitui judecata, şi prin urmare conscienţa, sau „convicţiunea morală“ a omului. Aceste instituţiuni numai, şi earăşi numai prin menţionatele sentimente pot determina ca supremă lege a esistenţei nóstre aici pe pămênt credinţa în legile divine, isvorul profund şi mănos a tot ce numim *„virtute“* şi *„ideal“*. Numai astfeliu se vor creşte societăţii adevĕraţi „ómeni de spirit“ şi de „inimă“.

„Omul de spirit“ de sigur va recunóşte că tot ce e bun şi frumos în lumea acésta, nu are sĕ servéscă scopurilor nóstre precare şi private, ci — sublim în concepţia sa, — are sĕ plutéscă deasupra nóstră. Acésta putere miraculósă prevaléză preste curentele unei conscienţe fluctuante şi dă energie şi entusiasm individului a se espune şi sacrifica pentru cause comune, pentru cari, — cum se zice — li-se *„rupe inima“*. Când am vieţui: singuraticii pentru popor; poporul pentru omenime, şi omenimea pentru Dzeu, am corĕspunde marinimósei enunciaţiuni a lui Fenelon: „Iubesc — zice el — mai mult familia, de cât pe mine, mai mult naţiunea, de cât familia şi mai mult omenimea de cât naţiunea“. Am corespunde „carităţii creştinesci“, care în efectele sale este împlinirea legei lui Dzeu. Ear' cu principiul, respective sentimentul de „drept“ n'am puté vení în conflict în veci.

Realitatea însĕ ni-se presintă în colori, cât nu se pot mai posomorîte. Idealul virtuţilor, al carităţii creştinesci şi al echităţii rênd pe rênd apun, ear' locul acestora 'l ocupă viţiile, egoismul, cosmopolitismul şi intoleranţa.

Astfeliu de bóle sociale, — dacă e consult a le numi aşa, — au mai bântuit omenimea şi în alte timpuri. Istoria ne arată fatalitatea urmată din astfeliu de stări de lucruri, carea a fost: peirea corpului din care a dispărut spiritul.

Diavolul nu face biserici şi şcóle, ci cearcă a demola şi pe cele construite. Ear' pe de altă parte tinde mrejile pentru a vêna pe indiviḑi în al sĕu interes şi a 'i face buni numai pentru a sa împĕrăţie.

. . . .

„Nu respectaţi legea naturei; călcaţi porunca Dumnezeului nostru, ca sĕ deveniţi „asemenea lui“, povăţuia şerpele diavolesc prima păreche de ómeni! Şi ajuns odată stăpân preste arbitrul omenesc, a povăţuit omenimea veacuri dearêndul“! Urmarea? Rênd pe rênd s'au stîns popóre puternice şi glorióse, naţiuni superbe au dispărut, nimic lăsând în urmă-le, de cât umbra unei glorii perdute. Şi asta din causa, că Dzeul lor era egoismul cu copiii sĕi: ignoranţa, intoleranţa, falsitatea, invidia etc. etc. N'avem de cât a ne aduce aminte de curţile Faraonilor şi palatele Domnitorilor orientali de la mare, unde erau cuiburile tuturor pĕcatelor, şi îndată ne va cuprinde spaimă şi cutremur.

Spiritul observator va afla şi în timpul present multe suflete góle de conţinut etic.

Tendinţele împotrivitóre intereselor creştinismului isbutesc şi ocupă loc în spiritul omenimei.

Aprofundarea în egoism, utilitarism, cultul naturei şi emancipaţiunea materialistă, — sau mai pe înţeles, povestea „Ariciului cu sobolul“, — au căşunat *dispreţul libertăţii*, nutrind frivolitatea şi sugrumând „caritatea creştină“.

Vremea este împlinită! . . . . . .

. . . .

Sĕ aruncăm privirea acum şi printrĕ rêndurile suferinḑilor.

Vom observa: că am făcut progrese relativ destul de uimitóre. Am dat înainte cu edificarea cupolei culturale a nóstră, destul de bine. Insĕ scrutând lucrul mai aprofundat, observăm, că reforma întregei vieţi sociale, progresele în tóte ramurile culturei, au fost la tóte popórele, precum şi la noi, strîns legate, ba chiar condiţionate de „spiritul creştinismului“.

Şi dacă suntem convinşi, că aşa stă tréba, sĕ trudim zi şi nópte pentru a abate poporul nostru de la „idololatrie“. Ori şi ce „Viţel de aur“, care cearcă a câştiga adorarea mulţimei, sĕ'l ignorăm. Căci acestia căutând interesul lor despreţuesc binele şi despóie sufletul semenilor şi mai ales al inferiorilor sĕi de conţinutul Dzeesc. „Idolii“ picanţi ai neamului nostru sunt mai ales „cosmopoliţii“. Cari cu emfasă trimbiţă astăzi că a întrat „atomul“ în ochiul semenului sĕu, pe când „molecula“ cu strat în ochii lui nu o vede. Pe acestia 'i absorb aberaţiunile şi frămêntările societăţii omenesci. Astfeliu inspiraţi de pasiune croiesc sisteme paradocse şi sfruntate, cu cari astăzi întră într'o castă, ca sĕ dobóre pe unul, şi mâne într'alta, ca sĕ surpe pe altul.

Conscienţa naţională, spiritul creştinismului şi glasul alor nostri a căror chemare e ca şi a nóstră a tuturor, de provenienţă divină, care va ajunge la urechile nóstre în „vremea órecărei neputinţe“, sĕ arete în noi pe adevĕraţii „ómeni de spirit“, cari sĕ entusiasméză de mult cuprinḑĕtoriul sentiment ideal.

„Sus sĕ avem inimile“!

Sĕ înălţăm inimile cătră acela, de unde vine „tot darul“ şi „tótă darea“, căci atunci când pericolul e mai iminent Dzeu e mai aprópe. Vor mai fi însĕ şi întrĕ cei tari capete luminate, ómeni reali, cu simţ de dreptate şi cari vor fi urmărit treptele culturale istorice, formându-şi astfel idealuri etice ca elemente ale judecăţei şi convicţiunei morale. Dacă sunt, vor puté şti, că atunci când mĕsura pĕcatului se umple, — măcar şi cu risicul de a se fi adăpat pămêntul cu potopuri de sânge, — a rĕsărit popórelor „lumina cunoscinţei“, o viéţă spirituală curată, o nóuă viéţă, o eră de renaştere a spiritului Dzeesc.

„Sĕ stăm bine, sĕ stăm cu frică, sĕ luăm aminte...“! când „fiul omului“ ne va arăta calea şi mijlócele, prin cari sĕ putem sugruma împĕrăţia diavolului şi sĕ se prepare biruinţa spiritului pe ruinele bancrutului moral.

„Sĕ stăm bine“ la postul nostru, sentinele naţionale — preoţii şi învĕţătorii, — chiar de am perde şi din puţinul ce avem.

„Sĕ stăm cu frică“, dar' întăriţi cu caractere de fer şi lucrând unul fie-care după cea mai bună ştiinţă şi conştiinţă a sa.

Sĕ luăm aminte, ca „prin noi“ sĕ se formeze un popor român cu virtuţi curate ca aurul şi religios ca nici un altul; ca noi „sĕ fim“, şi nimenea sĕ nu pótă fi „împrotiva nóstră“!

Ioan Paicu
învĕţător.

Polonii pentru naţionalitatea lor.

Am amintit că Polonii din Posen au hotărît sĕ absenteze de la festivităţile ce se vor da din prilejul petrecerii împĕratului în Posen. Acéstă hotărîre membrii poloni ai dietei provinciale au publicat'o în formă de epistolă adresată presidentului dietei. E de următoriul cupins:

„Escelenţă! De óre-ce se pare sigur că pe timpul petrecerii aici a împĕratului membrii dietei încă vor fi părtaşi la fericirea de a saluta pe M. Sa împĕratul şi rege, pentru a nu causa confusiuni noue ţinem de a nóstră datorinţă sĕ declarăm următórele: Nouele dispoziţii legislative puse în lucrare *contra Polonilor*, cum şi înfruntările auḑite din graiul M. Sale, *ne-au întristat adânc*; este deci peste putinţă sĕ ne presentăm cu faţă veselă preagraţiosului nostru împĕrat şi rege al nostru. Dacă am fi acolo, prin *tristeţa nóstră* numai am strica disposiţia sĕrbătoréscă. De aceea suntem necesitaţi sĕ rugăm pe Escelenţa Ta, sĕ *justifici* la locul preaînalt absenţa nóstră. Abstragênd de la disposiţiile acelea, cari tind sĕ împedece fericirea nóstră naţională şi materială pe pămêntul patriei, ba ce e mai mult: *sĕ facă din inima copíilor minori arenă de lupte politice şi religionare*, abstragênd de la tóte acestea noi voim sĕ fim şi pe mai departe supuşi fideli M. Sale împĕratului şi rege. De óre-ce suntem în deplină conştienţă că *nu am pĕcătuit* nici contra statului, nici contra persónei M. Sale Domnitoriului; de óre-ce respingem cu indignare, ca pe o calumnie fără temeiu, intenţia atribuită nouĕ de a eşí din legăturile monarchiei ori a schimba starea ei: avem încredere în atotputernicia Celui-Ce diregiază destinele omenesci şi în agerimea de a vedé clar lucrurile a preagraţiosului nostru Stăpân, de multe-ori esperiată, şi resoluţi aşteptăm ceasul în care se va spulbera din jurul nostru negura artificială şi înaintea ochilor împĕratului şi rege va străluci curăţenia gândirii nóstre de supuşi şi cetăţeni ai statului. Numai atunci vom fi în

---

limbă, ce urmăm a comite, când scriem — ar fi d. e. următoarele:

1. Să se studieze felul limbii scrise de autori din Ungaria şi pe basa aceasta să se compună un fel de dicţionar mic, care să cuprindă:

   a) greşelile de limbă comise la noi în idiotisme, figuri şi idealisme, avênd paralel expresiunile cele bune;

   b) să cuprindă în rênd alfabetic toate verbele şi adjectivele, cari se construează cu prepoziţiuni, precum şi alte cuvinte, cari se întrebuinţează la noi greşit, punêndu se alăturea formele de construcţiuni şi cuvintele cele bune româneşci.

Şi fiind-că pentru adunarea materialului acestuia de limbă, dacă e vorba să ni se dea ceva curat şi exact românesc, se cere simţ adevĕrat de limbă românească, cum numai la literaţii buni din România se poate găsi, lucrarea să se efectueze studiând-se comparativ limba întrebuinţată la noi cu cea întrebuinţată în literatura scriitorilor celor mai buni din România, anume în vederea scopului ce ne preocupă.

In direcţiunea acésta vor a lucra în deosebi membrii secţiunilor literare.

2. Membrii secţiunii literare, precum şi ai celorlalte secţiuni să ia asupra-şi îndatorirea de a face din când în când dări de seamă, critici literare — asupra limbii întrebuinţate în titeratura şi ziaristica noastră, în cari să se releveze greşelile ce se fac mai des. Din aceste critici încă se va culege material pentru broşurile, de cari s'a amintit mai sus.

3. Pentru scopul acesta să fie rugaţi şi scriitori din România, ca şi dênşii să dea atenţiune felului cum se scrie la noi, fiind-că ei mai bine ne pot observa greşelile.

Notă. 1. Un serviciu bun va aduce în această privinţă interesului, ce ne preocupă, şi dicţionarul, ce Academia română pregătesce a compune prin dl profesor Filippide.

2. Lucrarea ce secţiunea literară o are însemnată în programul seu de acţiune, de a aduna adecă tesaurul de limbă aşa cum se vorbesce de către poporul nostru, încă e cualificată a se face folositoare limbii noastre literare, la scriere.

Braşov, 22 Martie, 1902.

Dr. Iosif Blaga
secretarul secţiunii literare.

acea dorită situaţie, ca — *fideli bisericei nóstre şi fideli naţionalităţei nóstre, la care vom ţiné morţiş până la ultima rĕsuflare* — nu numai cu credinţă, dar' şí cu sinceră bucurie şi recunoscinţă sĕ ne închinăm preagraţiosului nostru Domnitoriu, împĕratului, lucrând în pace şi reciprocă stimă cu concetăţenii nostri germani la consolidarea internă a statului“.

Ce démnă declaraţie! Şi ce mult putem sĕ învăţăm din ea chiar şi noi!

*

Privitor la efectul produs de vorbirea de la Marienburg este mult semnificativ următoriul cas ce se raportéză din Cracovia: Şése soldaţi poloni de la un regiment vestprusian au desertat în Rusia. De acolo şi-au trimis comandei regimentului uniformele, dar *armele nu*. In scrisórea adresată comandei spun că au părăsit regimentul din causa vorbirii de la Marienburg a împĕratului, ear' cu privire la netrimiterea armelor zic următórele: Armele nu le trimitem, căci *sperăm că le vom puté încă întrebuinţa contra vóstră.*

NOUTĂŢI

Sibiienii 'n frunte. Eri după serviciul divin s'a ţinut în biserica parochială din Sibiiu-cetate sinod parochial estraordinar, ca sĕ hotărască asupra propunerii presentate de comitetul parochial de cuprinsul, că după-ce destinaţiunea fondului pentru facerea unui turn la biserica parochială acum e superată, fiind-că biserica are sĕ se demoleze: *parochia sĕ dee acest fond ca contribuire la colecta generală, ce în curênd se va deschide în favorul zidirii catedralei.* Acest fond constă din preste *cincisprezece mii de coróne.* Sinodul a primit unanim propunerea. Incidental membrul P. Cosma a făcut apoi propunere, ca înainte de demolare sĕ se iee fotografii atât de pe interiorul, cât şi de pe esteriorul bisericei, cari fotografii sĕ se distribue membrilor sinodului parochial. Acéstă propunere încă a fost primită unanim.

*

Jaratieră — archiducelui Ferdinand. Regele Edward VII al Angliei a conferit moştenitoriului corónei austriace şi ungare, archiducelui Francisc Ferdinand *ordul jaratierei* în gradul de *mare-cruce.*

*

Alegere de preot în Brad. Sinodul parochial ţinut la 23 Iunie c. a ales cu totalitatea voturilor (117) la postul al doilea de preot în Brad pe diaconul ceremonial *Petru Rimbaş,* contabil la societatea „Crişana“. Fie, ca însufleţirea dovedită cu ocasiunea alegerei sĕ-şi afle drept rĕsplată munca desinteresată a alesului întru înaintarea parochiei Brad în tóte direcţiunile!

*

Manevrele mari ale armatei austroungare se vor ţiné în Septembre. După cum se scrie de la Viena, va asista la ele ca óspe şi A. S. R. Principele Ferdinand al României, însoţit de un mare duce aparţinĕtoriu casei domnitóre din Rusia.

*

† Tache Geani. Unul dintrĕ fruntaşii partidului liberal din România, *Tache Geani,* a trecut la viéţa de veci Joi diminéţa la orele 10, în etate de 64 ani. Decedatul a fost ministru de justiţie la 1880 în cabinetul Bratianu, ear' la anul 1895 president al camerei române, până la retragerea partidului liberal de la putere. Acum era deputat, trimis în cameră de alegĕtorii din judeţul Dâmboviţa. Inmormêntarea s'a făcut eri, Duminecă, cu mare solemnitate.

*

Dr. Teodor Burdan face cunoscut că şi-a deschis cancelarie advocaţială în *Boroşineu.*

*

† Cardinalul Schlauch Lörincz, episcopul diecesei rom. cat. a Orădii-mari, a rĕposat Joi la $9^1/_2$ ore séra, după un morb de şepte sĕptĕmâni. După prohodul sĕvêrşit azi, rĕmăşiţele pămêntesci ale rĕposatului au fost transportate la Timişóra, unde mâne vor fi aşezate spre odihnă eternă în cripta familiară. Schlauch s'a născut din parinţi şvabi în Arad-nou la 27 Martie n. 1824; a fost hirotonit preot în 3 April 1847 şi ordonat capelan în Sânmiclăuşul mare, apoi în Oraviţa (1849), în Pecica (1850), earăşi în Sânmiclăuş şi în sfĕrşit în Timişóra, unde a propus totodată teologia dogmatică în liceul episcopesc. In 1859 a fost numit pleban în Marczyfalva, în 1863 în Iarmata. In 1872 canonic în Timişóra, 17 Martie 1873 episcop la Sătmar, 8 April 1887 episcop la Oradea-mare. Schlauch a fost unul dintrĕ cei mai învĕţaţi episcopi ai bisericei rom. catolice din Ungaria; după mórtea primatelui Simor a fost candidatul Vaticanului la scaunul primaţial, guvernul însĕ s'a opus din tóte puterile şi n'a voit nici pe archiepiscopul *Samassa* de la Agria, ci a scos la ivélă pe abatele mănăstirei de la Pannonhalma, pe *Vaszary.* Vaticanul însĕ drept rĕspuns la oposiţia guvernului a ridicat pe Schlauch la rangul de cardinal (12 Iunie 1893), o distincţie ce numai archiepiscopilor se dă. Incepênd de pe timpul Mariei Tereziei nici n'a mai fost în Ungaria alt episcop cardinal.

*

Congresul interparlamentar se va ţiné anul acesta la Viena, în luna Septembre. Membrii corpurilor legiuitóre române, precum şi fostii senatori şi deputaţi ai României, au ţinut Sâmbătă séra întrunire la Ateneu, în Bucuresci, pentru a lua hotărîre cu privire la participarea sau neparticiparea delegaţiunei române la acest congres. Nu cunóscem hotărîrile luate; dar' ar fi de regretat, dacă s'ar fi decretat cumva neparticiparea, tocmai acuma, când ar fi atâta materie de discutat în congresul interparlamentar.

*

La fondul „Masa studenţilor“ de la gimnasiul român gr.-or. din Brad au incurs în Iunie a. c. următórele contribuiri: 1. De la inteliginţa română din Oradea-Mare în loc de cunună pe cosciugul fer. episcop Mihail Pavel 161 cor. 2. De la preotul N. Mateiu din Uibăreşti 10 cor. 3. De la înv. A. Pop din Ighiu jumĕtate din venitul curat al petrecerei aranjate la 29/VI n., 10 cor. 4. De la I. Anghel, înv. pens. în Brad 1 cor. 5. De la Elena Florea din Brad 1 coróna. Marinimoşii binefăcĕtori priméscă espresiunea profundei mulţămiri. Brad 29 Iunie, 1902. Comisiunea administrativă.

*

Cutrĕmur de pămênt. Zilele trecute s'au simţit în Salonic două noue cutremure puternice de pămênt, cari au provocat mare spaimă în poporaţiunea de acolo, fiind-că nu e mult de când a fost neliniştită prin altele, tot aşa de puternice. Aceste noue cutrĕmure au fost simţite de altcum şi în Marocco.

*

Dar pentru biserică. Evlavioşii creştini Petru Paşca şi Nicolae (Cula) Gligan au dăruit bisericei gr. or. din Sălciva-de-jos un rênd complet de odăjdii bisericesci, precum şi procoveţele de lipsă la serviciul divin. Tot acestei biserici a testat bunul creştin Petru Drăguş o grădină frumósă cu pomi în estensiune de 40 st. □. Pentru aceste fapte nobile aduc în numele comunităţii nóstre bisericesci marinimoşilor donatori şí pe calea acésta sincere şi preacălduróse mulţămiri şi le doresc, ca milostivul Dzeu revărsându-şi darurile Sale cele bogate asupra lor sĕ le lungéscă firul vieţii în deplină sănĕtate şi mulţămire, ca astfel încă mulţi ani sĕ servéscă şi celorlalţi credincioşi de vii esemple întru a face bine şi a sprijini s. localul acesta. Sălciva-de-jos, la 23 Iunie, 1902. Romul Gomboş, presbiter gr. or.

*

Călduri mari. In Francia, Italia şi Anglia căldurile sunt spăimêntătóre. In Francia manevrele au fost suspendate, fiind-că mulţi soldaţi au murit de insolaţie, ear' în Londra spitalele sunt pline de ómeni îmbolnăviţi din causa căldurilor. In Italia căldura e de 43 grade la umbră.

*

Primejdie mare pentru Germania! In *Gneşen,* oraşul polon ajuns sub stăpânire prusiacă, în care nu tocmai de mult s'au întêmplat barbariile contra băeţilor de şcólă, pe cari tribunalul i-a osândit greu fiind-că n'au voit sĕ zică în şcólă rugăciunile şi sĕ înveţe religiunea nemţesce, ci în limba lor maternă, — acum s'a dat de urmele unei conspiraţiuni teribile, aptă a face tabulă răsă din puternica Germanie! Poliţia a făcut perchisiţie în *gimnasiul de fete,* pe motiv că *fetele conspiră contra regatului prusiac,* ear' procuratura a intentat proces de înaltă tradare contra câtorva din ele: tot fetişóre de câte 14—16 ani, pe cari mamele lor le trimit la şcólă gardate de guvernantă. Şi aceste copile sĕ primejduéscă regatul prusiac?! Sunt nebuni nemţii cum se cade!

*

Trăsnet ucigaş — la o înmormêntare. In Neudorf, lângă Bresslau (Silezia) Vineri a fost mare tempestate, care pe o sémă de ómeni îi suprinsese în cimiteriu la o înmormêntare. Dintrĕ acestia doi bărbaţi şi o femeie au fost ucişi de trăsnet.

*

A furat sĕ-i fie hasnă! Din Neapol se raportéză că directorul băncii din Amalfi a dispărut cu sumuliţa de *250.000 de lire.* Indată după constatarea dispariţiei s'a făcut scontrarea cassei şi s'a aflat că în cassă se află *cambii false* în valóre de *20 milióne de lire.* Asta apoi e defraudant, nu glumă; a furat sĕ-i fie hasnă!

*

Muşcat de viperă. Sĕptĕmâna trecută Iovan Lolici din Chişoda (lângă Timişóra) fiind la lucru de câmp, după prânz s'a culcat la umbra unui arbor. In somn a simţit la braţ o împunsătură durerósă şi trezindu-se a vĕdut că-l muşcase o viperă. S'a dus îndată în spital la Timişóra. Probabil că va trebui sĕ i-se taie braţul.

*

Aroganţă kossuthistă. „Független Magyarország“, noul organ de publicitate al lui Kossuth Ferencz, în numĕrul de la 10 Iulie varsă foc şi pucióşă asupra plebanului din Török-Bálint. Motivul e, că representanţa comunală a primit propunerea plebanului, ca strada „Kossuth Lajos“ sĕ fie numită deací încolo „Szent István“. Pentru Şvabii din Török-Bálint n'are cuvênt, căci ei, „sermanii, nu ştiu ce fac“; cértă însĕ aspru pe pestanii cari petrec în vilegiatură în numita comună, că „de ce sufĕr ei aşa ceva“ (adecă *óspeţii* sĕ dicteze representanţei comunale!) şi că „om magiar nu póte sĕ-şi cheltuéscă banii într'un astfel de sat, care în aşa chip „murdăresce sentimentul magiar“ (!). Teribil! Numind o stradă după numele primului rege al Magiarilor „murdăresci“ sentimentul magiar!

Cărţi şi reviste.

„Meteor“, roman de Vasilie E. *Moldovan,* Budapesta, tipografia „Poporul Român“ (VI. strada Vörösmarty Nr. 60 a.) Preţul 1 corónă.

*

Nuvele alese e titlul unui interesant volum, apărut în editura librăriei centrale Stănciulescu et Georgescu în Ploeşti (România), în care se cuprind lucrări alese literare, traduse de dl *B. Marian,* după Zola, Maupassant, Daudet, Gogol, etc. într'o limbă frumósă românéscă. Preţul unui esemplar din elegantul volum (145 pagini) face *un leu.* Se póte procura şi prin librăria archidiecesană din Sibiiu. Recomandăm cetitorilor acéstă carte, care conţine lectură plăcută şi uşóră.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ pe anul societar 1901/1902.

(Urmare.)

n) Maria Cunţan Poesii.

o) Jeronim Hĕrţógă, Clipe de repaus de Sorcovă.

r) George Tulbure, cl. c. III. Marşul studenţilor de Iust. Cl. Juga.

s) Alecsandru Ciocaş, cl. c. II. Puskás Búr, de Dr. May Károly; Ben Húr (2 vol.) de Levis Vallace; Quo Vadis (2 vol.) de Sienkievicz Henrik.

t) Dumitru Purece cl. c. II: Novele fantastice de Don Jose.

u) Nic. Vlad Stezar ped. c. III. Monografia institutului de credit şi economii „Albina“ din 1862—1897 de Petra Petrescu.

S'au cumpĕrat din mijlócele societăţii: Ordinaţiuni ministeriale despre Matriculele de stat, despre dreptul matrimonial şi despre religiunea copilor. Scrieri din juneţe şi esil, de C. A. Rosetti; Scurta Istorie a lui Mihaiu Vitézul, de N. Iorga; Regele Richard III., de W. Schakespeare; Pagini resleţe, de N. Gane; Cele din urmă (poesii) de R. D. Rozetti; cartea lui Jov, poemă dramatică de G. O. Garbea; Istoria literaturii române în seclul XVII. de N. Jorga (3 vol.); Viéţa lui Iisus, de Ernest Renan; O espediţie în Africa, de D. N. Ghica; Neguţătoriul de Veneţia, de W. Schakespeare; Ţiganiada, de Ioan B. Deleanu; Istoria fanarioţilor, de G. I. Ionescu Gion; Ben-Húr, (2 vol.) de Lewis Vallace; Quo Vadis, de Sienkeviez Henrik (2 vol.); Operele lui Anton Pan, de G. N. Teodorescu; Rĕsbóiele întrĕ Ruşi şi Turci, de A. Xenopol; Luptele pentru naţionalitate, de G. Adamescu; Albastru, poesii de G. Tutoveanu; Jucătorii de cărţi, (Quarta) şi Suprema forţă (Quinta), de H. Lecca; Crimă şi pedépsă, de T. Dostoiewski (vol, I.); F. W. Nietzsche, viéţa şi filosofia lui, de C. R. Motru; Geologia, de Leon C. Cosmoviciu (3 vol.); Zoologie, şi Botanică de Dr. N. Leon; Mineralogie, de P. I. Stoescu; Prin ce vieţuesce omul, de L. Tolstoi; Degenerare, de Max. Nordau; Vechile episcopìi românesci, de Dr. Aug. Bunea; Viéţa şi operile lui Andreiu Murĕşian, de I. Raţiu; Drepturile şi datorinţele învĕţătorilor, de P. Conta; Romanţe şi cântece de Heine, trad. de St. O. Iosif; Patriarchale de St. O. Iosif. Cartea de aur, de T. V. Păcăţian.

Din numĕrul întreg al cărţilor s'au separat cu ocasiunea revisuirii bibliotecii *184 opuri în 205 volume,* cari parte erau în numĕr duplu, parte de mai puţină valóre. Din aceste 24 cărţi au fost donate bibliotecii poporane din Agârbiciu; 18 au fost donate bibliotecii poporane din Colun, 2 au fost destinate ca premii, restul licitate întrĕ membrii societăţii, din preţul cărora se vor cumpĕra alte opuri ce nu se află în bibliotecă.

Cu finea anului societar 1901/901 biblioteca societăţii numĕra *2708 opuri în 3869 volume.*

2. Jurnalistica. In acest an de gestiune societatea a pus la disposiţia membrilor ei în sala de lectură 37 foi, beletristice, literare politice şi economice, parte abonate parte gratuite.

A) Abonate. Bunul Econom, Convorbiri literare, *Egyetemi lapok, Fliegende Blätter, Illustrierte Zeitung,* Libertatea, Literatura şi arta română, Revista Română, Sĕmênătorul, *Vulturul.*

B) Gratuite. Activitatea, Agrarul, Albina, Apostolul, Biserica şi şcóla, Biserica ortodoxă, Budapesti Hirlap, Candela, Călăuza sanitară, Controla, Deşteptarea, Deşteptarea poporului, Drapelul, Familia, Fóia şcolastică, Fóia diecesană, Fóia poporului, Gazeta Transilvaniei, Herkules, Lumina, Poporul Român, Telegraful Român, Tribuna, Tribuna Poporului, Transilvania, Unirea, Viitorul.

Societatea se simte plăcut îndemnată a esprima tuturor redacţiunilor, cari au binevoit a trimite ziarele lor gratuit, cele mai călduróse mulţămite şi a le ruga, ca şi pe viitor sĕ n'o lipséscă de acest binevoitor sprijin.

II. Cassa.

Cassa numĕră cu finea anului societar 1901/902 suma de 3082 cor. 52 fil. Din aceşti bani se află depuşi: la institutul de credit şi economii „Albina“ în libelul „M“ 1256.06 cor., în libelul „C“ 808·64 cor., un scris fonciar de 1000·— cor., la cassar se află disponibilă suma de 17·82 cor. Intratele au numĕrat 1066·77 cor.; eşitele au numĕrat 600·90 cor. Venit curat pro 1901/902: 465·87 cor. Starea cassei de la finea anului curent comparată cu cea de la finea anului trecut presintă un plus de 336·33 cor. Spese mai mari s'au făcut cu cumpĕrarea cărţilor amintite şi cu compactarea mai multor cărţi.

George Tulbure
presid. comit.

Dumitru Borcia
notariu referent.

(Va urma.)

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Subscrisul în numele poporului meu din parochia gr. or. *Craiva,* protopresbiteratul Albei-Iulie, aduc mulţămită şí pe calea acésta St. Domni cari au contribuit şi respective On. Domni parochi ca colectanţi, cari în urma apelului lansat către tóte oficiile parochiale gr. or. din Archidiecesa Transilvaniei au colectat pentru edificarea nóuei biserici care e în curgere, şi a nume:

De la Gregoriu Mezei Muntean, originar din Cricău, repausat în Ighiu, prin testamentul esecutat de nepóta dsale, stimabila dómnă vĕd. Elisaveta Dămian n. Muntean 50 cor.; de la stim. dn Dr. Vasile Bologa, director în Sibiiu 20 cor.; de la Brădesci prin parochul Ioan Pop 15 cor.; de la Tecşesci prin învĕţătoriul George Ciora 6 cor.; din Paloş prin parochul Patrichiu Pintea 2·26 cor.

Preabunul Dumnezeu care fapta bună o rĕsplătesce cu binele vieţii de veci, sĕ le rĕsplătéscă pentru jertfa adusă spre înoirea noului Sion.

In numele întregului popor
Craiva, la 15 Iunie 1902 v.

Ioan Moruşca
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta redacţiunei.

Turcheş. Sunt puse ambele la rênd spre publicare. Mulţămită!

Alfa. Se va publica.

Nr. 342/902. [89] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna **Păuca**, protopopiatul Mercurei, în firul ordinului consistorial din 15 Ianuarie a. c. Nr. 311, se deschide concurs nou cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschís şi se vor presenta poporului de acolo în vre-o Duminecă sau sĕrbătoare, pe lângă prealabila încunosciinţare a protopresbiterului tractual.

Sĕlişte la 26 Iunie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc
protp.

---

[91] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** la şcólele din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berivoii-mici**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
2. **Comana-inferióră**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
3. **Cuciulata**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
4. **Dridif**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
5. **Herseni**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
6. **Ludişor**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
7. **Luţa**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.
8. **Pâreu**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.
9. **Sâmbăta-superióră-rĕsăriténă**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
10. **Şercăiţa**, două posturi, salariu anual câte 600 cor., cuartír liber şi lemne de foc.
11. **Veneţia-superióră**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul amintit subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Făgăraş, 17 Iunie 1902.

Oficiul protopresbiteral al Făgăraşului.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 316/902. [90] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Banpatac**, cu salaria de 600 cor., cuartir în noul edificiu şcolar şi grădină.
2. **Bejan-Căinel**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.
3. **Certeşul-de-sus**, cu salaru de 600 cor. şi cuartir.
4. **Leşnic**, cu salariu de 600 coróne cuartir în edificiul şcolar şi grădină.
5. **Sânt-Andreş**, cu salar de 600 cor., cuartir în edificíul şcolar şi grădină.
6. **Têmpa**, cu salariu de 600 coróne cuartir in edificiul şcólei şi grădină.
7. **Uroiu-Cărpiniş**, cu salariu de 600 cor., şi cuartir.
8. **Vălişóra**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Toţi aceia, cari doresc a reflecta la vre-unul dintrĕ acestea posturi, au sĕ-şi înainteze cererile sale instruite conform legilor în vigóre în terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din respectiva comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Deva, 26 Iuniu 1902.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 703 pp. [92] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** vacante de la şcólele nóstre tractuale mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină, lemne de încălḑit şi cuincuenalul legal asigurat.
2. **Banabic**, salariu 600 cor. de la popor, cuartir, grădină, lemne pentru foc şi tóte beneficiile împreunate cu oficiul învĕţătoresc.
3. **Botez**, salariu 248 cor. repartiţie, eventual folosirea alor 25 jug. pămĕnt arător şi de cosit; 360 cor. ajutoriu de la stat, locuinţă, lemne de foc. Invĕţătoriul va avé sĕ provadă şi cantoratul, pentru care va trage şi stole separate.
4. **Găbud**, salariu 400 cor. repartiţiat pe popor, 200 cor. din păşunatul şcolar, cuartir şi lemne pentru încălḑit.
5. **Hărăstaş**, 600 cor. salariu, anume: 380 cor. din repartiţie, 60 cor. din didactru şi 160 cor. din naturalii, cuartir, grădină şi lemne de foc. Invĕţătoriul va funga şí ca cantor.
6. **Hidiş**, salariu 600 cor. din repartiţie, relut corespunḑĕtoriu pentru cuartir, grădină şi lemne.
7. **Muierĕu**, salariu 600 cor. repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc. Alesul va provedé şi cantoratul şi la casuale va avé şí stole.
8. **Sânmihaiu**, salariu 600 cor. parte din lada bisericei, parte de la popor şi din naturalii, rĕscumpĕrare corespunḑĕtóre pentru locuinţă, grădină şi lemne de foc. Avênd a fi şí cantor învĕţătoriul va beneficia şí de stole.
9. **Soporul-de-câmpie**, 600 cor. din repartiţie şi naturalii, cuartir, grădină şi lemne de foc. Afară de salariu va trage învĕţătoriul şi stole ca cantor.

Reflectanţii se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comunele respective pentru a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, mai ales, că învĕţătorii aleşi vor fi poftiţi sĕ cânte cu copiii în strană, eventual sĕ formeze şi cor cu şcolaril şi adulţii.

Este de dorit şi de interes şí pentru candidaţii nostri sĕ reflecteze la posturile înşirate, pentru că în tóte locurile sunt regulate şi asigurate salariile şi tóte beneficiile învĕţătoresci.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă în terminul indicat cererile instruite în regulă la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Turda, 25 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Jovian Murĕşian
protopresbiter.

Nr. 482/1902 prot. [82] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Sighişóra**, postul învĕţătoresc clasa I, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 412 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc;

— postul învĕţătoresc clasa a II-a cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

2. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.
3. **Daia-săséscă**, cu salariu anual de 600 cor. în bani gata, jumĕtate venitul din grădina şcolară şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.

Reflectanţii la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 şi celor de la 13—15 ani, — şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători, — cei din Sighişóra în mod perondătoriu, — strană în biserică, sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferintu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 24 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 62/1902. [88] 2—3

Concurs

Devenind vacant postul de **învĕţătoriu** pentru clasa a IV-a de băeţi de la şcóla gr. or. din **Rĕşinari**, prin acésta se escrie concurs de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 700 cor. salariu şi 64 cor. relut de cuartir şi lemne ce se plătesc din fondul bisericei în rate lunare anticipative. Cuincuenalele se vor computa numai după instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani la şcóla nóstră.

Cererile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre se vor aşterne la oficiul protopresb. al Sibiiului ln terminul deschis.

Aspiranţii la acest post, încă înainte de espirarea terminului de concurs sĕ se presenteze aici la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci, avênd învĕţătorul ales datorinţa a ţiné o strană în biserică Dumineca şi sĕrbătórea, pe lângă acestea va instrua în gimnastică pe toţi elevii institutului.

Concurenţii cu pregătire superióră şi cari poşed cunoscinţe de musică vocală vor fi preferiţi, avênd comitetul intenţiunea a concrede alesului instruarea şcolarilor în cântări şi conducerea corului, pentru care va primi o remuneraţiune anuală de 200 cor.

Rĕşinari, din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 23 Iunie st. v. 1902.

Bucur Dancăşiu preş. com. par. — **M. Lungu** not. com. par.

Nr. 701.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 28 Iunie 1902.

I. Papiu
protopresb.

Nr. 125/1902 [87] 2—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor vacante de **înveţători** în următórele comune bisericesci:

1. **Federi-Fizeşti**. 2. **Grid**. 3. **Luncani** 4. **Petrila-Brad**. 5. **Petrila-Gârgani**. 6. **Petroşeni**. 7. **Sântă-Măria-de-pétră**. 8. **Valea-Sângeorgiu**.

Emolumentele la fie-care post sunt: 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii cualificaţi conform legii, cari trebue sĕ ştie şí cântările bisericesci, sĕ aştérnă suplicile cu documentele recerute subsemnatului oficiu.

Haţeg, în 25 Iuniu 1902.

Oficiu, protopresbiteral Haţeg în conţelegere cu comitetele parochiale.

Titu V. Gheaja,
protopresbiter.

---

[83] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea postului învĕţătoresc** vacant de la şcóla confesională gr. or. din **Braşov-Stupini**, protopresbiteratul Braşovului, împreunat cu cantoratul şi cu îndaorirea a ţiné prelegere în şcóla de repetiţiune, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu anual solvit din cassa Bisericei în rate lunare anticipative 480 cor. venitele cantorali 120 cor., în total 600 cor., cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 3 stângini lemne din care este de a se încălḑi şi şcóla.

Cuincuenalele se computá de la instituirea definitivă şi serviţiul neîntrerupt în acéstă comună.

Concurenţii au sĕ'şi aştérnă cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre Prea Onor. Oficiu protopresbiteral al Braşovului în terminul indicat, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică, spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Braşov-Stupini, în 16 Iunie 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Ioan I. Maximilian capelan, preşedinte. — **George Constantin** notariu.

In conţelegere cu subscrisul.

Oficiu protopresbiteral al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 722/1902. [84] 2—3

Concurs

Pentru mai jos notatele **posturi învĕţătoresci** din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, şi adecă:

1. **Rĕşnov**, 2 posturi cu câte 600 cor. salariu.

2. **Zerneşti**. 3. **Codlea**. 4. **Şimon**, 5. **Şirnea** şi 6. **Moeciul superior** — în fie-care loc câte un post cu salariu de 600 cor., cortel, lemne şi grădină, eventual relut corespunḑĕtoriu în bani pentru acestea.

Se observă că posturile învĕţătoresci în genere sunt împreunate cu cantoratele, deci vor fi preferiţi acei concurenţi cari sunt desteri în cântări şi tipic, ceia-ce au a dovedi poporului în biserică în vre o Duminecă sau sĕrbătóre.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi înainta rugările lor la subscrisul oficiu în terminul indicat, instruite conform legii.

Zerneşti, 24 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 125/1902 prot. [86] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕţătoriu** în parochia **Livezeni** din tractul Haţeg prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu de 600 cor., care se solvesce regulat din cassă, folosinţa unei grădini de 1 jugĕr, 4 stânjini lemne de foc, din cari se încălḑesce şi sala de învĕţămênt, cuartir constătătoriu din două odăi (chilii) frumóse, una bucătărie, o cămară şi o pivniţă, tóte în edificiul cel pompos al şcólei, zidit după planul cel nou ministerial.

Comuna Livezeni este lângă oraşul Petroşeni, lipită de el, şi învĕţătoriul are prospect şí de alt venit, compatibil cu oficiul sĕu.

Pot concura numai *pedagogi* absoluţi cu cualificaţiunea prescrisă prin lege, cari ştiu şi cântările bisericesci, şi voesc sĕ rĕmână stabil în postul acesta.

Suplicile concursuale cu documentele sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Haţeg, în 25 Innie, 1902.

Oficiul protopresbiteral Haţeg în conţelegere cu comitetul parochial.

Titu V. Gheaja,
protopresbiter.

Nr. 129/1902 [85] 2—3

Concurs

Pentru întregirea a **două posturi învĕţătoresci ordinare** la şcóla română gr. or. din **Paloş**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: câte 600 cor. salariu anual plătibil din repartiţie şi din didactru după copii, în rate trilunare decursive, locuinţă în natură, lemne de foc după trebuinţă şi cuincuenalele socotite de la ziua alegerei.

Invĕţătorii aleşi vor avé sĕ instrueze — afară de instrucţiunea cu copii de tóte zilele, — şi în şcóla de repetiţiune, sĕ conducă tinerimea şcolară şi adultă în cântările bisericesci la liturgie şi a da cantorilor ajutoriu la utrenie, — o condiţiune reclamată de familiile fără de copii, cari încă contribue prin dare bisericéscă la salariile învĕţătorcsci.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi au a'şi subşterne cererile de concurs împreună cu documentele recerute, instruite conform legilor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral concernent în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere, în biserică, spre a'şi arĕta desteritatea recerută prin condiţiunea din urmă şi spre a face cunoscinţă cu poporul.

Paloş, în 21 Iunie 1902.

Pentrn comitetul parochial:

Patrichiu Pintea
paroch şi preşed. comit.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopop.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 74 Sibiiu, Joi 4/17 Iulie 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Limba magiară în șcólele poporale.

Sibiiu, 16 Iulie n.

I.

Articolul de lege XVIII din anul 1879 dispune în §-ul 4, ca în șcólele poporale cu drept de publicitate, fie de ori-ce categorie, adecă confesionale, comunale sau de stat, *limba magiară sě fie întrodusă ca studiu obligat.* Atât și nimic mai mult, pentru-că restul paragrafului se refere la modul de esecutare a acestei dispositiuni legale, decretând, că numai după trecerea unor anumiți ani are sě între în deplină putere obligativitatea acésta față cu tóte șcólele poporale din țéră.

Va sě zică, legea dispune, ca limba magiară sě fie propusă în tóte șcólele poporale, chiar și în cele cu limbă de propunere nemagiară, întocmai cum se propune aritmetica, geografia, istoria naturală, și celelalte studii trecute în planul de învěțămênt, și lucru de sine înțeles, că în estensiunea pe care o concede frageda etate a elevilor și facultățile lor intelectuale. Pentru-că, precum din geografie de es. sau din aritmetică, nu se póte pretinde, ca un elev din șcóla poporală sě știe atâta cât știe un student din șcólele medii, tot așa nu se póte cere, ca în limba magiară sě facă Dumnezeu știe ce progrese uimitóre, într'o limbă lui cu totul necunoscută, în care în afară de șcólă nu se póte de loc esercia, fiind-că nici în casa părinților sei, și nici în întregul seu sat, nu aude pe nimeni vorbind limba acésta. (Avem adecă în vedere comunele în cari elementul magiar nu e representat de loc.) Și când s'a votat legea acésta s'a spus, spre liniștirea naționalităților nemagiare, că nici nu se intenționéză mai mult de cât numai atâta, ca elevii din șcólele poporale sě fie întroduși în cele mai elementare cunoștințe ale limbei magiare, pentru-ca aceia dintrě ei, cari vreau sě mérgă mai departe la învěțătură, sě aibă mai puține greutăți cu învěțarea ei.

Dispositiunea trecută în lege, de a se întroduce limba magiară ca studiu obligat și în șcólele cu limbă de propunere nemagiară, ridicate și susținute din partea confesiunilor, fără concursul și ajutoriul statului, n'are nici un înțeles pedagogic; pentru-că cu aceea sunt în curat ómenii de șcólă, că în șcólele poporale copiii n'au sě învețe limbi, și nu în měsura de a le vorbi în mod fluent, ci în șcóla poporală elevul are sě priméscă cunoștințele cele mai elementare despre lumea în care se află, pe cari numai așa le póte cuprinde cu mintea sa nedesvoltată, dacă i-se comunică în limba sa maternă pe care o cunósce bine, și dacă în limba acésta i-se dau esplicările și intuițiunile necesare. Ori-care alt sistem de educare și instruare e greșit și antipedagogic.

Cu tóte acestea, legea odată votată și sancționată, ne-am supus ei, și în tóte șcólele nóstre poporale limba magiară a fost întrodusă ca studiu obligat, și nu numai la noi, ci la tóte naționalitățile nemagiare din țéră, cari încă își au șcólele lor naționale.

Ni-s'a spus pe atunci și aceea, că legea nu va fi esecutată cu prea mare stricteță, astfel, că înmulțindu-se obiectele de învěțămênt cu întroducerea limbei magiare în șcólele poporale, învěțămêntul însuși nu va perde nimica, pentru-că rěmân destule ore pentru propunerea celorlalte studii, mult mai necesare pentru elevii din șcólele poporale de cât învěțarea limbei magiare.

Dar' nu s'a întêmplat așa, pentru-că legea a fost esecutată cu cea mai mare rigóre, în așa chip, în cât inspectorii de șcóle când visitau câte o șcólă din ale nóstre, nici nu se mai interesau de progresul făcut în celelalte studii obligate, ci întréga atențiune o acordau propunerii limbei magiare, fiind pe deplin satisfăcuți și mulțămiți dacă elevii știau îndruga câteva cuvinte magiare.

Sporiu mare însě nu s'a făcut în lățirea limbei magiare printrě straturile poporațiunei nemagiare din patrie, în cei 23 de ani de la votarea legii care decretéză limba magiară ca studiu obligat de propunere în șcólele cu limbă de propunere nemagiară, — lucru pe care l'a accentuat la timpul seu ca prorocie presa nemagiară din patrie, și l'au espus în mod clar și lămurit și representanții popórelor nemagiare aflători pe atunci în parlamentul țerii, și pe care acum și ministrul de culte și instrucțiune publică îl recunósce, când tocmai din acest motiv vine și dispune prin ordonanțe ministeriale, că pentru mai buna progresare în învěțarea limbei magiare în șcólele poporale, în viitoriu jumětate din orele de propunere de pe sěptěmână sě fie consacrate esclusiv limbei magiare, pentru-ca pe calea acésta elevii sě pótă fi aduși acolo, ca sě-și esprime gândirile în limba magiară!!

Lăsăm la o parte *fondul politic* pe care-l are acésta nouă dispositiune a ministrului nostru de culte și instrucțiune publică, și vrem sě o analisăm din punct de vedere curat pedagogic. Prinsă din acéstă parte, cari sunt deci nedumeririle și gravaminele față de recenta și îngrijitórea dispositie ministerială??

Le vom espune într'un articol următoriu.

O infamie. „Független Magyarország“ sub titlul „Janku védelmezői“ (Apěrătorii lui Iancu) publică în numěrul dto 15 Iulie un articol de cea mai mișeléscă infamie. Pe *Iancu* nu 'l mai slăbesce din *bestie valahă setósă de sânge, sângeros bandit* al rěsboiului pentru libertate, *căpitan valah de bandiți, bandit ordinar*, etc.

Vom da în numěrul proxim întreg acest articol, ca sě vadă Românii *la ce am ajuns!*

Magiarisarea continuă. Domnul ministru de honvezi a adresat ordin tuturor comandanților de trupe honvezesci, în care dispune, ca limba de serviciu și limba de instrucție la honvezime sě fie în viitoriu *esclusiv cea magiară.* Toți cei-ce știu unguresce, suboficeri, recruți sau soldați vechi, sunt opriți sub pedépsă de a vorbi altă limbă decât numai cea magiară. Instrucția militară apoi are sě se dee recruților de limbă nemagiară cu ajutoriul unui soldat care știe unguresce, și care va avé sě esplice recrutului ceea ce a spus instructorul.

Frumósă și bună instrucție are sě fie!

De la „Asociațiune“.

In ședința ținută la 29 Iunie v. sub presidiul presidentului *Dr. A. Mocsonyi* comitetul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ a discutat și resolvit următórele:

1. La cererea Mariei Botiș n. Cioban, ca Asociațiunea sě cumpere 100 esemplare din scrierile ei „Scrisori către eleve“ și sě le distribue cum va voi, se dispune, ca comisiunea didactică sě opineze asupra cererii, pe basa cărei opiniuni comitetul va decide apoi în merit.

2. La actul de dimisionare a prim-secretariului *Dr. C. Diaconovich*, motivat cu ocupațiuni laterale cari 3 zile în sěptěmână 'l împedecă de la împlinirea oficiului seu, deosebi în cele trei luni de vară, comitetul hotăresce: deastădată abzicerea nu se primesce, ci comitetul își reservă dreptul sě revină asupra ei când din practică și esperiență va vedé că prin acele ocupațiuni prim-secretariul în adevěr e împedecat a-și împliní datorințele ce le are. Acéstă hotărîre se notifică imediat prim-secretariului, care declară că se supune hotărîrei și va rěmâné în post până la eventuala revenire asupra abzicerii sale.

3. Raportul delegatului asupra esamenelor de la șcóla civilă de fete și asupra mersului învěțămêntului, se ia la cunoscință. Pentru anul școlar 1902—1903 se angagiază învěțătóre auxiliare, pe lângă condițiunile din anul trecut, dșórele Mărióra Muțiu-Urechiă, Elena Cunțan și Maria Pop.

Asupra postului învěțătórei Eugenia Moga n. Trif comitetul nu discută, fiind nefinalisată încă afacerea cererii ei de pensionare.

4. Raportul cassariului asupra venitelor și speselor șcólei în anul școlar espirat, se dă spre censurare comisiunii: P. Cosma, N. Ivan și Dr. A. Marienescu. (Venite au fost 42.228 cor. 13 fileri, spese 41.800·49 fileri; alimentarea internistelor a costat 11.000 cor.). Totodată se hotăresce, ca în viitoriu și rațiociniul școlei sě fie făcut pe anul *solar*.

5. La raportul secretariul II., că la realitatea pentru „casa națională“ sunt de lipsă unele reparaturi, se autoriséză economul sě le facă.

FOIȘÓRĂ

Diminéța!

E 'n zori.
Mărgăritare cad pe flori,
Și-a razelor popóre
Voióse, săltătóre,
Le 'mbracă 'n mii colori.

Pe munte
Pasc negure cărunte,
Și nori cu-a nopții vrajă
In orizont stau strajă
In cete mii mărunte

Pe cer
O mare albastră; prin eter
Popóre cântătóre
S'avêntă către sóre
Și în albastru pier.

In crâng
Ai nopții crai se stîng,
In unde de smarald
Isvórele se scald'
Și 'n nópte dulci se strîng.

Pe-ogor
Flămêndul plug tae ușor,
Și lanu 'n brazde cresce
Plugarul mulțămesce
La Domnul sfânt de ajutor!

Sebastian.

Cartea de Aur.

— Monolog. —

(Scena se petrece la judecătoria de instrucție din Sibiiu).

Sunt aici aprópe cu totul completă. Un vrav mare. Nu mai lipsesc de cât póte chiar exemplarele trimise peste Carpați. N'au trecut nici două sěptěmâni și s'au adunat tóte.

Onorabila judecătorie de instrucție s'a înșelat grozav. Ea a gândit că va avé mult de lucru, până sě pótă confisca tóte, căci — considerând importanța lucrării — presupunea că aceea este fórte respândită, că nu lipsesce din nici o familie cultă românéscă și că tóte casinele nóstre își vor fi comandat-o.

Așa fac alte națiuni, cari pretind a înainta. Ele sprijinesc cu cea mai mare căldură literatura seriósă. Și cu cât sprijinul acesta este mai mare, cu atâta se urcă mai sus și gradul de cultură al lor.

Așa a presupus și despre obștea românéscă, pe care de atâte-ori o aude bătêndu-și pieptul că-i compete un loc în concertul popórelor civilisate.

Se vede însě că onorabila judecătorie de instrucție nu cunósce bine pe Români. Ii aude declamând, toastând, invocând originea de la divul Traian, făcênd mare gălăgie, — crede dar', că are în fața sa o espresiune a energiei bine simțite și că prin urmare faptele sunt în consonanța cu vorbele.

Ea nu știe, că Românii cari țin atât de mult sě fie considerați drept element de cultură, fac atât de puțin pentru progresul literaturei, pârghia cea mai puternică a culturei; că ei nu-și prea permit luxul sě cumpere cărți; ear' casinele românesci n'au de loc biblioteci.

Astfel cu tóte că am fost gătită frumos și mi-s'a dat numele „de aur“, — n'am avut mare trecere. Deci confiscarea mea n'a dat mult de lucru. Acum de sigur și onorabila judecătorie de instrucție își va schimba părerea privitóre la seriositatea zelului cultural românesc.

Cu ocasiunea confiscării însě am avut și unele impresiuni ciudate. Nu știu sě rîd sau sě plâng? Judecați dvóstre.

Unii s'au speriat grozav par' că ar fi sěvêrșit nu știu ce crimă comandând o carte neoprită; alții se scusau, că ei nu m'au cerut și că editorul m'a trimis fără știrea lor; alții publicau declarațiuni prin gazetele magiare, că ei n'au nici în clin nici în mânecă cu mine; fost'au și de aceia, cari tot în gazetele acele denunțau pe cei-ce mě aveau, ca sě-i compromită în fața șovinismului, care nici n'a întârziat a 'i declara trădători de patrie.

Vě puteți închipuí ce impresiuni m'au cuprins pe mine, biată Carte românéscă, vědênd stările sufletesci ce am pricinuit. De o parte m'a copleșit mila, desgustul, de alta mě inunda disprețul și rușinea. Iată pentru ce nu știam și nu știu nici acuma: sě rîd de prostia unora, ori sě plâng de slăbiciunea altora.

Ceea ce însě știu sigur este, că ómenii acestia stau departe de *Virtus romana rediviva.*

In sfêrșit sunt iarăș în orașul de unde am plecat, de-și nu tot sub acoperișul acela.

Ori-cât de trist e momentul revederii, am totuși și o bucurie; tóte fiicele împreună, sunt iarăși completă.

6. Se declară membri ordinari ai Asociațiunii: Meagan Toma, Simion Urechiă, Ioan Plavoșin, D. Popovici, preoți, Ioan Ribarovici notariu, T. Simion, Dr. Sextil Pușcariu, Ioan Lenger, Pompiliu Buza, Dr. Simion Pĕcurariu, Pavel Obedean și *biserica gr.-or. din Uzdin*.

7. Donațiunea de 25 coróne casei naționale, făcută de „Aurora“ din Năsĕud, se ia la cunoscință cu mulțămită.

8. Ca broșură IV. din *Biblioteca Asociațiunii* se va publica predica-disertație „Despre beție“, rostită de Dr. M. E. Cristea în biserica din Cristian cu ocasiunea escursiunii despărțĕmêntului Sibiiu, și disertația asesorului *N. Ivan*: „Icóne din viéța poporului nostru“, rostită cu aceeași ocasiune.

Despre buna crescere a copiilor.

de

Nicolae Ilie învĕțătoriu.

> Părinți, cresceți pe copiii vostri în învĕțătură și sfatul Dlui (Efes. Cap. VI. V. 4.)
>
> Ear' dacă cineva nu pórtă grije de ai casei sale și-a lĕpădat credința și este mai reu de cât un necredincios, (Timoteiu Cap V. V. 8.)

Aceste cuvinte arată îngrijirea ce trebue sĕ aibă părinții față de copiii lor.

Copiii sunt podóba și fericirea unei familii. De aceea, la popórele vechi, la Greci, Romani, Ovrei, părinții binecuvêntați cu mai mulți copíi erau în mare cinste și vadă. Și într'adevĕr, fericită e casa și familia în care se pot audi frumósele cuvinte: mamă și tată, cu cari dulci cuvinte salută pruncul lumea cea nouă în care l'a pus părintele ceresc sĕ trăiască, sĕ créscă, sĕ se desvólte, sĕ-și ajungă ținta destinațiunei sale pe pămênt.

Părinții înzestrați de la Dumnezeu cu copíi au sfântă datorință sĕ 'i considere ca un dar dumnezeesc, ca o avere scumpă. Părinții trebue sĕ trăiască pentru copìi, sĕ-și închine și jertféscă totul pentru ca copiii lor sĕ devină ómeni buni și credincioși ai bisericei și națiunei, sĕ le dee o crescere cât mai bună, sĕ îngrijască de dînșii, căci nimic nu e mai scump pentru om de cât copiii sei.

Sĕ ne punem întrebarea acum: ce se înțelege sub buna crescere și prin ce mijlóce se póte face acéstă crescere?

Ori-cine scie, cât de fraged, cât de slab este corpul unui copil nou născut. In tótă natura cu greu vom afla o ființă care sĕ aibă lipsă de mai mare sprijin și ajutor, de cât un copil. Acéstă ființă debilă mai este espusă apoi la feliurite bóle și de multe-ori viéța unui copil atêrnă — așa zicênd, — de un slab fir de ață.

Esperiența de tóte zilele ne dovedesce, că în sufletul copilului de timpuriu încolțesce rĕul, de timpuriu simte el pofta după lucrurile oprite și stricăcióse.

Impotriva acestor porniri trebue sĕ se lupte părinții până patima nu prinde rădĕcini tari.

Acésta luptă ce are sĕ o pórte părintele împotriva însușirilor rele ale copilului, se numesce crescere.

Omul constă din două părți, din trup și suflet, amêndóuĕ la olaltă fac întregul omului. Pe cât de mare grije trebue sĕ purtăm de trupul nostru, pe atât de mare, ba îndoit mai mare grije trebue sĕ purtăm de sufletul nostru.

De crescerea trupéscă a copiilor îngrijim prin nutremênt sau hrană. Sănătatea corpului atêrnă de la nutremênt. Aici putem lua ca esemplu animalele, cari de-și n'au minte, adese-ori îngrijesc mai bine de puii lor, de mulți părinți.

De crescerea trupéscă avem sĕ îngrijim prin *îmbrăcăminte*, apoi și ferind copiii de bóle, de foc, de apă și de alte primejdii prin cari s'ar puté ataca sănătatea lor.

Copiii lăsați în sama Domnului, fără crescere și îngrijire trupéscă și sufletéscă, devin povară și blăstĕm pentru ceilalți ómeni.

Pe cât de mare le este părinților datorința de a îngriji de crescerea trupului copiilor, pe atât de mare, ba mult mai mare este datorința lor de a îngriji și de sufletul lor, după cuvintele înțeleptului Solomon: „*Invață pruncul calea pe care trebue sĕ umble și când va îmbĕtrâni nu se va mai abate de la ea*“. Ear' într'alt loc: „*pruncul lăsat în voia sa rușinéză pe părinții sĕi*“.

De crescerea sufletéscă putem îngriji prin *rugăciune* și nisuindu-ne a înzestra sufletul copilului cu tóte virtuțile crestinesci, a 'l face sĕ fie ascultătoriu, harnic, cinstit, înțelept, cu inimă nobilă și mai pe sus de tóte sĕ aibă înaintea ochilor lui pururea pe Dzeu, care este începutul înțelepciunei. Crescerea trebue sĕ fie întemeată pe credință, căci acésta este isvorul tuturor bunătăților, acésta are sĕ 'l călăuzéscă în toți pașii vieții sale, învĕțându-l sĕ facă numai fapte bune. Numai așa crescuți, pot sĕ fie folositori lor înșile, aprópelui și țĕrii în care trăesc, căci: „Fericit e pămêntul, care ține pe trupul sĕu ómeni buni, lucrători și harnici economi, și fericit este și neamul care are credincioși patrioți și ómeni întru sciință luminați“. (G. Lazar).

Un mijloc de a îngriji de crescerea sufletéscă a copiilor sunt esemplele și învĕțăturile. Copilul la început nu face alt-ce, de cât ceea-ce vede de la părinții sei sau de la cei cu cari zilnic trăesce împreună. Óre ce crescere póte sĕ priméscă un copil când vede că părinții sĕi n'au cumpĕt în mâncare și beutură, se céртă în tótă ziua, nu merg la biserică, sau când aude vorbe urite din gura părinților și vede alte fapte rele?

Precum sunt faptele părinților așa sunt și copii, precum e isvorul așa e și părăul, precum sunt părinții așa sunt și copiii. Deaceea părinții sĕ fie ómeni buni, evlavioși făcênd numai fapte bune plăcute lui Dzeu, și atunci și copiii vor fi așa.

Dintrĕ părinți mama este mai aprópe de copil, ea este luceafĕrul cătrĕ care se îndréptă privirea copilului, ea este îngerul păzitor al casei, și ea póte înriuri mai mult asupra inimii copilului. Napolen cel Mare, împĕratul francezilor a zis, că viitorul unui copil este fapta maicei sale, și în adevĕr toți sfinții părinți ai bisericei nóstre, ca Ioan Gură de aur, Vasile cel mare, și alții mulți, au avut mame cari și-au pus tótă mintea și inima spre a face din copiii lor ómeni împodobiți cu fapte bune, ómeni sfinți și fala bisericei creștine.

Regina României a scris despre numele de mamă că: „Cea mai frumósă vorbă în lume, cel mai iubit, mai dulce nume e *mama*, sub sóre nu-i nici un cuvênt atât de adênc, atât de sfênt ca *mama*“!

Sunt frumóse și adevĕrate aceste cuvinte, însĕ mamele, ca sĕ le merite trebue sĕ fie vecinic cu băgare de sémă, căci fericirea sau nefericirea unui copil stă în mâna lor. Sf. Ioan Gură de Aur zice că mamele cari nu-și cresc bine copiii sunt mai rele de cât acelea cari și-i omóră.

Alt mijloc prin care putem îngriji de crescerea sufletéscă a copiilor este *biserica* și *școla*.

Școla este pârghia cea mai puternică, cu care se ridică omul la adevĕrata tréptă de civilisațiune. (Cordescu) Grijile casnice și cari vin din afară asupra nóstră, cu cari avem sĕ ne luptăm neîncetat, nu ne dau vreme sĕ îngrijim cu acea sfințenie și acuratețĕ de sufletele copiilor nostri, cum o face acésta școla. In școlă elevul primesce o mulțime de învĕțături folositóre și necesare pentru viéță. Nu fiți nepăsători cu acest mijloc atât de însemnat pentru crescerea sufletéscă a copiilor vostri!

Trimiteți, părinți, cu dragă inimă copiii la școlă, căci numai în școlă pot sĕ-și câștige tóte adevĕrurile credinței creștine și pot învĕța cum sĕ pótă trăí cu cinste și mai ușor în lume.

Urmați, părinți, aceste învĕțături, și aveți pururea înaintea ochilor cuvintele puse în fruntea acestui articol. Și făcênd astfel veți avé aici pe pămênt bucurie de la copiii vostri, ear' dincolo rĕsplată de la dreptul judecător.

Vĕdêndu-le pe tóte, numai acuma simt cât de bun e publicul românesc. Ca sĕ nu-mi facă durere sfâșiindu-mĕ, cei mai mulți abonați nici nu le-au atins cu bricégul. Astfel cea mai mare parte a exemplarelor a rĕmas netăiată.

Dle Brediceanu! Când se va judeca procesul, nu uita sĕ întrebi: cum póte sĕ producă agitație o carte care nici nu e tăiată?!

Ear' noi sĕ tragem conclusia: Iată cum cetesce publicul românesc!

(„Familia“) *Iosif Vulcan.*

Vorbe înțelepte.

Femeea e mama întregei omenimi. Ea gândesce cu inima, pe când bărbatul gândesce cu capul.

Norocul e orb; de aceea totdeuna când îmbrățișéză pe cineva, acesta devine orb ca și el.

Nu e destul se trăesci în lume și întrĕ semenii tei, ci trebue sĕ fii și folositoriu lumii și semenilor.

Revistă esternă

Salisbury, ministrul-president al Angliei, și-a dat dimisia. Motivul dimisionării e starea-i sanitară sdruncinată. Salisbury deja de mult își esprimase dorința de a se retrage de la conducere, dar' a așteptat încheerea păcii cu Burii și încoronarea regelui. Cea dintâiu a ajuns'o, pe a doua — cum se vede — n'a mai putut'o aștepta. Urmaș al sĕu e Artur *Balfour*, șeful partidului conservator din camera deputaților.

Alte shimbări deocamdată nu se fac.

*

Regele Italiei, Victor Emanuil III, a sosit la *Peterhof* Duminecă după amiazi la 4 ore 30 minute. La gară era așteptat de *țarul*, însoțit de *moștenitoriul Mihail*, de toți mare-ducii aflători în Peterhof, de ministrul de esterne *Lambsdorf* și de numĕroși dignitari.

Regele e însoțit de ministrul de esterne *Prinetti*.

Presa rusésca tratéză în articoli elogioși acéstă visită, căreia-i atribue mare importanță politică.

„Agricola.“

Cu presenta aducem la cunoscința publicului român, că tribunalul regesc din Deva sub Nr. 5891/902 a înregistrat firma și a aprobat statutele însoțirii „Agricola“ din Hunedóra.

Inactivarea însoțirii se va face în 1 Septembre a. c.

Am accentuat de mai multe-ori importanța însoțirii nóstre, credem deci de prisos a mai insista și de data asta asupra valorii ce o va avé „Agricola“ în mijlocul poporului nostru.

Rugăm pe toți Românii de bine sĕ ne dee mână de ajutoriu întru ajungerea scopului ce urmărim, ear' p. t. Domnii cari au primit liste de subscriere sĕ binevoiéscă a le remite, cu ori-și-ce resultat, la adresa însoțirii.

Direcțiunea însoțirii economice de magazin și anticipații „Agricola“ din Hunedóra:

Dr. Alexandru L. Hosszu pres. ad hoc. *Nic. Macrea* notariu.

NOUTĂȚI

Alegerea de deputat dietal pentru cercul *Cristian* (lângă Sibiiu) se face în 4 August st. n. President al comisiunii electorale va fi preotul ev. lut. al Cristianului, Iosif *Konnert*, ear' vicepresident Nicolae *Hențiu*, notariu al Seliștei. Mandatul a ajuns în vacanță în urma rĕposării deputatului Schwicker.

*

Direcțiunea „Agricolei“, de curênd înființata reuniune economică în Hunedóra, în ședința sa din 11 Iulie n. a decretat „Telegraful Român“ de fóie oficiósă a reuniunii.

*

Catastrofă. Sĕptĕmâna trecută s'a întêmplat în ocnele de cărbuni din Iohnstown (America) ale societății Cambria o esplosie de gazuri, pe urma căreia peste 200 de lucrători și-au perdut viéța, ear' alți 150 au dispărut. Se crede că dintrĕ cesti din urmă, cari probabil sunt astrucați de demolaturile ocnei, vor puté fi salvați o parte însemnată. Cei mai mulți dintrĕ lucrătorii căduți jertfă acestei catastrofe sunt cetățeni austriaci și ungari. Causa nenorocirii e un fecioraș magiar, care a aprins în ocnă un chibrit.

*

Óspeți regali la Ischl. Duminecă au sosit la *Ischl*, spre a face visită M. Sale împĕratului și rege Francisc Iosif I., *ducele de Asturia* cu soția, *contele de Caserta*, cu soția, *ducele de Calabria* cu soția, și *ducesele de Bourbon*: Maria Imaculata, Maria Pia și Maria Iosefa. La gară óspeții au fost așteptați de însu-și M. Sa. La ora 5 după amiazi óspeții s'au re'ntors la Traunkirchen.

*

Hymen. Dl *George Burlea*, ales paroch în parochia de nou înființată Barcan, și domnișóra *Maria Russu* își vor serba cununia, Duminecă, în 7 Iulie st. v. la órele 2 p. m. în biserica gr.-or. din Sita-Buzĕu.

— Domnul *Petru Circo*, cleric abs. din Șesuri, și domnișóra *Octavia Maxim* din Ighiu, s'au fidanțat.

*

Informați bine! „Független Magyarország“ în numĕrul de Duminecă ocupându-se cu combinațiunile asupra persónei care va urma lui *Schlauch* în dignitatea de *cardinal* zice și următórele: „... din isvor necunoscut s'a rĕspândit în cercurile politice și bisericesci știrea, că și *Pavel* e candidat de cardinal, dar' acéstă știre peste tot n'a întîmpinat primire seriósă“ ... — Sĕracul *Pavel*! La patru sĕptĕmâni după ce rĕmășițele pămêntesci i-au fost așezate spre odihna de veci (a fost înmormêntat în 4 Iunie st. n.), gazetarii unguri îl fac candidat la dignitatea de cardinal!

*

La fondul „Masa învĕțăceilor meseriasilor români“ administrat de „Reuniunia sodalilor români din Sibiiu“, au binevoit a mai contribuí următorii dni: Pantaleon Lucuța, căpitan c. și r. în pens. 1 cor.; Moise Lazar, ases. consist. 40 fileri. Victor Fincu, funcț. const. 50 fileri, Ilie Hociotă, ascultător al facultății teologice din Cernăuți, 20 fileri; Petru Circo, candidat de preoție, Șesuri, 50 fileri; Ermil Borcia și Jeronim Preda câte 20 fileri și Cornel Popescu, stud. filos., Budapesta 50 fileri.

*

Mort de spaimă. Canonicul Iosif *Miljan* din Agram mergea Duminecă séra spre casă. Pe cale trăsura s'a ciocnit cu un tren, ceea-ce a provocat în canonic spaimă așa de mare, că a murit subit. De nu ar fi fost așa fricos, rĕmânea viu, căci mănătoriului și trăsurii nu i-s'a întêmplat nimic.

*

Daruri pentru biserica din Sighișóra. Ecatarina Manta, un fênaț de un jugĕr. Stefan Iosif Boian, un fênaț de cinci jugĕre. Ioan Șoneriu, 400 coróne, Savina Șoneriu 300 coróne. Nicolau Rohan cu soția sa Marina născută Ilea, un rênd complet de ornate bisericesci, cu 120 coróne. In sensul decisului sinodului parochial întrunit la 19 Maiu a. c. în ședință estraordinară, — subscrisul în calitate de president al sĕu, — esprimă mulțămita sa marinimoșilor dăruitori. Cei rĕposați afle cu trupurile lor odihna eternă în sinul mormêntului; sufletele lor sĕ se îndulcéscă de fericirea necurmată întru împĕrăția lui Dumnezeu. Celor în viéță, cari au documentat cu dăruirea ornatelor bisericesci, că iubesc podóba casei lui Dumnezeu, sĕ le lungéscă atotputernicul firul vieții până la cele mai estreme bĕtrânețe în bine. Sighișóra, 29 Iunie 1902. *Dimitrie Moldovan* protopop și paroch prim.

*

Coleră. Consulul din Canton (China) al Statelor-Unite a telegrafat zilele acestea ministeriului de esterne, că în provincia Cvang-si în orașele din regiunea rîului Cvailing devastéză în fórte mare grad *colera*. In orașul Ping-lo au murit de coleră 3000 de ómeni, ear' în orașul Cvai-ling 10.000.

*

Fabrică mare la Turda. In hotarul Turdii și ținuturile din împrejurimi se află în fórte mare abundanță gyps de calitate cum abia de va mai fi pe undeva în întrégă Europa. Esperimentările chemice au constatat că piatra de gyps din ținuturile Turdii conține $98^{1}/_{2}\%$ gyps curat și numai $1^{1}/_{2}\%$ alte ingrediențe. Acéstă comóră a stat mulți ani neesploatată, până ce un consorțiu a luat în arêndă tóte carierele (băile de piatră) din ținuturile Turdii și a clădit acolo o fabrică mare, după modelul fabricelor de acest fel din ținuturile Berlinului. Inaugurarea solemnă a fabricei se va face poimâne (18 Iulie st. n.)

*

Armă în mâna băieților. In Titel baiatul de 13 ani Vilhelm Praks se juca Sâmbătă cu revolverul tatălui seu. Deodată revolvĕrul s'a descărat și a ucis pe mătușa băiatului, Aurora Hild, care stătea aprópe de băiat. Glonțul a nimerit'o în cap și i-a sdrobit creerii.

*

„Campanilla“ din Veneția, renumita clopotniță a bisericei San-Marc, s'a prăbușit alaltăeri (Luni) la 11 ore și 35 minute. Era una dintrĕ cele mai interesante monumente architectonice din evul mediu, avea înălțime de 88 metri; de însemnătate deosebită-i era logetta, făcută în 1540 de Sansovino, cum şi cele patru statue de broz şi uşile de metal, aşezate pe ea în 1750. Napoleon cel Mare s'a urcat pe ea călare, ca sĕ aibă cu atât mai frumósă vedere pe largul mării.

*

Concurs de măritiş. In statul *Nebrasca* (în nordul Americei) e jale mare. Bărbaţii sunt toţi burlaci, fiind-că nu sunt femei, cu cari sĕ se însóre. Dar' fiind-că „nu este bine omului sĕ fie singur“, au făcut un album, în care sunt posele tuturor bărbaţilor neînsuraţi, şi sub fie-care posă numele, etatea, religiunea, ocupaţiunea respectivului, şi dorinţa cum sĕ fie femeia pe care ar lua-o soţie. Acest album va fi trimis în tótă lumea, ca dór' se vor afla femei doritóre de măritiş, cari sĕ îndulcéscă (ori sĕ amăriască şí mai tare!) viéţa bieţilor nebrascani.

*

Astronomul Faye a rĕposat sĕptĕmâna trecută într'o comună din apropierea Parisului, în etate de 88 ani. Faye a fost unul dintrĕ cei mai de frunte astronomi ai seclului XIX. Intrĕ alte scrieri ale sale e de mare valóre opul „Originea lumii“. In 1877 a fost ministru al instrucţiunii publice în cabinetul Rochefort. De mult trăia retras la o moşióră a sa din apropierea Parisului.

*

Proces pentru usură. De 14 zile se pertractéză la tribunalul reg. din Lugoj procesul intentat pentru usură în 75 casuri contra lui Abraham *Friedmann*, fost neguţător în Scheuş. In decursul pertractării s'au ascultat vre-o câteva sute de martori. Tribunalul a aflat pe Abraham Friedmann vinovat de usură în 7 casuri şi l'a osândit la 14 zile temniţă, 1000 cor. amendă în bani, un an perdere de oficiu, suportarea speselor erariale (1500 cor.) şi sĕ restitue în 7 casuri câte 10 cor. (70 cor.) Contra sentenţei s'a dat apel, atât din partea procurorului, cât şi a apărării. (din „Drapelul“).

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ pe anul societar 1901/1902.

(Fine).

III. Archiva.

Archiva s'a înmulţit în decursul anului societar present cu 110 acte, cari tóte sunt induse în protocolul de esebite în ordine cronologică, indicându-se datul întrării, urzirea actului, meritul, datul resolvirii, numĕrul búcăţilor şi eventualele observări.

IV. Colectiunea numismatică.

Colecţiunea numismatică a stat, conform § 35 din statute, sub îngrijirea şi responsabilitatea economului, care o administréză pe basa unui protocol special. In decursul acestui an de gestiune s'a înmulţit cu 29 monede şi 3 bancnote, donate de următorii membri ai societăţii. A. Bena cl. c. II. 2 monede, D. Borcia cl. c. III. 2 monede, I. Bunea ped. c. III. 2 monede, V. Ciuca ped. c. I. 2 bancnote, V. Crangă ped. c. III. 1 monedă, N. Fărcaş cl. c. II. 5 monede, S. Floca ped. c. I. 5 monede, I. Ghiuruţan cl. c. II. 5 monede, S. Mihălţian cl. c. III. 5 monede, I. Păcală ped. c. III. 3 monede, A. Romitan ped. c. III. 1 bancnotă, R. Roşca cl. c. I. 4 monede, N. Stoica ped. c. III. 4 monede, N. Suma ped. c. II. 4 monede, N. Tipuriţă ped. c. I. 2 monede, V. Vereş cl. c. II. 5 monede.

Tuturor acestor donatori societatea s'a simţit plăcut îndemnată sĕ le esprime deosebita sa mulţămită protocolară.

De remarcat e, că monedele sunt aşezate în un dulap anume întocmit spre acest scop, puse fiind astfel spre vederea membrilor societăţii. Dulapul se află în sala de lectură formând un frumos decor pentru acésta.

V. Sale şi mobile.

Ca în trecut aşa şi în acest an au stat la disposiţia societăţii 2 sale. Una a fost folosită ca sală de lectură, cealaltă pentru bibliotecă.

Mobiliarul societăţii, în valóre de preste 1000 cor., a fost aşezat în salele amintite. In decursul anului nu s'a înmulţit mobiliarul cu nici un obiect. S'a ramat însĕ tabloul pedagogilor din anul 1900/1901 şi s'au făcut mai multe reparaturi de lipsă.

Impăcaţi fiind în consciinţa nóstră, că ni-am făcut datorinţa din cât a fost cu putinţă, presentăm acest „Raport general“ judecăţii acelora, de la cari sperăm că munca nóstră va fi apreciată după merit.

Acelora, cari au stat societăţii în ajutor cu sprijinul lor moral şi material, societatea se simte plăcut îndemnată a le aduce cele mai vii mulţămite pentru interesul arătat.

Indeosebi datoresce recunoscinţă şi mulţămită Preastimatului Domn Dr. George Proca, pentru bunăvoinţa cu care a luat asupra-şi sarcina de conducĕtor al societăţii.

Sibiiu, din şedinţa comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, ţinută în 13 Iunie st. n. 1902.

George Tulbure
presid. comit.

Dumitru Borcia
notariu referent.

Cărţi şi reviste.

„Un capitol din activitatea diaconului Coresi“ disertaţiune ţinută de prof. N. *Sulică* la adunarea generală a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“ din anul trecut. Retipărire din „Anuarul“ societăţii numite mai sus. A apărut în Braşov, (tipografia A. Murĕşian).

*

„Formula jurandi valacika“, studiu istoric-literar de prof. N. *Sulică.* In aceeaşi broşură, de acelaşi autor: „*Şcóla e casa omului de omenie*“, discurs festiv rostit la serbarea şcolară din Septembre 1901 a şcólelor medii gr. or. române din Braşov (tipografia Ciurcu et Comp.).

*

„Poesii şi novele“ e titlul unei broşuri apărute de curênd ca Nr. 1. din „Biblioteca literară a ziariului „Libertatea“ din Orăştie. Cum spune redacţia Libertăţii, acéstă bibliotecă nu e destinată a fi pusă în vênḑare, ci se dă ca suplement la numitul ziariu.

*

Poesíi bănăţenesci, de Victor Vlad *Delamarina,* editura despărţĕmêntului *Lugoj* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“; din însărcinarea despărţĕmêntului, adunate şi arangiate de Dr. Valeriu *Branisce.* Preţul *30 fileri.* Pe 66 pagine 8⁰ broşura conţine poesiile în dialect bănăţenesc şi „Intocmiri“ ale rĕposatului Delamarina. Pe lângă acestea Dr. Branisce dă şí o schiţă biografică şi portretul autorului, cum şí unele esplicări pentru cetirea corect bănăţenesce a poesíilor, ear' la finea broşurei un glosar.

*

Nuvele alese e titlul unui interesant volum, apărut în editura librăriei centrale Stănciulescu et Georgescu în Ploeşti (România), în care se cuprind lucrări alese literare, traduse de dl *B. Marian,* după Zola, Maupassant, Daudet, Gogol, etc. într'o limbă frumósă românéscă. Preţul unui esemplar din elegantul volum (145 pagini) face *un leu.* Se póte procura şi prin librăria archidiecesană din Sibiiu. Recomandăm cetitorilor acéstă carte, care conţine lectură plăcută şi uşóră.

FELIURIMI

Bubuşelul. Bubuşeii sunt cei mai mici ómeni din lume. La noi totdeuna este un bubuşel; când începe sĕ umble şi sĕ fugă, vine un altul şi atunci acesta e bubuşelul. In strada nóstră sunt fórte mulţi bubuşei. Când e timp cu sóre es toţi pe afară şi numai atunci se póte vedé câţi sunt. In câte un căruţ sunt doi bubuşei, unul e culcat cu capul încóci, altul cu capul încolo; acestia se numesc gemeni şi aşa de mult samĕnă, că dacă te uiţi la unul creḑi că veḑi pe celalalt. Bubuşeii sunt fórte drăguţi şi buni, când dorm. Dar' când îi scaldă sbiară grozav. Atunci trebue sĕ 'i legeni pe braţe încóci şi 'ncolo şi sĕ le cânţi. Dacă nu 'i laşi sĕ sbiere, sbiară încă şì mai tare. Fiecare om a fost mai întâiu bubuşel. Moşul încă a fost, dar' atunci nu era aşa ca acum. Pĕr nu avea nici atunci, dar' barbă albă nu avea încă, cel puţin măicuţa, cari şi atunci îl cunoscea, aşa zice. Bubuşeii n'au dinţi, şi în gură numai degetul cel arătător îl au. De unde vin bubuşeii, nu se ştie. Unii zic că 'i aduce cocostîrcul, măicuţa însĕ zice că 'i cumpĕră pe tăriţe de la ţigance. (Din caietul unui băiat de zece ani.)

*

Ghinda ca hrană galiţelor. Esperimente făcute de mai mulţi economi au dovedit că ghinda, uscată în cuptoriu, şi apoi măcinată, e fórte bună hrană pentru galiţe (găini, etc.). Procedura e următórea: în hrana obicinuită a galiţelor amestecăm puţină făină de ghindă şi li-o dăm în stare căldicică. Mai consult e însĕ sĕ facem din acéstă făină ţipăi în mărime cam cât pumnul, pe cari apoi îi uscăm. Când voim sĕ dăm galiţelor de mâncare, amestecăm în hrana obicinuită, pentru 12 găini a 10-a parte dintr'un ţipău de acestia, după ce l'am muiat întâiu în apă căldicică. Acest nutremênt promovéză în mare grad formarea ouĕlor.

Din public.*)

Mulţămită publică.

1. Parochianul Ioan Bobletec, fost epitrop al bisericei nóstre gr. or. din Nasna-Chisfalud, tractul Murĕş-Oşorheiului, împreună cu fiul seu Georgiu Bobletec au testst pe séma bisericei nóstre din loc un pămênt arătoriu de 827 stângini cuadraţi (☐) în valóre de 200 coróne, — cu dreptul de folosinţă a parochului, — pentru a fi pomeniţi la sfântul jertfelnic pentru todéuna următorii: Ioan cu prima sa soţie rĕposata Cătălina şi fiul George cu soţia Raveca. — Tot parochianul Ioan Bobletec a procurat din al sĕu un rînd de vestminte preoţesci în valóre de 60 cor. 2. Georgiu Bobletec senior împreună cu Sia Bârsan, un rênd de vestminte preoţesci de colóre roşie cu 60 coróne. 3. Maria Breja, un rênd de vestminte preoţesci de colóre vînĕtă cu 200 coróne. 4. Petru Blaga 3 prapori cu 76 coróne. 5. Ioan Câmpean un prapor cu 16 coróne. 6. Nicolau Cioban 2 sfeşnice cu 8 coróne. 7. Anica Chelemen, un sfeşnic pentru 6 lumini cu 16 coróne. 8. Georgiu Tătar senior o candelà cu 42 coróne. 9. Prin contribuiri în bani de la 137 parochieni s'a încassat suma de 149 coróne, din care s'a procurat un potir cu 70 coróne, o steluţă cu 5 coróne, sfânta copie 4 coróne, linguriţa 4 coróne, disc 16 coróne, o cădelniţă cu 30 coróne şi un penticostar cu 20 coróne. 10. Maria soţia lui Petru Duca, Anica soţia lui Sandu Dreghiciu, Florica soţia lui Dumitru Dreghiciu şi Maia soţia lui Elie Ugran, Sia soţia lui Tóder Sâmpălean, Maria soţia lui Iacob Duca, Raveca soţia lui Ignat Cheteleşiu, Maria soţia lui Dumitru Toma şi Anica soţia lui Ioan Cătinean au donat câte o măsăriţă, cu cari s'a îmbrăcat Prestolul, masa de la Proscomidie, strana cântăreţilor, masa părăstaselor şi tetrapodul; — 11. Maria soţia lui Petru Hotia a donat un sticharíu şi o măsăriţă. 12. Ana soţia lui Dumitru Sângeorzan, Samfira soţia lui Vasilie Hodoşiu, Maria soţia lui Iacob Duca, Maria soţia lui Hodoşiu Tóder, şi Maria soţia lui Ioan Duca au donat câte 2 stergare, ear' Óna soţia lui George Berghian şi Lina soţia lui Ioan Hodoşiu câte un stergariu, tóte din ţĕsĕtură şi cusătură de casă. 13. D-şóra Hodoşiu din Iclandul-mare încă a donat pe séma bisericei nóstre din Nasna un stergariu fórte frumos tot ţesătură şi cusătură de casă. 14. Tot din contribuiri benevole în fruntea cărora totdéuna au stat premergênd cu esemplu D-na preotésă Rosalia Russu, s'a încassat suma de 87 cor. 70 fileri, din cari s'au procurat 2 sfesnice în tinda muerilor, cu câte 6 lumini, cu 24 coróne, şi un sfesnic mai mic cu 6 coróne, ear' restul s'a întrebuinţat pentru facerea unui cor, de unde azi copiii de şcólă şi cu tinerimea adultă de ambe sexele, cântă în tótă dumineca şi sérbătórea cântările liturghice.

Astfeliu casa sfântă de rugăciune, care la anul 1889, când subscrisul am fost întrodus paroch, era fórte sĕracă în odórele şi ornamentele bisericesci, astăzi este fórte împodobită şi poporul cu drag întră într'însa pentru a asculta sfânta slujbă şi a înălţa rugăciuni la Atotputernicul D-zeu.

Marinimoşii donatori, ale căror fapte pot sĕ fie spre îndemn şi altora, priméscă şi pe acéstă cale călduróslă şi sinceră mulţămită. Bunul D-zeu sĕ le dee tăriă trupéscă şi linişte sufletéscă pentru a lor faptă creştinéscă.

Nasna, la 12/25 Iunie 1902.

Stefan Russu
paroch gr.-or.

Dela „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“.

— **O rugăminte.** —

Ne luăm voie a ne adresa cătră membrii Reuniunei nóstre cari în restimp au părăsit Sibiiul, cu rugarea sĕ binevoiască a ne aduce la cunoscinţă dacă doresc a mai rĕmâné sau nu în sînul Reuniunei. Cu o cale punem în vedere, că întrĕ membrii nostri până de present s'au ivit 21 casuri de mórte. Cei cari vor sĕ mai fie membri, sĕ binevoiască a trimite în timpul cel mai scurt taxele restante, ear' cei cari vor sĕ ese din şirul membrilor sĕ înapoieze cărticica de membru.

Nefiind încă numĕrul complet pentru a 2-a secţiune, la subscrisul birou se mai primesc membri noi.

Sibiiu, 11 Iulie n. 1902.

Biroul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“.

Pantaleon Lucuţa
director.

Vic. Tordăşian
secretariu.

Posta redacţiunei.

De pe Hârtibaciu. Ai dreptate. Mulţi sunt de aceia, cari una scriu şi alta fac. Dar' vorbele bune pot sĕ fie primite chiar şi de la unul, ale cărui fapte nu stau în consonanţă cu ele. Sĕ nu căutăm nici-odată *cine* scrie, ci *ce* scrie!

D-lui N. C. în V. Invĕţătorii de la şcólele poporale, fie de stat, comunale, ori confesionale, după salariul, respective pensiunea lor *nu plătesc dare comunală.* Acelaşi favor îl au şi *preoţii* pentru venitele ce le au după *oficiul lor.*

Parochului *L. Ciorbea* în Ponor. Cu privire la chestia fondului de pensiune întrébă ocasional pe protopopul tractului şi îţi va spune, cà nu se póte.

Dlui L. S. Altceva e *cuota* şi altceva contribuirea la solvirea cametelor după datoriile monarchiei, — camete numai, căci capitalul e aşa numită datorie „fundată“, care nu se depuréză nici-odată (n'are monarchia atâţia bani, ca sĕ se pótă mântui de aceste datorii). Cu ocasiunea transacţiei de la 1867 s'a statorit prin lege proporţia în care Ungaria are sĕ contribue la solvirea acestor camete (§. 1 din art. de lege XV: 1867). Acésta s'a statorit aşa, că comisiunea numită de guvernele celor două state, din cărţile de contabilitate ale comisiunei pentru controlarea datoriilor de stat şi din ale esactoratului din ministeriul de finanţe al Austriei a statorit cât era la 1867 suma datoriilor şi suma cametelor după aceste datorii. Cametele erau 122.295,702 fl. (la an!) Din acéstă sumă au fost subtrase 25 milióne, ca un precipiu care privia esclusiv pe provinciile austriace ereditare şi astfel aveau sĕ 'l supórte singure. A rĕmas deci suma de 97.295,702 fl. Din acésta 30%, sau 29.188,000 fl. a luat asupra-şi Ungaria. Ear' fiind-că 49.341,349 fl. aveau sĕ fie solviţi în monede (nu în bani de hârtie), din suma de 29.188.000 fl. Ungaria solvesce în monede (în aur) 11.776,000 fl. Faţă cu acésta, *cuota* e proporţia în care Austria şi Ungaria au sĕ contribue la acoperirea *speselor comune ale monarchiei* (armata, ministeriile comune, consulatele etc.).

„Albina“
institut de credit şi de economii în Sibiiu

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune cu ziua de 30 Iunie 1902 face . . . K 4,925.500·—

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de . . . K 5,105.431·10

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . K 19,848.556·52

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de . . K 400.000.— acesta e îndus în cont separat şi plasat în efecte publice.

Sibiiu, în 14 Iulie 1902.

Direcţiunea.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 464/902. [93] 1—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învěţătoresci** vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu**, cu salariu de 600 cor., solviţi din repartiţiune în suma de 300 cor., ear' pentru restul de 300 s'a cerut întregirea de la stat, cuartir în edificiul şcólei si lemne.

2. **Bertan**, cu salariu de 600 cor. solviţi în rate lunare anticipative, din cassa comunală în sumă de 300 cor., din cassa bisericei în sumă de 100 cor., ear' restul de 200 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

3. **Blăşel**, cu salariu de 600 cor. solviţi în sumă de 200 cor. din cassa bisericei ca ajutoriu de la Preaveneratul Consistoriu archidiecesan, ear' restul de 400 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

4. **Frâua**, cu salariu de 600 cor. solviţi în sumă de 200 cor. de la stat, ear' restul de 400 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

5. **Şaroş**, cu salariu de 600 cor. solviţi în suma de 518 cor. din repartiţiune, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir în edificiul şcólei.

Concurenşii au sě-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că cei-ce vor fi aleşi sau instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi în sěrbători cu copíii la liturgie.

Mediaş, la 1 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 346/1902. [94] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** la şcólele din comunele mai jos însemnate — protopresbiteratul Mercurei — se deschide concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

1. **Apoldul-inferior**, douě posturi cu salariu anual de câte 600 cor. şi relut de cuartir 60 cor., eventual cuartir natural de câte o odae în edificiul şcólei.

2. **Dobârca**, un post, salariu 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei (o sórte de circa 3 cară de lemne din pădurea comunală).

3. **Beşiněu**, un post, salariu 600 cor., pentru cuartir şi relut de lemne 40 cor.

5. **Rod**, un post, salariu 600 cor., relut de cuartir şi de grădină 100 coróne.

6. **Reciu**, un post, salariu 600 cor., cuartir natural şi grădină pentru legumi.

Aspiranţii la aceste posturi au a-şi înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Mercurei (Ioan Droc) în Sělişte în terminul deschis, — şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la biserică în comuna la care reflectéză. Invěţătorii aleşi vor fi obligaţi a ţiné strană sau a cânta cu elevii lor Dumineca şi în sěrbători la liturgie.

Sělişte, la 28 Iunie 1902 v.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

I. Droc
protopop.

Nr. 611/1902, [95] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţători** mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare:

1. **Balomir**, la postul al doilea, cu salariu anual de 600 cor., plătibili în rate lunare anticipative, parte din cassa bisericei, parte din repartiţiune, relut de cuartir 20 cor. şi un stângin de lemne.

Cei-ce vor puté dovedì că vor puté înfiinţa şí un cor, vor fi preferiţi.

2. **Mermezeu-Văleni**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc, salariul din repartiţiune.

3. **Homorod-Suseni**, la şcóla comună cu Homorod-Joseni cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

La tóte acestea posturi se vor computa cuincuenalele legale numai după instituírea definitivă şi serviciul de 5 ani neîntrerupt în respectiva comună.

Cei aleşi sunt datori a merge Dumineca şi în sěrbători cu copiii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii au sě-şi subştérnă în terminul indicat cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 28 Iunie 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 703 pp. [92] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învěţătoresci** vacante de la şcólele nóstre tractuale mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină, lemne de încălḑit şi cuincuenalul legal asigurat.

2. **Banabic**, salariu 600 cor. de la popor, cuartir, grădină, lemne pentru foc şi tóte beneficiile împreunate cu oficiul învěţătoresc.

3. **Botez**, salariu 248 cor. repartiţie, eventual folosirea alor 25 jug. pămênt arător şi de cosit; 360 cor. ajutoriu de la stat, locuinţă, lemne de foc. Invěţătoriul va avé sě provadă şi cantoratul, pentru care va trage şi stole separate.

4. **Găbud**, salariu 400 cor. repartiţiat pe popor, 200 cor. din păşunatul şcolar, cuartir şi lemne pentru încălḑit.

5. **Hărăstaş**, 600 cor. salariu, anume: 380 cor. din repartiţie, 60 cor. din didactru şi 160 cor. din naturalii, cuartir, grădină şi lemne de foc. Invěţătoriul va funga şí ca cantor.

6. **Hidiş**, salariu 600 cor. din repartiţie, relut corespunḑětoriu pentru cuartir, grădină şi lemne.

7. **Muierěu**, salariu 600 cor. repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc. Alesul va provedé şi cantoratul şi la casuale va avé şí stole.

8. **Sânmihaiu**, salariu 600 cor. parte din lada bisericei, parte de la popor şi din naturalii, rěscumpěrare corespunḑětóre pentru locuinţă, grădină şi lemne de foc. Avênd a fi şí cantor învěţătoriul va beneficia şí de stole.

9. **Soporul-de-câmpie**, 600 cor. din repartiţie şi naturalii, cuartir, grădină şi lemne de foc. Afară de salariu va trage învěţătoriul şi stole ca cantor.

Reflectanţii se vor presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comunele respective pentru a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, mai ales, că învěţătorii aleşi vor fi poftiţi sě cânte cu copíii în strană, eventual sě formeze şi cor cu şcolaril şi adulţii.

Este de dorit şi de interes şí pentru candidaţii nostri sě reflecteze la posturile înşirate, pentru că în tóte locurile sunt regulate şi asigurate salariile şi tóte beneficiile învěţătoresci.

Concurenţii sě-şi aştérnă în terminul indicat cererile instruite în regulă la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Turda, 25 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Jovian Murěşian
protopresbiter.

Nr. 482/1902 prot. [82] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învěţătoresci** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Sighişóra**, postul învěţătoresc clasa I, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 412 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc;

— postul învěţătoresc clasa a II-a cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

2 **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Daia-săséscă**, cu salariu anual de 600 cor. în bani gata, jumětate venitul din grădina şcolară şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.

Reflectanţii la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 şi celor de la 13—15 ani, — şi a ţiné în Dumineci şi sěrbători, — cei din Sighişóra în mod perondătoriu, — strană în biserică, sě-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferintu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 24 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 62/1902. [88] 3—3

Concurs

Devenind vacant postul de **învěţătoriu** pentru clasa a IV-a de băeţi de la şcóla gr. or. din **Rěşinari**, prin acésta se escrie concurs de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 700 cor. salariu şi 64 cor. relut de cuartir şi lemne ce se plătesc din fondul bisericei în rate lunare anticipative. Cuincuenalele se vor computa numai după instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani la şcóla nóstră.

Cererile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre se vor aşterne la oficiul protopresb. al Sibiiului ln terminul deschis.

Aspiranţii la acest post, încă înainte de espirarea terminului de concurs sě se presenteze aici la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci, avênd învěţătorul ales datorinţa a ţiné o strană în biserică Dumineca şi sěrbătórea, pe lângă acestea va instrua în gimnastică pe toţi elevii institutului.

Concurenţii cu pregătire superióră şi cari poşed cunoscinţe de musică vocală vor fi preferiţi, avênd comitetul intenţiunea a concrede alesului instruarea şcolarilor în cântări şi conducerea corului, pentru care va primi o remuneraţiune anuală de 200 cor.

Rěşinari, din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 23 Iunie st. v. 1902.

Bucur Dancăşiu **M. Lungu**
preş. com. par. not. com. par.

Nr. 701.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 28 Iunie 1902.

I. Papiu
protopresb.

Nr. 125/1902 [87] 3—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor vacante de **invețători** în următórele comune bisericesci:

1. **Federi-Fizeşti**. 2. **Grid**. 3. **Luncani**. 4. **Petrila-Brad**. 5. **Petrila-Gârgani**. 6. **Petroşeni**. 7. **Sântă-Măria-de-pétră**. 8. **Valea-Sângeorgiu**.

Emolumentele la fie-care post sunt: 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii cualificaţi conform legii, cari trebue sě ştie şí cântările bisericesci, sě aştérnă suplicile cu documentele recerute subsemnatului oficiu.

Haţeg, în 25 Iuniu 1902.

Oficiu, protopresbiteral Haţeg în conţelegere cu comitetele parochiale.

Titu V. Gheaja,
protopresbiter.

---

[83] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea postului învěţătoresc** vacant de la şcóla confesională gr. or. din **Braşov-Stupini**, protopresbiteratul Braşovului, împreunat cu cantoratul şi cu îndatorirea a ţiné prelegere în şcóla de repetiţiune, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu anual solvit din cassa Bisericei în rate lunare anticipative 480 cor. venitele cantorali 120 cor., în total 600 cor., cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 3 stângini lemne din care este de a se încălḑi şi şcóla.

Cuincuenalele se computā de la instituirea definitivă şi servíţiul neîntrerupt în acéstă comună.

Concurenţii au sě'şi aştérnă cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre Prea Onor. Oficiu protopresbiteral al Braşovului în terminul indicat, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre poporului în biserică, spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Braşov-Stupini, în 16 Iunie 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Ioan I. Maximilian **George Constantin**
capelan, preşedinte. notariu.

In conţelegere cu subscrisul.

Oficiu protopresbiteral al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 722/1902. [84] 3—3

Concurs

Pentru mai jos notatele **posturi învěţătoresci** din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Româu“, şi adecă:

1. **Rěşnov**, 2 posturi cu câte 600 cor. salariu.

2. **Zerneşti**. 3. **Codlea**. 4. **Şimon**, 5. **Şirnea** şi 6. **Moeciul superior** — în fie-care loc câte un post cu salariu de 600 cor., cortel, lemne şi grădină, eventual relut corespunḑětoriu în bani pentru acestea.

Se observă că posturile învěţătoresci în genere sunt împreunate cu cantoratele, deci vor fi preferiţi acei concurenţi cari sunt desteri în cântări şi tipic, ceia-ce au a dovedi poporului în biserică în vre o Duminecă sau sěrbătóre.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi înainta rugările lor la subscrisul oficiu în terminul indicat, instruite conform legii.

Zerneşti, 24 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 125/1902 prot. [86] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învěţătoriu** în parochia **Livezeni** din tractul Haţeg prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu de 600 cor., care se solvesce regulat din cassă, folosinţa unei grădini de 1 jugěr, 4 stânjini lemne de foc, din cari se încălḑesce şi sala de învěţămênt, cuartir constătătoriu din douě odăi (chilii) frumóse, una bucătărie, o cămară şi o pivniţă, tóte în edificiul cel pompos al şcólei, zidit după planul cel nou ministerial.

Comuna Livezeni este lângă oraşul Petroşeni, lipită de el, şi învěţătoriul are prospect şí de alt venit, compatibil cu oficiul sěu.

Pot concura numai *pedagogi* absoluţi cu cualificaţiunea prescrisă prin lege, cari ştiu şi cântările bisericesci, şi voesc sě rěmână stabil în postul acesta.

Suplicile concursuale cu documentele sě se aştérnă la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Haţeg, în 25 Innie, 1902.

Oficiul protopresbiteral Haţeg în conţelegere cu comitetul parochial.

Titu V. Gheaja,
protopresbiter.

Nr. 129/1902 [85] 3—3

Concurs

Pentru întregirea a **douě posturi învěţătoresci ordinare** la şcóla română gr. or. din **Paloş**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: câte 600 cor. salariu anual plătibil din repartiţie şi din didactru după copii, în rate trilunare decursive, locuinţă în natură, lemne de foc după trebuinţă şi cuincuenalele socotite de la ziua alegerei.

Invěţătorii aleşi vor avé sě instrueze — afară de instrucţiunea cu copii de tóte zilele, — şi în şcóla de repetiţiune, sě conducă tinerimea şcolară şi adultă în cântările bisericesci la liturgie şi a da cantorilor ajutoriu la utrenie, — o condiţiune reclamată de familiile fără de copii, cari încă contribue prin dare bisericéscă la salariile învěţătorcsci.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi au a'şi subşterne cererile de concurs împreună cu documentele recerute, instruite conform legilor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral concernent în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere, în biserică, spre a'şi arěta desteritatea recerută prin condiţiunea din urmă şi spre a face cunoscinţă cu poporul.

Paloş, în 21 Iunie 1902.

Pentrn comitetul parochial:

Patrichiu Pintea
paroch şi preşed. comit.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopop.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 75 Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Iulie 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Limba magiară în școlele poporale.

Sibiiu, 18 Iulie n.

II.

Instrucțiunea publică se póte face, și de fapt se face în școlele de la sate, amĕsurat împrejurărilor locale și conform raporturilor economice în cari trăesce țeranul ai cărui copíi au sĕ cerceteze școla. De aceea, învĕțămêntul se face la sate cel mult în șése luni de preste an, ear' restul din an îl forméză feriile, reclamate în mare parte de trebuințele economice ale țĕranilor cu copíi obligați sĕ cerceteze școla.

Acum, dacă luăm în privire planul de învĕțămênt întrodus în școlele poporale din patria nóstră, și vom vedé câte studii au sĕ fie propuse în școla sătéscă, pe ușor ne putem convinge, că mare sporiu nu se póte aștepta din nici un studiu, dată fiind scurțimea timpului de propunere. De altcum nici nu cade în sarcina școlei de la sat sĕ dee gata pe geograful, istoricul sau limbistul, ci tot ce se aștéptă de la școla elementară poporală este aceea, sĕ sădéscă în elevi cele mai elementare cunoștințe ale culturei omenesci, anume, *cetirea*, *scrierea* și *computul*, lucruri neapărat de lipsă pentru țerani, ear' din celelalte studii sĕ le deie *câte ceva*, cât tocmai se póte prinde de elevi.

Pe lângă actualul nostru plan de învĕțămênt resultate estraordinare póte sĕ dee deci școla sătéscă numai acolo unde se face o încordare estraordinară de puteri, atât din partea învĕțătoriului cât și din partea elevului, dar' chiar și aici resultatul e problematic, pentru-că nu póte sĕ fie de durată lungă.

Și tocmai acéstă împrejurare a făcut, ca la timpul seu naționalitățile nemagiare din țéră sĕ militeze contra întroducerii limbei magiare ca studiu obligat în școlele poporale de la sate, pentru-că știau, că întroducerea unui studiu nou în învĕțămêntul public nu póte sĕ se facă de cât numai în detrimentul progresului preste tot în instrucțiunea publică, și că prin acésta se periclitéză și se fac problematice resultatele pe cari trebue sĕ le dee școla poporală cu privire la primitivele elemente ale culturei omenesci. Căci, cu cât sunt mai multe studii de propus în școla de la sat, cu atât mai slab e sporiul chiar și în cele mai necesare pentru țeran.

Dacă atunci am ținut de periclitată instrucțiunea publică prin înmulțirea obiectelor de învĕțămênt, natural că astăzi primejdia pentru învĕțămêntul public din școlele poporale nemagiare de la sate trebue sĕ o ținem de și mai mare, fiind-că acum noul studiu, întrodus atunci, se ia din șirul obiectelor obligate de propunere și se ridică la rangul unui studiu predilect, studiu pentru care au sĕ fie jertfite jumĕtate din orele de propunere de preste sĕptĕmână.

Nu pedagogul, ci laicul încă trebue sĕ înțelégă, că acésta nu se póte face de cât earăși numai în detrimentul celorlalte studii obligate, în detrimentul instrucțiunei preste tot, pentru-că dacă din cele șése luni de instrucție de preste an trei vin jertfite esclusiv limbei magiare, ce mai rĕmâne pentru celelalte studii, și ce sporiu se póte face în ele într'un timp atât de scurt?

Că pe lângă o astfel de împărțire de ore cum se va puté satisface în viitoriu planului de învĕțămênt? — știe ceriul. Noi știm însĕ un lucru, anume, că resultatul visat de domnul ministru de culte și instrucțiune publică și de cei ce 'l îndémnă sĕ mérgă pe calea apucată a magiarisării școlelor confesionale, nu va fi ajuns nici prin aceste mĕsuri supĕrăcióse pentru confesiunile cari jertfesc atât de mult ca sĕ-și aibă școlele lor naționale, din motivul, că după cum am spus, în școlele poporale nu se pot învĕța limbi *din carte*, pentru-că etatea, mintea nedesvoltată, și mai ales împrejurimea elevilor nu o conced acésta.

Nu se va face deci nici un sporiu în limba magiară, — mai mare decum e cel de astăzi, — dar' nu se va face sporiu în viitoriu nici în celelalte studii, și astfel pentru un esperiment, pentru o închipuire, numită magiarisarea naționalităților nemagiare din țéră, jertfele aduse pe altariul culturei generale din partea naționalităților vor rĕmâné jertfe aduse înzadar, și străbaterea culturei primitive în păturile de jos ale poporațiunei nemagiare vine împedecată, de dragul unei limbi pe care cei-ce au trebuință de ea și-o însușesc singuri, de voe bună și fără nici o silă.

Dar' chestia are un însemnat *fond politic*, și aici e pĕcatul. Scopul e asimilarea, magiarisarea prin școle. Va sĕ zică, școla se folosesce ca mijloc pentru ajungerea scopurilor politice!

Asta e o greșală fórte mare. Pentru-că școla, și preste tot instrucțiunea publică, n'are sĕ fie trasă în cadre politice și n'are sĕ fie folosită în scopuri politice. Școla nu póte sĕ fie fabrică de magiarisare, ci numai aceea ce trebue sĕ fie, instituțiune pusă în serviciul culturei generale omenesci, în serviciul acelei culturi, care póte sĕ fie altuită în elev numai în limba în care acesta a crescut, în care a început a cugeta încă în brațele mamei sale, fiind-că numai limba acésta, limba maternă a elevului póte sĕ formeze mediul care pune pe învĕțătoriu în posițiunea de a-și puté resolva în mod multămitoriu și pe deplin problema cea grea cu a cărei resolvare e însărcinat.

A pretinde deci, ca elevii din școlele poporale sĕ învețe a cugeta și a-și esprima cugetele într'o limbă străină, ear' nu în limba lor maternă, nu e alta de cât atac îndreptat în contra libertății de desvoltare și în contra culturei generale omenesci. Și în numele acestei culturi generale omenesci datori suntem sĕ protestăm cu tótă energia în contra nouelor disposițiuni luate din partea ministrului de culte și instrucțiune publică cu privire la învĕțarea limbei magiare în școlele poporale, — ca păgubitóre pentru desvoltarea intelectuală a tinerimei nemagiare din patrie. Sĕ protestăm și sĕ cerem revocarea lor!

Infamia kossuthistă.

In numĕrul anterior am semnalat articolul infam din ziariul „Független Magyarország“, organul de publicitate al lui Francisc *Kossuth*. Dăm acum în traducere fidelă acest articol, spre a se vedé cum suntem pălmuiți și insultați în sentimentele nóstre de pietate din partea acelora cari la 1848–49 *au detronat Casa de Habsburg*, în timp ce părinții nostri și-au jertfit viéța și averea apărând tronul și dinastia.

Articolul e următoriul:

„In deceniile din urmă rĕsar ca ciupercile astfel de producte literare, cari se trudesc sĕ spele albe câteva figuri negre ale rĕsboiului nostru de libertate. Ca-și-cum la comandă, ca-și-cum din aceeași oficină ar eși acestea, căci tóte sunt deopotrivă pline de cele mai sfruntate denaturări, neadevĕruri, și tóte contribue din greu la falsificarea istoriei nóstre. Sunt nenumĕrate cărțile și broșurile cari iau în apărare pe Görgei. Acum însĕ merg și mai departe și vosc sĕ presinte publicului ca pe cel mai ideal conducĕtor român pe *Iancu, crudela bestiă valahă* (vérengző oláh bestiát.) Nu putem trece fără cuvênt peste acésta. Acésta e veritabil atentat contra istoriei nóstre. Și nici că ne putem închipuì, de ce gazeta creițăréscă „Vásárhelyi Hiradó“ ia în apărare pe Iancu Avram, pe *banditul crudel valah* (véres oláh bandita) al rĕsboiului de libertate, scriind despre el astfel:

(citéză 10 rênduri, în cari se zice că Iancu a fost idealist, unicul om în Ardeal pe timpul revoluției, care „în adevĕr s'a încăldit pentru libertate și scopuri politice mai înalte“. Ceea-ce dă însĕ cu o mână esprimându-se astfel asupra lui Iancu, „Vás. Hiradó“ ia îndoit cu ceealaltă mână, zicênd că toți ceialalți tribuni români au fost crudeli, sângeroși și bestiali.)

După pasagiul citat, fóia lui Kossuth continuă astfel:

„Poporul nostru cunósce altcum pe Iancu. Ce a putut îndemna însĕ pe scriitor, într'un oraș magiar de baștină, unde ómenii se întorc cu scârbă de către asfel de articoli, sĕ scrie acel articol? Băncile române ardelene își întind deja spre Alföld antenele, dór' nu va fi căzut în mreaja lor „Vás. Hiradó?“ . . . . . .

FOIȘÓRĂ

Poeții ardeleni în literatura română.

de

Frații **I. Minea**.

Rĕsfoind istoria literaturii române și cercetând de la începutul acesteia până prin anii nouĕzeci, rĕmâi isbit de un fapt curios. Ardealul nostru a produs mulți scriitori de valóre, mai toți s'au màrginit însĕ întru a scrie proză, și afară de *Andrei Murĕșianu*, care e amintit numai pentru faptul că a scris însuflețitórea cântare națională a tuturor Românilor *„Deștéptăte Române“*, nici un poet de sémă n'a produs Ardealul.

Descălĕcători de țară, dătători de legi și datini, istorici eminenți și cu vederi înalte, scânteetóre de iubire de neam și de moșie, filologi savanți, cari luminéză originile limbei și ale poporului român, origini, ce ei cu mândrie le propovĕduesc urbi et orbi, filosofi chiar, — poeți însĕ *nici-unul!*

Și fiind-că nici în alte arte, ca musică, sculptură, pictură nu se remarcase încă până în timpul din urmă nici-un fiu al Ardealului, e ușor de înțeles, cum pentru un moment s'a putut rĕspândi credința, că „Ardelean și artă“ sunt două noțiuni incompatibile, cari se bat în capete, că prin urmare Ardelenii sunt lipsiți de ori-ce simț artistic, incapabili de a se entusiasma de divinul farmec al unei opere de artă și de a produce astfel de opere.

Nimeni însĕ nu s'a încercat sĕ cerceteze causa acestei aparițiuni întristătóre și a esplica pricina, pentru care trei milióne și mai bine de Români nu sunt în stare sĕ producă un artist, un poet. Sĕ aibă óre rost legea lui Bacon, relativ la apariția intelectualilor, ori crearea unui poet pretinde un anumit teren, în care se póte ivi, ca și grâul, secara, sau orzul? Căci chiar dacă vre-un îndrăsneț s'ar fi aventurat într'o astfel de cercetare, s'ar fi împedecat la pasul cel dintâi: Românul ardelean trăesce în mijlocul celei mai frumóse, celei mai poetice, mai fermecătóre naturi, — mai mult chiar, poporul acesta a dat cele mai frumóse mărgăritare din literatura poporană a tuturor Românilor, — faptul însĕ, că până acum din sinul lui n'a eșit nici-un poet de valóre, e inesplicabil. Ar fi ajuns fără îndoélă la acésta conclusie îndrăsnețul cercetaș, fără a fi contribuit însĕ cu nimic la lămurirea problemei ce și-o pusese, și ar fi încheiat póte într'un mod mai mult, sau mai puțin vag: Se vede că *libertatea* este condițiunea esențială a oricărei mișcări artistice!...

Și credința, că Ardelenii nu sunt artiști, ar fi prins tot mai adânci rădĕcini, ar fi ajuns póte o dogmă pentru istoricii tinerei nóstre literaturi naționale!...

Dar' iată, că de-odată rĕsare 'ntrĕ noi un mândru lucéfăr, *Coșbuc.*

Un flăcăiandru isteț și falnic, care cu graiu-i duios și dulce fermecase pe toți bĕtrânii satului și uimise o 'mprejurime 'ntrégă, furând inimile tuturor fetelor frumóse, iese cu cântecele sale minunate 'n larga lume românéscă...

Astfel de cântece nu mai rĕsunaserĕ, póte de când murise poetul „Mioriței lae, lae, bucălae“, pe nicăiri, nici prin străvechiul codru, nici prin satele sau prin orașele nóstre.

Par' că era geniul poporului român, care vorbia prin gura istețului flăcău și ne reamintea în cea mai armoniósă limbă românéscă povești vechi, de mult uitate, cu mândrii Feți-frumoși și falnici smei, cu Ilene Cosinzene, zîne din basme și tot felul de 'mpĕrați. El ne cânta mai departe dragostea câmpenéscă, balade duióse și idile de amor dintrĕ fetele și flăcăi de prin sate, ne descria în cele mai poetice colori „Nunta Zamfirei“ și cu o neasĕmĕnată și nespusă duioșie ne povestea „mórtea lui Fulger“, înălțând apoi cu vrednice cuvinte iubirea de moșie a Românului.

Coșbuc a apărut de la început în tótă a lui mărime și frumsețĕ neaoș românéscă. Peisagiurile ce el le descrie, le găsim pe moșia nóstră, nu prin cine știe ce depărtate străinătăți.

Jingașa musă, care 'l inspiră, nue nici musa lui Leopardi, și nici vre-o altă esotică figură, ci e poporul român și literatura lui poporană, din care Coșbuc purcede. Șóptele blânde ale musei poporale le auziserĕ și alții înaintea lui Coșbuc; dar' acéstă musă, modestă afară din cale, s'a retras în fața altora mai pretențióse și mai obraznice, străine însĕ de lege și de neam. In Coșbuc însĕ și-a găsit omul, care cu drag s'o asculte și s'o chieme... (Va urma).

Zice apoi, că publicul magiar o sĕ învețe pe redacția numitei foi, dacă nu se va pocăi cu sinceră căință; îi impută că nu știe istoria „rĕsboiului pentru libertate“ și că cel care astfel scrie nu știe cine a fost Iancu, Apoi continuă:

„Nu știe, că acest *idiot căpitan de bandiți valah* („félkegyelmü oláh rablóvezér“) a fost acela care a dispus mistuirea prin foc a Zlatnei, Abrudului, Roșiei, Bradului, și cu crudelitate ce-ți înghiață sângele a dispus sĕ fie uciși grămadă Magiarii“ (Ce mai minciuni kossuthiste!)

Nu i-a audit de veste respectivul domn gazetar, că *acest om sângeros* poruncia *sĕ fie trași ómenii în țapă, sĕ fie rĕstigniți pe cruce, tăiați cu ferestrĕul peste mijloc*, și *după desonorarea morală* (!Ce minciună infamă!) *alunga femeile și fetele în jaratecul bisericelor incendiate* (!). N'a cetit nici-când despre măcelărirea familiei Brády și nu i-a audit de veste nopții înfiorătóre de la Presaca? Nu știe ce s'a întêmplat cu Aiudul? *Bandiți valahi* au năvălit pe el în miez de nópte și cu foc și fer au pustiit acest vechiu oraș magiar. Pe un moșneag de 80 ani l'au tîrît de picióre în lungul ulițelor, apoi prin chinuri rafinate l'au ucis. *Pe un cetățean de frunte l'au fript de viu* (!), pe preotul reformat l'au tăiat în patru. Cincizeci de femei îngrecate s'au refugiat în biserică. Au năvălit și asupra bisericei și au pustiit'o; pe cele cincizeci femei în stare binecuvêntată *le-au despicat, pe fetii pântecelui lor, înfipți în sulițele căpĕtate de la óstea austriacă, i-au fript* (*!!!*). Un eminent institut al culturei naționale, colegiul reformat, l'au pustiit, museul i-l'au nimicit. Și în acest museu se afla o majestatică reliquie a eroului de la Sântimbru, scutul lui Simion Kemény, din cari și-au făcut cuie de potcóve *bandiții valahi*.

„Apoi tóte acestea nu le știe autorul articolului din „Vásárhelyi Hiradó“? Dacă nu le știe cetiască scrierile baronului Andreiu *Kemény* și ale fostului ministru de comerciu *Lukács* Béla despre acéstă tristă epocă (scrieri reduse deja la valórea minciunilor!) și învețe din acelea, că Avram *Iancu*, nu idealist a fost și nu pentru libertate a luptat, ci a fost *un bandit ordinar*, care visa de coróna Ardealului, până ce a 'nebunit și ca cerșitor flueraș s'a prăpădit prin munți“.

Iată, popor român, cum ești cinstit în țara pentru a cărei apărare și susținere îți dai sângele și averea! Ear' voi bihorenilor, poftiți acum și vedeți: pe ce ómeni ați ajutat sĕ ajungă la mandate de deputați dietali!

Revistă esternă

Visita de la Petersburg. Eri după amiaz regele Victor Emanuil III. a plecat din portul Kronstadt, pe cuirassatul „Carlo Alberto“.

Conform programului, ar avé sĕ urmeze acum visita la *Berlin*.

Asupra visitei de la Petersburg presa mare scrie fel și fel de combinațiuni, o parte atribuindu-i mare importanță politică, ale cărei efecte vor eși la iveală în curênd (Albania?), altă parte însĕ o consideră ca simplă visită de curtoasie.

*

Disolvarea dietei engleze. „St. James Gazette“ din Londra, care stă în contact cu cercurile de curte, în numĕrul de la 15 Iulie scrie că mai mulți membri ai cabinetului consideră sosit timpul sĕ întrebe opinia țerii asupra *rĕsboiului african*. Astfel probabil că dieta va fi în curênd disolvată.

*

Situație critică în Macedonia. Telegramă din *Sofia* dto 15 Iulie raportéză, pe basa științelor din ziarele din Macedonia, că în vilaietul Bitoliei (Monastir) situația e fórte critică. *Iankow*, colonel în reservă al armatei bulgare, *a năvălit în Macedonia cu o ceată înarmată* și prin o proclamație datată din Sturmnila a dat de știre macedonenilor, că *el e comandantul armatei revoluționare* în districtele de la graniță.

Ziariul „Riformi“ din Sofia, organul de publicitate al comitetului macedo-bulgar, vestesce că *în munți se află deja înarmați 3000 de macedoneni, ear' alți 3000 vor prinde arme la primul apel.*

*

Reacțiune în Transvaal. Abia o lună a trecut de la încheerea păcii în Transvaal și deja a și început reacțiunea. Fórte mulți buri (așa zișii „burgheri“) desprețuesc și osândesc pe cei cari au depus armele în cursul rĕsboiului și pe mulți i-au împușcat deja. Ear' cu privire la condițiunile păcii afirmă că acelea li-au fost comunicate fals și astfeliu numai seduși au primit pacea și au capitulat. De aceea nu recunosc perderea independenței.

Burii nemulțămiți cu condițiunile păcii, spre a se deosebí de „trădători“, pórtă cocardă verde.

*

Pretendentul Albaniei. De câteva luni s'a ivit ca pretendent la Albania un aventurier, care zice că e *Don Aladro Castriota*, descendent al eroului prinț George Castriota. A lansat deja și manifeste cătră „poporul seu albanez“ și s'a stabilit pe insula Corfu. Seduși de vorbele și promisiunile lui, beii albanezi îi fac des visită spre a se sfătuí asupra celor de întreprins „pentru eliberarea Albaniei“. Zilele trecute însĕ *Osman pașa*, valiul din Ianina, a aflat că mai mulți bei au fost earăși la Don Alardo. I-a citat la sine, dar' numai doi s'au presentat. Pe acestia valíul i-a pus la închisóre, ear' pentru prinderea celorlalți a trimis trupe. Au fost și prinși toți (22). Valiul i-a escordat pe toți la Constantinopol, unde vor fi dați în judecată pentru tradare de patrie.

Că ce sórte vor avé acesti ómeni seduși, judecând după regimul de teróre din Turcia, nu e greu de prevĕdut.

Incheerea anului școlar la școlele din Brașov.

Sâmbătă, în 29 Iunie v. s'a făcut solemna încheere a anului școlar la școlele române gr.-ort. din Brașov, în presența unui public distins, dame și domni, veniți sĕ asiste la acéstă sĕrbătóre școlară.

Solemnitatea a fost presidată de domnul protopresbiter *Petric*, ear' cuvêntul de încheere l'a rostit domnul *Virgil Onițiu*, directorul gimnasiului, urmând în fine un cântec ocasional, cântat cu tótă precisiunea de corul studenților, condus de profesorul *G. Dima*.

Discursul domnului director *Virgil Onițiu* a fost de următoriul avêntat cuprins:

Iubită tinerime școlară!
Domnilor și dómnelor!

Ajuns-am earăși la sfêrșitul unui an de muncă școlară și ziua festivă de azi ne-a întrunit după un an de zile din nou aci, atât pe noi, cari suntem factorii acestor școle: administratorii, profesorii și elevii, cât și pe alții, pe cari îi légă gândul, inima, sau interesul particular de școla nóstră și de problemele ei.

Atât de rar ni-se dă un prilej așa de frumos, ca sĕ ne adâncim cu toții împreună în cugete asupra problemelor școlei moderne și deci asupra relelor moderne, pe cari ea este chemată a le combate, în cât cred că voiu exploata mai rodnic aceste câteva momente, dacă ne vom îndrepta cu toții cugetele asupra acestei cestiuni.

*

Dacă urmărim evoluțiunea istorică a popórelor mari, cari au fost întemeietórele și purtătórele civilisațiunei moderne, și dacă cercetăm natura faselor diverse, prin cari acéstă evoluțiune a trecut, ni-se impune frapanta asemănare dintrĕ viéța omenimii, ce se desfășură în decurs de mii de ani, și dintrĕ viéța individului, a omului singuratic, care se petrece în câteva scurte decenii.

Precum omul singuratic în scurta sa viéță pământéscă trece prin o serie fixă de stadii ale vieții, cari în genere sunt aceleași la toți individii omenesci, asemenea și omenimea ca întreg trece prin nisce stadii ale vieții, cari corespund celor de mai 'nainte întru tóte: atât în ordinea cum se urméză una pe alta, cât și în caracterul lor specific, prin care se disting întrĕ olaltă. Precum individul singuratic își are epoca sa de copilărie, de juneță, de maturitate bărbătéscă și de senilitate, tot astfel își au popórele singuratice copilăria, juneță, virilitatea și senilitatea lor, și tot astfel trece și omenimea întrégă prin aceste stadii.

Omenimea cultă de azi nu se mai află în stadiul copilăriei. A trecut timpul de mii de ani, când preocupația exclusivă a ómenilor era viéța fisică vegetativă, traiul animalic de pe o zi pe alta, cum este traiul copilului în fașă, dar' a trecut și timpul când pe lângă viéța fisică-vegetativă s'au manifestat primele preocupațiuni psichice-intelectuale, cari ca și la copil, erau stăpânite de exagerările fantasiei, a trecut pentru omenimea cultă și timpul luptelor aventurióse și sângerose, cari erau efluxul puterii juvenile, și al dorului după gloria rĕsbóielor, după laurii vitejiei; — întrat-a omenimea în anii maturității bărbătesci, după care va urma debunăsémă liniștea și debilitatea senilă.

Avêntul juvenil și dornic de gloria armelor, azi nu mai este cunoscut la popórele culte, rĕsbóiele nu sunt azi prilejuri căutate pentru bravuri ostășesci, ci rele, de cari se feresc popórele culte cât pot, și pe cari dacă le pornesc, o fac numai nevoiți de o extremă necesitate.

A dispărut azi poesia splendidă, care îmbrăcase în zare de aur viéța anticilor Elini, a dispărut avêntul rĕsboinic și cuceritor de lumi al Romanilor oțeliți, s'a stins fudulia însetată după sânge a cavalerilor medievali, și unde mai găsesci azi piloții temerari, cari mânați de dorul vag după aventuri, au deschis căi noue în largul temut și necunoscut al mărilor?

Locul visurilor poetice, al zornetului de arme și al dorului după aventuri, l-a ocupat munca asiduă și nepregetată, și drept resultat al muncii: rîvna după avere și bunăstare.

Lupta aventuriósă a armelor și-a cedat azi locul luptei necrunte, care se chiamă concurență, și care vrea sĕ asigure o bunăstare economică fiecărui popor.

Astfel signatura timpului, în care trăim, este: materialistă, și că idealismul nu este o buruiană pe care s'o găsesci pe tóte potecile vieții moderne, este un lucru de sine înțeles.

Care este deci problema școlei moderne? Cum și întru cât va ține ea sémă de stadiul actual de desvoltare al omenimii culte? Cu ce arme are sĕ înzestreze ea pe viitorul membru al acestei vieți moderne? Cari sunt relele de cari îl va feri?

Eată întrebările, asupra cărora voim sĕ rostim câteva cuvinte. . . . .

*

Școlele se împart în două grupe mari, în școle de cultură generală și în școlele de specialitate, sau școle speciale. Școlele primare, școlele civile, școlele reale și gimnasiale sunt institute de cultură generală ear' școlele de comerciu, academiile de drept, școlele de agronomie, de silvicultură, de industrie etc. sunt școle speciale.

Problema acestor școle speciale este în deosebi de a pune arma luptei economice moderne în mâna viitorilor cetățeni, ear' problema școlelor de cultură generală, este de a cresce tînĕra generație și a o înzestra cu tóte acele calități generale omenesci, cari sĕ-i facă cu putință pe de-o parte de a continua lupta culturală a veacurilor — problema istorică, — ear' pe de altă parte de a-și împlini rolul ce își va lua în lupta vieții moderne — problema actuală.

Problema istorică va cere de la școlă sĕ sădéscă idealismul în inima fragedă a elevilor, ear' problema actuală va cere, ca școla sĕ deprindă pe elevi la iubirea muncei seriósе, fiind azi munca considerată ca primul isvor al avuției individuale și naționale.

Așa-dară: avênt idealistic și dragoste de muncă, eată ce au sĕ ducă în góna vieții moderne elevii nostri din școlele nóstre.

Și óre nu întimpină greutăți școla întru împlinirea acestei misiuni a ei?

Eată întrebarea, la care încă voiu sĕ rĕspund.

Voiu arăta din capul locului, cum spiritul utilitar, modern, pune pedecă școlei întru realisarea problemelor sale. Acest spirit mercantil modern a produs o gónă nebună după avere, care se consideră ca singurul isvor de tămăduire pentru tóte nevoile omenesci. Acest spirit vede în școlă numai un mijloc formal inevitabil, pentru a ajunge la blidul cu linte al vieții. Școla, în ochii mulțimii preocupate de problema vieții ticnite a bunei stări materiale, are un rost numai întru cât îți servesce cu testimonii și certificate, cari te îndreptățesc în viéță la un blid mai măricel, sau mai mititel de linte. Munca școlară în acest raport de idei devine o vênătóre după un testimoniu școlar bun. Nu nobilitarea inimii nóstre ca scop suprem, nu înbogățirea minții nóstre, nu înțelegerea profundă a trecutului și pe acéstă basă a problemelor mari de cultură ale presentului — este azi ținta pe care o urmăresc cei mai mulți școlari și — durere — cei mai mulți părinți ce-și dau băieții la școlă, ci agonisirea unui titlu de drept la blidul de linte al vieții.

Testimoniul școlar nu se consideră azi ca un document dat în scris despre gradul de cunoscințe și de nobleță etică a tînĕrului școlar, despre gradul de capabilitate de-a participa la munca obștéscă a lumei culte, ci el se caută ca o hârtie de valóre, ca un scris fonciar cu o mare cólă de cupóne, la cari sĕ poți tăia o viéță întrégă. De aceea mulți dintrĕ părinți, când stau sĕ-și trimită copiii la școlă, nu se întrébă — cum ar fi firesc — care este școla unde se îndeletnicesc școlarii cu muncă seriósă, care este școla care nu se mulțămesce cu aparențe de cultură și sciință, care este școla care face o severă selecțiune întrĕ tinerii capabili de a fi continuătorii luptei culturale a omenimei, și întrĕ cei nechemați pentru o astfel de problemă. Cei mai mulți părinți se întrébă cu totul altfel, când vor sĕ alégă școla la care 'și dau băieții, și se întrébă: unde-i mai ușor, unde poți ajunge mai lesne la testimoniul dorit? Și-și dau copiii acolo. Mai mult. Cum înaintéză fiii lor în studii? cum se pórtă? — Asta-i o chestie, care de obiceiu numai în ultimele sĕptĕmâni ale anului școlar îi preocupă. Dar' nici acum nu de dragul minții și inimii odraslelor lor, ci — pentru testimoniu. Și în vremea asta, când nu mai e nimic de îndreptat la fiii lor, se pornesce o gónă și în scris și în graiu viu, rugări, lacrimi, promisiuni, influințări asupra profesorilor — de ce? pentru de a îndupleca pe profesori sĕ păcătuiască în contra consciinței lor și sĕ dee băiatului negligent un portret mincinos, un testimoniu, care sĕ spună cum nu este el. Și în ultima analisă vor fi avênd și încâtva drept acesti părinți cu vederi înguste, căci la blidul cu linte nu te întrébă nimeni de cualificația internă, ci numai de testimoniu. Ai testimoniu, ai tot; mintea ți-a veni la urmă de sine, dacă vei fi avênd trebuință de ea.

Spiritul acesta utilitar al timpului se manifestă și în disprețul față cu sciințele humanoore, în góna pornită contra culturii clasice și în pretensiunea, ca în școlă sĕ se învețe numai lucruri practice, de cari băiatul va avé un profit direct în viéță. Poetica, estetica, Homer, Virgil, Cicero etc. sunt un balast în ochii acestui spirit modern. Ear' școlarii înșiși înțelegênd valórea cea enormă a acelei bucăți de hârtii timbrate, ce se chiamă testimoniu, vĕdênd că agonisirea ei este idealul la care viséză părinții lor, nu toți, — dar' în mare parte — învață nu ca sĕ scie, nu ca sĕ se nobiliteze, nu ca sĕ se înarmeze pentru lupta vieții cu forțe intelectuale și morale, — ci pentru a-și agonisi acel tesaur de testimoniu. Acest soiu de școlari se prepară din lecții numai cât cred că o sĕ fie examinați, și de câte-ori s'au preparat mai bine din vr'un studiu și nu au fost examinați sau clasificați de profesor, stau sĕ-și smulgă perii de nĕcaz, că „au învĕțat înzadar“ (!), căci tótă truda ce și-au dat nu-și va lăsa urma dorită în testimoniu.

Am puté sĕ urmăm mai departe cu aceste esemple, cari tóte dovedesc influința desastruósă a spiritului modern rĕu înțeles, dar' nu ne putem estinde cu acésta ocasie prea departe.

Nu am fi la înălțimea chemării nóstre ca școlă, dacă nu ni-am ridica glasul cu tótă energia în contra acestor ecrescențe periculóse ale spiritului modern. Ele în sine arată la evidență, cum spiritul materialistic unilateral duce la absurd și nu póte fi sórele conducĕtor al vieții culturale a omenimii.

Tocmai așa nu, precum idealismul absolut, care nu ține sémă de condițiile materiale ale realității, nu póte fi mai mult farul vieții popórelor culte de azi. Calea de mijloc este și rĕmâne și aici cea de aur.

Lăsați în sarcina școlelor speciale de-a le da tinerilor în mână armele luptei pentru asigurarea unei bunestări economice, — ear' pe noi, şcólele de cultură generală, ne lăsaţi sĕ înălţăm privirea sĕnină a fiilor Dvóstră la splendórea poetică a poporului-artist elin, la virtutea clasică a cetăţeanului roman, lăsaţi-ne sĕ-i purtăm gândul avêntat la măreţia trecutului şi la speranţele viitorului, lăsaţi-ne sĕ le întărim inima prin puterea credinţei în Dzeu, lăsaţi-ne sĕ-i dăm tinerimii merindea idealismului, pentru-ca în góna de avere a vieţii moderne sĕ nu devină o stîrpitură egoistă, care sĕ facă parale, ci un muncitor inteligent şi nobil, stăpân şi poruncitor, ear' nu slugă şi rob al paralelor sale

In munca acésta, care nu este contrară spiritului timpului, ci care în mod necesar ni-se impune, — tocmai pentru-ca acest spirit al timpului sĕ nu se falsifice şi sĕ nu devieze, — noi, şcóla, trebue sĕ avem tot sprijinul publicului nostru, şi în deosebi al părinţilor. Părinţii sĕ înţelégă corect rostul timpului şi sĕ nu îngreuneze problema şcólei prin o falsă propagandă a unor dogme mincinóse, derivate în mod abusiv din spiritul timpurilor noue.

Şcólele nóstre sunt chemate, ca în acest timp al materialismului sĕ ţină cu mână tare la stégul candid al idealismului, fără de care nu este avênt, nu este fericire adevĕrată pe pămênt.

In speranţa, că toţi elevii, cari au petrecut întrĕ aceste ziduri şi se îndepărtéză de la noi, vor duce în sufletul lor drept merinde duhovnicéscă pentru viéţă: dragostea de muncă şi avêntul idealistic, — aceste 2 talismane pentru viéţa fericită în zilele grele, ce petrecem — în speranţa, că conceptele false despre problema şcólei moderne vor face loc cu încetul unor concepte mai clare şi mai senine, declar anul şcolar 1901/902 de încheiat.

Esposiţiile industriale din Sibiiu.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ a lansat cătră meseriaşii români în causa esposiţiilor industriale, ce se vor aranja de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ şi de cea a sodalilor români, următoriul *apel*:

Iubiţi meseriaşi!

Subsemnatul comitet, în îngrijirea sa de a face tot ce-'i stă în putinţă pentru ridicarea meseriaşului în tóte privinţele, a luat hotărîre sĕ aranjeze în tómna acestui an o *esposiţie industrială.*

Nu numai împrejurarea, că la acest timp se împlinesce un deceniu (10 ani) de la prima şi ultima esposiţie aranjată de reuniunea nóstră, ni-a servit drept îndemn la acéstă hotărîre, ci şi pentru-că ştiut este, că astfel de esposiţiuni sunt astăzi pretutindenea cunoscute de cele mai bune (avantagióse) prilegiuri (ocasiuni): *spre a ne cunósce unul pe altul, a învĕţa unul de la altul, a ne silí spre înaintare şi prin asta la desĕvîrşire* (perfecţionare). *Esposiţiile ne arată ceea-ce ştim şi ceea-ce nu ştim; ele câştigă meseriaşului destoinic muşterii noi şi el îşi póte astfel croí un viitor mai bun.*

Inţelegênd deci d-vóstră însemnătatea ăstorfel de esposiţii, mai cu sémă pentru noi, cari ne aflăm încă ca începĕtori pe terenul meseriilor şi nu suntem aprópe de loc cunoscuţi la publicul mare, credem că fie-care, căruia îi place a se numí meseriaş bun, lăsând ori-ce nĕcaz la o parte, se va însufleţí pentru ideia acésta şi se va alătura la noi, pentru-ca împreună, cu puteri unite, sĕ lucrăm la întruparea ei. *Buna reuşită a esposiţiei numai şi numai de la noi atîrnă!* Şi acésta bună reuşită chemată este a ridica vaza şi bunul renume al nostru pe de o parte, ear' de alta ea ne dă putinţă sĕ dovedim că suntem vrednici de spriginul, de care părtaşi ne fac toţi ómenii nostri de bine.

Fie-care deci, şí măestru, şí calfă, ba chiar şí elev (învĕţăcel), cu capul ridicat sĕ se presinte la esposiţie cu ori-ce soiu de product al lucrărilor sale, sĕvêrşite fie în atelierul propriu, fie în al altuia, şi astfel sĕ arătăm că nu am stat şi nu stăm cu mânile în sin, ci am muncit din greu şi neîncetat pentru binele neamului preste tot şi al nostru în deosebi.

Voinţa de fer, care face minuni, trebue sĕ ne stăpânéscă pe toţi, şi atunci ori-ce lucru, pară-se el ori-cât de greu, se va puté duce la îndeplinire cu uşurinţă.

Sibiiu, 12 Iulie st. n. 1902.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

V. Tordăşianu
president.

I. Apolzan
notar.

NOUTĂŢI

Societatea pentru fond de teatru român, conform hotărîrii luate în şedinţa ultimă a comitetului, îşi va ţiné adunarea generală în *Bistriţa la 7 şi 8 Septembre st. n.*

*

Regele Carol — pentru biserici. Cum cetim în ziarele din Bucureşti, regele *Carol* a dispus, ca suma resultată din reducerile benevole la lista sa civilă pe anul 1902 sĕ fie întrebuinţată la restaurarea bisericelor cu trecut istoric ale ţerei.

*

Fidanţare. D-şóra *Ileana Damian*, fiica advocatului *Simion Damian* din Braşov, s'a logodit Sâmbătă séra cu locot-auditorul *Cornel Bardosy*, fiiul dlui *Iuliu Bardosy*, insp. de şcóle în retragere, în Sibiiu.

*

Regele Edward al Angliei s'a însănĕtoşat, relativ, aşa de mult, că Luni a putut pleca din Londra la Cowes — un loc de cură în apropiere de insulele White, — unde va petrece până la deplina însănĕtoşare (?). Un grup de matrozi au scos până în portalul palatului patul în care zăcea regele, ear' de acolo până la cea mai apropiată pórtă, unde aştepta o trăsură construită a nume spre acest scop. La gara Victoria aceiaşi matrozi l'au dus în cupeul trenului, care a plecat apoi încet spre Cowes.

*

† Emanuil Hermann, *inventatorul cărţilor postale*, a rĕposat Duminecă în Viena, în etate de 63 ani. Hermann s'a născut în Klagenfurt în 1839. La început a fost amploiat ministerial, apoi profesor de economia naţională la universitatea din Viena, ear' în urmă profesor la şcóla superióră pentru ştiinţele technice. In 26 Ianuariu 1869 a publicat în „Neue Fr. Presse“ un articol, în care propunea, ca oficiile postale sĕ primiască şi spedeze bilete (cărţi postale) în mărimea covertelor, provĕḑute cu marcă de 2 cruceri, pe cari însĕ textul sĕ nu conţină mai mult de cât 20 cuvinte. Ministrul de comerciu al Austriei a acceptat propunerea şi în acord cu cel al Ungariei în 1 Octobre 1869 a inactivat *carta postală*, — dar' fără restricţiunea propusă de Hermann în privinţa estensiunii textului.

*

130.000 de soldaţi în gledă. In onórea regelui Italiei s'a ţinut Marţi în Petersburg revistă militară la care au participat *130.800 soldaţi*, anume: 83 jumĕtăţi de batalióne de infanterie, 42 scadróne de cavalerie, 14 sotnii de cazaci şi 52 baterii de artilerie. Defilarea a condus'o însu-şi ţarul.

*

Incendiu mare în Nizza. Mercuri s'a aprins bazarul din piaţa Clichy din Nizza, arḑênd până 'n temelíi. Paguba e circa *1.200.000 de franci.* Era în primejdie şí palatul băncíi „Credit Lyonnais“, dar' pompierilor a succes sĕ împedece trecerea focului.

*

Reedificarea clopotniţei de la biserica San-Marc. Prăbuşirea renumitei clopotniţe a bisericei San-Marc din Veneţia a produs mare consternaţie. Magistratul a ţinut imediat şedinţă şi a votat *jumĕtate milion de lire* pentru reedificarea clopotniţei şi a logettei. In acelaşi scop banca veneţiană a început colectă publică începênd subscrierile ea însa-şi, cu *100.000 de lire.* Se zice, că un veneţian bogat a oferit în scopul reedificării *un milion de lire.*

*

Grote şi anticităţi romane în Croaţia. Se raportéză din Agram, că afară de grotele aflate astă-primăvară în munţii Devcicevaţ s'au mai aflat alte câteva grote frumóse (spelunci), întrĕ cari unele cu isvóre suterane şi cu cataracte. Ear' din Zeng se vestesce, că în cursul lucrărilor de regulare a unui teritoriu au fost aflate *anticităţi romane*, cari dau interesantă lumină despre contactul litoralului adriatic cu Roma; au fost aflate morminte cu óse de om, vase de lut şi cu monede bine conservate, de pe timpul lui Diocleţian, Probus, şi alţi împĕraţi romani.

*

Sfêrsitul Veneţiei. „Neue Fr. Pesse“, din prilejul prăbuşirii clopotniţei de la biserica San-Marc publică un interview avut cu *Wagner*, consilieriu suprem al oficiului de edilitate din Viena. Intrĕ altele Wagner a zis că se póte lua ca sigură *pustiirea Veneţiei intregi*, fiind-că pociumpii pe cari e clădit oraşul sunt deja atât de putreḑi, încât ameninţă cu scufundare întreg oraşul.

*

Sărutări primejdióse. Intr'o comună aprópe de Madrid a rĕposat o fetiţă de şcólă, fostă bolnavă de anghină (difteritis). La înmormêntare învĕţătórea a dus pe tóte şcolăriţele şi le-a pus sĕ dee colegei lor sărutare de adio. Prostia învĕţătórei a avut însĕ urmări tragice. Tóte copilele au căpĕtat bóla rĕposatei şi fórte multe dintrĕ ele au plătit deja cu viéţa sărutul de adio dat colegei lor.

*

Şerpe în légĕnul unui copil. Soţia unui anume Márton din Bodrog-Zsadány mergênd la lucru de câmp şi ducêndu-şi cu sine şi băieţelul, a legat tróca acestuia de o creangă de copac. Intr'un târziu aude ţipete şi alergând la băiat a vĕḑut cu grózā, că un şerpe mare e încolăcit în jurul gâtului băiatului, pe care 'l muşcase. Nenorocita a plecat îndată cu băiatul la Bran la medic, dar' pe cale mititelul a murit.

Notă.

Inaltul ministeriu al cultelor a admis întru atâta cererea bisericei nóstre de-a esplica în favorul preoţimei § 5 din art. XIV, din 1898, privitor la cualificaţiunea aceleia din şcólele medii, că a încuviinţat a se da întregire maximală (succesive până la 1600) acelor parochi, cari au făcut VIII clase gimnasiale sau reale înainte de întrarea în vigóre a legii numite. Astfel toţi aceia, câţi vor puté dovedi acéstă cualificaţie, vor avé a instrua din nou cu documentele necesare cóla A. despre cualificaţiunea parochilor şi pe lângă cerere specială a o înainta la Veneratul Consistoriu archidiecesan cu grabă.

Cărţi şi reviste.

Anuarul XXXVIII. al şcólelor gr. or. române din Braşov, pe anul şcolar 1901—1902, publicat de directorul gimnasial Virgil *Oniţiu*. Un volum de 13 cóle 8° mare, cuprinḑênd: „Formula jurandi valacika“ (o formulă românéscă de jurămênt, de pe la mijlocul seclului XVIII), studiu istoric-literar de profesorul N. *Sulică*; Discurs festiv rostit de prof. N. *Sulică* la serbarea şcolară din Septembre 1901, cu ocasiunea aniversării a 50-a de la punerea petrii fundamentale a edificiului gimnasial; Recensiune de prof. D. *Lupan* asupra manualului „Curs elementar de botanică şi zoologie pentru cl. inf. ale şcólelor medii“ partea II., de G. Chelariu; Recensiune de prof. I. *Pricu* asupra manualului „Curs complet de aritmetica comercială“ de Dr. I. C. Kreibig, tradus de A. Vlaicu; Recensiune de N. *Sulică* asupra manualului „Curs de psichologie pentru şcólele secundare“, presentat în manuscript de Dr. I. Blaga; Recensiune de prof. Dr. I. *Bunea* asupra „Manual de limba magiară pentru cl. II. gimnasială, reală şi civilă“ de N. Bogdan; „Pro memoria“ (portretul profesorului I. Maxim, necrologul şi panegiricul rostit de G. Chelariu la înmormêntare), şi *Date şcolare*, cari se estind pe 160 pagine şi din cari estragem următórele: La *gimnasiu* au funcţionat 9 profesori definitivi (întrĕ cari şi drectorul), 2 suplenţi şi 1 angajat interimal; la *şcóla reală* 5 definitivi şi 1 provisor; *la ambele*: 2 prof. ajutători (de la şcóla comercială), 1 definitiv de musică, 1 definitiv de gimnastică, 1 catechet suplent şi 1 pentru studiul higienei (medicul şcólelor). Elevi au fost înmatriculaţi pe anul şcolar 1901—1902: la *gimnasiu* 311, dintrĕ cari până la finea anului au rĕmas 304 (4 au părăsit şcóla, 3 au rĕposat); la *şcóla reală* 99, dintrĕ cari 8 au părăsit şcóla; după confesiune au fost: *la gimnasiu* 286 gr. or., 12 gr. cat., 2 ev. luterani, 1 evreu; la *reale* 77 gr. or., 6 gr. cat., 8 evrei; după locul nascerii au fost: din Braşov (oraş) 111 (70 la g., 41 la reale), din comitatul Braşov 73 (59+14), din alte comitate 187 (164+23), din România (7+13), din Rusia 1; după sporiul făcut în studii au fost clasificaţi: la *gimnasiu* 48 cu fórte bine, 53 cu bine, 96 cu suficient, 27 cu nesuficient din 1 studiu, 22 nesuf. din 2 studii, 55 nesuf. din mai multe studii; la *reale* 22 cu fórte bine, 19 cu bine, 31 cu suficient, 5 cu nesuf. din 1 studiu, 3 din câte 2, ear' 11 din mai multe studii. Stipendiaţi au fost 14 de la *gimnasiu* şi 5 de la *reale* din diferite fundaţiuni. — La *şcóla elementară* au funcţionat: la şcóla de băeţi 5 învĕţători definitivi, 2 provisori şi 1 suplent; la cea de fete 5 învĕţători definitivi, 1 învĕţătóre definitivă, († la 19 April 1902) 1 înv. suplentă (în locul rĕposatei) şi 1 instructor de cântări (1 înv. de la şcóla de băeţi). Elevi au fost: la şcóla de băeţi 373, la cea de fete 277. După locul nascerii au fost: din Braşov 351 băieţi şi 265 fete, din comitatul Braşov 4 băeţi şi 2 fete, din celelalte comitate ardelene 9 băeţi şi 4 fete, din comit. Caraş-Severin 1 băiat, din comit. Timiş 1 fată, din România 7 băieţi şi 7 fete, din Bulgaria 1 băiat. La *şcóla de repetiţie* au fost 23 băieţi şi 54 fete, ear' la *şcóla comercială*, care are directori şi profesori ai ei proprii şi publică anuar separat, au fost 90 elevi. De tot deci în anul şcolar espirat au fost la şcólele nóstre din Braşov *1227 elevi* (cu 30 mai puţini de cât în anul şcolar 1900—1901).

*

Anuarul II. al şcólelor din Sĕlişte, pe anul şcolar 1901—1902, publicat de directorul Dumitru Lăpĕdat. (Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane). Conţine: Apelul comitetului parochial din Sĕlişte pentru daruri benevole în scopul renoirii şcólei (darurile sĕ se trimită până la 1 Novembre la epitropia bisericei gr.-or. din Sĕlişte). Consemnarea donatorilor şi donaţiunilor din trecut şi în anul şcolar 1901—1902. Din monografia şcólei (urmare din anuarul anului trecut). Raport despre serbarea „Pomul de crăciun“. Date şcolare. Din acestea estragem următórele: Au funcţionat 6 învĕţători definitivi (întrĕ cari şi directorul), 1 învĕţătóre definitivă, 1 învĕţătoriu provisor, 1 învĕţătóre provisoră, 1 instructóră prov. şi 1 bonă la *asilul de copii.* Elevi au fost: la *şcóla de tóte zilele* 503 copli şi 243 copile, întrĕ cari 28 din comunele vecine; ear' după naţionalitate: 476 români, 19 magiari şi 8 germani; la *şcóla de repetiţie* 86 eleve şi 17 elevi; la *asil* 45 băieţi şi 45 fetiţe; la *şcóla învĕţăceilor meseriaşi* 119, dintrĕ cari 108 români, 5 magiari, 6 germani. In 16 Iunie v. elevii, sub conducerea învĕţătorilor lor, au peregrinat la mormêntul metropolitului *Şaguna* în Reşinari.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu deplina satisfacţie sufletéscă am onóre a aduce la cunoscinţă publică, cum că, cu ocasiunea sfinţirii bisericei din Dêlgea, filie la parochia greco-orientale. Petroşeni, protopresb. Haţegului, întêmplate în 8 Iuniu a. c., la iniţiativa şi îndemnul subscrisului s'a pus basa unui fond parochial, esclusiv pentru biserica de acolo.

Spre scopul acesta au contribuit mai jos însemnaţii binefăcĕtori, atât din loc, cât şi din comunele vecine, cari au fost presenţi la acésta festivitate frumósă, şi anume: din Petroşeni: Dl Petru Iacob oficiant la minele de cărbuni 4 cor., Avram Stanca paroch, Raveca Stanciu l. Laurenţ, Ion Floria cu soţia sa Ioana, toţi câte 2 cor., Ioana Stanca preotésă, Elisaveta şi Elena Stanca, Constantin şi Dominic Stanca, Nicolae Mucenic, Maria Balucă l. Petru, Dumitru Buza l. Dan, toţi câte 1 corónă. Din Livezeni: Maria Sporia l. Dumitru, Salomia Barna l. Dumitru, Ileana Fleţan l. Constant. Susana Calota, Eva Prodan l. Ion, Ilina Rus toţi câte 2 cor. Dochia Dasin l. Nicolae 1 cor. 40 fil. Vasia Cic l. Ion, Ion Fleţan l. Iacob, câte 1 cor. Din Dêlgea: Din discul ocasional 4 cor., George Burlec cantor, George Brendeu, crîsnic, Ianoş Neagoe, Iancu Corlan, Ianoş Chean, Ianoş Săcelean (Anşu), toţi câte 1 cor. Suma 41 cor. 40 fil., care sumă, până la altă disposiţiune din partea comitetului par. s'a şi predat epitropului George Burlec, spre administrare şi îngrijire.

Se aduce deci şí pe acésta cale susnumiţilor binefăcĕtori mulţămită şi recunostinţă din partea poporului nostru din numita filie.

Petroşeni la 30 Iuniu 1902 v., în numele comitetului parochial.

Avram Stanca
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. M. 10,756/1902 [105] 1—1

Publicaţiune.

Prin acésta se aduce la cunoştinţă publică, că cu 1 Iulie anul curent a întrat în vigóre articolul de lege XVI din 1900 întregit de articolul XIV din 1902 despre **cassa de ajutorare a statului pentru muncitori şi servitori** şi până la constituirea comisiunei locale s'au încredinţat agendele referitóre la cassa de ajutorare dlui **Gustav Conradt** concepist la magistrat.

Sibiiu, în 12 Iulie 1902.

Magistratul.

Nr. 180/1902 [101] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **facerea iconostasului** (fruntariului) **de la biserica gr. or. din Tilişca** amĕsurat planului şi preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin ordinul din 14/27 Iunie a. c. Nr. 6128 B. **cu suma de 3705 cor. 40 fil**. şi adecă pentru lucrul de lemn 885 cor. 40 fil., pentru pictură 1520 cor., ear' pentru marmoritul fruntariului şi auritul părcanelor în suprafaţă de circa 6·4064 ☐ m. 1300 cor. se escrie prin acésta **concurs**.

Planul şi preliminariul de spese se pot lua în privire la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oferte se pot face pentru întreg iconostasul sau şí numai pentru lucrul de lemn, de pictură şi marmorit-aurit în special, avênd oferenţii pentru pictură şi marmorit-aurit a înainta de-odată cu ofertul şi probe.

Oferte provĕḑute cu vadiu de 5% de la suma preliminată au a se înainta la subsemnatul oficiu protopresbiteral până în 22 Iulie (4 August) a. c. la 12 ore m.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a alege liber întrĕ oferenţi, eventual a escrie licitaţie nouă.

Sĕlişte, 2 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sĕlişte în conţelegere cu comitetul şi oficiul parochial din Tilişca.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 315/1902 [96] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Albei-Iulii, se publică concurs, cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Acmariu**, cu salariu de 600 coróne, din repartiţiune, cuartir şi lemne.

2. **Cetea**, cu salariu de 600 cor., din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne; fiind preferit candidatul, care posede cunoştinţe musicale şi căruia pentru înfiinţarea de cor i-se promite remuneraţiune deosebită.

3. **Bucerdea-Vinósă**, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură şi lemne.

4. **Măgina**, cu salariu de 600 cor. din cassa bisericei în rate anticipative, cuartir şi lemne.

5. **Gârbova-de-sus**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Órda-de-jos**, cu salariu de 600 cor., — de la stat 400 cor., din repartiţiune 200 cor. —, cuartir şi lemne; fiind preferit candidatul, care posede cunoscinţe musicale şi căruia, pentru înfiinţarea de cor i-se promite remuneraţiune deosebită.

7. **Meteş**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne.

8. **Ampoiţa**, cu salariu de 600 cor.; cúartir şi lemne.

9. **Totoiu**, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 200 cor. din lada comunală, restul oe la popor, cuartir în natură, folosirea grădinei şcolare de 400 ☐ stângini şi lemne.

10. **Pâclişa**, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură şi lemne.

Cuincuenalele legale se vor computa la tóte aceste posturi, numai de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani în respectiva comună.

Cei cari vor ocupa posturile sus însemnate sunt datori a conduce în Dumineci şi sĕrbători elevii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii îşi vor înainta în terminul indicat cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Alba-Iulia, 25 Iuniu 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 181/1902. [100] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla confesională greco orientală română din **Sibiel**, protopresbiteratul Seliştei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu 600 cor, cuartir în natură eventual relut de cuartir şi jumĕtate din grădina şcolară în folosinţă.

Doritorii a ocupa acest post sĕ-şi înainteze cererile lor în terminul indicat, subsemnatului Oficiu protopresbiteral instruite conform prescriselor şi sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în numita comună spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Sĕlişte, 2 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Seliştei în conţelegere cu comitetul parochial din Sibiel.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 812/1902 prot. [98] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alţina,** două posturi fie-care cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

2. **Bârghiş**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. **Ghijasa**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

4. **Ighişdorful-român**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Marpod**, 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Ruja**, cu salariu de 460 coróne în bani şi folosirea unei şuri şi unui grajd în preţ de 140 coróne, cuartir şi lemne.

7. **Săsăuş**, un post pentru I clasă cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.

8. **Zlagna**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Cei-ce voesc a reflecta la vre-unul din acestea posturi au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în respectiva comună spre a cânta în biserică, deóre-ce vor fi datori în cas de a fi aleşi a cânta în strană în fie care Duminecă şi sĕrbătóre precum şí a conduce cântările nu numai cu elevii obligaţi a cerceta şcóla, ci şí cu adulţii, ear' cererile de concurs instruite conform legilor în vigóre sĕ se aştérnă în terminul prefipt subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 30 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolae Moldovan,
protopop.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de Briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriţi (botoni) pentru guleri şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [62] 8—15

Pentru o fabrică mai mare se caută

un corespondent dester.

Pretensiunile: sĕ fie creştin, 25—26 ani, neînsurat sĕ vorbéscă şi scrie perfect **limba germână** şi **limba română**, sĕ posédă cunoştinţe lămurite, generale şi comerciale, scriere frumósă, voe, diliginţă şi capacitate de a lucra independent. [97] 1—2

Oferta detailată însoţită de fotografie şi copiile atestatelor sĕ se trimită sub **„Nr. 6789“** la Haasenstein & Vogler Wien, I.

Atelier de lăcătuşerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscinţa onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulţi ani în cele mai renumite ateliere din monarchie şi străinătate, ca al dlui **Valerian Gillar**, lăcătuşul de artă şi construcţie al curţii ces. şi reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătuşerie de artă şi construcţie
în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparţinĕtóre acestei branşe, precum:

Porţi de fer, balcóne, terase,
galerii, grilajuri de scări şi **morminte, marchise,**
antreuri, luminătóre,
case pentru flori (florării) etc. etc.

în ori-ce stil şi după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice şi mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de solid lucrate şi cu preţurile cele mai moderate.

Sperând că P. T. public mĕ va onora cu numĕróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuş român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă
Eremie Purece
măestru lăcătuş.

[69] 5—10

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciose a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sîrup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [73] 3—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Cuvêntare

de archidiaconul Dr. Miron E. Cristea,

rostită în biserica parochiei centrale din Sibiiu-cetate, la 30 Iunie 1902, în ajunul demolării ei.[1]

In numele Tatălui şi al Fiiului şi al sfîntului Duh ....

> „Cei ce samână cu lacrimi,
> „Cu bucurie vor secera“.
> Psalm 125. 6.

Iubiţi Creştini!

Un sentiment de oare-care jale şi durere sufletească m'a îndemnat să mĕ sui la acest loc acum — aşa ḑicênd în ultimele momente, ca — descoperindu-l tuturor — să trezĕsc şi deştept şi în sufletele altora acelaşi sentiment; şi astfel — generalisând jalea noastră, — tocmai prin aceasta să cautăm a o micşora şi împuţina.

Este, — Iubiţi Ascultători, — jalea, ce cuprinde pe fiecare om, ce cuprinde în deosebi sufletul credincios şi conservativ al Românului, când îl constring împrejurările: a se despărţi de un lucru iubit şi preţios, — de casa, de caminul, de vatra sfîntă, — pe carea părinţii şi strămoşii lui ḑeci-de-ani, ori chiar veacuri, au cultivat cu evlavie focul sacru al celor mai scumpe tradiţii familiare şi naţionale.

Intr'o situaţiune asĕmĕnătoare am ajuns acuma noi, poporenii bisericei parochiale din Sibiiu-cetate, cari ne apropiem de momentul, când trebue să ne despărţim nu de vatra şi caminul părintesc, ci de un obiect mult mai preţios, şi anume de acest edificiu bisericesc, care mai bine de un veac a adunat cu dragoste şi căldură pe părinţii nostri şi pe toţi dreptcredincioşii sĕi fii în jurul şi la sinul sĕu de mamă, împărtăşind tuturor evangeliceştile-'i învĕţături şi poveţe, nutrindu-'i pe toţi cu laptele dulce al credinţei noastre strămoşesci, şi revărsând asupra tuturor darurile-'i cele bogate, pline de încredere şi de mângăere în greul, ce zilnic îl întîmpinăm în viaţa privată şi publică.

Dar sentimentul nostru de jale nu este isolat, nu se restrînge la marginile ânguste ale parochiei noastre centrale; din contră am convingerea, că scirea despre demolarea acestei capele, acestei bisericuţe, va deştepta acelaşi sentiment nu numai în inima noastră a Sibienilor, ci în sufletul tuturor dreptcredincioşilor fii ai bisericei noastre din archidiecesă, ba şi din metropolia întreagă. Astfel abia va fi în biserica noastră cineva — consciu de religiunea sa — care după cuvêntul lui ***Isus Sirach*** (7. 36) *„să se întoarcă de către cei-ce jăluesc“* şi simţesc oare-care durere sufletească acum, când aud şi vĕd ciocanul demolatorului, suit în vêrful coperişului acestei biserici; — Dar mai ales va simţi împreună cu noi — Sibienii — întreaga noastră preoţime, care pe timpul studielor clericale ani de a rêndul a avut prilegiul a înălţa din acest loc şi de 2 ori la ḑi rugăciunile şi cererile sale ferbinţi către tronul milostivului nostru Creator şi Susţiitor.

Şi aceasta împreună-simţire este cât mai îndreptăţită, pentru că bisericuţa — în care ne aflăm — pe cât este de o parte de mică şi de modestă, pe atât este de altă parte de însemnată şi de preţioasă pentru trecutul nu numai al parochiei centrale din Sibiiu, ci pentru trecutul şi istoria mai nouă a întregei noastre biserici şi archiepiscopii, care — mai bine de un veac — îşi are reşedinţa sa archierească în Sibiiu-cetate.

I.

Mai ales din douĕ privinţe este această bisericuţă un monument preţios, mai grăitor decât cuvêntul fermecat al celui mai bun orator, un monument istoric pentru trecutul cernit şi greu al bisericei noastre ortodoxe — române din iubita noastră patrie.

Dacă ne uităm la ea şi la împrejurimea ei, o aflăm simplă, retrasă şi ascunsă de vederea lumei, îndărăptul unei ogrăḑi (curţi) înguste, încungiurată şi acoperită din toate părţile de edificii mari şi înalte.

Acest fapt ne reamintesce timpul de tristă aducere aminte — nu tocmai îndepărtat — când poporul nostru, credincioşii bisericei ortodoxe, n'aveau nici acel drept de a'şi zidi — nu casă proprie, — ci casa Domnului — biserica — în mijlocul oraşului, la vederea tuturor, cu frontul la stradă, ca nu cumva icoanele, zugrăvirile, formele bisericilor noastre ortodoxe şi române să provoace idiosincrasia, sau nervositatea trecătorilor de altă lege şi alt neam.

Ne reamintesce luptele adeseori foarte amare, câte le-au avut strămoşii nostri mai ales în oraşele săsesci, de câte ori au încercat a-şi zidi biserici la loc mai de frunte. (Mediaş etc.)[2]

Bisericuţa noastră n'are nici turn, nici toacă şi clopote, cari cu glasul lor evlavios şi petrunzĕtor să chieme la timpul prescris de ritualul nostru neîntrecut pe credincioşii sei la slujbele, în cari biserica ortodocsă cu rară pricepere şi cu cald patriotism a sciut totdeauna şi scie şi acum împletí în un întreg atât de armonic sentimentele religioase pentru mărirea lui Dumneḑeu cu cultivarea celor mai curate sentimente *dinastice* şi cu iubirea către *ţară*, în care locuim, şi către toţi locuitorii ei.

Şi aceasta stare necompletă, ciuntită şi umiltoare, a bisericuţelor noastre din unele oraşe provine nu întru atâta din sĕrăcia credincioşilor lor — căci poporenii lor erau de regulă din cei mai bogaţi locuitori ai acelor oraşe — ci mai mult din restricţiunile acelui timp de intoleranţă, isvorîte acele restricţiuni poate şi din motivul, ca nu cumva sunetul clopotelor noastre să deştepte din somn pe vecinii, cari au făcut din ḑi noapte şi să conturbe odichna vecinelor reîntoarse târḑiu dela soărelele lor, ori dela alte distracţiuni lumesci.

Între asemenea împrejurări nu-i deci nici o mirare, că şi aceasta bisericuţă din oraşul nostru a trebuit să se retragă, ca o cenuşotcă modestă, în dosul edificiilor, cari o încunjoară.

Şi starea tristă a lucrurilor din acel timp — acum mulţămită Domnului trecut — ni se presintă cu atât mai gravă, cu cât şi aceasta simplă şi retrasă capelă au putut-o zidí şi la locul acesta ascuns nu poporul român, ci numai aşa numiţii neguţători *Greci*, cari numai ei aveau aşa ḑicênd *privilegiul* acesta, de a zidí biserică şi în oraş, şi cari de fapt nu erau decât macedo-români, aşeḑaţi în mai multe oraşe din patrie şi veniţi la noi dela fraţii respândiţi pe frumoasele coline ale Olimpului şi pe romanticele văi şi câmpii ale Greciei şi Macedoniei.

Şi cu toate aceste părinţii şi strămoşii nostri au suportat asemenea stare umilitoare cu creştinească resignaţiune, mângăindu-se cu cuvintele sfintei scripturi. *„Am cunoscut Doamne, că Tu eşti cel ce cercetezi inimile şi iubesci umilinţa“* (Paral. 29, 17. —); şi după cuvêntul apostolului Pavel (II Timoteiu 2, 25) *„în speranţa, că Dumneḑeu va da adversarilor pocăinţa spre cunoascerea adevĕrului, — cu blândeţă“* dar şi cu deplină consciinţă a drepturilor, ce le compet, au cerut neîntrerupt libertate şi egalitate şi pentru biserica noastră, cea ce mai târḑiu a şi urmat.

II.

De altă parte un preţios monument istoric a devenit pentru noi această bisericuţă şi prin faptul, că — în lipsa unei biserici episcopesci — un şir întreg de vrednici archierei de ai nostrii au fost constrinşi de vitregitatea şi greutatea timpurilor a folosí acésta mică, simplă şi modestă capelă de catedrală a lor, căutând a-şi îndeplini aicea [illegible]

Aceasta împrejurare a adus cu sine, că în acest edificiu bisericesc să se petreacă lucruri de valoare neperitoare pentru biserica ortodoxă-română, începênd dela 1790, când a fost edificată, şi până aḑi, înainte de demolare.

Ce eram noi ortodoxii, când s'a zidit biserica aceasta, mutându-se credincioşii ei în ea din o capelă provisorie, ce se poate vedé şi aḑi — în casa Nr. 15 din strada Poplăcii, acum în posesiunea „Tipografiei române“?[1]

Eram o turmă risipită, slăbită şi rĕmasă dela nefericita desbinare confesională a poporului nostru fără archierei, ba chiar şi fără preoţi, care turmă resleaţă, — încătuşată fiind de cele mai grele lanţuri ale intoleranţei religionare, — era pe aci să îmbrâncească la pământ şi chiar să se stingă.

Dar nici un cuvênt — ori cât ar fi de elocuent — nu poate caracterisa şi ilustra mai potrivit umilitoarea stare a bisericei noastre din acel timp, ca şi *reşedinţa-colibă* dela Reşinari, în care au locuit primii 2 administratori episcopesci sêrbi dela Buda; şi care şi aḑi se poate vedé în Reşinari, unde proprietariul ei de aḑi — un ţĕran — o folosesce, ca loc de adăpostire pentru oile sale.

În acele timpuri grele au ridicat neguţătorii privilegiaţi acest local dumneḑeesc; şi atunci — când a fost mai mare lipsa, când era mai lăţit întunerecul şi nesiguranţa, produse de desbinarea confesională a poporului român, — a început a lucí şi în această biserică schintea celei mai curate creḑinţe ortodoxe. Asemenea schintei ardea şi licăria şi în alte părţi, arĕtând poporului neorientat direcţia, pe care să meargă spre ţinta mântuirii sale religioase, ca şi cum a condus odinioară steaua dela rĕsărit pe Magii vechi, luminând în întunericul păgânătăţii antice de asupra celui mai modest locaş din lume, în care s'a născut *„lumina cea adevĕrată“*, *„lumina lumei“*, (Ioan 3 şi 8) care *„a venit în lume, ca tot cel ce crede în ea întru întunerec să nu rĕmâe“*. (Ioan 12, 46). Iar din aceste schintei s'a aprins apoi făclia ortodoxismului român, carea reaprinsă odată a luminat tot mai tare, cu tot mai multă intensitate — precum în alte centre ortodoxe — aşa şi în această biserică; şi — precum ostaşii marelui Constantin a vĕzut şi cetit pe crucea de foc, ce li s'a arĕtat pe ceriu, inscripţia: *„În acest semn veţi învinge“*; — aşa au vĕzut şi cetit şi părinţii nostrii în aureola luminei, ce a strălucit şi din aceasta biserică, mângăitoarele cuvinte ale psalmistului (125—6). *„Cei ce samână cu lacremi, cu bucurie vor secera“*, cari cuvinte i-au întărit şi i-au împlut de speranţe mai bune pentru viitor.

Această speranţă au fost la început mai slabă, sub administratorii episcopesci şi sub episcopii de naţionalitate sêrbă: ***Ghedeon Nichitici*** (1783—1788), ***Gherasim Adamovici*** (1789—1796); asemenea sub vicarii administratori, protopopii ***Ioan Popovici*** (1796—1804) din Hondol şi ***Nicolae Huţovici*** (1805—1810) din Hunedoara; şi sub primul episcop naţional ***Vasile Moga*** (1810—1845); dar speranţa slabă de mai înainte a câştigat mereu în intensitate, până când în cele din urmă înţelepciunea rară, energia plină de tact, însoţită de-o neîntrecută rêvnă apostolică şi dragostea nemărginită şi plină de căldură faţă de biserica noastră strămoşească ale în veci neuitatului nostru ***Marele Andreiu***, au aprins întru atât schinteea licăritoare a speranţei de-odinioară, încât a devenit un soare întreg, dătător de lumină multă şi căldură intensivă. Al acestui nemuritor archiereu este meritul, că speranţa în viitorul bisericei noastre strămoşesci din aceasta patrie nu numai s'a întărit, dar s'a prefăcut în o convingere tare, din care au isvorît dragostea noastră nemărginiţă şi consciinţa vie a ortodoxismului nostru român, de care aḑi nici porţile iadului nu mai sunt în stare a ne despărţi.

Şi acest nemuritor archipăstor, acest regenerator al bisericei noastre ortodoxe-române din patrie şi întemeietor aproape a tuturor instituţiunilor culturale bisericesci ce le avem, a folosit această modestă bisericuţă, în tot timpul domniei sale, drept catedrală episcopească, mai târḑiu archiepiscopească şi metropolitană; şi prin valoarea persoanei sale, încărcate de nemărginit respect şi nenumĕrate merite, a dat acest providenţial bărbat pentru urmaşii, — cari cu evlavie ţinem şi vom ţiné veci şi pururea la memoria lui — la fie-care piatră, pe care a păşit, la scaunul în care a şeḑut şi altariului, la care a servit, o însĕmnătate istorică specială, şi un preţ deosebit.

In nici o altă biserică din întreagă metropolia noastră nu s'au petrecut atâtea şi aşa valoroase acte pentru noi, ca aicia.

1. Aşa a primit aicea prin mijlocirea metropolitului Procopiu Ivacicovici şi a episcopului Ioan Popasu al Caransebeşului, la 13/25 Ianuariu 1874, cel mai înalt dar preoţesc — darul archieresc — fericitul ***Miron Romanul,*** ales episcop al eparchiei Aradului etc., şi ajuns deja după trei pătrare de an urmaş în scaunul archiepiscopesc şi metropolitan al marelui Andreíu, în care timp de ¼ de veac a condus cu profunditatea minţei sale şi cu agerimea judecăţii sale, — căreia se închinau şi cei mai mari contrari ai lui — cârma bisericei noastre naţionale, trecênd cu un tact recunoscut naia acestei biserici pe timp de grele tempestăţi prin cele mai periculoase locuri şi stânci; — şi predând aceasta naie teafără şi întreagă în mânile esperte ale urmaşului sĕu, în mânile actualului nostru archiepiscop şi metropolit ***Ioan*** [illegible]

2. Asemenea aici au chirotonit metropolitul Procopiu Ivacicovici, episcopul Caransebeşului Ioan Popasu şi episcopul Aradului Miron Romanul întru archiereu, Duminecă în 21 Aprile (3 Maiu) 1874, pe Preacuvioşia Sa archimandritul ***Teofil Bendela***, denumit archiepiscop al Cernăuţului şi metropolit al bisericei ortodoxe din Bucovina şi Dalmaţia. Bendela a fost primul care a purtat aceasta funcţiune în biserica Bucovinei, căci antecesorul lui, episcopul Eugeniu Hacman, a repausat (31 Martie — 12 Aprile, 1873) înainte de a fi instalat în postul nou creat de metropolit.

3. Iar în Dumineca dela 30 Martie 1875, tot aici a fost sfinţit archiereu şi actualul nostru archiepiscop şi metropolit ***Ioan Metianu***, atunci ales şi întărit episcop al Aradului. Chirotonirea au îndeplinit'o metropolitul Miron Romanul, asistat de episcopul Ioan Popasu al Caransebeşului.

4. Al 4-lea episcop sfinţit în bisericuţa noastră este actualul episcop al Caransebeşului, părintele ***Nicolae Popea***. Chirotonirea lui s'a îndeplinit în Dumineca dela 11/23 Iuniu 1889, şi anume prin metropolitul Miron Romanul şi episcopul de atunci al Aradului Ioan Metianu.

5. Cel din urmă archiereu, care a primit darul în bisericuţa noastră a fost de curênd decedatul episcop al Aradului ***Iosif Goldiş***, chirotonit Duminecă, în 4/16 Iuliu 1899, prin metropolitul actual Ioan Metianu şi episcopul Nicolae Popea al Caransebeşului.

Aşa dar în atâtea rènduri au invocat în acest loc întreg preasfinţitul nostru episcopat pogorîrea duhului sfînt asupra lor, asupra noastră şi asupra tuturor fiilor dreptmăritoarei noastre biserici din patrie şi în special asupra membrilor tuturor sinoadelor noastre archidiecesane şi a congreselor naţionale-bisericesci, cari s'au deschis ori s'au ţinut chiar până la fine sub adăpostul acestei biserici, conducênd destinele bisericei, croind prin înţelepciunea celor mai aleşi fii ai bisericei noastre, clerici şi mireni — dintre cari pe unii din cei mai valoroşi spre marea noastră bucurie avem fericirea a-i numera în şirul ascultătorilor nostrii de astăḑi şi a-i saluta tocmai astăḑi în mijlocul nostru,[1] — soartea presentă a bisericei şi indigitând direcţiunea, în care şi pe viitor are să înainteze.

---

[1] Pe locul acestei bisericuţe şi al edificiilor din jurul ei se va zidi noua catedrală a archidiecesei ortodoxe-române din Transilvania.

[2] Am aflat, că proprietarul sas, care a vêndut comunei bisericesci gr. cat. române din Mediaş locul, pe care s'a zidit apoi biserică nouă — a fost atât de persecutat de connaţionalii sĕi, încât a trebuit să iee lumea în cap şi să plece din Mediaş.

Ne reamintezce esclamaţiunea pesimistică a unui episcop român (pare-mi-se Grigore Maior) care – în urma refusului de a primi în o comună loc pentru zidirea unei biserici — cuprins de cea mai simţită durere şi indignare, a esclamat: *„Aşa îţi trebue ţie Dumnezeule*, dacă ai dat tot pământul Domnilor, *ca nici loc pentru propria Ta casă să nu primim*“.

[1] Acum este prefăcută în atelier pentru trebuinţele „Tipografiei“, în care apare *„Tribuna“* şi *„Foaia Poporului“*.

[1] Era present dl Dr. *Alexandru Mocsonyi*, carele — pe lângă multe altele — a propus şi §-ul 175 din statutul organic ca „limba oficială în toate trebile bisericesci, şcolare şi fundaţionale atât în întru cât şi în afară este cea *română*“. Asemenea dl *Parteniu Cosma*, care e subscris ca notar pe textul original al Statutului organic, ca unul, care a dat mână de ajutor metropolitui Şaguna, până în momentul ultim, când textul statutului a fost înaintat la guvern spre aprobare.

De faţă era dintre deputaţii, cari au participat la congresul din 1868, dl Dr. *Atanasie Marienescu*, pe atunci asesor comitatens; asemenea şi dl Dr. *Avram Tincu*, atunci advocat în Orăştie.

Cu deosebire va trebui se rĕmână neuitat acel moment de mare valoare pentru biserica noastră din întreagă provincie metropolitană, că in aceasta bisericuţă a presentat nemuritorul Şaguna proiectul sĕu de *„statut organic"*, pe lângă epocalele cuvinte din cuvêntarea sa de deschidere a sesiunii congresuale din 1868 .... *„depun cu desevĕrşita odichnă sufletească toată* ***competinţa legislativă*** *şi* ***administrativă a bisericei*** *noastre naţonale în mânile congresului present şi al celor viitoare congrese, cari singure sunt representanţele legale şi canonice ale întregii noastre provincii metropolitane, prin urmare competente de a duce şi conduce trebile administrative-economice bisericesci, şcolare şi fundaţionale. De astăḑi încolo depun şi* ***responsabilitatea*** *pentru ulterioara soarte a bisericei în mânile acestui congres* ....."

Aici a ţinut dl Dr. Alexandru Mocsonyi remarcabila sa vorbire, prin care a întrodus spiritul democratic în statutul nostru organic. Aici au decurs toate desbaterile asupra lui până la definitiva lui stilisare şi acceptare.

Dar nu numai pentru istoricul rece este de interes mai mare această biserică; ci şi pe foarte mulţi particulari dintre fiii bisericei noastre, — cari au avut ocasiune a întra în acest local al Domnului la ocasiuni mari şi festive, — îi leagă multe, frumoase şi neuitate aduceri aminte de acest edificiu.

Eu unul, şi cu mine sunt preaconvins că şi mulţi alţii, în această bisericuţă modestă am avut fericirea a fi plăcut atinşi de cele mai sublime, mai simţite, mai divine şi mai nesterse impresiuni şi emoţiuni religioase, produse în sufletul nostru de unele dintre neîntrecutele cântări bisericesci ale fostului nostru profesor seminarial şi ale măiestrului ***Dima*** şi predate cu farmec pĕtrunzĕtor de artistic instruitul sĕu chor bisericesc.

Cine nu-'şi aduce aminte — de pe timpul când corul lui Dima era la culmea prestaţiunilor sale, — de acele sublime sentimente, ce furnicau în întreg internul nostru? elevându-ne sufletul şi ridicându-ni-'l în sferele celor mai înalte meditaţiuni religioase şi plutindu-'l acolo pe undulaţiunile şi vibraţiunile armoniei, născute din rugăciunile pline de evlavie ale întregului nostru episcopat şi cler superior şi din cântările admirabile, ce rĕsunau de pe acea (arată cu mâna) galerie simplă, contopite cu oftatul adênc-religios eşit involuntar din inima ascultătorilor încremeniţi într'un religios estas?

III.

Era cu neputinţă, ca asemenea *„duh umilit"*, asemenea *„inime înfrânte şi smerite"*, şi atât de curate jertfe duhovnicesci, aduse de toţi dreptcredincioşii fii pe prestolul şi jertfelnicul acestei biserici, să nu străbată la înălţimele nu s'au întors de către cei-ce şi-au plecat cu smerenie Lui-'şi capetele lor; ci de pe tronul măririi Impĕrăţiei Sale cu părintească dragoste a primit rugăciunile noastre, ce se înălţau la ceriu pe fumul de tămâie, ca şi oare-când fumul dela jertfa lui Avel; şi în nemărginita-'i bunătate şi ingrijire de cei strimtoraţi ne-au întărit cu cuvintele scriipturii: *„Nu te teme turmă mică* (Luca XII, 32), *pentru-că aproape este Domnul de cei umiliţi; şi pre cei smeriţi cu Duhul îi va mântui"*, (Ps. XXXIII, 19.), şi prin glasul evangelistului *Ioan* (16. 20) care des ne repeta încurăjarea: *„Amin, amin, grăesc vouĕ: Că voi veţi plânge şi veţi suspina, iară lumea se va bucura, şi voi vĕ veţi întrista, dară întristarea voastră se va întoarce întru bucurie"*.

Aceste evangelicesci încurăjări ni-au umplut de mângăiere, ne-au întărit; şi cu cât am fost mai asupriţi de *„lumea"*, carea se bucura de umilirea noastră, cu atât ne am apropiat cu mai multă încredere în jurul acestui jertfelnic, şi ne-am alipit mai tare de sinul cald al acestei biserici, în care ne era dat a asculta glasul Celui, ce pe nimenea nu respinge dela sine, dacă cu credinţă şi cu dragoste se apropie de El; şi în cele din urmă s'a împlinit şi cu noi cele ḑise de ***Isus Sirach*** (14. 2). *„Fericit este .... carele nu a căḑut dela nădejdea sa"*.

Alipirea noastră către aceasta biserică şi nestrămutata ei credinţă a fost adecă resplătită cu îmbelşugare, căci cu binecuvêntarea lui D-ḑeu *„turma mică"* de-odinioară s'a înmulţit, încât aceasta bisericuţă îngustă nici pe departe nu mai este în stare a cuprinde pe toţi mieluşeii ei, şi a corespunde necesităţilor noastre de aḑi, *puterile* ni s'au înmulţit şi *„cei căḑuţi iarăşi ne-am ridicat"; mijloacele materiale*, — adunate cu mult spirit de jertfă de fericitul întemeietor al fondului catedralei, ***Andreiu***, chivernisite cu mare îngrijire şi conscienţiositate de urmaşii sĕi în scaunul archiepiscopesc ***Miron*** şi ***Ioan*** — au sporit întru atâta, încât astăḑi stăm în pragul îmbucurătorului fapt, ca să putem înnoi cu desĕvêrşire Sionul Domnului.

Şi avem firma speranţă, că cu ajutorul Celui de sus, actualul nostru archiepiscop şi metropolit şi cu toţi actualii consilieri şi împreună-muncitori, se vor învrednici de fericirea: de a vedé cu ochii proprii visul atât de amăgitor al antecesorilor lor, adecă de-a vedé noul Sion ortodox şi românesc, înălţându-şi turnurile şi crucile sale spre Stăpânul lumii şi strălucind în toată frumseţa sa, precum o cere aceasta sublimitatea învĕţăturilor lui Christos, ce se propoveduesc în el, măreţia ritului oriental, şi după cum se cuvine să fie Sionul unui popor numeros, cum e al nostru.

IV.

Considerând momentele istorice expuse în cele de până aci, — cari dau o valoare specială acestei bisericuţe, — mulţi, — cu deosebire elementele mai tinere — am crezut de bine a stărui, ca noaua catedrală să se zidească la alt loc deschis, într'un parc mai liber şi mai larg, iar acest edifiiu să se păstreze, ca un monument pentru noi preţios şi mai grăitor, decât cuvintele istoricului rece; dar maioritatea mare a forurilor bisericesci competente şi legale au decretat, ca tot *pe acest loc* să se ridice acest Sion al Românilor ortodoxi din ţară, adecă în mijlocul oraşului, precum au dorit aceasta atât Marele ***Andreiu***, cât şi fericitul metropolit ***Miron*** şi actualul cap al bisericei noastre, metropolitul ***Ioan***.

Basaţi pe acest fapt otăritor, trebue să privim în decisul — de a zidi pe acest loc noaua catedrală —, *însaşi voia lui Dumneḑeu*, manifestată prin votul factorilor competenţi, căreia datori suntem a ne închina toţi.

Cunoscută este din s. scriptură a Testamentului vechiu — când nu era statorită dogma, că Dumneḑeu este pretutindinea de faţă — aceea credinţă a poporului evreesc, că Dumneḑeu — Stăpânul întregului univers — se coboară şi petrece cu predilecţie mai ales în unele locuri de pe pământ, unde ascultă cu deosebită plăcere imnele de laudă şi rugăciunile credincioşilor sĕi, primesce jerfele aduse de ei, alină cu milostivire durerile şi oftările făpturilor sale şi împlinesce cu părintească bunăvoinţă şi îndurare cererile lor.

Aşa d. e. scim din cartea „Facerei", ca — dupăce s'a arĕtat Dumneḑeu patriarchului ***Avram*** şi i-a promis, că *„binecuvêntând va binecuvênta şi înmulţind va înmulţi seminţia lui, ca stelele ceriului şi ca năsipul de pe ţĕrmurile mării"*. (XXII. 17) — acesta, — adecă patriarchul Avram, — *„a zidit acolo jertfelnic Domnului, celui ce i s'a arĕtat"* (XII. 7).

Eară la cartea „Eşirii" aflăm, că uneori însuşi Dumneḑeu a destinat şi ales locul, pe care a dorit să-i se ridice altare şi unde a dorit să se arete poporului sĕu. Aşa a poruncit Dumneḑeu robului sĕu *Moisi*, ḑicênd: *„Spune fiilor lui Israil: Şi veţi face mie aicea sfânt locaş şi mĕ voi arĕta întru voi"*. (XXV, 8.)

Deci — cu tóte că după învĕţăturile nóuĕ ale lui Christos cunoascem, că ziditoriul universului este duh nemărginit şi necuprins în spaţiu, că *„ceriul este tronul şederii lui şi pământul este aşternutul picioarelor lui"* şi în urmare în tot locul îi putem înălţa rugăciunile nóstre; — totuşi, — considerând, că duhovnicescile jertfe, aduse de noi şi de părinţii noştri pe acest jertfelnic, le-a primit cu dragoste, că rugăciunile făcute la acest sfînt altar le-a ascultat cu părintească răbdare şi, că deci noauĕ în această bisericuţă, la acest loc, *ni s'a arĕtat* — binecuvêntându-ne şi înmulţindu-ne seminţia şi turma mică de odinioară, — suntem foarte îndreptăţiţi a ţiné cu sfinţenie şi cu tărie la acest loc, ba a esclama chiar, plini de bucurie, împreună cu patriarchul Iacob:[1]

„Cu adevĕrat se află Dumneḑeu pe locul acesta; aicia nu este alta, decât casa lui Dumneḑeu şi poarta ceriului" (Facere XXVIII, 16).

Ori cât deci ne-ar cădé de greu şi ori cât ne-ar durea despărţirea de această bisericuţă binecuvêntată de Dumneḑeu, — care pentru noi de un veac este uşa pe care ni se face posibilă apropiarea de părintele nostru ceresc, — totuşi atât acum cât şi după demolare, trebue să ne nisuim a recâştiga sufletului nostru liniştea de lipsă, mângăindu-ne cu graiul *Evangelistului Ioan*, care ne zice: *„Voi acuma întristare aveţi; dar earăşi vĕ voiu vedé pre voi şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimenea nu o va lua dela voi"*. (Ioan XVI, 22) ... *căci mărirea cea de pe urmă a casei acesteia mai mare va fi, de cât cea dintâiu, şi în locul acesta voi da* ***pace****"*. (Agen II, 10).

In urmare — după atâtea semne de bunăvoinţă, câte ***aici*** ni le-a descoperit mila cea nemărginită a lui Dumneḑeu — datorinţă avem a urma esemplului împĕratului *Solomon* şi a'i ridica *aici* — la locul acesta — *un alt locaş* mai măreţ, mai împodobit şi mai corespunḑĕtor timpurilor, ca astfel la timpul seu şi noauĕ, — celor întruniţi în noul Sion, — să ne poată zice Dumneḑeu cuvintele rostite către Solomon ziditoriul vestitei case a Domnului, ... *„am sfinţit casa aceasta, care o ai zidit, ca să se pue numele meu acolo în veci, şi vor fi ochii mei acolo şi inima mea în toate ḑilele"*. (Cartea I a Imperaţ. IX. 3).

* * *

Aşa dar încâte-va ḑile această bisericuţă nu va mai fi, şi mulţi dintre noi — cu ***lacremi*** în ochi — vor privi demolarea şi dispariţia ei.

Dar aceste lacrimi — isvorite din adêncul convingerilor noastre religioase — fie-ne pentru toţi *mijlocul curăţitor*, care să ne *spele* sufletul de întinăciunea învechitelor pĕcate, ce ne îngreunează şi ne apasă; să fie mijlocul, care să ne *„omoare patimile cele trupesci, cari ne strică sufletul"*, şi să ne alunge gândurile cele viclene, cari uşor să furişează în internul nostru şi ne alunecă din nou pe povîrnişul grelelor pĕcate.

Intristarea, ce ne cuprinde acum la demolarea bisericei vechi şi gândul, ce sboară înainte — închipuindu-şi frumseţa Sionului nou — fie-ne un momento, care — în tot timpul de clădire a bisericei nouĕ — să ne ridice mintea şi inima spre D-ḑeu, să ne reîmprospeteze poruncile Lui, să ne abată dela toate cărările greşite, să ne întărească tăria voinţei morală şi trupească, şi să ne îndrepte spre calea pocăinţei,[1] a curăţirei, a *înoirii noastre*, — ca astfel — atunci, când vom sta — preste câţi-va ani — înaintea portalului de întrare în noul Sion şi vom vedé din depărtare strălucind în toată frumseţa iconostasul şi internul lui — consciinţa sufletului nostru să nu ne poată reaminti figuratul înţeles al cuvintelor din cântarea (luminênda) bisericească: *„Cămara Ta, Mântuitorule, o vĕd împodobită, dar îmbrăcăminte nu am, ca se întru întrênsa"*.

Vĕ pun deci tuturor şi cu toată căldura la inimă, ca încă de pe acum, în fie-care ḑi, să rugaţi fie-carele şi toţi pe înduratul şi bunul D-ḑeu, ḑicêndu-'i *„Luminează-'mi haina sufletului meu, Dătătoriule de viaţă"*, ca astfel *„înoiţi"*, cu sufletul pocăit şi împăcat şi împodobiţi cu strălucirea vîrtuţilor crestinesci, să putem întra în catedrala, ce se va ridica pe acest loc, şi care atunci — bucurându-se de înoirea noastră — cu dragoste ne va deschide porţile sale şi ne va primi întru frumseţa casei sale.

Iară acum, Iubiţi ascultători şi creştini, — îndreptându-ne cu faţa spre rĕsărit şi plecând genunchile noastre — să rostim cu toţii împreună ultima rugăciune în acest local al D-ḑeului nostru, ḑicênd din adêncul inimilor.

„Doamne, cela ce în ceasul al treilea ai trimis pe preasfîntul Tĕu Duch preste apostolii Tĕi" şi preste dreptcredincioşii fii din trecut ai acestei bisericuţe, *„pe acĕla Bunule, nu-'l lua* nici *dela noi* cei de aḑi, *ci ne* ***înnoesce*** *pe noi* şi pre toţi urmaşii nostri, *cari ne rugăm* şi în veci ne vom ruga *Ţie Amin"*.

---

[1] Când a fugit de fratele sĕu Esau în vis i-s'a arĕtat Dumneḑeu şi deşteptându-se a făcut esclamaţia de mai sus.

[1] „Intristarea cea după Dumneḑeu pocăinţa este".

Nr. 611/1902, [95] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare:

1. **Balomir**, la postul al doilea, cu salariu anual de 600 cor., plătibili în rate lunare anticipative, parte din cassa bisericei, parte din repartiţiune, relut de cuartir 20 cor. şi un stângin de lemne.

Cei-ce vor puté dovedi că vor puté înfiinţa şí un cor, vor fi preferiţi.

2. **Mermezeu-Văleni,** cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc, salariul din repartiţiune.

3. **Homorod Suseni,** la şcóla comună cu Homorod-Joseni cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

La tóte acestea posturi se vor computa cuincuenalele legale numai după instituírea definitivă şi serviciul de 5 ani neîntrerupt în respectiva comună.

Cei aleşi sunt datori a merge Dumineca şi în sĕrbători cu copiii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii au sĕ-şi subştérnă în terminul indicat cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale

Orăştie, 28 Iunie 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 703 pp. [92] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** vacante de la şcólele nóstre tractuale mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Agârbiciu**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină, lemne de încălḑit şi cuincuenalul legal asigurat.

2. **Banabic**, salariu 600 cor. de la popor, cuartir, grădină, lemne pentru foc şi tóte beneficiile împreunate cu oficiul învĕţătoresc.

3. **Botez**, salariu 248 cor. repartiţie, eventual folosirea alor 25 jug. pământ arător şi de cosit; 360 cor. ajutoriu de la stat, locuinţă, lemne de foc. Invĕţătoriul va avé sĕ provadă şi cantoratul, pentru care va trage şi stole separate.

4. **Găbud**, salariu 400 cor. repartiţiat pe popor, 200 cor. din păşunatul şcolar, cuartir şi lemne pentru încălḑit.

5. **Hărăstaş**, 600 cor. salariu, anume: 380 cor. din repartiţie, 60 cor. din didactru şi 160 cor. din naturalii, cuartir, grădină şi lemne de foc. Invĕţătoriul va funga şí ca cantor.

6. **Hidiş**, salariu 600 cor. din repartiţie, relut corespunḑĕtoriu pentru cuartir, grădină şi lemne.

7. **Muierĕu**, salariu 600 cor. repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc. Alesul va provedé şi cantoratul şi la casuale va avé şí stole.

8. **Sânmihaiu**, salariu 600 cor. parte din lada bisericei, parte de la popor şi din naturalii, rĕscumpĕrare corespunḑĕtóre pentru locuinţă, grădină şi lemne de foc. Avênd a fi şí cantor învĕţătoriul va beneficia şí de stole.

9. **Soporul-de-câmpie**, 600 cor. din repartiţie şi naturalii, cuartir, grădină şi lemne de foc. Afară de salariu va trage învĕţătoriul şi stole ca cantor.

Reflectanţii se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comunele respective pentru a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, mai ales, că învĕţătorii aleşi vor fi poftiţi sĕ cânte cu copiii în strană, eventual sĕ formeze şi cor cu şcolarii şi adulţii.

Este de dorit şi de interes şí pentru candidaţii nostri sĕ reflecteze la posturile înşirate, pentru că în tóte locurile sunt regulate şi asigurate salariile şi tóte beneficiile învĕţătoresci.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă în terminul indicat cererile instruite în regulă la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Turda, 25 Iuniu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii în conţelegere cu comitetele parochiale concernente

Jovian Murĕşian
protopresbiter.

Nr. 76 Sibiiu, Marți 9/22 Iulie 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Puncte negre.

Sibiiu, 21 Iulie n.

De la Viena vin știri liniștitóre cu privire la mersul tratativelor de nou începute întrĕ guvernele dualiste în chestia reînoirei pactului vamal-comercial, pe când în aceeași vreme presa magiară și cercurile politice magiare par a fi fórte îngrijorate de *sfîrșitul* pe care 'l vor avé aceste tratative.

De ací s'ar puté deduce, că în starea de astăzi a lucrurilor, situația în chestia numită e favorabilă Austriei, al cărui guvern e sigur că va eșí învingĕtoriu din lupta economică în care a întrat, și e estrem de critică pentru Ungaria, care va fi necesitată sĕ renunțe la mai multe favoruri, pe cari bărbații ei conducĕtori de stat credeau că vor puté pune mâna, și sĕ lege un pact nou, *în detrimentul* proprielor interese economice.

Dacă așa se va întêmpla ori nu, e secretul viitoriului, pentru-că tratările nu sunt terminate, ele decurg încă si pot sĕ iee o nouă întorsĕtură, în favorul Ungariei. Ziarele magiare se tem însĕ de pe acuma, și țin că neorientarea și nesiguranța în care se află opiniunea pubică din Ungaria nu póte sĕ ducă la bine, fiind-că în starea acésta opiniunea publică nu se póte pronunța și nu póte forma cerc de apĕrare în jurul guvernului ungar, așa cum îl formézá opiniunea publică din Austria, în jurul guvernului de acolo

Negreșit, că chestia e fórte delicată, acum, după ce Monarchul și-a spus cuvêntul, că *doresce*, ca renoirea pactului sĕ se facă, fie cu ori-ce jertfe cerute. Credem însĕ că înțelepciunea Monarchului, care *scie* de ce o doresce acésta, și de ce ține de *necesară* re'noirea pactului, e bine înțelésă de intimii sĕi sfetnici însărcinați cu continuarea tratărilor, cari la rêndul lor vor face tot posibilul, ca sĕ se afle modul de înțelegere pentru a se împlini dorința Monarchului.

Nu găsim deci motiv de îngrijorare, câtă vreme tratările sunt în curgere, pentru-că numai după terminarea lor, când ne vom afla în fața faptului împlinit, ni-am puté spune cuvêntul, dacă noul pact s'a legat într'adevĕr în detrimentul țerii nóstre ori nu.

Inregistrăm însĕ îngrijorarea presei magiare, care începe sĕ descopere puncte negre pe orisontul vieții publice din statul nostru, începe sĕ vadă un viitoriu fórte posomorît, fiind de convingerea, că renoirea pactului se va puté face numai cu *capitularea* sau cu *căderea* actualului guvern ungar.

Asta e cel puțin părerea unui politician magiar de frunte, publicată în numĕrul din urmă al ziariului *„Magyarország“*, unde ni-se spune și aceea, că pe lângă opiniunea publică din Austria guvernul de acolo se rezimă și pe încrederea nemărginită a Corónei și pe puterile străine, cari așa sunt informate, că guvernul ungar e causa că pactul nu se póte lega. Ergo, guvernul ungar va trebuí sau sĕ capituleze, sau sĕ dimisioneze.

Că în acest cas din urmă ce se va întêmpla? ni-o spune destul de lămurit același politician. Anume, că „*se va afla* în Ungaria guvern, care sĕ lege pactul sub ori-ce condițiuni umilitóre, și *se va afla* în Ungaria și partid, care sĕ sprijinéscă un astfel de guvern!“

Sĕ prindem mărturisirea acésta, și sĕ o analisăm. Ce însemnézá ea? Aceea, că în Ungaria e mare mâncărimea și rîvna de a ajunge la putere, pe care ómenii vréu sĕ pună mâna sub ori-ce condițiuni. Mai departe aceea că sistemul de căpătuială a nimicit cu desĕvîrșire adevĕratul sentiment patriotic și constituțional din sînul cetățenilor din Ungaria, astfel încât adevĕratul patriotism nici nu se mai póte manifesta, de cât numai cel falsificat, și apoi și acesta numai *la poruncă*, vină porunca de la ori și cine!

Dacă e vorba deci de puncte negre, apoi sĕ se știe, că *acestea* sunt adevĕratele puncte negre în viéța publică din patria nóstră, puncte cari ar trebuí sĕ pună pe griji pe toți adevĕrații politiciani și adevĕrații patrioți.

Dar' facem constatarea numai, și lăsăm sĕ-și continue evenimentele cursul lor firesc, rĕmânênd, firesce, responsabilitatea pentru urmări în sarcina acelora, cari au dat o astfel de direcție politicei nóstre interne.

Pactul. Referenții celor două guverne au conferat trei zile dearîndul sĕptĕmâna trecută în chestia pactului, special în chestii veterinare, și după știrile de la Viena, cu bun resultat, fiind-că s'a aflat basa înțelegerii. Astfel o apropiere e acum sigură și în urma apropierii e sigură și reînoirea pactului.

O lege rea. Nici nu s'a împlinit anul de la punerea în esecutare a legii despre judicatura Curiei în chestii electorale, și lumea magiară e și sătulă de ea. Probabil fiind-că se esecută cu imparțialitate, așa cum trebue sĕ fie esecutată legea. Destul că s'a început cu petiționarea la dietă, ca legea sĕ fie cât mai curênd modificată. Inceputul în direcția acésta l-a făcut orașul *Kecskemét*, care a trimis deja petiție motivată presidentului camerei ungare, pentru a o presenta parlamentului. Celelalte municipii sigur vor urma. Pentru-cà de, tot erau *mai frumóse* alegerile de mai nainte, când Curia nu scotea la iveală pĕcatele cari le dădea resultatul! Semnul timpului și acesta!

Laudă femeii române! Ziariul *„Budapesti Hirlap“* se plângea într'un numĕr mai recent, că publicul din capitala țerii nu prea vorbesce unguresce de cât numai la zile mari, cu tóte că capitala pe hârtie ar fi sĕ fie magiară. Motivul? Lipsa de *voință* din partea acelora ce nu-și cunosc de datorință sĕ lățéscă limba magiară în cercul cunoștințelor lor, fie acesta ori-cât de restrîns. Și lucrul naibii, numitul ziariu recomândă celor din capitala țerii, și preste tot Magiarilor, *sĕ iee esemplu de la Români*, pentru-că — cităm — „Românii se lățesc rapid, în contul Magiarilor și al Sașilor. Și n'au în mână nici un fel de putere de stat. Curat pe cale socială se face la ei estinderea. Limba română are norocul că *se lipesce*. E limbă fórte ușóră, ceea-ce, durere, despre limba magiară nu se póte spune. Dar' Românul, și ales *femeia română*, e adevĕrată respânditóre a limbii. Nu vorbesce de cât numai românesce, chiar dacă ar fi s'o toei în cap. *Ii constrînge pe toți sĕ vorbéscă românesce*“. E meritată, fără îndoială, lauda acésta adusă femeii române, din partea unui ziariu care numai binevoitoriu Românilor nu e, dar' ținem a constata, că lauda revine mai mult femeii române de la sat de cât celei de la oraș, unde nu prea se întêmplă așa cum scrie ziariul magiar, de-și așa *ar trebuí* sĕ se întêmple.

Acte de pietate.

Ómenii cu credință statornică în puterea dumnezeéscă primesc tóte nefericirile ce se deslănțuesc asupra capului lor, cu liniște sufletéscă, știind bine că tot ce se întêmplă, cu știrea și voia celui atotputernic se întêmplă, care după drépta sa judecată și după nemărginita sa înțelepciune le întocmesce tóte.

Omul cu frica lui Dumnezeu, de ori-ce nĕcaz sĕ dee, nu se va tânguí deci, ci prinos va aduce Dumnezeului celui bun, care l'a certat, nu pentru-ca sĕ-l nimicéscă, ci pentru-ca sĕ-l îndrepte. De aceea vedem, cum ómenii nostri de la sate, totdeuna când dau de câte o nefericire mai mare, ridică câte o cruce, semn de pietate, ori fac daruri sfintei biserici, ca semn că au înțeles mustrarea trimisă lor de sus, și sunt ferm hotărîți sĕ mérgă în viitoriu numai pe calea cea bună a adevĕrului.

In privința acésta cel mai frumos esemplu de pietate îl dă Maj. Sa Regina Elisaveta a României, care a împodobit multe biserici mai de frunte din România cu câte un dar prețios, lucrat de însași Regina.

In timpul mai nou Maiestatea Sa a împodobit apoi biserica protestantă din Bucuresci a confesiunei evangelice cu multe lucruri frumóse, în mare parte lucrate de însași Regina României, și anume, din incidentul morții principesei Maria de Wied, mama Maiestății Sale, care era de acésta lege.

FOIȘÓRĂ

Poeții ardeleni în literatura română.

de

Frații **I. Minea**.

(Urmare.)

Poesiile lui Coșbuc ne par óre-cum espresiunea opiniunii publice românesci — ele cântă și descântă lucruri și fapte ce le-am simțit, le-am vĕḑut, le-am făcut și le-am admirat toți aceia, cari am trăit în mijlocul poporului nostru. Poesia lui Coșbuc este deci poesiă românéscă prin escelență, și Coșbuc e poetul nostru național. Pentru-că naționalismul nu constă de loc în faptul de a face sforăitóre declamațiuni prin întruniri publice, nici în faptul de a scrie măestrite ditirambe și elogiuri în esces, — aceste pot sĕ fie folositóre une-ori naționalismului, dar' repetate prea des și la ori-ce ocasie nimerită, ori nenimerită, ce se presintă, devin banalități, peste cari cu ușurință trecem, ca s'ascultăm ceva mai serios.

Câtă declamațiune, mai mult sau mai puțin elocuentă sau gângavă nu s'a făcut la noi, Români de pretutindeni, în cestiunea națională! Și peste tóte acestea, cât de sus se ridică prin simplicitatea și sinceritatea ei frumósa poesie a lui Coșbuc: *Noi vrem pămênt*!..

A fi *„național“* însemnézá și 'n viéță și în artă a te manifesta astfel, cum n'o póte face ori-care altul. Iubindu-ți poporul cu-o iubire adevĕrată și neprefăcută, sĕ te îmbraci cu haina lui, sĕ umbli ca el, sĕ vorbesci ca el, și tot felul tĕu de-a fi sĕ tradeze imediat neamul, căruia aparții. Cu el sĕ suferi și cu el sĕ te bucuri.

In viéță lucrul acesta nu se póte aplica sub tóte formele lui, dar' în artă, ce te oprește de a o face, iubite poete și artist? Nu-i vorbă, e cutare neamț sau franțuz poet mare, artist de renume universal, are în poesiile sale o bogățiă de imagini estraordinară, isvorîte dintr'o fantazie ce ia une-ori proporțiuni uriașe, — dar' haina lui de artist neamț — sau franțuz e făcută pentru acelaș corp de acelaș fel, și de loc nu se va potrivi unui artist român. Ia-ți deci, dragă poete, haina românéscă, cu care ești învĕțat din neam în neam, din moși-strămoși, știi s'o îmbraci și s'o desbraci și știi pe dos chiar s'o întorci la vreme de nevoe. Numai cu haina acésta îți șade bine, pentru-că ești făcut pentru ea și ea pentru tine. Și 'n marea adunare a artiștilor tuturor popórelor, poetul român va fi o figură caracteristică, va avé o înfățișare specială, pe care reproducĕtorii de tipuri, fotografii faptelor și evenimentelor vor trebuí s'o reproducă separat în albumul lor, dacă vor sĕ 'l aibă complet — ear' nu vor trece peste tipul românesc făcênd simpla observare: vezi pe neamțul sau pe franțuzul cutare!...

In evoluția generală a poesiei românesci *Coșbuc* cel dintâiu a îmbrăcat complet costumul național românesc, de la opinci, suman, pân' l'a căciulă. Și din acest punct de vedere găsim poesia lui *Coșbuc* mai națională, de cât a ori-cărui alt poet anterior, mai românéscă sau mai țărănéscă, — dacă așa vrea dl Gherea, — pentru-că poesia boeréscă n'a fost la noi de cât numai imitație, ori-cât de talentați interpreți a avut pân' acum...

Astfel s'a ridicat dintr'odată ca măestru în poesia nóstră Coșbuc, — măestru, care póte deveni cap de școlă, marcând o întrégă direcție, o eră cu totul nouă. Pentru-că Coșbuc nu rĕmâne singurul poet ardelean, ci urmându-se póte desfășurarea unei coincidențe de casuri analoge cu ceea ce se observă une-ori în biologie — căci póte fi de sigur vorba și de o etnobiologie — coincidență de casuri identice, căreia biologistii îi recunosc un caracter de succesiune seriară, tot astfel și la noi apare o întrégă pleiadă, o serie, ca sĕ zicem așa, de poeți ardeleni. Și de-și nu toți trăesc în Ardeal — însuși Coșbuc a trecut în țéră — noi trebue sĕ 'i considerăm cu tóte acestea de ai nostri, pentru-că au eșit din sinul acestei părți a Românismului, sunt cu fisionomie ardelenéscă în poesie — au trăit la noi partea cea mai bună a vieții lor.

Dar' aici — lucrul e trist — nu se póte trăì din literatură, pe când în țara românéscă condițiunile sunt ceva mai bune. Astfel trecut'a de la noi multă lume dincolo, și printrĕ acestia au fost și cele mai frumóse spirite ce le-a produs Ardealul și tótă Românimea! E regretabil însĕ, că nu se pune mai multă stăruință din partea celor ce pot s'o facă întru stavilirea acestei emigrări. — Dar' s'ar puté óre sĕ-și uite emigrații de țara lor iubită, de satul lor iubit? Unul dintrĕ ei zice:

In satul meu sunt case mici,
Cu ziduri vechi, cu streșini jóse,
Nu sunt palate ca aici,
Ferestre mari și luminóse..,

Podóbele donate din partea Maiestăţii Sale bisericei protestante din Bucuresci, sunt *draperii* şi *tapete*, — pentru-că alte decoraţiuni nu sunt întrebuinţate în biserica protestantă, — tóte provĕḑute cu inscripţii din biblie.

Astfel de-asupra stranei regale sunt cusute cuvintele pline de mângăere din psalmul 36: „*Mai tinĕr am fost şi am şi îmbĕtrânit şi n'am vĕḑut pe dreptul părăsit, nici sămînţa lui cerênd pâne*“.

In faţa stranei regale se cetesc aceste cuvinte din Apocalips c. 3: „*Cel ce birueşte, îl voiu face pre el stîlp în biscrica Dumnezeului meu şi nu va eşi afară mai mult; şi voiu scrie peste el numele Dumnezeului meu şi numele cetăţei Dumnezeului meu, a Ierusalimului celui nou, care se pogóră din ceriuri*“.

Pe baldachinul amvonului este o inscripţie luată din cartea Inţelepciunei lui Solomon c. 6: *Poftiţi dar' cuvintele mele şi le doriţi şi vĕ veţi învĕţa*“.

Pe zidul de la spatele amvonului sunt scrise chiar de mâna Majestăţei sale pe o tăbliţă de marmură neagră cuvintele din Inţelepciunea lui Solomon c. 1: „*Că duhul Domnului a umplut lumea şi cel ce ţine toate are cunoştinţa glasului; că Dumnezeu este martor a tot gândul şi al inimei cunoscĕtor adevĕrat şi al limbei auzitor*“.

D'a dreapta acestei tăbliţe sunt cusute pe draperie cuvintele: „*Pace vouĕ*“, cu care Mântuitoriul a întimpinat pe ucenicii sei după ce a înviat.

Sub amvon e aşezată în zid altă tăbliţă de marmură, pe ale cărei margini sunt zugrăviţi trandafiri şi lilieci, ear' în mijloc sunt scrise tot de Augusta donatóre cuvintele de la Iov c. 38 şi 39: „*Incinge ca un bărbat mijlocul tĕu şi te voiu întreba, eară tu sĕ-mi rĕspunḑi. Unde ai fost, când am întemeiat pămêntul? Spune-mi de ai cunoştinţă. Cine a pus mĕsurile lui de ştie? Ştie în ce pămênt locuesce lumina şi întunerecul ce loc are? Au de judecată din destul vĕ scapă mustrând pe Dumnezeu*“.

Pe draperia din laturile stranei regale este inscripţia de la Mateiu c. 6: „*Iar tu când te rogi intră în camera ta şi închizind uşa ta rógă te Tatălui tĕu întru ascuns, şi Tatăl tĕu cel ce vede întru ascuns va rĕsplăti ţie la arătare.*“ Acéstă inscripţie se închee cu cuvintele profetului Isaia c. 54: „*Puţină vreme te-am părăsit şi cu milă mare te voiu milui. Intru mânie puţină am întors faţa mea de la tine şi cu milă vecinică te voiu milui, zis-au Domnul, isbăvitorul tĕu*“.

Aceste inscripţii, după cum scriu ziarele române din regatul român, deşteptă admiraţia tuturor celor ce le vĕd. Ele sunt o dovadă puternică despre pietatea augustei donatóre şi despre profunda cunoştinţei ce Maiestatea Sa Regina are de cuvêntul lui Dumnezeu, care înalţă sufletul şi 'l umple de mângăiere. Ce esemplu edificător pentru toţi creştinii, despre ce se cuvine a gândí şi a face în biserică şi afară!

In tot chipul insultaţi.

Ceea-ce ziariul lui *Kossuth* scrie despre *Iancu* şi prin el şi despre poporul român, s'a vĕḑut din articolul reprodus în numĕrul de alaltăeri. Cum a fost prigonită cununa pusă pe mormêntul lui Iancu şi cei cari au pus'o, se ştie din procesul de „agitaţie“ intentat contra tinĕrului Novacovici. Prin sentinţa supremului for judecătoresc cununa însĕ (care fusese confiscată) a fost restituită celor cari o puseseră pe mormênt. Acéstă restituire fiind o recunóscere tacită, că punerea ei pe mormênt nu constitue act punibil, cununa a fost dusă la Ţebea şi pusă din nou la locul pentru care fusese destinată.

Intr'un stat de drept, şi întrĕ ómeni cari ţin sĕ respecteze sentinţele judecătoresci şí când nu sunt pe pofta lor, acum cununa ar fi trebuit lăsată 'n pace pe mormênt. Dar' nu! Ura contra lui *Iancu al nostru* şi sfidarea sentimentelor de pietate faţă cu memoria lui — nu póte fi mulcomită nici prin sentenţe curiale .... Ómeni orbiţi de acéstă ură *au mutilat cununa.*

Eată ce spune în acéstă privinţă o scrisóre din *Brad* dto 15 Iulie:

Azi, în 14 Iulie a. c. la órele 5 p. m. am fost la Ţebea şi am cercetat mormêntul lui Iancu. *Cununa e mutilată*, şi deja e în biserică atêrnată pe părete la partea stângă.

Eată ce s'a întêmplat cu cununa de la depunerea ei încóce: Joi, în ziua depunerei, pe la órele 2 p. m. doi gendarmi din Baia-de-Criş au luat cununa de la mormênt, şi unul o ducea pe umeri cătră Baia-de-Criş. Tocmai atunci venia de cătră Baia-de-Criş un tinĕr român. Acesta a întrebat pe gendarmi, că unde duc cununa, şi dacă au mandat de la protopretor sĕ-o confisce? Ei au rĕspuns, că n'au mandat. „Atunci pune-ţi-o earăşi de unde aţi luat'o, căci n'aveţi nimic cu ea“. Gendarmii numai-decât au şi dus'o îndĕrĕt şi au reaşeḑat'o pe mormênt. Sâmbătă 22 Iunie st. v. pe la órele 5 post. m. acelaşi tinĕr s'a dus la cimiter sĕ vadă cununa. Dar' cununa era deja mutilată. Anume, din acea parte a pantlicei, pe care era inscipţiunea: „*Tinerimea română lui Avram Iancu*“, sunt tăiate literile... ncu cu pantlică cu tot până la capĕt. Astfel de partea acésta se póte ceti numai „*Tinerimea română lui Avram Ia*“.... Infernala mână a ciuntit numele Iancu, rĕmânênd numai Ia, în cât cetitoriul nu mai scie, cui e consacrată cununa. Asemenea a fost tăiată o bucată şi din cealaltă parte a pantlicei, care pórtă inscripţiunea „*Dormi în pace, noi veghiăm*“, fiind ciuntită litera m de la cuvêntul ultim. Cununa astfel ciungărită, de ambele capete, fiind şi fórte mototolită, s'a adus un fer de călcat şi fú călcată frumos şi atêrnată earăşi la mormênt. Tinĕrul amintit, Sâmbătă séra (22 Iunie v.) vĕḑênd că începe a ploua tare, a luat cununa de pe mormênt şi a dus'o în biserică. Altcum sigur, că în întunerecul nopţii ar fi fost sfîrticată, ori chiar furată. Duminecă séra în 23 Iunie v. fiind preséra de Sânziene, fetele din Ţebea au pus pe crucea lui Iancu „cunună de Sânziene“ după obiceiul român, dar' peste nópte cununa a fost tótă sfîrticată şi florile împrăsciate pe pămênt. Tot astfel a fost sfîrticată o cunună de flori dusă în 29 Iunie st. v. din Brad“.

Revistă esternă

Incoronarea regelui Edward. Se raportéză din Londra, că regele Edward înaintéză spre însănĕtoşare în grad aşa de îmbucurător, că se ia la sigur, că *încoronarea se va puté face în 9 August.*

*

Reducerea armatei bulgare. Un project de lege, presentat deja sobraniei, projectéză reducerea contingentului de recruţi la 40.000 pe an (de la 46.000, cât era până acum). Modalitatea recrutării va fi următórea: feciorii apţi de serviciu vor trage sorţi; cei pe cari sórtea 'i scapă de miliţie au sĕ solviască odată pentru totdeuna *40 franci* taxă de rĕscumpĕrare.

*

Conflicte sângeróse la graniţa muntenegrină. Consulul muntenegrin la Constantinopol zilele trecute a făcut demersuri la Pórtă contra comisariului de graniţă *Hamdi paşa*, la mandatul căruia albanezi şi soldaţi turci au puşcat în pichetele muntenegrine şi au aprins şí câteva căscióre. Consulul a declarat, că dacă guvernul nu va face sĕ înceteze violările de graniţă, guvernul muntenegrin va trimite trupe, ca sĕ alunge pe albanezi şi ostaşii turci.

Pericolul unei încăerări serióse e cu atât mai mare, că în apropiere de Rugova sunt concentrate trupe de albanezi şi de ostaşi turci.

*

Situaţie critică în Africa. Nici nu s'a fi uscat bine cerneala pe contractul de pace cu Burii, şi Anglia stă în preajma unui nou rĕsboiu african. Guvernul adecă acusă de înaltă tradare pe *Ioel Maloppo*, unul dintrĕ şefii triburilor de Zulu-basuţi. Şeful suprem însĕ, *Levothodi*, nu arată nici-decum voie de a-şi da pe unul dintrĕ subşefii sei în mânile Englezilor. Astfel guvernul englez a început deja sĕ concentreze trupe la graniţa ţerii Basuţilor. Dacă însĕ din acéstă afacere s'ar esca rĕsboiu, atunci Anglia se aventuréză earăşi într'un rĕsboiu care în mĕsură cu mult mai mare o va eshauria de forţele militare şi financiare, de cât rĕsboiul cu Burii.

Căci Basuţii sunt cel mai rĕsboinic şi mai deştept popor întrĕ tóte seminţiile de Cafferi. Pe lângă acésta locuesc o ţéră fórte muntósă, unde cu greu vor puté pătrunde trupele engleze. Apoi, Basuţii mai au o fórte considerabilă parte din ei rĕspândită pe şesul mare al Africei. La tóte acestea mai adăugênd agitaţia ce stăpânesce mulţimea de indigeni lucrători în minele de la Iohannesburg, şi deruta prestigiului militar al Angliei suferită în rĕsboiul cu Burii, uşor s'ar încuragia zulii şi şvaḑii sĕ se ridice şi ei contra Angliei, mai ales că şefii acestor două triburi la începutul rĕsboiului bur-englez *au îmbiat Burilor ajutoriu*, dar' Krüger l'a refusat.

Că ce sunt Basuţii în rĕsboiu, au dovedit în 1851, 1858, 1865 şi 1867, când au dat Burilor fórte mult de lucru până i-au putut constrînge sĕ nu mai năvăliască în ţéra lor, unde răpiau, jefuiau şi ucideau tot ce aflau în cale. Aşa departe n'au putut însĕ ajunge cu ei nici Burii, ca sĕ 'i supună. Ţéra Basuţilor e independentă. E situată de la Oranje spre ost, în partea cea mai muntósă şi cea mai pitoréscă a Africei sudice (cu piscuri de înălţime până la 10—12 mii de urme) şi e locuită de 300.000 de suflete. Pentru rĕsboire sunt gata în fie-care moment 70 mii de călăreţi.

Cu prospecte de acestea este fórte uşor de înţeles, că ştirile despre nemulţămirea Burilor cu pacea aşa cum a fost încheiată, în cercurile guverniale din Londra au provocat îngrijorare. Acésta transpiră deosebi din un articol al ziariului „*Times*“, care luând posiţie faţă cu rĕspândirea acelor ştiri, zice că „asupra nemulţămirii unor cercuri bure n'are sĕ se mire nimenea, ştiut fiind că avem de a face cu ómeni, nu cu serafimi. Munca întru regenerarea ţerii devastate de rĕsboiu nu e nici-decum prilej de a predispune pe cineva pentru atabilităţi. *In spirit cu atât mai conciliant, mai ecuitabil şi mai liberal trebue sĕ procédă Anglia faţă cu Burii*“.

Că în adevĕr Anglia nu se simte sigură în cele două state bure, acum colonii engleze, mărturisesce şi faptul, că în *Transvaal* au sĕ garnisoneze 5 regimente de cavalerie, 7 batalióne de infanterie călăréţă şi 26 batalióne de infanterie pedestră cu o divisiune de artilerie; în *Oranje* 2 regimente de cavalerie, 3 batalióne de infanterie călăréţă şi 8 batalióne de infantarie pedestră; în *Capland* 2 reg. de cavalerie, 6 bat. de infanterie călăréţă şi 12 bat. de infanterie pedestră, ear' în *Natal* 1 reg. de cavalerie, 1 bat. de infanterie călăréţă, 6 bat. de infanterie pedestră şi 1 divisiune de artilerie.

De ale „Asociaţiunei“.

Convocare.

Comitetul despărţĕmêntului XXIV. Murĕş Oşorheiu al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ prin asta convócă adunarea cercuală pe 21 Iulie (3 August), 1902 în Bandul de Câmpie (Mezö Bánd) şi invită cu tótă onórea pe toţi membrii şi pe toţi aceia cari se interesézá de Asociaţiune şi doresc a promova interesele ei, sĕ participe la acéstă anuare a despărţĕmêntului, care se va ţiné după următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării prin o vorbire ţinută din partea presidentului.
2. Raportul secretariului despre activitatea despărţĕmêntului.
3. Raportul cassariului, conţinênd raţiociniul de pe anul espirat şi proiectul de budget pe anul următoriu.
4. Esmiterea comisiunilor:
    a) pentru incassarea taxelor şi câştigarea de membri noi pentru Asociaţiune;
    b) pentru censurarea raportului comitetului;
    c) pentru censurarea raportului cassariului.
5. Disertaţie: „Despre credinţele deşerte ale ţĕranului român“, cetită de învĕţătoriul Isidor Dopp.
6. Rapórtele comisiunilor esmise conform punctului 4. şi deliberarea asupra lor din partea adunării.
7. Eventuale propuneri.
8. Alegerea a doi delegaţi, cari sĕ represente despărţĕmêntul la adunarea generală a Asociaţiunei.
9. După terminarea adunării urmézá petrecerea arangiată după un program special de cătră fruntaşii nostri din Bandul de Câmpie.

Din şedinta comitetului despărţĕmêntului „Murĕş-Oşorheiu“, ţinută în [illegible]

M.-Oşorheiu, la 10 Iulie st. n. 1902.

Stefan [illegible]
secretariu

Convocare.

Despărţĕmêntul Mociu al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ îşi va ţiné adunarea cercuală în Mociu la 3 August st. n. în biserica română gr.-ort., la care prin acésta sunt invitaţi cu tótă onórea atât membrii cât şi toţi binevoitorii şi spriginitorii acestei instituţiuni culturale.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul comitetului
    a) prin secretariu şi
    b) prin cassariu.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor comitetului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi incassarea taxelor.
5. Statorirea budgetului pe anul 1903.
6. Eventualele disertaţiuni, cari trebuesc anunţate conform §-lui 37 din statute directorului despărţĕmêntului în Cătina (Katona).
7. Raportul comisiunilor.
8. Propuneri.
9. Predarea premiului de un galben (cor. 20) pentru cea mai bine cultivată grădină şcolară de pomărit, învĕţătoriului premiat de comitet.

In satul meu e praf pe drum,
Séra-i pustiu, nici-o lumină, —
Aci-i ca ziua şi acum
De ómeni veseli strada-i plină...

Aci-i frumos şi-aşa de bine
Mi-ar fi sĕ stau aici mereu...
De ce sunt trist?... Nu ştiu ce-mi vine.
Mi-e dor, *mi-e dor de satul meu!....*

Şi cât dor vor fi strîngênd în inima lor toţi ceilalţi!... Printrĕ acestia cu drag mĕ opresc asupra unui din cei mai tineri, dar' deja destul de bine cunoscut, pentru-că remarcabilul sĕu talent i-a şi dat locul ce i-se cuvine în stima tuturor iubitorilor literaturii românesci. E vorba de *Stefan Iosif*, care a împlinit mai mult chiar de cât promitea, şi a promis fórte mult. Nu s'au rostogolit de 12 ori bĕtrânele luni în ciclul lor, de când a tipărit un volum de traduceri din Heine, traduceri bune fără 'ndoială, póte cele mai bune traduceri din Heine ce le-avem noi, — şi două volume de poesii proprii, cu mult mai de preţ. Peste primul din cele din urmă, al cărui titlu deja e fórte sugestiv: „*Patriarchale*“, se revarsă un simţĕmênt duios de înstrăinare, un fel de tainic dor după alte vremuri, acelaşi dor, care 'l găsim în poesia de adineauri.

Dór' a copilărit la noi, căci de tiner a trecut graniţa, a 'nceput o viéţă în alt mediu, întrĕ alţi ómeni. Nu rar însĕ dorul i-i pórtă pe la noi închipuirea, întocmai cum ciobanul cu greu îşi deslipesce ochii, şi nu odată sĕ 'ntórce privind spre căminul lui drag, căci zice:

Trece 'n sus, pe plaiu în sus,
Un voinic pe-un murg călare.
Inapoi se uită dus
Peste mândrele hotare.

Dus el cată spre Ardeal,
Unde-o turlă 'n fund străluce.
Murgul urcă greu la deal
Pe voinic de-abia-l mai duce...

Neguri de brădet se 'ntind...
Turla 'n văi de mult e ştérsă.
Dar' voinicul pribegind
Tot mai ţine faţa 'ntórsă...

(Va urma).

10. Alegerea a doi delegaţi pentru representarea despărţêmêntului la adunarea generală.

11. Inchiderea adunării prin president.

Pentru comitetul cercual al despărţêmêntului Mociu.

Mociu, la 17 Iulie 1902.

Ioan Dan
v.-president

Simeon Ciuca
secretariu

NOUTĂŢI

La mormêntul lui Cogălniceanu. Mercuri s'a făcut o piósă procesiune la mormêntul marelui patriot român şi bărbat de stat *Mihail Cogălniceanu*, înmormêntat în Iaşi, înainte cu unsprezece ani. Senatul şi camera au depus câte o cunună pe mormênt, ear' P. S. S. Archiereul Ghenadie Georgescu, vicariul Metropoliei din Iaşi, a oficiat un parastas solemn, în presenţa membrilor familiei şi ai representanţilor corpurilor legiuitóre române. Parastasul s'a oficiat la Metropolie, de unde cortegiul, cu clerul în frunte, a mers la cimiteriul „*Eternitatea*“, unde se află cavoul familiei Cogălniceanu. Acolo era mulţime de lume. După rostirea rugăciunilor obicinuite au ţinut vorbiri frumóse domnii *St. Şendrea*, vicepresidentul camerei române, *Nicu Gane*, prefectul judeţului, *C. B. Penescu*, primariul oraşului, şi academicianul *Nicolae Ionescu*.

*

Nu favor ci împlinirea datorinţei. Judecătoria administrativă a enunţat acum de curênd o hotărîre principială de mare însemnătate. A nume, un contribuent a înaintat unei direcţiuni financiale o scrisóre prin care solicita resolvirea unei cause a lui. Scrisórea fiind netimbrată, a fost repertată, pe motiv că solicitând ea resolvirea unei cause, e a se considera ca „petiţiune cerătóre de favor“, ear' acestea nu sunt scutite de timbru. Apelată causa la judecătoria administrativă, acésta a cassat repertarea enunţând, că cetăţenii *sunt în drept sĕ pretindă resolvirea causelor lor* supuse deliberării autorităţilor. *Resolvirea nu e favor, ci datorinţă oficială*, deci solicitarea resolvirii nu póte fi cualificată ca cerere de óre-care favor.

*

Regina Belgiei, Henrietta, mama fostei archiducese Stefania (soţia rĕposatului moştenitoriu Rudolf, acum căsătorită cu contele Lónyai), cum se raportéză din Bruxella, e greu bolnavă.

*

Esposiţie în România. Cetim în ziarele din Bucureşti, că „*Societatea Agrară*“ a marilor proprietari din România a hotărît sĕ deschidă o esposiţie de la 10 Maiu — stêrşitul lui Octobre 1903 în Bucuresci. In secţiunea agriculturei, din acésta esposiţie, se vor espune tóte produsele agricole, precum cereale, plante leguminóse, plante cleióse şi textile, plante industriale, medicinale, şi aromatice, tubercule şi rădĕcini, plante de nutreţ. Pentru fie-care product ce se va espune, se vor da următórele indicaţiuni: Numele adevĕrat al productului, de unde provine sĕmênţa, cât a produs la hectar, pogon sau falce, felul pământului, numele cultivătorului, numele moşiei, comuna, plasa, judeţul, întinderea cultivată, cât s'a sĕmănat la hectar.

*

Universitate catolică în Alba-Iulia. Directoriul statului romano-catolic din Ardeal a luat hotărîre în şedinţa ţinută în Cluj în luna Iulie, că din fundaţiunea fostului episcop *Fogarassy*, urcată acum la două milióne coróne, va ridica o universitate catolică în Alba-Iulia. Directorul se va adresa guvernului cu rugarea, sĕ'i comunice sub ce condiţiuni ar fi aplecat sĕ acórde dreptul de publicitate universităţii proiectate, fiind-că în privinţa acésta lege positivă nu avem, şi se va adresa cu rugare şi către celelalte diecese catolice din ţeară, ca sĕ contribue cu fondurile lor disponibile la fondul universităţii proiectate. Şedinţa directoriului a fost presidată de episcopul Gustav Majláth.

*

Concurs. Societatea „Transilvania“ publică concurs pentru acordarea unei burse de 1800 lei anual spre studiarea limbilor neolatine la una din universităţile Franciei.

Concursul se va ţiné în ziua de 2/15 Septembre 1902 a. c.

Condiţiunile ce trebuesc sĕ întrunéscă concurenţii pentru acéstă bursă sunt:

1. Sĕ fie titraţi ai universităţilor ungare (să aibă esamenul de stat sau doctoratul).

2. Vor fi preferiţi: candidaţi de profesori, suplinitori, profesori titulari ai liceelor, seminariilor, şcólelor de pedagogie şi ai şcólelor superióre de fete române de peste munţi.

3. Concurenţii vor adresa cererile lor până în ziua de 26 August (8 Septembre) 1902, la adresa G. Missail, presidentul Socităţii, strada Lucaci 60, Bucureşti. — Cererile vor fi însoţite de acte originale sau copii legalisate, prin cari sĕ fie dovedită întrunirea condiţiunilor de mai sus.

4. Pe lângă actele de cualificaţie se vor mai alătura: actul de naştere, prin care sĕ se constate că concurentul este român şi n'a trecut etatea de 30 ani, precum şi certificatul medical că este sănătos.

5. Bursa se acordă pe timp de doi ani, cel-ce o va obţiné se va obliga prin act autentificat de notariul public, cum că după terminarea studiilor va rĕmâné în patrie.

In cas contrariu va fi urmărit de Societate pentru rambursarea sumelor cheltuite cu el pe timpul studiilor.

De asemenea va fi obligat a trimite comitetului la finele fie-cărui semestru şcolar certificat de frecuentarea cursurilor şi progresul obţinut la studii, resultatul fiind negativ i-se va detrage bursa.

6. Ori-ce cerere sosită după terminul fixat mai sus, 26 August (8 Septembre) 1902, nu va fi luată în considerare.

Comitetul.

*

Reacţiunea polonă. Vorbirea de la Marienburg a împĕratului *Vilhelm* în loc sĕ intimideze a trezit puternic sentimentul naţional al Polonilor. Până şi soldaţii demonstréză cu fiinţa lor de poloni. In unul din numerii trecuţi am fost înregistrat ştirea despre desertarea celor câţiva soldaţi, ca eflux al indignării lor provocate de vorbirea împĕratului. Acum „Tägliche Rundschau“ spune că la adunarea de controlă reserviştii poloni au rĕspuns la apel *în limba polonă*; n'au voit sĕ mai ştie de „Hier“-ul nemţesc. — Toţi au fost osândiţi pentru acésta la arest de 10 zile. Dar' ce le pasă lor! Ei sunt poloni şi voesc sĕ fie poloni, nu ca unele *uscături* ale neamului nostru, cari tocmai acum când *Iancu* şi prin el noi toţi suntem insultaţi cum nu s'a mai pomenit, fac înfrăţire cu Ungurii! O sémă de clujeni au făcut isprava acésta. Pĕcat numai că „Ellenzék“ nu ni 'i spune cu numele, ca sĕ 'i ştim!

*

Têrgurile Teiuşului. Ministrul de agricultură a conces, ca têrgul de ţéră al *Teiuşului* (*Tövis*), care până acum se ţinea în 24—27 August, de ací încolo sĕ se ţină în zilele de 25—28 August, anume: têrgul de vite în 25—27 August, ear' cel de marfă în 28 August. Asemenea e pus înainte cu o zi şi cel care până acum se ţinea în zilele de 4—7 Novembre, anume: têrgul de vite se va ţiné de ací încolo în zilele de 5—7 Novembre, ear' cel de marfă în 8 Novembre.

*

O desminţire. Am dat şi noi după foile magiare ştirea, că ministrul de honvezi ar fi adresat ordin sever comandanţilor de trupe honvezesci, în chestia limbei de serviciu şi de instrucţie, care în viitor ar fi sĕ fie esclusiv cea magiară în intréga honvezime, cu escepţiunea regimentelor recrutate din Croaţia-Slavonia, cari îşi au limba lor proprie, limba croată, ca limbă de serviciu şi instrucţie. Tot foile magiare aduc însĕ acum ştirea nouă, că ministrul de honvezi *n'a dat* un astfel de ordin subalternilor sei, fiind-că limba de serviciu e stabilită prin lege, respective prin regulamentul de serviciu, şi se ştie că e cea magiară, ear' instrucţia încă se face unguresce cu cei-ce ştiu unguresce, ear' cu cei-ce nu ştiu unguresce nu se póte vorbi de cât în limba lor. Eată o dovadă nouă, cât de conscienţios şi esact sunt redactate foile magiare!

*

Un cas ciudat. In comuna *Sarafola* (comitatul Torontal) şcóla e decretată şcólă comunală, asupra căreia dreptul de controlă aparţine consiliului şcolar, compus în inţelesul legii din preotul, învĕţătoriul, medicul şi din câţiva membri aleşi din partea representanţei comunale. Inspectorul de şcóle din comitatul Torontal, fiind nemulţămit cu faptul că în consiliul şcolar al numitei comune au fost de curênd aleşi membri astfel de ómeni, cari nu ştiu ungureşte, a cerut de la comitetul administrativ al comitatului nimicirea alegerii, şi acesta de fapt a cassat alegerea, din motivul că în consiliul şcolar pot sĕ fie aleşi numai ómeni cari ştiu ungureşte. Bine, apoi cum rĕmâne cu *dreptul* de alegere? Ce alegere *liberă* e aceea, când se poruncesce că ce fel de ómeni au sĕ fie aleşi? N'ar strica dacă s'ar anunţa apel în contra acestei ciudăţenii, ca sĕ se vadă părerea şi judecata celor de sus.

*

Din Cetatea-de-baltă ni-se scriu cu datul de eri următórele: „După-ce în luna trecută o grindină teribilă, după-cum s'a fost luat notiţă şi în jurnale, a nimicit viile şi grânele pe un şir lung de pe Têrnave, începênd de la Veseuş peste Dicio-Sânmărtin în sus, ear' acum nu de mult apele „*Têrnava*“ şi valea numită a „*Basnei*“ au esundat şi înglodat tóte cositurile de fên, astăzi la órele $4^1/_2$ p. m. nu putea sĕ vadă omul de cât ómeni plângênd pe strada comunei nóstre, căci o grindină puternică a căzut în cât a nimicit tóte grânele tocmai în preajma secerişului. Ce va fi de beţii ómeni înglodaţi la bănci, numai Dumnezeu va şti. Ne temem de o adevĕrată fómete. Am scris în grabă, dar' cred că pe mâne voiu puté afla câte comune din jur sunt nimicite prin gheaţa de mărimea nucilor şi désă de tot.“

*

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, că preaiubita, preabuna nóstră mamă, sócră şi bunică, vĕduvă preotésă *Maria Ganea,* născ. Ioanoviciu, în etate de 75 ani, în al 51-lea an al fericitei sale căsătorii şi al 21-lea an al vĕduviei, după grele şi îndelungate suferinţe, împărtăşită cu sfintele taine, în 5/18 Iuliu şi-a dat blândul şi nobilul suflet în mânile ziditoriului ceresc.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpei şi neuitatei defuncte au fost depuse spre eternă odihnă Duminecă în 7/20 Iulie st. v. la 2 ore p. m. în cimiteriul parochial gr. ort. din Ferihaz.

Dormi în pace, suflet blând şi nobil, pe care cu iubire neştérsă din inimile nóstre te vom avé în scumpă amintire şi dincolo de mormênt. Zaharia Ganea, paroch în Ferihaz ca fiu şi Elisabeta născută Fechetici ca noră, nepoţii: Ioan Ganea abiturient, Mărióra Ganea, Teodosiu şi Onoriu Ganea gimnasişti, Victoria Fleschin n. Ganea soţiă de notariu în Porceşti şi Elisabeta Suciu n. Ganea, preotésă în Topârcea.

*

Transmisiunea tuberculósei. Profesorul *Wolff*, directorul sanatoriului din Berlin al tuberculoşilor, sĕptĕmâna trecută a ţinut o interesantă prelegere publică despre transmisiunea tuberculosei — *de la animal la om*. In firul prelegerii a enarat un cas estraordinar: *tuberculosă în stomach*, observat de el în numitul sanatoriu. Cu baccili de la acest bolnav a vaccinat câţiva viţei, cari toţi au căpĕtat tuberculosă. Din acésta Wolff conclude cu tótă hotărîrea, că *bolnavul a căpĕtat tuberculosa de la vr'un animal*, şi rógă autorităţile sĕ esecute cu tótă stricteţa dispoşiţiunile decretate pentru a împedeca lăţirea tuberculosei animalice.

*

Şi-a împuşcat muierea din gelosie. Duminecă nóptea spre luni în 14 Iuliu n. a. c. primariul comunei Rîmeţ (comitatul Albei-inferióre) Ioan Macarescu, petrecêndu-şi ziua la crîşmă dimpreună cu muere-sa şi sócră-sa cu mai mulţi bărbaţi cu cari birăiţa a şi jucat şi a conversat mai mult, şi mergênd nóptea acasă, după-ce a adormit primărésa i-a tras un glonţ drept prin inimă, la ce nenorocita nevastă a rĕmas mórtă numai decât. Unii spun că ar fi împuşcat-o din ceva desperare, alţii zic că numai curat din gelosie. Acum tinĕrul primariu, însurat numai de la dumineca Tomii a anului curent, îşi plânge ticălósa faptă în temniţa din Aiud. *L. C.*

*

Petrecere în Sân-Mărtin. Primim învitare la petrecerea de vară ce se va arangia în 2 August n. în sala „Hotelului central“ din Dicio-S.-Martin. Venitul curat este destinat pentru biserica edificândă din Taureni şi pentru biserica din Dicio-S.-Mărtin. Preţul de întrare: de persónă 2 cor., de familie 4 coróne. Inceputul la 7 óre seara. Suprasolvirile se vor quita pe cale ziaristică pe lângă cea mai mare mulţămită. Ofertele benevole sunt a se trimite Dlui cassar *Laurenţiu Pascu* în Dicio-S.-Mărtin

*

Concert în Lugoj. „Reuniunea română de cânt şi musică din Lugoj a arangeat Duminecă, în 7/20 Iulie 1902 Concert poporal împreunat cu dans în pavilonul Hotelului „Concordia“, cu următórea programă: 1. A. Flechtenmacher: „Imn de mărire“, cor mixt. 2. *a*) Mendelssohn-Bartholdy: „Vênătoriul“, cor de bărb. *b*) F. Mendelssohn-Bartholdy: „Priveghitórea“, cor mixt. 3 *a*) L. Gastinel: „Cântecul serei“, cor de bărb cu solo şi acompaniament de pian, susţinut de drşóra Ecaterina Iorga. *b*) I. Costescu — I, Vidu: „Puişorul“, cor mixt cu acomp. de pian. 4. Gh. A Dinicu: „Dor de sat“, cor pentru trei voci egale, cu acomp. de pian. 5. I. Vidu: „Negruţa“, cor mixt cu soli şi acomp. de pian. 6. I. Vidu: „Pui de lei“, cor mixt.

*

Tragedia soldatului. Sĕptĕmâna trecută a fost eliberat din institutul de alienaţi din Nagy-Kalló un fost soldat, cu numele Kazy Gáspár, din Veszprém. Bĕtrânul Kazy (cojocariu) cu ocasiunea marelui incendiu din Veszprém îşi perduse lumina ochilor şi astfel susţinĕtor al familiei rĕmăsese fecioraşul Gáspár. L'a ajuns însĕ timpul de miliţie şi a fost înrolat la regimentul de honveḑi din Alba-regală. Nici la miliţie însĕ nu şi-a uitat de părinţii sei neputincioşi. Işi cruţa cei 6 cruceri pe sĕptĕmână, din pâne primia numai una, ear' pentru a doua lua bani. Mamă-sa mergea la el în fie-care lună, ca sĕ primiască bănişorii adunaţi astfel. In Novembre 1900 l'a cercetat pentru ultima-dată. Era viscol şi frig; bĕtrâna poposind pe drum a sosit la casarmă numai nóptea târziu. Nu i-s'a permis întrarea, spunêndu-i-se că şi altcum n'ar puté vorbí cu fiul ei, pentru-că e în post. Spre nenorocirea ei, i-au spus şi locul. Doritóre sĕ grăiască cu fiul ei bĕtrâna a plecat la el, pe ninsóre grea de abia vedeai la doi-trei paşi. Auḑia deja tropotul paşilor soldatului. Deodată tropotul a încetat şi o voce puternică i-a strigat: stai! „Da, da, e vocea fiului meu, şi-a şoptit femeia şi şi-a grăbit paşii. „Stai! Cine eşti!“ a rĕsunat a doua somaţie. — „Eu sunt, mamă-ta!“ Şi în credinţa că soldatul a înţeles'o, a înaintat spre el. — „Stai!“ a rĕsunat a treia-óră, împreună cu o detunătură de puşcă.

La sunetul puşcăturii au alergat acolo ceilalţi soldaţi de post, întrĕ cari fiind şí un consătean al lui Kazy, acesta a cunoscut pe mórta şi a zis comandantului următórele: „Nenorocitul Kazy şi-a împuşcat pe mamă-sa!“

Kazy a 'nebunit. A fost dus în sanatoriu, de unde sĕptĕmâna trecută a fost eliberat ca „nebun pacinic“.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Simţindu-se lipsă de cărţi bisericeşti, mai cu sémă de mineele pe 12 luni, am apelat la omenii de la noi duşi la America, unii din primăvara anului acestuia, ear' alţii de mai nainte, — ca sĕ contribue spre scopul acesta din câştigul lor, — şi nu m'am înşelat în aşteptarea mea, căci a 2-a zi de Rosale am primit 176 coróne, dimpreună cu lista de contribuire, din care se vede că au contribuit şi alţi creştini afară de cei de la noi, ba chiar şi de altă lege şi naţionalitate.

Am comandat îndată de la librăria nóstră archidiecesană mineele pe 12 luni, legate frumos în piele roşie, trimiţênd 173 coróne, şi în 22 Iunie a. c. v. am primit mineele spre bucuria nóstră a tuturor, ear' în 23 Iunie, Dumineca a 3-a după Rosale, prin o ceremonie deosebită s'au dat cantorilor spre folosinţă.

Vin deci sĕ esprim în preţuitul nostru „*Telegraful Român*“ mulţămita publică următorilor contribuitori: 1. Teodor Florea 8 cor., 2. Tóder Hăţăgan 10 cor., 3. Andraş Ioan 5 cor., 4. George Mihuţiu 5 cor., 5. Nicolae Hăţăgan 4 cor., 6. Fehér Mihály 5 cor., 7. Tóder Poucean 5 cor., 8. Fira Poucean 5 cor., 9. Anica Tufă 5 cor., 10. George Popa 5 cor., 11. Vasilie Bârză 2 cor. 50 fil., 12. Vasilie Vandor 5 cor., 13. Ioan Hossu 2 cor., 14. Nicolae Hossu 5 cor., 15. Ioan Hăţăgan feişan 5 cor., 16. George Hăţăgan 10 cor., 17. Petru Hăţăgan 10 cor., 18. Ioan Hăţăgan bit. 4 coróne, 19. Augustin Florea 5 cor., 20. George Horhoiu 5 cor., 21. Ioan Hăţăgan surdilă 12 cor., 22. Rĕu George 4 cor., 23. Ioan Boeşan 5 cor., 24. George Virca 6 cor. 25. Tóder Virca 4 cor., 26. Nonicu Andraş 4 cor., 27. Tóder Hăţăgan vărolean 6 cor., 28. Ioan Moldovan 4 cor., 29. Vica Linu 1 cor. 25 fil., 30. Tóder Hăţăgan gaşpar 2 cor. — toţi din Blăjel. 31 Tot Lajos din Magy.-Sáros 3 cor., 32. Nistor Potor din Bruiu 2 cor. 50 fil., 33. Toma Aldea din Chirpĕr 1 cor., 34. Vichentie Savu din Merghindeal 2 cor., 35. Iohann Kloosz Ujvároş 50 fil., Iohann Schuller Prod 50 fil., 37. Georg Roth Irmesch 1 cor. 25 fil., 38. Michael Lienerth Burgberg 1 cor. 25 fil., 39. Zaharie Şerban Hundorf 1 cor. 25 fil., 40 George Brumbea Cincu-mare 1 cor. 25 fil., 40 László János Berethalom 1 cor. 25 fil., 41. Sederiaş Vasilie Şoimoş 1 cor. 25 fil., 43. Lup Vasilie Zagor 50 fil., 44. Vasilie Moldovan 50 fil., 45. Tóder Hăţăgan bit. din Proştea-mare 2 coróne. 46. Rotariu Ioan — Velţiu 2 cor., 47. Şerb Vasilie — Velţiu 1 cor. 25 fil., 48. Nicolae Rohan — Sibişóra 1 cor. 25 fil., 49. Dumitru Şuşuvelţiu 1 cor. 25 fil. — suma 176 coróne.

S'a trimis pentru cărţi: 173 cor. iar' 3 au rĕmas în lada bisericii.

Priméscă toţi aceşti contribuenţi şi pe calea acésta cea mai adâncă mulţămită, dorindu-le, ca bunul Dzeu sĕ-i ţină sănătoşi sĕ pótă lucra acolo în depărtata Americă şi sĕ se re'ntórcă cu pace fără periclu la vetrele şi familiile lor.

Blăjel, la 30 Iunie v. 1902.

Zacheiu J. Sas
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

[108] 1—3

Publicaţiune.

Pentru liferarea de:

1. **Pâne de grâu** curat.

2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte.

3. **Făină de grâu** curat Nr. 2 şi 3.

4. **Carne de vită.**

5. **Carne de viţĕl.**

6. **Carne de óie.**

7. **Carne de porc**, şi

8. **Unsóre de porc**, tóte de **prima calitate,** pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul archidiecesan teol.-ped. gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu,** în anul şcolar **1902/3.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sĕ-şi înainteze ofertele în scris, provĕdute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **10 August st. nou** inclusive, unde vor afla mai deaprópe şí condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum şí eventuale alte informaţiuni. Ofertele netimbrate, precum şí cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şí pentru **resturile de mâncare** nefolosibile rĕmase de la mese şi culină.

Sibíiu, 7/20 Iuliu 1902.

N. Vătăşan,
profesor, econom semin.

Nr. 813/1902 [99] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** din parochia de clasa a III-a **Iacobeni,** protopresbiteratul Agnitei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi subştérnă suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, celebra sau cuvênta.

Nocrichiu, în 1 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nagyszebeni járási föszolgabirótól

6100/2 1902 sz.

Pályázat.

Vesztény községben a **jegyzői állás** betöltendő lévén, felhivatnak pályázók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket f. é. *július hó 31-ig* alulirottnál adják be.

Illetmények:

1. Évi fizetés 800 K.

2. Faátalány saját lakás és iroda fűtésére 128 K.

3. Utiátalány 50 K.

4. Világitás 10 K.

5. Irnoktartásért 160 K.

6. Anyakönyvvezetői tiszteletdij 200 K.

7. Természetbeni lakás és kert.

8. Magán munkálatokért szabályrendeletileg megállapitott dijak.

Kelt Nagy-Szebenben 1902. évi julius hó 15. napján.

A járási főszolgabiró:
[106] 1—2 **Fabritius.**

Nr. 181/1902. [100] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla confesională greco orientală română din **Sibiel,** protopresbiteratul Seliştei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu 600 cor, cuartir în natură eventual relut de cuartir şi jumĕtate din grădina şcolară în folosinţă.

Doritorii a ocupa acest post sĕ-şi înainteze cererile lor în terminul indicat, subsemnatului Oficiu protopresbiteral instruite conform prescriselor şi sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în numita comună spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Sĕlişte, 2 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Seliştei în conţelegere cu comitetul parochial din Sibiel.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 176/1902. [102] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** de la şcólele elementare poporale mai jos însemnate prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ciceu-Corabie,** cu salariu de 600 cor., din cari 200 cor. de la stat şi 400 cor. de la popor. — Cuartir şi lemne

2. **Gârbou,** cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. ajutoriu de la stat şi 200 cor. de la popor. — Cuartir grădină şi lemne.

Cei-ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne rugările concursuale, instruite conform legei, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Se observă, că concurenţi în acest ţinut nu sunt şi că întrĕ cei cu pregătire egală dintre concurenţi se vor preferí aceia, cari sunt şí cântăreţi buni, spre care scop concurenţii au a se presenta înainte de alegere la biserica din aceste comune.

Deeş, 27 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 156 pp. [103] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** din parochia de clasa a III-a **Selişca** şi filia **Câscău** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei de la stat. Intregirea de la stat este 760 eventual 1560 cor.

Concurenţi în acest ţinut nu prea sunt; deci sunt rugaţi candidaţii de preoţie din alte ţinuturi a concura la postul în cestiune. Se mai constată şí împrejurarea, că aceste comune sunt situate la şes, aprópe de calea ferată.

Doritorii a ocupa acest post au a-şi subşterne petiţiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta în faţa locului spre a se face cunoscuţi credincioşilor.

Deeş, 20 Iunie, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetul parochial concernent

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 315/1902 [96] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Albei-Iulii, se publică concurs, cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Acmariu,** cu salariu de 600 coróne, din repartiţiune, cuartir şi lemne.

2. **Cetea,** cu salariu de 600 cor., din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne; fiind preferit candidatul, care posede cunoştinţe musicale şi căruia pentru înfiinţarea de cor i-se promite remuneraţiune deosebită.

3. **Bucerdea-Vinósă,** cu salariu de 600 cor., cuartir în natură şi lemne.

4. **Măgina,** cu salariu de 600 cor. din cassa bisericei în rate anticipative, cuartir şi lemne.

5. **Gârbova-de-sus,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Órda-de-jos,** cu salariu de 600 cor., — de la stat 400 cor., din repartiţiune 200 cor. —, cuartir şi lemne; fiind preferit candidatul, care posede cunoscinţe musicale şi căruia, pentru înfiinţarea de cor i-se promite remuneraţiune deosebită.

7. **Meteş,** cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne.

8. **Ampoiţa,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

9. **Totoiu,** cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 200 cor. din lada comunală, restul de la popor, cuartir în natură, folosirea grădinei şcolare de 400 □ stângini şi lemne.

10. **Pâclişa,** cu salariu de 600 cor., cuartir în natură şi lemne.

Cuincuenalele legale se vor computa la tóte aceste posturi, numai de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani în respectiva comună.

Cei cari vor ocupa posturile sus însemnate sunt datori a conduce în Dumineci şi sĕrbători elevii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii îşi vor înainta în terminul indicat cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Alba-Iulia, 25 Iuniu 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 180/1902 [101] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **facerea iconostasului** (fruntariului) **de la biserica gr. or. din Tilişca** amĕsurat planului şi preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin ordinul din 14/27 Iunie a. c. Nr. 6128 B. **cu suma de 3705 cor. 40 fil.** şi adecă pentru lucrul de lemn 885 cor. 40 fil., pentru pictură 1520 cor., ear' pentru marmoritul fruntariului şi auritul părcanelor în suprafaţă de circa 6·4064 □ m. 1300 cor. se escrie prin acésta **concurs.**

Planul şi preliminariul de spese se pot lua în privire la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oferte se pot face pentru întreg iconostasul sau şí numai pentru lucrul de lemn, de pictură şi marmorit-aurit în special, avênd oferenţii pentru pictură şi marmorit-aurit a înainta de-odată cu ofertul şi probe.

Oferte provĕdute cu vadiu de 5% de la suma preliminată au a se înainta la subsemnatul oficiu protopresbiteral până în 22 Iulie (4 August) a. c. la 12 ore m.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a alege liber întrĕ oferenţi, eventual a escrie licitaţie nouă.

Sĕlişte, 2 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sélişte în conţelegere cu comitetul şi oficiul parochial din Tilişca.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 611/1902. [95] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare:

1. **Balomir,** la postul al doilea, cu salariu anual de 600 cor., plătibili în rate lunare anticipative, parte din cassa bisericei, parte din repartiţiune, relut de cuartir 20 cor. şi un stângin de lemne.

Cei-ce vor puté dovedì că vor puté înfiinţa şí un cor, vor fi preferiţi.

2. **Mermezeu-Văleni,** cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc, salariul din repartiţiune.

3. **Homorod-Suseni,** la şcóla comună cu Homorod-Joseni cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

La tóte acestea posturi se vor computa cuincuenalele legale numai după instituírea definitivă şi serviciul de 5 ani neîntrerupt în respectiva comună.

Cei aleşi sunt datori a merge Dumineca şi în sĕrbători cu copíii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii au sĕ-şi subştérnă în terminul indicat cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 28 Iunie 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 293/1902. [81] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoresci** vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu.** 2. **Bucium-Isbita.** 3. **Buninginea.** 4. **Cărpiniş.** 5. **Ciurulésa.** 6. **Roşia** cu **Corna,** — salariu anual 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

7. **Bucium-Sat,** salariu anual 600 cor. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc şi grădină. Alesul învĕţătoriu va fi obligat a ţiné 9 luni de zile şcólă.

8. **Pĕtrângeni** cu **Valea-Bulzului,** salariu 600 cor. şi adecă 291 cor. interesele după obligaţiunea de stat, ear' restul din fondul şcolar, cuartir, grădină şi lemne de foc.

9. **Trîmpoele,** salariu 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc.

10. **Zlatna,** salariu 800 cor. din repartiţie şi cuartir.

Cei-ce voesc a reflecta la posturile acestea au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că aleşii vor fi datori a cânta Dumineca şi în sĕrbători la strană, eventual a forma cor bisericesc cu copíii de şcólă.

De la concurenţii la postul de sub Nr. 10 se mai cere sĕ aibă afară de celelalte pregătiri cel puţin 4 clase gimnasiale şi esamenul de cualificaţiune cu fórte bine.

Concurenţii îşi vor subşterne cererile instruite conform legilor în vigóre, în terminul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Abrud în conţelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 20 Iunie 1902.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

---

[91] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** la şcólele din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berivoii-mici,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

2. **Comana-inferióră,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

3. **Cuciulata,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

4. **Dridif,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

5. **Herseni,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

6. **Ludişor,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

7. **Luţa,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

8. **Pâreu,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

9. **Sâmbăta-superióră-rĕsăriténă,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

10. **Şercăiţa,** două posturi, salariu anual câte 600 cor., cuartír liber şi lemne de foc.

11. **Veneţia-superióră,** salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul amintit subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Făgăraş, 17 Iunie 1902.

Oficiul protopresbiteral al Făgăraşului.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 464/902. [93] 2—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoresci** vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu,** cu salariu de 600 cor., solviţi din repartiţiune în suma de 300 cor., ear' pentru restul de 300 s'a cerut întregirea de la stat, cuartir în edificiul şcólei si lemne.

2. **Bertan,** cu salariu de 600 cor. solviţi în rate lunare anticipative, din cassa comunală în sumă de 300 cor., din cassa bisericei în sumă de 100 cor., ear' restul de 200 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

3. **Blăşel,** cu salariu de 600 cor. solviţi în sumă de 200 cor. din cassa bisericei ca ajutoriu de la Preaveneratul Consistoriu archidiecesan, ear' restul de 400 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

4. **Frâua,** cu salariu de 600 cor. solviţi în sumă de 200 cor. de la stat, ear' restul de 400 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

5. **Şaroş,** cu salariu de 600 cor. solviţi în suma de 518 cor. din repartiţiune, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir în edificiul şcólei.

Concurenşii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că cei-ce vor fi aleşi sau instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi în sĕrbători cu copíii la liturgie.

Mediaş, la 1 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului.

Romul Mircea
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Joi 11/24 Iulie 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 6673 Bis.

Notificare oficială.

Cererile pentru primirea în cursul teologic și pedagogic la seminariul nostru archidiecesan, în sensul regulamentului seminarial sunt a se trimite la consistoriul archidiecesan până la *1 August*.

Deóre-ce anul școlar se începe cu *1 Septembre st. nou*, cererile pentru primire încă sunt a se adresa consistoriului archidiecesan până în *1 August st. nou.*

Ceea-ce se aduce la cunoștință publică spre știre și conformare.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan, ținută la 9/22 Iulie 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Forța morală.

Sibiiu, 23 Iulie n.

Știința și cultura înaintéză mereu și fac progrese uimitóre. Pe tóte terenele vedem cum se caută sě fie împins înainte carul civilisațiunei tot mai mult spre perfecționare, spre desěvîrșire.

Ar fi sě ne bucurăm de acéstă apariție, fiind-că scopul omului pe acest [illegible] numai acela de a ajunge la desěvîrșire în tótă privința. Dar' știind că omul are două parți, o parte corporală și una spirituală, va sě zică, e compus din omul *estern* și din omul *intern*, datorință avem sě ne punem întrebarea, dacă progresul pe care 'l vedem și 'l constatăm, e bun și solid, are temelii cari sě-i garanteze durabilitatea?

Nu putem sě dăm rěspuns decât numai *negativ*, fiind-că tot ce putem numí progres în viéța omenéscă se refere la omul estern, la corpul omului, pe când cu privire la omul intern, la bunele moravuri, la buna purtare, peste tot la nobilitarea spiritului și a simțului omenesc, nu că nu vedem nici un sporiu, nici un progres, ci chiar din contră, cu progresul ce se face în lumea esternă a omului cresce tîmpirea și apunerea sentimentelor omului în ce privesce lumea sa internă, — voința și statornicia, — cu ale cuvinte: *virtutea și moralitatea.*

Da; în měsura în care cresce înaintarea în știință, fie pe terenul curat intelectual ori economic sau industrial, cresce și *rěutatea* în sinul omului, isvorul sdruncinării ordinei publice.

Urmarea logică a acestei afirmări ar fi, că înaintând lumea în cultură și știință, decade în moravuri și în moralitate, și în cele din urmă ajunge earăși acolo unde s'a mai aflat, într'un chaos căruia are sě-i cadă jertfă întréga civilisațiune de astăzi.

S'ar păré că e cam esagerată sau hazardată conclusia, dar' nu e, pentru-că avem destule esemple în istorie, cum cu popóre cari astăzi nu mai trăesc, tocmai așa s'a întêmplat, și încă atunci când se credeau ajunse la culmea perfecțiunii.

Din constatarea acésta urméză deci alta, anume, aceea, că paralel cu desvoltarea și înaintarea omului estern *trebue* sě mérgă și desvoltarea și înaintarea omului intern dacă voim sě i punem viéța (cea de acum și cea de apoi) pe base trainice și durabile.

Numai cu înaintarea în știință nu se face nimica pentru om, dacă nu i-se întăresce și sufletul, în *credință*, în *voință* și în *curagiu*, dacă nu se sădesce în el sfânta sěmînță a moralității, care 'l face sě dee pept cu tóte valurile, cu tóte něcazurile și sě nu ajungă în stare de dependență, când față de unul, când față de altul.

Știm ce învěțătură frumósă ni-a lăsat Mântuitoriul lumii, dascălul dascălilor, în privința acésta, dându-ne sfatul, că pe něsip sě nu-și zidéscă nimeni casă, pentru-că valurile apei o spală și furtuna o dărimă.

Tocmai așa stăm cu educarea omului. Casă de něsip e tótă creșterea ce i-se dă, dacă nu e clădită pe temeliile tari și eterne ale molalității, singura stâncă puternică la umbra căreia omul se află în siguritate față cu ori-ce rele sau primejdii.

Și așa cum moralitatea trebue sě formeze forța de viéță și de resistență la omul singuratic, tot ea e garanța viitoriului unui popor întreg, care lipsit de acest element puternic, de forța morală, e imposibil sě se pótă susținé mult la suprafață, în condițiuni favorabile vieții sale naționale.

Ne lăudăm, noi Românii, cu progresele ce le-am făcut pe tóte terenele față cu străbunii nostri, și de laudă ne servesce înaintarea acésta vědută și simțită. Dar' înzecită laudă am merita, dacă am puté spune, că și în privința forței morale am mers înainte, sau cel puțin acolo am rěmas unde se aflau strămoșii nostri. Pentru-că acésta n'o putem spune. In privința acésta înaintașii nostri erau mai tari de cât noi, și noi am dat înděrět. Negreșit, că mult a contribuit la acésta și spiritul timpului, de care am fost ademeniți, dar' vina totuși e a nóstră, a celor ce ne-am lăsat a fi ademeniți de acest spirit de egoism și materialism. Sě ne scuturăm deci de el, și sě ne întărim forțele morale, chiar mai mult de cât cele intelectuale, pentru-că în ele reșede adevěrata putere și adevěratul isvor dătătoriu de viéță națională.

Zi-i mamă .... sě nu-ți zică ea întâiu. Ziarul lui Kossuth, cel cu infamiile la adresa lui Iancu, în numěrul de Duminecă în articolul „Politikai széljegyzetek“ referitor la inscripția *„Justiția regnorum fundamentum“* ce se află deasupra unei porți a Burgului din Viena zice următórele: „Ce minciună e acésta *aici!* .... Da, dreptatea e basa, temeiul domnirii, dar' cum au cutezat óre sě văpséscă acésta ací, când bărbaților de stat, toți câți au ținut sfaturi în acest edificiu, nici în cuget nu li-a fost guvernarea după dreptate. A căuta dreptate la Viena, Magiarului îi este imposibil. Națiunii încă, cum sě le fie atunci posibil singuraticilor!“ ....

Curat povestea cu cele două vecine, cari certându-se odată strașnic și eshauriindu-și arsenalul de înjurături, uneia dintrě ele i-a venit în ajutor fiică-sa, zicêndu-i: „Zi-i, mamă, gușată, sě n'apuce sě-ți zică ea întâiu!“

Rěul cel mai mare! „Francisc Iosif I. a zis, că dacă va fi teritoriu vama independent, atunci el a trăit zadarnic. E rěu și aceea, că Francisc Iosif I. a trăit zadarnic, dar' mai mare rěu e, dacă nu va fi teritoriu vamal independent“.... „In adevěr, regelui i-a causat fórte multe něcazuri familia sa. Ce mult mai ușor i-ar fi fost sě supórte loviturile, dacă ar fi venit pe timp mai lung întrě „Magiarii sěi fideli“ și afară de „cum se fac bucatele“ s'ar interesa și de altceva. Ce ușor și ce repede știm noi sě uităm și sě îndrăgim pe ori-cine, fire-ar venit chiar dintrě sělbateci, dacă ne spune câteva vorbe frumóse despre patria nóstră și despre poporul nostru“ ....

Am tradus din cuvênt în cuvênt, din „Független Magyarország“ Nr. 125 dto. 20 Iulie. Și acesti ómeni își bat peptul și asurdesc lumea cu laudele proprii despre loialitatea, fidelitatea, iubirea și *respectul* lor față cu Majestatea persónă a *prea* bunului monarch!

Inalta nobleță a femeii.

de **Carmen Sylva.**

Sunt în lumea asta mai multe biserici de cât cunóscem noi. Avem vederea scurtă și suntem vecinic gata sě credem că tóte trebue sě aibă o formă specială, că acordurile rugăciunilor și ale cântecelor ceresci trebue sě se împrăștie în ecouri prin vastele lor cuprinsuri. Cum sě uităm noi așa de ușor, că pentru cei mai mulți dintrě noi cei patru păreți ai odăii în care se află leagănul nostru, representau prima biserică, unde îngenunchiați în fața mamei nóstre învěțam din gura ei prima rugăciune? In momentul acesta mama e o adevěrată preotésă, ear' copiii, adunați în jurul ei și cu ochii la buzele ei, formézǎ corul adunat în jurul altarului, cari îngână rěspunsurile cu vocile lor fragede. A 'i învěța sě-și înalțe sufletele, a ținé tinerile lor minți deapururi în conglăsuire cu gândurile pure și nobile, iată în adevěr o misiune sfântă, și e rar fără îndoială, ca o misiune mai mare sě fie încredințată celui mai sfânt dintrě preoți.

FOIȘÓRĂ

Poeții ardeleni în literatura română.

de

Frații **I. Minea**.

(Urmare.)

Adorator înfocat al trecutului, totuși nu blastămă presentul. Resignarea e nota caracteristică a disposiției sufletesci esprimate în astfel de poesii. Par'că 'ntr'adevěr audi un bětrân, când așa se rostesce asupra vremilor trecute:

... Că uite! vremurile — acele
De-au fost amarnice și grele,
Dar' inimi drepte, credincióse,
Vin bun și cântece frumóse
Erau pe vremurile — acele!..

Azi cat nedumerit, nepóte:
Cum tóte se schimbară, tóte!
Din cântece azi n'ai ce-alege
Nici vinul nu e vin în lege
Nici inimi nu mai sunt, nepóte!..

Măestru neîntrecut al formei, — și sě se observe, forme până acum la noi neîncetățenite, — în câteva vorbe ne știe reda bogăție ne'ntrecută de imagini. Cât de măestrit și totuși nemeșteșugit — care ilusie glossa lui Eminescu nu ni-o prea lasă — curge *„Doina“* sa scrisă à la Verlaine, care nu mě pot opri a nu o cita întrégă, că e prea frumósă:

Se tânguesc
Tălăngi pe căi
Și neguri cresc
Din negre văi
Plutind pe munți...
La făgădău,
La Vadul-Rěu,
Sus la rěscruci,
Vin trei haiduci
Pe cai mărunți...

*

Grăesc încet..
Un scurt popas —
Și spre brădet
Pornesc la pas
Cei trei călări...
Sus peste plaiu
Tăcutul craiu
Al nopții reci,
Umbrind poteci,
Se 'naltă 'n zări.

*

Și neguri cresc
S'anină 'n crângi
Se tînguesc
Și plâng tălăngi
Pe căi pustii...
Se duc uitați
Cei trei fârtați
Săltând în șea
Plutind așa
Ca trei stafii...

*

Dar' când ajung
La cotituri
Un chiot lung
Din mii de guri
Děrêmă stânci:
Haiducii mei
Doinesc toți trei;
Și clocotesc
Și hohotesc
Păduri adânci...

*

Iosif arată o dulce, piósă evlavie față de viéța patriarchală, petrecută în societatea bunicului și bunicii, cari își desmiardă nepoții cu obicinuita lor drăgălășie bětrânéscă — o sugestivă 'nduioșare la audul bětrânei doine a cântecului vechiu, nespus de trist:

Cobóră séra pe câmpie,
Pe drum pustiu un car cu boi,
Se légănă încet, departe —
Cresc nori de pulbere 'napoi.

*

In car îngână cărăușul
Un cântec vechiu și trist nespus,
Ca o poveste întunecată
A veacurilor ce-au apus...

*

Și cum se perde 'n umbra serii,
Mě 'ntreb pe gânduri adâncit:
„Va rěsărí cândva și stéua
Acestui neam nenorocit?“ ...

Ași procura, cred, ori-cui un nespus deliciu, citând mai tóte posiile lui *Iosif*, atât sunt de drăguțe, atât de românesci!

(Va urma).

Pretutindeni unde covârşesce înrîurirea mamei, îndată se cobóră un colţişor de cer pe pământ; iubirea ei veghetóre, care sfinţesce tot ce atinge, înnobiléză atât de mult pe cel mai mic din serviciile ei în cât până şi soba lá care încălḑesce o céşcă cu lapte pentru copilul ei bolnav, devine altarul pe care întreţine focul preţiósei jertfe. Flacăra lui duce până sus la Tronul Graţiei lacrimile amestecate cu suspine, pe cari le varsă ea pentru tămăduirea acelei fiinţişóre scumpe, care îi datoresce lumina zilei. Ce altă scenă pe pământ e mai dulce şi mai frumósă de cât aceea a plăpândului pruncşor legănat în braţele mamei sale şi adormind la sinul ei! Póla maicei sale, care a fost pentru el cel dintâiu légăn, e adevăratul Sfînt al Sfinţilor, sanctuarul din care sunt gonite primejdia şi ispita, portul care te adăpostesce de furtunile vieţii.

*

Mai e şí un alt sanctuar, sala de spital, a cărei preotésă, sora de caritate, cu pas uşor lunecă de la un bolnav la celalalt, ducênd fie-căruia rênd pe rênd dumnezeiasca-i vestire a păcii şi a mângăerii. Chemarea ei e póte cea mai nobilă dintrĕ tóte, căci neavênd nici un copil născut dintr'însa, pe care sĕ-l adóre, ea devine mama tuturor desmoştenitilor omenimii: O găsesci oriunde întristarea şi bóla fac victime: puternici şi umili, bogaţi şi sĕraci, tineri sau bĕtrâni, frumoşi sau urîţi, fiecare e un membru al marei sale familii de adopţiune, şi comorile milei şi duioşiei femeiesci sunt dăruite de o potrivă cu belşug tuturor. Ea e cu drept cuvênt pentru toţi Ingerul ajutător, care trece prin mijlocul lor, când rĕcorind cu dulcea ei atingere o frunte arsă de friguri, când adăpând buze arḑĕtóre şi cojite, când ridicând sau muind perna pe care se odihnesce un cap greu, îndurerat, sau nisce membre chinuite de bólă. Mâna ei delicată are un balsam pentru ori-ce rană. Vocea ei blândă mângăie pe descurajaţi, însufleţesce pe desnădăjduiţi; pare-că somnul nu închide nici-odată ochii ei vecinic veghetori, şi că oboséla nu o opresce nici-odată în mersul ei milostiv. La lumina pe care o rĕspândesce presenţa ei scenele cele mai întunecóse se transfiguréză: sala de spital ticsită de suferinḑi, coliba murdară şi négră, celula puşcăriaşului, cortul de ambulanţă pe câmpul de luptă, fie-care din locurile acestea este un templu al cărui farmec sufletesc întrece cu siguranţă perfecţiunea rece a celei mai impunĕtóre catedrale de piatră.

*

Femeea mai este şí preotésa căminului ei. Acolo e fortăréţa ei, regatul ei netăgăduit. De diminéţa până séra ea se îndeletnicesce fără răgaz cu rostul gospodăriei sale, dă soţului ajutoriul cel mai credincios, umblând în juru-i pe când el lucréză, şi punênd fie-ce lucru la locul sĕu în tăcere, ca sĕ-l facă fericit şi mulţămit. Graţie ei, el póte lucra fără a fi neliniştit de grijile casnice, cari i-ar puté abate gândul de la ţintele cele mai înalte şi de la ambiţiile cele mai nobile.

*

Mai sunt vrednice de tóte laudele acele femei, cari, cu o inimă de mamă, primesc sĕ créscă copíii cari nu sunt ai lor, şi, nemărginindu-se a-şi împliní datoria numai de ochii lumii, pun în mişcare tot sufletul lor pentru binele şi fericirea micuţilor cari li-se încredinţéză. Adeseori e cea mai mare dintrĕ copíi care servesce de mamă celor mai mici, de-şí câte-odată nu e mare deosebire de vîrstă, şi care desfăşură tóte puterile sale trupesci şi intelectuale, slabe încă, pentru-ca orfanii sĕ nu simtă prea amar lipsa îngrijirilor materne; tot ea îi învaţă — deóre-ce n'au pe alt-cineva care sĕ le dee lecţii — ceeace a învĕţat şí ea, fără a se gândí vre-odată în simplitatea devotamentului ei, că îngerii îi călăuzesc paşii, ţin sémă de faptele ei şi îi înscriu numele în eternul registru al preoteselor religiei de iubire şi de caritate.

Spre orientare.

Vr'o câţi-va membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, şi în specie ai secţiunilor, locuitori în Sibiiu şi în Braşov, în anul din urmă aşa de urît s'au purtat faţă de mine, încât dacă aş fi căutat numai la persóna mea, mi-ar fi fost de datorinţă, ca mai demult sĕ abzic de alegerea mea de membru în secţiunea literară şi în comitet, şi astfel nici sĕ întru în şedinţa plenară a secţiunilor, ţinută în 13 şi 14 Iulie 1902.

Dar' inima mea de român mi-a zis: „Désupra, preste tóte sĕ-ţi fiĕ interesele naţionale; interesele de literatura şi cultura poporului român; interesele Asociaţiunii! Ai mai avut tu nĕcazuri cu inteligenţi români, dar' ai fost înalt la spirit, şi ai ştiut şi putut, ca simţemintele de om sĕ ţi-le calci sub picióre! Tu trebue ne'ncetat sĕ lucri!“ Mi-am adus aminte de ziua mea cea mare, în adunarea Asociaţiunii pentru fundarea ei. Dómne! m'ai învrednicit, ca şi după 40 de ani sĕ ajung sĕ fiu membrul ei.

In 1861 eram vicenotariu de comitat în Lugoş. S'a publicat deschiderea Asociaţiunii. Românii Lugojeni pe spesele lor m'au trimis la Sibiiu, ca sĕ aibă şi ei un representant literat. Eu eram îmbrăcat în vesminte românesci naţionale. In epistola mea din 11 Novembre 1861 adresată către părinţi am scris: „Miercuri în 4 Novembre pe la $^1/_2$ pe 12 în adunare mĕ chiamă episcopul Şaguna la sine, eu mĕ dusei şi el îmi şoptì la urechiă: „Fiule! sĕ-mi faci o plăcere, sĕ te duci la fotograful Glatz, ca sĕ te ieie în fotografie, aşa cum eşti îmbrăcat românesce, că vreau sĕ te am în casa mea, ca sĕ nu-mi uit de tine şi tu sĕ nu-ţi uiţi de mine. Eu atunci îi sărutaiu mâna şi respunseiu: Mĕ voiu folosi de bunăvoinţa Excelenţei Tale. Şaguna atunci îmi sărutà obrazul de stânga înaintea adunării Asociaţiunii. Bariţ mi-a făcut complimentul în public pentru „Balade şi literatura poporală“!

Eh! îmi ziseiu: De ar trăi Şaguna şi ar vedé, că ce am mai scris şi că am ajuns membru ordinar al „Academiei Române“, după cum mĕ iubea, m'ar săruta iară! Ah! ce suvenire şi memorie plăcută pentru mine — din Sibiiu!

Atunci am cugetat, că fiind membrul Academiei Române, datorinţa îmi impune, ca sĕ ţin o disertaţiune în şedinţa plenară a secţiunilor, înaintea florilor inteligenţei române de dincóce de Carpaţi! Se cade, ca şedinţa plenară a secţiunilor sĕ se deschidă cu solemnitate, căci în tóte societăţile de cultură ale popórelor culte, o disertaţiune se ţine de festivitatea, de parada adunării culte!

Dar' pentru disertaţiune ce temă sĕ-mi aleg?

Cugetând, că secţiunea literară va aşterne un proiect pentru ortografie; cugetând, că gramatica la noi e hânţuită, ca-şi-cum cânii hânţuiesc dêrzele de prin gunóie; cugetând, că fie-care popor numai prin limba sa trăiesce şi că limba e viéţa lui, mi-am ales o temă din gramatică şi fiind-că „*Articolul*“ e prima parte a gramaticei, a vorbirii; şi fiind-că „*Articolul*“ reguléză substantivele şi adiectivele şi alte părţi ale limbei; în fine fiind-că ortografia se baséză pe gramatică, mi-am ales un object de gramatică.

Eu mai mult de 40 de ani mĕ ocup cu studiarea limbei române. Tema despre „*Articol*“ îmi era gata şi mi-a rĕmas numai sĕ o torn în formă de disertaţiune.

Şi fiind gata cu ea, în mine am fost plin de plăcere pentru resultatul studierii. Imi ziceam: „Sĕ audă Românii, ce n'au auḑit în 19 veacuri! Sĕ arăt o tractare scientifică a Articolului; sĕ arĕt, că cum trebuiesc scientifice a se studia şi lucra tóte părţile gramaticei, adecă ale limbii, şi cum putem ajunge odată în curat cu gramatica şi ortografia. Sĕ îndemn şi pe alţii la studiul limbii dulci a nóstre“!

Şi aveam visuri frumóse! Pare-că membrii scientifici ai secţiunilor erau suprinşi, că bĕtrânul disertătoriu, trecut de 72 de ani, e încă tênĕr la inimă, spirit şi lucru. Visam, că se bucurau, că am cetit disertaţiunea, că mĕ aplaudau, că se întreceau sĕ-mi strîngă mâna, sĕ-mi gratuleze de succes, aşa precum am vĕḑut, ţinênd disertaţiuni înaintea Academiei Române în Bucuresci, şi înaintea societăţii etnografice magiare în Budapesta. Ah! ce muritoriu fericit întrĕ Românii mei!“

Eată! pentru-ce mi-am călcat durerile ce mi-le-au căşunat unii inteligenţi români şi nu mi-am dat dimisiunea de membru al secţiunii literare!

In 12 Iulie 1902 am fost în şedinţa comitetului şi am anunţat disertaţiunea „*Despre Articol*“ După consfătuire, presidentul *Dr. Alex. Mocsonyi* a luat'o la cunoscinţă, ca sĕ o pună la ordinea zilei şi astfeliu Dr. Cornel Diaconovich, primul secretariu al Asociaţiunii, trebuia sĕ pună disertaţiunea mea în programa şedinţei prime, şi anume, — precum se face în tóte societăţile de cultură şi în tótă lumea cultă, — după deschiderea şedinţei, la locul prim. Dar' Diaconovich nu a pus disertaţiunea mea în programa şedinţelor!

Vĕḑênd, că s'au început referadele şi Dl B. învitat de mine, ca sĕ-mi asculte disertaţiunea, întrebându-mĕ, că pentru-ce nu cetesc disertaţiunea, mĕ duc la masa presidentului şi a primului secretariu şi mĕ rog, ca sĕ se întrerupă referada, şi ca sĕ cetesc disertaţiunea. Dl Diaconovich provocându-se la §-ul regulamentului pentru şedinţa plenară a secţiunilor zice: „In § nu e prevĕḑut, ca în şedinţa plenară sĕ se cetéscă disertaţiune.

Presidentul cetesce §-ul şi zice: „Dar' în § nu e oprit, ca sĕ se cetéscă disertaţiune şi nu aflu nici o pedecă“.

Apoi Dl Diaconovich continuă: „Dle Marienescu! Adunarea generală a Asociaţiunii se va ţîné în Oraviţa, du-te acolo şi-ţi cetesce disertaţiunea“!

Vr'o câteva glasuri: La Oraviţa, la Oraviţa.

Dl Diaconovich mai zise: „Dar' ce vom face, dacă toţi membrii secţiunilor vor insinua disertaţiuni? Cu aceste nu ne putem perde timpul“.

Earăşi mai strigară: La Oraviţa, la Oraviţa!

Presidentul se vĕḑu silit sĕ pună causa disertaţiunii la desbatere.

Se auḑiau glasuri, iritate! Unul striga: N'avem timp! Altul: sĕ gătăm cu referadele şi sĕ mergem acasă: Unul, — că scim noi articolul, etc.

Atunci Dl Dr. Stoica, cu o fisionomie de Socrates, vine la mine şi-mi dă sfatul: Retrageţi disertaţiunea şi o cetesce înaintea secţiunii literare (adecă într'o chiliuţă înaintea a patru membri din secţiune).

Eu m'am sculat, ca sĕ desfăşur, că cum e datina la Academíi şi la alte societăţi culturale...

Mai mulţi strigară: Nu suntem Academie...

Şi astfel florile inteliginţei române, în maioritate, ardelene, nu mĕ lăsară sĕ ţin o disertaţiune, şi-mi dedură o trântitură culturală românéscă, de m'am lipit de pământ, cum n'a mai păţit'o om învĕţat în tótă lumea!

Numai domnului Vasilie Goldiş i-a fost milă de mine! Imi dedù mâna şi mĕ ajutà de m'a pus în genunchi şi apoi făcù propunerea: „Fraţilor de gintea latină! preaînvĕţaţilor colegi! Sĕ lăsăm pe dl Marienescu, ca după încheierea şedinţelor, sĕ vorbéscă cât îi place“!

După călindariu în Sibiiu se ţinea Soborul Sfinţilor Apostoli! Duhul sfânt tocmai se pogorîse în adunare. Vedeam membri doctori cu limbi de foc asupra capetelor lor şi mai toţi într'un glas, strigară: Primim! Primim! Dl Goldiş are cap!“

Pe faţa multora — pare-că vedeai bucuria, că au scăpat de năpastă, de disertaţiune gramaticală!

In strîmtorarea mea am aşteptat, ca din amicii mei sau patronii Asociaţiunii unul sĕ se scóle şi sĕ zică: Paragraful regulamentului nu opresce cetirea disertaţiunei; dar' chiar sĕ opréscă, sĕ avem purtare cuviinciósă către acela, care mai mult de 40 ani a lucrat pentru literatura poporului român. Fraţilor! sĕ nu fiţi aşa ... căci chiar cultura Asociaţiunii ne dictéză acésta cuviinţă! Insĕ din amicii şi marii patroni ai Asociaţiunii nu s'a sculat nime sĕ apere autoritatea Asociaţiunii!

Dar' nu o pot lua în nume de rĕu pentru-că precum se vede, maioritatea membrilor n'au umblat în societăţi culturale, unde se înveţe bunăcuviinţă socială!

In acest mod oposiţiunea d-lui Diaconovich a ajuns la resultatul seu dorit şi el s'a suit în carul mândru de triumf, ear' eu fui împins sub rótele lui. Nu cred că ómenii învĕţaţi sĕ 'l fi părtinit cândva aşa de tare ca acuma. Intr'adevĕr 13 Iulie 1902, a fost ziua Florilor, a florilor inteliginţei române!

Ce numĕr nenorocos!

Dar' sĕ mĕ apropiu un pic şi de conştiinţa dlui Diaconovich. Acésta i-ar fi putut zice: „Pe lângă tótă graba ce o ai, ca sĕ pleci, adu-ţi aminte că Marienescu pentru ambiţiunea ta şi scopul tĕu cel bun a jertfit atât timp, încât ţi-a lucrat vr'o mie de articoli pentru Enciclopedia română. Se cuvine, ca tu barem o oră sĕ-i jertfesci şi sĕ-i asculţi disertaţiunea. Mintea românului îţi spune: „Graba-ţi strică tréba!“

Publicul învitat anume, ca sĕ asculte disertaţiunea mea, vĕḑênd trântitura culturală românéscă — a părăsit sala şedinţei. După şedinţă, unii din cei învitaţi, cu supĕrare îmi tăceau observaţiunile lor. Eu i-am mângaiat: „Au nu ştiţi că înşişi Românii zic: Lucru românesc, lucru prost“. Intr'advĕr aşa ceva nu s'a mai întêmplat în tótă lumea cultă. — Dar' ce sĕ faci, dacă ştientificii nu o pricep, şi se vede că şi capetele unor inteligenţi — e greu sĕ le luminezi!

Trebue sĕ mĕ mai re'ntorc la dl Diaconovich, care a zis: „Ce am face, dacă toţi membrii secţiunilor vor insinua disertaţiuni? cu aceste nu ne putem perde timpul!“

Unui membru, c'am întrĕ patru ochi i-am şoptit: „Acésta e observaţiune de sub córne!“

Ori d-nul Diaconovich, călăuzul inteligintei române, nu cunósce pe preaînvĕţaţii membri ai Asociaţiunii şi ai secţiunilor? De 40 de ani trăiesce Asociaţiunea; 40 de adunări au fost festive! In acele 40 de adunări câţi membri ai Asociaţiunii s'au arĕtat cu disertaţiuni, câţi s'au arĕtat, că au învĕţat şi ştiu ceva? Anul trecut [illegible] generală în Sibiiu, şi ací a mai fost de vr'o douĕ-ori, câţi Sibieni, ori Ardeleni, au ţinut disertaţiuni? Este, că-ţi va fi ruşine — ca studiind analele — sĕ spui numĕrul disertatorilor!? Şi apoi nici în şedinţele secţiunilor, unde sunt aşa numiţii învĕţaţi ai naţiunii române, sĕ nu se sufere disertaţiunile?“

Trebue sĕ fie şi ceva motiv psichologic. S'au temut florile inteligenţei române, că dacă se îndatinéză disertaţiunile, vine rêndul pe fie-carele. Aulio! ca sĕ faci disertaţiune către florile inteligenţei, trebue ştiinţă şi lucru, şi unii vor fi zis: „Uf! asta nu-i de noi!“

Nu se cade, ca unii, cari n'au chiămare de a sporí literatura şi de a lăţí cultura la Români, sĕ între într'o corporaţiune ştientifică, unde nu e locul lor. Cine n'are urechi, pregătite, ca sĕ asculte disertaţiune ştientifică — sĕ rĕmână a casă.

Dar' vĕd că şi eu sunt de vină în alegerea temei. Trebuia, ca din capul locului sĕ-mi aduc aminte de proverbul românesc: „Cu gramatica rĕmâi de nimica!“

Pe lângă astfel de nĕcazuri sufletesci, din ocasiunea desbaterii operatului din Braşov, s'a lăţit şi o minciună inteligentă braşovéncă (despre carea, în legătură cu cele din fruntea scrierii de faţă, voi vorbí de altă dată).

Aceste m'au convins, că pentru mine nu mai este loc întrĕ cei învĕţaţi membri ai secţiunilor, şi pentru acésta în 14 Iulie 1902 diminéţa la 9 ore am trimis în scris dimisiunea mea de membru în secţiune, şi acésta s'a inmanuat preşedintelui Asociaţiunii în şedinţă. In dimisiune m'am rugat, ca în locul meu numai-decât sĕ fie ales altul, şi am încunoştinţat, că îmi retrag disertaţiunea, pentru-că nu aveam voie sĕ o cetesc la capĕtul şedinţelor, — şi pentru aceste, în 14 Iulie nu m'am dus la şedinţă!

Spre suprinderea mea, în 14 Iulie la amiazi vine la mine a casă dl president al Asociaţiunii şi dl *Emanuil Ungurian*, un preţuit amic al meu, încă de când eram în Timişóra, — ca sĕ încerce o împăcare!

Dl president îmi zise: „Ţi-am primit dimisiunea, dar' nu am pus'o de-loc la ordinea zilei, căci am voit sĕ consult pe unii membri. Ei zic, că toți te iubesc și te stiméză, — că tu ești om bun, și nu póte fi cineva, care din intențiune rea sĕ te vateme, — dóră ție numai ți-se pare, că unii ar fi talși cătră tine, poți fi în rĕtăcire. Că și dacă ași așterne dimisiunnea, ei o resping că pe tine te-au privit de stégul Asociațiunii. — Sĕ iai în considerațiune autoritatea Asociațiunii ... sĕ vii sĕ cetesci disertațiunea, va fi și public, și toți te ascultă cu plăcere, etc. etc.

Eu am rĕspuns: Nu este român, care pentru presidentul sĕ nu fie gata a face tóte ce póte, — dar' dimisiunea nu o retrag nici-când. Am înșirat mai multe împrejurări, ca sĕ arĕt, că eu pentru Asociațiune ne'ncetat am pus umĕrul, dar' acesta mi-s'a respins, — că eu chiar prin disertațiune am voit sĕ innalț autoritatea Asociațiunii, dar' mi-s'a respins. Așa-i la noi, — dă-i cu pumnul în ochiul altuia, și apoi îți pare rĕu.

S'a constatat apoi și minciuna inteligentă brașovenéscă, și le-am spus că tóte acestea așa m'au indignat și iritat, în cât Duminecă nóptea n'am durmit un minut. — Eu nu mai pot fi întrĕ aceia, cari m'au desprețuit, și voiu ieși și din comitet, etc. etc. Te rog sĕ așterni demisiunea mea! Apoi s'a despărțit de mine!

Am rĕmas cu durerea, dar' nu sunt eu cel batjocorit, — batjocorit e eară sĕracul Român!

Fiind-că se șoptesce câte o combinare, carea nu corĕspunde adevĕrului, și fiind-că unor întrebători nu le pot repeți tóte, m'am vĕḑut silit, ca *spre orientare* sĕ public aceste. Nu o fac bucuros, când cu inima sângerată trebuie sĕ mĕ plâng publicului.

Tot-deodată dau de scire, că spre tómnă când Dnii și Dómnele române se vor întórce acasă, voiu conchiema o conferență publică, în carea voiu ceti disertațiunea mea despre „*Articol*“.

Sibiiu 18 Iulie 1902.

Dr. At. Marienescu.

Revistă esternă

Regele Alexandru al Sêrbiei, cu Draga sa, — cum vestesc ziarele din Belgrad — în 15 Octobre va merge la Livadia, sĕ facă visită țarului.

*

Catolicii spanioli în ofensivă. Luni s'a deschis în *San-Jago de Campostella* (Spania) congresul catolic, care ridică pretensiuni atât de esagerate, în cât archiepiscopul-primat și aprópe toți episcopii nici nu voesc sĕ participe la el. Intrĕ altele a hotărît sĕ facă apel la toți catolicii din Spania, ca „întru apărarea intereselor catolicismului sĕ încépă campanie ofensivă“, apoi pretinde restaurarea puterii lumesci a papei și drept esclusiv bisericei catolice la conducerea instrucțiunii publice.

*

Mișcarea albanesă. Din Belgrad se dau mereu știri despre neastêmpĕrul albanezilor, cari violéză granița și comit siluiri față cu poporațiunea sêrbă, așa că în cele din urmă sêrbii din districtul Gilan au fost siliți sĕ se refugieze prin codri. Mișcarea e îndreptată contra Sêrbiei și contra autorităților turcesci.

Față cu știrile acestea se scrie din Zĕmlin, că însași Sêrbia pune la cale aceste mișcări, ca sĕ aibă pretext a se plânge la Pórtă. Se zice chiar, că *Boljetinaț*, șeful bandelor cari neliniștesc granița, e agent plătit al Sêrbiei.

*

Școla rĕsboiului proxim“. Rapórtele din isvor bur despre încheerea păcii întrĕ Buri și Anglia numai zilele acestea au ajuns în Europa. In acelea se spune, că în ziua încheerii păcii *De Wett* a esclamat următórele:

— *Rĕsboiul acesta a fost numai școlă pentru cel proxim!*

Despre un alt comandant bur se spune, că în Capstadt ar fi zis, că „*și dacă s'ar împăca bărbații buri, femeile nu se vor împăca nici-când cu regimul englez.*

*

Din Macedonia. Telegramă din Sofia dto 21 Iulie vestesce, că *în Macedonia turburările continuă.* In vilaetul *Ochrida* situațiunea e estrem de gravă. Până acum au fost omorîți peste 25 Bulgari. Un sat a fost total nimicit. Sunt bande revoluționare conduse de preoți. Numĕrul arestaților e mai mare de 1000. In Asia au fost esilați 100 învĕțători și 10 preoți.

NOUTĂȚI

Regele Carol la Ischl. Cum raportéză „Fremdenblatt“, M. Sa. regele *Carol* al României în 3 August va sosi la *Ischl* ca óspe al M. Sale împĕratului și rege Francisc Iosif I. Va petrece în Ischl până în 6 August.

*

Congresul sêrbesc. Pe basa unei decisiuni preaînalte, congresul bisericii naționale sêrbesci a fost prorogat pe timp nedeterminat. Comisariul regesc și-a esprimat satisfacția în ce privesce activitatea, atât a congresului, cât și a sinodului episcopesc. Atât comisariul, cât și membrii congresului au plecat din Carloveț.

*

Statua regelui Mateiu. In 12 Octobre se va face desvĕlirea statuei regelui Mateiu Corvinul, ridicată în piața Clujului. Teritoriul din jurul statuei, care acum e piață, va fi plantat și prefăcut în promenadă. Se zice că la actul desvĕlirii va asista și M. Sa împĕratul și rege al nostru.

*

Subvenția școlelor din capitală. Ministrul de culte a asemnat Budapestei de nou 20.000 coróne ca subvenție la susținerea școlelor. Prin acésta capitala ungară a căpĕtat în anul acesta, pentru susținerea școlelor sale, *100.000 de coróne* din vistieria statului. In rescriptul prin care ministrul avizéză orașul despre asemnarea celor 20.000, promite că *va da în fie care an suma de 100.000 coróne,* ear' dacă-i va permite bugetul resortului sĕu, va da încă și mai mult.

*

Din Bistrița ni-se scrie: Tinĕrul învĕțătoriu *Teodor A. Bogdan* din Bistrița, în adunarea generală cercuală a Asociațiunii (despărțĕmêntul Bistrița) ținută în grănițăréscа comună Monor, a câștigat premiul de 20 cor. în aur pentru disertația: „*Cunóscerea pământului și gunoirea lui*“. Dl Bogdan a mai câștigat încă trei premii de la Asociațiune.

*

Reuniunea funcționarilor. Consiliul de administrație al reuniunii funcționarilor din Austro-Ungaria a votat și pentru anul școlar 1902/3 un capital de 34,000 coróne ca ajutoriu resp. stipendii destinate pentru pruncii membrilor reuniunei, funcționarilor săraci.

Blanchetele de lipsă competenților se capătă gratuit în cancelaria filialei strada „Wiesen“ Nr. 1, etagiul prim. Rugările provĕḑute cu aclusele de lipsă sunt a se așterne la reuniunea nóstră cel mult până la 10 Septembre 1902.

Sibiiu, în 21 Iulie 1902.

Direcțiunea.

*

Cupeele pentru „nefumători“, prin un ordin al ministrului de comerciu edat zilele trecute, *sunt cassate* pe tóte liniile căilor ferate ale statului.

*

Cea mai prețiósă felicitare. Pe timpul când regele Italiei petrecea în Petersburg ca óspe al țarului, în capitala Muntenegrului era nuntă mare. Cumnatul regelui Victor Emanuil, *prințul Mirco,* fiul principelui Nichita, își serba cununia cu Natalia Constantinovici. Din acest prilej regele Italiei și țarul Rusiei i-au trimis din Petersburg următórea telegramă de felicitare:

„Din prilejul căsătoriei tale 'ți trimit cele mai căldurose felicitări — *Nicolae* și *Victor Emanuil.*“

Dintrĕ câte cadouri și felicitări vor fi primit tinerii însurăței, sigur telegrama acésta le e cea mai prețiósă.

*

Catastrofă pe mare. Se raportéză din Hamburg, că Duminecă nóptea s'au ciocnit douĕ corăbii întrĕ Blanknese și Niestedten. Una a fost frântă pe la mijloc și s'a cufundat în mare împreună cu toți ómenii de pe ea. Dintrĕ 185 de inși numai 30 au putut fi salvați.

*

Ciclon la Calafat. Ziarele din București aduc știre că Vineri pe la $5^{1}/_{2}$ ore după amiazi orașul Calafat a fost cercetat de un ciclon uriaș (vifor mare), care a durat cam un pătrariu de oră. In gară ciclonul a rĕsturnat vagónele pe linia cheiului; 7 din ele căḑênd, au fost complet distruse. Pe Dunăre șlepurile s'au lovit întrĕ ele, ear' vêntul a luat de pe punți vînturătorele și celelalte accesorii. In grădinile publice pavilónele au fost descoperite și acoperișurile asvîrlite în stradă, la distanță de 50 m. Asemenea au fost descoperite mai multe case, coșare, pătule etc. Pagubele sunt enorme; tóte firele telegrafice au fost rupte. Corespondența telegrafică se face prin cablul Vidinului. Telegrama care a raportat ministeriului de interne despre acest ciclon, a trebuit sĕ facă încunjur prin Bulgaria.

Un fir de grâu. Notariul Kvatsák Nándor din Szerbelemér (Banat) a sĕmĕnat un fir de grâu din care au rĕsărit *26 spice.* Presupunênd că într'un spic sĕ fie 50 fire de grâu, firul sĕmănat de Kvatsák a dat *1300 fire,* un resultat acesta cum nu s'a mai pomenit. Secretariul reuniunii agricole din Banat a recomandat notariului sĕ păstreze aceste fire (grăunțe) și sĕ le samene deosebit, pentru a se constata la timpul seu puterea de productivitate a lor.

*

Monede din seclul XIV. In comuna Medveș (comitatul Timiș) cu ocasiunea săpării unei fântâni lucrătorii au aflat un mare vas de lut, în care erau 422 monede de argint, avênd tóte imprimat pe ele anul 1325. Acum monedele sunt în museul Timișórei.

*

Petrecere în Gurarîului. Inteligența română din Gurarîului învită la petrecerea de vară, ce se va arangia Duminecă în 3 August st. n. în locul numit „sub pétra gurguiată“. Inceputul la 2 ore p. m. Venitul curat e destinat pentru scopuri culturale. — La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ținé în sala scólei gr. ort. din localitate. Contribuirile sunt benevole, și se vor cuita pe cale ziaristică.

NB. Invitări speciale nu se fac.

*

Isprava bețivului. Mihail Körösi din Tokaj în una din serile trecute mergênd acasă turmentat, a rĕsturnat lampa, de la care s'a aprins casa. Soția și fiica bețivului, cari erau culcate, au îndurat arsuri grave, ear' un băiețel de șepte ani a murit în urma arsurilor.

*

Băiat dus în vĕzduh. In orĕșelul Tourcoing (Francia) întrĕ alte producțiuni de circ impresariul anunțase pe o séră și slobozirea unui balon, cu care ocasiune, înainte de slobozirea balonului un acrobat va face producțiuni la trapezul legat de balon. Până sĕ facă producțiunile, acrobatul și-a pus în balon o fetiță a sa. Deodată s'a escat vifor și vêntul a rupt funiile, ear' balonul s'a ridicat în vĕzduh cu fetiță cu tot. De sórtea ei nu se știe până acum nimic.

*

De la Viena până la Pojon — în apă. Fridrich Groah și Robert Piovaty, medicinisti în Viena, au sosit Joi la Pojon, înotând pe Dunăre. Calea de 60 chilometri (cât e de la Viena până la Pojon) tinerii înotători au percurs'o în 6 ore și 24 minute. Apa avea temperatură de 13 grade. După amiazi s'au re'ntors la Viena cu trenul. In curênd vor face cursă de not de la Viena până la Budapesta.

*

Din Fornădia ni-se scrie cu datul 8 Iulie v: In comuna nóstră (Fornădia) în nóptea trecută a fost furtună mare. Fulgerul a trăsnit în casa economului Petru Pêrva. Casa a ars până în fundament, dimpreună cu tóte ce au fost în casă. Nici un cuiu n'a putut fi mântuit; i-au ars și 60 coróne, bani de pe o vacă vîndută. Ómenii zic că a fost bătaia lui Dzeu pentru fărădelegile cele multe ce le-a făcut numitul, căci e dintrĕ ómenii fără credință și fără Dumnezeu; lovituri cam toți cei din casă au căpătat, mórte însĕ nu s'a întêmplat.

*

Ucis de trăsnet. Trei feciorași din Șarpotoc vĕḑênd că vine „vreme grea“ s'au urcat în turnul bisericei și au început sĕ tragă clopotele, ca sĕ abată furtuna. Curentul produs însĕ de mișcarea clopotelor a atras asupra bisericei un trăsnet, care lovind în turn a ucis pe fiul lui Lazar Pop, ear' ceilalți doi au leșinat. Trăsnetul a aprins și un căprior al coperișului turnului, dar' l'au stîns ómenii, cari vĕḑênd focul au alergat sĕ 'l stângă, împedecând astfel arderea bisericei.

Cărți și reviste.

Luceafĕrul, revista universitarilor români, Nr. 2 dto. 15 Iulie n. a apărut cu următoriul sumariu: Ceva despre dramă, de S. St.; Anno Domini 2202; O lume-așì da (poesie), de Horia; Vis, de Sebastian; Xenia, de Gr.; A casă (poesie), de Octavian; De la cei cari nu mai sunt (scrisori de ale lui Aron Pumnul); Noi nîis a casă (poesie de V. Vlad Delamarina); Vis, ori realitate? de „Othmar“; Despărțirea (poesie) de V. E. M.; și cronică.

„Luceafĕrul“ apare în Budapesta la 1 și 15 a lunei și costă 10 coróne pe an. Redacția și administrația: VI. strada Vörösmarty Nr. 60 a.)

*

Candela, revistă bisericéscă - literară, redactată de prof. Dr. E. Voiutschi și cons. Alex. Manastyrski în *Cernăuți,* fascicolul 7 (pe Iulie, anul de esistință XXI) a apărut cu următoriul sumariu: Cartea lui Iov, tradusă și esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul; „Predici Poporale“ și „Cuvêntări poporale“, dare de sémă de prof. Dr. T. Tarnavschi; Știri și comunicări de interes bisericesc.

„Candela“ apare odată pe lună în Cernăuți și costă 8 coróne pe an. (Adm. și red. în residența archiepiscopéscă).

*

Raportul V. al școlelor gr.-or. române din Lugoj pe anul școl. 1901—1902, elaborat de învĕțătoriul George *Jóndrea.* (Lugoj, tipografia Hereș). Broșură de 38 pag. 8°, conținênd: „Câteva reflexiuni la crescerea fetițelor nóstre“, de G. Jóndrea; Ordinea esamenelor; Inspecția școlară; Corpul învĕțătoresc; Conspectul manualelor; Din cronica anului școlar; Clasificarea; Inștiințare pentru anul școlar următor. — Au funcționat 4 învĕțători definitivi, 2 învĕțătóre definitive, 1 înv. provisóră și 1 instructoră în lucrul de mână. Religiunea a propus'o directorul administrativ, parochul Mateiu Ignea. Elevi au fost 150, eleve 127 în clasele ordinare, ear' în cursul supletoric 10.

*

Anuarul școlei comerciale superióre gr.-or. române din Brașov pe anul școlar 1901—1902, publicat de directorul Arseniu *Vlaicu.* Pe estensiune de 204 pagine 8° mare cuprinde: Contabilitatea afacerilor în partițiune (142 pag.), tractat de prof. I. *Pricu*; și *Date școlare,* din cari estragem următórele: au funcționat 5 profesori definitivi (întrĕ cari și directorul), 1 suplent, 2 de la școla reală, 1 de la gimnasiu, 1 catechet (ordinar la gimnasiu), 1 prof. de musică și 1 de gimnastică (ordinari la gimnasiu); elevi au fost: 101 (90 ord., 5 privatiști), dintrĕ cari în cursul anului au părăsit școla 6; după religiune au fost: gr.-or. 79, gr.-cat. 19, luterani 2, rom. cat. 1; după ocupațiunea părinților: agricultori și economi 44, funcționari publici 20, com. și industriași 13, zileri, servitori 13; privatieri și pensionisti 5, funcț. privați 2, ear' 4 din părinți de alte ocupațiuni; după locul nascerii mai mulți au fost din orașul și comitatul Brașov (21+20) și din comitatul Făgăraș (19), din România 5. Au fost clasificați: 14 cu fórte bine, 16 cu bine, 25 cu suficient, 11 cu nesuf. din câte 1 studiu, 11 din câte 2 studii, 11 din câte mai multe studii. Au fost premiați 7. Stipendiați, internisti și ajutorați din alte mijlóce au fost 22; scutiți de didactru au fost 28 de did. întreg și 9 de did. jumĕtate. La esamenele de maturitate din Maiu (scripturistice) și Iunie (verbale) au fost admiși 22 inși, dintrĕ cari le-au făcut cu fórte bine 1, cu bine 2, cu suficient 7; respinși pe un an 4, avisați la esamen de emendare în Septembre: din 1 studiu (l. română) 1, din câte 2 studii 6, ear' din causă de bólă s'a retras de la esamenul verbal 1.

Anul școl. 1902—1903 se începe la 1 Sept. st. v. In cl. I. se primesc elevi absolvenți de 4 cl. gimnasiale, reale ori civile. Taxa de înscriere e 8 coróne, didactrul e 60 coróne, alte taxe 6 coróne, ear' pentru fondul de pensiune al profesorilor 10 coróne.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Subscrisul îmi țin de datorință și pe acésta cale a-mi arăta recunoscința și mulțămita acelor buni creștini, cari au binevoit a concurge cu ajutul lor la procurarea unei cădelnițe de argint de China, a unui disc, și stea — tot argint de China și intraurite, pe séma sftei biserici din Călata-mare, și anume, a dat Simion Cozea Chiriba 10 cor., Maria Crucin l. Teodor 8 cor., Ioan Fodor 4 cor., Flórea Popa l. Dimitrie 4 cor., Ana Bara l. Ioan 2 cor., Maria Popa a l. Petru 1 cor., Ana Bara l. Simion 1 cor., Maxim Calma 5 cor., Petru Sârzea 3 cor., Simion Chârlig 3 cor., Maria Sacalis l. Ioan 2 cor., Sânza Colma a Utu (?) 1 cor., Minea Roșca 1 cor., Maria Todea 1 cor., Sânza Gârbo l. Ilie 30 fil.

Dee bunul Dzeu, ca atari jertfe sĕ servéscă și altora în venitoriu de esemplu.

Călata-mare la 3 Iulie 1902.

Gavriil Condor
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

Nr. 392/1902. [210] 1—3

Concurs

La şcólele centrale gr. or. române din Braşov sunt de ocupat următórele posturi vacante:

a) la gimnasiu:

1. **Un** post de **profesor** pentru catedra de Magiară şi Română sau Germână.

b) la şcóla reală:

2. **Un** post de **profesor suplent** pentru Matematică şi alt studiu esact.

c) la şcóla comercială:

3. **Un** post de **profesor** pentru limba Magiară şi Germână în combinaţie eventual cu Franceza.

d) la şcólele primare:

4. **Un** post de **învĕţătoriu**.

5. Un post de **învĕţătóre** pentru lucrul de mână la fetiţe.

Terminul de concurs pentru posturile de sub 1. 2. şi 3. e *25 Iulie v. a. c.*, eară pentru cele de sub 4 şi 5 e *de 30 de zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii şcolare însoţite de următórele documente prin cari vor dovedí:

a) Că sunt români de religiunea gr. or.;
b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii cât şi în relaţiunile lor civile;
c) că sunt de consţituţie fisică firmă şi deplin sănĕtoşi;
d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi disposiţiunilor nóstre bisericesci şi şcolare, precum şí regulamentelor, ce sunt şi vor fi în vigóre;
e) concurenţii de sub 1—2 vor documenta cualificaţiune profesorală completă conform articolului de lege XXX din 1883, sau întrucât n'ar avé-o sĕ aibă cel puţin esamen fundamental din specialitatea lor;
f) concurenţii de sub 3. vor documenta cualificaţiunea conform regulamentului şcólelor comerciale superióre din anul 1895;
g) concurenţii de sub 4 vor documenta, că au depus esamen de cualificaţiune invĕţătorésca cu calcul bun, că cunosc limba magiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoştinţe teoretice şi practice din desemnul linear, din gimnastică şi din grădinărit;
h) concurentele de sub 5 vor documenta, că cunosc lucrul de mână femeesc de tot soiul şi au cualificaţiune ştienţifică şi practică conform prescripţiunilor legale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕḑut în § 30 al legii de instrucţiune din 1883) salariu anual de cor. 1800.—; ear' de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de cor. 2400·—, cinci cuincuenii de câte 200.— cor., bani de cuartir cor. 400·— anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor cor. 1600.— anual fără alte emolumente.

2. Pentru învĕţătoriul suplent salariu anual de cor. 800·—; pentru cel provisoriu cor. 1000·— anual, ear' începĕnd de la ocuparea definitivă a postului, salariu de cor. 1200·— anual, cinci cuincuenii à cor. 120·= şi bani de cuartir cor. 240·— anual.

3. Pentru instructóra provisorie de lucru de mână salariu anual de cor. 800·— fără alte emolumente.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare ţinută la 2/15 Iulie 1902.

Eforia şcólelor centrale române ort. rĕs. din Braşov.

Vasile Voina, preşedinte. *Arsenie Vlaicu*, secretariu.

Nr. 181/1902. [100] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla confesională greco orientală română din **Sibiel**, protopresbiteratul Seliştei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu 600 cor, cuartir în natură eventual relut de cuartir şi jumĕtate din grădina şcolară în folosinţă.

Doritorii a ocupa acest post sĕ-şi înainteze cererile lor în terminul indicat, subsemnatului Oficiu protopresbiteral instruite conform prescriselor şi sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în numita comună spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Sĕlişte, 2 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Seliştei în conţelegere cu comitetul parochial din Sibiel.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

---

[109] 1—3

Árlejtés.

A vezetésem alatt álló nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1902/3 évre szükséges **2200 köbméter bükktüzifa**, a betegek és alkalmazottak részére 1903. január 1-től—deczember 31-ig szükséges **kenyér-zsemlye** szállitás, és az intézet összes épületeiben 1903. január 1-től az év végeig, esetleg három egymás után következő évben előforduló **lakatos munkákra** ezennel pályázatot hirdetek.

A vállalkozni szándékozókat felhivom, hogy magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel ellátott és a tüzifára beadandó ajánlat mellé a szállitási érték 5%-át, a kenyérzsemlye szállitására vonatkozó ajánlat mellé 400 koronát, és a lakatos munkákra benyujtandó ajánlat mellé 100 korona bánatpénzt csatolva, *f. évi augusztus hó 12-én d. e. 10 óráig* alólirott helyen nyujtsák be.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 165, 166 és 167 számaiban, vagy az intézeti gondnok irodájában megtudhatók.

Nagyszebenben, 1902. évi julius hó 16.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 501/1902. [104] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele confesionale rom. gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dânc**, cu salariul anual de 600 cor., din care 270 cor. ajutoriu de la stat, ear' restul parte din fondul de bucate parte din repartiţia pe popor şi cuartir

2. **Fizeş-Sânpetru**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie de la popor.

3. **Gălpuia**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume 480 cor. repartiţiune şi restul prin bucate 50 ferdele mari de cucuruz şi cuartir.

4. **Jimborul-mare—Chendremal**, cu salariu anual de 600 cor, şi anume 200 cor. ajutoriu de la Consistoriu şi 400 cor. prin repartiţiune de la popor în bani şi bucate din fondul esistent cuartir şi grădină 400 org.

5. **Miluan**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume 332 cor. prin repartiţiune şi 80 ferdele mari cucuruz, cuartir şi grădina şcólei.

6. **Tresnea**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţiune de la popor şi cuartir.

7. **Unguraş**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume 200 cor. ajutoriu de la stat, ear' restul prin repartiţiune, cuartir şi grădina şcólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne cererile concursuale instruate conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a fi cu oscut poporului.

Fizeş-Sânpetru, în 2/15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roşca
protopop.

---

[108] 2—3

Publicaţiune.

Pentru liferarea de:

1. **Pâne de grâu** curat.
2. **Franzele** (jim'e) făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. **Făină de grâu** curat Nr. 2 şi 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de viţĕl.**
6. **Carne de óie.**
7. **Carne de porc**, şi
8. **Unsóre de porc**, tóte de **prima calitate**, pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul archidiecesan teol.-ped. gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu**, în anul şcolar **1902/3**.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sĕ-şi înainteze ofertele în scris, provĕḑute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **10 August st. nou** inclusive, unde vor afla mai deaprópe şí condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum şí eventuale alte informaţiuni. Ofertele netimbrate, precum şí cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şí pentru **resturile de mâncare** nefolosibile rĕmase de la mese şi culină.

Sibíiu, 7/20 Iuliu 1902.

N. Vătăşan,
profesor, econom semin.

Nr. 813/1902 [99] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** din parochia de clasa a III-a **Iacobeni**, protopresbiteratul Agnitei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi subştérnă suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, celebra sau cuvênta.

Nocrichiu, în 1 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nagyszebeni járási főszolgabirótól

6100/2 1902 sz.

Pályázat.

Vesztény községben a **jegyzői állás** betöltendő lévén, felhivatnak pályázók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket f. é *július hó 31-ig* alulirottnál adják be.

Illetmények:

1. Évi fizetés 800 K.
2. Faátalány saját lakás és iroda fűtésére 128 K.
3. Utiátalány 50 K.
4. Világitás 10 K.
5. Irnoktartásért 160 K.
6. Anyakönyvvezetői tiszteletdij 200 K.
7. Természetbeni lakás és kert.
8. Magán munkálatokért szabályrendeletileg megállapitott dijak.

Kelt Nagy-Szebenben 1902. évi julius hó 15. napján.

A járási főszolgabiró:
[106] 2—2 **Fabritius.**

Nr. 812/1902 prot. [98] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alţina**, douĕ posturi fie-care cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

2. **Bârghiş**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. **Ghijasa**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

4. **Ighişdorful-român**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Marpod**, 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Ruja**, cu salariu de 460 coróne în bani şi folosirea unei şuri şi unui grajd în preţ de 140 coróne, cuartir şi lemne.

7. **Săsăuş**, un post pentru I clasă cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.

8 **Zlagna**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Cei-ce voesc a reflecta la vre-unul din acestea posturi au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în respectiva comună spre a cânta în biserică, deóre-ce vor fi datori în cas de a fi aleşi a cânta în strană în fie care Duminecă şi sĕrbătóre precum şí a conduce cântările nu numai cu elevii obligaţi a cerceta şcóla, ci şí cu adulţii, ear' cererile de concurs instruite conform legilor în vigóre sĕ se aştérnă în terminul prefipt subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 30 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolae Moldovan,
protopop.

Nr. 342/902. [89] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna **Păuca**, protopopiatul Mercurei, în firul ordinului consistorial din 15 Ianuarie a. c. Nr. 311, se deschide concurs nou cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschís şi se vor presenta poporului de acolo în vre-o Duminecă sau sĕrbătoare, pe lângă prealabila încunosciinţare a protopresbiterului tractual.

Sĕlişte la 26 Iunie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc
protp.

Nr. 316/902. [90] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Banpatac**, cu salaria de 600 cor., cuartir în noul edificiu şcolar şi grădină.

2 **Bejan-Căinel**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

3. **Certeşul-de-sus**, cu salaru de 600 cor. şi cuartir.

4. **Leşnic**, cu salariu de 600 coróne cuartir în edificiul şcolar şi grădină.

5. **Sânt-Andreş**, cu salar de 600 cor., cuartir în edificíul şcolar şi grădină.

6. **Têmpa**, cu salariu de 600 coróne cuartir in edificiul şcólei şi grădină.

7. **Uroiu-Cărpiniş**, cu salariu de 600 cor., şi cuartir.

8. **Vălişóra**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Toţi aceia, cari doresc a reflecta la vre-unul dintrĕ acestea posturi, au sĕ-şi înainteze cererile sale instruite conform legilor în vigóre în terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din respectiva comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Deva, 26 Iuniu 1902.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 315/1902 [96] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Albei-Iulii, se publică concurs, cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Acmariu**, cu salariu de 600 coróne, din repartiţiune, cuartir şi lemne.

2. **Cetea**, cu salariu de 600 cor., din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne; fiind preferit candidatul, care posede cunoştinţe musicale şi căruia pentru înfiinţarea de cor i-se promite remuneraţiune deosebită.

3. **Bucerdea-Vinósă**, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură şi lemne.

4. **Măgina**, cu salariu de 600 cor. din cassa bisericei în rate anticipative, cuartir şi lemne.

5. **Gârbova de-sus**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Órda-de-jos**, cu salariu de 600 cor., — de la stat 400 cor., din repartiţiune 200 cor. —, cuartir şi lemne; fiind preferit candidatul, care posede cunoscinţe musicale şi căruia, pentru înfiinţarea de cor i-se promite remuneraţiune deosebită.

7. **Meteş**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne.

8. **Ampoiţa**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

9. **Totoiu**, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 200 cor. din lada comunală, restul oe la popor, cuartir în natură, folosirea grădinei şcolare de 400 □ stângini şi lemne.

10. **Păclişa**, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură şi lemne.

Cuincuenalele legale se vor computa la tóte aceste posturi, numai de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani în respectiva comună.

Cei cari vor ocupa posturile sus însemnate sunt datori a conduce în Dumineci şi sĕrbători elevii la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii îşi vor înainta în terminul indicat cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Alba-Iulia, 25 Iuniu 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 78 Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Iulie 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Visitele suveranului italian.

Sibiiu, 25 Iulie n.

Călătoria regelui Victor Emanuel al Italiei la Petersburg, întêmplată în zilele trecute, e un eveniment de mare însemnătate în politica internaţională, dată fiind împrejurarea, că în curênd va avé loc o întâlnire a regelui Italiei şi cu împĕratul Wilhelm, în capitala Germaniei, şi probabil şi o întâlnire cu monarchul nostru, — irelevant că *unde*.

Primirea la Petersburg a regelui Victor Emanuel a fost estrem de cordială, ear' toastele rostite cu ocasiunea acésta au fost de un conţinut, care a arătat până la evidenţă, că visita nu a fost numai o simplă formalitate de curtoasie, ci a avut un scop bine combinat şi bine definit — *politic*.

Ca ori-care stat, îşi are şi Italia politica ei bine stabilită, cu aspiraţiuni şi dorinţe, şi probabil că pentru netezirea terenului prielnic pentru aceste aspiraţiuni şi dorinţe ce vor fi de realisat în viitoriul apropiat, s'a aflat necesară mergerea *întâiu* la Petersburg a Suveranului italian.

Şi tocmai aici e fondul secretului. De ce la Petersburg întâiu, şi nu la Viena şi Berlin, după ce Italia face parte din tripla alianţă, prin urmare se cuvine, ca în tot ce o privesce sĕ consulte întâiu pe aliaţii ei, ales acum, după ce tripla alianţă s'a reînoit nu de mult pe aceleaşi base pe cari a fost ea legată dintru început, prin tratatul subscris la anul 1883?

S'ar puté presupune deci, că Italia nu pune prea mare preţ pe tripla alianţă le care aparţine, şi că re'noirea tratatului a făcut'o numai de dragul păcii, pentru a nu da ansă la nedumeriri şi la combinaţiuni greşite, că desfăcêndu-se tripla alianţă e periclitată pacea europénă, pe care de altcum tóte statele europene o doresc din tótă inima.

Dar' lucrul nu stă aşa. Italia a re'noit tratatul cu celelalte două puteri cu cari împreună formézá tripla alianţă cu matură precugetare, fiind-că interesele ei o cereau acésta. Interesele *economice*, cari au ajuns sĕ fie decizĕtóre în politica internaţională. Şi tot interesele economice ale Italiei au făcut, ca regele Victor Emanuel sĕ mérgă întâiu la Petersburg, şi apoi la Berlin, şi póte şi la Viena, pentru a avé intrevederi cu Domnitorii cari conduc destinele statelor cu capitalele numite.

Caracterul pacinic al triplei alianţe nu eschide adecă posibilitatea de a sta bine statele cari o formézá şi cu celelalte state, anumit cu celelalte două mari puteri cari compun dubla alianţă, cu Francia şi cu Rusia. Şi mai ales Italia are trebuinţă de amiciţia acestor două puteri, pentru a-şi puté realisa fără pedecă scopurile pe cari le urmăresce.

Aceste scopuri ar fi, după cum se presupune, întâiu de tóte ocuparea unei părţi din Africa de Nord din partea Italiei, la Tripolis, cu ajutoriul Franciei, care a pus mâna pe o parte şi nu urmăresce o altă estindere colonială mai mare. Ar fi însĕ aplecată sĕ facă înlesnirile posibile guvernului italian, ca sĕ cucerésca şi Italia ceva din acésta parte de lume. Şi că Italia stă bine cu Francia, e lucru cunoscut. Se cerea numai învoirea şi a Rusiei, ca aliată a Franciei, pentru-ca Italia sĕ fie sigură, că paşii ce 'i va intreprinde în direcţia acésta nu se vor lovi de pedeci. Consentimentul puterilor europene cari cu Italia împreună formézá tripla alianţă, e apoi de sine înţeles, ca urmare firéscă a legăturilor de alianţă ce esistă întrĕ ele.

Astfel ne putem aştepta la aceea, că Italia va folosi prima ocasiune binevenită pentru a 'şi pune piciorul în Tripolis, situat în apropierea Siciliei, şi încă pe cale pacinică, cu învoirea celor mai mari patru puteri europene.

Mai are apoi Italia interese vitale şi în Albania, şi probabil că în privinţa acésta încă a cerut regele Victor Emanuel sfatul şi sprijinul Ţarului rusesc, înainte de a lua înţelegere cu Monarchul nostru, după ce Austro-Ungaria e asemenea interesată în causă.

In felul acesta visita regelui Victor Emanuel la Petersburg ni-se presintă ca urmare a unei politice sănătóse inaugurate în Italia, care în curênd are sĕ dee ródele dorite şi aşteptate. Iată deci însemnătatea ei.

Inalta nobleţă a femeii.

de **Carmen Sylva.**

Nu este sferă cât de umilă, în care femeia sĕ nu pótă sfinţí opera ei prin spiritul în care o întreprinde. Aceea care îndură supărările şi tónele unei stăpâne aspre şi neîngăduitóre, şi care nu încetézá sĕ-şi dee tóte ostenelele pentru-ca sĕ merite o vorbă bună de care în veci nu are parte, aceea care nu se cruţă nici-odată, care e vecinic gata a face un serviciu de bună voe, fără nici o pretenţie de rĕsplată, nu trebue óre sĕ o considerăm şi pe ea ca pe o preotésă obscură şi anonimă a aceleiaşi cause măreţe?

Dar' tinĕra lucrătóre, cusătorésa miseră, care mănuesce acul până nóptea târziu pentru a susţiné un tată bĕtrân sau o mamă bolnavă, nu împlinesce şi ea o misiune din cele mai pióse, făcênd fără a se plânge câtuşi de puţin, jertfa tinereţelor ei, a sănĕtăţei şi a puterilor ei? Trista şi îndurătórea mică creatură, încovoiată pe lucrul ei — tablou de un patetic mut — e în adevĕr eroică în resemnarea ei cu sórtea lipsită de ori-ce bucurie; nici un murmur nu ese din buzele ei, şi totuşi trebue sĕ înăbuşe tóte dorurile inimei sale, neputênd sĕ aspire la nici una din plăcerile pe cari viéţa le reservă copíilor ei mai fericiţi.

Mica păzitóre în sdrenţe, care duce gâştile în piaţă, cât timp gândurile ei rĕmân pure şi inima cinstită, e şi ea un inel din lanţul cel mare care légă pe femei la olaltă ca pe nişte surori. Căci un serviciu ori-cât de infim ar fi el, când îl îndeplinesci cu credinţă, nu e nici-odată perdut, ear' al ei, cu tóte-că nu-şi dă sémă de el, trebue în mod fatal sĕ contribue la sporirea totalului general.

Ea nu se gândesce de loc, că cerul a închis, ca într'un preţios păstrător de móşte sfinte, fiinţa ei atât de şubredă; ea şede pe câmp împrejmuită într'un decor de verdéţă, cu ochii plini de nevinovăţie copilăréscă ficsaţi în mirare pe albastrul profund al bolţii care se întinde de-asupra capului ei, în timp ce picióre-i se sprijină pe un covor de catifea verde, ale cărui flori pe cari n'ar fi în stare sĕ le numere, sunt numai pietri scumpe. Da, câmpia e un sanctuar, ca şi ţĕrmul sterp al mării.

*

Femeia de colo, care stând în picióre 'şi strînge pruncul la sin şi ţine un alt copil de mână, în timp ce privirile-i sfióse şi gânditóre se ficsézá pe orizontul depărtat, asupra valurilor crude şi lacome, cari, póte, au înghiţit barca soţului ei, nu simbolisézá ea óre preotésa mărei şi a tempestei? Vêntul urlă, ceriul se întunecă, dar' ce-i pasă?

Ea aştéptă, pândesce, ear' obrazul ei pălesce cu cât ciasurile trec fără ca vre-o pânză sĕ se zărescă pe largul mării. Ce vor deveni bieţii ei copilaşi, dacă acela care câştigă pânea zilnică, nu se va mai reîntórce? Ea, atunci, va trebuí sĕ fie şi tată şi mamă pentru acei mici nepăstuiţi fără apărare; inima i-se sfâşie, dar' ea nu perde curajul, ci se oţelesce în lupta desnădăjduită.

*

Strămoşii nostri din antica Germanie ştiau bine ce erau femeile lor şi le ţineau în mare cinste. Ele erau sfinte pentru dînşii, se apropiau de ele cu respect şi témă, considerându-le ca pe nişte preotese, cari trebuiau sĕ iee hotărîrea tuturor afacerilor în momentele grave. Căci acei rĕsboinici viteji judecau cu drept că nu puteau trata cu destulă veneraţie pe femeile lor, pe mamele lor şi pe mamele copíilor lor. Ei mai gândeau, afară de acésta, că aceste credinciόse păzitóre ale căminului şi ale familiei puteau fórte bine sĕ fie dotate cu darul profeţiei, căci ochiul lor obicinuit cu vecinica vigilenţă şi prevedere, trebue sĕ fie mai mult de

FOIŞÓRĂ

Poeţii ardeleni în literatura română.

de

Fraţii **I. Minea**.

(Urmare şi fine.)

Voi mai cita una singură, una din cele mai frumóse, care în modul cel mai demn închee ciclul citatelor nóstre şi al cărei rĕsunet ar trebui sĕ fie cât mai larg în lumea poetică românéscă, întocmai ca şi „*Fragmentul epic*“, publicat în acelaş numĕr al „*Sĕmănătorului*“:

Cătră tinerii poeţi...

Intunecată-i stéua ţĕrii nóstre...
Instrăinaţi trăim în zile grele,
Şi viitoriul, plin de semne rele,
Vestesce lacrimi numai şi dezastre.

*

Spre voi se 'ndréptă glasul rugii mele,
Fraţi cântăreţi! Sus inimile vóstre,
Poeţi perduţi în nori şi 'n lumi albastre,
Ce nu visaţi de cât la flori şi stele!

*

Nu osteniţi ca 'namurgit de séră,
Ci treji la mândrul strigăt de fanfară
Veniţi cu suflet şi cu voie bună

*

Spre sórele, ce-i gata sĕ resară
Sĕ înălţăm ear' flamura străbună
A dragostei de Lege şi de Ţară!

— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Copii rĕsleţi ai mândrei nóstre naţii!
De mai trăesce 'n voi simţire vie,
Veniţi atunci şi vĕ cunósceţi fraţii!

*

Sădiţi în inimi vechea bărbăţie
Avênturi mari, eterne aspiraţii, —
Şi numele pe veci slăvit vĕ fie!

*

Eu nu's de cât un singur glas din satul
Pierdut în nópte... Numai o fiinţă
Din miile ce-aştéptă 'n suferinţă...
Dar' va veni odată mult-visatul!

*

Vení-va — şi cântările de biruinţă
Vor isbucní de-alungul şi de-alatul,
Din munţi şi văi gonind pe necuratul
Ce vrea sĕ stîngă 'n voi ori-ce credinţă!

*

Eu nu-s de cât un sol; eu sunt drumeţul
Grăbit, şi nóptea înapoi mĕ cere...
Sunt flacăra, pe care-o pórtă vêntul.

*

Dar' va sĕ vie, — vine cântăreţul!
El va sfinţí măréţa Inviere...
Veniţi cu toţii sĕ vestim Cuvêntul!

Vreţi ceva mai artistic, ceva mai românesc după cetirea admirabilei poesii?

Dintrĕ cei-ce mai sunt, vom mai cita numai un cas. O fac acésta pentru a arĕta, că nici Româncele nóstre nu se lasă mai pe jos, ci şi ele contribue la succesele nóstre. Astfel în ultimul timp a publicat şi d-şóra *Maria Cunţan* un volum de versuri, care respiră multă drăgălăşie şi delicateţă de sentiment. Judecaţi de es. următórele versuri:

Talangele rĕsună lin
Şi sórele se lasă,
Talangele rĕsună lin
Şi turme după turme vin
De după deal spre casă.

*

Cunosc pe sunet turma ta,
Mi-e cea mai dragă mie —
Cunosc pe sunet turma ta
Şi mi-se rupe inima
In piept de bucurie.

*

Aş vrea şi nu mai ştiu ce-aşi vrea,
Şi nu ştiu cum îmi vine, —
Aşi vrea şi nu mai ştiu ce-aşi vrea,
Sĕ fiu o flóre 'n calea ta,
Ca sĕ mĕ iai cu tine...

*

Ca şi acest vers, aşa şi celelalte ale domnişórei Cunţan au preţiosul caracter din punctul nostru de vedere, de a fi inspirate de o atmosferă specific românéscă, plină de sănĕtate şi viéţă.

*

Sĕ cercetăm acum în mod sumar, care era situaţia poesiei române în momentul când rĕsar pe orizontul ei poeţii nostri ardeleni?

Marele măestru, *Eminescu*, murise în casa de nebuni. Dar' atât de sus ridicase acest poet arta sa, în cât urmaşilor, ucenicilor şi credincioşilor lui li-a fost cu neputinţă sĕ se pótă menţiné la acea luminósă şi ameţitóre înălţime, la care ajunsese Eminescu. Acésta neputinţă însĕ au arĕtat-o acestia şi în tendinţa de a se emancipa de sub covârşitórea influinţă a marelui model şi de a apuca pe căi independente. Astfel s'a putut vorbí în literatura nóstră de o şcólă intemeiată de poesia pesimistă a lui Eminescu. Acéstă poesie — la care dl Gherea până în cele mai mici amĕnunte se 'ncércă a-i stabili viéţa şi condiţiunile de traiu, urmând ca pildă, când pe Brandes, când pe Guyau — a fost însĕ mai mult ca un suflu de desnădejde, un vênt geros de iarnă grea, care a îngheţat póte multe imaginaţiuni, reducênd în visatul neant multe şi frumóse fantasii. Trista sórte a lui Eminescu justifica óre-cum neisbânda credinţei şi deci neîncrederea în aspiraţiunile poetice, provocând lamentări asupra scopului acestei vieţi, care ne împărtăşesce de atâtea amare decepţiuni. Imitând poesia lui Eminescu i-ar fi trebuit ori-cui un cât ori-care altul, apt sĕ pĕtrundà tainele viitoriului. De asemenea şi căminul era pentru ei un sanctuar, ear' întreţinerea focului o datorie sfântă. Din timpurile cele mai depărtate, fetele tinere cele mai nobile formau o clasă privilegiată, însărcinată de a veghia asupra lui şi de a-l ţiné întotdeuna aprins. Ele erau cele mai bune şi deci alesele naţiunii, şi îndată sacerdoţiul lor capĕtă un caracter aprópe divin, căci flacăra ajunsese simbolul obiceiurilor şi tradiţiilor antice. In epocele acelea primitive era aşa de greu sĕ faci focul! trebuia cu o răbdare nemărginită sĕ freci o bucată de lemn de alta pentru a căpĕta o simplă schintee, aşa că nu e de mirare, dacă petrile pe cari se aprindea şi se întreţinea focul, erau considerate ca altare de sacrificiu.

*

Templele omenimii, ale căror preotese sunt femeile, sunt fórte numĕróse şi de o imensă varietate de dimensiuni şi de forme: unele sunt vaste şi de proporţii uriaşe; altele mici şi neînsemnate în aparenţă. Spaţiul pe care-l ocupă nu e nimic; totul atârnă de munca ce se desfăşură într'însele, de bunăvoinţa acelora cari o esecută. Unele femei îşi consacră viéţa pentru educaţiunea tineretului; căci fondurile de înţelepciune şi de ştiinţă, cari figuréză printrĕ bunurile cele mai mult preţuite din tóte timpurile şi din tóte ţerile, nu sunt de cât nişte împrumuturi cari ni-se fac şi cari transmise din generaţie în generaţie, trebuesc puse la disposiţiunea tinerilor cari cresc în jurul nostru. De sigur că nu e o misiune mediocră faptul de a deschide acéstă comóră sufletelor tinere şi arḑĕtóre, impaciente de a-şi căpĕta moştenirea lor de cunoscinţe. Şcóla satului, şí ea chiar póte fi o tindă care sĕ 'ţi înlesnéscă întrarea în sanctuar, ear' învĕţătórea forméză o demnă servitóre a templului. Rolul ei nu e totdéuna comod. Sĕmênţa pe care o sémĕnă dînsa póte cădé câte odată pe un pământ ingrat, dar' adesea însĕ ea produce şí fructe, şi aceea e rĕsplata. Ea cunósce valórea darului pe care-l face, când călăuzesce degetele stângace în primele lor sforţări pentru a se serví de ac; căci pentru multe fetiţe acesta e adevĕratul punct de plecare al vieţii, prima lecţiune a acelor arte folositóre, cari mai târziu trebue sĕ facă dintr'însele femei şi mame fericite.

*

Mai sunt apoi femeile cari sunt păzitórele pióse ale unui mormênt, ale renumelui unui mort — fete sau femei devenite preotese ale fidelităţii, al căror pelerinaj zilnic are drept ţintă locul sfinţit prin amintirea unei vieţi şi unde tóte speranţele lor se odihnesc sub pămênt.

Altele nu se mărită de loc, pentru a puté serví mai în voe pe semenii lor. N'au voit de loc sĕ aibă legături, interese, sau afecţiuni proprii, cari le-ar fi putut depărta de causa căreia s'au devotat: serviciul omenimii suferinde. In tóte timpurile, în tóte sesónele, pe vênt sau pe furtună, le veḑi alergând la postul lor pretutindeni unde le chiamă datoria.

In pragul carierii dăscălesci.

— Sfaturi pedagogice, date unui învĕţătoriu tinĕr. —

De **Ioan Paicu** învĕţător.

Inflorirea şi progresarea şcólelor nóstre poporale e o dorinţă arḑĕtóre a mai marilor nostri, a nóstră a tuturor, şi trebue sĕ fie a fie-cărui român adevĕrat.

Distinsul profesor seminarial Dr. *Petru Şpan*, în splendidul sĕu discurs rostit cu ocasiunea încheerii festive a anului şcolar la Seminariul „Andreian", cum şi clericul absolvent *George Tulbure*, au surescitat cele mai sus zise. Ear' sfaturile cu adevĕrat „dătătóre de viéţă" şi însufleţitóre ale Escelenţiei Sale preademnului Domn Archiepiscop şi Metropolit, sigur se vor fi imprimat în memoria fie-cărui elev al institutului şi vor fi rĕmas adênc gravate şi în inima ta.

Principiul convingĕtor, în urma căruia mĕ esprim aşa de hotărîtor asupra personalităţii tale, mai este caracteristica-ţi de bun student şi bărbat cu conduită exemplará...

In urmare, *Scipio* supranumit „*Africanul*" n'a fost mai afectat pe ruinile *Cartaginei*, decum eşti tu azi ştiindu-te cu *Absolutoriul* de *fórte bine* în buzunariu.

Diabia aştepţi sĕ te afli în mijlocul elevilor, ca prin teoria şi practica câştigată în Seminariu sĕ 'i vezi înflorind în jurul tĕu ca nesce flori de soiul cel mai nobil.

Căci sciinţa necesară pentru copíi minori, — susţiné-vei, — că o ai în vêrful degetelor. Astfeliu înzestrat — după a ta părere — cu cunoscinţele necesare, însufleţit pentru chemarea învĕţătorésců, — vei crede — că eşti primit cu afabilitate chiar de la întrarea ta în funcţiune în tóte casele sătenilor fruntaşi, ca un adevĕrat voitoriu de bine.

Vei crede, că ai fericirea a te bucura de liniştea sătéscă, trăind retras în mijlocul ocupaţiunilor pentru cari te dedicaşi!

N'am intenţiunea a-ţi spulbera visurile de aur, ce-ţi făcuşi asupra paradisului ce te aştéptà. Ci din contră, te rog a tórce mereu la firul fantastic al închipuitei tale fericiri din viaţa paradisică a practicei! Voiu însĕ, — prin aceşte şire, sĕ'ţi atrag atenţiunea şi asupra „pomului" ştiinţei binelui ş'al rĕului, din mijlocul acestui paradis, care cu alte cuvinte se numesce „esperienţa proprie". Acésta este singura punte, care te va puté trece de la teorie la practica cea adevĕrată.

De aceea te rog, primesce aceste sfaturi ale mele, isvorîte din iubire colegială.

In ele se cuprind „Insuşirile, sau calităţile ce trebue sĕ le ai, dacă voesci, ca în nóuele referinţe ale vieţii în care întri, sĕ nu te loveşti de amara decepţiune.

Intâiu, iubite colegă, te va isbi neplăcut rĕceala cu care vei fi primit din partea multor interesaţi. Nu însĕ din partea tuturora! Adă-ţi aminte atunci de proverbul român: „Nici o pădure fără uscături" — Amintesce-ţi mai departe, că fala şi mândria nóstră a învĕţătorilor nu trebue căutată în onoruri, distincţiuni şi preamăriri, ci în sórtea nóstră „apostoléscă" de a lucra şi jertfi pentru fericirea omenimei, atât temporală cât şi vecinică.

Ear' dacă succesele în şcólă — pe lângă strădania ta — nu vor fi conform aşteptărilor tale, nu te desilusiona! Şi cu atât mai puţin sĕ se accelereze în tine pretensiunea de a recolta îndată fructe după ostenelele şi meritele tale pe terenul şcolar. Cugetă-te atunci, că fructele educaţiunei ajung la cócere târziu de tot şi sunt reservate pentru a fi gustate numai de acei învĕţători, cari vor răbda până în sfêrşit. „Rabdă, că te vei mântui" zice principiul biblic.

Fereşte-te în tot casul de a face imediat reforme radicale în şcóla în care ai întrat. Fereşte-te ca de foc a blama purcederea antecesorului tĕu, atât înaintea elevilor, cât şi mai ales înaintea poporului.

Un obiceiu rĕu, care demustră un caracter pervers este a calumnia pe cineva, până încă nu-i cunosci activitatea. Ear' mai puţin de cât atât, adecă, om de nimic te vei numi, dacă cunoscêndu-i faptele, mai cutezi a-i detrage din valóre, în scopul de a-ţi ridica prestigiul!

Nu promite progrese minunate înainte. Căci aduci pe ómeni în posiţie de a aştepta de la tine mai mult, de cât vei puté presta. Convingerea nestrămutată şi modestă totodată, este: „Ajuta-mi-va Dumnezeu", căci „Totdeauna lucrul tĕu, sĕ'l începi cu Dumnezeu". Altfeliu o păţesci ca fata cu „holda cea mică" din poveste, adecă: „Gură multă şi trébă puţină".

Punctele de mânecare în propunerea materialului sĕ-ţi fie „Chronica" cu însemnările despre materialul propus de învĕţătoriul antecesor. Pentru-că ori şi cât îl vei considera de novit în „arta pedagogică", totuşi materialul propus de dînsul îţi va servi de fórte bun îndreptariu.

Frasa: „In tot rĕul este şi ceva bun", românul a scos'o din păţanie. Ear' un filosof zice: „Cercaţi şi cercetaţi tóte şi alegeţi ce este bun".

„Călătoriul care merge înainte fără ţintă şi nu întrébă în cătrău duce drumul, greşesce. Armata, ai căror conducĕtori nu cunosc punctele strategice esact, întimpină obstacole şi pedeci în cale". Intocmai aşa nise va întêmpla şi nóuĕ, dacă fără a ne povăţui unul pe altul, vom lucra isolaţi.

Prin cele de sus înţeleg, nu sĕ folosesci o metodă ruginită a cuiva; ci sĕ nu vorbesci elevilor de metode în scopul de a-ţi documenta desaprobarea purcederei antecesorului tĕu. Sĕ te folosesci însuţi de metoda cea mai bună, ce o vei afla, numai după ce vei observa resultatele ei. Şi reforma radicală după metoda cea mai bună aflată, ar avé loc format numai la începĕtori.

Mai presus de tóte 'ţi atrag atenţiunea asupra următoriului lucru: In scopul de a nu orbeca în întunerec cu privire la propunerea materialului de învĕţămênt, şi în special în scopul de a avé un călăuz nepreţuit în întréga-ţi carieră învĕţătorésců, vei purta un protocol, pe ale cărui foi vei introduce pentru fie-care lecţie tractată, o schiţă a planului după care ai procedat la predare. (Protocolul e datóre comuna bis. a'l procura; Vezi „Circulariul" Prea venerab. Consistoriu dto 7 Iunie 1901, Nr. 463 Şcol. lit. B.).

Scumpe colegă! Ori-cât de mult tact pedagogic se aibă un învĕţătoriu, nu merită a i-se da atributul de „bun pedagog", dacă nu va avé însuşirile personale corespunḑĕtóre înaltei sale misiuni. Insuşirile nobile sunt basa demnităţii sale personale, carea 'l ridică înaintea elevilor sĕi, nu din frică, cât mai ales din respect şi reverinţă.

Vei fi auḑit, scumpul meu de atâtea-ori vorbindu-se, că scopul suprem al destinaţiunei omului aici pe pămênt, precum şi ţinta de căpetenie a educaţiunei este, desvoltarea „caracterului religios moral", sau cu alte cuvinte „perfecţionarea morală".

Deci acest principiu mântuitoriu avênd a 'l infiltra tu d'aici înainte ca învĕţător educator în inimile plăpânde ale elevilor, se cere, ca prima însuşire personală a ta sĕ fie:

1. Convicţiunea morală, sau religiositatea. Numai însu-ţi fiind pătruns de adevĕrurile religiunei creştine, vei puté urní forţele detestabile din jurul micuţilor şi vei cresce tinerime marinimósă şi laboriósă.

Ştiu, că cu ocasiunea rugărei adresată superiorităţii bisericesci pentru a fi primit la cursul pedagogic, ai declarat conscienţios, că ai plăcere pentru starea de învĕţător. Sĕ te ţii de făgăduinţa acésta!

O altă însuşire bună a ta trebue sĕ fie în practică:

2. Conscienţiositatea. Un astfeliu de învĕţătoriu, care se scusà pentru neîndeplinirea datorinţei, cu lipsa de salariu suficent, cu nesolvirea aceluia regulat, sau cu alte motive fără substrat şi nejustificabile, dovedesce că este un năimit şi că numai din interese egoistice s'a dedicat chiemărei învĕţătoresci. Am firma convingere, că tu în veci nu vei face parte din céta acelora! Căci acela care nu voesce, sau nu póte fi conscienţios în împlinirea cu scumpĕtate a misiei sale sfinte, nu merită sĕ fie numit *învĕţătoriu*.

După cum amintíu mai la început, chemarea învĕţătorésců e fórte dificilă şi de aceea vei avé sĕ înduri multe neajunsuri. Din care causă-ţi va fi de mare trebuinţă sĕ-ţi însuşeşti încă o calitate şi anume:

3. Pacienţa. Nu va trece zi, ba chiar nici óră fără ocasiune de a-ţi deşerta amarul asupra elevilor. Sau că veninul e adunat din necuviinciósa purtare a lor, sau din injuriile şi restricţiunile ce-ţi vin de la „eroi din tufă". Deci pacienţă avênd, vei fi apărat de multe neplăceri, conflicte, ba chiar şi pericluri. Mai ai apoi necesitate şi de

4. Consecuenţă: Ca unul ce esti chemat a desvolta energia voinţei, sau caracterul elevilor, va trebui, ca în tóte acţiunile tale sĕ ai statornicie...

Pentru-că a greşí mereu cu punerea întrebărilor şi a te corege, însemnéză a te face ridicol înaintea micilor judecători. Şi nici-când ordinaţiunile tale nu vor puté representa elevilor o lege sfântă, carea pretinde o îndeplinire necondiţionată.

In cât pentru cunoscinţele trebuincióse unui învĕţătoriu poporal, sunt pe deplin convins, că ţi-le-ai câştigat din abundanţă încă din seminariu. Meritul însĕ este al acelora, de sub a căror mână ai eşit. A rĕmâné numai prelângă cele câştigate acolo, ar fi o laşitate morală condamnabilă.

Despre referinţele sociale, legate de sórtea şcólei poporale, cum şi despre cultivarea ta ulteriórĕ, am vorbit cu alte ocasiuni. E rêndul tĕu deci acum sĕ mĕ dispensezi de al 2-lea tocat şi iertându-mĕ de sinceritate şi indiscreţiune, te voiu îndruma la „Foaia pedagogică" din anii: 1899 şi 1900, Nrii 4, 6, 13, 14 şi în special 21 şi 22.

In zelul meu de a-ţi da tóte desluşirile necesare, era sĕ las afară unele însuşiri momentóse, cari 'ţi vor servi spre mult bine în cariera dascăléscă şi anume:

5. Inţelepciunea şerpelui, sĕ nu-ţi lipsiască. Pentru-că numai aceea te va puté ferí de cursele ce-ţi întind „fariseii". Cu acéstă înţelepciune te vei puté păzí de „tipul fariseismului", vorba unui tinĕr preot şi 'i vei avé — tu pe ei şi nu ei pe tine — în mână.

In fine din cununa tuturor însuşirilor bune e pĕcat a lipsi cele 3 floricele, pe cari aşa de sublim şi poetic le-a concretizat — în mod figurat — Prea Ven. asesor consistorial în pensiune Zaharia Boiu în poesia „*Visul unei copile*" şi adecă:

6. Sinceritatea, modestia şi blândeţa. Aceste trei însuşiri, atât pentru şcólă, cât şi pentru viéţa socială, inficiată de tot feliul de bóle, 'ţi vor servi spre onóre şi folos vei avé după ele şi dincolo de mormênt, căci:

„Fericiţi sunt cei curaţi la inimă, că aceia vor vedé pe Dumnezeu."

„Fericiţi sunt cei blânḑi, că aceia vor moşteni pământul."

Acestea am avut se ţi-le spun, acuma la începutul grelei tale cariere, şi te rog sĕ le primesci cu bunăvoinţa cu care eu ţi-le adresez, căci ţinêndu-te de ele vei ajunge ales întrĕ aleşi.

Aşa sĕ fie!

---

mai real talent pentru a nu rĕmâné numai un imitator servil, pentru a pune în evidenţă o fire individuală. Şi astfel bóla lui Eminescu cuprinsese ca o adevĕrată epidemie întréga nóstră poesie, cu escepţiuni aprópe cu totul lipsite de valóre. Marele şi nefericitul Eminescu trecuse ca un lucéfĕr de o lumină prea intensă, care-i orbise pe toţi prin raḑele sale puternice, astfel ochii lor nu mai puteau percepe altfel de lumină. Póte singurul *Vlăhuţă* s'a putut individualisa mai mult de cât ceilalţi, rĕmânênd totuşi cel mai bun elev al măestrului. Câţiva tineri, cari promiteau ceva, n'aveau vre-o direcţie bine definită, şi nici unul nu-şi scrisese încă opera de forţă pe carea n'au scris'o nici pân' acum încă.

In astfel de împrejurări începe în poesia românéscă sĕ bată vêntul dinspre Ardeal — un vênt sănĕtos, ca vênturile ce sunt menite sĕ cureţe o atmosferă încărcată, pestilenţiósă, alungând uricioşii şi 'ntunecaţii nori de pe cerul poesiei nóstre, un vênt rĕcoros, dătător de sănĕtate şi viéţă, care-ţi face atât de bine pe-o insuportabilă arşiţă de vară. Dinspre Ardeal pornesce un fluviu mândru şi puternic, cu apa ca cristalul de limpede şi ca inima Românului de bună, fluviu menit sĕ iee cu sine tóte micile văi şi păraie, stabilindu-le pentr'o vreme 'ndelungată un drum definitiv. Revista literară „*Sĕmănătorul*" şi gruparea cercului ei literar însémnă curentul nou, căci aici a apărut „*Cătră tineri poeţi*" a lui Iosif, aici „*Fragmentul epic*" al lui Coşbuc şi iată ce spun în programul lor: „ne strîngem cu credinţă şi cu dragoste în jurul aceluiaşi stindard, stindard de pace, de înseninare şi de înfrăţire intelectuală, de apostolică muncă pentru desmorţirea inimilor cari tînjesc, pentru redeşteptarea avêntului de-odinióră în sufletele românesci, pentru chemarea atâtor puteri risipite, la o îndrumare mai sănĕtósă — sfânta grijă a 'ntăririi şi a înălţării neamului acestuia". E o direcţiă nouă acésta, mai naţională, mai românéscă, de cât ori-care alta — iată cum póte fi considerată în literatura română noua poesie ardelenéscă. E ca un suflu viguros de viéţă nouă pornit din Ardeal în tótă românimea din cele patru unghiuri — analog cu acela, pe care altă-dată îl desvoltaseră ilustrii nostri cronicari ardeleni, descoperitori şi propovĕduitori ai evangheliei măreţe despre originea cea veche a neamului şi-a limbei! E un isvor fecund de energie în poesia nóstră, al cărui mare meşter a făcut tot aceea, ce pentru cultura neamului făcuse odinióră mai pe sus de toţi entusíastul român şi mare dascăl *George Lazăr*, ilustrul ardelean ...... Astfel sĕ schimbă şí opera nóstră după vremuri, conform cerinţelor lor!..

(Turcheş).

Revistă esternă

Ţarul — la Roma. Pe basa ştirilor emanate de la ambasada ruséscă din Roma se vestesce că ţarul *Nicolae II* în Octobre va reda regelui Victor Emanuil visita din sĕptĕmânile trecute. Probabil că de la Roma ţarul va face călĕtorie la Sicilia.

*

Regele Italiei la Berlin. Cum se raportéză din Roma, regele *Victor Emanuil* va sosí la Berlin azi (25 Iulie), însoţit de ministrul de esterne *Prinetti.* Din prilejul acestei visite vasele de rĕsboiu „Amerigo Vespucci“ şi „Liburia“, sub comanda *ducelui* de *Abruzzo*, vor ancora în portul de la Kiel.

Regele va petrece în Berlin până Luni (28 Iulie).

*

Conflict nou? Nu de mult guvernul Rusiei a adresat Porţii o notă prin care cerea achitarea restanţei din despăgubirea de rĕsboiu de la 1877—78. Pórta a rĕspuns că Rusia nu mai are sĕ pretindă nimic.

Se crede că din causa acestui rĕspuns probabil că se va iví un nou conflict întrĕ Rusia şi Turcia.

*

Sarafov redivivus. Telegramă din Sofia dto 22 Iulie raportéză despre ciocniri noue aprópe de Bitolia întrĕ bandele macedo-bulgare şi întrĕ popor, şi despre o luptă întrĕ soldaţi turci şi o bandă de 300 macedo-bulgari.

In legătură cu ştirile despre neliniştea de la graniţa macedo-bulgară e fórte semnificativă ştirea, că *Sarafov*, faimosul fost president al comitetului revoluţionar macedo-bulgar, după absenţă de un an *a sosit Marţi la Sofia.*

*

Sporirea armatei afganistane. *Hab-Ib-Ullah*, noul emir al Afganistanului, voesce sĕ-şi mărĕscă armata, spre care scop a şi comandat deja uniforme, arme şi muniţiune. Anume voesce sĕ-şi organiseze o armată de *80.000 de soldaţi, afară de soldaţii grăniţeri.*

Ştirea acésta a atins cam neplăcut cercurile guverniale din Londra, cari — ori-cât le-ar asigura noul emir despre simpatia sa faţă cu Anglia, totuşi ştiu prea bine că *înclină hotărît spre Rusia.* Şi e lucru ştiut că cele mai mari rivalităţi întrĕ Anglia şi Rusia tocmai cu privire la Afganistan îşi dau în capete. Aceste rivalităţi la mórtea antecesorului lui *Hab-Ib-Ullah* (în anul trecut) îndemnase pe Rusia chiar sĕ concentreze trupe la graniţă, ca nu cumva Anglia, folosindu-se de confusia provocată de rĕposarea emirului, sĕ pună mâna pe ţéră.

De ale „Asociaţiunei“.

Convocare.

Despărţĕmêntul VIII Deva al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român îşi va ţiné adunarea sa generală în comuna *Batiz* la 10 August a. c. n. ore a. m. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţĕmêntului.
2. Raportul actuariului despre activitatea anuală.
3. Esmiterea comisiunilor pentru censurarea raportului, conscrierea membrilor noi, colectarea tacselor şi referadele acelora.
4. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală a Asociaţiunii.
5. Discutarea şi deliberarea eventualelor propuneri.
6. Cetirea disertaţiunilor anunţate.
7. Ficsarea locului adunării generale viitóre.
8. Inchiderea adunării prin directorul despărţĕmêntului.

Onoraţii membri şi toţi binevoitorii părtinitori ai culturei poporului român sunt rugaţi a lua parte la acésta adunare.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului Deva, ţinută la 16 Iulie 1902 st. n.

Dr. Al. L. Hosszu
director desp.

Dionisie Ardelean
actuar.

NOUTĂŢI

Generalul Probst — la Sinaia. FZM. *Probst*, comandantul corpului de armată din Sibiiu (Nr. 12), profitând de ocasiunea aflării sale la graniţa română (în escursiune pentru studiarea terenului, în vederea manevrelor), — a mers la *Sinaia* spre a face visită de reverenţă *M. Sale regelui Carol.* In suita sa erau: general Iosif *Tapainer*, comandantul brigădii 31 de infantarie; general Ottokar *Haas*, comandantul brigădii 32 de infanterie; colonel *Lothaire de Hortstein*, şeful statului major al corpului 12 de armată; colonel baron *Henry de Lilius*, comandantul regimentului 2 de husari „Prinţ Frideric Leopold“; locotenent *Schaffer* adjutant general al generalului Probst şi locotenent August *Stock* adjutantul comandantului garnisónei din Sibiiu. La gara din Sinaia óspeţii au fost primiţi de majorul *Boureanu*, care i-a condus la palat, unde Marţi (22 Iulie) au fost primiţi de regele şi reţinuţi la dejun.

*

Armată comandată de archiduci. Manevrele din tómna acésta vor fi curată şcólă de emulaţie întrĕ archiducii casei domnitóre în privinţa talentului şi iscusinţei lor strategice. Nu mai puţini decât *opt archiduci* vor lua parte la ele ca comandanţi. A nume: *armata de sud* va fi comandată de archiducele moştenitor *Francisc Ferdinand.* Sunt ataşate la ea: corpul 2 de armată sub generalul-campestru *Üxküll*, un separat corp de armată compus din diferite trupe, sub *general-majorul Schönaich,* divisiunea de cavalerie din Viena sub comanda *archiducelui Otto*, şi divisiunea de infanterie Nr. 25 sub comanda *archiducelui Leopold Salvator. Armata de nord* va sta sub comanda *archiducelui Frideric*; vor fi ataşate la ea: corpul 5 de armată sub comanda general-majorului *Pitreich* (la acest corp va aparţiné şi divisiunea de honvezi Nr 37), divisiunea de infanterie Nr. 5. sub comanda general-majorului *Mertens*, şi o divisiune de cavalerie, compusă din brigada de la Pojon şi din regimentul Nr. 4„ sub comanda general-majorului *Attems.*

Pe lângă cei patru archiduci amintiţi mai sus, mai participă alţi patru mai tinerei, cărora nu li-se póte concrede comandă superióră, anume: *archiducele Ferdinand* ca comandant al regimentului de vênători Nr. 3, *archiducele Leopold Ferdinand* (colonel) cu regimentul de infanterie Nr. 81, *archiducele Francisc Salvator* ca comandant al regimentului de dragoni Nr. 6. şi *archiducele Heinrich Ferdinand* ca locotenent în acest regiment.

*

Numai 21 de zile. Ministrul de honvedi, baron Fejérvári, a dat ordin, ca timpul deprinderilor din arme din August, în loc de 35 zile sĕ dureze numai 21 zile. Acésta parte din considerare la năduful verii, parte din causă că sodalii meseriaşi şi lucrătorii la economia de câmp dacă sunt ţinuţi la deprinderi 35 zile, 'şi perd postul, pe când timp de 21 de zile (trei sĕptĕmâni) patronii lor le reservă postul.

*

Ca sĕ se ştie! Mâne 'şi serbézä jubileul de 200 ani de la înfiinţarea sa regimentul de husari Nr. 3, staţionat în Arad, care de la 1888 pórtă numele fostului general campestru conte Hadik. Din acest prilej corpul oficeresc a publicat istoria regimentului, cu care însĕ ziariul kossuthist „Független Magyarország“ e fórte nemulţămit. A nume, pentru-că *„cea mai strălucită epocă“* e eliminată din istoria regimentului. A nume, faptul, că la începutul revoluţiunii din 1848—1849 acest regiment a fost primul care şi-a călcat jurămêntul făcut steagului şi Domnitoriului, şi trecênd pe partea revoluţionarilor a luptat contra tronului şi dinastiei până la suprimarea revoluţiunii. Acésta e strălucita epocă, pe care ziariul kossuthist n'o află eternisată în istoria regimentului, publicată din prilejul jubileului. Dar' habuit socios... acest regiment. Când a isbucnit revoluţia, regimentul purta numele *archiducelui Ferdinand d Este.* „Husarii „Ferdinand“ au fost primii — constată „Független Magyarország“ drept corectură a istoriei, — cari sub comanda colonelului *Kászonyi* József au jurat la Gyöngyös pe constituţie (pe a lui Kossuth Lajos. Nota Red.) începênd de la statul major până la cel din urmă om“.... Apoi după ce spune în câte bătălii au luat parte, numitul ziariu continuă astfel: „Exemplul husarilor „Ferdinand“ l'au urmat următórele regimente de husari: reg. Nr. 1 numit „husari împĕrătesci“, sub comanda lui *Mesterházi* István; reg. Nr. 2 numit hanovrez, sub comanda colonelului *Nagy* Sándor; reg. Nr. 4, numit „Alexandru“ sub colonelul *Szabó* Vincze; reg. Nr. 6 „Würtenberg“ sub colonelul *Hertelendy* Miklós; reg. Nr. 9 „Lichtenstein“ sub colonelul *Gáspár* Endre; reg. Nr. 8 „Coburg“ şi reg. Nr. 12 „Palatin“. — Notiţa numitului ziariu se termină cu următórele: „E bine sĕ nu dăm uitării epoca acésta“. Adevĕrat! E bine. Tocmai în acest scop reproducem cele de mai sus.

*

Necrolog. Subscrisa direcţiune aduce la cunoscinţă, că membrul fundator şi în direcţiunea institutului „Racoţana“, *Ioan Dordea*, după un morb scurt, dar' greu, şi-a dat sufletul în mânile ziditoriului Joi, în 11/24 Iulie a. c. la 11 ore din nópte.

Rĕmăşiţele pământesci ale defunctului se vor aşeza spre vecinică odihnă Sâmbătă în 13/26 Iulie a. c. la 4 ore d. a., în cimiteriul din loc. Şeica-mare, la 12/25 Iulie 1902. „Racoţana“, institut de credit şi de economii, societate pe acţii.

*

Grindină. Ni-se scrie din Geaca: Marţi în 9/22 l. c. după amiaz a cădut o grindină gróznică pe hotarele comunelor Geaca, Cătina şi o parte a hotarului Mociu şi pe alte comune învecinate din comitatul Cojocnei, nimicind *total* recolta anului acestuia. După potopul de apă ce a fost mai nainte, care încă a făcut mari pagube, grindina a nimicit tótă speranţa poporului, care pe aici numai din economia câmpului trăiesce. Bieţii ómeni sunt desperaţi. Geaca la 24 Iulie n. 1902. Ioan Paşca, paroch.

*

A rĕposat papa cel roşu. Papa adevĕrat e „papa cel alb“, generalul jezuiţilor e „papa cel negru“, ear' şeful (prefectul) *propagandei fide* e „papa cel roşu“ (după colórea hainei de cardinal). „Papa roşu“ era cardinalul conte *Miţislav Ledochowski*, care Marţi (22 Iulie) a rĕposat în Roma, în etate de *80 ani.*

*

Esposiţie de cai în Sibiiu. Comisiunea comitatului Sibiiu pentru prăsit de cai arangiază în *11 Septembre st. n.* (Joi) esposiţie de cai în *Sibiiu* în piaţa vitelor, care esposiţie va fi împreunată cu *distribuire de premii* şi *diplome de laudă.* Premii în bani vor căpĕta numai esponenţii agricultori. Vor fi distribuite următórele premii: a) *pentru iepe cu mânz bine lăptat* 7 premii în sumă de 70, 60, 50, 40, 30, 20, 20 coróne; b) pentru *mânze de 3 ani* 6 premii în sumă de 50, 40, 30 şi 20 (trei) cerône; pentru *mânzi necastraţi* şi *mânze* în vêrstă de sub 3 ani 6 premii în sumă de 40, 30 (douĕ), 20 (trei) coróne. Diplomele vor fi de trei clase: de aur, de argint, şi de bronz. Pot concura la premiare numai proprietari din comitatul Sibiiu, cari au crescut înşişi caii presentaţi pentru premiare, ori îi au în proprietate de cel puţin 6 luni înainte de ziua esposiţiei.

*

Din ridiculosităţile birocratismului. La judecĕtoria cercuală din Baja sĕptĕmâna acésta au fost resolvite douĕ acte de — fórte mare valóre şi importanţă. A nume judecĕtoria din Zombor a transpus în deposit la judecĕtoria din Baja suma de 1 (unu) filler rĕmas din o causă de lăsămênt. La actele cu cari a sosit fileriul, judecĕtoria din Baja a mai adaugat şi ea câteva: de la protocolul de esibite causa filerului a fost transpusă referentului, acesta a referat'o şi a făcut notă, ca filerul sĕ fie contat şi ţinut în evidenţă la deposite. — Ceealaltă causă e următórea: Un proprietar de casă din Baja rĕmasese dator cu *1 filer* dare. După ce nici la repeţite somaţiuni renitentul datoraş nu a solvit filerul, judecĕtoria *l'a întabulat pe casa* datoraşului. (Mai ştii?! Póte că-i vinde la licitaţie casa, pentru acésta enormă datorie!)

*

Potop în Chiev. Marţi a fost tempestate mare în Chiev (Rusia), împreunată cu povoiu şi grindină. Apele au pătruns prin pivniţi şi case; 150 case s'a prăbuşit, *peste o sută de ómeni s'au înecat*, ear' *doi au fost ucişi de trăsnet.*

*

Tempestăţi. Marţi după amiazi o mare tempestate a devastat total hotarul comunelor *Reginul unguresc, Idieci* şi *Felfalu* (comitatul Murĕş-Turda). In Idieci vêntul a rĕsturnat patru case. Grindina bătea cu atâta putere cum nici cei mai bĕtrâni ómeni n'au mai pomenit; cădeau chiar bucăţi de mărimea ouĕlor. N'a rĕmas nimic citov; holde, grâne secerate şi adunate 'n cruci (căpiţe), legumi, pometuri, viile şi chiar şi pădurea a fost devastată. Copacii sunt fără frunze şi fără clómbe; numai trunchiul li-a rĕmas. Pe cucurezişte numai cotóre de fire de cucuruz sĕ vĕd. Mulţi ómeni au fost răniţi de grindină.

In *Kisszekeres* (Sătmar) încă a fost zilele acestea tempestate, care pe lângă pagubele materiale a causat şi *mórtea a trei ómeni.* A nume, la o măierişte vr'o şeptezeci ómeni erau ocupaţi cu îmblătitul. Din calea furtunei s'au refugiat în căsóia măieriştii; vêntul însĕ a luat coperişul şi l'a dus până la distanţă de 20 metri, ear' păreţii 'i-a prăbuşit preste ómeni refugiaţi acolo. Trei au fost ucişi, patru răniţi de mórte, ear' douĕzeci au scăpat cu răniri mai puţin grave.

*

Catastrofa din Martinica — *şi prăbuşirea „campanilei“.* Un renumit geolog american susţine că prăbuşirea campanilei din Veneţia a fost causată de erupţiunea vulcanului Mont-Pelée de pe insula Martinica. Cu mare aparat ştientific geologul acela dovedesce că revoluţia isbucnită în sinul pămêntului nu se restrînge la anume teritoriu, ci are puternic efect asupra întregului continent. Fiorósa erupţie a numitului vulcan a provocat adecă schimbări atmosferice în întrégă lumea, dar' totodată a produs schimbări şí în sinul pămêntului, despre ale căror manifestaţiuni deocamdată nu ne stă în putinţă sĕ avem o icónă clară. Clătinăturile oceanice şi cutremurile de pămênt întêmplate în timpul din urmă stau în strînsă legătură cu schimbările produse de catastrofa de la Martinica. Cutrĕmurul de la *Salonic* şi cufundarea cheului de la *Urbini* arată clar linia pe care părţile fluide din interiorul continentului o urmézà în tendinţa de a-şi căpĕta ecuilibru. Urmare a acestei tendinţe de ecuilibrare e şi prăbuşirea campanilei, care nu a mai putut sĕ resiste cutremurelor de pămênt urmate după catastrofa de la Martinica.

*

3000 corone pedépsă pentru transgresiune Elias Deutsch, bogătan mare în Zenta, a vêndut nu de mult o moşie, dar' la perceptorat a tăinuit suma cu cât a vêndut'o, — ca sĕ nu plătiască provent mult Mai târziu perceptoratul a aflat despre isprava bogătanului şi a făcut contra lui arătare la tribunalul din Segedin. Acesta i-a dictat apoi pedépsă de *3000 coróne*, pentru „transgresiune în cause de competinţe erariale“.

*

Colera. Cum vestesce o telegramă din Constantinopol, în părţile nordice ale Egiptului bântue în mare mĕsură colera; din 15 până 'n 20 Iulie au fost 154 casuri de înbolnăvire şi 103 casuri de mórte.

*

Concert în Calanul-mic. Primim invitare la concertul ce-'l va arangia un grup de tineri din seminariul „Andreian“ la băile din Călanul-mic (Kalán-fürdő) cu ocasiunea adunării generale a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, despărţĕmêntul Deva, Duminecă în 10 August (28 Iulie) 1902. Inceputul la orele 7 séra. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci la şcóla confesională gr.-ort. din Batiz. Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor publica în ziare.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Comitetul parochial din *Sĕcătura* îşi esprimă şi pe calea acésta cea mai sinceră şi profundă mulţămită şi recunoscinţă marinimoşilor donatori, cari au dat poporului din acéstă comună un însemnat ajutoriu pentru zidrea bisericei, care fără ajutoriul binefăcĕtorilor nu s'ar fi putut face, precum şi acelora cari au contribuit cu sume mai mici şi mai mari în scopul amintit. Şi anume:

1. Ioan Roth şi soţia Flóre au dăruit locul de sub biserică în preţ de 200 coróne, 15,000 cărămidă, 1 clopot în preţ de 300 coróne, 1 rênd de vestminte pentru slujbă în preţ de 60 cor.
2. Venerabilul consistoriu archidiecesan din Sibiiu din fondul bisericilor 400 cor.
3. Inalt preasfinţitul Domn Archiepiscop si Metropolit Ioan Metianu 30 cor., tot din Sibiiu „Albina“ 40 cor., Dr. Elie Cristea 4 cor., Stefan Moga, I. Papiu şi Z. Boiu, câte 2 cor., Teodor Popescu, L., N. N., I. Moga, N., V. Beu, Cunţan şi Constantin Dimian câte 1 cor., mai mulţi inşi 2 coróne 20 fileri,
4. Ocna-Sibiiului: Isaia Henteş, preot, Ioan Vinţeleriu, preot şi Savu Avram, câte 1 cor., mai mulţi inşi 6 cor. 30 fil.
5. Tilişca: Comuna politică şi biserica gr. or. câte 3 cor. 99 fil., Petru Juga, jun. şi Ioan Dragan câte 1 cor., mai mulţi inşi 5 cor. 70 fil.
6. Rodu: comuna politică 3 cor. 99 fil., Biserica gr. or. 4 cor., F. Moga, preot şi Ioan Dobrescu câte 1 cor., mai mulţi inşi 4 cor. 40 fil.
7. Poiana: Nicolae Dobrota, preot, Constantin Marcu, Ioan Prodan, Pr. Ilie Dobrota, Niculae Branga, Ioan Bozdog, Niculae Pate, Niculae Prodan, Constantin Fântână, Nicolae Simon, Bierby, Dotye Manetu, Dumitru Rodian, câte 1 cor., mai mulţi inşi 13 cor.

(Va urma.)

Posta redacţiunei.

I. B. paroch în N.-român. Regretăm, dar' se cere, ca esamenul cl. VIII sĕ-l fi făcut nainte de 1 Ianuarie 1899.

„Intêlnirea lor“. Nu se póte publica.

Ponor. Puţină răbdare încă. Va urma în curênd.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 406/1902 [107] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Șugag**, devenită vacantă prin trecerea în pensiune a parochului Gregoriu *Ghib*, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 25 Iunlu a. c. Nr. 6180 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotația de la stat.

Concurenții sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 3 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 362. [111] 1—3

Concurs

Pentru întregirea celor **două posturi învĕțătoresci** de la școla elementară din comuna **Șugag**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salariu câte 600 coróne.

b) Cuartir și lemne de foc în natură, sau relut în bani 100 cor.

Concurenții sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 3 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 72/1902. [112] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** la școla confesională gr.-ort. din parochia **Sĕcărêmb** (Nagyág) protopresbiteratul Deva, se escrie prin acésta concurs cu termin pe 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 720 cor. salariu anual plătibil în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul școlei și lemnele necesare pentru încăldit.

Alesul învĕțătoriu va avé sĕ țină, pe lângă cantor, în Dumineci și sĕrbători strana, și sĕ conducă corul bisericesc deja esistent; se recere deci sĕ fie conducĕtoriu de cor.

Concurenții sunt poftiți a se presenta până la alegere în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică.

Cererile de concurs instruite cu documentele necesare au sĕ între la Oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Deva în terminul susindicat.

Sĕcărâmb (Nagyág) 30 Iuniu 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Olimpiu Oprea **Max Ambruș**
președ. notariu.

Nr. 331.

Vĕdut.

G. Romanul
protopresbiter.

Nr. 726. [117] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Boița**, două posturi, salariu anual câte 600 cor., cuartir în natură eventual relut de cuartir 40 coróne, și câte 4 stângini de lemne.

2. **Cornățel**, un post, salariu anual 600 cor. cuartir în natură și lemnele necesare.

3. **Gușterița**, un post, salariu anual 600 cor., și adecă 500 de la popor din repartiție, 100 cor. de la comuna politică, 40 cor. relut de cuartir și 3½ stângini de lemne.

4. **Ocna-inferióră**, un post, salariu anual 600 cor., relut de cuartir 40 cor. și lemnele necesare.

5. **Riusadului**, un post, salariu anual 600 cor. din cassa alodială, cuartir în natură și lemnele necesare.

6. **Ruși**, un post, salariu anual 600 cor. și anume 300 de la stat și 300 de la popor din repartiție, relut de cuartir și lemnele necesare.

7. **Sadu**, 3 posturi, salariu anual câte 600 cor. din cassa alodială, cuartir în natură și lemnele necesare.

8. **Slimnic**, un post, salariu anual 600 cor. de la popor din repartiție, relut de cuartir și lemnele necesare.

9. **Vurpĕr**, un post, salariu anual 600 cor. de la popor din repartiție, cuartir în natură și lemnele necesare.

10 **Ocna-superióră**, un post, salariu 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemnele necesare.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile de învĕțători după cinci ani de serviciu în comuna respectivă.

Reflectanții la vre unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci. Concursele instruite în sensul legilor din vigóre sĕ se aștérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Sibiiu 11 Iuliu 1902.

I. Papiu
protop.

Nr. 675/1902 prot. [113] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele confesionale din comunele **Agribiciu, Apahida, Bedeciu, Butene, Cojocna, Călata-mare, Mărișel** și **Someșul-rece,** din subsemnatul protopresbiterat, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt la fie-care post câte 600 cor. cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Cluj, 6 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale.

Tulliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 158/1902 [114] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Bățălar** și filia **Bretea-română** din protopresbiteratul Hațegului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele fasionate în cóla B. pentru congruă.

Suplicile concursuale, instruite cu documentele recerute prin lege, sĕ se trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Hațeg, în 7 Iuliu 1902.

In conțelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 392/1902. [210] 2—3

Concurs

La școlele centrale gr. or. române din Brașov sunt de ocupat următórele posturi vacante:

a) *la gimnasiu*:

1. **Un** post de **profesor** pentru catedra de Magiară și Română sau Germână.

b) *la școla reală*:

2. **Un** post de **profesor suplent** pentru Matematică și alt studiu esact.

c) *la școla comercială*:

3. **Un** post de **profesor** pentru limba Magiară și Germână în combinație eventual cu Franceza.

d) *la școlele primare*:

4. **Un** post de **învĕțătoriu**.

5. Un post de **învĕțătóre** pentru lucrul de mână la fetițe.

Terminul de concurs pentru posturile de sub 1. 2. și 3. e *25 Iulie v. a. c.*, eară pentru cele de sub 4 și 5 e *de 30 de zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Toți concurenții vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii școlare însoțite de următórele documente prin cari vor dovedí:

a) Că sunt români de religiunea gr. or.;

b) că au purtare bună atât în privința moralității cât și în relațiunile lor civile;

c) că sunt de constituție fisică firmă și deplin sănĕtoși;

d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor și dispozițiunilor nóstre bisericesci și școlare, precum și regulamentelor, ce sunt și vor fi în vigóre;

e) concurenții de sub 1—2 vor documenta cualificațiune profesorală completă conform articolului de lege XXX din 1883, sau întrucât n'ar avé-o sĕ aibă cel puțin esamen fundamental din specialitatea lor;

f) concurenții de sub 3. vor documenta cualificațiunea conform regulamentului școlelor comerciale superióre din anul 1895;

g) concurenții de sub 4 vor documenta, că au depus esamen de cualificațiune învĕțătorésca cu calcul bun, că cunosc limba magiară și germână după recerință și că posed cunoștințe teoretice și practice din desemnul linear, din gimnastică și din grădinărit;

h) concurentele de sub 5 vor documenta, că cunosc lucrul de mână femeesc de tot soiul și au cualificațiune științifică și practică conform prescripțiunilor legale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕdut în § 30 al legii de instrucțiune din 1883) salariu anual de cor. 1800.—; ear' de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de cor. 2400·—, cinci cuincuenii de câte 200.— cor., bani de cuartir cor. 400·— anual și drept de pensiune conform statutelor în vigóre la școlele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor cor. 1600.— anual fără alte emolumente.

2. Pentru învĕțătoriul suplent salariu anual de cor. 800·—; pentru cel provisoriu cor. 1000·— anual, ear' începênd de la ocuparea definitivă a postului, salariu de cor. 1200·— anual, cinci cuincuenii à cor. 120·= și bani de cuartir cor. 240·— anual.

3. Pentru instructóra provisorie de lucru de mână salariu anual de cor. 800·-- fără alte emolumente.

Brașov, din ședința Eforiei școlare ținută la 2/15 Iulie 1902.

Eforia școlelor centrale române ort. rĕs. din Brașov.

Vasile Voina, *Arsenie Vlaicu*,
președinte. secretariu.

Biblioteca „Bunul econom“

Nr. 1. Nutrețurile ierbóse, cositurile (fênațele), prepararea fênului și pășunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
„ 3. Sĕmênța plantelor agricole și sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóșterea pămênturilor și mijlócele de a le îmbunătățí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Păvălugul și alte instrumente de mĕrunțit pămêntul).

Prețul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'o-dată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piața-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59. [1] 14—

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
1 părechie nasturi pentru manchete aurițí marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 părechie cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 9—15

Atelier de lăcătușerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscința onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulți ani în cele mai renumite ateliere din monarchie și străinătate, ca al dlui **Valerian Gillar**, lăcătușul de artă și construcție al curții ces. și reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătușerie de artă și construcție

în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparținĕtóre acestei branșe, precum:

Porți de fer, balcóne, terase,
galerii, grilajuri de scări și **morminte, marchise,**
antreuri, luminătóre,
case pentru flori (florării) etc. etc.

în ori-ce stil și după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice și mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de solid lucrate și cu prețurile cele mai moderate.

Sperând că P. T. public mĕ va onora cu numĕróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuș român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă
Eremie Purece
măestru lăcătuș.

[69] 6—10

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.** Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Marţi 16/29 Iulie 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Magiarisare pe tóte liniile.

Sibiiu, 28 Iulie n.

Sunt grăbiţi din cale afară guvernanţii nostri cu esecutarea până în cele mai mici amĕnunte a politicei lor de magiarisare, cu prefacerea statului poliglot ungar de astăzi într'un stat naţional magiar, visat de şoviniştii ajunşi dătători de ton în politica magiară.

De ce acéstă grăbire? Se tem óre ómenii că nu vor ajunge sĕ-şi vadă visul cu ochii?? Apoi nici nu vor ajunge! Şi tocmai acésta temere a lor, ascunsă sub mantaua cutezanţei ne mai pomenite, dovedesce cât de slabă e *posiţia* ce o au ei în chestia magiarisării forţate a naţionalităţilor nemagiare din patrie, cât de imorală şi lipsită până şí de umbra dreptăţii e *dorinţa* pe care ei vreau sĕ o vadă realisată, şi încă numai de cât, preste nópte.

Dar' înzadar le vorbim, pentru-că nu este cine sĕ ne înţelégă. Ómenii sunt orbiţi de patimi şi nu mai vĕd nimica. Nu vĕd şi nu aud. Nu vĕd primejdia ameninţătóre, care tot mai mult se apropie de noi din tóte părţile, şi nu aud murmurul păturilor nemulţămite ale poporaţiunei ţerii, pàtu i aflătóre în preponderantă majoritate. In schimb însĕ dau la ordonanţe şi iau la mĕsuri peste mĕsuri, ca nimic sĕ nu mai pótă dovedí, că în patria acésta ar fi şi alte neamuri afară de vitéza şi nobila naţiune magiară.

Despre ordonanţele ministrului de culte şi instrucţiune publice *Wlassics*, prin cari se impune catecheţilor, ca la şcólele de stat studiul religiunei sĕ 'l propună elevilor în limba magiară şi nu în limba în care bieţii elevi au învĕţat sĕ se róge lui Dumnezeu, ear' mai departe se poruncesce, ca în şcólele elementare poporale jumĕtate din orele de propunere de pe sĕptĕmână sĕ fie consacrate esclusiv învĕţării limbei magiare, — am vorbit la timpul seu şi le-am analisat pe larg.

Am făcut pomenire şi despre bucuria de care era cuprinsă presa patriotică magiară când primise stirea, că ministrul de honvezi încă a dat o ordonanţă, în care poruncea aspru, că limba de serviciu şi de instrucţie la trupele honveḑesci are sĕ fie în viitoriu numai cea magiară, — ordonanţă despre care s'a dovedit însĕ mai târziu că n'a fost dată.

Acum earăşi avem alte două evenimente mari de înregistrat, tot din domeniul — magiarisării. E o ordonanţă a ministrului de interne, prin care se decretéză oficiale numirile magiare ale comitatelor şi ale oraşelor, avênd sĕ urmeze mai târziu o asemenea ordonanţă şi cu privire la comune, şi apoi un circulariu confidenţial al presidentului de tablă din Cluj, în care acesta provócă judecătoriile subalterne, ca de acì 'nainte numele părţilor, martorilor şi esperţilor, sĕ fie trecute în acte în limba magiară şi aprodul aşa sĕ 'i strige pe toţi când au sĕ stee în faţa judecătoriului.

Va sĕ zică, şcóla, administraţia, justiţia s'au pus din tóte puterile sĕ magiariseze ţéra, tocmai acum când ţéra are cea mai mare necesitate de linişte şi de pace, pentru a se scutura de relele cele multe de cari a dat şi dă mereu.

E politică sĕnătósă acésta? E cu cale, ca din adins sĕ se provóce nemulţămiri printrĕ lungile şiruri de cetăţeni, cărora nici numele nu li-se mai lasă aşa cum l'au primit din botez, ci vine schimonosit şi batjocorit în chip şi formă? E lucru cuminte, ca încrederea popórelor nemagiare din patrie sĕ fie sguduită şi cu privire la justiţie, cum de mult e sguduită în ce privesce de es. administraţia?

Nu aşa se face consolidarea şi întărirea unui stat! Ear' cei-ce astfel lucră, nu în interesul statului lucră, pentru-că instituţiunile de stat trebue sĕ fie făcute plăcute cetăţenilor, ca sĕ aibă deplină încredere în ele, ear' nu sĕ fie cetăţenii înstrăinaţi de ele, ca de unele ce tind la nimicirea lor naţională, prin mĕsuri lipsite de ori-ce raţiune şi menite sĕ turbure numai pacea şi liniştea internă a statului.

Ar fi bine deci sĕ se pună odată stavilă acestei porniri periculóse, şi încă cât mai curênd, până nu e prea târziu, căci şí de altcum resultatul dorit nu se va ajunge, fiind-că prin magiarisarea *numelui* omului în acte publice încă nu s'a făcut magiarisarea omului însuşi, şi nu se va face în veci şi pururea, dar' se face aceea, că justiţia devine mai complicată, creindu-se pedeci artificiale pentru a-i fi puse în calea bunului mers reclamat de sfinţenia ei.

Inalta nobleţă a femeii.

de **Carmen Sylva.**

Mai esistă un mare sanctuar pentru noi toţi; pămêntul pe care ne-am născut, biserica unde ne întâlnim cu toţii, uitând certurile şi neînţelegerile nóstre. Altariul şi tronul se găsesc alături în acest mare templu, şi a fi preotésă într'însul e o slujbă care 'ţi face cinste mare, dar' care cere sacrificii mari din partea aceleia care vrea s'o împlinéscă cu dreptate, căci trebue sĕ renunţe la tóte speranţele şi la tóte plăcerile personale, sĕ sacrifice propriile ei dorinţe şi aspiraţiuni spre binele altuia şi sĕ n'aibă gând, grijă, viéţă, rugăciune de cât pentru alţii. Ea e vigilenta, ai cărei ochi nu trebue sĕ cedeze nici-odată somnului; focul întreţinut pe altarul ei trebue sĕ proiecteze până departe de tot lumina sa ca un far care semnaléză tóte primejdiile, readucênd în port barca ne atinsă. Câte lucruri mari nu póte împliní ea, preotésa încoronată şi miruită spre binele ţĕrii sale, schimbând chiar blăstĕmurile în binecuvêntări, dacă acea ţară pe care o ţine sub al ei sceptru e un templu consacrat adevĕrului şi dreptăţii.

Ori-ce femee póte fi preotésă, numai dacă păstréză flacăra altariului în propriu-i sin pură şi imaculată, fără a o lăsa întunecată de frivolitatea deşartă, nici înăbuşită de grijile sdrobitóre.

Cu tótele suntem preotese prin puterea de căldură care domnesce în inimile nóstre vecinic palpitânde, prin binecuvêntările cari pot eşí din buzele nóstre, prin lumina care trebue sĕ radieze din ochii nostri veghetori, prin munca pe care o sĕvêrşesc mânile nóstre.

Ori-ce femeie care se gândesce la alţii mai mult de cât la sine, e o preotésă în adevĕratul înţeles al cuvêntului.

Sunt preotese tóte femeile cari asistă şi ajută nenorociţii, şi cari readuc la Dumnezeu pe toţi rătăciţii.

Şi dacă noi femeile avem mult de suferit în pelerinajul nostru pămêntesc, acéstă suferinţă nu face de cât sĕ ne dee puteri mai mari şi sĕ fim mai apte pentru misiunea nóstră.

Femeia artistă e o adevĕrată preotésă, fie ea scriitóre sau pictoră, sau că stimuléză prin cântec, ori prin musica instrumentală sufletul omului, pentru a deştepta într'însul gândiri nobile şi a-l împinge la fapte viteze. Ea are o misiune gloriósă, cu atât mai mult cu cât e conscientă de puterea care e într'însa şi ştie că va fi de ajuns energia ei pentru opera care-i incumbă. Pentru-ca flacăra altarului ei sĕ pótă rĕspândí o flacără vie şi limpede, trebue sĕ-l hrănéscă cu alimentul cel mai curat, cu ce póte da ea mai bun, cu sângele propriei sale inimi. Şi când flacăra inspiraţiei se rĕspândesce în valuri în atelierul femeii pictor sau sculptor, sau aruncă strălucirea ei pe fruntea palidă a femeii poet, plecată asupra mesei sale de lucru, ciasuri întregi din nópte, nu o putem compara atunci cu lampa sanctuarului şi sĕ vedem în odaia pe care o luminéză, un loc cu adevĕrat sfânt, un templu al gândirii, nişte gânduri cari îşi găsesc espresiunea într'o formă frumósă şi neperitóre în acelaşi timp?

Hamlet se dă pradă desnădejdii şi lumea se întunecă în ochii lui, din momentul în care mama sa a perdut aureola feminităţii adevĕrate şi pure; el ajunge sĕ se îndoiéscă de el însuşi, când vede întunecându-se şi înegrindu-se renumele bunei credinţe, care

FOIŞÓRĂ

Vîltórea.

Mergeam prin Crasna spre graniţa ţĕrei românesci. Eram cu trei trăsuri, cari mergeau înainte cu bĕtrânii, ear' eu cu Leniţa şi cumnatu-meu am luat-o pe jos.

Tovarăş de drum aveam Buzĕul, care în urma ploilor crescuse tare şi se arunca furios din mal în mal.

Pe ambii lui ţermuri sunt păduri de sălcii. Ici-colea ele presintă câte o spărtură, prin care putem arunca privirea asupra acestui colos de apă.

Acum drumul face o cotitură în stânga, ear' Buzĕul în drépta. O bucată de loc suntem depărtaţi.

Mai facem câţiva paşi şi auḑim un sgomot înfundat, produs de frecarea apei . . .

Aici era *vîltórea* despre care mai auḑisem vorbindu-se. Ne apropiem de malul Buzĕului.

Jos la o afunḑime de vr-o zece metri apa tulbure a rîului se învêrte în cerc cu repeḑiciune uimitóre. Crăci, lemne şi rădĕcini se învêrt împrejurul unui morman de spumă. Valurile, ce se isbesc de mal, produc un sgomot asurḑitor.

Cum stam plecat peste rampă şi mĕ uitam în jos la acea rotire de apă, mi-se părea că sunt aninat în aer d'asupra acestei prăpăstii şi în tot momentul espus sĕ mĕ cufund în valurile spumegóse.

— „Vai! nu te pleca aşa de tare, căci mi-e frică. Uite cum se învêrtesce apa 'n loc şi cum clocotesce", zise Leniţa către mine.

Când m'am ridicat, pămêntul se învêrtea cu mine. Ameţisem.

— „Óre adênc va fi aici Buzĕul?" întreb eu pe cumnatul meu, care era la câţiva paşi de noi.

— „Aici? Nici nu cred sĕ fie undeva mai adênc. — Şi pe cât de grozavă e acéstă vîltóre, tot atât de gróznică e şi istoria legată de ea. O istorie, ce o ştie fie-care om de aici şi care multă vreme trăí-va în gura lumii. Ea va trece din tată 'n fiu ca o pildă de mare curagiu şi iubire. Durere însĕ, că are un sfêrşit prea trist. Nu ştiu sĕ vi-o mai spun sau nu, căci auḑind'o devii pesimist".

— „Spune-o, spune-o", îl rugăm noi.

— „Uite, vedeţi casa ceea mare de colo? Aceea a fost o fabrică de sticlă. Lângă ea vedeţi o casă mare cu pridvor înainte. Acolo locuia administratorul fabricei.

Sĕ fie vr'o zece ani de când s'au întêmplat cele ce ve spun.

Administratorul avea o fată. Dar' o minune de frumseţă. Se mirau toţi câţi o vedeau şi toţi se întrebau: cum a putut rĕsărí o aşa de frumósă flóre în aceste sĕlbatice locuri?

La fabrică era şi un chemic tinĕr şi frumos. Era totdéuna vesel şi rîsul nu mai apunea de pe buzele lui. Lucrătorii îl aveau drag şi toţi aşteptau sĕ fie agrăiţi de el, căci vorba lui avea miere şi sfaturile ce le dădea erau sfaturi de părinte.

Ochii drăgălaşei fete s'au prins curênd în mréja privirilor lui . . . Şi 'n scurtă vreme se aveau dragi. Au vĕḑut ei curênd, că sunt unul pentru altul . . . Nemilósa sórte a fost însĕ de altă părere . . .

Era primăvară. După-ce o sĕptĕmână întrégă plouase mereu, se făcuse vreme bună.

Eşind ei la preumblare după o sĕptĕmână de plictisélă 'n casă, s'au îndreptat în părţile acestea.

Veneau la braţ. Erau logodiţi.

Buzĕul era mare, prin unele locuri eşise din alvie. Aici vîjaia şi clocotia mai furios de cât ori-când. Nu era rampă atunci. Ţĕrmurul era liber . . .

Vin şi se opresc pe mal. Privesc aiuriţi, fermecaţi, la învălmăşala valurilor . . .

— „Dacă aşi cădé aici în rîu, ce ai face tu, Alfred?" zise Clara cu vocea tremurătóre.

— „Aşi sări după tine şi jertfindu-mi chiar viéţa, te voiu scăpa pe tine, scumpa mea Clara" . . .

Şi ca şi cum D-zeu ar fi voit sĕ încerce hotărîrea, curagiul şi iubirea lui pentru Clara, deodată pămêntul de sub piciórele ei se surpă şi împreună cu ea dispare 'n valuri . . . . .

S'a auḑit un plescăit în apă şi apoi şi mai departe vuetul valurilor, cari mulţămite de prada ce o aveau ascunsă 'n sinul lor, săltau mai voióse . . .

Un moment Alfred rĕmase ca trăsnit locului . . .

Işi desbrăcà apoi repede hainele şi se aruncì în valuri, în locul unde dispăruse Clara . . .

pentru dînsul ar fi trebuit sĕ fie idealul perfecţiunii. Nu e nici o preotésă egală cu mama; dar' nu-i o desilusiune mai amară pentru creerul unui muritor, de cât sĕ vadă cum cade statua de pe piedestalul ei şi se sfarmă bucăţi; nu esistă tortură mai durerósă de cât a vedé căḑênd vĕlul care acoperea o fire adevĕrat perversă şi acum espusă privirilor, în tot ce are fals, gol şi nesincer.

*

Sórtea nóstră nu e nici-odată crudă. Dacă une-ori ea apare astfel curajului nostru slăbit, e pur şi simplu pentrucă am neglijat sĕ-i pătrundem rostul. Şi dacă-i pricepem în mod sănĕtos misterul, cum am îndrăsní sĕ ne plângem prin un singur murmur, de sarcina nóstră, dacă ea nu face de cât sĕ ne dovedéscă înalta nóstră vocaţiune?

Nu e mai bine sĕ împrumutăm puteri noue din mândria sentimentului intim pe care-l avem de a fi fost judecate de Dumnezeu ca fiinţe demne de binefacerile sale de la începutul lumii până la sfêrşitul timpurilor? Nu suntem noi servitórele sale alese, preotesele sale, ajutórele templului sĕu, Sibilele, cărora li-a revelat el arcanele destinului, vestalele cari întreţin flacăra pe altar, purtătórele de forţe, a căror mână totdeauna firmă, ridică destul de sus lumina pentru-ca sĕ se pótă propaga până la frontierele cele mai întunecóse ale pămêntului?

In chestia concubinatelor.

de **George Rain**, preot.

Viéţa poporului nostru totdeauna a fost strîns legată de biserica sa. Că în decursul veacurilor străcurate, poporul nostru pururea şi-a conservat verdeaţa esistinţei sale, în butul tuturor vitregităţilor şi atacurilor îndreptate în contra sa, numai bisericei române i-se póte atribuí. Prin ea am trăit şi ne am validitat — ca popor — în timpuri de grea cercare, prin ea, şi numai prin ea ne putem conserva şi întări şi pentru zilele viitóre. Căci, cine ar puté contesta faptul, că astăzi terenul nostru de muncă întru consolidarea, înaintarea şi fericirea nóstră proprie, e redus numai la acela ce ni-se ofere din partea şi în cadrele autonomiei nóstre bisericesci!

Pe acest teren dator este deci fie-care fiu al bisericei sĕ fie la postul seu, şi în cercul datorinţelor sale sĕ lucreze necontenit, punêndu-şi tóte forţele morale şi intelectuale, chiar şi materiale, în serviciul causei, ca sĕ asigurăm posibila fericire vremelnică şi vecinică a poporului nostru.

O reprivire fugitivă dacă aruncăm asupra trecutului, plini de mândrie putem constata, că poporul nostru totdeauna s'a putut bucura de fii, cari în mod strălucit s'au ştiut achita de acéstă sfântă datorinţă. Şi cine ar puté afirma, că astăzi n'ar fi considerabil numĕrul acelor fii buni ai bisericei nóstre, cari tot aşa pórtă la inimă promovarea intereselor neamului şi ale bisericii române?

Sub scutul aripilor constituţionalismului bisericei nóstre naţionale, de la parochie şi până sus la metropolie, se observă o continuă activitate întru promovarea intereselor fericirei credincioşilor nostri. Cine nu e încântat de bucurie, când cetesce din când în când prin colónele acestui preţuit ziar, sau ale altor ziare române, că în cutare sau cutare parochie, prototopresbiterat sau eparchie, întrunindu-se cei chemaţi, pe un piedestal mai înalt, — de unde în deplină lumină şi claritate pot priví în oglinda actualităţii poporului nostru din tóte punctele de vedere, — caută cu insistenţă sĕ delăture eventualele rele (defecte) şi sĕ le înlocuéscă cu posibilele îndreptări!

De ani 33, de la recăştigarea autonomiei nóstre bisericesci, folosindu-se de libertatea garantată prin „statutul organic“, cu cel mai mare zel şi predilecţiune a lucrat biserica nóstră cea vie în direcţiunea acésta.

Ródele binefăcĕtóre isvorîte din acéstă salutară activitate sunt netăgăduite. Protocólele sinodale şi congresuale cu bogatul lor cuprins, formézǎ barometrul, care indică fidel gradele înaintării nóstre în cele bune. Câte scăderi şi apucături, ivite în sinul poporului nostru, n'au fost suprimate în urma efectului medicamentelor inventate sub durata desbaterilor deslănţuite în şirul sinódelor şi congreselor nóstre bisericesci?!.. Ca un fir roşu însĕ se observă baccilul unui rĕu neîntrerupt, care formézǎ obiect de desbatere în sinódele nóstre eparchiale de un şir de ani încóce, şi care în loc de a se desinficia şi stîrpí, în butul tuturor mĕsurilor luate din partea acelor sinóde, se lăţesce pe zi ce merge în mod înspăimântător, ameninţând astfel cu infectare întreg corpul poporului nostru.

Inţeleg: *„concubinatul“*.

Că de atare natură este acest rĕu, dovedesce reacţiunea viuă, ce se observă de vro câţiva ani, din partea organelor competente, întru posibila estirpare a aceluia. Şi óre interesul de causă, care la aparenţă pretinde a se presenta de „general“, şi-a avut măcar şi numai în parte ródele urmărite? N'am puté zice. Dacă le-ar fi avut, în sinódele ppresbiterale din diferitele tracte, ba chiar şi în sinodul nostru archidiecesan din est-an, nu s'ar fi ocupat ómenii póte cu mai mult interes de cât până aci cu acéstă chestiune, ci pur şi simplu ea ar fi rĕmas neatinsă, ca una carea nu mai reclamă multă necesitate de a fi desbătută.

Nu s'a putut trece însĕ cu vederea aceste mărăcini veninóse înrădĕcinate în corpul poporului nostru, şi până când în interesul causei, tot numai *zelul general* de până aci va dăinui, nici nu vom fi îndreptăţiţi a ne ascepta la vr'o îmbunătăţire a tristei realităţi.

Cum s'ar şi puté trece cu vederea înspăimântătórele date positive, ca şi cele espuse d. e. în raportul general al P. V. Consistoriu archid. ca senat bis. adresat sinodului din anul trecut 1901, cari ne arată tristul adevĕr, că în archidiecesă numĕrul concubinatelor ating cifra de 4581, mai multe casuri de cât în anul precedent cu 223? Apoi că productul unui singur an (1900) al acestor concubinate se presinta prin 2214 nasceri, imprimate cu sigilul illegitimităţii?? Şi când va sosí óre timpul mult dorit, ca în forul suprem al archidiecesei nóstre, în sinodul archidiecesan sĕ se pótă constata, că în grădina vieţii poporului nostru atari burueni veninóse sunt în disparenţă, eventual sunt plivite peste tot? Acel timp póte fi fórte îndepărtat, ba credinţa în sosirea lui póte remâné pentru totdeauna numai un slab nutremênt al speranţei nóstre, — pe când din contră, dacă *voim*, putem sĕ-l salutăm în viitoriul cel mai apropiat. Şi acel viitor apropiat după care — îndrăsnesc a crede că oftăm cu toţii, se va preface în present atunci când adevĕratul interes de causă şi zelul neşovăielnic în contra estinderii acestei epidemii îşi va schimba locul şi se va coborî de sus în jos, de la sinodul archidiecesan jos la sinodul parochial, de la consistoriu jos la comitetul parochial!

Unde bântue bóla? jos în rêndurile poporului! Dintrĕ cei chemaţi sĕ aplice medicamentul necesar, atunci când trebue, şi acolo unde trebue, cine póte sĕ fie?

Nime altul, de cât preotul şi comitetul parochial! Acestia sunt factorii principali, cari în mijlocul poporului trăind, ba făcênd parte chiar din inima aceluia, cunosc însuşirile, — înclinările — şi feliul de gândire a lui. Acestia sunt prin urmare medicii naturali, cari datori sunt a inventa şi aplica medicamentul trebuincios şi acomodat împrejurărilor!

Inzadar se combate bóla şi se „recomândă folosirea unor medicamente contra ei din depărtare, din sinodul archid., ba fie chiar şi din sinódele ppresb., când acolo unde grasézǎ germenii ei nu se „aplică“ nici un medicament.

Trist, dar' în fórte multe locuri aşa este.

(Va urma).

De la Internatul diecesan gr. or. român
din Beiuş.

Pentru anul şcolar 1902—1903 sunt a se primi în internatul diecesan gr. or. român din Beiuş 60 de elevi, cari studiază la gimnasiul gr. cat. român din loc.

Pe lângă îngrijirea şi supravegherea, ca sĕ-şi îndeplinéscă datorinţele faţă de şcólă şi sĕ fie la adăpost de tot ce afară de şcólă ar puté influinţa în mod stricăcios desvoltarea lor fisică şi morală — elevii vor avé în internat *locuinţă* (sale deosebite de studiat, de mâncare şi de dormit, promenadă, grădină) *vipt* sănĕtos, *spălat*, *luminat*, *încălzit*, *medic*, *scaldă*, *gimnastică* şi *bibliotecă*.

Taxa de întreţinere pentru un elev *280 coróne* pe an, care sumă se solvesce în patru rate anticipative de câte 70 coróne, şi anume 1 Septembre, 15 Novembre, 15 Februarie, 15 Aprilie, st. n. Elevii au sĕ fie provĕḑuţi la venirea în internat, cu îmbrăcămintea şi încălţămintea necesară, cu stergare, cu perină, batiste, perii şi pepteni, plapomă şi lepedeele trebuincióse la pat. (Pat de fier, strajac, şi covor de acoperit patul, va primí fie-care elev de la internat). Despre tóte lucrurile aduse cu sine elevii au sĕ producă inventar în douĕ esemplare, ear' pe albituri sĕ-şi scrie fie-care numele.

Părinţii şi tutorii cari doresc sĕ-şi aşeze băieţii în acest internat, au sĕ-şi trimită cererea la adresa *Senatului Internatului diecesan gr. or. român* până 7/20 August a. c. In cerere sĕ se dovedéscă cu atestat medical că elevii sunt sănĕtoşi şi sĕ arete etatea, locul nascerei, şi clasa gimnasială ce o frecventézǎ.

In cerere este a se alătura o marcă de 10 bani, arĕtându-se apriat locul şi posta ultimă, unde senatul internatului sĕ trimită părinţilor rĕspunsul.

Părinţii sau tutorii elevilor primiţi în internat vor avé sĕ subscrie o declaraţiune, că se vor conforma întru tóte regulamentului în vigóre atât cu privire la disciplină, cât şi la solvirea taxelor.

Beiuş, 22 Iulie 1902 st. n.

Senatul internatului diecesan gr. or. român
din Beiuş.

Esposiţiile industriale din Sibiiu.

In vederea esposiţiilor industriale ce se vor aranja în tómnă a. c. de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ şi de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, comitetul aranjator al ambelor Reuniuni lucrézǎ din rĕsputeri pentru asigurarea bunei reuşite a esposiţiei.

In special comitetul Reuniunii sodalilor a lansat apelul cunoscut către toţi meseriaşii nostri, învitându-'i sĕ lucreze fie-care în a sa sferă de activitate. O comisiune a comitetului, din vicepresidentul Reuniunii, *G. Poponea* şi din bibliotecarul *N. Bratu*, cercetézǎ pe măiestri la locuinţele lor. Un al 2-lea apel a învitat pe măiestri a se întruní în fie-care Luni séra întrĕ orele 8—10 în localul Reuniunii.

Asérǎ s'a şi întrunit în local un numĕr însemnat de meseriaşi (măestri) din tóte branşele, unde presidentul Reuniunii *Victor Tordăşianu*, a ţinut o vorbire despre însĕmnătatea reuniunilor, despre folósele împreunate cu esposiţia şi preste tot despre bunele isprăvuri, ce le vom puté pune la cale lucrând cu toţii umĕr la umĕr.

Făcênd apoi o revistă asupra meseriilor cu representanţi de-ai nostri s'a constatat că în Sibiiu sunt meseriaşi români şi anume se află cu câte unul sau mai mulţi representanţi: tipografi, compactor, pilar, măcelari, barbier-friseur, văpsitori, ferestrar, cojocari, zidari, morari, pardositori, văpsitori de firme, lăcătusi, faur, croitori, pantofari, pietrar, tapetar, măsari, cismari, rotar, franzelari, văpsitori de case, etc.

Urmând reuniunea sodalilor nostri hotărîrii aduse a. tr. de conferenţa meseriaşilor ţinută în Sebeşul-săsesc — chiar acum se lucrézǎ la compunerea unei statistice esacte despre toţi meseriaşii de aici. La apelul dat mai în primăvară de Reuniune către reuniunile surori de a trimite date despre meseriaşii din localităţile respective, până de present au sosit asemenea rapórte de la reuniunea meseriaşilor din Sebeşul-săsesc, Sĕlişte şi Cluj, cuprinḑênd date de interes general.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ din parte-şi a făcut apel către comunele nóstre politice, rugându-le sĕ insiste pentru compunerea a câte unui comitet din femeile fruntaşe din localitate, care în frunte cu cea mai cu vază sĕ îndemne la participare şi în acelaş timp sĕ conscrie pe participante, etc. etc.

Revistă esternă

Englezii — concilianţi. Se raportézǎ din Londra, că regele s'a învoit, ca guvernul sĕ numiască o comisiune, care sĕ revideze actele din dosariul referitor la sentinţele enunţate de tribunalul militar de pe timpul rĕsboiului cu burii. Acéstă comisiune va avé sĕ raporteze apoi şi sĕ opineze: nu cumva ar fi oportun, ca guvernul *sĕ mitigeze, eventual chiar sĕ casseze sentinţele*?

*

Visita regelui Victor Emanuil la *Berlin*, cum anunţă ziariul „Patria“ din Roma, va urma abia pe la sfêrşitul lunei August. Ştirea dată deci de ziarele italiene sĕptĕmâna trecută, că regele ar fi avut sĕ sosiască la Berlin în 25 Iulie, a fost hasardată.

*

Pentru armeni. Din Constantinopol se raportézǎ că Anglia, Francia şi Rusia s'au hotărît sĕ trimită câte un consul în Armenia turcéscă, spre a cerceta întru cât sunt adevĕrate ştirile despre crudelităţile comise de soldaţii şi autorităţile turcesci faţă cu nenorociţii armeni.

*

Flotă italiană — la Tripolis. Agenţa Reuter (Londra) raportézǎ din Tripolis, că Vineri au sosit acolo bastimentele de rĕsboiu italiene „Sicilia“, „Umberto“, „Varese“, „Garibaldi“ şi „Agordat“.

*

Conflicte la graniţa turcéscă. O ceată de mohamedani şi albanezi au atacat pichetele sêrbesci, omorînd un soldat şi rănind patru. Consulul sêrbesc de la Constantinopol a protestat la Pórtă, cerênd, ca vinovaţii sĕ fie pedepsiţi.

După câtăva vreme se vede eşind la suprafaţă capul lui Afred nu departe de cotitura ceea.

Ţinea pe Clara în braţe...

Nu ştia sĕ înóte. Cu mâna ce o avea liberă se repeḑia sĕ se apuce de vr'un sprijin şi negăsind nimic în calea lui, se lupta desperat cu valurile....

Se apropià încet şi cu mare greutate de mal şi se apucà de o salcie...

Cât se va fi trudit el sĕ ajungă acolo!.. Cu cât dor va fi aşteptat el s'apuce salcia!... Ultima lui speranţă de scăpare 'i era la ea...

Şi închipuiţi-vĕ ce grozav, ce desilisiune, ce desperare va fi simţit el, când salcia s'a prăbuşit cu el în rîu...

Incă odată trebuì sĕ lupte prin valuri... Şì mai cu tărie, mai desperat lupta... A ajuns earăşi la mal..... Aici locul nu e aşa de înalt.... Işi pune sarcina pe ţĕrm.... Ese din apă... Face un pas şi cade jos alăturea de Clara.

Zăceau lângă olaltă fără simţiri. El cu faţa decolorată, dar' zimbitóre. Era mulţămit, fericit că şi-a putut scăpa din valuri iubita... Faţa ei era vênĕtă-roşie şi esprima atâta gróză şi spaimă, că sluţia de tot chipul ei frumos altă-dată.

Curênd venì trăsura de la fabrică.

Un copil, care vĕḑuse acéstă grozavă întêmplare, avisase deja pe administrator.

Atât pe Alfred cât şi pe Clara îi ridicară şi duseră acasă.

Clara îşi revenì repede 'n simţire.

Bietul Alfred însĕ nici-odată... S'a deşteptat el din amorţéla ce 'l cuprinsese, dar' ce folos. Căci îşi perduse, sĕrmanul, mintea.

De atunci fabrica e părăsită, căci administratorul, care era aprópe şi proprietarul ei, a plecat cu Clara în străinătate, ca sĕ-şi uite, de se va puté, durerea ce au îndurat-o...

Alfred însĕ, acest suflet nobil, s'a stins în flórea tinereţei, într'o casă de nebuni...

Asta este istoria acestei vîltori.

Dar' veniţi sĕ mergem, căci ceilalţi vor fi departe“.

Am pornit repede de acolo, căci întârziaserám prea mult...

(Braşov) *Alfa.*

Tot despre conflicte la granița turcéscă raportézã de nou o telegamă din Belgrad dto 26 Iulie, conform căreia la granița dintrĕ Sêrbia și Turcia, întrĕ comunele Tacevați și Dubnița a fost o bătĕlie sângerósă întrĕ albanezi și nizami deoparte, și întrĕ lucrători de câmp și soldați sêrbi de la graniță, de altă parte. Turcii și albanezii au trecut granița și au atacat pe lucrătorii de câmp, cărora li-au mers în ajutoriu soldații. *Bătălia a durat cinci ceasuri* și abia după ce locuitorii comunei Tacevaț au mers și în ajutor, a succes alungarea turcilor și albanezilor. Sunt numĕroși morți și răniți.

„Asociațiunea.“

Convocare.

Onorații membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ din despărțĕmêntul Albei-Iulie, cum și toți doritorii de înaintarea scopurilor acestei Asociațiuni sunt învitați la *adunarea generală*, ce se va ţiné în Alba-Iuliala 2 August st. n. (Prorocul Ilie) în sala școlei gr. or. din oraș la 3 ore d. a.

Programul adunărei este cel prescris de statutele Asociațiunii și de regulament.

Alba-Iulia, în 27 Iulie 1902.

Rubin Patiția
advocat.

NOUTĂȚI

Pentru magiarisare. Contele Zichy N. János, propietar al marelui domeniu din comitatul Nógrád, a făcut o fundațiune, din venitele căreia sĕ fie premiați învĕțătorii din comunele cu poporațiune nemagiară, pentru sporiul dovedit întru magiarisarea elevilor. Pentru anul școlar espirat premiile au fost distribuite sĕptĕmâna trecută, fiind premiați cu câte 100 coróne 14 învĕțători. — Este óre moral scopul fundațiunii??

*

Contra celibatului. Ziariului „Münchener Neueste Nachrichten“ i-se scrie din Viena cu datul 20 Iulie că în Boemia, mai ales în cercurile clerului ceh, s'a pornit o mișcare în contra celibatului. Prelatul Dr. Scheicher din St. Pölten se ocupà de acéstă cestiune reproducênd în „Korespondenzblatt für den katholischen Klerus“ mai multe pasage de scrisori de ale preoților cehi, adresate ziarelor catolice, cerênd abrogarea obligativității celibatului, ca a unei instituțiuni întrodusă mai 'nainte cu o miiă de ani, din motive cari azi nu mai esistă.

*

O batistă de însĕmnătate istorică. Ziarele din Londra vestesc (acum), că regele Edward înainte de plecarea sa din Portsmuth și-a scris numele pe batista cu care Burii în 4 Iunie 1901 semnalaserà trupelor engleze că predau *Pretoria.* Batista a fost adusă la Londra de lordul *Kitchener* și afară de numele regelui se află scrise pe ea numele lui *Kitchener* și al lui *Roberts.*

*

Obuzele aflate pe locul de tir. Ministrul de interne a dat circulariu tuturor autorităților îndrumându-le sĕ aducă la cunoscința publicului, că cei cari aflà pe câmp obuze (glónțe de tunuri), sĕ nu se atingă de ele, ci sĕ le lase acolo și sĕ facă imediat însciințare la cea mai de aprópe autoritate militară, ear' dacă în apropiere nu ar fi asemenea autoritate, atunci sĕ însciințeze la gendarmerie, ori la autoritatea civilă. Autoritățile civile, în scopul evitării nenorocirilor ce pot urma când ómenii nepricepĕtori se ating de asemenea obuze, sunt obligate sĕ facă imediat arĕtare la cea mai de aprópe comandă de artilerie. *Cel care află vr'un obuz și face despre acéstă însciințarea cuvenită, capĕtă premiu câte 1 coróna de fie-care obuz.*

*

Ucis de trăsnet. Marți a fost tempestate mare în părțile Ighiului. Un copilaș de 12 ani, Petru Rusan l. Nicolae din *Cricău* a fost suprins de furtună când mergea sĕ ducă la pășunat un cal. Atât copilul, cât și calul au fost uciși de trăsnet.

*

Cetatea lui Solomon. *Dr. Sellin,* profesor la facultatea teologică de la universitatea din Viena, care esmis de Academia de științe din Viena se află în călĕtorie de studiu prin Palestina, a dat de ruinele unei cetăți de pe timpul regelui Solomon. Istoria nu știa nimic despre acéstă cetate.

*

Necrolog. Subscrișii cu inima frântă de durere anunțăm tuturor rudeniilor și cunoscuților, că prea iubita nóstră fiică, soră și cumnată *Victoria Mircea,* după lungi și grele suferințe, împărtășită cu sfânta taină a cuminecăturei, a adormit în Domnul Vineri în 12/25 Iuliu 1902 la 5 óre a. m. în etate de 38 ani.

Rĕmășițele pămêntesci ale scumpei defuncte s'au așezat spre odihna eternă Duminecă în 14/27 Iulie a. c. la 1 oră post m. de le casa mortuală, în cimiteriul gr.-or. din Cața. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată. Ioan și Maria Mircea, ca părinți. Ieronim, Romulus și Eugenia căs. Pintea, ca frați și soră. Patrichiu Pintea, Paraschiva Sorescu și Letiția Doctor căs. Mircea, cumnat și cumnate.

*

Tempestați. Referitor la știrea despre tempestatea de Marți, care a nimicit recolta comunelor Reginul-unguresc, Felfalu și Idieci, ni-se scrie că a fost total devastat și hotarul comunelor *Ibănesci, Hodac, Potoc* și *Lueriu.* Pe întindere de *nouĕ mii de jugĕre* a pustiit grindina și povoiul, sĕrăcind 45,000 de economi.

*

Nimic nu rĕmâne ascuns pe vecie! In *Bucovaț* cu ocasiunea demolării unei case țĕrănesci lucrătorii au aflat o cavatură cam de un metru pătrat, zidută cu cărămiḑi, în care erau juvele, monede de aur, serviçe de argint, etc. Conform prețuirii făcute de organele autorității publice, objectele aflate valorézà cam 160.000 de coróne. — In timpul demolării casa era a lui George Jifcovici, care o cumpĕrase (pentru loc) de la păstoriul de vite Ilie Cvitusovici. Acesta a locuit în ea treizeci ani, fără sĕ știe ceva despre comóra ascunsă în zidurile ei. El o moștenise de la mamă-sa, careia 'i rĕmăsese de la fratele ei Milan Manoilovici. Manoilovici prin anii 1850 era cel mai temut bandit al ținuturilor din Sirmiu și cu ocasia unei jejuiri a fost ucis. Ne-avênd familie, casa a rĕmas sororei sale. Este sigur deci, că aurăriile aflate sunt din furăturile și jafurile faimosului bandit. Acum autoritățile caută pe ereḑii fostilor proprietari ai obiectelor.

*

De la „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ primim spre publicare următórele lucruri de însemnătate pentru meseriași:

Camera comercială din Brașov are spre conferire douĕ stipendii de câte 600 coróne, pentru meseriași tineri și diligenți, cari voesc sĕ-și lărgéscă cunoștințele câștigate în meseria lor, prin cercetarea unei școle de specialitate industrială. Rugările, provĕḑute cu un timbru de 1 cor. pentru fie-care cólă, sunt a se înainta până cel mult în 20 August n. 12 ore m. la numita cameră. Pentru aceste stipendii pot competa acei tineri, cari sunt născuți sau locuesc constant în cercul camerei (comitatele Brașov, Têrnava-mare, Sibiiu și Făgăraș). In rugare este a se face evident: numele, locuința, referențele familiare, cum și un plan amănunțit al căii alese pentru perfecționare. Mai departe competenții trebue sĕ arete cunoscințele lor limbistice, și sĕ acludă la rugare estrasul de botez, testimoniile despre ocupațiunea lor până aci și despre studiile absolvate, cum și un testimoniu de moralitate de la autoritatea politică. Cei împărtășiți cu stipendiu vor fi siliți a da obligămênt, că mai târziu se vor domicilia în patrie, sau în casul contrar vor plăti înapoi stipendiul.

La școla specială de piele și pantofărie, subvenționată de stat, anul școlastic 1902/3 se începe la 1 Septembre; în acéstă zi sunt și 10 locuri împreunate cu stipendii (de câte 120 cor. anual) de ocupat. Cursul de învĕțămênt durézà pentru învĕțăcei 3 ani, pentru sodali 1 an. In acéstă școlă, a cărei limbă de propunere e cea magiară și cea germână, se vor propune următórele obiecte: Limba magiară și Stilul comercial în 2 ore, Limba germână și Stilul comercial în 2, Aritmetica și Geometria în 2, Contabilitatea în 1, Desemnul liber și special în 4, Desemnul geometric în 2, luarea de mĕsuri în 1, Croirea în 1, Studiu asupra piciórelor în 2, cunoscința de material și de unelte în 1 și în fine deprinderi în atelier în 40 ore sĕptĕmânal. In atelier se află 8 mașini de cusut de sistem diferit, întrĕ cari și o mașină pentru cusutul găurilor bumbilor, cu esploatare electrică, cum și tóte mașinile auxiliare mai mici reclamate de o pantofărie modernă, și se pregătesc tóte soiurile de ghete și cisme pentru picióre sănĕtóse și bolnave în tótă forma. La sfîrșitul timpului de învĕțămênt se va ţiné și un esamen din material de învĕțămênt a ultimului an. Testimoniul despre depunerea acestui esamen ridică pe absolvent la sodal și 'l îndreptățesce la câștigarea cărții de lucru. Elev ordinar póte fi acela, care a absolvat cu succes clasa a 4-a elementară, a trecut preste etatea de 12 ani și e trupesce sănĕtos. Vor puté fi primiți și aceia cari se află aplicați ca învĕțăcei sau sodali, dacă au cunoscințele teoretice de lipsă. Cu considerare la starea materială în mare parte nefavorabilă a tinerilor cari se aplică la meserii, cum și cu considerare la perfecționarea mai bună și mai cu grijă a elevilor, pe lângă școlă se va afla și un internat pentru elevii sĕraci, împreunat cu stipendii. In internat vor fi primiți fără plată sau ca stipendiști numai elevi sĕraci și diligenți. Fie-care elev e datoriu sĕ aibă uneltele de lipsă. Rugările de primire sunt a se înainta până în *15 August* la comitetul de supraveghiare al acestei școle. Informațiuni amĕnunțite dă cu bunăvoință presidentul comitetului de supraveghiare, profesorul Martin Schuster din Sibiiu.

*

Otrăviți cu ciuperci. Economul Petru Földi din *Zaggvarománn* (lângă Salgótarján în Ungaria) sĕptĕmâna trecută a cules în pădure ciuperci și le-a dus a casă. Séra a cinat din ele cu întrégă familia; a doua zi însĕ nu s'au mai sculat. Vecinilor fiindu-le suspect că din casă nici pe la amiazi nu mai iese nimeni, au spart ușa și i-au aflat morți pe toți: Földi, soție-sa, fiică-sa și doi băieți.

*

Milióne false Poliția din Lissabona (Portugalia) din întêmplare a dat de o mare fabrică instalată pentru falsificare de bani. Fabrica falsifica bancnote portugeze și străine, cari sĕmănau perfect cu cele veritabile. Din causa acestor falsificări banca de stat portugeză are până acum pagubă de peste *un milion de milreisi* (1 milreis = 1000 reis = 5 coróne și 40 fileri). Firele companiei falsificătóre se estind până la Madrid (Spania).

*

Cinci zile arest pentru o sărutare. Cântecul zice că „o sărutare nu 'i lucru mare“; poliția din Augsburg e însĕ de altă părere. In sala de așteptare a gării din Augsburg un actor și-a sărutat — amica. Intrĕ pasageri se aflau însĕ câțiva de aceia cari în fața lumii dau pe imaculații (în ascuns ce fac, e tréba lor) și au făcut arĕtare la poliție pentru atentat contra moralității. Poliția din Augusburg, tot așa de cuminte ca și fariseii pîritori, a osândit pe bietul actor la *cinci zile arest,* pentru „transgresiune dură“ (!).

*

Petrecere în Reghin. Tinerimea română din Reghin și jur învită cu tótă onórea la petrecerea de vară, care o va aranja Luni în 11 August st. nou în pavilonul de vară din promenada orașului. Venitul curat e destinat spre scop filantropic. Prețul întrării: de persónă 2 cor., de familie până la 3 membri 4 coróne. Inceputul la 8 ore séra. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și vor fi cuitate pe cale ziaristică.

Din public.*)

Mulțămită publică.

(Urmare.)

8. Cluj: Kovács Gyula și „Economul“ câte 2 cor., Ioan Corb 1 cor. 20 fil., Livius Juga, N. N., N. N., Dr. Farcaș, Rusz, Gajzágó Mór., Lucaciu Andreiu, Isac, B. Bach Ludovic, Hern, Nagy Samu și N. N., câte 1 cor., mai mulți inși 32 cor.

9. Mercurea: Dote Ciuruga 1 cor., mai mulți inși 4 cor.

10. Apoldu-mic: Ilie Topârcean, notariu, Ioan Lazar, preot, Ioan Orĕștian, preot, Maria Juga Ilie, înv., câte 1 cor., Comuna bisericéscă gr. or. 3 cor., Comuna politică 6 cor., mai mulți inși 10 cor.

11. Sĕliște: N. Hențu, notariu cercual 4 cor., Comuna politică 20 cor., Institutul de credit Sĕliște 10 cor., Ioan Herța, Oprea Banciu, Dumitru Cristea, Oprea Arsinel, Niculae Cristiu, Niculae Schitia, Maria Bloțiu, Dumitru Ghibu, Ioan Hîra, Paraschiva Gosa, Dumitru Hesețiu, Dumitru Gherghina, Vasilie Dădârlat și Ioan Coșie câte 1 cor., mai mulți inși 19 cor. 50 fil.

12. Vale: Ioan Mortulu 1 cor., mai mulți inși 1 cor, 30 fil.

13. Sibiel: Comuna politică 2 cor. Câțiva inși 1 cor.

14. Gura Rîului: Comuna politică 4 cor., Aurel Decei, Ioan Stoiția, prim., Ioachim Muntean, Ilie Măcelariu, Valeriu Arseniu, Petru Ciontea, Ioan Manta câte 1 cor., mai mulți inși 6 cor. 60 fil.

15. Reșinari: Emilian Cioran, Maniu Lungu, N. N., Ioan Cioran, Eremia Dancășiu, C. Hambașan, Aleman Dancășiu, Bucur Vidrigin, Maria Ciucian, Iosif Goga, preot câte 1 cor., Petru Brote 2 cor., Maria Maier, vĕd. de protopop 2 cor., mai mulți inși 11 coróne.

16. Dej: Teodor Herman, protopop 4 cor., Deézsi Hitelbank 5 cor., Deézsi Kereskedelmibank 5 cor., Ioan Botha, tin. 2 cor., Teodor Colcer 1 cor., Dr. Ioan Farcașiu 2 cor., Dr. Ioan Chereches 1 cor., Alexa Mitru 1 cor., Dr. Mihályi 1 cor., V. Mihalyi 1 corónă.

17. Brașov: Ioan Ciurcu, Dr. Octavian Vasu, Dr. Zillotoiu, Ioan Petric, protp., L. S., N. N., câte 2 cor., Popoviciu 4 cor., F. A. 5 cor., Niculae Grădinariu, G. N., Niculae Butmoloiu, Dumitru Pascu, Simeon Teodor, Iléna Bogdan, Kingrit, N. N., N. N., N. N., N. N., Dumitru Valeriu, Niculae Bale, Iosif Maximilian, preot, S. Kikomban câte 1 cor., mai mulți inși 20 cor. 60 fil.

18. Satu lung b. nouă: Alexiu Voicu Stroie, Niculae Clinci, George Susana, Ioan Aldea, Ioan G. Perlea, Radu Aldea, Stan Maria Median, George Maria Median, vĕduva Maria Moroian, Victor Popea, paroch, câte 1 cor., mai mulți inși 12 cor., 80 fil.

19. Satu lung b. S. Arhageli: Alexa Verzia, paroch, Romul Verzia, preot, câte 2 cor., Vasiliu I. Taras, Radu, Vasilie Taras Stan, Frati Blegu, Ioan Pitei, Gg. Aldea, Ioan R. Burtea câte 1 cor. mai mulți inși 5 cor.

20. Cernatu: Georgiu Urdea, preot 2 cor., Vasiliu Pascu, Ioan Piteu, Ioan Morca, câte 1 cor., mai mulți inși 4 cor.

21. Bacifalău: Ioan Corator, Manole Maria câte 1 cor., mai mulți inși 6 cor.

22. Turches: Radu Odor, Nyuganoriu câte 2 cor., Radu Mine, Ioan Căciula, Ena I. Gavrilă câte 1 cor., câțiva inși 2 cor.

23. Bistrița: N. N. 2 cor., V. Lungu, Mitru Beschuan, Rusz Gavril câte 1 cor., mai mulți inși 3 cor.

24. Borgo Rus: mai mulți inți 8 cor.

25. Borgo Ioseni: Nicolaiu Login 2 cor., Pahone Zaharie, Siut Danile, Alexandru Luncan, Pahone Simion câte 1 cor., prin bucate colectate de la mai mulți inși 5 cor.

26. Borgo Bistrița: Hoireb Vironica, Dajbuchel Marișca, Micsa Mina, Deacu Sandor câte 1 cor., Simeon Monda, preot 1 cor., mai mulți inși 19 cor.

27. Arad: Casa consistoriului gr. or. Arad 10 cor., Victoria institut de credit 5 cor., Belia 1 cor., Comuna Arad 4 cor., Gavriil Bordea 2 cor., Dumitru Bordea 2 cor., Aradi iparbank 1 cor., Dr. Német 1 cor., N. N. 1 cor., Tipografia poporului 1 cor., mai mulți inși 1 cor. (Va urma.)

Concurs

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu (învĕțătóre) ordinar la școla civilă de fete a Asociațiunii se publică concurs cu terminul până la 25 August a. c. st. n.

Doritorii (doritórele) de a ocupa acest post sĕ-și înainteze cererile, până la terminul indicat, comitetului Asociațiunii în Sibiiu (Strada Morii Nr. 8.) pe lângă următórele documente:

1. Atestat de botez;
2. Document despre cualificațiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕțători ordinari la școlele civile avênd preferință cei-ce au cualificațiune specială pentru limbi și istorie (nyelv és történettudományi szakcsoport).
3. arătare despre studiile pregătitóre și ocupațiunea de până acuma.
4. sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română în vorbire și scriere.

Concurentul (concurenta) ales va avé sĕ observe disposițiunile statutului de organisare al școlei.

Invĕțătoriul ordinar, până când e provisor, primesce salariu anual K. 1400 — solvit în rate lunare anticipative și K. 300, — bani de cuartir, solviți în 4 rate trilunare, iar' devenind definitiv primesce salariu anual de K. 1800, — bani de cuartir K. 400. —, 5 cuincuenale a K. 200. — și drept de pensiune de la stat, unde va solvi taxele prescrise, învĕțătórea provisorie primesce salariu anual de K. 800 — și întrégă intreținerea în internatul școlei, iar' cea definitivă primesce salariu anual de K. 1200. —, întrégă intreținerea în internat, cuincuenale și drept de pensiune ca învĕțătoriul. Invĕțătórea locuind în internat, va avé sĕ dee directórei mână de ajutor la agendele internatului.

Cererile întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii ținută în 23 Iulie 1902.

Iosif Sterca Șuluțu
vice-president

Dr. Beu
secr. II.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

Nr. 600—1902 [115] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** de la şcólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bedeleu**, salariu 600 cor. de la popor, locuinţă liberă în noul edificiu şcolar după-ce se va termina, şi lemne de foc.

2. **Buru**, 160 cor. de la popor, pentru 440 cor. s'a făcut cerere la stat.

3. **Lunca**, salariul se solvesce cu 300 cor. din repartiţie şi 300 ajutoriu de stat; locuinţă liberă în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

4. **Muncel**, salariu 600 cor., 400 cor. de la popor, 80 cor. din cassa bisericei şi 120 cor. ajutoriu de stat; locuinţă liberă şi lemnele.

5. **Ocolişul-mic**, 300 cor. de la popor, pentru 300 cor., s'a făcut cerere către stat; locuinţă liberă şi lemnele de foc.

6. **Oreşti**, 160 cor. din repartiţie, pentru 440 cor. se face cerere către stat.

7. **Poşaga-de-jos**, 600 cor. salariu, 400 cor. din repartiţie, 200 cor. de la stat, lemnele de foc şi locuinţă în edificiul şcólei.

8. **Runc** cu filia **Lunca-largă**, salariu de la popor 400 cor., de la stat s'a cerut 200 cor., locuinţă liberă şi lemnele de foc.

9. **Sălciva-de-jos**, salariu 600 cor. din repartiţie de la popor, locuinţă în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

10. **Valea-Lupşei**, de la popor 200 cor., cerute de la stat 400 cor.; locuinţă convenabilă şi lemnele pentru foc.

Invěţătorii aleşi folosesc şi grădinile şcolare şi primesc şi diurnele prescrise pentru conferenţe.

Afară de cualificaţia conform legii, de la concurenţi se mai cere sě ştie cântările bisericeşti. Cei-ce vor avé cunoscinţe musicale vor fi preferiţi, şi pentru casul de a înfiinţa coruri — după putinţă — vor fi deosebi remuneraţi.

Concurenţii se vor presenta, nainte de alegere, în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în comuna pentru care a competat, pentru a'şi arěta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoscinţă şi cu poporul.

Concursele înzestrate cu documentele recerute se vor aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Ofenbaia, în 5 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasilie Gan.
protopresbiter.

Nr. 75—1902 [118] 1—2

Concurs

Pentru conferirea celor **douě stipendii** a 100 respective 200 Cor. din cassa bisericii gr. or. române din Sebeşul-săsesc, pentru studenţi din părinţi români gr. or. aparţinětori parochiei Sebeşul-săsesc, se publică concurs.

Cererile instruite cu carte de botez, atestat şcolar de pe anul precedent, şi atestat despre starea materială a părinţilor de la magistratul din loc şi subscris şí de parochul concernent, sunt a se înainta subsemnatului comitet parochial până la 15 August a. c. st. nou.

Sebeş, din şedinţa comitetului parochial ţinută, la 7/20 Iuliu 1902.

Sergiu Medean protopresb., president

Samuil Roşu notariul comitet.

Nr. 467—1902 [116] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învěţătoriu** de la şcólele elementare din comunele mai jos numite, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Roşcani-Mihăeşti**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne.

2. **Fintoag**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne.

3. **Bătrîna**, cu salariu de 600 coróne, şi anume 400 cor. în bani, ear' restul în naturale, cuartir şi lemne.

4. **Brîsnic**, cu salariu de 600 coróne, din care 530 cor. în bani ear' restul în naturale, cuartir şi lemne.

5. **Lăpugiul-superior**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

Cei-ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne rugările concursuale instruite conform legei, la subsemnatul oficiu ppresbiteral, in terminul deschis.

Se observă că întrě concurenţi vor fi preferiţi cei cari sunt şi cântăreţi buni şi în urmare ar fi bine ca înainte de alegere sě se presenteze concurenţii la biserică spre a sě face cunoscuţi poporului.

Dobra, la 5 Iulie 1902.

Oficiu protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Iosif Morariu.
protopresb.

Nr. 355/1902. [119] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea** definitivă a **posturilor învěţătoresci** din comunele: **Nădaşa-română, Uiririul superior, Idicel sat şi pădure, Măereu Filea, Lueriu, Săcal, Dumbrava, Mureş-Cueşdin** şi **Paleţi** — se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt 600 cor., cuartir şi lemne.

Suplicele aoncursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se adresa subscrisului oficiu protopresbiteral, de la care se pot trage şi informaţiuni detaiate.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 7/20 Iuliu 1902.

Galacteon Şagău
protopresb.

Nr. 342/902. [89] 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna **Păuca**, protopopiatul Mercurei, în firul ordinului consistorial din 15 Ianuarie a. c. Nr. 311, se deschide concurs nou cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschís şi se vor presenta poporului de acolo în vre-o Duminecă sau sěrbătoare, pe lângă prealabila încunosciinţare a protopresbiterului tractual.

Sělişte, la 26 Iunie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc
protp.

Nr. 346/1902. [94] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** la şcólele din comunele mai jos însemnate — protopresbiteratul Mercurei — se deschide concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

1. **Apoldul-inferior**, douě posturi cu salariu anual de câte 600 cor. şi relut de cuartir 60 cor., eventual cuartir natural de câte o odae în edificiul şcólei.

2. **Dobârca**, un post, salariu 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei (o sórte de circa 3 cară de lemne din pădurea comunală).

3. **Beşiněu**, un post, salariu 600 cor., pentru cuartir şi relut de lemne 40 cor.

5. **Rod**, un post, salariu 600 cor., relut de cuartir şi de grădină 100 coróne.

6. **Reciu**, un post, salariu 600 cor., cuartir natural şi grădină pentru legumi.

Aspiranţii la aceste posturi au a-şi înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Mercurei (Ioan Droc) în Sělişte în terminul deschis, — şi a se presenta în vre o Duminecă sau sěrbătóre la biserică în comuna la care reflectéză. Invěţătorii aleşi vor fi obligaţi a ţiné strană sau a cânta cu elevii lor Dumineca şi în sěrbători la liturgie.

Sělişte, la 28 Iunie 1902 v.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

I. Droc
protopop.

Nr. 812/1902 prot. [98] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învěţătoresci** vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alţina**, douě posturi fie-care cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

2. **Bârghiş**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. **Ghijasa**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

4. **Ighişdorful-român**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Marpod**, 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Ruja**, cu salariu de 460 coróne în bani şi folosirea unei şuri şi unui grajd în preţ de 140 coróne, cuartir şi lemne.

7. **Săsăuş**, un post pentru I clasă cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.

8. **Zlagna**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Cei-ce voesc a reflecta la vre unul din acestea posturi au sě se presenteze în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în respectiva comună spre a cânta în biserică, deóre-ce vor fi datori în cas de a fi aleşi a cânta în strană în fie care Duminecă şi sěrbătóre precum şí a conduce cântările nu numai cu elevii obligaţi a cerceta şcóla, ci şí cu adulţii, ear' cererile de concurs instruite conform legilor în vigóre sě se aştérnă în terminul prefipt subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 30 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolae Moldovan,
protopop.

Nr. 316/902. [90] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de **învěţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Banpatac**, cu salaria de 600 cor., cuartir în noul edificiu şcolar şi grădină.

2 **Bejan-Căinel**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

3. **Certeşul-de-sus**, cu salaru de 600 cor. şi cuartir.

4. **Leşnic**, cu salariu de 600 coróne cuartir în edificiul şcolar şi grădină.

5. **Sânt-Andreş**, cu salar de 600 cor., cuartir în edificiul şcolar şi grădină.

6. **Tëmpa**, cu salariu de 600 coróne cuartir in edificiul şcólei şi grădină.

7. **Uroiu-Cărpiniş**, cu salariu de 600 cor., şi cuartir.

8. **Vălişóra**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Toţi aceia, cari doresc a reflecta la vre-unul dintrě acestea posturi, au sě-şi înainteze cererile sale instruite conform legilor în vigóre în terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserica din respectiva comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Deva, 26 Iuniu 1902.

George Romanul
protopresbiter.

---

[91] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţători** la şcólele din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berivoii-mici**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

2. **Comana-inferióră**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

3. **Cuciulata**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

4. **Dridif**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

5. **Herseni**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

6. **Ludişor**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

7. **Luţa**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

8. **Pâreu**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

9. **Sâmbăta - superióră - rěsăriténă**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

10. **Şercăiţa**, douě posturi, salariu anual câte 600 cor., cuartír liber şi lemne de foc.

11. **Veneţia-superióră**, salariu anual 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

Concurenţii au sě-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul amintit subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Făgăraş, 17 Iunie 1902.

Oficiul protopresbiteral al Făgăraşului.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 180/1902 [101] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **facerea iconostasului** (fruntariului) **de la biserica gr. or. din Tilişca** amĕsurat planului şi preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin ordinul din 14/27 Iunie a. c. Nr. 6128 B. **cu suma de 3705 cor. 40 fil.** şi adecă pentru lucrul de lemn 885 cor. 40 fil., pentru pictură 1520 cor., ear' pentru marmoritul fruntariului şi auritul părcanelor în suprafaţă de circa 6·4064 □ m. 1300 cor. se escrie prin acésta **concurs**.

Planul şi preliminariul de spese se pot lua în privire la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oferte se pot face pentru întreg iconostasul sau şí numai pentru lucrul de lemn, de pictură şi marmorit-aurit în special, avĕnd oferenţii pentru pictură şi marmorit-aurit a înainta de-odată cu ofertul şi probe.

Oferte provĕdute cu vadiu de 5% de la suma preliminată au a se înainta la subsemnatul oficiu protopresbiteral până în 22 Iulie (4 August) a. c. la 12 ore m.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a alege liber întrĕ oferenţi, eventual a escrie licitaţie nouă.

Sĕlişte, 2 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sĕlişte în conţelegere cu comitetul şi oficiul parochial din Tilişca.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 464/902. [93] 3—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoresci** vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu**, cu salariu de 600 cor., solviţi din repartiţiune în suma de 300 cor., ear' pentru restul de 300 s'a cerut întregirea de la stat, cuartir în edificiul şcólei si lemne.

2. **Bertan**, cu salariu de 600 cor. solviţi în rate lunare anticipative, din cassa comunală în sumă de 300 cor., din cassa bisericei în sumă de 100 cor., ear' restul de 200 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

3. **Blăşel**, cu salariu de 600 cor. solviţi în sumă de 200 cor. din cassa bisericei ca ajutoriu de la Preaveneratul Consistoriu archidiecesan, ear' restul de 400 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

4. **Frâua**, cu salariu de 600 cor. solviţi în sumă de 200 cor. de la stat, ear' restul de 400 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei.

5. **Şaroş**, cu salariu de 600 cor. solviţi în suma de 518 cor. din repartiţiune, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir în edificiul şcólei.

Concurenşii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că cei-ce vor fi aleşi sau instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi în sĕrbători cu copíii la liturgie.

Mediaş, la 1 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului.

Romul Mircea
protopresbiter.

---

[109] 2—3

Arlejtés.

A vezetésem alatt álló nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1902/3 évre szükséges **2200 köbméter bükktüzifa**, a betegek és alkalmazottak részére 1903. január 1-től—deczember 31-ig szükséges **kenyérzsemlye** szállitás, és az intézet összes épületeiben 1903. január 1-től az év végeig, esetleg három egymás után következő évben előforduló **lakatos munkákra** ezennel pályázatot hirdetek.

A vállalkozni szándékozókat felhivom, hogy magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel ellátott és a tüzifára beadandó ajánlat mellé a szállitási érték 5%-át, a kenyérzsemlye szállitására vonatkozó ajánlat mellé 400 koronát, és a lakatos munkákra benyujtandó ajánlat mellé 100 korona bánatpénzt csatolva, *f. évi augusztus hó 12-én d. e. 10 óráig* alólirott helyen nyujtsák be.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 165, 166 és 167 számaiban, vagy az intézeti gondnok irodájában megtudhatók.

Nagyszebenben, 1902. évi julius hó 16.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 80 Sibiiu, Joi 18/31 Iulie 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In jurul magiarisării.

Sibiiu, 30 Iulie n.

După părerea politicianilor magiari, e mare nefericire pentru statul ungar, că miliónele de cetățeni cari îl compun nu vorbesc aceeași limbă, pentru-ca avênd apoi aceleași sentimente sĕ fie stăpâniți totodată și de aceeași alipire cătră patria comună.

De aici zorul cel mare pentru a se delătura *„nefericirea“* acésta și pentru a 'i face pe toți sĕ fie Magiari veritabili, după limbă și sentimente, ca apoi statul, care a fost poliglot mai bine de o miiă de ani, sĕ devină dintr'odată pur național magiar.

Nu numai noi, naționalitățile nemagiare, am spus'o de nenumĕrate-ori, că dorința acésta a politicianilor mae o utopie, care realisată nu va puté fi nici-odată, ci au spus'o chiar și unii Magiari, dintrĕ puținii cu judecată calmă și sănĕtósă, în parlament și afară de parlament; dar' înzădar, pentru-că politica magiară a rupt'o cu tradiția, a rupt'o cu ideile sănĕtóse ale vechilor bărbați de stat, cari au dat nascere legii de naționalități, și merge orbesce înainte, fără a se mai gândí că óre în cele din urmă unde are sĕ iase.

E trist, că ómenii nu vreau sĕ înțelégă, că pentru a face patria fericită și pentru a-i asigura viitoriul e suficient, ca cetățenii sĕ fie legați împreună prin legătura sfântă a comunei iubiri de patrie, și nu e nici o trebuință, ca toți sĕ vorbéscă aceeași limbă. Și e sí mai trist, că ómenii nu vreau, sau nu pot sĕ înțelégă, că aceea ce ei doresc e curată imposibilitate, și că un astfel de desiderat nu póte sĕ formeze temeiul unei politice serióse, pentru-că nici prin mijlóce morale, nici prin mijlócele pe cari puterea de stat le-ar puté întrebuința, adecă prin forță, nici acum, într'un viitoriu mai apropiat, și nici mai târziu, într'un viitoriu mai îndepărtat, naționalitățile nemagiare din patria acésta nu vor puté fi trecute în sinul națiunii magiare odată cu capul. Intâiu pentru aceea, pentru-că afară de cea germană, — care are puțină inclinare spre asimilare și contopire, — fie în națiunea magiară, fie în altă națiune cu limbă și datini atrăgĕtóre, — nici una dintrĕ tóte celelalte cari locuesc în Ungaria nu sunt de câștigat pentru acest act de sinucidere, pentru-că tóte sunt deșteptate din somnul în care au petrecut secoli întregi și astăzi sunt în stare a se lupta și apăra cu aceleași mijlóce, cu cari vin atacate în naționalitatea lor. Al doilea, pentru-că rasa magiară, nici după numĕrul ce 'l are, nici după frumseța limbei pe care o numesce a ei, și nici după alte datini și însușiri speciale ce le posede nu formézā o putere care sĕ fie în stare a-și impune individualitatea încă și altora. Chiar din contră, precum în trecut, așa și în present, sunt multe esemplele de desmagiarisare, cu tóte-că puterea de stat e în mâna rasei magiare. Al treilea, dacă chiar n'ar esista aceste două motive cari împedecă contopirea naționalităților nemagiare în nobila națiune magiară, esistă totuși unul care va forma vecinică piedecă în contra magiarisării, anume faptul, că fie-care popor nemagiar din patria acésta mai are câte o frântură de neam în altă parte de lume, pe care se razimă și se póte răzima cu siguranță în casuri de nevoe, și cu care ține legături de limbă și de obiceiuri, ear' prin acésta își conservézā naționalitatea.

Dacă politicianii magiari ar vedé și ceva mai departe decum le stă vîrful nasului, ar trebui sĕ recunóscă, că situația pentru ei, — ori le place ori nu le place, — e aceea, că viitoriul lor numai *prin noi* și *cu noi* le este asigurat, fiind-că ei alt razim, în afară, *nu au*. De aceea, datorința lor ar fi sĕ evite tot ce póte supăra naționalitățile nemagiare din patrie, va sĕ zică, nu numai forța și volnicia, ci și aparența ori-cărui act de înăbușire și a ori-cărei tendențe de suprimare a sentimentelor nutrite față de naționalitatea proprie, lăsându-le tuturor popórelor voe liberă și teren liber de desvoltare, pentru ca tóte sĕ se simtă acasă, în patria proprie, și sĕ nu se gândéscă nici unul la sórte mai bună, și la ajutor străin care sĕ le facă posibilă acésta sórte dorită.

Când *acesta* va fi temeiul politicei magiare, patria va merge cu pași repezi spre fericirea dorită de toți.

Pactul. Sĕptĕmâna tăecută, Vineri, ambii ministri-presidenți au fost la Ischl, pentru a face raport Maiestății Sale Monarchului despre mersul tratărilor începute de nou în chestia pactului. Ambii au fost primiți în audiență privată, întâiu fie-care separat, ear' în urmă împreună, o împrejurare, care a dat ansă la rĕspândirea svonului, că s'ar fi ținut de nou consiliu de corónă sub presidenția Monarchului, ceea-ce însĕ nu corĕspunde adevĕrului. De odată cu cei doi ministri-presidenți a fost la Ischl și ministrul comun de esterne, contele *Goluchovski*, pentru a anunța Maiestății Sale plecarea sa în concediu.

Convenție militară. Ziariul *„Vossische Zeitung“* face destăinuirea într'un numĕr mai recent, că întrĕ Austro-Ungaria și România esistă convențiune militară, încă și astăzi în valóre, legată la anul 1887, când raporturile întrĕ Rusia și Austro-Ungaria erau fórte încordate. De aceea, la 1891, când regele Carol al României și-a serbat iubileul de 25 ani de domnie, Țarul Rusiei nu a participat la acest însemnat eveniment. Convenția însĕ nu mai are astăzi nici o însemnătate, fiind-că atât România, cât și Austro-Ungaria se află în raporturi amicale cu Rusia.

Revocarea baronului Aehrenthal. Se dă știrea, că cercurile hotărîtóre de la Viena au desaprobat faptul, că cu ocasiunea visitei regelui Victor Emanuel al Italiei, făcută la Petersburg, ambasadorul monarchiei nóstre, baronul *Aehrenthal*, a lipsit din Petersburg, din motivul că tocmai atunci și-a serbat căsătoria cu contesa Széchenyi, fiica ministrului ungar de pe lângă persóna M. Sale, și că baronul *Aehrenthal* din motivul acesta *își va părăsí în curênd postul*, cedându-l contelui Pallavicini, de present representant al monarchiei nóstre la Bucuresci. Cum se știe, baronul Aehrenthal tot din Bucuresci a mers la Petersburg.

Din România.

Imnul regal în biserică.

I. P. S. Sa Metropolitul Moldovei și Sucevei *Partheniu*, urmând esemplul altor biserici ortodocse a luat hotărîrea, ca în cursul serviciului divin, în tóte Duminecile și sĕrbătorile de preste an sĕ se cânte imnul regal în tóte bisericile din cuprinsul jurisdicțiunei bisericesci a acelei Sf. metropolii.

Iată ordinul pe care în acest scop Inaltul prelat l'a adresat tuturor protoiereilor și superiorilor mănăstirilor și schiturilor sf. metropolii a Moldovei și Sucevei:

Prea cucernice părinte!

Maiestatea Sa regele nostru Carol I este alesul poporului și capul statului român.

In lunga și fericita sa domnie, de aprópe patru decenii, a condus cu înțelepciune și măreție destinele scumpei nóstre țĕri România și a lucrat neobosit la îmbunătățirea stărei intelectuale și materiale a neamului nostru.

Majestatea Sa a bine-meritat, prin urmare, de la națiune titlul de Intemeietoriul Statului Român, și dacă istoria patriei îi reservă pagini numeróse și gloriόse, Sfânta nóstră Biserică-Autocefală-Ortodoxă-Română va înscrie, spre neuitată amintire, în dipticele sale numele Sĕu august, pentru înalta solicitudine ce a avut și marea protecțiune ce I-a dat prin înființarea instituțiunei sinodale pe base canonice, recăpătarea autocefaliei perdută de veacuri și bine-facerile primite în tóte timpurile.

După precumpénirea tuturor acestor fapte mărețe, smerenia nóstră, ascultând de învĕțătura Sfintei Sripturi și avênd în vedere practica constantă urmată în Biserica rusă și cea greacă, după care la sfintele liturgii dominicale și prăsnicare se cântă imediat după „Sfinte Dumnezeule...“ un polihroniu ad-hoc pentru îndelunga înzilire și fericire a familiilor dominitóre respective, am hotărît a întroduce, în cuprinsul jurisdicțiunei nóstre bisericesci, practica acésta, și dar' sunteți poftiți cu iubire părintéscă sĕ puneți cu dinadinsul în vederea preoților județului ce administrați acésta a nóstră chiriarchică hotărîre, de a se cânta Imnul Regal, în tóte Duminecile și sĕrbătorile de peste an, imediat după „Sfinte Dumnezeule...“, pentru-că

FOIȘÓRĂ

Apa tinerețelor.

Poveste.

de **Laurențiu Ciorbea**.

Fost'a fost în vremea veche, când musca scria pe părete cu căciula într'o ureche, mai mincinos cine nu crede; fost'a fost, că de n'ar fi fost, nu s'ar povestí.

A fost un împĕrat mare și bogat. Impĕratul acesta sĕ numia *Impĕratul-Verde*, și avea trei feciori voinici ca niște smei și o fată ca un boboc de trandafir. Fata era atât de frumósă încât despre frumseța ei se duse-se vestea preste șapte țĕri și preste șapte mări. De aceea-i și veniau pețitori câți frunḑă și iarbă.

Dar' fata nu voia sĕ se mărite după nici unul. Ea voia sĕ 'și petrécă viéța în feciorie curată, slujind prea bunului Dumnezeu. Și dintrĕ toți cu deosebire feciorul împĕratului *Galbin* se topea după ea de tot.

Când vĕḑù Impĕratul-Galbin că cu binele și cu frumosul nu pot câștiga fata, și că din acéstă pricină i-se usucă feciorul pe picióre și piere vĕḑênd cu ochii, se mânià fórte asupra Verdelui-Impĕrat și hotărî a-i lua fata cu arma.

Intr'o zi lăsată de Dumnezeu, Impĕratul-Verde numai ce se pomenì cu o scrisóre de la Impĕratul Galbin, ca în timp de trei zile sĕ fie gata de bătaie. Impĕratul-Verde sĕ mâhnì până în fundul inimei când auḑì de acéstă veste, nu de alta, dar' pentru-că timpul pentru pregătire era prea scurt, locul hotărît pentru bătaie fórte departe, ș'apoi el mai și îmbĕtrânise, nu mai era bun de a purta rĕsboiu. — Cu tóte acestea cu iuțélă se gătà de luptă. Ca un împĕrat puternic ce era iute dete poruncă și 'ntro zi și o nópte din întréga împĕrăție adunà armată grea câtă frunză și iarbă și o puse pe picior de ducă. Apoi el însuși încinse preste brâu sabia din tinerețe și se cam mai du-se, căci, uitasem sĕ vĕ spun, că feciorii Verdelui-Impĕrat la purtarea rĕsboiului nu se pricepeau de loc-de loc.

Oștirile se întâlniră, se ciocniră din mai multe părți și se tăiau fără cruțare, sângele curgea păraie și mulți voinici din amêndouĕ părțile își aflară acolo mórtea. Și în urma urmelor a dat Dumnezeu că Impĕratul-Verde biruì pe vrășmaș. Insuși Galbin-Impĕratul a rĕmas pe câmpul de luptă cu fecior cu tot. Dar' nici Verde-Impĕratul nu se prea bucura de acésta învingere, căci și el își perdù vederea în acéstă bătălie. Re'ntors a casă chemat'au toți doctorii, toți filosofii (învĕțații) și toți vracii din țéră, ca sĕ cerce dóră își capătă eară vederea, căci de-și era bĕtrân, totuși ar fi voit sĕ mai vadă lumina sórelui, sĕ mai trăiéscă cel puțin până-ce 'și va vedé familia așezată. Insĕ nici unul nu-i putù ajuta nimic.

Venì la curtea împĕrătéscă și o babă bĕtrână, care cuteza a-și ridica graiul și a zice că dacă s'ar afla cineva sĕ aducă apă de tinerețe din fântâna ce se află în cetatea zinelor, la crăiasa lor, și împĕratul s'ar spàla cu acea apă, și-ar dobândi vederile și ar întinerì încă odată, ca pe când era de 25 de ani.

Acum era întrebarea: cine ar fi acela care sĕ-i aducă apa tinerețelor de la crăiasa zinelor din ostrovul mărilor? Ce era sĕ facă deci? Poruncì de se trimiseră cărți în tóte părțile și rĕvașe în tóte orașele, că celui ce-i va aduce din apa tinerețelor de la crăiasa zinelor îi va da cinste împĕrătéscă și jumĕtate din împĕrăție.

A[illegible]ḑind de acésta feciorii împĕratului V[illegible] s'au sfătuit ei întrĕ ei ca sĕ plece și cerce a aduce ei apa tinerețelor pe séma tatălui lor, ca jumĕtate din împĕrăție sĕ nu ajungă în mână străină. Acésta ar fi o rușine pentru ei. Cel mai mare voí sĕ-și încerce el mai întâiu norocul. Drept aceea în diminéța următóre feciorul cel mai mare al Verdelui-Impĕrat se înfățișézā înaintea tatălui seu și zice:

— „Tată, eu cred că mie mi-se cuvine a-mi încerca norocul mai întâiu după apa tinerețelor, pentru-că sunt cel mai mare dintrĕ frați și de voiu isbutí, jumĕtate din împĕrăție nu ajunge în mână străină. De aceea te rog sĕ-mi dai bani de cheltuélă, arme și cal de călărie, ca sĕ pornesc fără zăbavă“.

— „Bine, dragul tatii, dacă te chibzuesci că-i puté rĕsbate până acolo și sĕ aduci din apa tinerețelor, alege-ți un cal din hergelie, care 'i vrea tu, ia-ți bani câți ți-or trebuí, haine cari ți-or plăcé, arme cari îți vin la socotélă, și mergi cu Dumnezeu fiul meu“.

Atunci feciorul împĕratului își ia cele trebuincióse, sărută mâna tătâne-seu și a maică-sa și luându-și rĕmas bun de la frați și curteni sĕ cam mai duse, multă lume și împĕrăție, ca Dumnezeu sĕ ne ție, că și cuvêntul din poveste de-ací înainte mult și atunci sunt creştini în mai mare numěr în biserică.

Introducerea cântărei acestui imn se va face cu ziua dintâiu a lunei Septembre când începe şi anul bisericesc.

Ştiind însě că nu tóte bisericile au coruri sau cântăreţi trebuitori întru acésta, dorinţa şi poftirea nóstră, este ca imnul acesta să se cânte prin biserici de către elevii şcólelor din cuprinsul comunei.

Şi fiind cà noi toţi Românii, fără osebire de credinţă şi limbă, datorim Suveranului nostru si Augustei Sale dinastii iubire mare, respect profund si supunere neterminată, găsim de cuviinţă, ca mai sus numitul imn sě fie ascultat, în picióre, de către toţi cei ce se vor afla în biserică.

Partheniu.
Metropolitul Moldovei şi Sucevei.

In chestia concubinatelor.

de **George Rain**, preot.

(Urmare.)

In acésta împregiurare 'şi află apoi desnodămêntul enigma, că efectul desbaterilor deslănţuite în sinódele superióre întru reducerea şi stîrpirea concubinatelor, la proxima ocasiune (sinodul următor), de un şir de ani încóce, de regulă ne salută cu însemnate progrese în ceea-ce privesce numěrul lor. Dacă dorim deci contrariul celor esperiate în anii mai recenţi, de lipsă este, după cum am amintit mai sus, ca rěul sě fie combătut acolo unde se ivesce, şi cei chemaţi de a lucra aci datori sunt sě-'şi pună totă silinţa, ca eventual sě 'l pótă suprima în naştere. Mulţi vor zice că cele espuse mai sus sunt de prisos, sub cuvênt că acesta este lucru natural şi prin urmare în direcţiunea acésta s'a şi purces pretutindenea amĕsurat provocărilor şi îndrumărilor date din partea mai marilor nostri bis., dar' înzădar, căci nu mult folos se póte observa. Onóre acelor rari escepţiuni, cari şi numai în parte vor fi satisfàcut acestei sfinte şi cardinale datorinţe a lor, dar' durere, fórte numeróse colţuri sunt, unde concubinatul şi peste aşa numitul „obiceiu" a trecut, presentându-se astăzi în formă de „lege locală" de sub lanţurile căreia nu se póte subtrage nici măcar o păreche. Şi necum se i-se fi pus pedeci acestui curent, nici póte înfruntare n'a primit culpabilul nici-când şi din partea nimĕnui, căci de altfel nu şi-ar esprima mirarea când aude că bunăóră în satul vecin nu este ertat „sě se însóre aşa" căci: „nu-i lasă popa".

Este drept, că sunt şi de aceia în astfel de locuri, cari fiind „mai de frunte" sě şi cunună după lege, dară ca sě nu satisfacă întâiu acestei „*legi locale*" ar fi de poveste. Câţi sunt apoi, cari în pragul acestei legi locale fiind, afirmă: „apoi eacă, sě treacă 2—3 sĕptămâni, şi se cunună; şi trecênd peste acel prag, — cele 2—3 sĕptămâni se prelungesc în 2—3 ani, şi chiar mai mult. Casurile acestea sunt cele mai numĕróse.

In faţa astorfel de adevĕruri triste s'ar comite o ireparabilă greşală, dacă s'ar mai întârdia şi nu s'ar manifesta o generală şi armonică acţiune, — din partea celui mai competent factor, din partea completului stat preoţesc, ca astfel sě nu fi o singură colibă şi sě nu fie un singur suflet ortodocs până la care sě nu fie stràbătut sunetul trimbiţei acestei conscienţióse acţiuni. Sě nu fie, zic, un singur individ, care sě potă evita vîrtegiul acestei comune acţiuni, ca prin acel vîrtegiu sě pótă fi repus apoi în stadiul de a pricepe, că apucătura acésta stîngace manifestată prin o convieţuire illegală, este fórte greşită, este contrară legilor dzeesci şi omenesci, — prin urmare este oprită sub pedépsă grea din partea lui Dzeu, ba chiar şi din partea legilor lumesci.

Când vom ajunge acolo, ca pretutindenea de o potrivă sě se simtă adevĕrata reacţiune în contra acestui rěu, când prin urmare toţi credincioşii nostri pretutindenea şi de o potrivă (înţeleg ţinuturile cu pricina) vor avé a zice: „acum nici la noi nu mai este ertat a se căsătorí fără cununie", atunci calea mântuirii s'a aflat!

In şirul celor premerse se accentuéză, că pentru a afla calea mântuirei se reclamă o acţiune comună şi unisonă din partea complexului preoţimei. De la sine urméză acum întrebarea, că óre acţiunea acésta comună îndreptată în contra rěului, în ce chip sě se manifesteze, preste tot cum sě se purcédă, şi cam ce fel de mijlóce sě se folosésca, pentru-ca sě se pótă constata că ea este pusă în mişcare??

Eată oul lui Columb! Aici este puntea peste care fórte mulţi susţin că nu-i modru de a trece, sub cuvênt că, dispunênd noi numai de mijlóce morale, cari — întrě împregiurările presentului — nu duc la nici un scop şi prin urmare preocupaţi fiind de realitatea acestui adevĕr fără de nici o basă, — nu se folosesc nici de aceste arme, lăsând curentului bolnàvicios loc liber de a se lăţi în dragă voe. Nu vorbesc în general, şi Dzeu sě ne şi apere de a deveni în aceea stare, dar' că cele zise se potrivesc — durere — pentru fórte multe casuri, — de am şi dori a le ascunde — cel puţin înaintea străinilor — nu putem, căci cele 4581 mărturii, dinpreună cu altele póte mai nóue, — ne-ar da de minciună.

A stabilí mijlócele, ce au a se folosí în contra rĕului în mod general, — este imposibil, pentru-că d. e. un mijloc óre-care, folosit cu succes într'un cas, aplicat fiind în o comună cu alte împregiurări, póte numai ar strica. Au nu se observă acésta împregiurare în mod natural chiar şi la aplicarea medicamentelor la feliuritele morburi, unde d. p. una şi aceeaşi medicină aplicată la doi suferindi de una şi aceeaşi bólă, — într'un cas ajută, pe când în cel'lalt nu, ba póte chiar strică. Dacă, precum medicul espert înainte de tóte se nisuesce a cunósce însuşirile construcţiunei organismului celui morbos şi amĕsurat acelora aplică lécul potrivit, astfel dator este şi medicul chemat de a vindeca acéstă bólă — *preotul* — sě fie în clar cu însuşirile din tóte punctele de vedere ale morbosului ce-i stă înainte, şi astfel sě se folosésca de medicamentul cel mai potrivit.

Ce se póte cualifica de a fi general în materia nóstră, consistă în aceea:

1. că neîntreruptul rěu esistă şí se lăţesce pe zi ce merge.

2. că datorinţa nóstră ne impune o conlucrare seriósă întru estîrpirea aceluia.

Pentru a sufoca şi a face neesistente cele espuse în punctul 1, sě încercăm a arăta cam pe ce căi şi cam prin ce fel de mijlóce am puté satisface cerinţei imperative cuprinse în punct 2?!

Mijlocul cel mai de căpetenie prin ajutoriul căruia ţintim a ne apropia de scopul nostru, fără îndoeală este „*predica*", mijloc aplicabil esclusiv numai din partea preotului. De multe-ori şi din partea multora s'a accentuat pe acéstă cale chiar, însemnătatea cea mare a predicei, precum şi efectul îmbucurătoriu ce'l póte arĕta preotul în direcţiunea acésta. Eu adaug numai, ca în acele părţi unde grasséză acest morb, sě nu trécă intervaluri mai mari de 3—4 sĕptămâni, în care sě nu se scótă la ivélă — prin predică — în întrégă golătatea lor ruşinósă, tóte însuşirile desastróse ale acestei bóle. Sě nu se ţină prin acele ţinuturi vr'o cuvêntare funebrală, cu ocasiunea înmormântărilor celor mai tineri, — în miezul căreia sě nu fie zugrăvite în cuvenitele colori părţile alese şi plăcute lui Dzeu şi ómenilor ale unei vieţi conjugale după legea lui Chr., şi din contră, descoperirea tuturor părţilor hîdóse şi pline de pericol ale unei convieţuiri ilegale.

Pentru-ca predica sě fie urmată de succesul dorit, mai este de lipsă, ca preotul sě mediteze şi după aflarea *rădăcinei* rĕului, şi astfel acolo sě aplice picăturile vindecătóre.

N'am puté zice că pretutindenea, dar' zĕu în multe locuri causa productivă a concubinatului consistă în spesele constisitóre împreunate cu ospeţele lungi de 2—3 zile. Vorbesc chiar din esperienţă. Am auzit plângându-se ómeni mai scăpătaţi, că cum sě facă ei cununie copiilor lor, căci dóră pentru a îndopa pe cei óspeţi cu mâncare şi beutură scumpă în vro 3 zile de-a rêndul — ar trebuí sě'şi vîndă vaca de lapte de la gura copiilor! „Ii voiu împreuna într-o séră, şi cândva îi voiu şi cununa, şi aşa mě scap de spese" — se aude judecata celui cu pricina. Inzadar mě încerc sě 'l clarific, că acele spese ar puté lipsi, şi e destul dacă 'şi va face puţină veselie cu naşul şi rudele mai deaprópe după cununie, — căci el reflectéză: „cum sě mă fac eu de rîsul satului? Mai bine îi adun (împreun) de-ocamdată fără cununie, şi apoi veni-va vremea şi cununiei". Indrumările — de altfel bune — date *pe drum* şi în convorbire pretinéscă, nu'şi vor avé efectul, pe când tot acele îndrumări predate *în biserică* şi împletite într'o predică acomodată, — fără îndoélă îşi vor avé ródele dorite. Repet, din propria-mi esperienţă susţin adevĕrul celor zise. (Va urma).

NOUTĂŢI

Visita Regelui Carol. Visitei ce M. Sa regele României luna viitóre va face M. Sale împĕratului şi rege al nostru la Ischl de astă-dată i-se atribue cu mult mai mare însemnătate politică, de cât celor anterióre. Acésta şi din faptul că regele va fi însoţit de *ministrul-president Sturdza* şi de o suită cu mult mai numĕrósă de cât de obiceiu. Regele va sosí la Viena în 1 August şi va lua cuartir la hotel „Imperial" până a doua zi diminéţa. In Viena va primí în audienţă pe ministrul de esterne austro-ungar, conte *Goluchovski* şi pe ministrul-president austriac *Dr. Körber*. In 2 August va pleca la Ischl cu tren special, pe care i-l pune la disposiţie M. Sa Francisc Iosif I. In Ischl regele Carol stă trei zile şi va avé cuartir la hotel „Elisabeta", fiind-că salele castelului sunt cu mult mai mici de cât sě pótă oferí regelui cuartir comod.

*

„Gotterhalte" — imnul călĕilor! Un ziarist din Oradea-mare, cu numele Halász Lajos, sĕptĕmânile trecute a fost lipsit de rangul de oficer fiind-că la o festivitate militară nu a voit sě-şi descopere capul când musica militară a cântat *imnul casei domnitóre* („Dómne ţine şi protege patria şi pe 'mpĕrat"....). Intrě patrioţii patentaţi s'au aflat apoi unii cari sě trimită lui Halász telegrame de aderenţă. Una dintrě acele telegrame avea textul următor: „Pentru atitudinea patriotică observată faţă cu *imnul călĕilor nostri* primesce".... etc. La posta din Budapesta telegrama a fost însě oprită. Aflând despre acésta bucinul kussuthist „Független Magyarország", se năpustesce asupra direcţiunii postale, care „s'a pus în serviciul curentului nepatriotic şi chiar antimagiar prin faptul că a oprit o telegramă „*care din partea tuturor magiarilor de cinste numai aprobată póte fi*". Ear' mai la vale polemisând asupra conţinutului telegramei zice următórele: „Ce se cuprinde în telegrama aceea? Că *Gotterhalte e imnul călĕilor nostri*. Apoi, cine *póte s'o nege acésta?*" ...... Dar' credem că e destul şí numai atâta din mult trimbiţata loialitate magiară.

*

Al 22-lea. Zilele acestea cassariul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu" a solvit erezilor mult regretatului fost membru al acestei Reuniuni Spiridon Dimian, paroch în Breţcu, ajutorul statutar. — Acesta este al 22-lea cas de mórte în sînul Reuniunii.

*

Coroane eterne. Parochul Constantin Dimian din Sibiiu, suburbiul inferior, a dăruit fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", în memoria regretatului seu tată Spiridon Dimian, fost paroch în Breţcu, 4 coróne. La acelaşi fond Virgil Oniţiu, directorul gimnasiului din Braşov, a dăruit 1 corónă.

*

Spicuiri din fóia lui Kossuth. „De s'ar trudí cu ori-ce consecuenţă de fer sě planteze în viéţa armatei spiritul austriac, — acésta nu le va succede pe deplin nici-odată. Când patria va chiăma pe husarii-Hadik, de nou se vor pune în şeauă, de nou îşi vor ascuţí săbiile şi vor sbura spre duşman, ori-cine sě fie acela, şi atace-ne el din ori-care regiune ceréscă" ... (Alusiune la Viena!)

... „Husarii Hadik de acum — de-şi li-au retăcut — ştiu că părinţii nostri în acest regiment cu ce curagiu de leu au luptat, şi acuşi, când desbrăcând strălucita uniformă, vor rîma (turják) a casă în satul lor pămêntul, nu vor uita că prin ce mijlóce s'a cercat sě le ştérgă din inimă amintirea eroilor. De ar educa prin ori-şi-ce disciplină pe acesti copíi, cutezăm sě zicem, că mai mult de cât ori-ce 'i entusiasméză Kossuth-nota. „Banda" militară şi diferitele porunci şi cuvinte de comandă nemţesci rĕsună în pustie, dar' când rĕsună pe şesuri „Ha még egyszer azt izeni..." de nou vor lua armele Magiarii („táborba szállanak" = se adună 'n lagĕr) şi de nou vor striví pe cel-ce atentéză la libertatea lor. Fie acela ori-cine."

(Din prim-articolul Nrului dto 28 Iulie st. n., scris din prilejul, că din istoria regimentului de husari „Hadik", despre care s'a făcut amintire în numĕrul de Sâmbătă al ziariului nostru, sunt eliminate isprăvurile din 1848—1849 ale acestui regiment.)

*

Hymen. *Petru Circo* din Şeşuri, cleric absolv., şi d-şóra *Octavia Maxim* din Ighiu, anunţă celebrarea cununiei lor, ce se va ţiné Duminecă în 10 August st. n. în biserica gr. ort. din Ighiu.

*

Ucis de o pişcătură de muscă. Judele din Abaujszántó zilele trecute a fost pişcat de o muscă, pe urma cărei pişcături omul a càpĕtat intoxicaţie de sânge. Nu i-a mai putut ajuta nici operaţia, ci la câteva zile a murit.

*

Mórte oribilă. O copilă de 8 ani a vĕduvei lui Czukros János, fost amploiat de postă în Keszthely, voind sě-şi încăldéscă la foc cafeaua, a sărit pe hăinuţele ei o schintee şi i-le-a aprins. Nenorocita copilă a ars scrum.

*

Căţeii latră! In Brad (fostul comitat al Zarandului, acum comitatul Hunedórei) esistă de zeci de ani prăvălia de coloniale *Cutean*. Cam cu 12—15 ani înainte de acésta omul şi-a făcut case noue şi şi a aranjat prăvălia conform cerinţelor moderne. Atunci, din nepriceperea lui şi din reproducerea dialectului zărăndean, numele firmei fusese împrotocolat „Kutyán" în loc de *Cutean* şi astfel pe firma prăvăliei încă a trebuit sě se scrie Kutyán (adevĕrat că poporul din părţile acelea pronunţă pe *t* muiat ty, în scriere însě Cutean e Cutean). Anul trecut bětrânul Cutean Ioan a rĕposat, rĕmânênd prăvălia în moştenirea fiului seu Ioan Cutean. Acesta folosindu-se de prilejul transcrierii firmei pe numele lui, a reparat greşala tatălui seu. Astfel prăvălia „Kutyán János" (fostă totdéuna românéscă) acum e „Ioan Cutean". De sine înţeles, că noul proprietar a încunoştinţat clientela despre luarea conducerii prăvăliei, ear' o scrisóre de acésta a ajuns — cine ştie cum! — la cunoştinţa celor de la nespălatul „Független Magyarország". Si varsă-i, neică, la înjurături pentru „perfidia", „lucrul infam" (gyalázatos dolog) al acestei „valahisări de nume" ...

*

---

mândru mai este, vrednic s'ascultaţi şi D.-vóstră. Cine va asculta, bine va învĕţa, cine va durmi, bine se va odihní. Şi s'a dus până ce a eşit din ţéră Impĕratului-Verde şi a ajuns în ţéra desbrăcaţilor.

Acolo întrà la un birt, ca sě mânânce ceva şi sě odihnéscă puţin, căci se ostenise de atâta cale, căci mě rog, ferul că e fer şi încă se tocesce, d'apoi omul?

In birtul acela mai erau nişte domni, cari furau zilele de la Dumnezeu, jucându-se de-a cărţile şi trimiţênd din când în când câte-o duşcă de vin pe gâtlej. Acestia îmbiară şi pe feciorul nostru, ca sě se facă ortac cu dînşii, ear' el încă nu aşteptà multe îmbieturi. Dar' nici nu se aşezà bine pe scaun, şi perdù toţi bănişorii ce avea, ba încă mai rĕmase şi datoriu. Apoi în ţéra aceea era legea aşa, că datoraşul ne-avênd cu ce plătì o datorie, era aruncat în temniţă până ce o va plăti de undeva sau îl va rĕscumpĕra cineva, şi dacă în anumiţi ani tot nu o plătea şi nu 'l rĕscumpĕră nime, îl spânzurau.

Nici feciorul Verdelui-Impĕrat nu o păţì mai bine, pentru-că în ţéra aceea el nu avea cunoscut pe nime. Putea el tot spune că e fecior de împĕrat, càci nu 'i credea nime.

Trece astăzi, trece mâne, trecù o sĕptĕmână, trecù o lună, ba trecù şi anul şi feciorul Impĕratului-Verde nu mai venea nici cu apa tinereţelor, nici fără apa tinereţelor, par'că la înghiţit pămêntul.

Vĕdênd cei de a casă că a trecut atâta vreme şi nici numele nu i-s'a mai întors, ne-cum sě aducă apa tinereţelor, îşi luară nădejdea de a 'l mai vedé. Când în una din zile se înfăţişà înaintea Verdelui-Impĕrat feciorul sĕu cei mijlocíu şi zise:

— „Tată, vĕd că a trecut atâta timp de când frate-meu s'a dus după apa tinereţelor şi nu mai vine, nici cu apă nici fără apà, lasă-mĕ sě mĕ duc sě-mi cerc eu norocul. Dă-mi bani de cheltuélă, arme de ostăşie şi-un cal bun de călărie şi lasă-mĕ sě plec".

— „Ai tótă voia de la mine, fĕtul meu, dar' mĕ tem că voiu rĕmâné şi fără tine. Mai bine ar fi sě rĕmâi acasă, că avem noi cu ce trăì; dar' dacă nici de cât nu voesci sě rĕmâii, atunci ia-ţi ce-ţi trebue şi du-te cércă-ţi norocul.

Atunci feciorul mijlocíu al Impĕratului Verde luându-şi inima 'n dinţi şi cele trebuincióse de drum, o luà pe picior, sě fie sě nu mai fie. (Va urma.)

Avis. P. T. dd. cari vor lua parte la unarea generală a despărţămêntului VIII eva) al Asociaţiunii pentru literatura română cultura poporului român, ce se va ţiné la August st. n. în comuna Batiz, şi voesc participa la masa comună — banchet ce se va serví în ospětăria băilor romane in Calan — Ka'án-fürdő — sě binevoiască se anunţa la subscrisul spre orientare, nă la 5 August n. a. c. *Petru Şinca* pa-ch gr.-or. Batiz, u. p. *Puszta-Kalán*.

*

„Crucea roşie“ în Japonia. Impěraul *Mutsuhito* a învitat reuniunea „Crucea şie“ sě-şi ţină congresul proxim în *Tokio* apitala Japoniei). „Crucea roşie“ a ţinut ână acum şepte congrese, în: Paris, Berlin, arlsruhe, Bonn, Viena, Petersburg şi Moscva. roximul va fi deci primul congres al ei nut afară de Europa.

*

Tempestăţi în străinătate. Dumiecă nóptea şi Luni diminéţa a fost mare for în *Londra*, care a smuls din răěcini mulţi arbori, a nimicit decorările cute în vederea festivităţilor încoronării şi rěsturnat tribunele; mulţi cari în timpul răbuşirii tribunelor treceau pe acolo, au fost ăniţi. — Tot atunci a fost mare vifor şi n *Aachen*, unde întrě alţi arbori puternici rcanul a smuls şi doborît istoricul plop de 00 ani. Ţiglele ce cădeau de pe coperişuri u rănit pe fórte mulţi trecětori.

*

Colera. Se raportéză din Cairo (Egiet), că Vineri au fost acolo 95, ear' în Musa 6 îmbolnăviri noue. Casurile de mórte în airo au fost 93, ear în Musa 19. De la 15 ulie până acum au fost 420 casuri de îmolnăvire şi 343 casuri de mórte.

*

Din Agnita primim învitare la „producţiunea teatrală“ împreunată cu „cântări“, ce se va aranja de tinerimea adultă din Agnita cu concursul unui grup de inteligenţi din jur sub conducerea învěţătoriului Ioan Paicu — Sâmbătă 2 August stil nou. (In ziua sf. proroc „Ilie“) în sala hotelului „Agnita“. — Inceputul precis la 7 ore séra. Programul e următoriul: 1. „Marşul cântăreţilor“ esec. în cor. 2. „Logojana“ esec. în cor. 3. „*Drumul de fer*“ piesă teatrală de Alexandri, predată de tinerime. — 4. „Luna dórme“ esec. în cor. 5. „*Rusaliile*“ piesă teatrală de Alexandri predată de tinerime. 6. „Domnul Tudor“ solo şi cor. 7. „Viéţa ţigănéscă“ predată de mai mulţi, ca ţigani corturari. In pausă se va juca „Căluşerul“. După producţiune va urma „dans“.

*

Petrecere în Şomcuta-mare. Tinerimea română academică din Chior şi jur va aranja la 7 August st. n. în sala ospătăriei din Şomcuta-mare petrecere cu dans în cerc restrîns. Preţul de întrare pentru o persónă 2 cor. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic. Inceputul la 8 ore séra. Suprasolviri se primesc cu mulţămită. Trenul sosesce de către Carei, Gilvacs, Sătmar în Şomcuta la $10^{1}/_{2}$ ore a. m. de către Cluj, Deeş în Hosszufalu la $2^{1}/_{2}$ p. m., unde vor sta trăsuri gratuite la disposiţia on. óspeţi.

*

Concert în Alba-Iulia. Inteliginţa română din Alba-Iulia invită la concertul împreunat cu dans, ce se va arangia Sâmbătă, 2 August nou (Sfântul Ilie) în „Grădina Popilor“ în favorul tiněrului şi talentatului violinist român Aurel Nemeş de Alămor jun., elev al celebrului măiestru de concert şi profesor la conservatorul din Viena Carol Prill. Concertul se va da cu concursul dlui Nemeş şi al dlui student în drept Corneliu Muntean, ca pianist Inceputul la $7^{1}/_{2}$ ore séra. Bilete sunt de vênḑare la Petru S. Cirlea, şi séra la cassă.

*

Teatru în Daneş. Primim învitare la producţiunea teatrală împreunată cu dans, ce se va arangia din partea tinerimei studióse din Daneş şi jur la 20 Iulie st. vechiu (în ziua de sfântul Ilie) în sala casei comunale. — Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat e destinat spre a se alătura la fondul bibliotecei şcolare. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se cuitéză ziaristic. — Programul: 1. Ileana Cozimzeana, piesă teatrală în 5 acte arangiată pentru bină de N. Ţinţariu. 2. Mai am un singur dor, solo de dşóra M. Florea. După producţiune urméză joc.

*

Incendiu în Măgărei. Comuna Măgărei (tractul Agnita) sěptěmâna trecută a fost bântuită de tempestate în douě zile după olaltă: în 21 şi 22 Iulie st. n., îndurând pe lângă pagubele causate la câmp şi pagube considerabile în urma unui incendiu produs de trăsnet. A nume, în 22 Iulie pe la 10 ore séra trăsnetul a lovit în casa unui econom român, acoperită cu paie. Intr'un minut casa a fost cuprinsă în bobotaie de flacări, aşa că locuitorii ei numai sărind afară pe feresti au putut scăpa cu viéţă. In fórte scurt timp au luat foc încă douě c[illegible] Primejdia era fórte că în comună era încuartirat preste nópte un batalion din regimentul de infanterie Nr. 50, care în frunte cu căpitanii *Müller* şi *Drasser* a dat ómenilor preţios ajutoriu la localisarea focului. Căpitanul Müller comanda de jos lucrările de stîngere, ear' Drasser se urcase pe coperişul casei din nemijlocita apropiere a casei aprinse şi de acolo dedea inviaţiunile de lipsă şi arunca din ciubere apă pe coperişul casei. Când acéstă casă a fost mântuită de primejdie, căpitanul Drasser s'a urcat pe coperişul alteia, şi în nori de fum de abia putea fi vĕḑut şi în plóie de schintei a stat acolo şi îndrepta din pumpă raze de apă în bobotaie. Mulţămită zelului acestor doi căpitani şi ajutoriului dat de soldaţi, focul a fost în fine localisat şi stîns, prin ce comuna a fost mântuită de mare primejdie.

Cărţi şi reviste.

Convorbiri literare, fasc. 7 (Iulie 1902) au apărut cu următoriul sumariu: A fost odată (poveste în versuri), de Stefan O. Iosif, „Divina comedia“ (cântul XVIII), traducere de G. Coşbuc; Ifigenia în Taurida (actul III), traducere de P. Dulfu; Istoria lui Mihaiu-Vitézul (urmare), de N. Iorga; Lepra în România, de V. Babeş; Corespondenţa din tinereţă a lui M. Kogălniceanu, de P. V. Haneş, şi câteva recensiuni.

„Convorbiri literare“ apar în *Bucureşti* în fascicoli lunari şi costă 15 coróne pe an (un fascicol 1 leu şi 75 bani). Editura librăriei Socet et C.

*

Istoria naturală şi muséul de la şcólele din Blaş“, schiţă istorică, de profesorul gimnasial Dr. Ambrosiu *Cheţianu*. — Blaj, tipografia seminariului archidiecesan. Preţul 40 fileri.

*

Din biblioteca „Bunul econom“, în editura revistei „Bunul Econom“ din *Orĕştie* au mai apărut *patru broşuri* (Nr. 4. 5. 6. 7.), cari tractéză despre „îngrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii“ şi despre „recolta cerealelor“ (broşura Nr. 4), „economia vitelor sau zootehnia generală“ (broş. Nr. 5), „agrologia sau cunóscerea pământurilor, şi mijlócele de îmbunătăţire“ (broş. Nr. 6), agricultura generală, lucrarea pământului“ (broş. Nr. 7). Tóte patru sunt scrise de *Constantin P. Barcianu*, fost profesor de agricultură în România. Preţul unei broşuri e *30 fileri* (pentru România *50 bani*).

*

„Biserica ortodoxă română, revistă periodică-eclesiastică a sântului sinod al bisericei autocefale ortodoxe române“, fascicolul pe Maiu-Iunie (Nr. 2—3) are următorii articoli: Preotul şi învĕţătoriul; Un manuscript original al episcopului Grigorie al Argeşului; Credinţele religióse şi ideile morale ale vechilor filosofi; Bibliografia grécă (urmare din fasc. 12, anul de esistinţă XXV); Manuscriptele mânăstirii Cernica; Incheere la „cursul istoriei bisericesci“, de Eusebiu Popovici (dedicată fostului sĕu elev *Gerasim* Timuş, acum episcop al Argeşului); Rugăciunile bisericei sau pomenirile pentru cei rĕposaţi în Domnul; Deosebiri de credinţă întrĕ diferitele biserici creştine (studiu simbolic); Câteva notiţe asupra architecturii creştine (urmare din fasc. 12 vol. XXV); Schitul Bonţeştii; Testamantul şi data morţii metropolitului Stefan al Ungrovalachiei (1686), şi raport despre şedinţele sântului Sinod.

„Bis. ort. română“ apare în Bucuresci în „Tipografia cărţilor bisericesci“ şi costă 10 lei pe an.

*

Programa gimnasiului gr.-cat. din Beinş pe anul şcolar 1901—1902, redactată de directorul Ioan Butean. Conţine: Raport despre festivitatea aranjată la serbarea jubileului de 50 ani de preoţie al episcopului Mihail Pavel, cu discursul şi disertaţiunile cetite la acea serbare (de Teodor Buc); Istoria gimnasticei „în“ gimnasiul gr.-cat. din „Beiuş“ (de Vasilie Dumbravă); Date statistice şcolare, din cari resultă că în anul şcolar espirat au funcţionat la acest gimnasiu 13 profesori „*aprobaţi*“ (!), 2 suplenţi, 1 ordinar de religiunea gr.-catolică, 4 catecheţi pentru elevii de celelalte religiuni, 1 „*docinte*“ în pensiune a propus „cântul“ bisericesc, ear' musica şi „cântul *figurat*“ au fost propuse de profesorul „aprobat“ Ioan Buşiţa (Ce caută virgula întrĕ „Ioan“ şi „Buşiţa“, — [illegible]) Elevi au fost înscrişi 415 ordinari şi 7 „*privaţi*“ (!) dintrĕ cari la sfêrşitul anului au făcut esamen 394 ordinari şi 6 *privatişti* (ori estraordinari, dar' *nu* „privaţi“!). După religiune au fost 171 gr.-catolici, 167 gr.-orientali (în „programă“ după gr.-cat. urméză romano-catolicii şi numai după acestia se dă loc *fraţilor de un sânge*), 25 r. catolici, 10 reformaţi şi 27 evrei. După sporiul în studii au fost clasificaţi: cu „eminent“ 25, cu „bun“ 75, cu suficent 200, nesuficent din câte un object 51, din câte douĕ objecte 20, din mai multe 29. Din tabela statistică despre resultatul esamenelor „*verbali*“ de maturitate aflăm că s'au „*însinuat*“ 38 ordinari, 2 privatişti, 7 repetenţi şi 3 corigenţi, dintrĕ cari au făcut esamenul cu resultat fórte bun (cu „eminenţă“) 4, bun 9, suficient 29; „relegaţi“ (= avisaţi sĕ facă esamen de emendare după trei luni) 5. — In textul acestei programe (în cel românesc, căci are şi text unguresc) mai aflăm: *hodină* (odihnă), *acurătate* (acurateţă), *Domnezeu*, Istoria gimnasticei *în* gimnasiul.. (în loc de: „*la* gimnasiul“...), *Trăian* (Traian) „obiecte *estraordinarie*“ (estraordinare), *spiret* nobil, *spiret* mare, (spirit), profesor *aprobat* (ordinar, definitiv, ori dóră „cualificat“? — numai dd. beinşeni vor şti!), stare *religioso*-morală, Beinş şi Beiuş (care e deci cel corect?) „şcóle *reali* şi civile“ (mirare că cele civile nu sunt: şcóle *civili*!); apoi: profesorii de la acest gimnasiu au *ani literari*, nu „ani de funcţiune“, ear' la serviciul divin de la începutul anului şcolar „se celebréză *Veni Sancte*“ etc. etc. . . . Şi la acest gimnasiu sĕ înveţe tineretul limbă românéscă frumósă şi corectă?!

Din public.*)

Mulţămită publică.

(Urmare şi fine.)

28. Mănăstirea Hodoş-Bodrog 2 cor.

29. Pecica: Stefan Tămăşdan 2 cor., Dr. Dumitru Barbu, Trăila Tenetean, Pécskai Takarékpénztár, Stefan Noie junior, Sava Tămăşdan, A. Caracioni, Dr. M. S., Maiski Károly câte 1 cor.

30. Blaşfalĕu de jos: Mai mulţi inşi 6 coróne.

31. Braşfalĕu de sus: Bălan, fost notariu 2 coróne, Bălan, paroch 1 corónă, mai mulţi 6 coróne.

32. Caila: De la mai mulţi credincioşi 2 coróne.

33. Chintelnic: Alexandru Rus, paroch 1 corónă, de la mai mulţi credincioşi 7 cor.

34. Vima-mare: prin parochul Constantin Micu 14 coróne.

35. Vima-mică: prin parochul Ioan Roman 14 coróne.

36. Selniţa: prin epitropul Petru Bodea 15 coróne.

37, Rohia: prin preotul Nicolau Gherman 21 coróne.

28. Poiana-Porcului: prin epitrop 9 coróne.

39. Gâlgău: de la câţiva inşi 1 corónă 66 fileri.

40. Coruieni: prin preotul Vasilie Andreiu 9 cor. 30 fileri.

41. Măgója: prin preotul Victor Cupşa 19 cor. 24 fileri.

42. Chiuesci: prin preotul Gregoriu Lador 22 cor. 80 fileri.

43. Poiana-Blenchi: prin preotul Buzura 6 coróne.

44. Baba: prin preotul Mada 6 coróne.

45. Vălenii-Sumcuţii: prin preotul Cârlig 22 coróne.

46. Finteuşul-mare: prin preotul Dragoş 7 coróne.

47. Ciocotiş: prin preotul Bărbos 5 cor. 68 fileri.

48. Trestie: de la câţiva inşi 1 cor.

4[illegible]resci: prin preotul Alexandru Cioc[illegible]

[illegible] prin preotul Greblea 8 cor. [illegible]

[illegible] preotul Gheţe 3 corón[illegible]

[illegible] preotul Paşca 6 cor. [illegible]

[illegible] preotul Chindea 14 co[illegible]

54. Vălenii-Lăpuşului: prin preotul Herman 10 coróne.

55. Borcut: prin preotul Perhaiţă 6 cor.

56. Ineu: prin preotul Vaida 2 cor. 10 fileri.

De la credincioşi din comunele gr. cat. din jur: 57. Românesci 3 coróne, 58. Drădia 3 cor. 60 fileri, 59. Valea-Groşilor 4 coróne, 60. Vadu 6 coróne, 61. Cetan 6 cor. 20 fileri, 62. Ilénda-mare: Vasiliu Bugye a Todorii 2 coróne, Vajnstein 1 corónă, Dr. Boer Kálmán, pretor 2 coróne, vĕduva Zsibai 1 corónă, prin colectă în bucate 27 cor. 30 fileri, 63. Dolheni 3 cor. 80 fileri, 64. Măleni 2 cor. 20 fileri, 65. Frânceni-Boiului 4 coróne, 66. Bârăuţa 4 coróne, 67. Măgura 2 cor. 30 fileri, 68. Frâncenii-depétră 3 cor. 50 fileri, 69. Bârsău-mare 4 cor. 40 fileri, 70. Şasa 10 cor. 62 fileri, 71. Mestécăn 12 cor. 80 fileri, 72. Curtuişel 8 coróne, 73. Prislopul 3 cor. 50 fileri, 74. Eapa 8 coróne, 75. Dobricina 4 coróne, 76. Fodora 4 coróne, 77. Chizeni 3 coróne, 78. Rusu 3 coróne, 79. Cormeniş 10 coróne 80. Romna 7 coróne, 81. Negreni 3 coróne, 82 Bese Marie şi familia din Bizuşa 4 cor. 80 fileri, 83. Boiu-mare 8 coróne.

După Apeluri au incurs din următórele comune: 1. De la comuna Sărata prin oficiul parochial Nr. colectei 73 a incurs 6 coróne, 2. Streja Cârţişóra Nr. col. 78 prin preotul Pavel Monea 8 cor., 2. Mateiaş Nr. col. 167 prin of. parochial 4 cor. 20 fil., 4. Comăna inferióră Nr. col. 181 prin preotul Ioan Papiţa 4 cor., 5. Sona Nr. col. 199 prin Ioan Raita preot 6 cor. 40 fil., 6. Petroşeni Nr. col. 250 prin preotul Avram Stanca 6 cor., 7. Mogos-Mămăligani Nr. col. 280 prin preotul David 3 cor. 50 fil., 8. Sadu Nr. col. 385 prin preotul Ioan Popoviciu 5 cor. 2 fil., 9. Tămasa Nr. col. 419 prin preotul Ilie Roşca 5 cor. 10. Galaţ Nr. col. 86 prin teologul abs. Cotuţu 5 cor. 60 fil., 11. Foteldea Nr. col. 29 Biserica gr. or. 6 cor. 50 fil., 12. Gârda de jos Nr. col. 118 prin preotul Contes 4 cor., 13 Retişdorf Nr. col. 351 prin preotul Manoviciu 6 cor. 10 fil., 14. Vălişóra Nr. col. 227 prin preotul Petru Lazlo 6 cor 38 fil., 15. Herţegani Nr. col. 439 prin preotul Mateiaş 14 cor., 16. Turda Nr. col. 399 prin protopresbiterul Murĕşan 29 cor. 90 fil., 17. Mărgineni Nr. col. 190 prin preotul Georgiu Popp 25 cor. 40 fil., 18. Tibru Nr. col. 59 prin preotul Alexiu Neagoe 9 cor. 68 fil., 19. Fizeş-Sânpetru Nr. col. 407 prin protopresbiterul Pavel Roşca 8 cor., 20. Palota-Ilva Nr. col 315 prin preotul Naşcu 3 cor. 70 fil., 21. Someşul-cald Nr. col. 158 prin preotul Lung 3 cor. 24 fil., 22. Alun Nr. col. 230 prin Suciu Iosif 2 cor., 23. Şieul-mare Nr. col. 89 prin preotul David Rusu 5 cor. 54 fil., 24. Mestécăn Nr. col. 443 prin of. parochial gr. or. 3 cor. 8 fil., 25. Josani Nr. col. 173 prin Niculae Popoviciu 2 cor. 54 fil., 26. Suligete Nr. col. 226 prin Tovie Popa paroch 2 cor., Ighiel Nr. col. 48 prin preotul Procopiu Costea 5 cor. 90 fil., 28. Renghet Nr. col. 223 prin of. parochial gr. or. 3 cor. 20 fil., 29. Balomir Nr. col. 457 prin preotul Nicolae Suciu 7 cor. 88 fil., 30. Agârbiciu Nr. col. 400 prin presbiterul Orăsan 34 cor. 40 fil., 31. Bundorf Nr. col. 343 prin Ioan Curta preot 2 cor. 32, Cricău Nr. col. 43 prin preotul Georgiu Muncuş 14 cor. 80 fil., 33. Zoltan Nr. col. 358 prin preotul Vătăşan 3 cor., 34. Sălaşul superior Nr. col. 251 prin of. parochial gr. or. 2 cor., 35. Ciceu-Corabie Nr. col. 482 prin preotul Purdean 5 cor., 36. Gârbou Nr. col 490 prin preotul Purdean 8 cor.

Numele acelor binefăcĕtori cari au binevoit a ne da marinimosul sprijin şi nu sunt induşi aici, se vor publica după primirea listei de colectare de la Inaltul ministru reg. ungar.

Tuturor marinimoşilor donatori, pe lângă adânca nóstră mulţămită le dorim de la bunul Dumnezeu sporirea avutului, binecuvêntarea ceréscă asupra rodului muncii lor şi viéţă îndelungată, ca sĕ se bucure de rodul faptelor lor bune.

Sĕcătura, la 1 April 1902.

Pentru comitetul parochial:

Petru Both
paroch pres. com. par.

Ioan Both
notariu

Ursu Both
epitrop I.

Alexa Pinte
epitrop

---

*) [illegible] rubrica acésta Re[illegible]ctia [illegible]

Nr. 169/902. [120] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în **Aciliu** se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei de la stat.

Pe basa §. 8 din Regulamentul pentru parochii pe un an compete jumětate venitul preotesei věduve.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne suplicile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. Sělişte şi vor avé, întru cât sunt necunoscuţi în parochie, a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre, înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta. La concurs se admit numai absolvenţi de VIII cl. gimnasiale.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Sělişte în conţelegere cu comitetul parochial din Aciliu.

Sělişte la 14 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 275/902 [121] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Cărăstău** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima pulicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunii preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi după prealabila încunosciinţare a protopresbiterului se pot înfăţişa înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Brad, la 15 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopop.

---

[122] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învěţătoriu** vacant de la şcóla confesională gr. or. din **Satulung** biserica „Sf. Adormiri“, protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 20 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învěţătoresc sunt următórele:

1. Salariu fundamental 600 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Pentru ¼ jugěr pământ 10 cor.
4. Diurne la conferenţe 10 cor.

Salariul se solvesce de la biserică în rate lunare anticipative.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre on. oficiu protopresbiteral al Braşovului în terminul indicat.

Comitetul parochial:

Ioan Petric
protopop, presid. ad hoc.

Dometiu Dogar, v.-pres. — **Vasile Farcaş**, not. com. par.

Nr. 202/1902 prot. [123] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěţători** din mai jos însemnatele comune, aparţinětóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la *15 August a. c.*

1. **Chezdi-Mărtănuş**, cu salariu de 600 cor., cuartir liber în edificiul şcólei şi doi stângini lemne.
2. **Doběrlău**, cu salariu de 600 cor., şi cuartir liber în edificiul şcólei.
3. **Intorsura-Buzeu**, cu salariu de 600 cor. şi cuartir liber.
4. **Marcoş**, cu salariu de 600 cor. şi cuartir liber.
5. **Poiana-Sărată**, cu salariu de 600 cor., cuartir liber şi lemnele necesare.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din cestea posturi — tóte împreunate cu cantoratul — vor avé a-şi aşterne în terminul indicat cererile lor, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczk) 7 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

---

[109] 3—3

Arlejtés.

A vezetésem alatt álló nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1902/3 évre szükséges **2200 köbméter bükktüzifa**, a betegek és alkalmazottak részére 1903. január 1-től—deczember 31-ig szükséges **kenyér-zsemlye** szállitás, és az intézet összes épületeiben 1903. január 1-től az év végeig, esetleg három egymás után következő évben előforduló **lakatos munkákra** ezennel pályázatot hirdetek.

A vállalkozni szándékozókat felhivom, hogy magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel ellátott és a tüzifára beadandó ajánlat mellé a szállitási érték 5%-át, a kenyér-zsemlye szállitására vonatkozó ajánlat mellé 400 koronát, és a lakatos munkákra benyujtandó ajánlat mellé 100 korona bánatpénzt csatolva, *f. évi augusztus hó 12-én d. e. 10 óráig* alólirott helyen nyujtsák be.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 165, 166 és 167 számaiban, vagy az intézeti gondnok irodájában megtudhatók.

Nagyszebenben, 1902. évi julius hó 16.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 675/1902 prot. [113] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** de la şcólele confesionale din comunele **Agribiciu, Apahida, Bedeciu, Butene, Cojocna, Călata-mare, Mărişel** şi **Someşul-rece**, din subsemnatul protopresbiterat, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt la fie-care post câte 600 cor. cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Cluj, 6 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 158/1902 [114] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Băţălar** şi filia **Bretea-română** din protopresbiteratul Haţegului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele fasionate în cóla B. pentru congruă.

Suplicile concursuale, instruite cu documentele recerute prin lege, sě se trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Haţeg, în 7 Iuliu 1902.

In conţelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 392/1902. [210] 3—3

Concurs

La şcólele centrale gr. or. române din Braşov sunt de ocupat următórele posturi vacante:

a) la gimnasiu:

1. **Un** post de **profesor** pentru catedra de Magiară şi Română sau Germână.

b) la şcóla reală:

2. **Un** post de **profesor suplent** pentru Matematică şi alt studiu esact.

c) la şcóla comercială:

3. **Un** post de **profesor** pentru limba Magiară şi Germână în combinaţie eventual cu Franceza.

d) la şcólele primare:

4. **Un** post de **învěţătoriu**.

5. Un post de **învěţătóre** pentru lucrul de mână la fetiţe.

Terminul de concurs pentru posturile de sub 1. 2. şi 3. e *25 Iulie v. a. c.*, ear pentru cele de sub 4 şi 5 e *de 30 de zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii şcolare însoţite de următórele documente prin cari vor [illegible]

a) Că sunt români de religi [illegible]
b) că au purtare bună at [illegible] moralităţii cât şi în rel [illegible] le;
c) că sunt de constitu [illegible] deplin sănětoşi;
d) revers, că se vo [illegible] legilor şi disp [illegible] sci şi şcolare, p [illegible] ce sunt şi vor fi [illegible]
e) concurenţii d [illegible] cualificaţiune [illegible] conform articolului de lege XXX din 1883, sau întrucât n'ar avé-o sě aibă cel puţin esamen fundamental din specialitatea lor;
f) concurenţii de sub 3. vor documenta cualificaţiunea conform regulamentului şcólelor comerciale superióre din anul 1895;
g) concurenţii de sub 4 vor documenta, că au depus esamen de cualificaţiune învěţătoréscă cu calcul bun, că cunosc limba magiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoştinţe teoretice şi practice din desemnul linear, din gimnastică şi din grădinărit;
h) concurentele de sub 5 vor documenta, că cunosc lucrul de mână femeesc de tot soiul şi au cualificaţiune ştienţifică şi practică conform prescripţiunilor legale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevěḑut în § 30 al legii de instrucţiune din 1883) salariu anual de cor. 1800.—; ear' de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de cor. 2400·—, cinci cuincuenii de câte 200.— cor., bani de cuartir cor. 400·— anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor cor. 1600.— anual fără alte emolumente.

2. Pentru învěţătoriul suplent salariu anual de cor. 800·—; pentru cel provisoriu cor. 1000·— anual, ear' începênd de la ocuparea definitivă a postului, salariu de cor. 1200·— anual, cinci cuincuenii à cor. 120·= şi bani de cuartir cor. 240·— anual.

3. Pentru instructóra provisorie de lucru de mână salariu anual de cor. 800·-- fără alte emolumente.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare ţinută la 2/15 Iulie 1902.

Eforia şcólelor centrale române ort. rěs. din Braşov.

Vasile Voina, preşedinte. — *Arsenie Vlaicu*, secretariu.

Nr. 813/1902 [99] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** din parochia de clasa a III-a **Iacobeni**, protopresbiteratul Agnitei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-şi subştérnă suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre înaintea alegětorilor pentru a cânta, celebra sau cuvênta.

Nocrichiu, în 1 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nr. 355/1902. [119] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea** definitivă a **posturilor învěţătoresci** din comunele: **Nădaşa-română, Uiririul superior, Idicel sat şi pădure, Măereu Filea, Lueriu, Săcal, Dumbrava, Murěş-Cueşdin** şi **Paleţi** — se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt 600 cor., cuartir şi lemne.

Suplicele aoncursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se adresa subscrisului oficiu protopresbiteral, de la care se pot trage şi informaţiuni detaiate.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 7/20 Iuliu 1902.

Galacteon Şagău
protopresb.

---

[108] 3—3

Publicaţiune.

Pentru liferarea de:

1. **Pâne de grâu** curat.
2. **Franzele** (jim'e) făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. **Făină de grâu** curat Nr. 2 şi 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de viţěl.**
6. **Carne de óie.**
7. **Carne de porc,** şi
8. **Unsóre de porc,** tóte de **prima calitate**, pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul archidiecesan teol.-ped. gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu,** în anul şcolar **1902/3.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sě-şi înainteze ofertele în scris, prověḑute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **10 August st. nou** inclusive, unde vor afla mai deaprópe şí condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum şí eventuale alte informaţiuni. Ofertele netimbrate, precum şí cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şí pentru **resturile de mâncare** nefolosibile rěmase de la mese şi culină.

Sibíiu, 7/20 Iuliu 1902.

N. Vătăşan,
profesor, econom semin.

Nr. 75—1902 [118] 2—2

Concurs

Penţru conferirea celor **douě stipendii** a 100 respective 200 Cor. din cassa bisericii gr. or. române din Sebeşul-săsesc, pent studenţi din părinţi români gr. or. aparţin tori parochiei Sebeşul-săsesc, se publ. concurs.

Cererile instruite cu carte de botez, atestat şcolar de pe anul precedent, şi atestat despre starea materială a părinţilor de la magistratul din loc şi subscris şí de parochul concernent, sunt a se înainta subsemnatului comitet parochial până la 15 August a. c. st. nou.

Sebeş, din şedinţa comitetului parochial ţinută, la 7/20 Iuliu 1902.

Sergiu Medean, protopresb., president — **Samuil Roşu**, notariul comitet.

CONCURS

Direcţiunea *reuniunei de păstrare şi anticipare „Buciumana“ din Bucium-Poeni* publică prin acésta concurs cu terminul de *15 August st. n. c.* pentru ocuparea unui post de

Secretariu.

Reflectanţii au sě dovedéscă absolvarea vre-unei şcóle comerciale şi pracsa îndestulitóre pentru independinţa absolută întru conducerea registrelor reuniunei, corespondenţei, precum şí a părţii scripturistice.

Noul secretariu va fi ales pe un an de probă cu un salariu anual la început de 800 cor., cuartir şi tantiema statutară, eventual şi alte venite. Corěspunḑênd pe deplin salariul i-se va urca treptat. [124] 1—3

Rugările de concurs sě fie scrise de mâna proprie a concurenţilor,

Postul este a se ocupa cu 15 Septembre st. n. a. c.

Direcţiunea.

Pentru o fabrică mai mare se caută

un corespondent dester.

Pretensiunile: sě fie creştin, 25—26 ani, neînsurat sě vorbéscă şi scrie perfect **limba germână** şi **limba română**, sě posédă cunoştinţe lămurite, generale şi comerciale, scriere frumósă, voe, diliginţă şi capacitate de a lucra independent. [97] 2—2

Oferta detailată însoţită de fotografie şi copiile atestatelor sě se trimită sub **„Nr. 6789“** la Haasenstein & Vogler Wien, I.

Nr. 81 Sibiiu, Sâmbătă 20 Iulie (2 August) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pentru un nume.

Sibiiu, 1 August n.

Domnul *Ioan Cutean* a făcut lucru bun și cuminte, când ca negustor în Brad, a cerut sě-i fie înregistrată firma comercială cu numele scris romănesce, ear' nu unguresce, cum i-se înregistrase mai nainte la tribunalul regesc. Pentru-că publicul la al cărui sprigin e avisat, românesc este, și pentru-că e frumos și corect, ca omul sě-și scrie numele așa cum l'a primit moștenire de la părinți, și sě nu și-l schimonoséscă singur, *fără nici un motiv.* Accentuăm, fără nici un motiv, pentru-că sunt și astfel de ómeni în patria nóstră, cari din anumite motive își schimbă numele și firma comercială.

Când un *Klein* sau *Deutsch* órecare de es. vrea sě-și tragă creditorii pe sfóră, preste nópte își schimbă firma în *Kiss* sau *Némethy,* și creditorii pot sě-i bată urma. Pe domnul *Cutean* însě nu-l numěrăm întrě acestia. Cine știe din ce motive și-a înregistrat firma la timpul seu unguresce, și acum convingêndu-se că așa nu e bine, a cerut sě-i fie înregistrată românesce.

Cum am spus, lucru bun și cuminte.

Prin acésta, de sine înțeles și fórte natural, că n'a perdut nimeni nimica și n'a câștigat nimeni nimica. Românii n'au câștigat un suflet nou, pentru-că Cutean tot Român era și mai nainte, când numele îi era înregistrat întrě firmele comerciale ca „*Kutyán*“, — ear' Magiarii n'au perdut nici un suflet, pentru-că nimeni nu póte perde aceea ce nu posede, dat fiind, că Cutean nu era al lor.

Așa luăm noi lucrul și așa trebuia sě-l iee și Magiarii. Ei însě, conduși de alte idei, nu-l iau așa, ci fac cas mare din acest lucru mic. Pun întréga afacere în sarcina *daco-românismului*, — esistent numai în fantasia lor, — și fac pe dl Cutean jertfă cădută în mrejele *agitatorilor* din ai căror bani trăesce. Par' că omul n'ar trăi din munca proprie!

Pe córda acésta tratéză cel puțin chestia organul lui Kossuth Ferencz, ziariul „*Független Magyarország*“, batjocorind în chip și formă pe dl *Cutean* pentru eșirea sa din ceata patrioților patentați și trecerea în tabăra trădătorilor de patrie, fără a se teme, că „*Magiarii nu-și vor mai pune piciorul în prăvălia sa, îl vor toca în cap pe stradă, ca pe un câne turbat, îl vor alunga, vor taia curele din spatele sale și-l vor îngropa în zid, ca pe Ephialtes*“.

Am citat cuvintele pentru a se vedé și cunósce frumsețǎ de stil și bogăție de grațiosități, adunate în mănunchiu din partea celor ce formézǎ statul major al fiiului tătâne-so.

E indignat rěu deci, cum se vede, ziariul lui Kossuth Ferencz pentru faptul, că un comerciant român, care trăesce întrě Români și de la Români, a avut îndrăznélă sě-și înregistreze firma românesce, și deduce din acest fapt, — după noi fórte neînsemnat, — că *e mare primejdia în Ardeal,* unde *a isbucnit focul în Carpați,* și unde *fiul fie-cărei mame române viséză despre imperiul valah!*

Idei destul de scrintite acestea, pentru a le puté pune în sarcina căldurilor celor mari ce domnesc probabil prin Budapesta, și ferbințelilor de cari sunt torturați creerii bieților gazetari magiari de la fóia numită, pentru-că numai din o funcționare neregulată de creeri se pot nasce conclusiuni de acestea, din o simplă rectificare de nume, trecut greșit în registrele comerciale.

Dar' sunt altele și mai frumóse de cât acestea, trecute în esercițiul de stil publicat ca prim-articol în fóia numită.

Ascultați numai: „Valahii cuceresc cu pasiune. Pun mâna pe pământuri, se înavuțesc și luptă cu tenacitate pe tóte liniile în contra magiarismului. Și guvernul nostru nu se apără în contra lor! Și noi cu mânile în sin privim, cum *agitatorii valahi desbracă pe conaționalii nostri magiari și-i fac cerșitori în propria lor patrie*“.

Așa-i că e frumos și — *adevěrat?* Mai ales *adevěrat!*

Dar' culmea o atinge iscusitul scriitoriu la călcâiul articolului seu, unde se adreséză *Vienei,* astfel:

„Sě nu crédă cei de la Viena, că e favorabil pentru chestia dinastiei dacă în Ungaria naționalitățile se revoltă. Valahul e supus „*împěratului*“, dar' pentru aceea totuși vrea sě vadă guvernat întregul Ardeal — din Bucuresci. Slavii încă cochetéză cu imperiul slav, și astfel în patria nóstră *tóte mișcările naționaliste* ***sunt de caracter antidinastic!***“

Că e tare minunat necunoscutul celebru bărbat de stat de la fóia lui *Kossuth* în părerile sale! Adecă noi *antidinastici!* Va sě zică, kossuthistii, în frunte cu fiul detronatoriului, — *dinastici!* Și sě nu rîdi, când vedi că tóte aceste halucinațiuni se fac pentru un nume, sunt scóse din un fapt cu totul neînsemnat, din rectificarea unei firme comerciale, a dlui *Cutean* din Brad?

Ce ar face óre și cum ar scrie patrioții nostri, când alte lucruri mai însemnate *naționale* s'ar întêmpla, mai mari de cât o simplă rectificare de nume??...

Adevěr grăesce! Un inspector școlar confesional din eparchia Kalocsa scrie în „Alkotmány“ un articol asupra propunerii limbii magiare în școlele nemagiare, recomandând *conversația* în acéstă limbă ca mai ducětóre la scop. Șovinist e și el, ca toți patrioții nostri patentați, dar' în zelul de a combate sistemul de propunere usitat până acum spune un mare adevěr (accentuat de atâtea-ori din partea pedagogilor), pe cace 'l fixăm aci în următórele:

„Una dintrě marile scăderi ale instruării în limba magiară e șovinismul, când în comune pur germane ori slave, unde nici asil de copíi nu este, nici cuvênt unguresc copilul nu aude: limba magiară e întrebuințată ca limbă de propunere; acest șovinism e mâncărime de a se face observați (învěțătorii), *atât în detrimentul limbei magiare, cât și în al resultatului general al instrucțiunii; căci copilul nepricepênd cele ce i-se predau în limba magiară, nu învață nici limba magiară și nu-și póte însuși nici cunoscințele prescrise, ci* ***va fi din el la finea anului școlar — tabula rasa.***

Ear' mai jos zice următórele: In clasa a dóua învěțătoriul întrébă deja: mi a mondat? hányféle a mondat? (ce e zicerea? de câte feliuri e zicerea?)..... deci *deja în clasele inferióre torturézǎ cu sintaxă ungurésca pe bietul băiat, care despre tóte acestea nici în limba sa magiară nu are noțiune.*“.....

Adevěrat! „Dară Iuda nu vrea sě 'nțelégă“, — zice Sfânta Scriptură!

Autonomia catolică. Ziariul „*Magyar Állam*“ e în měsură a puté comunica celor interesați, că guvernul a luat hotărîre sě nu propună spre întărire Maiestății Sale Monarchului proiectul de statut organic votat din partea congresului autonom al bisericei catolice, și anume din motivul, că în statut se dă prea mare cerc de activitate bisericei catolice în ce privesce conducerea și supravegherea școlelor ei confesionale, ear' prin acésta se împedecă unitatea instrucțiunei în școlele medii. Nod în papură!

Pactul. In chestia pactului n'avem nimic nou de înregistrat. Tratările se continuă întrě guvernele țerilor dualiste, dar' se pórtă în cel mai mare secret, în cât nimic nu străbate în public despre mersul lor și despre stadiul în care se află astăzi. Tot ce se știe e, că în a doua jumětate a lunei August prim-ministrii vor merge de nou la Ischl pentru a face raport Maiestății Sale despre stadiul în care vor fi ajuns nesfîrșitele lor tratări. Pe atunci se va afla în Ischl și ministrul comun de esterne, contele *Goluchovski*, și se crede, că într'un nou consiliu de Corónă ce se va ține acolo, se va decide în mod definitiv asupra pactului.

Cum se vede deci, pe lângă tóte asigurările, că o „*apropiere îmbucurătóre*“ s'a făcut întrě prim-ministrii *Körber* și *Széll*, va trebuí sě-și pună earăși Coróna influința în cumpěnă pentru a se finalisa odată chestia reînoirii pactului, care numai din „*apropierea îmbucurătóre*“ nu se va puté face.

FOIȘÓRĂ

Apa tinerețelor.

Poveste.

de **Laurențiu Ciorbea.**

(Urmare).

Drumul pe unde merse-se fratele séu nici el nu l'a rătăcit. Tocmai când duceau pe frate-sěu la spânzurătóre pentru datoria despre care vi-am povestit, sosì și el acolo. Cum îl vědù îl cunoscù și aflând că ce e pricina pentru care vreau sě 'l spânzure, scóse bani din buzunariu și l mântuì de la mórte, că ori-și-cum, îi era frate și avea milă de el.

După-ce se îmbrățișară și sărutară ca frații, se întórseră amêndoi la birt, unde uitară că ce au pățit și eară apucară amêndoi la cărți, până-ce puseră și cel din urmă ban, ba rěmaseră și datori, pentru care datorie ajunseră apoi amêndoi în temniță.

Trecù o zi, trecù o sěptěmână, trecù o lună, ba trecù un an și nici acesta fecior al Impěratului-Verde nu mai venì cu apa tinerețelor, nici fără apa tinerețelor. Atunci se înfățișà înaintea Impěratului-Verde feciorul sěu cel mai mic și zise:

— „Tată, věd că a trecut atâta timp de când frații mei s'au dus după apa tinerețelor și nu mai vin, nici cu apă nici fără apă; fă bine dă-mi bani de cheltuélă, haine de primenélă, arme de ostășie și-un cai bun de călărie și lasă-mě sě mě duc sě-mi încerc eu norocul, da de cumva eu voiu fi mai norocos de cât frații mei“.

— „Nu te las fětul meu, rěspunse tată-seu Impěratul, că mě tem că voiu rěmâné și fără tine: dacă nu au isbutit frații těi mai mari și mai viteji de cât tine, tu mai mic și mai slab vei isbutí? mai bine rěmâi acasă că dóră n'am o sută de feciori“.

Dar' feciorul nu se mulțămì cu rěspunsul acesta, ci atâta se rugà și făcù pe lângă Impěratul până-ce îi stórse învoiala. Apoi își luà cele de lipsă, și p'acì ți-e drumul.

Tocmai când duceau pe frații sěi sě plătéscă datoriile cu grumazii, adecă la spânzurătóre, sosì și el în orașul desbrăcaților și cum îi vědù îi cunoscù. Apoi aflând că ce e pricina pentru care vor sě-i spânzure, scóse bani din pungă și îi rěscumpěrà. Mare era bucuria fraților că scăpară de la mórte. Și după-ce mai petrecură un ceas ori două, feciorul cel mai mic împarte bănișorii ce i-au mai rěmas, frățește cu cei doi frați, pentru-ca sě aibă și ei de drum cătră casă, ear' el eșind din acest oraș se du-se mai departe.

Și merse el multă lume și împěrăție, ca Dumnezeu sě ne ție, că cuvêntul din poveste înainte încă mult și mândru este, merse până-ce ajunse la o babă de 99 de ani.

— Bună ziua mătușă, zise feciorul nostru întrând în casă.

— Bună sě-ți fie inima nepóte, — rěspunse baba, — și ce bine că îmi ziseși mătușă, că de nu, am o cățea cu dinții de oțěl și tot tărîme mi-te făcea. Dar' de unde și până unde, și ce vênt te pórtă pe aici, pe unde numai pasere măiastră a străbătut?

— Da, pěcatele mele m'au adus, mătușă, caut cetatea zînelor din ostrovul mărilor, ca sě duc apa tinerețelor din fântâna crăiesei lor pe séma tatii, sě se spele și sě-și capete vederea — că vai rěu e a fi orb!

— Nu știu zěu eu nepóte, că și eu numai de nume i-am audit, dar' mergi la soră-mea mai mare, ea e mai bětrână de cât mine, a audit și știe mai multe, póte ea te va ștí îndrepta. Insě mergi cu calul meu, acela te va purta mai iute, și de cumva vei ajunge la apa tinerețelor, adu-mi și mie într'o sticlă. Ia ține însě pepteuul acesta, ca sě 'l ai la vreme de nevoie.

După ce mulțămì babei pentru bunătatea ei, merse feciorul merse până-ce ajunse la sora ei, o babă de 199 de ani.

— Bună ziua mătușă, zise feciorul nostru întrând în casă.

— Bună sě-ți fie inima nepóte, rěspunse baba, și ce bine că-mi ziseși mătușă că de nu, am o cățea cu dinții de oțěl și tot fărîme mi-te făcea. Dar' de unde și până unde și ce vênt te pórtă pe aici, pe unde numai pasere măiastră a străbătut?

— D'apoi pěcatele mele mătușă, caut cetatea zînelor din ostrovul mărilor, ca sě duc tatii apă de tinerețe din fântână crăiesei lor, sě se spele cu ea sě-și redobândéscă vederea, și nu știu în care parte a lumii se află cetatea lor. Nu cumva m'ai ști dumnéta îndrepta?

— Fórte rěu îmi pare nepóte, dar' și eu numai de nume i-am audit, însě mergi la sora mea cea mai mare, ea e cu mult mai bětrână de cât mine, a vědut și audit mai multe, da de cumva ea te va ștí îndrepta. Dar' mergi cu calul meu, acela te va duce mai iute și de cumva vei ajunge la apa tinerețelor, adu-mi și mie într'o sticlă. Ia însě greșia acésta că îți va prinde bine la vreme de nevoie.

In chestia concubinatelor.

de George Rain, preot.

(Urmare.)

Vor fi şi atari locuri, unde acest curent — după cum am atins mai sus — prin periculósa lui rotaţiune se va fi prefăcut aşa zicênd în *lege locală*, şi unde prin urmare susţinerea, că predica nu mult folosesce, pretinde a se presenta de justă. In atari ţinuturi, — pe lângă neîntrerupta predicare a cuvêntului lui Dzeu, — ne mai putem şi trebue chiar sĕ ne folosim şí de un al doilea mijloc: de conlucrarea în acéstă direcţiune a comitetului parochial.

„Preoţimea nóstră archidiecesană cu tótă seriositatea este provocată, *cu comitetele parochiale împreună*, sĕ lucreze din tóte puterile în contra rĕului" — ne zice cercularìul P. V. Consistoriu archidiecesan din 19 Dec. 1900 Nr. 11268 Bis.

Modalitatea precisă, prin carea s'ar indica — în mod general — direcţiunea conlucrărei com. parochial, nu obvine nici în sus lăudatul cerculariu, pentru-că după cum mai sus s'a atins, o astfel de direcţiune precisă şi generală, este cu neputinţă. Ce ne póte ajuta aici comitetul parochial? Fórte mult! Nu cred sĕ fie comună, unde în acéstă direcţiune, usând de întrelucrarea comitetului parochial, sĕ nu se fi observat — şí numai în parte — ródele, chiar la prima ocasiune. De sine înţeles, că înainte de a ne folosi de ajutoriul acestui factor, terenul trebue sĕ fie preparat, prin predici destul de dese, prin sfaturi şi îndemnări de natură mai blândă, apoi sĕ urmeze chiar dojene şi înfruntări, în casuri concrete, ca poporul sĕ fie adus în stadiul acela, ca până la cel din urmă individ, nu numai sĕ simtă că concubinatul este lucru ruşinos şi periculos, — dar' sĕ simtă şi aceea, că în contra aceluia s'a pornit o gónă generală. Sĕ fie predominată fiinţa lui întrégă de convingerea că de acum înainte sunt strict interzise convieţuirile ilegale. Când est-mod locuitorii comunei, şi în special cei ce intenţionéză sĕ facă acest pas stîngaciu, — vor fi cuprinşi óre-cum în întrégă fiinţa lor de simţemintele de mai sus, — atunci intervenţia com. par., în casuri concrete, va avé un efect minunat, de óre-ce cel pĕcătos acum simte combaterea pĕcatului sĕu în formă aşa zicênd de gónă şi în cerc mai larg, — din partea representanţei întregului popor credincios din localitate. El vede că este prin urmare huiduit — în urma nelegiuirei sale — din partea tuturor locuitorilor. De conlucrarea com. parochial ne putem folosí, ca inmediat după aparenţa vre-unui atare cas sĕ se concheme membrii comitetului la şedinţă estra-ordinară şi în mod sĕrbătoresc şi impunĕtor sĕ-şi esprime indignarea asupra ruşinosului fapt sĕvîrşit, ba unde află de bine, după prudenta sa chibzuélă, sĕ indice şi câte o pedépsă morală, prin carea respectivul — nu numai în ziua în carea i-s'a dictat pedeapsa, dar' în tot decursul persistărei sale pe lângà acel pĕcat — sĕ simtă, că el nu se privesce demn de a sta în rêndurile celor-lalţi ómeni de cinste. In anul 1898 am adus conclus cu com. par. că cei cari au concubine în casă sau întrĕ rudeniile lor — pe serbătorile nascerii şi ale Invierii Dlui nu se pot mărturisí în zilele în cari se mărturisesc ceilalţi credincioşi, ci toţi aceia au a se presenta la mărturisire într-o zi separată. Hotărîrea de astfel fórte simplă, a avut efect escelent: In anii următori în ziua anumită s'au presentat tot mai puţini, din motivul că au eşit din rêndul lor. Mi-s'a întêmplat chiar şi un altfel de cas, că un atare om m'a rugat sĕ'l scap de ruşinea de a se presenta la mărturisire cu cei de batjocură, căci promite a-şi cununa feciorul numai decât după serbători. Prin o păşire cu înfăţişare energică şi resolută a comitetului parochial şi prin o tactică precautà şi prudentă — acolo unde s'ar afla cu cale — se póte dicta chiar şi câte o pedépsă mai mică în bani. Aici însĕ comitetul trebue sĕ fie cu mare precauţiune preste tot, dar' mai cu sémă la aceea, că pedépsa dictată sĕ fie incassabilă şi apoi numai decât tot prin votul comitetului, sĕ se foloséscă óre-cum pe séma bisericei. — Un policandru de sticlă, şi o cădelniţă de argint de china le avem la sta. biserică din atari pedepse. Obiectele procurate pe acéstă cale, în continuu reimprospetéza în mintea privitoriului incidentul, în urma căruia s'au procurat, şi prin urmare pedeapsa respectivului îi va serví de — memento.

Lupta în contra concubinatelor se póte apoi generalisa în cerc şi mai larg, — ducându-se şi în sinodul parochial, unde parochul arĕtând părţile cele desastróse ale rĕului, desvóltă mai amănunţit tot ce tae în credinţă, şi prin urmare, ca în contrazicere cu legile Dzeesci — nu póte remâné nepedepsit. Dzeu însĕ adesea nu numai pe cel ce a comis pĕcatul îl pedepsesce, ci în urma pĕcatului aceluia sufere întrégă comuna. Bună óră focul sau grindina etc. sunt pedepse de la Dzeu trimise — nu arare-ori — chiar pentru astfel de fărădelegi. Cam în modul acesta arĕtându-se morbul concubinatelor şi în sinodul parochial, — de bună sémă că cu toţii — cei nepĕtaţi încă — vor fi pe lângă propunerea, ca sĕ fie goniţi şi urgisiţi aceia, cari nu vor a trăi după porunca lui Dzeu.

E drept, că nu este lucru uşor acesta, mai ales unde bóla este încuibată binişor, şi în contra ei nu s'a prea făcut ceva. Ómenii nostri cu una cu dóuĕ nu s'ar lăsa de „*obiceiu*", ba cârtesc în contra preotului şi a comitetului parochial în mod demonstrativ. La început, în multe locuri preotul pentru acéstă activitate este privit de rĕu-voitoriul — ba chiar de dujmanul lui — care „nu 'l lasă sĕ trăéscă".

Datorinţa preotului însĕ atunci deasemenea cresce şi pretinde, ca sĕ înfrunte astfel de manifestaţiuni, şi în mod evident sĕ arete, că el îşi împlinesce datorinţa, şi că prin atari restrîngeri de la o viéţă pĕcătósă, — numai binele îl urmăresce!

Concubinatul este o scrintitură a vieţii morale.

Scim că scrintindu-se mâna sau piciorul, după un timp óre-care, osul mişcat de la locul seu mai că se află în stare suferibilă lăsându-se mai bine acolo unde e, decât sĕ fie supus durerilor împreunate cu readucerea lui la locul natural, — Este esplicabil deci faptul, că şi acéstă scrintitură morală voind a o lecuí, respectivul cu pricina nefiind în stare a prevedé tristele ei urmări, pretinde a simţí óre-cari dureri şi nu s'ar supune dintr-o dată operatiunei.

Pentru-ca ostĕnéla nóstră sĕ fie încoronată cu succes, mai este de lipsă neprihănitatea preotului din tóte punctele de vedere, precum şi aceea, că tóte mijlócele de cari se folosesce în direcţiunea acésta — sĕ le comunice înainte cu şeful seu tractual, cu protopresbiterul. Lucrând mână 'n mână cu şeful tractului întru ajungerea scopului, aşi puté afirma, că la procsimul sinod archidiecesan cel puţin 1000 părechi n'ar mai împodobí numĕrul concubinatelor. — Cum că prudenta conlucrare a şefului tractual în materia acésta este cuintesenţa întregului operat, este fórte natural. Dar' spre justificarea — şi numai în parte – a acestui adevĕr, socot a nu fi de prisos dacă abusând de paciinţa cetitorilor 'mi voi ilustra afirmaţiunea şi cu un esemplu viu. — In parochia, în care am fericirea de a funcţiona ca preot din 1896, acéstă bólă a grassat în aşa grad, peste care a trece, nici închipuirea nu'şi mai aroga dreptul. Au puté-se-va manifesta morbul acesta în mod mai teribil de cât atunci, când undeva se póte zice că au trecut 10—15 ani în decursul cărora nici o singură părechĕ nu s'a cununat după legea lui Chr.? (rarele cununii obvenite din când în când au fost ale îmbĕtrâniţilor concubini). Unde se pot afla ómeni de etate până la 60—70 ani, trăind în nelegiuire?? Unde sĕ esiste bărbat în vîrstă de 40 cu familie de 3 copii şi sĕ nu se cunune sub pretext că dóră tatàl sĕu şi mamă-sa sunt părinţii lui naturali şi nici ei nu s'au cununat încă??? Unde, când s'a făcut în a. 1898 o cununie a unui june cu o fată fecióră sĕ zică ómenii adunaţi la biserică ca la o minune: Dómne mulţămimu-ţi, că vĕdurăm „*cuscrii*" de cari n'am vĕdut dór' de 15 ani??! Acest morb în o erumpere mai înspăimântătóre a se manifesta este egal cu imposibilitatea. Şi nefericitul popor din acéstă parochie înnota prin valuri la acest grad potenţate ale rĕului! Dar' s'a domolit morbul, ba din 1898 încóce nu s'au mai înmulţit aici concubinatele nici prin un singur cas nou. Şi că cu o netăinuibilá satisfacţie sufletéscă pot proclama acum acest îmbucurător resultat, din capul locului trebue sĕ constat, că la eluptarea aceluia partea leului se atribue fostului şef tractual al acestei comune P. O. D. Titu V. Gheaja. Sĕ nu amintesc alte accidente numeróse obvenite în decursul conlucrărei nóstre comune în direcţiunea desamintită, — mĕ mărginesc a indica pe unul. Un parochian îşi însóră feciorul în mod ilegal. Eu în ziua următóre convoc comitetul parochial şi pe lângă „dojana protocolară" i-s'a mai dictat şi o pedépsă de 5 cor. Omul refusă a se supune pedepsei. Trece postul Nascerei Dlui şi el tot nu solvesce pedépsa. In rênduri l'am făcut atent că de nu-şi va cununa feciorul până la Bobotéză — în ajunul acelei sĕrbători nu'l pot cerceta cu crucea şi în casa lui. El se înfrică, ambiţiunea lui n'ar puté suferí: sĕ fie de „ocara satului". Se îndrĕptă deci la ppopul, ca sĕ acuse pe parochul pentru una şi pentru alta slujbă ce nu i-a sĕvîrşit'o, etc. (Va urma).

Feciorul nostru mulţămì babei pentru bunătatea ei, apoi se duse la ceealaltă babă care era de 299 de ani. Ca sĕ nu lungesc vorba, şi cu acésta păţì chiar ca cu celelalte douĕ, numai cât când fù sĕ plece mai departe baba acésta îi dete o cute.

Şi merse, merse feciorul nostru până ce a ajunse la o cetate pustiie, unde zărì într'o chilie un om, ear' într'alta o femeie, cari strigau ca din gura şerpilor: „Haidaţi ómeni buni, ajuta-ţi, ne nu ne lăsaţi, că eară vine". Şi apropiindu-se feciorul Impĕratului-Verde de ei, îi întrebà că ce-i dóre de se vaită atât de tare.

— Când e sórele cruce la amiazi, zise bărbatul, atunci vine un păiengin mare cât un urieş şi îmi suge sângele cât mĕ lasă aprópe mort; omórá-l voinice, ajută-mĕ şi scóte-mĕ din ghiarĕle lui, de poţi, că şi eu îţi voiu prinde bine la ceva.

Pe mine când e tocmai la un ceas după amiazi, — începù a spune femeia, — mĕ suge un viespe cât un munte, şi mĕ lasă mórtă de jumĕtate. Ajută-mi şi mie voinice, mĕ scapă de el, ca şi ţie sĕ-ţi ajute Dumnezeu.

Mult sĕ mirà fiul Verdelui-Impĕrat de nenorocirea acestor ómeni, apoi zise că el va ajuta şi rĕmase acolo cu sabia 'n mână. Şi nici nu găta bine vorba, când iată şi vine uriaşul de paiangin şi se prinse la bătae cu feciorul nostru. Şi de-şi paianginul se mărea din ce în ce, nici feciorul Verdelui-Impĕrat nu era chiar din tufă, ci era voinic, şi în urmă birui pe păiangin şi 'l omorì. Dar' nici nu isprăvi bine cu păianginul şi iată vine şi vespele şi se luà cu feciorul nostru la luptă. In sfêrşit fiul Verdelui-Impĕrat omorì şi vespele.

Cine ar fi în stare sĕ descrie bucuria ómenilor când se vĕdură scăpaţi de bidigăniile aceste? Ingenunchiară şi mulţămiră mai întâiu preabunului Dumnezeu că le a trimis omul, a doua-oră feciorului Verdelui-Impĕrat, că i-a mântuit din acea tristă stare de suferinţă. Apoi îi spuseră că şi ei sunt Impĕraţi, şi pentru că el, bărbatul, n'a voit sĕ ieie de soţie pe fata acelui păiangin, care era un vrăjitoriu mare, adecă pe viespe, i-a vrăjit la starea acésta, şi împĕrăţia lor a prăpădit'o. (Va urma).

„Asociaţiunea."

Convocare.

P. T. membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" de pe teritoriul despărţĕmêntului V. al Sĕliştei, prin acésta sunt invitaţi sĕ participe la adunarea generală ce se va ţiné la 10 August st. n. în comuna Galeş la 10 ore a. m. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adun. cercuale prin directorul despărţĕmêntului.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului dimpreună cu budgetul.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Esmiterea a 2 comisiuni pentru censurarea socotelilor, pentru acuirarea de membri noi şi încassarea taxelor.
6. Distribuirea premiilor pentru grădinărit şi industria de casă.
7. Predarea cărţilor bibliotecei poporale din comuna Galeş.
8. Disertaţiuni.
9. Raportul comisiunilor.
10. Delegarea a doi representanţi ai despărţĕmêntului la adunarea generală a Asociaţiunii.
11. Eventuale propuneri.
12. Esmiterea a doi membri pentru verificarea procesului verbal.

Sĕlişte, din şedinţa comitetului ţinută la 28 Iulie a. c.

Dr. Ioan Stroia direc. desp.

Iacob Steflea secr.

Şcóla civilă de fete din Sibiiu.

Condiţiuni de primire în şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu şi în internatul aceleia.

In clasa I. a şcólei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin atestat de botez că au împlinit cel puţin vîrsta de 9 ani.

b) cari dovedesc prin atestát şcolar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe basa unui esamen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învĕţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale şcólei civile de fete se primesc eleve cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergĕtóre de la altă şcólă de categoria şcólei civile.

In lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V şi VI de la şcólă elementară-poporală, primirea în oricare clasă a şcólei civile, ce corespunde vîrstei elevei, se póte face numai pe basa unui esamen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcólei, în sensul ordinaţiunii ministeriului regesc-ungar de culte şi instrucţiune publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Esamenul de primire este scutit de taxă.

Elevele cari se inmatriculéză pentru prima-dată la şcóla nóstră, au sĕ producă atestat şcolar, atestat de botez şi certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletoriu), împreunat cu şcóla civilă de fete a Asociaţiunii, în sensul §-lui 6 din statutul de organisare al şcólei, se primesc eleve cari au absolvat cele patru clase ale şcólei civile. Se pot însĕ primí şí eleve cari au absolvat cu calculi buni numai douĕ clase civile, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul şcolar 1902/1903 se pot face din 1—6 Septembre 1902, st. n.

Esamenele de emendare se ţin în 2 Septembre 1902 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au insinuat la direcţiune în terminul prescris.

In 3 Septembre 1902 st. n. la 8 ore a. m. se vor ţiné esamenele de primire, ear' în 4 Septembre se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, şi pentru elevele cari se inscriu prima-dată la acésta şcólă o taxă de inmatriculare de 4 coróne, solvită odată pentru totdeuna. Acelaşi didactru e şi pentru elevele din cursul complementar.

Elevele cari voesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale şcólei civile, sau ale şcólei elementare a Reuniunii femeilor române, au sĕ anunţe acésta de timpuriu la direcţiunea şcólei, înainte de începutul anului şcolar, pentru-ca sĕ se pótă face dispoziţiunile necesare.

Taxa internatului e *400 cor. pe an, plătită înainte în douĕ sau cel mult în patru rate.* Spesele pentru cărţile trebuincióse, pentru materialul de scris, de desemn şi lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pórtă separat de părinţi, precum şi cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în fortepiano şi în limba francesă.

Taxele pentru instrucţiune în fortepiano sunt de douĕ categorii:

a) dacă o elevă voiesce sĕ iee orele singură, se computà la 2 ore pe sĕptĕmână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucțiune în aceeaşi oră, taxa se computǎ la 2 ore pe sěptěmână cu 6 cor. pe lună de elevă; sau

---

*) Din care sumă 2 cor. se contéză pe lună institutului, pentru susţinerea forte-pianelor în stare bună.

b) dacă o elevă voesce sě iee orele singurǎ, se computǎ la 2 ore pe sěptěmână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi oră, taxa se computǎ la 2 ore pe sěptěmână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba francesă, câte 2 ore pe sěptěmână se computǎ pe lună cu cu 2 cor. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcțiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumóse în nemijlocita apropiere a parcului orăşenesc şi e provědut cu apaduct, baie proprie, lumină electrică etc., în cât ofere cele mai bune condiții higienice.

Elevele din internat, afară de şcólă, au în fie-care zi anumite ore de conversațiune în limba francesă, magiară şi germană, după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară şi învață lecțiunile sub conducerea şi cu ajutoriul directórei, al profesórelor şi guvernantelor.

Elevele cari voiesc sě fie primite în internat, au sě aducǎ cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun şi doi piepteni, cari tóte rěmân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $^1/_2$ duzină de fie-care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, un parapleu (cort) şi încălțămintea trebuincióså. Cât pentru toalete noue, sfătuim părinții şi tutorii sě nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, acele toalete se fac aici cu prețuri moderate, prin îngrijirea internatului. Strîns de uniformă se țin: o haină, 2 şurțe în forma unei haine, o pălărie de vară şi una de iarnă, cari necondiționat au sě se facă aici şi cari preste tot vor costa cam 30—40 coróne.

De la direcțiunea şcólei se póte primí prin postă: „Statutul de organisare“ şi „Regulamentul intern“ al şcólei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învěțământ“ şi „Regulamentul ministerial pentru esamenele publice, private, supletorii şi de emendare“, à 20 fil. esemplariul. De la direcțiune se póte primí pentru 2 cor. şí „Monografia“ şcólei, în care pe lângă istoricul institutului se află descris edificiul şcólei şi al internatului în tóte aměnuntele.

Sibiiu, în August 1902.

Direcțiunea şcólei.

NOUTĂŢI

Suveranii români în străinătate. Astăzi au plecat M. M. L. L Regele şi Regina României, din Sinaia, în străinătate. Suveranii români vor călătorí până la Viena împreună, de unde apoi M. Sa Regina va merge la *Neuwied*, ear' M. Sa Regele Carol la *Ischl*, pentru a face visită Monarchului nostru Francisc Iosif I. De la Ischl, unde va remâné numai două zile, M. Sa Regele României va merge la *Gastein*, spre a urma o cură.

*

† Spiridon Dimian, protopresbiter onorar, paroch în *Brețcu* şi timp de 13 ani fost administrator al tractului Treiscaune, a răposat Duminecă în Brețcu, în etate de 75 ani şi după 53 ani de preoție. Inmormêntarea i-s'a făcut Marți (22 Iulie st. n.) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Brețcu. Il jelesce soție-sa *Marina*, fiii Constantin (paroch în Sibiiu) şi Paraschiva m. Renția, şi numěroşi nepoți, strănepoți şi alte rudenii.

*

In amintirea lui Eminescu. Leon *Ghica*, proprietariul moşiei Dumbrăveni a ridicat în parcul din Dumbrăveni un bust de bronz marelui poet Mihail Eminescu. Desvělirea, monumentului s'a făcut Duminecă în presența unui public fórte numěros şi distins. Intrě alții erau presenți: Petru Grădişteanu, Alexandru I. Ghica, Ghica Bragadiru, Al. Davila, colonel Teişeanu, Fl. Marian etc. Bustul e făcut de sculptorul Oscar Spăte, are înălțime de $2^1/_2$ metri şi e aşezat pe soclu de pétră în fața castelului lui L. Ghica şi 'n fața casei în care s'a născut Eminescu.

*

Noul ministeriu român. In România s'a făcut remaniare ministerială. Câțiva ministri vechi au trecut la alte ministerii, ear' ca noi au întrat în guvern domnii *Eugen Statescu*, presidentul senatului, primind conducerea ministeriului de justiție, şi *Emil Costinescu*, directorul băncii generale române, chemat în fruntea ministeriului de finanțe.

Astăzi guvernul român e compus astfel: *Dimitrie Sturdza*, president de consiliu şi ministru de rěsboiu. *Eugen Statescu*, ministru de justiție. *G. Pallade*, ministru de interne. *Emil Costinescu*, ministru de finanțe. *Aurelian*, ministru de domenii. *Spiru Haret*, ministru de instrucțiune publică şi culte. *I. Brătian*, ministru la afaceri străine. *C. Stoicescu*, ministru de lucrări publice.

Noii ministri au fost Joi la Sinaia pentru a depune jurămêntul înaintea Regelui Carol.

*

† Dometiu Dogariu. Mercuri diminéța (30 Iul. n.) a rěposat în *Satutung* învěțătoriul *Dometiu Dogariu*, directorul şcólei române din Satulung bis. sf. Adormiri. Dogariu a fost unul dintrě cei mai buni învěțători ai nostri, şi-a câştigat frumóse merite şi prin scrierea mai multor manuale pentru şcólele elementare. A trăit 56 ani şi a funcționat ca învěțătoriu 37 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut azi.

*

Impěratul Vilhelm la manevrele din Rusia. Cum se scrie din Berlin, împěratul Vilhelm va asista la manevrele flotei rusesci. Spre acest scop va sosi la *Reval* în 4 August. Pentru primirea lui se fac mari pregătiri.

*

Papa cel „roşu“. Se raportéză din Roma dto 29 Iulie, că în locul rěposatului Ledochovski papa a numit *prefect suprem al propagandei* pe cardinalul *Gotti*, ear' pe cardinalul *Agliardi* prefect-director.

*

Din Ponor ni se scriu următórele: Sâmbătă în 13/26 Iulie cam pe la 12 ore din zi o grea furtună împreunată cu gheață de mărimea alunelor s'a descărcat asupra unei părți a comunei Ponor, din comitatul Albei-inferióre, care a durat o óră şi jumětate, în cât a nimicit holdele şi cucuruzele şi a noroit fênațele, acoperindu-le cu un strat de gheață ca de o palmă.

*

Iubileul şcólei militare din Viena. La sfêrşitul lunei Octobre şcóla ces. şi reg. militară din Viena 'şi serbéză jubileul de 50 ani. La acest jubileu vor lua parte toți oficerii cari în cursul celor 50 ani au absolvat cursurile numitei şcóle, ori au funcționat la ea ca profesori, comandanți, etc.

*

Bravură de călăreț. Miron *Costin*, căpitan în armata română, a sosit Joi séra la *Metz*, făcênd calea călare de la Bucureşti până la Metz în 29 zile. Când se apropia de oraş i-au eşit înainte, sě 'l întimpine, şefii autorităților militare şi corpul oficeresc al regimentului de dragoni Nr. 9, cari i-au presentat o cunună de lauri.

*

Execuție cu mórte de om. Sâmbătă era sě se facă execuție asupra averii lui Costa Buzadjia din Torontal-Sziget, la ce Costa s'a opus. Executorul a recuirat gendarmi, la ce Costa s'a repedit asupra executorului sě 'l tóce cu o sapă. In minutul acela însě a rěsunat o puşcătură şi Costa a cădut mort. L'a împuşcat un gendarm. — E prea eftină la puşcături gendarmeria nóstră! In casul de față puteau gendarmii sě facă inofensiv pe nenorocitul Costa fără sě 'l împusce.

*

Păruélă. Eri diminéță (31 Iulie) lucrătorii români angajați pe pusta de la Denta (Banat) au dat în cértă cu lucrători şvabi, ear' din cértă s'a desvoltat păruélă, în cursul căreia s'au dat şí puşcături de revolvěr. Şepte inşi sunt răniți grav. Abia gendarmeria a putut face pace întrě ei. Causele certei nu ni-s'au comunicat.

*

Din Ilia murěşană ni-se scrie: „De mult am simțit noi Românii din Ilia şi jur lipsa unui comerciant român în Ilia, dar' până acum de câteva zile, n'am avut plăcutul prilej de a puté cumpăra pe groşița câştigată cu multă sudóre, cele necesare pentru casă de la un om de legea nóstră, ci numai de la străin, care în loc de stimă pentru că-i susținem din belşug cu familiile lor, primim persiflări față de tot ce e românesc. In acéstă stare a lucrului, ori-ce om cu simțěminte românesci va primí cu bucurie vestea, că tiněrul *Nicolau Foltuțiu*, a deschis un mare deposit de spițerie coloniale în casa lui Stoka Gabor din Ilia, şi-şi va ține de plăcută datorință a'l sprijini. Preoți şi învěțători din jur vor îndeplini o frumósă datorință națională îndemnând şi poporul, ca sě cerceteze prăvălia acestui român.“

*

Esposiție slavă la Petersburg. In 1904 se va țíné la Petersburg mare esposiție, la care vor lua parte cu productele lor artistice, industriale, economice, etc. tóte popórele slave. Scopul esposiției e sě creeze legătură comercială mai intimă întrě popórele slave (Va fi şí alt scop — nemărturisit!). Esposiția va avé protector pe mare-ducele Alexandru Mihailovici.

*

Falsificători de bani. In *Folea* (comitatul Timiş) gendarmeria a aflat la economul Friedrich 68 bancnote de câte 20 coróne, false. Mai mulți locuitori şvabi din numita comună, bănuiți a fi complici la falsificare, au fost arestați.

*

Trei ómeni — şi numai două picióre. La scaldele de mare Folkestone petrece o societate de trei ómeni, cari toți la olaltă au numai două picióre. Unul e schilav de ambe piciórele; acesta dirige biciclul. Ceilalți doi au numai câte un picior, lipsind unuia piciorul drept, celuilalt piciorul stâng; la mânarea biciclului fac astfel *un* om.

*

Colera. Se raportéză din *Cairo*, că Duminecă au murit de colerǎ 38 de inşi şi s'au constatat 35 casuri de îmbolnăviri noue. Ear' din *Petersburg* se raportéză, că în *Carbin* de la 15 până la 23 Iulie s'au bolnăvit de colerǎ 143 ruşi şi 340 chinezi, murind 106 ruşi şi 276 chinezi. Acum epidemia e în decreştere.

*

Dramă în munți. Din Pattenkirchen (Bavaria) se raportéză, că Sâmbătă după amiazi profesorul *Kreuther* în timp ce se scobora de pe muntele Zugspitz a fost lovit de apoplexie şi a murit. Insoțitoriul sěu, un alt profesor, s'a spăriat aşa de tare de nenorocirea colegului sěu, că amețind a cădut şi el în abis. Ambe cadavrele au fost transportate la Pattenkirchen Duminecă.

Convocare.

Deóre-ce şedința de consfătuire asupra înființării unei reuniuni economice în Ilia-murěşană, convocată pe ziua de 24 Iunie a. c. a fost slab de tot cercetată, — nu s'a putut decide nimic meritoric în causă.

Plăcêndu-ne a crede că nu indiferentismul față de instituțiunea proiectată, ci terminul relativ scurt şi ziua târgului de țară, nu tocmai potrivită, în care a fost convocată şedința, este causa neparticipării — ne luăm curaj a convoca o nouă întrunire confidențială în care sě chibzuim asupra scopului amintit, pe ziua de 28 Iulie st. v. a. c. la 11 ore a. m. în şcóla gr. or. din Ilia.

Am regreta mult, dacă vre-un inteligent român din Ilia şi jur şí de la acésta şedință ar absenta fără causă binecuvêntată.

Vorța, la 22 Iulie 1902.

George Perian
paroch gr. or.

Ioachim Ivan
paroch gr. or.

Toma Tămas
paroch gr. or.

Miron Oprean
preot. ort.

Nicolae Juga
învěțătoriu

Ioan Juga
econom

FELIURIMI

Cafeaua — barometru. Un englez afirmă că din o ceaşcă de cafeauă négră se póte ştí ce timp vom avé. Acéstă descoperire englezul a dat'o publicității numai după-ce prin îndelungate esperimente s'a convins despre esactitatea ei. A nume: dacă zăharul pus în cafeauă, în cursul disolvării sale face spumă şi acéstă spumă se adună la mijloc, putem sě contăm la timp senin şi durabil; dacă însě spuma se întinde jur-împrejur la marginile cescii, însémnă că va urma plóie abundantă; când spuma hesitéză întrě míjloc şi margini, — însémnă timp schimbăcios, ear' când fără a se desface tinde spre un singur punct al marginei cescii, — e sigur că va urma plóie moderată. — Cei cari cercetéză cafenelele pot sě facă probă.

*

Din viéța lui Napoleon III. In 1867 împěratul Napoleon III. a cercetat esposiția din Viena. A visitat mai întâiu secția ministeriului de rěsboiu, interesându-l deosebi tunurile, construcția carělor şi torpedii. După aceea a visitat secția industrială, unde 'l interesau cósele, secerile şi plugurile. Aici fabricantul Wertheim, spre a-i arěta ce oțěl escelent e în cósele espuse de el, a luat o cósă şi a tăiat cu ea în două o placă de fer. Când a ridicat însě cósa sě deie, o mână puternică i-a prins pe din dos brațul. Din rěspunsul primit a eşit apoi la ivélă, că cel carel-l înhățase era păzitoriul împěratului. Acesta, neştiind ce voesce Wertheim a credut că ridică cósa sě ucidă pe împěratul.

*

Insectă periculósă. Medicul *Vincente* din Paris scrie în o revistă medicală, că insecta de pe *leandri* (Nerium Orleander), numită „aspiodotus nerii“ transmite *malaria* întocmai ca țînțarii. Vincente îşi baséză aserțiunea pe următórea esperiență: Un membru al unei familii la care era medic de casă, încă de la etatea de 19 ani suferia de malarie. Intr'aceea familia acuirase de undeva leandri şi 'i ținea în casă, şi nu mult după aceea au căpětat bóla malariei şi doi băeți. Din întêmplare medicului i-a venit ideia sě cerceteze: nu cumva leandrii au avut vr'o influință la îmbolnăvirea băieților? Esaminând apoi insectele aflătóre pe leandri a aflat în gura lor germeni şi spore malarice fórte bine desvoltate. Astfel s'a constatat, că insectele acestea primesc germenii malariei şi la ocasiuni date îi transmit la om. De altcum în regiuni malarice şi deosebi în Algir esistă credința poporală, că stând sub leandri omul capětă friguri, care credință, cum resultă din cercetările făcute de Vincente, este basată.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Pătrunşi de dragostea curată față de sfânta nóstră biserică străbună, la indemnul parochului lor, mai mulți creştini evlavioşi de aici au făcut mai multe dăruiri pe séma bisericei nóstre din *Daia-săséscă*, tractul Sighişórei, destul de sěracă, mai cu sémă la cărțile trebuincióse la cultul divin, anume:

1. Ioan Babeş, sen. Nr. 63 pe, patul morții sale a testat un pămênt în estensiune de 1300 stângini □.
2. Fiul acestuia Simion, I. Babeş, mineiul lunilor Februarie şi Martie şi esplicarea evangeliilor.
3. Fratele acestuia, Zosim I Babeş, un liturgier.
4. Ioan Z. Babeş mineiul lunei Octobre.
5. David Oprea născut în Paloş, un apostol.
6. Fratele acestuia, locuitoriu aici, Nicolae Oprea, mineiul lunei Ianuariu.
7. Constantin G. Catrinoiu (strěin) mineele lunilor April şi Septembre.
8. Bucur şi Ana Manta mineiul lunei Maiu.
9. Nicolae Lungociu mineele lunilor Iunie şi Iulie.
10. Familia Constantin (Aron) Manta afară de unele obiecte mai puțin prețióse şi de un sticharíu alb, în tovărăşie cu Maria N. Fleşar a dăruit încă şi un mineiu de pe luna August.
11. Zaharie (Nicolae) Fleşar mineiul lunei Novembre.
12. Ioan Lungociu sen. o cădelniță.
13. Ioan Lungociu jun. o candelă mică în altariu şi untul de lemn trebuincios.
14. Ioanichie German 20 cor.
15. Augustin Morar un policandru pentru 18 lumini.
16. Ilie Chelemen mineiul lunei Decembre; — tóte cărțile acestea legate bine şi tipărite cu litere străbune.
17. Ispas Becheş două sfesnice pe prestol.

De-şi comitetul nostru parocial cu bucurie a luat act despre aceste frumóse dăruiri, esprimându-le mulțămită protocolară, totuşi cred a nu fi de prisos dacă subscrisul în numele poporului nostru credincios de aici vine a se achita de datorința de recunoscință față de acesti evlavioşi creştini şi a le esprima sincera mulțămită şi pe acéstă cale, şi acésta din causă că celor mai mulți dintr'înşii emigrați parte în România, parte în America, nu li-s'a putut esprima mulțămita în persónă deoparte, ear' de alta, ca alții vědênd faptele lor cele bune, imitându-i „sě preamăréscă pre Tatăl (nostru) cel din ceriuri“.

Preabunul Dzeu, care fie-căruia faptele săvêrşite le rěsplătesce după vrednicie, părtaşi facă-i fericirii vremelnice şi vecinice.

Daia-săséscă, la 9 Iulie 1902.

Ioan Hěrțiógă
paroch gr. ort.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rěspunderea.

Nr. 573/1902. [125] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕțătoresci** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Têrnava se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Boian**, douĕ posturi, fie-care cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir și lemne de foc.

2. **Bobohalma**. 3. **Cetatea-de-baltă**. 4. **Crăciunel**. 5. **Heria**. 6. **Lepindea**. 7. **Sânbenedic**. 8. **Șoimușul român**. 9. **Șilea-magiară** și 10. **Suplac** — în fie care din acestea comune cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și spre a fi cunoscuți poporului, și totodată au sĕ conducă cântările cu elevii de școlă și cu adulții în strană.

Cererile instruite conform legilor în vigóre sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 12 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 39/1902 [126] 1—3

Concurs

Pentru alegerea de **învĕțătoriu** la școla română gr. or. din **Deva** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Pe lângă cualificațiunea și îndatoririle normate, cu preferință se admit la concurs acei învĕțători practici, cari dovedesc pricepere și sporiu în învĕțarea cantului după note și conducerea unui cor de 4 voci.

Spre acest scop concurenții încă înainte de espirarea terminului de concurs au sĕ se presenteze la biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci și în conducerea corului de 4 voci.

Emolumentele sunt:

a) 600 cor. salariu învĕțătoresc anual solvit regulat în rate lunare anticipative, *b*) cuincuenalele de 100 cor., ce se vor computa numai după instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt de 5 ani la școla nóstră, *c*) 240 cor., honorarii anuali pentru învĕțarea notelor în școlă, instruirea și conducerea corului la deosebite ocasiuni și ținerea stranei în biserică. Acest honorariu se va pune în decurgere numai după-ce alesul în decurs de 3 luni va dovedí aptitudinea la conducerea corului, *d*) locuință în școlă, *e*) lemnele trebuincióse după datina statorită, *f*) venite laterale de la funcțiuni cantorale, concerte și alte ocasiuni.

Concurenții au a-și aștérne cererile instruite în sensul legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral al Devei în terminul deschis.

Deva, din ședința comitetului parochial ținută la 30 Iunie v. (13 Iuniu n.) 1902.

George Gila presed. al com. par.
Romul Popa notariu al com. par.

Nr. 371/1902.
Vidi.

George Romanul.
protopresbiter

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
- 1 păreche nasturi pentru manchete aurițí marca „Garantie“.
- 1 garnitură nasturi aurițí (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 10—15

Asigurarea pe viéță

este astăzi pentru viitoriul fie-cărei familii un factor atât de important, în cât o poliță de asigurare pe viéță sĕ nu lipséscă în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutoriul imediat în casul morții, mai oferă asigurațílor rĕmași în viéță încă și 3½—4½% **interese** după banii solviți. In țéra nóstră esistă o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălțimea chemărei sale — corĕspunde acestor cerințe, și aceea este banca

„THE MUTUAL“

Acéstă bancă e **cea mai mare** și **cea mai avută bancă** de asigurare **din lume**, dispunĕnd cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci 1.828,180.000.

Ea își are direcțiunea sa generală în New-York (America) și posede în patria nóstră concesiunea și garanța pretinsă de legile țerii. **Neavênd acționari venitul ei întreg îl distribue întrĕ cei asigurați.** Asigurări se efectuesc în tóte combinațiile.

Direcțiunea pentru părțile ardelene:

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

Representanța cu corespondență în limba română în

Sibiiu, strada Wiesen Nr. 10

Representant:

Eugen C. Pipoș.

[57] 4

Nr. 346/1902. [94] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** la școlele din comunele mai jos însemnate — protopresbiteratul Mercurei — se deschide concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

1. **Apoldul-inferior**, douĕ posturi cu salariu anual de câte 600 cor. și relut de cuartir 60 cor., eventual cuartir natural de câte o odae în edificiul școlei.

2. **Dobârca**, un post, salariu 600 cor., cuartir natural în edificiul școlei (o sórte de circa 3 cară de lemne din pădurea comunală).

3. **Beșinĕu**, un post, salariu 600 cor., pentru cuartir și relut de lemne 40 cor.

5. **Rod**, un post, salariu 600 cor., relut de cuartir și de grădină 100 corône.

6. **Reciu**, un post, salariu 600 cor., cuartir natural și grădină pentru legumi.

Aspiranții la aceste posturi au a-și înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Mercurei (Ioan Droc) în Sĕliște în terminul deschis, — și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică în comuna la care reflectéză. Invĕțătorii aleși vor fi obligați a ține strană sau a cânta cu elevii lor Dumineca și în sĕrbători la liturgie.

Sĕliște, la 28 Iunie 1902 v.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

I. Droc
protopop.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Atelier de lăcătușerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscința onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulți ani în cele mai renumite ateliere din monarchie și străinătate, ca al dlui **Valerian Gillar**, lăcătușul de artă și construcție al curții ces. și reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătușerie de artă și construcție

în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparținĕtóre acestei branșe, precum:

Porți de fer, balcóne, terase,
galerii, grilajuri de scări și morminte, marchise,
antreuri, luminătóre,
case pentru flori (florării) etc. etc.

în ori-ce stil și după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice și mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de solid **lucrate** și cu **prețurile cele mai moderate.**

Sperând că P. T. public mĕ va onora cu numĕróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuș român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă

Eremie Purece
măestru lăcătuș.

[69] 7—10

Harmonice și Aristóne

din cele mai renumite fabrici.

Vêndarea în detail cu prețurile fabricei.

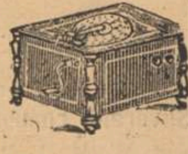

Harmonică Nr. 1, calitate superióră cu 3 burdufuri, 10 clape, claviatură deschisă, foile legate de jur împrejur cu nickel, 2 registre și 2 basuri. **Prețul 10 cor. 75 fil.** Aceeași harmonică însĕ cu 2 registre și 1 tremolo **12 cor. 75 fil.** — **Harmonică Nr. 2**, calitate extrafină, lemn de mahagoni, tonuri de oțel, 10 clape, claviatură deschisă, clape aurite, 2 burdufuri, foile legate la colțuri cu nickel, 2 registre, 1 tremulo și 2 basuri. **Prețul 14 cor. 75 fil.** Aceeași harmonică însĕ cu 3 registre **17 cor 75 fil.** — **Harmonică Nr. 3**, cu 19 clape în douĕ rênduri, 3 burdufuri, 4 registre, 4 basuri, tonuri de oțel. **Prețul 19 cor. 75 fil.** — **Metodă practică** cu ajutoriul căreia póte învĕța ori-cine sĕ cânte imediat cu harmonica. **Prețul 75 fil.** Acéstă metodă conține 28 cântece, din cari sunt 6 românesci. NB. Transportul costă la fie care harmonie **85 fil.**

Ariston perfecționat cu note de metal. Mărimea Nr. 1: lungimea 34 cm, lățimea 26 cm., înălțimea 19 cm., costă împreună cu 6 note **23 cor. 75 fil.** — Mărimea Nr. 2: lungimea 37 cm., lățimea 35 cm., înălțimea 17 cm., împreună cu 6 note **35 cor.** — Adaus pentru porto **cor. 1·25.**

La nemulțămire se înapoiază imediat banii. [127] 1—52

Aparat de ras

cu care ori cine se póte rade cu cea mai mare siguranță fără a se tăia.

Acest aparat este cel mai nou, cel mai solid și cel mai practic din câte se află în comerciu. Prețul aparatului împreună cu curea de ascuțit și tóte accesoriile necesare este **cor. 8.75.** Porto costă **85 fil.**

Mașină de tuns

ultimul model, sistem francez, cu care ori-cine póte tunde fără nici o practică. Prețul mașinei complete este **cor. 10.** Porto costă 85 fil.

La nemulțămire se înapoiază banii.

Samu Lindenberg, Budapesta

Vadász utcza Nr. 42/K.

Din mulțămirile primite:

Am primit aparatul de ras de la Dvóstră, de care m'am bucurat; l'am încercat și sunt fórte mulțămit. Sĕ faceți bine sĕ 'mi trimiteți și o mașină de tuns cu **cor. 10.** Salutându-vĕ cu stimă — **Ioan Codea lui Simion**, econom în Jibot (Alkenyér) Hunyadm.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Marţi 23 Iulie (5 August) 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Ce ţie nu-ţi place...

E aşa de cunoscut şi aşa de banal a mai repeta constatările, că la noi magiarisarea se face cu foc şi fer — cum s'ar zice.

Numele de localităţi, de văi şi munţi şi oraşe, numele de familie, sunt magiarisate — *cu forţa*; deosebi bieţii amploiaţi şi lucrători de pe la căile ferate ar ştí sĕ spună multe din siluirile magiarisării. Şi acéstă magiarisare forţată, pentru detentorii puterii de stat împreună cu toţi sateliţii lor, e lucru patriotic, e lucru moral.

In România trăiesc zeci de mii de pripăşiţi sĕcui şi magiari, cari acolo şi-au întemeiat familie, şi-au făcut avere şi prefer sĕ rĕmână întrĕ „valahii barbari", de cât sĕ se re'ntórcă la bunătăţile patriei vechi. Unii dintrĕ acestia — póte din sentiment curat, póte din speculă — cer de la guvern concesiune sĕ-şi *romaniseze numele.* Nime nu 'i silesce, nime nu se bucură de aceste schimbări de nume; dar' dacă omul vrea, — ce sĕ-i faci?! In România însĕ la astfel de schimbări de nume are cuvênt întrégă ţéra; guvernul publică în foile oficiale cererea respectivului, cu somaţia, ca în anumit termin cine are ceva de obiecţionat (d. es. dacă respectivul voiesce sĕ iee un nume propriu al cutărei familii originar române), sĕ înainteze aceste obiecţiuni la guvern. Evident că acéstă procedură, basată pe lege, *nu are în vedere uşurarea schimbărilor de nume*, sau a romanisării, ci tocmai *împedecarea,* în cât se póte. A vorbí deci de siluiri de romanisare, privitor la pripăşiţii de prin România, e tot atât de adevĕrat, cum e a susţiné că la noi nu se fac siluiri de magiarisare.

Şi totuşi ziarele unguresci, deosebi „Független Magyarország", acest depositar al tuturor insultelor şi calumniilor la adresa a tot ce e românesc, — are obrăznicia sĕ susţină că în România „fraţii secui" sunt siluiţi sĕ-şi romaniseze numele şi sĕ se romaniseze! Anume, în numĕrul dto 2 August, sub titlul „Valahisarea magiarilor în România" scrie următórele:

„Magiarii cari trăesc în România sunt espuşi la mare ispită: ori renunţă la a fi magiari, ori se espun pe ei şi familiile lor la deplina pustiire, la cea mai înfiorătóre murire de fóme. Guvernul român plănuesce adecă revisuirea articolului VII din constituţie şi împământenirea sudiţilor străini. In consiliul de ministri ţinut nu de mult în acéstă cestiune guvernul a enunţat, că mai întâiu pe aceia cari vorbesc perfect limba română, *'i va silí sĕ-şi iee nume patronimice* (de familie) *române* şi sĕ-şi acuire în ţéră imobilii în cât se póte neînstrăinabile.

„E cunoscut, că în România trăesc de zeci de ani deja mulţi fraţi de ai nostri sĕcui, şi prin lupte teribile şi-au făcut avere. Acestia şi copíii lor au învĕţat limba română şi deja de mult fac parte însemnată în clasa socială medie a României. Asupra acestor nenorociţi şi-a aruncat mai întâiu mrejea guvernul român şi voesce cu tot preţul sĕ 'i contopiască în corpul naţiunii române. Mai mulţi industriaşi şi comercianţi bogaţi, magiari de origine, au fost somaţi confidenţial din partea autorităţilor administraţiunii publice, ca în scurt timp sĕ petiţioneze la ministrul de justiţie pentru nume patronimic român, căci se apropie timpul când *străinul în România ori va fi român ori are sĕ-şi iee catrafusele* („vagy onnan kipusztul"). Fórte mulţi dintrĕ sudiţii magiari stabiliţi în România au luat în serios advertismentul prefecţilor şi *cer în massă schimbarea numelui lor cu nume românesc*". .... „Intrĕ nenorociţii petiţionători cetim şi numele compatriotului nostru *Kovács* Sándor născut în Csik-Gyimes, care voesce sĕ-şi schimbe numele onorabil magiar cu porecla românéscă „*Silivestru*". Şi-au romanisat până acum numele Mezei Péter în „Campianu Petre", Kötényi Gábor în „Gavrila Coltescu", din Terepes József a devenit Iosif Arenescu, etc. Cei neînsuraţi, cari nici că se află aşa de mult timp în România, 'şi fac adevĕrată falǎ cu faptul că pot sĕ-şi schimbe numele magiar cu nume românesc. Ceea ce mai trist e însĕ, e, că dintrĕ magiari nu cei sĕraci lipiţi pământului îşi lapĕdă numele magiar şi în multe casuri şi nobilimea, ci mai ales *aceia devin renegaţi, cari şi-au căştigat avere frumósă*, cu care, dacă s'ar re'ntórce în patria lor, ar puté sĕ se fericéscă şì aici.

.....„Magiarii din România au învĕţat până acum limba valahă, ear' acum îşi schimbă cu nume valah numele onorabil magiar... acesta e lucru fórte trist.

„Lucru fórte natural e şì acela, că nepăsarea şi neinteresarea guvernului magiar încă uşuréză guvernului român munca întru a puté sĕ romaniseze dincolo şi dincóci de Carpaţi. In Bucureşti consulatele nóstre vorbesc cu magiarul nemţesce şi bietul om, prigonit de sórte, amărît, în sfêrşit se aruncă în braţele molochului valach, ... căci nu se interesézǎ de el nimenea! Acésta e un rĕu fórte mare. Ear' de acì încolo rĕul va fi încă şi mai mare!"

Acesta e ponosul numitei foi kossuthiste. De sine înţeles însĕ, că în ceeace privesce siluirea romanisării „fraţilor" articolul spune ne-adevĕr, pentru-că legea la care se face provocare tinde chiar la contrariul: sĕ împedece ori barem sĕ îngreuneze străinilor romanisarea numelui. Dar' sĕ admitem pe un moment, că aşa este cum susţine articolul, şi aşa fiind întrebăm pe cei de la „Független Magyarország" şi pe toţi compatrioţii nostri magiari: *Vĕ place? Vĕ cade bine că fraţii vostri sunt siluiţi sĕ se lapede de numele strămoşesc şi sĕ-şi renege naţionalitatea?*...

Hotărît că nu vĕ cade bine şi nici că póte sĕ vĕ cadă bine. Ce sĕ zicem deci noi, cari *nu ne facem falǎ din magiarisarea numelui nostru,* cum zice articolul acì reprodus că-şi fac magiarii emigraţi în România; noi, cari nu ni-l magiarisăm, *dar' ni-l magiariséză autorităţile de la justiţie, de la administraţie,* etc. *fără sĕ le pese că voim noi óre*, ori *nu*; ni-l magiariséză şefii de la căile ferate şi alte întreprinderi de stat şi private, punênd lucrătorilor şi amploiaţilor nemagiari alternativa, că ori îşi magiariséză numele ori vor fi dimişi. Ni-se magiariséză, fără se se ţină cont de voinţa nóstră, numirile munţilor şi văilor zeci de veacuri locuite de noi şi numite cu nume românesc, etc. etc. *Acésta e siluire*, cinstiţi lamentatori asupra sorţii magiarilor pripăşiţi în România. *Voi siluiţi* magiarisarea naţionalităţilor. Nu lamentaţi deci asupra *închipuitei* siluiri de romanisare, ci meditaţi puţin asupra stărilor de a casă, apoi cugetaţi puţin la sentinţa înţeléptă:

Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face"
.... *dacă doresci, ca nici altul sĕ nu-ţi facă ţie.*

Din Viena.

O frumósă sĕrbare militară.

Joi în 25 Iulie a. c. — din causă de serviciu, cu o amânare de o lună — a serbat în Viena regimentul 43, care se recrutéză din ţinutul Caransebeşului şi în care servesc peste 95% Români, amintirea bătăliei de la Custozza, în care regimentul românesc a luptat cu multă bărbăţie şi bravură, contribuind în cea mai mare parte la învingerea Austriacilor asupra Italienilor.

Cu acésta ocasiune casarma „archiducele Albrecht", situată în Prater, a fost minunat decorată şi întrégă serbare, favorisată fiind de un timp frumos, a avut un caracter fórte demn.

La 7½ ore diminéţa, după-ce întreg regimentul 43 sub comanda colonelului *Zednick* nobil de Zeldegg, în frunte cu stégul, s'a postat în colóne înaintea cortului făcut anume în curtea casarmei pentru săvêrşirea rugăciunilor necesare, preotul militar gr. ort. român *Pavel Boldea* a celebrat serviciul divin, la care afară de corpul milităresc au luat parte şi mulţi membri ai coloniei române, precum şi alţi óspeţi, cu cea mai mare pietate şi solemnitate. Rĕspunsurile rituale în decursul liturgiei campestre au fost cântate în mod fórte frumos de 34 coristi, sub

FOIŞÓRĂ

Apa tinereţelor.

Poveste.

de **Laurenţiu Ciorbea.**

(Urmare).

După aceea la rêndul lor întrebând şi ei pe feciorul nostru că cine şi de de unde e şi în ce cale umblă, acela le spuse din fir în pĕr după cum vĕ spuseiu şi eu dumneavóstră.

— „Se vede că eşti om cu noroc, dragul nostru, ziseră amêndoi de-odată, de-ai nimerit tocmai pe aicea, căci iată unde e cetatea zînelor. I-o arătară şi apoi îl învĕţară că ce şi cum sĕ facă dacă voesce sĕ scape cu faţă curată, şi luându-şi rĕmas bun se despărţiră.

Ajungênd feciorul Verdelui-Impĕrat la fântâna cu apa tinereţelor, care era impresurată cu un zid înalt şi gros şi păzită de tot feliul de fiarĕ care de care mai sĕlbatice şi mai gróznice, nu se cutezà apropia acolo. Ce era sĕ facă deci? Se puse în genunchi şi rugà pe Dumnezeu sĕ facă ceva sĕ alunge dihăniile acelea din jurul fântânei, ca sĕ pótă lua apă. Şi dădù Dumnezeu drăguţul o plóie, dar' ce plóie, de gândeai că se potópe lumea, nu alta, şi minunea minunilor, cât ai bate 'n palme se spăriară tóte fiarĕle şi-o tuliră care în càtro, sĕ se ascundă, ear' feciorul Verdelui-Impĕrat dete fuga la fântână, îşi umplù vasele cu apă; dar' când sĕ plece dete cu ochii de un stêlp cu o tablă pe care cetì: „cine o vení sĕ iee din apa tinereţelor de la fântâna crăiesei zînelor, sĕ între în casa cea de aur". Şi trecù feciorul Impĕratului-Verde prin casa de aramă şi prin cea de argint, şi nu vĕḑù nimic deosebit; dar' când întrà în cea de aur, găsì pe crăiasa zinelor, frumseţa frumóselor, culcată pe un pat de flori ce se legăna în aer. Şi îndată îndrăgostindu-se în ea, îi furà inelele din degete, o sărutà şi apoi eşì afară, încălecà şi plecà.

Dar' când trecù preste zid, calul scăpătà o lécă, şi atinse cu un fir de pĕr din códă zidul. Atunci zidul se clătinà de îndată se deşteptà crăiasa zînelor şi vĕḑù că i-au perit inelele din degete, pe când gura îi ardea încă de sărutare. Şi neputêndu-se stăpâní de mănie şi nĕcaz, chiemà tóte fiarĕle şi începù sĕ le bată, întrebându-le cà cine a venit de a luat din apa tinereţelor? Ele se tânguiau şi rĕspundeau că nu ştiu nimica. Numai un spurcat de smeu ce se ascunse-se într'un unghiuleţ îl vĕḑuse pe fecior şi spuse, că are sĕ mérgă după el, sĕ 'l prindă, dacă va fi pus mai mare preste celelalte fiarĕ.

Crăiasa zînelor se învoì, ear' smeul o şi tulì după fecior în ruptul capului şi nu în multă vreme îl ajunse, că el alerga ca gândul.

Calul simţì că se apropie cineva, şi zise stăpânului sĕu sĕ se uite 'napoi şi sĕ-i spună ce vede.

— O flacără mare, rĕspunse feciorul Impĕratului-Verde.

— Aruncă pieptenul, stâpâne, — că dacă nu e rĕu de noi.

Feciorul împĕratului-Verde îl aruncà şi îndată se făcù din el o pădure désă de nu putea străbate nici purecele prin ea, dar' smeul viclean se prefăcù în stol de cióre şi sburà pe de-asupra pădurii venind ca gândul spre ei.

— Ce mai veḑi stăpâne, căci mĕ arde în spate? întrabà calul după-ce mai trecù o lécă de timp.

— Un stol de cióre!

— Aruncă şi greşia, căci de nu suntem perduţi, zise eară calul, căci calul acesta, mĕ rog dumnea vóstră, care era de la baba a treia, dacă vĕ aduceţi bine aminte, era nesdravĕn şi tot ştia ce e de făcut şi ce are sĕ se întêmple. Şi cum aruncà feciorul greşia, îndată se făcù îndărătul lor un munte de pétră.

Şi se apucà smeul şi rósĕ, rósĕ pănă-ce îşi făcù drum prin el şi haid după fecior cu o falcă 'n ceriu, stele măturând, cu alta pe pământ, tot prăpădind.

Când era sĕ'i ajungă de nou, feciorul Verdelui-Impĕrat aruncà cutea, şi se făcù din ea un munte de fer, 'nalt din ceriu până 'n pământ.

— Acum sĕ stăm sĕ ne odihnim niţĕl, stăpâne, — zise calul abia suflând, ear' feciorul Impĕratului-Verde descălecà şi calul începù sĕ pască. Smeul se tot cerca sĕ ródă muntele de fer, dar' nu putù, şi vĕḑênd că cu puterea n'o nimeresce, se luà la vicleşug, rugându-se adecă de feciorul Verdelui-Impĕrat sĕ facă o gaură cu paloşul că vrea numai sĕ 'l vadă cum e la faţă.

Feciorul creḑù smeului şi îi făcù pe voie. Smeului încă numai atâta i-a trebuit, căci din găuricea aceea făcù el o gaură mare-mare pe care scóse capul.

— Ce-ai făcut stăpâne? zise calul băgând de sémă ce se întêmplase; suie-te iute pe mine, că ne mănâncă smeul.

conducerea suboficerului *Ionescu*, de naştere din Jupalnic.

După serviciul divin părintele *Boldea* a rostit de la altariu în limba românéscă o cuvêntare inspirată de un cald patriotism. A vorbit despre gloriósa istorie a regimentului, începênd de la anul înfiinţării lui, adecă 1715, şi a arătat cum Românii pe tóte câmpiile de bătaie din Europa au luptat cu bravură şi vitejie pentru gloria patriei, dovedind prin acésta dinastiei totdeuna credinţă neclintită. Descrie apoi în mod strălucit tabloul luptei de la Custozza, cum regimentul românesc 43 a năvălit asupra inimicului pe Valea-Busa şi cum pe Monte-Belvedere s'a luptat cu atâta bărbăţie şi bravură, în-cât nu numai a învins, ci a nimicit cu desăvêrşire pe duşmanul, care era pe acel munte de trei-ori mai numĕros. Astfel părinţii şi strămoşii nostri români au precumpĕnit şi contribuit mai mult la strălucita învingere a Austriacilor asupra Italienilor din 24 Iunie 1866.

Cu o defilare în adevĕr de model în faţa comandantului *Zednick* nobil de Zeldegg s'a încheiat acéstă parte a serbării.

Le 9 ore înainte de amiazi s'a ţinut tragerea la ţîntă a oficerilor şi a soldaţilor, cu care ocasiune s'au împărţit bravilor ţintaşi mai multe feliuri de premii.

Finindu-se acest punct din programul zilei, cu care ocasiune s'a putut proba din nou iscusinţa şi destoinicia Românului în manipularea armei, urméză la 1 oră prânzul de gală al oficerilor şi óspeţilor invitaţi, în decursul căruia s'au ţinut mai multe toaste, dintrĕ cari mai remarcabile au fost: al dlui colonel *Zednick* pentru Majestatea Sa, apoi al dlui colonel *Cucu* pentru óspeţi şi al dlui *Boldea* pentru viitoriul şi înflorirea regimentului. Soldaţilor li-s'a dat la prânz şi cină aşijderea un bogat menagiu.

După amiazi cam pe la orele $4^1/_2$ au început cântările şi jocurile naţionale, esecutate într'un mod fórte de lăudat.

Aici şi-a ajuns serbarea punctul de culminaţiune, când bravii feciori în costumuri naţionale şi cu tricolor pe piept, au stors admiraţiunea publicului present prin mai multe cântece, fórte frumos esecutate sub conducerea suboficerului Ionescu, al căror refren era vitejia şi gloria Românilor.

Intr'un mod tot aşa de demn şi de frumos s'a făcut aranjarea jocurilor naţionale, precum Hora, Căluşeriul şi Bătuta, jucate admirabil de 21 feciori — pe cap cu căciuli lungi şi cu pene negre, sub conducerea vătavului, a suboficeriului *Barcu* din Bocşa-română. Se putea cetí pe faţa feciorilor mândria naţională, la esecutarea acestor jocuri, şi din o înfăţoşare aşa de voinicéscă şi-au putut forma şi străinii o credinţă mai tare despre vitejia românului. După terminarea jocurilor ai isbucnit din tóte părţile, atât din partea publicului vienez, cât şi a unui numĕr mare al membrilor coloniei române adunat, aplause furtunóse şi strigăte de bravo, trăiască etc. rĕsplătind publicul astfel truda şi ostănéla soldaţilor, cari ni-au procurat o petrecere şi distragere destul de frumósă, atât nouĕ cât şi străinilor.

La aranjarea petrecerii jocurilor şi a cântărilor naţionale au ostenit mult bravii oficeri români: majorul *Ioan Manoilovici*, căpitanul *Petru Babeu* şi locotenentul *Ioan Brad*, cari merită tótă lauda pentru zelul cu care au căutat sĕ fie şi de astădată sĕrbătorită ziua învingerii de la Custozza într'un mod frumos şi demn de numele reregimentului român.

Cu acésta ocasiune notez, că regele Alesandru al Sêrbiei a conferit preotului militar *Pavel Boldea* ordul Sfântului Sava, ca recunoscinţă şi remunerare pentru serviciile prestate cu ocasiunea înmormêntării regeluí *Milan*. Din acest incident bravului nostru părinte *Boldea* i-s'au adus furtunóse şi binemeritate ovaţiuni din tóte părţile.

Participantul.

In chestia concubinatelor.

de **George Rain**, preot.

(Urmare şi fine.)

— „Cum te cheamă?" 'l întrebà protopresbiterul. El spune. — „Dta ai ceva nĕcaz în comună, numele acesta mi-se pare cunoscut din un protocl al comitetului parochial, spune deci curat de ai ceva, sĕ nu mai caut prin protocóle!" — „Apoi... am mĕ rog la Sfinţia Sa, dar' nu aşa lucru mare... iacă am adus o fată după copilul meu, dară am de gând sĕ-i cunun acum întrĕ posturi, (carneval), apoi pentru un lucru ce l'au făcut toţi, eu pentru ce sĕ mai pun şi bani!" — Protopopul: (prefăcêndu-se, că caută cu cerusa pe călindariul de părete) tocmai poimâne era sĕ es la faţa locului în causa Dtale, ca sĕ aflu despre adevĕrul celor arătate şi despre acela, că nu te-ai supus hotărîrei comitetului parochial; acum însĕ fiind-că ai venit Dta, nu-ţi mai fac spese... etc. etc. şi astfel dându-i poveţele trebuinciόse şi arătându-i, că parochul este constrîns a purcede în chipul acesta, — omul meu s'a întors la mine ca prietin cu cuvintele: acum sciu părinte, că legea-ţi poruncesce şi Dtale sĕ faci aşa, eată cele 5 cor., le predau epitropului, şi cu crucea sĕ faci bine sĕ vii la mine, căci după Bobotéză vom cununa copiii, aşa mi-a spus Sfinţia Sa Dl protopop. S'a întêmplat.

Nu mai puţin s'a nisuit P. O. acelaş a scóte la ivélă cu mai mult aplomb chestia causei acesteia înaintea comitetului parochial cu ocasiunea visitaţiunilor canonice. Repet, ródele obţinute în acésta — precum şi în alte direcţiuni de natură morală religiósă la credincioşii comunei acesteia, — în cea mai mare parte prudentului Sĕu tact sunt a se atribuí. Ca resplată, pentru aceste laudabile şi folositóre ostenele prestate cu oficiósă abnegaţiune şi multă bunăvoinţă — sĕrvéscă-I stima şi recunoscinţa ce îi păstrăm în inimile nóstre!

Ca mijloc pentru combaterea concubinatului se mai amintesce din partea multora şi recercarea organelor politice. Negreşit că s'ar arĕta ducĕtor la scop, dacă acele organe şi-ar da sucursul cu intenţiuni bune şi curate în meritul causei. Deci unde preotul simte necesitatea de a face us de acest mijloc — la cas că e convins despre obţinerea óre-cărei isbânde, ceea-ce din însuşirile şi înclinările respectivului „Domn" uşor se póte deduce — acolo negreşit sĕ se şi foloséscă de acest mijloc, căci prin aceea ómenii nostri ar înţelege, că chiar şi Dl solgăbirău pedepsesce pe cei nelegiuiţi. Unde însĕ preotul nu e pe deplin convins de efectul bun obvenind în urma acestui pas, — mai bine sĕ abstee de la el, căci uşor s'ar puté observa contrariul.

„Causa înmulţirii concubinatelor o forméză slăbirea credinţei" a zis un venerabil părinte protopop şi deputat sinodal în ultima sesiune sinodală. Dintrĕ tóte câte s'au înşirat acolo de a fi izvórele rĕului, — acesta ţine adevĕrul cel mai curat şi mai general. De lipsă ar fi deci întărirea credinţei! Ear' întărirea credinţei şi prin urmare şi sĕcarea celui mai esenţial isvor al concubinatelor numai prin manifestaţiuni religióse de natură mai impunĕtóre, împreunate cu predici, s'ar puté ajunge mai uşor. N'ar fi óre ducĕtor la scop, dacă în sensul acesta pe locurile cu pricina s'ar înţelege preoţii nostri, ca din când în când sĕ se presinte câte 4—5, eventual mai mulţi în câte o serbătóre acuşi într'una acuşi într'alta comună, ca acolo dimpreună cu parochul local sĕ celebreze sta liturgie urmată şi de o predică acomodată şi rostită din partea vre-unui preot străin?? Cu astfel de ocasiuni n'ar rĕmâné suflet de om acasă — afară de cei neputincioşi, — ci cu toţii ar alerga la biserică, chiar şí acolo unde unii ómeni nu vĕd biserica din pasci în pasci! Prin predica rostită din partea preotului străin — cu conţinut din materia desamintită — se deşteaptă ascultătoriul şi vine la convingerea, că „traiul în fărădelege" nu numai în satul — şi prin preotul seu este combătut, ci pretutindenea şi din partea tuturor preoţilor. Dacă s'ar cualifica de ducătóre la scop o astfel de procedură, ar fi pagubă sĕ n'o îmbrăţişăm. Organele politice nu sunt îndreptăţite a-i pune pedeci sub nici un pretecst — la ce vor cugeta unii — càci intenţiunea de a promova moralitatea, peatra fundamentală a păcii şi liniştei, nu póte fi înfruntată din partea organelor unui stat pe al cărui emblemă strălucesce crucea stropită cu sângele scump al moralităţii întrupate!

Dar' se mai cercăm un mijloc, care póte va fi cel mai puternic.

In ultimul pasagiu al circulariului P. V. C. archidiecesan amintit mai sus, cetim: „fie-care paroch sau administrator parochial se îndatoréză a raporta oficiului ppesc concernent, ce mĕsuri a luat în sfera competenţei sale pentru stirpirea convieţuirilor ilegale".

La ce ne provócă cele zise aci? *a*) Sĕ luăm mĕsuri, adecă sĕ lucrăm în contra rĕului; *b*) Sĕ arĕtăm protopopului ce am lucrat precum şi efectul lucrărei.

S'a satisfăcut acestei provocări? Nici în conferenţele preoţesci puse în practică în urma fericitei idei a I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit al nostru, nici în sinódele protopopesci n'am auzit sau cetit sĕ se fi arătat, că cutare preot în cutare cas concret adecă în casul de concubinaţie a lui N. N. din comuna N. aşa sau aşa a purces, şi urmarea cutare a fost! Pentru ce? N'au mai obvenit casuri de asemenea natură? Cum de-i mai mare dară numĕrul concubinatelor? Tot atâtea întrebări, la cari rĕspuns scusător nu putem da. Ce am putut auḑí în acele conveniri, este desrepeţitul: „tot se sporesc concubinatele", şi earăşi (se scrie pe hârtie), preotul este dator a lucra din tóte puterile, ca sĕ împedece lăţirea lor etc.

Dacă dorim a atinge scopul urmărit, sĕ împlinim acel cerculariu; şi fie-care preot *în fie-care cas* sĕ se foloséscă de tóte mijlócele posibile şi ori reuşita, ori nereuşita urmărirei sale sĕ o notifice protopopului!! A te scusa cu: eu vĕd că se înmulţesc, dar' n'am ce le face, şi tu în realitate nici nu faci nimic, este lucrul cel mai uşor! Chiar şi de nu ţi-ai ajuns ţinta, arată-ţi *lucrarea prestată* întru ajungerea aceleia! Nici aceea nu te póte scusa dacă bunăóră ai luat vr'un protocol cu comitetul parochial sau te-ai espus vre-odată întru-o formă óre-care, ca sĕ nu te mustre consciinţa că n'ai făcut nimic, şi la tóte casurile tot numai la acea „activitate" te provoci! De sigur că — după cum s'a mai spus, atari espuneri sunt adese-ori împreunate cu neplăceri, însĕ la ţinta nóstră numai prin o supunere la atari neplăceri — se póte ajunge. Apoi se nu uităm, că Domnul nu ne-a trimis în via sa, ca sĕ ne dăm comodităţii, ci sĕ răbdăm zăduful şi arsiţa sórelui, după cari apoi ne vom împărtăşi şi de rĕcoréla şi liniştea sufletéscă isvorîtă din sudórea ostenelelor nóstre! Pentru-ca sĕ nu se mai pótă folosí nimenea cu atâta uşurătate de astfel de scuse, ca şi cea de mai sus, n'ar strica dacă s'ar ţiné evidenţe curente la oficiile ppesci despre casurile de concubinate, şi unde se constată casuri nóue şi în contra ivirei lor nu se póte constata reacţiune — simţită de toţi locuitorii parochiei, — pentru acele casuri preotul sĕ fie responsabil! De a lucrat ceva în contra rĕului, şi totuşi nu l'a putut evita — nu e vina lui, însĕ de n'a lucrat nimic, sĕ-şi tragă consecuenţele!

Susţin tare afirmaţiunea mea de mai sus, că lucrând astfel, în vr'o câţiva ani de muncă seriósă şi neîntreruptă, din infiorătoriul 4581 cifra 4 va dispăré necondiţionat!!!

Ori-cum deci, dar' o conlucrare seriósă ni-se impune, căci în cas contrar şi unde s'a mai reparat ceva, se dărimă din nou, dacă în localităţile din vecinătate nu se face nimica. Apoi mai e lipsă se ştim, că nicăiri nu se potrivesce ca aici proverbul: esempla trahunt, deci de cumva — după esemplul din alte locuri, unde nu se face nimic în direcţiunea acésta — se dărîmă din nou ceea ce s'a reparat póte în alt loc — atunci rătăcirea de apoi va fi mai periculósă de cât cea dintâiu!!

La lucru deci.

Călĕtoria Suveranilor români.

Regele şi Regina României au plecat, cum am fost anunţat, Vineri din Sinaia prin Predeal la Viena, de unde apoi Regina a plecat la Ragatz, ear' Regele la Ischl, pentru a face visită Monarchului nostru.

In Budapesta Suveranii români au sosit Sâmbătă diminéţa la orele 7.50, ear' o oră mai târziu, la 8.50, au plecat mai departe la Viena.

Aici M. M. L. L. au sosit la orele 2 d. a. La gară erau de faţă ministrul României, *Emil Ghica*, cu personalul legaţiunei române de la Viena, consulul general român, şi comandantul regimentului 6 de infanterie, al cărui proprietariu e M. S. Regele Carol.

Suveranii români au schimbat câteva cuvinte cu persónele presente, au trecut apoi în salonul de aşteptare al curţii, de unde eşind au urcat, împreună cu suita, echipagele curţii de la Viena şi s'au dus la otelul Krantz, salutaţi cu respect de numĕrosul public care se afla de faţà.

Inainte de a ajunge la otel, Suveranii români au oprit echipagiile în faţa bisericei capuţinilor. M. M. L. L. au fost conduşi la Mormintele casei de Habsburg. Aci M. Sa Regina a depus o splendidă corónă pe mormêntul împărătesei şi reginei Elisabeta, rugându-se, viu mişcată, timp de 10 minute.

Ajunşi la otel, M. Sa Regina s'a retras pentru a se odihní, ear' M. Sa Regele a făcut visită archiducesei Maria Teresia. Ministrii, demnitarii statului şi membrii corpului diplomatic au venit la otel şi şi-au depus cărţile de visită.

Mai târziu apoi M. Sa Regele Carol a primit în audienţă pe contele Goluchowski, ministrul de esterne al monarchiei nóstre, cu care a conferat timp de douĕ ore.

Séra, la orele 8.25 M. Sa Regina a plecat la Ragatz, ear' Duminecă diminéţa la orele 9.15 a plecat M. Sa Regele, cu un tren imperial la Ischl.

Intréga presă dă o însĕmnătate deosebită acestei visite, pe care Regele României o face monarchului nostru la Ischl.

NOUTĂŢI

Noul ministeriu român. După cum am anunţat şi în numĕrul trecut, Joi noii miniştri români au mers la Sinaia, pentru a depune jurămêntul în faţa Maiestăţii Sale Regelui Carol. Acestui act de mare însemnătate i-a premers celebrarea serviciului religios, sĕvêrşit în mânăstirea de la Sinaia, din partea stareţului acestei mânăstiri, fiind de faţă prim-ministrul *D. A. Sturdza*, ministrii *Statescu*, *Palade*, *Stoicescu*, şi alţii. La orele 12 din zi ministrii au depus apoi jurămêntul şi au fost reţinuţi toţi la dejun la masa regală.

*

Incoronarea regelui Angliei. Dăm confirmarea ştirei, că încoronarea Regelui Edward e definitiv fixată pentru ziua de 9 August st. n. Ziarele din Londra publică un splendid program al încoronării Regelui Edward. Ceremonia va dura 2 ore. Se speră că Regele Edward va puté sĕ între pe jos în mânăstirea Westminster. Vor lua parte la serbarea încoronării 24 mii de soldaţi, 1400 oficeri şi 2080 de muzicanţi.

*

Telefon întrĕ Bucureşti şi Budapesta. Ziarele din Bucureşti anunţă, că direcţiunea postelor ungare a început tratative cu direcţiunea postelor române, pentru încheerea unei convenţiuni în scopul de a se construí o linie telefonică întrĕ Budapesta—Braşov—Bucureşti.

*

Şi iute încălecà feciorul şi-o luară la fugă din tóte puterile. Şi fugea calul cât mai plesnea de obosélă, şi era cât pe-ací sĕ-'i ajungă smeul, când iată numai ce ajung în împĕrăţia celor trei babe, unde smeul nu mai avea putere.

— Las' că tot nu vei scăpa, te vei mai întâlni tu cu crăiasa zinelor, zise smeul, şi se întórse îndĕrĕt supĕrat.

Feciorul Impĕratului-Verde acum merge pe rênd pe la cele trei babe, unde a prânzit bine şi s'a întărit cu câte un păhar de vin vechiu şi bun. Fórte frumos li-a mulţămesce pentru ajutoriul ce i-au dat şi le dete sticlele cu apa tinereţelor adusă pentru ele, cu care spălându-se ele, s'au făcut tinere tocmai ca şi când ar fi fost nişte neveste de 25 de ani.

Ajungênd în ţéra desbrăcaţilor în oraşul unde lăsase pe fraţii sĕi, acestia se purtară tot aşa de bine, încât pe amêndoi îi duceau eară la furci. Feciorului mai mic al Verdelui-împĕrat i-se făcù milă de fraţii sĕi şi îi scóse şi de-astădată de la ştreang şi apoi merseră voioşi acasă, înţelegêndu-se sĕ spună că apa tinereţelor au căştigat'o toţi trei, deóre-ce le era ruşine sĕ spună că a căştigat'o singur cel mai mic. (Va urma).

In amintirea lui Mihăileanu. Eri s'au împlinit doi ani, de când sbirii lui *Sarafov* au ucis în Bucuresci pe profesorul *Stefan Mihăileanu.* In amintirea acestei tragice treceri din viéţă a bunului român, macedo-românii aflători în Bucureşti au aranjat peregrinaj la mormêntul rěposatului.

*

Dr. Virchov, renumitul profesor de medicină din Berlin, care acum se află la cură în Harzberg, e bolnav de mórte. Virchov sufere de strînsură de inimă.

*

Óspe cinstit! Wahrmann Ernő, al cărui tată a fost evreu, dar' el e creştin şi magiar de la rótă, a fost timp îndelungat óspe de vênătóre la contele *Harnoncourt* în Ecica (Torontal). In acelaşi timp era óspe al contelui şi *Don Iaime de Bourbon*, fiul lui Don Carlos, pretendentul la tronul Spaniei. Intr'o séră cinstitul Wahrmann, din causa unor divergenţe de păreri *a puşcat de patru-ori asupra stăpânului casei.* Noroc că revolverul era de sistem englez, cu încuetóre, pe care onorabilul n'a ştiut s'o deschidă şi astfel revolvĕrul nu s'a slobodit. „Nagybecskereki Hirlap“ a raportat casul pe larg, la ce Wahrmann a publicat în ziarele din Budapesta declaraţiune straşnică, în care face de minciună pe cei de la „Nagybecskereki Hirlap“. *Cafeaua négră* pentru onorabilul Wahrmann a urmat însĕ îndată. In numĕrul de Joi „Nagybecskereki Hirlap“ publică declaraţiunea contelui Harnoncourt, în care întrĕ altele contele zice: „*Dr. Wahrmann în adevĕr a voit sĕ pusce în mine, de patru-ori după olaltă,* şi dacă cuvêntul meu ar fi tras la îndoélă, *am martori destui*, întrĕ cari *şi pe însuşi prinţul Iaime*“. — Imediat după acésta urméză declaraţia prinţului, de cuprinsul următoriu: „Am fost present şi eu, când *Dr. Wahrmann a ridicat a doua-óră revolvĕrul asupra contelui Harnoncourt.* Stăteam chiar lângă contele. Am vĕdut bine şi aceea, că *de mai multe-ori a cercat sĕ deschidă încuetórea revolvĕrului, dar' nu i-a succes.*“ ......

Cinstitul óspe acum e în străinătate. I-a fost cam strîmt a casă“.

*

Candidaţi de notari. La cursul administrativ din *Murĕş-Oşorheiu* au făcut esamenul de stat pentru cualificare de notari următorii tineri români: Cristian Iuliu, cu *distincţie*; Bendorfean Ioan, Bitea Emil, Bursan Candid, Comes Victor, Comşa Virgil, Dorca Octavian, Gabor Iosif, Popoviciu Stefan, Vlasa Augustin, cu unanimitatea voturilor comisiunii esaminatóre; Bătuca Ioan, Goia Simion, Măcelariu Victor şi Susurean Stefan cu majoritate de voturi, ear' unul a fost îndrumat sĕ facă esamen de emendare la termin de trei luni.

*

Convenţia de estradare, legată întrĕ România şi Austro-Ungară, a devenit perfectă şi esecutorie cu începere de la 13 Iulie v. c.

*

Lucruri slabe. Ni-se scrie din Fornădia, că Dumineca trecută fiind nedeie (petrecere) în comunele vecine *Buruene* şi *Bejan*, şi nedeia din Butene ţinêndu-se la birtul jidanului Rott Bernat, ear' cea din Bejan la birtul românului Avram Roşu, jidanul a mituit cu beutură pe feciorii din Buruene şi Şoimuş, ca sĕ împrăştie petrecerea de la birtul românului. Mituiţii au atacat cu sburături de bolovani pe cei adunaţi la petrecere. Acestia au rĕspuns asemenea, şi astfel în loc de petrecere tótă după amiaza s'au bătut, spre ruşinea şi batjocura lor. Cătră séră au învins ómenii jidanului. Hărţuéla însĕ, pusă la cale de jidan, ca sĕ strice venitul birtaşului român, a avut încheiere de tot tragică. Flăcăul Serafim Fruja din Buruene a junghiat pe Lazar Borca, om fórte pacinic şi primul fruntaş în comună, care se amestecase printrĕ flăcăi sĕ-i mulcomiască. Asemenea a fost junghiat un fecior din Bicău, ear' tăieturi au căpĕtat o mulţime din ei. — Iată ce face prostia şi mintea slabă a poporului, care pentru holerca puturósă a jidanului, se ucide ca fiarele sĕlbatice. Ruşine pe ei pe toţi câţi s'au dat unéltă în mâna jidanului, la al cărui birt de altcum, — cum ni-se scrie, — bătăile sunt lucru de tóte zilele.

*

Esplosie cu urmări grave. In Lipsca a făcut esplosie cazanul vaporului de la fabrica de producte chemice a lui Oderberg. Zece lucrători au rĕmas morţi la moment, sfâşiaţi fiind în modul cel mai oribil. Alţi cinci lucrători sunt pe mórte, ear' vre-o 15 sunt grav răniţi, fiind arşi într'un chip înspăimântătoriu.

*

O mamă criminală. Din Olmütz se anunţă următórele: Soţia unui ţĕran din Ullersdorf a împuşcat cu revolverul pe cei doi copii ai ei, în vêrstă de 9 şi de 1 an. Pe când voia sĕ împusce pe fiica ei cea mai mare, Wilheimina, şi apoi sĕ se sinucidă, fu împedecată de vecini. Motivul acestei fapte desperate a fost miseria. Nenorocita mamă a fost trimisă la casa de alienaţi din Sternberg, pentru-ca sĕ i-se esamineze starea mentală.

*

Impertinenţă jubuzeică. In şedinţa de Joi a camerei engleze un anume Hayter a interpelat pe ministrul de esterne în cestiunea legii votate de camera română în Martie, contra lucrătorilor străini. Iebuzeul Hayter zicea în interpelaţie că legea e îndreptată numai contra jidanilor, prin ce e violat — mi rógh! — art. 44 al contractului berlinez. Secretariul de stat Cranborne i-a rĕspuns că legea se refere la toţi străinii, dar' dacă ea va fi aplicată numai faţă cu jidanii, guvernul român ar ajunge în conflict cu provocatul articol 44. Mai spune, că consulul din Bucureşti a făcut demersuri „amicale“ la guvernul român în acéstă cestiune şi va face şi în viitoriu tot ce póte face în favorul evreilor. — Parasiţii ţerii românesci umplu lumea cu acuse mincinóse contra ţerii care 'i hrănesce, şi toţi sar în ajutorul lor. De ce óre răpitorii libertăţii Burilor nu iau cunoscinţă de suferinţele *adevĕrate* şi ale altor popóre, ci numai pentru minciunile jidanilor au urechi de audit?!

*

Colera în Egipt. Se depeşéză că 41 de casuri noue de coleră s'au ivit în Egipt, dintrĕ cari 35 au fost terminate cu mórte.

*

„Molnár“ şi „Markbreit“. O telegramă din Oradea-mare vestia Sâmbătă, că advocatul de acolo *Dr. Molnár* Jenő, fiul marelui neguţtoriu de cereale „Markbreit“, s'a împuşcat. — Pricepeţi, mĕ rog? El *Molnár* şi magiar de la rótă, ear' tatăl sĕu *Markbreit* şi evreu.

*

Din negrijă... La proprietariul F. Kironer din Rezsőkegye (lângă Tisa) sĕptĕmâna trecută erau angajaţi mai mulţi lucrători la maşina de îmblătit. Unul dintrĕ acestia, cu numele Paul Schampier, din negrijă a cădut întrĕ colţii maşinei, cari i-au retezat pe dinsus de genunchi ambe picióreie. Nenorocitul a murit după chinuri de câteva ceasuri.

*

Rectificare. In numĕrul de Sâmbătă pe pagina primă, colóna III, rêndul şépte din alinea a doua, s'a strĕcurat cuvêntul *magiară* n loc de *maternă*, ceea-ce prin acésta rectificăm.

*

Pasivele şepte milióne. Banca „Eduard Rocksch“ din Drezda a sistat solvirile. Pasivele trec cu *şepte milióne de marce* peste valórea activelor. Causa insolvenţei e, că banca şi-a plasat întrégă averea în speculaţiuni cu imobile şi în tot feliul de întreprinderi industriale.

*

Legături curióse de rudenie. — In Stein (Germania) trăesce o familie de ţĕrani cari arată întrĕ membrii ei curióse legături de rudenie. Un bărbat în vîrstă de 72 ani s'a căsătorit, după mórtea primei sale soţii, cu o fată tînĕră de 22 ani, care a născut mai mulţi copii.

Mama tinerei femei este de asemenea în casă şi numĕră 69 ani. Dar' ţĕranca în vîrstă de 22 ani are un fiu vitreg de 48 ani, care de asemenea are o fiică de 24 ani, care este mama unei fetiţe de 8 ani. Din acésta resultă următórea curiositate: Ginerele în vîrstă de 72 ani, privesce cu iubire fiiéscă la sócra sa în vîrstă de 69 ani; fiul vitreg în vîrstă de 48 ani, cere sfat mamei lui vitrege în vêrstă de 22 ani, şi se póte lăuda că are surori vitrege de 2 şi 3 ani. Acestea sunt însĕ mătuşi vitrege ale fiicei de 24 ani a fiului vitreg şi fiica în vêrstă de 8 ani a acestuia adoră în fiicele mamei vitrege, pe venerabilele ei mătuşi vitrege.

*

Petrecere în Albac. Tinerimea română din *Albac* învită la *petrecerea de vară* împreunată cu *producţiune teatrală*, („Sóre cu plóie“ comedie de I. Vulcan, şi „Otrava de hârciogi“ comedie de A. Pop,) ce se va ţiné în 10 August st. n. Inceputul la 7 óre séra. Intrarea: Locul I. 3 cor. Locul II. 2 cor. Locul III. 1 cor. 60 *fileri* (nu „*bani*“). Venitul e în favorul bisericei gr.-or. din Albac. Ofertele benevole se vor cuita în public şi sunt a se trimite la adresa: Ioan Vlasu notariu în Albac.

*

Ştiri mĕrunte. In *Geissleben* (lângă Gotha) s'a prăbuşit o carieră (baie) de petriş, astrucând 11 copilaşi; 5 dintrĕ ei au murit, ear' ceilalţi şése au scăpat cu răniri grave. — In *Bruck* lângă Mura doi băieţi ai unui hotelier de acolo s'au înecat în rîu. Erau la scaldă şi cel mai mic ajungênd într'o vûltóre, frate-sĕu a cercat sĕ 'l scótă; neştiind însĕ 'nota, s'au înecat amêndoi. — In *Radna* proprietariul G. Geiss din Hidegkut, fiind înferbîntat şi asudat de căldură a întrat la o bererie „sĕ se recoréscă“. A beut un pahar de bere şi a murit; a căpĕtat apoplexie de inimă, din causă că pe ferbinţélă a beut bere prea rece. — *Gaetano Negri*, membru al senatului Italiei, petrecênd la scalda Varazza de la ţermurii Liguriei, zilele trecute a făcut escursiune în munţi, unde a cădut într'un abiz şi a murit. — In viile din *Măceu* şi *Streiu-Plopi* (comitatul Hunedóra) s'a încuibat *filoxera.* — La banca „*Luceafĕrul*“ din Vêrşeţ e vacant un post de practicant. Termin de concurs 20 August st. n. Salariu 720 coróne.

Bucuriile simţului religios.

Omul, care cu o privire încordată şi scrutătóre a admirat lumea ce 'l împresura şi apoi şi-a întors cu plăcere ochii asupra sa, care după aceea a zîmbit un moment, dar' nu a rĕmas satisfăcut pe deplin, ci îndreptându şi privirile spre cerui, căuta pare-că un ce mai Inalt, — acela a încercat primadată trebuinţa simţului religios, care vibra în internul sĕu, simplu şi curat, şi care căuta un punct de radim, o oglindă, unde sĕ se reflecteze.

Dacă în momentul acela o voce tainică eşită din lăuntrul sĕu, ori provenită de Sus i-a mulţămit dorinţa de care era cuprins, dacă sĕ găsiască un rĕspuns la întrebarea lui, atunci el a simţit o bucurie primitivă şi blândă, la care alte părţi constitutive ale sale, de natură fisică sau morală, nu au contribuit.

Astădi, o femeie, care în urma nesfêrşitelor vicisitudini ale vieţii a abzis de plăcerile pământesci, simte o cerinţă imperativă a grăbi spre locaşul lui Dumnezeu, unde plecându-şi genunchii pe recile lespedi dinaintea altariului, la licărirea tremurătóre a luminărilor, întrĕ şóptele evlavióse ale câtorva credincioşi, se rógă ferbinte, se pocăiesce şi tótă fiinţa şi-o încredinţéză neprihănitului trup al lui Iisus Christos. Apoi iese din biserică aprópe tremurând de emoţiune, şi cu sufletul plin de o vie bucurie; în momentul acesta ea simte una din cele mai desĕvêrşite bucurìi, la care contribuesc încă multe alte elemente de natură spirituală.

Intrĕ aceste douĕ esemple, cari marchézá graniţele, stau tóte celelalte bucurìi mai mult sau mai puţin complete, ce provin din simţul religios.

Insĕ ori-cât de diferite una de alta pot sĕ fie aceste bucurìi, ele au totuşi un element comun, o singură colóre originală, care denotă că sunt surori, şi care residă în simţul religios. Acéstă colóre unitară, une-ori fórte palidă şi puţin perceptibilă, ear' alte-ori fórte pronunţată, arată raportul diferit în care începe religiunea sĕ procure satisfacţiune şi bucurie; ea se găsesce însĕ totdéuna şi cu o absolută necesitate şi toţi filosofii, cari au încercat sĕ esplice simţul religios ca fiind un acord din alte elemente sufletesci deja cunoscute, nu au putut sau nu au voit sĕ vadă colórea lui caracteristică. O linte era suficientă pentru a repara greşala, în loc de a falsifica adevĕrul.

Simţul religios este o putere originară, înăscută, care pentru desvoltarea firéscă a omului este indispensabilă şi care fiinţéză independent de trebuinţa lui de a crede, a spera şi a se bucura. Simţire şi raţiune, sunt în bucuriile ce el le causéză în mod diferit combinate şi ele influinţéză în mĕsură însĕmnată asupra feliului şi puterii acestora; faptul de căpetenie este însĕ dorinţa unui sîmţĕmênt şi radiarea latentă a unei emoţiuni, cu totul lipsite de raţiune; căci raţiunea de-şi póte demonstra adevĕrul religiunii, dar' lipsa de sîmţĕmênt nu o póte suplini.

Dintrĕ tóte sensurile singur gustul este, care nu are asupra bucuriilor religiunii nici o înrîurinţă. Se póte însĕ afirma, că într'un anumit cas pipăitul împreună cu sîmţĕmêntul póte forma o combinaţiune simplă. Rĕcórea ce o simţim când întrăm într'o biserică, împreună cu fiorul cel rece, cu tremurul inimei pline de speranţă şi al sufletului credincios; mirosul, contribue şi el într'o mică mĕsură la producerea acestor bucurii; este însĕ incontestabil, că unele miresme îşi au mirosul lor particular numai întrĕ zidurile unei biserici şi în mijlocul unei mulţimi de ómeni, cari se rógă în tăcere.

Relativ la proporţia în care sensurile participă la înviorarea şi împodobirea bucuriilor religióse, întrĕ cele trei sensuri amintite şi întrĕ celelalte douĕ esistă o diferenţă isbitóre. Sensul vederii conlucră adecă după o regulă sigură a impresiunilor sensuale, cari aprópe tóte se baséză pe efectele şi pe măreţia icónelor. Este în genere cunoscut cât de adênc pĕtrunde sufletul mulţimei cuviόse lumina brună a serii, care străbătută de tremuratul uşor al unei candele atârnate în biserică, aruncă pe ziduri umbre fantastice.

De altă parte columnele cele înalte, stêlpii puternici şi liniile zugrăvite cu măiestrie de mână omenéscă, stêrnesc în noi fiorii unei emoţiuni solemne şi duióse, care se potenţéză une-ori până la deprimare. Impresiunile de lumină şi umbră, în unire cu cele provenite din splendórea picturii şi architecturii, forméză nesce combinaţiuni cari une-ori ne transpun în farmec sublim, în adevĕrat estas de evlavie.

Raza palidă de lună, care strecurându-se prin ochiul colorat al unei ferestre se jócă pe arcurile columnelor, străbate atmosfera întunecósă a unui templu depărtat şi se opresce pe inscripţia epitafică de jumĕtate ştérsă a unui mormênt solitar, póte transpune în cea mai suggestivă emoţiune sufletul omului, care cu capul rĕzimat de un stêlp de pétră se gândesce la tainele nepenetrabile ale Dumnezeirii. Tot asemenea sclipitul orbitor al aurăriilor şi bogătia de colori a unei biserici ornate sĕrbătoresce, flacăra luminărilor din altar învĕlită în norii de tămâie, pot face inima bunicei de la sat sĕ tremure de cea mai vie şi mai candidă bucurie.

Dar' sensul care fără îndoială mai mult de cât ori-care altul e în stare sĕ îmbrace bucuria simţului religios în vestmêntul frumseţii, este audul; şi acésta din motiv, că sensul auzului se află în cea mai directă legătură cu apartamentele simţirii, câtă vreme sensul vederii îşi transmite impresiile observărilor sale mai aprópe de oficina ideilor. Cele mai viu simţite bucurîi, de cari urechea celui evlavios este plăcut atinsă, se produc prin musică şi cântare. Prin înălţimea ideii, căreia musica îi împrumută viéţă, ea trezesce şi potenţéză fórte mult simţul religios al mulţimei de credincioşi, uniţi într'o singură credinţă şi contopiti sufletesce într'o singură rugăciune.

La tóte bucuriile resultate din încopcierea unei impresiuni sensuale cu simţul religios, acéstă încopciere se póte sĕvêrşi sub feliurite raporturi. In unele casuri, când simţul religios este mai slab, el va fi aprópe covîrşit de puterea impresiunii sensuale, în care cas deci va resulta de fapt o plăcere sensuală, care va manifesta numai o uşóră suflare de religiositate. In bucuriile cele mai înalte predomină întreg sîmţĕmêntul şi se îmbracă numai într'o haină pompósă, pentru-ca cu atât mai maiestos sĕ se ridice în regiunile Frumosului şi Măreţului. Atunci ochiul nu mai privesce umbrele columnelor şi fâlfâitul luminilor sfinţite, urechea nu mai ascultă puternicile valuri de acorduri musicale, ci sîmţĕmêntul justificat trĕmură sub impresia armoniei colorilor şi a tonurilor şi plutesce vrăjit de evlavie în atmosfera cunoscinţii.

Cel care o singură dată în viéţa sa a gustat solemnitatea unui asemenea moment, póte zice cu drept cuvênt că a gustat una din cele mai înalte bucurîi ale inimei.

(*După P. Mantegazza*) *G. T.*

FELIURIMI

Efectul predicei. Misionarul Camper povestesce, că mergênd împreună cu alţi misionari la Grönlanda sĕ vestiască eschimoşilor evangelia, când li-a predicat mai întâiu despre iad şi focul oribil din iad, — toţi ascultătorii se doriau sĕ ajungă în iad. Ei bieţii au înţeles din predică numai atâta, că acolo e cald şi ar fi fost buni bucuroşi sĕ scape de gerul teribil din ţéra lor.

Cărţi şi reviste.

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vêndare în *Librăria archidiecesană* următórele cărţi de şcólă:

1. *Istoria biblică* cu ilus şi cu o chartă a Palestinei, pent lele medii inferióre şi şcólele civile, *Dr. Ilarion Puşcariu*, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. *Manual de istoria bisericéscă* pentru şcólele medii şi comerciale, în douĕ părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de *Dr. Ilarion Puşcariu*, Archimandrit. Preţul, broşat, 2 coróne.

Nr. 287/1902 [130] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătoresci** vacante din comunele mai jós însemnate în protopresbiteratul Cetății de pétră se publică concurs de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berință** împreună cu **Cărpiniș** salariu aunal 600 coróne prin repartiție de la popor locuință în edificiul școlei și lemnele de lipsă pentru încăldițul școlei.

2. **Cărbunariu**, sălariu anual 600 cor. din care 400 coróne repartiție pe popor 80 coróne din lada bisericei și folosirea unui pămênt arătoriu în preț de 120 coróne și 8 metri de lemne pentru încăldițul școlei.

3. **Făurești**, împreună și **Plopișiu** salariu anual 600 coróne din care 340 coróne ajutoriu de la stat, ear’ ceialalți repartiție pe popor, locuínța în edificiul școlei și lemnele de lipsă.

4. **Fĕnațĕ**, salariu anual 600 coróne din care 300 coróne ajutoriu de la stat, ear’ 300 coróne repartiție pe popor, locuința în edificiul școlei și lemnele de lipsă.

Cei ce voesc a reflecta la posturile acestea au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, pentru-că aleșii vor fi datori a cânta Dumineca și în sĕrbători la strană.

Concurenții își vor subșterne cererile instruuite conform legilor în vigóre în terminul arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Cetății-de-pétră în conțelegere cu comitetele parochiale.

Fênațe, la 3 Iuliu, 1902.

Teodor Șovrea
protopop.

---

[129] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** la școlă nóstră din **Beclian**, protopresbiteratul Făgărașului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. plătibile în 4 rate egale anticipative, cuartir liber și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, avênd totodată a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, pentru-că cel ales este datoriu a ține în Dumineci și sĕrbători strană și a cânta cu elevii la sânta liturgie.

Concurenții cu cualificațiune superióră, și cu cursul ordinariu pedagogic vor fi preferiți.

Făgăraș, 15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iuliu Dan
protopop

Nr. 158/1902 [114] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Bățălâr** și filia **Bretea-română** din protopresbiteratul Hațegului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele fasionate în cóla B. pentru congruă.

Suplicile concursuale, instruite cu documentele recerute prin lege, sĕ se trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Hațeg, în 7 Iuliu 1902.

In conțelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 355/1902. [119] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea** definitivă a **posturilor învĕțătoresci** din comunele: **Nădașa-română, Uiririul superior, Idicel-sat și pădure, Măereu** [illegible] **Lueriu, Săcal, Dumbrava, Murĕș-Cueș-** [illegible] **Paleți** — se publică concurs cu termin [illegible] zile de la prima publicare în fóia „Te- [illegible] Roman“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt 600 cor., cuartir și lemne.

Suplicele aoncursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se adresa subscrisului oficiu protopresbiteral, de la care se pot trage și informațiuni detaiate.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 7/20 Iuliu 1902.

Galacteon Șagău
protopresb.

Nr. 202/1902 prot. [123] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** din mai jos însemnatele comune, aparținĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la *15 August a. c.*

1. **Chezdi-Mărtănuș**, cu salariu de 600 cor., cuartir liber în edificiul școlei și doi stângini lemne.

2. **Dobĕrlău**, cu salariu de 600 cor., și cuartir liber în edificiul școlei.

3. **Intorsura-Buzeu**, cu salariu de 600 cor. și cuartir liber.

4. **Marcoș**, cu salariu de 600 cor. și cuartir liber.

5. **Poiana-Sărată**, cu salariu de 600 cor., cuartir liber și lemnele necesare.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din acestea posturi — tóte împreunate cu cantoratul — vor avé a-și așterne în terminul indicat cererile lor, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brețcu (Bereczk) 7 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

---

[122] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** vacant de la școla confesională gr. or. din **Satulung** biserica „Sf. Adormiri“, protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termin de 20 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕțătoresc sunt următórele:

1. Salariu fundamental 600 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Pentru $^1/_4$ jugĕr pămênt 10 cor.
4. Diurne la conferențe 10 cor.

Salariul se solvesce de la biserică în rate lunare anticipative.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre on. oficiu protopresbiteral al Brașovului în terminul indicat.

Comitetul parochial:

Ioan Petric
protopop, presid. ad hoc.

Domețiu Dogar
v.-pres.

Vasile Farcaș
not. com. par.

CONCURS

Direcțiunea *reuniunei de păstrare și anticipare „Buciumana“ din Bucium-Poeni* publică prin acésta concurs cu terminul de *15 August st. n. c.* pentru ocuparea unui post de

Secretariu.

Reflectanții au sĕ dovedéscă absolvarea vre-unei școle comerciale și pracsa îndestulitóre pentru independința absolută întru conducerea registrelor reuniunei, corespondenței, precum și a părții scripturistice.

Noul secretariu va fi ales pe un an de probă cu un salariu anual la început de 800 cor., cuartir și tantiema statutară, eventual și alte venite. Corĕspundênd pe deplin salariul i-se va urca treptat. [124] 2—3

Rugările de concurs sĕ fie scrise de mâna proprie a concurenților,

Postul este a se ocupa cu 15 Septembre st. n. a. c.

Direcțiunea.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de 1 coróna de la
Librăria Tipografiei archidiecesane.

Nr. 501/1902. [104] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** la școlele confesionale rom. gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dânc**, cu salariul anual de 600 cor., din care 270 cor. ajutoriu de la stat, ear’ restul parte din fondul de bucate parte din repartiția pe popor și cuartir

2. **Fizeș-Sânpetru**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiție de la popor.

3. **Gălpuia**, cu salariu anual de 600 cor., și anume 480 cor. repartițiune și restul prin bucate 50 ferdele mari de cucuruz și cuartir.

4. **Jimborul-mare—Chendremal**, cu salariu anual de 600 cor., și anume 200 cor. ajutoriu de la Consistoriu și 400 cor. prin repartițiune de la popor în bani și bucate din fondul esistent cuartir și grădină 400 org.

5. **Miluan**, cu salariu anual de 600 cor., și anume 332 cor. prin repartițiune și 80 ferdele mari cucuruz, cuartir și grădina școlei.

6. **Tresnea**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartițiune de la popor și cuartir.

7. **Unguraș**, cu salariu anual de 600 cor., și anume 200 cor. ajutoriu de la stat, ear’ restul prin repartițiune, cuartir și grădina școlei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne cererile concursuale instruate conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat și au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-și arăta desteritatea în cântări și a fi cu oscut poporului.

Fizeș-Sânpetru, în 2/15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roșca
protopop.

Nr. 156 pp. [103] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** din parochia de clasa a III-a **Selișca** și filia **Câscău** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotațiunei de la stat. Intregirea de la stat este 760 eventual 1560 cor.

Concurenți în acest ținut nu prea sunt; deci sunt rugați candidații de preoție din alte ținuturi a concura la postul în cestiune. Se mai constată și împrejurarea, că aceste comune sunt situate la șes, aprópe de calea ferată.

Doritorii a ocupa acest post au a-și subșterne petițiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a se presenta în fața locului spre a se face cunoscuți credincioșilor.

Deeș, 20 Iunie, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș în conțelegere cu comitetul parochial concernent

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 406/1902 [107] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Șugag**, devenită vacantă prin trecerea în pensiune a parochului Gregoriu *Ghib*, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 25 Iunlu a. c. Nr. 6180 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotația de la stat.

Concurenții sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 3 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 362. [111] 2—3

Concurs

Pentru întregirea celor **douĕ posturí învĕțătoresci** de la școla elementară din comuna **Șugag**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salariu câte 600 coróne.

b) Cuartir și lemne de foc în natură, sau relut în bani 100 cor.

Concurenții sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 3 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 72/1902. [112] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** la școla confesională gr.-ort. din parochia **Sĕcărêmb** (Nagyág) protopresbiteratul Deva, se escrie prin acésta concurs cu termin pe 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 720 cor. salariu anual plătibil în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul școlei și lemnele necesare pentru încăldit.

Alesul învĕțătoriu va avé sĕ țină, pe lângă cantor, în Dumineci și sĕrbători strana, și sĕ conducă corul bisericesc deja esistent; se recere deci sĕ fie conducĕtoriu de cor.

Concurenții sunt poftiți a se presenta până la alegere în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică.

Cererile de concurs instruite cu documentele necesare au sĕ între la Oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Deva în terminul susindicat.

Sĕcărâmb (Nagyág) 30 Iuniu 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Olimpiu Oprea
președ.

Max Ambruș
notariu.

Nr. 331.

Vĕdut.

G. Romanul
protopresbiter.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.
Nu e crucea lui Volta!
Nu e mijloc secret!
vindecă și învioréză pe lângă garanție.
Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s’a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 1—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Nr. 83 Sibiiu, Joi 25 Iulie (7 August) 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Țerani împușcați.

Sibiiu, 6 August n.

Intr'o comună rurală din comitatul Torontalului, glonțul gendarmului a culcat la pămênt pentru totdeuna acum de curênd pe un țeran, care s'a împotrivit esecutorului venit la casa sa pentru-ca sĕ-i sechestreze averea.

Intr'altă comună rurală din comitatul Bihorului s'a întêmplat același lucru, cam tot pe atunci, și tot așa și într'o comună din comitatul Ciongradului.

Va sĕ zică trei casuri, unul după altul. Trei vieți omenesci căḑute jertfă armelor întrebuințate cu multă destoinicie din partea gendarmeriei nóstre.

Adevĕrat, că sunt numai vieți de țerani; dar' credem că pentru familia sa țeranul are aceeași valóre pe care o are de es. generalul sau ministrul pentru familia sa, și la tot casul e mai prețiósă și viéța unui țeran decât sĕ pótă fi dată în schimb pentru un glonț de pușcă. Căci țeranul încă represintă un capital, capitalul de muncă și de contribuire la susținerea și apărarea statului.

Sunt prea dese în țéra nóstră vărsările de sânge provocate de armele gendarmilor, și lumea prea iute trece peste ele la ordinea zilei. Ințelegem lumea oficială, care ar trebui sĕ caute cu mai mare scrupulositate după *isvorul* adevĕrat al acestor tragice evenimente.

Cercurilor conducĕtóre de stat ar trebui sĕ le inspire îngrijire, nu atât faptul însuși al întrebuințării de arme în contra țeranilor, cât mai mult *motivul* care de regulă face necesară întrebuințarea de arme, și care e, în fie-care cas dat, *opunerea* țeranului în contra esecutării vre-unei disposițiuni legale óre-care.

Nici la unul dintrĕ cei trei țĕrani pomeniți la începutul acestui articol esecutorul sigur că n'a venit de capul sĕu, ci în urma unui mandat primit de la judecătorie, în scopul esecutării vre-unei sentențe judecătoresci, care în interesul susținerii bunei ordine în stat trebuia sĕ fie esecutată.

Luat lucrul în acest înțeles, gendarmeria a fost în dreptul ei când a făcut întrebuințare de arme, pentru-că țeranii împușcați au manifestat renitență, împotrivire, rĕsculare în contra ordinei publice, ceea-ce în stat de drept și de ordine nu se póte tolera.

Și totuși, nu partea acésta e cea adevĕrată a lucrului. Din partea țeranilor împușcați nu s'a făcut alta de cât o simplă apărare de drept! Cel-ce cunósce bine firea țeranului știe, că atunci când țeranul e convins că e dator sĕ facă sau sĕ împlinéscă ceva, nici prin minte nu-i trece sĕ se împotrivéscă, nici cu vorba, cu atât mai puțin cu fapta.

Acte de împotrivire, oposiție energică face țeranul totdeuna atunci numai, când e ferm convins, ca *nedreptate i-se face* sau i-s'a făcut. Și fiind că pe altă cale el nu mai știe sĕ-și câștige valórea dreptului despre a cărui esistență e convins din adêncul sufletului sĕu, pune mâna pe cósă sau pe sĕcure, și-și face — dacă póte — singur dreptate în causa în care nimeni n'a voit sĕ-i facă dreptate. Urmeze apoi ce va urma.

Sigur că așa s'a întêmplat lucrul și în cele trei casuri pomenite, căci așa s'a întêmplat în multe alte casuri vechi, și așa se va întêmpla și în multe alte casuri următóre. Căci casuri de acestea se vor mai întêmpla. *Trebue* sĕ se mai întêmple. De ce? Ei, tocmai aici e *isvorul* rĕului. Când i-se face țeranului nedreptate? Atunci, când cei chemați sĕ-i facă dreptate *nu-i cunosc limba, datinile, însușirile, aplicările*, cu un cuvênt, nu-i cunosc *firea* și *nu 'l înțeleg*. Și din ce dăm mai bine în apele magiarisării, cu atât mai mic devine numĕrul diregătorilor publici cari se pot înțelege bine cu poporul. (Ințelegem pe cei de buze nemagiare!) Va sĕ zică, cu atât mai mare devine probabilitatea de a se înmulți numĕrul celor nemulțămiți, celor-ce nedreptate trebue sĕ îndure în urma faptului că nu sunt înțeleși din partea organelor publice.

Eată deci dovedită îndreptățirea cererii nóstre, ca popórelor nemagiare din patrie sĕ li-se dee funcționari publici *din neamul lor*, cari cunosc bine părțile bune și rele ale poporului din care fac parte, și-i cunosc cu desĕvêrșire *limba*. Și dacă s'ar satisface acestei juste dorințe, suntem siguri că s'ar pune capĕt nemulțămirilor și s'ar pune stavilă împușcării de țerani din partea gendarmeriei, lucru care ori-cum e luat, numai în detrimentul și spre perderea statului se face.

De la Ischl. Majestatea Sa Regele României a sosit la Ischl Duminecă la orele 2.28 după amiazi. La gară Regele Carol a fost întimpinat de Impĕratul și Regele Francisc Iosif, de Archiducele Francisc Salvator, de Principele George de Bavaria și de suitele lor. Regele Carol purta uniforma regimentului sĕu austriac. Intrevederea a fost din cele mai cordiale. Cei doi monarchi s'au îmbrățișat și s'au sărutat de două-ori. După presentările de rigóre ambii suverani s'au dus, în mijlocul ovațiunilor unei mulțimi imense, la hotelul Elisabeta, unde apartamente fuseseră reservate pentru augustul óspe. La hotel, Regele Carol a fost întimpinat și salutat de bună venire de archiducesa Maria Valeria, fiica Impĕratului. Maiestatea Sa Regele Carol a făcut în urmă visită Impĕratului și Regelui Francisc Iosif. La orele 5 a avut loc la vila imperială un mare prânz în onórea Regelui Carol, la care au luat parte, afară de cei doi Monarchi, Archiducesele Gisela și Maria Valeria și Archiducele Francisc Salvator, precum și suitele Suveranilor. După prânz, Maiestățile Lor au asistat la representațiunea de la teatru.

Chestia-Iancu în congregația Aradului. In 1 August st. n. s'a ținut în Arad congregație estraordinară, având la ordinea zilei chestia ridicării unui monument lui *Kossuth Lajos*. Din partea membrilor români a combătut propunerea comitetului advocatul *Dr. Stefan C. Popp*, zicênd întrĕ altele, că până ce *Iancu* al nostru e tractat din partea magiarilor cu epitete de *bandit*, *hienă*, etc. și până ce fondul adunat pentru ridicarea unui monument lui Iancu e confiscat, — românii nu pot adera la propunerea comitetului pentru ridicarea unui monument lui Kossuth. *Quod uni justum, alteri aequum*, — a zis Popp, — dați-ne fondul, lăsați-ne sĕ ridicăm și noi monument lui Iancu, s'apoi vom adera la ridicarea monumentului lui Kossuth. Cam acesta a fost cuprinsul vorbirii advocatului Popp, pentru care patrioții s'au supĕrat foc și pară și au făcut gălăgie cum numai ei știu.

De sine înțeles, că majoritatea magiară și magiaronă a congregației a primit propunerea comitetului. Mai pe larg în numĕrul proxim.

Ditirambe kossuthiste.

„Sub ceriul senin al capitalei ungurimii, schinteetor de strălucirea sórelui, astăzi o puternică figură femeéscă a ridicat facla libertății și la vederea figurei ce cu metalică strălucire a libertății se înalță, vifor de asaltator entusiasm a isbucnit din poporul Dobriținului.

„Celui mai frumos Pantheon în abundanță înfloritor întrĕ palatele bisericei libere și școlei libere (=refomate. Nota red.), mulțimea ce umplea locul și pajistea grădinilor comemorative din Dobrițin, cu o inimă și cu 'n suflet vuia strigătul, care era și salut, dar' și vot: Trăiască libertatea!

„Printrĕ vĕlul de doliu al aniversării luptei de la Dobrițin (în 2 August 1849 mâncaseră bătaie strașnică de la óstea ruséscă. Nota red.) radia cu triumfătóre forță entusiasmul, cu care poporul Dobriținului a ridicat azi altar înflăcărat cultului libertății.“ .....

Așa-i, că e *fórte tare frumos?!* Dar' acésta?:

„Biserica aceea (bis. reformată din Dobrițin. Nota red.): altarul independenței magiare, unde apostolul libertății prima-dată a vestit cuvêntul mântuitoriu, decisiv, cutremurător al lumii: Și în timp ce de pe buzele a sute de inși resună cântarea patriotică „aici luptat'au marii străbuni pentru a libertății esistință“, ca-și-cum am auḑi asaltătórele strigăte de fericire ale poporului Dobriținului, când întrĕ arcurile acustice ale puternicei boltituri *Kossuth* Lajos *declară detronat pe Domnitoriul violător de lege și independentă patria magiară*.

„E 14 April! ..... (descrie cum s'a întrunit dieta și casa magnaților în biserica reformată din Dobrițin. — Nota red.) ..... „Spiritul momentului istoric vrăjesce liniște profundă asupra mulțimei, și în fața altariului scăldat în raze aurie se ridică Kossuth. La început vocea 'i e cam răgușită, figura încovoicată bolnăvicios, dar' în mĕsură ce cu cuvinte pătrunḑĕtóre descrie devastările inimicului, în mĕsură ce cu biciul de foc al înflăcăratei sale oratorii lovesce perfidia: vocea lui prinde forță, vuesce ca clopotul isbit de ciocan, figura i-se ridică. „*Ungaria e independentă! Casa domnitóre perfidă* (hitszegő) *e detronată!*“ — resună cuvêntul deșteptător și miile de popor rĕspund ca ametite: *Independentă! Detronată!*“ ....

Din raportul despre desvĕlirea „monumentului libertății“ ridicat în Dobrițin în amintirea luptei din 2 August 1849 („Független Magyarország“ dto 3 August 1902, pag. 5).

Și acéstă *glorificare a detronării casei domnitóre* se face în ziua mare, la auzul și vederea lumii întregi, în anul Domnului 1902, când Domnitor e același, care înainte de asta cu 53 de ani *a pus la reson* pe voinicoșii detronători, ear' la 1867 *i-a ertat*.

Regele Carol al României.

— Articol din „*Pester Lloyd*“. —

Din incidentul visitei de mare importanță politică, pe care regele *Carol* al României a făcut'o Duminecă Monarchului nostru la Ischl, guvernamentalul „*Pester Lloyd*“ a scris următoriul remarcabil articol:

„Regele Carol al României s'a putut de multe-ori convinge în persónă despre aceea, cât de sinceră este simpatia pentru dînsul a popórelor monarchiei austro-ungare; de aceea el știe fórte bine, că visita pe care o face la 3 August Suveranului nostru la Ischl, trebue sĕ stîrnéscă aici sentimentul celei mai mari bucurìi.

Fie-care dintrĕ visitele sale pe cari le face monarchului nostru, este o dovadă despre aceea, că regele Carol rĕspunde cu cordialitate și recunoscință la amiciția cu care este atât de bucuros distins de regele nostru.

Dar' tocmai visita actuală este încunjurată de o aureolă sacră și importantă, deóre-ce se face curênd după reînoirea triplei alianțe.

Că regele Carol este un sincer partisan al triplei alianțe, deóre-ce unicul ei scop este menținerea păcii, acésta este un fapt de mult cunoscut, și visita actuală este o dovadă despre aceea, cât de vesel este regele României din causa reînoirei acestei alianțe binecuvêntate.

Acéstă alipire se manifestă decisiv în direcțiunea pe care deja de ani de zile a dat'o regele Carol politicei esterne a României, este direcțiunea sĕ mențină *status quo* teritorial în Balcani.

Pe când aprópe toți vecinii Turciei, referindu-se la rudenia națională pe care o au cu diferite naționalități din imperiul turcesc, sau pe care doresc sĕ o aibă prin mijlóce spirituale, profane și militare, ca sĕ sdruncine actuala stare de lucruri, România — care în adevĕr că are mulți conaționali în Macedonia și adecă partea cea mai distinsă în ceea-ce privesce starea spirituală și economică a populației de acolo, — se străduesce *pentru menținerea statului quo*. Ea se abține de la ori-ce amestec în raporturile străine, evită cu precauțiune sĕ se vîre prin intrigi în complicațiuni și caută sĕ înlăture atacurile suveranității ei pe calea celui mai sever drept și prin înțelegere pacinică.

Prin acésta lucréză nu numai în spiritul triplei alianțe, ci-și conduce politica sa și în sfera acelor nisuințe *cari fac acordul întrĕ Austro-Ungaria și Rusia*. De aceea, cei din România nu se mai iau după credința copilăréscă, că s'ar puté esploata una din aceste Puteri contra celeilalte.

In România se face politică *din propria putere;* și pentru a ridica mereu acéstă putere se are în vedere *sĕ păzéscă de turburare isvorul alimentar, pacea.*

De aceea se póte presupune cu cea mai mare siguranță, că România, tocmai fiind-că vede bunăstarea ei proprie în urmărirea tendințelor de pace ale triplei alianțe, nu nutresce în nici o direcțiune veleități de espansiune, și din parte-i ține la „status quo“. Din acésta se înțelege importanța călĕtoriei pe care a făcut'o regele Carol la Petersburg, la curtea Ţarului, precum şi importanţa actualei visite de la Ischl.

Acésta ar trebuí sĕ aibă urmări binefăcĕtóre şi pentru celelalte state balcanice, cari pot lua din prosperitatea crescêndă a României exemple pentru politica lor: Ridicarea puterii interne prin progres cultural şi tendinţa pentru menţinerea păcii. Acéstă politică a căutat sĕ o dee şi regele Carol poporului sĕu, şi pentru politica acésta a educat el partidele politice ale ţerei sale. Firesce că acésta nu i-a fost tocmai uşor. Din primul moment când s'a urcat pe tronul princiar, a vĕḑut că dintrĕ cele mai importante probleme ale sale de Domnitor, chiar dacă le-ar îndepliní în chip constituţional — şi regele Carol *este un model de Suveran constituţional* — este aceea de a educa poporul. Şi a îndeplinit acésta în modul cel mai distins, cel mai plin de tact şi mai conştienţios.

Firesce că trebue sĕ spunem că şí în alte state balcanice Suveranii sunt pătrunşi de acéstă chemare a lor ....

Regele Carol a reuşit, ca viéţa de partid atât de sfăşiată, sub care avea sĕ sufere atât de mult administraţia ţerii, sĕ o transformeze astfel, în cât România dispune astăzi de douĕ mari partide, cari se pot în ori-ce timp alterna la guvernarea statului.

România 'şi are prin urmare partidele sale de stat şi trebue sĕ zicem că poporul român póte cu înaltă satisfacţiune sĕ vorbéscă despre conducĕtorii acestor partide şi despre principiile lor politice.

Dar' tóte acestea sunt resultatele guvernării înţelepte a regelui Carol al României. Spre Vest a îndreptat el privirea poporului sĕu, l'a obicinuit la lumina culturii, a stîrnit şi întărit în tóte părţile simţul de independenţă în popor, i-a deşteptat conştiinţa că acéstă independenţă, că numai atunci va fi asigurată capabilitatea naţională de desvoltare pentru România, dacă statornicia muncei culturale va fi asigurată, statornicia păcei.

De aceea România se numĕră printrĕ cei mai hotărîţi, mai sinceri şi mai convinşi partisani ai triplei alianţe, ori-care partid va conduce acolo destinele Statului. Prin urmare principelui păcii, iubitoriului de cultură, îi adresăm o cordială bună-venire."

(Tot în acest înţeles scriu şí ziarele „*Neue Freie Presse*“, „*N. W. Tageblatt*“ „*Fremdenblatt*“, „*Montagsrevue*“ şi altele, accentuând tóte, că România Regelui Carol îi datoresce locul de înaltă consideraţie pe care-l ocupă în politica internaţională şi remarcând importanţa deosebită pe care o are visita de la Ischl a regelui Carol.)

Ce-ar voí kossuthistii?

„Független Magyarország“ dto 3 August 1902 sub titlul „Politikai széljegyzetek“ se plânge — more patrio — contra „*nerecunoscinţei*“ „*şerpilor veninoşi*“, cari dupà ce au fost crescuţi şi încălḑiţi la sinul magiarilor, acum în loc de recunoscinţă le sunt duşmani (adecă naţionalităţile şi casa domnitóre!) şi că *nu pot dispune de armată după placul lor*. Eată un pasagiu:

„Şi a sosit deja timpul, ca sĕ începem o acţiune mare, energică, contra tuturor acelora, cari voesc sĕ rupă o bucată din pămêntul nostru şi în mod infam îşi întind spre noi antenele. Statul „magyar“ (vrea sĕ zică „ungar“, ori „magiar“? — nu ştim!) are atâta putere, pentru-ca nepedepsit sĕ nu 'l pótă înjura nici un un *valah opincar* („bocskoros oláh“), ori slovac papucar („papucsos tót“). *De ce susţinem noi armata, de ce cumpĕrăm pe séma ei, din filerii de dare cu greu adunaţi, permanent arme noue şi eară noue, dacă nici pe duşmanii interni ai ţerii nu-i póte turtí la pămênt.* („*leverni*“)?

Asta li-ar fi dorinţa! Ear' după acésta urméză ameninţarea, în următórele:

„Ori dóră în Viena încă şì acum o secţie centrală a naţionalităţilor asmuţă contra nóstră naţionalităţile, numai ca sĕ slăbéscă forţa magiarimei şi sĕ ne împedece în desvoltarea nóstră? Zadarnic! Nouĕ ne strică, acésta nu se póte nega, dar' ne vom reculege noi cumva („majd csak megembereljük magunkat“). *Uită însĕ* (cei din Viena), *că până acum Ungaria a fost cea mai sigură cetate de scăpare a dinastiei*“ (*Ungaria*, da; nu însĕ *Magiaria* visată de utopistii magiarii, cari în 14 April 1849 au dat dovadă puternică despre modul cum înţeleg ei a fi „cetate de scăpare“ a dinastiei. — Nota red.) .... „Şi uită, că din causa politicei lor îndĕrĕtnice, incorecte, antinaţionale, *azi nu mai esistă în patria nóstră acel necondiţionat respect faţă cu familia domnitóre, cu care poporul nostru permanent a fost faţă de Domnitoriu şi rudeniile lui.*“

Din România.

Sĕrbarea de la Dumbrăveni.

Despre inaugurarea bustului marelui nostru poet *M. Eminescu*, întêmplată Duminecă, 14 Iuliu v. în comuna Dumbrăveni, judeţul Botoşani (România), găsim în „*Epoca*“ din Bucuresci amănunte interesante, pe cari le reproducem după cum urméză:

Satul Dumbrăveni e aşezat pe drumul ce duce de la Burdujeni la Botoşani, nu departe de Suceava, de vechia capitală a Moldovei, şi alături de Ipăteşti, satul în care a locuit tatăl lui Eminescu şi unde se credea că a fost născut poetul.

O altă tradiţie susţine că Eminescu s'ar fi născut chiar în Dumbrăveni, ear' condica bisericii domnesci din Botoşani arată că a fost botezat acolo: „Născut la 15 Ghenarie 1850, din părinţii: George Eminovici, proprietar, şi soţia sa Ralu, născută Vasile Iuraşcu, care primì botezul în 21 Ghenarie; s'a numit *Mihail*, avend naş pe dumnealui stolnicul Vasile Iuraşcu“. S'ar puté, ca Eminescu sĕ fi fost născut în Ipăteşti ori în Dumbrăveni, şi sĕ fi fost botezat numai în Botoşani; sĕ sperăm că în curênd vr'un cercetător norocos va puté stabili sigur locul naşterii marelui nostru poet.

Fericitul gând de a ridica în Dumbrăveni un monument poetului, „care a fost înzestrat cu darul de a întrupa adânca sa simţire şi cele mai înalte gândiri într'o frumseţă de forme, sub al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viéţă“, l'a avut şi la realisat dl *Leon Ghica*, fost deputat, unul din moştenitorii marei moşìi boereşti a Dumbrăvenilor, fiind convins că Dumbrăvenii sunt locul natal al lui Mihail Eminescu.

La acea sărbătóre solemnă din modestul sat de la marginea ţĕrii au venit óspeţi din Botoşani, din Iaşi, din Galaţi, din Bucureşti, din Corabia, din satele vecine; dar' cei cari au dat serbării mai multă înălţare sufletéscă au fost óspeţii din Bucovina, părintele *S. F. Marian* din Suceava, respectatul membru al Academiei române, culegĕtor al tradiţiunilor poporale; dl *C. Beraru*, primul-redactor al ziariului românesc „*Deşteptarea*“ din Cernăuţi; un judecător român din Câmpulungul Bucovinei; membrii ai clubului român din Suceava, şi studenţi români de la universităţile din Austria. Prin presenţa lor, ei au dat serbării un caracter pe care nu l-ar fi avut numai cu óspeţii din România; ei au adus ceva din sufletul vechei Moldove, din mărirea ei de altă-dată, din locurile sfinte ale neamului românesc, în cari se odihnesc rĕmăşiţele celui mai mare Domn al Românilor, — locuri de cari sunt legate cele mai glorióse amintiri din istoria neamului nostru şi asupra cărora se opresc speranţele nóstre de viitor.

Şi într'adevăr, partea cea mai înălţătóre a serbării au fost cuvêntările ţinute în faţa bustului lui Eminescu de dl *Morariu* din partea junimii academice române de la universitatea din Cernăuţi, din Viena şi din Gratz, şi de dl *C. Beraru*, din partea ziarului „Deşteptarea“.

Dânşii au amintit că Eminescu e şi al Bucovinenilor, póte mai mult de cât al celorlalţi Români, fiind-că în Bucovina, pe care a cântat-o în tinereţe, a primit el învĕţătura gimnasială; acolo şi-a încălḑit sufletul de mărturiile trecutului glorios al neamului; în mijlocul luptelor pentru apărarea pămêntului şi limbei strămosesci de cotropirea neamurilor străine a învĕţat el sĕ iubéscă cu patimă neamul şi limba şi sĕ-şi jertféscă viéţa lui întrégă pentru îndreptarea şi întărirea lor.

Opera lui Eminescu are pentru Românii de afară din regat o valóre naţională mai mare şi o putere de educaţie mai adâncă de cât pentru Românii din statul românesc; ei cetesc acolo cu evlavie cărţile marilor scriitori ai neamului şi caută sĕ le rĕspândéscă în popor, spre a deştepta şi a întări consciinţa naţională a păturilor profunde ale neamului nostru.

Serbarea s'a început la ora 11 dim. cu o scurtă slujbă bisericéscă în faţa bustului acoperit. Pe lângă óspeţii pomeniţi erau acolo şi săteni din Dumbrăveni, dintrĕ cari unii vor fi cunoscut pe Eminescu ca copil, ear' alţii l'or fi purtat în braţe.

După terminarea rugăciunilor preotului corul băeţilor şi fetelor de la şcóla din Dumbrăveni, ascuns în tufişurile de alături, a cântat un imn de ocazie, compus de poetul *Stefan Iosif*, pus pe note de dl *Tempea* (ambii compatrioţii nostri. Red.), când apoi pânza căzu, în faţa privitorilor apăru figura în bronz a lui Eminescu, turnată de sculptorul Oscar Spáthe din Bucuresci. Bustul e aşezat în parcul casei boereşti din Dumbrăveni, în faţa a doi mesteacăni, cari îşi plécă uşor asupra lui ramurile lor albe şi delicate, ca o sfiósă şi tainică mângăere a pădurii. Poetul stă cu faţa spre apus-miază-nópte, privesce drept înainte, departe şi gânditor; figura însĕ nu prea sémănă cu a lui Eminescu; nu e faţa rotundă şi plină, ovalul frumos, gura şi mustaţa fină, — figura distinsă şi transfigurată a marelui nostru poet din vremea tinereţii şi a bărbăţiei lui sănătóse. Obrazul e supt, mustaţa grósă, lăsată în jos şi „cu toarte“; e o figură de burghez, ca şi cea din grădina Ateneului din Bucuresci. Am auzit spunêndu-se, că sculptorul a vrut sĕ imite dinadins figura lui Friedrich Nietzsche.

Mărturisesc, că nu înţeleg rostul unei asemenea intenţii. Inţeleg sĕ idealisezi figura unui artist, înţeleg chiar sĕ-l faci, cu voe ori fără voe, mai urît de cum a fost; dar' sĕ-i dai figura altuia, asta n'o pricep. Fiind-că Nietzsche e acum la modă, toţi ómenii de gândire trebue sĕ semene cu el? Câştigă Eminescu ceva, dându-i figura altuia, ori-cine ar fi acela? Dar' asemenea întrebări nici n'ar trebui puse; e o datorinţă elementară pentru ori-cine e însărcinat sĕ imortaliseze în bronz, în piatră, pe pânză, figura unui om care a trăit aevea, sĕ-i dee *faţa pe care a avut-o*; altminteri nu mai e el, aşa cum a fost în carne şi óse, cum a trăit şi cum l-au cunoscut ómenii din vremea lui, ci e o figură óre-care, căreia i-ai puté da ori-ce nume, numai pe al aceluia pe care ar trebui sĕ-l pórte, nu.

Sĕ ne întórcem însĕ la serbare.

După desvĕlirea bustului, poetul Cincinat *Pavelescu* cetesce o odă plină de simţire şi de avênt; apoi dl *Vlaicu* depune o corónă de laur din partea gălăţenilor şi exprimă recunoştinţa lor dlui Leon *Ghica*, fiul fostului prefect al Covurluiului sub ministerul lui Barbu Catargiu, pentru fapta sa. Dl *Bour*, redactor al ziarului „*Galaţii*“, recită apoi o odă, adresată lui Eminescu.

Dl Ion A. *Rădulescu*, cel care a publicat în „*Convorbiri literare*“ unele din poesiile inedite ale lui Eminescu, spune câteva cuvinte de recunoscinţă pentru poet şi pentru cel ce i-a ridicat bustul, din partea redacţiei „*Convorbirilor*“; dsa relevă, că Eminescu şi-a

---

FOIŞÓRĂ

Apa tinereţelor.

Poveste.

de **Laurenţiu Ciorbea.**

(Urmare şi fine.)

Când auḑì Impĕratul-Verde că i-au sosit copiii, îşi sărea din piele de bucurie, şi ar fi sărit el nu-i vorbă, dar' nu mai putea de bĕtrâneţe şi slăbie, aşa tare îl bĕtrânise şi slăbise gândul după feciori. Puse mâna pe vasul cu apa tinereţelor, se spălà pe ochi şi pe faţă şi îndată 'şi redobândì vederea şi se făcù voinic ca şi când ar fi fost numai de 25 de ani. Trecù ce trecù. Odată Impĕratul se pomenesce cu o scrisóre de la crăiasa zinelor, că ea a venit cu óste grea şi s'a oprit la cutare şi cutare pod de aur, acolo sĕ-i trimită numai de cât pe voinicul care a cutezat sĕ fure apa de tinereţe din fântâna ei, că de nu, îi prăpădesce împĕrăţia.

Impĕratul-Verde încremenì la cetirea acestei scrisori, totuşi chiămà pe cei doi feciori mai mari înainte, căci cel mai mic nu se afla atunci acasă, şi 'i întrebà: Care din voi a adus apa tinereţelor? Ear' ei rĕspunserà cu un glas: Noi.

— Cum, *voi*? care din voi?

— Noi amêndoi, iubite tată şi înălţate împĕrate! — Apoi atunci e bine, zise împĕratul, căci uitaţi-vĕ ce-mi scrie crăiasa zînelor, mergeţi deci şi vĕ împăcaţi cu ea. Şi se duserà feciorii la crăiasa zînelor. Ajunşi acolo, i-a întrebat: Care aţi luat apă de tinereţe din fântâna mea?

— Noi amêndoi, rĕspunserà ei cu un glas.

— Cum, voi? Care din voi?

— Noi amêndoi, repetarà ei.

— D'apoi cum era apa aceea? mai întrebà crăiasa.

— D'apoi apă ca tóte apele, cum se şi fie altcum?

Crăiasa zînelor vĕḑù că mint feciorii şi 'i ocărì şi alungà cu ruşine, ear' ei se întórserà acasă fără a spune nimĕnui ce li-s'a întêmplat. Intr'acestea crăiasa zînelor de nou trimise scrisóre la Impĕratul-Verde, ca sĕ nu o pórte cu minciuni şi dacă în termin de trei zile nu-i trimite la cutare pod de aur pe acela care a cutezat sĕ fure din apa tinereţelor din fântâna ei, atunci îi prăpădesce împĕrăţia fără nici o milă.

La cetirea acestei scrisori nóue Impĕratul-Verde se nĕcăjì şi mâhnì, când iată că-i sosì acasă şi feciorul cel mai mic. Cum sosí îl chiămà şi 'l întrebà: Tu ai luat apa tinereţelor? că uite ce-mi scrie crăiasa zînelor.

Feciorul rĕspunse că el.

Atunci mergi de te împacă cu ea, ca sĕ nu-mi mai amărască zilele de nou.

Atunci feciorul mai mic al Impĕratului Verde zise tatălui sĕu, că dacă numai atâta e supĕrarea, atunci sĕ beie, mânânce şi sĕ se veseléscă, culce-se şi dórmă fără nici un gând, căci cu crăiasa zinelor se va înţelege el. Şi fără multă zăbavă plecà la crăiasa zinelor. După-ce ajunse acolo şi-i dete bineţele şi-i făcù închinările obicinuite, aceea 'l întrebà: Tu ai luat apă de tinereţe din fântâna mea?

— D'apoi veḑi bine că eu, rĕspunse el.

— Dar' cum era apa când ai luat din ea? mai întrebà crăiasa.

— Apă ca tóte apele, luminată crăiasă, rĕspunse feciorul, dar' pe o tablă la un stêlp am vĕḑut scris că cine va venì sĕ iee apă, sĕ între până în odaia cea de aur şi intrând acolo am furat inelele luminaţiei vóstre. Iată-le!

— Vĕd că tu eşti care ai luat apa tinereţelor din fântâna mea, şi dacă ai fost atât de voinic de-ai putut'o lua, atunci eşti vrednic sĕ-mi fii bărbat, zise crăiasa zînelor.

— Bucuros, zise feciorul Verdelui-Impĕrat, dar' sĕ mergem în împĕrăţia mea, că tata va fi aşteptând.

— Sĕ mergem dragul meu, dar' sĕ iau mai întâiu comorile mele, că mi-e milă sĕ le las aici, ca sĕ nu se alégă nimica din ele. Apoi prefăcù tóte avuţiile ei într'un mĕr de aur, îl puse în buzunariu şi plecà cu feciorul.

In minutul când crăiasa zinelor se învoì sĕ se mărite după fiul Verdelui-Impĕrat şi 'şi prefăcù comorile într'un mĕr de aur, perirà tóte zinele de pe faţa pămêntuluui şi s'a stêns împĕrăţia lor. De atuncea nu mai sunt zîne. Atunci sĕcat'a şi fântâna cu apa tinereţelor, şi de atunci nu mai este apă de tinereţe, nimenea nu se mai póte întineri.

Sosind acasă feciorul mai mic al Verdelui-Impĕrat cu soţia lui cu crăiasa zînelor, frumósa frumóselor, se făcù o nuntă cum numai pe la împĕraţi se pomenesce. Hei, cum aşi fi voit sĕ fiu eu în locul lui! Fost'au chiàmate la nuntă şi cele trei babe, acum neveste ca de 25 de ani, ba fost'am chiar şi eu, adecă vorbă sĕ fie, ce se póte întêmpla fără de mine? Dar' drept spunêndu-vĕ, nu prea ştiu bine tóte cum s'au întêmplat; una însĕ o ştiu bine, că Impĕratul-Verde se lăsà de domnie şi în locul lui rĕmase Impĕrat feciorul sĕu cel mai tinĕr şi de n'a murit şi astăzi împĕrăţesce.

Ear' eu încălecaiu pe şea cam ruginósă.

Şi vĕ spuseiu povestea cam mincinósă.

publicat partea capitală a operei sale în „*Convorbiri*“, care a recunoscut de la început în poesia lui glasul celor aleşi, al celor chemaţi sě întrupeze în forme neperitóre simţirea ideală a unui neam; amintesce apoi, că prin opera lui Eminescu literatura română începe a întra în literatura universală; când s'a întêmplat catastrofa de la Veneţia, care a emoţionat întréga lume cultă, — dărîmarea celebrului Campanile din piaţa San Marco — au fost citate în ziarele şi revistele din apus tóte descrierile clasice ale Veneţiei din tóte literaturile, şi alături cu Goethe, cu Platen, cu lord Byron, cu Nietzsche, a fost citat şi Eminescu, într'o minunată traducere germană; sunetul cel „*impecabil de frumos*“ al lui Eminescu redă póte mai bine de cât ori-ce altă poesie din ori-care literatură impresia de mărire trecută şi de taina ce o lasă Veneţia, „*visul mărei*“.

Locul în care e aşezat acest bust al lui Eminescu e cel mai potrivit cu simţirea sa; într'una din poesiile sale inedite 'şi aduce aminte de viéţa copilăriei sale:

Fiind băiat, păduri cutreeram
Şi mě culcam ades lângă isvor,
Ear' braţul drept sub cap eu mi-l puneam
S'ascult cum apa sună 'ncetişor.
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Şi un miros venia adormitor...
Astfel ades' eu nopţi întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Acum visul copilăriei i-s'a împlinit; e eară în mijlocul locurilor cari i-au fost atât de dragi. După dl Rădulescu vorbesce dl Morariu, student din Cernăuţi, din partea societăţilor tinerimii academice române din Austria: „*Junimea*“ din Cernăuţi, „*România Jună*“ din Viena şi „*Carmen Sylva*“ din Graz; apoi dl Beraru, din partea ziarelor românesci din Bucovina. Cel din urmă vorbesce dl *Petru Grădişteanu*, presidentul comitetului central al „Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor“, frumos şi avêntat, ca totdeuna.

„Serbarea s'a terminat cu marşul „La arme, fraţi Români“, poesie inedită de Eminescu, cântată de corul copiilor din sat, condus de dl *Tempea*. Strofele acestui cântec de rězboiu al lui Eminescu sunt pline de un avênt superb, chiamă la luptă pentru neam ca o trimbiţă de alarmă. Dacă un compositor român ar nimeri o muzică adaptată cu poesia, cântecul acesta ar deveni de sigur marşul naţional al Românilor de pretutindeni. La serbare a fost cântat pe musica unui compositor francez, care din nenorocire nu exprima de loc avêntul, însufleţirea şi puterea de rěscóla a poesiei lui Eminescu. După serbare un fotograf a luat grupul celor de faţă împrejurul bustului lui Eminescu.

La masa ce a urmat apoi, dl Leon Ghica a închinat în sănătatea celor ce 'i-au făcut cinstea de a veni la acéstă solemnitate, dl *Petru Grădişteanu* a închinat în sănătatea dlui Ghica şi a femeii române, dl *Beraru* a amintit de strămoşul dlui Ghica, Grigore Balş, boerul din veacul al 18-lea, care a luptat cu succes pentru drepturile Românilor din Bucovina, Părintele *Marian* a urat dlui Ghica sě întemeeze o familie şi sě lase urmaşi, cari sě perpetueze numele de Ghica, dl Cincinat Pavelescu a închinat în sănătatea dlui Ghica, care însuşi e poet delicat ce a scris minunate versuri franţuzesci, dl Alexandru Davila a beut în sănătatea dlui Spathe, autorul bustului lui Eminescu, dl Cincinat Pavelescu pentru gloria armatei române, dl colonel Teişanu a asigurat, că la vreme de nevoe armata română va şti sě se jertféscă pentru realisarea idealurilor neamului românesc, dl Rădulescu a închinat în sănătatea celor ce vor contribui prin munca şi talentul lor la realisarea unităţii *sufletesci* a neamului nostru, care trebue pregătită prin *unitatea limbei literare a Românilor din tóte ţěrile Românesci*, căci bustul lui Eminescu din Dumbrăveni, aşezat pe pămêntul României libere, privind în faţă Bucovina, la drépta Basarabia, şi la stînga Ardealul, pare că îndémnă pe toţi Românii din cele patru unghiuri sě păstreze limba strămoşéscă, expresia sufletului românesc, frumósă şi curată „ca un fagure de miere“, dl Ion G. Miclescu a închinat în sănătatea proprietarilor români cari păstrézä tradiţia sănătósă a boerilor bětrâni, de a trăi la ţară şi a fi un exemplu şi un sprijin pentru ţăran; numai acest fel de viéţă póte scăpa pămêntul strămoşesc din mânile străinilor. Bucovina ni-a luat-o Austriacul, Basarabia Muscalul, ear' restul Moldovei ni'l ia Mochi Fischer; e o datorinţă către neam din partea boerilor români sě se întórcă la cultivarea moşiei străbune, spre a nu o pierde şi pentru ei şi pentru neam. Sub impresia acestei cuvêntări aşa de înţelepte, s'a ridicat masa óspeţilor veniţi la inaugurarea bustului lui Eminescu.

R. P.

Conferenţele învěţătoresci.

Cercul Branului.

Poiana-Měrului, Iulie 1902.

S'au publicat rapórte din diferite cercuri conferenţiale înv. despre activitatea acelora, numai din cercul nostru *nu*.

Vin deci de-şi cam târziu, sě reparez acéstă greşală, care mare onóre nu ne face.

Conferenţa învěţătorilor gr. or. români din cercul al II. (al Branului) şi-a ţinut în anul acesta adunarea generală Joi, Vineri şi Sâmbătă în sěptémêna luminată, adecă în 18, 19, 20 Aprilie st. v. a. c. în comuna Cristian, (comitatul Braşovului).

Conferenţa s'a ţinut sub presidiul On. Domn profesor *Andreiu Bârsan*, ca comisariu consistorial.

Inainte de deschiderea şedinţelor s'a celebrat serviciul divin, împreunat cu chămarea duhului sfânt şi cu parastas pentru rěposaţii archiepiscopi şi binefăcětori ai bisericei şi şcólei nóstre, cum şi pentru învěţătorii rěposaţi din cercul acesta conferenţial, tóte sěvêrşite prin Domnul paroch local *Virgil Pop*, în biserica română din localitate. Rěspunsurile serviciului divin le-au esecutat în cor membrii conferenţei.

După ţinerea serviciului divin On. domn paroch local a ţinut o alocuţiune fórte nimerită de bineventare.

La orele 11 a. m. membrii presenţi ai conferenţei, însoţiţi de câţiva óspeţi şi de un numěr frumos de parochieni din localitate se întrunesc în localul şcólei, de nou edificat, cu care, spre lauda parochienilor din Cristian fie zis, — puţine şcóle de prin împrejurime se pot asěmăna, — unde dl comisariu consistorial deschide conferenţa printr'un discurs, fórte acomodat şi bine simţit. La acest discurs rěspunde prin câteva cuvinte de bineventare dl învěţător din Cristian *Nicolae Muntean.*

Purceḑêndu-se la constituire, notari ai conferenţei vin aleşi dnii Vasilie Muntean înv. dir. în Poiana-Měrului şi Nicolae Runcean înv. în Pórtă (Bran), ear' verificători dnii Bartolomei Bude înv. dir. în Zernesci şi Nicolae Muntean înv. în Cristian.

Şedinţa I. — Presenţi toţi membri, afară de 6. Dl president salută ca óspeţi pe Domnii I. Hamsea şi Virgil Popp, dşóra Iustina Dan, candidată de înv., precum şi Dl înv. din Mărişel Nec. Baiu.

Despre presenţa acestor dni se ia act cu plăcere. La ordinea zilei disertaţia dlui N. Pană înv. în Zêrneşti asupra temei „Scopul studiului Geografiei în şcóla poporală şi mijlócele cele mai potrivite pentru ajungerea acestui scop“.

Disertaţia este lucrată cu cunoscinţa de lucru şi dl disertant este întimpinat cu aplause de „sě trăéscă“.

La desbaterea asupra acestei teme iau parte dnii Vas. Muntean, Anania Boldor şi G. Buţnar.

La propunerea dlui N. Muntean se alege o comisiune de 3 membri în persónele dlor V. Muntean, Vis. Bica şi N. Penţa, cari sě esamineze şi stiliseze definitiv tesele ce resultă din lucrarea acésta.

Conferenţa la propunerea dlui B. Bude esprimă Dlui disertant N. Pană mulţamită protocolară.

Din incidentul desbaterii asupra temei de mai sus păr. I. Hamsea din Rîjnov face propunerea, ca pe viitor pe lângă eventualii prelegětori sě se designeze încă câte o persónă însărcinată cu facerea criticei asupra acelui subiect.

Se decide, ca acéstă propunere sě se desbată după terminarea lucrărilor ordinare ale conferenţei.

Membrul A. Boldor aduce la cunoscinţă că mai mulţi membri nu au primit convocătoriul la acéstă conferinţă şi întrébă care póte fi causa acestui lucru? — Dl comisariu consist. constată că convocarea a fost trimisă încă din 25/III. a. c. On. oficiu Protopresbiteral al Branului spre comunicare. Conferenţa îşi esprimă dorinţa, ca pe viitor sě se trimită mai punctual şi mai de timpuriu convocătoriul, ca astfel membrii conferenţei sě se pótă pregăti pentru materialul de disertat în conferenţă.

Cu acestea şedinţa I. se închee, anunţêndu-se proxima şedinţă pe după amézi la orele 2.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Primiri la teologie. Consistoriul archidiecesan în şedinţa de eri a *primit pentru secţiunea teologică a seminariului archidiecesan* pe următorii candidaţi: Albu Vasilie, Andreiu Octavian, Armean Petru, Avram Ioan, Căldărea Ioan, Cerbicean Nicolae, Constantin Nicolae, Constantinescu Romul, Curea Laurenţiu, Debu Vasilie, Dumitru Romul, Indreiu Ioan, Laţiş Alecsiu, Lula Adam, Manu Zaharie, Moruşca Pompeiu, Necşa Vasilie, Puican Petru, Spătariu Vasilie, Stîrc Nicolae, — *toţi cu esamen de maturitate*; Radu Alecsandru, Chicomban Nicolae, Dan Stefan, Ganea Ioan, Garoiu Georgiu, Grecean Ioan, Plotogea Ilariu, Popa Ioan, Strěulea Demetriu, Vişoiu Ignat, *toţi cu 8 clase gimnasiale*, şi Herman Alexandru *cu 7 clase gimnasiale.*

*

Căsětorie în casa domnitóre. Cum se raportézä din Viena, locotenentul *Petru, duce de Bourbon-Orleans*, nepotul lui *Dom Pedro II.*, ultimul împěrat al Braziliei, se va căsětori în curênd cu *archiducesa Elisabeta*, sora cea mai mică a moştenitoriului *Francisc Ferdinand.* Mireasa Elisabeta Amalia s'a născut la 7 Iulie 1878, ear' mirele *Petru Ludovic Filip de Alcantara, duce de Bourbon-Orleans*, s'a născut la 15 Octobre 1875 în Rio-de-Janeiro (capitala Braziliei). Acum e locotenent în armata austro-ungară în regimentul de ulani Nr. 4.

*

Reuniune de medici. Statutele reuniunii medicilor, cari locuesc în părţile ardelene, au fost la 4 Iulie a. c. sub Nr. 47,066 V a 1902 al ministeriului reg. ung. de interne prověḑute cu clausula de aprobare. Adunarea generală pe 1902 se va ţiné în 23 August a. c. 3 ore p. m. în oraşul Sibiiu în sala magistratului, cu următoriul program: 1. Raportul comitetului provisoriu. 2. Alegerea funcţionarilor. 3. Ficsarea tacselor anuale şi a locului pentru procsima adunare generală. 4. Demonstrarea cu desinfectorul de Fabritius. 5. Eventuale propuneri. 6. Discusii despre lupta de până acuma şi în viitoriu contra tuberculosei.

*

Deputat al cercului Cristian (comitatul Sibiiu) la dieta ţerii, a fost ales alaltăeri unicul candidat Dr. Vilhelm *Gresskowitz.*

*

Călugěr de 100 de ani. Sâmbătă a împlinit etatea de 100 ani călugěrul *Nicolae Vlăhuţă* de la mănăstirea Văratec (Romănia). Călugěrul N. Vlăhuţă e tatăl literatului Vlăhuţă, care din acest prelej a cercetat pe bětrânul împreună cu numěroşi scriitori de frunte ai Romăniei. La mănăstirea Văratec călugărul Vlăhuţă are şi o soră, călugăriţă.

*

Al 23-lea. Zilele acestea cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit erezilor rěposatului econom *Ioan Stanciu* din Sibiiu, fost membru al numitei reuniuni, ajutorul statutar. Acesta este al 23 lea cas de mórte în sinul Reuniunii nóstre.

*

Martirul ştiinţei. Am fost dat la timpul seu ştire despre divergenţa de păreri întrě *Dr. Koch* (german) şi *Dr. Garnault* (frances) în cestiunea transmisiunii tuberculosei de la animale la om. Garnault susţinea în congresul de medicină ţinut în Paris anul trecut, şi în o carte a sa, că *tuberculosa animalelor sě ia la om*, pe când Dr. Koch susţinea contrariul şi în combaterea teoriei lui Garnault vorbia cam de pe cal. Garnault, pentru a dovedí adevěrul teoriei sale şi astfel a convinge omenimea, că are sě se păziască de tuberculosa animalelor, *s'a oferit pe sine însu-şi unei comisiuni de medici*, ca sě-i injecteze baccili de tuberculosă animalică. N'a avut însě curagiu nici unul, nici chiar *Koch*, sě iee pe sufletul sěu urmările acestei — dovediri. L'a avut însě el Garnault, care în presenţa unor medici şi-a injectat însu-şi puroi din plumânile unei vaci tuberculotice. Injecţiunea fiind făcută numai sub piele, i-s'a părut că prea mult trebue sě aştepte până la ivirea efectului; de aceea în 15 Iulie şi-a înjectat de nou puroiu de tuberculosă animală. Asupra efectului s'a pronunţat Vineri în modul urmatoriu:

După a mea părere e fórts seriósă verosimilitatea, ca *vaccinarea acésta 'mi va causa mórte.* Am dat însě prin acésta cea mai puternică dovadă că *Dr. Koch* a gr când întru combaterea teoriei mele a ţinut că tuberculosa animalelor nu póte transmisă la om. Am voit sě dovedesc preţul vieţii mele, ce temeinic e opul me în care am luat lupta contra teoriei Koch.

*

Statuă „binefăcětoriului omenimii. Dumineca s'a făcut în *Paris*, cu mare solemnitate, desvělirea statuei ridicate în amintirea lui *Pasteur*, supranumit „binefăcětoriul omenimii“. Din resultatele epocale al cercetărilor făcute de Pasteur amintim numai teoria fermentaţiunii şi vaccinarea contra anthraxului contra orbalţului rîmătorilor şi contra turbării. Pe lângă acestea, prin descoperiri de mare însěmnătate a îmbogăţit mult ştiinţa scrutării facultăţii de inficiare a baccililor.

*

† Iosif Negru. Luni în 15/27 Iulie a. c. a adormit în domnul după un morb îndelungat şi greu parochul nostru *Iosif Negru* din comuna *Mogoş-Valea-Bârnei*, protopresbiteratul *Lupşei*, în al 36 an al etăţii, 16 al căsětoriei şi abia al treilea al preoţiei.

Actul înmormêntării, sěvêrşit Miercuri în 17/30 Iulie, a fost condus, la însărcinarea Preaonoratului domn protopop *V. Gan* car împedecat de afaceri urgente oficióse nu a putut participa în persónă, — de preoţi *Georgiu Lazar din Valea-Geogelului şi Laurenţiu Ciorbea din Ponor*, asistaţi de preoţi *Vasiliu David, Macaveiu Bârsan şi Teodo Nicóră*. La finea prohodului părintele *Laurenţiu Ciorbea* a ţinut un frumos şi potrivit cuvênt funebral, care a stors lacrěmi din inimile tuturor. Cântările funebrale fó frumos au fost esecutate de învěţătorii *Vasi Jina, M. Cutean şi S. Cojoc* cu concursul m multor cantori şi cântăreţi din loc şi vecinătat

După finirea ritualelor preoţii *G. I şi Laur. Ciorbea* au ţinut şedinţă cu tetul, au luat sub revisiune averea bis împreună cu actele aparţinětóre ofic rochial. S'au aflat tóte în regulă şi s'a dat spre păstrare comitetului parochial ministrarea parochiei deocamdată s'a con ca celui mai apropiat, parochului *David din Mogoş-Mămăligani.* Dumnezeu mângăie şi întăréscă inima mult întris věduve preotese *Sofia*, ear' rěposatului dee odihna meritată.

*

Şepte băieţi înecaţi. Pe insula B hom, lângă Hasle 10 băieţi de şcólă au c de pe o punte în rîu. Şepte s'au îneca

*

Grindină ucigaşă. Luni întrě 3—4 după amiazi Sibiiul a fost cercetat de p torenţială amestecată cu puţină grindină cu mici întreruperi a durat până séra alte locuri însě a fost împreunată cu v grindină mare, făcênd pagube fórte m causând chiar şi mórte de om. Astfel legrafézä din *Nagy-Szöllös*, că grindina în sdroburi de mărimea ouelor de po nimicind tot de pe câmp şi spărgênd tile de la tóte casele din oraş. Nici réstă citavă nu a rěmas, — zice teleg *Patru ómeni*, suprinşi sub ceriul liber, *au omoriţi de grindină.*

*

Prea s'a grăbit domnul notarăş! Notariul Halasi Béla din Dernő (comitatul Gömör) zilele trecute a deţinut un tiněr străin, sub cuvênt că e Kecskeméti, — cel care a furat preste jumětate de milion din banii de dare ai oraşului Budapesta şi a fugit cu ei în lume. Cum pentru prinderea lui Kecskeméti e pus premiu de mai multe mii, notariul Halaşi în contul premiului s'a dat la petreceri şi beţii, cheltuind toţi banii oficioşi ai comunei. Tinerul însě nu era Kecskeméti, şi astfel notariul în loc de premiul cel mare s'a ales cu perderea oficiului, din causă că păpat banii oficioşi.

*

E slabă Turcia! De preste o sěptěmână de zile o bandă de insurgenţi albanezi ţine sub asediu formal mănăstirea sêrbéscă Detşanin. Guvernul turcesc a trimis óste sě scape pe bieţii călugěri. Albanezii însě susţin voinicesce lupta cu trupele turcesci. Lupta decisivă nu s'a dat încă, ear' o telegramă dto 3 August vestesce că „Albanezii nu s'au r tras încă din jurul mânăstirii“. — E slab Turcia, dacă nici cu o bandă de albanezi nu póte rěsbí!

*

Teatru în Şeica-mare. Primim învitare la producţiunea teatrală împreunată cu joc, ce se va arangia Dumineca, la 10 August a. c. n. în sala hotelului comunal din Şeica-mare. Inceputul la 8 ere séra. Preţul de întrare: de persónă 1 cor., de familie 2 cor. Ofertele şi suprasolvirile se vor cuita pe cale publică. Programul e următoriul: 1 „La icónă“, de Vlăhuţă, predată de *Iosif Filip.* 2. „De la sat“, piesă poporală în 4 acte de N. Marcoviştean. 3. „Herşcu Boccegiul“, monolog, predat de dl Ioan Tudor. 4. „Fa Mariţo“, duett, esecutat de d-şóra ⁂ şi dl ⁂ Dans.

Nr. 584/1902. [132] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Andraşfalĕul-român** (Săcel) din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-şi subştérnă suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, celebra sau cuvênta.

Sighişóra, 19 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 384/1802. [133] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele poporale din comunele mai jos însemnate — protopresbiteratul Mercurei — se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

1. **Cinadie**, un post cu salariu de 600 cor. şi anume 400 cor. repartiţie de la popor, ear' 200 cor. în pămênt, arături şi fênaţ. Locuinţă naturală în edificiul şcólei.

2. **Gârbova**, un post cu salariu de 600 cor., cuartir natural şi 4 stânjini de lemne de foc, din cari e a se încăldí şi sala de învĕ- mênt.

3. **Tău**, un post cu salariu de 600 cor., artir natural în edificiul şcólei.

Reflectanţii la aceste posturi sĕ-şi aş- rnă cererile lor instruite conform normelor vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sĕlişte în terminul deschis, — şi a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică în comuna la care voesc sĕ reflecteze spre a fi cunoscut poporului şi a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Sĕlişte, la 22 Iulie 1902 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale.

I. Droc
protopop.

Nr. 176/1902. [102] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţă- oresci** de la şcólele elementare poporale mai os însemnate prin acésta se publică concurs termin de 30 zile de la prima publicare n „Telegraful Român“.

1. **Ciceu-Corabie**, cu salariu de 600 cor., din cari 200 cor. de la stat şi 400 cor. de la popor. — Cuartir şi lemne

2. **Gârbou**, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. ajutoriu de la stat şi 200 cor. de la popor. — Cuartir grădină şi lemne.

Cei-ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne rugările concursuale, instruite conform legei, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Se observă, că concurenţi în acest ţinut nu sunt şi că întrĕ cei cu pregătire egală dintre concurenţi se vor preferí aceia, cari sunt şí cântăreţi buni, spre care scop concurenţii au a se presenta înainte de alegere la biserica din aceste comune.

Deeş, 27 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 675/1902 prot. [113] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele confesionale din comunele **Agribiciu, Apahida, Bedeciu, Butene, Cojocna, Călata-mare, Mărişel** şi **Someşul-rece**, din subsemnatul protopresbiterat, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt la fie-care post câte 600 cor. cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Cluj, 6 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 876/1902 [134] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele poporale mai jos însemnate se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Verd**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 140 cor. din alodiul comunal, 160 cor. din cassa bisericei, ear' restul de 300 cor. din repartiţiune de la popor, cuartir liber in edificiul şcólei şi lemne de foc.

2. **Chirpĕr**, salariu anual de 600 cor. dintrĕ cari 260 cor. din cassa bisericei, 200 coróne din repartiţune de la popor, 120 cor. din venitul pămêntului şcolar în estensiune de 11 jugĕre 1400°☐ şi alt pămênt al bisericei de 800°☐ clasa primă, cuartir liber şi grădină în mărime de ¼ jugĕr precum şi lemnele necesare de foc în preţ de 20 coróne computate la salariu.

3. **Prostea**, cu salariu anual de 600 cor. plătibil în 4 rate decursive prin repartiţiune de la popor, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse de foc.

De la concurenţi se recere, ca sĕ se presenteze în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserica din comuna unde a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări avênd a conduce şi o strană preste an precum şi a ţiné catechisaţiune cu adulţii în serile postului dinaintea nascerei Domnului, avênd a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház) în 15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nr. 202/1902 prot. [123] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** din mai jos însemnatele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la *15 August a. c.*

1. **Chezdi-Mărtănuş**, cu salariu de 600 cor., cuartir liber în edificiul şcólei şi doi stângini lemne.

2. **Dobĕrlău**, cu salariu de 600 cor., şi cuartir liber în edificiul şcólei.

3. **Intorsura-Buzeu**, cu salariu de 600 cor. şi cuartir liber.

4. **Marcoş**, cu salariu de 600 cor. şi cuartir liber.

5. **Poiana-Sărată**, cu salariu de 600 cor., cuartir liber şi lemnele necesare.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din acestea posturi — tóte împreunate cu cantoratul — vor avé a-şi aşterne în terminul indicat cererile lor, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczk) 7 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

Nr. 406/1902 [107] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Şugag**, devenită vacantă prin trecerea în pensiune a parochului Gregoriu *Ghib*, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 25 Iunlu a. c. Nr. 6180 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţia de la stat.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 3 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 362. [111] 3—3

Concurs

Pentru întregirea celor **două posturí învĕţătoresci** de la şcóla elementară din comuna **Şugag**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salariu câte 600 coróne.

b) Cuartir şi lemne de foc în natură, sau relut în bani 100 cor.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 3 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

---

[122] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** vacant de la şcóla confesională gr. or. din **Satulung** biserica „Sf. Adormiri“, protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 20 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt următórele:

1. Salariu fundamental 600 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Pentru ¼ jugĕr pămênt 10 cor.
4. Diurne la conferenţe 10 cor.

Salariul se solvesce de la biserică în rate lunare anticipative.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre on. oficiu protopresbiteral al Braşovului în terminul indicat.

Comitetul parochial:

Ioan Petric
protopop, presid. ad hoc.

Dometiu Dogar
v.-pres.

Vasile Farcaş
not. com. par.

CONCURS

Direcţiunea *reuniunei de păstrare şi anticipare „Buciumana“ din Bucium-Poeni* publică prin acésta concurs cu terminul de *15 August st. n. c.* pentru ocuparea unui post de

Secretariu.

Reflectanţii au sĕ dovedéscă absolvarea vre-unei şcóle comerciale şi pracsa îndestulitóre pentru independinţa absolută întru conducerea registrelor reuniunei, corespondenţei, precum şí a părţii scripturistice.

Noul secretariu va fi ales pe un an de probă cu un salariu anual la început de 800 cor., cuartir şi tantiema statutară, eventual şi alte venite. Corĕspundênd pe deplin salariul i-se va urca treptat. [124] 3—3

Rugările de concurs sĕ fie scrise de mâna proprie a concurenţilor,

Postul este a se ocupa cu 15 Septembre st. n. a. c.

Direcţiunea.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurarei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 2—52

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

In atenţiunea proprietarilor de pămênt!

„Eliberarea pămêntului de greunămênt. Intreprindere de Credit Hipotecar“

este titlul unui institut, ce s'a înfiinţat cu scopul de a da ocasiune proprietarilor de pămênturi, sĕ pótă ajunge la împrumuturi eftine şi pe lângă condiţiunile cele mai favorabile. — Acest institut dă împrumuturi pe pămênturi ori şi unde. — Interesele cu amortisarea capitalului cu tot fac mai puţin ca la băncile mici numai interesele simple.

Favorul cel mai deosebit şi de nepreţuit este că cu **încetarea din viéţă a debitorului, suma împrumutată se şterge de pe pămêntul hipotecat, ear' ratele plătite în amortisarea capitalului se restituesc numai de cât în bani gata.**

Cu modalitatea împrumuturilor acestora, proprietariul unui pămênt ajunge la bani eftini şi este sigur că ori-şi-când ar înceta din viéţă pămêntul rĕmâne liber de greunămênt, ear' erezii mai capĕtă şi bani gata.

Recomandăm tuturor acelor proprietari de pămênturi, cari au lipsă de bani, sĕ se foloséscă de favorul acesta.

Pe pămênturi cari sunt hipotecate la alte institute încă se dau împrumuturi, plătindu-se din suma împrumutată datoria veche la respectivul institut.

La cereri de împrumuturi se recere copia cărţilor funduare şi fóia catastrală.

Prospecte detailate cu informaţiunile necesare se trimit la cerere pe lângă trimiterea de mărci postale în valóre de una corónă pentru porto postal.

Cererile sunt a se adresa la:

Representanţa [131] 1—10

„Intreprinderei de Credit Hipotecar
Eliberarea pămêntului de greunămênt“
în Sibiiu (N.-Szeben) strada Bruckenthal 56.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 84 Sibiiu, Sâmbătă 27 Iulie (9 August) 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sistemul.

Sibiiu, 8 August n.

E putred ceva în statul ungar. Am spus'o noi acésta de mult şi la tóte ocasiunile, şi ni-am dat silinţe sĕ ne şí motivăm nedumeririle totdeuna, dar' totdeuna am întimpinat neîncredere din partea celor-ce datori erau sĕ ne asculte plângerile şi sĕ vindece rĕul.

Pentru-că noi vedeam bine rĕul. Il vedeam şi 'l *simţiam.*

In schimb pentru patriotica nóstră îngrijorare am fost timbraţi apoi de rĕi cetăţeni, de duşmani ai patriei, — susţinută şí din sudórea nóstră, — ear' cei vinovaţi au continuat cu pĕcătoşiile, şi póte-că pe unele locuri mai continuă şí acum.

Sĕ sperăm însĕ că mult nu vor mai continua, pentru-că guvernul a început sĕ se foloséscă de mătura cea mare pentru a curăţí odată cu desĕvêrşire grajdiul lui Augias.

Care e acest odios grajdiu? *Administraţia!*

Nu e mult de când s'au constatat lucruri scandalóse în comitatul *Hont* şi *Torontal,* atât de scandalóse, în cât lumea a rĕmas încremenită şi nu putea sĕ-şi dee sémă, cum de a fost posibilă ducerea unei administraţiuni atât de pĕcătóse ani şi decenii de-a rêndul.

Acum însĕ, cele petrecute în comitatele numite sunt flóre la urechiă pe lângă cele constatate din partea unui esmis al ministrului de interne ca făptuiri sĕvêrşite în contul administraţiei la magistratul liberei cetăţi regesci *Szabadka,* unde nu pradă, ci curat *jaf* s'a făcut cu averea publică, cu bani adunaţi de la bieţii pacinici cetăţeni.

Ómeni fără conştiinţă au ajuns în fruntea afacerilor publice la magistratul oraşului Szabadka, şi timp de optsprezece ani au dus o manipulare atât de scandalósă şi de pĕcătósă cu privire la averea oraşului, în cât l'au adus la pragul falimentului.

Sumele furate şi defraudate trec în milióne de coróne, şi tot în milióne trec şi sumele erogate fără nici o încuviinţare legală.

Nu numai guvernul, dar' nici măcar representanţa oraşului, consiliul comunal, n'a avut nici o cunoscinţă despre enormele sume pe cari funcţionarii pĕcătoşi ai acestui magistrat şi-le asemnau reciproc, spre dauna oraşului. Unde mai pui apoi diferitele falsificări, corecturi şi ştergeri nepermise făcute în registrele publice, în scopul, ca controlarea sĕ fie anevoiósă, sau chiar imposibilă!

Esmisul guvernului le-a constatat însĕ tóte, şi despre tóte a făcut raport amănunţit superiorităţii sale, ear' ministrul de interne a luat disposiţiile necesare pentru sanarea rĕului. Pe unii dintre funţionarii abusivi i-a suspendat din oficiu, ear' în contra celorlalţi a ordonat cercetare severă. Pentru-că e constatat, că *toţi* sunt vinovaţi. Astfel oraşul Szabadka va fi scăpat de o ceată de lăcuste, de funcţionarii cari i-au supt sângele fără nici o milă şi cruţare. Ce e perdut rĕmâne perdut; dar' cel puţin pentru viitoriu se va inaugura o îndreptare cu privire la administrarea şi manipularea averii oraşului.

Şi acum o întrebare.

Mai sunt ore oraşe ca Szabadka şi comitate ca Hont şi Torontal în fericita nóstră patrie?

Dacă guvernul ar trimite în fiecare câte un esmis constienţios şi priceput, póte că se vor mai afla. Pentru-că acest mod de manipulare a averii publice din partea funcţionarilor administrativi îşi are bine înţepenite rădĕcinile în însuşi *sistemul* de guvernare, întrodus în ţéra nóstră încă de pe vremea fericitului *Tisza*, sdrobitoriul de naţionalităţi.

Sub masca patriotismului fals şi rĕu înţeles s'au comis de la era Tisza încóce şi se comit mereu la noi tóte fărădeligile, ear' cei ce se plâng, nu ascultare, ci dojană, batjocură şi înjurături primesc pentru cutezanţa lor de a cere sĕ se îndrepte lucrurile spre bine.

E curat eveniment, când câte o jalbă vine ascultată, cum s'a întêmplat cu cei din comitatele Hont şi Torontal, şi cu cei din oraşul Szabadka.

Dar' guvernul n'ar trebui sĕ aştepte jalbe de jos, de la cetăţeni, ci din propria iniţiativă ar trebui sĕ facă aceea ce a făcut în municipiile numite: sĕ trimită esperţi din centru în tóte oraşele şi la tóte comitatele, pentru a ţiné cercetare severă, conştienţiósă şi minuţiósă.

Pentru-că numai aşa se póte face îndreptare pe tóte liniile. Căci îndreptare se cere.

E putred ceva în statul ungar. E putredă administraţia.

Mai putred însĕ decât administraţia e *sistemul de guvernare*, şi dacă îndreptare sĕ doresce şì de sus, cum de mult se doresce de jos, — *acì* ar trebuì începută îndreptarea!

Din Arad.

— 2 August 1902.

Pe ziua de eri a fost conchemată congregaţia comitatului Arad în şedinţă estraordinară.

Cel mai important obiect pus la ordinea zilei a fost recercarea venită de la representanţa orăşenéscă a Aradului, ca comitatul încă sĕ dee o petiţiune la parlament pentru ridicarea unui monument lui Kossuth.

Comisiunea permanentă a şi făcut propunere în acest înţeles.

Cetindu-se acéstă propunere, dl Dr. *Stefan C. Pop* se ridică şi într'o vorbire plină de avênt a causat membrilor străini o nespus de mare supĕrare, ear' Românilor o mare bucurie.

Din vorbirea dlui *Dr. St. C. Pop* regret că nu mi-am putut însemna mai mult decât o fórte palidă schiţă. Iată-o:

— „Dreptul roman se basează pe trei principii cardinale: „honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere". Aceste trei principii frumóse au trecut în legislaţiunile tuturor popórĕlor civilisate şi servesc ca bază de drept şi morală în viéţa publică şi privată. Abatere însĕ faceţi numai Dv., magiarii, cari de-şì vĕ arătaţi că profesaţi aceleaşi principii, cele din urmă două nu le-aţi respectat nici-odată.

Cereţi, ca memoria lui Ludovic Kossuth sĕ fie eternisată — aere perennius — prin monument, dar' tot atunci strigaţi în gura mare că nouĕ Românilor nu ne este permis a ridica o cruciuliţă celui mare şi neasĕmânat erou, care a binemeritat pentru Tron şi patrie şi care atât de frumos s'a luptat pentru poporul sĕu apĕsat.

Noi ştim sĕ apreciem sentimentele dv. pentru acei bărbaţi a căror memorie e scumpă, cerem însĕ, pe basa principiului „quod uni justum, alteri aequum, ca şi dv. sĕ respectaţi sentimentele nóstre de pietate faţă de acei bărbaţi, cari mărire au adus neamului românesc. Dv. însĕ nu ne lăsaţi sĕ ne împlinim datorinţa faţă de eroii nostri, ci banii adunaţi cu crucerul, din sudórea poporului român, *i-aţi confiscat.*

Noi Românii nu putem adera la ridicarea unui monument pentru Kostuth din vistieria statului, până când nouĕ şì din banii proprii ni-se interzice a ridica monument lui *Avram Iancu.*

Dar' ceva dureros ne îndémnă şì mai tare a persista pe lângă hotărîrea nóstră. Inainte de asta cu câteva zile „Független Magyarország", autorisata partidului lui Kossuth, a numit pe eroul naţiunei române **„bandit ordinar".**

Nu este român pe care sĕ nu-l fi cuprins ură şi dispreţ faţă de aceste invective ticălóse. Ne-a vătămat în cele mai sfinte sentimente organul acelui partid, care solicitéză ridicarea monumentului, şi fără de a fi desaprobat de dv. ori luat la rĕspundere din partea procurorului. De aceea *român cinstit nici-când nu va puté adera la propunerea dv.*

Avram *Iancu* îşi dórme somnul vecinic acì la marginea comitatului nostru şi *nu se póte odihní de insultele procurorilor şi jurnaliştícei dv.*

Dacă vreţi sĕ faceţi un act de loialitate şi voiţi sĕ vĕ arătaţi justi şi drepţi — primiţi propunerea mea, ce o fac în numele tuturor românilor, *ca congregaţia nóstră sĕ facă propunere la Inaltul guvern, ca fără amânare sĕ ridice oprelîştea pusă pe fondul lui Iancu şi sĕ-l predeie destinaţiunei sale,* atunci şi noi vom uita injuriile ce ni-s'au adus şi vĕ vom considera ca pe unii, cari ştiu respecta şì drepturile altora".

Puţinii membri români aflători de faţă au aplaudat frenetic pe orator, dar' cu atât

---

FOIŞÓRĂ

Despre lene şi superstiţie.

de

G. Coşbuc.

Ce poţi sĕ vorbesci despre zilele sĕptĕmânii? Că sunt şepte, şi le chiamă aşa şi aşa; că într'una nu e bine sĕ torci, într'alta sĕ ţeşi, într'alta sĕ coşi, într'alta sĕ speli, într'alta sĕ frămânţi (tot lucruri femeesci, sĕracele femei!) că una te apără de foc, alta de bóle, alta de trăsnet?

Iată, chiar de n'ai avé alta de vorbit, ţi-ar ajunge şi ar şi întrece sĕ vorbesci cu de-amănuntul chiar numai despre cele ce le-am înşirat. Ear' femeilor lesnecredĕtóre, şi mai ales celor leneşe, atâta le trebue, s'audă că în cutare sat a orbit cutare Sandă ori Mandă pentru-că a prins cu acul într'o Vineri o spărtură în cămaşa copilului, ori că Siţii i-a cădut viţelul în fântână pentru-că n'a ţinut Joile! Atâta le trebue, ca sé se jure pe sfântul Haralambie, cel cu aripi de foc, şi pe marele mucenic Trofim, care scaldă 'n iad pe draci în leşie, sĕ nu mai pună mâna pe ac Vinerea, nici pe sită Mercurea, nici pe mătură Joia, nici pe fus Marţia, nici pe pieptene Sâmbăta, feréscă Dumnezeu! Cum sĕ facă biata femee una ca asta? Ori nu are bărbat, n'are copii, n'are purcel ori căţel pe lângă casă, ca sĕ li-se tragă rĕul din negrija ei?

Mĕ mir numai, că femeile cari se jură că n'au sĕ pună mâna pe ac, pe sită ori pe fus, în cutare zi, nu s'apucă sĕ jure cele de la oraş că în cutare zi n'au sĕ pună mâna pe suliman, ear' cele de la sat că n'au sĕ pună mâna pe clondirul cu ţuică!

Bat'o Dumnezeu de muncă! Nu poţi tu, creştine, nici cu gândul sĕ gândesci, câtă pacoste e pe o femee! Ar vré sĕ muncéscă şi n'are când, că în fie-care zi e *„legat"* câte-un lucru cu „legătură mare", ear' cu legătură mică sunt legate mai tóte. Singură biata Duminecă e zi cu îngăduélă. Vinerea n'ai putut cârpi ceva la haine, că e cu primejdie, nici Sâmbătă n'ai putut sĕ te speli şi sĕ te lai pe cap, că „scormonesci morţii din somn", dar' Dumineca, de, mai coşi icicolo, căci Dumnezeu dór' ştie că ai copii şi trebue sĕ le cârpesci petecile, şi te iartă; şi te speli şi te lai şi te pepteni, bine înţeles pe vremea când e popa la biserică — da când vrei? că după sfânta slujbă trebue sĕ fii gata la cârciumă că s'adună creştinii şi începe hora.

Lunia e capul sĕptĕmânii. Nu e bine sĕ dai nimic din casă, că e pocinog şi ai sĕ dai sĕptĕmâna întrégă. Nu e bine nici sĕ lucrezi nimic afară din casă. Nici sĕ sapi, nici sĕ seceri, nici sĕ aduni fên, nici măcar sĕ culegi surcele. Vai de mine, nu ştii că Lunia e rea de apă? Aduce plóie şi înecuri, şi de lucrezi Lunia nu-ţi mai cresce pĕrul de eşti fată, şi-ţi cade de eşti nevastă. Nu ştii că Tudora, fata, lucrà Lunia, şi-ai vĕdut cum i-a plouat la nuntă, de n'a fost nici horă nici veselie nici nimic. De giaba i-a fost plânsul şi nĕcazul. Şi apoi ce sĕ mai lucrezi Lunia? Nu esti destul de obosit de hora de eri, şi nu ţi-e capul ca óla spartă de puiul de chef ce s'a încins cu basamac la cârciumă? Las' că e mare sĕptĕmâna, este vreme de lucrat.

Marţia nu e bine de plecat la drum, nici sĕ ieşi la câmp, că e rea de bóle şi de lupi. Sĕ mĕ fi tăiat, eu n'aşi fi credut că vine Marţolea şi ia mintea şi glasul nevestelor cari torc Marţia. Te pui ce necuratul? Ba şi Mama-Pădurii se ţine de tine, şi Drăgaica, ba te umflă Rusaliile, şi rĕmâi ológă. Bată-te pustia furcă, da sĕ nu vedi fir de aţă în viéţa ta şi sĕ n'ai cămaşă cu ce sĕ te îmbrace când îi murì, şi mâna pe furcă sĕ n'o pui Marţia.

Sĕ trăesci, cinstită Mercuri, că eşti zi mare şi mijloc de sĕptĕmână, şi eşti zi curată că de aceea este Mercuri sfânta-vĕduvă curată. Cine-o pune mâna pe sîtă, sĕ cérnă, focul lui Dumnezeu pe capul ei. Şi bube pe cap, ca tărîţele ce rĕmân în sită, şi jungiuri prin cruce, şi sĕ n'aibă astêmpĕr ca făina când o cerni, şi frămêntată sĕ fie de nĕcazuri şi de rele ca aluatul din albie când îl frămênţi. Nu e bine Mercurea nici sĕ baţi porumb, nici sĕ întindi pânză la sóre, că tóte aşa ţi-se întêmplă cum le faci, pe semnul lucrării, şi bătută ai sĕ fi de draci în Gheenă ca porumbul în saci şi întinsă pe cărbuni aprinşi ca pânza la sóre şi zolită în cazanele iadului ca o cămaşă pe care o zolesci în mâni, ca sĕ scoţi murdăria, şi cum storci cămaşa udă învêrtindu-o sul, aşa te-or stórce balaurii din cea lume întrĕ mâni!

Joia e zi legată. Cine fierbe cămăşi ori face leşie Joia, ori cine pune cloşcă ori ia ouĕle din cuibar, vai de ea şi de satul ei! Că peste capul ei aduce junghiuri şi săgetături, ear' peste sat piatră cât nucile, şi mai tare l'au întrerupt membrii străini prin „elállásuri“ puternice, fără însĕ de a-l puté scóte pe orator din răbdare.

După liniştirea spiritelor s'a ridicat un pretor născut român şi a spus că „ori-cât de mult cinstesce pe dl Dr. St. C, Pop“ dar' fondul lui Iancu a fost păpat de administratorii lui fosti şi la „Tribuna“ din Sibiiu, prin urmare monument nu se póte ridica.

I-a ripostat însĕ adv. *Suciu,* dovedind că fondul a fost depus în România.

Din partea Ungurilor s'a ridicat deputatul dietal Vásárhelyi Laszló, care a protestat că în sala comitatului Kossuth sĕ fie asĕmănat cu Iancu, deórece Kossuth — după dl V. — a eliberat şi pe Români din iobăgie.

La aceste cuvinte a replicat dl *Dr. Stefan C. Pop,* deastădată în limba magiară, căci prea se simţea lipsă de a 'i face sĕ înţelégă odată pe membrii străini ai congregaţiei că istoria lor se falsifică.

„Pentru Români sunt fórte preţióse criticele pătimaşe ale duşmanilor. Dar' cu atât mai preţióse sunt adevĕrurile pe cari tot duşmanii le spun. Dintrĕ istoriografii maghiari se află nu unul, cari îl recunosc de un erou nobil.

Şi istoricii magiari confirmă că Iancu nu numai într'o bătălie a mântuit de la peire sigură 300 femei şi tot atâţia copíi magiari, că erau fericiţi acei magiari, cari ajungeau pe mânile lui Iancu, pentru-că el cruţa viéţa bărbaţilor şi apĕra onórea femeilor“.

Dacă dv., duşmanii nostri constataţi aceste fapte ale lui Iancu şi 'l numiţi erou nobil, atunci noi cu drept cuvênt putem preamări acéstă figură gigantică. Nu se supere dl Vásarhelyi pentru asemănarea făcută, pentru-că nouĕ ne este Iancu aceea ce vĕ e dv. Kossuth, ba póte ne este mai mult, şi nu vom tolera nici-când, ca sĕ fie şi în morment batjocorit şi insultat“.

După acéstă replică a dlui Pop s'a încheiat discusiunea, ear' propunerea comisiunei permanente s'a primit.

Aflu, că contra dlui Dr. Stefan C. Pop s'a pornit o góna formală, pentru-că a cutezat sĕ asemene pe Kossuth cu Iancu.

S.

Conferenţele învĕţătoresci.

Cercul Branului.

(Urmare.)

Şedinţa a II-a (de la 2¼ ore — 5½ ore p. m.)

Presenţi toţi membrii afară de 4.

La ordinea zilei e prima lecţie practică din studiul geografiei cu copíii şi copilele din anul al III. Fiind acéstă prelegere model de lecţie, ţinută într'o şcólă cu 1 învĕţătoriu, elevii din despărţĕmintele I, II, IV, V şi VI au căpĕtat ocupaţiuni în scris. Pregelĕtor e Ioan Meţian învĕţătoriu în Ghimbav. Tema prelegerei: „*Comuna*“.

După terminarea prelegerei şi dimiterea elevilor se purcede la desbatere, la care iau parte învĕţătorii N. Muntean, G. Butnar şi prelegĕtoriul. La propunerea membrului Vas. Muntean prelegerea se ia simplu la cunoscinţă şi se decide a se discuta asupra ei în una din şedinţele procsime.

Se pune la ordinea zilei prelegerea practică din geografie cu elevii din anul al IV-lea. Prelegĕtoriu Gerasim Popa învĕţătoriu în Cristian. Tema: „Ţinutul muntos nordvestic al Ungariei“. După terminarea şi dimiterea elevilor se începe desbaterea la care iau parte dnii: An. Boldor, Vas. Muntean, G. Butnariu, N. Muntean, V. Pană, Vis. Bica, B. Bude, Rom. Cârstolovean, prelegĕtoriul şi dl comisariu. La propunerea dlui B. Bude conferenţa decide a se aduce mulţămită protocolară dlui prelegĕtoriu. — Cu acestea şedinţa s'a încheiat.

Şedinţa a III-a (19 April, de la 8—12½ ore a. m.).

Presenţi toţi membrii afară de 4.

Sunt salutaţi ca óspeţi dl paroch Virgil Pop şi dşóra Justina Dan.

La ordinea zilei a 3-a prelegere practică din geografie cu anul al V-lea. Prelegĕtoriu învĕţătoriul Vis. Bica din Poiana-Mĕrului. Temă: „România“.

După terminarea şi dimiterea elevilor se purcede la desbatere, la care iau parte dnii V. Muntean, An. Boldor, G. Butnar, N. Muntean, R. Cârstolovean, Ger. Popa, prelegĕtoriul şi dl comisariu. La propunerea dlui Vas. Muntean conferenţa declară prelegerea de reuşită şi esprimă dlui prelegĕtoriu mulţămită protocolară.

Se ţine prelegerea practică cu elevii anului al VI. de şcólă. Prelegĕtoriu Anania Boldor înv. în Codlea. Tema: „Despre forma pămêntului“.

După terminarea prelegerei se purcede la desbatere, la care iau parte dnii G. Butnar, Vasile Muntean, Bart. Bude, Vis. Bica, prelegĕtoriul şi dl comisariu. Prelegerea la propunerea dlui G. Butnar se declară de reuşită şi se aduce prelegĕtoriului mulţămită protocolară.

Se dă cetire prelegerei despre „Comună“ lucrată de dl Ioan Meţian, învĕţătoriu în Ghimbav. Schiţa în genere se declară de corectă. Se încinge o desbatere asupra definiţiunei noţiunilor: familie, stradă, piaţă şi comună, la care iau parte dl Anan. Boldor, Vis. Bica, Ger. Popa, G. Butnar, R. Cârstalovean, N. Muntean, B. Bude şi Vas. Muntean.

La ordinea zilei raportul corpului învĕţătoresc din Rîşnov asupra temei: „Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în pracsă cu privire la planul de învĕţămênt cuprins în normativul şcolar votat de Preaven. Consistoriu archidiecesan în sesiunea anului 1882, în deosebi în ce privesce studiul geografiei?

Referent R. Cârstolovean.

După cetire se dă unei comisiuni spre studiare. Membrii acestei comisiuni sunt B. Bude, V. Muntean şi An Boldor.

Dl comisariu consistorial anunţă, că s'au trimis spre recomandare din partea librăriei editóre Kraft din Sibiiu 2 manuale noue din limba magiară şi instrucţia relativă la întrebuinţarea lor, lucrate de dnii Dr. Schullerus şi I. Popoviciu.

Aceste manuale se predau spre esaminare dlui B. Tipeiu învĕţătoriu în Rêşnov, care va avé a se pronunţa asupra lor sau pe calea publicităţii sau la viitórea conferenţă din acest cerc.

Cu acestea şedinţa s'a încheiat.

(Va urma).

De pe Hârtibaciu.

Vĕrd, 24 Iulie v.

O frumósă ocasiune de convenire socială ni-a procurat în séra sf. Ilie distinsul învĕţătoriu din Agnita dl *Ioan Paicu,* care stimat, iubit şi respectat este nu numai de poporul şi inteligenţa română care îl cunóşte personal, şi îi ştie şi cunóşte activitatea pe tóte terenele, ci chiar şi de străini.

E superflu a-i aduce laude, căci cei-ce sunt în curent cu cele publicate în presa nóstră, ştiu din diferitele rapórte, date despre prestaţiunile sale, atât pe terenul şcolar, cu esamene escelente, serate lunare etc., cât şi pe cel social, cu producţiuni date cu tinerimea adultă precum şi cu cea şcolară, — că cine e şi ce e, şi mĕ vor dispensa de a le spune şi eu, în publicitate, *că precum îi sunt scrierile şi sfaturile pedagogice, întocmai 'i sunt şi faptele.*

Invĕţătoriul Ioan Paicu, — ca puţini alţii — stă la disposiţia poporului şí în timpul vacanţiei, şi de astă-dată în ciuda străinilor în rĕstimp de două sĕptĕmâni a instruat tinerimea adultă din Agnita, în cât a putut preda cu succes preste asteptare de mare înaintea unui public numĕros şi distins două piese teatrale de Alexandri „Drumul de fer“ şi „Rusaliile“. Natural, că la succes au contribuit mult: Emanoil Suciu învĕţăt., Ioan Holerga teolog abs. şi înv., Ioan Varga înv. şi Ioan Varga stud., precum şi dómna Maria B. Bozdog şi d-şóra Maria B. Bozdog, cari cu multă bunăvoinţă şi-au dat concursul binevoitor priceputului conducĕtoriu Paicu.

Dintrĕ fiii şi fiicele de ţeran au escelat: Maria Mihail, care este şi o fórte bună cântăréţă, Sofia Radu, Ana şi Marina Muntean, Ana Mihail şi Eugenia Armean, apoi Ioniţă Varga, N. Fleşariu, George Hĕrţógă, Vas. Varga, Sim. Hurdubeţ, Ioan Muntean şi N. Nevodar. S'au purtat toţi ca adevĕraţi actori, cu tot timpul scurt ce au avut pentru instruare.

Aplausele şi gratulaţiunile de cari au avut parte, au fost pe deplin meritate.

Mult rîs a provocat dl *Paicu* cu predarea *„Vieţii ţigănesci“ !?* Adecă: mai multe anecdote de Speranţă înnădite şi predate aievea de o laie de ţigani corturari cu femei şi copii. In special a escelat în rolul ţiganului bătut înv. Emanoil *Suciu,* apoi în rolul „dadei“ înv. *Paicu.*

In urmă corul, ţigani ţigance şi copii a cântat jucând drăgaica ţigănésca.

In urma aplauselor, atât dada cât şi céta ţigănéscă a trebuit sĕ apară de două-ori pe bină.

Mai notez, că oficerii Reg. Nr. 50 încuartiraţi în Agnita, — pentru cari s'a făcut aşa în grabă acéstă producţiune, precum şi voluntarii şi subofîcerii au participat în numĕr mare aducênd laude meritate dlui Paicu.

Jocul s'a început cu un „căluşeriu“ jucat cu tactică severă de o ceată de 12 juni din Măgărei şi Bârghiş, sub conducerea învĕţătoriului E. Suciu.

Dintrĕ cei presenţi mi-am notat pe următorii: Nicolae Moldovan, protopresbiter cu familia, preoţii: N. Gavrea cu soţia, G. Borzea, D. Constantinescu cu familia, N. Babeş cu familia, I. Manoviciu cu familia, I. Floca şi soţia I. Savu cu soţia I. Mihu, I. Părĕu şi dşóra. Mai mulţi studenţi universitari, teologi, gimnasişti şi învĕţători.

A fost masă comună, cu mare veselie şi multă voie bună.

Toastele şi-au luat începutul cu al părintelui Babeş, care a adus laude celor-ce laude au meritat.

Când ziorile s'au arĕtat ne-am despărţit, mulţămiţi pe deplin cu cele întêmplate.

Ioachim Triff
preot.

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasfinţia Sa metropolitul nostru *Ioan,* după cură de patru sĕptĕmâni la Marienbad, s'a re'ntors a casă Marţi diminéţa.

* *

De la Ischl. Maiestatea Sa regele Carol al României a plecat din Ischl Mercuri la orele 10, cu tren special de curte. A mers la Gastein. Monarchul nostru i-a făcut visită înainte de plecare, însoţit de archiducesele *Gizela* şi *Maria Valeria,* şi împreună au mers la gară în trăsură deschisă. Publicul i-a aclamat. La gară Domnitorii s'au îmbrăţişat şi sărutat de două-ori. Maiestatea Sa Monarchul nostru a salutat apoi milităreşte (la plecarea trenului) pe ilustrul sĕu óspe, care se afla în ferésta vagonului şi cu mâna la chipiu a stat până a perdut trenul din vedere. Regele Carol a sosit la orele 4 în Gastein, unde va remâné trei sĕptĕmâni.

*

„Ţara plânge şi plăteşte“ . . . . . Ministrul-president *Széll* încă în 11 Iulie 1901 dase un ordin prin care „a regulat“ drepturile de pensie ale fostilor honveḑi în timpul revoluţiei. In urma acestei regulări sunt îndreptăţiţi la pensie *toţi* fostii honveḑi, fără considerare la starea lor materială, nu numai, dar' celor decoraţi cu medalia vitejiei li-se dă pensia în suma duplă. Basaţi pe acésta „regulare“ au şí cerut pensie mulţime de fosti „luptători pentru libertate“, aşa că în anul acesta numĕrul pensionistilor e *douĕsprezece mii* (După *53 de ani* sĕ mai fie în viéţă 12.000, cari şi atunci erau bărbaţi în virstă?!) Urmarea acestor hămeseli de pensie honveḑéscă e, că în anul acesta *s'a trecut peste budget cu 600.000 de coróne.* Cel mai nou pensionist e *Perczel Miklós,* fişpan *în pensiune,* proprietar de moşii din cari ar puté trăi cinstit sute de familii, fără pensie de fişpan şi ca pupăză pe colac *1620 coróne* pensie de fost colonel în óstea revoluţionară. — Şi e de însemnat, că basa fondului din care se dau aceste pensiuni sunt cele patruzeci mii de galbini adunaţi *de la tóte popórele ţerii* şi daţi regelui cadou de încoronare în 1867; ear' augmentarea lui se face prin subvenţiuni anuale din vistieria statului, la care earăşi *tóte poporele ţerii* au partea lor de contribuţie.

*

Nici nu merită altă tractare! Deputatul bucovinean (chipu: român) *Florea Lupu* în dieta imperială din Viena debutase aşa de perfid faţă cu interesele poporului care l'a ales, în cât *clubul român dietal l'a eschis din sinul sĕu,* ear' alegĕtorii i-au trimis o adresă — de mulţămită, pe care sigur că coconul Lupu n'o va arĕta nimĕnui. Luând act şi ziarele ungureşti despre păţania lui Lupu, se bucură de cele rostite în dietă, ear' faţă cu atitudinea românilor faţă de el aplică proverbul că „cine spune adevĕrul, umblă cu capul spart“. După ziarele unguresci Lupu ar fi zis în dietă, că „românii bucovineni sĕ fie eliberaţi de la învĕţarea limbii române şi sĕ li-se impună cultura germană; pentru-că în limba română nu se pot esprima cugetări mai profunde şi nu e aptă a fi limbă oficială nici barem provincială“ . . . . Acesta ar fi „adevĕrul“ la care ziarele ungurесci aplică proverbul amintit mai sus! Spun apoi, că pe lângă eschiderea din club, servitorii i-au abzis serviciul, că în Bucovina nici un român nu mai stă de vorbă cu el; şi că prin ómeni pe plată 'i fac în tóte serile şari-vari, ear'

---

fulgere şi trăsnete, cine se spală Joia, îşi aduce bólă 'n óse şi urît în casă. Numai cheful e bun Joia, şi peţitul şi logodnele şi nunţile şi ospeţele. Cine-o ştie altfel s'o spună, şi cine-o zice că n'am dreptate, sĕ dea Joimăriţa peste el!

O, d'apoi Vinerea! Sfânta sfintelor şi ziua luminilor. Vinerea nu e bine sĕ lucrezi nimic pe sfânta lume, că tóte relele din lume stau în mâna sfintei Vineri. Cine cóse îşi cóse gura, cine tórce îşi întórce maţele, cine ţese îşi scóte singură ochii pe ceea lume — ei, dar' astea sunt nimicuri! Cine sparge ou Vinerea, face culcuş moroilor în casa ei, cine-şi taie unghiile, îşi pune spini pe drumul pe care-o merge ea desculţă la judeţ, cine se spală pe mâni n'are parte de colivă, ear' cine aţîţă focul, îşi aţîţă flacăra de sub cazanul în care va ferbe ea în iad. Mai poftim, dacă eşti femee cuminte, sĕ lucrezi!

Sâmbăta e ziua morţilor. Cine mătură prin casă, cine aşterne patul, cine aduce apă, supĕră pe morţi, că ei cred că le stai cu mătura de pază, sĕ-i alungi şi că nu le dai voie sĕ se odihnéscă în casa ta şi în patul tĕu. Sĕ nu te pună Dumnezeu sĕ pleci la drum Sâmbăta, ca şi Marţia, căci într'acestea două zile a fost urzéla lumii. Marţia s'a pornit lumea şi Sâmbăta s'a încheiat, şi e rĕu sĕ te pui cu Dumnezeu la întrecere. Mórte de năprazpă îţi vine dacă te apuci sĕ coşi cămaşă Sâmbăta! Nu e bine Sâmbăta sĕ porţi cămaşa cu gura la pept, ci numai întórsă cu gura la spate. De cinstit e bine sĕ te cinsteşti Sâmbăta, că de bei ceva bei pentru sufletul morţilor, încolo

Sâmbătă de-o lucra móşa
Oiu lucra şi eu şi naşa.

Aşà e cu posnaşele aceste de zile. Ai lucra şi n'ai când. Lunia nu e bine sĕ umbli cu sapa şi cu secerea, Marţa cu fusul şi cu furca, Mercurea cu sîta, Joia cu albia de spălat, Sâmbăta cu mătura, ear' Vinerea cu nimic. Dar' două lucruri sĕ le ţineţi minte de la mine, nu e bine sĕ coşi şi sĕ te speli:

Lunia, că de eşti fată îţi plouă la nuntă, de eşti nevastă îţi móre bărbatul. Marţa, că de eşti fată, rĕmâi nemăritată, de eşti nevastă, rĕmâi vĕduvă. Joia, de eşti fată, te ia unul urît, de eşti nevastă, îţi îngropi norocul. Vinerea, ori-eşti fată ori nevastă, te pocesce sfânta Vineri, ear' Sâmbàta, de eşti fată o sĕ te deóche, de eşti nevastă ai sĕ nasci copíi morţi. Dumineca nu e rea de lucrat, că n'are nici o putere, dar' vorba aia: de-a lucra popa, oiu lucra şi eu.

Şi aşa. Acum, că femeile nóstre cele harnice nu pun mâna pe ac nici într'o zi a sĕptĕmânii, nu e lucru mare. Şi bine fac. Las sĕ cóse calicele şi cele ce vreau s'o paţă pe ceea lume! De! Par'că nu pot copiii până sunt mici sĕ umble pe uliţi după vorba cântecului „îmbrăcaţi şi învĕscuţi cum din mame au fost născuţi“, ear' celor mari şi bărbatului şi ţie, cinstito gospodàrésă, nu vĕ puteţi cumpĕra de-a gata cusut tot ce vĕ trebue, din oraş? Ear' dacă se rupe cămaşa, ce sĕ umbli cu acul, pórt'o ruptă, mai încinge-o cu curmeiu şi-o légă cu sfori de teiu.

Şi cu spălatul tot aşa. Lunia nu te speli, Marţia nu, şi aşa câte zile are sĕptĕmâna.

Da ce? Dumnezeu a dat apa pentru alte cele, sĕ pórte morile de apă, sĕ rupă malurile şi sĕ facă noroiu pe uliţi. Alţi ómeni zic că a dat'o Dumnezeu şi ca sĕ ne spălăm cu ea, şi s'o bem. Iértă-le, Dómne. Dar' atunci ţuica şi basamacul de ce l'ai dat? Sĕ ne spălăm cu el gâturile şi sĕ-l bem!

în localuri publice şi pe stradă îl tractézǎ cu tot feliul de epitete insultătóre. . . . .

Noi ştim până acum, din „Deşteptarea", numai despre eschiderea lui din clubul român, n'ar strica însĕ sĕ fie aşa cum spun ziarele unguresci. Pentru-că un „român" care astfel îşi blamézǎ limba, nici nu merită altă tractare.

*

Primiri la pedagogie. Consistoriul archidiecesan în şedinţa sa de eri a primit în secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan pe următorii: Belindescu Stefan, Brie Stefan, Ciupe Ioan, Cojan Georgiu, Comşa Georgiu, Costea Aron, Crainic Simion, Mariş Drăgan, Mănăilă Stan, Porean Vasilie, Sĕcăleanu Nicon şi Trif Petru, toţi cu cualificaţiunea normală de 4 classe gimn., reale sau civile. Ceilalţi concurenţi cu cel puţin II. clase medii sunt admişi la esamen de primire.

*

Hymen. D-l Augustin *Foltuţiu*, sodal faur s'a fidanţat cu d-şóra Elena N. *Mohan*, din Sibiiu.

*

Post de notariu. Cu termin până la *16 August st. n.* e escris concurs la postul de notariu în cercul Bania (Bánya), pretura Bozoviciu (comitatul Caraş-Severin), dotat cu *3251 cor. 92 fileri* (salariu şi diferite pauşale) şi cuartir în natură. Cererile sunt a se trimite protopretorului *Macsay Vilmos* în *Bozovics.*

*

† Nicolae Aleman, jude cercual în pensiune, a rĕposat alaltăeri, în etate de 62 ani. Inmormêntarea i-se va face azi la 5 ore p. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Sibiiu-suburbiul josefin.

*

„Filerii sfântului Petru". In jumĕtatea primá a anului curent papa a căpĕtat de la catolici din diferite state *6,500.000 de coróne* sub sitlul „filerii sfântului Petru". Cei din Vatican speră că până la sfêrşitul anului suma se va urca la douĕsprezece milióne.

*

Márdán Jeromos, până în sĕptĕmâna trecută directorul şcolar român, şi vice-matriculant unguresc în fruntaşa comună *Gurarîu*, a fost numit din partea guvernului director la şcóla de stat magiară din *Sĕlişte*, unde va funcţiona ca „luminător-propagator al limbei magiare şi „sentinelă treazǎ" a ideii de stat". Precum suntem informaţi, nici poporenii din Gurarîu şi nici membri corpului învĕţătoresc român gr.-or. de acolo nu *regretă* absolut de loc *depărtarea* lui Márdán, care suntem siguri că nici în Sĕlişte nu va fi primit cu mari simpatíi.

*

Concert în Bocşa-montană. Reuniunea română de cântări şi musică „Armonia" din Bocşa-montană invită la concertul ce se va da Dumineca 10 August st. n. în sala hotelului „Cerbul de aur", cu concursul Dnei *Irena de Vladaia,* primadonă de la opera din Bucuresci, al Dlui Feszler Géza şi al Dlui Gr. Savu.

*

Dar pentru biserică. Din *Cenade* ni-se scriu următórele: In bis. nóstră din *Cenade* se află numai unele sfeşnice de lemn, vechi, pentru aprinderea luminărilor, pe lângă cari acum de curênd neguţătoriul nostru *N. Ittu* şi cu soţia *Elisaveta* s'au îndemnat din iubire şi inimă adevĕrat creştinéscă a cumpĕra un *policandru* mare de frumseţă rară, din metal şi întreg aurit, în care pot arde 8 luminări, dând pentru el un preţ de 50 coróne. Pentru acéstă fapta creştinéscă fiind şi primul cas de donare în Cenade, în numele întregului meu popor aduc cea mai ferbinte mulţămită şi pe acésta cale, dorind, ca bunul nostru părinte cerese de la carele se pógórǎ tot darul desĕvêrşit, sĕ rĕsplătéscă însutit donatorilor jertfa adusă bisericei. Cinade, 24 Iulie v. 1902. *Mărginean* paroch.

*

O nouă versiune despre mórtea lui Petőfi. Gömöry Ferencz publică în „Szeged és Vidéke, referitor la mórtea şi mormêntul poetului *Petőfi* (Petrovici) Alecsandru, că pe la începutul deceniului al şeptelea al seclului trecut avênd afaceri în *Cristurul-secuiesc* a luat popas în birtul unui a nume Martin Lazar, un moşneag vrednic de credinţă. Lazar l'a condus în grădină şi i-a arătat un boschet, sub care — cum zicea bĕtrânul Lazar — se află mormêntul lui Petőfi. In ziua bătăliei de la Sighişóra a primit la sine trei honveḑi refugiaţi. Unul dintrĕ ei, un oficer, se vedea că are grele suferinţe; era fără cravată. Omul nu le-a dat multă atenţiune. A doua zi a aflat apoi pe oficerul mort în grajdiu, unde cei trei honveḑi se culcaserǎ. Ceilalţi doi plecaserǎ mai departe în zori de zi. In nóptea următóre Lazar a îngropat mortul în grădină, în locul de sub boschet.

Atâta spune Gömöri. E curios însĕ, că numai acum face acéstă destăinuire, de-şi sigur are cunoştinţă de întinsele căutări şi cercetări puse la cale în atâtea rînduri, pentru aflarea lui Petőfi fie víu (odată era credinţa că Ruşii l'au deportat la Siberia), fie mort!

*

Regina Spaniei — în Viena. De vr'o trei zile se află în Viena, la rudenii, regina Spaniei, mama regelui Alfonso XIII. Soţul ei, regele Alfonso XII. o rugase pe patul de mórte, ca nici pe un minut sĕ nu se depărteze de lângă fiul ei (născut după mórtea regelui) cât timp acela va fi minorean. Regina i-a împlinit dorinţa. Acum însĕ Alfonso XIII. e majorean, e încoronat rege şi de vr'o două luni domnesce însu-şi. A sosit deci vĕduvei regine *Maria Cristina de Habsburg* timpul sĕ-şi pótă cerceta rudeniile, pe cari douĕzeci şi trei de ani (de când a plecat din Viena ca mirésă) nu le-a mai cercetat. Regina e fiică a rĕposatului archiduce Carol Ferdinand şi archiducesei Elisabeta (mătuşa archiducelui Iosif). Dintrĕ fraţii ei trăesc: *archiducele Friderich*, comandantul corpului de armată din Pojon, *archiducele Carol Stefan,* contra-admiral (staţionat în Pola) şi *archiducele Eugen*, mare-magistru al legiunii cavalerilor-germani (locuesce în Viena).

*

Din capriţiile naturii. Soţia lui Stancu Frăţilă din Surdila-Greci (România), cum cetim în ziarele din Bucureşti, a dat naştere unui copil monstru. Nou-născutul e cu piciorele strîmbe şi sgârcite, la degetul mic de la mâna dréptă 'i atârnă o bucată de carne, nasul şi capul 'i sunt ascuţite, ceriul gurii îi lipsesce, asemenea şi nările, în vêrful nasului are o bucată de carne în forma de cruce, ear' limba 'i e aşa de scurtă, în cât nu póte suge cu ea.

*

Osândă meritată. La o şcólă de stat din Ardeal învĕţătoriul a dat în relaţiuni de dragoste cu soţia directorului. Directorul a făcut arĕtare la ministrul de culte şi instrucţiune publică, la al cărui ordin comitetul disciplinar al comitatului respectiv cercetând causa a aflat vinovaţi pe ambii şi a osândit pe învĕţătoriul la 80 coróne, ear' pe ea la 60 coróne amendă. Actele au fost apoi trimise ministrului spre revisuire şi întărirea sentinţei. Ministrul a cassat sentinţa şi *a destituit din post pe amêndoi pĕcătoşii* (ea era îngrijitórea asilului de copíi). In motivarea sentinţei ministrul zice, că învĕţătorii nu numai în oficiu, ci şi afară de oficiu, în viéţa socială, trebue sĕ fie model de corectitate şi moralitate. — Fórte adevĕrat!

*

Urmarea vagabundării. O engleză Walley încuartirată la hotel „Zinall" în Zürich, Sâmbătă diminéţa a plecat în munţi în escursiune turistică, şi nu s'a mai re'ntors la cuartir. Reuniunea de turisti a trimis espediţie s'o caute. După multe umblări şi căutări au aflat'o într'o pădure, suptă de fóme şi de obosélă. Sĕ rătăcise cocóna şi douĕ zile şi douĕ nopţi a stat în pădure fără sĕ fi avut ceva de mâncare ori de beut.

*

Nu-şi póte rĕsbuna! Sultanul e supĕrat foc pe regele Belgiei, pentru-că a conces sĕ se ţină în ţéra lui congresul armean (s'a ţinut în Bruxella). La început sultanul a voit sĕ înduplece pe patriarchul armean din Constantinopol sĕ împedece ţinerea congresului, ear' după ce acesta i-a declarat că nu-i stă în putinţă, s'a adresat regelui Leopold. Regele, care era cam supĕrat pe sultanul pentru rechiămarea consulului Carateodori, i-a rĕspuns că nu póte împeḑeca ţinerea congresului. Sultanul turba de mănie, şi ca sĕ-şi rĕsbune asupra regelui a dat ordin, ca *tóte cererile belgiene înaintate Porţii pentru acordarea de concesiuni comerciale etc., sĕ fie respinse.* Archivariul i-a raportat însĕ că *din Belgia n'a întrat nici o cerere.*

*

Nu pălmuiţi băieţii! In *Visóca* (comitatul Ung) copilaşul lui Mihail Iretis făcuse ceva rĕu, pentru ce de regulă urmézǎ pedépsă. Tatăl băiatului (ţeran) a crezut că cea mai potrivită pedépsă e — palma; a ras deci băiatului o palmă, în urma căreia mititelul după agonie de câteva minute a murit — în braţele tatălui sĕu. Nenorocitul tată a alergat apoi la cumnatul seu (morariu) şi luând din cuiu o puşcă s'a împuşcat.

*

Petrecere în Vingard. Primim învitare la petrecerea de vară ce o va arangia tinerimea inteligentă din Vingard şi jur la 28 Iuliu (10 August) 1902 în grădina privată a propr. Creiţariu, ear' la cas de timp nefavorabil în edificiul şcólei. Venitul curat este destinat în favorul bisericei gr.-or. din loc. Inceputul la 6 ore p. m. Preţul de întrare: de persónă 1 cor., de familie 2 cor. Suprasolviri şi oferte se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Prea stimatele familii sunt rugate a se îngriji de viptuale; ear' de beuturi bune îngrijesce comitetul arangiator.

*

Minciună dată de gol. La o judecătorie din Londra o femeie acusase pe bărbatul ei, că o bate şi maltratézǎ. Drept dovadă a pus pe masa judelui un morman de pĕr, pe care bărbatul i-l smulsese din cap în cursul unei maltratări. Acusatul nega. Judele a luat a mână pĕrul, l'a privit mai de aprópe, apoi a zis femeii următórele: „Ăsta'i *pĕr de cal*, e smuls din vr'o saltea. Ia-l de aci şi du-ţi-l". Cocóna şi-a luat pĕrul şi a dispărut din sala de pertractare fără sĕ mai fi aşteptat enunţarea sentinţei.

FELIURIMI

Un căpitan umflat. Deputatul Sir William Harcourt e unul dintrĕ cei mai corpulenţi englezi. Odată Harcourt era óspe al unui vas de rĕsboiu. Deodată începe furtună, la ce căpitanul vasului, un omuleţ mic şi uscăţiv, oferă lui Harcourt pentru nópte cabina sa, aflătóre la mijlocul corăbiei, în care nu se resimt aşa tare oscilaţiunile corăbiei. Servitoriul căpitanului însĕ nu avea ştire despre acésta. Astfel, diminéţa servitoriul voind sĕ ducă stăpânului seu dejunul şi neprimind rĕspuns nici la repeţite bateri, a deschis uşa şi a 'ntrebat: Azi nu poftiţi dejun, sir? — Harcort a bombănit ceva şi s'a întors pe ceealaltă dungă. Numai atunci a observat servitoriul, cà ce colos de om e în patul stăpânului seu. De spaimă a scăpat din mână farfuriile şi a fugit afară ţinênd strună până la cabina medicului, zicêndu-i plin de spaimă:

-- Vină de grabă în cabina căpitanului, căci şi-a perdut graiul şi i-s'a umflat trupul pe de zece-ori de cum fusese a sérǎ!

*

Mijloc pentru pustiirea stelniţelor. Dacă voiţi sĕ vĕ scăpaţi de stelniţe, întrebuinţaţi contra lor următórea otravă: 350 gr. alcohol, 15 gr. esenţă de terebentină (terpentin), 10 gr. de camfor şi 5 grame de sublimat, amestecate la olaltă dau o soluţiune, care stropită cu un penel (ori mătăuz) în cuiburile uricióselor insecte, se prăpădesc tóte.

*

Revoluţie în clima Europei. Fritz *Hampton*, profesor de meteorologie, a ţinut în Oyster-City (Illinois, în America) o prelegere publică, în care a arătat că globul pământesc se află în preajma unei ere de revoluţiuni geologice. Catastrofa Antilelor (erupţiunea vulcanului Mont-Pelée), erupţiunile vulcanice din Caucaz şi continentul sud-american sunt numai preludiu la erupţiuni de putere elementară cu mult mai puternică. Oceanurile sunt în nelinişte, pentru-că solul ce formézǎ fundul lor trece prin mari metamorfose şi astfel ne putem aştepta la mari cataclisme şi în sinul mărilor.

Din observaţiunile ştientifice, făcute în şepte locuri în Oceanul-Atlantic resultă mai pe sus de ori-ce îndoélă, că *curentul golfic a declinat în mare parte spre sud.* Temperatura mării la ţermurii ostici ai Americei a scăḑut cu două grade sub temperatura normală de până acum. Acéstă rĕcire are fórte mare însemnătate şi pentru Europa, pentru-că vara va fi tot mai rece, de cât până acum. Dacă se va continua scăderea temperaturii, ear' curentul golfic se va abate tot mai mult spre sud — ceea ce după tóte prevederile va şi urma, — atunci Anglia 'şi perde clima de acum, în schimbul căreia în Francia şi în ţerile limitrofe ale Mării-mediterane érna va fi mai caldă şi vara mai rece.

La sfêrşitul prelegerii sale profesorul a spus că în basinul Mării-mediterane au sĕ urmeze cutremururi de pămênt vehemente.

Hipotesa lui Hampton, temerară — ce-i drept, — în ceea-ce privesce profeţirea neliniştei din fundul mărilor, a primit deja consfinţire prin erupţiunile întêmplate în Oceanul-Atlantic în apropire de insulele Azore. In cât sunt basate şi celelalte părţi ale ei însĕ, va arăta viitoriul. Se pare însĕ că nu sunt chiar de tot hazardate, dacă luăm în considerare lungul şir de cutremururi de pămênt, întêmplate în anul acesta, care e următoriul: *Ianuariu* în 12 cutremur în Scoţia-nouă, 15—16 în Croaţia, 16 în Mexico, 24 în Lissabona; *Februariu*: 16 în Semacha (Rusia), 13 în Tschangeria (Turcia), 29 Lucca (Italia); *April*: 18 în Guatemala, 29 în Island; *Maiu*: 3 în Martinice şi la St.-Vincent, 5—8 în Murcia (Spania), 6 în Bordeaux, 10 în Washington, 13 în Croaţia şi 'n Mexico, 18 în San-Francisco, 20 în Florida, 22 în Creusot (Francia), 28 în peninsula Cap şi în Grecia; *Iunie*: 3 în Villetri (Italia), Bacu (Rusia), 4 în Chile, 9 în Cheshire, 12 în St.-Vincent, 14 în Sicilia, 18 la Himalaia; *Iulie*: 5 la Salonic, 25 în insulele Azore, etc.

Cărţi şi reviste.

„Luceafĕrul", revista studenţilor români de la universitatea din Budapesta, fascicolul 3. dto 1 August n. a apărut cu următoriul sumariu: O scrisóre trimisă de *I. Vulcan* redactorului revistei; „Ceva despre dramă" de S. St.; „In capitală" (episóde din viéţa de universitar), de Simin; „Cântec" (după A. Musset), de Const. S. Stoenescu; „Femeile în istorie", de I. Lupaş; „Ear' când vei durmí" (poesie de Heine) tradusă de Octavian; „Antagonism politic, sau puterea elocinţei, farsă de M. Aegea; „Luptă", poesie de „Ardo", „De la cei cari nu mai sunt", scrisori de ale lui Aron Pumnul, publicate de Aurel P. Bănuţ; „Spre ideal", conferinţă ţinută de Aurel Ciato la serata literară a universitarilor români din Cluj (20 Nov. 1901), — apoi cronice, notiţe bibliografice, etc.

„Luceafĕrul" apare la 1 şi 15 a fiecărei luni în Budapesta (VI. str. Vörösmarty Nr. 60 a.) şi costă 10 coróne pe an.

*

„Cuvêntare contra beţiei" predica rostită de Dr. Miron E. *Cristea* în biserica din Cristian la 25 Maiu st. n. cu ocasiunea escursiunii aranjate de comitetul despărţĕmêntului Sibiiu al „Asociaţiunii".

De acelaşi autor:

„Cuvêntare ocasională", predică rostită în biserica parochială din Sibiiu-cetate la 30 Iunie a. c. din prilejul ultimei liturgii oficiate în acéstă biserică (s'a demolat spre a se clădí pe locul ei şi al caselor din jurul ei catedrala).

Ambe aceste broşuri au apărut în tipografia archidiecesană.

*

„Bursa". Sub acest titlu şi-a început la 1 August st. n. apariţia în *Bucuresci* o nouă revistă financială-economică, redactată în limba română, germană, francesă şi englesă. Redactor responsabil e *I. Hussar* (?), administraţia şi redacţia e în strada Anton Pann Nr. 10. Numĕrul prim are pe pagina primă portretul şi biografia (în limba română şi germână) noului ministru de finanţe *Emil Costinescu*, după cari urmézǎ articolii: „Bursa" (în l. română), Recolta şi exportul (în l. română şi engleză), doi articoli în l. germană despre dările încassate până la 30 Iunie a. c. şi despre creditul agrar, etc.

„Bursa" apare odată pe sĕptĕmână şi costă, pentru străinătate 40 franci pe an.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt", reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presentézǎ şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

*

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în două părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul, broşat, 2 coróne.

Posta redacţiunei.

„Mama". E mai puţin succésă de cât cele din trecut. Nu se póte publica.

„Copila clopotariului". Nu e de publicat.

Nr. 54/1902. [135] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** la șcóla confesională gr. or. din **Murĕș-Sâniacob** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Prin repartițiune pe popor cor. 150.
2. Folosirea alor 5 jug. pămênt arătoriu și cositoriu de clasa întâiu, în preț de cor. 200.
3. Ajutoriu cerut de la stat cor. 250.

Suma totală cor. 600.

Din ședința comitetului parochial ținută la 14 Iulie 1902.

Vasiliu Viascu
paroch și președinte.

Ioan Pop
notariu.

Nr. 748 pp.

Vidi!

Jovian Murĕșan
protopresb.

Nr. 440/1902 [136] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Iliei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bacea** cu filia **Civeș**, salariu anual 600 cor. din repartiție în popor, cuartir în edificiul șcólei și grădină de legumi.

2. **Certejul-de-jos** cu filia **Coajă**, cu salariu de 600 cor., și adecă: 441 cor. din repartițiune în popor; din camĕta împrumutului de la stat 86 cor., pentru lemne de foc 73 cor. și cuartir liber.

3. **Gialacuta** cu filia **Căbesci**, cu salariu 600 coróne și adecă: în bani repartițiați în popor 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor., venitele cantorale 60 cor., lemne de foc 3 stângini = 60 cor., cuartir și grădină de legumi.

4. **Ilia**, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiție în popor 540 cor., eventualele venite cantorale ca honorar circa 60 coróne,

5. **Têrnava**, cu salariu anual de 600 cor. și anume: în bani din repartiție în popor 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor. venitele cantorale 60 coróne, 3 stângini lemne de foc = 60 cor., cuartir și grădină de legumi.

De la reflectanții la aceste posturi se cere ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde a concurat spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, deobligați fiind învĕțătorii sĕ cânte în strană și sĕ instrueze școlarii în cântări.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia-murĕșană, la 18 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu
adm. prot.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Prețul 40 fil.

Cuvêntare contra beției.
Prețul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

---

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'o-dată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piața-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59.

[1] 15—

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

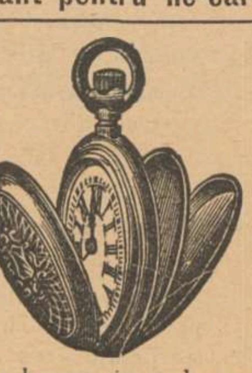

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 11—15

Nr. 693. [137] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** mai jos însemnate se escrie concurs cu termin până în 15/28 August a. c.

1. **Romos**, postul al doilea cu salariu anual de 600 cor. din cassa bisericei; relut de cuartir 40 cor. și patru stângini de lemne pentru încăldịtul in primo loco al salei de învĕțămênt.

2. **Gelmar**, un post cu salariu de 600 cor. plătibil din ajutoriul de 360 cor. de la stat, în douĕ rate, și din 240 cor. repartițiune școlară; cuartir în edificiul școlei și lemne pentru încăldịt.

3. **Pischinț**, un post cu salariu de 600 cor. în care este socotit pămêntul școlar cu 120 cor., pășunatul cu 36 cor., dreptul la pădure 4 cor. și 240 cor. din repartițiune școlară; cuartir în edificiul școlar și lemnele pentru încăldịt.

La tóte aceste posturi cuincuenalele legale după un serviciu neîntrerupt în comuna unde va fi ales.

Cei aleși sunt datori a merge Dumineca și în sĕrbătóre cu copíi la biserică și a cânta la liturgie.

Concurenții sĕ-și subștérnă în terminul indicat cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu și sĕ se presenteze în biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetele parochiale.

Orăștie, 22 Iulie, 1902.

Vasile Domșa
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Atelier de lăcătușerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscința onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulți ani în cele mai renumite ateliere din monarchie și străinătate, ca al dlui **Valerian Gillar**, lăcătușul de artă și construcție al curții ces. și reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătușerie de artă și construcție

în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparținĕtóre acestei branșe, precum:

Porți de fer, balcóne, terase,
galerii, grilajuri de scări și morminte, marchise,
antreuri, luminătóre,
case pentru flori (florării) etc. etc.

în ori-ce stil și după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice și mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de **solid lucrate** și cu **prețurile cele mai moderate.**

Sperând că P. T. public mĕ va onora cu numĕróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuș român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă

Eremie Purece
măestru lăcătuș.

[69] 8—10

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret!

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde orî-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[128] 3—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin intrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli** cu **vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [78] 4—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 85 — **Sibiiu, Marți 30 Iulie (12 August) 1902.** — *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rândul cu litere garmond

Incoronarea regelui Edward.

Sibiiu, 11 August n.

In sfîrșit poporul din Anglia a ajuns totuși sĕ se facă părtaș de bucuriile ce le póte oferí actul de încoronare a unui rege încunjurat de încrederea și iubirea supușilor sei, cum e actualul rege al celui mai puternic stat din lumea întrégă, regele Edward VII al Angliei.

Sâmbătă i-s'a făcut regelui Edward încoronarea în Londra; și s'a făcut cu mai puțină solemnitate sgomotósă de cum era plănuită în rêndul trecut, când representanții tuturor curților domnesci se adunaseră în Londra pentru a fi de față la acéstă sĕrbătóre națională a poporului din Anglia, dar' au trebuit sĕ plece earăși a casă, fără a fi vĕdut actul încoronării și festivitățile încopciate cu acest act de mare însemnătate, findcă regele Edward se îmbolnăvise rĕu, atât de rĕu, în cât la nici un cas nu putea fi supus obosirilor încopciate cu actul de încoronare, — deci cu mai puțină solemnitate, dar' în mijlocul unei bucurii cu atât mai mari, manifestate din partea poporului englez când l'a vĕdut deplin restaurat, întreg și sănĕtos pe acela, despre care numai cu câteva sĕptĕmâni în urmă se vorbia, că va trece neîncoronat la antecesorii sei de pie memorie, fiind-că om sănĕtos nu se va mai face din el.

Dar' s'a făcut. Știința medicală și voința dumnezeiască l-a redat întreg și sănĕtos supușilor sei, cari cu frenesie l'au aclamat când cu trei zile înainte de încoronare și-a ținut intrarea în Londra, precum și în decursul întregului act de încoronare. Pentrucă regele Edward al Angliei e iubit de supușii sei. E popular.

Era o vreme când nu se putea afirma acest lucru. Ca moștenitoriu de tron, sub domnia gloriósei sale mame *Victoria*, care în curs de șesezeci și trei de ani a condus cu cea mai rară înțelepciune destinele popórelor supuse casei domnitóre engleze, se depărtase mult de obiceiurile engleze și nu dădea mari îndreptățiri la așteptarea unei bune conduceri de stat, când va fi sĕ pună mânile pe conducere.

Dar' lumea care astfel cugeta, s'a înșelat în vederi și prorocii, pentru-că regele Edward VII. din momentul în care a întrat în moștenirea gloriósei sale mame, n'a mai fost moștenitoriul de tron de odinióră. Datorințele de Domnitoriu și greutatea responsabilității a făcut alt om din el.

Ca rege iubit de supușii sei și-a pus deci Edward VII. coróna Angliei pe cap, Sâmbătă, în catedrala abației de Westminster, iubit de supușii sei și stimat de întréga lume civilisată, care lui îi atribue legarea păcii în nefericitul rĕsboiu din Africa-de-sud.

In scurtul timp al domniei sale, ca rege neîncoronat, Edward VII a dovedit că e doritoriu și iubitoriu de pace, e omul păcii, și acésta frumósă și nobilă însușire l'a făcut mare și vrednic de stimă în fața întregei lumi civilisate.

Ca omul păcii domnéscă deci și mai departe, — acum ca rege încoronat, — și facă tot posibilul, ca aceea ce a stricat și dĕrimat acel nefericit rĕsboiu, sĕ fie reparat de nou, ca viéță nouă sĕ rĕsară acolo unde nu mai rĕmăsese urmă de viéță, și atunci istoria va vorbí despre el ca despre un adevĕrat domnitoriu mare, sub domnia căruia fericire și binecuvêntare s'a revărsat asupra supușilor sei și asupra omenimei întregi.

Nu de domnitori cari rîvnesc după cuceriri, isvorite din lacuri de sânge omenesc, ci de domnitori umani, iubitori de pace și iubitori de dreptate are trebuință omenimea de astădi, și findcă regele Edward VII al Angliei a dat dovedi în cursul scurtei sale domníi că e un *astfel* de domnitoriu, — lumea întrégă îi va dorí, din incidentul încoronării sale, sĕ pórte mulți ani în fericire coróna de rege al Angliei și de împĕrat al Indiilor.

Intêlnirea de la Reval.

In fața orașului *Reval*, pe mare, a avut întêlnire împĕratul *Wilhelm* cu țarul *Nicolae* din Rusia, Mercuri în 6 August nou, în orele antemeridiane.

Acestei întêlniri, urmată nu mult după visita pe care o făcuse regele *Victor Emanuil* al Italiei la Petersburg, i-se dă mare însemnătate politică, cu atât mai vîrtos, că fie-care dintrĕ domnitorii numiți avea pe lângă sine pe ministrul sĕu de esterne, cari în timpul cât au asistat suveranii la manevrele marinei rusesci, au conferat necontenit împreună.

Intêlnirea celor doi puternici împĕrați s'a făcut întrĕ următórele împrejurări:

Pe la orele opt și jumĕtate s'a semnalat în Reval sosirea yachtului *Hohenzollern*, care aducea pe împĕratul Wilhelm și în suita căruia se aflau mai multe vase de rĕsboiu. Yachtul *Hohenzollern* a fost arborat pavilionul imperial german. Când de pe yachtul Hohenzollern a fost zărit yachtul rusesc *Standard*, care avea arborat pavilionul rusesc, împĕratul Wilhelm a dat ordin sĕ fie descărcate treizeci de tunuri, pentru a saluta cu bubuiturile lor yachtul rusesc. Vasele cari erau în suita yachtului „*Hohenzollern*“ au arborat acum pavilionul rusesc, ear' vasele rusesci arborară pavilionul german. La salutul din partea germană, „*Standard*“ a rĕspuns cu 33 bubuituri de tun. Pe yachtul rusesc s'a cântat imnul german, ear' pe cel german imnul rusesc. Țarul a învitat apoi pe împĕrat pe yachtul sĕu. Cei doi suverani s'au îmbrățișat fórte cordial. Apropiindu-se cei doi împĕrați de flotila din port, din nou s'au dat saluturi cu tunurile. Cele două yachturi au ancorat în mijlocul flotilei rusesci, compusă în total de 15 vase de rĕsboiu și 15 torpilore. Impĕratul Wilhelm purta uniforma de admiral rusesc cu cordonul ordinului Andrei, ear' țarul purta uniforma de admiral german cu ordinul Vulturul-negru.

Țarul Nicolae a presentat împĕratului Wilhelm pe comandanții vaselor de rĕsboiu, ear' în urmă împĕratul german s'a întors pe yachtul sĕu, unde a primit visita țarului.

La dejunul de pe „*Standard*“ împĕratul Wilhelm a beut în sănĕtatea contelui *Lamsdorff*, ear' țarul Nicolae în sănĕtatea contelui *Bülow* și a contelui *Eulenburg*, o împrejurare care va da mult de gândit lumii politice, findcă până acum așa era obiceiul la astfel de întêlniri, ca fie-care domnitoriu sĕ bee în sănĕtatea celuilalt și în sănĕtatea casei lui.

Se vede deci, că greul chestiunilor ce erau de resolvat cu ocasiunea acestei întêlniri era reservat pe séma cancelarului *Bülow* al Germaniei și pe séma ministrului de esterne *Lamsdorff* al Rusiei. De ce natură vor fi fost aceste „*chestiuni politice de mare importanță*“, cum le numesce „*Novoie Vremja*“, nu se știe încă; se asigură însĕ, că nu ating întru nimica schimbarea situației în Europa, ci se refer la cuceriri de teren economic în afară de Europa. Ziariul rusesc acum pomenit se esprimă de altcum asupra acestei întêlniri de domnitori în mod categoric într'acolo, că ea s'a făcut *în interesul păcii europene*, — o frasă pe care am auzit'o de atâtea-ori, în cât mai că va trebui sĕ începem a nu mai pune prea mare pond pe ea.

Quos ego!

Civele Romei puternice de odinióră în frasa *quos ego* 'și concentra tótă conscienţa puterii și superiorității sale față cu — cei mai slabi de cât el. Bănățeanul fudul încă-și are o frasă prin care esprimă tot ce un om încredut voesce sĕ afirme despre sine, ear' acéstă frasă e: *cine mi-'s, eu mi-'s*, . . .

Incredere peste mĕsură transpiră și din aprópe toți articolii publicați în fóia kossuthistă „Független Magyarország“, încredere care nu cunósce respect nici față cu persóna cea mai sus pusă într'un stat monarchic. La omuleții acestia însĕ, temerari chiar și în a

---

FOIȘÓRĂ

Cine perde, câștigă.

de

Z. H. Rouy.

Se 'ntêmplă cu amorul ceea ce și cu averea. Tótă lumea nu póte fi milionară, și tótă lumea nu póte iubí femeia pe care o preferă. Dar' se obicinuesce omul cu amêndouĕ fórte curênd.

Fac acest prolog spre a vĕ esplica cum m'am amorezat în 1895 de domnișóra F . . ., o fată minunată dar' fără vre-un farmec deosebit, și cum am visat un moment s'o fac soția mea.

. . . .

Iată cum:

Domnișóra F . . . venì la vila lui Jacques Somerolles, unde eram găzduit în vara aceea, împreună cu un American „constructor de orașe“.

Sĕ nu vi-se pară ciudat frasa, căci e vorba de unul din acei ómeni cari au profesiunea de a înființa orașe la granițele Statelor-Unite. Cu asta câștigă omul avere colosală sau perde și ce are.

Amicul nostru James Mortloc avuse norocul sĕ câștige 150—200 milióne. Venia acum în călĕtorie de plăcere în Francia, cu fiica sa și cu d-șóra F . . . Acésta din urmă, o fată de o familie fórte bună, ocupa postul de prietenă de încredere pe lângă Cecilia Mortloc, post ce-i aducea un salariu de 5000 dolari pe an.

Vĕdênd pe Cecilia, am credut că nu esistă nimic așa de frumos pe pămênt. Aureola ce dobândesce femeia în țĕrile Nordului, acel pĕr blond, care desvóltă niște bucle ca torțele aprinse, acei ochi, cari își obțin colórea de la fluviile verdi și de la mările febrile, acea peliță, care face sĕ păléscă florile albe de lotus, cameliile, iasomiile și norii de vară, tóte acestea în figura Ceciliei erau îndoite printr'o armonie nobilă în mișcări și printr'o vioiciune de zînă.

Vederea ei îmi produse melancolie, mi-a dat pentru moment vedenia unei fericiri ideale; dar' bietul moștenitor, cu un venit d'abia de trei mii de franci, avea óre dreptul de a iubi acea figură strălucitóre?

Totuși, fiind-că mĕ aflam în una din acele crise când credi că vr'un D-zeu îți impune sĕ iubesci, în loc sĕ-mi deschid inima Ceciliei, mi-am deschis'o amicei sale salariate, d-șórei F . . .

Acésta părù a primi amorul meu cu bunăvoință, astfel că într'o zi, pe când ne aflam în grădină, i-am propus sĕ ne legăm existențele. Dar' ea era fată cuminte. Știa deja că resursele mele erau sĕrăcăciόse. Mărturisì că în adevĕr nu 'i displăceam, dar' găsì proiectul meu stupid, și după ce-mi zise câteva cuvinte bune, mĕ părăsì.

*

Am cădut pe un scaun din grădină. Observam cu desperare un apus imens, care prepara spectacolul amurgului; actorii erau gata: nori frumoși ce puteau representa mii de peisagiuri admirabile, un lac mic care urma sĕ reflecteze în apele sale nemișcate decorul ceriului. Cu capul în jos oftam. Ochii mi-se umpleau de lacrĕmi.

De odată se presintă înaintea mea Cecilia. Ședù lângă mine și, după ce privì purpura apusului, îmi zise brusc:

— Sunteți trist, nu 'i așa? Ați vorbit cu amica mea?

— Da, rĕspunseiu încet.

Mĕ privì; ochii ei îmi făceau rĕu — rĕul acela al frumseței, care e nostalgia tutulor visurilor nóstre.

— Nu vrea? reluà . . . vĕ găsesce sĕrac, sunt sigură . . . Pĕcat! . . . Amorul nu trebue nici-odată sĕ fie o tortură . . . Cei cari iubesc ar trebui sĕ fie iubiți . . . un instinct tainic ar trebuì sĕ atragă spre dînșii persóna iubită . . .

Privì norii gigantici ce acum se colorau, luând forme de munți, de rîuri, de peșteri, de livedi . . .

— Nu esistă alegere în amor, rĕspunseiu . . . Amorul e o forță ce duce pe om în mod inconștient spre o creatură óre-care.

— Cum? zise ea cu naivitate . . . Așa dar' amorul nu e o preferință? . . .

— Nici-odată . . . Dacă ar fi preferință, toți ómenii pe cari îi întêlniți v'ar iubí . . . Și totuși nimeni nu îndrăznesce . . .

— Oh! esclamă ea surprinsă.

Părù a se cufunda într'o reverie, apoi după o óre-care tăcere:

— Nu vreți de sigur sĕ ziceți că m'ați iubí? . . .

— Dacă nu v'ași iubí! . . . esclamaiu. Dar', ca sĕ vĕ iubesc ași primi sĕ mor în flórea tinereței mele! . . .

Atunci ea fugí, ușóră, rîdênd. Și acum ori-ce alt gând de cât la frumseța ei mi-se depărtase din memorie.

Domnișóra . . . se schimbase într'o umbră depărtată, ce fugea. Viéța mea nu mai avea de cât un singur scop, pentru care voiam sĕ trăesc sau sĕ mor . . .

acusa de parțialitate pe M. Sa împĕratul si rege al nostru, frasa civelui roman nu póte fi aplicată, din o miiă și una de motive. Lise potrivesce însĕ perfect frasa bănățeanului fudul: „*cine mi-'s, eu mi-'s* . . . “ și dau și insult și terfelesc pe tótă lumea . . . .

Am dat deja atâtea spicuiri din debuturile acestei foi (înființată abia de douĕ luni și ceva), în cât cetitorii sigur că se vor aștepta sĕ afle și acì spicuiri despre batjocorirea cutăror naționalități. Acum însĕ voinicii de la fóia lui Kossuth se ocupă chiar cu M. Sa și 'l acusă că *nici-odată n'a stat în ajutoriu Ungariei* (adeca magiarilor) *și că rĕnd pe rĕnd ciontéză din drepturile ei* — în favorul Austriei. Dar' eată, în traducere, cuvintele kossuthistei:

„Nici-când regele nu a stat în ajutorul Ungariei întru a-și validita drepturile, a-și apĕra interesele, a-și repara miserabila situație economică, și întru a-și recâștiga independența, de-sine-starea, și demnitatea de stat a ei? Totdeauna regele numai atunci a întrevenit cu autoritatea sa mare și cu și mai marea-i influință, când vorba era, ca Ungariei, care și de altcum lunecă tot mai jos pe cósta independenței și de-sine-stării sale, sĕ i-se pótă da împinsĕturi puternice, pentru-ca cufundarea sĕ-i fie mai repede și mai sigură“.

. . . . . . „La Ischl se ține sfat sub presidența regelui, că în ce chip s'ar puté revisuí pactul (economic) și în ce chip s'ar puté lua de nou de la Ungaria avantagiile acelea economice, în schimbul cărora a fost impusă țerii cuota urcată prin decis regesc.

„Și azi e deja peste ori-ce îndoială, că le vor și relua și că din cérta în jurul pactului, care de șepte ani duréză, pe séma Ungariei nu rĕmâne alt-ceva de cât cuota urcată și acea incomensurabilă nenorocire, că în privința economică rĕmâne încătușată Austriei și pe mai departe.

Și tóte acestea sunt așa pentru-că *regele voesce sĕ fie așa*, și pentru-că el e de credința că are drept sĕ pretindă de la Ungaria, ca ea sĕ treziască la nouă viéță putredul organism de stat austriac. *Regele crede că are drept sĕ taie de nou și de nou în vinele Ungariei, ca sĕ ducă sânge próspĕt în vinele uscate ale Austriei*, ***și poporul magiar încă tot se mai tîrăie pe burtă în marea-i lojalitate și încă tot de la tron iși aștéptă fericirea,*** ca-și-cum Kossuth Lajos nu ar fi spus națiunii deja înainte de asta cu 43 de ani ca vecinic sfat:

Lojalitate?! . . . . . Incredere? . . . Dar' numai pentru noi e zadarnic scrisă istoria?“

Le-am scos acestea din primarticolul „*Regele și pactul*“, publicat în numĕrul de Joi, 7 August st. n., al ziariului „*Független Magyarország*“, pentru-ca lumea sĕ le știe!

Avertisment!

Sub titlul acesta scrie „*Revista Economică*“, numĕrul din urmă 32, următórele:

Am avut de la fondarea acestei Reviste încóce adese-ori ocasiune a ne ocupa cu atacurile nejustificabile, îndreptate în ziaristica maghiară contra băncilor nóstre și în general contra băncilor naționalităților. Am credut, că atacurile acestea sunt incidentale, provocate de cine știe ce capete înferbêntate, pentru cari progresul economic al unei însemnate părți a poporațiunii acestei țĕri este un spin în ochi. Casul ce 'l vom releva în cele următóre însĕ ne arată, că agitațiunea contra institutelor de bani ale naționalităților nu se face numai prin articoli de ziare, ci și prin corespondențele particulare ale unor „institute“ din capitală, cari spre a și ajunge supremul scop, — „Geschäft“-ul — apeléză, dacă cere lipsa, și la patriotismul solicitatorilor de bani.

Eată casul.

La îndemnul unui cunoscut al sĕu, un Român inteligent s'a adresat nu de mult pentru contragerea unui împrumut hipotecar cu amortisare, cătră institutul care pórtă sforăitórea firmă „Ingatlan- és jelzálog-forgalmi-intézet“ din Budapesta și care își face în permanență reclamă în jurnalele din capitală și provincie, că este cel mai mare și singurul institut din monarchie, provĕdut cu recomandațiuni autentice de la autorități, corporațiuni și proprietari de frunte etc. Imprumutul cerut s'a votat cu 8% interese și pe lângă condițiunea, ca mijlocitoriul sĕ priméscă sub titlul de provisiune o sumă însemnată de bani. Ingrozit de mărimea provisiunei, ear' de altă parte fiind nedumerit asupra celorlalte condițiuni sub cari s'a votat împrumutul, ba ce este mai mult, nesciind nici firma viitorului sĕu creditor, omul nostru a refusat plătirea provisiunei și a cerut restituirea actelor înaintate. Spre a nu scăpa din mână clientul bun de muls, institutul mijlocitor a început cu capacitările, scriind: „Inainte de a Vĕ retrimite actele, ne ținem de datorință a Vĕ atrage atențiunea, că ceea-ce economisați la provisiunea cerută de noi, nici pe departe nu stă în proporțiune cu perderea ce o veți avé în urma acestei economii.

După-ce institutele de bani din patrie și în special cele din capitală iau de basă la prețuire suma însutită a contribuțiunei de pămênt, încuviințând împrumuturile numai până la jumĕtatea aceleia, Dvóstrĕ, care plătiți contribuțiune puțină, nu puteți primí de cât o sumă de tot minimală; ear' după-ce noi ne angajăm a Vĕ esopera o sumă cu mult mai mare, intervențiunea nóstră nici nu se póte de ajuns aprecia.

Ear' ca sĕ prevenim eventualitatea, ca Dvóstră sĕ fiți necesitați a usa de creditul vre-unui institut de bani de al naționalităților (póte este de prisos sĕ spunem: de ce?) și de altă parte, ca sĕ Vĕ dăm o probă de bunăvoința ce o arătăm totdeuna față de comitenții nostri: reducem provisiunea nóstră la K 135, (la un împrumut sub K 4000, cu 8%! — Red.) și sperăm că acum veți fi chiar pentru aceea de acord cu propunerile nóstre, ca în modul acesta sĕ aduceți un sacrificiu pe altariul patriei nóstre iubite“.

Iată cu ce apucături se lucră contra băncilor nóstre cinstite și pe ce cale voiesc sĕ-și câștige clientelă bună de esploatat unii gheșeftari fără suflet și vênători de provisiuni. Casul relevat este cu atât mai revoltător, cu cât persóna căreia au fost adresate cuvintele de sus, după posiția socială, ce o ocupă, face parte din conducĕtorii naturali ai poporului nostru. Efectul scrisorii amintite a fost, de altcum, tocmai contrar celui așteptat din partea scriitoriului, căci jignit în sentimentele sale românesci, respectivul și-a cerut documentele înapoi și a căutat a-și acoperí lipsa din altă parte și fără nici o provisiune.

Suntem siguri că acest cas nu stă isolat; de aceea atragem atențiunea băncilor nóstre și a tuturor factorilor chiămați, ca la ocasiune dată sĕ avertiseze poporul de a întra în legătură cu firme obscure și cari nu au alt scop de cât esplotarea lui, când acì a casă își póte acoperí trebuințele de credit mult mai iute și sub condițiuni mult mai avantagióse.

Nr. 4953/Plen.

Cerculariu

cătră membrii sinodului protopresbiteral electoral al tractului Iliei.

Prin ordinul consistorial din 13 Iunie 1902 Nr. 4953 Plen. fiind numit comisariu consistorial pentru convocarea și conducerea sinodului protopresbiteral al tractului Ilia, menit a face alegerea de protopresbiter, în vîrtutea §-ului 16 al regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter prin acésta convoc pe membrii ordinari și ad hoc ai sinodului la ședința sinodului pentru alegerea de protopresbiter pe ziua de **Vineri în 16/29 August** a. c. diminéța la orele 10 în biserica nóstră din Ilia.

Membrii comitetului protopresbiteral sunt poftiți a se întruní în ședință Joi în 15/28 August a. c. după amiazi la orele 4 în cancelaria oficiului protopresbiteral, spre a sĕvêrșí lucrările normate în § 14 al regulamentului provocat.

Sinodului electoral va premerge celebrarea oficiului divin împreunat cu chiămarea duhului sfânt, la care sunt prin acésta învitați toți membri sinodului.

Sibiiu, 28 Iulie 1902.

Mateiu Voileanu
comisariu consistorial.

Conferențele învĕțătoresci.

Cercul Branului.

(Fine).

Ședința a IV-a (2—4¾ ore p. m.) Presenți toți membrii afară de 3.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiunii alese în ședința I-ă pentru esaminarea și stilisarea definitivă a teselor ce resultă din lucrarea asupra propunerii studiului geografiei, presentată de dl N. Pană. Referent Vas. Muntean.

După cetirea raportului comisiunii, conferența stabilesce următórele principii conducĕtóre la tractarea studiului geografiei:

1. Sĕ se deprindă elevii a desemna lucrurile din apropierea lor, și pe temeiul acestora a-și câștiga noțiuni clare geografice.

2. Sĕ se purcédă de la intuițiune la noțiune (de la cunoscut la necunoscut).

3. Sĕ se purcédă de la lucrurile din apropiere la cele din depărtare.

4. Sĕ se propună elevilor numai aceea ce e esențial și neapărat de lipsă.

5. Invĕțătorul sĕ se convingă prin întrebări, dacă elevii au priceput în adevĕr noțiunile predate?

6. Sĕ se deprindă elevii a reproduce singuri lucrurile observate, și cunoscințele câștigate sĕ le pótă preda limpede.

7. Sĕ se pună pond pe desvoltarea simțului estetic și a judecății drepte.

8. Cunoscințele geografice câștigate sĕ se fortifice și sĕ se facă proprietate permanentă a sufletului școlarilor, prin repetițiuni.

Ca mijlóce, de cari învĕțătorii au a se folosi la propunerea studiului geografiei, se recomandă din partea conferenței:

1. Intuițiuni în natură ori pe chartă.

2. Desemnuri plastice.

3. Desemnuri pe tablă.

4. Recuisite geografice școlare, și anume: mapele, globul, lunariu, telurin, etc.

5. Tablouri geografice de ținuturi (peisage), scene din viéța omenéscă, rasele omenesci, și altele.

6. Manualul.

7. Unde permit împrejurările școlarii sĕ-și procure și atlase de mână.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiunii însărcinate cu studiarea temei puse de Pr. Ven. Consistoriu Archidiecesan: „Cari sunt ocupațiunile laterale ale învĕțătorilor, cari ocupațiuni în conferențele înv. din anul 1901 au fost invocate ca pedeci în calea progresului normal în școlele nóstre confesionale?“ Raportor Bart. Bude înv. în Zernesci.

In urma cetirii acestui raport și după o desbatere la care iau parte Nic. Pană, I. Băncilă, G. Butnar, V. Bica și Vas. Muntean, conferența aduce următórele concluse:

1. Tóte ocupațiunile laterale, precum economia de câmp, de vite, cantoratul, agentura, etc. împedecă mai mult sau mai puțin pe învĕțător la împlinirea consciențiósă a chiămărei sale.

2. Motivul principal, care îndémnă pe învĕțători a lua asupra lor și asemenea ocupațiuni laterale, este salarisarea nesuficientă și prin urmare lipsa mijlócelor corĕspundĕtóre de esistință.

3. Conferența rógă pe P. Veneratul consistoriu sĕ binevoiască a întreveni pe lângă comunele nóstre bisericesci, pentru ameliorarea situațiunii materiale a învĕțătorilor în interesul bine înțeles al învĕțămêntului.

Comisiunii care a presentat raportul i-se aduce mulțămită protocolară pentru activitatea sa.

Nefiind gata cu raportul seu comisiunea aleasă în ședința a III-a pentru studiarea propunerilor cu privire la planul de învĕțămênt din studiul geografiei, făcut din partea corpului înv. din Rîjnov, conferența purcede la discutarea imediată a acestor propuneri.

In urma unei discuțiuni la care au luat parte mai mulți membri ai conferenței, propunerea relativă la materialul din anul I, II și III de școlă, punêndu-se la vot nu se primesce, și conferența decide a se păstra și mai departe împărțirea materialului prescris în normativul școlar din anul 1882.

Propunerile relative la distribuirea materialului din studiul geografiei pentru anul IV, V și VI, cari nu diferă în mod esențial de prescrierile normativului, se primesc.

Comisiunii însărcinate cu elaborarea acestui raport i-se aduce mulțămită protocolară. Se pune la ordinea zilei propunerea parochului I. Hamzea, făcută în ședința I-ă, ca pe viitor pe lângă eventuali prelegĕtori însărcinați cu elaborarea vre-unui tractat teoretic sĕ se designeze totodată și o a doua persónă, care sĕ facă critica și eventual sĕ completeze lucrarea înaintată. — Conferența primesce propunerea, hotărînd, ca pe viitor sĕ se pună în esecutare cele cuprinse într'însa.

Cu acestea ședința se încheie, anunțân-duse proxima ședință pe ziua următóre la orele 8.

Ședința a V-a (20/IV 8—12¼ ore a. m.) Presenți toți membrii afară de 3.

Esprimându-se din partea mai multor membri temerea că față cu numĕrósele ocupațiuni oficióse ale învĕțătorilor va fi de tot greu a se satisface prescrierilor cuprinse în circulariul Prea Veneratului consistoriu din 7/VII 1901 Nrul 463 școlar cu privire la inducerea schiței detailate a fie-cărei prelegeri din fiecare despărțĕmênt în cronica școlară; — se aduce următoriul conclus:

Conferența constatând greutatea de a esecuta cele cuprinse în cerculariul P. Veneratului consistoriu din 7 Iuniu 1901 Nrul 463 școlar cu privire la purtarea unui protocol special pentru întroducerea schițelor materiilor propuse cu fie-care despărțĕmênt, rógă pe P. Veneratul consistoriu sĕ binevoască a absolva pe învĕțători de întroducerea detailată în aceste protocóle și a le reduce

---

Și pe când la apus amurgul roșea orizontul, pe când Venus apărea pe firmament mare cât o lună mică, simțiam că așí preferí nenorocirea sĕ iubesc pe Cecilia fără nădejde, de cât fericirea de a iubi pe domnișóra F . . . și a fi iubit de dînsa.

*

Trecù o lună. Intreprindĕtoriul american prinsese óre simpatie de mine? Era un om aspru și neobosit. Mĕ tîra cu automobilul sĕu dealungul șoselelor, sub arșița înăbușitóre de la amiazi sau în nopțile palide iluminate de lună.

De multe-ori ne însoțea și Cecilia, mai ales séra, când dealurile devin de un albastru mai închis și adierea învioréză apele și plantele parfumate. Imi permisese sĕ o iubesc și o iubeam. Dar' nu aveam nici o nădejede. Fata atât de dulce se purta față de mine, cu familiaritatea obicinuită a americanilor, și prin conduita ei opria ori-ce destăinuire.

Intr'o séră ne coborîsem de pe automobil. Am dat Ceciliei brațul și pășiam liniștiți pe panta dealului, întrĕ douĕ țarini de mac.

Leșinam simțind mâna-i micuță sprijinită de brațul meu și pe când vorbiam, tăcuiu de o dată. Voiu fi fost póte palid, mâna-mi tremura, 'mi închipuiam că însași Cecilia era turburată. Venise óre momentul cel mare? Trebuia óre sĕ îndrăznesc?

De-odată se audì lângă noi o voce grósă. Vĕduiu pe milionariul american, negru ca un cărbunariu de fumul automobilului sĕu, cu ochii acoperiți de niște ochelari albastri.

— Cecilio, strigà cu un rîs sgomotos . . . . îl vrei p'ăsta de bărbat?

Fata, înfiorată, lăsà ochi 'n jos și rĕspunse încet:

— Da, tată.

Ți-l dau! esclamă triumfător fondatorul de orașe. Are sĕ fie un tovarĕs minunat în preumblările mele. . . . .

Și întorcênd spatele ne lăsà singuri, căci une-ori era destul de delicat în manie sale.

Și, pe când o priveam într'un delir de amor, ea-mi zise arătându-mi umerii largi ai tatălui ei:

— Iată cum face tóte lucrurile pe lumea asta . . . . ómenii, ca și miliónele, nu-i pot resista . . . . E un Dzeu! . . . .

— Da, e un Dumnezeu! esclamaiu cu entusiasm.

Și într'adevĕr, dac'așí fi păgân, așí pune în locul lui Jupiter Olimpianul un Dumnezeu îmbrăcat în cojoc, prăfuit din cap până 'n picióre și ținênd în mână, în loc de trăsnet, cârma unui automobil.

obligămêntul la purtarea cronicei școlare de până acum.

La propunerea înv. Vis. Bica conferința decide: A se alege o comisiune, care în conferența viitóre sĕ presenteze o recensiune asupra manualelor de învĕțămênt din materia ce se va tracta în acéstă conferență.

Ca membri în acéstă comisiune se aleg dnii: Vasile Muntean, Niculae Pană și Visarion Bica.

Se procede la alegerea unei comisiuni permanente de 3 membri, care va avé sĕ studieze starea învĕțămêntului și trebuințele școlelor poporale din cercul Branului și a face în privința acésta propuneri conferenței viitóre.

Ca membri ai acestei comisiuni se aleg dnii: Bartolomei Bude, Romul Cârstolovean și Nicolae Runcean.

Terminându-se obiectele puse la ordinea zilei, Dl comisar consistorial mulțămesce membrilor conferenței pentru ordinea observată în decursul desbaterilor și le recomândă a pune în aplicare principiile și mijlócele constatate de bune în urma acestor desbateri.

Totodată esprimă mulțămita conferenței pentru buna primire de care i-au făcut părtași poporenii nostri din comuna Cristian și în deosebi aduce mulțămiri dlui paroch local Virgil Pop, care n'a pregetat a lua parte la tóte ședințele conferenței.

Membrul N. Muntean esprimă dlui comisariu consistorial mulțămita conferenței pentru tactul și modul corespundĕtor cu care a condus'o.

Cu acestea ședințele conferenței pe anul curent se încheiă. *V. M.*

NOUTĂȚI

Procesul „Cárții de Aur“. Dnul *T. V. Păcățian*, autorul și editorul *„Cărții de Aur“* a fost citat astăzi de urgență înaintea judelui de instrucție de la tribunalul din loc, dl *Gódri Sándor*, pentru a rĕspunde, pe lângă unele întrebări de mică importanță, încă și la întrebarea, dacă primesce sau nu rĕsponsabilitatea pentru cele cuprinse în *„Cartea de Aur“* vol. I, pentru care 'i s'a intentat proces de presă?

Domnul *Păcățian* a declarat, că după ce cartea sa nu e alta de cât o simplă adunare de documente și date istorice, pe cari nu dsa le-a compus, ci *așa le-a aflat publicate la alții,* — ca autor nu póte primi nici o responsabilitate pentru *cuprinsul* cărții, ci responsabilitatea póte sĕ cadă asupra sa numai pentru *editarea cărții.*

S'a dresat proces verbal despre declarațiunile făcute, și cu acésta cercetarea în procesul pentru *„Cartea de Aur“* e terminată. Actele vor fi trimise acum la Cluj, pentru-ca procurorul sĕ-și formuleze — *acusa.*

*

Logodnă desfăcută Se comunică în mod oficial, că logodna Archiducesei Maria Annonciata, fiica rĕposatului Archiduce Carol Ludovic, fratele Impĕratului și regelui Francisc Iosif, cu Ducele Siegfried de Bavaria, a fost desfăcută prin consimțĕmênt reciproc.

*

Toți sunt unguri! Comerciantul Ioan *Cutean* din Brad a trimis ziariului kossuthist „Független Magyarország“ următórea declarațiune: „La cele publícate în Nrii 133 și 135 c. vĕ fac cunoscut că sub numele *Kutyán János* esista firma tatălui meu; ear' a mea firmă e *Ioan Cutean*, căci *Cutean* îmi e adevĕratul nume patronimic, în cartea de botez și în documentele mele. Când prin circulariu am făcut cunoscut adevĕratul nume al firmei mele tuturor acelora cu cari am legături de afaceri, nu am făcut'o cu scop de a demonstra cu numele meu, nici ca sĕ ofensez pe cineva, ci numai pentru-ca toți aceia cu cari stau în relațiuni de comerciu șĕ-mi știe numele adevĕrat. Cred și sper, că în patrie liberă cetățénului liber îi este permis și are drept sĕ se foloséscă de adevĕratul seu nume: bunacuviință și caracterul o pretind acésta.

Numitul ziariu publică declarația acésta însoțită de comentariu șuchiat, în care de nou bate câmpii „fanatismului orb, de care sunt dominați în întréga lor ființă toți românii radicali, cari ar sórbe pe magiari într'o lingură de apă („magyarfaló“), ai Daco-României etc., ear' la urmă, cu provocare la Nagy Iván, Reső Ensel Sándor și la *Barițiu* (!!) zice că *Cutean* e derivat de la cuvêntul magiar *Kut* (fântână), deci e de origine magiară, că protopopul unit Ioan *Cutean* din Sĕcădate nici nu négă, că strămoșii sei au fost magiari (!) și au locuit în *Cut.* (Deci *Cuteanul* care ține la romanitatea strămoșilor sei, își are numele de la cuvêntul unguresc *„Kut“* (fântână), ear' *cel care „nu négă că strămóșii sei au fost magiari“* (sireac protopop român!) își are numele de la numele românesc al comunei *Cut.* — (Consecuență!!) „Că românii din Cut au fost toți magiari, nici nu e lipsă sĕ dovedim: exemplu cele mai distinse familii române, cari și acum se numesc cu numele curat magiar, *Kolbászi, Horvath*, și alții“ — (N'au fost magiari nici-când strămoșii familiei Colbasi, ci *români*. Numele lor a fost „Călbéză“, din care urmașii au făcut Colbasi. Ear' la aserțiunea că strămoșii tuturor românilor din Cut au fost magiari, sigur că *Dr. Dăian* protestéză din tóte puterile), zice înțeleptul de la fóia kossuthistă, apoi închee cu somațiunea ca *toți magiarii cinstiți sĕ se feréscă de prăvăliá lui Ioan Cutean, cum te feresci de un lepros.*

*

Post de notariu. Cu termin până la *20 August st. n.* e publicat concurs la postul de notariu-adjunct în *Bocșa montană.* Dotație 900 coróne salariu și 100 cor. relut de cuartir. Cererile sunt a se trimite la protopretorul Knothy Gyula în Bocșa (Bogsán).

*

Virchow — la pensie. Se raportéză din Berlin, că profesorul *Dr. Virchow* s'a hotărît sĕ trécă la pensie. Nu de mult se vestise, că bĕtrânul savant e greu bolnav; din acéstă bóiă s'a restaurat însĕ, dar' totuși considerând etatea-i înaintată (e aprópe de 80 ani bĕtrânul), cu tot dreptul póte sĕ-și reserve spre odihnă restul vieții.

*

Mulțămită publică. Dl *Mihail Gomboș* proprietar în Vidra-de-sus a depus la institutul de credit și economii *„Doina“* din Câmpeni, suma de 1000 cor. pentru scopul edificărei școlei nóstre din Ponorel, edificarea cărei școle de altcum, în 2—3 sĕptĕmâni va fi și terminată. In numele comunei bisericesci Ponorel, esprim pe calea acésta susnumitului domn, cele mai călduróse mulțămite. Abrudsat, 25 Iulie (7 August) 1902. *Iosif Gomboș* comisariu consistorial în afacerea edificărei școlei din Ponorel.

*

Coróne eterne. Intru eternisarea memoriei regretatului Ioan Stanciu, econom, contribue fiica sa mașteră Elena Sift, la fondul vĕduvelor și orfanilor meseriașilor administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, suma de 2 cor.

*

Bătaie românéscă. Se depeșéză de la Băile din *Hall*, că acolo s-a întêmplat un incident neplăcut întrĕ deputatul *Popovici* și un anumit *Șmilovici*, ambii din România. Incidentul s'a născut din causa unei certe. Deputatul *Popovici*, a dat o lovitură cu bastonul adversariului seu, rănindu'l la cap, ear' pe nevasta acestuia, care și-a apărat bărbatul, la mână. Publicul care a fost present la desfășurarea acestei scene, s'a repezit asupra lui *Popovici* și l'a luat la bătae, dându-i mai multe lovituri. A intervenit gendarmeria care scăpându-l din mânile mulțimei l-a — *arestat* pentru provocare de scandal în loc public.

*

Veste bună. In jurul Vêrșețului va ajunge în curênd la vêndare o moșie de trei mii de jugĕre, care acum e proprietatea unei vechi familii aristocratice magiare. *Pentru cumpĕrarea acestei moșíi s'au asociat 54 economi români,* cari au făcut deja demersuri la băncile românesci, ca sĕ le crediteze banii de lipsă. — Așa spune „Független Magyarország“ pe basa informațiunii primite din Vêrșeț, — firesce, că nu cu bucurie. Titlul notiței numitului ziariu e „Pămênt magiar în mâni valahe“.

*

Cinci milióne pentru canalisare. Societatea de canalisare arad-cenădiană a ținut zilele trecute ședință în Arad, în causa construirii unui canal pe teritoriul comitatelor Arad și Cenad, hotărând sĕ încépă cât mai curênd lucrările de canalisare. Canalul va costa *cinci milióne de coróne* și are menirea sĕ prefacă în pămênt roditoriu un teritoriu de 40,000 jugĕre, acum sterp. De altcum causa acestei canalisări se trăgănéză de vr'o zece ani.

*

Lăcomie cu urmări tragice. Soția lui I. Sebestyén din Gyönk (Ungaria) a fript pesci mici, în pântecele cărora pusese otravă de cloțani. I-a pus apoi afară sĕ se recéscă, pentru-ca după aceea sĕ'i pună pe locurile pe unde umbiau cloțanii. In timp ce femeea era ocupată în altă parte, a întrat în curte vecină-sa vĕduva lui Iosif Szokora, cu gând sĕ împrumute ceva. Acésta vĕdênd pescii a furat din ei vr'o zece. Séra i-a mâncat de cină împreună cu doi copilași ai ei, ear' peste nópte au murit și ea și copilașii.

*

Orașul Ciongrad — ars. Sâmbătă un foc grozav a mistuit întreg orașul Ciongrad (pe șesul Ungariei). O telegramă spedată Sâmbătă raporta următórele: „Orașul Ciongrad e în flacări. Orcanul face imposibilă stîngerea. Puterea omenéscă e neputinciósă față cu înfiorătorul flagel“.

*

„Știința căsniciei“. Sub titlul acesta cetim în *„Universul“* din București următórele: „E de dorit ca femeea se fie stăpâna casei, ear' nu servitórea casei, ca ea sĕ nu fie numai menajera bărbatului, ci și tovarășa lui de spirit. Bărbatul ostenit, supĕrat uneori, vine acasă spre a simți puțină fericire. De aceea nu e de ajuns ca sĕ găsécă o casă bine regulată, ci 'i trebue și un spirit ornat. Femeea nu trebue sĕ uite că e bucuria, farmecul și fericirea familiei; marele principiu al politicei casnice e de a face ca bărbatului sĕ'i pară căminul sĕu mai plăcut de cât cele-lalte.

Femeea casnică are nevoe de multe calități: ordine, finețe, bunătate, vigilență și blândeță.

Ea repară averile sdruncinate, ea știe sĕ transforme belșugul în bogăție și strictul necesar în belșug. Femeea, în căsniciile sĕrmane, este economia, ordinea, providența.

Ori ce influență pe care ea o câștigă, este un progres în moralitate.

Cea mai folositóre și cea mai onorabilă știință a femeei este deci știința căsniciei“.

Adevĕrat!

*

Ucis de trăsnet. In una din serile sĕptĕmânei trecute descărcându-se asupra comunei Sácza (lângă Cașovia) o furtună uriașă, clopotariul și alți trei țerani s'au dus sĕ tragă clopotele, ca sĕ alunge furtuna. Urmarea a fost, că prin curentul produs de mișcarea clopotelor electricitatea din atmosferă a fost atrasă spre turn, în care s'a descărcat un trăsnet puternic. Clopotariul și doi dintrĕ însoțitorii sĕi au fost uciși de trăsnet, ear' al patrulea a fost ologit.

*

Impărțélă cu ucideri. Cetim în „Magyar Polgár“ că Francisc Latkán, Ádam Mister, Paul Szvinák și Iacob Bosner din Ferihaz fiind secerători în parte, după terminarea cu seceratul și-au pus împreună partea, au îmblătit'o și au început apoi sĕ-și împartă grăunțele. La împărțélă au dat însĕ în ceartă, din care s'a desvoltat păruélă. Și fiind de față și soțiile lor, s'au amestecat și ele ajutând fie-care bărbatului ei. Ele cu seceri și furcóie, ear' ei cu cuțite. Deodată Francisc Latkán cade mort, străpuns de Paul Szvinák. La acésta soția ucisului se repede la Szvinák și-i taie grumazii cu secera. La sgomotul și strigătele de durere ale răniților au alergat la ei câțiva ómeni din jur, cari punênd capĕt turbatului măcel, i-au dus acasă; pe cale a murit și soția lui Miszter, așa că din causa câtorva grăunțe, cu cât unul ori altul va fi voit sĕ iee mai mult, trei inși și-au perdut viéța, ear' ceilalți cinci (2 bărbați și 3 femei) s'au ales cu răniri și tăieturi de mórte.

*

Un dat interesant. Sâmbătă (9 August st. n.) la 1 minut și 1 secundă de ora 1 din nópte a fost un dat de tot intresant. In secunda aceea s'a împlinit *a doua* secundă din al *doilea* minut din ora *a doua* a zilei *a doua* din sĕptĕmâna *a doua* a lunii *a doua* din jumătatea *a doua* a anului *al doilea* din secolul *de douĕ-ori* al zecelea (XX).

*

Foc în mâna băieților. Mai mulți băieți din Létanfalva (Ungaria) ajungênd sĕ pună mâna pe câteva chibrite s'au ascuns într'un grajdiu și și-au făcut foc, ca sĕ se jóce de-a fertul. S'a aprins apoi grajdiul întreg, de la care în scurt timp au luat foc și douĕ case din apropiere. Și casele și grajdiul au ars scrum. In grajd a căzut victimă focului *și un băiat* și vitele ce erau în el.

*

Veneția — în primejdie. După catastrofa întêmplată clopotniței de la biserica San-Marc, se ivesc pentru monumentele architectonice ale Veneției presemne de aceeași catastrofă. In zidurile palatului dogilor (Palazzo-Reale) se ivesc tot mai multe crepături, așa că numai reparări grabnice ar puté dór' sĕ împedece catastrofa; e pe cale de a se prăbuși și *biserica San-Stefano*, cum și *biserica San-Giovanni e Paolo.* La biserica San-Stefano încă în sĕptĕmâna penultimă s'au observat crepături în zid, ear' Marți (sĕptĕmâna trecută) au căzut cărămizi și bolovani din zidul clopotniței. Turnul acesta e cel mai înalt întrĕ tóte din Veneția, ear' acum trebue sĕ'l demoleze numai astfel putênd fi evitată catastrofa prăbușirii. In biserica San-Giovanni e Paolo au căzut cărămidi din boltitură chiar în timpul serviciului divin.

*

Petrecere în Zlatna. Reuniunea femeilor române greco-catolice din Zlatna învită la *petrecerea cu dans*, ce se va aranja în 15/28 August 1902 (în ziua de Sânta-Maria-mare, patrona Reuniunei) la $^1/_2 9$ ore séra în pavilonul ospătăriei comunale din loc. Prețul de întrare de persónă: 1 cor. 50 fil. Bilete se pot procura la presidenta Reuniunei dna Elena Albini și séra la cassă. Venitul curat este destinat pentru fondul Reuniunii! Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică. De mâncări gustóse și beuturi bune se îngrijesce comitetul.

Programul e stabilit astfel: I. In 15/28 August, înainte de amiazi, asistare la celebrarea sf. Liturgii în biserica greco-catolică din loc.

II. Dansuri poporale în *„Cóstă oprită“* de la 1 oră până la 7 ore p. m.

III. Petrecere cu dans în pavilonul ospătăriei comunale de la $^1/_2 9$ ore séra.

IV. In 16/29 August escursiuni:

1. în ținutul romantic pe drumul Almașului.
2. la steampurile (sistem de California), pe cum si la funicularul minelor de aur, ale societății din Boteș.
3. la „Detunata“.
4. la „Piatra caprii“.
5. la topitórele de aur din Zlatna.

De trăsuri și ciceroni se îngrijesce comitetul.

Doritorii de a lua parte la aceste escursiuni prin ținuturile atât de romantice din jurul nostru sunt învitați a se anunța cu cel puțin 24 ore mai înainte la dl I. Crișan, secretariul Reuniunii.

*

Inșelătorie — genială. O femeie din Buenos-Ayres (America) într'o Duminecă a rĕmas în biserică până au eșit toți credincioșii, apoi s'a plâns preotului, că în timp ce era adêncită în rostirea rugăciunilor, cineva i-a furat din buzunariu banii. Preotul s'a scandalisat, că tocmai în biserică, în timpul serviciului divin s'a întêmplat furătura, și în Dumineca următóre a ținut predică aspră contra hoției, somând pe hoțul născut sĕ restitue banii, punêndu i pe treptele amvonului. Ziua următóre s'a și presentat o femeie în doliu, care mărturisind cu mare pocăință că ea a furat banii, a dat preotului o bancnotă mare (în banii nostri cam de 400 coróne) ca sĕ o predee păgubașei. Bunul preot s'a bucurat de pocăința hóței, și chemând apoi la sine pe păgubașa i-a predat bancnota. Acésta de bucurie că și-a căpĕtat banii, a oferit pe séma bisericii 40 coróne. Preotul a reținut bancnota, dând femeii 360 coróne din banii aflători în casseta bisericei. Ce mare i-a fost însĕ surprinderea, când la câteva zile avênd sĕ plătéscă ceva pentru biserică s'a constatat că bancnota e falsă! — Femeile fuseseră companióne la înșelare.

*

***De vêndare** se află la inspectorul realităților archidiecesane ambele* podișóre *din biserica acum demolată a parochiei centrale din Sibiiu-cetate,* amvonul *precum și mai multe* strane *și obiecte, cari s'au scos din ea. Cei-ce doresc a le cumpĕra sĕ se adreseze P. O. D. Pantalion Lucuța.*

Intrunire agricolă.

Invitare.

Subsemnatul comitet central, în frățéscă conțelegere cu fruntașii comunei *Mag*, va ține Duminecă, la 4/17 August st. n. în acéstă comună o *întrunire agricolă* la care se va vorbi despre cultura albinelor și a pomilor, despre însemnătatea însoțirilor de credit sătesci sistem Raiffeisen, cum și despre alte eventuale afaceri de interes general economic.

Inceputul la orele 11 a. m.

Ne luăm voie a învita la acésta întrunire pe toți membrii și spriginitorii causelor nóstre economice.

Sibiiu, în 9 August n. 1902.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

In absența dlui pres.:

Romul Simu membru în comitet.

Victor Iordășianu secretar.

Cărți și reviste.

Au eșit de sub tipariu în ediții noue emendate și augmentate, și se află de vêndare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărți de școlă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustrațiuni și cu o chartă a Palestinei, pentru școlele medii inferióre și școlele civile, de ***Dr. Ilarion Pușcariu***, Archimandrit. Prețul broșat 1 cor. 10 fileri.
2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru școlele medii și comerciale, în douĕ părți, *a) Istoria bisericéscă generală* și *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Pușcariu***, Archimandrit. Prețul, broșat, 2 coróne.

Nr. 461/1902 prot. [139] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. **Feldióra**, cu salariu 600 cor., solvite anticipative, anume:

a) 520 cor. de la biserică, ear’ 80 cor. din cassa alodială cu drept de pășunit pentru 6 vite;

b) pentru $^1/_4$ jugĕr grădină 10 cor.;

c) relut de cuartir 60 cor.

Dreptul de cuincuenal numai atunci îl va primí învĕțătoriul definitiv după ce va serví la școla acésta 5 ani neîntrerupt.

Invĕțătoriul ales este obligat a ținé cu ceialalți 2 colegi școla de repetițiune.

Asemenea Dumineca și sĕrbătórea va cânta rĕspunsurile de la Sf. liturgie cu elevii de școlă pe cari are a-i conduce cu ceialalți colegi în rînd la biserică.

2. **Tărlungeni**, cu salariu anual de 600 cor.: solvibile în rate lunare decursive și relut de cuartir. Cuincuenalele se vor computa după cinci ani de serviciu neîntrerupt de la instituirea lui definitivă.

De la concurent se cere a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și înainta suplicele lor la subscrisul oficiu, în terminul indicat, instruite conform legei.

Brașov, în 24 Iuliu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al Brașovului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric
protopresbiter.

---

[140] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** vacante din comunele bisericesci ale protopresbiteratului Câmpeni, și anume: 1. **Gârda-de-jos**, 2. **Lăpus**, 3. **Lăzesci**, 4. **Neagra-de-jos**, 5. **Poiana—Valea-verde**, 6. **Ponorel**, 7. **Sohodol—Peleș** (în fie-care câte un post) și 8. **Vidra-medie** (2 posturi) se escrie concurs cu terminul de *15/28 August a. c.*

Venitele sunt: salariul de câte 600 cor. din repartiție, locuință și grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ-și trimită concursul la oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor pe basa decisiunilor respectivelor comune bisericesci.

Câmpeni, 4 Iuniu 1902.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 428/1902 prot. [141] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** al doilea în parochia de clasa primă, biserica Sf. Adormiri, din **Satulung**, protopopiatul Brașovului pe basa înaltei resoluțiuni consistoriale din 2/14 Iuliu a. c. Nr. 6642 B. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotațiunei de la stat.

Reflectanții își vor așterne petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului, și vor avé a se presenta în vr’o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Comitetul parochial din Satulung biserica sf. Adormiri în conțelegere cu subscrisul.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de 1 corónă de la
Librăria Tipografiei archidiecesane.

Nr. 589/1902 [138] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor. și 68 fileri, și anume: în bani 328 cor. și 88 fileri, în naturalii 220 cor. 80 fileri, de la stat 52 cor.

3. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiție de la popor, cuartir în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

4. **Criț**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 166 cor. din cassa bisericei, 434 cor. de la stat, cuartir, grădină și lemnele necesare de foc.

5. **Meșendorf** (filie), cu salariu anual de 600 cor., și anume: 460 cor. de la stat, 140 cor. din cassa alodială, cuartir, grădină și lemnele necesare de foc.

Invĕțătoriul din Criț e deobligat a instrua, până la întregirea salariului de la stat, pe sĕptĕmână două zile și copiii din filia Plóșterf pentru care va primí o remunerațiune anuală de 100 coróne.

Cuincuenaliile pentru posturile învĕțătoresci de sub Nrii 2, 4 și 5 sunt asigurate.

Reflectanții la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani și celor de la 13—15 ani și a ținé în Dumineci și sĕrbători strană în biserică, și a conduce cântările liturgice, sĕ-și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreții buni.

Sighișóra, 25 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 600—1902 [115] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bedeleu**, salariu 600 cor. de la popor, locuință liberă în noul edificiu școlar după-ce se va termina, și lemne de foc.

2. **Buru**, 160 cor. de la popor, pentru 440 cor. s’a făcut cerere la stat.

3. **Lunca**, salariul se solvesce cu 300 cor. din repartiție și 300 ajutoriu de stat; locuință liberă în edificiul școlei și lemnele de foc.

4. **Muncel**, salariu 600 cor., 400 cor. de la popor, 80 cor. din cassa bisericei și 120 cor. ajutoriu de stat; locuință liberă și lemnele.

5. **Ocolișul-mic**, 300 cor. de la popor, pentru 300 cor., s’a făcut cerere către stat; locuință liberă și lemnele de foc.

6. **Orești**, 160 cor. din repartiție, pentru 440 cor. se face cerere către stat.

7. **Poșaga-de-jos**, 600 cor. salariu, 400 cor. din repartiție, 200 cor. de la stat, lemnele de foc și locuință în edificiul școlei.

8. **Runc** cu filia **Lunca-largă**, salariu de la popor 400 cor., de la stat s’a cerut 200 cor., locuință liberă și lemnele de foc.

9. **Sălciva-de-jos**, salariu 600 cor. din repartiție de la popor, locuință în edificiul școlei și lemnele de foc.

10. **Valea-Lupșei**, de la popor 200 cor., cerute de la stat 400 cor.; locuință convenabilă și lemnele pentru foc.

Invĕțătorii aleși folosesc și grădinile școlare și primesc și diurnele prescrise pentru conferențe.

Afară de cualificația conform legii, de la concurenți se mai cere sĕ știe cântările bisericești. Cei-ce vor avé cunoscințe musicale vor fi preferiți, și pentru casul de a înființa coruri — după putință — vor fi deosebi remunerați.

Concurenții se vor presenta, nainte de alegere, în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în comuna pentru care a competat, pentru a’și arĕta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoscință și cu poporul.

Concursele înzestrate cu documentele recerute se vor așterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Ofenbaia, în 5 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasilie Gan.
protopresbiter.

Nr. 726. [117] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Boița**, două posturi, salariu anual câte 600 cor., cuartir în natură eventual relut de cuartir 40 coróne, și câte 4 stângini de lemne.

2. **Cornățel**, un post, salariu anual 600 cor. cuartir în natură și lemnele necesare.

3. **Gușterița**, un post, salariu anual 600 cor., și adecă 500 de la popor din repartiție, 100 cor. de la comuna politică, 40 cor. relut de cuartir și $3^1/_2$ stângini de lemne.

4. **Ocna-inferióră**, un post, salariu anual 600 cor., relut de cuartir 40 cor. și lemnele necesare.

5. **Riusadului**, un post, salariu anual 600 cor. din cassa alodială, cuartir în natură și lemnele necesare.

6. **Ruși**, un post, salariu anual 600 cor. și anume 300 de la stat și 300 de la popor din repartiție, relut de cuartir și lemnele necesare.

7. **Sadu**, 3 posturi, salariu anual câte 600 cor. din cassa alodială, cuartir în natură și lemnele necesare.

8. **Slimnic**, un post, salariu anual 600 cor. de la popor din repartiție, relut de cuartir și lemnele necesare.

9. **Vurpĕr**, un post, salariu anual 600 cor. de la popor din repartiție, cuartir în natură și lemnele necesare.

10 **Ocna-superióră**, un post, salariu 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemnele necesare.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile de învĕțători după cinci ani de serviciu în comuna respectivă.

Reflectanții la vre unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci. Concursele instruite în sensul legilor din vigóre sĕ se aștérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Sibiiu 11 Iuliu 1902.

I. Papiu
protop.

Nr. 169/902. [120] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în **Aciliu** se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotației de la stat.

Pe basa §. 8 din Regulamentul pentru parochii pe un an compete jumĕtate venitul preotesei vĕduve.

Reflectanții la acest post își vor așterne suplicile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. Sĕliște și vor avé, întru cât sunt necunoscuți în parochie, a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta. La concurs se admit numai absolvenți de VIII cl. gimnasiale.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Sĕliște în conțelegere cu comitetul parochial din Aciliu.

Sĕliște la 14 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

---

[129] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** la școlă nóstră din **Beclian**, protopresbiteratul Făgărașului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. plătibile în 4 rate egale anticipative, cuartir liber și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, avênd totodată a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, pentru-că cel ales este datoriu a ținé în Dumineci și sĕrbători strană și a cânta cu elevii la sânta liturgie.

Concurenții cu cualificațiune superióră, și cu cursul ordinariu pedagogic vor fi preferiți.

Făgăraș, 15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iuliu Dan
protopop

Nr. 467—1902 [116] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** de la școlele elementare din comunele mai jos numite, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Roșcani-Mihăești**, cu salariu de 600 coróne, cuartir și lemne.

2. **Fintoag**, cu salariu de 600 coróne, cuartir și lemne.

3. **Bătrîna**, cu salariu de 600 coróne, și anume 400 cor. în bani, ear’ restul in naturale, cuartir și lemne.

4. **Brîsnic**, cu salariu de 600 coróne, din care 530 cor. în bani ear’ restul în naturale, cuartir și lemne.

5. **Lăpugiul-superior**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

Cei-ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi au a’și așterne rugările consursuale instruite conform legei, la subcemnatul oficiu ppresbiteral, in terminul deschis.

Se observă că întrĕ concurenți vor fi preferiți cei cari sunt și cântăreți buni și în urmare ar fi bine ca înainte de alegere sĕ se presenteze concurenții la biserică spre a sĕ face cunoscuți poporului.

Dobra, la 5 Iulie 1902.

Oficiu protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetele parochiale.

Iosif Morariu.
protopresb.

Nr. 275/902 [121] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Cărăstău** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima pulicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotațiunii preoțesci de la stat.

Concurenții au a-și așterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și după prealabila încunosciințare a protopresbiterului se pot înfățișa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Brad, la 15 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopop.

Nr. 693. [137] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** mai jos însemnate se escrie concurs cu termin până în 15/28 August a. c.

1. **Romos**, postul al doilea cu salariu anual de 600 cor. din cassa bisericei; relut de cuartir 40 cor. și patru stângini de lemne pentru încăldițul in primo loco al salei de învĕțămênt.

2. **Gelmar**, un post cu salariu de 600 cor. plătibil din ajutoriul de 360 cor. de la stat, în două rate, și din 240 cor. repartițiune școlară; cuartir în edificiul școlei și lemne pentru încăldit.

3. **Pischinț**, un post cu salariu de 600 cor. în care este socotit pămêntul școlar cu 120 cor., pășunatul cu 36 cor., dreptul la pădure 4 cor. și 240 cor. din repartițiune școlară; cuartir în edificiul școlar și lemnele pentru încăldit.

La tóte aceste posturi cuincuenalele legale după un serviciu neîntrerupt în comuna unde va fi ales.

Cei aleși sunt datori a merge Dumineca și în sĕrbătóre cu copíi la biserică și a cânta la liturgie.

Concurenții sĕ-și subștérnă în terminul indicat cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu și sĕ se presenteze în biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetele parochiale.

Orăștie, 22 Iulie, 1902.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Prețul 40 fil.

Cuvêntare contra beției.
Prețul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 86 Sibiiu, Joi 1/14 August 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 7824 Școl.

Notificare oficială.

Se aduce prin acésta la cunoștință publică, că a eșit de sub presă cartea: „*Catechism pentru clasele inferióre* ale școlelor medii și pentru institutele pedagogice“ de *Simion Popescu,* protopresbiter, profesor. *Editura și proprietatea Consistoriului archidiecesei gr. or. române din Transilvania.* Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane 1902. *Prețul 2 coróne.*

Cartea acésta este aprobată de către sinodul nostru archidiecesan prin conclusul Nr. 67 din ședința de la 25 April 1902 și este a se folosí ca manual de școlă în locul manualului de până acuma „Confesiunea ortodocsă“.

Se observă la locul acesta, că catecheților le stă în voie a se folosí eventual și în viitoriu de „Confesiunea ortodocsă“ paralel cu acest Catechism.

Cartea este în deposit la librăria archidiecesană, de unde se póte procura cu prețul indicat.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan ca senat școlar, ținută la 25 Iuliu 1902.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

„Politica de naționalitate.“

Sibiiu, 13 August n.

Era o vreme, când politicianii magiari se supĕrau dacă li-se spunea în față, că scopul lor ascuns este magiarisarea popórelor de altă limbă din patria acésta comună, și ne asigurau în chip și fel, că la așa ceva nu se gândesce nimeni, ci că tot ce cere (cu tot dreptul) naționalitatea magiară, e dreptul de conducere în stat, și prin urmare dreptul de prioritate pe séma limbei magiare, fără ca celelalte limbi nemagiare din patrie sĕ fie scurtate cât de puțin în dreptul de a fi folosite și ele în cea mai deplină libertate și în cel mai larg cerc, la administrație, în justiție și în învĕțămêntul public.

Aceste vederi politice erau dominante printrĕ Magiari pe vremea votării *legii de naționalități*, în care sunt trecute și întrupate tóte.

A venit însĕ alt curent politic, și vederile s'au schimbat într'acolo, că *da,* magiarisarea se doresce și se intenționéză din partea politicei magiare, însĕ nu magiarisarea poporațiunei nemagiare din țéră, ci *magiarisarea instituțiunilor de stat*, magiarisarea instrucției publice, a justiției, a administrației, etc. pentru-că statul magiar nu póte sĕ fie de cât numai magiar în formațiunea sa internă.

N'au fost însĕ sinceri Magiarii nici atunci când au dat prima definițiune politicei lor față de naționalitățile nemagiare, și nici când i-au dat definițiunea din urmă, ci sinceri sunt acum, când o spun pe față, că *da*, „vrem sĕ magiarisăm naționalitățile nemagiare, *și nu vom înceta nici-odată cu magiarisarea*“.

Pentru-că fapt e, că *acésta* a fost politica de naționalitate a tuturor guvernelor magiare, și acésta e ea și astăzi, după cum o mărturisesce fără nici un încunjur ziariul „*Budapesti Hirlap*“ într'un numĕr mai recent, în care ne pune în vedere, că preste o sută de ani, precum în Prusia nu vor mai fi Poloni și Alsațieni (*dacă nu va întreveni ceva neprevĕdut la învîrtirea roții lumii*), așa nu vor fi nici în parlamentul ungar *partide naționaliste*, ci cel mult vor puté fi astfel de deputați, cari pe lângă limba magiară (care le va fi, firesce, limba maternă), vor mai ștí vorbí încă și românesce, nemțesce ori slovăcesce.

O fi! Numai cât genialul scriitoriu a uitat sĕ întrebuințeze și aici acel „*dacă*“ pe care l'a folosit când fù vorba de germanisarea Polonilor și a Alsațienilor din Prusia, pentru-că era mai la loc acì frasa „dacă nu va întrevení ceva neprevĕdut la învêrtirea roții lumii“, decât acolo unde scriitoriul articolului a întrebuințat'o.

Pentru-că fapt e, că acest *dacă* e factor însemnat în asemenea chestii. Și fapt e, că precum s'a purtat de grijă ca arborii sĕ nu créscă până la ceriu, tot așa s'a purtat de grijă și de aceea, ca popórele sĕ nu se înghiță reciproc, unele pe altele, și la nici un cas sĕ nu pótă înghițí cele mai mici pe cele mai mari. De aceea, se póte întêmpla, că tocmai când vor avé Magiarii cel mai bun apetit de a ne contopí în ei, sĕ se dee altă *învîrtitură roții lumii!*

O magiarisare a statului ungar în sensul visat de actualii politiciani magiari, noi ținem că nu va urma nici peste o sută, și nici peste o miiă de ani. Despre acésta suntem siguri, și siguri pot sĕ fie și cei de la „*B. Hirlap*“.

Va urma însĕ, dacă politica magiară va merge mai departe pe calea apucată, o despoiare a cetățenilor nemagiari de tóte drepturile politice, pentru-că fóia numită ne spune și aceea, că în viitoriu „*cei-ce nu știu unguresce nu mai pot fi recunoscuți de concetățeni ai Magiarilor*“.

Ci de ce anume? De sclavi? De heloți? De material bun de împușcat pe câmpul de rĕsboiu și de purtători de sarcini în vreme de pace?! . . .

Fie! Dacă așa ne este croită sórtea, o vom suferí și suporta cu abnegație. Dar' sĕ nu se uite, că și ca sclavi, și ca heloți, tot viéță nemagiară, viéță *națională* vom duce. Și sĕ nu se uite, că nici în sclăvie nu rĕmân popórele pentru totdeuna! Vine câte o „*învîrtitură a roții lumii*“ favorabilă și pentru ele, și atunci earăși se ridică. Pentru-că acésta „*învîrtitură a roții lumii*“ le cam face tóte, nu voia policianilor magiari!

Trebue sĕ fim de altcum recunoscĕtori politicianilor magiari, că nu 'și mai ascund nisuințele și tendințele, ci ne spun cu sinceritate, că *vreau* sĕ ne magiariseze și că *trebue* sĕ ne magiariseze, — probabil pentru a se alimenta pe calea acésta rasa magiară, pornită spre apunere. Și n'avem de cât cu aceiași sinceritate sĕ le rĕspundem, totdeuna și la tóte ocasiunile, că *nu ne vor magiarisa*, pentru-că ***nu ne pot*** *magiarisa.* Nu s'au convins ei încă despre acest adevĕr??..

Catedrala din Sibiiu.

Din vechia biserică parochială din Sibiiu-cetate nu se mai vĕd astăzi decât numai urmele, și tot așa și din casele din nemijlocita ei vecinătate.

Tóte sunt demolate, ear' acum se planéză terenul pentru a se pune fundamentul frumósei și măreței clădiri ce se va ridica pe locul până acì ocupat de ele, fundamentul **catedralei** ***gr.*** *orientale române din Sibiiu.*

Lucrările sunt atât de înaintate, încât peste câteva zile se va puté așeza ***pétra fundamentală*** *a noului Sion.*

In urma înțelegerii luate din partea I. P. S. Sale Archiepiscopului și Metropolitului **Ioan Metianu** *cu inteligența română din loc, ziua sĕvêrșirii acestui act însemnat a fost pusă pe* ***Luni,*** *5/18 August, ziua nașterii Majestății Sale Monarchului nostru.*

In ziua prăsnuită ca cea mai mare sĕrbătóre din partea tuturor popórelor monarchiei austro-ungare, în ziua nașterii Domnitoriului va fi pusă deci piatra fundamentală a **catedralei nóstre**, *a casei Domnului, pentru a cărei ridicare însuși Monarchul a contribuit mai întâiu, cu însemnata samă de* ***o miiă de galbeni.***

Nu se putea naște, prin urmare, ideiă mai norocósă și coincidență mai fericită!

Actul punerii petrii fundamentale va fi sĕvêrșit, cu solemnitate cuvenită, de însuși I. P. S. Sa Archiepiscopul și Metropolitul **Ioan**, *premergêndu-i întâiu oficiarea unei liturgii solemne în biserica din suburbiul josefin, de unde întregul public va binevoi a veni la locul pe care se ridică noul Sion, pentru a asista la frumosul act al punerii petrii fundamentale.*

Solemnitatea se va începe la orele 9 a. m.

FOIȘÓRĂ

Bĕtrân!..

de

E. Bénézit.

Dansul ce urmà cinei de nuntă se apropia de sfêrșit; atunci Mariu Tournier înaintà spre mirésă, care surîdea și se măna cu un crin imaculat în albéța rochiei ei de mirésă.

— Adio, copila mea! zise el, cu fața contractată de o emoțiune conținută.

— Cum! tată, pleci? întrebà tinera femeie cu o privire de adâncă duioșie; mai aștéptă câteva momente!

— Nu insista, te rog; mĕ simt obosit....

Și, cu un suris melancolic, adăogà:

— Nu mai sunt tinĕr!

După ce-și luà adio de la tinerii căsătoriți, Mariu Tournier părăsì restaurantul de pe bulevard și reluà pe jos drumul spre Grand Montrouge.

Lumea eșise de la teatre.

Animația ce da acestui moment nota sa atât de pitorescă îl lăsà indiferent; cu mânile vêrîte în buzunarele pardesiului, cu trunchiul încovoiat... tea în jos, într'un fel de inconștiență de ființe și de lucruri, își lăsà spiritul pradă amintirilor.

*

Posedând o mică avere, Mariu Tournier trăia, plin de o dulce filosofie, într'o căsuță încunjurată de o grădină. Vĕduv de prea de timpuriu, nu se gândise nici-odată a se recăsătorí, de óre-ce esperiența nu-i fusese din cele mai favorabile. O femeie din vecinătate îi făcea menagiul diminéța și apoi nu se mai vedea până a doua-zi. Mânca la restaurant, mergea la cafenea unde juca cu câțiva prietini niște nesfêrșite partide de cărți și se ducea apoi acasă liniștit, fumându-și pipa.

Intr'o séră de Novembre, în momentul când bravul om reînchidea grila grădinei sale, atenția îi fù atrasă de o umbră de femeie ce cădea mai mult de cât ședea pe o bancă nu departe de acolo; privì în acea direcțiune, deschise grila mașinalicește și înaintă spre umbră.

Era o tinĕră de vre-o douĕ-zeci de ani, de un aspect distins, cu tótă sĕrăcia hainelor sale. Ea părea sleită de obosélă, ear' fața îi era acoperită de lacrĕmi. Mariu se afla în fața unei desperate.

Plóia fină și pătrundĕtóre ce cădea de diminéță agrava încă situația nenorocitei.

Ea rĕspunse vag întrebărilor binevoitóre.

— Nu poți rĕmânea astfel espusă timpului rĕu! declară Mariu Tournier.

Fără multă sforțare — căci biata creatură era incapabilă a opune o resistență seriósă — duse pe tinera fată în casă; acolo, ședênd lângă foc, ea îi povestì istoria de plâns.

Cecilia Mariel venise la Paris cu mama ei, vĕduva unui căpitan de infanterie, mort înainte de a-și lua retragerea. Scopul lor era sĕ activeze obținerea debitului de tutun de mult promis și în a cărui speranță trăiseră până atunci. Ultimele mobile, ultimele giuvaeruri fuseseră sacrificate pentru acéstă călĕtorie. De odată însĕ vĕduva murì, lăsând pe fiică-sa fără resurse în imensul Paris unde ea nu cunoscea pe nimeni.

De bine, de rĕu, timp de câteva sĕptămâni, Cecilia a trăit cu puținii bani ce mai avea în pungă; dar', în aceeași diminéță chiar, patróna hotelului unde locuia îi dăduse cu politeță sĕ înțelégă că dacă nu va regula datoria cu care rĕmăsese în urmă, trebuiá sĕ părăséscă casa; tótă ziua cutreerase marele oraș la întêmplare, fără a mânca și fără a se odihní, ear' nóptea o adusese, sârman suflet sdrobit, lângă cimitirul unde mama eì dormia somnul de veci.

Tinĕra fată, sguduită din când în când de niște fiori scurți, vorbia fórte încet, silindu-se a-și stăpâní lacrĕmile; hainele-i muiate de plóie erau pline de o mocirlă cenușie.

Mariu, adânc mișcat, o contempla.

— Nu ai dar' nici prieteni nici rude cari sĕ-ți pótă veni în ajutor? întrebà el în sfêrșit.

— Pe nimeni! rĕspunse tinera fată sdrobită.... Vechii prietini ai tatălui meu sunt atât de departe!

— Ei bine! copila mea, zise Mariu Tournier într'o pornire de sinceră bunătate, nenorocirea trebue sĕ simplifice multe lucruri!..... Contéză că ai un sprijin!.... Trebue mai întâiu sĕ iai ceva mâncare; apoi, vom vedé!

Adunà în pripă elementul unui prânz rudimentar, scusându-se de neregula locuinței sale; dar', cu tótă dorința-i de a-și dovedi recunoscința acestui bine-făcĕtor ne sperat, Cecilia nu putea mânca. Fiorii o agitau mereu, mai lungi, mai frecuenți. In sfêrșit, biruită de obosélă, închise ochii și adormì.

— Iată ceva prost de tet! se gândì Mariu... Rĕmânênd astfel în aceste haine ude, ea póte căpĕta o pneumonie... Dacă ar fi o femeie aci, ar puté culca pe acéstă sĕrmană copilă.

Stilul și omul.

In anul acesta se împlinesce un secol de la nascerea lui Kossuth Lajos. Organele de publicitate ale partidului kossuthist deja de preste o lună fac un tărăboiu de reclamă pentru serbarea acestui *epocal* eveniment, în cât pare că sunt nesce reclamagíi de têrg. Tenorul tărăboiului îl duce „Független Magyarország“, sub titlul căruia stă tipărit cu litere cât bobul: „Kossuth Ferencz, főmunkatárs“.

Animați de aceste reclame, Ungurii pripășiți în Cleveland (America) s'au hotărît sě ridice și ei o statuă lui Kossuth în piața orașului. In Cleveland însě sunt și mii de Slovaci, cari au înaintat primariului protest contra intenției Ungurilor de a ridica în Cleveland statuă lui Kossuth Lajos.

Ziarele unguresci susțin a ștí, că primariul a respins protestul Slovacilor, ear' un alt raport — nu din isvor ungurese — spune că magistratul dând loc protestului a interzis Ungurilor ridicarea statuei. Irelevant, că dintrě aceste douě versiuni, care conține adevěrul? Faptul e, că ziarele kossuthiste tună și fulgeră contra Slovacilor din Cleveland pentru acest protest. „Független Magyarország“, după-ce la știrile zilei și în articoli secundari i-a tractat cum el știe, în numěrul dto 9 August publică în acéstă afacere un prim-articol scris și semnat de Hentaller Lajos, deputat dietal. Articolul e întitulat „a clevelandi lókötők“ (hoții de cai din Cleveland*) și glăsuesce astfel:

„Cer scuse de la bravii locuitori din Cleveland, că mě folosesc de acest titlu. Mai corect ar fi fost sě fi zis hoți de cai — „panslavi“. Nu o fac însě, pentru-că pe mișeii (gazficzkók) cari trăesc ca parasiți în America, voesc sě 'i deosebesc de acei vagabunḑi (sehonnaiak), cari aici a casă aruncă neghina urei și prostesc pe cei din America“.

„Ce s'a 'ntêmplat în Cleveland?“ — spune afacerea cu statua, apoi continuă: „Primariul american a fript cum se cade pe aceste flori de furci ce se tăvălesc în patentata mocirlă murdară a urei naționale („alaposan lefőzte ezeket a nemzetiségi gyülöletnek czégéresen mocskos posványában fetrengő akasztofa virágait“).

Mulțămesce primariului, apoi reia firul floricelelor stilare:

„Avem însě câteva cuvinte la adresa acestor „félkezkalmárok“ *) naționalisti, cari și în străinătate se obrăznicesc față de noi.

„Pământul liber al Americei de veacuri deja e inundat de legiuni întregi de înșelători, falsificători, defraudători, otrăvitori, ucigași și de alte soiuri de mișei fugiți din bětrâna Europă. In butul acesteia însě pământul, atmosfera și spiritul Americei e așa de puternic, ca interiorul căldării topitóre de metal, din care sgura se scurge afară, ear' metalul bun rěmâne înlăuntru. E vecinică minune a lui Dumnezeu, că America n'a devenit colonie de pușcariași, când toți bezevenchii de moral de rob de galere (gályarab-erkolcsü ficzkó) ai Europei acolo 'și află refugiu din fața legii și justiției.

„Dar' acei mulți defraudatori, tâlhari, ucigași, falsificatori și criminali refugiați de ștreang, cari începend de la descoperirea Americei și-au căutat acolo patrie nouă, chiar și împreună și la olaltă sunt figuri mai onorabile de cât acei câțiva panslavi vrednici de furci fie-care separat, cari și-au dus cu ei din Ungaria și ura lor naționalistică.

„Voi hăbăucilor, mișei orbiți de patimă! Dar' pentru voi Kossuth Lajos a fost tiran? Dar' nu el a întrodus întrě bastiónele constituției pe poporul de rênd slovac, întocmai ca pe jobăgimea magiară susținětóre de stat? D'apoi, mișeilor hăbăuci, orbiți, seduși, nu știți voi óre, că părinții vostri, slovacii de la nord, în 1848 tocmai așa au fost soldații lui Kossuth Lajos, tocmai așa au luptat în șirurile oștirei honveḑesci magiare, cum strămoșii vostri luptat'au sub steagurile lui Rákoczy Ferencz? (De silă, sěrmanii! — Nota red.)

.... „Acum națiunea magiară se pregătesce de o serbare frumósă, ... Acésta frumósă, unitară disposiție sufletéscă voi o conturbarăți, miserabili panszlavi din Cleveland. In loc sě fi întins vělul espierii dincolo peste Ocean asupra statuei marelui erou al libertății popórelor, a părintelui bun al poporului magiar, — asupra statuei lui Kossuth Lajos, — voi protestați contra ridicării statuei.

„Cetățenii americani știu însě, că voi sunteți niște mișei („becstelen emberek“) nemernici, nerecunoscětori, cari ve renegați părinți și patrie, — poporul american adecă ține numele lui Kossuth Lajos în egală venerațiune cu cel al lui George Washington, pe care yankeul îl adóră ca pe mântuitoriul sěu.

.... Voi, tâlhari din Cleveland, ați voit sě scuipați icóna de altariu a națiunii magiare. Prav și cenușe alégă-se din voi până 'n a șeptea generațiune, — cum pustiitu-s'a Ierusalimul!“ ....

Atâta din articolul domnului deputat dietal. La adecă pe noi nu ne privesce însě nici protestul slovacilor din Cleveland, nici supěrarea kossuthistilor. Am dat însě, în traducere palidă (căci drasticitatea espresiunilor din acest articol în nici o altă limbă nu se póte reda fidel) spicuirile de mai sus, ca sě se vadă: la ce erupțiuni póte conduce furia chiar și pe un om de cultură superióră.

---

*) Pentru „lókötő“ limba română nu are termin adecuat. Insémnă hoț, tâlhar care fură întregi stave de cai, și esprimă mai mult de cât „hoț“ ori „tâlhariu“.

*) N'avem termin pentru acest nume de batjocură.

O învělì cu o manta mare, înviorà ocul și se puse a o contempla.

Era în vêrstă de vre-o douě-zeci de ani, destul de mare, nu prea frumósă, dar' înzestrată cu o espresie de grațiósă bunătate; apoi își reamintì de marii ei ochi negri catifelați, ochi de creolă, pasionați și dulci.

Deodată un gemet scăpà din buzele nenorocitei. Era roșie; respirația 'i devenise grea: Inceputul unor friguri violente.

— Poftim! iată de ce mě temeam! strigà Mariu, care alergà sě chieme un medic.

Am sě vě trimit o îngrijitóre, îi zise medicul după o jumětate de oră, după ce esaminase pe tinera bolnavă; ea va culca pe acéstă sěrmană copilă, pe care mâna o trăsură a ambulanței o va transporta la spital; casul mi-se pare fórte grav.

— Spitalul!.., spitalul! se gândì tótă nóptea Mariu Tournier; ce tristeță pentru acéstă mititică, deja atât de maltratată de viéță!...

Tóta nóptea își rěscolì ideile, și când a doua zi trăsura ambulanței trimisă de medic se oprì în fața căsuței, el o trimise fără multă vorbă, sě se plimbe. (Va urma.)

Mai multă ambiție națională!

In séra de 19 Iulie st. v. s'a dat la băile din *Tușnad* un concert în favorul direcțiunii băilor. Reușita concertului e a se mulțămi *talentelor române*, și totuși din cele 9 puncte ale programului nici unul n'a fost romănesc, ear' concentanții români au trecut peste acest lucru ca-și-cum a nume ar fi voit sě disconsidere limba și arta română. Adevěrat că concertanții români au fost óspeți din România, de la cari — judecând după cele ce cu regret și něcaz vedem și auḑim la *„frații“* cari vin la *„Noghiseben“* pe la *„Vereștoron“* 'și iau cuartir la hotel *„ciasaru“* („Impěratul Romanilor, unguresce „Római *császár*“), ear' la cofetărie comandă *„drei cafele, aber schnell* că ni-e fóme“ și întrébă: „aveți *Butter?*“ *) — nu ne prea așteptăm sě țină la romanitatea lor, dar' casul de la Tușnad, unde resușita și chiar putința de a fi arangiat acel concert depindea esclusiv de la concursul talentelor române, este mai grav și nu putem de cât sě dorim, ca *astfel de „frații“* sě rěmână mai bucuros a casă, ori sě mérgă la băi în alte țeri, lăsându-ne pe noi sě luptăm și sě ne svêrcolim în torentul suprimării și prigonirii manifestațiunilor *nóstre* românesci, și prin atitudini ca cea de la Tușnad sě nu ne slăbiască perseveranța luptei.

Raportul despre concert e următoriul:

In séra de 19 Iulie v. s'a dat, în sala cea mare a băilor Tușnad, o producțiune declamatorică-musicală din inițiativa și în profitul direcțiunii băilor. Pentru reușita acestei producțiuni direcțiunea a apelat la talentele ce se găsiau printrě visitatori, fără deosebire de naționalitate. Și-au dat concursul lor câteva domnișóre unguróice și dintrě Români dómna *Lucreția Popovici-Pretorian* și domnișóra *Aurelia Pretorian*, cum și tiněrul *Alex. Al. Pretorian*, toți din Bucuresci. Publicul românesc, auḑind despre concursul cestor din urmă și cunoscênd mai dinainte talentele și școla înaltă, în deosebi a celor douě dame, s'a grabit a asista în numěr cât se póte de mare. Intr'adevěr, *ceea-ce a asigurat succesul acestei producțiuni, au fost cele trei talente românesci.* Dna Lucreția Popovici-Pretorian a cântat la piano în mod magistral *sonata C-dur de Bethoven*; dșóra Aurelia Pretorian a cântat cu multă măestrie și cu o dulcéță fermecătóre douě bucăți: *aria Agathei din „Freischütz“* de Weber și *Valsul din „Faust“* de Gounod. Tiněrul Al. A. Pretorian a esecutat pe vióră *Scéne de ballet*, de Bérriot, dovedind un talent, care promite mult în viitor. Debutantele magiare, dintrě cari unele au cântat, altele au declamat bucăți unguresci, nu s'au putut ridica peste rolul de diletante fără esperiență, rěmânênd astfel întunecate de superioritatea debutanților români, ceea-ce s'a dovedit prin aplausele chiar ale publicului unguresc.

Eată deci un motiv de fală și de bucurie pentru Români. Totuși resultatul n'a fost cum eram în drept a ne aștepta! Și óre de ce? Ce vor zice cetitorii, când le voiu spune, că din 9 puncte, câte a conținut programul, *nici unul n'a fost românesc?* Au fost declamațiuni și cântări unguresci, nemțesci, franțuzesci și chiar englezesci, dar' nici o bucată românéscă. Dacă acest program ar fi fost anunțat mai dinainte și direcțiunea n'ar fi avut prevederea sě 'l aducă la cunoscința publicului numai după-ce sala se umpluse și numai cu câteva minute înainte de începerea producțiunii, mărturisesc, că nici picior de român n'ar fi asistat. Nu ne-am putut în deajuns mira, cum de concertistii români, cari au dat valorosul lor concurs direcțiunii, *nu s'au simțit atinși în demnitatea lor națională și ofensați în amorul lor propriu*, când li-s'a presentat un astfel de program? N'aveau de cât sě protesteze și sě refuze cooperarea lor — indispensabilă pentru ținerea producțiunei — și limba și arta română ar fi fost de sigur puse în drepturile lor. Dar' n'au făcut așa, ci s'au supus fără condiție, neținênd cont de susceptabilitatea națională a publicului român. Ce vor fi zis Românii transilvăneni, câți vor fi fost de față, vědênd pe Românii liberi atât de indiferenți față de limba și de arta românéscă?

Dar' vinovatul cel mare la acest pas greșit mi-se pare a fi tatăl debutanților, Alexandru Pretorian, profesor și advocat în Bucuresci, care era dator sě preîntimpine eșecul, representând cu mai multă demnitate țéra al cărei fiu se numesce.

Acesta este casul. Și eu m'am simțit dator sě 'l aduc la cunoscința marelui public românesc.

Un participant.

---

*) Si e de remarcat, că aceste gugumănii le comit „frații“ la o cofetărie unde *întreg personalul de serviciu*, împreună cu proprietarul ei, *știe românesce* și pe óspeții despre cari presupune că sunt români *ti agrăesce în limba română.*

„Asociațiunea.“

Convocare.

Adunarea generală a despărțěmêntului XXIX (Mediaș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ în acest an se va ținé în *Biertan* în localitatea ce o va destina stim. inteligință de acolo, în 31 August st. n. la 2 ore după amiazi, cu următoriul

Program:

1. Deschiderea ședinței prin presidiu.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportelor de sub 2 și 3, cum și alegerea comisiunii verificătóre a procesului verbal.
5. Alegerea unei comisiuni de doi pentru înscrierea de membri noi și încassarea tacselor de la membrii vechi și noi.
6. Statorirea budgetului pe anul următoriu.
7. Eventuale disertațiuni, cari sunt a se trimite presidiului cu 24 ore înainte de adunarea generală.
8. Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii“.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea ședinței, după care va urma petrecere cu dans în favorul bibliotecii poporale.

La acéstă adunare sunt învitați a participa inteligința și poporul român din comunele încorporate acestui despărțěmênt, cum și toți spriginitorii de progres ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Mediaș, 9 August. 1902.

Ioan Moldovan
directorul despărțěm.

Dr. Ivan
secret.

Convocare.

Conform conclusului adus în ședința comitetului în 29 Maiu a. c. adunarea generală a *„Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur“* se va ținé în anul curent în școla gr. cat. din Mediaș în 24 August st. n. 3 óre p. m. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea ședinței prin presidentă după care va urma imediat verificarea membrilor.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului de sub punctele 2 și 3.
5. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea ședinței.

La care adunare a participa sunt învitate tóte femeile române din Mediaș și jur, stimatele dómne și membre și toți spriginitorii intereselor de progres ale acestei Reuniuni.

Se observă, că în acéstă zi la 2 ore p. m. și în aceiași localitate 'și va ținé comitetul Reuniunii ședința sa ordinară.

Mediaș, 9 August 1902.

Maria Moldovan
presidentă.

Maria Necșa
secretară.

Urmările alcoholului

de **G. Coșbuc.**

E lucru dovedit, că necumpětul beuturilor alcoholice dă nascere unei întregi armate de bóle, și că nici un organ al corpului nostru nu rěmâne neatacat de nimicitórea putere a alcoolului. Medicii englezi susțin că jumětate din bólele ce bântue în lume, își au originea în alcohol. Mai toți medicii sunt uniți în părerea, că multe dintrě aceste bóle provenite din alcohol, mai cu sémă cele „nervóse“ — de la cea mai simplă „nervositate“ și migrenă, până la cea mai pronunțată nebunie — sunt bóle *ce se moștenesc.* S'a constatat, că dintre 300 de copìi idioți, ai căror părinți au fost cercetați în privința sănătății și a felului lor de traiu, s'au găsit 145 cu părinți cari erau bețivi.

Tot așa e dovedită legătura dintrě beție și crimă. Toți judecătorii tribunalelor criminale, toți funcționarii politici și directorii închisorilor din tóte țěrile civilisate sunt de acord, că 70 până la 80 procente din suma crimelor sunt o urmare a necumpětului în beutură.

Aici trebue sě ne înțelegem. Nu zicem, că aceste crime s'au făptuit de ómeni în stare de beție, ci de ómeni — póte în stare trézǎ — cari sunt în deobște cunoscuți ca bețivi.

După statistica făcută într'un an, s'a găsit că în Germania, în 120 de închisori, întrě cei 32.837 de deținuți, aprópe 15.000 au făcut crima lor în stare de beție.

Și iarăși e dovedit, că în cele mai multe state civilisate ale lumii 20—40 procente dintre bărbații nebuni, ajunși în casele de sănătate, își datoresc grozava lor sórte alcoholului.

Mai adăugăm, că o mare parte dintrĕ divorţuri — în Danemarca 25 procente — sunt o urmare a certelor în beţie. Tot aşa sinuciderile (în Anglia 30 la sută, în Rusia 40) sunt făptuite de beţivi, ori de copíi din părinţi stricaţi de beutură.

Ministrul Everett al Statelor-Unite din America de Nord zice într'un raport al sĕu: „In Statele-Unite, numai în zece ani, de la 1860—1870, consumul beuturilor alcoholice a stors din popor un bir direct de trei miliarde şi un bir indirect de 600 milióne de dolari. Beutura într'acesti zece ani a nimicit 300.000 de bărbaţi în spitale, a dus 100.000 de copíi în asiluri şi orfelinate, şi cel puţin 150.000 de ómeni i-a dus în temniţă şi ocnă, a pricinuit pe puţin 2.000 de sinucideri, a causat o perdere de vr'o 50 milióne de lei prin incendii puse anume, şi prin bătăi şi răniri a lăsat vĕduve peste 30.000 de neveste şi peste un milion de copíi i-a lăsat orfani.

Acestea în America, unde ómenii sunt mai cumpĕtaţi! Dacă s'ar face o statistică de acest fel în Europa, cifrele ar fi cu mult mai înspăimântătóre. Şi sĕ nu uităm că asta este cea mai mică parte a ticăloşiei, care e vĕdită în cifrele statisticei. De la primul păhar până la nebunie furiósă şi crimă, până la disperare şi sinucidere sunt mii şi mii de trepte ale ticăloşiei. Numai cine a decăḑut cu totul, e înregistrat în statistică. Dar' câţi nu mor de oftică, de bóle de stomac, de câte şi mai câte, din causa beţiei, şi pe acestia statistica nu-i are în vedere. Câţi nu se umplu de bóle lumesci, şi cine îi scie? Sĕ nu uităm apoi, că fie-care dintrĕ acesti ticăloşi, nimicesc fericirea şi sănătatea altora. Câtă fericire familiară distrusă, câte lacrimi nevinovate, cât amar şi câtă grijă, câtă durere sufletéscă înăbuşită, şi tóte acestea n'ajung în biurourile statisticei.

Noi muncim, noi cei din Europa cea cultă, aprópe numai pentru alcohol! Sunt ţinuturi în Europa, în cari un sfert din cerealele cultivate se întrebuinţéză pentru alcohol. In Boemia, cât veḑi cu ochii, în unele părţi, e numai hemeiu. Ce fac din el? Bere. Dincolo cât veḑi cu ochii numai orz. Ce fac din el? Bere. Cât pămênt întrebuinţat, numai ca sĕ scótă otravă din el! Şi se plâng ómenii că n'au pâne.

Sĕ zicem că numai $^1/_{10}$ din pămêntul cultivat în Europa e destinată pentru cereale din cari sĕ se scótă alcohol. Iată, că $^1/_{10}$ din populaţiunea agricolă a Europei se ocupă cu producţiunea alcoholului. Agricultorii forméză în Europa mai mult de jumĕtatea întregii populaţiuni. Acum, sĕ stăm şi sĕ socotim, cât pămênt e cuprins cu viţă de vie. Sunt iarăşi ţinuturi întregi, numai vii. Sĕ zicem că numai $^1/_{10}$ di pămêntul cultivabil îl au viile. Dacă adăugăm, cât pámênt e cultivat cu stecle şi cu altele, din cari se scóte alcohol, dacă socotim — în ţerile unde se face alcohol din prune — cât pămênt e acoperit cu pruni, putem spune cu siguranţă că $^5/_{10}$, adecă jumĕtate din pămêntul cultivabil al Europei e destinat sĕ producă alcohol. Iar' cea-laltă jumĕtate sĕ producă şi pâne şi in şi cânepă şi nutreţ pentru animale. (Va urma).

NOUTĂŢI

Alegere de paroch. Dumінecă în 21 Iulie st. v. a. c. s'a făcut alegerea de paroch în vacanta parochie de clasa III-a *Buru* cu filia *Trăscău* din protopresbiteratul *Lupşei*, ales fiind administratorul de până acum bĕtrânul *Simion Bologa.* Alegerea a decurs în cea mai mare ordine şi linişte sub conducerea protopresbiterului tractual *Vasilie Gan*, care la finea sfintei liturgii a ţinut poporului o scurtă şi potrivită predică ocasională.

*

De ale „Asociaţiunii“. Despărţĕmêntul *Bran* al *„Asociaţiunii“* şi-a ţinut adunarea generală Duminecă, în comuna *Pórta*, sub presidenţia Ilustrit. Sale Domnului Ioan cav. de *Puşcariu.* Un raport amănunţit despre decurgerea ei vom da în numĕrul următoriu.

*

Mai mare spaima de cât primejdia. Referitor la telegrama dată Sâmbătă şi reprodusă şi de noi, că întreg oraşul *Ciongrad* ar fi fost cuprins Sâmbătă în flacări, se scrie că au ars numai opt case şi clădirile economice din jurul lor. Adevĕrat că la început primejdia era mare, dar' după opintiri de două ceasuri a succes totuşi localisarea focului.

*

O nouă archiducesă. Soţia archiducelui *Leopold Salvator* a dat nascere Duminecă diminéţa în Viena, unei fetiţe. Atât mama cât şi nou născuta se află bine.

*

A furat inelele sfinţilor. In mănăstirea S. Vincenţiu din Veszprém făptuitoriu necunoscut a furat *inelele de aur* de pe statuele sfinţilor aşezate în porticul mănăstirii.

*

Cinci morţi, zece răniţi. Trenul expres care Duminecă diminéţa mergea de la Charlesville spre Lille (Francia) a deraiat în apropiere de Signy le Petit. Cinci călĕtori au murit, ear' zece au scăpat cu răniri numai.

*

Lapsus. In „Független Magyarország“ deputatul kossuthist Hentaller publicase un apel la adresa poetului *Jókai*, ca el cu autoritatea şi popularitatea lui sĕ îndemne naţia, ca întrégă-întreguţă sĕ serbeze aniversarea sutei de ani de la nascerea lui Kossuth Lajos. Jókai rĕspunde în numĕrul de Sâmbătă al numitei foi, zicênd într'un pasagiu următórele: „Eu am vĕḑut pe Kossuth ca demiurgul de epocă-creator al unei Ungarii noue, regenerate, luptând pentru libertatea poporului, în presă, la adunări poporale, în dietă, apoi *pe glorios câmp de rĕsboiu*“ ..... Nu, venerabile poet! Kossuth Lajos nu a luptat nici-când pe câmpul de rĕsboiu; la nici o bătălie, fie cât de mică, nu a luat parte, ci a dispus numai de la masa verde. Aserţiunea de mai sus e deci un *lapsus de poet.*

*

Invĕţătoriu doctor juris. Carol Kunsztler, învĕţătoriu la şcóla poporală luterană din Kis-Kér, a fost promovat *doctor juris* la universitatea din Budapesta.

*

Variola (vĕrsatul) şi colórea roşie. Profesorul de medicină *Barbary* din Londra raportéză, că în opt casuri de bólă de variolă a supus pe bolnav influinţei colórei roşie şi toţi opt s'au vindecat. Procedura urmată de Barbary e următórea: Deja de la început bolnavul a fost pus sĕ zacă într'o odaie roşie: perdelele, lampa şi peste tot orice lumină ce 'l atingea, era roşie. Pe trup şi pe faţă se aplicau bolnavului spălături cu sublimat de câte douĕ-trei-ori la zi, ear' pe părţile bubate era uns cu soluţiune de salycil. Resultatul a fost mulţămitoriu peste aşteptare. In tóte opt casurile însănătoşarea a urmat în fórte scurt timp; ferbinţelile au scăḑut, puroire nu a urmat şi nici un feliu de complicaţie bóla n'a avut. După deplina însănătoşare faţa bolnavilor a rĕmas curată, fără nici o urmă a bubelor.

*

Ce-ţi face beţia! Trenul ce mergea de la Deva spre Cluj a călcat zilele trecute pe bĕtrânul de 50 ani Paul Berloch din Vulcan, mutilându-'l oribil. Se crede că bĕtrânul fiind turmentat a adormit pe ralii şi trenul l'a ajuns în somn.

*

Albine ucigaşe. Medicul Spitzberger, din Greisbach (la graniţa dintrĕ Boemia şi Austria), Vineri diminéţa a plecat cu trăsura sĕ-şi cerceteze bolnavii din o comună vecină. Pe cale caii s'au spăriat de un roiu de albine şi au luat'o la fugă peste câmp, rĕsturnând câteva coşniţe din o stupină. Albinele s'au năpustit apoi asupra cailor şi ómenilor din trăsură. Medicul şi mânătoriul au sărit din trăsură încă la timp şi astfel au scăpat cu câteva împunsĕturi. Caii însĕ au fost ucişi de acul albinelor.

*

Incendiu. In comuna Borzavár din comitatul Veszprém o fost incendiu mare Sâmbătă. Patruzeci case împreună cu clădirile economice din jurul lor au căḑut pradă focului.

*

Dinte în nas. O revistă medicală din Viena raportéză, că în spitalul din *Brünn* nu de mult se presentase o femeie, în etate de 46 ani, care se plângea de dureri de cap oribile. Medicii i-au aplicat câte tóte medicamente, dar' n'au putut s'o mântuéscă de dureri. Find-că o nară a nasului bolnavei era umflată, au cercetat sĕ afle causa umflării şi au vĕḑut că e în ea un object vîrtos, de mărimea unui bob de mazere şi în colóre galbină-pistruie. După multe încercări li-a succes în fine sĕ scótă acel object, care nu era altceva de cât *un dinte.* Esplicarea acestui curios fenomen e, că se întêmplă une-ori, ca dintele din gingeii superiori sĕ créscă în sus, nu în jos, şi sĕ spargă păreţii nasului. — De când i-au scos dintele, femeia se simte bine şi nu mai are dureri de cap.

*

Sinucideri din causa unei măsele. Ana Moldovan din Pogăceaua, în etate de 21 ani, suferea de durere de dinţi. A mers la iscusitul satului sĕ i-o scótă. Acela însĕ i-a rupt'o, rĕmânênd rădĕcina nescósă. In urma acestei bune isprave fata suferea dureri şi mai teribile. Intr'un acces de aceste dureri fata s'a urcat în podul casei şi s'a spânzurat.

*

Inecaţi în Murĕş. Sâmbătă fecioraşul Vasilie Dinga din Gura-Dobrii scăldându-se în Murĕş a ajuns într'o vîltóre, din care ne mai putênd eşi s'a înecat. Tot Sâmbătă s'a înecat în Murĕş, la Burjuc, Iosif Igreţ, care voind sĕ scalde caii a întrat cu ei prea departe de mal. Acolo nenorocitul căḑênd de pe cal a fost luat de valuri, din cari n'a mai putut eşí.

*

Corabie de 300 de ani. Se scrie din Messina, că in apropiere de ţermurii Calabriei a fost aflată în fundul mării o corabie spaniolă, vechiă de aprópe 300 ani. In corabie erau arme spaniole pe cari e gravat anul 1632 şi 1640. Se dă cu socotéla că corabia se va fi cufundat în vr'o bătălie din rĕsboiul ce pe timpul acela decurgea întrĕ Spania şi Francia.

*

Din causa champagnei! Un agent al societăţii de navigaţie din Marsilia sĕptĕmâna trecută a călĕtorit la Sofia în misiune oficiósă. Şi-a păstrat şi acolo obiceiul de a casă şi la fie-care mâncare consuma şi câte una ori douĕ butelii de şampanie. Poliţiei din Sofia i-s'a părut suspect, că óspele are bani sĕ deie pe atâta şampanie, şi când a voit sĕ călĕtoriască mai departe spre Constantinopol, l'a arestat, sub cuvênt că e Humbert, marele escroc din Paris. Numai după dese schimbări de telegrame cu direcţia din Marsilia i-a dat calea sĕ mérgă mai departe. Agentul a făcut arĕtare contra poliţiei şi pretinde 20.000 de franci despăgubire pentru perdere de timp. — Apoi, el de ce a beut atâta şampanie, — 'şi vor zice înţelepţii poliţisti bulgari.

*

Din tragediile vieţii. Inainte cu douĕ sĕptĕmâni soţia lui Iosif Rosinger din Nyitra s'a bolnăvit de tifus şi după bolire de câteva zile a murit. La o sĕptĕmână după mórtea femeii s'a bolnăvit bărbatul şi a murit şi el. I-a urmat apoi un copil al lor, apoi al doilea, rĕmânênd în viéţă, orfan de ambii părinţi, un mic copilaş.

*

Orfanul. In Dunaföldvár soţia lui Mihail Gallai în una din zilele trecute fiind ocupată la lucru de câmp în apropiere de calea ferată, un copilaş al ei a observat că întrĕ raliile căii dórme un copil. Femeia, vĕḑênd că se apropie un tren, a alergat sĕ depărteze pe băiat din calea trenului. Din norocire, a ajuns acolo cu câteva secunde înainte de sosirea trenului şi astfel necunoscutul băiat a fost scăpat de mórte. Dus la primărie, băiatul a spus că e din Szegszárd, de 12 ani, şi findcă i-a murit şi tatăl sĕu şi mamă-sa şi în Szegszárd nu are pe nimenea, a plecat pe jos sĕ mérgă la Budapesta, unde are un unchiu. Douĕ zile a tot călĕtorit, şi ne mai putênd de obosélă, s'a culcat acolo unde l'a aflat femeia. De altcum mititelul n'avea nici ideie, că în ce loc periculos s'a culcat.

*

Petrecere în Feneşul săsesc. Senatul şcolar gr.-cat. din Feneşul-săsesc învită la petrecerea ce o va arangia cu ocasiunea sfinţirii şcólei gr.-cat., în 28 August n. c. Programul e următoriul: La orele 2 p. m. adunare de învĕţători, la 4 ore sfinţirea noului edificiu şcolar, la 7 ore petrecere. Preţul de întrare: de persónă 1 cor., de familie 2 cor. Suprasolviri şi ofertele marinimóse, ce sunt a se adresa dlui Emil Pop, se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat se va folosi pentru procurarea recuisitelor şcolare. Victualele sunt concreḑute stim. familii. De beutură se îngrijesce comitetul.

*

***De vênḑare** se află la inspectorul realităţilor archidiecesane ambele* podişóre *din biserica acum demolată a parochiei centrale din Sibiiu-cetate*, amvonul, *precum şi mai multe* strane *şi obiecte, cari s'au scos din ea. Cei-ce doresc a le cumpĕra sĕ se adreseze dlui Pantaleon Lucuţa.*

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Resultatul material al producţiunii teatrale dată de tinerimea adultă din Agnita cu binevoitoriul concurs al câtorva inteligenţi din jur sub conducerea subscrisului, a fost cu ofertele benevole împreună de 168 coróne şi 40 fileri. După acoperirea speselor venitul curat s'a predat destinaţiunei sale.

Suprasolviri au incurs de la următorii P. O. Domni: Ioan Manoviciu paroch Retişdorf 2 coróne, Eliseiu Bălăban comisariu de drum 1 corónă, Victor Păcală, profesor 2 coróne, Daniil Constantinescu, paroch Ighişdorf 2 coróne, George Borzea, paroch Coveşiu 1 corónă, Mayer major 1 corónă, Socaciu sergent 1 corónă, Rusan sergent 60 fileri, C. Bozdog, oieriu 40 fileri, G. Vonner şi I. Vonner 1 corónă.

Acest succes material destul de frumuşel servesce spre onóre P. T. public participant..... In urmare cred, că nu sufoc modestia cuiva dacă cu permisiunea P. Onoratei redacţiuni în numele comitetului aranjator aduc ferbinţile nóstre mulţămite atât On. preoţimi din jur şi depărtare, aceleiaşi inteligenţi, precum şi P. On. Domn şef tractual N. Moldovan, care şi de data acésta a premers cu exemplu atât moral, cât şi material.

Fiind regim. 59 de infanterie înquartirat în Agnita, au participat şi mulţi oficeri, voluntari şi suboficeri, cărora sincere mulţămite şi laude meritate li-se cuvin.

Ca sĕ nu cad în categoria ómenilor nerecunoscĕtori şi, ca cel puţin acéstă rĕsplată sĕ aibă actorii mei pentru ostenéla şi jertfele aduse, aduc publice căldurósele mele sincere mulţămite Dlor: Ioan Holerga, teolog abs., Em. Suciu, înv., Ioan Varga sen. înv., I. Varga jun. stud., şi tinerilor economi I. Varga şi N. Fleşeriu precum şi Dnei Maria Bozdog şi Dşórei M. Bozdog, cari n'au pregetat a-mi da mână de ajutor la acest lucru bun, venind cu osteneli şi cheltueli din alte comune şi unele fórte îndepărtate. Mi-aşi suprima însĕ conscienţa, când n'aşi aduce mulţămită în urma recunoscinţei ce datoresc şi tinerimei adultd de-aici, de carea ca în totdéuna şi acum în toiul lucrului fusei sprijinit. Numele acestor bravi fii ai şi mai de laudă vrednicilor părinţi ai lor sunt: Maria Mihail, Ana Muntean, Mar. Muntean, Sof. Radu, Ana Mihăilă şi Eugenia Armean şi tinerii: G. Hĕrţógă, S. Hurdubeţ, V. Varga, I. Muntean şi N. Nevodar.

Finind, precum am început, adecă: în numele Tatălui Ceresc, zic: Dumnezeul puterilor sĕ rĕsplătéscă atât participanţilor cât şi diletanţilor — ostenéla, şi sĕ le împlinéscă — de unde nici gândesc — cheltuiala.

Agnita, la 29 Iulie 1902.

Ioan Paicu
cond. şi preş. al comit. aranjator

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Din tristul incident al trecerii la cele eterne a iubitului soţ şi tată

Dometiu Dogariu,

tuturor condolatorilor le aduce cele mai călduróse mulţămiri

Jalnica familie.

Apel.

Vineri în 8 a. l. c. la 10 óre nóptea un foc îngrozitoriu a mistuit casele şi tóte superedificatele economice alor 11 locuitori din comuna *Blaşfalĕul de sus*, comitatul Bistriţa Năsĕud.

Bieţii păgubiţi abia şi-au putut mântui viéţa, căci fiind în foc deodată tóte edificiile, dintrĕ cari cele mai multe erau acoperite cu paie, a scóte ceva din case era imposibil şi astfeliu au rĕmas toţi cu ce era pe ei, fără adăpost, sub ceriul liber. In numele acestor nenorociţi apelez la fiii întregului popor românesc de pretutindenea şi îi rog sĕ nu întârzie a le întinde mână de ajutoriu, trimiţind ofrande în bani.

Suntem mulţi şi ajutorul tuturor, fie acela cât de mic, va alina ranele şi neajunsurile celor nenorociţi. Ofrandele, cari la timpul seu se vor publica prin ziare, rog a se trimite la adresa subscrisului.

Blaşfaléul-de-sus, (posta ultimă Somkerék) la 11 August 1902.

Vasile Bălan
paroch*)

---

*) Ne permitem a te face atent, că pentru adunarea de ori-ce fel de contribuiri benevole se cere concesiune de la autorităţile administrative. *Red.*

Posta redacţiunei.

„După o raită pe la esamene“. E o lucrare care nu se póte publica. Nu conţine nici o ideĕ nouă. Pe lângă acésta e mai şi compusă în fuga mare, încât numai după o temeinică prelucrare ar puté fi dată publicităţii. Ceealaltă vine în numĕrul proxim. Urméză sfatul ce ţi l-am dat. Mai bine puţin şi lucrat *cu îngrijire*, de cât mult şi — nepublicabil.

[142] 1—2

Licitațiune minuendă.

Comitetul parochial din Geoagiul-de-jos (joseni) dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **renovarea bisericei** gr. or. de ací.

Licitațiunea va avé loc în biserica din Geoagiul-de-jos (joseni, Algyógy) la 10 ore a. m. în ziua schimbării la față (6/19 August) a. c.

Preliminariul de spese aprobat de P. V. Consistoriu archidiecesan la 22 Iunie a. c. sub Nr. 6576 Epitr. precum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr. or. diu Geoagiul-de-jos.

Prețul strigării este de 1572 cor. 55 fil., ear' doritorii de a intreprinde acest lucru trebue sě dovedéscă că au licență pentru astfel de întreprinderi și sě depună un vadiu de 10%în bani gata sau hârtii de valóre, cari rěmân în cassa bisericei până după colaudare.

Geógiul-de-jos (Algyógy), 10 August 1902.

Pentru comitetul parochial:

Luca Botean
paroch gr. or.

Nr. 518. [143] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învěțători** definitivi în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rogoz**, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. de la stat, și 200 cor. de la popor, cuartir și lemnele de foc.

2. **Peteritea**, cu salariu de 600 cor., din cari 500 cor. de la stat și 100 cor. de la popor, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Solnoc posta ultimă Oláh-Lápos, în terminul deschis și sě aibă cunoscință deplină în cântările bisericesci.

Cupșeni, în 25 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

S. Cupșa
protopresbiter.

Nr. 320/1902 [144] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învětători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român.

1. **Archita**, salariul anual 600 cor., prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.

2. **Crihalma**, salariul anual 600 cor., prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.

3. **Róděșiu**, salariul anual 600 cor., dintrě cari 480 cor. de la stat și 120 cor. prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au sě se presenteze înainte de alegere în vre-o duminecă ori sěrbătóre la biserică, ca sě-și arete desteritatea în cântări

Concurenții au a'și așterne suplicele lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Cohalm, în 29 Iulie 1902.

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter

◆ ◆ ◆

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura:

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistență.

Articoli reproduși din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900

și publicați de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

◆ ◆ ◆

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, și rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu și numěróse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cóle de tipariu și se presentéză și din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Prețul: **broșat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă prețul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * *

Biblioteca „Bunul econom“

Nr. 1. Nutrețurile ierbóse, cositurile (fênațele), prepararea fênului și pășunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
„ 3. Sěmênța plantelor agricole și sěmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóșterea pământurilor și mijlócele de a le îmbunătăți.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pământului (Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de měrunțit pământul).

Prețul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

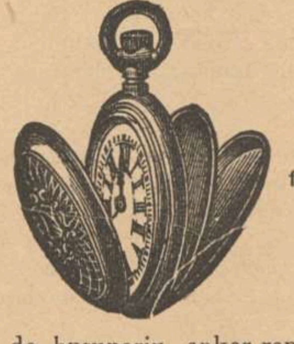

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
1 părechė nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz****, casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpěrătorul sě fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 12—15

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.

Uniunea Românilor din Transilvania cu biserica rom.-cat. sub împěratul Leopold I. de Dr. theol. George *Popoviciu*, C. 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născětóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumětate pânză . .	„	1.05
	în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția	fină în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă și invioréză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 4—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țeră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

◆ ◆ ◆

In atențiunea proprietarilor de pământ!

„Eliberarea pământului de greunămênt.
Intreprindere de Credit Hipotecar“

este titlul unui institut, ce s'a înființat cu scopul de a da ocasiune proprietarilor de pământuri, sě pótă ajunge la împrumuturi eftine și pe lângă condițiunile cele mai favorabile. — Acest institut dă împrumuturi pe pământuri ori și unde. — Interesele cu amortisarea capitalului cu tot fac mai puțin ca la băncile mici numai interesele simple.

Favorul cel mai deosebit și de neprețuit este că cu **încetarea din viéță a debitorului, suma împrumutată se șterge de pe pământul hipotecat, ear' ratele plătite în amortisarea capitalului se restituesc numai de cât în bani gata.**

Cu modalitatea împrumuturilor acestora, proprietariul unui pămênt ajunge la bani eftini și este sigur că ori-și-când ar înceta din viéță pământul rěmâne liber de greunămênt, ear' erezii mai capětă și bani gata.

Recomandăm tuturor acelor proprietari de pământuri, cari au lipsă de bani, sě se folosécă de favorul acesta.

Pe pământuri cari sunt hipotecate la alte institute încă se dau împrumuturi, plătindu-se din suma împrumutată datoria veche la respectivul institut.

La cereri de împrumuturi se recere copia cărților funduare și fóia catastrală.

Prospecte detailate cu informațiunile necesare se trimit la cerere, pe lângă trimiterea de mărci postale în valóre de una corónă pentru porto postal.

Cererile sunt a se adresa la:

Representanța [131] 2—10

„Intreprinderei de Credit Hipotecar
Eliberarea pământului de greunămênt“
în Sibiiu (N.-Szeben) strada Bruckenthal 36.

◆ ◆ ◆

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 39/1902 [126] 2—3

Concurs

Pentru alegerea de **învĕţătoriu** la şcóla română gr. or. din **Deva** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Pe lângă cualificaţiunea şi îndatoririle normate, cu preferinţă se admit la concurs acei învĕţători practici, cari dovedesc pricepere şi sporiu în învĕţarea cantului după note şi conducerea unui cor de 4 voci.

Spre acest scop concurenţii încă înainte de espirarea terminului de concurs au sĕ se presenteze la biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi în conducerea corului de 4 voci.

Emolumentele sunt:

a) 600 cor. salariu învĕţătoresc anual solvit regulat în rate lunare anticipative, *b*) cuincuenalele de 100 cor., ce se vor computa numai după instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani la şcóla nóstră, *c*) 240 cor., honorarii anuali pentru învĕţarea notelor în şcólă, instruirea şi conducerea corului la deosebite ocasiuni şi ţinerea stranei în biserică. Acest honorariu se va pune în decurgere numai după-ce alesul în decurs de 5 luni va dovedí aptitudinea la conducerea corului, *d*) locuinţă în şcólă, *e*) lemnele trebuinciόse după datina statorită, *f*) venite laterale de la funcţiuni cantorale, concerte şi alte ocasiuni.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite în sensul legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral al Devei în terminul deschis.

Deva, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 30 Iunie v. (13 Iuniu n.) 1902.

George Gila
preşed. al com. par.

Romul Popa
notariu al com. par.

Nr. 371/1902.
Vidi.

George Romanul.
protopresbiter

Nr. 573/1902. [125] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Têrnava se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Boian**, douĕ posturi, fie-care cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

2. **Bobohalma**. 3. **Cetatea de-baltă**. 4. **Crăciunel**. 5. **Heria**. 6. **Lepindea**. 7. **Sân-benedic**. 8. **Şoimuşul-român**. 9. **Şilea-magiară** şi 10. **Suplac** — în fie care din acestea comune cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi spre a fi cunoscuţi poporului, şi totodată au sĕ conducă cântările cu elevii de şcólă şi cu adulţii în strană.

Cererile instruite conform legilor în vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 12 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac-

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 876/1902 [134] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele poporale mai jos însemnate se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Verd**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 140 cor. din alodiul comunal, 160 cor. din cassa bisericei, ear' restul de 300 cor. din repartiţiune de la popor, cuartir liber in edificiul şcólei şi lemne de foc.

2. **Chirpĕr**, salariu anual de 600 cor. dintrĕ cari 260 cor. din cassa bisericei, 200 coróne din repartiţune de la popor, 120 cor. din venitul pământului şcolar în estensiune de 11 jugĕre 1400°□ şi alt pămênt al bisericei de 800°□ clasa primă, cuartir liber şi grădină în mărime de $^1/_4$ jugĕr precum şi lemnele necesare de foc în preţ de 20 coróne computate la salariu.

3. **Prostea**, cu salariu anual de 600 cor. plătibil în 4 rate decursive prin repartiţiune de la popor, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse de foc.

De la concurenţi se recere, ca sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din comuna unde a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări avênd a conduce şi o strană preste an precum şi a ţiné catechisaţiune cu adulţii în serile postului dinaintea nascerei Domnului, avênd a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház) în 15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nr. 501/1902. [104] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele confesionale rom. gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dânc**, cu salariul anual de 600 cor., din care 270 cor. ajutoriu de la stat, ear' restul parte din fondul de bucate parte din repartiţia pe popor şi cuartir

2. **Fizeş-Sânpetru**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie de la popor.

3. **Gălpuia**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume 480 cor. repartiţiune şi restul prin bucate 50 ferdele mari de cucuruz şi cuartir.

4. **Jimborul-mare—Chendremal**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume 200 cor. ajutoriu de la Consistoriu şi 400 cor. prin repartiţiune de la popor în bani şi bucate din fondul esistent cuartir şi grădină 400 org.

5. **Miluan**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume 332 cor. prin repartiţiune şi 80 ferdele mari cucuruz, cuartir şi grădina şcólei.

6. **Tresnea**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţiune de la popor şi cuartir.

7. **Unguraş**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume 200 cor. ajutoriu de la stat, ear' restul prin repartiţiune, cuartir şi grădina şcólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne cererile concursuale instruate conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a fi cu oscut poporului.

Fizeş-Sânpetru, în 2/15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roşca
protopop.

Nr. 156 pp. [103] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** din parochia de clasa a III-a **Selişca** şi filia **Câscău** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei de la stat. Intregirea de la stat este 760 eventual 1560 cor.

Concurenţi în acest ţinut nu prea sunt; deci sunt rugaţi candidaţii de preoţie din alte ţinuturi a concura la postul în cestiune. Se mai constată şí împrejurarea, că aceste comune sunt situate la şes, aprópe de calea ferată.

Doritorii a ocupa acest post au a-şi subşterne petiţiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta în faţa locului spre a se face cunoscuţi credincioşilor.

Deeş, 20 Iunie, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetul parochial concernent

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 72/1902. [112] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr.-ort. din parochia **Sĕcărêmb** (Nagyág) protopresbiteratul Deva, se escrie prin acésta concurs cu termin pe 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 720 cor. salariu anual plătibil în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru încăldit.

Alesul învĕţătoriu va avé sĕ ţină, pe lângă cantor, în Dumineci şi sĕrbători strana, şi sĕ conducă corul bisericesc deja esistent; se recere deci sĕ fie conducĕtoriu de cor.

Concurenţii sunt poftiţi a se presenta până la alegere în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică.

Cererile de concurs instruite cu documentele necesare au sĕ între la Oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Deva în terminul susindicat.

Sĕcărâmb (Nagyág) 30 Iuniu 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Olimpiu Oprea
preşed.

Max Ambruş
notariu.

Nr. 331.
Vĕdut.

G. Romanul
protopresbiter.

Nr. 384/1802. [133] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele poporale din comunele mai jos însemnate — protopresbiteratul Mercurei — se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

1. **Cinadie**, un post cu salariu de 600 cor. şi anume 400 cor. repartiţie de la popor, ear' 200 cor. în pămênt, arături şi fênaţ. Locuinţă naturală în edificiul şcólei.

2. **Gârbova**, un post cu salariu de 600 cor., cuartir natural şi 4 stânjini de lemne de foc, din cari e a se încăldí şi sala de învĕţămênt.

3. **Tău**, un post cu salariu de 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei.

Reflectanţii la aceste posturi sĕ-şi aştérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sĕlişte în terminul deschis, — şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică în comuna la care voesc sĕ reflecteze spre a fi cunoscut poporului şi a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Sĕlişte, la 22 Iulie 1902 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale.

I. Droc
protopop.

Nr. 176/1902. [102] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** de la şcólele elementare poporale mai jos însemnate prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ciceu-Corabie**, cu salariu de 600 cor., din cari 200 cor. de la stat şi 400 cor. de la popor. — Cuartir şi lemne

2. **Gârbou**, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. ajutoriu de la stat şi 200 cor. de la popor. — Cuartir grădină şi lemne.

Cei-ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne rugările concursuale, instruite conform legei, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Se observă, că concurenţi în acest ţinut nu sunt şi că întrĕ cei cu pregătire egală dintre concurenţi se vor preferí aceia, cari sunt şí cântăreţi buni, spre care scop concurenţii au a se presenta înainte de alegere la biserica din aceste comune.

Deeş, 27 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 440/1902 [136] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Iliei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bacea** cu filia **Civeş**. salariu anual 600 cor. din repartiţie în popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. **Certejul-de-jos** cu filia **Coajă** cu salariu de 600 cor., şi adecă: 441 cor. din repartiţiune în popor; din camĕta împrumutului de la stat 86 cor., pentru lemne de foc 73 cor. şi cuartir liber.

3. **Gialacuta** cu filia **Căbesci**, cu salariu 600 coróne şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor., venitele cantorale 60 cor., lemne de foc 3 stângini = 60 cor., cuartir şi grădină de legumi.

4. **Ilia**, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiţie în popor 540 cor., eventualele venite cantorale ca honorar circa 60 coróne,

5. **Têrnava**, cu salariu anual de 600 cor. şi anume: în bani din repartiţie în popor 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor. venitele cantorale 60 coróne, 3 stângini lemne de foc = 60 cor., cuartir şi grădină de legumi.

De la reflectanţii la aceste posturi se cere ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire a salariului, deobligaţi fiind învĕţătorii sĕ cânte în strană şi sĕ instrueze şcolarii în cântări.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia-murĕşană, la 18 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecuţariu
adm. prot.

Nr. 287/1902 [130] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoresci** vacante din comunele mai jós însemnate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră se publică concurs de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berinţă** împreună cu **Cărpiniş** salariu aunal 600 coróne prin repartiţie de la popor locuinţă în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă pentru încăldіtul şcólei.

2. **Cărbunariu**, salariu anual 600 cor. din care 400 coróne repartiţie pe popor 80 coróne din lada bisericei şi folosirea unui pămênt arătoriu în preţ de 120 coróne şi 8 metri de lemne pentru încălditul şcólei.

3. **Făureşti**, împreună şi **Plopişiu** salariu anual 600 coróne din care 340 coróne ajutoriu de la stat, ear' ceialalţi repartiţie pe popor, locuínţa în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă.

4. **Fĕnaţĕ**, salariu anual 600 coróne din care 300 coróne ajutoriu de la stat, ear' 300 coróne repartiţie pe popor, locuinţa în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă.

Cei ce voesc a reflecta la posturile acestea au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că aleşii vor fi datori a cânta Dumineca şi în sĕrbători la strană.

Concurenţii îşi vor subşterne cererile instruuite conform legilor în vigóre în terminul arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Cetăţii-de-pétră în conţelegere cu comitetele parochiale.

Fênaţe, la 3 Iuliu, 1902.

Teodor Şovrea
protopop.

Nr. 54/1902. [135] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. din **Murĕş-Sâniacob** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Prin repartiţiune pe popor cor. 150.

2. Folosirea alor 5 jug. pămênt arătoriu şi cositoriu de clasa întâiu, în preţ de cor. 200.

3. Ajutoriu cerut de la stat cor. 250.

Suma totală cor. 600.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută la 14 Iulie 1902.

Vasiliu Viascu
paroch şi preşedinte.

Ioan Pop
notariu.

Nr. 748 pp.
Vidi!

Jovian Murĕşan
protopresb.

Nr. 584/1902. [132] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Andraşfalĕul-român** (Săcel) din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-şi subştérnă suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, celebra sau cuvênta.

Sighişóra, 19 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Nr. 461/1902 prot. [139] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învětători** vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. **Feldióra**, cu salariu 600 cor., solvite anticipative, anume:

a) 520 cor. de la biserică, ear' 80 cor. din cassa alodială cu drept de păşunit pentru 6 vite;

b) pentru $^1/_4$ jugěr grădină 10 cor.;

c) relut de cuartir 60 cor.

Dreptul de cuincuenal numai atunci îl va primí învěţătoriul definitiv după ce va serví la şcóla acésta 5 ani neîntrerupt.

Invěţătoriul ales este obligat a ţiné cu ceialalţi 2 colegi şcóla de repetiţiune.

Asemenea Dumineca şi sěrbătórea va cânta rěspunsurile de la Sf. liturgie cu elevii de şcólă pe cari are a-i conduce cu ceialalţi colegi în rînd la biserică.

2. **Tărlungeni**, cu salariu anual de 600 cor.: solvibile în rate lunare decursive şi relut de cuartir. Cuincuenalele se vor computa după cinci ani de serviciu neîntrerupt de la instituirea lui definitivă.

De la concurent se cere a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi înainta suplicele lor la subscrisul oficiu, în terminul indicat, instruite conform legei.

Braşov, în 24 Iuliu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al Braşovului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric
protopresbiter.

---

[140] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** vacante din comunele bisericesci ale protopresbiteratului Câmpeni, şi anume: 1. **Gârda-de-jos**, 2. **Lăpus**, 3. **Lăzesci**, 4. **Neagra-de-jos**, 5. **Poiana—Valea-verde**, 6. **Ponorel**, 7. **Sohodol—Peleş** (în fie-care câte un post) şi 8. **Vidra-medie** (2 posturi) se escrie concurs cu terminul de *15/28 August a. c.*

Venitele sunt: salariul de câte 600 cor. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sě-şi trimită concursul la oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor pe basa decisiunilor respectivelor comune bisericesci.

Câmpeni, 4 Iuniu 1902.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 428/1902 prot. [141] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** al doilea în parochia de clasa primă, biserica Sf. Adormiri, din **Satulung**, protopopiatul Braşovului pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale din 2/14 Iuliu a. c. Nr. 6642 B. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei de la stat.

Reflectanţii îşi vor aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului, şi vor avé a se presenta în vr'o Duminecă sau sěrbătóre înaintea alegětorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Comitetul parochial din Satulung biserica sf. Adormiri în conţelegere cu subscrisul.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Nr. 589/1902 [138] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor. şi 68 fileri, şi anume: în bani 328 cor. şi 88 fileri, în naturalii 220 cor. 80 fileri, de la stat 52 cor.

3. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie de la popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

4. **Criţ**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 166 cor. din cassa bisericei, 434 cor. de la stat, cuartir, grădină şi lemnele necesare de foc.

5. **Meşendorf** (filie), cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 460 cor. de la stat, 140 cor. din cassa alodială, cuartir, grădină şi lemnele necesare de foc.

Invěţătoriul din Criţ e deobligat a instrua, până la întregirea salariului de la stat, pe sěptěmână două zile şi copíii din filia Plóşterf pentru care va primí o remuneraţiune anuală de 100 coróne.

Cuincuenaliile pentru posturile învěţătoresci de sub Nrii 2, 4 şi 5 sunt asigurate.

Reflectanţii la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani şi a ţiné în Dumineci şi sěrbători strană în biserică, şi a conduce cântările liturgice, sě-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Dumineca sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 25 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 600—1902 [115] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** de la şcólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bedeleu**, salariu 600 cor. de la popor, locuinţă liberă în noul edificiu şcolar după-ce se va termina, şi lemne de foc.

2. **Buru**, 160 cor. de la popor, pentru 440 cor. s'a făcút cerere la stat.

3. **Lunca**, salariul se solvesce cu 300 cor. din repartiţie şi 300 ajutoriu de stat; locuinţă liberă în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

4. **Muncel**, salariu 600 cor., 400 cor. de la popor, 80 cor. din cassa bisericei şi 120 cor. ajutoriu de stat; locuinţă liberă şi lemnele.

5. **Ocolişul-mic**, 300 cor. de la popor, pentru 300 cor., s'a făcut cerere către stat; locuinţă liberă şi lemnele de foc.

6. **Oreşti**, 160 cor. din repartiţie, pentru 440 cor. se face cerere către stat.

7. **Poşaga-de-jos**, 600 cor. salariu, 400 cor. din repartiţie, 200 cor. de la stat, lemnele de foc şi locuinţă în edificiul şcólei.

8. **Runc** cu filia **Lunca-largă**, salariu de la popor 400 cor., de la stat s'a cerut 200 cor., locuinţă liberă şi lemnele de foc.

9. **Sălciva-de-jos**, salariu 600 cor. din repartiţie de la popor, locuinţă în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

10. **Valea-Lupşei**, de la popor 200 cor., cerute de la stat 400 cor.; locuinţă convenabilă şi lemnele pentru foc.

Invěţătorii aleşi folosesc şi grădinile şcolare şi primesc şi diurnele prescrise pentru conferenţe.

Afară de cualificaţia conform legii, de la concurenţi se mai cere sě ştie cântările bisericeşti. Cei-ce vor avé cunoscinţe musicale vor fi preferiţi, şi pentru casul de a înfiinţa coruri — după putinţă — vor fi deosebi remuneraţi.

Concurenţii se vor presenta, nainte de alegere, în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în comuna pentru care a competat, pentru a'şi arěta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoscinţă şi cu poporul.

Concursele înzestrate cu documentele recerute se vor aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Ofenbaia, în 5 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasilie Gan.
protopresbiter.

Nr. 726. [117] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Boiţa**, două posturi, salariu anual câte 600 cor., cuartir în natură eventual relut de cuartir 40 coróne, şi câte 4 stângini de lemne.

2. **Cornăţel**, un post, salariu anual 600 cor. cuartir în natură şi lemnele necesare.

3. **Guşteriţa**, un post, salariu anual 600 cor., şi adecă 500 de la popor din repartiţie, 100 cor. de la comuna politică, 40 cor. relut de cuartir şi $3^1/_2$ stângini de lemne.

4. **Ocna-inferióră**, un post, salariu anual 600 cor., relut de cuartir 40 cor. şi lemnele necesare.

5. **Riusadului**, un post, salariu anual 600 cor. din cassa alodială, cuartir în natură şi lemnele necesare.

6. **Ruşi**, un post, salariu anual 600 cor. şi anume 300 de la stat şi 300 de la popor din repartiţie, relut de cuartir şi lemnele necesare.

7. **Sadu**, 3 posturi, salariu anual câte 600 cor. din cassa alodială, cuartir în natură şi lemnele necesare.

8. **Slimnic**, un post, salariu anual 600 cor. de la popor din repartiţie, relut de cuartir şi lemnele necesare.

9. **Vurpěr**, un post, salariu anual 600 cor. de la popor din repartiţie, cuartir în natură şi lemnele necesare.

10 **Ocna superióră**, un post, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir în natură şi lemnele necesare.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile de învěţători după cinci ani de serviciu în comuna respectivă.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comuna respectivă spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci. Concursele instruite în sensul legilor din vigóre sě se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Sibiiu 11 Iuliu 1902.

I. Papiu
protop.

Nr. 169/902. [120] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în **Aciliu** se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei de la stat.

Pe basa §. 8 din Regulamentul pentru parochii pe un an compete jumětate venitul preotesei věduve.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne suplicile lor instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. Sělişte şi vor avé, întru cât sunt necunoscuţi în parochie, a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre, înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta. La concurs se admit numai absolvenţi de VIII cl. gimnasiale.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Sělişte în conţelegere cu comitetul parochial din Aciliu.

Sělişte la 14 Iunie 1902.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

---

[129] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěţătoriu** la şcólă nóstră din **Beclian**, protopresbiteratul Făgăraşului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. plătibile în 4 rate egale anticipative, cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, avênd totodată a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că cel ales este datoriu a ţiné în Dumineci şi sěrbători strană şi a cânta cu elevii la sânta liturgie.

Concurenţii cu cualificaţiune superióră, şi cu cursul ordinariu pedagogic vor fi preferiţi.

Făgăraş, 15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iuliu Dan
protopop

Nr. 467—1902 [116] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învěţătoriu** de la şcólele elementare din comunele mai jos numite, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Roşcani-Mihăeşti**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne.

2. **Fintoag**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne.

3. **Bătrîna**, cu salariu de 600 coróne, şi anume 400 cor. în bani, ear' restul in naturale, cuartir şi lemne.

4. **Brîsnic**, cu salariu de 600 coróne, din care 530 cor. în bani ear' restul în naturale, cuartir şi lemne.

5. **Lăpugiul-superior**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

Cei-ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne rugările consursuale instruite conform legei, la subcemnatul oficiu ppresbiteral, in terminul deschis.

Se observă că întrě concurenţi vor fi preferiţi cei cari sunt şi cântăreţi buni şi în urmare ar fi bine ca înainte de alegere sě se presenteze concurenţii la biserică spre a sě face cunoscuţi poporului.

Dobra, la 5 Iulie 1902.

Oficiu protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Iosif Morariu.
protopresb.

Nr. 275/902 [121] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Cărăstău** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima pulicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunii preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi după prealabila încunosciinţare a protopresbiterului se pot înfăţişa înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Brad, la 15 Iuniu, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopop.

Nr. 693. [137] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţători** mai jos însemnate se escrie concurs cu termin până în 15/28 August a. c.

1. **Romos**, postul al doilea cu salariu anual de 600 cor. din cassa bisericei; relut de cuartir 40 cor. şi patru stângini de lemne pentru încăldítul in primo loco al salei de învěţămênt.

2. **Gelmar**, un post cu salariu de 600 cor. plătibil din ajutoriul de 360 cor. de la stat, în două rate, şi din 240 cor. repartiţiune şcolară; cuartir în edificiul şcólei şi lemne pentru încăldít.

3. **Pischinţ**, un post cu salariu de 600 cor. în care este socotit pămêntul şcolar cu 120 cor., păşunatul cu 36 cor., dreptul la pădure 4 cor. şi 240 cor. din repartiţiune şcolară; cuartir în edificiul şcolar şi lemnele pentru încăldít.

La tóte aceste posturi cuincuenalele legale după un serviciu neîntrerupt în comuna unde va fi ales.

Cei aleşi sunt datori a merge Dumineca şí în sěrbătóre cu copíi la biserică şi a cânta la liturgie.

Concurenţii sě-şi subştérnă în terminul indicat cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu şi sě se presenteze în biserică spre a se face cunoscuţi poporului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 22 Iulie, 1902.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

Nr. 87 **Sibiiu, Sâmbătă 3/16 August 1902.** *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Emigrările.

Sibiiu, 15 August n.

Din an în an în statul nostru se înmulţesce numĕrul celor-ce ne mai putênd lupta cu valurile vieţii în ţéra lor străbună, trec în alte ţeri, unde cred că viéţa e mai uşóră şi încopciată cu mai puţine neplăceri.

Spre lauda poporului nostru fie zis, Românii dau contingentul *cel mai mic* pe séma acestor numĕróse şiruri de emigranţi, ceea-ce dovedesce cât de mult ţine Românul la patria sa, la gliile în cari îi sunt înmormêntaţi strămoşii, părinţii şi copíii, lângă cari vrea sĕ-şi dórmă şi el la timpul sĕu somnul de veci.

In vorba Românului: *„fie pânea cât de rea, tot mai bună 'n ţeara mea“*, — se cuprinde, pe lângă esprimarea alipirei Românului cătră patria sa străbună, încă şi învĕţătura scósă din păţanie, că în ţéră străină, fie ea ori cât de plină de belşug şi de bunătăţi, tot numai *străinătate* află omul, feţe străine, obiceiuri străine, priviri reci şi cuvinte reci.

Iată de ce Românul nu se desparte bucuros de vatra sa cea strămoşéscă, ear' când o face, *motive grave* are pentru cari o face.

Ómenii din celelalte neamuri, cu cari împreună formăm statul ungar, se decid însĕ mai uşor sĕ trécă în alte ţeri, ademeniţi de vorbe frumóse şi mult promiţĕtóre şi de prospecte de — *înavuţire*. Şi cum am spus, din an în an numĕrul lor cresce, astfel, că cei din fruntea afacerilor publice au început sĕ sondeze, sĕ caute şi sĕ stabiléscă *motivele*, cari produc acésta înstrăinare de caminul strămoşesc, în mĕsură atât de mare.

S'au ţinut până acuma trei congrese mari în patria nóstră, şi se vor mai ţiné şi altele, tóte în scopul de a face cu precisiune diagnosa rĕului acestuia şi de a afla şi prescrie leacul vindecătoriu.

Dintrĕ cele trei congrese ţinute până acuma în chestia emigrărilor, mai bune róde a dat cel ţinut zilele trecute în Timişóra, din motivul, că au luat la el parte nu numai *„domnii“*, cari cunosc lucrurile *din teorie*, de la masa verde, ci şi *ţerani*, din diferitele comune ale părţilor bănăţene, — aprópe numai *şvabi*, — ómeni cari cunosc lucrurile *din praxă* şi sciu mai bine de cât domnii: unde trebue căutat şi unde póte fi aflat rĕul?

Şi acesti ţerani simpli au şi arătat în mod convingĕtoriu isvorul din care se nasc multele emigrări, au pus degetul pe rană, şi dacă cu adevĕrat vindecare se doresce, leacul póte fi aflat cu uşurătate. Numai puţină voinţă sĕ fie!

Şvabii din Banat treceau până mai eri alaltăeri de elementul cel mai pacinic din ţéră, şi de elementul cel mai bun de a puté fi contopit în elementul magiar. La congresul de emigrare din Timişóra a isbucnit însĕ şi din ei nemulţămirea cu tendinţele de magiarisare, şi nemulţămirea peste tot cu actuala stare de lucruri din statul nostru; pentru-că întregile vorbiri ale celor vre-o şase oratori din sînul lor n'au fost alta de cât tînguiri, formale *acuse* ridicate în contra funcţionarilor publici şi în contra sistemului de guvernare introdus în statul din care fac parte.

S'au plâns ómenii că dările nu sunt drepte, că funcţionarii nu tratézá destul de corect şi uman cu poporul de rênd, că se împovărézá poporul şi cu sarcini pe cari n'ar trebuí sĕ le supórte, şi că în şcólele poporale propunêndu-se prea cu mare zel limba magiară se dă cu desĕvêrşire uitării *limba maternă* a elevilor. Astea sunt motivele emigrărilor!

Tot atâtea gravamine, pe cari le accentuézá de lungi ani de zile întréga presă nemagiară din statul ungar, fără a i-se da ascultare, ci din contră, timbrată fiind de duşmănósă patriei şi naţiunei magiare, de turburătóre de pace.

Cei-ce au luat parte la congresul de emigrare din Timişóra şi cei-ce au cetit în ziare rapórtele publicate despre decurgerea acestui congres, s'au putut însĕ convinge acum, că nu câţiva agitatori, nu representanţii presei nemagiare sădesc în inimile poporului de la sate sîmburele nemulţămirii, ci că nemulţămirea vine de la popor însuşi, şi cei-ce esprimare îi dau în presă nu fac alta de cât se conformézá spiritului care domnesce în sînul poporului ale cărui interese ei datori sunt sĕ le apere.

Fără voe deci, şi cum vedem, spre supărarea presei şoviniste din patria nóstră, congresul din Timişóra a scos la ivélă un adevĕr, pe care noi l'am accentuat necontenit, şi pe care presa patriotică a căutat sĕ'l ascundă totdeuna şi sĕ'l pună în sarcina *„puţinilor agitatori de profesie“*. Vor prinde acum minte gazetarii magiari, cel puţin pentru viitoriu? Conforma-se-vor *„domnii“* acum celor auzite din gura ţeranilor în congresul de la Timişóra ?? . .

Nu ne prea vine sĕ credem, pentru-că pentru *adevĕruri* urechile patrioţilor nostri, singuri fericitori de patrie, nu sunt încă accesibile. Dar' cu timpul se vor face ele accesibile!

Ce-ar mai voí kossuthistii? In prim-articolul publicat în numĕrul 148 (dto 12 August) al ziariului kossuthist „Független Magyarország“, în care autorul se plânge că magiarisarea nu se face cu destulă forţă, — cum se face, de pildă germanisarea în Posen (próstă politică e şí aceea!) — zice următórele:

„Despre bunul, bĕtrânul nostru rege nici cele mai oficióse organe nu pot zice, *că ar fi avut cândva inclinaţiuni de magiarisare. Intru a face, ca ţéra sĕ fie magiară, în lunga lui domnire nu a făcut nici un pas, nici o trăsătură de condeiu.*“

Ear' mai la vale, afirmând că nu trece o zi în care sĕ nu se întêmple *atentate contra statului* (unde?!), zice:

„Si totuşi guvernul încă şi acum privesce indiferent mişeleştile intrigi contra magiarimei.

„De ce nu escortézá din ţéră, ori de ce nu 'nfundă în temniţă pe Korn, agitatorul pangerman? De ce nu aplică în sfêrşit rigóre draconică faţă cu Pavlovicii, Lucacii şi faţă de ceialalţi agitatori mişei?“ ...

Gugumăniile din provocatul articol se încheie cu următórele:

„Şí de acì încolo singur numai partidul independist (kossuthist) va apĕra interesele magiarismului, începênd de la cestiunea de naţionalitate — care a devenit deja cestiune de onóre — până la cestiunea teritoriului vamal independent, care deja e cestiune de buzunar. Şi ambele sunt cestiuni de viéţă.

„Ear' bunul, bĕtrânul nostru rege nu va mai puté zice că zadarnic a trăit, dacă acceptă esemplul soţului sĕu, al împĕratului Vilhelm II, şi în uriaşa sa sferă de influinţă va magiarisa întocmai cum acela germanisézá în ţéra lui.“

Mai zilele trecute se plângeau cei de la „Független Magyarország“ că nu li-se pune la disposiţie armata, ca sĕ ne strivéscă, apoi *acusau pe M. Sa* că ştirbesce drepturile Ungariei în favorul Austriei, ear' acum fac imputări M. Sale că nu se scobóră de pe piedestalul dreptăţii spre a se pune în serviciul magiarisării. Ce vor mai iscodí înferbêntaţii de la acéstă fóie, după tóte acestea ??...

In preajma noului an şcolar.

de **Ioan Paicu**, învĕţătoriu.

Ţarina, în care preste puţină vreme vom fi chiămaţi iarăşi sĕ muncim din greu, este fórte întinsă şi mult înţelenită.

Pirul, pălămida şi trestia au rădĕcini multe, adênci şi ramificate în tóte direcţiunile. Căci, parte din *nepricepere*, parte din *neputinţă*, grosul poporului nostru de la sate nu dă importanţă necesară şi aplicaţiune sistematică principiului obligativităţii învĕţămêntului, respective instrucţiunei.

Sĕ concretisăm puţin lucrul.

Cutare poporean în loc de a face învĕţătoriului visita — ca adevĕrat părinte — în scopul de a-şi înscrie copilul, eventual a afla gradul de împrietinire al acestuia cu şcóla şi cartea, introduce pe uşă un fĕt în etate de 3—4 pănă 'n 5 ani, cam goluţ, cu pĕrul vulvoiu şi pe la gură puţin curăţel, care refusă a întra în sala de prelegeri, dacă nu cumva mai observă printrĕ rêndurile şcolarilor vr'un prietin, cu care bucuros se jucase în ţĕrînă.

FOIŞÓRĂ

Bĕtrân!..

de

E. Bénézit.

(Urmare.)

Treceau sĕptĕmâni, treceau luni chiar, şi Cecilia încă tot nu era scăpată de pericolul bólei.

Mariu Tournier se interesa cu vioiciune în acéstă luptă pas la pas a ştiinţei contra morţii; şi, în ziua când medicul îi zise: „Acum rĕspund de tóte!“ el simţi o bucurie imensă.

Bĕtrânul rentier se ataşase de protejata sa prin legăturile unei afecţiuni cu totul părintesci; când el susţinù mersul ei şovăitor spre fotoliul instalat într'un colţ plin de sóre din grădiniţă, ear' dînsa, cu vocea ei profundă şi slabă încă de convalescentă, îi repeta: „Cât sunteţi de bun!“, el simţì pleópele-i umeḑindu-i-se fără voe-i, pe când rĕspundea:

— Ori asta nu e fórte simplu?

*

Acum tinereţa şi-a reluat drepturile în întregime. Nişte ochi de douĕ-zeci de ani nu pot plânge vecinic. Cecilia umbla de colo până colo, transforma căsuţa de sus şi până jos. Dacă, une-ori, amintirea mamei opresce printr'un suspin cântecul pe buzele sale, ea e agitată de o dulce înduioşare, căci, dacă scumpa dispărută o vede, ea trebue sĕ fie fericită pentru copila ei! Desordinea pe care omul ce trăesce singur o lasă în urma sa, a încetat; interiorul lui Mariu Tournier a devenit aprópe elegant. Cecilia, femeia pănă 'n vêrful unghiilor, are gustul înăscut al frumosului, al simplului, al delicatului, şi Mariu, sedus, suride dulce micei zîne. El reîncepe a mânca acasă; partidele de cărţi sunt înlocuite prin convorbiri nesfêrşite. Trăesce acum plăcut în acéstă atmosferă de încântare, e fericit, cu adevĕrat fericit, — atât de fericit că 'i scapă noţiunea timpului.

Şi timpul a înaintat!

Cecilia a devenit tristă, fără veste: d'abia mânâncă, veselia i-a dispărut; Mariu se miră.

— Cred, zise ea în sfêrşit, rĕspundênd întrebărilor lui stăruitóre, că e timpul pentru mine sĕ nu mai fiu la ...

Dar' vĕḑênd încruntarea sprêncenelor binefăcĕtoriului ei, se întrerupse:

— Oh! nu vĕ îndoiţi de afecţiunea mea! făcù ea cu vioiciune; nu sunt o ingrată, vedeţi! Vĕ iubesc, pe d-vóstră atât de bun!... Ce aţi făcut pentru mine e nepreţuit în ochii mei.

Se făcù tăcere; apoi Cecilia reluà:

— Dar'...

— Dar'?... întrebà Mariu, turburat...

— Trebue sĕ caut sĕ-mi căştig esistenţă... Asta e datoria mea... Demnitatea mea îmi comandă asta... Trebue...

— Bine; vom mai vorbí despre asta mâne!...

Şi bĕtrânul rentier nu mai zise un cuvênt tótă ziua. Intrà în camera sa fără a rĕspunde la „bună séra“ timidă şi mâhnită a tinerei fete. Tótă nóptea umbla de acolo pânà acolo, gândindu-se.

Dar' nici Cecilia Mariel n'a dormit.

A doua zi de diminéţă, îndată ce s'a sculat, Mariu Tournier a mers la ea şi 'i zise:

— Nu sunteţi ingrată, mi-aţi declarat eri?

— Nu, negreşit, vi-o jur!..

— Daţi-mi o dovadă.

— Care?

— Nelăsându-mĕ sĕ mor de urît în singurătatea mea!... Sunt egoist, se póte, dar' ce voiţi? cineva nu-şi póte preface caracterul!... M'am obicinuit cu d-vóstră... şi dacă mé veţi părăsi, viéţa are sĕ mi-se pară atât de gólă!

Era atâta sinceritate în acéstă rugăminte, în cât Cecilia se lăsà a fi convinsă.

Ce ar puté descrie fericirea lui Mariu Tournier?

In aceeaşi séră chiar, o dómnă bĕtrână, vecina şi pretina sa, îi zise:

— Ştiţi... lumea flecăreşte... Oh! eu apreciez tótă puritatea devotamentului d-vóstră, şi cât despre Cecilia, ea e onórea însa-şi... mai presus de ori-ce bănuială!.. Faceţi-le sĕ tacă cât mai curênd.

— Cum?

— Căsătorindu-vĕ.

— Şi credeţi?... întrébă Mariu uluit.

— Negreşit... Credeţi óre că eu n'am ghicit?... Cecilia vĕ iubesce...

Şi bĕtrâna dómnă adăogà suriḑênd:

— Ei! scumpul meu, cu tóte că aveţi cinci-zeci de ani, păreţi încă tinĕr.

(Va urma.)

Părintele în schimb pretinde de la dascăl sĕ-i lase acasă pe cel mai mare, căci..... „*mi-e mâna dréptă*“! — Repetând rugămintea cu mâna pe clanţa uşii asigură pe învĕţător, că n'o pretinde acésta — dómne apĕră — anul întreg, de cât numai *acum* şi la *primăvară*; peste earnă însĕ 'l va trimite, căci „de ce mi-'s buni acasă....“!? Şi preste tot se légă prin jurământ, că şcóla din causa sa nu va rĕmâné neîmpopulată cu copíi, căci are 3 acasă şi din toţi va trimite, când pe unul, când pe celalalt...!

Altul te capacitéză, zicênd: „pe-ai mei mai trece-i şi cu vederea, dle; că dór' din neam de neamul meu n'o rĕsărit domn, nici eu nu mi-oiu puté face feciorii... popi, şi fetele... preotese“!

Ear' alţii, — şi mulţi cad în acésta categorie, — nu-şi pot trimite copíii la şcólă din causa miserei stări materiale, căci le lipsesce îmbrăcămintea şi recuisitele necesare. Şi mulţi dintrĕ acesti părinţi sunt pe deplin convinşi, cât de avantagios este a avé copíi deşteptaţi!!...

Sunt în fine săteni, cari cunoscênd însemnătatea şcólei, trimit cu multă bunăvoinţă şi regulat fiii la şcólă, dar' acestia sunt prea puţini, nişte escepţiuni norocóse.

Şi precum apariţia unei floricele, sau chiar a mai multora, nu dovedesce „c'a venit vara“, întocmai aşa nici esceptiunile acestea nu dovedesc, că nu mai avem de vorbit în acéstă cestiune.

Din acest motiv m'am decis, ca în preajma anului şcolar ce bate la uşă, sĕ amintesc unele împrejurări cari determină resultatul convingerei, ce are poporul nostru despre şcólă şi despre cercetarea regulată a prelegerilor.

1. Prima împrejurare desavantagiósă este că pentru sătênul român *şcóla nu-şi are tradiţia sa!* Nu fie-care individ este convins, că precum a trăí — fără a mânca, bea şi a te îmbrăca, — e o imposibilitate, întocmai şi încă mai mare necesitate are omul de a învĕţa carte pentru a puté *bine* trăí.

2. Ear' a 2-a împrejurare este: că precum hemesitul ştie, că o bucată de pâne i-ar alina fómea şi n'ar cădé victimă lipsei, întocmai şi părintele sĕrman ştie, cum-că de mare trebuinţă ar fi nefericitului sĕu copil — învĕţătura, însĕ dorinţa ce o au de a-li-se lumina pruncii, li-o înăbuşe *sĕrăcia*, care nu-i lasă a-şi împăca conştienţa.

Acum, sĕ ne încercăm a pansa puţin ranele acestea, căci altcum n'ar avé înţeles operaţiunea făcută.

Deci în rêndul prim, şi în consecinţă cu cele destăinuite, sĕ ne străduim *sĕ legăm şcóla prin tradiţiune de inima românului*, ca singur de la sine şi prin sine sĕ simtă marile binefaceri ale şcólei şi sĕ se încăldéscă şi lumineze *de razele progresului ei modern.*

La acésta însufleţire vom puté aduce poporul mai mult pe cale *pacinică*, de cât prin ... *amendări şi ameninţări*. . . . .

Sĕ atragem din bun timp atenţiunea poporului asupra începutului anului şcolar.

Prin vorbiri şi esemple sĕ le punem tuturor la inimă, cât de neajutoriţi sunt cei sĕraci de învĕţătură. Cum nu numĕră nimica în lume şi că neluminaţi fiind, se îmbuibéză de tot, ce e mai vătămător şi ruinător. Acestia în fine infectéză satele cu tot ce au oraşele mai destrăbălat, ear' pentru naţiunea din care fac parte devin o ligă de stricaţi.

Invĕţătoriul fiind la timp la postul sĕu, ear' preotul director şcolar asemenea, sigur că şi celelalte forme regulamentare se vor observa, precum:

a) compunerea din bună vreme a „listei“ copiilor obligaţi a cerceta şcóla şi încunoscinţarea poporului prin modalităţile obicinuite;

b) inceperea anului şcolar *festiv*. Poporul adunat sĕ audă vorbiri înţelepte şi luminătóre atât din partea preotului ca director şcolar, precum şi din partea învĕţătoriului, spriginindu-şi aserţiunile reciproc. Căci punênd la inimă poporenilor încă de pe acum datorinţele ce au faţă de şcólă, desigur, mai puţină scăpare vor căuta, atât la preot cât şi la învĕţătoriu.

La tot casul însĕ sĕ ferim poporul cât se póte de amendări, căci prin acelea producem amărăciune şi resens.

Faţă de acei copii aflători în categoria celor cu desĕvêrşire lipsiţi de posibilitatea procurării mijlócelor de învĕţământ şi de îmbrăcare, precum: Orfani de ambii părinţi, fíii unei vĕduvĕ sĕrace, copíi ai căror părinţi fusĕră istoviţi de o mare nenorocire, copíi ai căror părinţi sunt eventual necunoscuţi ş. a., n'ar trebuí *aplicată* legea obligativităţii învĕţământului cu privire la partea *materială*, ci întru cât e posibil — *ajutoraţi* ar trebuí cu cărţi şi haine.

Şi pentru constatarea acestor lipsiţi, ajutorarea lor şi căutarea isvórelor de a se puté forma un fond menit spre acest scop,ací sunt — *scaunele şcolare.*

Din care causă părerea mea în acéstă privinţă ar fi următórea:

Sĕ se formeze în fie-care comună bisericéscă un „fond“ numit al „copiilor sĕraci“.

După a mea părere cred că am ajunge la ceva resultat cu fondul acesta dacă am aşeza în biserică, o „cutiuţă“ cu încuietóre, numită a „*copiilor sĕraci*“, şi acolo marinimoşii în fie-care Duminecă ar arunca câte un ban din prisosul ce Domnul li-a dat. Invĕţătoriul, precum şi mai ales preotul va premerge în tótă Dumineca cu esemplu bun şi vrednic de imitat.

In munca întru îndeplinirea lucrurilor bune peste tot partea leului revine preoţilor şi învĕţătorilor.

Şi cumcă — în armonie lucrând — tóte se pot uşor îndeplini, — nu mai încape îndoială.

Deci, ca se termin, sĕ ne mai căutăm earăşi de unelte, sĕ ne mai oţĕlim plugurile şi sĕ ne strîngem falanga puterilor restaurate, căci numai atunci vom puté trage conscienţios şi cu siguritate brazdă adâncă, care sĕ spargă locul înţelenitului ogor, nimicind pirul şi pălamida, mai pe scurt, buruiana care se numesce — *ignoranţă.*

De ale Asociaţiunei.

Adunarea cercuală a desp. Sĕlişte.

— Raport special al „Telegr. Rom“. —

Sĕlişte, 30 Iulie v.

Pe ziua de 28 Iulie st. v. adunarea generală cercuală a despărţĕmêntului *Sĕlişte* al „*Asociaţiunii*“ a fost convocată în mica comună *Galeş*, situată în imediata apropiere de comuna Sĕlişte.

Cu tóte că cunóscem nobila ambiţiune şi zelul înflăcărat de care sunt stăpâniţi conducĕtorii acestei mici comune, în special dnii *Avram Acilenescu* notariu, *Ilie Iosof*, preot şi *Ioan Răchiţan* înv., faţă de ori şi care acţiune menită spre ridicarea bunăstării vazei şi bunului renume al poporului din comuna lor în special şi al poporului român în general, totuşi ne-au surprins lucrurile pregătitóre ce le-au făcut pentru buna reuşire a adunării cercuale.

După cum se va vedé din raportul amănunţit ce urméză despre acésta adunare cercuală, ea a şi reuşit *splendid*. Raportul e următoriul:

Primirea comitetului.

La capĕtul din spre Sĕlişte al comunei *Galeş* era ridicată o pórtă triumfală şi aci eşisĕră spre întimpinarea membrilor comitetului, cari soseau de la Sĕlişte, însoţiţi de alţi fruntaşi, cu mic cu mare locuitorii comunei Galeş. Puşcături de teascuri şi puternice urări de „*trăéscă*“ rĕsunară la sosirea dlui *Dr. Ioan Stroia*, directorul despărţĕmêntului, care era însoţit de membrii comitetului *Dr. Nicolae Calefariu* şi *Dumitru Lăpădat*, precum şi de alţi domni şi dómne din Sĕlişte. Invĕţătoriul *Ioan Rĕchiţan* întimpină óspeţii sosiţi cu un frumos şi românesc cuvênt de bineventare, la care dl director al despărţĕmêntului *Dr. Stroia*, surprins de dragostea şi calda primire ce se face „pionerilor culturei“ din acest ţinut, rĕspunde emoţionat aducênd binemeritate cuvinte de laudă şi mulţămire fruntaşilor şi locuitorilor comunei Galeş pentru viul interes ce'l arată faţă de nisuinţele culturale ale „*Asociaţiunii*“.

Serviciul divin.

De la pórta triumfală cei sosiţi dinpreună cu întreg poporul adunat, în rênduri de patru percurg stradele comunei, frumos împodobită cu arbori, până la biserică spre a asista la serviciul divin.

Curăţenia esemplară a acestei biserici, împodobirea ei cu fel de fel de preţióse ornamente, pe lângă buna impresiune ce face asupra celui-ce întră în ea denotă totodată mĕsura mare a simţului religios de care se vede a fi stăpâniţi credincioşii acestei biserici.

Sĕrbătorescul serviciu divin este celebrat de către d-nii *Dr. Ioan Stroia* protopresbiter, *Petru Juga* junior, preot în Tilişca şi preotul local *Ilie Iosof*. Rĕspunsurile liturgice le dă „*Reuniunea română de cântări din Sĕlişte*“, sub conducerea dirigentului ei *Juliu Crişan*, contribuind fórte mult la splendórea serviciului. Frumósă, corectă şi instructivă a fost predica rostită la finea serviciului divin de către dl protopresbiter *Dr. Stroia*, tălmăcindu-ni-se în ea pe înţelesul tuturora, cuprinsul evangeliei din ziua aceea.

Şedinţa.

După o pausă de o oră la orele 11 óspeţii sosiţi, precum şi poporul din comună se întrunesc din nou în biserică spre a asista la şedinţa adunării generale. Inteligenţa, domni şi dómne, din aprópe tóte comunele aparţinĕtóre acestui despărţĕmênt, a fost în numĕr respectabil representată. In lipsa unei liste complete a celor presenţi mĕ mărginesc a înşira numai numele comunelor din cari au fost representanţi. Acestea sunt: Aciliu, Cacova, Gurarîului, Orlat, Săcel, Sĕlişte (de aici puteau fi şi mai mulţi), Sibiel, Tilişca, Vale, Poiana, Săsciori, Mercurea, Sibiiu, Cut şi Cunţa.

D-l director al despărţĕmêntului *Dr. Stroia* mânecând de la cuvintele iubitului poet Alexandri: „*Unde-i unul nu-i putere*“ etc. prin un frumos şi acomodat cuvênt declară adunarea generală de deschisă. Fiind secretariul despărţĕmêntului împedecat de a participa la adunare, se aclaméză de secretariu ad hoc dl *D. A. Mosora*, care cetesce apoi raportul comitetului despre gestiunea anului 1901/1902. Din acest raport scot următórele date:

Comitetul a ţinut în decursul anului 3 şedinţe. Intenţiunea comitetului, ca în fie-care comună de pe teritoriul despărţĕmêntului sĕ arangieze *prelegeri publice* (poporale), de astă-dată nu s'a putut realisa, neputêndu-se angaja prelegĕtori încă din bun timp. S'a luat însĕ din nou dispoziţiile de lipsă, ca în érna viitóre să se arangeze un *ciclu de prelegeri publice* şi întru cât nu s'ar anunţa prelegĕtori din singuraticele comune, sĕ se designeze din partea comitetului prelegĕtori. Cu acest prilej se va încerca şi stărui, ca în fie-care comună sĕ se înfiinţeze *agenturi*. Prelegeri publice s'au ţinut în érna trecută în Sĕlişte, Orlat şi Tilişca, ear' agenturi sunt în Gurarîului, Orlat şi Tilişca.

Domnii membri Dionisie P. Decei (Orlat) şi Ioachim Muntean (Gurarîului) au înaintat la presidiu un act în care sulevéză ideia „că buna şcólă capitală rom. gr. or. din Sĕlişte sĕ se amplifice cu o *şcólă reală*. Comitetul a discutat şi s'a ocupat în o şedinţă cu acésta ideie. Cu acésta ocasiune s'a constatat că ideia înfiinţărei unei şcóle comerciale în Sĕlişte e vechiă, ear' în timpul mai nou fruntaşii acestei comune s'au ocupat cu ideia înfiinţării unei *şcóle civile*, ca mai necesară trebuinţelor actuale. Ideile aceste au rĕmas înse tot numai idei, lipsind mijlócele de lipsă pentru înfiinţarea şi susţinerea unei astfel de şcóle. Lărgindu-şi biserica din Sĕlişte tocmai acum edificiul şcolar şi devenind astfeliu acest edificiu în stare a sălaşlui în sine o astfeliu de şcólă, comitetul primesce de tot binevenită relevarea ideii din partea membrilor Dionisie Decei şi Ioachim Muntean, şi e de credinţă, că ideia înfiinţării unei şcóle medii n'ar fi un lucru imposibil, mai ales dacă comunele aparţinĕtóre la acest cerc vor contribui cu câte ceva în scopul acesta. Financiarea ar deveni de tot uşóră în casul când chestia relevată de părintele Ioachim Muntean în anul trecut referitor la „*fondul invalizilor*“, înfiinţat în anul 1859 de comunele ce aparţineau cercului administrativ de odinióră al *Orlatului*, care azi a a ajuns la suma de peste 120 mii coróne, s'ar puté óre-cum aduce în vre-o combinaţie din care sĕ resulte câştigarea unei rente anuale din acest fond, care azi din lipsa de invalizi a devenit liber. Pentru a se convinge comitetul: întru cât ideia înfiinţării unei atari şcóle e în adevĕr o dorinţă generală şi o lipsă simţită a întregului despărţĕmênt, o supune apreţierii şi îndrumării adunărei generale.

Ca şi în trecut, aşa şi în present comitetul a publicat concurs pentru conferirea de premii în sumă de 30 cor. pentru cultivătórele *grădinilor de legumi*. Au întrat pentru acest scop trei cereri.

In şedinţa din 15 Iulie comitetul a decis sĕ arangieze în fie-care an cu ocasiunea adunării generale cercuale în comuna respectivă şi o *esposiţie din industria de casă locală*, ear' pentru premiarea celor mai frumóse, bune şi folositóre producte ale industriei de casă din respectiva comuna sĕ se prelimineze an de an câte o sumă óre-care. Pentru anul present s'a votat suma de 20 cor.

Comitetul de un şir de ani, în fie-care comună unde se ţinea adunarea generală a despărţĕmêntului dona cărţi în preţ de 40 cor. pentru înfiinţarea unei *biblioteci poporale*, sau dacă în respectiva comună esistă bibliotecă şcolară, atunci aceste cărţi le dona acesteia. Aşa a făcut şi în anul acesta, donând pentru îmbogăţirea bibliotecei scolare locale suma de 40 cor.

Metodul acesta de a înfiinţa, respective de a îmbogăţí biblioteci, este nu numai fórte laudabil, dar' totodată şi fórte practic. Sĕ ne închipuim numai că tóte cele 42 despărţĕminte ale Asociaţiunii ar urma esemplul desp. Sĕlişte. Am avé atunci în un singur an înfiinţate 42 de biblioteci în 42 de comune! Óre prin faptul acesta nu am contribuí mult şi sigur la ajungerea cât mai ingrabă la ţinta principală a „Asociaţiunii“: la *înaintarea culturală a poporului român*?

Sigur că da! (Va urma).

Adunarea generală a despărţĕmêntului Bran.

— 11 August, 1902.

Despărţĕmêntul *Bran* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi-a ţinut eri adunarea generală în comuna *Pórta*.

Adunarea a fost o zi de sĕrbătóre în înţelesul strîns al cuvêntului. A fost măréţă, pentru-că a fost poporală,*) adecă *pentru popor*.

Presidentul despărţĕmêntului, Ilustritatea Sa dl cavaler de *Puşcariu*, a deschis adunarea în faţa unui public numĕros de inteligenţă şi popor. Eram în biserică, după serviciul divin. Dl president arată scopul şi însemnătatea „*Asociaţiunii*“, dă apoi cuvêntul dlui *N. Petra-Petrescu*, dirigentului Filialei „*Albina*“ din Braşov, care în termini poporali vorbesce celor de faţă despre însemnătatea asociaţiilor, respective a tovărăşiilor.

Sfaturile de aur ale dlui *Petrescu* cred că vor interesa cercuri mai largi; îmi iau deci voie a le schiţa în cele următóre:

Dl Petrescu ca cunoscĕtor practic al trebuinţelor comunelor brănene, atrage luarea a minte a inteligintei şi poporului brănean asupra comorilor ce zac în pădurile şi rîurile Branului. Prin întovărăşire, cu cheltueli puţine, uşor s'ar puté face instalaţiuni de ferestrae pentru esploatarea lemnelor de păduri; s'ar puté lucra scânduri, lemne de construcţie, lemne pentru meserii. Bine este? întrébă vorbitorul, ca vasele de apă: ciubarĕ, bote, steanduri pentru brânză şi lapte şi altele, sĕ le plătiţi cu parale scumpe secuilor şi altora din ţinuturi depărtate, pe când dvóstre aveţi lemnele înaintea uşii, aveţi apa cu care le puteţi lucra eftin?

Li-a vorbit mai departe de pescărie, de morărit, de brutărie, de lăptărie: brânzeturi, unt; li-a recomandat crescerea de galiţe (hóre), negoţul de ouĕ, care nu trebue lăsat în mâna Ovreilor; li-a vorbit de ţesutul şi pregătirea hainelor de purtat. Aici laudă poporul din Bran care 'şi păstréză frumosul port cu atâta sfinţenie, îndemnându-l sĕ nu-l mestece şi sĕ nu-l schimbe cu sdranţe scumpe şi netrainice de prin prăvălii. Vorbesce de societăţile agronomice, de pomărit, de albinărit, de societăţi pentru asigurarea vitelor, de societăţi pentru înmormêntare, de biblioteci poporale, de societăţi pentru cetit, — îndemnând poporul, ca dacă nu altfel, sĕ se întovărăşéscă, câţi pot, şi au voie, 2—3, şi sĕ cumpere una, douĕ sau mai multe gazete de Duminecă şi sĕ le cetéscă împreună.

---

*) Aţi folosit cuvêntul *populară*. Nu e bun. Nu trebue sĕ ne luăm după cei din România, cari nu fac deosebire întrĕ *poporal* (*pentru* popor, ori *din* popor) şi întrĕ *popular* (iubit *de* popor, cu trecere *la* popor). *Reg.*

A recomandat, ca despărţământul sau fruntaşii comunelor sĕ întrupeze o societate economică, al cărei scop sĕ fie înfiinţarea pe rênd, şi după putinţă, de tovărăşii pentru realisarea lucrărilor enumĕrate.

Cotisaţia ori plăţile pentru acţiile diferitelor întreprinderi sĕ se verse la banca „*Parsimonia*“.

— „Când vĕ *certaţi* pentru avere unii cu alţii, a zis dl Petrescu, nu alergaţi numai de cât pe la advocaţi, ca sĕ vĕ perdeţi averile cu judecata. Culcaţi-vĕ şi dormiţi una bună. A doua zi puneţi-vĕ întrebarea: cine are drept, eu ori vecinul? Dacă nu te poţi limpeḑí, du-te la preotul, la învĕţătoriul, ori la vr'un fruntaş din comună, în care ai încredere. Spune-i acestuia tot lucrul şi întrébă-l: ce zice? Dacă nu eşti dumerit nici cu sfatul lui, întrébă-l, ce advocat sĕ iai? Dacă nu ştie el, du-te în oraş şi întrébă acolo pe cineva de sfat. —

Bani din mână sĕ nu dai nimĕnui fără sĕ-ţi dee *adeverinţă* de primire, pe care dacă n'o ştii cetí, sĕ ţi-o cetéscă alt cărturar. Şi omul cel mai cinstit póte sĕ móră după primirea banilor şi apoi îi mai plătesci odată.“

Cruţarea pune vêrf la tóte, a fost sfatul din urmă. Dacă ai aduna comorile lui Iov şi vei avé mână spartă, tóte se vor risipí. Légă banul cu şépte aţe şi nu-l da din mână, de cât pe lucruri trebuitóre. Nu-l ţiné pe fundul lăḑii, depune-l la bancă, unde-ţi aduce dobândă şi de unde îl poţi ridica, când ai trebuinţă de el.

Sfaturile practice ale dlui Petrescu au făcut cea mai bună impresiune asupra ascultătorilor. Resultatul lor s'a şí manifestat în faptă, după cum se va vedé mai jos.

După acésta se cetesce raportul comitetului, al cassariului, se alege o comisie pentru înscrierea de membri şi se alege noul comitet pe o durată de doi ani, în persónele dlor: M. Bardossy, primpretor, ca president, Axente Moşoiu, notariu, ca vicepresident, I. Clinciu, prof., S. Stoica, medic, N. Popovici, Miron Tătoiu, A. Chiţu, Ilarie Reit, paroch, Gh. Tişca, paroch şi Leonte Puşcariu, paroch.

Şedinţa se suspinde şi toţi cei presenţi mergem sĕ vedem esposiţia de manufacturi şi de vite, aranjată cu ocasia acésta.

Numĕrul obiectelor espuse din industria de casă a femeii române, n'a fost mare, obiectele espuse însĕ au fost dovadă netăgăgăduită de gustul estetic şi aptitudinea pe drept lăudată a femeii române.

La propunerea juriului, compus din dómnele: Dr. Iulie Puşcariu, Petra-Petrescu, I. Clinciu şi M. Bardossy, au fost premiate:

1. Dşóra Elena Tişca pentru o posă, premiul I, cu 8 cor.
2. Femeia Maria Tişca, ţesĕturi, cu 4 coróne.
3. Preotésa Il. Reit, ţesĕturi, cu 3 cor.
4. Dşóra Virginia Puşcariu, lucru de mână, 3 cor.
5. Ţeranca Ana Tişca, ţesĕturi, 2 cor.

In esposiţia de vite am vĕḑut: junci, vaci, viţei, tăurenci, rassa pinzgau, fórte bine îngrijiţi. Am mai vĕḑut scrófe fĕtate şi de a fĕta, rassă alésă.

La propunerea presidentului juriului, a dlui Bardossy, se esprimă laudă următorilor: Primariului Miron Tătoiu, lui Nic. G. Reit, gendarmilor din localitate (pentru o scrófă frumósă), lui Ioan Clinciu, Stoian Voinescu, Nicolae Tătoiu şi lui Ilarie Reit.

Adunarea s'a încheiat.

Era timpul mesei comune.

Totul era aranjat pentru masă pe covorul verde din grădina părintelui *Reit*. O ploiţă căldicică ne-a alungat din mijlocul naturii încântătóre şi într'o clipă întrarăm cu toţii în spaţiósa şi ospitaliera locuinţă a părintelui. Trei camere, şi veranda, erau înţesate de public, mare şi mic, flămênḑi toţi ca lupii. Bucate bune, taraf de faraoni. Cel dintâiu toast l'a ridicat dl *Petra-Petrescu* pentru fostul president al despărţământului, Ilustritatea Sa dl cav. de *Puşcariu*, fruntaşul neîntrecut al acestor comune, bărbatul binemeritat al bisericei şi naţiunei române. Al doilea toast l'a ridicat dl prof. *Ioan Clinciu*, care a mulţămit dlui *Petrescu* pentru sfaturile practice predate în adunarea generală şi însufleţit de cuvintele dlui Petrescu, propune sĕ se facă începutul şi imediat sĕ se pună basă unei biblioteci poporale, oferindu din parte-şi pe séma bibliotecei 100 de opuri. Lista pusă în circulaţie pentru scopul acesta a fost acoperită cu subscrieri însemnate în bani şi în cărţi. S'au mai toastat pentru dame, tinĕrul Ionel *Puşcariu*, pentru popor, pentru stăpânul casei ospitaliere. Bĕtrânul I. *Stoian* mulţămesce în numele locuitorilor din Pórta.

După masă, făcêndu-se éră frumos, în grădină se încing hore frumóse şi alte jocuri înveselitóre pentru tineri şi tinere.

Dintrĕ cei presenţi însemnez: Ilustritatea Sa dl cav. de Puşcariu cu fraţii Dr. Il. Puşcariu, archiereu, advocatul Iosif, parochul Leonte Puşcariu, ingineriul Joe Puşcariu, prof. univ. Dr. Emil Puşcariu, judele Dr. Iuliu Puşcariu cu dómna, profes. I. Clinciu din Bucuresci, preoţii G. Tişca, George Babeş, Ilarie Reit, Dumitru Tătulea, protopretorul M. Bardossy, notariul Axente Moşoiu, vicenot. Berariu din Braşov, N. P. Petrescu cu dómna, prof. Dima cu familia, dómna Lucia Bologa, Leonte Puşcariu şi I. Roşca, funcţionari la filiala Albina, şi alţii. *Viorel.*

NOUTĂŢI

Pentru catedrală. *Parochul* Manasie Iar *din Simeria a contribuit cu 4%₀ din venitele sale parochiale pentru augmentarea fondului catedralei, ce tocmai se zidesce. Fapta merită tótă lauda. Fie, ca părintele Iar sĕ fie o rêndunică, care sĕ prevestéscă succesul cel mai bun colectei ce se va face în curênd în scopul acesta.*

*

„Astfel muşcă în leul mort cânii vii . . .“ Cu afacerea protestului slovacilor din Cleveland contra ridicării unei statue lui Kossuth Lajos se ocupă şi „Egyetértés“ în primul din numĕrul dto 13 August. Intrĕ altele cetim în acest articol şi următórele:

„Trădătorilor de patrie espatriaţi, care sĕ le fie arma în acésta mişeléscă luptă? Arma lor e străbuna armă a trădătorilor de patrie: minciuna infernală, calumnia scârbósă. Vestesc, afirmă, că cel mai mare erou al libertăţii magiare a fost opresor.

. . . . „Câni în viéţă astfel muşcă în leul mort . . . .“

Atât!

Ce zicea óre „Független Magyarország“ în numĕrul de la 15 Iulie despre *Iancu?*

Că a fost *hienă setósă de sânge*, *bandit ordinar*, *tăciunar*, că după ce a necinstit fetete şi femeile magiare din Aiud le-a alungat în bobotaia de flacări de care era încinsă biserica reformată, etc etc.

„*Astfel muşcă în leul mort cânii vii*“ — zice „Egyetértés“ despre cei cari cutéză sĕ afirme despre *Kossuth* nu că ar fi fost „bandit“ ori alt-ceva, ci numai atâta că a fost opresor. Astfel piticoţii de azi, cu arma lor: „*minciuna infernală*“ şi „*calumnia scârbósă*“ (cuvintele lui „Egyetértés“) se svêrcolesc sĕ întine memoria curată ca sórele a eroului nostru şi martir al libertăţii!

*

Fostii comandanţi buri — la regele Edward. Se vestesce din Londra, că Duminecă regele *Edward VII.* va primí în audienţă în portul Porthsmouth pe fostii generali în rĕsboiul bur: *Botha*, *De Wett* şi *Delarey*, cari vor sosí din Africa încă Sâmbătă diminéţa, spre a puté asista la revista flotei engleze ce se va ţiné întrĕ Porthsmouth şi insulele Wright. După audienţă vor merge pe scurt timp la Londra, ear' de acolo in Olanda la *Krüger*. Se zice că scopul călĕtoriei lor în Olanda e sĕ înduplece pe Krüger, ca sĕ predee comoriile statului Transvaal, pe cari le adusele cu el când a părăsit ţéra.

*

Graţia ţarului. Conform unei ştiri trimise din *Petersburg* la *Berlin*, ţarul a graţiat pe toţi studenţii universitari aflători în închisorile de la Smolensk încă din Februarie, când se întêmplaseră marile turburări studenţesci în Moscva. Când li-a dat calea, guvernatorul li-a ţinut o scurtă alocuţie, în care i-a îndemnat la muncă şi conduită pacinică.

*

Icónă culturală. In comuna unguréscă *Kéthely* sĕptĕmâna trecută (Joi) judele comunal şi-a serbat ziua numelui. Incă de diminéţă s'au presentat la el juraţii şi colectorul sĕ-i dee bineţe. Omenii trebuind a fi tractaţi cu ceva beutură, ear' prin buzunarele judelui bani fiind ca 'n palmă, a luat din lada banilor de dare şi i-a omenit. După amiazi toţi erau turmentaţi turtă. In acésta stare s'au pus la cértă, apoi la bătaie. Doi juraţi au fost bătuţi aşa de rĕu, că au fost duşi acasă pe car. Feciorul unuia dintrĕ acestia a pus caii la trăsură şi a mers la oraş sĕ aducă medic. Spunênd causa, a aflat despre ispravă şí protepretorul, care încă a plecat împreună cu medicul şi constatând lipsa banilor oficioşi, a arestat pe judele şi pe trei juraţi, pe cari îi aflase dormind turmentaţi în cancelaria primăriei.

*

Jertfă a iubirii frăţesci. In comuna Furta în una din zilele trecute trecea pe drum o maşină de îmblătit, înaintea căreia înainta un car încărcat cu părţi de ale maşinei. Copilaşii din sat, curioşi sĕ vadă mai de aprópe roţile şi celelalte minunăţii de pe car se îmbulziau care de care mai aprópe. Astfel un băieţel de trei ani al lui Petru Bogáti a ajuns înaintea cailor, ceea-ce vĕḑênd sora-sa, o copilă de 12 ani, s'a repeḑit sĕ'l depărteze din drum. I-a şi succes sĕ scape viéţa frăţiorului ei, dar' cu preţul vieţii sale. Ea n'a mai avut timp sĕ se retragă şi astfel a fost strivită şi mutilată de copitele cailor. A fost dusă a casă, unde după agonie de câteva ceasuri a murit.

*

Odihnă meritată. Trei învĕţători de ai nostri au cerut sĕ fie trecuţi la pensie, a nume Luca *Pera* din Boiu (a servit 40 ani), Ioan *Lucăcel* din Balşa şi Simion *Cibian* din Poiana (tractul Orăştie), cari ambii au servit preste 30 de ani causei învĕţământului poporal.

*

Pentru proprietarii de cai. Comanda regimentului ces. şi reg. de husari Nr. 9 (Murĕş-Oşorheiu) face cunoscut că în lunile Septembre şi Octobre va cumpĕra mai mulţi cai pe séma regimentului. Caii scoşi la vînzare trebue sĕ fie în etate de 4—7 ani, înalţi de 158—166 centimetri şi fără scăderi (sĕ nu fie „hibaşi“), pentru cari comanda ofere preţ de 650 coróne. Cei cari au cai sĕ corĕspundă cerinţelor de mai sus şi voesc sĕ 'i vîndă, pot anunta încă de acum comandei. Locul şi detaiurile têrgului vor fi fixate mai târziu.

*

„Masa studenţilor“ din Brad. Membrii „Reuniunii înv. rom. gr.-or.“ din diecesa Aradului şi-au ţinut anul acesta şedinţele la Hălmagiu.

Cu ocasiunea acésta o parte însemnată a învĕţătorilor — mulţi foşti elevi ai gimnasiului din Brad — a făcut o escursiune la Brad cu nobilul scop de a cunósce de aprópe institutul gimnasial cu instituţiunile lui umanitare tinere şi de a face cunoscinţă cu profesorii, ca astfel apoi animându-se sĕ conlucre şi ea după putinţă la ridicarea şi înflorirea acestui institut cultural.

In schimb pentru primirea modestă, ce s'a făcut învĕţătorimei, — la propunerea tainică a dlui învĕţător din Maderat, *Petru Vancu*, ne-a suprins cu o sumă frumósă de 64 cor. 80 fil. (şése zeci şi patru coróne 80 fileri) în favorul instituţiunii „masa studenţilor“ din Brad.

La acéstă sumă au contribuit următorii domni şi dne: Petru Vancu, Ion Vancu (Arad), câte 2 cor., G. Popoviciu (Batania), G. Purcariu compt. şi soţie-sa Maria Purcariu (Arad) Ioan Bogdan câte 1 cor., Rom. Tăucean 40 fil., Ion Mioc 50 fil., Nicolau Rusu (Ilteu) 2 cor., Traian Givulescu (Odvos), 50 fil., Protasie Givulescu (Soborşin) 1 cor., G. Pleşiu (Soimoş) 50 fil., Mih. Mihuţ (Chisindia) 40 fil., Stefan Stan (Vasoia) 1 cor., Nicol. Boscaiu (Bodesci), Cornel Novac (Almaş), Petru Costin (Choroda) câte 40 fil., Stefan Roja (Pecica) M. Ghergariu (Choroda) E. Popoviciu (Şiria), Stefan Leucuţa (Pilul mare), Iohana Nastici (Agriş), Ignuţa Cr. (Têrnova), câte 1 cor., Gerasim Beluţ, Iulia Birta câte 40 fil., Alexa Doboş (Şiria), I. Grotşorean, dna Am. Grofşorean (Galşa) câte 1 cor., Al. Boţoc (Comloş), Iosif Moldovan (Arad), Vasile Sala (Vaşcou) câte 2 cor., Ion Popescu teol. 40 fil., Markovits Pál şi dna Maria Vallner câte 10 cor., N. N. 40 fil., Nicolau Firu (Oradea mare), Petru E. Papp teol. câte 1 cor., T. Cherechean (Galşa) 2 cor., Nicolau Dragancea 60 fil., Mihaiu Leucuţa 40 fil., Mihaiu Vidu (Halmagiu), Toma Crainic, Ion Roşu (Comlăuş), Mih. Ciura (Criscior-Bilinţ) câte 1 cor., dna Pintea Constanţa, G. Popa (Draus), Ion Mladin (Şilindia), Vasile Iliş (Cuvin) câte 40 fil., Dimitrie Ghergariu şi Urosiu Totorean câte 60 fil.

Am zis: ne-a surprins învĕţătorimea cu suma acésta la „masa studenţilor“, căci scim, cum stă învĕţătorimea nóstră în cea-ce privesce salariul şi starea-i materială, — şi totuşi, multele spese de 3 respect. 4 zile, cât au durat şedinţele şi escursiunea, nu i-au împedecat a contribui cu obolul ei la alinarea năcasurilor acelor studenţi buni, cari vor beneficia mereu din rodul acestui dar preţios.

Brava nóstră învĕţătorime din diecesa Aradului în schimb pentru acest sacrificiu pus pe altariul culturei nóstre naţionale priméscă cea mai căldurósă mulţămită în numele elevilor de la institutul nostru gimnasial din Brad, rugându-o totodată, ca nici la alte ocasiuni binevenite sĕ nu-şi uite de gimnasiul din Brad şi de puţinele lui instituţiuni umanitare înfiinţate cu concursul Românilor de bine din tóte părţile şi cu ajutoriul lui Dzeu, şi puse în viéţă, — ci fie-care în cercul sĕu de activitate, cu amicii împreună sĕ ţină viu înaintea ochilor şi în inimă însĕmnătatea acestui focular de cultură românéscă, şi cu zel sĕ lucre pentru ridicarea lui la completare, căci e al tuturor Românilor adevĕraţi! *Vasilie Boneu* profesor.

*

Din miseriile administraţiei publice. In adunarea comisiunii administrative a comitatului Ung, ţinută Luni, vicecomitele a raportat că în urma cercetărilor făcute pe basa mai multor arĕtări a constatat mulţime de neglingenţe şi violări de lege din partea mai multor amploiaţi de administraţie de pe la oficiile pretoriale, din partea juḑilor comunali şi altor indiviḑi ce stau în serviciu de stat. In 34 comune deja de zece ani nu s'a mai făcut alegere de jude şi de membri în representanţă. La alegerea din Szobrancz juḑii şi notarii comunali au corteşit şi au presionat asupra alegĕtorilor, etc. Comisiunea a ordonat cercetare prealabilă contra unui protopretor şi unui pretor, ear' pe juḑii şi notarii comunali i-a pus sub cercetare disciplinară.

*

Arsă de benzin. O fată din Dobriţin, Maria Mézes, şi-a spălat mănuşile cu benzin şi ca sĕ şi-le usce mai de grabă, le-a ţinut aprópe de flacăra luminii. Din negrijă punênd aprópe de flacără şí sticluţa cu benzin, acela a esplodat şi a cuprirs în flacări pe nenorocita. In urma arsurilor fata a murit.

Cărţi şi reviste.

Apel pentru colaborare la „Sĕrbători păgânesci“. In un apel „cătră toţi binevoitorii poporului românesc“ preotul David *Voniga* din *Gyirok* (comitatul Timiş) face cunoscut că s'a hotărit sĕ publice o lucrare sub titlul „*Sèrbători păgânesci*“ a nume pentru popor, cu scop „de a'l înstrăina de la credinţele lui deşerte, din cari se nasc lenea, trândăvia şi tot rĕul ce duce la sĕrăcie, — şi a-'l îndrepta la credinţa cea adevĕrată, ce 'l învaţă la virtuţi şi-i arată calea spre bunăstare şi fericire“.

Pentru-ca lucrarea sĕ-i fie însĕ cât mai completă are „neapĕrată trebuinţă de sprijinul şi resp. conlucrarea tuturor acelora“ cari asemenea doresc sĕ facă bun serviciu ţeranului român. Ii rógă deci sĕ-i rĕspundă pe larg şi la înţeles la următórele (întocmai cum e în apelul trimis):

„1. Are poporul din acelea părţi (Arădane, Bănăţene, Bihorene, Ardelene, etc.) *) aşa numite „Sĕrbători băbeşti“, „zile de primejdie“ etc. adecă sĕrbători apucate din bĕtrâni, nerecunoscute şi neserbate de biserică, ci ţinute numai de popor?

2. Cum se numesc? Când şi cum le serbează? (Cu abţinerea de la lucru numai, ori şi cu alte obiceiuri şpeţifice?) **)

3. Ce fac bărbaţii şi ce fac femeile in astfel de sĕrbători păgânesci? (Trândăvesc, se pun la sfat de clevetiri, ori-că umblă şi la birturi?)

4. Ce ştiu despre originea acestor sĕrbători şi ce credinţă au despre insĕmnătatea lor?

5. Obsearvă se ***) la popor efectul acestor sĕrbători păgâneşti şi credinţe deşerte in slăbirea credinţei creştineşti manifestată prin oare care indiferentism religios, prin necinstirea bisericei, a aşezămintelor ei şi Duminecilor şi sĕrbătorilor creştineşti.

6. Ce urmări păgubitoare se poate observá că au aceste sĕrbători şi credinţă păgână din punct de vedere moral şi economic? (Pĕcate născute din trândăvie şi pagube avute în urma negligării lucrurilor economice?)

7. Sprijinite sunt acestea şi de cătră cei chemaţi a le combate şi stirpí? Dacă nu, făcutu-s'a vre-o incercare de a deşteptá poporul din aceasta rĕtăcire şi cu ce resultat?

Rĕspunsurile rog sĕ mi-se trimită la adresă, după putinţă fără întârziere“. („*Putinţă fără întârziere*“ !)

---

*) Adjectiv cu inicială mare! — Nota redacţiuni.

**) Adecă *specifice*! — Nota red.

***) „Obsearvă se“, vrea sĕ fie *observă-se*. — Nota red.

De vênḑare

se află la inspectorul realităţilor archidiecesane ambele **podişóre** din biserica acum demolată a parochiei centrale din Sibiiu-cetate, **amvonul**, precum şi mai multe **strane** şi obiecte, cari s'au scos din ea. Cei-ce doresc a a le cumpĕra sĕ se adreseze dlui Pantaleon Lucuţa.

Nr. 7542 Scol. [147] 1—3

CONCURS

Din fondurile archidiecesane cu finea anului şcolar 1901/2 au venit în vacanţă următórele **stipendii**:

Din *fundaţiunea Moga* un stipendiu de 1000 coróne, eventual douĕ câte de 500 cor., pentru tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză la universitate drepturi sau filosofia cu purtări bune şi sunt lipsiţi de mijlóce.

2. Din *fundaţiunea Cologea* un stipendiu de 120 coróne pentru tineri greco-orientali români din archidiecesă, cari studiéză, au purtări bune şi sunt lipsiţi de mijlóce.

3. Din *fundaţiunea Peiovici* un stipendiu de 100 cor., tot sub condiţiunile de sub p. 2.

Concursele sĕ se trimită la Consistoriul archidiecesan în termin de 30 de zile de la prima publicare, provĕdute cu urmatórele documente:

a) carte de botez, cu observarea parochului respectiv, că petentele şi adi este greco-oriental;
b) testimoniu şcolar;
c) atestat de paupertate;
d) alte documente eventuale de recomandare.

Concursele întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat şcolar, ţinută la 1 August 1902.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

---

[146] 1—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézetben elhelyezett betegek és alkalmazottak részére *a jövő 1903 évi január 1-től december 31-ig* terjedő időben szükséges *kenyér és zsemlye szállitására* ujabb pályázatot hirdetek.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 165. 166. és 167. számaiban és az intézeti gondnok irodájában megtekinthetők.

1 koronás bélyeggel ellátott magyar nyelven szerkesztett és jól lepecsételt ajánlatok a *folyó hó 26-án d. e. 10 óráig* alolirott helyen benyujtandók.

Nagyszeben, 1902. augusztus 12-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Nr. 485/902 [145] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele elementare din comunele mai jos numite, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Teiu**, cu salariu de 600 cor. dintre care 220 cor. în bani ear' restul în naturale, cuartir şi lemne.

2. **Bastea Holdea-Coşeşti**, cu salariu 300 cor. în bani ear' 300 cor. în naturale, cuartir şi lemne.

3. **Răduleşti**, cu salariu de 600 cor. din care 500 cor. în bani gata ear' 100 cor. în naturale, cuartir şi lemne.

4. **Lapugiul inferior-Ohaba**, cu salariu de 600 cor. cuartir şi lemne.

Cei ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne rugările concursuale instruite conform legei subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cei buni cântăreţi şi cunoscĕtori de musică vor fi preferiţi.

Dobra, la 20 Iulie 1902.

Oficiu protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Iosif Morariu.
protopresb.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.

Nr. 39/1902 [126] 3—3

Concurs

Pentru alegerea de **învĕţătoriu** la şcóla română gr. or. din **Deva** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Pe lângă cualificaţiunea şi îndatoririle normate, cu preferinţă se admit la concurs acei învĕţători practici, cari dovedesc pricepere şi sporiu în învĕţarea cantului după note şi conducerea unui cor de 4 voci.

Spre acest scop concurenţii încă înainte de espirarea terminului de concurs au sĕ se presenteze la biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi în conducerea corului de 4 voci.

Emolumentele sunt:

a) 600 cor. salariu învĕţătoresc anual solvit regulat în rate lunare anticipative, *b*) cuincuenalele de 100 cor., ce se vor computa numai după instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani la şcóla nóstră, *c*) 240 cor., honorarii anuali pentru învĕţarea notelor în şcólă, instruirea şi conducerea corului la deosebite ocasiuni şi ţinerea stranei în biserică. Acest honorariu se va pune în decurgere numai după-ce alesul în decurs de 5 luni va dovedí aptitudinea la conducerea corului, *d*) locuinţă în şcólă, *e*) lemnele trebuinciose după datina statorită, *f*) venite laterale de la funcţiuni cantorale, concerte şi alte ocasiuni.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite în sensul legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral al Devei în terminul deschis.

Deva, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 30 Iunie v. (13 Iuniu n.) 1902.

George Gila
preşed. al com. par.

Romul Popa
notariu al com. par.

Nr. 371/1902.
Vidi.

George Romanul.
protopresbiter

Nr. 573/1902. [125] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoresci** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Têrnava se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Boian**, douĕ posturi, fie-care cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

2. **Bobohalma**. 3. **Cetatea de-baltă**. 4. **Crăciunel**. 5. **Heria**. 6. **Lepindea** 7. **Sânbenedic**. 8. **Şoimuşul român**. 9. **Şilea-magiară** şi 10. **Suplac** — în fie care din acestea comune cu câte un salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi spre a fi cunoscuţi poporului, şi totodată au sĕ conducă cântările cu elevii de şcólă şi cu adulţii în strană.

Cererile instruite conform legilor în vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 12 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 876/1902 [134] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele poporale mai jos însemnate se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Verd**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 140 cor. din alodiul comunal, 160 cor. din cassa bisericei, ear' restul de 300 cor. din repartiţiune de la popor, cuartir liber in edificiul şcólei şi lemne de foc.

2. **Chirpĕr**, salariu anual de 600 cor. dintrĕ cari 260 cor. din cassa bisericei, 200 coróne din repartiţune de la popor, 120 cor. din venitul pământului şcolar în estensiune de 11 jugĕre 1400°☐ şi alt pământ al bisericei de 800°☐ clasa primă, cuartir liber şi grădină în mărime de ¼ jugĕr precum şi lemnele necesare de foc în preţ de 20 coróne computate la salariu.

3. **Prostea**, cu salariu anual de 600 cor. plătibil în 4 rate decursive prin repartiţiune de la popor, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciose de foc.

De la concurenţi se recere, ca sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din comuna unde a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări avênd a conduce şi o strană preste an precum şi a ţiné catechisaţiune cu adulţii în serile postului dinaintea nascerei Domnului, avênd a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház) în 15 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nr. 54/1902. [135] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. din **Murĕş-Sâniacob** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Prin repartiţiune pe popor cor. 150.

2. Folosirea alor 5 jug. pământ arătoriu şi cositoriu de clasa întâiu, în preţ de cor. 200.

3. Ajutoriu cerut de la stat cor. 250.

Suma totală cor. 600.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută la 14 Iulie 1902.

Vasiliu Viascu
paroch şi preşedinte.

Ioan Pop
notariu.

Nr. 748 pp.
Vidi!

Jovian Murĕşan
protopresb.

Nr. 584/1902. [132] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Andraşfalĕul-român** (Săcel) din protopresbiteratul Sighişórei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-şi subştérnă suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, celebra sau cuvênta.

Sighişóra, 19 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 428/1902 prot. [141] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** al doilea în parochia de clasa primă, biserica Sf. Adormiri, din **Satulung**, protopopiatul Braşovului pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale din 2/14 Iuliu a. c. Nr. 6642 B. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei de la stat.

Reflectanţii îşi vor aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul susindicat la oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului, şi vor avé a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Comitetul parochial din Satulung biserica sf. Adormiri în conţelegere cu subscrisul.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 287/1902 [130] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoresci** vacante din comunele mai jós însemnate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră se publică concurs de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berinţă** împreună cu **Cărpiniş** salariu aunal 600 coróne prin repartiţie de la popor locuinţă în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă pentru încăldítul şcólei.

2. **Cărbunariu**, sălariu anual 600 cor. din care 400 coróne repartiţie pe popor 80 coróne din lada bisericei şi folosirea unui pământ arătoriu în preţ de 120 coróne şi 8 metri de lemne pentru încăldítul şcólei.

3. **Făureşti**, împreună şi **Plopişiu** salariu anual 600 coróne din care 340 coróne ajutoriu de la stat, ear' ceialalţi repartiţie pe popor, locuínţa în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă.

4. **Fĕnaţĕ**, salariu anual 600 coróne din care 300 coróne ajutoriu de la stat, ear' 300 coróne repartiţie pe popor, locuinţa în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă.

Cei ce voesc a reflecta la posturile acestea au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, pentru-că aleşii vor fi datori a cânta Dumineca şi în sĕrbători la strană.

Concurenţii îşi vor subşterne cererile instruuite conform legilor în vigóre în terminul arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Cetăţii-de-pétră în conţelegere cu comitetele parochiale.

Fênaţe, la 3 Iuliu, 1902.

Teodor Şovrea
protopop.

Nr. 384/1802. [133] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele poporale din comunele mai jos însemnate — protopresbiteratul Mercurei — se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

1. **Cinadie**, un post cu salariu de 600 cor. şi anume 400 cor. repartiţie de la popor, ear' 200 cor. în pământ, arături şi fênaţ. Locuinţă naturală în edificiul şcólei.

2. **Gârbova**, un post cu salariu de 600 cor., cuartir natural şi 4 stânjini de lemne de foc, din cari e a se încăldí şi sala de învĕţământ.

3. **Tău**, un post cu salariu de 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei.

Reflectanţii la aceste posturi sĕ-şi aştérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sĕlişte în terminul deschis, — şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică în comuna la care voesc sĕ reflecteze spre a fi cunoscut poporului şi a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Sĕlişte, la 22 Iulie 1902 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale.

I. Droc
protopop.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.
Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.
Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 5—52

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Marţi 6/19 August 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rândul cu litere garmond

Punerea petrii fundamentale la catedrala din Sibiiu.

Vorbirea Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit **Ioan Metianu.**

Tu eşti Petru şi pe acéstă pétră voiu zidí biserica mea şi porţile iadului nu o vor biruí. **Mateiu 16. 18.**

Când Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos a întrebat pe sfinţii sei învĕţăcei şi apostoli: *„cine îmi zic ómenii că sunt?"* şi când aceia i-au rĕspuns: *„unii zic că eşti Ioan Botezătoriul, alţii Ilie, alţii Jeremia, sau unul din profeţi,"* apoi când adause Domnul a-i mai întreba: *„dar' voi cine ziceţi că sunt?"* atunci rĕspunse Simon Petru: *„Tu eşti Christos, Fiiul lui Dumnezeu,"* şi la acestea şi Domnul îi replică zicĕnd: *„fericit eşti Simone fiiul lui Jona, că trup şi sânge n'au descoperit ţie acestea; ci tatăl meu cel din ceriu, şi eu zic ţie: tu eşti Petru şi pe acésta pétră voiu întemeia biserica mea, şi porţile iadului nu o vor biruí pe ea."*

Prin aceste sfinte cuvinte a voit Domnul sĕ arate, că tot ceea ce se întemeiază pe credinţa în Dumnezeu, precum este şi biserica, casa Domnului, nu se póte biruí de nici o putere luméscă, ba nici de porţile infernului.

Adevĕrul acesta ni-l mai spune şi mintea nóstră, iubiţilor mei fii şi fraţi în Domnul, căci credinţa fiind o atribuţiune sau însuşire a sufletului, ear' sufletul fiind spirit nematerialnic, de care nu se póte atinge nici o putere luméscă, de sine se înţelege că nici de atribuţiunile lui, întrĕ cari este şi credinţa, nu se póte atinge nici o putere luméscă.

Prin feliurite împrejurări şi eventualităţi omul se póte lipsí de bunurile materiale, ba chiar şi de viéţă, fiind tóte acestea materialnice; de bunurile şi însuşirile sufleteşti însĕ, cum este şi credinţa în Dumnezeu, nici o eventualitate nu-l póte lipsí, căci acestea sunt nematerialnice.

Asemenea atribuţiune sau însuşire sufletéscă este şi acea sfântă credinţă a nóstră, care ne-a întrunit şi pe noi, aici, în acésta zi memorabilă, de îndoită sĕrbătóre, în care serbăm, împreună cu milióncle de popóre ale monarchiei nóstre aniversarea naşterii Majestăţii Sale gloriosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I.; acea sfântă credinţă ne-a întrunit şi pe noi acum, aici, în jurul acestei petrii neînsufleţite, pe care voim a întemeia în onórea şi mărirea lui Dumnezeu şi spre folosul nostru sufletesc şi trupesc biserica nóstră catedrală, maica bisericilor din metropolie, în deplină convingere, că după zisa Domnului, mai ales spiritul ei, nici o putere luméscă, ba nici porţile iadului nu 'l vor puté biruí.

Precum vedeţi, iubiţilor, nu acéstă pétră neînsufleţită, ci opul cel măreţ ce 'l simbolis éză ea, ne-a întrunit acum aici. Căci dacă ar puté vorbí, ni-ar spune că ea simbolis éză un op de cea mai mare însĕmnătate, un op de o sublimă misiune; ni-ar spune că ea simbolis éză începutul unei noue ere de progres, pentru noi şi ai nostri; ni-ar spune că a trecut timpul de restrişte, care ne-a lipsit de maica nóstră metropolie, şi când în unele părţi ale iubitei nóstre patrii nu ni-se permite a a zidí biserici cu turnuri şi clopote, în centrul oraşelor, cum şi că a sosit momentul ca modesta nóstră capelă, care ne-a adăpostit în trecut, şi ne-a mângăiat în marea nóstră durere pentru fatala perdere a maicei nóstre metropolíi, acum după redobândirea acesteia sĕ fie transformată într'o adevĕrată catedrală, démnă de cea mai vechiă metropolie, de cea mai vechiă religiune şi de cel mai vechiu popor din iubita nóstră patrie. Şi aşa sĕ îndeplinim nu numai o trebuinţă tare simţită, dar' şi o ferbinte dorinţă a clerului şi poporului nostru, dorinţă cu care toţi fericiţii nostri înaintaşi s'au dus în mormênt.

Astfeliu dar' ne-am întrunit aici în jurul acestei petrii neînsufleţite, ca prin aşeḑarea ei de temelie la zidinda nóstră biserică catedrală, totodată sĕ întemeiem şi sĕ sigilăm şi întrunirea nóstră, şi a tuturor alor nostri, întro sfântă metropolie, şi pentru-ca aşa într'un cuget şi o simţire sĕ conlucrăm cu toţii la opul cel mare al regenerării nostre, la întărirea tot mai mult a credinţei nóstre în Dumnezeu, la tot mai mare cultivare a dragostei şi speranţei evangelice, pre cum şi la tot mai mare desvoltare şi cultivare a puterilor nóstre sufleteşti, pentru-ca prin tóte acestea sĕ ne asigurăm existinţa pe secoli înainte, şi sĕ ne întemeiem viitoriu tot mai bun aici, şi fericirea eternă dincolo de mormênt.

Chiar şi numai din aceste puţine putem vedé, iubiţilor, cât de măreţ este opul simbolizat de acéstă pétră neînsufleţită, câte aşteptări şi speranţe mari legăm noi de acela, pentru existinţa şi viitoriul nostru, cu ajutoriul prea bunului Dumnezeu. Şi într'adevĕr, dacă biserica străbună şi atunci când, din vitregitatea timpurilor, şi însaşi era subjugată, şi de-alungul anilor lipsită nu numai de archierei, dar' şi de preoţi; dacă ea şi întrĕ asemenea împrejurări grele, prin spiritul ei cel divin ne-a ocrotit şi ne-a ferit de nenumĕrósele pericole ameninţătore, trecute preste noi în lungul secolilor, cu cât mai mult îşi va împliní acum sublima ei misiune, când este liberă şi autonomă.

Aşa este, iubiţilor, însĕ la acésta putem conta numai dacă vom ţiné şi noi, cu tótă tăria convingerii nóstre, la ea, precum ţineau şi fericiţii nostri părinţi.

Deci veniţi sĕ ne bucurăm Domnului, mulţămindu-i din adêncul sufletului nostru, zicĕnd cu psalmistul: *binecuvintează suflete al meu pe Domnul şi nu uìta tóte binefacerile lui*, căci nouĕ ni-a reservat ridicarea acestui op epochal; nouĕ ni-a reservat a împliní o ferbinte dorinţă a clerului şi poporului nostru, cu care s'au dus în mormênt fericiţii nostri înaintaşi. Veniţi sĕ ne bucurăm şi noi aici, pe pămênt, precum credem că se vor bucura şi sufletele lor, în ceriu; veniţi sĕ ne bucurăm Domnului, că nouĕ ni-a fost reservat, ca în locul modestei nóstre capele sĕ ajungem a aşeḑa pétra fundamentală la zidirea unei biserici catedrale demne de archidiecesa şi metropolia nóstră, zidire care va spune posterităţii nisuinţa nostră, până în cele mai depărtate timpuri.

Insufleţiţi de asemenea bucurie, veniţi sĕ eternisăm acéstă pétră cu următórele litere comemorative:

In numele **Preasfintei Treimi, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duch,** — sub domnirea preaînălţatului împĕrat şi rege

FRANCISC IOSIF I.

fiind archiepiscop şi metropolit al Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania Inaltpreasfinţitul Domn

IOAN METIANU,

aşeḑatu-s'a şi sfinţitu-s'a prin smeritul subscris archiepiscop şi metropolit, — asistat de clerul superior şi în presenţa unui distins public mirean şi a numĕrosului popor — pétra fundamentală de la **biserica catedrală a archidiecesei ortodocse-române din Transilvania** cu chramul

SFINTEI TREIMI,

ca pe acésta pétră, — numită şi pétra din capul unghiului, cu care s'a asemănat Christos prin Proroci (Ps. 117 v. 21—22) şi Evangelişti (Mateiu c. 21 v. 42) — sĕ remână pe vecie zidit şi neclătit locaşul Măririi Domnului. Şi precum pétra fundamentală, sau din capul unghiului, ţine împreună păreţii edificiului şi dă acestuia tăria, ca sĕ nu se surpe, întocmai aşa Sionul cel nou român şi ortodocs sĕ întrunéscă sub scutul sĕu pe fiii poporului român, sĕ apropie pe frate de frate şi sĕ-'i întăréscă cu virtuţile creştineşti ale credinţei, dragostei şi speranţei, spre binele lor vremelnic şi fericirea eternă şi spre mărirea numelui celui Preaînalt.

* * *

Fericitul în Domnul archiepiscop şi metropolit **Andreiu** Baron de **Şaguna,** — încă până a nu fi realisat opera cea măréţă a reînfiinţării metropoliei vechi a Ardealului, şi 'nainte de a fi dat bisericei ortodocse-române splendórea din afară, ce i-s'a cuvenit după canóne, prin emanciparea ei din starea umilită de mai înainte şi prin organisarea ei canonică constituţională pe basa statutului organic, — a simţit lipsa unei biserici catedrale la episcopia din Sibiiu, devenită mai târḑiu archiepiscopie şi metropolie; şi de aceea în pastorala sa dela 1 Decembre 1857 sub Nr. 980 face apel către eparchioţii sĕi de tóte stările, ca sĕ contribue fie-care după puterile sale la zidirea unei *„biserici episcopesci în Sibiiu, carea sĕ fie Maica tuturor bisericilor din eparchia nóstră“* ..... *„că avem“*, — ḑice marele archiereu — *„şi astăḑi câteva sute de copìi la Sibiiu în şcólele de acì şi bucuros i-aşi aduna lângă mine în tóte duminecile şi sĕrbătorile la slujba dumneḑeéscă şi cu osârdie li-aşi da lor învĕţătură în tóte, şi pentru tóte, spre binele lor şi spre bucuria nóstră a tuturor; — dar nu avem biserică, unde sĕ-'i adun“*. Eară prin cercularul din 4 Decembre 1857 Nr. 990, Marele archiereu începe facerea colectei în eparchie, contribuind însuşi, ca cel dintâiu, cu suma de 2000 fl.; şi în anul următoriu a călĕtorit în persónă la Timişóra, Carloviţ, Pesta, Viena, Triest ş. a. pentru adunarea de oferte benevole, îndurându-se a contribui în acest scop însuşi Majestatea Sa Preaînălţatul nostru împĕrat şi rege **Francisc Iosif I.** cu suma de 1000 galbeni.

De-şi lipsa unei biserici catedrale s'a simţit şi mai tare după reînfiinţarea metropoliei, mai ales cu ocasiunea ţinerii sinódelor archidiecesane şi a congreselor naţionale-bisericesci regulate prin statutul organic: totuşi acésta pie dorinţă, din lipsa mijlócelor nu s'a putut realisa nici sub păstorirea fericitului întemeietor al fondului catedralei, sub archiepiscopul şi metropolitul **Andreiu,** nici sub păstorirea a doi următori ai sĕi în scaunul archiepiscopesc-metropolitan, **Procopiu Ivacĭcovicĭ** şi **Miron Romanul.**

Provedinţa dumneḑeéscă a reservat realisarea acestei opere măreţe, — dorite de tótă suflarea românéscă, ţinĕtóre de biserica ortodocsă, — actualului subscris archiepiscop şi metropolit **Ioan,** carele în conţelegere cu sinodul archidiecesan şi în conlucrare armonică cu consilierii consistoriali a întreprins zidirea acestei biserici, rugând pre Dumneḑeu, sĕ le ajute a-o isprăví şi sfinţí, precum óre-când înţĕleptul Solomon a zidit şi terminat biserica din Ierusalim, începută de tatăl şi antecesorul sĕu în scaunul împĕrătesc, de prorocul David.

Acésta biserică catedrală se zidesce pe locul unde s'a aflat bisericuţa parochiei din Sibiiu-Cetate, folosită timp îndelungat şi ca biserică episcopéscă şi archiepiscopéscă, care acum s'a demolat împreună cu alte 7 case din jurul ei, tóte proprietatea archiepiscopiei.

Fie, ca prin ridicarea, terminarea şi cuvenita înfrumseţare a bisericei acesteia, sĕ dăm posterităţii un monument etern al tăriei **ortodocsiei,** al **culturii** şi al **trăiniciei** poporului nostru român.

Însemnatu-s'au acestea pe acest document spre vecinică amintire. Sibiiu, în ḑiua de la 5/18 August, 1902.

Şi acum sĕ o aşeḑăm de fundament în capul unghiului, cu acea ferbinte rugăciune către bunul Dumnezeu, în a cărui onóre şi mărire ridicăm acest Sion, ca El se ne ajute a şi termina cu bun succes acésta intreprindere, şi apoi se o facă izvor nesecat de întărire a credinţei nóstre străbune, izvor de cultivare a dragostei şi speranţei evangelice, şi prin acestea izvor de bine şi de fericire pentru toţi şi pentru tóte cuprinse în sfintele ei rugăciuni. Ear' eu, cu puterea archieréscă moştenită de la sfinţii Apostoli ai Domnului, binecuvênt acésta salutară intreprindere, cu acea adêncă oftare a sufletului meu, ca ceea ce binecuvênt eu aici pe pămênt, cu mâna mea debilă, sĕ binecuvinte şi El în ceriu, cu dreapta sa întru tot sfântă şi atotputernică. Amin.

Actul solemn.

Sibiiu, 18 August n.

Favorisat de timp frumos, memorabilul act al punerii petrii fundamentale a decurs astăzi cu deosebită solemnitate.

Incă de diminéţă s'a oficiat sfântă liturgie în biserica parochiei Sibiiu-suburbiul josefin prin Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, avênd ca asistenţi pe P. C. Sa protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, pe protopresbiterii *Ioan Papiu* şi *Mateiu Voilean,* apoi pe archidiaconul Dr. *Miron E. Cristea* şi pe diaconul *Demetriu Câmpean.* In decursul liturgiei au fost hirotoniţi: *Iuliu Lazarescu* întru presbiter şi *Aurel Popa* întru diacon, ambii din diecesa Aradului. Biserica a fost îndesată de public, din loc şi din afară. Erau presenţi protopresbiterii Dr. *Stroia,* din Sĕlişte, *Medean* din Sebeş, Cândea, Avrig, *Sava Popoviciu*, din Sadu, numĕroşi preoţi, mulţi domni şi dómne din România. Cântările le-a esecutat părintele *Cunţan* cu mai mulţi actuali şi fosti elevi ai seminariului din Sibiiu, şi cunoscutul cântăreţ părintele *Isaia Popa*, paroch în Ocna.

După terminarea serviciului de acolo, la 9³/₄, când spaţiosul loc (cuprins până acum de şepte case cu curţile lor şi de biserica parochiei din cetate) destinat pentru ridicarea catedralei era formal înţesat de public, — a sosit la faţa locului procesiunea preoţilor. In frunte veniau numĕroşi preoţi fără odăjdii (cei cari nu aveau sĕ oficieze la serviciul sfinţirii apei), apoi cântăreţii (prof. D. Cunţan, preotul Isaia Popa, clericul abs. I. Silaghi şi alţii). După acestia urmau preoţii în odăjdii, doi câte doi, anume: archidiaconul-monach şi asesor Dr. Miron E. *Cristea* cu diaconul D. Câmpean, protopresbiterul Sĕliştei Dr. Ioan *Stroia* cu protopresbiterul Sebeşului Sergiu *Medean*, protopresbiterul fost al Mercurei Ioan *Droc* cu protopresbiterul Avrigului Ioan *Cândea,* protopresbiterii asesori consistoriali Nicolau *Ivan* şi Mateiu *Voilean,* protosincelul director seminarial Dr. Eusebiu R. *Roşca* cu protopresbiterul Sibiiului Ioan *Papiu*, apoi *sub baldachin* purtat de domnii Dr. Liviu *Lemênyi*, Dr. Vasilie *Bologa,* Dr. Nicolae *Vecerdea* şi Dr. Ilie *Beu,* în strălucite odăjdii urma Inaltpreasfinţia Sa archiepiscopul şi metropolit al nostru *Ioan.*

S'a început serviciul divin „sfinţirea apei cea mare“, în cursul căruia Inaltpreasfinţia Sa a rostit frumósa vorbire publicată în fruntea fóei, şi după cetire a aşezat actul comemorativ în pétra fundamentală, pe carea apoi, ajutat de preoţii slujitori, a scoborît'o în grópa săpată la locul preste care va sta altariul catedralei şi aşezând'o acolo a lovit'o de trei-ori cu ciocanul. După terminarea ceremonialului Inaltpreasânţia Sa a stropit cu apă sfinţită mulţimea de popor.

Dovadă despre mulţimea publicului e faptul, că după stropirea petrii cu apă sfinţită urmând a se face procesiune în jurul locului pe care va sta catedrala, spre a fi şì acela stropit, acésta nu s'a putut face, din causă că ar fi fost peste putinţă sĕ străbată prin massa compactă a publicului: fruntaşi ai inteligenţii române din Sibiiu: P. Cosma, Dr. A. Marienescu, Dr. I. Raţiu, P. Pipoş, A. Oniţ, şi alţi mulţi, damele şi domnişórele tóte, fórte mulţi óspeţi din România cu familiile, veniţi anume la acéstă festivitate, preoţi din provincie (întrĕ cari şí venerabilul *Sava Popovici*, protopresbiter militar, acum în pensiune şi retras la comuna sa natală Sadu), învĕţători şi popor din Sibiiu şi împrejurime, etc. — cum şi faptul, că de-şì numai o parte disparentă a publicului a rĕsbit sĕ ajungă a fi stropit cu apă sfinţită, totuşi aprópe trei pătrare de oră Inaltpreasânţia Sa n'a făcut alta, de cât stropia şi ţinea drépta spre sărutare. Obosit deja de mai nainte, de căldura zilei, de grelele odăjdii şi de rostirea predicei şi cetirea lungului act comemorativ (ceea-ce chiar şi pe un tinĕr l'ar fi obosit), Inaltpreasânţia Sa în fine a încheiat stropirea, şi în ordinea în care venise cu procesiunea, s'a re'ntors la residenţă, însoţit de o parte de public.

*

Un episod semmificativ în decursul ceremonialului au fost aclamaţiunile de „trăiască!“ la adresa M. Sale, când Inalpreasânţia Sa dând cetire actului comemorativ ajunsese la pasagiul în care sĕ eternisézǎ pe vecie, că pentru zidirea catedralei M. Sa încă la începutul colectei, pe timpul marelui archiereu Andreiu Şaguna, a dat 1000 de galbini.

Asemenea şì aclamaţiunile de „trăiască“ la adresa Inaltpreasânţiei Sale, când şi-a terminat predica.

*

Şi astfel, cu ajutoriul lui Dumnezeu, ideia născută înainte cu patruzeci-şi cinci de ani, a apucat astăzi pe calea sigură a realisării.

De mâne încolo neobositele mâni ale zidarilor vor lucra cu neîntrerupere, pentru-ca o monumentală zidire, o catedrală aşa cum o contemplase Marele nostru *Andreiu* în luminata sa minte, sĕ fie ridicată acolo unde piatra fundamentală a fost aşezată astăzi, o zidire care sĕ vestéscă generaţiunilor viitóre dragostea şi alipirea poporului gr. ort. român faţă de biserica sa *naţională*, care scut şi apărare i-a oferit totdeauna în vremuri de primejdie şi de grea furtună.

In aceste momente solemne deci, când suntem atât de aprópe de a ne vedé visul realisat şi dorinţa împlinită, datori suntem sĕ ne aducem aminte de toţi aceia, cari cu fapta şi cu cuvêntul, într'un chip sau într'altul, mână de ajutoriu au dat la realisarea frumosului şi măreţului plan, şi sĕ cerem de la Atotputernicul, ca pe cei trecuţi de la noi sĕ-i odihnéscă în sinurile dreptilor, pentru-ca de acolo sĕ se bucure cu noi împreună de frumósele róde ale muncei lor sĕvêrşite pe acest pămênt spre binele de obşte, ear' celor în viéţă sĕ le dee bucuria de a puté afla dorita mângăiere sufletéscă la altariul noului Sion, în curênd ridicat.

In deosebi ne esprimăm acésta ferbinte dorinţă cu privire la Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, care, cum bine este cunoscut, de la venirea sa în Sibiiu a fost preocupat în mare mĕsură de realisarea dorinţei generale a credincioşilor sei, de ridicarea unei catedrale, unui nou Sion, în centrul oraşului Sibiiu, înţelegênd, că acésta e o necesitate imperios reclamată şi mult simţită. Şi credem că dăm espresiune dorinţei generale, când rugăciune îndreptăm la ceriu, ca Dumnezeu sĕ ni-'l ţină în pace şi deplin sănĕtos, pentru-ca sĕ pótă face la timpul seu *şi sfinţirea* noului locaş dumnezeesc, a cărui piatră fundamentală a aşezat'o astăzi în sinul pămêntului.

De sine înţeles apoi, că gândul ne sbóră în aceste momente sĕrbătoreşti şi la Majestatea Sa preabunul nostru Domnitoriu, care astăzi împlinesce etatea de 72 ani, şi în cursul gloriósei sale domnii atâta bunăvoinţă a arĕtat totdeuna faţa de biserica nóstră şi faţă de credinciosul popor român, în cât credem, că mai potrivită încheere nu putem da acestui raport, de cât strigând Maiestăţii Sale, celui mai mare şi primului contribuent la fondul catedralei nóstre, un întreit:

Sĕ trăiască!

Nr. 7542 Scol.

CONCURS

Din fondurile archidiecesane cu finea anului şcolar 1901/2 au venit în vacanţă următórele **stipendii**:

Din *fundaţiunea Moga* un stipendiu de 1000 coróne, eventual douĕ câte de 500 cor., pentru tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză la universitate drepturi sau filosofia, cu purtări bune şi sunt lipsiţi de mijlóce.

2. Din *fundaţiunea Cologea* un stipendiu de 120 coróne pentru tineri greco-orientali români din archidiecesă, cari studiéză, au purtări bune şi sunt lipsiţi de mijlóce.

3. Din *fundaţiunea Peiovici* un stipendiu de 100 cor., tot sub condiţiunile de sub p. 2.

Concursele sĕ se trimită la Consistoriul archidiecesan în termin de 30 zile de la prima publicare, provĕḑute cu urmatórele documente:

a) carte de botez, cu observarea parochului respectiv, că petentul şi aḑi este greco-oriental;
b) testimoniu şcolar;
c) atestat de paupertate;
d) alte eventuale documente de recomandare.

Concursele întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat şcolar, ţinută la 1 August 1902.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

Din Topliţa-română.

— *Un rĕspuns.* —

Dl Dr. *Cassiu Maniu* advocat, substitut al dlui *Iuliu Coroian* în procesul urbarialistilor din Topliţa, simţind póte nesuccesul procesului purtat de d-sa, în vre-o doi numeri ai *„Tribunei“* lamentéză asupra stărilor de la noi şi se încércă sĕ-mi dee mie lecţii de naţionalism. La cas de nereuşită a procesului, tótă vina o aruncă în cârca inteligenţei române de aici şi în special o pune pe mine, preotul român, şi mĕ acusă, că în procesul acesta aşi fi lucrat contra intereselor poporului.

In faţa acestor nedrepte învinovăţiri declar:

Procesul urbarialistilor din Topliţa a fost început încă prin anii şeşezeci din secolul trecut, pe când adecă atât eu, cât şi membrii inligenţei române de aici, eram toţi copii. A fost purtat de dnul Dr. *Ioan Raţiu* advocat, până prin anul 1896, când apoi a trecut (ca „zestre“) în mânile dlui *Coroian*, care de present îl cârmuesce prin nepotul d-sale, dl *Maniu.*

Nu e adevĕrat, că în decursul timpului, de când funcţionez ca preot, aşi fi lucrat înpotriva intereselor poporului, căci din contră, mi-am ţinut totdeauna de datorintă sĕ luminez poporul şi sĕ 'l fac atent la drepturile lui. — De altcum următorii fostilor jobagi, avênd în totdeauna apĕrători celebri, ca dnii *Raţiu* şi *Coroian*, cum puteam noi, neumblaţi fiind în ale legilor, sĕ influinţăm mersul unui proces, a cărui conducere cere cunoştinţe profunde juridice?

Procedura dlui Maniu, ca prin corespondenţe de ziar sĕ seducă poporul şi sĕ 'l înstrăineze de cătră preoţimea din Toplita (de-óre-ce menţionaţii articoli au fost adresaţi la tus-trei preoţii din Topliţa), o declar de necorectă, şi desaprob ţinuta atât a dlui Coroian, cât şi a espertului inginer *Tilea,* cari intenţionat nisuesc la trăgănarea procesului, întrĕ astfeliu de împrejurări declinând de la mine ori-ce responsabilitate.

In cele naţionale nu primesc nici eu, nici colegii mei de la dl Maniu, dar' nici chiar de la „Gyula bácsi“ lecţii, şi în casul present cu atât mai puţin, fiind-că destinele unui proces, care adânc taie în interesele vitale ale poporului, se conduc prin o conscienţiósă lucrare, ear' nu prin fanfanorade ziaristice şi onorarii grase.

Atâta deocamdată. Şi dacă dl Maniu voesce, ca prin esemple sĕ-i ilustrez cele zise despre necorectitatea procedurei în procesul nostru, bucuros îi pun la disposiţie date concrete.

Georgiu Popescu
preot român gr.-or. în Topliţa.

De la Asociaţiune.

— *Şedinţa de la 3/16 August 1902 a comitetului central.* —

1. Inainte de a întra în ordinea de zi comitetul dă espresiune condolenţei pentru perderea membrului fundator *Ioan Macelariu,* proprietar în Sângătin.

2. Se iau spre scire cele isprăvite de adunarea generală ultimă a secţiunilor şi se dispune esecutarea concluselor aduse.

3. Se votéză proiectul de budget al şcólei şi al Asociaţiunii pe 1903; şi anume al şcólei cu 29.000 cor. Intrate şi 29.000 cor. Erogaţiuni; ear' al Asociaţiunii la fondul general cu *Intrate* 23.935 cor. *Eşite* 23.935 cor. (Taxa de la membrii cu 13.000 cor. In anul 1901 s'au încassat 16.000 mii).

Se apróbă raţiociniile pe 1902 şi se dă cassariului absolutoriu.

4. Se cetesce proiectul raportului general despre activitatea organelor „Asociaţiunii“ în anul espirat 1902. Se primesce de cătră comitet şi înaintéză la adunarea generală, care se va ţiné în Septembre nou la Oraviţa.

5. Fondul casei naţionale a crescut la *59.492* cor., în care se află şi valórea locului de clădire.

6. Se autoriséză biroul a cumpĕra cărţi în valóre de 200 cor. spre împărţire cu ocasia adunării generale.

Revistă esternă

Rusia sĕ reguleze singură stările din Macedonia! Marele ziariu rusesc „Novoje Vremja“ din Petersburg ocupându-se de stările din Macedonia, zice că Ruşii ştiu deja din esperienţă că privitor la Turcia acţiunile concertului european n'au avut nici-odată resultat bun. Situaţia şi raporturile Rusiei faţă cu Turcia difer mult de cele ale celorlalte state, şi de aceea Rusia trebue sĕ procédă pe *socotéla proprie* şi nu în numele concertului. Acésta o pretinde atât interesul creştinilor macedoneni, cât şi cel al creştinilor sêrbi.

Articolul din ziariul provocat mai sus se termină cu enunciaţiunea, că scopul urmărit de „concert“ faţă cu situaţia din Macedonia numai aşa va avé resultat, dacă atât elaborarea, cât şi punerea în lucrare a planurilor de reforme o ar face Rusia singură, fără amestecul celorlalte puteri.

*

O proclamaţie a sultanului. Cum se raportéză din Sofia, autorităţile turcesci împart poporaţiunii din *Macedonia* o proclamaţie a sultanului, în care e provocată sĕ stee pe pace şi sĕ aibă încredere în bunavoinţa sultanului, care deopotrivă voesce binele supuşilor sei, fără deosebire de naţionalitate ori confesiune. *Poporaţia creştină sĕ estradee deci autorităţilor armele,* pentru-ca prin acésta sĕ-şi căştige încă şi mai mult iubirea sultanului. Se mai spune în proclamaţie, că sultanul a şi ordonat deja autorităţilor, ca sĕ tracteze cu poporaţia creştină uman şi după dreptate.

Faptul că *numai de la creştini* se pretinde estradarea armelor e destul motiv pentru-ca ei sĕ nu le estradee.

*

Manifestaţie slavă în Sofia. Ziariul „Il Piccolo“ din Triest, pe basa informaţiunii primite de la corespondentul sĕu din *Sofia* resuscitéză şi susţine hotărît ştirea, că din prilejul desvĕlirii statuei ridicate în Sofia în memoria ţarului Alexandru II. va asista şi ţarul *Nicolae II,* regele *Alexandru* al Sêrbiei şi principele *Nichita* al Muntenegrului. In residenţa principelui bulgar s'au început deja lucrările pentru arangiarea apartamentelor.

Desvĕlirea se va face la 12 Septembre şi va fi adevĕrată manifestaţie slavă, fiind-că vor lua parte la ea nu numai slavii din Balcani, ci şi croaţi, sloveni, cehi, poloni şi slovaci.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmêntului VI. (Sebeş) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ în anul acesta se va ţiné în comuna Sebeşiul săsesc Joi, 15 August v., în pavilonul hotel „Central“ cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării la 11 ore a. m.
2. Raportul general al comitetului despărţĕmêntului despre activitatea sa de la ultima adunare cercuală.
3. Raportul cassariului prin care presentéză raţiociniul pe a. 1901 şi budgetul pe a. 1903.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încassarea tacselor.
6. Disertaţiuni.
7. Raportul comisiunei de sub Nr. 4.
8. Raportul comisiunei de sub Nr. 5. Statorirea budgetului pe a. 1903.
9. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală ce se va ţiné în anul acesta la Oraviţa.
10. Alegerea unui membru în comitet, devenit vacant prin depărtarea Dlui Ioan Henteş din cercul acesta.

Curenţii.

Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.

Inchiderea adunării.

Despre ce ne permitem a Vĕ încunoscinţa cu rugarea, sĕ binevoiţi a comunica acésta tuturor membrilor şi binevoitorilor deacolo ai „Asociaţiunei“.

Tot odată ne permitem a Vĕ transpune sub ./· lista membrilor din acea comună cu rugarea sĕ binevoiţi a încassa taxele pro 1902 de la membrii ordinari câte 5 fl. şi de la cei ajutători câte 1 fl; şi sĕ nisuiţi cu tot zelul de a căştiga pentru Asociaţiune şi alţi membri, încassând şi de la aceia tacsele.

Tacsele şi ofertele încassate, binevoiţi apoi a le trimite subsemnatului director cel mult până la 10 August v.

Sebeş, la 2 August 1902.

Comitetul despărţĕmêntului VI.

S. Medean director.
G. Tatar secretar.

NOUTĂŢI

Din causa *sfintei sĕrbători de mâne,* Schimbarea la faţă, *şi a celei regnicolare de poimâne, ziua regelui Sfântul Stefan, impusă prin lege, — numĕrul proxim va apăré Vineri.*

*

M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. împlinesce azi etatea de *72 ani.* Credincios dragostei şi alipirei cu cari poporul român a fost şi este faţă de casa domnitóre, serbéză şi de astă-dată însemnata zi din viéţa milostivului monarch, nu cu alaiuri, nu cu tărăboiuri (cum fac de pildă unii în jurul serbării centenarului de la naşterea lui Kossuth), ci cu inimă curată, în faţa sfintelor altare, prin rugăciuni de mulţămită Tatălui ceresc, că a binecuvêntat pe bunul monarch sĕ ajungă acéstă frumósă etate, şi prin cereri cucernice, ca sĕ-i lungiască încă mult firul vieţii, spre fericirea popórelor sale credincióse.

Acéstă însemnătate a aniversării de azi a naşterii M. Sale, pentru credincioşii bisericei române ortodoxe din Ungaria şi Transilvania e potenţată prin faptul, că azi s'a pus pétra fundamentală la catedrala archiepiscopiei şi metropoliei române ortodoxe reînviate *prin graţia M. Sale Francisc Iosif I.,* însu-şi M. Sa fiind primul contribuitor (cu 1000 de galbini) la crearea fondului pentru zidirea catedralei. Cuvine-se deci, ca toţi credincioşii metropoliei nóstre sĕ ridice la ceriu rugăciuni, pentru-ca *Dumnezeu sĕ ţină pe M. Sa Impĕratul şi rege al nostru* Francisc Iosif I. „întreg, cinstit, sănĕtos, *întru zile 'ndelungate*“.

Din partea garnisónei din Sibiiu aniversarea a fost serbată cu mare paradă militară. A séră la 8 ore musica militară a percurs stradele oraşului cântând, ear' azi diminéţă la 5 ore asemenea, în timp ce o baterie de tunuri aşezată în câmpul de esercíţiu a dat 24 salve. Comandantul de corp general campestru *Probst* a dat apoi banchet, în decursul căruia musica a cântat în faţa cuartirului comandantului, ear' când comandantul a toastat pentru M. Sa, o baterie din artileria de corp Nr. 12, aşezată în câmpul de esercíţiu, a dat 24 salve. Trupele încă au fost ospĕtate.

*

Pentru esposiţia română, ce reuniunea agricolă din comitatul Sibiiu şi reuniunea meseriaşilor români o vor arangia la tómnă, „Cassa de păstrare“ din *Sasca-montană* a donat *25 coróne.* Asemenea şi representanţa comunei *Avrig* a votat comitetului arangiator al esposiţiei *50 coróne,* care sumă sĕ fie distribuită ca premii ţerancelor cari vor espune lucruri de mână. Ear' „reuniunea femeilor din Avrig“ a hotărît sĕ îndemne ţerancele, ca sĕ-şi espună cât mai multe productul hărniciei lor în lucrul de mână. Din objectele destinate pentru esposiţie reuniunea va arangia în sala şcólei din Avrig o esposiţie provisorie.

*

Necrolog. Adânc întristaţi aducem la cunoscinţă tuturor cunoscuţilor trista veste despre încetarea din viéţă a neuitatului nostru soţ, tată, socru, cumnat şi unchiu *Ioan Macelar,* proprietar, întêmplată Joi, 14 August n. la órele 5 p. m. în al 66-lea an al etăţii. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului nostru decedat au fost aşezate spre odihnă vecinică Sâmbătă în 16 August st. n. la 4 ore după amézi în Sângătin. Neconsolabila familie.

*

Alegere de paroch. Ni se scriu următórele: „Duminecă, în 28 Iulie a. c. (10 August n.) a fost alegere de paroch în parochia Măguri, — tractul Clujului, — condusă de protopopul tractual Tuliu Roşescu, Dintrĕ doi candidaţi, *Ioan Paşca* paroch în Geaca şi *Dimitrie Muntean* paroch în Finciu, — actualul administrator parochial al numitei parochii Măguri, — acesta din urmă a întrunit totalitatea voturilor: 104. Sĕmn că administrarea de 12 ani sĕvârşită de dsa a fost spre mulţămirea poporului din respectiva parochie. Alegerea a decurs în cea mai bună ordine“.

*

Sĕ ne ucidă ca pe câni, ori sĕ ne spânzure, opinéză, „Független Magyarország“ în numĕrul 151 dto 15 August. Anume, acest bucin kossuthist atacase pe deputatul dietal *Dr. Lurtz,* pentru-că la sfinţirea steagului pompierilor din Prejmer ar fi ţinut dicţie în limba germană şi ar fi dispus musicei sĕ cânte *imnul casei domnitóre.* La acest atac Lurtz a trimis o declaraţie démnă, căreia „Független Magyarország“ făcêndu-i comentariu (după calapodul propriu) zice că „Acela care în Ungaria nu e magiar, şi mai ales acela care *nu voesce* sĕ devină magiar, *e duşman magiarimei, deci duşman patriei.* Pentru-că pămêntul acesta e Magiaria, nu ţéră săséscă ori germană. Respectăm limba maternă a tuturor naţionalităţilor (credem, mĕ rog, credem!) până când respectiva naţionalitate şi-o iubesce întrĕ marginile buneicuviinţe („tisztesség“), dl Lurtz însĕ şi bocsaşii sei soţi de principii au trecut peste marginile buneicuviinţe, cu alusie de demonstraţie, cu intenţie de tradare de patrie“ (de multe-ori a mai fost tradată sĕrmana patrie!)

„Ear' cei cari o fac acésta, *ar trebuí tocaţi în cap ca pe cânii turbaţi, ori spânzuraţi de cel mai aprópe copac*“...

Grozavi mai sunt scriblăruşii de la acest ziariu! Nici pe timpul rĕsmiriţei n'ar fi putut fi mai grozavi!

*

Earăşi execuţie cu mórte de om. La Jivan Gavrilov din Mocrin s'a presentat Joi executorul, asistat de gendarmi, sĕ cuprindă ce biet avea omul. Gavrilov s'a opus, ear' gendarmii l'au străpuns cu baionetele. După agonie scurtă nenorocitul a murit.

*

† Ana Hodoşiu. Subscrişii în numele lor şi al tuturor consângenilor aduc la cunoscinţă că preaiubita soţie, mamă, soră şi bunică *Ana Hodoşiu n. Gheaja,* în etate de 62 ani, după o fericită căsătorie de 38 ani, în urma unui morb îndelungat şi suferinţe grele, provéḑută cu SS. taine ale muribunḑilor, în 2/15 August la 11 óre din nópte, şi-a dat blândul şi nobilul suflet în mânile Creatorului. Osemintele pămêntesci se vor aşeḑa în cimiteriul de lângă biserică în 5/18 August la ora 1 p. m. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! *Iclandul-mare,* în 3/16 August 1902. *Vasilie Hodoşiu,* preot ca soţ. Laurian Hodoşiu, Rosalia M. Hodoşiu măr. Russu, Letiţia Ana Hodoşiu, Elisabeta E. Hodoşiu, Vasilie Hodoşiu, ca fii şi fiice, Stefan Russu, adm. protopresb. ca ginere. Albina Hodoşiu n. Gabor, ca noră, vĕd. Aneta Stoica n. Gheaja, ca soră. Titu V. Gheaja protopop, ca frate.

*

Strivit de copitele cailor. Un fecioraş din Beregszász în una din zilele trecute desprinḑênd caii de la maşina de îmblătit spre a 'i duce sĕ 'i adepe, a lăsat la hamuri şi rudiţa („feleharţul“). Acésta isbindu-se mereu de piciórele lor, caii s'au spăriat şi au luat'o la fugă trecênd peste un copilaş de patru ani, care tocmai voia sĕ mérgă la asilul de copii. Strivit şi mutilat de copitele cailor, mititelul a murit.

Nr. 476—1902 [148] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Almaș-Seliște**, cu salariu anual de 610 cor. și adecă în bani repartițiați în popor 300 cor., în naturale 50 mĕsuri de bucate = 150 cor., folosința unei grădini 20 cor. și 100 carĕ de lemne = 140 cor. și cuartir.

2. **Brășĕu**, cu salariu de 600 cor. și adecă: din repartiție în popor 200 cor., în lemne 106 carĕ = 212 cor., din banii bisericei elocați 130 cor., din camĕta împrumutului de la stat 58 cor.

3. **Burjuc**, cu salariu anual de 600 cor., anume: prin repartiție în popor 260 cor., ajutoriu de la stat 34 cor., folosința porțiunei de pământ 306 cor., lemne, cuartir și grădină de legumi.

4. **Glodgilesci**, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiție in popor 302 cor., în naturale 49 mĕsuri de cucuruz în preț de 98 cor., folosirea pământului școlei numit „Cetățéua“ 76 cor. și ajutoriu de la stat 124 cor., cuartir în edificiul școlei, 2 stângini lemne de foc și grădină de legumi.

5. **Godinesci** cu filia **Petresci**, cu salariu anual de 600 cor., și anume: în bani repartițiați în popor 250 cor., în naturale 150 ferdele cucuruz = 300 cor., folosința unui pământ arătoriu și fênațiu în mărime de 4 jug. în preț de 50 cor., lemne de foc și cuartir în edificiul școlei.

De la reflectanții la aceste posturi se recere, ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde a concurat spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni, despre modul de plătire al salariului, deobligați fiind învĕțătorii sĕ cânte în strană și sĕ instrueze școlarii în cântări.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu.
adm. protopresb.

---

[140] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** vacante din comunele bisericesci ale protopresbiteratului Câmpeni, și anume: 1. **Gârda-de-jos**, 2. **Lăpus**, 3. **Lăzesci**, 4. **Neagra-de-jos**, 5. **Poiana—Valea-verde**, 6. **Ponorel**, 7. **Sohodol—Peleș** (în fie-care câte un post) și 8. **Vidra-medie** (2 posturi) se escrie concurs cu terminul de *15/28 August a. c.*

Venitele sunt: salariul de câte 600 cor. din repartiție, locuință și grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ-și trimită concursul la oficiúl protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor pe basa decisiunilor respectivelor comune bisericesci.

Câmpeni, 4 Iuniu 1902.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 320/1902 [144] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român.

1. **Archita**, salariul anual 600 cor., prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.

2. **Crihalma**, salariul anual 600 cor., prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.

3. **Ródĕșiu**, salariul anual 600 cor., dintrĕ cari 480 cor. de la stat și 120 cor. prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au sĕ se presenteze înainte de alegere în vre-o duminecă ori sĕrbătóre la biserică, ca sĕ-și arete desteritatea în cântări

Concurenții au a'și așterne suplicele lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Cohalm, în 29 Iulie 1902.

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter

---

[146] 2—3

Árlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézetben elhelyezett betegek és alkalmazottak részére *a jövő 1903 évi január 1-től december 31-ig* terjedő időben szükséges *kenyér és zsemlye szállitására* ujabb pályázatot hirdetek.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 165. 166. és 167. számaiban és az intézeti gondnok irodájában megtekinthetők.

1 koronás bélyeggel ellátott magyar nyelven szerkesztett és jól lepecsételt ajánlatok a *folyó hó 26-án d. e. 10 óráig* alolirott helyen benyujtandók.

Nagyszeben, 1902. augusztus 12-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Nr. 461/1902 prot. [139] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** vacante din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. **Feldióra**, cu salariu 600 cor., solvite anticipative, anume:
   a) 520 cor. de la biserică, ear' 80 cor. din cassa alodială cu drept de pășunit pentru 6 vite;
   b) pentru ¼ jugĕr grădină 10 cor.;
   c) relut de cuartir 60 cor.

Dreptul de cuincuenal numai atunci îl va primí învĕțătoriul definitiv după ce va serví la școla acésta 5 ani neîntrerupt.

Invĕțătoriul ales este obligat a ține cu ceialalți 2 colegi școla de repetițiune.

Asemenea Dumineca și sĕrbătórea va cânta rĕspunsurile de la Sf. liturgie cu elevii de școlă pe cari are a-i conduce cu ceialalți colegi în rînd la biserică.

2. **Tărlungeni**, cu salariu anual de 600 cor.: solvibile în rate lunare decursive și relut de cuartir. Cuincuenalele se vor computa după cinci ani de serviciu neîntrerupt de la instituirea lui definitivă.

De la concurent se cere a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și înainta suplicele lor la subscrisul oficiu, în terminul indicat, instruite conform legei.

Brașov, în 24 Iuliu, 1902.

Oficiul protopresbiteral al Brașovului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 440/1902 [136] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Iliei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bacea** cu filia **Civeș**. salariu anual 600 cor. din repartiție în popor, cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.

2. **Certejul-de-jos** cu filia **Coajă** cu salariu de 600 cor., și adecă: 441 cor. din repartițiune în popor; din camĕta împrumutului de la stat 86 cor., pentru lemne de foc 73 cor. și cuartir liber.

3. **Gialacuta** cu filia **Căbesci**, cu salariu 600 coróne și adecă: în bani repartițiați în popor 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor., venitele cantorale 60 cor., lemne de foc 3 stângini = 60 cor., cuartir și grădină de legumi.

4. **Ilia**, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiție în popor 540 cor., eventualele venite cantorale ca honorar circa 60 coróne,

5. **Têrnava**, cu salariu anual de 600 cor. și anume: în bani din repartiție în popor 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor. venitele cantorale 60 coróne, 3 stângini lemne de foc = 60 cor., cuartir și grădină de legumi.

De la reflectanții la aceste posturi se cere ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde a concurat spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, deobligați fiind învĕțătorii sĕ cânte în strană și sĕ instrueze școlarii în cântări.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia-murĕșană, la 18 Iulie 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu
adm.prot.

---

[142] 2—2

Licitațiune minuendă.

Comitetul parochial din Geoagiul-de-jos (joseni) dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **renovarea bisericei** gr. or. deací.

Licitațiunea va avé loc în biserica din Geoagiul-de-jos (joseni, Algyógy) la 10 ore a. m. în ziua schimbării la față (6/19 August) a. c.

Preliminariul de spese aprobat de P. V. Consistoriu archidiecesan la 22 Iunie a. c. sub Nr. 6576 Epitr. precum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr. or. diu Geoagiul-de-jos.

Prețul strigării este de 1572 cor. 55 fil., ear' doritorii de a intreprinde acest lucru trebue sĕ dovedéscă că au licență pentru astfel de întreprinderi și sĕ depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre, cari rĕmân în cassa bisericei până după colaudare.

Geógiul-de-jos (Algyógy), 10 August 1902.

Pentru comitetul parochial:

Luca Botean
paroch gr. or.

Nr. 518. [143] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** definitivi în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rogoz**, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. de la stat, și 200 cor. de la popor, cuartir și lemnele de foc.

2. **Peteritea**, cu salariu de 600 cor., din cari 500 cor. de la stat și 100 cor. de la popor, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Solnoc posta ultimă Oláh-Lápos, în terminul deschis și sĕ aibă cunoscință deplină în cântările bisericesci.

Cupșeni, în 25 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

S. Cupșa
protopresbiter.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Atelier de lăcătușerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscința onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulți ani în cele mai renumite ateliere din monarchie și străinătate, ca al dlui **Valerian Gillar**, lăcătușul de artă și construcție al curții ces. și reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătușerie de artă și construcție

în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparținĕtóre acestei branșe, precum:

Porți de fer, balcóne, terase,
galerii, grilajuri de scări și **morminte, marchise,**
antreuri, luminătóre,
case pentru flori (florării) etc. etc.

în ori-ce stil și după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice și mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de solid lucrate și cu prețurile cele mai moderate.

Sperând că P. T. public mĕ va onora cu numĕróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuș român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă
Eremie Purece
măestru lăcătuș.

[69] 9—10

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 6—52

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Sâmbătă 10/23 August 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

De la Ischl.

Sibiiu, 22 August n.

Sâmbătă au fost ambii ministri-presidenţi la Ischl pentru a face raport Maiestăţii Sale despre stadiul în care se află *chestia pactului*, cea mai arḑětóre astăzi dintrě tóte chestiile de mportanţă, aflătóre la ordinea zilei.

Monarchul i-a primit în lungi udienţe pe amêndoi, întâiu pe Dr. *Körber*, prim-ministrul Austriei, apoi e ministrul-president ungar *Széll*, ear' n urmă pe amêndoi împreună, lăsându-i sě confereze două ore întregi, în presenţa Maiestăţii Sale.

Natural, cě detalii despre cele vorbite şi hotărîte la Ischl nu se cunosc; cu tóte acestea însě se asigură din partea celor bine informaţi, că chestia pactului a mers earăşi ceva mai nainte, şi că în curênd se póte aştepta desnodămêntul final.

Ziariul *„Pester Lloyd“*, al cărui şef-redactor, dl Dr. *Falk*, se afla pe vremea aceea asemenea la Ischl şi pe care ministrul-president al Ungariei l-a onorat cu o visită, e în měsură a puté anunţa, că starea actuală a lucrurilor n chestia pactului e destul de mulţămitóre. Cu privire la pedecile cari esistau până acuma s'a ajuns la o desěvêrşită înţelegere întrě şefii celor două guverne, şi divergenţe de păreri nu mai esistă întrě ei referitor la *pact*, ci numai cu privire la *tarifa autonomă vamală*, dar' şi acestea sunt de aşa natură, că uşor vor puté fi delăturate.

Prim-ministrul ungar a trebuit sě facă unele concesiuni, dar' în schimb a făcut şi colegul seu din Austria alte concesiuni, şi astfel e de crezut, că nici unul nici altul nu a jertfit prea mult din interesele statului pe care 'l represintă.

Astăzi se întrunesc de nou în Viena ministrii-presidenţi şi ministrii de resort pentru a discuta mai departe, ca cât mai curênd pactul sě potă fi perfecţionat, fiind-că nu peste mult se întrunesce senatul imperial austriac, în faţa căruia prim-ministrul *Körber* vrea sě păşéscă numai de cât după deschidere cu faptul împlinit al reînoirei pactului vamal-comercial cu Ungaria.

Din tóte cele publicate zilele acestea în chestia pactului, din partea celor bine şi mai puţin bine informaţi, ni-am câştigat convingerea, că cadrele sunt deja aflate pe séma nouei învoeli vamale-comerciale, şi tot ce mai lipsesce sunt numai unele aměnunte, unele detalii, cu privire la *formă*, cari însě, dată fiind *voinţa* din ambele părţi, vor fi aflate şi ele în curênd.

Şi de dorit ar fi sě se afle cât mai curênd, dându-se resolvare acestei chestiuni de caracter curat economic şi de o importanţă fundamentală pentru comerciul şi industria ambelor state dualiste, astăzi în stagnare, atât dincóce cât şi dincolo, tocmai din motivul nesiguranţei ce a esistat până acuma cu privire la reînoirea raporturilor de comunitate economică întrě Austria şi Ungaria.

De dorit ar fi mai departe, ca fiecare guvern sě aibă în vedere numai dreptatea şi echitatea, şi sě nu céră nici unul jertfe pe cari statul celalalt nu le-ar puté aduce fără perderi simţitóre materiale, pentru-că în casul acesta reînoirea pactului ar fi binecuvêntare numai pentru una dintrě părţile contrahente, pe când pentru cealaltă ar fi curată nefericire. Şi fiind-că tóte tratările în chestia reînoirii pactului decurg sub controla Maiestăţii Sale, suntem firm convinşi, că numai pe basele dreptăţii şi ale echităţii se va face legarea nóuei învoeli, şi motiv de nemulţămire nu se va da popórelor din nici unul dintrě statele contrahente când vor fi puse în posiţia de a cunósce în tóte aměnuntele sale noua învoială la care se lucră şi se drege de atâta bunătate de vreme. Un domnitoriu drept cum e domnitoriul nostru, nu póte sě-şi dee învoirea la legarea unui pact *altfel* contemplat, fie din una, fie din ceealaltă parte. De aceea ziarele patriotice, cari alarméză opiniunea publică magiară cu fel şi fel de combinaţiuni, fac rěu serviciu causei, guvernului şi statului pe care vreau sě-l mântuiască de o primejdie închipuită.

Loialitatea kossuthistilor. „Független Magyarország“ ia şi el notă despre ziua natală a M. Sale împěratului şi rege al nostru, scriind următórele: „Azi şi-a serbat regele a şeptezeci şi treia (72, nu 73) aniversare a nascerii sale. In capitală ziua a trecut întrě obicinuitele serbări. Soldaţii au serbat pe lângă „adânc impresionătórele“ [1] sunete ale lui Gotterhalte“.

Asta cu litere měrunte. Imediat după acésta urméză, cu litere mari şi în fruntea colónei (la noutăţi), următórea:

„Ferencz József“ [2] şi Goneril. „Magyar Hirlap“ face azi plăcere cetitorilor sei cu o succésă parabolă. In articolul prim scriind despre ziua natală a regelui: pe *Ferencz József* il asémănă cu *Lear*, care faţă de Ungaria nutresce aceleaşi sentimente, cum prototipul seu (ősképe) din tragedie le avea faţă de *Goneril*. Toţi cari cunosc cap'd'opera lui Schakespeare, în care bětrânul rege implóră blăstěmul ceriului asupra Gonerilei şi cari cunosc afacerile politicei magiare, trebue sě recunóscă lui „Magyar Hirlap“ că a nimerit în cap cuiul. Căci într'adevěr blăstěmarea Gonerilei nu e mai gravă de cât faimósa zicere a regelui, că *zadarnic a trăit* dacă va succede Ungariei, ca prin eluptarea independenţei economice sě apuce pe calea fericirii. Şi că tocmai un ziariu guvernamental a iscodit potrivita comparaţie cu Goneril, dă afacerii cu atât mai mare însemnătate. Nu pricepem însě, că după acésta curagiósă spunere a adevěrului stimata colegă totuşi mai póte sě laude pe regele.“

Atâta! Observăm însě, că „stimata“ kossuthistă pervertéză înţelesul parabolei, intenţionat. Regele *Lear*, din tragedia cu acest titlu, atât de mult şi-a iubit pe fiică-sa Goneril, că i-a predat ţara şi tronul încă până era în viéţă. Goneril însě drept mulţămită a prigonit pe tatăl ei, pe Lear, şi l'a desmoştenit de tóte, aşa că la adânci bětrâneţe nenorocitul se aţinea prin codri şi trăia mai rěu de cât un cerşitoriu. Intr'o nópte cu vifor, bětrânul — în codru, sub ceriul liber — *amărit de nerecunoscinţa fiicei sale* implóră asupra ei blăstěmul ceriului. M. Sa împěratul şi rege al nostru *nu a implorat nici-când blăstěm asupra Ungariei* (recte: asupra Magiarilor), deci comparaţia merge numai până la nerecunoscinţa fiicei Goneril faţă de tatăl ei.

Ministru al căilor ferate. Ziarele din capitală spun, că cercurile competente ungare se ocupă serios cu ideia înfiinţării unui ministeriu special al căilor ferate, aşa cum s'a întrodus şi în Austria înainte cu câţiva ani. De present, agendele acestea aparţin ministrului de comerciu şi comunicaţiune.

Maxime

rostite cu ocasiunea punerii petrii fundamentale la catedrala din Sibiiu.

„Intemeieze-se biserica acésta întru mărirea marelui Dumnezeu şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos.“

Ioan Metianu
Archiepiscop şi Metropolit.

*

„Intru consolidarea metropoliei şi prosperarea naţiunei române.“

Parteniu Cosma
Directorul „Albinei“.

*

„Cine e Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru! Tu eşti Dumnezeu, carele faci minuni.“

Mateiu Voilean
asesor consist.

*

„Vecinică şi mai trainică de cât acest granit sě fie tăria legii românesci.“

Dr. Miron E. Cristea
Archidiacon, asesor cons.

*

„Vecinic sě fii scut tare pentru credinţa şi limba neamului.“

Nicolae Ivan
Asesor consist.

FOIŞÓRĂ

Bětrân!..

de

E. Bénézit.

(Fine.)

El sě se căsătoréscă cu Cecilia?... Haida de!... Dar' cu cât se gândeşte, cu atât i-se pare acésta mai puţin estravagant... Şi apoi, ce a descoperit d'odată?... Că iubeşte pe tinera fată... Da, o iubeşte cu un amor sincer şi profund!... Mica zînă i-a renoit şi inima: ea a redat tinereţa acestei inimi pe care el o credea mórtă.... Ah! dacă bětrâna prietină ar fi spus adevěrul, dacă Cecilia l'ar iubi!...

Atunci, iată-l, îngrijindu-şi toaleta mai mult, părăsindu-şi pipa: redevine tiněr cu tot-adinsul... Fata căpitanului e încântată şi i-o spune... Numai de cât bucuria sa nu mai cunóşte margini, şi în entusiasmul sěu dragostea sa debordéză.

Cecilia îl ascultă mişcată, cu un adorabil suris pe buze.

Ea a zis „da“, într'o pornire de recunoştinţă înduioşată, şi şi-a pus cu lealitate mâna în aceea a binefăcětoriului ei.

Negreşit, ea 'l iubeşte! sau cel puţin crede că-l iubeşte!.. Nu e el óre un model de bunătate? de onóre? Nu-i datoreşte ea óre viéţa?... mai mult de cât viéţa?... Şi în sinceritatea inimei sale ea e fericită că póte da fericirea ce i-se cere.

Căsătoria se va face la tómnă, — la sfêrşitul doliului ei.

Din acest moment Mariu Tournier e prost şi delicios, ridicol şi încântător. A părăsit căsuţa spre a se muta într'un hotel din împrejurimi, şi vine în tóte zilele, după amiazi, sě facă curte logodnicei sale.

Florile cele mai rari, surprisele cele mai delicate fac tinerei fete o atmosferă de bucurie şi adoraţiune. Şi de câte-ori primeşte pe logodnicul ei, privirea 'i e plină de o dulcéţă nesfêrşită, surisul nespus de prietinos.

Dar'... dar', de câteva zile, de ce, de ce, de îndată ce grila grădinei se reînchide în urma lui Mariu, de ce surisul se şterge, ear' ochii i-se acopěr de tristeţă?...

De ce?

Vara e pe sfêrşit; momentul atât de mult dorit se apropie... Mariu urméză sě atingă, sě-şi trăiască visul!... Séra călduţă învălue căsuţa în umbra sa... Logodnicul pătrunde în grădină; nici o lumină nu apare la ferésta salonului.

— Sě fie óre bolnavă? se gândeşte el.

Cuprins de nelinişte, înaintéză... Un sgomot de voci îi isbeşte urechia... Cu inima strînsă de o bănuială atroce ascultă, lângă ferésta... E vocea Ceciliei... Dar' cealaltă?...

Cealaltă?... Ah! îşi aduce aminte! E vocea fiului bětrânei dómne, vecina sa, un tiner architect de viitor, care a venit sě petrécă sfêrşitul verei la mamă-sa...

Mariu, perdut, înţelege totul... Cele două fiinţe tinere s'au vědut, s'au iubit... Faptul e acì, logic şi brutal!...

Ce zic ei?

— Sunteţi crud, pronunţă vocea Ceciliei; eu nu pot fi soţia d-vóstră... ştiţi bine!

— Eu ştiu că urěsc pe acest bětrân! murmură tiněrul.

— Tăceţi, Robert, ceea-ce spuneţi e odios!

— Urăsc pe acela care-mi sdrobesce viéţa!

— Mě iubeşte... şi eu îi datorez totul... I-am dat cuvêntul.... Şi am sě 'l ţin.

— Dar' e de 'nebunit!... Suntem tineri, avem drept la viéţă... Voiu merge sě strig acestui om că vě iubesc, că mě iubiţi!...

— Mě veţi lăsa se-mi îndeplinesc datorinţa până la capět, Robert, căci altminteri nu mě iubiţi după cum ziceţi!..

*

Mariu Tournier se depărtéză; reîntră în camera sa de la hotel!... Se clatină ca un om beat... Bětrân!... Adevěrul eací, în acéstă oglindă care-i reflectéză figura; adevěrul e acì, în acest pěr cărunt, în acéstă, frunte încreţită la tîmple!... Cum a putut óre sě uite de sine până în acest punct?... Sěrman nebun!.... putea ea óre se 'l iubéscă vr'o dată cu adevěrat?

Ce nópte oribilă a petrecut! Suferinţa sa fù mai rea de cât aceea pe care o îndura când Cecilia a voit sě-l părăséscă. Astăzi, de altminteri, e tot despărţirea, dar' o despărţire fără leac!

Cine n'ar fi deplâns pe acest nenorocit?

Dar', cu tot chinul sěu, el a comprimat pornirile acestei inimi rěmase tiněră, cu toţi anii ce s'au scurs, ca un vulcan sub zăpadă, — şi Mariu Tournier va şti sě fie un erou aşa cum înţelege el eroismul.

— Copila mea, zise el tinerei fete a doua-zi — şi vocea-i era cam alterată, — m'am gândit bine şi am înţeles că eu nu sunt făcut pentru căsătorie.... şi apoi.....

---

[1] In textul magiar încă e citat, indicând batjocură la adresa *imnului*.

[2] Fără nici o indicaţiune, ca-şi-cum nu de *M. Sa* ar fi vorbă, ci de un nimenea, pe care nu 'l consideri vrednic sě-i dai nici o atenţiune.

De ale „Asociaţiunei“.

Adunarea cercuală a despărţěm. Sělişte.

— Raport special al „Telegr. Rom“. —

Sělişte, 30 Iulie v.

(Urmare şi fine.)

Conclusele adunărei.

Pe basa raportului general, adunarea a enunţat următórele concluse.

Apróbă raţiociniul presentat de cassariul despărţěmêntului, *Dumitru Lăpědat.* Din acest raţiociniu se vede că despărţěmêntul a avut în anul trecut 35 *membri ordinari*, de la cari s'a încassat suma de 350 cor, ear' de la mai mulţi *membri ajutători* s'a încassat 50 cor. Membru fundator e unul, ear' membri pe viaţă sunt 9. S'a aprobat de asemenea şi budgetul anului viitor.

Infiinţarea unei şcóle reale, comerciale sau civile în Sělişte e o dorinţă generală şi lipsa ei e simţită, de aceea adunarea generală apróbă în principiu ideia sulevată de dnii Decei şi Muntean şi la propunerea membrului D. Lăpědat autoriséză comitetul, ca la proxima adunare generală sě presenteze în acésta chestie o propunere concretă, care sě cuprindă caracterul şcólei precum şi modalitatea de financiare.

Premiile destinate pentru femeile din raionul despărţěmêntului, cari se vor distinge în ale *legumăritului*, le-au dobândit: *Maria N. Iosif* soţie de învěţătoriu în Aciliu, şi ţěrancele *Maria N. Lazar* jun. şi *Maria N. Lazar* sen., ambele în Gurarîului. Suma acestor premii (à 10 cor.) a rěmas sě fie distribuită premiatelor prin parochii din respectivele comune, în mod sěrbătoresc, aşa ca şi prin modul acesta sě se ajungă la popularisarea *„Asociaţiunei“*.

Se ia cu placere la cunoscinţă raportul comisiunei pentru acuirarea de membri noi şi încassarea de taxe, din care se constată că s'au încassat vre-o 300 cor.

S'a ascultat cu atenţiune *disertaţiunea* ţinută de *D. A. Mosora* despre folosul şi însěmnătatea *reuniunilor* în general şi însěmnătatea şi folosul *„Asociaţiunei“*, a cărei ţintă principală este: „a pregăti şi căştiga poporului nostru o basă sigură în tóte ramuriie de viéţă, cu un cuvênt, a-l face *fericit materialicesce şi sufletesce*“. A mai vorbit în special despre reuniunile de agricultură, de consum, meseriaşi şi de înmormêntări, apelând la îmbrăţişarea şi spriginirea acestora.

După ce au fost însărcinaţi cu verificarea procesului verbal: dnii Dr. N. Comşa şi Constantin Herţia, numěrosul public a plecat întreg din biserică spre a visita

Esposiţia.

In o sală spaţiósă a edificiului şcolar era arangiată cu multă măestrie şi în mod fermecětor o esposiţie de ţěsături şi alte lucruri de mână. Toţi păreţii şi mesele întinse pe lângă ei, erau pline de feţe de mese, stergare, covórě, cămeşi bărbătesci şi femeiesci, feţe de perini, brîuri şi fel de fel de lucruri de mână, ţěsute din lână şi din bumbac, sau cusute cu mâna cari de cari mai frumóse. Arangiatórele, dómnele şi domnişórele din Galeş, merită specială laudă pentru munca grea cât de bine, ce o au prestat întru arangiarea acestei esposiţii.

Un juriu compus din mai multe dame a esaminat cu deamănuntul obiectele espuse şi a hotărit a se distribui următórele premii: Lui Dumitru Lupea (pânzar) 6 cor., Elisavetei B. Stănilă (ţěsături de lână), Paraschivei G. Antonie (chindeie şi mese de culme), Anei I. Drăgan (cămeşi), Paraschivei I. Bogăţan (brâne şi pânză), Anei I. Răceu (pânză), Mariei Muntiu (feţe de mese) şi Paraschivei Marcu (feţe de mese) câte 2 cor.

Iţi era mai mare dragul sě privesci cum ţěrancele premiate, eşind din mijlocul mulţimei se apropiau cu mândrie şi primeau din mânile d-lui director al despărţěmêntului modestul premiu. Dl director la rêndul sěu fie căreia i-a adresat cuvinte de laudă şi îmbărbătare, ear' publicul le aplauda.

Banchet şi joc.

Era deja ora $1^1/_2$ când dl director al despărţěmêntului în mijlocul unor furtunóse ovaţiuni declară adunarea de încheiată. La învitarea fruntaşilor locali, óspeţii presenţi trec în o altă sală a şcólei, frumos împodobită cu verdéţă şi tablouri, unde era făcută pregătirea pentru servirea unui banchet. Mâncările bune, gustóse şi în abundanţă, se servesc cu acurateţă de fetele fruntaşilor nostri ţerani din localitate. Toastele, de sine înţeles, încă nu au lipsit. Şirul lor a fost destul de lung. Animaţie şi veselie a dominat întreg decursul banchetului.

La orele 4 ridicându-se masa, publicul a mers în pădurea din apropiere numită „Bercul junilor“, unde tinerimea din loc arangiase o petrecere cu joc, care apoi, înoptându-se, s'a continuat în sala şcólei. Public fórte numeros, animaţia la culme! In pausă s'a jucat cu mult foc şi desteritate jocul nostru naţional „Căluşeriul“ de către şepte feciori chipeşi.

Tóte au un început şi un sfêrşit! Aşa şi serbările din Galeş pentru unii mai târḑiu pentru alţii mai de timpuriu se încheiară. Toţi însě câţi presenţi am fost la acéstă adunare şi la serbările arangiate în jurul ei, neam depărtat ducênd în inimile nóstre frumóse şi dulci suveniri.

De încheiere îmi ţin de plăcută datorinţă a aduce laudă poporului şi fruntaşilor din Galeş pentru buna primire făcută pionerilor culturei.

Sě trăiască!

D. A. Mosora.

Revistă esternă

Generalii Burilor la regele Edward. Luni s'a întêmplat întâlnirea generalilor *Botha, De Wett* şi *Delarey* cu regele *Edward VII.* al Angliei la Cowes, pe yachtul regelui. Audienţa a durat cincisprezece minute. Regele li-a lăudat eroismul şi perseveranţa în decursul rěsboiului şi li-a mulţămit pentru tractarea umană cu răniţii englezi. Despre politică nu a fost vorbă. De la regele au fost învitaţi la regina, care i-a primit fórte afabil şi atât la sosire, cât şi la plecare a dat mâna cu ei.

Mai remarcabilă a fost însě primirea ce li-a făcut'o poporul englez când au sosit la Londra. Nici Roberts, nici Kitchener n'au avut aşa primire entusiastă. Erau aclamaţi şi sěrbătoriţi ca-şi-cum ei ar fi fost generalii oştirii engleze, ceea-ce cercurilor oficiale nu li-a fost tocmai pe plac. De altcum generalii buri au observat atitudine fórte reservată, din ce cercurile politice deduc că nu colectarea de bani pe séma familiilor bure sěrăcite în rěsboiu e adevěrata misiune a călětoriei lor în Europa, ci alta, póte fórte decisivă pentru viitoriul Africei de sud. In acéstă nedumerire asupra misiunei lor politicianii englezi sunt întăriţi şi prin faptul, că contrar programului statorit înainte, *n'au asistat la revista flotei.* Se spune, că au abstat de la acésta în urma unor ştiri importante primite din Olanda.

Nr. 7542 Scol.

CONCURS

Din fondurile archidiecesane cu finea anului şcolar 1901/2 au venit în vacanţă următórele **stipendii**:

Din *fundaţiunea Moga* un stipendiu de 1000 corónе, eventual două câte de 500 cor., pentru tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză la universitate drepturi sau filosofia, cu purtări bune şi sunt lipsiţi de mijlóce.

2. Din *fundaţiunea Cologea* un stipendiu de 120 corónе pentru tineri greco-orientali români din archidiecesă, cari studiéză, au purtări bune şi sunt lipsiţi de mijlóce.

3. Din *fundaţiunea Peiovici* un stipendiu de 100 cor., tot sub condiţiunile de sub p. 2.

Concursele sě se trimită la Consistoriul archidiecesan în termin de 30 zile de la prima publicare, prověḑute cu urmatórele documente:

a) carte de botez, cu observarea parochului respectiv, că petentul şi aḑi este greco-oriental;
b) testimoniu şcolar;
c) atestat de paupertate;
d) alte eventuale documente de recomandare.

Concursele întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat şcolar, ţinută la 1 August 1902.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

Esposiţiile industriale din Sibiiu.

(*Termin prolungit*).

Prin adresa nóstra cu data 20 Iulie n. c., am rugat primăriile nóstre comunale, respective oficiile parochiale, ca în scopul asigurării bunei reuşite a esposiţiilor nóstre industriale, ce se vor arangia în luna Octobre c. aici în Sibiiu, sě binevoiască:

1. a lucra la instituirea a câte unui comitet din femeile fruntaşe, cari sub conducerea celei mai cu vază din comună sě adune pe lângă consemnare obiectele vrednice de espus;

2. a crea din mijlócele comunei câte unul sau mai multe premii în bani, premii ce sě pórte numele comunei şi sě se decérnă fie pentru produse din industria profesională, fie din cea de casă;

3. a stărui pe lângă junii (feciori şi fete) din comună sě se deprindă sub conducerea celui mai destoinic în jocurile usitate în comună, cu cari sě se producă la sěrbările împreunate cu esposiţia, şi în fine

4. a ne transpune până *la 15 August a. c.* raport despre tóte cele duse în îndeplinire.

Avênd în vedere, că din mai multe părţi suntem rugaţi sě amânăm terminul pentru înaintarea raportului — ne luăm voe a vestí pe toţi pe cari îi priveşte, că prelungim prin acésta terminul de 15 August până la 1 Septembre n. c.

In ce privesce îndeosebi esposiţia din industria profesională (meserii), la acésta se primesc ca esponenţi meseriaşi de ai nostri din ori-care localitate, cu adaosul însě, că esponenţii afară de Sibiiu nu vor primì premii, în afară de casul că vre-unul din institutele nóstre de credit sau din comunele nóstre destinéză premiile de ele create anume pentru meseriaşii din partea locului.

Diplome însě vor primí toţi.

Disposiţiunile privitóre la trimiterea obiectelor etc., le vom publica ulterior.

Sibiiu, 5/18 August 1902.

Pentru comitetul aranjator al esposiţiei:

Demetriu Comşa
presid. Reun. agricole.

Victor Tordăşianu
presid. Reun. meseriaşilor români.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

In sensul §§-lor 23 şi 26 din statute membrii *„Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“* se convócă în *adunare generală ordinară* la Oraviţa pe zilele 14 şi 15 Septembre st. n. 1902.

Programul adunării este:

Şedinţa primă.

Dumінecă în 14 Septembre st. n. 1902, la orele 11 înainte de amiazi.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaţilor presenţi.
3. Raport despre activitatea comitetului central în anul 1901.
4. Alegerea comisiunilor:
   a) pentru examinarea raportului general;
   b) pentru examinarea raţiociniului pe anul 1901 şi a proiectului de budget pe anul 1903;
   c) pentru înscrierea de membri.
5. Propuneri eventuale.

La orele 5 după amézi şedinţa festiv a secţiunilor scientifice-literare.

Şedinţa a doua.

Luni în 15 Septembre st. n. 1902, la ore 10 înainte de amiazi.

Ordinea de zi:

1. Raportele comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru proxim adunare generală.
3. Disposiţiuni pentru verificarea proceselor verbale.
4. Inchiderea adunării generale.

Se observă că eventualele propuneri au sě fie presentate în scris presidiului Asociaţiunii (în Sibiiu, Str. Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 16 August 1902.

Dr. Alexandru Mocsonyi,

Dr. Ilie Be
secretariu II

De la gimnasiul din Brad.

Anunţ.

Anul şcolar 1902—1903 la gimnasiul nostru român gr. or. din Brad se va începe în 1 Septembre st. vechiu. Inscrierile şi esamenele de emendare se vor face din 1—5 Septembre v., ear' elevii din cl. IV. gimn. cari au obţinut câte 1 nes. au a se presenta la esamenul de emendare în 13 şi 14 August st. v.

Tinerii cari doresc a fi primiţi în cl. 1 gimn. sau şì în clasele normale adnectate, — sunt datori s se presenta la direcţiunea gimnasială, însoţiţi de părinţii sau tutorii lor şi prověḑuţi cu „Estrase“ de botez, cu Testimoniile şcolare din semestrul ultim, eventual şi cu adeverinţă de revaccinare.

In cl. 1 gimnasială se primesc numai acei elevi cari au împlinit etatea de 9 ani, dar' nu sunt mai bětrâni de 12 ani.

In privinţa primirei sau neprimirei elevilor mai bětrâni de 12 ani, decide conferenţa profesorală.

Se atrage deci la acest loc atenţiunea părinţilor a-şi aduce de timpuriu pe fiii lor la şcólă, ear' nu după ce trece preste etatea prescrisă de lege.

Elevii din şcólele poporale se vor supune unui esamen, şi se vor primí după pregătirile lor în cl. III. sau a IV. normală, eventual chiar şi în I. gimnasială.

Gimnasiul nostru de-şì nu dispune de capitale mari, totuşi oferesce elevilor sei mai multe favoruri.

I. Didactrul, preste tot, e fórte moderat. --- In cl. III. normală nu e chiar nimic; în cl. IV. norm. numai 6 cor. la an.

In gimnasiu, elevii de rel. gr. or. şi gr. cat. din tractatele Bradului şi Halmagiului solvesc 16 cor. la an; străinii 24 cor.; pentru bibliotecă şí unii şí alţii 2 cor., ear' în fondul elevilor morboşi 1 cor.

Aceste tacse se solvesc sau deodată, cu ocasiunea înscrierei, sau în două rate, jumětate la început, jumětatea a doua în luna Februariu.

„Elevii sěraci, diligenţi şi cu purtare morală bună, se scutesc de la solvirea didactrului“.

---

iertaţi-mě... dar'... nu vě iubesc aşa cum credeam.

Aceste ultime cuvinte nu au fost de cât o suflare; dar' bravul om îşi regăsì repede energia, şi cu ochii în ochii Ceciliei, resolut de voinţa sa redobândită, adăogà:

— Vě înapoez cuvêntul ce mi-aţi dat!

Fórte mişcată tinera fată murmurà:

— Nu vě înţeleg, amicul meu...

El o privì cu aceeaşi privire, şi punênd un deget pe buze.

— Sst! făcù el

Apoi, forţându-se a suride:

— Sě-mi zici „tată“!..! vrei??

Tinera fată înţelese tótă admirabila abnegaţiune ce conţineau aceste cuvinte.

— Ah! tată! cât eşti de bun, strigà ea.

Şi acum, zise el cu bunul seu ris din zilele fericite, dacă am învita la masă pe vecinul nostru?...

Ea lăsà sě 'i cadă capul pe umĕrul binefăcĕtorului ei, închiḑênd ochii spre a-şi ascunde bucuria, de frică sě nu-i facă rěu...

*

...Mariu Tournier, bětrânul rentier a deschis tocmai grila grădinii sale, după ce a lăsat, după cum am věḑut la începutul acestei povestiri, pe fiica-sa adoptivă cu bărbatul ei... Invělue casa într'o privire tristă... Intră; e tăcere... Privighitórea călětóre a plecat; când va reveni, nu va mai fi aceeaşi... Totul e sfêrşit.

II. Elevii, în cas de morb primesc medicină gratuită şi se cercetéză gratuit prin medicul institutului nostru.

III. Toţi elevii diligenţi sěraci şi cu purtare morală se bucură de ceva favor, sau se eliberéză de didactru, sau se primesc la „Masa studenţilor“, sau primesc ajutóre în bani, sau din ofertele de la societatea de credit şi de economíi „Crişana“ din loc, din fundaţiunea „Şaguna“, sau din fondul de „Premii“, cari sunt tot atâtea isvóre modeste ale institutului nostru.

Pe basa acestor favoruri mě adresez cătră M. On. D. inspectori districtuali şi directori şcolari, rugându i cu tótă onórea, ca: în interesul poporului nostru şi al tinerimei nóstre şcolare, sě binevoiéscă a sfătuí pe părinţii elevilor sě-şi trimită fiii la timpul prescris de lege, la institutele nóstre de învěţământ din loc, în gimnasiu, unde se împărtăşesc de mai multe beneficii, sau şi în clasele normale, unde au a se pregăti bine, şi li-se pune basă solidă pentru continuarea cu succes a studiilor, în clasele gimnasiale.

Prelângă acestea cu tótă onórea sum Al M. On. D. Inspectori districtuali şi directori şcolari.

Brad, în 27 Iunie 1902.

stimător:
Georgiu Părău
dir. gimnas.

Urmările alcoholului

de **G. Coşbuc.**

(Urmare.)

Acum sě facem o socotélă a ómenilor câţi muncesc pentru alcohol. Sě luăm întâiu pe acei ce muncesc pentru viile lor.

Cultura viilor este un jaf pe socotéla altor culturi. Viile cer muncă multă, braţe cari sunt sustrase agriculturii şi altor ocupaţiuni. Viile cer îngrăşăminte, un material care de asemenea e sustras altor culturi, a porumbului ori a grâului, căci îngrăşămintea ce ar trebui date câmpului cu porumb şi grâu o dăm viilor. Câţi ómeni sunt ocupaţi în vie, cu săpatul, cu culesul strugurilor, cu storsul vinului, câţi ómeni cu ferberea şi destilarea ţuicei!

Dar' asta e nimica tótă. Sě ne ducem cu gândul la fabrici, la cârcime, la băcănii. Sě numěrăm pe lângă producětorii de alcohol, pe toţi lucrătorii cari se ocupă cu fabricarea de unelte agricole pentru câmpiile cu cereale destinate alcoholului, cu fabricarea de maşini, lucrătorii ocupaţi cu clădirea de fabrici şi de cârcime, mulţimea de lucrători ocupaţi la fabricile de bere şi de alcohol. Numěraţi regimente întregi de negustori de vinuri, de comisionari, de „voiageri“, cari se ocupă cu rěspândirea alcoholului, numěraţi regimentele de cârcimari, de chelneri, de chelneriţe, de băeţi de prăvălii, de ómeni în serviciu pe la bererii şi cârcime. Câtă muncă adunată, câţi ómeni! Trebue sě recunóscem, că o parte însemnată — póte a zecea parte — din suma totală a ómenilor civilisaţi muncesc în sudórea feţei lor, zi cu zi şi an cu an, în grabă nepotolită, ca sě producă otrava şi s'o împartă. Şi cu toţii o consumă, ca sě-şi nimicéscă puterile de muncă, toţi se grăbesc sě-şi golécă pungile, ca sě umplă spitalele şi casele de nebuni şi temniţele!

Asta sě fie, într'adevěr, cea mai vrednică ocupaţiune a popórelor civilisate? Munca culturală de mii de ani a omenimii cu asta trebue sě se isprăvéscă? Dumnezeu ni-a promis sě nu mai înece lumea cu potop. Vrea lumea sě piară acum înecată în rachiu?

După înfrângerea lor de la 1870, Francezii au dat legi contra necumpětului în běutură. Lucru mare nu sunt aceste legi, dar' ori-cum, sunt un început de îndreptare.

Mult mai mare lucru sunt legile din Statele-Unite, aşa numitele „*Local Option Laws*“. Aceste legi dau voe provinciilor, judeţelor, comunelor urbane şi rurale, dreptul de a oprí fabricarea şi vinderea alcoholului. Şése state dintrě cele ce compun Statele-Unite — le chiamă: Maine, Iowa, Vermont, Hansas, Dacota de Sud şi Dacota de Nord — au primit aceste legi, aşa că într'aceste state nici nu se fabrică alcoholul, nici nu se vinde. Nu sunt vii, nu sunt berării, nu sunt cârcime de loc; nimeni nu bea alcohol. Celelalte state sunt pe drumul de-a primí şi ele aceste legi. In provincia Georgia, dintrě 136 de judeţe au primit legea 101 de judeţe şi au oprit alcoholul.

Cu mult mai frumos însă este exemplul ce ni-l dau Finlandezii, un popor de 2 milióne de suflete. Parlamentul finlandez a votat dintâiu o „opţiune locală“, adecă li-se dă comunelor şi judeţelor voia de-a permite ori de a oprí fabricarea şi vinderea alcoholului — fie bere, fie vin, ori rachiu. Şi tóte judeţele şi tóte comunele, ca dintr'un singur suflet au hotărît sě opréscă alcoholul. Şi astfel într'o ţară întrégă nu se mai găsesce cârcimă şi un popor întreg de 2 milióne de suflete nu mai bea alcohol. (Va urma).

NOUTĂŢI

Consistoriul metropolitan, al bisericei gr.-or. române din Ungaria şi Transilvania, e convocat la şedinţe pe ziua de *2 Septembre st. n.* şi zilele următóre, la residenţa archiepiscopéscă şi metropolitană din Sibiiu.

*

Cadeţi români. Intrě absolvenţii şcólei militare din Sibiiu, promovaţi zilele acestea la rangul de cadeţi (locţiitori de oficer) sunt şi următorii români: Pompeiu Andrea din Ighiu (primul în lista de cualificaţiune), Simion Lateş din Şerbeni, George Muntean din Sintea, Ovid Ivaşcu din Abrud, Ioan Albon din Doştat, Nicolae Mărginean din Sigişóra, Traian Popa din Şinca nouă, Moise Rişcuţa din Rişculiţa, Valer Şandor de Vist din Alba-Iulia, Stefan Turturean din Horodnicul de sus, Emanuil David din Sebeş, Alexandru Maniu din Ucea de jos, Ioan Posmuşean din Ragla.

*

Reuniunea carpatină şi „reuniunea pentru propagarea ştiinţelor naturale“, ambele săsesci, vor ţiné adunare generală în Sibiiu în 23—26 August. Anume, reuniunea carpatină în zilele de 23. 25 şi 26 August, avênd în program şi escursiune la *Negoiu* (în 25 August, plecarea la 4 ore şi 33 minute diminéţa) şi la *Păltiniş* (în 26 August, plecarea la 6 ore diminéţa). Reuniunea pentru ştiinţele naturale în 24 August va ţiné şedinţă festivă în sala „Musikverein“ la $10^1/_2$ ore a. m.; în aceeaşi zi (la 3 ore p. m.) va face escursiune la Cisnădióra, ear' în 25 August (la 7 ore diminéţa) escursiune la Turnul-roşu. Adunarea acestei reuniuni e adunare jubilară, în anul acesta împlinindu-se cincizeci ani de la înfiinţarea ei.

*

La cursul administrativ din *Cluj* pentru cualificarea candidaţilor de notari înscrierile se fac în *26—31 August st. n.* Cei cari voesc sě locuiéscă în internat au sě solvéscă o tacsă de 36 coróne pe lună, în schimbul căreia vor avé întrégă provisiunea, afară de spălat şi hainele de pat. Elevilor sěraci, dar' diligenţi şi cu purtări bune, li-se dă favorul scutirii de didactru şi eventual ajutoriu în bani.

*

Preţ redus pe linia Sibiiu—Sělişte. Ministrul de comerciu şi comunicaţiune a încuviiţat pentru comunicaţiunea cu trenul întrě Sibiiu şi Sělişte bilete tour-retour cu preţ redus. A nume: pentru călětorie pe clasa II. biletul costă 2 cor. 10 fileri, ear' pe clasa III. 1 corónă 40 fileri şi are valóre de douě zile. Acest favor întră în vigóre la 1 Septembre st. n.

Cererea pentru reducerea preţului de călětorie pe linia Sibiiu—Avrig şi Sibiiu—Tălmaciu a fost respinsă din partea ministrului.

*

„Generaţiunea viitoriului“. Studenţii din Sabaria (Szombathely) *au huiduit imnul casei domnitóre* (Gott erhalte...) reprodus de fonograf cu ocasiunea unor producţiuni bioscopice. Raportând despre acéstă ispravă patriotică a copilandrilor, „Független Magyarország“ îi numesce „generaţiunea viitoriului“, care deja dă dovezi că „până şi în cele mai mici lucruri apěră sentimentele naţiunii magiare“. La sfêrşit numitul ziariu zice că astfel ar trebuí sě procédă şí tinerimea din alte locuri.

*

Alegere de învěţătoriu în Satulung. Ni-se scrie, că la alegerea de învěţătoriu pentru şcóla confesională română din fruntaşa comună Satulung (Săcele), întêmplată în 6 August v., majoritatea covîrşitóre a voturilor a întrunit'o harnicul învěţătoriu *Vasilie Ivan*, una dintre cele mai bune puteri didactice pe cari le avem astázi.

*

Incendiu. Asilul de copíi din Sieglak (lângă Köln) a ars până 'n temelíi. Focul s'a escat nóptea şi a fost observat abia când întreg edificiul era deja cuprins în flacări. Copilaşii adăpostiţi în el au fost scoşi în grabă afară; mobiliarul însě a rěmas pradă flacărilor.

*

Numai păzit de gendarmi... Pe edificiul direcţiunii financiale şi a celei silvanale din Agram în ziua natală a M. Sale împěratului şi rege al nostru, alăturea cu stégul croat, la mandatul şefilor acestor oficii fusese arborat şi tricolorul magiar. Atâta li-a trebuit Croaţilor! Adunaţi în masse mari au inscenat sgomotósă demonstraţiune şi întrě cântece croate pretindeau delăturarea tricolorului magiar. Mulţime de gendarmi au cernirat însě edificiul şi astfel au ţinut pază tricolorului, ca nu cumva demonstranţii sě ajungă la el şi sě 'l dee jos.

*

Ca pe la noi. Din prilejul zilei natale a M. Sale împěratului şi rege Francisc Iosif I. pe biserica sêrbéscă din *Gospiţ* (Croaţia) fusese arborat un frumos steag cu colorile sêrbesci. Peste nópte însě poliţiştii l'au luat los şi l'au secuestrat.

*

Vifor şi esundări. In *Meran* a fost eri mare vifor împreunat cu povoiu torenţial; apele au rupt tóte podurile. Mulţi inşi au perit în valuri.

*

Nouěsprezece ani în temniţă. Inainte cu nouěsprezece ani un tiner ceh cu numele Pacek publicase o broşură în care glorifica anarchismul. Tribunalul din Praga a osândit pe Pacek la *douězeci ani de închisóre* pentru publicarea acelei broşuri. Nouěsprezece ani a stat în temniţă nenorocitul, ear' Luni, din prilejul zilei natale a M. Sale împěratului, a fost graţiat.

*

Mulţămită publică La petrecerea arangiată din partea tinerimei studióse din Daneş şi jur au binevoit a suprasolvi următorii: V. Manchen, înv. lut. 60 fil., N. Gheaja, par. Laslea m. 60 fileri, D. Pulca, par. Beşa 1 cor., Manta Agafia, preot. věd. 1 cor., N. Doctor, par. Haştalěu 1 cor. 60 fil., V. Isailă, par. Biertan 60 fil., pentru care faptă le aducem şi pe acéstă cale căldurós‌e mulţămiri. Daneş, la 14 August 1902. *P. Constandin* prim aranger, *I. Babetz* cassariu.

*

Inventatorul lampei de petrol. *A. C. Ferris,* a rěposat în *Hackensack* (în statul american Newyersey), în etate de 84 ani.

*

Mórtea Olgiţei O copiliţă de 4 ani a unui locuitoriu din Budapesta a căzut din coridorul etagiului al treilea. Trupşorul micuţei era numai massă de carne când l'au ridicat de jos. Cercetările facute de poliţie au constatat, că vinovatul e proprietarul casei, care nu a reparat grilajul şi astfel copila a căzut printrě fuşteii lui.

*

Insulă pustiită de erupţiuni vulcanice. In 13 şi 15 August erupţiuni vulcanice au pustiit de tot insula *Torosima* din grupul insulelor japoneze. Cei 150 locutori ai insulei încă s'au pustiit. Vulcanii submarini erau în ferbere aşa de mare, în cât nici o corabie nu se putea apropia de insulă.

*

Rěsboiu pentru sărutări. In oraşul Evanston (statul Illinois în America) mai mulţi tineri şi fete s'au constituit în *ligă contra sărutării.* Ei zic că sărutarea nu numai că e un ce de prisos, dar' e şi primejdiósă sănětăţii; de aceea vor lupta pentru a face sfêrşit *urîtului obiceiu* de a se săruta ómenii. Iubitorii „urîtului obiceiu“ însě n'au sě despereze; căci în acelaşi oraş s'a constituit o altă ligă, asemenea din fete frumóse şi tineri universitari, cu scop de a combate „prostia“ ligei duşmană sărutării. Membrii acesteia au publicat şi un manifest, în care declară că nu voesc sě se facă chinezi şi n'au nici o poftă, ca în loc de sărutat sě şi frece nasurile (obiceiu chinez), fire-ar acésta un ce chiar mai sănětos decât sărutatul. — Cum se vede, în Evanston tineretul s'a divisat în douě partide. Unii, cari *în principiu* sunt contra sărutatului, şi alţii, cari *şí în principiu* iubesc sărutatul. (*De praxă...* „non judicat praetor!“)

*

Invitare. Tinerimea stadiósă din *Sělişte* 'şi va ţiné obicinuita *„petrecere de vară“* în 15/28 August a. c., (Sf.-Măria mare). Locul petrecerii: „Netedul“; la cas de timp nefavorabil: „Pavilonul helveţian“.

Se rógă deci şi de astădată pentru binevoitorul sprijin al P. t. public. Preţul de întrare benevol. Inceputul la 12 ore. — Invitări speciale nu se fac. Venitul curat se alătură la „Fondul pentru ajutorarea studenţilor sěraci din Sělişte“. *Comitetul aranjator.*

*

Teatru în Sebeş. Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş „Andreiana“ arangează din incidentul ţinerii adunării generale cercuale a „Asociaţiunei“ din desp. Sebeş producţiune teatrală Joi 15/28 August 1902 ziua de sf. Marie in pavilonul de la „Hotel Central“ în Sebeşul-săsesc. Venitul curat e destinat în favorul „fondului pentru ajutorarea věduvelor şi orfanilor de meseriaşi“. Biletele sunt numerisate şi se află spre vêndare în prăvălia V. Săbăduş, ear' séra la cassă. Se vor da piesele: *Nobila cerşitóre*, comedie într'un act de V. Alexandri, şi *Harţa rezeşul*, operetă comică într'un act de V. Alexandri. După producţiune urméză dans

*

Petrecere în Hida. Inteligenţa româna de pe valea Almaşului şi jur învită la petrecerea de vară ce se va arangia la 28 August st. n. a. c. în Hida (Hidalmás) sub scut sigur. Venitul curat este destinat în favorul nou edificândului pavilon de petreceri. Preţul de întrare: de persónă 2 cor., în familie 1 cor. 60 bani. Inceputul la 7 ore séra. Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita în public. Onoratele familii sunt rugate a se îngrijí de viptuale, ear' de beutură pe lângă preţuri moderate se va îngriji comitetul.

*

Petrecere în Cucerdea-română. Inteligenţa română din Cucerdea-română şi jur învită la producţiunea împreunată cu cântări, declamări şi teatru, ce o va aranja la 28 August st. n. 1902. Venitul curat e destinat în favorul şcólei confesionale din loc. Inceputul la 6 ore séra. Preţul de întrare: de pers. 1 cor., de familie 3 cor. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Provisiune proprie, de celelalte se îngrijesce comitetul. Programul e următoriul: 1. „Cuvênt de deschidere“ rostit de Petru Sămărghiţan. 2. „Numai una“ poesie de G. Coşbuc declamată de Ioan Pădurean. 3. „La oglindă“ poesie de G. Coşbuc declamată de dşóra Veturia Doctor. 4. „Ţiganul cinstit“ anecdota de T. Speranţă, declamată de Alexie Cheţan. 5. „Călugărul“ de Heine, solo dşóra Mariţi Moldovan. 6. „Curca“, comedie într'un act de Theochar Alexi. După producţiune dans.

Cărţi şi reviste.

„Candela“, revista bisericéscă-literară a archidiecesei din Bucovina, fasc. pe August a apărut cu următoriul sumariu: Cartea Iov, tradusă şi esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul; Despre emanciparea femeii (discurs rostit de Dr. E. Voiutschi la 2 Decembre 1901 cu ocasiunea instalării rectorului universităţii din Cernăuţi); 25 pagine text rusesc, apoi comunicări şi ştiri de interes bisericesc.

„Candela“ apare în Cernăuţi (red. şi adm. în residenţa archiepiscopescă) în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an.

*

„Convorbiri literare“, fascicolul dto 1 August, a apărut cu următoriul sumariu: Câutul VI din *Iliada* lui Homer (trad. de G. Murnu); actul IV şi V. din *Ifigenia în Taurida* de Euripide (trad. de P. Dulfu); Evoluţiunea producţiunii românesci de la 1884 până la 1901, de Biron; Titlul lui Mircea cel Bětrân şi posesiunile lui (studiu istoric de D. Onciul), urmare din fasc. anterior; *poesii* de St. O. Iosif şi D. Anghel (traduceri), duplica lui Sava Atanasiu la replica generalului C. I. Brătianu în cestiunea „marelui dicţionar geografic“ al României; cronice şi notiţe bibliografice.

„Convorbiri literare“ apar în fascicoli lunari, în editura librăriei Socec et Co. (Bucuresci, Calea-Victoriei Nr. 21) şi costă 15 coróne pe an.

Din tristul incident al trecerei la cele eterne a iubitei nóstre fiice, surori şi cumnate

Victoria Mircea,

pe calea acésta aduce jalnica familie cele mai căldurós‌e mulţămiri tuturor condolatorilor.

Caţa în 1 August 1902.

Ioan Mircea
paroch.

De vêndare

se află la inspectorul realităţilor archidiecesane ambele **podişóre** din biserica acum demolată a parochiei centrale din Sibiiu-cetate, **amvonul**, precum şí mai multe **strane** şi obiecte, cari s'au scos din ea. Cei-ce doresc a le cumpěra sě se adreseze dlui Pantaleon Lucuţa.

Sz. 12,282/1902. [150] 1—1

Hirdetmény.

A szászsebes—sugági t.-hat közút 10—11 km. szakaszán levő 16. és 17. sz. hidak helyreállitására vonatkozó munkák biztositása céljából 1902 évi augusztus 26-án délelőtt 10 orára Szebenvármegye alispánjánál a várm. ház tanácskozási termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik azzal, hogy minden hisravonatkozólag külön-külön ajánlat adandó be.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó az előirányozott 10,574 K 35 f illetve 1886 K 33 f költség után számitandó és a részletes feltételekben előirt 5% bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitüzőtt nap 9 órájáig a vármegye alispánjánál annyival inkább adják, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni. — A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki müvelet és részletes feltételek a szebenvármegyei épitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekintendő.

Nagyszeben 1902 augusztus 15-én.

Reissenberger
alispán.

Nr. 360/1902. [151] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** din comunele mai jos înşirate se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceş-Vulcan** cu filia **Buceş-sat**, salariu aunal 600 coróne, şi adecă 500 cor. din repartiţie, ear' 100 cor. din venitul cantoral, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin lemne de foc.

2. **Bulzeştii-de-sus şi de-jos** cu filiile **Stremţi** şi **Fizeşti**, salariu anual 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin lemne de foc.

3. **Cebea** şi **Căraci**, învěţătoriu *suplent*, cu salariu anual de 400 coróne din fondul creat pentru sistemisarea postului al doilea de învěţătoriu, cuartir şi doi stângini de lemne, din cari are sě se încăldéscă şí şcóla.

4. **Hărţăgani**, salariu anual 600 coróne din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 3 stângini lemne de foc din cari are sě se încăldéscă şí şcóla.

5. **Luncoiul-de-sus** şi **Podele**, învěţătoriu ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi 1 stângin de lemne.

6. **Sělişte** şi **Trestia**, învěţătoriu ambulant, salariu anual de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei din Selişte, grădină şi 2 stângini lemne de foc din cari are sě se încăldéscă şí şcóla.

7. **Ţěrăţel**, salariu anual 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin lemne de foc.

Fiitorii învěţători au a instrua elevii în cântări, a-i conduce în Dumineci şi sěrbători la biserică şi a cânta cu ei în tot decursul sfintei liturgii.

Concurenţii au a'şi aşterne în terminul deschis suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brad, la 4 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parochiale respective şcolare.

Vasiliu Damian
protopop.

Nr. 328/902 [152] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţători** în comunele mai jos inferate din protopresbiteratul Bistriţa, se publică concurs cu terminul de 15 zile de la prima publicare.

1. **Borgo-Rus**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi grădină de legume.

2. **Buduş**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. **Blaşfalěul de-jos**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. **Caila**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină de legume.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sě-şi trimită suplicile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Borgo-Bistriţa, în 30 Iulie, 1902.

Simeon Monda
protopresbiter.

---

[146] 3—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézetben elhelyezett betegek és alkalmazottak részére *a jövő 1903 évi január 1-től december 31-ig* terjedő időben szükséges *kenyér és zsemlye szállitására* ujabb pályázatot hirdetek.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 165. 166. és 167. számaiban és az intézeti gondnok irodájában megtekinthetők.

1 koronás bélyeggel ellátott magyar nyelven szerkesztett és jól lepecsételt ajánlatok a *folyó hó 26 án d. e. 10 óráig* alolirott helyen benyujtandók.

Nagyszeben, 1902. augusztus 12-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Nr. 518. [143] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** definitivi în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rogoz**, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. de la stat, şi 200 cor. de la popor, cuartir şi lemnele de foc.

2. **Peteritea**, cu salariu de 600 cor., din cari 500 cor. de la stat şi 100 cor. de la popor, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Solnoc posta ultimă Oláh-Lápos, în terminul deschis şi sě aibă cunoscinţă deplină în cântările bisericesci.

Cupşeni, în 25 Iulie, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

S. Cupşa
protopresbiter.

Nr. 476—1902 [148] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Almaş-Selişte**, cu salariu anual de 610 cor. şi adecă în bani repartiţiaţi în popor 300 cor., în naturale 50 měsuri de bucate = 150 cor., folosinţa unei grădini 20 cor. şi 100 carě de lemne = 140 cor. şi cuartir.

2. **Brăşěu**, cu salariu de 600 cor. şi adecă: din repartiţie în popor 200 cor., în lemne 106 carě = 212 cor., din banii bisericei elocaţi 130 cor., din caměta împrumutului de la stat 58 cor.

3. **Burjuc**, cu salariu anual de 600 cor., anume: prin repartiţie în popor 260 cor., ajutoriu de la stat 34 cor., folosinţa porţiunei de pământ 306 cor., lemne, cuartir şi grădină de legumi.

4. **Glodgilesci**, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiţie in popor 302 cor., în naturale 49 měsuri de cucuruz în preţ de 98 cor., folosirea pământului şcólei numit „Cetăţéua“ 76 cor. şi ajutoriu de la stat 124 cor., cuartir în edificiul şcólei, 2 stângini lemne de foc şi grădină de legumi.

5. **Godinesci** cu filia **Petresci**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: în bani repartiţiaţi în popor 250 cor, în naturale 150 ferdele cucuruz = 300 cor., folosinţa unui pământ arătoriu şi fěnaţiu în mărime de 4 jug. în preţ de 50 cor., lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.

De la reflectanţii la aceste posturi se recere, ca sě se presinte înainte de alegere în vre o Duminecă ori sěrbătóre la biserica unde a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi pentru luarea de informaţiuni, despre modul de plătire al salariului, deobligaţi fiind învěţătorii sě cânte în strană şi sě instrueze şcolarii în cântări.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu.
adm. protopresb.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Alexandru Márki

Istoria universalŏ pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învěţământ din 1887. — După ediţiunea VI în româneşce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat **2.— cor.** A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
Uniunea Românilor din Transilvania cu biserica rom.-cat. sub împěratul Leopold I. de Dr. theol. George *Popoviciu*, C. **2·50**

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In Sibiiu

Hotelul Mihaiu

aranjat după sistemul modern este cel mai **economic.** E situat în **mijlocul oraşului (strada Turnului nr. 11).** Piaţa, şcólele şi autorităţile publice se află în apropiere.

Localităţi elegant aranjate. Restaurant, Cafenea şi **Bucătărie de primul rang. Vinuri** naturale indigene şi străine. **Bere** de Habermann „Transsylvania“ şi de Trei-stejari „Bock“. **Preţuri** fórte **moderate** pentru odăi, mâncări şi beuturi. **Omnibus** pentru dus şi adus de la gară, **Calese** (birji) la ori ce timp stau la disposiţie.

Spre mai bună convingere toţi călětorii sunt învitaţi a cerceta Hotelul meu.

Sibiiu, în August 1902.

Ioan Mihaiu
hotelier.

[149] 1—3

Atelier de lăcătuşerie în Sibiiu.

Subsemnatul aduc la cunoscinţa onoratului P. T. public, că după o pracsă de mai mulţi ani în cele mai renumite ateliere din monarchie şi străinătate, ca al dlui Valerian Gillar, lăcătuşul de artă şi construcţie al curţii ces. şi reg. din Viena etc., mi-am deschis un

atelier de lăcătuşerie de artă şi construcţie

în Sibiiu, Rosenanger nr. 9 (Têrgul brânzei)

unde efectuesc tot feliul de lucrări aparţinětóre acestei branşe, precum

Porţi de fer, balcóne, terase,
galerii, grilajuri de scări şi **morminte, marchise,**
antreuri, luminătóre,
case pentru flori (florării) etc. etc.

în ori-ce stil şi după cele mai noue modele. — Afară de aceea am totdéuna în depositul meu cele mai practice şi mai bune

Sobe de bucătărie

cât se póte de solid lucrate şi cu preţurile cele mai moderate.

Sperând că P. T. public mě va onora cu numěróse comande, fiind singurul măiestru lăcătuş român aici în Sibiiu, semnez

Cu deosebită stimă

Eremie Purece
măestru lăcătuş.

[69] 10—10

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

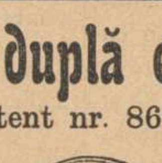

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 7—52

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr 90. Sibiiu, Marți 13/26 August 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 8402 Pres.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al Transilvaniei și mitropolit al Românilor de religiunea greco orientală din Ungaria și Transilvania.

Preaonoraților protopresbiteri și administratori protopresbiterali, onoratei preoțimi și iubitului nostru popor din archidiecesa nóstră transilvană, dar și milă de la Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos, ear' dela noi archierésca binecuvêntare.

Una dintrĕ cele mai frumóse însușiri ale poporului nostru a fost totdéuna și cultivarea simțului religios, manifestat prin alipirea și ținerea sa la biserica și religiunea străbună, cu tótă tăria convingerii sale.

Dovadă despre acésta nu numai numerósele monumente și acte de pietate, dar' și faptul că în tot locul unde ai nostri s'au întrunit în vre-o comună, ori unde s'au așezat întrĕ alții, chiar și numai câteva familii, nisuința lor principală a fost mai nainte de tóte, — a-și clădi biserică, ori-cât de modestă, în jurul căreia s'au grupat în firma credință, că bunul Dumnedeu le va remunera ostenelele, aici și dincolo de mormênt.

Astfeliu vedem că nu este comună ori cătun care n'ar avé biserică ori-cât de modestă. Numai archidiecesa și mitropolia nóstră e lipsită de mângăierea de a avé biserica sa, așa numită catedrală, aici în centrul Orașului. Ear' acésta atât din causa timpurilor trecute de tristă amintire, cari ne-au lipsit și de maica nóstră mitropolie; cât și din causă, că în unele părți ale patriei nóstre, — până la anul 1848, nouĕ românilor ortodocsi nu ni-se permitea sĕ ridicăm biserici, cu turnuri și clopote, în centrul orașelor.

Acum însĕ după ce au trecut acele timpuri durerόse, și cu ajutoriul preabunului Dumnezeu am redobândit și vechia nóstră metropolie și după ce mai dispunem și de un fond modest, înființat de fericitul Archiepiscop și Mitropolit Andreiu Baron de Șaguna, care fond, — printr'o bună îngrijire, — s'a mai și sporit: am credut sosit timpul, ca drept mulțămită lui Dumnezeu pentru redobândirea maicei nóstre metropolii și altor asemenea bunătăți, și drept dovadă a vredniciei nóstre, în locul modestei capele care ne-a adăpostit în trecut și ne-a mângăiat și în durerea pentru fatala perdere a maicei nóstre metropolii, sĕ ridicăm o biserică catedrală, maica tuturor bisericilor din metropolie, o catedrală démnă de cel mai vechiu popor, démnă de cea mai veche mitropolie și religiune din iubita nóstră patrie.

Am crezut sosit timpul pentru realisarea unei asemenea mari necesități și dorințe ferbinte a clerului și a poporului nostru, dorință cu care s'au dus în mormênt fericiții nostri înaintași, de memorie în etern binecuvêntată. Căci dacă n'am face acésta, ne-ar osândí greu chiar și spiritul acelor fericiți înaintași, cari încă la nașterea ideii unei catedrale s'au însuflețit la frumóse contribuiri benevole pentru fondul de care dispunem.

Am crezut că dacă tóte popórele și națiunile mai culte și mai luminate, ba chiar și comunele mai însemnate se întrec a-și ridica biserici cât mai frumóse, ar fi o mare scădere, ca noi, o archidiecesă și o metropolie, sĕ nu avem o biserică démnă de noi.

Din asemenea considerațiuni purcezênd, și mai avênd în vedere și sublima misiune nu a zidurilor, ci a spiritului bisericei: în memorabila zi de astăzi, în care serbăm și noi împreună cu ceilalți compatrioți aniversarea nașterii Majestăței Sale Preaînălțatului nostru Impĕrat și Rege Francisc Iosif I căruia, — întrĕ alte multe avem a-i mulțămi și redobândirea vechei nóstre mitropolii, — cu ajutoriul lui Dumnezeu am așezat peatra fundamentală la zidirea primei nóstre biserici catedrale, în onórea și mărirea lui Dumnezeu și în folosul nostru sufletesc și trupesc, aici în centrul orașului Sibiiu, în care se mai putem întruni la serviciile divine și pre cei vre-o 600 studenți ortodoxi, dela institutele din acest Oraș, cari, până acuma au fost lipsiți de acea mângăiere, din lipsa de spațiu, în vechia capelă.

Deși fondul de care dispunem nu ajunge nici pentru terminarea zidirei, și cu atât mai puțin pentru înfrumsețarea și adjustarea internă și pentru înzestrarea cu cele trebuinciόse; totuși, în conțelegere cu veneratul nostru sinod și consistoriu archidiecesan, am aflat de bine a întreprinde acea zidire în firmă speranță, că nu va fi nimeni dintrĕ ai nostri, carele cunoscênd sublima misiune a bisericei nóstre naționale, n'ar dori fórte, sĕ vadă opul întreprins, cât mai curênd și terminat, cu deplin succes, și carele n'ar și sprigini, după putință acésta întreprindere mărétă, închinată Domnului și culturei nóstre religióse.

La acésta ne-a mai îmbărbătat și împrejurarea, că cercetând noi cum au ridicat și alte națiuni și confesiuni asemenea biserici, și aflând că mai preste tot asemenea întreprinderi s'au început cu puține mijlóce materiale, dar' cu multă credință în Dumnezeu și în ómenii cei aleși și binecuvêntați ai lui, prin colecte benevole, ni-am zis, pentru ce sĕ nu încercăm a face și noi asemenea? și așa am urmat și noi aceași cale.

Ni-am impus acésta grea problemă și pentru-ca și printr'un semn vĕdit al religiosității sĕ ne manifestăm simțul nostru intern cătră sfînta religiune străbună, al cărei spirit, prin feliuritele valuri câte au trecut preste noi în cursul secolilor, ni-a conservat precum ne va conserva și în viitoriu tot ce avem mai scump, legea și limba, datinile și tradițiunile străbune și sincera nóstră iubire de patria străbună, ferindu-ne de pericolele cutropitóre și apropiindu-ne tot mai mult de limanul mântuirii.

Ni-am impus asemenea problemă și pentru-ca sĕ ne întărim tot mai mult în credința nóstră religiósă, îngerul nostru păzitoriu și îndreptătoriu, și în aceste timpuri grele prin cari trecem, în acea sfîntă credință, de care nu ne póte lipsi nici o putere lumέscă, fiind ea o însușire a sufletului neatingibil de puterea omenéscă.

În fine ni-am impus acea problemă și pentru-ca prin ridicarea noului nostru Sion sĕ simbolizăm re'nvierea maicei nóstre metropolii, și ridicarea nóstră din starea cea tristă a trecutului, sĕ dovedim că prelângă nisuință și voință tare ori-ce perderi se pot redobândi, și totodată sĕ sigilăm și cimentăm și întrunirea nóstră într'o mitropolie și într'o biserică națională. Și așa întruniți și în cugete și simțiri, sĕ ne renoim și întărim nisuințele nóstre la tot la mai mare desvoltare a puterilor nóstre sufletesci, pentru a ajunge tot la mai multă perfecțiune, după cuvêntul sfintei evangelii: *„fiți desĕvêrșiți precum este și Tatăl vostru cel din ceriuri“*, și prin acésta la binele vremelnic și fericirea eternă, scopul suprem al omului.

Când aducem acestea la cunoștința iubitului nostru cler și popor, nu putem tăinui că dorința nóstră se va puté realisa numai dacă vom contribuí cu toții, după posibilitate, la realisarea ei, precum fac acésta tóte popórele și națiunile mai înaintate și cu aspirațiuni de viitoriu tot mai bun.

Ear' dacă astfeliu urméză tóte popórele mai înaintate, cari mai au și alte terene de desvoltare, cu cât mai mult trebue sĕ o facem noi, cari trăim în și prin biserică, noi cei atât de avisați la terenul bisericesc pentru desvoltarea nóstră în cultura religiósă; cu cât mai mult avem a o face noi, cari prin biserică dorim a ajunge pre celelalte popóre și națiuni, în onóre și bună stare, în bine și fericire, când bine vedem și înțelegem, că asemenea dorințe numai prin jertfe se pot ajunge. Sĕ luăm deci și noi îndemn și exemple dela acelea, sau măcar și dela poporul israiltean, carele deși înprăștiat în tótă lumea, prin jertfele pentru credința sa, — contra tuturor grelelor cercări venite preste el, — se susține, de secoli, într'o societate religiósă, ca într'o familie.

Deci avênd în vedere tóte aceste momente, de cea mai mare însemnătate pentru noi, și considerând că nu știm când ni-se va mai oferi asemenea ocasiune binevenită sĕ ne manifestăm și prin faptă interesul față de biserică, ce-l întonăm atât de mult, din gură: venim a pofti și a ruga pre toți p. t. protopresbiterii, preoții și învĕțătorii nostri, cari trăesc dela biserică, apoi pre p. t. inteligință nostri, cei mai mulți crescuți cu ajutoriul bisericei, și în fine pre toți p. t. poporenii nostri, de ori-ce stare, cari încă au a mulțămi lui Dumnezeu și bisericei starea lor, sĕ binevoiască a sprijini întreprinderea nóstră cu oferte benevole, și apoi fiecarele în jurul seu sĕ mai lumineze și pre alții asupra însemnătății celei mari ce o are biserica pentru noi, și sĕ-i îndemne la asemenea contribuiri benevole, atât din simț de pietate, cât și din recunoscință pentru binefacerile primite de la Dumnezeu și de la biserică, în deplină speranță, că preabunul Dumnezeu va resplăti tóte jertfele făcute, cu darurile sale cele bogate.

După-ce astfeliu se vor lumina și orienta toți asupra însemnătății întreprinderii nóstre, mai aducêndu-le înainte și acea coincidință minunată, cum preabunul Dumnezeu, chiar estimp, când am început zidirea Sionului nostru, ne-a mai binecuvêntat și cu un an dintrĕ cei mai bine roditori: fiecarele p. t. protopresbiter, preot, învĕțătoriu și inteligent sĕ premérgă și altora cu bun exemplu, subscriind mai întâi dînșii ofertul cu care voesc a contribui, apoi îndemnând și pe alții la asemenea contribuiri.

Preste acésta mai poftim pe preoții din comunele nóstre mai cu stare, sĕ întruniască comitetele și sinódele parochiale la ședințe și sĕ le recomande a vota și din prisosul averii bisericesci, ce se va puté.

Deasemenea mai poftim și rugăm pe preoții și învĕțătorii nostri, ca cunoscênd dînșii mai de aprópe pe credincioșii nostri cei cu stare mai binecuvêntată de Dumnezeu, sĕ umble pe la casele lor, pentru a aduna oferte benevole. Ofertele pot fi nu numai în bani, ci și în naturalii, și se pot da ori îndată, ori după acea, în tot casul însĕ tóte au a se înscrie într'o cólă de colectă, ce o va face preotul, ear' unde sunt mai mulți preoți, fie-care pentru parochia sa. Ofertele mai însemnate se pot plăti și în restimp de ***3 ani***, până când sperăm sĕ se termine zidirea; naturaliile au a se preface în bani, prin preoții și epitropii bisericelor. Pentru mai bună controlă tóte contribuirile se vor publica în jurnalul nostru archidiecesan, apoi se vor presenta și veneratului nostru consistoriu și sinod archidiecesan, arătându-se cu numele comunele și persónele, dimpreună cu sumele ce au contribuit.

Banii colectați sĕ se înainteze deadreptul cassei archidiecesane ori prin însuși dăruitoriul, ori prin preotul carele a adunat, de unde se va quita primirea.

Pentru și mai bună orientare a tuturor alor nostri dispunem, ca preoții sĕ publice în biserică acésta carte pastorală, după împrejurările locale, într'o Duminecă sau Serbătóre, când biserica va fi mai bine cercetată de popor, ear' colecta sĕ se încépă numai după publicare, în tot casul în cursul lunei lui Septembre a. c., continuându-se așa ca sĕ se pótă închide până la Noemvrie a. c. Numele dăruitorilor și binefăcĕtorilor mai însemnați la acésta întreprindere mare și folositóre, se vor eternisa în dipticul sau pomelnicul bisericei, și vor fi considerați pururea de ctitori binefăcĕtori ai catedralei nóstre, și preste acésta numele acelora în tot anul se vor ceti în catedrală, și pentru tóte timpurile se vor cuprinde și în sfintele rugăciuni ale Sionului nostru.

Dorind fórte, ca şi eu sĕ mĕ numĕr întrĕ acei donatori, şi totodată sĕ premerg şi cu bun exemplu la acéstă colectă: cu mângăiere subscriu şi ofer şì din parte-mi, deastădată, modesta sumă de 5000 coróne, rugând pre Dumnezeu sĕ o primiască ca şi banul vĕduvei din sfînta evangelie.

După cari implorând şi la acésta întreprindere salutară, ajutoriul şi binecuvêntarea lui Dumnezeu, sprijinitoriul tuturor celor bune şi folositóre, cu binecuvêntare archieréscă am rĕmas

Sibiiu, în 5/18 August 1902.

Al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Metianu m. p.,
archiepiscop şi mitropolit.

Dreptul de întrunire.

Sibiiu, 25 August n.

Nici unul dintrĕ drepturile cetăţenesci nu e atât de însemnat şi atât de scump ca dreptul de *liberă întrunire* necesară în state de drept pentru-ca cetăţenii sĕ-şi póte schimba părerile întrĕ olaltă şi sĕ pótĕ lua hotărîri cu privire la ameliorarea sorţii lor, depusă în propriile lor mâni.

Şi tocmai în jurul acestui drept constituţional, în jurul libertăţii de întrunire, se comit la noi cele mai multe abusuri din partea organelor administrative, cari îşi arógă dreptul de a *concede* şi a *nu concede* ţinerea întrunirilor, pe când acest drept nu-l au, ci au numai sĕ iee la cunoştinţă notificarea ce li-se face din partea celor-ce convócă întrunirea, pentru-ca sĕ fie de faţă, — dacă vreau, — la întrunire şi sĕ vadă şi sĕ audă ce se discută şi se hotăresce din partea celor presenţi.

Sub diferite pretecste, de multe-ori ridicule de tot, au fost oprite în trecut întrunirile publice în patria nóstră, ales cele convocate din partea conducĕtorilor de socialisti, precum şí cele ale naţionalităţilor. Acestea din urmă sub ciudatul pretecst, că *legea* nu permite gruparea politică a cetăţenilor *după naţionalităţi*, pe când adevĕrul e, că avem lege despre egala îndreptăţire politică a naţionalităţilor, va sĕ zică gruparea cetăţenilor după naţionalităţi *e basată chiar în lege.*

Cu privire la libera întrunire a cetăţenilor de buze nemagiare, — cum sună definiţia patriotică, — guvernul nu a luat mĕsuri de îndreptare, deschiḑêndu-ne şi nouă calea de liberă întrunire; dar' a luat cu privire la libera întrunire a socialistilor, pentru-că într'un rescript mai nou, adresat vicecomitelui din comitatul Peştei, î-l înfruntă rĕu pe acesta şi pe subalternul sĕu, protopretorul cutare, din motivul, că au oprit ţinerea unei întruniri publice socialiste, fiindcă cei ce au convocat întrunirea *n'au notificat numele oratorilor* cari aveau sĕ ţină vorbiri la întrunire.

Ministrul de interne, — pentru-că de resortul acestuia se ţine afacerea, — declară în mod categoric în rescript, că numirea sau nenumirea oratorilor *nu e motiv de oprire* a întrunirii publice anunţată în regulă, precum peste tot denegarea ţinerii unei întruniri publice nu póte urma numai *din suposiţiuni*, din presupuneri, pentru-că cu presupuneri nu póte fi motivat actul de oprire.

E un bun început acesta pentru regularea dreptului de întrunire, atât de maşter tratat în patria nóstră, şi dorinţa cea mai ferbinte a nóstră, şi a tuturor bunilor cetăţeni ungari, nu póte fi alta de cât aceea de a vedé cât mai curênd turnat în paragrafi acest drept esenţial cetăţenesc, pentru-că despre tóte nimicurile avem lege, numai despre dreptul de întrunire *nu*. De aceea nici nu e mirare, că fie-care solgăbirăiaş tratéză acest drept aşa cum vrea, bătêndu-şi mai mult joc de el de cât respectându-l. Cei-ce fac gură mare în dietă pentru lucruri de nimica, ar face mai bine deci dacă ar urgenta crearea unei astfel de legi, de care ducem cea mai mare lipsă.

Pactul. Se scrie de la Viena, că Vineri şi Sâmbătă prim ministrii şi ministrii de resort ai ţerilor dualiste au conferat de la orele 9 diminéţa până la orele 8 séra cu întrerupere de douĕ ore, cât au luat prânzul. Intâiu referenţii şi-au schimbat părerile, apoi s'au sfătuit împreună ministrii de resort şi prim-ministrii. Intréga discuţie s'a purtat în jurul *tarifei autonome vamale*, şi se afirmă, că în multe puncte de însemnătate mare înţelegerea a devenit perfectă, dar' nu în tóte, pentru-că în unele îndepărtarea guvernelor de olaltă e atât de mare, în cât va trebuí sĕ se ţină noue consultări şi capacitări. De aceea s'a luat înţelegere, ca tratările sĕ fie în curênd continuate, în Budapesta.

Din Alba-Iulia.

O înmormêntare frumósă.

— 30 Iulie v.

Sunt grele timpurile în cari trăim noi românii din Ungaria şi Transilvania, şi de acea ar trebuí sĕ fim grupaţi toţi în jurul scumpei nóstre naţiuni, ca în bună armonie şi înţelegere sĕ întrebuinţăm mijlócele ce ne stau la disposiţie, ca sĕ întărim poporul şi sĕ 'l facem sĕ pótă resista ispitelor ce i-se pun în cale.

Mijlócele sunt fără îndoială *şcóla* şi *biserica.*

Prin şcólă şi biserică se póte ridica neamul nostru la înălţimea la care póte se ajungă un popor.

Că nu înaintăm precum ar trebuí, şi prin urmare suferinţele ni-se înmulţesc în proporţia în care cunoscêndu-ni-se slăbiciunile cresce îndrăsnéla asupritorilor nostri, — vina o purtăm numai noi.

Imprejurarea a adus cu sine, ca sĕ fim despărţiţi în douĕ biserici.

Aceste douĕ biserici ar trebuí sĕ mérgă mână în mână ca douĕ surori dulci, avênd acelaşi scop, cultivarea şi fericirea neamului nostru.

Dar' óre aşa se întêmplă?

Nu, căci vedem că prin neînţelegerile cari sunt întrĕ aceste douĕ biserici se slăbesc parochìi, se zădărnicesce înfiinţarea de şcóle, şi se slabesce simţul religios. Se produc o mulţime de rĕutăţi, cari ne grăbesc perirea.

Şi óre din aceste douĕ biserici care pórtă mai mare vină la aceste rĕutăţi? fără îndoială că aceea care provócă. Şi care provócă? Biserica unită. Pentru-că ea nu ţine de rĕu nici un mijloc spre a-şi câştiga credincioşi, şi astfel cu tótă ocasiunea tinde a-şi reclama întâetatea care nu i-se cuvine faţă cu biserica mamă de la sînul căreia a fost ruptă.

E provocare şi aceea din partea ei, că pretinde, ca tóte căsătoriile mixte sĕ le sĕvêrşéscă ea, şi cautá sĕ stórcă de la ai nostri *reverse* că pruncii şi 'i vor boteza în religia lor. De acì de sine urméză, că preoţii gr.-or. se nisuesc sĕ paraliseze efectul stricăcios ce are un asemenea atentat asupra bisericei nóstre strămoşesci. Nu e mirare deci, că apoi se încuibă neînţelegeri cari duc la ură şi continuă frecare în detrimentul scopului comun ce tindem a ajunge.

S'a întêmplat întrĕ alte multe casuri de asemenea natură, un cas curios şì aci în *Alba-Iulia.*

Un tinĕr gr.-cat. a voit sĕ iee în căsătorie pe cea mai frumósă fată gr.-or. din Alba-Iulia. Chemaţi şi ne chemaţi s'au pus sĕ capaciteze pe bietul mire şi sĕ 'l facă sĕ nu se cunune la biserica gr.-or. Mirésa însĕ nu a voit cu nici un preţ sĕ se cunune la biserica gr.-cat., ci a pretins, ca cununia la biserica ei sĕ se facă. Neputêndu-se ajunge la învoială în privinţa acésta, căsătoria nu s'a încheat. De acì agitaţii preste agitaţii, întrigi şi atacuri contra preotului gr.-or. pentru-că, veḑi Dómne, el a fost care nu a lăsat fata sĕ se cunune la uniţi.

Mirele, în loc sĕ umble pe calea plăcută lui D-zeu şi ómenilor de bine, a recurs la o nouă incorectitate, cerênd de la mirésă sĕ se cunune cu el la cealaltă biserică gr.-or., că aşa doresce *naşa.*

Mirésa însĕ şi părinţii ei au respuns mirelui că ei nu şi vor batjocori nici legea nici preotul, şi l'au îndrumat sĕ şi vaḑă de trébă şi sĕ-şi încerce norocul în altă parte, că fata nu mai este dispusă a se mărita după el.

Mirésa după-ce a uitat cu totul pe mirele avut, rĕcind a căḑut la pat şi după un morb scurt a rĕposat în Domnul în zilele trecute, în mijlocul compătimirii generale a locuitorilor din Alba-Iulia. (Va urma).

Urmările alcoholului

de **G. Coşbuc.**

(Fine.)

Ticăloşia necumpĕtului în beutură merge din ce în ce spre rĕu. Ce trebue făcut, ca s'o stavilim?

Am adus exemplele de mai sus, ca sĕ se vadă, că statele sunt îngrijate şi că au intervenit cu legi contra beţiei. Intrebarea este: are drept statul sĕ vină cu legi de felul acestora? Póte el sĕ mĕ opréscă de-a mânca şi de-a bea ce vreau eu? Póte el sĕ-mi pună mâna în piept şi sĕ zică: nu mai bea alcohol? Rĕspunsul: da! are dreptul.

Dacă statul are dreptul sĕ pedepséscă o crimă — chiar şi cu mórtea, — are dreptul şì sĕ împedece fáptuirea crimei.

Mulţi strigă: „Nu se póte! A mĕ oprí sĕ beau alcohol, ar fi sĕ mĕ pună cu de-asila sub epitropie“. E adevĕrat, ar fi o epitropie. Dar' sub câte epitropíi nu ne pune statul, şi noi nu cârtim. Iată trei exemple.

Morfina este oprită în tóte statele, şi nimenea nu strigă contra acestei epitropìi. De ce nu lasă statul sĕ-şi cumpere fie-care câtă morfină vrea, sĕ se îmbete cu ea cât îi place, sĕ se ameţéscă, şi de va murí mort sĕ fie? Nu! Particulariul trebue apĕrat din partea statelor contra propriei lui slăbiciuni! E caracteristic, că an cu an sute de medici cad la patima beţiei de morfină, pentru că ei sunt singurii cari îşi pot procura cu uşurinţă acéstă otravă, sunt singurii asupra cărora nu se póte întinde epitropia statului. Nimeni nu vede mai clar de cât medicul prăpastia în care duce morfina, şi totuşi inteligenţa lui nu-l scutesce de greşélă.

Cămătăria e oprită de-asemeni de tóte statele. Nu e şí aici o epitropie şi o restrîngere a libertăţii? De ce cămătariul n'are voe sĕ-şi dee banii sĕi cum îi place? Cămătariul nu e nici a mia parte aşa primejdios ca producĕtorul şi ca vênḑĕtorul de alcohol. Cel dintâiu jefuesce ómenii numai de bani, acestia însĕ jefuesc şi sănĕtatea şi mintea şi onórea şi consciinţa lor.

Jocurile la noroc (mai ales cele de cărţi) sunt de-asemeni oprite, cu tóte că nenorocirile ce se pot nasce din jocul la noroc sunt aşa de mici pentru societate, faţă cu grozavele nenorociri ce se nasc din beţie!

Ce ai zice, când ar vení cămătariul sĕ te convingă: „Nu mĕ supun statului. Ce-i pasă lui, cată dobêndă cer eu? Omul are nevoe de bani; vine, îi dau bani cum îmi vine mie mai bine. Il trag eu de mânecă sĕ vină? N'are de cât sĕ nu vină!“

Şi ce ai zice de omul care ţi-ar zice: „Mie-mi face plăcere jocul la noroc, mĕ distréză, şi-l privesc ca o recreaţie. Şi vrea statul sĕ mĕ opréscă? Pentru mine însĕ nu e nici o primejdie în jocul de cărţi; eu mĕ sciu stăpâní; plăcerea mea nu va deveni nici odată patimă. Eu doresc sĕ fie la tóte colţurile de stradă câte o speluncă de jucat cărţi, ca sĕ mĕ pot distra unde vréu şi când vréu. Dacă alţii aşa sunt de ticăloşi şi lipsiţi de caracter, sĕ se asvârle în miserie şi pe ei şi familia lor — asta ce mĕ privesce pe mine?“

Sĕ vorbim adevĕrul! Acesta este exact punctul de vedere al celor mai mulţi ómeni în ce privesce chestiunea alcoholului. Nimic nu ne dă mĕsura micimii de suflet şi a egoismului ómenilor, de cât acéstă chestiune. Vine unul şi zice: „Ce-mi pasă mie că an de an mor milióne de ómeni în spitale, putrezesc în ocne; ce-mi pasă că milióne de nenorociţi îşi duc familia în ticăloşie, că milióne se sinucid — tréba lor! Eu sĕ trăesc! Móră ei toţi, numai eu sĕ-mi pot bea în fie-care séră halba mea şi sĕ-mi încassez dividendele acţiunilor de la fabrica de bere“.

Da, statul cu greu póte intreveni, ca sĕ opréscă alcoholul. Ar ţipa consumatorii, vréu sĕ zic cei obicinuiţi sĕ bee? Ar ţipa ei o vreme, apoi ar tăcé. Dar' alta e greutatea, alta e pedeca ce s'ar pune în calea statului: nu s'ar puté vota legile, căci cei mai tari duşmani ar fi tocmai producĕtorii de alcohol şi toţi cei interesaţi în afaceri!

Societatea fondului de teatru la Bistriţa.

Convocare.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru naţional român îşi va ţiné adunarea sa generală din ĕst an în oraşul Bistriţa, în zilele de Duminecă şi Luni, în 25 şi 26 August v. (7 şi 8 Sept. n.) 1902.

Invităm la acésta adunare generală a Societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători ai acestei Societăţi, precum şi pe toţi binevoitorii ei şi sprijinitorii culturei românesci.

La acéstă adunare generală, conform §-lui 21 din statute, se va decide asupra mĕsurilor de luat în vederea înfiinţării teatrului naţional român.

*

Programa.

I. Ziua primă, Dumineca, în 25 August v. (7 Septembre n.) 1902:

1. Presidentul deschide adunarea generală la 10 ore a. m.
2. Alegerea a doi secretari pentru şedinţele adunării.
3. Raportul general al comitetului societăţii asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru censurarea raportului general al comitetului.
5. Raportul cassariului despre starea cassei şi peste tot despre averea societăţii.
6. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, care sĕ censureze raportul cassariului.
7. Alegerea unei comisiuni de 5 [illegible]bri, care în înţelesul §-lui 5 din statutele societăţii va căştiga membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Raportul şi propunerile comitetului în chestia modificării statutelor societăţii şi a lucrărilor începĕtóre pentru aducerea în fiinţă a teatrului naţional român.
9. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, care sĕ studieze raportul şi propunerile comitetului de sub p. 8.
10. Cetirea disertaţiunilor corĕspunḑĕtóre scopului societăţii sau de altă materie literară, ce se vor fi însinuat presidentului înainte de adunare.
11. Presidentul ridică şedinţa.

II. Ziua a doua, Luni, în 26 August v. (8 Septembre n.) 1902:

1. Presidentul deschide şedinţa.
2. Verificarea procesului verbal a şedinţei precedente.
3. Raportul comisiunii pentru câştigarea membrilor noi.
4. Darea de sémă asupra raportului cassarului.
5. Raportul comisiunii asupra raportului general al comitetului şi a propunerilor acestei comisiuni.
6. Raportul comisiunii esmise pentru de a censura raportul şi propunerile comitetului în chestia modificării statutelor şi a lucrărilor începĕtóre pentru a se aduce în fiinţă teatrul naţional român.
7. Determinarea locului unde se va ţiné adunarea generală pentru anul 1903.
8. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru autenticarea procesului verbal din şedinţa II.
9. Presidentele închide adunarea.

Din şedinţa comitetului ţinută în Braşov, la 8/21 Iulie 1902.

Iosif Vulcan president. *Dr. Iosif Blaga* secretariu.

*

Programa festivităţilor

ce se vor aranja cu ocasiunea adunării generale a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român“ în zilele de 7 şi 8 Septembre st. n. a. c. în oraşul Bistriţa.

1. Sâmbătă în 6 Septembre la orele 12 din zi, primirea comitetului la gară şi încuartirarea óspeţilor.

2. La orele 8 p. m. „séră de cunoscinţă“ în sala otelului „Regele Ungariei“.

3. Duminecă în 7 Septembre la orele 8 a. m. serviciu divin în biserica gr.-cat., la care va cânta corul plugarilor din loc.

4. La orele 10 din zi şedinţa I. în biserica gr.-cat.

5. La orele 1 p. m. banchet.

6. La orele 3 p. m. serbare poporală în restaurantul „Bombardir“ de pe promenadă.

7. La orele 8 séra concert aranjat cu concursul distinselor artiste române: dómna Elena Eitl născ. Florian şi domnişóra Virginia Gall, urmat de piesele teatrale:

a) „Trei doctori“, comedie într'un act, localisată de Virginia A. Vlaicu.

b) „Ruga de la Chiseteu“, comedie poporală într'un act de Iosif Vulcan, — cea dintâiu predată de membrii reuniunii meseriaşilor români, ear' cea din urmă de corul plugarilor români din localitate, în sala cea mare de la „Gewerbeverein“.

8. Luni în 8 Septembre la orele 9 a. m., şedinţa II-a în sala de la „Gewerbeverein“.

9. Séra la orele 8 petrecere cu dans în sala cea mare de la „Gewerbeverein“.

10. Marţi în 9 Septembre la orele 8 a. m., excursiune la băile „Sângeorgiul-român“, eventual în regiunile romantice din Valea Bârgăului.

Bistriţa la 13 August 1902.

In numele comitetului aranjator:

Gerasim Domide president.
Dr. Victor Onişor secretar.

NOUTĂŢI

M. Sa la manevrele navale. Marina de rĕsboiu a monarchiei nóstre în anul acesta face manevre în cadre cu mult mai largi de cât până acum. La aceste manevre va lua parte şi M. Sa împĕratul şi rege al nostru, ceea-ce încă e rar cas. In 1 Septembre M. Sa sosesce la *Pola*, unde în aceeaşi séră va ţiné mare recepţiune în palatul admiralităţii. Cuartir va avé pe yachtul „Miramar“. Cea mai interesantă problemă a manevrelor va fi debarcarea trupelor. Manevrele vor dura până în 4 Septembre.

*

Cadeţi români. Pe lângă lista elevilor români absolvenţi ai şcólei militare din Sibiiu avansaţi la rangul de cadet (dată în numĕrul de Sâmbătă) aflăm în fóia oficială miliară şi următórele nume românesci: Alexandru *Maniu* şi Alexandru *Patachi* (numiţi cadeţi la reg. de infanterie Nr. 61), Irimie *Hamza* (la reg. de inf. Nr. 64) şi Teodor *Serb* (la reg. de inf. Nr. 2), absolvenţi ai şcólei militare din Timişóra, şi Victor *Petric* (la regm. de inf. Nr. 82) absolvent al şcólei militare din Karlstadt.

*

Nou protopop gr.-cat. în Cluj. Consistoriul din Blaj a numit protopop la Cluj pe *Dr. Ilie Dăian*, fost profesor la seminariul teologic din Blaj. Instalarea va fi în 28 August st. n.

*

Ca sĕ se ştie! In 28 Septembre st. n. se va face sfinţirea bisericei rom. catolice a ciangăilor din *Lajosfalva* (Bucovina). Actul sfinţirii va fi condus de însuşi episcopul *G. Majláth* din Alba-Iulia. La spesele impreunate cu edificarea şi înzestrarea acestei biserici episcopul Majláth a dat din casseta sa privată 40.000 coróne, ear' „naţiunea“ (societatea magiară de la noi) a colectat alte 40.000 mii de coróne. Vestmintele pentru sfântul serviciu aprópe tóte sunt făcute şi brodate de damele magiare de la noi. — E frumos, că magiarii se interesézä în aşa chip de fraţii lor ciangăi din altă ţéră, ce mai tărăboiu ar trage însĕ ziarele unguresci, dacă ai nostri fraţi din alte ţeri s'ar încumeta sĕ ne facă nouă ceea-ce Majláth şi soţii fac ciangăilor! Luni de zile ne-ar tracta cu tocitul clişeu al „trădării de patrie“.

*

Dar pentru biserică. Iubitul credincios *Longin Drăgan* în ziua schimbării la faţă a Dlui nostru Iisus Christos, a dăruit sfintei nóstre biserici un rênd de odajdii de catifea négră, în preţ de 40 coróne, care a şi fost sfinţit şi predat destinaţiunei în acésta zi. 'Mi ţin de datorinţă a aduce şi pe acésta cale mulţămirile comunei nóstre bisericesci, rugând pe atotputernicul Dzeu sĕ'i dee viéţă îndelungată şi norocósă. *Băiţa*, la 7 August 1902. *George Drăgan*, paroch.

*

Român distins la esposiţia din Vêrşeţ. La esposiţia industrială şi economică din Vêrşeţ locuitoriul român din *Berlişte* (com. Caraş-Severin) *Iuliu Bosioc* încă a espus mai multe sculpturi în lemn făcute de dînsul în mod artistic. Aceste sculpturi au atras atenţiunea tuturor cari au cercetat esposiţia. Ministrul de agricultură încă a fost încântat de obiectele construite de Bosioc şi l'a lăudat, asigurându-l că se va îngrijí de el. După cum suntem informaţi, ministrul va trimite pe ţĕranul-artist la o şcólă industrială, ca sĕ se perfecţioneze în arta sculpturii. (Din „Drapelul“).

*

Impuşcat de un cantonier. „Gazeta Transilvaniei“ raportézä, că în 19 August pe la 6 óre séra un român din Homorod, care se re'ntorcea de la têrgul din Barót cu nişte vite cumpĕrate, când a voit sĕ trécă podul de peste Olt al liniei ferate (întrĕ Agoştin şi Racoş) a fost oprit de cantonier („bóctĕr). Din acésta escându-se divergenţe întrĕ român şi cantonier, cest din urmă şi-a adus din casă puşca şi a puşcat în vite, rănind pe una la picior. Amărit de brutalitatea cantonierului, românul i-a făcut reproşuri, scăpând şi vorba, că „mai bine sĕ 'l fi împuşcat pe el, de cât vita aceea nevinovată“. La acésta cantonierul reflectându-i: „stai, că te împuşc eu şi pe tine“ i-a tras un glonţ în pept. — In 20 August a eşit la faţa locului o comisiune de la Sigişóra, care a dispus apoi transportarea cadavrului a casă la Homorod.

Departe am ajuns, dacă până şi servitorii de pe la căile ferate consideră ca nimic viéţa cetăţenilor români!

*

Tóte 's zdrenţe... Sub titlul „zászlósértések“ (violări de steag) ziariul kossuthist „Független Magyarország“ bagă vină statului că nu pedepsesce destul de aspru pe cei cari ofensézä tricolorul magiar, şi acésta e causa că atâtea atentate se comit faţă cu acel tricolor. Nu numai atâta, ci insolenta gazetă consideră că insultare a „sfântului simbol“ chiar şi casurile când la sĕrbători unguresci nemagiarii nu 'l arborézä. „Tot-atâta e — zice Független Magyarország“ — dacă sfêrtică steagul, ori dacă nici nu îl arborézä la sĕrbătorile nóstre naţionale. In ambe casurile insultă cel mai sfânt simbol naţional al nostru şi ungurimea întrégă. Ear' cel care o face acésta trebue tractat ca cel mai mişel trădător de patrie.

„In Braşov, în acest principal cuib naţionalistic, în loc de steag roşu-alb-verde la sĕrbătorea naţională ultimă era arborat, atât la oficiul stării civile (matricule), cât şi la filiala băncii austro-ungare — steag *alb*. Tot-atâtă e, fie de ori-ce colóre acel steag, fie alb, fie verde, ori vînăt; nu este permis sĕ fie suferit în Ungaria, în tocmai cum nu trebue sĕ fie suferită *zdrénţa négră-galbină* (steagul casei domnitóre). Noi avem steagul nostru. Cine nu voesce sĕ 'l arboreze, care-se (pusztuljon ki) din Ungaria“.

Adecă nici *simbolul păcii* nu le e pe plac. Tóte sunt zdrenţe, chiar şi steagul casei domnitóre! Numai al lor tricolor e „simbol sfânt“!

*

In atenţiunea agricultorilor. Direcţiunea din Sibiiu a magazinului de aprovisionare a armatei (k. u. k. Militär-Verpflegsmagazin) a publicat zilele acestea concurs pentru furnisare de *sĕcară* şi *ovĕs*. Conform concursului direcţiunea va cumpĕra în Septembre 400 măji metrice de sĕcară şi 3470 mm. de ovĕs, cu preţul têrgului. Ofertele au sĕ fie făcute în scris, ori verbal, cu care ocasiune oferentul trebue sĕ presinte mustră în cuantitate de cel puţin jumĕtate chilogram. Marfa corĕspundĕtóre va fi imediat luată în primire şi plătită. Cuantitatea marfei oferite nu e limitată, ci fie-cărui proprietar i-se lasă în voie sĕ presinte spre cumpĕrare atâta cât voesce. Cei cari au de vênzare cuantitate sub 100 mm., pot sĕ-si aducă marfa deadaeptul la magazin (calea Turnului-roşu Nr. 1) în zilele têrgului de sĕptĕmână (Marţia şi Vinerea) unde dacă marfa e corĕspundĕtóre şi dacă în privinţa preţului oferentul şi cumpărătoriul vor ajunge la învoială, va fi imediat luată în primire şi plătită.

*

Slovacii din Cleveland au învins. E mare supĕrare în ceata patrioţilor. Magistratul oraşului Cleveland (America) a denegat Magiarilor emigraţi acolo dreptul de a ridica lui Kossuth Lajos statuă în piaţa principală a oraşului. Cum se ştie, Slovacii de acolo protestaseră energic contra ridicării statuei, pe motiv că Kossuth nu a fost liberator, cum îl presintă Magiarii, ci opresor al popórelor din Ungaria. Ziarele unguresci când au primit veste despre acest protest tunau şi fulgerau contra Slovacilor şi spuneau că primariul oraşului, care consideră pe Kossuth egal cu Washington, a respins protestul şi a dat Magiarilor voie sĕ-şi alégă loc în piaţa principală, unde sĕ ridice statua. Acum nu mai pot întortoca lucrul nici ele. Recunosc că magistratul a interzis ridicarea statuei în centrul oraşului.

*

Hymen. *Procopiu Benţia* şi *Sara Literat* îşi vor celebra religiósă cununia lor Duminecă, în 18/31 August la orele 12 m. în biserica gr.-or. din Luţa.

*

De la margini. Despre adunarea *despărţĕmêntului Sătmar-Ugocea* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în 10 August st. n. în comuna *Turţ* (comitatul Ugocea) „Drapelul“ de Joi (21 August) aduce raport fórte elogios. Adunarea a succes fórte bine, fiind cercetată de fórte mult public, ear' resultatul material ar puté face onóre ori-cărui despărţĕmênt din centrele românesci. „Resoluţiunile luate sunt dintrĕ cele mai salutare pentru concentrarea inteligenţei şi deşteptarea interesului poporului nostru pentru idealul măreţ al culturii naţionale; întrĕ acestea e şi resoluţiunea, ca comitetul sĕ facă disposiţiunile necesare pentru-ca *adunarea generală a Asociaţiunii în anul viitoriu sĕ fie ţinută în Baia-mare*“. Ear' referitor la înscrierea membrilor raportul spune că „amĕsurat împrejurărilor“ resultatul material al adunării e aprópe suprindĕtoriu. S'au înscris adecă fórte mulţi membri ordinari şi nu e cu mult mai mic nici numĕrul celor înscrişi membri ajutători, ear' membri pe viéţă, solvind taxa de 200 coróne, s'au înscris 7—8 preoţi, aşa că taxele încassate cu ocasiunea adunării dau suma de 1600—1700 coróne.

Onóre conducĕtorilor acestui despărţĕmênt *de la margini*, şi onóre şi membrilor lui!

*

Dar pentru biserică. Domnul *Nicolau Prostean* născut în comuna Mălâncrav, şi de present advocat în Lugoj, cu prea mult stimata soţie *Ana* născută Popovici, s'au milostivit a dărui la Sfânta nóstră biserică — trei prapori fórte frumoşi, un rând întreg de vestminte bisericesci curat de mătasă alburie, precum şi procoveţ pe *disc*, *potir* şi *aier*, tóte de mătasă, precum şi patru piramide şi o cruce de lemn ridicată sus şi şése cămeşi vinete pentru copii, cu gulerile cuvenite, şi o faţă de masă, tot de mătase roşie şi vênĕtă pe mesciόra din biserică la sfinţirea apei — tóte acestea în valóre de *300 cor.*

Pentru acésta faptă creştinéscă fiind al doilea rênd de donaţie din partea sus amintiţilor Domni la sfânta biserica nóstră, — în numele întregului meu popor aduc cea mai ferbinte mulţămită şi pe acésta cale, dorindu-le, ca bunul nostru părinte ceresc, de la carele se pogórà tot darul desăvêrşit, sĕ răsplătéscă însutit Domnilor donatori jertfa adusă bisericei nóstre. Mălâncrav în 9/22 August 1902. [illegible] Stoicoviciu paroch gr.-or.

*

Comasare în Alba-Iulia. Pe 10 Octobre st. n. e publicată zi de pertractare (la casa oraşului) în causa cererii de comasare, făcută de 4 români şi 1 ungur contra tuturor celorlalţi proprietari din Alba-Iulia. Comasarea a cerut'o: Dr. Ioan *Marciac*, advocat, Rubin *Patiţa*, advocat, Iosif *Cirlea* măcelariu, R. *Lobonţ*, proprietariu şi *Bányai* Károly.

*

Teatru în Brad. Primim invitare la producţiunea teatrală ce se va aranja în ziua de sf. Maria 15/28 August 1902 în hotelul „Central“ din Brad. Venitul e destinat pentru masa studenţilor de la gimnasiul rom. gr. or. din Brad. Intrarea: locul I. 2 cor., locul II. 1 cor. 60 fileri., Parter 1 corónă. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ ore séra precís. Bilete de întrare la Cornel T. Albu stud. în drept, şi séra la cassă. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită. Se va da „*Basta-Diva*“, piesă în 4 acte de *Haralamb G. Lecca.* După producţiune dans.

*

Din Boian, ni-se scriu următórele: „Comuna *Boian* a avut norocósa sórte de a fi în fruntea comunelor învecinate şi de a le premerge cu esemplu. In iérnă a făcut o petrecere, cu scop de a înfiinţa un fond pentru o bibliotecă şi, pe lângă frumosul venit, şi-a mai ajuns şi o ţintă: în săteni s'a născut dorinţa de-a face lucruri folositóre. Pe lângă unele legături (de a nu mai sta Dumineca înaintea amezii în cârcime, de-a nu mai lucra în zilele de sĕrbătóre şi Dumineca) dorul obştei românesci a fost şi repeţirea petrecerei. Drept aceea s'a şi ţinut în 20 August o producţiune declamatorică-teatrală, care a avut o splendidă reuşită. Parochul gr.-ort. din loc, dl *Iosif Crişan*, în calitate de president a deschis preducţiunea printr'o frumósă vorbire, în care a arĕtat însĕmnătatea elementului moral şi cultural. Au urmat apoi trei declamări: „Nu te-ai priceput“ de G. Coşbuc, declamată de d-şóra Maria Oroş, „Eroii de la Plevna“ de V. Alexandri, decl. de Vasiliu Idu, şi Fragment din Sat. III (Lupta de la Rovine) de M. Eminescu, decl. de Ioan Duma. S'a predat în fine vodevilul lui Alexandri „Cinel-Cinel“, în care marele poet pledézä pentru „unirea tuturor“. Toţi şi-au jucat bine rolurile.

A urmat dansul, şi toastele. Părintele Crişan şi protopresbiterul Nicolae Todoran, au pus în evidenţă meritele şi lupta preoţilor şi a învĕţătorilor, ear' studentul Ioan Duma a espus dorinţele şi aspiraţiile tinerimei, mânecând din zisa lui Vlăhuţă: „dorul de-a 'mbelşuga cu munca nóstră ogorul“ naţiunei. Bina a fost făcută numai din covóre minunat de frumóse, încât au stors admiraţia publicului pentru lucrul românesc. Venitul curat e 44 cor. v. a. şi cu 24 cor. din iérnă dau frumósa sumă de 68 coróne. Contribuire benevolă a făcut Dr. Iuliu Maniu, adv. în Blaşiu 10 cor. pentru-ce i-se aduce mulţămită specială. Mare mulţămită li-se aduce şi următorilor domni, cari au binevoit a suprasolví pentru un scop sfânt: M. On. domn Nicolae Todoran 2 cor. Pantilie Ivan 1 cor. Ioan Pădurean 1 cor., Vasile Langa, 1 cor., Sever Cheţan, 1 cor., Alaxiu Cheţan, 1 cor., şi Augustin Cheţan, 1 cor.

Un participant.

*

Intrunirea agricolă ţinută de comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ Duminecă, la 17 August n. c. în comuna Mag (lângă Sĕlişte) a adaus la „fondul de 20 bani“ al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru acuirarea unei case cu hală de vêndare suma de 10 cor. 20 fil., dăruită precum urmézä: Minerva Pop, jună 20 fil.; d-na Aurelia Popp n. Florian, soţie de notariu 1 cor.; Valeriu Popp, notariu (Săcel) d-na Eufemia Vlad n. Pipoş, preotésă câte 20 fil.; Alexandru Vlad, paroch (Mag) 40 fil.; d-şóra Eufemia Catona (Sibiiu) 20 fil.; Familia Tănase Moga (Mag) 2 cor.; Filon Flucuş, stud. (Braşov) 20 fileri; Achim Oana, proprietariu, Savu Sasu, cassariu comunal, Gervasie Sasu, primariu comunal, Ana Savu Sasu toţi din Mag, fie-care câte 20 fil.; Ioan Bunea, notariu pens. 1 cor.; dna Maria Bunea 40 fil.; Simion Radu, primariu 1 cor.; Ioan Patachi, înv., d-na Maria Patachi n. Platoş d-na Elisaveta Dancu n. Macrea, Aron Flucuş, paroch, toţi din Săcel, fie-care câte 20 fil.; Ioan Iacob, învĕţătoriu (Sĕlişte), Aurel Pipoş, profesor (Bacău), Camillo Vlad (Mag), fie-care câte 20 fil.; Demetriu Moga măiestru-lăcătar (Sĕlişte) 40 fil.; Romul Simu, înv. pens. (Sibiiu), Ioan Chirca, vicenotariu (Sĕlişte), Dr. Vasilu Dan, advocat şi Vic. Tordăşianu, (Sibiiu) fie-care câte 20 fil.

Cărţi şi reviste.

„Teoria asigurărilor asupra vieţii“, de Ioan I. *Lăpĕdatu*, Braşov tipografia Ciurcu et Comp. Preţul? — Pe 144 pagini 8° mare autorul tractézä despre: „Desvoltarea asigurărilor asupra vieţii, din cele mai vechi timpuri până în zilele nóstre“, „Teoria matematică a asigurării asupra vieţii“ (consideraţiuni generale, calculul intereselor compuse, tabelele de mortalitate), „Asigurări asupra vieţii unei singure persóne“ (asigurări de rente viagere, asigurări de capital, restituirea primelor, calculul reservelor), „Asigurări asupra vieţii duor sau mai multe persóne“ (asigurări de rente, asigurări de capital).

*

Programa gimnasiului public gr. or. român din Brad (a XXVI) pe anul şcolar 1901—1902, publicată *abia acum* de directorul Gaorgiu *Părĕu*. Cuprinde: Ştiri şi date statistice şcolare“ şi „Raport despre masa studenţilor“ (continuare din programa anului şcolar 1900—1901!) Gimnasiul are şése profesori ordinari (întrĕ cari şi directorul) şi 1 instructor de gimnastică şi musica vocală şi instrumentală (învĕţătoriul definitiv M. Stoia, de la şcóla normală). Intrĕ acestia 2 cu câte 33 ani de serviciu, 1 cu 24 ani, 1 cu 18 ani, 1 cu 12 ani şi 1 cu 10 ani de serviciu, ear' instructorul cu 4 ani de serviciu. Elevi au fost înmatriculaţi 116, dintrĕ cari în cursul anului au părăsit şcóla 15. Dintrĕ cei rĕmaşi 91 au fost gr. or., 8 gr. catolici, şi 2 reformaţi. Au fost clasificaţi cu *fórte* bine 10, cu *bine* 19, cu *suficient* 39, cu *nesuficient* din câte 1 studiu 17, din câte douĕ studii 3, din câte mai multe studii 13. — La *şcóla normală* (cl. III. şi IV.) la care vin elevi cu pregătiri din şcólele poporale şi care stă sub conducerea direcţiunii gimnasiale, au funcţionat doi invĕţători definitivi; elevi au fost 12 în cl. III. şi 22 în clasa IV.

De altcum programa vorbesce despre „clasele *normali*“, „*directorele* gimnasial“, „încredutul plenipotenţiat ministerial“, „a ţinut *una* conferinţă cu corpul profesoral“, „colecţiunile gimnasiali“, „a recomendat comitetului şi Representanţiei“, „în posturile Nascerei şi a Invierei Domnului“, „conferinţe profesorali“, „*mare animoşii* dăruitori“ etc. tot atâtea dovezi că domnul autor al programei e certat cu limba română.

Posta redacţiunei.

„Omul ce spune din păscălie“. Ne face impresia că e tradusă din altă limbă. Nu e originală, auzită din gura poporului. De altcum o vom ceti încă odată şi vă vom da rĕspuns.

Criscior. In numĕrul ce vine.

Nr. 665. [153] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **învěţătoriu** la şcólă nóstră din **Brăzeşti**, protopresbiteratul Lupşei, devenit vacant în urma desfacerei şcólei acesteia de comuna Sartăş, pe basa resoluţiunei Preaven. Consistoriu archid. dto 18 Iuliu a. c. Nr. 7082 şcol., se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învěţătoriu sunt: din repartiţie de la popor 300 cor., ajut de stat votat 300 coróne, precum şí cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii, de a ocupa postul, cererile instruate cu documentele necesare conform normelor în vigóre — le vor aşterne în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral şi se vor presenta nainte de alegere, pe lângă previa înştiinţare aici, şi în comună, pentru a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoscinţă şí cu poporul.

Ofenbaia, 5 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Gan.
protopresbiter.

---

[155] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea e douě posturi de **învětători** din protopresbiteratul Braşovului, parochia **Hălchiu**, cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Postul I de învěţătoriu cu salariu de 600 cor., solvibil în 4 rate din alodiul comunal şi cuartir liber în edificiul şcólei.

2. Postul II de învěţătoriú cu salariu de 600 cor., şi anume: 360 cor. din alodiul comunal, ear' 240 cor. din repartiţie de la popor. Pentru cuartir suma de 40 cor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste douě posturi sunt îndatoraţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipicul bisericesc.

Suplicanţii au sě-şi înainteze suplicele la Oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 554/1902. [154] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţătoriu definitiv** la comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraşului se escrie escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rachiş,** cu salariu de 600 cor. cuartir în edificiul şcólei, grădină 400 org. şi 4 orgii lemne din cari este a se încălḑi şi sala de învěţământ.

2. **S. Măria,** cu salariu 504 cor. prin repartiţie de la popor 40 ferdele maci de cucuruz; cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

3. **Stîna,** cu salariul 600 cor. prin repartiţie de la popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserica comunei respective spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Pavel Roşca
protopop.

Nr. 164/1902 [157] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia **Boşorod** de a III. clasă din tractul Haţegului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla *B.* la întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Concurenţii sě-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute prin regulament subsemnatului oficiu protopresbiteral şi sě se presenteze în vre-o Duminecă sau serbătóre în parochie înaintea alegětorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

Nr. 620/1902 [156] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţătători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de *30* de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Haşfalău**, cu salariu anual de 600 cor. cuartir şi lemnele necesare de foc.

2. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 500 coróne, 100 coróne din cassa alodială cuartir şi lemnele necesare de foc. Clericii absolvenţi la acest post vor fi preferiţi.

3. **Nadeşul-săsesc**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 200 cor. prin repartiţie de la popor, — pentru pentru restul de 400 cor. s'a făcut rugarea, a se da din partea statului ca întregire, cuartir şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi, cu îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 şi de la 13—15 ani, şi a ţiné în Dumineci şi sărbători strană în biserică sě şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndrumarea a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, în 8 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 485/902 [145] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** de la şcólele elementare din comunele mai jos numite, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Teiu**, cu salariu de 600 cor. dintre care 220 cor. în bani ear' restul în naturale, cuartir şi lemne.

2. **Baştea Holdea-Coşeşti**, cu salariu 300 cor. în bani ear' 300 cor. în naturale, cuartir şi lemne.

3. **Răduleşti**, cu salariu de 600 cor. din care 500 cor. în bani gata ear' 100 cor. în naturale, cuartir şi lemne.

4. **Lapugiul inferior-Ohaba**, cu salariu de 600 cor. cuartir şi lemne.

Cei ce [illegible] vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne rugările concursuale instruite conform legei subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cei buni cântăreţi şi cunoscětori de musică vor fi preferiţi.

Dobra, la 20 Iulie 1902.

Oficiu protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Iosif Morariu.
protopresb.

Nr. 328/902 [152] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţători** în comunele mai jos inferate din protopresbiteratul Bistriţa, se publică concurs cu terminul de 15 zile de la prima publicare.

1. **Borgo-Rus**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi grădină de legume.

2. **Buduş**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. **Blaşfalĕul de jos**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. **Caila**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină de legume.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sě-şi trimită suplicile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Borgo-Bistriţa, în 30 Iulie, 1902.

Simeon Monda
protopresbiter.

---

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpěta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59.
[1] 17—

Nr. 360/1902. [151] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** din comunele mai jos înşirate se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceş-Vulcan** cu filia **Buceş-sat**, salariu aunal 600 coróne, şi adecă 500 cor. din repartiţie, ear' 100 cor. din venitul cantoral, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin lemne de foc.

2. **Bulzeştii-de-sus şi de-jos** cu filiile **Stremţi** şi **Fizeşti**, salariu anual 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin lemne de foc.

3. **Cebea** şi **Căraci**, învěţătoriu *suplent*, cu salariu anual de 400 coróne din fondul creat pentru sistemisarea postului al doilea de învěţătoriu, cuartir şi doi stângini de lemne, din cari are sě se încălḑéscă şí şcóla.

4. **Hărţăgani**, salariu anual 600 coróne din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 3 stângini lemne de foc din cari are sě se încălḑéscă şí şcóla.

5. **Luncoiul-de-sus** şi **Podele**, învěţătoriu ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi 1 stângin de lemne.

6. **Sělişte** şi **Trestia**, învěţătoriu ambulant, salariu anual de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei din Selişte, grădină şi 2 stângini lemne de foc din cari are sě se încălḑéscă şí şcóla.

7. **Ţěrăţel**, salariu anual 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin lemne de foc.

Fiitorii învěţători au a instrua elevii în cântări, a-i conduce în Dumineci şi sěrbători la biserică şi a cânta cu ei în tot decursul sfintei liturgii.

Concurenţii au a'şi aşterne în terminul deschis suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brad, la 4 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parochiale respective şcolare.

Vasiliu Damian
protopop.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.
Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**
vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.
Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 8—52

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.**

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăvicióse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspět impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenuměrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sělişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşiněu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vě de falsificări!

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [78] 5—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Joi 15/28 August 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 7759 Plen.

CONCURS

La institutul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu este vacant un post de **profesor** în secțiunea *teologică*, pentru ocuparea căruia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Concurenții vor subșterne la Consistoriul archidiecesan concursele instruite cu următórele documente:

a) carte de botez, că sunt Români greco-orientali;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu despre absolvarea cursului teologic.
d) testimoniu de cualificațiune profesorală, provĕḑut în statutul organic §. 122 p. 10 și în regulamentul pentru esaminarea candidaților de profesori la institutul pedagogico-teologic gr.-or. din archidiecesa Transilvaniei, votat în 1875;
e) eventual alte momente recomandatóre.

Emolumentele împreunate cu acest post de profesor sunt cele normate în regulamentul seminarial § 3 punct *b)* și §. 4 punct 7 anume în primii trei ani de probă salariu 1600 cor. și 300 cor. bani de cuartir, ear' după definitivare salariul întreg normal.

Cererile întrate după espirarea terminului indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută la 12 August 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Jertfă sĕ aducem!...

Sibiiu, 27 August n.

Sĕraci am fost noi totdeuna, Românii din acésta patrie, sĕraci nu din vina nóstră, ci în urma împrejurărilor nepriincióse și dușmănóse în cari am trăit.

Sĕraci am fost însĕ numai în cele materiale, pe când sufletul nostru scăldatu-s'a totdeuna în bogăția sentimentelor de iubire și alipire către puterea dumnezeéscă cea atât de binevoitóre nouĕ, care ne-a scos la liman de nenumĕrate-ori din cele mai mari primejdii și ne-a conservat naționalicesce în butul tuturor asupririlor de cari ne-am lovit.

Din sĕrăcia nóstră adus'am totdeuna jertfă cuvenită acestei puteri nevĕḑute, căreia mulțămiri sincere i-am adus la altare sfințite, pentru tóte bunătățile de cari ne-a învrednicit, și rugăciuni călduróse i-am adresat, ca sĕ ne dee și aceea de ce se mai învrednicesce bunul și pacinicul popor român, pentru-că unui popor vrednic de ocrotirea dumnezeéscă se dă aceea ce se cere.

Și mulțămirile nóstre au fost primite și rugămințile nóstre au fost ascultate, pentru-că o mare parte din rugina vremurilor trecute, lipită de viéța nóstră națională, a fost stérsă, și firmă credință avem în Dumnezeul care a ocrotit totdeuna pe Român, că și partea care ne mai apasă ca un blăstĕm al trecutului nemeritat, încă va fi stérsă și nimicită pentru totdeuna.

Dar' pentru-ca sĕ pótă fi ștérsă, *jertfă ni-se cere*, și noi jertfă trebue sĕ aducem, din tótă sĕrăcia nóstră, întocmai cum și din mai marea lor sĕrăcie adus'au înaintașii nostri, de la cari avem situația de astazi, mult mai prielnică și mai suportabilă de cum era a lor.

Și jertfă mare ni-se cere tocmai acum. Nu pentru lucruri trecĕtóre și de desfătare luméscă, ci pentru ridicarea unui falnic, frumos și măreț monument, semn vĕdit al religiosității nóstre, al iubirii și alipirii nóstre cătră Dumnezeul cel atotputernic și totdeuna ocrotitoriu al neamului românesc.

Jertfă ni-se cere pentru *catedrala* din Sibiiu, și jertfa cerută *trebue sĕ o aducem,* fie-care din noi după puterile sale, și amĕsurat atragerii ce o are cătră biserica străbună, scutul și apărarea nóstră în vremurile de furtună din trecut, și fortăréță sigură a conservării vieții nóstre naționale pentru viitoriu.

Pastorala Inaltpreasfințitului Domn Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu,* publicată în numĕrul trecut al ziariului acestuia, e în privința acésta un călduros și părintesc apel la inimile bine simțitóre ale tuturor credincioșilor bisericii nóstre, care credem că nu va întârzia a avé resultatul dorit.

In acéstă pastorală părintele vorbesce cătră fiii sei sufletesci, și le pune la inimă, ca fie-care din ei sĕ contribue cu denariul sĕu, pentru-ca nu numai păreții cei muți, *zidirea*, ci și *ornamentarea internă* a noului și frumosului nostru Sion sĕ fie vrednică de cea mai veche religiune și de cel mai vechiu popor din patria acésta.

Suntem de firma convingere, că căldurósele cuvinte ale neobositului nostru Archipăstoriu, cuprinse în frumósa sa pastorală, nu vor remâné cuvinte rostite în pustie, pentru-că din inimă curată sunt isvorîte, și inimilor curate sunt adresate, în cari negreșit că-și vor face întrare.

Calea emulației pentru aducerea de jertfă pe altariul bisericei nóstre străbune e deci deschisă; și bucurie ne cuprinde când ne gândim la nesfârșitul numĕr al celor buni dintrĕ ai nostri, cari se vor grăbi sĕ pășéscă pe calea acésta, și pe cari fericiți vom fi a 'i puté înregistra cu numele în colónele ziariului nostru.

Sĕ ne însuflețim așa dară de însuflețitórele cuvinte ale Escelenției Sale, cuprinse în pastorala adresată întreg clerului și poporului seu; sĕ ne însuflețim de *fapta* cu care Escelenția Sa a făcut începutul colectei deschise; sĕ ne însuflețim de însuflețirea înaintașilor nostri, cari au adunat și ni-au lăsat capitalul cu care s'a început zidirea catedralei; sĕ ne însuflețim de faptul, că primul care a contribuit pentru ridicarea catedralei a fost însuși Monarchul nostru: și din dragă inimă sĕ aducem și noi jertfa cerută, pentru-că spre desfătarea și mângăerea sufletului nostru o aducem.

Deci, jertfă sĕ aducem!

Centenariul lui Kossuth.

In 19 Septembre n. curent se împlinesc o sută de ani de la nascerea lui *Kossuth Lajos*, inscenatoriul și conducĕtoriul mișcărilor revoluționare de la 1848 și 1849.

Un dat destul de însemnat pentru compatrioții nostri magiari, și vrednic sĕ fie sĕrbătorit din partea lor cu solemnitatea cu care se pregătesc sĕ 'l sĕrbătoréscă.

Pentru-că pregătirile sunt într'adevĕr mari. De sĕptămâni se face propagandă mare ziaristică pe tema acésta printrĕ Magiari, și resultatul e, că aprópe tóte orașele locuite de Magiari, ori puse sub conducere magiară, au luat hotărîre sĕ participe la marea serbare națională magiară în mod vrednic de numele marelui luceafĕr politic magiar din vremurile trecute.

Bine fac și e bine cum fac Magiarii. Pentru-că popórele cari nu sciu sĕ-și stimeze bărbații mari până sunt în viéță, ear' după mórte nu le venerézä memoria, nu sunt vrednice de a 'i fi avut. Ear' Kossuth mare bărbat a fost pentru Magiari. Durere că numai pentru ei, de-și ușor putea sĕ ajungă mare și pentru celelalte neamuri, cari cu Magiarii împreună formézä statul ungar.

Dar' sĕ nu vorbim despre acésta. Compatrioții magiari știu fórte bine că noi nu ne putem însufleți la auḑul numelui lui Kossuth, cum fac ei, și nu-i putem serba nici aniversarea nascerii, cum se pregătesc sĕ o serbeze ei. Nu ne vor lua deci în nume de rĕu dacă stăm la o parte și privim numai cum decurg festivitățile pe cari le aranjézä *națiunea magiară* din incidentul centenariului lui Kossuth.

Și așa cum suntem decișì sĕ facem noi, făceau și cercurile mai înalte din ceealaltă parte a monarchiei, dacă rĕmânea, ca serbările sĕ le aranjeze națiunea magiară *neoficială*. Cum însĕ în joc a întrat acum și națiunea magiară *oficială,* fiind-că contele *Apponyi,* presidentul dietei ungare, a declarat, că va participa la serbări în calitate de president al camerei ungare, va sĕ zică *în mod oficios*, și a învitat și pe deputații din dietă sĕ iee parte la serbări, punêndu-se sub conducerea sa: cercurile de la Viena nu mai privesc cu impasibilitate la serbările ce se vor aranja cu ocasiunea centenariului lui Kossuth, ci fac causă celebră din pasul contelui Apponyi.

Astfel ziariul „*Reichswehr*“ din Viena, despre care se știe că represintă vederile cercurilor înalte, mai ales militare, află că e *demonstrație* aceea ce a făcut sau vrea sĕ facă contele Apponyi. Pentru-că numele lui Kossuth e o *noțiune politică* binedeterminată, care acceptată odată din partea unei persóne oficióse sus puse, nu mai póte fi restălmăcită. De aceea, aducêndu-i aminte, că la înmormêntarea destul de sgomotósă a lui Kossuth Ungaria oficială (înțelege guvernul) n'a luat parte, și esprimându-și convingerea, că nu va lua parte nici la sĕrbările din 19 Septembre c., îi spune contelui *Apponyi* numitul ziariu, că dacă mergea ca simplu deputat dietal la serbările centenare ale lui Kossuth, nu i-se putea face nici o imputare. Dar' aceea, că merge în fruntea parlamentului, ca personalitate oficială, nu i-se póte aproba și ierta. Pentru-că presidentul camerei e persónă însemnată și provĕḑută cu rol însemnat în stat, și vine în dese atingeri cu monarchul. De multe-ori coróna cere informațiuni de la el asupra situațiunii, ales pe vremuri de crisă parlamentară sau ministerială. *Nu se cuvine deci sĕ dee sfat corónei sĕrbătorind pe acela, care voia sĕ sdrobéscă coróna.* De aceea, contele *Apponyi* a făcut act de *nesocotință*, când s'a decis sĕ mérgă la serbările kossuthiste în calitate de president al camerei ungare.

Astea le scrie „*Reichswehr*“ la adresa contelui *Apponyi,* și în mod indirect póte și la adresa guvernului ungar, pentru-că e de presupus, că cu știrea și învoirea guvernului a făcut contele Apponyi pasul „nesocotit“, cum îl numesce „*Reichswehr*“.

Fără îndoială, cuvintele sunt destul de clare pentru a înțelege din ele nemulțămirea cercurilor înalte de la Viena cu situația din Ungaria, și pentru a deduce din ele, că chestia póte sĕ aibă și *urmări.* Pentru-că sĕ nu uităm, că pe chestia Kossuth au căḑut și alte guverne, tot atât de tari ca cel actual și răzimate pe o popularitate și majoritate parlamentară tot atât de puternică cum e aceea de care se bucură actualul guvern. E o chestie jingașă de tot chestia Kossuth, pentru-că provócă susceptibități, atât în jos, cât și în sus, cari trebue sĕ se ciocnéscă și sĕ producă furtună.

Rusia — pe calea reformelor.

Desele turburări studențesci și țerănesci din anul acesta, suprimate prin cruḑimi și vărsare de sânge, indicau că massele de popor doresc libertate. Țarul, cunoscut ca domnitor uman, intenționase încă în primăvară sĕ chieme la sine pe toți fruntașii țerănimei, pentru-ca direct de la ei sĕ afle dorințele poporului, dar' — ori-cât de autocratic e sistemul de domnire în Rusia — consilierii sei i-au zădărnicit acéstă bună intențiune. Massele însĕ dădeau tot mai multe semne de nemulțămire, ear' „comitetul revoluționar“ (tainic) încă a început sĕ dee semne de viéță. Numĕróse atentate fuseră comise contra miniștrilor și diregătorilor mari, ceea-ce țarului i-a insuflat îngrijorări cu privire chiar la viéța sa. Se vestia chiar — sĕptĕmâna trecută — că s'a disgustat de domnire așa de mult, în cât e hotărît sĕ renunțe la tron în favorul fratelui seu. Adevĕrat că pănă acum știrea nu e confirmată, i-a urmat însĕ alta, publicată mai întâiu în ziariul „Daily News“ din Londra, pe basa unei scrisori primite din Petersburg, în care se spune că în butul pazei severe din jurul palatului și chiar din interiorul lui, nemulțămiții au isbutit totuși sĕ furișeze pe masa țarului o scrisóre, cu inscripția: „De la comitetul central al partidelor revoluționare din Rusia“.

Țarul nu a cutezat s'o deschidă, temêndu-se de vr'un atentat, ci a chiămat pe ministrul de interne (Plehve) și pe cel al instrucțiunii publice (Sänger), făcênd celui dintâiu imputări, că de-și cheltuesce zece milióne de ruble cu susținerea poliției secrete, totuși nu e în stare sĕ pună capĕt terorismului. I-a demandat apoi sĕ deschidă scrisórea. Cuprinsul scrisorii era advertisment la adresa țarului, că prea lasă mână liberă ministrilor și diregĕtorilor mari întru oprimarea poporului şi că prea se lasă influinţat de ei. Se mai zice în scrisóre, că în contra lui până acum comitetul nu a hotărit nimic, atentatele de pănă acum însĕ, comise contra diregătorilor mari, sĕ-i serviască drept advertisment, că *poporul voiesce libertate.* Sĕ asculte deci dorinţele poporului şi sĕ se lapede de consilierii sei duşmanii libertăţii, căci altcum *mâna rĕsbunării îl va ajunge şi pe el.*

Se spune, în scrisórea trimisă ziariului englez amintit mai sus, că asupra ţarului scrisórea a făcut adâncă impresiune, deosebi pasagiul în care se face apel la sentimentele sale umane, pe cari până acum nu şi-le-a putut validita, din causa oposiţiei ce i-o fac consilierii, şi că şi-a dat pe faţă nemulţămirea cu sistemul de guvernare de până acum.

Posibil că în urma acestora domnia cercurilor opresore şi-a trăit traiul şi că la iniciativa ţarului însu-şi, Rusia va căpĕta reforme liberale. Acésta se pare a o prevesti faptul, că la şedinţele din urmă ale consiliului de ministri *ţarul a chiămat telegrafice pe mareducele* Constantin, vestit în Rusia pentru sentimentele sale liberale şi care sub pretext de bólă (nebunie) fusese exilat la o moşie a sa de lângă Ural.

*

Deşteptarea ţerănimei rusesci datéză numai din 1889. Atunci se înfiinţaseră în câteva districte din inima imperiului reuniuni secrete, sub numirea „Kresztyanszkija Bratztva“ (frăţie creştină), ai căror membri însĕ nu ştiau nici ei înşişi că la adecă ce voesc? Au cerut deci sfat de la socialistii revoluţionari din străinătate, cari apoi li-au dat sfat şi program de acţiune. Comitetul internaţional al socialistilor a concredut socialistilor şi ziaristilor ruşi *Olenin* şi *Krasznopolszki*, cari trăiau în Paris, organisarea ţerănimei. Acestia au înfiinţat apoi *„liga agrară ruséscă revoluţionară“* cu filiale numite *frăţii.* Directorii ligei, vr'o douĕzeci de inşi socialisti, întrĕ cari e însĕ şi un anarchist, sunt toţi ruşi refugiaţi din Rusia şi-şi ţin residenţa în fie-care an în alt oraş din statele europene. In anul acesta au publicat până acum nouĕ broşuri, din cari li-a succes sĕ furişeze în Rusia cuantitate de peste zece măji metrice şi sĕ le distribue printrĕ ţerani. Titlul broşurilor e: 1 Ce este revoluţia? 2. Cum resólvă un ministru causele ţeranilor? 3. Cum luptă ţeranii unguri pentru drepturile lor, şi cu ce resultat? 4. Reuniuni ţĕrănesci în Sicilia. 5. Studii din istoria rusécă. 6. Disertaţie despre pământul roditoriu. 7. Jos cu poliţia! 8. Voinţa ţarului — şi voinţa poporului! 9. Fómetea şi aristocraţimea.

Ideile ligei agrare au pătruns repede în massele poporului, care nici nu se mai mulţămesce cu cadrele acelei lige, ci alăturea cu ea şi-a înfiinţat o nouă organisare revoluţionară, sub numirea *„Uniunea ţeranilor socialişti revoluţionari“*, a cărei devisă e: *Pământ şi libertate!* („Noi vrem pământ!“). Programul uniunei e următoriul: 1. Socialisarea pământului. 2. Spriginirea şi protegiarea tuturor reuniunilor secrete ţĕrănesci. 3. Liberarea politică a poporului. 4. Autonomie pe întrégă linia, începĕnd de la comună până la stat, cu drept electoral general şi cu tóte atributele statelor libere şi democrate.

Din Alba-Iulia.

O înmormêntare frumósă.

— 30 Iulie v.

(Fine.)

La înmormêntare, cu tóte că s'a făcut în o zi de lucru, a luat parte o lume mare de ómeni, popor şi meseriaşi, fără deosebire de confesiune şi de naţionalitate, în cât biserica destul de spaţiósă nu a putut sĕ'l încape nici pe jumĕtate.

Biserica a fost fórte frumos decorată, cu cele mai luminate ornamente, ear' în mijlocul bisericei a fost ridicat un frumos catafalc, decorat cu mare gust cu flori naturale, tóte acestea la dorinţa fruntaşilor, cari în chipul acesta au voit sĕ-şi arete pietatea şi stima faţă de înţeléptă fată, care cu atâta foc sacru şi-a iubit sfânta sa maică biserică.

Cântările le-a esecutat un cor în patru voci condus de învĕţătoriul din loc, ear' la finea serviciului parochul a rostit de pe amvon un discurs funebru, care a stors lacrămi din ochii tuturor. Era un plâns general în biserică.

Din frumosul discurs fie-mi permis a comunica partea în care s'a desfăşurat pilda cea vie îndeplinită de rĕposata.

După-ce preotul a arĕtat perderea ce o îndură părinţii, jalea şi întristarea ce o produce trista privelişte, a spus următórele:

...„Dar' cine a fost acésta frumósă şi delicată flóre? Cine a fost acésta curată fecióră? A fost fiica unor fruntaşi poporeni din parochia acésta, a fost fiica vice-epitropului *Ioan* cu soţia sa *Maria*, cari s'au nisuit a-şi cresce fiica, nu în a şti pronunţa câteva cuvinte alese, rafinate, lipsite de fond, ci au sădit în inima ei credinţa faţă de D-zeu şi iubirea faţă de sfânta maică biserică, care a fost scut de apĕrare în trecut, este în present şi va fi în viitoriu pentru neamul nostru, pentru datinile şi desprinderile nóstre naţionale“.

„Şi aceste virtuţi atât de mult s'au desvoltat în frageda ei inimă, în cât ea a fost în stare sĕ supórte chiar şi suferinţă, pentru sfânta maică biserică“.

„Când norocul i-s'a îmbiat în lume, ea a fost în stare mai bine sĕ abzică de plăcerile şi bucuriile lumei acesteia, de cât sĕ-şi vatĕme simţementul şi iubirea faţă de sfânta maică biserică. Pentru-ce sĕ-mi las eu biserica, — a zis credinciósa fată, — când nici un rĕu nu mi-a făcut? Pentru ce sĕ las eu acéstă sfântă biserică fără motiv, când ea nu tinde nici la ştirbirea drepturilor mirelui meu nici la ştirbirea drepturilor mele?

„Mire pământesc dacă va fi de la Dzeu dat, voiu afla eu încă; ear' de nu, cel puţin rĕmân în nestrămutata credinţă şi iubire faţă de sfânta mea maică biserică, care m'a născut din apă şi din duh în taina sfântului botez, şi m'a lăptat la sinul ei cel dulce cu laptele credinţei“.

Şi acésta a fost o faptă fórte frumósă. O faptă atât de măréţă şi frumósă, în cât mulţi nu se pot ridica la înălţimea ca sĕ o potă judeca pe deplin. O asemenea faptă frumósă numai o fată conscie de curĕţenia şi virtuţile ei este în stare sĕ o facă“.

Acésta a fost o faptă atât de frumósă, în cât şi lui Dzeu i-a plăcut. Prea mult i-a plăcut, în cât i-a zis Dzeu: prea bună faptă ai făcut, şi ca nu cumva sĕ o întuneci prin alte fapte pripite şi neprecugetate, te smulg din mijlocul ómenilor rĕutăcioşi şi te aduc aici la mine, că dacă nu ai fost acolo mirésă, sĕ fii aci, dacă nu te-ai învrednicit de cununie pe pământ, sĕ primesci astăzi cununa în ceriu, în casa nezidită, ne făcută de mâni omenesci“.

„De aceea, întristaţilor părinţi, mângăiaţi-ve cu aceea că aţi avut o fiică bună, frumósă, voinică, înţeléptă, dar' mai pe sus de tóte credinciósă şi cu virtuţi înzestrată, pentru a cărei fericire mult aţi ostenit şi pe care o aţi iubit cu tótă căldura iubirei vóstre părintesci, dar' care şi bunului Dzeu mult i-a plăcut, de aceea a luat-o la sine, ca sĕ-i pórte însuşi grija şi sĕ o facă părtaşă de acele bunătăţi pe cari nu le póte nimenea afla pe pământ.“

După terminarea cuvêntării şi a ertăciunilor vre-o câţiva câutăreţi au cântat şi versul morţii, ear' în urmă 8 feciori au ridicat sicriul şi l'au dus în cimiteriul cel mare, unde a fost pregătit locul de înmormêntare.

Astfeliu s'a sĕvîrşit înmormêntarea frumósei fete la a cărei căsĕtorie atâţia nechemaţi sau amestecat, conduşi de idei cari aduc atâta frecare şi nelinisce în poporul nostru, — în cât câte odată 'ţi vine sĕ credi că nu mai urmărim acelaşi scop şi nu mai suntem conduşi de aceleaşi interese.

Unde vom ajunge pe calea acésta, când începem a nu ne mai simţi bine român cu român şi nimicim o căsătorie numai pentru-că, fie mirele, fie mirésa, nu voesce a se supune capriţiilor celor ce vînează după suflete?

Casul acesta special póte deveni general şi pe calea acésta putem ajunge la atâta ură întrĕ aceste douĕ biserici, în cât nici sĕ nu mai stăm unii cu alţii de vorbă. Şi atunci, cei-ce provócă pot sĕ se felicite că au ajuns sĕ lucre curat numai în interesul şi pe séma duşmanilor neamului nostru.

„Alfa“.

De la sate.

— Peregrinaj la mănăstirea Hodoş-Bodrog. —

Crişcior, 9/22 August.

Este ştiut, că de vre-o câteva decenii se arangiază peregrinagiu la *M.-Radna*, la început numai de către papistaşi, mai târziu însĕ din an în an, se alăturară lor şi unii din poporul nostru, — mai de mult numai „uniţii“, ear' în timpul mai recent mulţi şi din credincioşii nostri.

Dacă priveşti acéstă conglomeraţie de ómeni, condusă de nişte fanatici, — nici decum nu-ţi va face impresia, că ómenii sunt conduşi de vre-o convingere sau sîmţ de religiositate. — Aprópe toţi — cu esceptiunea a lor câţiva corbi albi, — fac parte din convoiu numai la îndemnul aşa numiţilor „papistaşi din Roşia“, o sémă de ómeni, cari prin căsătorii mixte s'au înstrăinat de lege şi neam, în cât la întrebarea că ce fel de neam de ómeni sunt, rĕspund numai atâta că: „popistaşi din Roşia“. Alţii earăşi merg din îndatinare, ear' alţii din curiositate, ca sĕ vadă bogăţiile şi splendórea mănăstirei de la M.-Radna. — Este ridicul a şi presupune că acesti ómeni vor fi aflând vre-o edificare sau recreare sufletéscă la ascultarea unui ceremonial celebrat în limba latină!

Că nu convingerea sau simţul de religiositate a condus pe acesti peregrini, servéscă drept dovadă următoriul cas întêmplat în biserica parochială a subsemnatului.

In anul trecut s'a întêmplat sosirea peregrinilor într'o Sâmbătă séra în comuna mea, şi eu mĕ aflam în biserică la serviciul vecerniei, când sosesc şi ei şi întră în biserică. — Credeţi că acei ómeni au ascultat în linişte recerută serviciul divin în biserică românéscă?! Nu! Se naşte la sosirea lor în biserică un tropot şi ropot de potcóve de cismă, şi toţi încep a povestí şi a se întreba unii pe alţii *cu ton înalt*, despre lucruri banale, despre încuartirare şi popas în Crişcior peste nópte etc. — Au fost solicitaţi din partea cantorilor şi celor din biserică, de a sta în linişte, căci tocmai acum se face vecernia. Dar' numai puţin după provocare a fost linişte, căci iarăsi s'a început de nou sgomotul, — povestirile şi mişcările prin biserică!

Astfel stând lucrul, în ziua următóre după seviciul divin, am aflat de bine a vesti credincioşilor din parochie, că astfel de ómeni nu sunt demni de a fi mai mult primiţi în biserica nóstră, după-ce ei s'au purtat aşa de scandalos într'însa. — Am îndemnat poporul a jertfi pentru biserica nóstră, care tocmai acum reclamă ajutoriu aflându-se în reparare resp. renovare, ca biserică fórte veche, — după tradiţie — de peste 400 de ani. — In fine am marcat faptul, că acesti ómeni în decursul deceniilor nu s'au îndurat a contribui cu dinariul lor pentru vre-o biserică sĕracă românéscă, ci au dat obolul lor unei biserici avute, care dispune de milióne.

In anul acesta acei peregrini nici n'au mai întrat în biserica nóstră, — arătându-se indignaţi de sfatul dat de mine poporului din parochie.

Stând astfel lucrurile, m'a surprins plăcut faptul că în 3 l. c. primesc încunoscinţarea din partea zelosului nostru paroch din Abrud-sat On. presbiter *Iosif Gomboş*, că cu indemnisarea şi binecuvêntarea archierésců, i-a succes arangiarea primului peregrinagiu la sfta mănăstire românéscă *Hodoş-Bodrog*, cu public din părţile ardelene, şi că în ziua următóre 4 August v. de séră sosesce în Criscior cu mulţimea; sĕ 'l aştept cu vecernia la biserică etc. — Primind ştirea numai în preziua sosirei, primirea peregrinilor români a fost numai improvisaţie, dar' ivsorîtă din o adevĕrată bucurie. — Cu trecerea prin comunele Buceş, Mihăleni şi Zdrapţ ómenii pretutindenea au fost primiţi în sunetul clopotelor de la biserică, — de către poporul credincios. — In parochia subsemnatului cortegiul a sosit séra la 6 ore, şi a fost intimpinat de sunetul clopotelor de către popor, ear' la pórta cimiteriului de parochul îmbrăcat în felon cu crucea şi evangelia. — Conduşi ómenii în biserică, imediat s'a început serviciul Vecerniei înaintea sĕrbărei „schimbărei la faţă a Dlui“, care a fost ascultat de acesti peregrini cu evlavia şi liniştea recerută, dictată de un adevĕrat simţ religios!

In strane a cântat părintele de toţi iubit Iosif Gomboş şi unii dintrĕ peregrini, ear' rĕspunsurile le-au dat coriştii din loc şi din Abrnd.

A fost un moment edificător pentru poporul nostru acéstă manifestare religiósă, şi se vedea pe feţele tuturor zugrăvită bucuria şi plăcuta surprindere.

După serviciul divin parochul a dat espresiune bucuriei prin câteva cuvinte alese, dorind peregrinilor tot binele, ear' părintele I. Gomboş a descoperít poporului adunat, că peregrinagiul se face cu îndemnisarea si binecuvêntarea archierésců, la sfta mănăstire românéscă gr. or. din Hodoş-Bodrog, unde vor fi bineprimiţi toţi credincioşii cari se vor mai alătura, fiind asigurat pe séma peregrinilor şi favorul călĕtoriei pe calea ferată cu jumĕtate preţ.

Domnul paroch din Abrudsat a jertfit nu numai ostănélă şi timp, — ci a avut şi spese însemnate, plătind din al sĕu călĕtoria coriştilor din Abrud, cari au însoţit peregrinii, ear' credincioşilor nostri li-a arĕtat prin faptă isvorul cel adevĕrat de recreare sufletéscă.

Fie, ca acest început iniţiat de distinsul nostru frate sĕ fie de bun augur, şi din an în an sĕ se lăţéscă prin credincioşii nostri dorul de a face peregrinagiu la mănăstirea Hodoş-Bodrog.

Ioan Perian
paroch gr. or.

De la şcóla de fete

ă Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

— *Avis.* —

La şcóla elementară de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ *înscrierile se fac în 1, 2, 3 şi 4 Septembre nou* în localităţile şcólei, strada Morii Nr. 8, de la orele 8—12 a. m. şi 3—5 p. m.

Prelegerile se încep în 5 Septembre n.

Tacsa de înscriere este 4 cor., de la care sunt scutiţi membrii reuniunii.

Didactrul este 2 coróne pe lună.

Direcţiunea.

Procesul „Cărţii de aur“.

Azi a fost înmanuat dlui **T. V. Păcăţian** următoriul decis al tribunalului din Cluj:

Nr. 8529/1902 cr.

Decis.

Senatul de acusă al tribunalului reg. din Cluj, amĕsurat propunerii făcute de procuratura reg. sub Nr. 7881/1902, în şedinţa ţinută în 23 August 1902 sub presidenţa presidentului de tribunal şi jude de tablă br *Szentkereszty Zsigmond*, asistat de judii de tribunal Dr. *Issekutz Gyula* şi *Reinhold Arthur*, în causa criminală contra *Teodor V. Păcăţian*, acusat de agitaţie, a adus următoriul decis:

Investigaţia în acéstă causă criminală se declară încheiată şi spre mai departe procedere se transpun procuraturii regeşti tóte actele.

Despre ce, cu provocare la Nr. 3892/1902 penal se încunoscinţéză senatul de acusă al tribunalului reg. din Sibiiu, cum şi judele de investigaţie al aceluiaşi tribunal, anume cest din urmă pe lângă somaţia, ca sĕ continue şi pe mai departe confiscarea.

Motive:

Cu tóte că somaţiunile emise în acéstă causă de la judele de investigaţie al tribunalului reg. din Sibiiu cu privire la confiscare, nu sunt încă resolvate, totuşi investigaţia a trebuit sĕ se considere ca încheiată, pentru-că, deoparte, nu se póte statorí cá în câte casuri se va mai ivì necesitatea confiscării judecătoreşti a cărţii, ceea-ce se póte esecuta în ori-care stadiu al procedurii, şi că confiscările ordonate deja când vor fi puse în lucrare, respective, că procedurile în acéstă privinţă când vor fi încheiate; de altă parte, pentru-că judecarea în merit a causei nu stă în nici o strînsă legătură cu continuarea şi terminarea confiscărilor, şi astfel procedura meritorie şi confiscările pot fi continuate şi separat una de alta.

Din şedinţa senatului de acusă al tribunalui reg. din Cluj, ţinută la 23 August 1902. (L. S.)

Şcólele medii gr. or. române din Braşov.

Insciinţare pentru anul şcol viitoriu.

Anul şcol. 1902—1903 se va începe în 2 Septembre 1902 st. v., adecă în 15 Septembre st. n. Părinţii cari vreau sĕ-şi dee copiii la aceste şcóle, sunt poftiţi a se presenta cu fiii sau cu fiicele lor în cancelaria direcţiunilor respective în zilele de 2, 3 şi 4 Sept. v., adecă 15, 16 şi 17 Sept. st. n. pentru inmatriculare. — Şcolarii cari se inmatriculézâ pentru prima-dată la şcólele nóstre medii, vor aduce testimoniu şcolar, estras de botez şi certificat de revaccinare. *Testimoniul şcolar*, de pe clasa precedentă, *au sĕ-l presinte toţi şcolarii* cari vin a se inmatricula, deci şi şcolarii cari au absolvat clasa precedentă la şcólele nóstre. In 30 şi 31 August şi în 2 Sept. v. de la 8—12 ore a. m. şi de la 2—5 ore p. m. se vor ţiné esamenele supletorii şi de emendare. Cei ce s'ar presenta mai târḑiu, au sĕ petiţioneze la direcţiune dovedind cu atestat valabil causa întârḑierii.

Toţi şcolarii cari întră în I. gimnasială sau I. reală, pot fi supuşi unui esamen de primire. Esamenele de primire se vor ţiné în 31 August v., 2 şi 3 Sept. v.

Notă. — Şcolarii cari vin de la un institut unde în gimnasiul superior nu au învĕţat limba grecéscă, au sĕ fie supuşi unui esamen de primire din limba grecéscă.

Didactrul in gimnasiul inferior şi şcóla reală este de 24 coróne pe an, ear' în gimnasiul superior (cl. V—VIII) de 40 cor. pe an. — Cei inmatriculaţi pentru prima-dată mai plătesc odată pentru totdeuna o taxă de primire de 8 cor. Şcolarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire şi taxa pentru fondul de pensiune duplu. Taxa pentru fondul de pensiune este în gimnasiul superior 10 coróne, ear' în gimnasiul inferior şi şcóla reală 6 coróne (cei scutiţi de didactru plătesc $^1/_2$ din acéstă taxă); taxa de testimoniu şi de anuar e de 3 cor. (cei scutiţi de didactru, plătesc numai 2 cor.); ear' taxa de bibliotecă este în clasele inferióre 60 fileri, în cele superióre 1 cor. (Taxa de membru la societatea de lectură a studenţilor este pentru cl. V şi VI gimn. 1 cor., pentru cl. VII şi VIII. gimn. 2 cor.)

Didactrul se póte plăti în 2 rate semestrale: $^1/_2$ la înscriere, ear' $^1/_2$ la începutul semestrului II., dar' celelalte taxe se plătesc deodată şi întregi cu ocasiunea înscrierilor.

Braşov, în 12/25 August 1902.

Direcţiunea.

NOUTĂŢI

Din causa *sfiintei sĕrbători de mâne,* Adormirea Maicii Domnului, *numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré Luni.*

*

Incă un proces câştigat. Avem sĕ înregistrăm o nouă învingere a bisericii nóstre. Luni a adus înalta Curie sentenţă în procesul de despărţire hierarchică a comunei *Dobriţa*, diecesa *Caransebeşului*, şi a dat câştig de causă Românilor, predându-le *jumătate* din averea comună bisericéscă, care se urcă la 100,000 coróne, şi condamnând pe Sêrbi şí la purtarea speselor de proces, în sumă de trei mii coróne. Interesele bisericii nóstre le-a apărat şí în procesul acesta dl Dr. *Emil Babeş*, advocat în Budapesta.

*

Primire la clerică. Supletoriu s'au mai primit la cursul teologic al seminariului archidiecesan următorii tineri: 1. Vasiliu Buta din Rimeţ. 2. Trandafir Scorobeţ din Cărţişóra. 3. Valeriu Dragoş din Finteuşul mare. 4. Onişor Ghibu din Sĕlişte. 5. Victor Murĕşianu din Maluţ. 6. Constantin Moldovan din Topliţa. 7. Ioan Rafiroiu din Arpatac. 8. Vasiliu Săndeanu din Turda.

*

Flota României — la Sevastopol. O telegramă din Bucuresci vestesce că flota română va merge în curênd la Sevastopol, ca sĕ re'ntórcă flotei rusesci visita de la Constanţa. La Sevastopol se fac deja mari pregătiri pentru primirea flotei române.

*

Doliu în casa domnitóre. Duminecă séra a rĕposat în Gmunden archiducesa *Maria (Margareta) Sofia*, soţia ducelui *Albert de Würtemberg*, în etate de 32 ani. Rĕposata e nepótă de frate a M. Sale împĕratului şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* S'a născut în 13 Maiu 1870 în Artstetten din părinţii *Carol Ludovic*, fratele mai mic al M. Sale (rĕposat în 1896) şi *Maria Anunciata*, fiica regelui Siciliei Ferdinand II. (a doua soţie a archiducelui) şi astfel a fost soră a moştenitoriul *Francisc Ferdinand.* S'a căsătorit cu ducele de Würtemberg în 24 Ianuariu 1893. Ultimele cuvinte i-au fost: Mor bucuros, căci ştiu că merg la Domnul Dumnezeu.

*

Eveniment mare în familia ţarului. Se scrie din Petersburg ca pe sĕptĕmâna viitóre se aştéptă înmulţirea familiei. In Peterhof s'au făcut deja tóte pregătirile pentru marele eveniment, ear' Rusia întrégă e în agitată aşteptare, — vorba fiind de naşterea mult aşteptatului *moştenitoriu.*

*

Hoţie la fabrica de tutun din Timişóra. Poliţia din Timişóra a constatat la fabrica de tutun de acolo hoţii colosale. Amploiaţii fabricei furau tutun cu maja; la locuinţa inspectorului Böszörményi Miklós a aflat tutun în cuantitate de mai multe măji metrice şi o fabrică de ţigări şi ţigarete adjustată cu tóte cele de lipsă la fabricarea ţigărilor. Complicii lui Böszörményi puneau apoi în circulaţie fabricatele acestea, provĕḑêndule cu eticheta de lipsă.

*

Monument la Mirislĕu. „Societatea istorică din comitatul Albei-inferióre“, în amintirea luptei de la *Mirislĕu* din 18 Septembre 1600, dată întrĕ *Mihaiu Viteazul* şi oştirile lui *Basta*, a ridicat un monument. Desvĕlirea monumentului se va face în 11 Septembre st. n. Lupta de la Mirislĕu e prima luptă perdută de Mihaiu în Ardeal; a perdut'o din causa tradării lui Székely Mózes cu sĕcuii sei şi din causa nesocotinţei proprie, eşind la larg sĕ alunge oştirile lui Basta, cari tocmai pentru a-'l scóte din locul pe care 'şi aşezase mica oştire, şi în care nu l'ar fi putut bate, au mascat înfrângere şi fugă din faţa oştirei lui Mihaiu. Când l'au ştiut însĕ scos la larg, s'au întors şi i-au încunjurat mica oştire. Cea mai mare parte din óstea lui Mihaiu a căḑut luptând vitejesce; altă parte a fost împinsă în Murĕş, unde s'a înecat, ear' Mihaiu cu rĕmăşiţele oştirei a scăpat de năpastă numai cu mare greu. Cu înfrângerea de la Mirislĕu s'au început nenorocirile lui Mihaiu, cari — tot prin tradare — s'au încheiat apoi pe *Câmpia Turḑii* prin asasinarea eroului.

*

„Blăstĕmul Marelui-Vasilie“. Intr'o mănăstire din Elveţia s'a presentat zilele trecute o nevastă de ţĕran, ducênd o corfă de ouĕ priroului, ca sĕ cetiască blăstĕmul Marelui Vasilie contra bărbatului ei, „dar' sĕ 'l cetiască aşa, ca sĕ móră prăpăditul de el“, fiind-că nu mai póte trăí cu el. Priorul, om cuminte, a rĕspuns femeii următórele: Muere! ştiu că eşti creştină bună şi a bună sémă ceriul îţi va împliní cererea. Inaintea Tatălui ceresc însĕ nevasta şi soţul ei sunt un trup şi un suflet. Deci tot ce pot face eu, e sĕ mĕ rog pentru-ca Dumnezeu sĕ curme viéţa *părţii celei vinovate*, pentru-ca cea nevinovată sĕ scape de ea. La acestea femeia, fără sĕ mai céră cetirea „blăstĕmului“, s'a dus ca din puşcă. Va fi ştiut ea: care e „partea cea vinovată“.

*

Neamţul sĕ cedeze, dar' Ungurul nu Vienezii, după-ce magistratul şi celelalte oficii ale capitalei ungare consecuent le retrimiteau nedeschise scrisorile adresate la „Ofen-Pesth“, au cedat şi au început sĕ scrie *Budapest* pe scrisorile oficióse trimise la Budapesta. Judecând din tenacitatea cu care Budapesta a impus Vienei sĕ-i adreseze scrisorile pe numirea ei magiară, s'ar crede că la rêndul ei ea încă respectéză drepturile Vienei şi în corespondenţa cu ea 'i adreséză scrisorile pe numele german (Wien). Dar' până în zilele trecute nu era aşa. Cei din Budapesta scriau pe adresă *Bécs* (unguresce). Zilele trecute magistratul Vienei li-a returnat nedeschisă o scrisóre oficiósă, însemnând pe covertă, că dacă pentru Magiari nu esistă „Ofen-Pesth“, ci numai „Budapest“, pentru vienezi încă nu esistă „Bécs“-ul unguresc, ci numai „Wien“-ul nemţesc. In şedinţa ţinută Joia trecută magistratul din Budapesta luând la desbatere respingerea şi motivarea respingerii, a recunoscut că vienezii au drept şi a dispus tuturor oficiilor de sub jurisdicţiunea sa, ca în viitoriu scrisorile oficióse pentru Viena sĕ fie adresate la *Wien* şi nu la *Bécs.* Până aci e bine. Şovinistii însĕ sunt de altă părere şi se încércă a dovedí prin ziarele lor, că da, Magiarii sunt în drept sĕ prigonéscă numirea germană a oraşelor, văilor, munţilor etc. din Ungaria pentru-că prin acésta vor sĕ escomunice germanisarea (ba sĕ magiariseze. Nota red.), vienezii însĕ n'au de ce respinge numirea magiară a oraşului lor, pentru-că Viena tot Vienă germană rĕmâne, ori-cât i-ar trimite magistratul capitalei ungare scrisori adresate per „Bécs“ în loc de „Wien“.

Aşa! Neamţul sĕ cedeze şi sĕ facă pe plac Ungurului, dar' acesta nu. El tot Bécs sĕ scrie, nu Wien!

*

Fapte creştinesci. Evlaviósele creştine Paraschiva *Moian* din Voila, Ana Adam *Toflan* din Beclean şi preotésa Ana *Branisce* din Tórcla, iubitóre de bunăstarea şi podóba casei Domnului, au cumpĕrat pe séma bisericei nóstre gr. or. din *Tórcla* (tractul Agnita) următórele daruri: o cădelniţă, un potir, linguriţă, copie, şi stéuă, tóte de frumseţă deosebită şi de preţ însemnat. Oficiul parochial din numita comună, aducênd aceste fapte creştineşti la cunoscinţă publică, spre a serví de îndemn şi altor creştini evlavioşi ca sĕ dee prinos Domnului din starea cu care Domnul i-a binecuvêntat, îşi esprimă şí pe acésta cale adânc simţita sa mulţămită şi recunoscinţă numitelor creştine pentru fapta lor bineplăcută lui Dumnezeu, — dorindu-le rĕsplată şi mângăere sufletéscă de la Tatăl nostru cel din ceriuri, care tóte le ştie şi le vede şi tuturor după faptele lor rĕsplătesce. — *Tórcla*, la 12 August 1902. *Ioan Branisce* paroch.

*

O cale ferată care costă 500 milióne. Anglia plănuesce sĕ clădiască o cale ferată, care peste Alexandria, Palestina, pusta Arabiei, Mezopotamia, Persia şi Afganistan sĕ formeze legătură directă întrĕ Londra şi coloniile indiane. Lungimea căii va fi, de la canalul Suez până la graniţa turco-persiană 1600 chilometri şi va costa clădirea ei 125—130 milióne de franci; de la graniţa turco-persiană până la Karachi (ultima staţiune a reţelei căii ferate indiane) lungimea va fi 2400 chilometri şi va costa 380 milióne de franci. Pe acéstă cale ferată călĕtoria din Londra până în India-brittică va dura numai 5 zile, ceea-ce faţă cu durata de 16 zile pe mare, e câştig de timp de 11 zile.

*

Petrecere în Avrig. Inteliginţa română din Avrig învită la petrecerea cu joc ce o va arangia Joi, în 15/28 August 1902 (la Sta Marie) în sala cea mare a hotelului comunal din Avrig. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Preţul de întrare după bunăvoinţă. In decursul pausei va fi postă internaţională cu censură. Eventualul venit curat se va folosí spre scopuri filantropice.

*

Teatru în Zernesci. Tinerimea română din Zernesci învită la *producţiunea teatrală, împreunată cu dans*, ce se va ţiné Joi, în 15/28 August (ziua de Sfânta Mărie), în sala mare a hotelului comunal din Zernesci. Inceputul la órele $7^1/_2$ séra. Preţul întrării: la bunăvoinţa publicului. Venitul curat este destinat pentru „Biblioteca şcólei“. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Se va juca comedia „Un om buclucaş“, căreia premerge canţoneta „Surugiul“ de Alexandri.

*

Teatru în Blaj Reuniunea femeilor române din Blaj învită la *„serata musicală declamatorică-teatrală“*, ce se va ţiné Marţi la 2 Septembre 1902 în sala hotelului „Univers“. Preţul de întrare: Locul I: 1.60, Locul II: 1.20, Stal—.80, Studenţi stal: —.40. Inceputul precis la $7^1/_2$ ore séra. Venitul curat se va împărţi în părţi egale întrĕ „Reuniunea femeilor“ şi „Masa studenţilor“ din Blaj. Bilete de întrare se află la „Consum“, ear' séra la cassă. Se va juca comedia „Pentru ochii lumii“, căreia premerg 3 piese pentru esecutare la pian (1 românéscă) şi 2 declamaţiuni.

*

Petrecere în Braşovul-vechiu. Primim învitare la petrecerea de vară împreunată cu cântări, declamaţiuni şi teatru, ce se va arangia de către membrii corului biser. gr. or. din Braşovul-vechiu Duminecă în 18 August v. (31 August n.) 1902 în grădina hotelului „Pomul verde“ din loc; la cas că timpul va fi nefavorabil, petrecerea se va ţiné în „Pavilionul de sticlă“. Corurile se dirigiază de dl Nicolae Oancea jun. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Intrarea de persónă 1 cor.; de familie (à 3 persóne) 1 fl. 20 cr. Venitul curat este destinat pentru şcóla română gr. or. a bisericei Sfintei Adormiri din Braşovul-vechiu. —Ofertele marinimóse se vor primí cu mulţămită şi se vor chita pe cale publică.

Programul e următoriul: 1. Musică. 2. „Sai Române“, horă de T. Czernyi, esecut. de corul membrilor. 3. „Ţiganul şi Sfinţii“, anecdotă poporală de Th. Speranţă, declamată de dl Ioan Aldea. 4. „Ştii mândro“, cântec poporal de Tim. Popovici, esecutat de corul membrilor. 5. „Tramwaiu electric“, canţonetă comică de ***. 6. Musică. 7. Teatru: „Ştefan Hudici“, comedie într'un act, de V. G. Morţun. După producţiune urméză dansul.

Cărţi şi reviste.

„Luceafĕrul“, revista studenţilor români de la universitatea din Budapesta, fascicolul 4 (dto 15 August st. n.) a apărut cu următoriul sumariu: „Ion păţitul“ (şnóvă din popor) de I. P. Reteganul; „Spre ideal“ (partea ultimă din conferinţa ţinută de A Ciato la serata din 20 Novembre 1901 a tinerimii universitare din Cluj); „Cu ameazul“ (poesie de Sandu); „După cuartire“ (din viéţa de student), de Simin; „Femeile în istorie“ (continuare din fascicolii anteriori), de I. Lupaş; „Excelsior“ (poesie) de Melin; Satul meu“, de Tullius; „La mormêntul tĕu“ de „Semper Sacerdos“; Scrisori de la Aron Pumnul (cu un faximil), comunicate de A. P. Bănuţiu, apoi cronică, esplicarea ilustraţiunilor (douĕ) şi posta redacţiunii.

„Luceafĕrul“ apare la 1 şi 15 a lunei în Budapesta (VI. str. Vőrösmarty Nr. 60 a.) şi costă 10 coróne pe an.

*

Au eşit de sub tipariu în ediţii noue emendate şi augmentate, şi se află de vênḑare în ***Librăria archidiecesană*** următórele cărţi de şcólă:

1. ***Istoria biblică*** cu ilustraţiuni şi cu o chartă a Palestinei, pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul broşat 1 cor. 10 fileri.

2. ***Manual de istoria bisericéscă*** pentru şcólele medii şi comerciale, în douĕ părţi, *a) Istoria bisericéscă generală* şi *b) Istoria bisericei ortodocse române* de ***Dr. Ilarion Puşcariu***, Archimandrit. Preţul, broşat, 2 coróne.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru biblioteca „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au binevoit a dăruí:

Academia română din Bucuresci: „Povestea unei coróne de oţel“ şi „Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare“, de G. Coşbuc (în câte trei esemplare); „Desrobirea Ţiganilor“, de Mihail Cogălniceanu (în douĕ esemplare); „10 Maiu 1902; aniversarea de XXV ani de la proclamarea independenţei“ (în trei esemplare).

Dna *Sofia Cosmutza* născ. *Bechnitz* din Alba-Iulia: „Transilvania“, (organul „Asociaţiunii“) pe anii 1868—78, broş. (câte doi ani la olaltă).

Ilustr. Sa dl *Dr. Atanasie Marienescu*, membru al Academiei române: „Elemente de morala creştină“, de Moise N. Pacu; „Quatrene, epigrame, etc.“, de Christ N. Dimitrescu; „Florile iubirei“, poesii de acelaşi; „Topografia satului şi hotarului Măidan“, de donator; „Câteva versuri“, de Ioan Gorun; „Frumosul“, de Dr. Dimitrie Magdu; „Cultul păgân şi creştin“, de donator; „Almanachul învĕţătoriului român, 1898/9“, de I. Velcean; „Luteranismul, calvinismul şi întroducerea limbii române în bisericile din Ardeal“, de donator.

Dl *Virgil Oniţiu*, directorul gimnasiului din Braşov: „A IV-a dare de sémă a mesei studenţilor români din Braşov“.

Dl *Dr. Miron E. Cristea*, archidiacon: „Cuvêntare contra beţiei“ şi „Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate“, ambele de donator.

Dl *Şerban Cioran*, paroch în Reşinari: „Candela“, pro 1893, completă, şi portretul metropolitului Şaguna.

Dl *Ermil Borcea*, funcţionariu la banca „Transilvania“: „Vulturul“, pro 1896, legat şi „Fóia Ilustrată“, pe 1891.

Dl *Dr. Lucian Borcea*, candidat de advocat: „Briefe aus meiner Mühle“, de Alphonse Daudet; „Charakterbilder aus der Geschichte und Sagen“, de A. W. Grube: „Kürschner's Bücherschatz“, Nrii 81 şi 109; „Der Chancellar“, de J. Verne.

Dl *Ioan Bologa*, pantofar, membru ordinar al Reuniunei: „Carol I“, dramă naţională în 5 acte, de Traian V. Ţeran; „Cuvêntare către locuitorii din Foventea“, de D. R. Cordescu; „Potopul Garonei“, de E. Zola.

Aducem tuturor acestor binevoitori şi spriginitori ai clasei nóstre de mijloc şi pe acésta cale căldurósele nóstre mulţămite.

Sibiiu, în 21 August n. 1902.

Pentru comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu
president.

I. Apolzan
notariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 347/1902. [159] 1—3

CONCURS

Pentru **întregirea parochiei Mihăleni** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotațiunii preoțesci de la stat.

Concurenții au a-'și aşterne suplicele instruate în ordine, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului se pot înfățișa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective celebra și a cuvênta.

Brad, la 1 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopresbiter

---

[158] 1—3

Concurs

pentru întregirea postului de **capelan** în parochia de clasa I-a **Galați** din protopresbiteratul greco-oriental Bistriță, înființat de Preavenerabilul Consistoriu cu ordinul din 20 Martie. 1901 Nr. 2623 B. langă parochul *Iacob Briciu* de acólea cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele ımpreunate cu postul de capelan sunt în înțelesul ordinului suscitat jumĕtate din tóte venitele parohiale.

Concurenții au a'și înaintà suplicele instruite cu documentele recerute pentru parochíile de clasa I-a în terminul deschis la oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Bistriță.

Galați, în 24 Maiu, 1902.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Bistriță.

Simion Monda
protopop.

Nr. 665. [153] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **învĕțătoriu** la școlă nóstră din **Brăzești**, protopresbiteratul Lupșei, devenit vacant în urma desfacerei școlei acesteia de comuna Sartăș, pe basa resoluțiunei Preaven. Consistoriu archid. dto 18 Iuliu a. c. Nr. 7082 școl., se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕțătoriu sunt: din repartiție de la popor 300 cor., ajut de stat votat 300 coróne, precum și cuartir liber și lemne de foc.

Doritorii, de a ocupa postul, cererile instruate cu documentele necesare conform normelor în vigóre — le vor așterne în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral și se vor presenta nainte de alegere, pe lângă previa înștiințare aici, și în comună, pentru a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoscință și cu poporul.

Ofenbaia, 5 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșa, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Gan.
protopresbiter.

Nr. 620/1902 [156] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs cu termin de *30* de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hașfalău**, cu salariu anual de 600 cor. cuartir și lemnele necesare de foc.
2. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., și anume: din repartiție de la popor 500 coróne, 100 coróne din cassa alodială cuartir și lemnele necesare de foc. Clericii absolvenți la acest post vor fi preferiți.
3. **Nadeșul-săsesc,** cu salariu anual de 600 cor., și anume: 200 cor. prin repartiție de la popor, — pentru pentru restul de 400 cor. s'a făcut rugarea, a se da din partea statului ca întregire, cuartir și lemnele necesare de foc.

Reflectanții la aceste posturi, cu îndatorirea a provedé instrucțiunea școlarilor de la 6—12 și de la 13—15 ani, și a ținé în Dumineci și sărbători strană în biserică sĕ-și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndrumarea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreții buni.

Sighișóra, în 8 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 320/1902 [144] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, proto presbiteratul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român.

1. **Archita**, salariul anual 600 cor., prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.
2. **Crihalma**, salariul anual 600 cor., prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.
3. **Ródĕșiu,** salariul anual 600 cor., dintrĕ cari 480 cor. de la stat și 120 cor. prin repartiție de la popor, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au sĕ se presenteze înainte de alegere în vre-o duminecă ori sĕrbătóre la biserică, ca sĕ-și arete desteritatea în cântări

Concurenții au a'și așterne suplicele lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Cohalm, în 29 Iulie 1902.

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter

Nr. 476—1902 [148] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Almaș-Seliște**, cu salariu anual de 610 cor. și adecă în bani repartițiați în popor 300 cor., în naturale 50 mĕsuri de bucate = 150 cor., folosința unei grădini 20 cor. și 100 carĕ de lemne = 140 cor. și cuartir.
2. **Brășĕu,** cu salariu de 600 cor. și adecă: din repartiție în popor 200 cor., în lemne 106 carĕ = 212 cor., din banii bisericei elocați 130 cor., din camĕta împrumutului de la stat 58 cor.
3. **Burjuc,** cu salariu anual de 600 cor., anume: prin repartiție în popor 260 cor., ajutoriu de la stat 34 cor., folosința porțiunei de pământ 306 cor., lemne, cuartir și grădină de legumi.
4. **Glodgilesci**, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiție in popor 302 cor., în naturale 49 mĕsuri de cucuruz în preț de 98 cor., folosirea pământului școlei numit „Cetățéua“ 76 cor. și ajutoriu de la stat 124 cor., cuartir în edificiul școlei, 2 stângini lemne de foc și grădină de legumi.
5. **Godinesci** cu filia **Petresci,** cu salariu anual de 600 cor., și anume: în bani repartițiați în popor 250 cor., în naturale 150 ferdele cucuruz = 300 cor., folosința unui pământ arătoriu și fĕnațiu în mărime de 4 jug. în preț de 50 cor., lemne de foc și cuartir în edificiul școlei.

De la reflectanții la aceste posturi se recere, ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde a concurat spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni, despre modul de plătire al salariului, deobligați fiind învĕțătorii sĕ cânte în strană și sĕ instrueze școlarii în cântări.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu.
adm. protopresb.

Nr. 164/1902 [157] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia **Boșorod** de a III. clasă din tractul Hațegului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla *B.* la întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Concurenții sĕ-și trimită cererile concursuale cu documentele recerute prin regulament subsemnatului oficiu protopresbiteral și sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau serbătóre în parochie înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 360/1902. [151] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele mai jos înșirate se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceș-Vulcan** cu filia **Buceș-sat**, salariu aunal 600 coróne, și adecă 500 cor. din repartiție, ear' 100 cor. din venitul cantoral, cuartir în edificiul școlei și 1 stângin lemne de foc.
2. **Bulzeștii-de-sus și de-jos** cu filiile **Stremți** și **Fizești**, salariu anual 600 cor. din repartițiune, cuartir în edificiul școlei și 1 stângin lemne de foc.
3. **Cebea** și **Căraci**, învĕțătoriu *suplent*, cu salariu anual de 400 coróne din fondul creat pentru sistemisarea postului al doilea de învĕțătoriu, cuartir și doi stângini de lemne, din cari are sĕ se încăldéscă și școla.
4. **Hărțăgani**, salariu anual 600 coróne din repartițiune, cuartir în edificiul școlei, grădină și 3 stângini lemne de foc din cari are sĕ se încăldéscă și școla.
5. **Luncoiul-de-sus** și **Podele**, învĕțătoriu ambulant, salariu anual 600 cor. din repartițiune, cuartir și 1 stângin de lemne.
6. **Sĕliște** și **Trestia**, învĕțătoriu ambulant, salariu anual de 600 cor. din repartițiune, cuartir în edificiul școlei din Seliște, grădină și 2 stângini lemne de foc din cari are sĕ se încăldéscă și școla.
7. **Țĕrățel**, salariu anual 600 cor. din repartițiune, cuartir în edificiul școlei și 1 stângin lemne de foc.

Fiitorii învĕțători au a instrua elevii în cântări, a-i conduce în Dumineci și sĕrbători la biserică și a cânta cu ei în tot decursul sfintei liturgii.

Concurenții au a'și așterne în terminul deschis suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brad, la 4 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parochiale respective școlare.

Vasiliu Damian
protopop.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

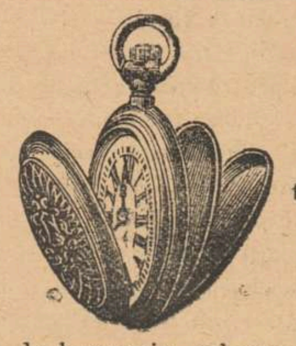

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de Briliante.
- 1 păreche nasturi pentru manchete aurIți marca „Garantie“.
- 1 garnitură nasturi auriți (botoni) pentru guleri și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [62] 13—15

In Sibiiu

Hotelul Mihaiu

aranjat după sistemul modern este cel mai **economic.** E situat în **mijlocul orașului (strada Turnului nr. 11).** Piața, școlele și autoritățile publice se află în apropiere.

Localități elegant aranjate. Restaurant, Cafenea și **Bucătărie de primul rang. Vinuri** naturale indigene și străine. **Bere** de Habermann „Transsylvania“ și de Trei-stejari „Bock“. **Prețuri** fórte **moderate** pentru odăi, mâncări și beuturi. **Omnibus** pentru dus și adus de la gară, **Calese** (birji) la ori ce timp stau la disposiție.

Spre mai bună convingere toți călĕtorii sunt învitați a cerceta Hotelul meu.

Sibiiu, în August 1902.

Ioan Mihaiu
hotelier.

[149] 2—3

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

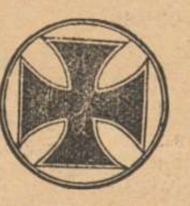

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprii* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[128] 9—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țeră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățan.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 92 **Sibiiu, Marți 20 August (2 Septembre n.) 1902.** ***Anul L***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 7759 Plen.

CONCURS

La institutul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu este vacant un post de **profesor** în secțiunea *teologică*, pentru ocuparea căruia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman".

Concurenții vor subșterne la Consistoriul archidiecesan concursele instruite cu următórele documente:

a) carte de botez, că sunt Români greco-orientali;

b) testimoniu de maturitate;

c) absolutoriu despre absolvarea cursului teologic.

d) testimoniu de cualificațiune profesorală, provědut în statutul organic §. 122 p. 10 și în regulamentul pentru esaminarea candidaților de profesori la institutul pedagogico-teologic gr.-or. din archidiecesa Transilvaniei, votat în 1875;

e) eventual alte momente recomandatóre.

Emolumentele împreunate cu acest post de profesor sunt cele normate în regulamentul seminarial § 3 punct *b)* și §. 4 punct 7 anume în primii trei ani de probă salariu 1600 cor. și 300 cor. bani de cuartir, ear' după definitivare salariul întreg normal.

Cererile întrate după espirarea terminului indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută la 12 August 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Arme păcătóse.

Sibiiu, 1 Septembre n.

E supěrat rěu un patriot de prima ordine, — luat în sensul strict al șovinismului magiar, — din motivul, că guvernul actual ungar nu e destul de energic față cu mișcările politice ale naționalităților nemagiare din patrie, și nu pune odată capět agitațiunilor, pe cari de altcum nimeni nu le vede, și cari numai în fantasia sa esistă. Și fiind-că ori-ce supěrare trebue sě-și afle rěsuflare pe o cale óre-care, s'a pus și patriotul nostru sě-și ușureze něcazul într'un articol estrem de violent, publicat în numěrul de Sâmbătă al ziariului kossuthist *„Egyetértés"*.

Lucruri grozave ne spune indignatul cetățean ungar în acest articol. Că agitatorii (naționalisti, bine înțeles) lucră pe întréga linie cu o energie nebună, și că zi de zi se pot vedé astfel de apariţiuni, sub a căror influință Magiarul trebue sě-și facă palma pumn și sě stee gata spre a loví. Pentru-că îndemnul patriotic îl silesce sě se apere! Dar' îi lipsesc mijlócele de apărare, fiind-că neputința puterii de stat ungare n'a fost nici când atât de evidentă ca acuma! — —

Ne oprim aici, pentru-că într'adevěr lucruri mari ne spune scriitoriul articolului, pe cari trebue sě le precisăm bine. S'ar crede, după spusele sale, că întréga țéră e în ferbere, că tóte naționalitățile nemagiare stau gata sě pună mâna pe ce pot, pentru a ataca formal pe conlocuitorii magiari, cari earăși stau gata de apărare, cu pumnul ridicat, — dar' guvernul nu-i lasă!

Ne permitem o întrebare: unde s'au întêmplat astfel de lucruri, în care parte a țerii?

Unde au luat mișcările naționaliste astfel de dimensiuni, în cât Magiarii sě fie siliți a-și face palma pumn, pentru a loví în cei-ce atentat fac la pacea internă a țerii și la liniștea compatrioților magiari?

Pentru-că noi nu știm nimica despre tóte acestea, ci știm chiar contrariul: că nici-când mai liniștite și mai răbdurìi n'au fost naționalitățile nemagiare din patria acésta comună ca tocmai acum.

Atunci de ce supěrarea cea mare și de ce alarmarea nemotivată a opiniunei publice magiare?

De ce se samănă ură pe calea presei în contra nemagiarilor, când acestia bună înțelegere vreau cu Magiarii, cu cari în bună înțelegere au trăit și până acuma?

De ce se spun neadevěruri publicului cetitoriu magiar din partea presei magiare, când datorința presei e sě stabiléscă și sě apere adevěrul?

Și astfel de întrebări am puté sě mai punem multe, fórte multe. Dar' nu le punem, pentru-că ne cunóscem ómenii și cunóscem scopurile pe cari le urmăresc.

Scopul articolului, din care am dat numai grațiositățile cele mai puțin înveninate, ear' pe celelalte le lăsăm sě se delecteze publicul cetitoriu magiar singur în frumseța lor, este, a face propagandă și a pregăti opinia publică magiară pentru revisuirea sau póte abrogarea legii de naționalități, cea atât de urgisită din partea șovinismului magiar, legea care ne dă și nouă unele drepturi, pe cari însě nimeni nu ne lasă sě le folosim.

Și cum știut este, că legea de naționalități a fost adusă la espresa dorință a Monarchului, trebue căutate și inventate motive, pentru-ca și coróna sě se învoiască la modificarea sau abrogarea ei. De aceea, fantasia scriitorilor magiari află, că naționalitățile nemagiare se mișcă în direcție contrară unității și integrității statului, află că au devenit periculóse pentru pacea internă a țerii, și le pun tóte acestea pe hârtie nu pentru-că ar fi adevěrate, căci nu sunt adevěrate, ci pentru-ca publicul cetitoriu magiar sě se revolte și sě pretindă stergerea legii numite, și mai mult pentru-ca sě se revolte și *Viena*, și sě facă pe plac șovinismului magiar, acceptând și din a sa parte necesitatea stergerii legii de naționalități.

Eată cu ce arme luptă presa magiară în contra pacinicelor popóre nemagiare din statul ungar! Dar' Monarchul își cunóște fórte bine credinciósele sale popóre și cunósce fórte bine și felul de a duce luptă politică a gazetarilor magiari, și astfel șovinismul magiar nu-și va ajunge scopul. Remâne însě, că armele folosite de șoviniștii magiari nu sunt arme cinstite, și ne dóre fórte mult că trebue sě facem acésta constatare.

Legea de naționalități. S'a început de nou góna în contra legii de naționalități, în forma unei petițiuni trimise dietei ungare din partea comitatului *Pojon*, care se plânge, că printrě pacinica poporațiune slovacă din acel comitat tot mai mult se simte efectul acțiunii pěcătóse a agitatorilor naționalisti, cari ales pe calea presei bagă ură de rasă, de clasă și naționalitate în inima poporului de rînd slovac. Și fiind-că agitatorii stau pe teren legal, putêndu-se provoca la legea de naționalități, comitatul Pojon cere modificarea legei de naționalități, ca agitatorii sě nu se mai afle pe teren legal. (Ați vězut logică?) Dieta se va ocupa cu cuprinsul petițiunii pe la mijlocul lui Octombre, (așa ne spun ziarele magiare) și probabil o va trece la dosar, cum a făcut cu cele din trecut (zicem noi) pentru-că de, — sunt cam acri strugurii.

Conferența interparlamentară care era sě se țină anul acesta la Viena, în luna Septembre, a fost amânată întâiu pe Octobre, ear' în urmă a fost revocată de tot și grupurile parlamentare au fost avisate că nu se va ținé de loc. Intrunirea ei se va face deci abia la tómna anului viitoriu. Că unde, încă nu se știe. E învitată la *București*, Berlin și Lisabona. Comitetul central ve decide, că unde sě fie convocată. Motivul revocării se zice că e următoriul: Membrii parlamentului austriac voiau sě pună în discuție și raporturile interne politice din Austria în conferența interparlamentară, lucru pe care guvernul austriac nu 'l putea admite. Și după ce tratările purtate cu fruntașii partidelor politice n'au dat nici un resultat favorabil, a insistat pe lângă *revocare*, ceea-ce a și urmat.

Pactul. Un ziar mare și cu mare trecere din Germania („Műnchener Allgemeine Zeitung"), e în měsură a ști și a puté comunica publicului cetitoriu următórele interesante lucruri cu privire la reînoirea pactului vamal-comercial dintrě Austria și Ungaria:

— „Sórtea pactului — scrie numitul ziariu într'un numěr mai recent, — *trebue sě fie decisă până la 10 Septembre*, fiind-că atunci se încep manevrele cele mari, ear' domnitoriul, aměsurat usului vechiu, doresce ca până atunci tóte afacerile mai însemnate de stat sě fie resolvate în mod final. Până la 10 Septembre trebue sě se știe deci, dacă s'au putut înțelege cele două guverne asupra vreunui provisoriu barem, sau apoi pertractările lor au rěmas fără resultat și domnitoriul vine pus în posiția de *a însărcina alte guverne cu resolvarea chestiei*? Pentru-că dacă până la 10 Septembre pactul nu se face, ***e inevitabilă crisa ministerială,*** *și anume în ambele state ale monarchiei,* pentru-că e de neînchipuit, că numai un guvern sě-și céră demisionarea, póte chiar acela, care ține mai cu tărie la interesele statului. Dar' e aprópe sigur, că până la 10 Septembre pactul va fi legat, pentru-că așa se vorbesce, că întrě cele două guverne numai cu privire la tarifa vamală mai sunt divergențe mici de păreri, ear' pentru atâta ar fi într'adevěr de neînțeles sě ajungă tréba la frângerea pânii".

Va sě zică, este speranță, că în chestia pactului în curênd se va face lumină. E și timpul! De altcum tratativele întrě cele două guverne se continuă. Spre scopul acesta primministrul austriac Dr. *Körber* a sosit astăzi la Budapesta însoțit de ministrii de resort și de referenții sei, și încă astăzi s'a început de nou schimbul de păreri.

Regele Italiei în Berlin.

O nouă întêlnire de domnitori. Regele Victor Emanuel al Italiei e óspele împěratului Vilhelm al Germaniei, căruia i-a făcut visită de etichetă la Berlin, visită dictată de raporturile amicale cari esistă de multă vreme întrě aceste două case domnitóre.

Dar' are și importanță politică visita acésta a tiněrului rege italian la curtea de la Berlin, de-și nu importanța pe care a avut'o visita sa făcută în Iulie la Petersburg. Pentru-că atunci era vorba de o apropiere, de legarea unor raporturi noue neesistente, amicale întrě Italia și statele cari formézá dubla alianță: Rusia și Francia, și de netezirea drumului, pentru-ca chestiunea balcanică și cea adriatică sě fie resolvate, — când le va sosí timpul, — aměsurat intereselor Italiei; pe când întrevederea de la Berlin nu e alta de cât sigilarea de nou a triplei alianțe, despre care lumea știa că esistă, pentru-că nu e mult de când a fost reînoită de către puterile interesate, în tótă forma și regula. Și cum și toastele rostite la Berlin din partea celor doi domnitori se învîrtesc în jurul alianței acesteia, e de credut, că visita n'a avut alt scop de cât resfirarea bănuelilor, că tripla alianță n'ar mai avé însemnătatea din trecut.

*

Regele Italiei a sosit Mercuri la orele cinci în Potsdam. La gara frumos împodobită l'a primit împěratul *Wilhelm* cu mai mulți membri ai familiei imperiale, cancelarul de *Bülow*, mareșalul Waldersee și dignitarii înalți ai statului.

La întrarea trenului în gară trupa a dat onorurile militare, ear' musica a intonat imnul italian. Intrevederea celor doi suverani a fost fórte cordială. Monarchii s'au îmbrățișat și sărutat de mai multe-ori. Ambii suverani, după presentările suitelor, au trecut pe dinaintea frontului companiei de onóre.

Impěratul și Regele s'au urcat apoi în trăsurile curții, din cari una era ocupată de Prinetti, ministrul de esterne al Italiei, și de Bülow, cancelarul german.

La castelul regal, Regele a fost întimpinat și salutat de bunăvenire de Impěrătésa, încunjurată de princesele casei imperiale.

Pe drum suveranii au fost aclamați cu entusiasm din partea mulțimei imense.

In ziua următóre, Joi diminéța, Impěratul Vilhelm și Regele Victor Emanuil au mers la Berlin, pentru a visita Capitala imperiului german. In cortegiul Suveranilor se aflau Impěrătésa, moștenitoriul, membrii familiei imperiale, cancelarul *Bülow* și ministrul *Prinetti*.

Majestățile Lor s'au dus direct la Siegesalee unde au fost întimpinați de membrii municipalității.

In alocațiunea sa, primariul orașului salutând de bună venire pe regele Italiei, a zis că visita regală este o nouă probă despre hotărîrea luată de a se menține necurmat alianța Italiei cu Germania și Austro-Ungaria.

Regele a fost întimpinat pretutindeni cu aclamațiuni.

S'a dat apoi prânz de gală la palat, cu care ocasiune împěratul a rostit următoriul toast:

„Dacă te salut, Majestate, din adâncul inimei, nu o fac acésta numai supunêndu-mě formelor cavalerești, ci o fac după convingerea cea mai adâncă a inimei mele. Te salut, Majestate, din adâncul inimei ca pe fiul *cavalerescului Umberto*, cel fără frică și care nu cunoscea pedeci, cel care a păstrat din tot sufletul amiciție și alianță față de mine,

— ceea-ce a făcut şi faţă de rěposatul meu părinte. — Până trăesc îi voiu păstra gratitudine şi 'i voiu păstra memoria lui sacră.

„Te salut, Majestate, ca pe domnitorul *frumósei Italie*, care azi este *lumina popórelor, ţéra artei, culturei şi a poeţilor*.

„Te salut, Majestate, ca pe fidelul aliat al nostru şi *al amicului nostru preaînalt Francisc Iosif I.* şi rog pe Dumnezeu, ca sě întăréscă acéstă alianţă, care ţine în ecuilibru pacea popórelor europene, acéstă alianţă, care şi acum, ca şi înainte cu 16 ani, *s'a înoit şi stă sě veghieze pacea Europei.* Intréga mea patrie strigă aclamând: „Sě trăiéscă regele Italiei! hurra, hurra, hurra!“

Regele Victor Emanuil a rěspuns cu următoriul toast la vorbirea împěratului:

„Simţěmêntul de alipire ce Majestatea Ta s'a îndurat a dovedi faţă de persóna mea, de Casa de Savoya, de poporul italian, e preţiósă chizăşie a amiciţiei ce o împărtăşesc din tot sufletul. Imi aduc şi eu aminte cu mare emoţiune de acea amiciţie şi legătură ce era întrě marii nostri părinţi. Cu acésta şi cu acest fel de amintiri doresc a se împrospěta amiciţia cea mare ce era întrě Casele de Hohenzollern şi Savoya şi întrě poporul german şi italian. Cu acéstă dorinţă ridic păharul şi beau pentru sănětatea Majestăţii tale, a M. Sale Impěrătesei şi pentru Germania, care în centrul Europei *e un far luminător al păcii.* Trăéscă M. Sa împěratul şi regele Vilhelm II.!“

Chestiuni şcolare.

Constatări făcute cu ocasiunea esamenelor

de Ioan Paicu, învěţătoriu.

In scopul de-a atrage atenţiunea colegilor încă de pe-acum asupra unor scăderi didactice, ce se observă în multe din şcólele nóstre, scăderi provenite parte din nepriceperea sau comoditatea nóstră, parte din împrejurări neatêrnătóre de voinţa cuiva, dar' cărora în armonie lucrând le vom seca răděcina cu uşurătate, îmi permit a espune câte ceva din puţinele însemnări ce am putut face cu ocasiunea asistării mele, ca delegat, în mai multe comune la esamenele anuale.

Spiritul observator puţin ajutoriu mi-ar puté da pentru a pune pe hârtie esperienţele ce le poţi face în decursul unei esaminări de 3—4 ore! Imi dă însě atenţiunea încordată, cu care am urmărit observările ce se făceau asupra fie-cărui esamen şi îndrumările ce se dădeau fie-cărui învěţătoriu de unul dintrě cei mai competenţi bărbaţi ai nostri în materie de pedagogie...

Fondul intelectual, forma estetică şi vioiciunea în care ni-se presentau elevii, apoi adjustarea şcólei, spiritul de disciplină ce domnea într'însa, tactica învěţătoriului şi alte multe asemenea părţi caracteristice ale unei şcóle, ni-a arătat cam 3 feliuri de scăderi şi anume:

1. Scăderi de natură *administrativă.*
2. Scăderi de natură *materială*, şi
3. Scăderi *didactice.*

Sě le analisăm pe rênd! Invěţătoriul, pe lângă alte multe însuşiri bune despre cari vorbirăm cu altă ocasiune, dacă doresce sě aibă viéţă liniştită şi greaua sarcină sě-i fie mai puţin simţită, trebue sě fie şi un *administrator regulat.*

Dacă nu vei lua ca învěţătoriu měsurele legale şi în special pedagogice pentru frecuentarea regulată a prelegerilor; dacă amenḑile pentru absenţii nu se aplică astfeliu, în cât părinţii sě simtă imediat efectul acelora; dacă mobiliarul, archiva, biblioteca şcolară şi chiar însaşi zidirea ca atare, vor fi în neorênduială, miserie şi murdărie; dacă premierile şi promovările (unde se obicinuesc) nu se fac la timp şi conform individualităţii şi vredniciei elevilor; dacă disciplina pedagogică şi şcolară nu se ţine cu destulă severitate; administraţia şcolară e iregulară, şi mai presus de ori-ce îndoială, *scusele* tale — *ca învěţătoriu* — în urma unui esamen slab, prea puţin corěspundětor, cum şi ale preotului — *ca controlător,* — nu vor puté fi documentate prin nimic.

Iată deci demonstrat adevěrul aserţiunei, că — „forma atacă fondul“.

Ear' dacă mai ştim şi aceea, că poporul nostru are aplecare sě reclame contra învěţătoriului în feliuri şi chipuri, cu — şi fără causă: Ar fi o laşitate morală, dacă, în interesul propriu, nu vom cerca sě ne scutim de „*vênturi reci*“ şi „*sudori reci*“.

Şi prin ce modalitate ne vom puté ferí de încurcătură faţă de reclamanţi şi de impas faţă de superiori, dacă nu prin o esactă şi conştienţiósă purtare a condicelor şcolare, precum: *Matricula, Protoc. de clasif.* şi *absenţii* şi *a ziariului şcolar?*

Deci, o censură administrativă cum nu se póte mai regulată, e imperios reclamată de natura lucrului!! . . . .

Din punctul de vedere al lipsei obiectelor şi recuisitelor de învěţămênt, scăderile sunt cu atât mai mari şi mai multe.

Remediul de îndreptare în privinţa acésta nu se póte pretinde singur de la învěţătoriu. Că în cas de sěrăcie se pot cere recuisite şcolare de la Ministru, este ştiut. Ceea-ce voiu sě accentuez cu acésta ocasiune este, că comunele politice speséză bani destui pe câte tóte! — Adresându-ne deci representanţelor comunale cu rugarea de-a da *ceva şi pe sama şcólei* cu scopul de-a o puté înzestra cu cele trebuincióse, sunt de credinţă, că în cele mai multe casuri am fi ajutoraţi. Se înţelege de sine, că ne vom ferí a pretinde sume cari ar întrece ori-ce bunăvoinţă. Şi în special, dacă nu vom fi satisfăcuţi la *prima* încercare, sě n'aruncăm „scântei“ şi „cenuşă“, căci modesti şi cu cuviinţă purtându-ne, nu e eschisă posibilitatea a nu fi mulţămiţi după a *doua*, sau chiar a *treia* încercare! (Va urma).

O alegere de învěţătoriu.

25 August n.

Legea nóstră fundamentală bisericéscă-scolară, *Statutul organic,* cum şi Regulamentul şcolar, dă dreptul credincioşilor nostri de pretutindenea sě-şi alégă liberi şi după plac pe preotul şi pe învěţătoriul lor.

In cele următóre voiu schiţa în liniamente generale cum credincioşii din comuna nóstră *Porumbacul sup. rěs.* (tractul Avrig) în Dumineca din 11/24 Aug. a. c. n'au voit a se folosí de dreptul ce li-l garantéză legile bisericesci-şcolare din vigóre, ci contrar acestora, au sěvêrşit cu totul alta, ceea-ce numai spre onóre nu le póte serví.

Pentru postul de învěţător vacant, publicat în Nrii 70, 71 şi 72 ai „*Tel. Român*“, s'au arětat în terminul legal doi concurenţi, ambii cu cualificaţiune în regulă, anume Georgiu *Banciu* din loc şi Georgiu *Jugărean* din parochia vecină Porumbacul superior apusan.

In Dumineca amintită s'a presentat în faţa locului înaintea sinodului par. electoral protopopul tractual *Ioan Cândea,* de faţă fiind pe lângă parochul local *Nicolau Solomon* încă şi câţiva preoţi şi învěţători din comunele învecinate.

După-ce însuşi domnul protopresbiter sěvêrşesce cele prescrise la invocarea Duhului sfânt, într'o vorbire frumósă şi la înţelesul tuturora predată, arată sinodului însěmnătatea momentului, invitându-l, ca în fräţéscă conţelegere sě îndeplinéscă lucrarea ce-i stă înainte.

Vorbirea domnului protopresb. a fost ascultată cu plăcere; dar' pofta de a zădărnici alegerea se vedea deja de la început pe feţele multora din cei întruniţi.

După terminarea vorbirei urmând deschiderea sinodului, câţiva gălăgioşi erump în strigăt, „*nu ne trebue învěţător definitiv*“.

Insuşi de curênd alesul primar comunal Nicolae *Popeanăş*, care se vede a fi prea interesat, din causa fiului sěu, Vasilie *Popeanăş*, căḑut din l. magiară la cualificaţiunea din Iunie a. c., îndémnă sinodul, ca definitiv sě nu alégă, „fiind-că n'avem isvóre de unde sě plătim pe învěţător“; pe când scopul vědit era, ca sě se amâne alegerea până la anul viitor, când va puté concura şi fiul sěu. Indémnă deci pe alegători, ca sě priméscă conclusul luat de comitetul par. iniţiat tot de el, şi sě alégă pe concurentul George *Banciu*, dar' numai provisor pe un an.

Protopopul věḑênd că încercarea de a alege definitiv nu o póte duce la îndeplinire, a rěmas pe lângă propunerea primariului şi a pretins, că despre acésta sě se iee protocol în sinod, ca sě se pótă aşterne Venerabilului Consistoriu.

Dar' înzadar, căci majoritatea nici la acésta nu s'a mai învoit acum, de óre-ce primariul, sub cuvênt, că alesul în mod provisoriu G. *Banciu*, nu primesce sě fie ales; (ceea-ce earăşi a fost numai o scornitură, căci alesul declarase în faţa sinodului, că primesce alegerea, fie şi provisorie) cerea sě nu nu se facă nici un protocol, fiind-că n'a fost alegere.

Astfel se începe o larmă, ca şi care rar s'a mai putut vedé undeva, şi care a durat preste 2 ore, ear' neobositul protopop, cu o pacienţă de fer sta în fruntea lărmuitorilor şi încerca sě 'i domoléscă spre a puté totuşi lua vr'o decisiune în acest obiect.

Din gălăgia începută s'a născut apoi altă ideiă, că adecă nu le mai trebue pe alesul Banciu, ci pe al doilea concurent G. Jugărean, cu care primariul începuse a se da la târguială în biserică, capacitându-l sě priméscă postul mai ieftin, însě de la acest lucru nepermis l'a oprit dl protopop.

In acest timp luându-se protocol despre instituirea provisorie a lui Banciu, bărbaţii de încredere au refusat subscrierea protocolului, şi pretindeau acum earăşi alta, anume sě se céră de la Ven. Consistoriu un individ străin, dar' provisor.

Acesta a fost tristul resultat al alegerii de învěţătoriu în *Porumbacul sup. rěs.* I-am věḑut decurgerea cu ochii şi fórte m'am întristat.

Am zis în mine: de ce trebuinţă mai sunt şi §-fii din Stat. org. şi din Regl. şcolar, dacă credincioşii nostri astfel se ştiu folosi de dreptul ce li-'l garantéză legea nóstră bis. şcolară, în cât contrar legii abuséză de dreptul ce 'l au, în urma seducerilor — şi din motive curat personale??

De ani de zile se publică concurs pentru întregirea definitivă a acestei staţiuni învěţătoresci şi acum când sunt concurenţi, ómenii nu aleg. De aceea aşi fi de părerea, că de astădată Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan, spre a pune capět abusurilor aici în comuna nóstră, pe candidatul *Georgiu Banciu* se-l numéscă învěţător definitiv, ceeace ar serví şi altora drept învěţătură.

Neinteresat.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Adunarea generală anuală a despărţěmêntului XXVII (Cohalm) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné în ziua din 25 August st. v. în Cohalm la 2 ore p. m. în pavilonul de la hotelul „Sóre“ eventual în şcóla gr. or. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunărei prin president.
2. Raportul comitetului despre activitatea despărţěmêntului în anul espirat.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Esmiterea unei comisiuni censurătóre a rapórtelor de sub pct. 2. 3. 4.
6. Esmiterea unei comisiuni pentru acuirarea de membri noi şi încassarea taxelor.
7. Distribuirea premiilor la patru învěţăcei meseriaşi.
8. Disertaţiuni, cari sunt a se anunţa presidiului cu 24 ore înainte de adunare.
9. Alegerea a doi representanţi ai despărţěmêntului la adunarea generală a Asociaţiunii.
10 Presentarea unui proiet de budget pe 1903.
11. Raportul comisiunii censurătóre de sub Nr. 5.
12, Eventuale propuneri pentru înaintarea intereselor Asociaţiunii.
13. Esmiterea a 3 membri pentru verificarea procesului verbal.
14. Incheerea adunării prin presidiu.

La acéstă adunare se învită cu tot respectul întrégă inteligenţa şi poporul românesc din jurul Cohalmului, cum şi toţi binevoitorii şi sprijinitorii Asociaţiunii, — cu un cuvênt toţi aceia cari doresc prosperarea în cultură a neamului românesc.

Cohalm, la 6 August 1902.

Ioan Bercan *Jeronim Buzea*
v. preşedinte. notariu.

Avis.

Adunarea generală a „*Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român*“ se va ţiné în zilele de 7 şi 8 Septembre st. n. în acest oraş conform programului publicat în ziarele nóstre.

Subscrisul comitet îşi ia voie a invita cu dragoste românéscă şi pe acésta cale întreg publicul român, ca sě iee parte la acele festivităţi în numěr cât mai însemnat. Tot-odată venim a ne ruga cu tótă căldura, ca toţi doritorii de a participa sě binevoiéscă a se anunţa de cu bun timp, dar' negreşit până în ziua de *5 Septembre*, la subscrisul comitet, care sě pótă face îngrijire de încuartirare potrivită, observând, că pentru ori-ce inconveniente —obicinuite de altfel la ocasiuni, de acestea, — provenitóre din întrelăsarea anunţării la timp, comitetul nu póte lua nici o rěspundere.

Bistriţa, la 27 August 1902.

Pentru comitetul arangiator:

Gerasim Domide *Dr. Victor Onişor*
president. *secretariu.*

Masa studenţilor.

Pentru ocuparea locurilor devenite vacante la „Masa studenţilor“ de la institutul „Albina“ se publică concurs.

Acei studenţi de naţionalitate română, cari doresc a fi admişi la acéstă masă, au sě-şi înainteze la direcţiunea institutului până la 10 Septembre st. n. a. c. la 12 ore a. m. cererile instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Testimoniu ultim şcolar.
4. Atestat de primire în una din şcólele medii din Sibiiu.

Pentru orientarea concurenţilor şi pentru evitarea speselor zadarnice împreunate cu adjustarea cererilor cari din capul locului nu pot fi considera se observă, că concurenţii cu calcul general mai puţin de cât „bun“ nu pot reflecta la acest ajutoriu şi că ceteris paribus sunt preferiţi cei din clasele superióre.

Tot până la terminul amintit sunt obligaţi şi tinerii cari în anul trecut au fost primiţi la „Masa studenţilor“, sě-şi presenteze testimoniul şcolar pentru anul espirat şi certificatul de înscriere pe anul curent şcolar.

Sibiiu, 30 August 1902.

„Albina“
institut de credit şi economii.

NOUTĂŢI

Personal. Din prilejul şedinţelor representanţei fundaţiunii *Gozsdu* au sosit la Sibiiu, încă de Joi, Preasfinţia Sa episcopul Nicolae *Popea,* Ilustritatea Sa Dr. Iosif *Gall* membru al casei magnaţilor, Ilustritatea Sa *cav. I. Puşcariu,* septemvir în pensiune, deputatul dietal George *Serb*, domnii Avram *Berlogea* jude la curie şi Dionisie *Poynar* jude de tablă, membri ai representanţei, şi protopresbiterul iero-monach Genadie G. *Bogoevici*, parochul gr.-or. din Budapesta (secretariu al representanţei), cari împreună cu membrul din Sibiiu al representanţei, P. *Cosma,* au ţinut sub presidiul Inaltpreasfinţiei Sale metropolitului Ioan *Metianu* şedinţe Joi, Vineri şi Sâmbătă. Dintrě hotărîrile luate în aceste şedinţe dăm la alt loc cele ce se refer la stipendistii fundaţiunii.

*

De la Asociaţiune. Ministrul ung. de comerciu cu ordinaţiunea Nr. 45612 din 21 Iulie a. c. a încuviinţat membrilor Asociaţiunii, cari vor participa la adunarea generală din 14 şi 15 Septembre a. c., beneficiul de a călětorí cu preţ redus pe liniile căilor ferate de stat şi ale celor administrate de stat, şi anume pe clasa I. cu bilet de clasa II, pe clasa II. cu bilet de clasa III. şi pe clasa III. cu $^{1}/_{2}$ bilet de clasa II. Aceste bilete, cari se vor libera la nume prin presidiul Asociaţiunii, sunt valabile şí pentru trenurile accelerate. Pentru comunicaţiunea de vecinătate însĕ nu se pot întrebuinţa.

Membrii Asociaţiunii, cari doresc a se folosí de acest beneficiu, sunt învitaţi a se anunţa la biroul Asociaţiunii (Sibiiu strada Morii Nr. 8.) până cel mult în 10 Septembre a. c., ca sĕ li-se pótă libera biletul de cale ferată. In scrisórea de anunţare sĕ se alăture (în marce postale) 50 fileri pentru acoperirea speselor biroului. Sibiiu în 1 Septembre 1902. Biroul Asociaţiunii.

*

Stipendistii fundaţiunii Gozsdu. Sâmbătă şi-a terminat şedinţele representanţa fundaţiunii Gozsdu, întrunită în Sibiiu. Din hotărîrile luate în aceste şedinţe amintim că dintrĕ fostii 140 stipendisti a sters 14, cari parte au absolvat, parte nu au cerut sĕ li-se susţină stipendiul şi pe mai departe. Stipendii noue a votat 34, întrĕ cari douĕ de câte 500 coróne cu condiţia, ca stipendistii sĕ locuéscă în colegiul Eötvös din Budapesta. Suma disponibilă a fost 65.800 coróne, care a fost distribuită întrégă. — Pentru-ca representanţa sĕ fie în curent cu purtarea stipendistilor, a hotărit, ca în fie-care oraş unde studiéză stipendisti de ai fundaţiunii, sĕ concrédă unui încrezut al ei inspectarea şi controlarea tinerilor atât în ce privesce diliginţa în studii, cât şi în ce privesce purtarea afară de şcólă.

*

Schimbare la şcóla de cadeţi. Locotenent-colonelul Wilhelm *Mehlbeller*, care în decurs de patru ani a condus cu multă înţelepciune şi tact şcóla de cadeţi din Sibiiu, este împărţit comandant de batalion la regimentul de infant. Nr. 62, care se întregesce în Murĕş-Oşorheiu, ear' acum se află în Viena. Drept distincţie pentru resultatul strălucit, dovedit în decursul timpului la şcóla de cadeţi, Maj. Sa i-a oferit „crucea pentru merite". Bărbat simpatic şi drept fiind, s'a bucurat de stima tuturor celor ce l'au cunoscut. Inainte de plecare a adresat în faţa colegilor profesori de la şcólă părintelui militar Ioan Broju cele mai măgulitóre cuvinte pentru interesul ce l'a arĕtat şi resultatele obţinute, ear' cu ocasiunea visitei de despărţire i-a inmanuat portretul cu subscrierea proprie, drept dovadă de stimă şi colegialitate. Maj. Sa a numit comandant al şcólei pe căpitanul din reg. 2 de infant. Francisc Ivanovici, bărbat recnnoscut pe terenul scientific.

*

Premii pentru espositia industrială din Sibiiu.. *Dr. Vasile Dan*, advocat în Sibiiu, avênd în deaprópe consideraţiune scopurile frumóse, urmărite de reuniunea română agricolă şi de cea a meseriaşilor români din Sibiiu, prin arangiarea esposiţiei industriale (de meserii şi manufactură), a creat pentru esposiţie douĕ premii, cari sĕ pórte numele seu şi sĕ se distribuie: primul de 10 cor. pentru cel mai frumos covor, confecţiune proprie ţĕrănéscă, şi al 2-lea de alte 10 cor. pentru lucrul cel mai desĕvêrşit espus de un meseriaş lăcătuş. Asemenea şi S. *Moldovan*, director al ziariului „*Tribuna*", a pus la disposiţia comitetului arangiator al esposiţiei economice şi industriale ce se va ţiné aici în Sibiiu, 20 coróne în aur, cu cari sĕ fie premiată cea mai succésă lucrare de tapetărie.

*

Protopresbiter al Iliei. Vineri (16 August st. v.) s'a făcut alegerea de protopresbiter al tractului Ilia, în locul fostului ppresbiter Avram Pĕcurariu, trecut la nou înfiinţatul tract al Hunedórei. Dintrĕ trei candidaţi majoritatea voturilor (35) a întrunit'o preotul *Avram P. Pĕcurariu*, paroch în Lancrĕm. Candidadul G. Oprea, paroch în Hunedóra, a avut 11 voturi, ear' preotul P. Şinca un vot. Rĕmâne acum, ca consistoriul sĕ întăréscă pe cel mai vrednic dintrĕ ei. Actul alegerii a fost condus de comisariul consistorial protopresbiterul asesor *Mateiu Voilean*.

*

† Tisza László. Sĕptĕmâna trecută (Joi) a rĕposat în Gmunden, în urma unei apoplexii de inimă, *Tizsa Lászlo*, în etate de 73 ani. Intrĕ patru fraţi (*Tisza Domokos*, poetul, *Tisza Lajos*, care pentru reconstruirea Segedinului fusese numit conte şi care cu învoire preînaltă adoptase la titlul sĕu de conte pe fiii lui Tisza Kálmán zdrobitoriul de naţionalităţi, *Tisza Kálmán*, şi acum rĕposatul Laszlo) rĕposatul a fost cel mai în vêrstă. In revoluţie a fost oficer de husari şi a fost rănit grav în lupta de la Moór. Contele *Tisza István*, fiul fostului ministru-president, e rĕposatului *şí nepot de frate şi şì ginere.*

*

Burii pentru limba lor. Nu de mult s'a ţinut în Courtrai un congres al Burilor, în care secretariul de stat *Reitz* a ţinut un discurs fórte vehement, îndreptat contra tendinţei Englezilor de a impune Burilor limba engleză. Guvernatorul *Milner* declarase unui general bur, că *în Africa sudică numai o singură limbă are sĕ fie şi natural că aceea e cea engleză*. La acésta Reitz a rĕspuns, că *nici cel mai puternic tiran de pe faţa pămêntului nu va fi în stare s'o realiseze acésta*, pentru-că *nu esistă putere pe pămênt care sĕ pótă împedeca o naţiune în a-şi vorbí limba maternă.* Reitz şi-a terminat discursul cu esprimarea credinţei în Provedinţa divină, care va da ascultare blăstĕmuriior invocate de Buri asupra opresorilor.

*

Comasările în Cincul-mare sunt terminate încă din anul trecut. Cereri de rectificare au întrat de tot puţine, socotind vastul hotar. Saşii din ţéra Bârsei, Hălchiu, Codlea şi Ghimbav, cari în timpul din urmă s'au înmulţit fórte, caută pămênt de lucrat la Cinc şi nu plécă la America, de unde cei mai mulţi se reîntorc schilodiţi. Au arêndat de la mai mulţi proprietari saşi pămênt şi cultivă cu deosebire napi de zăhar, pe cari îi liferéză pentru fabrica de zăhar de la Bod. Sunt ómeni muncitori, deştepţi şi cruţători. Românii din Cinc pe lângă economia de câmp au început a cultiva economie de vite, care pare a fi destul de rentabilă. Acum le merge binişor, lipsă au însĕ de un al doilea învĕţător, edificiul şcolar fiind destul de frumos şi spaţios. Credem, că nu preste mult ómenii vor veni la convingerea, că instituirea unui al doilea învĕţător trebue dusă la îndeplinire.

*

De ale recoltei. Precum ni-se scrie din *Calbor*, com. Têrnava mare, anul acesta se póte socoti întrĕ cei mijlocii în privinţa bucatelor. Grâul, de-şi cam rar, căci l'a stricat încă în primăvara o insectă până acum necunoscută, a fost bun la fruct. Cucuruzul numai pe alocure se va cóce, dacă va da Dzeu o tómnă bună. Ovĕs este în abundanţă, ceea-ce şi esplică scăderea preţului. Fên nu s'a făcut prea mult, de-şi primăvara ne da speranţe mai mari. Ómenii mai pricepuţi, cari cultivă trifoiul, luţerna şi măzĕrichia, au făcut nutreţ bogat. Viile promit o recoltă bună şi dacă timpul va fi favorabil, şi vinul va fi escelent.

*

Băile de la Rotbov, lângă Cincul-mare, a căror apă tămăduitóre este înregistrată întrĕ cele dintâi din monarchie, vor fi reedificate în stil mare. Concurenţa mare din anul acesta a dovedit necesitatea reedificării. Planul e făcut şi materialul adunat astfeliu, că pe anul viitor întrĕ secularele păduri de stejar dintrĕ Cinc şi Rotbav se va ridica majestos noul stabiliment balnear.

*

Turcul lui Kossuth. Cetim în ziarele unguresci că la tămbălăul din 19 Septembre, când patrioţii vor serba împlinirea sutei de ani de la naşterea lui Kossuth Lajos, va asista şi turcul Bego Mustafa, locuitor pe insula Ada-Kaleh (lângă Orşova). Turcul acesta a fost luntraşul care a cârmuit luntriţa pe care în 1849 Kossuth Lajos, după capitularea revoluţionarilor la Világos, a trecut Dunărea fugind în Turcia.

*

Peregrinagiu la mănăstirea Hodoş-Bodrog. In legătură cu cele publicate în numĕrul de Joi despre primul peregrinagiu al credincioşilor nostri din Munţii-Apuseni la mănăstirea Hodoş-Bodrog, ni-se mai raportéză următórele: De-şí de la Abrud până în comitatul Timişului, unde e situată mănăstirea, sunt câteva sute de chilometri, totuşi s'a aflat un frumos numĕr de peregrini (aprópe 200) cari sĕ se supună acestei oboseli pentru a afla mângăiere şi recreare spirituală. In preséra sfintei sĕrbători a „Schimbării la faţă", la întrarea pe teritoriul mănăstirii peregrinii au fost întimpinaţi de părintele archimandrit *A. Hamzea*, egumen al sf. mănăstiri, şi de ceilalţi părinţi ieromonachi. Părintele archimandrit 'i-a întimpinat cu o vorbire frumósă, în care a accentuat însemnătatea peregrinagelor poporului la sfintele locaşuri. A doua zi s'a oficiat sfânta liturgie şi maslu, ear' mulţimea de credincioşi s'a mărturisit şi cuminecat La liturgie a cântat corul din Abrud şi Abrud-sat compus de băieţi şi condus cu deplină desteritate de părintele Gomboş. La finea sfintei liturgii părintele archimandrit *Hamzea* a ţinut peregrinilor adunaţi o instructivă cuvêntare despre însemnătatea sĕrbătorii *Schimbării la faţă*, arătând şi dovedind cu esemple luate din viéţă, că numai urmând cuvêntului descoperit al lui Dumnezeu, ţinênd strîns la biserica strămoşéscă, păzind cu rigóre sfintele aşezăminte ale ei, putem sĕ ajungem la bunăstare şi fericire.

*

„Femeile ţĕrance române din Ecica-română", la stăruinţa vrednicului paroch Valeriu Magdu de acolo, au espedat la adresa dlui Victor Tordăşianu, president al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", anume pentru esposiţia industrială, o ladă de lucruri ţesute şi confecţionate de mânile ţĕrancelor nóstre din Ecica (comitatul Torontal). Intrĕ lucrările de tótă frumuseţa se găsesc covóre de pat cu preţul de la 40—80 cor.; covóre pentru divane (otoman) cu preţul de 80 cor.; covor de masă, covor pe sub masă cu preţul de 130 cor.; străiţi ieşcane, cătrinţe ieşcane, ciupage (camison) şi brêne ieşcane, în total 29 bucăţi cu preţul total de 1000 cor. — Obiectele sunt însoţite de o descriere interesantă a lucrărilor şi se vor pune în vêndare. După tótă probabilitatea lucrările harnicilor Ecicane se vor espune şi înainte de esposiţie în galanarele şi vitrinele magaziilor de modă din Sibiiu.

*

Post de învĕţătoriu. Pentru şcóla confesională gr.-or. rom. din comuna *Ohaba-Forgaciu*, protop. Belinţului, diecesa Aradului, se caută un învĕţătoriu harnic. Concursul espiră la 1/14 Septembre c., în care zi se va face şi alegerea. Salariul e acceptabil, ear' locuinţa fórte frumósă. Petiţiunile concurenţilor vin adresate protopresbiterului *Gerasim Sêrb*, în Belincz, Temes-megye. Se cere, ca reflectanţii sĕ mergă în comună, pentru a'şi arăta desteritatea în cântare şi tipic.

*

Siguranţă publică în Dobriţin! Luni după amiazi a sosit la Dobriţin („Roma" calvinilor unguri) calfa de lăcătar Módra Béla şi întârziind la petreceri a plecat târḑiu în nópte sĕ-şi caute sălaş. Un poliţişt l'a agrăit şi i-s'a oferit că 'l conduce el la sălaş bun. După un timp óre-care poliţistul a cotit spre drumul ce duce la grădinile din afară de oraş. Acolo a înhăţat de grumazi pe Módra şi l'a ameninţat cu ucidere dacă nu-i va da banii. Bietul fecioraş de frică s'a lăsat sĕ'l despóie frumuşel de bani şi de altă ce avea la el. După acésta ispravă poliţistul a luat'o la fugă, lăsând pe străinul acolo în drum. Diminéţa însĕ Módra a făcut arĕtare la poliţie.

*

Glorificătorii duelului. Cam pe la începutul anului locotenentul Hildebrandt, din armata germană, omorîse în duel pe soţul unei femei cu care fusese prins în flagrant delict. Ucigaşul a fost osândit la închisóre grea, din care zilele trecute a scăpat în urma graţierii. Cameraḑii sei i-au făcut primire cu mare alaiu, i-au eşit înainte la gară chiar cu escortă de onóre, apoi au arangiat banchet în onórea lui. Au păţit'o însĕ. Căci tribunalul militar i-a tras la rĕspundere *pentru glorificarea unei fapte criminale;* pe doi căpitani şi pe un locotenent *i-a degradat şi şters din lista oficerilor*, ear' pe oficerul de cavalerie care condusese escorta de onóre, drept pedépsă *l'a transferat la furvezeri* (tren). Vicecolonelul *Veith* şi majorul *Siegerhof* au fost somaţi de la loc mai înalt, ca *imediat sĕ-şi céră pensionarea.* Alţii au scăpat cu pedepse mai uşóre. Toţi cei pedepsiţi au fost rechiămaţi de la manevre.

*

Trei mii de Grigorjeve. La oficiul de înştiinţări din Petersburg sĕptĕmâna trecută un om cerea sĕ i-se dee adresa unei femei Grigorjev. I-s'a rĕspuns că în Petersburg esistă trei mii de femei cu numele patronimic Grigorjev, întrĕ cari 96 cu numele de botez Anastasie, 106 Alexandra, 31 Varvara, 195 Eudochia, 103 Catarina, 44 Elena, 205 Maria, 84 Natalia, 57 Olga, 150 Paraschiva, 78 Pelagia şi 81 Taţiana. De unde sĕ ştie deci amploiaţii numitului oficiu, că dintrĕ atâtea Grigorjeve pe care a nume voesce s'o afle întrebătoriul?! — Dar' nu numai numele Grigorjev e aşa de bogat representat în capitala imperiului rusesc, ci şi alte nume patronimice. De pildă: *Ivanov* sunt peste zece mii, şi tot atâţia sunt şi cei cari rĕspund la numele *Stepanov.*

*

Scrisori de mulţămire sosesc zilnic; şi acésta este cea mai bună dovadă de efectul neîntrecut al aparatului electro-magnetic R. B. Nr. 86967. Lăsăm sĕ urmeze aci o scrisóre adresată d-lui Albert Müller Budapesta V. Vadász utcza 45/V. Mult onorate d-le Müller. Am onórea de a-ţi face cunoscut, că aparatul d-tale are un fórte bun efect; nevasta mea, care a suferit mai mult de 15 ani de reumatism, de când întrebuinţéză aparatul d-tale R. B. Nr. 86967 se simte fórte bine. Pentru care lucru îţi comunic cea mai sinceră mulţămire a mea. Cu tótă stima Wendelin Marcu Zsablya.

De-ale meseriaşilor.

In 15/28 Iulie anul trecut, cu prilegiul închiderii esposiţiei industriale profesionale din Sebeş, arangiată de Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor de acolo „Andreiana", representanţii meseriaşilor şi comercianţilor români, — (erau presenţi din 8 centre: Sebeş, Braşov, Sibiiu, Selişte, Poiana, Mercurea, Orăştie şi Alba-Iulia, — s'au întrunit într'o conferenţă intimă pentru a se sfătuí împreună despre cele-ce sunt a se întreprinde întru îmbunătăţirea sorţii meseriaşilor nostri.

Acéstă conferenţă, după mai multe desbateri, pe lângă că 'şi esprimase dorinţa de a se înfiinţa o fóie specială pentru meseriaşii şi comercianţii nostri, de a se eda anuare şi a se aranja esposiţii locale din partea singuraticelor reuniuni, aduse şi hotărîrea de a se compune o statistică a tuturor meseriaşilor şi comercianţilor români din patrie, ca apoi pe basa datelor câştigate a lucra la aflarea căilor şi mijlócelor celor mai potrivite şi mai neapĕrate pentru desvoltarea şi perfecţionarea meseriaşilor şi comercianţilor la noi.

Cu esecutarea acestei hotărîri a fost apoi însărcinat Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", fiind numit *„Comitet central esecutiv al tuturor reuniunilor de meseriaşi din patrie"*.

Pĕtruns de însĕmnătatea misiunii ce i-s'a dat, Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" în acéstă calitate cu datul de 25 April n. a. c. a adresat pe calea publicităţii o rugăminte către tóte reuniunile de meseriaşi din patrie, activate şi în alcătuire provisorică, ca sĕ trimită numitului comitet câte un raport amĕnunţit despre activitatea lor, în care sĕ fie evident tóte lucrările sĕvêrşite de ele în decursul anului trecut, 1901; sĕ cuprindă numĕrul meseriaşilor (măestri, sodali şi elevi) aflători în localitate; soiul meseriilor representate şi al celor ce nu au representanţi, dar' cari s'ar bucura de trecere în localitate şi în împrejurime; mai departe a arăta pe lângă lucrările întreprinse de reuniune şi de meseriaşi şi cele ce de dorit ar fi sĕ se întreprindă în folosul desvoltării meseriaşilor nostri şi în fine arătând dacă meseriaşul nostru este în înaintare sau în decădere: pentru casul din urmă a visa la mijlócele, ce ar fi sĕ se aplice pentru delăturarea relelor, ce stau în calea desvoltării.

In urma acestei rugăminţi până acum au sosit rapórte din partea reuniunilor din *Sebeş*, *Sĕlişte* şi *Cluj*.

Conţinênd aceste rapórte date de interes obştesc, la însărcinarea comitetului, îmi iau voie a le presenta pe scurt în următórele:

„Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş „Andreiana", înfiinţată de trei ani, la finea anului 1901, numĕra 47 membri ordinari (comercianţi, măestri şi sodali) şi 56 membri ajutători; membrii ordinari plătesc o taxă anuală de 4 cor., cei ajutători cel puţin 1 cor. Averea reuniunii la 31 Decembre a fost de 2173 cor. 86 fil., şi adecă: *a*) averea în bani 1492 cor. (în numĕrar 121·66 cor., fondul neatacabil 1053 62 cor., fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş şi jur 259·37 cor., fondul disponibil 8·58 cor., fondul pentru esposiţii 43.43 cor. şi *taxe restante* de la membri ordinari 6 cor.); *b*) mobiliar, steag şi utensilii 599·80 cor.; *c*) bibliotecă 81·40 cor. Biblioteca avea 65 numeri; faţă de anul 1900 arată un sporiu de 34 numeri.

Va urma). *I. Apolzan*
notar.

Pĕtrunşi de adâncă durere aducem la cunoscinţă, că domnul

MIHAIL HAGER
privatier

în etate de 63 ani, Luni în 1 Septembre n. la 5 ore a. m. după grele şi îndelungate suferinţe a trecut la cele eterne.

Osemintele pămêntesci ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă Mercuri în 3 Septembre n. la 3 ore d. a. de la locuinţă, strada Schewis Nr. 2, în cimiteriul evangelic A. B. din Sibiiu

[165] 1—1 **Jalnica familie.**

Declinăm cu mulţămită visite de condolenţă.

Primul institut de pompe funebre concesionat din oficiu Victor Borger.

Nr. 369/902. [161] 1—3

Concurs

Pentru întregirea **parochiei Blăşeni Criş** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea dotaţiunii preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi după prealabilă încunoscinţare a protopresbiterului se pot înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a celebra, şi a cuvênta.

Brad la 12 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 398/1902. [160] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **învĕţătoriu** din **Topliţa română** protopresbiteratul Reghinului se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful român“.

a. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coróne plătibile în rate lunare decursive de câte 50 coróne din alodiul comunal, 80 coróne pentru ţinerea în curăţenie a şcólei, cuartir în natură şi lemne de focărit.

b. De la concurent se recere a fi absolvent de IV. clase gimnasiale, diplomă de învĕţătoriu de la Consistoriul Archidiecesan din Sibiiu şi diplomă de esamenul din limba magiară.

Invĕţătoriul ales va fi obligat în fie care duminecă şi sĕrbătóre a ţiné strană la utrenie, liturgie şi vecerne, ear' aceia cari vor dovedi că sunt apţi a instrua şi un cor pentru biserică, vor fi preferiţi, ear' în cas de nu s'ar afla un atare concurent sĕ întrunéscă condiţiunile de mai sus, oficiul protopresbiteral, 'şi reservă dreptul de a institui şi pe anul următoriu postul de învĕţătoriu în mod provisoriu.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta suplicele lor la subscrisul oficiu în terminul indicat instruite conform legii în vigóre.

Reginul-săsesc la 8 August 1902.

Oficiul protopopesc al Reghinului în conţelegere cu comitetul parochial din Topliţa-română.

Galacteon Şagău
protopresbiter.

---

[158] 1—3

Concurs

pentru întregirea postului de **capelan** în parochia de clasa I-a **Galaţi** din protopresbiteratul greco-oriental Bistriţă, înfiinţat de Preavenerabilul Consistoriu cu ordinul din 20 Martie. 1901 Nr. 2623 B. langă parochul *Iacob Briciu* de acólea cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt în înţelesul ordinului suscitat jumĕtate din tóte venitele parohiale.

Concurenţii au a'şi înainta suplicele instruite cu documentele recerute pentru parochiile de clasa I-a în terminul deschis la oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Bistriţă.

Galaţi, în 24 Maiu, 1902.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Bistriţă.

Simion Monda
protopop.

Nr. 665. [153] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **învĕţătoriu** la şcólă nóstră din **Brăzeşti**, protopresbiteratul Lupşei, devenit vacant în urma desfacerei şcólei acesteia de comuna Sartăş, pe basa resoluţiunei Preaven. Consistoriu archid. dto 18 Iuliu a. c. Nr. 7082 şcol., se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕţătoriu sunt: din repartiţie de la popor 300 cor., ajut de stat votat 300 coróne, precum şí cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii, de a ocupa postul, cererile instruate cu documentele necesare conform normelor în vigóre — le vor aşterne în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral şi se vor presenta nainte de alegere, pe lângă previa înştiinţare aici, şi în comună, pentru a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoscinţă şí cu poporul.

Ofenbaia, 5 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Gan.
protopresbiter.

Nr. 620/1902 [156] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţătători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Haşfalău**, cu salariu anual de 600 cor. cuartir şi lemnele necesare de foc.

2. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 500 coróne, 100 coróne din cassa alodială cuartir şi lemnele necesare de foc. Clericii absolvenţi la acest post vor fi preferiţi.

3. **Nadeşul-săsesc**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 200 cor. prin repartiţie de la popor, — pentru pentru restul de 400 cor. s'a făcut rugarea, a se da din partea statului ca întregire, cuartir şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi, cu îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 şi de la 13—15 ani, şi a ţiné în Dumineci şi sărbători strană în biserică sĕ şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndrumarea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, în 8 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 164/1902 [157] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia **Boşorod** de a III. clasă din tractul Haţegului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla *B.* la întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute prin regulament subsemnatului oficiu protopresbiteral şi sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau serbătóre în parochie înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

Nr. 589/1902. [138] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor şi 68 fileri, şi anume: în bani 328 cor. şi 88 fileri, în naturalii 220 cor. 80 fileri, de la stat 52 cor.

3. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie de la popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

4. **Criţ**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 166 cor. din cassa bisericei, 434 cor. de la stat, cuartir, grădină şi lemnele necesare de foc.

5. **Meşendorf** (filie). cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 460 cor. de la stat, 140 cor. din cassa alodială, cuartir, grădină şi lemnele necesare de foc.

Invĕţătoriul din Criţ e deobligat a instrua, până la întregirea salariului de la stat, pe sĕptĕmână douĕ zile şi copíii din filia Plóşterf pentru care va primí o remuneraţiune anuală de 100 coróne.

Cuincuenaliile pentru posturile învĕţătoresci de sub Nrii 2, 4 şi 5 sunt asigurate.

Reflectanţii la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică, şi a conduce cântările liturgice, sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 25 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter

---

[155] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea e douĕ posturi de **învĕtători** din protopresbiteratul Braşovului, parochia **Hălchiu**, cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Postul I de învĕţătoriu cu salariu de 600 cor., solvibil în 4 rate din alodiul comunal şi cuartir liber în edificiul şcólei.

2. Postul II de învĕţătoriú cu salariu de 600 cor., şi anume: 360 cor. din alodiul comunal, ear' 240 cor. din repartiţie de la popor. Pentru cuartir suma de 40 cor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste douĕ posturi sunt îndatoraţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipicul bisericesc.

Suplicanţii au sĕ-şi înainteze suplicele la Oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 554/1902. [154] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţătoriu definitiv** la comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraşului se escrie escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rachiş**, cu salariu de 600 cor. cuartir în edificiul şcólei, grădină 400 org. şi 4 orgii lemne din cari este a se încăldi şi sala de învĕţământ.

2. **S. Măria**, cu salariu 504 cor. prin repartiţie de la popor 40 ferdele maci de cucuruz; cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

3. **Stîna**, cu salariul 600 cor. prin repartiţie de la popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica comunei respective spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Pavel Roşca
protopop.

Nr. 485/902 [145] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele elementare din comunele mai jos numite, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Teiu**, cu salariu de 600 cor. dintre care 220 cor. în bani ear' restul în naturale, cuartir şi lemne.

2. **Bastea Holdea-Coşeşti**, cu salariu 300 cor. în bani ear' 300 cor. în naturale, cuartir şi lemne.

3. **Răduleşti**, cu salariu de 600 cor. din care 500 cor. în bani gata ear' 100 cor. în naturale, cuartir şi lemne.

4. **Lapugiul inferior-Ohaba**, cu salariu de 600 cor. cuartir şi lemne.

Cei ce doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne rugările concursuale instruite conform legei subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cei buni cântăreţi şi cunoscĕtori de musică vor fi preferiţi.

Dobra, la 20 Iulie 1902.

Oficiu protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Iosif Morariu.
protopresb.

Nr. 328/902 [152] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos inferate din protopresbiteratul Bistriţa, se publică concurs cu terminul de 15 zile de la prima publicare.

1. **Borgo-Rus**, cu salariu de 600 coróne, cuartir şi grădină de legume.

2. **Buduş**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. **Blaşfalĕul de-jos**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. **Caila**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină de legume.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ-şi trimită suplicile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Borgo-Bistriţa, în 30 Iulie, 1902.

Simeon Monda
protopresbiter.

Biblioteca „Bunul econom“

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat	fl.	—.85
	jumĕtate pânză	„	1.05
	în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină	în piele négră	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

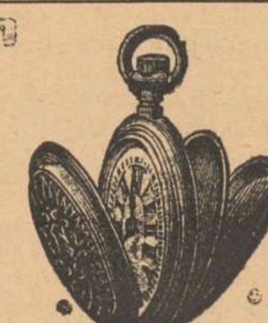

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de Briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi auriţi (botoni) pentru guleri şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [62] 14—15

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 93 **Sibiiu, Joi 22 August (4 Septembre n.) 1902.** *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 7759 Plen.

CONCURS

La institutul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu este vacant un post de **profesor** în secțiunea *teologică*, pentru ocuparea căruia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Concurenții vor subșterne la Consistoriul archidiecesan concursele instruite cu următórele documente:

a) carte de botez, că sunt Români greco-orientali;

b) testimoniu de maturitate;

c) absolutoriu despre absolvarea cursului teologic.

d) testimoniu de cualificațiune profesorală, provĕdut în statutul organic §. 122 p. 10 și în regulamentul pentru esaminarea candidaților de profesori la institutul pedagogico-teologic gr.-or. din archidiecesa Transilvaniei, votat în 1875;

e) eventual alte momente recomandatóre.

Emolumentele împreunate cu acest post de profesor sunt cele normate în regulamentul seminarial § 3 punct *b)* și §. 4 punct 7 anume în primii trei ani de probă salariu 1600 cor. și 300 cor. bani de cuartir, ear' după definitivare salariul întreg normal.

Cererile întrate după espirarea terminului indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută la 12 August 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Congres sĕcuesc.

Sibiiu, 3 Septembre n.

Lume multă și alésă magiară a fost întrunită zilele trecute în *Tușnad*, unde sfat mare s'a ținut, pentru a se afla căile și mijlócele potrivite de a puté fi scos poporul de rênd din sĕcuime din miseria în care se află, și prin acésta de a se puté pune capĕt emigrărilor îngrijitóre, cari iau tot mai mari dimensiuni în patria nóstră și fac, ca din an în an tot mai mulți Sĕcui sĕ trécă în România, ori sĕ plece la America.

Au fost representate numĕróse societăți magiare la congresul acesta al Sĕcuilor; au fost de față toți comiții supremi din Sĕcuime, în frunte cu comisariul guvernial, *Sándor János*, deputați dietali în abundanță, ómeni de școlă și de condee, cu un cuvênt, aceea ce are națiunea magiară mai de sémă, atât în Ardeal, cât și în Ungaria, — și chiar numai aceia au lipsit, în interesul cărora a fost aranjat acest congres, *Sĕcuii de rênd.*

Și a fost pĕcat că n'au fost invitați și ei, pentru ca sĕ-și spună părerile în fața domnilor, cum și le-au spus Șvabii din Banat, la Timișóra, căci póte că se afla unul sau doi și dintrĕ ei, cari sĕ spună din esperiență proprie că rĕul unde trebue căutat, și póte că se afla unul-doi dintrĕ ei, cari umblând prin România puteau se spună domnilor, că nu le merge Sĕcuilor atât de rĕu în statul român cum cred domnii, și că în ce privesce limba și legea lor, nimeni nu 'i supĕră nici câtuși de puțin.

Dar' așa se vede, că domnii sunt de părerea, că poporul de rênd, fie sĕcuesc sau de ori-ce altă seminție, póte sĕ fie făcut fericit și fără a fi întrebat singur, că el cum își închipuesce acésta fericire, și cum vrea sĕ fie fericit? De aceea au ținut ei de ei ședințe numeróse, în plen și în secțiuni, și multă risipă de vorbă au făcut, tot numai în scopul de a ferici pe Sĕcui, de a 'i face avuți, înaintați în cultură, apți de a puté cucerí de la Români Ardealul. Pentru-că în cele din urmă *scopul acesta e.*

Și au aflat domnii calea fericirii pentru Sĕcui, care e atât de ademenitóre, și atât de sigură, în cât după terminarea ultimei ședințe s'au putut convinge singuri de efectul ei. Mueri plângĕtóre, Sĕcuence, i-au oprit adecă în cale și i-au rugat sĕ abstee de la hotărîrea luată de a se comasa tóte hotarele, pentru-că atunci chiar că toți Sĕcuii trebue sĕ-și iee drumul spre Moldova!

Un verdict mai nimerit nu se putea da asupra activității congresului sĕcuesc, de cât cel esprimat prin lacrimile Sĕcuencelor, și care se póte tălmăcí în limba de tóte zilele astfel: lăsați-ne, domnilor, în pace, cu lipsurile și nĕcazurile nóstre, pe cari le vom purta cum le-am purtat și până acuma, și nu ni-le înmulțiți și mai tare, închipuindu-vĕ că prin acésta puteți sĕ ne ajutați.

Pentru-că miseria care bântue printrĕ Sĕcui e atât de mare și atât de adânc înrădĕcinată, în cât nici guvernul, nici societatea magiară n'o póte sterge dintr'odată, ci singură are sĕ dispară, cu încetul, așa cum s'a ivit.

Sunt frumóse hotărîrile luate din partea congresului secuiesc din *Tușnad*, și multe din ele sunt și esecutabile. Guvernul nici nu va întârdia sĕ realiseze vre-o câteva din ele, pentru-că singur a luat în mână chestia secuiască, și *vrea* sĕ le ajute Sĕcuilor, pentru a nu mai fi siliți sĕ iee drumul spre România sau America. Dar' vorba e, că ce póte ajuta și întru cât póte ajuta? Va ridica o fabrică de pânzărie sau de alt-ceva? Fórte bine. Dar' întréga Sĕcuime nu va puté fi aplicată la lucru în fabrică. Se vor mai clădí unele linii ferate prin Sĕcuime? Incă bine. Dar' nici acelea nu vor da de lucru până'i lumea. Când vor fi gata va fi gata earăși și isvorul de căștig.

Ajutor se dă unui popor scăpătat materialicesce prin aducerea lui acolo, ca sĕ fie cumpĕtat în tóte, ear' nu prin desmierdarea și prin îndoparea cu tóte bunătățile, pentru-că prin acésta și mai mult își pierde din vedere bunul cumpĕt și se îndatinéză sĕ le aștepte tóte de-a gata de la guvern și de la societate.

Sĕ fie sănătoși deci cei-ce au aranjat congresul sĕcuesc din Tușnad; și sănătoși sĕ fie toți cei-ce cu presența și cu sfatul lor au contribuit la aflarea mijlócelor cari duc pe Sĕcui la fericire. Isbânda desĕvîrșită sĕ le încoroneze ostenelele avute, — dar' noi tare ne temem, că pe calea acésta nu se ajută, ci mai mult se strică, fiind-că poporul de rênd n'are de cât sĕ vadă și sĕ înțelégă că *alții* au început a se îngrijí de bunăstarea lui, și s'a isprăvit cu dorul și cu rîvna de a mai muncí. Se pune pe odihnă. N'avem esemplu? N'avem cas de precedență? Sĕ fi uitat óre Magiarii pățania cu — *Ciangăii?*?

Chestiuni școlare.

Constatări făcute cu ocasiunea esamenelor

de Ioan Paicu, învĕțătoriu.

(Urmare și fine.)

In scopul de-a avé însĕ o *uniformitate* în manualele de învĕțământ menite pentru copiii de sub a nóstră îngrijire, comitetele parochiale ar face un lucru vrednic de laudă, dacă încă de la începutul anului școlar le-ar procura de la „Tipografia archidiecesană“ din Sibiiu. Una, că de-acolo li-s'ar trimite manuale neescepționabile (neoprite, căci după cum am vĕdut — unii — în butul „Circulariului“, tot nu știu cari sunt și cari nu sunt oprite), alta, că împărțindu-se acelea printrĕ elevi cu termin de plătire, din prețul recuisitelor (căci de tot feliul de recuisite e vorba) ar căștiga biserica rabatul, ear' provederea *tuturor* elevilor *deodată* și *uniform* cu manualele și recuisitele necesare de învĕțământ ar fi un bine nespus de mare pentru elevi și pentru a lor înaintare! Căci școla care se presintă cu păreții goli, fară nici un aparat de învĕțământ, sémănă a institut de „corecțiune“, ear' nu de „educațiune“, ear' conducĕtorilor atât bisericesci cât și civili numai spre onóre nu le servesce. Ear' școlarii, cari cetesc câte *zece* din o *singură* carte“, sau *zece* inși din *tot atâtea feliuri de cărți*, atestéză *neatențiunea* învĕțătoriului. . . .

FOIȘÓRĂ

Credința te va mântui!

Sinuciderile sunt destul de dese în ziua de azi. Une-ori cel-ce se gândesce la sinucidere cugetă mult timp până ce se hotăresce. Mulți însĕ comit acest pas în mod inconscient, involuntar, și singuri își rup firul vieței lor, când ar mai fi putut trăi încă 10, 20, 30 ani.

Sĕ presupunem că la cetirea acestor câtorva rênduri unul dintrĕ cetitorii nostri e lovit de sinistra și de nenorocita ideiă de a se ucide, și se gândesce cum sĕ pună mai repede capĕt acestei energii vitale cu care l'a înzestrat natura. Primul sĕu gând e, că nu se mai teme de mórte.

Multe persóne susțin, că nu se tem nici-odată de mórte, ceea-ce póte fi adevĕrat dacă acele persóne nici nu s'au gândit nici nu au poftă de a se gândi la mórte.

Căci frica de a murí este o ideiă care se furișéză în gândul nostru și cu anevoie se perde, din frageda nóstră copilărie, teama de mórte pătrunde în mintea nóstră și stă liniștită. Une-ori însĕ, la niște momente anumite, acéstă témă ese la ivélă și ne stăpânesce într'un mod îngrozitoriu.

Esistă o teorie asupra causei morții, anume aceea care atribue teama de mórte puterei miraculóse numită suggestiune. Puțini ómeni ating vîrsta de 80 ani. Centenari sunt în numĕr fórte restrîns, constituind adevĕrate fenomene. Dacă vi-se vorbesce de ómeni cari au trecut peste vîrsta de 100 ani, nu vĕ vine a crede. Tóte acestea ne dovedesc cât de greșită este ideia ce o avem despre durata vieții omenești. Legendele popórelor primitive ne arată cum esistaseră ómenii atingênd o vîrstă ce nouĕ ni-se pare de necrezut; dar' sunt casuri mai recente ce le putem controla.

Așa e casul a doi gentilomi Thomas Parr și Henri Jenkius. Primul a a murit în vîrsta de 152 ani în urma unui accident, ear' al doilea a murit în vîrstă de 169 ani. Un famos medic norvegian a murit la vîrsta de 160 ani. Asemenea se vorbesce de Juan Caledon, care la vîrstă de 120 ani s'a însurat cu o femeie tinĕră și frumósă.

Aceste numĕróse esemple ne arată, că durata normală a vieței omenești ar puté fi de 100 ani. Flourens, celebrul fiisiologist, pretindea a fi descoperit, că durata normală a vieței ori-cărui animal ar fi aproximativ de 5-ori mai lungă de cât timpul necesar ce 'l cere animalul spre a ajunge la completa sa desvoltare. Un câne se desvóltă pe deplin în timp de 2 ani. Prin urmare un câne trebue sĕ trăiască aproximativ 10 ani. Un om pune 20 ani ca sĕ se desvólte; deci el ar trebui sĕ trăiască 100 ani.

In tóte zilele însĕ se întîmplă, ca ómeni se móră la vîrsta de 40, 50, 60 ani, fără sĕ fi avut vre-o bólă seriósă. Atunci care este causa morței lor?

Este *auto-suggestiunea*. E o halucinație, o obsesiune, o forță fatală care cuprinde mintea bolnavului și îl face de a căpăta frica de mórte.

Bolnavul își închipuesce atunci că constituțiunea sa se slăbesce, că puterile îl părăsesc. Nervii sĕi se supun acestei suggerări. Peste câteva sĕptĕmâni, e slăbit cu desăvîrșire. Nu mai are poftă de mâncare, nu mai póte durmi. „Sunt perdut! am sĕ mor!“ își zice nenorocitul bolnav și din acest moment bietul om e perdut. Tótă activitatea sa este paralisată de propria sa suggestie; totul este pregătit, mórtea n'are de cât sĕ-și iee prada.

Dacă cumva vĕ îndoiți de puterea suggestiunei, vĕ voiu cita casul următor:

Mulți ómeni, fie în interesul științei, fie de a-și crea un renume, au probat că omul póte trăí 8 sau 10 zile fără sĕ mânânce ceva. E o experiență nu tocmai plăcută, ba chiar penibilă, dar' care nu póte avé nici o terminațiune fatală.

Ei bine, cum se face că auzim de ómeni cari au murit de fóme pentru că n'au luat în gură nimic timp de douĕ-trei zile numai?

Causa e suggestiunea! Când noi singuri ne propunem de a nu mânca un timp anumit, atunci nu ne temem de mórte. Dacă însĕ acéstă lipsă de mâncare provine fără voia nóstră, din mizerie, atunci téma de mórte ne cuprinde, forțele ne părăsesc și murim.

In rĕsboiu unele rane ușóre omóră pe soldații învinși, prisonieri, pe când soldații victorioși îndură cu ușurință rane cu mult mai serióse.

Perderea curajului și a speranței omóră pe bolnav, răpindu-i ori-ce forță vitală. Un bĕtrân atins de o bólă fie cât de ușóră, este îngrijorat, nu mai are acea putere de resistență, din causa desperărei sale, și el póte murí mai mult de spaimă de cât de bóla sa. Dacă aveți puterea de a sugera acelui

Scăderi *metodice* încă se observă:

Dacă învĕţătoriul cu unele clase, respective despărţĕminte, rĕmâne prea înapoi şi cu altele n'ajunge la nimica; dacă nu se ocupă cu fie-care curs cu aceeaşi tragere de inimă şi prevedere; dacă în materialul ce propune purcede după un sistem anumit, — hipocondric, — dacă 'l putem numí astfeliu; dacă propune materialul de învĕţământ după cum 'i cade în *limbă*, fără sĕ ţină cont de programă, sau chiar fără a cunósce măcar şi în parte numai, dacă şi întru cât corespunde acela fragedului intelect al copiilor: unul ca acela abuséză de încrederea pusă într'însul, sau şi mai rĕu, de puterea ce-i este dată, şi astfeliu arată, că pune prea puţin preţ pe rolul cu care este investit.

Invĕţătoriul va cerca deci sĕ-şi însuşiască cunoscinţă esactă despre cuprinsul planului de învĕţământ esistent. Sĕ urmeze apoi a desvolta în spiritul elevilor *egal* instrucţiunea din *fie-care obiect de învĕţământ*. Sĕ ştie hotărît, că metoda pedagogică *nu cunósce sisteme!* Ci acésta încércă totdeauna sĕ încopcie ideile apercepênde de cele aperceptive pe basa *„cercurilor concentrice“*. Nu értă, ca deja din carte sĕ se formeze paradocsităţi! Ci pretinde, ca în urma *conducerii* înţelepte a invĕţătorului, cu artă pedagogică sĕ asimileze în spiritul elevilor ideile căştigate . . . .

Dacă admitem, că învĕţătorii sunt cei *chiămaţi* şi tot-odată şi în drept a aprecia şi a dejudeca resultatul muncei semenilor lor, atunci fie-mi permis a numí *ideiă fericită* acea rênduială, în urma căreia dl protopresbiter Nicolau Moldovan a luat iniţiativa a purta *învĕţători ca delegaţi* pe la esamenele colegilor lor din tractul sĕu.

Fericită numesc ideia, pentru-că zicese: „Cine nu gustă amarul, nu ştie ce e zăharul!“ şi fiind-că rênduiala acésta, — după cum înţeleseiu, — se urméză şi într'alte tracte.

Fericitóre însĕ va fi numai atunci, când delegaţii vor fi *aleşi* în sensul strict al cuvêntului. Adecă de aceia cari din *„ţinţariu“*, sĕ nu facă *„armăsariu“*, şi cari sĕ nu se sfiască a spune pişcătoriul adevĕr chiar şi celui mai bun prietin al sĕu. Scurt, delegaţi cari sĕ stee deasupra patimilor şi slăbiciunilor.

Mai presus de tóte, — cred eu — că va avé efect îmbucurător şi satisfăcĕtor totodată acésta idee atunci pe deplin, când într'o conferenţă ulterióră, sub presidenţa comisariului esaminător, în presenţa întregului corp învĕţătoresc din respectivul tract, s'ar face *raport detailat de cătră fie-care delegat* despre decursul esamenelor la cari a asistat. adăugênd modalităţile, ce crede, că vor fi eficace pentru perfecţionarea învĕţătorilor în modul de a propune. Urmarea acestei purcederi ar fi: înflorirea şcólelor nóstre prin spiritele cele măestre, ale învĕţătorilor! . .

Dacă ar merita cât de puţină atenţiune chestiunea acésta, m'aşiu încumeta a zice: că n'ar fi ocasiune mai potrivită de-a o pune şi pe acésta în serviciul educaţiunei, de-cât cu ocasiunea ţinerei „conferenţelor preoţesci“. Atunci sĕ-şi aducă fie-care preot şi pe dascălul sĕu.

Scopul principal al acestei scrieri 'l amintíu la început. De încheere n'am de-cât sĕ-mi esprim dorinţa, ca cu ocasiunea anului şcolar 1902/3 sĕ nu fie nici un învĕţătoriu, care sĕ nu pótă presenta *„cu fală“* cum zice românul, înaintea comisariului esaminător, delegaţilor poporului şi chiar eventual înaintea comisariului consistorial, o şcólă bine îngrijită, barem în parte provĕdută cu obiectele şi recuisitele necesare de învĕţământ, — bine tixuită de elevi vioi şi deştepţi, cu sentimente desgheţate, pătrunşi de ce va sĕ zică: sentiment naţional, drept şi datorinţă, bine şi adevĕr, Dumnezeu şi patrie!

---

bĕtrân că actul seu de nascere e fals, şi că dînsul e mai tinĕr cu 10 ani, el va dobândì un nou curaj şi va puté sĕ resiste bólei sale.

N'aţi audit óre vorbindu-se de unii ómeni cari au murit la o dată anumită, fiind-că li-se preziseze că vor murí la acea dată? Ei bine, ce ar fi, dacă s'ar puté sugera fie-căruia că ori-care om trebue sĕ trăiască o sută de ani?

Morala acestor rênduri este următórea:

Suferindilor! vreţi sĕ vĕ însănĕtoşaţi? Voiţi sĕ trăiţi mulţi ani? Nu căutaţi nici un elixir. Ajunge numai sĕ goniţi din gândul vostru ideia fricei de mórte, trebue sĕ aveţi deplina încredere în vindecarea vóstră, speranţa sĕ nu o perdeţi nici-odată, căci teama de mórte vĕ ucide, ear' credinţa în însănĕtoşare vĕ va mântuí. *Dr. R.*

Vorbe înţelepte.

Inţeleptul n'are trebuinţă de avere, pentru-că avut îl face înţelepciunea sa.

Lemnul care arde cu flacără mare, se preface iute în cenuşă.

Nu trage arcul asupra inimicului despre care ştii că are frunte de oţĕl.

Despre naţionalităţi.

Duminecă a fost deschis în Timişóra congresul de apicultură, cu care ocasiune dl *Darányi*, ministru de agricultură, a făcut într'un discurs mai lung enunciaţiuni interesante cu privire la naţionalităţile nemagiare din patrie.

A zis, că „Ungaria nu cunósce copíi maşteri, că aici fie-care cetăţean se bucură de tratament egal şi de iubire egală. De aici vine, că cetăţenii nemagiari ai ţinutului, fără deosebire de religie, limbă şi naţionalitate, s'au putut desvolta şi prospera pe o formă. Faţă de acésta — continuà ministrul — vedem, că atitudinea statului ungar e resplătită tot cu asemenea iubire de către cetăţenii nemagiari, ei tot-déuna s'au alipit cu credinţă de idea de stat magiar şi cu mândrie se mărturisesc azi şi în viitor de fii ai patriei“. (Aplause).

NOUTĂŢI

Personal. Pentru a participa la şedinţele consistoriului metropolitan, începute eri, se află în Sibiiu: Preasfinţia Sa episcopul Nicolae *Popea*, Ilustrităţile Lor Dr. Alexandru *Mocsonyi* şi Dr. Iosif *Gall*, Preacuvioşiile Lor archimandriţii Augustin *Hamzea* (diecesa Aradului) şi Filaret *Musta* (diecesa Caransebeşului), Cuvioşia Sa protosincelul Ioan I. *Pap* (presidentul consistoriului din Arad), protopresbiterii Mihail *Popovici* (Orşova) Dr. George *Popovici* (Lugoj), Constantin Gurban (Buteni), Ioan *Droc* (fost ppresb. al Mercurei), advocaţii Nicolae *Zigre* (Oradea-mare) şi Ioan *Lenger* (Braşov). Dintrĕ membrii ordinari locuitori în Sibiiu participă: protopresbiterul-asesor consistorial Mateiu *Voilean*, ppresbiterul Sibiiului Ioan *Papiu*, şi domnii P. *Cosma* directorul „Albinei“ şi Leontin *Simonescu* secretariu metropolitan.

*

Stipendiştii fundaţiunii Goszdu. Notiţa dată sub titlul acesta în numĕrul trecut trebue sĕ o rectificăm într'acolo, că cele două stipendii noue, votate cu condiţia, ca stipendiştii sĕ locuiască în colegiul Eötvös din Budapesta, sunt de câte *500 fl.* (1000 coróne) ear' nu de câte 500 coróne, cum greşit s'a tipărit în ziariul nostru. Cu acésta ocasiune mai notăm, că fundaţiunea a dat în anul espirat *12 doctori*, cu studii terminate şi *3 cadeţi*, eşiţi din şcólele militare.

*

O constatare. Ni-se scriu următórele: „D-le Redactor! Interesându-mĕ şi eu, de procederea consistoriilor nóstre în causa ordinului ministerial referitor la propunerea limbei magiare în şcólele elementare, am aflat că consistoriile din Sibiiu şi Caransebeş au înaintat causa la consistoriul metropolitan, pentru îndrumări şi procedere uniformă, şi nu au urmat consistoriului din Arad, după cum susţine „Tribuna Poporului“ în Nrul sĕu din 31 August n.“

Coresp.

*

Elena Cunţan anunţă începerea *învĕţământului în cântare*. (Strada Poplăcii Nr. 28).

*

Nuntă în familia ţarului. Sâmbătă după amiazi s'a cununat în Petersburg în palatul Ţarscoje-Selo prinţul *Nicolae* al Greciei cu mare-ducesa *Elena Vladimirovna*, verişóra ţarului Nicolae II. Ceremonialul cununiei a fost oficiat de metropolitul din Petersburg în capela palatului.

*

Post de medic. Cu termin până la 14 Septembre e publicat concurs la postul de medic cercual în cercul Daruvár, cu sediul în Lugoj, la care aparţin comunele Daruvár, Istvánfalva, Imrefalva, Boldur, Hodoş şi Jabar (aceste trei din urmă sunt românesci.) Cererile sunt a se trimite protopretorului Podhradszky Kornél în Lugoj.

*

Dăruire pe séma bisericei. Parochianul fruntaş al bisericei nóstre gr.-ort. din Alba-Iulia-oraş *George Câmpean* voind a traduce şi în faptă viul interes, în totdéuna manifestat faţă de biserica sa, a dispus, prin act la notariatul public din loc, şi în favorul bisericei susnumite următórele: Casa cu curte şi grădină spaţiósă, situată la loc de frunte, în partea numită Lipoveni a oraşului, ca propietate a nobilului donator, va trece, după mórtea acestuia resp. a soţiei sale Maria, în stăpânirea bisericei susnumite; ear' un pământ arător, de I-a clasă, în estensiune de 2 jug. catastr. aflător în apropierea oraşului, va rĕmâné în folosinţa preotului slugitor la biserica din oraş, îndată după trecerea din viéţă a donatorului; întru pomenirea căruia, în fie-care an, în ziua de sf. George va avé sĕ se servéscă un parastas, cu tótă solemnitatea. Lăudându-se de sine nobila faptă, sĕvêrşită în timpuri şi locuri, unde asemenea jertfe denotă cu adevĕrat dragostea faţă de biserică — esprim şi pe calea acésta adâncă mulţămită generosului dăruitor, a căruia faptă, ca îndemn doresc a serví şi pentru alţii. Alba-Iulia, 15 August v. 1902. *Ioan Teculescu*, protopresbiter-paroch.

*

Mort la manevre. In 28 August a fost înmormêntat în *Orăştie* un reservist român din Cióra, strivit de un car de povară al trupelor. Nenorocitul fusese trimis în serviciu de transport, sĕ ducă un car de cele mari de-ale tunarilor, cu róte de tun şi alte obiecte grele pe el. Trei părechi de boi îl trăgiau. In apropierea Orăştiei era sĕ se sparie boii şi sĕ se tragă în o parte. Atunci omul voind sĕ sară din car, ca sĕ-i abată la drum, a lunecat cu piciorul de pe lemn şi a cădut naintea roţii. A trecut preste el greul car, de la şoldul piciorului drept spre umĕrul stâng, cruciş preste pept, şi l'a sdrobit tot, rupêndu-'i 7 cóste. Nenorocitul a murit îndată. A rĕmas de el soţie-sa şi şése copíi. Casul a produs mare durere în inimile tuturor.

*

Esposiţie de vite în Orăştie. La 30 Septembre st. n. „Reuniunea economică din Orăştie“, în scop de a încuragia economia de vite va arangia în Orăştie o esposiţie de vite pentru economii din raionul reuniunii (Orăştie şi comunele din jur: Romos, Vaidei, Romoşel, Sibişel, Căstău, Beriu, Turdaş, Pricaz). Cu acéstă ocasiune reuniunea va distribui esponenţilor premii în sumă de 250 coróne. A nume: pentru *tauri* de $2^{1}/_{2}$—4 ani două premii de câte 15 coróne şi două de câte 10 coróne; pentru *vaci* de $2^{1}/_{2}$—8 ani două premii de câte 15 coróne, trei de câte 8, patru de câte 6 şi patru de câte 4 coróne; pentru *tăurenci* şi *junince* sub $2^{1}/_{2}$ ani două premii de câte 8 coróne, 3 de câte 6 şi cinci de câte 4 coróne; în fine pentru *viţei* şi *viţele* sub 1 an trei premii de câte 6 coróne, 4 de câte 4 şi 6 de câte 3 coróne.

*

Posportul scrisorilor trimise în străinătate. La oficiul postal ces. şi reg. din Viena constatându-se adese-ori, că scrisorile spedate din Ungaria pentru străinătate sunt francate încă tot după tarifa vechiă, deci nesuficient, — pentru evitarea neplăcerilor causate adresatului, care la înmanuarea epistolei are sĕ plătiască duplu diferinţa francării, oficiul postal din loc atrage de nou atenţiunea publicului asupra tarifei valabilă pentru scrisori trimise în străinătate. A nume: scrisorile trimise în Austria, Bosnia-Herţegovina şi Germania, până la greutate de 20 grame trebue provĕdute cu marcă de 10 fileri, ear' cele de greutate de 20—250 grame cu marcă de 20 fileri; cele trimise în Sêrbia, Muntenegru şi în circulaţia limitrofă cu România (partea de la graniţa României până la Murĕş, comitatul Bistriţa-Năsĕud şi fostele comitate severinene) trebue provĕdute cu marcă de atâtea-ori 10 fileri de câte-ori 15 grame e greutatea epistolei: cele trimise în Elveţia trebue francate cu de atâtea-ori 25 fileri de câte-ori 20 grame e greutatea; in fine cele trimise în România (cu escepţia circulaţiunii limitrofe), în paşalicul Novibazar şi în alte ţeri, au sĕ fie francate cu de atâtea ori 25 fileri, de câte-ori 15 grame face greutatea. Postportul cărţilor postale (cartă de corespondenţă) pentru Austria, Bosnia-Herţegovina, Germania, Sêrbia şi Muntenegru e 5 fileri, ear' pentru celelalte ţeri 10 fileri.

*

De la Gastein se scrie, că Maiestatea Sa Regele Carol al României a plecat de acolo către Ragatz (Elveţia) Sâmbătă la unsprezece ore, salutat fiind de ducele George de Meiningen şi de tóte personagiile cari se află la băile Gastein. Regele a conferit medicului *Gager* crucea de oficer, primariului *Straunbiger* crucea de cavaler al ordinului „Steaua României“, ear' directorului de poste, *Bestaendig*, crucea de cavaler al „Corónei României“. Maiestatea Sa Regele Carol va sta în Ragaz două sĕptĕmâni, pentru a urma şi acolo o cură.

*

Români harnici. Proprietarii români din *Orăştióra-de-sus* au cumpĕrat cu 22.000 de coróne o frumósă moşie, de preste 300 jugĕre, dintrĕ cari 230 pădure şi 70—80 arător, proprietate de-a vechei familii nemeşesci Barcsay. Moşia se află pe hotarul Orăştiórei şi a Costeştilor (lângă Orăştie).

*

Post de notariu. Cu termin până la 15 Septembre e publicat concurs la postul de *notariu-adjunct* în Herendeşti (pretura Lugojului). Cererile sunt a se trimite protopretorului Podhradszky Kornél în Lugoj.

*

O comună energică. Locuitorii unui mic sat din Italia a găsit un curios mod de a protesta contra administraţiunei căilor ferate, care n'a ţinut socotélă de cererea de a se face o haltă pe teritoriul comunei lor, cu ocasiunea construirei drumului de fer de la Balsorano la Avezzano. In ziua inaugurării acetei linii, când trenul a ajuns în dreptul sus pomenitei comune maşinistul înspăimêntat oprì brusc trenul, căci d'a curmezişul liniei erau lungiţi vre-o sută de individi. Acestia erau primariul, consilierii şi delegaţii satului năpăstuit de administraţia căilor ferate, şi cari protestau prin acest mijloc. Ceea-ce este mai curios, e că locuitorii au ameninţat că vor repeta necontenit manifestaţia lor, până când satisfacţia le va fi dată. Astfel administraţia căilor ferate va fi silită sĕ le facă gară pe teritoriul comunei.

*

De la Asociaţiune. Ministrul ung. de comerciu cu ordinaţiunea Nr. 45612 din 21 Iulie a. c. a încuviinţat membrilor Asociaţiunii, cari vor participa la adunarea generală din 14 şi 15 Septembre a. c., beneficiul de a călĕtorí cu preţ redus pe liniile căilor ferate de stat şi ale celor administrate de stat, şi anume pe clasa I. cu bilet de clasa II., pe clasa II. cu bilet de clasa III. şi pe clasa III. cu $^{1}/_{2}$ de bilet de clasa II. Aceste bilete, cari se vor libera la nume prin presidiul Asociaţiunii, sunt valabile şi pentru trenurile accelerate. Pentru comunicaţiunea de vecinătate însĕ nu se pot întrebuinţa.

Membrii Asociaţiunii cari doresc a se folosí de acest beneficiu, sunt învitaţi a se anunţa la biroul Asociaţiunii (Sibiiu strada Morii Nr. 8.) până cel mult în 10 Septembre a. c., ca sĕ li-se pótă libera biletul de cale ferată. In scrisórea de anunţare sĕ se alăture (în marce postale) 50 fileri pentru acoperirea speselor biroului. Sibiiu în 1 Septembre 1902. Biroul Asociaţiunii.

*

Atentator ucis Se scrie din Selzthal că pe când cunoscutul milionar şi proprietar de mine Maxim Guttmann, care sosise acolo de la Viena, eşia din gară cu inspectorul propriilor sale păduri, un individ a aruncat asupra lui o bombă încărcată cu bucăţi de sticlă şi cu glónţe de plumb. Bomba a esplodat cu o gróznică detunare, ucizênd, nu pe milionar, ci pe atentator şi aruncându-i capul la distanţă, în fărmituri. Guttmann a fost rănit, însĕ nu grav, la braţe şi la pept.

Inspectorul forestier a fost grav rănit la cap, la piept şi la picióre. Nu e speranţă ca sĕ fie scăpat. Atentatorul, căzut jertfă faptei sale pĕcătóse, era un inginer mecanic, dat afară din serviciul milionarului Guttmann.

*

Fabrică de luminări de ceară. Cetim în ziarele din România, că consiliul de miniştri a încuviinţat, ca administraţia Casei Bisericei sĕ înfiinţeze la una din mânăstirile din România o fabrică de luminări de ceară curată. Pentru acésta s'a pus la disposiţiunea *„Casei Bisericei“* un credit de 50.000 lei din fondul estraordinar al acelei administraţiuni. Se va înfiinţa o fabrică de înălbit ceara şi alta pentru fabricarea luminărilor. Materialul prim — faguri de ceară galbenă — se va procura de la săteni cu 3 lei kilogr. Statul român, care pórtă tóte cheltuelile cu bisericile, va realisa, cu tóte cheltuelile de instalare şi fabricare, un beneficiu net de 49.480 lei, cumpĕratul acestor luminări din comerciu costând lei 94.500 afară de avantagiul de a avé luminări de ceară curată şi higienică.

Ce ardĕtóre trebuinţă am avé şi noi de o astfel de fabrică!

De-ale meseriașilor.

(Urmare.)

Pentru ridicarea morală și intelectuală a meseriașilor și comercianților reuniunea din Sebeș a ținut în fie-care sĕptĕmână 2 ore șcólă unde s'a tractat limba maternă resp. literatură, comput și alte chestii de interes general pentru meseriași și comercianți. Pe lângă aceea membrii au fost constituiți și în un cor bărbătesc cu 4 voci. Producțiuni s'au dat în decursul anului cinci. — Membrii s'au înscris ca pompieri voluntari ai reuniunei pompierilor voluntari de acolo (Se esprimă dorința ca și celelalte reuniuni sĕ insiste asupra membrilor lor de a se înscrie la asemenea reuniuni).

Comitetul reuniunii a ținut în decursul anului 12 ședințe, în cari s'a pregătit materialul pentru șcóla sĕptĕmânală amintită și s'au resolvat agendele impuse de adunarea generală.

Din activitatea reuniunii în decursul anului trecut se remarcă esposiția deschisă la 29 Iunie v. și închisă la 15 Iulie v., cercetată de preste 400 visitatori, cu care ocasiune — după cum am amintit — s'a ținut prima conferență a meseriașilor și comercianților români din patrie.

In ce privesce starea clasei nóstre, din raport reese, că în Sebeș au fost:

a) *elevi* 61, aplicați la 14 ramuri de meserii, și anume: cojocari 14, ciobotari (cismari) 18, pantofari 7, franzelari 4, butnari și zidari câte 3, têmplari, rotari, fauri și comercianți câte 2, hornariu, lăcătuș, morariu și cârnățariu câte 1;

b) *sodali* 28, de 12 ramuri de meserii, și anume: cojocari 6 (Simeon Androne, Ioan Crăciun, Avram Dopan, Ioan Herlea, Daniil David și Nicolae Oprița), cismari 6 (Avram Radu, Dumitru Bedeluț, Ioan Recian, Ioan I. Moga, Ioan Pușcaș și George Indrășel), pantofari 4 (Ioan Stricat, Nicolae Stricat, Ioan Moga și Simeon Lupșe), têmplariu 1 (Avram Avram), lăcătuș 1 (Iuliu Muntean), butnariu 1 (Ioan Muntean), franzelari 3 (Ioan Sêrbu, Petru Moga și Ioan Postescu), rotariu 1 (Ilie Sĕcaș), fauri 2 (Nicolae Impĕrat și George Savu), săpariu 1 (în fabrică de sape — Nicolae Tincu), comerciant 1 (Pompiliu Săbăduș), tăbăcariu 1 (Alecsandru Ionescu);

c) *măestri* 30, de 10 branșe, și anume: comercianți 5 (Victor Săbăduș, firma Iosif Onițiu, Petru Ursu, Mafteiu Muntiu și David Popovici), rotariu 1 (Ioan Bojiță), ciobotari 4 (Nicolae Besoiu, Stefan Besue, Ioan Stanca și Petru Gavrilă), pantofari 3 (Dariu Stricat, Simeon Deac și Ioan Suhastru), butnari 2 (Ioan Tecău și Daniil Opincar), cojocari 10 (Dumitru Savu, Isidor Opincar, Ioan Reftea, Petru Muntean, Simeon Lupșe, George Radu, Petru M. Opincar, Dumitru Popa, Nicolae Brânză și Nicolae Sêrbu), croitoriu 1 (Romul Paraschiv), măcelari 2 (Petru Androne și Ioan Sêrbu), faur 1 (George Oprița), văpsitoriu 1 (Georgiu Stefan).

Numĕrul total al comercianților și meseriașilor a fost deci de 119.

Se constată, că pentru împrejurările de acolo sunt suficienți numai cojocarii, cismarii și butnarii, încolo e lipsă în tóte branșele încă de măestri, sodali și învĕțăcei. Cu deobire rentabil ar fi acolo pentru câte un măestru măsariu, lăcătuș, curelariu, *pălărieriu*, zugrav, strugariu, cuțitariu, peptenariu, sitariu, *croitoriu bun*, franzelariu, friseur, tipograf, hotelieriu, tăbăcariu, cârnățariu și vre-o doi-trei comercianți.

In raport se spune mai departe, că măestrii nostri trăesc, întrĕ împrejurările de acolo, mulțămitor.

Drept cause, pentru cari meseriașii nu progresézá după cum ar trebui, sunt indicate: 1. Prea puțina șcólă. 2. Starea slabă materială de-a casă (de la părinți), și 3. Lipsa spriginului cuvenit atât de către poporul nostru, cât — ce e mai trist — și de către clasa cultă românéscă.

Pentru delăturarea acestor rele, reuniunea află ducĕtóre la scop următórele mijlóce:

1. Sĕ se îmbrățișeze meseria și comerciul de copii cu mai multă carte; sĕ se înființeze în fie-care oraș reuniuni de meseriași și comercianți, a căror scop sĕ fie, pe lângă ajutorarea materială și *ridicarea intelectuală și morală* a meseriașilor și comercianților români. Tot spre acest scop află indispensabilă înființarea unei foi speciale a meseriașilor și comercianților nostri.

2. Pentru ridicarea materială sĕ se lucreze într'acolo, ca la meserii și comerciu sĕ se dedice copii din familii cu stare materială mai bună; ear' pentru împrejurările actuale recomândă *înființarea unei societăți* (*bănci*) *pe acții* a tuturor măestrilor și comercianților români din țéră, la care sĕ participe fie-care cel puțin cu 2 acții à 100 cor. — Ajutoriul pe lângă bună garanță sĕ i-se pótă acorda în suma întreită. (?) — Pe lângă societatea acésta află de bun *un consorțiu de marfă* din tóte branșele, la care măestri români sĕ pótă lifera marfă în cas de lipsă până la o anumită sumă spre vêndare cu preț scădut; consorțiul sĕ aibă marfă brută din diferite ramuri, pe care sĕ o pótă procura măestrii de la acel consorțiu. Un mijloc apoi pentru îmbunătățirea materială a meseriașilor află și în *combaterea lucsului*, ce pare a prinde rădĕcini întrĕ sodali și măestri, atât în îmbrăcăminte, cât și în viéța casnică.

3. Poporațiunea română sĕ spriginéscă pe meseriașii și comercianții sĕi, ear' acestia sĕ lucreze și lifereze marfă bună, căci numai mulțămind pe mușteriu vor puté conta la spriginul lui.

Ca pedecă a înaintărei meseriașului nostru se amintesce și împrejurarea, că abia după 2—3 ani de muncă ca sodal meseriașii se însóră, și caută a deveni măestri, fără a avé mijlócele de lipsă pentru purtarea meseriei, fără a cunósce lumea.

(Va urma).

I. Apolzan
notar.

Cărți și reviste.

Anuarul V. al societății pentru fond de teatru român, pe anul 1901—1902. Brașov (Tipografia A. Murĕșianu). Pe estensiune de 266 pagine 8⁰ mare cuprinde: Precuvêntare de secretariul Dr. I Blaga; lista comitetului și bărbaților de încredere; discursul rostit de presidentul I. Vulcan la deschiderea adunării generale din 1 August 1901, ținută în Șimleu; „Un capitol din activitatea diaconului Coresi“, disertațiune cetită de N. Sulica la adunarea generală din Șimleu (a apărut și în broșură separată); „Mișcarea teatrală la noi în anul 1901“, raport al secretariului Dr. I. Blaga; „Societatea teatrală G. A. Petculescu. Adaus la istoria primei societăți teatrale române ambulante din Transilvania, Ungaria și Banat“, de Dr. V. Branisce; „Teatrul ca mijloc al culturei“, disertație cetită de I. Budișan la adunarea generală din Șimleu; Biografii (din cartea de aur a membrilor fundatori ai societății): *Teodor Pop*, fost advocat în Baia de Criș († 1900), de Dr. P. Oprișa, *Grigorie Mateiu*, fost comerciant în Sibiiu († 1890), de Dr. E. Cristea; *George Boieriu*, fost locotenent în armata austro-ungară († 1901) de Dr. I. Blaga. La tóte aceste biografii se dă și portretul. După acestea urmézá articolul „Cestiunea teatrului la noi“, de I. Scurtu, apoi rapórtele comitetului, procesele verbale ale adunării din Șimleu și estrase din rapórtele ziaristice despre adunarea generală din Șimleu. Din aceste rapórte aflăm, că societatea are 85 membri fundatori (28 rĕposați), membri pe viéță 74 (25 rĕposați), membri ordinari 157, și numĕroși membri ajutători.

*

„Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeș, tipografia diecesană. Editura autorului. Prețul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune și folositóre scrieri ni-l spune el însuși în „prefață“ în următórele:

„Domnul și Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putință a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéța pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înțelepciunea și virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéța lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară și scumpă, și fiind-că momentele vieții lui Iisus sunt înșirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuratici evangeliști chiar necomplet și necronologic, în cât mulțimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-și póte forma o ideiă clară despre viéța lui Iisus: m'am vĕdut îndemnat a compune și a eda cartea de față.

La înșirarea cronologică a momentelor din viéța lui Iisus, cum și la stabilirea locurilor paralele am ținut în vedere socotințele esegeților și ale unor autori ai vieții Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) și I. B. Lohmann. Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredinciósă română asemĕnat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)“.

Credem, că acéstă carte nu va lipsi din casa nici unui creștin bun și că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeș), cum și prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

Din public.*)

Mulțămită publică.

In urmarea apelului nostru Nr. 220 din 6 Septembre n. înbinat cu mulțămita pentru donațiunile incurse la bibliotecă, am fost fericiți a primi următórele opuri

1. Dr. Ioan Petran: un esemplariu gramatica limbei române pentru elevii din clasa a III-a a școlei poporale, în preț de 30 fileri.

2. Iosif Moldovan și soții: un esemplariu legat „Carte de cetire pentru elevii clasei a III-a“ Arad 1901.

3. Dl W. Kraft din Sibiiu: un esemplariu Carte de cetire și un esemplariu manual pentru propunerea limbei magiare de Dr. A. Schulerus și I. Popoviciu.

4. Nicolau Firu: *a*) Un abcedar de Z. Boiu din 1874, *b*) un esemplariu instrucțiune de Z. Boiu din 1869, *c*) un esemplariu abcdar de Petri din 1870, *d*) un esemplariu istorie de Z. Boiu din 1870, *e*) un esemplariu geografie de Z. Boiu din 1869, *f*) un esemplariu catechism mic de Z. Boiu din 1882, *g*) un esemplariu gramatica limbei române de Ioanoviciu din 1870, *h*) un esemplariu gramatica limbei române de G. I. Muntean din 1861, *i*) un esemplariu Geografie I și II de N. Nicolau 1814, *l*) Der Blinde de Soder din 1798.

5. Dómna Maria Botiș n. Cioban un esemplariu scrisori către eleve, Arad ediția II din 1902.

Aducênd acestor marinimoși donatori profunda nóstră mulțămită, rugăm pe P. T. domni antori marinimoși sĕ binevoiască a-și mai aduce aminte de modesta nóstră bibliotecă, pentru-ce totdéuna vom ruga pe Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă darurile însutit.

Opurile sĕ se trimită la adresa subsemnatului president în Arad, strada Uj-terem Nr. 6 a.

Arad, 8 August n. 1902.

Reuniunea învĕțătorilor români de la școlele poporale confesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII:

Prof. Teodor Ceontea
pres. reuniunei.

Florian Ciόra
bibliotecar.

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea producțiunei teatrale urmată de joc, arangiată la 10 August a. c. n. în Șeica-mare, au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Nicolau Racoța, medic cercual, Varga Károly, notariu, M. Ehrmann, comerc., câte 2 coróne; Carl Miess, comerc., F. Salmen, măsariu, din Șeica-mare, câte 1 corónă; Nicolau Rusu, paroch ort. 2 coróne și Herszényi G. din Vĕsĕud 1 corónă; Káthis András, notariu în Boarta, Valeriu Bugner, preot gr. cat. Șeica-mică, Ioan Hulea, preot gr. cat. în Buia, Dr. Eugen Porea, medic cerc. în Basna, câte 1 cor. și Veleriu Stoian, preot gr. cat. în Ghijésa-de-sus 40 fil; apoi Iosif Enescu, funcț. consist. în Sibiiu, prin postă, 2 coróne.

Susnumiților suprasolvenți, cum și tuturor celorlalți participanți, cari au contribuit cu obolul lor la frumósa sumă de cor. 129·40, ce a resultat, li-se esprimă sincere mulțămite.

Dar' întru buna reușită a producțiunei — ca parte morală au contribuit prin frumósele prestațiuni d-șórele Agafia Cergovian, Ana Marcu și Sultana Ciuleiu, învĕțătóre, cea din urmă în rîvna pentru înaintarea poporului nostru, de-și îndepărtată de locul petrecerei, a primit cu multă bunăvoință un rol din piesa „*De la sat*“, interpretându-l demn de posiția D-Sale și achitându-se fie-care cu vrednicie de sarcina luată asupra-și. Nu mai puțin cu vrednicie s'au achitat de rolul lor și domnii: Andreiu Blotor, Ioan Stănilă și Dumitru Răchită, ped. abs., cum și Dumitru Opriș, Ioan Vintilă, Iosif Filip, abiturient și Ioan Vișa, stud. gimn.

Mult haz a stêrnit dl Ioan Tudor, care de altcum s'a achitat cu dibăcie totdeuna în predarea de piese comice.

Nimbul producțiunei l'a ridicat dșóra Maria Ioanoviciu, înv. abs. și dl Ioan Câmpian, stud. gimn. abs. în esecutarea duetului „Fa Marițo“.

Drept recompensă priméscă mulțămită adâncă în numele bisericei gr. ort. și al școlei române din loc, în al căror favor a fost destinat în părți egale venitul curat de cor. 60·20 după detragerea speselor de cor. 69.20 din venitul brut de cor. 129·40; dar' mai mult servéscă-le de mulțămită faptul că prin munca lor au pus cu o piatră mai mult la întărirea fortărețelor națiunei nóstre, a bisericei și școlei.

Șeica-mare la 12 August 1902 n.

Elie Ciuruga.

Mulțămită publică.

Subscrisul observând, că la biserica nóstră gr. ort. din *Bobâlna* (tractul Orĕștiei) mai multe obiecte bis. sunt vechi, ne mai folosibile, întrĕ cari ca cel mai neapărat de lipsă s'a numĕrat și policandrul, am apelat la marinimositatea poporenilor mei și la alți stimați domni, cari nutrind în nobilul lor suflet zelul de jertfă au și grăbit cu dinariul lor donându-l pentru procurarea unui nou policandru.

Ca faptele creștinesci ale acestor binefăcĕtori ai bis. nóstre sĕ nu fie trecute cu vederea pe deoparte, ear' pe de altă parte sĕ le servéscă binefăcĕtorilor spre mângăiere sufletéscă, ear' altora pentru îndemn pentru astfel de fapte creștinesci, îmi țin de plăcută datorință a arăta cu numele pe acesti binefăcĕtori:

D-na Ana Adamovici, mare proprietară 10 cor., Dr. Aurel Vlad 2 cor., Ioan Roșiu, notariu Turdaș 2 cor., Baiu Costa, învĕțător 3 cor., Simion Corvin, Orĕștie 2 cor., Nicolae Opincar 2 cor., Certa Ioan 1 cor., Neagoi Dumitru 1 cor., Ioan Vărmăgian 1 cor., Manea Ioan 1 cor., Bretean Petru 1 cor., Balint Iosif 1 cor., Lucaciu Ioan 1 cor., Blăjean Nicolae 1 cor., Suciu Solomon 2 cor., Murariu Pavel 1 cor., Irimie Iosif 1 cor., Ianc George 1 cor., Nicorici Ioan 1 cor.. Filip Lazar 1 cor., Dan George 1 cor. Marian Irimie 1 cor., Ianc Petru, preot gr. cat. 1 cor., Ianc Sofia 1 cor., Vilcek 1 cor., Manea George l. Petru 1 cor., Opruța Vasilie 1 cor. Popa George 1 cor., Popa Ioan 1 cor., Sêrbovici Axente 1 cor., Vălean Nistor 1 cor., Manea Ana 1 cor., Ianc Petru Ioan 1 cor., Irimie George 1 cor., Certa Petru 20 fil., Suciu Mihailă 20 fil., Suciu Iosif 40 fil., Ianc Maria 20 fil., Manea Ioan 60 fil., Ișfan Dionisie 20 fil., Cindea Sina 40 fil., Biber 40 fil., Matiș Ioan 60 fil., Săbău Ioan 40 fil., Balint Maria 40 fil., Bucur Raveca 40 fil., Ișfan Raveca 60 fil., Nicorici Safta 20 fil., Șuteu Alexandru 40 fil., Rad Nicolae 40 fil., Tămaș Ana 20 fil., Miron Raveca 40 fil., Dan Ioan 20 fil., Jov Ilie 20 fil., Susan Nicolae 40 fil., Vălean George 20 fil., Mihuțiu Toma 50 fil., Cucuruz Iosif 50 fil., Vălean Ioan 40 fil., Tulea Petru 40 fil., Săbău George 60 fil., ear' subscrisul preot 5 cor.

Stimata D-nă Ana Adamovici a mai donat 60 cor., pentru care sumă s'a procurat un potir, disc, copie, tóte aurite. Preotésa Maria Lula a donat un epitrafir în valóre de 20 cor., lucrat de mânile-i proprii.

Bine primită fie jertfa acestor contribuenți înaintea Tatălui ceresc, lungindu-le în schimb firul vieții lor întru deplină sănĕtate, ca și în viitoriu sĕ mai pótă jertfi cu același simț creștinesc pentru maica nóstră biserică.

Bobâlna, în 11 August 1902 st. v.

Petru Lula
preot gr. ort.

Posta redacțiunei.

Pentru „Unirea“, în Blaj. Sunteți în rătăcire; noi când *reproducem* spunem că e reproducere. Corespondența din Alba-Iulia o am avut în original de la persónă *vrednică de tótă încrederea.* Că la noi
târziu, causa e, că nu i-am
mai curênd. Cât pentru al
guț, — de la „Unirea“
multă loialitate.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

Nr. 819—1902 [164] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** de la școlele din comunele: **Călian Măguri, Muntele-rece, Rogojel** și **Someșfalĕu**, apartinĕtóre acestui tract protopresbiteral, — prin acésta se escrie concurs cu termin de *15 zile* de la prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Emolumentele sunt la fie-care post câte 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a'și aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 16 August 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale.

Tuliu Roșescu
protopresbiter

Nr. 352/1902. [163] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbit. Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bundorf**, salariul anual de 600 cor., parte de la stat, parte de la popor prin repartiție; cuartir, grădină și lemne de foc.

2. **Draos**, salariul anual de 600 cor., parte de la biserică, parte de la popor prin repartiție; cuartir, grădină și lemne de foc.

De la reflectanții la aceste posturi se cere, ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde au concurat, spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, deobligați fiind învĕțătorii sĕ cânte în strană și sĕ instrueze elevii în cântări.

Concurenții au a-și aşterne suplicele lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Cohalm, în 16 August 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter

Nr. 354/1902 [166] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de *15 zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiție în popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

2. **Lelese** cu filia **Sohodol**, cu salariu de 600 cor. repartițiați în popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

3. **Nădăștia-superióră**, cu salariu de 600 coróne repartițiați în popor și pentru cuartir 16 coróne.

4. **Ruda** cu filiile **Plop, Poenița-Voinei** și **Vălariu**: învĕțătoriu ambulant, cu salariu de 600 cor. din repartiție în popor și cuartir.

De la reflectanții la aceste posturi se recere, ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde a concurat, spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, deobligați fiind invĕțătorii sĕ cânte în strană și sĕ instrueze șí școlarii în cântări.

Concurenții au a'și aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 18 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hunedórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu.
protopresbiter

Instrucție temeinică

în tóte **lucrurile femeesci, cusături de albituri** și **desemnuri practice pentru croit, pregătiri de haine** după moda cea mai nouă se predă la dorință afară de limba germână, și în limba *română* și magiară în

Scóla de lucru Maria și Hermina Lurz

Măcelarilor 6 parter.)

e se primesc și cu întrégă intre-

[162] 1—3

---

[155] 3-3

Concurs.

Pentru întregireá a două posturi de **învĕtători** din protopresbiteratul Brașovului, parochia **Hălchiu** cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Postul I de învĕțătoriu cu salariu de 600 cor., solvibil în 4 rate din alodiul comunal și cuartir liber în edificiul școlei.

2. Postul II de învĕțătoriu cu salariu de 600 cor., și anume: 360 cor. din alodiul comunal, ear' 240 cor. din repartiție de la popor. Pentru cuartir suma de 40 cor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste două posturi sunt îndatorați a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipicul bisericesc.

Suplicanții au sĕ-și înainteze suplicele la Oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 554/1902. [154] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțătoriu definitiv** la comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rachiș**, cu salariu de 600 cor. cuartir în edificiul școlei, grădină 400 org. și 4 orgii lemne din cari este a se încăldi și sala de învĕțământ.

2. **S. Măria**, cu salariu 504 cor. prin repartiție de la popor 40 ferdele maci de cucuruz; cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.

3. **Stîna**, cu salariul 600 cor. prin repartiție de la popor, cuartir în edificiul școlei și grădină.

Concurenții au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica comunei respective spre a'și arăta desteritatea în cântări și a'și aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Pavel Roșca
protopop.

---

[158] 2—3

Concurs

pentru întregirea postului de **capelan** în parochia de clasa I-a **Galați** din protopresbiteratul greco-oriental Bistriță, înființat de Preavenerabilul Consistoriu cu ordinul din 20 Martie. 1901 Nr. 2623 B. langă parochul *Iacob Briciu* de acólea cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele ımpreunate cu postul de capelan sunt în înțelesul ordinului suscitat jumĕtate din tóte venitele parohiale.

Concurenții au a'și înainta suplicele instruite cu documentele recerute pentru parochíile de clasa I a în terminul deschis la oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Bistriță.

Galați, în 24 Maiu, 1902.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Bistriță.

Simion Monda
protopop.

Nr. 347/1902. [159] 2—3

CONCURS

Pentru **întregirea parochiei Mihăleni** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotațiunii preoțesci de la stat.

Concurenții au a-'și aşterne suplicele instruate în ordine, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului se pot înfățișa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective celebra și a cuvênta.

Brad, la 1 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopresbiter

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Biblioteca „Bunul econom“

Nr. 1. Nutrețurile ierbóse, cositurile (fênațele), prepararea fênului și pășunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
„ 3. Sĕmênța plantelor agricole și sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóșterea pământurilor și mijlócele de a le îmbunătățí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de mĕrunțit pămêntul).

Prețul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împĕrat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Frantisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Besérícii Răsăritului din Carlovet, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ounivérsității din Peşta la anul **1811**“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă și învioréză

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât șí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 10—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

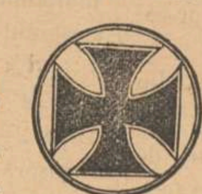

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sîrup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [78] 6-12

bil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Sâmbătă 24 August (6 Septembre n.) 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

La începutul anului școlar.

Inaltpreasfinţitul domn Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu* a adresat, din incidentul începerii noului an școlar la școlele nóstre confesionale de la sate, un călduros circulariu către toți protopresbiterii și preoții din archidiecesă, de cuprinsul următoriu:

Nr. **8954** Pres.

Preaonoraților protopresbiteri, și onoratei preoțimi din archidiecesa nóstră transilvană.

Una dintre cele mai principale datorințe ale preoțimei, de sus până jos, fiind și învĕțarea și luminarea poporului, după cuvêntul Domnului: *„mergênd învĕțați tóte popórĕle“*, ear' învĕțătura și lumina cea adevĕrată avênd a 'și lua începutul în școla elementară, pentru noi și ai nostri în școlele nóstre confesionale: din privința apropierii timpului pentru începerea prelegerilor și în aceste școle, venim, și de astădată, a atrage atențiunea onoratei nóstre preoțimi și la împlinirea acelei mari datorințe cu tótă conscienţiositatea, și totodată a-i reamintí și la acésta ocasiune, că învĕțarea și luminarea poporului nu este numai o mare datorință, dar' și de cel mai mare interes pentru neamul nostru, pentru patria și biserica nóstră, și pentru noi toți.

Este de mare interes și pentrucă noi trăim în societatea altor popóre, cu cari avem a ţiné pas sau concurență în lupta nóstră de esistință, trăim în societatea compatrioților nostri, cari se silesc din tóte puterile la învĕțătură, jertfind cât pot pentru înmulțirea cunoștințelor lor, ear' dacă nu vom urma a face și noi asemenea, atunci cum vom puté suporta acea luptă de esistință, ce nu se pórtă cu arme fisice, ci numai cu armele minții luminate.

Este deci evident, că noi numai așa vom puté suporta acea luptă, dacă ne vom într'arma cu aceleași arme ale minții, dacă ne vom lumina și noi, în aceeași mĕsură, în care se luminéză și ei. Tot atât de evident este și că învĕțătura și lumina minții este basa esistinței și a viitoriului și a poporului nostru, basa esistinței bisericei nóstre și așa și a nóstră, a preoțimei, de sus până jos, cari trăim de la popor și de la biserică. Căci în fața însemnatelor progrese ale timpului nostru numai un popor luminat se mai póte susțină pe sine și biserica sa, ear' un popor neluminat decade și sărăcesce vĕḑênd cu ochii, în cât nu mai ajunge a se mai gândí și la biserica și preoțimea sa.

De unde urméză, că cine voesce asigurarea esistinței poporului și a bisericei nóstre, acela trebue sĕ îngrijască cu tot deadinsul de învĕțarea și luminarea poporului, căci cel-ce n'ar face acésta, ar contribuí și însuși la ruina poporului, a bisericei și a preoțimei.

De-și nu credem sĕ fie careva dintre preoții nostri, care n'ar înțelege acestea și n'ar lucra din tóte puterile la luminarea poporului, căci unul ca acela n'ar fi vrednic de preoție: totuși pentru-ca fie-care preot sĕ-și împliniască și acésta sfîntă datorință în mĕsură cât mai mare, nu aflăm cuvinte prin cari sĕ învităm pe toți preoții nostri a face din vreme tóte pregătirile de lipsă pentru curățirea și îngrijirea localelor de școlă, pentru delăturarea pedecilor ce ar esista la regulata începere a prelegerilor de școlă, pentru regulata cercetare a acelor prelegeri din partea elevilor, cum și pentru a invita și pe învĕțători la conștiențiósa împlinire a chiemărei lor, și alte asemenea mai pe larg arătate în circulariul nostru din 16 August 1901 Nr. 7456.

In convingere, că acestea vor afla cuvenitul resunet la onorata nóstră preoțime și învĕțătorime, și în speranță că și preaonorații nostri protopresbiteri vor sprigini și controla preoțimea și învĕțătorimea submanuată și întru împlinirea acestei mari datorințe, cu binecuvêntare archierească am rĕmas

Sibiiu, 15 August 1902 (ziua adormirii Maicei Domnului).

al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Metianu m. p.,
archiepiscop și metropolit.

Două adunări.

Sibiiu, 5 Septembre n.

Societatea *„pentru crearea unui fond de teatru român“* își va ţiné adunarea generală de est-an Dumineca, 7 Septembre n., în orășelul *Bistrița*.

O sĕptĕmână mai târziu, în 14 Septembre n., își va ţiné „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ adunarea generală anuală în *Oravița*.

Ambelor acestor adunări românesci le dorim succes desĕvêrșit și cel mai larg sprigin din partea tuturor păturilor nóstre sociale de prin părțile în cari se ţin, pentru-că vrednice sunt amêndouĕ aceste societăți de sprijinul tuturor Românilor de bine.

Sunt instituțiuni culturale amêndouĕ, menite sĕ netezéscă calea pentru înaintarea poporului român din patria acésta *în cultură și în moralitate*, singura temelie sigură a statelor și singurul isvor de viéță și de trăinicie pe séma popórelor, — și de aceea trebue sĕ le îmbrățișăm toți și cu tótă căldura posibilă pe amêndóuĕ.

Și nu ne îndoim despre aceea, că bine primite și bine cercetate vor fi amêndouĕ aceste adunări românesci, cea din Bistrița a „fondului de teatru român“ și cea din Oravița a „Asociațiunei“.

Căci astăzi, când pe alt teren al vieții publice nu ne mai putem manifesta, de cât tocmai numai pe cel cultural, par' că ne împinge și necesitatea de a lua parte la aceste adunări cât de mulți, pentru a ne vedé și a ne cunósce, pentru a ne schimba părerile și pentru a ne mângăia și a ne încuraja reciproc, fiind-că grea și plină de nĕcazuri ne este viéța națională în present, dar' póte-că mult mai grea și mai amară are sĕ ne fie în viitoriu.

Pentru aceste zile grele trebue sĕ ne înarmăm deci din vreme, nu cu arme de oțel, cu arme de sânge-vărsătóre, ci cu armele științei și ale culturei, cu armele scóse din arsenalul minții și al inimii, cu armele vecinic biruitóre asupra celor-ce stau ascunși la umbră și în întunerec.

Și cum ambele societăți culturale române, ale căror adunări generale se vor ţiné în zilele apropiate, în direcția acésta muncesc, pentru-că scopul lor este cultivarea și înaintarea în cultura morală a poporului român: pĕcat strigătoriu la ceriu comite tot acel Român, care în stare fiind a le împărtășì de sprijinul seu, se subtrage de la împlinirea acestei datorințe naționale.

Și cu durere trebue sĕ constatăm, că mulți de acestia avem în sinul neamului nostru.

N'avem de cât sĕ aruncăm privirea asupra listei membrilor societății pentru fondul de teatru român și asupra listei membrilor „Asociațiunei“, și ne vom convinge, că mulți, prea mulți sunt aceia cari lipsesc din aceste registre, lipsesc de la postul lor, de la împlinirea datorinței lor față de neamul românesc.

Societatea pentru fondul de teatru român de es. n'are de cât 57 membri fundatori, 49 membri pe viéță și 157 membri ordinari, la olaltă *263* membri.

In ce raport stă numĕrul acesta, disparent de mic și estrem de caracteristic pentru nepăsarea nóstră, cu numĕrul celor trei milióne de suflete, cari cu mândrie spunem că sunt românești și ale nóstre?

Ear' „Asociațiunea“? In 49 de despărțĕminte are la olaltă *1580 membri* bine numĕrați, va sĕ zică mai puțini de cât filiala din Timiș a reuniunii de magiarisare, care singură numĕră peste 1700 membri.

E semn de nepăsare condamnabilă acesta.

Sĕ punem la o parte deci nepăsarea și sĕ ne grupăm mai mulți, toți câți putem, în jurul acestor două instituțiuni culturale române, menite sĕ rĕspândéscă lumină printre poporul român, ear' începutul sĕ 'l facem chiar acum, cercetând în masse mari, atât adunarea din *Bistrița* a fondului de teatru, cât și cea din *Oravița* a *„Asociațiunei“*, căci în ambele locuri suntem așteptați cu brațe deschise și primiți vom fi cu adevĕrată dragoste românéscă.

Turburări în Zagreb. Pentru o telegramă adresată Monarchului *„ca rege al Croației“* din partea societății de cântări *Colo* din Zagreb, care zilele trecute și-a serbat jubileul de 50 ani al esistenței, s'au supĕrat Sêrbii din Bosnia și Herțegovina, cari erau presenți, și cari nu voesc odată cu capul sĕ aparțină regatului croat. Au început deci pentru acest lucru luptă gazetăréscă în contra Croaților, cari au rĕspuns în mod violent, ear' în urmă au rĕspuns și în altă formă regretabilă, pentru-că au atacat pe Sêrbii din Zagreb, li-au distrus prăvălii, au spart geamuri și i-au bătut cu ciomege. Manifestațiunile antisêrbești au luat astfel de dimensiuni, încât banul Croației s'a vĕḑut silit sĕ proclame *statariul.* In urma acestei disposițiuni spiritele s'au mai calmat.

„Trecerea Dunării“.

„Trei zile 'n urmă, am rĕsbit
„Prin Dunărea umflată,
„Și nu departe-am tăbărît
„De Plevna blăstĕmată“.
(*V. Alexandri*).

Marți, 20 August v., s'au împlinit 25 ani de când brava armată română a trecut Dunărea pe podul de la Siliștioara-Măgura; 25 ani de când lumea românéscă adunată pe șesul Siliștioarei a ascultat cuvêntul Maiestății Sale Regelui Carol, pe atunci numai principe și domn român, care însoțit de statul Seu major a străbătut călare rêndurile oștenilor și li-a adresat următoriul ordin de zi:

Oșteni!

„A trecut anul de când lupta de peste „Dunăre între Turci și Creștini pune în „primejdie hotarele nóstre. Pentru a le apăra, „țara a făcut apel la voi. La glasul ei vi-ați „părăsit căminele cu avêntul ómenilor cari „au conștiință că de la devotamentul lor atêrnă ființa Statului român.

„Pe cât timp oștirile operau în depărtare și noi nu eram amenințați de cât de „năvălirile unor cete de jefuitori, ne puteam „ţiné numai în apĕrarea țĕrmurilor. Acum „însĕ rĕsboiul se apropie de hotarul nostru, „și dacă Turcii ar fi învingĕtori, este învederat că ar năvălí cu toții asupra țĕrii, „aducênd cu dînșii măcelul, prădarea și pustiirea.

„In acéstă posițiune, ca sĕ scăpăm țara „de sĕlbătăciile năvălitorilor, este de datoria „nóstră sĕ mergem sĕ 'i combatem pe chiar „țĕrmul lor.

„Ostași Români! voi sciți cât de mult „a suferit patria nóstră, în timp de peste „200 ani, în care vi-se răpiseră mijlócele de „a mai apĕra bărbătesce, pe câmpurile de „bătae, drepturile ei. Astăzi aveți ocasiunea „sĕ arătați din nou vitejia vóstră, și Europa „întrégă stă cu ochii țintiți spre voi! Inainte „dar', cu inimă românéscă, și lumea sĕ ne „judece de pe faptele nóstre.

„Reîncepem astăzi luptele glorióse ale „străbunilor alăturea cu numerósele și bravele armate ale uneia din cele dintâiu puteri „din lume. Armata română, de-și mică, se „va distinge, sunt sigur, prin bravura și disciplina ei. Ea va reda astfel României rangul ce a avut altă-dată, și care i-se cuvine „între națiunile europene.

„Acésta este și credința augustului Imperator al tuturor Rușilor. De aceea nu „numai Românii vor lupta alături cu Rușii „p'același câmp și pentru același scop, dar' „încă comanda superióră a ambelor armate „despre Plevna îmi este încredințată mie.

„Acésta este o onóre care se resfrânge „asupra țĕrei, asupra vóstră.

„Faceți, dar', sĕ fălfăie din nou cu glorie dreptul românesc pe câmpul de bătaie, „unde strămoșii vostri au fost, secoli întregi, „apărătorii legei și ai libertății.

„'Nainte dar', ostași români, înainte cu „bărbăție, și în curênd vĕ veți întórce în „familiile vóstre, în țara vóstră, liberă prin „voi înși-vĕ, acoperiți de aplausele întregei „națiuni.“

Dat în cuartirul Nostru Domnesc, la Corabia. 20 August 1877.

Carol.

Douĕzeci și cinci de ani au trecut de atunci! Și datul a remas memorabil și neșters în istoria regatului român. *„Voința Națională“* din Bucuresci consacră acestui dat următoriul avêntat articol:

„20 August 1877!
Trecerea Dunării!

Dată pururi aducĕtóre aminte ce deschide vremea nouă a zilelor de glorie şi de vitejie ale neamului românesc;

Dată ce luminéză cu dumnezeésca ei strălucire tot trecutul de întunerec al strănepoţilor lui Stefan şi Mihai:

Eternă fie amintirsa ta urmaşilor noştri — din neam în neam — sfântă zi ce ai vĕḑut aruncându-se pod pe luciul latei Dunări, peste care a trecut cel dintâiu Rege al Românilor în fruntea feciorilor întineritei Româniì!

Pe o cruce de oţel a pus Vodă-Carol sĕ se sape leatul ei în slove eterne, şi acésta a fost prima cruce ostăşéscă ce a făcut sĕ tresalte de fiorii biruinţei piepturile vitejilor oşteni.

Ocrotiţi de acest simbol al credinţei au isbândit acei cari, aşişderi ca legendarul *Peneş Curcanul*, ziceau:

Din câmp, d'acasă, de la plug,
Plecat-am astă vară,
Ca sĕ scăpăm de Turci, de jug,
Sărmana, scumpă ţară.

Trecerea Dunării!

Bĕtrânul Danubiu îşi domolesce valurile, şi pe podul făurit de flăcăii şesurilor şi plaiurilor trece mândru cu murgul înspumat viitorul Rege al Românilor!

Trîmbiţile sună, drapelele desfăşurate flutură în bătaia vêntului, roibii nechează a vitejie şi tunurile vestesc neamului românesc trecerea peste Dunăre a celor cari aveau sĕ deschidă peste 10 zile drumul glorióselor isbânzi, sub dealurile Griviţei, — şi a căror sfântă pomenire se cuvine a o cânta în psalmi de laudă, căci: „Cu mórtea lor pe mórte au călcat, şi viéţă au dăruit neamului românesc.“

Trecerea Dunării!

Cruce ostăşéscă asemenea de sfântă pentru noi ca şi cea pe care Mântuitoriul lumii şi-a dat duhul pe dealul Golgotei;

Cruce care ai încălzit inimile mândrilor luptători ce năvăleau cântând în iureşul mânios al morţii, întărindu-le credinţa în semnul dumnezeesc ce ocrotesce catapiteasma sfintei nóstre biserici;

Cruce sărutată de acei voinici cari cu trupurile lor au făcut punte peste *Valea Plângerii*, când:

… tunuri sute bubuiau
Se clătina pămêntul,
Când mii de bombe vêjeiau
Trecênd în sbor ca vêntul.

Fii binecuvêntată, tu, slăvită închipuire a vieţii celei noue, căci sub sfânta ta ocrotire botez nou primit-au urmaşii învingĕtorului lui Baiazid.

20 August 1877!

Trecerea Dunării!

Sfântă zi, ce ai vĕḑut rĕsărind sóre nou pe ceriul României!

Cu cât mai mult te vei depărta în apusul vremei, cu atât mai mândră va fi strălucirea ta; şi neamurile viitóre vor prăznuí rĕsăritul tĕu aşijderea ca sĕrbătórea Paştilor — trecerea de la întunerecul păgânătăţii la lumina adevĕrată a crucii!

Şi când cercetătorul de crisóve şi odóre vechi, povestind trecutul glorios al neamului românesc, va căuta în templele unde se păstréză aceste mărturii de isbândă, alături cu alte simboluri aurite ale vitejiei străvechi, va găsí înegrită de vreme, o cruce de oţel, şi pe slovele săpate cetì-va leatul pururi aducĕtor aminte al *„Trecerei Dunării“*.

Congresul studenţesc — nu se ţine!

In luna acésta era sĕ se ţină al treilea congres internaţional studenţesc. Comitetul arangiator al congresului deja prin Iunie distribuise tuturor şcólelor superióre din ţéră şi universităţilor din străinătate afişe cât păretele, în cari pe lângă programul detaiat al congresului era representat în costum unguresc un tiner ţinênd dicţie de bun sosit óspeţilor. Congresul însĕ nu se va ţiné. Acésta o vestesce următoriul circulariu:

„Presidiul federaţiunii internaţionale studenţesci „Corda Fratres“ şi comitetul arangiator al congresului studenţesc al III-lea, cu stimă colegială face cunoscut colegilor cari se intereséză de acest congres şi celor cari s'au anunţat că vor participa la el, următórele:

Presidiul şi comitetul arangiator, care în speranţa plăcutelor zile pe cari împreună erau sĕ le petrécă, cu cea mai mare bucurie a suportat ostenelele arangierii, în timpul din urmă a trebuit cu regret sĕ esperieze de nou şi de nou, că o anumită fracţiune a celor anunţaţi sĕ participe la congres intenţionéză sĕ facă din el teatru de discuţiuni şi demonstraţiuni privitóre la cestiuni politice şi naţionalistice, cari ating afacerile interne atât ale statului ungar, cât şi ale unor state vecine. Realisarea unei astfel de intenţiuni însĕ este acomodată nu numai a discredita federaţiunea şi a-i provoca disolvarea, ear' congresul însu-şi a-l abate de la scopul originar şi esclusiv: discutarea cestiunilor ce privesc pe tinerimea de la şcólele superióre, ci şì a face din acéstă întrunire, a cărei menire ar fi fost sĕ scótă la iveală solidaritatea tinerimii din lumea cultă, teatru al celor mai urîte certe şi neînţelegeri.

Libertatea cuvêntului, sfântă şi asigurată tuturor în statul ungar, pentru eluptarea căreia aşa mult a luptat naţiunea, face imposibil, ca aici la faţa locului sĕ putem reţiré pe numiţii domni de la realisarea intenţiei lor repeţit esprimate. Suntem datori însĕ atât patriei nóstre, cât şì altor state — tocmai din prilejul unui congres internaţional, — sĕ nu dăm ocasiune la realisarea astorfel de întreprinderi ce stau în direct contrast cu scopul firesc al reuniunilor studenţesci universale.

Intrĕ astfel de imprejurări, subscrisul presidiu şi comitet, după matură chibzuire s'a vĕḑut necesitat sĕ aviseze pe toţi cei interesaţi şi deosbi pe cei cari s'au anunţat sĕ participe la congres, că *al III-lea congres studenţesc internaţional, convocat pe sfîrşitul lunei Septembre a. c. la Budapesta, nu se va ţiné.*

Urméză un pasagiu de tirade, apoi subscrierile următóre:

Budapesta, la 31 August, 1902. *Dr. Ludvig Rudolf*, presidentul federaţiunii studenţesci internaţionale „Corda Fratres“; *Dr. Szemenyei Kornél*, presidentul secţiunii ungare; *Zsembery István*, presidentul comitetului arangiator.

Regele Italiei la Berlin.

Visita pe care regele Victor Emanuil al Italiei a făcut'o împĕratului Germaniei la Berlin, a fost comentată şi în presa francesă, care o prinde cu totul din altă parte, şi nu-i dă nici o importanţă politică, ci o consideră de o simplă visită de etichetă.

Vederile presei franceze sunt bine esprimate într'un articol pe care *„Universul“* din Bucureşti îl primesce de la colaboratorul seu din Paris, şi pe care 'l reproducem în intregime, pentru-ca cetitorii sĕ cunóscă şi alte păreri asupra acestei visite.

Articolul e următoriul:

„Visita pe care regele Victor Emanuil a făcut-o împĕratului Germaniei de-şì a fost pretutindeni fórte comentată, nu are nici o semnificare politică.

Intr'adevĕr, dacă regele Italiei ar fi voit sĕ dee acestei visite o semnificaţie politică, dacă ar fi voit sĕ afirme printr'însa simpatiile lui către Germania, sau statornicia lui către tripla alianţă, n'ar fi aşteptat sĕ trécă doi ani de la urcarea sa pe tron, ca sĕ se întâlnéscă cu împĕratul Germaniei, şi nu s'ar fi dus întâiu la Petersburg ca sĕ salute pe împĕratul Rusiei.

Şi în ori-ce cas, în asemeni condiţiuni *n'ar fi uitat sĕ trécă pe la Viena.* Iată de ce, mai cu sémă după re'noirea Triplei-Alianţe, întâlnirea de la Berlin trebue sĕ fie considerată ca o visită de politeţă întrĕ doi suverani ce sunt personal în bune raporturi, şi ai căror părinţí deja erau legaţi printr'o strînsă amiciţie.

Dar' dacă visita n'a produs resultatul aşteptat, adecă dacă n'a convins pe nimeni de faptul că Tripla-Alianţă are azi aceeaşi semnificare ca în trecut, — de sigur că a convins pe deplin lumea de contrariu.

Nimic n'a fost mai caracteristic în acéstă privinţă, de cât tonul puţin precis cu care regele Victor Emanuil a rĕspuns discursului împĕratului Vilhem. S'ar zice că într'adins regele Italiei a trecut cu vederea punctele asupra cărora împĕratul Germaniei ar fi dorit sĕ priméscă o declaraţiune categorică, sau o confirmare formală.

De altmintrelea presa germană, dându-şi sémă înainte de impresiunea ce acéstă visită era menită sĕ producă asupra lumei, a căutat sĕ întăréscă încrederea naţiunei prin fel şi fel de consideraţiuni diplomatice. Dar' esplicaţiunile la cari a recurs nu dovedesc de cât slăbiciunea tesei ce încercau sĕ desvólte.

Aşa, de pildă, ziariul *„Kölnische Zeitung“*, ca sĕ esplice raţiunea de a fi a triplei-alinţe, susţinea că Italia nu are de cât doi mari vrăjmaşi: Anglia şi Francia, şi prin urmare că alianţa cu Germania e indispensabilă. Dacă e adevĕrat că interesele vitale ale Italiei sunt în Marea-mediterană, atunci e absolut greşit sĕ spui că Anglia si Francia sunt vrăjmaşele Italiei!

Nu numai amiciţia dintrĕ Italia şi Anglia a fost mulţi ani considerată ca basa întregului echilibru din Mediterana, dar' chiar acum în urmă Anglia a manifestat simpatiile ei pentru Italia într'un mod neîndoelnic.

A fost destul, ca ordonanţa limbilor din Malta sĕ producă la Roma o impresie displăcută, pentru-ca dl *Chamberlain*, cel mai autorisat şi cel mai înverşunat representant al panbritanismului, sĕ dee satisfacţie opiniei publice italiene; a fost destul, ca guvernul italian sĕ manifesteze dorinţa sĕ trimită o flotă pe ţĕrmurile Tripolitaniei, pentru-ca imediat guvernul englez sĕ dee ordin flotelor sale sĕ nu se îndrepteze în acea direcţie, ca nu cumva Italia sĕ-şi pótă închipuí că Anglia caută s'o împedece de a ocupa Tripolitania.

Şi cu Francia asemenea n'a încheiat Italia tractate de comerciu, nu s'a înţeles cu dînsa în ce privesce sferele lor de influinţă din Tripolitania?

Nu e Victor Emanuil asigurat de sprijinul Republicei în Orient, unde are atâtea interese şi atâtea pretenţii?

Dar' e un argument mai tare încă pentru a arăta cât e de greşită afirmaţia ziariului oficios german şi cât sunt de rĕu alese esemplele lui, şi anume că Francia şi Anglia sunt, prin situaţia lor internă, prin fasa evoluţiunei la care au ajuns, mai puţin de cât ori-cari alte naţiuni, menite sĕ urmăréscă în Mediterană o politică agresivă.

Anglia are în celelalte continente probleme de deslegat atât de însemnate, în cât se mulţămesce cu ce are în Marea-mediterană. Ea nu mai are lipsă, ca acum 50 de ani, sĕ-şi asigure drumul Indiilor. Ear' Francia are în interior probleme de resolvat atât de grave, în cât putem spune că era ei de expansiune este de mult terminată.

Puţina activitate de care mai dispune încă în afară, e neîndestulătóre pentru dominaţiunea ei africană.

Există în Marea-mediterană o putere care stă în drumul Itäliei, şi acésta e Austria, şi tocmai acest antagonism, abia pomenit de ziariul *„Kölnische Zeitung“*, face din ediţia a II-a a triplei alianţe o palidă copie a ediţiei I. şi din visita regelui Victor Emanuil la Berlin o visită lipsită de ori-ce semnificare politică“.

Avis

pentru adunarea generālă a „Asociaţiunii“.

Se aduce la cunoştinţa On. public, că în Oraviţa fiind puţine hotele, óspeţii, cari vor lua parte la adunarea generală din 14 şi 15 Septembre a. c. vor fi în parte mare încuartiraţi la case private.

Toţi cei-ce doresc a participa la adunarea amintită, sunt deci poftiţi,

FOIŞÓRĂ

Rîsul.

Insuşirea igienică a rîsului.

— „N'ar trebui óre sĕ săpăm cu litere de aur pe monumentele nóstre numele binefăcĕtorilor cari întreţin în noi veselia, unul din cele douĕ priveligii ce deosebesc pe om de animal?“…

Aceste rênduri ale unuia dintrĕ măestrii comediei moderne, *Èmile Augier*, esprimă un adevĕr de observaţiune, că rîsul este binefăcĕtor şi că e trebuincios higienei nóstre fisice şi morale.

O óre-care dosă de rîs este indispensabilă bunului echilibru al facultăţilor nóstre. Un rîs sincer, liber, leal, este un element necesar al sănĕtăţii; şi mărturia savanţilor, esperienţele medicilor, dovedesc, cá trebuie sĕ-i dăm locul sĕu în educaţiune, în raporturile societăţii, în ansamblul vieţii, unde proprietăţile sale curative intervin cu folos.

S'au dat despre om multe definiţiuni diferite. Unele superbe: „Omul nu este de cât o trestie, cea mai slabă a naturei, dar' este o trestie cugetătóre“. Altele abstracte: „Omul este singura fiinţă care are facultatea de a generalisa“. Iată acì una, care de-şì are un aer mai puţin filosofic, nu e mai puţin esactă: „Omul, se póte zice, este o fiinţă care rîde“.

Rîsul este, într'adevĕr, o facultate ce ne aparţine în deosebi, cel mai neimitabil póte din caracterele nóstre. Papagalul vorbesce, maimuţa gesticuléză, furnica capitaliséză, castorul clădesce, cânele recunósce, dobitócele plâng, dar' nu rîd. Numai omul póte sĕ se degageze destul de complet de jugul naturei ce 'l apasă, sĕ ajungă la o libertate de spirit destul de mare pentru a deosebi în lume acele aspecte superficiale, acele contraste, acele disproporţiuni ce provócă ilaritatea. In înţelesul acesta s'a putut zice că „rîsul este particular omului“.

Rîsul este o trebuinţă a naturei nóstre.

Cu facultatea rîsului este ca şi cu tóte celelalte: ea trebue sĕ-şi găséscă întrebuinţarea. I-se refuză desvoltarea morală? Acésta e pentru noi o suferinţă şi o indisposiţie. Din contră, găsesce sĕ se producă într'o mĕsură dréptă? Acésta e totdéuna un semn şi o causă de sănĕtate.

Rîsul este unul din instinctele ce se deştéptă mai întâiu la copil, înainte chiar de acela al vorbirii. De altmintrelea de ce se desfătéză copiii? De tot şi de nimic, de lumina ce 'i înveselesce, de aerul próspĕt ce 'i mângăie, de surîsul ce se apléca spre dînşii: ei rîd spontaneu, după cum respiră. Acésta le este necesar. Medicii au observat'o. Inchipuiţi-vĕ, ne spun ei, o familie în care părinţii sunt posaci: figurile se posomorĕsc, o greutate apasă pepturile, se pare că atmosfera devine grea, înăbuşită. Tótă lumea se simte rĕu. Dar' aceia cari sufer mai mult sunt copiii prea cruḑi, acestora le lipsesce literalmente aerul respirabil.

Tractatele de medicină claséză printrĕ cei mai bolnavi, pe „copilul trist“, la care acest instinct de veselie espansivă a fost comprimat de suferinţa fisică sau de tristeţa care l'a încunjarat.

„Mai 'nainte de tóte învĕţaţi arta de a vĕ desfăta copilul“, scrie fermecătorul povestilor al bucuriilor familiei, Gustav Droz. „Imitaţi cântecul cocoşului şi tăvăliţi-vĕ pe covóre, rĕspundeţi miilor lui întrebări imposibile, cari sunt ecoul visurilor sale nesfêrşite: şi apoi earăşi, lăsaţi-vĕ sĕ vĕ tragă de barbă şi faceţi „cucu“ prin tóte colţurile. Dacá l'aţi făcut sĕ rîḑă, dacă l'aţi desfătat el va cere sĕ reîncepeţi, vĕ va întinde braţele sale micuţe strigând: „Mai fă!“ Unul din cele mai bune mijlóce ale mele de seducţiune era acesta: Imi scoteam ceasornicul din buzunar şi 'l priviam cu atenţiune. Atunci îmi vedeam lumea cea mică întinḑêndu-şi gâtul, holbându-şi ochii, înaintând cu un pas. Imi duceam apoi ceasul la ureche şi zimbiam ca un om căruia i-se face o destăinuire. In faţa acestor minuni micuţii mei nu se mai stăpâneau şi céta isbucnia de veselie“.

Copilul cresce, el păstréză încă îndelung acéstă fericită veselie nativă. Ajuns adolescent, se întêmplă sĕ manifesteze, în nenumĕrate ocasiuni, acest dar de a rîde fără causă, numai pentru bunăstarea fisică şi liniştea morală de care se bucură, şi pentru că simte viéţa desvoltându-se într'însul.

Omul în vêrstă, pradă miilor griji ale vieţii de tóte zilele, şi luptei pentru esistenţă, e mai scump la rîs. Necesitatea rîsului, ca un mijloc de odihnă, ca diversiune, ca distracţie, ca înveselire, nu e la dînsul de cât şì mai aparentă.

Va urma).

conform programului deja publicat, ca fără amânare sĕ se anunţe la adresa institutului „Oraviciana“.

Trenul sosesce la Oraviţa de 3-ori pe zi şi anume: la orele 11½ a. m., la 7½ séra şi 1 oră nóptea. Se recomândă on. óspeţi, sĕ nisuiéscă a sosí cu vre-unul din cele două trenuri de cu ziua, căci încuartirarea la case privatecu greu se póte efectuí nóptea.

Biletele pentru banchet se vor estrada numai acelor persóne, cari se vor anunţa numai de cât tot la adresa institutului „Oraviciana“.

Comitetul arangiator.

NOUTĂŢI

Sfinţirea bisericei din Gurarîului. Duminecă (31 August st. n.) credincioşii nostri din Gurarîului (tractul Sĕliştei) au avut zi de frumósă sĕrbătóre. Atunci s'a făcut adecă sfinţirea bisericei renovată şi înzestrată cu frumosul fruntariu fost al bisericei parochiale din Sibiiu-cetate, pe locul căreia va avé sĕ fie catedrala metropolitană. Actul sfinţirii a fost oficiat de protopresbiterul-asesor consistorial Nicolae *Ivan* împreună cu protopresbiterul tractual Dr. Ioan *Stroia* şi cu preoţii Ioan *Juga* (Tilişca), Ioachim *Muntean* şi Ioan *Manta* (Gurarîului). După serviciul divin protopresbiterul Dr. Stroia a ţinut poporului predică, în care interpretând bucuria credincioşilor din prilejul actului sfinţirii, i-a îndemnat la cercetarea bisericei, care numai cercetată fiind póte fi isvor de mângăere sufletéscă. Cântările liturgice le-a cântat corul plugarilor gureni, instruat şi condus de învĕţătoriul Valeriu Arsenie.

*

Intregire. La şedinţele consistorului metropolitan a luat parte şi asesorul ordinar protoiereul *Zacharia Boiu*, din Sibiiu, al cărui nume a rĕmas nepublicat în notiţa din numĕrul trecut al ziarului nostru. Facem intregirea cuvenită.

*

Directorul şcólei din Satulung. Luni (1 Septembre st. n.) comitetul parochial din Satulung bis. Sf. Adormiri (tractul Braşov) a ales director al şcólei nóstre de acolo pe învĕţătoriul Vasilie *Ivan*. Semn îmbucurătoriu, că — după cum ni-se scrie — alegerea s'a făcut cu totalitatea voturilor comitetului, deci chiar şi cei cari la alegerea de învĕţătoriu fuseseră contrari alesului şi înaintaseră protest contra alegerii, acum şi-au dat şi ei voturile pentru V. Ivan. Dorim, ca acésta sĕ fie de bun augur în interesul şcólei însa-şi.

*

De pe vîrful ştirului! Ziariul kossuthist „Független Magyarország“ în numĕrul dto 31 August polemisând cu „Magyar Szó“ (fóia lui Bánffy) asupra sentimentelor moştenitoriului *Francisc Ferdinand* faţă cu Magiarii, înşiră în contul Alteţei Sale sumedenie de fapte prin cari — veḑi Dómne! — ar fi bruscat sentimentele şi ambiţia Magiarilor. A nume, că de la căsătoria sa nu a mai fost în Ungaria, că nu caută sĕ fie în societate magiară, etc. încheind cu visita la Petersburg, cu care ocasiune nu a luat în suita sa nici un magiar, numai ca sĕ facă ciudă şi nĕcaz Magiarilor, — zice teribila kossuthistă, continuând apoi astfel: „*Incă de două ori sĕ mai facă Alteţa Sa* („fenséges úr“) *asemenea escursiuni, ş'apoi* ***în interesul siguranţei sale*** *putem sĕ-i recomandăm şi noi, sĕ* ***nu-şi mai pună piciorul în Ungaria şi nici chiar la vênătóre în Marmaţia sĕ nu mai vină***“.

Ear' mai la vale spune că nici ei (Magiarii) nu voesc sĕ se facă plăcuţi moştenitoriului, „pentru-că spinarea poporului magiar e tare încă şi nu se încovóie în faţa nimĕnui, *nici chiar în faţa unui archiduce austriac*“.... „Dacă se apropie de noi moştenitoriul, nu i-se va pune în cale nimenea. ***Poporul magiar însĕ nu se va mai apropia de el — asta e sigur***“..... „Dacă frunzărim istoria nóstră, putem ceti aşa zicênd de pe fie-care pagină a ei, că ***nu se plătesce sĕ anticipăm încredere dinastiei habsburgice***“.

Şi totuşi.... dintrĕ tóte popórele M. Sale ei sunt „puii mamii“, favoriţii de sórte, în detrimentul celor cari nici-când n'au ridicat armă contra dinastiei, nici-când n'au *detronat casa domnitóre*, ci tocmai pentru zădarnicirea acestei detronări şi-au jertfit avere şi sânge!

*

Necrolog. Cu ochii scăldaţi în lacrimi şi cu inima plină de durere facem cunoscut, că mult iubitul nostru tată, fiu, vĕr şi unchiu *Ioan Buzdug*, preot gr.-or. după un morb fórte scurt în etate de 42 ani a adormit în Domnul în 2 Septembre st. n. 1902 la 7 ore diminéţa, în Borgo-Rus. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat s'au aşeḑat spre vecinică odihnă Joi în 4 Septembre st. n. a. c. la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericei gr.-or. din loc.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria în etern binecuvêntată! Iacob Buzdug, preot, ca tată. Teodora Buzdug ca mamă. Iuliana şi Valeria Buzdug, ca fiice. Leon Buzdug, paroch în B.-Joseni, Lucreţia Buzdug, ca veri. Ioan şi Andreiu Buzdug, studenţi, ca nepoţi.

*

De la biroul de înştiinţări al oraşului Sibiiu se atrage şi pe acéstă cale atenţiunea tuturor proprietarilor de case şi a plenipotenţiaţilor lor, a inspectorilor institutelor publice şi private, a tuturor cari dau cuartire în sub-chirie, hotelierilor, etc. asupra obligămêntului impus prin art. de lege XXVIII. din 1879, conform căruia au sĕ înştiinţeze în termin de 24 ore pe toţi cărora, fie şi numai pe durată de 24 ore, le dau cuartir în casele, locuinţele, hotelurile ori institutele lor, respective aflătóre sub inspecţia lor. In acelaşi termin au sĕ înştiinţeze şi mutarea ori plecarea celor sălăşluiţi la ei. Blanchete pentru facerea acestor înştiinţări se capĕtă gratis de la biroul de înştiinţări. Pentru cei cari întrelasă înştiinţarea §-ul 17 din articolul de lege citat mai sus decretéză pedepse grele.

*

De învĕţătură! Fericitorii sĕcuilor, cari sĕptĕmâna trecută au ţinut congres la Tuşnad, cu ocasiunea unei tombole arangiate în favorul băilor de acolo şi-au dat pe faţă nu numai intoleranţa, dar' şi totala lipsă de bunăcuviinţă. Tombole de acestea direcţiunea băilor arangiază des, ear' la băi fiind óspeţi de diferite naţionalităţi, numerii căştigători se anunţă în limba magiară, germană şi română. Aşa era sĕ fie şi la tombola arangiată Vineri. Congresistii însĕ în momentul când după anunţarea în limba magiară a primului numĕr a urmat anunţarea în limba germană, au isbucnit în urlete şi sbierături, că numai ungauresce sĕ se facă anunţarea. Era present şi protopretorul cercului, care s'a încercat sĕ clarifice pe înfumuraţii şovinişti că stabilimentul băilor fiind cercetat în preponderanţă de óspeţi străini, din ai căror bani se susţine, este cestiune de politeţă şi bunăcuviinţă, ca numerii căştigători sĕ fie anunţaţi şi în limba pe care o pricep acei óspeţi. Dar' zadarnic; urletele nu mai încetau, până ce comisariul a declarat că amână sortirea şi cui nu-i place, poftiască şi-şi céră de la cassă preţul biletului.

Asta sĕ fie de învĕţătură *fraţilor* din România, cari nu numai îşi cheltuesc miile pe la băi ungureşti, dar' prin talentul lor musical (familia Popovici-Pretorianu din Bucureşti la concertul din 1 August st. n.) asigură succesul concertelor de pe la băile acestea fără sĕ pretindă, ca în program sĕ fie luate şi piese româneşti!

*

Avis. Suntem rugaţi sĕ atragem atenţiunea domnilor teologi absolvenţi asupra concursului publicat în Nrii 90, 91 şi 92 ai „Telegrafului Român“ pentru parochia *Boşorod*, în scopul, ca sĕ competeze cât de mulţi.

*

Din Batiz ni se scriu următórele: Despărţĕmêntul VIII. al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi-a ţinut adunarea generală anuală în comuna Batiz la 10 August st. n. a. c. şi cu acéstă ocasiune un grup de tineri din seminariul „Andreian“, sub conducerea clericului absolut Sebastian Ciocan a aranjat şi un concert împreunat cu dans, la băile din Călan, în favorul şcólei nóstre conf. greco-ort. din Batiz.

Ţinem a constata că susnumiţii tineri concertanţi şi-au împlinit angajamentul cu cea mai mare punctualitate şi spre satisfacerea generală, ceea ce s'a putut constata din aplausele cele multe şi prelungite, de cari i-a învrednicit frumosul public participant. Asemenea şi petrecerea ce a urmat după concert a fost animată şi veselă şi a durat până diminéţa.

Că petrecerea a fost cercetată de un public numĕros şi distins se póte conclude din resultatul material ce a resultat, şi anume un venit curat de 120 coróne, care fiind destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare la şcóla confesională gr.-ort. din Batiz, s'a predat conducĕtorilor de la sus numita şcólă. In numele comitetului şcolar venim deci şi pe acéstă cale a ne esprima marea nóstră mulţămită, atât vrednicilor Domni concertanţi cât şi onoraţilor Domni şi Dómne cari încă au dat sprijinul prin suprasolviri. Batiz la 16 August 1902 v. *Petru Şinca* paroch şi president al comitetului. *Petru Birişoiu*, epitrop şcolar.

*

De la Asociaţiune. Ministrul ung. de comerciu cu ordinaţiunea Nr. 45612 din 21 Iulie a. c. a încuviinţat membrilor Asociaţiunii, cari vor participa la adunarea generală din 14 şi 15 Septembre a. c., beneficiul de a călĕtorí cu preţ redus pe liniile căilor ferate de stat şi ale celor administrate de stat, şi anume pe clasa I. cu bilet de clasa II., pe clasa II. cu bilet de clasa III. şi pe clasa III. cu ½ bilet de clasa II. Aceste bilete, cari se vor libera la nume prin presidiul Asociaţiunii, sunt valabile şi pentru trenurile accelerate. Pentru comunicaţiunea de vecinătate însĕ nu se pot întrebuinţa.

Membrii Asociaţiunii cari doresc a se folosí de acest beneficiu, sunt învitaţi a se anunţa la biroul Asociaţiunii (Sibiiu strada Morii Nr. 8.) până cel mult în 10 Septembre a. c., ca sĕ li-se pótă libera biletul de cale ferată. In scrisórea de anunţare sĕ se alăture (în marce postale) 50 fileri pentru acoperirea speselor biroului. Sibiiu în 1 Septembre 1902. Biroul Asociaţiunii.

*

Limbă românéscă! Intr'un „apel“ publicat în „Unirea“ se spune că... „cucuruzele le-a *ţipat* vîntul la pămînt“ şi că „o furtună cu vînt a împrăştiat *fînaţele strînse*, în cât bieţii ómeni au rĕmas *fără nimica*“.

*

Când împĕrăţii dau cu barda 'n lună. Ziariul francez „Eclair“ spunea după întâlnirea de la Reval a împĕratului Vilhelm cu ţarul Nicolae, că la plecare împĕratul a salutat pe ţarul ca pe admiralul Oceanului-pacific, ear' pe sine s'a dat admiral al Oceanului-atlantic. Corespondentul din Petersburg al ziariului „Frankfurter Zeitung“ confirmă acum acéstă ştire, spunênd că textul acestui salut (cu semne de stindard) a fost următoriul: „*Admiralul mărilor vestice salută pe admiralul oceanului pacific*“. La ce ţarul i-a dat, tot prin semne de stindard, următoriul — duş rece: „*Cale bună!*“

Ziarele ruseşti au căpĕtat poruncă sĕ tacă despre acest incident. Se vede că ţarul ţine mai mult la gravitatea posiţiei sale de cât împĕratul Germaniei.

*

Pentru proprietarii de cai. De la locurile competente se atrage atenţiunea proprietarilor de cai asupra premierilor ce se vor face în *11 Septembre* st. n. în Sibiiu din partea comisiunii comitatense pentru încuragiarea şi promovarea îmbunătăţirii rasei cailor.

*

Rugare. Toţi P. T. domni, cari au primit „Liste pentru subscrierea de acţiuni la „Economia“ cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţiuni în Cohalm, şi încă nu le-ar fi înapoiat, sĕ binevoiască a le returna d-lui *Ioan Buzea*, asessor opidan în Cohalm, cel mult până în 15 Septembre st. n. a. c. — In numele comitetului fundator. *Ioan Bercan* paroch.

*

Ziaristi „români“ deţinuţi pentru şantaj. Dto 2 Septembre se telegraféză din *Bucureşti* următórele: Eri au fost arestaţi şi depuşi la închisórea Văcăresci individii *Castellan* (Kästenbaum!) riporter la „Adevĕrul“ şi *Munteanu* (Goldenberg!), care ţinea locul de administrator la acelaşi ziariu în absenţa lui Sache *Petreanu* (Iţic Rubinştein), cari au fost surprinşi în flagrant delict de şantaj (stórcere de bani), luând bani de la individul Ausbruch pentru-ca sĕ înceteze cu campania întreprinsă în numitul ziariu contra lui. — Opinia publică este fórte satisfăcută de acéstă mĕsură a parchetului luată contra acestor *evrei, cari sub nume românesci de o lungă serie de ani teroriséză lumea şi-şi bat joc de instituţiile ţĕrii.*

*

Candrea — Hecht. In sinagoga din Braşov s'a cununat Marţi (2 Septembre n.) un anume *Aurel Candrea* cu evreica *Steinberg*. Rabinul li-a ţinut predică avêntată glorificând legea lui Moise, a cărei putere a susţinut de veacuri pe poporul israiltean şi 'l va susţiné până 'n vecii-vecilor. Sĕ trăiască deci şi mirii viéţă curată jidovéscă, ţinênd cu sfinţenie la învĕţăturile legii lui Moise, cari îi vor mântuí de tóte primejdiile, etc. — Numele *Candrea* este curat românesc, bastinaş din Munţii-Apuseni; s'ar crede deci, că Aurel Candrea e vr'un rătăcit, căḑut în mrejile unei evreice. Adevĕrul e însĕ, că dumnealui se numia odinióră *Hecht*, o porodiţă de jidan, dar' pentru a-şi face mai pe uşor trebşórele în România, a luat acel frumos nume românesc. Altcum coconul *Candrea—Hecht* e colaborator la „Adevĕrul“ din Bucuresci, despre ale cărui trebşóre o telegramă din Bucuresci, publicată la alt loc al numĕrului present, spune lucruri fórte minunate.

Cărţi şi reviste.

„Transilvania şi Analele“ „*Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român*“, fascicolul IV (pe lunile Iulie—August), *director Dr. C. Diaconovich.* Nici un articol instructiv de astădată nu se află publicat în *organul* Asociaţiunii, ci numai „*Analele*“, adecă partea oficiósă a organului Asociaţiunii, ni-se dau pe lunile amintite mai sus, ceea-ce dovedesce din destul, că într'adevĕr dl *Diaconovich*, „luând unele angajamente particulare, cari îl silesc *sĕ absenteze**) din Sibiiu câte două-trei zile pe sĕptĕmână deosebi în lunile de vară (Iunie—August)“, nu póte îndeplini agendele împreunate cu postul de prim-secretariu al Asociaţiunii, şi astfel cei în drept ar trebuí sĕ revină asupra conclusului din şedinţa de la 12 Iulie a. c., prin care comitetul central *a respins cererea* dlui Diaconovich de a fi absolvat de la acel post.

De altcum în „*Analele*“ apărute pe Iulie—August sunt publicate: convocarea adunării generale pe 14 şi 15 Septembre la Oraviţa; diferitele rapórte ale comitetului central menite pentru adunarea generală; rapórtele diferitelor secţiuni aşa zise literare; trei *procese verbale* de ale şedinţelor comitetului central, trei *procese verbale* de ale şedinţelor secţiunii literare, două *procese verbale* de ale şedinţelor secţiunii ştientifice, un *proces verbal* al şedinţei economice, un *proces verbal* al şedinţei plenare a secţiunilor ştientifice-literare, două ***protocóle*** de ale şedinţelor secţiunii şcolare şi un ***protocol*** al şedinţei secţiunii istorice.

„*Proces verbal*“ şi „*Protocol*“! Iată „o elocuentă dovadă a vitalităţii secţiunilor *sciinţifice* literare“ (Rap. general pct. VI)! Sĕ fie cu ertare, dar' noi „cei de pe la gazete“ cari încă suntem luaţi în registrul celor cari — strică limba, (2. *Membrii* secţiunii literare, precum şi ai celorlalte secţiuni sĕ *ia* asupra-*şi* îndatorirea de a face din când în când dări de seamă, critic*i* literare — asupra limbii întrebuinţate în literatura şi ***ziaristica*** noastră. — Din raportul secretariului secţiunii literare „asupra ches*t*iunii îndreptării şi uniformisării limbii literare“. — nii, rii, rii, bii! Aşa e că sună frumos?!), — nu vom recunósce *literaţilor* Asociaţiunii dreptul de critici asupra nóstră, cât timp cetim în publicaţiunile lor inconsecuenţe ca „proces verbal“ şi „protocol“ şi cacofonii ca cea de mai sus.

*

„Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeş, tipografia diecesană. Editura autorului. Preţul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune şi folositóre scrieri ni-l spune el însuşi în „prefaţă“ în următórele:

„Domnul şi Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putinţă a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéţa pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înţelepciunea şi virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéţa lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară şi scumpă, şi fiind-că momentele vieţii lui Iisus sunt înşirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuratici evangelişti chiar necomplet şi necronologic, în cât mulţimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-şi póte forma o ideiă clară despre viéţa lui Iisus: m'am vĕḑut îndemnat a compune şi a eda cartea de faţă.

La înşirarea cronologică a momentelor din viéţa lui Iisus, cum şi la stabilirea locurilor paralele am ţinut în vedere socotinţele esegeţilor şi ale unor autori ai vieţii Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) şi I. B. Lohmann. Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredinciósă română asemĕnat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)“.

Credem, că acéstă carte nu va lipsí din casa nici unui creştin bun şi că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeş), cum şi prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

---

*) „Il silesc *a absenta*“, cum scrie redactorul procesului verbal, sună urît.

Nr. 819—1902 [164] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěțători** de la șcólele din comunele: **Călian Măguri**, **Muntele-rece**, **Rogojel** și **Someșfalěu**, aparținětóre acestui tract protopresbiteral, — prin acésta se escrie concurs cu termin de *15 zile* de la prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Emolumentele sunt la fie-care post câte 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a'și așterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 16 August 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale.

Tuliu Roșescu
protopresbiter

Nr. 352/1902. [163] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěțători** din comunele numite mai jos, protopresbit. Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bundorf**, salariul anual de 600 cor., parte de la stat, parte de la popor prin repartiție; cuartir, grădină și lemne de foc.

2. **Draos**, salariul anual de 600 cor., parte de la biserică, parte de la popor prin repartiție; cuartir, grădină și lemne de foc.

De la reflectanții la aceste posturi se cere, ca sě se presinte înainte de alegere în vre o Duminecă ori sěrbătóre la biserica unde au concurat, spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, deobligați fiind învěțătorii sě cânte în strană și sě instrueze elevii în cântări.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Cohalm, în 16 August 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter

Nr. 354/1902 [166] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de *15 zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiție în popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

2. **Lelese** cu filia **Sohodol**, cu salariu de 600 cor. repartițiați în popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

3. **Nădăștia-superiόră**, cu salariu de 600 corόne repartițiați în popor și pentru cuartir 16 corόne.

4. **Ruda** cu filiile **Plop**, **Poenița-Voinei** și **Vălariu**: învěțătoriu ambulant, cu salariu de 600 cor. din repartiție în popor și cuartir.

De la reflectanții la aceste posturi se recere, ca sě se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sěrbătóre la biserica unde a concurat, spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, deobligați fiind invěțătorii sě cânte în strană și sě instrueze șí școlarii în cântări.

Concurenții au a'și așterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 18 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hunedórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu.
protopresbiter

Instrucție temeinică

în tóte **lucrurile femeesci**, **cusături de albituri** și **desemnuri practice pentru croit**, **pregătiri de haine** după moda cea mai nouă se predă la dorință afară de limba germână, și în limba *română* și magiară în

Scóla de lucru Maria și Hermina Lurz

(Strada Măcelarilor 6 parter.)

NB. Domnișóre se primesc și cu întrégă întreținerea. [162] 2—3

Asigurarea pe viéță

este astăzi pentru viitoriul fie-cărei familii un factor atât de important, în cât o poliță de asigurare pe viéță sě nu lipséscă în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutoriul imediat în casul morții, mai oferă asiguraților rěmași în viéță încă și $3^1/_2$—$4^1/_2$% **interese** după banii solviți. In téra nóstră esistă o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălțimea chemărei sale — corěspunde acestor cerințe, și aceea este banca

„THE MUTUAL“

Acéstă bancă e **cea mai mare** și **cea mai avută bancă** de asigurare **din lume**, dispunênd cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci 1.828,180.000.

Ea își are direcțiunea sa generală în New-York (America) și posede în patria nóstră concesiunea și garanța pretinsă de legile țerii. **Neavênd acționari venitul ei întreg îl distribue întrě cei asigurați.** Asigurări se efectuesc în tóte combinațiile.

Direcțiunea pentru părțile ardelene:

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

Representanța cu corespondență în limba română în

Sibiiu, strada Wiesen Nr. 10

Representant:

Eugen C. Pipoș.

[57] 5

Nr. 369/902. [161] 2—3

Concurs

Pentru întregirea **parochiei Blășeni Criș** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea dotațiunii preoțesci de la stat.

Concurenții au a-'și așterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și după prealabilă încunoscințare a protopresbiterului se pot înfățișa înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective a celebra, și a cuvênta.

Brad la 12 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpěta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.

[1] 18—

Medalia de bronz
de la esp. din Sibiiu
1881.

Florea Cruciția

Premiat
de espos. din Sibiiu
1892.

măestru-croitoriu

[167] 1—3

Strada Bruckenthal 17 **Sibiiu** **Strada Bruckenthal 17**

(Casele „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“)

efectuesce în atelieriul seu **tot feliul de îmbrăcăminte pentru domni** și **băieți** după moda cea mai nouă, cum și **reverendi, sfite, patrafire** și ori-ce alt soiu de **odóre bisericesci.** Asemenea îndeplinesce **reparaturi** de tot soiul.

Lucru bun și durabil! **Prețuri fórte moderate!**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

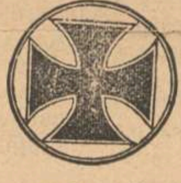

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât șí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 11—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

In Sibiiu

Hotelul Mihaiu

aranjat după sistemul modern este cel mai **economic.** E situat în **mijlocul orașului (strada Turnului nr. 11).** Piața, școlele și autoritățile publice se află în apropiere.

Localități elegant aranjate. Restaurant, Cafenea și **Bucătărie de primul rang. Vinuri** naturale indigene și străine. **Bere** de Habermann „Transsylvania“ și de Trei-stejari „Bock“. **Prețuri** fórte **moderate** pentru odăi, mâncări și beuturi. **Omnibus** pentru dus și adus de la gară, **Calese** (birji) la ori ce timp stau la disposiție.

Spre mai bună convingere toți călětorii sunt învitați a cerceta Hotelul meu.

Sibiiu, în August 1902.

Ioan Mihaiu
hotelier.

[149] 3—3

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 95 Sibiiu, Marţi 27 August (9 Septembre n.) 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Destituirea protopopului Nicolae Măneguţiu.

După cele publicate în o parte a ziaristicei nóstre, dar' mai ales în ziarele străine în mod tendenţios de a seduce opiniunea publică, publicul nostru va fi aşteptat de bună sémă sě afle şí din jurnalul acesta, ori din alt isvor autentic adevěrata stare a lucrului; şi dacă noi am întârziat cu informaţiunile nóstre esacte şi autentice, causa îşi află esplicarea în împrejurarea, că destituitul protopop a înaintat protest contra decisului consistoriului archidiecesan la consistoriul metropolitan, care întrunindu-se în zilele trecute, am credut ca cu o cale sě putem comunica şí verdictul acestui for suprem bisericesc.

Mai înainte de tóte onoratul public sě iee la cunoştinţă că N. Măneguţiu a fost destituit în vîrtutea unui proces disciplinar pus în curgere contra lui înainte de acésta cu cinci ani, şi asertiunea, că consistoriul archidiecesan a comis act de rěsbunare contra protopopului Măneguţiu pentru broşura-pamflet publicată în luna lui Iuliu este neadevěrată, precum se va vedé din cele ce urméză.

Archivul consistorial este deplină dovadă, că încă în anul 1886 fiind paroch în Poiana-Sibiiului, Măneguţiu a fost suspins de la oficiu pentru lucruri pe cari, om ce se respectă, nu le póte pune pe hârtie, ear' publicarea acestor lucruri s'ar puté face numai dacă am fi constrînşi. Decisul acesta de suspensiune s'a adus sub presidiul actualului Episcop al Caransebeşului, pe atunci vicariu archiepiscopesc, Nicolae Popea. Simulând îndreptare câţiva ani, în mare lipsă de alţi concurenţi a fost instituit administrator protopopesc în Murěş-Oşorheiu. Inainte de a eşí din parochíe a stors de la colegii sei parochi din Poiana nişte înscrisuri prin cari a intenţionat a-şi asigura pe lângă venitele din Murěş-Oşorheiu şi cele din Poiana. Din transacţia acésta nepermisă s'a născut întrě el şi parochii seduşi proces, care s'a terminat numai anii trecuţi la Curia regéscă în favorul parochilor năpăstuiţi, fiind el respins cu pretensiunea sa, dar' causând sěrmanilor parochi cu copíi la şcólă, spese enorme. Acest act ruşinos şi condamnabil numai un Măneguţiu a fost în stare sě 'l facă. Despre abusurile sěvêrşite de el cu ocasiunea alegerii de protopop, ajunse la cunoştinţă numai după întărire, deocamdată amintim numai procesul despre suma de 500 fl. dată, precum se zice, ca remuneraţie unui bărbat cu influinţă la alegere, pentru care sumă mai târziu Măneguţiu a făcut proces.

Ajuns protopop nisuinţa lui principală se vede a fi fost sě-şi facă avere, spre care scop s'a vîrît şi agent al Albinei. In jos tiranul cel mai neîmpăcat, dovadă arětarea credincioşilor din Murěş-Sângiorgiu, cari s'au plâns că cu revolvěrul în mână i-a alungat din curtea parochială, când acestia au cerut admiterea parochului lor la funcţie în sus faţă cu unii linguşitoriu, faţă cu alţii impertinent.

Pus în cercetare disciplinară pentru abusuri grave şi malversaţiuni de bani publici, încă în şedinţa plenară din August 1897, sub presidiul rěposatului metropolit Miron, s'a decretat suspensiunea lui de la oficiu. Acea sentenţă atunci nu s'a executat, parte din causă că asupra lui Măneguţiu întraseră, parte întrau acusaţiuni noue, cari iarăşi trebuiau cercetate, parte pentru-că în urma admonierilor ce se dedeau de la locul competent, la consistoriu erau şi ómeni d'aceia, cari mai sperau îndreptarea lui. Se vede însě că şi la Măneguţiu s'a adeverìt proverbul: „lupul îşi schimbă pěrul, dar' nu şi năravul".

Arětările contra lui despre abusurile ce le sěvîrşia în nefericitul tract al M. Oşorheiului devenind tot mai dese, consistoriul înainte cu trei ani, — ear' nu cum se zice, după apariţia pamfletului, — pe timpul vacanţei scaunului archiepiscopesc, a reluat firul procesului lui disciplinar de la 1897.

De la publicarea sentenţei şi până astăzi au mai întrat vr'o 30 de arětări pentru înstrăinări de bani publici, pentru jurăminte strîmbe şi pentru alte fărădelegi, cari nu se pot spune.

Procesul s'a purtat după tóte formele, făcêndu-se mai întâi cercetările de lipsă la faţa locului, şi constatându-se mulţime de abusuri, brutalităţi şi malversaţiuni, pe basa acestora fiscalul consistorial a făcut acusa, Maneguţiu rěspunsul, cela replica, acesta duplica, până ce a urmat sentenţa de destituire din Iunie a. c. lăsându-i-se dreptul de apelaţiune extra dominium la consistoriul metropolitan, de care s'a şi folosit prin protestul înaintat.

Dovada cea mai eclatantă despre vinovăţia lui şi despre purcederea corectă a consistoriului archidiecesan e şi faptul, că supremul nostru for metropolitan, constătător în maioritate din membrii din diecesele sufragane, a Aradului şi a Caransebeşului, în frunte cu Prea Sfinţitul Domn Episcop Nicolae Popea, în unanimitate a respins protestul.

Din tóte câte s'au scris în acéstă odiósă chestiune unicul adevěr e numai faptul, că la luarea oficiului de la el, exmişii consistoriali au fost siliţi a se folosí de asistenţa organelor civile, însě şi acésta numai din motivul că Măneguţiu la publicarea sentenţei a declarat categoric că el nu cunósce consistoriu, şi nici un fel de autoritate bisericéscă, şi nici nu se supune aceleia.

Chiar şi numai aceste câteva momente ne arată pe omul pěcătos şi decădut, omul orgolios, fără inimă, fără suflet, pe care biserica l'a adăpostit la sinul ei, şi l'a ridicat la trépta înaltă şi distinsă.

Dar' faptica lui vinovăţie ni-o arată şi propria lui recunoscinţă. Ca sě scape adecă de procesele criminale el însuşi a cerut prin advocatul sěu, Dr. Sebess din M.-Vásárhely, ca sě-i dee consistoriul voie sě restitue toţi banii oficioşi înstrăinaţi prin el.

Cu tóte acestea este de mirat, că acel Măneguţiu, care în pamfletul sěu insultă nu numai persóne, ci însaşi biserica sa, cum n'a însultat'o nimenea de când există; e de mirat, cum acelaşi Măneguţiu mai cércă a se susţiné chiar cu puterea, şi prin proteste la Metropolie, într'o biserică atât de grav insultată prin el însuşi. Dar' şi mai de mirat e ingratitudinea acelui om faţă de biserica sa, care l'a crescut cu prescură, şi căreia la primirea darului i a jurat credinţă şi subordinaţiune până la mórte.

Deci nu rěsbunarea, ci pedépsa meritată l'a ajuns pe acest nefericit om, şi sperăm că superioritatea bisericéscă nu se va opri aici, ci îl va şti înfrâna şi pentru pamfletul cu care a insultat biserica şi autorităţile ei, şi mai ales blasfemiând pe unul din cei mai veneraţi şi mai aprigi apěrători ai bisericei nóstre, pe s-tul ierarch Nicolae, întitulându-şi pamfletul de almanah cu numele acestui sfânt.

Iată starea faptică a acestei odióse chestiuni, provocată de faptele pěcătóse ale lui Măneguţiu, şi carea numai cu vědită rea intenţie de a loví şi mai tare în biserică s'a susţinut şi de unii binevoitori ai lui de acuma, şi anume de aceia, cari încă în anul 1894 au purtat în ziariul „Tribuna", — preste care pe atunci ei erau stăpâni, — violentă campaniă în contra protopresbiterului Maneguţiu. Dintrě alţi mulţi articoli publicaţi contra lui amintim unul întitulat *„un protopop nevrednic"* în care Maneguţiu e descris în modul cel mai josnic. Aici s'ar potriví vechiul proverb poporal „spune-mi cu cine te însoţesci, ca sě-ţi spun cine eşti". Din acestea ori-cine póte vedé, că încă mai de mult starea psihică a lui Măneguţiu era îngrijitóre. Dovadă despre acésta e chiar şi împrejurarea, că la adunarea generală a Asociaţiunei din 1895 ţinută la Blaj, de unde sunt eschise cestiunile confesionale, a făcut bizara propunere, ca sě trécă toţi uniţii de la biserica lor la biserica nóstră, fiind acésta mai bună de cât a lor, ear' acum în pamfletul sěu cunoscut afirmă contrariul, că adecă în biserica nóstră nu ar fi nimica bun, lucru ce ar puté proveni numai de la un candidat pentru casa alienaţilor.

Am mai puté aminti şi alte multe casuri, din cari publicul sě se convingă şi mai bine de starea lui psihică şi morală. Ne restrîngem de astădată încă la faptul că institutul „Albina", al cărei agent şi bărbat de încredere a fost, observându-i purtarea abusivă, încă înainte cu 2—3 ani l'a lipsit de încrederea şi de dreptul de agentură.

Pactul. Vineri au sosit la Budapesta ministrii austriaci, însoţiţi de referenţii lor, pentru a continua desbaterile cu colegii lor din Ungaria în chestia pactului. Au ţinut consultări de la orele 9 diminéţa, până târziu nóptea, cari s'au continuat şi Sâmbătă, ziua întrégă, fără a fi putut termina întreg materialul pe care aveau sě 'l discute. S'au ocupat şi de astădată cu tarifa autonomă vamală. Se vede că lucrurile nu merg tocmai bine, pentru-că *„Pester Lloyd"*, organ guvernamental, scrie un articol tânguitoriu, aruncând vina pe guvernul din Austria, care e prea pretensiv faţă cu Ungaria. De altcum şi ziariul *„Neues Wiener Abendblatt"* ne dă sě înţelegem, că chestia pactului e încă tot departe de resolvare, ba ne spune clar, că nu e eschisă posibilitatea, ca *pertractările în chestia pactului sě se întrerupă.* Ceea-ce însemnéză, că puţină speranţă este de a ajunge guvernele la perfecta înţelegere. Dar' dacă *vor trebuí* sě ajungă?? Tratările se continuă sěptěmâna acésta în Viena.

De ce nu se ţine congresul studenţesc? Un ziariu guvernamental, *„Budapesti Napló"*, e în měsură a ne puté spune, că *unul* din motivele (va se zică, sunt mai multe), cari au determinat cercurile normative sě stărue, ca congresul studenţesc, convocat pe finea lunii Septembre la Budapesta, sě nu se ţină, e acela, că studenţii din Italia aveau intenţiunea, ca cu biletele de liber parcurs, primite de la guvernul ungar, sě mérgă la Bucureşti, şi acolo, cu studenţii români împreună sě demonstreze în favorul *unităţii latine*, natural, că nu lăudând şi preamărind pe Unguri.

Bun! Dar' am voi sě cunóscem şi celelalte motive, pentru-că numitul ziariu ne spune cá mai are, şi póte *„sě serviască"* cu ele. S'audim!

Impěratul Vilhelm în Posen.

S'a ţinut de cuvênt împěratul Vilhelm al Germaniei şi a făcut visită împěrătéscă supuşilor sei de limbă polonă din *Posen.*

Marţi a sosit părechia imperială şi principele moştenitor de tron în Posen, făcêndu-li-se primire frumósă. Impěratul a întrat în oraş călare.

La pórta *„Berlin"* i-au eşit spre întimpinare autorităţile oraşului.

Primarul *Wittig* a adresat părechii imperiale o vorbire, în care a zis, că sunt tocmai o sută de ani, de când regele Wihelm Frideric III. şi regina Luiza au întrat în Posen.

Apoi a adăugat: „Numai în umbra drapelului imperiului şi numai sub stăpânirea prusiană póte sě înfloréscă oraşul Posen şi, din tótă inima fac votul: „Sunt prusian şi voi rěmâné prusian".

Impěratul a mulţămit.

In ziua următóre a fost mare paradá militară, la care a asistat şi împěrătésa, împěratul a împărţit drapele noue comandanţilor de trupe.

In urma Invitării impěratului, a sosit la Posen încă Marţi séra guvernatorul Varşoviei, *Certkov,* şi comandantul regimentului *„Frideric Wilhelm III."* din Petersburg, însoţit de 16 oficeri.

La prânzul de galá împěratul Vilhelm a ridicat un toast pentru Ţarul Nicolae, ear' comandantul corpului V, generalul de Stülpnagel, pentru împěratul Germaniei.

Oraşul a fost séra frumos iluminat.

Impěratul a conferit generalului Certkow, guvernatorul Varşoviei, ordinul „Vulturul negru", ear' generalului rus Becker, ordinul regal al „Corónei" de cl. II.

Inainte de prânz Impěratul a primit pe generalui Certkow şi pe oficerii rusesci în audienţă. Impěratul şi-a esprimat bucuria de a vedé pe oficerii ruşi asistând la parada trupelor germane. Presenţa oficerilor ruşi, a adăogat împěratul, este o probă de vechea fraternitate de arme şi de prietinie credinciósă întrě cele două monarchii.

Impěratul a primit apoi pe representanţii provinciei Posen, cărora li-a mulţămit pentru primirea patriotică ce i-s'a făcut de către populaţiune, exprimându-şi în acelaşi timp părerea sa de rěu de faptul, că o parte din supuşii sei, cari nu sunt de naţionalitate germană, se acomodéză cu greu condiţiunilor de trăiu prusiene.

Acésta nemulţămire, a zis împěratul, se datoresce duor mari erori: minciunei, după care religiunea catolică ar fi atinsă într'un chip óre-care, şi în al doilea rênd insinuaţiunei, după care tradiţiunile ţěrei n'ar fi respectate de autorităţi.

„Este natural, a adăugat împěratul, ca funcţionarii statului sě execute ordinele împěratului lor în sensul direcţiunei politice date statului. *Nu pot sě admit astăzi în Prusia de cât prusieni* şi datorinţa mea este de a veghia, ca acéstă provincie sě rěmână indisolubil legată regatului prusian; am datorinţa de a veghia, ca ea *sě rĕmână prusiană şi provincie germană credinciósă*“.

Pentru catedrală.

Orăştie, 24 August v.

Onorabilă Redecţiune! La colecta preoţilor din tractul Orăştiei pentru zidirea bisericei catedrale ortodocse române din Sibiiu, deschisă în urma pastoralei Inaltpreasfinţitului Domn archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* sub Nr. 8402 pres. a. c., s'au subscris următórele oferte: Vasile Domşa, protopresbiter, Orăştie, 40 cor.; Nicolae Suciu, Balomir 140 cor.; Ioan Trifon, Beriu 40 cor.; Eftimie Costescu, Boiu 30 cor.; Ioan Olariu, Bucium 40 cor.; Ioan Popovici, Gelmar 15 cor.; Petru Popovici, Pischinţi 10 cor.; Adam Basarab, Romos 15 cor.; Elie Popovici, Sibişel 50 cor.; Simion Sěcărea, Şibot 10 cor.; Nicolae Terhetea, Támăşasa 15 cor.; Zaharie Tilicea, Vaideiu 15 cor.; Daniil Pěcurariu, Vinerea 50 cor.; Ioan Botean, Binţinţi 40 cor.; Petru Lula, Bobêlna 30 cor. Total de la 15 parochi suma oferită de 540 cor., se va subşterne de la fie-care paroch de odată cu ofertele adunate din parochie direct casei consistoriale.

Colecta începută stă încă deschisă 15 zile spre a se completa şi cu ofertele celorlalţi preoţi din tract, cari nu s'au presentat încă.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Chestiuni bisericesci.

— Păharul de vin la cununie. —

Chestia acésta o tratéză „*Cuvêntul Adevěrului*“ din Rîmnic-Vîlcea, în numěrul din urmă Fiind chestia de interes şi pentru preoţii nostri, credem că le facem bun serviciu reproducênd articolul în intregime, după cum urméză:

„Vechea practică bisericéscă este, ca într'un anumit timp sě se dee mirilor la cununie sě guste puţin vin din unul şi acelaşi păhar. Nu ştim însě cum şi prin ce împrejurări s'a întrodus obiceiul prin unele locuri de a se întrebuinţa în acest scop 2 păhare, unul pentru mire şi altul pentru mirésă.

Bănuim însě că acésta este o urmare a aşa zisei civilisaţiuni, care nu permite de a bea doi din acelaşi păhar, sau póte la mijloc sě fie şi óre-cari consideraţiuni higienice.

Ori-cum ar fi, acest obiceiu nou denotă o înţelegere greşită a însemnătăţii simbolice pe care o are actul gustării vinului în timpul cununiei.

De şi chestiunea acésta nu e atât de gravă şi de natură a atinge credinţa nóstră, totuşi, în interesul uniformisării practicei bisericesci credem sě spunem câteva cuvinte asupra ei.

Ceremonialul cununiei bisericesci nu este numai o simplă înşirare de rugăciuni, ci şi o întocmire de acte, cari pe lângă rugăciunile ce se cetesc dau acestei taine suflet şi viéţă, făcênd-o, aşa zicênd, visibilă şi pipăibilă pentru cei ce o primesc. De la cel mai mic act până la cea mai importantă rugăciune din timpul cununiei, nimic nu e fără rost şi fără însemnătate, ci totul e întocmit aşa fel, ca cei ce se însoţesc sě vadă cu ochii sufletesci şi trupesci harul ce se lucréză întru dînşii prin taina căsătoriei. Prin urmare nimic nu e aşa uşor de schimbat din ceea ce bărbaţii bisericesci din vechime au aşezat, fără a nu se aduce o óre-care ştirbire sau vătămare însemnătăţii tainice a ceremoniei.

Păharul de vin e tot atât de semnificativ ca şi luminările ce se ţin de naşi la cununie, ca şi inelele, cununile, încunjurarea tetrapodului, etc. etc., ba încă şi timpul când trebue sě se sěvêrşéscă taina nunţii nu este lipsit de însemnătate, de-şí de acésta astăzi aprópe nu se mai ţine sémă, nu numai la oraşe, unde sentimentul religios este mai scăḑut, şi unde ora cununiei se ficséză după ora plecărei trenului din gară, ci şi la sate, unde mirii nu se grăbesc sě plece nicăiri în voiajul de nuntă.

Şi cât de tainice erau căsătoriile de odinióră şi cât har şi binecuvêntare dumnezeéscă se vărsa pe capetele mirilor, cari mai nainte de cununie aşteptau în biserică stîrşitul liturgiei şi după cununie se învredniceau şi de taina împărtăşirii, ni-o spun bětrânii!

Dar' sě revenim earăşi la chestiune.

Prin actul căsătoriei ambii soţi formând un singur trup, evident că trebue sě ducă o viéţă comună, bucurându-se împreună de bunătăţile ce le capětă de la Dzeu şi earăşi împreună luând parte egală la durerile ce li-se ivesc în curgerea vieţii lor. Participarea în egală měsură a ambilor soţi la plăcerile şi něcazurile vieţii se represintă în mod simbolic prin gustarea din unul şi acelaşi păhar de vin la cununie, închipuind păharul unitatea vieţii conjugale, ear' conţinutul — bucuriile şi durerile.

De aci reese deci, că mirii trebue sě bee dintr'un păhar comun, ca cum ar lua angajament în faţa altariului, că de atunci înainte fiind uniţi cu legătura conjugală, aceeaşi sórte le va fi comună şi nu va rěmâné unul străin de suferinţele celuialalt, nici de bunătăţile vieţii nu se va îndulcí numai unul singur.

Prin urmare, de unde obiceiul de a se întrebuinţa la acésta ocasiune douě păhare? Acésta ar simbolisa mai curênd neparticiparea unuia din soţi la sórtea celuilalt, ceea-ce nu reese din raţiunea căsătoriei.

După Sf. Simion al Tesalonicului, păhărul de vin la cununie ar fi avênd şi altă însemnătate, şi anume; el ţine locul păharului cu sf. cuminecătură, de care mirii ar trebui sě se facă vrednici în timpul cununiei lor, şi după cum era chiar în timpurile mai vechi. Cum înse nu toţi sunt vrednici de cuminecětură cu sf. taine, acestora li-se dă în loc de trupul şi sângele D-lui numa din păharul cel de obşte, spre óre-care sfiinţire, împărtăşire şi unire întru binecuvêntarea lui D-zeu.

Unul şi acelaşi fiind paharul din care se cuminecă mirii cu sf. taine, tot un singur pahar trebue sě fie şi cel de obşte, ce li-se dă spre unire, în loc de sf. taine, după cum şi amintesce rugăciunea de binecuvêntare a acelui pahar, unde se zice: „Dumnezeule ... şi acest pahar comun, cari l'ai dat celor-ce se unesc prin unirea nunţii, bine-cuvintéză-l...“ (ear' nu: aceste pahare bine-cuvintéză-le).

Aşa fiind lucrul, găsim ca rěu şi fără cale se caută a se trece peste practica veche bisericéscă întroducêndu-se obiceiuri noue, din cine ştie ce consideraţiuni, şi că preoţii ar trebui sě pună observarea regulelor bisericesci mai presus de ori-ce consideraţiuni lumeşti, mai ales când prin acésta se strică sensul şi însemnătatea actelor şi ceremoniilor sfinte“.

Averea sau proprietatea.

de M. N. Pacu.

In strînsă legătură cu datorinţele către corp este averea sau proprietatea. Ea constă în acele bunuri, mai ales materiale, asupra cărora omul are facultatea de întrebuinţare, folosinţă şi înstrăinare, negreşit sub îngrădirile cerute de binele comun şi prevěḑute în legi.

De-şi virtutea se póte săvârşi şi mêntuirea se póte realisa şi fără avere materială, totuşi nu 'i mai puţin adevěrat, că şi acésta e de folos, ba chiar necesară omului, fie pentru procurarea mâncărei, îmbrăcămintei şi locuinţei, fie chiar pentru înlesnirea propăşirei intelectuale-morale. Asigurarea mijlócelor de traiu prin avere nu puţin contribue la susţinerea şi întărirea libertăţii omenesci şi a corectitudinei în viéţă; din contră, miseria adese-ori încovóe pe om, îl înjosesce şi'l împinge la fără-de-legi. Datorinţa apoi d'a ajuta pe cei lipsiţi şi în genere d'a face acte de caritate îndémnă pe om sě agonisécă şi sě posedeze avere.

Iată de ce Sf. Scriptură e plină de învěţăminte privitóre la strîngerea, păstrarea şi întrebuinţarea averei. Astfel, de la creaţiune chiar, omul a fost destinat sě stăpâniască peştii mărei, pasările ceriului, dobitócele şi tot pămêntul şi tóte vietăţile cele ce se têrăsc pe pămênt, ear' ap. Pavel zice: „sě se ostenéscă (omul) lucrând binele cu mânile sale, ca sě aibă de dat şi celui în lipsă“. Parabola talanţilor are ca scop d'asemenea sě laude pe cei ce înmulţesc prin muncă onestă avutul lor, şi sě osândéscă pe cei ce'l risipesc sau din lenevie nu caută a'l sporí.

Intr'un cuvênt, Morala Creştină, de-şi consideră averea pămêntéscă (proprietatea) mai mult ca un drept de folosinţă, ear' pe deţinětorii ei ca pe nişte economi şi representanţi ai lui Dzeu, singurul a totţiitor şi stăpân absolut al celor věḑute şi al celor nevěḑute, totuşi justifică posedarea ei de către creştini, sfătuind numai a o căştiga cu sudórea frunţii, a o întrebuinţa ca mijloc de mântuire, a nu se bizui într'însa nici a-şi lipí inima de ea cu împătimire. Ori de câte-ori ar fi ispitit cineva sě rostiască cuvintele bogatului neînţelept din Evangelie: „suflete, ai multe bunuri strînse pentru mulţi ani, mânâncă, bea şi te veseleşte“, sě-şi aducă aminte cu înfiorare de rěspunsul lui Dzeu: „nebune, într'acéstă nópte sufletul těu va fi cerut de la tine, atunci cele ce ai gàtit ale cui vor fi?!“

Sě aibă creştinul aceeaşi privire asupra averei, pe care au avut'o dreptul Iov, Tovie şi toţi ómenii plăcuţi lui Dzeu şi filantropi, căci „nimic nu am adus în lume şi este vederat că nici nu putem scóte ceva din ea“, după cum zice apostolul ginţilor.

Ca mijlóce legitime pentru agonisirea averei Morala Creştină nu recomandă de cât douě: *munca* şi *economia*. Munca este câtimea de energie, ce desfăşură omul spre a face productive în folosul sěu puterile firei de Dzeu create. Ear' economia face, ca produsul muncei sě nu fie cu totul consumat în present, ci sě se păstreze o parte şi pentru viitor, fie pentru a preîntimpina lipsele vieţii atunci când nu va mai puté munci din causa bětrâneţei sau a infirmităţilor, fie în scopul de-a întrebuinţa produsul acumulat (capitalul) în opere de binefacere pentru semenii sěi şi de progres pentru toţi.

Munca servesce nu numai la înavuţire; ea este încă prea folositóre sănătăţei şi constitue o pârghie puternică pentru înălţarea morală a omului. Muncitorul e totdeauna şi mai robust, şi mai onest, şi mai drept, şi mai demn; trândavul din contră. Şi când munca este îmbinată şi cu economia, atunci barca vieţii omenesci se conduce mai bine şi mai cu siguranţă.

Cuvêntul lui Dzeu de la început a ordonat omului ca „întru sudórea feţei sě-şi căştige hrana“, şi'l îndémnă a lua esemplu de hărnicie şi prevedere de la furnică şi albină. Marele apostol Pavel, care era şi meşteşugar (făcětor de corturi), zice în acéstă privinţă: „niměnui pânea nu am mâncat gratis (degeaba) ci cu ostănélă şi trudă ziua şi nóptea lucrăm, ca sě nu îngreunăm pe cineva dintrě voi.“

Resultă deci de aicea, cá ori-ce căştig nemuncit, cum e acela din jocurile de noroc şi din cerşetoria nejustificată, este rěu věḑut în creştinism. Cu atât mai mult, când e vorba de căştiguri ilicite provenite din furt, răpire înşelătorie, etc.

Cât despre risipă, ea duce totdéuna la miserie şi decădere; probă parabola fiului rîsipitor, din Evangelie.

NOUTĂŢI

De la Asociaţiune. Membrii comitetului central al Asociaţiuniii au ţinut Vineri în 5 Septembre n. 1902, o conferinţă, în care au stabilit timpul plecărei lor la adunarea generală care se va ţiné în Oraviţa la 14 şi 15

FOIŞÓRĂ

Rîsul.

(Urmare).

Cineva nu rîde de loc când e singur. Şi acéstă lipsă de rîs este în parte ceea-ce face singurătatea aşa de penibilă. „N'am gusta ceea-ce este comic, dacă ne-am simţi isolaţi“, zice dl Henri Bergson într'un studiu remarcabil asupra *rîsului*, al cărui caracter „social“ ni-l esplică cu fineţe: „Se pare că rîsul are trebuinţă de un ecou. Ascultaţi-l bine, el nu este un sunet articulat, limpede, terminat, e ceva ce ar vrea sě se prelungéscă repercutâdu-se din vecin în vecin... Pentru a înţelege rîsul, trebuie sě 'l punem în mediul sěu natural, care este societatea, trebue sě 'i determinăm funcţiunea folositóre, care este o funcţiune socială“.

Ne adunăm, ca sě rîdem împreună, şi 'i inevitabil, ca felul de a rîde sě se modifice după condiţiunea, gradul de cultură al persónelor astfel întrunite. In petrecerile poporale sunt de ajuns nişte sdravene palme sonore pentru a 'nveseli pe ómeni. La casarme un soldat dă un pumn ţapăn vecinului sěu şi isbucnesce 'n rîs. Celalalt se 'ntórce, rîde tot aşa de bucuros, îndată rîd zece, douězeci, věḑêndu'i că rîd. Este o gamă a rîsului, care corěspunde cu gama nuanţelor sociale.

Rîsul se fabrică, se vinde şi acésta-i o industrie ce are 'ntotdéuna trecere. Scopul acesta 'l au, de pildă, teatrele de comedie. Acestea sunt nişte prăvălii unde se vinde rîsul. De asemenea necesitatea nóstră de a rîde este esploatată în chip metodic de către acei scriitori umorişti cari se proclamă de „autori veseli“ cum şi de ziarele de caricatură, „ziare amusante“ sau „de rîs“ şi de acele stabilimente întitulate „nebunìi...“ ori „veselíi...“. Am deschis fabrici, uzine, magazine unde rîsul se debită ca un obiect de prima necesitate.

De ce şi cum rîdem. — Isvórele comicului.

Sunt, într'adevěr, casuri în cari rîsul se produce neapěrat, privelişti ori cuvinte ce provócă negreşit ilaritatea, mijlóce de a te face sě rîḑi, de o precisiune aprópe matematică.

Lista ar fi lungă. Ne vom mărgini sě dăm câteva esemple semnificative, împrumutate în cea mai mare parte din cartea lui *Bergson*.

Iată mai întâiu casuri, căror toţi suntem zilnic martori, şi cari ne presintă rîsul sub forma aprópe rudimentară. Un om alérgă pe stradă, face un pas fals, cade fàră sě-şi facă rěu: trecětorii încep sě rîdă. Cineva crede că se aşéḑă pe un scaun şi cade lat: acésta ne face sě rîdem. Unele urîciuni fisice ne fac sě rîdem. Dacă bietul Cyrano de Bergerac era aşa de des silit sě-şi ducă mâna la spadă, o făcea, ca sě pedepséscă pe impertinenţii pe cari mărimea nasului sěu enorm, monumental, paradoxal, îi făcea sě rîdă. Uneori o trăsură neproporţionată ori discordantă dă unei figuri acéstă 'nfăţişare de rîs, alteori un fel de grimasă în care se 'nchégă tótă fisionomia. „Sunt figuri ce par ocupate sě plângă 'ntr'una, altele sě rîdă, sě fluere, sě sufle vecinic într'o trompetă imaginară“.

Rîdem de *quiproquo.*

O persónă se înşélă cu pălăria, şi capul îi dispare sub pălăria vecinului sěu, pe care a luat-o, din nebăgare de sémă. Ori mai mult, cineva crede a vorbí unui ministru plenipotenţiar, şi se adreséză unui acordor de piane; iată quiproquo-ul. El consistă în a lua o persónă sau un lucru drept altul. Acesta-i unul din mijlócele de cari sciitorii comici s'au folosit mai mult. Intr'o scenă faimósă din *Avarul*, Harpagon impută lui Valeriu furtul ce i-a sěvêrşit, şi Valeriu se recunósce vinovat: dar' Valeriu a furat pe fiica lui Harpagon, ear' acesta se plânge că şi-a perdut caseta: când unul vorbesce de fată, ceelalt se gândesce la casetă.

Valeriu. — Ardeam de dorul ei cu flacăra cea mai curată şi respectuósă.

Harpagon. — Ardea-i de dorul casetei mele!

Valeriu. — Aşi prefera mai bine sě mor, de cât s'o fac sě 'ntrevadă vr'un gând ofensător: e prea 'nţeléptă şi prea onestă pentru asta.

Harpagon. — Caseta mea prea onestă!

Valeriu. — Tóte dorinţele mele s'au mărginit a mě bucura de vederea ei; şi nimic criminal n'a profana pasiunea ce frumoşii ei ochi mi-au inspirat.

Harpagon. — Frumoşii ochi ai casetei mele!“

Acest quiproquo al fetei şi al casetei e modelul după care au fost copiate mii de scene comice. Un gen special, vodevilul, trăesce aprópe esclusiv din quiproquouri; şi, dacă nu e vodevil fără quiproquo, se póte zice că, invers, e un numěr însemnat de vodoviluri a căror unică nostimadă constă în quiproquo. Va urma).

Septembre a. c. Membrii comitetului central vor pleca din Sibiiu Vineri, la 12 Sept. a. c., cu trenul de diminéţa şi vor sosi séra la Timişóra. Aici vor sta peste nópte şi vor pleca apoi Sâmbătă diminéţa la orele 6 spre Oraviţa, unde vor sosí la orele 11 a. m. sub conducerea presidentului Asociaţiunii, Dr. *Alecsandru Mocsonyi*, şi însoţiţi de delegaţii despărţămintelor cari vor fi representate la adunarea generală.

*

Director al filialei „Albina“. Directorul filialei din Braşov al institutului de credit şi economii „Albina“, *Nicolae Petra-Petrescu*, cu 1 Ianuarie 1903 fiind trecut la pensie, direcţiunea Albinei a numit director al filialei pe *Dr. Nicolae Vecerdea*, secretariul institutului. Tot-odată, pentru serviciile prestate timp de peste 30 de ani, a esprimat dlui Petrescu mulţămită şi recunoştinţă.

*

Peregrinagiu la mănăstirea Hodoş-Bodrog. Din prilejul sfintei sĕrbători „*Adormirea Născătórei de Dumnezeu*“ mulţime de credincioşi din părţile bănăţene şi ungurene au făcut peregrinagiu la mănăstirea gr. or. română Hodoş-Bodrog, conduşi de preoţii şi învĕţătorii lor. Ajunşi la mănăstire au fost întimpinaţi de Preacuvioşia Sa archimandritul Augustin *Hamzea*, cu frumóse vorbiri de bun-sosit. Diminéţa la 7 ore s'a început utrenia, împreunată cu rugăciuni pentru bolnavi, maslu şi în urmă sf. liturgie, la finea căreia peregrinii, cari se mărturisiseră înainte de serviciul divin, s'au cuminecat. După aceea s'a oficiat la mormêntul episcopului *Goldiş* parastas, servit de peregrinii din Banat-Comloş. Atât la parastas, cât şi la utrenie şi liturgie a oficiat părintele archimandrit Hamzea, asistat de ieromonachii mănăstirii şi de cât va preoţi peregrini. Cântările liturgice le-a cântat corul de băieţi al şcólei din Banat-Comloş, condus de învĕţătoriul I. Vuia. După serviciul parastasului archimandritul a ţinut credincioşilor o frumósă predică, lăudând pietatea comloşenilor şi îndemnând pe toţi la venerarea aşezămintelor nóstre bisericesci şi a mai marilor bisericei. Séra s'a oficiat vecernie, împreunată cu pri veghiare şi încunjurarea mănăstirii, ear' a doua zi, după ascultarea liturgiei şi luarea prânzului peregrinii au plecat spre casă.

*

Advocat nou. Domnul Dr. *Toma Cornea* şi-a deschis cu 1 Septembre n. cancelarie advocaţială în *Sighişóra.*

*

Biblia grecéscă. Se ştie ce violentă agitaţie a produs tentativa făcută acum câtva timp de a se introduce în Grecia o traducere a Evangeliei în limba vulgară grecéscă. Acum se scrie din Atena, că acea traducere va apăré totuşi în broşură, şi e datorită lui Phallis, al cărui nume este cunoscut cu prilejul conflictului întrĕ novatori şi tradiţionalişti. Ministrul de interne al Greciei, Triantaphilakos, a adresat tuturor autorităţilor o circulară, în care *interzice* cu severitate întroducerea în Grecia a vre-unei traduceri óre-cari, a Evangeliei, în limba vulgară grecéscă.

*

† Rudolf Virchow. Vineri (5 Septembre st. n.) la 2 ore după amiazi a rĕposat în Berlin profesorul de medicină *Rudolf Virchow*, al cărui nume ocupă loc de frunte în analele ştiinţei medicale. Din generaţiunea actuală nici unul nu se póte mĕsura cu Virchow în privinţa meritelor căştigate pe terenul scrutărilor medicale şi pe al succeselor acestor scrutări. Rokitansky, renumitul profesor de medicină la universitatea din Viena, Lombroso, Koch, şi alţi fruntaşi ai ştiinţei medicale au trebuit sĕ capituleze în faţa criticei lui Virchow asupra teoriilor lor. R. Virchow s'a născut în 1821 în Schievelbein (Pomerania) din părinţi bogaţi. Nu s'a dedicat carierei medicale pentru traiu, ci din curată iubire a sciinţei. Averea i-a şi făcut posibil sĕ cerceteze, sĕ scruteze şi sĕ caute — adevĕrul, şi în scopul acestor cercetări nu cruţa nici cheltueli nici oboseli. In 1848, din încredinţarea ministrului de culte a cutreerat întrégă Silezia-superióră spre a studia *febra tifoidă*, ce grassa în mod epidemic în numita provincie; în 1859, chiămat de guvernul norvegian a petrecut mult timp pe litoralul vestic al Norvegiei, pentru a studia *lepra*, etc. In Octobre 1901 şi-a serbat jubileul de 80 ani ai etăţii, cu care ocasiune savanţii tuturor statelor europene, şi chiar şi de peste mări i-au făcut cele mai elogióse omagii. In timpul din urmă fusese bolnav greu, la băile din Harzburg. Sĕptĕmâna penultimă i-se făcuse aşa de bine, că a mers a casă la Berlin. Acolo însĕ s'a bolnăvit de nou, ear' Vineri mórtea l'a scăpat de tóte suferinţele. Virchow a luat parte activă şí în viéţa politică; în dieta imperială a Germaniei era mare apĕrător al ideilor liberale şi contrar al lui *Bismarck*, cu care nu odată a avut lupte parlamentare crâncene. In apĕrarea liberalismului nu se temea sĕ facă oposiţie nici chiar împĕratului. Era omul adevĕrului şi unica autoritate pentru el era — adevĕrul.

*

Demonstraţiuni patriotice. Ziarelor magiare li-se raportéză, că patrioţii din Bichiş-Ciaba *au spart ferestile* de la locuinţa preotului Victor *Popovici*, din causă că Sfinţia Sa estradă în limba română estrasele matriculare. — Semn de cultură ungurécă!

*

Post de medic. Cu termin până la 10 Octobre st. n. e publicat concurs la postul de medic cercual cu sediul în *Cacova* (pretura Oraviţei în comitatul Caraş-Severin). Dotaţie: 1600 coróne salariu, 400 cor. pauşal de călĕtorie şi taxele statutare pentru cercetarea bolnavilor. Cererile sunt a se trimite protopretorului Motsidlovszky în Oraviţa-montană (Oraviczabánya).

*

Dar pentru biserica gr.-or. din Deva. In scopul renovării bisericii gr.-or. din Deva au contribuit următorii: Ioan Papiu protopresbiter în Sibiiu 200 cor., Dr. Eusebiu R. Roşca protosincel şi dir. sem. în Sibiiu 20 cor., Un mecenat 50 cor., O bancă 6 cor., Ioan Lazariciu profesor în Deva 10 coróne, Dómna vĕd. Maria Zarea în Deva 20 cor., Nicolae Stoichiţa proprietariu în Hunedóra 5 cor., Nicolae Dima proprietariu în Hunedóra 10 cor., Simion Chira proprietariu în Hunedóra 3 cor., Daniil Muşa proprietariu în Hunedóra 1 cor., Mihaiu Rimbaş proprietar, Nicolae Rimbaş jun. comerciant, Daniil Bicsa m. faur, Nicolae Popescu m. rotar, Niţiu Dima comerciant, toţi din Hunedóra au contribuit câte 2 cor., George Oprea paroch în Hunedóra 3 cor., Constantin Dima subcontabil în Hunedóra 1 cor., Buda Bela comerciant în Hunedóra 3 cor., Alexandru Dima al Evuţei proprietar în Hunedóra 3 cor., Alexandru Dima jun. proprietar în Hunedóra 2 cor., Dna vĕd. Maria Muntean proprietară în Hunedóra 5 cor., George Dănilă primar în Hunedóra 5 cor., Keller hotelier în Hunedóra 2 cor., total 359 cor. Priméscă marinimoşii donatori cele mai ferbinţi mulţămiri. Bunul Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă marinimósa faptă creştinéscă! In numele comunei bisericesci gr.-or. rom. din Deva. Deva, 21 August 1902. *George Romanul* protopresbiter.

*

Speranţe perdute. Nu de mult se vestia din Petersburg că în familia ţarului se aşteptă un mare eveniment, pe care supuşii ţarului încă 'l aşteptau cu mare interes, în speranţa că barem acum vor căpĕta *moştenitoriu* (cei patru copii născuţi până acum sunt *fete*). O întêmplare nenorocită a spulberat însĕ tóte aceste speranţe. *Soţia ţarului a — lăpĕdat.* Unele rapórte spun că a născut înainte de vreme, fĕt nedesvoltat, pe când altele susţin a ştí, că a născut la timp, dar' *fĕt mort*, şi încă fecioraş. — Ori-care din aceste versiuni fie adevĕrată, faptul e, că speranţele familiei ţarului şi ale ţerii în privinţa sosirii moştenitoriului, de astă-dată nu li-s'au realisat.

*

O propunere salutară. Cetim în Bucureşti, că la ministeriul de rĕsboiu de acolo se studiază propunerea făcută, ca pe viitor Casa de economie şi împrumuturi, a militarilor, sĕ pótă împrumuta pe ori-care oficer cu sumă de bani mai mare de şése ori de cât leafa. In acest cas însĕ vor fi aspru pedepsiţi acei oficeri cari fiind împrumutaţi vor fi reclamaţi pentru alte datorii neplătite.

*

Şcóle de menaj în Germania. La şcólele de fete din Germania s'a mai creat o clasă special consacrată ştiinţei menajului, care se propune cu tótă temeinicia. Fetele absolvente ale celor 7 clase esistente trec acum în clasa 8, a menajului, unde vin împărţite în grupe de câte şése, representând o mică familie, în care fie-care elevă îşi are rolul ei bine determinat. Una face pe sora cea mai mare într'o casă, şi trebue sĕ prepare şi sĕ întreţină focul, sĕ ţină maşina curată, sĕ pună masa, sĕ pregătéscă şi sĕ împartă alimentele, a doua se ocupă cu materialul necesar pentru prepararea bucatelor, a treia têrgueşte şi ţine banii, altele sunt ocupate cu spălatul rufelor, aşezarea dulapului bucătăriei, etc. După trecerea unui anumit timp rolurile se schimbă, aşa, ca tóte elevele sĕ se pótă introduce în tóte ramurile economiei de casă. Ce practic e neamţul!

*

Cu inima la drépta. Un fecioraş ţeran din Oberlieblich, cu numele Emil Richter, fiind călcat de un biciclu, a murit în urma contusiunilor îndurate. La secţionare s'a constatat că rĕposatul avea invers părţile interne ale trupului: plumâna stângă o avea la drépta, cea dréptă la stânga, inima la drépta etc. Acest rar fenomen fisiologic în limba ştientifică medicală se numesce *situs inversus viscerum.*

De-ale meseriaşilor.

(Urmare şi fine.)

„Reuniunea meseriaşilor din Sĕlişte“ a fost fondată la anul 1882 cu scopul de a *promova meseriile.* Numĕrul membrilor la finea anului trecut a fost: de sine stătători 46, nu de sine stătători şi ajutători câte 6, la olaltă 58. Tacsa de membru pe an e: de independent 4 cor., de dependent (calfă) şi ajutătoriu câte 2 cor. Averea totală a reuniunei a fost de 2560 55 cor., în care sumă sunt cuprinse şi 21·12 cor. *taxe de membru restante* (6.26 cor. din anul 1901, ear' 14·86 din ceialalţi ani). *Intratele* în decursul anului au fost de 332·06 cor., ear' *eşitele* (întrĕ cari se află şi acoperirea deficitului de 7·38 cor. din 1900) de 304.03 cor., a rĕmas deci un *plus de cassă* de 28.03 cor. (Date privitóre la activitatea reuniunei şi la starea clasei nóstre din acéstă localitate, nu avem încă).

„Reuniunea sodalilor români din Cluj“, înfiinţată de 30 de ani, numĕră, — după raportul seu datat din 28 April, — 50 membri, şi anume: 29 fundatori, 20 ordinari şi 1 ajutător. Şedinţe de ale comitetului s'au ţinut 11. Sub îngrijirea reuniunei stau şi elevii susţinuţi de unii binefăcĕtori, — aşezaţi la diferite meserii, — în numĕr de 45. Binefăcĕtorii acestor elevi au trimis din anul trecut până la data raportului 1200 cor., din cari comitetul a spesat ca tacse de şcólă, vestminte şi tacse de eliberare (drept sodal) 793.56 cor. Afară de cei ajutoraţi se mai află în Cluj încă 58 elevi, — la olaltă deci 105 elevi români.

Din catalogul măestrilor şi sodalilor reese, că acestia sunt 131 la numĕr: măestri 77 şi sodali 54, representând primii 23, cei din urmă 14 ramuri de meserii.

Sodalii după branşă, sunt: 2 tipografi (Ioan Lucaciu şi Ioan Horvat), 1 croitoriu (Vasilie Lucaciu), 4 pantofari (Ioan Duma, Mihail Macarie, Ioan Ungur şi Alecsandru Lucaciu), 5 ciobotari (Vasilie Macarie, Ioan Olosutean, Grig. Vajos, Vasilie Cântă şi Iosif Bulbóca), 2 tăbăcari (Ioan Todorean şi Ioan Gavril), 3 fauri (Gr. Cuibus, Gregor Lenghel şi Vasilie Balint), 2 dulgheri [bărdaş] (Teodor Greţa şi Gregor Moldovan), 14 zidari (George Tanţ, Stef Erdelyi, Ioan Barcian, Alesandru Barcian jun., Alesandru Barcian sen., Iosif Szabó, Georgiu Câmpean, Vasilie Rus Ioan Chiorean, Georgiu Broscoiu, Iosif Cuscan, Iosif Gădălian, Arpad Rus şi Iosif Turdean), 1 măsariu (Gregore Moldovan), 3 lăcătuşi (Ioan Turdean, Ioan Mercean şi Iosif Pop), 9 văpsitori (Iosif Fekete, Alecsandru Redean, Stefan Vlădău, Ioan Tanţ, Alecsandru Farcaş, Vasilie Crişan, Ioan Burdea, Ioan Rus şi Vasilie Anderco), 1 petrariu (Ioan Moldovan), 1 tapetariu (Alesandru Nemeş jun.), 5 jimblari (Carol Gădălian, Mih. Gădălean, Ioan Iuhas, Alecsandru Dan şi Iuliu F. Negruţ).

Măestrii sunt: 4 croitori (Alecsandru Borza, Chirilă Chiorean, Nicolae Moldovan şi Nicolae Cachi), 9 pantofari (Alecsandru Nemeş, Alecsă Hurducaş, Ioan Suciu, Vasile Sâncrăian, Iacob Circa, Alecsandru Budean, Filip Maier, Lazar Crânciovan şi Vasile Dolian), 9 ciobotari (Andreiu Casian, Mihail Mera, Iosif Mihu, Traian Botezan, Petru Oltean, Simeon Bonţidean, Alecsandru Ciula, Demetriu Lucaciu şi Ilie Perşa), 2 fauri (Teodor Cuibus şi Samuilă Olosutea), 4 rotari (Gregore Borza, Ioan Lăpuşan, I. Curtean şi Ioan Tanţău), 8 dulgheri (Petru Maja, Ioan Pop, Vasile Turc, Ioan Meşter, Aurel Stanciu, Teodor Silaghi, Alecsandru Bucşa şi David Pintea), 3 butnari (Stefan Pop, Demetriu Dan şi Iosif Holom), 5 mĕsari (Ioan Moisa, Stefan Molnar, Stefan Pop, Petru Muntea şi Ioan Moldovan), 3 olari-cuptorari (George Carabian, Gavriil Carabian şi Georgiu Sevan), 2 petrari (Ioan Nagy şi Alecsandru Nagy), 4 pardositori (Constantin Nasta, Iosif Crişan, Ioan Pop şi Andreiu Ianchi), 1 cortariu (Iuliu Muste), 1 hornariu (George Morosan), 3 măcelari (Georgiu Milociu, N. Schiopoiă şi Danilă Căpuşan), 1 jimblar (Nicolau Petroviciu), 2 morari (Ioan Marinca, e şi arêndatoriul morii orăşenesci, Nicolae Oltean, e şí arêndaţorul morii plebaniei), 5 speceristi de beuturi (Emanuil Munzat, Nicolae Barb, Vasile Vinţa, Georgiu Lucaciu şi Vasilie Radna), 1 fântânariu (Ioan Rodnic), 5 birjeri (Iosif Fekete, Trifan Fekete, Vasilie Burdea, Georgiu Balog şi Ioan Bota), 2 zidari (Stefan Ilea şi Alecsandru Gelan), 1 cafegiu (Moldovan, „Grand Hotel“), 1 ospĕtariu (Teodor Nicóră), 1 manipulant de vin (MateiuUrsuliac).

*

Reuniunile, cari până acum nu ne-au trimis rapórte, sunt rugate sĕ grăbéscă cu trimiterea lor, pentru-ca sĕ le avem până în Octobre, când cu prilegiul esposiţiei ce se va arangia de Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, *probabil ne vom întruní în a doua conferenţă a nóstră.*

In acele localităţi însĕ, în cari reuniuni de ale nóstre nu esistă încă, dar' în cari meseriaşii nostri se află în numĕr mai mare, ar fi consult dacă vre-un bărbat cu dragoste faţă de causa nóstră ar lua acest angajament asupra'şi şi ar compune un astfel de raport.

Sibiiu, în 28 August n. 1902.

I. Apolzan
notariul Reun. sod. rom.
din Sibiiu.

FELIURIMI

Suviţe de pĕr ale ómenilor celebri. In curênd se va ţiné la Paris un têrg ciudat, în care se vor vinde şuviţe de pĕr de al ómenilor celebri. Preţul cel mai mare îl au şuviţele Papilor de la Roma. Celebră este o şuviţă a împĕratului Napoleon I, care a fost ascunsă de camerierul sĕu Constant. Acéstă şuviţă e preţuită cu 100 de lei. Intrĕ scriitori preţurile cele mai mari le au şuviţele lui Victor Hugo, Alfred Musset, lord Byron şi Schiller.

*

Repararea corónei engleze. Din Londra se anunţă că coróna regală engleză se află acum în mânile giuvaergiului Curţii pentru a fi reparată, din causă că atunci când regele Edward VII. s'a urcat în trăsura de gală, după încoronarea sa în catedrala Westmister, a isbit-o de partea de sus a trăsurii şi a deteriorat'o. Coróna a fost pusă într'o trăsură închisă şi dusă sub o escortă de cavalerie la giuvaergiul Curţii. Valórea ei e de 21 milióne de franci.

*

Cum sunt pedepsiţi în Mandjuria cărţaşii? Ziarele rusesci spun că nu de mult guvernatorul districtului Cheilunsausc din Mandjuria (provincie chineză sub „protectorat“ rusesc) a trimis *fundutun*-ului (căpitanului poliţial) următórea poruncă: Toţi cei cari jócă cărţi au sĕ fie pedepsiţi cu 25 bâte şi două luni de zile sĕ pórte atârnată de gât o tăbliţă cu inscripţia că au fost pedepsiţi pentru joc de cărţi. Proprietarii de localuri pentru joc de cărţi prima-dată au sĕ fie pedepsiţi cu 25 bâte şi trei luni de zile au sĕ pórte atârnată de gât tăbliţa. Ear' dacă vor fi prinşi că jócă cărţi amploiaţii, acestia au sĕ fie dimişi din slujbă, după-ce li-s'a aplicat şí lor pedépsa de 25 bâte, şi au sĕ pórte şí ei tăbliţa. Toţi cei cari toleréză în casa lor jocul de cărţi, ori jócă şí ei înşişi, căpĕtă o sută de bâte şi pe timp de trei ani vor fi ecsilaţi în alt oraş. In cas de recidivă capĕtă de nou o sută de bâte şi vor fi ecsilaţi în depărtare de 300 li (1 li = 533 metri). Denunţătorii cărţaşilor şi organele poliţiale, cari prind în flagrant vr'o companie de cărţaşi, capĕtă premiii

---

Posta redacţiunei.

I. M. înv. în B. 1. Planul orelor contemplat de d-ta nu e acomodat trebuinţelor nóstre, dar' nu corĕspunde nici cerinţelor pedagogice. Supune-l spre discuţie în conferenţele învĕţătoresci, ceea-ce s'a făcut în conferenţele înv. din cercul Sibiiului. 2. Un înv. *definitiv* are sĕ-şi priméscă salariul întreg; un înv. cualificat, sau abs. de ped. dar' *provisor* este îndreptăţit la salar din ziua când a întrat în funcţiune pe întreg anul, ear' unui înv. *tolerat* îi compete salar numai pe timpul când servesce.

I. S. paroch în Bl. In causa D-Vóstre Vĕ va da rĕspuns meritoric Ven. Cons. archidiecesan.

Pentru condolenţele primite, atât verbal cât şí telegrafice şi în scris, de la rudenii, prietini şi cunoscuţi, din incidentul trecerei la cele eterne a scumpei nóstre soţie, mamă, sócră şi bunică

Ana Hodoşiu n. Gheaja,

cum şi tuturor participanţilor la actul trist al înmormêntării, le aducem şi pe calea acésta mulţămitele nóstre sincere!

Iclandul-mare, la 21 August 1902.

Jalnica familie Hodoşiu.

Nr. 56—1902. [167] 1=3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Lunca** din protopresbiteratul Lupşa se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele arătate în cóla B. pentru dotaţiunea preoţilor de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral al tractului Lupşei, avênd a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută în Lunca la 4 August 1902.

Nestor Manciu
adm. par., pres. com. par.

Ioan Vesa
notariu.

Nr. 668—1902.

Vĕḑut şi aprobat.

Ofenbaia, 8 August 1902.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 819—1902 [164] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** de la şcólele din comunele: **Călian Măguri, Muntele-rece, Rogojel** şi **Someşfalĕu**, aparţinĕtóre acestui tract protopresbiteral, — prin acésta se escrie concurs cu termin de *15 zile* de la prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Emolumentele sunt la fie-care post câte 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 16 August 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 352/1902. [163] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** din comunele numite mai jos, protopresbit. Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bundorf**, salariul anual de 600 cor., parte de la stat, parte de la popor prin repartiţie; cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. **Draos**, salariul anual de 600 cor., parte de la biserică, parte de la popor prin repartiţie; cuartir, grădină şi lemne de foc.

De la reflectanţii la aceste posturi se cere, ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde au concurat, spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire a salariului, deobligaţi fiind învĕţătorii sĕ cânte în strană şi sĕ instrueze elevii în cântări.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Cohalm, în 16 August 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter

Nr. 354/1902 [166] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de *15 zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiţie în popor, cuartir şi lemnele trebuincióse.

2. **Lelese** cu filia **Sohodol**, cu salariu de 600 cor. repartiţiaţi în popor, cuartir şi lemnele trebuincióse.

3. **Nădăştia-superióră**, cu salariu de 600 coróne repartiţiaţi în popor şi pentru cuartir 16 coróne.

4. **Ruda** cu filiile **Plop, Poeniţa-Voinei** şi **Vălariu**: învĕţătoriu ambulant, cu salariu de 600 cor. din repartiţie în popor şi cuartir.

De la reflectanţii la aceste posturi se recere, ca sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica unde a concurat, spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire a salariului, deobligaţi fiind invĕţătorii sĕ cânte în strană şi sĕ instrueze şi şcolarii în cântări.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 18 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hunedórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu.
protopresbiter

Nr. 398/1902. [160] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **învĕţătoriu** din **Topliţa română** protopresbiteratul Reghinului se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful român“.

a. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coróne plătibile în rate lunare decursive de câte 50 coróne din alodiul comunal, 80 coróne pentru ţinerea în curăţenie a şcólei, cuartir în natură şi lemne de focărit.

b. De la concurent se recere a fi absolvent de IV. clase gimnasiale, diplomă de învĕţătoriu de la Consistoriul Archidiecesan din Sibiiu şi diplomă de esamenul din limba magiară.

Invĕţătoriul ales va fi obligat în fie care duminecă şi sĕrbătóre a ţiné strană la utrenie, liturgie şi vecerne, ear' aceia cari vor dovedi că sunt apţi a instrua şi un cor pentru biserică, vor fi preferiţi, ear' în cas de nu s'ar afla un atare concurent sĕ întrunéscă condiţiunile de mai sus, oficiul protopresbiteral, 'şi reservă dreptul de a institui şi pe anul următoriu postul de învĕţătoriu în mod provisoriu.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta suplicele lor la subscrisul oficiu în terminul indicat instruite conform legii în vigóre.

Reginul-săsesc la 8 August 1902.

Oficiul protopopesc al Reghinului în conţelegere cu comitetul parochial din Topliţa-română.

Galacteon Şagău
protopresbiter.

Nr. 347/1902. [159] 3—3

CONCURS

Pentru **întregirea parochiei Mihăleni** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunii preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele instruate în ordine, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective celebra şi a cuvênta.

Brad, la 1 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopresbiter

Instrucţie temeinică

în tóte **lucrurile femeesci, cusături de albituri** şi **desemnuri practice pentru croit, pregătiri de haine** după moda cea mai nouă se predă la dorinţă afară de limba germână, şi în limba *română* şi magiară în

Scóla de lucru Maria şi Hermina Lurz

(Strada Măcelarilor 6 parter.)

NB. Domnişóre se primesc şi cu întrégă intreţinerea. [162] 3—3

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu**. Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Besĕricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif**. — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ounivěrsităţii din Peşta la anul **1811**“ şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

Nr. 369/902. [161] 3—3

Concurs

Pentru întregirea **parochiei Blăşeni Criş** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea dotaţiunii preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi după prealabilă încunoscinţare a protopresbiterului se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra, şi a cuvênta.

Brad la 12 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
- 1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitaţie de Briliante.
- 1 pĕreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
- 1 garnitură nasturi auriţi (botoni) pentru guleri şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
- 1 pĕreche cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [62] 15—15

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 12—52

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Joi 29 August (11 Septembre n.) 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Asĕmĕnare greşită.

Sibiiu, 10 Septembre n.

In urma vorbirii pe care a rostit'o în Posen împĕratul Vilhelm al Germaniei, şi în care a accentuat necesitatea de a se considera de *prusian* fie-care supus al Germaniei (a înţeles pe Poloni), — unele gazete patriotice de la noi fac de nou asĕmĕnare întrĕ raporturile ce le au Polonii din Posen cu Prusia, şi întrĕ raporturile în cari ne aflăm noi, naţionalităţile nemagiare din patria acésta, cu naţiunea magiară, şi cer şi ele, imitând pe împĕratul Vilhelm, ca cei din Ungaria sĕ fie toţi — *magiari!*

Am spus'o şi cu altă ocasiune şi o spunem şi acuma de nou, că asĕmĕnarea e greşită. Aceea ce-şi permite un împĕrat, nu-şi póte permite un gazetariu magiar, pentru-că deosebirea întrĕ puterile pe cari se razimă e enorm de mare.

In patriotism noi nu cerem şi nu primim lecţii de la nimeni, cu atât mai puţin de la aceia cari rĕu îl înţeleg, şi cari vreau sĕ 'l monopoliseze numai pentru ei.

Aceea-ce se cere de la noi, este sĕ fim supuşi credincioşi ai statului ungar, sĕ ne împlinim datorinţele faţă de el cu scumpĕtate, sĕ-i respectăm legile aflătóre în vigóre, ear' lucrul acesta îl facem şi l'am făcut totdeuna, fără sĕ aşteptăm sĕ fim provocaţi la acésta.

Mai mult însĕ nu ni-se póte cere, şi noi nici nu vom face, pentru-că constienţa naţională nu ne lasă sĕ facem. Magiari, după limbă şi obiceiuri, nu vom fi nici-odată! Şi cei-ce în continuu ridică acusă în contra nóstră din motivul că ţinem cu atâta tenacitate la acésta datorinţă de conservare proprie naţională, nu ştiu ce fac, pentru că dacă ar şti, ar înţelege, că de adevĕratul patriotism e strîns legată şi acésta frumósă însuşire. Cel-ce nu ţine la naţionalitatea sa, nu ţine cu destulă tărie nici la statul din care face parte, ci cu ocasiunea binevenită se va lăpăda de el cum s'a lăpădat de naţionalitatea avută.

Dar' asĕmĕnarea e greşită şi din alt punct de vedere. Provincia Posen a ajuns sub stăpânirea Prusiei în urma *cuceririi ei cu arma*. Pe noi însĕ, naţionalităţile nemagiare din statul ungar, cine şi când ne-a cucerit?

Nu mai vorbim de noi, poporul român din acéstă ţéră, şi de cel slovac, amêndouĕ după istorie popóre autochtone, cari aici se aflau când s'a întemeiat regatul ungar, ci vorbim de Saşi, de Sêrbi şi de Nemţi, cari mai târziu au venit în ţéră, după ce statul ungar era bine consolidat şi dase destule probe de vitalitate şi de trăinicie.

Au venit aceste popóre, ca sĕ împartă cu noi greul vieţii fiind-că n'aveau căpătâiu?

Nu! Au venit pentru-că *era trebuinţă de ele*, ca cu braţele lor sĕ dee ajutor la apărarea statului ungar. Au venit *chiămate*, şi sub condiţiuni fórte favorabile, fiind-că prin diplome împĕrătesci li-s'au asigurat drepturi naţionale şi viéţă naţională.

A cere acum, ca ele sĕ se lapede de naţionalitatea lor şi sĕ se facă unguri, e în prima linie atentat în contra legilor naturii, cari nu admit lucrul acesta, ci cer, ca fie-care sĕ rĕmână aceea ce e; dar' e atentat şi la sfinţenia cuvêntului domnesc, care trebue respectat de toţi urmaşii.

O naţiune mare, cum e naţiunea germană, cu o limbă cultă, lăţită preste întréga lume, mai *póte* dorí, ca o mică fracţiune de popor sĕ se contopéscă în ea, — de-şi nu e corect că o face acésta, — dar' nu póte cere acelaşi lucru naţiunea magiară de la celelalte naţionalităţi din patrie, cari la olaltă sunt mult mai numĕróse de cât ea, şi cari nu sunt atrase prin nimica, dar' absolut prin nimica spre naţiunea magiară, pentru a se puté contopi în ea.

De aceea, lase-se gazetarii magiari de asemenea dorinţe esagerate, ci caute mai bine punctele de înţelegere cu naţionalităţile de altă limbă, ca în frăţietate şi deplin acord sĕ punem toţi umerii la înaintarea statului ungar, care scump ne este tuturora, şi pentru care jertfe aducem toţi, şi atunci bun şi folositoriu lucru vor face, căci vor promova adevĕratele interese ale statului comun, pe când căutând cértă continuă cu naţionalităţile, rĕu serviciu fac statului.

„Arta şi adevĕrul.“

Tema acésta o trateză dl *Iosif Vulcan*, membru al Academiei Române şi presidentul societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, în frumosul discurs cu care a deschis Duminecă adunarea generală a acestei societăţi, ţinută în Bistriţa.

Ne facem plăcerea a publica discursul în întregime, după cum urméză:

Domnilor şi Dómnelor!

Dacă studiăm artele, vedem că ele tóte au acelaşi scop, de-a reproduce viéţa. Reproducerea reuşesce cu atât mai perfect, cu cât ea ne presintă mai fidel aparenţa realităţii. Stăruinţa principală a artelor trebue sĕ fie deci observarea şi copiarea cât mai adevĕrată a evoluţiunilor vieţii; prin urmare sufletul conducĕtor al tuturor artelor este adevĕrul.

Constatând acésta, din capul locului putem sĕ enunţăm conclusiunea, că numai acel product al minţii omenesci este o operă capabilă sĕ impresioneze generaţiunea actuală şi sĕ susţină critica posterităţii, care represintă adevĕrul.

Minciuna, pe ori ce teren, träesce şi se resfaţă o zi două, apoi, dată de gol, se risipesce şi dispare în mijlocul hohotelor; astfel şi obiectele de artă înţoţonate şi sulemenite atrag câtva timp atenţiunea lumii curióse, apoi studiate mai înadins, lipsa de fond real ese la ivélă şi admiraţia trece în dispreţ.

Intocmai cum tóte instituţiunile mari omenesci au legile lor fundamentale şi organice, pe cari toţi ómenii trebue sĕ le păzéscă, — astfel şi artele, espresiunea cea mai sublimă a geniului omenesc, se întemeiază pe anumite legi, de la cari artistul nu se póte abate nici-odată, la cari trebue sĕ ţină neclintit. Aceste legi au drept temelie a lor adevĕrul.

Adevĕrul! Iată condensat într'un cuvênt întregul codice al legilor artei.

Acest singur cuvênt ajunge, pentru-ca artistul sĕ ştie care e datorinţa sa, în care direcţiune are sĕ plece şi cum trebue sĕ muncéscă.

Cuvêntul acesta cuprinde o indicaţiune lămurită, un program bine stabilit, un plan de muncă precis codificat.

Cuvêntul acesta e sórele care îi lumineză calea, pămêntul care îl hrănesce şi aerul care îl împresóră în dumnezeescile momente de inspiraţiune.

Arta este o schintee a divinităţii vecinic adevĕrate. Ea are menirea de-a aprinde aici pe pămênt focul sacru al sentimentului divin care înalţă pe om şi-i deschide orisonturi mai largi, unde, lipsit de micile griji, uită par' că ce este, se desfătéză în univers, admiră frumseţile naturei şi creaţiunile minţii omeneşci, se bucură de atâtea minuni necunoscute şi se simte fericit că träesce.

Menirea artei e minunată. Ea are darul de-a vărsa lumină, de-a rĕspândí cultură, de-a oferí plăceri intelectuale; de-a ne face sĕ cunóscem mai bine frumosul, sĕ dispreţuim urîtul; sĕ admirăm ce-i bun şi sĕ ne ferim de ce-i rĕu, sĕ ne închinăm moralei şi sĕ ne îngrozim de pĕcat.

De aceea îşi îndeplinesce misiunea prin diverse forme. Ea instruéză şi desvaţă, clădesce şi distruge, laudă şi dojenesce, recompenséză şi pedepsesce, învie şi omóră, totdéuna servind acelaşi scop moral, totdéuna susţinênd adevĕrul.

Artistul, representantul artei, este apostolul propagator al adevĕrului. Gura, lira, penelul, dalta, mintea şi inima, creerul care plămădesce şi mâna care îndeplinesce, au sĕ stee vecinic în serviciul adevĕrului. El nu póte sĕ mintă nici odată, presintând drept adevĕruri nişte născociri deşuchiate, căci în momentul în care publicul le-ar

---

FOIŞÓRĂ

Rîsul.

(Urmare).

Păţaniile pe cari le causézĭ distracţiunea sunt una din formele quiproquoului. Astfel personagiul Distratului este eminamente comic. E vorba de Menalque al lui. La Brunyere. „Ménalque scobóră scara, deschide uşa ca sĕ iasă, o 'nchide: observă că este în scufia de nópte, şi esaminându-se mai bine, se vede ras numai pe jumĕtate, vede că spada şi-o are la drépta, că ciorapii 'i sunt căduţi pe călcâie şi cămaşa 'i e peste pantaloni... O dată a fost vĕdut lovindu-se cu fruntea de a unui orb, încurcându-se în picióreIe lui şi cĕdênd amêndoi pe spate, etc.

Şi tot un distras era şi Don Quijote al lui Cervantes. A lua morile de vênt drept nişte uriaşi, o maritornă drept o dulcinee, un han drept o cetăţuie, nişte neguţători drept cavaleri rătăcitori, nişte păpuşi de lemn drept nişte fiinţe de carne şi de óse, şirul puşcăriaşilor drept un convoiu de prisonieri reţinuţi de către un fermecător.... sunt tot atâtea „distracţiuni“ epice.

Rîdem de *repeţirea* unui acelaşi cuvênt.

In *Tartuffe*, când Orgon se 'ntórce din călĕtorie, i-se spune că nevasta i a fost bolnavă; el totuşi, preocupat cu totul de Tartuffe al lui, care, gros, gras şi cu faţa rumenă, e sănĕtos tun, întrerupe povestirea ce i-se face despre bóla Elmirei prin acésta vorbă: „Şi Tartuffe!“ In Vicleniile lui Scapin, când acesta vine s'anunţe bĕtrânului Geronte că fiul sĕu a fost luat prisonier pe o corabie, că trebue sĕ 'l rescumpere numai de cât şi sĕ dee bani, bĕtrânul nu ştie de cât sĕ repeţiască esclamaţia în care se zugrăvesce totdeodată avariţia şi prostia sa: „Ce dracul caută 'n corabie?“ Nu numai repeţirea acestor cuvinte te face sĕ rîdi, dar' pe mĕsură ce ele revin dialog, ilaritatea pe care o provócă merge crescênd, şi autorul scomptéză plăcerea pe care publicul o va avé audind odată mai mult cuvêntul aşteptat, prevĕdut, nădĕjduit.

De asemenea desfaţă amintirea unei aceleiaşi situaţiuni; şi ea desfată şi mai mult încă dacă situaţia revine, după cum se zice, „întórsă“. In „Călĕtoria lui Perrichon“, doi tineri, Armand şi Daniil, îşi dispută mâna fiicei lui Perrichon. In cursul unei călĕtorii în Elveţia, Armand are prilejul sĕ scape pe Perrichon, care căduse într'o prăpastie. Vedem pe Perrichon întorcêndu-se sprijinit de o călăuză, pe când Armand se grăbesce sĕ caute apă, sare, oţet.

A scăpa pe tatăl aceleia pe care o iubesce, iată negreşit una din norócele cele mai neaşteptate ce-ar puté sĕ doréscă un amorezat. Dar' al doilea din cei doi tineri, Daniil, îşi închipuesce atunci sĕ facă a fi scăpat de către Perrichon. El se preface a cădé într'o prăpastie din care acesta din urmă l'ar scóte fără multă ostenélă. Nici o îndoélă ca Perrichon sĕ n'aibă de acì înainte o simpatie deosebită pentru acela a cărui singură vedere i-ar aminti acţiunea-i plină de strălucire. Şi iată atunci o scenă cu totul asemenea aceleia pe care o cetirăm, dar' în care rolurile sunt rĕsturnate. Acum se întórce Daniil sprijinit de călăuză, pe când Perrichon se grăbesce sĕ caute apă, sare şi oţet.

Rîdem de ceea-ce este la nelocul sĕu, afară din situaţiune, de ceea-ce face contrast cu cadrul şi cu momentul. Exemplu: acum zece ani un mare pachebot naufragiéză în împrejurimile Dieppului. Câţiva pasageri scapă cu mare anevoinţă într'o îmbarcaţie. Nisce vameşi, cari le săriseră cu curaj în ajutor, începură sĕ 'i întrebe „dacă n'aveau ceva sĕ declare“. O asemenea întrebare într'un astfel de moment este aşa de nepotrivită, în cât nu ne putem înăbuşi un hohot de rîs.

A doua zi după o crimă plină de vîlvă sĕvârşită în tren, un deputat, interpelând pe ministru, zicea: „Asasinul, după ce şi-a dat gata victima, a trebuit sĕ descindă din tren în mers, prin călcarea regulamentelor administrative“. Şi acéstă ultimă circumstanţă, considerată ca agravantă, apare caraghiósă.

S'ar puté prelungi acéstă listă a „reţetelor de rîs“. Şcim prea bine de ce şi în ce casuri rîde cineva. Şciinţa nóstră de altfel se opresce acì, şi causa esenţială a rîsului ne scapă. De ce rîdem óre în tóte casurile pe cari le înşirarăm? Nimeni nu scie. Tóte esplicaţiunile pe cari le dau moraliştii nu esplică nimic. Risul este un „fapt prim“, pe care trebuie sĕ 'l recunóscem fără a puté sĕ dăm sémă despre

Ignorând „pe

saţi a studia „

mărginim pe

recunósce, ar rîde de el şi l'ar doborí de pe pedestalul de artist.

Poetul care vrea sĕ fie bardul naţiunii sale, nu póte sĕ cânte de cât ceea-ce frămêntă cugetarea poporului sĕu. Dacă lira lui ar intona nişte sentimente străine sângelui din care se trage, n'ar mai representa sufletul aceluia şi neamul sĕu l'ar huiduí ca pe un simbriaş plătit.

Autorul dramatic, care şi-ar permite a călca în picióre psihología şi ni-ar aduce pe scenă caractere nenaturale şi ciocniri dramatice imposibile, ar produce o lucrare fără valóre.

Romancieriul care ne-ar înjgheba un subiect în lipsa de cunoscinţă a istoriei sau a vieţii sociale moderne, care ne-ar infira în salóne conversaţie obicinuită în popor: n'ar stêrní de cât rîsul nostru.

Pictorul care ne-ar poftí sĕ-i admirăm tabloul a cărui concepţiune e forţată, la care a abusat de colori sau care n'are aer: de sigur şi-ar atrage condamnarea tuturor.

Sculptorul care din blocul de pétră ne-ar cioplí nişte figuri şi grupe certate cu anatomia, n'ar fi de cât un cârpaciu.

Oratorul, care la tribună, pe catedră şi în amvon, vestind evangelia dreptăţii şi a luminii, ar vrea sĕ îmbete ascultătorii numai cu nişte frase sforăitóre şi fără miez, n'ar avé de cât nesce succese vremelnice, după cari lumea desmetecită l'ar dispreţuí.

Artistul dramatic, care ar îngâna cuvintele în loc sĕ vorbéscă şi el ca lumea, care ar declama unde nu are decât sĕ converseze, care ar bâlbăi ca papagalul unde ar trebuì sĕ fie plin de simţire, care ar striga necontenit: ar provoca fluerături.

Adevĕrul e sufletul artistului. Fără acesta el nu póte sĕ trăiască. Fără acesta el nu mai este artist.

Numai acela se póte numí artist, care e capabil a ne face impresiunea sĕ 'l credem. Şi nu credem de cât pe acela, care ne convinge că presintă adevĕrul.

Numai acela ne cuprinde inima şi mintea, numai acela ne imprimă feliul sĕu de cugetare, numai lui ne închinăm cu devoţiune, numai el póte sĕ ne domineze sufletul, numai el este artistul nostru.

Căci el tâlcueşte ceea-ce şi noi simţim, plânge ceea-ce ne dóre şi cântă ceea-ce ne 'nveseleşte, — cugetarea, inima, lumea lui — este şi a nóstră.

Numai ce-'i al nostru ne interesézá, numai bucuriile şi durerile nóstre le simţim, numai aceia sunt artistii nostri, cari au darul şi curagiul a le interpreta, căci numai ei spun adevĕrul.

In tóte timpurile, cultul căruia s'au închinat fruntaşii artei, a fost adevĕrul, căci au ştiut că acesta este o putere dumnezeiască, singura care póte sĕ le imprime vecinicia.

Au urmat veacuri după veacuri şi s'au produs nenumĕrate opere de artă dar' din tóte nu s'au conservat posterităţii de cât acele cari au fost inspirate de adevĕr, căci numai ele au viéţă vecinică.

Iată pentru-ce tragediile eline şí după mii de ani mai stau încă şi astăzi în picióre, iată pentru ce creaţiunile marelui Shakespeare au sĕ trăiască pentru totdéuna.

Adevĕrul însĕ n'a fost acelaşi în tóte timpurile şi la tóte popórele. A trecut şì el prin mari schimbări. Ceea-ce odată s'a considerat drept dogmă vecinică, mai târziu s'a detronat şi în locu-i s'a înălţat alt principiu, alt adevĕr, care la rêndul seu earăşi a fost distrus, spre a face loc noului curent, noului adevĕr.

dat diferitele şcóle
s o mulţime de
şubrede, ad-
óse şi schi-
ma nimbul

celor de mai nainte şi a stabilí noue regule de arte, a întroduce noue principii de adevĕr. Va urma).

Adunarea din Bistriţa.

(Raport special).

— 7 Sept. 1902.

Zile de sĕrbătóre naţională pentru românii de pe Bârgău. Incă eri s'au început în oraşul nostru festivităţile împreunate cu adunarea generală a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român". Importanţa acestei adunări, care are sĕ decidă asupra schimbării ori neschimbării statutelor societăţii şi prin hotărîrile ei sĕ facă un pas înainte spre realisarea scopului mult dorit de întrégă românimea: *teatru românesc,* — a adus la adunare mulţime de óspeţi fruntaşi români din părţile Someşului, Şieului şi chiar de prin părţi fórte îndepărtate, — pe lângă numĕrosul public *de a casă*, de pe Valea-Bârgăului.

Deja Sâmbătă, cu trenul de 12 ore, a sosit comitetul societăţii, în frunte cu venerabilul president Iosif *Vulcan*, căruia protopopul greco-catolic Gerasim Domide, president al comitetului arangiator, i-a ţinut un avêntat discurs de bineventare, în numele tuturor românilor din Bistriţa şi jur. După cuvintele de mulţămită, pline de foc juvenil, rostite de presidentul societăţii, óspeţii şi cei cari le eşiseră spre întimpinare, în lung şir de trăsuri au întrat în oraş, luând prânz comun la hotelul „Regele Ungariei".

La 8 ore s'a început aşa zisa *séră de cunoscinţă* în pavilonul hotelului. Animaţie şi entusiasm, care în şirul toastelor se manifestézá în generale aplause şi aclamaţiuni. Primul toast a fost al presidentului Vulcan pentru românii bistriţeni, căruia rĕspunde protopopul Domide, închinând pentru president şi óspeţi. A urmat apoi studentul jurist Aurel Juga, închinând pentru toţi marii nostri bărbaţi conducĕtori şi promiţênd că tinerimea va merge cu bucurie pe calea ce i-se deschide şi va lucra cu tot zelul pentru înflorirea naţiunii. Frumos a fost şì toastul parochului Eliseu Dan din Borgo-Susenì, care descriind situaţia de odinióră a trupelor teatrale improvisate, a intercalat în toast şì câteva potrivite cântece poporale, întrĕ cari şi următoriul:

De-ai călca din pétră 'n pétră
Din străin nu-'i face tată,
De-ai călca din urmă 'n urmă
Din străin nu-'i face mumă.

Intrĕ altele, s'a mai toastat pentru femeia română (Dr. Blaga), pentru „Familia" (moş Toma Hontilă), care înainte cu 20 de ani era *şcóla* femeii române, etc.

Duminecă, ziua *primei şedinţe*, s'a oficiat serviciu divin în biserica gr. catolică, la care a cântat *corul plugarilor* din Bistriţa, în care sunt şì *advocaţi* şi *tineri universitari* (iată un frumos esemplu de: cum trebue inteligenţa sĕ dee îndemn ţĕrănimei la lucruri bune şi folositóre!) După liturgie protopopul Domide, în loc de predică enarézá poporului istoricul cultural al românilor şi însemnătatea teatrului, îndemnându-l sĕ conlucre şí la el realisarea scopului urmărit de societatea care de astă-dată îşi ţine acì, în mijlocul seu, adunarea generală.

După serviciul divin publicul se întrunesce în sala comitatului, unde presidentul Vulcan deschide adunarea prin un frumos discurs (îl publicăm la alt loc — Red). Dr. Ciuta bineventézá comitetul în numele Bistriţei şi al ţinuturilor românesci din jurul ei; Dr. Tripon, representant al „Asociaţiunii", salută „Societatea pentru fond de teatru" în numele societăţii culturale surori; învĕţătoriul Seni salută societatea în numele reuniunii învĕţătoresci „Mariana". Tuturor bineventărilor mulţămesce presidentul Vulcan.

Intrând în ordinea de zi, se dă cetire raportului general şi se aleg diferitele comisiuni, apoi urmézá disertaţia profesorului I. Pĕcurariu (Năsĕud) despre *estetică*; o disertaţie de mare valóre. După prânz *banchet* şi *petrecerea poporală*, ear' séra *concert şi teatru.*

Mâne şedinţa a doua.

Pentru catedrală.

Din greşélă a apărut în numĕrul trecut al ziariului nostru lista trimisă nouĕ de-a dreptul din partea dlui protopresbiter al Orăştiei, *Vasile Domşa*, despre ofertele făcute pentru catedrala din Sibiiu, înainte de a fi fost înaintată venerabilului consistoriu *lista originală*, şi înainte de a fi fost date publicităţii alte liste, cu sume mai însemnate, şi mai de mult întrate la consistoriul archidiecesan.

Rugăm deci pe domnii protopresbiteri şi preoţi, însărcinaţi cu adunarea de oferte benevole pentru catedrală, ca pentru evitarea eventualelor confusiuni, *nu nouĕ,* ci veneratului consistoriu sĕ facă raport despre resultatul colectării întreprinse, *înaintându-i lista originală*, care apoi ni-se va pune la disposiţie, în ordinea în care consistoriul va afla cu cale.

Pentru astăzi ni-s'au pus la disposiţie două liste, cu următoriul frumos resultat:

I.

Lista Escelenţiei Sale, a Domnului Archiepiscop şi Metropolit:

1.	I. P. S. Sa *Ioan Metianu*, Archiepiscop şi Metropolit .	cor. 5000
2.	P. C. Sa *Dr. Ilarion Puşcariu*, archimandrit, vicariu	„ 1000
3.	*Pantaleon Lucuţa*, ases. cons.	„ 2000
4.	*Dr. Miron E. Cristea*, asesor consistorial	„ 1000
5.	*Ioan de Preda*, fisc consist.	„ 1000
6.	*Ioan Petric*, protopresbiter Braşov	„ 600
7.	*Nicolae Ivan*, asesor consist.	„ 600
8.	*Dr. Nicolae Vecerdea* şi dna soţie *Eugenia* născ. *Popescu*	„ 1000

II.

Lista dlui protopresbiter Ioan Papiu.

1.	*Ioan Papiu*, protopresbiter Sibiiu	cor. 600
2.	Ioan *Vinţeleriu*, preot Ocna-Sibiiului	„ 300
3.	Dimitrie *Sĕcărea*, preot Tălmăcel	„ 600
4.	Isaia *Popa*, preot Ocna-Sib.	„ 120
5.	Ioan *Slavescu*, preot Mohu .	„ 80
6.	Constantin *Dimian*, preot Sibiiu	„ 150
7.	Emilian *Cioran*, preot Reşinari	„ 120
8.	Ioan *Bânda*, preot Roşia .	„ 50
9.	Ioan *Druhora*, preot Boiţa .	„ 100
10.	Ioan *Marin*, preot Riusadului	„ 120
11.	Ioan *Popovici*, preot Sadu .	„ 60
12.	Coman *Baca*, preot Poplaca	„ 100
13.	George *Modran*, preot „	„ 100
14.	Isaia *Henteş*, preot Ocna-Sibiiului	„ 120
15.	Ioan *Stângu*, preot Guşteriţa	„ 100
16.	Nicolae *Maniţiu*, preot Vurpĕr	„ 60
17.	Iosif *Goga*, preot Reşinari,	„ 100

15.080

Cu acésta ocasiune facem constatarea, că pretutindenea cuvintele părintesci din pastorala Escelenţiei Sale a Domnului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* au avut cel mai frumos resunet în inimile fiilor sei sufletesci. Dovadă scrisórea unui credincios şi iubitoriu fiu al bisericei nóstre, — întrată la consistoriu, — care în modestia sa nici nu vrea sĕ fie numit în publicitate, şi care, cu întréga căldură a inimii sale spune în scrisóre că:

„Adânc mişcat şi fórte plăcut impresionat de cuvintele şi adevĕrurile din pastorala Escelenţiei Sale, precum şi de nobilul esemplu ce l'a dat Escelenţa Sa fiilor sei sufletesci prin marinimosul ofert de 5000 coróne, ca ajutoriu la ridicarea şi înfrumseţarea bisericii catedrale", — cu mângăere sufletéscă oferе şì el din aceea-ce i-a dat Dumnezeu suma de *1000 coróne*, dorind numai atâta, ca bunul Dumnezeu *sĕ 'i ajute a vedé gata noul Sion, ear' pe Escelenţa Sa în deplină sănĕtate, pentru a-i puté da binecuvêntare şi deslegare de pĕcate.*

Dee ceriul, ca dorinţa sĕ şi-o vadă împlinită; ear' nouĕ dee-ne fericirea sĕ putem înregistra multe asemenea acte de adevĕrată iubire de neam şi de biserică!

Religiositate.

Rar ni-se dă ocasiune sĕ înregistrăm, emanate de la organe ale oficiilor mirene ordine atât de înţelepte, în privinţa respectării religiunii şi a îndemnului spre religiositate, ca cele două ce urmézá acì.

Unul e emanat de la vicecomitele comitatului *Cianad,* prin care ordonézá oficiilor de sub jurisdicţiunea sa (preturi, notariate, etc.) ca *sĕ nu pună termine de pertractări pe zile de Dumineci şi sĕrbători,* avênd în aceste zile sĕ mérgă ómenii la biserică, spre a satisface datorinţelor lor religióse.

Al doilea e emanat de la comandantul de gendarmi din *Szentes*, şi e de următoriul cuprins:

Szentes, la 4 Septb. 1902.

In general am esperiat la posturi că personalul gendarmeriei negligă religiositatea şi — urmând obiceiului prost, numit modern — nu se interesézá de fericirea sufletului. Şi ar avé destul timp spre acest scop, ceea-ce dovedesce şí rubrică „Duminecă" a „Ordinei de zi".

Nu póte zice deci nimeni, că nu are timp spre acest scop. Pentru-că, dacă omul se ocupă cu trupul sĕu, dacă întrĕ ori-ce ocupaţiuni importante află modru sĕ-şi iee timp spre a prânzí, în mĕsură cu mult mai mare trebue sĕ se intereseze de sufletul sĕu. Gendarmeria fiind dislocată în posturi, dacă nu se interesézá nimenea de religiositatea ei, dacă comandanţii posturilor nu-şi îndémnă subalternii la religiositate, urmarea e, că în privinţa religiunii ómenii de sub îngrijirea lor se ticăloşesc, pentru-că la noi (la gendarmerie) nu avem preoţi militari, cari în urma chiămărei lor sĕ influinţeze în acéstă direcţiune în mod împintenător asupra feciorilor; ear' la biserică rar poţi vedé gendarmi.

In lipsa de preoţi militari îmi ţin deci de datorinţă salutară, ca prin acest ordin al meu sĕ mĕ ocup în câtva cu îndemnarea subalternilor mei la religiositate, respective cu ideia religiunii.

Religiunea constă în a cunósce şi a iubí pe Dumnezeu şi a slugí Lui; în a cunósce adevĕrul şi bunul, ceea-ce servesce spre decor fie-cărui om înţelept şi onest. Prin suflet e omul om şi sufletul e acela care cugetă în noi, şi acesta e prin care omul se deosebesce de dobitóce. E greşit deci, dacă cineva crede că prin mórtea nóstră tóte s'au sfêrşit; căci prin acéstă credinţă greşitá am dovedí că nu valorăm nici atâta cât cânele nostru, care are vedere mai ageră, miros mai subtil, etc. — care nu are sĕ fie îngrijat nici de îmbrăcăminte, cu un cuvênt omul ar ocupa cel din urmă loc întrĕ dobitóce. „Pomul se cunósce după fructe", cetisem odata undeva, şi în urmările sale cunóscem şì religiositatea.

Pentru-că dacă sapa groparіului îngrópă întréga nóstră fiinţă, atunci ar fi de prisos omului sĕ fie onest în acésta viéţă. Dacă lotrul se împacă cu conştiinţa sa, dacă o póte face sĕ tacă, atunci nu-i mai rĕmâne altceva de cât sĕ grijéscă sĕ nu apuce pe mâna gendarmilor, sĕ nu i-se descopere crima, şi póte apoi sĕ se bucure în dragă voie de averile furate, şi pe de-asupra póte chiar sĕ fie stimat de ceilalţi ómeni; dór' acest criminal şi-a dus secretul cu sine în mormênt, şi numai într'atâta s'ar deosebì de un altul, care nu a furat atâta cât el, că înmormêntarea îi va fi mai pompósă.

Sĕ privim însĕ la ómenii în agonia morţii. Ce mult se schimbă! Şi pentru ce óre! Pentru-că se simt aprópe de adevĕrul etern, care va judeca asupra lor. Pentru-că vocea conştiinţei lor, aşa de îndelungat suprimată, li-se trezesce; pentru-că în clipele acelea nu mai consideră drept poveşti pentru copíi şi babe învĕţăturile despre raiu şi iad. Ori dacă prin mórtea trupului se sfêrşesce şí sufletul, de ce ne rugăm la mormêntul rudeniilor nóstre? Avem deci suflet, şi dacă viéţa nóstră e în mâna lui Dumnezeu, trebue sĕ vieţuim astfel, ca cunoscêndu-l pe El, sĕ 'l iubim; ceea-ce manifestăm prin aceea, că — permiţêndu-ne timpul — mergem la biserică şi timpul ce 'l petrecem acolo îl petrecem în rugăciuni evlavióse. Mĕ provoc acì numai la marele beliduce, la Napoleon, care a căştigat bătělí peste bătĕlii, a credut în Dumnezeu, care l'a şí ajutat.

Cu mintea lor slabă ómenii adese-ori trag la îndoială înţelepciunea lui Dumnezeu. Astfel, un grădinariu medita odată, că Dumnezeu a împărţit rĕu lucrurile naturii; căci iată — 'şi zicea el — pe mititelul luger de bostan ce fructe mari se fac, pe când ghinda uriaşului stejar ce mititică e; după a lui părere acésta nu e corect. Obosit apoi de lucru, s'a pus la umbra unui stejar şi a adormit. L'a trezit însĕ o ghindă, care cădênd din stejar l'a atins în obraz, făcêndu-i o rană uşóră. Cugetând apoi, că ce năpastă i-s'ar fi putut întêmpla dacă fructele stejarului ar fi fost cât bostanii de mari, a priceput că bine sunt arangiate lucrurile naturii şi că minte omenéscă nu este în stare sĕ judece înţelepciunea lui Dumnezeu.

Dacă óre-cine trebue sĕ fie religios, apoi în prima linie soldaţii şi gendarmii trebue sĕ fie, cari îşi fac serviciul întrĕ mii de primejdii, cari au deosebită trebuinţă de ajutoriul lui Dumnezeu. Despre Sfântul-Stefan, primul nostru rege ungar, a însemnat istoria, că odată un rĕufăcĕtoriu s'a fost ascuns sub patul regelui, cu scop, ca peste nópte sĕ 'l ucidă. Regele a adormit, ear' rĕufăcĕtoriul se pregătia sĕ-şi îndepliniască fapta. Când a ridicat însĕ cuţitul sĕ 'l împlânte în peptul regelui, acesta în vis a rostit următórele cuvinte: „Când Dumnezeu e cu noi, cine póte fi contra nóstră!“ Ucigaşul s'a îngrozit aşa de tare audind cuvintele acestea, că a scăpat din mână cuţitul şi cădênd în genunchi înaintea regelui, care se trezise, i-a mărturisit cu pocăinţă grăzăvenia ce era s'o facă.

Oh! de ar avé în vedere acest principiu şí gendarmii mei, cari — zĕu — destui duşmani au, şi de şi-ar pune încrederea în Dumnezeu şi de s'ar ruga Lui! Durere însĕ, că la o parte a feciorilor sunt mai bine desvoltate înjurăturile şi blasfemarea lui Dumnezeu, de cât rugăciunea. O vedem acésta la suboficerii trupelor, cari amĕsurat facultăţii de judecata morală a lor, fórte slabă, vĕd chiar „ştiinţă“ în acéstă prostie a lor.

Dar' Dumnezeu, de-şì nu bate cu bâta, totuşi bate amar pe astfel de blastemători ai numelui Sĕu.

De aceea rugaţi-vĕ une-ori! Rugăciunea sĕ fie aceea ce nobilitéză şi uşuréză ocupaţiunile nóstre, căci prin ea ne ocupăm cu cel mai demn object al gândirii, căci în cursul rugăciunii inima nóstră se împreună cu Dumnezeu cel infinit de bun, şi ca pĕcătoşi slabi şi neputincioşi implorăm îndurare de la Dumnezeu, care a zis: „Nu voiu întórce faţa mea de cătră cel ce vine la mine“.

Religia ne învaţă, că e mare pĕcat dacă cineva, fără nici o causă binecuvêntată, nu merge la biserică în Dumineci şi sĕrbători.

De aceea doresc, ca în Dumineci şi sĕrbători personalul ce nu e în serviciu sĕ mérgă la biserică şi acolo sĕ petrécă timpul în mod vrednic, meditând despre Dmnezeu şi rugându-se. Eu cred că Dumnezeu va ajuta gendarmilor mei.

Am cuvênt şí cătră suboficeri: sĕ premérgă cu exemplu bun, şi dacă mĕ vor înţelege, atunci intenţiunea mea, respective scopul meu a ajuns în pământ roditoriu şi binecuvêntarea lui Dumnezeu va fi cu noi.

Hunyetz Károly.

NOUTĂŢI

10 Septembre, zi de tristă aniversare pentru M. Sa bunul nostru monarch şi pentru popórele credinciόse lui şi casei sale! In 10 Septembre 1898 a cădut în Geneva (Genf) victimă pumnalului anarchist M. Sa împĕrătésa şi regina *Elisabeta*. Sĕ zicem din acest trist prilej o rugăciune pentru odihna sufletului ei bun şi îndurător, ear' M. Sale, îndureratului soţ, sĕ cerem de la Tatăl ceresc mângăere.

*

La gimnasiul din Blaj sunt inscrişi pe anul şcolar curent *484 elevi* (cu 14 mai mulţi de cât în anul trecut). Prelegerile s'au început Joi.

*

Alteţa Sa archiducele moştenitoriu Francisc Ferdinand e numit din partea M. Sale *admiral* al marinei de rĕsboiu austro-ungare. Prin acéstă numire s'a lărgit mult cercul de influinţă a moştenitoriului asupra afacerilor militare şi i-s'a precisat definitiv posiţia ce o are în armată alăturea cu supremul comandant, cu M. Sa înpĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I.

*

Têrg de vite — sistat. Constatându-se bólă de gură şi de unghii întrĕ vitele cornute din *Mohu*, têrgul ce era sĕ se ţină azi şi mâne (10 şi 11 Septembre n.) în *Sibiiu*, cât pentru vitele cornute *este oprit*. Până la alte disposiţiuni sunt oprite şí têrgurile de sĕptĕmână.

N'ar fi stricat, dacă organele competente ar fi dat acest avis cel puţin cu douĕ-trei zile înainte de începerea têrgului.

*

† Paul Papp, advocat în Beinş, asesor consistorial şi deputat sinodal şi congresual, a rĕposat Duminecă (7 Septembre n.) în etate de 51 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut eri (9 Septembre) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Beinş. — Il jelesce soţie-sa Gizella n. Erdélyi, fiul Dr. Ioan Papp, ficele Gizella, Amalia şi Nina Papp, şi numĕróse rudenii.

*

Pentru modificarea legii electorale. De la comitatul *Cianad* a întrat la dietă un memorand de douĕ-zeci şi patru cóle, în care arĕtându-se că la noi nu esistă egalitate de drept şi că mii de lucrători sunt despoiaţi de dreptul electoral, se cere, ca: *a*) pe lângă arondarea de nou a cercurilor electorale dieta sĕ reducă şi sĕ unifice censul, *b*) sĕ înarticuleze în lege *ca condiţie primordială a îndreptăţirii la vot cunóscerea limbii magiare în scris şi vorbit*, şi *c*) sĕ introducă votarea pe comune. — Frumósă egalitate de drept, dacă miile de cetăţeni vor fi lipsite de dreptul electoral pe motivul că nu ştiu ungureşte!

*

„Radu-Negru“ — mai tare! Se scrie din Cernavoda, că vaporul (paquebot) unguresc „Ferencz József“ s'a ciocnit de vaporul românesc „Radu-Negru“. „Ferencz József“ în urma ciocnirii a indurat deteriorări aşa de mari că s'a cufundat în Dunăre. Călĕtorii şi personalul de serviciu au fost luaţi pe vaporul romanesc.

*

Himen. Patriciu *Marcu*, ales paroch în Păuca (tractul Mercurea) şi Paraschiva *Dordea*, ambii din Păuca, se vor cununa Duminecă (21 Septembre st. n.) în biserica gr.-or. din Păuca.

*

Primejdie pentru creştinii din Turcia. Cum raportéză o telegramă din *Petersburg*, patriarchul din Constantinopol a primit din Asia-mică ştiri, că *întrégă poporaţiunea mohamedană se pregătesce pentru masacrarea creştinilor*. Chadiii (primarii) distribue mohamedanilor arme, fără nici o tăinuire. Pe un advocat l'au ucis mohamedanii, din causă că apĕrase pe un creştin într'un proces criminal.

*

Părinţi bestiali. In comuna Martonvásár (peste Dunăre) un anume *Gutyina* Petru mergênd a casă ameţit de beutură s'a certat cu nevasta. In furia certei a luat din leagĕn copilaşul lor de douĕ luni şi a isbit cu el în nevastă. Acésta a luat de jos băiatul şi a dat sĕ'l isbiască 'n soţul ei. Gutyina s'a ferit, ear' băieţelul a ajuns păretele, de unde e cădut jos cu capul sfărmat. Bestialii părinţi se află acuma în închisóre.

*

La „o alegere de învĕţătoriu“, publicată în numĕrul dto. 20 August (2 Septembre) referitor la „alegerea“ din *Porumbacul superior rĕsăritean*, judele comunal de acolo, Nicolae *Popianoş*, declară că nu la îndemnul sĕu a fost zădărnicită alegerea, ci poporul însu-şi, nemulţămit cu sporiul făcut de fostul învĕţătoriu provisoriu în curs de doi ani, nu a voit sĕ şi-'l alégă definitiv, ear' al doilea concurent nefiind pus în candidaţie, a cerut sĕ fie numit pentru anul acesta un învĕţătoriu *străin*, ca sĕ vadă ce sporiu va face acela. Referitor la denegarea subscrierii procesului verbal declară, că nu dînsul a zădărnicit subscrierea, ci „poporul a zis, că după ce dl protopop în anii trecuţi li-a pus învĕţătoriu pe cine a voit dsa contra voinţei poporului, fără nici o subscriere, aşa sĕ pună şi acum“. Asemenea négă şì intenţia ce i-se atribue din partea corespondentului, că ar fi voit la postul de învĕţătoriu pe băiatul sĕu, zicênd că dacă în adevĕr ar fi avut acéstă intenţie, „putea dînsul pune lucrul la cale cu dl protopop“. La cererea respectivului dăm acéstă rectificare, pentru-că nu voim sĕ fie bănuit şi asuprit nimenea pe nedreptul. Resolvarea în merit a chestiei aparţine însĕ Venerabilului Consistoriu, care va face cele de lipsă.

*

Earăşi armele gendarmilor! Din Borgo-Prund se raportéză, că Luca Selejar din Borgo-Bistriţa, din causa unor neînţelegeri în afacerea regulării hotarului (póte miezuinei) a ajuns în coflict cu esmişii tribunalului, cari eşiseră la faţa locului însoţiţi de gendarmi. Selejan s'a opus, ear' gendarmii *l'au împuşcat.*

*

Rectificare. Ni se scriu următórele: „In nrul 88 a. c. al „*Teleg. Român*“ la cronică a apărut ştirea, că la alegerea de preot în parochia *Măguri* tractul Clujului, candidatul *Dimitrie Muntean* a obţinut totalitatea voturilor faţă de preotul *Ioan Paşca*, din Geaca. Spre restabilirea adevĕrului rog publicarea următórei dementări:

Preotul Ioan Paşca n'a fost candidat serios la parochia susnumită, retrăgându-se încă înainte de alegere, şi astfel Dimitrie Muntean a fost singurul candidat. Ioan Paşca e absolut de gimnasiu şi teologia ordinară, pe când Dimitrie Muntean are numai 4 cl. gimn. şi e moralist. Deci dacă Ioan Paşca 'şi susţinea concursul, Dimitrie Muntean nici în *candidaţie nu putea fi pus, cu atât mai puţin ales*. Acest adevĕr se póte vedé şi din actele oficióse referitóre la întregirea parochiei susnumite, acte censurate în zilele acestea din partea scaunului ppesc al Clujului.

Un membru al scaunului ppesc.“

Monumentul de la Mirislău.

Ziarele magiare ne spun, că la 14 Septembre n. c. se va face inaugurarea solemnă a monumentului de la Mirislău, ridicat încă la anul 1900, întru memoria învingerii raportate asupra lui *Mihaiu Viteazul*, domn român, şi a trupelor sale.

In preajma acestui eveniment dăm, după „*Gazeta Transilvaniei*“, descrierea monumentului după cum urméză:

„Sunt trei sute şi câţiva ani de atunci!... Treizeci de decenii s'au părândat de când Mirislăul, acest mic sătuleţ, şi-a câştigat însemnătate istorică!... Era în luna Septembre anul 1600 şi era de prevĕdut o ciocnire întrĕ Mihai Viteazul, atunci domn cu putere în Ardeal, şi întrĕ crudul Basta, comandantul trupelor împĕrătesci! Şi martor al acestei ciocniri decidĕtóre avea sĕ fie Mirislăul şi împrejurimea lui. In acest sat şi în apropierea lui îşi tăbărî adecă Mihaiu oştirea sa. Spun bĕtrânii, că înainte de asta tăbărîre satul acesta nu se chema Mirislău. Se chiamă aşa — zic ei — numai de când Mihai Viteazul şi-a făcut tabăra aici şi-şi plimba de câteva-ori calul sĕu, care era „o mândrenie de cal numa ca el“ neînfrânat, sumeţ, aprig de tot. De atunci, zice-se, că locuitorii Unguri ai satului iau zis „Merészló — Miriszló“. Din întrégă versiunea acésta cât e adevĕrat, cât nu, e greu de hotărît, cel puţin mie-mi este greu s'o fac acésta!... Destul că Mirislăul a fost martor la crâncena luptă acum sunt trei sute de ani pe câmpul dintrĕ sat şi Murĕş, în partea dréptă a cărui e aşedat satul. Mirislăul a vĕdut crâncena şi desperata luptă a celor douĕ tabere, el a vĕdut nenorocita luptă, în care Mihai Viteazul e învins de crudul general Basta. Câmpul Mirislăului a fost sĕ fie locul de îngropare al vitejiei armelor române.

Mirislău, loc de tristă amintire pentru noi din zilele *de 17 şi 18 Septembre 1600.* Mirislău, cât de amar te blastămă pe tine scriitoriul nostru Bălcescu în „Istoria lui Mihai Viteazul“ când ajunge cu firul istoriei la lupta asta de pe câmpul tĕu, pentru-că tu te-ai făcut mormêntul vitejiei lui Mihai.

Azi pe câmpul acela se ridică un monument de piatră în amintirea luptei.

O prismă de piatră în patru feţe, avênd o înălţime de vre-o 3 metri, aşedată pe partea dréptă a „văii Mirislăului“, întrĕ drumul de ţéră, ce duce de la Aiud spre Turda, şi întrĕ linia ferată.

In locul acesta drumul de ţéră şi linia ferată merg aprópe alăturea, trecênd peste „valea Mirislăului“, care cu câţiva paşi mai în jos de calea ferată se varsă în Murĕş.

Monumentul acesta spune azi trecătorilor despre trista luptă. Vorbele tăiate pe trei din feţele acestei pietri spun ochiului sciutor de cartă tótă lupta asta nenorocită, spun timpul şi locul ei, dau numele conducĕtorilor învingĕtori şi învinşi.

Pe partea de cătră drumul ţĕrii ochiul trecĕtorului cetesce cuvintele, cari pe românesce sunt astfel:

M. D. C.

Acéstă columnă a ridicat-o din contribuiri „Societatea de istorie şi archeologie din comitatul Albei de jos“ în amintirea treicentenară a luptei de la Mirislău, întêmplată în 17 şi 18 Setp. 1600.

1900.

Sunt apoi şése versuri, cari în prosă pe românesce ar fi cam aceste:

„Ardealul era învĕlit în négră întune-
„cime, în cât nu putea sĕ deosibéscă
„pe prietin de duşman. Nu scia Ardea-
„lul, că pe el îl prădéză călăul sĕu;
„aperătorul sĕu; nu sciea sĕ plângă sau
„sĕ se bucure după câte o învingere?..
„Aici pe câmpul acesta după órba nópte
„s'a făcut ziua sângerósă şi a început
„sĕ încolţéscă speranţa în un viitor
mai bun“.

Sunt pe faţa de cătră drum. Pe celelalte douĕ feţe sunt învingĕtorii deoparte şi învinşii de cealaltă.

Pe partea stângă a monumentului rîndurile scobite în piatră dau numele comandanţilor din tabăra lui Basta şi după ăst scurt catalog verbele:

„s'au luptat, au învins“.

„S'au luptat au învins“ — ne spune monumentul, şi... tace! Cum s'au luptat, cum au învins, n'are nimic a face — destul că ómenii lui Basta „s'au luptat şi au învins“.

Şi-acum, trecĕtorule, cetesce şí ce stă pe faţa de cătră vale, şi spune: ce simţi cetind? . . . Par'că aşa de-a jale sună cuvintele:

„Pe câmpul acesta în o luptă de douĕ
„zile l'au învins pe voivodul Mihail, în
„a cărui óste au fost“...

Se înşiră şi ací comandanţii învinşi şi apoi urméză patru versuri:

„Mormêntul comun a aprópe zece mii
„de eroi, căduţi în astă luptă, l'au spă-
„lat mai târziu apele Mureşului, cari
„sunt póte ale ţĕrii mele lacrimi“.

Şi cu aceste cuvinte de pe monument s'a isprăvit, piatra a spus totul ce scie ea, tot ce i-a spus şi ei unélta măestrului. Monumentul tace acum, stă neclintit înaintea ochiului privitoriului, care-l mai mĕsóră odată de jos până sus. In momentul următor ochiul, ce nu vedea de cât literile scobite în piatră, vede acum în realitate par'că ceea ce spun vorbele acelea. Cetitorul e acum în vremile vechi cu trei sute de ani înainte de asta. Inaintea lui decurge acum lupta desperată, cad voinicii, sute de cadavre zac culcate la pământ şi printrĕ ele în şiróe curge sângele, sĕ se verse în undele Murĕşului. Ţĕrmul drept al Mureşului e ros de sângele cald, ce aburesce încă, bea locul sânge de voinic şi ce nu mai póte bea lasă sĕ curgă, sĕ se amestece cu apa tulbure a Murĕşului. E a doua zi de luptă, se înseréză, când de pe câmpul de luptă se ridică zece mii de suflete şi sbóră departe părăsind pământul. Lupta e sfîrşită, învingĕtorii ridică 'n aer strigăte de bucurie, pe când Mihai Viteazul, capul oştirei aici învinse, trist în fruntea óstei sale decimate trece Murĕşul călare, sĕ se odihnéscă după oboséla mare de douĕ zile; trece Mureşul şi pe ţĕrmurul stâng al lui se duce prin pădurile ce acoper dealurile, acolo sĕ-şi caute un loc de adăpost. Şi eată-l acum s'aşéză cu ostaşii sĕi rĕmaşi în viéţă, tocmai pe cóma şirului de dealuri din stânga Murĕşului, în o rarişte în mijloc de pădure. Locul acesta are asĕmănare cu şéua, şi de atunci şi azi îi zic: Şéua lui Mihai.

Aceste tóte au fost, au fost de mult cu trei sute de ani înainte de asta. Azi toţi câţi umblă pe locurile acelea le aud de la monumentul de lângă drum, care e anume pus acolo sĕ spună lumii acestea. Le spune aceste tóte şi „Şéua lui Mihaiu“, dar' ea nu scie spune ori-cui privitor. Ea vorbesce numai cu acel ochiu de privitor care o cunósce pe ea, care îi scie numele ei. Şéua o vĕd zilnic, din curte sau din casă, când stau la ferésta, şi ea zilnic îmi povestesce ce scie. Monumentul de la Mirislău îl vĕd mai rar, dar' de câte-ori trec pe lângă el, tot-déuna mĕ face atent, cum face el pe fie-care Român, când zice par'că:

„Trecĕtorule, nu trece aşa de nepăsător şi rece pe locul acesta. Cugetă, că locul pe care acum calci, sfânt este. De aici, din locul acesta au plecat în alte lumi 10,000 de suflete deodată. Cu sângele a zece mii de viteji e udat locul, pe care acum treci. Cu respect şi veneraţiune se cade sĕ calci pe locul acesta.“

Şi fie-cărui trecĕtor multe . . . multe ar mai avé sĕ-i spună acéstă piatră, monumentul acesta de la Mirislău.“

Nr. 1027/902. [170] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. română din **Şoarşul mare**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu de **300** repartiţie de la popor şi 300 cor., dacă se vor obţiné, ajutoriu de stat cerut spre întregirea salariului, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a presta şi serviciul de cantor avênd a-şi aşterne suplicile de concurs instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Nocrichiu, în 24 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
protopresbiter

Nr. 305/1902 [169] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea staţiunilor învĕtătoresci** de la mai jos semnatele şcóle române gr. or. din tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în ziarul „Telegraful Român“, şi anume:

1. **Erdö-Sângeorgiu**, cu salariu anual de 600 cor, din repartiţiune de la popor, cuartir în edificiul şcólei precum şi folosinţa grădinei şcolare.
2. **Iclandul mare**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 400 cor. din repartiţiune, ear’ în preţ de 200 cor. folosinţa alor 12 jughĕre de pămênt arătoriu, cuartir şi grădină.
3. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune de la popor şi folosinţa grădinei şcolare.
4. **Petea-de-câmpie**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 189 cor. din lada parochială, folosinţa a 12 jughĕre de pămênt în preţ de 240 coróne, şi restul de 171 cor. din repartiţiune, cuartir şi grădină. Invĕţătoriul ales la acest post va fi obligat a purta şi oficiul de cantor şi ca atare va primí pe lângă salariul învĕţătoresc de 600 cor şi parte ce-i va compete din venitele stolari.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile de învĕţători după cinci ani de serviciu în comuna respectivă.

De la concurenţi se cere ca sĕ se presinte în comună în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre mai înainte de alegere, spre a-şi arăta destoinicia în tipic şi cântările bisericesci şi a face cunoştinţă cu poporul; deobligaţi fiind ca învĕţători, a ţiné strană în biserică şi a instruí pe elevii şcolari în cântări.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile lor în regulă instruite în terminul preclus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nasna, la 29 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Murĕş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parochiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 398/1902. [160] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **învĕţătoriu** din **Topliţa română** protopresbiteratul Reghinului se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful român“.

a. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coróne plătibile în rate lunare decursive de câte 50 coróne din alodiul comunal, 80 coróne pentru ţinerea în curăţenie a şcólei, cuartir în natură şi lemne de focărit.

b. De la concurent se recere a fi absolvent de IV. clase gimnasiale, diplomă de învĕţătoriu de la Consistoriul Archidiecesan din Sibiiu şi diplomă de esamenul din limba magiară.

Invĕţătoriul ales va fi obligat în fie care duminecă şi sĕrbătóre a ţiné strană la utrenie, liturgie şi vecerne, ear’ aceia cari vor dovedi că sunt apţi a instrua şi un cor pentru biserică, vor fi preferiţi, ear’ în cas de nu s’ar afla un atare concurent sĕ întrunéscă condiţiunile de mai sus, oficiul protopresbiteral, ’şi reservă dreptul de a institui şi pe anul următoriu postul de învĕţătoriu în mod provisoriu.

Doritorii de a ocupa acest post au a’şi înainta suplicele lor la subscrisul oficiu în terminul indicat instruite conform legii în vigóre.

Reginul-săsesc la 8 August 1902.

Oficiul protopopesc al Reghinului în conţelegere cu comitetul parochial din Topliţa-română.

Galacteon Şagău
protopresbiter.

Medalia de bronz
de la esp. din Sibiiu
1881.

[167]

Florea Cruciţia
măestru-croitoriu

Premiat
de espos. din Sibiiu
1892.

2—3

Strada Bruckenthal 17 **Sibiiu** Strada Bruckenthal 17
(Casele „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“)

efectuesce în atelieriul seu **tot feliul de îmbrăcăminte pentru domni** şi **băieţi** după moda cea mai nouă, cum şí **reverendi, sfite, patrafire** şi ori-ce alt soiu de **odóre bisericesci.** Asemenea îndeplinesce **reparaturi** de tot soiul.

Lucru bun şi durabil! **Preţuri fórte moderate!**

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

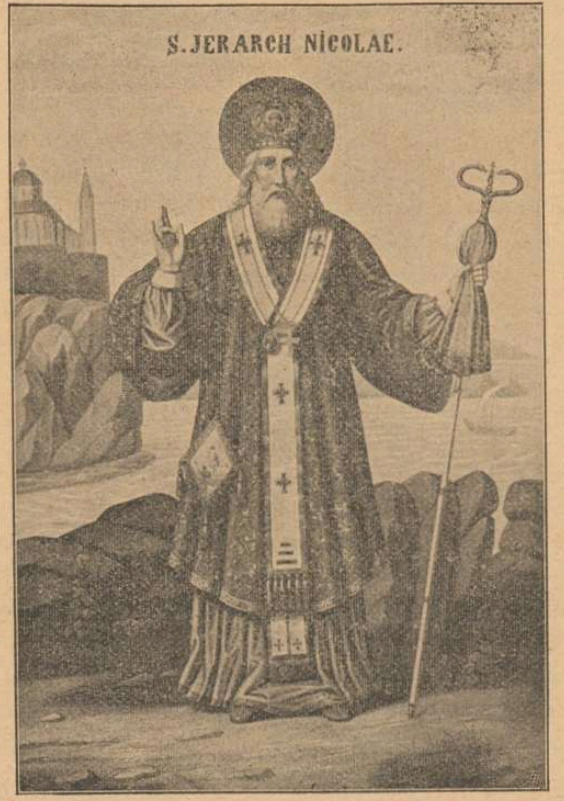
S.JERARCH NICOLAE.

I.
Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Naşterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la faţă
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălţarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

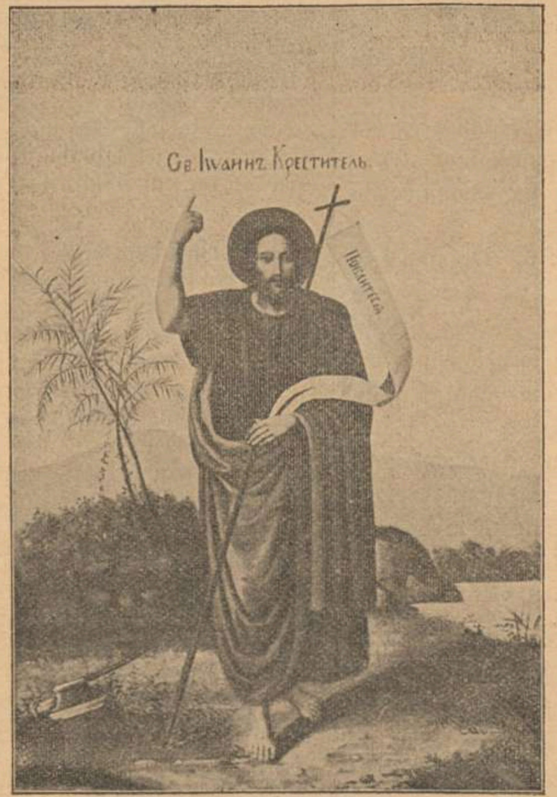

II.
Iisus pe Cruce
Inălţarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.
Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Archanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32 20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear’ pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult.*

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 9~~6~~7 Sibiiu, Sâmbătă 31 August (13 Septembre n.) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In chestia catedralei.

După punerea petrii fundamentale la catedrala din Sibiiu, s'au spus vorbe de critică asupra locului pe care se zidesce noul lăcaş dumnezeesc, susţinêndu-se, că mai bine era, dacă se ridica noua clădire pe unul dintrĕ cele douĕ intravilane din suburbiul josefin.

Dorind, ca publicul cel mare sĕ fie bine orientat în causă, aflăm de bine a face constatarea, că dacă pe lângă tótă lipsa mult simţită a catedralei, amânarea zidirei a urmat până acuma, una din principalele cause ale amânării a fost tocmai chestiunea locului pe care ea era sĕ se zidéscă. Pentru-că avênd archidiecesa trei locuri luate în combinaţie, întrĕ membrii sinodului archidiecesan, chiămaţi a designa locul, s'au ivit trei păreri.

Unii ţineau mai potrivit locul din centrul oraşului, unde se afla vechia capelă, alţii locul din strada Morii, suburbiul josefin, şi alţii grădina aşa numită „*Gerliczi*“, tot în suburbiul josefin, la îndepărtare numai de vre-o 100 stângini de biserica nóstră aşa numită patronată.

Membrii sinodali, cari erau pentru zidirea catedralei pe unul dintrĕ cele douĕ locuri din suburbiul josefin, îşi motivau părerea cu aceea, că locurile acelea ar fi mai deschise, ear' biserica s'ar vedé mai bine din tóte părţile, chiar şi de către străinii cari cercetéză Sibiiul. Ear' cei-ce erau pentru locul din centrul oraşului îşi motivau părerea cu aceea, că atunci când este a se zidí o biserică nouă într'un oraş în care mai avem douĕ, în cele douĕ suburbii ale oraşului, şi avem şí o capelă în centru, atunci deci, când e vorba de a se mai zidí şi a patra biserică, întâiu de tóte trebue pusă întrebarea, că de a patra biserică óre cari credincioşi au lipsă, şi că acestora care loc li-ar convení mai bine?

După-ce credincioşii nostri din cele douĕ suburbii ale oraşului îşi au bisericile lor, pe cari le-ar puté cerceta şi credincioşii din centrul oraşului, dacă nu li-ar fi, cum se zice, preste mână: respunsul la întrebarea pusă nu putea fi altul, de cât acela, că de noua biserică au lipsă mai ales credincioşii nostri din centrul oraşului, începênd de la Archiepiscopul-metropolit, membrii consistoriali, profesorii seminariali, funcţionarii, advocaţii, comercianţii, meseriaşii, până la cei vre-o 600 studenţi de ai nostri, aprópe toţi locuitori în centrul oraşului.

Din acestea resultă, că dacă e ca noua biserică sĕ respundă unei necesităţi greu simţite, dacă ea este chiămată a înlocuí vechia capelă, în care nu putea sĕ încapă nici a patra parte din credincioşii locuitori în centrul oraşului, atunci alt loc mai potrivit nu se putea designa pentru clădirea ei, de cât acela pe care de fapt se zidesce şi pe care sinodul archidiecesan l'a designat, ca singurul for competent în acéstă chestiune.

Spun unii, că zidindu-se catedrala în oraş, întrĕ alte case, nu s'ar prea puté vedé, mai ales de către publicul străin. Lucrul acesta nu stă, pentru-că abstragênd de la faptul că în jurul bisericii remâne loc deschis, care va fi străformat în parc ce rĕspunde în douĕ strade, e cert, că toţi câţi cercetéză Sibiiul, începênd de la deputaţii nostri congresuali şi sinodali, de la călĕtorii militari şi civili, până la plugarii cari vin sĕ-şi vîndă productele, toţi se învêrtesc numai prin oraş, ear' nu prin suburbii.

Pe lângă tóte acestea mai vine ţinută în considerare şí imprejurarea, că secoli de-arêndul am fost opriţi, şí în Sibiiu, ca pe alte locuri, în a ne zidí biserică cu turnuri şi clopote în centrul oraşului, de aceea cele douĕ biserici esistente s'au zidit în cele douĕ suburbii. Era consult deci, că măcar acum, după trecerea acelor timpuri de durere, sĕ ne mai încuibăm şí noi în centrele oraşelor.

Dacă ar fi sĕ mai reflectăm şí la acele vorbe de critică, că pentru zidirea catedralei s'au demolat şapte case, am puté sĕ rĕspundem nu numai aceea, că cele mai multe din casele demolate au fost cumpĕrate anume pentru zidirea nouei catedrale, ci şí aceea, că tóte erau atât de vechi şi de ruinate, în cât abia mai puteau fi folosite. Pe lângă acésta apoi, tóte şapte la olaltă nu representau valórea pe care o are ori-care din cele douĕ locuri virane din suburbiul josefin, pe cari încă s'ar fi putut zidí catedrala.

Şi pentru-ca informaţiunile date publicului cetitoriu sĕ fie complete, mai adaugem, că de la capela acum demolată a trecut la fondul catedralei fondul de 15,000 cor., aşa numit al turnului, ba de la vechia capelă au mai trecut la catedrală şi alte objecte în valóre de cel puţin 5000 cor. precum şi faptul, că pe viitoriu încétă spesele necesare la susţinerea capelei din Sibiiu-cetate în sumă de vr'o 4000 cor. la an, care capelă ar fi trebuit susţinută în casul dacă catedrala se zidia pe unul din cele 2 locuri virane.

Tóte aceste motive le-a pus deci sinodul archidiecesan în cumpĕnă atunci când s'a pronunţat pentru locul din oraş, ca cel mai potrivit pentru a se clădí pe el noua catedrală, ear' din cele espuse, publicul mare românesc încă se póte convinge, că votul sinodului a fost şi e deplin justificat.

„Arta și adevĕrul.“

(Urmare şi fine.)

Clasicismul începù a strînge puterea de creare a artistului. Geniul încătuşat reclamà libertate mai mare fantasiei sale, ca sĕ-şi pótă desvolta mai deplin talentul, ca sĕ pótă representa mai fidel adevĕrul.

S'a zis, că restricţiunea clasică, punênd stavilă talentului e păgubitóre pentru progresul artistic, deci trebue înlăturată.

Şi s'a format o direcţiune nouă, care şi-a dat numele de Renaissance, inspirându-se din natură şi deschiḑênd pórta limbilor moderne.

Trei secoli a domnit şcóla nouă, afirmându-se în deosebi în pictură şi în poesie. Apoi s'a ivit pĕrerea, că nici vederile ei nu îndeplinesc misiunea artei, că nici principiile ei nu represintă destul de fidel adevĕrul.

Şi s'au afişat alte vorbe conducĕtóre. S'a zis, că menirea adevĕrată a artei este de-a presinta viéţa într'un colorit idealist. Şi s'a arborat steagul romantismului.

Acesta şi-a adunat mulţi aderenţi, căci eleganţa, fineţa, tonul ales, manierele distinse au fermecat lumea. A şí domnit multe veacuri în tóte artele. Dar' în serviciul idealismului, el se depărtà din ce în ce mai mult de realitate şi prin esagerările sale desfigurà adevĕrul. Acésta a produs o reacţiune, care trezită din beţia romantismului enervat, strigà sĕ se deschidă uşa salonului parfumat, sĕ între aer curat, sĕ vadă ómeni veritabili nu păpuşi, viéţa reală — nu închipuită, sĕ piară minciuna şi sĕ se restabiliască adevĕrul.

Şi numai-de-cât s'a proclamat naturalismul, care vestia triumfător pretutindeni că viéţa trebue reprodusă întocmai cum este, căci ori-ce omisiune ar fi o falsificare a adevĕrului.

Stăruinţa de-a esecuta acest principiu a avut însĕ drept urmare o estravaganţă, care nu mai ţinea cont de bunul gust, de cuviinţă, de morală, de marginile până unde póte sĕ străbată arta. Dorind sĕ fie cât mai reali şi originali, adepţii acestei şcóle căutau în adins sĕ presinte partea cea mai urîtă a vieţii şi se 'ntreceau întru a scóte la lumină numai murdăríile ei. Acest esces a compromis şcóla. Bunul simţ al publicului s'a disgustat. Astăzi ne aflăm în ajunul de-a ne re'ntórce la vechiul adevĕr, care se feresce de ori-ce esagerare şi care susţine că menirea artei este de-a rĕspândí gustul adevĕratului frumos.

*

Noi Românii, cari nu ni-am putut da partea de conlucrare la aceste evoluţiuni ale culturei omenesci, n'avem nici sĕ îndurăm perderi, nici sĕ notăm căştiguri. Ne aflăm însĕ în favorabila

---

FOIŞÓRĂ

Rîsul.

(Urmare).

Mecanismul rîsului.

După cum ne putem da séma de pricinile ce produc rîsul, tot aşa 'i putem analisa mecanismul. Instrumentul esenţial al rîsului este un muschiu facial, marele zigomatic, ce traverséză oblic fie-care obraz şi este întins, ca o chingă elastică, întrĕ pometă şi comisura buzelor. Indată ce acest muşchiu se contractéză de fie-care parte, colţurile gurii sunt atrase şi ridicate către pomete, o 'ncreţitură se forméză întrĕ buze şi obraji: figura 'ncepe sĕ rîdă, dar' ea nu ríde încă.

Contracţiunea artificială a marelui zigomatic, obţinută cu înlesnire, electrisând uşor estremităţile acestui muschiu, nu 'i de ajuns pentru a da espresiunea rîsului sincer. Observi îndată cât e de necomplet şi de fals rîsul acesta: fisionomia celui care ríde, cu tóte că marcată de încreţiturile obicinuite, nu este veselă. Electrisând un cadavru încă vom obţiné acéstă mască mincinósă, în care numai muşchii rîd, şi nu rîd toţi.

Pentru-ca rîsul sĕ fie natural, adecă liber, vesel, atrăgĕtor, aşi zice chiar molipsitor, mai trebue şì altceva, trebue ca şì ochii sĕ participe la rîs. Rîsul natural produce 'ntotdéuna o contracţiune a muşchilor pleópelor, cari în anatomie se numesc orbicularul superior şi orbicularul inferior. Când muschii acestia întră în contracţiune, sprâncenele se lasă 'n jos, pe când încreţiturile ce brăzdéză pleópa inferióră şi împrejurimea ochilor se adâncesc şi devin mai aparente. Acéstă mişcare a pleópei inferióre este de o aşa importanţă în mimica rîsului, în cât fără ea nici o veselie nu s'ar puté zugrăví cu adevĕr.

E de ajuns s'aruncăm o privire pe frumósa mască a lui Cariès, pentru a puté sĕ apreţiem justeţa acestei observaţiuni. O persónă póte sĕ-şi ascundă cât ar poftí partea de jos a figurei, e destul sĕ 'i veḑi ochii, pentru a şti dacă ríde ori nu.

Contracţiunea celor doi muschi produce deosebirea esenţială întrĕ rîsul natural şi cel fals. Intervenţia celorlalţi muschi ai feţei produce nuanţele întrĕ formele multiple ale rîsului. De esemplu, în rîsul mirat, la contracţiunea marelui zigomatic se adauge şi aceea a muschiului frontal, care dă figurei espresiunea mirărei.

Dar' muschii feţei nu sunt singurele instrumente ale rîsului, larinxul completéză 'ntotdéuna intervenţia lor.

Autorii vorbesc cu uşurinţă de rîsul tăcut. Putem óre ríde, în realitate, fără ca laringele, organul vocei, sĕ iee şì el parte? Medicii o négă după esperienţe fórte precise. S'a putut constata, servindu-se de instrumente perfecţionate, că muşchii laringelui se contractéză, adecă vibréză, nu numai când cineva ríde pe faţă, dar' şi când zimbesce numai, de la începutul surisului, şi chiar când strînge buzele, pentru a ascunde surisul. Rîsul mai este tradat şi prin vibraţiunile laringelui, când, din partea feţei, numai ochii rîd. Marele teoretician al risului fisiologic, D-rul *Raulin*, nu hesită a spune, că primul eboş al rîsului se face în muschii laringelui.

Când rîsul este sincer, pe mĕsură ce se 'nteţesce întră 'n joc şi alţi muschi. Acestia sunt mai întâiu muschii părţii abdominale, apoi al umerilor, ai spatelui şi ai şélelor. Atunci e o adevĕrată gimnastică: toţi muschii espiratori şi câte-odată şí muschii aspiratori, şi diafragma, se contractéză la rêndul lor. In casul acesta espresiunea după care rîsul „dilatéză splina“, e justificată.

Rîsul artificial. — Ómenii cari rîd de poruncélă, şi bufonii.

E lămurit însĕ, că acest joc al muschilor, ce-i de ajuns sĕ dee aparenţa rîsului, n'ar puté sĕ dee realitatea. Rîsul artificial nu numai că nu înveselesce pe acela care 'l încércă, dar' nu isbutesce nici a 'nveseli pe ceilalţi. Acéstă imitaţie 'nşelătóre e una din cele mai mari dificultăţi ale meseriei de actor: prea puţini, chiar dintrĕ cei mai buni, au talentul de a ríde adevĕrat. Şi se ştie cât e de penibil şi de lugubru rîsul care sună fals.

După cum, la ceremoniile funebre ale antichităţii, erau bocitóre de meserie, curţile din evul mediu aveau şi ele rîḑĕtori, al căror corp schimonosit şi 'mbrăcăminte ridiculă provocau veselia. *Victor Hugo* ni-a descris chinul sfăşietor al acestor bufoni condamnaţi:

A nu voí, a nu puté, a nu trebuí şi a nu face
De cât sĕ rîdă! . . .

(Va urma.)

situaţie, că din păţaniile altora putem sĕ scótem conclusiunile. Aceste ne învaţă de ce sĕ ne ferim şi ce sĕ urmăm; aceste ne arată cum sĕ tragem prima brazdă în ogorul înţelenit al artelor, ca munca sĕ ne fie rodnică şi ródele muncii sĕ rĕmână trainice.

Lumina minţii e adevĕrul, zice vorba veche. Adevĕrul are sĕ ne fie facla conducĕtóre în întunerecul ce voim sĕ străbatem. Lumina lui ne va desluşí calea cea bună, calea valorii reale.

Adevĕrul e isvorul puterii de viéţá, focul care ne aprinde curagiul, scutul care ne apĕră lucrarea, farmecul, care atrage apreţiarea obştei, şi cuvêntul, care ne deştéptă conştiinţa mândriei.

Priviţi cât de senin se presintă în lume omul inspirat de adevĕr! Faţa lui e radiósă, ţinuta-i demnă. El nu şovăie, căci are ficsată credinţa sa; nu se încurcă, căci nu trebue sĕ născocéscă; nu tremură, căci nu se teme de nimenea. Cu fruntea ridicată, el stă neclintit; atacuri nu-l dobóră, ură nu-l strivesce, invidie nu-l nimicesce. El privesce tóte nepăsător, sigur de învingere.

Cât de fericit este un astfel de om! Viéţa lui se strecóră în linişte, gânduri posomorîte nu-i încreţesc fruntea, griji supĕrătóre nu-i tulbură sĕninul cugetării, mulţămirea siguranţei îl face vesel. Sĕrac, el se simte bogat; mic, î pare că este mare; slab, se crede puternic.

Starea acésta sufletéscă se oglindéză prin entusiastele versuri ale profundului nostru Eminescu:

Sunt numai mândru, mândru că pot fi
Aşa cum alţii nu-s. Ei slabi, eu tare;
Ei mint — eu adevĕrul spun,
Căci nu mĕ tem de ale lui urmări.

E mândru poetul şi se crede mai tare de cât alţii, căci aceia n'au curagiul sĕ spună adevĕrul şi mint, dar' el îl póte mărturisí, căci nu se teme de urmări.

A spune adevĕrul este deci o virtute, o tărie, un titlu de mândrie, — căci numai acela cutéză sĕ-l profeseze, care are un caracter nepătat, care nu se teme de nimic.

Cel-ce nu spune adevĕrul, este un om slab, lipsit de propria voinţă, de compătimit. El sau voesce a seduce pe alţii, sau nu cutéză a fi sincer, căci are la activul seu pĕcate cari îl opresc.

Omul cinstit nu minte. In familie şi în viéţa publică, el mărturisesce vecinic adevĕrul. Nimic nu-l abate; nici glorie, nici bani, nici persecuţiune.

Numai acele familii sunt fericite, numai acele popóre au viitoriu, în fruntea cărora stau bărbaţi pătrunşi de adevĕr; căci acestia sunt ómeni cu caracter curat, cari cultivând adevĕrul sădesc în neamul lor o putere morală şi reală, puterea cea mai tare.

Sĕ ne închinăm şi noi acestei mari puteri! Sĕ arborăm pe tóte terenele activităţii nóstre steagul adevĕrului. Şi sub steagul acesta trebue sĕ enunţăm drept credeu al nostru, că numai acela este un om de valóre, care propagă adevĕrul; numai un astfel de om póte fi un respectabil cap de familie, un vrednic luptător al causelor publice, un valoros om de ştiinţă şi un bun artist.

Dacă pe tóte terenele vieţii nóstre numai acela póte fi un om meritos, care servesce adevĕrul, — cu atât mai vêrtos avem sĕ pretindem postulatul acesta de la cei-ce vreau sĕ trécă drept representanţi ai nostri în arte, căci ei au sĕ ne reproducă sufletul, cugetaaer şi tot ce avem mai intim.

Sĕ ridice deci în inimile lor altar adevĕrului toţi aceia, cari simt în creerii lor ardênd focul sacru al creării artistice. Adevĕrul sĕ le fie farul. Sĕ nu vadă, sĕ nu audă, sĕ nu simtă, sĕ nu tîlcuéscă de cât ce-i adevĕrat. Numai acesta e vrednic de ei, numai acesta are dreptul sĕ-şi reclame loc în lumea artelor.

Dacă activitatea nóstră artistică va produce numai un grăunte de adevĕr, lumea ne va observa şi are sĕ stee de vorbă cu noi, ca sĕ ne putem afirma idiomul.

Stabilirea adevĕrului însĕ trebue sĕ se facă cu multă băgare de sémă, căci nu tóte ce par adevĕrate sunt aceleaşi în realitate; multe n'au de cât aparenţa amăgitóre, altele au criteriul adevĕrului, le lipsesce însĕ valórea morală.

Artistul are sĕ fie condus de un sentiment estetic, care sĕ-i determine fantasia, arătându-i ce póte şi ce nu póte sĕ reproducă. El are sĕ esamineze tóte cu de amĕruntul, sĕ le supună unei critici riguróse şi sĕ nu ne dee de cât rodul acestui studiu. Nu numai are dreptul acesta, dar' i-se şi impune. Intocmai cum în viéţă nu toţi ómenii pot sĕ fie primiţi în o bună societate şi nu tóte faptele se pot reproduce în publicitate, căci bunul simţ s'ar revolta: astfel şi pe terenul artelor numai aceea se póte representa, ce bunul gust apróbă.

Arta, ca rĕspânditórea bunului gust, nu se póte coborî în noroiu, — ci are sĕ ridice la sine pe toţi cei-ce vin sub steagurile ei. Ridicarea acésta se face prin propagarea eternului frumos, a cărui temelie este — adevĕrul.

*

Vĕ salut domnilor şi dómnelor! — Şi deschid adunarea generală.

Adunarea din Bistriţa.

(Raport special).

— 9 Sept. 1902.

Au trecut zilele de sĕrbătóre naţională pe cari le-am avut noi Românii din ţinutul Bistriţei în 7 şi 8 Septembre, când pentru prima-oră am putut asista la adunarea generală a societăţii pentru crearea unui fond de teatru român.

Au trecut zilele de bucurie şi de insufleţire naţională, şi numai dulci suveniri ni-au rĕmas în urma lor, pe cari le vom păstra lungă vreme.

Despre decurgerea şedinţei prime dau acum un raport mai amĕnunţit, precum şi despre decurgerea şedinţei a doua.

Duminecă, 7 Septembre, după celebrarea serviciului divin s'a deschis şedinţa primă la orele 10 şi jumĕtate, în sala cea mare din casa comitatului în presenţa unui public preste mĕsură numĕros.

Vorbirea de deschidere a fost ascultată cu multă atenţiune, tractând despre „arte şi influinţa lor asupra desvoltării omenimei“.

Advocatul Dr. D. Ciuta salută apoi comitetul şi adunarea generală, advocatul Dr. G. Tripon salută societatea în numele „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“.

Presidentul mulţămesce pentru salutul mamei trimis fiicei sale iubitóre Ignat Seni, învĕţătoriu la şcóla fundaţională din Năsĕud, salută societatea în numele Reuniunei învĕţătorilor gr. cat. „Mariana“, la care asemenea mulţămesce presidentul.

După acestea se trece la ordinea zilei.

Adunarea alege secretari pe Dr. Iosif Blaga şi Vasile Goldiş.

Dr. Blaga cetesce raportul general despre activitatea comitetului în decursul anului 1901. — Censurarea acestui raport se concrede comisiunei compuse din Ciril Deac, vicar foraneu al Rodnei, Georgiu Pletos, profesor şi protopresbiter onorar, Dr. Ciuta, advocat, Dr. Linul advocat şi preotul Eliseu I. Dan.

Raportul cassariului se dă spre censurare comisiunii compuse din: Mihalaş, directorul institutului „Bistriţana“, Dr. Hăngănuţ, medic, Ion Dologa preot şi George Curtean.

Acuirarea de membri noi şi încassarea tacselor comisiunii: Procopiu Cutean, asesor la sedria orfanală, Cirilă Negruţ, capelan, Dr. Victor Onişor, advocat, şi Teodor Bogdan învĕţătoriu.

Se cetesce raportul comitetului referitor la modificarea statutelor societăţii. Acest raport se dă spre studiare unei comisiuni compuse din: Gerasim Domide, protopop gr.-cat., Simeon Monda, protopop gr.-or., Dr. Gavriil Tripon, advocat, Dr. Dionisiu Login, advocat, Dr. Victor Onişor, advocat, care în şedinţa proximă sĕ facă propunerea formală.

Urméză frumósa disertaţie a profesorului Ioan Păcurar (Năsĕud) despre „artă“, ascultată cu multă atenţiune şi onorată cu multe aplause. Cu acestea şedinţa I. se închide la ora $1^1/_2$ după amiazi.

De aci am mers cu toţii la „Gewerbeverein“, unde s'a ţinut banchetul, început la 2 ore, cu preste 100 participanţi: domni, dómne şi domnişóre. A decurs în cea mare voie bună. S'au ţinut mai multe toaste şi anume: Presidentul Vulcan, pentru M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I, protopopul Domide pentru presidentul societăţii, vicariul Ciril Deac pentru comitetul societăţi, adv. Emanuil Ungurean pentru comitetul aranjator, preotul Dologa pentru representantul primăriei şi poliţiei din loc; Petrescu pentru meseriaşi, prof. Gavriil Scridon pentru femeia comână, adv. Dr. Tripon pentru publicul present, preotul Eliseu I. Dan pentru Al. Mocsonyi şi I. Vulcan. Representantul primariului pentru bunaînţelegere întrĕ conlocuitorii patriei, juristul Moldovan pentru bĕtrâni, profesorul Pletos pentru presă, ear' studentul universirar Giurgiu pentru ţeranul român.

In decursul banchetului ne a delectat musica lui Kristof şi „Barb lăutarul“ al nostru (Popadan).

La 4 ore banchetul s'a finit. Publicul s'a dus în grădina publică la „Bombardir“ la *petrecerea poporală.* Aci am fost întimpinaţi cu mare entusiasm, şi unul din popor a salutat Societatea în numele poporului din Bistriţa. O trupă de tineri ţerani a jucat fórte frumos „Căluşerul“ şi „Bătuta“.

De aici ne-am împrăştiat fie-care pe la cuartire, pentru-ca séra sĕ ne întâlnim de nou la concert şi teatru, la „Gewerbeverein“. Public fórte mult. Spaţiósa sală era formal înţesată. Succes desĕvêrşit. Şi nici că se putea altcum, când puteri ca dna *Eitl* n. *Florian* (pianista nóstră vestită), şi dşóra Virginia *Gall*, cântăréţa admirabilă, şi-au pus talentul în serviciul concertului nostru. Nici nu mĕ încerc a vĕ descrie succesul acestor 2 artiste, fiind ele prea bine cunoscute întregului neam românesc din ţéra nóstră. Doresc, ca D-zeu sĕ le ţină sănĕtatea, ca sĕ ne delecteze încă la multe ocasiuni cu darurile date lor din belşug de bunul D-zeu.

Asemenea corul compus din meseriaşi şi popor, şi condus de entusiastul şi vrednicul tiner Leonida Domide, a corĕspuns deplin aşteptărilor publicului. Acestea au durat până la ora 12 din nópte. Succesul moral şi material a fost preste aşteptare. Au incurs peste 50 coróne.

Teatrul nu a succes aşa ca concertul; cu deosebire comedia „Trei doctori“ a fost fórte“ monotonă, nici nu a fost de loc potrivită, nici pentru popor nici pentru inteligenţă, pentru că objectul ei nu este atât moralisător cât persiflător.

„Ruga de la Chisetĕu“ a succes cu mult mai bine. Din acésta ne-am convins că în poporul nostru sunt multe talente, cari îngrijite ar face fală celor mai culte popóre.

Luni la 8 Septembre, la ora $9^1/_2$ s'a ţinut a *dóua şedinţă*, în carea după autenticarea procesului din şedinţa I. au urmat rapórtele comisiunilor, cari tóte au fost luate la cunoscinţă.

Preste schimbarea statutelor s'a trecut la ordinea zilei, fiind-că în cadrul statutelor esistente se pot face ori-ce paşi pentru înfiinţarea teatrului.

Din raportul comisiunii însărcinate cu înscrierea de membri noi şi cu încassarea de tacse se vede că s'a încassat de tot aprópe la 1400 cor., anume s'au înscris: 4 membri fundatori, 3 membri pe viéţă, 32 ordinari, şi mai mulţi ajutători.

La învitarea secretariului Dr. I. Blaga, făcută în numele inteligenţei române din Sebeş, s'a hotărît, ca adunarea următóre sĕ fie ţinută în *Sebeş* (Sas-Sebeş).

Urméză disertaţiunile: „*Cum jucăm teatru*“ de Dr. V. Branisce, şi „*Ceva despre psihologia plăcerii estetice*“, de Dr. I. Blaga.

Tóte trei disertaţiile vor fi publicate în ziariul şi anuarul societăţi.

Cu acestea fiind eshauriat programul şedirţei, adunarea concrede autenticarea procesului verbal comisiunii compuse din Dr. Ciuta, Dr. Tripon şi Dr. Onişor, ear' presidentul declară încheiate şedinţele adunării.

Séra a fost petrecere cu joc, la care asemenea a luat parte mult public din loc şi jur, şi care a decurs în cea mai mare veselie până în zori de zi.

Cu părere de rĕu trebue sĕ observ că *costumul românesc* a lipsit aprópe de tot; damele nóstre încă nici acum nu înţeleg rolul ce-l are portul naţional în viéţa unui popor. Se întreceau însĕ în şlepuri şi toalete moderne, dintrĕ cari multe nu corĕspundeau cu tarea materială a celor ce le purtau.

Sper că la alte petreceri românesci se va pune şi pe la noi mai mult preţ pe portul naţional, ca şi care mai frumos nu a lăsat Dzeu pe tot pămêntul.

Asemenea cu părere de rĕu trebue sĕ constat că preoţimea nóstră gr. or., care acum e mai bine situată de cât cea gr. cat., şi care a fost totdeuna considerată mai românéscă de cât a fraţilor uniţi, nu a luat parte la aceste festivităţi.

Ce jertfe sĕ cerem de la popor, dacă preoţimea nu premerge cu esemplu bun?! Din 25 preoţi orientali a luat parte la tóte festivităţile numai protopopul Monda şi preotul Dan. Óre numai acestia 2 sunt fii ai neamului nostru? Óre numai de la acesti 2 sĕ pretindem jertfe?

Cu alte ocasiuni vom înfiera fără cruţare pe cei indiferenţi.

Marţi de cătră ziuă s'au finit aceste festivităţi, cari au lăsat urme neşterse de înălţare sufletéscă, de mândrie, şi speranţă, şi de o adevĕrată iubire românéscă.

Dee D-zeu, ca aceste serbări sĕ-şi aibă efectul binefăcĕtor asupra neamului nostru, ear' ideia Teatrului naţional sĕ o vedem cât mai curênd realisată. *Flaviu.*

NOUTĂŢI

Personal. Preacuvioşia Sa archimandritul-vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu* s'a re'ntors azi din concediul luat pentru căutarea sănĕtăţii.

*

M. Sa — la manevre. Eri la 2 ore după amiazi M. Sa împĕratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* a sosit la *Sasvár* (comitatul Nyitra), ca sĕ asiste la manevrele armatei, la cari — cum anunţaserăm la timpul sĕu — iau parte în calitate de comandanţi şi subcomandanţi opt archiduci ai casei domnitóre. La gară a fost bineventat de comitele comitatului Nyitra. — In aceeaşi zi la 4 ore după amiazi a sosit la Sasvár moştenitoriul german, primit la gară de însu-şi M. Sa.

*

Moştenitoriul Românie! — la Berlin. Invitat special din partea împĕratului Vilhelm pentru a lua parte la manevrele armatei germane, Alteţa Sa prinţul-moştenitoriu al României a sosit Luni la Berlin, fiind încuartirat în palatul imperial de la Potsdam. In aceeaşi zi s'a dat în onórea prinţului prânz de gală, la care a luat parte şi lordul Roberts, generalisimul armatei engleze.

*

Griviţa. Un pătrar de veac a trecut de când armata României, regenerată de M. Sa regele Carol, pe atunci numai principe, a susţinut cu atâta glorie botezul de sânge în jurul Griviţei. Azi, 30 August v., se împlinesce acest pătrar de veac, din prilejul căruia, întrĕ alte serbări s'a serbat la metropolia din Bucuresci parastas pentru soldaţii căduţi în gloriósa luptă de la Griviţa.

*

Cum îşi stimésă alţii preoţimea? Cetim în ziarele ungurești, că reformaţii din Murĕş-Oşorheiu au hotărît sĕ ridice pe mormêntul rĕposatului lor paroch un monument sepulchral. In scopul acesta au deschis colectă întrĕ parochieni, care a dat deja resultate frumóse. Colecta se continuă, şi comitetul de iniciativă, în fruntea căruia stă parochul de acum, speră că în curênd va fi adunată întrégă suma necesară. — La noi?! Nu ştim sĕ se fi întêmplat vr'odată, ca parochienii sĕ fi pus, pe cheltuéla lor, o cruce barem la mormêntul fostului lor paroch; nu numai, dar' ştim parochii de ale nóstre, unde credincioşii *n'au voit* sĕ dee nici barem un cruceriu în discul întrodus pentru *monumentul metropolitului Şaguna.* Semn şi acesta, că noi stăm încă departe de adevĕrata cultură a inimii.

*

Nou proces „Tribunei“. Ziarele din Cluj susţin a şti că procurorul reg. a intentat Tribunei proces de presă pentru articolul „Pericolul se apropie“ (Nr. 144), care combate ordinaţiunea ministrului de culte şi instrucţiune publică, dată în Iunie cu privire la propunerea limbii magiare în şcólele poporale ale naţionalităţilor.

*

Procesul „Cărţii de Aur“. Astăzi i-s'a inmanuat dlui *T. V. Păcăţian* actul de *acusă* în procesul intentat pentru *„Cartea de Aur“*. In terminul legal de 8 zile dl *Păcăţian* îşi va înainta acum *esceptiile*, asupra cărora tribunalul regesc din Cluj va avea să se pronunţe.

*

Constrîns sĕ cerceteze mormêntul tatălui sĕu. Sunt apróре doi ani de când *Milan*, fostul rege al Sêrbiei, dórme somnul de veci în cripta mânăstirei Cruşedol, pe teritoriu strĕin de ţéra a cărui rege a fost. Ori-cât de multe scăderi sĕ fi avut Milan, o parte bună nu i se póte nega, şi acésta e iubirea nemărginită a fiiului sĕu Alexandru, regele de acum al Sêrbiei. Pentru el a renunţat la tron, ca sĕ-i uşureze domnirea s'a exilat de bună voie, ear' când tinĕrul rege ajunsese în pericolul de a fi detronat din partea conspiratorilor, exilatul a grăbit acasă şi s'a pus în fruntea armatei (care 'l adora şi 'l asculta orbeşte), ca sĕ apere pe fiiul sĕu. A urmat apoi căsătoria regelui Alexandru, contra voinţii sfetnicilor sei, contra voinţii ţerei, şi în butul advertismentelor seriόse primite de la tatăl sĕu, care — cum dovedesc urmările — a avut drept. Nu numai, dar' drept rĕsbunare fiul a escomunicat pe tatăl sĕu şi i-a interzis pentru totdeuna întrarea în Sêrbia. Astfel a ajuns *primul rege* al Sêrbiei sĕ fie înmormêntat în ţéră strĕină şi nici mórtea, care tóte le împacă, nu a putut înduioşa inima fiului. Regele Alexandru nici la înmormêntare nu a fost, nici după înmormêntare nu a cercetat mormêntul tatălui sĕu. A trebuit sĕ'l constrîngă un alt domnitoriu, ca sĕ-şi împlinească datorinţa de pietate faţă cu tatăl sĕu. A nume, regele Alexandru intenţionéză sĕ facă visită M. Sale împĕratului şi rege al nostru, în care scop a şi făcut deja demersurile diplomatice. *M. Sa* Francisc *Iosif I.* i-a rĕspuns însĕ că nu-i va primí visita până ce nu va cerceta mai întâiu mormêntul tatălui sĕu. Astfel regele Alexandru după lecţia primită va trebuí sĕ satisfacă datorinţei creştinesci şi de pietate, cercetând mormêntul aceluia, care i-a dat viéţă şi corónă regală.

*

Congresul studenţesc — la Liége. Congresul proxim al federaţiunii studenţesci „Corda Fratres“ se va ţiné în August 1903 la *Liége* (Belgia).

*

Pescăriile României — lăudate de archiducele moştenitoriu. Sâmbătă (6 Septembre st. n.) s'a făcut deschiderea oficială a esposiţiei de pescării, arangiate în Viena. M. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* a fost representat prin Alteţa Sa archiducele-moştenitoriu *Francisc Ferdinand*. După deschidere archiducele cercetând diferitele secţiuni ale esposiţiei, i-a atras deosebită atenţiune secţiunea română, în care a stat mai mult de un pătrar de oră, esprimându-şi admiraţiunea faţă cu frumósele specimene de pesci produse de apele României.

*

† Ioan Papiu, preposit capitular, vicariu al diecesei gr.-cat. a Gherlei, a rĕposat Luni (8 Septembre st. n.) în Gherla, în etate de 67 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Mercuri (10 Septembre) în cimiteriul gr.-catolic din Gherla.

*

Esposiţiile industriale din Sibiiu. Comitetul arangiator al esposiţiilor industriale compus din comitetele Reuniunei agricole şi al celei a sodalilor nostri, a ţinut a séră — sub presidiul profesorului seminarial *Demetriu Comşa*, — prima şedinţă. Din hotărîrile mai de căpetenie, şi până la publicarea unui comunicat oficial, anticipăm următórele: După constituirea biroului, s'a hotărît ca deschiderea esposiţiei sĕ se facă Duminecă în 19 Octobre n., ear' închiderea opt zile mai târziu, Duminecă în 26 Octobre st. n. c. In legătură cu esposiţiile, întrĕ altele se proiectéză arangiarea unui *concert* în stil mai mare şi conţinênd puncte esclusiv poporale cu concursul „Reun. române de musică din Sibiiu“, a „Reun. sodalilor români din Sibiiu“, a unui cor al elevilor din seminariul „Andreian“, al „Reuniunii meseriaşilor şi comercianţilor români din Sebeş „Andreiana“ şi eventual cu al unui cor de ţerani din Ocna-Sibiiului. Pentru ziua încheierii esposiţiei de asemenea sunt proiectate unele serbări mai mari. Probabil se va representa şi piesa teatrală „Ruga de la Chisĕtĕu“ de Iosif Vulcan şi se va declama o „Odă ocasională“, datorită distinsului profesor Andreiu Bêrsan din Braşov. Obiectele pentru esposiţie sĕ se trimită cel mult până în 14 Octobre n., adecă 5 zile înainte de deschidere.

*

Mulţămită publică. Domnul Nicolae Tănase, funcţionariu la banca Ardeleana din Orăştie, care cu multă tragere de inimă contribue la desvoltarea intelectuală a poporului, a binevoit a oferí tinerilor corişti din Biscaria şese piese corale, pe cari le-a decopiat singur. Priméscă susmenţionatul domn pentru acest ofert preţios sinceră mulţămită. In numele coristilor. Biscaria, 23 August 1902. *Nicolau Şinca* paroch.

ECONOMIE.

Recolta grâului în lumea întrégă.

O mare revistă engleză, *Evening Corn Trade List*, organul biroului central statistic al burselor de cereale din *Chicago* şi *New-York*, publică evaluarea recoltei grâului din lumea întrégă, cu mişcarea importaţiunilor şi esportaţiunilor ce resultă.

Sĕ vedem cum stă acéstă recoltă în principalele ţĕri, pe cari le vom împărţí în ţĕri importătóre şi ţĕri esportătóre.

Mai întâiu ţĕrile importătóre.

In *Francia* recolta grâului este evaluată la 121,800.000 hect., ear' importaţiunile în timpul campaniei ce a început la 4,350.000 hect., din cari 2,175.000 hect. ar proveni din Algeria şi Tunis, ear' restul de 2,175.000 din alte ţĕri.

In *Anglia* recolta probabilă a grâului în anul acesta nu va trece preste 19,575.000 hectolitri, contra 20,300.000 din anul trecut.

In *Germania* de-şi recolta grâului este mijlocie, ea este superióră celei din anul trecut, când s'au importat 29,522.000 hect. In actuala campanie importul se póte socotí la 17,400.000 hect.

In *Belgia* şi *Olanda* vor avé lipsă în anul acesta de 20,300.000 hect., în cifră rotundă.

In *Austro-Ungaria* recolta grâului póte fi evaluată la 80,475.000 h. contra 65,975.000 hect. din anul trecut, când importul net al imperiului austro-ungar a fost de 1,595.000 hect. Se póte socotí deci, că recolta bună a anului acesta va da un plus disponibil, însĕ fórte mic, căci va trebuí sĕ se reconstitue stocurile, cari pot fi considerate ca apróре sleite.

In *Italia* recolta din anul acesta va fi inferióră celei din anul trecut, care a necesitat un import de 2,470.000 hect. Se póte ridica deci la 13,500.000 hect. importul posibil al grâului în actuala campanie.

Spania nu va avé trebuinţă sĕ impórte grâu, ear' *Portugalia* va importa fórte puţin, vre-o 725 hectolitri.

Suedia, Norvegia, Elveţia şi *Grecia* vor importa, tóte împreună, 11,600.000 hect. grâu.

Aceste sunt datele pe cari ni-le dă revista engleză asupra trebuinţelor ţĕrilor importătóre de grâu.

In ce privesce ţerile esportătóre, lucrurile stau astfel:

In *Rusia*, cu Polonia şi Siberia împreună, recolta grâului este socotită la 136,300.000, contra 124,700.000 din anul trecut, ear' esportul este evaluat la 40,600.000 hectolitri.

In *România* suprafaţa semănată a fost inferióră celei din anul trecut, recolta din anul acesta însĕ póte fi evaluată totuşi la 26,100.000 hect. contra 25,375.000 din anul trecut, care a dat, cum se ştie, o fórte bună recoltă.

Bulgaria şi *Turcia* vor puté esporta în anul acesta 18,850.000 hect. contra 15,950.000 din timpul ultimei campanii.

In *Statete-Unite* recolta din anul acesta este inferióră celei din anul trecut, care dase, ce-i drept, recordul producţiei. Se póte evalua la 237,800.000 hectolitri, contra 272,600.000 din 1901. Esportul în aceste condiţii va puté fi de 65,250.000 hect.

Canada va puté esporta 11,600.000 h., *Indiile* vor esporta 4,350.000 hect.

In *Australia* o secetă cumplită a compromis recolta anului, ear' în *Argentina* de-şí sĕmănăturile au fost favorisate de un timp prielnic, se simte lipsă de plóie. In timpul campaniei agricole europene Argentina va puté totuşi esporta 13,050.000 hect. contra 7,540.000 din 1901.

După-cum se vede deci, producţia universală în anul acesta ar fi de 1.037,185.000 hect. contra 1.015,435.000 din 1901, sau o augmentare de 21,750.000 hect. cu o balanţă în favórea esportului în campania actuală de 6,525,000 hectolitri.

O altă revistă engleză, *Floating Cargoes Evening List* a estimat importaţiile generale la 143,500.000 hect. ear' esportaţiile la 162,400.000, fiind în favórea acestor din urmă o diferenţă de 18,850.000 hectolitri.

De-şí mişcarea importaţiunilor şi a esportaţiilor la care conchid cele două reviste engleze diferă destul de simţitor, se vede totuşi că ele sunt de acord în ce privesce faptul, că producţiunea universală a grâului va acoperi uşor şi va trece chiar preste lipsurile generale ale consumaţiei. De unde resultă, că anul póte fi considerat an bun economic.

PARTEA LITERARĂ.

Dare de sémă

asupra manualului de învĕţămênt ***„Gramatica română pentru şcólele primare“****, de* ***Dr. Ioan Petran****, Partea I. şi II, pentru clasa III. şi IV. Arad 1900 şi 1901.*

La revisuirea acestui manual mai întâiu a trebuit sĕ mĕ opresc la *titlul* sĕu, de óre-ce din titlu se vede, că autorul a menit acest manual pentru şcólele *primare* cl. III şi IV.

Organisarea învĕţămêntului însĕ, cu IV clase primare, nu e la noi în patrie, ci în regatul român.

Şcólele nóstre confesionale se numesc *poporale* sau *elementare* şi sunt organisate cu VI. clase, sau VI. despărţĕminte.

Acéstă împrejurare lasă a deduce, că autorul a avut în vedere mai pe sus organisarea învĕţămêntului cu exigenţele sale din *şcólele primare* ale României şi nu trebuinţele nóstre de aici, de-şí acestea ar trebuí sĕ primeze. Căci ori-cât ţinem noi la fraţii nostri din România — în vîrtutea sângelui şi a limbii comune — împrejurările locale de aici nu le putem şi nu e permis sĕ le trecem cu vederea.

In acéstă convingere mĕ întăresce şi faptul, că în fruntea acestui manual nu se află, din partea autorului, absolut nici o prefaţă sau cuvênt de întroducere.

In cât cetitoriul nu primesce nici o orientare cu privire la intenţia autorului, sau la metodul de care s'a folosit.

Pe când la manualele de învĕţămênt se cere necondiţionat o orientare, o *instrucţie chiar, sau indigitările metodice* după cari este compus şi după cari este a se tracta.

Lipsa orientării în acésta privinţă, e mare scădere pentru un manual de învĕţămênt.

Premiţênd acestea vin la cuprinsul manualului şi-l schiţezací, pentru mai bună orientare:

a) In partea I., menită pentru cl. III. primară, se tractéză următórele în firul manualului:

Zicerea. Subiectul. Predicatul. Vorba. Silaba. Sunetele: vocale, consonante. Substantivul. Pronumele. Verbul. Adiectivul. Epistola şi alte deprinderi ortografice.

b) In partea II., menită pentru cl. IV. primară, se tractéză următórele în firul manualului:

Zicerea simplă curată. Substantivele proprii şi comune. Geniul substantivelor. Zicerea simplă desvoltată. Articolul. Atributul. Obiect drept şi nedrept. Determinarea. Casurile cu declinarea diferitelor substantive. Declinarea şi compararea adiectivului. Atributul numĕral. Pronumele personale şi celelalte. Adverbul. Preposiţia. Adiectivul de terminare de mod. Atributul substantiv în genitiv ori în cas cu preposiţie. Timpurile principale şi secundare ale verbului. Modurile verbului şi cele patru conjugări. Conjugarea verbelor reflexive şi pasive. Interiecţiunea. Zicerea contrasă şi conjucţiunea. Derivarea şi compunerea vorbelor.

După cum se vede din înşirarea materialului espus, autorul s'a acomodat principiului *cercurilor concentrice* şi a tractat materialul din partea I. pe o linie mai întinsă şi mai amĕnunţit în Partea II. a manualului seu. Dar' nu ţine totdeuna sémă de *succesiunea firéscă* a materialului de învĕţămênt, nici de gruparea lui după calităţile sale similare, ca sĕ presinte un complex închegat în diferitele serii de idei omogene sau heterogene etc. şi astfel sĕ devină o proprietate viuă a elevului, un capital spiritual viu şi accesibil pentru operaţiile memoriei, fantasiei, etc.

D. e. în P. II, la punct 3 şi 4 se tractéză *Zicerea simplă curată*, cu totul separat apoi la p. 8 şi 9 se tractéză *Zicerea simplă desvoltată*, ear' la finea manualului, chiar la p. 89, se tractéză *Zicerea contrasă*. Pe când aceste ar trebuí sĕ se tracteze la un loc, cel mult în 1 sau 2 unităţi metodice.

Mai sunt asemenea resfirări nepermise, din motive metodice psihologice.

Va urma).

Cărţi şi reviste.

Gramatica română pentru învĕţămêntul secundar, partea II. *Sintaxa*, de profesorul Dr. Ioan *Petranu*, ediţia II. Arad, editura autorului. Preţul: 1 cor. 50 fil.

*

„Luceafĕrul“, revista studenţilor români de la universitatea din Budapesta, fascicolul 5 dto. 1. Septembre a apărut cu următoriul sumartu: Biserica satului, schiţă de V. E. Moldovan: Pe drumuri, poesie de Melin; Perspective (memoria lui Ioan Murĕşianu) de G. Todica; La antiquar; In pădure (poesie); Satul meu (Floriile); Literatură poporală; De la cei ce nu mai sunt: scrisori de ale lui Aron Pumnul, comunicate de Aurel P. Bănuţiu, apoi: cronică, notiţe bibliografice şi posta redacţiunii.

„Luceafĕrul“ apare la 1 şi 15 a lunei şi costă 10 cor. pe an.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presentéză şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Din public.*)

Mulţămită publică.

La petrecerea arangiată din partea tinerimei din Topliţa-română în favorul „Altariului“ de la noua biserică au suprasolvit următorii Preastimaţi Domni: Urmáncy János, comerciant, 18 cor. 40 fil., George Maier, paroch 6 cor., Alesandru Nicolescu, paroch 5 cor., Leon Popescu, paroch 3 cor. 40 fil., Ion Popescu, primariu 3 cor., Dr. A. Chieţianu, adv. 3 cor., I. Urziceanu 3 cor., Dr. Mild Adolf 3 cor., Valter Ede, comerciant 3 cor., I. Fincu, notariu 2 cor. 40 fil., Mandel József, contabil 2 cor., Samuel Mihály, subprimariu 2 cor., Albert József, paroch 2 cor., Gerberthné Aranka 40 fil., Dr. O. Popescu, subjude 40 fil., Nicolae Moldovan, comerc. 1 cor., Gavril Stoian, 1 cor., Alimpiu Trif, înv. 1 cor., Iosif Stefan 40 fil., Vikas György 40 fil., Csoma János 40 fil., Moldovan Imre 40 fil., P. Voda 40 fil., Musulinné 1 cor., Alex Bucur, 40 fil., I. Maier 40 fil., P. Maier 40 fil., I. Urzica 40 fil., Bodó János 40 fileri, — resultând un venit curat de 83 coróne 68 fil., care sumă s'a şi administrat la mâna epitropului George Cristea.

In numele bisericei îmi permit şi pe acésta cale a aduce tuturor contribuenţilor mulţămita cea mai căldurósă.

cu stimă
George Maier
paroch gr. or.

Posta redacţiunei.

V. C. în M. Terminul înscrierilor e 1—12 Septembre. Cei întârziaţi de la acest termin se pot înscrie numai cu concesiune de la rectorul. Cele de mai sus se refer la tóte facultăţile.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 1027/902. [170] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. română din **Şoarşul mare**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu de **300** repartiţie de la popor şi 300 cor., dacă se vor obţiné, ajutoriu de stat cerut spre întregirea salariului, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a presta şi serviciul de cantor avênd a-şi aşterne suplicile de concurs instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Nocrichiu, în 24 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
protopresbiter

Nr. 305/1902 [169] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea staţiunilor învĕtătoresci** de la mai jos semnatele şcóle române gr. or. din tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“, şi anume:

1. **Erdö-Sângeorgiu**, cu salariu anual de 600 cor, din repartiţiune de la popor, cuartir în edificiul şcólei precum şi folosinţa grădinei şcolare.

2. **Iclandul mare**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 400 cor. din repartiţiune, ear’ în preţ de 200 cor. folosinţa alor 12 jughĕre de pămênt arătoriu, cuartir şi grădină.

3. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune de la popor şi folosinţa grădinei şcolare.

4. **Petea-de-câmpie**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 189 cor. din lada parochială, folosinţa a 12 jughĕre de pămênt în preţ de 240 coróne, şi restul de 171 cor. din repartiţiune, cuartir şi grădină. Invĕţătoriul ales la acest post va fi obligat a purta şi oficiul de cantor şi ca atare va primí pe lângă salariul învĕţătoresc de 600 cor şi parte ce-i va compete din venitele stolari.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile de învĕţători după cinci ani de serviciu în comuna respectivă.

De la concurenţi se cere ca sĕ se presinte în comună în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre mai înainte de alegere, spre a-şi arăta destoinicia în tipic şi cântările bisericesci şi a face cunoştinţă cu poporul; deobligaţi fiind ca învĕţători, a ţiné strană în biserică şi a instruí pe elevii şcolari în cântări.

Concurenţii au sĕ şi aştérnă petiţiunile lor în regulă instruite în terminul preclus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nasna, la 29 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Murĕş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parochiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 56—1902. [168] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Lunca** din protopresbiteratul Lupşa se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele arătate în cóla B. pentru dotaţiunea preoţilor de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral al tractului Lupşei, avênd a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută în Lunca la 4 August 1902.

Nestor Manciu adm. par., pres. com. par.

Ioan Vesa notariu.

Nr. 668—1902.

Vĕdut şi aprobat.

Ofenbaia, 8 August 1902.

Vasile Gan
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tiparia în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu**. Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif**. — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ounivérsităţii din Peşta la anul **1811**“ şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu**.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

Biblioteca „Bunul econom“

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

La **Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s’a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 13—52

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Marți 3/16 Septembre 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sistem greșit.

Sibiiu, 15 Septembre n.

Numai noi și bunul Dumnezeu știe, cu cât amar și něcaz ni-am ridicat școlele nóstre poporale confesionale, și cu câte greutăți și jertfe le ținem în ființă.

Dar' dacă ar fi sě întimpinăm și mai mari greutăți, și sě aducem și mai multe jertfe pentru susținerea lor, *le vom susțině,* pentru-că datorință avem sě le susținem și sě le perfecționăm tot mai mult, aducêndu-le la nivoul reclamat de cerințele timpului.

Datorința națională ne impune conservarea lor, pentru-că în rênd cu biserica, ele formézá averea și comóra nóstră națională, isvorul nostru de viéță, ca popor român.

Nu ne putem plânge, că poporul nostru de la sate n'ar jertfí din destul pentru școla română, întocmai cum mari jertfe aduce el și pentru biserica sa națională. Ear' cât pentru corpul nostru învěțătoresc, pentru adevěrații luminători ai poporului nostru, constatăm că avem destul de bune puteri, și vedem cum cei în drept își dau tóte silințele, ca pentru viitoriu sě fie recrutați din elemente tot mai bune și din tot adinsul devotate grelei cariere ce și-au ales.

Rěmâne acum numai, ca și în părinți sě se sădéscă și desvólte boldul și rîvna de a-și trimite regulat copíii la școlă, pentru-ca acésta sě-și pótă împliní frumósa misiune de a sădí din vreme în tinerile mlădițe cultura și moralitatea.

In privința acésta suntem convinși, că acum, la începutul anului școlar, preoții nostri își vor fi făcut datorința, espunênd de pe amvon poporenilor folósele ce le aduce școla română susținută cu mari jertfe, și vor fi stăruit și vor mai stărui, ca nu în urma constrîngerii, ci de bună voe și în interesul propriu bine înțeles, cu dragă inimă sě-și trimită toți părinții copíii la școlă, pentru-ca învěțătoriul sě pótă fi împărtășit de bucuria de a propune în o sală plină de elevi, ear' nu în o sală góla, care în casul acesta, fie ori-cât de frumósă și de higienică, n'are pentru el nici o atragere.

Natural, că și aici, că în tóte, preotul satului, și inteligența română din localitate, trebue sě premérgă cu esemplu bun, care va fi mai atrăgětoriu de cât sfaturile cele bune și frumóse.

Și tocmai acesta e punctul asupra căruia voim sě atragem de astădată atențiunea acelora pe cari îi privesce.

Am observat anume, și sigur vor fi observat și alții, că unii dintrě preoții nostri de la sate și dintrě inteligenții români de la țară, își duc copiii la oraș la școlă, înainte de a fi terminat învěțămêntul în școla română din sat, în frageda etate de 7—8 ani, numai din motivul, ca sě învețe de mici limbi străine.

Ne luăm voe a le spune, că acésta e o mare greșélă, și constitue un mare pěcat, nu numai din punct de vedere pedagogic, ci și din punct de vedere moral și național.

Acest sistem de educare e sistem greșit, pe care pedagogia nu 'l póte accepta. Nu e bine, anume, ca copilul sě fie torturat din frageda etate cu învěțarea de limbi străine, când el încă nici limba maternă nu o știe vorbi destul de bine, și nici în acésta limbă nu știe sě-și dee bine séma despre lumea ce 'l încunjură.

Principiul fundamental al pedagogiei este, ca învěțămêntul prim sě se dee copíilor în limba lor maternă, pentru-ca bine sě pótă înțelege aceea ce li-se propune în școlă.

Și apoi cum își va esplica poporul faptul, că preotul se feresce de școla română din sat? Astfel, că preotul n'are încredere în școla română, de aceea 'și duce copiii la școle străine. Și dând o astfel de esplicare lucrului, își va zice mai departe: „atunci de ce sě 'i mai dăm noi la școlă?“...

Mai vine pusă în cumpěnă acum împrejurarea, că pe calea acésta copiii prea de timpuriu vin luați de sub scutul părinților, ales al mamei, și vin dați pe mâni străine, cari ori-cât de bune și de încredere sě fie, tot nu pot supliní pe mama, care la acésta etate a copilului încă are sě sădéscă în inima lui fragedă datini, tradițiuni, și învěțături din religiune și morală.

Ce sě mai zicem apoi despre spesele superflue ce se fac pe calea acésta, spese cari ar puté fi crutate pentru vremurile când copilul terminând școla română de la sat cu bun succes, ar puté fi dus la oraș la o școlă medie, pentru a învěța mai departe?...

Ni-am spus aceste păreri, nu în scopul de a înfrunta pe cineva, ci numai în scopul bineînțeles al educării naționale ce cerem sě se dee în prima linie copiilor de preoți români și de inteligenți români de la sate, precum și în al educării morale, care în frageda etate a copilului se póte face mai cu succes, și numai pus fiind sub controla părinților, ear' nu a gazdelor străine, cari nu'i pot împedeca în a vení în coatingere cu copíi destrăbălați și stricați, cu ucenici și sodali, de la cari nu prea věd și nu prea învață lucruri bune și morale.

Educația în familie.

S'a vorbit și se vorbesce mult despre educația în familie, mai ales despre rolul pe care ea 'l are în viéța individuală.

Familia pregătesce pe viitorul cetățean și dacă ea 'l pregătesce bine, atunci dă statului sprijin puternic.

In adevěr, un tiněr care este bine educat, unul ca acela póte serví statul, pentru-că el are forțe și materiale și intelectuale.

Printr'o bună și seriósă educațiune familiară popórele trăesc și se desvóltă, pe când în altfel merg spre decadență. Dovadă multe popórě, cum bună-óră Romanii etc. Scriitorii din timpul imperiului singuri recunosc că decadența poporului roman a fost adusă din causa ușurinței cu care se trecea asupra educațiunei.

Mumele nu'și îngrijiau fetele, ci le luau numai la petreceri, la circ, la teatru, etc. încă din etatea cea mai fragedă. Le lăsau sě cetiască scrieri imorale și nu se preocupau sě vadă în ce fel de societate și cu ce obiceiuri se îndeletnicesc fetele lor.

De la sórtea celor vechi ar trebui sě luăm esemple și sě îngrijim cât mai mult de educația din familie, pentru a da statului elemente bune și folositóre.

Dintrě popórele Europei au înțeles acest lucru mai bine Germanii, cari au pus și pun mare preț pe educația în familie. Cu acésta nu vreau sě neg îngrijirea și a altor popóre. Tóte însě au și scăderi, cari trebuesc observate și remediate. Mě gândesc și am în vedere poporul român, pentru-că de el înainte de tóte trebue sě se preocupe ori-ce român. Și spre acest scop sě privim puțin la unele inconveniente ale educațiunei în familie, căutând sě le delăturăm fie-care în cercul sěu de activitate.

Grija prea mare a părinților, ca sě aibă de lucru tótă ziua, lăsând pe copii acasă, pe mâna slugilor, cari numai educație nu fac copiilor. Câte rele ies d'aci, fie-care scie; totuși aprópe toți nu se încércă de a rêvni mai puțin la ocupațiile ce au și mai mult la educația copiilor.

Silința cea mai mare a unor părinți nesocotiți, ca sě-și facă din copíi mai mult de cât voesce vîrsta și puterile lor. Nisce astfel de părinți dau zor copiilor din etatea cea mai fragedă, ca sě învețe de tóte și sě scie de tóte, sleindu-le puterea, pe care la timp ar fi utilisat-o cu folos. Alții — ca și vechii romani — își duc odraslele lor mici la tóte petrecerile, în ori-ce societate și la ori-ce representație, pare că ar zice Uitați-vě, vedeți ce am produs! ear' copilașii scoși din liniștea lor trebue sě se deprindă sě vadă și sě audă cele ce n'ar trebui și în plus sě-și pérdă jocurile lor copiláresci și de câte-ori încă și somnul.

Rěsfățarea pe care o dau unii părinți copiilor și care are urmările cele mai rele și pentru copíi și pentru părinți și pentru societate.

Sunt părinți cari nu pot suferi plânsul și lacrimile micuților lor, și de aceea le fac totul după plăcere. Cu acésta copíii se deprind a ști că totul pot obține și printr'un mijloc fórte ușor: prin plâns. Ba unii merg până a da medicamente copiilor, fără nici un rost, numai ca sě nu plângă, luând plânsul ca indiciu de bólă. Copíii crescuți așa

---

FOIȘÓRĂ

De ale meseriașior nostri.

Din prilejul esposiției ce se intenționézá a se arangia aici în Sibiiu, din partea *„reuniunei agricole“* și a *„reuniunii meseriașilor români“*, domnul *Victor Tordășianu*, presidentul reuniunii din urmă, a primit de la Viena, de la un sodal român, stipendist al fundațiunei *Andronic*, următórea prea interesantă scrisóre:

Domnule president! Ca stipendist al fundațiunei *Andronic*, în Viena, cu drag mě simt îndatorat a lua parte la esposiția meseriașilor români, de cari cu mândrie mě țin și eu, ori-cât de departe ași fi de patria și națiunea mea română.

Cu neastêmpěr aștept ziua marelui esamen public, când va judeca primul Român ortodox, Escelența Sa Domnul *Ioan Metianu*, preabunul nostru Archiereu, Veneratul consistor, părintele meseriașilor sěraci, domnul *Nicolau Ivan*, D-Vóstră, juriul pricepětoriu și marele public, dacă am meritat cele 200 cor. stipendiu de călětorie în străinătate, ce mi-s'au dat pe anul acesta.

Dacă obiectele lucrate fără nici o îndrumare, de mine singur, la una dintrě cele dintâi fabrici de zaharicale și bombóne din Europa — vor afla óre-care aprețiare, meritul în prima linie este al fabricei *Chocolaterie française* în Viena, al cărui șef domnul *Brünauer*, are deja medalii de la mai multe esposiții internaționale, întrě altele I-a medalie de aur de la ultima esposiție din Paris.

Pe basa atestatelor și a purtării mele dl *Brünauer* din primul moment m'a distins la locul de asistent lângă prim-lucrătorul (Vorarbeiter) fabricei, un prim lucrător dintrě cei mai distinși din Paris, sufletul fabricei.

Nu pot fi îndestul de mulțămitor dlui șef pentru oferirea acestui loc, unde m'am putut susțině aprópe doi ani și jumětate, aflând o tractare gentilă, prevenitóre și prea instructivă.

Mult a contribuit și stipendiul la perfecționarea mea teoretică, urmând cursul de *„modelare și desemn“* și deosebit *„școla de conditorie“*, unde am depus esamen în regulă.

Didactele acestora, cărțile și utensiliile trebuinciósе le-am acoperit din stipendiul primit.

Orfan de tată și mamă, fără stipendiu — nu ași fi putut urma aceste cursuri, nici nu ași puté fi membrul *„clubului de atleți“*, unde am o societate alésă, între fii de fabricanți, comercianți, academici, toți tineri sănětoși, culți și morali. N'ași fi putut lua parte la escursiunile acestuia și la destule conveniri ale „reuniunei lucrătorilor creștini“ de sub patronagiul curții și al primariului.

Am sě espun:

1. 1 tăier artistic din zăhar, plin cu deosebite póme din *„martipan“*, ca în natură.
2. 1 cutie de sticlă cu bombóne fine din *„chocolade confetti“*.
3. 1 cutie cu zaharicale „confetti italiene“, fine à la Paris.
4. 1 cutie cu zaharicale *„fondante dessert“*.
5. 1 turtată artistică în stil *„secession“*.
6. Ouě de pasci artistice, ângeri și câteva obiecte de crăciun ș. a.

Domnule president! Unele dintr'aceste obiecte, dacă stau gata timp mai îndelungat se strică. Spre orientare, Vě rog a mě avisa înainte de ziua esposiției fixate cu 10—14 zile, ca sě cumpěnesc trimiterea potrivită.

Valórea obiectelor face cam 120 cor., cari le acopěr din banii mei crutați pentru călětoria ce o am în vedere prin Svițera și Tirolul de sud, ca sě mě specialisez și în conservele zăharate din póme uscate și ferte. Le pricep și acuma pe aceste. Svițera și Tirolul de sud sunt în lumea întrégă patria fără séměn în prelucrarea de póme, în zeci și sute de variațiuni. In asěměnare cu arta zaharicalelor și a bombónelor în care acum mě specialisez, prelucrarea pómelor e o adevěrată jucărie pentru mine. De acolo merg apoi la Berlin, Metz și în urmă la Paris.

Bunul Dumnezeu binecuvinte lucrarea folositóre pentru industria română și Vě ajute, ca sě reușiți cu timpul a atinge înălțimea industriei altor popóre culte.

O stăruință de fier de 50 ani va ajunge!
Mintea Românului minuni face.

Viena, 10 Septembre 1902.

Cu profund respect:

Ionel Luch
sodal la chocolaterie française în Viena.
XVIII. Währingergürtel 15.

Nu despreţuí nici-odată pe omul pe care nu 'l cunoști, pentru-că adese-ori sub frunze urîte se ascunde fructul cel mai frumos.

devin slabi şi cu corpul şi sufletul, pretenţioşi, încăpăţinaţi, nu sufĕr nimic contra dorinţei lor şi ies nepregătiţi pentru viéţa socială.

Asprimea dură, am puté zice chiar tirănia cu cari unii părinţi se pórtă cu copiii. O astfel de purtare duce la perderea péscă şi sufletéscă, individul crescut aşa este un om fără nici o putere şi voinţă.

Dacă nu este bine a fi nedrepţi cu copiii, a nu le satiţface dreptele lor cerinţe, a preferí pe unul faţă de ceilalţi, mai rĕu este încă dacă 'i tratàm neuman, 'i punem la lucruri pe cari nu le pot face, ori 'i îndreptăm spre o direcţie nepotrivită cu ei. Tot aşa nu e bine a'i pedepsi aspru, a'i lipsi de mâncare, a'i mustra în faţa lumii, a'i pune la arest în pivniţă, ori în alt loc întunecos etc. etc.

Pedepsele trebue sĕ nu vateme corpul şi nici sĕ apară ca rĕsbunare. Copilul trebue sĕ vadă în ele o silinţă a părinţilor de a 'i îndrepta spre folosul lor. De asemenea părinţii sĕ nu fie inconsecuenţi, adecă într'un timp sĕ permită unele lucruri, ear' altă dată sĕ le pedepsésca. Tot aşa sĕ nu se bată în cap sfaturile şi pedepsele pe cari le dă tata cu acelea pe cari le dă mama, ci sĕ fie o înţelegere strictă, de la care sĕ nu se abată nici unul nici altul.

Un rĕu mare este acela de a deprinde pe copiii sĕ aibă lucruri trebuitóre şi netrebuitóre. Nisce copii aşa crescuţi nu se deprind cu ideia despre aceea ce este de folos şi aceea ce nu este. De aici în viéţa lor caută a-şi apropia o sumă de lucruri netrebuitóre, pentru a căror procurare de multe-ori merg până sĕ înşele, dacă mijlócele nu le permit a le avé altfel.

Aceste sunt în scurt câteva din observaţiunile pe cari le credem necesar a le împrospĕta acelora cari au necesitate de ele. Sĕ nu se pară că sunt sciute; sĕ se observe de sunt făcute. Câte nu scim noi, dar' nu le prea facem; ear' când ni-le amintesce cineva, ni-se par banale, pe când ele sunt de însĕmnătate reală. *B.*

Din Aciliu.

Daruri pentru biserică şi şcólă.

— 29 August 1902.

Biserica şi şcóla rom. gr. or. din Aciliu în timpul din urmă s'au învrednicit de a puté numĕra o mulţime de binefăcĕtori, cari din iubirea şi rîvna ce o au pentru bunăstarea şi înaintarea acestor douĕ sanctuare, n'au lăsat nici o ocasiune binevenită pentru a aduce prinósele lor pe altarele acestora.

Ca daruri pentru biserică au intrat de la mai mulţi binefăcĕtori 5 rênduri de haine preoţesci, 2 policandre, 2 propori, 1 cruce, 1 evangelie, 1 liturgier, 5 icóne mari şi 18 mici, 4 sfeşnice, un potir de argint ş. a. în valóre de preste 1400 cor.

Intrĕ acesti binefăcĕtori ca cea dintaiu figurează vrednica económă *Paraschiva German* care întrĕ multe altele a dăruit 2 policandre de aramă în valóre de 200 coróne. Totodată a pus şi basă la un fond pentru înfrumuseţarea bisericei, cu frumósa sumă de 200 cor.

Faptele vorbesc de sine.

Mai tóte şcólele confesionale se susţin din jertfele aduse de popor. Cu drag jertfesce poporul pentru aceste şcóle, când convins este de însemnătatea şi folosul acestora.

Sunt abia 14 ani de când în comuna Aciliu s'a pus basă la un fond şcolar, cu neînsemnata sumă de 14 fl 50 cr., şi într'un timp relativ de tot scurt, prin diferite contribuiri de la singuraticii locuitori, acest fond numĕră astăzi preste 7000 coróne.

O însemnată parte întru acéstă reuşită are cu tot dreptul *Tata Ivan*, care ca fiu al acestei comune a dovedit prin fapte interesul ce-i ḑace la inimă pentru prosperarea şi înaintarea acestei comune. La prima ocasiune, după întemeierea fondului, îndemnând şi pe alţii, a depus suma de 25 fl., ear' acuma în timpul din urmă a cinstit şcólei o stupină cu 10 stupi, în valóre de cel puţin 150 coróne, promiţĕnd că va pune la disposiţia şcólei şi recuisiteie trebuincióse în stupină.

De la mai mulţi binefacĕtori şcóla a mai fost înzestrată cu un steag, un clopot, icóna hramului, recuisite şi aparate în valóre de preste 200 coróne, ear' elevii şcólei prin contribuiri de 2-10 fileri au pus basă la fondul „*Andreian*“ cu suma de 14 coróne 50 fil. menit pentru ajutorarea copiilor sĕraci.

Dacă preste tot locul vom avé astfel de inimi nobile şi binevoitóre, cu siguritate că spre bine vom merge.

„Cine dă, lui 'şi dă“. *—f.*

Procesul „Cărţii de Aur“.

Actul de *acusă*, înmanuat dlui *T. V. Păcăţian* în procesul de presă ce i-s'a intentat pentru unele părţi din „*Cartea de Aur*“ tomul I, în cari s'ar cuprinde *agitaţie* şi *aţiţare*, sună în traducere românéscă astfel:

8399 k. ü.
1902

Avênd în vedere decisul din 23 luna c. numĕrul 8529 al senatului de acusă de la tribunalul reg. din Cluj, în care se decretéză închieiată cercetarea în contra lui *Teodor V. Păcăţian* pentru agitaţie, substern următórea

acusă:

Ridic acusă în contra lui *Teodor V. Păcăţian* pentru delict de *agitaţie*, prevĕzut în codul penal, paragraful 172 punct 1 şi 2, şi pentru delict de *aţiţare*, prevĕzut în paragraful 173, sevîrşite ambele în modul precisat în paragraful 171, fiind-că sub numele sĕu, ca autor, a apărut în Sibiiu în anul a cesta opul „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, tomul I, în care se cuprind şi următórele afirmări şi espresiuni:

1. In capitlul „**Introducere**“, pe pag. 5, vorbind autorul despre esistenţa dintru început a Românilor în patria acésta, scrie:

> ... „din partea Magiarilor, Saşilor şi Sĕcuilor s'a legat fáimósa „*uniune a celor trei naţiuni*“, în scopul de a nimici pe Români şi de a le răpi drepturile avute... Nu ne-au putut nimici. . . . Drepturile însĕ răpite ni-au fost, rînd pe rînd“.

2. In capitlul „**Biserica română sub principii calvini**“, pagina 9, se spune:

> ... „*Principele Rákoczy I., pe atunci domnitor al Ardealului, cu drept aprópe dictatoric în biserica română, vĕzênd energia şefului bisericei române, a căutat sĕ-'l delăture iute din post, ceea-ce 'i a şi succes, cu observarea tuturor formelor, pentru-că unii slabi de înger din sînul bisericei române 'i-au dat mână de ajutor, şi satisfăcênd dorinţei esprimate din partea acestui contrar al bisericei lor, au depus din scaun pe propriul lor Metropolit.*
>
> *Acest act ruşinător s'a întêmplat la 1643, când din ordinul principelui Rákoczy I. s'a întrunit în Alba-Iulia un sinod general bisericesc, în scopul ca sĕ judece pe Metropolitul Ilie Joreste. Sinodul 'l-a aflat vinovat şi 'l-a depus din metropolie, 'l-a lipsit chiar şi de popie, şi pentru a-'l puté da pradă cu desĕvîrşire dorului de rĕsbunare, l-a predat pedepsirei judecătoriei civile.*“

3. In acelaşi capitol, pe pagina 19 şi 20, se scrie:

> ... „*Sinodul, ameninţat de Calvini şi terorisat fără margini, a declarat vinovat pe Metrapolitul Sava, l'a destituit din demnitatea avută, şi l'a dat pe mâna principelui Apafi, care l'a aruncat în temniţă, în castelul seu din Blaj, unde a fost tratat în modul cel mai neuman, suferind bătăi şi batjocuri din partea ómenilor lui Apafi.*
>
> Incercarea făcută din partea domnitorului ţĕrii românesci, Şerban Cantacuzino, de-a scăpa pe Metropolitul Sava din mânile tiranului principe Apafi, a rĕmas fără succes, şi *Metropolitul-martir a trebuit sĕ sufere mai departe chinuri şi torturi, pentru-că din Blaj a fost dus la Vinţ, unde a fost desbrăcat de hainele archiereşti, în semn de despopire, şi a fost aruncat de nou în temniţă, din care se scotea în tótă Vinerile pentru a fi bătut cu ciomege, până-ce în cele din urmă a murit mórte de martir al bisericei sale, al credinţei românesci.*“ ...
>
> ... „*Principele Apafi s'a înfuriat şi a ordonat, ca Metropolitul sĕ fie bătut cu toiege.*
>
> După Sava Brancovici au urmat în scaunul metropolitan din Alba-Iulia, pe rînd şi în scurte intervaluri: Iosif, mort la 1682, Ioasaf, decedat la 1684, Sava III., mort la 1687, Varlaam, mort la 1693, urmând acestuia în scaun Teofil, ales la 18 Septembre 1693. *Schimbarea a fost deci atât de repentină în anii acestia, în cât póte da ansă la bănuiala, că mulţi dintrĕ metropoliţii români numiţi nu vor fi murit de mórte naturală.*
>
> Intrĕ acestea a murit şi tiranul principe din Ardeal Apafi“ ...

4. In capitlul despre „**Activitatea dietei magiare**“, citându-se cei XXXI articoli de lege sancţionaţi, li-se face următórea apreciare:

> ... „*Nimeni nu va puté descoperí în ele nici umbra principiului egalităţii şi frăţietăţii, nici chiar principiul perfectei libertăţi, ci din tóte reese asigurarea supremaţiei rassei maghiare asupra celorlalte popóre conlocuitóre în patria comună.*
>
> *Nici nu se putea aştepta altceva de la o dietă compusă esclusiv din representanţii poporului magiar.*
>
> *Drepturi naţionate s'au dat deci numai Maghiarilor, pentru-că tóte aceste legi au fost aduse fără concursul popórelor nemagiare din Ungaria.*“ ...

5. In capitlul „**Mişcarea Slovacilor**“ autorul reproduce pe paginile 222 şi 223 din broşura „*Der Slovak*“, scrisă de *M. M. Hódzsa* şi apărută în Praga la 1848, rolul lui *Samuil Hrobon*, avut în congregaţia din 23 Martie 1848 a comitatului Liptau, scriind pe pagina 224 astfel:

> „Poporul începù sĕ tremure şi sĕ strige; sĕ ridice pumnii şi sĕ ameninţe pe servitorii maghiarismului, de origine slovăcéscă, vrednici de compătimire. — „Afară cu blăstămaţii de Maghiari; nu ne trebue aici Magiari!“

După acestea autorul adauge de la sine următórele:

> ... „Influenţa cea mare ce o avea Hodzsa asupra poporului slovac a făcut, ca spiritele sĕ se liniştéscă, şi congregaţia comitatului Liptau a putut fi închisă fără de altcum inevitabila vĕrsare de sânge. Pentru-că poporul îşi făcuse deja planul, sĕ deschidă tóte ferestrile de la sala comitatului şi pe toţi Maghiarii sĕ-'i arunce afară pe feréstră. Ministrul-president Batyányi a dat un dorgatoriu straşnic fiscului regesc din Liptau pentru-că a tolerat astfel de mişcări, „mai bine zis escese“ panslaviste, şi l'a îndrumat, ca pe viitor sĕ le suprime şi sĕ le împedece. Kossuth earăşi (de altcum Slovac şi el de origine), şi-a vĕrsat nĕcazul asupra conaţionalilor sei din Liptau într'o vorbire rostită în dietă, în care spunea, că pe toţi cei-ce vor cuteza sĕ mai păşéscă în public cu astfel de petiţiuni, îi va trimite la — temniţă. Singurul recept pentru liniştirea spiritelor agitate, cunoscut din partea Ungurilor!“...

6. In acelaşi capitol, pe pagina 229, comunicându-se petiţia Slovacilor din Liptau, compusă în 10 Maiu 1848 şi stătătóre din 14 puncte, se spune:

> ... „Dar' puterea de stat i-a luat de nou la gónă pe Slovaci. Unii dintrĕ fruntaşi au fost espulsaţi, alţii întemniţaţi, şi anume, pentru punctul 11 din petiţie, în care ziceau Magiarii că se cuprind idei comuniste. Celor acusaţi li-s'a denegat chiar şi apĕrarea şi au fost condamnaţi ca pe cale statarială, ear' petiţia, care circula printrĕ Slovaci ca sĕ o provadă cu subscrierea lor, a fost confiscată şi ruptă în bucăţi, şi mişcarea Slovacilor a fost sufocată prin ameninţări cu temniţă grea şi cu tragere în furci“ ...

7. In capitlul „**Simeon Bărnuţiu**“ autorul publică proclamaţie acestuia pe paginile 257, 258 şi 259, proclamaţie ale cărei părţi încriminate sunt următórele:

> „Ungaria invită Ardealul la uniune... Şi Românul ce face? De la acésta îi depinde viéţa sau mórtea!...
>
> Ascultaţi voi, strănepoţii Romanilor, ce trebue sĕ rĕspundeţi Ungurului şi Sasului! Rĕspundeţi: „Nu ne unim până nu e ridicată naţiunea română la acel rang politic, din care au desbrăcat'o naţiunile: magiară, sasă şi sĕcuiéscă...
>
> Au scos'o din tóte oficiile înalte regnicolare, şi dacă totuşi a voit sĕ aibă întrare, s'a cerut renunţarea la naţionalitate şi religiune...
>
> Dar' e aici ziua învierii!
>
> Sĕ mergem sĕ delăturăm piatra de pe mormênt!
>
> Sĕ deslegăm lanţurile cari de o miiă de ani ţin legată naţiunea română.
>
> Preoţi! Dacă sunteţi părinţi adevĕraţi ai poporului, nu lăsaţi sĕ-i fie nimicit dreptul...
>
> Nu vĕ uniţi, pentru numele Domnului...
>
> Nu vom fi sclavii Ungurilor şi ai Saşilor...
>
> Afurisit sĕ fie pentru totdeuna Românul, care cutéză sĕ lege uniune“ ...

Referitor la vorbirea acésta (nu e vorbire, e *proclamaţie!* Red.) autorul face observarea:

> ... „In fine s'a aflat punctul, de unde trebue pornită mişcarea naţională a poporului român, şi s'au aflat basele pe cari póte sĕ fie pusă politica viitóre a Românilor. Independenţă naţională pe séma Românilor şi apoi vorbim despre uniune, mai înainte nu! Acesta era punctul de mânecare, acésta era basa politicei românesci. *Bărnuţiu* a aflat'o, a lui e gloria. Şi obştea românéscă a acceptat'o, pentru-că din sentimentul public al obştei românesci a a fost ea scósă!“ ...

8. In capitlul „**Vorbirea lui Bărnuţiu**“, înainte de publicarea vorbirii şi în decursul publicării, autorul scrie astfel:

> ... „Şi a vorbit ca un înger, ca un sfânt, pentru-că glasul Domnului şi glasul geniului naţiunii române vorbea din el. In mijlocul unei tăceri ca în mormênt şi-a espus Bărnuţiu vederile despre naţionalitatea română, despre drepturile limbei române, înşirând rênd pe rênd tóte faptele Ungurilor, sĕvêrşite în contra Românilor, pe cari i-au aflat totdeuna buni numai pentru a-i esploata şi a-i folosí de scară pentru a se înălţa...
>
> Ore lungi de-a rêndul a vorbit Bărnuţiu şi mulţimea din biserică n'a obosit ascultându-l. Şi dacă Bărnuţiu o zi întrégă ar fi vorbit, cei din biserică ar fi stat pironiţi la locurile lor şi l'ar fi ascultat. Pentru-că balsam vindecătoriu erau cuvintele sale şi miere dulce era glasul seu.“

Părţile incriminate ale vorbirii lui Bărnuţiu sunt următórele: (*Urméză pe opt pagini citaţiuni de vorbire*).

9. In capitlul „**Trei adunări românesci**“ se publică procesul verbal luat în adunarea din Blaj, ţinută la 25 Septembre 1848, şi anume, pe pagina 426, începêndu-se astfel:

> — „Impins de terorismul unguresc şi de stórcerile, jafurile, arestările, batjocurile, violenţele, prigonirile şi uciderile cari au urmat din acel terorism nepomenit în acésta ţéră, curse poporul român din tóte părţile Transilvaniei la Blaj“...

10. In capitlul „**Acţiunea lui Kossuth**“, după publicarea numirii lui *Récsey* de ministru-president, urméză apelul comisiunii apărătóre de ţéră din 10 Octombre 1848, provĕḑut cu subscrierile lui *Kossuth Lajos* şi Conte *Eszterházy Mihály* senior, referitor la care autorul scrie pe pagina 444 următórele:

> „De altcum întregul apel al lui Kossuth cătră Români n'a avut alt scop de cât deschiderea drumului pe séma Magiagiarilor, ca sĕ omóre pe Români unde numai pot, şi atât de mulţi cât numai pot, — lucru ce s'a şi întêmplat.
>
> Pe acest teren s'a învîrtit acţiunea lui Kossuth!“ ...

11. In capitlul „**Comitetul român de pacificaţiune**“ vorbindu-se, că în urma înţelegerii luate întrĕ generalul Schulter şi fruntaşii români, cu delăturarea comitetului ales în Blaj la 15 Maiu 1848 a fost instituit în Sibiiu un nou comitet, se spune că acest comitet şi-a început activitatea cu douĕ proclamaţiuni, dintrĕ cari una a fost adresată Românilor, ceealaltă Magiarilor şi Sĕcuilor, publicându-se cea dintâiu pe paginile 451—454, cu următoriul cuprins:

> „Fraţilor Români! Ştiţi bine şi voi, şi istoria încă arată invederat, câte rele au suferit Românii de la domni ungureşti, şi câte sufer până în ziua de astăzi, aşa în cât putem zice, că în tot decursul timpului, de când locuesc Românii împreună cu Ungurii, viéţa lor n'a fost alta, fără

numai o vale de lacrĕmi, o stare mai rea de cât mórtea, şi de cât iadul însuşi mai nefericită.

Românii de atunci şi până în ziua de astĕzi n'au avut zi bună, n'au avut dreptate, nici milă înaintea domnilor unguresci. (Va urma.)

Luarea Griviţei.

Vineri, 30 August v. a fost a 25-a aniversare a luării Griviţei, prin armata română. Ziua a fost sĕrbătorită în mod demn pretutindenea în regatul român; cu deosebire în capitala Bucuresci. Intregul oraş a fost frumos împodobit cu drapele. La orele 10 şi jumĕtate s'a oficiat serviciu divin la metropolie, din partea I. P. S. Sale, Metropolitului-Primat, încunjurat de înaltul seu cler, la care au asistat toţi miniştrii aflători în Bucureşti şi tóte persónele oficiale.

Tot la aceeaşi oră s'a oficiat un serviciu divin şi la casarma Alexandria din Dealul-Spirei, pentru odihna sufletelor celor căzuţi la asaltul Griviţei.

După oficiarea slujbei divine trupele au defilat în curtea casarmei, în faţa oficerilor superiori din garnizónă.

Cu ocasia acestei aniversări M. Sa Regele Carol a dat următoriul Inalt ordin de zi:

Ostaşi:

Un sfert de veac se împlinesce astăzi de când vitejii oşteni ai ţerei au reînviat străbuna virtute militară, cucerind cu jertfă de sânge reduta Griviţa. Acest măreţ fapt de arme a întemeiat renumele armatei şi va străluci pururea ca o pildă vrednică de urmat. Cu mândrie puteţi privi pe un trecut glorios, care trebue sĕ fie pentru voi neîncetat un puternic îndemn în împlinirea sfintei vóstre datorinţe.

Sunt deplin încredinţat că, dacă scumpa nóstră patrie va avé din nou trebuinţă de serviciile vóstre, nu veţi rĕmâné înapoi de bărbăţia şi avêntul bravilor ostaşi din rĕsboiul neatîrnării.

Mare este bucuria inimei Mele putênd a vĕ ura, în amintirea acestei zile de gloriósă memorie, noroc şi isbândă.

Dat în Ragaz, la 30 August 1902.

Carol.

Convocare.

Adunarea generală din acest an a Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. de la şcólele confesionale din diecesa Caransebeşului, conform §. 17 din statute şi a decisiunii din şedinţa comitetului reuniunii ţinută la 17/30 August a. c., se convócă în Reşiţa-montană pe zilele de 15/28 şi 16/29 Septembre 1902.

La acéstă adunare se învită:

a) P. t. domni membri fundatori, ordinari, ajutători şi onorari ai reuniunei.

b) P. t. reuniuni învĕţătoresci române.

c) Toţi iubitorii de înaintarea şcólelor şi a învĕţămêntului poporului nostru român.

Programul adunării este:

[illegible]minecă în 15/28 Septembre. Şedinţa I (înainte de amiazi).

1. La orele $8^1/_2$ diminéţa toţi membrii reuniunii se întrunesc în biserica gr. or. rom. din Reşiţa-montană şi asistă la celebrarea s. liturgii împreunate cu chiămarea Duhului stânt.

2. La 10 ore deschiderea adunării.

3. Adresa către secretariul Ioan Marcu din incidentul iubileului de 25 de ani ca notariu general al reuniunii.

4. Presentarea rapórtelor şi altor esibibite întrate.

5. Alegerea comisiunilor.

6. Dare de sémă asupra Abcdariului român compus de subinspectorul şcolar reg. D. Grama.

Şedinţa II (după amiazi la 4 ore).

7. Chestiunea planului de învĕţămênt.

8. Dare de sémă asupra manualului de şcólă „Cartea copiilor", compus de învĕţătoriul St. A. Alexandru.

Luni în 16/29 Septembre. Şedinţa III (înainte de amiazi la $9^1/_2$).

9. Rapórtele comisiunilor.

10. Ficsarea locului pentru procsima adunare generală.

11. Propuneri.

12. Alegerea funcţionarilor şi a comitetului reuniunii pe anul 1902/3.

13. Alegerea comisiunii pentru autenticarea protocolului adunării.

14. Inchiderea adunării.

Bocşa-montană, din şedinţa comitetului reuniunii învĕţătorilor ţinută la 17/30 August 1902.

Pentru comitetul reuniunii:

Traian Linţa
presidentul reuniunii.

*

Spre orientare se comunică şí următoriul *program al festivităţilor sociale:*

1. Sâmbătă în 14/27 Septembre la 8 ore séra primirea óspeţilor la gara din Reşiţa-Montană, conducerea lor în localităţile casinei române şi plasarea lor în cortele.

2. La orele 9 cină comună a la carte în localităţile casinei.

3. Duminecă în 15/28 Septembre la $8^1/_2$ ore a. m. serviciul divin în biserica or. rom. din Reşiţa-montană.

4. După şedinţa primă la 1 oră banchet cu preţ moderat în sala otelului Klemens, pentru care anunţările sĕ se facă până în 24 Septembre st. n. la adresa domnului Iosif Barbu în Reşiţa.

5. Séra la 8 ore concert din partea reuniunei române de cântări şi musică din loc în sala otelului Klemens. După concert dans.

6. Luni în 16/29 Septembre de la $7^1/_2$—$9^1/_2$ ore cercetarea fabricelor din loc.

7. Pentru cortel gratuit ori plătit reflectanţii sĕ se adreseze către dl Anton Arjoca presidentul casinei şi anume până în 24 Septembre st. n.

Reclamările trecute peste terminul indicat nu se pot lua în considerare.

Reşiţa-montană în 8 Septembre 1902 n.

Comitetul local.

NOUTĂŢI

Invitare. Am onóre a învita pe On. Domni români şi pe On. Dómne române la prelegerea „Despre articol", ce o voiu ţiné Duminecă, în 8/21 Septembre la 11 ore a. m. în sala festivă a şcólei civile. Cu umilinţă: *Dr. At. Marienescu.*

*

„Sub auspiciis regis"? In 11 Septembre a făcut la universitatea din Cluj ultimul rigoros studentul jurist *Emil Hăţegan*, fiul protopopului gr. cat. Ioan Hăţegan. Atât rigorosul acesta, cât şi cele anteriόre, cum şí esamenul de maturitate tinĕrul Hăţegan le-a făcut cu distincţiune şi astfel — conform normelor în vigóre — ar fi îndreptăţit sĕ fie promovat la gradul de doctor juris *„sub auspiciis regis"* (sub auspiciile regelui). O distincţiune acésta, ce se dă universitarilor eminenţi, la propunerea senatului universitar şi constă din aceea, că la actul de promovare e present ministrul de culte ori un representant al sĕu, care pe lângă alocuţie acomodată actului predă noului „doctor" un *inel* ori alt obiect de valóre, ca dar din partea regelui.

Tinĕrul Hăţegan întrunind tóte condiţiunile promovării sub auspiciile regelui, nu-i lipsesce de cât bunăvoinţa profesorilor, pentru a fi recomandat la locurile competente spre a fi promovat astfel.

*

Congresul studenţesc — la Veneţia. O telegramă din Roma vestesce că congresul internaţional al federaţiunei studenţesci „Corda Fratres", care era sĕ se ţină la Budapesta şi care din motivele ştiute a fost interzis, *se va ţiné la Veneţia pe la sfêrşitul lunei curente.*

*

Şcólă de agricultură în Sĕlişte. Timp de mai mulţi ani funcţionase la Reşinari o şcólă de model subvenţionată de comitatul Sibiiu cu o sumă de 1600 cor. După desfiinţarea acelei şcóle suma de 1600 cor. a fost distribuită ca stipendii pentru frecuentanţi ai academiei agricole din Magyar-Óvár. Acum, la intrevenirea reuniunei române de agricultură comisiunea economică a comitatului Sibiiu în şedinţa sa din urmă a votat din nou suma de 1600 cor. ca *subvenţiune pentru o şcólă agricolă în Sĕlişte.* In scopul acestei şcóle comuna Sĕlişte a dăruit un teritoriu de 5 jugĕre, şi se speră că acéstă comună şi comunele din cercul Sĕlişte vor vota sume corespundĕtóre în scopul realisării acestei instituţiuni folositóre. *Cassa de păstrare* din Sĕlişte a votat în decurs de mai mulţi ani frumóse sume spre acest scop. Planul şcólei este făcut deja de comitetul „reuniunii de agricultură din comitatul Sibiiu" şi se va da publicităţii. („Rev. Economică").

*

Dorobanţ de bronz — regelui. La 28 Novembre se împlinesc 25 ani de la *cucerirea Plevnei.* Oficerii regimentelor de infanterie ale armatei române au hotărît sĕ facă M. Sale regelui Carol, în amintirea acelor lupte, o statuetă de bronz, representând un dorobanţ.

*

Jumĕtate de veac — scriitoriu. Mercuri s'au împlinit 50 ani de când contele *Tolstoi* şi-a publicat primul roman, şi tot atunci marele romancier a împlinit etatea de 74 ani. Din acest prilej bĕtrânul a primit felicitări de la tóte societăţile literare rusesci şi străine, ear' marele ziariu rusec „Nevoje Wremja" 'i consacră un articol fórte elogios.

*

Şcólă confesională — închisă de autorităţile politice. Cetim în „Drapelul" că Mercuri protopretorul din Panciova însoţit de primariul şi de notariul comunal s'a presentat în şcóla confesională gr. or. română din *Satul-nou* şi a sistat prelegerile, pe elevi i-a trimes a casă, apoi a sigilat uşa. Inchiderea s'a făcut pe basa unui conclus al comisiunii administrative a comitatului Torontal, luat pe motiv că în fostul confiniu miltar nu e permis sĕ se înfiinţeze şcóle confesionale.

*

De la „reuniunea română de musică din Sibiiu". Din causa morbului dlui director de musică H. Kirchner, probele „reuniunii române de musică" se vor începe numai la finea acestei sĕptĕmâni, despre-ce on. membrii activi vor fi însciinţaţi la timpul sĕu.

*

„O alegere de învĕţător". La declaraţiunea judelui comunal *N. Popeanoş* din Porumbacul sup. rĕs. apărută în Nrul 96 al „Tel. Rom." constat, că tóte cele afirmate de dînsul sunt neadevĕruri.

1. Alegerea natural că a fost zădărnicită de popor, dar' la îndemnul primariului, însĕ nu din causa nemulţămirei cu sporiul făcut de fostul învĕţătoriu, ci numai din încăpăţinarea, „că definitiv sĕ nu fie". Invĕţătoriul despre care afirmă că nu l'a ales din motivul, că în curs de doi ani n'a făcut nici un sporiu, nici nu concurase, şi astfel nici vorbă n'a fost de alegerea lui, ci de a altor doi concurenţi.

2. Cumcă al doilea concurent n'ar fi fost pus în candidaţie, este neadevĕr şi mai mare. Al doilea încă a fost pus în candidaţie, şi tocmai în jurul acestuia s'a făcut mai multă gălăjie, că poporul il alege, dar' cu condiţia pusă de primar *„sĕ se mulţăméscă cu léfă mai puţină".*

3. Că dl protopop în anul trecut ni-ar fi pus învĕţătoriu din propria sa putere şi în contra voinţei nóstre, este iarăşi neadevĕrat, pentru-că la cererea poporului a instituit din nou tot pe fostul înv. în mod provisoriu, din causă, că nu se aflau concurenţi cualificaţi, şi

4. Cumcă primarul n'a fost interesat şi nu a voit zădărnicirea alegerii în favorul fiului sĕu, se va dovedí în viitoriu.

Neinteresat.

*

Statorirea listei virilistilor în Făgăraş. Se fac atenţi toţi acei contribuenţi români din comitatul Făgăraşului, cari au drept a pretinde, ca la compunerea listei virilistilor sĕ li-se compute darea duplă, (art. de lege XXI din 1886 §. 26), ca până în 15 Sept. a. c. sĕ înainteze rugare în scris către comisiunea verificătóre a comitatului, prin care sĕ céră a li-se computa darea duplu, căci altcum dreptul nu li-se va lua în considerare. Asemenea, dacă nu li-s'a luat tótă darea în conspectul oficiului de dare, sĕ pretindă întregirea datelor. Are drept fie-care contribuent a 'şi socoti la darea sa şí darea soţiei şi a copiilor sĕi minoreni. Spre orientare înşir ací pe cei cu dare mai mare din conspectul oficios şi cari au dreptul a pretinde computarea duplă: Nicolau Garoiu advocat Zerneşti 890 cor. 01 fil.; Ioan cav. de Puşcariu jude de curie în pens. în Bran 649 coróne 07 fil.; Dr. Iancu Meţian proprietar Zerneşti 590 cor. 69 fil.; Dr. A. Micu advocat Făgăraş 353 cor. 36 fil.; Dr. Şenchea adv. Făgăraş 318 cor. 44 fil. Dr. Turcu adv. Făgăraş 304 cor. 20 fil.; Dr. N. Motoc adv. Făgăraş 252 cor. 47 fil. Dr. N. Manoiu adv. Braşov 243 cor. 09 fil.; D. Chiserean preot Făgăraş 208 cor. 84 fil.; Dr. O. Vasu adv. Făgăraş 194 cor. 30 fil.; Iacob Zorca preot Vlădeni 185 cor. 47 fil.; Enescu George preot Mociul infer. 171 cor. 44 fil.; Şerban Nicolae preot Voila 165 cor. 53 fil.; Ioan Dan preot Zerneşti 144 cor. 30 fil.; Iuon Pop preot Sâmbăta sup. 136 cor. 24 fil.; Iosif Puşcariu adv. Braşov 122 cor. 74 fil.; Ilariu Plotogea preot Tohanul nou 117 cor. 32 fil.; Solomon Făgărăşan preot Dragus 114 cor. 16 fil.; Moise Muciu preot Poiana-Mĕrului 107 cor. 02 fil.; Nicolau Stanciu inginer, Viştea de jos 105 cor. 72 fil. Toţi ceilalţi (dintrĕ cei îndreptaţi) au dare mai puţină de 100 coróne. Pentru a fi virilist se va cere o dare de peste 200 coróne. Respectivul se póte adresa comisiunei verificătóre comitatense, sau şi oficiului de vicecomite. Lista virilistilor români a voiu comunica la timpul sĕu. *Censor.*

*

PARTEA LITERARĂ.

Dare de sémă

asupra manualului de învĕţămênt ***„Gramatica română pentru şcólele primare",*** *de* ***Dr. Ioan Petran,*** *Partea I. şi II, pentru clasa III. şi IV. Arad 1900 şi 1901.*

(Urmare.)

Ear' modul cum se tractéză materialul de învĕţămênt în acest manual, e inaccesibil din punctul de vedere al pedagogiei moderne.

De óre-ce autorul *forméză mai întâi însuşi şi dă apoi elevului o mulţime de ziceri stereotipe,* fără nici o legătură logică — internă, şi din aceste ziceri deduce regulele gramaticale, ce intenţionéză.

Aceste ziceri însĕ (Vezi câteva: „Esemple", la p. 4, 5, 6, etc.), cum sunt de e. următórele: *„O fetiţă scrie. O găină ouă. O oe este blândă* sau: *Ghiocelul este o flóre drăgălaşă. Purcelul acela e mic. Paserea are cioc. Chitul a înghiţit pe Iona. Omul are doue urechi. Porcii mănâncă ghindă. Privighetórea cântă frumos"* etc. (p. 18, P. I), sunt atât de *banale,* în cât disgustă şi înstrăinéză pe ori-cine, *dar' nu deştéptă nici cel mai mic interes din partea elevului.*

Ear' învĕţămêntul care nu satisface acestui *postulat pedagogic,* nu e admisibil dacă mai ţinem câtuşi de puţin la pretenţiile întemeiate ale pedagogiei ştientifice.

Pe basa procedurei dlui autor manualul seu a devenit un magazin de fraze meşteşugite.

Ca atare nu are nimic de a face cu cartea de cetire, ce se dă în mâna elevului. Drept aceea nu se susţine *indispensabila unitate organică întrĕ esercițiile de limbă şi gramatică.*

In urma acesteia gramatica devine un *studiu isolat* şi nu o întregire a cărţii de cetire, pe basa căreia trebue sĕ se tracteze ca un ce organic în mod *inductiv.*

Autorul însuşi pare a se fi spăriat de monstrul, ce se produce prin aglomeraţia de frase stereotipe din manualul sĕu. Din care motiv intercaléză ici colea câte o piesă consistentă, pentru unele esercIţii gramaticale.

Cu acésta însĕ nu se legitiméză partea covîrşitóre a manualului.

Pedagogia modernă urmăresce un scop întreit prin învĕţămêntul limbistic.

Intâi pentru-ca sĕ satisfacă unei *trebuinţe practice,* sĕ pricépă elevul cu temeiu limba sa şi sĕ o ştie vorbí şi scrie corect şi conştient.

A dóua pentru-ca sĕ-i ageriască puterile spirituale: cugetarea, judecata etc., cu un cuvînt *cultura formală.*

In linia a treia pentru-ca prin limbă sĕ căştige elevul cunoscinţe reale, adecă *cultura materială.*

Acestui scop întreit nu se póte satisface lăsând la o parte *limba viuă* şi scoţênd dintr'însa numai *fragmente meşteşugite,* pentru-ca sĕ se ilustreze prin ele unele definiţiuni şi regule gramaticale abstracte, pre cum se face în casul de faţă.

Şi mai ales pe treptele inferióre ale învĕţămêntului — pentru cari e menit şi acest manual — necondiţionat trebue sĕ se urmeze *metodului inductiv,* după care învĕţămêntul limbistic procede de la *limba vorbită şi scrisă,* coborêndu-se pe basa analisei gramaticale la *elementele şi la legile firesci* ale limbii.

Drept aceea: „Invĕţămêntul limbistic nu se desfăşură pe basa unor *fragmente,* scóse din limbă numai pentru a fi analisate şi cari ca atari nu pot avé nici un înţeles deplin, *ci procede de la piese de lectură de un adevĕrat conţinut real,* elevul fiind pus astfel sĕ înveţe în modul cel mai firesc a cunósce legile limbii, a se şti folosi de ea cu corectitate şi în cele din urmă a-şi căştiga prin mijlocirea ei deodată şi *cultura materială şí cultura formală*". A se vedé: *„Pedagogia"* de I. Popescu, p. 184—191. *„Paedagogische Studien* Nr. 5 şi 6 etc. 1901. *„Encyklopädisches Handbuch der Pädagogik",* de W. Rein, Titlii privitori la învĕţăm. limbistic. *„Erziehungs und Unterrichtslehre"* de Dr. Fr. W. Fricke, Capitlul: Sprachen, etc).

Va urma).

Nr. 1027/902. [170] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. română din **Şoarşul-mare**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu de **300** repartiţie de la popor şi 300 cor., dacă se vor obţiné, ajutoriu de stat cerut spre întregirea salariului, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a presta şi serviciul de cantor avênd a-şi aşterne suplicile de concurs instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Nocrichiu, în 24 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
protopresbiter

Nr. 305/1902 [169] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea staţiunilor învĕtătoresci** de la mai jos semnatele şcóle române gr. or. din tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“, şi anume:

1. **Erdö-Sângeorgiu**, cu salariu anual de 600 cor, din repartiţiune de la popor, cuartir în edificiul şcólei precum şi folosinţa grădinei şcolare.

2. **Iclandul mare**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 400 cor. din repartiţiune, ear' în preţ de 200 cor. folosinţa alor 12 jughĕre de pămênt arătoriu, cuartir şi grădină.

3. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune de la popor şi folosinţa grădinei şcolare.

4. **Petea-de-câmpie**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 189 cor. din lada parochială, folosinţa a 12 jughĕre de pămênt în preţ de 240 coróne, şi restul de 171 cor. din repartiţiune, cuartir şi grădină. Invĕţătoriul ales la acest post va fi obligat a purta şi oficiul de cantor şi ca atare va primí pe lângă salariul învĕţătoresc de 600 cor şi parte ce-i va compete din venitele stolari.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile de învĕţători după cinci ani de serviciu în comuna respectivă.

De la concurenţi se cere ca sĕ se presinte în comună în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre mai înainte de alegere, spre a-şi arăta destoinicia în tipic şi cântările bisericesci şi a face cunoştinţă cu poporul; deobligaţi fiind ca învĕţători, a ţiné strană în biserică şi a instruí pe elevii şcolari în cântări.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile lor în regulă instruite în terminul preclus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nasna, la 29 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Murĕş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parochiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 56—1902. [168] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Lunca** din protopresbiteratul Lupşa se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele arătate în cóla B. pentru dotaţiunea preoţilor de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral al tractului Lupşei, avênd a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută în Lunca la 4 August 1902.

Nestor Manciu — adm. par., pres. com. par.
Ioan Vesa — notariu.

Nr. 668—1902.
Vĕḑut şi aprobat.
Ofenbaia, 8 August 1902.

Vasile Gan
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu**. Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peşta la anul **1811**“ şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu**.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

Biblioteca „Bunul econom“

- Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
- „ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
- „ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
- „ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
- „ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
- „ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
- „ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vênḑare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

La **Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu** se află de vênḑare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 14—52

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Joi 5/18 Septembre 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Cultura națională".

Duminecă și Luni și-a ținut ședințele în *Oravița* adunarea generală a „*Asociațiunii*" din Sibiiu. Au decurs bine și în mijlocul unor frumóse însuflețiri. Vom da în numĕrul viitoriu un raport amănunțit despre decurgerea lor, ear' de astădată ne facem plăcerea a da la acest loc frumósa vorbire de deschidere a presidentului Dr. **A. Mocsonyi**, în care s'a accentuat atât de frumos și de convingĕtoriu necesitatea "*culturei naționale*".

Discursul dlui *Mocsonyi*, ascultat cu încordată atențiune și subliniat cu vii aplause, a fost următoriul:

Onorată Adunare generală!

Adunările nóstre generale sunt adevĕrate sĕrbători naționale. Cu însuflețire alergăm din tóte părțile române ale patriei în fie-care an la un alt centru național, ca sĕ serbăm măréța ideiă, în al cărei serviciu ne-am pus: *ideia culturei poporului român din Ungaria.* Facem acésta în conștiința înaltei importanțe a acestei idei.

Știm, că cultura este cel mai însemnat factor de putere al popórelor în tóte timpurile, întrĕ tóte împrejurările. Sunt însĕ timpuri și împrejurări, când — precum o simțim și noi — chestiunea culturei póte sĕ devină pentru un popor chiar o *chestiune de viéță.* (Așa-i!) Astfel lupta pentru cultură nu este altceva, de cât *luptă pentru esistența națională.* (Aprobări vii!)

Firesce, numai cultura adevĕrată are acéstă putere conservatóre, ear' cultura adevĕrată nu póte sĕ fie alta, de cât numai și numai *cultura națională.* (Aprobări).

Dacă cultura poporului este — precum deja etimologia cuvêntului ni-o indigitéză — cultivarea însușirilor intelectuale și morale ale unui popor, și că tocmai aceste însușiri sufletesci specifica lor sintesă psichică constie caracterul național al acelui popor, nci e lucru învederat, că *numai națională este cultura adevĕrată.* vii).

Dun

Și precum caracterul național se manifestă în limba, în modul de gândire și simțire, în datinele și moravurile, în tradițiunile și idealurile naționale, în poesia și industria națională, în portul național și altele, așa și cultura națională are sĕ îmbrățișeze întréga viéță națională în tóte manifestațiunile ei. Ea are sĕ conserve, sĕ cultive, și unde e de lipsă sĕ nobiliteze tóte elementele naționale ale vieții poporului. Ea are sĕ desvólte *conștiința națională*, basa culturei naționale, *sentimentul religiosității*, basa moralității, *patriotismul*, basa virtuților cetățenesci, *spiritul economic*, basa prosperării materiale, *simțul estetic*, basa nobleței inimei, cu un cuvênt cultura națională are sĕ deslege tóte puterile rĕmase încătușate prin vicisitudinea timpurilor, are sĕ deștepte tóte puterile latente ale poporului, ca astfel sĕ fie asigurată, în butul tuturor periclelor amenințătóre, *esistența națională a poporului român din Ungaria.* (Aprobări și aclamări!)

Vedem cât de măréță este ideia culturei naționale și cât de mari și vitale sunt interesele legate de realisarea ei. (Așa este!)

Dar' cât de măréță este ideia, atât de grea este realisarea ei. Este o operă grandiósă, ba putem zice o operă gigantică, la care ne-am angajat. Acésta, firesce, nu póte fi opera unei singure generațiuni, dar' este o operă démnă de stăruințele cele mai nobile ale generațiunilor, este o operă care pretinde de la fie-care generațiune încordarea și concentrarea tuturor puterilor sale. Și dacă undeva, apoi aici se potrivesce pentru noi devisa: *viribus unitis*, căci dacă undeva, apoi aci în sinul Asociațiunei nóstre ne este dată posibilitatea de a concentra tóte puterile nóstre. (Aprobări vii!)

Prin Asociațiune ni-s'a deschis arena la pragul căreia dispar tóte veleitățile despărțitóre; pe acéstă arenă ne presentăm desbrăcați de tóte particularismele, de tóte divergențele confesionale, politice, locale ori provinciale, pe acest teren ne întêlnim cu toții uniți într'un cuget și o simțire.

Asociațiunea este *espresiunea unității și solidarității naționale pe terenul cultural al poporului român din Ungaria;* ear' prin organisarea ei ni-e dată posibilitatea concentrării puterilor nóstre. Astfel ca o zi epocală va străluci în analele ei ziua în care Asociațiunea va vedé organisată sub stindardul ei *întréga inteligență română, ca o armată bine disciplinată, în serviciul causei naționale.* (Așa este!)

Concentrarea națională deci sĕ ne fie lozinca. (Aprobări vii!) Ear' despărțĕmintele nóstre deja înființate și cari se vor înființa încă, prin cari Asociațiunea vine în atingere nemijlocită cu poporul, sunt chiămate a ne apropia pas de pas de acéstă organisare națională.

Și în acéstă privință îmi servesce spre deosebită plăcere a puté releva în acest moment faptul, că întrĕ binemeritatele nóstre despărțĕminte, al căror zel și devotament merită laudă, ocupă loc distins despărțĕmêntul Oraviței.

Prestațiunile acestui valoros despărțămênt ne îndreptățesc la frumóse speranțe. Cu astfel de speranțe a venit Asociațiunea în aceste regiuni romantice, ca sĕ-și țină astă-dată la sediul acestui despărțĕmênt, la acest focular național de bun renume, adunarea sa generală. (Trăiască!)

Eu din parte-mi sunt convins, că speranțele nóstre vor fi justificate. In acéstă convingere și cu salutare frățéscă declar adunarea deschisă. (Trăiască!)

Pactul. Ziarele din capitală ne spun, că continuarea tratărilor în chestia pactului se va face pe la finea sĕptĕmânii acesteia, ear' ziarele din Viena vreau sĕ știe, că înțelegerea nu va puté fi stabilită pe terminul legal, și astfel transacțiunea nu se va puté face. Tocmai de aceea, reichsrath-ul austriac nu va fi convocat în sesiune ordinară de cât abia pe la finea lunii Octobre, și e vorba ca și parlamentul ungar sĕ se întrunéscă ceva mai târziu, ear' nu la 8 Octobre, cum era planul.

Vederi curióse.

Am dat și noi știrea, că un gazetariu și un funcționariu de administrație de la „*Adevĕrul*", ziariu antidinastic și socialist (din speculație) în Bucuresci, au fost arestați și depuși la Văcărești, pentru-că au fost prinși in flagrant delict de *șantaj*, de stórcere, comis în scopul pentru a scrie, *pe plată*, favorabil despre un om, care merita sĕ fie dat cu desĕvêrșire dispretului opiniunii publice pentru faptele incorecte pe cari le comisese.

Ne-am bucurat când am cetit în gazetele din România acésta știre, pentru-că în ea vedeam aceea ce de mult aștéptă fie-care Român de bine, *îndreptarea moravurilor publice în vecinul regat român*, și lăudam în noi bunul început ce s'a făcut în direcția acésta, pentru-că o cură radicală se cerea și în România cu privire la abusurile ce se fac cu libertatea de presă, esploatată și acolo, ca și la noi, de gazetari — *evrei!*

Căci faptul e, că și cei doi eroi deținuți, ca mulți alți gazetari din România, sunt *evrei*, cu nume românesc, pe care și-l'au luat numai pentru-ca sĕ pótă pescuí mai cu ușurătate în — turbure.

De astfel de ómeni apoi e bine ca fie-care stat sĕ caute a se curățí din vreme, cu atât mai mult statul român, care tocmai pe tema evreiéscă are sĕ îndure și sĕ sufere cele mai mari și mai multe neplăceri din partea străinătății — *evreite.*

Pe cât de mare ni-a fost însĕ bucuria când am vĕzut acésta pornire sănĕtósă, pe atât de mare ne este acum întristarea când vedem, că sunt ziare *naționale românesci* în România, cari iau în apĕrare pe acesti șantajiști și declară în *numele partidului pe care îl servesc*, că luptă energică vor duce pentru împedecarea unei *nelegiuiri cum e arestarea lor.*

Dar' mai bine va fi sĕ citĕm.

„*Conservatorul*", de es., organul partidului conservativ pus sub conducerea veneratului domn *Cantacuzino*,

---

FOIȘÓRĂ

Rîsul.

(Urmare).

Tot el ne povestesce, în romanul sĕu *l care rîde,* istoria dramatică a unui om rîdea, făurit prin invenția cumplită a călĕu. Acesta 'i vrednicul de plâns *plaine*, fiul unui mare senior din Englie care niște rĕufăcĕtori îl răpesc de 'l desfigurézá pentru a face din el o rîde".

 științá misteriósă cizelase acéstă rease acéstă figură. Acéstă știință gura, desfăcuse buzele, despoiase întinsese urechile, despărțise cartiesordonase sprâncenele și obrajii, uschiul zigomatic, reliefase îndoituatricele, adusese pielea peste lesiuni fetei starea căscată, și din acéstă puternică și profundă eșise acéstă ymplaine.

ymplaine făcea sĕ rîdă rîḑênd, și estea el nu rîdea. Fața 'i rîdea, Esteriorul nu depindea de inte acesta, pe care nu el și 'l pusese pe frunte, pe obraji, pe sprâncene, pe gură, nu putea sĕ și-l scótă. Ii aplicase rîsul pe față pentru totdéuna. Tóte emoțiunile sale, ori-cari ar fi fost ele, măriau acéstă stranie figură de veselie, sau, zicênd mai bine, o agravau. Dacă s'ar fi mirat, dacă ar fi simțit vr'o suferință, dacă i-ar fi venit o mânie, dacă ar fi 'ncercat o milă, n'ar fi făcut de cât sĕ 'i măréscă acea ilaritate a muschilor; dacă ar fi plâns, ar fi rîs".

Drept vorbind, acesta nu mai e rîsul, e rictusul, care 'i este contrafacerea.

Rîsul semn de suferință. — Póte cineva sĕ móră de rîs?

Rîsul artificial și fals e așa de puțin un semn de veselie, că póte fi din contră provocat de o durere fisică.

Doctorul *Caze* citéză casul unui om care avea o ulcerație a limbei ce i-se cauterisa cu piatra iadului. Acéstă operațiune era escesiv de durerósă și când bolnavul nu mai putea s'o 'ndure, era apucat de un rîs convulsiv.

Doctorul Roy a raportat observațiunea, că un egumen, atins de niște friguri rele, în toiul bólei fu apucat de o poftă de rîs așa de imperiósă, în cât nu putù sĕ dórmă o clipă. Ori-cât se silîră sĕ 'i curme rîsul, bolnavul nu putù sĕ se liniștéscă și rîse până ce murì.

Istoricii povestesc că Ana Boleyn, soția lui Henric al VIII-lea al Engliterei, întrebà pe călĕu, în momentul când se urcà pe eșafod, dacă 'și cunoscea bine meseria? Apoi ea 'și puse capul pe butuc și isbucnì într'un mare hohot de rîs. Se spune de asemenea că Papa Grigorie al XIV-lea fù apucat de un rîs nebun când aflà înălțarea sa la tronul pontifical.

O diformare însemnată a simțului veseliei este comună tutulor Chinezilor cari observă tradițiunea pură a politeței rasei galbene. Chinezul nu trebue nici-odată sĕ ocupe pe interlocuitorul sĕu cu propria-i persónă și trebue sĕ 'și ascundă cu îngrijire sentimentu-i intim: la el supĕrarea, chiar sinceră, e 'ntotdéuna ascunsă sub un rîs exuberant. Un locuitor al Cerescului imperiu anunță cu mari isbucniri de veselie mórtea a lor sĕi, pe care în realitate o regretă. S'a vĕḑut un Boxer isbucnind într'un rîs nebun de triumf în momentul în care soldații puneau mâna pe el: el rîdea din ce în ce mai tare în fața revolverului c care 'l amerințau. Când interpret

printrĕ hohote de rîs: „Mi-e frică prea mult ca sĕ pot vorbí, lasĕ-mĕ sĕ rîd". El redevenì serios când revolverul dispărù. Ceva mai mult, sunt esemple că rîsul a mers până sĕ causeze mórtea. Tradițiunea ne spune, că marele tragic Sofocle, și Denys, tiranul Siracusei, au murit într'un acces de rîs. Papa Leon al X-lea, auḑind știrea isgonirii Francezilor din Milan, fù apucat de o bucurie așa de mare, în cât murì.

Rețete de veselie. — Rîsul în hapuri.

Tóte acestea sunt alterații, diformări, excese ale rîsului. Readus la espresiunea-i adevĕrată, luat în doză convenabilă, rîsul este higienic, ajută sĕ trăesci mai bine. Este unul din elementele bunei stări generale a organismului. Intr'adevĕr, lucrând ca derivativ, funcționând în chipul unei supape, el ne ușuréză de un exces de energie, ne permite sĕ cheltuim un prisos de electricitate nervósă ori de forță latentă. Medicii n'au lipsit sĕ 'l studieze din acest punct de vedere. Ei au constatat că mulțămită lui, respirația devine mai activă, căldura corpului se măresce, digestiunea se face mai bine.

Astfel ei proclamat din vreme

scrie în numěrul de eri (Marţi) următórele:

„Colectivistii (partid *liberal*) au fost purureа de o revoltătóre falistate ori de câte-ori a fost în joc un principiu al *pactului nostru fundamental.*

De câte-ori colectivitatea a deţinut puterea, a căutat sĕ ştirbéscă *tocmai cele mai liberale şi salutare principii ale constituţiunei.*

„*Marele ministeriu*“ al dlor Sturdza şi Stătescu prepară acum o lovitură presei, şi bine înţeles, că acéstă lovitură se îndréptă acum contra unui organ de opoziţie, independent, dar' care face mult sânge rĕu guvernanţilor actuali.

De două sĕptĕmâni sunt deţinuţi doi ómeni de la „*Adevĕrul*“ sub cuvênt că ar fi comis *şantaj prin presă.*

Nu póte fi un moment discuţia că nu avem a face cu un *delict de presă.* Dar' faimosul domn *Eugeniu Stătescu* e azi ministru al dreptăţii şi cei cari deţin ilegal pe cei de la *Adevĕrul* sunt creaturile, cumnat şi fin, ale şí mai faimosului fost ministru de justiţie *Costică Stoicescu.*

Pentru-ca dnii *San-Marin* şi *Stelian Popescu* sĕ aibă curajul de a călca un principiu constituţional *înfiinţând arestul preventiv în presă*, e inadmisibil sĕ nu aibă nu consimţĕmêntul formal, ci chiar *ordinul* guvernului, căci cumnatul dlui *Stoicescu* e obicinuit cu porunca.

Poruncă a fost deci sĕ închidă pe cei de la *Adevĕrul.* Unii spun că ordinul l'a dat domnul *Pallade*, care rîvnesce la gloria lui *Radu Mihaiu*, alţii însĕ susţin, că însuşi ministrul justiţiei operéză corecţionalisarea delictelor de presă.

Ei bine, în contra acestei tendinţe de a ştirbí un principiu sacru al Constituţiunei, *partidul conservator ţine sĕ protesteze cu tótă energia şi va sti sĕ împiedece o asemenea nelegiuire*“.

Aţi înţeles, mĕ rog?

Arestarea unor şantajişti e „*atac asupra principiului liberal şi salutar al constituţiunii române*“, pe care partidul conservator nu 'l apróbă şi „*va şti sĕ împedece cu tótă energia o asemenea nelegiuire!*“ . . .

Multe arme sunt permise în luptele politice; dar' astfel de arme totuşi n'ar trebui sĕ fie permise!

Cum, mĕ rog? E atăcată libertatea de presă prin aceea că sunt deţinuţi cei-ce au voit sĕ *abuseze* de acéstă libertate?

Prin urmărirea şantajului e atacat într'adevĕr pactul fundamental al ţerii, *constituţia?*

D'apoi că asta însemnéză atâta, cât că şantajul e lucru *înarticulat în constituţia ţerii românesci!!..*

Ne place a crede, că asemenea incorectităţi le scriu pe risicul şi respunderea proprie gazetarii (póte-că tot *evrei*) de la ziariul „*Conservatorul*“, fără ştirea şi consentimentul celor din fruntea partidului conservativ, pentru-că dacă s'ar scrie sub auspiciile şi la ordinul lor, ar fi prea trist pentru partidul pe care 'l represintă, dar' şi pentru ţéra ai cărei cetăţeni şi bărbaţi de frunte au fericirea a fi.

O controlă mai severă asupra organului lor de publicitate deci n'ar strica la nici un cas.

De ce le spunem noi acestea, când vorba e de lucruri întêmplate în România, într'un stat străin pentru noi, în ale căruі afaceri n'avem sĕ ne amestecăm, fiind-că nu ne privesc?!

Eată de ce! Facem parte şi noi din **presa română**, de la care întréga lume românéscă e în drept a pretinde se fie *corectă.* Ne dóre deci, când vedem că avem şi astfel de confraţi, cari atunci când ar trebui sĕ dee tot ajutoriul posibil pentru *îndreptarea moravurilor publice* din ţéra lor, se pun sĕ apere tocmai pe aceia cari strică moravurile publice şi sunt prinşi cu fapta în mână, — numai *pentru a lovi în guvern!*

E bine şi corect aşa? Noi, ca colegi, zicem că — *nu!*

(Va

De la sate.

Sfinţire de şcólă şi alegere de învĕţătoriu în Banpotoc.

— 30 August v.

Când pe de-o parte cu durere ştim cum de maşter suntem tractaţi în educaţiunea pruncilor nostri, şi în loc de a fi spriginiţi în acésta ni-se pun tot feliul de pedeci şi sub diferite pretecste şcólele nóstre sunt delăturate şi se înlocuiesc cu şcóle străine neamului şi legii nóstre, de altă parte vin cu bucurie a scrie aici şi unele vesti îmbucurătóre, cari denotă vrednicia poporului nostru bine condus, şi vestesc o îmbunătăţire a stărilor nóstre bisericesci şi şcolare din acest protopopiat.

Duminecă, în 18/31 August, în comuna *Banpotoc* şi filia *Cămindia* s'au sĕvêrşit prin activul şi zelosul nostru protopresbiter George Romanul două acte de mare importanţă pentru noi, şi adecă: *Sfinţirea şcólei confesionale* şi alegerea de învĕţătoriu definitiv.

Pe la orele 9 diminéţa a sosit protopresbiterul nostru împreună cu parochul G. Guga din Şoimuş la biserica din Banpotoc, unde împreună cu parochul locului, Simion Curiac, şi cu parochul din Şoimuş a servit cu solemnitate sf. liturgie, în decursul căreia s'a oficiat şi serviciul chiămării Duhului sfânt.

După acésta, în baterea tócelor şi trasul clopotelor, cu procesiune solemnă, cu prapori, cu sfesnice şi facle aprinse, preoţii îmbrăcaţi în odăjdii şi cântând „Impĕrate ceresc“ au eşit din biserică şi cu tot poporul au venit şi au întrat în şcólă, care era frumos gătită şi împodobită, şi acolo în bubuitul tréscurilor s'a făcut sfinţirea apei, s'au cetit molitvele de sfinţire a şcólei, s'a dat spre sărutare sfânta cruce şi s'a stropit tot poporul cu apă sfinţită şi astfel s'a terminat solemna sfinţire a acestei şcóle. După acestea protopresbiterul a rostit o cuvêntare în care a lăudat vrednicia poporului şi a conducĕtorilor lui, şi astfel fiind tóte puse la cale şi mai dinainte pregătite, poporul adunat s'a constituit în sinod parochial, şi a ales învĕţătoriu pe Sabin Bogdan din Brad. Alegerea s'a făcut cu totalitatea voturilor şi în cea mai bună ordine.

In fine parochul Simion Curiac, în conţelegere cu epitropíile ambelor comune bisericesci a dat un prânz în casa epitropului Bembe Nicolae din Banpotoc, care e totodată şí primariul acestei comune şi care în acésta calitate a sa a dat cel mai mult ajutoriu la renovarea şcólei. La acest prânz, împreună cu protopresbiterul, cu preoţii, cu epitropii şi câţiva membri mai însemnaţi şi chiar şí cu notariul cercual Bugyul Sándor — învitat de primariul şi epitropul Bembe Nicolae — am fost bine ospĕtaţi cu gustóse mâncări pregătite de dna preotésă Curiac şi de soţia epitropului Bembe, unde asemenea s'au vorbit multe bune şi folositóre.

A fost şi sunt acestea evenimente îmbucurătóre şi de laudă atât pentru şeful nostru tractual cât şí pentru parochul Simion Curiac şi cu deosebire pentru poporul credincios din comunele Banpotoc şi filia Camindia, şi iată pentru-ce:

Aceste comune cam prin 1888 şi 1889 au început zidirea acestei şcóle, dar' parte din împrejurări nefavorabile, parte din neinteresarea celor chiămaţi a stăruí pe lângă popor — căruia numai atât îi lipsesce şi pe lângă tótă sărăcia tóte le face pentru limba sa — a rĕmas negata şi aşa s'au ţinut prelegeri în acéstă şcólă până acum.

Cum însĕ protopresbiterul nostru nu cruţă ostenélă şi chiar şí spese din al seu şi este în stare a jertfí ori-ce pentru înaintarea bisericilor şi şcólelor încredinţate conducerei sale, şi pretutindenea merge însuşi la esamene şi cercetéză starea şcólelor şi a bisericilor şi caută mod şi chip de îmbunătăţire a acestora, — cu ocasiunea esamenului şi a visitaţiunei canonice din anul trecut a ajuns şì în acésta comună şi vĕdênd zidirea şcólei neterminată s'a pus cu cuvêntul, cu sfatul pe lângă parochul, pe lângă poporenii mai însemnaţi, atâta a vorbit, atâta a sfătuit până a stêrnit în acestia dorul şi ambiţiunea de a renova acésta şcólă cu ori-ce preţ.

S'a pus pe lucru parochul cu epitropíile şi cu comitetele sale parochiale, a câştigat un păler bun, a luat însuşi parochul cu epitropii

ale până se vor încassa de la popor spesele pentru renovarea şcólei, şi astfel cu ajutoriul lui Dumnezeu şi stăruinţa ómenilor vrednici, în vara acésta s'a renovat şi terminat zidirea acestei şcóle, aşa în cât când am vĕḑut'o ne-a pus în uimire, căci zic că este mai frumósă şi mai bine aranjată de cât ori-care şcólă de stat, spre lauda parochului, epitropilor, comitetelor parochiale şi a întregului popor din aceste comune, care a ascultat sfaturile binevoitóre ale conducĕtorilor şi pe lângă tótă sĕrăcia a jertfit şi jertfesce bucuros pentru crescerea şi educaţiunea fiilor sei.

Astfel acest popor împreună cu conducĕtorii s'a vĕḑut în plăcuta posiţie de a-şi serba cu solemnitate tot într'o zi şí sfinţirea şcólei sale şì alegerea de învĕţătoriu, care este sufletul şi inima şcólei şi de la care se aştéptă a fi conştiu de chiămarea şi rĕspunderea la care s'a angajat, însufleţind cu acésta şí poporul şi pe conducĕtorii sei la susţinerea acestei şcóle totdéura în cea mai bună rênduială.

Dee Dzeu, ca în fie-care comună sĕ avem conducĕtori vrednici şi popor înţelept, care sĕ asculte de sfaturile binevoitóre ale conducĕtorilor sei, ca sĕ putem remarca des veşti îmbucurătóre despre starea bisericilor şi şcólelor din acest protopiat.

Un participant.

Procesul „Cărţii de Aur“.

(Urmare)

Românii au purtat tóte greutăţile ţĕrii pentru domnii lor; cu mânile lor i-au hrănit şi i-au îngrăşat cu sudórea lor; ei au fost zidul de apărare în contra Turcilor şi a altor vrăjmaşi, şi totuşi, pentru atâta credinţă către patrie şi către domnii lor, ei în loc de dragoste împrumutată n'au dobândit decât ura domnilor lor, şi în loc de recunoscinţă, batjocură; căci chiar legile unguresci, cari ar trebuí sĕ apere pe toţi locuitorii ţerii deopotrivă, acelea îi osândesc pe Români.

. . . . Cei-ce se gârbovisera mai nainte sub greutatea jugului unguresc, au început a se deştepta pe încetul din somnul cel de mórte, în care 'i infundase tirănia unguréscă. . . . . Ungurii chiar şi libertatea care o au dobândit în est-an prin stergerea iobăgiei celei ruşinătóre de umanitate, li-o au inveninat cu uciderile şi jafurile cele neomeneşti, cari au început a le face îndată după ce s'a şters iobăgia. . . . Ei vréu sĕ fie numai ei singuri domni şi de aici înainte, ca sĕ chinuiască pe români în veci, cum i-au chinuit până acum. . . . . Ce e mai mult, calcă în picióre poruncile împărătesci, au omorît pe însuşi chipul împĕratului, feldmarşal-locţiitoriul comite *Lamberg*, ... au adus ţéra la primejdie de perire prin nelegiuirile cele infiorătóre, pe cari le-au făcut şi le fac în tóte zilele. . . . .

Tótă naţiunea română este în primejdie. . . . . legea nóstră cea sfântă este batjocorită de păgâni. . . . . La arme dară fraţilor, la arme . . . . . ca sĕ nu mai fim străini în ţéra nóstră cum am fost sub tirănia unguréscă.

Alergaţi drept aceea la arme, Români tineri! pentru-ca sĕ vĕ luptaţi odată şi pentru neamul vostru, căci pentru străinii cei nemulţămitori v'aţi luptat destul . . .

Auzit-aţi, fraţilor! cum au ucis la Români tótă vara o ceată de Unguri turbaţi, cum 'i-au chinuit şi cum 'i-au spânzurat acum de curênd pe acei Români nevinovaţi, cari v'au voit binele vostru şi n'au voit rĕul nimĕnui!

Pesta omórâ pe chipul împĕratului, Clujul şi Oşorheiul spânzură ómenii nevinovaţi şi călcară în tină sfânta cuminecătură!

La arme dar' fraţilor! la arme!“ . . .

12. Sub acelaşi titlu, publicând proclamaţiunea aceluiaşi comitet către naţiunea magiară şi secuiască, datată din 20 Octobre 1848, şi a comandantului militar din Sibiiu *Puchner*, din 18 Octobre 1848, adresată municipiilor din Ardeal, precum şi circulariul episcopului gr.-ort. Şaguna din 18 Octobre 1848, şi al episcopului gr.-cat. Leményi din 21 Octobre 1848, adresat din partea fiecăruia către credincioşii sei, publică şi proclamaţia comitetului român, datată din 20 Octobre (1 Novembre) 1848, pe paginile 465—469, ear' în textul acestei din urmă proclamaţiuni se cuprind şi următórele:

„Veţi fi înţeles până acuma, fraţílor, că ocârmuirea ţĕrii Ardealului a luat-o asupra sa înaltul general-comando . . . pentru-ca sĕ scape ţéra de uciderile, jafurile şi păgânătăţile cele mai neauzite, cari le fac comisarii şi ómenii lui Kossuth, spre ruşinea naţiunii unguresci înaintea a tótă lumea cultivată . . .

Cei-ce ascultă de comisarii facţiunii lui Kossuth, aceia toţi sunt necredincioşi şi călcători de jurămênt . . .

Insuşi Wesselényi cel vestit a fugit din Pesta de frica lui Kossuth, ca sĕ nu-'l spânzure cum a spânzurat pe comitele Zichy.

. . . Intrĕ ameninţări de mórte s'a făcut şi uniunea cea teroristică . . .

Ungurii tótă vara au dus esecuţiuni pe Români, i-au ucis la Mihalţ, la Luna, i-au jefuit, i-au bătut până la mórte, la Micăsasa, la Armeni, pe Câmpie şi pe airea.

. . . Pe sufletul facţiunii acesteia se va pune pustiírea satelor şi oraşelor, omorurile cele barbare, spintecarea copiilor, prostituirea femeilor şi demoralisarea locuitorilor ţerii, cari le fac Ungurii şi Secuii . . .

. . . Uitaţi-vĕ la furcile puse pe dealuri şi la drumuri! Aduceţi-ve aminte numai de jafurile şi omorurile din acest an, ca sĕ vĕ încredinţaţi, şi sĕ vedeţi cu ochii vostri monumentele frăţiei unguresci . . .

Fraţi Români! Incă odată, sĕ nu credeţi minciunilor lui Kossuth, Vay şi Leményi, şi fiţi convinşi, că anul 1848 este cel mai de pe urmă al tiraniei ungureşti şi cel dintâiu al învierii naţiunilor asuprite! . . . .“

(Va urma.)

Din Aciliu.

— Alegere de preot. —

— 15 Septembre n.

O zi de bucurie şi de mare însĕmnătate, o zi plină de cele mai frumóse speranţe au avut credincioşii bisericei rom. gr. or. din Aciliu Duminecă 1/14 Septembre a. c.

După o scurtă vĕduvie de ama 12 sĕptĕmâni, biserica prin rostul credincioşilor ei, cu unanimitate de voturi şi-a ales pe mirele şi păstoriul sufletesc al turmei cuvêntătóre în persóna dlui *Ioan Oţoiu.*

Nu ne îndoim că acéstă alegere e
una dintrĕ cele mai norocóse pentru comu
Aciliu, cu care numai mândrí se va pu
avênd în frunte un tinĕr şi vrednic pă
sufletesc, cu pregătiri academice şi în
trat cu cele mai frumóse calităţi suflet
şi trupesci.

Trista esperinţă de tóte zilele ne
vedesce că puţine sunt comunele parochi
cari aşa de sĕrbătoresce, fără patimi, fără
terese particulare, din curată conving
îndemn pentru binele obştesc sĕ păşia
astfel de ocasiuni întru împlinirea un
atât de însemnat, precum au dovedit'o
locuitorii comunei Aciliu.

Acest fapt dovedesce îndeajuns
înţelegere şi armonia ce domnesce într
ducĕtorii şi poporul acestei comune,
ce din inimă dorim, ca şí pe viitor
ocârmuirea noului păstor, sĕ domnéscă

Inălţător de inimi a fost momentul
după sevêrşirea serviciului divin şi invo
Duhului sfânt, P. O. D. protoprebite
I. Stroia, prin cunoscuta-i putere or
arată însĕmnătatea actului care este
o întréga viaţă, precum şi dreptul de
nire şi consfătuire, ce biserica nóstr
onală prin organisătorul ei Marele
'l dă membrilor ei credincioşi şi
prin împreună consfătuire se pó
la bun resultat.

In urma acestora sinodul el
constitue şi membrii alegători în or
plară păşesc la masa presidială
da votul celui mai destoinic şi cu
didat. In fine, se constată că
primit totalitatea voturilor (108) ş
ales. Un întreit: sĕ trăiască! la
lui ales a fost espresiunea de bu
presenţi.

Frumos şi în linişte a
alegerii. Din inimă dorim, ca f
tită, plină de activitate şi ro
păstorirea noului nostru paroch

NOUTĂȚI

100.000 de ómeni pe câmp de rĕsboiu. Eri s'au terminat marile manevre din nordul Ungariei, sub inspecțiunea M. Sale împĕratului și rege Francisc Iosif I., avênd óspe — întrĕ alții — pe moștenitoriul german. Armata ce a participat la aceste manevre consta din peste 100.000 de ómeni: 80.058 pedestrași, 14.846 călăreți și 160 tunuri cu personalul necesar. A nume: óstea de vest (comandant archiducele moștenitoriu *Francisc Ferdinand*) consta din 57 batalióne, $31\,^{5}/_{4}$ escadróne de cavalerie, 108 tunuri, 4 companii de pioniri, 5 furnituri de rĕsboiu și 1 secție de aeronauți, ear' cea de ost (comandant archiducele *Frideric*) consta din 55 batalióne, $36\ ^{6}/_{4}$ escadróne de cavalerie, 92 tunuri, 2 companii de pioniri, $^{1}/_{2}$ furnitură de rĕsboiu și 1 secție de aeronauți.

*

† **Nicolae Fechetici**, paroch în *Bachnea* (tractul Têrnava), după morb îndelungat a rĕposat Luni (15 Septembre n.) în *Ferihaz*, la ginerele sĕu Zaharie Ganea, paroch acolo. Rĕposatul a servit 45 ani la altariul Domnului, primind darul preoției în 1857 de la archiepiscopul (pe atunci episcop) Andreiu Șaguna. S'a născut în 1830 și a fost căsătorit cu Maria n. Maier, după care a rĕmas vĕduv în 1884. — Inmormêntarea i-se face azi (Mercuri) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Ferihaz

*

Masă pentru studenții români din Panciova. Pentru ajutorarea studenților români de la școla din *Panciova* s'a înființat la începutul anului școlar curent un fond, din care cu timpul sĕ pótă fi susținută o *„masă a studenților români din Panciova"*. Până acuma fondul constă din 572 coróne și e administrat la institutul de credit și economii „Sentinela" (Satulnou, unguresce Réva-Újfalu). Cei cari voiesc sĕ contribue la realisarea frumosului scop al înființării mesei studenților români din Panciova, sĕ trimită ofertele la „Sentinela".

*

Posturi de notariu. Cu termin până la 4 Octobre st. n. e publicat concurs la posturile de *notariu-adjunct* în cercurile notariale: *Oravița-română, Comoriște, Greovaț* și *Maidan* (tóte în pretura Oraviței). Dotațiune 900 cor. salariu și 100 cor. relut de cuartir. Petenții au sĕ documenteze și cunoscința de limbi. Alegerea se va face: în Oravița-română la 6 Octobre, în Comoriște la 7 Octobre, în Greovaț la 8 Octobre, ear' în Maidan la 9 Octobre. Cererile sunt a se trimite protopretorului onorar Bauer în Oravița-montană (Oraviczabánya).

*

Blasfemie. Ziariul slovac „Katolicke Noviny" duce grea luptă contra potopului de magiarisare. Intrĕ altele spune că în seminariul catolic din Cașovia seminariștilor slovaci le este oprit sĕ vorbiască slovăcesce, cà din biserica seminarială — spre marea mâhnire a slovacilor din Cașovia — cântările în limbà slovacă sunt oprite total, ear' urmarea acestora e, că nu un preot nou-sfințit, trimis fiind în parochii slovace nu știe sĕ predice credincioșilor în limba lor. Pe lângă acestea numitul ziariu spune despre elevii acelui seminariu lucruri ce sunt adevĕrată blasfemie. A nume, că sunt și seminariști de aceia, născuți din părinți slovaci, cari nu se sfiesc sĕ rostiască cuvinte ca următórele: *Preotul care magiariséză slovacii își câștigă mai mare merit la Dumnezeu, de cât acela care îi învață la religie și credință.*

Așa spun ziarele unguresci că ar fi scris numitul ziariu slovac, ear' dacă adevĕr spun, și adevĕr a scris și „Katolicke Noviny", atunci seminariul acela nu mai e institut pentru creștere de preoți, ci — altceva.

*

Invitare. Am onóre a învita pe On. Domni români și pe On. Dómne române la prelegerea „Despre articol", ce o voiu ține Duminecă, în 8/21 Septembre la 11 ore a. m. în sala festivă a școlei civile. Cu umilință: *Dr. At. Marienescu.*

*

Duel întrĕ doi studenți români. Studenții Ilarie *Poparadu* și Ioan *Alexa* de la universitatea din Budapesta — cum raportéză „Magyar Polgár" pe basa unei telegrame — și-au aplanat Luni (15 Septembre n.) divergențele de păreri întâiu prin pălmuiri („tettlegesség"), apoi prin duel cu sabia. Magiaronul Alexa („magyarérzelmű") s'a ales cu *șepte răniri grave.* (Foile din Budapesta spun că Poparadu a fost rănit, nu Alexa.)

*

Grindină. In *Borgo-Prund* și comunele din jur a fost Dumnecă mare furtună împreunată cu grindină în abundanță așa de mare, că ceasuri întregi după încetarea năpastei pămêntul era acoperit de ghiață. Holdele de ovĕs și cucuruzele sunt nimicite de tot.

*

Sarafov — arestat. Ca sĕ fie liniște pe timpul serbărilor din Pasul-Șipca, pe care timp comitetul macedo-bulgar plănuise năvăliri în Macedonia, guvernul bulgar sĕptĕmâna trecută a deținut pe generalul *Zoncev*, presidentul fracțiunii moderate a comitetului, ear' Luni, la cererea guvernului bulgar a fost deținut în Niș (Sêrbia) faimosul *Sarafov*, presidentul fracțiunii radicale.

*

Oficiu postal la Turnu-roșu. Magistratul orășenesc face cunoscut, că la 1 Septembre a fost inactivat și funcționéză în gara Turnu-roșu (Porcești) oficiul postal II. Cercului seu de competință, pe lângă comisariatul polițial reg. ungar, oficiul vamal, postul gendarmĕresc și cel financial, aparține numai comuna Porcești. Magistru postal e numit Gabor George, șeful gării de acolo.

*

Victime ale flacărilor. In comuna *Boca* (Timiș) Joi nóptea s'a aprins casa negustorului Jiva Caietan. Focul a fost observat așa de târziu, că cei din casă n'au mai avut timp sĕ se refugieze. Capul familiei a scăpat cumva, dar' soția și doi copilași au ars în flacări.

*

In atențiunea proprietarilor de armăsari. De la ministeriul de agricultură se face cunoscut tuturor cari au oferit spre vênzare armăsari pe séma hergheliilor erariale (de stat), că esaminarea și eventuala cumpĕrare se va face: în *Sibiiu* la 22 Septembre, ear' în *Reghinul-săsesc* la 20 Septembre. (In nota ministrului sunt indicate spre acest scop 22 orașe, dintrĕ cari însĕ numai cele douĕ de mai sus și *Clujul* sunt ardelene. Pentru Cluj terminul e pus pe ziua de 18 Septembre). Le stă în voie proprietarilor sĕ-și presinte armăsarii în ori care dintrĕ orașele indicate. Despre locul și timpul presentării interesații pot lua informațiuni de la autoritățile respectivului loc de têrg în ziua têrgului. Armăsarii cumpĕrați vor fi luați în primire imediat, prețul cumpĕrării însĕ se va licuida eventual numai în Ianuariu 1903 la oficiile de dare designate de vîndĕtori.

*

Orcan în Vișeu. Alaltăeri a fost în *Vișeul de sus* (Marmația) mare orcan. De la 26 case și 18 șuri coperișele au fost luate de vênt și aruncate la mare distanță; copaci puternici au fost smulși din rădĕcini, ear' clăile de grâu și sĕcara de pe câmp au fost împrăștiate în tóte părțile.

*

Prigonirea duelgistilor. Nu numai în armata germană și-a trăit traiul mania duelului, ci — cum arată casul din zilele trecute — duelgistii sunt pedepsiți aspru și în armata italiană. A nume: doi căpitani din regimentul de infanterie Nr. 67 duelaseră nu de mult. Aflând despre acésta ministrul de rĕsboiu *Ottolenghi*, pe comandatul regimentului l'a trimis la pensie, pe oficerii de stat major 'i-a pedepsit cu închisóre, patru căpitani au căpĕtat câte patru luni închisóre de fotărétă, — pentru-că au permis celor doi sĕ se dueleze, ear' dintrĕ cei doi duelanți unul a căpĕtat închisóre grea de douĕ sĕptĕmâni, ear' celalalt a fost dimis din armată. — După o lecție așa de severă sigur își vor trage bine de sémă oficerii armatei italiene, înainte de a se hotărí se dueleze.

*

Șarlatani în port preoțesc. La poliția din Budapesta zilele trecute a sosit o notificare de la poliția elvețiană, de cuprinsul că doi șarlatani cu numele Costa Ilics și Constantin Elias, îmbrăcați în port preoțesc gr.-oriental și provĕduți cu documente false colectéză ajutóre pentru năpăstuiți cari de fapt nici nu esistă. A trimis și posele lor, pe basa cărora au fost prinși în momentul când chiar cerșiau bani printrĕ óspeții unui restaurant din Budapesta.

*

Vezuvul în preajma erupțiunii. Un savant din Roma esaminând simptómele de neliniște a Vezuvului, a opinat că erupțiunea vulcanică probabil că va urma în curênd. In Neapol acest prognostic a produs mare îngrijorare.

*

Muiere bestială. Zilele trecute soția unui portariu din Budapesta a bătut pe un copilaș, dându'i cu bâta lovituri în cap. Băiețelul în urma loviturilor a căpĕtat aprindere de creeri și a murit. Părinții mititelului au făcut contra ei arĕtare criminală.

*

Trei măji de bani în aur. Ziarul *„Dziennik"* spune că în apropiere de satul rusesc Niwka, nu departe de granița Prusiei, lucrători de la calea ferată au aflat o mare comóră despre care se crede că ar fi cassa de rĕsboiu a insurgenților poloni din 1863, cari după suprimarea revoluției au îngropat'o acolo. Comóra era la adâncime de un metru și constă din monede de aur, în cantitate de aprópe trei măji metrice. Lângă bani erau și mulțime de săbii și pistóle.

PARTEA LITERARĂ.

Dare de sémă

asupra manualului de învĕțămênt ***„Gramatica română pentru șcólele primare"****, de* ***Dr. Ioan Petran****, Partea I. și II, pentru clașa III. și IV. Arad 1900 și 1901.*

(Urmare.)

Manualul dlui Petran nu satisface *pretențiilor metodice*, arĕtate mai sus, în urmare nu póte fi admis, adecă nu póte fi dat în mâna elevilor din școlele nóstre poporale.

Relativ la cuprinsul acestui manual sunt încă de escepționat următórele:

In partea I., afară de 29 paragrafi ce tractéză osebite regule gramaticale, ortografice etc. găsim în legătură cu acestea *alte* 66 *„Deprinderi scripturistice"*, dintrĕ cari cele mai multe nu au nici sens logic, nici practic, în cât aplicate de învĕțător, pentru el forméză adevĕrată *pedanterie*, ear' pentru elev o *tortură plictisitóre*, ceea ce e diametral opus scopului ce se urmăresce prin învĕțămêntul educativ în școla poporală. (A se vedé câteva Deprinderi, d. e. 25. 48; 62, 71 etc. etc...).

In partea II-a a manualului sunt *112* asemenea *Deprinderi*, cualificate cele mai multe a da același resultat, adecă pentru învĕțător: *timbrul pedanteriei*, ear' pentru elev: *tortură sécă.*

Abstrăgênd de la acésta, în școlele nóstre poporale timpul învĕțămêntului duréză îndeobște 30—35 sĕptĕmâni din an.

Și dacă învĕțătoriul ar puté tracta cu elevii sei *câte douĕ pe* sĕptĕmână din Deprinderile amintite, totuși abia jumĕtate s'ar puté percurge din ele.

Bine înțeles însĕ, și o singură deprindere scripturistică e de ajuns pe sĕptĕmână, pe basa *analisei gramaticale premerse.*

Pentru-că aceste lucrări numai așa au sens *practic* și *educativ*, dacă învĕțătoriul le și revede și corectéză cu elevii sei, esact și conscienţios.

Ear' pentru acésta i-se cere timp!

Nu are deci esplicare *practică* sau *pedagogică* nici acéstă aglomerație de teme scripturistice, mare parte din ele inutile și pedante.

Am arătat până aci mai ales *scăderile de metod* ale manualului, în care privință ar trebui sĕ fie mai îngrijit un manual ce e în special menit pentru treptele inferióre ale învĕțămêntului. Trec acum la materialul gramatical, sintactic etc. de óre-ce sunt de observat unele și în acest punct.

1. Cu privire la *silabă* (p. 8, P. I.) autorul dă acéstă regulă: „Silaba se rostesce cu o *singură deschidere* a gurii".

Nu e corect! Căci sunt silabe la a căror rostire gura se *deschide de dóuĕ-ori*, d. e. *am*, *vrem*, *plumb*, *bumb*, *strop*, etc. Prin urmare mai corect e a se da drept regulă: *în câte părți rostim un cuvênt, atâtea silabe are*!

2. Tot așa pentru despărțirea cuvintelor în silabe — la finea șirurilor — autorul dă 4 regule, cât se póte de complicate și grele pentru priceperea micului elev, și imposibile spre a le ține în minte pentru *casuri concrete.*

In locul acestora ajunge o singură regulă, ce cuprinde pe tóte cele patru, anume; pentru despărțirea cuvintelor la finea șirurilor, ținem următórea regulă: *silabe întregi remân, silabe întregi trec!*

3. Cuvinte rĕu folosite, sau greșit formate:

a) *„lumînarea"*, corect: *luminarea* (p. 13, șir 8. P. I.).

b) *„se chiamă"* corect: *se numesce* (p. 16. șir 2.);

c) *„scim"* și *„sciu"* (p. 21. P. I.), corect: *știm* și *știu*, căci, după ortografia Academiei, n'avem sĕ mergem cu etimologia cuvêntului până la limba latină, numai la cadrele limbii nóstre;

d) *„greșelele"* (se folosesce consecuent), corect: *greșelile* sau *greșalele;*

e) *„rândulelele"*, corect: *rândunelele* (pag. 27 șir 26);

f) *propríĭ* (p. 5, șir 12, 15 și 21.), corect *propriĭ*, căci nu primesce tonul pe silaba ultimă, ca cuvintele: *pălăríĭ*, *judecătoríĭ* etc.

Tot acéstă eróre: *„Interjecțíĭ"* (p. 88, P. II), corect: *Interjecțiĭ*; *„Coniuncțíĭ"*

g) *„Pescișorul mic* (?) cresce
43, P. II.) De la substantivul: *pesce*
în limba română diminutivul: *pescuț* s
culeț, dar' nu *„pescișor"*;

h) *„mieu"*=pronumele posesiv,
îl scrie consecuent cu diftongul: ie=

Ne-ar obliga mult sĕ motive
lucru. In graiul viu al poporului nu se
diftongul, mai puțin în limba literară.
în limba latină.

V

ECONOMIE.

Convocare.

Domnii subscriitori de acții la î
țânda cassă de împrumut și păstrare „
nomia", societate pe acții, se învită prin
césta în sensul §. 154 din legea comerc
la *adunarea generală constituantă*, care
va ține Duminecă, la 28 Septembre 1902
la 10 ore a. m. în școla gr. or. din Coha

Obiectele:

1. Deschiderea și constituirea adună
2. Decisiune asupra înființării societ
3. Statorirea și asigurarea capita
de acții prin subscrieri și plătiri.
4. Statorirea statutelor societății.
5. Alegerea comitetului de supra
ghiere.
6. Decisiune cu privire la responsab
litatea fundatorilor stabilită în § 152 al le
comerciale.

Conform § 155 din legea comercia
fie-care acție dă un vot, însĕ nici un act
nar nu póte esercita mai mult de 10 votu
Participarea la adunare se póte face sau
persónă sau prin plenipotențiați.

Cohalm, 16 Septembre 1902.

Fundatorii.

Cărți și reviste.

**Geografie pentru cl. II. gimnasială
reală,** partea II: Europa, Asia și Africa,
profesorul Ambrosiu Chețianu. Blaj, 1
(tipografia seminariului archidiecesan). P
1 corónă.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămit
publică.

Tinerimea română din Mateiaș, cercu
Cohalmului, după producțiunea declam.
trală din Februarie a. c., dată în scopu
înființării unei biblioteci parohiale, a da
conducerea subscrisului, în séra de 1
August a. c. o altă producțiune, cu
ocasiune a incurs de la publicul mare p
ticipant din loc și străin o sumă de 67 cor. 60 fil., la care au contribuit cu suprasolviri Domnii: Ioan Bercan, preot Merchiașa 1·40 cor., Ioan Bêrsan, înv. Bogata 1·40 cor., Ioan Suciu, preot Bogata 80 fil., Dómna Sglimbea, preotésă în Cuciulata 40 fil., Ioan Roșca, înv. Ungra 40 fil., Hirschhorn Lipot, birtaș Dopca 40 fil., Hirsch David, birtaș loco 40 fil. și Ioan Brotea, paroch loco 2·40 cor., ear' ca oferte au întrat de la Domnii Sofroniu Roșca, paroch Ungra 1 cor., George Repede, paroch Homorod 1 cor., Ioan Buzea, asesor opid. Cohalm 1 cor. și Alexandru Bucșa, înv. Agoștin 60 fil., din care subtrăgêndu-se spesele în sumă de 33·32 cor. rĕmâne un venit curat de 34·28 cor., ce se va întrebuința spre procurarea cărților pentru biblioteca susnumită. Subscrisul îmi țin de datorință a aduce cea mai căldurósă mulțămită domnilor cari prin ajutoriul moral și material au contribuit la scopul sfânt ce'l urmăresce tinerimea nóstră.

Mateiaș, în 15 Sept. n. 1902.

Ioan Brotea
paroch gr.-or.

Posta redacțiunei.

Biscaria. Va fi mult mai bine dacă
discutați ches în clubul comitatens român
Pen face!

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

Dela **Librăria Tipografiei archi-**
esane în Sibiiu se póte procura:

O pagină
din
pta nóstră pentru esistență.

ticoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900
şi publicaţi de
Nicolau Ivan
topresbiter, asesor consistorial, membru în comi-
ul central al Asociaţiunii pentru literatura română
şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra **beției.**
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Biblioteca „Bunul econom“

r. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la
Librăria archidiecesană.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peşta la anul **1811**“ şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
8.30	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.2[illegible]	7.50
11.21	8.46	9.02	11.12		**Szolnok**		3.37	11.44	3.3[illegible]	5.39
1.33	10.38	11.33	12.47		**P. Ladány**		1.19	10.06	1.34	4.03
3.42	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.21	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	8.38	11.17	2.31
4.50	12.51	3·03	2.51		Mező Telegd		1.07	8.11	10.42	2.01
5.33	1.27	3.45	3.26		Rév		9.32	7.47	10.08	1.37
5.56		4.06			Bratca		9.11		9.50	
6.42	2.14	4.52	4.16		Ciucia		8.37	7.09	9.19	12.55
7.23	2.46	5.32	4 52		Huiedin		7.58	6.40	8.37	12.23
8.23		6.39	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	5.41	7.21	
8.37	3.42	6.59	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	5.23	7.—	11.10
8.54	4.20	8.30	6.11	pl.		sos.	5.25		6.45	10.50
9.11	4.41	8.59	6.27		Apahida		5.03		6.27	16.34
10.17	5.53	10.29	7.26		Ghiriş		3.48		5.18	9.30
10.47	6.24	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11		4.43	9.00
10.56	6.33	11.31	7.52			sos.	3.02		4.33	8.55
11.03	6.40	11.40	7.56		Uióra		2.56		4.27	8.50
11.12	6.48	11.50			Vinţul-de-sus		2.49		4.20	
11.34	7.11	12.20	8.16		Aiud		2.27		3.59	8.29
11.52	7.32	12.46	8.32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05		3.38	8.12
12.24		1.36	8.37	pl.		sos.	1.35		3.02	8.00
12.53		2,10			Crăciunel		1.04		2.36	
1.02		2.19	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.53		2.26	7.35
1.14		2.30			Blaş		12.43		2.16	
1.45		3.08	9.31		Micăsasă		12.05		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		4.51	10.01		Mediaş		10.53		12.49	6.37
3.04		4.21	10.25		Elisabetopole		10.24		12.18	6.16
3.40		4.56	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.40	5.49
3·47		5.03	11.—	pl.		sos.	9.22		11.33	5.42
4.03		5.22	11.14		Haşfalĕu		9.04		11.17	5.29
5·35		6.52	12.26		Homorod		7.44		10.03	4.23
6.13		7.29	12.58		Ágostonfalva		7.07		9.22	3.50
6.43		7.56	1.16		Apaţa		6.45		8.57	3.35
7.16		8.28	1.35		Feldioara		6.16		8.27	3.15
8·00		9.07	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.40		7.48	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.05	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
10.56	8.46	1.00	4.15		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.33	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	8.57	8.08	10.50	4.06
4.72	—	6.46	—		Glogovaţ		8.45	—	10.38	—
4.07	—	7.06	—		Gyorok		8.24	—	10.14	—
5.03	—	7.16	—		Pauliş		8.12	—	10.00	—
5.20	12.49	7.29	7.56		Maria-Radna		7.57	7.30	9.45	3.27
5.54	—	7.55	—		Conop		7.22	—	9.15	—
6.13	1.16	8.11	8.24		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	—
6.58	1.46	8.51	8.54		Soborşin		6.25	6.34	8.15	2.31
7.27	2.05	9.19	9.11		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.53	—	9.43	—		Gurasada		5.23	—	7.16	—
8.08	2.28	9.59	9.34		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.26	—	10.67	—		Branicica		4.49	—	6.43	—
8.52	2.54	10.42	10.00		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
9·06	3.06	10.46	10.11		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.52	3.32	11.35	10.43		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.12
10.16	—	11.56	—		Şibot		3.13	—	4.55	11.57
10.38	4 00	12·16	11.11		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	11.40
10.54	4.26	12.34	11.23		**Alba-Iulia**		2.33	3.57	4.17	11.13
11.30	—	1.05	11.45	sos.	**Teiuş**	pl.	2.00	3.33	3.43	—

Vinţul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.25	9.32	3.19	12.35
3.43	6.27	12.35	8.42		Ocna (Scalde)		5.13	8.15	1.40	11.07
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.40	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	[illegible] Marţa [illegible] Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
		.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
					ăgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad—Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 100 Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Septembre 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sentimentul naţional.

Dacă s'ar încumeta cineva sĕ rischeze afirmarea, că pe ceriu nu esistă de cât un singur corp luminos, mare şi puternic, *sórele,* fiind-că tóte celelalte îi sunt numai apendice, părţi întregitóre, după-ce sórele le împrumută lumina pe care ele o resfiră pe pămênt, — lumea l'ar declara de nebun şi l'ar trimite la balamuc.

Pentru-că în ori-ce raporturi de dependenţă sĕ stee cu sórele celelalte corpuri de pe ceriu, ele rĕmân totuşi corpuri independente, fie-care pentru sine, — luna rĕmâne lună şi stelele stele, — cu misiuni separate şi cu separate terenuri de funcţionare.

Nu este minte atât de mărginită, care sĕ nu pótă înţelege lucrul acesta, fiind-că el atât e de clar, în cât toţi trebue sĕ 'l înţelégă.

E de mirat însĕ, că sunt minţi, cu adevĕrat luminate, ómeni cu multă păţanie şi cu multă învĕţătură, cari înţelegênd rostul şi necesitatea de *a fi* a acelor corpuri ceresci cari de la sóre îşi primesc lumina pentru a o comunica pămêntului, nu sunt în stare sĕ înţelégă, că aceeaşi analogie esistă şi pe pămênt, în state pe cari le formézǎ mai multe popóre, cum e d. es. şi statul nostru ungar, în care, tot ca pe ceriu, sunt mai multe corpuri naţionale cu îndreptăţirea de *a fi*, corpuri cari îşi primesc lumina de la cel mai mare corp dintrĕ ele, de la *naţiunea magiară,* fără a înceta însĕ a fi şi ele aceea ce sunt, corpuri separate, de sine stătătóre, *naţionale.*

Şi atât de uşor e de înţeles şi lucrul acesta, pentru ómeni cari vreau sĕ 'l înţelégă!

Căci faptul e, că suntem mai multe seminţii în ţéra acésta, cunoscute sub numirea de *naţionalităţi*, cari tóte stăm sub scutul statului ungar, pentru care avem sĕ împlinim tóte datorinţele impuse de legile statului, dar' avem şi dreptul de a ne conserva naţionalicesce, ca corpuri separate, fie-care pentru sine.

Dreptul acesta ni-l'a recunoscut unul dintrĕ cei mai de frunte politiciani magiari, baronul *Eötvös József*, care ne spunea, că: „precum fie-care om singuratic are dreptul egal de a-şi desvolta liber puterile şi facultăţile, întru cât prin acésta nu împedecă desvoltarea liberă a altora, aşa compete acest drept şí fie-cărei naţionalităţi, căci în acésta residă *îndreptăţirea naţională.* Acesta e dreptul care nu se póte detrage nici uneia dintrĕ individualităţile independente, fie că e persónă fisică sau morală; şi câtă vreme un popor óre-care *ni-se înfăţişézǎ ca individualitate independentă,* în privinţa cercului seu de îndreptăţire naţională nu putem sĕ avem nici o îndoială." (Br. Eötvös József, a XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra. Tom. I. pag. 137).

Un adevĕr sfânt e acesta, pe care nici un fel de rabulism nu-l póte face neesistent. Póte fi întunecat, póte fi ascuns pe un timp óre-care adevĕrul acesta, dar' nimicit, şters din cartea dreptăţii nu póte sĕ fie nici-odată.

De aceea, de-şí astăzi nu ni-se mai recunósce îndreptăţirea naţională, nouĕ naţionalităţilor nemagiare din ţéră, va vení timpul când minţile de nou se vor lumina şi vor începe sĕ înţelégă, că întocmai cum pe ceriu pot sĕ esiste mai multe corpuri fără sĕ pérdă ceva din splendóre corpul cel mai mare, sórele, de la care îşi primesc tóte celelalte lumina, aşa şí aici pe pămênt pot sĕ esiste într'un stat mai multe popóre, cu viéţă naţională independentă, fără ca puterile statului sĕ slăbéscă fie cât de puţin.

Pentru-ca sĕ ajungem acest timp se cere însĕ sĕ rĕmânem aceea ce am fost şi suntem, *individualitate independentă naţională*, pentru-că bine zice baronul *Eötvös*, că îndreptăţirea naţională pe séma unui popor esistă numai câtă vreme acesta e în stare a se înfăţişa ca *individualitate independentă.*

Sĕ ne păstrăm deci individualitatea acésta, întărindu-ne tot mai mult în iubirea de neam şi de lege şi conservându-ne bine *sentimentul naţional,* forţa pe care nu este putere lumécǎ ce ni-ar puté-o răpí, pentru-că e aşezată în internul nostru, unde nu póte sĕ străbată nici o putere.

Desvoltarea sentimentului naţional, ales la mlădiţele cele tinere ale naţiunei nóstre, se impune deci cu mare necesitate şi se impune mai cu sémă şi tocmai acum, când desnaţionalisarea se încércă pe tóte liniile cu un zel vrednic de o causă mai bună şi mai puţin supĕrăciósă şi neliniştitóre pentru naţionalităţile nemagiare din patrie. Şi dacă învĕţătorii nostri, ca luminători ai poporului, nu mai pot sĕ o facă acésta în mĕsura în care s'ar cere de la ei, datori sunt sĕ o facă părinţii, mai ales *mamele*, cari şi în trecut şi-au făcut datorinţa de bune mame române.

Şi la ele apelăm!

Vorbéscă copilaşilor neîntrerupt de trecutul nostru cel lung şi frumos, de strămoşii nostri, de suferinţele lor, de vitejiile lor, de luptele lor cele titanice, — tot atâtea lucruri pe cari copíii le ascultă cu drag şi nu le uită nici-odată.

Sunt vremuri de grea ispită vremurile prin cari trecem, şi mama română trebue sĕ între şí ea întrĕ valuri pentru a mântuí naia naţională. Şi suntem siguri, că ea va şí întra, şi încă nu numai cu dragă inimă, ci şi cu bun resultat.

Spre lămurire. *Facêndu-ni-se din mai multe părţi imputarea, că prin publicarea articolului din numĕrul trecut, întitulat* „Vederi ciudate", *am fi intenţionat a ne amesteca în afacerile interne ale fraţilor din regat şi în luptele lor de partid, luând posiţie pentru* unul *din partidele din ţéră: ţinem a declara, că cu totul departe a fost de noi o asemenea intenţiune, fiind-că nouĕ scumpi şi preţioşi ne sunt deopotrivă toţi fraţii din regat, fără deosebire de partid, ci observaţiile făcute a fost adresate esclusiv unora dintrĕ colegii gazetari de dincolo, cari prin argumentele lor de combatere dau ansă şi material de esploatat jurnalisticei străine de dincóci, care apoi sĕ şi folosesce de acel material mai ales în contra nóstră, a celor de aici.*

Adunarea de la Oraviţa.

— 15 Septembre n.

A treia-óră s'a dat Românilor din părţile bănăţene şi severinene sĕ salute în mijlocul lor „Asociaţiunea". Lugojul, Mehadia, (Băile-Herculane) şi Oraviţa. A fost strălucită adunarea de la Lugoj (1896), splendidă cea de la Băile-Herculane (1900), dar' nu mai puţin însufleţită a fost nici acésta din Oraviţa, care — întrĕ altele — mai are şi însĕmnătatea că e prima adunare generală a Asociaţiunei nóstre, presidată de *Dr. Alexandru Mocsonyi*, fruntaşul întrĕ fruntaşii nostri şi iubitul bănăţenilor.

Conştii de însĕmnătatea ce o au adunările generale ale „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", oraviţenii au făcut tot posibilul pentru-ca adunarea şi în manifestaţiunile esterióre sĕ fie la nivelul însĕmnătăţii sale interne, culturale.

Festivităţile adunării s'au început încă de Sâmbătă (13 Septembre st. n.) cu sosirea şi bineventarea comitetului central. La 11 ore a. m. a sosit, însoţit de membrii comitetului şi de numĕroşi óspeţi presidentul *Dr. A. Mocsonyi*, aşteptat la gară de inteligenţa română din Oraviţa şi de numĕros popor, deosebi din împrejurimi, condus de preoţii şi învĕţătorii lui. Advocatul Dr. Petru *Corneanu* bineventézǎ comitetul prin următórele:

„Ilustre D-le President,
On. Comitet!

Cu dragoste ferbinte am venit, ca în momentul când păşiţi pe teritoriul oraşului nostru sĕ Vĕ zic un „Bine aţi venit"!

Dragostea nóstră isvoresce din simţĕminte cari numai la ocasiuni estraordinare se manifestézǎ, şi astfel de ocasiune este şi festivitatea care îşi ia astăzi începutul.

A primí în mijlocul nostru o societate atât de însemnată, după cum e Asociaţiunea, e pentru noi un eveniment care póte nouĕ generaţiunilor de astăzi nu ni-se va mai da.

Acest eveniment căştigă mult în însĕmnătatea sa prin împrejurarea, că toţi suntem fiii aceleiaşi naţiuni şi ca atari e lucru firesc, că ne bucurăm, când ne întêlnim.

Deci legătura de sânge şi simţul naţional este în primul rênd motorul entusiasmului şi bucuriei nóstre.

Noi Românii de aici tot în acéstă mĕsură ştim sĕ apreciem şí împrejurarea aceea, că Asociaţiunea îşi ţine adunarea generală în oraşul nostru.

Adunarea generală va da din nou dovadă, că Românul are o cultură desvoltată şi ţine pas cu popórele din Occident. Străinii vor trebuí sĕ vadă, că Românul e element de cultură şi vor trebuí sĕ ne aprecieze aşa precum merităm. Ear' acei Români cari până acum au stat nepăsători faţă de scopurile nóstre măreţe, faţă de idealurile nóstre, vĕḑênd însĕmnătatea „Astrei" se vor trezí din letargia lor şi se vor alătura la steagul măreţ, pe care-l conduceţi cu atâtea greutăţi.

Dorind, ca Adunarea generala în oraşul nostru sĕ aibă resultatul aşteptat, dorind ca sĕ vĕ simţiţi bine în oraşul nostru, Vĕ zicem din nou: „Bine a-ţi venit!"

La acestea Dr. Mocsonyi mulţămind, în numele comitetului şi al óspeţilor sosiţi, pentru buna primire ce li-se face, asigură că Asociaţiunea se va simţí bine în mijlocul oraviţenilor, pentru-că ea „se simte a casă pretutindeni unde bat inimi românesci."

Intrĕ aclamaţiuni de „trăiéscă" percurgênd apoi, în trăsuri, Oraviţa-română au mers în Oraviţa-montană, unde s'a făcut încuartirarea, ear' séra s'a ţinut în grădina la „Corónă" îndatinata „séră de cunoscinţă."

Şedinţa primă.

Duminecă (14 Septembre n.) după serviciu divin oficiat în ambele biserici române publicul s'a întrunit în pavilonul grădinei de tir, unde presidentul Dr. A. Mocsonyi a deschis adunarea prin un discurs scurt, dar' cu atât mai bogat în concepţiuni de adevĕrate idealuri naţionale (L'am publicat în numĕrul anterior. — Red.)

Acestui discurs magistral rĕspunde, în numele despărţĕmêntului Oraviţa al Asociaţiunii, advocatul Dr. Ilie *Trăilă* următórele:

„Dnule President!
Onorabilă Adunare generală!

In numele poporaţiunei române din aretul acesta fie-mi permis sĕ Vĕ întimpin cu vre-o câteva cuvinte de bun-sosit.

Este îndoită sĕrbătóre, îndoită bucurie pentru noi, că cea mai strălucită însoţire a neamului nostru, lamura elementului românesc din ţéra nóstră, vine sĕ aducă prinos culturei cu rêndul acesta aici întrĕ noi, de la unu la celalalt capĕt al ţĕrii — şi vine în frunte cu bărbatu dorinţelor nóstre, pe care ni-l'a dat providenţa, ca din faptele sale, din înţelepciunea sa şi din statornicia sa fără sémăn sĕ luăm pildă şi îndemn la lupta pentru binele şi înaintarea poporului nostru nĕcăjit.

Pe zi ce merge puterile ne slăbesc, energia ne scade şi nădejdea de a vedé pe Români cu alte popórĕ alăturea în cultură şi civilisaţiune, începe a ne părăsí. Ca sĕ daţi nouă putere, nouă energie sufletului nostru şi nouă speranţă inimilor nóstre — *Bine aţi venit!*

Pe terenul material, în economie suntem primitivi, în industrie sĕraci de tot. Ca sĕ daţi o puternică pórnă acestor factori de esistenţă şi de bunăstare a poporului — *Bine aţi venit!*

Literatura nóstră e o plantă jingaşă încă, în codrul superbilor copaci ai literaturilor străine, mai nebăgată în sémă, ba primejduită chiar de a fi cutropită şi înecată de umbra acestora. Ca sĕ daţi lărgămênt, aer şi lumină acestei flori sufletesci prin îndemn cu graiu şi condeiu — *Bine aţi venit!*

Limba nóstră frumósă şi biruitóre órecând, acum luptă o luptă fatală pentru esistenţă. Ca sĕ-i daţi vlagă, suc învietor în vinele devenite pe alocurea anemice — *Bine aţi venit!*

Şi earăşi limba! La limba nóstră literară doftorii cei iscusiţi constată un fenomen îngrijitor, o bifurcaţie stricăciósă. Ca sĕ ni-o daţi una şi nedespărţită, aşa unificată cum a lăsat'o Dumnezeu în gura poporului nostru, în graiu Românilor de pretutindeni — *Bine aţi venit!*

Bine aţi venit, şi munca Vóstră fie rodnică şi folositóre, ear' dacă noi, cei-ce V'am dorit în mijlocul nostru, n'am putut corĕspunde aşa după cum aţi aşteptat, Vĕ rugăm sĕ fiţi ertători şi îngăduitori multelor nóstre neajunsuri.

Sĕ trăiţi şi sĕ aveţi vêntă de truda Vóstră."

După încetarea aplauselor presidentul rĕspunde:

„Acéstă însufleţită bineventare însufleţire generală a deşteptat. Nici că se póte altfel, căci fraţi la fraţi am venit, ca împreună sĕ depunem munca nóstră pe altariul culturei naţionale. Salutarea acésta frăţéscă se ia la plăcută ştiinţă." (Trăiască!)

Urmézǎ societatea soră: „*Societatea pentru crearea unui fond de teatru român*", care prin graiul delegatului ei, al advocatului Emanuil *Ungurean* din Timişóra, salută pe sora mai în vêrstă cu următórele:

„Ilustre domnule president!
Onorată adunare generală!

Societatea pentru fond de teatru român fiind învitată din partea Asociaţiunii la adunarea sa generală de astăzi, societatea pentru fond de teatru român m-'a însărcinat a o representa astăzi aici şi a Vě aduce salutările ei.

Dacă privim mai apriat şi mai afund starea culturală a poporului român din Ungaria, şi dacă asěmănăm gradul lui de cultură cu cel al altor popórě civilisate, atunci trebue sě ne cuprindă un simţ de compătimire faţă de poporul nostru, pentru-că la moment observăm la poporul nostru urmele grele ale negligenţei şi ale greşelilor din timpurile trecute.

Nime n'a grijit de cultura şi deşteptarea acestui popor, pentru-că biserica nóstră, în parte stând sub guvernare ierarchică străină, aici în părţile Ungariei n'a putut desvolta ñici o acţiune culturală, ear' inteligenţa, care indispensabil are datorinţa şi pe cale socială a lucra pentru luminarea neamului ei, a fost în timpurile trecute neînsěmnată şi neputinciósă.

Acum suntem noi la rênd a repara cu grabă urmările negligenţei trecutului. Acéstă grabnică reparare în mare parte cade acum în sarcina Asociaţiunii, ea e chiămată a pune uriaşa muncă la ridicarea edificiului cultural al poporului român din Ungaria. Mai târziu va trebuí sě vină părtaşă la muncă şí *societatea pentru fond de teatru român*, amêndouě societăţile vor trebuí sě lucre în armonie la ridicarea nivelului cultural al poporului român din Ungaria, pentru-că amêndouě societăţile au acelaşi scop, adecă propagarea culturii la poporul român din Ungaria.

Dacă voim sě fim faţă de noi sinceri şi sě ne spunem adevěrul, trebue sě recunóscem că factorii nostri culturali în trecut pentru cultura poporului de rênd, a ţěranului român, au făcut tare puţin sau mai nimic; ear' noi acum dacă nu vom începe şi continua acţiunea nóstră culturală pentru luminarea şi deşteptarea poporului de rênd, a ţěranului român, atunci ţótă munca nóstră culturală e ca o zidire începută fără fundament; deci acţiunea nóstră culturală numai atunci are raţiune, numai atunci va fi de valóre, dacă lucrăm în prima linie şi cu tóte puterile nóstre la luminarea şi deşteptarea poporului de rênd, a ţěranului român, ca sě 'l punem în stare, sě 'l facem capabil a-şi apěra esistenţa şi a susţiné lupta de viéţă în concurenţă cu alte popórě conlocuitóre, unele mai culte altele mai favorisate de sórte.

Numai aşa facem bine poporului, numai aşa ne împlinim datorinţa.

Dar' trebue sě vorbim adevěr şi sě recunóscem, că în timpul mai nou de vre-o câţiva ani încóce Asociaţiunea a început a lucra în acéstă direcţiune, multe şi însemnate lucrări ale ei se refer la promovarea culturei poporului de rênd. Se vede că conducerea Asociaţiunei e pětrunsă de ideia, că edificiul cultural trebue început de la fundament, că cultura naţională trebue începută de la popor.

Pentru acéstă nobilă nisuinţă merită Asociaţiunea tótă recunoscinţa nóstră şi e îndreptăţită a pretinde tot sprijinul de la întreg publicul românesc.

Sunt însărcinat din partea societăţii a aduce Asociaţiunei acest tribut de recunoscinţă şi a esprima dorinţa, ca lucrările ei sě aducă róde mănóse pentru cultura poporului român din Ungaria."

Presidentul rěspunde:

„Acest salut cordial rěsunet cordial a găsit în inimile nóstre. Asociaţiunea şi societatea pentru fond de teatru sunt fiicele aceleiaşi mame — şi precum dl Ungurean bine a accentuat — însufleţite de acelaşi ideal. Sora mai mare deci cu braţe deschise bineventéză pe sora mai mică, care prin demnul sěu representant s'a presentat la adunarea nóstră. — Şì acest salut cordial se ia la plăcută ştire." (Trăiască!)

După acestea comitetul presintă adunării raportul despre activitatea sa în anul 1901 (Dar' de la 1 Ianuariu pănă la 31 August a. c.? — Red.), care fiind publicat în „Anale", adunarea renunţă la cetirea lui. Se procede apoi la alegerea comisiunilor: pentru censurarea raportului, pentru censurarea socotelilor şi pentru înscrierea membrilor noi. După efectuirea acestor alegeri E. Ungureanu propune, că după-ce *membrii secţiunilor nu s'au presentat în numěr de ajuns*, şedinţa festivă a secţiunilor, projectată pe după amiazi, sě nu se ţină, ci disertaţiunile anunţate sě fie cetite acum. Astfel urméză disertaţiunea poporală „Pămêntul din punct de vedere higienic" a medicului Dr. Simion *Stoica*, cetită de autor, şi discursul comemorativ asupra fostului membru *Dr. George Vuia*, de Vasile *Goldiş* (absent), cetit de N. Togan.

Cu acestea s'a terminat şedinţa primă, urmându-i după amiazi *petrecerea poporală*, fórte animată şi cercetată de public numěros, ear' séra *balul* în sala hotelului „Coróna", splendid şi luxos din cale afară.

Şedinţa a doua.

Luni (15 Septembre n.) s'a ţinut a doua şedinţă. Inainte de întrarea în ordinea de zi presidentul face cunoscut că comitetul însoţit de numěroşii membri ai adunării înainte de începerea şedinţei s'a presentat în cimiteriul din loc şi a depus cunună pe mormêntul advocatului Simion *Mangiuca*, fost membru fundator al Asociaţiunii.

Urméză autenticarea procesului verbal al şedinţei prime şi rapórtele comisiunilor. Comisiunea pentru censurarea raportului prin raportorul ei P. Rotariu, face următórele propuneri:

1) sě se iee act de activitatea zelósă a comitetului şi de precisiunea cu care a esecutat conclusele,

2) sě se iee spre ştire raportul comitetului;

3) sě se esprime condolenţă pentru membrii rěposaţi, şi

4) sě se îndrume comitetul *sě facă lucrările începětóre pentru edificarea* ***casei naţionale.***

Tóte aceste propuneri au fost primite unanim.

Comisiunea financiară prin raportorul Dr. Isidor *Pop* propune, ear' adunarea dă comitetului absolutoriu pentru socotelile pro 1901 şi votéză budgetul pro 1903.

Comisiunea pentru înscrierea membrilor noi raportéză prin Baltazar *Muntean* că s'a înscris 1 membru fundator (Anton Mocsonyi), 12 ordinari şi 2 ajutători.

Presidiul presintă actul de dimisiune a membrului suplent în comitet Iuliu Bardossy. Se primesce; alegere nouă nu se face, nefiind trebuinţă de înlocuire.

In fine, la învitarea sosită de la despărţěmêntul Sătmar-Ugocea Asociaţiunea hotăresce a-şi ţiné proxima adunare la *Sătmar*.

Prin acestea adunarea de la Oraviţa şi-a terminat agendele. Presidentul o închide prin un cald discurs, terminat cu următórele:

„Sunt convins, că focul sacru, care a încălḑit inimile Dvóstre în aceste zile festive, nu se va stinge, şi Vě rog, ca reîntorcêndu-vě acasă sě fiţi tot atâţia apostoli înfocaţi ai Asociaţiunei.

Vě rog sě deşteptaţi în cercuri tot mai largi interesarea pentru nisuinţele nóstre culturale, căci — credeţi-mi, Domnii mei, — *în cultura naţională este salvarea nóstră naţională*". (Aprobări furtunóse).

La $1^1/_2$ după amiazi a fost *banchet* în grădina „Coróna". Primul toast a fost pentru M. Sa. Ca totdéuna, aşa şì în firul acestui toast dl Mocsonyi a scos în relief frumóse însuşiri ale poporului român: dinasticismul şi gratitudinea. Dl Mocsonyi a zis următórele:

„Nu este popor în patrie, nu în întréga monarchie *mai dinastic de cât poporul român.* Şi nu este popor, care ar fi mai recunoscětor pentru binefaceri, de cât poporul român. Ear' o binefacere a fost preaînalta aprobare cu carea s'a înfiinţat Asociaţiunea. Este deci un sentiment îndoit al poporului român sentimentul dinastic şi al gratitudinei, care ne inspiră, când la astfel de ocasiuni solemne ale Asociaţiunei primul nostru gând este sě aducem tributul nostru omagial preagraţiosului nostru Impěrat şi Rege Francisc Iosif I.

Vě învit deci sě esclamăm cu însufleţire: *Trăiască Mǎjestatea Sa!"*

Entusiaste aclamaţiuni au urmat acestui toast, după încetarea cărora protopresbiterul Alexandru *Popovici* a închinat pentru president şi família Mocsonyi, pp. Victor *Poruţiu* pentru óspeţi, *Dr. Stefan C. Pop* pentru Asociaţiune. Făcênd asěmănare întrě cuvintele cu cari a definit dl Mocsonyi meniţiunea Asociaţiunii şi întrě definiţia ce o dă Cicero la „domus", zice că „în Asociaţiune se contopesce un popor întreg, dorul lui de viéţă şi libertate. Aici e altariul, ridicat pentru limbă şi cultul strămoşilor, al culturei naţionale. Prin cultură la libertate, şi cultura care nu se baséză pe limba poporului nu e cultură adevěrată. Altare pentru limbă sě se ridice pretutindeni, în palat şi colibă, căci noi numai prin limbă putem deveni liberi."

S'a mai toastat pentru representantul autorităţii politice (V. Hamsea), pentru damele române (P. Călciunariu). etc.

Séra a fost petrecere cu dans în grădina de tir, ear' pe mâne e projectată escursiune la minele de cărbuni de la Anina şi în alte locuri.

Procesul „Cărţii de Aur".

(Fine).

13. In capitlul **„Proclamaţia lui Csányi"** autorul face pe pagina 549 cu privire la activitatea comisariului guvernial acum numit următórea observare:

> „Guvernul magiar introdusese pretutindenea (cuvêntul acesta e tradus astfel: *mindenkorra!* R.) în ţéră statariul. . . . . numise pe un cutare Csányi comisariu al guvernului, cu drepturi nelimitate pentru Ungaria şi Ardeal. Csányi şi-a făcut bine datorinţa. A tăiat şi spânzurat pe cine i-a căḑut în mâni" . . .

14. In capitlul **„Scrisórea lui Butean"** autorul publică pe pagina 579 spânzurarea prefectului *Butean* de către ómenii lui Hatvani, întêmplată la 23 Maiu 1849 în *Josaşiu*, şi respective scrisórea lui Butean, care conţine următórele părţi încriminate:

> . . . . „Şi ce bine ar fi, dacă v'aţi gândí, v'aţi da socotélă şi v'aţi silí sě căştigaţi dragostea Românilor! . . . ear' nu de a omorî ómeni neînarmaţi, de-a împuşca femei şi prunci, de a aprinde sate, a sărăcí poporul şi a preface ţéra întrégă în cimiterii! . . . dacă nu veţi înceta cu faptele acestea tirane, cari se cuvin numai popórelor barbare şi sělbatice . . . astfel de grea apěsare s'a ajuns numai sub jugul sělbaticilor Mongoli, Tatari şi Turci. . . . voi spurcaţi bisericile, şi multe cele ce se ţin de slujba dumnezeéscă şi bisericéscă, de ceremonii, le-ati prădat şi le-aţi nimicit.
>
> Pe cei-ce se întorc la voi îi primiţi astfel, că îi despoiaţi de tóte averile, pe popor îl faceţi cerşitor, pribegitor în lume, ca prin acésta apăsându-l şi moralicesce, sě-l puteţi întrebuinţa drept instrument!
>
> Libertatea vóstră sunt furcile!"

Capitlul acesta autorul îl închie cu cuvintele următóre:

> „Şi acest lucéfěr al nostru a trebuit sě se stîngă în mânile celor-ce făceau parte tocmai din neamul pe care el voia sě-l lumineze şi sě-l aducă la brézdă bună!" . . .

15. In capitlul **„Repriviri"** autorul scrie pe pagina 671 următórele despre primirea rece pe care a întimpinat'o în cercurile de la Viena *A. Treboniu Laurian*, representantul comitetului român:

> „Magiarii (în original urméză şi cuvêntul *„conservativi"*. Red.), cari aveau încă trecere la curte şi aveau şi legături cu curtea, ponegriseră atât de mult naţiunea română, şi intrigaseră atât de mult în contra ei, până li-s'au prins vorbele. Deací nedumerirea şi rěcéla Vienii.
>
> Ca esemplu vom cita faptul, că se făcuse o petiţiune, care a fost presentată guvernului de la Viena din partea Magiarilor, în copie (firesce falsificată), petiţiune dată ca în numele naţiunii române, în care se cerea pentru viitor pe séma Românilor „scutire de dare" şi alte imposibilităţi inventate. Au trebuit sě urmeze multe schimbări de vorbe întrě guvern şi unii dintrě fruntaşii poporului, până a putut fi convins guvernul, că întréga chestie se baséză pe mistificare, falsificare, pe intrigile Magiarilor.
>
> Multe din calumníile aduse poporului din patria acésta şi isvorîte din politica egoistă a Magiarilor şi a Saşilor" . . .

16. In capitlul **„1853"** descriindu-se atentatul din 18 Februariu 1853 în contra Maiestăţii Sale, autorul spune următórele pe pagina 728:

> „Fericita scăpare a monarchului din gura morţii sigure, pe care o jurase Libényi, fantastul aderent al lui Kossuth", etc. etc.

Pentru a judeca în causă e competent tribunalul regesc din Cluj, ca judecătorie cu juraţi.

Motivare.

Cartea numită, la aparenţă vrea sě fie considerată ca op istoric, dar' în realitate, sub masca acésta adunând unele părţi singuratice ale istoriei şi ale legilor, şi citându-le numai în parte şi incorect, grupéză în mod meşteşugit isvóre false, şi în mod tendenţios vrea sě presinte Ungurimea astfel în faţa Românimei, ca şi cum aceea ar fi în prima linie duşmană neîmpăcată a fraţilor de naţionalitate română din patrie.

Sub mantaua scrierii de istorie, cartea espune astfel istoria Românimei, că atunci când Magiarii au ocupat părţile ardelene ale ţerii, au aflat pe Români aici, ca vechi locuitori; nu i-au cucerit, ci lăsându-i în drepturile avute li-au jurat frăţietate, ba chiar şi la creştinism au fost trecuţi Magiarii prin Români.

Ca basă fundamentală pentru desvoltarea mai departe a opului, respective pentru continuitatea sa, servesce afirmarea, că Magiarii au ţinut până la o vreme jurămêntul, dar' mai târziu au pus pe Români în jug, i-au despoiat de pămênt şi de tótă averea, de drepturi şi de libertăţi, în contra jurămêntului; i-au chinuit secoli dearîndul, au căutat sě-i ţină în sclavie şi în întunerecul neştiinţei, şi chiar şi astăzi sě nisuesc sě-i nimicéscă.

Incepênd de la şirurile de întroducere ale opului, până la fine, se nisuesce prin curs de idei ca cel indicat mai sus şi prin citaţiuni căror le dă colóre bătětóre la ochi, sě îmbrace în haina adevěrului istoric aserţiunile sale.

Tóte acestea autorul tinde sě le dovediască nu numai prin date istorice, fórte adese-ori adaptate cursului sěu de idei şi scopului sěu, şi prin citaţiuni făcute în acelaşi chip, ci tot-atât de des amestecă în ele propria sa judecată subjectivă, propriile cugete şi păreri, ca critică ce necondiţionat voesce sě se validiteze, cum şí advertismente şi instrucţii ce tind sě deie directivă ideilor şi atitudinei politice şi sociale a magiarimei.

Prin publicarea discursurilor cari au format basa ivirii şi voinţei de validitare a nisuinţelor şi aspiraţiunilor naţionalistice române, născute şi ajunse la desvoltare în 1848, în legătură cu nisuinţele magiare de independenţă, şi rostite în firul acelor nisuinţe, atribuind respectivilor oratori cuvinte ce se refer la stări atunci încă neesistente, presintă instituţiuni de drept atunci încă neesistente, ca independenţa juḑilor şi a justiţiei de acum, ca objecte de aspră critică în discursurile citate de el şi presentate ca rostite în 1848.

Tóte acestea trec marginile istoriografiei chiămate sě scótă la iveală adevěrul în întrégă fiinţa lui, şi

avênd în vedere cursul de idei al opului;

avênd în vedere acéstă prelegere ţinută în ton desfrênat de pătimaş;

avênd în vedere usarea unilaterală şi deplin prejudiţiósă a datelor istorice, şi că astfel făcênd us de ele voesce sě presinte ca stând în serviciul tiranismului magiar şi voind sě oprime libertatea tuturor altor popóre legi votate de constituţia ţerei şi sancţionate, cum şi pe autorităţile legale ale statului ungar ca pe unele cari faţă cu românimea din acésta ţéră sunt volnice şi tirane;

avênd apoi în vedere, că opul pe unele din figurile istorice venerate de naţiunea magiară şi conducětóre şi dătătóre de directivă a istoriei sale le descrie şi le caracteriséză nisuinţele şi resultatele obţinute prin activitatea lor în aşa chip, ca românimea sě-şi facă despre ele ideiă tocmai contrară;

avênd în vedere, în sfêrşit, că opul a fost publicat în limba română şi cu scop de a fi rěspândit întrě românime:

în urmarea tuturor acestora se póte lua ca statorit, că adevěratul scop al opului e, ca neînţelegerea, care în 1848 aşa triste contraste a creat în acéstă patrie întrě magiarime şi românime, nici acum, după jumětate de veac, şi după deplina schimbare a referinţelor, sě nu înceteze definitiv, ci încă şí mai mult sě fie aţîţată în sufletul românimei.

Cartea redactată cu tendinţa şi în modul indicat, şi presentată ca op istoric, e necondiţionat acomodată sĕ treziască peste tot, dar' deosebi în inima românimei din patrie cea mai crudelă ură faţă cu magiarimea, şi după ce prin acésta tedinţă a sa conţine şi rĕspândesce directă provocare la nesupunere faţă cu legile, faţă cu ordinaţiunile, decisurile şi hotăririle date de autorităţi în legala lor sferă de competinţă, şi fiind-că atacă uniunea Ardealului cu patria-mamă, decretată prin lege sancţionată, şi agitând provócă la revoltă contra ei, şi fiind-că în tóte citaţiunile şi descrierile sale citate mai sus autorul intercaléză şí pàrerile sale subjective, cum şí fiind-că în legătură cu discursurile şi scrisorile şi alte date din 1848, cele mai pătimaşe contra magiarimei şi uniunei, apte a provoca cea mai mare agitare, şi se póte zice, cari voesc quasi sĕ aprindă mişcările române din 1848, prin observările proprii făcute la acelea în modul cel mai întunecos, tendenţios, şi mai pe sus de ori-ce îndoélă, chiar şi însuşi autorul voesce sĕ conlucre pentru-ca sĕ agite şi sĕ aţiţe la infernală ură pe cetăţenii de naţionalitate română ai patriei contra naţiunii magiare de statformătóre, — avênd în vedere, că conţinutul cărţii caracterisat în cele de mai sus, şi îndreptat întru ajungerea scopurilor arĕtate în cele de mai sus, constitue faptul delictului ce lovesce în pct 1 şi 2 al §-lui 172 din codul penal, mai departe în § 173, şi că acelea au fost comise pe calea presei, — avênd în vedere că autor al cărţii e indicat Teodor V. Păcăţian, care a luat rĕspunderea pentru cele ce ea conţine: în urmarea tuturor acestora încriminatul, conform actului de acusă, cu drept cuvênt póte fi acusat.

Cluj, la 25 August 1902.

Dr. **Csipkés** m. p.
procuror reg.

Esposiţia industrială din Sibiiu.

Se aduce la cunoştinţă că esposiţia industrială ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ aranjéză dimpreună cu „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ se va deschide în *Dumineca din 19 Octobre n. la 11 ore a. m.* în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“ şi va sta la disposiţia publicului până în Dumineca din 26 Octobre n. 1902 la 11 ore a. m., când se va face închiderea solemnă, cum şí împărţirea premiilor.

Cu privire la obiectele de espus, pentru orientare ne luăm voe a da următórele indicaţiuni:

1. *a*) Se prímesc tot felul de obiecte de industrie de casă, (ţĕsĕturi, cusĕturi, covóre etc.) lucrate de femeile nóstre.

b) Este de dorit şi vor avé întâetate costume întregi (îmbrăcăminte bărbătesci şi femeiesci), cari sĕ represinte portul original obicinuit din vechime în comuna respectivă.

De asemenea vor fi binevenite obiecte de industria de casă, cari sunt pregătite de ţĕranii cari nu sunt meseriaşi de profesiune. Aici aparţin tot felul de unelte şi scule folosite în economia casnică atât pentru bărbaţi cât şi pentru femei.

c) Obiecte din industria profesională (diferite meseríi) întrucât ele se potrivesc pentru scopurile esposiţiei.

2. Obiectele de espus sunt a se trimite la adresa „comitetului arangiator“ al esposiţiei în Sibiiu (Nagy-Szeben) din 10 până cel mult în 15 Oct. n. c. Spesele de transport le supórtă esponentul; comitetul arangiator ia însĕ rĕspundere pentru păstrarea în bună regulă a obiectelor incurse.

3. Fie-care obiect de espus are sĕ se provadă cu şedulă, ce va purta numele complet, caracterul, (măiestru, calfă, învĕţăcel etc.) şi locuinţa esponentului, şi eventuala indicaţiune că obiectul respectiv e de vênzare (în care cas sĕ se indice apriat şi preţul), se dăruеşte comitetului aranjator pentru întemeierea unui museu industrial, etc. Calfele şi elevii au sĕ scrie pe şedulă şì numele măestrului în al cărui atelier au lucrat obiectul. Pe ţesĕturi, cusĕturi etc. este consult sĕ se cóse sedula cu numele etc. a esponentei.

Despre festivităţile împreunate cu esposiţiunea, cum şi despre eventualele disposiţiuni ulterióre se vor da amĕnunte la timpul seu.

Sibiiu, în 17 Septembre n. 1902.

Pentru comitetul aranjator al esposiţiei:

D. Comşa, pres. reun. de agr.
V. Tordăşianu, pres. reun. mes. rom.
T. Popoviciu, secr. gen.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului XXX. (Sighişóra) al Asociaţiunei pentru literatura rom. şi cultura poporului român, conform conclusului comitetului de la 22 August st. v., se convócă în comuna Criş pe Duminecă la 15/28 Septembre 2 ore d. a. în şcóla română din loc.

La acésta adunare sunt rugaţi a participa toţi membrii despărţĕmêntului, cât şi toţi românii cari cunoscênd scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale române, se intereséză de înaintarea ei.

In special e rugată Onorata preoţime a influinţa împreună cu domnii învĕţători asupra poporului şi a-l învita, ca şí el, cu deosebire fruntaşii, sĕ participe la adunarea generală din cestiune.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Deschiderea adunării prin directorul.
2. Comunicarea ordinelor Comitetului central dto. 15 Octobre 1901 Nr. 740. 1901, dto. 27 Octobre 1901 Nr. 763. 1901, dto. 7 Novembre 1901 Nr. 740. 1901, dto. 9 Ianuarie 1902 Nr. 31. 1902, şi în fine 19 Februarie 1902 Nr. 37. 1902.
3. Raportul general al comitetului.
4. Raportul cassariului şi al bibliotecariului.
5. Alegerea comisiunilor pentru inscrierea membrilor noi, pentru incassarea taxelor de la membri vechi şi noi şi pentru censurarea raportului comitetului şi al cassariului şi al bibliotecariului.
6. Raportul acelor comisiuni.
7. Propuneri de sine stătătóre.
8. Disertaţiuni, cari la tot casul sunt a se preda directorului cu cel puţin trei zile înainte de adunare.
9. Designarea locului pentru proxima adunare generală.
10. Alegerea comitetului pentru un nou period.
11. Esmiterea unei comisiuni pentru autenticarea procesului verbal.
12. Incheierea adunării prin directorul.

Sighişóra, 29 August 1902 v.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului al XXX. (Sighişóra) al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 22 August 1902.

D. Moldovan
protopop, director.

NOUTĂŢI

Cum se magiariséză şcólele? Cetim în ziarele magiare că profesorul Szörényi Béla de la şcóla civilă de stat din Caransebeş, tot-odată şi redactor al ziariului „Karánsebes és Vidéke“, în curênd îşi va serba jubileul de 25 ani de când e profesor. Intrĕ meritele — patriotice — ale jubilantului ziarele magiare scot în relief magiarisarea şcólei civile din Caransebeş, scriind următórele: „Szörényi a făcut mari servicii causei magiarisării. Pe timpul când el fusese numit profesor şcóla era gimnasiu inferior cu limba de propunere germână, şi al jubilantului e meritul leonic, că profesorii au început, din bunăvoia lor, în propria sferă de influinţă, sĕ prelégá în limba magiară. Din an în an propuneau cu câte un object mai mult în limba magiară, până ce şcóla a ajuns sĕ fie cu limba de propunere magiară“.

*

De la reuniunea femeilor române din Mediaş. Am primit raportul comitetului reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur despre starea materială a reuniunii aşternut adunării generale ce s'a ţinut în 24 August 1902, din care vedem, că averea activă a reuniunei se urcă la suma de cor. 19947·14. De la adunarea generală ultimă din 1 Sept. 1901 până acum s'au făcut: Incassări capital cor. 8814·26, interese cor. 1049·38, taxă cor. 806·40, suma cor. 10670·04. Erogaţiuni: capital cor. 4290, spese restituibile cor. 112·02, spese nerestituibile cor. 642·44, suma cor. 5044·46. Suma incassărilor şi a erogaţiunilor, adecă mişcarea cassei de la 1 Septembre 1901 până acum face deci 15714·50. Substrăgênd din venitul brut totalul eşirilor resultă un provit net al anului de cor. 1213·34. Raportul e subscris de *Maria Moldovan* presidentă, *Elena Suciu* cassieră, *Maria Necşa* secretărésă.

*

Hornistul de la Griviţa. „Cronica“ (Bucureşti) în unul din numerii apăruţi după serbarea jubileului de 25 ani de la cucerirea Griviţei scrie următórele: La 10 Maiu a murit la Bucureşti în asilul sĕracilor, în urma unei rĕceli contractate în timpul paradei, călugărul G. Cosma, unul dintrĕ eroii de la Griviţa, care venise espres la Bucureşti pentru a lua parte la defilare cu fosti sĕi tovareşi de arme. In diminéţa de 30 August, aniversarea luării Griviţei, a murit la spitalul din Ploeşti Ioan *Oancea*, fostul sergent trompet de la batalionul 2 de vênători, care, 25 ani mai înainte, zi cu zi suna cel dintâiu trimbiţa pentru atacul redutei. Astfel este scris eroilor, ómenilor de elită prin suflet şi prin inimă, sĕ mórá ori la spitale, ori la asiluri, ori la casele de nebuni.

*

Concert în Reşiţa. Reuniunea rom. de cântări şi musică din *Reşiţa-montană* arangiază cu ocasiunea adunării generale a reuniunii învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului Duminecă, la 28 Sept. n. în sala hotelului „Klemens“ *concert*. După concert urméză dans.

*

Hymen. Georgiu *Lărgean* şi Anuţa *Purdean* anunţă cununia lor, care se va celebra Duminecă în 15/28 Septembre la orele 3 p. m. în biserica gr.-or. din Gârbou.

*

Invitare. Am onóre a învita pe On. Domni români şi pe On. Dómne române la prelegerea „Despre articol“, ce o voiu ţiné Duminecă, în 8/21 Septembre la 11 ore a. m. în sala festivă a şcólei civile. Cu umilinţă: *Dr. At. Marienescu.*

*

Sarafov — liber. Boris *Sarafov*, sufletul fracţiunii radicale a comitetului macedo-bulgar, care Luni fusese deţinut în Nis (Sêrbia) la cererea guvernului bulgar, — cum se raportéză din Belgrad — ziua următóre a fost lăsat earăşi liber. Sarafov a plecat imediat mai departe. In ce scop? — el va şti.

*

Ziare „periculóse“. Guvernul ţerei nóstre a detras debitul postal ziarelor „Narodny Listi“ (Praga) „Rumänischer Lloyd“ (Bucureşti) şi „Ostdeutsche Rundschau“ (Viena), pe motiv că agită contra Magiarilor.

*

Esplorări polare — cu automobil. Pierre *Vernault*, tiner savant frances, fiu al unui proprietariu de fabrice din Paris, a hotărit sĕ călĕtoriască la polul-nordic cu automobil. Planul e, că până la gradul 82 sĕ méargă pe corabie, ear' de acolo cu automobil până la pol, avênd sĕ percurgă distanţă de 1000 chilometri. O distanţă acésta nu tocmai mare pentru un automobil bun. Problema e numai construirea unui automobil care sĕ pótă fi provĕdut cu material de încăldit pentru cale întreit aşa de lungă. Fabricanţii francesi speră sĕ pótă resolva acésta problemă prin construirea unui automobil monstru, cu pneumatic şi córde aşa de puternice, în cât maşina sĕ pótă mâna trăsura cu egală forţă atât pe zăpadă, cât şi pe luciul gieţii, atât în jos, cât şi în sus pe cóste. Vernault va duce cu sine numai un însoţitoriu, apoi benzin şi merinde pe douĕzeci de zile.

*

Ucise de fulger. Asupra comunei Tolna-Szántó s'a descărcat zilele trecute o furtună uriaşă, suprindênd pe şése femei la rîu, unde spălau cânepă. Lovite de fulger, douĕ dintre acele femei au murit, douĕ au leşinat în urma rănirilor.

*

Fraudă boerescă. Mai mulţi cetăţeni din Losoncz au făcut arĕtare la ministeriul de finanţe, că *Wohl* Aladár, proprietar de fabrică de spirt în Losoncz şi milionar, ani de-a rêndul a fasionat venit cu mult mai puţin de cât are, păgubind astfel erariul cu sute mii de coróne. A nume fasiona 35.000 de coróne, pe când chiar conform mărturiei cărţilor sale de contabilitate are anual preste 180.000 de coróne venit. Arĕtarea e îndreptată şi contra representantului erariului, care ani de-a rêndul a acceptat fasiunea milionarului fără sĕ o fi luat la controlă. Pe basa arĕtării s'a şi început cercetarea, care deja până acum a scos la ivélă lucruri fórte compromiţĕtóre pentru boeriul Wohl.

*

Serviciu de doi ani în armata Italiei. Ottolenghi, ministrul de rĕsboiu al Italiei în sesiunea viitóre va presenta parlamentului project de lege pentru întroducerea serviciului de doi ani în armată, respective reducerea timpului de trei ani de acum la doi ani. Cum susţine a şti ziarul „Italie“, projectul în liniamentele generale e şi gata deja, şi aderéză la el şí ministrul-president Zanardelli. Pentru serviciul de doi ani a pledat până acuma ziariul „Exercito“, cel mai de frunte ziariu militar al Italiei. Cercurile politice speră de la întroducerea serviciului de doi ani însemnată reducere în budgetul armatei.

*

Concert în Deva. Duminecă în 21 Septembre 1902 st. n. se va da în sala redutei din Deva un concert de binefacere, cu concursul dómnei *Irena de Vladaia*, primadona de la opera din Bucuresci, a dşórei *Elena Jeckel* şi a dlui *Grigorie Savu* artist dramatic, cu un program bogat şi variat. Venitul curat e destinat pentru biserica gr.-or. română din Deva. Inceputul la 8 ore.

PARTEA LITERARĂ.

Dare de sémă

asupra manualului de învĕţămênt „***Gramatica română pentru şcólele primare***“, *de* ***Dr. Ioan Petran,*** *Partea I. şi II, pentru clasa III. şi IV. Arad 1900 şi 1901.*

(Urmare şi fine.)

i) „N'am plecat . . . până-ce n'a asfinţit (?) sórele (p. 83, P. II.).

j) „*lepĕdăm*“, corect: *lăpĕdăm*; „*lepĕdate*“, corect: *lăpĕdate*; „*lepĕdării*“, corect: *lăpĕdării* (p. 83, P. II.).

l) „*Blândéţă*“, corect: *Blândeţă* (p. 92, P. II.).

m) „Pe Ioan l-a muşcat un *cânoc* (?) (p. 92, P. II.). Forţat lucru cu acest *sufix augmentativ!*

Observ, că unele dintrĕ acestea, se póte sĕ fie numai erori de tipariu. In *eratǎ* însĕ nu sunt înşirate.

4. Fraze necorespundĕtóre *idiomului român:*

a) „La Crăciun *se umblă* (?) cu steaua . . . Iarna adese-ori ne *însăniem* (?). Copiii se jócă cu zàpadă. Le place lor *şi a se* da pe ghiaţă (p. 28, P. I.).

b) „Declinaţi *din gură* (?) subst.: frate etc. (p. 23, P. I.). — consecuent se folosesce acéstă frază necorespundĕtóre.

c) „Scaunule, cât de vechiu eştĭ! Scaunelor, cât de frumóse sunteţi!“ (p. 29, P. II.). Topică străină!

d) „Un scaun al miu e stricat. — O, scaune, cât de scumpe sunteţi!“ (p. 37, P. II.). Aceeaşi eróre!

e) „Adiectivul *când ca atribut stă* (?) înaintea substantivului“ . . . (p. 41, P. II.). Aceeaşi eróre!

f) „*Eu şi tu suntem fraţi*“ (p. 46, P. II.) — Inadmisibil! Bardul de la Mirceşti zice: *Eu ţí-s frate, tu-mĭ eştĭ frate!* . . . Românul zice în deobşte: *Eu sunt frate cu tine, tu eşti frate cu mine,* ori: *noĭ* (amândoi) *suntem fraţĭ.*

Nici odată fraza autorului!

5. Erori de tipariu:

a) p. 6, P. II, şirul ultim: „*negrĭ*“ în loc de *negri*;

b) p. 7, şir. 14 „*o*“ în loc de: *e*;

c) p. 8, şir. 3, „*Iu*“ în loc de: „*In*“;

d) p. 15, şir. 3, „*óe*“ în loc de: *óie*;

e) p 41, şir. 10, „*Femeia*“ în loc de: *Femeea*;

f) p. 93, şir. 7. „*o*“ în loc de: *a*.

Am înşirat şi aceste erori de tipariu pentru eventuală orientare, mai ales şi pentru că nu sunt cuprinse în *eratǎ.* N-am însĕ pretenţia sĕ susţin, că nu voiu fi scăpat din vedere unele erori.

*

In fine, în cât privesce regulele gramaticale, sintactice şi ortografice, ce autorul fixéză în manualul seu pe cale *deductivă,* observ în genere, că sunt clare, limpezi şi corespundĕtóre firei limbii române. Pĕcat numai, că n'a urmat *metodului inductiv,* mânecând de la limba viuă, vorbită şi scrisă, şi cuprinsă — strictul necesar pentru tinerimea şcolară — în Cartea de cetire, că făcea bun serviciu învĕţămêntului nostru public-poporal.

Invĕţătorii însĕ, ca ómenii maturi, cari nu mai au neapărată trebuinţă de a se răzima şi pe *elementul educativ* al unui manual, ci în casul de faţă, au de a căuta numai regulele gramaticale etc., pot folosí cu succes acest manual, ca manual *ajutător* pentru preparaţiile lor private din studiul limbii materne.

Pentru elevii şcólelor poporale însĕ, cu deosebire din *motive metodice,* ce mai sus s'au arĕtat, nu aflu manualul corespundĕtor.

N. N.

Nr. 710/1902. [171] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa III **Mogoş—Valea-Barnei** din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă prin reposarea parochului *Iosif Negru*, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Petiţiunile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, se vor aşterne subscrisului oficiu în terminul deschis, avênd concurenţii a se presenta şi în parochie, nainte de alegere, pentru a celebra, resp, cânta şi cuvênta.

Ofenbaia, 30 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Gan
protopresb.

---

[173] 1—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională rom. gr. or. din **Vălenii-Şomcuţii**.

Emolumentele la acest post sunt 600 cor. cuartir liber în edificiul şcólei, grădină de legumĕrit.

Concurenţii cualificaţi conform legii, cari trebue sĕ ştie şi cântările bisericesci, sĕ-şi aştérnă suplicele cu documentele recerute subsemnatului oficiu.

Pentru comitetul parochial:

Gavriil Cârlig
paroch gr. or.

Vidi!

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 243/1902. [174] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna bisericéscă de clasa III-a **Vidra-medie** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică în cale legală concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post de paroch sunt cele cuprinse în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită rugările concursuale în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Câmpeni, 23 August 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Câmpenilor în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Furduiu
protopresb.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Dela **Librăria Tipografiei archidiecesane în Sibiiu** se póte procura:

O pagină
din
Lupta nóstră pentru esistenţă.

Articoli reproduşi din ziariul „Telegraful Român“ anul 1900
şi publicaţi de
Nicolau Ivan
protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul 1 cor.

Biblioteca „Bunul econom“

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmĕnatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la
Librăria archidiecesană.

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.
[1] 18—

La **Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu**. Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif**. — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peşta la anul **1811**“ şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Medalia de bronz de la esp. din Sibiiu 1881.

Florea Cruciţia
măestru-croitoriu

Premiat de espos. din Sibiiu 1892.

[167] 2—3

Strada Bruckenthal 17 **Sibiiu** Strada Bruckenthal 17
(Casele „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“)

efectuesce în atelieriul seu **tot feliul de îmbrăcăminte pentru domni** şi **băieţi** după moda cea mai nouă, cum şí **reverenḑi, sfite, patrafire** şi ori-ce alt soiu de **odóre bisericesci.** Asemenea îndeplinesce **reparaturi** de tot soiul.

Lucru bun şi durabil! Preţuri fórte moderate!

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 15—52

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Marți 10/23 Septembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sĕ 'nvĕțăm...

Sibiiu, 22 Septembre n.

Sĕptĕmâna trecută compatrioții noștri magiari au avut sĕrbătóre mare. Au serbat cu mare însuflețire centenarul nașterii lui Ludovic Kossuth. Adevĕrat că guvernul, din motive ușor de înțeles, n'a participat din oficiu la acéstă serbare, totuși însĕ ea póte fi considerată, cum a și fost, serbarea întregei magiarimi. Căci era vorba de prinos memoriei aceluia, de la care — cu drept, ori eronat — magiarii 'și derivă tóte libertățile politice și civice, pe cari în zilele nóstre în așa abundanță le au.

Au serbat împlinirea unui veac de ani de la nașterea lui Ludovic *Kossuth*. Și au serbat'o așa cum dór' nici un eveniment de sémă din istoria mai nouă a lor nu a fost serbat. De sus până jos, cu mic cu mare au ținut sĕ dee espresiune sentimentului de pietate și unoștință față de el, începênd de i din capitală până la cel din cătun locuit de magiari.

Că acéstă serbare pe alocurea a ut în escese, cu spargeri de ferești erorisarea celor cari nu aveau cuvênt de a serba, nu cade în cadrele celor ce voim sĕ scótem aci.

Cu câteva zile înainte de serbarea acestui centenar magiarii avuseră o altă serbare la Jibău: desvĕlirea monumentului ridicat baronului Nicolae Wesselényi, pregătitoriul terenului, împreună cu Széchenу și alții, pentru luptele politice conduse apoi de Kossuth, cari în urmă au împins poporul magiar la fatala revoluțiune din 1848—49. De-și nu în cadre așa mari și demonstrative ca a centenarului lui Kossuth, totuși a fost și acolo serbare mare patriotică, cercetată de mii de magiari.

Pentru-că Wesselényi a fost om mare pentru magiari.

Pentru-că Ludovic Kossuth pentru ei a fost și este dór' cel mai mare.

Și ei își stiméză pe ómenii lor mari, și la ocasiuni date toți sunt una, fără considerare la atitudine politică, ori la confesiune, întru a demonstra chiar, cu stima acésta.

Și le stă bine așa.

Căci numai acel popor e vrednic de ómenii sei mari, care știe sĕ și-'i stimeze.

Ear' vĕḑênd acest elan de însuflețire — la ei, cugetul ni-se duce din loc în loc — la *morminte uitate*, ori fără cruce și neîngrijite; rĕtăcește pe scara călindariului istoric de la zi la zi, de la nume la nume, și cu durere 'și pune întrebarea:

Dar' noi...?

Rĕsfoiți istoria, cea adevĕrată, nefalsificată de cei cari interes au s'o falsifice, și nu veți întórce fóie pe care sĕ nu strălucéscă nume de ómeni mari de ai *nostri*. Cari pentru *noi* au luptat, pentru al nostru bine s'au jertfit. Ii știm noi óre, cugetăm óre la ei barem la aniversarea morții, spre a rostí o rugăciune pentru odihna sufletului lor?

De monumente nici nu mai amintim...

La unii nu ne lasă cei de sus, la alții nu punem noi, de-și nu ne oprescе nimenea...

Suntem trei milióne de români în patria nóstră. Câți dintrĕ acestia 'și vor aduce a minte de ziua de mâne: *10 Septembre st. v.*? Câți știu óre: ce mare și însĕmnată e ziua acésta pentru noi?!

Mâne se împlinesc *treizeci de ani* de la mórtea lui *Iancu*, ear' poimâne *(11 Septembre st. v.)* o altă aniversare: a morții măestrului descriitor al istoriei nóstre și al suferințelor nóstre — din trecut; aniversarea morții lui *Alexandru Papiu Ilarian*, care *de 25 de ani* își dórme somnul de veci lângă biserica gr.-cat. de aici din Sibiiu.

Iată două prilejuri fórte apropiate, abstrăgênd de la celelalte multe, la cari am puté, și datori suntem sĕ dăm espresiune vĕdită stimei și recunoscinței față de ai nostri ómeni mari.

Dar' n'o prea facem.

Pentru-că se pare că „populus romanus memor esse solet“ la urmașii din Dacia nu se mai potrivește. Am uitat și am perdut multe din virtuțile gloriosilor nostri străbuni, întrĕ cari și datorința recunoștinței față de ómenii nostri mari.....

S'o învĕțăm deci de nou, de la cei din jurul nostru.

Pentru-cá, o spunem încă odată, numai acel popor e vrednic de ómenii sei mari, care știe sĕ și-i stimeze.

Pactul. După cum se scrie de la Viena, Marți. 23 Septembre n. se vor întêlni de nou ministrii presidenți și ministrii de resort în Viena, pentru a continua tratativele în chestia pactului. Nu va fi nici acésta cea din urmă întêlnire a lor, fiind-că mai sunt fórte multe posiții din tarifa vamală, asupra cărora nu s'a luat încă nici o înțelegere. Cu tóte acestea printrĕ cercurile politice e respândită părerea, că o înțelegere desĕvêrșită se va stabili întrĕ cele două guverne încă înainte de a se întruní parlamentele în sesiunea de tómnă, astfel, că în fața lor ambele guverne vor puté păși cu transacțiunea încheiată, cerêndu-le ratificarea.

In legătură cu chestia pactului e adusă și lunga audiență pe care a avut'o Sâmbătă la Monarchul, atât ministrul de esterne contele *Goluchowski* cât și prim-ministrul austriac *Dr. Körber*.

Un discurs al Țarului. Cu ocasiunea manevrelor de curênd ținute în Rusia, Țarul a adunat în jurul seu un mare numĕr de țerani, cărora li-a ținut o vorbire fórte instructivă. Ziarele din Rusia dau amĕnuntele următóre despre acest eveniment:

Din ordinul Țarului au fost adunați în casa guvernatorului din *Kursk* fruntașii satelor din împrejurime, bĕtrânii poporului și membrii consiliilor comunale, în fața cărora s'a presentat apoi mult temutul suveran al Rusiei și li-a ținut o părintéscă cuvêntare, cam de următoriul cuprins:

„Astă primăvară țĕranii din câteva ținuturi ale guvernamentelor Poltava și Charkov au jefuit proprietățile învecinate. Vinovații vor primi pedépsa meritată. Autoritatea, sunt sigur, nu va mai permite în viitor astfel de neorînduelі. Vĕ aduc aminte cuvintele defunctului meu părinte pe cari le-a adresat el în zilele încoronării sale mai marilor din comune: „Ascultați de nobilii și moșierii vostri și nu credeți în svonurile nebunești!“ Gândiți-vĕ — continuă împĕratul — că nu se îmbogățesce cineva prin luarea în posesie a bunului străin, ci *prin muncă onorabilă, economie și prin ascultarea de poruncile lui Dumnezeu*. Comunicați tot ce vi-am spus celorlalți ómeni din satul vostru, precum și aceea că eu *mĕ îngrijesc de lipsele lor reale*„.

Vorbirea a făcut bună impresie asupra țĕrănimei, neobicinuite sĕ vorbéscă cu ea puternicul țar al Rusiei.

Pentru catedrală.

Pentru înmulțirea fondului catedralei au mai întrat la consistoriu următórele oferte benevole:

De la dl Alesandru Lebu din Sibiiu	Cor.	1000
De la dl Ioan Broju, preot militar în Sibiiu . . .	„	600
De la dl Moise Lazar, asesor consistorial . . .	„	500
De la dl Ioan Tipeiu, protopresbiter emerit în Sebeșul-Săsesc	„	400
De la dl Ioan Cândea, protopop în Avrig . . .	„	300
De la dl Sergiu Medean protop., Sebeșul-săsesc .	„	300
De la dl Zevedeiu Murĕșan paroch în Sebeșul-săsesc	„	150
De la dl Avram Pĕcurariu, paroch în Lancrăm . .	„	100
De la dl Nicolae Cărpinișan, paroch în Răhău .	„	100
De la dl Ioan Floca, paroch în Răhău	„	100
De la dl Ioachim Cărpinișan, paroch în Câlnic .	„	100

Cu bucurie înregistrăm de astădată faptul, că preoții din tractul Sebeșului, ale căror oferte se vor publica la rêndul seu, întruniți în conferență au mai luat și acel laudabil angajament, de a stăruí, ca în bugetele

---

FOIȘÓRĂ

Rîsul.

(Fine.)

Cărțile autorilor vechi conțin adevĕrate rețete de veselie. De asemenea găsim într'insele relațiunea unor casuri în cari bolnavii s'au vindecat, în contra tuturor așteptărilor, mulțămită unui acces de rîs ce a provocat deschiḑĕtura unui abces al plămânului, ori a unei revărsări de sânge.

Erasm, celebrul filosof olandez din secolul al XVI-lea, apucat de un rîs nebun la cetirea unei cărți de glume, s'a vindecat de un abces fórte grav.

Se mai citéză istoria unui cardinal în agonie, care vĕḑêndu-și maimuța venind lângă el cu bareta lui în cap, isbucnì într'un acces de rîs. Tot ca Erasm, el fù scăpat.

Când, sub Ludovic al XIII-lea, Napolitanul Tiberio Fiurelli făcea s'alerge tot Parisul la represen'ațiile în care el juca rolurile de „Scaramouche“, celebrul medic Guy Patin prescria adese celor posomorîți o oră de „Scaramucciana“. Dar' Fiurelli, care făcea pe tótă lumea sĕ rîdă cu lacrimi, era însuși hipocondriac, și cedând sfaturilor unui prietin, s'a dus într'o zi sĕ consulte pe Guy Patin.

Acesta vĕḑêndu-și bolnavul destul de trist și de posomorît, îl sfătuì, ca de obiceiu, sĕ se ducă sĕ vadă pe Scaramouche. „Dar eu sunt Scaramouche!“ rĕspunse bietul om...

Medicii nostri moderni sunt, după esemplul lui Hipocrat, așa de convinși de escelența rîsului, în cât s'au silit sĕ 'l administreze ca pe un medicament óre-care. In asilele de alienați, mai cu sémă la Salpétrière, ei caută 'ntotdéuna sĕ înveseléscă pe bolnavi. Li-se dau une-ori representațiuni comice, și totdeauna urméză după rîs o ameliorare.

Medicina merge mai departe; ea s'a gândit sĕ pună rîsul în hapuri. Esistă un óre-care numĕr de corpuri și de substanțe, cari au proprietatea de a provoca rîsul în mod iresistibil. Spre esemplu, protoxidul de azot, supranumit gaz hilarant, are darul de a provoca la cei cari îl respiră, o veselie exuberantă.

Hașișul, ce se estrage din cânepa indiană, era întrebuințat încă în secolul al XVIII-lea în India. Se povestesce că ómenii cari îl folosesc sunt apucați de o bucurie de necreḑut, ce se manifestéză prin hohote de rîs. Esperiențele făcute în zilele nóstre cu hașișul au confirmat acéstă proprietate. Marele alienist Moreau (din Tours) a avut ideia de a trata cu hașiș pe melancolici, pe hipocondriaci, pe alienații cari au idei triste și apăsătóre. Și a isbutit astfel, de mai multeori, sĕ schimbe cursul ideilor bolnavilor sĕi. Unul din ei, care de nouĕ luni era în prada unor idei negre și nu spunea zece vorbe pe zi, a vorbit și a rîs o séră 'ntrégă după ce luase hașișul prescris de medic.

Hașișul nu este singura substanță ce posede darul minunat de a ne 'nvĕseli și a ne face sĕ rîdem. Doctorul Luton (din Reins) a constatat de curênd că o amestecătură de tăciune de sĕcară și de fosfat de sodă, lucréză întocmai la fel. Astfel una dintrĕ persónele asupra cărora el făcuse aceste esperiențe fù apucată, la un ceas după ce a absorbit acea poțiune anodină, de o adevĕrată esplosiune de rîs, care în timp de mai multe ore revenia prin accese. Acest rîs era provocat de idei vesele, și când s'a potolit, persóna în causă și-a păstrat încă mult timp veselia și voia bună.

Lumina roșie încă are proprietatea de a da ideilor nóstre o nuanță veselă; o esperiență obicinuită la Salpétrière constă în a se așeḑa o sticlă înaintea unui pacient hipnotizat: figura lui suride imediat.

Altă-dată, la Lumière, la Lyon, atelierele în carì se preparau plăcile fotografice erau luminate numai cu roșu. Lucrătorii cântau, gesticulau, rîdeau tótă ziua. Acum salele sunt luminate cu verde și totul s'a schimbat: lucrătorii au devenit ursuzi, abia vorbesc și nu rîd de loc.

Un medic italian, Donza, a utilisat acéstă proprietate a luminei roșii în tratamentul melancoliei. El a culcat într'o cameră tapetată cu roșu, și cu geamuri roșii, pe un melancolic care de câtva timp nu mai voia sĕ vorbiască și refusa ori-ce hrană. Bolnavul odată instalat în acéstă cameră, Donza venì sĕ 'l visiteze după câteva ceasuri, și spre marea lui surprindere îl găsì suriḑênd și cerênd sĕ mănânce. Aceste tratamente ciudate n'au alt scop de cât sĕ restabiléscă o funcțiune normală suspendată în mod accidental.

Rîsul avêndu-și locul în economia generală a ființei nóstre, a nu rîde este o bólă tot așa de gravă ca ori-care alta. Simțim prea bine acésta când întrebăm îndată pe cineva care e trist: „Nu ți-e bine?“

Dar' rîsul e necesar mai cu sémă higienei nóstre *morale*. De sigur, nu trebue sĕ rîdem de ori-ce și 'n ori-ce moment. Nu trebue sĕ asistăm la spectacolul vieței după cum am face-o la un spectacol exclusiv vesel. Un asemenea rîs ar fi o dovadă de nesimțire ca și de prostie. Dar' când am rîs comunelor sĕ se voteze cel puţin câte 3% după venitele budgetare ca contribuiri benevole pentru catedrală.

Laudă se cuvine pentru acest act de însufleţire atât preoţimei, cât şí demnului conducĕtoriu din acel tract!

„Luarea Griviţei“.

Ziua de 30 August v. în care s'au împlinit 25 de ani de la luarea Griviţei prin armata română, a fost sĕrbătorită pretutindenea în România, şi mai ales în capitala Bucuresci, aşa cum merită sĕ fie serbătorit acest dat, care va remâné vecinic intipărit în memoria fiecărui Român.

Credem a nu fi rĕu, ca cu acéstă ocasiune sĕ ne reîmprospĕtăm în memorie luptele cele grele pe cari le-a avut armata română până a putut pune mâna pe „*fata lui Ghazi Osman*“, pe reduta Griviţei.

In privinţa acéstă Regele *Carol* al României a însemnat în memoriile sale următórele:

„Ziua este nourósă şi negurósă. Drumurile sunt muiate de plóia nopţii, care continuă fină şi după ce se luminézá de zi. Brătianu sosesce în lagăr... La 8 ore, Principele se duce la punctul de observaţiune... Bombardamentul general începuse din zori de ziuă cu 256 tunuri. La 9 ore bombardamentul e suspendat. La 10 ore, împĕratul, încunjurat de statul sĕu major, sosesce la punctul de observaţiune. El rĕspunde cu cordialitate felicitărilor ce-i adreséză Principele pentru ziua sa onomastică. Se celebréză un Te-Deum. La dejun, Principele bea în sănătatea împĕratului. La 11 ore bombardamentul reîncepe; pe neaşteptate însĕ se aud detunături vii de pusci şi de tunuri la aripa stângă. Ele se întind iute până în centrul operaţiunilor, în apropiere de Radicevo. Din causa negurei dese nu se póte nici judeca situaţiunea, nici şti dacă trupele au început atacul înainte de ora fixată, 3 după miază-zi, sau dacă Turcii au luat ofensiva... Generalul Kryloff anunţă că un batalion din avangarda sa, indus în eróre prin detunăturile puscilor din aripa stângă s'a aruncat în luptă; ear' de la aripa stângă sosesce pe la ora 1 după amiaz ştirea că trupele de sub comanda directă a generalului Skobeleff se luptă de două ore şi sufer perderi însemnate... Batalionul generalului Kryloff, care a întrat fără timp în luptă, şi alte trupe au fost respinse cu perderi mari. Generalul Snitnikow se încércă a restabili ordinea, pentru a puté proceda în mod regulat la atac la ora hotărîtă.

La 2 ore, Principele încalecă şi merge cu statul sĕu major la un punct de-asupra satului Griviţei, de unde se póte observa cea mai mare parte a câmpului de bătae...

Cu încetul, negura dispare şi la 3 ore precis tóte colónele ordonate pentru asalt înaintéză şi se asvîrl fie-care asupra punctelor de fortificaţii turcesci indicate mai dinainte. La aripa stângă lupta urméză.

Cu tot focul teribil, al inimicului, colónele de asalt înaintéză la început cu energie; însĕ ele sunt nevoite mai întâiu sĕ stee şi în urmă sĕ dee înapoi, revenind la locurile de mai 'nainte şi acoperind câmpul cu morţi.

Obusurile turcesci cad împrejurul Principelui, care se uită cu durere la rĕndurile rărite ale ostaşilor sĕi. De douĕ-ori colónele românesci se asvîrl desperate la asalt şi ajung până la şanţurile redutei Griviţa, care samână mórtea printrĕ dînsele: de douĕ-ori ele sunt respinse. Principele nu mai póte sĕ-şi stăpânéscă răbdarea, pe punctul de observaţiune. El sare în mijlocul soldaţilor sĕi pentru a-i încuraja prin presenţa sa, prin vorba sa, pentru a-i îmbărbăta spre un nou atac. El le zice cu voce rĕsunătóre: Trebue sĕ reuşim! jertfele înfricoşate nu pot sĕ rĕmână fără resultat! Acum onorul armatei cere, ca reduta sĕ fie luată! Câmpul de luptă este acoperit cu morţi şi răniţi. Mulţi oficeri au căḑut. Soldaţii încunjură cu entusiasm pe Principe şi sunt gata a se asvîrli încă odată înainte...

Indreptarea operaţiunilor asaltului e îngreunată prin depărtarea cea mare de 16 kilometri a aripei drepte ocupată de armata românéscă, de aripa stângă, unde luptă detaşamentul lui Skobelew. Se mai adaugă că vederea acestei lungi linii de asalt era impedecată prin fumul tunurilor şi al puştilor. Nesuccesul şi perderile mari ale aripei drepte sunt datorate unei erori nenorocite, în care a căzut tótă lumea; nu era numai o singură redută a Griviţei, precum indicau hărţile rusesci, ci douĕ redute. Astfel stând realitatea, colónele destinate în contra unei singure redute, s'au rĕschirat, unele atăcând de odată fruntea Est a primei redute, altele atacând fruntea Nord a redutei a doua. Acésta a doua redută nu se putea vedé de cât după ce se trecea valea şi colina, care o desparte de întâia redută.

Trupele, cari se încércă a lua acéstă a doua redută, aparţin divisiei a 3-a. Un oficer din statul major general sosesce şi raportéză Principelui, că colonelul Ipătescu, al cărui cal a fost ucis sub dînsul, a împins brigada sa înainte şi a ajuns până la şanţul redutei; doi comandanţi de batalion au căḑut, maiorul Şonţu şi căpitanul Valter-Mărăcineanu; perderile în oficeri şi soldaţi sunt mari, mai ales ale regimentului al 8-lea (Locotenent-colonel Poenaru), care are cei mai mulţi oficeri scoşi afară din luptă. Dar' şi trupele divisiunei a 4-a merită cele mai mari laude. Oficerii de stat-major — Locotenentul-colonel Voinescu şi căpitanul Groza — au luat parte la asalt, şi întréga divisiune a luat cu un dispreţ de mórte extra-ordinar şi cu o bravură plină de sacrificii, dovedite prin chiar perderile ce au suferit. S'a distins mai ales batalionul al 2-lea de vênători.

Principele e adânc mişcat de aceste perderi dureróse şi de mórtea atâtor oficeri viteji.

...E cert, că un nou asalt nu se mai putea încerca în contra redutei a doua de la Griviţa în ziua de Sf. Alexandru.

Principele dirige calul seu spre primul punct de raliare, care e încă în zona tragerilor. Aci i-se aduce teribila ştire, că Turcii au rĕspins atacul pe tótă linia.

E aprópe 5 ore şi jumătate. Principele se duce la împĕrat pe lângă care remăsese mare-ducele Niculae. Impĕratul îl recunósce de departe şi 'i iese înainte, întrebându-l scurt: Cum merge?

Conform cu adevĕrul, Principele respunde, că asaltul nu a reuşit, dar' speră încă, că întâia redută a Griviţei va fi luată, căci a dat ordine în acest sens, şi speră că ziua onomastică a Maiestăţei Sale se va termina, de nu prin o victorie, cel puţin prin un succes.

Pe când Principele vorbea încă cu Impĕratul, fórte emoţionat, un oficer de cazaci sosesce în fuga mare a calului şi anunţă că cavaleria turcéscă a ieşit din Plevna şi se apropie pe drumul Griviţei. Toţi asistenţii rógă pe Impĕratul sĕ părăséscă imediat punctul de observaţiune şi sĕ se întórcă înapoi în cuartirul sĕu general, pentru a fi în siguranţă. Impĕratul se înduplecă la cererea generală şi se întórse la Radicevo, încunjurat de tóte escortele întrunite şi urmat de tot cuartirul sĕu general în trei-zeci de trăsuri. Impresiunea acestei triste privelişti nu dispare prin scirea, ce sosesce peste câteva momente, că raportul oficerului de cazaci a fost numai o falsă alarmă şi că cavaleria turcéscă nu a ieşit din Plevna. (Va urma.)

† Regina Belgiei.

Vineri (19 Septembre n.) la 7 ore şi 3 minute séra a rĕposat în Spaa (lângă mare) *Maria Henrietta Ana*, regina Belgiei, în etate de 66 ani. Rĕposata era înrudită de aprópe cu casa Habsburg, fiind fiică a fostului palatin archiduce Iosif şi sócră a rĕposatului moştenitoriu *Rudolf*. S'a născut în 23 August 1836 în cetatea regală Buda. In etate de 17 ani (22 August 1848) s'a cununat cu *Leopold* prinţ de Brabant, care în 10 Decembre 1865 urmând tatălui sĕu a ocupat tronul Belgiei sub numele *Leopold II*. Viéţa familiară nu i-a fost fericită; primul născut, prinţul-moştenitoriu Leopold, i-a rĕposat în etate de 10 ani; fiică-sa Maria Luisa, căsătorită cu ducele Filip de Coburg, — cum se ştie — în urma relaţiunilor ei cu locotenentul Mattasich a fost internată în o casă de nebuni, unde se află şí acum; soţul fiicei a doua, archiducele-moştenitoriu *Rudolf* a murit mórte tragică, ear' vĕduva lui, *Stefania*, lăpĕdând rang şi mărire s'a căsătorit a doua-oră (contra voinţei părinţilor ei) cu contele Lónyai, ear' a treia fiică, *Clementina*, vĕḑênd ce sórte nenorocită au avut cu căsătoria surorile ei, nu voesce sĕ se mărite. (Intr'un timp gurile rele clevetiau că princesa Clementina ar fi avut relaţiuni de amor cu Ferdinand, principele Bulgariei); cumnată-sa, împĕrătésă *Charlotta*, soţia *împĕratului Maximilian* (fratele M. Sale Francisc Iosif I., împuşcat în Queretaro,) e nebună. Tóte acestea, şi aventurile galante ale soţului ei cu actriţe şi cântăreţe de orfeu (Cleo) au amărit mult viéţa rĕposatei. Acum şi-a aflat linişte şi odihnă pentru totdéuna.

„Serbarea de la Şipca.“

Peste puţine zile se vor aranja serbări frumóse la Şipca, întru memoria celor întêmplate acolo înainte cu un sfert de veac.

Serbările le arangéză Bulgaria eliberată înainte cu douĕzeci şi cinci de ani din jugul turcesc, şi ca óspeţi şi-a învitat cercurile înalte din Rusia, *numai* pe cele din Rusia, uitând sĕ învite şí pe cele din România, cari încă au contribuit la eliberarea Bulgarilor de sub stapânirea turcéscă şi au ajutat, ca Bulgaria sĕ priméscă forma de stat pe care o are astăzi.

Acest act de nerecunoştinţă, de ură şi individie faţă de statul vecin român, e aspru condamnat din partea presei europene, care forméză din el object de acusă în contra Bulgariei oficiale.

Astfel marele ziariu berlinez **Naţional Zeitung** scrie în causă un remarcabil articol, din care estragem următórele:

„Rĕsboiul ruso-turc şi liberarea Bulgariei au dat Peninsulei Balcanice o formă de stat dacă nu definitivă, cel puţin cu totul alta faţă de stările de mai nainte. . . . Sêrbia şi România şi-au dobândit deplina lor independenţă şi titlul de regat. România s'a depărtat tot mai mult de Orient, apropiindu-se de tendinţele şi condiţiunile de viéţă ale Europei de mijloc şi de Apus.

In adevĕr, prin comandamentul ca şi prin disciplina soldaţilor şi bravura ei, armata română a dat doveḑi în acel rĕsboiu, atât cu ocasia trecerii Dunărei cât şi la asediul Plevnei, că este educată europenesce şi neîntrecută de cea ruséscă. Dacă Bulgarii au uitat sĕ învite România la sĕrbările de la Şipca — ei şi-au tradat prin acésta ura şi invidia faţă de vecinii lor“....

*

Naţional Zeitung înşiră apoi întêmplările din urmă ivite ca momente principale în istoria Bulgariei, continuând astfel:

.... „Aerul libertăţii pare a nu fi fost favorabil Bulgarilor, după cum spera Europa. Până acum Bulgarii liberaţi au fost în Peninsula balcanică un element mai mult neliniştitor şi periculos, de cât pacinic şi civilisat. Constituţia nepotrivită pentru starea culturală a masselor poporului a dat naştere unei pătimaşe lupte de partid, care pretutindeni dă naştere la desordini şi nemulţămiri. . . . Aroganţa naţională ce se îndréptă provocătóre, când în contra Sêrbiei, când în contra României sau a Greciei, vede Rumelia şi Macedonia ca moştenire a Bulgarilor şi ea nu alege mijlócele pentru ajungerea acestui scop. Brutalitatea e în sângele Bulgarilor moderni. Oficerii cari au atacat pe şeful şi prinţul lor, spre a-l da pe mâna Ruşilor, asasinii cari au omorît pe Stambuloff, conducĕtorii comitetului macedonean, cari ordonă extorcări de bani, incendieri, răpiri cu forţa şi asasinate, au desvĕlit trăsăturile caracterului bulgar — tóte acestea sunt fapte cari au făcut sĕ se schimbe aprópe cu totul părerea favorabilă ce Europa o avuse până atunci despre Bulgari. Pe lângă tóte acestea sĕ se mai adaoge trista situaţie financiară cu administraţia ei uşuratic condusă şi continuele impasuri financiare ale guvernului, din cari odată chiar Rusia oficială a trebuit sĕ-l scótă printr'un avans de mai multe milióne, tot atâtea motive spre a slăbi simpatiile ce Bulgaria şi-le dobândise la începuturile sale sub Alexandru Battenberg şi Stambuloff. Eco ceşte şi politiceşte a fost ne tórcerea Bulgariei din oposiţ tra Rusiei spre o vasalitate sau mai puţin mărturisită. In de partid din Bulgaria, în desvălia une-ori mai pe ascun dată pe faţă duşmănia faţă de statele vecine şi ambiţia de a atinge dreptul de posesiune şi suzeranitatea Turciei, prinţul Ferdinand a simţit trebuinţa de o mână puternică şi ocrotitóre, care sĕ-l pótă susţiné în hărţuelile din lăuntru şi din afară.

Prin serbarea de la Şipca pacea încheiată întrĕ guverne şi principe s'a întins şí asupra armatelor şi popórelor, relevându-se lumei întregi înfrăţirea ruso-bulgară“...

„Luptele din câmpíile şi munţii Bulgariei — încheie ziariul berlinez — au sdrobit pentru totdeuna supremaţia Turcilor în ţerile balcanice. Deplina neatêrnare şi suveranitate a principatului faţă de Pórtă e numai o chestie de timp. Mai curênd sau mai târziu Bulgaria va devení un stat independent alutări cu Grecia, Serbia, România şi principatul Muntenegru. Ce rang va lua printrĕ aceste state, acésta se va hotărî mai mult prin desvoltarea sa culturală de cât prin armata sa. Modestele sale forţe în comparaţie cu ale Austro-Ungariei şi Turciei vor trebuí sĕ-i înfrâneze ambiţiunea şi politica.

De la România însĕ, ea póte lua esemplu: cum un stat mic, prin înţelepciunea domnitoriului sĕu, prin înlăturarea tuturor visurilor de cucerire, prin neîntrerupta muncă economică şi îmbrăţişare a civilisaţiunei, a ajuns sĕ fie o putere şi şi-a dobândit o vază chiar pe teritoriul rĕscolit de patimile de partid şi luptele dintrĕ popórele fostei Turcii europene. Strălucita serbare, jumĕtate militară, jumĕtate religiósă, de la Şipca, nu e fără primejdie pentru fantasia unui popor naiv, care nu póte înţelege cine hotăresce politica Europei. Dacă acéstă serbare, în loc sĕ stîrnéscă în bulgari sentimente pacinice şi voinţă seriósă spre o muncă culturală şi înălţarea fiinţei lor naţionale, ar aprinde speranţe aventurióse şi provocări ofensătóre pentru turci sau pentru alte popóre din peninsula balcanică,

---

din tótă inima, e rar ca sĕ nu fim mai dispuşi, mai gata la acţiune, mai aplecaţi deasemenea la indulgenţă şi la simpatie. Cuvêntul faimos: „Am rîs, iată-mĕ desarmat“, se adeveresce în fie-ce zi.

In împrejurările cele mai grave rîsul îşi păstréză însuşirea-i calmantă şi împăciuitóre. Adunări agitate se potolesc la cuvêntul de spirit ce le înveselesce. O nostimadă îndrăsnéţă póte sĕ destacă situaţiunile cele mai tragice.

Nisce zavergíi tîrau pe abatele Maury, ameninţându 'l sĕ 'l spânzure de un felinar: „Şi după ce mĕ veţi fi spânzurat de felinar, zise abatele, o sĕ vedeţi óre mai limpede?“ Asasinii isbucniră în rîs şi abatele fu scăpat.

S'a zis că nu sunt ómeni buni de cât aceia cari rîd. Se spune cel puţin, că este un rîs de ómeni cum se cade, acela chiar pe care'l studiarăm. Rîsul acesta e fără gând ascuns. El e fórte deosebit de acel spirit de satiră şi de batjocură, ce se desfată de greşelile, de infirmităţile şi de suferinţele altuia. El e făcut din voie bună, din echilibrul fisic şi moral, din jocul liber al tuturor facultăţilor nóstre. El e făcut mai ales din bunătate, şi regula-i supremă se găsesce în acest vers al lui Victor Hugo:

Trebue ca 'n rîsul nostru sĕ fie veselie.

(„*Rom. Mus*“.)

desilusia ce s'ar iví imediat, ar fi cu atât mai grozavă.

Viitoriul prosper al Bulgariei depinde numai de munca şi bunăstarea sa, ear' nu de planuri de cucerire şi rĕsturnare."

Revistă esternă

Revoluţie militară în Rusia. Rapórte necontrolabile, publicate prin ziarele străine, vorbesc despre pregătiri de revoluţie în armata ruséscă. Se spune adecă în acele rapórte, că întrĕ trupele concentrate în Kursk la manevre factori secreţi distribue mulţime de *broşuri revoluţionare* al căror titlu e: *Ţarul cel nou* şi cari îndémnă soldaţii sĕ denege ţarului şi generalilor supunerea, fiind-că are sĕ urmeze la tron *un nou ţar*, deóre-ce ţarul Nicolae nu are şi nu va avé moştenitoriu, şi astfel moştenirea are sĕ trécă la altul. Disposiţia revoluţionară cuceresce tot mai mult teren printrĕ soldaţii ruşi, aşa că în locul regimentului care până acum era de serviciu în jurul ţarului, a fost chemat din Chiev regimentul basarabean Nr. 121.

Fabrică de luminări.

Ziariul *„Libertatea"* din Orĕştie pledéză cu mare căldură în numĕrul din urmă pentru înfiinţarea unei mari fabrici de *luminări* şi de *haine bisericesci*, împreunată cu tot feliul de recuisite bisericesci.

Folósele cari ar resulta din acésta întreprindere, numitul ziariu le preciséză astfel:

„Intâiu şi întâiu, poporul nostru ar fi cruţat de jaful ce se face azi cu el prin agenţii fabricelor şi firmelor străine; ar puté căpĕta atât vestmintele bisericesci, cât şi luminile şi praporii etc., cu preţ mai moderat.

A doua, ştiind poporul că capĕtă lucruri mai bune şi cu preţuri mai creştinesci, fabricaţie de legea şi de neamul lui, negreşit că s'ar îndemna cu mult mai tare a procura şi unele şi altele pentru împodobirea casei Domnului, ba ar stărui şi preoţii mai tare pe lângă el în privinţa asta. — Şi astfel în afară de cruţarea poporului de jaful ce azi se face cu el, am ajunge curênd a vedé şi bisericile nóstre strălucind mai frumos împodobite de cum sunt astăzi.

A treia, am ajunge a avé prin bisericile nóstre numai lumini de céră curată şi higienice, albe sau în colori nevinovate, nu ca cele mai multe ce se ard azi, fabricate din materii false, dând un fum năduşitor şi ruinător de sănĕtate şi zugrăvite în tricolorul unguresc; ear' pe preoţi i-ai vedé îmbrăcaţi în ornate mult mai frumóse, lucrate strict după rit şi în colori potrivite, modeste, nestrigătóre, nu ca multe din cele de azi earăşi pline de verdéţă şi albéţă „patriotică".

A patra, s'ar face prin acésta un lucru laudabil ca economie naţională: O atare fabrică are lipsă de faguri de céră, pe cari fabrica i-ar cumpĕra tot numai de la popor de al nostru de ori-unde, şi ştiind ómenii că pe lângă buna trecere de care se bucură mierea însaşi, li-se trece şi céra, li-ar fi şi acesta un îndemn mai mult, ca sĕ se deprindă cât mai mulţi cu stupăritul, acest frumuşel isvor de venit, prea negligat şi el de poporul nostru.

A cincia, în jurul şi în serviciul unei atari fabrici, s'ar susţiné încă un numĕr însemnat de fii ai poporului nostru, ca administratori, ca agenţi ai mărfurilor, etc.

A şésa, ar fi acest lucru o fală a naţiunii nóstre din acéstă patrie, şi poporul nostru întreg ar fi mândru vĕḑênd că a scăpat de lipitorile străine şi că ómeni de-ai lui vin şi 'i îmbie acum cele de lipsă pentru înfrumseţarea Casei Domnului. In acelaş timp ar fi acesta un semn superb de progres serios chiar în ochii străinilor.

Şi, în urmă, ar rĕmâné din o atare întreprindere şi un frumos venit material, nu de desconsiderat, în favorul acţionarilor, cari ar fi bisericile şi credincioşii lor slujitori".

Infiinţarea salutarei întreprinderi, *„Libertatea"* crede că ar avé sĕ se facă cu colaborarea frăţéscă a ambelor biserici române, făcêndu-ne acţionari toţi preoţii şi tóte parochiile cari le aparţin. Un capital de 200.000, cel mult 300.000 coróne ar fi suficient pentru punerea în lucrare a fabricei.

Notăm, că după cum am mai spus odată, o astfel de fabrică e pe cale de a fi înfiinţată în România, din banii *„Cassei bisericei"*.

NOUTĂŢI

Conferenţa dlui Dr. At M. Marienescu „Despre Articol". La învitarea Domnului *At. M. Marienescu*, un public distins şi ales s'a întrunit eri, Duminecă, în sala festivă a şcólei civile de fete a „Asociaţiunii" pentru a-i asculta prelegerea despre *„Articol"*.

Era de faţă I. P. S. Sa Dl Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, P. C. Sa Dl archimandrit-vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, C. Sa *Dr. Eusebiu R. Roşca*, protosincel şi director semin., P. O. D. *Ioan Papiu*, protopresbiterul tractului Sibiiu, Preastim. Domn *Iosif St. Şuluţ*, vicepres. „Asociaţiunii", asesori consistoriali, profesori seminariali, profesorii şcólei civile de fete, dómne, domnişóre, elevi seminariali, eleve ale şcólei civile, redactorii ziarelor nóstre din loc, câţiva învĕţători (unul venit anume din Reşinari, Moise Fràţilă) şi alţii.

La 11 ore a. m. dl Dr. At. M. Marienescu esprimându-şi bucuria şi mulţămita faţă de distinsul public participant, ocupă loc la masă şi-şi cetesce frumósa prelegere despre *„Articol"*, tratat din punct de vedere ştiintific.

In introducere ne arată conferenţiarul diferitele noţiuni ce i-se dau „Articolului" atât în limba nóstră, cât şi 'n limbile înrudite cu a nóstră, precum Articol, Articul, Articlu etc. Ne spune apoi, cari sunt Articolii în limba română, ce însĕmnătate au ei pentru gramatică şi resp. limbă, şi cum se întrebuinţéză.

In tractare ne indică de unde şi-a luat Articolul originea. Incepênd cu formarea poporelor romanice şi resp. cu originea poporului Latin, pe base şi cu argumente istorice şi geografice arată în deosebi la fie-care din cele şepte seminţii romanice (Latini, Italieni, Spanioli, Portughezi, Provinciali, Francezi şi Români) ce „Articoli" au folosit şi folosesc în limba lor.

După aceste ne face cunoscută declinaţiunea cu Articol în limba română la Substantive de gen femeesc, — apoi la substantive — de acelaşi gen — cu Adjective, şi viceversa, demonstrând cele afirmate prin esemple scrise pe tablă.

Fiind timpul înaintat, prelegerea nu s'a putut termina, ci a rĕmas sĕ se continue — la cererea publicului — în Sâmbăta viitóre (ziua sf. Cruci) la 11 óre a. m. Dl Marienescu descoperind, că prea bucuros va sta şi atunci la disposiţia On. public spre a'şi încheia prelegerea, a fost viu aclamat şi felicitat din partea tuturor.

*

Căsătoria moştenitoriului rusesc. Din Copenhaga se raportéză, că mare-ducele *Mihail*, fratele ţarului şi moştenitoriu presumptiv al corónei rusesci, se va logodí cu ducesa *Beatrice* fiica rĕposatului Alfred, duce de Edimburg (Anglia) şi nepótă a ţarului Alexandru III, deci verişóră primară cu mirele. Mirésa e de 18 ani, ear' mirele de 24.

*

Pentru portul naţional. Un grup de studenţi de la universitatea din *Iaşi* împreună cu câţiva fruntaşi ai societăţii române din Iaşi s'au constituit în societate pentru propagarea portului naţional. In acest scop societatea va înfiinţa un atelier pentru confecţionarea costumelor naţionale, în care vor lucra absolventele şcólelor profesionale din Iaşi.

*

Centenarul lui Kossuth. In 19 Septembre st. n. s'au împlinit 100 ani de la nascerea lui Kossuth Lajos, sufletul revoluţiei din 1848—49. Acest centenar a fost serbat cu mare alaiu aprópe de toţi compatrioţii nostri magiari, mai ales însĕ de aderenţii partidului independentist, cari încă cu luni înainte agitau în presa lor, ca sĕrbarea sĕ fie generală, a ţerei întregi şi sub auspiciile guvernului. Ceea-ce, din motive destul de cunoscute, nu li-s'a sfetit. Nĕcăjiţi pentru acésta, în unele locuri au făcut demonstraţiuni şi au spart feresti şi vitrine. Astfel cetim în „Egyetértés", că în *Oradea-mare* au spart ferestile oficerilor armatei comune, din causă că acelea nu erau iluminate, ear' în *Caşovia* au spart ferestile la tóte casele şi vitrinele tuturor prăvăliilor şi restaurantelor la cari nu era arborat tricolorul magiar, cum şi la gară.

*

Instalare de fişpan. Sâmbătă (27 Septembre n.) se va face în Sânmartin instalarea baronului *Keményi Akos*, numit comite (fişpan) al comitatului Têrnava-mică.

*

6000 de universitari. Inscrierile ordinare la universitatea din *Budapesta* s'au încheiat deja sĕptĕmâna trecută. Resultatul lor e 4573 studenţi universitari, — mai mulţi de câţi fuseseră inscrişi pe semestrul prim al anului trecut. La acest numĕr mai adaugêndu-se numĕrul celor cari se vor înscrie ulterior şi al celor cari numai după scăparea de la miliţie se vor puté înscrie, — numĕrul total va fi aprópe 6000, ajungênd astfel universitatea din Budapesta, în ceea-ce privesce numĕrul studenţilor, la locul al treilea imediat după universitatea din Berlin şi cea din Viena.

*

Raţiociniile comitatului Sibiiu. Vicecomitele comitatului Sibiiu face cunoscut, că raţiociniile diferitelor fonduri comitatense pe anul 1901, împreună cu propunerea comitetului permanent privitóre la ele, vor fi espuse spre vedere publică la oficiul de vicecomite cu 15 zile înainte de congregaţia ordinară de tómnă, care se va tiné în 6 Octobre st. n. Observări contra acelora se pot face la comitele ca president al comitetului permanent, cu 5 zile înainte de congregaţie.

*

O mare defraudare. *Jellinek* Edmund, cassariu la „Länderbank" din Viena, unul dintrĕ cele mai vechi institute de credit în Austria, aflând Joi că se va face scontrare, şi a părăsit biroul şi a fugit din Viena. Comisia de scontrare a constatat defraudare de *3,259.000 de coróne.*

*

Constituire. Societatea de lectură a studenţilor de la gimnasiul român superior fundaţional din *Năsĕud* şi-a ţinut şedinţa de constituire în 14 Septembre st. n. sub conducerea profesorului Ioan *Pĕcurariu*, alegêndu-şi presidint pe Romul T. *Perian* stud. cl. VIII, vice-president Ioan *Enuică* stud. cl. VII, secretariu I pe Romul *Curta* stud. cl. VIII, secretariu II Vasile *Păltinean* stud. cl. VII, cassariu Victor *Moldovan* stud. cl. VIII, controlor Petru *Viman* stud. cl. VII, bibliotecariu Iuliu P. *Papiu* stud. cl. VIII, vice-bibliotecariu George *Anton* stud. cl. VII, membri în comisia literară Is. P. *Pop* stud. cl. VIII, Flore *Todoran* stud. cl. VII şi Ioan *Moldovan* stud. cl. VII.

*

Rugare. Ni se cere publicarea următórelor şire: „Referitor la convocarea Domnilor subscriitori de acţii pentru înfiinţânda cassă de păstrare şi împrumuturi *„Economia"*, apărută în Nrul 99 al *„Telegrafului Român"* am unele observări, şi anume: Terminul defipt de fundatori în acéstă convocare pentru adunarea generală constituantă pe Dumineca 28 Septembre a. c. n. la 10 óre în Cohalm nu e potrivit, din două puncte de vedere: 1. cei mai mulţi subscriitori de acţii sunt preoţi şi învĕţători, pe cari serviţiul divin îi împedecă sĕ iee parte la adunare, în órele antemerediane ale ori cărei Dumineci, şi astfel adunarea ar trebui pusă pe vre-o oră de după prânz; 2. preoţimea din jur cu puţine escepţiuni este gr.-orientală, care este convocată prin circulariul protopopesc al tractului Cohalmului tot în Cohalm pe ziua următóre Luni în 16/29 Septembre a. c. în causa colectei pentru catedrală. — Ar fi deci consult, ca Domnii convocatori sĕ permute ţinerea adunărei din cestiune pe acéstă zi sau pe ziua în care se ţine târg de sĕptĕmână, cu care ocasiune şi venirea acţionarilor mireni este mai sigură.

Unul dintre acţionari.

*

† Constantin Udrea. Luni (15 Septembre st. n.) a rĕposat în *Lugoj*, în etate de 92 ani, fostul primariu al Lugojului şi epitrop al bisericei gr. or. de acolo: Constantin *Udrea*.

Rĕposatul era cunoscut şi stimat pretutindenea ca mare filantrop şi bun naţionalist. In timpul revoluţiei din 1848, când toţi oficianţii oraşului au părăsit Lugojul, numai el sirgur a stat neclintit la postul sĕu şi a apărat oraşul şi interesele lui. A luat parte la tóte mişcările naţionale şi bisericesci din anii 1850 şi a subscris fară şovăire tóte petiţiile Românilor cătră Tron şi cătră guvernul de atunci şi a fost şi dînsul în deputaţiunea Românilor la Viena. Când s'a retras de la postul de primariu, M. Sa i-a conferit „Crucea de aur benemerenti cu corónă". Representanţa oraşului Lugoj, care tocmai atunci era întrunită în adunare, la propunerea membrului *C. Bredicean* a hotărît unanim, ca defunctul sĕ fie înmormêntat pe spesele oraşului, adunarea sĕ-şi esprime şi eternisezе în procesul verbal condolenţa, ear' la actul înmormêntării sĕ asiste în corpore.

Inmormêntarea s'a făcut Mercuri (17 Septembre). Ceremonialul funerar a fost oficiat de protopresbiterul Lugojului Dr. George *Popoviciu*, împreună cu parochii Tempea, Bireescu şi Sudreşan. Cântările funerare le-a cântat corul reuniunii române de cântări condus de Ioan Vidu, ear' după finirea prohodului a cântat o cântare funerară reuniunea germană de cântări. In fruntea cortegiului erau elevii şi elevele de la şcólele gr. or., apoi cele două reuniuni de cântări, ear' după carul mortuar urmau fruntaşii oraşului, întrĕ cari întrégа primărie opidană. La prohod a asistat P. S. Sa episcopul gr. cat. Dr. D. Radu, preotul ref. Dr. Chován, protonotariul Issekutz representând pe comitele absent din Lugoj, şi numĕroşi fruntaşi.

*

Petrecere în Orda-de jos. Comitetul bis. gr.-ort. rom. din Orda-de jos învită la petrecerea ce o va aranja Duminecă 15/28 Septembre cu ocasiunea sfinţirei nouei sale de învĕţămênt. Preţul întrării de persónă 1 cor., de familie cu 3 membri 2 cor. 40 fil. Venitul curat este destinat pentru acoperirea speselor avute cu ocasiunea zidirei. Suprasolviri se primesce cu mulţămită şi se vor cuita prin ziare. N. B. P. T. familii sunt rugate a se îngriji pentru mâncări; pentru beuturi s'a îngrijit comitetul.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La petrecerile arangiate la sf. George şi sf. Mărie an. curent, în Avrig, de inteligenţa rom. de acolo, au binevoit a contribui următórele st. dómne, d-şóre şi domni: familia N. Preda 10 cor., I. Mateiu, par. Seb. sup. 5·40 cor., David 6 cor., familia Neagoe 6·40 cor., Ana Jlincea 4 cor., Răduţiu 5.60 cor., Balaban, Nocrich, 4 cor., D-şórele Fizeşan 4 cor., Simion, Avrig 3 cor., Simplăcean G., par. Cornăţel 3 cor., Zerbeş, Avrig 3 cor., Ioan Maxim, comerc. Avrig 5 cor., Doican, paroch Sebeşul inf. 4·50 cor., D-şórele Străulea, Sibiiu 4 cor., Maria Achim, Nocrich 3 cor., Elena Ionescu 2·50 cor., Stoica, Avrig 3·80 cor., Florian, par. Racoviţa 2·80 cor., Ioan de Preda, advocat Sibiiu 2 cor., Mich Racotă, Przmysl 2 cor., D-na Lup, Sibiiu 2 cor., N. N. 2 cor., Nyilas Farkas 2 cor., Jeronim Flitter, Porumbacul inf. 2 cor., Kalamár 2 cor-, Căpit. Schuller 2 cor., Heinermann, Avrig 3.60 cor., I. Nicolau 1·80 cor., Măhăra 1·60 cor., Dénes Imre 1·60 cor., Schlatner 1·60 cor., Kraus J. 1·20 cor., Dr. Kremer 1 cor., N. Bonea 1 cor., Moldovenescu M. 1 cor., Grindean V. 1·80 cor., Dr. Segal, Avrig 1 cor., Racotă 1 cor., Nicolae 1·20 cor., Silaghi 1·20 cor., N. N. 1·20 cor., Indrieş 2·40 cor., Paulina Schmidt 1·20 cor., W. Filk 1·20 cor., Kisch 1·20 cor., Postea 1·20 cor., Reschner 1·20 cor., Jliu 1 cor, 16 bilete à 80 fileri 12·80 cor., Roman, G. Vas, Măhăra, Giuriţan, Ionescu, Tihirea, Crăciun, Hógea, Ursu, Holerga, Dan G., Ursa, Vintilă J., I. Marcu, G. Vasile, N. Lazar, Bucurenciu C., C. Durdoiu, Cândea V., Nic. Dumitru, toţi câte 80 fil., I. Răduţiu 1·20 cor., J. Vintilă, Tatu, Popa, cleric, câte 80 fil., Berghea Ana 60 fil, Radu, Vlad câte 40 fil., Bucşa 20 fil., N. Postea 40 fil., Ilustrate incassat 8·23 cor., total întrate 169·83 cor., ear' spesele sunt 147·34 cor., venitul curat este administrat la fondul pt. înfrumseţarea mormêntului G. Lazar 22·49 cor. Priméscă marinimoşii contribuenţi şi pe calea acésta sincerile nóstre mulţămiri.

Avrig, în 10 Septembre 1902.

Pentru comitetul arangiator,

Ioan Nicolae
cassariu.

Posta redacţiunei.

Ponor. Ţi-am scris astăzi.

Dlui I. T. în Ş. N'am înţeles nici un cuvênt din ceea-ce ne scríi.

Absolventului de pedagogie, Rĕşnov. Nu sunt pentru publicitate cele scrise. Sunt alte căi, legale, pe cari lucrurile pot fi aduse la cunoştinţa superiorităţii, care sigur că vă decide apoi aşa cum cere dreptatea.

„Defectele planului actual de învĕţămênt". Nu e scrisă aşa, ca sĕ pótă fi dată publicităţii. E prea neîngrijită limba, ca sĕ nu mai vorbim şi despre celelalte defecte. Rĕspunsul ce ni-l trimiţi acum asemenea nu se póte publica. La atacuri personale, primite în cercuri restrînse, se rĕspunde acolo imediat cu graiu viu, ear' nu prin gazete. In ziariul nostru nu te-a atacat respectivul, prin urmare nici n'ai sĕ-i rĕspunzi *prin ziariul nostru!*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 9761 Școl. [177] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului învěțătoresc din comuna nóstră **Vidacutul-român**, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 de zile de la prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele usuate.

Concurenții au sě-și înainteze cererile de concurs instruite cu documentele recerute la oficiul nostru protopresbiteral din Sighișóra în terminul deschis și a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la servițiul divin din comuna numită pentru a'și dovedi desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 52/1902 par. [176] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna bisericéscă **Negrilești**, protopresbiteratul Dejului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post sě-și înainteze cererile instruite conform legilor în putere Preaonorabilului oficiu protopresbiteral al tractului gr. or. român Dej în Dej în terminul deschis și sě se presenteze în vre-o Duminecă sau sěrbătóre înainte de alegere în parochie pentru a cânta respective a celebra și predica.

Negrilești, 4 August 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Alexandru Sighiartěu presid. comit.

Constantin Vlad notariu.

Nr. 249/1902 prot.

Vidi!

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 229/1892. [175] 1—3

Concurs

Pentru **îndeplinirea posturilor învěțătoresci** vacante de la școlele elementare poporale gr. or. române din parochiile mai jos însemnat se escrie prin acésta concurs *cu termin de 15 zile* de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. **Ciceu-Hășnaș**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 300 cor. de la popor și 300 cor. ajutoriu de stat, — cuartir în edificiul școlar, grădină și lemne de încăldit 2 stângeni.

2. **Ciubanca** cu filia **Ciubăncuța**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 360 cor. ajutoriu de la stat și 240 cor. de la popor, — cuartir, grădină și lemne de încăldit.

2; **Poiăna-Blenchi**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 360 cor. ajutoriu de stat și 240 cor. de la popor, cuartir, grădină și lemne de încăldít.

Concurenți în ținutul acesta nu sunt; deci se învită cei din depărtare a concura la aceste posturi și sě recere, ca rugările, instruite conform legilor în vigóre, sě se aștérnă subsemnatului Oficiu în terminul deschis.

Dej, 30 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej în conțelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

[173] 2—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de **învěțătoriu** la școla confesională rom. gr. or. din **Vălenii-Șomcuții**.

Emolumentele la acest post sunt 600 cor. cuartir liber în edificiul șcólei, grădină de leguměrit.

Concurenții cualificați conform legii, cari trebue sě știe și cântările bisericesci, sě-și aștérnă suplicele cu documentele recerute subsemnatului oficiu.

Pentru comitetul parochial:

Gavriil Cârlig
paroch gr. or.

Vidi!

Teodor Șovrea
adm. prot.

Nr. 243/1902. [174] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna bisericéscă de clasa III-a **Vidra-medie** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică în cale legală concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post de paroch sunt cele cuprinse în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sě-și trimită rugările concursuale în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Câmpeni, 23 August 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Câmpenilor în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Furduiu
protopresb.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împěrat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Franțisc Intâiu**. Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif**. — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peșta la anul **1811**“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născětóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumětate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Joi 12/25 Septembre 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Centenariul.

Sibiiu, 24 Septembre n.

De sine înțeles, că vorba e earăși de centenariul lui *Kossuth*, de sărbările cari au fost aranjate din acest incident pretutindenea în țéră, în deosebi în Budapesta, capitala țerii.

Nu le-am vědut, dar' pentru aceea le cunóscem în tóte amĕnuntele lor, din descrierile ce li-s'au făcut în presa magiară.

Bine și cu demnitate au decurs tóte, așa cum trebuiau sĕ decurgă niște serbări aranjate de *întréga* națiune magiară.

Pentru-că așa ni-se spune, că *întréga* națiune magiară a participat la ele, nu numai în Budapesta, ci și în provincie, în orașe și la sate.

Ceea-ce însemnéză, că *întréga* națiune magiară știe și recunósce, că Kossuth a fost regenatoriul acestei patrii, Kossuth a câștigat, prin ale sale lupte energice, pe séma cetățenilor acestei țeri, tóte libertățile de cari se bucură ei astăzi.

Așa se scrie în gazetele magiare, de aceea la serbările centenare a luat parte întréga națiune magiară.

Și bine a făcut că a luat parte, pentru-că prin acésta a sĕvêrșit un act de cea mai frumósă recunoștință față de memoria aceluia, de la care are tóte libertățile de cari se bucură.

Dar' . . . e și aici un fatal dar' la mijloc.

Cu tóte că *întréga* națiunea magiară a luat parte la serbările centenare ale nașterii marelui luceafĕr magiar, ale lui Kossuth Lajos, după unele jurnale magiare se pare că serbările totuși n'au decurs așa cum se aștepta sĕ decurgă.

Lume multă a fost de față la tóte; vorbiri mari s'au rostit pretutindenea; steaguri naționale magiare și tot felul de decorări asemenea n'au lipsit, — și totuși serbările n'au decurs așa cum se aștepta sĕ decurgă.

Sĕ nu creadă nimeni că *noi* riscàm, *de la noi,* afirmarea, ci tot ce știm, știm din gazetele magiare. Din colónele lor știm și lucrul acesta.

Așa de esemplu guvernamentalul *„Budapesti Napló"* ne spune în privința acésta într'un numĕr mai recent următórele:

> „Frumósă a fost, cu colorit a fost, mișcătóre a fost sĕrbătórea acésta. Raze lucitóre i-a împrumutat partea a doua a verii, ear' fantasie și demnitate — *națiunea!* A fost *și* însuflețire; și numai ceva *mai multă căldură* mai trebuia. Cel puțin așa ni-se pare, că gradul însuflețirii nu s'a urcat atât de sus, cât de sus lucesce în istoria magiară puternica figură a lui Kossuth Lajos. Focul cu care odinióră Kossuth Lajos stătea în fața națiunii, la sĕrbătórea de azi a națiunii ardea ceva mai domolit. A fost foc, dar' nu tocmai de ajuns. Cel puțin aici în capitală *nu*. Și avem temere că nici în provincie. Nu pentru-că ar fi putut sĕ scadă acea profundă adorațiune, în care națiunea cuprinde pe Kossuth Lajos. Completă și neștirbită e acésta adorațiune, azi și totdéuna. De un timp încóci observàm însĕ cu anumită îngrijorare: cum *tot mai cu greu succede sĕ grupezi magiarimea într'un cuget patriotic și în o serbare patriotică*. S'a vîrît în atitudinea națiunii magiare un fel de schimbare, și zadarnic clădesc poduri prilejurile patriotice: *magiarimea nu grăbesce, ca mai nainte, într'o singură taberă de serbare*".

La alt loc earăși, în același articol de fond, numitul ziariu ne spune următórele:

> . . . „Cei-ce au format convoiul în acésta admirabil de frumósă zi a verei întârziate, pentru a peregrina la mormêntul lui Kossuth; cei-ce dearêndul caselor pavoazate, pe strade și în feresti, se frămêntau așteptând cu indulgență trecerea convoiului: întréga poporațiune a capitalei a dat colorit și splendóre sĕrbării lui Kossuth Lajos, — **dar' căldură patriotică n'a putut sĕ tórne în ea!...**"

Iată odată și glasuri cari ne zugrăvesc *fondul* serbării centenare așa cum a fost, fără a'l împodobí.

Acésta denotă, că întréga serbare centenară a fost un lucru așa pregătit, cum a eșit.

Și e fórte natural, pentru-că tóte cele făcute — cum se vede — n'au resultat din deplină însuflețire, căci însuflețirea nu și-o póte scutura nimeni din mânecă, nici la poruncă.

Deschiderea sesiunei parlamentare. Cum se știe, deschiderea sesiunei parlamentare se va face în 8 Octombre. Imediat după constituire, ministrul de finanțe va presenta budgetul anului viitoriu, care va fi predat comisiunei budgetare spre censurare. Deschiderea se face în noul palat parlamentar, a cărui instalare internă e acum deplin terminată.

Consiliu de ministri. Luni a sosit la Budapesta ministrul-president *Széll* și încă în aceeași zi la orele patru a presidat consiliul de ministri, în care s'a discutat probabil chestia pactului, avêndu-se în vedere că în ziua următóre aveau sĕ se continue tratativele în chestia acésta cu membrii guvernului de la Viena, spre care scop atât ministrul-president, cât și ministrii de resort au plecat eri, Marți diminéța la Viena.

Serbarea de la Șipca. La intervenirea guvernului turcesc s'a dat asigurare din parte ruséscă, că serbarea de la Șipca nu va avé caracter politic demonstrativ, ci va fi o serbare curat militară. După terminarea ei, Mare-ducele Nicolae, care va fi de față, va merge la Constantinopol pentru a face visită Sultanului.

O notă diplomatică.

Statele-Unite din America și-au ridicat glasul în favorul Evreilor din România.

Sau póte că mai nimerit ar fi sĕ zicem, că în favorul propriu, fiind-că intențiunea e, sĕ se împedece mai departea *imigrare* a masselor de Evrei, cari în timpul din urmă, siliți sĕ plece din România, își luau drumul spre America.

Și siliți erau sĕ plece din România, nu în urma mĕsurilor luate din partea statului român, cum se crede și se spune, ci în urma situației nefavorabile economice și financiare, în care se află întregul regat român.

Guvernul Statelor-Unite a adresat deci notă diplomatică tuturor representanților sei de pe lângă puterile mari europene cari au semnat la anul 1878 tractatul din Berlin, provocându'i sĕ róge puterile semnatare sĕ intrevină pe cale diplomatică, pentru-ca România sĕ satisfacă condițiunilor din tratat și sĕ delăture relele interne cari silesc pe Evrei sĕ emigreze din țéră.

In nota acésta diplomatică se spun, întrĕ altele, următórele:

> . . . „De mulți ani Statele-Unite urmăresc cu atențiune seriósă situațiunea Evreilor din România cari sunt vre-o 400,000. Persecutarea acestei rasse sub domnia turcéscă a silit Statele-Unite sĕ facă remonstrațiuni aspre la anul 1872. Tractatul de la Berlin a fost salutat deci de America drept îmbunătățire față cu nedreptatea din trecut. In cursul timpului România a făcut însĕ ilusorie o mare parte din dispozițiile acestui tractat, privitóre la egala tratare a Evreilor din țéră". . . .

Nota înșiră apoi pretinsele restricțiuni și scurtări de drept ce ar esista în România față de Evreii de acolo, cari vĕdêndu-se eschiși de la ori-ce posibilitate de a dobândí mijlócele de câștig, devin incapabili de a se ridica din înjosirea ce li-se impune cu de-a sila și de care nu pot sĕ scape de-cât refugiindu-se în alte țeri.

Fiind vorba de o nedreptate internațională, guvernul Statelor-Unite își ridică glasul și protestéză în contra tratării Evreilor din România, și adecă, *în numele umanității*, așteptând, ca statele cari au semnat tratatul din Berlin, sĕ câștige valóre principiilor stabilite în el.

FOIȘÓRĂ

Mănăstirea Turnu.

Intrĕ munții prin cari curge Oltul, cel nebunatec, nu departe de băile Călimănesci, întrĕ Mănăstirea Cozia și Brezoiu, e mănăstirea *Turnu* din județul Argeș, în România, așeḑată pe o colină ce se deschide din albia acestui rîu și se întinde până la pólele muntelui Cozia.

Zidită la anul 1676, acéstă mănăstire a adăpostit întrĕ zidurile ei, nenumĕrate rênduri de cuvioși monachi, cari și-au găsit în acest loc retras liniștea sufletéscă.

Păstrată cu evlavie prin îngrijirile ómenilor, timp de 226 ani, mănăstirea *Turnu* a putut dura până în zilele nóstre. Dar' oricât ar căuta îngrijirile omenesci sĕ păstreze asemenea sfinte lăcașuri, timpul a tóte mâncător ruinéză și distruge.

Incântat de măreția locurilor unde se găsesce acéstă mănăstire, Prea Sf. Sa Episcopul de Argeș, Dr. *Gherasim Timuș*, și-a ales acolo locul sĕu de predilecțiune, refugiu, unde admirând măreția naturei, sĕ pótă preamărí pe Atotputernicul Creator.

Distinsul prelat din România liberă, călăuzit de sentimentul religios ce'l caracterisézá, a hotărît reconstruirea cu propria-i cheltuială a acestui sfânt lăcaș, lângă vechea și mica bisericuță, și în anul 1897 a pus temelia la construirea chiliilor pentru monachi și a bisericii, care s'a și sfințit în ziua de 28 Octombre 1901.

Fără a întra în descrierea amănunțită a mănăstirei cu tóte împrejurimile ei, în starea ei de astăzi, vom spune numai că de-o parte se vede vechia mănăstire, arĕtând generațiunilor actuale evlavia celor cari au zidit'o acum două veacuri și jumĕtate, de altă parte biserica cea nouă, dovedind tuturor celor ce vor s'o vadă și sĕ înțelégă, că neclintit și neștirbit s'a transmis până în ziua de astăzi sentimentul religios, care a mântuit neamul românesc.

Biserica cea nouă e în stil bizantin, modest și fără pretențiuni mari. Pictura care împodobesce biserica și trapeza, merită deosebit interes.

Așa, la întrare în partea stângă e portretul M. S. regelui *Carol*, la drépta al P. S. S. *Gherasim Timuș*, episcopul de Argeș. Pe stâlpii cari sprijinesc bolta bisericii, sunt pictați sf. Ierarhi: Spiridon, Vasile cel Mare, Ion, Grigorie, Atanasie, Chiril și sf. Diaconi, martirii George, Dimitrie, Vah, Pantelimon, Sfânta Ecaterina, Titiana, Filotea și cei patru evangeliști, ear' pe bolți se observă tablourile Prea St. Născătóre de Dumnezeu, Nascerea și Invierea Domnului și alte praznice împĕrătesci.

In sala de mâncare (trapeză), pe lângă tabloul P. S. S. și a P. S. Episcop de Rîmnic, este un tablou representând pe M. S. regina îngrijind de răniți, apoi al Altețelor lor regale principele Ferdinand și a princepesei Maria cu micii principi. Apoi sunt diferite tablouri din Vechiul și Noul-Testament, ca David la cortul stânt, Mana în pustie, Lazăr și bogatul, Iisus la lacul Genesareth, Iisus prin semĕnături, Nunta din Cana-Galileii și alte frumóse tablouri.

Hramul acestui sfânt lăcaș este Schimbarea la față (6 August), care a fost sĕrbătorit anul acesta cu o impunĕtóre solemnitate. Numĕrul visitatorilor ce veniseră din diferite părți ale țĕrei sĕ asiste la oficiarea serviciului divin, era mare, și ómenii au avut într'adevĕr la ce sĕ vie. Oficiul divin a fost servit de însuși P. S. S. Episcopul de Argeș, și de Olt, și de părintele revisor eclesiastic V. Predeanu.

Serviciul divin s'a terminat [illegible] frumósă predică, ținută de părintele Predeanu, desvoltând ca temă importanța și semnificațiunea zilei.

Cântec.

Trece apa pe sub trestii
Și viéța pe sub gânduri,
Dăpănênd firul povestii
Până 'n scoc de patru scânduri.

Mierlă, pasĕre zbrehudă,
Cine-o sĕ te maí desvețe
De-a tot fluera de ciudă
Călĕtórei tinerețe?

Dragul meu, dragă sĕ-ți fie
Vîrsta tinereții pline,
Că de-abia unul la mie
Știe sĕ i-se închine.

Zi, cobzar, mereu din strună
Pân' s'o face diminéță,
C'am trăit pe vreme bună
Picul ăsta de viéță.

Duiliu Zamfirescu.

Acesta e pe scurt cuprinsul notei, pe care guvernul Statelor-Unite n'o putea trimite deadreptul statului român, fiind-că Statele-Unite n'au semnat tratatul din Berlin, ci a trimis'o statelor mari europene cari au semnat acest tratat, ca ele sě intervină şi sě siléscă guvernul român, ca sě facă concesiuni Evreilor.

Nu încape nici o îndoélă, puterile mari europene vor satisface acestei dorinţe; se vor adresa guvernului român (e vorba că unele s'au adresat deja) pentru esplicări, ear' acesta va da lămuririle necesare, şi chestia e resolvată.

De interes e însě a cunósce atitudinea presei europene, manifestată în chestia acésta.

De sine înţeles că presa austro-ungară e pe partea Evreilor, pe cari îi ia în apărare în înţelesul notei americane.

Astfel *Neue Freie Presse* a scris din acest incident un articol plin de rěutate la adresa României, făcênd în urmă destăinuirea, că în meritul causei, după cum pretinde a ştí din isvor autentic, —

Austro-Ungaria va întra mai întâiu în atingere cu celelalte puteri semnatare. Tot odată va cere de la guvernul român deslușiri asupra atitudinei sale faţă cu străinii, şi în deosebi în afacerea esecutării art. 44 al tratatului din Berlin. Se aştéptă apoi, că puterile ca rěspuns la nota americană vor da o notă identică, în care se va accentua, că Statele-Unite — de óre-ce n'au semnat tractatul de la Berlin — „*nu sunt legitimate de a cere o hotărîre sau o procedere în cestiunea tractării străinilor în România*“. De altă parte puterile se vor conforma vederilor şi espunerilor notei americane despre principiul umanităţii şi al civilisaţiunei.

In presa engleză domneşte părerea, că guvernul român va veni singur la convingerea că nu e bine sě lase sě emigreze Evreii din ţéră. Nu aştéptă nici ea nici un resultat de la nota americană.

Standard din Londra scrie în chestia acésta, că România e legată prin promisiuni sě respecteze libertatea religiósă şi de rasă şi în interesul civilisaţiunii n'ar trebui sě i-se concédă încunjurarea îndatoririlor acestora.

. . . . „Guvernul regelui Carol e aplaudat numai de către antisemiţii rabiaţi, — scrie ziariul numit, — totuşi *ne îndoim că nota va avé succes.* Nici puterile europene, nici presiunea potentaţilor financiari n'a folosit nimic. *Numai prin forţă România ar puté fi constrînsă*, şi nu vedem *posibilitatea pentru aplicarea forţei.* Perderile ce le sufer, prin fuga Evreilor, vor face probabil pe Români mai curênd sě-şi deschide ochii şi sě fie umani.“ . . .

Presa naţională germană ia posiţie declarată pentru România, şi în contra uneltirilor ovreeşti.

In *Leipziger Neueste Nachrichten* se scriu de es. următórele:

„Făţărnicia e vecină cu neruşinarea! Statele-Unite vreau sě refuse primirea Evreilor şi de aceea puterile sě siléscă România, ca sě împlinéscă cele mai cutezătóre pretensiuni ale unor locuitori deveniţi nefericire pentru ţéră!“

Ear' „*Deutsche Zeitung*“ din Berlin scrie astfel:

„Presă internaţională, în deosebi cea jidană, care salută ca o faptă mare şi mântuitóre procedura Statelor-Unite, şi-a ales rěu momentul pentru ascuţirea cuţitelor.

E adevěrat ca Evreii din România sunt fórte nemulţămiţi din causa nouei legi (a meseriaşilor) şi emigréză în masse. Dar' acésta nu póte sě fie de cât numai o admoniare pentru state, ca sě iee měsurile necesare de a se impedeca îngrămădirea în ele de elemente, pe cari *România are bune motive de a le depărta din ţéră.* De altcum de asta-dată vor rěmâné fără efect lamentările presei condusă de speciale interese de *seminţie.*“

Din tóte acestea reiese, că nici-unde nu se aştéptă de la nota Statelor-Unite resultatul pe care l'au visat cei-ce au pus influinţe stăruitóre pe lângă guvernul care a trimis'o. Cât pentru notă însaşi, ea conţine o inesactitate de fapt, pentru-că, cum am spus la început, Evreii din România emigréză nu din causa persecuţiunilor (necunoscute în statul român), ci din motive de ordin *curat economic*, un lucru despre care guvernul român va convinge pe toţi cei-ce nu-l ştiu încă.

Revistă esternă

Regele Belgiei — abzice. Cum raportéză o telegramă din *Bruxella*, acolo e rěspândită vestea, că regele *Leopold II.* îndată după înmormêntarea soţiei sale va renunţa la tron în favorul prinţului *Albert*, nepotul de frate al regelui.

*

Consiliu militar la sultanul. Se vestesce din Constantinopol, că în urma unor raporturi confidenţiale, în cari se făcea cunoscut guvernului că comitetul macedo-bulgar pregătesce pe 1 Octobre isbucnirea revoluţiei, — Sâmbătă s'a ţinut în palatul Jildiz consiliu militar, ear' Dumineca s'a trimis tuturor comandanţilor circulariu în cestiunea dispositiunilor preventive.

Din România.

Salutul Drapelului. *Monitoriul Oficial* al României publică o decisiune de mare însemnătate a ministrului de culte şi instrucţiune publică, referitóre la purtarea şcolarilor în faţa drapelului naţional şi la auzul imnului regal. Decisiunea e următórea:

„Noi, ministrul secretar de Stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice,

Decidem:

Art. I. Toţi şcolarii sunt datori, ca atunci când întâlnesc drapelul sě-l salute, fie că s'ar afla în corp, fie că ar fi isolaţi.

Art. II. Toţi şcolarii sunt datori sě asculte marşul regal stând în picióre şi cu capul descoperit, în ori-ce loc s'ar afla.

Art. III. Abaterile de la aceste datorinţe se vor considera ca necuviinţe grave şi se vor pedepsí ca atare.

Art. IV. Acéstă decisiune va fi cetită în tóte şcólele şi în fie-care clasă de către directorii şi profesorii diriginţi.

Dată la 2 Septembre 1902. Ministru: *Sp. Haret.*“

*

Inchiderea şcólelor bulgare. Ca rěspuns la închiderea şcólei române din Sofia, întêmplată în urma dispoziţiei luate din partea guvernului bulgar, guvernul român a decretat închiderea tuturor şcólelor bulgare din Tulcea, prin următórea decisiune a ministrului de culte şi instrucţiune publică:

„Noi, ministrul secretar de Stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice,

Avênd în vedere decisiunea din 17 Iunie 1902, prin care s'a aplicat comitetului şcólelor bulgare din Tulcea pedépsa avertismentului public, şi acésta în urma decisiunei consiliului permanent de instrucţiune din 31 Maiu a. c.;

Avênd în vedere că comitetul s'a făcut vinovat nu numai de călcarea regulamentului pentru învěţămêntul privat, dar' a arătat în repeţite rênduri şi insubordonări la ordinele ministeriului, evitând în mod sistematic de a presenta programele de cursuri întocmite în conformitate cu autorisările date, şi refusând a aplica pe cele ce li-s'au impus;

Avênd în vedere, că prin anteriora decisiune din 17 Iunie a. c. s'a impus directorului şcólelor bulgare, în mod espres, ca până la 1 Septembre a. c. sě se conformeze tuturor dispositiunilor legale şi regulamentare, sub pedépsa închiderii cursurilor anului şcolar 1902—1903;

Avênd în vedere relaţiunea dată de revisorul şcolar al judeţului Tulcea, din care resultă, că până în present comitetul şcólelor nu s'a conformat dispositiunilor regulamentare şi nici ultimei decisiuni a acestui ministeriu.

Considerând că acéstă stare de lucruri pune în evidenţă atât réua voinţă a comitetului şi a direcţiunei şcólelor bulgare faţă de învěţămêntul limbei române, cât şi o continuă sfidare a legilor ţerii, constituind astfel un centru de acţiune contra liniştei şi siguranţei Statului român,

Decidem:

Art. I. Se închid şcólele primare bulgare din Tulcea cu începere de la 1 Septembre a. c.

Art. II. Se înfiinţéză o şcólă primară română, la care vor trece toţi elevii ce se vor găsi înscrişi la şcólele bulgare şi în programul căreia se va întroduce şí studiul limbei bulgare după orarul întocmit de ministeriu.

Art. III. Dl director al învěţămêntului secundar şi superior şi acel al învěţămêntului primar este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decisiunei de faţă.

Dat la 6 Septembre 1902. Ministru: *Sp. Haret.*“

„Luarea Griviţei“.

(Urmare şi fine.)

Vuetul tunurilor şi al salvelor de puşti continuă fără întrerupere, cu tóte că nóptea înaintéză. Nu se aude nimic despre un nou asalt asupra Griviţei.

Un batalion de reserve e adus pentru a protege pe mare-ducele şi pe Principe. Escortele cari duseseră pe împěratul la Radicevo, sosesc şi ele. Se aprinde un foc mare, împrejurul căruia se instaléză principii cu suitele lor. Surescitarea zilei e urmată de o ostenélă generală: nimeni nu ştie ce va aduce ora viitóre. Cugetările se încrucişéză în desordine în spiritul şefilor; conversaţiunile sunt întrerupte.

De odată, spre 9 ore séra, se aude un călăreţ sosind repede. El aduce ştirea mult dorită de toţi, dar' neaşteptată, că la 7½ ore séra batalionul al 2-lea de vênători, regimentele al 14-lea şi al 16-lea de dorobanţi şi regimentul al 15-lea de linie au dat un ultim asalt asupra redutei Griviţei, şi au luat'o, dimpreună cu un drapel turcesc şi trei tunuri. Patru batalióne rusesci au dat simultan un atac victorios asupra frontului Sud al aceleiaşi redute.

Acéstă ştire aduce lumină în mijlocul nopţii celei negre. Ea sosesce cu întârziere, fiind-că cuartierul general român nu a aflat punctul unde Principele hotărîse sě stee în bivuac. Oficerul de ordonanţă a mai fost reţinut şi de dificultăţile întimpinate de întunecimea nopţii. Principele, fără a perde o minută, trimite împěratului ştirea îmbucurătóre . . . . .

Bombardamentul şi focurile de pusci nu încetéză tótă nóptea. De departe se aud gemetele răniţilor. Principii aştéptă zorile zilei, străbătuţi de plóia fină care curge necontenit. Oficerii de ordonanţă revin şi aduc ştiri de la diferite corpuri: toţi vestesc că perderile sunt fórte mari şi că câmpul de bătălie e acoperit de morţi. Adjutantul împěratului, colonelul Schlitter, a fost ucis în fruntea unui regiment din divisiunea a 5-a rusésca; generalul Radionov este rănit . . . . .

Turcii s'au încercat a lua reduta Griviţei în timpul nopţii, dar' nu au isbutit, căci Românii, îndată ce au întrat într'însa, au schimbat frontul ei şi s'au întărit . . . .

La 11 ore, în 31 August (12 Septembre), împěratul sosesce la punctul de observaţiune, pe care Principele sta de cinci-spre-zece ore. Ţarul e fórte întristat şi impresionat de perderile cele mari, a căror importanţă nu e încă fixată. Cu tóte acestea el se bucură de luarea redutei şi îmbrăţişéză pe Principe, îi mulţămesce şi recunósce bravura tinerei armate românesci. Principele rěspunde, că este fericit că s'a realisat măcar în parte speranţa succesului dorit de împěrat . . . . .

De diminéţă Principele Carol dă ordin, ca trupele românesci şi rusesci sě rěmână în posiţiunile lor şi sě se întăréscă într'însele.

La 4 ore împěratul părăsesce punctul sěu de observare; Principele rěmâne până la 8 ore. Acì se presintă Principelui drapelul turcesc, luat în ziua de 30 August de batalionul al 2-lea de vênători sub conducerea maiorului Candiano-Popescu. El e purtat de soldatul Grigore Ioan, a cărui pălărie şi manta sunt străbătute de glónţe. Acest brav soldat a smuls în redută drapelul din mânile inimicului. Principele dă lui Grigore Ioan medalia pentru bravură şi decide, ca drapelul sě fie trimis în Bucuresci. Candiano raportéză că trupele românesci şi trupele rusesci au întrat în acelaşi timp în redută.

Spre séră Principele şi mare-ducele se reîntorc la Parodim . . . . .

In 1/13 Septembre Principele Carol merge pe câmpul de bătălie pentru a asista la ridicarea răniților şi la îngroparea morţilor. Din nenorocire, sunt prea puţine braţe pentru a da ajutoriu celor cari au trebunţă de el. E un spectacol oribil care se desfăşură la vederea atâtor ómeni, cari se chinuesc de dureri! . . . . . Cei morţi stau în descompunere şi aerul e plin de miasme, ce se înghit de cei vii . . . .

Morţii şi răniţi sunt 16000: în numěrul lor 59 oficeri şi 2600 soldaţi români. Numěrul oficerilor ruşi căḑnţi e preste 300 . . . . .

In séra de 2/14 Septembre Turcii se încércă din nou a relua reduta Griviţei; însě Românii îi resping şi de astădată . . . .“

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Subsemnatul convócă adunarea generală a despărţěmêntului „*Mercurea*“ al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român pe Dumineca în 15/28 Septembre a. c. în comuna *Jina.*

La acéstă adunare sunt poftiţi a participa toţi membrii despărţěmêntului, cum şi toţi Românii doritori de progresul culturii poporului românesc.

Ordinea de zi este următórea:

1. Deschiderea adunării la orele 11.
2. Raportul despre mersul afacerilor despărţěmêntului de la ultima adunare.
3. Esmiterea comisiunilor:
   a) pentru censurarea raţiociniului;
   b) pentru câştigarea de membri noi;
   c) pentru autenticarea procesului verbal al adunării presente.
4. Cetirea disertaţiunilor.
5. Raportul comisiunilor.
6. Alegerea comitetului pe un nou period.
7. Incheierea adunării.

Mercurea, la 7/20 Septembre 1902.

Directorul despărţěmêntului:
I. Droc
protopresbiter.

NOUTĂŢI

† Major Zigici. Luni a fost înmormêntat în cimiteriul militar din Sibiiu, după ritul gr. oriental, majorul *Budislav Zigici de Ljubovo*, rěposat după bólă grea şi îndelungată. Rěposatul făcea parte din statul major al corpului de armată din Sibiiu, şi era binecunoscut şí în societatea română. A trăit 43 de ani.

*

Virilişti români în comitatul Făgăraşului. In lista viriliştilor comitatului Făgăraş pe anul 1903 sunt luaţi următorii Români: George O. Gêrbacea întreprinzětor Moeciul infer. 1431 cor., Nicolae Samoila Popa proprietar Şinca Veche 1024 cor., Nicolae Garoiu, adv. Zerneşti 890 cor., Dr. I. Turcu, advocat Făgăraş 748 cor., Dr. A. Micu adv. Făgăraş 706 cor., Ioan Cavaler de Puşcariu jude de curie în pens. Sohodol 649 cor., Dr. I. Şenchea adv. Făgăraş 647 cor., Dr. Iancu Meţian proprietar Zerneşti 590 cor., Nicolae Chiorniţia proprietar Cuciulata 559 cor., Dr. Motocu adv. Făgăraş 504 cor., George I. Bărbat comerciant Ucea sup. 504 cor., Andreiu Cerbu propr. Părěu 490 cor. Dum. Chiserean preot Făgăraş 417 cor., Ioan Bobocu antreprenor Predeal 414 cor., Nicolau Toma proprietar Făgăraş 381 cor., Iacob Zorca preot Vlădeni 381 cor„ Nicolae Lupu comer. Zerneşti 362 cor., Ioan I. Comşa comerciant Zerneşti 350 cor., George Enescu preot Moeciul infer. 343 cor., Nicolae Şerban preot Voila 331 cor., Teodor Vulsan comerc. Zerneşti 311 cor., Ioan Peia comerciant Făgăraş 298 cor., George Vasu antreprenor Voila 296 cor., Ioan Dan protop. Zerneşti 288 cor., Ioan Siona cârcimar Zerneşti 286 cor., George Comaniciu notar pens. Veneţia infer. 281 cor., Ilie Grămoiu crâşmar V. Recea 279 cor., George Guiman comerciant Poiana Mělului 278 cor., George G. Gavrila propriet. Ţînţari 275 cor., Ioan Pop preot Sâmbăta sup. 272 cor., Haralampie Ungur crâşmar Tohanul vechiu 268 cor., Moise Moşoiu proprietar Tohanul nou 267 cor., George Pop Gridanul propriet. Comana infer. 256 cor., Moian Iuon anteprenor Voila 243 cor., Carol Nagy hotelier Făg. 244 şi Dr. N. Manoiu adv. Braşov 243 cor.

Cu totul 37 virilişti români, ca membri ordinari ai adunărei municipale, întrě 87.

Ca supleanţi sunt luaţi: George Ţeposu, Ilariu Plotogea şi Solomon Făgărăşan preoţi.

Acei contribuenţi români, cari plătesc dare directă mai mare de cât 243 cor., dar' au rěmas afară din lista viriliştilor, au dreptul a recura la *comisiunea censurătóre comitatensă* până la *30 Septembre a. c.*

Observ că numărul viriliştilor români a crescut în anul acesta. După naţionalitate viriliştii comitatului Făgăraş se împart astfel: 37 Români, 19 Jidani (anii trecuţi erau 30—40), 15 Saşi, 11 *Armeno-Unguri*, 3 Nemţi şi 2 *nesiguri.* *Censor.*

Director de finanţe în Sibiiu. cum vestesce fóia oficială în numĕrul de Duminecă, e numit consilerul financiar şi fost director substitut *Carol Linz*. Deodată cu acésta numire M. Sa. i-a conferit şí titlul de consilieriu regesc.

*

Comunicaţie cu automobil — în Sibiiu. Pentru înlesnirea comunicaţiunii în interiorul oraşului şi întrĕ Sibiiu şi Ocna, Cisnădie, Cisnădióra, etc. un grup de cetăţeni din Sibiiu a pus la cale înfiinţarea unei societăţi pe acţii pentru întroducerea comunicaţiunii cu trăsuri automobile, intenţionând sĕ pună în circulaţie 2—3 tramcarĕ (omnibuse) şi 1—2 calese uşóre. Capital ar fi de ajuns cam 50—60.000 coróne, care — cum cetim în „Sieb. D. Tageblatt" — ar fi în mare parte asigurat deja prin subscrieri.

*

Reuninuea română de musică din Sibiiu. îşi va începe Mercuri la 24 Septembre st. n. probele în Musikverein la ora 6 p. m Membrii activi sunt rugaţi a participa în numĕr complet.

*

De la esposiţia de pescărit din Viena. Sâmbătă M. Sa. împĕratul şi regele *Francisc Iosif I* a cercetat esposiţia de pescărit din Viena, şi întocmai ca archiducele moştenitoriu Francisc Ferdinand cu ocasiunea deschiderii esposiţiunei, a petrecut mult timp la secţiunea română, admirând diferitele specialităţi de pescărie şi lăudându-le. Directorul pescăriilor statului român, Dr. Antipa, a dat *M.* Sale esplicaţiuni asupra pescăriilor române, deosebi asupra celor de la delta Dunării, faţă cu cari M. Sa a arĕtat interes deosebit. Asemenea şi asupra convenţiunilor de pescărit ale României, încheiate cu alte state.

*

Busturi de ale ómenilor nostri mari. Cetim în „Deşteptarea", că modelatorul Iosif Teodorovici din Cernăuţi a modelat şi turnat în gyps bustul lui *Stefan cel Mare*, după portretul lucrat de pictorul A. Bucevschi şi aflător în proprietatea episcopiei de Roman. Bustul în format mare, cu înălţime de 50 cm., costă 5 coróne, ear' în format mic, cu înălţime de 30 cm., costă 2 coróne. La acelaşi modelator se află gata deja de mai de mult bustul lui Vasilie *Alexandri*, C. A. *Rosetti* (în format mic 1 coróna), ear' în scurt timp vor fi gata şi puse la disposiţia publicului: bustul lui *Mihaiu Viteazul* şi cel al lui Mihail *Eminescu*. Doritorii de a avé vre-unul din aceste busturi şi-'l pot cumpĕra de la I. Teodorovici (Cernăuţi, str. gării Nr. 53), ori prin redacţia ziariului „Deşteptarea" (Cernăuţi, piaţa principală Nr. 3).

*

Rectificare. In articolul *„Sĕ 'nvĕţăm"* din numĕrul de Marţi al ziariului nostru, referitoriu la ziua morţii lui Alexandru *Papíu Ilarian* s'a strecurat o greşală de condeiu cu privire la lună, care nu e Septembre, ci *Octobre*. Aniversarea a 25-a de la mórtea lui Papíu Ilarian e deci în *11 Octobre* st. v., nu în 11 Septembre.

*

Sverdrup şi Peary. Două nume ilustre în istoria esplorărilor geografice. O telegramă din *Stavanger* vestesce că espediţia polară a lui *Sverdrup* a sosit acolo; pe corabia „Fram" totul e în ordine; lipsesc însĕ doi inşi din personalul espediţiei: medicul *Svendsen* şi focariul *Braskerud*. Sverdrup raportézá la Cristiania, că a esplorat părţile necunoscute ale pămêntului „Ellesmere" (grad 78 de latitudine nordică; la vest de la Grenlanda).

Espediţia lui Sverdrup a plecat din portul Cristianiei (capitala Norvegiei) în Iulie 1898. A stat deci prin regiunile polului nordic mai mult de patru ani. In iarna primului an a rĕposat medicul espediţiei, ear' în 1899 i-a urmat focariul. Ultima veste despre sórtea espediţiei o adusese corabia „Windward", care în 11 August 1899 se întâlnise cu corabia „Fram" la Foulke-Fjord. De atunci nu s'a mai auḑit nimic de ea. Anul trecut toţi erau de credinţa că espediţia s'a prăpădit; munţii de ghiaţă au sfărmat corabia. Re'ntórcerea ei norocósă e adevĕrată suprindere pentru lumea ştientifică.

Cu câteva zile înainte de re'ntórcerea lui Sverdrup a sosit la New-York căpitanul *Peary*, un alt esplorator al regiunilor de la polul nordic, care în 2 Iulie 1898 (deci aprópe deodată cu espediţia norvegiană) a plecat cu vaporul „Windward". Indată după plecare căpĕtând ulceraţie la picior a trebuit sĕ se supună unei operaţiuni grele, dar' totuşi nu a renunţat la planul seu, ci şi-a continuat călĕtoria. Trei ani de zile nu i-s'a auḑit de veste. Toţi îl credeau perdut, numai soţia sa nu. A plecat însa-şi sĕ 'l caute şi s'a întâlnit cu el la Cap-Sabina. Pe la finea lunei August 1901 acésta eroică femeie s'a re'ntors la New-York şi a organisat o espediţie care sĕ ducă lui Peary ajutoriu. Intreprinderea a fost norocósă; espediţia a aflat pe Peary în pustiuirile ghieţóse şi împreună cu el s'a re'ntors la New-York. Despre resultatul esplorărilor vor raporta acuşi ambii: Sverdrup norvegianul şi Peary americanul.

*

Lege pentru asigurarea vitelor. Ministrul de agricultură va presenta dietei în sesiunea de acum project de lege prin care asigurarea vitelor va fi decretată obligătóre pentru toţi proprietarii de vite. Projectul e elaborat deja şi mânecă din principiul reciprocităţii, ca adecă proprietarii de vite din o comună, ori din un cerc sĕ supórte solidar paguba îndurată de óre-care dintrĕ ei. Probabil că acest project va întra în vigóre de lege încă înainte de 1 Ianuariu 1903.

*

Cunună eternă. George *Fleşar*, căpitan la reg. de infanterie Nr. 14 din Linz, întru eternisarea memoriei surorei sale Elisabeta m. Ioaneş, din Cincu-mare, rĕposată în anul curent, a donat bisericei nóstre 20 cor. pentru cunună şi 10 cor. pentru îngrădirea mormêntului. Comitetul parochial aduce şi pe acésta cale mulţămită dlui căpitan pentru sumele donate, pe cari le-a destinat ca basă la „fundaţiunea de cununi a bisericei gr. or. române din Cincu mare", ear' pe marinimoşii contribuitori la acéstă fundaţiune 'i va numĕra întrĕ ctitorii şi binefăcĕtorii bisericei nóstre. — *Cincu-mare*, la 23 Septembre 1902. In numele comitetului parochial: Emil *Mândocea*, învĕţătoriu şi secretariu al comitetului.

*

Congres universal contra tuberculosei. In anul 1904 se va ţiné în *St. Louis* esposiţie universală, cu care ocasiune medicii din tótă lumea vor ţiné congres în causa combaterii tuberculosei. Cum se raportézá, cercurile medicale din Viena au hotărît deja sĕ-şi trimită la congres representanţi.

*

Drept electoral femeilor? S'a discutat deja mult cestiunea: ori sĕ se dee femeilor drept electoral, sau nu? Până acuma însĕ majoritatea opiniunilor e, că locul femeilor e caminul familiar şi cel mult în mişcările sociale şi de binefacere pot sĕ aibă şi ele cuvênt. In politică însĕ nu. Şi se pare că aşa va şi fi. Pentru-că chiar şi partidul cel mai liberal, social democraţii, cari deja de zeci de ani luptă pentru eluptarea dreptului electoral general, pe femei le eschid de la acest drept. De aceeaşi părere sunt şi lucrătorii englezi. Se raportézá adecă din Londra, că la congresul de lucratori, la care $1\frac{1}{2}$ milion de lucrători au fost representaţi, cu 110 contra 103 voturi a fost respinsă o propunere de cuprinsul, ca lucrătorii încă sĕ lupte pentru a se da femeilor drept electoral. — Şi fórte corect e aşa. Pentru-că urna nu e leagĕn.

*

Pădure devastată de orcan. Orcanul ce sĕptĕmâna trecută se descărcase asupra hotarului de la *Vişeul de sus* (Marmaţia) şi împrejurimi, a rupt şi doborît *douezeci şi cinci mii* de copaci din pădurea erarială. Paguba e aprópe de 150.000 de coróne.

*

110 ómeni morţi în biserică. La congresul baptistilor ţinut sĕptĕmâna trecută în Birmingham (Alabama) în biserica baptistă, s'a întêmplat mare nenorocire. Cum se raportézá din New-York, în cursul congresului doi arapi s'au dat la cértă, ceea-ce vĕḑênd câţiva din jurul lor li-au strigat: Fight! Fight! (Dă-i!) Cei din depărtare creḑênd că s'a strigat fir! (fire = foc), au năvălit toţi sĕ iese afară din biserică. In învălmaşală au fost apoi striviţi o sută unsprĕzece inşi, vr'o 120 au fost răniţi grav, ear' peste o sută de inşi au scăpat numai cu răniri mai uşóre.

*

Ucisă de fulger. Sâmbătă a fost mare furtună şi povoiu pe la Folkusháza în comitatul Turieţ; fulgerul a trăsnit în mai multe locuri, causând pagube. O fetişóră fiind suprinsă de furtună la câmp, şi-a pus rochia 'n cap sĕ se apere de plóie şi a alergat spre casă. Cum alerga însĕ a lovit'o un fulger şi a ucis'o.

*

Cutrĕmur de pămênt. In 19 Septembre, ziua centenarului naşterii lui Kossuth, în *Monor* a fost cutrĕmur de pămênt, care a durat vr'o zece minute. Cutrĕmurul s'a început pe la $5\frac{1}{2}$ ore séra şi era împreunat cu mare vuet suteran. Prin locuinţe, în urma sguduirilor, au căḑut de pe păreţi icónele, au stat pe loc pendulele orológielor, ear' scrinurile mai mici şi scaunele s'au rĕsturnat. — Cutrĕmurul a fost simţit şi în comuna Gomba.

In acelaşi timp a fost cutrĕmur puternic în mai multe oraşe din sudul Australiei, pe urma căruia câteva biserici şi numĕróse edificii au îndurat deteriorări.

Cărţi şi reviste.

Contabilitatea afacerilor în participaţiune, studiu de Ioan *Pricu*, profesor la şcóla comercială sup. gr. or. română din *Braşov*. Preţul 2 coróne + 10 fileri porto. Se póte procura de la librắria Ciurcu din Braşov, ori de la autor.

*

Nume de familie la românii din Ungaria, de profesorul Alexiu *Viciu* (Blaj, tipografia seminariului archidiecesan). Preţul *12 fileri*.

*

„Luceafĕrul", revista studenţilor români de la universitatea din Budapesta, fascicolul 6 dto 15 Septembre st. n., a apărut cu următoriul sumariu: „Uspăţul la Românii din Veţel", de V. E. Degan (în limbagiu local, forţat, din causă că autorul nu ştie reda prin semne grafice graiul usitat în părţile hunedorene şi zărăndene); „Meşter Petre*) comediaşul", de V. E. M.; „Ilustrate" de Simin; Faust, de G. E. Lessing, traducere de Sebastian; „Dorinţă", poesie de Octavian, — apoi cronice, notiţe bibliografice, etc.

„Luceafĕrul" apare la 1 şi 15 a lunei în Budapesta (VI. strada Vörösmarty Nr. 60 a) şi costă 10 coróne pe an.

---

*) De ce „Petre"? Dór' vocativul n'are ce căuta aci!

AMVONUL.

Predică

la Nascerea maicei Domnului.

In numele Tatălui şi al Fiiului şi al Sf. Duch, Amin!

> „Fericiţi cei-ce aud cuvêntul lui D-zeu şi-l păzesc pe dînsul."
> Ev. Luca c. 11, v. 28.

Iubiţi mei fii sufleteşti!

Sfânta Evangelie de astăzi ne transpune cu sufletul în mijlocul activităţii pămênteşti a Mântuitoriului nostru Iisus Christos, ca învĕţătoriu, de astă-dată într'un cerc mai restrîns familiar.

El însĕ nu alege nici timpul, nici locul pentru desfăşurarea învĕţăturilor sale. In sinagoge ca şi în case private, în câmp şi pe drum, pe mare şi pe uscat, pretutindeni unde i-se dă prilej învaţă şi dojeneşte, mângăie şi mustră propoveduind cuvêntul adevĕrului.

Pe cei ce-l ascultă şi-i urmézá poveţele, îi ferioeşte. „Fericiţi, zice, cei-ce aud cuvêntul lui Dzeu şi-l păzesc pe dînsul".

Iisus a întrat odinióră într'un sat, ear' o muiere a nume Marta l'a primit în casa ei.

Ea se trudea spre multă slujbă; ear' sora ei, Maria, şedea lângă picióreie lui Iisus şi asculta cuvêntul lui.

Zis'a deci Marta cătră Iisus: Dómne, au nu socoteşti, că sora mea pe mine singură m'a lăsat sĕ slujesc, ci zi ei sĕ-mi ajute.

Iisus i-a rĕspuns: Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti; ci *un* lucru trebueşte, ear' Maria partea cea bună şi-a ales, care nu se va lua de la dînsa.

Şi când grăia El acestea şi altele asemenea, ridicând o muiere glas din popor a zis Lui: Fericit e pântecele care te-a purtat, şi ţîţele ce ai supt. Eară El a zis: Adevĕrat, fericiţi cei-ce aud cuvêntul lui Dzeu, şi-l păzesc pe dînsul.

Satul, în care a întrat Iisus, se chiăma Viftania, ceea ce se tâlcueşte: Casa săracilor, şi era aşezat la pólele muntelui maslinilor, spre rĕsărit în apropierea Ierusalimului, ca la 2 –3000 de paşi sau 15 stadii de la oraş.

Prin satul acesta a trecut Iisus de multe-ori.

Odată, când eşind din el spre a se suí în Ierusalim, a flămênḑit şi vĕḑênd lângă cale un smochin, care nu avea fructe, ci numai frunze, l'a blăstămat şi îndată s'a uscat smochinul. (Ev. Mat. 21, 17).

Altă-dată, când a şeḑut la masă în casa lui Simon leprosul, ear' o muiere avênd un alavastru cu mir de nard de mult preţ, l'a turnat pe capul Lui. (Ev. Marcu 14, 3).

Din Viftania a eşit Iisus când a întrat cu triumf în Ierusalim, ear' popórele 'i aşterneau pe cale vestmintele lor şi purtând în mâni stîlpări de finic 'i strigau: Osana! (Ev. Marcu 11, 9).

Aici a adus Iisus pe învĕţăceii sei la 40 de zile după Invierea sa, şi binecuvêntându-i s'a înălţat înaintea lor la ceriu. (Ev. Luca 24, 50).

In Viftania a făcut Iisus minunea, când a sculat pe prietinul seu Lazar din grópă fiind de 4 zile mort şi trupul trecut în putrejune. (Ev. Ioan 11, 44).

Cu Lazar şi cu surorile lui, Marta şi Maria, trăia Iisus în relaţiuni de intimă prietinie. Aici petrecea adese-ori ca óspe binevenit.

Cu una din visitele ce a făcut Iisus acestei familii onorabile, se ocupă sf. Evangelie de astăzi.

Ea va fi şi obiectul contemplaţiunei nóstre.

Iubiţii mei fii sufleteşti!

Când ne cercetéză vre-un prietin ori cunoscut, dacă acela mai e încă şi o persónă cu vază, fie prin vrednicia sa personală, fie prin posiţia sa oficială ori şi numai socială: grija şi preocuparea nóstră de căpetenie este: sĕ'l primim cu cinste, veselie, în mod cuviincios şi după tóte regulele convenţionale bine stabilite de societate.

Era deci lucru prea firesc, ca şi Marta, vĕduva cinstită şi proprietara căsii, care probabil se mai bucura şi de o stare bună materială, sĕ-şi dee tóte silinţele, ca pe prietinul fratelui seu Lazar, pe Iisus cel vestit, prorocul din Nazaret, de al cărui nume era plin pamêntul Iudeei, Galileei şi al Samariei, pe înţĕleptul învĕţătoriu, înaintea căruia amuţiau archiereii, cărturarii şi fariseii poporului, sĕ'l priméscă nu numai cu drag şi cu inima deschisă, ci şi cu tóte onorurile cuvenite, străduindu-se a-i pregăti Lui şi însoţitorilor Sei un prânz bogat şi gustos. Simţul ei propriu femeesc îi spunea, că cinstea óspelui se rĕsfrânge şi asupra ei.

El însĕ nu era din céta celor ce iubesc îmbuibarea, nici şederea înainte la ospeţe. A dovedit-'o acésta de multe-ori în faptă.

Când ucenicii, după convorbirea lui cu Samarinénca la fântâna lui Iacob, fiind pe la amiazi şi ştiind că e flămênd, l-'au îmbiat sĕ mânânce, li-a rĕspuns: „mâncarea mea este sĕ fac voia celui-ce m'a trimis pe mine şi sĕ îndeplinesc lucrul lui". (Ev. Ioan 4, 34).

O cóje de pâne uscată şi un păhar de apă îmbiate cu drag, din inimă curată şi fără vre-un gând reservat, le preţuia mai mult de cât ori-ce masă încărcată ori prânz bogat ce i-s'ar fi dat cu falǎ şi vicleşug.

(Va urma.)

Programul

esamenului final, ce se va ţiné la *22 Octobre*, 8 ore a. m. în şcóla agronomică comitatensă (Sibiiu, têrgul de vite Nr. 10) despre aptitudinea învĕţăceilor în lucrările economice:

a) Lucrări de mână:

1. Tăierea de paie şi napi, cum şí prepararea de nutreţe mestecate.
2. Mulgerea vacilor.
3. Inhămarea şi prinderea la car a cailor şi boilor.
4. Statorirea vêrstei la vite, lăptoşiei, ş. a. constatarea dacă vita pórtă. — Tratamentul vitei umflate (de trifoiu) şi al ranelor.
5. Cosîtul.
6. Scóterea şi curăţirea napilor de zăhar şi de nutreţ.
7. Săparea şi grămădirea cu plugul de săpat „Planet junior".
8. Sĕmănatul cu mâna şi cu maşina de sĕmănat.
9. Scóterea, plantarea, legarea şi îngrădirea pomilor.
10. Demonstrarea diferitelor sisteme de oltoire la pomi.

b) Lucrări cu vite:

1. Aratul cu plugul universal Sack, şi anume:
   - *a*) cu plugul singur;
   - *b*) cu tăietoriul dinainte;
   - *c*) cu plugul pe două brezde;
   - *d*) cu plugul pentru afunḑime;
   - *e*) cu uneltele de curăţit;
   - *f*) cu uneltele de grămădit;
   - *g*) cu estirpatorul;
   - *h*) cu făcĕtoriul de gropi;
   - *i*) cu maşine de scos cartofi.
2. Aratul cu plugul de schimbat.
3. Lucrări cu carul cu „Planet junior", şi anume:
   - *a*) săpatul (curăţitul) în diferite lăţimi, afunḑimi şi moduri;
   - *b*) grămăditul înlăuntru şi în afară;
   - *c*) brezdarea cu marcherul;
   - *d*) acoperirea brezdelor de sĕmânţe şi neteḑitul cu tăvălugul.
4. Grăpatul.
5. Sĕmănatul cu maşina de sĕmănat.

Sibiiu, la 13 Octobre 1902.

Presidentul comisiunei economice a comitat. Sibiiu.

Reissenberger.
vice-comite.

Nr. 9761 Școl. [177] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc din comuna nóstră **Vidacutul-român**, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 de zile de la prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele usuate.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile de concurs instruite cu documentele recerute la oficiul nostru protopresbiteral din Sighișóra în terminul deschis și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la servițiul divin din comuna numită pentru a'și dovedi desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 52/1902 par. [176] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna bisericéscă **Negrilești**, protopresbiteratul Dejului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post sĕ-și înainteze cererile instruite conform legilor în putere Preaonorabilului oficiu protopresbiteral al tractului gr. or. român Dej în Dej în terminul deschis și sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înainte de alegere în parochie pentru a cânta respective a celebra și predica.

Negrilești, 4 August 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Alexandru Sighiartĕu presid. comit.

Constantin Vlad notariu.

Nr. 249/1902 prot.

Vidi!

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 229/1892. [175] 2—3

Concurs

Pentru **îndeplinirea posturilor învĕțătoresci** vacante de la școlele elementare poporale gr. or. române din parochiile mai jos însemnat se escrie prin acésta concurs *cu termin de 15 zile* de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. **Ciceu-Hășnaș**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 300 cor. de la popor și 300 cor. ajutoriu de stat, — cuartir în edificiul școlar, grădină și lemne de încăldit 2 stângeni.

2. **Ciubanca** cu filia **Ciubăncuța**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 360 cor. ajutoriu de la stat și 240 cor. de la popor, — cuartir, grădină și lemne de încăldit.

2; **Poiana-Blenchi**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 360 cor. ajutoriu de stat și 240 cor. de la popor, cuartir, grădină și lemne de încăldit.

Concurenți în ținutul acesta nu sunt; deci se invită cei din depărtare a concura la aceste posturi și sĕ recere, ca rugările, instruite conform legilor în vigóre, sĕ se aștérnă subsemnatului Oficiu în terminul deschis.

Dej, 30 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej în conțelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Nr. 710/1902. [171] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa III **Mogoș—Valea-Barnei** din protopresbiteratul Lupșa, devenită vacantă prin reposarea parochului *Iosif Negru*, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Petițiunile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, se vor așterne subscrisului oficiu în terminul deschis, avênd concurenții a se presenta și în parochie, nainte de alegere, pentru a celebra, resp, cânta și cuvênta.

Ofenbaia, 30 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasile Gan
protopresb.

---

[173] 3—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** la școla confesională rom. gr. or. din **Vălenii-Șomcuții**.

Emolumentele la acest post sunt 600 cor. cuartir liber în edificiul școlei, grădină de legumĕrit.

Concurenții cualificați conform legii, cari trebue sĕ știe și cântările bisericesci, sĕ-și aștérnă suplicele cu documentele recerute subsemnatului oficiu.

Pentru comitetul parochial:

Gavriil Cârlig
paroch gr. or.

Vidi!

Teodor Șovrea
adm. prot.

Nr. 243/1902. [174] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna bisericéscă de clasa III-a **Vidra-medie** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică în cale legală concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post de paroch sunt cele cuprinse în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită rugările concursuale în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Câmpeni, 23 August 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Câmpenilor în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Furduiu
protopresb.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Octoich

ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împĕrat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Franțisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfintitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Besércii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversitǎții din Peșta la anul 1811“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

La **Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12 —
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 16—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Septembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Mișcări țărănești în Rusia.

Sibiiu, 26 Septembre n.

Puține știri autentice pot sĕ ajungă până la noi din Rusia, dată fiind controla severă căreia îi este supusă acolo atât presa cât și serviciul telegrafic; dar' și din cele puține, strecurate ca prin urechia acului, putem sĕ ne facem judecată despre situația internă din marele imperiu rusesc, care numai pacinică și liniștitóre nu póte fi numită.

Nu e mult de când am dat și noi știrea, — după alte ziare — că Țarul a ținut vorbire țeranilor din districtul *Kursk*, îndemnându'i la muncă, economie și la ascultare de poruncile lui Dumnezeu, și punêndu-le în vedere că *se va îngriji de lipsele lor reale.*

Lucrul acesta își are fondul seu politic de mare însemnătate. Printrĕ țeranii din Rusia s'a pornit adecă de o vreme încóce o mișcare de caracter revoluționar, care ia din zi în zi dimensiuni tot mai mari, și pe care n'o mai póte sufoca azi nici poliția, nici gendarmeria. A intervenit deci Țarul, cu cuvêntul seu autoritativ, pentru a calma spiritele, și pentru a da asigurare țerănimei, că *se va îngriji de lipsele ei reale.*

Va avé efect, și va avé resultatul dorit acest pas al Țarului? E secret al viitoriului; pentru-că mișcările de țerani, odată pornite din loc, cu greu se mai pot opri, și nu se nimicesc de cât numai în lacuri de sânge. Așa ne presintă cel puțin istoria mișcările țerănești din trecut.

Chestia e însĕ, că pe lângă atâta vigilență, cum de s'au putut lățí printrĕ țeranii din Rusia idei revoluționare, de cari sunt stăpâniți astăzi până și copiii de la școlă?

Poliția a aflat, că prin scrieri de cuprins revoluționar, cari vin respândite în cel mai mare secret prin tóte colibele țerănești, ba chiar și prin birourile funcționarilor publici, întroducênd în case și în școle, pretutindenea în viéța publică, spirit revoluționar.

Un ordin secret al ministeriului rusesc de interne, adresat tuturor guvernatorilor din Rusia, stabilește modul cum se face împărțirea întrĕ popor a acestor scrieri periculóse revoluționare.

Tineri (probabil universitari) apar, când într'un district când într'altul, și traversându'l întreg, când cu trenul, când călare, împart printrĕ popor cărți și broșuri revoluționare, cu îndrumarea că după ce le-a cetit sĕ le dee fie-care mai departe și altora spre cetire. Se întêmplă și așa, că scrierile vin aruncate în curțile și casele țeranilor, ori pe drum în trăsurile lor, când vin de la câmp sau de la tîrguri, și acestia le găsesc și le cetesc, fără a ști da respuns, că de la cine sunt venite.

Le cetesc și le dau mai departe spre cetire, pentru-că sunt scrise pe placul lor. Și de aceea spiritul turnat în ele, spiritul revoluționar, se lățește tot mai mult printrĕ țĕrănimea din Rusia.

Natural, că perchisițiile sunt la ordinea zilei pretutindenea în Rusia, pentru a fi confiscate aceste cărți și broșuri revoluționare, pe cari țeranii nu le dau de bună voe, ear' cei-ce le caută nu dau de ele. Inzadar s'au dat ordine stricte, că tot ce vine pe poștă la adresa preoților, învĕțătorilor și țeranilor de la sate, sĕ fie desfăcut și esaminat cu scrupulositate, — căci cărți și broșuri revoluționare, poporul țeran tot primește mereu, în modul indicat mai sus.

De aceea, prin ordinul secret amintit mai sus, ministeriul rusesc de interne provócă acum autoritățile publice sĕ urmăréscă în viitoriu pe adevĕrații criminali, pe cei-ce respândesc scrieri revoluționare printrĕ popor.

Ne putem aștepta deci la noue arestări de studenți, la noue întemnițări și trimiteri la Siberia. Se va pune însĕ capăt prin acésta mișcărilor țĕrănești din Rusia? Cu greu ne vine a crede. S'ar pune însĕ la moment capăt, dacă cei în drept ar recurge la singurul recept bun și folositoriu: ar asculta cu indulgență plângerile țerănimei și cu bunavoință ar căuta sĕ îndrepte relele de cari sufere. Pentru-că cert e, că fără motiv n'a fost, nu este și nu va fi mișcare țĕrănéscă.

Pactul. De Marți decurg pertractările în Viena în chestia pactului, și abia vor fi terminate astăzi sau mâne, pentru-că intențiunea e de a le termina de tot dacă numai se póte, cu ocasiunea acésta. Consultările se țin de diminéța pănă târziu séra, și se estind nu numai asupra tarifei autonome vamale, ci și asupra întregului material referitor la renoirea pactului. După cum se depeșéză de la Viena, în multe privințe s'a stabilit ințelegere deplină întrĕ cele două guverne și astfel chestia pactului se apropie de finalisare.

Nota Statelor-Unite. Tot mai bine se dovedește, că pasul intreprins din partea guvernului din Statele-Unite americane, în favorul Evreilor din România, a fost un pas pripit, și lipsit de ori-ce basă, din care motiv, cum am spus și în numĕrul trecut, nici nu va avé alte urmări, de cât încassarea de refusuri de la tóte puterile cărora nota a fost adresată. Se știe deja, că puterile provocate nu vor intreprinde în contra României pașii *„energici“* pe cari i-ar fi așteptat Statele-Unite, din motivul, că nu se simt în dreptățite sĕ se amestece în afacerile de natură internă ale statului român.

Un mare ziariu din Londra, *Daily Chronicle*, are informațiuni sigure, că nici una dintrĕ puterile cari au semnalat contractul de la Berlin nu va face nimica întru sprijinirea notei americane, ci tóte vor respunde, că n'au motiv de a interveni, fiindcă disposițiile tractatului de la Berlin au rĕmas și altă dată neaplicate, fără ca puterile cari au subscris acel tractat sĕ fi protestat. Nu se cuvine deci, ca acuma, în mod escepțional, sĕ întrevină și sĕ pretindă esacta esecutare a celor cuprinse în el. Notăm, că presa română respinge întrégă și cu cea mai mare energie intervenția americană în o afacere de natură curat internă a statului român.

Importanța predicei.

Pentru a vĕdí importanța predicei în Biserica creștină, trebue mai întâiu sĕ vedem cari au fost folósele realisate de ea în acéstă instituție dumnezeéscă, sau mai bine zis, sĕ vedem cari au fost folósele ei pentru omenime?

Predica e atât de vechiă cât și Biserica. De odată cu întemeerea Bisericei a fost necesară predica, pentru-că ea era, care vărsa lumină în sufletele credincioșilor, mângaere în inimile întristaților. Predica nu a fost o invențiune a apostolilor sau a părinților bisericesci, ci însuși Mântuitoriul a instituit predica, dând însuși model de predică, cum este cea de pe munte și altele, apoi trimițênd pe apostoli la continuarea și desĕvêrșirea operei sale, când le zice: „Mergeți, predicați Evangelia la tótă lumea, etc.“ Apoi apostolul Pavel zice în Epistola catrá Timoteiu: „Predică cuvêntul cu timp și fără timp“.

Ce însémnă aceste cuvinte altceva de cât importanța ce trebuia sĕ dee Timoteiu predicării cuvêntului dumnezeesc?

Ce însémnă altceva de cât sacrificiul la care trebuia sĕ se supună Timoteiu, de a neglija chiar interesele sale personale, ziua și nóptea, pentru a predica. Predica a fost care a făcut sĕ se înroleze miile și zecimi de mii de creștini sub steagul crucii și a primí cu mândrie cununa martiriului. Predica a fost care a atras lumea la nobila religiune creștină, și despre acésta avem mărturii îndestulitóre în Noul-Testament.

In adevĕr, nu prin aur, nici argint, nici prin promisiuni deșarte, nici prin sabie, a convertit apostolul Petru 3000 păgâni la religia creștină. Părinții bisericesci convinși fiind mai mult de importanța predicei, au lucrat necontenit pe acéstă cale, astfel că de la ei avem rĕmase ca niște comori fórte prețióse voluminósele lor opere cu predici. In timpul când Biserica creștină era amenințată de furiósele valuri ale păgânismului, predicile acestor părinți

---

FOIȘÓRĂ

Un emigrant.

de

G. Coșbuc.

Din România pân'acum n'au plecat țĕrani de-ai nostri în America; au plecat însĕ mulți din Ardeal și din Ungaria, dar' mai ales din Bucovina.

Pricina nu e atâta sărăcia, care te face une-ori — e adevĕrat — sĕ iei lumea 'n cap, căci Românul care a scornit vorba: „nu da Dómne omului cât póte răbda“, rabdă cu putere nevoile sărăciei și nu se depărtéză de pământul strămoșesc și știe că pânea străinului, ori-cât ar fi de bună, tot nu e ca 'n țara sa.

Românului îi este frică de drumuri și de apă, și sărăcia nu este în stare sĕ 'l urnéscă din loc, ca sĕ bată calea mânzului prin lume până la calea întórsă.

Pricina, după cum se vede, este alta: ademenelile străinilor, cari speculéză munca brațelor și caută, de când cu desființarea sclăviei negrilor în America, sĕ-și facă trebșóra cu țĕrani ademeniți de dincóce de Ocean.

Se înțelege, sĕrăcia plécă fórte ușor urechea, și fómea face sĕ te lași ademenit de toți trași-împinșii cari îți făgăduesc marea cu sarea, și în urmă, când nu mai au nevoie de tine, te lasă cum e mai rĕu și unde ți-e mai subțire ața.

Veți fi cetit prin gazete pe ici pe colea, ce scriu amăriții și vrăjiții de ei emigranți în America despre traiul lor. Le plângi de milă, ce spun, și cum s'ar întórce și nu mai au cum. Dar' fie-care sĕ secere ce a sĕmănat!

Vreau sĕ vĕ povestesc acum tocmai despre un astfel de îmbrobodit, care a emigrat acum cincizeci de ani în America, nu știu de ce și pentru ce. I-am cunoscut frații și surorile; și mi-a spus că l'a vĕḑut acum mai de curênd, un prietin al meu care a fost prin America, unul care bate țĕrile așa numai de florile mĕrului, ca iubitor de aventuri cum este. Prietinul meu, om de altfel cu carte și cu dare de mână, a apucat sĕ colinde lumea. Abia s'a întors din America, și iarăși nu l'am vĕḑut. Am auḑit în urmă, că a plecat în Africa în Transvaal, luat de după gât cu niște oficeri englezi, cari umblau după nebunateci prin țĕrile Europei, ca sĕ-i ducă, cu bună plată, sĕ se lupte contra Burilor.

Eu vĕ povestesc acum în locul prietinului meu; de aceea când voiu zice „eu“ în povestire, sĕ știți că nu sunt eu, căci n'am fost prin America și nici n'am de gând sĕ mĕ duc. Povestesce scumpul meu prietin, ear' eu numai reproduc vorbele lui.

Plecasem într'o primăvară. Auḑind cei din sat că plec în America, așa numai ca sĕ vĕd lumea lui Dumnezeu, Ión al Anei mi-a dat o scrisóre pentru Pavel al Anei, care-i era frate bun și era dus de mult în America. Știa că e acolo, dintr'o scrisóre a lui Pavel, de acum patruzeci și opt de ani, căci de atunci n'a mai scris a casă. In America! Dar' în ce oraș? Nu se știa. Acum, ce o da Dumnezeu, America dór' n'o fi așa de mare, ca sĕ nu găsesc eu pe Pavel al Anei. Dar' dacă a murit? Dar' dacă a plecat din America în alte lumi! Dar' dacă s'a făcut boer mare și și-a schimbat numele?

Ei, într'un noroc. De mĕ voiu întórce cu scrisórea tot în buzunar, cine sĕ mĕ ducă la judecată?

Pe mare se învêrtea lumea cu mine. Par'că intrase în capul meu un batalion de draci. Și-mi era rĕu, rĕu de nu mai voiam sĕ vĕd sórele, și de zăpăcit ce eram nu știam nici cum mĕ chiamă.

Am ajuns în New-York séra. Ce de lume, ce de corăbii, ce de sgomot. Dac'o fi în fundul Iadului numai pe jumĕtate ca aici, apoi — tot mai bine în raiu, fără vin și fără naiu! Și ce mutre de ómeni, maică sfântă, și vorbeau ca la Turnul Vavilonului! Și nu înțelegeam pe nimeni. O mai rupeam cu ei pe nemțesce, mai făceam semne ca muții, și mai stam și ca viței.

Mi-am dat cufĕrul unui hamal, sĕ mi-l ducă la un otel apropiat de port. Hamalul, un ticălos de Englez cu niște favorite de-un cot, apucase razna înainte. Eu după el. Imi fuge cu cufĕrul! Il ajung ca vai de mine, și-i fac semne că eu n'am picióre așa de lungi ca el. Că le și avea! Curat rĕschitóre. Și iarăși a început sĕ alerge, fără sĕ-i pese de observațiunea mea. A trebuit sĕ-mi iau piciórele de-a umĕrul și cu limba scósă sĕ fug după el. In cale s'a întâlnit cu alt hamal, ce venia spre noi tot așa de iute.

(Va urma.)

erau cari făceau pe creștini sĕ păzéscă cu rigurositate poruncile Domnului, sĕ nu cadă în corupțiunile timpului și sĕ priméscă cu mândrie martiriul.

Și pentru a fi mai lămurit, citez și esemple de acei părinți. Astfel avem pe Ioan Chrisostom, Ilie Meniat, Vasilie cel Mare și alții, cari nici astăzi nu sunt întrecuți prin puterea de cugetare și forma de a o esprima. In cât pot afirma cu tot dreptul, că dacă creștinismul a ajuns aceea ce este astăzi, acésta — mulțămită predicei.

Astăzi însĕ, când importanța predicei e înzecit mai mare de cât în trecut, când creștinii erau cu mult mai evlavioși și cu frica de Dumnezeu, astăzi zic, predica lipsesce din Biserică. Un demnitar părinte bisericesc a zis odată: „Amar, când va fi tăcere în Biserică“. In adevĕr, când Biserica ar șovăí din rolul ei de învĕțătóre a poporului, când ar înceta de a mai predica cuvêntul Domnului, de a mai vărsa doctorie de mângăere în sufletul celor întristați, de a combate relele timpului, atunci se produce acel amar, care cu drept distruge omenimea.

Dacă am reflecta un moment la timpul de astăzi, cu durere ar trebuí sĕ mărturisim, că s'a perdut cunoștința despre importanța predicei.

Amvónele bisericei stau pe multe locuri amuțite, și creștinii nu mai frecuentéză ca în trecut biserica.

Creștinii nu mai înțeleg serviciul divin, nu mai înțeleg nici Evangelia.

Când vedem că prin predică se îndeplinesc atâtea lipsuri, de cari sufere astăzi Sf. Biserică și apoi societatea, ar trebuí, ca predica sĕ-și iee rolul din vechime, căci numai prin ea va prospera biserica și numai prin predică ne putem forma icóna moralității la care trebue sĕ tindă întréga omenime. Prin predică omul învață a se cunósce pe sine, deprinde datorințele sale către Dumnezeu și către aprópele. Prin predică creștinul învață dogmele bisericei al cărei membru este, înțelege simbolica formă a serviciului divin și în sfîrșit datorințele sale ca creștin. — Dacă biserica creștină are un ideal de a fi odată o turmă și un păstor, de a profesa adecă tóte popórele aceeași religiune și a recunósce pe același păstor, apoi acésta nu se póte ajunge de cât cu necontenită predică, așa că dacă facem o privire retrospectivă asupra rolului pe care l'a avut predica în biserica creștină de la început și până astăzi, o putem asĕmăna cu cimentul de la o clădire, căci după cum cimentul e necesar pentru păstrarea și conservarea unei clădiri, tot așa și în Biserica creștină e necesară predica pentru păstrarea adevĕratei credințe și pentru buna propășire a membrilor ei.

Prin urmare, dacă atâtea cerințe ideale se îndeplinesc numai și numai prin predică, ar trebuí sĕ înțelegem că ea este fórte necesară și prin urmare importantă. („*Viitoriul*“.)

Pentru catedrală.

Pe cât de deprimător s'au presentat neînsemnatele oferte pentru catedrală ale unor preoți puțin recunoscĕtori binefacerilor bisericii de la care trăesc, pe cari de astădată, ca sĕ nu disguste nu le-am publicat, le vom publica însĕ mai târziu, — pe atât de mare ni-a fost bucuria când am primit lista de colectă a preoților din tractul *Branului*, condus odinióră de Escelența Sa actualul nostru Archiepiscop, — vĕḑênd din acea colectă, că sacrul foc al însuflețirii la cele bune și folositóre se susține și în aceste timpuri de grea cercare, ceea-ce se constată din însași colecta ce urméză:

1.	Biserica gr. or. din Zernești	cor.	1500
2.	Traian Mețian, protopresbiter, Zernești	„	600
3.	Iosif Comanescu, paroch, Codlea	„	250
4.	Ioan Danu, protop. on. Zernești	„	200
5.	Ioan Hamsea, paroch, Rĕșnov	„	200
6.	Iacob Zorca, paroch, Vlădeni	„	200
7.	Ioan Străvoiu, paroch Zernești	„	200
8.	Georgiu Enescu, paroch, Moeciul-inferior	„	200
9.	Leotin Pușcariu, paroch, Sohodol	„	150
10.	George Babeș, paroch Sohodol	„	100
11.	Ilariu Plotogea, paroch Tohanul-nou	„	100
12.	Ilariu Reit, par. Pórtă-Bran	„	100
13.	Ioan Cențu, par. Șirnea	„	100
14.	Ioan Oncioiu, paroch Fundata	„	100
15.	Iosif Comanescu, paroch Ghimbav	„	100
16.	Virgil Pop, par. Cristian	„	100
17.	Ioan Tulbure, paroch Holbav	„	100
18.	Moise Micu, paroch, Poiana-Mĕrului	„	100
19.	Aron Gogonea, paroch Poiana-Mĕrului	„	100
20.	Iosif Runceanu, paroch Măgura	„	100
21.	Iosif Cajanu, par. Peștera	„	100
22.	Iosif Moșoiu, par. Cheia	„	100
23.	George Tișca, paroch Moeciul sup.	„	100
24.	Ioan Moșoiu, paroch Șimon	„	100
25.	Dimitrie Tătulea, par. Predeal	„	100
26	Ioan Debu, par. Vulcanu	„	100
	Suma	cor.	5.200

Afară de acésta, preoțimea a luat obligămêntul a stărui, ca sĕ se voteze 5% de la fiecare biserică din venitul budgetar al anilor 1903, 1904, 1905 ca oferte benevole pentru catedrală, cari de la 23 parochìi încă se speréză că vor da suma de circa 5000 cor. — și a continua colecta întrĕ credincioșii noștri din fie-care parochie.

Mai amintim, că învĕțătorii din tractul Branului încă au început a subscrie sume însemnate ca oferte pentru catedrală, cari se vor publica la timpul sĕu, dorind a contribui și ei cu denarul lor la ridicarea Sionului nostru.

Pentru acest act de însuflețire laudă se cuvine atât preoțimei cât și învĕtătorimei nóstre din tractul Branului, și cu deosebire părintelui protopresbiter concernent Traian Mețianu.

Tot asemenea veste îmbucurătóre ne aduce și o depeșă sosită astăzi aici, despre însuflețirea preoțimei nóstre din tractul Avrigului, care în întrunirea sa de eri, a subscris pentru catedrală oferte de 3500 coróne. Se vor publica. Onóre și acestei preoțimi, precum și șefului tractual.

Din tractul Iliei.

Vorța, 23 Septembre n.

In ziarul „*Activitatea*“ din Orĕștie au apărut 2 corespondențe privitóre la alegerea de protopresbiter al tractului Ilia.

De óre-ce în corespondențele acestea autorul nu se mărginesce a informa publicul în mod obiectiv și imparțial despre decursul alegerei, ci face și o apreciare greșită a activității fostului nostru șef tractual *Avram Pĕcurariu*: pentru constatarea faptică a lucrului, 'mi iau libertate a serví Onoratului public cetitor cu următórele lămuriri:

Este neadevĕrată afirmațiunea, că protopresbiterul Avram Păcurariu ar fi influințat direct asupra preoțimei din tract în favorul fratelui sĕu. Sunt și eu preot, am dese umblări pe la Ilia și în casul acesta era imposibil sĕ nu vĕd sau cel puțin sĕ nu aud ceva. Din contră, știu sigur, că părintele pretopresbiter a manifestat în tótă afacerea acésta în ințelesul strict al cuvêntului ținuta cea pasivă.

— Atât în ce privesce alegerea.

Referitor la ușurătatea cu care se dejudecă activitatea fostului nostru protopresbiter Avram Pĕcurariu, țin a constata, că nimic nu póte fi mai desgustător pentru un om cât de cu puțin simț bun, de cât nisuința de a înălța pe cineva prin ponegirirea altora. Și acésta procedură, durere, numai la noi se póte observa. Noi nu ne putem alege un cantor fără sĕ nu ne batjocurim prin cele câteva ziare de cari dispunem, silindu-ne a ne presenta unii pe alții înaintea opiniunei publice de ómeni slabi și de nimica. Un lucru acesta ce dis gustă pe mulți în cari simțul bun nu este încă adormit, de la cetirea decum, de la sprijinirea ziarelor nóstre.

Apoi plângere și vaete prin cele conferințe culturale publice, că ziaristica română și literatura nu este sprijinită de inteligență!

De la cantor mergem în sus până la episcopi cu calumniile, și dacă ziarele nu ne ajung, o dăm pe almanachuri.

Tare ași dorí sĕ-mi spună cineva numai un singur cas coincident, la celelalte națiuni din patrie.

Dar' sĕ revin la object. Activitatea protopresbiterului nostru Avram Pĕcurariu nu cade în cercul competinței de apreciare nechemaților, ci în competința Escelenței Sale Inalt Preasfinților Domn Archiepiscop și Metropolit și a Preveneratului Consistoriu, cari de bună sémă au cunoscință esactă ce activitate a prestat el la noi, căci altcum nu l'ar fi distins cu întărirea de protopresbiter la Hunedóra.

Dacă vrea Dl corespondent al „*Activităţii*“ sĕ judece activitatea fostului nostru protopresbiter, binevoiască a-și aduce aminte în ce stare se afla tractul la venirea sa aici și în care stare se află tractul azi, la plecarea sa de la noi. Binevoiască a cerceta în ce strat social i-a fost dat sĕ muncéscă și întrĕ ce împrejurări, — ca sĕ pótă desvolta o activitate de care corespondentul ar fi dorít sĕ vadă.

Poporul nostru din Ilia și jur afară de puținul venit ce-i 'l dă pămêntul în schimb pentru munca sa titanică, alt isvor de câștig nu are. Ar muncí bucuros, dar' n'are unde și ce. Greutățile 'l silesc, ca și din puținele bucate, ce i-ar ajunge pentru familia sa, sĕ vîndă străinilor pe un preț bagatel încă abia fiind în flore, pentru-ca în urmă sĕ le cumpere eară de la străin cu preț îndoit. Din causa acésta a și scăpătat grozav, în cât pe ori-ce om cu durere de neamul sĕu trebue sĕ 'l cuprindă mila vĕḑêndu-i traiul, și sĕ-i inspire grijă pentru viitoriul posomorît ce-i stă înainte.

Ca preot și înainte de tóte ca român și eu am fost cuprins de acest sentiment de durere.

Cel dintâiu cuget la care acésta deprimare srfletéscă m'a adus, a fost: cum s'ar puté ajuta acest popor esploatat?!

Am conferit despre acésta cu unii colegi mai intimi și ne-am decis sĕ punem la cale înființarea unui magazin de bucate în Ilia. Fiind-că singuri nu eram capabili a face acésta, în speranța că și inteligința română din Ilia și jur este predominată de aceleași sentimente și de același interes fața de bietul popor, am convocat o conferență confidențială, în care sĕ ne înțelegem frățesce ce e de făcut pentru paralisarea gescheftăriilor ce străinii fac pe contul poporului român de aici.

Sub pretext că timpul convocării a fost prea scurt, afară de convocătorii convocătorii conferinței nime nu s'a presentat.

Am convocat o nouă conferință, cu termin de 2 sĕptĕmâni, dar' din inteligența română din Ilia, afară de Dl protopop Avram Pĕcurariu, cel rĕu judecat de corespondentul „Activității“ — nime nu s'a presentat. A venit însĕ protopopul Dobrei I. Morariu, cu preoți și învĕțători mulți din tractul D-Sale, spesând bani cu călĕtoria și perḑênd timp, dar' inteligința română din Ilia nu s'a îndurat a se obosi până la conferență, spre a-și bate capul cu sórtea sĕrmanului nostru popor din a cărui sudóre trăim toți.

Am plecat de la acésta conferință cu tristă convingere despre indiferentismul inteliginței române din Ilia, și cu aceea unică mângăiere, că cel puțin protopresbiterul nostru și al Dobrenilor ne-au onorat cu presența, dovedindu-se prin acésta de sentinele pururea veghetóre ale bisericei și poporului lor. Așa am pățit'o noi!

Și apoi fostul nostru protopresbiter de câte-ori și câte de acestea nu va fi pățit în lucrările Sale? Numai dînsul ni-ar ști spune.

Pe scurt, prea mare ne este nepăsarea pretutindenea, și de aceea nu ni-se prea vede nici un sporiu. Sĕ ne scuturăm deci de ea!

George Perian
paroch gr. or.

NOUTĂȚI

***Din causa** sfintei sĕrbători „Inălțarea sf. Cruci“, numĕrul proxim al fóei nóstre va apăré numai Mercuri séra.*

*

De la curtea română. MM. LL. regele și regina României vor sosí Duminecă după amiazi la Sinaia venind din străinătate. I. P. S. Sa metropolitul-primat precum și toți ministri vor merge Duminecă la Predeal întru întimpinarea suveranilor români.

*

O enciclică a patriarchului ecumenic Ioachim III. Patriarchul ecumenic *Ioachim III*, capul bisericei ortodoxe din intreg imperiul otoman, a adresat tuturor bisericilor ortodoxe autocefale o enciclică în legătură cu pericolul invasiunii congregațiunilor franceze în țĕrile bisericei de rĕsărit. Inaltul prelat relevând caracterul disolvant pentru cultură și naționalitate al activității ordinelor religióse catolice, dă națiunilor creștine ortodoxe un serios avertisment. Ioachim III arată pericolul și indică și calea pentru a-l evita.
(„Candela“)

*

Proces de presă. Marți a fost ascultat la judele de investigație al tribunalului din Sibiiu responsabilul *Tribunei*, cu care ocasiune i-s'a făcut cunoscut că procuratura din Cluj a incriminat *cinci articoli* publicați în „Tribuna“. A nume, articolii: „Numai morți vom da-o“ (Nr. 114 dto 5 Iulie), „Pericolul se apropie“ (Nr. 144 dto 23 August), „Secuii“ (Nr. 148 și 150 dto 28 și 31 August) și „Din pĕcatele nóstre“ (Nr. 148 dto 28 August).

*

Prinț regal — sub curatelă. Familia prințului *Francisc Iosif de Braganza*, înrudit de aprópe cu casa domnitóre a nóstră, a pus pe prințul sub curatelă, din causă că prea e prădător de bani și ușuratic. Curator al prințului e prințul Carol Ludovic de Turn-Taxis.

*

† G. C. Philippescu, mare-mareșal al curții regale din Bucuresci, a murit pe neașteptate Luni 9/22 Septembre, la stațiunea balneară Nauheim din Germania, unde urma de câtva timp o cură. Decedatul s'a distins în chip deosebit în numĕrósele însărcinări și demnități pe cari le-a avut în cursul unei vieți plină de fapte bune.

Născut la 1874, și-a făcut studiile în Germania și Austria și apoi a întrat în óstea moldovenéscă cu gradul de sub-locotenent. De la 1866 până la 1874 a eserciat pentru prima-óră, cu un tact deosebit, spinósa demnitate de mareșal al Curții române. După aceea a fost trimis representant al țĕrei la Curtea Rusiei, post pe care la păstrat până în 1876. Intors în țéră, s'a consacrat cu un zel deosebit operilor de binefacere, puse sub patronagiul M. S. reginei, secundat întru aceste bune făptuiri de distinsa și nobila sa soție, d-na Lidia Philipescu. Regretatul mare-mareșal era presidentul consiliului de administrație al societății Regina Elisbeta, al soc. Policlinicei și al soc. Surorilor de caritate. El a reușit sĕ dee acestor societăți o însemnată desvoltare, grație spiritului sĕu de inițiativă și activității sale spornice și neobosite.

In anul 1900 George Philippescu a fost din nou numit mare-mareșal al curții. Fostul mare-mareșal își făcea o fală din faptul, că nu făcea politică, că nu aparținea și nu voia sĕ aparțină nici unei grupări politice, căutând numai sĕ servéscă cu un devotament nemărginit pe Suveran, adânc convins că astfel își îndeplinea cea mai mare datorință către țară. George Philippescu a fost un mare și bun patriot; el lasă un gol greu de împlinit, regrete unanime și viu simțite.

*

Contramandare. Oprită fiind ținerea adunării Asociațiunei despărțămêntul Mercurea, convocată pe Duminecă în 15/28 Septembre în comuna Jina, din motive sanitare, subsemnatul revócă convocarea aceleia publicată în „Telegraful Român“ Nr. 102. Direct. despărțămêntului I. *Droc.*

*

„Egyetértés“ în palat propriu. Săptămânile trecute ziariul independist „Egyetértés“ din Budapesta s'a instalat în palatul propriu (VI. strada Vármegye Nr. 11), aprovisionându-se cu șése mașini de tipariu rotative. Semn, că presa magiară e sprijinită din partea publicului ei în așa mĕsură, în cât nu numai spesele efective și-le póte acoperí din abonamente, ci 'și póte face chiar și palat. Ce distanță întrĕ ei și noi! „Egyetértés“ costă 40 coróne pe an.

*

Têrg oprit. Magistratul *Orăștiei* face cunoscut, că din causa bólei de unghii și de gură, ce grasséză întrĕ vitele cornute din cercul Orăștiei, *la têrgul de țéră*, obicinuit a se ținé la Orăștie în *1—3 Octobre*, de astădată *vite cornute nu pot fi mânate.*

*

Fundațiuni mari. Magistratul orașului *Drezda* zilele acestea a primit de la New-York notificare oficială, că un privatier rĕposat acolo a testat orașului *un milion de marce* spre scopuri filantropice. — Ear' din Londra se raportéză, că un cetățean din *Bombay* (India) cu numele Navroi Manochie *Vardia* a făcut o fundațiune de *un milion de fonți sterlingi* (1 f. sterling = 24 coróne și $11^{5}/_{7}$ fileri), din cametele căreia sĕ se dee ajutóre ómenilor din ori-ce țéră, cari în urma óre-cărei nenorociri și-au perdut mijlócele de traiu.

*

Bancnote de 100 coróne. Senatul băncii austro ungare a ținut eri ședință în Budapesta, în care a hotărît sĕ pună în circulațiune, pe la finea lunei Octobre, bancnotele de câte 100 coróne.

*

Concert Vladaia — în Brad. Poimâne (28 Septembre st. n.) dna *Irena Vladaia*, primadona operei din Bucuresci, cu concursul dnei *Aurelia Dr. Robu* și al artistului dramatic G. *Savu* de la teatrul național din Bucuresci, va da în *Brad* concert în favorul mesei studenților de la gimnasiul de acolo.

*

Ninsóre. Cu datul de 24 Septembre se telegraféză din Liptó-Szentmiklós, că în munții de pe acolo a fost ninsóre mare. Preste nópte temperatura e de 4—5 grade.

De la sud încă se raportéză ninsóre. Anume, Luni nóptea a nins la Ploiești și Burdujeni (România). Neaua forma strat de 6—8 centimetri. „Pétra Craiului“ și Buceciul, cum și alți munți sunt acoperiți de neauă.

*

Desertare sensațională. Pe insula dunăreană *Adakaleh*, față 'n față cu orașul Orșova, soldați de post dă corpul de armată al șeptelea. Zilele trecute venise rêndul la regimentul de infanterie Nr. 46 din Sĕgedin, care a și trimes soldați sub conducerea locotenentului Iosif Bartha. Se vede însĕ, că ungurașilor li-a fost plictisitoriu sĕ stee la post, căci au trecut toți Dunărea și s'au dus la Orșova sĕ-și petrécă. Uluit de ne mai pomenita desertare, locotenentul a plecat sĕ-și caute soldații, pe cari într'un târziu i-a aflat într'un birt în Orșova. I-a luat pe toți sub escortă și i-a trimis la Arad, unde în închisorile fortăreței iși aștéptă acum pedépsa.

*

Publicațiune. In sensul §-ului 25 al art de lege XXI. din anul 1886 se aduce la cunoscință publică, că comisiunea verificătóre, chemată de a rectifica lista membrilor virilisti (celor mai mari contribuenți) ai comitetului municipal își va ținé ședințele în cancelaria protonotariului comitatens în Sibiiu în 8 și 9 Octobre a. c. In zilele amintite lista menționată va fi espusă intuițiunei publice și tot în acelea zile se pot face reclamări verbale sau în scris pentru înducere în listă.

In sensul §-ului 27 din citatul art. de lege se provócă toți aceia, cari voiesc a profita de favorul §-ului 26 al legii menționate, ca sĕ-și documenteze în decursul ședințelor verbal sau înscris îndreptățirea lor, căci în casul contrariu vor rĕmâné de astă-dată lipsiți de favorul §-ului 26, de a li-se socoti duplu contribuțiunea.

Conspectele de dare, cari servesc de basă la rectificarea listei virilistilor, sunt espuse în biroul protonotariului și din ziua de astăḑi până în 7 Octobre inclusive se pot face reclamări contra acelora. Lista virilistilor statorită se va afișa în 11 Octobre a. c. la casa comitatului și se va espune intuițiunii publice în decurs de 15 zile în cancelaria protonotariului comitatens. Recursele contra ei se pot subșterne în terminul acesta la comisiunea reviḑĕtóre permanentă. Sibiiu, în 19 Septembre 1902. *Reisenberger m. p.* vicecomite.

*

Metal nou. Revista „American Manufacturer“ vestește, că un chemician american a inventat o nouă composiție de metal din *nickel* și *oțĕl*, a cărei însușire e, că la căldură nu se dilatéză, ori cel puțin în grad fórte mic.

*

Nuntă tragică. In comuna ruséscă *Verbțe*, cum raportéză ziariul „Kattowitzer Zeitung“, s'a aprins o casă în care tocmai se serba o nuntă. *Șésezeci de ómeni* și-au aflat mórtea în flacări, întrĕ ei și *mirésa* și *mama ei.*

*

Din Petroșeni ni-se scriu următórele: „In preseara aniversărei a suta de la nașterea lui Kossuth, conducĕtorii trebilor comunale din Petroșeni au aranjat un conduct cu facle și lampióne și cu musică, și plecând din piață, de la hotelul central „Vagner“, au percurs ómenii stradele orașului, cari erau decorate cu o mulțime de steaguri, fiind aprópe pe fiecare edificiu arborat câte un steag, și prin ferestri sumedenii de lumini aprinse. Au luat parte toți cetățenii orașului, fără deosebire de rang și stare: domni, dómne și domnișóre, cum și ómeni din tóte clasele societății în adevĕr poliglote din Petroșeni, — o conglomerație de ómeni de feliurite limbi și neamuri, cum numai în Petroșeni se póte vedé. Sub steagul roșu-alb-verde și în sunetul asurḑitoriu al muzicei și al strigătului de „éljen“ au percurs ei tóte stradele, neconturbați de nimeni, și bine era dacă nici ei nu conturbau pe nimeni. Dar' nu așa a fost sĕ fie. Ajungênd mulțimea și la locuința iubitului nostru preot și vĕḑênd că acésta nu e iluminată, a început sĕ bombardeze casa cu petri și sĕ spargă ferestile producênd spaimă și grózǎ în familia preotului, care fără a se gândi la așa ceva, aștepta cu mai multe vecine dinaintea casei sĕ vadă convoiul și sĕ audă musica. Totă nóptea nu s'a putut odihni vĕḑêndu-se cu ferestrile sdrobite și adunând petrile oprite prin mobilele din casă.“

E de prisos sĕ spunem, că prin astfel de acte nu s'a ridicat întru nimica splendórea memorabilei zile, nici în Petroșeni, nici pe alte locuri.

AMVONUL.

Predică

la Nascerea maicei Domnului.

In numele Tatălui și al Fiiului și al Sf. Duch, Amin!

> „Fericiți cei-ce aud cuvêntul lui D-zeu și-l păzesc pe dînsul.“
> Ev. Luca c. 11, v. 28.

(Urmare.)

Drept aceea privia cu bunăvoință la silințele Martei, care în marea ei îngrijire nu-și vedea capul de lucru, vrênd sĕ'l omenéscă pe Iisus cu mâncări și beuturi costisitóre; dar' El prețuia mai mult îndeletnicirea Mariei, care cu gândul la cele sufletești, uitase cu totul de grijile lumești și șezênd la piciórele lui Iisus asculta cu sete învĕțăturile ce ieșiau din gura lui.

Acésta se vede din cuvintele, pe cari ca o jingașă mustrare le-a adresat Martei zicênd: Marto, Marto, te grijești și spre multe te silești. Ci un lucru trebuește.

Care sĕ fie óre, iubiților creștini, acest lucru trebuincios? Care va fi óre partea cea bună a Mariei, care nu se va lua de la dînsa?

Sfântul Luca evangelistul, care ne istorisește acest cas, și cu colori vii ne zugrăvește drăgălașa scenă din casa Martei, nu ni-o spune apriat.

Ni-o spune însĕ — de-și indirect — muierea, care răpită de farmecul vorbirei, din mijlocul mulțimei a strigat cu însuflețire: „Fericit e pântecele care te-a purtat, și țîțele ce ai supt!“

După descrierea altor întêmplări din viéța lui Iisus cum e: predica de pe munte, convorbirea cu Nicodim, care 'l cerceta nóptea, și cu Samarinénca la fântâna lui Iacob, și tóte învĕțăturile ce le-a dat învĕțăceilor sei și mulțimei, — putem și noi deduce, că sub „lucrul trebuincios“ și sub „partea cea bună a Mariei“ El n'a înțĕles împlinirea trebuințelor trupești; ci înțĕlépta purtare de grijă pentru neschimbata bunăstare a părții nóstre neperitóre, a sufletului.

Acéstă grijă sĕ ne fie cea dintâiu; ei sĕ i-se supună tóte celelalte.

Omule, străduește-te înainte de tóte, ca sĕ te lămurești asupra înaltei tale chiămări. Și dacă ai învĕțat, că zidit fiind după chipul și asĕmănarea lui Dzeu, deci ca și El, cu sufletul nemuritoriu, trebue neîncetat sĕ nisuești spre mai înaltă înțĕlepciune, spre mai curată virtute; dacă ai înțĕles, că e voia ditoriului tĕu, ca sĕ te facă în lumea acésta îndestulit și norocit, ear' în ceealaltă fericit: atunci urmărește neîncetat acest scop înalt, — însémnă cuvintele Mântuitoriului.

Ai isbutit sĕ dobêndești aceste bunuri neperitóre, înțĕlepciunea adecă și virtutea, atunci nici timpul, care tóte le strămută, nici ori-ce întîmplare nenorocósă, nimic în lume nu ți-le va mai puté răpí. „Căutați mai întâiu împĕrăția lui Dzeu și dreptatea lui, și tóte celelalte se vor adauge vouĕ, zice Iisus la ev. Mateiu cap 6 vers 33.

Așa dară pe Maria, sora lui Lazar sĕ o luăm de model pentru viéța nóstră; purtarea ei sĕ o luăm de pildă la îndeletnicirile nóstre.

In câte alte locuri de nimica nu 'și vor fi petrecut timpul multe persóne de sexul ei! Câte alte petreceri ucigătóre de spirit și de inimă nu le vor fi fost póte mai dragi, de cât o convorbire care tinde la lărgirea cunoștințelor, la nobilitarea sentimentelor!

Câte femei nu sunt și azi de așa nărăvite, că o convorbire mai seriósă nu le convine, ne-aflând în ea plăcere, și de aceea iau refugiu la tot ceea-ce póte numai sĕ-le distragă simțirea și cugetarea.

Maria însĕ nu era de acest fel. „Ea ședea lângă piciórele lui Iisus și asculta cuvintele lui“.

(Va urma.)

Calendariu.

In zilelele acestea va apăré **„Calendariul tipografiei și librăriei nóstre archidiecesane, pe anul comun de la Christos 1903“** cu următoriul cuprins:

Chronologie, date chronologice pe anul bisericesc 1902/1903; sĕrbătorile și alte zile schimbătóre preste an; posturile în biserica greco-rĕsăriténă; deslegarea postului; semnele ceresci și caracterele lor; cele 12 luni cu indicarea sfinților, a duminecilor și sĕrbătorilor, evangeliile, voscresnele și glasurile; anul jidovesc și mohamedan; pătrarele lunilor și indicarea timpului; cele patru anotimpuri; întunecimi de sóre și de lună, regentul anului 1903; genealogia casei domnitóre și regenții diferitelor state; afaceri de postă și telegraf; tarifa pentru asignațiuni postale; tarifa pentru serviciul de mesagerie în patrie, în comunicație cu Austria și cu Germania; tarifa de mesagerie în comunicațiune cu țerile esterne, tarifa pentru telegrame; călĕtoria cu trenul; tacse de timbru pentru polițe, pentru asemnate de bani, de la comercianți; tacse de timbru pentru documente, contracte, cuite, obligațiuni; tabela pentru computarea intereselor; șematismul bisericei ortodoxe orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1903.

I. Metropolia.

1. Ierarchii metropoliei.
2. Sinodul episcopesc.
3. Demnitarii metropolitani.
4. Congresul național-bisericesc, deputații din archidiecesă, din eparchia Aradului și Caransebeșului.
5. Consistoriul metropolitan.
6. Delegațiunea congresuală.
7. Representanța fundațiunii Gozsdu.

II. Diecesele.

A. Archidiecesa Transilvaniei.

1. Sinodul archidiecesan.
2. Consistoriul archidiecesan.
3. Seminariul archidiecesan „Andreian“.
4. Comisiunea administrativă a fundațiunii Șaguna.
5. Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane.
6. Protopresbiteratele.
7. Preoți aplicați în armată.
8. Preoți aplicați în funcțiune de stat.
9. Diaconi.
10. Presbiteri fără parochie aplicați la alte funcțiuni.
11. Protopresbiteri onorari.
12. Monachi.
13. Preoți distinși cu brêu roșu.
14. Delegațiunea școlelor din Brașov.
15. Eforia școlelor din Brașov.
16. Școle medii:
    a) Gimnasiul superior din Brașov;
    b) Gimnasiul inferior din Brad;
    c) Școla inferióră reală din Brașov;
    d) Școla comercială din Brașov.
17. Școle cu mai mult de 2 învĕțători.
18. Stipendistii consistoriali.

B. Diecesa Aradului.

1. Sinodul eparchial.
2. Consistoriul eparchial din Arad.
3. Consistoriul eparchial din Oradea-mare.
4. Institutul pedagogic-teologic din Arad.
5. Comisiunea administrativă a fundațiunii Birta Ghiba.
6. Protopresbiterii și administratorii protopresbiterali.
7. Mănăstirea Hodoș-Bodrog.

C. Diecesa Caransebeșului.

1. Sinodul eparchial.
2. Consistoriul diecesan.
3. Institutul teologic.
4. Institutul pedagogic.
5. Representanța fundațiunii Dumitru Peța.
6. Protopresbiterii și administratorii protopresbiterali.

Ierarchii metropoliilor ortodocse din Austro-Ungaria.

A. Metropolia sêrbéscă.

B. Metropolia din Bucovina.

Evidența pentru oficiile parochiale și protopresbiterale în lunile de preste an.

Dispozițiuni normative pentru esamenele private din cursurile pedagogice.

Disposițiuni privitóre la esamenul de cualificațiune învĕțătoresc.

Pensionarea învĕțătorilor.

Invĕțătoriul ca soldat.

Partea literară:

1. Printrĕ cruci, de M. V.
2. Anecdote: Curcanii; Cel mai bun vis.
3. O minciună de pe Secaș.
4. Popa cel fără gând.
5. Glume.
6. Literatura poporană: *a*) Colinde, *b*) Cântece vechi: Cântecul Marcului, Danghilina și frații sei, Versul Sânților Archangheli Mihail și Gavriil, La serbarea sfântului ierarch Nicolae.

Têrgurile în Transilvania.

Calendariul nostru archidiecesan este cu deosebire întocmit pentru trebuințele preoțimei și ale învĕțătorimei nóstre, fiind-că în el se află tot ce póte serví de îndreptariu în afacerile private și oficiale.

Șematismul dă directivă în tóte afacerile ce privesc biserica nóstră.

Recomandăm cu căldură abonarea acestui calendariu, care abonare se póte face la librăria archidiecesană.

Cărți și reviste.

Contabilitatea afacerilor în participațiune, studiu de Ioan *Pricu*, profesor la școla comercială sup. gr. or. română din *Brașov*. Prețul 2 coróne + 10 fileri porto. Se póte procura de la librăria Ciurcu din Brașov, ori de la autor.

*

„Candela“, revistă bisericéscă literară redactată în Cernăuți, cu concursul mai multor preoți din archidiecesa Bucovinei, fașicolul 9 (pe Septembre), a apărut cu următoriul sumariu: *Cartea Iov*, tradusă și esplicată după textul masoretic, de Dr. Isopescul (urmare); *Despre emanciparea femeii*, de Dr. Voiutschi; 24 pagine text rusesc, apoi comunicări, cronice și alte notițe de interes bisericesc. La „Cronică“ e reprodus și textul actului comemorativ așezat în piatra fundamentală a catedralei nótre din Sibiiu.

„Candela“ apare odata pe lună în Cernăuți (red. și adm. în residența archiepiscopéscă) și costă 8 coróne pe an.

Posta redacțiunei.

I. M. în B. Casul comunicat e așa de disparent față cu ceea-ce vor sĕ facă reformații din M.-Oșorheiu la mormêntul parochului lor, în cât nu póte fi argument în contra comparației ce o făcuserăm întrĕ: cum își stiméză străinii preoțimea lor, și cum ni-o stimăm noi? Mai ales, că nici la Dtre *nu poporul*, ci un singur parochian (bogat), epitropul, a făcut și pus la mormêntul parochului *o cruce de lemn.* Frumos act de pietate și acesta, dar' totuși vei admite și Dta, că întrĕ „monument sepulchral“ și întrĕ o cruce de lemn e mare deosebire.

Nr. 808/1902. [179] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **parochi** din comunele **Orăștióra-de-sus cu filia Grădiște, Homorod-joseni** și **Valea-epei**, se escrie concurs cu termin de 30 zíle de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotațiunei preoțesci de la stat.

Concurenții au a-și așterne suplicele instruate în ordine suasemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și cu incuviințarea protopresbiterului sunt poftiți a se presenta în vre-o duminecă ori sĕrbătóre la fața locului și a lua parte la serviciul divin spre a se face cunoscuți alegĕtorilor și a-și arăta destoinicia rituală.

Orĕștíe, 27 August 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale.

Vasile Domșa.
protopresbiter.

Nr. 52/1902 par. [176] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în comuna bisericéscă **Negrilești**, protopresbiteratul Dejului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post sĕ-și înainteze cererile instruite conform legilor în putere Preaonorabilului oficiu protopresbiteral al tractului gr. or. român Dej în Dej în terminul deschis și sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înainte de alegere în parochie pentru a cânta respective a celebra și predica.

Negrilești, 4 August 1902.

Comitetul parochial gr. or.

Alexandru Sighiartĕu presid. comit.
Constantin Vlad notariu.

Nr. 249/1902 prot.

Vidi!

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 229/1892. [175] 3—3

Concurs

Pentru **îndeplinirea posturilor învĕțătoresci** vacante de la școlele elementare poporale gr. or. române din parochiile mai jos însemnat se escrie prin acésta concurs *cu termin de 15 zile* de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. **Ciceu-Hășnaș**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 300 cor. de la popor și 300 cor. ajutoriu de stat, — cuartir în edificiul școlar, grădină și lemne de încăldit 2 stângeni.

2. **Ciubanca** cu filia **Ciubăncuța**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 360 cor. ajutoriu de la stat și 240 cor. de la popor, — cuartir, grădină și lemne de încăldit.

2; **Poiána-Blenchi**, cu salariu anual de 600 cor., din cari 360 cor. ajutoriu de stat și 240 cor. de la popor, cuartir, grădină și lemne de încăldít.

Concurenți în ținutul acesta nu sunt; deci se învită cei din depărtare a concura la aceste posturi și sĕ recere, ca rugările, instruite conform legilor în vigóre, sĕ se aștérnă subsemnatului Oficiu în terminul deschis.

Dej, 30 August, 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej în conțelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la
Librăria Tipografiei archidiecesane.

Nr. 9761 Școl. [177] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc din comuna nóstră **Vidacutul-român**, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 de zile de la prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele usuate.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile de concurs instruite cu documentele recerute la oficiul nostru protopresbiteral din Sighișóra în terminul deschis și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la servițiul divin din comuna numită pentru a'și dovedi desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 710/1902. [171] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa III **Mogoș—Valea-Barnei** din protopresbiteratul Lupșa, devenită vacantă prin reposarea parochului *Iosif Negru*, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Petițiunile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, se vor așterne subscrisului oficiu în terminul deschis, avênd concurenții a se presenta și în parochie, nainte de alegere, pentru a celebra, resp, cânta și cuvênta.

Ofenbaia, 30 August 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasile Gan
protopresb.

La Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la
Librăria și Tipografia archidiecesană.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împĕrat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Frantisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ounirersitățiі din Peșta la anul 1811“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

Struguri de masă sau pentru cură.

Cei mai frumoși Chasselas și Tămâiósă mestecați în pachete de câte 5 kg. sau în corfițe **franco cu cor. 3·50** cu rambursă sau trimițêndu-se banii înainte; **numai Tămâiósă 5 kg. cor. 4·50; vin roșu de Szegszárd** producție proprie **trei sticle** de câte 7 decilitre **franco cor. 3·60.** De asemenea se ofer de vêndare la **Martin** de **Willinger** mare producent de vinuri din **Zomba** mai multe sute hectolitri de vin sortele cele mai fine producțte proprie din anul trecut, **pe lângă prețurile cele mai moderate.** [178] 1—6

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 17—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

104 Sibiiu, Joi 19 Septembre (2 Octobre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
ntru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
entru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
entru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Precedent periculos.

Sibiiu, 1 Octobre n.

Procesele de presă, intentate în timpul din urmă gazetarilor germani din Banat, pentru agitație în contra naționalității magiare și terminate tóte cu condamnarea acusaților din partea judecătoriilor competente, au avut de urmare o nemulțămire generală printrě Nemții din străinătate, o nemulțămire, căreia i-au dat esprimare vie în colónele lor cele mai de frunte gazete din Germania.

E neobicinuit de aspru tonul în care scriu unele din aceste gazete la adresa guvernanților nostri, făcêndu-i atenți, că dacă vor continua cu persecutările în contra fraților lor de aici, perd tóte simpatiile și tótă iubirea ce li-a fost păstrată până acuma în Germania.

Cu deosebire aspre din cale afară sunt cuvintele pe cari le folosesce din acest incident ziariul „*Vossische Ztg.*“, care le spune Magiarilor, că prin condamnările cu cari au fost distinși gazetarii germani din Banat s'au comis actele cele mai invederate de abus de putere și de călcare de drept, fiind-că judecătoriile au stat, de data acésta, nu în serviciul dreptății, ci în serviciul șovinismului magiar, cel dușmănos Germanilor.

Li-se dau apoi sfaturi prietinești Magiarilor în colónele ziariului numit, și li-se spune, că în interesul lor propriu ar face bine dacă ar pune politica față cu Germanii din acéstă patrie pe alte base, fiind-că Ungaria, respective Magiarii icuiți întrě Nord și Sud, stau singuri în lume, și n'au amici mai buni și aliați mai sinceri de cât pe Germani, cari însě vor trebui sě le abzică prietinia, dacă pe frații lor din Ungaria Magiarii continuă a'i aduce la desperare!...

Natural că presa magiară n'a rěmas datóre cu rěspunsul, și pripită cum e, și superficială cum a fost totdeuna în apreciarea vederilor altora, a lăsat cu totul la o parte fondul chestiei și s'a pus pe punctul de vedere, — de altcum corect, — că dacă presa germană vrea sě facă îndreptări și curățenie, sě pofteascá sě încépă în casa proprie, pentru-că e destul de măturat și înaintea ușii sale. Politica de naționalitate Magiarii dela Germani au învěțat'o; și dacă nu e bună, a meșterului e vina. De altcum Magiarii nici pe departe nu fac cu naționalitățile nemagiare aceea ce au făcut și fac Germanii în Posen cu bieții Poloni, — fără ca presei magiare sě-i fie venit în minte a se amesteca vre-odată în acéstă afacere de caracter curat intern al imperiului german...

Și tot așa, pe tonul acesta o duc gazetele magiare, protestând cu energie în contra amestecului neîndreptățit al presei germane într'o afacere internă a Ungariei, care ca stat independent e singură stăpână pe cetățenii ei.

In focul argumentării lasă însě tóte ziarele magiare cu totul la o parte capul lucrului, care e urmatoriul:

Nu pentru pedepsele dictate din partea judecătoriilor,— constituite după lege, — și nu pentru condamnarea gazetarilor germani din Bănat, dați în judecată pentru articoli publicați în ziarele lor, s'a revoltat opinia publică germană și a scris așa cum a scris presa germană, scósă din răbdare, ci pentru cele ce au urmat *după condamnare*.

Espulsarea nemotivată și lipsită de ori-ce basă legală a unui redactor german de pe teritoriul orașului Timișóra, și a celuilalt de pe teritoriul orașului Chichinda-mare, e aceea ce a provocat nemulțămirea generală, nu numai în Germania, ci și la noi în țéră, și în întréga lume civilisată, pentru-că în tr'adevěr aceste două acte, vrednice de o administrație, nu europénă, ci asiatică, — vorba baronului Sennyei — trebue sě revolte în internul seu și pe cel mai pacinic om din lume.

Unde avem sě ajungem óre cu libertatea personală, dacă redactorii de la gazete vin puși la discreția poliției, care póte sě 'i scótă atunci când vrea din orașul în care s'au domiciliat?

Și unde vom ajunge, dacă lăsăm, ca principiul acesta de drept (sě-i zicem așa!) sě prindă răděcină în administrația țerii nóstre?

Aceea ce se póte face astăzi cu câte un redactor naționalist, se póte face ca mâne cu câte un alt bărbat de frunte, după părerea poliției periculos sistemului, și astfel ómenii vor trebuí sě stee totdeuna cu giamantanul în mână, gata de plecare din orașul în care se află, și în care își împlinesc tóte datorințele de cetățeni, fără ca sě supere pe cineva și fără ca sě fie cuiva spre daună și greutate!

Avem însě mare speranță, că guvernul, — dacă îi vor fi supuse spre apreciare aceste două casuri de espulsare, — va nimicí acest precedent periculos, va cassa procedura incorectă a celor doi șefi de poliție, și va da satisfacție sentimentului public revoltat, care nu póte aproba astfel de acte comise în detrimentul libertății personale, cea mai prețiósă comóră a cetățénului, în stat de drept.

Legea de naționalități. Representanța orașului Timișóra luând în desbatere hotărîrea congregației din Pojon, de a se recerca dieta pentru modificarea legii de naționalități, n'a aflat necesară modificarea, și astfel nu s'a alăturat la cererea celor din Pojon, fiind-că e convinsă și știe, că diferitele naționalități sunt una în sentimente, acolo unde domnesce *prevenire reciprocă* și sentiment patriotic.

Pactul. In chestia pactului s'au continuat conferențele ministeriale la Viena Duminecă înainte de ameazi. Tot atunci au fost primiți în audiență din partea Monarchului contele *Goluchowsky*, ministru de esterne, și Dr. *Körber*, prim-ministru austriac. Luni diminéța a fost primit apoi în audiență primministrul ungar *Széll*, ear' la óra unu după ameazi s'au presentat toți trei în fața Domnitoriului, care i-a ținut în audiență până la órele trei. Eri, Marți, au fost de nou primiți în audiență ministrii-presidenți, împreună cu ministrii de finanțe, ear' astazi, Mercuri, s'au presentat în audiență prim-ministrii cu ministrii de comunicațiune. Se crede deci, că chestia pactului e acum ca și resolvată. Proiectele de lege referitóre la încheerea pactului vor fi presentate parlamentelor abia pe la finea lunii Octobre, fiind-că compunerea espunerei de motive va reclama cel puțin trei sěptěmâni de muncă.

Serbătórea seminariului.

Dumінecă, ziua martirului Nichita Romanul, patronul seminariului archidiecesan „Andreian“, s'a făcut inaugurarea anului școlar 1902—1903 la institutul nostru teologic-pedagogic.

După serviciul divin oficiat în biserica parochiei din suburbiul josefin directorul seminarial P. C. Sa dl protosincel Dr. Eusebiu R. Roșca, cu invocarea Duhului sfânt, la 11 ore elevii s'au întrunit în sala mare a seminariului, unde scurt după aceea a sosit *Inaltpreasânția Sa metropolitul*, însoțit de Preacuvioșia Sa archimandritul - vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Pușcariu*, de asesorul consistorial protopresbiter Mateiu *Voilean*, de secretariul consistorial Dr. George *Proca* și de profesorii seminariali, întimpinat fiind din partea elevilor și a publicului cu repețite „trăiéscă“!

Intrě cei cari au participat la acéstă serbare amintim cu plăcere pe dd. Dr. Atanasie *Marienescu*, membru al Academiei române și jude de tablă în pensiune, Alexe *Onițiu*, jude de tribunal în pensiune, Ioan *Papiu* protopresbiter al tractului Sibiiu și asesor consistorial onorar.

După încetarea aclamațiunilor directorul seminarial Dr. Eusebiu R. *Roșca* inaugureză anul școlar prin următoriul discurs:

Escelenția Vóstră!

Inaltpreasfinției Domnule Archiepiscop și Metropolit!

P. C. Vóstră Domnule Vicariu archiepiscopesc!

Preastimați Domni!

Onorat Corp profesoral!

Iubiților elevi!

Intrați în anul școlar 1902/3, pentru a ne satisface datorințelor ca profesori și elevi ai acestui institut, în rêndul afacerilor de arangiament pentru acest an școlar, am ajuns la acel moment, ca urmând bunului simț religios, după-ce am invocat ajutoriul atotputernicului Dumnezeu, ca sě ne fie într'ajutoriu la lucrurile ce avem de îndeplinit, conform normelor în vigóre, mi-se impune de datorință a reveni asupra unor momente, ce cred a fi necesar accentuate din acest incident.

Fiind acest institut după caracterul seu un institut de specialitate, am fi în drept sě presupunem toți, cari într'o formă sau alta avem ingerință și rěspundere pentru-ca bine sě corěspundă menițiunei sale, ca toți aceia, cari au întrat într'una sau alta din cele două secțiuni, adecă, cei cari și-au designat ca problemă a vieții lor misiunea apostolică de fiitori preoți sau învěțători, mai presus de tóte, determinarea lor pentru una din aceste carieri sě fie o urmare iresistibilă a vocațiunei și chemărei ce o simt din un impuls intern al conștiinței, pentru-că numai atunci vor puté suporta cu devotament și abnegațiunea recerută sarcina apostoliei pentru care s'au dedicat.

Susțin și constat, că biserica și respective factorii ei conducětori, conștii de datorințele ce li-se impun pentru cualificarea fiitorilor preoți și învěțători, cu încordări materiale și cu îngrijire părintéscă an de an aduc jertfe potențate, ca acest institut cât mai bine sě corěspundă menițiunei sale, și dacă pe lângă tóte acestea ne întâlnim în serviciul bisericei și cu preoți și învěțători cari nu sunt pětrunși de misiunea lor sublimă, sau că sunt chiar străini de ori-ce entusiasm și devotament, până când, de altă parte, maioritatea covêrșitóre, eșită tot din acest institut, este la înălțimea misiunei sale, formézá stâlpii cei tari ai ortodocsiei întrě ori-ce încercări seducětóre, — fără nici o preocupare pot susțíné, că nu institutul este de vină, că nu factorii ce conduc și prověd instrucțiunea din acest institut pot fi învinovățiți, ci este a se atribuí împrejurărei, că unii sau alții privesc pentru sine aceste carieri de un fel de refugiu, sau că își aleg aceste carieri din motive cu totului străine de vocațiunea ce ar trebuí sě-i determine.

Numai astfel se și póte esplica fenomenul caracteristic, dar' totodată trist și dureros, că slugitori ai altariului, ajunși în sinul bisericei la posițiuni onorifice, insultă fără reserve persóne și chiar instituțiuni bisericesci, atribuindu-le epitete dejositóre și presentându-le ca cuiburi infecte și demoralisatóre.

A rěmâné indiferenți față de astfel de aparițiuni o ași considera de crimă, și am cunoștință sigură, că autoritatea nóstră bisericéscă la rêndul seu nu a întârḑiat a da satisfacțiunea cuvenită bunului simț violat; îmi țin însě de datorință, ca sě înfierez și de la acest loc insultele nemeritate făcute în special la adresa acestui institut, refere-se ele chiar și la un timp mai îndepărtat.

Am accentuat și constatat deja încă în anul trecut școlar, tot cu ocasiunea inaugurării anului școlar, că în ce privesce statul personal al elevilor din secțiunea teologică se manifestéză o tendință favorabilă pentru statul preoțesc, însinuându-se în acésta secțiune candidați nu numai cu o pregătire completă din școlele medii, dar' și în ce privesce calitatea pregătirei, în parte considerabilă cu o pregătire de categoria cea mai bună, deci suntem în drept a presupune și a aștepta toți cari ne interesăm și lucrăm pentru prosperarea bisericei, că nu mai este departe timpul, ca și biserica nóstră sě-și aibă clerul seu luminat, care cu demnitate sě se afirme alăturea cu clerul altor confesiuni, și sě se ștérgă timbrul ignoranței cu care a fost stigmatisat fără reserve din partea dușmanilor de altă limbă și de altă credință.

De-și încă tot nu în acea estensiune se póte susțíné acéstă aprețiare din punct de vedere al pregătirei anterióre în cât pentru statul personal al elevilor din secțiunea pedagogică, nu se póte ignora faptul, că în comparare și numai cu trecutul nu tocmai îndepărtat, trebue sě constat un indemn, o concurență îmbucurătóre și pentru acésta carieră de atâta însemnătate pentru neam și biserică.

Trecutul și presentul deopotrivă ne dovedesce, că după referințele în cari îi este dat bisericei nóstre a se validita, ea are misiune duplă de îndeplinit. De o parte a propověduí cuvêntul lui Dzeu despre drépta credință credincioșilor sei, ear' de altă parte, a îngrijí și de desvoltarea culturală națională a credincioșilor sei, și pot susțíné fără nici o preocupare, că conștie de acésta misiune duplă, ea totdeuna a și căutat sě-și estindă înrîurirea binefăcětóre în ambe aceste direcțiuni póte, mai mult ca ori-care altă biserică din patria nóstră. Deací și organisarea acestui institut ce i-s'a dat încă de la început, după o formă unitară, cu o conducere și un corp profesoral, ca fiitorii preoți și învěțători, întrě limitele chemărei și pregătirei speciale sě se pětrundă de tăria convingerei, că ei de-și în direcțiuni speciale, în viéța practică au sě conlucre în conțelegere frățéscă sub aceeași egidă; încă aici în institut sě se deprindă a fi unii față de alții cu prevenire și respect colegial, cultivând mai presus de tóte simţul de bună înţelegere şi armonie.

Premise acestea, în general, şi revenind acum în special la datorinţele Dvóstre, iubiţilor elevi, ce vi-se impun, accentuez şi cu acésta ocasiune, că de-şí în ce privesce întocmirile referitóre la arangiamentul din institut vor fi şi sunt neajunsuri, dar' acestea astăzi sunt mai mult de categoria, ce pot fi subsumate numai ca dorinţe pentru un arangiament neescepţionabil, dar' altfel, pot susţiné, că din ceea-ce e indispensabil necesar, nimic nu lipsesce, şi astfel scutiţi de ori-ce griji şi neajunsuri în ale provederei, rěmâne, ca unul fiesce-care sě caute a satisface datorinţelor cât mai conştienţios, ca toţi deopotrivă sě profitaţi de bunătăţile ce vi-se oferă mai ales în calea instrucţiunei.

Sě observaţi de rigóre normele în vigóre pentru ordinea şi disciplina din institut, pentru-că este semnificativ şi aprópe neesplicabil, când faţă de fiitori preoţi şi învěţători organele de controlă şi supraveghere trebue sě-şi iee refugiul la remedii drastice de retorsiune, şi Vě asigur, că împlinindu-Ve conştienţios datorinţele în tóte direcţiunile, veţi aduna şi veţi duce cu Dvóstre din acest institut comori nesecate de bunătăţi şi veţi binecuvênta momentul când v'aţi determinat a întra în acest institut, prin ceea-ce totodată Vě veţi asigura iubirea superiorilor Dvóstre; stima şi consideraţiunea tuturora cari privesc la Dvóstrě ca la tot-atâţia apostoli ai neamului şi bisericei nóstre, ear' părinţilor Dvóstre le veţi câştiga mulţămirea sufletéscă cu care le datoriţi pentru jertfele ce le aduc cu abnegaţiune, de care numai ei sunt conştii.

Rugând pe atotputernicul Dzeu şi de la acest loc, ca şì în acest an şcolar cu darul sěu părintesc sě ne fie într'ajutoríu, anul şcol. 1902/3 îl declar inaugurat.

*

Imediat după acest discurs ia cuvênt Inaltpreasânţia Sa metropolitul, care în o alocuţie bine simţită şi de la inimă isvorîtă esplică elevilor însemnătatea chiămării preoţeşti şi învěţătoreşti, deosebi la noi, arată greutăţile împreunate cu aceste chiămări, dar' şí mulţămirea şi mângăerea sufletéscă, pe carea înşi-şi o vor simţí dacă 'şi vor împliní-o conştienţios, cu zel apostolic şi cu adevěrată vocaţiune. „După cuvintele cele fórte bine alese şi fórte bine întocmite ale dlui director, mě simt şi eu îndemnat, ca un om bětrân şi cu esperienţă de viéţă, sě vě dau unele sfaturi în ceea-ce privesce chiămarea vóstră“. Cu aceste cuvinte şi-a început Inaltpreasânţia Sa înţeleptele poveţe, din cari remarcăm următórea: „Părinţii vostri când v'au trimis aici, v'au trimis pentru-ca sě vě câştigaţi cunoştinţele, învěţătura de lipsă la împlinirea chiămării ce vi-aţi ales, prin care sě vě creaţi şi asiguraţi viitoriul. Şi fórte bine au făcut când v'au trimis la învěţătură, căci toţi cari voesc sě-şi creeze o esistinţă mai bună, un viitoriu mai fericit, au trebuinţă de învěţătură. Pe lângă învěţătură mai trebue însě şí alt-ceva, de tot-atâta însemnătate ca şí învěţătura însa-şi, adecă sě aveţi *teren*, pe care sě aplicaţi învěţătura, sě vi-o valorisaţi. Ear' acest teren, pentru preoţimea şi învěţătorimea română e *poporul român*, un teren acesta fórte îngust în comparaţie cu terenele ce stau la disposiţie altor carieri (medici, advocaţi, comercianţi, ect). Urméză deci că dacă voiţi sě vě asiguraţi viitoriul, trebue *sě păstraţi acest teren*, sě 'l luminaţi cu învěţătura vóstră, pentru-ca sě pótă susţiné cu succes lupta de esistinţă şi *prin el* sě vě susţineţi şi voi. Ear' mijlócele prin cari puteţi s'o faceţi acésta, sunt: biserica şi şcóla. Esemplu în nemijlocită apropiere de noi avem preoţimea şi învěţătorimea Saşilor,— care e cea mai bine situată dintrě preoţimea şi învěţătorimea tuturor popórelor din patria nóstră. Şi pentru ce óre? Pentru-că preoţii şi învěţătorii saşi ei însuşi-şi şi-au creat acea situaţie. Au luminat poporul, l'au cultivat, l-au învěţat pentru a susţiné cu succes lupta de esistinţă, în urma căreia ajungênd la stare bună, póte sě şí rěsplătéscă în abundanţă ostenelele preoţimei şi învěţătorimei sale. Şi poporul, ori-care sě fie el, dă cu dragă voie, dacă vede că preoţimea şi învěţătorimea lui se interesézā de el.....

Aşa sě faceţi şì voi.

Prin legătură fórte potrivită Inaltpreasânţia Sa se refere apoi la cele accentuate în vorbirea directorului în cât pentru *vocaţiune*. „A învěţa bine şi a vě purta bine cât veţi fi în institutul acesta, încă nu e de ajuns pentru-ca sě puteţi deveni adevěraţi păstori sufleteşti ai poporului. Mai trebue sě aveţi şì *vocaţiune* spre acésta“, — zice Inaltpreasânţia Sa. In cursul studiilor vóstre, în timpul petrecerii vóstre în institutul acesta cercaţi şi căutaţi şi esaminaţi-vě şi contemplaţi asupra datorinţelor legate de chiămarea ce vi-aţi ales, şi dacă óre-careva dintrě voi va simţí că nu va avé destulă abnegaţiune întru împlinirea acelor datorinţe, că-i lipseşte adecă vocaţiunea pentru chiămarea preoţéscă ori învěţătoréscă, acela, în cinste şi omenie sě părăsiască acest institut şi sě se dedice chiămării pentru care va simţí inclinare. Pentru-că cei cari îmbracă aceste chiămări fără sě aibă vocaţiune, vor fi numai spre stricăciunea şi dauna bisericei şi şcólei nóstre.

După ce prin numěróse esemple din viéţă arată: cum se interesézā de turma sa cuvêntătóre preotul cu vocaţiune şi cum prin acésta 'şi căştigă iubirea şi încrederea turmei sale, Inaltpreasânţia Sa, implorând ajutoriul lui Dumnezeu asupra elevilor, care sě le uşureze esaminarea de sine, termină cu dorinţa, ca toţi sě afle în internul lor vocaţiunea necesară şi toţi sě rěmână dedicaţi chiămării ce şi-au ales.

Cu însufleţite aclamaţiuni au mulţămit Inaltpreasânţiei Sale elevii şi publicul, pentru frumósele cuvinte şi sfaturi părinteşti.

Astfel s'a făcut inaugurarea oficială a anului şcolar 1902—1903 la seminariul nostru „Andreian“.

Pentru catedrală.

Ofertele benevole pentru augmentarea fondului catedralei continuă a întra la consistoriul archidiecesan. Pentru astăzi ni-s'a pus la disposiţie lista următóre:

1.	Domnul Mateiu Voilean, asesor consistorial, Sibiiu .	cor.	500
2.	Dl Ioan Oncescu, notariu şi proprietariu, în Răhěu	„	500
	Ear' din tractul Avrigului:		
3.	Dl Ioan Cândea, prot. Avrig, un ofert nou .	cor.	300
4.	Dl Nicolae Borzea şi soţia Ana născ. Hălmagiu, preot în Viştea-inf. (pentru reposaţii părinţi George şi Eva)	„	300
5.	Dl Solomon Făgărăşian împreună cu tatăl seu Ioan Făgărăşan, preoţi în Drăguş, şi cu soţia Ana	„	300
6.	Dl Constantin Prie, paroch în Sěcădate, cu soţia Ana	„	250
7.	Dl Trandafir Dragomir, preot în Arpaşul-inferior, şi soţia Paraschiva	„	200
8.	Dl Nicolae Cucu, paroch în Corbi, şi soţia Ana	„	200
9.	Dl Ioan Mandeal, paroch în Porumbacul-inf., cu soţia Ana, şi capelanul Dum. Mandeal	„	200
10.	Dl Nicolae Solomon, paroch în Porumbacul-superior, şi soţia Maria	„	150
11.	Dl Andreiu Savu, paroch în Feldióra, cu soţia Ana	„	150
12.	Dl Dionisie David, paroch în Scorei, cu soţia Elisaveta	„	150
13.	Dl Nicolae Berglezan, paroch în Porumbacul-superior	„	150
14.	Dl Vasilie Maxim, paroch în Avrig . . .	„	150
15.	Dl Mihail Cândea, paroch în Avrig . . .	„	150
16.	Dl Elie Manecuţa, paroch în Ucea-de-jos, cu soţia Elena . . .	„	120
17.	Dl Ioan Popa, paroch în Arpaşul-superior .	„	120
18.	Dl Toma Doican, paroch în Sebeşul-inf., cu soţia Vasilichia şi cu fiica Maria . . .	„	120
19.	Dl Nicolae Bârs, paroch în Ucea superióră .	„	100
20.	Dl Pavel Monea, paroch în Streza-Cârţişóra, cu soţia Maria .	„	100
21.	Dl Victor Vulcan, paroch în Oprea-Cârţişóra	„	100
22.	Dl Ioan Mateiu, paroch în Sebeşul-sup. . .	„	1
23.	Dl Toma Dragomir, preot în Porceşti, cu soţia Valeria . . .	„	10

Dorim, ca şí în celelalte liste ce ne vor mai veni sě găsim asemenea resultat frumos, eşit din adevěrată însufleţire pentru causă, din adevěrată iubire de neam şi de biserică, — cum e resultatul colectei acesteia întreprinse printrě preoţimea nóstră din tractul Avrigului. Laudă ei şi şefului tractual!

Un epilog.

— Apelul generalilor buri. —

Cei trei generali buri cari au mers la Londra pentru a se înţelege cu guvernul Angliei în privinţa delăturării miseriei ce domnesce în patria lor, apărată cu atâta bravură în curs de doi ani şi jumětate, s'au vězut siliţi se adreseze lumii întregi un călduros apel pentru strîngerea fondurilor de ajutorare pe séma Burilor, sěrăciţi în urma rěsboiului.

Trist epilog al unui rěsboiu, care nu din vina celor-ce au rěmas în grea miserie a fost purtat.

Apelul a fost lansat în limba franceză, ear' în traducere româneascā sună astfei:

„In ceasul de faţă lumea întreagă păstrează amintirea recentă a modului în care Burii, după o luptă înverşunată de mai bine de doi ani şi jumětate pentru independenţa lor, fură în sfîrşit siliţi sě se predee şí sě priméscă prin intermediul deputaţilor lor condiţiunile dictate de guvernul Majestăţe Britanice, Regele Edward VII.

Acesti deputaţi ne îndemnară în a timp sě mergem în Anglia, ca sě facem a mai întâiu la noul nostru guvern, pentru îndulci miseria de necrezut care domneş în tótă întinderea nouelor coloníi.

In cas de nesucces, sě facem apel la sentimentele umanitare ale lumei civilisate, pentru a obţiné daruri caritabile.

Neputênd reuşí până acum sě facem pe guvernul englez sě ajute pe poporul nostru, şi lipsele fiind la culme, nu ne rěmâne ca ultimă resursă, decât sě ne adresăm naţiunilor Europei şi Americei.

FOIŞÓRĂ

Un emigrant.

de

G. Coşbuc.

(Fine.)

— Cât ai luat?

— Mai nimica tótă.

Eu am rěmas cu gura căscată. Cine-a vorbit aşa? Eu nu. Hamalii! Dintâiu îmi venea sě rîd. Vorbiră din fugă, fără sě se uite unul la altul, aşa cum nu putem noi vorbì ómenii de prin Europa.

— D-ta eşti român?

Hamalul, fără sě se mire de mine par-că l'aşi fi întrebat în limba lui englezéscă, rěspunse.

— Eu nu. Celalalt.

Acesta era într'adevěr englez şi trăise câţiva ani prin Brăila. Cât de bine mi-a părut de „Englezul român“, nu vě pot spune. Celalalt „Românul englez“ care era adevěrat Român, avea Nr. 347. L'am căutat anume. Era dintr'un sat de pe lângă Timişóra. De părere bună, am spăriat pe-un cârcimar cu vinul cât l'am beut. De la acesta am sciricit multe lucruri şi-am aflat şi despre Pavel al Anei, se înţelege, după multe cercetări şi multe zile. Ţineam mult sě-i dau lui Pavel scrisórea.

După spusele câte le-am adunat, Pavel era bětrân de tot şi orb, sěrac lipit, şi trăia ca vai de om, cu baba lui, într'un bordeiu din marginea unui sat de pe lângă New-York. Făcuse parale — ghici cu ce? — cu vênḑarea de sfêrleze! Auḑi tu, te pui cu America. Faci bani cu sfêrleze! Dar' tot ca o sfêrléză i-s'a învêrtit norocul şi a ajuns pe drumuri.

L'am căutat odată a casă. Un bordeiu cât o ciupercă; într'însul un pat fără perini, o masă şi un singur scaun, pe care şedea bětrânul, slab şi numai óse. Avea la vre-o şeptezeci de ani.

Când am întrat, baba lui a început sě ţipe cam aşa cum ţipi către un câne străin când îţi întră în curte.

— Ce e femee, iarăşi, ce e? întrébă el englezesce, şi par'că vorbia din fundul unui mormênt. Ce-a rěspuns femeea nu ştiu, căci nu ştiam englezesce de cât câteva frase. O vedeam însě că e fórte supěrată de venirea mea. Atunci eu am întrebat dacă sunt în casa lui Paul Jefrison — aşa îşi schimbase numele — şi când mi-a rěspuns bětrânul, de altfel fórte plictisit, un yes, eu am întrebat pe românesce:

— In casa lui Pavel al Anei Morarului din Plopeni?

El îşi ţinea cotele pe răzimătorile scaunului. La vorbele mele şi-a ridicat mânile puţin, apoi şi-le-a lăsaţ sě-i spânzure ca mórte pe lângă scaun în jos. Dar' altă mişcare n'a făcut nici una, nici din cap, nici din sprincene. Şi tăcea.

M'am uitat în faţa lui, mult, mult. Sta tot aşa. In urmă, am întrebat a doua óră. El însě a stat tot ca mai 'nainte şi nu mi-a rěspuns nimic.

Intr'un târziu, întorcêndu-se femeea în bordeiu, căci a eşit când am întrat eu, bětrânul şi-a ridicat capul şi par'că mě căuta cu ochii cei orbi:

— D-ta cine eşti?

— Sunt din Plopeni. Ţi-am adus o scrisóre de la fratele dtale, de la Ion.

— Mai trăesce bietul Ion? Şi a dat din cap, cum face omul când îi vin lacrimile. Vai, vai, frate Ióne! şi şi-a lăsat capul în piept.

M'a rugat sě desfac scrisórea sě i-o cetesc. Era lungă şi încurcată, ca de la un ţěran.

„De eşti mort, sě te ierte Dumnezeu, scumpe frate Pavele, că şi pe Nicolae rotarul l'a iertat şi pe la noi se fac bucate destule da n'am putut sě vin eu la tine, că tare mi-e dor sě te věd şi tu nu mai vrei sě ştii de noi sě vii a casă. Da, noi te aşteptăm.

— Mě aştéptă! zise el, respicând silabele. Pe mine mě aştéptă ei? Dar' al cui eşti tu din sat?

I-am spus. Işi aducea aminte de părinţii mei.

— Eşti tiněr, cum se vede. Şi ce vrei tu în lumea asta? Vrei bani, ca mine. Du-te îndărát, băete, du-te că eşti tiněr. Pe mine mě aştéptă ei? O, sě fiu tiněr, aşi lăsa aici averile lumii, şi m'aşi întórce a casă. Aşi trece peste mare, câtă e, aşi trece peste lume şi m'aşi întórce a casă. De sunt mort, sě mě ierte Dumnezeu! Vai, cum nu m'a iertat pân'acum! Blăstěmat sě fie césul când mi-a dat gândul sě plec! Sě vină el la mine, zice Ion. El la mine. Iacă el m'a iubit, bietul Ion, şi ar veni până aici, ca sě mě vadă. Eu, eu sunt ticălosul, eu nu i-am iubit pe ei! De i-aşi fi iubit, m'aşí fi iubit, m'aşi fi întors la dînşii! Pe mine m'aştéptă ei! Vai, pot sě m'aştepte! Dac'aşi şi avé puteri, ce sě caut eu a casă? Bětrân, sě rîdă lumea că am colindat lumile, ca sě mě întorc sěrac a casă. Uite, când stau aşa, věd cu ochii sufletului meu rîul şi satul, pădurea de lângă sat şi lunca. Şi mi-e bine aşa, şi mi-e rěu de mi-se rupe sufletul! Ce sě fac a casă? Cât de dor mi-e de tóte, şi eu sě fiu întrě ele, oborul de mine, şi sě nu le pot vedé şi sě nu mě pot bucura de ele. Şi cum aşi puté trăí străin într'ai mei! Ce sě fac eu acasă! Lăsaţi-mě aici, sě-mi plâng o viéţă întrégă, o viéţă perdută... Vai Ióne, scumpe frate, pe mine m'aştepţi tu...

Ne era drag nouĕ şi a lor nostri în timpul acestor zile de încercare, sĕ primim fără încetare dovezi de simpatie din tóte părţile lumii. Ajutórele băneşti şi celelalte, date femeilor şi copiilor nostri în timpurile de concentrare şi prisonierilor de rĕsboiu, din toate părţile lumii, contribuiră nesfîrşit de mult sĕ uşureze sórtea acestor bieţi nenorociţi, şi ne grăbim sĕ profităm de acéstă ocasiune, pentru a presenta din fundul inimilor nóstre, în numele poporului Republicelor de mai 'nainte, viile şi sincerile nóstre mulţumiri, tuturor celor cari ne-au ajutat în mod atât de caritabil în trecut. Poporul bur nu va uita nici odată ajutórele cari i-s'au dat în vremurile întunecate ale restriştei.

Poporul celor două republice a sacrificat totul pentru independenţa sa, şi acum că lupta a trecut, el eĕte cu desĕvîrşire ruinat. De-şi n'am avut ocasiunea d'a redija o situaţie exactă a desastrului causat în cele douĕ republici, suntem convinşi în virtutea ştiinţelor nóstre personale, că nu sunt mai puţin de 30,000 locuinţe în ţinuturile Burilor şi un numĕr de sate pe lângă acestea, cari au fost arse şi distruse de englezi în timpul rĕsboiului.

Casele nóstre şi mobilele lor au fost arse şi distruse, livezile nóstre prăpădite, tóte instrumentele nóstre de muncă făcute bucăţi, morile sfărîmate, ori-ce animal viu luat sau masacrat, — vai! nimic n'a mai fost lăsat! Ţara a devenit un pustiu. Pe lângă acestea rĕsboiul a costat multe victime şi tótă ţéra rĕsună încă de plânsetele şi gemetele vĕduvelor şi orfanilor abandonaţi, fără ajutóre.

Este óre necesar a vĕ atrage atenţiunea cât va trebui, în viitor, pentru a ne însărcina cu educaţiunea copiilor sărmanilor nostri cetăţeni?

In acéstă deplorabilă extremitate îndrăznim sĕ adresăm lumii rugăciunea d'a binevoi sĕ vină în ajutor, prin daruri caritabile, vĕduvelor şi orfanilor nostri, concetăţenilor nostri mutilaţi şi celorlalţi indigeni, şi in sfîrşit sarcinei care ne incumbă d'a ne creşte într'un mod convenabil copiii.

Sĕ ne fie permis a vĕ aminti consecintele teribile ale rĕsboiului, ca sĕ aducem la cunoştinţa lumii întregi extrema nóstră miserie, şi nu pentru a emoţiona din nou spiritele. Spada se odihneşte în téca ei şi tóte contestaţiile sunt reduse la tăcere în faţa unei miserii atât de mari.

Perderile causate de rĕsboiu sunt nespus de mari, astfel că mica despăgubire pe care Anglia o va da, în virtutea tratatului de pace, fie de zece ori mai mare, ar fi în totul nesuficientă pentru a acoperi pagubele pricinuite.

Vĕduvele şi orfanii mutilaţi, indigenii şi copiii nostri, pentru cari venim sĕ vĕ solicitâm concursul, nu vor profita decât fórte puţin, şi în marea parte a casurilor de loc.

Tóte darurile şi contribuţiunile vor fi vărsate la un fond numit „Fondul general pentru esistenţa Burilor" şi banii acestui fond vor fi destinaţi esclusiv la ajutorarea lipselor persónelor pentru cari este strîns, atât pentru present cât şi pentru viitor.

Rugăm cu stăruinţă comitetele esistente în diferitele ţĕri ale Europei şi ale Americei sĕ colaboreze cu dragă inimă, ear' noi vom visita rénd pe rênd aceste ţĕri, pentru a organisa cum trebue afacerea cu care am fost însărcinaţi. (ss) Louis Botha, C. R. Dewet, I. H. de la Rey.

Avis

Domnii membri ai clubului municipal român, sunt rugaţi sĕ participe [illegible] ședinţa clubului, ce se va ţiné Vineri în *3 Octobre st. n.* după prânz la 5 ore în localităţile casinei române din loc.

Obiectele sunt: 1. Reconstituirea biroului. 2. Consultare asupra obiectelor puse la ordinea zilei pentru congregaţia din 6 Octobre.

Sibiiu, la 29 Septembre st. n. 1902.

Dr. N. Vecerdea
secretariu.

Ioan de Preda
president.

NOUTĂŢI

Nou profesor seminarial. In şedinţa plenară ţinută azi consistoriul a ales profesor la seminariul nostru archidiecesan „Andreian" pe *Vasilie Stan.*

*

Despre „articol". In presenţa unui public numĕros şi ales, în frunte cu Inaltpreasânţia Sa metropolitul şi Preacuvioşia Sa archimandritul-vicariu, şi-a ţinut în sala festiva a şcólei civile de fete a Asociaţiunii prelegerea despre *articol* (partea a doua) dl Dr. *Marienescu.* Ca şi în partea primă, cetită Dumineca trecută (21 Septembre n.), prelegerea a fost interesantă şi instructivă şi a fost ascultată cu viu interes. Cum aflăm, dl Marienescu va ceti acéstă lucrare şi în una din şedinţele sesiunii viitóre a Academiei române din Bucureşti.

*

Protopresbiterul Iliei. Consistoriul archidiecesan în şedinţa plenară de azi a numit protopresbiter al tractului *Ilia* pe *George Oprea*, fost până acum paroch în Hunedóra.

*

Hymen. *Ottilia Ghimbĕşan* şi *George Ciocan* îşi vor serba cununia religiósă Duminecă, 1902, în 5 Octobre st. n. la oarele 3 p. m. în biserica gr.-cath. din Făgăraş.

— *Maria Muçiu Urechia* şi *Emil Folly*, fidanţaţi. — Sibiiu, Septembre 1902.

*

Emil Zola, renumitul romancier francez şi în unele privinţe chiar creatorul direcţiei realistice în literatura francesă, a rĕposat Duminecă nóptea. Luni diminéţa a fost aflat mort în pat. Medicii au constatat că mórtea i-a provenit din asfixiare, provenită din cause până acum necunoscute. — Zola s'a născut în 2 April 1842 în Paris. S'a pregătit întâiu pentru cariera de librariu, dar' se ocupa şi cu beletristica, dedicându-se în urmă esclusiv acesteia şi ajungênd sĕ fie cel mai de frunte representant al literaturii realistice. Romanele sale treceau în zeci şi sute mii de exemplare şi aprópe tóte sunt traduse în limbile celorlalte naţiuni culte. In politică Zola nu s'a amestecat până pe timpul procesului de tradare a lui Dreyfus. Atunci a scris şi agitat în favorul lui Dreyfus, prin ce şi-a atras ura naţionaliştilor şi vr'o câteva procese în cari fusese osândit pentru calumniare, etc. Osânda însĕ nu şi-a împlinit'o, căci s'a refugiat la Londra, de unde s'a re'ntors la Paris numai după amnestia generală dată de cabinetul Waldeck-Rousseau.

*

Congresul studenţesc din Veneţia se va deschide mâne, Joi. Din România au plecat, pentru a lua parte la el, preste 100 de studenţi. Astăzi va avé loc primirea lor solemnă la gara din Veneţia, ear' pe séră va fi concert în piaţa Sânt-Marco, care va fi frumos iluminată. Şedinţe se vor ţiné apoi Joi, Vineri şi Duminecă, totdeuna înainte de amiazi, pentru-că după amiazele şi serile vor fi consacrate distracţiunilor şi escursiunilor. Sâmbătă se vor face visite şi escursiuni mai îndepărtate. Congresul se va închide Duminecă, în care zi séra se va aranja un mare banchet la Lido.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna" a elevilor institutului teologic-pedagogic al archidiecesei nóstre s'a constituit pe anul şcolar 1902—1903 în modul următoriu: President (ales cu aclamaţiune): profesorul Dr. Petru *Şpan*, vice-president Nicolau *Şoneriu*, cl. c. III, archivariu şi secretariu al comitetului Vasilie *Span*, cl. c. III, cassariu Remus *Roşca*, cl. c. II, control or Vasilie *Debu*, cl. c. I, bibliotecariu Ilie *Beleuţă*, cl. c. II, vice-bibliotecariu Ionel *Crişan*, ped. c. I, redactor al fóei „Musa" Alexandru *Popa*, cl. c. III, econom Ioan *Creangă*, ped. c. III, secretariu al societăţii Ioan *Căldărea*, cl. c. I. *Membri în comisiunea literară*: George *Bărescu* şi Aurel *Nistor*, cl. c. III, Nicolau *Perian* şi George *Tocitu*, cl. c. II, Onisifor *Ghibu* şi Trandafir *Scorobeţ*, cl. c. I, Ioan *Pascu* şi George *Preşmerean*, ped. c. III, şi Aurel *Şenchea*, ped. c. II.

*

† Alexandru Pop, profesor la liceul din Bêrlad (România), a reposat subit, în etate de 45 ani, lăsând în urmă-şi soţia şi patru copiliţe în etate de 1—6 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut în 4 Septembre. — Alexandru Pop e ardelean, născut în Sângiorgiu (comitatul Bistriţa-Năsĕud). După terminarea studiilor gimnasiale a trecut în România, unde obţinênd titlul de licenţă de la facultatea istorico-filologică a universităţii din Bucureşti, în 1884 a fost numit profesor suplinitoriu la liceul sf. Sava, şi ceva mai târziu şi bibliotecariu al Academiei române. A fost apoi funcţionariu în ministeriul de culte şi instrucţiune publică, după aceea profesor suplinitor în Tulcea, de unde în 1894 a fost transferat la liceul din Bêrlad.

*

Orele de oficiu la „Albina" cu incepere de la 1 Octobre st. n. vor fi de la 8—12 a. m. şi de la 3—5 p. m., ceea-ce prin acésta se face cunoscut spre orientarea publicului.

*

Revoluţie în Macedonia. O telegramă din Salonic dto 27 Septembre vestesce că în tóte satele bulgare din vilajetul Bitoliei (Monastir) a erupt revoluţie. Insurgenţii, fanatisaţi de agitatori bulgari, bat satele turceşti. Zi de zi se întâmplă ciocniri sângerós e. Bulgarii sunt decişi sĕ-şi facă socotélă finală cu turcii.

*

Mulţămită. Precum în anii trecuţi, aşa şi într'acesta, ómeni cu tragere de inimă pentru sĕraci, prin contribuiri mi-au făcut posibilă plecarea la Braşov şi înscrierea în clasa a VIII. gimn. Iată numele marinimoşilor domni: Andrei Muntean, înv. în Ocolişul-mare 10 cor., Ioan Muntean 2 cor., Harmath Jenö, not. cerc. 2 cor., Serestélyi Elemér, vice-not. 1 cor., Stefan Redutu 1 cor., Iosif Pitea 1 cor., Mihuţiu Iacob 1 cor., Andreiu Cuzeu 1 cor., toţi din Ocolişul-mare, Ioan Ursa, preot în Meteşiu 2 cor., Ioan Medean, primar în Ighiu 1 cor., Nicolau Vasu din Arpaşul-inf. 1 cor. Rog pe toţi marinimoşii dăruitori sĕ priméscă mulţămitele mele cele mai ferbinţi. Braşov în 11 Sept. 1902 v. Victor *Muntean*, elev în cl. VIII gimn.

*

Epidemie de coleră. Din *Köln* se telegrafézĕ, pe basa rapórtelor primite din Egipet, că în Egipet colera grassézĕ în mod înfiorătoriu. Este zi în care se ivesc câte 1500 casuri de îmbolnăviri. In timp de două luni s'au bolnăvit 26.000 de ómeni, Numĕrul casurilor sfêrşite cu mórte e de 90%.

*

Limfă în contra şarlahului. Din Viena se raportézĕ despre o invenţie de mare importanţă. Medicul Dr. Paul *Moser*, profesor asistent la facultatea de medecină a universităţii din Viena, a inventat o *limfă* (serum) în contra *şarlachului*, cu care a făcut mult timp esperimente într'un spital de copii, succedêndu-i sĕ reducă mortalitatea mititeilor bolnavi de şarlach de la 13·09 la 8·9%. Efectul limfei lui Moser e fórte grabnic; bolnavul vaccinat cu ea capĕtă îndată disposiţie mai bună şi ferbinţelile 'i scad repede. Dr. Moser a ţinut prelegere despre invenţia sa în congresul naturaliştilor şi medicilor, ţinut nu de mult la Carlsbad, dând sémă despre resultatele obţinute până acum. — Dr. Moser nu e primul, care s'a ocupat cu prepararea óre-cărei limfe contra şarlachului; s'au încercat şi alţii înainte de el, dar' cu puţin resultat. Fie, ca el sĕ aibă mai mare succes cu invenţia sa.

*

Cu aceeaşi mĕsură. Din prilejul serbării centenarului de la nascerea lui Kossuth, în Nădlac încă au spart patrioţii ferestile cari nu erau iluminate. Flăcăii slovaci însĕ au rĕspuns patrioţilor cu aceeaşi mĕsură: au plecat îndată şi au spart ferestile iluminate. — „Cu tóte acestea serbarea a decurs fără ciocniri mai însemnate" — zice „Magyar Szó".

*

Consorţiu de spoliare. La judecătoria cercuală din Rétság deputatul dietal Okolicsányi László, în calitate de tutor al minorenului Sembery István a făcut arĕtare penală contra unui consorţiu de licitatori, cari prin apucături condamnabile au păgubit cu 49.000 de coróne pe Sembery. Casul e următoriul: Pentru datorie de câteva mii de coróne erau secuestrate: o maşină de îmblătit, montagiul economic şi recolta de pe moşia lui Sembery, — preţuite tóte în sumă de *60,000 de* coróne. Pe ziua fixată pentru licitaţie s'au presentat 120 de licitanţi, dar' nu sĕ cumpere, ci sĕ — spolieze. A nume: s'au constituit în consorţiu, cu cuote de câte 200 coróne, şi fiind-că de la un membru al consorţiului se primia numai o singură cuotă, mulţi dintrĕ ei şi-au inscris şi copiii. Şi-au ales president, cassariu, şi au fixat planul licitării, avênd sĕ liciteze fie-care cu câte o corónă peste suma oferită. Asfel averea preţuită oficial cu 60.000 coróne, au cumpĕrat'o cu 11.000. Imediat după aceea au licitat'o ei întrĕ ei, realisând un plus de *22.000 coróne*, pe care l'au împărţit apoi în proporţia cuotelor. Prin manopera acésta unii cari îşi înscriseseră în consorţiu şi copiii, au câştigat 800—1000 coróne. — Aflând despre acésta Okolicsányi, a făcut contra lor arĕtare.

*

Vulcani — în funcţiune. Din Catania şi din Siracusa se vestesce, că *Volcano* şi *Stromboli*, cei mai periculoşi vulcani ai insulelor lipare, de vr'o câteva zile sunt în funcţiune, ridicându-se din ei puternice limbi de foc, şi că *Etna* încă dă semne de nelinişte. Deodată cu acestea se raportézĕ despre mari pustiiri causate de ciclon, însoţitoriul fidel al erupţiunilor vulcanice. In oraşele Mohico şi Sicicle orcanul a făcut pustiiri uriaşe, în Modica sute de ómeni au perit în valuri, în porturi corăbiile au îndurat mari stricăciuni, ear' spre Catania comunicaţia pe calea ferată a fost întreruptă de eşirea apelor.

*

Ştiri mĕrunte. In *Kufstein* a fost cutrĕmur de pămênt Sâmbătă nóptea. — In minele de lângă *Toledo* (Spania) în urma esplosiunii gazurilor au fost asfixiaţi fórte mulţi băieşi. — Tribunalul militar din *Düsseldorf* a osândit la degradare pe locotenentul în reservă C. Hoppe şi pe locotenentul în serviciu activ E. Thomas, pentru-că au provocat la duel pe comerciantul Klein, care prin scrisori anonime rĕspândia despre Hoppe faime deonestătóre. — In *Athena* fostul ministru Phumis a provocat la duel pe istoriograful Kriaris, din causă că cest din urmă nu a voit sĕ omită din opul sĕu un pasagiu în care atitudinea lui Phumis bĕtrânul (tatăl ministrului) în revoluţia din 1866 nu a fost tocmai patriotică. Kriaris a primit provocarea, s'a duelat (cu pistol), dar' din ceea-ce a scris nu a şters nimic. — Un tren ce mergea din Lille spre Chalons (Francia), în apropiere de Arleux a deraiat; 20 călĕtori au murit, vr'o 50 au fost răniţi grav, ear' alţi mulţi au scăpat cu răniri mai uşóre.

*

Mii de ómeni au de a datorí sănĕtatea influenţii crucei duple electro-magnetice R. B. Nr. 86967; succesele obţinute, cari par' a fi adevĕrate minuni, se pot vedé şi din epistolele de mulţămire pe care le primesce zilnic inventatoriul dl Albert Müller Budapesta V. Vadász utcza 42/V şi din cari publicăm următórea:

Stimate dle Müller! Binevoescе te rog a'mi trimite încă patru bucăţi Cruci electromagnetice duple R. B. Nr. 86967, dar' din specia aceea, din care am mai avut, bucata cu 3 flor.; a ajutat admirabil, am scăpat de paralisie şi reumatism şi îţi mulţămesc încă odată pentru buna Dtale invenţie. Cu stimă *Adam Gillich* Vadjince.

Cărţi şi reviste.

A apărut: *Ediţiunea a II-a* din *Douĕsprezece Cântece de şcólă* pentru 2 şi 3 voci, caetul I de *Timotei Popovici*, prof. de musică la seminariul Andreian. Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu, cu 50 fil. esemplarul + 10 fil. porto.

„Albina" institut de credit şi de economíi
în Sibiiu.

A VI-a tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit şi de economíi „Albina"* a urmat *în 27 Septembre 1902* în presenţa Domnului notariu public reg. *Gavriil Zágoni* şi a doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras în valóre totală de coróne 97,000 următorii numeri:

à 500 coróne: Nr. 36, 38, 56, 69, 100, 136, 143, 178, 196, 204, 221, 224, 281, 314, 321, 332.

à 1000 coróne: Nr. 3, 33, 41, 85, 88, 111, 157, 179, 238, 241, 256, 268, 298, 307, 326, 337, 406, 411, 446.

à 2000 coróne: Nr. 7, 20, 27, 34, 38, 162, 173, 224, 242, 323, 332, 352, 488, 496, 537, 548, 587, 612, 642, 686, 701, 742, 781, 812, 843, 851, 872, 908, 943, 988, 1070, 1076, 1083, 1100, 1114.

Cu începere de la *1 April 1903* aceste scrisuri fonciare se rĕscumpĕră la *cassa institutului* în *Sibiiu*, la *Filiala sa* în *Braşov*, la *Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur"*, la *Wiener Filiale der Zivnostenská banca pro Cechy a Moravu* în *Viena*, la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* şi la *Pester ungarische Commercial-Bank* în *Budapesta*, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleaşi se rescumpĕră şi mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu *1 April 1903* încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scădĕtori mai târziu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rĕscumpĕrare următórele:

à 500 coróne: Nr. 1, 142, 201.
à 1000 coróne: Nr. 248, 253.
à 2000 coróne: Nr. 28, 158.

Sibiiu, în 27 Septembre 1902.

Direcţiunea.

Calendariu.

In zilelele acestea va apăré **„Calendariul tipografiei și librăriei nóstre archidiecesane, pe anul comun de la Christos 1903“** cu următoriul cuprins:

Chronologie, date chronologice pe anul bisericesc 1902/1903; sĕrbătorile și alte zile schimbătóre preste an; posturile în biserica greco-rĕsăritén̆ă; deslegarea postului; semnele ceresci și caracterele lor; cele 12 luni cu indicarea sfinților, a duminecilor și sĕrbătorilor, evangeliile, voscresnele și glasurile; anul jidovesc și mohamedan; pătrarele lunilor și indicarea timpului; cele patru anotimpuri; întunecimi de sóre și de lună, regentul anului 1903; genealogia casei domnitóre și regenții diferitelor state; afaceri de postă și telegraf; tarifa pentru asignațiuni postale; tarifa pentru serviciul de mesagerie în patrie, în comunicație cu Austria și cu Germania; tarifa de mesagerie în comunicațiune cu țerile esterne, tarifa pentru telegrame; călĕtoria cu trenul; tacse de timbru pentru polițe, pentru asemnate de bani, de la comercianți; tacse de timbru pentru documente, contracte, cuite, obligațiuni; tabela pentru computarea intereselor; șematismul bisericei ortodoxe orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1903.

I. Metropolia.

1. Ierarchii metropoliei.
2. Sinodul episcopesc.
3. Demnitarii metropolitani.
4. Congresul național-bisericesc, deputații din archidiecesă, din eparchia Aradului și Caransebeșului.
5. Consistoriul metropolitan.
6. Delegațiunea congresuală.
7. Representanța fundațiunii Gozsdu.

II. Diecesele.

A. Archidiecesa Transilvaniei.

1. Sinodul archidiecesan.
2. Consistoriul archidiecesan.
3. Seminariul archidiecesan „Andreian“.
4. Comisiunea administrativă a fundațiunii Șaguna.
5. Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane.
6. Protopresbiteratele.
7. Preoți aplicați în armată.
8. Preoți aplicați în funcțiune de stat.
9. Diaconi.
10. Presbiteri fără parochie aplicați la alte funcțiuni.
11. Protopresbiteri onorari.
12. Monachi.
13. Preoți distinși cu brêu roșu.
14. Delegațiunea școlelor din Brașov.
15. Eforia școlelor din Brașov.
16. Școle medii:
    - *a*) Gimnasiul superior din Brașov;
    - *b*) Gimnasiul inferior din Brad;
    - *c*) Școla inferióră reală din Brașov;
    - *d*) Școla comercială din Brașov.
17. Școle cu mai mult de 2 învĕțători.
18. Stipendistii consistoriali.

B. Diecesa Aradului.

1. Sinodul eparchial.
2. Consistoriul eparchial din Arad.
3. Consistoriul eparchial din Oradea-mare.
4. Institutul pedagogic-teologic din Arad.
5. Comisiunea administrativă a fundațiunii Birta Ghiba.
6. Protopresbiterii și administratorii protopresbiterali.
7. Mănăstirea Hodoș-Bodrog.

C. Diecesa Caransebeșului.

1. Sinodul eparchial.
2. Consistoriul diecesan.
3. Institutul teologic.
4. Institutul pedagogic.
5. Representanța fundațiunii Dumitru Peța.
6. Protopresbiterii și administratorii protopresbiterali.

Ierarchii metropoliilor ortodocse din Austro-Ungaria.

A. Metropolia sêrbéscă.

B. Metropolia din Bucovina.

Evidența pentru oficiile parochiale și protopresbiterale în lunile de preste an.

Dispozițiuni normative pentru esamenele private din cursurile pedagogice.

Dispozițiuni privitóre la esamenul de cualificațiune învĕțătoresc.

Pensionarea învĕțătorilor.

Invĕțătoriul ca soldat.

Partea literară:

1. Printrĕ cruci, de M. V.
2. Anecdote: Curcanii; Cel mai bun vis.
3. O minciună de pe Secaș.
4. Popa cel fără gând.
5. Glume.
6. Literatura poporană: *a*) Colinde, *b*) Cântece vechi: Cântecul Marcului, Danghilina și frații sei, Versul Sânților Archangheli Mihail și Gavriil, La serbarea sfântului ierarch Nicolae.

Têrgurile în Transilvania.

Calendariul nostru archidiecesan este cu deosebire întocmit pentru trebuințele preoțimei și ale învĕțătorimei nóstre, fiind-că în el se află tot ce póte serví de îndreptariu în afacerile private și oficiale.

Șematismul dă directivă în tóte afacerile ce privesc biserica nóstră.

Recomandăm cu căldură abonarea acestui calendariu, care abonare se póte face la librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cărți fórte eftine
și de valóre!!

Biblioteca poporală Minerva 19 numeri conține:

Nr. 1/3 Istoria poporală a Românilor.
„ 4. Cântarea României.
„ 5. Istoria populară a Literaturei române.
„ 6. Revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu.
„ 7. Perderea Basarabiei 1812 și 1878.
„ 8. Unirea principatelor și domnia lui Cuza.
„ 9. Mihail Cogălniceanu scriitor și bărbat de stat.
„ 10. Vasile Alexandri, Poesii.
„ 11. Stefan cel mare.
„ 12/13. Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Iorga.
„ 14/15. Istoria poporală a Românilor.
„ 16. Cum sĕ ne creștem copíii.
„ 17. Păstrarea sănĕtății.
„ 18. Ce sĕ cetim?
„ 19. 10 Maiu.

Fie-care numĕr costă 15 fileri.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fte-care numĕr costă 20 fileri.

Biblioteca literară a ziariului „Libertatea“.

Nr. 1. Poesii și Nuvele.
„ 2. „ „ „

Fie-care numĕr costă 25.

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Deceval (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

La **Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 corόne.

		Corόne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierèscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 corόne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Sâmbătă 21 Septembre (4 Octobre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Transacţiunea.

Sibiiu, 3 Octobre n.

Ştirile ce ne vin de la Viena nu sunt cele din urmă cari ni se dau asupra sorţii pactului vamal şi comercial. Vor mai urma şi altele, fiind-că tóte semnele arată, că înţelegerea încă nu e stabilită întrĕ cele două guverne cu privire la tóte amĕnuntele transacţiunii.

Că situaţia e gravă, şi că multe şi mari greutăţi mai sunt de învins, ne dovedesce împrejurarea, că conferenţele ministeriale, cu începere de Luni până Mercuri, au decurs tóte sub presidenţia Monarchului.

Conferenţa de Marţi a ţinut aprópe patru ore, fără a se fi putut delătura în ea tóte pedecile şi fără a se fi putut aplana controversele. Incă în ziua aceea séra se lăţise prin cercurile politice din Viena ştirea, că întrĕ şefii celor două guverne divergenţele de păreri sunt atât de mari, în cât întregul pact *se află în cea mai mare primejdie.*

Cum-că ştirea corĕspundea adevĕrului, ori nu, astăzi nu se mai póte controla, fiind-că asupra celor petrecute la palat, precum preste tot asupra mersului tratativelor în chestia pactului, se păstréză cea mai mare tăcere şi cel mai ascuns secret. Adevĕrul nu-l cunósce deci nimeni din cei — nechemaţi.

Mercuri ambii prim-ministri au fost primiţi în lungi audienţe private la palat, fie-care separat, şi apoi s'au început de nou conferările. Se zice că în multe privinţe ministrii s'au apropiat de olaltă în vederi, dar' totuşi mai sunt grele pedeci de învins, cari pot face, ca şi de astădată consultările sĕ se termine fără resultat.

A rĕmas, ca conferenţele ministeriale sĕ se continue şi Joi, dar' ştirile despre ţinerea lor ne lipsesc. Din faptul, că Monarchul n'a plecat, cum îi era intenţiunea, la vênătóre, ci a rĕmas acasă pentru a conduce singur conferenţele ministeriale, putem sĕ scótem însĕ conclusiunea, că dorinţa Maiestăţii Sale este, ca tratativele în chestia pactului sĕ se termine odată, şi ele vor fi terminate. Dorinţa Maiestăţii Sale este, ca transacţiunea sĕ se facă, şi ea se va face, fie chiar şi cu jertfe, aduse din una ori din cealaltă parte.

Unele dintrĕ gazetele magiare nu sunt însĕ mulţămite tocmai cu faptul, că a fost atrasă şi Coróna în desbaterile purtate în chestia pactului.

„*Magyar Szó*“ de es. o spune franc şi fără reservă, că procedura acésta nu e *constituţională* şi nu e *legală;* şi în contra ei pot fi ridicate escepţii *de formă* şi *meritorice.*

De formă, fiind-că pertractările se pórtă întrĕ Austria şi Ungaria, două state independente, neatîrnătóre unul de altul, şi nu se pórtă asupra vre-unui obiect de caracter *comun,* care ar aparţiné competenţei ministrilor comuni ai monarchiei, şi eventual Monarchului, ci asupra unei chestiuni a cărei resolvare are sĕ se facă în cadrele independenţei fie-căruia dintrĕ statele interesate.

Meritorice, fiind-că prin aceea, că consultările se ţin sub presidenţia Monarchului, e împedecată valorarea justelor interese, apĕrate, fie din o parte, fie din alta, căci cine póte şti, dacă Coróna nu-şi pune în cumpănă autoritatea în favorul unuia sau altuia dintrĕ statele interesate?!...

Sigur, că părerile acestea le vor împărtăşí toţi aceia, cari ar dorí sĕ vadă zădărnicită încheierea transacţiunei, parte pentru a vedé ajuns guvernul în stare de încurcătură şi de strîmtorare, parte pentru a vedé ajuns statul nostru cu un pas mai aprópe de independenţa economică.

Ne place însĕ a crede, că cei corect judecători, — şi majoritatea covêrşitóre va fi la tot casul pe partea acestora — vor saluta cu bucurie intervenţia corónei în acéstă chestie de interes vital pentru ambele state dualiste, căci înţelepciunea şi simţul de dreptate al Monarchului le este destulă garanţă, că transacţia nu se va face altcum de cât numai pe basele celei mai perfecte echităţi şi dreptăţi.

De sine înţeles, că suntem pe partea acestor din urmă.

Simplificarea administraţiei. O ideiă fórte sănĕtósă se cuprinde în broşurica de curînd scósă de sub tipar, a advocatului din Huszt, Dr. *Hamvai Lajos,* cu privire la simplificarea administraţiei, astăzi atât de complicată şi încurcată în ţéra nóstră. Autorul broşurei constată că rĕul cel mai mare de care sufere administraţia nóstră, e sumedenia cea mare de funcţii şi funcţionari, puşi în serviciul administraţiei. De aceea propune, ca tóte sĕ fie concentrate la un loc, după comitate, cu un singur şef, dar' cu diferite secţiuni. După părerea autorului ar fi suficiente *şapte,* anume: secţia curat administrativă, secţia financiară, secţia instrucţiunei publice, secţia technică, secţia orfanală, secţia sanitară şi cea economică. Prin acésta ar înceta de a mai funcţiona un numĕr însemnat de oficii publice, cari astăzi lucră cu aparat mare, cum sunt direcţiunile financiare, inspectoratele de şcóle, de păduri, etc.

Cei-ce se ocupă serios cu simplificarea administraţiei ar face bine dacă ar studia ideia dată, căci merită sĕ fie studiată.

Interpelaţie în chestia Evreilor. Cetim în ziarele magiare, că după redeschiderea dietei ungare prim-ministrul *Széll* va fi interpelat în chestia Evreilor din România, atât din partea partidului guvernamental, în numele căruia va vorbí preotul catolic *Hock János,* cât şi din partea opoziţiei, al cărei orator va fi *Visontai Soma.*

Petiţiuni. In decursul vacanţelor parlamentare 143 de petiţiuni au fost adresate dietei ungare, de următoriul cuprins: Inarticularea în lege a meritelor lui Kossuth Lajos o cer 23 de municipii; sistarea esecuţiunilor de dare în cursul verei şi al primăverii 18 municipii; stergerea tacsei de 15 cruceri la fondul de pensiune al învĕţătorilor 12 municipii; modificarea legii electorale 11 municipii; stergerea de dare în cas de desastru elementar 11 municipii; teritoriu vamal independent cer 10 municipii; reglementarea ţiganilor 9; modificarea legii despre manipularea casselor orfanale 6; repausul de Duminecă pe séma funcţionarilor publici 6; *modificarea legii de naţionalităţi* 5; urcarea salariilor funcţionarilor comitatensi 2; împărţirea în două a cercului electoral Panciova 4, şi concediarea preste vară a soldaţilor din anul al treilea de serviciu 4 municipii.

Din Reşiţa-montană.

— *Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor din diecesa Caransebeşului.* —

— 30 Septembre n.

Două zile frumóse am avut earăşi, noi, Românii din părţile bănăţene.

Duminecă şi Luni, 28 şi 29 Septembre n., pionirii culturei nóstre naţionale, învĕţătorii confesionali români din diecesa Caransebeşului, s'au întrunit în Reşiţa-montană, pentru a-şi ţiné adunarea generală anuală a reuniunei lor învĕţătoreşti, cea mai veche şi cea mai de sémă din câte le mai avem.

Au venit aprópe 200 de învĕţători, din tóte părţile diecesei caransebeşene, chiar şi din cele mai mari depărtări, pentru a participa la acésta adunare învĕţătoréscă, care a decurs în cea mai frumósă ordine şi în mijlocul unor generale însufleţiri.

Momente mai însemnate: Sĕrbătorirea secretariului reuniunii, *Ioan Marcu,* care de 25 de ani pórtă acésta funcţie spre mulţămirea generală, şi manifestaţiunile de simpatie, aduse din partea adunării învĕţătoresci bravului nostru fruntaş de prin părţile acestea, dlui *Ilie Trăilă,* advocat în Oraviţa, pe care adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor din diecesa Caransebeşului l'a ales cu mare însufleţire membru onorar al ei, pentru meritele câştigate ca amic al învĕţătorimei române şi ca promovătoriu al culturei naţionale printrĕ poporul român.

Dar' despre acestea la rêndul lor.

Cei mai mulţi dintrĕ învĕţători au sosit în Reşiţa încă Sâmbătă séra, cu trenul, primiţi fiind la gară de un comitet local, care a făcut şi încortelarea óspeţilor plăcuţi, pe la case private.

Sâmbătă séra a sosit şi comitetul reuniunii, în frunte cu vrednicul president, dl *Traian Linţa,* şi a fost călduros felicitat de bună sosire de către dl *Anton Arjoca,* presidentul reuniunei române de lectură din Reşiţa.

Toţi s'au întrunit apoi în localul casinei din Reşiţa, unde s'a ţinut séra de cunoscinţă.

Duminecă diminéţa stradele Reşiţei erau pline de lume românéscă. La 9 ore s'a început celebrarea serviciului divin, cu chiămarea Duhului sfânt, pontificând domnul *David Terfaloga,* ppresbiterul Vêrşeţului şi preoţii *Curuţiu* şi *Colojóra.* Biserica era plină de lume. Respunsurile liturgice le-a dat cu rară precisiune corul reuniunei de cântări din Reşiţa, condus de învĕţătoriul *Velcean.*

Mângàiaţi şi deplin întăriţi sufletesce, am părăsit casa Domnului, pentru a ne întruní de nou, toţi, în sala cea mare de la hotelul *Clemens,* unde avea sĕ se deschidă adunarea generală a reuniunii învĕţătoresci.

Sala se umple de public în sensul strict al cuvêntului. La un moment dat se ridică presidentul reuniunii, d-nul *Traian Linţa,* şi rostesce în mijlocul unei tăceri adânci următórea vorbire avêntată de deschidere:

„Onorată adunare generală!

După intervalul de un an, eată-ne din nou întruniţi în adunare generală, spre a relua firul discusiunilor, clădind mai departe pe temelia pusă de antecesorii nostri, cu stricta observare a scopului precisat în statutele Reuniunii nóstre învĕţătoreşti.

Deci, plini de mulţămire şi recunoştinţă către înaintaşii nostri, gustăm azi din fructele cópte ale ostenelelor lor din trecut, dar' totdată nu vom uita nici de datorinţa: de a susţiné cu ori-ce preţ, a creşte şi a cultiva acéstă moştenire.

Onorată adunare genarală! Necesitatea asociării şi comunicaţiunei spirituale este recunoscută din timpurile cele mai îndepărtate pentru-că ea zace în însaşi natura omului. Astfel se esplică mulţimea de însoţiri şi reuniuni de tóte categoriile, cari tóte îşi au rostul şi scopul lor.

Nici chiar întemeiarea şi lăţirea creştinismului nu se póte închipui fără asociare şi comunicaţiune spirituală.

Uimiţi privim la succesele spiritului omenesc ale timpului nostru, cari succese încă se baséză tóte pe asociaţiunea ideilor şi activitatea puterilor unite ale singuraticilor indivizi.

Prin asociare se promovéză apoi solidaritatea şi concordia. Concordia zideşte, discordia distruge. Şi dacă la ori-ce acţiune se simte atât de mult trebuinţa de solidaritate şi concordie, apoi cu atât mai vêrtos se cere acésta în sinul învĕţătorimei, unde toţi suntem avisaţi unii la alţii.

Ca esemplu sĕ urmărim numai cu atenţiune pe tinĕrul candidat eşit din institutul pedagogic şi ne vom convinge, că nici pe departe nu se póte numí desĕvîrşit.

Fie, că în institut a fost activ, conştienţios şi cu ambiţiune pentru chemarea sa, cualificaţiunea lui încă tot nu bate mĕsura, pentru-că nici timpul de patru ani nu ajunge la acésta, luând în considerare încă şi modestele pregătiri cu cari intră în institut.

Inzestrat cu multe cunoştinţe teoretice şi póte şi ceva desteritate în ale metodei, păşeşte pe cariera alésă, ajuns odată la catedră însĕ, recunóşte că tóte acestea nu-i sunt de ajuns, şi că mult, fórte mult îi mai lipseşte.

Mai consultă încă odată tecstul metodelor, nu este satisfăcut; ia la mână manuale, îndreptare, rĕmâne nemulţămit, nu póte da de adevĕratul călăuz.

Se póte, că — în urma silinţelor sale estra-ordinare în şcólă — a ajuns la óre-care resultat recunoscut de organele inspecţiunei, totuşi idealul învĕţătoriului perfect, ce-i planéză înaintea sufletului, nu-l vede realisat. O luptă desperată se porneşte în spiritul seu; simte lipsa de ceva, un gol, care nu póte fi alt-ceva, decât lipsa de esperinţă.

Caută refugiu afară de şcólă, nu-l póte afla, căci îi lipseşte societatea de la care ar puté aştepta sfat şi ajutoriu. Şi cari sunt apoi urmările? Cercetarea ospătăriilor, jocul de cărţi, comunicarea cu persóne indiferente de chiămarea sa, căsĕtorie timpurie, etc. Căci este óre cu putinţă, ca un tinĕr de 18—20 ani, lăsat de capul sĕu, sĕ pótă trece preste tóte peripeţiile vieţii fără sĕ poticnéscă? Sfatul şi ajutoriul adevĕrat îl póte afla numai la semenii sei. Iată dară pentru-ce însoţirea şi comunicaţiunea spirituală este atât de necesară învĕţătoriului.

La acésta însĕ — din nefericirea nóstră — nu arare-ori dăm de pedeci simţitóre. Astfel este mândria. Sunt întrĕ colegii nostri — durere — de cei închipuiţi, cari mişcându-se în cercuri mai înalte, ţin sub demnitate a comunica cu semenii lor, fără a socotí că toţi avem aceeaşi sórte şi toţi mâncăm aceeaşi pâne amară, ear' îmbunătăţire şi îndreptare numai prin conlucrare armonică putem aştepta.

A doua este indolenţa. Dacă voim sĕ eluptăm statului învĕţătoresc respectul cuvenit, se pretinde de la noi înainte de tóte zel şi conştienţiositate în oficiul nostru, mai departe nisuinţă către perfecţiune prin comunicaţiune spirituală şi prin studiu neîntrerupt. Asupra indolentului cade dispreţul societăţii.

A treia este invidia. Un coleg invidiază pe celalalt pentru un post mai ales, pentru o dotaţiune mai mare, pentru o distincţiune mai deosebită, cu un cuvênt pentru o sórte mai bună.

A patra sunt pasiunile. Plăcerile încă îşi au îndreptăţirea, timpul şi locul, dar' nu este permis sĕ degenereze.

Aceste patru pedeci principale trebuesc sufocate, delăturate.

Afară de acestea mai sunt încă şí alte pedeci esterne, precum: ocupaţiuni laterale, stare materială precară, familie numĕrósă, etc. In urma acestora zelul şi voinţa învĕţătorului scade cu totul şi tótă atenţiunea lui este îndreptată spre isvóre de căştig.

Aceste stări pot sĕ dureze încă mult, nouĕ însĕ nu ne este permis a odihní nici un moment, ci afirmându-ne pe calea asociării, sĕ solicităm mereu ameliorarea sorţii nóstre, folosindu-ne de tóte mijlócele legale.

Pe cât de puţin însĕ póte contribui unul singur dintrĕ noi la educaţiunea omenéscă, tot atât de puţin este în stare unul singur a delătura neajunsurile nóstre. De aceea asociindu-ne, sĕ formăm un întreg, o singură putere.

Acestui întreg apoi dedicându-ne puterile nóstre, ne vom convinge că asociarea produce lucruri mari. Mai multe păraie unindu-se formézà un rîu, ce este în stare sĕ pórte plute şi corăbii cu poveri mari, pre când unul fără altul uşor ar seca şi s'ar perde.

Sĕ nu zicem, iubiţi colegi, că cu Reuniunea nu vom ajunge la nimic; sĕ nu renunţăm de bună voe la aspiraţiunile nóstre legitime, pentru-că atunci am merita cu drept cuvênt sórtea nóstră. Atunci n'am fi demni de ceva mai bun, pentru-că cel-ce abzice de bună voe de drepturile şi aspiraţiunile sale, acela întrĕ tóte împrejurările este perdut.

Numai dacă cu toţii vom voí acelaşi lucru şi nu vom umbla pe căi diferite, dacă cu toţii vom căuta sĕ învingem neajunsurile, numai atunci vom puté aştepta îndreptare. Rĕmână ori de câte-ori dorinţele nóstre neîmplinite, fie ori de câte-ori speranţele nóstre zădărnicite, sĕ ţinem toţi cu tărie numai la un scop, şi în fine vom ajunge, trebue sĕ ajungem la ţintă.

Binecuvêntată va fi atunci starea nóstră, când cu toţii vom avé un cuget şi o simţire. Atunci de sigur ne va succede, trebue sĕ ne succédă.

In acéstă credinţă şi pe lângă acéstă dorinţă, am onóre a declara adunarea generală deschisă!" (Va urma).

Comentarea unei hotărîri.

Am făcut pomenire în numĕrul trecut despre hotărîrea luată din partea representanţei oraşului liber regesc Timişóra, în chestia modificării legii de naţionalităţi, cerută cu mare insistenţă de către representanţa municipală a comitatului Pojon, care a adresat în privinţa acésta petiţie către dietă, şi recercare pentru părtinire şi alăturare la acésta dorinţă către tóte municipiile din ţéră.

Hotărîrea votată de către representanţa oraşului Timişóra e, după gazetele magiare, din cuvênt în cuvênt următórea:

„*Pe basa esperienţelor căştigate din convieţuirea naţionalităţilor diferite din Banat suntem convinşi, că modificarea legii e de prisos, dacă întrĕ diferitele naţionalităţi din patrie domnesce* ***consentiment frăţesc, prevenire reciprocă şi sentiment patriotic.***"

Pentru mulţi va fi de neînţeles hotărîrea acésta. Noi dăm însĕ cu socotéla, că ea a fost adusă în forma acésta numai după ce cei de la conducerea trebilor publice din oraşul Timişóra au pipăit pulsul — *în sus.*

Căci sunt cam circumspecţi domnii timişoreni.

Dar' pe noi nu asta ne impórtă, ci felul cum e primită din partea presei magiare hotărîrea acésta.

Eată ce comentariu îi face „*Budapesti Hirlap*" de es. într'un numĕr mai recent:

„Adevĕrat, că dacă ar esista pretutindeni cele trei condiţiuni, n'ar mai fi trebuinţă de nici o lege de naţionalitate. In Timişóra se găsesc Magiari, Germani, Valahi, Sêrbi, ba şi Bulgari, şi numĕrul confesiunilor încă e mare, însĕ spiritul public e atât de patriotic şi magiar, încât nici divergenţele de partid pe timpul alegerilor de deputaţi n'au creat cestiune de naţionalitate. *Magiarisării nu i-se pun piedeci*, ba progreséză în oraşele din Banat. Numai zilele trecute juraţii din Timişóra au condamnat pe Cramer, agitatorul german, ear' autoritatea poliţienéscă l'a espulsat. E greu însĕ a crede, că pretutindeni în Banat ar fi aşa, dacă urmărim cu atenţiune mişcările din Chichinda, Panciova sau Lugoş. Legea naţionalităţilor nu s'a adus însĕ numai pentru Timişóra şi pentru Banat, ci şi pentru Neoplanta şi Sibiiu, pentru panslaviştii din Ungaria de Nord şi pentru Saşii şi Dacoromânii din Ardeal. Şi fiind-că faţă cu acestia legea nu ne ajută nimic, *s'a ivit necesitatea modificării legei,* modificare de mult reclamată tocmai din partea patrioţilor cari doresc pacinica convieţuire şi concordia frăţéscă".

Va sĕ zică, modificarea legii de naţionalităţi e necesară din motivul, că nu pretutindenea face magiarisarea progresul pe care l'a făcut la Timişóra, şi pe care 'l doresc „patrioţii", pentru-ca în ţéră sĕ esiste apoi *convieţuire şi concordie frăţéscă.*

A naibei de bună are sĕ fie acésta frăţéscă convieţuire şi concordie, când se vor derîma şi cele din urmă zăgazuri cari împedecau magiarisarea cu forţa a popórelor de alte limbi din patrie şi li-se va ataca pe faţă esistenţa naţională!

Se vor convinge „patrioţii" despre acésta.

Din România.

Sosirea Suveranilor. Duminecă s'au reîntors în ţéră M. M. L. L. Regele şi Regina României, venind din străinătate. Au sosit la Predeal la orele 4.30 după ameazi.

Pe peronul gării, frumos împodobit cu drapele şi ghirlande de verdéţă, aşteptau sosirea trenului AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principesa Maria; I. P. S. S. Metropolitul Primat; dl D. Sturdza, preşedintele consiliului; d-nii ministri G. D. Pallade, Spiru Haret şi Emil Costinescu; dl Dr. Cantacuzino, senator, efor al Spitalelor civile; dl Mihail Iulian, prefectul poliţiei Capitalei; dl general Robescu, măestrul Curţii princiare; dl general Warthiade, adjutant general al M. S. Regelui; dl general Băicoian, comandantul corpului III de armată, autorităţile din localitate, precum şi un numĕros public.

La oprirea trenului, Majestăţile Lor Se cobórà din vagon şi Se îmbrăţişézà cu Alteţele Lor Regale.

Elevii şcólei din Predeal, înşiraţi pe peron, intonézà *Imnul Regal*, ear' mulţimea isbucnesce în urale entusiaste.

MM. LL. Regele şi Regina dau apoi mâna cu I. P. S. S. Metropolitul Primat, cu dl president al consiliului, cu d-nii ministri şi apoi cu tóte persónele presente, cu cari, în urmă, binevoesc sĕ Se întreţină cu graţiositatea obicinuită.

Trenul special fiind gata, MM. LL. şi AA. LL. RR. împreună cu persónele venite întru întimpinarea Lor, se urcă în vagóne şi trenul pornesce în aclamările entusiaste ale celor de pe peronul gării spre Sinaia.

Trenul regal a ajuns în gara Sinaia, de asemenea frumos împodobită, la orele 5 şi 10.

Peronul şi împrejurimile erau pline de lume.

Pe peron aşteptau sosirea Majestăţilor Lor toţi representanţii puterilor străine, şi un numĕros public, în frunte cu autorităţile civile şi militare din localitate.

Majestăţile Lor şi Alteţele Lor Regale descind din vagonul-salon, în mijlocul imnului regal, intonat de elevii şcólei Carmen Sylva, din Sinaia, şi a uralelor celor de faţă.

Intrând în salon, Majestăţile Lor Regale binevoesc a face cerc şi Se întreţin mai mult timp cu persónele presente.

După un sfert de oră de întreţinere, Majestăţile Lor şi Alteţele Lor Regale Se retrag şi urcându-Se în trăsuri Se duc la Castel, aclamaţi cu căldură de imensa mulţime.

Pentru catedrală.

Din tractul *Mercurei* s'au făcut până acuma următórele oferte benevole pentru augmentarea fondului catedralei din Sibiiu:

1.	A subscris protopresbiterul tractual, dl *Ioan Droc* . . .	cor. 500
2.	Dl Ilie Dobrotă, paroch, Poiana . . .	„ 200
3.	Dl Dimitrie Pamfiloiu, paroch, Jina . . .	„ 150
4.	Dl Ioan Orĕstian, paroch în Apoldul-infer.	„ 150
5.	Dl Ioan Lazar, paroch în Apoldul-infer. . .	„ 120
6.	Dl Ioan Şerb, paroch, Poiana	„ 100
7.	Dl Nicolae Dobrotă, paroch, Poiana . .	„ 100
8.	Dl Romul Pop, paroch, Gârbova	„ 100
9.	Dl Ilie Pop, paroch, Ludoş	„ 100
10.	Dl Ilie Tănase, învĕţătoriu în Ludoş . .	„ 100
11.	Dl Ioan Troancă, învĕţătoriu în Ludoş .	„ 100
12.	Dl Nicolae Criţariu, paroch în Spring . .	„ 100
13.	Dl Ioan Moga, paroch, Rod	„ 100
14.	Dl Ioan Genie, paroch, Rod	„ 100

Subscrierile se continuă; şi cunoscênd zelul dlui protopresbiter *Droc*, nu ne îndoim, că cu acelaşi frumos resultat pe care 'l înregistrarăm mai sus, şi pentru care laudă şi recunoştinţă i-se cuvine.

De la sate.

— Petrecere în Cucerdea-română. —

12 Septembre v.

Rar ni-se dă ocasiune sĕ cetim şí de prin părţile nóstre câte ceva prin ziare, de şi pe aici încă se întêmplă destule lucruri vrednice de notat şi de comunicat şi altora. din depărtări mai mari.

Causa va fi póte modestia nóstră, cea prea mare, care ne face sĕ nu ne lăudăm singuri, şi fiind-că alţii nu vin sĕ ne laude faptele nóstre, multe, puţine, bune, rele, rĕmân nepomenite şi necunoscute de publicul cel mare românesc.

Am venit la convingerea că nu e bine aşa, pentru-că lucrurile bune, date publicităţii, întimpină o óre-care aprobare din partea cetitorilor, din ce se naşte apoi împintenarea, boldul de a se face asemenea lucruri bune şí acolo unde pănă acum nu se făceau.

Pe calea acésta am ajuns şi noi sĕ vedem aranjată în comuna nóstră o petrecere, cu declamaţiuni şi teatru, care în 28 August

---

FOIŞÓRĂ

Simon Cismariul.

Intr'o carte veche, scrisă latinesce, am cetit odată o poveste a unui călugăr care voia sĕ ajungà sfânt şi se străduia, după mintea lui, sĕ umble în cărările Domnului. Sfîrşitul povestei mi-a plăcut aşa de mult şi mi-a rĕmas în suflet, în cât mi-l aduc aminte fără sĕ vreau, de câte-ori vĕd prin Bucuresci, vîndĕtori de cărticele cu „Vieţi deale sfinţilor", stând pe la colţuri de strade.

Şi pentru-că socot că povestea asta are într'însa multă învĕţătură, am sĕ vi-o spun şi d-vóstră. Nu mĕ îndoesc că veţi afla ce e frumos şi adevĕrat într'însa, căci mare adevĕr cuprinde, ear' cel-ce a scris-o a fost un episcop luminat şi cu carte multă.

Un preot tînĕr odată, care avea o mamă sĕracă, vĕduvă cu şapte copii, simţind în el chiămarea de a se face sfânt, şi-a lăsat mama şi fraţii şi s'a dus în pustie. Singur acolo, se hrănea numai cu puţine rădĕcini de burueni ce le găsia, şi trăia într'o peşteră. Tótă ziua se închina şi cetia psaltirea şi cărţile sfinte; avea gândul numai la Dumnezeu şi era străin cu totul de cele lumesci. Nóptea se culca pe spini, ca sĕ nu pótă dormí, şi veghia astfel mereu şi cetia sfintele rugăciuni de câte nouĕ-ori pe nópte. Şi aşa un an, doi, şése, în cât slăbise de era numai piele şi óse. Dar' credinţa lui, cea nestrămutată îi da tărie sĕ mérgă înainte. Dacă s'abătea din întêmplare vr'un om pe acolo, când îl vedea sfîntul se ascundea în peşteră şi nouĕ zile se spăla şi se închina, ca sĕ se cureţe de pĕcatul sĕu, căci şi-a spurcat ochii vĕdĕnd un pĕcătos.

Şi s'a întêmplat, că a auzit mamă-sa unde îi este fiiul, şi a venit la el sĕ-i spună că móre de fóme cu copii cu tot. Dar' sfântul a alungat-o de la el cu pietre, şi credea, că nu mamă-sa e femeea care a venit la el, ci diavolul care a luat chipul mamei sale, ca sĕ-l ispitéscă şi sĕ-l abată. Şi aşa mamă-sa a murit de sĕrăcie, fraţii sfântului au pierit de fóme pe drumuri, căci erau mici şi fratele lor, sfântul avea alte griji mai mari de cât sĕ-şi ajute fraţii.

Şi iacă după vreme îndelungată, sfîntul ajunsese aşa de aprópe de Dumnezeu, în cât Dumnezeu i-s'a arătat într'o nópte aevea, şi i-a stat înainte. A căđut sfântul în genunchi şi s'a rugat de Dumnezeu, sĕ-i dee un semn şi sĕ-i spună dacă jertfa sa e bine primită. Ear' Dumnezeu nu i-a rĕspuns. Atunci a întrebat sfântul, dacă este un om şi mai bine vĕđut de cât el în lume, şi mai vrednic de a ajunge în raiu, ca sĕ mérgă la el şi sĕ-i urmeze pildele şi învĕţătura. A rĕspuns Dumnezeu atunci: „Este unul. Du-te şi caută-l, e cismarul Simon din Ierusalim".

Şi-a încins cu sfóră cópsele sale şi a plecat sfântul din pustie, ca sĕ caute pe Simon cismarul, care era cel mai plăcut om în faţa lui Dumnezeu. A ajuns în Ierusalim şi a întrebat de Simon. Il cunosceau toţi, până şi copiii.?! Deci l'au îndreptat ómenii la Simon, în marginea oraşului. A întrat sfântul în casă, dar' nu putea de mirare, că vedea în căsă copíi mici şi o femeie. Nici o urmă de sfânt.. Ear' în mijlocul odăiţei mici, vr'o patru calfe coseau cisme şi cântau, ear' stăpânul lor întrĕ ei. Cânta şi el, dar' nu cântece bisericesci.

„Eu caut pe cismarul Simon", zise sfântul zăpăcit către ai casei, cari se opriseră miraţi şi se uitau la străinul cel slab şi bărbos. „Eu sunt", rĕspunse cismarul, în puterea vîrstei, frumos, voinic şi vesel, şi apropiindu-se de călugăr îi sărutà mâna şi-l poftì sĕ şédă.

„Eu credeam că eşti călugăr", zise sfântul „şi am venit anume sĕ te vĕd şi sĕ urmez pilda vieţii tale". Nu sunt călugăr, rĕspunse cismarul, uite am nevastă şi şése copii, şi muncesc pentru ei sĕ-i cresc şi sĕ-i fac ómeni de omenie.

„Te închini tu mult, Simon?" întrébă călugărul. „Duminecile şi sĕrbătorile", zise Simon. Acestea sunt zilele Domnului şi mĕ închin cu smerenie ca tot creştinul. Celelalte zile ni-le-a lăsat Dumnezeu pentru muncă, ear' eu am pentru cine sĕ muncesc.

„Dar' póte te închini mult nóptea", zise călugărul tot mai mirat. Simon cismarul a început sĕ rîdă. „Nóptea? bine omule, nóptea dorm că sunt obosit, şi Dumnezeu de aceea a lăsat sĕ fie nópte.

„Atunci ce faci tu, ca sĕ fii plăcut lui Dumnezeu, dacă nu te închini?"— „Eu nu ştiu, rĕspunse Simon, dacă sunt plăcut ori nu înatea lui Dumnezeu, şi nici nu ştiu ce aşi face. ca sĕ-i fiu plăcut. Muncesc pentru băeţii mei şi din puţinul ce-mi prisosesce ajut pe sĕraci; nu iau numele lui Dumnezeu în deşert şi ascult de legile ţerii, laud pe Dumnezeu că mi-a dat putere sĕ pot trăi pentru alţii şi mĕ bucur de viéţa ce mi-a dat'o cel de sus. Cinstesc pe toţi ómenii vradnici şi cu frica Domnului, ca sĕ fiu şi eu cinstit de ei; am milă de cei străini, nu asupresc pe cei mai slabi de cât mine si iubesc pe deaprópele meu. Atâta ştiu, atâta fac."

Călugărul n'a mai zis nimic, şi-a luat toiagul şi a plecat

G. Coşbuc.

a avut loc în presența unui public numĕros, recrutat nu numai din comuna nóstră, ci și din satele vecine.

Petrecerea s'a deschis la orele 7 séra, prin frumosul discurs rostit de către harnicul și simpaticul paroch local, dl *Petru Sămărghițan*, care în calitate de president al comitetului aranjatoriu a salutat óspeții și apoi a vorbit cu căldură apostolică despre necesitatea ridicării poporului nostru la trépta de cultură, pe care se află alte popóre conlocuitóre, ceea-ce se póte face numai prin *școla română*. In cursul vorbirii sale, domnul paroch a atins și numele M. Sale, a preabunului nostru Impĕrat și Rege, de la care avem autonomia nóstră bisericéscă, și apoi al Escel. Sale Inaltpreasfinților domn archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*, ear' publicul a erupt în aclamări nesfîrșite, cu sgomotóse „*sĕ trăiască*“, atât la adresa M. Sale, cât și a Escel. Sale, a neobositului nostru archiepiscop și metropolit.

Cuvêntul de deschidere al dlui paroch *Sămărghițan* a fost ascultat cu incordată atențiune, ear' după terminare, oratorul a fost resplătit cu aplause vii și bine meritate.

A urmat, după program, poesia „*Numai una*“ de G. Coșbuc, declamată de învĕțătoriul Pădurean. A fost predată fórte bine, și a stors furtună de aplause.

Domnișóra Veturia Doctor ne-a delectat apoi cu poesia „*La oglindă*“, asemenea de G. Coșbuc, declamată cu mare pricepere. Drăgălașa declamatóre încă a primit aplause vifórose pentru prestațiunea ei.

Tot așa a plăcut mult, și a produs mult haz poesia „*Țiganul cinstit*“, de Speranță, declamată de Axente Chețian. Un rîs până la lacrimi cuprinsese întreg publicul asistent.

Cu drag a fost ascultată domnișóra Mariți Moldovan, care a cântat cu voce plăcută „*Călugărul*“, primind aplause multe pentru plăcerea căștigată publicului ascultătoriu.

In fine a urmat teatru, jucându-se piesa „*Curca*“ de *Th. Alexi*. Toți diletanții și tóte diletantele și-au jucat bine rolurile și s'au achitat cu onóre de sarcina grea luată asupra lor. Corul mixt încă a fost bun și a plăcut publicului.

Venitul curat al acestei petreceri face 20 coróne. Preoțimea și inteligența română din jur putea sĕ participe în numĕr mai mare la petrecere. Sĕ sperăm că de altădată așa va face. Suprasolviri au făcut: Dl Birtalom, notariu, familia Moldovan, și dl S. Nireștean. Mulțămiri ferbinți. *X.*

Convocare.

Domnii membri români ai comisiunei municipale a comitatului Făgărașiu sunt rugați sĕ participe la ședința clubului comitatens român, care se va ține în 8 Octobre a. c. séra la 7 ore în hotelul Lauritsch.

In acésta ședință se vor desbate obiectele din programul adunărei generale municipale convocată pe 9 Octobre.

Făgăraș, în 2 Octobre 1902.

I. Macaveiu
president.

Dr. Șenchea
secretariu.

NOUTĂȚI

Ziua M. Sale. Mâne, 4 Octobre st. n, își serbézá ziua onomastică M. Sa împĕratul și rege al nostru *Francisc Iosif I.* Credincios augustei case domnitóre și tronului, și recunoscĕtor pentru bunăvoința arĕtată față de el, poporul român cere și sie-și parte din serbarea acestei însemnate zile, ridicând la Tatăl ceresc, în tóte bisericile din patrie, rugăciuni pióse pentru-ca bunul nostru Domnitoriu încă mulți ani sĕ-și pótă serba onomastica „întreg, cinstit, sănĕtos, drept-îndreptând cuvêntul adevĕrului“ — cum așa de frumos o esprimă acésta biserica nóstră în ecteniile și rugăciunile sale. In Sibiiu se va oficia mâne serviciu divin în ambele biserici gr.-or. In cea din suburbiul josefin va serví însuși Inaltpreasânția Sa metropolitul. Fie, ca următórele prilejuri de serbare a onomasticei M. Sale, — cari dorim sĕ fie cât de multe, sĕ fie și prilejuri pentru serbarea dragostei și bunei înțelegeri depline întrĕ popórele Sale, spre mângăerea și multămirea Sa sufletéscă și spre binele și fericirea patriei. Suntem siguri că interpretăm sentimentele tuturor Românilor, când din prilejul onomasticei de mâne esprimăm și la acest loc dorința, ca:

M. Sa, gloriosul și bunul nostru împĕrat și rege Francisc Iosif I, *sĕ trăéscă mulți fericiți ani!*

*

Prinț Hohenberg. Luni după amiazi soția archiducelui-moștenitoriu *Francisc Ferdinand* a dat naștere unui fecioraș sănĕtos. După ce archiducele în urma căsătoriei sale cu contesa Sofia Chottek în 28 Iunie 1900 a renunțat la dreptul de moștenire pentru copiii născuți din acea căsătorie, nounăscutul nu are nici un drept la tron și nu va purta nici titlul de archiduce. Va fi simplu *prinț de Hohenberg*. Cum se știe, M. Sa. împĕratul și rege Francisc Iosif I. imediat după cununie a conferit contesei titlul de *princesă de Hohenberg*, și titlul mamei sale 'l va avé nounăscutul.

Nou-născutul prinț a fost botezat Mercuri (1 Octobre st. n.) în capela palatului Belvedere (residența din Viena a moștenitoriului), dându-i-se nume *Maximilian Carol*. Naș i-a fost archiducele Carol Stefan.

*

Inștiințare. Profesorul seminarial dl Dr. Petru *Span* a pus sub tipariu: „*Idei pregătitóre în Pedagogiă*“.

*

† Leonida Pop. Duminecă a fost înmormêntat în cimiteriul bisericei gr. or. din suburbiul josefin al Sibiiului tinerul *Leonida Pop*, elev de cursul III. pedagogic în seminariul archidiecesan „Andreian“. Atins de primejdiosul morb al inflamațiunii de creeri, tinerul Leonida a fost dus în spitalui civil din Sibiiu, unde în 26 Septembre st. n. (Vineri) mórtea l'a mântuit de tóte durerile. La înmormêntare au participat toți elevii seminariali, în frunte cu flamură négră și conduși de directorul seminarial Dr. E. Roșca și de profesori. Cântările funerare le-a cântat corul seminarial instruat și condus de profesorul de cântări bisericești și tipic D. Cunțan. La mormênt, în numele colegilor rĕposatului a rostit o frumósă cuvêntare de adio elevul din cursul III. ped. Ioan Pascu. Fiind zi de Duminecă, a luat parte la înmormêntare și numĕros public.

Pe rĕposatul îl deplâng părinții sei: Petru Pop, paroch în Șilia-magiară, cu soția Veronica, patru frați și douĕ surori și alte numĕróse rudenii.

*

Studenți italeni la Bucuresci. După cum anunță ziarele din România, imediat după terminarea congresului internațional din Veneția peste 100 de studenți italieni vor visita țara românéscă. Este posibil, ca tot de odată să vină și câțiva studenți congresisti de alte naționalități. Plecarea din Veneția e fixată pentru 24 Septembre v. și studenții români împreună cu cei italieni vor întra în România în ziua 26 Septembre prin puctul Predeal. Preste tot locul se pregatește studenților o strălucită primire și comitetul de recepție lucréză actualmente la stabilirea programului acestei primiri. Data când óspeții vor părăsi țara, nu s'a fixat încă.

*

Pentru esposiția industrială, ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ și „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ o vor aranja în luna acésta, au mai dáruit următórele institute de bani: „Sentinela“ din Satul-nou (Réva-Ujfalu) 30 cor., „Cordiana“ din Foventea 20 cor., „Mielul“ din Poiana 20 cor., „Hunedóra“ din Deva 20 cor., „Cassa de păstrare“ din Sĕliște 30 cor., „Brădetul“ din Orlat 20 cor., „Bocșana“ din Bocșa-montană 10 cor., „Hațegana“ din Hațeg 30 cor.

*

Monument honveḑilor de la Branyiszkó. Una dintrĕ cele mai crâncene lupte din revoluția de la 1848—49 a fost cea de la Branyiszkó, la granița galițiană. Honveḑii căḑuți în acésta luptă sunt înmormêntați în cimiteriul din Szepesváralja. Cum cetim în ziarele magiare, publicul din Szepesváralja a hotărit sĕ ridice monument honveḑilor, spre care scop vor inicia în curênd colectă. — Dar' ai nostri?

*

Primariul Londrei — evreu. Luni s'a făcut alegerea de *lord-major* (primariu) al Londrei, fiind ales Marcu *Samuel* față cu Iohn Ritchie, care a rĕmas în minoritate. De la emanciparea evreilor și până la alegerea de Luni au mai fost aleși șése evrei la postul de primariu al celui mai mare oraș din lume.

*

Têrgul Sĕliștei. De la primăria comunei *Sĕliște* (lângă Sibiiu) se face cunoscut, că têrgul de vite, care era sĕ se țină cu începere de mâne, se va ține cu începere de *poimâne:* Duminecă (5 Octobre st n.) și Luni (6 Octobre st. n.) Têrgul de marfă (têrg slobod) se va ține Marți (7 Octobre st. n.)

*

Hymen. D-șóra *Elena Tișca* și dl *Ioan Balea* anunță cununia lor, ce se va serba Duminecă 22 Sept. st. v. în biserica cu Hramul sf. Adormiri din Moeciul superior.

*

Cununie. Ni-se scriu următórele: „Dl *Valeriu Cosma* ales preot pentru parochia Iacobeni din tractul protopresbiteral al Agnitei, s'a cununat cu Dșóra *Eugenia Manoviciu*, fiica dlui paroch din Retișdorf, Ioan Manoviciu. Nașiu au avut pe Domnul protopresb. al trac. Agnita *Nicolau Moldovan*, ear' preot cununător a fost Domnul *Ioan Dobre*, paroch în Hendorf.

După cununia celebrată Duminecă în 15/28 Septembre la 4 ore după amézi și-a luat începutul bogatul ospĕț întrețĕsut de multă veselie, care a urmat până în revĕrsatul zorilor“.

*

Profesori emigranți. Se scrie din Agram, că fórte mulți profesori de la școlele medii croate emigréză, trecênd în Bosnia și angajindu-se la școlele de acolo. Au emigrat până acum aprópe 60 de profesori. Urmarea e, că la școlele medii din Croația se simte mare lipsă de profesori.

*

Beția. Petru Nica și soția sa, locuitori în Petrila, în 22 Septembre pe la șése óre mergeau spre casă din o comună vecină, când deodată li-a eșit în cale George Muntean, care atacând pe Nica i-a înfipt în cóste un cuțit. Nica a căzut jos leșinat. Soția lui Nica voind sĕ-și apere bĕrbatul contra lui Muntean, încă a îndurat răniri grave. După acéstă criminală ispravă Muntean s'a dus mai departe. Pe cale s'a întâlnit cu Petru Tiuc Țicoiu, locuitoriu și acesta în Petrila, și l'a bătut și sângerat și pe acesta. Prins de gendarmi și luat la rĕspundere din partea judecătoriei, Muntean se scusă că a *fost beat* și nu a stiut ce face. — Tocmai findcă a fost beat, ar trebuí sĕ i-se deie pedépsă mai grea, pentru-ca altă-dată sĕ nu se mai îmbete.

*

Ucise de taur. Douĕ fetișóre din Alsó-Telkes, una de 14 ani, ear' cealaltă de 13, merseseră la câmp sĕ culégă cucuruz de fert. In re'ntórcerea spre casă trecênd pe lângă ciurdă, taurul le-a luat la gónă și le-a ucis pe amêndouĕ: pe una luând'o în córne a aruncat'o în aer, de unde căḑênd și-a rupt vertebrele grumazului și a murit; pe ceealaltă a trântit'o jos și bătucind'o cu ghenunchii i-a sfărmat coșul peptului. Când li-au sosit în ajutoriu ciurdarii, erau deja mórte amêndouĕ.

*

Știri mĕrunte. In comitatul *Abaúj*, cum se scrie din Cașovia, 1800 de amploiați sunt puși sub cercetare disciplinară. — In *Hususĕu* căsuța unei vĕduve luând foc din óre-ce causă și fiind de lemn și acoperită cu paie, a fost îndată cuprinsă în flacări. Femeia a întrat sĕ-și scótă hainele de pat și alte ce puțin avea, dar' în momentul acela casa s'a prăbușit și a îngropato în jaratec. A ars scrum biata femeie. — Dr. George *Wilt*, fost până acum subinspector de școle în comitatul Hunedóra, e transferat la inspectoratul din Budapesta. — Iuliu P. *Sziklay*, fost subinspector de școle în comitatul Odorheiu, e numit inspector în acelaşi comitat. — Octavian *Dragoș*, cancelist la judecătoria din Năsĕud, e transferat în aceeași calitate la tribunalul din Sibiiu. — La *Kashgar* (China) un puternic cutrĕmur de pămênt a ucis 667 ómeni și a rănit peste 1000 de inși. — In *Timișóra* zidariul Francisc Gaupp s'a împușcat în timp ce averea i-se vindea la licitație.

Cărți și reviste.

Din estetica tragicului (discuțiune de pe terenul dramaturgiei, a II-a serie), de *Dr. Iosif Blaga.* Retipărite din „Transilvania“ Nr. V. din Iunie 1901. Sibiiu, tipografia archidiecesană.

*

Analise psichologice, lecțiuni de psichologie pentru învĕțămêntul secundar, de *Dr. Iosif Blaga*, profesor la gimnasiul gr.-or. român din Brașov. — Brașov, tipografia Ciurcu et Comp. Edițiune ajutorată de fondul „Coresi“ al gimnasiului din Brașov. Prețul 2 cor. 50 fileri (pentru România 3 franci.)

Posta redacțiunei.

Agnita. Primim bucuros, numai sĕ nu fie prea lungă.

AMVONUL.

Predică

la Nascerea maicei Domnului.

In numele Tatălui și al Fiiului și al Sf. Duch, Amin!

> „Fericiți cei-ce aud cuvêntul lui D-zeu și-l păzesc pe dînsul.“
> Ev. Luca c. 11, v. 28.

(Urmare și fine.)

E semn bun și îmbucurătoriu, când cineva arată și numai dorința de a vorbí de lucruri religióse; ear' când lipsindu-i cunoștința limpede și vie a adevĕrului, se îndréptă la aceia cari i-o pot procura, cari îi pot îndrepta gândirea, îi pot lărgí privirea, îi pot risipi îndoielile ce se nasc în suflet — atunci e și mai bine.

Lauda nóstră deplină o merită însĕ numai acela, care însași viéța sa o întocmește după admirabilele învĕțături ale lui Iisus, după legile nestrămutate ale moralului creștinesc, după povețele ce ni-le dă sf. maica nóstră biserică: sĕ ne desbrăcăm de omul cel vechiu și sĕ ne înbrăcăm în haina luminei, sĕ ne curățim simțirile și sĕ ne nobilităm gândirea, sĕ ne stîmpărăm poftele sensuale și pornirile trupesci, sĕ tindem necurmat spre progres și perfecționare, ca sĕ ne facem desăvîrșiți, precum și Tatăl nostru cel din ceriuri desăvîrșit este. (Mat. 5, 48). Sĕ ascultăm, dar' sĕ și urmăm cuvêntul. Că numai așa ne vom face vrednici de bunătățile cele făgăduite: de fericirea cea vecinică.

Ceea-ce însuși Mântuitoriul ne arată, când zice: „Fericiți cei-ce aud cuvêntul lui D-ḑeu și-l păzesc, adecă 'l împlinesc pre dînsul“.

Iubiții mei fii sufletesci!

Ziua de astăzi o sĕrbézá biserica dreptcredincióσă a Rĕsăritului, o prăznuim cu milionele de creștini și noi întru aducerea aminte de nașterea preasfintei fecióre Maria, maica după trup a D-ḑeului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos.

Pe ea o fericesc tóte neamurile începênd cu îngerul Gavriil, care i-a adus ei vestea de bucurie, că va naște fiiu pe Messia cel promis prin proroci; pe ea o fericește într'un elan de însuflețire femeia care ridicând glas din popor a zis către Iisus: „Fericit e pântecele care te-a purtat, și țîțele ce ai supt“.

Părinții ei au fost drepții Ioachim și Ana. Amêndoi erau din viță împĕrătéscă, din seminția lui David.

Ei îmbĕtrâniseră însĕ fără de a avé copii. Ear' la Jidovi stîrpiciunea se privea de pedépsă a lui D-ḑeu și astfel femeile cari nu aveau copii erau acoperite cu dispreț din partea mulțimii. De aceste neajunsuri erau loviți și cucernicii bĕtrâni. Supărarea lor era mare, mai ales că starea lucrurilor nu s'a schimbat nici după-ce prin îndoite daruri, ce duceau la biserică, cercaseră sĕ câștige mila lui D-ḑeu.

S'au ascuns apoi dinaintea ómenilor, Ioachim suindu-se în munte, ear' Ana retrăgându-se în grădină și și-au îndreptat privirile spre ceriu, de unde se pogóră tótă darea cea bună și tot darul cel desăvîrșit. S'au rugat cu inimă înfrântă și smerită, ca sĕ se iee ocara lor dintrĕ ómeni, și D-ḑeu a primit rugăciunea lor, dăruindu-le fiică pe Preacurata fecióră Maria, a cărei naștere o sĕrbăm astăzi cu veselie și bucurie duhovnicéscă.

Vedeți, iubiților, ce resultat frumos, cât de mare folos a adus cucernica rugăciune a d-ḑeeștilor părinți Ioachim și Ana, nu numai pentru ei, ci pentru întréga creștinătate, pentru tótă lumea. Rodul rugăciunei lor a fost nașterea Preasfintei fecióre Maria.

Ea, fiind maica lui D-ḑeu, este solitórea vieții nóstre, mijlocitóre către cel-ce s'a născut dintr'însa.

Sĕ o cinstim deci totdéuna, astăzi însĕ cu deosebire sĕ i-ne închinăm, ḑicênd:

Preasfîntă stăpînă, de D-ḑeu Născătóre, care ești mai înaltă de cât ceriurile și mai curată de cât strălucirile sórelui, ceea-ce ești mai cinstită de cât Cheruvimii și mai mărită fără de asĕmĕnare de cât Serafimii: rógă neîncetat pe fiiul tĕu și D-ḑeul nostru, ca sĕ mântuiască pentu tine sufletele nóstre. Amin!

Gurarîului, în 8 Sept. 1902.

Ioachim Muntean,
preot.

Nr. 492—1902 [180] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter al tractului Mercurei**, — devenit de nou vacant prin abzicerea alesului de protopresbiter, a domnului *Dr. George Proca,* secretariu consistorial, — se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

Dotaţiunea împreunată cu acest post e următórea:

a) Venitele din parochia centrală „Mercurea“ fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat,

b) Dotaţiunea protopresbiterală de 1000 cor., statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub Nr. 116, care parte, adecă 400 corónе, se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei în 4 rate trilunare decursive, parte, adecă 600 coróne, din fondul protopresbiteral tractual în două rate decursive.

c) Tacsele pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, comisiuni şi asistări la esamene.

Reflectanţii la acest post sunt poftiţi a'şi înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre măritului Consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Mercurea, ţinută în comuna Poiana la 9/22 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei.

I. Droc
protopresbiter.

Nr. 808/1902. [179] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **paroch** din comunele **Orăştióra-de-sus cu filia Grădişte, Homorod-joseni** şi **Valea-epei,** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele instruate în ordine suasemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi cu încuviinţarea protopresbiterului sunt poftiţi a se presenta în vre-o dumінecă ori sărbătóre la faţa locului şi a lua parte la serviciul divin spre a se face cunoscuţi alegătorilor şi a-şi arăta destoinicia rituală.

Orăştie, 27 August 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Vasile Domşa.
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 1—52

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59. [1] 19—

Asigurarea pe viéţă

este astăzi pentru viitoriul fie-cărei familii un factor atât de important, în cât o poliţă de asigurare pe viéţă sĕ nu lipsésсă în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutoriul imediat în casul morţii, mai oferă asiguraţilor rĕmaşi în viéţă încă şi 3½—4½% **interese** după banii solviţi. In ţéra nóstră esistă o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălţimea chemărei sale — corĕspunde acestor cerinţe, şi aceea este banca

„THE MUTUAL“

Acéstă bancă e **cea mai mare** şi **cea mai avută bancă** de asigurare **din lume,** dispunĕnd cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci I.828,I80.000.

Ea îşi are direcţiunea sa generală în New-York (America) şi posede în patria nóstră concesiunea şi garanţa pretinsă de legile ţerii. **Neavĕnd acţionari venitul ei întreg îl distribue întrĕ cei asiguraţi.** Asigurări se efectuesc în tóte combinaţiile.

Direcţiunea pentru părţile ardelene:

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

Representanţa cu corespondenţă în limba română în

Sibiiu, strada Wiesen Nr. I0

Representant:

Eugen C. Pipoş.

[57] 6

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte „Restignirea Domnului“ şi doi îngeri ear' pe partea opusă „Botezul Domnului“; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu poştă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

Biblioteca poporală Minerva 19 numeri conţine:

Nr. 1/3 Istoria poporală a Românilor.
„ 4. Cântarea României.
„ 5. Istoria populară a Literaturei române.
„ 6. Revoluţiunea lui Tudor Vladimirescu.
„ 7. Perderea Basarabiei 1812 şi 1878.
„ 8. Unirea principatelor şi domnia lui Cuza.
„ 9. Mihail Cogălniceanu scriitor şi bărbat de stat.
„ 10. Vasile Alexandri, Poesii.
„ 11. Stefan cel mare.
„ 12/13. Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Iorga.
„ 14/15. Istoria poporală a Românilor.
„ 16. Cum sĕ ne creştem copiii.
„ 17. Păstrarea sănĕtăţii.
„ 18. Ce sĕ cetim?
„ 19. 10 Maiu.

Fie-care numĕr costă 15 fileri.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Biblioteca literară a ziariului „Libertatea“.

Nr. 1. Poesii şi Nuvele.
„ 2. „ „ „

Fie-care numĕr costă 25.

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Struguri de masă sau pentru cură.

Cei mai frumoşi Chasselas şi Tămâiósă mestecaţi în pachete de câte 5 kg. sau în corfiţe **franco cu cor. 3·50** cu rambursă sau trimiţĕndu-se banii înainte; **numai Tămâiósă 5 kg. cor. 4·50; vin roşu de Szegszárd** producţie proprie **trei sticle** de câte 7 decilitre **franco cor. 3·60.** De asemenea se ofer de vênḑare la **Martin de Willinger** mare producent de vinuri din **Zomba** mai multe sute hectolitri de vin sortele cele mai fine producţte proprie din anul trecut, **pe lângă preţurile cele mai moderate.** [178] 2—6

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret!**

vindecă şi înviorézá pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [128] 18—52

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Marți 24 Septembre (7 Octobre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Lege imperfectă.“

Sibiiu, 6 Octobre n.

De nou e pusă la ordinea zile legea de naționalități, cea atât de urgisită din partea șovinismului magiar, care ar voí sĕ o vadă trecută odată întrĕ vechituri.

E discutată viu în presa magiară, e discutată în salele comitatense, și e scósă vinovată, fiind-că, cum se spune, ea e pedeca și pricina, că naționalitățile din țéră nu se magiariséză. Și fiind-că e o lege care stă în calea aspirațiunilor mai înalte ale șovinismului magiar, trebue modificată ori cassată, ca un lucru stricăcios, ca o lege imperfectă.

Da; acésta e espresiunea potrivită. „*Lege imperfectă*“. Așa o și numesc astăzi gazetarii magiari, fără a se gândí la faptul, că creatorii acestei legi au fost *Deák Ferencz*, baron *Eötvös József*, conte *Andrássy Gyula*, și alții, tot ómeni, cari numai fapte și plăsmuiri imperfecte n'au lăsat în urma lor.

Dar' e adevĕr vechiu, că nici o lege, după trecerea unui anumit timp, nu mai e înțelésă astfel, cum era înțelésă pe vremea votării ei, căci fiecare generațiune nouă caută sĕ-i dee altă esplicare, altă interpretare.

Astfel nu e înțelésă astăzi nici la noi legea de naționalități; și n'a fost ea înțelésă din capul locului, pentru-că dacă era înțelésă, trebuia sĕ fie esecutată cu esactitate, pentru a corĕspunde scopului în care a fost adusă.

Căci nici o lege nu se aduce numai așa, din curat senin, fără ca sĕ fie trebuință de ea. A fost deci trebuință mare și de legea de naționalități, și pentru a corĕspunde acestei necesități mult simțite a fost ea adusă; și a fost adusă nu în scopul ca sĕ rĕmână literă mórtă, ci ca *sĕ fie esecutată*, pentru-ca pe calea acésta sĕ fie satisfăcute barem în parte pretensiunile naționalităților nemagiare din patrie, ridicate cu privire la asigurarea esistenței lor naționale.

Nu s'a adus pe cale pripită legea acésta de naționalități, pentru că mult s'a chibzuit asupra ei până i-s'a putut da forma ce o are; și de aceea, e cam riscată afirmarea gazetarilor magiari, că ar fi *lege imperfectă*. Ei nu pot sĕ o numéscă astfel. Din al lor punct de vedere nu e imperfectă. E prea perfectă. Ce lucru mai bun și mai perfect îți trebue, de cât sĕ ai o lege, — pe care n'ai voí sĕ o ai, și totuși trebue sĕ o ai, formulată astfel, ca sĕ nu o poți esecuta, și sĕ nu trebuiască sĕ o esecuți?

E imperfectă însĕ legea acésta pentru noi, naționalitățile nemagiare, și noi din capul locului am zis că e imperfectă. Am declarat atunci când s'a votat legea, prin deputații ce 'i aveam în dieta țerii, că drepturi *permisive* nu ne pot mulțămí, fiind-că azi le avem, mâne nu le avem, — precum s'a și întêmplat, — și am cerut sĕ ni-se dee drepturi *imperative*, cari sĕ nu ni-se pótă călca în picióre de nici un solgăbirău, vice-șpan ori procuror și tribunal, dar' de acestea nu ni-s'au dat.

Astfel legea de naționalități a fost adusă (cu escepția Sașilor) fără concursul naționalităților nemagiare din patrie, cari își aveau pe atunci în dietă representanții lor, și fără a fi corĕspuns din capul locului scopului în care a fost adusă, și care era: *mulțămirea naționalităților*.

Ei bine, cred patrioții, că făcênd acum propagandă și agitație în țéră pentru modificarea, sau póte chiar abrogarea acestei legi, care din capul locului n'a corĕspuns scopului urmărit, fac lucru mare, și fac lucru care supĕră pe concetățenii de limbă nemagiară? Dómne ferește! Nu'i supĕră de loc. Pentru-că de cât o lege neesecutată, mai bine nici o lege.

Dar' vorba e, că dacă va fi modificată legea de naționalități în spiritul reclamat de dorințele șovinismului magiar, sau dacă va fi chiar abrogată de tot, — progresele pe terenul magiarisării vor fi ele mai mari și mai bine simțite și vĕdute de cât cele de până acum, câtă vreme esista legea de naționalități, — pe hârtie??

Cel-ce crede că *da*, și se légănă în asemenea speranță, e vrednic de compătimirea generală.

Pactul. Ministrii austriaci au sosit la Budapesta și tratativele au început de nou în chestia pactului. Inainte de plecare primministrul Körber a fost primit în lungă audiență din partea Monarchului. Ministrul-president *Széll* a comunat celor mai intimi dintrĕ ai sei, că mai sunt multe și însemnate chestiuni de resolvat, și se póte sĕ se ivéscă încă astfel de greutăți, cari *sĕ facă imposibilă legarea pactului*. Inainte de a continua tratativele cu ministrii austriaci, membrii guvernului ungar s'au întrunit în consiliu, pentru a-și precisa punctul de vedere în chestia pactului.

Din Austria. Ziarul „*Die Zeit*“ crede a ști, că dacă reichsrathul din Austria nu va vota guvernului legea despre renoirea pactului cu Ungaria, așa cum îi va fi presentată, guvernul va disolva reichsrathul și va face alegeri noue parlamentare pe basa unei noue constituțiuni octroate, care e gata deja, și are de basă *sufrajul universal*.

Presa austriacă, urmând esemplul celei din Germania, ia în apărare pe gazetarii germani din Banat, condamnați în timpul din urmă pentru delicte de presă. Astfel se scrie de la Viena, că zilele trecute, *clubul presei austriace*, cu sediul în Viena, a luat în chestia acésta următórea hotărîre:

„In scurt interval judecătoriile au condamnat în Ungaria pe trei ziaristi la grea perdere de libertate, pe *Cramer*, *Korn* și *Krisch*. Ba pe cei doi dintâiu i-au și espulsat din localitatea în care 'și desvoltau activitatea. Judecătoriile magiare, pentru articoli cu totul neînsemnați, cari sunt cunoscuți, au croit pedepse aspre și neconsunătóre cu cuprinsul articolilor, manifestând astfel mănie față de presa germană din Ungaria. Sentențele acestea, nu numai că sunt nedrepte, dar' sunt și *brutale, sunt fapte asiatice*, și vor provoca cu tot dreptul antipatia și indignarea tuturor cercurilor germane. Clubul speră că întréga presă austriacă va lua poziție energică în contra brutalităților magiare“.

Ziarele magiare fac constatarea, că din clubul presei austriace fac parte numai cei de la ziarele antisemite.

Simțĕmintele morale.

De Dr. **Iosif Blaga**.

Când audim din evangelie, cât bine a făcut ómenilor Christos și apostolii, ne bucurăm, ear' când audim, cum a vêndut Juda pe Iisus Christos dușmanilor, ne indignăm; când vedem că în unele părți Românii trăiesc în pace și dragoste unii cu alții, ne cresce inima, ear' când vedem, cum în multe locuri domnesce cértă și dușmănie întrĕ ei, ne mâhnim în sufletul nostru; când vedem, că școlarul cutare spune adevĕrul și își mărturisesce fapta, semn de îndreptare, ne mângăiem în sufletul nostru, ear' când vedem, că acela minte, ne indignăm și ne amărîm adânc.

Făcênd analisa causelor psichologice ale încolțirii simțĕmintelor de feliul amintit, vom găsí, că ele de aceea s'au deșteptat în sufletul nostru, fiind-că noi, în urma educației primite avem convingerea, că ómenii trebue sĕ se iubéscă și sĕ se ajute unii pe alții, sĕ fie cinstiți și sinceri, sĕ trăéscă în pace și sĕ spună adevĕrul; că e rĕu sĕ fii nerecunoscĕtor, rĕu voitor, rĕu nărăvit, nu-i voie sĕ trăesci în cértă cu deaprópele, sĕ înșeli și sĕ minți. Și în urmare ne-am și cam deprins a lucra în viéță conform cu aceste principii. Și când am audit acum de faptele bune sĕvĕrșite de Christos și de apostoli, de unii Români și de cutare școlariu, sufletul nostru a constatat o armonie întrĕ ideile nóstre și faptele dovedite în realitate; ear' în casul celalalt a constatat o disarmonie întrĕ ideile nóstre despre bine și întrĕ ce a găsit în realitate și deosebit a mai observat și o tendință voită a unor ómeni de a face rĕu altora. Constatarea tendinței făptuitoriului încă hotăresce în procesul de determinare a calității simțĕmintelor morale. Nu este destul sĕ vedem numai fapta, ci trebue sĕ cunóștem și intenția. E știut, că aceeași faptă, întrĕ unele împrejurări póte afla încuviințarea, întrĕ altele desîncuviințarea nóstră. D. e. ne indignăm vĕdênd, că cineva bate din rĕsbunare, dar' nu ne indignăm când vedem pe un părinte pedepsindu-și copilul cu scop voit de îndreptare. Copilul mic nu póte manifesta simțĕminte morale, fiind-că nu cunósce principiile de viéță.

Ómenii sunt avisați sĕ trăiéscă în societate. Ajutorarea reciprocă a ómenilor e una din cele mai cardinale condiții a vieții. Boldul de a se ajutora reciproc devine unul din cele mai puternice pârghii pentru viéță.

Ca sĕ se pótă trăí împreună în societate, e indispensabilă stabilirea unui raport intim întrĕ ómeni, avêndu-se ca temelie iubirea deaprópelui.

Stabilirea acestui feliu de raport se îndeplinesce în urma faptului, că ómenii trăind la un loc au prilegiul a se cunósce unii cu alții, a-și comunica unii altora ideile și în urmare a se ajutora reciproc.

In îndeplinirea acestei probleme de viéță se introduce omul încetul cu încetul, de când e încă copil mic; cu timpul se tot perfecționéză.

Copilul mic este înzestrat cu anumite disposiții moștenite, și rele și bune, pentru viéță psichică și morală; încolo n'are nici o putere, e absolut imposibil și neajutorat. Cu timpul începe a-și forma și desvolta, pe basa disposițiilor înăscute, puterea fisică și psichică, cu care își activéză vietuirea. Deja în stadiul prim al desvoltării sale copilul simte, că cineva se îngrijesce de el; încetul cu încetul simte tot mai hotărît, că mama sa este aceea, care îi oferă totul, că fără de ea viéța i-ar fi imposibilă; căci vede, că mama sa îl hrănesce, spală, îl primblă, se jócă cu el, îl adórme etc. In acéstă recunóscere residă simțĕmêntul de iubire al copilului, către mamă-sa în primul rênd, și apoi și către celelalte persóne ale familiei, cari colaboréză la crescerea copíilor. In acéstă stare psichică se află deci germenul moralei. Cu cât i-se desvóltă mai mult viéța psichică a copilului și iese la ivélă mai mult imboldul firesc de valorare, cu atât mai bine recunósce și lipsa și importanța ajutorului oferit, cu atât mai clar simte iubirea acordată de alții și deci cu atât mai mult se desvóltă și întăresce și în el simțĕmêntul iubirii față de aceia, cari îl îngrijesc. Acésta împrejurare și constitue basa educabilității copilului. Când copilul simte, cu conștiință, ajutoriul oferit de alții precum și lipsurile sale, începe a se arăta cu ascultare către binefăcĕtorii sei, ceea-ce ne dă primul stadiu de viéță morală în copil. Și cu timpul începe a îndeplini deci și el lucrări corĕspundĕtóre simțĕmêntului seu de iubire și ascultare, după pretențiile ce i-se fac, începe adecă a practica binele în mijlocul celor din prejurul seu.

Fiind-că copilul a primit prin moștenire și aplecări spre rĕu, va manifesta, se înțelege, și tendințe deșanțate și vreri rele. Va trebuí sĕ urmeze deci și rîndul dresurii. Iși va face și dresura datorința sa, conform gradului de civilisație a vieții încunjurătóre; tendințele și faptele bune sunt încurajate și recompensate, ear' cele rele reprimate și pedepsite. Aceste împrejurări de viéță esercită efectul seu binefăcĕtor în privința instrunării simțĕmintelor și tendințelor, vărsând și ele în inimă multă sĕmênță de idei și simțĕminte morale. In urma acésta se desvóltă în copil simțul de bună purtare și corectitudine. Lucrările acestea le deprinde apoi cu timpul, încetul cu încetul, în cerc tot mai larg. Vine adecă în societatea altor copíi, unde începe a simțí și trebuință de a se juca cu alții, la ce încă se recere iubire și ajutorare reciprocă. Viéța îl induce apoi în sfere tot mai largi, în sfera societății, care îl impregiuréză. Vedem deci, că însuși imboldul inherent firii și însași viéța, în care îi e dat omului a se învêrtí oferind ocasiunii menite a ne tot pune în raporturi noue și prin acésta a ne tot desvolta bunul simț, simțĕmintele morale, tot dă sufletului seminței de idei morale.

Acest fel de vietuire implică în sine și germenele și puterea pentru desvoltarea simțului de dreptate. Acest simțĕmênt începe a se forma și cultiva încă în copilărie, tot în urma contactului seu cu alți copíi, îndeosebi cu prilegiurile de joc. „Acésta nu merge“ este esprimarea și afirmarea simțĕmêntului de dreptate din inima copilului.

Fórte mult se datoresce desvoltarea simțĕmintelor morale și vieții însaşi, care ne oferă atâtea ocasiuni pentru îndreptarea morală. Suferind omul în viéţa sa něcazuri şi neplăcere, i-se face inima accessibilă la înţelegerea şi simţirea něcazurilor altora, ear' voinţa 'i devine cultivată pentru a întinde mână de ajutoriu deaprópelui căḑut în nenorocire. O pilduire de acest fel ne dă dl Coşoiu în o istorióră, din ciclul „Din povestile rîului", (Lit. şi Art. rom. III. Nr. 7), din care cităm aici următórele: „Când stoluri de paseri treceau spre pădure povestindu-şi în sborul lor despre crengile înverḑite ale copacilor, despre cântecul frunḑelor şi al isvórelor şi despre dragostea lor ascunsă în stufişurile pădurii, păsěrica (din o colivie a unui tiněr fericit) se sbătea întrě zăbrelele de sîrmă şi plângea amarnic. Dar' vaetele ei tiněrului i-se păreau cântece, şi ciasuri întregi o asculta stând cu ochii plini de mulţămire în faţa coliviei. „Inzadar îi strigam (rîul): Tinere! Eu cunosc graiul paserilor; ele nu ştiu sě cânte de cât în pădure, când sunt libere. Dă-i drumul, n'o auḑi cum se vaită!? Dar' spuselor mele el nu le lua séma şi paserea se ruga zadarnic, căci tiněrul nu cunoscea până atunci durerea şi nu putea s'o înţelégă." Se întêmplă însě că-i móre iubita inimii sale. După acésta altcum devine. Povestea ne spune, prin graiul rîului, următórele: „O sěptěmână încheiată tiněrul n'a eşit din casă. Astăzi în revărsatul zorilor îl věḑui stând pe capětul prispii; slăbise şi ochii lui erau stînşi ca stelele dimineţii. Cu capul răzimat pe o mână, cu ochii duşi pe undele mele, tiněrul îşi měsura nefericirea. Pe de-asupra lui un stol de păserele trece, ciripind, spre pădure. In colivie paserea se sbătea întrě sêrme şi în plânsul ei încercă o rugă: — „Dă-mi drumul!" Minune! De astă-dată tiněrul îşi întórse capul spre dînsa, învělind'o într'o privire plină de milă; ochii lui se umplură de lacrimi şi ca purtat de o mână nevěḑută se sculă în sus şi deschiḑênd usciόra coliviei dădù drumul paserii, care sburà ciripind spre pădure. „Du-te sermană stingheră!" îl auḑì şoptind. De astă-dată tiněrul pricepuse durerea, căci el însuşi o purta în inimă.

(Va urma).

Pentru catedrală.

Insufleţiţi de căldurosul circulariu al Inaltpreasfinţiei Sale metropolitului nostru şi de frumosul esemplu al părintelui protopresbiter George *Romanul* din tractul *Devei*, preoţii nostri din acest tract încă se arată vrednici de tótă lauda în ceea-ce privesce contribuirile la colecta pentru ridicarea catedralei. Lista acestor contribuiri e următórea:

1.	George Romanul, protopresbiter în Deva .	cor. 300
2.	Vasilie Pipoş, protopresbiter emeritat, în Hondol	„ 200
3.	Petru A. Mihuţiu, paroch în Hondol . .	„ 200
4.	Simion Ciriac, paroch în Chimindia . . .	„ 200
5.	Tovie Popa, paroch în Suligete	„ 200
6.	Chiril Teacoi, paroch în Cristur	„ 150
6.	Nicolae Tróncă, paroch în Bârcea-mică . . .	„ 150
8.	George Maior, paroch în Almaşul-mic . . .	„ 140
9.	Inocenţiu Mermezan, par. în Rapoltul-mic	„ 100
10.	Nicolae Mermezan, paroch în Rapoltul-mare	„ 100
11.	Nicolae Berariu, paroch în Bejan . . .	„ 100
12.	Avram Glava, paroch în Dealu-mare . . .	„ 100
13.	Andreiu Borca, paroch în Têmpa.	„ 100
14.	Petru Gabor, paroch în Certeşul de sus. .	„ 100
15.	Ilie Piso, paroch în Măgura.	„ 100
16.	Ioan Radu, paroch în Nevoeş.	„ 100
17.	Antoniu Ungur, paroch în Uroiu. . .	„ 100
18.	Nicolae Popovici, paroch în Chişcădaga. .	„ 100
19.	Alexandru Stoica, paroch în Seliştióra .	„ 100
20.	Avel Bera, paroch în Sântohalm	„ 100
21.	George Popovici*), paroch în Leşnic . .	„ 100
22.	Dumitru Berariu, paroch în Vulcez . .	„ 100
23.	Ioan Cintea, paroch în Almaşul-sec . .	„ 100
24.	Longin Poenariu, paroch în Fizeş-Barbura	„ 100
25.	Alimpiu Oprea, paroch în Sěcărêmb . . .	„ 100
26.	George Guga, paroch în Şoimuş	„ 100
27.	Alexandru Pětrěu, paroch în Cherges . .	„ 100

Fie, ca şí preoţimea din celelalte protopresbiterate, ale cărei liste vor urma de ací încolo, sě se presinte tot aşa demn, spre onórea ei şi a şefilor ei tractuali.

Din Reşiţa-montană.

— Adunarea generală a reuniunei învěţătorilor din diecesa Caransebeşului. —

— 30 Septembre n.

(Urmare.)

Aplause şi aclamări sgomotóse au acoperit frumosul discurs de deschidere al valorosului president *Linţa*, învěţătoriu în *Cacova.*

Au urmat salutările. Domnul protopresbiter *Terfaloga* salută adunarea în calitate de comisariu consistorial şi le pune învěţătorilor la inimă, nu numai sě instrueze, ci sě facă şi *educaţia* tinerelor mlădiţe ale neamului nostru, încredinţate lor.

Dl *Speidl Ernő*, directorul scólelor civile din Reşiţa, salută adunarea ca esmis al inspectorului reg. de scóle.

Dl *I. Moldovan* ca delegat al reuniunii surori din diecesa Aradului.

Se cetesc numěróse telegrame de felicitare, venite de la următorii: P. Rotariu şi Dr. Putici, Timişóra; Ilie Trăilă, Oravíţa; I. M. Roşu, Vêrşeţ; Ghidiu, Curescu, Drăgălina, Caransebeş; P. C. Sa archimandritul Hamsea şi Teodor Ceontea, Arad; şi alţii.

Acum se scólă domnul president, şi comunicând adunării că secretariul reuniunii, învěţătoriul *Ioan Marcu*, împlineşte 25 ani de când pórtă oficiul acesta, se simte fericit a-i puté preda din incidentul acestui jubileu, drept recunoştinţă şi suvenire, o *diplomă comemorativă şi o peană de aur.* Diploma, subscrisă de toţi membrii comitetului, şi artistic desemnată, e de cuprinsul următoriu:

Reuniunea învěţătorilor gr.-or. români de la scólele confesionale din diecesa Caransebeşului în adunarea ei generală, ţinută la anul 1902 în Reciţa-montană, prin mandatarii ei subsemnaţi închină acest mic simbol de recunoştinţă secretariului ei general, domnului Ioan Marcu, care a servit interesele Reuniunii în curs de 25 ani, înălţând prin o muncă atât de îndelungată prestigiul corpului didactic în eparchie. Reciţa, 28 Septembre 1902. Traian Linţia, m. p., preşedintele Reuniunii. Traian Henţiu. m. p. George Joandrea, m. p. Ioan Ciurciu, m. p. Nicolae Ianculescu, m. p. Achim Miloia, m. p. George Cătană, m. p. Dr. Ceorge Popoviciu, m. p. Traian Unipan, m. p. Romul Ancuşa, m. p. Ioan Gruescu, m. p. Stefan Albu, m. p., membri în comitet.

Inainte de a inmanua diploma şi peana de aur, presidentul rosteşte la adresa iubilantului următoriul discurs:

„Preastimate d-le secretariu! Iubite coleg şi frate!

Douězeci şi cinci de ani s'au împlinit, de când tot în acest loc, la anul 1877, ţi-am concrezut sarcina de secretar general al Reuniunii nóstre învěţătoreşti, şi în acéstă calitate ai luptat cu credinţă şi ai conlucrat cu zel neobosit, împreună cu ceialalţi chemaţi, la promovarea stărei materiale, intelectuale şi morale a învěţătorilor, şi prin acésta la ridicarea prestigiului scólei poporale.

Mulţi au contribuit la înfiinţarea şi susţinerea Reuniunii nóstre, dintrě aceştia toţi însě — fără îndoială — numai Ţie Ţi-se cuvine partea leului, căci pe când alţii au venit şi s'au dus, Tu ai stat neclintit — adese-ori întrě împrejurări grele — la postul Těu important şi împreunat cu mare responsabilitate, ear' azi, după muncă încordată şi luptă îndelungată de 25 ani, Te vedem mai viguros, mai energic şi mai punctuos, decât chiar la început.

Mândru poţi fi dară azi de fericirea rară, ce o póte gusta un învěţător, şi cu deplină mângăere şi linişte sufletéscă poţi iubila în acéstă zi memorabilă, care va trece ca un act istoric în analele reuniunii nóstre învěţătoreşti.

Ziua iubilară se póte asemăna cu un sóre, ce rěspândeşte raze de lumină înainte şi înapoi, ear' în centru îşi desvóltă întréga sa putere. Pe când aruncă raze înapoi, luminând astfel o parte însemnată a vieţii nóstre, ne revócă în memorie un sir întreg de reminiscenţe din trecut; desvoltându-şi în centru întréga sa putere, dă ansă la hotărîre spre activitate potenţată, ear' în fine aruncând raze înainte, deştéptă speranţe în viitor.

Astfel ziua iubilară este ziua reminiscenţelor, a hotărîrei şi a speranţei. Ziua reminiscenţelor este, pentru-că în acéstă zi — involuntar — trecem în revistă tóte bucuriile şi suferinţele, de cari am avut parte, zilele bune şi rele, sănětóse şi nesănětóse, fericite şi nefericite, ce le-am făcut, cu un cuvênt tóte momentele mai remarcabile ale vieţii nóstre. Şi pe când trecem preste tóte aceste cu ochiul minţii, transpuşi într'o deosebită stare sufletéscă, nu putem sě nu lăudăm pe Dumnezeu, mulţămindu-i pentru tóte darurile sale cele mari.

Trecutul Těu, iubit coleg şi frate, este sigilat cu însuşirile cele mai frumóse, ce pot împodobi ființa omenéscă: munca, conşcienţiositatea, iubirea de dreptate, firmitatea de caracter şi statornicia.

El este acoperit de fapte neperitóre, cari Ţi-au asigurat pentru totdéuna un loc de onóre în societatea omenéscă.

Dela puţin ai început şi Te-ai avêntat până unde numai se póte avênta învěţătoriul român. Astfel Te vedem încă în fragedele tinereţe figurând întrě învěţătorii fruntaşi şi cu vocaţiune, apoi distins în diferite moduri, anume: comisar scolar consistorial încă dela întemeiarea acestei instituţiuni, deputat permanent la sinodul eparchial, asesor consistorial, delegat al multor deputaţiuni, membru activ şi folositor al diferitelor societăţi şi corporaţiuni, ear' mai pe sus de tóte factor indispensabil al Reuniunei nóstre învěţătoreşti, pentru a cărei înflorire n'ai cruţat nici ostenele, nici jertfe materiale, consacrând spre acest scop o parte însemnată a puterilor Tale, la început ca bibliotecar, ear' după acésta 25, ḑic douězeci şi cinci de ani ca secretar general supranumit şi „vecinicul secretar". La tóte acestea nu Te-ai ridicat prin protecţiune, ori ademeniri, ci prin erudiţiune, zel neobosit, activitate neţěrmurită şi tact neîntrecut.

Intémpinat-ai în trecutul Těu şí momente furtunóse, avut-ai parte şí de urgia gurilor rele, Tu însě cu spiritul Těu tare, susţinêndu-Te de-asupra pornirilor pătimaşe şi luptând cu arma resignaţiunei şi a perseveranţei, ai eşit triumfător, şi azi după muncă îndelungată şi rodnică, încungiurat de încredere în sus, şi de simpatie şi iubire în jos, întocmai ca sórele, ce în centrul sěu îşi desvóltă întréga sa putere, rěspândind lumină, căldură şi viéţă în jurul seu, astfel luminézǎ faptele Tale înaintea nóstră, încălzindu-ne şi însufleţindu-ne, ear' esemplul těu ne mişcă spre porniri nobile.

Trecutul Těu neprihănit ne admoniază şi pe noi a călca pe calea virtuţii, ear' îndemnul Těu şi silinţa Ta de a merge tot înainte, ne împintenézǎ şi pe noi spre acésta.

Şi, pe când avem acéstă pildă vie înaintea nóstră, se póte sě rěmânem indiferenţi faţă de ea? Nu, ci din contră, dând nutremênt priincios aspiraţiunilor nóstre şi îmbrăcându-ne fantasia învechită în haină nouă, ne va servi ca imbold puternic, de a ne avênta tot mai mult cătră perfecţiune.

Binefăcětóre este deci acéstă zi de sěrbătóre pentru noi toţi, căci pe când Tu vei afla într'însa o mică mângăere sufletéscă şi óre-care recompensaţiune morală, noi ceialalţi colegi profităm de şcóla şi esemplul acestui demn coleg, pe carele, — fără esagerare — îl putem numí: „cel mai vrednic întrě vrednici". In fine despărţindu-ne din acest loc cu hotărîrea firmă de a merge înainte pe calea progresului, dobândim îndreptăţirea la speranţa creştinéscă, că: a ajutat Dumneḑeu până acum, ne va ajuta şí în viitor, spre a ne apropia cât de cât de adevěrata perfecţiune, care este fericirea nóstră pămêntéscă şi ceréscă.

Eată deci, de ce ziua iubilară prea nimerit o putem numí: ziua reminiscenţei, a hotărîrei şi a speranţei.

Şi acum, iubit coleg şí frate iubilar, după ce am trecut preste tóte aceste fase ale vieţii, permite-mi, ca în acest moment festiv, în numele Reuniunei nóstre învěţătoresci, ţinêndu-ţi mâna frăţéscă şi îmbrăţişându-Tě cu iubire, sě Te felicitez şi sě-ţi aduc tributul iubileului de 25 ani, ca secretariu general al Reuniunei nóstre, pentru preţiósele servicii şi jertfele mari, aduse pe altariul aceleia, rugându-Te totodată, ca sě nu-i denegi nici pe viitor valorosul Těu sprijin, ear' pentru-ca acésta sě fie cu putinţă, îţi urăm şi mai departe dar de viéţă şi sănětate, şi ca óre-când, fruntea decorată azi cu cununa de argint, sě fie încoronată cu cununa de aur, în fine cu cununa nemurirei.

Cătră acestea mai adaug şi a doua rugare, ca aceste obiecte de suvenire (Diplomă comemorativă şi o pénă de aur) de preţ neînsemnat dar' de valóre istorică, sě le primeşti cu acea inimă, cu care noi Ţi-le oferim ca simbolul vecnicei nóstre legături, pe care Dumnezeu sě o susţină şi întăréscă pentru totdéuna.

Şi acum încheiu cu urarea: iubilantul nostru sě trăiască la mulţi ani!"

(Va urma).

Sěrbarea de la Şipca.

Sěrbarea de la Şipca, arangiată în memoria celor petrecute acolo înainte cu 25 de ani, s'a terminat cu o revistă ţinută asupra trupelor bulgare, în ziua din urmă a manevrelor, cari au avut loc sěptěmâna trecută.

Erau concentraţi 35,000 de soldaţi bulgari, cari au defilat aprópe de Şeinovo în faţa mare-ducelui *Nicolae Nicolaevici* din Rusia, şi a principelui *Ferdinand* al Bulgariei, spre mulţămirea celor-ce veniseră sě vadă destoinicia armatei bulgare, adecă a — generalilor ruşi.

După revista căreia asemenea nu s'a ţinut până acuma în Bulgaria, a urmat un mare banchet, la care principele Ferdinand a rostit următoriul toast:

„Inainte cu 25 de ani formându-se în Chisenev trupa voluntară, s'au pus basele armatei bulgare. Cea din urmă a trecut peste Balcani până la Tundza, unde a dat peste inimicul mult mai covîrşitor în numěr. După luptele de lângă Stara-Sagora şi Truzanli, s'a făcut retragerea prin strîmtóre, pentru a apěra pasul Şipca. Mica trupă a stat faţă 'n faţă cu armata întrégă a lui Suleiman-paşa. Au urmat zile grozave, apoi lupta din 9 şi 10 August, ziua memorabilă a vitejiei şi jertfei atât din partea Ruşilor, cât şi a Bulgarilor. Urmară apoi zilele gloriόse de 26 şi 28 Decembre, în cari s'au făcut minuni de eroism. Astăzi cu recunoscinţă ne aducem aminte de eroii căḑuţi. Armata pe care a reînviat'o Ţarul liberator, a adus róde. Mulţămim Ţarului, pentru-că a trimis aici pe mare-ducele Nicolaevici, ca sě vadă, că unica cale a înflorirei Bulgariei este sě păşim pe urmele antecesorilor".

Principele Ferdinand a golit apoi paharul în sănětatea Ţarului şi a representantului seu, a mare-ducelui Nicolae Nicolaevici, fiiul comandantului suprem de odinióră al armatei ruseşti.

Mare-ducele *Nicolaevici* a rěspuns cu alt toast, în care zicea că Ţarul vrênd sě-şi manifesteze bunele sale porniri faţă de principele Ferdinand, l'a trimis pe el (mare-ducele) la aceste sěrbări, şi a dat voie eroilor de odinióră şi representanţilor armatei, sě asiste şi ei. „Petrecênd în Bulgaria, — ḑise mare-ducele, — m'am convins despre escelentele însuşiri ale armatei bulgare. Golesc păharul în numele Ţarului, pentru armata bulgară“.

---

*) Cum suntem informaţi, de la acest preot bine situat toţi colegii sei ar fi aşteptat mai multă însufleţire pentru biserică, de la care trăiesce şi s'a îmbogăţit. Noi nu'l judecăm, dar' îl va judeca posteritatea. — Nota red.

Ministrul de rĕsboiu *Paprikov* a toastat apoi pentru armata ruséscă, ear' mare-ducele *Nicolaevici* a închinat din nou pentru principele Ferdinand, pentru moştenitoriul de tron bulgar şi pentru armata bulgară.

După banchet principele Ferdinand şi mare-ducele au plecat la Burgas, ear' ministrul de rĕsboiu rusesc *Kuropatkin* s'a dus sĕ vadă Plevna.

Serbările au avut caracter curat militar. Mare-ducele *Nicolaevici* a plecat apoi la Constantinopol, pentru a face vizită Sultanului. I-s'a făcut primire frumósă.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Subsemnatul în numele d-lui Director al despărţĕmêntului, convoc adunarea generală a despărţĕmêntului „Agnita“ al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român pe Duminecă 29 Septembre a. c. st. v. la 10 ore a. m. în sala şcólei gr. or. din opidul Agnita.

Prin acésta sunt rugaţi a participa toţi membrii despărţĕmêntului, cum şi toţi românii cari cunoscênd intentiunile nobile ale acestei instituţiuni culturale, sunt datori a se interesa de progresarea culturii poporului român.

Rog tot-odată pe domnii preoţi şi învĕţători a publica presenta convocare în cercul cel mai estins întrĕ popor, şi a 'l îndatora cu blândeţe — ca interesându-se, — sĕ participe în numĕr cât mai mare la adunare.

Programa pusă la ordinea zilei este:

1. Deschiderea adunării prin dl director.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea comisiunilor pentru inscrierea membrilor noi, pentru censurarea raţiociniului, raportului comitetului, şi pentru autenticarea procesului verbal din adunarea presentă.
5. Raportele comisiunilor.
6. Propuneri de sine stătătóre.
7. Disertaţiuni, cari sunt a se preda d-lui director cel puţin 2 zile înaintea adunării.
8. Incheierea adunării.

Agnita, la 19 Septembre 1902 st. v.

Secretariul despărţĕmêntului.
Axente Sene.

NOUTĂŢI

Ziua M. Sale împĕratului şi rege Francisc Iosif I. a fost serbată alaltăeri pretutindenea cu cuvenita evlavie şi omagilitate. In bisericile române s'a oficiat serviciu divin împreunat cu doxologia şi rugăciunile pentru monarch, prescrise de tipicul bisericei nóstre. In biserica din suburbiul josefin al Sibiiului serviciul divin a fost oficiat de profesorul seminarial D. *Cunţan*, în presenţa *Inaltprêasânţiei Sale metropolitului*, care la timpul sĕu a zis însuşi ecteniile şi a cetit — în genunchi, în uşa împĕrătéscă a altariului — rugăciunile pentru monarch. După otpust elevii seminariali au cântat imnul regal. Biserica era plină de public: asesori consistoriali, elevii seminariali conduşi de directorul şi profesorii lor, elevele şcólei civile a Asociaţiunii, cu directorul şi profesórele şi profesorii, şi alţii.

*

Hymen. Joi s'a celebrat în Bucureşti căsătoria dlui Dr. *Emil Puşcariu*, profesor la Iaşi, fost secretar general al ministeriului instrucţiunei publice, fiiul Ilust. Sale dlui Ioan cav. de *Puşcariu*, cu d-şóra doctor *Elena Densuşian.*

*

† Mihail Noak de Hunyad, vicecolonel in pensiune, a rĕposat Vineri (3 Octobre n.) în *Haţeg*, în etate de 64 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Duminecă (5 Octobre) conform ritului gr.-or. în cimiteriul comun din Haţeg. Rĕposatul era decorat cu ordul Francisc Iosif I. în gradul de cavaler. Il jeleşte soră-sa Maria m. Bêrsan, cumnatul sĕu Ambrosiu Bêrsan, nepoţii Aurel, Pompeiu, Octavian şi Elvira Bêrsan m. Fehér.

*

Unificarea censului. Gazetele magiare ne spun, că în ministeriul de interne se adună datele necesare pentru modificarea legii electorale. E vorba, ca censul sĕ fie unificat, luându-se de basă o anumită sumă, plătită ca dare directă anuală.

*

Şcólă de model — la esposiţia din Sibiiu. Corpul profesoral de la seminarul nostru archidiecesan „Andreian“ a hotărit sĕ espună la esposiţia aranjată de „reuniunea agricolă română“ şi de „reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu“ *o şcólă de model* aranjată conform tuturor cerinţelor pedagogice. Esecutarea acestei hotăriri este concredută profesorului seminarial Dr. Petru *Şpan* şi învăţătorului de la şcóla de aplicaţie a seminarului, Candid *Popa.*

*

Bulgaria regat! O telegramă din Viena spune următórele: „Se anunţă din Sofia că în cercurile diplomatice de acolo circulă stăruitor svonul, că Bulgaria se va proclama regat îndată după sfêrşirea serbărilor de la Şipca şi după întórcerea prinţului Ferdinand la Sofia. Faptul că se concentréză trupe turceşti d'alungul graniţei Rumeliei, se pune în legătură cu eventualele evenimente ce se vor desfăşura în Bulgaria“. Ştirea trebue primită cu reserva cuvenită, fiind de origine — bulgară.

*

Insciinţare. Prin acésta se face cunoscut că stramutându-se cancelaria oficului protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriţa în cetatea Bistriţa, tóte scrisorile la adresa acestui oficiu sunt a se trimite în Bistriţa. Bistriţa în 30 Septembre 1902. Simion Monda protopop.

*

Manevrele armatei române. Marile manevre ale armatei române vor începe în ziua de 27 Septembre v. M. S. Regele Carol va pleca din ziua de 26 cu un tren special spre a se duce pe câmpul manevrelor. Suveranul român va petrece nóptea de 26 spre 27 în tren, în staţia Titu ori Găeşti. In ziua de 27 M. S. Regele va urmări mişcarea trupelor pe câmpul de manevre; în ziua de 28 Suveranul va presida la Têrgovişte marele banchet ce se va oferi oficerilor superiori cari vor lua parte la manevre. La 29 M. S. Regele va primi defilarea trupelor.

*

Premii pentru esposiţia industrială din Sibiiu, până de present au creat următorii domni: Nicolae Racota, medic în Şeica-mare 20 cor., Dr. Vasile Dan, adv. în Sibiiu 20 cor., Silvestru Moldovan, directorul „Tribunei“ 20 cor., Dr. Nic. Vecerdea, secretariul „Albinei“ 20 cor., Jeronim Preda, directorul librăriei archidiecesane 10 cor., Ioan Broju, capelan c. şi r. militar 10 cor., Vic. Tordăşian, presidentul Reun. sodalilor 10 cor., Ilie Popp, învĕţător pens. în Şomcuta mare 2 cor. —, apoi comunele: Reşinari 60 cor., Selişte 50 cor., Săcel 20 cor., Sibiel 30 cor., Orlat 20 cor., Aciliu 30 cor., Mag 10 cor., ear' dintrĕ bănci amintim de astădată suma de 100 cor., votată la stăruinţa dlui Aurel Munteanu, advocat şi director, de institutul de credit „*Dacia*“ în Orĕştie.

*

† G. C. Filipescu. Inmormêntarea rĕmăşiţelor pămêntesci ale mult regretatului *G. C. Filipescu*, mare mareşal al curţii regale române, s'a făcut Marţi la orele 3. Luni a sosit din străinătate sicriul la gara Filaret, de unde personalul palatului l'a transportat într'un car funebru în capela cimiteriului *Belu* din Bucureşti. In ziua înmormêntării capela cimiteriului a fost îmbrăcată în negru şi decorată cu flori naturale. In mijlocul capelei era catafalcul, şi în jurul lui ómeni de serviciu de la palat, în ţinută de ceremonie. Numĕróse cunune au fost aşezate pe sicriu. Cea mai frumósă, care atrăgea privirea tuturora, era una de violete şi flórea reginei cu inscripţia: „*Regele şi Regina — lui G. Filipescu*“. O alta, din trandafiri naturali, era cea depusă din partea A. S. R. Principelui Ferdinand, purtând pe panglici o singură literă: F. deasupra corónei princiare. Urmară apoi multe altele, de la soţie, unele persóne distinse, şi societăţi al căror membru a fost rĕposatul. Serviciul religios a fost oficiat de P. S. Archiereul *Nifon*, vicariul sfintei Metropolii, asistat de trei preoţi. Capela era plină de o numĕrósă şi distinsă asistenţă. După terminarea slujbei religióse, luară cuvêntul pe rênd d-nii: *D. Sturdza*, în numele guvernului, P. S. Archiereul *Nifon*, în numele societăţii „Elisabeta“, generalul *Priboianu* în numele caselor regale, civilă şi militară, şi *Ioan Calinderu.* Cosciugul, luat pe braţe de servitorii palatului, a fost depus pe urmă în cavoul familiei. Onorurile au fost date de două batalióne de geniu, un division de roşiori, o baterie de artilerie, tóte puse sub comanda generalului Brătianu.

*

Artişti români. Ziarele din România scriu, că fraţii Mitu şi Florian Dumitrescu, renumiţii gimnastici români, creatorii originali a zece bare aeriane, fac actualmente admiraţia publicului american în parcul *Sans Souci* din Chicago. Fraţii Dumitrescu, supranumiţi campionii Europei, s'au unit cu H. Vermette şi A. Dionne, campionii Americei, formând o trupă, care a fost recunoscută ca cea mai de sémă din câte esistă până acum. Producţiunile lor sunt cu adevĕrat uimitóre, fapt pentru care ḑiarele americane le aduc elogii binemeritate. După-cum se ştie, fraţii Dumitrescu sunt elevii distinsului maestru G. Moceanu din Bucuresci, pe care ca o recunoştinţă către maestrul lor, îl ţin totdéuna în curent cu succesele pe cari le obţin. De altfel maestrul Moceanu are şi alţi elevi rĕspândiţi în Europa şi America, cari fac admiraţia lumii şi duc departe numele de român.

*

Concert în Brad. Concertul aranjat la 28 Septembre n. în *Brad*, în favorul fondului „*Masa studenţilor*“, a succes fórte bine. In numĕrul viitoriu vom da raport amănunţit.

*

Urmările beţiei. Ni-se scriu următórele: „In 30 Septembre n. sĕcuiul din Kibéd, *László Sándor*, venind din M.-Oşorheiu către casă, s'a oprit în Bălăuşer — pe Têrnava-mică — la beut. Fiind în voe bună, şi-a trimis căruţa acasă, voind a merge cu trenul. Turmentat plécă la 7 ore séra la gară; chiar atunci plecase trenul din gară — el mergea în faţa lui. Fiind întunerec, conducĕtoriul nu l'a observat. Trenul l'a oborît, têriindu-l cam 300 m. — L'a mutilat grozav. Piciórele şi mâna drépta i-le-au tăiat rótele. Mâna stângă i-a rĕmas. Pe şine erau şi în ziua următóre bucăţi de carne. In calea către spital la Akosfalva a murit“.

Cărţi şi reviste.

Sfaturi bune. Din „biblioteca poporală a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a apărut sub titlul „*Sfaturi bune*“ broşura a 4-a, conţinênd trei disertaţiuni: 1. „*Despre concubinat*“, de Emanuil Ungureanu, advocat în Timişóra (discurs rostit în adunarea cercuală a despărţĕmêntului Timişóra, ţinută în Belinţ la 8 Iunie 1902); „*Despre beţie*“, de Dr. Miron E. Cristea, asesor consistorial în Sibiiu (cuvêntare rostită în biserica ortodoxă-română din Cristian cu ocasiunea escursiunii aranjate de comitetul despărţĕmêntului Sibiiu al Asociaţiunii la 12 Maiu v. 1902), şi „*Icóne din viéţa poporului român*“, de Nicolae *Ivan*, asesor consistorial în Sibiiu (disertaţie cetită cu ocasiunea escursiunii amintite mai sus). *Preţul*: *20 fileri* (Sibiiu, tipografia archidiecesană).

*

Analise psichologice, lecţiuni de psichologie pentru învĕţământul secundar, de *Dr. Iosif Blaga*, profesor la gimnasiul gr.-or. român din Braşov. — Braşov, tipografia Ciurcu et Comp. Ediţiune ajutorată de fondul „Coresi“ al gimnasiului din Braşov. Preţul 2 cor. 50 fileri (pentru România 3 franci. La alt loc reproducem din acésta valorósă carte capitlul „Simţĕmintele morale“.

*

Contabilitatea afacerilor în participaţiune, studiu de Ioan *Pricu*, prof. la şcóla comercială sup. gr. or. română din *Braşov.* Preţul 2 coróne + 10 fileri porto. Se póte procura de la librăria Ciurcu din Braşov, ori de la autor.

*

Istoria iudaismului şi jidanii în România. M. *Savel* din Bacău (România), vesteşte că sub titlul de mai sus a scris şi dat la tipariu o scriere antisemită, pe care doritorii de a o avé o pot procura de la autor cu preţul de 1 leu şi 50 bani exemplarul.

*

„Convorbiri literare“ Nr. 9 dto 1 Septembre 1902 (Anul de esistinţă XXXVI.) au apărut cu umătoriul sumariu: „Invĕţarea meseriilor în armată“, de A. C. Cuza; „Despre urmaşii lui Grigorie Ghika Vodă III. şi originea Ghikuleştilor din Moldova“, de R. Rosetti; „O scriere necunoscută: Studii moldovene de Al. Russo“, de P. V. Haneş; de acelaşi: „Corespondenţa din tinereţe a lui Mihail Cogálniceanu“, — apoi poesii (de Zamfirescu, Stefan O. Iosif, G. Murnu, etc), recensiuni, etc.

„Convorbiri literare“ apar în *Bucureşti* în editura librăriei Socecu et. Co. (Calea-Victoriei Nr. 21) şi costă 15 coróne pe an (un fascicol 1 leu 75 bani).

*

„Poveţe despre păstrarea sănĕtăţii“, de *Dr. I. Felix*, membru al Academiei române şi profesor de higienă la facultatea de medicină din Bucureşti. — Cărticică de bun folos deosebi pentru ţerani; tractéză despre sănĕtate, aer, vênt, furtună, căldură, lumină, despre vestminte, încălţăminte, aşternut, locuinţă, sat, şcólă, lucrare şi repaus, curăţenie şi preîntimpinarea bólelor. Ilustraţiuni are: M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. şi prinţul moştenitoriu Ferdinand al României la manevre (în trăsură deschisă; deosebi portretul M. Sale e fórte succes). Apoi o casă ţerănéscă de model, o şcólă de model şi perspectiva unui sat. — Cărticica a apărut în *Bucureşti* (tipografia Guttenberg a lui Iosif Göbl, strada Dómnei Nr. 20) şi forméză a 24-a cărticică din „biblioteca poporală a administraţiunii domeniului Corónei“.

De la comitat.

In congregaţia de astăzi (6 Octobre) a comitatului Sibiiu, domnul Dr. *Liviu de Lemény* a adresat domnului vice-comite comitatens următórea interpelaţie:

Onorate Domnule Vice-Comite! De vre-o câteva luni apare în Sibiiu, în fie-care Duminecă un organ de publicitate cu numele „Szeben- és Fogaras-Vármegye“, care însuşi se declară ca fóie sĕptĕmânală socială.

Acésta fóie în fie-care numĕr se ocupă cu politica militantă în înţelesul celui mai aprig şovinism, condusă de cea mai rea voinţă faţă de naţionalităţile cari locuesc în cele două comitate, de ale căror nume face abuz în titlul sĕu, şi prin enunciaţiunile sale de pismă şi ură dictate, prin ştirile sale tendenţióse şi mincinóse pare că anume vrea sĕ conturbe pacea şi linişte relativă, care domneşte în aceste părţi ale ţĕrei întrĕ locuitori, samănă discordie şi otrăveşte inimile.

Cu plăcere constat, că chiar şi inteligenţa magiară din Sibiiu, acei membri ai ei, cari au spirit mai avêntat, sunt mai obiectivi şi astfel preţuesc buna înţelegere: desapróbă ţinuta acestei foi stricăcióse.

Dar', în fine sub scutul libertăţei de presă, trebue sĕ tolerăm şi astfeliu de apariţiuni, şi sĕ sperăm că efectul stricăcios nu va lua dimensiuni prea mari.

Ştim noi bine şi aceea, că faţă de acest soiu de agitaţiune contra naţionalităţilor nemagiare din patrie domnii procurori nu se pun în mişcare. Míelul este acela care turbură apa, nu lupul.

Ştim însĕ că *esistă lege*, care dispune, ca fie-care fóie politică sĕ depună cauţiune.

Aflu însĕ, că numita fóie, de-şi face mereu politică, *nu a depus cauţiunea prescrisă prin lege.*

De bună samă este Onoratul domn vicecomite chemat a îngrijí şi de aceea, ca foile cari apar pe teritorul acestui comitat, sĕ corĕspundă prescriselor legei, şi convingêndu-se că una sau alta nu a îndeplinit datorinţa sa, este obligat a lua mĕsuri, ca aceea *sĕ fie constrînsă* a se conforma legei.

Am deci onórea a adresa domnului vice-comite următórea:

Interpelaţiune:

1. Are domnul vice-comite cunoştinţă, că în Sibiiu apare o fóie sĕptĕmânală politică-socială cu numele „Szeben- és Fogaras-Vármegye“?

2. Are domnul vice-comite cunoştinţă, că acésta fóie se ocupă regulat cu politica?

3. Are domnul vice-comite cunoştinţă despre aceea, că pentru fóia acésta nu s'a depus cauţiunea prescrisă prin lege pentru foi periodice politice?

4. Intru cât domnul vice-comite nu ar avé cunoştinţă despre afirmaţiunile cuprinse în punctele anterióre, are domnul vice-comite de cuget a se informa, şi convingêndu-se despre adevĕrul acelor afirmaţiuni, are domnul vice-comite de cuget a întrevení pe calea cuvenită, ca fóia numită sĕ fie trasă la rĕspundere şi supusă legei?

Sibiiu, 6 Octobre 1902.

Dr. Liviu de Lemény
membru al adunării municipale.

8923/1902 sz. [183] 1—3

Pályázat.

Resinár községben a **községi orvosi állás** betöltendő lévén, felhivatnak pályázni kivánók, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 5-én alólirattnál adják be.

Illetmények:

1. évi fizetés K 1800,
2. lakpénz K 160,
3. a megállapitandó látogatási díjak.

Kelt Nagyszebenben 1902. évi oktober hó 2. napján.

A járási főszolgabiró helyben

Putkovski
szolgabiró.

Nr. 492—1902 [180] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter al tractului Mercurei**, — devenit de nou vacant prin abzicerea alesului de protopresbiter, a domnului *Dr. George Proca,* secretariu consistorial, — se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

Dotaţiunea împreunată cu acest post e următórea:

a) Venitele din parochia centrală „Mercurea" fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat,

b) Dotaţiunea protopresbiterală de 1000 cor., statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub Nr. 116, care parte, adecă 400 coróne, se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei în 4 rate trilunare decursive, parte, adecă 600 coróne, din fondul protopresbiteral tractual în două rate decursive.

c) Tacsele pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, comisiuni şi asistări la esamene.

Reflectanţii la acest post sunt poftiţi a'şi înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre măritului Consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Mercurea, ţinută în comuna Poiana la 9/22 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei.

I. Droc
protopresbiter.

Nr. 808/1902. [179] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **paroch** din comunele **Orăştióra-de-sus cu filia Grădişte, Homorod-joseni** şi **Valea-epei,** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele instruate în ordine suasemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi cu încuviinţarea protopresbiterului sunt poftiţi a se presenta în vre-o dumineca ori sărbătóre la faţa locului şi a lua parte la serviciul divin spre a se face cunoscuţi alegătorilor şi a-şi arăta destoinicia rituală

Orăştie, 27 August 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale.

Vasile Domşa.
protopresbiter.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Libräria archidiecesană.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

Biblioteca poporală Minerva 19 numeri conţine:

Nr. 1/3 Istoria poporală a Românilor.
„ 4. Cântarea României.
„ 5. Istoria populară a Literaturei române.
„ 6. Revoluţiunea lui Tudor Vladimirescu.
„ 7. Perderea Basarabiei 1812 şi 1878.
„ 8. Unirea principatelor şi domnia lui Cuza.
„ 9. Mihail Cogălniceanu scriitor şi bărbat de stat.
„ 10. Vasile Alexandri, Poesii.
„ 11. Stefan cel mare.
„ 12/13. Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Iorga.
„ 14/15. Istoria poporală a Românilor.
„ 16. Cum sĕ ne creştem copiii.
„ 17. Păstrarea sănĕtăţii.
„ 18. Ce sĕ cetim?
„ 19. 10 Maiu.

Fie-care numĕr costă 15 fileri.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Biblioteca literară a ziariului „Libertatea".

Nr. 1. Poesii şi Nuvele.
„ 2. „ „ „

Fie-care numĕr costă 25.

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Clipe de Repaus de Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * * *

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peşta la anul **1811**" şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

La **Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu** se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

	Corόne
Potire din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
negravate	18.—
Cădelniţe de fer nickelate	12.—
de alamă galbenă	10.—
Linguriţe pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit) pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Car funebru închis în sticlă cu 4 felinare.

[182] 1—3

Institutul de înmormêntare
al lui
Coloman Paly & fiu
Piaţa mică nr. 4 — strada Pemflinger nr. 10

se recomândă pentru **îngrijirea de înmormêntări şi transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea celor mai solide condiţiuni şi cu **preţuri moderate.**

Sicriuri nouĕ de metal,
frumos ornate, pentru cripte sau grupe, fórte durabile şi eftine.

Cel mai mare deposit de sicriuri de stejar.

Care funebre şi pentru împrejurime.

Car elegant pentru cununi. — Cununi şi panglici pentru cununi

Inmormêntări de la cele mai simple până la cele mai pompóse.

Tóte obiectele necesare la înmormêntări se află în deposit.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi înviorézā pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 19—52

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Joi 26 Septembre (9 Octobre) 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

De la comitat.

Sibiiu, 8 Octobre n.

Curenda comitatului Pojon, trimisă tuturor municipiilor din ţéră pentru a se alătura la rugarea adresată din a sa parte parlamentului ungar în chestia urgentei modificări a legii de naţionalităţi, a format obiect de discuţie şi în congregaţia comitatului nostru, în şedinţa ţinută Luni înainte de amiazi.

Cu plăcere facem constatarea la locul acesta, că curendei i-s'a dat rěspunsul cel mai potrivit care întrě împrejurările de faţă putea sě-i fie dat.

Comitatul nostru nu s'a alăturat la cererea comitatului Pojon, nici n'a luat numai simplu la cunoştinţă circulariul ce i-s'a trimis din partea patrioţilor din Pojon, aşa cum au făcut alte comitate, şi cum făcuse propunere şi comisiunea permanentă a comitatului nostru, ci a mers un pas mai departe: a decis *trimiterea unei representaţiuni la dieta ţerii, în care sě se céră cu insistenţă luarea de měsuri, ca legea de naţionalităţi sě fie esecutată în mod constiincios în tóte aměnuntele ei.*

Suntem de părerea acelora, cari au accentuat în congregaţie, că resultat practic decisiunea acésta nu va avé, pentru-că stările de lucruri sunt de aşa în ţéra nóstră, în cât ar fi minune mare dacă dieta ar da ascultare unei representaţiuni de acest cuprins.

Şi totuşi e bine că s'a luat decisiunea acésta, pentru-ca sě se vadă şi sě se ştie, că cele două naţionalităţi din cari e compusă poporaţiunea acestui comitat, cea română şi cea sasă, de-şi n'au astăzi nici un folos de legea de naţionalităţi, ciuruită fiind ea întrégă de glónţele îndreptate în contra ei de către alte legi, aduse mai târziu, ţin totuşi la ea cu sfinţenie, fiind-că e lege sancţionată de Domnitoriul ţěrii, şi pănă nu e abrogată, *esecutată are sě fie.*

Ideia trimiterii unei representaţiuni la dietă a venit din partea clubului român comitatens, în numele căruia domnul Dr. *I. A. de Preda* a făcut propunerea, motivându-o cu aceea, că faţă cu sistematica neobservare şi violare a disposiţiunilor cuprinse în legea de naţionalităţi, e necesar sě se iee odată posiţie energică, în înţelesul propunerii făcute.

In numele Saşilor a vorbit domnul Dr. *Wolff*, şi din motivul, că aceea ce se intenţionéză din partea domnului *Preda* nu se va ajunge, a făcut propunerea, ca curenda celor din Pojon sě se iee numai la cunoscinţă, însě *cu regrete*, că necontenit se clatină la temeliile legii de naţionalităţi, şi prin acésta se nutresce nemulţămirea printre cetăţenii patriei.

Au urmat două magistrale discursuri, unul rostit de domnul Dr. R. *Schuller*, altul de domnul *L. de Lemeny*, şi apoi, la propunerea dlui profesor *Dimitrie Comşa* congregaţia *primesce ambele propuneri*, — a dlui Dr. *Wolff* şi a dlui Dr. *Preda*, — sunând decisiunea votată astfel:

„Curenda comitatului Pojon, prin care se face propagandă pentru modificarea legii de naţionalităţi, *se ia cu regrete la cunoştinţă*, fiind-că prin ea se clătină la legea acésta şi se nutresce nemulţămirea printrě cetăţenii patriei; totodată însě *se va adresa representaţiune către dieta ţerii*, în acel înţeles, ca sě facă disposiţiuni, ca determinaţiunile legii de naţionalităţi din anul 1868 *sě fie esact şi cu stricteţă observate.*"

Cum am spus, rěspuns mai potrivit nu se putea da patrioţilor din Pojon la curenda cunoscută a lor; şi suntem convinşi, că şi poporaţiunea comitatului nostru va primí cu satisfacţie ştirea despre energicul pas întreprins din partea congregaţiei din Sibiiu în favorul legei de naţionalităţi, dată naţionalităţilor nemagiare din patrie de nişte urieşi pe cari epigonii politici de astăzi nu'i înţeleg.

Simţěmintele morale.

De Dr. **Iosif Blaga**.

(Fine.)

După multe silinţe de a lucra conform noţiunii şi legilor morale, după multe şi varii făptuiri în practicarea binelui, după ce am luat obiceiul a lucra tot corect, ne rěmâne sufletul, atât către noi cât şí către semenii noştri, cu o pornire internă de a face totdeuna binele, aşa fel, că dându-ni-se ocasiune de a-l practica, simţim o plăcere în inimă. Ba cu timpul ajungem de chiar şi numai când ne vedem în faţa cerinţei de a face bine, simţim, deja anticipative, plăcerea; ear' dacă ne încurcăm cumva sě comitem vre-o faptă imorală, ne pare îndată rěu de ce am făcut'o. Acest stadiu de desvoltare invederéză fiinţa conştiinţei morale, întărirea bunului simţ din noi, puterea menită a chezěşuí de aici încolo vieţuirea conform cu principiile de viéţă morală.

Cu timpul se tot înmulţesc şi se şí cultivă, tot prin deprindere, simţěmintele morale ale omului, până ajunge a practica binele şi a ocolí rěul de câte-ori i-se presintă ocasiunile, în mod inconştiu. Din deprinderea îndelungată în a practica binele şi ocolí rěul resultă adecă simţěmêntul de datorinţă, în virtutea căruia omul e împins a lucra totdéuna în concordanţă cu principiile şi cerinţele vieţii, fără a-şi mai da sémă de acestea, lucréză întemeindu-se pe bunul seu simţ. Dacă cineva s'a deprins d. e., după un timp îndelungat, a-şi zice séra, înainte de culcare, rugăciunile — dacă îi viéză conştiinţa morală în privinţa acésta, şi-le zice ca condus de un instinct; şi dacă i-se întêmplă odată, că, preocupat de alte gânduri, sě se pună în pat fără a şi-le fi zis, îi vine imediat în minte întrelăsarea datorinţei şi trebue sě se scóle sě şi-le zică. Când ne observăm adecă necorecte faptele nóstre proprii, constatând nearmonia întrě prescripţiile principiilor vieţii şi făptuirile nóstre, ni-se manifestă: mustrarea conştiinţei, care e cu atât mai viuă, cu cât mai puternice ni-au fost ideile morale.

După-ce şi-a dobândit omul basa recerută pentru viéţa sa morală, îşi póte completa cultura morală ulterióră şí pe cale teoretică, prin aperceperea principiilor şi macsimelor morale. Instruit însě omul numai prin lecţiuni teoretice, nu i-se cultivă moralul. De aceea sarcina cultivării morale rěmâne în deosebi pe séma familiei, care mai mult de cât ori-ce altă instituţie de instrucţie şi educaţie, are şi puterea şi ocasia de a face, ca sě se deprindă copíii la practicarea binelui.

Individul imoral, fie în urma lipsei de bună educaţie, fie în urma puternicilor disposiţii rele înăscute, în loc sě degajeze simţěminte morale, va degaja simţěminte imorale, din ură, invidie, nerespect ş. a. Aceste defecte morale se pot altcum sălăşluí fórte uşor în fiinţa omenéscă. Când individului i-se dă sě simtă, că deaprópele îi face rěu, ori că îl împedecă în valórea sa, încolţesce prea uşor în inima lui mobilul de a lucra contra aceluia de la care se simte rěul. Coriolan iubia în mod sublim patria sa, până ce acésta îi oferia nutrěmêntul recerut de mândria înăscută lui; când însě nu i-s'a permis sě se valoreze conform cu imboldurile sale firesci, inima lui iubitóre i-s'a schimbat în rěsbunătóre, în aşa grad, că n'a pregetat a merge în taběra celor mai înverşunaţi duşmani ai patriei sale. Câţi indivizi nu se strică moralicesce în urma tratamentului greşit, aplicat lor de către părinţi, fraţi, educători ş. a. D. e. sěmênţa urii mai totdéuna părinţii o aruncă în sufletul copíilor şi de regulă tot sub influinţa familiei se desvóltă. E destul, ca părintele nepriceput sě guguléscă pe un copil mai mult de cât pe altul, pentru-ca în cel din urmă sě se samene ură, ear' în cel dintâiu îngâmfarea. Şi unde nu se practică acest procedeu nesocotit de iubire ori de pedépsă?! Dar' alte procedeuri? Las' apoi, că în atâtea casuri se întêmplă că părinţii linguşesc

---

FOIŞÓRĂ

Cuvênt funebru

rostit la înmormêntarea pedagogului ***Leonida Pop****, de* ***Ioan Pascu****, pedagog.*

> Zilele mele ca umbra
> s'au plecat şi eu ca iarba
> m'am uscat.
>
> Psalm 101 vers 12.

Jalnici ascultători! Indurerate-s inimile nóstre; dese şi grele-s suspinele şi oftările nóstre, ear' ochii isvóre de lacrimi ne sunt.

Şi cum nu, când înaintea nóstră avem în acest sicriu un tiněr care încă eri alaltăeri era viguros şi plin de viéţă, ear' azi e mort, neînsufleţit.

„Zilele mele ca umbra s'au plecat şi eu ca iarba m'am uscat" ne şoptesce din tristul seu lăcaş mortul Leonida. Bujorul ce'l aveam în grădina nóstră, flórea de care ne plăcea atât de mult, iată, că de abia începuse a i-se îndoi spre desfacere primele petale, şi bruma morţii o ajunse. A vestedit-o, a nimicit o, ear' grădinariul o privesce plângênd, şi e silit s'o îngrópe, sě despóe grădina de decorul ei.

O! Leonida! blândule Leonida! când te vom mai vedé şi când te vom mai audí? Nici-odată!

Braţele tale sunt reci şi înţepenite, gura ta mută, ochii stînşi, faţa galbină ca turta de galbină céra.

Te duci de la noi, Leonida, — şi noi toţi am venit sě ne luăm rěmas bun de la tine.

Au venit părinţii těi, a venit věrul těu, cunoscuţi şi necunoscuţi, am venit toţi sě te petrecem până la pragul mormêntului, de unde cu durere în inimă ne reîntórcem, ear' pe tine te lăsăm singur pe drumul cel necunoscut al veciniciei.

„Cu adevěrat, deşertăciune sunt tóte şi viéţa acésta este umbră şi vis".

Aşa aud corul funebru cântând, aşa aud clopotele glăsuind, aşa îmi şoptesce umeda ţěrînă, aşa negrul těu mormênt.

Şi ca un echo cutrěmurător rěsună şi în adêncul sufletului meu cuvintele: *deşertăciune, vis!*

Va sě zică, îndeşert sunt tóte străduinţele nóstre, îndeşert tóte bunurile nóstre pământesci, căci cel mai scump tesaur ce 'l avem: *viéţa* — e numai un vis.

Privesc, privesc acest sicriu şi de tóte acestea mě încredinţez. Şi pentru-ca toţi sě vedeţi, jalnicilor ascultători, că într'adevěr viéţa nóstră e numai vis şi lucrările nóstre deşertăciune, vě voiu enara în câteva cuvinte viéţa acestui tiněr şi străduinţele nimicite ale părinţilor, pe cari îi vedeţi acum sdrobiţi lângă sicriu.

Era în 21 Septembre, anul 1882, când dl paroch Petru Pop din comuna Şilia-maghiară şi soţia Veronica se învredniciră de bucuria de a li-se nasce primul copil Leonida.

Nopţi nedurmite, griji, ostenele, tóte le suporta mama, cu abnegaţiunea şi iubirea pe care numai mamele o ştiu avea, până ce puse pe micuţul Leonida în picióre şi audi din gura lui prima-óră dulcile cuvinte de *mamă*.

După-ce crescù mai mare, pentru-ca sě primiască o instrucţiune cât mai bună, îl duseră părinţii încă de tiněr la şcóla elementară din Dicső Szt.-Márton, de unde apoi, terminând, îl duseră la gimnasiul din Blaj.

Prin blândeţa sa, spiritul sěu deştept, prin purtarea sa atrăgětóre pe toţi şi-i câştigà sie-şi de prietini, şi nime nu s'a plâns vre-odată în contra lui. Terminând a cincia clasă gimnasială, inima lui l'a îndemnat sě-şi alégă de scop al vieţii luminarea celor din întunerec, şi cu acéstă dorinţă în inimă a venit în seminariul nostru spre a se cualifica pentru cariera de învěţătoriu. Insufleţit de sublimitatea acestei cariere, încăldit de dragostea pentru neamul sěu, îndemnat de umanism, se dedică cu trup şi suflet acestei cariere.

Face cursul prim ca elev ordinar, apoi voind ca cât mai curênd sě pótă vení într'ajutoriul părinţilor sěi, ca cât mai curênd sě pótă lucra pentru binele neamului sěu românesc, face cursul al doilea pe cale privată.

Câtă muncă şi câtă stăruinţă nu i-a trebuit bietului coleg până ce le-a făcut acestea tóte. Şi acum, când putea sě se bucure, — iată, sórtea ce a voit! Dar' cine s'ar fi cugetat la acésta? Care dintrě noi, iubiţii şi îndureraţii mei colegi, s'ar fi cugetat la acésta, când voioşi îi gratulam mult regretatului defunct pentru reuşita esamenului? Care dintrě noi se putea gândí, că nu va trece o lună şi tóte de pe lume lui Leonida nu îi vor mai folosí nimic? Că nici o lună nu va trece şi el ne va părăsi, nu pe o zi, nu pe un an, ci pentru totdéuna? Că ochii în cari strălucea bucuria isbândei, ochii cei plini de viéţă, peste o lună vor fi stînşi, închişi pentru totdéuna? Că gura care cânta cântări de bucurie, va fi pe veci amuţită, ear' corpu care tresărea de mulţămire, că face prin diliginţa sa bucurie părinţilor sěi, va fi rece şi nemişcat?

(Va urma.)

direct, pare că cu intenţiune, patimile copiilor.

Simţĕmintele morale se manifestéză în diferite forme, ca: iubire, veneraţiune, stimă, respect, compătimire, simpatie ş. a., cari sunt tot atâtea variaţii ale moralului omenesc, din care vlăstăresc.

Cu cât în individul-om e mai mare focularul simţĕmintelor morale, cu atât este mai superióră fiinţa şi mai aptă pentru viéţă. Simţĕmintele morale constituesc cea mai de sémă agonisélă a omului. Prin ele şi în ele găsesce sufletul omenesc mulţămirea cea mai viuă pentru practicarea binelui. Ear' practicarea binelui moral este totdeodată şi condiţia fericirii omenesci. Pe basa simţĕmintelor morale se pot forma, după cum s'a zis, şi raporturile necesare întrĕ ómeni, amĕsurat cu cerinţele vieţii omenesci: se înjghebéză emulaţia întrĕ ómeni, din ceea-ce se nasce apoi simţĕmêntul de onóre.

Omul cultivat moralicesce nu este numai pentru sine, ci este legat cu interesul vieţii sale de interesul vieţii deaprópelui. Omul înalt-moral este identificat chiar cu interesul deaprópelui. Când se bucură acesta, se bucură şí el, ear' când sufere, sufere şí el. — Indeosebi bucuria de binele şi bucuria altuia caracteriséză pe omul înalt-moral — adevĕratul om de inimă. — Jean Paul a ḑis: „Ca sĕ compătimesci, se cere sĕ fi numai om, dar' ca sĕ te poţi bucura de bucuria altuia, trebue sĕ fi înger“.

Şi cu cât cultura morală a ómenilor este mai simuitóre, cu atât mai puternic se cimentéză legătură întrĕ ei. Iubirea şi simpatia sunt posibile numai întrĕ persóne de aceeaşi cultură morală. De aceea apoi e chestiune importantă, din punct de vedere al problemei omului, ca individul, încă de când e mic, sĕ aibă ocasiune de a trăí în societate şi de a se deprinde la iubire şi sinceritate, la ajutorare reciprocă, preste tot la practicarea binelui moral. Aşa fel devine omul cualificat în a se validita cu lucrări menite a satisface atât interesul propriu personal, cât şi pe al deaprópelui — altruismul.*) Şi dacă toţi ómenii ar fi altruisti, binele, atât al fie-căruia, cât şi al obştei, ar fi asigurat în cel mai splendid mod şi fericirea încă ar fi generală. Dar' se înţelege, tocmai avênd în vedere că morala din om se căştigă numai prin deprindere, ea se şí forméză fórte cu greu şi cu încetul în inima omenéscă. De aceea şi progreséză omenimea aşa de încet în privinţa morală.

---

*) Când zicem, că omul trebue sĕ fie educat în sens altruistic, n'am înţeles nici altruismul absolut, nici cosmopolitismul socialistic şi nici humanitarismul general. Acestea sunt stări imposibile în vederea împrejurărilor vieţii nóstre. Nici nu e loc pentru asemenea indiviḑi în organismul social de azi. Individul de azi trebue educat moralicesce amĕsurat cerinţelor naturale ale vieţii reale sănĕtóse. A învestmênta pe cineva cu însuşiri cari nu se potrivesc formei vieţii de azi, cari n'au valóre în lupta şi lucrarea propăşitóre, ce se impune vieţii de azi, însemnéză a lucra fără raţiune în educaţie, căci un asemenea om ajuns în largul vieţii se va vedé la tot casul desnădăjduit şi disgustat, din motivul, că lumea îi cere alte servicii, descuviinţându-i pe cele ce el vrea sĕ i-le acordeze. Despre un student care avênd înaintea sa esamene de făcut, se ocupă de treburi îndepărtate de problema vieţii sale, noi zicem că lucréză neraţional. Aşa trebue sĕ cualificăm şi pe omul care se apucă de alte probleme de cât cele firesci din cursul lumii.

Lumea e organisată după anumite cerinţe — condiţiuni de desvoltare — în: familie, naţionalitate, confesiune şi patrie. In vederea problemelor impuse de acest fel de organisaţie trebue educat individul de azi, şi în cadrul acestei organisaţiuni e a se lua sensul noţiunei „deaprópele“ şi a se priví „altruismul“ din viéţa de azi.

Din Brad.

— Concert în favorul mesei studenţilor. —

— 3 Octobre n.

Concertul aranjat la 28 Septembre în favorul „Masa studenţilor“ de la gimnasiul din Brad cu concursul primadonei Irena de Vladaia de la opera din Bucureşti, d-nei Aurelia Dr. Robu din Baia-de-Criş şi d-lui Gr. Sasu artist dramatic din Bucureşti, — ni-a causat o séră plĕcută, căci ni-a dat prilejul sĕ gustăm o producţie artistică, de cari de abia din generaţie în generaţie avem parte.

Artista mult apreciată, d-na Vladaia, care în turneul sĕu artistic întreprins în vara anului curent la fraţii de preste Carpaţi, cu scopul de a le deştepta interesul faţă de artă şi a le stêmpăra dorul de melodii naţionale artistice, ne-a fermecat prin technica-i admirabilă, ne-a încântat prin pronunciarea mult alésă şi curată a limbei nóstre materne, şi ni-a înălţat inimile prin vocea-i sonoră şi dulce.

Vocea-i asemenea undelor unui izvor clocotitor, cari cu cât se depărtéză mai mult de izvor, cu atât devin mai sublime, mai dulci. E de admirat claritatea cu care artista se esprimă în tóte limbile în cari concertéză! De pe buzele ei într'o formă curg accentele limbei române ca şi ale celei italiene, franceze ori germane.

Producţia a început'o cu „*Arie indiană*“ din opera „*D'aşi fi rege*“, de Adam, pe care a cântat-o româneşte cu multă duioşie. Prin „*Cântec ţigănesc*“ din opera „Zigeuner Baron“, esecutat în limba germană, de şi lăudat atât de mult credinţa ţiganului, totuşi ne-a atins dulce şi placut, ear' prin „*Cavatina*“ din opera „Traviata“, de Verdi, ne-a transpus în légănul străbun, în patria artistilor. Cu „*După fragi şi după mure*“ de Paraschiv, o cântare naţională plină de duioşie şi originalitate, a stors atâtea aplause şi strigăte însufleţite în cât cântarea a trebuit repeţită. Cu acest punct s'a terminat partea I.

In partea II a programei d-na de Vladaia s'a produs cu „Habaneta“ din opera „Carmen“ de Bizet şi „*Bolero espagnol*“ de Lecocq, în costum espagnol. Jocul, cântecul şi acompaniamentul pe pian şi cu castagnete pe'ntrecute au amusat publicul. Ultimul punct a fost „*Doina olteanului*“, composiţie proprie a artistei de Vladaia, în care până şi pianismul mut a fost sorbit de ascultători. Cântăréţa a fost rĕsplătită cu aplause frenetice şi strigăte însufleţite, cari n'au voit sĕ înceteze până ce n'a rĕsunat a doua-óră Doina olteanului, în care cântăréţa cânta din gură, se acompania la pian şi te frapa cu privirea-i departe sburătóre.

Cântările artistei au fost întreţĕsute de un solo la pian esecutat de d-na Aurelia Dr. Robu, cu destulă desteritate, şi de declamările binereuşite şi adecuate din Eminescu, Coşbuc, Speranţă, Petőfi-Iosif etc., prin cari artistul Gr. Savu a produs mult haz şi interes. L'am fi ascultat până când sórele ar fi luminat în locul lunei.

Pentru acompaniamentul corect merită recunoştinţă d-na A. Micu din Baia-de-Criş, care a satisfăcut chemărei sale cu desteritate.

Concertul a fost bine cercetat. Spaţiósa sală de la hotelul „Central“ era tescuită de public ales: români, magiari, germani, evrei etc. din loc şi jur, cari toţi au fost satisfăcuţi de cele auzite.

In decursul producţiunii s'au predat d-nei de Vladaia două cununi de flori naturale în numele fondului „Masa studenţilor“; ear' după concert dl protopresbiter V. Damian şi dómna au esprimat mulţămită generală d-nei de Vladaia pentru atenţiunea dată Bradului şi a învitat-o împreună şi pe dl Gr. Savu sĕ participe la masă, unde se aşezase publicul dornic de a asculta barem câteva momente accentele mult símpatice ale artistilor. Dar artista s'a scusat, nefiind obicinuită a se espune curentului şi rĕcelei, fumului şi pravului, şi desigur obosită, — ear' artistul Gr. Savu a petrecut vre-o 3 óre în societatea publicului însufleţit.

Venitul material brut trece preste 300 cor., din cari 30 cor. s'au depus la fondul „Masa studenţilor“.

In ziua următóre, pe la órele 12, óspeţii bineveniţi au plecat spre patria „regelui munţilor“ sĕ concerteze în Abrud, de unde se vor coborî la Alba-Iulia, apoi la Sibiiu Braşov şi preste Predeal se vor re'ntórce la Bucureşti, la Dâmboviţa, cea cu apă lină, cine-o bea nu mai suspină.

Concertul ni-a insuflat o nouă rază de speranţă. Numai ómeni sĕ fim, — şi al nostru e viitoriul de aur. Dzeu veghiază asupra-ne si ne protege. Când limba şi esistenţa naţională ne vor fi mai ameninţate, — ne va trimite mântuitori, cari re'nviind virtuţile străbune prin farmecul şi geníul limbei nóstre naţionale, vor biruí pe duşman, — şi noi vecinic vom trăí.

Dr. P. O.

Din Reşiţa-montană.

— *Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor din diecesa Caransebeşului.* —

— 30 Septembre n.

(Urmare.)

Emoţionat până la lacrimi, respunde iubilantul, harnicul învĕţătoriu *Ioan Marcu*, urmatórele:

„Prea Stimate dle President!
Prea Onorată Adunare generală!

Adânc mişcat de manifestaţiunile însufleţitóre, de cari binevoiţi a mĕ împărtăşí, Vĕ rog respectuos sĕ mĕ scusaţi, dacă în acest moment de emoţiune nu voiu fi în stare a da espresiune fidelă sentimentelor mele şi a rĕspunde cum s'ar cuvení şi după cum aşi dorí la elocventa vorbire ce mi-se adresà din partea vrednicului nostru president.

Este fapt, că tocmai anul acesta s'au împlinit 25 ani, de când tocmai aici în Reşiţa am fost ales secretariu şi distins cu încrederea de a conduce agendele Reuniunei nóstre învĕţătoreşti.

Este fapt că mulţi au lucrat la înfiinţarea şi susţinerea acestei Reuniuni, întrĕ cari primul iniţiator şi fundator a fost fericitul episcop de pie memorie Ioan Popasu, care pĕtruns de adevĕrul, că „reuniunile preste tot sunt un factor important al progresării şi că pentru înaintarea causelor şcolare şi a deşteptării conştiinţei despre forţa întrunirei învĕţătorilor, reuniunile învĕţătoreşti sunt cel mai puternic mijloc, a dat ideiă de a se înfiinţa Reuniunea nóstră învĕţătoréscă, inspirând învĕţătorilor curagiu şi luând Reuniunea sub părintescul sĕu scut şi patronagiu.

Acésta ideiă fiind descoperită la anul 1868 comisarilor şcolari de pe atunci, cari erau întruniţi la reşedinţa episcopiei nóstre din Caransebeş în scopul pregătirilor de lipsă pentru conducerea conferenţelor învĕţătoresci din protopresbiteratele diecesei, comisarii şcolari şi învĕţătorimea de atunci cu spriginul inteligenţei nóstre din Lugoj au înfiinţat Reuniunea în anul 1869, avênd în frunte pe vrednicii învĕţători de pe atunci ai Lugojului.

In decursul timpului de 33 ani mulţi au conlucrat la înaintarea Reuniunei, şi din încrederea iubiţilor mei colegi de odinióră şi de acum fiind chiămat a conlucra şí eu cu modestele mele puteri la opera Reuniunei, cu bucurie şi fală am stat la postul meu, chiar şi întrĕ împrejurări grele, bine ştiind, că prin acésta îmi împlinesc numai o sfântă datorinţă faţă de şcóla română şi învĕţătoriul român, pentru cari factori importanţi ai bisericei şi neamului nostru ortodox am creḑut a lupta cu resignaţiune şi cred că sunt dator încă a mai lucra.

Şi dacă după o modestă activitate de 25 ani ca notar al Reuniunei, mĕ ţineţi şi credeţi încă viguros, energic şi mai punctual, după cum binevoiţi a susţiné Prea Stimate dle president, de cât chiar la început, meritul nu este al meu, ci al iubiţilor mei fraţi colegi învĕţători bĕtrâni şi tineri, cari prin iubirea şi încrederea cu care m'au distins 25 ani înbărbătându-mĕ, m'au făcut sĕ port sarcina de notar cu dragoste şi cu plăcere şi sĕ desvolt energia şi punctualitatea accentuată, după cum acésta au reclamat'o interesele bine pricepute ale Reuniunei şi ale timpului, care pretinde: tot înainte, şi încă repede înainte.

Momentele furtunóse, cari s'au ivit în decursul timpului în sînul Reuniunei şi cari fără îndoială m'au atins şí pe mine, privindu-le ca furtuna ce curăţă aerul şi lasă după sine sĕninătate şi contribuind şí ele la desvoltarea causelor Reuniunei în direcţiune liberă şi sănĕtósă în fapte, le-am întimpinat cu multă resignaţiune şi perseveranţă şi le-am considerat ca isvoríte din eserciarea liberă a dreptului fie-căruı membru, ca venite de la frate la frate, de la ortacii mei de muncă dăscăléscă.

O reuniune care are mai multe făclii aprinse, rĕspândesce tot mai multă lumină, o reuniune în care o inimă mişcă şi încălḑesce pe ceealaltă şi în care membrii pe întrecute se ridică unii pe alţii prin bogatele lor cunoscinţe şi esperinţe, o reuniune în care domnesce spiritul solidarităţii, al obiectivităţii şi intenţiunile cele mai curate, o astfel de reuniune trebue sĕ mérgă înainte, sĕ prospereze, sĕ triumfeze şi sĕ trezéscă în fie-care membru al ei ambiţiune nobilă.

O astfel de reuniune cu drept cuvênt se póte numí Reuniunea nóstră din diecesa Caransebeşului, care pe fie-care membru al ei ştie sĕ 'l mişte spre porniri bune şi folositóre şi sĕ dee nutremênt priincios aspiraţiunilor lor nobile.

Prea Stimate dle President, Prea On. ad. gen.! Ziua de azi, pe care dl President o numesce şí binefăcĕtóre, este în faptă zi de sĕrbătóre, pentru-că pentru noi învĕţătorii esamenele anuale şi adunările nóstre generale sunt cele mai mari sĕrbători ale întregei nóstre vieţi. Pentru mine în special ziua de azi este remarcabilă şi memorabilă, căci din bunăvoinţa d-vóstre sunt sĕrbătorit într'un mod înălţător, şi acésta o datorez fără îndoélă numelui de învĕţător şi spiritului de asociare în Reuniunea nóstră învĕţătoréscă din diecesa Caransebeşului.

Mărturisesc, că înainte cu 25 ani, când din încrederea Reuniunei am fost pus la postul de notariu, eram conştiu de importanţa şi responsabilitatea împreunată cu acesta, precum şí de greutăţile ce le voiu intimpina acum, dar' nimic nu m'au putut abate, ca sĕ nu-mi împlinesc datorinţa aşa precum au pretins interesele Reuniunei, ear' greutăţile, prin concursul d-vóstre, le-am suportat cu plăcere.

Ajuns momentul de a jubila cu d-vóstră şi d-vóstră cu mine, dator sunt mai întâiu a mulţămí lui Dumnezeu, care mi-a ţinut viéţa şi sănĕtatea, ear' în rĕndul al doilea d-vóstră, iubiţi colegi, cari prin iubirea şi încrederea de care m'aţi împărtăşit, m'aţi însufleţit, animat, ridicat, înălţat şi azi mĕ sĕrbătoriţi.

Mulţămesc din inimă Onoratului comitet al Reuniunei nóstre şi în special vrednicului nostru president, care a pus la cale iubileul şi distincţiunea, de care sunt fericit a mĕ bucura azi, ca nici-când în viéţa mea.

In cât pentru darul oferit din incidentul iubileului meu de 25 ani, îl primesc cu profundă mulţămită şi 'l privesc de ceea-ce representă: simbolul iubirei concentrate.

Şi tocmai de aceea promit a-l păstra ca pe o relicvie şi o dulce suvenire întru vecinica aducere aminte de aceste momente de bucurie şi mângăiere.

Şi acum încheiu cu dorinţa, ca Reuniunea învĕţătorilor din diecesa Caransebeşului sĕ vieze şi prospereze, ear' membrii ei de tóte categoriile şi toţi P. T. domni şi dómne, cari au luat parte la acéstă festivitate rară pentru mine:

Sĕ trăiéscă!“

Se intră în ordinea de zi. Notariu al şedinţei e designat dl *G. Cătană.*

Domnul *Ioan Marcu*, notariul general propune trimiterea unei adrese de omagiu protectorului reuniunii, P. S. Sale Domnului episcop *Nicolau Popea.*

Se primesce în aplausele sgomotóse ale adunării.

Raportul general se consideră ca cetit, după ce a fost publicat.

Se aleg comisiunile diferite şi şedinţa se ridică, anunţându-se cea următóre pe după amiazi, la orele 4.

*

La banchetul ce a urmat, au luat parte aprópe 200 persóne, domni şi dame.

Toastele n'au lipsit. Primul l'a rostit presidentul reuniunii, dl *Linţa*, pentru M. Sa bunul nostru împĕrat şi rege. A toastat apoi: secretariul *Ioan Marcu* pentru P. S. Sa Episcopul *Popea* şi pentru delegatul consist. protopresbiter *Terfaloga*; învĕţătorul *Joandrea* pentru representantul insp. reg. de şcóle; înv. *Gruescu* pentru Reşiţeni şi special pentru comitetul arangiatoriu; învĕţ. *Albu* pentru óspeţi; învĕţ. *Jian* pentru secretariul iubilant *Marcu*; învĕţ. *Unipan* pentru delegaţii din diecesa Aradului (i-a rĕspuns învĕţ. Givulescu); *Muntean* pentru protopresbiterul Dr. *George Popovici*; *Ancuşa* pentru profesorul Dr. *Barbu* şi pentru Dr. *Dobrin*, în fine presidetul *Linţa* pentru dame. (Va urma).

NOUTĂŢI

† Dionisie Poynar. Alaltăeri a rĕposat în Oradea-mare judele de tablă Dionisie *Poynar*, în etate de 58 ani. Rĕposatul era membru în representanţa *fundaţiunii Gozsdu*, ales pe basa rudeniei cu fericitul fundator. A fost căsătorit cu o soră a lui Desider *Szilágyi*, fost ministru de justiţie şi president al dietei.

*

Congregaţia comitatului Sibiiu. Afară de obiectul cu care ne ocupăm la loc de frunte, au mai fost discutate în congregaţia de Luni a comitatului Sibiiu următórele obiecte de importanţă: Raportul despre esecutarea legii referitóre la magiarisarea numirilor de localităţi s'a luat *cu regrete* la cunoscinţă. Curenda comitatului Pojon în chestia lărgirii dreptului electoral şi prin urmare a modificării legii electorale s'a luat la cunoscinţă, contrar propunerii dlui Dr. *I. A. de Preda*, care cerea sprijinirea curendei. La interpelarea dlui Dr. *Liviu de Lemény*, dată în numĕrul trecut, vice-comitele a rĕspuns, că afacerea se află la ministeriu, fiind-că susţinĕtorii foii magiare din loc au cerut scutire de cauţiune. Dl *Lemény* a declarat, că nu e mulţămit cu rĕspunsul, fiind-că în asemenea chestii nu voia ministrului are sĕ decidă, ci literile legii. I-şi reservă dreptul de a revrni. Licitaţia publică, ţinută *de douĕ-ori* la magistratul din Sibiiu, pentru curăţirea stradelor oraşului, s'a cassat şi s'a ordonat licitaţie nouă. Domnul Dr. *Vecerdea* a pledat pentru aprobarea licitaţiei prime, care a decurs în ordine. Neprimindu-i-se propunerea a anunţat recurs. Propunerea parochului *T. Doican* din Sebeşul-inferior de a se concede comunei acesteia vînzarea obligaţiunilor de stat ce le are, s'a primit. Celelalte obiecte au fost de importanţă mai mică.

*

„Casa naţională“ din Arad. Duminecă (12 Octobre st. n.) se va face sfinţirea şi inagurarea *casei naţionale* din Arad. După ceremonialul inaugurării va urma petrecere poporală.

*

Sĕrbătórea gimnasiului din Braşov. Duminecă (22 Septembre st. v.) şi-a serbat gimnasiul gr. or. din Braşov ziua patrónei sale, a Sfintei mucenite Sofia, (a cărei amintire biserica o serbéză în 17 Septembre). După serviciul divin preoţii V. Voina, Dr. V. Saftu şi diaconul I. Prişcu, în ornate bisericeşti şi urmaţi de profesorii şi elevii şcólelor nóstre medii din Braşov şi de numĕros public, au mers în procesiune la gimnasiu, unde s'a oficiat sfinţirea apei, după care corul elevilor a cântat antifonul „Iată cât de frumos şi de plăcut este, a locuí fraţii împreună“. După acésta a urmat discursul ocasional, rostit de profesorul Ioan Petrovici.

*

Nou vas de rĕsboiu. Sâmbătă a fost slobodit pe apă în Triest vasul de rĕsboiu „*Babenberg*“ în presenţa autorităţilor militare şi civile şi a multor deputaţi dietali ungari şi austriaci. „Babenberg“ e al cincilea vas mare de rĕsboiu al flotei austro-ungare; cele lalte patru au nume „Budapest“ „Wien“ „Monarch“ şi „Arpad“.

*

Flotila română la Sevastopol. Eri (7 Octombre st. n.) a plecat din Constanţa încrucişatorul „Elisabeta“ şi bricul „Mircea“ la Sevastopol, pentru a reda flotei rusesci visita făcută în vara acésta la Constanţa. Comandant al flotei române e colonelul Colinsky.

*

Prelat crudel. Archipiscopul-cardinal din *Olmüz*, al cărui dominii sunt cât o ţéră, a dat la lege pe câţiva ómeni sĕraci, pentru că adunase din pădurile archiepiscopeşti clómbe uscate. La pertractare s'a constatat, că ómenii erau lucrători ai archiepiscopului, angajaţi cu simbrie de 22 *fileri pe zi*. Fiind frig lucrătorii au adunat din pădure clómbele căduţe şi şi-au făcut foc. Acesta e grozavul pĕcat pentru care nesaţiosul prelat i-a dat la lege. Tribunalul i-a osândit la închisóre de douĕ ceasuri, pentru furătură, dar în motivare a accentuat, că pîriţii au fost strînşi sĕ fure, de óre-ce din simbrie de 22 fileri nici hrană suficientă nu-şi pot cumpĕra, ne-cum lemne de foc. Va înţelege óre Em. Sa. olmüţiană palma acésta?

*

La manevrele României, cari se vor începe poimâne (27 Septembre st. v.), vor asista următorii ataşaţi militari: colonel Signorile (Italia), lt. colonel Tairhalm (Anglia) lt.-colonel Leontiew (Rusia), lt.-colonel Hadiz Chweket-bey şi căpitanul Kizei-bey (Turcia), maior Pellarin (Francia), maior Rosvadowschi (Austro-Ungaria), căpitan Mulius (Germania), căpitan Kondojanis (Grecia.)

*

Nou palat metropolitan în Jaşi. Vineri diminéţa s'a făcut cu deosebită solemnitate punerea pietrei fundamentale a palatului metropolitan din Jaşi. Serviciul divin a fost oficiat de I. P. S. S. metropolitul *Partenie*, încunjurat de clerul catedralei. La acéstă solemnitate au asistat: N Gane, prefectul judeţului; G. B. Penescu, primarul oraşului; Săndulescu, prefectul poliţiei; At. At. Gheorghiu, deputat şi efor al casei Sf. Spiridon; general Dr. Georgescu, I. Burada, prim-president al Curţei de apel; colonel Alexandrescu, directorul şcólei militare; Băicoianu, architect al ministeriului de culte; Osvald Teodoreanu, judecător de instrucţie; N. Gheuca, inginer, Hălăceanu, etc. Tóte aceste persóne au semnat pergamentul cu inscripţia comemorativă, ce a fost aşezat sub piatra fundamentală. Ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, invitat la serbare, şi-a scusat absenţa.

*

Mulţămită publică. Dl *Gligorie N. Ţiţei*, mare comerciant în Brăila, ca un demn urmaş al marelui binefăcĕtor Vasile Sassu — imitând exemplul acestuia a dăruit fondului comunei nóstre bisericeşti, al cărei vrednic fiu este, suma de una sută lei. Pentru acéstă faptă, — care dorim sĕ fie o vie pildă şi pentru alţi fii ai comunei nóstre bisericesci, — esprim în numele comitetului parochial cele mai simţite mulţămite. Satulung biserica ss. Arch., la 22 Sept. 1902. *Romul Verzea*, president al comitetului parochial.

*

O nouă sectă religiósă în Rusia. In provincia Zaryzin din Rusia s'a ivit o nouă sectă religiósă (mai corect: superstiţiósă), care se rĕspândesce aşa de repede, în cât guvernul s'a vĕdut deja necesitat sĕ iee posiţie contra ei. Aderenţii sectei se numesc *eunochisti* şi cred că nu peste mult va fi sfĕrşitul lumii. Causa apropierii sfĕrşitului e calea ferată, telegraful şi telefonul. Deosebi în telefon sunt mulţime de „spirite rele“ — zic propagatorii sectei, — cari vor umplé pămêntul şi vor stîrpí omenimea. Mai cred acesti rătăciţi, că profetul Enoch s'a scoborît pe pămênt, dar' deocamdată stă ascuns şi se va arĕta ómenilor numai când va vedé că se apropie sfĕrşitul lumii.

*

Arse de vii. In Galda de sus servitórea propietarului Zőldi voind sĕ tórne în lampă petrol, în timp ce fitilul ardea, petrolul a esplodat şi a cuprins în flacări pe nenorocita. La ţipetele ei i-a alergat în ajutoriu o alta servitóre, dar' a fost cuprinsă de flacări şi ea. După chinuri de câteva ceasuri au murit amêndouĕ.

*

Grâu uriaş. Anul acesta la ferma model *Studina* de pe moşiile statului român s'au făcut încercări cu sĕmănarea de grâu selecţionat, din specia numită grâu uriaş. Resultatul acestor încercări e următoriul:

Pe un teren de trei hectare, cultivat mai înainte cu sfecle, îngrăşat cu 29.000 kgr. de gunoiu de fie-care hectar, s'a sĕmănat grâu uriaş în rĕnduri, care a fost prăşit la timp S'a recoltat 40 de hectolitri de hectar, adecă 3.200 kgr. de fie-care din cele trei hectare.

*

O sĕptĕmână închisóre. Cam în privară ziarele magiare făceau mare tărăboiu în jurul unei pretinse agitări contra limbei magiare, pe care ar fi comis'o în biserică preotul gr. cat. George Ardelean din Someş-Dob. Anume, în biserica românéscă din numita comună câţiva inşi începuseră sĕ cânte în cursul liturgiei cântări magiare. Preotul i-a oprit, spunêndu-le că în biserică românéscă au sĕ cânte numai cântările prescrise de tipicul bisericesc, şi în limba română. Acésta i-s'a imputat preotului ca agitaţie contră limbei magiare şi „conturbare a serviciului divin“, pentru-ce judecĕtoria cercuală din Sătmar la condamnat la *6 luni închisóre şi 400 coróne amendă*. Apelată la forul al doilea, tribunalul din Szatmár-Németi a redus osânda la *o sĕptĕmână închisóre şi 20 coróne amendă*. In motivare tribunalul zice că „nu s'a putut combate aserţiunea preotului, că limba liturgică a bisericei din Someş-Dob este limba română“ — prin urmare osânda a trebuit redusă. De ce nu cassată de tot, dacă s'a recunoscut că limba liturgică a bisericei numite e limba română, prin ce implicit s'a recunoscut şi că altă limbă n'are loc în serviciul divin din biserica aceea?

Cărţi şi reviste.

Din publicaţiunile Academiei române au apărut:

Analele Academiei române, seria II. tom. XXIV. 1901—1902. Partea administrativă şi desbaterile. Bucureşti 1902.

Originea voivodatului la Români, de Ioan *Bogdan*. Bucureşti 1902.

Insemnătatea chartei ţerii pentru apĕrarea naţională, de generalul C. I. *Brătianu*. Bucureşti 1902.

O primă încercare asupra lucrărilor astronomice din România, de Dr. I. C. *Hepites*. Bucureşti, 1902.

*

Istoria bisericei române, conform programei în vigóre pentru clasa VI. liceală etc., de archiereul Calist I. *Botoşoneanu*, profesor la liceul S. Sava, şi de protoiereul Simion *Popescu*, profesor la liceul Lazar. Bucureşti 1902. Preţul 2 lei. Alăturea cu portretele archiereilor: Ciril Lucaris, Petru Movila, Dositeiu, Antim Ivireanul, Gregoriu II., Veniamin Costachi, etc., se află şi portretul metropolitului *Şaguna*.

*

Analise psichologice, lecţiuni de psichologie pentru învĕţămêntul secundar, de *Dr. Iosif Blaga*, profesor la gimnasiul gr.-or. român din Braşov. — Braşov, tipografia Ciurcu et Comp. Ediţiune ajutorată de fondul „Coresi“ al gimnasiului din Braşov. Preţul 2 cor. 50 fileri (pentru România 3 franci). La alt loc reproducem din acésta valorósă carte capitlul „Simţĕmintele morale“.

*

„Indreptariul poporului“. Sub acest titlu a publicat *Ioan Roman*, candidat de notariu în Şeitin (comitatul Cianad), o carte de bun folos nu numai pentru popor, căruia este destinată, ci pentru toţi cari voesc sĕ aibă adunate ca într'un mănunchiu cunoştinţele despre drepturile şi datorinţele lor ca cetăţeni ai statului nostru. „Indreptariul poporului“ tractéză despre *stat* şi părţile lui constitutive, despre *comitat* şi organele lui, despre *comună* şi ramii de administraţie ai ei, despre *moştenire*, *matricule*, *judecătorii*, *dări*, *aruncuri*, etc., apoi despre ambele biserici române, cu corporaţiunile acelora. Ilustraţiuni are portretul: M. S. împĕratului şi rege Francisc Iosif I., al metropolitului Ioan Meţianu, metropolitului Victor Mihalyi, ministrului-president Széll şi al ministrului de agricultură I. Darányi.

Scopul urmărit de autor prin publicarea acestui „Indreptariu“ ni-l spune însu-şi în prefaţă, din care reproducem următórele:

„Avênd omul minte şi voie libera, singur trebue sĕ cunóscă ce e bine şi ce e rĕu, şi sĕ nu facă rĕul din frica de pedépsă, ci pentru-că aşa e bine.

Mântuitoriul neamului omenesc a zis: „Daţi cele-ce sunt ale chesarului, chesarului, şi cele-ce sunt ale lui Dzeu, lui Dzeu“.

Trăim în ţéră constituţională. Deopotrivă avem drepturi şi datorinţe. Drepturile trebue sĕ le păzim, ear' datorinţele sĕ ni-le împlinim; — prin nepăzirea drepturilor ne facem nedemni de ele, ear' prin neîmplinirea datorinţelor venim traşi la rĕspundere din partea organelor ţĕrii.

Prin păzirea legilor ţĕrii, prin supunerea faţă de aceste legi, nu altmintrelea prin ascultare de organele cari pentru a nóstră ocrotélă sunt puse, prin alipirea nóstră către aşezămintele ţerii, ne asigurăm pace şi îndestulare, — cinste şi respect înaintea altor neamuri, dar' mai vîrtos prin cunóşterea acestor legi ne uşurăm povara ce avem de purtat, ca cetăţeni ai ţĕrii.

Sĕ ne cunóştem deci drepturile şi datorinţele, şi păzind pe cele dintâiu şi împlinind pe cele din urmă, sĕ lucrăm cu toţii din rĕsputeri pentru binele obştesc. Eată motivele, cari m'au îndemnat la publicarea acestei cărţi.

Fiind acéstă carte menită pentru popor, m'am nisuit, ca sĕ fie cât mai uşor înţelésă, şi am încunjurat espresiuni pe cari poporul nu le-ar înţelege de fel, ori le-ar înţelege în mod necorĕspundĕtor. M'am nisuit sĕ fac poporului cunoscute drepturile şi datorinţele sale“....

„*Indreptariul poporului*“ costă *1 corónă* şi se póte procura de la autor, ori prin librăriile româneşti.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Subscrisul în numele comitetului parochial şi al întreg poporului, aduc prin acésta căldurósă mulţămită şí pe calea acésta marinimoşilor contribuenţi şi respective On. domni parochi ca colectanţi. cari în urma apelului adresat prin Ianuarie a. c. pentru edificarea unei noue biserici — care sĕ şi află deja sub coperiş — în parochia *Craiva* (tractul *Alba-Iulia*) au contribuit şi respective colectat spre ajungerea măreţului scop, şi anume:

Cluj prin Prea Onoratul domn Tuliu Roşescu 24·58 cor.; *Lăpuş* şi *Gârda de sus* prin dl paroch Simion Mărcan, 7.10 cor.; *Comana inferióră* prin dl paroch Ioan Popiţa, 2.80 cor.; *Tĕuţ* prin dl învĕţătoriu Petru Varvara 21 cor.; *Cricău* de la proprietariul Petru Cristea pentru sine şi familia sa 3 coróne.

Tot cu acésta ocasiune esprim mulţămită şi Stim. domn Mendel Manó proprietariu de ţiglărie în Alba-Iulia, care cu ocasiunea cumpĕrărei ţiglei pentru biserică ni-a dăruit pe séma bisericei *o mie de ţigle*. Rĕsplătéscă-le bunul Dumnezeu însutit jertfele aduse pe altariul Domnului!

Craiva, la 20 Sept. 1902 v.

Ioan Moruşca
parοch rom. gr.-ort.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii teatrale împreunată cu dans, arangiată de tinerimea română gr.-or. din *Cincu-mare* în séra de 18 April st. v. a. c. în scopul procurării de requisite şcolare, au binevoit a suprasolvi P. T. domni: Mateiu Voilean, asesor consistorial în Sibiiu, 8 cor. 40 fil., Dr. Nicolae Şerban, advocat în Făgăraş, 40 fil., Constantin Bozdog din Cincu-mare, 1 cor. şi G. Pototzki din Cincu-mare, 40 fileri. Impreună cu încassările după bilete venitul a fost de 166 cor. 18 fil., din care subtragêndu-se spesele avute în sumă de 112 cor. 09 fil., resultă un venit curat de 54 cor. 09 fil.

Mĕ vĕd plăcut îndemnat sĕ aduc şi pe acéstă cale călduróse mulţămiri atât marinimoşilor donatori mai sus amintiţi, cât şi tuturor domnilor şi dómnelor şi cu deosebire colegilor învĕţători, cari adunaţi fiind în conferinţă au binevoit a contribui cu obolul lor la realisarea scopului măreţ ce'l urmăresce tinerimea română din Cincu-mare.

Dee D-deu, ca şi în viitor sĕ ne vedem la astfeliu de ocasiuni şi întruniri spre rídicarea şi prosperarea poporului nostru românesc.

Cincu-mare, în 22 Sept. 1902.

Pentru tinerime:
Emil Mandocea,
învĕţătoriu gr.-or.

Posta redacţiunei.

Ardeleanul. Părerea D-tale e părerea tuturor ómenilor de bine. E de prisos deci sĕ o publicăm, fiind-că prin acésta am da chestiei importanţa pe care nu o are.

Dlui Gr. I. Budapesta. Ca sĕ fie cineva primit în şirul monachilor ai unei mănăstiri ortodoxe se cere: 1. Sĕ fie însuşi *ortodox*. 2. Sĕ aibă învoirea episcopului din eparchia căreia aparţine; 3. Sĕ petrécă în mănăstire timp mai îndelungat (une-ori câţiva ani) până ce va avé egumenul convingerea, că noviţiul este vrednic a fi tuns întru monach. De la acest noviţiat se dispenséză numai oficialii de la reşedinţele episcopesci, cari încă pot fi considerate ca mănăstiri; 4. De lipsă este sĕ fie avisat despre o asemenea intenţiune (de a fi căiugărit) şi episcopul în eparchia căruia se află mănăstirea, fiind-că la noi în metropolie esistă o singură mănăstire ortodoxă română, la Hodoş-Bodrog, în eparchia Aradului. 5. Acésta mănăstire — pe cât ştim noi — nu dă ajutóre materiale — stipendii — pentru universităţi, dar' contribue cu sume însemnate la ajutorarea diferitelor instituţiuni bisericesci culturale.

„*Cum cĕ scriem?*“ Ai dreptate. Cu aceeaşi îndreptăţire se foloseşte în limba română cuvêntul *preşedinte*, ca şi cuvêntul *president*. Care e acum cel corect? La tot casul acest din urmă, pentru-că derivarea se face de verbul „*a presida*“, ear' nu de la „*a preşede* — cuvênt care nu esistă în limba român Şi chiar dacă ar esista, substantivul din el ar trebuí sĕ fie *preşedent*, ear' nu *şedinte*, fiind-că zicem *pretendent* nu *pr dinte*, *student* nu *studinte*.

Cuvêntul *raport* are în plural douĕ formaţiuni: *rapórte* şi *raporturi*. Cele scrise sau făcute în mod verbal sunt *rapórte* şi nu *raporturi*; de es. rapórtele comisiunii cutare. *Raporturi* sunt cele esistente întrĕ om şi om, societate şi societate, popor şi popor. De es. trăesc în raporturi bune familiare, cetăţeneşti, internaţionale, etc. Nu e bine zis deci „*se cetesc* **raporturile** *comitetului*“, pentru-că comitetul face *rapórte*, nu *raporturi*.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 464/1902. [187] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** a II a din comuna **Țînțari**, în protopresbiteratul gr. or. al Brașovului, devenită vacantă, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 16 Iuliu a. c. Nr. 7259 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate la tabela B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Concurenții sě-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt, subsemnatului Oficiu protopresbiteral, și se pot presenta înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Brașov, în 28 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 180/1902. [184] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Valeaverde** din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul amintit sunt cele cuprinse în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sě-și trimită rugările concursuale în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat și se pot înfățișa înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Câmpeni, 24 August 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Câmpenilor în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 260/1902. [185] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěțătoriu** vacant din comuna bisericéscă gr. or. or. **Lăpuș**, în protopresbiteratul Câmpenilor, se publică **nou concurs** cu termin de **10 zile** de la prima publicare oficiósă.

Dotarea este: salariu 600 coróne, locuință și grădină.

Concurenții (pot fi și învěțătóre cualificate) sě trimită cererile lor în timpul deschis la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor.

Câmpeni, 19 Septembre 1902.

Romul Furdui
protopresbiter

Nr. 431/1902 [186] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învěțătoriu** la școla confesională gr. or. română din **Trestie**, protopresbiteratul Cetății-de-pétră, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post: salariu 600 coróne din care 230 cor. repartiție de la popor și 370 cor. ajutoriu de la stat, cuartir în edificiul școlei, grădină de legumi și lemne de foc, se află și edificii economice.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a-și așterne suplicile de concurs instruat conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Fênațe, la 21 Septembre 1902.

Oficinl protopresbiteral gr. or. al tractului Cetății-de-pétră în conțelegere cu comitetul parochial.

Teodor Șovrea
adm. prot.

8923/1902 sz. [183] 2—3

Pályázat.

Resinár községben a **községi orvosi** [illegible]s betöltendő lévén, felhivatnak pályázni [illegible]nók, hogy kellően felszerelt kérvényeiket [illegible]yó évi november hó 5-én alólirottnál adják be.

Illetmények:

1. évi fizetés K 1800,
2. lakpénz K 160,
3. a megállapitandó látogatási díjak.

Kelt Nagyszebenben 1902. évi oktober hó 2. napján.

A járási főszolgabiró helyben

Putkovski
szolgabiró.

Nr. 492—1902 [180] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter al tractului Mercurei**, — devenit de nou vacant prin abzicerea alesului de protopresbiter, a domnului *Dr. George Proca,* secretariu consistorial, — se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare.

Dotațiunea împreunată cu acest post e următórea:

a) Venitele din parochia centrală „Mercurea“ fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat,

b) Dotațiunea protopresbiterală de 1000 cor., statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub Nr. 116, care parte, adecă 400 coróne, se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei în 4 rate trilunare decursive, parte, adecă 600 coróne, din fondul protopresbiteral tractual în două rate decursive.

c) Tacsele pentru visitațiunea canonică odată pe an, accidenții, comisiuni și asistări la esamene.

Reflectanții la acest post sunt pofțiți a'și înainta cererile lor instruite conform normelor în vigóre măritului Consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Mercurea, ținută în comuna Poiana la 9/22 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurei.

I. Droc
protopresbiter.

Cărți fórte eftine și de valóre!!

Biblioteca poporală Minerva 19 numeri conține:

Nr. 1/3. Istoria poporală a Românilor.
„ 4. Cântarea României.
„ 5. Istoria populară a Literaturei române.
„ 6. Revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu.
„ 7. Perderea Basarabiei 1812 și 1878.
„ 8. Unirea principatelor și domnia lui Cuza.
„ 9. Mihail Cogălniceanu scriitor și bărbat de stat.
„ 10. Vasile Alexandri, Poesii.
„ 11. Stefan cel mare.
„ 12/13. Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Iorga.
„ 14/15. Istoria poporală a Românilor.
„ 16. Cum sě ne creștem copíii.
„ 17. Păstrarea sănětății.
„ 18. Ce sě cetim?
„ 19. 10 Maiu.

Fie-care numěr costă 15 fileri.

Biblioteca literară a ziariului „Libertatea“.

Nr. 1. Poesii și Nuvele.
„ 2. „ „ „

Fie-care numěr costă 25.

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numěr costă 25 fil.

Struguri de masă sau pentru cură.

Cei mai frumoși Chasselas și Tămâiósă mestecați în pachete de câte 5 kg. sau în corfițe **franco cu cor. 3·50** cu rambursă sau trimițêndu-se banii înainte; **numai Tămâiósă 5 kg. cor. 4·50; vin roșu de Szegszárd** producție proprie **trei sticle** de câte 7 decilitre **franco cor. 3·60.** De asemenea se ofer de vêndare la **Martin** de **Willinger** mare producent de vinuri din **Zomba** mai multe sute hectolitri de vin sortele cele mai fine producțte proprie din anul trecut, **pe lângă prețurile cele mai moderate.** [178] 3—6

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 20—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — [illegible]ugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului [illegible]. — Troparele învierei, Bogorodicinele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele [illegible]ior. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele și Condacele sfinților de [illegible] după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemn[illegible] cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rus[illegible], a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, [illegible] toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat [illegible], legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Sâmbătă 28 Septembre (11 Octobre) 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 45**
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada **Măcelarilor Nr. 34.**
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Douĕ principii.

Sibiiu, 10 Octobre n.

Citâm dintr'o vorbire rostită pe vremuri în dieta magiară:

— „Enunț mai departe, că în urmarea unității politice a națiunii, aceea ce se face în numele sumar al statului, nu se póte face în mai multe limbi, ci trebue sĕ se facă în limba statului, *în limba magiară.* Astfel deci, precum până acum, așa și de ací înainte, în Ungaria limba legislativei, în desbaterile legislatorice, și în tóte funcțiunile, trebue sĕ fie limba magiară. In limba magiară trebue create legile, cari în traducere autentică au sĕ fie publicate și în alte limbi. Ear' limba guvernului în toți ramii de guvernare asemenea e cea magiară.

In jos însĕ, la comitate, municipii, comune, biserică, nu sunt nici cât de puțin străin de ideia, ca *sĕ nu se restrîngă egal îndreptățirea, ci sĕ i-se dee terenul cel mai larg.* Asemenea și în judicatură, încât privesce forurile inferióre, nu însĕ și cele apelatorie . . . .

Cu privire la judicatură înaintea forurilor prime, ași fi gata sĕ conced, și ași dorí sĕ se concédă, ca pretutindenea, unde în comitat sunt mai multe limbi protocolare, fiind-că locuesc în el mai multe naționalități, procesele sĕ se pótă purta la forurile prime *în oricare dintrĕ limbile protocolare.* Făcêndu-se acésta, nu m'ași teme de nici o consecuență dăunătóre; și 'mi stă înainte și considerațiunea, că dacă Ungaria voesce sĕ întroducă instituțiunea curților cu jurați și procedura verbală, va fi neîncunjurat de lipsă a concede purtarea proceselor și în alte limbi afară de cea magiară. Ear' părerea aceea, că unde limba poporațiunei nu e cea magiară, procesele sĕ fie purtate inomis în limba magiară, eu o consider de *neesecutabilă, incorectă,* și *nu o vĕd a fi necesară în interesul națiunii magiare* (Aprobări.)."

Sĕ ne oprim aici.

Cine a vorbit astfel în dieta ungară? Cel mai mare dintrĕ patrioții magiari, înțeleptul patriei comune, *Deák Ferencz.*

Și a vorbit astfel în ședința din 24 Novembre 1868, cu ocasiunea începerii discuției asupra *legii de naționalități,* luată astăzi la gónă din partea nesațiosului șovinism magiar.

La ordinea zilei era pus proiectul de lege al comisiunei centrale, comisiune însărcinată de-a dreptul cu studiarea chestiei naționale și cu compunerea unui proiect de lege în care sĕ fie precisate drepturile naționalităților, precum și proiectul separat al deputaților naționalisti, — Români, Sêrbi și Slovaci, — pus cu totul pe alte base, pe basele *arondării comitatelor după naționalități.*

Față cu aceste douĕ proiecte, *Deák Ferencz* a presentat proiect separat, care în fond nu s'a deosebit de proiectul, comisiunii centrale, ci numai în formă. Proiectul seu a și fost primit apoi, și a fost ridicat la valóre de lege.

In scopul de a-și motiva proiectul. a rostit *Deák Ferencz* în dietă vorbirea din care am citat partea de sus, și în care vedem precisate douĕ principii, anume: *unitatea de stat* și *egal-îndreptățirea națională,* — tocmai acelea principii deci, cari astăzi sunt neînțelese, sau rĕu înțelese din partea celor ce se țin dătători de ton în politica magiară.

Cât de clar, cât de frumos și cât de ușor de înțeles ne spune *Deák,* că unitatea de stat, așa cum e înțelésă ea și din partea naționalităților nemagiare din patrie, pretinde, ca sus, la guvern și la legislațiune, sĕ fie numai o singură limbă oficială, *limba magiară.*

Și earăși, cât de convingătoriu ne spune, că în jos *se póte acorda pe séma celorlalte limbi terenul cel mai larg de folosire,* fiind-că prin acésta nu se aduce nici o stricăciune unității de stat.

Legislațiunea de la 1868 l'a înțeles pe înțeleptul patriei, pe *Deák Ferencz,* și acceptându-i vederile a votat și a ridicat la valóre de lege proiectul pe care *el* l'a presentat dietei în chestia asigurării drepturilor politice pe séma naționalităților nemagiare din țeară.

Dar' au trecut ani la mijloc, și ómenii întrați în moștenirea lui *Deák* nu-l mai înțeleg. I-au primit moștenirea numai cu activele ce le avea, ear' de pasive nu vreau sĕ știe nimica. Unitatea de stat n'o mai înțeleg așa cum o înțelegea *Deák,* ci pentru ei unitate de stat e aceea, ca *toți cetățenii acestui stat poliglot sĕ devină Unguri, după limbă, nume și obiceiuri,* lucru care nu se va întêmpla în veci și pururea. Pentru ei egala îndreptățire nu mai e aceea pe care a contemplat'o *Deák,* ca pentru naționalitățile nemagiare din patrie sĕ se deschidă teren larg de folosire și desvoltare cu privire la limba lor națională, — ci egala îndreptățire e înțelésă azi numai în mod individual, așa, că în fața legii toți suntem egali, ca și cum numai pentru atâta ar fi fost trebuință de legea de naționalități!

Iată deci documentat și dovedit aceea ce spuneam într'un numĕr mai recent, anume, că ori-ce lege, după trecerea unui anumit timp *nu mai are înțelesul pe care 'l avea la votarea ei.*

Intrebarea e însĕ, că pentru statul nostru, pentru liniștea internă de care avem atât de mare necesitate, pentru liniștirea spiritelor agitate, e bine óre sĕ se scótă din legi alte înțelesuri și nu acelea pe cari le-au avut de fapt în vedere legiuitorii atunci când au adus legile?

E bine óre sĕ se dee alte esplicări noțiunilor și principiilor, delăturându-se cu desĕvêrșire cele date de cel mai mare și mai luminat patriot pe care l'a avut statul ungar, de *Deák Ferencz?!*

Noi credem că nu e bine; și avem firmă speranță, că va vení vremea când și politicianii mai de sémă magiari vor zice și vor recunósce că *nu e bine.* Și dorință mai ferbinte nu avem, de cât, ca vremea acésta sĕ soséscă cât mai curênd.

Din Reșița-montană.

— Adunarea generală a reuniunei învĕțătorilor din diecesa Caransebeșului. —

— 30 Septembre n.

(Fine).

Ședința a doua s'a deschis la órele 4.

Inainte de a se întra în ordinea de zi, protopresbiterul Lugojului, dl *Dr. G. Popovici,* atrage atențiunea adunării generale a reuniunii învĕțătorești asupra activității publice a domnului *Ilie Trăilă* din Oravița, care a condus șapte ani despărțĕmêntul Oraviței al acestei reuniuni, și a manifestat totdeuna cea mai mare dragoste față de reuniune și preste tot față de cultura poporului român, și propune: ca, *pentru meritele sale pe terenul cultural adunarea generală a Reuniunii învĕțătorilor români din diecesa Caransebeșului sĕ proclame membru onorar al ei pe acest distins Român".*

Aplause sgomotóse subliniează propunerea acésta și întrĕ aclamări nesfîrșite se enunță primirea ei, luându-se mĕsuri, ca despre acésta numai decât sĕ fie încunoștințat dl *Ilie Trăilă,* acest iubit fruntaș român din părțile bănățene.

Se întră în ordinea de zi:

Invĕțătorul *G. Joandrea* face o amĕnunțită dare de sémă asupra *Abecedariului* lui *Dimitrie Grama„* și propune sĕ nu fie primit în școle.

Adunarea aduce hotărîre în acest înțeles.

Domnul *Ioan Marcu* propune, ca adunarea sĕ priméscă de bună *„Cartea Copiilor"* de *St. Alexandru,* respinsă în anul trecut, cu condiția însĕ, ca la o eventuală nouă edițiune sĕ se facă îndreptări radicale în ea.

Se primește, și ședința se ridică, anunțându-se cea proximă pe ziua următóre, la órele 10.

*

Séra a fost *concert,* despre care cu plăcere raportez, că a avut succes grandios, mulțămită hărniciei dlui *Velcean,* conducĕtorul corului român din Reșița.

Sala era ticsită de public.

La órele opt și jumĕtate se ridică cortina și un tablou admirabil de frumos pune în uimire publicul. Nu mai puțin decât 76 de coriști stau grupați în jurul conducĕto-

---

FOIȘÓRĂ

Cuvênt funebru

rostit la înmormêntarea pedagogului **Leonida Pop,** *de* **Ioan Pascu,** *pedagog.*

(Urmare și fine.)

Nime nu s'ar fi cugetat la tóte acestea. Vedeți deci cât de înșelătóre e viéța, cât de grabnică și de neprevestitóre este mórtea, căci iată! atunci când speranțele erau mai dulci, țelul dorit mai aprópe, când după zisa poetului traiul era sĕ fie: „dulce și fără suspin", — cruda și nemilósa mórte i-a tăiat firul vieții, fără sĕ întrebe pe nimeni, fără sĕ spună nimic! Iată, că viéța nóstră e vis, străduințele nóstre deșertăciune!

Jalnicilor ascultători! Mai eri alaltă-eri Leonida, pe care acum îl vedeți în sicriu, era în mijlocul nostru vesel și sănĕtos, dar' deodată vêntul sorții îi aduse o durere acută de cap, cu care s'a luptat câteva zile, dar' dușmanul acesta de mórte îl doborî la patul durerii.

O luptă grozavă se începù întrĕ tinereța și viéța lui și întrĕ durerea cumplită, însĕ dușmanul se întărea mereu, și flacăra vieții sale slăbea. Trei zile a stat în agonie și totuși, iubirea fiască nu l'a lăsat sĕ încunoscințeze pe părinții sĕi despre bóla sa, nevoind sĕ le facă supĕrare, în speranță, că se va reînsănĕtoșa. In timpul acesta bunii sĕi părinți se bucurau de succesul fiului lor, când deodată o veste cumplită, ca un vifor din pustie, le măturà bucuria și în loc de mângăere — ocean de grea durere le aduse, în loc de ajutor — pustiire, în loc de speranțe — desperare. Era vestea că fiul prea iubit al lor e în agonie!

Ca pe aripile vêntului, mânați de iubirea de tată și de mamă, străbătură bieții părinți depărtarea, și în zorile zilei erau la pórta lăcașului unde îi aștepta fiul lor. Nu le venea sĕ crédă adevĕrul cel crud, ci se întrebau: cum se póte, ca fiul nostru atât de viguros, atât de plin de viéță, sĕ fie acum în agonie? Dar' vai! crudă priveliște li-se înfățișà, când se vĕḑură înaintea patului în care zăcea fiul lor, muribundul. Obrajii pe cari îi știau îmbujorați, erau galbini și slabi, trupul cel viguros aprópe rece, ochii fiiului priviau străin la tata și la mama lui, nerecunoscêndu-i.

Ce durere! Tatăl plânge, mama se vaetă desperată, îl ia în brațe, îl sărută, îl strîgă pe nume și bolnavul de-abia într'un târziu îi recunósce. Le ia mâna le-o duce la pept, la cap, la buze, și sfêrșesce fără a mai putea rosti măcar și numai odată sfântul, dulcele nume de mamă sau de tată, căci mórtea îi închise gura.

S'a stins viéța lui Leonida, fără se pótă spune aceea ce voia sĕ spună:

— „Mamă, scumpa mea mamă, iată unde ți-se duce tótă bucuria ta, iată cum mĕ regăsesci. Eartă-mĕ, mamă, buna mea mamă, cá mĕ duc și te las în durere și amărăciune. Spune-le, mamă, fraților și surorilor mele, rudelor și la toți cunoscuții, sĕ mĕ ierte și le du un ultim adio de la mine, pentru-că eu nu îi voiu mai vedé nici-odată. Osemintele mele sunt destinate sĕ se odihnéscă într'un pămênt străin. Se vor întrista frații și surorile mele, când vor afla despre mórtea mea, dar' tu mângăe-i, mamă, uscă-le lacrimile!

Și tu tată, veḑi cât de deșerte sunt tóte? Credeam că voiu puté sĕ te ajut, sĕ te mângăi în zilele de pe urmă, sĕ 'ți alin durerile bĕtrânețelor, sĕ-ți rĕsplătesc întrucât voiu puté îndelungatele osteneli; dar' iată, D-zeu nu voesce așa, voința sa neînțelésă de mintea nóstră omenéscă e altcum și nu cum ne închipuim noi! Dar' tu știi, tată, că D-zeu e atotbun și atotștiutor, el știe ce face și tóte câte le face, bine le face. Eartămĕ, tată, de tóte ce ți-am putut greșí, eartămĕ și te rógă la altariul Domnului pentru mine!

Tată, eu nu voiu mai vedé albii păreți ai casei părintesci, nu voiu mai vedé luncile verḑi prin cari mĕ jucam ca copil, nu voiu mai vedé locul meu natal atât de iubit, — spune-le, deci tu, tată, la tóte acestea un ultim adio în locul meu.

Adio tată, rĕmâni cu bine și îngrijesce și de ceilalți frățiori ai mei cum ai îngrijit de mine. Adio mamă! Mĕ despart de tine, vocea ta dulce nu o voiu mai auḑi. Mĕ dóre, mamă, dar' n'am ce sĕ fac, trebue sĕ urmez drumul sorții mele. Mĕ duc, dragii mei părinți, căci mórtea, acest sol crud, iat-o că a sosit, resuflarea ei înghețată a pĕtruns tóte óseie mele, pe ochii mei și-a pus nepĕtrunsul ei vĕl de întunerec, pe gura mea și-a pus lăcatul ei ce nu se va mai descuia nici-odată.

Mĕ duc, dar' nu plângeți, căci ne vom întâlni colo sus, unde viéța e fără de sfêrșit. Ertați-mĕ!"

Acestea a voit sĕ le spună muribundul părinților sei, dar n'a putut.

Mult îndureraților părinți! Óre cu ce cuvinte sĕ mĕ încerc eu a vĕ mângăia? Unde ași puté găsí cuvintele, cari sĕ se riului lor, fetiţe drăgălaşe — unele costumate, — şi ficioraşi chipeşi.

S'a cântat cu precisiune admirabila cântare: *„Dar' n'a fost vis“* şi *„Imn de mărire“* de Podolean, apoi *„Scumpa mea bălăioară“*, *„Rĕsunetul Ardealului“* şi *„Din şezătóre“* de I. Vidu, în urmă *„Trecu-i valea“* de Murĕşan, şi *„Varia“*, *„Pui de lei“* şi *„Rĕsunet de de la Crişana“*, tóte de I. Vidu, făcêndu-i-se încheerea cu *„Haţegana“* de T. Popovici şi cu *„Stefan şi Dunărea“* de I. Vidu,

Şi érăşi a urmat o scenă mişcătóre. Domnul *Velcean* a învitat pe scenă pe domnul *Vidu*, care era de faţă, şi în faţa publicului îi adreséză următórele cuvinte însufleţite:

„Dulce Măestre!
Iubiţilor mei fraţi învĕţători!
Dómnelor şi Domnilor!

Sub impresiunea doinelor cântate în astă séră de corul nostru, aţi avut şi d-vóstră alături de mine înaltele sentimente de mândrie naţională, şi sunt sigur, V'aţi oprit în loc adesea, atraşi de farmecul unor melodii cunoscute, scóse din inima şi sufletul poporului nostru bănăţean, scrise şi armonisate de vrednicul nostru coleg şi frate, de doinitorul şi măestrul Ion Vidu.

Inchipuirea poporului zice, că îngerii se unesc în ceriu, ca în cor sĕ cânte şi sĕ laude pe Dzeu. Acéstă închipuire arată, ce preţ pune poporul pe arta musicală, care este espresiunea cea mai puternică a sentimentelor omeneşti.

Importanţa şi rolul ce l'a avut musica, începênd din vremuri depărtate, de cari azi abia ne aducem aminte, este în de-ajuns învederată, când ştim, că de la început omul de-odată cu graiul a trebuit sĕ cânte, pentru a-şi esprima astfel sentimentele mai largi, mai vii şi mai puternice ale inimei sale.

Reamintind cântăreţii măestri de pe vremea psalmistului David, trecênd apoi la uriaşele coruri din epoca înfloritóre a Athenei, din timpurile lui Alcibiade şi până după Constantin cel Mare, care a re'nviat-o, mai la tóte neamurile aflăm măestri celebri în arta musicei.

Gallo-Flamanḑii, Italienii şi Germanii cu Francezii, prin celebrităţile lor musicale au cultivat şi adus musica până la cel mai înalt punct de frumseţă.

In urma acestei şcóle s'a născut şi desvoltat şi la noi musica naţională.

Pe urmele regretatului Porumbescu, ale dlor Musicescu, Dima şi Costescu, musica naţională se desvóltă şi la noi cu paşi repezi.

Adăpat la izvórele doinelor nóstre naţionale bănăţene, încălzit de o fericită inspiraţie şi crescut în şcóla musicală a celebrului domn Musicescu, colegul şi fratele nostru I. Vidu, vedem că e în grădina musicei nóstre, o grijeşte şi o cultivă ca un grădinar credincios ce este, nu alérgă sĕ vêndă pómele străinilor, ci vine cu dragoste, cu faţă senină şi zimbitóre şi aşeḑêndu-ni-le frumos în cofiţa armoniei, ni-le îmbie la masă, la prânz şi la ospeţe, la Paşti şi la Crăciun, la joc şi la lucru, ca sĕ le gustăm şi sĕ ne îndulcim.

Eată şi în acéstă séră ne-am îndulcit din fructele Tale, alese şi nobile, scumpe grădinarule; eată că noi, învĕţătorii, colegii Tĕi iubitori, privim cu mândrie la Tine, care eşti cra'nicul sufletului poporului nostru bănăţean.

Ear' coristii noştri, Reuniunea română de cântări şi musică din Reciţa, ţin de înaltă datorie morală a-ţi da aici, în faţa colegilor, a prea stim. óspeţi, un semn de dragoste şi admiraţiune, un semn de bună aducere aminte de la noi, cei-ce Te înţelegem, cei-ce iubim şi preţuim mult frumseţa, dulcéţa şi poesia operelor Tale.

Privesc în ochii tĕi luminoşi şi simt farmecul lor, doina din suflet prin aceste admirabile feresti tresaltă în forme încântătóre, în triluri de privighitóre, şi cuprinşi de neastêmpăr cu dor aştéptă acel semn, ce ţi-l vom da.

Eată deci, iubite frate: doinei din sufletul tĕu linişte, inimei bucurie, nouĕ tuturor mângăere, iată de la noi o cununiţă de lauri pe capul Tĕu, Măestre.

Primeşte-o, iubeşte-o, păzeşte-o, căci e făptura inimilor nóstre sincere, e tributul recunoştinţei, dragostei şi admiraţiunei pentru Tine, priveghitórea Banatului.

Sĕ trăeşti şi sĕ cânţi mereu doina nóstră, căci, dacă ai re'nviat-o, eşti chemat s'o creşti, dacă vei creşte-o, esti chemat s'o împodobeşti, ear' când ai împodobit-o, eşti cercat de peţitori s'o măriţi în concertul musical al naţiunilor de mult celebre, dând mire Consinzenei Tale pe cel mai mândru Fĕt-Frumos.

Sĕ trăeşti la mulţi ani, spre gloria doinei nóstre naţionale şi spre fala dascălilor.

La mulţi ani!“

Intrĕ sgomotósele aplause ale publicului, adênc emoţionat, primesce dl Vidu cununa de lauri cu care l'a onorat corul român din Reşiţa, şi cu acésta s'a făcut cea mai frumósă şi mai impunĕtóre încheere concertului, pe care cei-ce presenţi au fost nu'l vor uita nici-odată, căci a avut cel mai splendid succes în adevĕratul înţeles al cuvêntului.

Ultima şedinţă s'a ţinut Luni, 29 Septembre n. la orele 10. Invĕţătorii şi óspeţii au visitat des de dimnéţă stabilimentele de la fabricele de fer din Reşiţa, vestită în întrégă Europa, ear' la óra fixă s'au întrunit în sala de şedinţe.

Se întră în ordinea de zi. Asupra planului de învĕţământ raportéză dl *J. Caba* şi propune, ca chestia sĕ fie retrimisă despărţĕmintelor spre nouă studiare.

Se primeşte.

Domnul Dr. *Petru Barbu*, raportor al comisiunii pentru censurarea raportului general, propune luarea la cunoştinţă a raportului, cu adausul, ca comitetul sĕ îndemne despărţĕmintele la o împlinire mai punctuală a datorinţelor lor, ear' conclusele adunării generale sĕ le esecute.

Se primeşte.

In numele comisiunii financiare propune domnul Dr. *Dobrin* luarea raportului la cunoştinţă. Se primeşte şi casariul *Ianculescu* primeşte absolutoriu şi mulţămită protocolară.

Se votéză câteva ajutóre, şi se apróbă raportul bibliotecariului.

Se face raport despre inscrierea de noi membri, care e mulţămitoriu, şi se decide, ca adunarea generală viitóre sĕ se ţină la *Băile Herculane.*

Biroul se constitue în următoriul mod:

President *Traian Linţa;* vicepresident *Traian Henţiu;* secretariu general *Ioan Marcu;* notari George *Cătana* şi *C. Liuba;* cassariu *Ianculescu;* bibliotecariu *Stefan Albu;* membri în comitet: George *Jóndrea*, Traian *Unipan*, Romul *Ancuşa*, I. *Gruescu*, A. *Miloia*, G. *Jian*, I. *Ciurciu*, Dr. Petru *Barbu*, Dr. Petru *Ionescu* şi Dr. *George Dobrin;* jurisconsult *Coriolan Bredicean.*

Fiind cu acésta terminate agendele adunării generale, presidentul o declară încheiată şi cei mai mulţi dintrĕ învĕţători şi óspeţi plécă încă în aceeaşi zi acasă, mulţămiţi cu cele vĕḑute şi auḑite.

Pentru catedrală.

La colecta iniciată prin circulariul Inaltpreasânţiei Sale metropolitului în favorul catedralei, au mai incurs următórele frumóse sume:

I. De la dl Mihail *Cirlea*, notariu public reg. în Abrud . . cor. 1000

II. De la preoţimea din *tractul Albei-Iulie*:

1.	Ioan Teculescu, protopresbiter în Alba-Iulia	cor. 300
2.	Nicolae Cado, paroch în Pâclişa	„ 200
3.	Ioan Maxim, paroch în Ighiu	„ 150
4.	Mateiu Moruşca, paroch în Cristeşti . .	„ 150
5.	Ioan Neagoe, paroch în Geomal	„ 150
6.	Ioan Stanca, paroch în Vurpĕr	„ 150
7.	Ioan Pop, paroch în Brădeşti	„ 150
8.	Stefan Ivaşcu, paroch în Cheia-Rimeţ . .	„ 150
9.	Iacob Petric, paroch în Tecşeşti	„ 150
10.	Ioan Patachi, paroch în Mihalţ	„ 150
11.	Florian Rusan, paroch în Alba Iulia-maieri .	„ 120
12.	Ioan Ursa, paroch în Meteş	„ 120
13.	Alexe Neagoe, paroch în Tibru	„ 120
14.	Victor Oţoiu, paroch în Mesentea . . .	„ 120
15.	Ioan Suciu, paroch în Acmariu	„ 120
16.	Ioan Frâncu, paroch în Cetea	„ 120
17.	Vasilie Tecşa, paroch în Valea-Uzii . . .	„ 120
18.	George Muncuş, paroch în Cricău . .	„ 100
19.	Ioan Bogdan, paroch în Totoiu	cor. 100
20.	Antoniu Repede, par. în Geógiul-de-sus .	„ 100
21.	Candin Suciu, paroch în Măgina	„ 100
22.	Ioan Medrea, *învĕţătoriu* în Ţelna . .	„ 100
23.	Emanuil Comanescu, *învĕţătoriu* în Limba	„ 100

NOUTĂŢI

De la comitetul dirigent al esposiţiei industriale din Sibiiu. In şedinţa ultimă a comitetului s'a stabilit în mod definitiv programul sĕrbărilor împreunate cu esposiţia ce se va deschide în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“ Duminecă la 19 Octobre n. la orele 11 din zi. Şi până la publicarea programului dăm spre orientare următórele date: Tot Duminecă în 19 séra se va aranja în teatrul orăşenesc concertul, la care cooperéză „Reuniunea română de musică din Sibiiu“, „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, „Reuniunea de cântări din Sĕlişte“, „Reuniunea meseriaşilor „Andreiana“ din Sebeşul-săsesc şi corul elevilor din seminariul „Andreian“. După concert va avé loc un comers festiv (convenire socială, la mese în sala cea mare de la „Unicum“ (Restaurantul Kirscher) la care se vor ţiné discursuri, ear' Reuniunile de cântări vor cânta mai multe piese.

Duminecă, 26 Octobre n., ziua închiderii esposiţiei, Reuniunea sodalilor va da o representaţiune teatrală tot în teatrul orăşenesc, jucând piesele: „Vlăduţul mamei“, comedie în un act, şi „Ruga de la Chiseteu“, comedie poporală în un act cu cântece şi joc, de Ios. Vulcan. După teatru se aranjéză în „Unicum“ o petrecere cu joc.

In cât pentru însaşi esposiţia, s'a luat hotărîre, ca din lucrurile de mână mai alese şi variate sĕ se facă un album, ce sĕ conţină modele originale (de pânză), ear' un al 2-lea lucrurile de mână fotografiate şi eventual şi colorate. Prin acésta se intenţionéză a pune în mâna Românilor de pretutindenea, cum şi în a celor cari încă nu cunosc particularităţile frumseţilor din portul românesc — câte o colecţiune de modele.

Avênd aceste în vedere, ar fi de dorit, ca fruntaşii tuturor localităţilor nóstre sĕ nu intrelase a trimite la esposiţe până si cele mai neînsemnate lucruri, cari la aparenţă ar fi fără valóre, dar' cari în faptă pot fi icónă fidelă a portului original.

*

† Simion Filimon, paroch în Varmaga (tractul Deva) a rĕposat Luni (29 Septembre n.) în etate de 49 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Mercuri (1 Octobre) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Varmaga. Ceremonialul funerar a fost oficiat de Alimpiu *Oprea* (paroch în Sĕcărêmb) ca delegat al protopresbiterului tractual, asistat de preoţii: Petru A. Mihuţ (Hondol), Ioan Moţa (Noşag), Ilie Piso (Măgura), Simion Filimon (Renghet) şi Alexandru Vlad, (Mag). — Il jeleşte mamă-sa, soţie-sa şi copiii Elisa m. Rădneanţu, Rosalia, Romul, Anastasia, Remus, Aurel şi Elena.

*

Monumentul eroului de la Griviţa, Iorga *Cosma,* mort în asilul sĕracilor din capitală, a doua zi după ce defilase în fruntea regimentului seu, îmbrăcat în haina monacală, se va inaugura Duminecă în 6 Octobre v. la mănăstirea Cernica, unde se află mormêntul sĕu. Monumentul, lucrat de sculptorul Filip Marin, are o înălţime de 3 m. 60 cm. şi a costat 2950 lei, din cari 1974 colectaţi prin subscripţia publică deschisă de ziarul „Universul“, ear' restul de 976 lei oferiţi de dl *Cazavillan*, directorul acelui ziariu. Acest monument, ca şi înmormêntarea impunĕtóre ce s'a făcut în luna Maiu eroului Cosma, se datoresc directorului ziariului „Universul“, care nu lasă sĕ trécă nici o ocasiune, când este vorba de a'şi arăta calităţile sufletului şi inimei, cu cari e înzestrat şi cari îi fac onóre.

*

Comitatul Liptó pentru modificarea legii de naţionalităţi. In congregaţia ţinută Vineri comitatul *Liptó* a hotărit cu 69 voturi contra 25 sĕ adereze la adresa comitatului Pojon pentru modificarea legii de naţionalităţi şi se adreseze dietei şi el o adresă în sensul acesta. Contra propunerii au vorbit deputaţii dietali Stefan *Rakovsky* (din partidul poporal) şi Ioan *Ruzsiak* deputat naţionalistic slovac.

*

Incendiu mare. In fabrica de cement a lui Filip Goldstein din Timişóra zilele trecute un incendiu a causat pagube de peste 400.000 de coróne. De la acésta au luat foc şi magazinele de bucate ale comercianţilor Kálnoki et. Simon din Budapesta. In magazine au ars bucate în cantitate de douĕ sute vagóne. Se crede că focul a provenit din aprinderea varului udat de plóie.

*

---

potrivéscă şi sĕ vĕ îndulcéscă câtuşi de puţin amarul ce 'l simţiţi? Nu mĕ încerc însĕ a o face acésta, căci durerea D-vóstră e prea mare, ear' cuvintele mele prea seci, în cât nici pe mine nu mĕ pot mângăia. Dar' veniţi, îndureraţi părinţi, şi voi, iubiţi colegi, veniţi la mama cea bună, la sfânta nóstră biserică, ei sĕ ne jeluim şi ea va găsí cuvinte de mângăere dulci şi pline de înţelepciune pe séma nóstră. Numai ea ne ştie mângăia în tóte nĕcazurile acestei amărîte vieţi. Şi iată ce ne spune ea prin graiul rĕmas de la întemeietoriul ei, de la Domnul nostru Iisus Christos:

— „Nu plângeţi, căci fiul vostru n'a murit, ci dórme; şi vi-am spus, că numai prin acest somn, care se chiamă mórte, póte întra omul în viéţa cea vecinică, şi bine ştiţi, că toţi trebue sĕ muriţi, căci vi-am spus prin apostolul Pavel, că nu este om, care sĕ fie viu şi sĕ nu vadă mórtea. Au dóră vĕ înḑoiţi de adevĕrul cuvintelor înţeleptului Solomon, care zice, că numai îndurarea lui D-zeu este mai bună de cât viéţa? De ce plângeţi dar'? dacă D-zeu a dat fiului vostru un bun mai mare de cât viéţa, îndurarea sa dândui-o, ştiind voi bine că şi dacă trăiţi şi dacă muriţi, în Domnul sunteţi“...

Iată, jalnicilor părinţi, iată ce ne spune sfânta maica nóstră biserică, şi întrebându-o mai departe ne va mai spune încă şi alte cuvinte, tot aşa de dulci, tot aşa de mângăietóre.

Mângăiaţi-vĕ deci, că vi-aţi făcut datoria de adevĕraţi părinţi; şi dacă Domnul a voit, ca mai curênd sĕ scape pe Leonida de acéstă viéţă, ziceţi cu dreptul Jov: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvêntat“. Toţi datori suntem sĕ murim şi toţi în pămênt vom merge; aceeaşi casă din patru scânduri vom avé, acelaşi jolgiu şi aceeaşi ţĕrînă ne va acoperi! Căci trupul nostru din ţĕrînă este şi în ţĕrînă se reîntórce. Dar' preabunul D-zeu ne-a făcut după chipul şi asĕmănarea sa, şi noi nu suntem numai ţĕrînă, ci avem şi suflet, care trăesce în veci. Nu plângeţi deci, căci n'a murit Leonida, a adormit numai corpul sĕu, ear' sufletul sĕu trăesce!..

Şi totuşi, când ne cugetăm, că pe Leonida, pe care l'am iubit atât de mult, cu ochii cu cari l'am vĕḑut nu-l vom mai vedé nici odată — ne cutropesc lacrimile.

Priveşte, Leonida, la bunul tĕu domn director, cât de cu jale privesce spre tine! La bunii tei profesori, cu ce feţe îndurerate stau în jurul tĕu. Privesce cum te plâng colegii tĕi şi cât de sdrobiţi sunt părinţii tĕi!

Dar' tu nu ne mai poţi da nici un semn, ţie nu-ţi mai trebue nimic din deşertăciunea acestei vieţi, ci te duci în lumea necunoscută la o viéţă eternă, şi noi nimic nu putem face de cât sĕ rugăm pe bunul nostru Tată ceresc, ca sĕ-ţi dee şi ţie loc în lăcaşurile drepţilor, unde lipsesce întristarea şi suspinarea, şi sĕ-ţi erte ţie tóte pĕcatele făcute.

Adio, Leonida! Dumnezeu sĕ te erte! Amin.

Vorbe înţelepte.

Vina celor de sus e de regulă mai mare de cât vina celor de jos; dar' fiind-că e sus, sĕ vede totdéuna a fi mai mică.

E nebun omul, care făcênd bine aştéptă recunoştinţă, fiind-că cel-ce din inimă face bine nu aştéptă pentru fapta sa nici o plată.

Viéţa e o panoramă, în care omul întră plin de curiositate, şi iasă din ea desamăgit.

Vai de turmă, când cânii sunt ocupaţi cu împărţirea şi róderea óselor!

Concert Vladaia în Zlatna. Duminecă (12 Octobre st. n.) artista Irina *Vladaia* concertézá în *Zlatna* (pe Ampoiu) în favorul ambelor biserici române de acolo. Inceputul concertului la 8 óre séra.

*

Studenţii italieni au sosit Mercuri séra la Bucuresci. Primirea lor la Predeal a fost fórte entusiastă. Din partea studenţimei române din Bucuresci a eşit spre întimpinarea cameradilor italieni o delegaţie numĕrósă, în numele căreia dl *Buşilă* a pronunţat un discurs în limba italiană. S'a intonat imnul italian şi „Deştéptă-te Române". In numele tinerimei din Transilvania a rostit un discurs dl Dr. Sextil *Puşcariu* în limba franceză.

Incepênd de la Predeal la tóte staţiunile mai însemnate, la Azuga, Buşteni, Sinaia, li-s'a făcut primire splendidă. Garele erau înţesate de public. La Ploesci mai ales era adunată lume imensă. Eşiseră spre întimpinare şcolarii liceali cu steagul. S'a cântat imnul naţional italian şi român şi s'au ţinut două vorbiri. La Bucuresci afluenţa populaţiunei la gară a fost estraordinar de mare.

*

Schweninger — nu se pricepe. La facultatea de medicină din Berlin zilele trecute a fost numit profesor de istoria medicinei *Schweninger*, fostul medic de casă al lui Bismarck. „Societatea pentru istoria medicinei" din Berlin în adunarea ţinută Luni luând act despre acéstă numire a votat următórea moţiune: „Adunarea 'şi esprimă profundele regrete, că profesor de istoria medicinei a fost numit un astfel de om care la acéstă ştiinţă de fel nu se pricepe".

*

Onorar frumos. Profesorul Dr. Adolf *Lorenz* de la facultatea de medicină din Viena căpĕtase luna trecută o invitare din Chicago, sĕ mérgă sĕ opereze o fetişóră a milionarului Armour. După îndelungate pertractări profesorul a plecat la America la sferşitul lunii Septembre, însoţit de asistentul seu. Onorar pentru acéstă călătorie i-s'a garantat 30.000 de dolari (cam 140.000 de coróne) plus cheltuelile călătoriei.

*

Şepte porunci ale şcolarilor. Magistratul oraşelului italian *Reggio Emilia,* ai cărui membri sunt social-democraţi, a dat pentru copiii de şcólă următórele şepte porunci:

I. Iubeşte pe conşcolarii tĕi, căci ei îţi vor fi tovarĕşii de muncă în viéţă.

II. Iubeşte ştiinţa, acest nutrĕmênt al spiritului tĕu; iubeşte pe învĕţătorii tĕi întocmai ca pe tatăl tĕu şi pe mama ta

III. Foloseşte fie-care zi a vieţii tale spre a face vre-o faptă bună; samănă semênţa bunătăţii.

IV. Cinsteşte pe bărbaţii buni şi pe femeile cu dreptate, cinsteşte pe toţi ómenii, ca pe tine însu-ţi. Nu pleca genunchele înaintea nimĕnui!

V. Nu urî pe nimenea, nu face rĕu nimĕnui. Cuvêntul acesta: rĕsbunare, sĕ nu esiste pentru tine. Nu-ţi lăsa dreptul tĕu şi nu suferi opresiunea!

VI. Nu fi laş, ajută celui slab, iubeşte şi cinsteşte dreptatea!

VII. Nu uita, că tot ce e bun în lumea acésta e resultatul muncei. Cel care în lumea acésta gustă plăceri fără a munci, răpeşte adevĕratele drepturi ale omului muncitoriu.

Inţelepte „porunci", pe cari dacă micuţii le vor împlini în viéţă, vor fi aleşi membri ai omenimei.

*

Şi 50 coróne! In Ianuariu 1901 sodalii-mĕsari Fr. Fridrich şi Szőcs Gyula în complicitate cu birtaşul S. Szabó au ucis şi jefuit în Cluj pe cursorul postal C. Burger. Tribunalul din Cluj a osândit pe Fridrich la *mórte* şi la *50 coróne amendă (!)*, pe Szőcs la 8 ani de închisóre, ear' pe Szabó la 15 ani de închisóre. In urma recursului de nulitate, făcut de Fridrich şi Szabó, causa a ajuns la Curie, care în şedinţa de alaltăeri a aprobat sentenţa tribunalului.

*

Leac în contra leprei. Se scrie din Londra, că — conform cu rapórtele date de comanda trupelor americane aflătóre în insulele filippine — medicii acelor trupe au făcut esperimente cu o *limfă* contra leprei. Până acum au vindecat patrusprezece leproşi.

*

Post de notariu. Cu termin până la 15 Octobre st. n. e publicat concurs la postul de notariu-adjunct în cercul Goruia (pretura Reşiţei), compus din comunele Goruia, Gârlişte şi Rafnic. Dotaţie: 900 cor. salariu şi 100 cor. bani de cuartir. Cererile sunt a se trimite protopretorului *D'Elle-Vaux* în Reşiţa (Resicza).

*

Un ordin înţelept. Căpitanul de poliţie din *Jászberény* sub Nr. 2518 a dat Luni (6 Octobre n.) un ordin de următoriul cuprins: „Fac prin acésta cunoscut, că avênd în considerare că decadinţa morală a servitórelor a luat aşa mĕsuri, încât nu mai pot fi suferite, şi avênd în considerare numĕrul fórte mare al copiilor ilegitimi, mai departe neputênd fi admisibil, ca servitórele sĕ-şi petrécă afară de casă ori pe sub porţi timpul în care nu sunt ocupate cu lucru, interzic aspru petrecerea lor afară de casa stăpânului, ori sub porţi séra după 9 óre. Cele pe cari patrula poliţienéscă le va afla la pórtă, ori afară de casă după óra amintită, vor fi deţinute şi aduse la poliţie, unde în înţĕlesul regulamentului orăşenesc vor fi pedepsite cu 40 coróne amendă, ori cu 4 zile închisóre".

*

Proces interesant. Nu de mult s'a făcut în *Bucureşti* sortirea câştigurilor loteriei aranjate în favorul funcţionarilor statului. Iulian Delescu încă avea un los la acéstă loterie. După sortire Delescu a aflat óre cum că losul sĕu nu fusese pus în urnă. A intentat proces societăţii ce avea sĕ manipuleze loteria, pretindênd despăgubire suma câştigului principal (50.000 de franci). Pertractarea va fi în 29 Octobre.

*

Capitala unui comitat — contra comitatului. Representanţa *oraşului Pojon* a respins adresa circulară a *comitatului Pojon* referitóre la modificarea legii de naţionalităţi. In motivarea propunerii de respingere magistratul se provócă la hotărîrea luată de adunarea din Decembre 1900 faţă cu adresa comitatului Treiscaune, tot în cestiunea cererii de modificare a legii menţionate. Atunci adunarea enunţase că nu e trebuinţă sĕ fie recercată dieta sĕ modifice legea, de óre-ce ea (dieta) va procede însa-şi la modificare când trebuinţa va cere. De la 1900 până acum în situaţia politică n'a obvenit nici o schimbare care sĕ facă necesară vr'o întrevenire din óre-care parte pentru modificarea legii. Faţă cu acestea un profesor de la academia de jură din Pojon, Dr. Paul *Oberschall* (ungur de viţă, cum îl arată numele, nemţesc!) se trudia sĕ arete că au obvenit deja schimbări: în dietă au ajuns deputaţi naţionalistici (!), ear' naţionalităţile se organiséză în întréga ţéră, nu numai politiceşte, ci şi pe teren economic, — deci oraşul e dator sĕ sprijinéscă adresa pentru-că e vorba de primejdie naţională (!!) şi apărarea e necesitate naţională. Zadarnice au fost espectoraţiunile acestea, căci membrii representanţei au primit cu 65 voturi contra 32 propunerea magistratului, ca adecă peste adresa comitatului Pojon adunarea sĕ trécă simplu la ordinea zilei.

Chestiuni bisericesci.

Când şi cum se împărtăşiau credincioşii cu s. eucharistie în primii secoli ai bisericei creştine? In biserica cea vechiă creştină păşiau credincioşii la împărtăşire cu s. eucharistie la fie-care liturgie, sau fórte adese-ori. Acuma nu obligă biserica pe membrii sei, ca acestia sĕ păşiască la s. eucharistie aşa de adese-ori, ca în biserica cea vechiă. Dară dacă cu tóte acestea se adresează ea la fie-care liturgie cătră cei presenţi cu provocarea, ca ei sĕ se apropie de s. eucharistie, se nasce întrebarea, cum au sĕ se pórte faţă cu acéstă provocare aceia, cari au venit la biserică numai spre a lua parte la rugăciunile ei, dară nu şi spre a se împărtăşi?

Acestia sunt datori a mărturisi cu umilinţă înaintea Domnului nedemnitatea lor, că nu-l pot primi în casa sufletului lor; ei sunt datori a-şi mărturisi dorinţa, ca El sĕ-'i învrednicéscă a simţi în inimile lor darul lui şi prin acéstă simţire a gusta dulcéţa acelor momente, în cari vor fi gata a-l primi în sântele taine.

In biserica cea vechiă era datina sĕ se împărtăşéscă credincioşii laici ca şi servitorii altariului, luând s. corp *în mână* şi apoi dânduli-se s. sânge din potir. Mai târdiu primeau unii s. corp, nu de-adreptul în mâni, ci în vase anume făcute pentru acest scop, adese-ori de aur şi din pietri scumpe. Sinodul ecumenic al VI desapróbă acéstă procedură, căci mânile omului, fiind omul chipul şi asemĕnarea lui Dumnezeu, sunt mai onorate decât tot vasul, şi orêndueşte, că cine voeşte sĕ se împărtăşéscă cu corpul Domnului, trebue sĕ-şi pună mânile în chipul crucii şi aşa sĕ-l priméscă (can. 101).

E cu anevoe a fixa timpul, în care s'a întrodus în biserică modul present al împărtăşirii credincioşilor laici, adecă a li-se da corpul şi sângele Domnului de-odată cu linguriţa. Nichifor Calisti e cel dintâiu care raportéză, că întrebuinţarea lingurilor sĕ se fi întrodus de s. Ioan Chrisostom (ist. bis. c. 13, cap. 7). Insĕ vieţuind Nichifor Calisti în secolul al 14-lea, şi vorbind încă sinodul al 9-lea ecumenic din secolul al 7-lea, şi Ioan Damascen din secolul al 8-lea, aşadară cu mult maí târdiu decât cum a vieţuit s. Ioan Chrisostom, despre luarea s. corp a lui Christos din partea credincioşilor laici în mână, nu se póte primi raportul lui Nichifor Calisti ca adevĕrat, şi trebue sĕ se fi întrodus datina de a se împărtăşi laicii cu linguriţa, mai târdiu. Atât se póte zice, că schimbarea datinei celei vechi, a modului împărtăşirii cu s. corp al Domnului, luându-l în mână, s'a făcut cu scopul de a preveni relei întrebuinţări din partea ómenilor, cari preaonoratul corp îl primeau adese-ori cu mâni necurate şi cu scopuri superstiţióse.

In urmă e de amintit, că precum creştinii ortodocşi de astăzi, aşa şi creştinii bisericei vechi se împărtăşiau cu ambele chipuri adecă cu corpul şi sângele Mântuitoriului, o datină care e fundată în învĕţătura lui Christos şi a apostolilor (Mat. 26, 28; Ioan 6, 53, 54; I. Cor. 11. 28). In contra acestei datine păşeşte biserica latină, în care se împărtăşesc laicii numai cu corpul lui Christos şi nu în deosebi şi cu sângele lui, o datină, care s'a întărit prin un canon pe timpul sinodului din Basilea. („Candela".)

FELIURIMI

Documente vechi. In „Convorbiri literare" Nr. 9 (dto 1 Septembre 1902) Stefan Nicolaescu publică următórele, comunicări:

Sub rubrica 59/26, se păstrézâ la Academia Română, secţiunea manuscriselor, un frumos hrisov de la *Radu de la Afumaţi* datâud din 1556 Maiu 18.

Radu Vodă confirmă lui Dragomir al dvornicului Vlaicu şi feciorilor lui Dragomir, anume Tudoran şi Dobre, stăpânirea peste satul Mogoşeştii de pe Argeş şi peste un sălaş de ţigani. Radu Vodă se numeşte fiu al *bunului şi marelui Radu*, numind pe *Vlad Vodă* moş al seu, ear' pe *Vlad cel Tînĕr* unchiu al sĕu. Hrisovul ne mai spune, că Vlaicu dvornicul ar fi socrul lui Radu Vodă. Se mai vorbeşte în hrisov de *Ruşii de Vede* şi de *Conţeştii*. Cum vedem, importanţa lui e mare. Prin el se stabileşte adevĕrata genealogie a lui Radu Vodă de la Afumaţi, necunoscută până acum, plus faptul, că el a mai fost căsătorit înainte de a avé pe Ruxanda, fiica evlaviosului Neagoe Vodă.

*

Sub pecetea 66 se păstrézâ la Academia Română un uric din 28 Februarie 1623, dat în Iaşi de cătră *Stefan Tomşa*, voevodul Moldovei, prin care întăreşte lui Sacota Medelnicerul satul Prigorceanii. Este important prin faptul că în el ni-se vorbeşte întrĕ altele şi despre lupta ce a avut'o domnul Stefan cu Constantin Voievod pe rîul Jijia, cunoscută nouă dór' din cronice şi izvóre străine. Satul Prigorceanii a fost perdut în viclenie de Ionaşcu Bolea, vornicul glótelor, „care s'a ridicat cu Constantin Voevod şi cu pribegii — zice domnul Stefan, — cu mulţi Leşi şi Cazaci asupra domniei mele şi asupra ţării domniei mele. Şi făcênd mare rĕsboi cu domnia mea pe rîul Jijia, s'a milostivit D-zeu de i-am trecut sub sabie unde se ştie că zac ósele lor".

*

In Condica Mănăstirii Dealului p. 177 se păstrézâ în traducţie hrisovul lui *Alexandru Voevod*, fiul lui Mircea Voevod cel Bĕtrân, prin care se confirmă M-rei Sf. Nicolae din Deal satele: Alexeni şi Răzvadu. Hrisovul datéză din 17 Noembrie 1432 indiction 11. Este important, fiind necunoscut Istoriei, şi prin faptul că sunt puşi şi boierii domniei. Acest hrisov se întăreşte printr'un altul dat de *Alexandru Voevod* fiiul lui Iliaş Voevod, prin care reîntăreşte mai sus citatei M-ri acelaşi sat Alexeni de pe Ialomiţa, care sat, zice domnul, a fost dat şi miluit în sfânta mănăstire Dealul de rĕposatul Alexandru Voevod cel Bĕtrân, fecior Mircei Voevod, tot satul cu toţi rumânii şi cu morile şi cu tot hotarul cât se va alege. — „Şi am vĕzut domnia mea şi hrisovul rĕposatului Alexandru Voevod de miluitură la sfânta mănăstire ce scrie mai sus, de când a fost cursul anilor 6940 (=1432)".

De-ale meseriaşilor.

Zilele trecute a sosit la Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" ca Comitet central esecutiv al tuturor reuniunilor de meseriaşi din patrie un raport despre numĕrul membrilor *„Reuniunei de cetire şi cântări a economilor şi meseriaşilor din Alba-Iulia"*, cum şi despre numĕrul comercianţilor şi meseriaşilor din acéstă localitate.

Materialul presentat este adunat cu destulă ostenélă şi cu multă îngrijire. Drept aceea cred a nu mi-se lua în nume de rĕu, dacă îmi permit a scóte la ivélă la acest loc hărnicia dlui vicepresident al amintitei reuniuni, *Florian Rusan*, paroch gr. or. în Maierii Albei-Iuliei, desvoltată în acéstă causă de interes pentru noi meseriaşii.

Datele mai importante, scóse din acest raport, sunt:

Reuniunea de acolo s'a înaugurat la 13 Octobre anul trecut, după aprobarea statutelor din partea Inaltului ministru de interne. Activitatea ei consistă: din deschiderea unei casine şi din înfiinţarea unui cor, cu care s'a dat a doua zi de Rusalii un concert cu un program de 9 cântări; afară de aceea s'a jucat în Ianuarie doue piese teatrale de unii membri ai Reuniunei (în favorul acesteia). Averea ei în bani gata e de 304 cor. 82 fil.

Numĕrul membrilor e de 118, şi anume: Dr. Alexandru Fodor, medic, presidentul reuniunii, Florian Rusan, paroch gr.-or., vicepresident, Iosif Roman, comerciant, cassariul reuniunii, Ioan Anghel, proprietariu, controlorul reuniunii, Iacob Tulburean, pantofariu, Antoniu Murĕşan, ospĕtariu, Victor Oniţiu, comerciant, Ignat Borza, ospĕtariu, Danilă Lupu, magazineriu de lemne, Iosif Cirlea, proprietariu, Petru Cirlea, comerciant, Grigoriu Murĕşan, ciobotariu, Ioan Tath, pantofariu, Teodor Murgău, învĕţătoriu gr.-or., Ioan Pampu, învĕţătoriu gr.-cat., Iuliu Roşca, învĕţătoriu gr.-or., Simion Moldovan, proprietariu, Nicolae Drêmbărean, proprietariu, Nicolae Duşa, învĕţătoriu gr.-cat., Nicolae Pleşa, ciobotariu, Nicolae Meteşan, zidariu, Teofil Cricovan, întreprindĕtoriu-zidariu, Antoniu Cricovan, ospĕtariu, Simion Micu, protopresbiter gr.-cat., Rubin Patiţa, advocat, Ioachim Totoian, paroch gr.-cat. în Cisfalău, Atanasie Totoian, zidariu, Stefan Cacovean, subjude regesc la tribunal, Teodosie Lobonţ, proprietariu, Ioan Cirlea, proprietariu mare, Iosif Pancu, econom, Petru German, pantofariu, Antoniu Drêmbărean, zidariu, Ioan Drêmbărean, calfă-zidariu, Cornel Muntean, ferariu, Vasilie Bumbean, ciobotariu, Nicolae Todoruţ, ciobotariu, Ioan Sêrb, econom, George Cirilă, ferariu, Aurel Nicóră, ferariu, Nicolae Benga, pantofariu, Basiliu Balint, comiu de prăvălie, Augustin Butariu, comiu de prăvălie, Augustin Cimbulea, economul reuniunei, Desid. Cimbulea, asesor orf. pens., Ioan Ghulai, măcelariu, Cornel Cirlea, măcelariu, Iosif Grecu, zidariu, Nicolae Papiu, proprietariu, Ceorge Groza, măcelariu, George Pleşa, ciobotariu, Traian Novac, comiu de prăvălie, George Filip, advocat, Dr. Ioan Marciac, advocat, Augustin Pleşa, calfă de frizeriu, Romulus Muntean, ciobotariu, Vasilie Man, ciobotariu, Augustin Batenzan, zidariu, Zevedeiu Daian, calfe de cismariu, Valeriu Velican, contabil la cassa „Iulia", Ioan Man, calfă de zidariu, Absolon Bistriţian, sergent inst. de corecţiune, George Eneşel, calfă-zidariu, Nicolae Cadar, cassariu la cassa „Iulia", Nicolae Şerdean, proprietariu, Stefan Socolescu, pictor, Dumitru Vinţan, zidariu, Anghel Roşca, zidariu, Anton Masticiu, supravigil silvanal, Dumitru Pop, subforestier silv. pens., Ioachim Danilă, cismariu, Iulius Timişan, calfă-zidariu, Ioan Cormon, calfă-zidariu, Lucaciu Doboca, oficial de postă pens., Ioan Grecu, calfă - zidariu, Ioan Moldovan, măcelariu, Alexandru Roşca, calfă de măcelariu, George Totoianu, învĕţătoriu, Constantin Spinean, calfă de zidariu, Antoniu Pop, proprietar Bucerde-Vinosă, Nicolae Cado, paroch gr.-or. Pâclişa, Nicolae Truţa, calfă-têmplariu, George Vinţian, zidariu, Iuliu Moldovan, învĕţ. pens. Totoiu, Nicolae Timbus, măcelariu, Ioan Câmpean, zidariu, Ioan Rifu, comerciant Braşov, Iuliu Anghel, învĕţătoriu Cricău, Ioan Siarca, paroch gr.-cat, Cârna, Anton Filipescu, paroch gr.-cat. Herepe, Ioan Pamfiliu, calfă de ciobotariu, Nicolae Anca, ferariu, Ioan Ghiurca, calfă de prăvălie, Nicolae Câmpean, zidariu, Ioan Cricovan, orologeriu, George Cricovan, calfă de orologeriu, Albert Freneli, tinichigiu. Ioan Muntean, advocat, Vasilie Totoian, măcelariu, Ioan Botta, sergent pens., Stefan Popescu, ospĕtariu, George Gerasim, lemnariu, Paul Roşca, sitariu, Nicolae Nestor, oficial la tribunal, Andreiu Lorşiu, perieriu, George Plesa, prim-com., Limba, George Bărbănţan, calfă de zidariu, Ioan Mărginean, calfă de prăvălie, Victor Pop, calfă de lăcătariu, Enea P. Botta, preot gr.-cat. Şard, George Codru, pantofariu, Avram Stoian, paroch gr.-cat. Órda-de-sus, Ludovic Luca, paroch gr.-cat. A.-Iulia, Nicolau Bimbea, lăcătariu, Stefan Macarie, ciobotariu, Iosif Baciu, măsariu, Petru Heprian, calfă de zidariu, Remus Balomiri, comiu de prăvălie.

In ce privesce numĕrul comercianţilor şi meseriaşilor nostri din Alba-Iulia, e în total de 281, şi anume:

Comercianţi sunt 3: Victor Oniţiu, conducĕtoriul filialei „Concordia“, Petru S. Cirlea şi Iosif Roman.

Calfe de boltă (comíi) sunt 6: Traian Novac, Augustin Butariu, Basiliu Balint, Silviu Oprean, Remus Balomiri şi Ioan Ghiurca.

Elevi de boltă sunt 3: Iosif Roman, S. Andreiu şi Valeriu Dicu.

Măestri se află cu totul 79 şi representă 17 branşe: pantofari 8 (Iacob Tulburean, Ioan Toth, Petru German, George Coduţiu, Nicolau Moldovan sen., Nicolau Moldovan jun., Nicolau Benga, Ioan Turcan), ciobotari 18 (George Murĕşan, Nicolau Plesa, George Plesa, Ioachim Dănilă, Remus Muntean, Ioan Têrnovean, Vasilie Man, Ioan Preşia, Nicolau Roşca, Nicolau Pĕcurariu, Nicolau Pescariu, Mihailă Craiovean, Ioan Muntean, Ioan Vinţan, Nicolae Totoian, G. Têrnovean, Iosif Benedec, G. Toth), zidari 13 (N. Meteşan, Tănase Totoian, Anghel Roşca, Cornel Fetiţia, Teofil Cricovan, Iosif Grecu, Petru Drêmbărean, Anton Drêmbărean, George Vinţan, Augustin Betenzan, George Drâmbărean, Nicolau Şerbu, Ioan Mărginean), bărdaşi 7 (Vasilie Anghel, George Gerasim, Nicolau Şeusan, Ioan Sasu, Simion Berghian, Augustin Anghel, Nic. Anghel), măcelari 13 (Cor. Cirlea, Iosif Cirlea, George Groza, Ioan Ghiulai, Nic. Gerasim, Ioan Moldovan, Nic. Timbus, Petru Cirlea, Vasilie Cirlea, Vasilie Totoian, Mitru Vinţan, Ioan Muntean, George Şerban), ferari 4 (Augustin Bogdan, Remus Şerban, Franz Covaciu, Iuliu Prodan), rotari 2 (Iosif Moldovan, N. Harmuth), croitoriu 1 (Iulius Ardelean), pardositori 2 (Mihail Pop, Petru Cadar), funariu 1 (Victor Papiu), orologieriu 1 (Ioan Cricovan), têmplari 2 (Axente Bibiţo, Simion Savul), pânzari 2 (Mih. Anghel, Petru Anghel), sitariu 1 (Pavel Roşca), morari 2 (Ioan Anghel, Ioan Pleşia), lăcătariu 1 (Pius Papiu), cernitoriu 1 (Sigm. Secalean).

Sodali se află 89, de 14 soiuri de meserii: friser 1 (Augustin Pleşa), lăcătari 7 (G. Chirilă, Vic. Pop, Cornel Muntean, Nic. Bimbea, Toma Raţ, Ioan Giurca, Sabin Papiu), ferari 2 (Iacob Briciu, Pavel Covaciu), têmplariu 3 (Nicolae Truţia, Nicolae Locoşian, Ioan Muntean), pantofari 4 (Ioan Nestor, George Dades, Vasilie Perisian, I. German), cismari 8 (Nicolae Fodoruţ, Vasilie Bumbean, Petru Şerban, Zevedeiu Dăean, Petru Ordean, Ioan Pamfilie, Todor Bucur, Stefan Macarie), hornariu 1 (Antonie Todoruţiu), zidari 44 (Iuliu Timişan, Ioan Cormos, Constantin Spinean sen., Constantin Spinean jun., Ioan Drêmbărean, Pavel Drêmbărean, Ioan Grecu, Nicolae Câmpean, Ioan Câmpean, Elie Roşca, George Bărbănţan, Ioan Şerbu, George Eneşĕl, Nicolae Roşiu, Nicolae Strejan, Ioan Man, Silvestru Ciumbrudean, Stefan Crişan, George Totoian, Ioan Fetiţia, Ioan Gódă, Ioan Ciumbrudean, Nicolae Simtimbrean, Ioan Pop, Ioan Muntean, Nicolae Muntean, Stefan Groza, Nicolae Groza, Vasilie Drêmbărean, Ioan Roşca, Anton Garasca, Ioan Mihălţan, Ioan Ursu, Petru Heprian, Vasilie Şerban, Nicolae Ilea, Dumitru Heprian, Ioan Turcan, Petru Cetean, Ioan Roşia, George Ceteanu, Ioan Câmpean, Vasilie Timişan, Ioan Petrasc), orologieriu 1 (George Cricovan), perier 1 (N. Murĕşan), tinichigii 3 (Romulus Duma, Antone Borician, Ioan Baica), bărdaşi 4 (Iosif Bocriu, Mihăilă Muntean, Nicolae Cirlea, George Goga), pardositori 3 (Petru Cadar, Ioan Barb, Carol Dobaca), măcelari 7 (Publiu Murĕşan, Ioan Muntean, Nicolae Muntean, Emil Vinţian, Ioan Muntean sen., Petru Muntean, Sabin Mărginean).

Elevi se află 101, de 14 soiuri de meserii: zidari 20 (Angel Gerasca, Ioan Rocsa, Andreiu Păcurariu, Nicolae Rocsa, Dumitru Simtimbreau, Mihailă Roşiu, Ioan Bologa, Ioan Pleşa, Ioan Muntean, Nicolae Turean, Romulus Tath, Petru Istrate, George Maior, Ioan Mărginean, George Sasu, Nicolae Roşu, Ioan Botta, Nicolau Moldovan, Simion Raţiu, Nicolau Mihălţian), pantofari 12 (Dominicu Roşu, Simion Pop, Partenie Rusan, Ioan Fleşeriu, Istrate Morariu, Nicolae Crişan, Alecsandru Metian, David Denes, Avram Coman, Petru Ribiţo, Petru Alecsandru, Mitru Gerasim), ciobotari 20 (Filip Pop, George Nicolae, George Dan, Ioan Morariu, Ioan Popescu, Ioan Pĕcurariu, Lazar Susman, Andreiu Anca, Istene Dăcan, Toma Oneşia, Vasilie Păcurariu, Nicolae Tath, Artenie Drămbărean, Ioan Stanciu, Ioachim Trif, Iosif Dăcău, Ladislau Pĕcurariu, Petru Moldovan, Ioan Morariu, George Turcan), ferari 7 (Andreiu Bimbea, George Cheţan, Teodor Cecritariu, Ioan Bocşia, George Groza, Iosif Ghiurca, Ioan Onisia), lăcătari 8 (George Cricovean, Grig. Iltis, Cornel Meteşan, Antone Butia, Oprea Gearfaşiu, Petru German, Petru Muntean, Enea Bucur), têmplari 7 (Vasilie Bimlea, Simion Marcu, Ioan Carpodean, Augustin Sasu, Alecsandru Nicóră, Romulus Pop, Ioan Groza), rotari 4 (Iosif Goţian, Valerian Morariu, Nicolae Lăncrănjan, Grigore Toma), tinichigii 2 (George Timişan, Teodor Pompea), frânghelari 7 (Nicolae Petraşc, Ioan Gligore, George Timariu, Nicolae Suciu, Ioan Marcu, Andreiu Pĕcurariu, Sofron Ciunganu), croitori 2 (Ioan Todor, Antofon Popa), 1 strugariu (Ioan Moldovan), pelari 2 (Vasilie Morariu, Andreiu Timişan), morari 5 (Ioan Pescariu, George Bodolan, Publius Doboca, Mihail Coseriu, Emil Pop), friseri 4 (Petru Drâmbărean, Petru Coseriu, Mihail Csergedean, Mihaiu Angel).

Sibiiu 7 Octobre n. 1902.

Din însărcinarea comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“:

I. Apolzan
notariu.

Cărţi şi reviste.

„Luceafĕrul“, revista studenţilor români de la universitatea din Budapesta, Nr. 7 dto 1 Octobre n. a apărut cu următoriul sumariu: „Adam Smith“ (studiu asupra scrierilor sale de economie politică şi morală), „Eşti a mea de-acum“ (poesie) de Sandu; „In străini“ (schiţă din viéţa de student) de Simin; „De la cei ce nu mai sunt“ (scrisori de ale lui Aron Pumnul, comunicate de Aurel P. Bănuţ); „Satul meu“ (Strigóia) de Tullius; „Milionar“ (schiţă) de Z. Sylvian; „Am cântat (poesie) de V. E. Moldovan, — apoi cronice, notiţe bibliografice, posta redacţiei şi esplicarea ilustraţiunilor.

„Luceafĕrul“ apare la 1 şi 15 a lunei şi costă 10 coróne pe an. Red. şi administraţia: Budapesta, VI. str. Vörösmarty Nr. 60 a.

*

„Veta“. In editura fraţilor Göbl fii, tipografi în Bucuresci, str. Regală Nr. 19 a apărut într'o elegantă broşură traducţiunea în limba franceză, datorită cunoscutului şi distinsului profesor de limba şi literatura franceză, Drul Gh. Arghiropolu, libretul frumósei opere-comice, întitulată „Veta“ sau „Pescarii din Sulina“, lucrată de prinţul Dimitrie C. Moruzi, operă comică, care s'a representat anul trecut pe scena teatrului naţional din capitala României.

Dnul Arghiropolu a tradus acéstă piesă în scop de a se face sĕ fie representată şi pe scena unui teatru din Paris, ca sĕ cunóscă şi străinătatea încântătórele melodii româneşti, pe cari prinţul Dimitrie C. Moruzi cu o deosebită măestrie le-a scos în relief în opera sa.

Traducţiunea dlui Gh. Arghiropolu are o mare valóre; căci pe lângă că redă cu fidelitate caracterele pescarilor români, îi face sĕ-şi esprime sentimentele lor în nişte versuri admirabile, neobicinuite într'o piesă în care melodia ţine primul loc.

Sfătuim pe toţi iubitorii de literatură sĕ-şi procure cât mai ingrabă acéstă interesantă broşură, al cărei preţ este de 2 lei, căci prima ediţiune este deja aprópe epuisată.

C.

Posta redacţiunei.

Banabic. Casul comunicat nu e pentru a fi dat publicităţii, din motive de ordine mai înaltă. Dacă *se póte dovedí*, faceţi arătare la venerabilul consistoriu, şi sigur va urma îndreptarea.

Nr. 489/1902 [189] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Limba** cu filia **Ciugud** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a'şi aşterne — în terminul susindicat — petiţiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avĕnd a se presenta, înainte de alegere, în o Duminecă sau serbătóre în biserica atât din materă cât şi din filie, spre a cânta şi cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Albei-Iulii, în conţelegere cu comitetele parochiale;

Alba-Iulia, 24 Septembre, 1902.

Ioan Teculescu.
protopresbiter.

Nr. 779—1902 [188] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională din comuna **Cara**, aparţinĕtóre acestui tract protopresbiteral, prin acésta se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 600 coróne şi cuartir în edificiul şcólei.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 10 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 260/1902. [185] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** vacant din comuna bisericéscă gr. or. or. **Lăpuş**, în protopresbiteratul Câmpenilor, se publică **nou concurs** cu termin de **10 zile** de la prima publicare oficiósă.

Dotarea este: salariu 600 coróne, locuinţă şi grădină.

Concurenţii (pot fi şí învĕţătóre cualificate) sĕ trimită cererile lor în timpul deschis la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor.

Câmpeni, 19 Septembre 1902.

Romul Furdui
protopresbiter

Nr. 431/1902 [186] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. română din **Trestie**, protopresbiteratul Cetăţii-de-pétră, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post: salariu 600 coróne din care 230 cor. repartiţie de la popor şi 370 cor. ajutoriu de la stat, cuartir în edificiul şcólei, grădină de legumi şi lemne de foc, se află şi edificii economice.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a-şi aşterne suplicile de concurs instruat conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Fênaţe, la 21 Septembre 1902.

Oficinl protopresbiteral gr. or. al tractului Cetăţii-de-pétră în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

8923/1902 sz. [183] 3—3

Pályázat.

Resinár községben a **községi orvosi állás** betöltendő lévén, felhivatnak pályázni kivánók, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 5-én alólirottnál adják be.

Illetmények:

1. évi fizetés K 1800,
2. lakpénz K 160,
3. a megállapitandó látogatási díjak.

Kelt Nagyszebenben 1902. évi oktober hó 2. napján.

A járási főszolgabiró helyettese

Putkovski
szolgabiró.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 2—52

Cărţi fórte eftine
şi de valóre!!

„Colecţiunea Şaraga.“

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomaţie.
„ 18. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schiţe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Preţul unui numĕr 1 cor.

Librăria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Marți 1/14 Octobre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strěinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din parlament.

Sibiiu, 13 Octobre n.

Mercuri s'a deschis în Budapesta noua sesiune a dietei ungare.

Deschiderea s'a făcut în noul palat parlamentar, ridicat pe malul Dunării, care cu acésta ocasiune a fost dat cu totul destinațiunii sale.

Palatul e frumos, măreț, impunětoriu și din cale afară lucsurios în instalarea sa internă, încât n'are păreche în lumea întrégă.

A și costat mult acest palat parlamentar, — preste patruzeci milióne de coróne.

Era la loc deci, ca inaugurarea sě i-se facă cu o solemnitate óre-care, manifestată, dacă nu se putea în altă formă, cel puțin astfel, că prima ședință, ședința de deschidere, se lăsa sě decurgă în mod liniștit, fără atacuri și fără scene furtunóse.

Dar' nu s'a făcut astfel inaugurarea acestei scumpe zidiri, despre care și ziarele magiare țin a constata, că nu stă în raport potrivit cu sărăcia țerii, și că prin urmare pentru stările nóstre economice e preste měsură de pompos.

Póte că chiar împrejurarea acésta a contribuit la aceea, ca deschiderea sesiunei parlamentare și inaugurarea noului edificiu, în care e adăpostit acum parlamentul țerii, sě se facă în mijlocul unor scene furtunóse. Căci atât în ședința de deschidere, cât și în celelalte două următóre a fost mult sgomot și mare agitație în dietă. Au început'o kossuthistii. Ei au început'o, ei au continuat'o și ei au făcut și promisiuni, că vor merge mai departe pe calea apucată. In ce scop, ei vor ști!

Cu deosebire vehement a fost atacul lor din prima ședință, îndreptat în contra guvernului și în contra Corónei.

Prin rostul deputatului *Barabás*, imediat după deschiderea ședinței și după cetirea rescriptului regal, prin care se convócă deputații țěrii la acéstă nouă sesiune, s'au îndreptat în contra Domnitoriului și în contra ministrului comun de esterne cele mai aspre cuvinte de critică, pe motivul, că influințéză în mod direct asupra mersului tratativelor cari decurg întrě țěrile dualiste, și anume: *în detrimentul Ungariei.* Și cuvinte aspre au fost rostite și la adresa guvernului, și special a prim-ministrului *Széll*, pe tema, că n'a participat la sěrbările centenare aranjate în memoria lui Kossuth, și că și prorogarea parlamentului a făcut-o în vara trecută numai pentru a împedeca dieta în a aduce concluse cu privire la aceste sěrbări.

Natural, că prim-ministrul *Széll* s'a ținut îndemnat a rěspunde numai de cât, luând în apěrare Coróna, și declarând în fața parlamentului, că Maiestatea Sa Regele n'a influințat în nici într'un chip negoțierile încă neterminate asupra compromisului cu Austria, ear' rolul contelui Goluchowski s'a mărginit în afacerea acésta totdéuna numai la aceea ce se ține strict de resortul seu. Și prim-ministrul *Széll* a esplicat celor curioși și aceea, că la sěrbările lui Kossuth *de ce* n'a putut lua parte, ca prim-sfetnic al Corónei.

Majoritatea parlamentară a aplaudat și aprobat espunerile prim-minislui, și tot așa le va aproba și țéra. Căci om cu judecată sănětósă nici nu póte face obiect de discuție din faptul, că primul consilieriu al Monarchului n'a luat parte la sěrbările kossuthiste, când știut este, că Kossuth a fost detronatorul dinastiei, detronatorul Domnitoriului, ear' cel-ce stă astăzi în serviciul Domnitoriului și posede întréga sa încredere, *nu 'l póte sěrbătorí* pe acest om, de altcum mare și cu mari merite pentru națiunea magiară.

E evident deci, că s'a căutat numai nod în papură, parte pentru a loví în Corónă și a face neplăceri și încurcături guvernului, parte pentru a spăria pe cei din Austria, cari însě sunt destul de cuminți și nu se mai sparie de kossuthisti, pentru-că știu, că tóte amenințările lor sunt numai vorbe de clacă, pe cari nici ómenii lor nu mai pun prea mare greutate. Purtarea kossuthistilor față de Corónă e însě la tot casul caracteristică.

Convocarea reichsrath-ului austriac. Fóia oficială de la Viena publică rescriptul preaînalt, datat din 8 Octobre, prin care reichsrathul austriac e convocat pe 16 Octobre la Viena, în scopul continuării activității întrerupte. Reichsrathul va avé de resolvat chestii de supremă importanță, anume: *budgetul*, care 'i va fi presentat în una din ședințele prime, apoi legea *despre întrebuințarea limbilor*, měrul de cértă întrě diferitele naționalități ale Austriei. Proiectul de lege, prin care se resólvă acésta chestie delicată, e gata, și guvernul austriac îl va comunica presidenților tuturor partidelor parlamentare, pentru a-și da părerea asupra lui. De la fericita deslegare a acestei grele probleme depinde apoi sórtea *pactului*, cea mai grea și cea mai delicată chestie care-și aștéptă resolvarea, nu numai dincolo, ci și dincóce de Leitha.

Educațiune, — Instrucțiune.

Iată două noțiuni pe cari mulți și fórte des le confundă, fiind-că nu le cunosc înțelesul, ci cred că e unul și același lucru, a *educa* și a *instrua*. Pe când nu e același lucru. Una e educațiunea și alta e instrucțiunea. Educațiunea se face cu privire la *inima* omului, ear' instrucțiunea are de scop desvoltarea *minții* omenești, lărgindu-i tot mai mult cercul cunoștințelor.

Din punctul de vedere al bunei viețuiri și al fericirii omenești educațiunea trebue pusă de-asupra instrucțiunii, fiind-că ea dă formațiune inimei copilului, sădind sentimente nobile într'însa. De aceea educațiunea trebue sě se facă și sě încépă din cea mai fragedă etate a tinerelor mlădițe, din momentul în care copilul începe a se impresiona de aceea-ce vede și simte, de aceea ce se petrece în jurul sěu.

Basele fundamentale ale educațiunii, de sine înțeles că sunt: *religiunea* și *morala*, căci prin propagarea principiilor contrare moralei și religiunii s'ar face nu educarea și nobilitarea, ci însělbătăcirea inimilor fragede ale copilașilor.

Innobilarea sufletului copilului, din care voim sě facem bun cetățean și folositoriu membru al omenimei, se póte face deci numai prin întinderea unei culturi religióse-morale. Și fiind-că educarea trebue începută în familie, în casa părintéscă, e destul de clar și de evident, că pentru a da educație religiósă-morală copíilor e necesar, ca părinții înșiși sě fie religioși și morali.

Educațiunea aparține deci părinților, și forméză cea mai mare și mai însemnată datorință a lor, de la care nu se pot subtrage. Și de la modul cum își împlinesc părinții datorința acésta, de la conștiențiositatea cu care dau desvoltare corectă inimei fragede a copilului lor, depinde progresul omenimei preste tot.

Grija părinților, și mai ales a mamei, trebue sě încépă deci cu privire la educarea copilului în momentul în care acesta începe sě o înțelégă. Din cea mai fragedă etate trebue sě i-se facă copilului cunoscut, că este o ființă nevěḑută, atotputernicul și atotștiutoriul Dumnezeu, care le vede și le știe tóte, de la care tóte vin, pentru-că el tóte le póte, care a făcut tot ce se vede, și tóte póte earăși sě le iee, pe care deci datorință au toți ómenii sě 'l iubéscă mai mult de cât ori-ce și pe ori-cine din lumea acésta, fiind-că el e părintele tuturor, el se îngrijește de toți, și pe cei-ce fac bine îi rěsplătește cu bine, ear' pe cei-ce fac rěu îi pedepsește cu rěu, nu pentru a-i asuprí, ci pentru a-i îndrepta.

Datorința mamei este sě vegheze în continuu, ca nimic sě nu strěbată în inima copilului ce ar puté sě împedece formarea caracterului și desvoltarea sentimentului religios, însușirile nobile, cari fac pe om sě stee gata pentru tóte întêmplările vieții.

Copíii astfel pregătiți pentru viéța ce le stă înainte, avênd de fundament o educațiune bine îngrijită, vor face

---

FOIȘÓRĂ

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodocși din Transilvania. 1780—1787.

Anno 1780.

Protocolum întru care se scrie Preaînălțatele porunci împěrătești și guberničești după porunca a Sale Preasfințitei chesaro crăești și apostolicești măriri, cari au eșit la 11 ḑile ale lui Martie, și dela înălțatul crăiescul gubernium la 6 ḑile Aprilie anul acest numit, care este 1780. Numěrul 1680 și cinstitului Ioan Popoviciu vicareșului neuniților s'au dat și s'au poruncit, ca despre tótă materia înălțatelor porunci luminat sě se cunóscă și sě se știe și cu întrégă ascultare și credința la cei de acuma și la cei viitori deplin sě se ție după cum înainte numěrul și datumul va cuprinde.

Nr. 1680, 6 Aprilie. A. 1780.

Cu milostivire arată înălțatul cră. guber. precum a sa Preaosfințita chesaro-crăiésca și apostolicésca mărire prin c. sěu decretum, care au eșit la 11 Martie a. c. cu milostivire bine 'i a plăcut a poruncí, ca toți preoții la tóte bisericile sě facă protocol, în care sě scrie tóte poruncile împěrătești și gubernicești, ca sě se știe din neam în neam.

Care protocolumuri cu tărie vě poruncim — la toți preoții — sě se facă fără zăbavă.

S'au dat în Hondol, 19 Iunie, 1780.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 5746 7. Noem. A. 1780.

Cu milostivire arată înălțatul crăesc gubern. ca protocólele sě se facă precum s'au fost poruncit la 6 ḑile Aprilie anul curgětoriu.

Cu tărie vě poruncim protopopilor, ca protocólele sě fie gata la toți preoții.

S'au dat în Hondol, 22 Noem.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 4679. 26 Sept. A. 1780.

Aici cu milostivire poruncește înălțatul crăesc. gub., ca de acum înainte ómenii, care se vor judeca înaintea forumului bisericesc, sě nu se mai globéscă cu bani, ci după vină se vor canoní cu bătaie.

Protopopi la acéstă trébă veți cere ajutoriu la domnu locului.

S'au dat în Sibiiu, 10 Noem. 1780.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 4857. 14 Sept. A. 1780.

Arétă înălțatul crăesc gub. precum a sa Preaosfințita chesaro crăiésca și apostolicésca mărire cu milostivire bine au voit a poruncí, ca preoții neuniți sě nu îndrăsnéscă a cununa ómeni de 2 legi.

Vě poruncim și noi, sě nu îndrăsnéscă a cununa ómeni de 2 legi, nici de alte parochii.

S'au dat în Sibiiu, 10 Noem. A. 1780.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 6371. 7. Dec. A. 1780.

Cu milostivire arată înălțatul crăiescul gubernium precum a sa Preaosfințita chesaro crăiésca și apostolicésca mărire prin milostivul seu dicretum, care au eșit la 16 Noem. aici cu milostivire bine i-au plăcut a poruncí, ca preoții neuniți sě nu mai boteze copii de legea papistășéscă sau de unit.

Vě poruncim și noi preoților sě nu botezați copii de alte legi, ci fiescecarele sě boteze copii la popă de legea sa.

S'au dat în Hondol, 30 Dechem. A. 1780.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 141. 18 Ianuarie. A. 1781.

Cu milostivire arétă înălțatul crăesc gubernum, precum a sa Preaosfințita chesaro crăiésca și apostolicésca mărire prin milostivul seu patenș, care au eșit la 22 Dechem. anul trecut, cu milostivire bine au plăcut a poruncí, ca novițiușii, care merg la mănăstiri sě nu fie slobod din moșiile lor sau din bani a da la mănăstire sau la biserică mai mult decât 1500 de florinți. Ce va fi mai mult se va lua la rudenii, și, contractușurile se va strica.

Se se facă de știre înălțata poruncă.

Sau dat în Sibiiu, 1781.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

(Va urma.)

progrese uimitóre şí în ale instrucţiunii, dat fiind că edificiul frumos şi trainic numai pe fundament solid póte fi ridicat, ear' fundamentul instrucţiunii îl forméză educaţiunea.

Intrĕ educaţiune şi instrucţiune trebue sĕ esiste deci aceeaşi armonie ca întrĕ clădirea monumentală şi temelia ei, căci numai atunci e folositóre omenimei instrucţiunea, dacă e aşezată pe ideile religióse-morale pe cari ni-le dă educaţiunea.

Acolo unde se face instrucţiunea fără a avé de temelie aceea-ce ne dă educaţiunea, se pot naşte ómeni fórte învĕţaţi, dar' ei vor rĕmâné pentru totdeuna ómeni necompleţi, fiind-că le este cultivată mintea, dar' inima nu.

Din tóte acestea resultă, că educaţiunea desvóltă şi nobilitéză sufletul omului, sentimentele inimei, pe când instrucţiunea desvóltă mintea şi dă omului cunoştinţe intelectuale.

Educaţiunea forméză ómeni de caracter şi ómeni de inimă, instrucţiunea ómeni de carte şi de ştiinţă.

Educaţiunea prepară pe om pentru lumea acésta şi pentru ceealaltă, instrucţiunea numai pentru lumea acésta.

Din aceste asemĕnări póte vedé ori-şi-cine, că pentru formarea unui om desĕvêrşit, aşa cum ar trebuí sĕ fie toţi ómenii, e necesară *instrucţiunea*, dar' mult mai necesară e *educaţiunea*, — pentru-că cea dintâiu numai pe temeliile pe cari le dă acésta din urmă se póte zidí cu succes. *B.*

Pentru catedrală.

In urma apelului Inaltpreasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* au mai întrat la consistoriu, pentru fondul catedralei, şì din protopresbiteratul *Sighişórei* următórele oferte benevole:

1.	De la dl Dimitrie Moldovan, protopresbiter, Sighişóra	cor.	320
2.	De la dl George Vătăşan, paroch, Zoltan	„	350
3.	De la dl Chirion Muntean, paroch, Trapold	„	200
4.	De la dl Nicolau Doctor, paroch, Haşfalĕu	„	200
5.	De la dl Ioan Muntean paroch, Sighişóra . .	„	200
6.	De la dl Nicolau Gheaja paroch, Laslea-mare .	„	155
7.	De la dl Nicolau Dobrea, paroch, Hendorf	„	150
8.	De la dl Toma Bêrsan, paroch în Criţ . .	„	150
9.	De la dl Ambrosiu Tatar, paroch, Hetiur .	„	120
10.	De la dl Terenţie Popoviciu, paroch Jacul-român	„	120
11.	De la dl Vasilie Răduleţ, capelan, Hendorf	„	120
12.	De la dl Iuliu Holder, paroch în Galomfalĕul-mare	„	120
13.	De la dl Ioan Dan, paroch în Şard . . .	„	120
14.	De la dl Ioan Popa, paroch în Vidacutul-român	„	120
15.	De la dl Dim. Pulca, paroch în Beşa . .	„	100
16.	De la dl Nicolau Stoicovici, paroch în Mălăncrav	„	100
17.	De la dl Teodor Hêrţióga, paroch în Noul-săsesc . . , . . .	„	100
18.	De la dl Ioan Lungociu, paroch în Seleuşul-mare	„	100
19.	De la dl Ioan Manoviciu, paroch în Retişdorf	„	100
20.	De la dl Moise Fliter, paroch în Şarpatac .	„	100

Când publicăm acest resultat al colectei întreprinse printrĕ preoţimea nóstră din protopresbiteratul Sighişórei, cu mare mângăere remarcăm însufleţirea onoratei preoţimi din acest protopresbiterat pentru noul nostru Sion, şi mai ales însufleţirea venerabilului paroch *George Vătăşan* din Zoltan, care a premers cu esemplul frumosului ofert de 350 coróne, apoi a parochului *Teodor Hêrţóga*, care de-şì se află într'o parochie din cele mai modeste, n'a voit sĕ rĕmână înapoia colegilor sei de la parochíi mai bune.

Onóre tuturor!

Orisonturi nouĕ în justiţie.

— *Congresul IX al uniunei internaţionale de drept penal.* —

St.-Petersburg, 28 Septembre 1902.

Iurisprudenţa criminalistă a avut zile festive în jumĕtatea a doua a lui Septembre a. c. Uniunea internaţională de drept penal şi-a ţinut al IX-lea congres în St.-Petersburg, capitala Rusiei.

Atât temele puse la ordinea zilei, cât şí locul congresului au atras o mulţime de membri ai Uniunei la congres; afară de membrii grupului rus mai bine era representată Germania şi Francia, din Ungaria (afară de Croaţi) erau presenţi 17 membri, Români numai subscrisul; criminaliştii României erau representaţi numai prin dl prof. I. Tanoviceanu, par'că şí România ar fi cel puţin aşa de departe ca America, representată la congres prin membrul Uniunei Mendes de Almeda Candido.

Dl I. Tanovicean şi-a afirmat cu demnitate locul sĕu şi ca unul dintrĕ vice-presidenţii congresului ni-a făcut onóre în faţa lumei savante, dar' a fost singur. Guvernul justiţiar al României trebuia sĕ se intereseze mai intensiv de acest congres, ca statul român sĕ nu fie devalvat la ordinea inferióră a Montenegrului representat prin un membru al Uniunei, ear' criminaliştii specialişti din România au dat un semn de indiferentism nescusabil faţă de ştiinţa ce o prefeséză, un lucru, care nici guvernul român, nici criminaliştilor din regat nu le póte înălţa în faţa lumei savante de altcum justul lor decor.

Congresul a avut douĕ teme capitale la ordinea zilei, cea dintâiu a fost:

„Importanţa ce trebue sĕ aibă în legea penală elementele psichice ale crimei în comparaţiune cu consecvenţele ei materiale“.

Emanând din punctul de vedere al dreptului penal modern, că ori-ce fapt numai într'atât se póte cualifica de crimă sau delict, încât acela prin voinţa făptuitoriului atacă siguranţa individuală şi prin acésta şi cea socială, jurisprudenţa criminală a încetat de a lua de basă a punibilităţii efectele materiale ale faptului, ci analiséză scrupulos elementele cari au determinat faptul, adecă voinţa făptuitoriului, care a produs crima sau delictul.

Cu cât a fost acésta mai assiduă şi perversă la comiterea crimei, cu atât mai mare este punibilitatea.

Dar' voinţa acésta, care atacă siguranţa individuală şi prin aceea cea socială, numai aşa póte serví ca termometru la statorirea pedepsei, dacă reoglindată prin facultatea psichică intelectuală a făptuitoriului, aceea se póte indica de absolut liberă pe basa principiului, că numai acel criminal este punibil, care este conştiu de consecuenţele faptului ce voeşte a-l comite. La acest obiect a argumentat fórte corect prof. univ. din Lyon, I. Garrand (Francia), că astăzi nu se mai pedepseşte faptul, ci intenţiunea rea a făptuitorului; tot acest principiu l'a ilustrat nimerit Dr. Forel cu băiatul inconştient, care jucându-se cu focul a causat arderea oraşului întreg, şi cu rĕufăcĕtorul cel mai pervers, care a voit sĕ aprindă oraşul dar' nu i-a succes; raţiunea clară nu póte judeca pe băiat la mórte, dar' nici nu póte achita pe perversul conştient.

Dacă atât în teorie, cât şì în pracsă logica pretinde aplicarea principiului: non quis sed quid, principiul acesta în criminalistica modernă, tocmai în urma postulatelor logice, reclamă aplicarea inversă: non quid sed quis.

La tema acésta au luat cuvêntul von Mayr (Germania), Garrand, Forel, abbé Reynand (Francia), van Hamel (Ţerile-de-jos), Nabokow (Rusia), şi după o desbatere interesantă ţinută la un înalt nivou ştientific, presidentul de Lisst (Germania) formuléză şi pune la vot următórea

Decisiune:

1. „Numai acela este punibil pentru consecuenţele faptului sĕu criminal, care a prevĕḑut sau a putut prevedé aceste consecuenţe“.

2. „Ce priveşte cestiunea compliciului, legea trebue sĕ abandoneze distincţiunea doctrinară întrĕ aceia cari au participat la acéstă crimă, indicând modalităţile participaţiunei, pe cari le va considera de atari“.

3. „Cestiunea tentativei rĕmâne la ordinea zilei în lucrările Uniunei“.

Este evident, că acésta decisiune, considerând vederile congresului schiţate pe scurt mai sus, a fost primită cu o covêrşitóre majoritate de voturi.

Tot atât de capitală, dar' în urma divergenţelor de aplicare practică în diferitele state, dóră şí mai importantă a fost tema a doua:

„Reformele, cari ar fi de dorit a se întroduce în domeniul instrucţiunei prealabile şi în darea criminalului pe mâna judecătorului (mise en jugement), ca atât libertatea individuală cât şí descoperirea adevĕrului sĕ fie pe cât se póte mai bine garantate“.

Firul discuţiunilor la tema acésta s'a învîrtit mai ales în jurul procedurei criminale din Anglia, pusă pe basa sistemului contradictoric şi care nu cunóşte instituţiunea judelui de instrucţiune, ci de la primele fase ale procesului criminal consideră atât pe procuror (representant al ordinei publice) cât şi pe făptuitor de părţi litigante egal îndreptăţite; până când organelor poliţiale li-se dă mână liberă în cercetarea crimei, aceste nu odată cad în greşala de a trece limitele ce trebue sĕ despartă cercetarea prealabilă poliţială de investigarea judicială, prin ce se periclitéză interesele juste ale făptoriului şi eventual chiar libertatea personală în cea mai mare mĕsură. De câte-ori s'a întêmplat, că organele încredinţate cu cercetarea prealabilă (poliţială) au deţinut ani întregi pe făptuitor, timp cu mult mai îndelungat, decât chiar maximul pedepsei prevĕḑut în lege pentru faptul respectiv!

Nu mai sufere deci nici o îndoială, că în scopul garantării libertăţii personale funcţiunile poliţiale necesare la urmărirea crimei trebuesc bine definite şi limitate până la gradul reclamat de interesele juste ale făptuitoriului; dar' când susţinem acest principiu, trebue sĕ avem în vedere scopul principal al cercetării, descoperirea adevĕrului; aceste douĕ probleme ale procedurei criminaliste, ori cât de grea ar fi realisarea lor, trebue adusă într'o perfectă consonanţă, care apoi în mod logic va resulta garantarea de lipsă a libertăţii individuale şi a descoperirei adevĕrului.

Mulţi dintrĕ oratori aveau temerea, că sistemul contradictoric desvoltat până la posibilitate în tóte fasele procedurei, va favorisa pe nedrept situaţiunea făptuitoriului de o parte, ear' de altă parte va fi un balast funcţiunilor poliţiale; acéstă temere însĕ a fost resfirată prin punctul 2 al decisiunei luate, care eliminéză total sistemul poliţial usitat şi de present în legislaţiunea mai multor state.

Congresul, condus de aceste vederi a resolvat tema acésta prin următórea

Decisiune:

1. „Ideia fundamentală a cercetării prealabile reclamă separarea funcţiunilor poliţiale de cele judiciare şi organisarea sistemului contradictoric.“

2. „Tóte funcţiunile judicial-poliţiale sĕ se concreadă procuraturei deplin respunsabile, care sĕ se pună sub nemijlocita controlă a judecătorului.“

Precum bine a observat Murawieff ministrul de justiţie al Rusiei, decisiunile acestui congres se vor impune legislaţiunilor nu prin puterea obligatorică ce nu au, ci prin autoritatea raţiunei mai puternică de cât autoritatea legii.

*

Grupul rus al Uniunei prin comitetul sĕu aranjator a făcut părtaşi pe congresişti de cea mai mare ospitalitate; zi de zi se oferia ceva nou; curtea imperială, ministrul de justiţie, capitala St.-Petersburg a dat fiecare câte un dineu, ear' teatrul Maria (operă) o representaţiune în onórea congresului; tot aşa în Moscva, unde primariul, prinţul Galiţin, a găzduit pe membrii Uniunei; advocaţii ruşi din St.-Petersburg au dat un dineu colegilor lor din ţĕrile străine, ear' tinerii universitari făceau pe ceroniii, la visitarea curiosităţilor şi în escursiuni.

Mulţămiţi cu tóte ne re'ntórcem fie-care la vetrele nóstre.

Dr. Aurel Cosma.

† Mihail Noak.

Haţeg, 8 Octobre n.

Inmormêntarea vice-colonelului în pens. *Mihail Noak* de Hunyad, proprietariu al corónei pentru bravura militară, decorat cu ordul „Francisc Iosif“, etc. etc. s'a făcut Duminecă, în 5 Octobre n. în Haţeg.

Doliu a îmbrăcat poporaţiunea română şi cu ea întreg opidul Haţeg, când ca un fulger s'a lăţit trista veste, că bravul şi distinsul militar Mihail Noak de Hunyad, în 3 Octobre a. c. diminéţa în zori în mod subit şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului.

Amare momente au fost acestea pentru dulcile sale surori: Maria mărit. Bêrsan şi Susana, dar' nu mai puţin pentru iubitul sĕu cumnat Ambrosie Bêrsan, fost primariu al oraşului Haţeg, care împreună cu fíii şi cu fiica sa, ca nepoţi, încunjurau sicriul scumpului rĕposat.

Ca fiu din familie nobilă şi fruntaşă grăniţărésca din Haţeg, decedatul a fost dat în şcóla militară, după a cărei absolvare a înaintat în acésta frumosă dar' spinósă carieră, cu distingere din grad în grad până la rangul de vice-colonel.

La acest rang l'a copleşit morbul de inimă şi la sfatul medicilor a trebuit sĕ se retragă de pe arena acésta, de-şì numai câteva luni îl despărţeau de avansament.

Rĕposatul a luat parte în trei rĕsbóie: în 1859 în Italia, la 1866 în rĕsboiul cu Prusia, şi a treia-óră la ocuparea Bosniei şi Herţegovinei, unde a fost primul care a întrat cu feciorii sĕi — printrĕ glónţele inimice, în oraşul „Serajevo“.

In nenumĕrate rênduri a fost în foc, unde glónţele inimice îi fluerau din tóte părţile şi nimic nu l'a putut intimida, ca sĕ nu'şi glorifice numele, sĕ nu lupte cu abnegaţiune pentru neam, patrie şi tron.

Suvenirea din atâtea rĕsbóie i-a fost, pe lângă unele rane uşóre corporale, — vestmintele şi chipiul, tóte găurite de glónţele inimice.

Pentru acésta, ca recompensă 6 decoraţiuni îi împodobeau pieptul, din care a isvorit curagiul şi bravura strămoşéscă.

Inmormêntarea ce i-s'a făcut a fost démnă de rangul sĕu şi de fruntaşa familie a cărei mebru a fost. Serviciul dumnezeesc s'a început la 2 ore p. m. prin protopresbiterul *Titu Vesp. Gheaja*, asistat de preotul *Ioan Medrea.*

Timpul era frumos. Inteliginţa şi poporul, fără deosebire de religiune şi neam, a alergat sĕ dee salutarea cea din urmă acestui fiu al Haţegului, care s'a distins — afară de miliţie — prin sinceritate, nobleţă de inimă, prin iubire către rudenii, neam, patrie şi tron, prin stimă şi respect către amici şi cunoscuţi, ear' sĕracilor şi străinilor a fost proptă bună, mângăitor şi razĕm. Protopresbiterul *Titu Vesp. Gheaja* a ţinut o pĕtrunḑĕtóre vorbire, în care cu cunoscuta-i oratorie — prin cuvinte alese, cu tonul sĕu cel pĕtrunḑĕtor şi respicat desvĕlind viéţa, meritele şi distincţiunile acestui meritat bărbat, l'a presentat ca esemplu pentru generaţiunea de acum şi cea viitóre, şi a stors lacrimi din ochii publicului, care umpluse piaţa cea mare a Haţegului.

Cosciugul a fost ridicat de pe catafalc de către căpitanul de poliţie şi de doi oficeri, cu ajutoriul gendarmilor.

Cu toţii l'am petrecut până la mormênt şi l'am aşezat spre odihna de veci.

De ací în jale ne-am întors cu oftarea: Dumnezeu sĕ-l ierte şi sĕ-l odihnéscă, ear' amintirea lui va rĕmâné întipărită pe vecie în inimile nóstre.

Amicul.

Din Satulung.

n preot vrednic de laudă. —

— 25 Septembre n.

Comitetul paroch'al al Bisericii Sfinţilor Arhan gheli, din Satulung, a ţinut o şedinţă estraordinară în ziua de 21 August a. c. în care, spre marea durere a nóstră a tuturor părintele capelan *Romul Verzea*, president al comitetului parochial, ni-a împărtăşit vestea durerósă că, în împrejurările grele materiale în care se află, pentru asigurarea viitorului sĕu şi al familiei sale, e nevoit a-şi căuta într'altă parte, — tot în serviciul bisericei, — un post mai asigurat.

Intr'o emoţionată cuvêntare ni-a arătat părerea de rĕu ce-o simte la gândul că trebue sĕ se despartă de nişte parochieni de la cari — ascultându-i poveţele şi vorbele — n'a avut decât mulţămire; împrejurările sunt însĕ — a zis — mai tari de cât voinţa şi dorinţa sufletului omenesc, şi de aceea e silit sĕ se despartă de noi, ori câtă durere şi-i căşuna sie-şi şi ar căşuna acelora ce l'au ascultat şi iubit. Se rógă deci ca încheiere, sĕ i se elibereze un atestat despre purtarea şi activitatea sa în sprijinul Bisericei nóstre, care rugare i-s'a îndeplinit cu scumpĕtate, căci noi — deocamdată, afară de adânci regrete şi lacrime sincere de despărţire, nu putem de cât în ĕst chip măcar sĕ ne arĕtăm recunoştinţa şi mulţămita pentru serviciile ce ni-a adus.

Şi de óre-ce credem că e bine, ca frumósa sa activitate preoţéscă în comuna nóstră sĕ fie cunoscută cât mai mult, rugăm onorata redacţie a *„Telegrafului Român“* sĕ binevoiască a publica atestatul eliberat de noi. Şi acésta nu pentru vanitatea nóstră sau a iubitului nostru preot, pe cale de a ne părăsí, ci mai ales pentru faptul, că ómenii aleşi şi faptele lor trebue spre pilda altora sĕ fie cunoscute cât mai mult.

Atestatul eliberat de noi e următoriul:

Atestat.

Noi subscrişii, membri ai comitetului parochial de la biserica „ss. Archangheli“ din comuna Satulung, în urma cererii făcută nouĕ de părintele Romul Verzea, spre a i-se elibera un atestat despre conduita şi activitatea sa pe lângă şi în sprijinul bisericei şi poporului nostru, ne ţinem de cea mai plăcută datorinţă a aduce la cunoştinţa tuturor prea onoraţilor, cărora acest atestat le va cădé în vedere, că:

Părintele Romul Verzea de 8 ani de când — cu încrederea anonimă a parochienilor — servesce bisericei nóstre în funcţia de capelan pe lângă prea venerabilul şi de toţi lăudatul părinte al sĕu şi paroch al nostru dl Alecse Verzea, şi de 9 ani de când — cu multă prudenţă şi tot atâta zel — stă ca president în fruntea comitetului parochial, şi-a îndeplinit aceste douĕ funcţiuni ale sale cu atâta scumpĕtate şi conştiinţă, în cât — ne mândrim a o spune şi altora — póte fi dat drept pildă şi model semenilor sĕi.

Şi pentru-ca mărturia acésta a nóstră sĕ iasă din rêndul celor îndatinate, sĕ lăsăm sĕ grăiéscă frumósele sale fapte, cari numai cu strădanie neprihănită s'au îndeplinit, şi cari merită a fi cunoscute în cercuri cât mai largi.

Aşa: rĕul, zavistia şi ura n'au leac de rădăcină în comuna nóstră bisericéscă, numai pacea şi buna înţelegere stăpânindu-ne sufletele nóstre, şi acésta datorită în primul rênd păstorilor nostri sufleteşti, dlor Alecse şi Romul Verzea.

Rênd pe rênd, prin stăruinţa şi credinţa de care se bucură părintele Romul Verzea în faţa credincioşilor în calitate de president al comitetului parochial, cu concursul material al bunilor ómeni, s'au făcut la biserica nóstră tóte îmbunătăţirile necesare, aşa să astăzi sfântul nostru lăcaş în tóte privinţele sĕ fie nu numai spre lauda şi mărirea comunei nóstre, dar' spre lauda şi mărirea bisericei nóstre rĕsăritene din aceste părţi; tot aceste trebue sĕ le spunem şi despre localurile de şcólă.

Grija de căpetenie a părintelui nostru Romul Verzea a fost însĕ, ca în calitate de president al comitetului parochial, deci şi de administrator — cap al bunurilor şi averii bisericesci, sĕ se chivernisésca şi sĕ se mărésca acéstă avere, astfel, ca ea sĕ chizăşuésca în împrejurările grele în cari trăim, şi mai ales vom trăí noi Românii săceleni, esistenţa bisericei şi a şcólei — cei doi stâlpi puternici, în jurul cărora numai ne vom puté manţinea noi ca români şi ca creştini rĕsăriteni. Şi cu laudă putem sĕ spunem, că azi stăruinţa sa a fost rĕsplătită din belşug de Cel Mărit, căci de 9 ani, de când părintele Romul Verzea e president al comitetului parochial, averea bisericii nóstre a crescut de la 10,000 cor. la 50,000 cor. în bani gata şi realităţi, aşa că esistenţa şcólei nóstre — chiar întrĕ împrejurările cele mai grele — e asigurată pe viitoriu.

Ca membru cu vază şi autoritate în comuna politică, părintele Romul Verzea n'a lăsat prilej de a stăruí din rĕsputeri, ca biserica şi şcóla nóstră sĕ fie ajutată cât mai mult, ca rĕsplată şi în schimbul sacrificiilor ce poporul nostru le face pentru comună: şi ni-a asigurat pentru totdeuna plata tacsei pentru fondul de pensiune al învĕţătorilor, o grădină şcolară, pavarea şi buna întreţinere a stradelor din jurul bisericei şi preste tot a celor pe unde locuesc parochienii români, şi încă alte favoruri, de cari ne am bucurat nu numai noi, ci şi fraţii nostri aparţinĕtori altor parochii.

Şi, ca încheere, earăşi arătăm tuturor, cà părintele Romul Verzea în mijlocul poporului a fost şi este adevĕrat conducĕtor şi părinte al sĕu, în înţelesul cel mai larg al chemării unui preot: la dînsul au găsit toţi, şi vĕduvele, şí sĕracii, şí împricinaţii, şí îndureraţii etc. ajutor, povaţă, mângăere şi îndreptare.

Faţă cu tóte acestea, rĕspunsul la cererea ce ni-a făcut nouĕ părintele Romul Verzea, spre a-i elibera un atestat despre purtarea şi activitatea sa în mijlocul nostru, reese de la sine: activitatea sa spirituală şi morală, socială şi culturală în mijlocul nostru şi în afară de noi, ca president al agenturii din Săcele a Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român, ca bărbat de încredere în părţile nóstre al Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, ca secretar al Reuniunii femeilor române pentru sprijinirea vĕduvelor sărace din Săcele, — póte fi luată, cum am zis mai sus, drept pildă şi model de semenii sĕi, căci nouĕ totdeuna ni-a fost numai spre cinste şi fală, — drept-ce cum am nisuit a-i rĕsplătí moraliceşte capacitatea, stăruinţa şi bunăvoinţa, şi acum eliberăm presentul atestat cu cea mai mare mulţămire sufletéscă şi slobozenie de cuget.

Dat în şedinţa comitetului parochial al bisericii „ss. Arhangheli“ din Satulung, în 21 August 1902.

Ioan Bodeanu, president ad hoc, Savu Luca, secretar, Aurel Popoviciu, Ioan Popa, I. Ţiţei, epitrop, R. Cheşcă, I. Aldea, G. Dragos, G. T. Medianu, G. G. Medianu, A. Verzea, I. Median, P. Mitrea, I. Butu, epitrop.

NOUTĂŢI

† Avram Armian. Amicii mai de aprópe ai ziarului nostru cu durere vor vedé din crucea pusă înaintea acestui nume, că nu mai este întrĕ cei vii un om, care preste 25 de ani a fost colaborator intern al ziarului nostru, muncind pentru luminarea poporului şi pentru înaintarea bisericei şi a şcólei nóstre.

Amicul nostru *Avram Armian* a fost fiiul parochului din Şibot. După-ce a absolvat academia de drepturi aici în Sibiiu a fost aplicat ca candidat de advocat aici în Sibiiu mult timp la institutul „Albina“, apoi pe la alţi advocaţi privaţi, şi totodată era şi colaborator intern la ziariul nostru.

In timpul din urmă debilitat trupeşte a aflat aplicare ca corector în tipografia nóstră archidiecesană.

Vineri séra pe la orele 7, o trăsură l'a sdrobit, şi transportat în spital, a închis ochii pe vecie Duminecă diminéţa la orele 2.

Noi cari l'am cunoscut, cari am trăit cu dînsul timp de preste 2 decenii, punem pe sicriul lui o lacrimă ferbinte, căci totdeuna am admirat în amicul nostru Avram iubirea de biserică şi iubirea de neam.

Mai pe sus de tóte am admirat în el iubirea de mamă, căreia totdeuna i-a dat espresiune prin şiróie de lacrimi şi prin fapte demne de înregistrat şi de imitat.

Chiar şi în anii din urmă ai sbuciumatei sale vieţi, când aplicat ca corector în tipografia nóstră archidiecesană pentru procurarea puţinelor plăceri ce i-au mai rĕmas avea pe fie-care lună suma de 6 coróne, din acestea trimitea jumĕtate bĕtrânei sale mame.

D-zeu sĕ-l aşeze în laturea celor drepţi.

Inmormêntarea i-se va face mâne (Marţi) după amiazi la 2 ore, din spitalul civil în cimiteriul bisericei gr.-or. din suburbiul Josefin. Predica o va ţiné asesorul consistorial Mateiu *Voileanu*.

*

Noi proprietari de regimente. Fóia oficială a armatei raportézǎ că M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. a numit pe regele George al Saxoniei proprietariu al regimentului de dragoni Nr. 3, pe prinţul George Ioan al Saxoniei proprietariu al regimentului de infanterie Nr. 11, ear' pe prinţul Ruprecht al Bavariei proprietariu al regimentului de infanterie Nr. 43.

*

Demonstraţiuni patriotice. Eri s'a făcut desvĕlirea statuei ridicate în Cluj regelui *Mateiu Corvinul.* M. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* era representat prin *archiducele Iosif August,* care a sosit la Cluj Sâmbătă séra. Conform normelor casei domnitóre, archiducele a fost salutat la gară cu *imnul casei domnitóre,* cel atât de urgisit din partea patrioţilor. *Tinerimea universitară* însĕ şi publicul magiar adunat la gară, în momentul când musica militară a început sĕ cânte imnul a început sĕ cânte *imnul magiar* cu atâta vociferare, în cât musica nici nu se audia. Intrĕ acéstă demonstraţiune şi-a făcut archiducele întrarea în Cluj ca representant al M. Sale regelui. După-ce s'a instalat în cuartir la „Casina naţională“ mulţimea s'a dus acolo şi i-a cântat cântări magiare, întrĕ cari şí cântecul lui Kossuth („Kossuth-nota“). A mers apoi la hotel Central, unde era încuartirat Jókai, unde încă a cântat „cântări patriotice“ şi a aclamat pe Jókai. Cam pe la miezul nopţii a plecat la casa comitatului, unde era încuartirat ministrul-president *Széll,* ca sĕ demonstreze contra lui pentru că a lăsat sĕ cânte musica imnul „Gott erhalte“ când a sosit archiducele. Acésta însĕ nu a succes înferbîntaţilor patrioţi, fiind-că mulţime de poliţisti călăreţi li-au aţinut calea şi năvălind cu caii în mulţime şi dând cu săbiile, care unde ajungea, i-au împrăştiat. Altcum săbiile poliţistilor au avut mult de lucru şi la gară. A nume, când musica militară a plecat spre oraş, demonstranţii au huiduit-o cu fluerături şi înjurături. Poliţistii au făcut us de sabie şi întrĕ cei bătuţi cu latul săbiilor e şi deputatul dietal *Nessi* Paul, care era întrĕ domonstranţi.

*

Hymen. *Emilian Terchilă* din Vorumloc, ales paroch în Bârghiş (tractul Agnita), se va cununa Duminecă (19 Octobre n.) cu *Eugenia Isailă* din Bertan, în biserica gr.-or. din Bertan.

*

Contele Eszterházy Eugen, fost călugĕr jesuit, s'a lăpĕdat de călugărie şi a pretins de la „generalul“ ordului jesuit sĕ-i estradee cele 400.000 de florini, pe cari le dase în păstrare când a întrat în şirul călugărilor. Contele Eugen e cel mai tinĕr membru al familiei (tatăl sĕu a rĕposat în 1877), a fost crescut în mare religiositate şi în urmă s'a făcut călugĕr jesuit. Când a întrat în ordul călugăresc a renunţat la titlul de conte şi la averile imobile, primind de la familie despăgubire 400.000 de florini. Acéstă sumă a dat'o ordului jesuit. Câţiva ani mai înainte fusese trimis predicator în Budapesta, unde 'şi împlinia cu mare zel chiămarea preoţéscă. De la Budapesta a fost transferat la *Cannes,* (Francia), ear' de acolo la *Londra.* In Londra apoi pater Eugenius a lăpĕdat revereanda şi s'a reîntors la viéţa mirénă, ear' de la generalul ordului jesuit a cerut estradarea depositului seu de 400.000 de florini. Estradarea banilor însĕ i-s'a denegat, pe motiv că atunci când a întrat în ordul călugăresc el a donat acei bani ordului. Contele însĕ, susţinênd că a dat banii numai spre păstrare, va intenta ordului proces pentru estradarea sumei de 400.000 florini.

*

Morminte vechi. Se telegraféză din Atena că în săpăturile de curênd făcute la Cheroneea, în valea Kephisos, s'au găsit mormintele în cari macedonenii au îngropat pe cei căduţi în bătălia de la Cheroneea, întêmplată la anul 338 înainte de Christos. S'au găsit în acele morminte schelete bine conservate şi o lance.

*

Monument la Şiría. „Societatea naţională aradană“ („aradi nemzeti szövetség“) în alianţă cu comitetul municipal al oraşului Arad a hotărît sĕ ridice un monument comemorativ la Şiria (Világos) pe locul unde în 1849 óstea revoluţionară a capitulat în faţa armatei ruseşti. In acest scop a adresat apel tuturor municipiilor, în care se cuprind şi următórele:

„Iubirea de patrie şi veneraţiunea faţă cu străbunii eroi şi martiri pretind deopotrivă sĕ eternisăm tóte momentele istoriei nóstre. Avem deci datorinţă patriotică faţă de posteritate, ca drept avertisment şi pildă sĕ însemnăm în chip demn şi durabil şí acest loc istoric“.

*

Român voinic. Sĕptĕmâna trecută Andreiu Opra din Zăbala fiind la lucru de câmp a observat în cucuruzişte câţiva porci, cari ronţăniau la cucuruz. Cu furca de fier ce o avea în mână s'a dus sĕ'i alunge, dar' porcii erau porci sĕlbatici: o scrófă cu opt purcei mari. Purceii au fugit, dar' scrófa s'a repedit asupra lui sĕ 'l sfăşie. Opra nu s'a lăsat, ci cu o isbitură puternică, aplicată la cap, a doborît scrófa la pămênt. A mers apoi în sat şi a luat un car sĕ-i ducă „vênatul“ a casă.

*

Tren express — cassat. Inainte cu doi ani şi jumĕtate se întrodusese comunicaţia cu tren express pe linia Berlin — Budapesta — Constantinopol, de care iniciatorii legau mari speranţe. Călĕtori însĕ nu s'au prea îmbulzit sĕ useze de el, aşa că în timpul din urmă comunicaţia a fost redusă de la douĕ-ori la odată pe sĕptĕmână; nici aşa însĕ nu avea călĕtori de ajuns, ear' Mercuri (8 Octobre) şi-a făcut *ultima cursă* fără sĕ fi avut vr'un călĕtoriu.

*

La esecuţie. Advocatul Moritz Glück din Szöllös sĕptĕmâna trecută a mers cu executorul Mezei la economul George Sivonyik în comuna Oroszi, sĕ facă execuţie pentru o pretensiune a sa. Executorul a scris tot ce a aflat în jurul casei şi mai avea numai sĕ scrie şì bucatele din hâmbariu. Ajungênd la acestea, Sivonyik a rugat pe advocatul, ca barem bucatele sĕ i-le lase, ca sĕ aibă cu ce-şi nutri familia. Glück însĕ a cuprins şì bucatele. Isprăvind cu tóte s'au urcat în trăsură sĕ plece. In momentul acela însĕ a resunat douĕ detunături, pe urma cărora advocatul a cădut jos din trăsură, puşcat prin pept. Executorul a scăpat de mórte numai sărind din trăsură şi fugind încă la prima puşcătură. Făptuitorul e feciorul lui Sivonyik, care şi-a mărturisit fapta, zicênd că regretă că nu i-a succes sĕ stîngă viéţa şì executorului.

*

Elefanţi înfuriaţi. Mare nenorócire s'a întêmplat zilele trecute în Rusia. In oraşul Nijni-Novgorod se ţinea têrgul de tómnă, care în fie-care an se ţine pe vremea acésta, şi din acest incident venise şi un circ la Nijni-Novgorod, cu mai multe animale sĕlbatice, întrĕ cari şi şése elefanţi. Intr'un moment de nebăgare de sémă elefanţii au fugit din circ, şi înfuriaţi au luat'o la fugă printrĕ numerosul public de pe strade, strivind sub puternicile lor picióre preste o sută de persóne, cari au rĕmas mórte pe strade.

Din public.*)

Declaraţiune.

In faţa pornirilor de a prostitui instituţiunile nóstre prin atentarea la caracterul personal al bărbaţilor aleşi din încrederea celor chemaţi în fruntea acelor instituţiuni, demoralisând prin acésta opinia publică faţă de instituţiuni binefăcĕtóre şi faţă de bărbaţii distinşi; şi vĕdênd, că acésta detestabilă campanie a degenerat în orgiile debitate într'un ziar românesc obscur din Timişóra contra unui „înalt funcţionar de bancă“ de la „Victoria“: subscrisa direcţiune a institutului de credit şi economíi „Victoria“ 'şi ţine de a sa datorie de onóre sĕ 'şi esprime dispreţul faţă de acest soiu de atentări şi admiraţia faţă de acel „înalt funcţionar“, carele prin puritanismul moravurilor sale, prin curăţenia mânilor, prin munca sa neobosită şi neîntrecutul seu zel pentru tot ce este bun, moral şi românesc a fost în totdéuna şi este un far luminos al institutului „Victoria“.

Arad, la 8 Octombre 1902.

Direcţiunea institutului:

Mihaiu Veliciu
presidentul direcţiunei.

Roman Ciorogariu *Dr. Nicolau Ciaclan*
Ioan I. Papp *Petru Truţia*
Traian Vaţianu *Dr. Aurel Demian.*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta redacţiunei.

„Târziu“. Nu se póte publica.

Unul dintrĕ cei de faţă. Raportul trimis e şi prea întârziat, şí prea voluminos. Nu se póte publica. Altădată mai pe scurt, dar' mai grabnic.

Nr. 438. [190] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** din comuna **Plopiş**, protopresbiteratul Cetăţii-de-pétră, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele instruate în ordine subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sërbătóre înaintea alegëtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Fênaţe, la 22 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 489/1902 [189] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Limba** cu filia **Ciugud** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a'şi aşterne — în terminul susindicat — petiţiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta, înainte de alegere, în o Duminecă sau serbătóre în biserica atât din materă cât şi din filie, spre a cânta şi cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Albei-Iulii, în conţelegere cu comitetele parochiale;

Alba-Iulia, 24 Septembre, 1902.

Ioan Teculescu.
protopresbiter.

Nr. 779—1902 [188] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională din comuna **Cara**, aparţinëtóre acestui tract protopresbiteral, prin acésta se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 600 coróne şi cuartir în edificiul şcólei.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 10 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 260/1902. [185] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** vacant din comuna bisericéscă gr. or. or. **Lăpuş**, în protopresbiteratul Câmpenilor, se publică **nou concurs** cu termin de **10 zile** de la prima publicare oficiósă.

Dotarea este: salariu 600 coróne, locuinţă şi grădină.

Concurenţii (pot fi şí învĕţătóre cualificate) sĕ trimită cererile lor în timpul deschis la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor.

Câmpeni, 19 Septembre 1902.

Romul Furdui
protopresbiter

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Nr. 431/1902 [186] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. română din **Trestie**, protopresbiteratul Cetăţii-de-pétră, se escrie prin acésta concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post: salariu 600 coróne din care 230 cor. repartiţie de la popor şi 370 cor. ajutoriu de la stat, cuartir în edificiul şcólei, grădină de legumi şi lemne de foc, se află şi edificii economice.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a-şi aşterne suplicile de concurs instruat conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Fênaţe, la 21 Septembre 1902.

Oficinl protopresbiteral gr. or. al tractului Cetăţii-de-pétră în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Şovrea
adm. prot.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cărți fórte eftine și de valóre!!

„Colecţiunea Şaraga.“

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomaţie.
„ 18. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schiţe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schiţe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Preţul unui numĕr 1 cor.

Librăria archidiecesană.

Struguri de masă sau pentru cură.

Cei mai frumoşi Chasselas şi Tămâiósă mestecaţi în pachete de câte 5 kg. sau în corfiţe **franco cu cor. 3·50** cu rambursă sau trimiţêndu-se banii înainte; **numai Tămâiósă 5 kg. cor. 4·50; vin roşu de Szegszárd** producţie proprie **trei sticle** de câte 7 decilitre **franco cor. 3·60.** De asemenea se ofer de vêndare la **Martin de Willinger** mare producent de vinuri din **Zomba** mai multe sute hectolitri de vin sortele cele mai fine producţte proprie din anul trecut, **pe lângă preţurile cele mai moderate.** [178] 4—6

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Car funebru închis în sticlă cu 4 felinare.

[182] 2—3

Institutul de înmormêntare

al lui

Coloman Paly & fiu

Piața mică nr. 4 — strada Pemflinger nr. 10

se recomândă pentru **îngrijirea de înmormêntări şi transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea celor mai solide condiţiuni şi cu **preţuri moderate.**

Sicriuri nouĕ de metal,

frumos ornate, pentru cripte sau grupe, fórte durabile şi eftine.

Cel mai mare deposit de sicriuri de stejar.

Care funebre și pentru împrejurime.

Car elegant pentru cununi. — Cununi şi pantlici pentru cununi

Înmormêntări de la cele mai simple până la cele mai pompóse.

Tóte obiectele necesare la înmormêntări se află în deposit.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și înviorézā pe lângă garanție.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[128] 21—52

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Joi 3/16 Octobre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de donĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Familia de Mocsonyi pentru catedrală.

Veste îmbucurătóre aducem astăzi cetitorilor și întreg neamului românesc, veste care va face, ca toți sĕ uităm pe un moment greutățile vieții și ale luptelor purtate pentru conservarea și asigurarea ei.

Nobila și ilustra familie de *Mocsonyi* ni-a causat nespusa bucurie, de care părtașă voim sĕ se facă tótă suflarea românéscă.

Acésta ilustră familie, care ni-a dat p[illegible] un *Petru* și *Andreiu* de *Mocsonyi,* ne-a dat pe atâți alți ilustri și mari bărbați fruntași ai trecutului nostru, și ni-a dat pe cel mai luminat fruntaș național al presentului, pe Dr. *Alesandru de Mocsonyi,* a adaus o nouă peatră neperitóre la monumentul ce singură și l'a ridicat și până acuma, și care gravat se află în inimile tuturor Românilor: monumentul stimei și al recunoștinței pentru serviciile aduse neamului românesc și pentru jertfele depuse pe altariul bisericei străbune.

Apelul adresat din partea Inaltpreasfințitului nostru Archiepiscop și metropolit **Ioan Metianu** în chestia catedralei, către întreg clerul și poporul din Metropolie, mai bine a fost înțeles de acésta ilustră familie, din partea căreia predată a fost Inaltpreasfințitului nostru Archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu* următórea scrisóre, însoțită de *60.000 coróne*, drept contribuire benevolă la fondul catedralei:

Inalt Prea Sânția Ta, Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Adânc pĕtrunși de pietate, iubire și venerațiune față de morții familiei, îndeosebi față de fericiții în Domnul adormiți ***Caterina, Mihail, Antoniu, Georgiu*** *și* ***Eugeniu,*** *cari ne stau mai aprópe, donăm în pia Lor memorie pentru catedrala metropolitană din Sibiiu* ***60,000 cor.***

Aducênd acésta Inalt Prea Sânției Tale la binevoitórea cunoscință, Te rugăm Prea Sânțite, a primi espresiunea considerațiunei nóstre celei mai distinse. Birchiș, 22 Septembre 1902 st. v. ***Alesandru Mocsonyi*** *m. p.,* ***Zeno Mocsonyi*** *m. p. Vĕd. contesă* ***Andreiu Bethlen*** *născută* ***Livia*** *de* ***Mocsonyi*** *m. p. Contesa* ***Rudolf Bissingen*** *násc.* ***Georgina*** *de* ***Mocsonyi*** *m. p. Vĕd.* ***Eugenia*** *de* ***Mocsonyi*** *născ.* ***Teresia Horváth*** *de* ***Zalabér*** *m. p.*

Credem, că nu va fi român, care sĕ nu binecuvinte și binecuvêntare de sus sĕ nu ceară asupra acestei familii, care atât de bine înțelege cari sunt nĕcazurile neamului românesc și unde trebue pus umĕrul pentru-ca zid puternic sĕ se ridice în contra primejdiilor ce ar puté sĕ 'l amenințe.

Prin fapta acésta măréță, până acuma unică în biserica nóstră din aceste părți, nobila și ilustra familie de *Mocsonyi* a dat o nouă dovadă de interesul cel mare, pe care-l pórtă față de biserica străbună și față de clerul și poporul acestei biserici. Recunoștință datorește deci clerul și poporul român acestei familii; și recunoștința acésta și-o va arăta mai bine prin manifestarea interesării față de neam și biserică în mĕsura în care o face acésta ilustra familie de Mocsonyi, de o parte, ear' de altá parte potențându și venerațiunea față de memoria membrilor rĕposați și față de membrii vii ai acestei ilustre și nobile familii române.

Rugăciuni sĕ înălțăm deci la tronul cel ceresc pentru odihnirea în pace a sufletelor întru memoria cărora se face acéstă frumósă donațiune, și pentru lunga viețuire a membrilor din viéță ai acestei familii, cărora le dorim, ca ceriul sĕ le rĕsplătéscă acésta mare binefacere, ear' nobila lor faptă imitatori sĕ afle întrĕ fiii vrednici ai bisericei nóstre.

Trăiéscă familia de Mocsonyi!

Monumentul din Cluj.

Sibiiu, 15 Octobre n.

Zi de mare sĕrbătóre pentru orașul Cluj a fost ziua de Duminecă. Și nu numai pentru Cluj, ci pentru țéra întrégă. Căci în acésta zi s'a făcut cu solemnitate deosebită inaugurarea frumosului monument ridicat în piața cea mare a Clujului întru memoria viteazului și dreptului rege *Mateiu Corvinul,* a cărui legendară amintire e vie în inimile tuturor locuitorilor din patria acésta, — cărturari și necărturari, — și vie va rĕmâné pentru totdeuna, ca a celui mai mare domnitoriu pe care l'a avut Ungaria.

La sĕrbările de inaugurare a monumentului ce i-s'a ridicat a luat parte Domnitoriul țerii, representat prin Archiducele *Iosif August,* a luat parte guvernul, representat prin aprópe toți membrii cabinetului, în frunte cu primministrul *Széll,* a luat parte parlamentul, delegațiunile tuturor municipiilor din Ardeal, aristocrațimea, bisericile, inteligința și mai presus de tóte *poporul,* massele cele mari, cari mai des și mai mult se gândesc la marele rege Mateiu, personificarea *dreptății,* acest tesaur prețios, după care tocmai păturile de jos ale poporațiunii alérgă mai mult, fără sĕ le fie dat a'l ajunge totdeuna.

A luat parte deci la inaugurarea monumentului țéra întrégă, aducênd prinos memoriei acestui mare Domnitoriu, de care pe noi Românii ne mai légă și alte amintiri, acelea de afinitate, dat fiind, că marele rege a fost de viță română, sânge din sângele nostru, ceea-ce nu a negat nici el, și nu neagă nici istoricii magiari, cei atât de desteri în a ascunde adevĕrul în chestii de asemenea natură.

Actul desvĕlirii a fost înălțătoriu de inimi. S'a celebrat întâiu serviciu divin, apoi representantul Maiestății Sale a mers la monument, încunjurat de dignitarii țĕrii, și aclamat în mod sgomotos de mulțimea care umpluse piața cea mare a Clujului.

Representantul Domnitoriului a fost ací salutat prin rostul prim-ministrului *Széll,* care într'un discurs avêntat a mulțămit Maiestății Sale pentru bucuria ce a făcut-o țĕrii întregi prin participarea la acéstă mare sĕrbătóre, rugând la fine pe A. Sa sĕ ordoneze desvĕlirea monumentului ridicat întru memoria acelui rege ungar, care glorie și splendóre a lăsat în urma sa.

Archiducele *Iosif August* într'un rĕspuns bine simțit aduce tribut de recunoștință marelui Domnitoriu din trecut, — născut în Cluj — și în numele Maiestății Sale dă ordin sĕ fie desvĕlit monumentul ce i-s'a ridicat.

Pânzele cad, și uriașa statuă a regelui Mateiu umple de uimire pe toți cei de față. Archiducele salută milităresce în fața ei, clopotele sună la tóte bisericile, tunurile bubue, și întréga mulțime erumpe în aclamări sgomotóse. Presidentul comisiunei însărcinate cu ridicarea monumentului îl predă acum orașului Cluj spre îngrijire, ear' primariul orașului face promisiune solemnă, că monumentul va fi grijit ca un altariu sfânt, la treptele căruia fiecare póte sĕ-și rostéscă rugăciunea, și cu acésta solemnitatea e terminată...

Clujul are deci o nouă podóbă, un monument, cărui asemenea nu se află în țéră!

Sĕ nu uite însĕ Clujul nici odată, că monumentul acela nu e al regelui Mateiu, ci al însușirii celei mai frumóse și mai nobile ce o avea și ce o póte avé un domnitoriu, al *dreptății,* pe care tocmai regele Mateiu a știut'o împărțí mai bine întrĕ supușii sĕi. Și sĕ nu uite, că toți cei-ce vor îngenunchia în fața acestui monument, pentru a rostí rugăciuni către ceriu, nu le rostesc în alt scop, de cât pentru a li-se face parte de *dreptatea* pe care o caută în lumea acésta trecĕtóre!

Ear' însĕmnându-și-le bine tóte acestea, — cei din Cluj și cei de pe alte locuri, — sĕ stăruiéscă toți, ca dreptatea sĕ-și ocupe earăși tronul în țéra

FOIȘÓRĂ

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodocși din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare)

Nr. 3445. 15 Maiu.

Cu milostivire arată înălțatul crăescul gubernum, precum a sa preaosfințita chesaro crăiésca și apostolicésca mărire prin milostivul seu dicretum, care au eșit la 25 April aici bine au plăcut a poruncí, ca fără știrea împărăției sĕ nu se mai ia nici o biserică dela nici o lege.

Vĕ poruncim protopopilor ca sĕ nu cutezați a lua nici o biserică dela nimenea, și de ar lua cineva dela noi, sĕ faceți nóuĕ de știre, ca sĕ arătăm înălțatului gubernum.

S'au dat în Sibiiu. 15 Iulie. A. 1781.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 4533. 10 Iunie.

Cu milostivire arată înălțatul Crăiesc gubern. și poruncesce, ca preoții neuniți sĕ nu mai cuteze a cununa cătane impĕrătesci, numai care vor avé carte de slobozenie dela regement.

Care preot va mai cununa cătane impĕrătesci, nu se va plătí cu nesciința, ci de preoție se va lipsí.

S'au dat în Sibiiu, 10 Aug. 1781.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 4252. 12 Iunie.

Cu milostivire arată înălțatul crae. guber. precum în țara Unguréscă orașul Jandinensul fórte rĕu au ars, fórte rĕu rĕmâind ómenii la mare sĕrăcie, cărora la biserică sĕ se adune milostenie, dându-se cu cfitanție la perțeptorii locului.

Cu nădeșdea protopopii veți împliní tréba acésta, și cfitanțiile veți aduce la noi, sĕ arătăm înălțatului gubernum.

Sau dat în Sibiiu, 10 Aug. 1781.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Nr. 6239. 6240. 27 August.

Intru acest milostiv comision cu milostivire arată înălțatul crăescul gubern. precum preamilostivului înălțatului și puternicului împĕratului nostru Iosif al 2-lea cum partea politicéscă, așa noi cea bisericéscă cu credinciósă ascultare jurămêntul credinței nóstre împĕrății sale sĕ punem.

Pentru care jurămêntul credinții la 30 ale lui Sept. protopopii cu 2 preoți aleși sĕ vĕ aflați la Sibiiu înaintea nóstră sub lipsirea cinstii.

S'au dat în Căstău, 24 Sept. A. 1781.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Schiluș la protopopi

Cinstite Protopópe, Nóuĕ Iubite.

Din porunca înălțatului crăiescului gubernum care v'am arătat, și jurămêntul credinții vóstre Inălțatului împĕrat aici înaintea nóstră deplin ați pus, așa vi se poruncesce, în ciasul ce vei vedea acésta, în grabă sĕ aduni toți preoții și cliricii vostri la un loc, și în chipul și forma care v'o trimitem aicia, așa deplin pe fiește-care sĕ-l jurați. Și după acésta fieşte-carele cu iscălitura și pecetea sa sĕ întăréscă. Și așa deplin precum v'am arătat la 20 de ḑile ale acestei luni gata sĕ aduceți la noi la Sibiiu, ca sĕ putem arăta înălțatului crăescului gubernum. Care nu va pliní precum sĕ poruncesce, de cinste se va lipsí.

S'au dat în Sibiiu, 1. Noem. A. 1781.

Ioan Popoviciu, vicareș neuniților.

Eu (N. N.) jor pre Dumneḑeul cel viu, adevĕrat și vecinic și pre (cre)dința mea mĕ leg și mĕ făgăduesc Prealuminatului și preaputernicului Prinț, Domnului, Domnului Iosif al 2 lea, din mila lui Dumneḑeu alesului al Romanilor Impĕrat, pururea slăvitului craiului țerei nemțesci, al Jerusalimului, al țerei ungutesci, al Bohemiei archipovĕțuitoriu, al Austriei, oblăduitoriu Lotharingiei, marelui Princip al Ardealului iproci. Domnului, Domnului și Principelui meu legiuit și moștean, mie prea milostiv, cumcă slăvitei chesaro crăieștii sale Mărimi și legiuiților sei moșteni și următori în tótă curgerea vieții mele credincios, ascultătoriu, supus, drept, și nefățarnic. Prietenilor lui Prietin, nepretenilor lui nepretin voiu fi, improtiva sfintelor fețe, statului, diregetoriii, cinstei, țerilor mărimiĭ sale, și următorilor sei nici într'ascuns nice de față ceva rĕu voiu meștesugí sau altora măcar în ce modru aceași a face îndemnătoriu, sfătuitoriu și ajutătoriu voiu fi, da âncă și de aș pricepe sau aș înțelege pre alții pre cineva, că spre scăderea mărimii sale și moștenitorilor și acésta, şi sĕ nu mai fie urgisit şi persecutat cel ce dreptate caută şı dreptate cere. Căci atunci marele rege Mateiu viu va fi earăşi, şi nimeni nu va mai puté zice: „*A murit Matia, şi cu el dreptatea!*“

Icónele episcopului Gerasim Adamovici.

După actul nefast al unirei cu biserica romano-catolică, timp de aprópe un secol am rĕmas noi greco-orientalii fără archierei. Abia după-ce cei de la stăpânire se convinseră că tóte sforţările nu duc la o convertire totală, ba din contră, numĕrul celor ce s'au împrietinit cu noua credinţă e de tot neînsemnat, faţă cu cei rĕmaşi *statornici în credinţa străbună,* se hotărîră sĕ le dee episcop. Intrĕ cei dintâi a fost şi *Gerasim Adamovici.* Cum însĕ pe vremea aceea în oraşul Sibiiu nu s'a putut aşeza, fiind sĕrac de tot şi póte şì numĕrul Românilor de tot neînsemnat, şi-a luat reşedinţa în comuna vecinată cu Sibiiul: *Reşinari.* Motivul pentru care 'şi va fi luat reşedinţa în aceste părţi ale patriei, este faptul istoric, că ţinutul Sibiiului n'a voit sĕ trécă la unire.

In comuna Reşinari şi azi se păstréză casa în care a locuit episcopul Adamovici, pe care au moştenit-o neamurile sale. Cea din urmă proprietărésă a fost o nepótă a episcopului, şì azi în viéţă, care are fii aşezaţi în Regat. In urma unui proces casa a trecut în proprietatea altora şi azi posesor e *Ioan Vidrighin.*

Casa e nelocuită şi serveşte de adăpost oilor şi otăvii. E o casă ţĕrănéscă cu 2 odăi şi o cămară. Grinḑile traverse sunt de stejar; de desupt e zid de pétră, pe care se află nişte grinḑi de stejar puternice. E o simplă casă ţĕrănéscă cu deosebirea că tinda e mai mare de cât de obiceiu. In casă te sui pe trepte, cari au jos, la suire, o *lespede* mare.

Făcênd în 10 Octobre o escursiune la Reşinari, după-ce am cercetat mormêntul marelui nostru Archiereu Andreiu, mi-am îndreptat paşii spre casa episcopului Adamovici. Aici m'a întimpinat proprietariul cu amabilitate şi m'a condus sĕ o vĕd. După-ce o am vĕḑut, pe când stam în ogradă, vĕd că vine spre noi un flăcău cu ceva subsuóră. La sosire 'mi presintă proprietariul nişte icóne şi în presenţa a lor trei martori îmi zice: Iată, d-le, icóne de la episcopul; s'or cam stricat, fiind-că le-a ploat în locul unde le-am fost pus.“ — „De bună sémă sunt de la episcopul“? — „De bună sémă“. — „Cum de nu le-ai arătat până acum?“ — „Iţi spun drept, d-le, că nu mi-a venit în minte până acuma“. „Nu ai puté sĕ-'mi dai vre-una sĕ o duc la şcólă la noi?“ — „Nu, d-le, că vreau sĕ renoesc casa şi sĕ le pun acolo în semn de aducere aminte“. — „Noi am avé mai mare lipsă, ca sĕ le arătăm la cei-ce se fac preoţi şi învĕţători, ca sĕ ştie cine a fost în Reşinari. Apoi eu le voiu spune în conferenţă, că ni-ai dat o icónă şi te vom publica în program. Noi le păstrăm mai bine şi şí la noi sunt ale D-Vóstră, că le puteţi vedé ori când doriţi. Aşa dară poţi sĕ ne dai o icónă?“

După-ce şi ceilalţi presenţi îl mai sfătuiră, se înduplecà sĕ-mi dee, şi dându-mi una mi-le dete pe tóte.

Icónele sunt 5 la numĕr: *Sfînta Troiţă, Rĕstignirea, Maica Precesta cu fiul în braţ, in douĕ icóne, Sfântul Nicolae.*

Icónele sunt zugrăvite pe lemn de brad, care la unele pe dos nici nu este jiluit. Pe lemn sunt zugràvite cu oleiu, pregătit destul de bine, căci e vîrtos ca pétra. Doue icóne: Sfta Troiţă şi Restignirea sunt conservate perfect, celelalte trei sunt denaturate, dar' totuşi nu aşa, ca sĕ nu se observe. Pictura e elementară, dar' totuşi destul de frumósă. Din tótă presentarea ni-se arată, că aici avem de a face cu un pictor natural, de cari se aflau mulţi în acele vremuri, şi care pe alocurea, cum e prin Munţii-Apuseni se numia *zugrav.* Din punct de vedere *cultural istoric, icónele sunt de fórte mare valóre.*

Dr. Petru Şpan

Manevrele armatei române.

Ziarele din Bucureşti scriu cu mare însufleţire despre modul cum decurg manevrele mari ale armatei române, în jurul Têrgoviştei, vechia capitală a ţerii româneşti.

Manevrele se fac în presenţa M. Sale Regelui *Carol* şi a representanţilor militari ai statelor străine, fiind de faţă şi ministrul de rĕsboiu, dl *D. A. Sturdza.*

Douĕ corpuri de armată manevréză, unul în contra celuilalt, cel de Sud şi cel de Nord, dintrĕ cari cel de sud e pus sub comanda A. S. R. Principele *Ferdinand.*

Şeful statului major de la corpul de Nord este generalul *Tatarescu,* ear' de la corpul de sud colonelul *Saegiu.* Arbitri numiţi sunt generalul *Tatarescu,* colonelii *Jarca* şi *Culcer* pentru infanterie, colonelul *Hartel* pentru artilerie şi generalul *Gigârtu* pentru cavalerie.

Ciocnirea cea mare întrĕ cele douĕ corpuri de armată s'a întêmplat Sâmbătă, întrĕ următórele împrejurări:

Corpul de Nord a luat posiţie pe malul stâng al Răstócei, în spre Dragodana, Móra Popii şi Cuparu, căutând a resista atacului corpului de Sud, care a isbit acéstă posiţiune printr'un atac demonstrativ, în dreptul Cuparului, şi un atac decisiv, spre Mătăsaru.

Atacul corpului de Sud a fost condus de A. S. R. Principele *Ferdinand,* şi a fost deplin reuşit.

Corpul de Nord s'a retras apoi la Picior de Munte.

La sfîrşitul luptei a avut loc o şarjă de cavalerie a corpului de Sud, contra infanteriei inimice.

Lupta s'a terminat la orele 2 p. m. şi resultatele au fost admirabile.

M. S. Regele, A. S. R. Principele Ferdinand, A. S. Ducele de Meiningen şi statul-major au luat masa pe câmp, pe platoul Burduca.

La orele 4 p. m. M. S. Regele s'a întors la gara Mătăsaru, de unde a plecat la Têrgovişte.

La manevre a luat parte, ca privitóre, şí A. S. R. Principesa Maria, însoţită de A. S. Ducesa de Saxa-Meiningen.

Manevrele au fost terminate Dumineca, făcêndu-se constatarea din tóte părţile, că viteaza armată română e vrednică şi astăzi de renumele ce şi-l'a câştigat în trecut sub comanda a şì mai viteazului ei căpitan.

Italia şi România.

La banchetul oferit Joia trecută de primăria din Bucureşti studenţilor italieni, cari au onorat cu visita lor capitala regatului român, domnul profesor universitar *Dr. Onciul* a rostit un remarcabil toast, demonstrând în el frăţietatea *italiano română,* care a esistat totdeuna, în trecut, cum va esista totdeuna şi pentru totdeuna şì în viitoriu.

Frumosul toast e următoriul:

Domnilor!

Analele Capitalei române înregistréză astăzi un eveniment care înalţă inimile, care încălḑesce sufletele, evocând gloria trecutului şi luminând perspectiva viitoriului: este calda îmbrăţişare a douĕ naţiuni surori, a douĕ naţiuni crescute din unul şi acelaşi trunchiu, depărtate una de alta prin restriştea timpurilor, surori cari se reunesc în îmbrăţişarea lor duiósă, esclamând: Trăiéscă Italia! Evviva România!

A fost un timp când în cele trei continente ale lumei antice nu era de cât o singură naţiune stăpână, un singur nume de popor mare şi respectat: naţiunea romană, numele *civis Romanus.* A fost un timp când de la ţĕrmurile Atlanticului până la gurile Dunării şi până în culmile Carpaţilor rĕsuna una şi aceeaşi limbă, mândră şi impunĕtóre: *sermo Romanus.* Era timpul cel mai glorios al lumei antice, momentul cel mai măreţ în istoria neamului omenesc.

Atunci Latinul de la Tibru şi din Apenini era una cu Latinul de la Dunăre şi din Carpaţi, una ca Roman, una prin graiu şi prin virtute. Acéstă unitate naţională era întreţinută şí prin o neîntreruptă unitate teritorială. Prin fraţii nostri de preste Dunăre, Macedo-Românii şi Istro-Românii de astăzi, cari mai înainte ocupau părţile de miazănópte ale peninsulei balcanice lângă Dunăre şi Sava până la ţĕrmurile Adriaticei, elementul roman al Daciei Traiane era în neîntreruptă legătură etnică cu ţara-mumă Italia. Dar' nu ni-a fost scris, aşa uniţi sĕ rĕmânem.

Venì apoi un timp când sentinela romană de la Dunăre, sentinela civilisaţiunii latine la hotarele barbariei, fù sdrobită de

„o négră veste:
„Roma, Roma nu mai este!
. . . .
„Fiul Romei cei bĕtrâne
„Scapă armele din mâne,
„Câmpul luptei părăseşte
„Şi spre munţi apoi porneşte;

ear' pe urma lui

„Cade-o nópte 'ntunecósă,
„Nópte órbă, fiorósă . . .

precum marele nostru poet Alexandri, poetul Gintei Latine, atât de bine caracteriséză acéstă prea tristă epocă a istoriei nóstre.

In veacurile de restrişte ce urmară, legăturile cari până atunci uniau colonia lui Traian cu Italia, au fost rupte cu desĕvêrşire. Unitatatea teritorială a elementului latin de la Dunăre cu ţara-mumă a fost desfiinţată prin aşezarea Slavilor în peninsula Balcanică pe la începutul Seclului VII., veniţi mai ales în alaiul Avarilor crunţi şi cotropitori. Acéstă năvălire cumplită, când — precum zice un scriitor contemporan — „sângele curgea ca apa“, a silit pe fraţii nostri din sudul Dunării sĕ se retragă spre miază-zi, unde se află Macedo-Românii de astăzi, provinciile dunărene ale imperiului roman de Rĕsărit devenind prada barbarilor ce le-au ocupat. Astfel s'a rupt şi ultima legătură ce ne mai rĕmasese cu elementul latin din Occident, unitatea teritorială. Aşa ni-a fost fatalul destin al istoriei.

Deslipită de lumea latină, o insulă în noianul bbrbariei, colonia lui Traian perdù tot, afară de pământul sĕu strĕmoşesc în care a rĕmas, afară de fiinţa sa latină şi conştiinţa originei sale romane. De-şì fórte vagă şi nebulósă, totuşi s'a păstrat o tradiţie naţională că „de la Râm ne trag[illegible]um zic cronicarii nostri cei mai vechi.

Când însĕ acéstă conştiinţă a latinităţii a fost sĕ devină conştiinţă naţională în adevĕratul înţeles al cuvêntului, prima rază de lumină care ne-a deşteptat la nouă viéţă, ne venì din Italia. Renaşterea literilor şi artelor antice, purcésă din Italia, muma literilor şi artelor moderne, a făcut şi renaşterea română. Umanistul italian Bonfin, adus la curtea regelui Mateiu Corvin, rege fiu de român pe tronul Ungariei, este cel dintâiu scriitor care ni-a arătat istoria originei nóstre, scoţênd din istorici antici ştirile despre cucerirea şi colonisarea Daciei de către împĕratul Traian, întemeietoriul poporului român.

Acéstă rază de lumină era prevestitórea sórelui ce urma sĕ ne rĕsară din scrierile însufleţite şi înălţătóre ale lui Miron Costin asupra originilor române, călăuzit mai ales de Bonfin. Conştiinţa naţională, deşteptată la noi prin scrierile istorice ale lui Miron Costin, N. Costin, Cost. Cantacuzino şi Dim. Cantemir, tóte purcese de la acelaşi isvor, conştiinţa naţională, deşteptată preste munţi prin cei trei apostoli ai Românismului, Clain, Şincai şi Maior, parte pe urmele înaintaşilor din Principate, parte în urma unei noue alimentări culturale din Italia: acéstă conştiinţă naţională a creat cultura nóstră modernă şi România nouă.

Şi când redeşteptata conştiinţă naţională, care ne chiăma la viéţă nouă, cerea unirea ţerilor surori şi întemeiarea unei Dinastii,

---

următorilor sei sau a ţĕrilor sale s'ar porní, unele ca acestea au eu insumi prin mine au prin alţii mărimii sale de vreme le voiu arĕta şi deauna unele ca acestea meştesuguri sau machinaţii şi măcar ce alte păgubiri după putinţa mea le voiu împedeca, şi dioprotivă bunul şi folosul chesaro crăescii mărimi şi a moştenilor şi a următorilor sei încât le potea şi voiu mişca înainte. Aşa sĕ-mi ajute Dumneḑeu şi mêntuire sufletului meu sĕ-mi dăruiéscă.

Nr. 8719. 18 Dec. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăes. gub., precum a sa preaosfinţita chesaro-crăiéscă şi apostolica mărire prin milostivul seu rescriptum, care au aşit la 28 Noem. aici cu milostivire bine au plăcut a poruncí, ca sobor sau adunări de legi fără ştirea împerăţiei sale sĕ nu se facă.

Care milostiv rescript cu tărie vĕ poruncim negreşit sĕ vĕ păziţi.

S'au dat în Hondol, A. 1781.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 560. 5 Febr. A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăesc gubernum, precum preaînălţata împĕrătésca armorum prefectura s'au ponosluit, pentru că preoţiĭ neuniţi, trecênd înălţatele ordinaţiĭ, îndrăsnesc a cununa cătane împĕrătesci pentru care de nou se poruncesce, sĕ nu mai îndrăsnească nici un preot a cununa cătane împĕrătesci subt lipsirea preoţiei.

Care popă va mai cununa cătane, de preoţie se se va lipsi.

Dat în Hondol, 4. Maiu, A. 1782.

Ioan Popoviciu, vicareş neumiţilor.

Nr. 734. 5 Febr. A· 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăesc gub. precum a sa preaosfinţita cesaro-crăiésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu dicretum, care au eşit la 16 Ianuarie cu milostivire bine au plăcut a porunci, ca sĕ se dea numĕrul preoţilor.

Voi protopopi în grabă sĕ scrieţi toţi preoţii cu numele şi polecra, şi ingrabă veţi aduce la noi, sĕ arătăm înălţatului guber.

S'au dat în Sibiiu, 26 Febr. 1782.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 1412. 7 Maiu. A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gub. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăiésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu dicretum, care au eşit la 14 Febr. A. C. bine au plăcut a poruncí, ca toţi preoţii sĕ aibă protocolum, şi când va cere C. tablă, sĕ ducă înainte sĕ arate.

Voi protopopi sĕ aveţi mare grijă a se împliní precum înălţata ordinaţie hotăresce.

Dat în Sibiiu, 24 Apr.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 8122. 29 Noem. A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gub. precum preaosfinţitul înălţatul şi puternicul marele Monarchul şi milostivul împĕratul nostru Iosif al 2-lea cu mare milostivire au dăruit creştinésca toleraţia sa. Legi săsesci, calvinesci şi legi grecesti neunite.

Acéstă milostivă toleraţie se trimite la toţi la publică sĕ o daţi.

S'au dat în Sibiiu, 9. Maiu 1782.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 4151. 20 Iunie. A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăiescul gubernium, precum a sa preaosfinţita chesaro-crăiésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu dicretum, care au eşit la 22 Maiu, anul curĕtoriu, cu milostivire bine au plăcut a poruncí, ca nimenea inprotiva legilor sĕ nu facă hulă. Nici dela unie sĕ nu se priméscă până nu va pliní celea 6 sĕptĕmâni la examene.

Care milostiv rescriptum vi se trimite pentru mai bună ştiinţa şi paza.

S'au dat în Sibiiu, 5 Septem. A. 1782.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 2607. 25 Apr. A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăe. guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăiésca şi apostolicésca mărire cu milostivire bine au plăcut a poruncí, ca sĕ nu mai îndrăsnéscă nici un preot a cununa cătane împĕrătesci, numai care vor avea carte de slobozenie dela regement.

Protopopi faceţi în grabă de ştire la toţi preoţii, sĕ nu facă inprotiva înălţatelor poruncí.

S'au dat în Sibiiu, 5 Apr. 1782.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

(Va urma.)

„A Italiei libertate
„Insufla o nouă viéţă
„Legiunilor uitate
„De la Dunărea măréţă,

precum earăşi atât de nimerit spune poetul nostru Alexandri. Cele două date mari ale istoriei nóstre contemporane: 1859, anul unirii Principatelor, şi 1866, anul întemeierii dinastiei, sunt în acelaşi timp cele două date mari ale Italiei unite şi ale Dinastiei italiene.

Iată, domnilor, cum istoria a legat o triplă legătură între România şi Italia, între noi şi voi, fraţi Italieni: legătura originei comune, legătura renaşterei nóstre naţionale prin renaşterea din Italia, legătura faptelor mari cari în acelaşi timp au creat Italia nouă şi România nouă.

Fie, ca acéstă legătură sĕ sporéscă şi sĕ fie întărită prin tinera generaţiune a celor două naţiuni surori, tinera generaţiune al cărei entusiasm este garanţa viitoriului!

Pentru acésta, pentru unirea, creşterea şi înflorirea gintei latine, închin păharul.

Trăiéscă Italia!
Trăiéscă România!
Trăiéscă Latina Gintă!

Declaraţiune.

Stimatul domn *Ioan de Preda* ni-a trimis spre publicare declaraţia ce urméză, căreia îi dăm loc cu constatarea ce datori suntem sĕ o facem şi din partea nóstră, că *cuprinsul declaraţiei corĕspunde întru tóte adevĕrului.* Declaraţia e acésta:

Sibiiu, 14 Octobre n.

Stimate domnule redactor! In scrierea volantă, apărută în zilele acestea sub titlul: *„Consumatum et resumatum“* din incidentul articolului *„Destituirea protopopului Nicolae Maneguţiu“* publicat în Nr. 95 al *„Telegrafului Român“* şi în presupunerea, că eu aşi fi autorul acelui articol, mi-se aruncă mie în faţă o sumedenie de calumnii, asupra cărora va avé sĕ decidă judecătoria competentă.

Şi până atunci însĕ, Te rog, ca în interesul adevĕrului sĕ binevoeşti a constata în preţuitul jurnal ce redigiezi, faptul: că *articolul sus pomenit n'a provenit de la mine şi eu nu stau în nici o legătură cu publicarea aceluia.*

Acelea dintrĕ foile române, cari s'au fost ocupat cu articolul în chestie, sunt rugate sĕ publice şi ele declaraţia acésta.

Cu osebit respect

Ioan de Preda,
adv. şi fisc consistorial.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Toţi membrii „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ de pe teritoriul despărţĕmêntului *Cluj* (oraşele: Cluj şi Cojocna, apoi cercurile administrative: Cluj, Gelau şi Nadeşiu din comit. Cojocnei) precum şi toţi iubitorii culturei româneşti prin acésta sunt învitaţi sĕ binevoiéscă a participa la *adunarea cercuală estraordinară* a acestui despărţĕmênt, care se va ţiné în Cluj, în localitatea casinei române din strada Deák Ferencz nr. 2 în ziua de *2 Novembre st. n. a. c. la 3 ore p. m.*

Pentru comitetul cercual al despărţĕmêntului Cluj al „Asociaţiunei“:

Cluj, 14 Octobre st. n. 1902.

Dr. George Ilea director.
Dr. Stefan Morariu secretariu.

NOUTĂŢI

Parastas pentru metropolitul Miron. Mâne, 16 Octobre st- n., se împlinesc patru ani de la mórtea fostului archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul.* In amintirea acestui dat se va oficia *Sâmbătă* (18 Octobre n.) la 11 ore a. m. parastas la mormêntul fericitului metropolit *Miron,* (în cimiteriul bisericei gr.-or. din suburbiul josefin al Sibiiului.

*

Hymen. *Iuliana Buzdug* şi *Constantin Flămênd,* cleric abs. şi stud. fil., fidanţaţi.

*

† Avram Armian. Ultimul act din sbuciumata viéţă a nenorocitului Avram Armian s'a îndeplinit eri. La 2 ore după amiazi cosciugul a fost ridicat din casa mortuară a spitalului civil şi însoţit de amici şi cunoscuţi şi de întreg personalul tipografiei şi librăriei archidiecesane a fost transportat la biserica gr.-or. din suburbiul josefin al Sibiiului, unde s'a oficiat ceremonialul funerar prin parochul acelei biserici. După evangelie, protopresbiterul asesor-consistorial Mateiu *Voilean* a rostit o pĕtrundĕtóre predică, în care schiţând viéţa rĕposatului şi tragica întêmplare a morţii (a fost strivit de o trăsură), prin cuvinte alese a scos în relief iubirea de biserică şi neam a rĕposatului, şi deosebi iubirea lui faţă cu mamă-sa, pe carea cât a fost în viéţă a ajutat-o din puţina plătuţă a muncei sale. După predică cosciugul a fost ridicat de şése tineri tipografi şi dus la grópă, spre a fi dat odihnei de veci.

Dacă în întréga lui viéţă sórtea i-a fost duşmană, acum pare că s'a înduioşat şi ea de tragicul morţii bietului Armian, căci i-a favorisat cu timp frumos şi cald călĕtoria ultimă. Graţie acestui timp frumos, l-a însoţit în ultima-i cale chiar şi public străin. Intrĕ cei presenţi amintim pe asesorii consistoriali Moise *Lazar*, Zaharia *Boiu*, Mateiu *Voilean*, protopresbiteri, Pantaleon *Lucuţa*, Dr. Daniil *Barcian*, Dr. Nicolae *Vecerdea*, secretar al Albinei, Stefan *Stroia*, protonotariu comitatens, Dr. Liviu *Lemény*, preoţii Constantin *Dimian*, Ioan *Mihu* şi Arseniu *Bunea*, apoi dd. Iuliu *Bardossi*, inspector reg. de scóle în pensiune, Alexa *Oniţiu*, jude de tribunal în pensiune, Victor *Tordăşianu* şi Petru *Ciora*, oficiali consistoriali, Petru *Tincu*, oficial la „Albina“, redacţia „Telegrafului Român“, personalul tipografiei şi librăriei archidiecesane în frunte cu dd. L. *Binder*, conducĕtoriul tipografiei şi Ieronim *Preda*, directorul librăriei, şi alt public numĕros. Din partea personalului tipografiei era depusă pe cosciug o frumósă cunună de flori naturale, cu funde negre, avênd inscripţia: „Dedicat lui Avram Armian, — de la personalul tipografiei archid.“. O altă frumósă cunună, de flori artificiale, cu funde lila-închis, era din partea amicilor rĕposatului. Acésta avea inscripţia: „Avram Armian — De la amicii tĕi“. Ear' „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, al cărei membru ajutător fusese rĕposatul, a arborat steag negru şi a participat la înmormêntare prin presidentul ei.

Afle sĕrmanul Avram odihnă şi fericire în lumea veciniciei, căci aici pe pămênt n'a avut parte de ele.

*

Demonstraţiuni noue în Cluj. Luni, când archiducele Iosif August a plecat din Cluj s'au făcut de nou demonstraţiuni contra imnului „Gott erhalte“, cu care 'l întimpinase la gară musica militară. Când au început sĕ sune primele acorduri ale imnului, demonstranţii au început sĕ cânte cântecul lui Kossuth cu atâta sbierăt, în cât musica nu se audia de fel. Archiducele era galben de indignare, ministrii şi notabilităţile din jurul archiducelui erau ca opăriţi. Un deputat dietal a strigat ministrului de honvedi, baron Fejérváry: Escelenţă! Nu o sĕ rĕmânem datori pentru acest „Gott erhalte“!

*

Călcat de trăsură. Se pare că mânătorii trăsurilor sibiene fac sport din călcarea ómenilor. Eri fu înmormêntat Armian, strivit de trăsura unui şarcutier, şi deja avem un nou cas de înregistrat. Un servitor bĕtrân, cu numele *Bogdan,* a fost călcat de o trăsură şi rănit grav eri înainte de amiazi. Mânătorul e arestat.

*

Patruzeci de ani — pensie întrégă. Ómeni din cercurile curţii domnitóre povestesc, abia acum, că pentru ce nu şi-a serbat M. Sa împĕratul şi rege al nostru iubileul de 40 ani de domnire. A nume, se zice că unii dintrĕ intimii M. Sale făcêndu-l atent la memorabilul dat l'au rugat sĕ şi-l serbeze. M. Sa însĕ s'a declarat contra ori-cărei serbări. *„La ce? —* a rĕspuns M. Sa. *— Patruzeci de ani am muncit, dar' mai pot munci încă“.* După o pausă óre-care a adaus apoi cu voce melancholică: Patruzeci de ani. In adevĕr, lung timp Pentru mine însĕ nu însémnă nimic altă, de cât că acum pot merge la pensie cu întrégă plata. Pentru aşa ceva însĕ nu a sosit încă timpul“.

Aşa spun ziarele magiare şi noi dorim ca nici sĕ nu sosiască curênd timpul acela. Ni-se pare însĕ, că e o mică confusie la mijloc, fiind-că M. Sa împĕratul şi regele a trecut de mult, nu preste al 40-lea, ci şi preste al 50-lea an de domnire!

*

Icónele episcopului Adamovici — la esposiţia de Dumînecă. Profesorul seminarial Dr. Petru *Şpan,* care prin o întêmplare norocósă a aflat icónele fostului episcop *Gerasim Adamovici* la proprietarul fostei case din Reşinari a episcopului, pe care l-a putut îndupleca sĕ doneze icónele pe séma seminarului „Andreian“, va espune aceste icóne la esposiţia economică şi industrială, ce se va deschide Dumînecă (19 Octobre st. n.) aici în Sibiiu.

*

Mateiu — şi dreptatea. Eveniment mare a fost Dumînecă în Cluj: desvĕlirea statuei de bronz a regelui *Mateiu Corvinul* fiul lui *Ioan Huniade,* vlăstar din viţă română şi cel mai mare, mai vestit şi mai înţelept rege al Ungariei. In poporul de rênd regele Mateiu Corvinul e figură legendară; l'a apĕrat contra abusurilor oligarchiei, şi de aceea l'a poreclit *Mateiu cel drept,* ear' după mórtea lui, când sub regii următori oligarchii au ajuns eară la putere (uni dintrĕ ei dictând chiar şi regelui) ear' poporul a ajuns sĕ fie de nou oropsit şi schingiuit, din oftatul poporului s'a născut vorba „a murit regele Mateiu, a murit dreptatea“. Mulţime de anecdote, legende şi tradiţiuni se manţin şi azi în popor, cari tóte presintă pe regele Mateiu în cea mai frumósă icónă: amic şi apĕrător al poporului. Una dintrĕ aceste e şi basmul următor, al *Slovenilor* din Carniolia şi Carintia: Regele Mateiu nu a murit, ci numai a dispărut dintrĕ ómenii pământeni. El trăeşte şi acum, la pólele muntelui Triglav, într'o peşteră tainică şi afundă, unde împreună cu sfetnicii sei şade în jurul unei mese. De cinci sute de ani dórme în somn greu; barba sa albă se încinge în jurul mesei ca un rîu mare şi alb. Când va fi aşa de lungă, în cât sĕ încunjure masa de nouĕ-ori, atunci regele se va trezí, se va urca pe cal, îşi va trezí din somn oştirile şi va pleca la rĕsboiu contra vicleniei şi siluirii, opresóre a popórelor, şi după luptă gloriósă va face sĕ învie dreptatea strivită de cei rĕi, şi o va face stăpânitóre în lume pe veci şi pururea.

*

Redactor arestat. Sâmbătă după amiaz s'a presentat procurorul din Oşorheiu, contele *Lázár,* însoţit de judele de instrucţiei *Köllő,* în localităţile redacţionale ale ziariului „Kronstädter Zeitung“ din Braşov, pentru a confisca manuscriptele unor articoli de ziariu, împrocesuaţi. Sunt cinci la numĕr, dintrĕ cari pentru patru a primit rĕspunderea redactorul responsabil *Schroff,* ear' ca autor al celuilalt articol a fost numit fostul deputat dietal *Steinacker.* Pe Dumînecă diminéţa apoi atât redactorul responsabil, cât şi editorul ziariului numit, au fost citaţi înaintea judelui de instrucţie şi a procurorului Lázár, pentru a li-se lua interogatoriul. Editorul a fost demisionat imediat după ascultare, ear' redactorul Schroff a fost *deţinut,* şi cu trenul de séra a fost dus la Oşorheiu, în arest preventiv. E de notat că toţi articolii improcesuaţi se refer la condamnarea ziaristilor germani din Banat, *Cramer* şi *Korn.*

*

Cantor bun. *Iosif Murariu,* cantor în *Cucerdea-română,* cântăreţ bun şi tipicariu bun, în etate de 38—40 ani, se recomandă la vr'un post de cantor. Comunele nóstre bisericeşti, cari au lipsă de cantor, sĕ se adreseze numitului.

*

Perchisiţie la „Gazeta Transilvaniei“. Sâmbătă pe la 5 ore séra s'a presentat în redacţia Gazetei judele de instrucţie de la tribunalul din Murĕş-Oşorheiu, însoţit de procurorul şi un grefier de la acel tribunal şi de comisariul de poliţie din Braşov, — ca sĕ confişte manuscriptele articolilor „Espulsarea redactorului Cramer“ şi „Cum a fost esecutat redactorul Cramer?“ publicaţi în „Gazeta Transilvaniei“. Motivul confiscării ar fi, că provocaţii articoli conţin *agitaţie.* Manuscriptele n'au fost aflate; în schimb însĕ redactorul responsabil Traian H. *Pop* a fost citat pe ziua următóre la poliţie, unde i-s'a făcut interogatoriul obicinuit în afaceri de procese de presă. Pop a anunţat recurs contra întregei proceduri.

*

Sfaturi pentru apĕrare contra ofticei. Ministrul de interne a publicat de curênd o broşură, în care în stil poporal e descrisă tuberculosa (oftica sau bóla uscată) şi mijlócele de apĕrare contra ei. Acésta broşură va fi pusă la disposiţia primăriilor în numĕr de exemplare amĕsurat trebuinţei, pentru a fi distribuită gratis poporului.

*

O nouă espediţie polară. Căpitanul american *Peary,* care nu de mult s'a re'ntors din espediţia sa polară, care a durat patru ani, s'a esprimat că aflarea polului nordic e cestiune numai de bani. Adjustarea esposiţiei ar trebui sĕ fie aşa de perfectă, în cât sĕ pótă face faţă tuturor greutăţilor, ceeace reclamă însĕ enorme sume de bani. Despre acéstă enunciaţiune a lui Peary a aflat milionarul *Ziegler* din New-York, care a declarat îndată că spre acest scop pune la disposiţie atâţia bani câţi vor fi de lipsă. A şi somat deja pe căpitanul *Peary* sĕ organiseze o nouă espediţie şi sĕ plece cât de curênd.

*

Sicriu ars. Din Brünn se anunţă, că Dumineca trecută s'a aprins sicriul în care se afla cadravul têmplarului Carol Schubert, din causa căderei unei lumînări. Mai înainte ca focul sĕ fi fost observat, cadravul era aprópe carbonisat.

*

Mort dintr'o bătătură („ochiu de găină“). Românii cari umblă încălţaţi în opinci, nu ştiu ce este bătătura. O cunosc însĕ fórte bine cei cari umblă încălţaţi cu ciobóte sau ghete strîmte, cu deosebire coconiţele de la oraş. Şi e greu sĕ scapi de ea, după-ce ai căpĕtat'o, căci prinde rădĕcini în carne, pe cari cu greu le poţi stêrpí. Şi se face pe degete, printrĕ degete şi chiar pe talpa piciorului. Părintele-protopop catolic din Mohol (Baci-Bodrog) Ujhelyi, avea şi el o bătătură, care îi amărea viéţa. Mai deunăzi se apucă sĕ o taie cu un briciu. A tăiat'o însĕ prea adênc, de a curs sânge, şi briciul fiind infectat, i-s'a otrăvit sângele, aşa că a trebuit sĕ i amputeze piciorul din genunche. Nici asta n'a folosit, aşa că preste câteva zile a trebuit sĕ móră din causa afurisitei bătături. („Gaz-Trans“)

*

Ac în inimă. Zilele trecute a rĕposat în Viena un băiat de 13 ani, care timp îndelungat purtase în inimă un ac. Incă în érna trecută băiatul a lunecat pe ghiaţă, în urma căreia nu preste mult a căpĕtat la un şold un fel de rană puroiósă. Atunci rana i-s'a vindecat, dar' peste un an şi jumĕtate au început de nou sĕ-i curgă din şold puroi. Tóte silinţele medicilor în a vindeca rana, de astă-dată au fost zadarnice. Băiatul a murit. La secţionare s'a constat, că rĕposatul avuse mult timp în inimă un ac în lungime de trei centimetri, ajuns acolo cine ştie cum. Când băiatul a lunecat pe ghiaţă, sguduitura îndurată prin cădere a împins acul în şold, unde a produs apoi rana mortală.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea concertului împreunat cu producţiune teatrală şi dans, aranjat de tinerimea rom. gr.-or. din Deva şi jur în favorul bisericei gr.-or. rom. de acolo la 28 Septembre st. n. a. c., s'au încassat 223 cor., din cari subtrăgêndu-se spesele de 183 cor. resultă un câştig curat de 40 cor.

Cu acéstă ocasiune au binevoit a suprasolví următorii domni şi dame:

George Romanul, protopresbiter în Deva 5 cor., Petru Şinca, paroch în Batiz 2 cor., Dionisie Ardelean din Deva 2 cor., Ana Ladai din Deva 2 cor., Avel Bera, paroch în Sf. Andreş 90 fil., Alexandru Şuluţiu din Deva 1 cor., Petru Cozian din Deva 1 cor., Ana Todor din Deva 1 cor., Ioan C. Şiller, înv. în S. Andreş 60 fil., Vilma Cobozi din Deva 40 fil., Aron Stoica din Deva 20 fil. şi N. N. 60 fil.

Priméscă acesti domni şi dómne şi pe acéstă cale sincerile nóstre mulţămiri.

Deva, la 8 Oct. n. 1901.

In numele tinerimei rom. gr.-or.:

Ioan Sântîmbrean jun.,
înv. gr.-or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Cărţi şi reviste.

„Drept administrativ“, curs potrivit cu noul program al şcólelor comerciale superióre“ (România), de Virgil B. C. *Benişache,* advocat şi profesor de legislaţie comercială. Galaţi, editura „librăriei noue“ a lui Negoescu şi Maniţiu. Preţul 2 lei.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgierul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şi rugăciunile ocasionale din liturgierul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şi din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Nr. 438. [190] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** din comuna **Plopiş**, protopresbiteratul Cetăţii-de-pétră, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele instruate în ordine subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Fênaţe, la 22 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 489/1902 [189] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Limba** cu filia **Ciugud** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a'şi aşterne — în terminul susindicat — petiţiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta, înainte de alegere, în o Duminecă sau serbătóre în biserica atât din materă cât şi din filie, spre a cânta şi cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Albei-Iulii, în conţelegere cu comitetele parochiale;

Alba-Iulia, 24 Septembre, 1902.

Ioan Teculescu.
protopresbiter.

Nr. 779—1902 [188] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională din comuna **Cara**, aparţinĕtóre acestui tract protopresbiteral, prin acésta se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 600 coróne şi cuartir în edificiul şcólei.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 10 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

◆ ◆ ◆

La Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
şi
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panţu
profesor la şcóla superióră de comerciu.

Preţul 2 coróne.

◆ ◆ ◆

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Nr. 464/1902. [187] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** a II a din comuna **Ţînţari**, în protopresbiteratul gr. or. al Braşovului, devenită vacantă, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 16 Iuliu a. c. Nr. 7259 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate la tabela B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt, subsemnatului Oficiu protopresbiteral, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Braşov, în 28 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 180/1902. [184] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Valeaverde** din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul amintit sunt cele cuprinse în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită rugările concursuale în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat şi se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Câmpeni, 24 August 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Câmpenilor în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Furdui
protopresbiter.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte „Restignirea Domnului“ şi doi îngeri ear' pe partea opusă „Botezul Domnului“; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9**·—, ear' cele fine bucata **cor. 12**·—, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

„Colecţiunea Şaraga.“

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomaţie.
„ 18. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schiţe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schiţe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Preţul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca poporală Minerva 19 numeri conţine:

Nr. 1/3 Istoria poporală a Românilor.
„ 4. Cântarea României.
„ 5. Istoria populară a Literaturei române.
„ 6. Revoluţiunea lui Tudor Vladimirescu.
„ 7. Perderea Basarabiei 1812 şi 1878.
„ 8. Unirea principatelor şi domnia lui Cuza.
„ 9. Mihail Cogălniceanu scriitor şi bărbat de stat.
„ 10. Vasile Alexandri, Poesii.
„ 11. Stefan cel mare.
„ 12/13. Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Iorga.
„ 14/15. Istoria poporală a Românilor.
„ 16. Cum sĕ ne creştem copíii.
„ 17. Păstrarea sănĕtăţii.
„ 18. Ce sĕ cetim?
„ 19. 10 Maiu.

Fie-care numĕr costă 15 fileri.

Biblioteca literară a ziariului „Libertatea“.

Nr. 1. Poesii şi Nuvele.
„ 2. „ „ „

Fie-care numĕr costă 25.

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4 Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Librăria archidiecesană.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

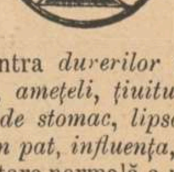

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 22—52

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 111 Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Octobre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 9294 Plen.

Cercularíu

către tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

Cu 30 Septembre, 1902, espirând periodul de trei ani 1900, 1901 şi 1902, pentru care au fost aleşi deputaţii congresuali în archidiecesa nóstră transilvană, Preaveneratul Consistoriu metropolitan prin ordinul seu din 20 August, 1902, Nr. 129 M. dispune facerea alegerilor de noi deputaţi, cu observarea normelor din regulamentul de procedură la alegerea deputaţilor pentru congresul naţional-bisericesc, votat de congresul naţional-bisericesc în şedinţa din 11/23 Octobre, 1891, Nr. 156.

Având deci în vedere dispoziţiunile din statutul organic § 148 şi 150, precum şi regulamentul congresual pentru alegerea deputaţilor congresuali pentru noul period de trei ani, care se începe cu 1 Octobre 1902.

Pentru alegerea deputaţilor rĕmâne în valóre împărţirea archidiecesei în 20 de cercuri electorale pentru alegĕtorii mireni, şi contragerea acelora în 10 colegii pentru alegĕtorii din cler, după cum s'a normat în împărţirea cercurilor electorale, votată prin congresul naţional-bisericesc în şedinţa din 13/25 Maiu, 1895, Nr. 89, care s'a publicat prin cercularíul de aici de datul 11 Decembre, 1895, Nr. 8524.

Conspectul comisarilor consistoriali, denumiţi pentru colegiile electorale, preoţesci şi al celor pentru colegiile de scrutiniu mirenesci, se aclude la acest cercularíu sub *A.* spre ştire şi orientare, ear' pentru actul electoral se ficsézâ următórele zile:

a) pentru alegerile deputaţilor din cler *10 Octobre st. v.;*

b) pentru alegerile deputaţilor mireni în sinódele parochiale *Dumineca în 13 Octobre st. v.*, având a se publica ţinerea acestor sinóde în biserică cu 8 zile mai nainte, adecă *Duminecă în 6 Octobre a. c. st. v.;*

c) pentru întrunirea colegiului de scrutiniu *Duminecă în 20 Octobre st. v*, fiind altcum normate în regulamentul congresual § 18, 27 şi 38 timpul şi orele acestor întruniri.

Pentru protocólele electorale ale sinódelor parochiale se aclude la acest cercularíu sub *B.* pe lângă cuvertele trebuinciose un numĕr corespundĕtoriu de blanchete tipărite după formularíul statorit de consistoriul metropolitan, cu acea observaţiune, că cele cuprinse în blanchetele acestea la alinea a doua întrĕ parantese au loc numai în acel cas, când lipsind din vre-o causă estraordinară lista membrilor sinodului parochial, care după regulamentul parochial § 5 trebue compusă şi statorită la începutul anului cu valóre neschimbată pentru întreg anul — s'ar fi făcut mai în urmă o listă de acestea conform regulamentului congresual pentru alegerea deputaţilor congresuali § 16, care apoi după § 28 tot de acolo are sĕ fie autenticată în sinodul electoral; din contră, dacă esistă — precum trebue de regulă sĕ esiste —, lista statorită în sinodul parochial ordinaríu din Ianuaríu: atunci numai esclusiv acésta servesce de basă la votare în sinodul electoral, nefiind permisă nici o modificare în ea; prin urmare în casul acesta sunt a se şterge din blanchetă liniile cuprinse întrĕ parantese.

Se recomandă tuturor corporaţiunilor şi organelor subalterne bisericesci, ear' mai ales preoţimei parochiale, sĕ studieze cu tótă atenţiunea normele pentru astfeliu de alegeri, prescrise în statutul organic şi în regulamentul congresual provocat mai sus, apoi sĕ urmeze întru tóte conform acelora, cu atât mai vîrtos, pentru-că o procedură greşită la alegeri póte avé urmări grave atât pentru respectivele organe culpabile, cât şi pentru însuşi actul alegerei, înţelegêndu-se de sine, că nu este ertat sĕ lipséscă nici unui oficiu parochial normativele amintite, pentru cari este rĕspundĕtoriu în prima linie parochul concerninte

Cu deosebire se atrage atenţiunea preoţimei şi a tuturor celor interesaţi la esactitatea listelor de votare, la publicarea sinódelor electorale cu opt zile mai nainte, la sigilarea protocólelor electorale cu două sigile şi la punerea lor în cuverte de asemenea sigilate; în fine la alegerea bună a bărbaţilor de încredere pentru colegiile de scrutiniu, aşa, ca dintrĕ cei aleşi măcar unul sĕ se presenteze negreşit la locul de scrutiniu cu protocólele electorale negreşit şi precis la orele ficsate, pentru-că la cas de întârziere pot sĕ rĕmână neconsiderate voturile sinódelor respective.

Oficiile protopresbiterale sunt însărcinate sĕ trimită cu posibilă grăbire şi pe calea cea mai sigură câte un esemplaríu din acest cercularíu, într'una cu aclusele lui, la fie-care oficiu parochial din tracturile lor, spre care scop li-se trimit de aici esemplarele trebuinciose pentru fie-care comună materă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 18 Septembre, 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Din Austria.

Sibiiu, 17 Octobre n.

Marţi s'au început la Viena conferenţele iniţiate din partea guvernului austriac, în scopul aplanării neînţelegerilor ce esistă în partea ceealaltă a monarchiei, cu privire la folosirea limbilor în viéţa publică oficiósă.

S'au înfăţişat conducĕtorii Cehilor şi conducĕtorii Nemţilor, cărora ministrul-president *Körber* li-a predat spre esaminare şi opinionare un proiect de lege despre regularea acestei chestii, pe care guvernul austriac voeşte sĕ o resolveze pe temeiul următórelor principii fundamentale:

Limba *germană* rĕmâne în folosinţa de până acuma, în contactul cu autorităţile militare, de la gendarmerie, şi cu cele din afară de Boemia şi Moravia, şi va puté fi folosită şi în serviciul intern, în tóte afacerile. Dar' pentru serviciul intern se creează şi *teritorii cehice şi germane*, cu câte o limbă şi cu câte două limbi, egal îndreptăţite.

Incercarea acésta făcută din partea guvernului austriac pentru aplanarea divergenţelor, esistente întrĕ Cehi şi Nemţi, a rĕmas însĕ numai încercare neisbutită.

Cehii nu numai că nu sunt mulţămiţi cu proiectul guvernului, elaborat în chestia folosirii limbii lor în serviciul public, ci în conferenţele ţinute Marţi şi Mercuri au luat conclus, cu unanimitatea voturilor, că vor duce lupta cea mai înverşunată în contra actualului guvern, *cu tóte mijlócele cari pot fi întrebuinţate în parlamentul din Austria.*

Ceea-ce însemnéză anunţarea *obstrucţiei*, în forma practicată şi altă-dată în parlamentul austriac, când din partea Cehilor, când din partea Nemţilor, şi drept urmare zădărnicirea de nou a funcţionării maşinăriei parlamentare în ceealaltă parte a monarchiei.

Deschiderea reichsrath-ului austriac, întêmplată eri, s'a făcut deci sub îngrijitóre împrejurări, fiind situaţia politică fórte seriósă, aprópe critică în Austria. Cu tóte acestea, se crede că furtuna anunţată din partea Cehilor nu va fi atât de mare, ca sĕ împedece şi sĕ oprésca în loc funcţionarea parlamentului. Ear' dacă totuşi aşa va fi, guvernul e gata cu planul de apărare, va disolva parlamentul şi va face alegeri noue, pentru un nou parlament.

Făcêndu-se sub astfel de auspicii deschiderea parlamentului austriac, primejduită ni-se pare a fi în prima linie reînoirea pactului vamal-comercial întrĕ Austria şi Ungaria, pentru-că întrĕ astfel de împrejurări guvernul austriac nici nu va presenta parlamentului, spre ratificare, învoielile făcute, ear' chiar presentându-le, ele nu vor puté fi ratificate, pentru-că obstrucţia nu va lăsa sĕ fie puse la ordinea zilei în scopul ratificării. Pe basa §-ului 14 din constituţie earăşi reînoirea pactului nu se póte face, pentru-că la acésta nu se învoeşte Ungaria. Şi astfel situaţia

---

FOIŞÓRĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 7883. 22 Oct. A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăiésca şi ap. mărire prin milostivul seu dicretum, care au eşit la Iunie 20 A. C. cu milostivire bine au plăcut a poruncí, ca nici decum dela (ca)tolie sau dela unie sĕ nu se primésca păn' nu va pliní cele 6 sĕp. la examen.

Voi protopopi sĕ grijiţi sĕ nu se facă improtiva înălţatelor porunci.

S'au dat în Hondol, 10 Dec. 1782.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 7516. 22 Oct. A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăesc. guber. precum a sa preosfinţita chesaro-crăésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu rescriptum, carele au eşit la 18 Septem. cu milostivire bine au plăcut a poruncí, ca nici decum dela catolie sau dela unie sĕ nu se primésca nimenea, până nu vor împliní cele 6 sĕptĕmâni la examen, şi călugării, sau preoţii, cari vor învĕţa examenul, se aibă diurna lor pe ḑi un zlot.

Protopopi fără zăbavă sĕ faceţi ştire la toţi.

S'au dat în Hondol, 10 Dc. 1782.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 6984. 12 Noem. A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăe. guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu patenş, care au eşit la 20. Aug. anul trecut cu milostivire bine au plăcut a hotărî, tóte pricinile, care se fac între uniţi şi neuniţi, în cuprinderea acestor 10 punctumuri.

Care milostiv patenş romănesce tipărit se trimite ca protopopul cu 2 tisturi de I. varmegie şi cu protopopul cel unit sĕ faceţi puplică.

S'au dat în Sibiiu, 24 Apr. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 1749. 13 Mart. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. cumcă oraşul Ziandorf fórte rĕu au ars, şi sĕ facă rênduială a se stringe milostenie la biserică, şi cu cuitanţie sĕ se dea la perceptorii locului.

Protopopi sĕ împliniţi tréba acésta şi cuitanţiile veţi aduce la noi, sĕ arătăm înălţatului gubernum.

S'au dat în Hondol, 10 Apr. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 1838. 18 Mart. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăésca şi apostolicésca mărire, prin milostivul seu dicretum, care au eşit la 26. Febr. cu milostivire bine au plăcut a poruncí, ca preoţii sĕ nu se prea înmulţească, nici supernumĕrareşi sĕ nu se facă.

Voi protopopii sĕ luaţi seama numai unde va fi lipsă, după numĕrul sufletelor, acolo veţi trimite cantori la noi în tréba preoţiei.

S'au dat în Hondol, 10 Apr. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 1482. 1483. 1486. 20 Mart. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăesc guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăésca şi apostolicésca mărire iarăşi bine au plăcut a poruncí, ca toţi preoţii sĕ aibă protocolum gata, şi nimica acolo sĕ nu se scrie, fără numai înălţatele porunci.

Protopopi deplin sĕ grijiţi, precum înălţatele ordinaţii hotăresc.

S'au dat în Sibiiu, 30 Apr. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

(Va urma.)

póte sĕ devină şi mai critică, dacă cumva nu se va afla o cale potrivită de eşire din încurcătură. Sĕ sperăm că se va afla.

Muntenegrul mobiliséză. Situaţia nesigură din peninsula balcanică, creată prin agitările comitetului revoluţionar macedo-bulgar, a îndemnat pe principele *Nichita* sĕ ordoneze *mobilisarea armatei.* Cetele de insurgenţi bulgari fórte des trec şí graniţa muntenegrină, jefuind şi masacrând. Principele a făcut contra acestor violări de graniţă remonstraţiuni la Constantinopol, dar' fără resultat. Astfel, spre a sta gata pentru ori-ce eventualitate, principele mobiliséză armata şi fortifică punctele strategice de la graniţa albaneză. Lucrările de fortificare sunt conduse de inginerii strategici italieni Santagalle, Baldacci, Martelli şi Luciano.

Din calumniile kossuthistilor.

Deputatul kossuthist Hentaller Lajos publică în „Független Magyarország“ (organul lui Kossuth Ferencz) un roman sub titlul „Daliás idők“, tractând în el evenimente din timpul revoluţiunii. In numĕrul dto. 14 Octobre onorabilul Hentaller începe un capitlu sub titlul „*Ardealul şi grozăveniile valahilor*“. Traducem din acesta următórele:

In fruntea masselor fanatisate stăteau înşişi prefecţii valahi şi ei conduceau massele în contra Magiarilor, ei dirigiau grozăveniile acelea, la audul cărora ni-se slăeşte sângele în vine. Mai jos voiu spune în detail aceste grozăvenii şi voiu aminti casuri speciale, din cari se va vedé, că valahii, cari se ziceau că sunt oprimaţi, în ce chip au abusat de libertatea pe care o căpĕtaseră de la Viena. Mai întâiu însĕ amintesc în general diferitele soiuri de alese crudelităţi, prin cari aceste *bestii fără suflet*, fanatisate, torturau pe sĕrmanii Magiari ardeleni.

Ómeni legaţi întrĕ douĕ scânduri, îi tăiau în douĕ cu ferestrĕu de mână, — în timp ce soţiile victimelor erau silite sĕ priviască până la sfêrşit martiriul acesta înfiorătoriu. Cele mai multe au nebunit sub acest spectacol.

Pe alţii îi restigniau de stîlpul porţii şi îi întrebuinţau drept ţîntă la eserciţiile de puşcat. Pe mulţi îi legau goi de copaci, şi pe acestia furiile femeeşti desbrăcate de simţul de femeie îi gâdiliau ori împungiau cu ţepuşe până ce muriau.

Fost'au şi de aceia, pe cari i-au fript la foc încetinel. Fost'au, pe cari unşi cu rĕşină i-au aprins sĕ ardă ca nişte făclii. Fost'au casuri, că întregi familii au masacrat întrĕ cele mai înfiorătóre torture, apoi au aruncat în grópă comună trupurile încă víi, cari mişcau încă, pe băieţii de ţîţe 'i aruncau pe sînul mort al mamei lor, şi astfel astupau apoi grópa“.....

Ceva mai jos scrie următórele:

„Mai comunic ací — ca specimen — o scrisóre secretă a Comitetului, adresată lui Axente Sever, *acestui bandit mişel şi asasin crudel şi laş*, care trăeşte încă („ebhez a még ma is életben levő gaz banditához és vérengző, gyáva gyilkoshoz)“.

Ear' după scrisórea cestionată (o scrisóre în care se face cunoscut lui Axente, că generalul Puchner e învoit sĕ dee legionarilor arme), continuă astfel:

„După-ce apoi comitetul valah le-a pregătit tóte bine, s'a început munca barbară, masacrul, ca şi care abia de va mai puté arăta istoria. Grozăvenii de acestea nici în Biblie nu aflăm.

Sĕ vedem faptele:

Pe sate era la ordinea zilei belirea (jupuirea) cetăţenilor magiari, femeilor şi băieţilor de ţîţă, ţintuirea lor pe păreţi, tăiarea în bucăţi şi aruncarea în fântâni, pârjolirea cum pârjoleşti porcii, incendiarea caselor şi altor edificii, sfărmarea tuturor mobilelor, furarea şi jefuirea averilor, bucatelor, pivniţelor, grânarelor, aurăriilor şi argintăriilor, pe cari şi-le împărţiau întrĕ ei Urban şi eroii sĕi tovarĕşi Mikai (Micaş), Iank (Iancu), Moga, Dobrán (Dobra), Prodan, Axente şi *căpeteniile Saşilor*“....

Credem că e destul atâta, pentru a se vedé ce beletristică se face în colónele ziariului lui Kossuth Ferencz prin un deputat dietal şi fost încredut a lui Kossuth Lajos pe timpul când acesta mânca „pânea amară“ a „exilului“ în Turin.

Dacă noi (sau Saşii) am descrie făptuirile lui *Csányi László* şi ale ómenilor sei, — cum ar mai ţipa patrioţii, şi cum ar mai striga după „*procurori!*“ Noi însĕ le zicem: sĕ le fie ruşine.

Pentru catedrală.

In şirul celei mai însufleţite preoţimi din archidiecesă trebue sĕ amintim şí pe cea din tractul *Bistriţei,* a cărei colectă o primirăm zilele acestea şi pe carea o publicăm mai jos. Din ea resultă că preoţimea nóstră voeşte cu acésta ocasiune sĕ se manifesteze drept factor ce merită sĕ stee în fruntea poporului păstorit şi ştie sĕ-i premérgă cu esemple frumóse. Deosebi merită a fi scóse la ivélă sumele oferite de parochul Vasilie *Naşcu*, care are una dintrĕ cele mai slabe parochíi, şi de preotul Pavel *Beşa*, care este numai învĕţătoriu, fără parochie.

Ofertele unei părţi din preoţimea acestui tract se vor publica mai târziu, după ce se vor înscrie toţi în lista de contribuire. De astădată publicăm următórele:

1.	Simion Monda, protopresbiter	cor. 500
2.	Georgiu Pletos, protoiereu şi paroch în Năsĕud	„ 300
3.	Iacob Buzdug, paroch în Borgo-Rus	„ 400
4.	Alexandru Rus, par. în Chintelnic	„ 150
5.	Eliseu Dan, paroch în Borgo Suseni	„ 150
6.	Mihail Pascu, paroch în Şimotelnic	„ 120
7,	Alexandru Boeriu, paroch în Sântul	„ 120
8.	Ioan Rus, capelan în Ida	„ 120
9.	Vasilie Bălan, paroch în Blaşfalĕul-inferior	„ 120
10.	Iuliu Suceava, paroch în Borgo-Prund	„ 120
11.	Leon Buzdug, paroch în Borgo-Joseni	„ 100
12,	Iacob Briciu, paroch în Galaţi	„ 100
13.	Iacob Chifa, paroch în Blaşfalĕul-superior	„ 100
14.	Vasilie Naşcu, paroch în Bârla	„ 100
15.	David Rus, paroch în Şieul mare	„ 100
16.	Pavel Beşa, învĕţătoriu şi catechet în Borgo-Prund	„ 100

Din Munţii-Apuseni.

— Cercetare pentru o cruce de mormênt. —

— 14 Octobre n.

Avênd afaceri într'o comună din munţii Gilăului mi-am luat drumul pe la „*Fântânele*“ (locul unde a cădut în luptă cu „Moţii“ în 1848/9 Vasváry Pál) şi ajungênd în 10 l. c. n. în comuna *Mărişel* m'am abătut pe la dl preot de aici *Teodor Tóder*, care — întrĕ altele — îmi spune, că în acéstă zi s'a ridicat o frumósă cruce de pétră la mormêntul evlaviósei şi vrednicei parochiene decedată de vre-o 30 ani *Pelaghia Roşu*, care cruce face podóba cimiteriului.

Dornic de a vedé şi eu frumósa cruce, am mers împreună cu dl preot numit la cimiter şi privindu-o, într'adevĕr m'a încântat frumseţa crucii, şi cu deosebire simţul de recunoştinţă şi pietate a celor ce au ridicat-o.

De ací în diminéţa zilei de 11 l. c. n. mi-am continuat drumul cătră comuna cu afacerile, de unde în 13 a acestei luni m'am re'ntors cătră casă, tot prin comuna Mărişel, şi convenind puţin cu dl preot T. Tóder, acesta spre *surprinderea mea*, îmi comunicà, că eri (13 Oct. n.) a fost citat prin un jurat comunal la primăria locală, unde spre mirarea lui aflà pe sergentul jandarmilor din „Beliş“, care imediat îl ia la dare de sémă în chestia crucii ridicate la mormêntul rĕposatei *Pelaghia Roşu*, întrebându-l, că „cine a ridicat crucea şi pe spesele cui? Ce inscripţie se află pe cruce şi ce înţeles are acea inscripţie? Pentru-ce s'a ridicat crucea tocmai la Pelaghia Roşu? Nu a fost acela căpitan în anii 1848/49“ şi alte asemenea întrebări, pe cari jandarmii le ştiu pune. De sine înţeles că preotul a dat rĕspunsurile cuvenite. Sergentul şi-le-a notat şi a notat şí numele preotului şi numele unui nepot al rĕposatei.

Cei-ce cunosc acest curios incident se întrébă: ce va mai urma óre? şi termina-se-va incidentul numai cu cele enarate? Rĕspunsul numai viitoriul îl va puté da.

După incidentul enarat mulţi, ba toţi Românii vor zice: departe am ajuns în patria iubită, în cât şí crucile ridicate la mormintele scumpilor nostri rĕposaţi au ajuns obiect de cercetare.

Probabil însĕ, că ridicarea crucei din chestie a fost o denunţare tendenţiósă, basată pe falsul înţeles al unor cuvinte din inscripţie, precum e d. e. „*Pentru fântânele*“ şi literile iniţiale „*F. R. R.*“, ceea-ce cercetarea începută sigur va scóte la ivélă.

Călĕtoriul.

Programul

***esposiţiei industriale din Sibiiu** aranjate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ dimpreună cu „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ în localităţile de la „Gesellschaftshaus“, de la 6/19 până la 13/26 Octobre 1902.*

I. Esposiţia însaşi.

1. Duminecă, în 6/19 Octobre, la 11 ore a. m.: Deschiderea solemnă a esposiţiei prin o vorbire ocasională, rostită de presidentul D. Comşa.

2. Esposiţia stă deschisă pentru public în fie-care zi de la orele 9. a. m. până la 4 d. a.

Preţul de întrare: De persónă 10 cr., bilet permanent 60 cr.

3. Duminecă, în 13/26 Octobre la orele 2 d. a.: Premiarea şi închiderea esposiţiei prin o vorbire rostită de presidentul V. Tordăşianu.

II. Concert.

In 6/19 Octobre la 7 ore séra în teatrul orăşenesc cu binevoitoriul concurs al „Reuniunii române de musică din Sibiiu“, corul elevilor seminariului „Andreian“, „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, „Reuniunea de cântări din Sĕlişte“ şi reuniunea meseriaşilor „Andreiana“ din Sebeşul-săsesc, cu următoriul

Program:

1. H. Kirchner: „Măiestri şi plugari“, strofe ocasionale, de A. Bârseanu, cor micst cu acompaniare de pian.

2. C. G. Porumbescu: „Marşul cântăreţilor“, cor de bărbaţi.

3. *a)* G. Dima: „Era nóptea întunecósă“; *b)* „Inzădar“, coruri de bărbaţi.

4. *a)* G. Dima: „Fântână cu trei isvóre: *b)* „Hora Plóia“, coruri micste.

5. Flechtenmacher-Popovici: „Dorul înstrăinatului“, cor de bărbaţi.

6. *a)* T. Popovici: „M'aş mărita“, cor micst; *b)* G. Dima: „Mândruliţă de demult“, cor micst.

7. *a)* T. Popovici: „Tot ţi-am zis mândro“; *b)* „Ştii mândro când ne iubiam“, coruri de bărbaţi.

8. *a)* C. G. Porumbescu: „Inima de Român“, cor micst; *b)* I. Vidu: „Rĕsunetul Ardealului“, cor micst cu solo de mezosopran.

9. *a)* T. Popovici: „Fóie verde de mohor“, cor de bărbaţi cu soli; *b)* „Hăţegană“, cor de bărbaţi.

10. G. Dima: „Hora“, piesă de concert pentru cor micst cu acompaniare de pian

Punctele: 1 şi 10 se esecută de „Reuniunea de musică din Sibiiu“; 2 şi 7 de reuniunea meseriaşilor „Andreiana“ din Sebeşul-săsesc; 3 şi 6 de „Reuniunea sodalilor din Sibiiu“; 4 şi 8 de „Reuniunea de cântări din Sĕlişte“; 5 şi 9 de corul elevilor seminariului „Andreian“.

Inceputul la orele 7 séra.

Bilete pentru concert se eliberéză cu începere de Vineri, 4/17 Octobre la 9 ore a. m. în „Librăria archidiecesană“ şi séra la cassă.

După concert: *Convenire socială* în localităţile de la „Unicum“ împreunată cu vorbiri, cântări corale şi musică.

III. Representaţie teatrală

Dumineca în 13/26 Octobre în teatrul orăşenesc. Se vor representa prin „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ piesele:

a) „Vlăduţul mamii“, comedie în un act, cu cântece, de Ioan Lupescu;

b) „Ruga de la Chisetĕu“, comedie poporală în un act, cu cântece şi joc, de Iosif Vulcan.

Inceputul la 7 ore séra.

După representaţiunea teatrală urméză *petrecere cu joc* în sala cea mare de la „Unicum“. Preţul de întrare pentru jucători, de persónă 30 cr.

Notă: Atât concertul cât şi representaţiunea teatrală şi petrecerea cu joc se dau în favorul esposiţiei.

Sibiiu, în 1/14 Octobre, 1902.

Pentru comitetul dirigent:

D. Comşa
pres. Reun. agric.

Vic. Tordăşianu
pres. Reun. sod.

T. Popovici
secretariu general.

„Asociaţiunea.“

Convocare nouă.

Subsemnatul în numele dlui director al despărţĕmêntului, convoc de nou adunarea generală a despărţĕmêntului „Agnita“ al Asociaţiuni pentru literatura română şi cultura poporului român“ pe 20 Octobre (Dumineca) a. c. st. v. la 10 ore a. m. în sala şcólei gr. or. din opidul Agnita.

Prin acésta sunt rugaţi a participa toţi membrii despărţĕmêntului, cum şí toţi Românii cari cunoscênd intenţiunile nobile ale acestei instituţiuni culturale, sunt datori a se interesa de progresarea culturii poporului român.

Rog totodată pe on. domni preoţi şi învĕţători a publica presenta convocare în cercul cel mai estins în popor, şi a'l îndatora cu blândeţe — ca interesându-se, — sĕ participe în numĕr cât mai mare la adunare:

Programa pusă la ordinea zilei este:

1. Deschiderea adunării prin dl director.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea comisiunilor pentru înscrierea membrilor noi, pentru censurarea raţiociniului, raportului comitetului, şi pentru autenticarea procesului verbal din adunarea presentă.
5. Rapórtele comisiunilor.
6. Propuneri de sine stătătóre.
7. Disertaţiuni, cari sunt a se preda dlui director cu cel puţin trei zile înaintea nării.
8. Inchiderea adunării.

Agnita, la 30 Septembre v. 1902.

Secretariul despărţĕmêntului:
Acsentie Lene.

NOUTĂŢI

La esposiţia românéscă! Poimâne (Dumineca) se deschide în sala de la „Gesellschaftshaus“ din Sibiiu esposiţia industrială şi economică, aranjată de „reuniunea agricolă română din comitatul Sibiiu“ şi de „reuniunea meseriaşilor din Sibiiu“. Din acest *examen* al economilor şi meseriaşilor nostri ori-cine, care se interesézä de progresul clasei nóstre de mijloc, se va convinge despre destoinicia meseriaşului român, se va delecta în frumósele lucruri de industrie de casă ale femeii române; avênd totodată şi prilej pentru-ca prin cercetarea esposiţiei sĕ deie esponenţilor a vedé, că nisuinţele lor spre progres sunt apreciate.

Deschiderea se va face cu démnă solemnitate, conform programului publicat la alt loc al numĕrului de azi, ear' esposiţia însa-şi va sta la disposiţia publicului până în 26 Octobre st. n. Nu dubităm, că în acest timp ea va fi cercetată din partea tuturor acelora cari au la inimă progresul poporului român şi pe terenul industriei.

*

Comisari la alegerile congresuale. Pentru conducerea alegerilor de deputaţi la congresul naţional-bisericesc consistoriul nostru archidiecesan a numit pe următorii: *a) din cler:* pentru colegiul electoral *Sibiiu—Sĕlişte,* cu locul central de alegere Sibiiu-Cetate, pe protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca, director seminarial; pentru colegiul *Sebeş-Alba-Iulia,* cu locul central de alegere Alba-Iulia, pe protopresbiterul-asesor consistorial Nicolae Ivan; pentru colegiul *Deva—Haţeg,* cu locul central de alegere Deva, pe protopresbiterul Hunedórei, Avram Pĕcurariu; pentru colegiul *Ilia—Geógiu,* cu locul central de alegere Ilia, pe protopresbiterul Sibiiului, Ioan Papiu; pentru colegiul *Zarand—Câmpeni,* cu locul central de alegere Abrud, pe protopresbiterul Zarandului, Vasilie Damian; pentru colegiul *Turda—Cluj,* cu locul central de alegere Cluj, pe protopresbiterul Unguraşului, Pavel Roşca; pentru colegiul *Solnoc—Bistriţa,* cu locul central de alegere Dej, pe protopresbiterul Solnocului, Samuil Cupşa; pentru colegiul *Têrnava—Sighişóra,* cu locul central de alegere Mediaş, pe protopresbiterul Cohalmului, Nicolae Mircea; pentru colegiul *Treiscaune—Braşov,* cu locul central de alegere Braşov, pe protopresbiterul Braşovului, Ioan Petric; pentru colegiul *Bran—Făgăraş,* cu locul central de alegere Făgăraş, pe protopresbiterul Făgăraşului, Iuliu Dan. *b) pentru scrutiniile mirenilor*: în cercul *Sibiiu,* cu locul central de scrutiniu Sibiiu-Cetate, pe asesorul consistorial Pantaleon Lucuţa, căpitan ces. şi reg. în pensiune; în cercul *Sĕlişte,* cu locul de scrutiniu Sĕlişte, pe asesorul consist. Parteniu Cosma, directorul Albinei; în cercul *Sebeş,* cu locul de scrutiniu Sebeşul-săsesc, pe fiscalul cons. Ioan de Preda; în cercul *Alba-Iulia,* cu locul de scrutiniu Alba-Iulia, pe Dr. Vasilie Bologa, directorul şcólei civile de fete; în cercul *Deva* cu locul de scrutiniu Deva, pe adv. Dr. Ioan Mihu (Orăştie); în cercul *Haţeg,* cu locul de scrutiniu Haţeg, pe Ambrosiu Bêrsan, senator magistratual în pens. (Haţeg); în cercul *Ilia,* cu locul de scrutiniu Ilia, pe pretorul în pens. Iosif Orbonaş (Orăştie); în cercul *Geógiu,* cu locul de scrutiniu Hondol, pe adv. Dr. Aurel Muntean (Orăştie); în cercul *Zarand,* cu cercul de scrutiniu Brad, pe profesorul Constantin Costin (Brad); în cercul *Câmpeni,* cu locul de scrutiniu Câmpeni, pe Mihail Andreica, proprietariu în Câmpeni; în cercul *Turda,* cu locul de scrutiniu Turda, pe George Boldea, căp. în pensiune; în cercul *Cluj,* cu locul de scrutiniu Cluj, pe adv. Vasilie Almăşan; în cercul *Solnoc,* cu locul de scrutiniu Dej, pe adv. Dr. Ioan Fărcaş; în cercul *Bistriţa,* cu locul de scrutiniu Bistriţa, pe adv. Dr. Vasilie Pahone; în cercul *Têrnava,* cu locul de scrutiniu Mediaş, pe adv. Dr. Liviu de Lemeny, în cercul *Sighişóra,* cu locul de scrutiniu Sighişóra, pe Dr. Nicolae Vecerdea, secretariul Albinei; în cercul *Treiscaune,* cu locul de scrutiniu Sepsi-Sângiorgiu, pe adv. Ioan Lengeru; în cercul *Braşov,* cu locul de scrutiniu Braşov, pe Ioan Popea, profesor pensionat; în cercul *Bran,* cu locul de scrutiniu Codlea, pe adv. Iosif Puşcariu; în cercul *Făgăraş,* cu locul de scrutiniu Făgăraş, pe adv. Ioan Turcu.

*

Urcarea listei civile. „Neue Freie Presse“ vesteşte, că conform informaţiunilor ce le au cercurile parlamentare din Viena, guvernul austriac şi cel ungar vor presenta în curênd parlamentelor proiect de lege pentru urcarea listei civile a M. Sale Domnitoriului. Sumade acum a listei civile e 18·6 milióne, la care proiectul mai adauge patru milióne, 2 milióne din partea Austriei şi 2 milióne din partea Ungariei.

*

Wlassics în Beinş. In re'ntórcerea sa de la Cluj, de la festivităţile desvĕlirii statuei regelui Mateiu Corvinul, ministrul de culte şi instrucţiune publică, Dr. Iuliu Wlassics, s'a abătut pe la *Beinş,* unde a visitat gimnasiul, asistând şí la prelegeri şi punênd elevilor întrebări deosebi din istorie şi din magiară. După aceea a ţinut cu profesorii conferenţă, în care şi-a făcut observările accentuând că „aştéptă, pretinde de la toţi factorii instrucţiunii publice cea mai neescepţionabilă instruare patriotică şi cea mai necondiţionată fidelitate cătră stat“. A cercetat şi celelalte instituţiuni de învĕţământ, apoi s'a re'ntors la Oradea-mare, unde a conferat mult cu canonicul Lauran. Din acésta unii deduc că Lauran ar fi candidatul guvernului la scaunul episcopesc gr.-cat. al Orădii-mari.

*

Limba magiară în academia consulară. Semioficiósele guvernului raportéză, că ministrul de esterne, conte Goluchowski, a luat deja disposiţiuni pentru-ca cu începere de la anul şcolar viitoriu *limba magiară sĕ fie studiu obligat în tóte cinci cursurile academiei consulare.* Prin acésta ministrul şi-a împlinit numai promisiunea făcută în şedinţa din 14 Maiu a subcomisiunii pentru afaceri esterne a delegaţiunii ungare.

*

Contele Eugen Eszterházy, despre care în unul din numerii anteriori amintiserăm că s'a lăpedat de călugărie, Sâmbătă s'a cununat în Londra cu *marchisa Tayland de Reynae.* El e de 42 ani, ea de 45 ani; se cunoşteau încă de pe timpul când contele nu întrase în ordul jesuiţilor. După cununie au plecat la America, unde voiesc sĕ-şi petrécă restul vieţii.

*

Epizootie pretutindenea. Aprópe de prin tóte părţile ţerii se aud ştiri despre bóla de unghii şi de gură, care grasséză între vitele cornute. Sĕptĕmâna trecută a fost oprit têrgul de vite al Lugojului, din causa epizootiei, ear' acum cetim că din causă că între vitele cornute din măjeriştele de la Şopron bântuie bóla de unghii şi de gură, magistratul oraşului Şopron a oprit têrgul ce avea sĕ se ţină acolo in zilele astea.

*

Anchetă în causa naufragiului de la Orşova. In vara acésta vaporul „Ferencz József“ s'a ciocnit cu vaporul român „Radu Negru“ la Orşova. In urma ciocnirii vaporul „Ferencz József“ s'a cufundat în Dunăre. Societatea proprietară a vaporului cufundat a intentat proces societăţii române proprietară a vaporului „Radu Negru“, cerênd despăgubire 600,000 de coróne. Vineri s'a ţinut pertractarea prealabilă la tribunalul din Covurluiu, cu care ocasiune societatea română încă a ridicat pretensiune de despăgubire faţă cu societatea ungară, pe motiv că în urma ciocnirii vaporul ei a îndurat deteriorări. Afară de acésta ambe părţile au cerut anchetă de esperţi, care sĕ constate că din a cui vină s'a întêmplat ciocnirea? Astfel pertractarea meritorică s'a amânat, ear' membri ai anchetei au fost numiţi: contre-admiralul ces. şi reg. Gustav *Szenczy,* căpitanul Ioan *Cónda* şi locotenentul Paul *Popovici* (cesti doi de la marina României). Esperţii români vor căpĕta fie-care câte 600 coróne onorar, ear' espertul austro-ungar 600 coróne onorar şi 300 coróne pauşal de călĕtorie.

*

Jertfe ale lăcomiei. Sĕptĕmâna trecută sĕ prăpădise, în bólă de splină (anthrax), vaca fraţilor George şi Stefan Skelba, nişte bieţi jeleri din Zsámbokrét. Ca sĕ nu le mérgă de tot în pagubă, s'au pus sĕ beliască vaca. In cursul lucrului însĕ George s'a sgăriat la o mână, ear' Stefan s'a tăiat cu cuţitul cu care trăgia pielea de pe vaca mórtă. După câteva ceasuri ambii simţiau în rane dureri teribile. Işi otrăviseră sângele şi nu i-au mai putut scăpa de mórte nici medicii. Intrĕ chinuri grozave au murit amêndoi.

*

Dragostea — ce-ţi face. Pe mulţi a pus bine dragostea, dar' că şi o moimă sĕ se lase într'atâta orbită de dragoste, ca însaşi sĕ alerge în cursă — de dragul dragostei, totuşi e cam mult. A nume: în grădina zoologică din Paris este un *mandril* — amoresat lulă în fiica păzitoriului. Sĕptĕmna trecută mandrilul a scăpat din cuşcă şi tóte silinţele păzitorilor, pentru a'l închide eară, au fost zadarnice. In urmă au recurs la dragostea lui faţă cu fata. Au pus fata dincolo de cuşcă împreună cu un bărbat, care avea sĕ mascheze îmbrăţişarea şi sărutarea fetei. Când a vĕdut mandrilul că omul sărută fata, s'a repedit în cuşcă sĕ'l sfăşie. Intrĕ el şi „rivalul“ sĕu erau însĕ puternicile druguri de fer ale cuscei. Le scutura puternic pe acestea, sĕ le rupă, — fireşte, fără succes, ear' într'aceea păzitorii au încuiat uşa.

*

Ştiri mĕrunte. La *banca austro ungară* au întrat Marţi, de la diferite institute de bani, plătiri în aur în sumă de *un milion de coróne.* — In Budapesta caii unei trăsuri, spăriaţi de ceva, au buit pe un tramvaiu electric. Ruda trăsurii a spart păretele tramvaiului şi a rupt în douĕ pe un călĕtoriu. — In apropiere de gara Karacev, cum se telegrafézá din Orel, un tren de povară s'a ciocnit cu o locomotivă; cinci ómeni au murit. — In *Windsorton,* în apropiere de Kimberley, s'au aflat câmpuri de diamante cari până acum nu erau cunoscute. Au şì scos deja din ele numĕróse diamante, de câte 206 şi 126 carate.

Cărţi şi reviste.

In atenţiunea domnilor învĕţători. Aduc la cunoştinţa P. T. domni învĕţători de la şcólele poporale române, că *ediţiunea a doua* din „A doua carte pentru deprinderea limbei magiare în şcólele poporale române“ de Francisc Koos, consilier regesc şi inspector de şcóle pens. şi de Vasilie Goldiş, profesor gimn. în pens. şi secretariu consistorial în Arad, a apărut în zilele acestea şi se află de vêndare la subscrisul, precum şi în tóte librăriile din ţéră. Preţul cărţii este legat 50 fil. Invĕţătorilor li-se dă rabat de 10%.

Afară de cartea acésta au apărut în ediţiunea mea încă:

I-a Carte a copiilor sau *ABCdarul ilustrat* pentru clasa I-ă primară de St. C. Alesandru. Cu o lecţie de model. Carte aprobată de Vener. Consistoriu diecesan gr.-or. român din Caransebeş sub Nr. 5476 din anul 1902. Preţul unui esemplar legat 50 fil. *Elemente de musica vocală* pentru şcóla poporală, de N. Stoicovici. Preţul broş. 50 fil. *Caiet de desemn* pentru şcólele poporale şi civile de Lukáts S. Ediţia a V-a caet I, II, III, 2 fil., ediţia III-a caiet IV, V, 20 fil. *H. Zeidner,* librar-editor în Braşov.

AMVONUL.

Cuvênt funebru

rostit la înmormêntarea lui ***Avram Armian,***
de ases. consist. ***Mateiu Voilean.***

Era în tómna anului 1871. Un vênt rece se juca cu frunzele galbine, cădute de pe arborii din promenada de la spatele casarmei militare.

Pe o bancă din apropierea teatrului era un tinĕr slăbuţ, de statură mijlocie, şi din o carte, ce o ţinea în mână, învĕţa.

Ca un falnic stejariu puternic, ale cărui frunze galbine anunţau apropierea iernei, ca un falnic stejariu ce înclină spre iérna vieţei, se preumbla pe acea promenadă metropolitul de atunci, nemuritoriul Andreiu Şaguna.

La salutarea respectuósă a tinĕrului student, se apropie de dênsul şi cu bunătatea inimei, care l'a caracterisat în faţa tinerilor sĕraci dar' silitori, l'a întrebat: „Cine, şi de unde eşti, fĕtul meu?“

„Sum jurist la facultatea de drept de aici, Escelenţă, şi sum fiiul parochului Armian din Şibot“.

„Sĕ vii la mine încă azi, fiule!“

In chipul acesta s'a întrodus Avram Armian în redacţiunea ziariului „Telegraful Român“, unde cu puţină întrerupere a lucrat, când mai mult, când mai puţin, timp de preste 25 de ani.

Vineri séra sĕptĕmâna trecută pe la orele 7 un comisariu de poliţie alerga în fuga cailor cu o trăsură pe promenada de la spinarea casarmei militare, numită acum parcul copiilor.

Vêntul rece se juca şì acuma capriţios cu frunzele galbine cădute de pe falnicii arbori din promenadă.

O trăsură trecuse preste un om, şi acel om plin de sânge, fără simţiri, zăcea în trăsura cu care comisariul de poliţie alerga spre spitalul civil.

Duminecă diminéţa la orele 8, cu inima strînsă de durere treceam pe sub arborii din promenada de la spinarea casarmei. Frunzele galbine anunţau apropierea iernei, cu somnul cel lung al plantelor.

La cuvintele portariului de la spitalul civil: pe cine cauţi? rĕspund: „Voiesc sĕ vĕd pe omul călcat alaltăeri de o trăsură.“

„Este mort!“ îmi rĕspunse portariul.

„Sĕ-l vĕd deci şi mort!“

Prin grădina cu arbori seculari, a căror galbine frunze îmi vesteau apropierea iernei, cari aşa de elocuent ne vestesc trecerea acestei vieţi cu tot farmecul ei, cu tóte florile ei, cu tot mirosul de flori, cu tot ciripitul pasĕrilor, printrĕ frunzele vestejite trec spre odaia rece, în care stau încuiaţi cei morţi.

Se învêrte de doue-ori cheia în bróscă, uşa misterios se deschide şi mĕ aflu în o odaie fiorósă. Pe o laviţă stă întins un cadavru acoperit cu un lepedeu greu, la stânga lui pe altă bancă sta un cosciug.

Cu sfiélă ridic acoperemêntul de pe faţa cadavrului. Capul era legat şi numai o parte din obrazul stâng, cu o buză vênătă sângerată, se mai putea vedé.

Acea faţă, acea buză vênătă sângerată, era a amicului meu Avram Armian.

Aşa s'a întrodus amicul nostru Avram Armian în Sibiiu, şi aşa se sfêrşí tot aici în Sibiiu. Sdrobit de potcóvele cailor cade în strada Şcólei de înotat, şi fără a-şi mai venì în simţiri îşi dă duhul în spitalul oraşului, după un chin de 32 ore.

El, care a vărsat lacrimi amare la cosciugul tatălui sĕu, la cosciugul fratelui sĕu, la patul şi la cosciugul mamei sale, a murit neplâns de nime, necompătimit de nime, nepriveghiat de nime.

Dacă era sĕ móră mórte naturală, póte ar fi vĕdut în jurul seu vre-un amic cu lacrămi în ochi, ca unui creştin i-am fi ţinut luminarea, ca creştineşte şi după datina poporului nostru cu făclie aprinsă în mână sĕ i-se stingă făclia vieţii.

Dumnezeu altcum a întocmit trecerea din viéţă a amicului nostru, şi noi cu smerenie ne plecăm înaintea atotputerniciei lui Dumnezeu.

Avram Armian s'a născut în anul 1852 în comuna Şibot. Tatăl dênsului a fost preot greco-oriental. Esamenul de maturitate l'a făcut aici în Sibiiu. La anul 1871 s'a înscris la academia de drepturi de aici. După absolvare s'a aplicat ca candidat de advocat şi a lucrat în mai multe cancelarii.

A fost dotat de la bunul Dumnezeu cu rară capacitate, a fost student eminent, în cancelariile pe unde a lucrat, ómenii au fost mulţămiţi cu prestaţiunile lui.

In special am învĕţat eu a-l cunósce în redacţiunea ziariului „Telegraful Român“, unde ca colaborator intern, ear' după numirea de azi ca redactor, a lucrat cu unele mici întreruperi preste ¼ de veac.

Cunoştea fórte bine pe ómeni şi împrejurări, lucra cu multă isteţime, avea un stil plăcut, şi articolii lui erau gustaţi pentru cuprinsul plăcut şi pentru stilul uşor şi elegant.

Ca om era iubit pentru inima lui cea bună, şi pentru spiritul şi scânteile, cu cari îşí împodobia vorbirea.

Concurenţa împregiurărilor fatale au adus cu sine, că amicul nostru nu şi-a putut croí o sórte mai bună, o posiţie mai sigură.

Numĕroşii lui amici de aici din Sibiiu şi din Orăştie şi Braşov cu durere vor lua act de tragica lui trecere din viéţă, şi cu plăcere 'şi vor reamintí orele plăcute, petrecute odinióră în societatea rĕposatului nostru amic.

Ceea-ce l'a caracterisat în viéţă, şi ce i-a şi rĕmas moştenire, pe care mai ales voesc sĕ o accentuez la acest loc, a fost iubirea lui de biserică şi de neam, credinţa cu care a lucrat fie la pressă, fie în cancelarii advocaţiale, şi mai ales iubirea faţă cu maică-sa, care 'l arată în o lumină strălucitóre.

In anii din urmă, debilitat trupesce, căci sufleteşte întreg şi vioiu a fost până în momentele din urmă, a fost adăpostit ca corector la tipografia archidiecesană.

Trebuia sĕ i-se dee îngrijire aprópe ca unui copil. Dupăce se acoperiau tóte spesele cele mai necesare, o sumă de 6 coróne rĕmânea la disposiţia rĕposatului amic pentru acoperirea puţinelor plăceri cari i-au mai rĕmas. Şi el în iubirea sa nemărginită pentru mama sa bĕtrână, din acel puţin, lună de lună, jumĕtate trimitea mamei sale.

Şi aşa era de conştienţios în punctul acesta, în cât purta conspect amĕnunţit şi reserva recepisele postale despre banii trimişi.

După conspectele speciale aflate acuma în pultul de la masa lui de lucru din tipografia nóstră archidiecesană, în cei din urmă doi ani preste 200 de coróne a trimis mamei sale.

Virtutea acésta a amicului nostru va fi apreţiată şi aici, dar' de bună sémă va fi apreţiată şi în cealaltă lume, când toţi vom sta înaintea dreptului judecătoriu.

Cu lacrimi în ochi stau la cosciugul tĕu, Iubite Avrămucă. Viéţa ta chinuită, totdeuna cu un fel de mustrare în contra destinului îmi forţa întrebarea: Pentru-ce nu a avut acest om o sórte mai bună? A fost scris în cartea vieţei, ca tot chinuit sĕ o duci în lumea acésta? Sĕ nu'ţi poţi întemeia o viéţă în familie, o posiţie stabilă şi precisată, la ce după capacitatea şi după facultăţile tale te puteai aştepta?

Şi apoi sfêrşitul tragic, care pentru noi toţi este o sguduire puternică?

După cântarea bisericéscă mórtea este trecerea la nemurire, la o viéţă eternă, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin.

Şi pentru tine, iubite amice, mórtea este limanul de scăpare.

Dumnezeu sĕ rĕsplătéscă tuturora, cari au contribuit, ca tu, ajuns acum la debilitate trupéscă, sĕ fii adăpostit la tipografia nóstră archidiecesană.

Cu pietate ne închinăm provedinţei divine, care direge sórtea nóstră a muritorilor, şi care în nemărginita sa bunătate ţi-a reservat şi ţie o viéţă plină de amar şi de chin.

Binecuvêntat fie numele Domnului! Ţi-a reservat loc de muncă şi ţie în acéstă vale a plângerei, ţi-a conservat puterile sufleteşti, ţi-a conservat inima cea bună, şi până la cosciug ţi-a conservat iubirea amicilor tei.

Intră, amice, întru împĕrăţia Domnului tĕu, căci slugă credinciósă ai fost aici pe pământ. *Amin.*

Nr. 438. [190] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** din comuna **Plopiş**, protopresbiteratul Cetăţii-de-pétră, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele instruate în ordine subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis şi sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Fênaţe, la 22 Septembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat **2 — cor.** A se procura de la **Librăria archidiecesană**.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 3—52

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [1] 20—

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte „Restignirea Domnului“ şi doi îngeri ear' pe partea opusă „Botezul Domnului“; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Struguri de masă sau pentru cură.

Cei mai frumoşi Chasselas şi Tămâiósă mestecaţi în pachete de câte 5 kg. sau în corfiţe **franco cu cor. 3·50** cu rambursă sau trimiţêndu-se banii înainte; **numai Tămâiósă 5 kg. cor. 4·50; vin roşu de Szegszárd** producţie proprie **trei sticle** de câte 7 decilitre **franco cor. 3·60.** De asemenea se ofer de vêndare la **Martin de Willinger** mare producent de vinuri din **Zomba** mai multe sute hectolitri de vin sortele cele mai fine producţte proprie din anul trecut, **pe lângă preţurile cele mai moderate.** [178] 5—6

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Nr. 464/1902. [187] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** a II a din comuna **Ţînţari**, în protopresbiteratul gr. or. al Braşovului, devenită vacantă, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 16 Iuliu a. c. Nr. 7259 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt cele fasionate la tabela B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt, subsemnatului Oficiu protopresbiteral, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Braşov, în 28 Iuliu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 180/1902. [184] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Valeaverde** din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul amintit sunt cele cuprinse în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită rugările concursuale în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat şi se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Câmpeni, 24 August 1902.

Oficiul protopresbiteral al tractului Câmpenilor în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Furdui
protopresbiter.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouci formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Anis, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [78] 7—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Marți 8/21 Octobre 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Revisuirea legii de naționalități.

Sibiiu, 20 Octobre n.

Rînd pe rînd discută comitatele, în congregațiunile lor, curenda comitatului Pojon, dată în chestia schimbării legii de naționalități, și cele mai multe din ele se pronunță pentru *revisuirea legii.*

Ómeni cu judecată sănătósă, cari știu din cari împrejurări s'au născut acéstă lege, și căror necesitați avea ea se rĕspundă, și-au spus pretutindenea cuvêntul cumpătat, făcênd băgători de sémă pe cei-ce au luat-o la gónă, că lucru bun nu se face dacă se clatină în continuu la temeliile acestei legi, care e lege fundamentală, lege întregitóre de constituție, prin urmare nu póte fi așa ușor ștérsă din șirul legilor țĕrii nóstre, — dar' curentul bolnăvicios a trecut nepăsătoriu preste binevoitórele și patrioticele lor admonițiuni

Astfel s'a întêmplat și la Timișóra, în zilele trecute, unde ilustrul nostru bărbat, domnul Dr. *Iosif Gall*, a apărat în congregațiunea de tómnă a comitatului Timiș, ținută în 13 Octobre n. c., cu tótă temeinicia, și cu înșirarea celor mai convingĕtóre argumente necesitatea esistenței legii de naționalități, ca lege fundamentală, prin care e întregită constituțiunea țĕrii, — și bine l'au înțĕles toți, dar' la votare totuși s'a primit propunerea făcută *în favorul revisuirii.*

Las' că vina la acésta o pórtă și Românii din acel comitat, cari nu s'au presentat la congregație în numĕr recerut, ca sĕ pótă majorisa pe cei de părere contrară, — cari numai cu o majoritate de 7 voturi au eșit învingĕtori din lupta purtată, — dar' adevĕratul vinovat rĕmâne totuși curentul cel dușmănos, care s'a pus la cale în contra acestei legi.

Că cererile cele multe întrate la dietă pentru revisuirea legii de naționalități ce sórte vor avé, se va vedé în curênd, pentru-că parlamentul va trebuí sĕ se pronunțe într'un fel sau altul asupra lor. Ne place însĕ a crede, că cel puțin acolo, în sfatul țĕrii, lucrurile vor fi vĕdute și apreciate așa cum trebue, și cererile vor fi trecute și de astădată, ca de mai multe-ori în trecut, la dosariu.

Imbucurătoriu rĕmâne însĕ faptul, că ómenii nostri pretutindenea, unde s'a putut, au întrat în luptă pentru menținerea și *esecutarea* acestei legi, în care se cuprind puținele drepturi de cari ne putem și noi bucura, pentru-ce laudă și recunoștință li-se cuvine, căci bun serviciu au făcut neamului și patriei.

In deosebi recunoscĕtori suntem dlui Dr. *Iosif Gall* pentru desvoltarea în mod atât de corect a principiului, că *unitatea statului* nu e periclitată întru nimica prin drepturile depuse în legea de naționalități pe séma popórelor nemagiare din patrie, punct de vedere pe care stăm și noi, și de care au fost conduși și cei-ce au dat naștere și ființă legii, menită sĕ mulțăméscă naționalitățile nemagiare din patrie, ear' nu sĕ le întărite și sĕ le supere, cu atât mai puțin sĕ le nedreptățéscă.

Făcênd aceste constatări, lăsăm acum sĕ urmeze raportul special ce ni-s'a trimis despre discuția purtată în congregația comitatului Timiș, în chestia revisuirii legii de naționalități.

*

Timișóra, 15 Octobre n.

Curenda comitatului Pojon pentru modificarea legii de naționalități a fost pertractată și în congregația comitatului Timiș în 13 Octobre n. c.

Discuția a deschis'o deputatul dietal (fost apponyist) *Dr. Fülöp Béla*, pledând pentru desĕvêrșita delăturare a legii de naționalități, care după părerile sale lovește în ideia de stat, prin urmare nu e esecutabilă de loc, pentru-că dacă s'ar esecuta, ar duce statul magiar la federalism. Oratorul atacă apoi inteligința română, care nu e destul de patriotică, și nu ia posiție față de mișcările daco-române, venite din România, cum fac bunăóră Șvabii față de ațîțările pangermane, și se plânge, că nu esistă nici o fóie românéscă, redactată în direcțiune patriotică, ear' în fine pretinde sĕ se înăspréscă legile penale cu privire la agitațiuni, pentru-ca în germene sĕ fie sdrobită ori-ce mișcare îndreptată în contra statului unitar magiar național.

Iau cuvêntul pe rênd: deputatul dietal *Blaskovics* (preot) și fostul deputat guvernamental *Vargics*, cari ambii reflectând la mișcările „agitatorilor pangermani“, se silesc a arăta, că legea de naționalități merge prea departe în concesiunile privitóre la folosirea limbilor nemagiare în oficii, permițênd de es. episcopiilor sĕ corespondeze cu ministeriile în limbă nemagiară, avênd numai sĕ alăture tecstul și în traducere magiară. Pretind ambii, ca cel-ce are de lucru cu oficiile statului sĕ se foloséscă esclusiv de limba magiară, și numai forurile de jos, în contact cu poporul, sĕ fie datóre a cunóște limba poporului, pentru a se puté înțelege cu el.

Vargics s'a provocat și la purtarea Germanilor față cu Polonii din Posen, cari nu permit nici capelanilor militari sĕ foloséscă altă limbă în contactul cu soldații, de cât limba germană, și arată, că Magiarii cât de marinimoși sunt în comparație cu Germanii față de naționalități, căci legea le concede înființarea de institute cari sunt contrare ideii de stat magiar. Propune deci spriginirea curendei comitatului Pojon.

(Notez, că comisiunea permanentă a comitatului propusese simpla luare la cunoștință a curendei.)

Ia acum cuvêntul Ilustritatea Sa dl Dr. *Iosif Gall* și pledéză pentru propunerea comisiunii permanente, adecă pentru luarea la cunoștință a curendei. Ilustritatea Sa zice, că dacă se comit abusuri, ele sunt a se pedepsí pe calea legală, dar' nu îndreptățesc pe nimeni a pretinde delăturarea ori modificarea unei legi organice, care s'a creat la 1868 cu ocasiunea întregirii constituțiunii restabilite în privința libertății publice. Legea acésta nu e de azi pe mâne, ci *e parte întregitóre a constituției patriei*, prin urmare *trebue respectată și esecutată.* Nu recunóște, că legea acésta ar forma pedecă pentru consolidarea statului unitar ungar, căci a făcut'o înțeleptul țerii, marele bărbat de stat *Deák*, în conlucrare cu pleiada bărbaților vestiți de liberali, ca baronul *Eötvös*, conte *Andrássy* și alții, cari la tot casul au avut simț și pricepere, că ce e neîncunjurat de lipsă pentru consolidarea statului unitar, și până unde se póte merge cu considerațiunile față de pretensiunile naționalităților, fără a fi atinse interesele statului.

Acesti bărbați, cu adevĕrat liberali, aveau drept țintă desvoltarea tuturor instituțiunilor statului în direcțiune liberală, așa, ca fie-care fiu bun al patriei sĕ 'și vadă garantată în ele desvoltarea liberă, sĕ se pótă însuflețí pentru ele, sĕ fie mândru de patria sa și de instituțiunile ei, aflând în acésta garanța cea mai mare a viitoriului statului ungar.

Direcțiunile desvoltate de antevorbitori sunt însĕ contrare acestei intențiuni.

Legea de naționalități a avut efect fórte bun și liniștitoriu. Inverșunarea la care ajunseseră luptele naționalităților, s'a potolit, elementele moderate, acceptând limitele depuse în legea de naționalități, au pășit întrĕ cadrele constituționale la participare în viéța publică, și s'a desvoltat o bună înțelegere și armonie, cum esistă de es. și în comitatul nostru, unde cu concursul naționalităților vedem toți deputații dietali ai comitatului aleși în tabĕra partidului liberal. Aici e deci cea mai puțină causă de a fi nemulțămiți cu legea de naționalitate, chiar și din punctul de vedere intonat de antevorbitori.

Ce se atinge de imputarea, că inteligința română nu arată alipire mai căldurósă cătră stat, față de agitațiunile inimice statului, cum arată Germanii, Ilustritatea Sa accentuéză, că tocmai Românii din partidul așa numit moderat au stabilit la 1884, la propunerea Ilustrit. Sale, un program patriotic, primit cu bucurie de întréga opiniune publică magiară, ear' în programul acesta, pe lângă alipirea de partidul liberal, a fost trecut ca punct esențial de program și *esecutarea legii de naționalitate*, pe care antevorbitorii o perhorescheză.

„Că ce institute sunt acelea, — închee Ilustritatea Sa, — pe cari legea de naționalități le concede, dar' antevorbitorii le țin de periculóse, nu știu, pentru-că ei nu le-au numit. Póte că înțeleg școlele medii. Eu însĕ în înființarea acelora nu vĕd nici un pericol. Vĕ atrag atențiunea asupra cuvintelor ministrului-president *Széll*, care crescut fiind în ideile lui *Deák* și ale celorlalți bărbați de stat, mai 'nainte amintiți, a zis cu ocasiunea pertractării budgetului din anul acesta, într'o vorbire mare, primită cu entusiasm, drept rĕspuns oposiției, care propusese mĕsuri de suprimare în contra naționalităților, că: „nu cu apăsare și terorism, ci cu pășire și acțiune impunĕtóre din partea statului magiar, cu iubire de libertate și de scopurile înalte ale acestuia voim sĕ legăm și sĕ lănțuim naționalitățile de acest stat“.

Aplause sgomotóse au acoperit frumósa vorbire a dlui Dr. *Gall*, și după-ce au mai cerut și protopresbiterii români *Pepa* și *Pinciu* menținerea și esecutarea legii din întrebare, chestia se pune la vot, și se respinge propunerea deputatului Dr. *Fülöp* (pentru abrogarea legii), se respinge și propunerea comisiunii permanente, sprijinită atât de temeinic din partea dlui Dr. *Gall*, de-și mulți Unguri au votat pentru ea, primindu-se cu 50 voturi contra 43 propunerea lui *Vargics*, ca curenda comitatului Pojon sĕ fie sprijinită și din partea comitatului nostru.

Membrii români ai representanței comitatense ar face bine dacă s'ar interesa mai mult de afacerile publice, și ar lua parte la congregație, cel puțin atunci când e vorba de obiecte însemnate, cum a fost cele pertractate în congregația acésta. Căci dacă erau toți de față, era imposibil sĕ cadă propunerea comisiunii permanente, sprijinită cu atâta temeinicie de dl Dr. *Iosif Gall*.

Sĕ ne fie acésta o bună învĕțătură pentru viitoriu.

P.

Simțĕmintele religióse.

De Dr. **Iosif Blaga**.

Contemplația asupra lumii acesteia, asupra naturei esterne și asupra vieții nóstre, asupra ordinii, armoniei, causalității, perfecțiunii, splendórei și preste tot asupra minunăției din ea, trebue sĕ ne determine a ne înălța cu sufletul în sus și a simțí adevĕrul religiei creștine despre ideia esistenței lui Dzeu. Drept efect al acestei înălțări se naște în noi trebuința sufletéscă a ne simțí și noi ca aparținênd creațiunilor lui Dzeu și a ne pune sub scutul sĕu ocrotitor. Noi vedem în fie-care moment, că viéța nóstră și sórtea ei depinde fórte puțin de la noi. Și cu cât cineva, în urma instrucției și a educației, ajunge la un spirit mai desvoltat și mai pĕtrundĕtor, cu atât simte mai hotărît puterea dumnezeirii, căci cu atât mai bine înțelege ideia nemărginirii, a dumnezeirii, abstracția cea mai înaltă.

In momentele în cari sufletul aprofundéză ideia dumnezeirii, când revenim la conștiința raportului nostru cu Dzeu, simțim acest raport esprimat prin o stare psichică, care este *simțĕmêntul religios,* cel mai înalt și mai ales din simțĕmintele ce viéză în ființa omenéscă.

Simțĕmintele religióse sémănă cu simțĕmintele de iubire, supunere, mulțămire, venerațiune ș. a., ce le nutrim față de părinții și în genere față de binefăcĕtorii nostri; numai cât în simțĕmêntul religios se mai cuprinde și elementul simțĕmêntului de admirație, simțĕmêntul sublimului.

Simțĕmintele religióse încolțesc în inima omenéscă începênd cu etatea copilăriei, în urma arătării analogiei ce esistă întrĕ părinți și Dzeu; se desvóltă apoi prin esemplul ce-l dau părinții, cu viéța lor, precum și ceilalți ómeni, acasă, în liber și în biserică; se completéză prin instrucția și educația ulterióră. Dar' fără îndoiélă, în tótă puterea sa ajung a se manifesta simțĕmintele religióse îndeosebi la etatea maturității omenesci. In etatea acésta înțelege omul minunăția lumii acesteia și simte necesitatea raportului sĕu cu Dzeu. Și de fapt, pe basa conștiinței de acest raport devenim *ómeni întregi*, ființe potrivite și apte pentru misiunea dată omului pe pămênt.

Și în virtutea puterii și energiei lor simțĕmintele religióse influințéză în cel mai hotărît mod asupra ființei omenești, și intelectuale și morale, căci ele lasă fórte adênci urme în internul omului. Simțĕmintele religióse sunt mobilele cele mai puternice pentru inimă; mai puternice și mai vii de cât ori-ce fel de alte simțĕminte. Avem atâtea esemple isbitóre, îndeosebi în istoria bisericéscă, că ómeni stăpâniți de puternice simțĕminte religióse au devenit par'că imuni pentru nĕcazurile și chinurile cele mai mari și mai cumplite, ce le-au cercat viéța, ori cu alte vorbe, *întăriți spre înfruntarea celor mai mari nĕcazuri.* Vibrarea vieții, sub înfiorarea simțĕmintelor religióse, împuternicește atât de mult energia psichică, în cât nu se mai póte simțí efectul altor feluri de simțĕminte nepriinciόse vieții. Și din simțĕmintele religióse nu vlăstăreşte nici un fel de tendinţe, sub îmboldirea cărora s'ar cere vre-un schimb; conştiinţa omului pětruns de simţěminte religióse găseşte în ea însaşi alimentul vieţii şi rěsplata faptei lor. De aceea cea mai mare abnegaţie tot numai inima religiósă o póte manifesta. Viéţa sfinţilor a fost o viéţă sublimă omenéscă, în care simţěmintele religióse au întreţinut aprópe esclusiv focul vieţii lor pământeşti.

Şi faptul, că inima cuiva prefiră în fiinţa întrégă simţěminte religióse intensive, e dovada cea mai eclatantă, că posesorul acelei inimi este o fiinţă omenésca de calitate superióră, numai astfel de intelectualităţi sunt şí capabile şì accesibile pentru a se avênta la abstracţia cea mai înaltă, la ideia dumnezeirii. Sfinţii părinţi de fapt au fost deci cele mai alese fiinţe, bine meritând de cea mai înaltă a nóstră veneraţie şi slăvire. Când serbăm memoria lor dăm espresiune nobleţei sufletului nostru. Felul, cum ştie omul sěrba memoria sfinţilor creştini, e caracteristica cea mai bună a felului fiinţei sale sufleteşti.

Dacă ar fi sě ne dăm sémă de felul simţěmintelor nóstre religióse, şi în genere de simţěmintele ómenilor de azi, ar trebuí sě constatăm, cu regret, că acestea nu sunt prea intensive. Causa acestui mare neajuns încă o putem afla. Ea zace în modul defectuos şi puţin îngrijit al educaţiei şi instrucţiei, de care ne înpărtăşim, atât în familie cât şí în şcólă şi în viéţa practică. Prin educaţia din familie nu se cultivă destul de bine raportul dintrě copíi şi părinţi, nu se pune basă solidă simţěmintelor şi culturei morale, nu se deştéptă în modul recerut ideia de D-zeu şi nu se desvóltă cu grija şi cu interesul recerut. Esemplele, ce ni-se ofer în privinţa acésta în cercurile unde ne e dat sě creştem şi sě lucrăm, în şcólă şi în viéţă, încă nu sunt edificătóre. Instrucţia din şcólă apoi este prea utilitaristă, ni-se dă mai mult par'că cu scopul sě cunóştem lucrurile şi fenomenele lumii numai şi numai în vederea folosului egoist, şi nu spre a pětrunde totdeodată şí în sistemul, ordinea şi causalitatea lumii şi a vieţii. In viéţa practică ni-se dă par' că anume îmboldiri străine vieţii religióse, chiar şi de cei mari. Necultura şi rěutatea face chiar pe cei din fruntea bisericilor confesionale, ca sě aţîţe la ură pe credincioşii lor, unii contra altora, ca şi când prin acésta nu s'ar laxa, şi în o parte şi în alta, însaşi credinţa în D-zeu.

E în genere un mare defavor pentru un stat, ca şi pentru un neam, dacă în mijlocul lor sunt mai multe confesiuni. In urma luptelor, atacurilor şi batjocurilor reciproce se laxéză simţěmintele religióse în toţi şi se devalvéză însaşi religia. Dar' acésta însemnéză desbrăcarea ómenilor de idealitate şi de puterea ce e menită a cimenta inimile omeneşti în un complecs unitar.

Din România.

— Toastul Regelui Carol. —

După terminarea manevrelor mari de tómnă ale armatei române, la banchetul dat de Regele *Carol* ofiţerilor superiori, în oraşul Têrgovişte, Maiestatea Sa a rostit următoriul remarcabil toast:

„Sunt tocmai trei-zeci de ani, de când s'a întrunit pentru întâia-óră un Corp de armată, format din tóte unghiurile ţěrei, pentru manevrele mari, cari s'au isprăvit la Têrgul-Vestii. Atunci am amintit ca pildă faptele rěsboinice din secolii trecuţi şi am stăruit, că ostaşul trebue sě fie totdéuna pregătit spre a puté împliní sfânta sa datorinţă cătră patrie. Cinci ani după concentrarea de la 1872, rěsboiul a isbucnit şi puterea şi valórea armatei au fost puse la încercare. Repede ea şi-a biruit un loc de onóre întrě armatele bětrâne şi stabilit renumele sěu.

Sěrbăm dar' în anul acesta cu mândrie a douě-zeci-şi-cincea aniversare a bătăliilor şi isbânḑilor, cari împodobesc astăzi istoria nóstră.

Laurii pe cari armata i-a câştigat prin vitejia sa, sunt pentru dînsa cea mai frumósă rěsplată, însě ea n'are voie, n'are vreme ca sě se odihnéscă pe ei, fiind-că cerinţele militare au crescut aşa de mult, că oficerii sunt siliţi a muncí necurmat, cu cea mai mare îngrijire şi abnegaţie. La inspecţii şi manevre se póte judeca munca lor şi dacă o trupă îşi implineşte tóte condiţiile tactice.

Salut dar' concentrările de astă tómnă cu îndoită bucurie: mai întâiu că Mě găsesc din nou în mijlocul scumpei Mele armate, care Mi-a dat şi în anul acesta atâtea doveḑi de dragoste şi de credinţă, că inima Mea este adânc mişcată, apoi că pot esprima via Mea mulţămire Corpului II de armată şi celorlalte trupe pentru manevrele de ěstimp, cari s'au esecutat sub conducerea distinsului lor comandant, într'un mod satisfăcětor.

Sigur fiind, că armata va rěspunde ori-când la aşteptările ţěrei, ridic păharul Meu în onorul seu şi îndeosebi pentru Corpul II de armată.

Al doilea păhar închin pentru Têrgul-Vestii, acest vechiu scaun domnesc, plin de amintiri istorice, pe cari le păstrăm ca o falnică moştenire. Mulţămesc din tot sufletul pentru căldurósa primire care am găsit, împreună cu Armata, în Dâmboviţa şi capitala sa, şi urez judeţului şi oraşului o desvoltare spornică şi propăşire, şi locuitorilor sănětate.“

Pentru catedrală.

La colecta pentru catedrală au mai incurs:

1.	De la Venerabilul părinte protopresb. şi preot milit. în pens. *Sava Popoviciu* din *Sadu* .	Cor. 1000
2.	De la dl Nicolae *Dragomir*, înv. în Saschiz	„ 100
3.	De la dl Dr. Pavel *Oprişa* prof. în Brad	„ 300
4.	De la dl Georgiu *Părău*, prof. în Brad .	„ 120

Ear' de la *preoţimea din protopopiatul Sěliştei* următórele sume:

1.	Dr. Ioan Stroia, protopresbiter	Cor. 400
2.	Ioan Manta, paroch în Gurarîului	„ 150
3.	George Ittu, paroch în Vale	„ 150
4.	Ioachim Muntean, paroch în Gurarîului .	„ 120
5.	Petru Iuga junior, paroch în Tilişca . .	„ 120
6.	Alexandru Borcia, paroch în Sělişte . .	„ 120
7.	Alexandru Vlad, paroch în Mag . . .	„ 120
8.	Ioan Hanzu, paroch în Cacova	„ 120
9.	Valeriu Popoviciu, paroch în Sibiel . . .	„ 100
10.	Aron Flucuş, paroch în Săcel	„ 100
11.	Vasilie Suciu, paroch în Topârcea . . .	„ 100
12.	Nicolae Isac, paroch în Topârcea . . .	„ 100
13.	Ioan Iosof, paroch în Tilişca	„ 100
14.	Ilie Iosof, paroch în Galeş	„ 100
15.	Ioan Predoviciu, paroch în Amnaş . .	„ 100
16.	Iacob Steflea, paroch în Sělişte	„ 100
17.	Ioan Oţoiu, candidat de paroch în Aciliu .	„ 100

Inregistrăm cu deosebită satisfacţie frumosul ofert al venerabilului Sava *Popoviciu,* al dlui Dr. *Oprişa* şi al dlui protopresbiter Dr. I. *Stroia*, dorind sě afle imitatori cât mai mulţi. De sine înţeles, că şi celorlalţi donatori laudă li-se cuvine şi laudă le aducem.

De la sate.

— Şcólă nouă în Paloş. —

— Septembre 1902.

Actul sfinţirei unei şcóle trebue sě fie tot aşa de important în fata tuturor binevoitorilor causelor nóstre şcolare, — întrě cari primul loc din publicul mare românesc trebue sě 'l ocupe fără îndoială preoţimea şi învěţătorimea, — precum de importanţă este însaşi şcóla şi scopul ei. De aceea cred că prin descrierea în „Telegraful Român“ a unei sěrbări de natura acésta, dacă nu voiu contribuí la mângăierea şi mulţămirea sufletéscă a publicului românesc iubitor de progres, de stricat nu voiu strica nimica.

E vorba de şcóla nouă din Paloş, sfinţită în 15/28 Septembre.

Cu îndeplinirea actului sfinţirii acestei şcóle a fost distins şi încredinţat, din partea Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitul Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu şi a Preaveneratului Consistoriu, binemeritatul şi zelosul protopresbiter al tractului Mediaşului Preaon. Domn Romul Mircea.

Poporul nostru credincios din comuna Paloş cu mare bucurie şi mângăiere a luat la cunoştinţă esmiterea ca comisariu în acéstă sfântă causă a Preaon. Domn R. Mircea, dovadă primirea sěrbătorésca ce a făcut poporul *vrednicului representant al autorităţii nóstre bisericeşti-şcolare.*

Sosind domnul comisariu la gara din comuna Caţa cu trenul de la 5 ore a. m. şi-a continuat drumul spre comuna Paloş în trăsura parochului Patriciu Pintea din Paloş, trasă de 4 cai frumos împodobiţi, însoţit de tatăl D-Sale, Veneratul părinte din Caţa Ioan Mircea. — Prima întimpinare i-s'a făcut de cătră un banderiu, compus din junii comunei Paloş, la partea de hotar a comunei Caţa, numit: „părăul Paştilor“, unde călăreţii postându-se pe ambele părţi ale drumului, la sosirea trăsurei in mijlocul lor fruntaşul june Andreiu Samoilă a felicitat de bună sosire pe dl comisariu, cerênd permisiunea dlui comisariu a se lăsa însoţit de călăraşii de sub conducerea sa până la locul destinat. Domnul comişariu mulţămind junilor pentru atenţiunea şi frumósa întimpinare, îşi continuă drumul de ½ de oră până în comuna Paloş însoţit şi încunjurat de chipeşi călăreţi, bine disciplinaţi.

La întrarea în comună sub prima pórtă de triumf membrii comitetului comunal şi parochial, în frunte cu parochul local P. Pintea, fac primirea oficială. Parochul salută prin cuvinte acomodate pe dl comisariu, ca pe representant al Escelenţiei Sale, al bunului nostru Archiepiscop şi metropolit şi al Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan. Dl comisariu mulţămeşte cu căldura cu care a fost întimpinat, în numele Aceluia, în a cărui nume a venit, şi pe carele Il represintă, „al Escelenţiei Sale Părintelui bun şi veghetoriu al nostru şi al bisericei nóstre“.

Vii aclamări şi urale se aduc Escelenţiei Sale.

La a treia pórtă de triumf, care se ridica preste podul din mijlocul comunei, în faţa bisericei şi a şcólei, într'un lung spalier era aşezată tinerimea şcolară de ambe sexe, cu veteranul învěţătoriu Patrichiu Pintea în frunte. Acesta asemenea salută pe distinsul óspe de bună venire arětând bucuria poporului că 'şi vede ridicat frumosul edificiu şcolar nu din abundanţă, ci cu jertfe

---

FOIŞÓRĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 2042. 14 Mart. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu dicretum, care au eşit la 5 Maiu cu milostivire bine i-au plăcut a poruncí, ca nimenea supt nice un nume bani sě nu mai adune.

Voi protopopi sě grijiţi, ca nimenea sě nu facă împrotiva înălţatelor ordinaţii.

S'au dat în Sibiiu, Apr. 30. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 3061. 29 April. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăe. guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăésca şi apostolicésca mărire bine au plăcut a poruncí, ca nimenea din legea catolicéscă sau unită sě nu fie slobod a-l primí la legea neunită, nice a'i cumineca, nice la mórte a'i îngropa, până nu va pliní cele 6 sěptěmâni.

Vě poruncim protopopilor şi preoţilor, sě nu faceţi înprotiva înălţatelor ordinaţii.

S'au dat în Hondol, 26 Iulie. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 3072. 5 Maiu. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăe. şi apos. mărire, la 9 Aprilie a. c. cu milostivire bine au plăcut a poruncí, care au fost odată unit, sě nu cuteze preoţi neuniţi nimic a le slují, până nu vor face cele 6 sěptěmâni de examen.

Vě poruncim preoţilor sě nu faceţi peste înălţatele ordinaţii, că ve veţi lipsí de preoţie.

S'au dat în Hondol, 20 Iulie. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 3197. 9 Maiu. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăésca şi apostolicésca mărire la 16 Aprilie a. c. cu milostivire bine i-au plăcut a poruncí. ca nimenea sě nu mai îndrăsnéscă a primí ómeni dela catolie sau dela unie până nu va pliní cele 6 sěp. la examen supt grea pedeapsă.

Care va mai trece înălţatele porunci, de preoţie se va lipsí.

S'au dat în Hondol, 28 Iunie. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 3343. 8 Maiu. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăe. şi apostolicésca mărire, la 9 Aprilie a. c. cu milostivire bine i-au plăcut a poruncí: unde ar fi ómeni măcar ce fel de lege, şi n'ar fi avênd popă, au nu s'ar fi ţiind de vre-o parochie la vr'un popă, acolo cu popi papistăşeşti sau cu popi uniţi sě se slujască, fără de nice o vătămare de lege.

Sě se dea ştire înălţata poruncă.

S'au dat în Hondol, Iulie 28. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 4529. 20 Iunie. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum cetatea Noe Dinensul au ars fórte, şi la biserică sě se adune milostenie, şi cu cuitanţie sě se dea la perceptorii locului.

Protopopi faceţi rênduiélă şi cuitanţiile la noi veţi aduce, sě arătăm înălţatului crăescului gubernium.

S'au dat în Sibiiu, 1 Sept. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 2523. 22 Apr. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum din réua întêmplare la oraşul Făgăraşului au ars gazde 71. Pentru carele la biserică sě se adune milostivenie, dându-se banii la perceptorii locului cu chitanţie.

Protopopi faceţi rênduiélă, şi cvitanţiile veţi aduce la noi sě arătăm crăescului gubernium.

Hondol, 28 Iulie. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

(Va urma.)

materiale proprii. Domnul comisariu mulţămeşte vorbitoriului învĕţătoriu, elevilor şi poporului adunat la sĕrbătoréscă primire arătênd însĕmnătatea zilei şi părintésca îngrijire a prea bunului Archiepiscop şi Metropolit, sub a cărui îngrijire s'a edificat şi stă acest edificiu şcolar pompos. Transmite în numele Escelenţiei Sale binecuvêntarea archieréscă asupra elevilor şi poporului întreg, încredinţându-i pe toţi şi pentru viitoriu de părintésca şí archiéresca supraveghere şi îngrijire.

Domnul comisariu, rĕsplătit cu sgomotóse „sĕ trăiască“ pentru frumosul seu discurs, a plecat spre biserică, însoţit de parochul local şi comitetul parochial. La întrarea în curtea bisericei şi şcólei sub a patra pórtă de triumf i-s'a predat d-lui comisariu în semn de veneraţiune din partea unei şcolăriţe un buchet de flori. Intrând apoi în sfânta biserică a servit sfânta liturgie însoţit de parochul local P. Pintea şi de preotul I. Mircea din Caţa.

La finea sfintei liturghii dl comisariu espune scopul venirei Sale şi învită pe popor a asista cu mic cu mare la actul sfinţirei noului edificiu şcolar, pentru a cărui îndeplinire a sosit momentul. Mersul până la şcólă, carea se află în nemijlocită apropiere a bisericei, s'a făcut întrĕ sunetul clopotelor şi cântarea „*Impĕrate ceresc*“, până la intrarea într'una din salele spaţióse de învĕţămênt, unde s'a sĕvêrşit actul sfinţirii, de cătră dl comisariu, însoţit de preoţii mai sus amintiţi, la cari s'a mai alăturat şi parochul din Bogata-Olténă, părintele Ioan Suciu. Coróna actului a fost cuvêntarea ocasională rostită de dl comisariu. Faptul că D-Sa a cunoscut împrejurările sub cari s'a edificat acésta şcólă, a făcut, ca cuvêntarea sĕ fie cu atât mai obiectivă, mai interesantă şi mai bine înţelésă, predată fiind ea la înţelesul poporului asistent, din loc şi jur. D-Sa într'adevĕr a deschis inimile tuturor spre a înţelege însĕmnătatea şi folosul şcólei poporale confesionale, precum şi datorinţele poporului faţă de ea.

A urmat apoi stropirea cu apă sfinţită a poporului de cătră dl comisariu.

După terminarea serviciului s'a arangiat o masă bogată şi gustósă sub îngrijirea dómnei preotese Eugenia Pintea, la care au luat parte pe lângă dl comisariu şi preoţii fungenţi, încă şi preoţii Ioan Curta din Bendorf şi Eremie Bucşa din Roadeş, veniţi în scopul servirei maslului mare, pentru comună, precum şi comitetul parochial şi cel comunal din loc.

Primul toast rostit de cătră dl comisariu în onórea Escelenţiei Sale a fost ascultat de óspeţi în picióre. Al doilea a fost rostit de cătră parochul local Pintea, în onórea distinsului óspe, al treilea pentru comitetul parochial şi popor de cătră domnul comisariu, accentuându-se în el necesitatea bunei armonii.

S'au mai ţinut şi alte toaste potrivite din partea celorlalţi óspeţi inteligenţi, după cari a produs bună impresiune cântarea religiósă-naţională *Lăudaţi'l că e mare D-zeu*, esecutată de toţi mesenii sub conducerea învĕţătoriului din loc *Pintea*, precum şi a altor cântări bine alese.

După masă, la signalul dat prin clopot, de nou s'a întrunit poporul cu mic cu mare, tinĕr şi bĕtrân, în spaţiósa biserică pentru a asista la rugăciunile sfântului Maslu mare, care s'a servit în modul cel mai înălţătoriu de cătră preoţii sus amintiţi, sub conducerea domnului comisariu.

După ungerea cea sfinţită, fiind şi timpul înaintat, ne-am despărţit plini de mângăere şi mulţămire sufletéscă produsă prin sĕvêrşirea actelor întăritóre de credinţă, şi dând mulţămită bunului Dumnezeu pentru succesul zilei de mare însĕmnătate pentru noi, Românii din aceste părţi.

N'ar fi fără folos, dacă s'ar descrie şi s'ar da publicităţii şi împrejurările sub cari s'a edificat şcóla acésta, frumósă şi de frunte întrĕ şcólele române din părţile nóstre, pentru-că sunt prea interesante aceste împrejurări.

Şi dacă nu o va face acésta o pénă mai desteră, promit a o face eu, cu altă ocasiune.

G. P.

NOUTĂŢI

In amintirea metropolitului Miron. Sâmbătă la 11 ore a. m. s'a oficiat la mormêntul fericitului archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* parastas prin Inaltpreasânţia Sa metropolitul nostru *Ioan*, asistat de Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Puşcariu*, de asesorii consistoriali Moise *Lazar* şi Mateiu *Voilean*, de protopresbiterul Sibiiului, Ioan *Papiu* şi de archidiaconul Dr. Miron E. *Cristea* şi diaconul Dumitru *Câmpean*. Cântările funerare le-a cântat corul seminarial condus de profesorul D. Cunţan.

La acest act de pietate faţă cu memoria fericitului metropolit a asistat familia P. *Cosma*, asesorii consistoriali, elevii seminariali în frunte cu profesorii, şi alt public numĕros şi distins.

*

Deschiderea esposiţiei. După interval de zece ani, când „reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu“ arangiase aici în Sibiiu prima sa esposiţie, tot acéstă reuniune, în alianţă cu „reuniunea agricolă din comitatul Sibiiu“, dă publicului prilej a se convinge despre hărnicia meseriaşilor nostri şi a se delecta în frumseţa cusăturilor, ţesĕturilor, chindiselelor şi altor lucrări făcute de mâna măiastră a ţĕrancei române.

Acest prilej reuniunile amintite, cari în frăţéscă bună înţelegere muncesc pentru promovarea intereselor clasei industriale şi economice ale poporului nostru, il dau publicului prin esposiţia deschisă eri în sala de la „Gesellschaftshaus“.

In presenţa unui public numĕros şi distins, în frunte cu Inaltpreasânţia Sa metropolitul Ioan Metianu, cu comandantul de corp şi mulţime de oficeri, cu fişpanul comitatului Sibiiu, primariul oraşului, etc., presidentul aranjator, prof. D. *Comşa*, a deschis esposiţia prin un discurs bine compus, în care schiţând istoricul esposiţiei, şi mulţămind tuturor cari prin oferte în bani, prin espunerea de obiecte, ori dând mână de ajutoriu la aranjare au contribuit la reuşita ei, declară esposiţia deschisă.

Astfel începênd cu ziua de eri, şi până Duminecă (26 Octobre st. n.) publicul iubitoriu de lucruri frumóse are bun prilej pentru a cerceta şi a vedé aceste lucruri, întrĕ cari sunt câteva de frumseţă chiar artistică.

*

Congregaţia comitatului Hunedóra e convocată pe 24 Octobre st. n., la Deva, ear' a comitatului *Arad* pe 27 Octobre st. n., la Arad.

*

Concertul de aséră, aranjat din incidentul deschiderii esposiţiei, a avut cel mai desĕvêrşit succes. Teatrul orăşenesc unde s'a dat concertul, a fost plin în strictul sens al cuvêntului. Programul, dat în numĕrul trecut al ziariului nostru, a fost esecutat cu precisiune esemplară din partea corurilor cari au luat parte activă la concert. Concertul s'a terminat la orele 9 şi un sfert, urmându-i convenirea socială în sala de la „*Unicum*“, care s'a dovedit a fi prea mică pentru publicul românesc venit la acésta întrunire. Au fost rostite în decursul petrecerei animate 6 discursuri frumóse, din partea dlor: Dimitriu *Comşa*, Dr. Miron *Cristea*, Dr. D. P. *Barcian*, Dr. P. *Şpan*, Dr. Ioan *Stroia* şi Victor *Tordăşianu*, tóte ascultate cu viu interes şi sgomotos aplaudate.

*

Monumentul împĕratului Traian. Cu ocasiunea visitei făcute României de studenţii italieni cari participaseră la congresul „Corda Fratres“ din Veneţia iubiţii óspeţi au cercetat şí oraşul Brăila. La banchetul dat în onórea lor profesorul Chicireanu a făcut propunere, ca în amintirea acelei visite sĕ se facă în Brăila un monument împĕratului Traian. Propunerea a fost primită cu mare însufleţire şi imediat s'a deschis în acest scop o colectă, la care deputatul Constantin Cociaş a dat 1000 lei, ear' de la alţii s'au adunat încă 1000.

*

„S'a promovat“ „de doctor“. In *Drapelul* dto 3/16 Octobre cetim la „Informaţiuni“ următórele :

„Dl Constantin Missits, tinĕr simpatic şi bine cunoscut în cercurile sociale din Lugoj, *s'a promovat* Vineri în 10 Oct. n. *de doctor în ştiinţele juridice* la universitatea din Budapesta. Felicitările nóstre!“

Adecă „s'a promovat“ el pe sine însuşi nu alţii l'au promovat, şi s'a promovat „*de*“ doctor . . .

*

Concert Vladaia în Sebeş. Joi (23 Octobre n.) artista Irina *Vladaia*, primadona Operei din Bucureşti, cu concursul Dşórei Hortensia Medean şi al dlor Grigorie *Savu*, artist dramatic la Teatrul-Naţional din Bucureşti, şi Otto Baumann (din Sebeş), va concerta în *Sebeşul-săsesc* în sala hotelului „Leul de aur“. Venitul e destinat copiilor săraci de la şcóla română din Sebeş.

*

Şcólă militară în Orăştie. Sĕptĕmâna trecută un ingineriu militar a fost în Orăştie spre a esamina locul pe care va avé sĕ fie zidită *şcóla reală militară*, ce ministeriul comun de rĕsboiu plănueşte sĕ înfiinţeze acolo. Şcóla va fi în apropierea casarmei celei mari.

*

Hymen. Avram *Lăslĕu*, învĕţătoriu în Ormindea, şi Ana *Stoian* din Simeria, se vor cununa Joi (23 Octobre n.) la 3 ore după amiazi, în biserica gr. or. din Simeria.

— *Victoria Bozdog* şi *Aureliu Moga* îşi vor serba cununia religiosă Duminecă, în 26 Octobre st. n. 1902 la orele 3 p. m. în biserica din Veştem.

*

Câţi fac aşa?!... Cetim în „Alkotmány“ că recruţii din *Aradszentmárton* au cerut preotului sĕ le serviască în ziua plecării liturgie şi sĕ-i mărturisiască şi cuminece. La serviciul divin au asistat toţi împreună cu părinţii şi rudeniile, în decursul căruia după ce se mărturisiseră sau cuminecat. La sfêrşitul liturgiei preotul li-a ţinut predică, îndemnându-i sĕ nu-şi uite de datorinţele creştinesci nici la miliţie şi sĕ se pórte aşa, ca satul sĕ fie mândru de feciorii sĕi. După prânz apoi au plecat sĕ îmbrace pe trei ani mondurul cătănesc. — Câţi fac aşa óre?!...

*

„Societatea literară „Ioan Popasu“ a studenţilor de la gimnasiul român din Braşov s'a constituit sub conducerea Domnului president prof. *Nicolae Sulică*, în modul următor: vice-president: I. Urs Soricu din cl. VIII; secretariu: Victor Muntean din cl. VIII; vicesecret.: Adam Iancu din cl. VII; membri în comisia literară: Horia P. Petrescu, Voicu Niţescu, Val. Literat din cl. VIII, ear' din cl. VII: Vas. Vlaicu, Alexe Sulică şi Baiu Crăciun; biblotecariu: George Giuglea; vicebibl.: I. Nenciu din cl. VII; controlor: Traian Stoica; membri în comisia bibliografică: George Crăciun din cl. VIII şi Mateiu Boieriu din cl. VII.

*

Ambiţie ofensată. Camera medicală din Austria-de-sus a interzis medicilor de sub jurisdicţiunea ei ori-ce funcţiune la trupele militare din Steyr. Acésta din causă că comanda militară a statorit onorariul medical în sumă numai de 1 corónă la zi.

*

Mumia lui Crispi. Sĕptĕmâna trecută profesorii de medicină *Salaffia* şi *Micheli* au terminat înbalsamarea cadavrului lui *Francesco Crispi*, fostul ministru-president al Italiei (rĕposat în 11 August 1901), şi l'au predat familei spre a'l aşeza în mausoleul familiar din Palermo.

*

Carte unguréscă confiscată. Dr. Kalmár Antal, advocat în Zenta, sĕptĕmânile trecute a dat publicităţii o carte sub titlul: „Beksics Gusztáv történet- és közjogirása“ (pe româneşte ar fi: Cum scrie Beksics Gusztáv istorie şi drept-public?). In acésta Beksics e criticat aspru; se pare însĕ că autorul n'a fost destul de precaut în ceea-ce priveşte modul de combatere, căci — cum spun ziarele din Budapesta — procuratura reg. a aflat în ea *les-Majestate* şi a cerut la poliţie confiscarea tuturor esemplarelor. Confiscarea s'a şi efectuit deja, ear' autorul va avé sĕ rĕspundă înaintea legii pentru cuprinsul cărţii.

*

O amazonă bulgară. Un ziarist german în re'ntórcerea de la festivităţile din pasul Şipca, în lipsă de cărauş a trebuit sĕ poposiască douĕ zile în Gabrovo. A doua zi, când tocmai se têrguia cu un cărăuş sĕ-l ducă până la Tirnovo, a întrat în casa cărăuşului un ţeran bulgar cu pĕr negru ca corbul, cu peptul acoperit de medalii, dar' — ceea-ce la Bulgari e raritate fórte mare — fără musteţe. Pe lângă acésta mai era bătĕtoriu la ochi, că piciórele 'i erau mici şi delicate. Cărăuşul i-a şoptit apoi, că străinul nu e bărbat, ci femeiă. Dând în vorbă, femeia i-a spus, că e din Rula, cu numele Ivanca Marcova. In 1877 îmbrăcând haine bărbăteşti a întrat în legiunea bulgară şi a luat parte la luptele din pasul Şipca. Pentru eroism a fost decorată cu mai multe medalii. După rĕsboiu s'a căsătorit cu un ţeran bulgar. Când a erupt însĕ rĕsboiul bulgaro-sêrb şi-a părăsit bărbatul şi a mers earăşi la rĕsboiu. A luptat până la încheerea rĕsboiului, fiind de nou decorată pentru vitejia cu care a luptat la Slivnita (unde Sêrbii au fost bătuţi definitiv). Intr'aceea bărbatul s'a divorţat, ear' ea de atunci n'a mai luat pe ea haine femeeşti. Ca „soldat veteran“ a luat şí ea parte la festivităţile din pasul Şipca.

Cărţi şi reviste.

Raportul camerei de comerciu şi industrie din Braşov despre situaţiunea economică din circumscripţia ei în anul 1901“, înaintat ministrului de comerciu. Braşov, 1902. Tipariul tipografiei Ciurcu et Comp.

*

„Curs sistematic de gramatica limbii române, întocmit pentru şcólele secundare după cele mai noue recerinţe ale instrucţiunii“, de Nicolae *Sulică*, profesor la gimnasiul gr.-or. român din Braşov. Volumul I: *Etimologia*. Editura librăriei H. Zeidner (Braşov). Preţul 1 cor. 80 fileri (pentru România 2 franci).

Manualul acesta, în realitate e gramatica rĕposatului profesor Nicolae Pilţia, din care editorul Zeidner voind sĕ publice a *patra ediţiune*, a concredut profesorului N. Sulică prelucrarea ei conform cerinţelor de acum ale gramaticei, limbii şi ortografiei române. In „Prefaţă“, pe 9 pagine, N. Sulică arată modificările şi îmbunătăţirile făcute în acéstă nouă ediţie a gramaticei lui Pilţia.

*

„Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeş, tipografia diecesană. Editura autorului. Preţul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune şi folositóre scrieri ni-l spune el însuşi în „prefaţă“ în următórele:

„Domnul şi Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putinţă a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéţa pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înţelepciunea şi virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéţa lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară şi scumpă, şi fiind-că momentele vieţii lui Iisus sunt înşirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuratici evangelişti chiar necomplet şi necronologic, în cât mulţimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-şi póte forma o ideiă clară despre viéţa lui Iisus: m'am vĕdut îndemnat a compune şi a eda cartea de faţă.

La înşirarea cronologică a momentelor din viéţa lui Iisus, cum şí la stabilirea locurilor paralele am ţinut în vedere socotinţele esegeţilor şi ale unor autori ai vieţii Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) şi I. B. Lohmann. Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredinciósă română asemĕnat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)“.

Credem, că acéstă carte nu va lipsí din casa nici unui creştin bun şi că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeş), cum şi prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Posta redacţiunei.

Bêreşti. In *statutul organic* e bine precisat cine are drept de alegere: „toţi parochianii majoreni, de sine stătători, nepătaţi, cari îşi împlinesc datorinţele parochiale“. Prin urmare, vĕduva n'are drept electoral, şi n'are drept nici fiiul ei cel mai mare, de 20 ani, pentru-că nu e majoren. In celelalte douĕ casuri, dacă toţi contribuesc la susţinerea parochiei, şi sunt trecuţi în lista parochială, toţi au drept de vot; pe când în casul că numai tatăl pórtă sarcinile, ori fratele mai mare, numai el are şi dreptul de a alege.

Nr. 489/1902 [191] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Trêmpoele** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor subșterne în terminul arătat petițiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegêtorilor în o Duminecă sau sêrbătóre pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 30 Septembre 1902.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Cărți fórte eftine și de valóre!!

„Colecțiunea Șaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinerețelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliștii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Biblioteca literară a ziariului „Libertatea".

Nr. 1. Poesii și Nuvele.
„ 2. „ „ „

Fie-care numĕr costă 25.

Biblioteca poporală Minerva 19 numeri

conține:

Nr. 1/3 Istoria poporală a Românilor.
„ 4. Cântarea României.
„ 5. Istoria populară a Literaturei române.
„ 6. Revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu.
„ 7. Perderea Basarabiei 1812 și 1878.
„ 8. Unirea principatelor și domnia lui Cuza.
„ 9. Mihail Cogălniceanu scriitor și bărbat de stat.
„ 10. Vasile Alexandri, Poesii.
„ 11. Stefan cel mare.
„ 12/13. Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Iorga.
„ 14/15. Istoria poporală a Românilor.
„ 16. Cum sĕ ne creștem copíii.
„ 17. Păstrarea sănĕtății.
„ 18. Ce sĕ cetim?
„ 19. 10 Maiu.

Fie-care numĕr costă 15 fileri.

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere tre)uința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte „Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă „Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu poștă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Édiția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în romănesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — **cor.** A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Car funebru închis în sticlă cu 4 felinare.

[182] 3—3

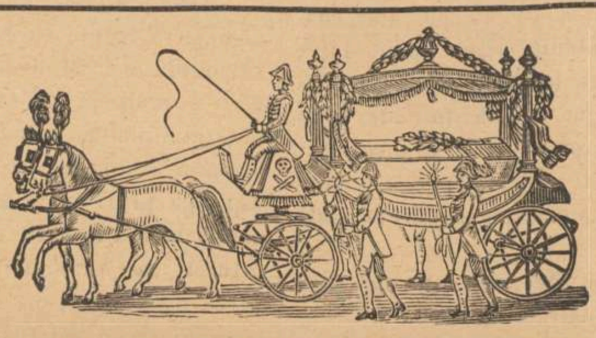

Car elegant pentru cununi. — Cununi și pantlici pentru cununi

Inmormêntări de la cele mai simple până la cele mai pompóse.

Institutul de înmormêntare
al lui
Coloman Paly & fiu
Piața mică nr. 4 — strada Pemflinger nr. 10

se recomândă pentru **îngrijirea de înmormêntări și transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea celor mai solide condițiuni și cu **prețuri moderate.**

Sicriuri nouĕ de metal,
frumos ornate, pentru cripte sau grupe, fórte durabile și eftine.

Cel mai mare deposit de sicriuri de stejar.

Care funebre și pentru împrejurime.

Tóte obiectele necesare la înmormêntări se află în deposit.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

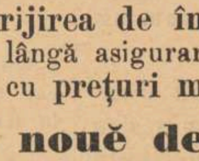

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 23—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Joi 10/23 Octobre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Esposiţia de la Sibiiu.

Sfânta scriptură, acest nesecat isvor de dumnezeéscă înţelepciune, zice în cartea lui Iov, că *„omul se naşte, ca sĕ muncéscă, pasĕrea, ca sĕ sbóre“*. Şi în adevĕr, dacă ne gândim mai adânc asupra lumii şi a vieţii acesteia şi în deosebi urmărim lupta pentru esistenţă, care decurge întrĕ toţi şi tóte — începênd de la „jiviniile“ cele mai neînsemnate şi mici, de la infusoriile din fundul apelor şi mărilor şi până la coróna fapturilor lui Dzeu — pretutindenea putem constata cu tótă hotărîrea, că unde este *activitate*, lucrare, acolo este mişcare, acolo este *viéţă*.

Activitatea, munca, produce viéţă; ear' viéţa înaintare, progres ori chiar triumf asupra acelora, cari ţi-se pun în cale.

Munca ne alungă urîtul, care moleşte trupul şi sufletul.

Când omul se află cuprins de nemulţămire, căḑut în nĕcazuri şi nenorociri, *munca* pune în mâna îngerului nostru păzitoriu vĕlul uitării, cu care — acoperindu-ne sufletul sbuciumat — ni-se uşuréză nĕcazurile şi ni-se umple inima de mângăerea atât de necesară.

Munca ne scóte mai presus de tóte din *lipsă* şi *miserie*, cari — ca nişte parasiţi — istovesc tóte puterile din un om, din o familie, şi din un popor întreg.

Munca e sarea vieţii, care ne fereşte de *stricăciune*, susţinênd în noi vioiciunea şi promovând desvoltarea normală şi armonică a tuturor puterilor din om.

Munca e isvorul *vîrtuţilor*, pe când lenea şi nelucrarea sunt motorii electrici ai tuturor relelor, sau — precum nimerit se esprima *Jean Paul* — *„nelucrarea este perina dracului“*, este patul cald al tuturor pĕcatelor, precum se esprima şí înţeleptul *Solomon* în pildele sale, zicênd: *„Intru pofte este tot cel fără lucru; ear' mânile celor bărbaţi* (lucrători) *sunt întru nevoinţe“*. (VI 6.)

Munca este mijlocul cel mai puternic al progresului pe tóte terenele, al mulţămirii, al fericirii.

Din aceste constatări neresturnabile putem conchide, împreună cu sfânta scriptură, că *munca* este cea mai frumósă *misiune* a omului şi că nimic mai sfânt sub sóre, de cât munca cinstită, fie acea muncă resultatul activităţii brute a mânilor sau a capului, fie instrumentul îndeplinirii ei *plugul*, *ciocanul* sau *condeiul*.

Aşa este! Sfântă trebue sĕ numim acéstă treime a muncei omeneşti, căci ei avem sĕ-i mulţămim întreg progresul, întrégă bunăstarea şi cultura neamului omenesc, de la epoca de pétră începênd şi până la epoca minunilor produse de puterea aborului şi a electricităţii.

Deci cu respect trebue sĕ ne ridicăm pălăriile dinaintea tuturor muncitorilor harnici şi onesti.

Intrĕ asemenea muncitori trebue cu plăcere sĕ înşirăm pe toţi acei fii ai poporului nostru român din patrie, cari au contribuit cu lucrul mânilor lor la aranjarea esposiţiei ce Duminecă cu cuvenită solemnitate s'a deschis în Sibiiu.

Din lucrările espuse am putut vedé deoparte, că meseriaşii nostri români, de-şì conform datelor statistice adunate de Reuniunea meseriaşilor din Sibiiu, s'au mai sporit în numĕr, totuşi mai au fórte multă trebuinţă de sprijin, încurajare şi indemn, ca sĕ pótă face paşi siguri pe calea ce duce la progres; dar' de altă parte din despărţĕmintele industriei de casă toţi ne-am putut întărí în convingerea, că nu esistă popor pe lume, care sĕ întrécă pe vrednica *ţerancă română* în frumseţa şi variaţiunea formelor, în fineţa lucrărilor, în aranjarea colorilor şi preste tot în gustul estetic şi artistic, ce cu judecată de specialist se póte deduce din tóte ciupagurile, şirele, altiţele, tiviturile, cheiţele, barburile, feţele şi preste tot din tóte lucrările, eşite din mâna ei abilă, harnică şi autodidactă.

Am făcut în vara acésta o mică călĕtorie, convenind cu mai multe popóre şi cercetând diferite musee cu asemenea obiecte; ba chiar şí în zilele trecute am asistat la deschiderea oficială a museului etnografic din Cluj, aşezat în casa naşterii regelui Mateiu Corvinul; dar' trebue sĕ mărturisesc sincer, că cele vĕḑute pe-acolo nici asemâna nu se pot cu lucrurile din esposiţia nóstră. Şi o mândrie deosebită te cuprinde, putênd constata, că manufacturile româneşti sunt preste tot *neîntrecute*.

Durere numai, că mândria nóstră o reţine în sborul ei un simţ de durere, produs de regretabilul fapt, că până astăzi — afară de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ şi de cea din comitatul Hunedórei şi afară de câţiva singuratici amatori — nu s'a aflat încă nici un factor hotărîtor şi cu suficiente mijlóce materiale, care sĕ esploateze acest isvor de bogăţie naţională, sĕ colecteze, ficseze şi eterniseze acele forme şi modele neîntrecute, şi generalisându-le sĕ descopere lumii întregi iscusinţa, priceperea şi talentul Românului şì în acésta privinţă. Un deosebit serviciu va face deci neamului acela care va suplini acésta întrelăsare; şi cu bucurie trebue sĕ accentuăm aici, că aranjatorii esposiţiunii presente — Reuniunea agronomică română şi Reuniunea meseriaşilor — au luat deja iniţiativa pentru desemnarea, aranjarea şi multiplificarea formelor şi modelelor mai alese în câteva albumuri, dintrĕ cari unul e deja gata. Deasemenea este laudabil începutul de a face o colecţie din tóte porturile ţĕrănesci caracteristice şi a le presenta în forma de păpuşi mai mărişóre. Astfel de păpuşi se pot vedé vr'o 12 deja la esposiţia deschisă; şi când acésta colecţie va fi gata şi completă, ea va forma un preţios despărţĕmênt al unui museu etnografic român.

Nemuritoriul nostru *Alexandri*, ocupându-se cu adunarea poesiilor poporale, cărora el însuşi — rege al poesiei române — s'a închinat, a zis, că *„tot Românul este născut poet“*. Ca fiu de ţeran, carele am trăit în mijlocul poporului, şi cunosc de aprópe aptitudinile lui şi produsele mânilor ţeranului autodidact, dar' mai ales — vĕḑênd şi admirând industria de casă din esposiţia nóstră — mi-am format convingerea — cred eu — fórte îndreptăţită, că *„mai ales fie-care româncă este un-născut măestru, un artist“*.

Acésta constatare trebue sĕ ne înveselécă pe toţi, şi în deosebi pe clasa cultă a poporului nostru. Dară înveselirea platonică nu-i de ajuns, mai ales când ne gândim, că de-şí Românul are atât de multe aptitudini înăscute spre confecţionarea autodidactă aprópe a tuturor articolelor, de cari un om are lipsă, — totuşi progresul meseriaşilor români este relativ atât de încet şi neînsemnat.

Din cele observate la esposiţia de azi trebue sĕ luăm cu toţi indemnul şi propusul de a ne face sprijinitorii clasei meseriaşilor români, oferind ajutoriul puternic acelor bărbaţi, cari s'au angajat a promova interesele lor. Sprijinul nostru nu-i iertat sĕ lipsécă, mai ales atunci, când îi vedem pe acesti meseriaşi deoparte desvoltând cu pricepere însuşirile lor înăscute, aranjând asemenea esposiţii, studiind descoperirile cele mai noue, ca astfel sĕ pótă ţiné pas cu produsele maşinăriilor şi fabricelor, cari cu capitalurile lor mari apasă greu industria mică; desvoltând în ei spiritul de emulare şi de asociare, ca astfel cu puteri unite sĕ pótă susţiné lupta pentru esistinţă şi concurenţa străină; şi de altă parte, când îi vedem ferindu-se de lux, dedându-se la păstrare, la cruţare, la raţionala întrebuinţare a obolului câştigat cu sudórea feţei şi preste tot ocolind acele ocupaţiuni incompatibile, cari pot sĕ-'i ducă la negligarea meseriei. In acéstă privinţă trebue cu toţii sĕ ascultăm admoniţiunea lui *Iisus Sirach* (XI. 10, 12) când ne zice: *„Fiule! nu te cuprinde cu multe lucruri, că de te vei cuprinde cu multe lucruri, nu vei fi fără de vină, că de vei alerga nu vei prinde şi de vei fugi nu vei scăpa“*.

Mergênd meseriaşii nostri pe acéstă cale şi purceḑênd după indicările accentuate, întrégă inteliginţa nóstră şi toţi factorii hotărîtori se vor simţí *datori* a oferí şì pe viitor întregul lor sprijin la crearea, ridicarea şi întărirea atât de indispensabilei nóstre clase de mijloc, a meseriaşilor, comercianţilor şi industriaşilor.

Acest sprijin îl cer nu meseriaşii nostri, nu conducĕtorii lor, ci îl cere însuşi viitoriul, însaşi esistenţa nóstră.

Un ilustru bărbat de stat român originar de la noi, domnul P. S. *Aurelian* a esprimat în discursul sĕu de la înmormêntarea nemuritorului I. Brătianu acel adevĕr, *„că întrégă organisaţiunea nóstră culturală este şubredă, pe cât timp nu se razimă pe o stare economică înfloritóre“*; eară când zice „economică“ nu înţelege numai terenul restrîns al agriculturei, ci întreg complexul acelor ocupaţiuni industriale, cari sunt chemate a împedeca înstrăinarea banului ieşit din punga poporului şi a clasei culte şi cari readuc ori-ce parauă earăşi în punga poporului, mijlocind astfel înaintarea lui în bunăstare şi în tóte privinţele.

Mânecând de la acésta elementară cerinţă a economiei naţionale, ni-se impune tuturor datorinţa a sprijiní fără multă amânare pe măestrii nostri cumpĕrând numai şi numai de la ei tóte obiectele de cari în decursul vieţii avem lipsă, ca astfel prin sucursul nostru sĕ se pótă desvolta mai repede şi la o eventuală ulterióră esposiţie sĕ-i vedem şí pe ei în numĕr cât mai considerabil ridicaţi la înălţimea industriei de casă a femeilor române, care în adevĕr merită tótă admiraţia.

Dr. Miron E. Cristea.

Deschiderea esposiţiei.

Dăm astăzi în intregime discursul cu care domnul profesor *Demetriu Comşa* a deschis Duminecă esposiţia industrială din Sibiiu, în calitate de president al comitetului dirigent. E următoriul:

Escelenţiile Vóstre! Dómnelor şi domnişórelor! Iubiţilor fraţi!

Incepe-voiu prin a indica originea şi scopul acestei esposiţii. De preste 12 ani incóce am perêndat noi, cârmacii reuniuni agricole, comună de comună şi astfel avutam, ca dór' nimenea altul, ocasie sĕ admirăm earăşi şi earăşi ceea-ce ştiu sĕ plăsmuéscă ţĕrancele nóstre în ale industriei casnice. Aprópe pretutindenea am întâlnit locuinţe încărcate în ţesĕturi aevea mândre şi sĕmĕnând a esposiţii în mic. Şi nu arare-ori ni-s'au îmbiat ochilor cuseturi şi găteli de o frumseţă şi jingăşie în adevĕr rară. A strînge la un loc aceste minunăţii şi a le pune în vederea şi serviciul obştei — a fost şi a rĕmas o dorinţă, care mereu ne-a ispitit.

De-şì croite în stil mare şi altcum bine isbutite, esposiţiile nóstre din 1862 şi 1881 n'au lăsat urme mai adânci. In adevĕr fără de a voi sĕ aducem cuiva mustrare, trebuíva sĕ mărturisim, că esposiţiile amintite au fost puţin rodnice. Moştenirea lor, aprópe singură, sunt registrele şi rapórtele, cari şi ele uitării au fost date.

Făgăduind a reveni, constat, că ansă nemijlocită la acéstă esposiţie a dat voinica „Reuniune a sodalilor români“ de aici, care în frunte cu zelosul şi vrednicul ei president, a ţinut sĕ dee o nouă dovadă de hărnicia şi vigórea sa acum, când tocmai se împlinesc 10 ani de la esposiţia sa dintâiu.

Sĕ punem dar' umĕr la umĕr şi împreună sĕ aranjăm o esposiţie comună, economi şi meseriaşi, întrunind astfel dintr'un singur mănunchiu frăţesc, rodurile muncii şi priceperii, hărniciei şi iscusinţei românesci.

Aşa ne-am zis noi, cârmacii, şi lucru de prevĕḑut, gândul nostru trup s'a făcut. Dovadă esposiţia însaşi. Inadins zic: era de prevĕḑut, căci vorba fiind de întreprinderi practice, cari cer trudă gratuită şi abnegaţiei stăruinţă şi jertfe, nu ştim, noi cârmacii alor 2 reuniuni, de cât sĕ mergem înainte fără, preget, înspre ţînta propusă.

Drept rĕsplată ne va serví conştienţa datorinţei împlinite şi gândul măreţ de a fi contribuit, prin esposiţie la strîngerea rêndurilor adese-ori rĕsleţe, la propăşirea industriei româneşti, la împreună lucrare economică şi la încrederea în marile destoinicii, proprii neamului nostru.

Asemenea surorilor ei din trecut, esposiţia de faţă va serví întrĕ altele ca dovadă, că portul ţĕrănesc original vrednic este de a fi menţinut cu sfinţenie, una fiind-că se distinge prin gust, concepţie artistică şi colori bine potrivite, alta fiind-că, lucru hotărît, de-odată cu portul se schimbă şi caracterul poporului. Drept aceea prigonit fără milă ar trebuí obiceiul, durere rĕspândit, de a împestriţa mândra şi trainica îmbrăcăminte originală cu pene străine, cu găteli şi cârpituri adese-ori próste şi chiar cu sdrenţe netrebnice. Marele concert, representaţia teatrală şi celelalte sĕrbări datorite sunt şi ele esposiţiei.

Aş puté continua, dar' mĕ opresc şi zic: tóte aceste sunt lucruri trecĕtóre. Privirile nóstre însĕ aţintite au fost din capul locului, şí asupra viitorului mai îndepărtat şi astfel hotărîre am luat de a făptuí ceea-ce alţii, dóră mai chiămaţi, încă n'au apucat sĕ făptuéscă.

Intrĕ altele am comandat şi preste câteva zile avem speranţă de a vĕ presenta, în plină lucrare, un rĕsboiu de metal, fórte spornic, îndemânatic şi făcut anume pentru ţĕrance. Acest rĕsboiu va costa, cu vamă şi transport cu tot, preste 500 coróne. Este proprietatea reuniunei nóstre agricole, care va aduce în folosul ţĕrancelor alte câteva rĕsbóie la fel, dacă esemplarul dintâiu se va arăta ca împlinind condiţiile aşteptate.

Acelaşi comitet va pune în serviciul urmaşilor lamura atâtor minunăţii femeeşti. Un modest început s'a făcut prin îmbrăcarea duzinei de păpuşi ací espuse în frumosul port neaoş românesc. Continua-vom, aşa ni-am propus, cu stăruinţă şi până ce vom fi isbutit sĕ avem atâtea păpuşi îmbrăcate ţĕrăneşte, câte porturi mai de sémă sunt. Este costisitóre acéstă întreprindere şi mai anevoiósă de cum s'ar crede. Remâne deci sĕ apelăm şí cu acéstă sĕrbătoréscă ocasie la sprijinul atâtor Românce măestre, zelóse şi cu dare de mână.

O altă colecţie este, din care vĕ presentăm ací un album groscior, cuprinḑênd probe de cusături, se înţelege, originale şi alese cu îngrijire. Alăturea o sĕ vedeţi 4 ţĕrance luând copii fidele de pe cusăturile espuse. Dînsele vor lucra, aici şi apoi acasă, 2—3 sĕptĕmâni, până ce vor fi decopiat aprópe tóte cusăturile mai alese. Esponentele, pe cari le priveşte, sunt deci rugate sĕ rĕmână în aşteptare până după luarea copiilor. In scopul de a înavuţí colecţia şí cu ţĕsĕturi — model, am luat în ajutor 2 ţĕrance, cari sĕ producă ací la rĕsboiu şi apoi la dînsele acasă, probe de ţĕsături.

Póte că vom angaja, acum sau în viitor, un cojocariu dibaciu, care sĕ făptuiéscă în piele câteva probe de cusături româneşti alese.

Din probele de cusături, chindiseli şi ţeseturi, copiate de pe lucruri ací espuse, cum şí din cari s'ar fi strîns de aiurea, se va întocmí mai târziu un al doilea album, póte şi un al treilea.

Pornit odată în calea faptelor de interes comun, comitetul reuniunii agricole a făcut un pas înainte şi a mers până a se avênta la o întreprindere menită a dobândí în viitor o mare şi binemeritată importanţă. Vorba este de întemeerea unui album artistic, care va cuprinde, în mărime naturală şi resp. redusă, numĕróse desemnuri tipărite, representând cusături, ţesĕturi şi chindiseli româneşti, culese din patria nóstră întrégă. Cartonul de lângă albumul ací espus indică, că tipăriturile vor fi esecutate în colori şi întocmai la fel cu originalul.

Drept material vor serví, pentru lungă vreme, probele de cusături şi mai târziu ceea-ce vom puté stringe de aiurea. Pentru a copia, în mărime redusă, câteva covóre şi alte ţesĕturi mari, am angajat deja un pictor-fotograf, care a început deja sĕ lucreze.

Suntem noi, cârmacii alor 2 Reuniuni, stăruitori şi cu una cu douĕ înapoi nu ne dăm.

Dovadă esposiţia de care ne-am apucat, acum pot destăinuí, fără sĕ avem disponibilă fie şi numai o treime din suma trebuitóre. Şi marele public românesc a întimpinat lucrarea nóstră cu o prevenire şi încredere desĕvîrşită.

Atâta ni-a trebuit nouĕ, economilor îndemânatici, ca sĕ plănuim şi chiar sĕ ne apucăm de o întreprindere aşa scumpă, obositóre şi îndrăsnéţă, cum este tipărirea în colori fel şi fel a sute de probe şi modele. La încrederea măgulitóre deci cu încredere vom rĕspunde şi face-vom tot ce ne stă în putinţă spre a ne arăta vrednici de sprijinul moral şi bănesc, de care ne-aţi învrednicit şi la care contăm şi în viitoriu. Voind sĕ premérgă ca şi alte-dăţi, cu bun esemplu, pe séma albumului de tipărit, vrednicul meu amic, dl asesor Dr. Barcianu, s'a grăbit a-mi preda, dineaori, suma de 100 coróne, în amintirea iubitei şi nobilei sale soţii Silvia, căreia nu i-a fost dat sĕ „iee parte activă la o lucrare, pentru care totdeuna a purtat un deosebit interes". Astfel zice în duiósa scrisóre, ce mi-a adresat. Sora d-sale dómna Constanţa Barcianu a contribuit 30 cor., ear' sora rĕposatei, dşóra Adelina Oltean, 20 cor., pentru acelaşi scop.

Aşadar rĕsboiu-model, păpuşi în port original, colecţie de cusături şi edarea unui album artistic, — iată probleme în parte deslegate şi puse în serviciul generaţiilor următóre. Ceea-ce ne preocupă cu înteţire, este mai ales albumul de tipărit, care singur ar fi meritat aranjarea esposiţiei şi care vesti-va urmaşilor : ce au ştiut sĕ făptuiéscă, cu acul şi la rĕsboiu, generaţia de astăzi şi străbunii nostri.

Multe am mai avé pe suflet noi, cari de sĕptĕmâni încóci ne sbatem şi muncim pentru înjghebarea esposiţiei, multe de spus aş avé în special eu, care abia am avut când sĕ aştern pe hârtie vorbirea presentă. Din temere însĕ, nu cum-va sĕ stîrnesc plictisélă, încheiu prin a esprima adânca recunoştinţă Eminenţei Sale Domnului archiepiscop şi metropolit, Escelenţiei Sale vitezului comandant de corp, Ilustrităţii Lor Domnului comite suprem şi vicecomite, Prea Stimatului Domn primar orăşenesc şi celorlalţi onoraţiori, cari au ţinut sĕ ne onoroze cu presenţa d-lor. Deosebită mulţămită se cuvine comisiunii economice comitatense în frunte cu Ilustr. Sa dnul vicecomite, primăriilor şi acelor bărbaţi generoşi, ale căror daruri băneşti pe séma esposiţiei întrec suma considerabilă de 2000 coróne.

Ca vrednici de cinstea şi lauda obştéscă s'au arătat membrii comitetului dirigent în frunte cu celalalt president al esposiţiei, amicul meu d-nul Victor Tordăşianu, de-asemenea harnicile şi graţiósele dómne şi domnişóre sibiene, cari dînsele au ştiut sĕ rînduiéscă obiectele trimise, cu atâta gust şi pricepere. Mulţămită se cuvine şí acelora din bravii nostri elevi teologi, cari s'au grăbit a întreveni şi a da mână de ajutoriu. Cu veselă şi dragă inimă esprima-voiu deplină şi binemeritată recunoştinţă cu deosebire harnicelor ţĕrance şi bravilor meseriaşi şi tuturor esponenţilor, cari ei au chizăşuit realisarea esposiţiei.

Este de prevĕḑut că nu vom fi isbutit în tóte amĕnuntele. Vĕ pot însĕ asigura, că zelul nostru mare a fost, fără preget strădania şi curată intenţia nóstră de a sĕvîrşí lucrare cinstită, plăcută lui D-zeu şi folositóre obştei româneşti.

Cu acésta declar esposiţia pentru industria casnică şi pentru meserii ca fiind deschisă.

Pentru insultarea M. Sale.

Desfrêul cu care „Független Magyarország" deja de la înfiinţare tracta nu numai cestiunile ce priviau naţionalităţile nemagiare, dar' chiar şi afaceri în cari — pare că anume — implica şì persóna M. Sale împĕratului şi rege, a îndemnat în fine pe procuratura reg. din Budapesta sĕ intenteze numitului ziariu *proces de les-Majestate*, pentru articolul „A koronatanács", publicat în numĕrul dto 2 Octobre st. n. Părţile, cari presupunem că le va fi încrimat procurorul, sunt următórele :

„.... Teritoriul vamal independent are zăgaz puternic, de care până acum tóte dorinţele ţĕrii în acéstă privinţă au suferit naufragiu, ear' acest zăgaz nu e altul, de cât *regele*. Nu umble deci Coloman Széll cu tertipuri, nu 'şi dee trudă sĕ nege adevĕruri de obşte cunoscute opiniei publice, căci şì aşa nu esistă nimeni în ţéra acésta, care sĕ nu ştie, că în decursul de şepte ani al tratativelor privitóre la pactul economic, guvernele ar fi creat deja teritoriul vamal independent, dacă regele nu s'ar fi opus în cel mai rigid mod tuturor încercărilor referitóre la acéstă creare şi dacă regele nu şi-ar fi aruncat în cumpĕnă încă 'nainte de începerea tratativelor cuvêntul imperativ, că el voeşte teritoriul vamal comun, deci teritoriul vamal comun trebue susţinut.

E însĕ întrebare, că trebue el óre susţinut numai fiind-că regele voeşte? E întrebare însĕ, că datóre e óre ţéra sĕ-şi jertféscă întrégă industria, întrégă economia de câmp, întreg comerciul, întrégă bunăstarea, întreg viitoriul numai fiind-că regele voeşte? E întrebare însĕ, că în drept e óre regele sĕ pretindă de la naţiune jertfă aşa mare numai fiind-că el e deja de şeptezeci şi doi de ani, fiind-că e deja cărunt-alb şi fiind-că de aşa multe-ori l'au lovit loviturile sorţii?

Interesele naţiunii nu-i permis a le jertfí de pofta nimĕnui, nici chiar de pofta regelui, şi nici dorinţele regelui nu-i permis a le împliní când ele stau în contrast cu interesele atât de vitale, aşa de cardinale ale naţiunii.

Acéstă dorinţă regéscă în decursul celor treizeci şi cinci de ani a causat naţiunii pagube ce nici-când nu i-se vor mai rebonifica, şi e adevĕrată catastrofă, că bărbaţii nostri de stat, ajunşi la cârmă, se plécă în faţa ori-cărei dorinţe regeşti, fără considerare la faptul, că prin acésta se prăpădeşte libertatea ţĕrii, demnitatea ei naţională, independenţa, forţa ei economică.

Dar' sĕ întrebăm, că în schimb regele respectat'a óre dorinţele naţiunii? Esistă óre fie şí numai un singur esemplu, că regele sĕ fi fost vr'odată cu considerare la aceea, că ce doreşte naţiunea magiară? Esistă un unic cas în istoria celor treizeci şi cinci ani .... sĕ ne fi căpĕtat de la regele fie şí cele mai elementare drepturi ale nóstre, chiar şi militând pentru noi dreptul, ecuitatea, tradiţia milenară şi dorinţa întregei naţiuni? ......

„Aştéptă dór' regele, ca întocmai ca odinióră ollandezii, sĕ legăm de grumazi straiţă de cerşitori şi astfel sĕ ne rugăm în faţa tronului, ca sĕ nu fim făcuţi chiar de tot peritori de fóme? Ori aştéptă dór' regele, ca ceea-ce până acum am cerut cu deplină loialitate, sĕ stórcem prin pretindere ce nu se póte denega? Căci dacă naţiunea e împinsă în desperare, nu naţiunea va fi vinovată de ceea-ce se va întêmpla".

Aceste sunt pasagele mai aspre din articolul încriminat. Dar' cei de la ziariul kossuthist tractéză preste picior afacerea procesului. In prim-articolul din 16 Octobre, de es., vestind că li-s'a intentat proces de les-Majestate recriminéză de nou; despre dinastie zic, că nu şi-a ţinut cuvêntul, pe când „naţiunea" şi l'a ţinut, etc., încheiând cu următórele:

„Acum clădesc baricadele proceselor de presă, pentru-ca încă şí mai tare sĕ închidă calea vocei poporului. Dar' noi nu ne temem de aceste baricade. Le vom dĕrîma, şi avem sfântă credinţă, că în lupta acésta nu vom cădé nici-odată.

Pentru poporul român.

Discurs rostit Duminecă séra, cu ocasiunea convenirei sociale din sala de la *„Unicum"*.

Onorat public! Ne-am adunat aici în numele poporului român, şi avênd pe stindardul vieţii nóstre devisa: *înainte!*

Ne-am adunat aici, pentru-ca sĕ sĕrbătorim un act de manifestare a inteligenţei poporului român. Şi când îl sĕrbătorim, o volbură de sentimente şi gândiri măreţe sbuciumă sufletele nóstre, întocmai cum puternic se agită marea în faţa orcanelor cutropitóre din atmosfera ceréscă. La noi însĕ nu sunt valuri de cutropire sufletéscă, ci sunt unde de elevaţie spirituală, sunt valurile cari mişcă *fondul* sufletului nostru.

Şi cu drept cuvênt, pentru-că cine nu va fi cugetat, aflându-se azi în localul esposiţiei nóstre, că nu se află într'un templu măreţ? Da; templu al silinţei, muncii, corectităţii şi esactităţii estetice a *femeii române!*

Veniţi sĕ ne închinăm înaintea altariului acestui templu şi sĕ aducem laude de mulţămită preabunului Dumnezeu, care ne-a învrednicit sĕ vedem cu ochii acest templu.

Veniţi sĕ aducem tributul nostru de recunoştinţă hărniciei femeii române, care în mod atât de măreţ a ştiut sĕ întrupeze în forme frumóse gândirile şi aspiraţiunile poporului român, păstrându-ne neamul şi naţiunea.

FOIŞÓRĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 6842. 9 Septem. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăesc guber. precum în varmeghia Chiuchiului au ars satul Kundul mare, şi eară la biserică sĕ se adune milostenie, dânduse la perceptorii locului cu cfitanţie.

Protopopi sĕ faceţi rênduélă, şi cfitanţiile veţi aduce la noi.

S'au dat în Hondol, 20 Oct. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 6824. Sept. 11. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita chesaro-crăiésca şi apostolicésca mărire, prin milostivul seu dicretum, care au eşit la 16 August a. c. cu milostivire bine i-au plăcut a poruncí, ca dela ómenii, care vor cădea la curvie, sĕ nu se mai globéscă cu bani.

Aici domnii vor face canonu lor, dar partea preoţéscă numai prin duchovnicie vor îndrepta.

Dat în Hondol, 27 Oct. A. 1783.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 9876. Decem. 18. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. precum a sa preaosfinţita crăésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu rescriptum, care au eşit 20 Noem. anul trecut prin milostivire bine i-au plăcut a poruncí, care preoţi vor primí ómeni dela catolie sau dela unie fără plinirea celor 6 sĕptĕmâni, la instrucţie fórte sĕ se pedepséscă cu mirenii împreună.

Protopopi şi preoţi sĕ nu faceţi improtiva înălţatelor porunci, că la mare pedépsă veţi cădea.

S'au dat în Hondol, Gen. 20. 1784.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Nr. 10.167. Dechem. 29. A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guber. şi porunceşte, că ori la ce treabă sau investigaţie vor fi chemaţi preoţii dela I. tablă, sĕ fie datori a merge şi sĕ asculte.

Şi noi vĕ poruncim cu tărie sĕ fiţi ascultători protopopi şi preoţi la I. table.

S'au dat în Hondol, 20 Ianuarie. A. 1784.

Ioan Popoviciu, vicareş neuniţilor.

Comisiile, ce s'au dat dela Proaosfinţitul şi Prealuminatul D. D. Gedeon Nichiticiu, pravoslavnic episcop neunit al M. P. al Ardealului în anul 1784.

Nr. 1.

Preacucernice Protopópe.

Nădăjduesc cunoscut a fi cucerniciilor vóstre, precum Preamilostivul Monarchul nostru cu ajutoriul Preaputernicului Dumneḑeu după preaîndurata purtare de grijă, carele au avut şi are pentru credincioşii supuşii sei, din obicinuită părintéscă mila sa bine au voit a hotărí vlădică legii greceşti neunite pentru păzita de Dumneḑeu Eparchie a Ardealului. Pentru care pre Escelenţia Sa Domnul Archiepiscopul şi Metropolitul Carloveţului făcênd obicinuita şi legiuita înştiinţare, au ales şi au numit pe Smerenia Nóstră, la luna lui Noemvrie 6, a anului trecut, şi acésta prin Preaînălţatul chesaro-crăescul consilium al Preaslăvitei căncelării unguresci şi ardelenesci de curte s'au întărit la mai sus numitul datum. Inse Preaînduratul Monarchul nostru cu prea milostiva diplomă m'au întărit. La care urméză a se face legiuita şi obicinuita instalaţie, rênduind înăl. chesaro-crăescul guber. prin milostivul dicretumul seu dela 24 Iunie a. k. a se sĕvêrşí la următórea lună lui Iul. 1. ḑi. La acéstă podobă a Instalaţiei Smerenia Nóstră ca un părinte pre fiul sĕu, vĕ poftim ca sĕ luaţi osteneală încă cu un preot. Inse nefiind cu greu şi cu păgubire lucrului, care aveţi măcară cu 2 din protopiatnl vostru, cu o ḑi mai nainte de termenul cel rênduit, aşa şi mila preaputernicului Dumnezeu sĕ fie cu Preacucernicia Vóstră.

Pururea rĕmâind de tot binele voitoriu.

Sibiiu, 19 Iunie, 1784.

Gedeon Nichitici,
episcop neunit al Ardealului.

(Va urma.)

Mulțămită datorim de altă parte și acelei odrasle tinere, în arborele nostru național, care prin munca istéță, prestată până acum, a dat dovedi înaintea lumii, că suntem un popor vrednic de cultură, vrednic de a merge înainte, precum vom și merge, pentru-că putere luméscă nu este care să ne pótă ține opriți în loc.

In fine mulțămită să aducem proniei cerești, că a ajutat vrednicilor conducători ai acelor două reuniuni să pótă colecta atâtea obiecte frumóse și să le espună spre vedere publică, și mulțămită să aducem, și recunoștință să esprimăm și vrednicei inteligințe de la sate, care a obosit atât de mult, ca să putem da lumii dovada, că în piepturile nóstre viéză încă ceva din sucul de viéță răsărit la țărmurii Tibrului și plantat în Dacia de divul Traian.

Și acum, tu Dómne Dumnezeul nostru, ajută-ne să putem duce la bun sfîrșit opera nóstră. Ear' ție, popor român, falã să 'ți fie de ceea-ce ai arătat, de ceea-ce ai putut arăta, și vecinică fie viéța ta încununată cu o sórte mai bună. Viitoriul înscris îți este cu litere de aur în cartea vieții trudite, și viitoriul îți va suride, când provedința va voí.

Pentru acest popor, pentru al nostru popor român, care ni-a dat viéța și ne-a făcut aceea ce suntem, pentru acest popor vă rog să ridicați păharele toți, și toți să strigăm: „trăiéscă poporul român.“ (Aplause).

Dr. Petru Șpan.

De la esposiția română.

Afluența de public, în adevăr distins, care a asistat Duminecă la deschiderea esposiției industriale de la „Gesellschaftshaus“ se pare a fi fost de bun augur. Duminecă esposiția a fost cercetată de 1800 inși. Luni au trecut preste 300 bilete, ear' eri numărul visitatorilor a fost 439. Și nu e mirare, căci în adevăr esposiția presintă tot ce vestita industrie de casă a țărancei române știe să producă. In mulțimea și varietatea objectelor de cusătură, țesetură, chindisélă și broderie ochiul privitoriului e la fie-care clipă atras de alte și alte frumseți. Iile tilișcanelor, fețele de pernă ale topârcenelor, objectele espuse de Raveca Manta (Gurarîu), frumsețile de pe masa Săliștei, . . . tot și tóte cele espuse de harnica femeie română, se perondéză ca într'un frumos caleidoscop, în care cu drag ai tot privì. Să alegi din atâtea frumseți ceea-ce e mai frumos, e de tot greu, deosebi — laicului. Te frapéză, te încântă tóte și-ți arată ce mult màiastră e mâna femeii române. Totuși — póte că nu greșim, dacă întră tóte acestea dăm întâietate costumului lucrat și espus de Maria Bota (Sibiiu): port săliștenesc cu peptar de catifea brodat cu fir de aur, cu zadie și crătință împodobite pe de margini cu flori cusute în fir de aur. Cine voește să vadă ceva în adevăr frumos, frumos estetic, să priviască acest costum (îmbrăcat pe mască de trup în mărime naturală). Se află nu departe de frontul salei (casele țărănești) lângă masa Gurarîului și Săliștei.

Copleșit de *sentimentul frumosului*, umblând printră grupele de lucruri femeești, ajungi în fundul salei, unde te aștéptă un buffet, unde mâni delicate 'ți întind ceva de răcorélă, pentru-ca să poți continua — admirația. In préjma buffetului, cam la stânga 'ți bate la ochi o masă cu lucrări espuse de *coconițe*. Le privesti, le admiri, dar' pare-că 'ți e sfiélă să cauți numele esponentei. La ce să-ți faci năcaz cu — comparația, când și așa nu poți face gradațiune dréptă întră ele. Sunt frumóse — și pace!

Nu mai puțin demne de amintire sunt lucrurile espuse de meseriașii nostri: casse wertheimiane, garnituri de mobiliar, trăsuri, hamuri, ghete, cisme, pluguri, grape, peptare, etc. tóte dovedi vorbitóre, că de-și tinăr încă, ramul acesta încă 'și are vrednici representanți în sinul poporului nostru.

In sala cu objectele industriale se află *șcóla de model*, provădută cu tóte recuisitele necesare și cu mobiliariul cel mai corăspundător din tóte punctele de vedere. Pagubă numai, că nu i-s'a putut da o sală anume, pentru-ca și arangiamentul să fi putut fi scos la ivélă. Și așa însă ea arată cum trebue să fie o șcólă poporală. De-ar servì însă și de îndemn visitatorilor *de la sate*, fruntașilor țerani, ca astfel să-și provadă și arangieze șcóla lor și să nu mai facă objecțiuni, ba că nu 's bani, ba că póte fi șcóla și fără recuisitul cutare, ori cutare.

A spune tot și a descrie esact tóte cele ce fac frumseța esposiției, este o problemă ce trece mult preste cadrele unei simple notițe de ziariu, dar' nici că putem să o facem noi, cari cel mult dacă știm că cutare podóbă de pe iia — seliștencei, de pildă, se numește *altiță*, sau cum, ear' mai departe — tace scriptura. Ar trebuì o femeiă și mânuitóre de condeiu și însași cusătóre de astfel de minunății și cunoscătóre bună a diferitelor modele de cusătură etc. (după comune, ori după ținuturi), ca să-ți pótă da o icónă fidelă despre *valórea* practică și estetică a lucrurilor espuse. Nici nu încercăm deci acest lucru, ci înainte de încheere amintim că dl *Ioan Bianu*, bibliotecariul Academiei Române și profesor de universitate în București, în calitate de esmis al ministeriului de culte și instrucțiune publică din România, zilnic e la esposiție făcând însemnări minuțióse asupra tuturor lucrurilor femeești, luând informațiuni de la femeile anume angajate spre a servì cu deslușirile de lipsă, și *făcând chiar și cumpărări pentru museul din București.* — O dovadă acésta, că esposiția este cu vìu interes luată în considerațiune chiar din partea representantului legal al fraților liberi, din partea guvernului român.

Am lăsat la urmă *casele țărănești* din Săliște, Rășinari și Avrig, arangiate întocmai cum le au țăranii din numitele comune. Din punct de vedere etnografic sunt de însemnat interes și acestea. In casa din Rășinari se află espuse *icónele foste ale episcopului Gerasim Adamovici*, despre cari profesorul și pictor *Albrich* de la gimnasiul ev. lut. din Sibiiu, bun cunoscător al istoriei artelor, zice că sunt abună sémă primele începuturi ale picturii în biserica română din țéra nóstră.

Alàturea de aceste case 'ți bate la urechiă un sgomot care pentru cei cari n'au crescut în mijlocul poporului, este necunoscut. E sgomotul brâglei, al alergării suveicei printră urzélă și al schimbării ițelor. O sălișténcă țese așa numitul *pachiol* (specialitatea portului săliștenesc). Lângă ea un alt răsboiu, la care o femeie țese *crătințe.* Din partea ceealaltă un *semi-răsboiu*: îi lipsește partea dintâiu cu sulul de năvădélă, cu brâglele și spata, având numai sulul de dindărăt pe care e înfășurată urzéla, și ițele. Aici o sălișténcă mândră face *brâne.* Ear' nu departe de ea o cosinziană din Săliște *cóse altițe*, pe séma albumului destinat pentru *museul* etnografic al „casei naționale“ ce „Asociațiunea“ va înființa aici în Sibiiu. Acì este locul să facem amintire și despre cele *12 păpuși*, îmbrăcate fie-care în câte un port femeesc din cutare comună ori ținut. Sunt următórele: 1. port de nevastă din Sásciori, 2. port de fată din Lásléul-român, 3. port de nevastă din Avrig, 4. port de nevastă din Certege (Munții-Apuseni), 5. port de nevastă din Vaidarece (ținutul Făgărașului), 6. port de nevastă din Sebeșul-săsesc, 7. costum de mirésă din Sibiiu, 8. port de fată din Borgo-Prund (Bistrița), 9. port de nevastă din Rășinari, 10. port de fată din Săliște, 11. port de „păduréncă“ (locuitori la pădure) din ținutul Hunedórei, 12. port la nevastă din Mercurea. Afară de acestea mai sunt câteva masce în mărime naturală, representând porturi din Munții-Apuseni (Zlatna), Năsăud, etc.

Se rentéză deci nespus de mult cercetarea acestei esposițiuni. Disparentul inconvenient, că lucruri de mână femeești din Apoldul-mic (de pildă) sunt puse în o grupă cu objectele antice espuse de dna Dreghici (Deva) și din Săcel (ștergariu din 1780, blide și câncee de 100 ani), că Porceștii și Tălmăcelul sunt într'o grupă (la o masă) cu Lazul și Căpâlna (țéra Oltului cu ținutul Sebeșului, n'are să altereze succesul esposiției, de-și astfel de incorectități trebuiau evitate.

Asemenea ar fi ridicat fórte mult valórea practică a esposiției, dacă arangiatorii ar fi arătat în mod intuitiv: cum și prin câte stadii trece cutare *iie*, ori alt product de lucru femeesc, până când a ajuns gata: cânepa topită, melițarea ei, peptănarea, caierul, tórcerea, dăpănarea, facerea jirebghiilor cu ajutoriul vârtelniței întrebuințate de țărancă, apoi punerea urzelei, punerea bătelei pe țevi, cu socala, așezarea țevilor în suveică, apoi țăsutul, etc..

Dar' nimic nu e perfect în lucrurile omenești. Nu putem deci pretinde nici de la arangiatorii esposiției să fi făcut totul ce unul ori altul observă că lipsește. Pe acest teren noi suntem începători (de-și nu chiar începători), deci multe trebuesc trecute cu vederea. Mai ales că și așa cum ni-se presintă, esposiția nóstră este vrednică de tótă lauda și recunoștința. *(at.)*

NOUTĂȚI

Hirotesire. Astăzi a fost hirotesit întru protopresbiter dl *George Oprea*, numit protopresbiter pentru tractul *Iliei.*

*

Țarul — la Roma. Referitor la projectata visită a țarului la Roma, spre a re'ntórce regelui Victor Emanuil visita ce acesta o făcuse țarului în anul acesta, se scrie că țarul va merge la Roma probabil încă în anul acesta, în cursul lunei Decembre.

*

Regele Greciei George I, în re'ntórcerea de la Paris a sosit azi la Viena, unde va sta câteva zile și va face visită oficială M. Sale împăratului și rege Francisc Iosif I.

*

Din Ilia-mureșană ni-se scrie, că cu ocasiunea ținerii conferenței preoțești-învățătorești, convocate acolo pe 26 Septembre v. c., în scopul adunării de oferte benevole pentru fondul catedralei din Sibiiu, dl *Avram Pecurariu*, acum protopresbiter în Hunedóra, și-a luat rămas bun de la tractul pe care aprópe 20 de ani l'a condus cu zel și abnegațiune, cu indulgență și cu adevărată dragoste părintéscă. Momentul a fost atât de înduioșătoriu, în cât lacrămi au început să curgă pe obrajii fostului șef de tract, care înăbușit de plâns a trebuit să-și întrerupă vorbirea de adio. A luat apoi cuvêntul preotul *George Perian* din Vorța, care a dat esprimare sentimentelor de stimă, iubire și recunoștință, pe cari le va păstra față de fostul șef al tractului, nu numai preoțimea și învățătorimea, ci întregul popor binecredincios, care nu va uita în veci pe bunul seu păstoriu sufletesc, căruia îi dorește tărie, ca să pótă lucra cu același zel și cu același succes și în noul tract, în fruntea căruia a fost pus. S'a dat apoi un banchet în onórea protopresbiterului *Păcurariu*, care a decurs bine.

*

Vești bune. La propunerea preotului *Perian*, preoțimea și învățătorimea din tractul Iliei a luat hotărîrea, ca în înțelegere cu inteligința română din Ilia să înființeze o casină română în Ilia, pentru a se da prin acésta posibilitate Românilor inteligenți a se întâlní mai des unul cu altul și mai mulți de odată. Tot la propunerea numitului preot s'a decis și înființarea unui magazin de bucate în Ilia, în scopul ajutorării poporului în cas de necesitate. Ambele hotărîri fac onóre celor ce le-au adus și dorim să le vedem cât mai curând esecutate și dorințele legate de ele realisate.

*

Ministrul-president Körber — despre libertatea de presă. Săptămâna trecută ministrul de justiție al Austriei a fost absolvat de post, luând conducerea interimal a resortului justiției ministrul-president Dr. Körber. Din acest prilej ministrul-president a adresat un circulariu tuturor presidenților de tribunale și tuturor procurorilor supremi, în care zice și următórele: Cuvântul liber dacă isvorește din inimă patriotică, nu e nici-de-cum periculos; din contră, presa liberă e canalul de scurgere a pasiunilor ațîțate de diferitele împrejurări. Numai față cu presa ce ațîță instinctele brute trebue aplicată întrégă asprimea legii.

*

Școlarii din Rășinari — la esposiție. Azi înainte de amiazi esposiția de la „Gessellschaftshaus“ a avut mulțime de óspeți drăgălași: 100 fetițe și 92 băieți, eleve și elevi ai șcólei nóstre din Rășinari, veniți cu învățătorii lor anume spre a vedé esposiția. După ce mititeii au vădut și s'au minunat de ajuns de tóte frumsețile esposiției, au fost conduși în seminariul „Andreian“, unde li-s'a servit prânzul. De acolo sub conducerea învățătorilor au mers să vadă cimiteriile orașului, apoi au plecat acasă.

*

Sârb conștiu de naționalitatea sa. In clasa III. a șcólei comerciale din Agram profesorul de limba francesă dase unui elev să traducă în franțozește zicerea: *„Eu sunt croat.“* Elevul, sârb de origine, a răspuns indignat următórele:

Nici-odată nu o voiu zice acésta! Eu sunt sârb!

*

Știri mărunte. Pe la *Șemniț* a nins, munții și dealurile sunt acoperite cu neaua. — Cum se vestește din Roma, în familia regală se aștéptă eveniment familiar cam prin Decembre. — Podul nou dintră Stambul și Galata (Constantinopol) s'a rupt Vineri în momentul când mulțime de ómeni priviau de pe el cum unii luntrași cercau să salveze un copil cădut în apă; fórte mulți dintră cei căduți de pe pod s'au înecat. — *Felbauer* Paul, practicant la oficiul postal din Macău, a defraudat opt mii coróne. După ce a păpat banii s'a înștiințat însu-și la poliția din Segedin. — In *Tărcaia* (Bihor) sătenii au atacat și bătut pe trei finanți, cari eșiseră în comună pe timp de nópte, ca să prindă pe cei cari ferb răchie, fără licență. In apărarea lor finanții au străpuns pe un sătean cu numele Oláh János.

Din public.*)

Cuvînt de adio.

Am onórea a aduce la cunoștința prețioșilor mei amici și cunoscuți din Sibiiu și vecinătate, că subscrisul sunt — după a mea cerere — permutat la stația *Afumați*, de pe linia Craiova—Calafat, și că părăsind granița română, duc cu mine cele mai frumóse amintiri despre fie-care în parte dintră D-Vóstră. — Nu pot lipsí cu acéstă ocasiune a mulțămí cordialmente sincer tuturor pentru dragostea și amiciția cu care m'ați onorat pe tot timpul cât am funcționat la acéstă frontieră.

Vă las cu bine!

Victor Albini,
șeful gării și al Biuroului de
Expediție din Câneni.

Cărți și reviste.

„Luceafărul“, revistă literară a studenților români de la universitatea din Budapesta, fascicolul 8 dto. 15 Octobre st. n., a apărut cu următoriul sumariu: „Mensa academică“ (pledoariu pentru-ca și pe séma studenților din Budapesta să se facă ceea-ce s'a făcut nu de mult în Cluj pe séma studenților români de acolo); „Tómna“, poesie de Octavian; „Emil Zola, 1840 –1902“, schiță biografică scrisă de V. E. Moldovan; „Badea Nicolae“, schiță de I. Agârbicean; Adam Smith (studiu), continuare din fascicolul anterior; „Povesti pentru Ninon“ (primele scrieri ale lui Zola); *Drum la Deal*, cântec poporal de pe la Poiana-Sibiiului, armonisat pentru voce și pian de Elena Muntean (Blaj); „De la cei-ce nu mai sunt“, scrisori de ale lui Aron Pumnul, comunicat de Aurel Bănuțiu, apoi cronice, notițe bibliografice, etc

„Luceafărul“ apare de două-ori pe lună și costă 10 coróne pe an. Red. și administrația: B-pesta, VI. str. Vörösmarty Nr. 60-a.

*

„Călindariul poporului“, pe anul comun 1903, editura și tipariul „Tipografiei“ societare pe acțiuni în Sibiiu, anul XVIII. Pe lângă partea calendaristică are număroși articoli de interes, dintră cari amintim: schița de Grigore C. Buțureanu despre *Avram Iancu*, articolul scris de Ioan Georgescu despre *negoțul* cu *ouă*, „Bucătăria țeranului“ de Ana Flórea, etc. Dintră numărósele ilustrațiuni amintim portretul lui Avram Iancu, al episcopului gr. cat. Mihail Pavel, mormântul lui Bărnuțiu, etc.

„Calindariul poporului“ costă 40 fileri și se póte procura de la administrația Tribunei, ori prin librăria archidiecesană.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvântarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, și rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu și număróse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rânduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cóle de tipariu și se presintă și din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Prețul: **broșat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce răspunderea.

9834—1902 sz. [193] 1—3

Pályázat.

Czood nagyközségben a **jegyzői állás** betöltendő és felhivatnak pályázni kivánok, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 20-áig alólirottnál adják be.

Illetmények:

1. évi fizetés 1000 K.
2. természetben lakás és világitás.
3. napidíj átalány 100 K.
4. 8 öl tűzifa.
5. anyakönyvvezetői tiszteletdíj 200 K.

Nagyszeben, 1902. évi október hó 20-án.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

---

[192] 1—2

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni magy. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges **élelmi czikkek** közül: I. a marha és borjuhús, II. sertéshús, zsir és hentesáruk, III. liszt — és dara — szükségletnek az 1903 évre, esetleg 1903—1905 évre, tehát egy, esetleg három évre való biztositása czéljából *1902 évi november hó 6-án, délelőtt 11 órakor*, az elmegógyintézet gondnoki irodájában, a hol a szállitási részletes feltételek is megtudhatók. zárt irásbeli tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül a következő:

I. csoport:

1. marhahús . . . 28.000 kg.
2. borjuhús . . . 9.000 „

II. csoport:

1. sertéshús . . . . 4.500 kg.
2. zsir . . . . 3.500 „
3. fehér és füstölt szalona 1.000 „

III. csoport:

1. liszt (0., I., III. és IV. sz.) 17.000 kg.
2. dara . . . . 2.000 „

Felhivatnak mindazok, kik ezen szállitásokat elvállalni óhajtják, hogy minden csoportra külön-külön teendő egy koronás bélyeggel és

az I. csoportra 1000 Kor. bánatpénzzel
a II. „ 400 „ „
a III. „ 400 „ „

készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban — névértékük szerint számitva — ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyben a szállitandó és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható, szükséglet szerinti czikkek árai egy, illetőleg három évi szállitásra külön-külön ajánlkozva bettűkkel és számokal kiirandók, illetve a lisztféléknél — alapul véve a „Hermannstädter Zeitung“-ban mindenkor közölt helyi piaczi árakat — a százalékengedmény számokkal és betűkkel nagyoncsak egy vagy három évre külön-külön ajánlva kiirandó, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható és a nem magyar nyelven irott vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatók azonnal visszautasittatnak.

Megjegyeztetik ezeken kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet mennyiségek csak megközelitöleg határoztattak meg, és hogy a szerződött szállitó tartozik a kittet mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szóló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint, hogy a szállitásokat azon vállalkozóknak engedje át, a kiket bármely okból megbizhatóbbaknak tart.

Nagyszeben, 1902 október hó 18-án.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învăţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2.— cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Nr. 489/1902 [191] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Trêmpoele** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post îşi vor subşterne în terminul arătat petiţiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 30 Septembre 1902.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Biblioteca „Bunul econom“

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte „Restignirea Domnului“ şi doi îngeri ear' pe partea opusă „Botezul Domnului“; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9**·—, ear' cele fine bucata **cor. 12**·—, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia	fină în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Struguri de masă sau pentru cură.

Cei mai frumoşi Chasselas şi Tămâiósă mestecaţi în pachete de câte 5 kg. sau în corfiţe **franco cu cor. 3·50** cu rambursă sau trimiţêndu-se banii înainte; **numai Tămâiósă 5 kg. cor. 4·50; vin roşu de Szegszárd** producţie proprie **trei sticle** de câte 7 decilitre **franco cor. 3·60.** De asemenea se ofer de vêndare la **Martin de Willinger** mare producent de vinuri din **Zomba** mai multe sute hectolitri de vin sortele cele mai fine producţte proprie din anul trecut, **pe lângă preţurile cele mai moderate.** [178] 6—6

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.,** cu Şematism **80 fil.,** + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

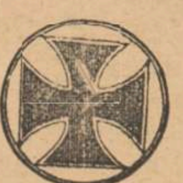

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 24—52

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Octobre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Budgetul.

Sibiiu, 24 Octobre n.

In şedinţa de Mercuri, 22 Octobre n., a dietei magiare, ministrul de finanţe a presentat *budgetul* anului viitoriu şi şi-a făcut totodată şì *esposeul* obicinuit, care din partea partidului guvernamental a fost primit cu mari ovaţiuni la adresa titularului nostru de la finanţe, pe care mulţi l'au felicitat pentru vorbirea sa, temeinică şi amĕnunţită.

Ministrul de finanţe a făcut întâiu o reprivire asupra anului trecut financiar, care spre marea părere de rĕu a guvernului, nu s'a încheiat cu escedentul provĕḑut în budgetul presentat la timpul seu, espunênd şi motivele, cari au făcut, ca budgetul sĕ nu consune cu socotelile, şi cari sunt: miseriile cele multe economice preste cari a avut sĕ trécă ţéra, căci în anul trecut am avut o situaţie economică tristă şi posomorîtă, care la nici un cas nu póte fi numită favorabilă.

Trecênd apoi la budgetul anului viitoriu, ministrul a constatat, că situaţia economică nu s'a îmbunătăţit, şi de aceea nici guvernul nu s'a gândit şi nu s'a putut gândí la o urcare a cheltuelilor, pentru-că trebuia sĕ-i premérgă o urcare a venitelor ţerii, ceeace între împrejurările date e curată imposibilitate. Cu tóte acestea, s'au ivit cheltueli noue, cari sunt inevitabile, şi pe cari guvernul *a trebuit* sĕ le trécă în budgetul actual, pentru-că erau reclamate de o imperiósă necesitate.

Intrĕ cheltuielile acestea la primul loc trebue pusă urcarea salarielor funcţionarilor de stat, o chestie mult ventilată în publicitate, a cărei resolvare guvernul o promisese încă anul trecut, *în mod treptat*, dar' de atunci a venit la convingerea, că ea trebue resolvată *deodată* şi pentru totdeuna. In scopul acesta sunt trecute deci în budget aprópe optsprezece milióne de coróne.

Urcate au mai fost apoi cheltuelile în budget la rubrica: spesele curţii regale, căci lista civilă face cu începerea anului viitoriu cu două milióne de coróne mai mult de cât în trecut, şi apoi la rubrica spese comune, unde asemenea se cer cu două milióne mai mult de cât în trecut, precum şi la alte rubrici, însĕ cu sume mai mĕrunte.

Ca de regulă deci, ministrul de finanţe a citat multe cifre, adunate cu multă sîrguinţă, al căror resultat final e acela, că cheltuelile anului viitoriu dau suma de 1090 milióne 462 mii de coróne, ear' venitele sunt preliminate cu 1090 milióne 936 mii de coróne, prin urmare budgetul anului viitoriu arată şì el un escedent de 473 mii de coróne.

Se póte, că şì escedentul acesta va rĕmâné numai pe hârtie, ca în trecut, şi când se vor încheia socotelile anului viitoriu, escedentul va fi prefăcut earăşi în deficit, pentru-că şí la budgetul ţĕrii, ca la ori-care preliminar, unde venitele nu sunt luate după capitale sigure, ci numai în mod aproximativ, incassarea venitelor în suma preliminată nu e nici-odată sigură, pentru-că multe pedeci pot obvení şi pot face imposibilă incurgerea venitelor în vistieria ţĕrii.

Dar' fie cum va fi, lucrul acesta n'are sĕ facă mare bătae de cap poporaţiunei contribuabile la spesele statului, pentru-că dacă va fi escedent, se află scop pentru care sĕ fie folosit, ear' dacă va fi deficit, se face de nou un imprumut şi se acopere. Ce trebue sĕ facă însĕ mare îngrijire cetăţenilor acestei ţeri este împrejurarea, că budgetul ţerii nóstre creşte din an în an, când cu mai puţine, când cu mai multe milióne, fără ca în acelaşi raport sĕ crescă şi capacitatea cetăţenilor de a puté solví dările ce li-se cer, şi fără a se înmulţí isvórele de venit şì de altcum fórte puţine în patria nóstră.

Credem însĕ, că acest fapt îngrijitoriu preocupă şi pe cei de la conducerea statului, cari încă se vor întreba, că óre în ţara nóstră nu s'ar puté începe odată cu restrîngerile budgetare, cu economisările, aşa cum s'a început în alte ţeri, — înainte de a se face trista constatare, că ţéra nu mai póte suporta cheltuelile cele multe şi mari, cari i-se impun? Ear' gândindu-se la acest lucru, vor afla sigur şì calea care duce la realisarea acestei dorinţe generale.

Autoritatea bisericéscă şi organele ei.

— Articol din „Revista Ortodoxă Română“. —

Nu se póte cugeta, că ar esista ori s'ar puté înfiinţa o societate fără o autoritate; de asemenea nu s'ar puté realisa o autoritate fără organe, cari sĕ esecute dispoziţiile autorităţii.

Acestea sunt lucruri pricepute şi cunoscute de toţi.

Pentru-ca o societate sĕ-şi atingă menirea sa şi membrii ei sĕ vieţuéscă în armonie şi pace, lucrând fie-care individ din societate în scopul ce 'l urmăreşte societatea, trebue earăşi un pact, un codice ori o învĕţătură, care sĕ-i manuducă cu conştiinţă, sĕ-i instruéscă în ştiute principii ori sĕ le pună la disposiţie mijlóce spre a le practica şi astfel a ajunge mai uşor la scopul ce membrii societăţii urmăresc.

Dacă o societate nu se va constituí pe asemenea base naturale, atunci ea nu va dura, nu se va desvolta, şi în scurt va ajunge la disordini şi în fine la disoluţie completă.

Este dovedit deci pentru om, că spre a trăí în societate trebue instituită de la început o autoritate prin codificări ori doctrine, în cari sĕ se arete precis scopul societăţii, precum şi rolul organelor esecutive ale autorităţii.

Aceeaşi normă a predominat şi în instituirea bisericei ori societăţii creştine. Iisus Christos a dat învĕţătura creştină, predicând'o în public şi predând'o ucenicilor sei, apostolilor, spre conservare şi aplicare. Noul Testament este deci codicile sau învĕţătura creştină, dată de fundatorul bisericei nóstre. Incredinţând'o ucenicilor sei de a o rĕspândí prin predică, El li-a dat de asemenea şì mijlócele necesare pentru ajungerea scopului societăţii creştine: Sf. Misterii, pe cari le-a depus în biserica sa. De aicia adevĕrul dogmatic că „afară de biserică nu esistă mântuire“, adecă numai cu o simplă acceptare teoretică a doctrinei creştine, fără a sta individul în comuniune cu toţi credincioşii, conform învĕţăturei Evangeliului şi practicei societăţii apostolice.

Christos, ca autoritate supremă a viitórei societăţi, şi-a ales 12 apostoli, pe cari singur i-a întrodus în adevĕrurile Noului Testament, predicând în public învĕţătura sa şi iniţiindu-i şí în particular pe ei şi preparându-i anume pentru a devení organe apte spre a realisa scopul societăţii creştine: mântuirea sufletéscă a ómenilor, ce erau sĕ între ca membri în biserica creştină.

Iisus Christos şi-a sĕvêrşit lucrarea ce i-s'a încredinţat, întărind adevĕrătatea lucrului făptuit prin suferinţele sale pe cruce şi confirmându-le ultim prin învierea sa din morţi. Pentru continuarea în veci a bisericei fundate de El, a dat poveţe anumite ucenicilor sei, ce anume trebuiau sĕ facă. Conform acestei sfătuiri a lui Christos ucenicii sei au aşteptat în Ierusalim *până se vor investí cu puterea de sus*, estra-ordinară. După învierea sa din morţi li-a mai dat porunca următóre: *mergênd, învĕţaţi tóte popórele* adevĕrurile ce aţi auḑit de la mine, *botezându-le: In numele Tatălui şi al Fiiului şi al Sf. Spirit.*

După 40 de zile, conform făgăduinţei date de Iisus, fiind cu toţii adunaţi la un loc, prin o lucrare estraordinară şi dumnezeéscă s'a pogorît preste ei Sf. Spirit, *în chip de limbi de foc, şi s'au umplut toţi de Spirit sfânt.* De la acest timp apostolii, organele societăţii viitóre creştine, trăgênd sorţi, s'au rĕspândit în tótă lumea şi au început a predica popórelor învĕţătura creştină în diferite limbi.

Fórte curênd, *în urma predicei lor*, s'au şì format societăţi ori adunări, adecă biserici creştine.

Fiind-că înainte de pogorîrea Sf. Spirit şi a rĕspândirei apostolilor, înşi-şi ei erau deajuns pentru a îndeplini

FOIŞÓRĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Acéstă comisie s'au primit la 23 Iunie pentru Inştalaţie, care s'au şi lucrat.

Nr. 2.

Preacucernice Protopópe.

După trimiterea blagosloveniei nóstre cei archipăstorescì, poftindu-vĕ tótă fericirea cea sufletéscă şi trupéscă a o dobêndí, vĕ înştiinţăm, că fórte trebuinţă este nóuă a ştí numĕrul familiilor celor neunite şi numĕrul preoţilor celor neuniţi cu numele şi protopopiatul vostru. Pentru acea vĕ poftim şi vĕ poruncim, ca după forma cea adăogată aici făcênd însemnarea adecă conscripţia familiilor celor neunite, şi a preoţilor celor neuniţi, fără tótă zăbava sĕ trimiteţi la noi la Sibiiu, anume cu un preot de trébă, sau cu un cărsnic de ispravă. Aşa făcênd mila preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu Preacucernicia Vóstră. Pururea rĕmâind.

Al Preacucerniciei Vóstre de tot binele voitoriu

Gedeon Nichitici.
episcop neunit al Ardealului.

Nr. 3.

Preacucernice Protopópe.

După cuprinderea milostivei porunci împĕrătesci, date prin înăl. crăes. guber. la 17. Martie a. c. Nr. 2246. şi prin mine la 25. primită Iunie, cu prea plecată cinste pentru întărirea tuturor diregĕtoriilor a petrece fieşte care dregĕtoriu pururea întru plinirea cea desĕvêrşit a dregĕtoriei sale, fiind că aşa Preamilostivul gênd şi voia cea prea înaltă împĕrătéscă întinsă este spre binele şi fericirea cea de obşte a credincioşilor supuşilor sei. După a căruia putere ca un duchovnicesc archipăstoriu părinteşte vĕ arătăm datoria cea păstoréscă a fi descoperită în următórele pontumuri.

1°. Datoria cea preoţéscă este a cunósce pre adevĕratul Ziditoriu şi Dumnezeul nostru; că nu este destul preotului şi creştinului a ştí a cunósce numai că este Dumnezeu, ci mai mult sĕ cade a face ce poruncesce şi iubesce Dumnezeu.

2°. Datoria cea preoţéscă este a împliní cele 10 Porunci dumneḑeesci, ferindu-se de tot rĕul şi de tot pĕcatul, îndreptând viéţa sa după voia lui Dumnezeu cea sfîntă, iubind pre Dumneḑeu din tótă inima, şi din tótă puterea sufletului. Iubind asemenea pre fratele şi pre aprópele seu cu tot feliu de chip şi de dragoste ca însuşi pre sine, şi cu tot feliu de ajutoriu şi de facere de bine fără deschilinirea neamurilor.

3°. Datoria cea preoţéscă este a merge la biserică şi a face neîncetat răgăciune cătră Dumneḑeu, păḑindu-vĕ şi ferindu-vĕ de pĕcatele cele aducĕtóre de mórte, de ruşine şi de perire, de urgie împĕrătéscă, de mórte şi de lipsirea împĕrăţiei ceriurilor, părăsindu-vĕ de sudalme, de clevete, de hule, de minciuni, de strêmbĕtăţi, de curvie, de furtişaguri, de ucidere, de beţie.

4°. Datoria preoţéscă este cu tot sufletul a se silí a fi credincios ascultătoriu şi supus Preamilostivului Impĕratului nostru, Preaînălţatei curţi împĕrătesci şi tuturor preaînălţatelor orênduielelor împĕrătesci, ştiind şi cunoscênd după cuvêntul cel apostolesc: că tótă stăpânia dela Dumnezeu este orênduită, ca sĕ poteţi fi pururea vednici de dobândirea milei cei împĕrătesci, care totdeuna ca un prea milostiv părinte tinde mila sa credincioşilor şi ascultătorilor fiilor sei.

5°. Datoria cea preoţéscă este a nu poftí ce este a vecinului şi al aprópelui seu, ci a fi mulţămit cu talantul cel dat lui dela Dumnezeu, şi sĕ nu răpéscă dela altul nimica.

6°. Aceste făcêndu-le singur preotul, nu se cade sĕ caute numai folosul şi venitul seu; ci dechilin, care este pentru sine singur şi pentru casa sa; ci sĕ fie datoriu pe oile sale cele cuvêntătóre de sub parochia sa, sĕ'i înveţe, ca parochienii împreună cu pruncii sei şi cu tótă casa sa sĕ facă cele ce poruncesce Dumneḑeu şi sfînta Evangelie.

7°. Sĕ aibă tot preotul frica lui Dumnezeu întru sine, păzindu-se de mănie, şi de tótă fărădelegea, aducêndu-şi aminte, că după cum este Dumneḑeu milostiv aşa este şi dreptjudecătoriu, carele nu numai în lumea acésta, ci şi în cea viitóre, la înfricoşata şi cea de pe urmă judecată dumneḑeéscă va resplătí celor buni în lumea acésta cu bunătăţile pămêntului, cu îndestularea, cu rodirea şi cu grăsimea serviciile primei grupări de creştini, de aceea nu găsim alte organe ale bisericei de cât pe apostoli. Curênd însĕ, formându-se noue societăţi ori biserici, ear' apostolii căutând în primul loc a rĕspândí creştinismul întrĕ popóre, au simţit lipsa urgentă de a înfiinţa şi alte organe pentru servicii speciale, cu cari la început se ocupau apostolii, adecă cu serviciul agapelor comune. Pentru acésta au înfiinţat *diaconatul*, la început numai şépte. Ei şi-au reservat însĕ timpul pentru servicii mai importante, ca predica, botezarea convertiţilor, sĕvêrşirea frângerii pânei, ori servirea bisericéscă.

Cu timpul şi în urma rĕspândirii grabnice a creştinismului, mai ales prin sf. apostol *Pavel*, s'au format mai multe comunităţi creştine, şi pentru-că apostolii nu stăteau mult într'un loc, ci percurgeau cu repeḑiciune oraşe şi ţĕri, au pus pe la societăţile de curênd înfiinţate de ei, *presbiteri* ori *preoţi*, ca representanţi ai lor, cari continuau şi îndepliniau, în lipsa apostolilor, locul lor, luând la ocasiuni învĕţături şi poveţe direct de la apostoli. Astfel avem îndată înfiinţată ierarchia ori guvernamentul spiritual al bisericei, din causa înmulţirii societăţilor creştine. Aceste organe ajutătóre, de curênd înfiinţate, făcêndu-se următori zeloşi ai apostolilor, predicau şi ei şi păstoriau turma ori adunarea creştinilor, în locul apostolilor, suferind martiriul pentru acésta, ba încà şi mórte pe cruce. Acesti sfinţi păstori s'au numit *bărbaţi apostolici*, sau urmaşi ai lor.

Cu începutul secolului al II-lea dispar cu totul apostolii, mai toţi suferind martiriul, esceptând numai pe sf. apostol şi evangelist *Ioan*. Sângele vărsat de ei prin decapitare, alţii crucificaţi invers, alţii ucişi cu petri, alţii în chipuri omorîţi, ear' în viéţă persecutaţi, alungaţi, ocărîţi, bătuţi, întemniţaţi şi nici-odată în pace lăsaţi ca sĕ-şi urmeze apostolatul lor în linişte, cu blândeţă şi îngăduinţă: prin acésta ei au produs fructele lor estraordinare — *lăţirea creştinismului.*

Şi pentru-ce tóte acestea? Pentru-că predicau lumii pe Iisus Mântuitoriul ei, care a murit pe cruce pentru mântuirea ómenilor, aducêndu-le de la Părintele sĕu ceresc vestea cea bună şi nouă, făgăduită prin proroci — *mântuirea sufletéscă.* (Va urma).

Din Turcheș.

— Inceperea anului școlar. —

— 26 Septembre v.

In 8/21 Septembre s'a făcut începerea anului şcolar la şcólele confesionale române din comuna nóstră, şi s'a făcut cu o ceremonie deosebită. S'a făcut sfinţirea apei în edificiul şcólei, şi apoi învĕţătoriul dirigent, *Demetriu Iarca*, a rostit un discurs festiv, bine simţit şi bine pronunţat, care cu viu interes a fost ascultat de numĕrosul public asistent la acéstă festivitate şcolară.

Cred că fac bun serviciu causei, comunicând discursul în întregime onoratului public cetitoriu al acestui preţuit ziariu. E următoriul:

„Luminând sĕ luminaţi“,
„Luminézâ-te şi vei fi“
„Voeşte şi vei puté“
„Tóte lucrurile bune sunt trei.“

Premiţênd aceste cuvinte destul de potrivite pentru ziua festivă şi solemnă de astăzi, vĕ rog, iubiţilor ascultători, sĕ-mi daţi ascultare, ca după debilele mele puteri sĕ Vĕ întreţin câte-va momente cu o mică cuvêntare despre însemnătatea zilei de astăzi.

Dragii mei parochieni!

Astăzi sĕrbăm, noi Turchişenii români, o sĕrbàtóre triplă: Intâiu este ziua sfintei Duminecí, când Atotfăcĕtoriul şi atotputernicul Dumnezeu s'a odihnit, după-ce a creat lumea şi tóte lucrurile din natură, ear' după poruncile sale ne odihnim şí noi şi ne rugăm lui Dumnezeu. A doua sĕrbătóre este pentru aducerea aminte de ziua naşterii sfintei Maice a Domnului şi mântuitoriului nostru Iisus Christos.

Insĕmnătatea acestor două sĕrbători am înţeles-o din serviciul divin, sĕvêrşit de On. domni parochi, şi din cazania cetită de mine la biserica cea nouă, ear' însemnătatea zilei a treia s'a început ací în edificiul şcólei, cu serviciul divin şi cu sfinţirea apei. Acum vĕ rog, daţi-mi voe a da o esplicare mai estinsă la sĕrbătórea a treia — pur şcolară.

Fraţi români!

Tóte ideile se câştigă prin spiritul omenesc în mod treptat. Acest adevĕr îl învĕţăm din legea clarităţii ideilor, din legea psichologicà a esperienţelor nóstre zilnice.

Acésta a treia sĕrbătóre este a *sfintei Sofii*, patróna tuturor institutelor de învĕţĕmênt. Sofia e cuvênt din elinesce tradus şi însĕmnéză „înţelepciunea“. Insaşi pravila bisericei ne spune, că sfta *Sofia* a avut trei succesóre sau fiice: cea dintâiu se chiăma *credinţa*, a doua *iubirea* şi a treia *speranţa.* Aceste trei fiice şi moştenitóre ale Sofiei pe timpul împĕratului Adrian, împĕrat păgân, care a domnit pe la anul 122 a. Ch., mórte au suferit ca martire. Sofia însĕ, după-ce s'a tânguit amar trei zile pentru munca cea silnică a fiicelor ei, s'a pus în grópa lor şi aşa şi a dat sufletul cel nobil şi sfânt, trecênd la viéţa cea fericită şi vecinică.

Noi celebrăm azi începerea anului şcolar nou 1902/3 şi totdeodată aniversarea de 30 de ani de la zidirea acestui edificiu şcolar, al acestui palat de muse, ce produce în mine un sentiment constant, o însufleţire carea nu se va rĕcí decât numai cu închiderea ochilor.

Este o mare lucrare a proniei divine, ca într'o zi sĕ se întâlnéscă o trinitate de sĕrbători. Domnilor, şcóla nóstră, ca şi alte foculare de lumină şi de cultură, sunt întemeiate pe filosofia sau înţelepciunea fiicelor Sofiei.

Chiar învĕţăturile evangeliei, desvoltarea creştină, filosofii curaţi la inimă şi morala popórelor cultivate ne spune în mod positiv, că temeiul evangeliei şi al sfinţilor părinţi este credinţa, iubirea şi speranţa, şi numai acolo s'a desvoltat creştinismul şi moralitatea spre adevĕratul folos al popórelor, unde basa creşterii a fost şi este trĕimea cea sfântă a acestor 3 virtuţi.

Numai împlinind legea lui Dumnezeu, adecă înţelepciunea cea sfântă, urmând voia lui, adecă credinta, dragostea şi speranţa, putem fi noi vrednici de voinţa lui Dumnezeu, ca sĕ ne odihnéscă pe noi. David prorocul în Ps. 110 st. 7, 9, şi 10 zice: „Credinciόse sunt tóte poruncile lui Dumnezeu, întărite pe adevĕr şi pe dreptate; începutul înţelepciunii este temerea de Dumnezeu şi bunaînţelegere a celor ce o păzesc şi o urméză“.

O învĕţătură fără înţelepciune şi fără cele trei virtuţi sublime, nu esistă, căci de ar esista, ne-ar duce la fanatism, la neodihnire şi la vătĕmarea binelui comun. Raiul pămêntesc şi calea cătră cel ceresc sunt basate pe cele trei virtuţi creştineşti.

Aşadară sĕrbătorim azi şi preamărirea proniei divine, căci ea ne-a învrednicit sĕ începem de nou un an şcolar, şi sĕ ne adunăm acì, în acest sanctuar al muselor, noi preoţii, învĕţătorii, epitropii, representanţi ai comitetului, parochieni, taţi şi mame şi şcolari, ca sĕ auzim, că elevii acestei şcóle au sĕ fie educaţi şi învĕţaţi în duhul sfintei înţelepciuni, în duhul credinţei despre un adevĕrat şi închinat în trei feţe Dumnezeu, în spiritul nădejdii şi al dragostei creştineşti.

Lucrând şi urmând astfel, ni-se deschid inimile spre lăcaşul sfintei Sofii şi al părintelui ceresc. Căci avem pururea sĕ lucrăm aşa, ca sĕ cădem în mânile Domnului şi sĕ fim demni de casa lui Dumnezeu, sĕ nu fim lipsiţi de casa lui şi sĕ nu cădem în graţia şi în mânile ómenilor, căci „mare este mărirea lui Dumnezeu şi nemărginită este mila lui“ (Sirach C. 6. v. 10. 18.).

Prima datorinţă a nóstră este sĕ învĕţăm carte, sĕ ne luminăm inimile şi sĕ sădim în frageda tinerime cea mai folositóre sĕmênţă a celor trei virtuţi, căci prin învĕţătură se forméză inima şi se luminéză minţile nóstre, cunoscênd şi doctrinele religiunii în sfta biserică, în casa lui Dumnezeu. (Va urma).

Cum combate ziarul kossuthist?!

Ministrul de honveḑi al ţerei nóstre, baron Fejérváry Géza, a presentat dietei un project de lege prin care ministeriul de rĕsboiu sĕ fie autorisat a chiăma la serviciu activ pe trei ani 20.000 de recruţi din reserva suplinitóre. Adevĕrat că acésta ar fi pentru ţéră perdere enormă în braţe muncitóre, şi un plus de zeci de milióne la spesele susţinerii armatei. De aceea tóte partidele oposiţionale sunt contra projectului, combătêndu-l în presa lor şi în comisiunea dietală în firul desbaterii prealabile începute sĕptĕmâna acésta.

Tonul însĕ în care „Független Magyarország“, organul acreditat al partidului de sub conducerea lui Kossuth Ferencz, combate acest project, ni-se pare totuşi prea lipsit de respect faţă cu — M. Sa milostivul împĕrat şí rege al nostru, pe care îl implică şì în acéstă afacere. A nume în articolul *Era jertfelor* („Az áldozatok korszaka“), publicat în numĕrul dto 22 Octobre, scrie următórele:

„Anii acum în curgere din viéţa naţiunii vor fi numiţi de istorie era jertfelor. Căci nici-când naţiunea nu a renunţat la atâtea din drepturile sale, nici-când nu a jertfit atâta din averea sa, nu a prădat din sângele ei, cât a jertfit sub guvernul lui Coloman Széll“. . . . . . „Sub el a decis, în trei rênduri, regele în cestíunea cuotei, spre paguba naţiunii. Sub el a slăbit resistenţa şi conştienţa de sine a naţiunii atât de mult, în cât nici la periferíi şi nici chiar în interiorul ţerii nu putem sĕ ţinem în frêu naţionalităţile, cari cu o temeritate până acum ne mai pomenită lucréză contra vieţii nóstre naţionale şi contra fiinţei de stat a nóstre“. . . . . „Sub activitatea acestui guvern a crescut vechia antipatie a dinastiei faţă de Ungaria, şi nici-când de la restaurarea erei constituţionale încóci naţiunea nu a fost tractată din partea Curţii aşa de nedemn ca în zilele de acum. Şi totuşi guvernul acesta voeşte sĕ-şi căştige aceá glorie, că în contra voinţei naţiunii şi în contra capabilităţii ei întru suportarea poverilor, urcă lista civilă“.

După acestea înşiră argumentele contra projectului despre chiămarea la serviciu activ a celor 20,000 de reservişti, apoi continuă:

„Şi totuşi C. Széll e destul de temerar spre a se presenta în faţa naţiunii, ca sĕ-i céră încă şì jertfa de sânge a douĕzeci mii de ómeni. Cu ocasia compunerii budgetului, pretensiunile ministrilor de resort sunt reduse. Nu sunt şcóle de ajuns, multele mii de copíi obligaţi a frecuenta şcóla vagabundéză, mulţimea de învĕţători îşi chinueşte viéţa cu pânea miseriei, multele mii de postulate ale industriei, agriculturii, artelor, culturei, rĕmân nesatisfăcute; tóte acestea însĕ sunt nimica şi nici nu sunt trebuinţe presante. Nu sunt de ajuns însĕ lacheii lingĕtori de blide, e mică plata oficerilor, sunt puţini feciorii cari sĕ spele şi frece tunurile; haid' deci sĕ urcăm lista civilă şi sĕ sporim armata! Ear' spre acest scop trebuesc stórse din punga naţiunii milióne, şi douĕzeci mii de familii trebuesc ruinate dór' pe întrégă viaţa. De ce nu! Dór' sĕracul, bunul nostru moş rege nu póte trăí, dacă n'are lachei mulţi, ear' Ungaria nu póte fi fericită de nu va avé cu douĕzeci mii de soldaţi mai mult!?

De sine înţeles, că pentru combaterea projectului din vorbă sunt puternice argumente, în însaşi situaţia economică a ţĕrii. A face însĕ us de ele aşa, ca sĕ insulţi persóna M. Sale, — e cel puţin *iloial.*

---

pămêntului, cu bună norocirea stării sale, şi cu îndelungă sănătate, şi cu viéţă linişţită, şi eară în cea viitóre cu împĕrăţia ceriurilor. Dară celor rĕi şi neascultători în lumea acésta rĕsplătesce Dumneḑeu cu trimiterea scârbelor, primeşdiilor, bólelor, cu lipsirea rodurilor pămêntului, şi cu alte greutăţi, cu mórte nesilnică sau năprasnică, eară după mórte cu munca de veci, cu focul cel nestîns, cu viermii cei neadormiţi.

8⁰. Datoriu este preotul după chemarea sa cea duchovnicéscă, după cum au luat jugul cel duchovnicesc şi evangelicesc, întărindu-se cu faptele cele bune Bogoslovesci, cu credinţa, cu nădeşdea, cu dragostea sĕ umble pre calea mêntuirei, rugânduse lui Dumneḑeu sĕ'i dea putere şi ajutoriu de sus, a póté pliní voia şi porunca lui Dumneḑeu cea ducĕtore la împĕrăţia ceriurilor.

Preacucernice Protopópe! Acestea am arătat pe scurt datoriile cele preoţesci care părintesc vĕ sfătuim şi archipăstoresce vĕ poruncim, ca singur mai nainte sĕ silesci cu tótă inima şi cu tot sufletul a le împliní. După acea sĕ arăţi şi sĕ înveţi pre preoţii din protopopiatul vostru, ca tóte acestea sĕ le ştie, şi ştiind, sĕ le împlinéscă, şí nu numai acum, ci totdeuna, la tótă întêmplarea vóstră cu preoţii sĕ le aduceţi aminte, poruncindu-le, ca după aceasta sĕ îndrepte viaţa sa. Şi după ce vor pricepe aceasta, fără zăbavă sĕ aibă detorie asemenea sĕ înveţe pe parochienii sei, că acestea nu numai protopopul şi preotul, ci şi tot parochianul este datoriu a le împliní, şi întru faptele cele bune a vieţuí.

Mai pre urmă Preacucernice Protopópe, dând pildă bună şi fiind lumină bună înaintea preoţilor şi parochianilor, sĕ priveghezi şi sĕ iai seama fórte bine, şi sĕ grijesci sĕ veḑi învaţă preoţii pre parochianii sei de acésta. De cumva n'ar purta viaţa după cum am arătat, sĕ dai înaintea nóstră pe unii ca aceia, ca sĕ'i îndreptăm; asemenea sĕ poruncesci preoţilor din protopopiatul vostru, ca totdeuna, şi mai vêrtos la ḑilele sĕrbătorilor şi a duminicilor, sĕ se silésca sĕ înveţe pe parochianii sei şi sĕ le arete poruncile lui Dumneḑeu şi voia lui Dumneḑeu.

Dară cunoscênd, că vre-unul din parochieni nu vieţuesce după Dumneḑeu şi după cum v'am învĕţat, pre acela cu duchul blêndeţelor, fără mănie, cu linişte şí cu pace sĕ-l îndreptezi, arătând cât de greu este a cădea cineva în mânile Dumneḑeului celui viu şi în urgia împĕrătéscă, de care sĕ feréscă Dumneḑeu pre tot creştinul.

Şi cât este de bine avênd cineva viéţă curată şi îndreptată, după porunca lui Dumneḑeu, a fi în mila lui Dumneḑeu, că pre aceia Dumnezeu aşa 'i iubesce, şi 'i păzesce ca pre lumina ochiului; după cum grăesce sfînta scriptură: că cei-ce iubesc pre Dumnezeu vor sporí întru tóte căile cele bune; şi care iubesce adevĕrat pre Dumneḑeu, acela şi împlinesce ce poruncesc poruncile lui Dumneḑeu.

Pentru acea Preacucernice Protopópe sĕ priveghezi ḑiua şi nóptea, şí cu tot sufletul sĕ grijesci, ca cu învĕţătura acésta şi cu pilda vóstră sĕ faceţi folos sufletesc, duchovnicesc şi creştinesc între preoţi şi între mireni sau parochieni. Asemenea şi poruncile cele împĕrătesci cele mai nainte de acésta date sĕ se împlinéscă precum şi protocólele sĕ se ţie. De care înţelegênd că aşa urmaţi, ca un părinte al vostru mare bucurie şi îndestulare la inima mea voiu avé, şi pentru acea voiu fi silitoriu a vĕ avé în dragoste părintéscă şi în milă archieréscă, rugând pre milostivul Dumneḑeu, ca în lumea acésta sĕ vĕ feréscă cu darul seu cel sfînt, şi pre urmă sĕ vĕ învrednicéscă şi la împĕrăţia cea ceréscă, care este gătită tuturor celor ce plinesc poruncile lui Dumneḑeu. Şi ca de mila cea împĕrătéscă sĕ nu fiţi lipsiţi nici odată urmând acestora şi tot preotul sĕ puie în protocolul sĕu învĕţătura acésta, şi des sĕ o cetéscă. Şi precum ai primit şi la toţi preoţii ai vestit, sĕ ne înstiinţezi. Aşa făcênd mila lui Dumneḑeu sĕ fie cu Preacucernicia ta pururea.

Al Preacucerniciei tale
Sibiiu, 16 Iulie, 1784.

de tot binele voitoriu
Ghedeon Nichitici
episcop neunit al Ardealului.

(Va urma.)

Arta adevĕrată nu constă numai în a schimba sau a perfecţiona natura; ci în a căuta printr'însa „lucrurile cari sunt bune, lucrurile cari sunt curate“, şi iubindu-le, sĕ pui, pentru a le esprima, tótă puterea, tótă ispita ce ar pune un pictor, pentru-ca sĕ le înţelégă şi ceilalţi. Iubirea frumseţei esprimată de un pictor, iată ce face măreţia artei, cu condiţie, ca acéstà iubire sĕ nu sacrifice nici cea mai mică particică de adevĕr.

Din tractul Cohalmului.

— Bancă nouă românéscă. —

— 20 Octobre n.

A sosit timpul, ca noi Românii din tóte unghiurile patriei acesteia, vĕḑênd resultatele bune, ce instituţiunile de tot feliul le dau zilnic, sĕ nu mai stăm indiferenţi, ci sĕ lucrăm toţi şi din tóte puterile în direcţiunea acésta, ca cu timpul sĕ ne putem şí noi bucura şi îndulcí de ródele ce ni-le aduc.

In cercul Cohalmului, afară de şcólele confesionale şi de despărţĕmêntul „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, care acum de un an doi a început a da semne vĕdite de viéţă, ţinêndu-se prelegeri poporale şi votându-se ajutóre pentru învĕţăceii de la meserii din raionul acesta, fie zis spre lauda celor-ce se interesézǎ şi îşi dau concursul lor în privinţa acésta, — în timpul din urmă s'a sulevat şì ideia înfiinţării unei bănci româneşti, de care mare lipsă se simte pe aici, de óre-ce Românii din aceste părţi în cele materiale au început binişor a se avênta şi a se sporí, şi în multe casuri au lipsă de credit, ear' acesta îl puteau afla până acuma sau numai la privaţi, plătind interese mari, sau numai la institute străine, cari cu interesele primite de la Români au realisat venite frumóse, folosindu-le numai şi numai în favorul şi spre binele lor.

Sulevată ideia de zelosul şi simpaticul preot *Ioan Bercan* din Merchiaşa, s'au grupat în jurul ei bărbaţi cu tragere de inimă din inteligință şi popor, şi a zis: *înainte!*

Alergat'a sus numitul preot, dimpreună cu părintele Ioan Brotea din Mateiaş şi cu dl Ioan Buzea, asesor opidan în Cohalm, pe unde numai a putut, necruţând jertfe materiale şi obosele, şi a luat informaţiuni că ce şi cum are sĕ facă, ca ideia sĕ devină realitate. Mulţămită stăruinţelor numiţilor domni şi sprijinului ómenilor de bine, ideia realitate s'a făcut. S'a constituit un comitet fundator, care a lansat liste, în şi afară de cerc, pentru subscrierea celor 600 acţiuni de câte 100 coróne. Mare încurajare s'a simţit întrĕ membrii fundatori când veteranul preot *Iosif Lup* din Ştena a subscris singur şi în urmă a şì solvit odată toţi banii pentru 100 acţiuni ce li-a luat.

Un lucru îmbucurător s'a întêmplat la subscrierea acţiunilor. S'au subscris adecă nu 600 ci 650 de acţiuni întrecênd cu 5000 coróne capitalul proiectat de 60 de mii, la care dubitam că se va ajunge. Se dovedeşte deci cu acésta însufleţirea şi sprijinul poporului, când e vorba a se valora şi ridica şì el prin el, fiind cei mai mulţi acţionari economi, — pct zice douĕ terţialităţi.

Subscrise acţiunile a urmat adunarea acţionarilor, la care a participat un numĕr respectabil de Români vrednici. Se putea cetí de pe faţa fie-căruia satisfacţia şi bucuria isvorîtă din inimă, vĕḑêndu-se în numĕr aşa de frumos întruniţi pentru un lucru bun şi de mare preţ. Dar' mai mare era mângâierea şi bucuria nóstră, a fundatorilor şi a inteliginţei presente, fiindu ne dată ocasiunea a conveni şi a ne consulta cu bărbaţi de ai poporului din care şí noi facem parte, şi în al cărui favor şi pentru a cărui ridicare datori suntem a lucra din tóte puterile şi pe tóte căile legale.

In adunarea acésta pe lângă altele au fost votate statutele, s'a ales direcţiunea şi comitetul de supraveghiare, s'a hotărît, ca rata a doua de 10% după acţiune sĕ se solvéscă în 1 Novembre, a treia în 1 Decembre n. a. c., ear' celelalte începênd din 1 Febr. n. 1903, tot din 2 în 2 luni.

Acésta spre orientarea acţionarilor.

Mult a dat de lucru colectarea şi administrarea banilor de la acţionari, şi domnii, cari au avut liste şi lucrul acesta obositor şi împreunat cu responsabilitate, tot odată l'au prestat cu multă abnegaţiune şi bunăvoinţă mai ales de toţi iubitul şi plinul de încredere bărbat, domnul Ioan Buzea, asesor în Cohalm, care mai mult a obosit, pentru care faptă recunoştinţă şi mulţămită i-se cuvine din partea tuturora.

Mulţămită şi recunoştinţă datorim şí On. Domn Ioan Vătăşan, funcţionariu la „*Albina*“ în Sibiiu, care ca om de specialitate, spre cea mai mare bucurie a nóstră s'a presentat întrĕ noi şi cu zel şi stăruinţă a pus în ordine tóte, lucrând fără preget ziua şi nóptea, ca afacerea sĕ nu întimpine obstacole. Sperăm, că în curênd statutele au sĕ fie aprobate şi atunci „*Economia*“, institutul nostru de credit şi păstrare, societate pe acţiuni în Cohalm, îşi va începe activitatea.

Membrii direcţiunei s'au constituit alegêndu-şi director esecutiv pe părintele *Ioan Bercan* din Merchiaşa, president *Iosif Lup*, veteranul preot din Stena, vice-president părintele *Ioan Brotea* din Mateiaş şi cassariu dl *Ioan Buzea* asesor în Cohalm, toţi bărbaţi vrednici şi dornici de progres.

Dee ceriul, ca activitatea ce o va desfăşura institutul acesta, concreḑut conducerii domnilor numiţi, binecuvêntată sĕ fie, ca din ródele ce le va da sĕ se pótă îndulcí şi poporul nostru la timpul sĕu, ear' noi sĕ putem cânta, plini de mulţămire „Ale tale dintr'u ale tale, ţie aducênd de tóte şi pentru tóte“. *Unul dintrĕ fundatori.*

Esposiţia industrială din Sibiiu.

Inştiinţare.

I.

După cum s'a fost vestit în vorbirea ţinută la deschiderea esposiţiei, comitetul Reuniunii nóstre agricole a pregătit un „*Album*“ care continuă a se înzestra cu diverse copii alese de pe cusăturile obiectelor espuse. In scopul de a întregí acest Album, se va întocmí după esposiţie un atelier, în care mai multe cusĕtóre se vor ocupa, timp de 4—5 sĕptĕmâni, cu luarea de copii.

Chiar şi de pe cusăturile unor peptare şi cojóce se vor lua copii.

Din ţesĕturile mai alese (cătrinţe, şurţuri, feţe de masă şi de perină, culmi, ştergare, covóre etc.), se va tocmí un al *doilea Album.* Copiile de pe ţesĕturi se vor face tot în atelierul amintit, cu ajutoriul a 2—3 rĕsbóie. Lucrul va ţiné de asemenea 4—5 sĕptĕmâni.

In acest timp se vor pregătí, în mărime naturală şi resp. redusă clişeurile trebuitóre pentru *Albumul de tipărit.* Aceste clişeuri trebue sĕ conglăsuiască *şi* în ce priveşte colorile întocmai cu originalul.

Luarea copiilor de pe ţesĕturi şi pregătirea atât de anevoiósă a clişeurilor prin 2—3 artisti reclamă timp de 6—8 sĕptĕmâni cel puţin.

Drept aceea, *P. T. esponenţi, pe cari 'i privesce, sunt rugaţi sĕ rĕmână în aşteptare până după luarea copiilor şi resp. pregătirea clişeurilor.*

Obiectele reţinute pe timp de 4—5 resp. 6—8 sĕptĕmâni se vor păstra cu tótă îngrijirea şi apoi se vor estrada proprietarilor cu mulţămită.

Alegerea obiectelor ce se vor reţiné, se va isprăví abia Luni la 27 Oct. n.

In curênd se va publica în ziarele nóstre o listă despre obiectele reţinute dimpreună cu Nrul curent, numele exponentului şi comuna unde aparţin, aşa că fie-care esponent va fi în mĕsură sĕ controleze, *dacă* şi *care* obiect a fost reţinut. De altcum obiectele reţinute se vor presenta aevea cu ocasia estradării celorlalte obiecte.

II.

In scopul de a preîntimpina încurcăturile cum şi pentru a strînge şi rênduí obiectele în regulă şi neconturbaţi, comitetul dirigent al esposiţiei a luat *privitor la înapoiarea obiectelor espuse* următórele disposiţii:

a) Luni în 27 Oct. n. întrĕ orele 9—12 a. m. şi orele 2—4 d. a., *se vor estrada* esclusiv *obiectele espuse de meseriaşii domiciliaţi în Sibiiu*, nu *şi alte obiecte;*

b) Marţi în 28 Oct. n. se vor estrada, întrĕ orele amintite, numai *obiectele meseriaşilor afară de Sibiiu;*

c) Obiectele de industria de casă se vor estrada în zilele din 29, 30 şi 31 Oct. precum şi în 1 Novembre n., în orele dela 9—12 a. m. cum şi de la orele 2—4 p. m., nu şi alte-dăţi.

Obiectele cari nu s'ar fi luat în primire prin esponenţi în cadrul terminelor înşirate, se vor retrimite prin comitetul dirigent cu posta sau eventual pe altă cale.

Sibiiu în 24 Octobre n. 1902.

Pentru comitetul dirigent:

D. Comşa
pres. Reun. agric.

Vic. Tordăşianu
pres. Reun. sod.

T. Popovici
secretar general.

NOUTĂŢI

Deputaţi congresuali. Eri înainte de amiazi colegiul electoral Sibiiu-Sĕlişte, întrunit în Sibiiu, a ales deputat congresual pe Preacuvioşia Sa archimandritul-vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu.* Ear' colegiul electoral Turda-Cluj, întrunit în Cluj, a ales deputat congresual pe Cuvioşia Sa protosincelul *Dr. Eusebiu Roşca*, directorul seminariului nostru teologic-pedagogic. Ambii au fost aleşi cu unanimitatea voturilor.

*

Reuniunea română de musică din Sibiiu îşi va ţiné *adunarea generală* Mercuri (29 Octobre st. n.) la 6 ore séra, în sala de la „Musikverein“. Objectele de pertractat: raportul general, censurarea socotelilor, budgetul pe anul 1902—1903, propuneri eventuale, alegerea comitetului, alegerea comisiunii pentru autenticarea procesului verbal al adunării. (Propuneri independente, ori interpelări, trebuesc anunţate în scris presidentului, cu 48 ore înainte de adunarea generală).

*

Alegere de preot. In 13 Oct. nou a. c. ţinêndu-se alegerea de paroch în comuna Boşorod, tractul Haţegului, dintrĕ patru candidaţi *Nicolau Popa* din Hĕrţĕgani a întrunit 154 voturi, şi astfel a fost declarat ales. Voturi s'au dat 168.

*

Ca sĕ se ştie. Cu ocasiunea serbării centenarului naşterii lui Kossuth Lajos, deasupra porţii cimiteriului comun din Budapesta fâlfăia un grandios stindard *roşu-galbin-vînăt*: colorile oficiale ale oraşului Budapesta. Cum însĕ acest tricolor e şí al nostru, al Românilor, — e minune că nu s'a aflat vr'unul de cel cu patentă de patriotism, care sĕ sbiere după procuror. Ori apoi, dacă Budapesta nu comite „tradare de patrie“ prin arborarea tricolorului *roşu-galbin-vînăt*, de ce atunci sunt luaţi la gónă Românii pentru întrebuinţarea aceluiaşi tricolor?

*

Congregaţia comitatului Braşov e convocată pe 29 Octobre st. n. în sala mare a primăriei oraşului Braşov.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“, a teologilor şi pedagogilor din Caransebeş, s'a constituit în următoriul mod: President al societăţii: Dr. George Dragomir, profesor de teologie; vice-president: Fortunat Murĕşan, teol. c. III; notar I şi secr.: Ioan Ovesea, teol. c. III; notar II: Miron Popovici, ped. c. IV; bibliotecar I: Ioan Andreescu, teol. c. II; bibliotecar II: Tudor Savescu, ped. c. III; casar: Aron Moise, teol. c. II; controlor: Ioan Marila, ped. c. IV; în comitet: Ioan Ovesea, Pavel Popescu, teol. c. III, Liviu Biro, Valeriu Blajovan, teol. c. II, Marcu Boldovină, Romul Ancuşa, teol. c. I, George Pârvu, ped. c. IV, Pavel Bogoevici, ped. c. III; Nistor Suru, ped. c. II, Dimitrie Balint, ped. c. I.

*

Restrîngerea cârcimăritului. Guvernul austriac va presenta dietei un project de lege prin care se decretézǎ că numĕrul cârcimelor în comune nu póte fi mai mare de cât una la cinci sute locuitori. Legea va avé putere retroactivă, aşa că după întrarea ei în vigóre, cârcimele esistente în vre-o comună în numĕr mai mare de cum concede legea, vor fi cassate.

*

O constatare. In numĕrul dto 22 Octobre „Független Magyarország“ se cértă cu „Kronstädter Zeitung“ pentru comentariul pe care ziariul braşovean l'a făcut ştirei despre procesul de înaltă tradare, intentat lui „Független Magyarország“ pentru articolul „A koronatanács“ (Consiliul de corónă). Intrĕ altele aruncă lui „K. Z.“ şi următórele:

„*Sĕ nu cugete însĕ fóia oficială a Koródi Lutzeştilor*, că dacă am căpĕtat proces de presă şi noi şi şí ei, *vom fi egal tractaţi*“, înaintea legii, fireşte. (De ne gondolja a Koródi Lutzék hivatalos lapja, hogy a miért sajtópört kaptunk mi is és ők is, azért mindjárt egyforma elbánásban részesitenek bennünket“). „Hohó! Noi suntem chemati înaintea curţii cu juraţi în apărarea causei naţionale magiare, Kronstädter Zeitung însĕ va da socotélă de agitările sale contra magiarimei. Ear' acésta e mare deosebire, onorabili Saşi-verzi. Deci prea curênd vĕ bucuraţi!“

Fixăm constatarea, că „Független Magyarország“ ştie, ori cel puţin se laudă a şti, că în afacerea procesului sĕu lui i-se mĕsură dreptatea cu *altă mĕsură.*

*

Cusătorésă fără mâni. In Braşov este espusă vederii publicului fata Paraschiva Lupu din Nocrich, care fiind fără mâni, cóse, scrie şi brodézǎ cu picióre. Intrarea în odaia unde lucrézǎ ea, costă 20 fileri.

*

Cărţile de religie — cărţi imorale! Directorul şcólei de stat din Abrud sĕptĕmâna trecută a confiscat de la elevii români ai şcólei cărţile de religie, scrise în limba română, de cari se folosiau în orele de religie. „Független Magyarország“ din Budapesta luând act despre acéstă ispravă patriotică a directorului, spune întrĕ altele că directorul „a ţinut cercetare severă şi întrĕ altele a aflat la elevii români operile mai multor poeţi români (băiat cu „opere“ de ale poeţilor!!) şi *cărţi româneşti de religie.* Directorul a ordonat confiscarea acestor cărţi *de cuprins imoral* şi contrare principiilor instrucţiunii şi educaţiunii. — Care va sĕ zică: în ochii şovinistilor cărţile nóstre de religie sunt imorale!! De altcum isprava voinicosului director e recurată deja la ministrul de culte.

*

Premiile esposiţiei. Pentru premiarea lucrurilor espuse la esposiţia română de la „Gesellschaftshaus“ comitetul aranjator a destinat 117 premii pentru secţia industriei de casă şi 29 pentru secţia industriei profesionale, tóte la olaltă în sumă de 1200 coróne. A nume, în secţia industriei de casă: 1 premiu de 50 coróne, 2 de câte 30 coróne, 4 de câte 20 coróne, 10 de câte 10 coróne, 20 de câte 5 coróne, 50 de câte 3 coróne şi 30 de câte 2 coróne (total 600 cor.), ear' în secţia industriei profesionale: 1 premiu de 50 coróne, 3 de câte 30 coróne, 8 de câte 25 coróne, 5 de câte 20 coróne, 4 de câte 15 coróne, 3 de câte 12 coróne şi 6 de câte 10 coróne (total 600 cor). Afară de acestea fie-care esponent va căpĕta diplomă de recunoştinţă.

*

Victima turbului. Inainte cu nouĕ sĕptĕmâni oconomul Anton Spanneberger din Carloviţ fusese muşcat de un câne turbat. Nenorocitul nu a dat atenţiune casului, de-şi rana de la picior (unde fusese muşcat) i-se măria mereu. Sĕptĕmâna trecută însĕ, ne mai putênd suporta durerile, a mers sĕ céră sfat medical la clinica din Budapesta. Era însĕ prea târziu. Profesorul Högyes, director al institutului antirabic, n'a mai putut de cât sĕ constate simptómele turbării. L'a aşezat într'o odaie separată a spitalului, unde întrĕ chinuri oribile nenorocitul om a murit Luni.

*

Virilisti evrei. Oraşul Szombathely are 65 virilisti, întrĕ cari 15 sunt evrei, adecă 23·1%, pe când în raport cu poporaţiunea locuitorii evrei sunt numai 13%. Intrĕ cei 160 virilişti ai comitatului Bereg 70 sunt evrei, adecă 43·75%, pe când locuitorii evrei ai comitatului fac numai 13·1%. Intrĕ cei 300 virilisti ai comitatului Zala 95 sunt evrei, adecă 31.7%, pe când în raport cu poporaţia comitatului evreii sunt numai 3·12%. (Din „Alkotmány“).

*

Intertenţia vĕduvei. Judecătoria supremă administrativă în una din şedinţele sale mai recente a adus un decis de însemnătate principială privitor la dreptul de intertenţie a vĕduvei. A nume, că *vĕduva care la mórtea soţului trăia în despărţanie de el, nu este îndreptăţită la intertenţie*, de cum-va nu póte dovedí că nu din a ei vină a trăit despărţită de bărbat. In motivarea acestui decis judecătoria avisézǎ la principiul de drept, general, că soţul nu póte fi obligat sĕ deie intertenţie soţiei, dacă aceea l'a părăsit şi trăeşte despărţită de el fără sĕ fi avut motiv legal la părăsirea lui.

*

Ambiţia Şvabului. Intr'un orăşel din Banat sĕptĕmâna trecută un advocat se certa cu clientul sĕu asupra espensariului de spese. Clientul era şvab şi ţinea morţiş la suma ce el credea că se cuvine sĕ solviască apĕrătoriului, în timp ce advocatul se trudia sĕ'l convingă că are sĕ solviască mai mult. In sfêrşit advocatul perḑêndu-şi paciinţa a zis şvabului că e măgariu. — Măgariu eşti dta!“, a replicat şvabul. — „Eu!? .... Asta şi haia de şvab .... şi tórnă-i la epitete care de care mai minunate, ca mişel, hoţ, tălhariu şi câte tóte. Şvabul asculta în linişte, ear' la fine a replicat advocatului: „Gut, gut! Aba a fiskál bin i do net! (Bine, bine, dar' fiscal tot nu sunt!).

*

Ştiri mĕrunte. Camera advocaţială din Murĕş-Oşorheiu a susceput în lista advocaţilor din raionul ei pe advocatul Dr. Alexie *Davidŭ*, care şi-a deschis cancelarie în *Năsĕud.* — La postul de notariu comunal în *Sadu* e publicat concurs cu termin până la 20 Octobre. Reflectanţii sunt avisaţi la concursul de pe pagina ultimă a ziariului. — Reuniunea femeilor române din *Abrud şi jur* va ţiné adunare generală Duminecă (2 Novembre n.) în Abrud. — In Nyék-Pettend (comitatul Albei-regale) dintrĕ cei 150—170 copii obligaţi a frecuenta şcóla preste 90% nu primesc nici o instrucţiune, pentru-că în Nyék-Pettend nu este şcólă, ci numai în Káposztás-Nyék, la distanţă de circa trei chilometri. Pe acolo sĕ facă Wlassics şcóle de stat, nu în Sĕlişte, Poplaca şi alte comune de ale nóstre, cari în privinţa şcólei sunt preste tótă critica.

Nr. 10585 Plen. [194] 1—3

CONCURS

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor ce se votéză pe anul 1903 din **fundaţiunea „Andronic“**

I. pentru învĕţăcei de ori-ce meserie,

II. pentru sodali deveniţi de atari în decursul anului 1902,

III. pentru sodali cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovedi despre desteritatea lor pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni.

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.

2. Atestat de la comună despre averea proprie ori a părinţilor.

3. Atestat familiar de la parochul locului despre familia părinţilor concurentului, ori, fiind el căsătorit, despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţi pot fi numai *români ortodocşi născuţi în archidiecesa Transilvaniei.*

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii.

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) Adeverinţe de la măestru despre sporiul ce 'l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1902, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 §. 67).

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă de la măestru;

c) cei-ce vor dovedí că sunt membri ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a devení măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voiesc sĕ se aşeze ca măestri, ce feliu de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;

d) Sĕ dovedéscă cu atestat de la oficiul parochial că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie, adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental din Sibiiu, sĕ le înainteze până la 31 Decembre 1902 stilul vechiu.

Acei concurenţi cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica ca învĕţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei ori sodali la aceste meserii, şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor, ori în ateliere mai mari, în cari sĕ pótă câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor considera.

Consistoriul archidiecesan.

9834—1902 sz. [193] 2—3

Pályázat.

Czood nagyközségben a **jegyzői állás** betöltendő és felhivatnak pályázni kivánok, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 20-áig alólirottnál adják be.

Illetmények:

1. évi fizetés 1000 K.
2. természetben lakás és világitás.
3. napidíj átalány 100 K.
4. 8 öl tűzifa.
5. anyakönyvvezetői tiszteletdíj 200 K.

Nagyszeben, 1902. évi október hó 20-án.

A járási főszolgabiró:

Fabritius.

---

[192] 2—2

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni magy. kir. állami elmegyógyintézet önkézelési élelmezéséhez szükséges **élelmi czikkek** közül: I. a marha és borjuhús, II. sertéshús, zsir és hentesáruk, III. liszt- és dara-szükségletnek az 1903 évre, esetleg 1903—1905 évre, tehát egy, esetleg három évre való biztositása céljából *1902 évi november hó 6-án, délelőtt 11 órakor*, az elmegógyintézet gondnoki irodájában, a hol a szállitási részletes feltételek is megtudhatók. zárt irásbeli tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül a következő:

I. csoport:

1. marhahús . . .	28.000 kg.
2. borjuhús . . .	9.000 „

II. csoport:

1. sertéshús	4.500 kg.
2. zsir	3.500 „
3. fehér és füstölt szalona	1.000 „

III. csoport:

1. liszt (0., I., III. és IV. sz.)	17.000 kg.
2. dara	2.000 „

Felhivatnak mindazok, kik ezen szállitásokat elvállalni óhajtják, hogy minden csoportra külön-külön teendő egy koronás bélyeggel és

az I. csoportra 1000 Kor. bánatpénzzel
a II. „ 400 „ „
a III. „ 400 „ „

készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban — névértékük szerint számitva — ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyben a szállitandó és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható, szükséglet szerinti czikkek árai egy, illetőleg három évi szállitásra külön-külön ajánlkozva betűkkel és számokal kiirandók, illetve a lisztféléknél — alapul véve a „Hermannstädter Zeitung“-ban mindenkor közölt helyi piaczi árakat — a százalékengedmény számokkal és betükkel nagyoncsak egy vagy három évre külön-külön ajánlva kiirandó, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható és a nem magyar nyelven irott vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Megjegyeztetik ezeken kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet mennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg, és hogy a szerződött szállitó tartozik a kittet mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szóló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint, hogy a szállitásokat azon vállalkozóknak engedje át, a kiket bármely okból megbizhatóbbaknak tart.

Nagyszeben, 1902 október hó 18-án.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţămênt din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Nr. 489/1902 [191] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Trêmpoele** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţesci de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post îşi vor subşterne în terminul arătat petiţiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în o Dumineca sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 30 Septembre 1902.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Biblioteca „Bunul econom“

- Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
- „ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
- „ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
- „ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
- „ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
- „ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
- „ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 25—52

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 115 Sibiiu, Marți 15/28 Octobre 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Metropolitul Bucovinei.

Maiestatea Sa Preagloriosul nostru Impĕrat și Rege apostolic *Francisc Iosif I.* prin altissima resoluțiune datată din 17 Octobre n. a. c. s'a îndurat preagrațios a numí Archiepiscop și Metropolit pentru vacantul scaun archiepiscopesc și metropolitan al Bucovinei și Dalmației pe archiereul și vicariul general, Preasânțitul Domn Dr. *Vladimir de Repta.*

Suntem siguri că acéstă numire a fost primită cu mare bucurie de frații nostri din Bucovina, pentru-că prin acésta li-s'a realisat o dorință veche, dorință care datéză din anii 1895, — anul rĕposării fericitului Archiepiscop și Metropolit *Silvestru.*

Și motiv au sĕ se bucure frații nostri din Bucovina, pentru-că în persóna Eminenției Sale nou numitului Metropolit găsesc bărbatul doririlor și aspirațiunilor lor, găsesc bărbatul care a ajuns pe scaunul metropolitan posedând nu numai încrederea Maiestății Sale, dar' și încrederea, stima și iubirea tuturor fiilor sĕi sufletești deopotrivă: cler și popor.

Și e natural sĕ fie așa, pentru-că viéța și faptele Inaltului Prelat sunt tot atâtea garanțe, că speranțele legate de persóna sa sunt întemeiate, și cârja archieréscă o va purta cu demnitate spre binele bisericei și poporului drept-credincios din „mândra țară a fagilor".

Nou numitul Archiepiscop și Metropolit al Bucovinei și Dalmației, Dr. *Vladimir de Repta* s'a născut în anul 1841 în Banila pe Ceremuș. Studiile gimnasiale și cele teologice le-a terminat cu deosebit succes în Cernăuți. După absolvarea teologiei, spre a se pregătí pentru cariera de profesor de teologie și-a completat studiile timp mai îndelungat la universitățile din Viena, Bonn, München și Zürich. Intors în țară, la anul 1873 a fost numit profesor la fostul institut teologic, ear' la anul 1875 profesor ordinar definitiv pentru catedra studiului și exegesei testamentului nou la facultatea teologică a universității Francisc-Iosefine din Cernăuți.

Ca profesor, decan al facultății teologice în mai multe rênduri, și ca rector al universității, a fost totdeuna la înălțimea misiunei sale, deopotrivă stimat și iubit de colegii și elevii sei.

Prelegerile sale, ascultate de elevi cu deosebită rîvnă, erau pe cât de interesante pe atât de instructive. Esplicările sfintei scripturi, ținute cu mare aparat științific, erau clare și convingĕtóre, căutând sĕ arĕte adevĕrata doctrină a bisericei nóstre și caracterul positiv al ei. Ca basă la aceste valoróse esplicări îi servia cu deosebire scrierile sfinților părinți și în special sfântul Ioan Gură de aur.

Activitatea rodnică și binefăcĕtóre a sa n'a rĕmas numai întrĕ cadrele facultății, ci s'a estins și asupra altor terene. Timp de preste 20 de ani a funcționat ca inspector școlar pentru școlele primare din Cernăuți și suburbii, și consiliul comunal al orașului Cernăuți l'a numit cive onorar al Cernăuților pentru meritele căștigate pe acest teren.

Mulți ani de-a rêndul a fost vicepresident al societății de cultură și literatură a Românilor din Bucovina, lucrând cu zel și devotament la luminarea și înaintarea poporului.

Fericitul Archiepiscop și Metropolit *Silvestru* a știut sĕ aprețieze într'însul nu numai pe bărbatul de școlă, ci și pe bărbatul bisericei, pe adevĕratul preot, și în timp relativ scurt, l'a înaintat la rangul de archimandrit.

Ear' când în primăvara anului 1896 a fost numit din partea Maiestății Sale consilieriu consistorial și vicariu general al archidiecesei, facultatea teologică i-a oferit titlul de Doctor în sfânta teologie honoris causa.

Ca vicariu, fiind rĕposatul Metropolit Arcadie slăbit de bĕtrânețe, a fost încredințat cu conducerea aprópe a tuturor agendelor metropolitane, distingêndu-se prin deosebită bunăvoință, imparțialitate, prin dor și iubire de muncă.

Ca sĕ pótă satisface și mai bine acestui important post, la recomandarea rĕposatului Metropolit Arcadie și a consistoriului archidiecesan fù numit de Maiestatea Sa *Episcop al Rădăuților.*

Modest din fire, nu a umblat și nu a alergat după acéstă demnitate, tocmai precum nici un bărbat de valóre al bisericei nu a alergat după ea; ba mulți dintrĕ sfinții părinți se refugiau dinaintea darului, și numai după pregătiri serióse se lăsau înduplecați sĕ-l priméscă. Și este bine sĕ fie așa, pentru-că spiritul bisericei creștine o pretinde acésta.

Actul chirotonirii sale întru Episcop a fost sĕvêrșit în primăvara anului 1898 cu deosebită pompă de rĕposatul Metropolit *Arcadie* și de Preasânțitul Domn Dr. *Nicodim Milas*, episcopul Dalmației.

Din anul 1901 este representant al marei proprietăți bisericești în camera deputaților a consiliului imperial din Viena.

Eminentele sale calități spirituale și înalta-i erudițiune, zelul creștinesc, căldura credinței, iubirea față de popo și cu deosebire iubirea față de tinerime, sunt tot atâtea virtuți, cari caracteriséză pe deplin pe nou numitul metropolit, ear' armele cu cari a apĕrat și va apĕra agrul cel viu al Domnului sunt studiul profund, credința tare și neclătită în D-zeu și în sfânta lui biserică și iubirea isvorîtă din evangelie, care tóte le covĕrșește; și tóte acestea ne întăresce în convingerea, că va fi un vrednic urmaș al fericitului Silvestru, din mânile căruia a primit primul dar al preoției până la chirotesirea întru archimandrit.

Ne asociem și noi, biserica suroră din monarchie, la bucuria fraților nostri din Bucovina, dorind, ca armonia dintrĕ păstor și păstoriți sĕ fie trainică și durabilă, pentru-că acéstă armonie constitue tăria și promovéză activitatea neîmpedecată a tuturor organelor bisericei, spre preamărirea lui D-zeu și fericirea vremelnică și vecinică a credincioșilor; ear' Eminenția Sa nou numitul Metropolit sĕ devină stâlp și îndreptător credinței și puternic apĕrător al evangeliei Domnului în biserica ortodoxă.

Felicitând clerul și poporul din Bucovina, ne ridicăm și noi mintea și inima nóstră cătră Părintele ceresc, rugându-L, ca pe Eminenția Sa Inalt-preasânțitul Domn Archiepiscop și Metropolit Dr. *Vladimir de Repta* sĕ-'l dăruiască sfintelor sale biserici în pace, întreg, cinstit, sănĕtos, întru zile 'ndelungate, drept îndreptând cuvêntul adevĕrului.

„Politica economică."

Intr'un numĕr mai recent al ziariului *„Magyarország"* cine va scrie despre Secui un articol, obiectiv din cale afară, în cât noi, cei cari cunóștem prea bine modul de gândire și de scriere al gazetarilor magiari, și în special al celor de la ziariul numit, datori ne simțim a da scriitoriului notă bună pentru adevĕrurile constatate în articolul seu.

Omul nostru nu se pune pe punctul greșit de vedere al celor-ce s'au mai ocupat cu chestia sĕcuiască, nu pune vina pe Români și pe băncile lor naționale, deosebi pe *„Albina"*, care cum se zicea, ar deposeda pe Secui și i-ar face sĕ iee lumea 'n cap, — ci spune rupt ales, că scăpătarea în mod atât de îngrijitoriu a Secuilor trebue căutată în *politica economică,* greșită din capul locului, și apoi în faptul, că Sĕcuiul nu e învĕțat sĕ dee piept cu nĕcazurile și cu miseriile, bună-oră cum e învĕțat Românul.

Ni-se spune în articolul acesta, că Secuiul o ducea destul de bine pe vremea absolutismului, când își avea casa sa, pămêntul seu, vitele sale, cu cari fácea cărăușie, și avea păduri și pășune în abundanță pe séma vitelor, ceea-ce făcea, ca în tóte satele secuești sĕ se găséscă ciurde de vaci, oi, porci, capre, viței, — cel mai bun și mai sigur isvor de căștig pe séma țĕranului.

Dar' a venit era nouă, cu comasări, cari au luat de la ómeni pădurile și pășunea cea bună, și au venit drumurile de fer, cari au adus străinii la casa Sĕcuiului, ca sĕ-i cumpere pe nimica aceea-ce avea, și ca sĕ-i nimicéscă un isvor de căștig bun și sigur: *cărăușia.* Dările au crescut din an în an, venitele au scăḑut, și astfel ómenii s'au băgat în datorii, din cari numai așa au putut scăpa, că și-au vîndut tot ce au avut, și au luat drumul spre — România.

Tot așa li-a mers, spune scriitoriul articolului, și Sașilor din Ardeal, cari încă au dat mult îndĕrĕt de când granița spre România este închisă pe séma industriei ardelenești.

Cei-ce s'au întărit și au prins teren, — în contul Secuilor și al Sașilor, — sunt Românii din Ardeal, cari s'au recules materialicește și s'au înmulțit și la numĕr, și tocmai acesta e semnul cel mai invederat al stagnării la celelalte două popóre din Ardeal. Câtă vreme celelalte două popóre erau mai tari în ale economiei, nu era nici o temere, că Românii vor cucerí teren de la ele. Acum însĕ, când cele două elemente au slăbit, Românii pot sĕ fie considerați ca *cel mai tare element în lupta pentru esistență,* ajutorat fiind elementul român în luptele acestea de *iubirea sa de muncă* și de estrema sa *nepretențiositate.* De aici vine, că în lupta pentru esistență elementul român, ca mai tare, învinge pe celelalte mai slabe. De aici vine, că de-și fie-care inteligență întinde ajutoriu material celor sĕraci din neamul din care face parte, ajutoriul acesta arată sporiul așteptat, — în avere și în numĕr, — numai la Români.

Urmarea e, că elementele mai slabe se contopesc în cel mai tare: *se romaniséză.* Sunt sate întregi în Sĕcuime, cari sunt locuite de nemeși magiari, însĕ nici unul dintrĕ ei nu mai știe ungurește, ci toți vorbesc românește. Așa e însĕ și la Sași. Nu este sat săsesc, în care 30—40 de procente din poporațiune sĕ nu fie romanisate.

Aceste sunt, în scurt estras, vederile scriitoriului de la *„Magyarország"* despre situația din Ardeal, care natural că'l face sĕ stee pe gânduri și sĕ céră mĕsuri de îndreptare de la cei-ce putere au sĕ le dee. Cari ar puté însĕ sĕ fie aceste mĕsuri, — singur nu le știe, pentru-că nu le înșiră. Nici nu le va puté înșira nimeni, fiind-că singurele arme în lupta pentru esistență, cari pot fi folosite cu succes, sunt cele întrebuințate de Români: *iubirea de muncă* și *nepretențiositatea.* Cel-ce nu iubesce munca și nu se mulțămesce cu puținul ce'l are, trebue sĕ stagneze și sĕ dee îndĕrĕt, fie om singuratic, fie popor.

„Pentru-ca sĕ se știe". Confrații de la *„Unirea"* i-au act în numĕrul din Dumineca trecută despre apariția foii volante, în care fostul protopresbiter Manegutiu *„se ćértă pe cuțite cu prietenii sĕi de altă-dată"*, și fac o curiósă constatare, anume, că autorul ***„combătând minciuni,*** *minte însuși"*. Ceea-ce ar însemna, că de-și M. e un mincinos, *„Unirea"* îi dă totuși creḑĕmênt, și admite că aceea ce combate nu e de cât curată *minciună.* Confrații de la *„Unirea"* sunt rugați sĕ iee la cunoștință, că aceea ce M. crede că combate, nu e luat din vênt, ci din *actele* aflătóre la consistoriu, cari — vor admite și domnii de la „Unirea" — nu pot sĕ fie acte mincinóse. Dar' *„Unirea"* ne mai împărtășește și de altă grațiositate. Scrie că: „ce ideal a putut fi dorul (lui M) de a ne reuni (e vorba de propunerea sa de la adunarea generală a Asociațiunii ținută în Blaj!) o dovedește Dsa, — ***„arătênd destrăbălarea nespusă ce ar fi esistând în biserica căreia aparținea odată".*** Va sĕ zică, aceeași greșală, — ca sĕ nu-i zicem altcum, — de a da creḑĕmênt celui prins cu minciuna, si de a lua de bani buni din insanitățile sale aceea ce'ți convine, și aceea ce *ți-ar plăcé, ca așa sĕ fie.* Chestie de gust și acésta, — vorba *„Unirii"*.

Fac rĕu însĕ domnii de la *„Unirea"* când identifică întregul cu o parte din el, când pentru un singur păcătos fac pe toți păcătoși, și pentru un singur destrăbălat admit destrăbălare nespusă în întréga nóstră biserică. Nu-și aduc aminte domnii de la *„Unirea"* că și ei au avut un M. mai rĕu de cât al nostru, pe *Pituk,* care asemenea vorbia și scria despre destrăbălări, fără ca cuiva dintrĕ noi sĕ-i fi picat în minte a-i da creḑĕmênt și a estinde destrăbălarea sa proprie asupra întregei biserici catolice române? N'ar fi corect, frățesc și creștinesc lucru, dacă domnii de la *„Unirea"* ni-ar plătí acum cu aceeași monetă?!

Am făcut aceste constatări și noi numai pentru-ca sĕ se știe, — vorba *„Unirii"*.

Pentru catedrală.

La fondul pentru catedrală au mai incurs următórele contribuiri frumóse:

1.	Galacteon Şagău, protopresbiter al tractului Reghinului cu soţia sa Maria născ. Şandor .	cor. 400
2.	Tuliu Roşescu, protopresbiter al tractuiui Clujului	„ 200
3.	Petru Checiches, paroch în Apahida . .	„ 200
4.	N. N.	„ 200
5.	Leon Popescu, paroch în Deda . . .	„ 150
6.	Gavriil Condor, paroch în Călata-mare . .	„ 150
7.	Mihail Brătianu, paroch în Potoc . .	„ 120
8.	George Maier, paroch în Topliţa-română .	„ 100
9.	Ioan Oniga, paroch în Micloşlaca . . .	„ 100
10.	Eulampiu Negrea, paroch în Feldióra-secuéscă	„ 100
11.	Vasile David, paroch în Mogoş-Mămăligani	„ 100
12.	Nicolae Prigónă, paroch în Muntele-rece	„ 100
13.	Teodor Lungu, paroch în Someşul-cald . .	„ 100
14.	Comuna biser. Bod (tractul Braşovului) .	„ 100

Le înregistrăm cu bucurie, ear' contribuenţilor laudă le aducem.

De la esposiţia română.

Eri la 2 ore dupá amiazi s'a făcut închiderea esposiţiei româue prin presidentul al doilea al ei, oficialul consistorial *Victor Tordăşianu*, al cărui discurs îl publicăm mai la vale. Partea cea mai interesantă, şi sigur îmbucurătóre, pentru mulţi, a fost distribuirea premiilor, cari atât în secţia industriei de casă cât şi în secţia industriei profesionale au fost în număr cât se póte de considerabil, şi nu voinicia esponenţilor, nici voinţa comitetului aranjator e causa că ele nu au fost încă şi mai multe, ci dór' lipsa mijlócelor. Fie însĕ mângăiaţi şi cei cari de astă-dată nu au ajuns în rêndul premiaţilor, căci şí ei lucru bun au făcut şi şí ei au conlucrat la succesul atât de frumos al esposiţiei. Ca suvenire de la esposiţie, fie-care esponent a primit o frumósă *diplomă de recunoştinţă*, lucrată în tipografia Tribunei, de harnicul tipograf Nicolae Bratu.

De-şi închiderea oficială fusese decretată la 2 ore, totuşi esposiţia a fost lăsată la disposiţia publicului, care în număr considerabil o a cercetat şi eri, tótă după amiaza.

Séra la 7 ore s'a dat representaţiune teatrală din partea membrilor reuniunii meseriaşilor. Teatrul orăşenesc a fost mult prea mic, de cât sĕ fi putut da întrare tuturor. Era formal îndesat de public. S'au jucat comediile „*Vlăduţul mamii*“, în care D. Axente (Vlăduţ) şi dşóra Elena Baciu (Smarandiţa) şi-au jucat rolurile fórte bine. Deosebi Vlăduţul a fost escelent.

„Ruga de la Chiseteu“, a cărei forţă ar fi sĕ fie cântările, — după succesul mare al piesei prime — nu s'a cam valorat. La acésta însĕ nu diletanţii sunt de vină, ci piesa însaşi: nu are acţiune. Afară de netoţia peţitoriului bogat şi „cuminte“, căḑut în cursa prostiei sale, care a ţinut în continuă veselie regiunile de sus ale teatrului, şí afară de câteva cântări bune, a fost cam — monotónă. Rolurile de frunte au fost ţinute de d-şóra Elena *Grindean*, binecunoscută de la representaţiile de mai nainte ale reuniunii meseriaşilor, de G. *Poponea* şi de N. *Bratu*. Bună a fost şi Rusalina (dşóra E. Baciu), Jefta cari 'şi teme soţia, V. Grindean (Şloim precupeţul) şi — fireşte, hazlíul Axente (peţitoriul).

După teatru a urmat petrecere la „Unicum“, unde tineretul a dansat până 'n zori.

Iată acum vorbirea cu care frumósa esposiţie industrială din Sibiiu a fost închisă:

Stimabile dómne şi d-şóre
Stimabili domni şi fraţilor!

Convinsă, că industria este isvorul cel mai de căpetenie al bogăţiei omeneşti — mâna de ómeni, grupată în jurul Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ şi în al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, acum după câţiva ani de muncă obositóre şi rodnică aflat'a sosit momentul de a chiema pe ţĕranul econom şi pe meseriaşul nostru la serbarea de înfrăţire, la nunta produselor mânilor şi a unuia şi a celuialalt, serbare, ce sĕ umplă de bucurie şi de adevĕrată mândrie naţională inimile nóstre ale tuturora.

Ca de la acéstă muncă şí pacinică şí folositóre obştei nimenea din cei buni sĕ nu lipsécă, toţi şi tóte datu-şi-au mâna frăţéscă, toţi şi tóte întinsu-ni-au ajutoriul preţios şi neapĕrat.

Sunt luni de zile, de când prin comunele nóstre de la un capĕt şi până la celalalt al comitatului nostru nu se vorbeşte, de cât de marele eveniment al esposiţiei sibiene, ce chiemată este a ne ridica vaza pe decenii înainte.

Fruntaşii din representanţele nóstre comunale săritu-ni-au cu mijlóce băneşti într'ajutor; fruntaşele femei: preotesele, învĕţătoresele, notărăşiţele, primăresele şi celelalte ale nóstre cutrieratau casele ţĕranilor nostri spre a scóte la lumină, la viéţă comorile întrupate şi ascunse în minunatele lucrări datorite înţelepciunei şi dibăciei femeii române, comori, cari nu arare-ori zac nebăgate în samă prin fundurile de prin lăḑi, paturi, cămări, poduri şi alte locuri.

Fruntaşi cu durere de neam şi din alte părţi, par-'că cuprinşi de óre-care gelosie şi invidie de ceea-ce făptuesc sibienii — încuragiatu-ne-au şi ajutatu-ne-au şí ei în lucrarea nóstră, parte îndemnând la muncă, parte înmulţind fondurile indispensabile esposiţiei.

Reuniunile nóstre de meseriaşi, pe cea mai bună cale a progresului, ear' unde asemenea aşezăminte lipsesc, bărbaţi vrednici şi iubitori de înaintare — pusu-s'au şi ei în fruntea meseriaşilor, pe cari i-au îndemnat la lucrare, în folosul binepriceput al fie-căruia.

Vrednicul şi de toţi cinstitul, fost al meu şi al multor generaţiuni bun *dascăl*, venerabilul domn Demetriu Comşa, care ca puţini alţii, de mult şi-a câştigat dreptul la cel mai înalt ord, ce noi putem sĕ il dăm, la *ordul virtuţii naţionale* — pe lângă greaua misiune de a fi în curent cu tot ce se petrece în jurul ideii esposiţiei — sĕptĕmâni de-arêndul din ziorile zilei şi până 'n nópte târziu, cârmuítu-ne-a pe noi, pe neobositele dómne şi domnişóre, şi pe membrii numitelor două reuniuni, numai şi numai, ca bogăţia adunată şi nouĕ încredinţată, şí prin feliul cum se va presenta privitorilor marelui public — sĕ fie vrednică de admirat.

Efectul uimitor, ce l'au avut asupra privitorilor micuţele şi drăgălaşele păpuşi cum şì costumele complete, ne revócă în memorie numele stimabilelor dómne Otilia D. Comşa n. Cioran din Sibiiu, Veturia Dr. Stroia din Sĕlişte, Luisa Popp din Hunedóra, Cothişel din Certeje, Poponea din Sibiiu, Suceava din Borgo-Prund, Medean din Sebeşul-săsesc, Maxim şi Răduţ şi dşóra Preda din Avrig, dna Floaş din Mercurea, Eugenia Recian din Vaida-Recea, cum şi al dómnelor Carolina Prepac din Huduc, Iulia Predoni din Batiz, Letiţia Stoica n. Şuluţ din Bran, Petruţa Voina din Têrnova, Anghela Pletos din Năsĕud şi dl Ioan Apolzan din Sibiiu, cari parte au confecţionat înşişi, parte au conlucrat şi îngrijit confecţionarea, ear *păpuşile vii*: cele 2 neveste şi 4 fete din Rĕşinari, Mercurea, Avrig, Galeş şi Sĕlişte, cari alăturea de dómnele şi dşórele din Sibiiu au făcut onorurile casei în esposiţie, ce a fost loc de întâlnire pentru multă lume, — ne vor face pe mulţi, ca cu óre-care înduioşare şi pietate sĕ ne aducem aminte de frumósa nóstră sĕrbătóre de înfrăţire.

Jingaşele nóstre dşóre de la bufet drept stimulent serví-vor pentru cei buni de a se mai îndeletnicí cu lucruri de interes general.

Poetul nostru iubit de popor, inspiratul profesor *Andreiu Bêrsanu* din Braşov, reuniunile nóstre de cântări din Sibiiu, Sĕlişte, Sas-Sebeş, corul elevilor seminariului „Andreian“, diletanţii din reuniunea sodalilor nostri, s'au prins şì ei în hora mare şi frumósă spre a contribuí la potenţarea, la ridicarea nimbului sĕrbătorilor nóstre. Conducĕtorii acestor aşezăminte şi iubiţii membri ai acestora şi-au câştigat frumóse vredniciî în acéstă direcţie.

Mulţămirea sufletéscă, ce o avem cu toţii, de a fi sĕvêrşit binele, fiind-că este bine, sĕ fie pentru noi toţi cea mai mare şi bine meritată rĕsplată.

Intorcêndu-mĕ după tóte acestea la însaşi esposiţia, am deosebită plăcere de a constata, că în ce priveşte esposiţia industriei de casă, aprópe nu este comună locuită de români în acest comitat, care sĕ nu fie representată cu lucrări la esposiţie, ear' meseriaşii nostri, întrĕ împrejurările date, cinste ni-au făcut şí ei cu lucrările lor din industria profesională.

Lucrul de mână femeiesc, după acéstă esposiţie, firmă speranţă avem, va ajunge la rangul industriei profesionale. Prin întroducerea rĕsbóielor mai practice şí spornice şi îndeosebi a rĕsboiului mechanic — industria de casă nou şi îmbucurător avênt are sĕ iee.

Imprejurarea, că în cursul esposiţiei s'au aflat mai mulţi amatori, ba însaşi Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român, intenţionéză a face o colecţiune din frumósele lucruri de mână — este cu o dovadă mai mult, că industria nóstră de casă are sĕ formeze în viitoriul cel mai apropiat un bogat şi nesecat isvor de câştig pentru poporul nostru.

Albumul de cuseturi şi ţeseturi, ce continuă a se completa — chiemare are a ne conserva şi a ne face cunoscute lucrările mânilor femeilor nóstre pe veacuri înainte şi naţiunilor celor mai îndepărtate.

De încheiere cu permisiunea D-Vóstră îmi iau voie a amintí, că juriul încredinţat cu premiarea obiectelor espuse şi-a îndeplinit greaua şi anevoiósa sa lucrare în secţia I-ă a industriei de casă sub conducerea zelosului vice-president al Reuniunii agricole, a dlui Dr. D. P. Barcianu, ear' în secţia a II-a a industriei profesionale sub conducerea generosului domn Pantaleon Lucuţa, căp. c. şi r. în pensiune.

In secţia primă s'au votat în total 700 cor. premii, ear' în a II-a 733 cor., din cari 85 cor. s'au acoperit din suma de 100 cor. pusă zilele acestea la disposiţia nóstră prin Onorabilul comitet al Reuniunei economice din Orĕştie.

Atât premiile în bani cât şí diplomele le vom elibera în zilele prime ale sĕptĕmânei viitóre.

Mulţămind în numele Reuniunilor arangiatóre tuturor acelora, cari în ori-ce chip au contribuit la buna reuşită a esposiţiei nóstre, şi mulţămind şi ilustrei adunări pentru onórea de care părtaşi ne-a făcut asistând la sĕrbarea de încheere declar esposiţia industrială de închisă.

Din Turcheş.

— Inceperea anului şcolar. —

— 26 Septembre v.

(Fine).

Mintea se luminéză cultivându-o în şcólă. Şi e luminată mintea şi inima când dàm fie-căruia ce este al sĕu, căci şi sfta scriptură ne învaţă „sĕ dăm cesarului, ce este al cesarului şi lui Dumnezeu, ce este a lui Dumnezeu“, sĕ ne iubim unul pe altul ca fiinţe şi făpturi egale ale Atotputernicului.

Iubiţi parochieni! Poporul nostru român întrece pe tóte popórele conlocuitóre din patrie în credinţa cătră Dumnezeu şi cătră domnitoriu. Româuul are o inimă plină de iubire şi de frăţietate creştinéscă. De treci prin grădina româuului, 'ţi dă bucuros póme, de te duci la viia lui, 'ţi dă struguri, de îi ceri românului sălaş, 'ţi dă zicênd: „că este

FOIŞORĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 38. Nr. 4.

Preacucernice Protopópe.

Prin acésta vĕ însciinţez precum înăl. crăe. guber. prin milostivul seu dicretum dela 15 Iulie a. c. subt Nr. 6019. bine au voit a poruncí, ca copiii de cătane de militari, care învaţă la şcólă vara sĕ'i lase părinţii sĕ înveţe ca şi iérna. Pentru aceea unde se află de acestia în protopopiatul Preacucerniciei tale sĕ aibă a sĕ înstiinţa, ca aşa sĕ urmeze. Aşa făcênd mila Preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu Preacucernicia ta pururea.

Al preacucerniciei tale de tot binele voitoriu
Sibiiu, 22 Iulie, 1784.

Gedeon Nichitici.

Nr. 41. Nr. 5.

Preacucernice Protopópe.

Te înştiinţăm precum înălţ. c. guber. prin milostiva porunca sa dela 22 Iulie a. c. întemeiată prin milostivul decretum împĕrăţesc dela 16 Iunie bine au voit a poruncí, ca întru starea unirei fórte sĕ privegheze, ca dela legea cea catolicéscă nime fără esamen, adecă fără învĕţătura cea de 6 sĕptĕmâni la alte legi sĕ nu meargă, că fórte se vor pedepsí, cei ce vor face împrotiva acesteia. Pentru acea vĕ poruncim ca singuri aşa sĕ urmaţi şi preoţilor aşa a urma sĕ porunciţi, că într'alt tare se vor pedepsí.

Aşa făcênd mila preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu Preacucernicia ta pururea, rĕmâind de tot binele voitoriu
Sibiiu, 22 Iulie, 1784.

Gedeon Nichitici
episcop neunit al Ardealului

Nr. 27. Nr. 6.

Preacucernice Protopópe.

Prin mijlocirea milostivirei sale porunci dela 28 a curgĕtórei luni a lui August subt Nr. 8096 înălţatul crăesc guber. bine au voit a mĕ însciinţa, precum preoţii nostri cei neuniţi numai ce pornesc pre norodul sĕ se scrie la militărie, adecă la cătănie în Belgrad cu multe feliuri de făgăduinţe amăgindui, a căpătării milelor şi a scutelelor, prin care conscripţie mai tare foc sĕ aţiţă de turburare întru norod; şi precum dela familiile care s'au scris tacşă de bani au cerut şi au primit. Pentru acea mai sus numitul crăesc gubernium bine au voit a poruncí, ca cu totul acea conşcripţie a norodului la militărie, adecă la cătănie în Belgrad sĕ se contenéscă. După a căruia putere fórte cu tot dinadinsul poruncim, ca Preacucernicia ta prea tare sĕ poruncesci preoţilor, ca sĕ se părăsască de acea faptă, şi cu dênşii sĕ vĕ siliţi a oprí pre norodul cel neunit, ca sĕ se părăsască de a se scrie la militărie, şi aşa sĕ se aşaze fiesce-care întru linişte şi în pace, făcêndu-şi fiesce-carele detoria sa, şi ascultarea cătră preaînaltele orênduiéle, cătră poruncitorii cei mai mari, cătră stĕpênitorii şi domnii sei. Şi preoţii sĕ nu mai îndrăsnéscă a face pornirea, care au făcut, ci sĕ fie pildă la bunătate şi la pace, şi sĕ fie lumină la arătarea ascultării şi împlinirea înălţatelor orênduialelor şi poruncilor gubernialicesci. Asemenea şi acésta poruncim, ca Preacucernicia ta fără tótă zăbava şi pricina sĕ trimiţi la noi însemnarea primete tacse, care au luoat preoţii dela tótă familia, care s'au scris la cătănie, ca noi arătând la înălţatul crăescul gubernium, sĕ se pótă face earăşi prin înălţatul crăescul gubernium desposiţie, a se întórce banii acelora şi precum ai primit, şi aţi împlinit porunca acésta, sĕ ne însciinţaţi.

Sibiiu, 18 August, 1784.

Prin Domnul *Gedeon Nichitici*
episcopul neunit al Ardealului.

(Va urma.)

Vorbe înţelepte.

Puneţi mânile în lucrare până este putere în ele.

Lenea umblă încet, atât de încet, în cât sĕrăcia prea de grabă o ajunge.

Plugariul sĕ nu uite, că numai odată seceră pe an, ear' de mâncat trebue sĕ mănânce în tóte zilele.

de la Dumnezeu“. De la noi românii au luat alţii, dar' noi de la alţii prea puţin. Românii au iubit totdeuna dreptatea, bunătatea şi îngăduéla sau toleranţa evangelică, au fost blânzi ca porumbii si înţelepţi ca şerpii, circumspecţi în tóte, de aceea noi putem concura în cultură aprópe cu tóte popórelor din Europa, de-şi am trecut prin cele mai grele ispite, căci ni-am iubit limba, am iubit şcóla şi progresul şi ni-am pus tot cugetul nostru în cele trei virtuţi.

De va zice cine-va: „Invĕţătura este nefolositóre, nu vĕ mai daţi copiii la şcólă, căci cum am trăit noi şi părinţii nostri, vor trăí şi copiii nostri“, aceluia i-se cade rĕspunsul: „Pomul se cunóşte după fructele lui şi omul după înţelepciunea şi faptele lui“. Deóre-ce cel-ce trage la îndoială folosul ce'l produc şcólele şi folosul învĕţăturei ce'l dau şcólele, acele se îndoesc de folosul sórelui şi al razelor lui. Sentimentele cele mai înalte şi idealele cele mai sublime se câştigă în şcólă, unde se învaţă şi legea, că corpul sĕ servéscă spiritului şi spiritul sĕ domnéscă preste materiă. Un individ neînvĕţat, ca şi un popor neînvĕţat, a fost şi va fi orb şi sclav la cei luminaţi, la popórele cultivate“.

Premiţênd acestea mĕ adresez:

1. Onoraţilor domni parochi locali, pe cari 'i rog sĕ binevoéscă a conlucra cu noi învĕţătorii la realisarea scopului măreţ al şcólei şi la înălţarea idealului ei.

2. Onoraţilor domni din epitropie şi din comitetul parochial, cari ca căpetenii ale şcólei sĕ binevoiéscă a ne sprijiní în activitatea nóstră, a ne pune la disposiţiune necesarele de învĕţămênt şi a ne încuraja la împlinirea misiunei nóstre, că noi ca vêslaşi ai corăbiei culturale sĕ putem conduce acéstă nae la limanul dorit.

3. Mĕ adresez părinţilor şcolarilor şi cu deosebire mamelor lor, pe cari le rog a ne trimite regulat copiii la şcólă, a-i provedea cu cele de lipsă la şcólă, a le da educaţiunea cea mai bună în casele lor, căci şcóla fără creştere din casa părintéscă este ca corpul fără de spirit şi ca o flóre, care se sădeşte şi nu se îngrijeşte, căci teoria fără praxă e ca pânea fără sare.

4. In fine mĕ întorc cu faţa cătră voi iubiţi şcolari şi vĕ zic: „Fiţi ageri şi deştepţi, veniţi regulat la şcólă, ascultaţi de părinţii vostri, cari vĕ îmbracă şi vĕ nutresc, ascultaţi poveţele lor, ascultaţi şi cinstiţi pe mai marii vostri, ascultaţi sfaturile şi învĕţăturile, ce le primiţi de la învĕţătorii vostri, nutriţi şi voi în inimile vóstre fragede cele trei virtuţi: credinţa, dragostea şi speranţa, iubiţi-vĕ limba şi naţiunea vóstră, ca însaşi viéţa vóstră.

Acum, iubiţilor ascultători! Ridicându-vĕ ochii minţii spre cer şi spre sfânta biserică, sĕ ne rugăm cu toţii astfel: „Dómne Dumnezeule! carele eşti stăpânul vremilor nemĕsurate, carele cu înţelepciunea ta cea nemărginită ocârmueşti destinele tuturor popórelor şi ale robilor tĕi, tu, care dai celor drepţi rĕsplată dréptă în împĕrăţia ta cea ceréscă, tu, care de sute de ani ni-ai ocrotit şcóla nóstră în aceste pămênturi, unde ne-a aşezat divul Traian, tu carele ai rĕspândit lumină preste poporul acesta românesc, trimiţêndu-i dar şi milă prin duhul sfânt, carele de la tine purcede, tu carele ai dat sute şi mii de călăuzi înţelepţi, economi şi negustori harnici, aci şi în România. Nu-ţi întórce faţa ta de la noi, ci ocârmueşte şi mai departe destinele şcólei nóstre cu sfânta şi cinstita drépta ta, sădeşte armonie şi dragoste întrĕ parochieni şi conlocuitori. Deschide porţile eterne pentru viitoriul acestei şcóle şi ale acestui brav popor, ear' pe binefăcĕtorii acestor şcóle, cari au rĕposat, aşază-i în sinul lui Avram. Pe cei vii binefăcĕtori şi sprijinitori ai şcólei nóstre ajută-i cu darurile tale şi dărueşte-le înţelepciune, putere, sporiu în afacerile lor şi duh din duhul tĕu cel sfânt, ca sufletele nóstre, ori-când ne vei chema la tine, sĕ se aşeze în linişte şi cu pace şi sĕ se înalţe la lumina ta cea eternă aşa, ca idealul pentru care noi muncim, sĕ rĕmână templu mare de cultură şi sĕ se preamăréscă sfânt numele tĕu, Amin.

După terminarea discursului, şcolarii au intonat imnul regal, ear' publicul a fost stropit cu apă sfinţită. Ne-am depărtat apoi din acest lăcaş preţios pentru noi, din edificiul şcólei, cu cele mai bune impresiuni, şi întăriţi în credinţa, că jertfele ce le aduce poporul român pentru şcóla şi pentru biserica sa, sunt jertfe cari numai binecuvêntare pot sĕ aducă.

Cel de faţă.

NOUTĂŢI

Deputaţii congresuali clericali, aleşi pentru periodul 1903—1905, în cele zece cercuri ale archidiecesei, sunt următorii: Dr. Ilarion *Puşcariu* (în cercul Sibiiu), Nicolau *Ivan* (A.-Iulia), Ioan *Papiu* (Deva), Dr. Miron E. *Cristea* (Ilia), Vasilie *Dămian* (Abrud), Dr. Eusebiu R. *Roşca* (Cluj), Samuil *Cupşa* (Dej), Mateiu *Voilean* (Mediaş), Vas. *Voina* (Braşov) şi Iuliu *Dan* (Făgăraş).

*

Procesul „Cărţii de Aur“. Tribunalul regesc din Cluj a pus termin de pertractare pentru escepţiile înaintate din partea dlui *T. V. Păcăţian* în contra actului de acusă, în procesul de presă pentru „*Cartea de Aur*“, pe 4 Novembre n. Pertractarea va decurge în faţa senatului de acusă. La pertractare dl Păcăţian se va presenta însoţit de apărătoriul sĕu, domnul advocat *Coriolan Brediceanu* din Lugoj.

*

Dna Irina Vladaia în Sibiiu. Vestim publicului, că renumita primadonă a Operei din Bucureşti, dna *Irina de Vladaia*, împreună cu dl *Grigorie Savu*, artist dramatic la Teatrul-Naţional din Bucureşti, *a sosit eri în Sibiiu*, avênd sĕ concerteze Marţi, probabil în sala de la „Unicum“. Detaiuri vom da în numĕrul următoriu. Accentuăm însĕ de acum, că 35% din venitul net al concertului va fi cedat în favorul fondului pentru zidirea catedralei.

*

Deschiderea sfântului sinod al bisericii ortodoxe din România s'a făcut Sâmbătă diminéţa în Bucureşti, cu solemnitatea obicinuită. La orele 10 a. m. I. P. S. Sa Metropolitul primat împreună cu suita Sa a oficiat serviciu divin la sfânta Metropolie, în faţa I. P. S. S. Metropolitului Partenie al Moldovei, P. Sfinţilor Episcopi şi Archierei şi a dlui C. Stoicescu, ministru ad interim la instrucţiune. După terminare Inaltul cler s'a dus în str. Sapienţia, în noul local al sfântului Sinod, unde dl C. Stoicescu a dat cetire Mesagiului de deschidere a sesiunei de tómnă a sfântului Sinod. Cetirea Mesagiului a fost ascultată în picióre. A rĕspuns I. P. S. Sa Metropolitul Iosif Gheorghian. După acésta s'au făcut comunicările la ordinea zilei şi s'au ales comisiunile cari vor dirija diferitele lucrări de ordin bisericesc în cursul anului bisericesc care începe.

*

Agata Bârsescu, neîntrecuta artistă română, işi va face reintrarea la teatrul naţional din Bucureşti mâne Marţi cu „*Phedra*“, una din cele mai splendide creaţiuni ce le are. Joi va juca apoi rolul Mesalinei, avênd alături pe ceealaltă mare artistă a teatrului naţional român, pe dómna Aristiţa Manolescu.

*

Hymen. Dl *Avram Giurgiu* cleric abs. din Buizesci comitatul Hunedórei s'a logodit cu dşóra *Livia Ganea* fiica dlui preot Demetriu Ganea din Semlac comitatul Aradului.

*

Pentru asentările din primăvară. Magistratul orăşenesc face cunoscut că tinerii sibiieni născuţi în 1882, cari la 1 Ianuariu 1903 întră în clasa primă de asentare, cum şi cei născuţi în 1881 şi 1880 (aparţinĕtori clasei II. şi III.) cari la prima presentare au fost respinşi interimal, au sĕ se presinte în biroul vicenotariului orăşenesc E. Jekelius în cursul lunei Novembre, ducênd cu ei şi documentele de lipsă. Cei cari nu se presintă, vor fi pedepsiţi cu arest până la 20 zile ori cu amendă până la 200 coróne. Tot în luna Novembre, în orele de oficiu antemeridiane au sĕ se presinte şi străinii (locuitori în Sibiiu, dar' aparţinĕtori altor comune) cari voiesc sĕ se supună asentării aici în Sibiiu. Cererile pentru recunóşterea favorului provĕḑut în §§ 31—34 ai legii, împreună cu documentele prescrise, trebuesc înaintate magistratului în cursul lunei Ianuariu şi Februariu 1903, ori apoi presentate comisiunii de asentare în ziua asentării. Ear' cererile pentru ca cei absenţi din Sibiiu sĕ se pótă supune asentării în cercul de asentare al locului unde sunt, trebuiesc înaintate magistratului cel mult până în 30 Novembre.

*

Un nou teatru în Bucureşti. Alaltăeri (25 Octobre n.) a fost inaugurarea unui nou teatru român în capitala României. A nume „Circul Sidoli“ a fost prefăcut în vast teatru poporal, a cărui inaugurare s'a făcut prin jucarea comediei „Prăpastiile Bucureştilor“, de M. Millo.

*

Proces intentat de ministrul Széll. In 13 Novembre se va ţiné în Budapesta petractarea unui proces de presă, în care acusator e ministrul-president *Széll* în companie cu ministrul de agricultură Ignat *Darányi*, ear' acusat e ziarul social-democrat „*Népszava*“. In 12 Octobre „Népszava“ a publicat un articol în cestiunea cumpĕrării lacului Csorba în care contra lui Széll şi Darányi sunt acuse grave.

*

Rectificare. Domnul *Ioan Bianu*, profesor universitar în Bucureşti şi membru al Academiei Române, ne rógă, ca cu privire la afirmarea făcută despre d-sa în articolul „*De la esposiţia română*“, publicat în numĕrul 113 al ziarului nostru, sĕ dăm următórea rectificare:

„Eu am mers la Sibiiu *netrimis de nimenea*, ci numai din dorinţa de a vedé sĕrbările şi esposiţia făcută prin munca şi stăruinţa admirabilă a unor prea iubiţi pretini personali ai mei. Voiam, ca sĕ revĕd şi sĕ arăt şi unor rude de-aprópe ale mele de aici o frumósă sĕrbătóre românéscă şi minunatele lucruri frumóse eşite din mânile măestre ale femeilor române din părţile Ardealului. — Este deci cu totul greşit ce se spune, că aşi fi trimis de ministeriul de aici. De-asemenea nici amicul meu dl profesor *Strămbulescu* nu a fost trimis de nimenea, ci a mers numai din dorinţa de a vedé esposiţia, asupra căreia eu i-am atras atenţiunea, îndemnându-l sĕ mérgă sĕ o vadă.“

Facem cu plăcere îndreptarea cerută a afirmării basate pe o informaţiune greşită.

*

Succesul unui chirurg român. Sĕptămâna trecută chirurgul *Toma Ionescu*, profesor de chirurgie la facultatea de medicină din Bucureşti, a făcut la clinica gynecologică din Paris o operaţiune dintrĕ cele mai dificile: în presenţa membrilor congresului de chirurgie a operat un *cancer uteral* (rac în pântece). Operaţiunea a avut cel mai deplin succes, ear' operatorul a fost felicitat din partea tuturor savanţilor întruniţi la acel congres. Dl Ionescu operéză cancerul după un metod propriu al sĕu, inventat după mulţi ani de studiu şi de esperienţă.

*

Plăteşte erariul! Cu ocasiunea serbării centenarului lui Kossuth plebea din Segedin a spart ferestile de pe la tóte cuartirele oficerilor, pe motiv că nu erau iluminate. Comandantul districtului honveḑesc locotenent-campestru L. Valentics a cerut de la primăria oraşului sĕ plătéscă oficierilor paguba causată de plebea patriotică, dar' i-a fost respinsă cererea. Apelată causa la ministrul de honveḑi, zilele acestea comandantul a primit rĕspuns, că pagubile vor fi acoperite din cassa erariului.

*

O nouă versiune despre mórtea lui Petőfi. „Történelmi Lapok“, revista oficială a „museului de reliquii“ din Cluj publică părţi din memoriile lui Ioan *Csecz*, fost general în óstea revoluţionară din 1848—49, care acum trăeşte în Argentinia (America). Memoriile au fost trimise la Cluj numai în lunile trecute şi conţin o nouă versiune despre mórtea poetului Petőfi. A nume, Csecz combate părerea că Petőfi ar fi căḑut în lupta de la Sighişóra, cum şi versiunea acceptată ca adevĕr istoric: că Petőfi a fost adjutantul lui Bem. In préjma capitulării de la Şiria generalul Csecz se aţinea pe la Şimleul-Silvaniei cu 2—3000 de ostaşi, cărora li-a dat ordin sĕ-şi îngrópe armele şi sĕ mérgă fiecare a casă. De la Dobriţin şi Şiria sosiau zi de zi desertori — spune Csecz în memoriile sale, — cari fără multă zăbavă mergeau mai departe. „Intrĕ ei am observat şi pe Alexandru Petőfi şi am privit în urma lui până ce a dispărut în munţi împreună cu însoţitorii sei. Aserţiunea că Petőfi ar fi fost adjutantul lui Bem, nu corespunde adevĕrului. E afară de ori-ce discuţie, că ea se baséză pe o eróre, deóre-ce Petőfi numai în trecere, abia câte o zi douĕ, petrecea în armata lui Bem. Eu nu pot accepta părerea acelora cari sunt de credinţa că Petőfi a căḑut la Sighişóra, ci sunt de părerea că acest eroic patriot, nu mult după-ce a plecat din lagĕrul nostru, împreună cu tovarĕşii sei *a fost ucis de Românii ce cutrierau munţii.* Tóte celelalte versiuni despre mórtea lui Petőfi sunt poveşti numai. Dispariţia fără urme a lui Petőfi, după a mea părere, numai astfel póte fi esplicată.

Se vede că „bĕtrânul“ Csecz şi-a uitat tot ce scrisese „tinĕrul“ Csecz în „Bems Feldzug in Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849“ imediat după suprimarea revoluţiei (în 1850), căci în acéstă carte (apărută in Hamburg la Hoffman şi Campbell, şi tradusă şi în ungureşte) pe pagina 340 sunt următórele: „Altcum, acolo a căḑut Alexandru Petőfi, cel mai de frunte poet („erster Dichter“) al Ungariei, care în calitate de adjutant al lui Bem a luat parte la luptă“. — Ori dóră renegatul nostru s'a socotit sĕ mai deie una cu piciorul în poporul din al cărui sin a eşit, făcêndu-l ucigaş al lui Petőfi?..

*

Un bilanţ. Curtea de compturi a încheiat socotelile de stat ale anului trecut (1901), şi din ele se vede, că averea statului ungar face în coróne: 1476 milióne şi 677 de mii, pe când datoriile statului dau suma de 4619 milióne şi 442 mii de coróne.

*

Cadourile Şahului. Şahul Persiei, în re'ntórcerea sa din turneul făcut pe la curţile europene duce cu sine cadouri în preţ de şése milióne de franci, pachetate în 2500 cutii şi pachete. Greutatea lor face 135.000 de chilograme. — Aşa 'i trebue, dacă 'şi ţine *80 soţii*, cari tóte aştéptă sĕ le ducă de prin Europa cadouri.

*

Catastrofă nouă pe Martinica. Din Hamburg se telegraféză următórele: Ziarelor de aici li-se raportéză din New-York, că pe insula Martinica au fost de nou erupţiuni vulcanice, cărora 1300 de ómeni li-au căḑut jertfă.

*

Emigrările. A apărut raportul despre activitatea guvernului în decursul anului trecut, 1901, şi în acest raport despre stările de lucruri din ţéră, sĕ găsesc şi date amĕnunţite, cu privire la *emigrări.* Din ele aflăm, că pe când în anul 1899 au părăsit ţéra 37,192 de persóne, ear' în anul 1900 alte 38,888, în anul 1901 numĕrul emigraţilor s'a urcat la înspăimêntătórea sumă de 55,377. Triste şi întristătóre date statistice sunt acestea, cari mai bine ne arată miseriile economice cu cari are sĕ lupte poporaţiunea ţĕrii nóstre.

*

Urşi uriaşi. In Carpaţii nordici doi păcurari au puşcat sĕptĕmâna trecută un urs, care mereu ataca şi sfăşia turmele. Ursul avea lungime da doi metri şi greutate de trei măji metrice. A fost dus la Privigye. — Tot în ţinuturile acelea, în hotarul comunei Dargó o societate de vênători, care eşise sĕ vêneze cerbi, a puşcat un urs a cărui lungime era de 2·27 metri, car' greutatea de 261 chilograme.

Notă.

Incepênd a sosi conspectele contribuirilor la fondul catedralei din singuraticele parochii (adecă de la parochieni de acolo), atragem atenţiunea onoratei preoţimi, ca de-odată cu conspectele se trimită la oficiul cassei şi suma colectată, ca astfel sĕ nu se îngreuneze din samă afară ţinerea în evidenţă a acestor contribuiri mai mici.

Cărţi şi reviste.

Raportul general al comitetului *reuniunii române de musică din Sibiiu*, pe timpul de la 1 Septembre 1901 până la 31 August 1902. (Tipariul tipografiei archidiecesane, Sibiiu, 1902).

*

„**Candela**“, fóie bisericéscă-literară, redactată de Dr. E. Voiutschi şi A. Manastyrski în Cernăuţi, cu concursul mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei, fascicolul pe Octobre (Anul de esistinţă XXI) a apărut cu următoriul sumariu: *Cartea Iov*, tradusă şi esplicată după tecstul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul (urmare din fascicolii anteriori); *Despre emanciparea femeii*, discurs rostit de rectorul universităţii din Cernăuţi în 2 Dec. 1901 cu ocasiunea instalării sale. Apoi notiţe şi cronice de interes bisericesc.

„Candela“ apare la 1-a fie-cărei luni şi costă 8 coróne pe an. Red. şi administraţia în residenţa archiepiscopéscă din Cernăuţi.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şi rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şi din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—**

Nr. 10585 Plen. [194] 2—3

CONCURS

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor ce se votéză pe anul 1903 din **fundaţiunea „Andronic“**
I. pentru învěţăcei de ori-ce meserie,
II. pentru sodali deveniţi de atari în decursul anului 1902,
III. pentru sodali cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat doveḑi despre desteritatea lor pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni.

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sě producă în general:
1. Carte de botez.
2. Atestat de la comună despre averea proprie ori a părinţilor.
3. Atestat familiar de la parochul locului despre familia părinţilor concurentului, ori, fiind el căsătorit, despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţi pot fi numai *români ortodocşi născuţi în archidiecesa Transilvaniei.*

In special mai au sě dovedéscă:

I. Invěţăceii.

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;
b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;
c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);
d) Adeverinţe de la măestru despre sporiul ce 'l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învěţăcel în anul 1902, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 §. 67).
b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă de la măestru;
c) cei-ce vor dovedí că sunt membri ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiune de a deveni măestri.

a) sě aibă certificatul de măestru;
b) sě fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;
c) în cerere sě se arete anume locul unde voiesc sě se aşeze ca măestri, ce feliu de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;
d) Sě dovedéscă cu atestat de la oficiul parochial că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere ca cererile sě fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie, adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental din Sibiiu, sě le înainteze până la 31 Decembre 1902 stilul vechiu.

Acei concurenţi cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica ca învěţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învěţăcei ori sodali la aceste meserii, şi cei din urmă vor sě se perfecţioneze în meseria lor, ori în ateliere mai mari, în cari sě pótă câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor considera.

Consistoriul archidiecesan.

9834—1902 sz. [193] 3—3

Pályázat.

Czood nagyközségben a **jegyzői állás** betöltendő és felhivatnak pályázni kivánok, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 20-áig alólirottnál adják be.

Illetmények:
1. évi fizetés 1000 K.
2. természetben lakás és világitás.
3. napidíj átalány 100 K.
4. 8 öl tűzifa.
5. anyakönyvvezetői tiszteletdíj 200 K.

Nagyszeben, 1902. évi október hó 20-án.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

„Colecţiunea Şaraga.“

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomaţie.
„ 18. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schiţe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schiţe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Preţul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25fil.

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 4—52

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul ☛
☚ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Joi 17/30 Octobre 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Surprinderi.

Sibiiu, 29 Octobre n.

In urma unor reforme, proiectate a se introduce în armata monarchiei nóstre, reforme pentru cari delegațiunile au votat încă în sesiunea anului acestuia spesele necesare, s'a aflat a fi de lipsă și înmulțirea brațelor în armată, și prin urmare urcarea contingentului de recruți.

Cercurile conducĕtóre au credut, că necesitatea acésta va puté fi mai grabnic și mai cu înlesnire acoperită astfel, dacă dintrĕ cei asentați deja, dar' trecuți în reserva întregitóre și chemați numai la deprindere de arme pe câte opt sĕptĕmâni, în trei ani consecutivi vor fi chemați la serviciu activ de trei ani câte douĕzeci de mii de feciori.

S'a compus în sensul acesta un scurt proiect de lege, care ca urgent a fost presentat parlamentului ungar și a fost presentat și senatului imperial de la Viena. Despre planul acesta și despre compunerea proiectului de lege nu s'a știut nimica până în momentul în care el a fost depus pe masa dietei ungare și a reichsrath-ului austriac, și de aceea lumea politică a fost surprinsă de acest eveniment, atât dincóce, cât și dincolo.

Că în Austria ce sórte va avé acest proiect de lege, cu greu se póte spune, fiind-că reichsrath-ul austriac e pus de nou în imposibilitate de a funcționa regulat, și astfel nu se póte ști nici aceea, dacă preste tot proiectul va puté fi pus la ordinea zilei barem pentru a i-se face prima cetire, de-și știrile mai noue ne vestesc, că față cu acest proiect de lege Cehii nu vor întrebuința armele obstrucțiunii.

La noi însĕ proiectul de lege a provocat nemulțămire generală, chiar și în cercuri guvernamentale, și asta e a doua surprindere, pentru-că sigur guvernul nu s'a așteptat la acésta. I-s'a făcut proiectului de lege critică aspră în presa întrégă, fără deosebire de colorit politic, a fost atacat apoi în consiliul comunal al capitalei Budapesta, care a decis înaintarea unei representațiuni către dietă și guvern în chestia acésta, și a fost tratat cu neîncredere și din partea comisiunei dietale însărcinate cu studiarea lui, astfel, că ministrul de honvedi s'a vĕdut necesitat a merge grabnic la Viena pentru a face raport despre situație și a cere îndrumări că ce are sĕ facă.

In Viena s'a ținut consiliu militar sub presidenția Maiestății Sale, al cărui resultat a fost acela, că ministrul a venit acasă și a propus în comisiune *amânarea discuției* asupra proiectului de lege până se va vedé ce se întêmplă cu el în Austria, punĕnd ministrul în vedere și esențiale modificări, cari vor face apoi posibilă acceptarea și votarea legii.

Asta e a treia surprindere, pe temeiul căreia unele gazete vorbesc acum despre sguduirea posiției actualului nostru guvern, fiind-că o astfel de capitulare e dovada cea mai bună că e slab guvernul și că nu are destulă autoritate sĕ 'și impună voința partidului pe care se razimă, și din acest motiv se fac diferite combinațiuni și se pun în perspectivă și alte surprinderi, mult mai mari.

Că vor urma, sau nu vor urma, cu greu se póte ști. Ceea-ce știm însĕ este, că cu adevĕrat o necesitate constringentă a făcut sĕ urmeze presentarea proiectului de lege din întrebare, și că cei-ce au căutat și caută sĕ împedece votarea lui, mare rĕspundere au primit asupra lor, fiind-că — cum a spus'o și ministrul în comisiune, — armata monarchiei nóstre sufere de o inferioritate evidentă față de a celorlalte state mari europene, o împrejurare acésta, care póte sĕ aibă efectul cel mai desastros pentru întréga monarchie, în casul unei surprinderi de altă natură, nedorită, dar' fórte ușor posibilă. Și mai rĕu fac apoi aceia, cari pe tema acésta agită tinerimea și vreau sĕ pună și strada în mișcare, ca și cum ar fi vorba de Dumnezeu știe ce drepturi mari și fundamentale cetățenești, a căror esistență e primejduită, ear' nu de cea mai mare datorință cetățenéscă, de apărarea țerii. Dar' știm noi și aceea că *pentru ce* se fac tóte acestea. Pentrucă e vorba de *armata comună*, care e spin în ochii patrioților patentați. Numai sĕ nu le pară odată rĕu pentru aceea ce fac!

Indemnisare. Deodată cu budgetul, ministrul de finanțe a presentat dietei și un proiect de lege referitoriu la votarea indemnisării pentru patru luni de zile din anul viitoriu, ceea-ce însemnéză, că budgetul nu va puté fi pertractat și votat până la finea anului acestuia. Ținênd în vedere faptul acesta, comisiunea financiară a dietei a luat în discuție, în ședința ținută Luni, întâiu proiectul de lege despre indemnisare, ear' nu budgetul, de unde unele gazete magiare vreau sĕ deducă, că cu budgetul preste tot nu se va ocupa dieta în decursul celor două luni ultime ale anului curent, de cât póte numai discutându-l în general, și lăsând discutarea pe articoli pentru anul viitoriu.

Comisiunea financiară a votat proiectul de lege despre indemnisare, în ședința de Luni, în general și în special.

Legea electorală. Cum se știe, congregația comitatului Pojon a făcut representație către dieta țĕrii, nu numai pentru modificarea legii de naționalități, ci și pentru modificarea legii electorale, recercând într'o curendă tóte municipiile, sĕ-i sprijinéscă și mișcarea acésta. Astfel a ajuns sĕ fie desbătută chestia în congregația comitatului Cenad, care a acceptat de bună propunerea celor din Pojon, și alăturându-se la cererea lor, a adresat și ea representațiune către dieta țĕrii, cerênd, ca modificarea legii electorale sĕ se facă pe basa următórelor principii fundamentale: *a*) censul electoral sĕ fie redus și unificat, ear' cercurile electorale sĕ fie de nou arondate; *b*) *sĕ se stabiléscă în lege drept condiție a esercierii dreptului de alegere cunoșterea limbii magiare în cetire și scriere;* *c*) sĕ se întroducă votarea secretă pe comune.

Ziariul *„Alkotmány“* luând act despre acésta hotărîre a congregației din Cenad, face următórele observări: „Ce se atinge de punctul *a*) și *c*), întrunește fie-care necondiționata nóstră aprobare. Dar' pretensiunea de sub punctul *b*) *e neesecutabilă* pentru o vreme nedeterminată, pentru-că de-și dorința nóstră încă e aceea, ca în Ungaria tot natul sĕ știe scrie și cetí unguresce, acéstă stare de lucruri e încă fórte departe. De altcum și sentimentul de drept ne spune, că dacă câștigarea *dreptului* se face pendentă de la cunóșterea limbii magiare, atunci au sĕ fie făcute pendente de la acésta și *datorințele*, de es. plătirea dărilor. Așa e însĕ, că și acesta e lucru nerealisabil?“

Fórte just și adevĕrat!

Autoritatea bisericéscă și organele ei.

— Articol din „Revista Ortodoxă Română“. —

(Fine.)

Numai cine este curat la suflet, ori curățit de pĕcate, póte sĕ stee în apropiere cu Dumnezeu. Unirea ori apropierea de Dumnezeu sau așezarea omului în legătură directă cu Dumnezeu, așa cum El l'a creat, a fost vestită și apoi realisată prin Christos. Se cere dar' de la om pentru a se numí creștin, credință vie și tare în Christos și în învĕțătura sa. In acest scop nu ajunge individului din societatea creștină numai credința internă, pentru a fi sigur de mântuirea sa, ci încă i-se mai pretinde cu rigóre, ca acea credință internă sĕ o manifesteze și esterior, ori în afară, prin cult vĕdut și sĕ uzeze, cum am spus altădată, și de mijlócele depuse de Christos în biserica sa, ce a înființat-o.

Pentru-ca sĕ beneficieze creștinii de harurile dumnezeești ori de sf. Misterii au trebuință de anume organe, cari sĕ le comunice. Aceste organe legale, mai întâiu alese de însuși Christos, au fost apostolii, ear' după ei următorii lor — *episcopii*. Acestia au fost din început organele autorității, după cari apoi, cum am zis, din cause naturale, înmulțindu-se comunitățile creștine și trebuințele bisericei, s'au ales preoții și diaconii, cei dintâi pentru a înlocuí pe episcopi pe la comunitățile, ce nu le puteau singuri veghia, fiind ca representanți ai lor, ear' diaconii ca ajutători și ai episcopilor și ai preoților. Astfel s'au constituit cele trei grade ierarchice în biserică.

Modul primirei în ierarchia bisericéscă era și este până astăzi *prin alegere*, de unde cu timpul s'au luat și numirea de clerici, ori aleși. Consacrarea lor la lucrul slujbei dumnezeești, de a comunica creștinilor harurile esterne pentru mântuire, a fost în totdeuna punerea mânilor asupra capului celui ce primește acéstă îndatorire și acest drept, și care s'a numit hirotonie — *χειροτονία*.

Punerea mânilor pentru actul consacrării la serviciul bisericei a fost o continuare a actului sĕvêrșit de Christos și apostoli. Iisus Christos a întrebuințat punerea mânilor pentru curățirea de pĕcate, apoi tot el a binecuvêntat pe apostoli, adecă a pus mânile preste capetele lor. Apostolii astfel prin alegere și punerea mânilor au așezat pe Iacob apostol în locul lui Iuda trădătorul. Tot prin alegere și punerea mânilor au consacrat apostolii pe cei 7 diaconi, și astfel până în present se practică acest semn pentru consacrarea episcopilor, preoților și diaconilor.

Cu timpul, pentru trebuințele bisericei, s'au mai înființat și alte multe oficii sau slujbe în biserică, mai ales după ce bisericile au devenit persóne morale și au câștigat și posedat averi. Pentru administrarea și mai cu sémă pentru distribuirea venitelor se numiau în aceste oficii persóne proprii pentru aceste servicii, ca economii, singhelii, protosinghelii, acolutii, ușierii, exorciștii, lectorii sau ceteții, toți acestia însĕ nu erau consacrați în oficiu prin punerea mânilor, ci prin o simplă rugăciune.

Sĕ nu uităm, noi am tratat despre autoritatea supremă în biserică și organele ei, dar' după înălțarea lui Iisus la ceriuri a încetat acea autoritate în chip vĕdut în persóna lui Christos.

Se întrébă acum, cine înlocuește legal locul fundatorului creștinismului, adecă al lui Iisus Christos? El ni-a spus: „Voi zidí biserica mea și porțile iadului nu o vor biruí pe ea“, și în alt loc zice: *eară eu cu voi voiu fi*, adecă cu apostolii și următorii lor, cu episcopii, *până la sfîrșitul veacurilor*, prin urmare supravegherea, conducerea și ajutorul trebuitor organelor sale la greutăți, *tot El îl va da* în mod indirect.

Așa dar' sĕ urmărim prin fapte istorice, care autoritate represintă pe Christos în biserica sa? Cu ocasia neînțelegerei întrĕ apostoli, dacă trebue sĕ urmeze creștinii datinei Iudeilor de a se tăia împrejur și a urma și celelalte ceremonii ritualistice sau nu, unii dintrĕ apostoli erau de acéstă părere, alții de socotința că nu trebue a se impune păgânilor sarcini grele de a se convertí la creștinism, căci prin acésta s'ar restrînge creștinismul mai ales numai la poporul jidovesc. De asemenea și asupra altor cestiuni, ca alegerea celor șépte diaconi, a lui Iuda etc.

Apostolii, conform învĕțăturei din tradițiune, dată lor de sigur de către Mântuitoriul, n'au resolvit individual cestiunea, și nici n'a îndrăsnit careva din ei a-și lua rĕspunderea și a se erige în autoritate supremă, ci adunându-se cu toții în sinod ori consiliu, au desbătut cestiunea întrĕ ei și s'a adoptat principiul, că în Christos nu este tăere sau netăere împrejur.

Hotărînd apostolii acestea: „De vreme ce am audit că óre-cari dintrĕ noi eșind, v'au turburat pe voi cu cuvinte, slăbind sufletele vóstre zicênd: sĕ vĕ tăiați împrejur și sĕ păziți legea, cărora noi n'am poruncit, părutu-s'au nouĕ cari ne-am adunat cu un suflet, ca alegênd bărbați sĕ trimitem către voi împreună cu cei iubiți ai nostri Varnava și Pavel, ómeni cari și-au dat sufletele lor, pentru numele Dumnezeului nostru Iisus Christos. Drept aceea am trimis pe Iuda și pe Sila, cari și ei cu cuvêntul vor vestí acestea: Pentru-că s'au părut sfântului duh și nouĕ, că mai mult nici o greutate sĕ se pună preste voi, afară de cele de lipsă, acestea: A vĕ ferí de cele jertfite idolilor, și de sânge și de sugrumat și de curvie, de care de vĕ veți păzí pe voi bine veți face. Fiți sănĕtoși“. Prin urmare sinodul apostolilor a lăpĕdat tăerea împrejur, și hotărîrea lor s'a ținut de toți creștinii, pentru-că ei știau că singura autoritate în biserică erau hotărîrile luate de representanții lui Christos întruniți în sinod.

Prin acest principiu admis au fost delăturate din biserică scisiunile, urile și rivalitățile dintrĕ apostoli. Nu hotărîrea unuia, ci *a tuturor* avea putere de autoritate supremă în biserică.

In istoria bisericéscă sunt zecimi multe de casuri, când ivindu-se în biserică neînțelegeri, nedumeriri, schizme și eresíi, cel ce le da deslegare, ori definiții asupra unei doctrine ori dogme, era numai *sinodul ecumenic*, ear' hotărîrea lui, dată sub inspirarea sfântului spirit, sub forma: *„s'a părut nouĕ și sf. Spirit“*, era primită de tóte bisericile.

Așa ni-s'au formulat în biserică definițiile dogmelor creștine. Este evident deci, că autoritatea supremă nu aparține nimĕnui dintrĕ organele bisericei, ci sinodului ori *bisericei întregi*, representată prin organele sale legale. Individul ori cum ar fi, este supus greșelei, pe când biserica este o garanță sigură că nu greșește, după făgăduința lui Iisus Christos: „unde vor fi doi sau trei adunați întru numele meu, acolo voiu fi și eu în mijlocul lor“, și earăși: *iară eu cu voi*, adecă cu organele bisericești, cu episcopii, cu voi voiu fi până la sfêrșitul veacurilor“. *Sinodalitatea*, până astăzi deci, este principiul suprem, autoritatea înaltă în tótă biserica ortodoxă de rĕsărit.

Greșesc fórte greu papiștii când cred și învață, că Papa este locotenentul vĕḑut al lui Christos pe pămênt, ceea ce-i absolut fals și nu e comfom cu spiritul liberal și corect al evangeliei, care zice că: *întrĕ voi nu este nimeni mai mare, ci cel ce voește sĕ fie mai mare sĕ fie tuturor slugă.* Christos n'a venit sĕ formeze primații și întăetăți, pentru-că acestea aduc tiränie și arbitragiu ci ca sĕ egaleze și sĕ înfrățéscă omenimea Eu cred că papistașii au alunecat în acéstă inovație greșită și contrară scripturei, împinși póte de spiritul cesarian roman, în puterea legei atavismului, prin ereditate morală, în — o divinitate și un Impĕrat —, cum se esprimă Omer. Spiritul de predominare aparținea poporului roman, și multe popóre în urmă l'au imitat asimilându-și-l.

Pentru noi ca creștini ortodocși rĕmâne lucrul nedumerit: cum se póte împăca egalitatea evangelică cu infalibilitatea Papei? Cum frățietatea cu supremația papală? Cum pot sta la un loc regalitatea cu blândeța apostolică? Cum cutéză cineva sĕ pórte în același timp crucea într'o mână și spada în altă mână?

Cum sĕ se egaliseze cineva cu dumnezeirea, declarându-se fără greșală, mai pe sus de sinóde, a căror hotărîre n'are valóre fără acceptarea Papei, ca a unui Dumnezeu în carne de om? Atunci de ce ne-am mai mira că imperatorii romani erau în viéță divinisați și poporul se închina statuelor lor, ca unor reali zei? Póte óre fi ceva mai sfidător pentru omenimea întrégă? Și cu tóte acestea lucrul, de fapt, se crede așa în biserica apusului. Au dreptate deci luteranii când îi numesc Idololatri.

C. E.

Declarațiune.

Ilustrul domn *Dr. Iosif Gall* ne trimite spre publicare următórea declarațiune:

Lucareț, 26 Octobre n.

Cultivarea personalităților în foile publice, tîrăirea prin noroiu a bărbaților nostri activi pe terenul bisericei ori pe cel politic, mai ales a celor de frunte, o aflu de detestabilă, fórte stricăciósă în urmările sale și demoralisătóre față de binele nostru public. Am spus'o acésta nu odată, în public, în declarațiunile mele, publicate prin foi.

„Tribuna Poporului“, care cred că nu va tăgădui, cultivéză fórte mult personalitățile, întroducênd un stil de tot aspru, teroristic și neusitat mai nainte pe la noi. Mĕ atacă pe mine de ani de zile; ear' de când a venit la tapet îndeplinirea scaunului episcopesc din Arad, așa zicênd zilnic ne împróșcă, când pe unul, când pe altul, când pe mai mulți deodată, pe aceia, cari am avut cutezanța a părtiní alegerea archimandritului *Hamsea* de episcop, ca și când am fi comis un sacrilegiu de neertat, pentru care am avé sĕ suferim în veci, necruțând nici chiar pe capul bisericei. Ear' acum se arată fórte indignată, când fac tot acésta alte jurnale cu bărbații fruntași ai partidei lor. Eu nu aprob nici aceste atacuri personale, ci din contră, le reprob și aceste. Vĕd însĕ cea mai mare rĕutate în acea apucătură, că atacurile aceste fără nici o îndreptățire mi-se ascriu mie, respective inspirațiunilor mele, numai pentru-ca sĕ pótă nĕvălí cu atât mai vehement asupra mea.

Resping atare insinuare, chiar și cu privire la fóia „Controla“.

E ne mai pomenit, ca pentru conținutul unei foi, nu redacția sĕ fie trasă la rĕspundere, și cei ce scriu în fóie, cari după lege și rațiune sunt responsabili, ci eu, a treia persónă, care nimic nu am de a face cu redactarea acelei foi. Observ totodată, că nu eu am întemeiat'o și nu din punga mea se susține.

Dr. **Iosif Gall.**

Noul Archiepiscop și Metropolit al Bucovinei.

Numirea Inaltpreasfinției Sale, domnului *Dr. V. de Repta,* de Archiepiscop și Metropolit al Bucovinei, în locul rĕmas vacant prin mórtea titulariului de mai nainte, a fost primită cu bucurie nespusă pretutindenea printrĕ Români, deosebi însĕ din partea celor ce vor avé sĕ fie în viitoriu cârmuiți bisericește de eruditul, dreptul și conștiențiosul lor Archipăstoriu, din partea fraților bucovineni.

Și au motiv sĕ se bucure bucovinenii, pentru-că de la noul lor șef bisericesc pot aștepta, și sunt în drept a aștepta, tóte îndreptările și îmbunătățirile de cari duce lipsă biserica ortodocsă română din Bucovina. Le și dorim din tótă inima, ca speranțele legate de acésta nimerită numire sĕ și-le vadă realisate cât mai curênd.

Că Inaltpreasfinția Sa, noul Metropolit de ce stimă și iubire se bucură la fii sei sufletești, se póte vedé din primirea ce i-s'a făcut în Cernăuți, unde sosise nu mult după sosirea știrii despre numirea sa de Metropolit al Bucovinei.

Primirea a decurs, — după *„Deșteptarea“*, — întrĕ următórele împrejurări:

— „In momentul, când I. P. S. Sa dl episcop Dr. V. de *Repta* a fost numit Archiepiscop și Metropolit al Bucovinei și Dalmației, d-sa se afla la Viena, spre a participa la desbaterile camerei deputaților, al cărei membru a fost. Știrea positivă privitóre la numire a sosit în Cernăuți pe cale telegrafică Mercuri, respândindu-se pretutindeni cu iuțéla fulgerului, spre a produce generală bucurie.

I. P. S. Sa era așteptat sĕ sosiască la Cernăuți în zilele aceste, decis fiind a participa în persónă la sfințirea tunelului Mestecănișului al nouei căi ferate, ce duce de la Câmpulung la Vatra-Dornei. In urma întrebărilor telegrafice s'a aflat, că I. P. S. Sa sosește la Cernăuți Vineri séra cu trenul accelerat. Totodată a sosit și espresa rugare a I. P. S. Sale, ca sĕ nu i-se facă întimpinare.

Cu tóte aceste, se înfățișase la gară un numĕr imposant al inteligînței române din Cernăuți și representanți ai inteligînței rutene, în ținută festivă. In fruntea celor apăruți stăteau membrii consistoriului sub conducerea P. C. Sale domnului archimandrit *M. Calinescu.*

La 8¾ ore séra sosí trenul, și la vederea noului Metropolit isbucniră frenetice strigări de „sĕ trăiéscă“, cari continuară până ce I. P. S. Sa se dădù jos din cupeu. La scara cupeului, încunjurat de sutele de fii ai bisericei, P. C. Sa dl archimandrit binevențà pe noul Archipăstor cu puține cuvinte pline de căldură, dorindu-i, ca Dumnezeu sĕ-i ajute a purta noua și greaua sarcină, ce a primit-o asupra sa. „Și Dumnezeu *va ajuta* — a zis oratorul — căci I. P. Vóstră *aveți voința faptei și a binelui*“. Terminându-se vorbirea prin urarea, ca noul Metropolit sĕ trăiéscă mulți ani, isbucniră din nou strigăte entusiaste de „sĕ trăiéscă“. I. P. S. Sa căruia se cetia de pe față nespusă surprindere din causa acestei manifestății spontane de iubire, a mulțămit atât P. C. Sale domnului archimandrit Calinescu, cât și tuturor participanților, pentru căldurósa primire, și întrând în sala de așteptare a făcut o scurtă recepțiune.

Părăsind I. P. S. Sa sala de așteptare fù întimpinat în vestibul de înoite nesfîrșite strigări de „sĕ trăiéscă“.

Pornind apoi cătră palatul reședinței archiepiscopești se înșiră în urma trăsurei Metropolitului un șir nenumĕrat de trăsuri, formând un cortegiu imposant și astfel plecà Metropolitul cu cortegiul preste piața principală, festiv luminată, cătră palatul reședinței, în al cărui vestibul era așteptat de alumnii seminariali, în frunte cu spiritualul lor, dl *G. Teleaga.*

La sosire a fost întimpinat de alumni cu cântarea prea frumósei composiții festive din ps. 64 și 65, după a cărei terminare se prelungiră strigătele de urare ale credincioșilor veniți întru întimpinare. Apoi dl spiritual G. Teleaga rostì în numele institutului o vorbire de bineventare în termini plini de căldură, implorând grația cerésca, ca I. P. S. Sa, care împreună în sine mari speranțe din partea întregei diecese, sĕ fie stăpân și scut al bisericei *prin decenii*, tráind întru mulți și fericiți ani. Intrĕ entusiaste strigări de „sĕ trăiéscă“ I. P. S. Sa mulțămì pentru întimpinare, făcênd presenților învitare de a-l însoțí în apartamentele sale. Intrĕ cele mai vii aclamații pășì apoi, însoțit de înalții dignitari bisericești, la scara ce duce în apartamente, ear' cea mai mare parte a credincioșilor cari îl întimpinaserà, se reîntórse în oraș, resfirându-se pe la locuințele lor.

Tótă întimpinarea, lipsită de oficialitate, a avut un caracter pe cât de însuflețitor, pe atât de intim întrĕ credincioși și stăpânul bisericei. Iubirea manifestată a fost spontană și sinceră, un bun augur pentru activitatea noului nostru Archiepiscop și Metropolit, dl Dr. V. de Repta.“

Pentru catedrală.

Spre completarea celor publicate deja în ziariul nostru, dăm în cele următóre și contribuirile ulterióre, ce s'au făcut în tractul *Brașovului,* pentru fondul zidindei catedrale.

Au fost oferite următórele frumóse sume, de la domnii:

1.	Ioan Petric, protopresbiter, Brașov . . .	cor. 600
2.	Georgiu Urdea, par., Cernat	„ 160
3.	Vasilie Voina, protopresbiter, Brașov . .	„ 150
4.	Dr. Vasilie Saftu, paroch, Brașov . . .	„ 150
5.	Iosif Maximilian, paroch, Brașov . . .	„ 150
6.	Toma Frateș, paroch, Bacifalu, ...	„ 140,
7.	Filip Creițariu, paroch, Bod	„ 100
8.	Bartol. Baiulescu, paroch, Brașov . . .	„ 100
9.	Ioan Maximilian, paroch Brașov . . .	„ 100
10.	Ioan Maximilian, capelan, Brașov . . .	„ 100
11.	Ioan Schiopu, paroch, Crisbav	„ 100
12.	Toma Bêrsan, paroch Dârște	„ 100
13.	Ioan Broșu, capelan, Dârște	„ 100
14.	Iosif Micu, paroch, Feldióra	„ 100
15.	Teofil Roșca, paroch, Hălchiu	„ 100
16.	Alesandru Dogariu, paroch, Herman . . .	„ 100

FOIȘÓRĂ

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodocși din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 78. Nr. 7.

Fiindcă în rêndul logodnelor până acum au fost obiceaiu la biserica nóstră, ca cei ce se logodesc, și pe urmă le pare rĕu au logodnicului au logoditei, și vrênd a se lăsa de logodnă, avea pedecă de la mai marele bisericei, și se silia unul fără voia altuia a sĕvêrșí căsătoria cu cununie, măcar că cunoscut lucru este Preacucerniciei tale din molitvelnic că tocmai în vremea cununiei la întrebarea preotului pre mirele și pre miresă voiesce unul pre altul au nu, și rĕspunḑênd vre-o parte că nu voiesce, se deslégă unul de cătră altul; așadară întêmplându-se în Sirmia o logodnă între un voinic și o fată, și după logodnă căindu-se o parte, cealaltă silindu-se la căsătorie, au făcut recurs la Preaînălțatul împĕrătescul scaun, cela ce cu milostivire au poruncit, ca nimenea din cei logodiți sĕ nu fie siliți la căsătorie, ci sĕ fie slobodi cu alte fete a se căsătorí, și la judecată nime pentru acésta sĕ nu'i tragă. Acéstă poruncă împĕrătéscă mi s'au dat dela preaslăvita General Comandă a Ardealului dela 11 Maiu a. c. și dela I. T. dela 12 August a. c. cu adăogatu în cóle dicretum de la preaslăvita Canțelaria curții ungurescí și ardelenesci, precum și dela Escelenția Sa D. Archiepiscop și Mitropolitul Carlovițului, prin a cărora putere vĕ poruncim: ca logodnele făcêndu-se, și căindu-se vre-o parte, logodnicul sau logodnica, sĕ fie slobodi dela a sa logodire fără nici o piedecă. Lângă acésta nu mĕ îndoesc a nu fi cunoscut, precum în rêndul rudeniei la căsătorie avênd cineva vre o îndoiélă și pricină precum la antecesorii mei s'au păḑit, așa și acum sĕ scii acésta, a fi în voia archiereului: pre unii ca aceia la noi pentru hotărîre sĕ'i îndreptați. Pănă acum multe porunci și însciințări v'am trimis, și nici un rĕspuns primind, pănă în 15 ḑile sĕ faceți nóuĕ însciințare. Așa făcênd mila Preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu Preacucernicia ta, pururea rĕmâind

Al Preacucerniciei tale
6 Iulie, 1784.

De tot binele voitoriu
Gedeon Nichitici.

Nr. 910. Nr. 8.

lângă titula prot.

Fiindcă mulți dieci pentru primirea darului preoției viind aici cu dreptăți și atestatumuri próste, și fac înzadar chieltuiélă neputêndu-se primí cu acele atestatumuri próste, pentru acea am ales acéstă rênduiélă, ca diecii, care vreau sĕ se preoțéscă unde va fi mare lipsă, și nu va fi alt preot, ca sĕ slugéscă, ântâi se poruncesce, ca diacul sĕ învețe, sĕ scie bine cetania, scrisórea, cântarea și rênduiéla bisericei și Catachisul, și după acea se iee atestat dela sat înaintea Cinstitei table cu iscălitura și cu obicinuita pecete și cu a domnului posesorului, arătând câte famelii sau case sunt în sat neunite, și cumcă este biserică, și precum este lipsă mare de preot, și precum este neunit și nu este iobagiu. Sĕ aibă manumisie adecă slobodenie dela domnu posesor cu iscălitura cu pecetea sa precum diacul neunit este slobod, căsătorit pe lege, cu nici un nume rĕu, și învĕțat la tóte cele mai sus s'au scris. Și acésta încă se scrie: locul unde va sĕ se preoțéscă diacul, cine au slujit mai nainte sau nimenea au slujit? sau din vecinătate au slujit cineva, sau au murit preotul, și precum este mare lipsă de preot. Cu acest feliu de dreptăți póte vení diacul la primirea darului preoției.

S'au dat în Sibiiu 7. Septembrie A. 1784.

Gedeon Nichitici
episcop neunit al Ardealului.

(Va urma.)

Vorbe înțelepte.

Sĕ nu facem nici un lucru numai pe jumĕtate, ci aceea ce am început, sĕ scótem la capĕt cu desĕvêrșire.

Ori-ce întreprindere trebue sĕ ne aducă bucurie și mulțămire, dacă aceea-ce facem e făcut în mod legiuit și după dreptate, cu temere de Dumnezeu și cu respect față de omenime.

17.	Alesandru Măeruşan, paroch, Măgheruş . .	„ 100
18.	George Ludu, capelan Preşmer	„ 100
19.	Toma Giurgiu, capelan, Purcăreni . . .	„ 100
20.	Ioan Leucescu, paroch, Rotbav	„ 100
21.	Victor Popea, paroch, Satulung	„ 100
22.	Romul Verzea, capelan, Satulung . . .	„ 100
23.	Ioan Gavrilescu, paroch, Ţinţari . . .	„ 100
24.	Ioan Pascu, capelan, Turcheş	„ 100

A mai incurs apoi, din tractul Reghinului, de la domnul Dr. *Ioan Popescu*, advocat în Reghin, suma de 400 coróne, ear' parochia Bod, din tractul Braşovului, şi-a completat lista trimisă de Ven. Consistoriu, astfel, că parochienii de acolo, spre lauda lor fie zis, au contribuit împreună cu preoţii şi învĕţătorii lor, frumósa sumă de 523 cor.

Onóre şi laudă tuturor!

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I., conform dispositiunilor de până acum, în 5 Novembre va sosí la *Gödöllő* pentru petrecere mai îndelungată. De la Gödöllő va merge de douĕ-ori pe sĕptĕmână la Budapesta.

*

Ministrul Wlassics — în Sibiiu. Azi ministrul de culte şi instrucţiune publică, Dr. Iuliu *Wlassics*, venind pe neaşteptate la Sibiiu, a visitat gimnasiul de stat şi gimnasiul ev. luteran, făcênd apoi visită superintendantului bisericei luterane şi comitelui suprem. Cătră amiazi a făcut visită Inaltpreasânţiei Sale metropolitului nostru, în societatea căruia a mers apoi sĕ visiteze seminariul nostru. Ministrul e însoţit de consilieriul de secţie în ministeriul de culte, Dr. Victor *Molnár*, şi de *Dr. J. Rényi*, docent la universitatea din Budapesta.

*

Ministrul Wlassics în Braşov. Luni ministrul *Wlassics* a visitat fără de veste gimnasiul nostru românesc din Braşov pe la orele 9 diminéţa. S'a uitat la planul de ore, voind sĕ asiste la prelegerea din limba magiară a uneia din clasele gimnasiale superióre. Pedelul i-a dat de ştire însĕ ministrului, că fiind sĕrbătóre, tóte clasele sunt închise.

De acolo ministrul Wlassics, însoţit de docentul de la universitate, Rényi, s'a dus la gimnasiul evang. săsesc, visitând acolo câteva clase, a plecat apoi la şcóla reală de stat şi la gimnasiul confes. rom.-cat.

Marţi diminéţa dl Wlassics, însoţit de consilieriul ministerial Victor Molnár şi de docentul Rényi, a visitat gimnasiul român, şi în special prelegerile de limba germană latină şi magiară din clasa a şéptea şi a opta. A adresat şcolarilor diferite întrebări, tot numai în ungureşte, ca sĕ vadă cât pricep şi cum ştiu rĕspunde ungureşte. I-a pus sĕ traducă în limba germană, ba chiar şi din cea latină în ungureşte etc. A mai visitat apoi clasa a 3-a comercială şi şcóla română de fete.

*

Ocna-Sibiiului — stabiliment balnear modern. Băile de sare de la Ocna-Sibiiului, cari în ceea-ce priveşte conţinutul săros al apei n'au părechiă în întrégă Europa, vor fi acuşi ridicate la rang de stabiliment balnear universal. A nume, ministrul de agricultură a destinat 580,000 de coróne pentru arangiarea băilor de la Ocna în stil modern şi cu comfortul stabilimentelor balneare de renume; în locul sĕrăcăciosului salon de cură şi primitivelor cabine va instala băi de sare, băi de aburi, salóne de inhalaţiune, cabine, salóne de cură, oteluri, etc. In acest scop a preliminat deja pentru anul viitoriu 250.000 de coróne din suma de 580.000.

*

Alegere de paroch. Dumineca trecută (19 Octobre st. n.) sinodul parochiei *Cărăstău* (tractul Zarand) a ales paroch pe clericul Nicolae *Tiu* din Şesuri. Alegerea a fost condusă de protopresbiterul tractual Vasilie Damian.

*

Epidemii. In *Vinţul-de-sus* grasséză în mod epidemic bóla lungórei (tifus), care în mod sporadic s'a ivit deja şi în *Turda*. In Fugadul-superior (Felső-Füged) grasséză *şarlachul*, ear' în Murĕş-Oşorheiu *vĕrsatul*.

*

Sinod estraordinar. Pe Dumineca, 2 Noembre n., e convocat la Arad sinod estraordinar.

*

Concertul dnei Vladaia. După cum am anunţat şi în numĕrul trecut, dómna Irina de *Vladaia* va da Marţi séra, 4 Novembre n., un concert în sala *„Unicum“*. Program detailat vom da în numĕrul viitoriu. Bilete de intrare se găsesc în librăria *Seraphin*.

*

De Wett — şi tunurile engleze. In ziua când generalii buri Botha, De Wett şi Delarey, în turneul lor prin Europa sosiseră la Paris, în calea spre „Câmpul-Eliseelor“ au trecut şi pe sub „Arcul-Vendome“. Insoţitorii li-au esplicat, că arcul e construit din tunurile pe cari Napoleon I le-a luat de la duşman. *De Wett* n'a rĕspuns nimic, ci privia la arc, pare-că făcea anumit calcul. Intr'un târziu a rĕspuns apoi următórele: „Cu tunurile pe cari noi le-am luat de la Englezi s'ar fi putut face un arc încă odată aşa de înalt ca acesta“.

*

Monetăria statului şi circulaţia monedelor. Sĕptĕmâna trecută a apărut raportul Curţii de compturi din Budapesta despre monedele bătute, puse în circulaţie şi cele rĕmase în deposit până la finea pătrariului III al anului curent. Conform cu acest raport în pătrariul III au fost bătute 2.335,289 monete de câte 2 fileri şi 4.074,732 de câte 1 filer, total în valóre de 87,453 coróne şi 10 fileri. Cele 3.840,000 monete de câte 5 coróne, 60 milióne de câte 1 corónă, cum şi cele 54 milióne de câte 20 fileri, bătute mai nainte, sunt în circulaţiune tóte. Din cele 72 milióne monete de câte 10 fileri, în pătrariul III au fost puse în circulaţie 2000, aflându-se astfel în circulaţie 71.987,000 de monete de acestea, ear' în deposit 13,000. Din monetele de bronz de câte 2 fileri în pătrariul III au fost puse în circulaţie 1.199,524, din cele de câte 1 filer 17,000, de tot în valóre de 24,160 coróne şi 48 fileri, în urma căreia acum se află în circulaţie 184.317,071 monete de câte 2 fileri şi 35.117,443 de câte 1 filer. In deposit au rĕmas 96 844,324 monete de câte 2 fileri şi 28.366,732 de câte 1 filer, în valóre de 2.220,553 coróne şi 80 fileri.

*

Foişor de vîndut. Dintrĕ objectele foste ale bisericei parochiale din *Sibiiu-cetate*, demolată acum, se mai află de vîndare *foişorul* (corul) *femeilor*. Comitetele parochiale, cari ar dorí sĕ procure acest foişor pentru biserica lor, sĕ se adreseze la inspectorul realităţilor archidiecesane, Pantaleon *Lucuţa*, casariu cons. şi căpitan ces. şi reg. în pensiune.

*

Proces intentat de ministrul Wlassics. La mandatul ministrului de culte şi instrucţiune publică procuratura regéscă a intentat proces de presă ziariului slovac *„Narodnie Novini“* din Turceanski-Sveti Martin (Turócz-Szent-Márton) pentru un articol scris contra ordinaţiunilor ministrului referitóre la propunerea limbii magiare în şcólele poporale. Autor al articolului e Svetozar Hurban Vajanszki. Părţile încriminate din articol („Prostirea băieţilor“) sunt următórele:

Ori-ce scopuri mari şi înalte culturale şi de stat sĕ fi avut în vedere ministrul Wlassics când a dat inspectorilor de şcóle circulariul acesta, una e mai pe sus de ori-ce îndoială, că acéstă dispoziţie invólvă în sine prostirea băieţilor, intenţionată şi sigură. Ordinaţiunea ministrului de culte loveşte în legea scrisă, în legea morală, stă în contrast cu mintea şi conştiinţa. O spunem acésta lin şi fără nici o înferbêntare şi numai fiind-că ne vedem constrînşi sĕ constatăm un nou act de volnicie şi de oprimare naţională. Şi pe lângă acésta, capac preste tóte, acéstă poruncă ministerială (ukáz) nu numai violéză adânc totodată şi art. de lege XLVIII din 1868, dar' taie şi în viéţa şi fiinţa naţionalităţilor nemagiare, vatĕmă şi calcă în picióre pe cei de altă limbă maternă, vatĕmă sentimentul naţional şi în mod tiran oprimă pe om în cele mai sfinte cugete ale sale, în amintirile lui şi în exigenţele sale sufleteşti. Posibil dór' că nu emigréză încă destui ómeni la America şi că nu e încă destul de mare întunerecul neştiinţei la noi, de aceea trebue sĕ emaneze noue şi noue ordinaţiuni ministeriale, prin cari, aşa zicênd, din leagăn începênd sĕ pótă fi tîmpită mintea sĕrmanilor băieţi.

*

Vênat bun. N. Zassler din Orăştie, membru al societăţii de vênători de acolo, umblând la vênat pe lunca Murĕşului, căpĕii sei au adurmecat urmele unei pisice sĕlbatice, pe care în curênd au şi aflat'o şi au luat'o la gónă. In lipsa altei ascundĕtóre, pisica s'a refugiat în o holdă de mohor, unde luând posiţie de apĕrare, prin câteva sgârieturi preste bot pusese căpĕii în respect, aşa că numai de la distanţă lătrau pe ea şi 'i aţineau calea, ca nu cumva sĕ fugă. Ocupată cu apĕrarea contra căpăilor, n'a observat că pe din dos se apropie tiptil vênătoriul, care a înhăţat'o pe după cap şi de spinare, ţinênd'o astfel sub genunche până ce la strigătele lui au sosit câţiva lucrători de câmp, cu ajutoriul cărora a legat'o şi a băgat'o în straiţă. Pisica e mare binişor. Zassler a dus'o acasă şi o ţine vie, avênd de cuget sĕ o vîndă vr'unui proprietariu de menagerie.

*

Năpasta lotrului. Milan Prolici şi Sava Vucosevici din Petrovasello (lângă Dunăre în Torontal) erau lotri mari. Mulţi ani au stat prin închisori, ear' astă-vară împlinindu-şi osânda s'au re'ntors acasă. De atunci nu era sĕptĕmână în care sĕ nu se fi întêmplat furături şi spargeri pe la proprietarii din Petrovasello şi comunele vecine. Joi nóptea însĕ li-s'a înfundat urît. Au fost prinşi în flagrant tocmai când voiau sĕ scótă din coteţ un porc. Lui Vucosevici i-a succes sĕ fugă, dar' celalalt a rĕmas prins. Ómenii adunaţi la strigătele proprietariului i-au pus de grumazi funia cu care lotrii voiau sĕ lege porcul şi l'au spânzurat de un copac. Cadavrul i-a fost luat jos abia a doua zi, din partea primăriei. Pentru judecata acésta instantanee, făptuitorii au sĕ-şi dee sémă acum înaintea legii.

*

Muere pĕcătósă. In comuna Tompa zilele trecute a fost arestată soţia economului fruntaş Floris János, pentru-că şi-a otrăvit cocişul. De-şi în vêrstă de preste 50 de ani, pĕcătósa făcea dragoste cu cocişul, despre ce ştia tot satul. Pentru-că feciorul nu făcea taină, ci spunea tuturor, batjocorind pe bĕtrâna. Bărbatul ei fiind bolnav de mai mult timp şi neputincios legat patului, n'avea cum s'o abată din pornirile ei pĕcătóse. In urmă fiica şi ginerile bĕtrânei au plătit cocişului 400 de coróne, ca sĕ iese din serviciu şi sĕ părăsiască satul, voind astfel sĕ pună capĕt ruşinei. Cocişul s'a învoit; nu însĕ bĕtrâna. L'a rugat în chip şi fel sĕ rĕmână, ear' când a vĕdut că nu isbuteşte, i-a turnat otravă în cina de adio. Diminéţa feciorul a fost aflat mort în grajdiu. Luată de scurt, bĕtrâna a mărturisit gendarmilor, cá l'a otrăvit, ca sĕ nu pótă fi al alteia, dacă pe ea nu o mai voeşte.

*

Soţ bestial. Lica Lăzurean din Rîpa, după-ce s'a vĕdut stăpân pe moşióra ce i-o adusese zestre soţie-sa, s'a dat de tot ticăloşiei, petrecênd-şi timpul tot prin birturi şi păpându-şi astfel aprópe întrégă moşióra. In timpul din urmă pe lângă ticăloşia beţiei şi-a mai adaugat şi brutalitatea, bătênd şi chinuind pe biata femeie. Vineri séra încă a mers a casă beat, şi isbind uşa a sbierat pe femeie sĕ-i dee de cină. Ea fiind tocmai ocupată cu culcarea copilaşilor, n'a putut sărí îndată sĕ facă ticălosului pe poftă. Acesta apoi repedindu-se la ea a isbit'o cu pumnu 'n frunte în cât ameţită a cădut lângă cuptoriu. Nu i-a fost însĕ destul atâta, ci s'a apucat s'o bătucéscă cu potcóvele cismelor, până ce — la ţipetele copilaşilor — au sosit vecinii şi au scăpat'o din mânile ticălosului. Era însĕ prea târziu; întreg trupul nenorcitei era tot rane şi sânge, ear' ea însaşi abia mai rĕsufla. Bestialul om acum e arestat.

*

Ştiri mĕrunte. In *Agram* şi împrejurimi s'a simţit Vineri séra un slăbuţ cutrĕmur de pământ, care a durat cam patru secunde. — In Grecia patru zile şi patru nopţi au ars pădurile Atticei. Paguba e de câteva milióne. De óre-ce focul a isbucnit în cinsprezece locuri deodată, se crede că a fost pus din partea óre-căror rĕufăcĕtori. — Din Constantinopol se raportéză, că Sâmbătă s'a bolnăvit de ciumă un comerciant grec. In urma acesteia consiliul sanitar a dispus, că toţi cari plécă din Constantinopol, fie cu trenul, fie cu vaporul, au sĕ fie supuşi mai întâiu visitaţiei medicale. — In gara de la Zichyfalva (comitatul Torontal) un tinĕr, al cărui nume nu s'a putut afla, s'a aruncat înaintea trenului, care i-a tăiat trupul în douĕ. — Baronul Nathan *Rothschild* a dăruit *un milion de coróne* reuniunii clinicale din Viena, sub condiţia, ca reuniunea sĕ întrebuinţeze cametele acestei sume pentru a da gratuit medicină şi îngrijire medicală bolnavilor sĕraci. — Pe la *Predeal şi Sinaia* a nins o zi şi o nópte întrégă; munţii sunt acoperiţi de zăpadă până jos la póle.

Notă.

Incepênd a sosí conspectele contribuirilor la fondul catedralei din singuraticele parochii (adecă de la parochieni de acolo), atragem atenţiunea onoratei preoţimi, ca de odată cu conspectele se trimită la oficiul cassei şi suma colectată, ca astfel sĕ nu se îngreuneze din samă afară ţinerea în evidenţă a acestor contribuiri mai mici.

Chestiuni bisericesci.

Păstoriul de suflete — părintele sĕracilor. O datorinţă sfântă a păstoriului de suflete este sĕ pórte grijă de membrii sĕraci ai comunei păstorite de el şi sĕ influinţeze asupra lor din punct de privire pastoral. Păstoriul de suflete e dator sĕ mângăe pe parochienii sei lipsiţi de bunuri pămênteşti, propunêndu-le cât se póte de adese-ori învĕţături corespundĕtóre. Sĕ le spună d. e., că şi Iisus Christos era sĕrac, că El din iubire cătră noi a luat asupra-şi sĕrăcia, fericind pe cei sĕraci; că sĕrăcia nu este ruşine, ci din contră, are óre-care preferinţă, de óre-ce sĕracul adese-ori vieţuesce cu mai multă mulţămire, de cât bogatul; că sĕracul tot aşa de bine póte vieţuí spre plăcerea lui Dumnezeu ca şi bogatul, etc. Numai cu aceste mângăeri însĕ păstoriul de suflete încă nu şi-a împlinit datorinţa, el trebue sĕ împreune cu ele şi binefacerea cătră sĕraci, faptele îndurării trupeşti. Păstoriul de suflete în privinţa acésta trebue sĕ fie model pentru comună. Binefacerea are a se estinde nu numai asupra celor cari tótă ziua au lipsă de ajutoriu spre a puté trăi, ci şi asupra celor cari se ruşinéză de a fi cunoscuţi ca sĕraci, apoi asupra copiilor orfani şi sĕraci. Spre a esercita cu succes îngrijirea de sĕraci după tot cuprinsul ei, păstoriul de suflete are lipsă de concursul şi conlucrarea parochienilor sei. El pentru acéstă faptă măréţă şi salutară, mai ales în timpul present sĕ înfiinţeze societăţi şi frăţietăţi. Succedêndu-i sĕ înfiinţeze o societate, care sĕ întimpine pauperismul, fiind un loc salutar de scăpare, va devení şi pentru timpuri viitóre un binefăcĕtoriu al comunei. Se înţelege de sine, că dacă esistă în parochie însoţirea de credit „Raiffeisen“, păstoriul de suflete trebue sĕ o sprijinéscă şi sĕ lucre din rĕsputeri la înflorirea ei, ear' dacă o astfel de însoţire nu se află în parochie, trebue sĕ grijéscă numai de cât, ca sĕ se înfiinţeze, căci folosul ce-l pot trage membrii cei sĕraci ai comunei din astfel de însoţiri, e prea evident. Păstoriul de suflete sĕ caute a întimpina pauperismul şi prin aceea, că îndémnă la înţeléptă cruţare mai ales pe servitori, pe ómenii tineri, învĕţându-i în ce mod cu puţine mijlóce îşi pot strînge un capital însemnat pentru zile negre. In sfîrşit sĕ nu sufere cerşitul în comuna sa, sĕ caute, ca sĕ nu se deprindă la el membrii cei sĕraci ai comunei, căci cerşitul tîmpeşte simţul de onóre şi în cele mai multe casuri este urmat de lene, beţie şi cădere morală.

Păstoriul de suflete, căruia e aminte de membrii cei sĕraci ai comunei sale, e un învĕţăcel vrednic al lui Iisus. In esercitarea acestei datorinţe el împlinesce porunca lui Dumnezeu, întră în urmele lui Christos, păstoriului de suflete celui adevĕrat, care binevestirea sĕracilor o dechiară ca un semn al venirii sale (Luca 4, 18) şi promite sĕrăciei resplată mare. Binecuvêntarea va urma paşilor unui păstoriu ca acesta, el se va bucura în cea mai deplină mĕsură de încrederea comunei, şi lacrĕmile sĕracilor vor uda mormêntul seu. (Din „Candela“.)

Din public.*)

Mulţămită publică.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ îşi ţine de cea mai plăcută datorinţă a da espresiune şi pe calea acésta sentimentului sĕu de recunoştinţă, cu care datóre se simte On. erezi ai decedatului prof. sem. I. Popescu pentru donaţiunea marinimósă a părţii celei mai alese din biblioteca fericitului profesor, dimpreună cu un frumos dulap de sticlă.

Un mare gol a umplut acésta pentru biblioteca nóstră cu atât mai valorósa donaţiune, cu cât suntem puşi acum în posesiunea unor dintrĕ cele mai valoróse cărţi de cuprins istoric, pedagogic şi teologic-filosofic: sunt cu totul nu mai puţin de 76 opuri în 158 volume, în partea cea mai mare legate şi fórte bine conservate.

Servéscă-le On. donatori drept recompensă sincera nóstră asigurare despre cele mai vii simpatii din partea Societăţii nóstre.

Sibiiu 12/25 Octobre 1902.

Pentru comitet:

Nicolae Şoneriu
preşed. com.

Vasilie Şpan
not. secr.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 10585 Plen. [194] 3—3

CONCURS

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor ce se votéză pe anul 1903 din **fundaţiunea „Andronic“**

I. pentru învĕţăcei de ori-ce meserie,

II. pentru sodali deveniţi de atari în decursul anului 1902,

III. pentru sodali cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovedi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni.

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.

2. Atestat de la comună despre averea proprie ori a părinţilor.

3. Atestat familiar de la parochul locului despre familia părinţilor concurentului, ori, fiind el căsătorit, despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţi pot fi numai *români ortodocşi născuţi în archidiecesa Transilvaniei.*

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii.

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) Adeverinţe de la măestru despre sporiul ce 'l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1902, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 §. 67).

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă de la măestru;

c) cei-ce vor dovedí că sunt membri ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiune de a deveni măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sĕ se arete anume locul unde voiesc sĕ se aşeze ca măestri, ce feliu de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;

d) Sĕ dovedéscă cu atestat de la oficiul parochial că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie, adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental din Sibiiu, sĕ le înainteze până la 31 Decembre 1902 stilul vechiu.

Acei concurenţi cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica ca învĕţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei ori sodali la aceste meserii, şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor, ori în ateliere mai mari, în cari sĕ pótă câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor considera.

Consistoriul archidiecesan.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

„Colecţiunea Şaraga.“

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomaţie.
„ 18. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schiţe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schiţe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Preţul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca poporală Minerva 19 numeri

conţine:

Nr. 1/3 Istoria poporală a Românilor.
„ 4. Cântarea României.
„ 5. Istoria populară a Literaturei române.
„ 6. Revoluţiunea lui Tudor Vladimirescu.
„ 7. Perderea Basarabiei 1812 şi 1878.
„ 8. Unirea principatelor şi domnia lui Cuza.
„ 9. Mihail Cogălniceanu scriitor şi bărbat de stat.
„ 10. Vasile Alexandri, Poesii.
„ 11. Stefan cel mare.
„ 12/13. Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Iorga.
„ 14/15. Istoria poporală a Românilor.
„ 16. Cum sĕ ne creştem copíii.
„ 17. Păstrarea sănĕtăţii.
„ 18. Ce sĕ cetim?
„ 19. 10 Maiu.

Fie-care numĕr costă 15 fileri.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4 Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25fil.

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Preţul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Poveşti

pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale

de

Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Dr. Miron E. Cristea

archidiacon.

Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.

Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.

Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil Taodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 **Sibiiu**, Sâmbătă 19 Octobre (1 Novembre) 1902. *Anul L.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

“Pămêntul.”

Sibiiu, 31 Octobre n.

Ómeni cari nu prea știu sĕ ’și dee sémă despre aceea ce scriu sau vorbesc, ni-au spus și până acum de nenumĕrate-ori, că pămêntul pe care trăim și din care ne hrănim e magiar, precum magiară e și apa pe care o bem și magiar e aerul ce-l înghițim, și că prin urmare chiar și din acest motiv magiari trebue sĕ ne simțim toți, și magiari trebue sĕ devenim toți în acésta patrie magiară.

Fața cu ideile acestea greșite noi am susținut și susținem, că pămêntul e al aceluia care-l are în stăpânire și lucrare, fie că e Magiar, Român, Sas, sau de ori-care altă naționalitate, ear’ apa și aerul e de la Dumnezeu, care nu e numai al Magiarilor, ori numai al Românilor, Sașilor, etc. ci e *al tuturora*, pentru-că tuturor părinte bun, ocrotitoriu și îngrijitoriu le este, prin urmare tuturor nu mórte, ci *viéță* le dorește.

Teoria cu pămêntul (deocamdată numai cu pămêntul!) s’a schimbat acum întru câtva, recunoscêndu-se că într’adevĕr pămêntul e al aceluia, care ’l are în stăpânire; dar’ se stabilește o nouă teorie, în fond la fel cu cea vechiă, susținêndu-se, că în patria acésta *numai Magiarul e îndreptățit a cere și a căpĕta pămênt*, și că prin urmare pămêntul numai proprietate magiară trebue sĕ ajungă, în scopul conservării și estinderii neamului unguresc.

Meritul de a fi inventat teoria acésta este al ziariului magiar “*Budapesti Hirlap*”, (de altcum ziariu destul de serios), care în primul seu din Dumineca trecută pledéză cu mare căldură pentru *luarea pămênturilor de la nemagiari* și împărțirea lor întrĕ Magiari, din motivul, că acestia *au scăpĕtat rĕu* de când “străinul” (înțelege cumva pe Evrei?) a ajuns până în inima țerii, cucerind pămênt de la Magiari.

Iată ce ni-se spune în ziariul numit:

“In fine trebue sĕ ne oprim odată pe cariera, care promovéză, sau nu împedecă nimicirea caracterului național magiar al Ungariei. *Sĕ se dee pămênt la cât mai mulți Magiari,* sĕ se estindă dreptul de proprietate al omului magiar pe teritoriu cât mai vast: iată ce propagăm noi! Pămênt suficient deci țeranului, însĕ ***numai țeranului magiar,*** care dă materialul cel mai bun pentru armată, e cel mai acomodat pentru civilisație și *are cele mai mari aptitudini pentru cultivarea pămêntului.* (Probabil, că de aceea și-a perdut pămêntul!)... Pămênt țeranului magiar, pămênt în mĕsură, ca nu numai sĕ vegeteze, ci sĕ se sporéscă și sĕ se întindă... Calea pe care avem sĕ facem, ca țeranul magiar sĕ ajungă la aceea ce ’i lipsește (la mult pămênt!), ni-o arată împrejurările. *Trebue sĕ satisfacem pe țeranii magiari din pămêntul* ***posedat de nemagiari*** *și de cei cari nu vor sĕ devină Magiari!*... Nu ne gândim la confiscare neîndurată, ci numai la *mĕsuri legale*, cari au sĕ dee despăgubire completă, avênd sĕ supórte cheltuelile statul, marea și mica proprietate...”

Am înțeles, și suntem pe deplin în curat cu noua teorie.

Va sĕ zică, fiind-că unii dintrĕ cetățenii acestei țĕri n’au fost în stare sĕ păstreze aceea ce aveau, ci au lăsat, ca “*străinul*” sĕ pună mâna pe avutul lor, deschiḑându-i drumul până în inima țĕrii, — se propune acum, ca sĕ se iee de la cei ce buni chivernisitori s’au dovedit a fi, aceea ce ei au păstrat și agonisit prin muncă și crutare, și sĕ se dee acelora, cari ca mâne, ori poimâne, probabil că earăși pe mâna “*străinului*” vor lăsa sĕ ajungă aceea ce primesc! (Cel puțin îndreptățit este ori și cine sĕ presupună, că cel-ce n’a știut muncí și cruța în trecut, nu va ștí muncí și cruța nici în viitoriu.)

Așa e, că e bună și frumósă teoria acésta? Frumósă și dictată de sentimente — *umanitare!* Și acceptându-se, óre unde am ajunge? Sigur acolo, că din acésta nouă politică economică (sĕ ’i zicem așa!) tot numai “*străinul*” ar trage folósele, pentru-că pe a lui móră se mână apa. Sau nu cumva tocmai *acesta* e scopul? Prea ne vine a crede că — *da!*

Rolul educațiunii.

Am vorbit și vom mai vorbí despre rolul pe care trebue sĕ ’l aibă educația în învĕțămêntul public, pentru-că prin acésta credem că ne împlinim o datorință impusă nouĕ de tragerea de inimă ce o avem pentru binele de obște al neamului românesc. Ear’ părinții și învĕțătorii vor înțelege, că numai spre bine póte sĕ fie, dacă necontenit li-se atrage atențiunea asupra faptului, că forța și resultatul multămitoriu al învĕțămêntului în educație residă.

Invĕțătoriul trebue sĕ’și facă deci de cea mai sfântă chemare a sa, nu a turna învĕțătură multă în capetele elevilor, ci întâiu de tóte a forma din ei ómeni și cetățeni folositori semenilor lor. *Inima* copíilor trebue întâiu desvoltată, pentru-că numai așa se câștigă pe séma omenimei spirite juste și libere, ómeni cu conștiințe drepte și cu voințe tari, ómeni adevĕrați, de cari nu numai cei de pe vremea lor, ci și cei din viitoriu pot sĕ aibă folos.

Educația ne dă singură ómeni desĕvêrșiți și cetățeni buni, pentru că educația sădește în noi virtuțile cele nobile și frumóse la cari a ajuns pricEperea moralei adevĕrate.

Sĕ nu se scape deci din vedere pe nici un moment educarea sentimentelor, desvoltarea simțului de *dreptate* și de *datorință*, basele fundamentale ale omului corect, bun și folositoriu.

Lipsind din sinul omului simțul de dreptate și de datorință, îi lipsește și inclinarea spre asociare, pentru-că se ferește de semenii sei, și de aici se nasc apoi nenumĕratele rele, nu numai pentru omul singuratic, ci pentru neamul întreg din care face parte.

In sinul copiilor trebue trezit deci și desvoltat boldul de a se apropia cu încredere de semenii lor, și de a avé *simpatíi* pentru ei. Și simpatíile acestea trebue sĕ se ivéscă ele singure, în mod neforțat, învĕțând copíii sĕ-și imagineze durerile altora, ca și cum ar fi durerile lor proprii, pentru-că numai cel-ce se știe pune în posiția celui nefericit, e în stare sĕ ’i facă bine din inimă curată.

A avé simpatie pentru cineva nu însemnéză numai atâta, că dacă e trist el, sunt trist și eu, dacă plânge și se tânguește el, plâng și mĕ tânguesc și eu, ci mai mult aceea, că eu, punêndu-mĕ în situația în care el se află, sĕ trec cu el împreună prin tóte durerile ce le simte și sĕ ’mi pot imagina, că purtarea mea și a altor semeni i-au causat aceste dureri.

Și tocmai noi, cei de astăzi, avem necesitatea cea mai mare de desvoltarea sentimentului simpatíei, noi cari ne purtăm cu atâta neîncredere unul față de altul, în cât nesociabilitatea nóstră a devenit pe unele locuri chiar proverbială.

De altcum preste tot în educarea sentimentelor am rĕmas cam binișor îndĕrĕt, dovadă modul nostru de discutare în întruniri publice și modul nostru de scriere în organele de publicitate.

Sĕ nu uite deci învĕțătoriul nici-odată și sĕ nu lase sĕ trécă nici o ocasiune binevenită, fără a combate în elevii sĕi înclinarea spre a face nedreptate, și preste tot apucăturile cele rele, cari lăsându-li-se teren larg de liberă desvoltare, produc ómeni necorecți, necinstiți și fără inimă.

Cinstea și sentimentul datorinței, iată ce forméză podóba omului desĕvêrșit, pentru-că omul cinstit e bun, corect și drept totodată. De aceea, în privința cinstei trebue sĕ se stărue mai mult în școle, în privința cinstei și a datorinței, pentru că aceste însușiri se cer de la toți membri unei anumite societăți, dacă e ca societatea sĕ mérgă înainte pe cale normală.

A desvolta în elevi sentimentul simpatíei, este deci a ’i împinge pe calea

---

FOIȘÓRĂ

Măestri și plugari.

— Strofe ocasionale.*) —

Români cu fruntea în sudóre
O clipă lucrul voi lăsați
Și ’n astă zi de sĕrbătóre
Ca frați cu frați vĕ adunați!

Un dulce glas pe toți vĕ chiamă
Din munți înalți, din verḑi câmpíi:
E-al națiunii glas de mamă,
Ce mult dorește pe-ai sĕi fíi,

Corul plugarilor.

De veacuri lungi străbuna glie
Cu ferul ager noi brăzdăm
Și ’n holdă mândră, aurie,
Câmpíi și dealuri îmbrăcăm.

Corul meseriașilor.

Mai tineri noi, cu hărnicie
Unélta ’n mâni am apucat
Și-al nostru braț cu măiestríe
Istețe lucruri a creat.

Corul plugarilor.

Dar’ spicele de aur pline
Noi în cununi le împletim
Și ori și când, în rĕu și ’n bine,
Voioși cu voi le împărțim.

Corul meseriașilor.

Și noi cu drag vĕ facem parte
De tot ce brațe făptuesc;
Când greul vieții se împarte
In tóte, frații buni sporesc.

Impreună

O! națiune, mamă sfântă,
L’altarul tĕu îngenunchiăm
Și ’n fața ta, ce ne încântă,
Frăție ’n veci noi azi jurăm!

Spre slava ta voioși muncì-vom
Cu gând deștept, cu brațe tari,
Ș’altarul tĕu uniți păzì-vom,
Români măiestri și plugari.

Brașov, Iulie 1902.

Andreiu Bârseanu.

---

*) Dedicate esposiției industriale din Sibiiu, aranjată de “Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu” și de “Reuniunea sodalilor români din Sibiiu”.

Șarpele și pĕcatul.

Noi avem o zicĕtóre: l’a mușcat șarpele de inimă. Prin șarpe înțelegem ispita de a face rele, duhul necurat al rĕsbunării, pisma și pofta de-a nimicí binele de-aprópelui. Inima e lăcașul gândurilor bune, tot ce e frumos și nobil pornește — așa credem — din inimă. De aceea ne și rugăm, ca Dumnezeu sĕ se scobóre “în inimile nóstre”. Și e poetică ideia, mai ales poetic esprimată, că șarpele a otrăvit acest lăcaș curat al lui Dumnezeu, că rĕul a biruit binele.

Duhul rĕului, sau cum îl numește biblia, Satana, a înșelat pe Eva luând chipul șarpelui. Și când zice Biblia: “ear’ tu, Adame, vei trăí din sudórea feții tale... și șarpele va păzí călcâiul tĕu, ear’ tu vei striví capul șarpelui...” ea nu vorbește de adevĕratul șarpe, de năpârcă, ci de ispita rĕului, de păcat și de putința de-a striví pofta pĕcatului.

Balaurii din poveștile nóstre sunt duhurile rele cari pricinuesc nefericiri ómenilor, de aceea se luptă cu ei voinicii Feți-Frumoși, cari sunt întruparea binelui. Balaurii sunt cu mai multe capete; tai unul, cresce altul. De ce? Căci așa e pĕcatul, are multe rădĕcini; tai una, crește alta în loc. Balaurii ni-i închipuim ca niște dihánii urîte și grozave — și ce e pĕcatul altceva? — cu făptură de șarpe, căci șarpele e întruparea rĕului. Ei trăesc prin peșteri întunecóse, se hrănesc cu carne de om, fură fete de împĕrați: pĕcatul și rĕutatea fuge de lumină, plănuește la întuneric, nimicește ómenii prin pismă, zizanie, ură, așa că trupul ómenilor e hrana rĕutății pĕcatului. Ear’ fetele de împĕrat sunt nevinovăția, sufletele curate, și povestea nu spune altceva de cât că nevinovăția cade și ea jertfă rĕutății.

Acesta e rostul balaurilor din poveștile nóstre. Așa dar’ ei nu sunt “fleacuri de ale țĕranilor” și “minciuni de ale babelor” — nu, balaurii au trăit și trăesc, ear’ basmele cu balaurii nu sunt neroḑii, ci lucruri adevĕrate, dar’ spuse în chip poetic, deci cu atât mai frumóse, cu cât sunt și adevĕrate și cu iscusința spuse.

Voinicii din povești se luptau cu balaurii, ca sĕ desrobéscă fete de împĕrat. Adecă lumina și virtutea voesc sĕ biruéscă întunerecul și pĕcatul, sĕ mântue nevinovăția și iubirea binelui. Une-ori virtutea cade în luptă cu rĕutatea, dar’ ea iarăși învie, și la urma urmei tot virtutea biruește: și Fĕt-frumosul de multe ori e biruit de balaur, rĕmâne mort, mai ales fiind vrăjit, dar’ prin cine știe ce cinstei şi a datorinţei, pentru că omul care are simpatíi pentru cineva, nu va căuta nici-odată sĕ'i facă neplăceri şi sĕ'i facă rele, ci din contră, va căuta sĕ'l feréscă de rele şi sĕ-i facă bine, unde póte şi după cum póte.

Adevĕrat, că egoismul, atât de lăţit în zilele nóstre, a cam scos din sinul omenesc sentimentul simpatíei, şi prin urmare e cam în apunere şi cinstea, pe multe locuri, precum în amorţire se află şi simţul de dreptate şi de datorinţă. Dar' din şcólă, din mânile destere ale învĕţătoriului nu iese lumea de astăzi, egoistă şi deviată de la calea cea bună, ci iese lumea de mâne, care aşa va fi cum va eşí din şcólă!

De aceea, accentuăm încă odată, învĕţătoriul sĕ-şi dee tóte silinţele, ca din copilaşul dat spre creştere pe mâna lui, sĕ formeze pe séma societăţii omeneşti un membru folositoriu, cu spirit de dreptate şi de libertate, cu conştiinţă dréptă şi cu voinţă tare.

Se înţelege, că deodată nu se póte face lucrul acesta pe linia întrégă. Incet cu încetul vom căştiga însĕ pe calea acésta tot mai multe caractere ideale, cari apoi vor neteḑí calea pe séma celor-ce vor călca în urmele lor, şi una din generaţiile următóre va fi sigur aşa cum au fost cele mai multe din trecutul neamului nostru: model de *cinste* şi de *dreptate*, lucruri cari se pot da şi se pot căpĕta numai prin o educaţie bună şi desĕvîrşită.

Pentru catedrală.

La fondul pentru zidirea catedralei au mai întrat următórele contribuiri, din tractul *Unguraşului*:

1.	Pavel Roşca, protopresbiter	cor.	200
2.	Gavriil Murĕşan, paroch în Jimborul-mare	„	120
3.	Ioan Giorgia, paroch în Bălan	„	120
4.	Ioan Andreiu, paroch în Rachiş	„	100
5.	George Olariu, capelan în Stîna	„	100
6.	Gavriil Curea, paroch în Dol	„	100
7.	Iuliu Chiffa, paroch în Hida	„	100
8.	Ioan Pop, paroch în Miluan	„	100
9.	George Puşcaş, paroch în Sântă-Măria	„	100
10.	Vasilie Pop, paroch în Gălpuia	„	100
11.	George Vlaicu, capelan în Păuşa	„	100

De la *învĕţătorii* din tractul Unguraşului au întrat următórele contribuiri:

1.	Simion Rotariu, învĕţătoriu în Dol	cor.	30
2.	Petru Bura (Jimborul-mare)	„	30
3.	Ioan Terec (Baica şi Hida)	„	30
4.	Ioan Giorgia (Bălan)	„	20
5.	Ilie Rus (Jac)	„	20
6.	Alexandru Gog (Tresnea)	„	20
7.	Teodor Păuşan (Păuşa)	„	20
8.	George Lazar (Cubleşul-român)	„	20
9.	George Bodea (Dânc)	„	15
10.	Alexandru Giuruţan (Fizeş-Sânpetru)	„	15
11.	Augustin Romiţan (Rachiş)	„	10
12.	Ilie Podariu (Stîna)	„	10
13.	Arsenie Nedelcu (Unguraş)	„	10
14.	Pompeiu Rotariu (Bodia)	„	10
15.	Ioil Vlaicu (Sântă-Măria)	„	10
16.	Vasile Ciuca (Miluan)	„	10
17.	Vasilie Groza (Ciumerna)	„	10

Păstraţi bucatele!

Abia s'a terminat îmblătitul spicóselor şi pe unele locuri culesul cucuruzului, şi deja în zilele têrgurilor de sĕptĕmână pieţele oraşelor sunt inundate de bucate de vînḑare. Şi barem de le-ar puté vinde bieţii economi pe preţuri convenabile, ca sĕ se cunóscă cu ceva! Dar' le dau aprópe pe nimic, — findcă n'au preţ. L'au scăriţat cât de jos boierii de la bursă.

Intrĕ mijlócele prin cari marii comercianţi de cereale — pe cari îi putem subsuma în cuvêntul *bursă*, strică preţurile, pentru-ca ei sĕ pótă cumpĕra tómna eftin spre a vinde primăvara scump, sunt şi rapórtele despre recoltă aşa şi aşa de bogată. Fireşte, că pe basa acestor rapórte — cari de obiceiu nu corĕspund stării faptice — agricultorii 'şi vînd bucatele pe preţuri aprópe de nimic. "S'a făcut mult grâu" — ori cucuruz, etc. — "în anul ăsta, n'are preţ", auḑi adese-ori din gura economului. Şi-'şi vinde recolta pe preţul ce i-l fac samsarii bursei.

Acésta însĕ, deoparte e despoiarea bietului agricultor de căştigul muncei sale, de altă parte: *chivernisélă rea* din partea agricultorilor înşi şi, vînḑêndu-şi bucatele pe preţuri de nimic, pentru-ca tot ei apoi sĕ le cumpere scump colea în érnă. De aceea lucrul cel mai cuminte ar fi, ca în cât numai se póte, economii nostri sĕ cerce a-şi împliní datele prin alte mijlóce, şi sĕ nu-şi prădeze biata recoltă. Mai ales că *în anul acesta s'au făcut puţine bucate*, nu cum spun rapórtele bursei, ceea-ce vĕd şi constată şi alţii. Astfel deputatul dietal Anton Bauer scrie în privinţa acésta în "Magyarország" un articol fórte vrednic de atenţiune, pe care, spre a-'l cetí şi economii nostri, îl publicăm în următórele:

"E plină lumea de vestile bucinate în tóte părţile, că ce recoltă splendidă a avut în ĕst-an Ungaria, şi prin aceste bucinări au micşorat preţul bucatelor, care şi de altcum era destul de neînsemnat. Dar' dacă óre-care ar vení sĕ petrécă puţin în mijlocul poporului de la sate, barem pe aici prin ţinuturile nóstre, fórte curênd s'ar desmetecí din acest vis frumos; căci — durere, — numai vis, închipuire póte fi numită acéstă "splendidă recoltă", pentru-că numai vestea e mare, dar' recolta însa-şi, dacă şi pe alocurea e mulţămitóre, pe cele mai multe locuri însĕ nu numai că nu e mulţămitóre, ci e chiar slabă. Ceea-ce îngheţurile de astă-primăvară au lăsat nepustiit, au pustiit ploile de astăvară, deosebi pe locuri de la şes; cartofii, cucuruzul, la ce sĕrmanul popor mai mult e avisat, fiindu-i hrana de căpetenie, căci de pâne rar are parte, au dat recoltă cât se póte de slabă. Pe lângă acésta cartofii nici nu sunt sănĕtoşi, nu sunt făinoşi, nu conţin materii nutritóre, ci sunt apătoşi de-a binele, aşa că fórte curênd vor putreḑí, ceea-ce pentru popor e plagă fórte mare. Culesul viilor, care pe cele mai multe locuri acum e în curgere, a causat proprietarilor desamăgire mare. Pagubele causate de peronosporă şi de oidium, sunt potenţate şi prin veacul rece, ploios, şi dacă va şi fi vin, acela a bună sémă nu va fi de cine ştie ce calitate bună.

Ocupându-ne mai din adins cu vestita recoltă bună din ĕst-an, iasă la ivélă că, zeu, aceea nu esistă la noi, deosebi pentru sĕrmanul popor de la sate nu, care plin de îngrijorare aştéptă sosirea iernii, aducêndu-i ea numai miserie, căci cartofii şi cucuruzul se gată curênd, érna însĕ e lungă şi e mult până la începerea lucrului de primăvară, prin care clasa muncitóre de la sate sĕ pótă ajunge la ceva căştig.

Ţi-se strînge inima, mergênd de la sat la Budapesta şi vĕḑênd acolo noul palat al dietei, clădit în lux orbitoriu, şi aducêndu-ţi a minte apoi de înfiorătórea miserie ce ţine încătuşat pe poporul nostru de la sate. Contraste mai mari, mai triste, nici că-şi póte cineva închipuí, de cât acest palat mare şi pompos, clădit pe banii scumpi ai ţĕrei, în timp ce satele nóstre sunt cutrierate de esecutori, fiind-că poporul nu mai póte satisface uriaşelor sarcini de dare....

Descrie starea miseră a comunei Tapolcza, pe care o presintă ca esemplu la sĕrăcia şi miseria de la sate, apoi continuă astfel:

"Mulţi îşi fac object de studiu emigrările, cari la noi sunt în aşa mare mĕsură, cât pot fi considerate chiar ca o plagă epidemică. Lucru fórte vrednic de laudă. Pot zice însĕ, că faptul acesta trist n'are lipsă de nu ştiu ce studiare. Poftéscă numai şi locuiască cineva la sat, ocupe-se cu poporul, cu sórtea lui grea, şi fórte curênd va ştí causa pentru care lamura poporului nostru emigréză: pentru-că aici a casă 'i amăresc până şi cea din urmă bucătură.

La încoronarea regelui Angliei representanţii Indiei s'au presentat în pompă uriaşă, pe când a casă bântuia fómetea, ear' cheltuielile acelei pompe orbitóre tot poporul acela sĕrac, chinuit şi flămênd a trebuit sĕ le supórte. Casul acesta 'mi revócă în memorie involuntar stările de la noi, cari în câtva sémănă hotărît cu cele amintite mai sus. In Budapesta fù clădit cu 34 milióne de coróne palatul dietei; cheltuielile cu susţinerea lui, chiar şi numai de pe un an, fac o mare avere. Cu cheltuieli uriaşe e în edificare un pod, care probabil că nu va fi terminat nici-odată. La lista civilă se mai cer milióne, ministrul de rĕsboiu pretinde milióne pe séma armatei, tot numai milióne şi milióne, tot numai splendóre, pompă, pretenţii de mare-putere pretutindenea; pe lângă acestea însĕ an de an creşte miseria, an de an sĕrăceşte poporul şi tot mai mare mĕsură iau emigrările.

Aşa se presintă, privită de aprópe, recolta aceea uriaşă, pe care unii o bucină în lume, sub a cărei influinţă execuţiile pentru dare curg strună şi fără nici o milă, şi se pun pe umerii contribuenţilor sarcini noue şi noue, până ce vor sucumba de tot!"

NOUTĂŢI

Regele României — la Rusciuc. Conform unui raport din Sofia regele Carol al României în 2 Novembre va sosí la Rusciuc, spre a se întâlní cu principele Ferdinand al Bulgariei. In vederea acestei întâlniri principele Ferdinand, care petrece în Rusciuc, nici n'a mers la Sofia sĕ deschidă însuşi sesiunea sobraniei, ci mesagiul de tron a fost cetit din partea ministrului-president Danev.

*

Calĕtoriile ţarului. "Daily Telegraph" (Londra) pe basa informaţiunilor primite din Copenhaga vesteşte, că ţarul va merge la *Roma* în 15 Ianuarie 1903, fiind patru zile óspe al regelui Italiei. De acolo va merge la *Cettinje* (Muntenegru) şi la *Athena* (Grecia) şi probabil că şi la Constantinopol.

*

"Reuniunea română de musică din Sibiiu" în adunarea s'a generală ţinută la 29 Octobre a. c. a ales pe anul 1902/3 următoriul comitet: President: Dr. Vasile Bologa, director la şcóla de fete. Director de musică: Hermann Kirchner. Secretariu: Vasilie Stan, prof. sem. Cassariu: Nicolae Căldărea, funcţ. de bancă. Archivariu: Ioan Rebega, funcţ. de bancă. Econom: Ioan Silaghi, func. consistorial. Membri: Nicolae Benţia, funcţ. de bancă, Candid Popa, învĕţătoriu şi Constantin Popp, func. de bancă.

*

Mare concert filarmonic în Sibiiu. In sĕptĕmâna viitóre se va oferí publicului sibiian iubitor de musică, ocasiunea de a puté participa la un *mare concert filarmonic*, ce-l va aranja în sala de la "Gesellschaftshaus", zelosul şi binecunoscutul director de musică, dl *Hermann Kirchner*.

Concertul acesta va fi original în felul seu prin faptul că vor conlucra la el tóte reuniunile de musică din Sibiiu de sub conducerea dlui Kirchner, a nume: "*Reuniunea română de musică din Sibiiu*"; "Hermannstädter Männergesangverein" şi "Arbeiterbildungsverein"; apoi un cor mai mare de dame, mai multe eleve ale dlui Kirchner, şi Capela orăşenéscă întărită.

Programa detailată, pe care o vom da într'un numĕr proxim, este cu multă îngrijire compusă şi conţine în total 9 puncte: musică clasică şi poporală, instrumentală şi vocală, dintrĕ cari trei puncte la va esecuta "Reuniunea română de musică din Sibiiu".

Atragem de pe acum atenţiunea publicului nostru românesc asupra acestui concert, care va satisface fără îndoială şi celor mai esagerate pretensiuni ale cunoscĕtorilor de musică şi cântare vocală.

*

Adunare învĕţătoréscă. Despărţĕmêntul protopopesc Arad al reununii învĕţătorilor de la şcólele confesionale române din protopopiatele aradane I—VII. este convocat la conferinţă în comuna *Sobotel* (Szabadhely pe 7 Novembre st. n.

*

Concertul Vladaia. Marţi (4 Nov. n.) va avé loc în sala "*Unicum*" concertul dat de *Irina Vladaia* cu concursul dşórei *Bárdossy* şi al artistului dramatic G. Savu, cu următoriul program:

Partea I. Gounod: "Balada şi aria bijuteriilor" din opera "Faust" (*Vladaia*), Solo la pian (*Bárdossy*), Adam: "Arie indiană" din opera "De-aşi fi rege" (*Vladaia*), Eminescu: "Versuri" (Gr. *Savu*), A. Thomas: Romanţă din opera "Mignon" şi Mascagni: Aria Santuzzei din opera "Cavalleria Rusticana" (*Vladaia*), "Monologuri" şi Anecdote poporale (Gr. *Savu*), Verdi: "Cavatina" din opera "Ernani" şi Paraschiv: "După fragi şi după mure" (Vladaia).

Partea II: Bizet: "Habanera" din opera "Carmen" (*Vladaia*), Solo la pian (*Bárdossy*), Lecocq: "Bolero espagnol" (*Vladaia*), Coşbuc: "Doine şi balade" (G. *Savu*), Vladaia: "Doina Olteanului" (*Vladaia*).

Inceputul la 8 ore séra. Preţurile: loge pentru 4 persóne 12 coróne, locul I. 3 coróne, locul II. 2 coróne, loc de stat 1 corónă. Bilete se vînd la libraria Seraphin şi séra la cassă. O parte din venitul net va fi cedată pentru copiii sĕraci fără deosebire de naţionalitate. Planul, de a ceda pentru *catedrală* acéstă parte a venitului, în urma desluşirilor primite de la factori competenţi, a trebuit sĕ fie abandonat din partea concertantei.

*

O nouă hoţie în Arad. La banca "Aradi Ipar- és Népbank" s'a constatat zilele acestea o defraudare de preste 300.000 de coróne. Defraudantul e însuşi directorul esecutiv al băncii, *Böhm Adolf*, care trăia pe picior mare şi ducea rol de frunte în viéţa socială şi politică a oraşului. Până acum s'a constatat că lipsesc din bancă 305.000 de coróne, dar' e probabil — zice raportorul lui "Magyar Szó", — că mai târziu vor da de lipsuri încă şi mai mari.

*

Profesorii sĕ-şi vadă de catedra lor. Ziariul ceh "Pilsinsky Listy" raportéză că Marţi (28 Octobre) M. Sa împĕratul şi rege al nostru a primit în audienţă pe profesorul *Palacky*, care mersese sĕ mulţămiască M. Sale pentru o distincţie primită acum de curênd. Cu acésta ocasiune M. Sa s'a intreţinut mult cu Palacky, plângêndu-se — cum zice numitul ziariu, — că de un timp încóci profesorii de universitate se ocupă fórte mult cu politica, şi zicênd că mai bucuros i-ar vedé dacă în loc de politică şi-ar vedé de catedrele lor.

*

Cas suspect. Nu de mult dispăruseră din museul de la Sümeg cinci monede de aur de prin timpurile străvechi. Tóte cercetările puse la cale pentru aflarea hoţului, pe atunci fuseseră zadarnice. Zilele acestea însĕ galbinii s'au aflat. Cineva adecă i-a oferit spre cumpĕrare museului naţional din Budapesta, unde fiind recunoscuţi că sunt galbinii dispăruţi din museul de la Sümeg, împiegaţii museului i-au secuestrat, ear' pe cel care îi adusese *l'au lăsat sĕ fugă*. Aşa spun ziarele din Budapesta. Cine însĕ şi ce pómă a fost onorabilul, în cât l'au făcut scăpat, — nu ni-se spune.

*

Petrecere în Deva. Am primit invitare la petrecerea cu dans, care o va arangia tinerimea română din Deva şi jur cu ocasiunea sfinţirii bisericei gr.-or. din Deva, în sala redutei orăşeneşti de acolo Duminecă în 9 Novembre n. 1902. Venitul curat este destinat pentru decorarea internă a bisericei. Inceputul la ora 8 séra.

*

întêmplare dumnezeéscă învie. "Vai, ce somn greu am dormit" zice voinicul. "Ai fi dormit de vecie, dacă nu eram eu". zice mântuitoriul seu. Acest somn însemnéză înfrângerea vremelnică a virtuţii, dar' Dumnezeu nu voeşte sĕ piară virtutea şi "sunt eu aici, şi tu n'ai sĕ dormi pe vecie" şi dă virtuţii puteri noue, dar' acum cu mult mai bărbăteşti şi mai hotărîte: Fĕt-frumos învie totdeuna "mai frumos de cum a fost".

Aşa trebue sĕ înţelegem basmele, căci numai acesta e adevĕrul vecinic al lor; ele nu sunt făcute de un mincinos, ci de un om înţelept. In ele, ca şi în proverbe, e ascuns un adevĕr mare, şi e rĕu de cine se uită la vorbă şi nu la înţelesul lor. Un prost când aude proverbele: "Capul plecat nu-l taie sabia" sau "Nu poţi ţiné doi pepeni într'o mână" rîde cu hohot şi jură că e nebun cel ce crede aceste proverbe: el îţi dă şi probă că póte ţiné doi pepeni într'o mână, puindu-i unul peste altul, că sabia taie capul ori îl ţii sus ori plecat. Aşa face prostul. Dar' înţeleptul ştie altfel, ştie că vorba din proverbe şi basme trebue altfel înţelésă nu cum e spusă.

G. Coşbuc.

Un jude comunal energic. In "Magyar Szó" la rubrica "Nemzetiségi tulkapások" cetim următórea întêmplare: Un amploiat de stat a eşit în comuna Maria-Nostra din comitatul Hont, în afaceri oficiale. In timpul petrecerii sale acolo antistia comunală avênd sĕ publice locuitorilor ceva oficios, juratul bătênd tărăbana şi cutrierând satul spunea cele da spus în limba slovacă. Amploiatul a luat la rĕspundere pe judele: că de ce nu se face publicarea în limbă magiară? La acésta judele (se numeşte Ioan Corcio:) i-a rĕspuns: *Până voiu fi eu jude aici, numai slovăceşte vom bate tărăbana.*

*

Pentru libertatea alegerilor. Un mare proprietariu din Bavaria, care la alegerile dietale a plătit unui zileriu o litră de bere, ca sĕ voteze cu candidatul agrar, a fost osândit din partea tribunalului din Bayreuth la *o lună închisóre*, pentru *mituirea voturilor.* — Fireşte, acésta s'a întêmplat în Bavaria, nu la noi!

*

Foişor de vîndut. Dintrĕ objectele foste ale bisericei parochiale din *Sibiiu-cetate*, demolată acum, se mai află de vîndare *foişorul* (corul) *femeilor.* Comitetele parochiale, cari ar dori sĕ procure acest foişor pentru biserica lor, sĕ se adreseze la inspectorul realităţilor archidiecesane, Pantaleon *Lucuţa*, casariu cons. şi căpitan ces. şi reg. în pensiune

*

Tóte la timpul lor! Cine n'a auḑit ori nu a cetit ştiri despre vestita *Sarah Bernhardt*, tragediana francesă, care în butul vêrstei binişor înaintate (e de 64 ani) se crede încă tot prima şi neîntrecuta tragediană. Nu este teatru mai de sémă în Europa şi America, pe bina căruia Sarah Bernhardt sĕ nu fi secerat furtune de aplause şi ovaţiuni. Şi ceea-ce în lunga şi strălucita-i carieră artistică nu i-s'a întêmplat nici-odată, a păţit în fine în Berlin, unde se dusese cu gândul sĕ pună coróna triumfurilor ei de până acum. *Teutonii au fluerat-o!* S'a presentat publicului berlinez în "Schauspielhaus" în rolul *Fedorei;* la păşirea pe bină a fost întimpinată cu tăcere generală, nici aplause, nici alte manifestaţiuni din partea publicului. După actul prim cele câteva aplause timide au fost amuţite de puternice pisăiri şi câteva fluerături. Presa berlineză constată aprópe unanim, că *prea târziu* a făcut visită Berlinului şi astfel nici nu a meritat altă primire. Afară de rutina teatrală nu-i recunosc nici o altă calitate. Deruta din Berlin i-s'a potenţat apoi prin faptul, că intendatura teatrului de curte din Drezda, aflând despre cele întêmplate la Berlin a telegrafat artistei că nu reflectéză la representaţiunile ei şi a sistat tratativele începute cu ea pentru a juca şi pe bina teatrului din Drezda.

*

Cutrĕmur în Dalmaţia. Sâmbătă pe la 10 ore 46 minute séra în întreg districtul Cattaro s'a simţit cutrĕmur de pămênt cu direcţie de la Ost spre Vest şi cu durată de 4—5 secunde. Afară de spaima poporaţiunei, alte urmări cutrĕmurul n'a avut.

*

Catastrofă pe mare. Vaporul englez "Seang Leang", proprietate a chinezilor din Singapore (India), la începutul lunei August s'a cufundat în apropiere de Svatov, avênd pe el 800 lucrători chinezi (culi) şi 33.000 piculi de urez. Vaporul plecase din Amoi, unde sosise de la Penang. Cum raportéză la Hamburg "Ostasiatischer Lloyd", sĕptĕmânile trecute a fost aflată o luntre de salvare fostă a vaporului cufundat, care a fost predată consulatului englez din Amoi.

*

Popórele Germaniei. "D. Reichsanzeiger" publică resultatul recensemêntului din Germania, conform căruia poporaţiunea imperiului e $56^1/_3$ milióne de suflete. După limba maternă germani sunt 92%, ear' 8% sunt de alte naţionalităţi. A nume: germani circa 51·8 milióne, poloni 3 milióne, francezi 211.000, masuri 142.000, danezi şi norvegiani 141.000, litoani 106.305, casubi 100.000, venḑi 93.000, olandezi 80.000, italieni 66,000, moravi 64.000, cehi 43.000, englezi 20.000, ruşi 9600, svedezi 9000, magiari 8000, spanioli 2000, portughezi 480.

*

Femeie de 106 ani. Sâmbătă a rĕposat în *Comorn* (Komárom) femeia Maria Schrank m. Fukeza, în etate de 106 ani. Până în clipele din urmă ale vieţii baba era sănĕtósă, auḑia şi vedea bine, şi spriginită de braţul unei rudenii făcea zilnic preumblări. Inainte de mórte zisese că după prânz voeşte sĕ iasă la preumblare; conversând însĕ cu rudenia sa şi-a închis deodată ochii şi a rĕposat lin, fără nici o agonie.

*

Pentru miluşel — mórte. Paul Tözsér din Gyöngyös după terminarea culesului şi stórcerea mustului şi-a aşezat în pivniţă rodul muncii de preste an. Pentru-ca pivniţa sĕ se aeriseze însĕ mai bine, i-a lăsat uşa deschisă. La douĕ-trei zile după aşezarea mustului soţia lui Tözsér aude deodată gemete şi câte un sbierat slab. Merge pe urma gemetelor şi vede că un mieluşel e întins la uşa pivniţei, ameţit de gazurile eshalate din must. Intră sĕ 'l scótă, dar' gazurile o ameţesc şi pe ea, şi cade lângă miel. Intr'un târziu a fost aflată mórtă împreună cu miel cu tot.

*

Suferinḑilor de nervi, bolnavi de gicht, reumatism, îngreunarea respiraţiei, influenţă, durere de cord, vîjeit de urechi, durerile de cap, insomnie, cu un cuvênt, tuturor acelora cari sufĕr de nervi, nu putem sĕ le recomandăm îndeajuns crucea dublă electromagnetică Müller, k. k. Nr. 86967. Nenumĕrate certificate ce sosesc zilnic dovedesc acésta. Suntem în plăcuta posiţiune de a puté da publicităţii următórea voce:

"Stimate dle Müller! Aveam de la începutul anului curent aşa o durere de cord şi nu-mi puteam ajuta cu nici un leac, până nu mi-am procurat crucea dublă electro-magnetică a dvóstră k. k. Nr. 86,967; am întrebuinţat-o, purtând-o trei luni de zile, şi laudă ceriului, m'am făcut sănĕtos, pentru care lucru lui Dumnezeu şi dtale îţi aduc profunde mulţămiri. Cu tótă stima: Rittersporn Miksa. Galgocz 19/XI 1901". — Suntem convinşi că aparatul dubiu electro-magnetic al lui Müller, k. k. 86,976 este cunoscut onoratului public; ear' acela, căruia nu-i este cunoscut aparatul, nu va sta sĕ se îndoiéscă de eficacitatea aparatului şi se póte adresa cu tótă încrederea la dl Albert Müller în Budapesta V. strada Vadász Nr. 42/V.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

Cărţi de şcólă. In editura librăriei H. Zeidner (Braşov):

A doua carte pentru deprinderea limbei magiare în şcólele poporale române, pe basa planului ministerial de învĕţămênt, de Franciso *Koós* şi Vasilie *Goldiş*, ediţia II, corectată. Preţul 50 fileri.

Elemente de fisică pentru şcólele poporale, de Ioan *Dariu*, ediţia IV. Preţul 60 fileri.

1-a carte a copiilor, sau abcedariul ilustrat, pentru clasa I-ă primară (poporală), de St. C. *Alexandrescu.* (Carte adrobată de consistoriul din Caransebeş). Preţul 40 fileri.

Caietul de desemn Nr. 1 şi 2, întocmit de Alexandru *Lukáts*, profesor de desemn la gimnasiul r. cat. din Braşov. Nr. 1 cu 50 modele pregătitóre, ear' Nr. 2 cu 40. Preţul 20 fileri de numĕr.

*

"Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeş, tipografia diecesană. Editura autorului. Preţul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune şi folositóre scrieri ni-l spune el însuşi în "prefaţă" în următórele:

"Domnul şi Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putinţă a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéţa pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înţelepciunea şi virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéţa lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară şi scumpă, şi fiind-că momentele vieţii lui Iisus sunt înşirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuratici evangelişti chiar necomplet şi necronologic, în cât mulţimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-şi póte forma o ideiă clară despre viéţa lui Iisus: m'am vĕḑut îndemnat a compune şi a eda cartea de faţă.

La înşirarea cronologică a momentelor. din viéţa lui Iisus, cum şi la stabilirea locurilor paralele am ţinut în vedere socotinţele esegeţilor şi ale unor autori ai vieţii Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) şi I. B. Lohmann Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredinciósă română asemănat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)."

Credem, că acéstă carte nu va lipsi din casa nici unui creştin bun şi că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeş), cum şi prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

AMVONUL.

Predică

la Cuviósa Paraschiva (14 Octobre st. v.) de
Ioachim Muntean.

In numele Tatălui, şi al Fiiului şi al sfântului Duh, Amin!

> "Şi a zis ei: iartă-ţi-se ţie
> pĕcatele tale". Luca 7, 48.

Iubiţii mei fii sufleteşti!

In cununa cea neveştejită a virtuţilor creştineşti strălucesce la loc de frunte flórea iertării, rĕspândind în jurul seu miros de bună mirézmă duhovnicéscă.

Mila şi iertarea sunt însuşiri nobile, cari fac parte din proprietăţile sufletelor alese, din comóra inimilor cucernice.

Frumos se esprimă în privinţa acésta Psalmistul (Ps. 84, 11) zicênd: "Mila şi adevĕrul s'au întimpinat, dreptatea şi pacea s'au sărutat".

Insaşi lumea morală, continuarea vieţii nóstre după judecata cea de apoi, — cum ne învaţă sf. maica nóstră biserică, — se guvernéză după dreptatea lui Dzeu, dar' şi după mila Lui.

Prin pĕcatul strămoşesc firea omenéscă s'a stricat, ómenii s'au înrĕit de aşa, că întru adevĕr "nu este om, carele sĕ vieţuiéscă şi sĕ nu greşiască", deci dară, dacă mila lui Dzeu n'ar fi, cu toţii am peri.

Greşala însĕ îndreptare aştéptă.

Dzeu în înţelepciunea sa cea negrăită şi după nemărginita sa iubire de ómeni a făcut cu putinţă iertarea, condiţionându-o singur numai de la douĕ recerinţe, pe cari ale împliní, stă cu desĕvêrşire în puterea nóstră: Cu privire la pĕcatele ce le-am sĕvêrşit noi adecă, sĕ ne pocăim şi îndreptăm; ear' cu privire la cele-ce alţii ni-au greşit nouĕ, sĕ iertăm.

"Tóte câte voiţi sĕ vĕ facă vóuĕ ómenii, faceţi şi voi lor asemenea", — zice Mântuitoriul la Mat. 7, 12.

Ear' în rugăciunea domnéscă ne-a învĕţat de-a dreptul sĕ cerem de la Dzeu, ca "sĕ ne ierte nouĕ pĕcatele nóstre, precum iertăm şi noi greşiţilor noştri".

O pildă frumósă de iertare ni-se povesteşte în sf. evangelie de astăzi.

*

Iisus, rugat fiind, a întrat în casa unui fariseu, cu numele Simon, ca óspe.

Inţelegênd despre acésta o femee din cetate, cunoscută în deobşte ca pĕcătósă, a venit la el aducênd un alavastru cu mir şi cum şedea el la masă, a căḑut la piciórele lui pe dinapoi şi plângênd le uda cu lacrămi, ear' cu pĕrul capului seu le ştergea şi sărutându-le le ungea cu mir.

Vĕḑênd acestea fariseul, zicea întru sine: de ar fi acesta proroc, ar şti că muierea, care se atinge de el e pĕcătósă. Şi cunoscênd Iisus gândul lui, i-a zis: "Simone, am óre-ce sĕ-ţi spun:

Doi datornici erau datori unui cămătarnic, unul cu 500 de dinari, celalalt cu 50, şi neavênd ei cu ce plătí, li-a iertat amênduror datoria. Spune-mi, care dintrĕ dînşii 'l va iubí pe el?" Ear' Simon i-a rĕspuns: "Socotesc că acela, căruia i-a dăruit mai mult". Iisus i-a zis: "Drept ai judecat".

Şi întorcêndu-se cătră muiere, a zis lui Simon: "Veḑi pe acéstă muiere? Am întrat în casa ta. Cu apă piciórele mele nu le-ai spălat; ear' acésta cu lacrămi mi le-a udat şi cu pĕrul capului seu le-a şters. Sărutare nu mi-ai dat, ear' acésta de când am întrat n'a încetat a-mi săruta picióreIe. Cu unt de lemn capul meu nu l'ai uns, ear' acésta cu mir mi-a uns picióreIe. Pentru aceea grăiesc ţie: iartă-se pĕcatele ei cele multe, că a iubit mult, ear' cui se iartă mai puţin, iubesce mai puţin". Şi a zis ei: "Iartă-ţi-se ţie pĕcatele tale".

Ear' cei-ce şedeau cu dînsul au început a grăí întrĕ sine: "Cine este acesta, care iartă şi pĕcatele"? Atunci a zis Iisus muierii: "Credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace".

Acesta e cuprinsul Evangeliei de astăzi. Sĕ cercăm acum a-i afla şi înţĕlesul.

*

Iubiţii mei fii sufleteşti!

Vechia Ţară jidovéscă, în care şi-a petrecut Iisus viéţa sa pămêntéscă, se află în părţile rĕsăritului.

Ómenii din părţile acelea au avut şi au obiceiuri deosebite de ale nóstre. Astfel şi Jidovii pe timpul Mântuitoriului.

La masă bună-óră şedeau pe laviţi înalte, răzimaţi cu cotul stâng de perini şi cu picióreIe întórse, în cât se putea ajunge la ele pe dinapoi.

Iisus urma întru tóte obiceiul nevinovat al părinţilor: căci "n'a venit sĕ strice legea, ci sĕ o plinéscă". (Mat. 5, 17).

In chipul acesta i-a fost deci cu putinţă şi muierii cei pĕcătóse sĕ se atingă de picióreIe Mântuitoriului, întocmai cum cu înlesnire i-a fost şi învĕţăcelului celui iubit, Ioan, sĕ se razime la cină de pieptul învĕţătoriului. (Ioan 13, 23).

Mai aveau Jidovii încă un obiceiu din vechime, ca óspeţilor sĕ li-se pună la disposiţie apă curată, aorea amestecată şi cu miresme, pentru spălare, înainte de a se pune la masă, în semn de cinstire.

Fariseul Simon a întrelăsat a împliní acéstă recerinţă, lucru pe care Iisus, ca óspe, i-l'a imputat cu fineţă.

In istorióra ce o povesteşte Iisus despre datornici, ca şi în multe alte locuri ale sf. Scripturi, se vorbeşte de dinari. Dinariul era o monetă de argint, care valora aprópe preţul corónelor nóstre de astăzi.

Erau însĕ şi dinari de aur, de câte 10 dinari de argint unul.

Din ce fel de dinari — de aur ori de argint — a constat pretensiunea cămătariului, Evangelistul Luca, — şi numai el ne descrie ssena acésta, — nu ni-o spune; dar' nici nu e trebuinţă. Lucrul de căpetenie e spus. Acesta e: diferinţa înzăcită dintrĕ sumele celor 2 datoraşi, cu cari datoriau creditoriului lor, adecă: 50 şi 500.

Evangelistul nu ne spune nici numele femeii, póte dintr'un deosebit sentiment de delicateţă, fiind ea de altcum cunoscută creştinilor pe timpul Apostolilor, când s'au compus Evangeliile; nici chiar numele oraşului, în care s'au petrecut cele povestite.

Dar' nici acéstă retăcere nu scade nimic din importanţa lucrului. Câte ni-se spun, sunt pentru noi material de ajuns de studiu şi contemplaţiune religiósă-morală.

Intrĕ cei presenţi la masă, rolul de căpetenie, pe lângă Iisus, l'a avut — alăturea cu femeia — însuşi găzduitoriul Simon.

El era fariseu. Cuvêntul fariseu însémnă: deschilinit sau separatist.

Fariseii formau o sectă religiósă deosebită şi se considerau pe sine de cei mai buni paznici ai legii şi ai moravurilor jidovesci; deci singuri îndreptăţiţi a şedé pe scaunul lui Moise. (*Mat. 23, 2*).

Cei mai învĕţaţi întrĕ ei se numiau legiuitori. Specula şi făţăria era nota caracteristică a vieţii lor. Pentru aceste scăderi morale au fost necontenit şi fără cruţare mustraţi atât de asprul Ioan Botezătoriul, cât şi de blândul Iisus Christos, numindu-i şi unul şi altul "şerpi şi pui de năpârcă". (Mat. 3, 7. 23, 33.)

Cu tóte acestea în asĕmănare cu vameşii, cari treceau de-a dreptul de "bolnavi" moraliceşte şi pĕcătoşi, ei erau socotiţi mai buni, adecă "sănĕtoşi". (Luca 5, 31—32.)

Plini de îngâmfare ei priviau preste umĕr la cei-ce nu se ţineau de secta sau clasa lor, ori se alunecau la pĕcate vĕdite, bună-óră cum era femeia din Evangelia de astăzi. Neîndurători, cu inima împetrită, mila nu o cunoşteau.

Dovadă despre tóte acestea e şi purtarea fariseului Simon cu femeia cea pĕcătósă, care însĕ s'a pocăit, pe când el însuşi s'a smintit.

Ce învĕţăm din tóte acestea? Vom vedé. (Va urma.)

Notă.

Incepênd a sosí conspectele contribuirilor la fondul catedralei din singuraticele parochii (adecă de la parochieni de acolo), atragem atenţiunea onoratei preoţimi, ca de-odată cu conspectele se trimită la oficiul cassei şi suma colectată, ca astfel sĕ nu se îngreuneze din samă afară ţinerea în evidenţă a acestor contribuiri mai mici.

[195] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěţătoriu** de la şcóla confesională gr. or. din **Jibert**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 600 coróne. Informaţiuni mai detaiate îşi pot lua concurenţii de la oficiul parochial. Cererile sunt a se adresa oficiului protopresbiteral al tractului Cohalm.

Jibert, în 26 Octobre, 1902.

Ioan Blaga
paroch gr.-or.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

Nr. 524 1902. [196] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěţătoriu** — de nou înfiinţat — la şcóla nóstră din comuna **Poiana** cu filia **Găureni**, se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul legal de 600 cor. se va rěspunde: 300 cor. de la popor, asemenea şí cuartirul şi lemnele necesare, ear' 300 cor., după cererea făcută, de la stat.

Concurenţii 'şi vor înainta, în terminul indicat, cererile instruite conform normelor, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, însemnându-se că învěţătoriul ales va fi dator a îndepliní şí funcţiunea de cântăreţ al bisericei, după care serviciu încă va avé venitele îndatinate.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei-Iulii, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 11 Octobre, 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 5—52

---

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpěta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **"Vulturul" C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [1] 21—

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Asigurarea pe viéţă

este astăzi pentru viitoriul fie-cărei familii un factor atât de important, în cât o poliţă de asigurare pe viéţă sě nu lipséscă în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutoriul imediat în casul morţii, mai oferă asiguraţilor rěmaşi în viéţă încă şi $3^1/_2$—$4^1/_2$% **interese** după banii solviţi. In ţéra nóstră esistă o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălţimea chemărei sale — corěspunde acestor cerinţe, şi aceea este banca

"THE MUTUAL"

Acéstă bancă e **cea mai mare** şi **cea mai avută bancă** de asigurare **din lume**, dispunênd cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci 1.828,180.000.

Ea îşi are direcţiunea sa generală în New-York (America) şi posede în patria nóstră concesiunea şi garanţa pretinsă de legile ţerii. **Neavênd acţionari venitul ei întreg îl distribue întrě cei asiguraţi.** Asigurări se efectuesc în tóte combinaţiile.

Direcţiunea pentru părţile ardelene:

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

Representanţa cu corespondenţă în limba română în

Sibiiu, strada Wiesen Nr. 10

Representant:

Eugen C. Pipoş.

[57] 7

Biblioteca "Bunul econom"

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele), prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sěmênţa plantelor agricole şi sěmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pământurilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pământului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de měrunţit pământul).

Preţul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Preţul: . . . . „ **1** C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Poveşti pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Dr. Miron E. Cristea

archidiacon.

Cuvêntare ocasională	Cuvêntare contra beţiei.
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.	
Preţul 40 fil.	**Preţul 30 fil.**

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învěţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Marţi 22 Octobre (4 Novembre) 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din trecut.

I.

Discuţia purtată de curênd în salele comitatelor pe tema modificării legii de naţionalităţi, — lege fundamentală, care multă chibzuélă a reclamat până a putut fi adusă, — cum şi sĕrbările aranjate nu de mult în memoria lui Kossuth Lajos, au scos la ivélă un moment politic de mare însemnătate, care merită sĕ fie bine precisat şi istoriceşte bine stabilit.

A nume, s'a făcut vorbă, că primul guvern independent magiar, din care făcea parte şi Kossuth, nu era duşmănos naţionalităţilor nemagiare din patrie, ci din contră, s'a ocupat serios cu resolvarea chestiei naţionale, lucrând la un proiect de lege care avea scopul şi meniţiunea sĕ liniştéscă şi sĕ împace diferitele naţionalităţi din patrie, cu privire la drepturile lor naţionale.

Afirmarea e împrumutată de la Horváth Mihály, istoricul magiar, care ca membru al pleiadei magiare de la 1848, pe care se răzima primul guvern independent magiar, era în mĕsură a cunóşte planurile şi intenţiunile guvernului, şi a şti, dacă într'adevĕr doria guvernul de atunci sĕ vadă împăcate şi multămite naţionalităţile nemagiare din Ungaria.

Dacă e *esactă* aserţiunea istoricului Horváth Mihály, atunci avem dovadă, întâiu de tóte, că urmaşii de astăzi în ale politicei lui Kossuth au deviat fórte mult de la politica originală kossuthistă, când nu vreau sĕ mai ştie nimica de naţionalităţile de altă limbă din patria acésta comună şi de drepturile naţionale cari le compet, ci vreau, ca tóte popórele ţerii sĕ fie contopite într'o singură naţiune mare magiară, şi al doilea, că noi şi înaintaşii noştri mare nedreptate am făcut lui Kossuth şi celorlalţi membri din primul guvern independent magiar, când am credut şi presupus, că au fost duşmanii cei mai neîmpăcaţi ai nemagiarilor.

Lucrul trebue deci bine lămurit.

Intâiu de tóte întrebarea: s'a ocupat într'adevĕr guvernul unguresc de la 1848 cu aducerea unei legi pe séma naţionalităţilor nemagiare, în scopul de a le asigura drepturile?

Sĕ frunzărim prin filele din trecut şi pe basa celor aflate în ele sĕ stabilim adevĕrurile.

După frumosul succes pe care l-a avut impunĕtórea mişcare magiară din 15 Martie, au început la 1848 a se mişca rînd pe rînd şi celelalte naţionalităţi din patrie, tóte.

S'au întrunit în mare adunare naţională Croaţii, s'au întrunit Slovacii, s'au întrunit Sêrbii, şi în urmă s'au întrunit şi Românii, şi în mod impunĕtoriu şi-a precisat bine fie-care din popórele acestea dorinţele şi aspiraţiunile, comunicându-le prin delegaţiuni Monarchului, părintele lor cel bun.

Aşa era atunci spiritul vremii. Insufleţire nespusă naţională cuprinsese tóte popórele monarchiei nóstre; şi fiecare din ele, cele mari şi cele mici, credeau că-şi împlinesc cea mai sfântă datorinţă reclamând numai de cât, după ivirea zorilor libertăţii, egală îndreptăţire în privinţa *limbii* şi a *naţionalităţii*.

Adierea caldă a vêntului ce venise din Francia, aducênd pe aripile sale principiul libertăţii, egalităţii şi frăţietăţii, dase adecă naştere la noi şi principiului *naţionalităţii*, a cărei recunóştere reclamată a fost din tóte părţile şi din partea tuturor popórelor monarchiei, cu atâta zel şi cu atât de mare energie, în cât guvernele nu mai puteau sĕ rĕmână indiferente, ci în dragul păcii şi al liniştei interne trebuiau sĕ-l îmbrăţişeze şi ele.

Recunóşterea acestui principiu de naţionalitate au cerut-o deci naţionalităţile nemagiare din patria acésta la anul 1848; şi recunóşterea naţionalităţii *române*, ca naţiune independentă, liberă şi autonomă, s'a cerut şi în cele două petiţiuni pe cari delegaţiunea adunării mari naţionale din Blaj le înaintase monarchului în luna Iunie 1848, primind drept rĕspuns la petiţiunea a doua următórea resoluţiune preaînaltă, datată din 23 Iunie:

"Cu deosebită plăcere primesc asigurarea despre neclintita credinţă a supuşilor mei Români din Ardealul *împreunat acum cu Ungaria*, şi în legătură cu resoluţia mea din 11 Iunie (dată la prima petiţiune a delegaţiunii române. Red.), vĕ împărtăşesc, că *la propunerea ministeriului meu unguresc*, naţionalitatea vóstră **va fi asigurată prin o lege specială**, şi de ridicarea şcólelor naţionale încă vi-se va purta de grijă. Coordonarea bisericei greco-neunite cu celelalte biserici din ţéră, aşa cum cereţi, precum şi acoperirea trebuinţelor vóstre bisericeşti şi şcolare din budgetul statului, e acordată prin art. de lege 20, împărţirea egală a impositelor prin art. de lege 8, stergerea jobăgiei şi a zeciuelii prin art. de lege 9, libertatea de presă şi judecătoriile cu juraţi prin art. de lege 18 şi înarmarea poporală prin art. de lege 22 al dietei magiare din urmă. Ministrul meu magiar va purta de grijă, ca *plânsorile vóstre locale sĕ fie esaminate şi resolvate*, şi ca supuşii mei români *sĕ fie aplicaţi în tóte ramurile administraţiei publice*, în raport cu numĕrul şi facultăţile lor, tot aşa cum şi eu aştept de la voi sĕ fiţi supuşi corónei mele ungare şi sĕ evitaţi tot ce póte provoca neînţelegere, pentru-că numai buna înţelegere cu concetăţenii voştri vĕ póte asigura plăcerile libertăţii acordate din partea mea."

Atât forma, cât şi cuprinsul acestei resoluţiuni ne arată, că într'adevĕr guvernul magiar de la 1848, nu numai că primise însărcinare din partea Domnitoriului, dar' el singur *se angajase* sĕ asigure *prin lege specială* naţionalitatea română, drepturile naţionale ale Românilor, avênd, probabil, intenţiunea de a proceda la fel şi faţă de celelalte naţionalităţi nemagiare din patrie, cari asemenea reclamau drepturi naţionale.

Va sĕ zică, *esista* în sinul guvernului unguresc de la 1848 voia şi intenţiunea de a linişti şi mulţămi popórele nemagiare din patrie, pentru-că în cas contrar guvernul nu lua angajamente în direcţia acésta faţă de Români, şi nu le făcea acestora promisiuni solemne, prin rostul Monarchului.

Sĕ vedem deci: ce s'a făcut mai departe în direcţia acésta, şi cum a căutat guvernul magiar de la 1848 sĕ se degajeze de angajamentele luate de bună voie asupra sa? Vom espune faptele în articolul următoriu.

Din Austria. La alegerile ţinute în una din zilele trecute pentru dieta provincială din Austria-de-jos, au raportat învingerea cea mai desĕvêrşită antisemiţii, succedându-le a pune mâna pe tóte mandatele, 21 la numĕr, din cercurile comunelor rurale. In 5 Novembre n. se fac alegerile în oraşe, şi se crede că şi aci antisemiţii vor eşi învingĕtori din luptele politice.

In audienţă. Se scrie de la Viena, că Maiestatea Sa Monarchul a primit Vineri în lungă audienţă pe ministrul ungar de honvedi, baron *Fejérváry*, care a făcut raport amĕnunţit M. Sale despre greutăţile ce le întimpină proiectul de lege despre chiămarea la serviciu activ a celor din reseva întregitóre. Maiestatea Sa şi-ar fi dat învoirea, — aşa se spune, — ca proiectul de lege sĕ fie revocat şi parlamentelor sĕ se presenteze alt proiect de lege, despre urcarea contingentului de recruţi.

Regele Carol la Rusciuc.

Ştirea despre visita Majestăţii Sale, Regelui Carol la Rusciuc, unde va avé întêlnire cu Alteţa Sa Regală, Principele Ferdinand al Bulgariei, se confirmă.

Atât ziarele din Bucureşti, cât şi cele din Sofia scriu despre acest eveniment, şi scriu cu mare căldură, accentuând, că cu ocasiunea acésta e projectată şi o escursiune pe câmpul de bătălie de la *Plevna*, unde, cum se stie, armata română, condusă de Domnitoriul ţerii româneşti, a trecut cu cel mai desĕvêrşit succes prin proba de foc, împodobind istoria română cu nişte pagini frumóse şi de o trăinicie eternă. Din parte română visita acésta e salutată ca un norocit augur pentru relaţiunile amicale dintrĕ România şi Bulgaria, ţeri vecine, şi ca un gagiu al păcii în Orientul Europei. Fără îndoială, că va fi un moment înălţătoriu şi impunĕtoriu totodată, când invingĕtoriul de la Plevna şi principele Bulgariei îşi vor strînge mâna pe câmpul de bătălie, unde a fost făurit principatul Bulgariei, al cărui botez cu sânge românesc s'a făcut.

Cu însufleţire scrie şi presa bulgară despre visita acésta, pe care o comentézá în mod favorabil, fiind-că vede în ea o dovadă a escelentelor relaţii cari domnesc întrĕ cele două ţeri vecine.

La Rusciuc, după cum vestesc telegramele din urmă, se fac mari pregătiri pentru primirea Regelui Carol, şi tot ce regretă Bulgarii este, că Majestatea Sa Regele României nu onoréză cu visita sa şi capitala ţerii, Sofia.

Visita la Rusciuc se va face în 11 Novembre n.

Presa străină încă comentézá favorabil acest eveniment. Ziariul *Neues Wiener Tageblatt* zice, că intrevederea acésta e mai importantă de cât visitele suveranilor din statele mari, pentru-că e un semn de schimbare a raporturilor până acum încordate, dintrĕ România şi Bulgaria, şi dovedeşte că guvernului bulgar i-a succes sĕ convingă guvernul român despre lealitatea Bulgariei faţă de România. E sigur deci, că întrevederea de la Rusciuc va fi considerată pretutindenea în străinătate ca un semn de pace.

Ziariul *Neues Wiener Tageblatt* aduce apoi elogii regelui Carol, pe care Europa póte conta cu încredere desĕvêrşită, ca pe un stîlp puternic al politicei de pace în Orientul european.

Caracterul.

De Dr. **Iosif Blaga.**

Omul trăeşte întrĕ ómeni, în societate. In urma împrejurărilor vieţii omeneşti se formézá întrĕ om şi om un raport, bun ori rĕu, care se face un focular pentru simţĕmintele şi tendinţele social-morale omeneşti, pârgiile menite a desvolta şi a îndruma viéţa omenéscă social-morală, în direcţie bună ori rea. Totalitatea tuturor însuşirilor din cari se produc stările psihice voliţionale, de natúră social-morală, e ceea ce numim: *caracter*.

Viéţa omului e condusă şi împintenată de multe feluri de stimule, de simţĕminte şi tendinţe, cari aparţin sferei caracterului. Intrĕ acestea însĕ sunt unele mai pronunţate, mai puternice, cari îndeosebi sunt chemate a determina voinţa omului în vederea faptelor social-morale. Aceste însuşiri, sau chiar vre-una din ele, fiind că în acţiuni şi momente mai de sémă se vor anunţa ca determinative, vor şi da îndeosebi timbrul acţiunilor social-morale ale individului. D. e. la un individ se manifestă îndeosebi linguşirea, ca notă mai pronunţată, la altul hoţia, la al treilea invidia, la al patrulea crudimea, la al cincilea ambiţiunea, la al şéselea iubirea de neam, de frate ş. a. m. d. Acest fel de disposiţii covêrşitóre din conţinutul caracterului se numesc: notele representative ale caracterului, — *fondul caracterului*, — de la care de regulă îşi ia numirea şi însuşi caracterul. Când zicem însĕ caracter de "ambiţios" n'avem sĕ înţelegem, că însuşirea de a fi "ambiţios" constitue în acest cas însuşi caracterul, ci că întrĕ notele din conţinutul caracterului acelui individ acea însuşire e cea mai marcantă, ea constitue fondul caracterului aceluia.

Caracterul basându-se pe disposiţii interne, bine consolidate, e neschimbăcios în fiinţa sa şi nealterabil. Şi fiind-că aci jócă mare rol disposiţiile înăscute, ca cele mai puternice din tóte disposiţiile, caracterul e de regulă la omul crescut aşa cum a fost determinat sĕ fie de când acela a fost mic. De aceea se şi póte vedé caracterul omului încă din copilărie. Deja atunci se desvĕlesc impulsiuni cari marchézá direcţia ce o va lua desvoltarea vieţii omului în privinţa moralei sale.

Iată ce zice mama lui Ricaard III. despre felul cum se arăta acesta ca mic copil: "Posacă, arţăgósă copilăria ta. Sĕlbatic, când la şcólă, cu camarađii tĕi. Furios în tinereţă, crud, îndrăsneţ, şiret, crescênd în vêrstă, mândru, înşelător şi rĕu."

Nici educaţia, nici instrucţia, nu prea pot schimba caracterul în fiinţa lui, cu tóte ostenelele ce se pun în scopul acesta. Educaţia şi instrucţia, prin cultivarea şi desvoltarea spiritului, pot încâtva modela şi îndulci caracterul original, dată fiind înrîurirea minţii asupra stărilor voliţionale, dar' de schimbat nu-l pot schimba de tot.

Omul prin educaţie şi instrucţie, fără îndoială, primeşte însuşiri noue, cari se şi pot preface în stări voliţionale şi pot avé deci vot, când e vorba sĕ se validiteze voinţa omului. Acestea, întrĕ împrejurările de tóte zilele şi pot fi în adevĕr conducĕtóre, dar' în momente mai estraordinare, în momente de agitație mai mare, viéța va fi condusă tot de tendințele caracterului original, și atunci se va vĕdí, că omul acela era tot numai un fel de neofit în privința moralului bun.

Tocmai fiind-că în școle nu e prea posibil a ține tinerimea consecuent și cu solicitudinea îndestulitóre la deprinderea binelui, a o ține sĕ lucreze într'una conform cu principiile de viéță adevĕrată, școla nici nu póte realisa mare reforma în privința îmbunătățirii caracterelor. *Familiei* îi încumbă în privința acésta mari și grele datorințe.

Schimbarea caracterului se póte făptuí numai sub influința îndelungată a culturii, cu încetul, așa fel, dacă educația stărue în continuu, ca disposițiile cele rele sĕ rĕmână mai nedesvoltate, — de stîrpit nu se pot, — eară în locul lor sĕ fie cultivate cele bune. Se înțelege, pe acest motiv, cu perfecțiunea neamului omenesc nici nu merge asa ușor, cu tótă educația și instrucția, ce se tot administréză omenimii, căci prea de multe-ori se întêmplă, că ce s'a îndreptat sub două generații, se strică earăși la a treia. Dar' cultura de azi, prin feliul educației și instrucției moderne, care cere în mĕsură mare deprinderea binelui, face progres hotărît și în privința îndreptării morale.

După cum fie-care popor își are hotărnicită individualitatea sa, așa își are hotărnicit și caracterul seu deosebit, desvoltat în același mod, cum se desvóltă și la indivizii singuratici.

Declarațiune.

In declarațiunea ilustrului domn Dr. *Iosif Gall* publicată în numĕrul 116 al ziariului nostru, s'au strecurat unele greșeli, cari conturbă înțelesul. Publicăm deci de nou, declarațiunea, după cum urméză:

Lucareț, 26 Octobre n.

Cultivarea personalităților în foile publice, tîrăirea prin noroiu a bărbaților nostri activi pe terenul bisericei ori pe cel politic, mai ales a celor de frunte, o aflu de detestabilă, fórte stricăciósă în urmările sale și demoralisătóre față de binele nostru public. Am spus'o acésta nu odată, în public, în declarațiunile mele, publicate prin foi.

"Tribuna Poporului", care cred că nu va tăgăduí, cultivéză fórte mult personalitățile, introducênd un stiĭ fórte dur și vătămătoriu, neusitat mai nainte pe la noi, mĕ atacă pe mine de ani de zile, sub diferite pretexte; ear' de când a venit la tapet îndeplinirea scaunului episcopesc din Arad, așa zicênd zilnic ne împróșcă, când pe unul, când pe altul, când pe mai mulți deodată, pe aceia, cari am avut cutezanța a părtiní alegerea archimandritului *Hamsea* de episcop, și ne alipim de el, ca și când am fi comis un sacrilegiu de neiertat, pentru care am avé sĕ suferim în veci, necruțând nici dignități bisericești, nici chiar pe capul bisericei. Ear' acum se arată fórte indignată, când fac tot acésta alte jurnale cu bărbații fruntași ai partidei lor. Eu nu aprob nici aceste atacuri personale, ci din contră, le reprob și aceste. Vĕd însĕ ceamai mare rĕutate în acea apucătură, că atacurile aceste fără nici o îndreptățire mi-se ascriu mie, respective inspirațiunilor mele, numai pentru-ca sĕ pótă năvălí cu atât mai vehement asupra mea.

Resping atare insinuare, chiar și cu privire la fóia "Controla".

E ne mai pomenit, ca pentru conținutul unei foi, nu singură redacția sĕ fie trasă la rĕspundere, și cei ce scriu în fóie, cari după lege și rațiune sunt responsabili, ci și eu, a treia persónă, care nimic nu am de a face cu redactarea acelei foi. Observ totodată, că nu eu am întemeiat'o și nu din punga mea se susține. Notați-vĕ, domnilor de la "Tribuna Poporului", cà nu prin insulte, ci *numai* cu tractare frățéscă se câștigă întrunirea inteligenței spre conlucrare comună pentru înaintarea binelui comun.

Cu tótă stima fiind,

Dr. Iosif Gall.

Din tractul Mediașului.

— Inmormêntarea preotului Z. Ioanovicĭ din Curciu. —

Brateiu, 30 Octobre n.

Vineri în 4/17 l. c., după o scurtă bólă de 5 zile, s'a mutat la cele eterne cel mai bĕtrân preot din tractul Mediașului, venerabilul paroch al Curciului, *Zahariă Ioanovicĭ*, în etate de 70 ani.

Duminecă în 6/19 l. c. în presența unui public imens, 7 preoți în frunte cu domnul protopresbiter tractual *Romul Mircea* l'am petrecut spre lăcașul veciniciei. De la casa parochială până la biserică, cosciugul, care cuprindea rĕmășițele pământești ale defunctului, a fost transportat de 6 preoți, ajutați încă de 8 mireni, membri ai comitetului parochial, pentru-că fericitul în Domnul era de o construcție corporală gigantică, și sicriul era făcut din lemn greu.

Ajunși în biserică, care e fórte spațiósă de altcum, aceea s'a dovedit de prea mică pentru publicul numĕros, așa că nici jumĕtate nu a încăput într'însa. Ací sĕvĕrșindu-se prohodul prescris pentru preoți, sub conducerea Preaonor. șef tractual, cântările funerare au fost esecutate de desterul cântăreț, părintele Valeriu Scutea din Păucea, acompaniat de domnii învĕțători Vasiliu Langa și Filon Albu și de alți preoți și cantori. Preaonoratul șef tractual de pe amvon a rostit apoi o vorbire atât de mișcătóre, cuprinḑênd fasele mai însĕmnate din laboriósa viéță a defunctului, în cât în mai multe rênduri a fost întrerupt de plânsul poporului present.

Intrĕ jalnicele sunete ale clopotelor bisericilor din comună a fost apoi transportat sicriul de comitetul parochial și comunal în cimiteriu, unde parochul din Șaroș, părintele Dionisiu Chendi, la mormênt, a rostit o a doua pĕtrunḑĕtóre vorbire.

După așezarea rĕmășițelor pământești ale defunctului, onorabilul paroch al Dârlosului, Dionisiu Filimon, ca unul dintrĕ ereḑii defunctului, a învitat la pomana îndatinată pe toți cei presenți. Poporul a luat loc în curte, ear' inteligința în casa parochială. — Preste 1200 colaci s'au distribuit poporului, de unde se vede numĕrul colosal al celor presenți la înmormêntare. — Amintesc și cu acéstă ocasiune, că în Domnul fericitul paroch al Curciului Zaharie Ioanovicĭ, chirotonit de fericitul archiepiscop — pe atunci episcop — Marele Andreiu pe la anul 1856, s'a așeḑat în parochia sa Curciu ca om fórte sĕrac, aflând și parochia în o miserie nedescriptibilă. Dar' ca om energic, cu timpul s'a știut ridica și pe sine la o stare materială fórte frumósă, dar' și pentru poporul sĕu a făcut atât de mult, în cât până de present nici un preot din tractul Mediașului atâta nu a putut face. A zidit case parochiale cu multe supraedificate; a zidit biserică fórte spațiósă, dar' nefiind terenul destul de tare, pe care s'a zidit, turnul a fost silit a-l demola, cu scop, ca altul mai frumos și mai tare sĕ ridice; dar' mórtea i-a pus stavilă la împlinirea acelei ferbinte doriri. A zidit o școlă fórte frumósă, pe care o a înzestrat de mulți ani mai nainte tot cu învĕțători cualificați. Dar' preste tóte îl ridică faptul, că a făcut o donațiune frumósă bisericei din Curciu, de aprópe 18 jugĕre catastrale, care pământ, dacă se va manipula corect, cu timpul póte sĕ ridice biserica din Curciu la o stare materială fericită. A pus basă unui fond de bucate, ba tot ce are Curciul azi bun și frumos, ca biserică, póte sĕ mulțăméscă numai fericitului în Domnul paroch Zaharia Ioanovicĭ. Ne-avênd copíii a dat creștere nepotului sĕu Dionisiu Filimon, actualului paroch al Dârlosului, pe care încă l'a înzestrat cu o avere destul de frumósă, dar' care i-a și rĕsplătit binefacerile sale cu cea mai perfectă iubire fiiască întotdéuna și mai ales acuma cu ocasiunea înmormêntării iubitului sĕu unchiu prin semne vĕdite a arĕtat adâncul regret pentru perderea crescĕtoriului sĕu. — Poporul din Curciu încă îl plânge cu lacrĕmi sincere.

Eri în 16/29 Octobre am petrecut apoi spre vecinica odihnă și pe preotésa defunctului, Maria Ioanovicĭ n. Popoviciu, carea abia 10 zile a mai trăit după perderea neuitatului ei soț. — Ceremonialul funebral i-s'a sĕvêrșit de 4 preoți. Părintele Ioan Marian din Velț și părintele Dionisiu Chendi au rostit în curte cuvêntările funebrale și ertăciunile, cari din nou au stors lacrĕmi din ochii publicului destul de numĕros, ear' cântările au fost conduse tot de bunul cântăreț părintele Valeriu Scutea din Păucea. La mormênt, parochul din Brateiu, George Marian, în amintirea ambilor rĕposați *a declamat o poesie frumósă despre faptele defuncților soți.*

Fericiții soți odihnéscă acum în pace după laboriósa lor viéță de pe pământ, și bucure-se de fericirea eternă întru împĕrăția cerurilor.

G. M.

Pentru catedrală.

Pe lângă frumósa suma de 3085 coróne subscrisă numai din partea însuflețiților preoți din tractul Sighișórei și publicată deja în un numĕr anterior, au mai întrat următórele oferte de la preoții acelui tract:

1.	*Zaharie Ganea*, paroch în Ferihaz	cor. 120
2.	*Nicolau Enciu*, paroch în Țelna	„ 100
3.	*Ilie Ioanoviciu*, paroch în Boiul-mare . . .	„ 100

Din tractul *Cetății-de-pétră* s'au făcut următórele oferte:

4.	Stefan Micle, paroch în Copalnic . . .	cor. 100
5.	Ioan Ciocaș, paroch în Cărbunari . . .	„ 100
6.	George Pașca, paroch în Curtuiuș	„ 100
7.	Grigore Barbos, învĕțătoriu în Ciocotiș .	„ 20
8.	Ioan Dragomir, învĕțătoriu în S. Copalnic	„ 20
9.	Ioan Bărbos, învĕțătoriu în Făuresci . .	„ 20
10.	Gavril Heres, învĕțătoriu, Curtuiușul-mic .	„ 10

NOUTĂȚI

Cel mai tiner general. Cu ocasiunea avansărilor de la 1 Novembre *archiducele Carol Ferdinand*, care nu de mult fusese avansat la rangul de general de brigadă, a fost numit *general-major*. Archiducele e numai de 34 ani și astfel e cel mai tiner general în armata austro-ungară.

*

Din Pesta ni-se scrie, că societatea de lectură "*Petra Maior*" în ședința sa din 25 a lunei c. a primit cu însuflețire propunerea de a se aduce la conoștința Ilustrului Domn Dr. *Alexandru Mocsonyi*, din incidentul donațiunii făcute pentru catedrala din Sibiiu, — espresiunea dragostei și a alipirei ce o nutreșle tinerimea română față de dînsul și față de întréga familie de Mocsonyi.

*

Nouă direcție financiară. Ministrul de finanțe va înființa în anul viitor o nouă direcție financiară în *D.-St.-Mărtin*, care până acuma se ținea de circumscripția financiară a Sighișórei.

*

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei" își va ține adunarea generală din ĕst-an Duminecă (9 Novembre st. n.) după amiazi la 3 ore în localul casinei române din *Deva*.

*

FOIȘÓRĂ

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodocși din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 103. Nr. 9.

lângă titula prot.

Vĕḑênd multe neajungeri și neîndreptări în pricile, care se întêmpléză în preoți și între mireni, pentru îndreptarea acelora acéstă rênduiélă a face și a făta cu consistoriumul nostru am socotit. Adecă de va avé vre-un mirean cu vre-un preot pricină sau pîră nu grea, atunci protopopul locului cu 2 sau 3 țiind consistorium sĕ hotărască, și aflându-se preotul în vină, sĕ nu-l bată, nici sĕ-l globéscă, nici sĕ-l oprĕscă de epitrachit, ci sĕ-l pedepséscă cu metanie, cu cetania Psaltirei sau a Evangeliei, sau cu ducerea lui la biserica protopopului, ca sĕ slujască acolo o sĕptĕmână sau mai mult, după vina lui. Dar aflându-se preotul în vină grea, și ar hi vrednic de lipsire, atunci sĕ nu hotărască, ci sĕ-l trimiță la archiereu, pe pîrîșu și pe pîrîtu, cu arătarea pricinii cum au aflat și au înțeles de dênșii pănă âncă au fost pricina între dênșii înaintea protopopului. Și atuncea viind părțile amêndóuĕ înaintea consistoriumului episcopesc după sfânta Pravilă și după puterea înaltelor orênduiale se va face judecată, îndreptare și îndestulare. Dar înțelegênd protopopul, că este vre-un preot neascultătoriu, neîmplinitoriu de datoria sa cea preoțéscă, și umblă în beții necuviόse, ântâi sĕ-l certe protopopul în taină, după cuvêntul Evangeliei, apoi nice așa îndreptându-se, sĕ-l arate archiereului. Nădăjduesc, că de veți urma învĕțăturii nóstre cei archieresci, date la 16 Iulie 1784 subt Nr. 13, nu se vor afla neîndreptări și pîri între preoți și între mireni. Care și acum poftorind, poruncesc sĕ vĕ siliți după numita poruncă pre sine, și pre preoți și pre parochianii sei a învĕța și așa a se purta și a vietuí. Așa făcênd, mila preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu Preacucernicia ta, rĕmâind de tot binele voitoriu

Sibiiu, 18 Septem. 1784

Gedeon Nichitici m. p.

Nr. 113. Nr. 10.

lângă titula prot.

Nădăjduesc precum antecesorii mei episcopii cei mai dinainte sĕ fie făcut rênduiélă pentru cei ce se vor cununa, ca mai nainte sĕ se strige în biserică prin preot pentru ferirea întêmplărilor pricinile cele (rea) rele a celor ce se căsătoresc. Dar păzesce-se acea rênduiélă au nu, mie nu este cunoscută. Mai mult creḑênd că nu se va fi păzind, pentru acea de folos acea rênduiélă aflând a o întărí, și a o așeḑa, de trebuință am aflat:

1. Vrênd cineva a se căsătorí, sĕ mérgă la protopopul locului, ca sĕ scótă țidulă de slobozenie la acésta datoriu a fi protopopul locului ca sĕ cerce pre logodnicu și pre logodnica, ca sĕ scie Tatăl nostru și Credeul și 10 porunci. Și acele fețe sĕ aibă țiduli dela protopopul seu precum: nu este între dênșii nici o pricină, nice sunt legate sau tocmite cu alte fețe, sau sĕ nu fie răpite, sau sĕ nu fie fugit. Dar de va fi logodnicu sau logodnica dintr'alte țĕri moștenitóre crăesci sĕ aibă atestat dela protopopul sau dela preotul locului aceluia făcut și întărit dela un domn de varmeghie sau de magistrat sau de dominium: precum fața acea nu este cu altă față legată sau căsătorită. Sĕ nu fie fugită dela părinți, sau sĕ nu fie lăsat pe altă muiere, care póte va fi avut sau pre alt bărbat, și sĕ nu fie făcut răpire, sau sĕ fie fugit, și precum este adevĕrat acea față slobodă. Alte sciind cele mai sus ḑise, și nefiind nice o rudenie, și avênd atestatum după cum s'au ḑis, sĕ dea protopopu țidulă de slobozenie.

2. Cu acea țidulă mergênd cei ce vor sĕ se căsătoréscă la preotul seu, acela vĕḑênd slobodițórea țidulă, în trei dumineci sĕ strige în biserică pre logodnicu și pre logodnica după formu aicia adăogat, fiind amêndoi dintr'un loc.

3. De va fi o față dintr'alt loc, într'amêndóuĕ părțile sĕ facă vestirea.

4. De va fi o față de legea nóstră și alta de altă lege, precum în biserica părții de altă lege se face vestirea, așa și în biserica nóstră feții de legea nóstră sĕ facă vestirea.

(Va urma.)

Concertul filarmonic, anunţat în numĕrul nostru ultim, se va da *Vineri* (*7 Novembre st. n.*) în sala de la "*Gesellschaftshaus*", cu binevoitoriul concurs al următórelor reuniuni: "*Reuniunea română de musică din Sibiu*"; „Hermannstädter Männergesangverein"; "Hermannst. Arbeiter-Bildungsverein"; apoi al unui cor mai mare de dame, al mai multor eleve ale dlui Kirchner şi al musicei orăşeneşti. *Reuniunea română* va coopera cu: "Cântec de amor" şi "Barcarola" (cor de dame) de I. Brahms (punctul 3. al programului); cu trei doine cântate de dna Maria Dr. Crişan (punctul 6. al programului) şi cu "Când înfloresc trandafiri în codru", cor mixt cu solo de sopran (dşóra Ecaterina Simonescu) şi acompaniare de orchestră, de H. Kirchner (punctul 7. al programului). — Programul complet îl vom da în numĕrul ce apare Mercuri.

*

De la societatea "Petru Maior". Societatea de lectură "Petru Maior" în şedinţa sa generală ţinută la 18 l. c. s'a constituit pe anul de gestiune 1902/1903 precum urméză: A. *Comitetul:* President: Ioan Garoiu, stud. în drept, a. IV. Vicepresident: Ioan Lupaş, stud. fil. a. III. Secretariu: Const. Moga, stud. în drept, a. III. Notari: Constantin Bucşan, stud. în drept, a. I., Avram Imbroane, stud. în drept, a. I. Cassariu: Filip Emil Mihaiu, stud. fil. a. III. Controlor: George Zăria, stud. în drept, a III. Bibliotecariu: Zaharie Muntean, stud. în drept, a. II. Vicebibliotecariu: Ioan Maior, stud. în drept, a. II. Econom: Victor Gael, stud. în drept, a. IV. B) *Comisia literară:* President: Dionise Stoica, stud. fil. a. IV. Referent: Sebastian Stanca, stud. fil. a. II. Membri: Tit. Liviu Blaga, stud. fil. a. II. Ioan Lăpĕdat, stud. fil. a. IV. Ioan Lupaş, stud. fil. a. III. Costa Nedelcu, stud. fil. a. I. George Tulbure, stud. fil. a. I. C. *Corul şi orchestra:* Dirigentul corului: Cornel Popescu, stud fil. a. II. Dirigentul orchestrei: Leonida Domide, stud. med. a. IV. D. *Comisia supraveghetóre:* Chirion Bênda, stud. în drept, a. III. Ioan F. Negruţiu, stud. techn. a. IV. Dionisie Stoica, stud. fil. a. IV.

*

Faptă creştinéscă. Dna Mátyásfy Irma din Zlaşti, a donat bisericei gr.-or. de acolo 20 coróne, pentru care faptă crestinéscă i-se esprimă şi pe acéstă cale sinceră mulţămită. — Zlasti, la 31 Octobre 1902. Leontin Ungur, paroch.

*

O broşură despre Slovaci. Sub titlul "*Curentele slave şi patria nóstră*" a publicat contele Ioan Eszterházy o broşură, în care se ocupă cu pretinsele tendinţe panslaviste şi înşiră mulţime de date pentru a ilustra activitatea bărbaţilor politici slovaci în părţile nordice ale ţerii, activitate pe care o timbréză: "muncă de subminare". In cuvêntul de încheiere îşi spune părerile asupra mĕsurilor de luat, cu ajutoriul cărora s'ar puté preveni "consolidarea uneltirilor panslaviste". El cere a nume: 1. Guvernul sĕ controleze mai strict uneltirile ceho-slovace, respective panslaviste, şi pedepsirea elementelor nepatiotice. 2. Dieta sĕ enunţe incompatibilitatea morală sau politică a politicianilor naţionalişti. 3. Guvernul şi societatea sĕ sprijinéscă pe naţionaliştii "patrioţi" şi sĕ facă trustul băncilor unguresci din Ungaria nordică pentru a paralisa efectele păgubitóre ale băncilor slovace.

*

Trei milióne pentru regularea Dunării. Semioficiósele din Budapesta raportéză ca ministrul de agricultură a hotărît sĕ clădéscă la Pojon port de érnă şi sĕ cureţe din Dunăre banca din préjma Pojonului, care împedecă navigaţiunea, cum şi sĕ deie ajutoriu societăţilor pentru regularea părţii de sus a rîului. Spre acest scop va cere de la dietă sĕ-i voteze trei milióne de coróne.

*

Statuă unui suboficer. Pe timpul asedierii Parisului în rĕsboiul franco-german din 1870—1871, sergentul *Hoff* s'a distins aşa de mult în apĕrarea oraşului, în cât după încheerea păcii guvernul l'a decorat cu ordul legiunii de onóre. Acum, societatea parisiană voieşte sĕ-i ridice statuă. President al comitetului de iniciativă e însu-şi ministrul de rĕsboiu, generalul *André*.

*

† Eugen Müntz. Joi séra a rĕposat în Paris renumitul istoriograf Eugen *Müntz*, membru al Academiei (Institut) francese. Müntz s'a născut la 1845 în Elsaţia, în tinereţă a cercetat aprópe tóte oraşele mai de sémă ale Europei făcênd scrutări de istoria artelor. In 1870 a luat parte la rĕsboiul franco-german, în 1873 a fost ales membru al şcólei de belearte "Ecole de Rome", ear' în 1884 a fost numit profesor de estetică şi istoria artelor la "Ecole des Beaux-Arts". Mai târziu a fost ales membru al Academiei. Scrierile sale de estetică şi istoria artelor fac aprópe o bibliotecă întrégă.

*

Fómete în Marmaţia. Poporaţiunea comitatului Marmaţiei (Maramurĕşului) e ameninţată de grea fómete. Recolta de cucuruz i-a nimicit'o érna timpurie, cartofii au fost nimiciţi de ploi şi de ieşirea apelor, ear' spicóse ne-avênd, locuitorii ţerani sunt espuşi a peri de fóme. In vederea primejdiei comitele Rossner a fost zilele trecute la Budapesta spre a se sfătui cu deputaţii dietali din cercurile electorale marmaţiene şi cu guvernul asupra mijlócelor de ajutorare. Ştiri de acestea vin însĕ nu numai din Marmaţia, ci şi de prin alte ţinuturi ale ţerii. In *Frata*, de pildă, (comitatul Murĕş-Turda) situaţia poporului e tot aşa de precară; nici pe acolo nu s'au făcut bucatele şi şi poporul din acele ţinuturi e ameninţat de fómete. Aceia deci, pe cari i-a dăruit Dumnezeu cu recoltă cât de cât, sĕ nu şi-o prădeze pe preţuri de nimica, ci sĕ şi-o păstreze, căci vor veni zile grele, când le va prinde bine.

*

Post de medic. Cu termin până la 15 Novembre st. n. e publicat concurs la postul de medic în *cercul Batta* (comitatul Caraş-Severin, pretura Murĕşului). Dotaţia: 1600 coróne salariu, 600 coróne pauşal de călĕtorie şi taxele statutare pentru cercetarea bolnavilor. Cercul e compus din următórele şeptesprezece comune: Batta, Ţela, Bulcs, Bacamezeu, Zăbalţ, Lalasinţ, Bruznic, Dubeşti, Topla, Pădurani, Bunea-română, Bunea-Szegszárd, Ohaba-sêrbéscă, Birchiş, Căpâlnaş, Ostrov, şi Vörösmart. — Concursele sunt a se trimite protopretorului Ioan Cimponeriu în Birchiş (Birkis).

*

Strămutare cu locuinţă. In momentul grabnicei nóstre plecări de la Rĕhău la Sebeşul-săsesc, nefiind în stare a puté visita şi saluta personal pe tóte rudeniile şi pe toţi amicii nostri din comună, le zicem pe acéstă cale un rĕmas bun şi le esprimăm profunda nóstră mulţămire pentru tótă stima şi încrederea de până acum, ear' onoratului public străin îi facem cunoscut, că din 1 Novembre a. c. încolo locuinţa nóstră stabilă va fi în oraşul Sebeşul-săsesc în casele nóstre proprii din strada Siculorum Nr. 53. *Ioan Oncescu*, notariu cercual pensionat, şi soţia.

*

Podişor de vîndut. Dintrĕ objectele foste ale bisericei parochiale din *Sibiiu-cetate*, demolată acum, se mai află de vîndare *podişorul* (corul) *femeilor*. Comitetele parochiale, cari ar dori sĕ procure acest podişor pentru biserica lor, sĕ se adreseze la inspectorul realităţilor archidiecesane, Pantaleon *Lucuţa*, casariu cons. şi căpitan ces. şi reg în pensiune

Cărţi şi reviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şi rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt", reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şi din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—**

*

Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeş, tipografia diecesană. Editura autorului. Preţul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune şi folositóre scrieri ni-l spune el însuşi în "prefaţă" în următórele:

"Domnul şi Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putinţă a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéţa pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înţelepciunea şi virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéţa lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară şi scumpă, şi fiind-că momentele vieţii lui Iisus sunt înşirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuratici evanghelişti chiar necomplet şi necronologic, în cât mulţimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-şi póte forma o ideiă clară despre viéţa lui Iisus: m'am vĕdut îndemnat a compune şi a eda cartea de faţă.

La înşirarea cronologică a momentelor din viéţa lui Iisus, cum şi la stabilirea locurilor paralele am ţinut în vedere socotinţele esegeţilor şi ale unor autori ai vieţii Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) şi I. B. Lohmann Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredinciósă română asemănat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)."

Credem, că acéstă carte nu va lipsi din casa nici unui creştin bun şi că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeş), cum şi prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

AMVONUL.

Predică

la Cuviósa Paraschiva (*14 Octobre st. v.*) *de*

Ioachim Muntean.

(Fine.)

In Evangelia de astăzi se vorbeşte de datoríe şi iertare, de credinţă şi iubire. In ce raport se află acestea şi ce legătură le uneşte?

Datornicul, câtă vreme cu neputinţă 'i este a se achita de datorie, încunjură întâlnirea cu creditorul seu, temêndu-se de el. Acéstă temere dispare însĕ din clipa în care şi-a plătit datoria.

Ear' dacă cumva cămătariul, pĕtruns de milă, ar ierta datornicului seu datoria — lucru care de altcum prea rar se întêmplă — temerea acestuia s'ar preface într'un viu sentiment de recunoştinţă şi iubire către binefăcĕtoriul seu. Sentimentul acesta creşte după mărirea binefacerei primite.

Pĕcătósă a fost femeia, notoric de pĕcătósă şi întinată, dar' nici fariseul Simon n'a fost cu totul curat şi nevinovat. O ştia acésta şi el şi ea. Amêndoi aveau cunoştinţă viuă despre starea lor morală.

Pe când însĕ femeia se pocăia, părêndu-i rĕu de pĕcatele ei cele multe şi credênd în Iisus, aştepta de la El milă şi iertare. Pe atunci împlinitoriul legii, Simon, se considera pe sine drept, şi mai pe sus de alţi ómeni cu vrednicia sa morală; ear' pentru vre-o mică greşélă, de care s'ar fi făcut cumva vinovat în viéţă: prin învitarea lui Iisus, a noului învĕţătoriu, de a cărui dzeire de altcum se îndoia, ca óspe în casa sa, întrĕ nobilii sei pretini, se credea a fi făcut din destul ca îndreptare.

Jertfa adusă de el a fost deci esternă, rece, cu calcul; ear' jertfa femeii internă, caldă, cu umilinţă întru sdrobirea inimei. De aceea a şi primit Dzeu pocăinţa ei cu plăcere, fiind-că — cum ne spune psalmistul în Ps. 50, 19 — "inima înfrâută şi smerită Dzeu nu o va urgisí". Insuşi Iisus, Fiiul lui Dzeu, căruia i-s'a dat "tótă stăpânirea în ceriu şi pe pămênt", (Mat. 28, 18) o a încredinţat despre acésta înaintea tuturor zicêndu-i: "iartă-ţi-se ţie pĕcatele tale".

Nimenea aşadară sĕ nu se îndoiéscă de mila lui Dzeu, care prin patima Fiiului seu iubit a ridicat pĕcatele la tótă lumea şi pe cruce le-a pironit. Numai credinţă tare sĕ avem şi inimile cu adevĕrată pocăinţă sĕ le curăţim: atunci ne vom mântuí, că "Dzeu nu voeşte mórtea pĕcătosului, ci sĕ se întórcă şi sĕ fie viu".

Femeia audind că Iisus a întrat în casa fariseului, părăsindu-şi ocupaţiunea, punênd la o parte ori-ce altă grijă, afară de cea sufletéscă, s'a luat pe urma Lui.

Samarineanca de la puţul lui Iacob, uimită de învĕţăturile lui Iisus, lăsându-şi vadra, a alergat în cetate şi a chemat pe ómeni sĕ vadă pe prorocul, care i-a spus ei tóte câte a făcut. (Ioan, 4, 29.)

Alérgă şi tu, iubite creştine, la sfânta biserică, care este casa lui Dzeu, unde se vesteşte cuvêntul Lui, cuvêntul sfânt al milei şi al adevĕrului, al păcii şi dreptăţii. Ací poţi vedé şi tu pe minunatul învĕţătoriu, pe blândul Iisus, care ca o óie spre junghiere se aduce în sf. taină a eucharistiei, a sfintei cuminecături. In faţa sf. altar, înaintea celui Preaînalt lasă alte griji şi te închină Lui cu credinţă. "Tótă grija cea luméscă de la noi sĕ lăpădăm".

Umileşte-te înaintea Lui, ca muierea cea pĕcătósă, şi El, bun şi milostiv fiind, îţi va ierta pĕcatele.

Nu fi sumeţ, nici încredut ca fariseul, care hulind pe alţii se lăuda pe sine cu postul şi cu zăciuiala.

Nu fi ca legiuitoriul, care cunoştea poruncile legii, ear' datorinţa iubirii deaprópelui nu o împlinea. Ţie întocmai ca şi lor sună cuvintele Domnului: "mila voiu, eară nu jertfa". (Mat. 9, 13).

Iubiţii mei fii sufleteşti!

După rênduiala bisericei, astăzi sĕrbăm pomenirea preacuviósei maicei nóstre Paraschiva.

Acésta s'a născut în Epifat, aprópe de Calicratia în Sêrbia, din părinţi creştini.

Dispreţuind lumea cu ispitele şi plăcerile ei deşarte şi trecĕtóre, s'a retras de tinĕră în pustie, unde în post şi rugăciune şi-a petrecut pustniceşte viéţa.

După-ce din osârdie creştinéscă a cercetat locurile sfinte de pe la Constantinopol (Ţarigrad), prevĕdêndu-şi sfîrşitul, s'a întors la moşia sa, unde a adormit în Domnul.

Móştele ei, făcĕtóre de minuni, au fost transportate în anul 1221 la Tîrnova în Bulgaria şi de acolo la Constantinopol, ear' la anul 1641 cucernicul voevod Vasile Lupul le-a adus la Iaşi în Moldova şi le-a aşedat în mânăstirea sfinţilor Trei-Ierarchi, unde până în ziua de astăzi cu multă evlavie se cinstesc.

Ceea-ce sunt farii sau stîlpii luminători pentru corăbieri, aceea sunt sĕrbătorile de preste an ale sfinţilor pentru noi creştinii: puncte luminóse în nóptea întunecósă, locuri sau staţiuni de odihnă în marea viforósă a vieţii nóstre.

Faptele şi viéţa lor sĕ ne îndemne şi pe noi la evlavie şi viéţă cinstită, ear' credinţa lor tare şi neclătită, pentru care unii au suferit chinuri şi mórte înfiorătóre, sĕ ne slujéscă de îndreptariu în vederile şi credinţele nóstre, drept model de statornicie în luptele nóstre pentru esistinţă, pentru fericirea vremelnică şi vecinică.

Aşa făcênd vom afla şi noi dar şi milă la Dzeu şi Tatăl Dlui nostru Iisus Christos, căruia se cuvine mărire, cinste şi închinăciune acum şi în vecii vecilor, Amin.

FELIURIMI

E durerósă mórtea? — Acéstă întrebare preocupă probabil milióne de ómeni şi téma de mórte îşi are de sigur originea în nesiguranţa în care stă învĕlită acéstă chestiune. De-şi nu se póte rĕspunde în mod categoric, totuşi din nenumĕratele observaţiuni făcute pe lângă muribundi s'a constatat, că câteva ciasuri înaintea morţii nu mai esistă nici un sentiment de durere. Morţii îi precede un fel de narcosă, de adormire, întocmai cum se întêmplă cu cloroformisarea.

Un mare medic şi fisiolog dă următoriul rĕspuns: "Eu am motive de a admite, că mórtea e tot pe atât de nedurerósă ca şi adormirea în urma unei zile obositóre. Persóne, cari au fost credute mórte în urma unui înec sau în urma unui alt accident, şi au fost readuse în viéţă, ne asigură, că n'au resimţit nici un fel de durere. Ceea ce se chiamă luptă cu mórtea, nu e în realitate de cât ceva automatic şi nu e resimţit.

Pe cât ştim, nu ne putem admite nici o persónă care, fiind readusă în viéţă, după o mórte aparentă, sĕ nu fi mărturisit, că mórtea departe de a fi durerósă, e chiar plăcută.

Un om celebru, care fusese readus în viéţă, în urma unei morţi aparente, mărturisise că înainte de a-şi perde conştiinţa ar fi audit o musică estrem de plăcută. O identică sensaţie avuse un om care era sĕ se înece. O femeie, care fusese lovită de un trăsnet, mărturisise că e adânc convinsă, cum că mórtea prin trăsnet trebuie sĕ fie fără durere, de óre-ce dînsa adormise uşor. Un om căruia i-se rupse ştreangul de la spînzurătóre, avuse visiunea ca şi cum ar fi întrat în paradis, încunjurat de tóte măreţiile.

Fisiologii susţin, că înaintea morţii dispare mai întâiu simţul apoi inteligenţa. Ori-unde nu esistă simţ, nu esistă durere. Mórtea în ori-ce cas nu e atât de durerósă pe cât se presupune. Terminând voiu repetí cuvintele acelui filosof: "Nu ştiu pentru ce m'aşi teme de mórte. Drumul pe care l'au făcut mii de milióne de ómeni înaintea mea, îl voiu puté face şi eu".

[195] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** de la școla confesională gr. or. din **Jibert**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 600 coróne. Informațiuni mai detaiate își pot lua concurenții de la oficiul parochial. Cererile sunt a se adresa oficiului protopresbiteral al tractului Cohalm.

Jibert, în 26 Octobre, 1902.

Ioan Blaga
paroch gr.-or.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

Nr. 524 1902. [196] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** — de nou înființat — la școla nóstră din comuna **Poiana** cu filia **Găureni**, se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul legal de 600 cor. se va rĕspunde: 300 cor. de la popor, asemenea și cuartirul și lemnele necesare, ear' 300 cor., după cererea făcută, de la stat.

Concurenții 'și vor înainta, în terminul indicat, cererile instruite conform normelor, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, însemnându-se că învĕțătoriul ales va fi dator a îndeplini și funcțiunea de cântăreț al bisericei, după care serviciu încă va avé venitele îndatinate.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei-Iulii, în conțelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 11 Octobre, 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cărți fórte eftine și de valóre!!

„Colecțiunea Șaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinerețelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliștii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Săracie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4 Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș [illegible], nuvele de Dorin.
„ 2. Poesii poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Librăria archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 26—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Joi 24 Octobre (6 Novembre) 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din trecut.

II.

Se ştie, că conducĕtoriul delegaţiunii române, care din însărcinarea primită de la adunarea cea mare naţională din Blaj înaintase Domnitoriului în luna Iunie 1848 douĕ petiţiuni în chestia recunóşterii naţiunii române din Ardeal de naţiune independentă şi naţionaliceşte egal îndreptăţită cu celelalte, — era episcopul *Şaguna*, marele şi nemuritoriul *Şaguna*.

După-ce la a doua petiţiune înaintată Monarchului delegaţiunea primise resoluţiunea dată în numĕrul trecut, *Şaguna* a aflat de necesar a merge la Pesta pentru a presenta guvernului unguresc resoluţiunea preaînaltă ce o primise din mâna Domnitoriului, şi pentru a solicita din tot adinsul *esecutarea ei.*

Guvernul n'a voit însĕ sĕ se apuce singur de resolvarea unei chestii atât de grele şi de însemnate cum era chestia română, ci a rugat pe episcopul *Şaguna* sĕ espună pe larg şi sĕ preciseze dorinţele şi aspiraţiunile poporului român în comisiunea regnicolară, pe care o esmisese dieta Ardealului în scopul sĕ stabiléscă detailurile perfecţionării uniunii Ardealului cu Ungaria, comisiune din care făcea parte dintrĕ Români şí *Şaguna*, împreună cu episcopul *Lemênyi* şi cu advocatul Alex. *Bohăţiel.*

Ştia bine *Şaguna*, că trei Români puţin pot face într'o comisiune în care Magiarii sunt de opt ori mai mulţi, şi de aceea, înainte de a-şi începe comisiunea activitatea, a adresat guvernului rugare în care, espunênd importanţa chestiunii ce era de deslegat, şi ţinênd de prea slab representat elementul român în comisiune, a cerut, ca şì alţi bărbaţi de frunte ai Românilor sĕ fie chemaţi la Pesta, pentru a face parte din comisiune şi a fi ascultaţi în privinţa dorinţelor neamului românesc.

Guvernul *a acceptat* propunerea lui *Şaguna*, şi la 15 Iulie l'a încunoştinţat, că ministeriul unguresc a decis, ca în comisiunea care are sĕ elaboreze amĕnuntele uniunii, sĕ pótă lua parte dintrĕ Români mai mulţi membri, şi anume, următorii: Francisc P. *Lemênyi*, Timoteiu *Cipariu*, Ioan *Chirilă*, Iosif *Ighian*, Petru *Bădilă*, Paul *Dunca*, Moise *Fulea*, Demetriu *Moldovan*, şi Ioan *Bran* de *Lemênyi*, pe cari *Şaguna* avea sĕ 'i aviseze despre acésta şi sĕ 'i invite la Pesta, ceea-ce s'a şí întêmplat.

Guvernul a întrelăsat însĕ a avisa despre întregirea în modul acesta a comisiunii regnicolare şí pe presidentul acestei comisiuni, pe contele *Teleki József*, sau, mai bine zis, a negles a face întregirea în conţelegere cu acesta, şi urmarea a fost, că contele *Teleki* s'a pus pe punctul de mânecare, că comisiunea e numită din partea dietei Ardealului, prin o lege specială pe care ministeriul unguresc n'are dreptul sĕ o modifice, prin urmare, el alţi membri în comisiune nu primeşte, de cât numai pe cei numiţi din partea dietei Ardealului.

Nici n'au fost primiţi Românii chemaţi din partea guvernului, de cât numai cu vot *consultativ*.

Comisiunea şi-a început activitatea în 16 Iulie, dar' cu chestia română s'a ocupat abia în şedinţa din 8 August, când sub numĕrul 35 a adus următórea hotărîre:

"Nrul 35. Continuându-se consultarea asupra dorinţelor naţiunii române din Ardeal, se decide: Comisiunea e de părerea, că după-ce chiar şi amĕsurat rĕspunsului dat petenţilor la rugarea înaintată Maiestăţii Sale Domnitoriului nostru, în urmarea uniunii şi a acceptării disposiţiunilor mai noue, luate din partea Ungariei, *au dispărut tóte asupririle posibile*, nu numai, dar' concetăţenii noştri de limba română încă au fost aşezaţi în egale drepturi şi libertăţi cu ceialalţi cetaţeni ai patriei, ba în dieta actuală sunt chiar şi representaţi în mod egal cu ceilalţi cetăţeni: *e cu totul de prisos*, ca pentru a se decreta tóte acestea încă odată, *sĕ se compună articol nou de lege*, cu atât mai vêrtos, fiind-că vor avé sórte egală în viitoriu cu numĕroşii Români din Ungaria. De altcum, dacă concetăţenii de limbă română din Ardeal, împreună cu cei din Ungaria, ar dorí sĕ se apropie încă cu vre-o rugare de adunarea ţerii (dietă), le stă în deplină şi liberă voe a o face acésta."

Ce vedem din decisiunea acésta? Un lucru fórte caracteristic. Aceea a nume, că guvernul n'a influinţat absolut de loc asupra comisiunii, nu i-a spus că *are angajamente* faţă de Români, cărora chiar prin rostul Monarchului li-a promis lege specială cu privire la asigurarea naţionalităţii lor, şi astfel comisiunea a lucrat de capul ei şi de capul ei a adus decisiunea acésta.

Românii au protestat însĕ, şi atât Alex. *Bohaţiel*, cât şi episcopul *Şaguna*, au anunţat *vot separat*, pe care *Şaguna* l-a motivat şì în scris, ear' urmarea a fost, că în 10 August comisiunea a revenit asupra chestiei, şi a adus decisiune nouă, sub numĕrul 37, de cuprinsul următoriu:

"După cetirea şi stabilirea hotărîrii din 8 August, adusă sub numĕrul 35, referitor la dorinţele *naţiunii române*, membrii de limba română ai comisiunei fac propunerea, că deóre-ce decisiunea ţinută prea în general nu póte fi destul de liniştitóre pentru cetăţenii de limba română, ar fi fórte oportun, dacă cel puţin cu privire la principalele lor dorinţe, a nume, la folosirea limbii materne, cu privire la biserică, şcólă, comună, şi cu privire la petiţionări, precum şi referitor la aplicarea în funcţiuni s'ar lua mĕsuri detailate şi drept garanţă s'ar decreta tóte acestea în lege. Obiectul se ia deci de nou în desbatere, şi comisiunea a aflat de bine, din punctul de vedere al liniştirii Ardelenilor, sĕ recomande ministrului, ca *sĕ dee espresiune într'un proiect de lege* faptului, ca concetăţenii de limba română pot sĕ-şi folosésca limba proprie română, precum în afacerile bisericeşti, aşa şì în şcólele elementare, dar' limba magiară, ca limbă necesară, au sĕ o propună separat. Mai departe, la corporaţiunile bisericeşti, precum şì în comune curat româneşti, procesele verbale sĕ le pótă purta în limba română, dar' şi în cea magiară, pentru a puté fi înţelese de superioritate. Dar' ori-ce altă corespondenţă, fie de caracter bisericesc sau civil, pot sĕ o facă numai în limba magiară, fiind însĕ acceptabile singuraticele petiţiuni şi recursuri şì în limba română. Pe lângă acestea, cei de legea greco-orientală sĕ fie asiguraţi ca şi cei de celelalte religiuni din patrie. Cu o cale declară şì aceea, că concetăţenii români, cari au pregătirile necesare, pot sĕ fie aplicaţi în tóte ramurile administraţiunii."

Vedem deci, că comisiunea în douĕ zile şi-a schimbat părerile. Pe când în 8 August zicea că e cu totul de prisos sĕ se compună lege specială pentru Români, în 10 August a declarat, că *legea e de lipsă.* Ba chiar şi mai departe a mers comisiunea. A compus ea singură un proiect de lege despre drepturile *naţiunii române*, după cum vom vedé din cele ce urméză. Intâiu însĕ va fi bine sĕ cunóştem votul separat al lui *Şaguna,* pe care îl vom da în numĕrul viitoriu.

Metropolitul Bucovinei. Inaltpreasânţia Sa *Dr. Vladimir de Repta* a depus Duminecă în faţa M. Sale împĕratului şi rege prescrisul jurămênt. Instalarea în scaunul metropolitan se va face în 23 Nov. n.

Pentru arangiarea festivităţilor s'a constituit un comitet de fruntaşi din Cernăuţi, în frunte cu deputatul baron Hurmuzachi.

Consiliu de Corónă. Duminecă după amiazi s'a ţinut în Viena consiliu de miniştri *sub presidenţa M. Sale*, luând parte la el ministrul de esterne conte *Goluchowski*, ministrul de rĕsboiu baron *Krieghammer*, ministrul-president austriac, *Dr. Körber*, ministrul president ungar C. *Széll*, ministrul de honvedi austriac baron *Welsersheimb* ministrul de honvedi ungar baron *Fejérváry* şi baronul *Beck*, şeful statului major al armatei.

Consiliul a durat douĕ ciasuri şi s'a terminat cu hotărîrea, că *projectul despre chiămarea la serviciu activ a celor douĕzeci mii de recruţi din reserva suplinitóre va fi*

FOIŞÓRĂ

"Ionel"

(Recensiune de *Grigorie Pletos*, protoiereu, profesor la gimnasiul din Năsĕud.)

"*Ionel — Educaţiunea unui bun copil. Carte pentru părinţi şi alţi educatori. Principiile morale şi creştineşti, de cari trebue sĕ se conducă părinţii în educaţiunea copíilor lor" — de V. Gr. Borgovanu, profesor de filosofie şi pedagie.* Bucureşti-Gherla, 1901.

Acesta este titlul complet al unei cărţi de o reală valóre pentru massa cea mare a poporului românesc, ştiutor de carte. Este o lucrare de 500 pagine 8°, al cărei scop e bine definit în subtitlurile pe cari le pórtă.

V. Gr. Borgovanu — născut din părinţi săteni şi crescutací în Transilvania — e bine cunoscut şi dincóce şi dincolo de Carpaţi. Dînsul serveşte şcóla română de 25 ani, din cari 11 ani i-a petrecut în Gherla, ca profesor dirigent la şcóla preparandială; ear' acuma, de 14 ani, e în Bucureşti, profesor titular de filosofie şi pedagogie la liceul Stul Sava, după ce a lucrat 14 ani ca profesor de pedagogie la fosta şcólă normală de institutori. Prin urmare, autorul şi ca părintele unei familii numeróse şí ca profesor de pedagogie, ne dă în "Ionel" o operă de utilitate practică, substituind formei aride a unui tractat didactic de pedagogie, forma plăcută şi uşóră a *unui roman*, sau mai esact a unei *povestiri biografice*, în care figuréză, rênd pe rênd, doi, părinţi şi cei doi copíi ai lor: Ionel şi Mărióra, dar' mai ales Ionel, de la întemeiarea acestei familii până la căsătoria lui Ionel.

Dl Borgovanu a putut sĕ fi fost inspirat în lucrarea acésta de "*Emilul*" renumitul scriitor francez *Jean Jacques Rousseau*, sau de "*Konrad Kiefer*" al renumitului filantropist german *Salzmann*; dar' basele şi direcţiile lucrării sunt negreşit conforme cu geniul cel bun al neamului românesc.

Cartea are 2 părţi. In *partea 1* (în 8 capitoli) se *descriu împrejurările dinaintea naşterei lui Ionel. In partea 11* (în 6 capitoli) *se arată educaţiunea lui Ionel de la naştere până la căsătorie.*

Cuprinsul cărţii acesteia, în trăsĕturi fórte generale, este următorul:

In partea I. Invĕţătorul Vasile Munteanu din Satul-Nou povesteşte poporului adunat la *şcóla de adulţi*, într'un şir de conferenţe, (ţinute Dumineca şi în sĕrbători) — ce creştere i-s'a dat lui în casa părintéscă (pag. 7—11); cum s'a însurat cu buna îmvoire a părinţilor, cu Măriora lui nenea Petru Rusescu, de la ei din sat, "*o fată sănĕtósă, cu minte, aşeḑată, harnică şi cu nume bun în tot satul*", (pag. 11—23). Pentru aceste vremuri de crisă economică merită sĕ relevăm chipul înţelept cum s'a făcut ospĕţul la *cununia* lui Ionel cu Mărióra (pag. 19).

"In ziua aceea, — zice autorul — la casa nóstră nu s'a vĕḑut nici un semn, că acolo s'ar petrece o *nuntă*. In afară de părinţii, de bunicii şi de fraţii noştri, nu era la ospĕţ, de cât nunul şi nuna şi vrednicul preot;.. nici alaiu, nici lăutari, nici o gălăgie". In loc de beţie — cumpĕt, în loc de cheltuială zădarnică tatăl mirilor face o faptă creştinéscă, dăruind o vacă cu viţel vĕduvei Ana Solovăstru, căreia i-se vêndu-se — pentru datorie — singura văcuţă, luându-i-se hrana din gura copíilor (pag. 20). Un frumos esemplu de cruţare, de cumpĕt şi de faptă creştinéscă!...

Mai departe se povesteşte, cum noii căsătoriţi şi-au făcut înşişi *casa* (pag. 23—29), cum şi-au plantat şi cultivat grădina, ca un Raiu pămêntesc (pag. 30—33). "*Casa nóstră — zice autorul — începù sĕ fie pentru noi ca o sfântă biserică şi o mică împĕrăţie, unde munciam cu drag, ne odihniam liniştiţi şi mulţămiam lui Dumnezeu pentru tóte bunătăţile, ce ne dete cu mare prisosinţă*" (pag. 33).

Apoi se espune traiul cel fericit în casă, sub titlul: "*căsnicia nóstră*" (pag. 33—49). Ací se aduc cuvenitele laude vieţii din familie, care este basa popórelor şi a statelor civilisate. "*Dragostea dintrĕ noi făcù, că noi ni-am răbdat unul altuia îndelung; nu ne-am pismuit, nu ne-am îndărătnicit; nu ne-am purtat cu necuviinţă unul faţă cu altul; nu am gândit rĕul şi nu ne am bucurat de nedreptatea celuialalt ... Tóte le-am creḑut, tóte le-am nădĕjduit, tóte le-am suferit şi le-am răbdat, câte au venit asupra capului nostru*", (pag. 35).

Despre *hărnicia* acestei părechi de ómeni (la pag. 45) se spun următórele:

"Noi todéuna ne culcam de vreme şi ne sculam deodată cu cocoşul . . . Nici odată n'am aşteptat după vremuri mai bune, ştiind că timpul se schimbă cu omul. Silinţa nóstră n'are *lipsă de a dorí* şi apoi, cine se hrăneşte numai că nădejdi e în primejdie sĕ móră de fóme . . . *Sĕ se ştie odată, că fără ostĕnélă nu este* [illegible]*tig.* Ori-ce meserie e o *retractat atât în Austria, cât şi în Ungaria.* In locul lui guvernele vor presenta dietelor un nou project, prin care se va cere *urcarea contingentului de recruţi*, a nume cu 20, eventual cu 25.000.

Creştinismul în imperiul roman.

Una din operele cele mai însemnate ale genialului istoric Leopold Ranke este: "Papii romani în cei din urmă patru secoli" (Die römischen Päpste in den letzten vier Jahrhunderten), scriere în trei volume, care s'a tradus în mai tóte limbile europene. Modul cum el descrie, basat pe cele mai sigure isvóre istorice, starea socială din acel timp, relaţiunile dintrĕ diferitele state cu scaunul papal, decadenţa papismului în secolul XVI şi silinţele ce papii depun pentru ridicarea influinţei lor, amestecul acestora în politica europeană etc., dovedeşte superioritatea autorului în judecarea diverselor evenimente, şi face, ca în fie-care rînd sĕ se resimtă puterea sa de pĕtrundere şi dorinţa neţĕrmurită de a restabilí adevĕrul istoric. Vom reda primul capitol al acestei însemnate scrieri spre a se vedé modul cum arată autorul că se afla lumea păgână la venirea creştinismului.

— "Dacă privim cercul lumii vechi în secolii de mai nainte, îl găsim plin de un mare numĕr de popóre cari trăiau neatârnate. Imprejurul Mării-Mediterane, întru cât de la ţĕrmuri pot pĕtrunde cunoştinţele nóstre în interiorul continentului, locuesc aceste popóre separate întrĕ dînsele şi formând state libere, organisate în mod propriu şi întrĕ graniţe înguste la început. Neatârnarea, de care se folosiau, nu era numai politică, căci preste tot se formase şi o religiune locală. Ideile despre Dumnezeu şi despre lucrurile divine se localisaseră, ca sĕ zicem aşa, zeităţile naţionale cu diferitele lor atribute cuprinseseră lumea, ear' legea pe care o observau credincioşii era unită în mod neseparabil cu legile statului. Putem sĕ spunem, că acéstă unire strînsă dintrĕ stat şi religiune, acéstă libertate îndoită, care nu era mărginită de cât prin uşóre îndatoriri, a contribuit fórte mult la cultura celor vechi. In adevĕr, popórele erau închise în margini strîmte, însĕ în interiorul acestora puteau sĕ se desvólte, în tótă plenitudinea, tendinţele libere ale unei esistenţe tinereşti şi de sinestătătóre.

Cum se schimbară însĕ tóte acestea, când se ridică puterea Romei! Tóte autonomíile, cari umpleau odinióră lumea, le vedem una câte una curbându-se şi dispărênd: nici odată pămêntul n'a fost aşa de gol în popóre libere!

In alte timpuri statele au mai fost zguduite, pentru-că popórele încetaseră sĕ crédă în religiune; atunci însĕ subjugarea statelor atrăsese după sine decadenţa religiunilor lor. Ca necesitate, tóte aceste religiuni veniră la Roma în suita puterii politice. Ce însĕmnătate însĕ puteau ele sĕ mai aibă dacă fuseseră scóse din locurile unde se formaseră? Adoraţiunea zeiţei Isis póte îşi avea înţelesul ei în Egipt: în persóna ei erau adorate puterile naturei, aşa cum se manifestau în acéstă ţéră, în Roma însĕ nu mai avea nici un sens. Pentru-că aici se întâlniau şi se atingeau tóte mitologíile, era imposibil, ca ele sĕ nu se combată întrĕ dînsele şi sĕ contribue astfel la disolvarea lor. Ori-care filosof nu ar fi fost în stare şi nici că s'ar fi putut crede sĕ esiste vre-unul, care sĕ pótă delătura tóte contrazicerile.

Chiar dacă acésta ar fi fost posibil, totuşi n'ar fi mai putut corespunde nevoilor lumii.

Cu tótă pĕrerea de rĕu ce noi putem sĕ avem pentru ruina atâtor state libere, nu putem însĕ sĕ negăm, că din acéstă ruină a lor a eşit o nouă viéţă. Odată libertatea distrusă, au dispărut şi graniţele strîmte ale naţionalităţii. Naţiunile au fost subjugate, cucerite împreună, însĕ tocmai prin acésta au fost unite şi disolvate împreună. După cum întregul imperiu era numit cercul pămêntului, tot aşa şi locuitorii sei se simţeau ca un întreg, ca ceva homogen. Neamul omenesc începù sĕ fie convins de acéstă comunitate.

In acéstă stare se afla lumea când s'a născut Iisus Christos.

Ori-cât de puţin însemnată şi ascunsă a fost viéţa Sa, neavênd unde sĕ-şi plece capul, chiar din punctul de vedere al consideraţiunilor nóstre lumeşti, trebue sĕ recunóştem, că nu a fost pe pămênt ceva mai nevinovat, mai puternic, mai sublim, mai sfânt de cât traiul Seu, viéţa şi mórtea Sa. In fie-care respiraţie ce ese din gura Sa se vede suflarea curată a lui Dumnezeu. Sunt cuvinte, după cum se esprimă Petru, ale vieţii eterne. Neamul omenesc nu are nici o amintire, care numai de departe sĕ se pótă asemăna cu acésta.

Dacă zeităţile naţionale au cuprins în sine vre-odată un element religios, acesta de astădată a fost întunecat pe deplin, căci de astădată nu mai avea nici un înţeles. In Fiiul omului, în Fiiul lui Dumnezeu se manifestă relaţiunea lui Dumnezeu cu lumea şi a omului cu Dumnezeu. (Va urma.)

Pentru catedrală.

Din *tractul Murĕş-Oşorheiului*, cunoscut ca unul din cele mai sărace din tótă archidiecesa, au întrat până acum următórele frumóse contribuiri:

1.	Stefan Rus, adm. prot. şi paroch în Nasna .	cor. 160
2.	Comuna bisericéscă din Nasna	„ 150
3.	Ioan Bârsan, paroch în Egerseg	„ 150
4.	Ioan Moldovan, paroch în Vidraseu . . .	„ 100
5.	Dumitru Moisin, paroch în Sânger . .	„ 100
6.	Petru Pop, paroch în Subpădure	„ 100
7.	Vasile Dragoş, învĕţătoriu	„ 100
8.	Partenie Duca, învĕţătoriu	„ 40
9.	Victor Laurenţiu, învĕţătoriu	„ 40

Din *tractul Reghinului* au mai întrat ulterior următórele oferte frumóse:

10.	Ioan Petru, paroch în Ibăneşti	cor. 100
11.	Iosif Popescu, director la banca "Murĕşana"	„ 100
12.	Iosif Popescu, paroch în Dumbrava . . .	„ 100
13.	Ioan Duma, paroch în Săcal	„ 100
14.	Iacob Stavilă, paroch în Lueriu	„ 100
15.	Nicolae Gliga, paroch în Rîpa-superióră .	„ 100

Drept întregire a contribuirilor din *tractul Sebeşului* mai publicăm următórele oferte, cari stau la înălţimea însufleţirii, cu care acest tract a premers la început cu bun esemplu în acéstă afacere. Mai ales îmbucurătóre sunt jertfele însemnate ale învĕţătorilor de mai jos, cari asemenea se presentéză cu cuvenită dragoste faţă de biserica ai căror fii şi slugitori sunt:

16.	Ioan Moldovan, paroch în Ohaba	cor. 150
17.	Elie Moga, preot în Săsciori	„ 150
18.	Nicolae Hinţa, paroch în Sebeşel	„ 120
19.	Avram David, paroch în Sebeş	„ 120
20.	George Muntean, paroch în Órda-de-sus .	„ 100
21.	Pompiliu Predovici, paroch în Vingard . .	„ 100
22.	Eustaţiu Cibu, paroch în Daia	„ 100
23.	Simion Ghibu, paroch în Pianul-de-jos . .	„ 100
24.	Vasile Rehovean, învĕţătoriu în Câlnic .	„ 120
25.	Simion Socaciu, învĕţătoriu în Cióra . .	„ 100
26.	Vasile Cărpiuişan, învĕţătoriu în Rĕhău .	„ 100
27.	Ioan Codău, învĕţătoriu în Vingard . .	„ 100
28.	Vasile Blaga, învĕţătoriu în Lancrăm .	„ 100
29.	Leon Tipeiu, farmacist	„ 100

Preoţimea din *tractul Zarandului* a subscris la colecta pentru catedrală următórele contribuiri:

30.	Vasilie Damian, protopresbiter	cor. 150
31.	Simion Pavel, paroch în Grohot	„ 200
32.	Ioan Roman, paroch în Luncoiul-de-sus .	„ 150
33.	Nicolau Mateiu, paroch în Ribicióra-de-	
34.	jos	„ 150
	Petru Rimbaş, diacon în Brad	„ 150
35.	Aron Roman, capelan în Luncoiul-de-sus .	„ 120
36.	Savu Stănilă, capelan în Ribiţa	cor. 120
37.	Ioan Irimie, paroch în Mesteacăn	„ 120
38.	Ioan Jurca, paroch în Cebea	„ 100
39.	Ioachim Comşia, paroch în Zdrapţi . .	„ 100
40.	Ioan Birĕu, paroch în Buceş	„ 100
41.	Ioan Fugătă, paroch în Luncoiul-de-jos .	„ 100
42.	Andron Bogdan, paroch în Ţereţel . .	„ 100
43.	Iosif Costea, paroch în Vaca	„ 100
44.	Pavel Vraciu, paroch în Stănija-de-jos . .	„ 100
45.	Ioan Stănilă, paroch în Bulzeştii-de-jos . .	„ 100
46.	Ioan Toma, paroch în Ribicióra-de-sus . .	„ 100
47.	Ioan Perian, paroch în Criscior	„ 100

Chestiuni şcolare.

Regule pentru conduita elevilor în şi afară de şcólă

de Ioan Paicu, învĕţătoriu.

Cercetându-mĕ mai mulţi colegi învĕţători şi observând hârtia ce atârnă pe părete sub "*Orariul sĕptĕmânal*", în care urmau mai multe puncte cu "porunci", de cari au a ţiné sémă elevii de şcólă, atât într'însa cât şi afară din ea în decursul unui an şcolar, — s'au interesat de hârtie şi o cetiră.

Din conversaţia ce a urmat întrĕ noi în urmă, asupra scopului ce se urmăreşte prin aceste "regule", s'a înţeles că este următoriul:

a) a dispensa pe învĕţătoriu de la perderea timpului scump, destinat pentru învĕţămênt, prin necesitatea de-a moralisa după tótă ora clasa întrégă;

b) a nimicí încă din germene versiunile poporenilor iubitori de reclame pe la unul şi altul, contra purcederii învĕţătoriului, cu privire la menţinerea disciplinei întrĕ copiii de şcólă preste tot;

c) şi în fine a spulbera eventualul *dor de rĕsbunare* al tuturor prepuşilor nostri, cari de după *roletele* ferestrilor învită în continuu pe copíi de şcólă în casă, recercându-i a spune, *că nu cumva s'a scăpat dascălul adi a da vr'una în palmă sau a adresa vr'un cuvênt greu şcolarilor negligenţi sau neascultători?!*

In elegênd deci colegii mei scopul de *mult ajutor*, ba chiar în unele casuri *mântuitoriu* al acestor — póte mai corect numite "*porunci şcolare*", am fost solicitat de unul fie-care a le da publicităţii, ca şi alţii sĕ le ştie şi convenindu-le, sĕ se foloséscă de ele.

Deci în scopul de a mĕ degaja de promisiunea dată, le pun la disposiţia Onoratei redacţiuni a preţuitului organ "Telegraful Român", pentru a le publica după cum urméză:

„Regule" pentru conduita elevilor de şcólă în şi afară dintr'însa."

1. In tótă diminéţa înainte de a pleca la şcólă, sĕ vĕ spălaţi faţa, urechile, grumazul şi mânile până în cot. Sĕ vĕ bateţi de prav şi sĕ vĕ curăţiţi hainele, încălţămintele, peptenaţi şi regulaţi pĕrul.

Rugăciunile atât diminéţa cât şi séra sĕ se zică. Ear' cele-ce a casă se dau pentru învĕţat sau scris, acolo sĕ se facă, şi nu în şcólă.

2. Diminéţa la $^1/_2$ la 8 ore, ear' după amiazi la $^1/_2$ la 2 ore se va da signalul cu clopoţelul pentru a vĕ presenta la prelegere. Subscrisul înv. voiu fi cu un pătrariu de oră în şcólă înainte de începerea prelegerilor, ear' voi unul fieşte-carele, sĕ vĕ întocmiţi lucrurile de aşa, în cât punct la 8 respective la 2 ore sĕ fiţi în sala de învĕţămênt. Venind careva mai târziu, pentru conturbarea prelegerii va fi pedepsit, ear' jumĕtatea aceea de zi i-se va socotí absenţă.

3. In sala de învĕţămênt se aşază fiecare la locul seu fără larmă sau sfadă. A fugí sau şi numai a colinda prin sală de la unul până la altul, nu-i ertat. Conversaţiile

---

avere şi care meserie e *mai bună de cât plugăria, că te mişti tot în aer curat şi la lumina sórelui, care nu-ţi împrumută pe camĕtă scumpă binefacerile sale?* La noi fómea se uită pe feréstră, dar' nu cutéză sĕ între în casă."

In capitolul următoriu se arată sublima chiămare şi rolul cel important al mamei de familie. "*Mama e încredinţată de D-zeu cu urzirea neamului omenesc pe pămênt; mama este îngerul păzitor al copilului*" (pag. 55). De aceea — zice bărbatul către soţia sa — "astăzi tu nu mai eşti una, nu; în finţa ta întruneşti o *amantă* — eşti amanta mea, şi o *mamă* — eşti mama îngeraşului ce-l porţi sub inimă . . . eşti ca portocalul, care pórtă flórea lângă fruct" . . . (pag. 51). Fericiţi soţii de căsătorie, cari vor imita traiul dulce al învĕţătoriului Munteanu cu soţia sa!

In cap. VIII., cel de pe urmă în partea I. (pag: 55—80) se arată amĕnunţit *îngrijirile mamei pe timpul sarcinei* şi a nume: Condiţiile de sănĕtate, poftele femeilor însărcinate, influinţa închipuirei sau a imaginaţiunei asupra mamei însărcinate şi *moştenirea* (organică) ca factor al desvoltării fĕtului.

Condiţiile de sănĕtate, autorul le resuméză astfel: "*Cumpĕtarea şi ascultarea de fire în tóte lucrările femeii însărcinate, veselia şi petrecerea mai ales la aer curat sunt cerinţele de căpetenie ale vieţii sale*" (pag. 58). Poftele femeilor însărcinate (plecând de la pofta soţiei învĕţătoriului, *după păstravi* — în timpul iernii —) autorul le ilustréză cu mai multe pilde şi apoi încheie cu sfatul: "*Bărbaţii prudenţi vor împliní soţíilor poftele, ce se pot împliní; ear' pe cele nebune le vor refusa, căutând a le convinge despre rătăcirea lor*", (pag. 62).

Preţióse sunt poveţele ce se dau ací mamei însărcinate, asupra întrebuinţării băilor şi a vieţii vesele şi liniştite pe timpul sarcinei (pag. 62—64).

Referitor la *influinţa imaginaţiunei* asupra femeii însărcinate — *la mirozeniile* posibile, se inspiră mamelor credinţa în firea cea bună şi în paza lui Dumnezeu. "Tóte scăderile — zice autorul — tóte pocirile şi mirozeniile sau monstrii (din naştere) sunt produse sau de o puternică iritare locală şi de îngrămădirea prea mare a indisposiţiilor, sau de o slăbiciune mare a unui organ din lăuntru, fórte arare-ori de un efect trecĕtor" . . . Dacă tóte mamele însărcinate, cuprinse de câte o frică, de câte o poftă nebună, ar pocí pe feţii din sinul lor, atunci ce s'ar alege din neamul omenesc? In scurtă vreme ai vedé printrĕ noi finţe ce n'ar fi nici ómeni nici dobitóce: pe unele le-ai vedé umblând în patru picióre, pe altele cu bot de câne, de viţel — în loc de obraz, pe altele cu córne, cu urechi de măgar şi aşa mai departe, fiind-că nici o femee însărcinată nu vei găsí, care sĕ nu fi fost spăriată vreodată (pag. 68, 69).

"Ţine minte, draga mea, aşa o îmbărbătéză soţul sĕu, este legea nestrămutată a firei, că *fie-care fiinţă vrea sĕ trécă sau sĕ transmită, prin naştere, fiinţelor născute dintr'însa tóte proprietăţile sale, bune sau rele. Fie-care fiinţă se înmulţeşte după chipul şi asemănarea sa*" (pag. 70, 71).

Partea I. se termină cu o *recapitulaţiune generală* (pag. 77—79), în care se resuméză într'un mănunchiu principiile morale şi creştineşti resfirate prin carte — până acì. Sîmburele acestei recapitulaţiuni este:

"*Fericiţi sunt cei ce nădĕjduesc în Domnul; copíii lor sunt o sĕmânţă dumnezeiască, sunt moştenire de la Dumnezeu*".

(Va urma).

cu vecinii asupra lecţiunilor sunt permise, nu-s iertate însĕ conversaţiile cu ton înalt şi în special acelea cari se estind asupra lucrurilor contrare învĕţămêntului, degenerând în batjocuri şi certe.

4. In decursul pauselor de 10—15 minute nu-i permis nimĕnui a eşí din curtea şcolară şi numai jocurile domóle şi nevinovate sunt permise.

5. După finirea prelegerii, cătră casă veţi merge în rênd 2 cu 2, apucând unii la drépta în sus şi alţii la stânga în jos. Prin grădina şcolară, cimiteriu sau alte grădini, nu-i permis nimĕnui a merge.

6. Pe drum cătră şcólă, cătră casă şi ori unde aţi merge, veţi saluta pe toţi ómenii cu cari vĕ veţi întâlní. A căsca gura pe uliţă, a te uita prin pălan în curtea cuiva, sau chiar a asmuţa cânele cutăruia, nu este iertat. De asemenea este strict oprit a vĕ batjocorí unul pe altul, certa sau chiar bate pe uliţă.

7. După ce aţi ajuns acasă şi după salutarea obicinuită a se da părinţilor, veţi avé datorinţa a spune acestora, ce aţi învĕţat în fie-care jumĕtate de zi respective zi în şcólă din diferitele obiecte de învĕţămênt. Eu, pentru a mĕ convinge despre acésta, voiu face din când în când câte o controlă pe la casele părinţilor vostri.

8. Atât recuisitele vóstre de învĕţămênt, precum şi cele ale şcólei, trebue păstrate în regulă şi bunăstare, căci pentru acest cas voiu face din când în când controlă secretă.

9. In tóte Duminecile şi sĕrbătorile, de la primul tras în biserică vĕ veţi aduna în şcólă, ca sĕ putem ţiné "prelegeri morale". Ear' de la liturgie sĕ participăm la serviciul Divin. O absenţă de la biserică este egală cu una neescusată, de la prelegeri, fie aceea de la luturgie — fie de la vecernie.

10. Sĕptĕmânarii cari vor fi la rênd vor purta de grijă, ca regulele premise în punctele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 şi 9, sĕ se observe de toţi elevii şi tóte elevele acestei şcóle. Pe cei nedisciplinabili îi vor denunţa, şi renitenţa acelora se va pedepsí conform pretensiunei disciplinei.

Notez: Regulele acestea se pot schimba după referinţele locale. După esperienţa, ce făcui în decursul alor 3 ani şcolari, pot susţiné, că resultatul în urma acestora va fi mulţămitor pentru fie-cine. Şi mai presus de ori-ce îndoială, vor forma un zid de-şi fórte modest — dar' totuşi destul de strajnic pentru apărare contra asalturilor duşmane.

NOUTĂŢI

Deputaţii congresuali mireni, aleşi pentru noul period sunt următorii: în cercul I. (Sibiiu) *Partenie Cosma*, dir. "Albinei", în cercul II. (Sĕlişte) *Dr. Liviu de Lemeny*, adv. în Sibiiu, în cercul III. (Sebeş) *Ioan de Preda*, adv. în Sibiiu şi fiscal consistorial, în cercul IV. (Alba-Iulia) *Mihail Cirlea*, notariu public în Abrud, în cercul V. (Deva) *Dr. Ioan Mihu*, adv. în Orăştie, în cercul VI. (Haţeg) *Dr. George Proca*, secretariu consistorial, în cercul VII. (Ilia) *Dominic Raţiu*, funcţionariu la "Albina" în Sibiiu, în cercul VIII. (Geógiu) *Dr. Aurel Vlad*, adv. în Orăştie, în cercul IX. (Zarand) *Simion Damian*, adv. în Braşov, în cercul X. (Câmpeni) *Dr. Vasile Preda*, adv. în Câmpeni, în cercul XI (Turda) *Nic. Garoiu*, adv. în Zerneşti, în cercul XII. (Cluj) *Vasilie Almăşan*, adv. în Cluj, în cercul XII. (Solnoc) *Victor Cupşa*, secretariu în ministeriul de finanţe în Budapesta, în cercul XIV. (Bistriţa) *Leontin Simonescu*, secretariu metropolitan, în cercul XV. (Têrnava) *Dr. Nicolae Vecerdea*, secretariul "Albinei" în Sibiiu, în cercul XVI. (Sighişóra) *Virgil Onţiu*, dir. gimnasiului din Braşov, în cercul XVII. (Treiscaune) *Dr. Iancu Meţianu*, advocat în Zerneşti, în cercul XVIII (Braşov) *Ioan Lenger*, adv. în Braşov, în cercul XIX (Bran) *Ioan cav. de Puşcariu*, septemvir în pensiune, în cercul XX (Făgăraş) *Dr. Ioan Senchea*, adv. în Făgăraş.

*

† Elena Bibescu, vĕduva fostului principe al Moldovei, Alexandru Bibescu, a rĕposat Vineri în Iaşi, în etate de 45 ani. Elena Bibescu trăia mai mult în Paris de cât în ţéra sa, a cărei princesă a fost. La Iaşi venise în afaceri familiare.

*

Programul concertului filarmonic ce se va da poimâne (Vineri) la "Gesellschaftshaus" sub conducerea directorului de musică H. Kirchner, e următoriul:

1. "Leonora", uvertură pentru orchestră, de L. Beethoven (*capela orăşenéscă*).

2. "Morgen im Walde", de Friedrich Hegar şi „Mütterlein", de H. Kirchner (cu solo de bariton: A. Bittermann), coruri bărbăteşti *(Hermannstädter Männergesangverein")*.

3. "Cântec de amor" şi "Barcarola", de I. Brahms, coruri de dame (*"Reuniunea română de musică")*.

4. "Traum durch die Dämmerung", de Richard Strauss, "O lass' dich halten, goldne Stunde", de Adolf Jensen, şi "Die Nachtigall", de H. Kirchner (solo-sopran domnişóra *Emilia Auerlich*).

5. "Af deser Iërd do äs ä Land", de H. Kirchner, şi "Ännchen schön, Ännchen traut" cântec poporal din Boemia, coruri bărbăteşti (*"Arbeiterbildungsverein"*).

6. Solomóne, căpitane", "Floricică de pe rît" şi "Fóie verde de bujor", doine româneşti, aranjate pentru voce de sopran şi acompaniare la pian de H. Kirchner *(d-na Maria Dr. Crişian)*.

7. "Când înfloresc trandafiri în codru", cor mixt cu solo de sopran (dşóra E. Simonescu), de H. Kirchner (*Reuniunea română de musică")*.

8. "O schöner Morgen" din opera "Herr der Hann" de H. Kirchner, solo-sopran cu acompaniare de orchestră (dşóra *Victorina Ott*).

9. "Die Schöpfung", de I. Haydn, partea III. (*"Hermannstädter Männergesangverein"*).

Inceputul la 8 ore séra. Preţurile: loge-balcon 5 coróne, scaun loc I. 2 coróne, loc II. 1 cor. 20 fileri, stal 60 fileri. Bilete se vînd cu începere de azi la C. Jauernig (str. Cisnădiei) întrĕ orele 9—12 a. m. şi 3—5 p. m.

*

Ce a fost mai frumos în Cluj? Archiducele Iosif August cu ocasiunea petrecerii sale în Cluj, unde representase pe M. Sa. împĕratul şi rege Francisc Iosif la desvĕlirea statuiei regelui Mateiu Corvinul, a cercetat şi esposiţia de pictură, arangiată cu acel prilej. Dintrĕ tóte tablourile mai mult a plăcut archiducelui unul ce represinta un *vînătoriu român* îmbrăcat în frumosul port românesc, scoborând printrĕ stâncile Retezatului, şi avênd straiţa plină cu vênat. Archiducele a cumpĕrăt acest tablou cu 200 coróne. Autor al tabloului e Melka Vincze, care are espuse mai multe tablouri cu sujet românesc, ca de pildă: biserica din Dĕnsuş, "După o vînătóre în Gurghiu pe timpul archiducelui Rudolf", "vînător de căprióre lângă lacul Zănóga". etc.

*

Instalarea protopopului Oprea. Cu datul 2 Novembre st. n. ni-se scriu următórele:

Spun bĕtrânii, că nici-când nu au avut o sĕrbătóre mai impunĕtóre, de cât sĕrbătórea instalării noului protopresbiter al Iliei *George Oprea*, întêmplată Sâmbătă (1 Nov. st. n.).

Pe peronul gării în ordine frumósă şi haină de sĕrbătóre aştepta sosirea trenului popor mult, preoţimea întrégă, învĕţătorimea tractuală şi mulţime de óspeţi din vecinătate în frunte cu protopresbiterul I. Morariu din Dobra. Intrĕ urale entusiaste a fost bineventat noul protopresbiter.

De la gară în ordine esemplară ne-am dus în frunte cu protopopul la biserică, unde după serviciul divin s'a dat cetire gramatei archiereşti, ear' noul protopresbiter a ţinut o frumósă şi cuprinḑĕtóre cuvêntare. Biserica era înţesată de public, în cât cei mai târziu veniţi n'au mai putut întra.

Mult a emoţionat inimile misiunea unei deputaţiuni a *"Corvinenei"* din Hunedóra, care prin subpresidentul ei, a dlui Şinca, a predat un frumos cadou întemeietoriului ei dlui G. Oprea. Acest cadou a fost un păhar artistic lucrat în argint şi aur. Vrednica deputaţiune a constat din dnii: Dr. Bonts, notariu public, Stoichiţia, Şinca şi duii Dima.

La cina comună au luat parte mulţime de domni şi dómne. S'a toastat pentru Maiestatea Sa, pentru Escelenţa Sa dnul archiepiscop, pentru Consistoriu, pentru sĕrbătoritul, care de care mai frumos. Cu un cuvênt, o însufleţire generală. Multe ar trebuí sĕ mai scriu încă despre sĕrbătórea nóstră, dar' las acésta celor cari vor voí sĕ o descrie mai cu de-amĕruntul.

Amintesc numai dintrĕ telegramele de gratulare sosite, a nume: a dlor din Orăştie: Dr. Muntean, Domşa, Mihaiu, Bercian, a dlui Dr. S. Moldovan, din Sibiiu a dlui Dr. Cristea. De tóte acestea suntem mândri.

Cel mai mic.

*

Ministrul Brătianu la Berlin. Ministrul de esterne al României, dl Ionel I. *Brătianu* pe la sfîrşitul lunei trecute fiind în Berlin, legaţiunea română de acolo a dat în onórea lui prânz de gală în 25 Octobre, la care întrĕ alţi óspeţi distinşi a luat parte şi *prinţul moştenitor* al corónei germane, care a nume venise la Berlin de la Potsdam, unde 'si are residenţa. Luni (27 Octobre) ministrul Brătianu a fost învitat de *împĕratul Vilhelm* la prânzul dat în castelul din Potsdam în onórea prinţului-moştenitor al Danemarcei. De la Berlin ministrul a plecat Marţi (28 Octobre) la Viena.

*

Concertul Vladaia—Savu, ce s'a dat a séră în restaurantul "Unicum", a fost — după cum era de prevĕḑut — slab cercetat şi tot aşa de reuşit. Dna Vladaia n'a putut întru tóte presta cu vocea dsale aceea ce publicul nostru e îndreptăţit a aştepta de la o *primadonă* de la opera din Bucureşti; ear' dl Savu prin declamaţiunile sale de monologuri şi anecdote "à la caffé chantant" stă mai pe jos de ori-ce critică. De altfel vom revení.

*

Alegeri municipale în comitatul Sibiiu. In *10 Novembre st. n.* se va face în patru cercuri electorale din comitatul Sibiiului alegerea membrilor în comitetul municipal la locurile devenite vacante prin mórte, renunţare ori prin anularea alegerii anterióre. A nume: *în cercul II. al oraşului Sas-Sebeş* e a fi ales un membru, locul de alegere: sala de şedinţe a primăriei, president adv. Dr. Gustav Krasser, vicepresident Vasilie Aldea, senator; în *cercul Sĕlişte* un membru, locul de alegere primăria comunală, president not. Nicolae Henţu, vicepresident Petru Comşa, comerciant; în *cercul Slimnic* 5 membri, locul de alegere primăria comunală din Slimnic, president preotul Iosif Horedt, vice-pres. notariul Frideric Josephi; în *cercul Brad* 3 membri (1 pe 5 ani, 2 pe 2 ani), locul de alegere primăria comunală din Brad, president preotul lut. Ioan Schuller, vicepresident preotul gr. cat. Valeriu Florian. — La *cercul Sĕlişte* aparţin comunele Aciliu, Galeş, Gurarîului, Cacova, Mag, Orlat, Poplaca, Rĕşinari, Săcel, Sĕlişte, Sibiel, Tilişca, Vale; la *cercul Slimnic* comunele Şura-mare, Hamba, Slimnic, Ruşi; La *cercul Brad* comunele Sebeşul-inferior, Sebeşul-superior, Boiţa, Sadu, Avrig, Brad, Cisnădióră, Porceşti, Racoviţa, Şelimbĕr, Tălmaciu, Tălmăcel, Veştem. — Drept de alegere au toţi cei induşi în lista alegĕtorilor de deputat dietal, valabilă pentru anul 1902. Inceputul alegerii are sĕ fie la 9 ore a. m. ear' încheierea la 4 ore p. m. Lista virilistilor rectificată pentru anul 1903, cum şi lista membrilor aleşi, sunt espuse spre vedere publică în localităţile primăriilor comunale.

*

Client ucigaş. Brinzeiu Trifun din Ciclova — cum cetim în "Magyarország" de eri — avea pe alaltăeri (Luni) pertractare la judecătoria cercuală din *Oraviţa*, în o afacere în care apĕrător al părinţilor lui B. era advocatul Dr. Petru *Cornean*. In coridorul judecătoriei Brinzeiu a atacat pe advocatul Cornean ca din bun senin, aplicându-i cu un cuţit trei împunsĕturi în spate. Tóte trei împunsĕturile sunt mortale. După comiterea crimei Brinzeiu a început sĕ furibundeze, aşa că pandurii au trebuit sĕ-l lege.

*

Graţieri în anul 1901. O statistică asupra cererilor de graţiare înaintate anul trecut M. Sale împĕratului şi rege al nostru, publicată acum de curênd, arată că au fost înaintate 492 cereri. Dintrĕ acestea 339 au fost reieptate fără pertractare, ear' 111 după ce au fost pertractate. De dreptul de cassaţie Majestatea Sa a usat în douĕ procese, ear' de dreptul de graţiare în patruzeci. A nume în zece casuri a ertat respectivilor întréga osândă de robie, în optsprezece casuri a ertat o parte din osândă, ear' în douĕsprezece casuri osânda de robie a schimbat'o în amendă.

*

In "Sanatoriul Elisabeta" pentru curarea bolnavilor de tuberculosă, înfiinţat în amintirea împĕrătesei şi regine Elisabeta, sunt de ocupat încă vre-o câteva locuri gratuite, destinate pentru vĕduve şi orfane sărace. Bolnavele cari ar dorí sĕ fie primite în acest sanatoriu, au sĕ-şi trimită cererile la presidenta "fundaţiunii Elisabeţa", dna Emich Gusztáv în Budapesta (Zerge utza Nr. 16—18) până cel mult în 15 Novembre st. n.

*

Teatru în Braşov. Tinerimea română din Braşov-Scheiu invită la representaţiunea teatrală şi la petrecerea de dans, pe cari le va arangia Duminecă (16 Novembre st. n.) în sala de concerte (reduta). Se va juca drama poporală *"Sâmbăta morţilor"* de Raupach, localisată de T. V. *Păcăţian.* Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Intrarea: 1 cor. 20 fileri, pentru studenţi 80 fileri, balcon 2 coróne. Venitul e destinat *mesei studenţilor români din Braşov* şi *bisericei de pe Tocile* pentru renovarea picturei.

*

Esposiţie cu deficit. In Septembre "reuniunea agricolă magiară regnicolară" arangiase la Pojon esposiţie, pentru finansarea căreia guvernul a încuviinţat reuniunii chiar şí o loterie de efecte. Esposiţia însĕ s'a încheiat cu deficit de 118.000 de coróne. Comitetul aranjator al esposiţei cere acum, ca deficitul acesta sĕ 'l acopere ministeriul de agricultură şi oraşul Pojon. Ce va face ministeriul, nu se ştie încă, dar' în cât priveşte cele 56.000 de coróne cari ar fi sĕ rĕmână în sarcina oraşului Pojon şi asupra cărora va avé sĕ hotărască adunarea municipală din Decembre, s'a format deja de pe acum un curent oposiţional printrĕ membrii representanţei orăşeneşti.

*

Podişor de vîndut. Dintrĕ objectele foste ale bisericei parochiale din *Sibiiu-cetate*, demolată acum, se mai află de vînḑare *podişorul* (corul) *femeilor.* Comitetele parochiale, cari ar dorí sĕ procure acest podişor pentru biserica lor, sĕ se adreseze la inspectorul realităţilor archidiecesane, Pantaleon *Lucuţa*, casariu cons. şi căpitan ces. şi reg. în pensiune

Cărţi şi reviste.

"Transilvania" şi Analele *Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român*, fascicolul al V-lea pe Septembre — Octobre, a apărut cu următoriul sumariu: *Discurs de deschidere*, rostit de presidentul Asociaţiunii, Alesandru Mocsonyi, la adunarea generală din Oraviţa. *Dr. George Vuia*, disertaţiune cetită în adunarea generală din Oraviţa. *Pămêntul din punct de vedere higienic*, disertaţiune poporală, cetită în adunarea generală din Oraviţa de Simeon Stoica, medic. *Asociaţiunea pentru cultura poporului român din Maramurĕş*, de Tit. Bud. *Recensiuni* asupra scrierilor: Episcopii Petru Paul Aron şi Dionisiu Novacovici de Dr. Augustin Bunea. Ionel — educaţiunea unui bun copil de V. Gr. Borgovan, (o publicăm la foişóră). Teologia pastorală de Dr. Isidor Marcu. Ajutorul prim în casuri de nenorociri şi bóle repentine, de Dr. Iulian Chitul. Raport despre adunarea generală din Oraviţa, despre esposiţia industrială din Sibiiu. Articolul *Telegrafia fără sîrme*, de C. Todica. *Analele* conţin şése procese verbale ale şedinţelor comitetului central şi ale şedinţelor adunării generale din Oraviţa.

*

"Convorbiri literare", fasc. 10 dto. 1 Octobre, au apărut cu următoriul sumariu: Cântul VIII. din Iliada lui Homer, traducere de G. Murnu; "Din relaţiile ţerii româneşti cu Braşovul şi Ungaria în seclul XV.", de I. Bogdan; "Petru Cercel, după isvóre de curênd publicate ori inedite", de H. Schachmann; "Câteva documente la istoria catolicismului în Moldova", de A. Lepĕdat, apoi poesii, recensiuni etc.

"Convorbiri literare" apar la 1-a fiecărei luni în *Bucureşti* (editura librariei Socec et Comp., şi costă 15 coróne pe an.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt", reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

*

"Petru casacul şi alte novele", ("Zîna" şi "Daniel"), de Iosif *Popescu*, Arad, tipografia "Tribuna Poporului". Preţul 1 cor. şi 50 fileri.

Posta redacţiunei.

Ponor. Am primit manuscriptul şi e pus la rênd pentru a fi publicat. Publicarea nu va puté însĕ sĕ urmeze, de cât numai mai târziu.

Nr. 650/1902. [198[1—3

CONCURS

Devenind vacant postul de **protopresbiter al Brașovului** prin pensionare la cerere proprie a protopresbiterului tractual *Ioan Petric*, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia oficială.

Cei-ce doresc a concura la acest post, au a'și înainta cererile lor instruite cu acte, conform normelor în vigóre, la Preaveneratul Consistoriu archidiecesan în terminul susficsat.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

a) venitele din parochia centrală de clasa I. Brașov-Scheiu, Sf. Nicolae, precum și drept de pensiune, conform normelor în vigóre;

b) dotațiunea protopresbiterală de 1000 cor. anual, stabilită de sinodul archidiecesan;

c) tacsele pentru visitațiunile canonice, odată pe an, accidenții, comisiuni și asistări la esamene.

Brașov, în 18/31 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul protopresbiteral.

Ioan Petric
protopresbiter.

---

[195] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěțătoriu** de la școla confesională gr. or. din **Jibert**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 600 coróne. Informațiuni mai detaiate își pot lua concurenții de la oficiul parochial. Cererile sunt a se adresa oficiului protopresbiteral al tractului Cohalm.

Jibert, în 26 Octobre, 1902.

Ioan Blaga
paroch gr.-or.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

Nr. 524 1902. [196] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěțătoriu** — de nou înființat — la școla nóstră din comuna **Poiana** cu filia **Găureni**, se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul legal de 600 cor. se va rěspunde: 300 cor. de la popor, asemenea și cuartirul și lemnele necesare, ear' 300 cor., după cererea făcută, de la stat.

Concurenții 'și vor înainta, în terminul indicat, cererile instruite conform normelor, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, însemnându-se că învěțătoriul ales va fi dator a îndeplini și funcțiunea de cântăreț al bisericei, după care serviciu încă va avé venitele îndatinate.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei-Iulii, în conțelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 11 Octobre, 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Cărți fórte eftine și de valóre!!

„Colecțiunea Șaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pěcatele tinerețelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliștii români. Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide. Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale. Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete)
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui număr 1 cor.

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4 Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care număr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care număr costă 20 fileri.

Librăria archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învěțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Dumineca din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Sâmbătă 26 Octobre (8 Novembre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Inmulţirea braţelor în armată.

Sibiiu, 7 Novembre n.

Conclusele aduse în consiliul de corónă, ţinut Dumineca trecută la Viena, sub presidenţia Monarchului, şi referitóre la înmulţirea braţelor în armata austro-ungară, sunt puse în esecutare.

Atât în dieta ungară, cât şi în reichsrath-ul de la Viena, ministrii de resort au revocat proiectul de lege ce-l presentaseră mai nainte despre chemarea la serviciu activ a celor trecuţi în reserva suplinitóre, şi în locul lui au presentat alte două proiecte, menite sĕ umple golul simţit în armată şi reclamat de o imperiósă necesitate.

Aceste proiecte noue de lege au fost presentate parlamentului ungar în şedinţa de eri a dietei, ear' reichsrathului de la Viena tot atunci, prin urmare, în momentul scrierii acestui articol nu suntem în mĕsură a le cunóşte cuprinsul în tecst autentic, de cât numai din comunicările aflate în ziarele din capitală. Ear' după comunicările gazetelor magiare, ele ar fi de următoriul cuprins:

Primul proiect de lege decretéză *urcarea contingentului de recruţi* pe un an, pe anul 1903, astfel, că în loc de 103,100 recruţi, în anul viitoriu vor fi înrolaţi în armată 123,100, va sĕ zică, cu 20.000 mai mulţi de cât în trecut. Ear' al doilea proiect de lege dă autorisaţie guvernului, ca pentru umplerea golului născut în armată prin înmulţirea bateriilor la artilerie, sĕ póta chema numai de cât la serviciu activ 5,800 feciori dintrĕ cei trecuţi în reserva suplinitóre, astfel însĕ, că după ce vor întra în serviciu cei 20,000 de recruţi votaţi prin celalalt proiect de lege, reservistii sĕ fie earăşi concediaţi.

Cum se vede deci fondul a rĕmas acelaşi în proiectele noue de lege, şi numai forma e schimbată. Se cere acelaşi lucru, şi se va da acelaşi lucru, numai cât nu pe calea pe care se propusese dintru început, ci pe o cale nouă, mai dréptă şi mai sinceră.

Vorba e însĕ, că după ce se cere acelaşi lucru care s'a mai cerut, face-i-se-va aceeaşi oposiţie care i-s'a făcut?

Semnele arată că *nu*. Disposiţia, cel puţin la noi, nu mai e rĕsboinică cum era la început. Ómenii au început a se gândí şi la eventualităţile cari ar puté sĕ se nască din respingerea unei cereri juste, cum e aceea de a ţiné pas armata monarchiei nóstre cu celelalte ale statelor mari europene şi a nu rĕmâné în inferioritate faţă de ele, — şi plecându-se în faţa necesităţii constringente, vor vota proiectele de lege ce li-s'au presentat.

Cu mult mai grea va fi însĕ strĕbaterea cu ele în ceealaltă parte a monarchiei, în Austria, unde pentru votarea legilor de natura acésta se cer două terţialităţi din voturile date, lucru astăzi imposibil, pentru-că guvernul austriac nu dispune de nici o majoritate sigură, cu atât mai puţin de o majoritate atât de impunĕtóre, cum ar fi ea atunci, când două terţialităţi i-ar sta întru ajutoriu pentru a da putere de lege proiectelor presentate. Şi de împrejurarea acésta s'a ţinut cont atunci, când urcarea contingentului de recruţi s'a cerut numai pentru un an, pentru anul viitoriu, ear' nu pentru zece ani, cum ar fi trebuit, căci fiind astfel vorba numai de un lucru *provisoriu*, votarea legii se póte face şi numai cu o simplă majoritate relativă.

Este deci speranţă, că proiectele presentate parlamentelor în chestia înmulţirii braţelor în armata monachiei nóstre vor deveni lege până la finea anului acestuia, cu tóte că discuţie aspra va fi purtată în jurul lor, mai ales la noi, unde kossuthistii vor duce luptă energică în contra guvernului pe tema acésta, întocmai cum duc de present şi pe tema îndemnisării. Lupta va fi ţinută însĕ întrĕ cadrele parlamentarismului şi nu va trece în obstrucţionism. Aşa au hotărît kossuthistii într'o conferenţă ţinută zilele trecute. Că cum va fi purtată la Viena, e altă întrebare.

Din trecut.

III.

Votul separat al lui *Şaguna*, despre care s'a făcut pomenire în numĕrul trecut, era de cuprinsul următoriu:

— "Subscrisul îşi espune în următórele observaţiunile deja anunţate, în contra conclusului numĕrul 35, adus cu privire la dorinţele naţiunii române din partea comisiunii regnicolare esmise în chestiunea uniunii Ardealului.

Naţiunea română din Ardeal, precum până acuma a pretins cu tot dreptul de la corpurile legiuitóre ale patriei, ca atât religiunea cât şi naţionalitatea sĕ-i fie legaliceşte asigurate, şi în urmare sĕ fie recunoscută de religiune şi de naţiune recipiată, aşa şi acum, când s'a întêmplat uniunea Ardealului cu patria mumă, îşi esprimă cu conştiinţă patriotică acéstă dorinţă îndreptăţită şi totodată echitabilă, temêndu-se, nu fără motiv, că precum înainte de uniune, aşa şi după uniune póte sĕ fie silită sĕ sufere ştirbire într'un mod óre-care în drepturile sale cetăţeneşti, care îngrijorare, ca sĕ retac celelalte, se basézá pe vătĕmarea isvorîtă din detragerea concesiunii cuprinse în art. de lege 60 din 1791, în urma căreia religiunea gr. or. neunită a fost în Ardeal până la 1848 numai tolerată, ear' credincioşii acesteia nu numai la ordinul guvernului şi al cancelariei aulice, ci nici la prea înalta poruncă a Maj. Sale nu au fost primiţi în oficii la municipalităţi, aducêndu-se ca scusă, că naţiunea română şi eclesia neunită *non est recepta*.

Merită recunoştinţă în timpul din urmă Escelenţia Sa guvernatorul reg. contele Teleki József, căci în urma disposiţiunilor sale energice şi cosmopolite, au început sĕ fie primiţi de scriitori la guvern şi Români neuniţi.

Aceeaşi îngrijorare primeşte nutrĕmênt în inima Românilor şi în urma modului cum s'a făcut uniunea, ceea-ce apare evident şi din art. I. de lege al Ardealului din anul 1848, fiind-că legea acésta despre uniune e lipsită de cerinţele timpului şi de ale geniului acestuia; şi că acésta îi lipseşte, e dovedit cu adresa dietei, prin care legea e trimisă spre aprobare, în care adresă se spune, că uniunea e făcută în numele naţiunii magiare, sase şi sĕcuieşti, ear' despre două terţialităţi ale poporaţiunii Ardealului nu se face nici pomenire, şi astfel uniunea s'a făcut prin naţiunile privilegiate prin legile de până acuma, ear' nu în numele poporului; şi că ea nu din partea corporaţiunilor privilegiate, ci din partea totalităţii Ardealului trebuia sĕ se facă, o dovedeşte faptul, că dieta ungară din trecut, care a făcut propunere pentru uniune, a păşit pe plan ca dietă declarată şi recunoscută de compusă din representanţii poporului, şi ca atare a provocat Ardealul la uniune, şi în calitatea acésta legea despre uniune se provócă la Ardealul întreg, nu numai la cele trei naţiuni privilegiate, ceea-ce se opune scopului şi principiului.

Legea uniunii prin urmare nu conţine pretensiunile poporului şi nu le represintă; şi că nu le represintă dovedeşte şi mai clar art. de lege IX din 1848 al Ardealului, care vorbeşte despre egalitatea religionară, — pentru-că dacă uniunea ar fi dat tot aceea ce cere spiritul democratic al secolului, de ce mai trebuia acest art. de lege IX? De bună sémă pentru aceea, pentru-că legea despre uniune represintă numai corporaţiunile privilegiate.

S'ar puté face obiecţionarea, că acum legea despre uniune şi art. IX de lege au umplut tot golul. Dar' tocmai nu e aşa; şi anume, fiind-că înflăcăratul cetăţean al patriei ungare şi ministru al ţerii, Kossuth Lajos, a declarat în decursul dietei actuale, că dieta Ardealului nu avea de cât sĕ decreteze uniunea, perfecta uniune, ear' nu sĕ mai aducă legi; şi de părerea acésta a fost şi corpul legiuitor. Şi nu e în fine aşa, fiind-că uniunea, presupunênd perfecta egalitate, legea votată nu numai că nu a dat viéţă acestei egalităţi, ci a menţinut până

FOIŞÓRĂ

"Ionel"

(Recensiune de *Grigorie Pletos*, protoiereu, profesor la gimnasiul din Năsĕud.)

(Urmare.)

Cu partea II se începe opera proprie a educaţiunei lui Ionel. *In cap IX* (pag. 81—160) se arată pas cu pas pregătirile familiei fericite pentru naşterea lui Ionel şi îngrijirile acestuia în anul dintâiu al vieţii până la înţărcare: Ingrijirea mamei lăuze, îngrijirile de sănĕtatea lui Ionel (hrana, somnul, băile şi mişcările nou născutului) primele raze ale conştiinţei morale la copil; deşteptarea înţelegerei şi primele lecţii ale tatei date copilului (vorbirea, cântarea şi privirea animalelor); altoirea, eşirea dinţilor şi înţărcarea lui Ionel. — Tóte chestiileací atinse sunt tratate cu pricepere şi cu reflecţii la viéţa săteanului nostru. Interesant şi instructiv este *cuvêntul preotului* la botezul lui Ionel, în care se arată ce dar nepreţuit pe lume sunt copíii şi pentru părinţi şi pentru împĕrăţia lui Dumnezeu (pag. 89—95). *Despre mama lăuză se spune, că dînsa trebue privită ca o martiră şi îngrijită ca o visterie* (*pag. 97*). *Alăptarea copilului din partea mamei e o binefacere şi pentru mama şi mai ales pentru copil.* Emoţionantă este descrierea bucuriilor ambilor părinţi, când Ionel începe a se târî pe jos, a sta pom şi a găngăní câte-o vorbă mai uşóră (pag. 127—140); ear' lecţia a 3-a "*Privirea animalelor*" (pag. 140—144) făcută de tată este pe cât de interesantă, pe atât de nostimă. — Tata cu copilul în braţe se duce rênd pe rênd la *gâşte*, la *porumbei*, la *găini*, la *oi*, la *capre*, la *vaci*, la *boi*, la *cai*, la *porci* — şi face pe copil sĕ privéscă animalul, mişcările lui şi sĕ imiteze glasul lor, la ce copilul arată cea mai mare plăcere. "Ionel era fericit — când vedea un animal — şi eu eram fericit — zice tatăl sĕu (pag. 146) — când mĕ gândiam cât de mult uşuram sarcina iubitei mele soţii; mĕ simţiam desvinovăţit de cruda imputare a lui Rousseau: "*cine nu póte sĕ îndeplinéscă datoriilor de tată, n'are dreptul sĕ fie tată*". Apoi se descriu durerile copilaşului la eşirea dinţilor, îngrijorarea părinţilor şi îmbărbătarea bunicei. "Părinţii nu au numai bucurii, ei au şi multe supĕrări, griji şi suferinţe; dar' când ai răbdare, îţi faci datoria, îţi pui nădejdea în Dumnezeu şi credinţă în ştiinţa doftorilor, atunci le învingi pe tóte." (Pag. 153).

După înţărcarea copilului (pag. 154) la sfîrşitul anului întâiu, Ionel era mai mare de cât toţi copíii de sama lui: el era înalt de 80 cm. şi câutărea 10 kg. şi ceva; era sănĕtos ca mĕrul şi vesel ca un porumbel; îi umblau ochii în cap ca la un om mare... îndată-ce zăria o muscă, un animal, începea sĕ gunguréscă ca dînsele, imitându-le până şi mişcările lor ... atunci era deplin fericit (pag. 157).

Capitolul acesta se termină cu recapitularea principiilor morale şi creştineşti de educaţie — din acésta periodă.

"*Din légăn plécă educaţiunea fisică, morală şi intelectuală a omului*" (pag. 160).

Cap. X. cuprinde: *educaţiunea lui Ionel de la un an până la şese ani* şi are două părţi: I. *Ingrijirile de sănĕtatea şi de jucăriile lui Ionel* (pag. 160—201); II. *Ingrijirea de creşterea lui morală* (pag. 201—281). Perioda acésta, am puté spune că e cea mai importantă pentru întrégă viéţa următóre a omului.

"In cei dintâi ani ai vieţii învaţă copilul mai mult de cât în anii petrecerii la universitate". (Jean Paul).

Ací se espun pe larg tóte condiţiile de sănĕtate şi de desvoltare generală a copilului: aerul curat, hrana, îmbrăcămintea, curăţenia, pildele în educaţiune, somnul, jucăriile şi petrecerile de vară în natură şi cele de érnă în odae, învĕţătura ca jucărie: în odae, în bucătărie, în curte, în grădină; satul, comuna, biserica, móra, câmpul. Poveţele genialului Froebel sunt potrivit localisate. Pentru *desvoltarea germenilor* moralităţii şi *oploşirea germenilor rĕului* în inima lui Ionel, se aduc din cercul lui de viéţă fapte şi casuri deosebite, în cari se arată iubirea de fraţi, iubirea de mamă, de bunici, iubirea de adevĕr, mândria şi cuminţenia copíilor; apoi defectele morale: neascultarea şi încăpăţinarea lui Ionel; neastîmpĕrul, minciuna şi bătaia copiilor; chinuirea animalelor din partea copíilor ... simţul religios la copil până la şése ani. — Tóte chestiile acestea şi alte câteva asemenea sunt tratate în povestiri din viéţa lui Ionel şi a altor copíi de séma lui, cu cari se întâlneşte el, povestiri din cari se deduc la fine maxime şi învĕţături, ca tot atâtea principii educative corĕspundĕtóre, cari se resuméză în recapitulaţiunea de la sfîrşitul capitolului.

In cap. XI şi XII (pag. 281—339) se arată cum s'a făcut *educaţia lui Ionel prin şcólă, ajutată de familie.* Calităţile şi defectele morale ce se ivesc la copíi în famile, se arată cum sunt de a se trata în şcólă, cânp astăzi trei natiuni diferite, spre scurtarea nemeritată a naţiunii a patra, care e cea mai numěrósă.

Sě judece acum Europa civilisată, care ştie respecta drepturile omenimei şi ale naţiunilor, că acolo, unde 6—700 de mii de suflete formézà trei naţiuni deosebite, e compatibil cu pretensiunile legilor dumnezeeşti şi sociale, ca un milion şi treisute de mii de suflete sě fie nulificate prin ele??

Uniunea avea sě îmbrace Ardealul în hainele Ungariei. Stă acésta în pracsă? Stă óre atunci, când în ţéra unită apar suveranităţi dărăburite? Când un comitat, — al Cojocnei, — decretézà şi comunicà întregului Ardeal decretările sale?

Nu e mirare deci, că Românii din Ardeal încă şi după efectuirea uniunii sunt îngrijoraţi în privinţa situaţiei lor viitóre cetăţeneşti, şi ar fi chiar şi în casul dacă uniunea li-ar fi dat aceeace a pretins spiritul european, care a provocat şi uniunea însa-şi, pentru-că întrě astfel de împrejurări e imposibil sě nu ne gândim la cuvintele escelentului şi marelui cetăţean al patriei nóstre, Széchenyi István, care zicea: “cel-ce a trăit multă vreme lipsit de onóre, pe care începe sě şi-o recăştige, şi în parte şi-a redobândit-o, e de o sută de ori mai jaluz pe comóra acésta de cât omul care nici odată n'a trecut prin o astfel de agonie morală”.

Ingrijorarea naţiunii române e deci cu atât mai motivată, fiind-că la a doua petiţiune a naţiunii române, înaintată M. Sale iubitului nostru domn şi rege, s'a dat din Insbruck, la 23 Iunie 1848, un preaînalt rěspuns regal, prin care M. Sa s'a îndurat preagraţios a asigura naţiunea română, că va îndruma ministeriul unguresc sě presenteze proiect de lege despre asigurarea naţionalităţii române, rěspuns, pe care onorata comisiune nici nu l'a amintit în procesul seu verbal, provocându-se numai la primul rěspuns regal, tot din Insbruck, dat la 11 Iunie anul curent, cu tóte că era fórte la loc dacă se discuta şì rěspunsul din 23 Iunie, după-ce s'a discutat cel din 11 Iunie.

In urma tuturor acestor îngrijorări, când fac declaraţia acésta, care conţine votul meu separat, am deplină speranţă, că ministeriul unguresc, ţinênd cont de încrederea ce a pus-o în el naţiunea română, — va liniştí cele două terţialităţi ale Ardealului şi va esopera egalarea intereselor, atât de necesară pentru fericirea patriei comune. Budapesta, 18 August 1848. Andreiu Şaguna m. p., episcop”.

Contele *Teleki József*, ca president al comisiunii, a trimis guvernului acest vot separat al lui *Şaguna*; ear' Şaguna a trimis guvernului un *proiect de lege* despre asigurarea drepturilor cetăţeneşti ale naţiunii române, — compus din partea membrilor români ai comisiunii, — cu o suplică, în care cerea, ca ministrul de interne sě caute sě dee putere de lege acestui proiect. Guvernul a predat comisiunii proiectul acesta de lege al Românilor, spre censurare şi opinionare, ear' comisiunea l'a desbătut în mai multe şedinţe, şi cu esenţiale modificări *l'a acceptat* în textuarea pe care o vom face cunoscută în articolul următoriu.

---

copilul petrece întrě mai mulţi copíi: şì buni şì rěi. Curăţenia, cumpětul, — beţia şi fumatul copíilor, apoi datoriile bunului şcolariu: onestitatea, silinţa, iubirea de ordine; şcolariul leneş, fetiţa fără rânduélă; şcolariul îngâmfat, băiatul rěsbunător, fetiţa pismătariţă, minciuna, bătaia şi neascultarea, băieţii rěu năraviţi (pag. 338) . . . *cantina* şcolară şi ajutorarea şcolarilor săraci sunt tot atâtea esperienţe şi învěţăturì reale şi mult vorbitóre, cari aplicate cu pricepere, de sigur vor produce róde binefăcětóre în familia şi în şcóla românéscă.

Ca un adaus la cap. XII se arată (pag. 342—404), cum tata a învěţat pe Ionel, şi pe conşcolarii lui “*Tatăl nostru*”, *mărturisirea credinţei şi datoriile omului către biserică, Dumnezeu, către părinţi, bětrâni, învěţători, servitori; datoriile către cei neluminaţi la minte, datorii către propria onóre, către comuna sa; datorii către patrie, către capul statului şi către cei morţi.*

Acestea sunt tot atâtea lecţii de morală socială şi religiósă, făcute pe înţelesul copíilor, în tot atâtea istorisiri frumóse şi avêntate, menite a deştepta şi — a intreţiné în inima lor virtuţile cele mai alese, cari fac podóba şi fericirea ori-cărui popor.

(Va urma).

Creştinismul în imperiul roman.

(Fine.)

Iisus Christos s'a născut într'o naţiune care se deosebia în totul de tóte celelalte prin o lege rituală severà şi unilaterală, care însě avea un merit fórte mare, că a menţinut neschimbat monoteismul, pe care l'a cunoscut de la început şi nu s'a îndepărtat de la dînsul. In tot casul Iudeii îl considerau ca pe un serviciu naţional, de acum înainte însě dobândì o însemnătate cu totul alta. Christos disolvà legea, întru cât o împlinì. Fiiul omului se declară ca Domn al Sabatului. El deslegà conţinutul etern al formelor neînţelese de o minte strîmtă. Din poporul care până acum era separat de tóte celelalte prin sentimente şi moravuri cu totul diferite, se ridicà acum, prin puterea adevěrului, o credinţă care învită şi primeşte la sine pe tóte celelalte. Se anunţase Dumnezeul general, despre care apostolul Paul predicase Atenienilor. Sosise timpul, după cum am vědut, pentru acéstă învěţătură sublimă: esista acum un neam omenesc care sě o înţelégă. Ca o rază de sóre, zice Eusebiu, lumina acésta asupra pămêntului. In scurt timp o vedem rěspândindu-se de la Eufrat până la Oceanul-Atlantic, de-alungul Rinului şi al Dunării, preste întréga margine a imperiului.

Spiritul politic al religiunilor antice încercà încă odată o nouă formaţiune. Totalitatea tuturor acelor autonomíi, cari odinióră umpluseră lumea, întreg conţinutul lor devenì proprietatea numai a unuia singur, care părea că e de sine stătător. Religiunea recunoscù şì ea acésta, acordând imperatorului adoraţiune divină. Lui îi ridicară temple, îi aduseră sacrificii pe altare, jurau pe numele seu, îi stabiliră zile de sěrbătóre, şi imaginile sale oferiau asil. Adoraţiunea care se aducea geniului imperatorului era singura adoraţiune generală ce se aducea în tot imperiul. Intréga idolatrie se acomoda cu acésta, càci imperatorul devenise acum protectorul ei.

Acéstă adoraţiune a cesarului avea órecare asemănare că învěţătura creştină, faţă de celelalte religiuni locale; în acelaşı timp însě stătea şí într'o puternică contrazicere.

Imperatorul înţelegea religiunea din punctul de vedere lumesc, ca legată de pămênt şi de bunurile sale, şi că tóte acestea îi sunt lui date şi tot ce cineva are, provine de la dînsul. Creştinismul trebuia sě fie înţeles în plenitudinea spiritului şi a veritàţilor supra-pămênteşti.

Imperatorul întrunia în mâna sa statul şi religiunea. Creştinismul însě separa cu totul aceea ce se cuvenia lui Dumnezeu, de ceea ce se cuvenia Cesarului.

Cei cari aduceau sacrificii Imperatorului se recunoşteau pe sine în cea mai adâncă servitudine. Tocmai acolo, unde constituţiile primitive admiteau cu cea mai întinsă neatârnare, în relaţiunea religiunei cu statul, aici de astădată, se observa confirmarea sclăviei. Era un act de libertate, când creştinismul opria pe credincioşi de a sacrifica Imperatorilor.

Adorarea Imperatorului era limitată; ea nu se întindea preste marginile imperiului, sau preste aşa numitul cercul pămêntului. Creştinismul era determinat sě cuprindă în sinul seu adevěratul cerc al pămêntului, nu pe cel închipuit, întregul neam omenesc. Conştiinţa religiósă vechiă primitivă, despre care se spune că era premergětórea idolatriei, sau că cel puţin era curată şi neturburată prin nici o relaţiune cu statul, pe acésta căuta noua credinţă sě o deştepte în naţiuni şi sě o pună în faţa acestei puteri domnitóre, care nemulţămită fiind cu ceea ce e pămêntesc, voia sě-şi supună şi ceea ce e dumnezeesc. Prin acésta omul dobândì un element spiritual, prin care el devenì earăşi de sine stătător, liber şi personal neînvins; pe pămêntul lumii apărù din nou bucuria şi dorinţa de a muncí, care fu causa atâtor producţiuni măreţe de tot genul.

Era contrarietatea celor pămênteşti şi celor spirituale, a sclăviei şi libertăţii, a morţii treptate şi a reîntineririi vii.

Nu este aici locul a descrie lunga luptă a acestor principii. Tóte elementele de viéţă ale imperiului roman au fost puse în mişcare şi puţin câte puţin au fost cuprinse şi pătrunse de substanţa învěţăturii creştine şi răpite în acéstă direcţiune a spiritului. De la sine, zice Chrisostom, s'a stins erórea idolatriei. Lui chiar îi apare păgânismul ca un oraş ocupat, ale cărui ziduri sunt sfărâmate, ale cărui hale, teatre şi clădiri publice sunt arse, ear' apărătorii, ucişi: numai sub sfărâmături se věd încă câţiva bětrâni şi câţiva copíi.

Indată însě nu s'a mai observat nimic nici din acestea, şi o schimbare fără sémăn se produse.

Din catacombe se ridică veneraţiunea martirilor, în locurile unde erau adoraţi zeii olimpici. Aceleaşi colóne, cari odinióră susţinuseră templele păgâne, purtau de astădată templele ridicate în memoria acelora cari au dispreţuit zeii păgâni şi în acest scop au suferit mórtea. Cultul, care începuse în locuri singuratice şi în închisori, cucerì de astădată lumea. Era de mirat că tocmai o clădire luméscă a păgânilor, basilica, sě fie transformată întt'un lăcaş al adoraţiunii creştine. Se observa aici ceva deosebit. Ahsida basilicei cuprindea un Augusteum şi acolo se aflau chipurile acelor cesari, cărora li-se dădeau onoruri dumnezeeşti. Locul acestora îl luà, după cum şì până astăzi se věd în cele mai multe biserici, chipul lui Christos şí al apostolilor; în locul stăpânului lumii, care însuşi era considerat ca zeu, intră fiiul omului, fiiul lui Dumnezeu. Divinităţile locale dispărură. Pe tóte drumurile, pe înălţimile ameţitóre ale munţilor, în trecětori prin văile prăpăstióse, pe acoperişurile caselor, pe mosaicul podelelor, preste tot se vedea crucea. Era o victorie hotărîtóre şi deplină. După cum pe monedele lui Constantin se vedea “Labarum” cu monogramul lui Christos preste dragonul învins, tot aşa se ridică numele şi adoraţiunea lui Iisus Christos preste păgânismul în cădere.

Chiar privit din acest punct de vedere, imperiul roman are o însemnătate infinită. In secolii înălţării sale a sfărîmat autonomiile şi a subjugat popórele; a distrus acel sentiment de neatârnare, care sta în separaţiunea statelor. In timpurile mai târzii s'a vědut eşind din sînul acestui imperiu adevěrata religiune, espresiunea cea mai curată a unei conştiinţe comune, care s'a întins departe preste marginile sale, a unei conştiinţe intime despre un singur şi adevěrat Dumnezeu. Putem sě zicem, că imperiul, prin acéstă desvoltare, a perdut propria necesitate? Neamul omenesc a devenit mai conştient de sine însuşi: îşi găsise unitatea în religiune.

Acéstă religiune a dat imperiului roman, în afară de acésta, şì forma sa esterióră.

Serviciile preoţeşti păgâne se dădeau ca nişte funcţiuni cetăţenesti. In Iudaism era un singur neam însărcinat cu aceste servicii preoţeşti. Creştinismul se deosebeşte prin aceea, că avea sě consacre ací un rang deosebit, compus din membri cari erau aleşi liberi, sfinţiţi prin punerea mânilor, depărtaţi de tot ce e pămêntesc şi destinaţi numai pentru serviciile spirituale şi dumnezeeşti. La început biserica se mişcă în forme republicane, însě ele dispărură cu cât mai mult credinţa cea nouă ajunse la o stăpânire deplină. Clerul se aşedà încetul cu încetul, însě pe deplin, în oposiţiune cu laicii.

Acésta se întêmplă, după cum cred, nu fără o necesitate internă. In triumful creştinismului era şí liberarea religiunii de elementele politice. Sta în legătură cu acésta, ca faţă de stat sě se formeze un rang spiritual separat, cu o constituţie proprie. In acéstă separare a bisericei de stat se află, póte, particularitatea cea mare şi decisivă a timpurilor creştine. Puterile spirituale şi lumeşti pot sě se atingă împreună, pot sě stee în cele mai strînse relaţiuni, sě se reunéscă chiar împreună, însě acésta numai în mod escepţional şi pentru puţin timp. In relaţiunile lor, în posiţiunea lor, una faţă de alta, esistă de atunci unul din momentele cele mai însemnate ale istoriei.

Puterile spirituale primiră şí ele o constituţie după mostra imperiului. Nu durà mult timp, şi episcopii Romei ocupară primul loc în ierarhie. In adevěr este o pretenţie absurdă, că în primii secoli sau că vre-odinióră primatul papal a fost recunoscut în mod general de la Est la Vest; fără îndoială însě episcopii Romei căştigară de timpuriu o mai mare vază, întrecênd celelalte autorităţi bisericeşti. Multe au contribuit pentru-ca sě le procure lor un astfel de rang. Dacă un episcop al unui oraş de resedinţă provincial se bucura de o mare însemnătate, cu atât mai mult episcopul din vechea capitală a imperiului. Puterea episcopilor Romei se ridică cu sprijinul dat de imperatori. Dar' tocmai în aceste relaţiuni politice, în sprijinul dat de imperatori romani, se află mărginirea puterei bisericeşti. Dacă ar fi rěmas în imperiul roman un singur imperator, primatul general ar fi putut póte sě esiste, însě împàrţirea imperiului puse o margine autorităţii papale. Ar fi fost imposibil, ca imperatorii din Orient, cari conservau aşa de geloşi drepturile lor bisericeşti, sě îngădue întinderea în statele lor a autorităţii patriarchilor occidentali. Constituţia bisericei corěspunde şí aici constituţie imperiului”.

M. P.

(“Bis. ort. română”.)

Pentru catedrală.

Cu deosebită mângăiere publicăm şì contribuirile întrate din *tractul Mediaşului* cari ne înveselesc cu atât mai mult, cu cât acele părţi sunt cunoscute ca unele din cele mai sărace ale archidiecesei. Cu atât mai multă laudă se cuvine deci clerului de la Mediaş şi şefului tractual, cari şì din acest incident s'au ştiut însufleţí de-aşa, în cât s'au ridicat în şirul celor dintâiu. Contribuirile din acest tract se presintă astfeliu:

1.	Romul Mircea, protopop în Mediaş . . .	cor.	300
2.	Ioan Marian, paroch în Velţ	„	150
3.	Radu Marcovici, paroch în Şmig . . .	„	150
4.	Vasile Isailă, paroch în Biertan	„	100
5.	Ioan Fodorean, paroch în Moşna	„	100
6.	Zacheiu Sasu, paroch în Blăjel	„	100
7.	Ilie Ciuruga, paroch în Şeica-mare . . .	„	100
8.	Teofil Holerga, paroch în Frâua	„	100
9.	Dionisie Filimon, paroch în Dârlos . .	„	100
10.	Vasile Scutea, paroch în Păucea	„	100
11.	Nicolae Rus, paroch în Věsěud	„	100
12.	Ioan Ban, paroch în Ernea săséscă . . .	„	100
13.	Vincenţie Popovici, paroch în Richişdorf .	„	100
14.	Ioan Dragolea, paroch în Elisabetopole . .	„	100
15.	Ilie Terchila, paroch în Vorumloc . . .	„	100
16.	Ioan Dorca, paroch în Motişdorf	„	100
17.	Ioan Almăşan, paroch în Alma	„	100
18.	George Crişan, paroch în Mediaş	„	100

Notă.

Incepênd a sosí conspectele contribuirilor la fondul catedralei din singuraticele parochíi (adecă de la parochieni de acolo), atragem atenţiunea onoratei preoţimi, ca de-odată cu conspectele se trimită la oficiul cassei şi suma colectată, ca astfel sě nu se îngreuneze din samă afară ţinerea în evidenţă a acestor contribuiri mai mici.

De pe valea "Hârtibaciului".

Conferenţă preoţéscă. Adunarea generală a "Astrei". Producţiune teatrală.

Agnita, 23 Octobre v.

La glasul domnului protopresbiter al tractului nostru, *Nicolau Moldovan*, ne-am întrunit pe ziua de 20 Octobre în opidul *Agnita* pentru a lua parte atât la conferenţa preoţéscă, cât şi la adunarea generală a despărţĕmêntului "Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român".

Presentă fiind pe la orele 11 a. m. majoritatea absolută a preoţilor şi învĕţătorimei din tract, se şi întrunesc conform convocărei în sala cea nouă a zidirei şcolare din loc, unde dl protopresbiter după o mĕduósă vorbire declară deschisă conferenţa preoţéscă.

Pentru purtarea agendelor scripturistice ale şedinţei, se alege notariu al conferenţei dl paroch din Marpod, *Florian Bologa*.

După-ce dl protopresbiter dă cetire mai multor circulare venite de la Preavenerab. Consistoriu archidiecesan în scopul de a se conforma acelora preoţii şi învĕţătorii nostri pe viitoriu, se pune la inima acestora a subscrie unul fieşte-care câte o sumă convenabilă în favorul catedralei din Sibiiu.

Laudă premergerii cu bun esemplu a vrednicului protopresbiter *Moldovan*, zelul de jertfire s'a manifestat în mod destul de satisfăcĕtor în tractul nostru.

Lista de contribuire, ce în curênd sperăm a fi dată publicităţii, va atesta cele susţinute de mine şi cred că chiar şi contribuirile învĕţătorilor vor fi apreciate după merit.

După-ce cu vĕdită satisfacţie şi mângăere sufletéscă mulţămeşte dl protopresbiter zeloşilor contribuenţi, se pune la ordinea zilei tema dată printr'un cerculariu de Inalt Preasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit spre deliberare conferenţelor preoţeşti.

Insărcinat cu compunerea unui operat în acéstă chestie fiind dl paroch *Ioan Alecsandru* din Ilimbav, acesta şi-l şi ceteşte, ear' cei presenţi urmăresc cu atenţiune şi interes deosebit desvoltarea temei acesteia.

In legătură cu operatul acesta se ceteşte din partea aceluiaşi disertant şi o predică ocasională, presupunênd că s'ar ţiné poporenilor în biserică la începutul unui nou an şcolar.

La discuţia ce a urmat, — pe lângă desluşirile ce le da dl protopresbiter de câte-ori cerea trebuinţa, — au luat parte dnii preoţi; George Borzea, Nic. Babeşiu, Ioan Savu, Ioan Petrişor, Ioachim Părĕu şi cu învoirea dlui protopop şi înv. Ioan Paicu.

Tema în general a fost lucrată cu multă îngrijire şi ostenélă şi s'a declarat din partea tuturor de pe deplin succésă.

In recapitulaţia de la finea lucrărei se indică în câteva puncte pe scurt causele decădinţei religióse, ear' remediile de pansare a acestei bóle contagióse în alte câteva puncte.

Propunerea înv. Ioan Paicu de a se adăuga la causele decădinţei religióse la poporul nostru încă şi aceea, *că serviciul divin nu se oficiază de cei mai mulţi preoţi d'ai nostri la oră ficsată, ci după voia întêmplării*, — se primeşte unanim.

In fine se alege o comisiune constătătóre din preoţii: George Borzea, Nic. Gavrea şi Florian Bologa, care sĕ censureze operatul până la proxima conferenţă.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat se închide şedinţa conferenţei preoţeşti şi se deschide prin dl protopresbiter N. Moldovan ca director al despărţĕmêntului, adunarea generală a "Astrei".

Din motivul că fie-care dintrĕ cei presenţi a aflat de bine a lăsa sĕ se trécă în fuga mare preste tóte punctele din convocătoriu, numai ca sĕ nu mai rĕmânem şi pe . . . mâne, zic, din acest motiv, am fost gata cu adunarea generală în 20 minute, o împrejurare din care se póte constata o omorîtóre nepăsare faţă de acésta instituţiune. In vorbirea de încheere a şi accentuat cu regret dl director acest fapt, care nouĕ nu ne serveşte spre onóre, ear' "Asociaţiunei" nu-i aduce nici un folos real.

Voind sĕ fiu raportor fidel n'am de cât a mai spune, că dacă la adunările generale se vor presenta numai câte *trei* indiviḑi din poporul întreg al unei comune bisericeşti, apoi zĕu, scopul subdespărţĕmintelor rĕmâne literă mórtă.

Eu, ca învĕţătoriu în Agnita, — puteam sĕ retac acéstă trébă slabă; dar' ca raportor fidel nu mĕ pot subtrage de a nu-mi lua şi eu partea ce mi-se cuvine. Dacă ar fi fost numai cu unul mai mulţi de trei poporeni, şi dacă n'ar fi fost martori oculari atâţia preoţi şi învĕţători, am şti *noi*, înţeleg *eu* (subscrisul) şi dl părinte Ioachim Părĕu, cum sĕ cocoloşim şi acest adevĕr: dar' astfeliu stând lucrul, cautã sĕ spunem adevĕrul, *că poporului nu i-s'a adus la cunoştinţă nici în biserică, nici în alt chip*, că se ţine aici "Adunarea". Dacă ar fi fost zi de lucru, ne-am puté scusa cu aceea, că poporul, fiind partea cea mai mare compusă din zileri, a trebuit sĕ-şi caute de lucru. Fiind însĕ Duminecă, cautã sĕ ne dăm de gol.

Sĕ ne ştergem deci pata acésta prin o purtare mai bună de altădată. Poporul nu-i de vină, căci el bietul n'a ştiut şi . . . pace!

. . . .

După-ce tóte cele spuse s'au întêmplat, plecarăm toţi la "Hotel", ca sĕ luăm parte la producţia teatrală ce s'a arangiat de reuniunea femeilor din loc.

Acolo ni-s'au presentat în tóte rolurile numai femei. S'a predat piesa teatrală "Curca", monologul "Şoldan Viteazul" de Alexandri, "Sĕrbătorile femeeşti", câteva cântări şi în fine anecdota "Ţiganii la cununie".

Tóte punctele din program au fost esecutate cu destulă precisiune şi au fost tóte aplaudate. Numai rolul ce 'şi luară muerile diletante de a înlocuí pe Sfinţia sa părintele "Aron" înreverendat din piesa "Curca" şi pe dl profesor "Anton", apoi chiar şi pe viteazul "Şoldan", îmi pare mie cam nepotrivit.

Dacă vom lua însĕ în considerare, că voia acestor femei a fost, ca sĕ nu fie amestecaţi bărbaţi întrĕ ele, — procedura lor e justificată.

Căci predarea pieselor a fost de aşa, în cât laudă li-se cuvine.

Finindu-se producţiunea a urmat masă comună, joc şi veselie până în zorile zilei.

Onóre femeilor, cari ni-au ştiut procura o séră atât de plăcută.

Ioan Paicu
învĕţătoriu în Agnita.

NOUTĂŢI

† Ioan Roşca. Măestrul pantofar din Sibiiu *Ioan Roşca*, originar din Orlat, a rĕposat eri (6 Nov.) la 8 ore a. m. în mod subit, în urma unui atac de inimă, în etate de 47 ani. Timp de 23 ani (din Octobre 1879) rĕposatul a fost neîntrerupt membru ordinar al "Reuniunei sodalilor români din Sibiiu". Alipirea caldă ce a avut'o pentru Reuniune, a contribuit, cá în 1892 a fost ales membru în comitetul acesteia, ear' câţiva ani mai în urmă controlor, la care post apoi şi-a împlinit datorinţa cu conştienţiositate şi punctualitate rară, căştigându-şi astfel dragostea şi respectul conmembrilor sei. Comitetul Reuniunii sodalilor, întrunit a séră (Joi) în şedinţă ordinară, şi-a esprimat condolenţele prin sculare; a hotărît apoi, ca membrii Reuniunei sĕ fie învitaţi a lua corporativ parte la înmormêntare, sĕ depună o cunună pe cosciug cu funde galbene şi cu inscripţia: "*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu — Controlorului ei Ioan Roşca în semn de jale*" şi sĕ tipăréscă, din a sa parte, anunţe funebrale. Pe localul Reuniunii s'a arborat steag negru. Rĕposatul a fost membru şi al „Reuniunii de înmormêntare din Sibiiu". In cât despre destoinicia şi iscusinţa în meseria sa vorbesc în mod neîndoelnic diplomele de recunoştinţă de la esposiţiile nóstre din 1881 şi 1892 (la cea din urmă i-s'a decernut premiul prim de un napoleon în aur). Rĕmâne în urma lui soţia şi un copilaş de un an. Inmormêntarea i-se va face mâne, Sâmbătă, la 2 ore p. m. de la locuinţa sa (strada Poplăcii Nr. 19) în cimiteriul greco-catolic din loc.

Fie-i ţĕrina uşóra şi memoria binecuvêntată!

*

"Luceafĕrul" va apăré la 15. Administraţia revistei "*Luceafĕrul*", din Budapesta, face cunoscut abonaţilor, că din causa aglomerării de lucru în tipografie, revista va apăré numai la 15 Novembre. Ca recompensă pentru fasiciolul ce avea sĕ apară la 1 Novembre, cel de la 15 va fi fascicol duplu.

*

Procesul pentru „Cartea de Aur". Senatul de acusare al tribunalului reg. din Cluj a respins Marţi esceptiile înaintate din partea domnului *T. V. Păcăţian* în contra actului de acusare ridicat de către procurorul din Cluj pentru unele pasage din "*Cartea de Aur*" vol. I., decretând punerea sub acusare a domnului *Păcăţian*, pentru tóte punctele încriminate. Va urma acum pertractarea finală, în faţa curţii cu juraţi din Cluj. Pertractarea se va ţiné încă în decursul lunii acesteia.

*

Parochul Orăştiórei. Duminecă (2 Novembre st. n.) sinodul parochial al *Orăştiórei de sus* (tractul Orăştie) a ales paroch pe clericul abs. *Ioan Romosan*. Sinodul a fost presidat de protopresbiterul tractual Vasilie Domşa.

*

Monument lui Olteanu. In adunarea generală ţinută Dumineă (2 Novembre st. n.) în Cluj despărţĕmêntul Cluj al "Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" a hotărît sĕ ridice monument rĕposatului *Oltean*, care a testat Asociaţiunii 100.000 de coróne spre scopuri de binefacere.

*

Post de medic. Cu termin până la 20 Novembre st. n. e publicat concurs la postul de medic în cercul compus din comunele *Turnişor*, *Bungard*, şi *Guşteriţă* (în nemijlocită apropiere de Sibiiu). Salariu şi pauşal de călĕtorie 1600 coróne. Medicul e obligat sĕ cerceteze comuna Bungard o dată pe sĕptĕmână, ear' celelalte douĕ de câte douĕ-ori pe sĕptĕmână (medicul de până acum îşi avea locuinţa în Sibiiu). Concursele sunt a se trimite protopretorului Fabritius în Sibiiu.

*

Bistriţa-Năsĕud — pentru legea de naţionalităţi. Congregaţia comitatului Bistriţa-Năsĕud, ţinută Joi (30 Octobre) în cestiunea curendei comitatului Pojon pentru revisuirea legii de naţionalităţi a votat cu mare majoritate următórea resoluţiune: "Congregaţiunea ia cu regret notă despre adresa comitatului Pojon făcută dietei pentru revisuirea art. de lege 44. din 1868, esprimându-şi din partea sa dorinţa, ca numita lege sĕ nu fie revisuită, ci din contră, sĕ fie esecutată în tótă întinderea ei".

*

Hymen. *Ioan I. Bratilescu* şi *Măriónra I. Coca* îşi vor serba cununia Dumineca în 3/16 Novembre c. în Boiţa.

*

Impĕratul Vilhelm cu ocasiunea jurării recruţilor de la trupele de gardă, întêmplată Marţi (3 Nov. n.) în presenţa prinţilor casei domnitóre şi în a generalilor şi oficerilor străini, a ţinut recruţilor o vorbire în care i-a îndemnat la disciplină, ascultare necondiţionată şi la *viéţă religiósă şi temere de Dumnezeu*, accentuându-le în deosebi sfinţenia jurămêntului.

*

Numai reversal, altceva nu! Regina Sêrbiei are douĕ nepóte de sora, cărora voind sĕ le deie creştere conformă cu posiţia socială a nepótelor de regină, a voit sĕ le trimită la Paris în institutul de creştere "Sacre Coeur", condus de călugăriţe papistaşe. Un distins diplomat sêrb a şi conferat cu stariţa mănăstirei pentru primirea copilelor şi — cu esceptia unei singure condiţiuni — în tóte celelalte au ajuns la învoélă. Condiţia aceea unică era însĕ de aşa fel, că regina nici pentru tótă lumea nu şi-ar da nepótele în grija cuvióselor maice de la "Sacre Coeur". A nume, stariţa a declarat diplomatului, că în institut "*se întêmplă des casuri* că eleve de lege străină, atrase de esemplul celorlalte *trec la religia rom.-catolică*. Institutul nu le îndémnă se tréca, dar' pretinde, ca părinţii cu ocasiunea înscrierii fiicelor lor *sĕ deie reversal* de cuprinsul că *nu se opun trecerii dacă copila ar voí sĕ trécă*".

Am luat ştirea din un ziariu catolic, deci cel puţin în ceea-ce priveşte chestia cu *reversalul* trebue sĕ fie adevĕrată. Ear' concluziunea — sĕ şi-o facă înşi-şi părinţii de religiune nu rom. catolică.

*

Din Marmaţia. Lista virilistilor pentru anul viitor în comitatul Maramurĕşului arată că dintrĕ cei 250 virilisti *114 sunt evrei*. Virilisti români sunt 21. Dintrĕ cei 308.790 locuitori ai comitatului majoritatea relativă o au *rutenii* (143.621), după cari urméză *românii*, cu 74.978, apoi *germanii* (evrei) cu 47.449, *magiarii* cu 42.403, ear' restul de 1339 sunt alte naţionalităţi.

*

Cutrĕmur în Croaţia. Luni nóptea pe la $11^1/_2$ ore în numeróse comune din Croaţia s'a simţit cutrĕmur de pământ cu direcţie de la nord-ost spre sud-vest. Deosebi a fost puternic în comuna Ciuciarja, unde în urma sguduirii au căḑut de pe prestolul bisericei sfesnicele şi crucea, ear' în comuna Zăboc cutrĕmurul a durat tótă nóptea.

*

La instalarea din Ilia. Ca întregire la cele publicate în numĕrul anterior despre instalarea noului protopop al tractului Ilia, autorul corespondenţei cere sĕ facem amintire şi de telegrama "unei persóne iubite, a dlui asesor Mateiu *Voileanu*, care încă a ostenit mult pentru întregirea tractului nostru, într'un mod demn, şi pentru asta şi-a căştigat recunoştinţa nóstră a celor din tract".

Facem cu bucurie ceruta întregire. Recomandăm însĕ corespondenţilor, ca înainte de spedare sĕ-şi revadă manuscriptele, căci întregirile şi rectificările sunt cam genante chiar şi pentru persónele în al căror favor se cer.

*

Profeţiile lui Falb pentru Novembre nu sunt tocmai îmbucurătóre. Timp uscat profeţeşte numai pe jumĕtatea primă a lunei, cu esceptia zilei prime, care avea sĕ fie ploiósă (cât pentru Sibiiu profeţia s'a împlinit, căci Sâmbătă a plouat tótă ziua). La începutul sĕptĕmânii a patra vor fi ninsori mărişóre. Temperatura va fi în general preste normalitate, cu esceptia părţii prime a sĕptĕmânii ultime, când câteva zile va fi ger cum se cade. In zilele ultime ale lunii vor fi ploi pe multe locuri.

*

Ştiri mĕrunte. In *Veersele*, la graniţa Olandei, s'a surpat biserica în timpul serviciului divin; 115 inşi au fost astrucaţi sub ruine, dintrĕ cari 10 au murit, 52 au fost răniţi grav, ear' ceilalţi au scăpat cu răniri mai uşóre. — In *Sálgotarján* (Ungaria) s'a aprins casa funarului Paul Prohasca şi în scurt timp i-a ars scrum; de spaimă, omul a căpĕtat sgărciuri la inimă şi a murit. — Vaporul englez "Regulus" s'a ciocnit pe mare cu vaporul spaniol "Enero". Cest din urmă s'a cufundat; din personalul seu 52 s'au înecat, ear' doi au fost salvaţi. — La banca din Chemniţ (Saxonia) amploiatul Kirchenmeister a defraudat preste 100.000 de marce. Coconaşul se află acum în grija poliţiei. — Ministrul de rĕsboiu al Franciei a interḑis pedépsa corporală atât la trupe, cât şi în aresturi.

Cărţi şi reviste.

"Cartea de aur", — volumul II. de Teodor V. *Păcăţian*. Din opul "Cartea de aur, sau luptele politice naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară", a apărut zilele acestea volumul al doilea, cuprinḑênd pe 802 pagine 8° mare descrierea evenimentelor din anii 1860—1863 sub următorii capitoli: Senatul imperial (înmulţit). Adresele Românilor. Memorandul senatorului Mocsonyi. In chestia metropoliei ortodoxe române. Şaguna a casă. Noua constituţie octroată. Petiţiunea sinodului din Sibiiu. Conferenţa naţională din Timişóra. Conferenţe confidenţiale. Douĕ petiţiuni. Petiţiunea Românilor năsĕudeni. Convocarea adunării naţionale. Petiţiunea Românilor din Haţeg. Disposiţii preaînalte cu privire la Ardeal. Incheerea anului (1860), ear' din 1861 următórele: Revistă. Conferenţa naţională din Sibiiu. Rescriptul împĕrătesc din 16 Ianuarie. Conferenţa regnicolară din Alba-Iulia. Andreiu de Mocsonyi despre situaţie. Patenta împĕrătéscă din 26 Februarie. Congresul Sêrbilor. Glas de frate. Lupte parlamentare în dieta din Pesta. Lupta în comitate. Senatul imperial. Protestul Românilor din Banat. Din "fundul regiu". Universitatea săséscă. Inaugurarea "*Asociaţiunii*". Zădărnicirea întrunirii dietei ardelene. Căderea cancelarului Kemény. Guvern nou în Ardeal. — In fine, din anii 1862—63 următórele: In chestia despărţirii ierarchice. Declaraţiunea lui Andreiu de Mocsonyi. Apĕrarea şcólelor române din Banat. Adresa districtului Năsĕud. Congresul politic-naţional din anul 1863. Plânsórea Românilor bănăţeni. Incheere.

Chiar şi numai din titlul capitlilor se póte vedé ce vast material cuprinde acest volum al *Cărţii de aur*, care — după natura materialului tractat, — póte sĕ formeze şi volum de sine stătător, fără a-i micşora din valóre faptul confiscării volumului prim. Tocmai de aceea credem că publicul român nu va întârzia sĕ şi-l procure, făcênd astfel barem în câtva posibil autorului, ca — nu rĕsplata muncei puse în el, — ci cel puţin o parte din spese (şi din paguba îndurată prin confiscarea volumului prim) sĕ i-se rebonifice.

Costă *10 coróne* (pentru România 12 lei) şi se póte procura numai de la autor: Teodor V. Păcăţian în *Sibiiu* str. Măcelariior Nr. 34.

[199] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** devenit vacant în parochia **Borgo-Rus** cu filiile **Dorolea** și **Iaad**, din protopresbiteratul gr.-or. Bistrița, pe basa ordinului consistorial de dato 1 Octobre a. c. Nr. 10258 bis., se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat..

De la concurenți se recere sĕ aibă cualificațiunea prescrisă pentru parochiile de clasa primă și sĕ-și înainteze suplicele instruite cu documentele recerute prin lege în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriței în Bistrița.

Se adauge însĕ, că în lipsa de astfel de concurenți pot reflecta și alții cu cualificațiune mai inferióră.

Din ședința comitetului parochial gr.-or. din Borgo-Rus, ținută în 11 Octobre 1902.

Iacob Buzdug, paroch, president.
Leon Ursan, notariu.

Nr. 398 1902.
Vĕdut:

Simion Monda,
protopresbiter.

Nr. 546 protop. [197] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Agărbiciu,** din protopresbiteratul Mediașului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu postul amintit sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții sĕ-'și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Mediaș, 21 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 650/1902. [198[2—3

CONCURS

Devenind vacant postul de **protopresbiter al Brașovului** prin pensionare la cerere proprie a protopresbiterului tractual *Ioan Petric*, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia oficială.

Cei-ce doresc a concura la acest post, au a'și înainta cererile lor instruite cu acte, conform normelor în vigóre, la Preaveneratul Consistoriu archidiecesan în terminul susficsat.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

a) venitele din parochia centrală de clasa I. Brașov-Scheiu, Sf. Nicolae, precum și drept de pensiune, conform normelor în vigóre;
b) dotațiunea protopresbiterală de 1000 cor. anual, stabilită de sinodul archidiecesan;
c) tacsele pentru visitațiunile canonice, odată pe an, accidenții, comisiuni și asistări la esamene.

Brașov, în 18/31 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul protopresbiteral.

Ioan Petric
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [181] 6—52

Cărți fórte eftine și de valóre!!

„Colecțiunea Șaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereților vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliștii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Librăria archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.,** cu Șematism **80 fil.,** + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

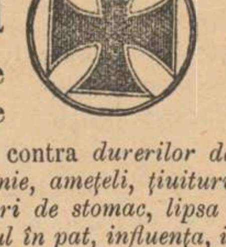

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 27—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Marţi 29 Octobre (11 Novembre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pe calea dréptă.

Sibiiu, 10 Novembre n.

Bucurie simţim când vedem că şí în aceste zile, am puté sĕ zicem de desnădejde, în cari şovinismul întunecă minţile şi îşi serbéză învingerile pe tóte liniile, se mai găseşte câte un valoros bărbat eşit din sînul naţiunii magiare, care are curagiul de a se pune de-a curmezişul în calea şovinismului, şi decretându-'l de bólă periculósă, comunică celor pe cari îi priveşte, că în urmările sale n'are sĕ aducă fericire şi bucurie acésta bólă preste ţară şi preste nobila naţiune magiară.

Sunt puţini, ce e drept, ómenii de talia acésta; dar' ori-cât de puţini sĕ fie, nu e eschisă posibilitatea, ca cu timpul întréga obşte magiară sĕ înţélégă pe deplin adevĕrurile propovĕduite de ei, — un lucru mult dorit din partea tuturor naţionalităţilor nemagiare din patrie, cari pace şi bunăînţelegere doresc, frăţietate vreau, şi nu cer alta de la compatrioţii magiari de cât numai aceea ce le compete după legile vecinice ale naturei: sĕ trăiéscă şi sĕ se desvólte ca individualităţi naţionale, de sine stătătóre, *în cadrele legilor ţerii.*

Unul dintrĕ cei puţini despre cari fù vorbă, este domnul Dr. *Czirbusz Géza*, profesor la gimnasiul piariştilor din Timişóra, care acum de curênd a scos de sub tipar o carte de mare valóre, întitulată "*Ungaria la finea secolului XX*".

Vom avé ocasiune sĕ vorbim mai pe larg despre cartea acésta, care forméză curat eveniment în literatura magiară, şì de altcum nu prea bogată în opuri de cuprins cu adevĕrat ştientific, cum e cartea domnului profesor Dr. *Czirbusz*, pentru a cărei scriere s'a cerut, nu numai capacitate, ci şí muncă îndelungată şi obositóre, ear' mai pe sus de tóte vederi largi şi inimă bogată în sentimente de umanitate şi de dreptate. Ear' până atunci ne mărginim a precisa firul roşu care e trecut prin întregul valoros op al şi mai valorosului seu plăsmuitoriu.

Invĕţatul profesor vorbeşte în cartea sa despre raporturile numerice în cari se află naţionalităţile din ţéra acésta, şi ajunge la conclusiunea, că prin aceea, că cineva vorbeşte ungureşte, *încă nu a devenit magiar*, pentru-că naţionalitatea nu după limbă se determină, ci după origine, obiceiuri şi alte particularităţi. Mânecând apoi din acest punct de vedere, constată, că toţi aceia, cari în statistică sunt trecuţi ca Magiari pe motivul că vorbesc ungureşte, nu sunt Magiari, pentru-că numai cultura le este magiară, sângele însĕ, însuşirile şi modul de gândire nu le e de loc magiar, ci amĕsurat naţionalităţii la care aparţin. Şi stând lucrul astfel, profesorul *Czirbusz* ţine de greşală înmulţirea sufletelor magiare pe calea acésta, precum ţine *de un paradox fórte periculos şì şovinismul,* care cere astfel de înmulţiri, nenaturale şi înşelătóre.

Zice autorul interesantei cărţi, că ómenii sunt fórte simţitori când e vorba de *legea* şi de *limba* lor; de aceea nu e bine sĕ se atingă nimeni de sentimentele lor cele mai jingaşe. O Ungarie ideală va esista deci numai atunci, când fie-care naţionalitate *va puté înflorí cu cultura proprie,* în libertate pacinică şi unitate politică. Căci omenimea e grădină, în care miile de naţiuni şi popóre sunt flori, ear' nu rapiţă, sau cartofi, una şi aceeaşi plantă. *Sĕ înfloréscă şi sporéscă deci fie-care după firea şi feliul sĕu!* . . .

Iată pe scurt principiile de cari a fost condus învĕţatul profesor, la scrierea cărţii sale. Sĕ rĕmână fie-care naţionalitate aceea ce a lăsat Dumnezeu sĕ fie, nu numai, dar' sĕ i-se dee şí posibilitatea de a se desvolta, de a înflorí, pentru a forma podóbă în marea grădină, numită *stat ungar!*

Am cerut noi vre-o dată altceva de cât numai atâta? Nici odată. Nici noi, şi nici celelalte naţionalităţi nemagiare din patrie. Şi totuşi, cu câtă duşmănie, cu câtă neîncredere am fost întimpinaţi şi trataţi totdeuna. Sperăm însĕ că odată se va face totuşi lumină şi se va cunóşte adevĕrul şi dreptatea, care e pe partea nóstră. Minţi luminate, cum e a profesorului *Czirbusz,* arată calea cea dréptă, care duce la lumina dorită.

Din trecut.

IV.

Proiectul de lege, acceptat din partea comisiunii, care se numia "*regnicolară-unionistă*", purta numĕrul XXI şi titlul următoriu: "*Articol de lege despre asigurarea drepturilor cetăţeneşti ale naţiunii române, pe basa egalităţii*". Va sĕ zică, era creat nu numai pentru Românii din Ardeal, ci pentru întréga "*naţiune română*" din regatul ungar.

Cuprinsul seu era următoriul:

I. Despre naţionalitate şi despre limbă.

§ 1. Naţionalitatea şi limba Românilor se recunóşte şi se garantéză.

§ 2. Românii pot sĕ foloséscă neconturbaţi limba lor română în bisericile proprii, în conducerea afacerilor bisericeşti, în şcólele elementare şi medii, precum şi în institutele teologice.

§ 3. In comitatele, districtele şi scaunele, pe aşa numitul fund regiu, în opidele şi oraşele libere regeşti, în cari şì Românii iau parte în numĕr de jumĕtate la consultări, va fi permis sĕ se vorbéscă şì româneşte. Corporaţiunile bisericeşti şi comunele româneşti pot purta protocólele în limba română, însĕ pentru a fi înţelese de superioritate, şì în limba magiară. Alte corespondenţe, atât cu autorităţi bisericeşti, cât şi civile, pot face numai în limba magiară.

§ 4. Estrase protocolare scrise în sensul de sus în limba română, tot aşa petiţiuni, obligaţiuni, şi alte documente, pot fi primite pretutindenea.

§ 5. Legile ţerii, ordinaţiuni regale, ministeriale şi municipale, trebue sĕ fie publicate şì în limba română, acolo unde sunt Români.

§ 6. Estinḑêndu-se art. de lege XXII din 1848 şí asupra fostului Ardeal, limba de conducere a miliţiei formate şi a celei-ce se va mai forma va fi cea magiară, dar' pe lângă acésta se póte face eserciţiu de comandă şì în limba română.

§ 7. Grăniţerii români au sĕ fie împărtăşiţi de tóte drepturile şi favorurile de cari se vor împărtăşí prin lege ceialalţi grăniţeri.

II. Despre administraţie şi justiţie.

§ 8. Conform dispoşiţiei art. de lege XVI din 1848 pot fi aleşi membri consultători în organisaţia comitatensă, compusă pe basa representării poporului, şì astfel de Români, cari nu vorbesc ungureşte, dar' înţeleg limba acésta. (In proiectul Românilor nu era vorba de limba ungurésca, ci se cerea, ca numĕrul membrilor români sĕ fie stabilit după numĕrul sufletelor române din comitate.)

§ 9. In tóte ramurile administraţiunii Românii au sĕ fie aplicaţi în raport just, cu ţinerea în vedere a cualificaţiunii lor.

§ 10. Pe lângă fie-care tribunal regesc, înţelegênd ací şi pe cele de pe fundul regiu, va numí guvernul un agent de limba română, provĕḑut cu salariu de la stat, pentru-ca sĕ pórte în mod gratuit afacerile poporului sărac român.

§ 11. In ori-ce comisiune de anchetare au sĕ fie aplicate şí persóne române, când e vorba de interesul unui individ român, sau de interes public român.

§ 12. Se şterg tóte legile cuprinse în Aprobatele şi Compilatele din Ardeal, asupritóre şi dejositóre pentru Români. (Dintru început §-ul acésta era formulat astfel din partea Românilor: Se garantéză deopotrivă siguranţa personală individuală pe séma naţiunii române, aşa, ca numai din suspiţionare şi sub pretecst de delict politic sĕ nu pótă fi nimeni arestat. Legile contrare se şterg.)

FOIŞÓRĂ

"Ionel"

(Recensiune de *Grigorie Pletos*, protoiereu, profesor la gimnasiul din Năsĕud.)

(Fine).

Dar' partea cea mai interesantă a acestei cărţi este negreşit: "*pregătirea lui Ionel pentru viéţa de la ţară*" (cap. XIII, pag. 405—483) şi "*căsătoria lui*" (cap. XIV, pag. 483—491). Repet, partea acésta e cea mai interesantă, odată pentru că educaţia preste 12 ani ai vîrstei copíilor, la noi, până acuma nu ştiu sĕ se fi tratat în mod sistematic, şi al doilea, fiind-că tinĕrul, chiar la acéstă vîrstă — când pornirile lui lăuntrice şi ademenirile din afară sunt mai impetuóse, are mai mare trebuinţă de un razĕm, de o direcţie, de un mentor permanent, mai ales în lipsa şcólelor de adulţi şi a bibliotecelor poporale.

Chibzuirea părinţilor asupra viitorului lui Ionel potrivit cu firea lui şi cu starea familiei (pag. 405—408); hotărîrea, ca Ionel sĕ se facă un plugar priceput şi harnic, chipul cum tata îl întroduce în tóte lucrările împreunate cu agricultura, precum: în cultivarea pomilor şi a viţei de viie (p. 409—417), în cultura cartofilor şi a legumelor; scóterea băiatului la câmp şi participarea lui la tóte lucrările campestre: la plug, (*Onórea plugarului*", pag. 421), cunoştinţele reale ce i-le dă tata despre *pămêntul arătar* (p. 422—426), despre *alegerea seminţelor*, despre *îngrăşăminte* (pag. 426—430), despre îngrijirea şi datorinţele către animale (pag. 430—437); despre facerea fênului şi prevestirea timpului; despre trăsnet, urmările şi purtarea omului în timp de vreme grea (pag. 437—445); cunoştinţele practice despre apicultură, în chiar stupina lor (pag. 445—448); dragostea ce o desvóltă tata în inima lui Ionel către industria casnică şi către meserii (p. 449—453); cele dintâi lecţii de drept ale lui Ionel despre *libertatea cetăţenéscă*; despre *dări*, despre urmările beţiei şi ale fumatului, — tóte aceste învĕţături date la ocasii potrivite, lărgesc orisonul, lămuresc priceperea şi pregătesc într'un mod minunat pe băiat pentru viéţă, în care nu preste mult are sĕ lucreze şi sĕ trăiéscă.

Intr'aceste, ajunsese băiatul la vîrstă de 14 ani, când, după lege, avea sĕ isprăvéscă şcóla sătéscă complimentară. *Cea din urmă zi de şcólă a lui Ionel* (pag. 465—467) este o zi de sĕrbătóre pentru dînsul şi conşcolarii sei, ca şì pentru satul întreg . . . Când Ionel părăseşte şcóla, "are statura trupului sveltă, dréptă şi mlădiósă. Faţa lui îţi dovedeşte pe băiatul gânditor şi aşeḑat: fruntea lată şi deschisă, obrajii rumeni, ochii albastri ca ceriul senin, privirea dulce, mersul lui sigur şi liniştit. *El gândia, simţia, vorbia şi lucra aşa, ca şi când Dumnezeu pururea l'ar fi întovărăşit în toţi paşii vieţii sale*" (p. 467—469). Dovadă despre acésta este şì frumósa lui *scrisóre de mulţămită către fosta lui învĕţătóre* (pagina 471).

Pregătirea lui Ionel pentru gospodărie se întregeşte printr'o escursiune făcută cu tatăl sĕu prin ţinuturile mai renumite prin agricultură şi pomicultură, prin sobrietatea, munca şi economia locuitorilor (*cassa de economíi*, pag. 472—481).

Spre a nu uita ce a învĕţat băiatul la şcólă, tatăl sĕu, ajutat de dómna învĕţătóre şi de preot, înfiinţéză *biblioteca poporală şi şcóla de adulţi* cu *şeḑĕtori culturale*, cari sunt o adevĕrată şcólă practică sau universitate pentru popor. Ací se face de regulă o conferenţă sau disertaţie cu cuprins *agricol*, *gospodăresc*, *igienic*, *economic*, *moral*, *naţional*, *cultural*, *religios*; recitări de poesíi, scurte piese teatrale din viéţa poporului, cântece esecutate de corul şcolarilor şi al adulţilor; apoi jocuri naţionale: *hora*, *bătuta*, *ardeléna*, *someşana*, *olteanca*, *mocăncuţa* (pag. 479) . . . Ionel era sufletul acestor potreceri morale şi sociale.

In ultimul capitol (al XIV, p. 483—494) se arată cum se póte şi trebue făcută *educaţiunea unei fete de la ţară.* Măriórа părintelui preot este astfel crescută cum cerea starea lui Ionel şi tericirea unei familii de gospodar la ţară. Cu acéstă Mărióră se *căsătoreşte* Ionel. La cununia lor tinĕrul preot face un *discurs de ocasie* admirabil asupra *datorinţelor unei familii româneşti.* "*Tu Ionel* zice preotul — *sĕ fii ca Catone, acel mare Roman, care era virtutea întrupată, şi tu Mărióră, sĕ fii ca Cornelia cea virtuósă, mama Grachilor! . . . Sĕ vĕ păstraţi obiceiurile şi datinele cele bune româneşti şi sĕ vĕ păziţi de cele rele. Arătaţi întotdéuna, că sunteţi Români cu limba, cu simţirile, cu gândirile, cu faptele*" (pag. 488—489).

Drept *încheere* (pag. 491—492) tata Munteanu — la o masă modestă, la care a învitat pe toţi copíii sei — le dă sfaturi de ale *unchiaşului înţelept* pentru "*tóte daraverile vieţii*". Iată câteva din aceste sfaturi: "Nu uitaţi nici-odată, dragii mei, că cumpĕtul în tóte, în mâncare, în beutură, în îmbrăcăminte, în muncă, în somn, în gustarea

III. Despre educaţiune şi instrucţiune.

§ 13. La ridicarea şi susţinerea pe spesele statului a şcólelor elementare, a institutelor superióre şi de educaţiune, se va ţiné cont şí de cei de limba română, ca şì de locuitorii de alte limbi ai ţerii.

§ 14. La universităţile magiare se vor ridica catedre de limba şi literatura română, precum şì în şcólele medii române şi în institutele superióre române limba şi literatura magiară va forma studiu obligat.

§ 15. In institutele militare esistente şi cari de acum înainte se vor ridica, vor fi instruaţi şì elevi români. (Paragrafului acestuia i-a mai premers unul, care a fost însĕ eliminat din partea comisiunii. Suna astfel: Pedagogia din Arad şi şcólele medii din Blaj şi Beiuş, formând proprietatea Românilor, limba de propunere în ele e cea română, limba magiară formézà însĕ studiu obligat.)

§-ul următor, care suna astfel: "Presa e cu desĕvêrşire liberă şi cauţiunea îngreunătóre pentru Români se sterge", — a fost asemenea eliminat.

IV. Despre religiune.

Paragraful despre regularea afacerilor bisericeşti ale Românilor, în special ale celor de legea orientală, a fost eliminat, sub pretecst, că afacerea cade în competenţa ministrului de culte, căruia comisiunea i-a transpus şì proiectul separat al episcopului Şaguna, elaborat în chestia acésta.

V. Despre alegerile pentru dietă.

Comisiunea nu a primit nici acest paragraf, care suna astfel: "Românii vor avé drept egal de alegere, la dietă şi municipii, cu toţi ceialalţi cetăţeni, fără nici o deosebire, şi anume, neegalitatea de drept dintrĕ cetăţenii din Ungaria şi Ardeal, decretată cu privire la alegerile dietale din partea ultimei diete ardelene *se sterge*, ear' mandatele deputaţilor aleşi pe basa acelei legi îşi perd valórea cu finea sesiunii actuale dietale". Comisiunea a enunţat însĕ ca principiu, că ar fi de dorit, sĕ se facă alegerile pe basa unei legi electorale egale.

S'a mai votat apoi ultimul paragraf, care în tecstul original era al 20-lea, dar' acum a ajuns sĕ fie al 16-lea, de cuprinsul următoriu:

§ 16. In tóte drepturile şi favorurile pe cari le posed celelalte naţiuni ale patriei acesteia, sau pe cari le va acorda în viitor legislaţiunea, au sĕ între şí Românii.

Proiectul de lege a mai fost cetit într'o şedinţă, şi după-ce a fost primit în unanimitate, a fost înaintat guvernului, ear' cu acésta comisiunea unionistă şi-a terminat activitatea.

"România şi Românii."

Domnul Dr. *Emil Fischer*, oculist în Bucureşti, a fost rugat din partea secţiei Braşov a societăţii carpatine din Transilvania, sĕ facă un turneu prin Germania, pentru a ţiné conferenţe publice despre România şi locuitorii ei.

Domnul *Fischer* s'a declarat gata a satisface acestei dorinţe, şi înainte de a-şi începe călĕtoria prin Germania, a vorbit în Braşov despre tema acésta, în oraşul seu natal, în faţa unui public distins şi numĕros, care l'a ascultat cu încordată atenţiune.

Conferenţa a avut loc Dumineca trecută, în sala de esamene a şcólei de fete evangelice din Braşov, şi în resumat cuprinsul ei a fost următoriul:

Distinsul conferenţiar începe prin a face o scurtă descriere orografică şi geologică a României, trece la hidrografia ei, aminteşte pe scurt fasele principale istorice ale principatelor — oprindu-se mai pe larg asupra evenimentelor mai recente, cu rĕsboiul independenţei şi proclamarea regatului.

România este o ţară eminamente agricolă — zice conferenţiarul — şi citéză date statistice despre cantităţile enorme de cereale, ce se esportéză, numĕrul vitelor, cailor etc. Citéză legenda din Herodot cu plugul de aur, căḑut din ceriu, pe care doreşte din inimă, ca România sĕ-l utiliseze înţelepţeşte spre consolidarea ţerii.

"In ceea-ce priveşte calităţile poporului trebue sĕ relevez", zice conferenţiarul, "democraţia aceea adevĕrată, care domneşte în ţéră. In fruntea ţerii este regele, ear' poporul se simte fórte fericit, că întrĕ el şi rege n'are baroni şi conţi şi aristocraţi feudali, cari în alte părţi numai spre binele ţerii nu sunt.

Relevez cu tótă puterea — continuă conferenţiarul — toleranţa religiósă, prin care se distinge poporul român. De 21 de ani, de când sunt în ţéră, n'am auḑit un singur cas de netoleranţă religiósă. Ştirile colportate despre persecutarea şi espulsarea Evreilor sunt tóte scornituri.

Trebue sĕ mai rectific, zice dl doctor, o părere urîtă ce domneşte în apus asupra bisericei orientale. Eu am convingerea, că nu este nici un motiv, pentru care acea biserică sĕ nu pótă sta cu onóre alăturea de biserica catolică şi cea protestantă. Biserica orientală este croită şi potrivită fórte bine după necesităţile poporului român, iubitor de ceremonii. Adevĕrat este însĕ, că clerul nu are gradul de cultură al clerului apusean şi că sĕrbătorile sunt cam multe. Cu religiunea protestantă însĕ, de pildă, poporul român nu s'ar puté împăca. Aşa îi este temperamentul.

In ceea-ce priveşte filantropia, relevez un lucru, pe care nu-l găsim în apusul civilisat — acesta este absoluta gratuitate a spitalelor. Acolo nu-l întrébă pe bolnav, de unde e, ce naţie sau religie e, sau dacă are sau n'are avere. El este primit în spital gratis şi îngrijit cu cea mai mare solicitudine.

Instrucţia este cu desĕvêrşire gratuită pe tóte gradele de învĕţământ, ceea-ce de asemenea nu se află în apus.

Ospitalitatea poporului român este proverbială.

O dovadă despre concepţiile cinstite democratice este purtarea oficerimei faţă cu elementul burghez. Mărturisesc, că mie mi-a făcut acésta o escelentă impresie, după cele ce le vĕḑusem în timpul studiilor mele la Heidelberg, Mannheim etc. unde oficerii se purtau cu un fel de dispreţ faţă de elementul burghez.

Omul, când după mai mulţi ani ese din ţéra acésta liberală şi democratică şi merge în ţĕrile din apus, îl cuprinde un fel de frică, atâtea legi şi ordonanţe şi tăbliţe cu avisuri sunt, cari tóte îl jenéză pe omul ce-şi respectă demnitatea şi libertatea personală.

Le constat acestea în tótă sinceritatea, nu dór' pentru-că aşi fi venit aici sĕ-mi fac merite, pentru a căştiga vr'un ordin.

S'a întêmplat odată o inundaţie, şi primăria Bucureştilor a învitat reuniunile de cântări sĕ coopereze la o sĕrbare filantropică. Am mers noi cu reuniunea nóstră şi cu drapelul fâlfăind negru-roşu-galben, a venit "Dalárda" ungurésca cu drapelul ei fâlfăind pe străzi în colorile roşu-alb-verde, şi tótă lumea ne aplauda. Am cântat noi nemţeşte, Ungurii ungureşte şi cu toţii aplaudau. Aşa înţeleg libertatea în ţéra românéscă, şi ar fi bine sĕ iee şì alţii esemplu de acolo, în loc sĕ ne urmărim tricolorile şi sĕ ne trimitem unii pe alţii alternativ în Asia şi în Flandria.

Din partea guvernului nu vine nimeni sĕ ne şicaneze la şcólele nóstre, sĕ-şi bage nasul în tóte condicile nóstre. Eu am fost, dlor, 9 ani de zile membru în presbiteriu şi eu am fost acela, care am propus, sĕ dăm atenţiune mai mare instrucţiei limbei române, pentru-că acésta era în interesul nostru. Şi vĕ asigur, dlor, că eu sunt bun German! Noi a trebuit sĕ rugăm formal pe ministrul şcólelor, sĕ vină şi sĕ se intereseze de noi.

Germanii şi în special Saşii au jucat un rol însemnat în România. Nu e de mult timpul, când toţi farmacistii din România erau Saşi, de asemenea mulţi doctori şi industriaşi".

Conferenţiarul face apoi elogii regelui şi cu deosebire reginei, pe care poporul o numeşte "Muma răniţilor".

Doreşte României prosperitate pe calea apucată.

Din România.

Noul inspector al cavaleriei române. Alteţa Sa Regală, principele Ferdinand al României, a fost numit pe ziua de 16 Octobre v. c. inspector al cavaleriei în armata română. Actele referitóre la acéstă numire sunt publicate în *Monitoriul oficial* al României după cum urméză:

Raportul ministrului de rĕsboiu cătră M. Sa Regele:

Sire!

Cu cel mai profund respect supun aprobării Maiestăţii Vóstre alăturatul proiect de decret relativ la numirea Alteţei Sale Regale principelui Ferdinand al României, moştenitoriul presumptiv al corónei, comandantul divisiei a IV-a de infanterie, ca inspector general al cavaleriei.

Sunt cu cel mai profund respect, Sire, al Maiestăţii Vóstre, prea plecat şi prea supus servitor, ministru de rĕsboiu D. *Sturdza.*

Carol I.

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, rege al Românei.

La toţi de faţă şi viitori, sănĕtate.

Asupra raportului ministrului nostru secretariu de stat la departamentul de rĕsboiu sub Nr. 12,414.

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Alteţa Sa Regală principele Ferdinand al României, moştenitoriu presumptiv al corónei, comandantul divisiei a IV-a de infanterie, se numeşte, pe ziua de 16 Octobre 1902, ca inspector general al cavaleriei.

Art. II. Ministrul nostru secretariu de stat la departamentul de rĕsboiu este însărcinat cu esecutarea decretului de faţă.

Dat în castelul Peleş, la 23 Oct. 1902.

Ministrul de rĕsboiu: *Carol.*
D. Sturdza.

Pentru catedrală.

O parte din preoţimea tractului Orăştiei a fost întrĕ cei dintâi, cari s'au grăbit a înscrie ofertele lor în listele de colectare. Pentru completarea şi întregirea listei, ce sta la disposiţia oficiului protopopesc, s'a într'unit preoţimea şi învĕţătorimea acestui tract în o conferenţă comună, ţinută Joi, în 24 Octobre 1902, în o sală a edificiului şcolar din Orăştie. Resultatul obţinut întrece în privinţa sumei subscrise tóte colectele tractuale făcute până acuma şi ridică pe contribuenţi în rêndurile prime ale preoţimei din archidiecesă. Preoţimea s'a ştiut însufleţí, făcênd următórele contribuiri:

1.	Vasilie Domşia, protopresbiter	cor. 200
2.	Ilie Popovici, paroch în Sibişelul-vechiu .	„ 400
3.	Manasie Iar, paroch în Tolţia-mare . . .	„ 200
4.	Iosif Bogdan, paroch în Mada	„ 150
5.	Nicolae Suciu, paroch în Balomir	„ 150
6.	Ioan Botezan, paroch în Binţinţi	„ 120
7.	Ioan Trifon, paroch în Beriu	„ 120
8.	Ioan Olariu, paroch în Bucium	„ 120
9.	Nicolae Terhetea, paroch în Tămăşasa .	„ 120
10.	Nicolae Costescu, paroch în Sereca . .	„ 120
11.	Irimie Necşa, paroch în Cigmĕu	„ 105
12.	Adam Teodor, paroch în Turdaş	„ 100
13.	Nicolae Popa, paroch în Porcurea . . .	„ 100
14.	Daniil Pop, paroch în Geógiu-suseni . . .	„ 100
15.	Zaharie Tilicea, paroch în Vaidei . .	„ 100
16.	Iosif Hancheş, paroch în Almaşul-inferior .	„ 100
17.	Vasilie Glodean, paroch în Ardeu . .	„ 100
18.	Iosif Costea, paroch în Cibu	„ 100
19.	Octavian Sabău, paroch în Bozeş . . .	„ 100
20.	Nicolae Todea, paroch în Almaşu-mic . . .	„ 100
21.	Dumitru Ivaşcu, paroch în Mermezeu-Văleni	„ 100
22.	Nicolae Damian paroch în Balşa . . .	„ 100
23.	Nicolae Andreiu, capelan în Petreni . .	„ 100
24.	Dionisie Bobeiu, capelan în Petreni . .	„ 100
25.	Ioan Cotruş, paroch în Dêncu-mare . .	„ 100
26.	Eutimiu Costescu, paroch în Boiu . . .	„ 100
27.	Nicolae Roman, paroch în Romoşel . .	„ 100
28.	Vasilie Botean, paroch în Ludeşti	„ 100
29.	Ioan Găzdău, paroch în Homorod-Suseni .	„ 100

Cuităm cu mulţămită la acest loc şí frumósele sume inscrise de doi mireni fruntaşi de acolo, pe lista protopresbiterului tractual, cum şí cea inscrisă de institutul de credit şi economíi, tiner şi de curênd înfiinţat, "Dacia", a nume de la:

1.	Dr. Aurel Muntean, adv. în Orĕştie . .	cor. 200
2.	Ioan Mihaiu, proprietariu în Orăştie . .	„ 200
3	"Dacia", inst. de credit şi economíi . .	„ 200

Cea mai frumósă colectă însĕ, din câte s'au făcut până acuma, este colecta învĕţătorilor din acest tract. Acésta o afirmăm basaţi pe faptul că învĕţătorii, de-şí mai rĕu situaţi în cele materiale şi de-şí cu salarii mai mici, pe cari adese-ori abia le pot încassa, totuşi au dat o splendidă dovadă de sincera

---

plăcerilor ca şì în supĕrări, este cel mai curat isvor din viéţă (pag. 495). Inaintea celor mari nu fiţi îndrăsneţi la vorbă şi nesocotiţi la rĕspuns, ci vĕ înfăţişaţi cu sfiélă şi rĕspundeţi cu chibzuélă, căci graba strică tréba şi vorba dulce mult aduce (pag. 492). Intindeţi-vĕ pe cât puteţi sĕ cuprindeţi, căci cine umblă sĕ cuprindă multe, puţine adună... Cât *veţi trăí, nu daţi tot ce aveţi, nu spuneţi tot ce ştiţi şi nu faceţi tot ce aţi puté;* dar' faceţi *tot ce adaugă la binele deaprópelui vostru şi vĕ păziţi de a face ceva ce i-ar pricinuí pagubă sau durere...* (pag. 493). *Noi suntem numai o părticică neînsemnată din omenime şi mulţămirea acesteia e mulţămirea nóstră şi suferinţa ei e suferinta nóstră.*"

Precum se vede din acéstă repede schiţare, "povestind cele mai mici amĕnunte" — ca sĕ mĕ servesc de vorbele unui critic de preste Carpaţi — autorul lui Ionel ne dă un tratat complet de pedagogie, plecând de la cele mai simple noţiuni şi ajungênd la espunerea celor mai dificile probleme de educaţie... Educatorii de profesiune, învĕţătorii de tóte gradele, preoţii şi părinţii mai inteligenţi vor găsí în "*Ionel*" norma după care ei ar puté sĕ se conducă în îndeplinirea înaltei lor misiuni educatóre; vor găsí un vast material de cunoştinţe pedagogice bine sistematisate şi subordinate înaltelor principii ale moralei creştine*), ear' "*Revista învĕţătorilor şi a învĕţătórelor din România*" scrie: "Cartea dlui Borgovanu este scrisă în cel mai curat spirit românesc, moral-creştinesc şi cu tendenţa bine reuşită a îndrumării spre ocupaţiunile de căpetenie pentru poporul nostru: agricultura şi ramurile ei.**)

Din cartea acésta "*Apĕrarea Naţională*" din Bucureşti şi revistele pedagogice de acolo, ear' de la noi "*Gazeta Transilvaniei*" şi "*Fóia şcolastică*" din Blaj au reprodus mai multe capitole; ear' *Veneratul Consistoriu metropolitan din Blaj* a recomandat cartea dlui Borgovanu învĕţătorilor din archidiecesă, prin Circulara cu Nr. 5746—1901.

E sigur, că o *carte poporală de educaţie* morală-socială şi religiósă, mai bună de cât acésta nu esistă în literatura nóstră.

Ar fi de dorit, ca "Ionel" sĕ se rĕspândéscă prin satele nóstre spre a se cetí (în locul "Páscăliei", „Alexandriei" şi altor mirozenii) atât de singuratici, cât şi, pe unde sunt, în adunările sau cercurile culturale ale poporului nostru. (Din "Transilvania").

---

*) "*Epoca*" din Bucureşti Nr. 289 din 22 Octobre 1901.

**) Nr. 5 din Octobre 1901, pag. 159.

dragoste, ce o nutresc cătră biserica ai cărei muncitori sunt, şi cătră instituţiunile ei. Fapta lor laudabilă trebue sě ne fie cea mai splendidă dovadă, că vor ştí cultiva şi în sufletul tinerimei acea dragoste şi acel spirit de frumósă jertfă pe altariul bisericei. Jertfa învĕţătorimei acestui tract este cu adevĕrat *obolul vĕduvei din sfta. evangelie*. Laudă acestei corporaţiuni, conştie de marea influinţă educativă, ce o are nu numai cuvêntul educatoriului, ci mai ales *fapta*, *esemplul* dat de el.

Iată colecta, făcută de învĕţătorii tractuali:

1.	Const. Baicu (Orăştie)	cor.	100
2.	Vas. Basarab (Romos)	„	100
3.	Avram Dubleş (Romoşel)	„	100
4.	Petru Onea (Almaşul-mare)	„	100
5.	Nicolae Herlea şi soţia Elisabeta (Vinerea)	„	100
6.	Ioan Stăneasă (Costeşti)	„	80
7.	Ioan Baciu (Orĕştióra-superióră)	„	60
8.	Ioan Petrucescu (Pricaz)	„	60
9.	George Daniil (Căstău)	„	60
10.	Iosif Dumitru (Beriu)	„	60
11.	Ioan Bunea (Mada) .	„	50
12.	Nicolae Popovici (Orăştióra)	„	50
13.	Avram Boariu (Petreni)	„	50
14.	Ioan Caliman (Sebeşel)	„	50
15.	Severian Pop (Dâncul-mare)	„	50
16.	Teofil Crişan (Băcăinţ)	„	50
17.	Sabin Safta (Romos)	„	50
18.	Ioan Vlad (Binţinţi) .	„	50
19.	Ioan Armean (Jibot)	„	50
20.	Ioachim Cerbicean (Jibot)	„	50
21.	Nicolae Botean (Balomir)	„	50
22.	Ioan Fleşer (Orăştie)	„	50
23.	Iosif Tilicea (Pischinţ)	„	50
24.	Ioan Branga (Orăştie)	„	50
35.	Nicolae Costea (Cibu)	„	40
26.	Lăzar Stoica (Renghet)	„	40
27.	Ioan Balomir (Balomir)	„	30
28.	Aron Haneş (Homorod)	„	30
29.	Vasile Basarab (Vaidei)	„	30
30.	Andronic Blaga (Feredeu)	„	30
31.	Lucreţia Eli (asilul din Orăştie)	„	30
32.	Sultana Ciuleu (Gelmar)	„	30
33.	Maria Racolţa (Orăştie)	„	30
34.	Candin Cozan (Ardeu)	„	20
35.	Ioan Costea (Bozeş) .	„	20
36.	Ioan Lupu (Almaşul-mic)	„	15
37.	Filimon Stoica (Mermezeu-Văleni) . . .	„	10
38.	Ioan Dara (Curpeni)	„	10

In fine de la Nicolae Părĕu, întreprindĕtoriu zidariu, în Orăştie, cor. 50.

Esprimând tuturor contribuenţilor în frunte cu protopopul tractual mulţămită, dorim, ca însufleţirea dovedită cu acéstă ocasiune sĕ o cultive şi în viitor şi sĕ o manifesteze în tóte acţiunile activităţii lor publice.

Notă.

Incepênd a sosí conspectele contribuirilor la fondul catedralei din singuraticele parochii (adecă de la parochieni de acolo), atragem atenţiunea onoratei preoţimi, ca de-odată cu conspectele se trimită la oficiul cassei şi suma colectată, ca astfel sĕ nu se îngreuneze din samă afară ţinerea în evidenţă a acestor contribuiri mai mici.

NOUTĂŢI

Procesul "Cărţii de Aur". Pertractarea finală în procesul intentat pentru volumul I. din "*Cartea de Aur*", conform actului judecătoresc înmanuat azi dlui *T. V. Păcăţian*, se va ţiné în *24 Novembre st. n.* înaintea curţii cu juraţi din Cluj.

*

Regele Sêrbiei — la Budapesta. Din isvor privat se raportézĕ, că regele Alexandru al Sêrbiei va face în curênd visită M. Sale împĕratului şi rege al nostru la Budapesta ori la Viena. In acest scop se fac deja mari pregătiri la curtea din Belgrad.

*

Premiaţii fundaţiunii Nobel. Cum se raportéză din Copenhaga, comitetul fundaţiunii Nobel a statorit deja lista celor cari vor avé sĕ capete în acest an premiile uriaşei fundaţiuni. Vor fi premiaţi: *Marconi*, inventatorul telegrafiei fără sîrmă, pentru scrutările sale din domeniul fisicei; Dr. *Grassi* pentru cercetările din domeniul medicinei, apoi *Tolstoi*, *Björnson*, *Spencer*, *Sinkievitz* şi *Hauptmann* pentru activitatea literară.

*

Concertul filarmonic, arangiat Vineri séra la "Gesellschaftshaus" din partea directorului de musică Hermann Kirchner, a dat publicului sibiian prilej de alésă distracţie spirituală. Chiar şi cel mai subtil iubitor de musică a putut fi deplin satisfácut cu prestaţiunile de la acest concert. Şi nici că putea fi altcum, când bageta măestrului Kirchner are norocul de a conduce coruri escelente ca cel al "Reuniunii române de musică", al reuniunii bărbăteşti de cântări ("Hermannstädter Männer-Gesangverein") şi soliste şi solisti ca dna Dr. Crişan, dşórele Emilia Auerlich, Tincuţa Simonescu, Victorina Ott şi domnii Adalbert Bittermann şi Fritz Haberditzl. Inceputul concertului l'a făcut orchestra orăşenéscă, înmulţită cu studenţi (de tot vr'o optzeci de persóne), cântând cu multă precisiune şi fineţă uvertura "Leonore" a lui Beethoven. Atât în esecutarea acestui punct de program, cât şi în acompaniarea corului reuniunii române ("Când înflorese trandafirii"), a dşórei V. Ott ("O schöner Morgen") şi deosebi în "Creaţiunea" lui Haydn orchestra sibiiană a dovedit că póte ocupa loc de onóre în şirul celor mai bune orchestre. Nu mai puţin bune au fost punctele 2 şi 5: "Morgen im Wald" de Hegar şi "Mütterlein" de H. Kirchner, cântate de "Herm. Männer-Gesangverein", cum şi "Af deser Jërd, dô äs e Land", cântec săsesc, de H. Kirchner şi "Ännchen lieb, Ännchen traut" (cântec poporal din Boemia), cântate de reuniunea de cântări a meseriaşilor saşi ("Arbeiter-Bildungs-Verein"). Partíi solo au avut: în "Mütterlein" baritonistul Bittermann, în "Când înflorese trandafirii" dşóra Simonescu, ear' în "Creaţiune" dl Bittermann (Adam) cu baritonul seu sonor şi puternic ne amintia timpurile din tinereţele parochului Isaia Popa, când baritonul lui Şaia ne punea în uimire pe toţi. Bun pendent la baritonul dlui Bittermann a fost şi sopranul dulce al dşórei Auerlich (Eva). In personificarea dlui Bittermann protopărintele omenimei ni-se întăţişéză puternic şi robust, nu numai prin voce, ci şi prin constituţia corporală, ear' Eva, în personificarea dşórei Auerlich, sveltă şi subţirică, ni-se părea ca o trestie mlădiósă, sub scutul stejarului puternic (Adam), care în conştiinţa superiorităţii forţelor sale promite Evei sĕ-i fie scut şi conducĕtor: "O folge mich, ich *leite* dich" îi zice Adam în frumosul duet.

Am lăsat sĕ ne ocupăm la urmă cu partea cea mai plăcută nouă: cu debutul *reuniunii române*. Cu două cântece a capella ("Cântec de amor" şi "Barcarola") corul damelor române a ţinut loc de frunte în concertul de Vineri. In ambele vocile păreau ca tot atâtea dulci ciripiri de păsĕrele, cari au şi fost bogat rĕsplătite de aplausele publicului. Puternic şi bine disciplinat s'a dovedit corul mixt al reuniunii în composiţia dlui Kirchner "Când înflorese trandafiri în codru", la finea căreia dşóra *Simonescu* a primit un frumos buchet de flori. Ear' cele trei doine cântate de dna *Crişan*, deosebi "Fóie verde de bujor", au stors furtună de aplause. Buchetul oferit dnei Crişan după terminarea acestei doine şi rechiămările pe scenă erau dovedile despre entusiasmul trezit în public. Resumând tóte, impresia multora dintrĕ cei cari au asistat la acest concert e, că afară de „Creaţiunea", în care au debutat aprópe la douĕ-sute persóne, cel mai complet şi mai bun cor a fost al reuniunii române, ear' întrĕ soliste dna Crişan n'a avut părechiă, pe când dşóra Simonescu, în cas de emulaţie, ar puté uşor rivalisa cu solista din "Creaţiune".

In fine amintim, că drept stimă şi recunoştinţă pentru buna instruare şi conducere corul damelor române la finea debutului seu din acest concert a oferit dlui Kirchner o frumósă cunună de lauri, cu funde tricolore (roşu-galbin-vînăt), şi cu inscripţia: "Corul damelor române".

*

1936
1902
534

Leopold se 'nsóră! In societatea de elită din Bruxella se manţine faima că regele Belgiei, moşneagul Leopold are intenţia sĕ se însóre. Sunt unii cari primesc cu neîncredere acéstă veste; alţii însĕ, cei cari cunosc lista picanteriilor regelui, sunt aplecaţi s'o creadă.

*

Autonomie Macedoniei. In cercurile diplomatice din Constantinopol — cum se raportéză ziarului parisian "Le Rappel" — e rĕspândită vestea că *sultanul* e decis sĕ pună capĕt turburărilor din Macedonia dându-i *autonomia*, cum avea Rumelia orientală înainte de anectarea ei la Bulgaria. In acest cas va numí pentru Macedonia guvernator creştin şi se zice că şi-ar fi şi designat deja la acest post pe *Karavelov* Petcu, fostul ministru-president al Bulgariei.

*

Daruri pentru sf. biserică. Pentru biserica gr.-ort. din Daneş, protopresbiteratul Sighişórei, s'au făcut următórele donaţiuni şi a nume: *Ana Costandin* a donat în memoria scumpului ei soţ *Vasilie*, un rênd de haine preoţeşti, negre, o sfită şi un patrafir, colorate, în preţ de 92 cor. *Simion Povariu* şi soţia sa *Safta* au donat un rênd de haine preoţeşti, colorate, şi un prapor în preţ de 100 cor. *Nicolau Seleuşan* şi soţia *Maria*, un rênd de haine preoţeşti, colorate, în preţ de 80 cor. *Ioan Neagu* şi soţia, un patrafir colorat în preţ de 14 cor. *Ioan Florea* cu soţia Fevronia o perdea la uşa împĕrătéscă în preţ de 10 cor. *Ignatie Dudaş* şi soţia Maria, un patrafir în preţ de 14 cor. Fapte frumóse, cari se laudă de sine.

*

Picnicul universitarilor români din Cluj. Tinerimea universitară română din Cluj învită la picnicul ce se va ţiné Dumінecă în 23 Novembre st. n. 1902, în sala redutei orăşăneşti din Cluj. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea tinerilor lipsiţi de mijlóce. Inceputul séra la orele 8. Preţul de întrare: de persónă 3 cor., de familie până în 3 membri 6 cor., de la 3 membri în sus 8 coróne. Comitetul aranjator e compus astfel: Valer Ostatea president, Antoniu Bogdan vice-president, Ioan Dica cassariu, Basiliu Başiotă vice-president, Augustin Raţiu şi Virgil Munteanu membri în comitet. Suprasolvirile şi ofertele marinimóse sunt a se trimite la adresa cassariului (strada Szentlélek nr. 3) şi se vor cuita pe calea ziaristică.

*

De la şcóla comerc. română din Braşov. Comitetul societăţii de lectură a elevilor şcólei comerc. sup. gr. or. române din Braşov, a fost ales pentru anul şcolar 1902/3, în şedinţa de constituire ţinută în 6 Octobre st. v. după cum urméză: President: dl profesor I. Pricu; vice-president: G. S. Talescu, cl. III. com.; secretariu: V. Ciocoiu, cl. III. com.; vice-secretariu: A. T. Greceanu, cl. II com.; cassariu: C. Călţiun, cl. II. com.; controlor: N. Plotogea, cl. II. com.; bibliotecariu: G. Popescu, cl. II com.; vice-bibliotecariu: I. Grideanu, cl. I com.; econom: I. Ciunga, cl. I com.; ear' comisia literară se compune din: V. I. Bertianu, T. Orghidan şi E. Stoica, toţi din cl. III com.; I. Mafteiu şi O. Prună din cl. II com.; I. Manole sen. din cl. I com.

*

Concertul dómnei Vladaia. Despre concertul dómnei *Vladaia*, dat Marţi, sĕptĕmâna trecută, în sala de la "*Unicum*", s'a strecurat în numĕrul 119 al ziarului nostru o notiţă esagerată, pe care în interesul adevĕrului trebue sĕ o revocăm. Ni-se dă asigurare anume, din părţi competente, că dómna *Vladaia* a cântat bine, şi că publicul a rĕmas pe deplin mulţămit cu prestaţiunile acestei artiste. Cea mai bună dovadă despre acésta este favorabila recensiune ce i-s'a făcut dómnei Vladaia din partea ambelor gazete germane din loc, cari, cum se ştie, esprimă părerea unui public iubitoriu de artă şi *pricepĕtoriu de artă*, cum e inteligenţa sasă din loc. Reproducem şi noi părerea ziariului "*Sieb. D. Tageblatt*", care e următórea:

"Când va mai veni dómna *Vladaia*, va cânta probabil în faţa unui auditoriu mai mare, pentru-că publicul ei de eri *a fost pe deplin satisfăcut*. Vocea ei e voluminósă, şi e în stare sĕ desvólte forţe mai splendide şi mai sigure. Tonurile date piano sunt în deosebi calde şi pline de sonoritate. Predarea e numai viéţă, plină de energie. Nu cântă însĕ deopotrivă bine. Câte odată se observă mici inconveniente, aduse de pe bină, cu cari în sala de concert are sĕ lupte fie-care cântăréţă de teatru. Câte odată nu sunt tonurile destul de curate, ceva cam nasale sau cam guturale, ceea-ce, ales când cântă franţuzeşte, este a se atribui în parte limbei franceze. In unele piese singuratice, acordă însĕ plăcere desĕvêrşită şi neconturbată. Cât de mişcătoriu a cântat romanţa din "*Mignon*" şi cât de drăguţ doina românéscă: "După fragi şi după mure"! Erau gata sĕ dispară barierele sentimentului, cari totdeuna se ivesc, când nu înţelegem limba în care ni-se cântă. Ací cânta inima cântăreţii, ear' tonurile îşi făceau calea spre inima ascultătorilor. Splendidă a fost şi "*Habanera*" din "*Carmen*". Dómna *Vladaia* e o eminentă interpretă a musicei lui Bizeti, care e de o graţiositate admirabilă şi îmbătătóre şi de o fluiditate melodiósă din cale afară. De încheere a cântat şi o composiţie propr e, o doină poporală română, făcêndu-şi singură acompaniarea la pian. N'a fost însĕ prestaţiunea cea mai bună a ei"....

Notăm, că dómna *Vladaia* va cânta astăzi, Luni, în teatrul orăşenesc din loc.

Avis şi rugare.

Aduc la cunoştinţa onoratului public român, că volumul II din opul meu "*Cartea de Aur sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*", apărut de curînd, (preţul 10 coróne), a trecut prin censura procuraturei regeşti din Cluj, care *n'a aflat în acest volum nimic de dificultat*, prin urmare e delăturat pericolul de a fi confiscat şi acest volum. Cât pentru volumul prim, sórtea lui depinde acum de la verdictul curţii cu juraţi din Cluj, care va fi dat asupra cărţii încă în decursul lunii acesteia. In cas de condamnare cartea va fi nimicită; dar' o *voiu scóte în ediţie nouă, cu eliminarea pasagelor încriminate*, şi o voiu trimite tuturor domnilor de la cari a fost confiscată, pentru a nu rĕmâné nimeni în pagubă. Ca sĕ pot purta însĕ enormele spese ce le voiu avé cu noua tipărire a volumului prim, rog onoratul public român sĕ-mi dee sprijinul de lipsă, *cumpărând volumul II*, care forméză un întreg de sine stătătoriu, şi conţine material fórte interesant din viéţa nóstră publică de la anii 1860—1863.

Cu stimă:

Teodor V. Păcăţian.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Subscrişii în numele comitetului parochial gr. ort. rom. din Órda-de-jos aducem prin acésta căldurósă mulţămită tuturor participanţilor la petrecerea arangiată în 15/28 Sept. a. c. în favorul şcólei nóstre.

De-şi puţini preoţi şi învĕţători au alergat sĕ ne dee sprijinul lor moral şi material, totuşi petrecerea a avut un succes material îndestulitoriu, mulţămită domnilor suprasolvenţi.

Prin postă şi ca suprasolviri au incurs de la următorii domni: 1. Ioan Teculescu, protopresb. 3 cor., 2. Alesandru Todor, medic 2 cor., 3. Ioan Bogdan, preot 1 cor. 60 fil., 4. Basiliu Hăţăgan, notariu 2 cor. 60 fil., 5. Georgiu Cutean, preot 2 cor., 6. Váradjai Glück Adolf, 4 cor., Laurenţiu Barzu, preot 2 cor. 40 fil., 8. Nicolae Botocan, deregătoriu 2 cor. 60 fil., 9. Georgiu Pleşia, primariu 2 cor. 60 fil. 10. Iuliu Moldovan, înv. pens. 2 cor., Augustin Comes, înv. 2 cor., 12. Zaharia Mihălţan, înv. 1 cor., 13. Emanuil Comanescu, înv. 1 cor., 14. I. Pampu, înv. 1 cor., 15. Teodor Bogdan, înv. 60 fil., I. Bucur, înv. 1 cor., 17. Ignat Borza, propr. 1 cor. 60 fil., 18. Georgiu Voina, ampl. 1 cor., 19. Ioan Giulai, fleşeriu 2 cor., 20. Gavrilă Raţiu, prop. 1 cor., 21. Corneliu Fetiţia 1 cor., 22 Klein Miksa, propr. 3 cor., 23. Bucur Dreghiciu, sergent 70 fil., 24. Czitron József, propr. 1 cor. 60 fil., 25. Nicolae Meteşan, intrp. 2 cor., 26. Klein Aron, propr. 1 cor., 27. Leon Moldovan 40 fil.

Cărora deele Dzeu totdéuna sĕ pótă alerga cu sprijinul lor în favorul şcólei nóstre, care e atât de avisată la sprijin străin.

Subtrăgêndu-se din venitul brut de 83 cor. 60 fil., spesele de 44 cor., a resultat un venit curat de 39 cor. 60 fil., care sumă s'a inmanuat epitropiei pentru scopul destinat.

Órda-de-jos, în 4 Novembre 1902.

George Cutean	*Augustin Comes*
paroch şi presid. com.	învĕţătoriu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

[199] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** devenit vacant în parochia **Borgo-Rus** cu filiile **Dorolea** şi **Iaad**, din protopresbiteratul gr.-or. Bistriţa, pe basa ordinului consistorial de dato 1 Octobre a. c. Nr. 10258 bis., se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat..

De la concurenţi se recere sĕ aibă cualificaţiunea prescrisă pentru parochiile de clasa primă şi sĕ-şi înainteze suplicele instruite cu documentele recerute prin lege în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriţei în Bistriţa.

Se adauge însĕ, că în lipsa de astfel de concurenţi pot reflecta şi alţii cu cualificaţiune mai inferióră.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din Borgo-Rus, ţinută în 11 Octobre 1902.

Iacob Buzdug, paroch, president. **Leon Ursan,** notariu.

Nr. 398 1902.

Vĕḑut:

Simion Monda,
protopresbiter.

Nr. 546 protop. [197] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Agărbiciu,** din protopresbiteratul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu postul amintit sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sĕ-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Mediaş, 21 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 650/1902. [198] 3—3

CONCURS

Devenind vacant postul de **protopresbiter al Braşovului** prin pensionare la cerere proprie a protopresbiterului tractual *Ioan Petric*, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia oficială.

Cei-ce doresc a concura la acest post, au a'şi înainta cererile lor instruite cu acte, conform normelor în vigóre, la Preaveneratul Consistoriu archidiecesan în terminul susficsat.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

a) venitele din parochia centrală de clasa I. Braşov-Scheiu, Sf. Nicolae, precum şi drept de pensiune, conform normelor în vigóre;

b) dotaţiunea protopresbiterală de 1000 cor. anual, stabilită de sinodul archidiecesan;

c) tacsele pentru visitaţiunile canonice, odată pe an, accidenţii, comisiuni şi asistări la esamene.

Braşov, în 18/31 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul protopresbiteral.

Ioan Petric
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Preţul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

„Colecţiunea Şaraga.“

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomaţie.
„ 18. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schiţe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schiţe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Preţul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istoriŏre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 28—52

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli** cu **vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [78] 8—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 122 Sibiiu, Joi 31 Octobre (13 Novembre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisă în Austria.

Sibiiu, 12 Novembre n.

Dacă sunt adevĕrate ştirile ce ne vin de la Viena, situaţia parlamentară e fórte critică în ceealaltă parte a monarchiei nóstre şi în zilele cele mai apropiate tréba trebue sĕ ajungă la frângerea pânii.

Pentru-că o clarificare a situaţiunii se impune cu necesitate constringentă, fie pe o cale, sau pe alta.

Sunt adecă numai două căi posibile pentru eşirea din încurcătură: ori disolvarea parlamentului, ori retragerea guvernului.

Inţelepciunea Monarchului va avé sĕ decidă şí de astădată, ca de atâtea-ori în trecut, că pentru monarchie şi pentru marile ei interese care cale e cea mai bună, care e cea ducĕtóre la scop?

In urma obstrucţiei pe care deputaţii cehi au inaugurat'o de nou în reichsrath-ul austriac, funcţionarea parlamentului e făcută imposibilă în ceealaltă parte a monarchiei, şi nu sunt prospecte, ca cele două necesităţi de stat, cari îşi aştéptă grabnică resolvare, a nume: budgetul şi legile militare despre urcarea contingentului de recruţi, sĕ trécă la timp prin discuţia parlamentară, pentru a puté primí putere de lege până la finea anului curent.

Guvernul e în curat cu lucrul acesta; şi de aceea se aştepta, ca în şedinţa ţinută eri, Marţi, din partea reichsrath-ului austriac, prim-ministrul Körber sĕ facă declaraţiuni noue în chestia regulării chestiei cu folosirea limbilor în afaceri oficióse, şi a nume, declaraţiuni *mulţămitóre pentru Cehi*, în care cas Cehii ar fi gata apoi a sista obstrucţia şi a da tot concursul lor guvernului, ca atât budgetul, cât şi legile militare, sĕ fie votate în timpul cel mai scurt posibil..

N'avem ştire, dacă prim-ministrul austriac a făcut sau nu astfel de declaraţiuni, şi dacă preste tot a vorbit în şedinţa de eri a reichsrath-ului de la Viena. Avem însĕ ştire, că în cercurile politice austriace posiţia actualului guvern de dincolo e considerată de sdruncinată, şi se vorbeşte cu tótă siguranţa despre apropiata sa retragere şi despre compunerea unui ministeriu de coaliţiune, în frunte cu Dr. *Baernreither*.

Dacă ştirea se va adeverí, ea nu însemnéză alta de cât o splendidă învingere a Cehilor, pentru-că abia sunt câteva zile de când Cehii, prin rostul fruntaşului lor, Dr *Kramarz*, au declarat rĕsboiu guvernului austriac, în plin parlament, spunêndu-i, că situaţia nu se póte limpeḑí pe altă cale, de cât numai prin fapte energice ale unor destoinici bărbaţi de stat, pentru cari, dacă actualul guvern nu se simte destul de tare, sau nu vrea sĕ le facă, *se vor găsí, şi trebue sĕ se găséscă alţii, cari datori vor fi sĕ le facă!*

Pe semne guvernul austriac a tras consecinţele din acest energic ultimat al Cehilor, şi e pe cale de a demisiona, dacă cumva voinţa şi dorinţa Monarchului nu-l va ţiné şi mai departe în fruntea afacerilor publice, în care cas vine însĕ pus în aplicare al doilea remediu: disolvarea parlamentului austriac.

Şi într'un cas, şi într'altul, urmările se vor simţí şi la noi; pentru-că afară de cele două necesităţi de stat amintite, mai esistă una, şí mai mare şi şi mai urgentă, *pactul*, a cărui resolvare şi perfecţionare devine fórte problematică. A nume, dacă guvernul austriac cade, tóte înţelegerile luate cu guvernul ungar în chestia pactului rĕmân baltă, fiind-că noul guvern se póte pune pe noue base, şi va începe noue tratative, pentru a căror terminare se cere timp mai îndelungat, de care nu dispune guvernul, dat fiind, că pentru legarea pactului e fórte apropiată ora a douĕsprezecea. Ear' dacă vine disolvat parlamentul austriac, pactul nu póte fi perfecţionat dincolo pe cale parlamentară, ceea-ce earăşi e în contra dorinţei şi voinţei celor din Ungaria.

Ori pe ce cale se va încerca deci în cealaltă parte a monarchiei sanarea rĕului, acesta va esista şí mai departe, numai cât în altă formă. Şi din acest motiv, cu îngrijorare trebue sĕ aşteptăm evenimentele ce se vor ivî.

Din trecut.

V.

Atâta e tot ce a făcut guvernul independent magiar de la 1848 în chestia naţională, mai bine zis, în chestia română. A pus comisiunea unionistă sĕ compună un proiect de lege despre drepturile cetăţeneşti ale naţiunii române, şi când a fost proiectul gata, l'a pus la dosar, şi acolo a stat, până-ce abia mai anii trecuţi a fost descoperit de un profesor universitar din Cluj, întrĕ actele referitóre la uniunea Ardealului cu Ungaria, decretată din partea dietei Ardealului în 30 Maiu 1848.

Guvernul n'a presentat parlamentului, spre votare, proiectul acesta de lege; şi n'a presentat nici altul, compus din a sa parte, şi referitor la tóte naţionalităţile nemagiare din patrie, — nu numai la Români, — ceea-ce se póte scusa însĕ cu evenimentele cari au urmat imediat după-ce comisiunea unionistă şi-a terminat lucrările, şi cari nu erau de aşa, ca dieta ţerii sĕ pótă discuta în linişte şi cu obiectivitatea cerută un proiect de lege atât de important, cum era cel despre drepturile cetăţeneşti ale naţiunii române.

Chestia a rĕmas deci neresolvată la anul 1848, cu tóte că şi din iniţiativă particulară s'a fost propus în parlament votarea unui proiect de lege care sĕ mulţăméscă pe Români şi sĕ le satisfacă dorinţele şi aspiraţiunile.

A nume, în şedinţa din 24 August (1848) a casei magnaţilor, baronul *Wesselényi Miklós* a luat cuvêntul în chestia română, în mod incidental, şi a făcut propunere concretă în favorul resolvării ei.

Ardelean fiind, baronul *Wesselényi* cunoştea bine raporturile politice din Transilvania, cunoştea bine şí disposiţia care domnia printrĕ Români, şi ştia, că e neîncunjurat de lipsă sĕ se facă ceva pentru Români, ca sĕ se liniştéscă. A păşit deci în faţa casei magnaţilor în şedinţa din 24 August cu următórea propunere:

— "Casa magnaţilor declară, şi provócă prietineşte casa de jos, ca şi ea sĕ declare, că ambele case, întréga legislatură, nutreşte sentimente de afinitate şi frăţietate faţă de cei de diferite rasse şi limbi din patria nóstră, şi întrĕ acestia faţă de Valachi sau de Români. Imparte cu ei cu plăcere tóte drepturile împărţibile ale naţiunii. Prin libertatea publică constituţională, egalitatea în drept şi datorinţă, vrea sĕ lipéscă sórtea lor şi interesele lor de ale ei proprii, şi declară, că ele stau sub scutul constituţiunii. Pentru a da trup acestei declaraţiuni, se provócă ministeriul, ca sĕ presenteze caselor următoriul

Proiect de lege:

Cu privire la îngrijorările şi dorinţele cetăţenilor de limbă română ai patriei se dispune:

§ 1. Cetăţenii de lege greco-unită şi greco-neunită, avênd drepturi egale în patria întrégă cu cei de alte religiuni şi confesiuni creştine, pot dispune liberi, — şí în Ardealul de până acum, — sub supravegherea constituţională a ministeriului responsabil, asupra tuturor afacerilor eclesiastice, atât uniţii cât şi neuniţii.

§ 2. Despre conducerea acestor afaceri bisericeşti, protocólele au sĕ le pórte în limba magiară şi română.

§ 3. In şcólele lor elementare limba de propunere sĕ fie cea română, propunêndu-se însĕ şi limba magiară.

§ 4. In comunele cu poporaţiune română, notarii comunali au sĕ compună protocólele în limba magiară şi română.

§ 5. Petiţiunile, obligaţiunile şi ori-ce documente scrise în limba română au sĕ fie primite pretutindenea, dacă sunt scrise cu litere şi ortografie latină, ceea-ce este de înţeles şí referitor la protocólele amintite în §§ 2 şi 4."

FOIŞORĂ

In liniştea serii.

Memoriei micului Valeriu.

Sgomotul monoton de oraş mĕ plictiseşte, şi aerul cald 'mi îngreuéză pieptul. — Tótă mişcarea orăşenéscă mi-e de nesuferit, — totul mĕ supĕră. Creerul se simte încătuşat şi nu mai póte funcţiona în voia lui, — cugetele mi-se îngreuéză ca sub plumb. — Libertate şi linişte 'mi cere raţiunea, — linişte şi libertate întréga fire!

. . . Incet, în paşi mĕrunţi, trec prin promenăḑile adumbrite de bolta teilor, cari ca străji le încunjura pe de ambele margini, unindu-şi ramurile lor stufóse. Valurile lumii eşite la aer se mişcă încet, ca şi o vale de lavă ce se rostogoleşte pe şes.

Străbat prin mulţimea parfumată de mirosul greoiu şi caracteristic al oraşului. Promenăḑile dau într'o vale. O cărare se perde în câmpiă . . .

Departe de sgomotul asurḑitor, şi de aerul mucegăios e un teiu înalt şi vechiu. Pe iarba mătăsósă, crescută în umbra teiului, îmi aflu liniştea, dulce şi mângăetóre. — Câmpia 'ntrégă e cosită şi miresme dulci de fên umplu aerul móle şi văratec. In faţa mea, departe, se ridică un şir de munţi, a căror frunte e încoronată cu codri vechi de fag şi brad, ear' pólele lor se pierd în văi cu lanuri aurii.

Se 'nserézà. Lucéfĕrul de séră trĕmură în zarea sórelui scăpătat după munte . . . Cu milióne isvoresc stelele pe albastrul ceriului. — Luna palidă, ca chipul unei fecióre murinde, se ridică maestósă, în tăcere, din rariştea de fagi.

Firea întrégă tace. Valea de lângă teiu dórme lin în matca ei, borborosind din când în când în visu-i dulce şi fermecător. Aerul pare-că e mort, numai suflarea mea îl mai légănă uşor şi lin.

Imi închid ochii, în liniştea acésta sfântă, sĕ visez dulce, ca apa văii . . . . . .

Incet, tremurênd, se mişcă aerul. — Din depărtare aud clopotele sunând a linişte, a dulce somn. Prin aerul nopţii tremurător străbate dăngănitul lor, dulce ca o rugăciune divină. Melancolic sună cornul prin văile munţilor, ce se ţin de mână cu piscurile stâncóse. — Doios cântă un păstoraş din frunză. El îşi cântă dorul pribeag. Cântul lui ispitind pĕtrunde codrul, care îl acompanisă prin freamĕtu-i dulce. — Firea e 'nbelşugată de cântece. Limpeḑi şi dulci reiese ariile pretutindenea. — Tóte contribue la sfânta simfonie a serii.

Sfiicios şi cu frică 'mi deschid ochii, ca nu cumva sĕ sparin sunetele voluptóse. Aerul par' că se rumeneşte de multa voluptate şi dulcéţă a cântecilor. . . . .

Ce frumseţă în întréga natură. — O sfântă armonie domneşte în tótă firea. Involuntar îmi pun întrebarea: de unde óre provine armonia acésta în natură, şi care e causa universului? — Sĕ fie óre obêrşia lumii materia, cum zic unii? Ore ea compune lumea? — Dar' acésta constă din mii de milióne de părticele, de atomi, cari toţi sunt condiţionaţi unii prin alţii. — Deci şi materia în întregimea ei trebue sĕ fie condiţionată. Ear' ce e condiţionat nu póte fi vecinic, nu póte fi absolut. Fiind materia neabsolută, nevecinică, nu póte fi deci obêrşia universului, căci raţiunea nóstră pretinde drept causă ceva absolut. Altcum cum ar şi puté sĕ fie materia causa materiei? Eu causa eului meu? — Şi armonia sĕ fie efectul întêmplării órbe? Nu, nu póte sĕ fie, căci ştiut este, că armonia acésta, precum şi întréga fire, pretinde o causă absolută, o causă vecinică.

Ori unde 'mi întorc privirea, mii de frumseţi mi-se oferă. Infiorându-mĕ simt apropierea acelei fiinţe supranaturale, pe care o numim causă absolută. Firea întrégă îmi sugeréză ideia sfântă a Atotputernicului, şi pretutindenea mĕ încunjură fiinţa celui Necuprins. "Ceriurile spun mărirea Lui Dumnezeu, şi facerea mânilor Lui o vesteşte tăria. Ziua zilei spune cuvênt, şi nóptea nopţii vesteşte ştiinţă. Nu sunt graiuri, nici cuvinte, ale cărora sĕ nu se audă glasurile lor" . . . . .

"In a naturei eternă carte a resfoí nu 'nceta,
Căci e imprimat într'nsa al lui Dzeu chip sfânt!" —

zice un poet. — Dar' dacă al lui Dzeu chip sfânt nu e întipărit în sufletul meu, dacă nu 'L cunosc, esistă el óre pentru mine 'L voiu afla eu óre în a naturei eternă carte? — Nu! — Dacă nu 'L voiu cunóşte, nu 'L voi avé în sufletul meu. El nu esistă pentru mine şi de giaba voiu tot resfoí în a naturei eternă carte! Totdéuna trebue deci, ca căutându 'L sĕ 'L aflu mai întâiu în sufletul meu, şi de sigur 'L voiu afla atunci pretutindeni.

Natura, — zice un savant german, — este o carte, compusă numai şi numai din consonante, şi ca sĕ putem cetí în acésta carte, e indispensabil de lipsă sĕ avem

Baronul Wesselényi a luat apoi de nou cuvêntul în şedinţa din 25 August a casei de sus, pentru a-şi motiva propunerea; şi cu acéstă ocasiune a rostit următórea vorbire:

— "Casa mi-a dat în rêndul trecut permisiune sĕ fac o propunere. Obiectul asupra căruia vreau sĕ vorbesc, e de cea mai mare importanţă, a nume: e liniştirea şi împăcarea diferitelor popóre, locuitóre în patria nóstră. Străbat cu ochii spiritului meu prin viitoriul plin de nori al patriei mele, şi viitoriul e mai negru de cât nóptea ochilor mei. (Baronul era orb!). Vĕd o singură rază, şi palidă e şi raza acésta! Pacea şi înţelegerea ne mai pot mântuí! Sfântul Stefan o spunea fiului seu, că: fericită e ţéra în care sunt mai multe naţionalităţi! Sfatul acesta, de care s'au ţinut fruntaşii noştri, pe noi ne apasă ca un blăstĕm, pentru-că popórele sunt amărîte şi s'au sculat unul în contra celuialalt. De aceea trebue sĕ mijlocim înţelegerea cu ori-ce preţ. Esistă mai multe căi, pe cari naţiunea póte fi scăpată de pericolul de-a fi înghiţită. Intâia ar fi forţa. Dar' pentru a pune forţa cu succes în aplicare se cere fórte mare putere fisică, pentru-că ómenii se despart mai bucuros de viéţă de cât de limbă. Şi apoi s'a sfîrşit cu epoca forţei, în care Slavii de esemplu au fost estirpaţi cu sabie şi foc în provinciile germane. Al doilea ar fi asimilarea. Pentru acésta se cere o cultură fórte mare, avuţii enorme şi însuşiri speciale de atragere. Nouĕ ne lipsesc, pentru-că n'am fost în stare de atâta bunătate de vreme sĕ asimilăm celelalte naţionalităţi, din contră, în decursul vremilor s'au desmagiarisat multe familii magiare. Ne mai rĕmâne deschisă deci numai o a treia cale, *a ne uní din inimă cu naţionalităţile*, a lega alianţă cu ele, *a le îmbrăţişa ca pe nişte surori*, şi a le face părtaşe de tóte drepturile, ca pe nişte fiice ale constituţiunei comune.

Esistă un drept, care în ţéra locuită de mai multe naţionalităţi nu póte fi eserciat de cât numai din partea uneia, a nume: dreptul limbei oficiale; şi naţionalitatea acésta póte fi numai aceea, care a dat nume ţĕrei, şi a cărei limbă prin jurămêntul domnitorului a fost decretată de limbă diplomatică. Dreptul acesta nu póte fi împărţit, pentru-că împărţirea s'ar puté face numai cu ajutoriul sabiei. Tóte celelalte drepturi însĕ trebue sĕ le împărţim frăţeşte. Şi în împărţirea acésta am fost până acum justi. Ne-am lipsit singuri de drepturile nóstre, pentru a le da celor lipsiţi. Legislatura privilegiată ungară a dat drepturi Nemţilor, Slavilor şi Valachilor. Nu pentru-că e Magiar se bucură cutare şi cutare de drepturile acestea, ci pentru-că e om şi cetăţean de stat. Şi totuşi poporul de rênd a fost sedus şi a fost făcut sĕ crédă, că concesiunile i-le-a făcut împĕratul. E trist şi desavantagios. Noi ni-am dat osul şi mĕduva, puterea şi nervii, ca sĕ facem ómeni, ca sĕ facem cetăţeni din milióne. Dar' miliónele au rĕmas străine de noi şi noi am slăbit! Intriganţii amăgitori de popor au făcut pe Croaţi, Sêrbi, Saşi şi Valachi sĕ crédă, că voim sĕ influinţăm asupra limbei lor. De altcum popórele acestea n'au avut motiv sĕ fie îngrijite şi nici sĕ se plângă. Drepturile Saşilor erau basate pe privilegii, dar' nu erau asigurate prin nici o lege şi nici o constituţiune. Noul sistem a pus tóte drepturile şi libertăţile popórelor pe base constituţionale, de aceea Saşii ne datoréză recunoştinţă. Valachilor nu li a fost asigurată naţionalitatea prin nici o lege mai veche, şi nici astăzi naţionalităţile nu pot primí constituţiuni separate. E adevĕrat, că asupra Valachilor pocnea biciul volniciilor; dar' nu pentru-că erau Valachi, ci pentru-că erau plugari.

Plugarul magiar nu o ducea mai bine. Se vede de acolo, că Valachul nobil încă putea sĕ se ridice până la cea mai înaltă demnitate. Pe lângă acésta mai vin puse persecuţiunile vechilor credincioşi (ortodocşi), cari au mers aşa departe, în cât mulţi au murit fără a fi botezaţi şi mulţi trăiau necununaţi. Dar' tóte acestea au încetat, pentru-că şi cu privire la profesia de credinţă sunt tot aşa de liberi ca şi Ungurii. Dar' fiind-că Valachii mai au şi alte îngrijiri şi dorinţe, trebue sĕ le precumpĕnim şi pe acestea. Valachii au adresat mai multe petiţiuni dietei din urmă a Ardealului, referitóre la perfecţionarea uniunii. Uniunea a urmat, şi cu testament am primit noi ca moştenire simpatíile faţă de Valachi.

De aceea propunerea mea e următórea: 1. Casa sĕ-şi esprime simpatíile sale şi sincera bunăvoinţă faţă de diferitele popóre, îndeosebi faţă de Români. 2. Casa sĕ declare că va respecta drepturile şi libertăţile cetăţeneşti ale Românilor ca pe ale sale proprii. 3. Casa sĕ próvóce guvernul sĕ presenteze propunerea mea, ca proiect de lege, ambelor case. 4. Românii sĕ fie îndreptăţiţi a se folosí în chestii oficiale de limba magiară sau de cea română! Eu le zic Români, pentru-că ei voesc aşa, dar' şi pentru-că *e adevĕrat că sunt urmaşii Romanilor*. Interesul lor este sĕ se apropie de noi. Pentru-că şi ei, tot aşa ca şi noi, sunt singuri pe acest pămênt. Implor casa sĕ priméscă propunerea mea, pentru-că numai aşa putem face înţelegere şi pace. (Aplause)".

Acest proiect de lege al baronului Wesselényi, întocmai ca şi al comisiunii unioniste, a rĕmas şi el îngropat în archivele guvernului unguresc, pentru-că n'a ajuns sĕ fie discutat şi votat, în urma evenimentelor deslănţuite asupra ţerii.

Regele Carol în Bulgaria.

Marţi la orele zece Maiestatea Sa Regele Carol al Romăniei a plecat cu tren special de la Bucureşti la Giurgiu, de unde la orele 2 d. a. a trecut Dunărea, descălecând la Rusciuc pe pământul Bulgariei.

Suveranului român i-s'a pregătit la Rusciuc primire splendidă din partea Bulgariei oficiale şi neoficiale; şi ne place a crede, că tóte vor fi decurs şi vor decurge amĕsurat programului stabilit înainte, în mijlocul unei insufleţiri şi bucurii generale, vĕdêndu-se reînoite legăturile de sinceră şi trainică prietinie întrĕ douĕ ţeri vecine, cari în timpul din urmă numai în raporturi de prietinie nu se aflau.

Pentru-că scopul visitei Maiestăţii Sale Regelui Carol la Rusciuc, de unde va face escursie şi la Plevna, acesta este: *stabilirea relaţiunilor amicale întrĕ Romănia şi Bulgaria*. Acésta e esplicarea pe care o dă visitei întréga presă europénă, care consideră visita de mare eveniment politic.

Astfel ziariul "*Berliner Tagblatt*" vorbind despre visita acésta, constată şi spune, că ea *face sensaţie*, fiind-că până mai zilele trecute relaţiile dintrĕ Romănia şi Bulgaria erau fórte încordate şi duşmănóse.

Causele le găseşte numitul ziariu de o parte în mişelésca asasinare a lui Mihăileanu şi în urmă în achitarea, făcută cu uşurătate din partea Bulgarilor a lui Sarafoff, ear' de altă parte în politica naţionalistă fórte severă a Romăniei, cu privire la Dobrugea, şi în împotrivirea acesteia la bulgarisarea Românilor din Macedonia.

Numitul ziariu scrie apoi că: "Nu se póte nega, visita acésta are însemnătate politică, în acel sens, că va contribuí la o înţelegere întrĕ Bulgaria şi Romănia, şi va înlătura multe conflicte, îndrumând ambele state cătră relaţii mai amicale" . . . .

Mai spune apoi ziariul berlinez, că întêlnirea acésta a Suveranului român cu principele Bulgariei nu e pusă la cale din partea monarchiei austro-ungare, dar' pentru aceea corĕspunde nisuinţelor pacifice ale acesteia.

Un remarcabil articol de fond a scris despre visita acésta a regelui Carol la Rusciuc şi ziariul magiar "*Budapesti Hirlap*", care întrĕ altele spune, că principele Bulgariei, fără consimţemêntul Curţei şi diplomaţiei din Petersburg, nu s'ar fi grăbit sĕ-şi părăséscă capitala şi sĕ alerge la Dunăre, ca sĕ priméscă pe óspele sĕu, regele Romăniei. De sigur că cei doi Suverani vor discuta şi chestia macedonénă. Rar se află în Europa o persónă care sĕ cunóscă mai bine chestia orientală şi politica ruséscă, de cât regele Carol, care este fórte mult stimat de Europa întrégă. Suveranul Romăniei, pe lângă Francisc Iosif, este cel mai sincer amic al păcii, şi de la urcarea sa pe tron, până în ziua de azi, a fost totdéuna leal şi corect. Istoria va vorbi cu cea mai mare recunoştinţă despre dînsul, fiind-că în lunga sa domnie n'a purtat de cât un singur rĕsboiu, biruitor şi glorios pentru naţiunea sa, ear' ceilalţi ani ai domniei i-a consacrat pentru prosperitatea culturală şi materială, a ţerii sale.

Ear' părerile Bulgarilor despre visita acésta sunt esprimate în ziariul oficios "*Bulgarie*", care publicase nu de mult un articol de fond, relevând, că visita Regelui Romăniei va completa fericitele evenimente din vremurile din urmă, cari au înseninat orizontul politic ai Bulgariei. Regele Carol va fi primit cu bucurie de poporul bulgar, nu numai ca Suveranul unui stat vecin, cu care Bulgaria are atâtea interese esenţiale de a fi în bune relaţiuni, dar' ca pe acela, care *a luat parte la rĕsboiul de liberare a poporului bulgar*. Bulgarii nu pot sĕ nu-şi reamintéscă *cu recunoştinţă*, că Maiestatea Sa Regele Carol *în fruntea bravei sale armate* şi umĕr la umĕr cu trupele liberatóre ruseşti, *a luptat pentru desrobirea lor*. Sacrificiile pe cari poporul român le-a făcut în acest rĕsboiu, găsesc un loc larg de recunoştinţă în inima poporului bulgar, pe care politica nu-l va puté vreo-dată restrînge.

Ziariul oficios esprimă convingerea că visita Regelui Carol *va strînge şi mai mult relaţiunile amicale dintrĕ Romănia şi Bulgaria* şi va fi începutul unui lung period de raporturi cordiale întrĕ cele douĕ ţeri, cari sunt unite nu numai prin trecutul lor, dar' şi prin interesele lor materiale şi prin aspiraţiunile lor culturale.

Sperăm a puté da în numĕrul viitor amĕnunte despre visita acésta, făcută sub auspiţii atât de frumóse.

Pentru catedrală.

Publicăm astăzi lista ofertelor întrate pentru catedrală de la preoţimea şi învĕţătorimea nóstră din protopresbiteratul *Turḑii*, esprimându-ne bucuria asupra resultatului frumos pe care l'a avut şi în acest tract colectarea întreprinsă din partea zelosului şef tractual. Lista e următórea:

a) preoţi:

1.	Jovian Murĕşian, protopresbiter	cor. 300
2.	Vasilie Orăsan, paroch în Murĕş-Sâniacob .	„ 300
3.	Vincenţiu Orăsan, paroch în Agêrbiciu .	„ 150
4.	George Murĕşian, paroch în Hărastăş . .	„ 150
5.	Ioan Iliescu, paroch în Banabic	„ 120
6.	George Cimoca, paroch în Hidiş . . .	„ 120
7.	Nicolae German, capelan în Botez, şi soţie-sa Neti	„ 110
8.	Gregoriu Pop, paroch în Vaidasig . . .	„ 100
9.	Ilie Şerban, paroch în Murĕş-Cheţa . . .	„ 100
10.	George Costin, paroch în Sânmihaiu . . .	„ 100
11.	Ioan Hopârtean, paroch în Cucerdea-sĕcuéscă	„ 100
12.	Andreiu Chirali, paroch în Soatul-inferior	„ 100
13.	Andreiu Badiu, paroch în Murĕş-Uióra . .	„ 100
14.	Vasilie Crişan, paroch în Murĕş-Decea . .	„ 100
15.	Maxim Purşa, paroch în Ceagz	„ 100
16.	Eulampiu Negrea, paroch în Feldióra . .	„ 100
17.	Ioan Oniga, paroch în Micloşlaca	„ 100
18.	Ioan Călugĕr, paroch în Cicud	„ 100
19.	Teodor Oniţ, paroch în Găbud, ...	„ 100
20.	Gavriil Micu, paroch în Muerĕu, ...	„ 100

---

vocalele în noi, în sufletul nostru. Numai atunci devine acéstă mare şi misteriósă carte înţelésă de noi.

Natura întăreşte pe cei credincioşi în credinţa lor, ear' celor îndoelnici şi celor fără credinţă le măreşte îndoiala şi necredinţa.

Vai ţie om fără de credinţă, tu care nu cunoşti, nu vreai sĕ cunoşti pe Dzeu din lucrul mânilor Lui, nu vreai sĕ cunoşti obârşia ta. Fără rĕspuns vei sta înaintea marelui judecător, pe care cunoscêndu-L nu-I mulţămeşti, ci te faci deşert în părerile tale, întunecându-te în mintea ta cea neînţelegĕtóre.

Cât de frumos s'a esprimat chiar şi Bonaparte, ispitit fiind de învĕţatul Monge despre religiune, zicênd: religiunea mea e fórte simplă. Privesc în universul acesta vast, din atâtea părticele compus, aşa de admirabil, şi-mi zic: că nu póte fi efectul unei întêmplări, ci e opul unei fiinţe necunoscute, supranaturale, care întrece pe om în gradul acela, în care natura întrece lucrurile nóstre cele mai frumóse şi perfecte.

Şi adevĕrat a vorbit Bonaparte. Şi cine ar fi óre aşa de întunecat la minte, ca sĕ nu crédă acest adevĕr.

E absurd sĕ susţii cu Thales, că universul şi-ar avé originea în apă, sau cu Phericides şi Anaximander că aerul ar fi principiul lumii. E naiv sĕ te pleci cătră materialism, susţinênd că materia ar fi produs spiritul, că conştiinţa ar fi efectul materiei, sau sĕ te închini spiritualismului, strigând că spiritul omului l'ar fi produs natura materială, adecă materia.

Adevĕrul absolut e numai unul, şi acesta e în ceriu, e Dumnezeu, spre care se întórc inimile credinciόse ale muritorilor. El e causa absolută, obârşia cea vecinică a tuturor lucrurilor. Câtă înţelepciune a vărsat Atotputernicul în fiinţele sale. El, care din tronu-I de raze primeşte, încungiurat de heruvimi şi serafimi, cetele îngerilor, ce fug prin lumile solare, aducênd în póla hainuţei lor argintii, rugăminţile şi plângerile muritorilor.

Apropiindu-se de el îl preamăresc şi îi cântă imnuri de laudă!

Şi tu eşti un mic îngeraş acum, suflet blând, Valere! Iţi aud vocea, înger blând, — o cunosc bine — acum când toţi tac şi numai cântul tĕu mai pĕtrunde necuprinsul, — în forma unei rugăciuni divine.

Ochii tĕi albastri ca seninul, sclipesc de fericirea cea vecinică, fericirea că poţi duce rugăminţile nóstre cu póla hăinuţei tale înaintea Preabunului nostru Creatoriu.

O! vechi şi sfinte credinţe! Câtă dulce fericire, şi cât farmec cuprindeţi voi pe séma nóstră! Din pruncie suntem deprinşi cu voi, şi viéţa nóstră pare că se scaldă în nevinovăţia vóstră. — Cu ce óre vor sĕ vĕ înlocuiéscă cei-ce tind a vĕ nimicí cu totul? Unde sĕ te căutăm atunci Valere, unde, dacă nu acolo unde ştim că te afli, în céta îngerilor? . . . .

O céţă fină désă, înmuiată în razele voluptóse ale lunii, pluteşte preste câmpie. Luna încet înotă prin miliónele de stele, ce neastêmpĕrate închid şi deschid genele sclipitóre, ear' pe promenăḑile boltite de stufósele ramuri de teiu, pe furiş străbate câte-o rază de lumină, desemnănd pe năsipul gălbui capriţióse figuri. — E linişte, nu se aude de cât sgomotul paşilor mei în tainica nópte. . . . . Repede trec prin străḑile strîmte, întunecate de umbra şiragului de case. Ici-colea mai aruncă bălaia lună câte o dîră de lumină prin întunerecul lor . . . . şi iată-mĕ în odaia mea, în care luna, domnitórea singurătăţii, revarsă întreg argintul ei. *Păunaş.*

b) învěţători:

1. Ioan Tănase (Agêrbiciu)	„	60
2. Ioan Mănică (Banabie)	„	60
3. Simion Sěcărea (Hărastăş)	„	60
4. Pavel Stanciu (Vaidasig)	„	50
5. Stefan Arion (Agriş)	„	30
6. Ioan Varga (Muerĕu)	„	30

Din parlament.

De câteva zile se discută în dieta ţerii proiectul de lege despre indemnisarea cerută din partea guvernului, pentru primele patru luni ale anului viitoriu.

Guvernul cere adecă autorisaţie, că în casul dacă budgetul ţerii pentru anul viitoriu nu va puté fi votat până la finea anului acestuia, guvernul sě aibă dreptul de a face erogaţiuni în cadrele budgetului anului trecut.

Atât budgetul, cât şi indemnisarea, formézǎ chestie de încredere; şi de aceea oposiţia parlamentară e totdeuna contrară votării budgetului şi e contrară şì votării indemnisării. Aşa e pe alte locuri, aşa e şí la noi. Şi oposiţia ţine sě-şi motiveze totdeuna neîncrederea faţă de guvern, pentru-ca sě-i fie justificat votul în faţa opiniunii publice.

Oposiţia din dieta ungară îşi motivézǎ neîncrederea faţă de actualul guvern cu ţinută îndoelnică a acestuia în chestia pactului, cu prea marea supunere ce o arată faţă de cei de la Viena, şi cu politica greşită pe care o urmăreşte faţă de naţionalităţile nemagiare din patrie.

Pe tema acésta din urmă a fost atacat guvernul, respective prim-ministrul *Széll* în şedinţa de Mercuri a dietei, din partea deputatului kossuthist *Komjáthy*, care într'o vorbire de trei ore s'a încercat sě arete, cum actualul guvern a dat frêu liber naţionalităţilor, ca sě se ridice în contra clădirii statului unitar naţional magiar, împedecându-i consolidarea.

Deputatul *Komjáthy* a vorbit şì de altădată în chestia naţionalităţilor, şi a dovedit totdeuna, că informaţiunile şi-le scóte din ziarele magiare, cari cu patimă, tendenţiositate şi contrar adevěrului faptic scriu despre nemagiari, de aceea a şì fost combătut cu succes totdeuna din partea celor provocaţi.

Aşa a vorbit deputatul *Komjáthy* şì de astădată, cu totul pe placul şovinismului magiar, fără a se cugeta la aceea, că mare nedreptate face miliónelor de cetăţeni pe cari Dumnezeu i-a lăsat sě fie de altă limbă, nu de cea magiară, când îi atacă fără motiv.

Dăm în resumat partea din vorbirea lui Komjáthy, care se referă la chestia naţionalităţilor, pentru-ca sě-i cunóscă şì cetitorii nostri modul de gândire. A vorbit cam următórele:

Oratorul începe prin a spune că în discursul prin care ministrul-president Széll a ocupat scaunul de şef al guvernului, n'a dat nici un program cu privire la aceea, cum s'ar puté resolví cestiunea naţionalităţilor din punct de vedere al întăririi rassei magiare. Oratorul l'a interpelat, ca sě-i dee ocasie a se declara în cestiunea acésta, însě ministrul-president a tăcut. Abia la 1900 s'a auḑit glasul lui Széll în privinţa acésta. A spus atunci vorbe frumóse, dar' declaraţiile lui au rěmas numai vorbe, căci şi-a uitat sě ficseze ţinta ce trebue s'o ajungă, şi n'a stabilit mijlócele cu cari sě se realiseze scopul.

Resultatele s'au vĕḑut. De-odată şi în întrégă ţéra *naţionalităţile s'au ridicat, ca sě asedieze clădirea statului naţional magiar* (O voce din stânga: Hotărîrea comitatului Braşov). Vě mai aduceţi a minte de afacerea *şcólelor din Braşov*, faţă cu care ministrul-presidsnt a luat o astfel de posiţie, în cât am fost silit sé combat politica lui de naţionalitate. (Oratorul vorbeşte aměnunţit despre afacerea acésta.) Am arătat atunci asupra consecuenţelor ce le-au tras naţionalităţile din declaraţiile dlui ministru-president, că adecă el păşeşte pe urmele tradiţiilor *partidului deakist*. Eu sunt contrariul acestor tradiţii şi nu pot permite, ca în Ungaria pe teren de naţionalitate sě se refere cineva la tradiţiile partidului deakist, căci ştiţi şi dvóstre, cari sunt resultatele acelor tradiţii: *crearea legii de naţionalitate şi autonomiei bisericeşti şi şcolare gr. or. române şi sêrbeşti.* Acésta a adus cu sine atunci, că au venit aici numěrul cel mare de deputaţi naţionalisti, ca sě fie un viu protest în contra a tot ce e magiar şi ca sě represinte negaţiunea vie faţă de supremaţia statului magiar. Şi atunci însě domnul ministru-president a năvălit asupră-mi cu tótă oratoria de care e capabil şi maioritatea l'a aplaudat furtunos. La 15 Februarie (1900) am adus earăşi în discusiune cestiunea naţionalităţilor şi *mi-a combătut cu dibăcie tóte afirmările.* (Pentru-că nu erau adevěrate! Red.) Am tăcut un timp óre-care, însě am urmărit cu atenţiune evenimentele, şi aşi fi fericit, dacă aşi puté sě vorbesc azi, în tonul pocăinţei, dar' n'am nici causă, nici drept s'o fac acésta.

De ce? Iată o spun prin scurte cuvinte: Toţi ómenii gânditori în Ungaria, fără deosebire de partid, ştiu şi simt, că *nici-odată Ungaria n'a fost faţă cu naţionalităţile într'o situaţie mai periculósă de cât azi, după trei ani de guvernare a dlui ministru-president.*

Guvernul a confirmat în posiţia de episcop în Neoplanta pe *Mitrofan Sevici*, care nu ştie ungureşte. Tot sub era lui Széll s'a întêmplat că fişpanul *Zako Milan* şi-a ţinut vorbirea de inaugurare în limba sêrbéscă, pe când funcţionariului de stat numai în limba oficială a statului este iertat a vorbí. Tot acest spirit s'a manifestat şì cu ocasia discursului inaugural, ce l'a ţinut fişpanul din Arad, care a declarat că va respecta *drepturile naţionalităţilor.* Unde esistă în Ungaria drept de naţionalitate? *(In lege!* Red.) Aici sunt numai drepturi cetăţeneşti. Astfel sunt fişpanii erei noue.

Guvernul nu urmăreşte cu atenţiune ceea-ce se scrie în presa naţionalităţilor; în biroul de presă al ministrului president nu se află traducĕtor din limba slovacă. Széll Kálmán când a venit la guvern a desfiinţat secţia naţionalităţilor, numai ca sě dee o lovitură vechiului sistem.

Pe distinşi pricepĕtori ai politicei de naţionalitate dl ministru-president i-a concediat, a concediat şi pe *Jancsó Benedek*, pe care ar fi trebuit sě-l ţină acolo unde a fost, ca sě facă şì mai departe servicii mari interesselor naţionale magiare.

Societatea culturală română („Asociaţiunea", pe care Komjathy o numeşte „oláh kulturegylet") despre care ori-cine ştie, că s'a înfiinţat cu scop politic, ca acolo sě se fiérbă fermentul, pe care vreau sě-l foloséscă în Ungaria contra rassei magiare, n'avea bani, ca sě-şi înfiinţeze o casă proprie. S'a adresat guvernului care i-a dat concesiune pentru punerea în circulaţie a 100.000 losuri spre scopul înfiinţării casei. Aşa dar' din bunăvoinţa guvernului, magiar s'a întêmplat, că acéstă societate şi-a putut înfiinţa casa.

Ministrul-president a promis, sě controleze mai strict şcólele naţionalităţilor. Acésta însě nu s'a întêmplat, tot aşa precum guvernul n'a făcut nimic în afacerile naţionalităţilor. De când Széll e la putere *mişcarea naţionalistă face stricăciuni şì printrě Şvabii din Banat.* Un semn trist pentru mişcarea naţionalistă este şì acela, că comitatul Neutra a fost silit sě trimită o anchetă specială pentru a studia referinţele. Asta n'ar fi fost necesar, dacă guvernul ar avé o politică de naţionalitate hotărîtă şi conştientă.

Vorbeşte apoi contra institutelor din bani româneşti, slovăceşti, în legătură cu cestiunea Sěcuilor, contra cărora guvernul nu face nimic. Se ocupă apoi de alegerea lui Mangra la scaunul episcopesc din Arad şi spune că Mangra va ajunge încă sě între în camera magnaţilor, fiind-că guvernul român, Sturdza, a rugat pe ministrul de esterne sě mijlocéscă întărirea alegerei lui Mangra.

„Naţiunea" nu se încrede în politica dlui ministru-president. „Naţiunea" îşi teme supremaţia de rassă magiară, îşi teme viitoriul, şi avem *fórte multe cause de a despera.* Dacă o politică ca aceea a dlui ministru president va mai conduce afacerile nóstre, *ţéra acésta va duce-o póte câteva sute de ani, însě magiarimea se ruinézǎ.*

Trebue întărit elementul magiar: o astfel de politică vom sprijiní-o cu toţii. Contele Albert Apponyi a dat un apel în care spune, că magiarimea în loc sě cucerésca la periferii, pierde zi de zi terenul. Apelul lui Apponyi este un memento, că *s'apropie ora când cestiunea naţionalităţilor va isbucní cu întregul pericol.* Lucru trist, că Apponyi se vede silit sě apeleze la societatea magiară, căci de la guvernul magiar nimic nu putem aştepta.

NOUTĂŢI

Dr. Nicolae Vecerdea, ales fiind dirigent al filialei „Albinei" din Braşov, la cerere proprie a fost şters din registrele camerei advocaţiale.

*

Nuntă în familia domnitóre. Fóia oficială din Viena vesteşte că archiducesa *Elisaveta Amalia*, nepóta de frate a M. Sale, s'a fidanţat cu ducele Alois Maria Adolf de *Lichtenstein*.

*

Incă un proces de „agitaţie". La numěrul de Paşti al „Foii Poporului" din anul curent era alăturată ca supliment o broşurică cu poesíi şi biografíi de ale bărbaţilor nostri însemnaţi. Intrě aceste biografíi era şì a lui Ioan Buteanu, fost prefect în 1848—49 şi împuşcat de Hatvani la Iosăşel în 23 Maiu 1849. Pentru acéstă biografie procurorul a intentat proces de agitaţie şi în calea investigaţiunii s'a constatat că autorul ei e Victor *Lazar*, redactorul de la „Fóia Poporului". La pertractarea escepţiunilor senatul de acusă al tribunalului din Cluj a respins cererea procurorului de a fi pus sub acusă autorul biografiei. Procurorul a recurat causa la Tabla regéscă. Acésta a cassat hotărîrea tribunalului şi a dat drept procurorului, ear' în urma acesteia tribunalul a pus termin de pertractare pe *21 Novembre st. n.* Astfel, cu interval de douě zile curtea cu juraţi din Cluj va hotărî în douě procese de „agitaţie": In 21 în procesul *Darului de Paşti* (V. Lazar), ear' în 24 în procesul *Cărţii de aur* (T. V. Păcăţianu).

*

Se tem de Eminescu! Reuniunea de cântări „Armonia" din Cernăuţi a dat Vineri séra concert, în programul căruia avea sě fie şì poesía „La arme" a lui M. Eminescu, armonisată de Méhul. Censura austriacă a suprimat-o însě, zicěnd că tecstul poesíei e periculos.

*

Picnicul universitarilor din Cluj. In notiţa din Nrul 121 al ziariului nostru, prin care se anunţa ţinerea picnicului studenţilor români de la universitatea din Cluj, numele cassariului fusese publicat Ioan Dica, pe când acela e Ioan *Hica*. Rectificăm acésta spre orientarea celor cari voesc sě trimită oferte.

*

Ucigaşul e Seffer! Din Paris se vesteşte un estraordinar succes al metodului „Bertillon" în eruarea criminalilor. Profesorul *Bertillon* e director al institutului de antropometrie, metodul sěu e că întrě alte měsurări făcute de pe trupul delincuenţilor ajunşi în grija poliţiei se i-a şì copie (prin apăsarea degetului) de pe buricul degetului policariu, al celui arătătoriu, mijlociu, şi al celui inelar de la mâna stângă. Pe copia astfel luată se věd limpede fibrele curbe ale vinelor, al căror desemn la fie-care om e altul şi altul. Bertillon a classat aceste desemnuri în patru grupe; în grupa *E* cele în cari fibrele se încovóie spre stânga, grupa *I* cele cu fibrele spre drépta, *O* cele cu fibrele în formă de cerc închis şi grupa *U* cele cu fibrele de formaţiune ce difere de cele cuprinse în celelalte trei grupe. Metodul acesta se numeşte *bertillonagiu*. In colecţia lui Bertillon sunt mii şi mii de fotografíi de acestea, şi dat fiind că crime mai mari comit de regulă ómenii cu trecut pětat, se póte zice că în colecţia lui Bertillon figurézǎ aprópe toţi criminalii. — Casul despre care am amintit la începutul acestei ştiri e următoriul: Sěptěmâna trecută a fost ucis servitoriul uni dentist din Paris, în timp ce stăpânul era dus de a casă, ear' după aceea criminalul a jefuit casa. Urme, cari sě fi putut da óre-cari indicii asupra făptuitoriului, nu erau. Bertillon aflând despre întêmplare s'a dus şì el la faţa locului şi a esaminat cu o lupă totul ce se afla prin casă. Pe uşa de sticlă a scrinului de juvele a aflat în fine urme de degete (pete unsuróse rěmase de pe ele când criminalul a deschis scrinul). A dus placa de sticlă în laboratoriul sěu şi după muncă de câteva zile a construit din petele acelea fotografia mărită a celor patru degete. Pe basa lor a declarat apoi comisariului de poliţie, că *„ucigaşul se numeşte Seffer"*. Comparând adecă fotografiile cu cele aflătóre în colecţie, a constatat că copia policariului aparţine grupei *E*, a arětătoriului aparţine grupei *I*, a mijlociului grupei *U*, ear' a inelariului aparţine grupei *O*. Grupei combinate *EIUO* aparţin însě numai doi criminali notorici. Unul dintrě ei se află în închisóre deja de mai de mult; al doilea se numeşte Seffer, de repeţite-ori pedepsit cu închisóre. Pe basa declaraţiunii acesteia poliţia a făcut imediat perchisiţie la mama lui Seffer. Acolo a confiscat o epistolă ce tocmai îi sosise din Marsilia de la fiul ei şi în care era indicată adresa lui. La recercare telegrafică Seffert fiind deţinut a recunoscut că el a ucis pe servitoriul dentistului. S'au aflat la el şì o parte din juvelele şi banii furaţi.

*

Cancelist care vorbeşte opt limbi. In oraşul Hörde (din Vestfalia) primăria publicase concurs la un post de cancelist cu salariu de *treizeci marce* (cam treizeci coróne) pe lună. Intrě mulţimea de petiţiuni întrate la acest concurs era şì una în care concurentul spunea că e absolvent de ştiinţele juridice, ştie scrie cu maşina de scris, ştie stenografa şi vorbeşte limba germană, francesă, engleză, spaniolă, ruséscă, italiană, turcéscă şi hebraică.

*

Epidemie de şarlach. In *Sátoralja-Ujhely* tóte şcólele poporale, cele douě şcóle civile de fete şi gimnasiul superior rom. catolic sunt închise pe timp de o lună, din causa epidemiei de şarlach.

*

Tragedie pe tren. Vineri după amiazi întrě Brieg şi Oppeln un băieţel a căḑut din trenul accelerat ce mergea de la Viena spre Berlin. Indată o femeie a deschis repede uşa apartamentului şi a sărit după copil. Tot astfel voia sě facă şì tatăl copilului, dar' călětorii ceialalţi nu l'au lăsat. Intr'aceea dându-se semnalul de pericol trenul a stat pe loc, ear' cei din tren au plecat sě caute pe mama şi pe copilaş. Au aflat-o întâiu pe ea, sdruncinată şi schilăvită oribil. Ceva mai departe zăcea băiatul, scăpat cu câteva contusiuni uşóre. Nenorocita mamă a fost dusă în spitalul din Oppeln.

*

Devastările unui vulcan. Pe teritoriul republicei Guatemala (în America de mijloc) în 26—27 Octobre a erupt vulcanul Santa-Maria, despre ale cărui devastări abia acum sosesc ştiri detaiate. Pe urmele erupţiunii au perit şése sute de ómeni, ear' lava şi cenuşa au acoperit împrejurimile până la înălţime de doi metri, nimicind tótă plantaţiunea.

*

Arest de fortăréţă – pentru duel. Marţi tribunalul din Rostock a osândit la şése luni închisóre de fortăréţă pe profesorul de universitate Dr. Binder. Crima profesorului e, că pentru calumniile rěspândite contra sa din partea soţiei colonelului Pacensky, a cerut satisfacţie de la soţul ei, cu care a avut apoi duel. Colonelul, care în restimp a fost avansat la rang de general, nici că a fost tras la rěspundere. Curiósă dreptate!

*

Arsă de viă. Duminecă nóptea pe la 3 ore, într'o odae a restaurantului lui Francisc Gassner din Orşova a esploadat o lampă de petrol. In scurt timp întrégă casa a luat foc şi a ars până 'n temelíi. A căḑut victimă flacărilor şi o biată femeie, mama lui Gassner, bětrână şi bolnăviciósă, care din causa slăbiciunilor neputênd eşí grabnic din casă a fost copleşită de fum şi de flacări şi a ars scrum

FELIURIMI

Contingentul de recruţi: în Germania e 256.197 pe fie-care an (împreună cu voluntarii), în Francia 217.098, în Rusia 318.000 (în anul acesta a fost preste 400.000), în Italia 102.422, în Austro-Ungaria 126.013, la care pentru anii următori ar fi sě vină sporirea cerută prin projectul de lege care tocmai acum e în desbatere parlamentară.

Contingentul armatelor în timp de pace e: în Germania 575.113, în Francia 543.538, în Rusia 949.000 dislocate în Europa şi 124.000 în Asia, în Italia 249.821, ear' în Austro-Ungaria 336.502 cu honveḑime cu tot. Un batalion de infanterie în timp de pace constă: In Germania din 570—640 ómeni, ear' unul de vênători din 610—679 ómeni. La graniţele ostice şi vestice (Rusia şi Francia) contingentul e mai mare. In Francia 500—600 batalionul de infanterie şi 796—990 cel de vênători. In Rusia sunt cinci classări: batalionul de infanterie cu 475, de puşcaşi ori regimente de puşcaşi independente cu 477 ori 608, şi batalióne de reservă cu 415 ori 445 ómeni. In Italia batalionul constă din 445 ómeni, ear' în Austro-Ungaria contingentul normal e 375, ear' cel sporit, pentru Bosnia-Herţegovina, 520. La honveḑimea austriacă („Landwehr") contingentul unui batalion în timp de pace e 219, ear' la honveḑimea ungară 208 ómeni.

Posta redacţiunei.

Dumeşti. Despre instalarea din Ilia, cu privire la partea *bună* a serbării am dat raport în numěrul 119 al ziariului nostru. Cât pentru partea *slabă*, credem că mai bine e sě rěmână necunoscută pentru publicul cel mare cetitoriu.

[200] 1—2

Avis de licitațiune

Joi, în *20 Novembre st. n. 1902*, la *11 ore a. m.* se va **esarênda** pe calea licitațiunii publice în **Hamba păşunatul de oi** în estensiune de circa 390 jugĕre, proprietatea bisericei ev. lut. A. B. din Hamba.

Licitațiunea se va ţiné în localul şcólei ev. lut. din Hamba.

Prețul de strigare 1500 coróne; vadiu 150 coróne.

Hamba, la 23 Octobre, 1902.

Presbiteriul ev. lut. A. B.

---

[199] 3–3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** devenit vacant în parochia **Borgo-Rus** cu filiile **Dorolea** şi **Iaad**, din protopresbiteratul gr.-or. Bistrița, pe basa ordinului consistorial de dato 1 Octobre a. c. Nr. 10258 bis., se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat..

De la concurenți se recere sĕ aibă cualificațiunea prescrisă pentru parochiile de clasa primă şi sĕ-şi înainteze suplicele instruite cu documentele recerute prin lege în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriței în Bistrița.

Se adauge însĕ, că în lipsa de astfel de concurenți pot reflecta şi alții cu cualificațiune mai inferióră.

Din şedința comitetului parochial gr.-or. din Borgo Rus, ținută în 11 Octobre 1902.

Iacob Buzdug, parocb, president.

Leon Ursan, notariu.

Nr. 398 1902.

Vĕdut:

Simion Monda,
protopresbiter.

Nr. 546 protop. [197] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Agârbiciu**, din protopresbiteratul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu postul amintit sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțeşti de la stat.

Concurenții sĕ-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Medias, 21 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu poştă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cărți fórte eftine şi de valóre!!

„Colecțiunea Şaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu. Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui numĕr 1 cor.

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4 Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

Librăria archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Octoich

ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Frantisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peşta la anul **1811**" şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

Săpun cu ruda.

Marca:

"cerb" sau "cheie"

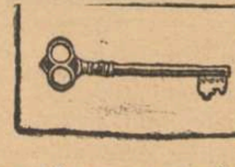

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [201] 1—25

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştnița de tóte zilele. — Polunoştnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obednițeí. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinților de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 **Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Novembre 1902.** *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Visita de la Rusciuc.

Ura şi duşmănia nu e bună nici întrĕ particulari, cu atât mai puţin întrĕ popóre, cari trăind în vecinătate, au trebuinţă de raporturi cordiale dacă vreau sĕ trăiască fără grijă.

Nu erau bune deci nici raporturile cam încordate din timpul din urmă întrĕ Bulgaria şi România, căci ameninţau liniştea şi pacea, nu numai din aceste două ţeri, ci şi din celelalte state europene, pentru cari nu era lucru irelevant dacă în Balcani e linişte sau e turburarea.

Visita pe care Maiestatea Sa regele Carol al României a făcut-o zilele trecute principelui bulgar la Rusciuc, a pus capĕt încordărilor de mai nainte, şi relaţiunile întrĕ aceste două state vecine putem sĕ zicem că earăşi sunt din cele mai bune, şi sĕ sperăm că acum vor rĕmâné şi durabile.

Asupra omului care de la distanţă priveşte lucrurile, impresiunea e aceea, că visita a fost pusă la cale de Austro-Ungaria şi Rusia, cari sunt pe deplin înţelese cu privire la menţinerea ordinei şi liniştei în Balcani. In care cas apoi Regele Carol al României ar fi mandatarul acestor două state mari, trimis în Bulgaria sĕ spună celor pe cari îi priveşte, că Europa doreşte pace şi bunăînţelegere întrĕ popórele din Orient.

Acest frumos şi însemnat mandat, dat României în persóna Domnitoriului ei, — de a duce ramură de maslin preste Dunăre pe séma acelora cari numai prin sânge românesc şi-au primit botezul de ómeni independenţi şi de stat independent, formézā o nouă distincţie pentru regatul român.

Bulgaria oficială şi neoficială pare a fi înţeles lucrul acesta, şi a făcut primire splendidă Regelui României. Vom da amĕnunte despre primire, ear' de astă-dată, şi la locul acesta, dăm toastele rostite cu ocasiunea prânzului dat Marţi séra în onórea Regelui Carol, pentru-că în ele se găseşte reoglindat *scopul politic* al acestei visite.

Principele Ferdinand al Bulgariei a rostit următoriul toast:

"Cu o adevĕrată satisfacţiune salut pe Augustul vecin, care vine sĕ-mi întórcă visita pe pămênt bulgar.

Presenţa regelui României printrĕ noi este o dovadă despre raporturile de prietinie şi de bună vecinătate, cari esistă în chip atât de fericit întrĕ ţéra Sa şi a Mea. Ţin sĕ dau Maiestăţii Vóstre asigurarea, că *Eu şi guvernul Meu nu vom negligia nimic pentru a strînge şi consolida aceste bune raporturi.*

Acéstă visită este cu atât mai preţiósă pentru Bulgaria şi Suveranul ei, cu cât ea coincide cu aniversarea a 25-a a rĕsboiului liberării, la care Majestatea Vóstră şi *viléza Sa armată* au luat o parte glorióśă pe câmpurile de luptă dintrĕ Dunăre şi Balcani. *Noi le vom păstra cu fidelitate o recunoscĕtóre amintire.*

Animat de aceste sentimente ridic păharul în sănĕtatea Maiestăţii Vóstre, a Maiestăţei Sale Reginei şi a dinastiei Regale, precum şi pentru prosperitatea României."

Maj. Sa Regele Carol a rĕspuns:

"Viu mişcat de cuvintele amabile, ce Alteţa Vóstră Regală Mi-aţi adresat, mulţămesc din tótă inima pentru frumósa şi căldurósa primire, ce Mi-s'a făcut din partea poporului Sĕu, a armatei Sale şi în special a oraşului Rusciuc, ale cărui progrese desĕvêrşite sub Domnia Vóstră M'au suprins în mod plăcut. Privesc ca o coincidenţă norocită, că am venit sĕ întorc visita Alteţei Vóstre Regale la epoca aniversării a douĕzeci şi cincia a rĕsboiului glorios, care s'a desfăşurat pe câmpurile de bătălie din Bulgaria. Naţiunea bulgară salută cu aceleaşi simţĕminte ca şi noi victoriile repurtate de armatele aliate ruso-române. Aceste evenimente *nu pot de cât sĕ apropie ţerile nóstre şi sĕ consolideze relaţiunile de prietinie, cari pentru Mine au un mare preţ.*

Visita mea fiind o nouă chezăşie pentru desvoltarea lor în viitor, făcênd urările cele mai sincere pentru fericirea Alteţei Vóstre Regale şi a membrilor familiei Sale, pentru zilele scumpe ale Augustei Sale Mame şi pentru prosperitatea Bulgariei, ridic acest păhar în sănĕtatea Alteţei Sale Regale Principelui Bulgariei."

Din trecut.

VI.

Din cele espuse până acuma se vede destul de apriat, că din propriul seu indemn primul guvern independent magiar n'a făcut nimica la 1848 în chestia naţionalităţilor; ear' aceea ce a făcut în chestia *română*, a făcut numai la insistenţele lui *Şaguna*, şi numai pentru a se degaja de angajamentele luate faţă de Corónă, a nume, că va linişti pe Români, asigurându-le naţionalitatea prin lege specială.

Tot aşa s'a întêmplat şi în anul următoriu, 1849, când guvernul magiar earăşi nu din propria iniţiativă, ci în urma intervenţiei emigranţilor români, a căutat sĕ lege pace şi înţelegere cu Românii.

Câţiva membri ai emigraţiunii române se aflau adecă în ţéră la noi, parte în Ardeal, parte în Ungaria, unde căutau sĕ dee o astfel de direcţiune evenimentelor şi o astfel de întorsătură mişcărilor, ca din ele sĕ pótă trage folóse bune şi patria lor proprie, principatele române din vecinătatea nóstră.

Cei mai activi dintrĕ emigranţii români erau: *Cesar Boliac*, care scosese şi o fóie românéscă aici la noi, în scopul ajungerii la o înţelegere cu Ungurii şi a legării unei alianţe cu ei, şi *Nicolae Bălcescu*, care a tractat mult cu *Kossuth* şi cu ceialalţi politiciani de frunte ai Magiarilor, în chestia împăcării Românilor.

Bălcescu primise asupra sa rolul de a face pe mijlocitoriul; şi după-ce audise de la deputaţii români, cari făceau parte din conventul de la Dobriţin, că şi dorinţa lor este a se lega pace grabnică cu legiunile române, ear' în scopul acesta au compus ei şi un proiect de lege despre *recunóşterea şi garantarea drepturilor naţiunii române*, — Bălcescu, care se afla în Dobriţin, li-a cerut acest proiect pentru a'l presenta guvernului magiar.

Bălcescu a predat contelui Batthyány încă în Dobriţin proiectul de lege, punêndu-i la inimă sĕ-l accepteze, căci în înţelesul acestui proiect Românii se mulţămesc cu fórte puţin, recunosc *integritatea statului ungar* şi recunosc *îndreptăţirea limbii magiare de a fi limbă diplomatică în stat*, ear' cererile lor sunt de aşa, că li-se pot acorda fără pedecă.

Conventul a trebuit sĕ se mute grabnic la Pesta şi a rĕmas, ca aici sĕ se continue tratările întrĕ Bălcescu şi guvernul magiar.

Proiectul de lege, presentat guvernului magiar, era în esenţă următoriul:

Despre drepturile naţiunii rómâne, civile şi judiciare.

§ 1. Incetând întrebuinţarea cuvêntului Oláh, în locul lui se întemeiază cuvêntul Román.

§ 2. Naţionalitatea Românilor se recunóşte şi pentru de-apururea se asigurézā.

§ 3. Românii se pot folosí de limba lor liberi în biserică şi şcólă şi în eserciarea drepturilor civile.

§ 4. Statul e dator sĕ ridice pentru Români, în proporţia poporului, şcóle înalte şi elementare, în cari va fi învĕţată şi limba magiară, dar' tóte ştiinţele se vor propune în limba română.

§ 5. La universităţile magiare se va ridica câte o catedră de limba română.

§ 6. In comunităţi româneşti, comanda gardei naţionale stabile va fi românéscă.

§ 7. In acele comitate, scaune şi cetăţi, unde Românii formézā majoritatea, limba de consultare va fi cea română. Protocolul se va purta în limba română şi magiară. Corespondenţele oficiale la dietă, cu ocârmuirea şi cu jurisdicţiunile (afară de acelea, unde Românii formézā majoritatea), se vor face în limba magiară.

§ 8. In privinţa dreptului de petiţionare, fie-care Român e liber a-şi aşterne causa sa înaintea ocârmuirii în limba română.

§ 9. Ocârmuirea e îndatorată sĕ esplice legile ţerii şi tóte ordinile cari ating pe toţi, şi sĕ le tipărésca şi în limba română.

§ 10. In comitatele în cari Românii fac majoritatea, trebue sĕ se aplice ocârmuitori din naţiunea română.

§ 11. In diregĕtoríile statului precum şi la scaunele de sus şi de jos, în ramurile de slujbe mari şi mici, după proporţie, trebue sĕ se aplice şi Români.

§ 12. In comunităţile româneşti, unde se vor întocmí jurii, limba de judecată va fi cea română, ear' sentenţa pentru împăciuirea ambelor părţi se va alcătuí în limba părţilor.

Despre afaceri bisericeşti.

§ 13. Românii îşi vor conduce trebile bisericeşti răzimaţi pe temeiul democratic, liber şi în următoriul chip:

§ 14. Stând sub ocârmuitor bisericesc, liber ales, vor fi scoşi pentru de-a pururea de sub hierarchia sêrbéscă.

§ 15. In tot anul sĕ pótă ţiné odată sinod parţial şi general.

§ 16. La ministeriul cultului se va ridica pentru Românii de legea rĕsăriténă o ramură (secţie) de slujbe deosĕbit, ai cărei membri sĕ fie toţi Români.

§ 17. Românii uniţi vor fi neatêrnători de metropolia de la Strigoniu.

In 25 Iunie contele Batthyány, care era acum ministru de esterne, a trimis lui Bălcescu alt proiect despre concesiunile pe cari guvernul magiar ar voí sĕ le facă naţionalităţilor şi în special Românilor. In acest proiect nu se dădeau Românilor de cât aceea ce aveau, limbă naţională în biserică şi şcólă, şi ca ceva nou, limbă naţională la comune, unde ei formézā majoritatea.

Bălcescu ştia că Românii nu se vor mulţămí numai cu atâta; a conferat deci de mai multe-ori în chestia acésta cu Batthány, cu Szemere (ministru-president) şi cu Kossuth, pentruca, — cum ne spune în scrisorile adresate lui Ioan Ghica, — sĕ nu aibă "mustrare de cuget, că nu şi-a făcut datorinţa, aducênd o împăcare atât de dorită şi atât de trebuinciósă întrĕ Români şi Unguri", — ear' resultatul acestor consultări a fost proiectul de pacificare, legat în 14 Iulie în Segedin, — unde se refugiase guvernul magiar împreună cu dieta ţerii — de o parte întrĕ emigranţii români Bălcescu şi Boliac, de altă parte întrĕ guvernatorul ţerii Kossuth.

Proiectul de pacificaţiune era următoriul:

1. Valachii formézā o naţionalitate separată şi în actele publice vor fi numiţi în viitoriu Români.

2. Guvernul Ungariei acordă liberă desvoltare tuturor naţionalităţilor cari fac parte din Ungaria, şi acordă şi Românilor garanţii naţionale.

3. In us diplomatic rĕmâne limba magiară în afacerile legislaţiunii şi în administraţia afacerilor publice şi de guvernare, până la punctul unde ea e indispensabil necesară pentru menţinerea unităţii de stat ungar. In administraţia comunală vine folosită limba majorităţii.

4. In comitatele şi jurisdicţiunile cu poporaţiune esclusiv română, sau unde naţiunea acésta e în majoritate, în discuţiuni póte fi folosită limba română tot aşa ca şi cea magiară. Protocólele se fac în ambele aceste limbi. Corespondenţele cu dieta, cu guvernul şi cu jurisdicţiunile se fac în limba magiară, cu esceptiunea corespondenţei întrĕ două jurisdicţiuni, care se face în ambele limbi. In ori-ce alt cas corespondenţa se pórtă în limba română.

5. In tóte şcólele deja esistente sau pe cari statul le va ridica în viitoriu prin părţile locuite de Români, limba de propunere va fi cea română.

6. In casul că se vor întroduce judecătoriile cu juraţi şi procedura verbală la tribunalele inferióre, procesele vor fi purtate, pe basa principiului stabilit în § ul 4, în limba română sau magiară.

7. Fie-care Român este liber sĕ înainteze petiţiuni în limba proprie.

8. Românii de ritul grecesc primesc dreptul de a-şi conduce afacerile confesionale independent de celelalte religiuni, dându-li se administraţie autonomă, şi în consecinţă independenţă de către hierarchia sêrbéscă, scoşi fiind de sub puterea patriarchului.

9. Pe lângă ministeriul de culte şi instrucţiune publică se creéză o secţiune particulară pentru afacerile bisericei de ritul grecesc, compusă în totalitatea ei din funcţionari români de acelaşi rit.

10. Şcólele şi bisericile de acest rit se vor bucura de tóte avantagiile acordate celorlalte religiuni.

11. Fundaţiunile bisericeşti şi şcolare, Românii şi-le vor administra singuri.

12. Pe lângă universitatea din Budapesta se va ridica o facultate teologică pe séma greco-orientalilor.

13. Românii, în urma unei notificări prealabile şi în presenţa unui comisariu guvernial, vor puté ţiné sinóde particulare şi generale, pentru regularea afacerilor lor bisericeşti şi şcolare.

14. In comunele în cari Românii se găsesc în preponderanţă, limba gardei naţionale va fi cea română.

15. Românii vor fi admişi în mod egal cu ceialalţi cetăţeni de stat în tóte funcţiunile publice, fără a forma obstacol persóna şi naţionalitatea lor.

16 Românii, rĕsculaţi în contra Ungariei, vor depune armele în decurs de douĕ sĕptĕmâni de la comunicarea acestui tratat, şi a nume, în mânile autorităţilor civile sau militare.

17. Guvernul Ungariei acordă amnestie completă şi generală tuturor Românilor compromişi în evenimentele din urmă, dacă împlinesc condiţiunile stipulate în paragraful premergĕtor.

18. Românii insurgenţi, după-ce depun armele, vor jura pe independenţa Ungariei. Cei ce nu vor depune jurământul în decurs de douĕ sĕptĕmâni, sau nu vor depune armele, în înţelesul §-ului 16, — vor fi eschişi de la amnestie.

Acestea erau concesiunile, pe cari Kossuth le făcea la 14 Iulie Românilor, fără ca Românii sĕ le fi cerut, fiind-că nici deputaţii, Români de naştere, din dieta ţerii, nici emigranţii români, Bălcescu şi Boliac, nu erau împuterniciţi din partea Românilor sĕ lege contracte cu nimeni în numele lor.

Kossuth însĕ le-a făcut pentru-că simţia că e ajuns în strîmtóre şi are lipsă de Români.

Din Deva.

Sfinţirea bisericei gr. ort. române. — Adunarea generală a reuniunii femeilor române. — Petrecere.

Deva, 10 Novembre n.

Domnule Redactor! Cu drag vin sĕ vĕ raportez despre întreita sĕrbătóre pe care am avut'o eri, noi Românii din Deva.

Eri adecă, în 9 Novembre n. s'a făcut cu mare solemnitate sfinţirea bisericei gr. or. rom. din loc, terminată, resp. renovată abia acum după 30 de ani de la punerea petrii fundamentale.

O generală şi ferbinte dorinţă a Românilor din Deva era terminarea acestui măreţ edificiu şi pompos focular al românismului din centrul comitatului Hunedórei, cu atât mai mult, cu cât acéstă grandiósă operă trecea preste puterile materiale ale credincioşilor şi aşa numai cu concursul material al marinimoşilor contribuenţi — cu deosebire al inteligenţii din Deva şi jur — şi cu sacrificiile credincioşilor — cărora laudă se cuvine, — s'a putut realisa acest scop mult dorit.

Biserica era fórte frumos decorată, cu deosebire a atras atenţiunea publicului 2 icóne artistic lucrate, în mărime naturală, precum şi podóbele de pe altar, tóte donaţiuni marinimóse.

Cu bucurie amintesc că întrĕ numĕroşii óspeţi am observat şi pe veteranul octogenar dl *Sava Popovici*, preot campestru militar în pens. cu rang de maior, de mâna căruia lucrate se află mai multe icóne preţióse în biserica din Deva.

Delegatul esmis şi încredinţat de Escel. Sa Inaltpreasfinţitului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* cu sfinţirea bisericei, a fost protopopul Sibiiului dl *Ioan Papiu*, fostul protopop al tractului Deva, sub care s'a început-zidirea.

Diminéţa la 9 ore s'a început înălţătorul act al sfinţirei cu o solemnitate imposantă.

Era sublim a vedé cum servesc Domnului 29 preoţi îmbrăcaţi în odăjdii într'o biserică atât de frumósă! Sfinţirea apei s'a sĕvêrşit întrĕ salvele unei companii de onóre a batalionului de honvedi staţionat în Deva.

După sfinţirea apei a urmat liturgia sĕvêrşită tot de cei 29 preoţi, adecă de delegatul Escel. Sale Metropolitului, asistat de 4 protopopi, 23 preoţi şi 1 diacon.

Rĕspunsurile le-a dat corul meseriaşilor din Deva, ajutat şi de câţiva inteligenţi — instruat de noul învĕţătoriu, dl Nicolae Igna — cu o precisitate, care numai spre laudă le serveşte atât coriştilor, cât şi conducĕtorului lor.

La finea liturgiei d-nul protopresbiter *Papiu* într'o vorbire frumos construită, cu citate şi esemple din sf. scripturĕ, laudă fostii sei fii sufleteşti, amintind şi pe cei morţi deja, dar' cari încă au contribuit la edificarea bisericii, şi dă mulţămită lui Dumnezeu că li a ajutat de a puté termina acéstă frumósă şi creştinéscă operă.

Cu încunjurarea bisericii şi cu stropirea ei cu apă sfinţită la ora 1 p. m. serviciul divin s'a terminat.

La orele 2 s'a ţinut un banchet în hotelul cel nou "Central", la care au luat parte preste 70 persóne, domni şi dame.

Sub durata banchetului renumita musică a lui Gogi din Orăştie a delectat publicul cu cele mai frumóse şi însufleţitóre cântări naţionale.

Toastele s'au restrîns la cele oficióse.

Primul l'a rostit dl protopop *Papiu* pentru Maiestatea Sa, al doilea dl protopop G. *Romanul*, pentru Escelenţia Sa Inaltpreasfinţitul domn *Ioan Metianu*, capul bisericii gr.-or. române din Transilvania şi Ungaria, cáruia la propunerea dlui Dr. *Aurel Vlad* s'a espedat o telegramă de felicitare concipiată de propunĕtor. Dl Dr. *Aurel Vlad* a salutat apoi pe delegatul metropolitului, dl *Ioan Papiu*; dl Petru *Mihuţiu* pe protopopul Devei, dl George *Romanul*; ear' dl George *Oprea*, protopopul Iliei, aduce laude credincioşilor şi mulţămeşte contribuenţilor şi donatorilor pentru creştinésca faptă. Banchetul s'a sfîrşit cu un act sublim. Era înălţător momentul, când întréga societate stând în picióre, domni, dómne şi domnişóre, a cântat împreună cu musica, măreţul şi însufleţitorul nostru imn naţional "*Deştéptă-te Române*".

Pe la patru ore d. a. publicul a trecut la casina română, unde s'a ţinut *adunarea generală a Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedórei.*

Era o privelişte încântătóre a vedé acum femeia la rêndul ei! O masă lungă pe lângă care se înşiră membrele din comitet, cu acte şi hârtii la mână, mai înjos un cerc drăgălaş de dómne şi d-şóre şi în fund grosul publicului, preoţi, mireni, tineri şi bĕtrâni privind cu mândrie şi pietate.

Se face linişte. Presidenta Reuniunei dna *Elena Hossu Longin* îşi ocupă locul şi deschide adunarea generală cu următórea vorbire:

— "Onorabilă adunare generală!

Când înainte de asta cu 16 ani femeile române din acest comitat au înfiinţat Reuniunea lor, au luat resoluţiunea de a întra şi ele în şirul acelor femei, cari cu drag muncesc pentru propăşirea şi înflorirea neamului lor.

Pe timpul când Reuniunea nóstră s'a întemeiat erau deja în tótă ţéra, în ţinuturile locuite de Români, un numĕr frumos de Reuniuni femeeşti, cari tóte desvoltau activitate salutară pe teren cultural şi filantropic.

Căci da, îndată după marile evenimente din anul 1848 s'a şi simţit necesitatea, ca şi femeia română sĕ între în arena deschisă şi sĕ-şi iee partea la regenerarea naţiunei române.

Şi cu admirabilă stăruinţă acele matróne române şi-au împlinit nobila şi sfânta lor misiune!

Era estrem de greu atunci a organisa ceva întrĕ Români, căci totul era ogor înţelenit, nicăiri o brazdă trasă, care sĕ fi indicat direcţia, în care trebuia dat înainte.

Aveau însĕ acele femei antecesóre un mare noroc.

Trimise Dumnezeu pe acele vremuri poporului românesc nişte fii cari împliniau rol de adevĕraţi apostoli în sînul naţiunii lor!

Nume mari, în veci strălucitóre, ilustréză paginile istoriei române, de acum un jumĕtate de veac, când se ivesc la români primele femei cari înţelegênd rostul timpului, constituesc cea dintâiu Reuniune la Braşov.

Acei mari dascăli ai Românimei au fost cari cu graiul şi cu condeiul au îndemnat femeile contimporane la tot ce-i nobil şi frumos.

Prima piatră pusă fiind la mândrul templu naţional, a urmat rênd pe rênd, pe urmele lor altele şi altele, până nu s'a mai aflat colţ de ţéră, unde femeile române sĕ nu lucreze, în chip binecuvêntat, în agrii culturei naţionale.

Vedem ca busolă a tuturor acestor porniri laudabile, pusă în primul plan: educaţiunea şi cultura sexului femeesc.

Şi nici că se putea altfel!

Trebuia pusă basa solidă: *la marea operă de renaştere!*

Când s'a simţit marea necesitate, ca şi femeile române din acest comitat sĕ se grupeze în jurul unui steag cultural propriu al lor, o nouă devisă apăruse în societatea românéscă.

S'a ivit de-o dată ca prin basme, o mândră vedenie, întrĕ munţii Carpaţilor din regatul vecin.

A apărut o fermecátóre regină-poetă, care de pe tronul ei regal descinse în căsuţa modestă a ţĕranului de la ţéră.

Şi sufletul ei poetic descopere în îmbrăcămintea ţĕrancei române şi în întocmirea casei ei mii de frumseţi, cari până la acel timp nebăgate de nime în sémă au fost.

Şi ca prin vraje, acésta regină deschide comóra scumpă pentru poporul ei din munca şi hărnicia femeii de la ţéră.

Şi Europa cultă a putut din nou sĕ admire acésta regină ideală, care după-ce în timp de rĕsboiu îşi eluptase gloriosul titlu de mama răniţilor, o vede în timp de pace adunând fiicele şi femeile din boerimea ţĕrii şi întocmind cu ele primele ateliere, cu rĕsbóie perfecţionate şi cusături, după mustre antice romane.

Inspirate de acéstă pildă fenomenală, româncele acestui mare comitat, când se pună temelia reuniunii lor, hotărît-au: ca în primul plan ţĕrancei române şi hărniciei ei sĕ dedice tótă dragostea şi activitatea lor!

Şi că nimerită e ţinta ce urmărim, dovedeşte viul interes ce obştea românéscă a manifestat în decurs de 16 ani faţă de reuniune, care a îmbrăţişat prima la noi în ţéră: cestiunea industriei de casă.

S'a ivit acésta reuniune, din când în când, în diversele centre ale acestui comitat, întocmind esposiţii cu manufacturi ţĕrăneşti şi îndemnând la conservarea şi apreţiarea portului strămoşesc, pe care o regină îl pórtă cu mândrie.

Şi învĕţând pe membrele ei cum sĕ confecţioneze lucruri nu numai frumóse, dar' şi potrivite cerinţelor practice, premiind pe cele măiestre şi îndemnând fetele şi nevestele tinere la păstrarea jingaşelor motive moştenite de la mamele şi străbunele lor.

Tot în acest timp s'a adunat un capital modest, care însĕ totuşi atinge aprópe suma de 10,000 coróne.

Acest capital ne apropie tot mai mult de scopul primordial al reuniunii: de înfiinţarea primului atelier de industrie de casă românéscă.

Viiul interes ce se manifestéză chiar în zilele nóstre faţă de industria ţĕrancei române, ne impune, ca cu puteri noue sĕ stăruim, ca dorinţa ferbinte a nóstră a tuturor cât mai curênd fapt împlinit sĕ devină!

Pentru-ca bunul Dumnezeu sĕ ajute mai departe, ca la bun sfîrşit sĕ ducem opera începută, esprim căldurósele mele urări şi Ve zic din inimă: bine aţi venit!

Adunarea generală o declar deschisă".

Amĕsurat ordinei de zi s'a cetit lista membrilor reuniunii, după care reuniunea de present are: un membru onorar (părintele Zaharia Boiu din Sibiiu — a mai fost fieiertatul George Bariţiu), 31 membre fundatóre, 60 membre pe viéţă, 7 membre ordinare şi 26 membri ajutători.

Se ceteşte raportul secretariului despre activitatea comitetului de la ultima adunare generală şi raportul cassierei despre averea reuniunii.

Din raportul comitetului aflăm, că afară de esecutarea concluselor, aduse în ultima adunare generală, comitetul s'a ocupat serios cu ideia: cum s'ar puté realisa primul atelier de industrie de casă, — ear' din raportul cassierei reese, că Reuniunea de present, are o avere în bani gata, elocaţi la cinci bănci din comitatul Hunedórei, de 10.000 coróne.

Rapórtele se dau unei comisiuni, compuse din dómnele Maria Bariţiu şi Eugenia Sânzian, cu domnul Dr. Ales. L. Hossu, pentru raportul comitetului şi al cassierei — apoi dşórele Veturia Corvin şi Asinetta Popovici, cu dl Nic. Schiau, pentru conscrierea membrelor şi încassarea taxelor.

Şedinţa s'a suspins pe câteva minute, când publicul s'a delectat în privirea ţĕsĕturilor espuse şi îngrijite de către dna Meşonier şi dşóra Marieta Olariu.

Redeschiḑêndu-se şedinţa, comisiunea primă raportéză că actele Reuniunii şi raportul comitetului sunt în ordine, ear' socotelile cassierei sunt corecte şi justificate, deci propune, ca adunarea generală sĕ priméscă propunerea comitetului făcută în raportul seu, ca sĕ se alégă o anchetă din bărbaţi specialisti, care la viitórea adunare generală sĕ presente un plan bine compus: cum s'ar puté înfiinţa un atelier, ear' cassierei sĕ i-se dee absolutoriul, cu mulţămită.

Comisiunea a doua raportéză, că s'au înscris: 9 membre pe viéţă, plătind 90 coróne, 2 membre ordinare, plătind 6 cor., şi 13 membri ajutători, plătind 60 cor., cu totul 156 coróne.

Adunarea generală ia act despre rapórtele comisiunilor, alege bărbaţii pentru anchetă, ear' cele înscrise se declară membre ale Reuniunii.

Unul dintrĕ bărbaţii de încredere ai Reuniunii face propunerea, ca pe basa meritelor neperitóre şi bine cunoscute de obştea românéscă, în special pentru meritele câştigate pe terenul culturei naţionale, apoi pentru viul interes ce totdéuna au dovedit faţă de femeia română şi faţă de scopul ce şi Reuniunea urmăreşte, adunarea generală sĕ alégă membră onorară pe dómna *Maria Cosma n. Roman*, din Sibiiu, — ear' membri onorari pe dnii *Iosif Vulcan*, redactorul "Familiei" şi membru al Academiei române, şi pe dl *Demetriu Comşia*, prof. in Sibiiu.

Adunarea generală, cu bucurie şi însufletire primeşte propunerea făcută şi încredinţéză biroul, ca sĕ aducă la cunoştinţă alegerea numiţilor.

Cu autenticarea procesului verbal a fost însărcinat comitetul.

Presidenta mulţămind de viul interes arătat faţă de Reuniune declară şedinţa închisă întrĕ vii aclamaţiuni de "sĕ trăiéscă".

A urmat petrecerea aranjată de tinerimea română din loc şi împrejurime. A fost bine succésă. S'a jucat cu vioiciune până către zori.

Corespondentul.

Declaraţiunile ministrului Wlassics.

Ziariul german din loc, "*Sieb. D. Tageblatt*" a scris într'un numĕr mai recent, că Ministrul *Wlassics* vorbind în culoarele dietei cu doi deputaţi saşi despre cele esperiate cu ocasiunea inspecţiilor făcute la Braşov şi Sibiiu, a spus, că i-au făcut o imposantă impresiune satele din ţéra Bârsei.

Ministrul Wlassics nu s'a putut reţiné însĕ sĕ nu spună deputaţilor saşi şi aceea ce a auzit de la un *Român*, a nume, că Românului îi sunt mai dragi colibele conaţionalilor sei, de cât casele Saşilor, pentru-că pe dinaintea colibelor româneşti se jócă *cete de copii*, pe când casele frumóse săseşti sunt góle şi pustii.

A mai spus ministrul, că întrebând pe o fată din şcóla civilă română din Sibiiu, că ce plătesc părinţii pentru întreţinerea ei, fata a rĕspuns că numai 5 corone, *fiind-că mâncarea i-se aduce de a casă.*

Lucrul acesta a pus în uimire pe ministru, care a făcut observaţia, că "*situaţia Saşilor faţă de acéstă nepretenţiositate a Românilor şi grea din cale afară*".

Ministrul a fost de altcum mulţămit cu cele vĕdute şi esperiate în Ardeal.

Pentru catedrală.

Preoţimea şi învěţătorimea nóstră din tractul *Agnita*, a subscris la colecta pentru zidirea catedralei următórele frumóse contribuiri:

a) preoţi:

1.	Nicolae Moldovan, protopresbiter	cor.	300
2.	Ioan Regneală, paroch în Şoarşul-mare . .	„	160
3.	George Borzea, par. în Cověs	„	150
4.	Mihail Păcală, paroch în Şulumberg . . .	„	150
5.	Daniil Constantinescu, paroch în Ighişdorful-român	„	150
6.	Nicolae Gavrea, paroch în Bendorf . .	„	150
7.	Ambrosiu Marcovici, paroch în Chirpěr .	„	150
8.	Iosif Morariu, paroch în Hosman . . .	„	120
9.	Ioachim Părěu, paroch în Agnita . .	„	100
10.	Mihail Holerga, paroch în Măgărei	„	100
11.	Ioan Petrişor, paroch în Alţîna	„	100
12.	Ioachim Trif, paroch în Vĕrd, cu soţie-sa Ana,	„	100
13.	Ioan Mihu, paroch în Cincul-mare, . . .	„	100
14.	Ioan Rotariu, paroch în Proştea	„	100
15.	Ioan Bonea, paroch în Fofeldea	„	100
16.	Nicolae Pandrea, paroch în Ghijasa . .	„	100
17.	Ioan Branişte, paroch în Tórcla	„	100
18.	Ioan Răduleţ, paroch în Selişţat	„	100
19.	Macedon Grecu, paroch în Hundrubechiu	„	100
20.	Valeriu Cosma, paroch în Iacobeni	„	100
21.	Ioan Alexandru paroch Ilimbav . . .	„	100
22.	Ioan Floca, paroch în Zlagna	„	100
23.	Florian Bologa, paroch în Marpod	„	100
24.	Ioan Tat, paroch în Cichindeal, şi soţia, .	„	100
25.	Ioan Savu, paroch în Veseud, ...	„	100
26.	Nicolae Babeş, paroch în Ruja	„	100
27.	Nicolae Huiu, paroch în Găinari	„	100
28.	Lazar Cocoş, paroh în Şomartin	„	100

b) învěţători:

1.	Ioan Paicu (Agnita) .	cor.	30
2.	Alexandru Bârsan (Coves)	„	30
3.	Emil Mandocea (Cincul-mare)	„	25
4.	George Jugărean (Bârghiş)	„	20
5.	Ioan Holerga (Alţîna)	„	20
6.	Emanuil Suciu (Măgărei)	„	12
7.	Dometian Axente (Bendorf)	„	12
8.	Iosif Gligor (Bendorf)	„	12
9.	Valeriu Bonea (Fofeldea)	„	10
10.	Ilie Bunea (Nochrich)	„	10
11.	Nicolae Bugneriu (Selişţat)	„	10
12.	Constantin Măhăra (Marpod)	„	10
13.	Zaharie Muntean (Merghindeal)	„	10
14.	Ioan Dobre (Proştea)	„	10
15.	Iancu C. Dragotă (Chirpěr)	„	10
16.	Ioan Dragomir (Ilimbav)	„	10
17.	Iancu Berbece (Ghijasa)	„	10
18.	Nicolae Neamţ (Alţîna)	„	10
19.	Ioan Vinerean (Ruja)	„	10
20.	Simion Varga (Veseud)	„	10

NOUTĂŢI

O viitóre stea a tragediei. Ziariul parisian "*Petit Bleu*", publică într'un numěr mai recent următórele, sub titlul de mai sus: Recentele esamene ale conservatorului au relevat, după cât se pare, în clasa de tragedie o d-şóră care e destinată unui viitor strălucit. Ea se numeşte Ventura; mama ei a fost artistă dramatică în România. D-şóra Ventura, care s'a născut la Bucureşti, are 17 ani; e de o frumseţă fermecătóre; faţa ei e de o rară espresiune, vocea 'i e sonoră, profundă; jocul 'i e sobru şi gestul de o mare amplóre. D-şóra Ventura a concurat, pentru esamenul ei de admitere, într'o scenă din "Andromaque". Membrii juriului au fost cuceriţi de la primele versuri. Ea a fost pentru dînşii o adevěrată revelaţie. D-nii Victorien *Sardou* şi *Lavedan* plângeau, aşa de mult îi mişcase accentele tragice ale tinerei candidate; dl Jules *Claretie*, al cărui entusiasm, mai ales la esamene, e fórte mic, — era cu totul încântat. Dl *Halévy* a esclamat: "Preste un an ea va obţiné premiul prim. E a doua Rachel".

Notăm, că d-şóra *Ventura* e bursiera M. Sale Regelui Carol al României.

*

Cununie. Stefan *Morariu*, cleric abs., din Săsciori, şi Virginia *Cordea*, din Spring, se vor cununa Dumineca (23 Novembre n.) în biserica gr.-or. din Spring.

*

Dar pentru biserica din Deva. In scopul renovării bis. gr. ort. din Deva au contribuit la mâna subscrisului următorii: Alexandru Moldovan, sen. proprietariu în Deva 200 cor., Dr. Ioan Mihu, advocat şi mare proprietariu în Vinerea 100 cor., N. N. în S. 20 cor., Hondoleana 20 cor., George Mărinţu, sergent, şi soţia Ana, din Deva 10 cor., Dşóra Victi Frâncu, profesóră în Deva 10 cor., Dna Kenderesi Klara prin Dna Lucreţia C. A. A. Nic. 1 cor. 44 fil., Dna Vladaia (Concert) 10 cor. Total 371 cor. 44 fil. Priméscă marinimoşii donatori sincere mulţămiri. Bunul Dzeu sě le rěsplătéscă creştinésca faptă! In numele com. bis. Deva, 30 Octobre 1902. *George Romanul*, protopresb.

*

Altoi pentru plantare de păduri. Ministrul de agricultură face cunoscut proprietarilor de păduri cari în scopul plantării de păduri voesc sě capete gratuit arboraşi din pepineriile statului, că cererile în acéstă privinţă au sě şi-le înainteze ministrului, pe calea inspectoratelor silvanale, cel mult până la 15 Decembre st. n. Spesele de transport pe calea ferată le supórtă statul. Dintrě proprietarii mici vor căpěta altoi numai aceia cari prin autoritatea administraţiunii publice vor dovedì că din causa stărei lor materiale nefavorabile nu au putinţa de a-şi prăsí altoii pe cheltuélă proprie. Proprietarii mari însě vor căpěta numai în cât vor mai rěmâné la disposiţie altoi după împlinirea trebuinţelor proprietarilor mici, şi sub condiţia de a solví statului spesele împreunate cu prăsirea.

*

Ştiri din România. Prefectura de poliţie din Bucureşti a pus în aplicare nişte měsuri fórte laudabile cu privire la cerşit. A dat ordonanţă, prin care opreşte cerşitul ori-unde şi ori-când s'ar practica în capitala României. Fie-care cerşitoriu va fi dus la poliţie, de unde cei infirmi vor fi trimişi la asilul de la Răchitósa, străinii vor fi trimişi a casă, ear' simulanţii, cari se prefac a fi schiloḑi numai pentru a stêrní mila trecětorilor, vor fi daţi în judecată pentru vagabondagiu.

— Secretariul ligei culturale, dl Septimiu Murěşan a fost trimis cu bursă la Halle, ca sě şi completeze studiile la universitatea de acolo. Nu e esactă deci ştirea din "Keleti Értesitő", că ar fi fost trimis în Germania pentru a studia organisarea Schulvereinului de acolo, în scopul, ca agitaţiunile sě pótă fi continuate cu succes în favorul Românilor din statul ungar.

— In curênd se va introduce şi în România telegraful fără sîrmă al lui Marconi. După proiectul făcut la însărcinarea guvernului român, staţiunea centrală va fi la Constanţa, ear' celelalte staţiuni pe vasele "Regele Carol", "Elisabeta" şi "Principesa Maria".

— Luni s'au deschis cursurile şcólei superióre de ştiinţe de stat din Bucureşti, cu care ocasiune domnul *Tache Ionescu*, directorul şcólei, a rostit un frumos discurs de deschidere. După deschidere profesorii s'au întrunit în conferenţă pentru a discuta în privinţa orariului. Dl *Tache Ionescu* a promis că va căuta sě pună şcóla acésta pe picior de egalitate cu şcólele similare din străinătate.

— Domnul *Vasiliu*, căruia primăria capitalěi Bucureşti i-a acordat concesiunea de a pune în funcţiune vaporaşe pe Dâmboviţa, a făcut încercare zilele trecute cu unul. De-şi vaporaşul are o forţă numai de 12 cai putere, încercarea a fost satisfăcětóre, la deal chiar, în contra curentului puternic.

*

Dor de învěţătură. La universitatea din Turin s'au întêmplat Sâmbătă mari demonstraţiuni din causă că ascultătorii nu aveau loc în sala de prelegeri. A nume, la geometria descriptivă sunt înscrişi aşa de mulţi ascultători, în cât considerabilă parte nu încap în sala destinată pentru prelegeri din acest studiu. Ascultătorii au cerut la rectorul, ca până se vor lua disposiţiuni pentru-ca toţi sě pótă asculta prelegerile, sě nu se ţină prelegeri. Contrar acestei cereri profesorul Dr. Famo a intrat Sâmbătă în sală sě ţină prelegeri, la ce ascultătorii rěmaşi pe afară au făcut gălăgie mare, ear' după ce profesorul în butul protestărilor lor şi-a început prelegerea, au spart uşa şi au silit pe profesor sě părăsiască sala. Studenţii apoi, înfuriaţi au sfărmat bancele, au dat jos policandrul şi au mers la locuinţa rectorului, unde au spart tóte ferestrile. A trebuit sě întrevină poliţia, ca sě pună capět turburărilor.

*

Osândă meritată. Tribunalul din Iecaterinoslav (Rusia) a osândit la trei ani de muncă silnică pe directorul penitenciarului de acolo, pentru schingiuirile şi torturele oribile cu cari tracta pe delincuenţii ajunşi în acel penitenciar. Cinstitul om se numeşte Fass şi nu se mulţămia numai cu ceea-ce el aplica delincuenţilor, ci silia şi pe subalternii sei sě fie călěi.

*

Evreii în tóte. In Budapesta a apărut de curênd catalogul (şematismul) morilor, fabricelor de spirt, marilor comercianţi de spirt, fabricelor de zăhar şi rafineriilor de oleu mineral. Conform acestui catalog sunt în Ungaria 48 mari fabrice de spirt, dintrě cari 12 în mâni creştine, ear' 36 în mâni evreeşti, 557 fabrice de spirt economice (207 creştine, 350 evreeşti), 37 rafinerii de spirt decretate depouri libere (11 creştine, 26 evreeşti), 64 depouri libere destinate pentru conservarea şi vinderea spirtului (8 creştine, 56 evreeşti). Comercianţi de spirt engros sunt 438 (63 creştini, 375 evrei). In întrégă ţéra sunt deci 1144 inşi cari fac comerciu de spirt în cadre mari, ear' dintrě acestia creştini sunt numai 301 (26·31%), faţă cu 843 evrei (73·69%). Se vede şi din acésta că evreul e om de trau; în tóte se vîră, unde e vorba de căştig.

*

Cel mai mic băiat din lume. Sěptěmâna trecută a rěposat într'un spital din New-York un băieţel, care cu drept cuvênt a fost piticul piticilor întrě băieţi. Il dusese la spital tatăl seu, într'un săculeţ de hârtie în care pusese mai întâiu bumbac, pentru-ca mititelului sě nu-i fie frig. Directorul spitalului, Dr Foehrenback, l'a luat îndată în îngrijire, dar' totodată a adunat în jurul seu pe toţi medicii spitalului, ca sě vadă minunea minunilor. Medicii au constatat apoi, că trupul mititelului avea 'nălţime de circa treizeci centimetri, căpşorul nu-i era mai mare de cât un ou de porumb, ear' degetele de la mâni abia erau cât un fir de chibrit. A doua zi mititelul a murit.

*

Mistreţ în turma de porci. La *Vinga* a intrat în turma de porci un mistreţ (porc selbatec), eşit din pădurile din apropiere, şi a sfăşiat vr'o şésesprezece porci. In pustiirile lui a fost împedecat apoi de o patrulă de gendarmi, cărora li-a succes în sfîrşit sě 'l străpungă cu baionetele şi sě-l ucidă.

*

Din diecesa rom. cat. ardeleană. Eri şi-a început în Cluj şedinţele aşa numitul stat al bisericei rom. catolice din Ardeal (rom. kat. statusgyülés). Din acest prilej directoriul a publicat un vast raport asupra stării fundaţiunilor şi fondurilor de sub administraţia sa. Din acel raport resultă, că la finea anului 1901 întratele *fondului religionar* au fost 107.659 coróne faţă cu 120·711 cor. eşite, ear' starea averii active a fost 1,695.194 coróne; *fondul cultural* a avut 333.051 coróne întrate şi 334.872 eşite, ear' starea averii active a fost 4,395.925 coróne; *fondul de stipendii* a avut 68 051 coróne întrate şi 91.606 eşite, ear' starea averii active a fost 1,811.802 coróne; *fondul şcólelor elementare* a avut 42·257 coróne întrate şi 40.237 eşite, ear' starea averii active 476.985 coróne. *Fondul pentru pensionarea învěţătorilor* a avut 14.819 coróne întrate, cel pentru *pensionarea profesorilor* a avut 38.025 coróne întrate, fondul "grof Nemes Abraham" 2619 coróne întrate, fondul pentru *pensionarea funcţionarilor* 5824 coróne întrate. — Pe lângă acestea "status"-ul mai administréză şi *fundaţiunea fostului episcop Mihail Fogarassy*, care în 1873 testase *100.000 florini* pentru înfiinţarea unei *universităţi catolice* ori a vreunei şcóle superióre în Alba-Iulia. Acum fundaţiunea s'a sporit la *1,760.333 coróne 64 fileri* şi factorii competenţi se ocupă deja cu ideia de a realisa dorinţa fundatorului. — In anul trecut diecesa a avut 6 gimnasii complete şi unul cu 7 clase, în cari au fost înscrişi 2267 elevi (sporiu faţă cu anul anterior 96), fiind aplicaţi la ele 118 profesori. Fondul de stipendii în anul trecut s'a sporit cu 23.850 coróne, donate de diferiţi credincioşi.

*

600 coróne pentru o sărutare. O damă tineră din Viena cercetase pe un medic, ca sě 'l consulte asupra unui morb óre-care. Cum pacienta era nu numai tineră, dar' şi frumósă foc, medicul i-a răpit o sărutare. Dat la lege, sěrmanul de el a fost osândit la amendă de 600 coróne. Procurorul a propus osândă de trei luni închisóre, dar' tribunalul a recunoscut delincuentului ca motiv atenuant frumseţa femeii şi l'a osândit numai la amendă.

Cărţi şi reviste.

Sunt persecutaţi Evreii în România? Sub titlul acesta a apărut în ediţie separată discursul rostit de primarul-locţiitor al capitalei Bucureşti, dl *I. G. Bibicescu*, în şedinţa de la 2 Octobre 1902 a consiliului comunal din Bucureşti.

Cuprinsul interesantei broşuri e următoriul.

Sentimentele umanitare ale poporului român.

Scutirile de taxe acordate şcólelor "Max Aziel". — Scutiri acordate şi altor şcóle sau societăţi străine. — Ajutóre distribuite la străini — Serviciul medical şi sanitar. — Străinii în spitale,

Civilisaţia avitică a poporului români.

Omorul ritual, în străinětate şi la noi. — Respectul datorit morţilor.

Pretinsa miserie a Evreilor din România.

Cum şi câţi Evrei au emigrat? — Chestia emigrărilor în general. — Crisa şi emigrările evreieşti. — Muncitorii străini în ţéră. — Evreii improprii pentru munca necesară la noi.

Emigrările evreieşti n'au de causă persecuţia religiósă sau miseria.

Spiritul de toleranţă la Români; mijlócele de traiu, natalitatea şi mortalitatea. — Causele reale: numěrul prea mare al Evreilor; concurenţa şi îngreunarea traiului; avêntul economic printrě Români.

*

"Cartea de aur", — volumul II. de Teodor V. *Păcăţian*. Din opul "Cartea de aur, sau luptele politice naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară", a apărut zilele acestea volumul al doilea, cuprinḑênd pe 802 pagine 8⁰ mare descrierea evenimentelor din anii 1860—1863 sub următorii capitoli: Senatul imperial (înmulţit). Adresele Românilor. Memorandul senatorului Mocsonyi. In chestia metropoliei ortodoxe române. Şaguna a casă. Noua constituţie octroată. Petiţiunea sinodului din Sibiiu. Conferenţa naţională din Timişóra. Conferenţe confidenţiale. Douě petiţiuni. Petiţiunea Românilor năsěudeni. Convocarea adunării naţionale. Petiţiunea Românilor din Haţeg. Disposiţii preaînalte cu privire la Ardeal. Incheerea anului (1860), ear' din 1861 următórele: Revistă. Conferenţa naţională din Sibiiu. Rescriptul împěrătesc din 16 Ianuarie. Conferenţa regnicolară din Alba-Iulia. Andreiu de Mocsonyi despre situaţie. Patenta împěrătéscă din 26 Februarie. Congresul Sêrbilor. Glas de frate. Lupte parlamentare în dieta din Pesta. Lupta în comitate. Senatul imperial. Protestul Românilor din Banat. Din "fundul regiu". Universitatea săséscă. Inaugurarea "*Asociaţiunii*". Zădărnicirea întrunirii dietei ardelene. Căderea cancelarului Kemény. Guvern nou în Ardeal. — In fine, din anii 1862—63 următórele: In chestia despărţirii ierarchice. Declaraţiunea lui Andreiu de Mocsonyi. Apěrarea şcólelor române din Banat. Adresa districtului Năsěud. Congresul politic-naţional din anul 1863. Plânsórea Românilor bănăţeni. Incheere.

Chiar şi numai din titlul capitlilor se póte vedé ce vast material cuprinde acest volum al *Cărţii de aur*, care — după natura materialului tractat, — póte sě formeze şi volum de sine stătător, fără a-i micşora din valóre faptul confiscării volumului prim. Tocmai de aceea credem că publicul român nu va întârzia sě şi-l procure, făcênd astfel barem în câtva posibil autorului, ca — nu rěsplata muncei puse în el, — ci cel puţin o parte din spese (şi din paguba îndurată prin confiscarea volumului prim) sě i-se rebonifice.

Costă *10 coróne* (pentru România 12 lei) şi se póte procura numai de la autor: Teodor V. Păcăţian în *Sibiiu* str. Măcelariior Nr. 34.

Nr. 363—902 [203] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Mucundorf**, din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegratul Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele arătate în cóla B. pentru dotațiunea preoților de la stat.

Concurenții vor avé sě-și aștérnă petițiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral al tractului Cohalmului, avênd a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sěrbătóre înaintea alegětorilor pentru a cânta, respective celebra și cuvênta.

Cohalm, în 2 Septembre 1902.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea
prot.

Nr. 579/protop. 1902 [202] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei Curciu din protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegrafул Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sě-și aștérnă petițiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegětorilor în vre-o Duminecă sau sěrbătóre pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Mediaș, 28 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopresbiter.

---

[200] 2—2

Avis de licitațiune

Joi, în *20 Novembre st. n. 1902*, la *11 ore a. m.* se va **esarênda** pe calea licitațiunii publice în **Hamba pășunatul de oi** în estensiune de circa 390 jugěre, proprietatea bisericei ev. lut. A. B. din Hamba.

Licitațiunea se va ține în localul școlei ev. lut. din Hamba.

Prețul de strigare 1500 coróne; vadiu 150 coróne.

Hamba, la 23 Octobre, 1902.

Presbiteriul ev. lut. A. B.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractézǎ despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 7—52

500 florini plătesc celui-ce ar mai căpěta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosí **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **"Vulturul" C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [1] 22—

Cărți fórte eftine și de valóre!!

„Colecțiunea Șaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol. I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pěcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliștii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui număr 1 cor.

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care număr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care număr costă 20 fileri.

Librăria archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Săpun cu ruda.

Marca:
"cerb" sau "cheie"

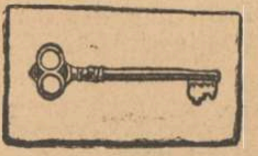

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [201] 2—25

☞ Se capětă pretutindenea. ☜

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜ ☞ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învěțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

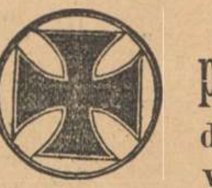

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 2?—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Nr. 124 Sibiiu, Marţi 5/18 Novembre 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pedépsă meritată.

Sibiiu, 17 Novembre n.

Dreptul electoral e cel mai frumos drept pe care póte sĕ-l aibă cetăţeanul în stat constituţional. Cel mai frumos drept şi cel mai preţios drept. De aceea, datorinţă are fie-care sĕ-l esercieze conform convingerii şi conştiinţei sale, şi sĕ nu facă abus de întrebuinţarea lui. Sĕ nu-l facă obiect de tîrguială, pentru-că atunci se arată a fi nevrednic de el; sĕ nu 'l facă marfă de vînḑare, pentru-că atunci vine pedepsit. *Legea* îl supune unei pedepse aspre şi ruşinătóre.

Abus, mare abus au făcut cetăţenii din *Csongrád* cu dreptul lor electoral, şi de aceea legea i-a pedepsit. Pedépsa e mare, dar' e meritată.

Cei din oraşul *Csongrád,* cari formézä un cerc electoral de sine stătătoriu, şi-au dat adecă votul la alegerea din urmă pentru deputatul trimis la dieta ţerii, nu conform convingerei lor politice, pe care cum se vede nu o au, ci în urma îndopării cu mâncări şi beuturi, oferite lor din partea alesului. Alegerea a fost atacată prin protest, şi înalta Curie a cassat'o, suspendând pe un an dreptul alesului deputat de a mai puté candida undeva pentru a fi ales deputat la dietă.

Asta e pedépsa alesului, care şi-a câştigat voturile prin mituire.

Dar' a urmat şi pedepsirea alegĕtorilor, cari s'au lăsat sĕ fie mituiţi şi cari sunt asemenea vinovaţi. Curia a transpus afacerea dietei, care în şedinţa de Vineri a adus decisiune, că alegĕtorii din Csongrád nu sunt vrednici sĕ aibă representant în dietă care sĕ contribue şi în numele lor la regularea afacerilor publice, şi astfel li-a suspendat pentru restul sesiunei actuale parlamentare dreptul de a mai trimite deputat în sfatul ţerii.

Asta e pedépsa alegĕtorilor.

Legea dispune astfel, şi legea a fost de astădată bine aplicată. Prea s'au dedat ómenii pe unele locuri sĕ-şi pună în vînḑare frumosul drept electoral, şi statuirea unui esemplu, ca cel aplicat alegĕtorilor din Csongrád, se impunea de sine, pentru a mai spăria pe ceilalţi şi a-i aduce la moravuri mai bune.

Sentenţa dietei, adusă Vineri în contra alegĕtorilor din Csongrád, a venit de altcum prin surprindere. Comisiunea specială, însărcinată cu studiarea afacerii, era de părerea, că nu se simte necesitatea suspendării dreptului de alegere pe séma celor din Csongrád, findcă nu e dovedit, că s'ar fi făcut *în stil mare* îndopările cu mâncări şi beuturi la ultima alegere pentru dietă. Dar' minoritatea comisiunii înaintase părere separată, şi punêndu-se la vot, dieta a primit cu sdrobitóre majoritate părerea minorităţii, şi a decis aşa cum a decis.

Are dreptate o fóie guvernamentală când afirmă, că mulţi dintrĕ deputaţii cari au votat pentru aplicarea acestei meritate pedepse alegĕtorilor dietali din *Csongrád,* vor fi fost aleşi la timpul seu *cu aceleaşi mijlóce* cu cari a fost ales deputatul Csongrádului; dar' împrejurarea acésta nu schimbă întru nimica legalitatea şi oportunitatea verdictului dat din partea dietei, căci îndreptarea de moravuri în direcţia acésta e de estremă necesitate în ţéra nóstră, şi sentenţa adusă e chiămată sĕ facă un bun început în privinţa acésta.

Păţania celor din Csongrád va forma acum bună admoniţiune la adresa tuturor acelora cari credeau că la alegeri pot sĕ-şi dee votul ori şi cui, cunoscut ori necunoscut, cu tragere de inimă sau fără tragere de inimă pentru interesele mari obşteşti, numai obicinuitul papricaş şi obicinuita sticlă cu rachiu sau vin sĕ li-se pună pe masă. In deosebi alegĕtorii români sĕ-şi noteze bine pedépsa acésta ruşinătóre aplicată alegĕtorilor din Csongrád, şi sĕ se feréscă de a da ansă sĕ li-se aplice şi lor, pentru-că acésta ar constituí o pată vecinică pe séma conduitei lor în viéţa publică. Ear' dreptul electoral, cum am spus, e un drept frumos şi preţios, care trebue scutit de ori-ce pată, dacă vrem sĕ ne arătăm vrednici de el.

Reforme parlamentare. In una din şedinţele din urmă ale comisiunii financiare a dietei, care se ocupă cu censurarea budgetului anului viitoriu, ministrul-president *Széll* a făcut comunicarea, că în sinul guvernului se lucrézä la adunarea materialului necesar pentru unele *reforme parlamentare*, devenite inevitabile. Declaraţia prim-ministrului a provocat mare sensaţie. Despre direcţia şi amĕnuntele reformelor parlamentare pe cari guvernul voeşte sĕ le facă, prim-ministrul *Széll* nu a vorbit nimica.

Urcarea listei civile. Vineri a presentat ministrul-president *Széll* dietei magiare proiectul de lege despre urcarea listei civile, care a fost predat comisiunii financiare spre esaminare. Partidul guvernamental a primit proiectul de lege cu vii aprobări, pe când kossuthistii au dat vie esprimare nemulţămirilor şi au provocat şi o mică discuţie, în jurul întrebării, dacă n'ar trebuí sĕ mérgă întâiu proiectul de lege la secţiuni? O surprindere conţine de altcum proiectul de lege pentru toţi, aderenţi şi neaderenţi ai urcării listei civile, anume aceea, că urcarea nu se face cu începerea anului ce vine, ci şi pentru anul curent, cu începere de la 1 Ianuarie 1902.

Din Austria. Situaţia continuă a fi încurcută, nesigură şi aprópe critică. Ministrul-president *Körber* şi-a spus în şedinţa de Mercuri cuvêntul în chestia limbilor, şi cuvêntul seu a fost destul de împăciuitoriu; dar' cu tóte acestea nu sunt prospecte pentru o grabnică îndreptare spre bine a lucrurilor. Se menţine deci ştirea, că guvernul este hotărît sĕ-şi înainteze dimisia, după-ce s'a convins acum, că nu se póte răzima cu siguranţă pe nici una din partidele representate în parlamentul austriac. De altă parte se svoneşte, că însuşi Monarchul este decis a lua în mână sanarea rĕului de care sufere parlamentul în ceealaltă parte a monarchiei austro-ungare. Putem sĕ ne aşteptăm deci la mari evenimente.

Din trecut.

VII.

Am ajuns la ultimul act sĕvêrşit în chestia naţionalităţilor din partea guvernului independent magiar de la 1848, cu a cărui espunere încheiem amintirile din trecut.

E vorba de legea votată la 21 Iulie 1849 din partea dietei din Seghedin, *la propunerea şi insistenţele guvernului*; va sĕ zică, de o iniţiativă luată acum *din partea guvernului* pentru resolvarea chestiei naţionale, prin acordarea şi garantarea de drepturi pe séma popórelor nemagiare din patrie.

Lucrurile s'au întêmplat după cum urmézä:

Conventul revoluţionar, care a trebuit sĕ plece grabnic din Dobriţin la Pesta, se retrăsese la Seghedin. Aici guvernul simţind pericolul, l-a pus sĕ voteze un proiect de lege, în care se garantézä anumite drepturi pe séma naţionalităţilor nemagiare din ţéră, drept dovadă, că guvernul magiar şi naţiunea magiară vrea din tot adinsul sĕ împartă tóte drepturile şi tóte libertăţile cu surorile naţionalităţi conlocuitóre.

Guvernul vedea, că independenţa naţiunii magiare e ameninţată şi va fi în curênd înmormêntată; de aceea a recurs la acest ultim remediu, la îmblânḑirea naţionalităţilor şi câştigarea lor pe partea causei magiare, în speranţa, că naţionalităţile, şi în special Românii, vor schimba frontul şi se vor pune pe partea Magiarilor.

Dar' pe lângă tótă siguranţa desastrului, care trebuia sĕ se descarce în mod fatal asupra ţerii, votarea numitului proiect de lege nu a mers atât de neted cum credea guvernul. Mulţi deputaţi magiari, chiar dintrĕ aderenţii lui Kossuth, l'au combătut cu tótă energia, pe cuvêntul, că Ungaria e a Ungurilor; alte neamuri nu pot avé în ea nici un fel de drepturi naţionale.

Proiectul de lege a fost presentat dietei în 21 Iulie, şi ministrul-president Szemere a propus sĕ fie luat imediat în discuţie. Ear' primirea şi votarea proiectului, Szemere a motivat-o, întrè altele, cu următórele cuvinte:

"Dacă guvernul ţerii ar fi rĕsplătit crudelităţile cu asemenea crudelităţi, de atunci póte că ar fi pace, — pacea mormêntului. Dar' asta nu s'a întêmplat, ci au fost întrebuinţate tóte mijlócele puterii intelectuale, pentru-ca legăturile frăţietăţii seculare sĕ fie încopciate de nou. Am împărţit cu miile lămuriri, esplicări, proclamaţiuni şi am întrebuinţat întréga putere onestă a presei. Am sprijinit deputaţii în nisuinţele lor de împăcare şi am sprijinit şi pe acela, care a ajuns sĕ fie jertfă nefericită a acestor nisuinţe, tocmai din partea fraţilor sei proprii (Dragoş). Ştiam, că conducĕtorii mişcărilor din principatele române au mare influinţă asupra Românilor, şi ne-am folosit şi de acéstă influinţă. Ştiam, că rĕscóla sêrbéscă primeşte alimentare şi din Sêrbia, şi n'am întârziat a lămurí pe principele Sêrbiei şi guvernul sêrbesc, comunicându-le vederile nóstre asupra esplicării drepturilor diferitelor popóre din Ungaria, ear' vederile nóstre au fost acolo pe deplin aprobate, ca juste. N'am lăsat nefolosit nici un moment favorabil pentru împăciuire şi nu ne-am retras de la precisarea în puncte a principiilor nóstre. Şi care a fost urmarea? Cam aceea, că până-ce am învins, ele au fost aplacidate; cum a început însĕ sĕ se întunece steaua norocului nostru care conducea rĕsboiul, toţi au rĕspuns evasiv, în mod trăgănător, la condiţiunile, la ofertele nóstre!

Cu un cuvênt, cea mai sinceră, cea mai onestă procedură a nóstră a fost întimpinată cu făţărnicie, chiar cu tradare! Scopul nostru de altcum nu era nici aici altul, de cât accelerarea de o parte a asigurării libertăţii cetăţeneşti şi a independenţei ţerii, de altă parte restabilirea domniei umanităţii solide, prin împedecarea crudelităţilor, într'atâta, ca gloria principală a revoluţiunii nóstre sĕ nu fie inficiată prin urmele de sânge ale terorismului neomenos. Punctele acestea aşa erau compuse, că asemenea drepturi nici o ţéră nu dă în internul hotarelor sale naţionalităţilor mai mici.”

Şi tot aşa a continuat Szemere mai departe, acusând naţionalităţile că sunt nerecunoscĕtóre şi nu vreau sĕ înţelégă cât de mult bine le voeşte lor naţiunea magiară, lucru dovedit şi prin proiectul de lege, a cărui votare o cere acum de la dietă, lege, prin care se dau naţionalităţilor nemagiare din ţéră tóte drepturile posibile.

Pe cei-ce erau în contra votării legii de naţionalitate, i-a ocărît întâiu rĕu contele Batthány, — ear' în urmă Szemere, ministru president, care într'o nouă vorbire de o oră a demascat pe falsii democraţi, cari pe limbă pórtă în continuu libertatea popórelor, ear' când e vorba sĕ se dee de fapt libertăţi şi drepturi popórelor, ridică gravamine şi pun pedeci, pentru-că pentru ei libertăţile nu se estind mai departe de cât numai până unde merg interesele lor. Urmarea acestei filipice, la finea căreia Szemere a declarat că dacă aristocraţia magiară nu se emancipézä de sub astfel de vederi în ce priveşte chestia naţionalităţilor şi dorinţele naţionalităţilor, va duce ţéra la peire, a fost, că dieta a votat aprópe în unanimitate, încă în aceeaşi şedinţă (21 Iulie) proiectul de lege *despre dreptul naţionalităţilor*, — primul de natura acésta, — tecstuat după cum urmézä:

— "Desvoltarea liberă a tuturor naţionalităţilor, locuitóre întrĕ hotarele Ungariei, se garantézä prin următórele disposiţiuni:

1. Limba oficială la guvernul central, la administraţie, legislaţiune şi la miliţie rĕmâne cea magiară. Cu privire la celelalte limbi vorbite în ţéră au valóre următórele norme:

2. In adunările comunale fie-cine are drept sĕ vorbéscă în limba sa. Limba protocolară o hotăreşte liber majoritatea.

3. In adunările comitatense toţi cei cu drept a participa pot sĕ vorbéscă în limba magiară, ori în limba proprie, după-cum vor voí. In comitatele în cari o naţionalitate óre-care formézä mai mult de jumĕtate din numĕrul poporaţiunii, limba protocolară, dacă majoritatea doreşte, va fi limba acelei naţionalităţi. Corespondenţa însĕ cu guvernul şi cu alte autorităţi se va face în limba magiară.

4. La curţile cu juraţi şi la judecătoríile de prim-for, când procedura e verbală, este a se aplica principiul enunţat în punct 3.

5. Limba de comandă a gardei naţionale va fi aceeaşi în care se pertractéză afacerile comunale.

6. In şcólele elementare instrucţiunea se va face totdéuna în limba comunei sau a bisericei.

7. Limba matriculelor şi preste tot a afacerilor bisericeşti va fi totdéuna limba comunei bisericeşti.

8. Petiţiunile adresate de privaţi, cătră ori-ce autoritate, pot fi scrise în ori-care limbă.

9. Sinodul bisericei ortodocse (óhitű) are sĕ fie convocat în fie-care an şi acela póte sĕ delibereze întocmai aşa de liber asupra tuturor afacerilor religionare şi şcolare ca şì la celelalte religiuni. De dreptul sinodului se ţine a alege episcopii şi a hotărî asupra chestiunii: sĕ rĕmână bisericeşte la olaltă naţiunea sêrbă şi cea română, ori sĕ se despartă?

10. Bisericile şi şcólele ortodocşilor sunt părtaşe la tóte acele avantagii, pe cari statul le acordă bisericilor şi şcólelor celor cari aparţin celoralalte religiuni.

11. Ortodocşii îşi conduc şi administréză ei înşişi fundaţiunile lor bisericeşti şi şcolare.

12. Pe séma celor cari aparţin bisericei ortodocse se va instituí la universitatea din Budapesta corp profesoral de teologie.

13. Numirile la ori ce fel de oficii şi dignităţi se vor face esclusiv numai conform meritelor şi capacităţii, fără nici o considerare la naţionalitate şi religiune.

14. Guvernului i-se dă împuternicire, respective îndatorire, de a pune în aplicare principiile esprimate în acéstă lege.

15. Guvernul se autoriséză şi însărcinéză deosebi, ca ascultând dorinţele juste ale Sêrbilor şi Românilor, sĕ facă a înceta tóte gravaminele lor basate, şi acésta fie în propriul cerc de competinţă, fie prin proiect de lege presentat adunării naţionale

16. In fine guvernul este investit cu deplină putere, ca în numele naţiunii sĕ dee amnestie tuturor acelora, cari până la un termin prefipt vor depune armele şi vor jura pe independenţa naţională."

Marele istoric magiar, Horváth Mihály, ne spune despre acest proiect de lege, că singura lui scădere a fost aceea, că s'a votat în Iulie 1849 şi nu în Martie 1848, când Românii póte că se arătau mulţămiţi cu cele cuprinse în el şi nu puneau mâna pe arme, cel puţin nu pentru a le folosí contra Magiarilor.

Şi în aceste puţine cuvinte ale lui Horváth Mihály se cuprinde critica cea mai nimerită, nu a legii votate, — care n'a putut sĕ fie pusă în aplicare, — ci a politicei guvernului magiar de la 1848, dusă în chestia naţionalităţilor.

Prea târziu s'a trezit adecă guvernul sĕ facă concesiuni naţionalităţilor nemagiare, când acestea nu mai puteau părăsí calea pe care au fost apucat; pe când atunci când nu erau încă angajate, şi guvernul putea uşor sĕ le căştige pe tóte pentru causa magiară, nu s'a gândit la ele, şi nu li-a dat aceea ce numai după-ce s'a vĕḑut ajuns în strîmtóre a aflat de bine sĕ le dee.

In chestia naţională acesta e momentul cel mai însemnat care ni-a rĕmas din trecut, — şi politicianii magiari de astăzi ar face bine dacă ar ţiné cont de el în acţiunile lor îndreptate în contra naţionalităţilor nemagiare din patrie. Pentru-că nu sĕ ştie ce se mai póte întêmpla. Istoria cam are obiceiul de a se repeta, cu privire la anumite întêmplări. Şi e bine, ca pentru astfel de întêmplări popórele sĕ stee gata, împăcate şi împrietinite, ear' nu certate şi înduşmănite.

Visita de la Rusciuc.

După cum am fost anunţat, trenul regal a pornit din Bucureşti, din gara de Nord, Marţi la orele 10 şi jumĕtate, ducênd spre Rusciuc pe M. Sa Regele *Carol* şi întréga Sa suită.

La tóte gările Maiestatea Sa a fost întimpinat de autorităţi, şcóle şi poporaţiune.

La Comana trenul oprindu-se câteva minute, primarul a presintat tradiţionala pâne şi sare, urând bună venire şi călĕtorie Maiestăţii Sale.

La orele 12.45 trenul a întrat în gara Giurgiu. Ací Maiestatea Sa a fost întimpinat de primariul *Dimitrescu*, care a rostit următórea cuvêntare:

"Sire, în numele oraşului şi al consiliului comunal vĕ urez bună-venire printrĕ noi şi rog pe Maiestatea Vóstră sĕ binevoiască a ne permite de a 'I presenta căldurósele nóstre omagii de iubire şi nestrămutat devotament.

Sire, Presenţa Maiestăţii Vóstre în mijlocul nostru, din nou ne încălzeşte inimile şi ne umple sufletele nóstre de o adâncă recunoştinţă, sentimente cu atât mai fireşti, cu cât de mult rîvniam la marea onóre ce ni-o acordaţi astăzi.

Cetatea nóstră, Maiestate, îşi va aduce aminte în totdéuna cu recunoştinţă de tot ce s'a făcut pentru progresul şi prosperitatea ei în tot timpul îndelungatei şi gloriósei domnii a Maiestăţii Vóstre.

Urând, Sire, Maiestăiei Vóstre călĕtorie bună în ţéra vecinilor nostri, avem credinţa că întrevederea de la Rusciuc şi visitarea câmpiilor de luptă de la Plevna — de care ne légă atâtea amintiri eroice şi gloriose — vor contribuí şì mai mult a întărí raporturile nóstre de bună vecinătate cu Statul bulgar.

Sĕ trăiţi Sire!

Sĕ trăiéscă Maiestatea Sa Regina!

Sĕ trăiéscă Alteţele Lor Regale, Principii Moştenitori dimpreună cu Augustele Lor Odrasle!

Trăiéscă România!"

O companie din regimentul 5 de dorobanţi sub comanda căpitanului Ursu, şi fiind de faţă şì colonelul Crăiniceanu, comandantul brigăḑii, a dat onorurile militare.

Primirea făcută M. Sale a fost dintrĕ cele mai entusiaste. Intreg oraşul Giurgiu era în picióre, pe cheiul frumos împodobit cu ghirlande şi steaguri.

După primire s'au presintat M. Sale oficerii bulgari ataşaţi pe lângă persóna Suveranului în tot timpul petrecerii Sale în Bulgaria.

Timpul era rĕcoros, dar' un sóre splendid strălucea.

La ora 1 d. a. Maiestatea Sa S'a imbarcat pe vasul *Orient,* la imbarcaderul oraşului. Vasul bulgar *Alexandru*, canonierele *Oltul*, *Siretul* şi torpilorul *Sborul* au însoţit vasul *Orient* până la Rusciuc. La apopierea de malul bulgar vasele româneşti au salutat cu pavilionul şi cu salve de tunuri, la cari au rĕspuns bateriile din Rusciuc cu salutul regal.

La debarcader M. Sa a fost întimpinat de A. S. R. Principele Ferdinand al Bulgariei şi de principele Filip de Coburg, încunjuraţi de o numerósă casă militară.

Intâlnirea a fost din cele mai cordiale. Suveranii s'au îmbrăţişat în modul cel mai amical.

Onorurile militare la debarcader au fost date de o companie marină a flotilei bulgare.

La sosirea pe cheu Maiestatea Sa Regele şi Alteţa Sa Regală Principele au fost întimpinaţi de ministrul afacerilor străine şi al cultelor, president al consiliului *Danev*, ministrul de finance *Sarafof*, ministrul de interne, *Ludzkanov*, ministrul de justiţie *Radev*, ministrul de rĕsboiu *Papricov*, Inaltpreasfinţitul Metropolit al Rusciucului *Vasile*, de vicepresidentul Sobraniei *Frangea*, prefectul departamentului *Manolov*, cari fură pe rênd presentaţi Maiestăţii Sale Regelui; apoi de următorii oficeri: generalul *Nicolaev*, generalul *Drandarevski*, comandantul divisisiei a 5-a, generalul *Agura*, generalul *Ivanov*.

Pe cheu o companie a regimentului Nr. 2 de infanterie *Iskersky* a presentat armele şi a defilat înaintea suveranilor.

Apoi A. S. R. Principele Bulgariei a condus pe M. S. Regele la palatul de la Rusciuc, în trăsura de gală cu patru cai, urmată de un escadron al gardei princiare.

La întrarea în strada Kniajevska era ridicat un arc de triumf, în dreptul căruia aştepta primariul oraşului încunjurat de membrii consiliului municipal, de funcţionari şi notabili, precum şi de numeróse dómne. Primariul Martinov a presentat Maiestăţii Sale pânea şi sarea, rostind următórele:

"Oraşul Rusciuc este fericit de a primí pe Maiestatea Vóstră, suveranul frumósei şi ospitalierei ţĕri, care în timpuri de restrişte a fost un refugiu pentru Bulgarii cari fugeau de persecuţiuni, care a împărtăşit cu noi durerile şi bucuriile, şi ai cărei fii, avênd pe Maiestatea Vóstră în fruntea lor, au luat o strălucită parte în rĕsboiul pentru desrobirea nóstră. Pĕtrunşi de sentimente de recunoştinţă, consiliul comunal şi cu mine, în numele populaţiunii oraşului Rusciuc urăm cu bucurie o bună venire Maiestăţii Vóstre şi-O rugăm de a primí pânea şi sarea".

Trupele garnizónei erau postate pe tot lungul drumului. Intreg oraşul era împodobit cu steaguri şi decorat.

La întrarea în palat onorurile militare au fost date de o companie din regimentul 5 de infanterie *Dunavski*, al cărui şef onorar este A. S. R. ducele Robert de Parma.

La palat s'au făcut presentările reciproce ale suitelor ambilor Suverani.

La ora 3.45 d. a. A. S. R. Principele Ferdinand a condus pe Inaltul seu óspe cu suitele pentru a visita casarma regimentului 5 de infanterie *Dunavski* şi monumentul comemorativ al acestei trupe, ridicat în amintirea bătăliei de la Slivnitza, unde acel regiment a luat o parte cu deosebire strălucită.

Intorcêndu-se de la palat, Regele şi Principele au visitat pe Inaltpreasf. metropolit al Rusciucului, cum şì catedrala metropolitană.

M. S. Regele a primit apoi corpul consular şi a acordat o audienţă presidentului consiliului *Danev*.

La 8 ore séra a avut loc un splendid ospĕţ la cercul militar.

Oraşul era preste tot iluminat şi resuna de sgomotul focurilor de artificii şi al musicelor militare.

La prînzul de séră s'au rostit toastele publicate în numĕrul trecut.

Pentru catedrală.

In Nrul 105 al ziariului nostru am publicat o frumósă colectă, făcută întrĕ preoţimea nóstră din tractul Mercurei, care trecea preste o frumósă sumă de 2000 coróne; ear' acum părintele protopop Ioan Droc ne face o nouă plăcută surprindere prin trimiterea unei a doua liste care cuprinde ofertele însemnate ale celorlaţi preoţi tractuali precum şi ale învĕţătorimei, care cu vrednicie se póte înşira întrĕ însufleţiţii dascăli din ţinutul Orăştiei.

Conştiinţa unei datorinţe frumos împlinite fie-le tuturor adevĕrată rĕsplată pentru laudabila faptă, care — de sigur — numai binefăcĕtóre póte fi pentru viitoriul bisericei şi al credincioşilor ei. Le esprimăm şì pe acéstă cale mulţămită tuturor şi în deosebi şefului tractual.

Iată contribuirile:

a) preoţi:

1.	Ioan Daian, paroch în Sângătin	cor.	150
2.	Patriciu Marcu, paroch în Tău	"	120
3.	Stefan Medeşan, paroch în Gusu . . .	"	120
4.	Vasilie Necşa, paroch în Apoldul-superior .	"	115
5.	Patriciu Marcu, paroch în Păuca . . .	"	100
6.	Nicolae Plotogea, paroch în Broşteni . .	"	100
7.	Crucian Mărginean, paroch în Cenade . .	"	100
8.	Ignatie Filip, paroch în Reciu	"	100
9.	Aron Şerb, capelan în Poiana	"	100
10.	Ioan Pop, paroch în Beşinĕu	cor.	100
11.	Samoil Sabo, catichet în Blaj	"	100
12.	Ioan Muntiu, paroch în Cărpiniş	"	100

b) învĕţători:

1.	Dumitru Orăştian (Apoldul-inferior) . . .	cor.	100
2.	Elena Vlad (Poiana)	"	60
3.	Nicolae Simulescu (Mercurea)	"	50
4.	Ilie Georgescu (Poiana)	"	50
5.	Vasilie Dobrescu (Rod)	"	50
6.	Remus Pop (Rod) .	"	50
7.	Teofil Bărbat (Şpring)	"	50
8.	Ioan Bêrsan (Reciu)	"	40
9.	Nicolae Şerb (Poiana)	"	30
10.	Romul Vraciu (Poiana)	"	30
11.	Dumitru Ivan (Apoldul-superior) . . .	"	30
12.	George Stelea (Dobârca)	"	30
13.	Vasilie Greavu (Gârbova)	"	30
14.	Aurel Staicu (Gusu)	"	30
15.	Teodor Marcu (Tău)	"	30
16.	Vasilie Radu (Căpiniş)	"	30
17.	Nicolae Marcu (Păuca)	"	30
18.	Ioan Bendorfean (Bogat)	"	30
19.	Ioan Rusan (Beşinĕu)	"	30
20.	George Petru (Armeni)	"	20

De pe "Hârtibaciu".

— Intimpinare. —

Agnita, 28 Octobre v.

In Nr. 120 al preţuitului nostru jurnal "*Telegraful Român*" s'a publicat resultatul despre conferenţa preoţéscă, adunarea generală a despărţĕmêntului Asociaţiunii şi despre producţiunea dată cu ocasiunea acésta de reuniunea femeilor române din Agnita.

In interesul adevĕrului rog a se da loc şi puţinelor reflecsiuni pe cari subscrisul mĕ simt datoriu a le face învĕţătoriului Paicu, care spune că a raportat fidel despre cele mai sus pomenite.

Invĕţătoriul Paicu afirmă, că poporul din Agnita nu ar fi avut ştire despre adunarea conchiemată la Agnita pe ziua de 20 Octobre a. c., din care causă nu s'au presentat la adunarea despărţĕmêntului de cât numai 3 indiviḑi.

Observ, că adunarea despărţĕmêntului acestuia a fost conchiemată prin "*Telegraful Român*" pe Duminecă, 29 Sept. a. c., despre care lucru s'a avisat şi poporul din Agnita în biserică prin subscrisul, făcêndu-i-se totodată cunoscut scopul şi binefacerile Asociaţiunii faţă de poporul nostru, şi îndemnându-se cei cu dare de mână a se face membri la despărţĕmêntul nostru, spunêndu-li-se şi tacsa ce este a se solví, ca membri ordinari şi ajutători.

S'au şì adunat în ziua aceea mai mulţi membri ai despărţĕmêntului în şcóla din Agnita, în frunte cu dl protopresbiter N. Moldovan, ca director al despărţĕmêntului, de faţă fiind şì unii poporeni din Agnita. Dar' din óre-care causă dl director a amânat ţinerea adunării despărţĕmêntului pe ziua de 20 Oct. a. c., conchiemând prin circulariu pe aceea zi şì conferenţa preoţéscă precum şi pe toţi învĕţătorii din acest tract protopopesc.

Ştiind acésta, am conchiemat în séra de 18 Octobre comitetul parochial în şcólă, de faţă fiind şì învĕţătoriul Paicu, spunêndu-le despre adunarea ce are a se ţiné în comuna nóstră, şi că avem datorinţă a o sprijiní. Am îndatorat totodată pe comitetul parochial a se îngrijí de cuartire pentru preoţi şi învĕţători, şi astfel au fost aleşi 2 membri din comitet, ca sĕ mérgă cu o zi mai nainte pe la poporenii cei mai de frunte sĕ le spună despre adunarea ce este a se ţiné în Dumineca din 20 l. c. la şcóla nóstră, şi a 'i îndatora sĕ priméscă în cuartire câte un preot şi învĕţătoriu pe timpul cât se va ţiné adunarea, ceea-ce s'a şì făcut.

Deóre-ce însĕ desbaterile în conferenţa preoţéscă din ziua mai sus numită au durat până séra, şi agendele despărţĕmêntului s'au pertractat după aceea, precum spune învĕţătoriul Paicu, în timp de 20 minute, pe înserate şi la lumină — pe când poporenii (bărbaţi) din Agnita au trebuit sĕ-şi grijéscă vitele a casă — n'au putut sĕ fie de faţă la adunare şi astfel n'au meritat sĕ fie apostrofaţi, de ómeni nepăsĕtori.

Sunt alte pete prin Agnita, cari ar trebuí, şi e de dorit a se şterge odată, nu acésta; căci poporenii din Agnita nu din nepăsare faţă de despărţĕmêntul Asociaţiunii nu s'au presentat afară de 3 indivişi, la acésta, ci causa a fost, cum am spus, timpul prea întârziat şi scurt. Dacă s'ar fi putut deschide adunarea mai de timpuriu, ziua, şi preste agendele despărţĕmêntului nu s'ar fi trecut în fuga mare în timp de 20 minute, după cum a scris învĕţătoriul Paicu în raportul seu, de sigur ar fi rĕmas mai mulţi din parochieni de faţă.

Neadevĕrată e deci afirmarea, că poporului din Agnita nu i-s'ar fi adus la cunoştinţă că se ţine la noi adunare, şi că din nepăsare poporul nu ar fi luat parte la aceea. Apoi afirmarea, că la producţiunea dată de femeile din reuniune s'ar fi înlocuit rolul p. Aron prin o femeie *inreverendată*, încă nu este adevĕrată, căci femeia a fost îmbrăcată numai cu un pardisiu negru preste haina sa.

Am puté critica şi noi multe, dar' a molesta On. public cu de aceste nu este frumos, şi nici de folos. Mai bine sĕ urmăm sfatul apost. Pavel, care zice: "Sĕ nu fim măreţi în deşert, unul pe altul întărîtând, unul altuia pismuind ş. c. l." ca astfel sĕ plinim legea lui Christos.

Cu acésta terminând, vĕ rog domnule redactor, sĕ primiţi asigurarea celei mai distinse consideraţiuni.

Ioachim Părĕu,
parocb.

L. M. M. J. V. S.
26 27 28 29 30

*

Tot cu privire la raportul despre cele întêmplate în Agnita cu ocasiunea ţinerii adunării generale a despărţĕmêntului de acolo al "*Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român*", primim întimpinare şi de la domnul *Acsentie Lene,* secretariul despărţĕmêntului, care confirmă întru tóte cele spuse mai sus de părintele *Părĕu* şi face constatarea, că nu 20 de minute, ci mai bine ca un cias a ţinut adunarea generală din întrebare. Stabileşte apoi domnul *Lene* nişte regule fórte potrivite pe sémă corespondenţilor de la ziare, regule pe cari le recomandăm cu tótă căldura tuturor celor pe cari îi priveşte, şi anume: 1. Din fie-care lucrare menită sĕ fie dată publicităţii sĕ eschidem interesul personal, 2. sĕ nu edificăm cu material luat din isvorul pismei şi 3. sĕ nu ne închipuim că înegrind pe alţii ne spălă m pe noi şi ne facem reputaţiune bună.

NOUTĂŢI

I. P. S. S. Archiepiscopul şi Metropolitul Dr. Vladimir de Repta a fost primit în 10 Novembre n. în audienţă din partea Monarchului. Cu ocasiunea acésta I. P. S. Sa a depus jurămêntul de fidelitate. A casă la Cernăuţi, I. P. S. Sa va sosí mâne, Marţi. Se fac pregătiri pentru o primire solemnă şi impunĕtóre.

*

Din tractul Lupşa ni-se scriu următórele: Mai zilele trecute s'a sĕvêrşit alegerea de paroch în comuna nóstră bisericéscă *Mogoş-Valea-Barnei*, ales fiind singurul concurent preotul *Ioan Coc*, originar tot din Mogoş. — Nu de mult s'a întregit postul învĕţătoresc din *Sălciva-de-jos*, fiind ales fiiul acestei comune, concurentul *Vasilie Butură*. — In fine la postul învĕţătoresc din *Lunca* a fost ales candidatul *Vasilie Miclea*, asemenea fiu al acelei comune. — Tóte aceste alegeri au fost conduse de zelosul nostru protopop tractual *Vasilie Gan* şi au decurs în cea mai bună ordine şi linişte. In tóte aceste locuri demnul nostru protopop a ţinut poporului frumóse şi potrivite cuvêntări ocasionale.

*

Societatea acad. teol. "Academia ortodoxă" din *Cernăuţi*, în şedinţa generală ordinară ţinută în 6 Novembre st. n. s'a constituit pe anul administrativ 1902/903 în următoriul mod: president Vespasian Reuţ, secretariu de esterne George Banilevici, secretariu de interne Petru Străinul. *Secţia literară*: presidentul secţiei şi prim-vicepresident Constantin Urechie, adlatul I. şi bibliotecariu Gavriil Guşetu, adlatul II. şi econom Adrian Bodnarescul. *Secţia musicală*: presidentul secţiei şi al doilea vicepresident: Aurel Chelariu, adlatul I. şi controlor Eug. Jancovschi, adlatul II. şi cassariu Gavriil Boca. *Comisia revisuitóre:* Adrian Lupaştian, ref. com., Isidor Grigorovici şi Stefan Voloşescu, adlaţi.

*

† Ioan Ioanoviciu, paroch în Hărĕu (tractul Deva), a rĕposat Joi după amiazi, în etate de 67 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă (15 Novembre n.) în cimiteriul bisericei gr. or. din Hărĕu.

*

Catechisarea copíilor nazarenilor. Doi părinţi rătăciţi, trecuţi la secta nazarenilor, au cerut la ministrul de culte şi instrucţiune publică scutirea copíilor lor de la cercetarea bisericei catolice, respective ortodocse şi de la creşterea lor în religia fostă a părinţilor. La acésta ministrul a dat următórea ordinaţiune.

"Cererea înaintată de locuitorii G. şi L., unul rom.-catolic altul greco-oriental, cari se dau pe sine ca fiind nazareni, pentru-ca copíii lor sĕ fie scutiţi de asistarea la serviciul divin rom. cat., respective gr.-oriental, nu póte fi împlinită. Pentru-că în înţelesul dispoţiunilor cuprinse în § 7 al art. de lege XXXII. din 1894, respective în §§ 26—29 ai art. de lege XLIII din 1895 fie-care copil ajuns la etatea obligămêntului de a cerceta şcóla trebue sĕ aparţină óre-cărei confesiuni recepte sau recunoscute în lege şi sĕ fie educat în aceea confesiune chiar şi în casul că părinţii lui nu ar aparţiné nici uneia dintrĕ confesiunile recepte sau recunoscute în lege. Ear' fiind-că aşa zisa religie nazarenă nu aparţine nici confesiunilor recepte, nici celor legal recunoscute, este evident că părinţii care îşi subtrag copíii de la obligămêntul instrucţiunii, respective de la cercetarea bisericei, se fac vinovaţi de călcarea disposiţiunilor cuprinse în §. 4 al art. de lege XXXVIII din 1868, ear' copíii lor, din causa călcării obligămêntului instrucţiunii, nu vor puté avé nici calcul din studiul religiei şi moralei."

*

Hymen. *Nicolau Tămaş* notariu comunal în Cacova (Sibiu) şi Domnişóra *Ana Pau* din Sibiel, îşi vor serba cununia religiósă Duminecă, în 10/23 Novembre la 3 ore p. m. în biserica gr. ort. din Sibiel.

— *Sebastian Olariu,* ales paroch în Băţălari (tractul Haţeg), se va cununa cu dşóra *Cornelia Suciu* în 24 Novembre st. n. în biserica gr. or. din Petrila.

*

Ucigaşul părinţilor sĕi! Joi séra s'a aprins casa măcelariului Mihail Malacsek din Sátoralja-Ujhely. Focul s'a estins cu atâta celeritate, în cât Malecsek si soţie-sa, împreună cu alţi trei locuitori, n'au mai putut eşí din casă, ci au ars şi ei. In timp ce casa ardea, ómenii adunaţi la stîns au aflat că tăciunarul e însu-şi fiul lui Malacsek, care astfel a voit sĕ-şi rĕsbune asupra părinţilor sei, pentru-că nu i-au dat o anumită sumă de bani ce li-o ceruse împrumut. Infuriaţi de pĕcătoşia feciorului, ómenii erau sĕ-l sfâşie şi numai cu mare greu l'au putut scăpa de furia lor gendarmii.

*

Cutrĕmur de pământ. In *Jeisk* la Marea-Azovică, în 9 Novembre a fost puternic cutrĕmur de pământ, pe urma căruia fórte multe clădiri s'au prăbuşit, astrucând sub ruine circa cincizeci de ómeni.

*

Scrieri economice. In editura ministeriului de agricultură a apărut o serie de scrieri economice, cari preoţilor şi învĕţătorilor li-se dau gratis. Cei cari doresc sĕ aibă aceste scrieri, sĕ se adreseze ministeriului de agricultură prin o epistolă ori prin o cartă postală. Scrierile sunt următórele: "A magyar kulturmérnöki intézmény ismertetése", "A világ gabonatermelése 1895-ig" (a apărut şi în limba germână); "Nemzetközi buza- és lisztforgalom 1880—1895-ig"; "Utmutatás a szőlőmivelésre", "Utmutatás a peronospora elleni védekezésre", "Utmutatás a lisztharmat elleni védekezésre", "Utmutatás a mezei egerek irtására", "Védekezés a gabonafutrinka ellen", "Mezőgazdasági munkabérek Magyarországon 1895, 1896, 1897, 1898-ban", "Kendertermelési utmutató, irta Kleiszner Károly", "Méhészet, irta Molnár István", "Magyarország összes termésének eredménye 1893—94", "A gabonaárak hanyatlásáról, irta Borovszky Károly, 1895", "Földmivelésügyi utmutató, irta Német József, 1898", "Madaraink hasznáról és káráról, irta Herman Ottó", "Utmutatás a szőlőmoly és szőlőiloncza irtására" (a apărut şi în limba română), "Vezérfonal a filloxerás szőlőknek szénkénegezéssel való gyéritésére", "A pinczeszövetkezetekről" (şi româneşte: "Tovărăşii de pivniţe"), "A külföldi borértékesitő szövetkezetekről", "A magyar gazda kincsesháza", "A homoki szőlőmivelés", "Utmutatás a must és bor okszerü kezelésére" (şi româneşte: "Indreptar pentru manipularea raţională a vinului şi mustului"), "A bortörvény ismertetése", "Ültessünk gyümölcsfákat!" (în româneşte: "Sĕ cultivăm póme!")

Un tablou primejdios. La recercarea procuraturii de stat din Berlin autorităţile germane caută în ruptul capului după un tablou, care — conform judecăţii celor de la putere — constituie provocare la revoluţie. Tabloul represintă o figură de femeie lănţuită de o stâncă, în jurul căreia se vĕd parapete demolate. Lângă ruine stă un grup de oficeri ţinênd săbiile ridicate sus spre ceriu, de unde o cétă de îngeri le aduce coróna polonă. La drépta oficerilor e un grup de poeţi şi artisti, întrĕ cari se póte distinge fórte clar figura poetului polon Miskiewitz şi a eroului polon Kosciusko. — Tabloul simbolisézâ restaurarea Poloniei libere.

*

Pentru cinstea satului. Doi agenţi de comercianţi de vinuri, cu nume Kernreich Izrael şi Braun Soma, cumpĕraseră de la economii din Herczeg-Marók (dincolo de Dunăre) mustul resultat din recolta viilor, şi zilele trecute voiau sĕ 'l ttimită mai departe. La gară unul dintrĕ economi a observat că agenţii au de douĕ-ori atâta must, cât cumpĕraseră. A dat de ştire celorlalţi săteni cari toţi au eşit la gară şi constatând că agenţii au turnat apă în must, nu voiau cu nici un preţ sĕ permită spedarea lui. In urmă, vĕşênd câ nu isbutesc, s'au pus şi au cumpĕrat de la cei doi jidani tot mustul, cu apă cu tot, şi l'au împărţit apoi întrĕ ei. Acésta, pentru-ca miş-maşul jidanilor sĕ nu facă ruşine satului, vestit de vinuri bune.

*

Comóră din veacul XVI. Nişte lucrători din Kecskemét săpând la fundamentul unei case au aflat, la adâncime cam de un metru şi jumĕtate, douĕ urcióre pline cu bani de argint. Duşi la poliţie şi esaminaţi de ómeni pricepĕtori, s'a constatat că banii sunt de provenienţă ungară de prin anii 1526—1580. Se crede că au fost ascunşi în pământ de óre-care zaraf grec, în timpul pustiirilor turceşti urmate după catastrofa de la Mohács. Pe timpurile acelea grecii stabiliţi în Kecskemét se ocupau cu zarafia şi numai ei puteau sĕ aibă adunaţi grămadă atâta mulţime de monede. Ear' casa pe al cărei teritoriu au fost aflaţi banii, în timpurile vechi era proprietate a unei familii grece. Banii au fost daţi museului din Kecskemét.

*

Epistolă ucigaşă. Sĕptĕmâna trecută un domn din societatea înaltă din Moscva a căpĕtat o epistolă. Nefiind el a casă, a luat-o în primire soţie-sa, care parte de curiositate parte din gelozie a deschis-o şi a cetit-o. Conţinea numai următórele cuvinte: Adu-ţi a minte de mine! In timp ce femeia cetia epistola, i-s'a făcut de-o dată rĕu, a ameţit şi a căşut jos ca mórtă. Un băieţel al ei, care se juca prin odaie, vĕşênd jos epistola a luat-o şi a început sĕ se jóce cu ea, dar' a ameţit şi el. Intr'aceea întrând în odaie cameriera a trimis îndată după medic, care în fine a readus în simţiri atât pe mamă cât şi pe băieţel. S'a constatat apoi că epistola, scrisă de mână de femeie, era impregnată cu otravă puternică.

*

Dreptul bărbatului. Marchisul Lisle de Lille din Paris, căsătorit nu de mult, a avut într'o zi cértă straşnică cu soţie-sa, în urma căreia nevăstuţa i-a interzis de a mai intra în locuinţa lor. Ear' pentru-ca opreliştea sĕ nu pótă fi eludată, a dat ordin portariului sĕ nu lase pe marchisul sĕ între şi a făcut zar nou la pórtă, ca nici sĕ se mai potrivéscă la el cheia marchisului. In urma acestora bărbăţelul s'a adresat tribunalului, care sĕptĕmâna trecută a decretat că marchisul are drept sĕ între la soţie-sa ori-când, ear' dacă pórta casei ar fi încuiată, este în drept sĕ o spargă cu asistenţă poliţienéscă ori militară.

*

Fată vĕduvă. Mercuri avea sĕ se cunune fiica architectului Schachner din Viena cu învĕţătoriul Schuster. Nuntaşii erau adunaţi deja la casa miresei şi aşteptau numai sĕ-şi facă damele toaleta, pentru-ca sĕ plece apoi la cununie. Mama mirelui, o femeie simplă, neobicinuită cu rafineriile de etichetă ale "domnilor", încă era în odaia miresei, de-şi "cocónele" nu o vedeau bucuros întrĕ ele. Disconsiderarea acésta, dată pe faţă şi de altă-dată, gena mult pe mirele fetii, dar' îşi făcea silă s'o trécă cu vederea, sperând că cu timpul vor îndrăgí ei pe mama-sa bună. In ziua când sĕ plece la cununie, în timp ce modista ajuta bĕtrânei sĕ îmbrace hainele domneşti, mirésa făcea bĕtrânei tot feliul de observări ofensătóre. Mirele a rugat'o sĕ deie pace bĕtrânei şi sĕ nu o supere. Nemilósa mirésă însĕ a continuat cu insultele până ce pe biata bĕtrână a podidit'o plânsul. In momentul acela mirele scoţênd din buzunar un revolvĕr s'a postat în faţa miresei sale şi zicêndu-i: "Dacă nu poţi suferí pe mama mea nu eşti vrednică sĕ mĕ aibi nici pe mine", — şi-a slobodit revolvérul în frunte şi în aceeaşi clipă a căşut mort. — Rĕu a făcut nenorocitul de el! A lipsit pe mamă-sa şi de ultima mângăiere, în loc sĕ-i fi dat satisfacţia cuvenită. Trebuia sĕ radă "domnişórei" câteva palme, apoi sĕ-şi iee mama la braţ şi sĕ plece de acolo.

*

Deputaţii congresuali din cler, aleşi în diecesa *Aradului*, teritoriul consistoriului *aradan*, sunt următorii: Preacuvioşia Sa archimandritul Augustin *Hamsea* în cercul Vinga-Lipova şi Chiseteu-Bichiş (în douĕ cercuri), protopresbiterii Dr. Traian *Puticiu* (Timişóra) ales în cercul Timişóra-Comloş, Vasilie *Beles* (Arad) în cercul Arad-Radna, Dr. I. *Trăilescu* (Chişineu) în cercul Chişineu-Gyula, Constantin *Gurban* (Buteni) în cercul Ienopole-Şiria, Ioan *Groza* (Hălmagiu) în cercul Buteni-Hălmagiu.

*

Un bărbat — şése fileri. O femeie americană înainte cu câţiva ani făcuse cunoştinţă cu un domn bogat care 'i promisese s'o iee soţie. Treceau însĕ luni şi chiar şi ani, fără-ca respectivul sĕ-şi împlinéscă promisiunea. In sfîrşit cocóna a aflat că mirele ei s'a cununat de mult cu alta. S'a pus deci şi l'a dat la lege, cerênd 25.000 de dolari despăgubire. Curtea cu juraţi s'a ocupat cu afacerea până nóptea tărziu, deliberând în fine procesul în favorul femeii. Sentinţa i-a fost însĕ estradată în plic sigilat. Când a cetit'o însĕ era s'o apuce năbădăile. Tribunalul i-a judecat despăgubire *şése fileri.* — Ori-cât de puţin ar fi tacsaţi bărbaţii, fie chiar şi în America, totuşi judecata acésta e mare batjocură pe ei. Sigur deci, că nu preţul bărbatului a fost dătătoriu de ton în enunţarea ei, ci intenţia de a da cocónelor o lecţie bună, ca sĕ nu se mai lege morţiş de ori-care bărbaţ care le spune că le iubeşte, şi sĕ nu alerge pe la judecată dacă "amoresul" le lasă buzate.

Cărţi şi reviste.

Am primit la redacţie calendarele pe anul 1903 apărute în editura lui W. Krafft în Sibiiu, şi a nume:

Amicul Poporului, calendar ilustrat, întocmit de I. Popovici. Anul 43. Afară de partea pur calendaristică, presărată cu sentenţe şi maxime, conţine zilele critice, regenţii europeni, afaceri de postă şi telegraf, tarife de timbre şi taxe, tîrgurile, etc. — Partea literară conţine o serie bogată de piese în poesie şi prosă, cele mai multe originale. Preţul 90 fil.

Posnaşul, calendar umoristic ilustrat, redactat de Simplex. Anul 8; cuprinde în partea hazlie nenumĕrate glume ilustraţe şi povestiri de tot hazul. Preţul 50 fileri.

Calendarul Săteanului, anul 12, e menit pentru popor; conţine prosă şi poesíi din "Amicul Poporului", cu portretul şi biografia lui Mihail Pavel şi Niculae Cristea. E cel mai eftin calendar românesc, costă 20 fileri.

Калєндарю, calendar cu litere cirile, anul 111, e cel mai vechiu calendar românesc menit a serví acelora cari preferă a cetí cu litere cirile. Preţul 40 fileri.

FELIURIMI

Liliacul şi ciuma. In "Egészségügyi lapok" din Budapesta, revistă de domeniul higienei, redactată de profesorul Dr. Ignat Purjesz, cetim următórele: Deja mai multe animale stau sub suspiţiunea că ar promova rĕspândirea anumitor bóle epidemice. In timpul mai nou s'a constatat despre ţînţari că rĕspândesc malaria, ear' muştele sunt cunoscute de mult ca rĕspânditóre de fel şi fel de morburi. Despre cloţani (guzgani) se ştie încă de prin veacurile trecute, că rĕspândesc ciuma, ear' în anii trecuţi s'a constatat, că purecii încă duc cu ei baccilii ciumei. A sosit în urmă rêndul şi la liliecí, despre cari până acum se ştia că nu fac omenimei nici un rĕu. A nume savantul italian *Dr. Gossi* spune că cu ocasiunea unei mici epidemíi de ciumă în Neapol a făcut suprinşĕtórea descoperire, că germenii ciumei sunt duşi dintr'un loc în altul prin liliecí. Se ivise bóla în o casă ce era de tot isolată de oraş şi avea şi apaduct separat. Fiind-că originea bólei nu putea fi dedusă din causele normale, Dr. Gossi a început sĕ urmăréscă cu atenţiune liliecii, cari neîntrerupt sburătoriau în jurul casei. A prins vre-o câţiva şi li-a aplicat injecţiuni de venin de ciumă. Toţi au căpĕtat bóla şi au murit, ear' la secţionare Gossi a aflat în trupul lor mulţime de baccili de ciumă. Adevĕrat că liliacul nu vine în contact direct cu ómenii şi astfel nici le póte transmite bóla; trăesc însĕ pe trupul sĕu mulţime de pureci, cari formézâ apoi legătura de contact întrĕ liliac şi ómeni şi astfel — căşênd de pe liliac şi ajungênd pe trupul omului — mijlocesc rĕspândirea bólei.

Ad. Nr. 1013/1902. prot. [205] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla nóstră din **Găbud**, se escrie concurs nou cu termin de **10 zile** de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele:

1. Din repartiţie: 300 coróne.
2. Ajutoriu de la stat 300 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi înainteze petiţiunile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Turda, la 30 Octobre 1902, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Jovian Murĕşian
protopresbiter.

---

[204] 1—2

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges **liszt- és daraféléknek** 1903 évi január hó 1-től kezdődőleg egy, esetleg három évre való biztositása czéljából *1902. évi november hó 24-én* d e. 11 órakor az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, a hol a szállitási részletes feltételek is megtudhatók, zárt irásbeli árlejtés fog tartatni.

Az egy évi szükséglet:

1. liszt (0, I., III. és V. szám) . . .	17.000 kg
2. dara	2.000 „

Ezen mennyiségek csak megközelitő eg lévén meghatározva, a szerződött szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is — az elfogadott ajánlatában kitett áron — szállitani.

Felhivatnak mindazok kik ezen szállitást elválalni óhajtják, hogy magyar nyelven irott, egy koronás bélyeggel és négyszáz (400) kor. bánatpénzzel, — készpénzben vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban — ellátott, sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben — alapul véve a "Hermannstädter Zeitung"-ban mindenkor közölt helyi piaczi árakat — a százalék engedmény számokkal és betűkkel — egy vagy három évre külön-külön ajánlva — kiirandó, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható, és a nem magyar nyelven, vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szóló ajánlatot fogja elfogadni valamint, hogy a szállitást azon vállalkozónak engedje át, akit bármely okból fogva megbizhatóbbnak tart.

Nagyszeben, 1902 novembre hó 11-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 363—902 [203] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Mucundorf**, din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegratul Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele arătate în cóla B. pentru dotaţiunea preoţilor de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral al tractului Cohalmului, avênd a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective celebra şi cuvênta.

Cohalm, în 2 Septembre 1902.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea
prot.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Preţul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Nr. 579/protop. 1902 [202] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegratul Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Mediaş, 28 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţamênt din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2 — cor

A se procura de la **Librăria archidiecesană**.

		Corón
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7 20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9**·—, ear' cele fine bucata **cor. 12**·—, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Săpun cu ruda.

Marca:

"cerb" sau "cheie"

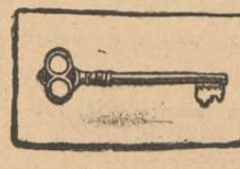

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [201] 3—25

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul ☞ ☜ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

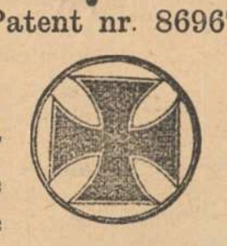

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[28] 30—52

Espediţiune din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/ colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 125 Sibiiu, Joi 7/20 Novembre 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 9821 Şcol.

Notificare oficială.

In treburile învĕţătoresci referitóre la fondul de pensiune regnicolar Inaltul Ministru de culte şi instrucţiune publică în conţelegere cu ministrul de finanţe a dat sub Nr. 57196 din 1902 un circulariu, arătând cari petiţii trebuesc timbrate şi cari sunt scutite de timbru.

Scutite de timbru sunt:

1. Petiţiile orfanilor, cari cer sĕ fie aşezaţi şi susţinuţi în vre-un orfanotrofiu;

2. petiţiile înaintate spre rectificarea timpului de serviciu;

3. petiţiile înaintate spre rectificarea sumei de pensiune;

4. în urmă petiţiile în cari învĕţătorii sau susţinĕtorii de şcólă cer îndreptarea cuotei, prescrisă greşit.

Trebuesc timbrate petiţiile:

1. de primire la fondul de pensiune;

2. înaintate spre regularea pensiunei la cas că emolumentele învĕţătoriului s'au urcat;

3. pentru votarea pensiunei;

4. pentru a fi scutit de la solvirea cuotelor;

5. în cas de strămutare, pentru asemnarea pensiunei sau a altor ajutóre pentru vĕduve şi orfani de la un oficiu de cassă la altul;

6. în fine petiţiile înaintate pentru amânarea terminului de plată sau pentru esoperarea concesiunei de a plătí în rate.

Petiţiile scutite de timbru numai până atunci se bucură de favorul acesta, până când nu s'a adus o hotărîre în causă; îndată ce însĕ într'o anumită causă s'a adus o hotărîre şi învĕţătoriul ar voí s'o apeleze, apelaţia trebue timbrată. Aclusele petiţiilor scutite de timbru se bucură de acelaşi favor, dar' numai ca aclus, şi nu ca document, care eventual trebue timbrat.

Aducem acestea la cunoştinţa acelora pe cari îi priveşte.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat şcolar, ţinută la 31 Octobre 1902.

Consistoriul archidiecesan.

“Legea dreptăţii.”

Sibiiu, 19 Novembre n.

Cu ocasiunea deschiderii esposiţiunii universale din Buffalo, presidentul Statelor-Unite din America, domnul *Roosevelt*, a rostit acum de curênd o remarcabilă vorbire despre *pacea* atât de necesară statelor şi popórelor dornice de înaintare, stabilind principiul, că basa păcii universale nu póte sĕ fie de cât dreptatea, *legea dreptăţii.*

Inţeleptele sale cuvinte îşi fac acum cursul în lumea întrégă, comentate şi aprobate fiind pretutindenea. Căci într'adevĕr, dreptatea este isvorul păcii, în societăţi mici şi în societăţi mari, numite state.

Invĕţaţii cei mari ai trecutului îndepărtat încă spuneau, că scopul statului nu este altul de cât *realisarea dreptăţii*, cu puteri unite. Fie-care membru al societăţii constituite în stat are sĕ-şi întocméscă deci acţiunile astfel, ca ele sĕ stee în bună armonie cu ale celorlalţi, şi în modul acesta, nefăcêndu-se nedreptate nimĕnui, pacea vine asigurată în interiorul statului.

Procedênd la fel şi statele întrĕ olaltă, nu se comit acte de nedreptate nici din partea lor, şi pacea e asigurată şi în direcţia acésta, — pacea universală.

Aşa a înţeles şi presidentul Roosevelt pacea universală, pusă pe basele dreptăţii şi isvorîtă din legea dreptăţii; fiind el de firma convingere, că o astfel de pace *trebue* sĕ vină pe pământ, după cum se vede din următórele sale cuvinte:

“Noi toţi — a zis presidentul Roosevelt, — privim cu dor spre ziua cea îndepărtată, în care vom sta mai aprópe de cât ori-când de înfrăţirea omenimei, de *pacea universală.* Noi toţi, tot mai mult întăriţi venim în credinţa, că iubirea patriei proprii cu mai multă căldură de cum iubim celelalte state, nu e de loc incompatibilă cu stima ce datorim tuturor celorlalte state şi cu bunăstarea ce o dorim altora. Suntem întăriţi în credinţa, că *legea dreptăţii are sĕ domnéscă*, nu numai întrĕ ómeni singuratici, ci şi *întrĕ popóre,* trecênd de la naţiune la naţiune.”

Iată stabilit un principiu de care ar trebuí sĕ ţină cont toţi învĕţaţii, toţi cărturarii, toţi politicianii şi toţi diplomaţii. Pentru-că e corect şi neresturnabil. Voiţi pace?.. *Faceţi dreptate,* nu singuraticilor, cari pot sĕ-şi caute dreptul şi dreptatea în faţa judecătorilor, ci popórelor, naţiunilor, cari n'au unde sĕ se plângă, şi prin nedreptatea ce li-se face vin scóse din răbdare şi mânate din adins într'acolo ca sĕ ameninţe — *pacea.*

Legea dreptăţii este deci, după presidentul Roosevelt, singura basă solidă a păcii universale, căci fără dreptate pace nu esistă.

Astfel de păreri umane a profesat de altcum presidentul Roosevelt şi până acuma, căci abia câţiva ani sunt de când tot el scria următórele:

“Nici o ţară nu va produce ceva mare pentru lume, dacă nu se nisueşte sĕ se ridice întâiu pe sine. Pentru-că folositoriu membru al societăţii e numai omul care în prima linie e cu băgare de sémă la drepturile proprii şi la datorinţele proprii, şi pe calea acésta îşi căştigă o anumită desteritate de a fi drept în ce priveşte participarea sa la datorinţele comune tuturor. Şi tot aşa, folositóre pentru naţiunile înfrăţite póte sĕ fie numai naţiunea care *pĕtrunsă fiind până în adâncime de ideia proprie naţională,* e din destul preparată *pentru a-şi împliní cu precisitate drepturile ca naţiune,* precum şi datorinţele faţă de cei ce îi aparţin.”

Iată al doilea principiu, tot atât de frumos ca cel dintâiu! Voieşti, ca un popor sĕ-ţi fie prietin şi sĕ-ţi stee într'ajutor în cas de primejdie? Nu căuta sĕ-l desnaţionalisezi, sĕ-l despoi de drepturile naţionale avute, ci lasă-i teren larg de desvoltare, fă-l sĕ fie pĕtruns întâiu de ideia proprie naţională, căci numai atunci póte sĕ-ţi fie folositoriu!

Dar' acestea sunt lucruri pe cari un Komjáthy, un Bartha, şi alţii de calibrul lor, nu le înţeleg, fie că le spunem noi, sau le spune presidentul Statelor-Unite americane. Cu tóte acestea, ele rĕmân adevĕruri vecinice şi neperitóre, cari odată trebue sĕ iese biruitóre din lupta purtată acum pentru nimicirea lor.

Regele Carol la Griviţa şi Plevna.

Mercuri diminéţa la orele 7 Maiestatea Sa Regele Carol, A. S. R. Principele Bulgariei, A. S. R. Principele Filip de Coburg şi suitele Lor au plecat din Rusciuc cu un tren special la Plevna.

Pe tot parcursul, prin gări, populaţia, în haine de sĕrbătóre, ieşise întru întimpinarea Suveranilor.

Trenul s'a oprit mai întâiu în staţia Poradim, de unde Suveranii cu suitele Lor au mers în trăsuri până în satul cu acelaşi nume

La Poradim Suveranii au visitat casele în cari au locuit în timpul rĕsboiului Impĕratul Rusiei şi Regele României.

M. Sa Regele Carol a plantat câte un arbor, în amintirea visitei Sale, în curtea fie căreia din cele două case.

Inalţii călĕtori şi-au continuat apoi drumul cu trenul special, care s'a oprit pentru a doua-óră aprópe de *Griviţa.*

Ací un arc de triumf se înălţase; mai mulţi notabili din Plevna, împreună cu o mare mulţime aşteptau sosirea M. Sale Regelui Carol, ear' dl Dr. *Drumeff*, fost deputat, a cetit un discurs în limba francesă, în care a glorificat cu un mare entusiasm faptele eroice ale soldaţilor români sub comanda Marelui lor Căpitan, *cărora se datoreşte liberarea Bulgariei şi pentru care poporul bulgar rĕmâne etern recunoscĕtor.*

De la arcul de triumf Suveranii României şi Bulgariei împreună cu Principele de Coburg şi suitele Lor, după inspecţia şi

---

FOIŞORĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

5. Sĕvêrşindu-se strigarea sau vestirea în trei dumineci, şi neaflându-se nici o piedecare, slobod va fi preotul a sĕvêrşí cununia.

6. După sĕvêrşirea cununiei preotul sĕ pue în protocolumul bisericei numele şi polecra celor cununaţi, şi a naşilor, cu însemnarea ḑilei şi a anului. Ca sĕ se facă vestirea acésta în biserică s'au poruncit prin Î. C. T. subt dat. 10. August a. c. la anul Domnului 1783. subt Nr. 6963. şi dela 6. Iunie, 1784, precum acésta am primit, şi aşa preoţilor a urma au poruncit; şi singur vei fi silitor a împliní cu preoţii porunca şi rênduiéla acésta, sĕ ne faceţi însciinţare, cum sĕ se plinéscă strigarea.

Se face de scire iubirilor vóstre de Hristos, precum s'au logodit cutare fecior de (ani) din locul (cutare) cu fata de (ani) din loc (cutare), de scie cineva rudenie a fi, sau altă împiedecare, sĕ arate.

La o a dóua Duminecă iarăşi aşa sĕ strige, adăogênd: a dóuaóră a se păzí se vestesce.

La a treia duminecă iară aşa sĕ strige, numai sĕ adaoge: astăḑi a treiaóră.

In protocolul bisericii aşa sĕ scrie: Robul lui Dumneḑeu de ... ani, din loc .... vestit în biserică la ḑiua, luna, anul, al treilea luna, ḑiua, anul, şi neaflându-se nici o rudenie, nici altă împiedecare, au fost logodit de preotul cutare, aşa şi cununat de preotul cutare, fiind naş şi naşă, însemnându-se locul, ḑiua, luna şi anul.

De binevoitoriu

Gedeon Nichitici
episcop neunit al Ardealului.

Nr. 122. Nr. 11.

Prin acésta vĕ însciinţez, precum am primit dela înalta C. T. un milostiv intimat dela 7. Sept. Nr. 7765. prin care arată dela înţelegerea sfatului curţii cel ostăşesc, precum feciorii militarilor, ai graniţii fără ştirea şi fără căpătata îngăduinţă a regementumurilor din locurile sale o samă se duc la scóle provenţiliaceşti, alţii primesc sluşbe orăşănesci şi pren provenţie încóce încolo rătăcesc. Fiindcă acest feliu de chip de a sa voie a umbla este împrotiva rênduelii milităresci a graniţii, şi prin preabunul regulament secuiesc milităresc se ţine şi se păzesce, ca cei ce sunt băgaţi în catastiful milităresc fără ştirea regementului mai vêrtos sĕ nu îndrăsnéscă nici la sluşbă a se băga, şi în scóle a merge pentru că şi preaosfinţita chesaro-crăiésca şi apostolicésca mărire prin milostivul seu dicretum dela 21. Iulie a. c. au poruncit şi au oprit, ca nimenea sĕ nu îndrăsnéscă pe feciorii militarelor graniţe fără căpătata slobozenie a regementumurilor nici la sluşbe nice la scóle a se primí, prin puterea acestui milostiv intimat tare porunceşte, ca acésta la toţi preoţii şi dascălii şi parochianii din protopopiatul vostru sĕ vestiţi, ca pre feciorii militarilor graniţe nici la sluşbe nici la scóle a se primí fără căpătata slobozenie regementumurilor sĕ nu îndrăsnéscă. Şi precum acesta ai primit şi aşa vei urma, sĕ ne însciinţezi.

Sibiiu, 14. Octom. 1784.

Gedeon Nichitici
episcopul neunit al Ardealului.

Nr. 138. Nr. 12.

Prin milostiva poruncă dela înăl. C. T. dela 4. Noem. a. c. Nr. 1054 prin care arată, că a sa chesaro crăiéscă şi apos. mărire prin milostivul seu dicretum dela 11. Octomvrie, ca pentru cetatea Nicole-Borg, ce au ars la Septem. şi au rĕmas la mare sĕrăcie, sĕ se strîngă milostenie, pentru acea poruncim, ca sĕ porunceşti la preoţi, sĕ puie o cutie înaintea bisericii, şi sĕ strige preotul din cazalniţă la norod cu învĕţătură, ca sĕ facă milă, şi ce se va strînge, sĕ dea ântăi Preacucerniciei tale, precum vei primí, sĕ dai cfitanţie preotului. Aşadară dela tot protopopiatul ce vei aduna la perceptorii varmeghiei, care va fi mai aprópe sĕ dai, luând dela Dumnialui cfitanţie, care sĕ o trimiţi la noi. Aşa făcênd mila Preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu Preacucernicia Ta pururea. Rĕmâind al Preacucerniciei tale,

Sas Sebeş, 7. Noem. 1784.

De tot binele voitoriu
Gedeon Nichitici.

(Va urma.)

defilarea companiei de onóre din regimentul 4 de infanterie "Principele moştenitor Boris", care a dat onorurile militare, s'au îndreptat spre capela ridicată în memoria soldaţilor români căduţi pe câmpul de luptă.

La uşa capelei Metropolitul *Constantin* al Wraţei, cu cârja şi crucea în mână, încunjurat de mai mulţi preoţi îmbrăcaţi în odăjdii, a întimpinat pe Maj. Sa, căruia i-a presentat crucea.

Apoi într'o cuvêntare entusiastă şi măiastră, cu o emoţiune de nedescris Inaltul Archipăstoriu a adus omagiile sale atât soldaţilor români, căduţi în luptele de la Plevna, cât şi M. Sale Regelui Carol. Iată câteva pasage din acéstă mişcătóre cuvêntare:

"Sculaţi-vĕ din mormintele vóstre, voi cei căduţi pentru liberarea unui nenorocit popor, oprimat şi schingiuit de barbaria asiatică secoli îndelungaţi, sculaţi-vĕ, căci iată-L a venit acela care v'a condus la victorie, a venit sĕ vĕ aducă prinosul omagiilor Sale pentru bravura şi abnegaţiunea vóstră.

„Astăzi, când ţéra nóstră trece prin momente grele şi când principele nostru prea iubit stă singur, a venit sĕ-I arete calea şi sĕ-I întăréscă curajul.

"O, brav Rege! Bulgaria este o ţéră mică şi neputinciósă, dar' *recunoştinţa ei pentru tot ce ai făcut, este neştérsă în inimile tuturor*..."

Metropolitul Constantin, de-şi suferind de o grea bólă, din care pricină de mai multe luni nu mai participă la lucrările sinodului bulgar, a cerut cu ori-ce preţ sĕ i-se facă onórea de a presida dînsul în persónă la serviciul religios ce trebuia sĕ se oficieze în capela română cu ocasia venirei Regelui Carol.

"*Mai bine sĕ mor acolo,*" a esclamat Metropolitul, "*de cât sĕ nu vĕd pe Regele Carol.*"

Metropolitul Constantin de Wraţa, care şi-a făcut studiile sale la Roma, este astăzi podóba cea mai frumósă a Bisericei bulgare, căci după mórtea Metropolitului Clement a rĕmas prelatul cel mai cult, mai talentat şi mai respectat din tótă Bulgaria.

După discursul I. P. S. Sale, care a impresionat adânc, până la lacrimi, atât pe Augustul Suveran român, cât şi pe toţi asistenţii, Metropolitul a presentat Regelui, spre amintire, o icónă în argint, apoi a întrat în capelă, unde a oficiat serviciul religios în cursul căruia s'au sfinţit şi corónele pe cari M. Sa şi presidentul consiliului, ministru de rĕsboiu D. Sturdza le-au depus pe mormintele ostaşilor români şi ruşi.

M. S. Regele a visitat apoi cripta în care sunt depuse ósele oficerilor căduţi în luptele de la Griviţa şi S'a înscris în registrul capelei. Pilda M. Sale a fost urmată de tóte persónele de faţă.

A urmat apoi visita monumentelor. Pe monumentul rusesc principal s'a depus coróna în bronz a M. Sale, a A. S. R. Principelui Bulgariei, precum şi aceea a ministeriului român de rĕsboiu şi a ataşatului militar rus locot.-colonel Leontieff din Bucureşti.

In urmă Suveranii s'au dus în trăsură la cele douĕ redute de la Griviţa. Aci Regele României a depus pe monumentul comemorativ rusesc o placă de bronz cu o inscripţiune de amintire. Principele Bulgariei a depus o splendidă corónă.

Regele Carol a esplicat apoi posiţiunile ocupate de armatele turceşti în faţa Plevnei şi a designat principalele posiţiuni unde armatele aliate ruso-române au câştigat glorióse victorii.

Suveranii s'au dus la Plevna şi au întrat în oraş pe sub un arc de triumf. Primariul oraşului li-a urat bunăvenire salutându-i printr'o alocuţiune.

Suveranii au visitat casa în care Osman Paşa s'a presintat împĕratului Alexandru II după ce se predase trupelor române şi aci s'a servit o mică gustare, la sfârşitul căreia s'au rostit următórele toaste:

Toastul M. S. Regelui.

"Mulţămesc Alteţei Vóstre Regale că Mi-a procurat marea bucurie de a revedé împreună cu ea câmpul de luptă de la Plevna, unde s'a hotărît sórtea rĕsboiului din 1877.

"Am resimţit o adâncă emoţiune punênd piciorul pe acest pămênt sfinţit, stropit cu sângele a mii de viteji, în fruntea cărora eram mândru de a Mĕ afla.

"Aci am putut sĕ apreciez înaltele calităţi militare ale armatei ruse şi aci armata Mea a cules cei dintâi ai ei lauri. Mormintele cari împresóră acest oraş sunt semne vĕdute ale luptelor sângeróse, cari au fost încununate, după lungi sforţări, cu biruinţa armatelor aliate.

"Este tocmai un sfert de veac de când atenţiunea lumei întregi fu atrasă asupra Plevnei, a cărei cădere a fost întimpinată cu o vie mulţămire, admirându-se în acelaşi timp şi eroica apărare a lui Osman Paşa.

"Istoria a înregistrat pentru viitorime strălucitele fapte de arme, a căror amintire va trebui sĕ rĕmână cu atât mai adânc săpată în inima popórelor nóstre, cu cât ele *au înlesnit Bulgariei întemeiarea unui stat monarchic, ear' României făurirea corónei sale de oţel.*

"Alteţa Vóstră Regală, înmânându-Mi în persónă, împresurat de bravii Sei oficeri, cari s'au distins pe câmpuri de rĕsboiu, insemnele ordinului seu militar *Pentru Bravură*, a binevoit a Mĕ asigura că poporul seu va păstra o amintire recunoscĕtóre armatei Mele. Graţiósa atenţiune de atunci, precum şi acele asigurări, M'au atins viu, ca şi primirea entusiastă şi simpatică pe care oraşul Plevna Mi-a făcut'o acum 25 de ani ca învingĕtor, ear' astăzi ca prietin sincer al Suveranului Bulgariei."

"Mulţămind Alteţei Vóstre Regale pentru numĕrósele dovedi de sentimente afectuóse şi pentru căldurósa primire ce am găsit în aceste zile atât de memorabile pentru Mine, ridic păharul în onórea armatei bulgare, care, de-şi tinĕră încă, a dat şi până acum dovedi de vitejie; dar' înainte de tóte, beau în sănĕtatea şefului ei suprem, A. S. R. Principele Bulgariei."

Toastul A. S. R. Principelui Bulgariei.

"Sire,

"Sentimentele cari umplu inima Majestăţii Vóstre în aceste locuri renumite îmi sunt cunoscute şi deosebit de scumpe. Mĕ raportéză cu 25 de ani în urmă şi vĕd Plevna istorică, ce timp de cinci luni a fixat atenţiunea încordată a naţiunilor rusă şi română, a acestor douĕ popóre a căror mândrii fii au vărsat aci sângele lor în numele celui mai mare principiu creştin: emanciparea unui popor frate.

"Vĕd marea figură a Ţarului liberator la Poradim, Bogot şi Studina, unde împărtăşind suferinţele soldaţilor sei, el îi încuragia dând pildă de cele mai frumóse acte de bravură.

"Vĕd valorósele regimente ruse şi române îndeplinind, sub abila conducere a Majestăţei Vóstre, acele mari fapte de arme, pe cari istoria e mândră sĕ le inscrie în analele ei.

"Vĕd, în sfêrşit, armata Majestăţii Vóstre *sacrificându-se în chipul cel mai glorios la Griviţa şi Opanez,* în acele locuri istorice cari *vor rĕmâné totdeuna martore ale sacrificiilor pe cari poporul român, în totdeuna prietin, le a făcut pentru liberarea Bulgariei.*

"La Plevna, locul chiar unde s'au încununat de victorie armatele pe cari Majestatea Vóstră le-a comandat aşa de demn, sunt fericit de a puté sĕ-I esprim *recunoştinţa poporului Meu* şi sĕ-i urez, ca victoria sĕ întovărăşască în totdeuna brava armată română.

"Ridic păharul în sănĕtatea Majestăţei Vóstre, nobil şef al gloriósei armate române.

"Ura!"

*

Asocaţiunea veteranilor bulgari a numit pe Regele Carol membru de onóre al ei şi i-a remis o adresă de omagiu.

Regele Carol a dăruit primăriei din Plevna, în amintirea visitei Sale, portretul seu într'un frumos cadru.

Oraşul Plevna era splendid decorat, gara feeric iluminată; societatea de gimnastică era înşirată pe tot parcursul cortegiului regal.

Auguştii visitatori au părăsit Plevna sosind la Somovit la ora $7^1/_2$ séra. Aci Regele Carol. Principele Bulgariei şi Principele Filip de Coburg s'au imbarcat pe vaporul bulgar *Krum*, unde s'a servit prânzul între orele 8 şi 9, şi au trecut apoi la Turnu-Măgurele.

Aci, primariul oraşului a ieşit întru întimpinare cu pânea şi sarea; au întimpinat de asemenea pe Inalţii călĕtori oficerii superiori ai garnisónei în frunte cu generalul *Arion*, care se afla acolo în inspecţie, deputaţii de Teleorman, notabilităţile judeţului şi un mare numĕr de dómne.

A. S. Regală Principele Bulgariei a însoţit pe M. Sa la trenul regal, în care cei doi Suverani S'au urcat împreună şi S'au întreţinut câteva momente; apoi Regele Carol a condus pe Principele Bulgariei din nou până la vasul *Krum*, unde şi-a luat rĕmas bun de la cei doi principi în modul cel mai cordial.

La orele 11.05 trenul regal a plecat din Turnu-Măgurele direct la Sinaia.

Nr. 11,090 Plen.

Cercularíu

cătră domnii membri clericali şi mireni, ordinari şi estraordinari ai sinodului protopresbiteral gr. ort. din protopresbiteratul Mercurei.

In urma mandatului măritului Consistoriu archidiecesan din 4 Novembre a. c. Nrul 11090 Plen. de a pune la cale şi conduce alegerea de protopresbiter al tractului Mercurei, — post venit din nou vacant prin abzicerea alesului de protopresbiter Dr. George Proca, — subsemnatul convócă, — pe temeiul §-ului 15 din "Regulamentul pentru procedura la alegere de protopresbiter" şi în sensul §-ului 42, conbinat cu § 51 din "Statutul organic" — pe domnii membri ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni ai sinodului protopresbiteral din tractul Mercurei, a se întruní în sinod electoral Marţi în 25 Novembre (8 Decembre) 1902 la 11 ore a. m. în biserica nóstră din opidul Mercurei pentru alegere de protopresbiter.

Celebrarea sfintei liturgii cu chemarea sfântului Duch se va sĕvêrşí în acea zi la 9 ore a. m. în biserica nóstră din Mercurea.

Domnii membri sinodali sunt poftiţi a participa în numĕr cât mai mare la acel serviciu divin.

Totodată convoc prin acésta, conform §. 14 din "Regulamentul pentru procedura la alegere de protopresbiter", pe domnii membri ai comitetului protopresbiteral în şedinţă pe ziua de Duminecă *24 Novembre* (7 Decembre) la orele 3 p. m. în sala cea mare a şcólei nóstre din Mercurea pentru combinarea şi statorirea listei candidaţilor.

Dat la Selişte în 5/18 Novembre 1902.

Comisariul consistorial:

I. Droc

protopop şi asesor consist.

Sfinţirea bisericei din Deva.

Despre frumosul act al sfinţirii bisericei gr.-ort. române din *Deva*, sĕvêrşit în 27 Octobre v., am mai primit un raport, care conţine unele momente neatinse în raportul dat în numĕrul 123 al ziariului nostru, şi pe care, ca întregire a celui publicat, aflăm de bine a 'l da în întregime, după cum urméză:

Deva, 30 Octobre v.

Poporul român din Deva, şi întréga preoţime a tractului acestuia, în frunte cu şeful tractual, conducĕtorul parochiei rom. gr.-or. din acest oraş, a sĕrbat Duminecă în 27 Octobre v. a. c. o sĕrbătóre mult dorită şi de mare însemnătate.

In acésta sfântă zi, carea şi de la bunul Dumnezeu a fost rênduită sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim într'însa, căci era una din cele mai plăcute şi mai frumóse zile de tómnă, s'a celebrat cu mare solemnitate sfinţirea bisericei rom. gr. or. de nou renovate din Deva.

Cu îndeplinirea actului sfinţirii acestei frumóse biserici a fost distins şi delegat din partea Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, veteranul şi bine meritatul protopresbiter şi asesor consistorial *Ioan Papiu.*

Poporul credincios şi inteligenţa română din Deva, cu mare bucurie şi mângăiere a luat la cunoştinţă delegarea acestui bine meritat bărbat, sub conducerea căruia s'a început zidirea acestui măreţ şi frumos edificiu, şi cu vii aclamări şi urale la adresa Escelenţiei Sale a fost primit şi întimpinat.

Duminecă diminéţa la 9 ore s'a început celebrarea măreţului act, prin delegatul Escelenţiei Sale, cu asistenţa a 4 protopresbiteri, 22 preoţi şi 1 diacon, şi anume: protopresbiterul locului: *George Romanul*, protopresbiterul Hunedórei: *Avram Pĕcurariu*, protopresb. Dobrei: *Iosif Morariu* şi protopresb. Iliei: *George Oprea*; preoţii: George Ghila, George Guga, George Popoviciu, Petru Gabor, Petru Mihuţ, Tovie Popa, Ioan Radu, Ilie Piso, Nicolae Popoviciu, Nicolae Mermezan, Inocenţiu Mermezan, Simion Curiac, Chiril Teacoe, George Maior, Alexandru Pĕtrĕu şi Petru Câmpean, din tractul Devei; Nicolae Popoviciu, Constantin Dăncila, Petru Şinca şi Teofil Pĕcurariu, din tractul Hunedórei; Eftimie Costescu, din tractul Orĕştiei; Ioanichie Olariu, din tractul Iliei, şi diaconul Petru Rimbaş, din Brad tract. Zarand, toţi îmbrăcaţi în strălucite şi pompóse odăjdii, ceea-ce a făcut, ca măreţul act sĕ fie imposant şi impunĕtor chiar şi străinilor.

Imposant şi impunĕtor a fost şi onorul dat de miliţia din loc, care în frunte cu oficerii sei şi îmbrăcată sĕrbătoreşte punct la 9 ore s'a postat în faţa bisericei, şi la rugăciunea de sfinţire a apei precum şi la amintirea numelui Maiestăţii Sale împĕratului şi regelui nostru, şi al Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului nostru Archiepiscop şi Metropolit, a dat 5 salve.

Din tóte părţile sosia numĕros public, popor şi inteligînţă, fără deosebire de religiune şi naţionalitate. Chiar şi preoţii rom. cat., preotul reformat şi rabinul din Deva, apoi aprópe toţi oficianţii civili şi oficerii militari au asistat la măreţul act.

La finea liturgiei Prea On. Domn delegat *Ioan Papiu* a rostit o prea frumósă şi acomodată vorbire, descriind întregul istoric al nou renovatei biserici, lăudând şi felicitând pe vrednicul şi credinciosul popor, şi pe vrednicii lui conducĕtori, cari după multe sforţări şi ostenele şi-au putut vedé realisată acéstă măréţă ideie şi ardêndă dorinţă.

Faptul, că Preaveneratul delegat a cunoscut împrejurările sub cari s'a edificat acésta pompósă biserică, a făcut, ca vorbirea sa sĕ fie cu atât mai obiectivă, mai interesantă şi mai bine înţelésă de întreg publicul asistent. Dsa într'adevĕr a deschis inimile tuturor spre a înţelege măngăerea sufletéscă şi scutul care 'l póte da poporului acésta sfântă zidire. In fine veneratul părinte transmiţând în numele Escelenţiei Sale binecuventarea archieréscă preste acésta sfântă zidire, preste întreg publicul asistent, preste poporul credincios, şi preste toţi cei cari au contribuit cu obolul lor la ridicarea şi înfumseţarea acestei case dumnezeeşti, a făcut, ca acésta prea frumósă vorbire sĕ fie rĕsplătită cu sgomotóse urale de "*sĕ trăiéscă*" la adresa sa şi a Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului archipăstoriu şi prea înţeleptului nostru părinte sufletesc.

A urmat apoi stropirea cu apă sfinţită a casei dumnezeeşti şi a întregului popor prin însuşi Venerabilul delegat archieresc.

La 2 ore s'a dat banchet la "*Hotel Central*" — un nou şi frumos edificiu românesc în centrul Devei, — la care a luat parte tótă preoţimea fungentă, tótă inteligința română din Deva, şi parte din jur, domni, dómne şi domnişóre, cum şi fruntaşii poporului, în numĕr de preste 80 persóne.

Vin a amintí aci că şi dl protopresbiter onorar *Sava Popoviciu*, fost spiritual militar în districtul Vienei, şi acum pensionat şi decorat cu crucea de aur pentru merite, de-şi slăbit de povara bĕtrâneţelor şi mulţimea anilor, totuşi nu a pregetat a se presenta la acésta sublimă sĕrbătóre a unui popor căruia dsa în tinereţe i-a fost învĕţătoriu şi apoi paroch. La întrarea sa în sală a fost întimpinat cu entusiaste urale de "sĕ trăiéscă" şi i-s'a făcut loc în fruntea mesei, lângă delegatul archieresc.

'Ţi era mai mare dragul sĕ vedi ce frăţietate şi armonie stăpâneşte întréga inteligința română din Deva, fără osebire de confesiune. (Va urma).

Pentru catedrală.

La colectă pentru zidirea catedralei au mai întrat următórele contribuiri:

I. Din tractul Zarand (ca întregire la lista publicată deja) de la preoţii:

1.	Ioan Şortan, paroch în Blăjeni-Grosuri . .	cor. 150
2.	Tovie Perian, paroch în Sèlişte	„ 100
3.	George Drăgan, paroch în Băiţa	„ 100
4.	Nicolae Colfu, paroch în Prihodişte-Tătăreşti	„ 100
5.	Ilie Cosma, paroch în Crăciuneşti	„ 100
6.	Petru Todoran, paroch în Curechiu . . .	„ 100
7.	Ioan Tisu, paroch în Cebea	„ 100

II. Din tractul Cluj:

1.	Vasilie Teotelecan, paroch în Gerőfi-Dângău, şi soţie-sa Maria . .	cor. 300
2.	Iosif Stănescu, paroch în Gerő-Oşorheiu . .	„ 150
3.	Cornel Condor, paroch în Călăţele	„ 100
4.	Dumitru Muntean, paroch în Finciu . .	„ 100
5.	Florian Hajdĕu, paroch în Sebeşul mare	„ 100
6.	Alexandru Sava, paroch în Bedeciu . .	„ 100
7.	Alexandru Chifa, paroch în Mănăsturul-unguresc, întru pomenirea soţiei sale rĕposate, Ana născ. Şovrea	„ 100

III. Din *tractul Unguraş.*

1.	Ioan Giuriţan, paroch în Unguraş	cor. 100

IV. Din *tractul Tĕrnava.*

a) preoţi:

1.	Nicolau Todoran, protopresbiter	cor. 300
2.	Ioan Socaciu, paroch în Cuştelnic . . .	„ 120
3.	Ilie Ioanoviciu, paroch în Şoimuşul-român .	„ 120
4.	Laurenţiu Tarca, paroch în Heria . . .	„ 100
5.	Iosif Crişan, paroch în Boian	„ 100

b) învĕţători:

1.	George Filip (Şilea-magiară)	cor. 15
2.	Alexandru Pop (Sĕlcud)	„ 15
3.	George Feşteu (Deag)	„ 15
4.	Simion Nan (Chinciş)	„ 15
5.	Emil Sămăighiţan (Cetatea-de-baltă) . . .	„ 15

V. Din *tractul Deva*:

1.	Nicolae Şinca, paroch în Biscaria	cor. 100

NOUTĂŢI

Parastas pentru împ. Elisabeta. Azi fiind ziua onomastică a rĕposatei *împĕrătese şi regine Elisabeta*, diminéţa Inaltpreasânţia Sa *metropolitul* a servit în capela residenţei archiepiscopeşti liturgie împreunată cu rugăciunile prescrise de tipicul bisericei nóstre a se rostí pentru Domnitoriu şi casa sa. La 9 ore apoi, asistat de Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Puşcariu*, de protopresbiterul Sibiiului Ioan *Papiu*, de protopresbiterul asesor consistorial Mateiu *Voilean* şi de archidiaconul asesor consistorial Dr. Miron E. *Cristea* a servit în biserica parochială din suburbiul josefin *parastas* pentru odihna sufletului rĕposatei împĕrătese şi regine. La serviciul parastasului erau presenţi asesorii consistoriali, elevii seminariali sub conducerea profesorilor, elevele şcólei civile de fete a "Asociaţiunii" sub conducerea directorului Dr. Vasilie Bologa şi a profesorilor şi profesórelor, şi alt public numĕros. După serviciul parastasului, atât la seminariu, cât şi la şcóla de fete elevii, respective elevele, s'au întrunit în sala festivă, unde li-s'au ţinut discursuri comemorative asupra vieţii şi tragicei morţi a împĕrătesei.

*

Atentat în Bruxella. Sâmbătă, în timp ce regele Belgiei împreună cu suita şi membrii casei domnitóre se re'ntorcea de la biserica Gudula, unde se servise parastas pentru rĕposata regină, *un om a puşcat de trei-ori asupra trăsurii în care se afla regele.* In clipa când el se pregătea însĕ sĕ puşte, caii au început galop şi astfel puşcăturile au ajuns trăsura ce urma după a regelui, în care se aflau adjutanţii şi damele de curte, dar' nu au nimerit pe nimenea. Prins şi dus la poliţie, atentatorul zice că se numeşte *Rubino Gennaro*, lucrător italian, e *anarchist* şi nu se căieşte de fapta sa. Au fost aflate la el numĕróse cărţi postale ilustrate cu portretul regelui şi cu ale membrilor familiei regale, ear' cu ocasiunea perchisiţiei făcute la cuartir au fost aflate broşuri anarchiste.

*

Cinci ani — cursurile teologice. Profesorii de la facultatea teologică a universităţii din Budapesta se ocupă deja de mult timp cu planul de a introduce reforme în întrégă organisarea facultăţii. Reforma principală ar fi sporirea cursurilor de la patru la cinci ani, pentru-ca studiile sĕ pótă fi predate mai intensiv şi pentru-ca ascultătorii sĕ aibă timp şi prilej suficient spre a se pregătí de rigorósele doctoratului în teologie. Pe lângă acésta mai e în plan reîntroducerea catedrei de omiletică. In acest scop profesorii au presentat deja un memorand autorităţii superióre bisericeşti.

*

Advocat român în Bitolia. La Constantinopol s'au presentat zilele trecute o suită de candidaţi, pentru a căpăta diplomă de advocaţi, dar' numai *trei* au prestat esamenul. Vorba ăluia: mulţi, dar' proşti! Intrĕ cei trei se află şi un Român macedonean, dl *Constantin Metta*, licenţiat al facultăţii de drept din Bucureşti, care e primul advocat român în Turcia. Se va stabilí în Bitolia, şi e mare speranţă, că va deveni bun apărător al causei naţionale române din Macedonia.

*

Comună harnică. Comuna *Cliciova* din Banat, o comună fruntaşă, cu poporaţie esclusiv română, a cumpĕrat domeniul de 800 jugĕre fost al lui Dr. L. Ecseri. Pe lângă fruntaşii comunei a ostenit mult întru realisarea cumpĕrării vrednicul notariu comunal Alexandru Buha.

*

Statistică despre moşiile vîndute, ori zălogite. De la 1896, până la 1901 raportul moşiilor vîndute la licitaţie (pentru datorii) a mers tot crescĕnd, a nume: în 1896 au fost vîndute moşii în valóre de 32,590.000 coróne, în 1897 în valóre de 34,752.000 coróne, în 1898 în valóre de 38,675.000 coróne, în 1899 în valóre de 35,503.000 coróne, în 1900 în valóre de 41.247,000 coróne, în 1901 în valóre de 47.111,000 coróne. Intabulări făcute pe moşii din partea creditorilor: în 1896 în 137.000 de casuri în valóre de 234 milióne, în 1897 în 171.000 de casuri în valóre de 267 milióne, în 1898 în 186.000 de casuri în valóre de 214 milióne, în 1899 în 165.000 de casuri în valóre de 275 milióne, în 1900 în 172.000 de casuri în valóre de 329 milióne, în 1901 în 177.000 de casuri în valóre de 148 milióne de coróne. — Tot cifre acestea, cari aruncă tristă lumină asupra situaţiei economice a ţerii.

*

Vulpe albă. Vînătoriul Paul Klosecz din Sabaria (Szombathely) sĕptĕmâna trecută a puşcat o vulpe albă. Cum vulpea albă e tot aşa de mare raritate ca şi corbul alb, norocosul vînătoriu putea sĕ o vîndă scump óre-cărui museu. Se vede însĕ că n'a avut nici ideiă de raritatea vênatului seu, căci imediat i-a despoiat pielea şi a vêndut'o — eftin — unui comerciant din Sabaria.

*

Filoxeră. In viile de la *Totoiu* şi *Sântimbru* în comitatul Alba-inferióră, apoi în cele de la *Streiu-Plopi* şi *Pestişul-mic* în comitatul Hunedóra şi în cele de la *Bodonul-de-Câmpie* (Mező-Bodon) în comitatul Turda-Arieş, constatându-se *filoxeră*, ministrul de agricultură a decretat pentru hotarul acestor comune carantină.

*

Băieţi otrăviţi cu căline. Patru elevi ai şcólei elementare din Ruttka în una din zilele trecute au eşit la câmp, unde aflând nişte tufe de căline au mâncat din fructele lor. Efectul otravei din acestea "cireşe" (cum credeau ei) a fost de tot tragic. Doi băieţi şi au perdut îndată vederea, ear' al treilea şi-a perdut graiul. Al patrulea băieţel n'a gustat din ele şi astfel rĕmânênd citav a condus a casă pe tovarăşii sei, cari acum se află în îngrijire medicală.

*

Apel public. Subsemnatul ocupându-mĕ de mai multă vreme cu viéţa şi activitatea strălucitului istoric şi om de stat *Alecsandru Papiu Ilarian*, şi terminând acum un studiu asupra lui, pentru completa clarificare a datelor asupra vieţii şi activităţii lui, rog pe toţi domnii cari ar posede vre-o scrisóre ori manuscript de la repausatul, ori ar puté sĕ-mi dee vre-o lămurire pe care ar socotí-o ca folositóre acestei opere de recunoştinţă, sĕ binevoiască a mi-le trimite în cel mai scurt timp, în original sau în copie, pe adresa de mai jos, fiind siguri de înapoiarea lor în cea mai completă bună stare. Şi pentru acésta le mulţămesc din tótă inima de mai 'nainte. *Vasile Pârvan*, student în litere, Bucureşti strada Ciclopilor 24.

*

Trei copilaşi — morţi din negrija mamei lor. Soţia zilerului Csiri János din Érmihályfalva mergênd diminéţa la têrg a lăsat pe cei trei copilaşi ai ei încă dormind, dar' ca sĕ nu le fie frig a aprins foc în cuptoriu. In restimp trezindu-se copilaşii au dat sĕ se jóce prin odaie, alegêndu-şi jocul de-a bobotaia. Au luat din pat paie şi le au aprins la flacăra focului din cuptoriu. Repetând mereu acest joc, s'a aprins în urmă patul, la ce copilaşii au dat sĕ fugă afară, dar' nu au putut, căci mama lor încuiase uşa pe ei. Astfel au murit toţi trei, asfixiaţi de fum.

De două ori împuşcat — şi totuşi trăeşte! Zilele trecute a împlinit etatea de 100 ani un croitoriu din Madrid, cu nume Frutas Caballero. Pe timpul revoluţiei carliste de douĕ-ori căḑuse în prinsóre la revoluţionari, şi de ambe dăţile a fost osândit la mórte. Prima-dată a leşinat şi a căḑut ca mort tocmai în clipa când cel pus sĕ esecute sentinţa slobodise puşca, şi astfel glonţul a trecut preste el. Insurgenţii credênd că e mort l'au lăsat acolo. Nóptea "împuşcatul" s'a trezit şi a fugit. A doua-óră glonţul i-a intrat prin gură şi a eşit prin grumazi. După bólă îndelungată şi grea a scăpat însĕ de mórte.

*

Petrecere în Timişóra. Reuniunea femeilor romane ort. din *Timişóra-Fabric* arangiază petrecere de dans Joi, în 14/27 Novembre în sala berăriei (Fabrikshof), în favorul elevilor săraci de la şcólele confesionale din Timişóra. Inceputul la 8 ore séra. Biletul de persónă 2 cor., de familie (3 membri) 3 cor. Ofertele şi suprasolviri marinimóse se primesc cu mulţămită la adresa cassierei Maria Gherdan (Fabric, strada Tiger Nr. 2) şi se vor cuita în calea jurnalistică. (Presidentă a comitetului arangiator e dna protopopésă *Maria Dr Putici.*)

*

Şcólă pentru maimuţe. Un ziar francez povesteşte că la Calcutta se va deschide o şcólă pentru maimuţe. Mai mulţi adepţi ai renumitului profesor Garner, care a trăit 18 luni într'o cuşcă cu maimuţele spre a studia limbagiul lor, au intenţiunea sĕ deschidă o şcólă pentru maimuţe, spre a dovedí, că acest animal, cu o educaţie seriósă, póte trece într'un stadiu de completă civilisaţie. In şcólă cărţile vor fi înlocuite prin dale de lemn, pe ale căror laturi vor fi puse literile alfabetului sau numerii.

*

Schelet preparat de furnici. In pădurile Bicsadului în partea aşa zisă "Şirul porcilor" ("Disznósorok") în care dór' veacuri de ani sĕcure nu a tăiat, sĕptĕmâna trecută un om ce pĕtrunsese prin codru căutând ciupercuţe, a vĕḑut lângă un copac un trup de fecioraş, care se părea că dórme. Apropiindu-se însĕ de el şi vĕḑênd că trupul e cadavru, a dat de ştire autorităţilor, cari au trimis la faţa locului comisie. Acésta a constatat că sub haine e numai schelet, preparat aşa de perfect, cum nici cel mai iscusit preparator nu l'ar fi putut prepara, ear' lucrul acesta îl sĕvêrşiseră furnicile roşii de pădure, cari au mâncat de pe óse tótă pielea şi tótă carnea. S'a mai constatat şi aceea, că scheletul e al fecioraşului de 13 ani Stefan Erőli, care dispăruse încă în Iulie şi pe care acum mamă-sa vĕduvă l'a recunoscut de pe căciulă şi de pe haine. Fecioraşul era păstoriu de vite. In ziua dispariţiunii sale posibil sĕ fi rĕtăcit prin codru căutând fragi, şi ne mai aflând cale de eşire a murit de fóme. Vitele au nimerit a casă singure, dar' păstoriul lor nu şi-a mai vĕḑut mama şi satul. Zădarnic se puseseră atunci la cale cercetări chiar din partea autorităţilor, căci în codrul mare n'a dat de el nimenea. Abia acum, după aprópe cinci luni i-a fost aflat — din întêmplare — scheletul numai.

*

Scrisorile de recunoştinţă, cari au sosit în anii 1898, 1899, 1900 şi 1901 la adresa inventatorului crucei duple electromagnetice R. B. Nr. 86 967, dl Albert Müller Budapest V. strada Vadász Nr. 42/V, fac cunoscut onoratului public resultatul favorabil. Scrisórea Nr. 3 sosită la 19 Ianuarie 1902:

Stimate domnule Müller!

In decursul verei 1901 am comandat 3 bucăţi din crucea duplă electro-magnetică B. B. Nr. 86.967, al cărei efect l'am observat nu numai asupra mea, ci şi asupra prietinilor mei cărora asemenea li-am dat două; vĕ rog dar' sĕ-'mi mai trimiteţi 3 bucăţi la adresa mea.

Cu salutări respectuóse: Hermann Krausz în Biserica-albă.

Se recomandă cu căldură acest aparat tuturor cari sufer de podagră, reumatism şi astmă (respiraţie grea, palpitaţii de inimă), influenza în legătură cu dureri de spate şi preste tot la bolnavi de nervi.

Originalul acestei scrisori se află la domnul Albert Müller, Budaperta V. strada Vadász Nr. 42/V şi se póte convinge ori-şi cine de adevĕrul celor scrise.

PARTEA LITERARĂ.

Strofe ocasionale.

Sâmbătă a fost aniversarea de 33 de ani a căsătoriei M. M. L. L. Regelui şi Reginei Romăniei. Din acest incident poetul *Carol Scrob* a scris următórea poesie ocasională:

In flórea vieţii, Majestate, —
Acum treizeci-şi-trei de ani,
Adus-Ai, de la Rhin la Istru, —
In ţara vechilor Romani, —

O stea, menită sĕ ajungă,
Pe-al patriei nóstre ceriu albastru,
Cel mai de frunte, cel mai jingaş,
Cel mai iubit şi mai blând astru.

Adus-Ai pe "Regina" nóstră
Şi pe "Poeta" tuturor,
Pe "Muma" celora cari sufĕr,
Pe Muma 'ntregului popor.

Şi-Ai căruntit cu Ea 'mpreună,
Spre binele acestei ţeri
Care din munte pân' la mare,
V'aduce azi mii de urări:

Ca sĕ trăiţi ani mulţi şi veseli,
Suta de ani s'o împliniţi,
Iubind frumósa Românie,
Precum de ea sunteţi iubiţi!

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea "Petrecerei cu dans" arangiată de tinerimea română din Deva şi jur din incidentul sfinţirii bisericei gr. or. române din Deva la 9 Novembre 1902, pentru infrumseţarea internă a bisericei, au incurs următórele suprasolviri benevole.

De la Ex. Sa metropolitul Ioan Metianu (Sibiiu) şi Dr. Aurel Vlad (Orăştie) *câte 50 cor.*, Dionisiu Ardelean (Deva) *20 cor.*, Dómna Ana Adamoviciu (Bobâlna) şi Fraţii Hirsch (Deva) *câte 10 cor.*, Dr. Iustin Pop, Ales. Moldovan, sen. (Deva) Ioan I. Vulcu (Orăştie) câte 8 cor., Francisc Hossu Longin (Deva) şi George Romanul (Deva) câte 6 cor., Ioan Papiu (Sibiiu), Ioan Lăzăroiu (Orăştie) câte 5 cor., dómna S. Corvin (Orăştie), August Verbay (Veţel), Dr. A. Colbasi (Orăştie) şi Avel Bera (St. Andreş) câte 4 cor., Emil de Pop (Orăştie), Ignatie Lönhart, Ioan Olariu (Băiţa) şi Ioan Siller (St. Andreş) câte 3 cor., George Avram, Baltezar Varajty, George Jánosy, Iosif Boteanu, Vilhelm Schuster şi Dr. George Wilt, toţi din Deva, Dr. Aurel Csatt (Ilia), Petru Şinca (Batiz) şi George Popoviciu (Leşnic) câte 2 cor., Nicodin Ardelean (Deva), George Ghila, Ales. Moldovan jun., toţi din Deva, Dr. Ioan Margita, Ioan Jantea, Iuliu Flora şi Nicolae Branga toţi din Orăştie, Petru Puican (Brad), Avram P. Pĕcurariu (Hunedóra), Cornel Gradina, Ioan Cutean (Brad), Eftimie Costescu (Boiu), Emanuil Şuiaga (Săcămaşiu) şi dna Eugenia Sânzian (Haţeg) câte 1 cor.

Cu preţurile de întrare cu tot au incurs 398 coróne, din cari substrăgêndu-se spesele de 213.30 fil., a rĕmas venit curat pentru scopul de sus 184.70 fil., care sumă s'a administrat epitropiei bisericii.

Priméscă deci şi pe calea acésta marinimoşii suprasolvenţi, cum şi toţi părtinitorii acestei petreceri mulţămitele nóstre pentru concursul dat la splendida reuşită a ei.

Deva, la 12 Novembre 1902.

Virgil Olariu
controlor.

Dionisiu Ardelean
cassariu

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Ad. Nr. 1020 pp. [216] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa I-a din opidul **Murĕș-Uióra** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat plus 100 eventual 200 cor. remunerație pentru catechisațiune.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și aștérnă petițiunile recursuale în terminul indicat, instruite cu documentele recerute de normele din vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, stându-le în voe a se presenta înaintea alegĕtorilor spre a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Turḑii în conțelegere cu comitetul parochial.

Turda, 30 Octobre v. 1902.

Jovian Murĕșian
protopop.

---

[204] 2—2

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges **liszt- és daraféléknek** 1903 évi január hó 1-től kezdődőleg egy, esetleg három évre való biztositása czéljából *1902. évi november hó 24-én* d. e. 11 órakor az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, a hol a szállitási részletes feltételek is megtudhatók, zárt irásbeli árlejtés fog tartatni.

Az egy évi szükséglet:
1. liszt (0, I., III. és V. szám) . . . 17.000 kg.
2. dara . . . . 2.000 „

Ezen mennyiségek csak megközelitőleg lévén meghatározva, a szerződött szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is — az elfogadott ajánlatában kitett áron — szállitani.

Felhivatnak mindazok kik ezen szállitást elvállalni óhajtják, hogy magyar nyelven irott, egy koronás bélyeggel és négyszáz (400) kor. bánatpénzzel, — készpénzben vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban — ellátott, sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben — alapul véve a "Hermannstädter Zeitung"-ban mindenkor közölt helyi piaczi árakat — a százalék engedmény számokkal és betűkkel — egy vagy három évre külön-külön ajánlva — kiirandó, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható, és a nem magyar nyelven, vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szóló ajánlatot fogja elfogadni valamint, hogy a szállitást azon vállalkozónak engedje át, akit bármely oknál fogva megbizhatóbbnak tart.

Nagyszeben, 1902 novembre hó 11-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 363—902 [203] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Mucundorf,** din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegratul Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele arătate în cóla B. pentru dotațiunea preoților de la stat.

Concurenții vor avé sĕ-și aștérnă petițiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral al tractului Cohalmului, avênd a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective celebra și cuvênta.

Cohalm, în 2 Septembre 1902.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea
prot.

Ad. Nr 1013/1902. prot. [205] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** la școla nóstră din **Găbud**, se escrie concurs nou cu termin de **10 zile** de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele:

1. Din repartiție: 300 coróne.

2. Ajutoriu de la stat 300 coróne, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și înainteze petițiunile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Turda, la 30 Octobre 1902, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Jovian Murĕșian
protopresbiter.

Nr. 579/protop. 1902 [202] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Curciu** din protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegratul Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate la cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sĕ-și aștérnă petițiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Mediaș, 28 Octobre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm, pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restiguirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Săpun cu ruda.

Marca:
"cerb" sau "cheie"

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [201] 4—25

Se capĕtă pretutindenea.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciósе a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de buruieni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Bloj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen", iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus", „Kalmus" à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [78] 9—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Novembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Reforme parlamentare.

Sibiiu, 21 Novembre n.

Fără îndoială, că parlamentarismul, în forma în care a început sĕ fie eserciat în unele state, nu se va mai puté mult susţiné, şi mai curênd sau mai târziu, dar' cu siguranţă va trebuí sĕ fie supus unei reformări radicale. Pentru-că e ridicul sĕ afirme cineva, că parlamentul din Austria, de es. în care espresiuni ca: hoţ, pungaş, escroc, ucigaş, şi altele şi mai neparlamentare, formézâ titulaturi onorifice şi trec drept espresiuni de salon şi dovedi de înaltă cultură socială, formézâ espresiunea suveranităţii poporului, egală în drepturi cu suveranitatea domnitoriului! Şi n'are de cât unul dintrĕ statele în cari parlamentarismul se află în aşa decadenţă, sĕ încépă cu reformele, căci celelalte sigur că îi urmézâ pe calea apucată.

Ni-ar părea bine dacă începutul acesta s'ar face în ţéra nóstră, unde asemenea e necesitate de reforme, de mari reforme parlamentare, de-şi la noi nu merg încă lucrurile ca în Austria. Necesitatea acésta o constată şi presa magiară, care cu plăcere a luat act despre declaraţia făcută mai deunăzi în faţa comisiunii financiare din partea prim-ministrului *Széll*, că în ministeriu se lucrézâ cu zel la adunarea materialului pentru compunerea unei legi referitóre la reformele parlamentare.

Că de ce natură vor fi reformele acestea, prim-ministrul *Széll* n'a spus'o, dar' le aflăm espuse în ziarele cari stau aprópe de guvern şi cari sunt în mĕsură a şti şi a cunóşte intenţiunile guvernului în chestia acésta.

Din cele publicate în foile guvernamentale aflăm, că intenţiunea e sĕ se lărgéscă dreptul electoral, prin *scăriţarea şi unificarea censului.* Combinaţia e făcută aşa, că o sumă anumită de dare directă sĕ servéscă drept basă pentru acordarea dreptului electoral; şi acum se adună datele necesare, pentru a se şti, că dacă suma acésta ar fi stabilită în *zece coróne,* ţara câţi alegĕtori ar avé, şi câţi ar avé dacă censul ar fi stabilit în 16 coróne?

Negreşit, că scăriţarea censului, şi mai ales unificarea şi simplificarea lui, ar fi de folos pentru naţionalităţile nemagiare din patrie, şi în prima linie pentru poporul român din Ardeal, care tocmai din acest motiv s'a pus în pasivitate faţă cu alegerile dietale. Dar' dacă e sĕ se facă numai atâta pentru înălţarea vazei şi demnităţii parlamentului ţerii nóstre, apoi trebue sĕ o spunem de acuma, că prea puţin se va face.

Reformele parlamentare trebue sĕ fie la noi mai adânc tăetóre. Trebue sĕ se arondeze de nou şi în mod mai just cercurile electorale; dar' mai presus de tóte trebue sĕ se pună capĕt sistemului de alegere eserciat în trecut, când alegĕtorii cu promisiuni ori cu ameninţări erau duşi la urnă pentru a-şi da votul ca *"cetăţeni liberi"* pentru ómeni lor cu totul străini, cari nu le cunoşteau nĕcazurile şi nu le înţelegeau dorinţele.

Corteşírile cele fără sémăn, cari n'au păreche în lumea întrégă, trebue sĕ înceteze la noi, şi trebue sĕ înceteze şicanele şi persecuţiunile ce se pun de regulă la cale după alegeri în contra celor-ce pe lângă tóte promisiunile şi ameninţările şi-au dat votul conform convingerii, ear' nu conform *dorinţei* manifestate din o parte sau alta.

Şi tóte acestea ar înceta atunci, când s'ar introduce *votarea secretă* la alegeri, şi votarea s'ar face *pe comune,* ţinêndu-se în centrul cercului electoral numai scrutiniul pentru adunarea voturilor date.

Astfel de reforme parlamentare n'ar puté sĕ aducă apoi de cât numai mulţămire generală în ţéră, pentru-că nimeni nu s'ar mai puté considera de nedreptăţit, ci toţi ar pune umĕr la umĕr pentru îndreptarea spre bine a mersului treburilor ţerii, spre fericirea nóstră a tuturora.

Alegeri noue parlamentare. In cercurile politice magiare a făcut mare sensaţie ştirea apărută în ziariul semioficios de la Viena, *"Pol. Korr."*, că prim-ministrul Széll, dacă va vedé, că oposiţia continuă încă mult cu împedecarea activităţii parlamentare, *va apela de nou la alegĕtori şi va face alegeri noue pentru parlamentul ţerii.* Numitul ziariu spune, că după ce ministrul president Széll a inaugurat era alegerilor curate, nu va permite, ca parlamentul sĕ cadă jertfă obstrucţiei ascunse sau deschise, ci dacă va vedé, că parlamentul nu merge înainte, *cu tótă siguranţa va face încercarea de a apela încă odată cu mâni curate la poporaţiune.* Prima alegere curată a arătat, că se póte crea majoritate adictă guvernului şi fără corupţie; ear' a doua alegere curată va trebuí sĕ arete, că e posibilă şi *curăţirea parlamentului de elemente turbulente, tot prin mijlóce curate.* Cuvintele sunt destul de clare pentru a puté fi înţelese şi fără comentariu.

Legea recrutării. Proiectul de lege despre urcarea contingentului de recruţi, respective despre contingentul de recruţi pe anul viitoriu şi chiămarea la arme a 6000 din reserva suplinitóre, a fost votat în şedinţa de Marţi a comisiunii dietale. Membrii oposiţionali ai comisiunii au combătut proiectul cu tóte argumentele posibile; la votare însĕ au rĕmas în minoritate. Un succes au avut totuşi. A nume, că guvernul a acceptat modificarea propusă de ei, că *reservistilor chiămaţi şi ţinuţi la serviciu activ li-se iartă din obligămêntul presentării la deprindere de arme un numĕr de ani ecuivalent cu timpul petrecut în serviciul activ.*

Rĕmâne acum, ca proiectul sĕ fie votat şi în plenul dietei, unde însĕ — cum promit ziarele oposiţionale — i-se va face mare oposiţie.

Pro şi contra. Tonul necuviincios în care scriu de o vreme încóce ziarele magiare kossuthiste şi în care vorbesc în parlament deputaţii kossuthisti despre Domnitoriu şi casa domnitóre, a îndemnat pe bătrânul romancier *Jókai* sĕ adreseze un apel binesimţit conaţionalilor sei, în care îi rógă sĕ înceteze cu atacurile pe cari Domnitoriul nu le merită, şi cari în cele din urmă numai rĕu pot sĕ facă ţerii şi Magiarilor. Jókai arată cu fapte, că M. Sa e cel mai constituţional rege dintrĕ toţi pe câţi i-a avut Ungaria, şi că iubeşte, ca nimeni altul, pe Magiari. I-s'a dat însĕ un rĕspuns lui Jókai, în ziariul *"Egyetertés"*, spunêndu-i-se, că nu e adevĕrat că M. Sa ar fi bun şi nobil după cum îl descrie Jókai, pentru-că nemulţămirea în ţéră tocmai sub M. Sa a crescut atât de grozav. De altcum vinovate sunt guvernele din trecut, tóte împreună cu cel actual, findcă n'au luminat pe M. Sa despre adevĕrata stare de lucruri din ţară, — zice *"Egyetertés"*, în firma convingere că mare lucru a spus.

Sfinţirea bisericei din Deva.

Deva, 30 Octobre v.

(Fine).

La masă ca de obiceiu s'au ţinut toaste. Primul toast a fost rostit de venerabilul delegat archieresc în sănĕtatea Maiestăţii Sale impĕratului şi regelui nostru Francisc Iosif I, şi a fost ascultat în picióre. Al doilea toast a fost rostit de către dl protopresbiter tractual George Romanul în sănĕtatea Escelenţiei Sale bunului nostru archipăstoriu *Ioan Metianu*, în urma căruia dl Dr. *Aurel Vlad* a făcut propunerea, ca din incidentul acestei întruniri sĕ se trimită Escelenţiei Sale o telegramă de aderenţă, ceea-ce s'a şi primit şi efectuit cu vii aclamări; a toastat apoi dl Dr. *Aurel Vlad* pentru delegatul *Ioan Papiu.* Preotul *Petru Mihuţ* a toastat pentru energicul şi activul şef tractual şi conducĕtoriu al acestei parochii, *George Romanul*, care prin stăruinţele sale şi neobosita sa energie a putut termina măréţa operă începută de înaintaşii sei, întrĕ împrejurări aprópe imposibile de a se puté realisa acéstă ideă şi ardêndă dorinţă a poporului român din Deva. Dl protopresbiter *George Oprea* a toastat pentru poporul credincios din Deva şi pentru toţi cei-ce au contribuit la edificarea şi renovarea acestei biserici, constatând cu plăcere, că acéstă sĕrbare numai în urma unei înţelepte conduceri şi a bunei armonii întrĕ conducĕtori şi conduşi a putut şi póte sĕ aibă loc, şi doreşte, ca acésta armonie şi deplină încredere reciprocă întrĕ popor şi conducĕtori sĕ se continue şi păstreze şi pe viitoriu.

FOIŞÓRĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 146. Nr. 13.

Cu mila lui Dumnedeu, Gedeon, provoslavnic episcop neunit în mare prinţipatul Ardealului şi părţilor ei împreunate. Apropiindu-se prăznuirea cea prea slăvită a Naşterii lui Christos, nu am lăsat, ca sĕ nu se vestéscă binele şi bucuria acésta a tot neamului omenesc pricinuită prin taina şi sfatul lui Dumnedeu a se naşte Mântuitoriul nostru Iisus Christos dela fecióra Maria în Vifleem. Cunoscut este iubirilor Vóstre de Christos precum a tótă prăzmirea este pricina şi folosul ei, care aduce bucurie. Bucuria acésta este fórte mare şi îndestolată socotind, că după ce prin greşala strămoşului Adam au cădut tot neamul omenesc supt Blestem şi supt osêndă şi supt munca cea vecinică, dela care se izbăví tot neamul omenesc mai nainte vederea lui Dumnezeu au trimis pre iubit fiiul seu de s'au născut din fecióra Maria prin umbrirea Sfîntului Duch în Vifleem prin care naştere s'au izbăvit tot neamul omenesc de supt osênda blestemului şi de munca acea vecinică, în care au cădut omul. Prin acésta din fiiul osêndii s'au făcut fiiul darului. Şi fiiul lui Dumnedeu s'au născut în sĕrăcie, în iescle, ca sĕ îmbogăţască pre omul cu darul lui Dumnedeu, la închinăciunea Naşterii lui Christos, care şi filosofii dela Persida prin arătarea stelii cunoscênd acesta lucru preaslăvit a Naşterii lui Christos, au adus daruri: aur, zmirnă şi livan. Auru însemnézâ curăţenia inimii, care străluceşte ca aurul. Zmirna şi livanul însemnézâ plecăciunea şi supunerea. Aceste daruri se cuvin lui Dumnedeu, împĕratului Christos al ceriului şi al pământului dela supuşii credincioşii fiii sei. Aşa dară iubiţilor mei fii, vestind cu bucurie acésta, şi cunoscênd binele acesta, se cade sĕ aduceţi daruri multămitóre pentru izbăvirea neamului omenesc din osêndă. In loc de aur inimă curată trezvită şi lămurită cu sfînta ispovedanie şi cu sfînta cuminecătură în post înaintea naşterii lui primită, care nădăşduesc, că tot creştinul se va fi împărtăşit cu sfintele taine. In loc de zmirnă şi livan sĕ aduceţi plecăciune şi supunere, adecă ascultarea sfintei Evangelii, împlinirea poruncilor lui Dumnedeu, mergênd cu mare cu mic la biserică. După aducerea acestor daruri creştineşti, se cade iubiţii mei fii, ca sĕ fiţi vrednici de acéstă bucurie şi de acest bine. Sĕ vĕ îndreptaţi spre bine, sĕ vĕ împodobiţi spre faptele bune, sĕ vĕ întăriţi cu credinţa, cu nădeşdea, cu dragostea, depărtându-vĕ de tot pĕcatul şi de tótă vătămarea, care este urîtă lui Dumnedeu şi neplăcută ómenilor. Arătând şi ascultare din tótă inima, ascultare şi supunere Preamilostivului nostru împĕrat, ştiind, că tótă stĕpânirea dela Dumnedeu rênduită.

Aşa dară de-ţi face şi de veţi prăznuí acest praznic mare al Naşterii lui Christos, mare bucurie voiu avé. Precum astăzi săltézâ ângerii în ceriu, pentru-că Dumnedeu om s'au făcut, şi cel neîntrupat s'au întrupat şi mântuire şi izbăvire la tot neamul omenesc au făcut, pentru acea feriţi-vĕ de tot rĕul: de beţie şi de lucrurile necuvióse; de furtişag, de curvie, de mânie, de sumeţie, de împrotivire, de lăcomie, de gelcévă, de lenevire, de bătaie, de asuprélă, de a face rĕu fraţilor vostri, ci sĕ aveţi dragoste nefăţarnică către toţi, şi către tóte naţiile, care se află în mare prinţipat al Ardealului, măcar cine de ce lege ar fi întru un feliu precum vóuĕ, aşa şi acelora sĕ faceţi bine. Şi precum iubirile vóstre de Christos poftiţi sĕ nu vĕ facă nici o scârbă, nice un rĕu, nici o strêmbătate. Şi aşa iubiţii mei fii, de veţi vieţuí în pace şi în fapte bune, veţi fi adevĕraţi creştini.

Pentru acea eu înţelegênd, că aţi ascultat sfatul şi învĕţătura mea, voiu ruga pre Dumnedeu, ca sĕ vĕ învrednicéscă a prăznuí cu bucurie şi cu veselie acest praznic, şi aşa făcênd mila Preaputernicului Dumnedeu sĕ fie cu iubirile vóstre de Hristos, rĕmâind

Belgrad Ao 1784.

De tot binele voitoriu
Gedeon Nichitici.

Nr. 76. Nr. 14.

După puterea milostivei porunci a înălţ. c. guber. dela 10 Dechem. anul trecut supt Nr. 10,999. în tréba fiilor militarilor graniţ. care sunt la învĕţĕtură, măcară că la luna lui Iunie după porunca gubernialicéscă s'au fost poruncit, ca fără ştirea dascălilor sĕ nu-i cheme de la învĕţĕtură

Dl *Augustin Nicóră* încă îşi esprimă dorinţa şi pledéză pentru o bună înţelegere şi încredere reciprocă, pentru-ca astfel sĕ se pótă înfiinţa şi o şcólă agronomică rom. gr.-or. centrală în Deva.

In fine Venerabilul delegat *Ioan Papiu* cu bucurie constată că la înfrumseţarea casei Domnului cum şi la acest banchet a luat parte şi o frumósă cunună de dame şi domnişóre, şi află de fericită şi acea ideiă, că pe ziua de azi s'a conchiemat şi adunarea generală a reuniunii femeilor române din comitatul Hunedórei, care împrejurare a făcut, ca sĕrbarea de azi sĕ fie şi mai importantă. In sănĕtatea acestora îşi ridică deci şi goleşte păharul.

După acestea musica intonéză imnul *„Deştéptă-te române"*, la auḑul căruia publicul se scólă şi acompaniază stând în picióre.

Ne-am sculat de la masă la orele 4 post. merid.

A urmat apoi adunarea generală a reuniunii femeilor române din cot. Hunedórei la casina română din Deva sub presidiul preast. şi harnicei dómne *Elena Hossu* născ' *Pop,* care adunare încă a fost fórte imposantă.

Séra la 8 ore a fost o petrecere arangiată de mai mulţi tineri în frunte cu zelosul advocat şi director de bancă Dr. *Aurel Vlad.* Acéstă petrecere încă a fost fórte animată şi a avut bun succes moral şi material în scopul înfrumseţării bisericei nou sfinţite din Deva. Astfel s'a terminat măréţa sĕrbare a poporului din Deva şi a conducĕtorilor sĕi.

In urma acestora vin şi eu ca unul care cunosc împrejurările sub cari s'a edificat şi renovat acéstă biserică, cu vie plăcere a constata, că tóte acestea numai în urma unei bune şi înţelepte conduceri şi a unei energice şi neobosite activităţi a vrednicului nostru şef tractual şi conducĕtor al parochiei române gr.-or. din Deva, *George Romanul,* a putut sĕ urmeze în aceste grele împrejurări în cari trăim. Numai tactica şi înţelépta conducere a dsale a putut sĕ întrunéscă tóte inimile româneşti din acest oraş, fără deosebire de confesiune, ba chiar şi de la străini s'a ştiut acuira frumóse şi însemnate ajutóre, cari s'au publicat şi se vor publica la timpul seu.

Vin cu plăcere a spune, că şi inteliginţa română gr.-cat. din Deva, în frunte cu fraţii Hossu — spre lauda şi onórea lor fie zis — mult au contribuit moralceşte şi materialiceşte la renovarea acestei biserici şi la sĕrbarea sfinţirii ei. Amintesc un cas: dómnele Hossu pe lângă alte multe ajutóre date pentru împodobirea internă a bisericei, au contribuit şi cu 200 coróne la procurarea celor dóuĕ icóne dinaintea uşilor altariului. S'au dat de tot frumóse sucursuri şi ajutóre la împodobirea internă a bisericei şi din partea celorlalte dómne din Deva, cari cred că se vor publica. Nu pot însĕ sĕ trec aci cu vederea neobosita activitate şi ostenélă a mult stimatei dómne protopopese *Emilia Romanul,* pusă la curăţirea şi renovarea unelţelor, recuisitelor şi odórelor bisericeşti şi la înfrumseţarea internă a bisericei, cari fapte şi ostenele bunul Dumnezeu sĕ i-le rĕsplătéscă cu bine.

Un participant.

De la "Academia Română".

In scopul de a fi admise la concurs pentru premiile cari se vor decerne în sesiunea generală din anul 1903, au fost presentate *„Academiei Române"* din Bucureşti următórele cărţi apărute în decursul anului acestuia:

Pentru Premiul Adamachi

de 5000 lei, care se va decerne unei cărţi cu cuprins moral de ori-ce natură, concuréză:

Colonel Th. Şerbănescu, Poesii; — Haralamb Lecca, Cânii; — Radu D. Rosetti, Din Largul Lumii; — Jean Bart, Jurnal de Bord; — Ion Adam, Légănul viselor; — Dr. Manicatide, Microbul tusei convulsive; — Ion Rădulescu, Probleme ale culturii româneşti; — căpitan Arghirescu, Studiul rĕsbóielor moderne; — Th. Speranţa, Anecdote; — *St. I. Iosif*, Poesii; — *P. Dulfu,* Ifigenia în Tanova; — *P. Dulfu,* Legenda Ţiganilor; — Anghel Constantinescu, Regenerarea femeii prin creştinism; — Eugenia Ianculescu de Reuss, Voinţă; — *Dr. Neagoe,* Capitala nóstră higienică; Ilie Bărbulescu, Studiu privitor la limba şi istoria Românilor; — Dr. *Iosif Blaga,* Analise psihologice; — Corneliu Botez, Codicele de şedinţă; — Locotenent Şerbănescu, Bulgaria şi Rumelia; — *Vasile Ranta Buticescu,* Novele; — Gr. Tăuşan, Filosofia Kant; — Păun Drăghicescu, Descoperirea telegrafului fără sîrmă; — M. N. Panu, Invĕţătura evangelică; — Ion P. Condiescu, Studiu asupra organisării şcólei de meserii; — I. Candidi, Introducţiune la organisarea muncei industriale; — Dr. *Augustin Bunea,* Cestiuni relative la Transilvania; — Rădulescu Niger, Din valurile vieţii; — Ion Petrovici, Un colţ din viéţă; Stefan Meitani, Evoluţia dreptului de proprietate; — D. Alexandrecu, Pneumo-enterita infecţiósă la porci.

Pentru Premiul Năsturel Herescu

de 4000 lei, care se va decerne ori-cărui fel de cărţi cu conţinut de ori-ce natură, concuréză:

Gr. Tăuşan, Filosofia lui Plotin; — A. Davila, Vlaicu-Vodă; — colonel Boerescu, Rĕsboiul anglo-bur; — colonel Hîrjĕu, Istoria artei geniului; — Al. Manicatide, Algebra; — George Dumitrescu, Imn regal; — N. T. Ionescu şi Dr. Kaminszky, Causele mortalităţii primei copilării în România; — G. M. Ionescu, Istoria Cotrocenilor; — *T. V. Păcăţian,* Cartea de Aur; — Major I. Popovici, Organisarea armatei române; — *I Bogdan,* Documente relative la relaţia ţerii cu Brasovul; — Mihail Dragomirescu, Teoria poesiei şi elementele literaturii. In fine

La premiul Heliade Rădulescu

de 5000 lei, care se va decerne unei cărţi cu conţinut literar, concuréză:

Major Negreanu, M. S. Regele Carol I.; — *I Slavici,* Din bĕtrâni; Duiliu Zamfirescu, In rĕsboiu; — G. Tutoveanu, Albastru; — Iuliu Dragomirescu, Poeme; — Gr. Ionescu, Influinţa culturei greceşti; — Tit. Chitu, O fată de Tarabostos; — Neea Georgescu, Sórele şi curcubeul; — Gr. Cesar, O scânteie de 'ndrumare; — Th. Speranţa, Anecdote populare (vrea sĕ zică *poporale.* — Red.); — Ion Adam, Sybaris; — *Ion Gorun,* Alb şi negru; Gh. Silvan, Cuiburi părăsite; — Demetrius, Versuri.

Lupta contra malariei.

In urma ivirii de casuri tot mai multe de *malaria* (friguri) prin părţile nóstre, reuniunea higienică a comitatului Sibiiu s'a vĕḑut îndemnată a compune unele regule de apărare în contra acestei bóle molipsitóre, — uşor de înţeles şi uşor de esecutat. Ni-s'a pus la disposiţie un esemplar din aceste regule, pe cari ţinêndu-le a fi de interes public, şi dorind a fi cunoscute în cercuri cât mai largi, le reproducem după cum urméză:

Până mai de curênd se credea, că pămêntul este adevĕratul sediu şi locul de desvoltare al otrăvii malariei (frigurilor), că otrava ajunge din pămênt în cele mai din jos straturi ale aerului şi de aci prin inspiraţie în corp; chiar şi numele: malaria, i-s'a dat după acésta. Credinţa acésta era la aparenţă mereu întărită prin observaţiuni noue.

Frigurile sunt cunoscute din cele mai vechi timpuri; au fost observate nu numai frigurile de tóte zilele, ci şi cele mai rele şi neobicinuite forme ale lor.

Natura otrăvii malariei (frigurilor) însĕ nu e cunoscută. In acéstă privinţă s'au ivit cele mai diferite păreri.

Majoritatea cercetătorilor vechi a constatat în evaporaţiunile mlăştinelor numai materii organice putrede, şi credea, că otrava malariei e un product al putreḑirii organismelor vegetale. Netemeinicia acestei păreri o dovedeşte clar împrejurarea, că de o parte ţinuturi mlăştinóse, cari întrunesc tóte condiţiunile pentru desvoltarea astorfel de producte ale putreḑirii, sunt scutite de acéstă bólă, de altă parte se cunosc mari districte cu malarie, cari sunt de tot libere de influinţele ce se atribue ţinuturilor mlăştinóse.

Unii presupuneau a găsi causa malariei în secreţiunile plantelor vii, în oloiurile eterice, alţii în evaporaţiunile gazóse ale solului vulcanic, iarăşi alţii în îngrămădirea şi modificarea electricităţii pămêntului şi aerului, în influinţa schimbării repentine a temperaturei şi în turburarea provocată prin acésta în ţinuta electrică a atmosferei.

De mare interes este a şti, că Varro şi Columella pe timpul Romanilor au dat espresiune presupunerii lor, că malaria (frigurile) sunt provocate de intrarea în corpul omenesc a unor mici organisme animalice.

Progres puternic datorim cercetărilor din anii ultimi, cari au descoperit parasiţi în sângele celor cuprinşi de malarie şi au arătat: cum şi unde se află parasiţii malariei în lumea din afară şi pe ce cale ajung ei în organismul omenesc.

Parasiţii malariei sunt fiinţe monocelulare, cari trăiesc ca parasiţi celulari în şi de la globulii sângelui şi se înmulţesc în globulii sângelui prin împărţire.

Fie-care parasit, care se află pe calea împărţirii, atacă globulii roşii ai sângelui, creşte şi se înmulţeşte în dauna materiei colorante a sângelui.

Acéstă procedură se repetéză, devine mai anevoiósă, până ce în fine încétă cu totul, adecă după un timp óre-care sângele omenesc nu mai este potrivit pentru înmulţirea parasitului.

Cu totului altfel stă lucrul, dacă acest parasit ajunge în canalul digestiv al unei anumite specii de ţînţari (Anopheles).

Când ţînţariul suge sângele ómenilor cuprinşi de friguri, atunci parasiţii, cari în sângele omului la aparenţă erau fără energie, încep a se mări, a se înmulţi în noul óspe; urmaşii lor se rĕspândesc în corpul întreg al ţînţariului, pe încetul se adună în jurul glandulelor salivare (ghindurile scuipatului) şi prin împunsetura ţînţariului se inoculéză la om.

Omul infectéză ţînţariul, acesta infectéză pe om.

Malaria se póte duce de la un loc la altul şi a nume nu numai prin ómeni, cari în sângele lor adăpostesc parasiţii corĕspunḑĕtori, ci şi prin ţînţari (Anopheles) infectaţi. Abbott, secretariul serviciului sanitar al statului Massachusetts, raportéză, că în cei din urmă zece ani îmbolnăviri de malarie s'au ivit în ţinuturi în cari au imigrat lucrători italieni. E lucru cunoscut, că în ocasiunea clădirii de linii ferate s'a ivit malaria în ţinuturi cari până atunci erau de tot libere de acest morb. Şanţurile din lungul liniei ferate au devenit numĕróse locuri de clocire, mai mici şi mai mari, pentru ţînţariul Anopheles, îngrijind astfel de înmulţirea mijlocitorilor aripaţi ai malariei şi prin acésta de rĕspândirea bólei. Omul şi numai omul duce malaria în cele mai depărtate şi siguratice ţinuturi ale climatelor calde. La înălţimile mai însemnate ale zonei moderate e scăḑută în mĕsură esenţială posibilitatea rĕspândirii malariei, în regiunile polare ea nu esistă de loc. (Grassi susţine, că parasitul malariei pentru a se puté desvolta şi deveni matur are trebuinţă de o căldură de 20—30° Celsius).

(Vă urma).

NOUTĂŢI

Pars pro toto. Sub titlul "Sună tarabana" cetim în "Egyetértés" la ştirile zilei următórele: E aprópe o lună de când necontenit sună tarabana în comuna Bodrány din comitatul Bereg. Pe locuitorii acestei comune odinióră în stare bună, 'i aştéptă trist viitoriu. Recolta puţină din tómna acésta s'a gătat de mult, dar' chiar de ar mai fi ceva din ea, atâtea datorii ar apăsa-o, în cât n'ar fi de ajuns nici pentru hrană. Dările însĕ trebue totuşi plătite. Erariul nu lasă nimic din drepturile sale, dar' nici nu umblă cu multe marafeturi. Cine 'i datoriu, — plătiască. Ear' dacă nu plăteşte, 'i vine la casă executorul, caro e mai nemilos chiar şi de cât

---

pentru acea ştiind că fiii militarilor totdeuna sunt supuşi regementului seu, că aflându-se, că la învĕţĕtură copiii milităreşti, şi fiind lipsă sĕ-l cheme de acolo, dascălii sĕ nu aibă a cerca aceştii feliu de chemări, întêmplându-se, cărora acésta vei avé grijă a vestí.

Nr. 77. Nr. 15.

Alta te înştiinţez precum dela înălţ. c. guber. am primit o milostivă poruncă dela 11. Ianuarie a. c. supt Nr. 18. lângă adăogatul decretum împĕrătesc dela 19. Dechem. a anului trecut. prin care arată, că în Bohemia cetatea Rechisan a ars, şi se poruncesce, ca sĕ se vestéscă pentru milă prin preoţi la norod, şi sĕ se puie o cutie înaintea bisericei, şi ce se va strînge, sĕ se dea la perceptori. Pentru acésta vei avé datorie a vestí, şi preoţilor aşa a urma a poruncí.

S'au dat în Sibiiu 28. Ianuarie 1785.

De tot binele voitoriu
Gedeon Nichitici.

Nr. 82. Nr. 16.

Prin acésta înştiinţăm precum am primit o milostivă înştiinţare de la înăl. c. guber. dela 4. Noem. anului trecut, supt Nr. 10,072. prin care arată

Nr. 90. Nr. 17.

După puterea înştiinţării înăl. c. guber. dela 11. Ianuar a. c. supt Nr. 10,078 şi în milostivul c. G. întemeiate dela 7. Dechem. a anului trecut în tréba vestirii de 3 ori în biserică mai nainte de cununie, vĕ înştiinţez şi vĕ poruncesc ca în rêndul mai sus numitei cei de trei ori în biserică, fără care s'au poruncit pe nimenea a cununa, de cumva cineva ar avé mare lipsă, şi ar cere uşurare şi deslegare, unora ca acelora sĕ nu dai deslegare nice ertare, ci la noi sĕ-i trimiţi, ca sĕ arate cererea şi lipsa.

S'au dat în Sibiiu, 14. Febr. 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 93. Nr. 18.

Prin acésta vĕ înştiinţez, că am primit o milostivă poruncă dela înăl. c. gub. dela 8. Febr. a. c. supt Nr. 889. prin care arată, că făcêndu-se întrebăciune prin Măria sa d. Fişpan ai vestitei varmeghii Solnocului din lăuntru înpreunate cu Doboca de sus, au făcut înăl. c. gub. acésta rênduiélă, ca numai dela preoţi care sunt chiar în suspiţie, adecă în bănuiélă, sĕ se ia armele, şi nedându-le de bună voie, atuncia vestita varmeghie cu puterea sĕ le ia. Pentru acea vĕ poruncesc, ca sĕ arăţi porunca acésta preoţilor, şi sĕ-i dojenesci ca sĕ se păzască de tótă pricina bănuelii, şi dela care se vor cere armele prin vestita varmeghie, sĕ le dea fără tótă împrotivirea, sĕ nu aştepte sĕ 'i siléscă.

S'au dat în Sibiiu, 19. Febr. 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 104. Nr. 19.

Prin acésta am a înştiinţa precum am primit o milostivă poruncă dela înăl. c. guber. dela 28. Febr. a. c. supt Nr. 619. prin care a sa prealuminată chesaro crăiéscă şi apos. mărire cu milostivire au poruncit după gêndul sĕu cel împĕrătesc, care are spre câştigarea norocirei cei de obşte, ca sĕ facă de obşte conscripţie a tot norodul din mare prinţipatul Ardealului prin rênduinţa domnilor ai slăvitei varmeghii unde şi ofiţiri despre partea stării milităresci vor fi, neosebind de acésta pe nice un feliu de stare sau rênduiélă. Şi acésta este spre binele cel de obşte, prin care numĕrul norodului tot spre creştere sau spre scădere a fi chiar se va cunóşte, la care a sa chesaro-crăiéscă mărire bine au voit a poruncí:

1° La tot norodul cu numele crăiesc sĕ se arate, că acéstă conscripţie nu se face, ca dintru dênsa sĕ se alégă sau sĕ se strîngă regruţi, cătane, ci pentru singură trebuinţa cunoştinţei a populaţii norodului, după dragostea, care are a sa chesaro crăiésca mărire către norod au cugetat acésta, aşa dară nici un feliu de gênd strêmb, sau împrotivă sĕ nu se facă în mintea celor ce se vor scrie, ci tot gêndul cel rĕu sĕ se ia din minţile lor.

(Va urma.)

Vorbe înţelepte.

Pentru a căştiga inimile mulţimei nu e nici o trebuinţă de mĕsuri energice şi de condamnări, ci ajunge puterea convingĕtóre a adevĕrului. Nu esistă altă cale pentru a fi adus spiritul la supunere, de cât numai convingerea.

erariul, și duce tot ce află. E tristă de tot fața comunei. Miseria e îngrozitóre. Ómenii umblă pe stradă desperați. Diminéța se adună cu toții la casa primăriei, ear' executorul și estimatorul numai cu asistență de gendarmi cutéză sě-și îndeplinéscă munca. Desperația ómenilor a întrat în stadiu primejdios, la ce notariul comunal a věḑut în fine, că nu póte sě priviască indiferent la pustiirea poporului sěu. A trimis ministrului de finanțe telegramă urgentă, rugându-l sě opriască execuțiile și sě relaxeze darea sěrmanului popor. Sigur că ministrul va da ascultare rugării notariului. Las' sě perdem chiar întréga restanță de dare din acésta onorabilă comună magiară, dar' poporul ei, sânge din sângele nostru, sě nu-'l lăsăm sě piară.

Atâta în notița lui "Egyetértés". Comuna Bodrány însě are mulțime de tovarěșe, și magiare și române și de alte naționalități, cari luptă cu tot-asemenea miserii, dacă nu cu mai mari chiar, si cari cu nimic nu sunt mai crutate de executori. Pe acestea cine sě le compătiméscă, și cine sě întrevină în favorul lor la ministrul de finanțe?

*

O nouă reuniune de meseriași. Sěptěmâna trecută și-a ținut adunarea de constituire, *reuniunea meseriașilor români din Budapesta*, înființată acum de curênd. Noua reuniune și-a ales president pe secretariul consular în pensiune Ioan *Poruțiu*, vicepresident pe croitoriul Nicolae Turcu, secretariu tipograful Aurel Cristea, cassariu Dumitru Birěuț, proprietariul tipografiei "Poporul Român", controlor tipograful George Grecescu, membri în comitet: Nicolae Armean, croitoriu, Martin Lazar și George Ianoși, măsari, Pancrate Ianoși, tipograf, Vasile Cotârlă, pantofariu, Victor Țeran, comerciant, și George Tomescu, lăcătuș.

*

Tăciunariu criminal. Ivan Pandru din Valea mare cu câteva sěptěmâni mai nainte se lăpědase de legea părinților și strămoșilor sei, trecênd la legea dobitócelor, adecă la nici o lege, numită neconfesionalism. In una din Duminecile următóre preotul a ținut credincioșilor predică despre tăria în credință și alipirea către maica biserică a moși-strămoșilor, esplicându-le greșéla ce a comis-o Pandru prin trecerea la neconfesionalism. Pandru s'a simțit ofensat în ambiț prin predica preotului și și-a propus sě și rěsbune. Duminecă și-a rěsbunat apoi, dând foc bisericei gr.-catolice, foste și a sale mai nainte. Bisericuța fiind de bârne și coperită cu șindilă, a fost cuprinsă repede în bobotaie de flacări. Intreg satul a alergat sě stîngă, dar' nu mai era modru. Doi credincioși: Ilie Vărescu si Moise Stucean (toile ungurești îi scriu Vuareko și Stukesen) voind sě mântuéscă barem icónele împěrătești și chivotul, au luat pe ei cearșafuri umede și au întrat în biserică prin bobotaia flacărilor. Zadarnic îi așteptau însě cei rěmași afară, căci bunii creștini n'au mai eșit. I-a asfixiat fumul și i-a doborît de pe picióre dogoréla focului în momentul când străbătuseră până la altariu. După stîngerea focului au fost aflați amêndoi arși scrum. — Nemernicul Pandru se află acum în arest și-și aștéptă osânda.

*

Timp de érnă. După călindariul vechiu abia întrăm în Novembre și deja de pretutindenea se vestește timp de érnă grea, chiar și de prin sudul Ungariei. Astfel din Neoplanta se scrie, că Marți tótă ziua a nins, ear' în ținuturile muntóse érna e deja în toiul ei. Pe la Sibiiu încă e ger deja de câteva zile.

*

Averea M. Sale. Din prilejul proiectului de lege despre sporirea listei civile, presentat parlamentului mai zilele trecute, revista "Typographia" din Budapesta publică o socotélă aprocsimativă despre averea și venitele M. Sale împěratului și rege Francisc Iosif I și ale archiducilor casei de Habsburg. Conform acestei socoteli averea privată a M. Sale valoréză *400 milióne de coróne*, constând din bani gata, hârtii de valóre, moșii, casteluri, etc. Venitul curat anual după acéstă avere e *31 milióne*, din cari s'ar veni *3539 coróne pe ceas*. La aceste mai vine apoi *lista civilă* cu 9.300 000 coróne pe an de la Ungaria și tot-atâta de la Austria, care conform proiectului ar fi sě se urce cu câte 4 milióne, deci *22,600.000 de coróne la an*. Din acéstă sumă *7,600.000* consumă apanagiile archiducilor, remânênd M. Sale pentru sine și pentru trebuințele Curții *15 milióne* + venitele de *31 milióne* din averea privată.

Tot așa de "slab" stau în privința materială și archiducii, cari pe lângă cele *100.000 coróne* apanagiu anual dispun fie-care și de avere privată și ocupă și posturile cele mai înalte în armată, după cari încă au salarii de zeci de mii. Ear' că averea privată a lor cam cât ar valora, putem sě ne facem ideiă din faptul că moștenitoriul rěposatului archiduce Albrecht a ajuns stăpân preste o avere de *1.000.000.000*, adecă *un miliard*.

Moștenitoriul — n'a sosit. Marți nóptea la 2 ore și 10 minute regina Elena a Italiei a dat naștere unei fetițe. Speranțele familiei regale și ale întregei țeri, că barem acum va sosí mult doritul moștenitoriu, nici de astă-dată nu s'au împlinit.

*

Bora. La țermurii Adriaticei bora (crivěțul de la sud) de câteva zile bântue cu mare putere. In *Fiume* numai cu periclitarea vieții pot eșí ómenii la strade, ear' la mal sunt întinse funii, pentru-ca bora sě nu 'i pótă mătura în mare. Corăbiile mai mici nici nu cutéză sě iese din port. Muntele-mare ("Monte-Maggiore") e acoperit de zăpadă próspetă, ear' trenurile din Croația sosesc cu gróse straturi de zăpadă pe coperișele lor. Din *Triest* se scrie că din causa crivěțului e imposibil a eșí pe strade. Corăbiile s'au adăpostit tóte în port. S'au întêmplat și câteva nenoriri.

*

Nenorocire pe Dunăre. Sâmbătă nóptea spre Duminecă un orcan puternic a rěsturnat în portul de la Brăila numeróse barce de pescari. La țipetele celor căḑuți în valuri au alergat în ajutoriu păzitorii portului, cărora după multă trudă li-a suces sě salveze cinci bărbați și o femeie. Ceilalți au perit toți în valuri. Câți vor fi fost acesti nenorociți, nu se știe.

*

Avere mórtă. Aprópe fie-care stat are în tesaurul seu averi enorme, cari însě nu aduc nici un folos nici statului ca stat nici locuitorilor. Intrě acestea sunt și cele câteva rarități de diamante, dintrě cari unul numit "Regens" e în posesiunea Franciei ca parte din tesaurul "corónei" și care în 1791 a fost estimat la *douěspreze milióne de franci*. Mai de mult deputatul George Clemenceau făcuse parlamentului propunere, ca statul sě vîndă diamantul și din prețul lui sě înființeze și susțină instituțiuni culturale și de binefacere. Propunerea a fost însě respinsă. Acum, cum susține a ști ziariul parisian "Le Matin", în cercurile deputaților e sulevată de nou ideia, ca statul sě vîndă diamantul și din prețul lui sě înființeze *fond de pensiune* pentru muncitori.

*

Teatru în Alba-Iulia. Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia învită la producțiunea declamatorică-teatrală impreunată cu concert, ce o va arangia Duminecă în 23 Novembre st. n. în sala cea mare de la hotel "Europa", cu urmàtoriul program: *Sfânt*, cor bărbătesc de G. Dima, *Domnul Tudor*, cor mixt de G. Henția, *Surugíul*, cântecel comic de V. Alecsandri, *Zăpăciții*, comedie într'un act de Augustin Kotzebue, localisată de Theochar Alexi, *Brâul popilor*, cor mixt de Musicescu. Inceputul la 6½ ore séra. Prețul de întrare: locul I 2 cor., locul II 1.60 cor., locul III 1.20 cor, locul de stat 60 fil. După producțiune urméză dans.

*

Și-a fript copilul! O femeie din *Satul nou* în Torontal, din causa negrijei și-a fript copilul în cuptoriul de pâne. A nume, băiețelul de patru ani al unui lucrătoriu la calea ferată s'a băgat în cuptoriul de pâne și s'a culcat. Mama copilului avênd tocmai sě cócă pâne a aprins foc în cuptoriu fără sě fi cercetat nu cumva este ceva în el. A mers apoi sě-și vadă de lucru și numai într'un târziu i-s'a părut suspectă absența copilului. A dat sě-l caute, și aducêndu-și a minte că are datină sě se culce în cuptoriu, a alergat sě stîngă focul, dar' era prea târziu. Copilașul era deja fript de tot.

*

Orcan pe Adria. Intrě Spalato și Sebenico marea-adriatică a fost bântuită Duminecă nóptea de un orcan puternic. Vaporul austriac "Sebenico" ajuns de orcan în cale spre țermuri, numai după multă trudă a putut întra în port. In timpul luptei cu orcanul, valurile au acoperit întreg bordul și au măturat în mare numěróse vite ce se aflau în partea posterióră a bordului.

*

Cum fac bancrot jidanii? Servitórea comerciantului Grünberger David din Oradea-mare a denunțat pe stăpânul ei la poliție că se ocupă cu falsificare de bani. La perchisiție poliția n'a aflat nici un indiciu că denunțarea ar fi avut o óre-care basă, dar' a aflat altă mișelie. Intr'un loc ascuns a aflat *treizeci lăḑi de marfă*. Luat la interogatoriu, Grünberger zicea ba că una ba că alta, până ce ne mai putênd încurca tréba a mărturisit că marfa e de la comerciantul Leitner Zsigmond din Murěș-Oșorheiu, care nu de mult se dase bancrot și-și trimisese marfa la Grünberger sě i-o ascundă, ca sě nu i-o iee creditorii. S'a făcut îndată arătare la procuratura din Murěș-Oșorheiu, care imediat a cerut de la tribunalul din Orade secuestru asupra ei.

*

Știrí měrunte. In apropiere de Rákos-Keresztur un tren accelerat ce plecase din Budapesta spre Miskolcz a călcat Marți după amiazi doi lucrători și i-a mutilat oribil. Cadavrele au fost transportate la casa mortuară din Rákos-Keresztur. — Din insula Hava se raportéză că vulcanul *Kilauea*, care douězeci ani a fost în liniște, acum e în puternică funcțiune. — Scontrările făcute în cărțile de contabilitate ale institutului de anticipațiuni "Sfântul Vencislav" din Praga, la care mai lunile trecute se constataseră defraudări mari, au scos acum la ivélă, că suma defraudată e *patru milióne de coróne*. — Marți a împlinit etatea de 60 ani sultanul *Abdul Hamid*; întrégă Turcia a sěrbat splendid acéstă zi, ear' sultanul a căpětat telegrame de felicitare de la toți domnitorii. — Marți nóptea pe la 11 ore în Salonic și împrejurimi a fost cutrěmur de pământ. Pagube nu s'au întêmplat.

AMVONUL.

"Colecțiune de predici"

de profesorii

Dr. T. Tarnavschi și Dr. E. Voiutschi.

In numěrul 96 al prețuitului nostru ziar "*Telegraful Român*" din 1901 am scris despre importanța și necesitatea predicei bisericești. Tot odată am făcut promisiunea, că spre a stêrní în onorații frați în Christos rêvna predicării cuvêntului lui Dumnezeu, voiu înșira colecțiunile esistente, mai bine, reproducênd spre mai bună orientare și câte o predică din ele. Cu ajutoriul lui Dzeu vin a-mi împliní promisiunea.

Dintrě colecțiunile esistente, cel puțin din câte posede subscrisul, fără îndoélă cea mai bună este "*Colecțiunea de predici*" edată cu concursul mai multor preoți din archidiecesa Bucovinei de profesorii *Dr. Teodor Tarnavschi* și *Dr. Emilian Voiutschi* din Cernăuți.

E un op voluminos acesta, din care a apărut până acuma partea I-mà, în trei tomuri, cuprinḑênd predici pentru *tóte Duminecile* de preste an și a nume *pentru fie-care Duminecă câte patru predici* scrise de 4 autori diferiți.

Partea a II-a (tom. IV) încă neapărută, va cuprinde *predici* festive, sau predici pentru *sěrbătorile domnești și ale sânților mai aleși* ai bisericei nóstre, cuprinḑênd de asemenea pentru fie-care sěrbătóre câte patru predici scrise de 4 autori.

In fine partea a III-a (tom. V) va cuprinde *predici ocasionale*, de acestea însě numai câte două pentru un cas.

Deja din acéstă scurtă schițare a materialului încă putem vedé, că aici avem de a face cu o carte de predici superióră altor cărți ce le avem de felul acesta.

Avênd la mână opul acesta, preotul care are voie sě predice, nu póte zice: "bucuros ași predica, dar' predica pentru azi ori mâne din manualul lui *A* ori *B* nu-mi convine, că nu se potrivește pentru împrejurările de la noi, deci nu predic". Căci aici de nu-ți convine una, cetești pe a doua, a treia ori a patra, și din patru una de sigur trebue sě-ți convină. Dar' nu, ci aprópe tóte sunt bune și potrivite.

Cei mai mulți preoți de ai nostri, — onóre escepțiunilor — au obiceiul că-și cumpără numai câte-o carte de predici, apoi cetind predicele din ea an de an, la doi trei ani ascultătorii le cunosc și le știu aprópe ca dînsul, de aceea nu-l mai ascultă nime.

Cu opul din cestiune nu o pățești așa, căci nu ești silit a repeta predica cetită odată, ci avènd chiar și numai acéstă carte, abia după patru ani, în al cincilea ești necesitat a repeta aceeași predică, ear' atunci o poți repeta fără nici o frică, căci de mult a eșit din urechile credincioșilor, și iarăși le ascultă bucuros.

Și acéstă împrejurare face sě fie cartea acésta superióră cărților cu câte-o singură predică pentru o zi, a altor autori.

Sunt de cuprins diferit, de mult interes, și fórte instructive. Așa d. es.: ale profesorului Dr. *Tarnavschi* au de cuprins cultul bisericei nóstre.

Adecă în acele cuvêntări *se esplică diferite lucruri și forme de rugăciuni din cultul divin*, pentru-ca cunoscêndu-le credincioșii "sě pótă lua parte mai cu pricepere și cu folos la plinirea serviciului dumnezeesc". Bune sunt și ca fond și ca formă predicele și ale celorlați autori. Ba eu cred că tóte sunt atât de plăcute, în cât negreșit poporul de pretutindenea le-ar asculta cu mare interes.

Preoții nostri sigur vor avé mare folos de predicele acestea, fie că le vor cetí sau rostí așa cum sunt, fie că luându-le de model, își vor compune înșiși, ușor și cu succes predici mai potrivite împrejurărilor în cari se află. Se înțelege că rěmâne priceperii fie-căruia sě delăture ce-i pare nepotrivit ori superfluu pentru poporenii sei și sě înlocuéscă cu ce e mai potrivit.

Totul ce apare pentru noi ca scădere în predicele acestea sunt unele forme de limbă, unele cuvinte, pe cari ca particularități bucovinene preoții nostri vor trebuí sě le înlocuéscă cu altele mai usitate la noi. De altmintrelea totuși sunt scrise într'un stil destul de poporal și ușor. (Va urma).

Cărți și reviste.

Călindariul poporului român pe anul 1903, Budapesta, tipografia "Poporul Român", Prețul 40 fileri. Pe lângă partea călindaristică are bogat material de povețe și distracție, cum și numěróse ilustrațiuni, dintrě cari amintim portretele: Șaguna, Gozsdu, Al. Mocsonyi, Dr. I. Gall, G. Szerb, Vincențiu Babeș, Alexandru Roman, fost profesor de limba română la universitatea din Budapesta, I. Ciocan, urmașul lui Roman, Eminescu, Coșbuc, Bogoevici, I. Creangă, etc.

*

Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeș, tipografia diecesană. Editura autorului. Prețul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune și folositóre scrieri ni-l spune el însuși în "prefață" în următórele:

"Domnul și Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putință a fi membru adevěrat al acestei biserici fără a cunósce viéța pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înțelepciunea și virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéța lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară și scumpă, și fiind-că momentele vieții lui Iisus sunt înșirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuratici evangeliști chiar necomplet și necronologic, în cât mulțimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-și póte forma o ideiă clară despre viéța lui Iisus: m'am věḑut îndemnat a compune și a eda cartea de față.

La înșirarea cronologică a momentelor din viéța lui Iisus, cum și la stabilirea locurilor paralele am ținut în vedere socotințele esegeților și ale unor autori ai vieții Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) și I. B. Lohmann. Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredinciósă română asemănat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)."

Credem, că acéstă carte nu va lipsí din casa nici unui creștin bun și că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeș), cum și prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

Posta ultimă.

Procesul pentru "Darul de Pasti".

— Raport telegrafic. —

Cluj, 21 Novembre n.

Astăzi s'a ținut pertractarea finală în procesul de presă intentat domnului *Victor Lazar*, pentru broșura "*Darul de Pasti*", în care era publicată biografia lui *Ioan Butean*. Curtea cu jurați a declarat vinovat pe dl *Lazar*, ca autor al biografiei lui Butean, ear' tribunalul l'a condamnat la *patru luni* temniță de stat, și la purtarea cheltuelilor.

Ad. Nr. 1020 pp. [206] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa I-a din opidul **Murěș-Uióra** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat plus 100 eventual 200 cor. remunerație pentru catechisațiune.

Doritorii de a ocupa acest post sě-și aștérnă petițiunile recursuale în terminul indicat, instruite cu documentele recerute de normele din vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, stându-le în voe a se presenta înaintea alegětorilor spre a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Turḑii în conțelegere cu comitetul parochial.

Turda, 30 Octobre v. 1902.

Jovian Murěșian
protopop.

Ad. Nr. 1013/1902. prot. [205] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěțătoriu** la școla nóstră din **Găbud**, se escrie concurs nou cu termin de **10 zile** de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele:

1. Din repartiție: 300 coróne.
2. Ajutoriu de la stat 300 coróne, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post sě-și înainteze petițiunile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Turda, la 30 Octobre 1902, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Jovian Murěșian
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 8—52

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cărți fórte eftine
și de valóre!!

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17 Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numěr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care numěr costă 20 fileri.

Librăria archidiecesană.

Liturgieriul

— cu litere latine —

broșat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă prețul de **2 cor.** plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * *

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născětóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumětate pânză . .	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Édiția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Prețul 40 fil.

Cuvêntare
contra
beției.
Prețul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Săpun cu ruda.

Marca:
"cerb" sau "cheie"

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [201] 5—25

☞ Se capětă pretutindenea. ☜

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜
☞ **archidiecesan**

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învětătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [128] 31—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḑare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 127 Sibiiu, Marţi 12/25 Novembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din cartea profesorului Czirbusz.

Am dat nu de mult ştirea, că în Timişóra a apărut o carte scrisă în limba magiară, sub titlul "*Ungaria la începutul secolului XX*", în care învěţatul ei autor, profesorul de la gimnasiul piariştilor din acel oraş, Dr. *Czirbusz*, spune unele adevěruri, căror asemenea nu ni-s'a dat a cetí în literatura magiară.

Invěţatul profesor apără în cartea sa, cu tot aparatul ştientific care îi stă la disposiţiune, principiul apărat şi din partea nóstră, că fie-care naţionalitate, fie-care popor din patria acésta, *este în drept a-şi conserva şi desvolta individualitatea sa naţională*, în patria comună ungară, şi întrě limitele legilor acestei ţeri.

Presa română, — şi credem că şi presa celorlalte naţionalităţi nemagiare din patria acésta, — a salutat cu mare bucurie apariţia acestei cărţi preţióse, menită sě dee nouă direcţie politicei magiare în chestia naţionalităţilor, sau cel puţin sě pună stavilă lăţirii bólei primejdióse, numită şovinism unguresc, care ţine în continuă agitaţie naţionalităţile din Ungaria şi le pune în posiţie de estremă nemulţămire faţă cu stările de lucruri din ţéră. Dar' a fost primită cartea cu simpatíi şi din partea presei magiare, ceea-ce însemnéză, că totuşi sunt şi întrě Magiari ómeni, cari *pot* şi *vreau* sě înţelégă *adevěrul*, — dacă adevěrul vine propověduit din parte *autoritativă*, cum e profesorul Dr. *Czirbusz*.

La tot casul e un semn bun acesta, care ne îndreptăţeşte a spera, că în cele din urmă Magiarii vor abandona totuşi visul nerealisabil al magiarisării cu puterea a tuturor popórelor nemagiare din ţéră, venind la convingerea, că o Ungarie puternică se póte naşte numai din mulţămirea tuturor popórelor cari constituesc acest stat, ear' mulţămite vor fi naţionalităţile patriei nóstre numai atunci, când li-se va da teren liber de desvoltare *în spirit naţional*, aşa cum cere interesul fiinţei particulare a fie-cărei naţionalităţi.

Premiţênd acestea, lăsăm acum sě urmeze unele spicuiri din interesanta carte a profesorului *Czirbusz*.

"Este fapt, — scrie Dr. *Czirbusz* în cartea sa, — că societatea slovacă sau ruséscă din Ungaria de sus priveşte cu acelaşi indiferentism apatic la nisuinţele societăţii magiare din Ungaria de jos sau de dincolo de Dunăre, ca şi Croatul sau Românul la operele culturei din Seghedin sau Dobriţin. Relaţiile destrăbălate ale patriei nóstre nu poţi sě le priveşti prin perspectiva din Budapesta. Acela, care vede la faţa locului raporturile particulare şi trăieşte sub influinţa lor, va recunóşte că *faţă cu gruparea tendenţiósă a datelor statistice părerea mea imparţială este cea aděvěrată.*

"Rasele naţionale din Ungaria, întru cât ele trăiesc sporadic, sau la graniţele etnografice, pot, ce e drept, sě inveţe limba magiară, d. e. Şvabul din Ungaria de sus, sau de dincolo de Dunăre. Acolo însě, unde rasele naţionale *trăiesc în masse compacte*, de sigur *nu-şi vor desbrăca naţionalitatea de dragul nimĕnui*, căci şi ele sunt cuprinse *de frigurile naţionalismului* şi sunt sprijinite din străinătate.

Ori-cât de frumósă ar fi deci ţinta de a ajunge la un stat naţional, *eu nu am credinţă în el* şi zic *lasciate ogni speranza!*

"Acest lucru este identic cu visul confesiunilor, de a face din Ungaria o societate catolică sau calvină. Principii Transilvaniei au făcut încercarea, însě formarea unei Ungarii protestante nu i-a succes nici lui Bocskai, nici lui Tököli, Bethlen séu Coloman Tisza, după cum nici lui Pázmány, Leopold I., Maria Teresia, Francisc I. nu i-a succes a înjgheba întrě Carpaţi un regat catolic. Trebue sě ne mulţămim cu atâta, sě magiarisăm oraşele, sě creăm inteliginţă puternică magiară şi creştinéscă. *Poporul de la ţéră însě nici-odată nu-l vom magiarisa.* Aşa cugetă ori-ce magiar care nu se lasă înşelat de fantome.

"Unificarea societăţii este o frasă politică a modei, şi a nume, nu a unei mode bune, căci *sdrobeşte drepturi şi ucide conscienţe.* Dismembrarea varie este un factor social necesar, pe cât timp nici societatea nu este de-cât o unitate temporară, ad hoc, şi nu perpetuă, a diferitelor forţe sociale.

"Popórele şi politicianii tind numai spre unitatea politică, însě cu desěvêrşire nu au atins o nici-odată şi nicăiri. Óre póte fi vorba de societate unitară la Elini, în imperiul roman creat prin cuceriri, în statul medieval adus la o credinţă (respublica christiana), sau la ori-care naţiune modernă? Ceea-ce este posibil, este cleiul cu care se lipesc diferitele elemente: aşa legăturile culturale (la Elini), puterea sabiei (la Romani), religiunea (evul mediu. Budhismul), colonisaţia (imperiul universal englez), limba (naţiunile romanice), *conştiinţa istorică a legăturilor comune* (Ungaria), dar' un factor comun, prin care sě se sdrobéscă individualismul, calitatea particulară de rasă, este cu desěvêrşire imposibil, şi numai în capetele întemeietorilor socialismului internaţional ispiteşte ca o stafie.

"Curentul politicei europene *se mişcă în direcţia federalismului centralisator*, un organism bună-óră de state unite în Europa, dar' în cadre germane, romane, slave. Tot aşa în societate, chiar şi *poporul cel mai mic vrea sě-şi conserve fiinţa sa spirituală naţională*, caracterul culturei sale, propria formă a bunăstării sale pămênteşti. *La acésta fie-care popor are dreptul seu lăsat de la Dumnezeu.* Acésta a o nimicí sau a o cassa, şi încă cu o aroganţă atât de impertinentă, cu care nimicesc Prusienii pe Poloni, *este cel mai mare absolutism*, şi nu liberalism" ....

Din aceste puţine citate cetitorii nostri vor vedé, că într'adevěr profesorul *Czirbusz* spune în valorósa sa carte adevěruri pe cari politicianii magiari ar trebuí bine sě şi-le noteze.

Din Cernăuţi.

Primirea noului archiepiscop şi metropolit Dr. Vladimir de Repta.

— Raport special. —

Cernăuţi, 19 Novembre n.

Cu câteva zile înainte de 5/18 Novembre reşedinţa metropolitană, capela şi facultatea teologică erau împodobite cu lanţuri de brad, cu embleme şi cu steaguri fâlfăitóre, — semn de o sěrbătóre mare, semn că se apropie o zi însemnată.

Şi pentru cine tóte aceste podóbe? I. P. S. Sa *Dr. Vladimir de Repta*, după ce a depus jurămêntul de fidelitate înaintea Majestăţii Sale, se întórce spre a-şi începe activitatea de cap suprem al bisericei ortodocse din Bucovina şi Dalmaţia.

Frumósele speranţe, cari se légă de persóna noului archiereu, făcură pe toţi Românii şi Rutenii din Cernăuţi şi jur sě-l aşteptе şi sě-l priméscă cu braţele deschise, ca pe un bun părinte.

Rare-ori se întêmplă, că un dignitar bisericesc sě fie aşteptat cu atâta simpatie şi bunăvoinţă, cum a fost aşteptat metropolitul *Vladimir*. Acésta cu drept cuvênt, pentru-că I. P. S. Sa era cunoscut din tinereţe în tóte cercurile Bucovinei, şi luptă bună a luptat, câştigându-şi prin activitatea sa inimile tuturor.

Toţi locuitorii din Cernăuţi fără deosebire de neam şi religie priviau ziua de Marţi ca zi de sěrbătóre, ca zi plină de dar pentru împlinirea de aspiraţiuni nobile.

La graniţa ţerii, gara Nepolucuţ, eşiră preoţii în odăjdii, ca sě întimpine cu căldură persóna destinată de a conduce cârma bisericei ortodocse din ţéră.

Un tren special, cu representanţii oficianţilor şi diferitelor corporaţiuni din Cernăuţi, plécă sě priméscă la marginea ţerii pe metropolitul Bucovinei. Acolo l'a bineventat Preacuvioşia Sa dl *Calinescu*, însoţit de mulţi alţi domni delegaţi.

Clopotele bisericilor din satele aşezate în drumul I. P. S. Sale vestiau poporenilor că trece pe acolo o persónă înaltă bisericéscă. La tóte "haltele" preoţii salutau pe noul sosit cu cuvinte de alipire şi de dragoste, cărora I. P. S. Sa mulţămia cu căldură.

FOIŞÓRĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

2° Norodul prin tisturi şi prin preoţi măcar căria legi după cum se cade sě se inştiinţeze sě se inveţe şi sě se înţelégă de acéstă conscripţie, după cum se cuvine. Dară de s'ar întêmpla ca norodul sau din lipsa invěţěturii şi arětării ceia ce se cuvine, sau că nu 'i va fi dat de ştire, s'ar pune inprotiva acestia conscripţii, şi prin acésta i s'ar da pricină a fugí sau a se înstreina, atunci rěspunsul şi vina va cădea pe tisturi şi pe preoţi.

3° Sě se ştie precum acéstă conscripţie, care se va face nici o schimbare şi nice o strămutare cât de mică după sine nu va aduce nice întru a porţii, nice întru a magistraturilor nice întru a posesorilor datorie.

Pentru acésta începetură mai sus numitei preaînălţatei crăiesci rênduiele poruncesc, ca preoţilor de subt protopopiatul vostru sě le spui cu tot dinadinsul, şi cu tótă buna înţelegere, şi sě le arěţi sě pricépă bine porunca acésta, şi sě urmeze la tóte ce s'au poruncit. După acésta înţelegênd preoţii bine, sě le arěţi, ca asemenea sě arete parochianilor sei acésta cu înţeles, cu îndestulată şi adeverată pricepere, ca atuncia, când mai sus numiţii domni 'i vor chema la conscripţia cea de obşte poruncită sě se scrie, sě asculte, sě nu se puie împrotivă, sě mérgă, ca sě 'i scrie şi sě n'aibă nici un gênd rěu, şi nici un prepus protivnic, şi sě nu se témă că din acéstă conscripţie se vor alege recruţi, cătane, nice sě gêndească, că prin acésta va fi vr'o schimbare sau vre'o strămutare, dupăcum mai sus numitelor pontumuri mai pe larg s'au arětat. Dar de s'ar întêmpla, ca din lipsa învěţěturii şi arětării vóstre sě nu se supuie norodul la conscripţia acésta, sau s'ar înstreina, sau ar fugí undeva, sě ştiţi, că preacucernicia ta şi preoţii veţi fi datori a da rěspuns, şi singuri voi şi preoţii veţi cădea în vină şi în pedépsă, şi vor chema pre preacucernicia ta şi pre preoţi ca sě vě scrie, sě ascultaţi şi sě vě supuneţi conscripţiii, că nice un feliu de stare nu se osebeşte de acésta. — După altă milostivă înştiinţare a înăl. c. guber. dela 3. Martie Nr. 1462. poruncitóre, ca la facerea conscripţiei acestia sě fie faţă şi parochul locului, vei avé datorie a poruncí la toţi preoţii vostri, ca la tot satul parochul locului sě mérgă, sě fie faţă acolo, şi ce i se va poruncí dela domnii comisarěşi în tréba conscripţiei, sě împlinéscă. Pentru acésta sileşte a arěta pe larg preoţilor, şi preoţii sě arete norodului, după cum mai sus s'au ḑis, ca porunca împěrătéscă sě se împlinéscă prin acésta de obşte conscripţie, sě nu se facă vr'o pedecă sau vre-o înstreinare a norodului undeva, ca sě nu cădeţi în vină. Dar de veţi urma precum s'au poruncit, cum şi nădăşduesc, milă dela Prealuminatul împěrat împreună cu norodul aveţi nădeşde a căştiga, iar dela Smerenia nóstră molitvă şi blagoslovenie, care va fi spre obicinuita bucurie a nóstră.

S'au dat în Sibiiu, 27. Febr. 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 135. Nr. 20.
Nr. 148. Nr. 22.

După venirea nóstră la scaunul episcopesc, vrênd datoriei nóstre a urma a face îndestulare şi prea înaltelor porunci a le chesaro crăescii măriri, cuviinciósă ascultare am vĕḑut, că unele şi altele fără adunarea tuturor protopopilor şi v. protopopilor nu se pot la cursuşu a duce şi a pune, pentru acea am cerut dela înăl. C. guber. îngăduinţă a poté pre protopopi a'i aduna aici. Care făcênd la prea înăl. scaon împěrătesc representaţie, şi de acolo venind milostivă îngăduinţă, mi s'au făcut ştire cu milostivul dicretum prin î. c. gub. dela 17. Martie supt Nro 1896. pentru a poté aduna protopopii toţi la Sibiiu, care şí a fi înaintea Paştilor mi s'au părut cu neputinţă, fiind-că în vremea postului acestuia aveţi toţi grijă şi datorie a petrece lângă biserică la parochie, după cum şi la Paşti măcară trei zile a rěmânea se cade. Pentru acea am lăsat până la 17. April, adecă în ḑiua Dominecii Apostolului Toma negreşit sě fie toţi protopopii la Sibiiu, că la 28. April va fi începеrea sessiii cei dintâi a adunării. Pentru acea poruncesc, cară tótă pricina, ca sě te găteşti mai de vreme pe numita zi 27. Aprilie venind sě te afli aici, aşa grijind, ca sě poţi zăboví aici mai multă vreme.

S'au dat în Sibiiu, 27. Martie, 1785.

(Va urma.) *Gedeon Nichitici.*

Sosirea în Cernăuţi.

Peronul gării îndesuit de public ales: consilieri, consistoriali, profesori universitari, o mulţime de preoţi, oficianţi şi oficeri aşteptau sosirea trenului.

Pe la orele 11½ a. m. trenul se iveşte, un strigăt puternic de "sĕ trăiéscă" şi "hoch" rĕsună din pepturile mulţimei. Atunci păşì înainte presidentul ţerii, baronul *Bourguignon*, şi felicită pe noul dignitar al bisericii; apoi luà cuvêntul neobositul profesor al facultăţii teologice *Eusebiu Popovici* şi-l salută în numele universităţii. Mareşalul *Onciu*, îl salută în numele ţerii.

Adânc impresionat de frumósa primire, dă metropolitul espresiunea sentimentelor P. S. Sale de mulţămire faţă de poporenii sei.

Ca un principe bisericesc întră archiepiscopul *Vladimir* în reşedinţa archidiecesei sale. In trăsură trasă de 4 cai albi, petrecut de mulţime, se apropie spre casa lui Dzeu. Trăsurile merg încet printrĕ publicul postat pe ambele părţi ale stradei, până ce ajung la catedrală.

Serviciul divin.

O mulţime de preoţi îmbrăcaţi în ornate, cu prapori şi cu sfânta Evangelie eşiră la uşa catedralei, spre a cânta "Osana fiiul bisericii, bine este cuvêntat cel-ce vine întru numele Domnului".

Intrĕ sunetele clopotelor şi salve de tréscuri se apropie I. P. S. Sa de altariul Domnului, apoi corul reuniunii române "Armonia" intonézá cu pietate psalmul XIV „Păzeşte-mĕ Dzeule, căci Ţie mĕ încred". Se ţine apoi serviciul divin şi "docsologia", cu mare pompă.

In faţa unui public numĕros şi ales decanul facultăţii teologice Dr. *Teodor Tarnavski* urcă acum amvonul şi ţine o predică, de cuprinsul următoriu: — Aminteşte că abia devenise archidiecesa vĕduvă şi iată, că prin o minune ochii tuturor credincioşilor ortodoxi se îndreptară asupra persónei I. P. S. Sale Dr. Vladimir de Repta, aflându-l pe dînsul cel mai vrednic de a conduce biserica ortodocsă din Bucovina şi Dalmaţia. Rare-ori se întêmplă, ca dorinţa generală sĕ fie împlinită după cum este de astădată. Majestatea Sa preagraţios s'a îndurat a numí archiepiscop şi metropolit pe alesul inimei nóstre. O persónă înzestrată cu calităţile cele mai eminente, care cunóşte şi iubeşte pe Acela care pórtă în puternica Sa dréptă sórtea tuturor popórelor din lume. Archieria Sa totdéuna şi-a luat pildă viéţa şi faptele sfinţilor părinţi: Ioan gură de aur, Vaslie cel mare şi Grigorie de Nazians; *înţelege bine timpul şi împrejurările în cari trăim şi va apăra cu sfinţenie şi tărie totdéuna drepturile bisericii nóstre ortodoxe şi va căştiga îndeplinirea pretensiunilor nóstre juste.*

Sĕ nu aruncăm însĕ tótă sarcina asupra I. P. S. Sale, că şi noi dignitarii bisericii avem datorinţă a-l sprijiní şi ajuta, şi dacă voim binele bisericii nóstre, sĕ rugăm pe Dzeu, ca sĕ-i dee metropolitului nostru tărie şi perseveranţă pentru a conduce biserica, sĕ-i de sfetnici harnici, cari îşi cunosc chiămarea, sĕ-i dăruiască preoţi buni pentru susţinerea evangeliei dreptei credinţe.

Vorbitorinl fineşte prin o rugăciune frumósă, cerênd de la Atotputernicul zile îndelungate pentru Archieria Sa.

Tot acésta cuvêntare o repetéză şi în limba ruténă.

Urméză rugăciunea pentru Majestatea Sa, după care corul intonézá "imnul împĕrătesc".

Metropolitul Vladimir mulţămeşte credincioşilor pentru dragostea arătată, strînge mâna Presidentului ţerii şi a Mareşalului, apoi părăseşte catedrala.

Primirea la reşedinţă.

In dreptul bisericii protestante I. P. Sa a trebuit sĕ oprésca trăsura find-că a fost întimpinat aici de o delegaţiune evangelică, ear' la pórta reşedinţei rectorul seminariului încunjurat de o mulţime de preoţi şi public îl bineventézá cu pâne şi cu sare. Corul studenţilor în teologie cântă un imn festiv, până ce I. P. S. întră în capelă.

i. Leandru.

Pentru catedrală.

Este cunoscută, aprópe proverbială însufleţirea cu care Grecii din România îşi arată iubirea faţă de biserică şi neam, sacrificând sume considerabile pentru fraţii şi coreligionarii lor din patria veche Grecia. Suntem în plăcuta posiţie de a puté constata, că în privinţa acésta nici compatrioţii nostri transilvăneni, aflători astăzi în o nouă patrie, în România, nu stau îndĕrĕtul Grecilor, ci îşi aduc şi ei aminte, din patria adoptivă, de patria lor mamă, oferind ajutóre, amĕsurat puterilor lor, pentru fraţii şi coreligionarii lor de aici. Astfel, acum de curênd, a fost oferit un frumos ajutoriu pentru catedrala ce se zideşte în Sibiiu, din partea dlui **Vasilie Stroescu**, originar din Transilvania, în sumă de **trei mii de lei**.

E nobilă însufleţirea domnului donator pentru o causă sfântă cum e aceea pentru care a oferit frumosul seu ajutoriu, şi e nobilă fapta sa, care se laudă de sine.

*

In legătură cu acésta publicăm cu plăcere şi frumósele oferte făcute de corpul profesoral de la institutul nostru teologic-pedagogic, care a subscris la colecta pentru zidirea catedralei următórele sume:

1.	Dr. Eusebiu Roşca, protosincel, director seminarial .	cor. 1000
2.	Ioan Ghibu, profesor seminarial	„ 300
3.	Demetriu Comşa, profesor seminarial . .	„ 300
4.	Dr. Petru Şpan, profesor seminarial . .	„ 300
5.	Dimitrie Cunţan, profesor seminarial . .	„ 200
6.	Nicolau Vătăşan, profesor seminarial . .	„ 200
7.	Vasile Stan, profesor seminarial	„ 200

"Declaraţiunile Ministrului Wlassics."

Sub acest titlu am luat şi noi act despre cele scrise de ziariul german din loc "*Sieb. D. Tageblatt*", cu privire la convorbirea ministrului *Wlassics* cu doi deputaţi saşi în culoarele dietei ungare, după întórcerea sa de la inspecţia ce făcuse pe la Braşov şi Sibiiu (Nr. preced. 123).

Că i-au făcut imposantă impresie satele din ţara Bârsei, că colibele româneşti sunt pline de copíi, pe când casele frumóse săseşti sunt góle şi pustíi, etc....

Noi ştiam acésta mai de mult şi am dat deci credĕmênt, în acest punct, observării dlui ministru Wlassics.

A mai spus însĕ ministrul — zice Tageblatt — că întrebând pe o fată din şcóla civilă română din Sibiiu, că ce plătesc părinţii pentru întreţinerea ei, fata a rĕspuns că *numai 5 coróne*, fiind-că mâncarea i-se aduce de-a casă.

Acésta noi n'am mai putut'o crede, de-şi se dă a fi rostită de însu-şi ministrul Wlassics, fiind-că noi şi tóte ziarele române din patrie, publicăm în fie-care an prin August: *Condiţiile de primire* în şcóla civilă de fete şi internatul Asociaţiunii. Ear' în acele condiţii se spune apriat, că *intreţinerea* în internatul şcólei Asociaţiunii pe lună este 40 coróne, didactrul pe lună 4 cor. Afară de acestea, instrucţia din obiectele facultative: Limba francesă, forte-piano, etc.... se plăteşte separat.

Dar' cum s'ar şi puté presupune sĕ se susţină un institut cu taxă de 5 cor. pe lună *la acel nivou* la care ministrul Wlassics a găsit şcóla civilă de fete şi internatul Asociaţiunii!

Atâta neorientare noi nu putem presupune din nici o parte.

Sunt însĕ la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii şi eleve *esterne*, cari nu sunt adăpostite în internatul şcólei, cum se întêmplă aprópe la tóte institutele de învĕţământ din patrie.

Elevele *esterne* — în anul curent 40 — sunt parte pe la părinţii lor, parte găzduite tot pe la familii săseşti din Sibiiu, cu deosebire pentru studiul limbii germane. Aceste eleve e adevĕrat că n'au sĕ plătéscă institutului de cât *didactrul*, lunar 4 coróne. Incolo pentru viptualele lor se îngrijesc părinţii lor şi familile unde sunt adăpostite.

Cu aceste taxe neînsemnate însĕ, póte afla earăşi ori-cine, că nu se va susţiné un institut ca cel al Asociaţiunii.

Am aflat însĕ că ministrului Wlassics i-a fost imposibil sĕ facă cunoştinţă şi cu elevele esterne ale şcólei Asociaţiunii, pentru-că cercetase şcóla Asoc. într'o zi de Miercuri după amiazi, când nu se ţin prelegeri. In urmare elevele esterne nu au fost la şcólă. Astfel i-a fost dat sĕ vadă şi sĕ converseze numai cu cele 70 eleve *interne* ale şcólei Asociaţiunii.

De unde s'au putut deci culege asemenea informaţiuni neesacte, ba tendenţióse, noi nu cercetăm. Căci ce înţeles mai póte avé astăzi sĕ sperii Saşii cu "nepretenţiositatea" şi trăinicia elementului român?! Au dóră, ca sĕ fie vre-o justificare, pentru-că guvernul ungar nu dă absolut nimic din visteria ţĕrii pentru şcólele române?

Acésta e o chestie pe care nu vom resolva-o noi în aceste câteva rênduri ale ziariului nostru, ci va resolva-o timpul în cel mai natural mod, precum a resolvat'o deja mare parte întrĕ noi şi Saşi.

Cestiuni şcolare.

"Regule pentru conduita elevilor în şi afară de şcólă."

Rĕspuns, de Avram Sêrbu, învĕţătoriu.

Cetind în Nr. 119 al preţuitului ziariu "*Teleg. Român*" articolul "*Regule pentru conduita elevilor în şi afară de şcólă*", ca unul care trudesc de mai mulţi ani la educarea tinerelor vlăstare ale poporului nostru, am aflat cu cale sĕ-mi espun pe séma celor interesaţi părerea mea modestă în acésta cestiune.

Nu este uşor a împărtăşí micuţilor elevi regule, după cari au sĕ urmeze în anii de şcólă şi cari au sĕ serviască de basă la formarea caracterului moral.

Dar' şi mai dificil este a face pe elevi sĕ înţelégă astfel de regule, sĕ le urmeze din propriul lor indemn şi nesiliţi de nimenea. Acésta o va ajunge educatorul numai atunci când i-a succes sĕ deie elevului mai multe idei despre persónele şi lucrurile ce 'l încungiură, cu privire la frumos, urît, bun, rĕu, plăcut, neplăcut ş. a. Insĕ aceste idei aşa sĕ fie predate, în cât deodată cu intrarea lor în conştiinţa elevului, sĕ deie naştere unor sentimente puternice în inima lui. Sentimentele nobile, ce se vor naşte din ideile frumosului, bunului, plăcutului, îl vor determina pe elev spre a face binele, frumosul şi plăcutul, de-şi numai pe un scurt timp.

Reproducêndu-se grupele de idei, formarea de sentimente se va succeda şi astfel încetul cu încetul am ajuns sĕ determinăm voinţa elevului.

Dacă undeva se cere la predarea materialui tact şi artă pedagogică, apoiací fără îndoială nu póte lipsí. Căci dacă am ajuns până acolo, ca elevii sĕ urmeze regulele de conduită din propriul lor indemn şi din convingere, atunci am trecut preste cele mai mari greutăţi.

Modul, ce ni-l indică dl Paicu "cu mai mulţi colegi", nu-l aflu destul de practic, cu tóte că dsa ne asigură că a obţinut un resultat mulţămitor prin acésta, la propunerea regulelor de conduită, s'au mai bine zis, la moralisarea clasei.

Este adevĕrat că silinţa tóte le învinge. De-şi modul de purcedere la moralisarea elevilor nu va fi fost cel mai practic, totuşi dsa prin o silinţă mare va fi putut sĕ se bucure de un resultat, dar' nu urméză că purcedênd în alt mod, sĕ nu fie obţinut un resultat şi mai bun. Cei vechi încă obţineau resultate bune, de-şi începeau cu regulele şi apoi făceau intuiţiunea, (dacă o făceau), însĕ greutatea ce o întimpinau ei era neasĕmĕnat mai mare de cât aceea ce o întimpinăm noi bună-óră, cari incepem de la cunoscut la necunoscut.

Sĕ mai începem cu regule ca în trecut? Ba mai bine sĕ le lăsăm la urmă! — Nu voiu sĕ afirm, că sĕ esceptionăm regulele, ci numai modul de predare a lor.

Dl Paicu a adunat 10 regule, cari în adevĕr nu pot lipsí de la nici o şcólă poporală, fiind recunoscute de regule pentru elevi. Aceste cu completările necesare pot face bun serviciu învĕţătoriului.

Insĕ scopul pentru care le predă, şi modul, cum ne arată că le predă dl Paicu, nu mĕ mulţămeşte.

Ca scop al acestor regule ne arată dl Paicu:

a) a dispensa pe învĕţătoriu de la perderea timpului scump, destinat pentru învĕţământ, prin necesitatea de a moralisa după tótă ora clasa întrégă.

Ací e cam mult zis. Dóră nu în fiecare oră îşi uită de sine toţi elevii. Óre dacă regulele se vor scrie şi afişa pe părete, elevii nu-şi vor mai uita de sine? Cam greu aşi puté crede. Dacă elevul nu are respect de mine, care scriu regulele, sigur că nu va avé nici de regule.

Presenţa învĕţătoriului, o privire, o apostrofare, va fi de ajuns sĕ steie clasa întrégă liniştită şi sĕ-şi urmeze lucrările. Apoi în absenţa învĕţătoriului, dacă elevii nu-şi fac datorinţa în urma dispunerei învĕţătoriului prin graiu viu, de bună séma de frica regulelor scrise n'au sĕ o facă nici aşa.

Pentru-că elevii cunosc bine regulele, nu urméză, ca sĕ le şi ţină. Câţi ómeni nu cunosc legile şi totuşi prea de mulţe-ori le calcă. Ce le lipseşte acelora? Paragraful? Nu, ci mustrarea conştiinţei şi sentimentele nobile, cari au sĕ deie directiva spre bine, spre ce e bun;

b) a nimicí încă din germene versiunile poporenilor iubitori de reclame pe la unul şi la altul, contra purcederei învĕţătoriului cu privire la menţinerea disciplinei întrĕ copíii de şcólă preste tot.

Dacă noi învĕţătorii ne vom îndrepta lucrările nóstre după opiniunea ómenilor nepriceputi in ale pedagogiei, ajungem la slab resultat. Nu-i convine cuiva modul meu de purcedere în şcólă? Poftéscă la forurile superióre mie şi acelea cercetând starea lucrurilor îl vor capacita. Pe vorbe aruncate în vênt nu dăm nimic, dacă conştiinţa nóstră este liniştită. De dragul vorbelor góle nu ne vom abate de la lucrările nóstre ducĕtóre la scop;

c) şi în fine a spulbera eventualul dor de rĕsbunare al tuturor prepuşilor nostri, cari de după roletele ferestrilor învită în continuu pe copíii de şcólă în casă, recercându-i a spune, că nu cumva s'a scăpat dascălul azi a da vr'una în palmă sau a adresa vr'un cuvênt greu şcolarilor negligenţi sau neascultători?!

In legile şcolare esistente în ţară învĕţătoriul este făcut responsabil pentru elevii sei pe timpul petrecerii lor în şcólă. Dacă învĕţătoriul este atât de dester în moralisarea lor, în cât nu este silit sĕ aplice pedepse corporale elevilor, atunci singur s'a căştigat uşurinţa. A lăsa necorectate viţiile elevilor, sub cuvênt că aplicându-le pedepse nu ar convení unora sau altora, cari póte nici nu sunt părinţi sau tutori elevilor, am face greşală cu mult mai mare. Atunci în adevĕr ar avé drept prepuşii nostri a cărtí contra nóstră. E ştiut, că omul numai atunci e sănĕtos, când nu sufere de vre-un morb. Elevii atunci sunt sîrguincioşi şi ascultători, când am stîrpit din ei viţiul lenei şi al neascultării. Aici e vorba de educaţiune. Şi când ne gândim la scopul final al educaţiunii, atunci tóte celelalte scopuri, cari nu stau în raport direct cu acesta, au sĕ rĕmână la o parte. Deci tóte scopurile aceste dispar, când ne gândim la scopul suprem al educaţiunii.

Despre modul cum dl Paicu împărtăşeşte elevilor regulele nu ne aminteşte nimic. Nici aceea nu ne spune, că a nume pentru-ce fel de elevi le-a scris. Dacă e vorba că aceste regule scrise sunt afişate pentru cl. V ori VI elementară, atunci am presupune că pentru aceste ar fi mai acomodate. Insĕ în aceste clase elevii le cunosc destul de bine şi nu mai au lipsă de cele scrise. Pentru cei micuţi elevi la tot casul nu sunt acomodate regulele scrise. Ei nici nu le pot cetí, nici nu fac nici o impresiune asupra lor regulele sĕci.

Eu cunosc douĕ moduri de procedare la predarea regulelor de conduită:

a) Când învĕţătoriul ţine cont de locul unde petrece elevul, d. es. când vin copilaşii la şcólă în primele zile diminéţa le spune învĕţătoriul cum au sĕ se aşeze în bănci, cum sĕ-şi ţină lucrurile în rênd, cum sĕ şadă, cum sĕ între şi cum sĕ iese din şcólă. Când se apropie timpul de mers a casă, le spune cum au sĕ se pórte pe drum, cum sĕ salute pe drum şi a casă, cum sĕ se pórte a casă. Ce datorinţe au înainte de plecare de a casă ş. a. ş. a. Tot astfel le va vorbí învĕţătoriul despre datorinţele elevilor când merg la biserică ş. a. In modul acesta au predat învĕţătorii şi în timpurile mai vechi regulele de conduită şi nu fără resultat.

Noi ne-am obicinuit a preda elevilor regulele de conduită în chip de prelegere şi încă după treptele formale, după modul *b*).

Modul acesta de predare consistă în aceea, că învĕţătoriul adună regulele, ce voeşte a le preda, formézâ o istoriórâ morală în care subectul este un şcolar d. e. "*Ionel*", acesta ca şcolar tóte regulele aceste le ţine şi în urmarea acésta este iubit de părinţi, de învĕţători, de toţi ómenii, este remunerat din partea părinţilor ş. a. El este supranumit *şcolariul cel bun*. In chipul acesta primeşte elevul idei, dar' totodată se nasc în elev şi sentimente şi aplicări, cari îi determină voinţa pe un timp óre-care. Urmézâ supravegherea şi controlarea, cari îl dedau pe elev încetul cu încetul sĕ urmeze numai binele şi plăcutul şi sĕ încunjure ce nu e bine.

Deci pentru elevii şcólei elementare nu aflu acomodate regulele scrise, căci acelea rĕmân litere mórte, ear' graiul viu produce sentimente şi determină voinţa.

Sĕ dăm elevilor idei, sĕ le producem prin idei sentimente şi aplicări bune, şi pe calea acésta punem basă caracterului lor moral.

Lupta contra malariei.

(Urmare.)

In regiunile calde ale zonei moderate periodul periculos al transmisibilităţii nu durézâ la an mai mult de 5—6 luni. Toţi acei indivizi, cari la aparenţă au scăpat de friguri, dar' din când în când totuşi arată semne suspecte, minimale de friguri, pórtă în sine formele durabile ale parasiţilor, cari în timp rece nu se pot desvolta, primăvara însĕ fac posibilă erupţiunea frigurilor.

Transmiterea indirectă, prin apă, a parasiţilor asupra omului nu e posiblă, deórece parasitul piere în apă în tóte stadiile desvoltării sale.

E caracteristic pentru speciele cele mai frecuente de ţînţari, purtători de malarie, că ouĕ de Anopheles se găsesc în apă ce stagnézâ sau ce curge încet (şanţurile, canalurile, mlăştinile, bălţile sunt preferite), nici-odată însĕ în pămênt umed. Ţĕrmurii scunzi ai lacurilor şi rîurilor cu puţină scurgere, dar' cu multă vegetaţie, încă sunt locuri predilecte pentru ouĕ şi larve. Se pare că tóte ouĕle de ţînţari sunt simţitóre faţă de uscare şi rĕcélă, şi multe împrejurări arată că ele nu pot ierna.

Numai femeiuşa póte înţepa şi suge sânge, bărbătuşul însĕ nu. Grassi susţine cu probabilitate, că Anopheles are cinci simţuri, ca omul. Cu privire la auz, raportézâ Ross, că el a înţeles de la un cercetător din Jamaica, că un şuierat continuu şi tare adună pe Mosquito cu grămadă în jurul capului sĕu.

Asemenea povesteşte Maxim, că în apropierea unei lampe electrice, ce cânta, totul era acoperit de Mosquito; micile animale în consonanţă cu musica lampei făceau sĕ tremure smocul lor de pene, cari probabil fac serviciu de urechi. Faptul, că colorile închise, îndeosebi albastrul marin atrage de o sută de ori mai mulţi ţînţari de cât colórea orange, apoi hainele albe şi deschise de cincizeci de ori mai puţin de cât albastru marin, e o indicaţie vrednică de atenţiune cu privire la alegerea vestmintelor şi a colorii odăilor în regiuni cu malarie.

40.000.-

Afară de locuinţe se ţin sub poduri scunde şi în adâncături libere de vênt, ear' în locurile închise la cele mai întunecate locuri (şopru, pivniţă, pod sub scară).

Vara, se pare că ziua nu petrec bucuros mai mulţi la un loc în localuri închise, séra însĕ earăşi se retrag aici. Iarna, fără îndoială toţi bărbătuşii se prăpădesc, ear' femeiuşile, cari iernézâ, se adăpostesc în localuri întunecóse şi scutite.

După iernare femeiuşa din anul trecut ouă şi la o lună după ouare prima generaţie tinĕră de Anopheles sbórâ deja. Când undeva Anopheles se arată în massă, atunci e sigur că locuinţele din apropierea locurilor de clocire îi au óspeţi.

E uşor de înţeles, că prin mijlócele de comunicaţiune pentru ómeni şi mărfuri Anopheles pot fi duşi în cele mai sănĕtóse regiuni şi pot molipsí ómeni cari nici-odată nu au trăit în ţinuturi cu malarie. In cele 8—10 zile următóre omul inficiat póte călĕtorí undeva la munte şi el, ca tótă lumea şi ştiinţa chiar mai înainte, se va mira, cum póte omul căpĕta friguri în aerul cel mai curat. E neîndoios că Anopheles pot fi duşi şi de vênt; numai în felul acesta se póte esplica ivirea de casuri singuratice şi de epidemii mari de malarie pe vapóre, cari numai s'au apropiat de ţĕrmuri, fără sĕ descarce.

Sĕ nu uităm de raportul dintrĕ malarie şi plantaţiile de arbori. S'a dovedit greşită părerea, că pentru combaterea malarei e necesară şi plantarea terenului pe lângă uscarea lui; din contră, arborii şi pădurile sunt locurile de petrecere cele mai căutate ale ţînţarilor

In starea actuală a ştiinţei lupta pentru combaterea malariei se póte îndrepta numai în contra parasiţilor din sângele omului şi contra generaţiei Anophelesilor. (Va urma).

NOUTĂŢI

La alegerea de protopop în Mercurea. In cerculariul publicat în numĕrul de Joi (20 Novembre st. n.), prin care sinodul electoral al tractului Mercurea e convocat pe "Marţi în 25 Novembre (8 Decembre)", s'a strĕcurat o greşală de condeiu cu privire la indicarea zilei, scriindu-se Marţi în loc de *Luni*. Textuarea esactă e deci următórea:

" . . . a se întruní în sinod electoral *Luni* în 25 Novembre (8 Decembre) 1902 la 11 ore a. m. în biserica nóstră din opidul Mercurea, pentru alegere de protopresbiter" . . . etc:

*

Dr. George Moga, medic de regiment la reg. de infanterie Nr. 50, staţionat în Alba-Iulia, a făcut cu succes eminent esamenul de medic de stat major, înaintea comisiunii esaminătóre din Viena. Intrĕ 26 candidaţi Dr. G. Moga a eşit primul.

*

Cununie. *Ioan Oţoiu*, ales paroch în Aciliu (tractul Sĕlişte) şi *Aniţa Russu*, fiica preotului-capelan Ioan Russu din Ida-mare (tractul Bistriţa), se vor cununa Joi (27 Novembre n.) în biserica gr.-or. din Ida-mare.

*

Un nou cor bisericesc în Orăştie. Cetim în "Libertatea", că invĕţătoriul Ioan *Branga*, care şí până acum a instruat şi condus un bun cor bisericesc, de bărbaţi, cu care în Dumineci şi sĕrbători cânta în biserica din Orăştie liturgia profesorului de musică G. Dima, zilele trecute a pus la cale înfiinţarea unui cor bisericesc micst. Toţi cântăreţii şi cântăreţele din popor: preste 30 fete şi tot atâţia feciori s'au angajat cu drag a fi membri ai noului cor, la care 'şi dă concursul şi clasa meseriaşilor, cum şi câţiva tineri din clasa inteligenţei.

*

† Nicolae Bucşa. In 7 Novembre n. după orele de prelegere a. m. învĕţătoriul din Şaeş, tractul protopresbiteral al Sighişórei, *Nicolau Bucşa*, venind a casă i-s'a făcut rĕu şi preste o oră a fost mort. A lăsat în urmă o vĕduvă cu patru copíi. Inmormêntarea i-s'a făcut în 9 Novembre n. la 1 oră p. m. A fost o înmormêntare vrednică de meritele ce şi-le-a căştigat decedatul în comună şi jur, ca luminătoriu al poporului. Era mult stimat chiar şi de străini. Cântările funebrale au fost esecutate de învĕţătorii: Pompiliu Constandin (Sighişóra), Ioan Dima (Hetur), Iosif Ludu (Ferihaz) şi Iosif Cristea (Netuş). La înmormêntare a luat parte întreg poporul din comună, Românii şi Saşii, cari a nume s'au rugat sĕ li-se permită a petrece sicriul la grópă cu musica, ceea-ce li-s'a şi conces. Invĕţătoriul din Sighişóra, Pompiliu Constandin, a rostit un cuvênt funebru în care a schiţat activitatea şi zelul rĕposatului, cum şi autoritatea, ce şi-a căştigat'o înaintea Saşilor din aceea comună. Decedatul a fost de o bunătate esemplară, bun amic cu toţi. Ca învĕţătoriu şi-a împlinit chiămarea cu scumpĕtate, dovadă jalea cea mare, ce a cuprins întreg poporul din Şaeş, prinzênd de veste despre mórtea lui. Discursul funebru s'a terminat cu cuvintele: "Ear' noi toţi, cari suntem aicea, soţie jalnică şi duiósă şi prea iubiţilor copíi, amici şi colegi şi toţi aceia cari l'aţi cunoscut şi iubit, sĕ-i dăm ultimul cuvênt de adio. Dzeu sĕ-l odihnéscă în pace". *S. C.*

† Ana Nicola n. Condor, soţia parochului Nicolae Nicola din *Albac-Arada* (tractul Câmpeni), după lungi şi grele suferinţe a rĕposat Joi (20 Nov. n.) în etate de 30 ani şi după 9 ani de căsătorie. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă (22 Novembre n.) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Albac-Arada.

† Aurelia Guga, fiica parochului George Guga din *Şoimuş*, a rĕposat Sâmbătă (22 Nov. n.) în etate de 17 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut azi (24 Novembre) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Şoimuş. Ii deplânge perderea părintele ei şi sora-sa Maria, împreună cu numĕróse rudenii.

*

Jidanul e totdeuna jidan. Lord-majorul (primariul) Londrei la banchetul dat în Mansionshouse a învitat pe representanţii tuturor statelor, numai pe consulul României nu. Interpelat asupra acestei grobianităţi, primariul — evreu, cu nume Marcus Sam — a declarat, că a nume nu a învitat pe consulul României, din causa prigonirilor la cari sunt espuşi evreii în România. Luând notă despre acestea şi ziariul "Alkotmány", zice următórele: "Ce îl priveşte pe primariul Londrei evreii din România? A éstă "prigonire a jidanilor" în definitiv e chestie internă a României, în care nu s'a ingerat până acum încă nici un lord-major al Londrei. Singur *jidanul* Marcus Samu e acela, care în calitate de lord-major nu s'a ruşinat sĕ eschidă din şirul învitaţilor pe consulul român, din causă că în România nu se sufer mişeliile (garázdalkodások) jidanilor. Esemplul acesta încă contribue la dovedirea aserţiunii că jidanul nu e nici englez, nici francez, nici magiar, ci în tot locul şi totdeuna e numai jidan!"

*

Telefon întrĕ Roma şi Parîs. Luni (1 Decembre st. n.) se va da folosirii publice telefonul instalat întrĕ Roma şi Paris.

*

A degerat în tren! In trenul sosit Joi diminéţa la Caşovia, venind de la Miskolcz, a degerat pe cale o fetişórâ de patrusprĕzece ani. Numele copilei nu se ştie. — Pĕcătósă de tot trebue că e îngrijirea trenurilor ce comunică pe linia aceea. Dór' pe timp de érnă direcţia trenurilor e datóre sĕ îngrijiască de încălzirea apartamentelor.

*

Oi strivite de tren. Intrĕ Becicherecul-mare şi Elemér în comitatul Timiş trenul a călcat o turmă de oi. Turma păştea pe lângă calea ferată şi spăriindu-se de sgomotul trenului a buit pe ralii, unde în câteva clipe au fost strivite de rótele trenului vr'o 50 de oi. — Asemenea cas s'a întêmplat şi la Levocea în ţinuturile slovăceşti, unde 40—50 oi au fost ucise de tren.

*

Incendiu mare. Joi s'au aprins reservoarele de petrol din Odessa ale firmei Nattasen, de la cari au luat apoi foc şí clădirile din jur. Au ars şése basine de câte 50.000 de puzi şi cinci alte basine mai mici, apoi birourile, instalaţiunile fabricei, casarma lucrătorilor şi numĕróse vagóne încărcate cu petrol. Focul cuprindea teritoriu de 3600 stânjini pătraţi. Paguba e circa douĕ milióne de ruble (aprópe opt milióne de coróne).

AMVONUL.

"Colecţiune de predici"

de profesorii

Dr. T. Tarnavschi şi Dr. E. Voiutschi.

(Urmare)

Autorii ei fiind profesori ai facultăţii teologice din Cernăuţi, de pericolul că în predicile aceste ar obvení învĕţături dogmatice greşite suntem deci scutiţi.

Dar' spre mai bună ilustrare şi orientare, îmi iau libertatea a reproduce o predică.

Predică

pentru Dumineca a VI-a după Rusalii, despre pĕcatele cugetării, de Dr. Vasile Tarnavschi.

> Pentru-ce gândiţi cele
> rele în inimile vóstre?
> Mateiu 9. 4.

Iubiţilor creştini!

Mântuitoriul nostru Iisus Christos îi mustra adese pe farisei şi pe cărturari pentru cugetele lor cele rĕutăcióse, viclene şi pline de pismă. Aşa cetim şi în evangelia de astăzi, că intrând Iisus în Capernaum "aduseră la dînsul pe un paralitic, carele zăcea în pat, şi vĕzênd Iisus credinţa lor, zise paraliticului: Indrăzneşte fiiule: iartă-ţi-se pĕcatele tale! Şi iacă unii din cărturari ziseră întrĕ sine: Acesta huleşte! Dar' Iisus cunoscênd gândurile lor le zise: *Pentru-ce gândiţi cele rele în inimile vóstre*? Căci ce este mai lesne a zice: iartă-ţi-se pĕcatele tale, sau a zice: scólă-te şi umblă? Ci ca sĕ ştiţi, că Fiiul omului are putere pe pămênt a ierta pĕcatele (atunci zise paraliticului): Scólă-te, ridică-ţi patul tĕu şi du-te la casa ta. Şi sculându-se paraliticul s'a dus sănĕtos la casa sa".

Precum vedem deci din cuprinsul evangeliei de astăzi, cunoscù Iisus îndată gândurile rele ale fariseilor şi cărturarilor, cari nu voiau sĕ recunóscă puterea dumnezeéscă a lui Iisus, de a vindeca şi a ierta pĕcatele, zicênd întru sine că Iisus huleşte. Pentru aceste gânduri rĕutăcióse i-a mustrat Iisus aspru, pentru-că el ştia, că gândurile cele rele sunt începutul şi pricina tuturor rĕutăţilor şi tuturor prigonirilor, cari avea sĕ le sufere din partea mai marilor poporului Israiltean. Precum însĕ duşmanii lui Iisus pĕcătuiau greu, că nutriau astfel de gânduri rele întru inimile lor, aşa se află şi în ziua de astăzi încă fórte mulţi creştini, cari nu ştiu cât de grele şi primejdióse sunt *pĕcatele cugetării*. Aceste însĕ nu se pot nici decum trece cu vederea, pentru-că ele sunt:

I. temelia şi pricina tuturor celorlalte pĕcate; şi

II. ele vor fi asemene de aspru judecate ca şi celelalte pĕcate.

I.

Pĕcate ale cugetării numim acele pĕcate pe cari le isprăvim în inima nóstră, în cugetul nostru. Inima nóstră este adecă isvorul din care îşi iau începutul tóte gândurile, faptele şi cuvintele nóstre, fie bune sau rele. Şi óre suntem noi în stare sĕ cunóştem cugetele nóstre cele rele? Da, iubiţilor mei! Căci precum ni-a dat Dzeu doi ochi, cu cari putem cunóşte lucrurile din afară, aşa a înzestrat prea bunul Dzeu şi sufletul nostru cu minte şi cu cuget, ca sĕ putem cunóşte şi deosebí gândurile rele de cele bune. Afară de acésta ne vine întru ajutoriu şi descoperirea dumnezeéscă, care ne arată lămurit rĕutatea pĕcatelor cugetării. Cu ajutoriul minţii, cugetului şi descoperirei dumnezeeşti cunóştem deci:

1. Cum-că multe, chiar cele mai grele pĕcate, aşa zicênd temelia tuturor pĕcatelor, sunt pĕcatele cugetării. Aşa bună-óră *mândria* se cuprinde în dorinţa neînfrênată de mărire şi laudă înaintea altor ómeni; *invidia* sau *pisma* este o întristare şi părere de rĕu pentru binele aprópelui şi dimpotrivă o bucurie pentru nenorocirea lui; *mănia* este o patimă care ne îndémna a ne rĕsbuna asupra acelora, cari ne-au scârbit cu ceva; *ura* e o dorinţă statornică de a face rĕu aprópelui nostru; *desnădăjduirea* în îndurarea lui Dumnezeu e o patimă în urma căreia omul cugetă, că Dzeu nu-l va mai ierta, dacă a pĕcătuit vr'odată, nici atunci când va împliní fapte bune; *necredinţa* se cuprinde în aceea, dacă omul nu voeşte sĕ îmbrăţişeze credinţa creştinéscă cu tóte că e încredinţat, că acéstă credinţă e adevĕrată şi mântuitóre, şi anume din pricina, că-i place pĕcatul. Afară de aceste pĕcate induse mai sunt şi multe alte pĕcate din lăuntru. Tóte pĕcatele aceste sunt isprăvite numai în inima nóstră şi fără ca sĕ iese la ivélă prin cuvênt sau faptă, sunt în stare de a omorî sufletul nostru, sunt în stare a-l duce la osândă. (Va urma).

Cărţi şi reviste.

Ifigenia: *Ifigenia în Aulis* şi *Ifigenia în Tauris*, tragedíi antice eline, de Euripides, traduse în versuri de *Petru Dulfu*. Bucureşti, tipariul tipografiei I. V. Socec. Preţul 3 lei. Se află de vînzare la librăriile Socec, Sfetea şi Alcalay în Bucureşti.

*

Candela, revistă bisericéscă-literară, redactată în Cernăuţi de profesorul Dr. E. Voiutschi şi de consileriul consistorial Alex. Manastyrski, a apărut pe Novembre (fascicolul 11, anul de esistinţă XXI) cu următoriul sumariu: *Dr Vladimir de Repta*, articol biografic, scris din prilejul numirii Inaltpreasânţiei Sale Dr. V. de Repta archiepiscop şi metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei. *Cartea Iov* tradusă şi esplicată după textul masoretic de Dr. Isopescul (urmare din fascicolii anteriori). *Monofisitismul în biserica armeană-orientală*, de preotul Dimitrie Dan, apoi 24 pagine text rusesc, după care urmézâ 10 pagine de notiţe şi comunicări de interes bisericesc.

"*Candela*" apare în fascicoli lunari în *Cernăuţi* (red. şi adm. în residenţa archiepiscopéscă) şi costă 8 coróne pe an.

Ad. Nr. 1020 pp. [206] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa I-a din opidul **Murĕş-Uióra** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat plus 100 eventual 200 cor. remuneraţie pentru catechisaţiune.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi aştérnă petiţiunile recursuale în terminul indicat, instruite cu documentele recerute de normele din vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, stându-le în voe a se presenta înaintea alegĕtorilor spre a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Turdii în conţelegere cu comitetul parochial.

Turda, 30 Octobre v. 1902.

Jovian Murĕşian
protopop.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:
Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . „ 1 C.
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Liturgieriul

— cu litere latine —

broşat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm, pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9**·—, ear' cele fine bucata **cor. 12**·—, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4 Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15 Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17 Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

„Colecţiunea Şaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomaţie.
„ 18. N. Iorga, Schiţe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Şi noui şi vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schiţe din literatura ormână.
„ 23 Matilda Cugler-Poni Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu. 451 poesíi — traduceri şi imitaţiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveştile Peleşului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onişor, Doine şi strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil şi gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulaţiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu. Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinereţelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliştii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesíi).
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schiţe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Preţul unui numĕr 1 cor.

Librăria archidiecesană.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

		Corône
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Săpun cu ruda.

Marca:
"cerb" sau "cheie"

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [201] 6—25

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜ ☞ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 128 Sibiiu, Joi 14/27 Novembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

"Complecsul."

Puţini dintrĕ cetitorii de gazete de astăzi vor mai ştí, că cuvêntul pus în fruntea articolului de faţă făcea într'o vreme mult haz şi era folosit ca vorbă de batjocură la adresa unui Român de frunte, care prin fapte a dovedit mai târziu, că era cel mai bun Român, fiind-că îngrijirea sa era îndreptată mai mult asupra *viitoriului* de cât asupra presentului în care el se afla.

Bărbatul acesta, fruntaş al Românilor, adorat astăzi ca înţelept şi prevĕḑĕtor membru al naţiunii nóstre, şi ca cel mai mare mecenat dintrĕ toţi pe câţi i-a avut până acuma naţiunea română, era *Emanuil Gozsdu*.

El a folosit cuvêntul *complecs* în dieta ungară de la 1865, ca cea mai potrivită espresiune, mai bine zis, ca esplicare a noţiunei astăzi atât de greu de definit: "*naţiune ungară*", afirmând întrĕ aprobări generale, că naţiunea ungară o formézǎ *complecsul* tuturor naţionalităţilor din patria acésta comună, ear' nu numai naţionalitatea magiară, — cum cred politicianii de astăzi ai compatrioţilor nostri magiari, orbiţi de patima şovinismului unguresc. Şi cuvêntul a rĕmas multă vreme în us, pentru-că era bine ales şi bine întrebuinţat.

Alte vremuri erau însĕ atunci şi alţi ómeni aveau scaun şi vot în sfatul ţerii, ómeni cari ascultau cu indulgenţă părerile şi dorinţele representanţilor naţionalităţilor nemagiare, fără a'i considera şi timbra de agitatori ori de trădători de patrie, epitete la cari omul póte sĕ ajungă astăzi fórte uşor, accentuând numai pur şi simplu, că nu aparţine naţiunii magiare, luátă în sens genetic, ci nationalităţii cutare ori cutare.

Confusiunea de idei în creerii celor mai mulţi dintrĕ politicianii de astăzi ai compatrioţilor nostri magiari vine adecă tocmai de acolo, că ei nu ştiu sĕ facă deosebire întrĕ *complecs* şi părţile cari îl compun, întrĕ naţiunea politică ungară, la care aparţin în patria nóstră tóte naţionalităţile, tóte poporele, toţi cetăţenii, de ori-ce limbă sĕ fie, şi întrĕ naţiunea genetică magiară, care ar trebuí sĕ fie pusă pe tréptă egală cu naţiunea genetică română, slovacă, sasă, sêrbă ori ruteană, din patria comună.

Natural, că o discuţie parlamentară, seriósă şi rodnică, astăzi n'ar mai puté fi purtată în dieta ţerii nóstre pe tema acésta, pentru-că multe din elementele cari compun astăzi dieta sunt impaciente din cale afară, sunt neaccesibile pentru vederi contrare vederilor lor, şi sunt pornite pe calea de a-şi impune chiar cu puterea convingerile politice şi acelora, cari nu vreau şi nu pot sĕ le accepteze.

Asupra omului care a vĕḑut şi alte vênturi venite şi trecute preste patria acésta, impresiunea e aceea, că în politica magiară s'a luat de nou firul politicei purtate înainte de 1848, când tot aşa ca şi astăzi, lozinca era aceea, că toţi cetăţenii patriei acesteia *trebue* prefăcuţi în Magiari, în sentimente şi în limbă, amĕsurat cântecului poetului magiar, că *tot omul sĕ fie om şi Ungur*. (Minden ember legyen ember és magyar).

Ómenii trec însĕ şi acum, ca şi atunci, cu vederea, că esistá o lege morală, care dispune, că omul care într'adevĕr vrea sĕ fie om, care sĕ se respecte întâiu pe sine, sĕ-şi respecte originea, părinţii, strămoşii. Nimeni nu póte, prin urmare, sĕ trécă la alt neam de cât numai denegându-şi originea, trecutul şi părinţii. Ear' un astfel de om, ce om póte sĕ fie? Bun ungur, dar' om, în sensul ideal al cuvêntului, la nici un cas!

Că politica actuală a Magiarilor faţă de naţionalităţile nemagiare din patrie nu e bună şi nu va duce la bun sfîrşit, se ştie şi în cercuri mai mici politice magiare; dar' cuvêntul e de aşa, că cercurile acestea nu se pot opune cercurilor mari, de părere contrară. Dar' apoi şi aceea e adevĕrat, că acestea din urmă au crescut mari şi au devenit puternice numai în urma faptului, că *noi* li-am cedat terenul, care ni-se părea că pentru noi e prea îngust. Azi am fi bucuroşi însĕ dacă l'am avé!

O vorbă însĕ ca o sută. Aşa cum se înţelegeau mai nainte în dieta ţerii representanţii diferitelor naţionalităţi din patrie, respectându-şi reciproc părerile şi convingerile politice, nu s'ar puté înţelege óre şi astăzi? — Ba da, şi încă numai cu puţină bunăvoinţă, manifestată din ambele părţi. Pentru o conlucrare împreună a tuturor elementelor bune, recrutate din sinul *complecsului*, compus din diferitele naţionalităţi ale ţerii nóstre, e o necesitate arḑĕtóre pentru binele public.

Sĕ ne gândim deci la acésta necesitate, şi sĕ căutăm punctele de înţelegere, pe cari, cum am spus, cu puţină bunăvoinţă, uşor le putem afla.

Aniversarea victoriei de la Rahova.

In şirul faptelor de vitejie sĕvêrşite de armata română pe câmpurile Bulgariei la 1877—1878 ocupă loc de frunte cucerirea cetăţii *Rahova*, al cărei jubileu de 25 ani a fost serbat în România zilele trecute.

In 20 Novembre 1877 Rahova era în posesia oştirilor aliate ruso-române, ceea ce comandantul suprem M. Sa regele *Carol* (pe atunci numai principe) în 21 Novembre a raportat Mare-ducelui Nicolae prin următórea telegramă:

"Sunt fericit că pot sĕ-ţi anunţ căderea Rahovei. Atacul a fost dat Luni (7/19); posiţiunile nu au putut fi luate până séra; cu tóte acestea Turcii au părăsit oraşul şi au fost urmăriţi de cavalerie şi un batalion de infanterie. A doua zi de diminéţă *generalul Lupu*, cu 500 dorobanţi, a trecut Dunărea pe pontóne şi a ocupat Rahova, unde în momentul de faţă se găsesc tóte detaşamentele. Perderile nóstre cunoscute până acum, sunt doi maiori şi doi locotenenţi ucişi, un locotenent-colonel şi trei oficeri inferiori răniţi, 76 soldaţi ucişi şi 139 răniţi.

Eri bateriile nóstre de la Calafat au scufundat un monitor.

Sper că mâne sĕ-ţi pot da deslușiri mai detaiate".

Faptele măreţe petrecute în 7—13 (19—25) Novembre înainte de asta cu un pătrariu de veac în jurul Rahovei, se reoglindézǎ din următórele:

In 9 Novembre, după ce însoţit de generalul Cernat inspectézǎ o parte din divisiunea a III-a română, principele Carol se îndréptă spre luneta Tudor. Pe drum se lasă însĕ o céţă aşa de désă, în cât nu se putea distinge nici la paşi doi înainte. Cu multă greutate ajunge la lunetă, de unde vorbeşte prin telegraful de campanie cu *Brătianu*, care se afla la Bechet, în privinţa luării Rahovei. El află că regimentul I. de dorobanţi a tăiat retragerea inimicului la Ogost. Doi oficeri superiori, *majorii Iene şi Giurescu*, au fost ucişi, un altul rănit, 5 oficeri şi 200 ómeni morţi sau răniţi.

In 10 Novembre Domnitoriul se duce la Impĕrat pentru a-i da informaţiuni asupra luptelor de la Rahova. In acelaşi timp îl rógá sĕ priméscă medalia românéscă de vitejie. Impĕratul este fórte mulţămit. Pe la amiazi, Domnitoriul trece la Bogot, unde era aşteptat cu nerăbdare de toţi spre a-l felicita. Mare-ducele Nicolae şi generalul Nepokoicinski sunt de părere chiar, că succesul de la Rahova va avé o influinţă favorabilă asupra mersului operaţiunilor ulterióre ale rĕsboiului, care până în Februarie va fi terminat. După o consfătuire cu Mare-ducele Domnitoriul hotăreşte, ca trupele române aflate de-alungul Dunărei sĕ opereze spre *Lom-Palanca* şi *Vidin*, ear' înapoi la Rahova sĕ lase numai o mică garnisónă. Mare-ducele comunică Domnitoriului cu multă emoţiune că douĕ escadróne de dragoni ai gardei au fost aprópe distruse la sud de Wratza. Detaliile lipsesc încă. Diminéţa Domnitoriul stă în *Tucenita*, unde lucrézǎ împreună cu Todleben la instrucţiunile după cari trupele din diferite sectoare erau datóre a-şi da, în cas de alarmă, ajutoriu reciproc.

In semn de mulţămită pentru învingere s'a ţinut în 10 Nov. serviciu divin pe platoul de lângă divisia a II-a română, după terminarea căruia principele adresézǎ trupelor următórele cuvinte:

FOIŞÓRĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Nr. 172. Nr. 23.

După puterea milostivului Intimatului a I. C. Guber. dela 17. Martie, Nro 779. poruncitoriu ca toţi preoţii sĕ facă protocóle, şi cerênd slăvitele magistraturi, sĕ le dea înainte, cu tot înadinsul poruncim tuturor preoţilor din protopopiatul vostru, sĕ porunceşti, ca protocóle toţi preoţii din protopopiatul vostru sĕ facă, după cum s'au fost poruncit de înăl. c. guber. la 6 April 1780 la 7 Martie, 1782. Nr. 1472. şi la 7 Octom. 1783, Nro 7633. şi prin biv. vicareşul Ioan Popoviciu, protopopul Hondolului vi s'au înştiinţat, şi tóte poruncile, care vi s'au dat dela noi prin voi sĕ se scrie, şi cerênd slăv. magistraturi sau tablele circuluşurilor sĕ se dea înainte.

Nr. 173. Nr. 24.

Pentru că v'am poruncit, ca la adunarea cea hotărîtă a protopopilor şi a viceprotopopilor sĕ fiţi la 27. April la Sibiiu, care trebue negreşit a se împliní, pentru aceea după porunca înăl. C. guber. ca dela vicispanul circuluşului sĕ cei şi sĕ iai pasuş pentru slobodă şi neîmpedecată venirea vóstră la Sibiiu.

1785. *Gedeon Nichitici*
episcopul neunit al Ardealului.

Nr. 461.

Inăl. crăiescul guber. prin intimatul seu dela 12. Septem. anul c. Nr. 8853. mi-au arĕtat, cumcă s'au înţeles dintr'o scrisóre General Comandă la 1. Septem. a. c. la I. C. T. trimisă, că preoţii neuniţi n'au obicinuit matricule a ţiné, adecă protocóle, în cari ar însemna pe cei botezaţi copii, pe cununaţi, pe cei morţi, care lucru fără plăcere au auḑit în. C. Guber. pentru că prin obicinuire ca acésta şi lenevire cercetarea stării şi mulţimii ómenilor, care trebue sĕ se ştie după preaînălţata poruncă, se întârḑiază, drept acésta mi-au dat mare priveghiere pentru împlinirea şi aşeḑarea matriculelor, adecă a protocólelor, despre cărora bună curgerea şi îndreptare şi relaţie va aştepta dela noi în. C. G. aşadară spre împlinirea lipsei acestia cu puterea intimatului acestuia a în. c. guber. îţi poruncesc, ca tuturor preoţilor din protopopiatul vostru, arĕtându-le neplăcerea acésta a în. c. g. şi înţelegêndu-o, şi singur sĕ le spui şi bine cu adevĕrat arĕtarea sĕ le îndreptezi, ca tot însuşi sĕ facă matriculă adecă protocol, şi în el toţi copiii, câţi vor boteza peste an cu însemnarea numelui a tătâni-so şi Mănisa şi a Naşului şi a preotului apoi a zilii şi a anului botezării copilului, şi toţi care se vor cununa cu numele naşului şi zilei şi anului cununiei aşişderea.

Acéstă rênduiélă s'au dat dela I. varm. precum se puie în protocolum comisiile.

Anul şi ḑiua de adus	Anul şi ḑiua de eşit	Porunca	Rênduiéla	Ce cuprind rescriptumurile chesaro crăiesci şi decretumurile înălţatului gubernium din cuvênt în cuvênt
		Domnii ţerii şi tisturilor tablă	Vlădicilor	
1785 14 Iunie	19 Apr.		3 Iunie	Nr. 25. Copia I. c. guber. eşit în Sibiiu 19. Aprilie trimis la Vlădica. Nr. 2767. Pentru că înăl. crăe. guber. prin milostivul seu intimat dela 19. April a. c. Nr. 2767. bine au voit întru asemĕnarea preamilostivei împĕrăteştii rênduiele sau ordinaţii au poruncit, ca locurile unde se află fundaţii în bani sau în moşie per spital, ca sĕ se grijască copiii cei lăpădaţi, betegi, ologi sĕ arĕţi după adăogatul aici formular a lua, şi în-scris unde se află în protopopiatul vostru cu însemnarea fondatorilor, fundaţielor veniturilor şi cheltuialelor, care se fac spre ţinerea spitalurilor şi numitelor fundaţie, şi la noi a trimite. *Gedeon Nichitici.*

(Va urma.)

"Vitejia armatei nóstre a avut o nouă isbândă de mare importanţă. Luarea Rahovei va fi înscrisă cu litere neşterse în analele nóstre, alături de luarea redutei Griviţa. Dee Dumnezeu, ca încă şi prin alte fapte strălucite bravura oştenilor români sĕ rĕmână dea-pururea neuitată. Aţi vărsat şi sunteţi încă gata a vărsa sângele vostru pentru independenţa scumpei nóstre ţeri. Spre amintirea împlinirii sfintei vóstre datorinţe voiu instituí o medalie pe care va fi scris: "Apĕrătorii independenţei Romăniei".

Sĕ unim acum puternic vocea nóstră în faţa vrăjmaşilor nostri seculari, şi sub bubuitul tunurilor sĕ strigăm: "Trăiască Romănia de sine stătătóre!"

Colonelului *Creţeanu*, comandantul cavaleriei de la Rahova, principele a adresat următórea scrisóre:

"*Scumpul Meu colonel Creţeanu*,

Regimentele Mele de roşiori, întrunite în brigadă sub comandamentul dtale, s'au deosebit în felul cel mai onorabil în tóte atacurile la cari au luat parte de la începutul acestui rĕsboiu, şi prin disciplină, valóre şi chipul inteligent si devotat cu care şi-au împlinit datorinţa, ele au câştigat stima aliaţilor nostri şi domnésca Mea mulţămire. Vitejia ce ele au destăşurat şi serviciile ce au făcut cu ocasiunea luării Rahovei au adăugat şi mai mult la acéstă stimă şi multămire. Te însărcinez deci a mulţămí brigadei de roşiori în numele ţerii şi în numele Meu şi a-i anunţa că drept rĕsplată a bravurei şi a devotamentului ei M. S. împĕratul Rusiei a destinat 14 cruci de "Sfântul George" spre a se împărţí gradelor inferióre, câte 2 de escadron, şi Eu din parte-Mi confer 56 medalii pentru virtute militară, spre a se distribuí acestor grade câte 8 de escadron. Aştept raportul Dtale pentru rĕsplătirile ce au meritat gradele ofiţereşti în zilele de 7, 8 şi 9 Novembre.

Ear' în ceea-ce priveşte pentru energia şi meritul cu care ai condus trupa a cărei comandă ţi-am încredinţat, Imi fac o plăcere a-ţi acorda dreptul de a purta domnésca Mea cifră cu eghiletele statului Meu major, ca o distincţiune pentru brigada ce comanḑi şi o dovadă pentru Dta personal a înaltei Mele mulţămiri. Dumnezeu sĕ créscă şi sĕ înmulţéscă isbânḑile óstei româneşti".

Tot atunci căpitanului *Merişescu*, comandant al batalionului 1 din regimentul 1 de dorobanţi a adresat următórea scrisóre:

"*Căpitane*,

Batalionul I-iu din regimentul 1 de dorobanţi s'a purtat cu cea mai mare vitejie înaintea Rahovei. După ce bravul sĕu comandant, maiorul Mateescu fù rănit, d-ta ai condus acéstă trupă, care a desfăşurat la apĕrarea podului de la Hêrlek un nespus eroism. Te însărcinez a mulţămí voinicilor dorobanţ în numele ţerii si în numele Meu, a distribuí din partea M. S. Impĕratului Rusiei 8 cruci de "Sântul George", câte 2 de fie-care companie, şi 24 medalii de "Virtute militară", câte 6 de fie-care companie. Ear' spre a rĕsplătí bravura şi inteliginţa ostăşéscă ce ai dovedit personal, te numesc maior şi-ţi confer medalia de aur pentru virtute militară."

Doiósă scrisóre de mulţămită şi condolenţă a adresat soţiei maiorului *Eni*, de cuprinsul următoriu:

"*Dómnă*,

Soţul d-tale, bravul major Eni, a murit mórte de erou în strălucita luptă dinaintea Rahovei. Patria a perdut într'însul un nobil fiu, arma şi Eu un oficer viteaz şi distins. Ori-cât de mare este durerea d-tale, ea va fi alinată de mângâerea că numele iubitului d-tale soţ va rĕmâné neuitat şi că ţara, ca şi Mine, îşi aduce pururea aminte de acest devotat ostaş. Cei ce a lăsat în urma lui vor devení familia de adopţiune a naţiei româneşti. Primeşte, dómnă, împreună cu via Mea condolenţă, asigurarea distinsei Mele consideraţiuni."

La telegrama de felicitare a consiliului de miniştri a rĕspuns cu următórea telegramă:

Domnului President al Consiliului de Miniştri, Bucureşti.

Mulţămesc din inimă consiliului de miniştri pentru felicitările ce Mi trimite.

Mĕ simt mândru a Mĕ afla în fruntea vitezei oşti româneşti, care a încununat cu lauri steagurile sale, a împrospătat gloria străbună şi a înscris numele Rahovei din nou în paginile istoriei.

Carol.

In memoria împĕrătesei Elisaveta.

Cum am dat ştire în numĕrul de Joi (20 Novembre n.) al ziariului nostru, Mercuri (19 Nov.) după terminarea serviciului divin celebrat de Inaltpreasânţia Sa metropolitul pentru odihna sufletului rĕposatei împĕrătese şi regine Elisaveta, atât la seminariu cât şi la şcóla civilă de fete a "Asociaţiunii" întrunindu-se elevii, resp. elevele, în sala festivă, li-s'au ţinut discursuri comemorative asupra împĕrătesei. In cele următóre publicăm discursul ţinut la şcóla de fete, care e următoriul:

Rînd pe rînd trec pe dinaintea sufletelor nóstre figurile măreţe şi strălucite ale trecutului. Fapte mari şi neperitóre virtuţi sunt legate de numele lor, şi robiţi de măreţia lor, noi urmaşii trebue sĕ le păstrăm numele în scumpa pomenire, tribut de pietate şi recunoştinţă sĕ le aducem pentru câte ni-au făcut nouĕ. Căci pentru ce alta ni-am fi întrunit astăzi aci? Pentru ce pĕtrunde astăzi pe tótă lumea un sentiment puternic, care o face sĕ stee un moment pe loc, cuprinsă de profundă jale? — Pentru-că figura unei ideale femei, a reginei Elisabeta se desfăşură din céţa timpurilor şi se presintă în deplina ei lumină ceréscă înaintea ochilor sufleteşti ai tuturor naţiunilor recunoscĕtóre din patrie.

Suspinând trebue sĕ plecăm şi noi capul, iubite eleve, înaintea memoriei acestei regine neîntrecute. Ceremoniile funebre, ce se sĕvêrşesc astăzi în lungul şi largul ţerii pretutindenea, grăitóre doveḑi ne sunt, că o protectóră, o mamă binefăcĕtóre a perdut ţara pentru totdéuna, care iubindu-ne atât de mult, ne-a înzestrat din prisosinţă cu bunătăţi şi necontenit ne-a ocrotit în tot cursul vieţii sale. Gloriósă i-a fost viéţa, căci a trăit pentru idealurile isvorîte din iubirea de lege, patrie şi popórele sale, scump i-a fost numele, căci cu virtuţi şi-l'a împodobit.

Departe de patria nóstră, în Bavaría, la a. 1837 s'a născut cea mai mândră odraslă a dinastiei princiare, Elisaveta Amalia. In ziua naşterii Mântuitoriului a vĕḑut lumina zilei şi par'că în tocmai ca şi făcĕtoriului sĕu, provedinţa i-a desemnat deja din légăn cursul vieţii: sĕ aibă chiămare sfântă întrĕ ómeni, viéţă sbuciumată şi mórte de martiră. Cu 17 ani devine împĕrătésa Austro-Ungariei. Şi era atâta farmec în fiinţa acésta veselă, vióie, o inimă şi o simţire din alte lumi aduse cu sine tinera princesă. Din tóte lucrurile mânilor sale luceşte chipul ei de vrajă, o strălucire de sĕrbătóre, o veselie necurmată se destăşură pretutindeni, unde ea se arată. Dar' numĕrate îi sunt zilele de fericire. Orizontul politic al Austriei devine tot mai întunecat, timpuri de restrişte urméză şi întrégă monarchia se sgudue din temelii. Şi atunci, când după potolirea rescólelor popóre întregi sunt strivite la pământ şi mulţi condamnaţi la pieire, atunci glasul ei puternic se îndreptă la Dzeu şi monarch, esoperând graţie şi milă pentru aceia, asupra cărora tocmai se pronunţa sentinţa de mórte.

Privirea şi-o pórtă şí preste plaiurile locuite de Români, lipsiţi de pământ şi moşie şi ţinuţi în cea mai négră robie, inima ei geme împreună cu inima acestui popor înbrâncit în pulbere, şi dimpreună cu măritul ei soţ îl chiamă la o viéţă nouă, la un viitor plin de mărire şi fericire.

Dar' ce sĕ lungesc vorba? Cercaţi-o în tóte acţiunile vieţii şi o veţi găsí mare şi neîntrecută în iubirea sa, veţi găsí o resignaţiune şi bunătate nemărgintă în toţi paşii vieţii sale. Pe unde numai a umblat, dar' şi binecuvêntare a adus cu sine. Ea rupe lanţurile servituţii, înblânḑeşte tóte patimile, vindecă lipse şi neajunsuri şi face pe mulţi părtaşi de bunătatea inimei sale. "Cărare nerătăcită i-a fost viéţa, ear' faptele sale coróna nevestejită".

Dzeu însĕ în sfaturile sale necuprinse a voit, ca pentru tótă acéstă bunătate ea sĕ aibă rĕsplată pe pĕmênt: nefericire şi suferinţă mucenicéscă. Un mărgăritar după altul se desface din diadema împĕrătéscă a Habsburgilor, loviturile crâncene ale sorţii urméză grabnic una după alta în împĕrăţia austriacă şi în familia împĕratului-rege. Cea mai mare şi iubită fetiţă, Sofia, móre în frageda etate, fratele împĕratului, Maximilian, flamura şi mândria dinastiei, este împuşcat ca un delinquent de poporul acela, pe care voia sĕ'l fericéscă; sora reginei, marea binefăcĕtóre a sĕracilor, tocmai când partea cea mai bună a fiinţei sale şi-o jertfia pentru lipsiţii şi sĕracii Parisului, atunci e cuprinsă de flacări şi prefăcută în scrum şi cenuşă. Şi urméză înainte fără numĕr loviturile sorţii asupra casei domnitóre. Numai o mângăiere le mai rĕmase auguştilor monarchi, una singură; simţiau că dacă ar perde o şi pe asta nimic nu li-ar mai rĕmâné în lume. Şi Dzeu nu li-a lăsat nici acéstă mângăiere. Unicul fecior, mândria casei domnitóre şi speranţa popórelor din ţară, moştenitoriul Rudolf, e atins în cea mai frumósă etate de lovitura mortală.

Ne putem închipuí sfăşietórea durere a reginei-mamă! Corpul ei frumos se încovóie sub povara durerii şi o céţă întunecósă se aşterne peste sufletul ei luminat. De-şi însĕ cu inima zdruncinată, ea se înalţă preste durerea sa, căci afară de mamă nu uită că are şi datorinţi de soţie, şi cu mâna-i blândă şterge sudorile de sânge şi lacrimile din faţa bătrênului seu soţ, formând balsam vindecător pe rana-i sângerândă. Şi apoi numai se retrage de la sgomotul lumei mari. Acolo unde umbrele palmierilor şi molifţilor se preling pe luciul mării, unde natura e vrăjită şi în reveriile ei se reoglindeşte chipul măreţiei, acolo se retrage în singurătate jalnica regină, numai din când în când se mai arată prin patria nóstră, cu faţa îndurerată, cernită în doliu. Cea mai frumósă şi cea mai fericită regină din lume odinióră, acum însĕ cu pecetea celei mai adânci mâhniri în faţă, — aşa era regina, o statuă vie a durerii şi suferinţei de mamă. Şi pentru acest chip de sfântă, încă nu se golise păharul durerilor. Pe pământul liber al Şviterei, în Geneva, un demon în figură de om împlântă pumnalul ucigător în cea mai nobilă inimă femeéscă, — un pumnal murdar despóie tronul de cea mai frumósă podóbă a sa.

Iată, iubitelor eleve, viéţa de martiră a regretatei nóstre regine. Pĕtrunde-vĕţi şi vĕ inspiraţi din strălucitele ei fapte şi virtuţi.

Din şiroiul de sânge nevinovat, ce a stropit pământul la Geneva, sĕ rĕsară şi pentru Dvóstrĕ un ideal care sĕ vĕ conducă în tótă viéţa spiritul ei, care sĕ planeze asupra Dvóstră. Astfel fiind, pentru Dvóstră regina Elisaveta n'a murit, în memoria şi rugăciunile Dvóstrĕ ea va trăí totdéuna.

In veci pomenirea Ei!

Elisaveta [illegible]

Lupta contra malariei.

(Urmare.)

Combaterea parasiţilor malariei în om.

Pentru parasit omul este acel óspe, care, neinfluinţat de anotimp, îi dă adăpost în întreg cursul anului, pe când ţînţarul, cel puţin în climatul nostru, îl adăposteşte numai în anotimpul mai cald. Din punctul de vedere al biologiei parasiţilor apare posibil a nimicí parasiţii în om aşa, ca din partea acésta sĕ nu mai pótă amenința o molipsire.

Prima încercare cu succes de a nimicí malaria pe acéstă cale a făcut-o Koch în 1899 în Noua-Guineă, comuna Stefansort, o plantage de tabac cu 734 locuitori, şi în 1901 în insula Brioni-Grande din partea sud-vestică a litoralului istrian. A treia încercare de sanare s'a făcut în insula Cherso în vechiul oraş episcopal Ossero şi în vecinătatea de la Punta-Croce. Tot aici trebuie sĕ amintim, că de la April 1900 s'a dispus, că fie care bolnav al garnizónei din Pola, suspect a fi mo lipsit de malarie, sĕ fie depărtat şi tratat în conformitate cu resultatul cercetării sângelui. Resultatul acestei disposiţiuni este, că frecuenţa malariei la garnizóna amintită a scăḑut pe jumĕtate.

O încercare în stil mare, la care combaterea parasiţilor de sânge ocupă locul prim, dar' se întrebuinţéză şi remedii mecanice de apĕrare contra înţepăturilor de ţînţari, a iniţiat guvernul italian în primăvara anului 1901, care încercare se continuă încă. Comisiunea pentru combaterea malariei se compune din 15 medici, dintrĕ cari 6—7 sunt ocupati cu numĕrósele cercetări ale sângelui, ear' ceilalţi îngrijesc de bolnavi.

Fără a întra în detailurile terapiei, sĕ espunem totuşi starea actuală a acestei părţi a cestiunii malariei. Observaţiunile microscopice asupra influinţei directe, ce chinina are asupra parasiţilor, arată că acestia în tóte stadiile lor de desvoltare, atât în interiorul globulilor sanguini cât şi afară de acestia, imediat după împărţire se pot grav ataca şi face sĕ dispară. In urmare e bine, ca chinina sĕ se întroducă cu 4—5 ore înainte de aşteptatul atac de friguri, deóre-ce atacul cade pe acelaşi timp cu înmulţirea parasiţilor. Principiu conducĕtor sĕ fie, ca întroducênd chinina în organism prin canalul digestiv, la zi doza pentru ómeni mari şi copíi mai în vîrstă sĕ nu fie mai mică de 1 gram, şi pentru copíi mici sub 0·1 gram. Chinina sĕ se iee în stare tréză, la nici un cas cu stomacul plin. Clistire de chinină se pot aplica în cas de lipsă. Chinina dată în doze mici împărţită, nu are resultat. In primele trei-patru zile se recomandă a se da chinina în douĕ doze la intervale de 4—5 ore, după aceea până la trecerea unei sĕptĕmâni sĕ se dee de-odată întrégă doza unei zile. Când resultatul nu se arată, se póte recurge la aplicaţia subcutană a soluţiei de chinină.

Lui Koch îi revine meritul a fi dovedit necesitatea unui tratament ulterior îndelungat. Esperienţe bogate l'au făcut sĕ recomande pentru frigurile terţiane benigne un tratament ulterior de circa douĕ luni, pentru frigurile tropice şi cele cuartane un tratament ulterior de trei luni, la cele dintâiu sĕ se iee un gram de chinină tot a zecea şi a unsprezecea zi, la cele din urmă sĕ se iee un gram de chinină trei zile după olaltă si apoi sĕ se facă o pausă de patru zile.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Osândit şi deţinut. Eri s'a terminat la curtea cu juraţi din Cluj procesul intentat dlui *Teodor V. Păcăţian* pentru volumul prim din "Cartea de aur". Pertractarea s'a început Luni diminéţa şi a durat până la 5 ore după amiazi. Atunci a fost întreruptă şi amânată pe ziua următóre (Marţi), când apoi, pe la amiazi, s'a terminat. Dl *Păcăţian* a fost osândit la *8 luni închisóre de stat, 400 coróne amendă* şi la suportarea speselor de proces în suma de *1587 coróne.* Tot-odată tribunalul a dispus, ca *dl Păcăţian sĕ fie imediat arestat,* ceea-ce s'a şi împlinit îndată.

*

Colectă pentru catedrală — în diecesa Aradului. In şedinţa plenară de Joi (20 Novembre n.) consistoriul aradan în firul înaltelor litere ale Inaltpreasânţiei Sale metropolitului nostru, date sub Nr. 8402 P., a hotărît sĕ dispună în diecesă colectă pentru zidirea catedralei metropolitane.

In aceeaşi şedinţă, întru esecutarea conclusului luat în sinodul eparchial estraordinar de la 2 Novembre n. cu privire la îndeplinirea scaunului episcopesc, a hotărît sĕ comunice acel conclus Inaltpreasânţiei Sale metropolitului cu rugarea, ca Inaltpreasânţia Sa sĕ stăruéscă la locurile mai înalte pentru-ca scaunul episcopesc sĕ fie îndeplinit cât mai curênd.

*

Post de medic în Geógiu. De la fişpanul comitatului Hunedóra e publicat concurs la postul de medic cercual în Geógiu (Algyógy), dotat cu 720 (?) coróne salariu, 600 coróne pauşal de călĕtorie şi tacsele statutare de la cercetarea bolnavilor. Terminul de concurs e până la 10 Decembre st. Cererile sunt a se trimite fişpanului Barcsay Kálmán în Deva.

*

Têrgul Arpaşului inferior, care era sĕ fie ţinut în Octobre, se va ţiné în 14—16 Decembre st. n.

*

Post de notariu. Cu termin până la 12 Decembre st. n. e publicat concurs la postul de *notariu-adjunct* în *Şipet* (pretura Ciacovei, în Banat). Dotaţie: 800 coróne salariu, 200 coróne relut de cuartir, 80 coróne pauşal pentru încălḑit şi în caş că alesul va fi numit substitut de matriculant: onorariu de 60 coróne la an. Cererile sunt a se trimite protopretorului Győry în Csákova. Alegerea va fi în 16 Decembre.

*

Fundațiunea Vlad. Sâmbătă nóptea a rĕposat în Sibiiu judele în pensiune *Nicolae Vlad*, originar din Bungard, care întrégă averea și-a testat'o bisericei nóstre spre scopuri de binefacere. Indată după mórtea bunului creștin Dumineçă diminéța unul dintrĕ martorii testamentari ai rĕposatului a predat Inaltpreasânției Sale metropolitului nostru testamentul, conform căruia rĕposatul lasă bisericei averea sa în valóre de *48,000 coróne*, cari sĕ fie administrate sub titlul "*Fundațiunea Nicolae Vlad*" și din venitele ei sĕ se dee stipendii de câte 600 coróne studenților de gimnasiu și de universitate. Lăsămêntul constă din hârtii de valóre și din o casă în Sibiiu. Inmormêntarea marinimosului fundator s'a făcut Luni (24 Nov. n.) în cimiteriul bisericei din suburbiul josefin, prin protopresbiterul I. Papiu.

Rĕposatul a avut un fiu, care de 12 ani e dus prin Africa și a cărui ubicațiune nu i-se știe.

*

† Parochul Ilie Roșca. Mercuri (19 Novembre st. n.) a rĕposat unul dintrĕ cei mai bĕtrâni preoți din archidiecesă, *Ilie Roșca* din *Tămașa* (protopresbiteratul Ungurașului), în etate de 84 ani și 55 ani ai servirii ca paroch în acéstă parochie. Rĕposatul a fost un model al onestității, atât ca preot cât și în ce privește ținuta și conduita lui socială, aprețiată nu numai de credincioșii bisericei nóstre, ci și de cei de alt neam și de altă credință, cărei aprețieri favorabile s'a dat espresiune și prin faptul, că încă în anul trecut 1901, din partea organelor administrative ale comitatului Cojocna, căruia aparține comuna Tămașa, s'a recomandat ministrului de culte pentru a se propune Maiestății Sale sĕ fie distins cu decorațiunea "crucea de aur" pentru merite, o atențiune și distincțiune acésta, de care rar de tot se pot bucura preoți de ai nostri. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă (22 Novembre n.) cu solemnitatea cuvenită, prin protopresbiterul tractual Pavel Roșca, asistat de preoții: G. Murĕșan din Jimborul-mare, I. Andreiu din Rachiș, G. Curca din Dol, G. Vlaicu din Păușa, V. Fărcaș din Cublesul-român și G. Puscaș din Sântă-Măria. Cuvêntarea funebrală, fórte bine compusă și adecuată vieții și trecutului defunctului, o a rostit vrednicul paroch G. Murĕșan din Jimborul-mare, ear' obicinuitele iertăciuni le-a luat, cu aprețieri potrivite, parochul I. Andreiu din Rachiș.

Semn eclatant al stimei și iubirii de care s'a bucurat rĕposatul nu numai înaintea fiilor sei sufletești, ci în tot ținutul, este, că la înmormêntare au participat 600—700 persóne, bărbați și femei, mai mulți onorațiori, ba familia posesorului din loc Józsa Gyula a depus pe cosciugul defunctului și o cunună frumósă. O impresiune fórte plăcută a făcut nu numai asupra preoțimii și poporului, dar' și asupra străinilor presența Preacuvioșiei Sale protosincel și director seminarial Dr. Eusebiu R. *Roșca*, nepot de frate al rĕposatului, care n'a pregetat a alerga din depărtarea mare ca sĕ dee unchiului seu bĕtrân onorul ultim.

*

Douĕzeci meetinguri într'o zi. Dumineçă au fost în Budapesta patru meetinguri de lucrători, ear' în provincie șésesprezece. Tóte douĕzeci au avut în program protest contra urcării listei civile și contingentului de recruți.

*

A murit de rușine. Sâmbătă după amiazi a rĕposat în Berlin, în urma unei apoplecsii de inimă, *Alfred Frideric Krupp*, proprietariul fonderiei de tunuri și topitórelor de oțel din Essen. Sĕptĕmânile trecute numele lui Krupp ajunsese prin ziare în legătură cu unele lucruri urîte, pe cari le-ar fi comis în insula Capri (Italia), unde petrecea în vilegiatură, și din causa acelora a fost espulsat. Ziariul socialist "Vorwärts" din Berlin a spus pe nume tóte acele lucruri, din care causă a fost confiscat din partea poliției, ear' Krupp i-a intentat proces de calumnie. Cele scrise însĕ de numitul ziariu au făcut asupra lui Krupp efect așa de deprimătoriu, în cât de la sosirea sa a casă la Berlin n'a mai ieșit de fel între ómeni, ear' soție-sa sub impresia acelor demascări *a nebunit*, și a fost internată într'o casă de nebuni. Verosimil deci, că nici Krupp n'a murit de mórte naturală, ci *s'a sinucis*, ear' cei din jurul sĕu prin vestirea că a murit de apoplecsie voesc numai sĕ mascheze sinuciderea. Cel puțin în Berlin se crede și se colportéză, că *s'a împușcat*, de rușine și de desperare.

Alfred F. Krupp s'a născut în 1854. Averea colosală a moștenit'o de la tatăl sĕu, care din om sĕrac s'a ridicat la așa înaltă tréptă socială. Alfred a desvoltat mai departe arta industrială a tatălui sĕu, ridicând'o la așa perfecțiune, în cât împĕratul l'a numit consilieriu comercial intim. O ideă despre uriașele dimensiuni ale fabricei sale ne dau următórele cifre: Singură fabrica din Essen are 1500 cuptóre de topit, 3000 mașini, 111 baróse puse în funcțiune cu ajutoriul vaporului, 263 cazane de vapor, permanent încălḑite, 421 mașini de vapor (unele dintrĕ ele cu putere de 3500 cai), representând tóte la olaltă putere de 33.000 de cai. Fabrica consumă pe zi cam 3410 tonne de cărbuni, produce 3300 tonne de oțel, la care întrebuințéză 1800 tonne de es de fer (fer crud) din minele proprii. In fabrică lucréză 13 956 ómeni, în mine și în topitóre 8345, de tot deci 22.301 lucrători, de bunăstarea cărora (locuință, șcólă, tovărășie de consum, pensiune, etc.) îngrijește direcția fadricei.

*

Le merge rĕu evreilor în România! Luna trecută a rĕposat în *Iași* bancariul evreu *I. Dániel*, după care rĕmasese avere uriașă. Luarea la inventariu a lăsămêntului a durat aprópe o lună de zile, terminându-se inventarisarea abia sĕptĕmâna trecută. Conform inventariului averea face *13.564.000* de franci, constând din *3,680.000* de franci în bani gata, *4,000 000* în efecte publice și *5,860.000* în creanțe. Intrégă acésta avere o moștenesc erezii; în scopuri de binefacere nu a testat nimic bogătoiul.

*

De ce te temi, nu scapi, zice un proverb românesc. Se pare că romancierul *Jókai* încă se teme de ceva, când lasă sĕ-i scape din gură cuvinte ca cele ce i-le atribue ziariul "Szeged és Vidéke" din Segĕdin. A nume, la banchetul dat în Cluj cu ocasiunea desvĕlirii statuei regelui Mateiu Corvinul, Jókai ocupa loc la masă între câțiva óspeți din Segĕdin. In conversația cu acestia venind vorba despre statua ce orașul Segĕdin a ridicat lui *Kossuth*, Jókai a lăudat Segĕdinul pentru-că lăsând la o parte ori-ce genă a dat capitalei esemplu de — patriotism. "Am întețit destul pe coriteii nostri politici, sĕ ridice în Budapesta statuă lui Kossuth!" — li-a zis Jókai, la ce ei i-au reflectat: "Numai că asta nu se póte, din causa regelui!" "Dar' iacă vi-o spun eu — a rĕspuns Jókai, — *că dacă nu vor ridica statua până e în viéță regele de acum, Kossuth nu va avé statuă în Budapesta până-i cucul!*"

Așa cetim în "Független Magyarország" și așa o dăm.

*

Mulțămită publică. Din prilejul petrecerii arangiate de tinerimea română din *Deva* și jur la 9 Novembre n., din incidentul sfințirii bisericii gr. or. renovate, au mai incurs de la domnul *George Pop de Basești*, 20 coróne, cari adaugêndu-se la suma de 184 cor. 70 fil., a rĕmas pentru înfrumsețarea internă a bisericei un venit curat de 204 cor. 70 fil.

Comitetul arangiator al petrecerii și epitropia bisericii aduce și pe acéstă cale călduróse mulțămite marinimosului donator.

Deva, la 22 Novembre 1902. — *Dionisiu Ardelean*, epitrop-cassariu.

*

Un pătrar de milion despăgubire. Pe la începutul lunii trecute vaporul "Ettore" al societății Lloyd în portul de la Constantinopol s'a ciocnit cu vaporul englez "Stella", îndurând deteriorări considerabile. Ancheta esmisă pentru constatarea responsabilității a constatat că vina pentru ciocnire o are vaporul englez. In urma acestei constatări o altă anchetă de esperți a fost chiămată sĕ statoriască paguba îndurată de vaporul "Ettore" în urma ciocnirii. Pe basa constatărilor făcute de ancheta acésta, societatea engleză proprietară a vaporului "Stella" trebue sĕ plătéscă acum societății "Lloyd" *250,000 de coróne* despăgubire.

Intrunire agricolă în Nucet.

In conțelegere cu fruntașii comunei *Nucet* subscrisul comitet central va ține Dumineçă (30 Novembre n. c.) în numita localitate o *întrunire agricolă*, la care pe lângă alte cestiuni de interes general economic va discuta și afacerea întemeierii unei însoțiri de credit sătești sistem "Raiffeisen".

Inceputul la orele 11 a. m.

Ne luăm voie a invita la acésta întrunire pe toți membrii și binevoitorii reuniunei nóstre.

Sibiiu, 22 Novembre n. 1902.

Comitetul central al "reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Dem. Comșa
president.

Vic. Tordășianu
secretariu.

AMVONUL.

"Colecțiune de predici"

de profesorii

Dr. T. Tarnavschi și Dr. E. Voiutschi.

(Fine.)

2. Pĕcatele cugetării sunt mai departe pricina tuturor pĕcatelor făcute cu cuvêntul și cu fapta, însoțindu-le pe aceste până ce-s deplin isprăvite. Omul adecă își propune și se hotărește mai întâiu în inimă de a face o faptă rea, și apoi abia pășește la isprăvirea ei. Cu drept cuvênt zice și Iisus Christos în privința acésta: "Cele ce es din gură, es din inimă și acelea spurcă pe om. Căci din inimă es cugetări rele, uciderі, adulterii, desmerdări, furturi, mărturii mincinóse, hule". (Mat. 15, 18, 19). Că omul se hotărește mai întâiu în inimă de a face o faptă rea și apoi abia pășește la isprăvirea ei, ne arată și multe pilde din st. scriptură. Așa cetim în sf. scriptură, cumcă Eva vĕḑênd că "fruptul pomului este bun la mâncare și plăcut vederii ochilor și de dorit pomul" (Facere. 3, 6), s'a hotărît mai întâiu în inima sa, de a călca porunca oprită și apoi a luat fructul din pomul oprit și a mâncat. Tot așa cetim, cumcă Cain, vĕḑênd că Dumnezeu nu caută spre jertfa sa, se aprinse de pismă asupra fratelui seu și căuta prilej sĕ-l omóre, care faptă a și împlinit-o în curênd. Și despre Iuda vânḑĕtoriul lui Iisus auḑim, cumcă el cu vr'o câteva zile înainte de ce l'a vîndut pe Iisus, s'a fost hotărît de a-l vinde și numai căuta prilej potrivit sĕ isprăvéscă acéstă hotărîre a sa diavoléscă (Mat. 26, 16). Aceste pĕcate sunt și fórte primejdióse, pentru-că ele se par a fi neînsemnate și de aceea și mai lesne se pot trece cu vederea. Ele sunt asemene furilor celor mici, cari întră prin feréstră în casele ómenilor și apoi deschid ușile, ca sĕ pótă întra și furii cei mari, cari apoi prădéză tot ce află în casă. Așa și gândurile cele rele se furișază unul câte unul în inima omului, și dacă acesta nu va căuta de cu bună vreme de a le scóte și a le alunga din inimă, atunci de bună sémă că cugetele rele se vor înrădăcina în inima sa și-i vor duce sufletul la perzare.

Și cumcă pĕcatele cele din lăuntru sunt tot așa de grele ca și cele din afară, se vede și de acolo, că ele vor *fi asemenea de aspru judecate* ca și celelalte pĕcate.

II.

Ce e drept, lumea nu e în stare sĕ judece pĕcatele cugetării, pentru-că ómenii nu pot pătrunde și nu pot cunóște ceea-ce se întêmplă în sufletul omului. Dară dacă omul ce pĕcătuește cu gândul scapă de brațul judecătoriului pământesc, care judecă numai asupra vorbelor și faptelor ómenilor, óre va scăpa un pĕcătos ca acesta de brațul judecătoriului celui ceresc? De bună sémă că nu! Căci iacă ce zice sf. scriptură: "Cuvêntul lui Dzeu este viu și puternic și mai ascuțit de cât ori-ce sabie cu două tăișuri și pĕtrunde până ce disparte sufletul și spiritul, încheieturile și mĕduva și este *judecător al cugetelor și al gândurilor*" (Evrei 4, 12). Drept aceea la județul cel din urmă se vor aduce la lumină tóte gândurile nóstre, precum zice sf. apostol Paul: "Va vení domnul și va aduce la lumină cele ascunse ale întunerecului și va face cunoscute sfaturile inimilor" (I. Cor. 4, 5). Atunci, iubiților, va fi mare uimire între sânții lui Dzeu despre mulțimea și greutatea pĕcatelor isprăvite cu gândul. Și după-ce vor fi cunoscute la județul din urmă tóte pĕcatele acestea va urma pedépsa și se vor pedepsí pĕcatele cugetării tot așa de greu ca și când s'ar fi isprăvit prin cuvênt sau faptă. Și despre acésta ne încredințăm din cuvintele lui Iisus Christos, carele zice: "Ați auḑit, că s'a zis celor de demult: sĕ nu faci adulteriu, ear' eu zic vouĕ că tot cel ce caută la femeie spre a o poftí a făcut deja adulteriu cu dînsa în inima sa" (Mat. 5, 27, 28). Óre nu privește Iisus prin cuvintele aceste pofta spre pĕcat asemene cu pĕcatul isprăvit prin faptă? Căci dacă câte odată se întêmplă, că pĕcatul cugetării nu se isprăvește și prin faptă, apoi arare-ori este acésta meritul omului, fiind-că în cele mai multe casuri întră la mijloc unele împrejurări cari împedecă isprăvirea pĕcatului din lăuntru și prin faptă. Așa îi împedecă pe mulți lipsa de curagiu de a isprăví și prin faptă gândul seu cel rĕu, cum bună-óră cetim în evangelia lui Luca că archiereii și cărturarii căutau cum sĕ-l omóre pe Iisus, însĕ se temeau de popor (Luca 22, 2), pe alții earăși îi împedecă neputința de a isprăví gândul cel pĕcătos, cum s'a întêmplat lui Irod, care hotărîse de a ucide pe pruncul Iisus, cu ce însĕ n'a isbutit, deóre-ce părinții lui Iisus înștiințați de cu bună vreme prin un înger despre acéstă primejdie, au fugit cu pruncul Iisus la Egipet. Impotriva voinței lui Dzeu sĕ hotărîse prorocul Balaam de a urma poruncii lui Balac, regelui din Moab, ca se blasteme pe poporul lui Israil, însĕ nu putù sĕ-și isprăvéscă cugetul sĕu, deóre-ce i-se arătà în cale un înger trimis de la Dzeu cu sabia scósă în mână și-l mustrà, zicêndu-i cumcă nu e dréptă calea pe care merge el acuma.

*

Am auḑit, iubiților creștini, ce sunt pĕcatele cugetării, am auḑit că sunt fórte grele și primejdióse, că sunt temelia și pricina tuturor celorlalte pĕcate și că ele vor fi asemene de aspru pedepsite, ca și pĕcatele isprăvite prin cuvênt și faptă. Sĕ ne ferim deci de aceste pĕcate și sĕ priveghiăm, ca inima nóstră sĕ fie scutită de gândurile cele rele. Dzeu scutește ochiul nostru prin gene, auḑul nostru prin urechi, limba nóstră prin buze și dinți, însĕ inima nóstră a așezat-o cu totul în lăuntrul nostru, spre dovada că ea trebue sĕ fie fórte bine păzită, pentru-că ea prin gândurile și prin simțĕmintele sale ni dă nouĕ cu mult mai mare prilej spre pĕcat de cât tóte celelalte simțiri ale trupului. De aceea sĕ priveghiăm asupra fie-cărei cugetări ale inimei nóstre și sĕ căutăm de a înavuți inima nóstră prin cugetări și simțĕminte bune și evlavióse, pe lângă acésta sĕ implorăm și ajutoriul lui Dzeu rugându-ne în fie-care zi: "Inimă curată zidește întru mine Dzeule și Duh drept înoește întru cele din lăuntru ale mele". Amin. —

Iată reprodusă o predică, de ajuns sĕ arete, că colecțiunea despre care am vorbit cuprinde niște predici alese, pline de farmec, și ca fond și ca formă, și că prin urmare opul acesta este o carte de mare preț, care n'ar trebui sĕ lipséscă de pe masa nici unui preot ortodocs.

Ca de încheiere notez, că opul, din care au apărut trei volume, costă nelegat 12 coróne (fie-care volum à 4 cor.) plus porto postal și se póte procura de la administrațiunea revistei "*Candela*" în Cernăuți (Bucovina), sau și prin librăria nóstră archidiecesană din Sibiiu.

Preotul Laurențiu Ciorbea

Cărți și reviste.

Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeș, tipografia diecesană. Editura autorului. Prețul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune și folositóre scrieri ni-l spune el însuși în "prefață" în următórele:

"Domnul și Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putință a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéța pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înțelepciunea și virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéța lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară și scumpă, și fiind-că momentele vieții lui Iisus sunt înșirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuraticі evangeliști chiar necomplet și necronologic, în cât mulțimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-și póte forma o ideiă clară despre viéța lui Iisus: m'am vĕḑut îndemnat a compune și a eda cartea de față.

La înșirarea cronologică a momentelor din viéța lui Iisus, cum și la stabilirea locurilor paralele am ținut în vedere socotințele esegeților și ale unor autori ai vieții Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) și I. B. Lohmann. Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredincіósă română asemănat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)."

Credem, că acéstă carte nu va lipsí din casa nici unui creștin bun și că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeș), cum și prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

Biblioteca “Bunul econom”

Nr. 1. Nutrețurile ierbóse. cositurile (fênațele), prepararea fênului și pășunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
„ 3. Sĕmênța plantelor agricole și sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóșterea pămênturilor și mijlócele de a le îmbunătăți.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de mĕrunțit pămêntul).

Prețul unui esemplar 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Octoich

ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tiparu în zilele prea înălțatului împĕrat a' Austriei și Apostolicescului Craiu **Frantisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi Episcopul și Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversitătii din Peșta la anul **1811**“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

Alexandru Márki

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în romănesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Liturgieriul

— cu litere latine —

broșat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm, pictură de mână în uleu representând pe o parte “Restignirea Domnului” și doi îngeri ear' pe partea opusă “Botezul Domnului”; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Stabiliment nou!!

“Entreprise des pompes funèbres”

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

va funcționa din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[207] 1—25

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcealā la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 32—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Dr. Miron E. Cristea

archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Prețul 40 fil.

Cuvêntare contra beției.
Prețul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Sapun cu ruda.

Marca:

“cerb” sau “cheie”

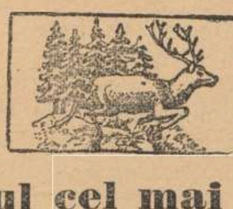

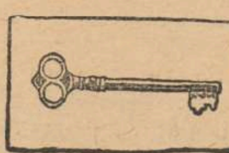

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [201] 7—25

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 129 Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Novembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Cestiunea imnului — în dietă.

Sibiiu, 28 Novembre n.

Mai mult de o sĕptĕmână a lungit partidul independist (kossuthist) discuția în dietă asupra unei cestiuni care din capul locului nu avea loc acolo. Ințelegem cestiunea dreptului de imunitate al deputatului independist Paul Nessi, pe care comanda supremă a honveḑimei voia sĕ-l tragă la rĕspundere pentru purtare incompatibilă cu posiția sa de oficer în reservă. A nume, în delegația dietei la desvĕlirea statuei ridicate regelui Mateiu Corvinul în Cluj deputatul Nessi încă era membru. In Cluj, când sosise archiducele Iosif August, ca sĕ represinte pe M. Sa la actul desvĕlirii, și fusese salutat la gară cu imnul casei domnitóre, mobul clujan, instigat de contrarii imnului a făcut contra lui demonstrațiuni mari, ear' în fruntea demonstranților era și deputatul Paul Nessi.

Las' că e mare lipsă de loialitate și de respect față cu persóna Domnitoriului ceea-ce fac aderenții kossuthismului și prin atitudinea lor ce totdéuna o manifestéză față cu *imnul Domnitoriului*, și prin organele lor de publicitate, numindu-l consecuent *imn de călĕu* și agitând necontenit contra lui, — dar' ca un *oficer* sĕ conducă demonstrațiuni contra imnului și prin acésta contra persónei Domnitoriului, totuși e cam mult. De aceea autoritatea militară competentă a citat pe Nessi sĕ se presinte înaintea juriului de onóre, ca sĕ dee socotélă de cele ce a făcut la Cluj.

Acesta e casul. Nessi însĕ, știind că dacă dă ascultare citării se va re'ntórce de acolo nu earăși cu rangul de oficer, ci degradat la simplu gregariu, s'a pus sub scutul imunității de deputat dietal și prin colegii sei de partid a pus cestiunea pe temeiul imunității, umflând'o astfel la causă celebră.

Dieta a transpus'o spre pertractare prealabilă comisiunii de imunitate, care după desbateri animate a aflat, că prin citarea lui Nessi la juriul de onóre al comandei de honveḑi *nu este violat dreptul de imunitate*, pentru-că nu pentru acte sĕvêrșite în calitate de deputat era sĕ fie tras la rĕspundere. In jurul acestui raport s'a învêrtit discuția în dietă, discuție ce avea tóte atributele obstrucției, cu scop de a scóte pe Nessi nevinovat, respective a stórce hotărîre, că autoritățile militare, fără prealabila învoire a dietei n'au drept sĕ tragă la rĕspundere pe deputații oficeri în reservă nici chiar pentru insultarea imnului casei domnitóre.

Scopul independistilor însĕ nu a succes. Eri dieta, cu majoritate de 105 voturi, a luat la cunoștință aprobătóre raportul comisiunii și astfel Nessi va avé sĕ dee socotélă înaintea juriului de onóre al comandei de honveḑi pentru cunoscuta demonstrare contra *imnului M. Sale Domnitoriului*.

Am ținut sĕ ficsăm chiar la acest loc hotărîrea dietei luată în acéstă causă, pentru-că acesta e *primul cas* că representanța țerii, cu maioritate atât de imposantă se pronunță contra curentului ațîțat și nutrit de anumite cercuri politice magiare contra imnului casei domnitóre, pe care acele cercuri îl înfieréză cu numirea de *imn de călĕu*, — imnul Domnitoriului, "imn de călĕu"!

Remarcabilă și de mare însemnătate este și enunciațiunea ministrului de honveḑi, general campestru baron Géza *Fejérvári*, care în firul discursului rostit eri în dietă a zis, că *imnul "Gott erhalte"* (Dómne ține și protege) *nu e imn austriac, ci imnul propriu al M. Sale împĕratului și rege Francisc Iosif I.* și că nu este adevĕrată aserțiunea dușmanilor acestui imn, că în sunetele lui ar fi fost împușcați în Arad cei 13 generali ai honveḑimei din 1848—49.

Sĕ se știe deci, că cei cari înjură și insultă acest imn, insultă pe M. Sa.

Bánffy — scriitor! Totuși esistă naționalități în țéra unguréscă. O recunóște acésta și înverșunatul Bánffy, care se zice că el însuși ar fi scris o serie de articoli într'o revistă, și a nume despre cestiunea naționalităților. Articolii acestia i-a cuprins acum într'o broșură și i-a dat în vileag sub titlul: "Politica magiară de naționalități". De-și n'am avut ocasiune a privi în numita broșură, totuși cutezăm a spune, că baronul Bánffy desigur altcum va priví acésta cestiune de mare importanță, de cât conaționalii sĕi Ludovic Mocsáry și Czirbusz.

Voci de sirenă. Ziariul rusesc "Moskovskija Vjedomosti" într'un lung articol scris asupra situației din monarchia nóstră opinéză cu privire la situația din Austria, că cestiunea de limbă (lupta cehilor contra limbii germane ca limbă oficială din Boemia), e ajunsă deja în așa stadiu, cât resolvarea ei definitivă nu mai póte fi amânată și că elementul german nu-și mai póte susținé supremația asupra celorlalte naționalități, trezite tóte la conștiența de sine.

Referitor la situația din partea ceealaltă a monarchiei — cum se vede din cele de mai sus — ziariul rusesc face aprecieri nimerite. Nu tot așa însĕ sunt cele ce le rischéză asupra situației din partea céstalaltă. A nume, zice că fără despărțirea totală nu e nici-decum cu putință încheerea pactului economic, ear' la sfĕrșit face apel la Ungaria *sĕ iese din alianța triplă*, în care ea forméză numai partea bună de esploatat, și *sĕ se alăture la alianța ruso-francesă*. Cu privire la reminiscențele din 1849 zice că Magiarii sĕ tragă vĕl preste ele, de óre-ce alte au fost considerațiunile politice de atunci, cari au silit pe Rusia sĕ-și trimită armata pentru sufocarea revoluției, și alte sunt împrejurările de acum.

Din Austria. Se scrie de la Viena, că guvernul austriac a abzis de speranța de a puté da până la finea anului acestuia putere de lege proiectelor despre urcarea contingentului de recruți, find-că atitudinea Cehilor e de așa, că e devenită imposibilă ori-ce votare de lege în Austria. E temere, că nici provisoriul budgetar nu va fi votat.

Urmașul lui Széll. O fóie magiară aduce știrea, că prin cercurile politice e bine lățită vestea despre însărcinarea ministrului comun de finanțe *Kállay Béni* cu compunerea unui cabinet ungar, în casul că actualul primministru va fi silit sĕ demisioneze. Prea se grăbesc gazetarii magiari cu combinările!

Crisă ministerială în România. Ziarele din București publică știrea despre demisia ministrului de interne *G. Palade* și a ministrului domeniilor *P. Aurelian*. Un consiliu de ministri se va țîné sub presidenția Regelui, în care se va hotărî asupra numirii noilor ministri.

Sfințirea bisericei din Jibert.

— 26 Novembre 1902.

Pe cât de rari sunt corbii albi, pe atât de rari sunt și zilele de bucurie și veselie pentru poporul românesc preste tot în țéra acésta, dar' mai ales pentru noi cei de aici din jurul Cohalmului.

O zi de acestea rare, o zi de mare bucurie a fost pentru noi participanții, dar' mai ales pentru poporul din Jibert Dumineca din 10/23 Novembre, în care s'a sĕvêrșit sfințirea bisericei sale.

Poporul de aici, în frunte cu comitetul parochial și cu zelosul seu părinte sufletesc Ioan Blaga, a hotărît încă în anul trecut rezidirea bisericei sale, fiind cea vechiă fórte slabă și de tot mică pentru poporul nostru de aici. Dispunênd de mijlócele necesare li-a fost dată posibilitatea sĕ-și vadă reușită în scurt timp hotărîrea acésta. O bisericuță nu prea mare, dar' nici mică, mai mare de cât cea vechiă și destul de spațiósă pentru poporul nostru de aici. Nu prea mare, dar' frumósă, zidită după chipul și asemănarea bisericei nóstre gr.-or. din reședința protopresbiterală, din opidul Cohalm. Pe scurt, biserica nou zidită din Jibert e o bisericuță frumósă și solidă, care face onóre măestrului întreprinḑĕtor dar' și parochului și comitetului parochial. Ea este și va rĕmâné fala poporului nostru românesc de aici și podóba comunei Jibert.

Frumosul și imposantul act al sfințirii s'a sĕvêrșit, în urma binecuvêntării archierești, de 10 preoți din jur sub conducerea celui mai bĕtrân, parochul Samuil Popoviciu din Valăndorf, după ce șeful tractului, co-

---

FOIȘORĂ

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodocși din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Anul și ḑiua de adus	Anul și ḑiua de eșit	Porunca Domnii țerii și tisturilor tablă	Rênduiéla Vlădicilor	Ce cuprind rescriptumurile chesaro crăiesci și decretumurile înălțatului gubernium din cuvênt în cuvênt
15 Aug.	19 April		19 Iul.	2009. vlăd. Nr. 26. M. R. Pentru că înăl. crăe. guber. prin milos. intimat dela 19 Aprilie 1785. Nr. 2589. cu milostivire au poruncit, ca tóte fundațiile bisericilor celor neunite, adecă venitul bisericilor tuturor dela tot satul pentru trebuința lor pentru ținerea școlii, pentru ținerea sĕracilor, averea acea, care se află la bisericile protopopiatelor vóstre, sĕ arătați înăl. guber. după pontumurile acestei porunci ve ḑau înainte ca sĕ trimiteți la noi socotéla tuturor bisericilor din protopopiatul vostru fără tótă zăbava după formulariu în cealaltă pus.

Însemnarea veniturilor și cheltuelelor de legea grecească neunită după cum urméză				
In biserica Hendorfului de nou 1784.				
Preste tot cheltuiéla ce au prisosit capital curat din anul 1785	.	.	.	.
1ª Ianuar păn la 20 Sep. numit an s'au strîns:				
în cutia bisericei	.	.	.	.
de la milostenie	.	.	.	.
dela moșii	.	.	.	.
dela clopote	.	.	.	.
dela dobânda capitalului celui vechiu	.	.	.	.
Suma totală .	.	.	.	.
Din acésta s'au cheltuit pe A. curgĕtoriu:				
La deresul ușilor bisericei, sau alt ceva	.	.	.	.
la deresul sfitelor sau a odășdiilor	.	.	.	.
la multe feliuri de lucruri cheltuélă	.	.	.	.
la lucratul moșiilor	.	.	.	.
Rĕmân bani gata . . .	.	.	.	.
la biserica cutare . . . . din anul 1784. preste cheltuélă au prisosit capital curat. Așa la tóte bisericile în tóte satele sĕ urmeze precum am scris mai sus.				

1785 23 Aug. 26 Iulie. 22 Aug.

Copia comisiii a în. cră. guber. eșit la 26 Iulie, 1785. Nr. 1541. trimisă la domnu Vlădica.

Știind că înăl. c. guber. prin milostivul seu intimat dela 26 Iulie A. 1785. supt Nro 5141 mi-au intimăluit precum fundațiile cele mirenești precum a sa chesaro crăésca mărire prin milostivul seu rescript dela 19 April a. c. supt numĕr 2761 au fost poruncit a se regula spre ținerea adevĕraților sĕraci a se chivernisí neajungêndu-se spre ținerea tuturor sĕracilor acestui mare prințipat al Ardealului, vrênd a sa chesaro cră. mărire, ca sĕ se ajute și sĕracii de la cealaltă rênduiélă cu mila făcĕtoriului de bine celor privați, cu care și pănă acuma au fost proptiți, și de acuma înainte a se țîné sĕ se lasă. Pentru că cerșitorilor, cei ce viclenește se fac și fără dreptate cu împreunarea sĕracilor celor adevĕrați a umbla, și cu obrăznicia sa ajutoriul ce se cădea adevĕraților sĕraci îl răpia, pentru acea a se despărțí sĕracii cei adevĕrați de cei vicleni și bitangi a sa chesaro crăésca mărire vrênd cu milostivire, au făcut rânduiélă, și au dat poruncă, ca prin preoți norodului sĕ se arete, sĕ se têlcuiéscă, sĕ se înștiințeze, sĕ se înveţe spre mila și facerea de bine a sĕracilor celor adevĕrați. Prin puterea dară acestii porunci vĕ dau înainte tuturor preoților din protopopiatul vostru sĕ arĕtați, și ei sĕ arate parochianilor sei în biserică la căzanie ce bine este a da milostenie sĕracilor, că care dă sĕracului împrumutéză pre Dumneḑeu.

(Va urma.)

pleşit de slăbiciunile bĕtrâneţei, nu a putut participa.

Pe cât de frumósă e biserica nóstră, pe atât de frumos a decurs şì actul sfinţirii ei, care în acéstă zi s'a dovedit a fi fost prea mică faţă de publicul asistent şi adunat în mare parte de prin comunele vecine.

După terminarea serviciului divin, parochul Ioan Bercan jun. din Mercheaşa a ţinut o frumósă predică în care a arătat rolul şi însĕmnătatea bisericilor nóstre vremelnice şi a stăruit pentru cultivarea "credinţei, nădejdei şi dragostei" în Dumnezeu, a celor trei virtuţi creştineşti, cari până în present ne-au susţinut pe noi Românii şi ni-au păstrat ce avem mai scump: limba, legea cu datinele nóstre şi naţionalitatea. A zis părintele Bercan că *credinţa e viéţă*, demonstrând cu argumente vii şi neresturnabile adeveritatea acestei afirmaţiuni, întrĕ altele ni-a adus esemplu pe popórele vechi şi păgâne, cari s'au stîns de pe faţa pămêntului; tot în acest sens demonstrând prin esemple a vorbit şì despre "nădejdea şi dragostea cătră Dzeu". Ear' cătră finea frumósei sale vorbiri făcênd amintire de Inaltpreasânţitul nostru archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, care de-şì departe fiind de noi cu trupul, cu sufletul se află în momentele de faţă în mijlocul nostru cerênd binecuvêntarea părintelui ceresc preste biserica acésta şi preste noi toţi câţi ne-am adunat la sfinţirea ei; toţi cei de faţă în semn de supunere şi iubire fiéscă au isbucnit în un întreit "sĕ trăiască" la adresa preabunului archiereu. In urma acestora părintele Bercan face încheerea frumósei şi instructivei sale vorbiri implorând Duhul sfânt preste biserica acésta sfinţită şi dorind, ca "Duhul dragostei, duhul înţelepciunei şi al bunei înţelegeri, care tóte le rabdă, tóte le sufere, tóte le crede şi care nici-odin óră nu cade", sĕ planeze asupra acelora, cari se vor aduna sĕ se róge într'însa.

După acestea urméză stropirea bisericei şi a poporului întreg cu apă sfinţită, din partea a doi preoţi fungenţi, ear' ceilalţi opt ies în curtea (progadia) bisericéscă şi aici după-ce servesc parastasul pentru cei rĕposaţi din familia parochului Blaga din loc, sfinţesc crucea de curênd ridicată pe cripta familiară.

Măréţă şi sfântă a fost ziua de 10/23 Novembre a. c. pentru noi toţi câţi am luat parte la sfinţirea bisericei din Jibert, dar' mai ales pentru poporul acestei parochii, căci în acéstă zi i-s'au deschis porţile Sionului seu, ale noului Ierusalim. Memorabilă şi însemnată va rĕmâné pentru noi cărora ni-a fost dat sĕ luăm parte activă la actul sfinţirii.

După un serviciu continuu şi emulare sufletéscă de preste 4 ore, sosì şi vremea, căci era după 12 ore din zi, sĕ ne aşezăm cu toţii în jurul meselor spre a ne împăca şi lipsele trupeşti prin mâncare şi beutură. Ca la tóte mesele de asemenea natură, aşa şì aici n'au lipsit toastele. Şirul lor l'a deschis părintele Bercan jun. din Mercheaşa toastând pentru îndelungă viéţa şi sănĕtatea Inaltpreasânţitului nostru archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, ca şi mai departe sĕ pótă conduce cu dragostea şi înţelepciunea Sa naia bisericei nóstre la limanul dorit, la bine şi fericire. Al doilea a toastat părintele Ieronim Buzea din Stena pentru membrii consistoriului archidiecesan, a mai toastat părintele Popoviciu din Valendorf pentru părintele Bercan jun., care a fost sufletul conducĕtor la acest act al sfinţirii, apoi părintele Curta din Bundorf pentru armonia şi dragostea dintrĕ credincioşii comunei bisericeşti gr.-or. Jibert şi pentru armonia şi dragostea întrĕ biserici şi stat (autorităţile comunale). Ear' la fine într'un toast mai lung parochul locului, Blaga, mulţămind Escelenţiei Sale de părintésca grijă ce li a purtat-o până în momentul de faţă când biserica le e sfinţită, mulţămeşte tuturor celor cari au cooperat, ca actul sfinţirii sĕ decurgă într'un mod atât de strălucit.

Rĕmâne acum numai, ca poporul român gr.-or. de aici sĕ cerceteze acéstă casă ce şi-a zidit-o pentru cinstea şi închinăciunea lui Dzeu, căci numai cercetându-o dovedeşte *credinţă*, *nădejde* şi *iubire* faţă de Acela întru mărirea căruia şi-a zidit-o.

Unul din cei presenţi.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei au mai incurs următórele contribuiri:

1.	Aron Cotruş, paroch în Lupu (tr. Mercurea)	cor. 150
2.	Ioan Lupea, paroch în Sărata (tr. Avrig) . .	„ 120
3.	Ioan Moţa, paroch în Noşag (tr. Deva) . .	„ 100
4.	Ioan Crăciun, paroch în Glâmbóca (tractul Avrig)	„ 100
5.	Gavriil Olariu, paroch în Stîna (tr. Unguraş)	„ 100
6.	Ioan Popovici, paroch în Săsăuş (tr. Agnita)	„ 100
7.	Ioan Roman, paroch în Vima-mică (tractul Cetatea-de-pétră) . .	„ 100
8.	George Rĕu, paroch în Ludoş (tr. Mercurea) .	„ 100
9.	Dionisiu Pop Mărgineanu, paroch în Aţîntiş (tractul Turda) . .	„ 100
10.	Ioan Meţianu şi soţia sa Lucreţia, învĕţătoriu în Ghimbav	„ 125

Tot învĕţătoriul I. Meţianu a colectat de la:

Domnica Neagu din Ghimbav 20 coróne,

ear' de la elevii sei, cari cercetéză şcóla confesională de acolo, suma însemnată de 21 coróne.

Punem un deosebit pond pe colecta învĕţătoriului Ioan Meţianu întrĕ elevii sĕi, călăuziţi nu numai de faptul, că este primul, carele a făcut un asemenea laudabil început, ci mai ales fiind că purcederea acésta indică priceperea numitului învĕţătoriu întru aplicarea atât de nimerită a unui escelent *mijloc* de educaţiune atât generală cât şi naţională. Elevii se dedau prin acésta de mici la acte de marinimositate, la iubirea instituţiunilor nóstre culturale şi *jertfe* pentru susţinerea şi întărirea lor şi la întărirea legăturii întrĕ capul şi membrele organismului nostru bisericesc; şi când acesti elevi vor ajunge sĕ fie conducĕtori ai comunei bisericeşti, vor dovedí şì interesul cuvenit pentru biserică şi neam. Superioritatea nóstră bisericéscă numai o mare mângăere póte avé, când vede pe micii şi nevinovaţii copilaşi grăbindu-se şi alipindu-se la sinul cald al sionului ortodocs şi românesc.

Lupta contra malariei.

(Fine.)

Combaterea ţînţarilor.

Ştim că în o mlăştină nu prea mare, aşedată aprópe de locuinţele omeneşti, se póte desvolta o sumă enormă de Anopheles, care e perfect îndestulitóre, ca întrĕ împrejurări favorabile sĕ pótă provoca înbolnăviri de malarie la populaţiunea din înprejurime. Un teren póte devení loc de clocire pentru Anopheles, fie prin apa suternă ce a eşit la suprafaţă (basin artificial, şanţuri, canaluri etc.), fie prin adunarea de apă din sus în adâncături naturale sau artificiale, e indiferent că ajunge apa aici din atmosferă sau din apropiere prin scurgere. Ţĕrmurile acestor ape, cari nu se mişca de loc sau fórte puţin, mai ales când e scund sau acoperit cu un strat subţire de apă, ce se póte încălḑí la sóre, ofere condiţiuni fórte favorabile pentru desvoltarea ţînţarilor. Istoria naturală a ţînţarilor ne învaţă ce sĕ facem, ca sĕ nimicim esistenţa şi sĕ împedecăm răspandirea Anophelilor; sĕ nu suferim formarea de bălţi cu vegetaţie de plante mlăştinóse, sĕ grijim, ca apa în scocuri şi păraie sĕ aibă scurgere, în cursul ei sĕ nu fie împiedecată.

Nesuccesul higienic al colosalelor drenări în unele regiuni cu malarie în Italia este a se căuta în lipsurile ce privesc scurgerea în timp de vară tocmai a micilor bălţi şi a canalelor deschise. Te cuprinde mirarea când auḑi, că regiuni înalte, lipsite de vegetaţie, aprópe golaşe, acoperite cu tuf, ale agrului roman (Agro Romano) sunt ţinuturi periculóse cu malarie. Şi totuşi se află şi aici la ochi puţin bătătóre numĕróse locuri de clocire ale Anophelilor. Acest din urmă serviciu îl pot face chiar şi canalele de drenare cele mai pom os clădite, când în dricul verii apar uscate, cu esceptiunea unor băltuţe.

Lupta prin atac direct asupra acestor insecte este împreunată cu grozave greutăţi, în tóte stadiile de desvoltare. Ouĕle ţînţarilor sunt fórte resistente, mai resistente de cât larvele desvoltate. Din contră, larvele tinere, cari abia au eşit, nu pot resista, pier de remediile cunoscute chiar şi când acestea sunt fórte subţiate. Aceste remedii sunt: fiertură concentrată de foi de tabac sau de florile plantei dalmatine Pyrethrum Cinerariaefolium, aceste remedii pulverisate, anumite colori de anilin [1]) şi petroleu [2]).

Efectul remediilor vegetale şi al colorilor de anilin se esplică prin solubilitatea substantelor specifice, ce otrăvesc larvele şi nimfele, cel al petroleului prin aceea, că împiedecă respiraţia larvelor şi a nimfelor şi astfel le înécă în câteva secunde.

Se póte practica în fântâni cu vegetaţie de plante resfirarea de praf dalmatin contra insectelor, pe litoralul mării întrĕ împrejurări apa de mare, care e stricăciósă pentru larve. De însĕmnătate este a începe cu nimicirea larvelor şi a nimfelor deja érna şi la începutul primăverii, căci prin acésta se taie crénga urmaşilor primei şi celei mai însĕmnate generaţii.

Scutul contra înţepăturilor de ţînţari pentru împedecarea molipsirii cu malarie.

Remedii mecanice de apărare contra ţînţarilor şi a înţepăturilor acestora s'au întrebuinţat de mai de mult, ce e drept până mai de curênd nu spre scopul de a împedeca inocularea de bóle. In regiuni pline de ţînţari ţĕranul siberian se foloseşte la lucru de un coif împletit din sîrmă. In ţinuturile cu malarie de lângă Dunărea interióră ţĕranul român se aşéză séra în o ladă de forma unui sicriu, al cărui coperiş are o mare feréstră acoperită cu sîrmă; aşternutul seu sigur contra ţînţarilor şi-l duce acolo, unde vrea sĕ se odihnéscă preste nópte.

Cu privire la întinderea apĕrării mecanice a locuinţelor sĕ fie principiu a împedeca prin reţele de sîrmă întrarea ţînţarilor în interiorul edificiilor atât prin ferestri şi uşi cât şi prin căminuri şi găurile (ferestrile) acoperişului şi pivniţei. Se recomândă întrebuinţarea unei reţele de sîrmă de fer şi zinc, văpsită alb, cu ochiuri pătrate şi cel mult 1 5 milimetri de late. La fereşti reţeaua de sîrmă sĕ fie astfel aşeḑată, ca ţînţarii sĕ nu se pótă vîrî în odaie. Pentru siguranţa casei şi a încăperilor sale porţile, coridórele, scările şi uşile sĕ fie provĕḑute cu închiḑĕtori automate şi acestea la rêndul lor sĕ fie provĕḑute cu reţele de sîrmă.

Apĕrarea căminurilor se póte face în felul, că la un loc potrivit în cursul coşului din casă se aşază ca placă mobilă o reţea de sîrmă încadrată în fer.

Pline de învĕţătură sunt încercările ce miliţia a făcut în 1900 cu remedii de apĕrare mecanice în faimósele regiuni cu malarie de pe litoralul nordic al insulei Sardinia. Apĕrarea mecanică a locuinţelor a avut resultate tot aşa de strălucite ca şì apĕrarea mecanică a individului în petrecerea sa în liber. 59 feciori au fost comandaţi, ca provĕḑuţi cu o mască de sîrmă sĕ campeze şi sĕ petrécă nóptea în liber la locurile de malarie cele mai periculóse. Din întregul detaşament numai oficerul s'a îmbolnăvit, care nu a vrut sĕ se folosécă de remedii de apĕrare.

Tot aşa de interesante sunt încercările vicecolonelului Ferrero din anul 1900.

El a ales pentru studiile sale cele şase forturi din cordonul de întăriri ale Romei, a căror garnisónă se schimbă tot la trei sĕptĕmâni, şi nici-odată nu a suferit de malarie.

Tóte deschiḑĕturile odăilor de durmit au fost provĕḑute cu reţele de metal şi uşile cu intocmiri de închidere, înainte de întrare în odăile de durmit ele se afumau pentru a nimici eventualii ţînţari. Soldaţii comandaţi de strajă trebuiau sĕ pórte în liber mănuşi de piele şi sĕ-şi ungă faţa cu unsóre de naftalină, de la asfinţitul până la rĕsăritul sórelui. O parte a feciorilor primia şì chinină, din profilacsie. S'a constatat, că dintrĕ soldaţii, cari erau după putinţă apĕraţi contra înţepăturilor de ţînţari şi primiau şi chinină, se îmbolnăvirĕ de malaria 1·74 procente, dintrĕ ceialalţi, cari nu au fost primit chinină, 2 68 procente, din personalul de supraveghiare a forturilor, care nu era apĕrat contra ţînţarilor, a cincia parte, şi în fine că din acest personal se bolnăvise mai bine de a treia parte, când nu se întrebuinţară nici remedii de apĕrare nici chinină.

Fórte recomandabil este a se aşeza înaintea uşii întrării principale un pavilon din reţea de sîrmă, care apĕră casa contra întrării ţînţarilor tocmai la punctul cel mai periculos, şi în casul că e destul de spaţios póte serví séra ca loc de petrecere pentru ómenii casei.

In treacăt observăm, că reţele contra mosquiţilor, pregătite din ţĕsut de bumbac sau cânepă se pot întrebuinţa numai pentru durmit şi că nu se pot compara cu reţelele din sîrmă; ele provócă o căldură insuportabilă.

Cu tótă grija câte-odată totuşi succede singuraticilor ţînţari a se strecura în interiorul încăperilor; atunci nu rĕmâne altceva de cât a căuta sĕ-i prindem şi sĕ-i nimicim.

Intocmirile de apĕrare pentru cap, grumaz şi céfă cele mai simple, mai ettine şi totuşi mai sigure le-a aflat Krumpholz la un detaşament de infanterie în Grosseto (Italia): douĕ inele de sîrmă de alamă (Messing), împreunate prin câteva bucăţi transversale, dintrĕ cari cel intern e aşezat pe păreţii pălăriei, cel din afară e menit a ţiné departe de corp vĕlul capului, pentru-ca ţînţarii sĕ nu pótă ajunge la faţă, grumaz şi ceafă; mânile sunt apĕrate prin mănuşi albe de piele.

Din punctul de vedere al apĕrării contra malariei esperienţa ne arată, că numai chinina şi enchinina pot fi luate în considerare, dar' ele nu garantéză totdéuna un scut absolut sigur. In casul unei petreceri scurte, trecĕtóre, în regiuni cu malarie efectul scutitor al chininei se va manifesta atât pentru grupe mai mari de ómeni întru' atâta, că se va micşora pericolul îmbolnăvirii. Numai sĕ nu se trécă cu vederea, că de obiceiu după inocularea germenului malariei prin o înţepătură de ţînţar mai trec 8—10 zile până la isbucnirea primului atac de friguri; astfel că opt zile sunt terminul cel mai lung pentru a pausa cu chinina.

Espunerile de mai sus se pot resuma în următórele:

Frigurile (malaria) sunt provocate de înţepătura unor ţînţari speciali, a căror esistenţă în Transilvania e constatată pe cale ştientifică.

Apĕrarea contra înţepĕturilor de ţînţari e totodată şì scut contra frigurilor, şi cine se apĕră perfect contra ţînţarilor, e sigur şì contra îmbolnăvirii.

Ţînţarii cari pot causa friguri, sunt mai mari de cât ceilalţi ţînţari şi au pete pe aripi. Când şed liniştiţi pe părete sau pe sticla ferestrii, partea dinapoi a corpului lor apare ridicată de la locul de odihnă, piciórele dinapoi şi le ţin liber în aer, fără a se răzima pe ele.

Pentu ca ţînţarii sĕ nu se pótă aşeḑa şi înmulţí, e necesar a delătura bălţile, mlăştinele şi întru-cât e posibil, sĕ se nimicéscă larvele ţînţarilor.

Sĕ nu se uite apoi, că în regiuni cu malarie fie-care bolnav de friguri e periculos pentru cei din jurul sĕu.

Bóla este a se considera ca o bólă molipsitóre, care, ce e drept, nu se ia de la om la om, ci ea se transmite prin ţînţari de la cei bolnavi la cei sănĕtoşi.

Din punctul de vedere al profilaxiei fie-care bolnav de malarie este a se izola şi a se trata, ear' mai târziu sĕ se împedece recidivele, pentru a face imposibilă o infectare a ţînţarilor.

In regiunile cu malarie sĕ nu se trécă cu vederea, că înţepăturile de ţînţari se întêmplă mai uşor nóptea şi în timpul asfinţirii şi rĕsăririi sórelui. In acste ţimpuri ale zilei nime sĕ nu umble în liber fără mască şi fără mănuşi, sĕ nu deschidă uşile fără trebuinţă, şi dacă ele trebuesc deschise, sĕ se şì închidă îndată.

---

[1] Colorile de anilin (verde de malachit, galbot şi larvicid) se recomândă în pracsă; deja o soluţie fórte subţiată ucide larva, şi apa, amestecată cu aceste soluţii, se mai póte întrebuinţa pentru adăparea vitelor.

[2] E folositor petroleul stropit de trei-patru ori pe lună, cam 5 grame la un teren de un metru pătrat.

In tótă ziua sĕ se controleze, dacá nu cumva sunt stricate reţelele de sîrmă aşezate la fereşti şi căminuri. In odăi, anumit în dormitóre sĕ fie cea mai mare curăţenie şi sĕ nu se uite, că ţînţarii se ascund acolo unde nu-i póte omul uşor vedea, mai ales în unghiuri întunecóse.

Inainte de culcare sĕ se caute ţînţarii, cari eventual au întrat în odaie, şi sĕ se nimicéscă.

Pentru a uşura fuga ţînţarilor din dormitórele caselor neapĕrate, se recomandă, ca cu douĕ óre înainte de asfinţirea sórelui sĕ se aprindă, lăsând fereştile deschise, substanţe ce produc mult fum şi fereştile sĕ se închidă apoi după eşirea fumului.

Ziua sĕ nu se culce nimeni sub poduri, în umbra arborilor, de-óre-ce ţînţarii petrec cu predilecţie, adesea în grupe mari în aceste locuri.

In locuinţe apĕrate se pot ţinea, fără pericol, şi nóptea fereştile deschise.

NOUTĂŢI

M. Sa — bolnav. Incă din sĕptĕmâna trecută se rĕspândi-se ştirea că M. Sa împĕratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* e bolnav, suferind de dureri reumatice. Cum reumatismul deosebi l'a schimbări de anotimpuri îşi arată efectul, se credea, că bóla e trecĕtóre, mai ales că raportele semioficióse încă o presentau ca indisposiţie trecĕtóre, ba spuneau chiar că M. Sa se simte mai bine. Cu atât mai îngrijitóre sunt deci ştirile pe cari le aduc unele ziare din Budapesta despre natura bólei. Astfel "Független Magyarország" scrie următórele:

"Din isvor necondiţionat demn de încredere primim o astfel de ştire, care e în fórte mare contrast faţă cu comunicatele liniştitóre date publicităţii asupra sănĕtăţii regelui. Comunicatele acestea, de origine oficiósă, reduc indisposiţia regelui la simple dureri reumatice, cari sunt deja spre trecere; faţă cu acestea adevĕrul e, că bóla regelui e cu mult mai gravă. Profesorul *Neusser*, renumitul profesor de medicină de la universitatea din Viena, chiămat sĕ opineze asupra bólei regelui a constatat cà regele sufere de *morb de rinichi.* Faptul că regele — cum spun şi comunicatele oficióse — are durere de şele, póte fi uşor în consonanţă cu diagnosa facută de Neusser".

Atâta susţine a şti numitul ziariu, dorim însĕ, ca informaţiile lui asupra morbului M. Sale sĕ nu fie esacte.

*

Concert în Sibiiu. Cum aflăm din cercurile "Reuniunii române de musică", celebrul cântăreţ de operă, baritonistul *Dimitrie Popoviciu,* intenţionéză sĕ dee la începutul lunii Decembre aici în Sibiiu un concert. Credem că publicul sibiian şi din jur va primí cu bucurie acéstă ştire şi nu va scăpa ocasiunea de a puté din nou admira pe dl Popoviciu în arta sa.

*

Deputaţi mireni pentru noul period congresual, în diecesa Aradului — teritoriul consistoriului aradan — sunt aleşi următorii: Aurel Petrovici (în cercul Arad), Dr. Ioan Suciu (în cercul Radna), Ioan Russu (în cercul Şiria), George Feier (în cercul Boroş-Ineu), Vasilie Goldiş (în cercul Buteni), Petru Truţia (în cercul Hălmagiu), Mihail Veliciu (în cercul Chişineu), Dr. Nicolae Oncu (în cercul Giula), Dr. Nistor Oprean (în cercul Banat-Comloş), Paul Rotariu (în cercul Timişóra), Iosif Gall (în cercul Belinţ), Vincenţiu Babeş (în cercul Vinga), Zeno Mocsonyi (în cercul Lipova), Virgil Tomici (în cercul Birchiş).

*

Iubileul museului naţional din Budapesta. Mercuri (26 Novembre n.) s'a împlinit un secol de la înfiinţarea museului naţional din Budapesta, la care pusese basă contele Francisc Szécheny, tatăl marelui magiar Stefan Széchenyi pe care Academia magiară 'l numĕră întrĕ primii fundatori ai ei.

*

Èrna în prag. Salutăm cu bucurie primii fulgi de zăpadă, vestitorii drăgălaşi ai timpului de érnă. Fiori de bucurie şi grózà simţim, când rostim cuvĕntul: érnă! "Vine de la munte érnă la câmpie", — esclamă veselul Alesandri, dar' óre câţi dintrĕ noi vor puté rĕspunde cu poetul: "Vie!?"

*

De la procesul "Cărţii de aur". Dintr'un raport sosit Mercuri după amiazi asupra pertractării procesului "Cărţii de aur" aflăm, că procurorul a anunţat recurs contra sentinţei, părĕndu-i-se prea domólă. Din partea apĕrării a fost anunţat recurs de nulitate. Apĕrătoriu a fost advocatul Coriolan Brediceanu din Lugoj. Verdictul curţii cu juraţi a declarat pe autor vinovat pentru "agitare, provocare directă la nerespectarea legilor, şi aţîţarea elementului român la urà contra poporului magiar". Pe basa acestui verdict a enunţat apoi tribunalul sentinţa comunicată în numĕrul anterior al ziariului nostru. Privitor la carte a hotărît nimicirea paginelor încriminate.

Dl *Păcăţianu,* după depunerea unei cauţiuni de 5000 cor. a fost eliberat eri la ameazi.

*

Avis. P. T. Domni acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare "*Economia*" în Cohalm, sunt rugaţi sĕ solviască a III-a rată de câte 10% după acţiunile ce posed, *punctual* la 1 Decembre n. c., căci la cas contrar se împedecă înregistrarea firmei institutului la tribunal şi prin urmare şi începerea activităţii lui. *Direcţiunea.*

*

Medic în Reşinari. Dumineca trecută s'a îndeplinit alegerea de medic în fruntaşa nóstră comună Reşinari. A fost ales cu aclamaţiune tinĕrul medic, Dr. Ioan *Bucur,* originar din Săcădate. Nădăjduim, că noul doctor ca fiu de ţĕran şi crescut cu stipendiu, alăturea cu ceialalţi inteligenţi din comună va fi un adevĕrat sprijinitoriu al intereseler poporului, care l'a ales.

*

† Vasilie Barbu, paroch gr. or. în Ripa-Rimeţului (tractul Alba-Iulia) după un morb greu şi îndelungat a rĕposat Marţi (25 Nov. n.) în al 25-lea an al serviciului prestat cu credinţă bisericei şi în al 50-lea al vieţei plină de iubire părintéscă şi de binefaceri creştineşti. Inmormêntarea i-s'a făcut Joi (27 Novembre n.) la 11 ore a. m. în cimiteriul gr. or. din comuna Geógiul-de-sus. Subscrişii cu inima înfrântă şi sdrobită de durere aduc acésta la cunoştinţa tuturor celorlalţi consângeni, amicilor şi cunoscuţilor lor. *Geógiul-de-sus,* în 12/25 Novembre 1902. *Ioana* n. Sabău, soţie, Lucreţia m. Repede, Valeria m. Barbu, Ioan st. cl. V, Vasiliu st. cl. III, Victoria, Cornel fii şi fiice. Simion Repede şi Gavriil Barbu, gineri.

† Desideriu Mandac. Mercuri după amiazi s'a făcut în Budapesta înmormêntarea lui Desideriu *Mandák* (Mandac), questorul universităţii din Budapesta. Rĕposatul era unul dintrĕ cei mai zeloşi oficianţi ai universităţii, ear' pentru afabilitatea şi culanţa sa era fórte iubit de universitari. De origine rĕposatul e român. A murit în urma unui atac de apoplecsie de inimă.

*

Un apostat reconvertit. Contele Enrico *Campello* a fost preot catolic în Roma şi părăsindu-şi religia s'a făcut protestant. Timp de 20 ani a făcut propagandă aprigă pentru protestantism, înaintând pe treptele hierarchice ale bisericei protestante până la rangul de episcop. Ajuns acuma la bĕtrâneţe s'a întors earăşi în sinul bisericei din care eşise înainte cu douĕ decenii.

*

Societatea de lectură a elevilor institutului pedagogic-teologic din Arad s'a constituit pe anul administrativ 1902/3 în modul următoriu: *Comitetul:* president: Romul R. Raţiu, teol. curs. III., secretariu: Virgil S. Cosma, teol. curs. II., notariu: Traian Debeleac, ped. curs. IV., bibliotecariu: George Nestor, teol. curs. II., vice-bibliotecariu: Nicolae Hârduţiu, ped. curs. III., controlor Iosif Leu, ped. curs. IV., *cassariu* Lazar Iacob, teol. curs. I. *Comisia literară:* president Moise Popovici, teol. curs. III., membri: Aurel Papp, teol. curs. II, Adam Valu, teol. curs. I., Nicolae Cristea, ped. curs. IV. şi Nicolae Radovan, ped. curs. III. *Comisia musicală.* president: Iuliu Olariu, teol. curs. III., membri: Aurel Raica, teol. curs. II., Vasilie Spên, teol. curs. I., Stefan Ştefu, ped. curs. IV. şi Ioan Tochoniţă, ped. curs. III. *Comisia revisóră:* referent Alesandru Florea, teol. curs. II., membri: Teodor Vulpe, teol. curs. I. şi Ioan Vereş, ped. curs. III.

*

Treizeci şi douĕ milióne — spre scopuri bisericeşti. Zilele acestea a rĕposat în *Petersburg,* milionariul Leon *Liniewitz,* negustor de antichităţi, lăsând după sine avere de opt milióne de ruble (cam trei-zeci şi douĕ în valuta nóstră). Rĕposatul are 14 copii, cărora însĕ nu li-a lăsat moştenire, ci afară de câteva sume mai mici testate unor persóne străine de familie, întrégă averea şi-a testat'o spre scopuri bisericeşti. Cei 14 copii au angajat doi advocaţi cari sĕ atace cu proces testamentul.

*

Câne turbat — în şcólă. In şcóla poporală din Ojdula (Treiscaune) zilele trecute a întrat un câne turbat tocmai când elevii se pregătiau sĕ plece a casă. Invĕţătoriul sărind în apărarea elevilor a prins cânele de grumazi, dar' acela printr'o smâncitură s'a eliberat din mânile învĕţătoriului şi l'a muşcat de gât. Grav rănit, învĕţătoriul (Kovács) a fost trimis la Budapesta în institutul antirabic.

*

Isvóre de petrol — în flacări. Se raportéză din Lemberg dto 25 Novembre, că isvórele de petrol de la Borislav de douĕzeci ore deja sunt în flacări. Impreună cu ele au căḑut pradă focului şi instalaţiunile de rafinagiu şi birourile, cum şi suburbiul Na-Potoca. Probabil că şi mulţi ómeni vor fi căḑut victimă flagelului, dar' până la datul raportului numai un cadavru carbonificat s'a găsit.

*

Despre "crucea sau steaua electro magnetica" un preot dă publicului următórele deslușiri:

De un timp încóce se póte cetí în diferite ziare, în special şi în cele româneşti un anunţ-reclam al unei firme din capitală, carea 'şi recomândă publicului o cruce sau stea electro-magnetică, drept remediu miraculos în contra diferitelor morburi.

Ca unul carele am usat de întrebuinţarea acestei cruci electro magnetice, mĕ simt dator a da publicului ce pórtă interes faţă de astfel de reclame, şi în special celor cari ar voi sĕ-şi afle sanarea morbului de care sufer prin întrebuinţarea astorfel de remedii, — următórele deslușiri:

Aparatul de care e vorba, după-ce se pórtă de pacient câteva sĕptĕmâni pe corp sub cămaşă, începe a se rujini, în cât mătasa cu care este înfăşurat se róde şi rĕmâne metalul gol, care apoi desvóltă un fel de mâncărime a pielei şi produce în urmare şi rane pe corp. Efectul lui asupra corpului este nul, ca şi a celorlalte aparate bucinate în lume, tot ca vindecătóre în urma electricităţii, ce ar desvolta.

Nu este acest aparat cu nimic superior aparatului "Volta" şi lanţurilor galvano-electrice ale unei firme din Stettin în Germania, cari mai în anii trecuţi îşi făceau reclamul în lumea mare, dar' în urmă a trebuit sĕ fie oficios înterzisă negociarea lor, ca a unor lucruri inutile, ba adese-ori stricăcióse sănĕtăţii.

Uşor credulii, precum şi aceia cari sperând în vindecarea prin întrebuinţarea astorfel de aparate făcĕtóre de minuni, (?) — după cum şi-le dau inventatorii, — sĕ nu se lase a fi seduşi de astfel de reclame, ci sĕ-şi caute sanarea morbului lor cu alte mijlóce mai costisitre póte, dar' mai sigure în tot casul. — *Păţitul.*

Daruri de Crăciun pentru săracii noştri.

"Mila dată săracilor te curăţă de pĕcate, îţi căştigă îndurare şi viéţă vecinică."

Inscripţia pe icóna Maicei Domnului, din localul "Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

E frig! Corpul omenesc are acum ca nici-când altă-dată mai multă trebuinţă şi de adăpost şi de alimente şi de îmbrăcăminte. Cei mai favorisaţi de sórte, cei înzestraţi de la bunul Dumnezeu cu averi şi-au adunat până în acest timp de amorţire, în jigniţele lor cele trebuincióse pentru traiu. Mulţi sunt întrĕ noi însĕ, cari de-şi muncit'au din greu în tot timpul, nu li-a fost dat sĕ aibă tocmai pentru acest anotimp al criveţului şi îngheţului cele mai neapĕrate pentru încălḑirea corpului şi a inimii. Ajutorarea celor lipsiţi e una din datorinţele creştineşti profesate de *Iisus-Omul,* care pentru a nóstră mântuire s'a născut, a vieţuit întrĕ noi, mórte a luat şi earăşi a înviat.

Invĕţăturile dumnezeeşti ale mântuitoriului lumii sĕ încălzéscă mai ales acum inimile nóstre pentru lucruri bine plăcute şi lui Dzeu şi ómenilor.

Condus de aceste consideraţiuni de înaltă morală creştinéscă, comitetul reuniunii nóstre de câţiva ani încóce îşi numĕră întrĕ ale sale datorinţe a apela la inimile generóse pentru câte un picur de balsam vindecător pe séma celor lipsiţi. Câte mame vĕduvite şi numai cu sufletul în óse şi încunjurate de numĕroşi copii, câţi orfani nevinovaţi şi câţi ómeni scăpătaţi şi neputincioşi vărsat-au lacrĕmi de mulţămită şi înălţat-au rugăciuni de recunoştinţă pentru toţi aceia, cari îndurare au avut pentru ei, şi earăşi câţi din cei milostivi n'au avut mulţămirea sufletéscă, bine ştiind, că din darurile lor părtaşi au făcut pe cei cari vrednici sunt de miluire.

Rugămintea nóstră prea umilită de data acésta este, ca cei cari nu trăesc în lipsuri sĕ binevoiască a ne sta şi acum într'ajutor la împlinirea acestei datorinţe creştineşti.

Darurile sunt a se preda în local reuniunii nóstre şi se vor împărţí întrĕ săracii nostri în ajunul sĕrbătorilor Naşterii Domnului.

Sibiiu, 12/26 Novembre 1902.

Comitetul "reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

Victor Tordăşianu
president.

I. Apolzan
notariu.

Cărţi şi reviste.

"Biserica ortodoxă română, revista periodică eclesiastică a sfântului sinod al bisericei autocefale ortodoxe române", a apărut pe Octobre (fascicolul 7, anul de esistinţă XXVI) cu următoriul sumariu: "Deosebirile de credinţă întrĕ diferitele biserici creştine" (studiu simbolic); "Credinţele religióse şi ideile morale ale vechilor filosofi" (urmare din fascicolul 5); "Programa analitică a seminariilor" (urmare din fascicolul 6); Vechiul Testament (studiile semitice în general; critica V.-Testament), de diaconul I. Popescu; "Bibliografia grecă" (urmare din fascicolii anteriori), de C. E.: "Câteva notiţe asupra architecturii creştine" (urmare din fascicolul 4), de M. P.; Cronica bisericéscă (Noul metropolit al Românilor din Bucovina. O frumósă precuvêntare, etc.); "O evanghelie de la 1682" (donată de Constantin Brancoveanu mănăstirei "Dintr'un lemn"), şi alte notiţe şi comunicări de interes bisericesc.

"Biserica ort. română" apare în Bucureşti (tipografia cărţilor bisericeşti) în fascicoli lunari şi costă 10 lei pe an. President al comitetului de redacţie e archiereul Calistrat Bêrlădeanu.

*

"Cartea de aur", — volumul II. de Teodor V. *Păcăţian.* Din opul "Cartea de aur, sau luptele politice naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară", a apărut zilele acestea volumul al doilea, cuprinḑênd pe 802 pagine 8° mare descrierea evenimentelor din anii 1860—1863 sub următorii capitoli: Senatul imperial (înmulţit). Adresele Românilor. Memorandul senatorului Mocsonyi. In chestia metropoliei ortodoxe române. Şaguna a casă. Noua constituţie octroată. Petiţiunea sinodului din Sibiiu. Conferenţa naţională din Timişóra. Conferenţe confidenţiale. Douĕ petiţiuni. Petiţiunea Românilor năsĕudeni. Convocarea adunării naţionale. Petiţiunea Românilor din Haţeg. Disposiţii preaînalte cu privire la Ardeal. Incheerea anului (1860) ear' din 1861 următórele: Revistă. Conferenţa naţională din Sibiiu. Rescriptul împĕrătesc din 16 Ianuarie. Conferenţa regnicolară din Alba-Iulia. Andreiu de Mocsonyi despre situaţie. Patenta împĕrătéscă din 26 Februarie. Congresul Sêrbilor. Glas de frate. Lupte parlamentare în dieta din Pesta. Lupta în comitate. Senatul imperial. Protestul Românilor din Banat. Din "fundul regiu". Universitatea săséscă. Inaugurarea "*Asociaţiunii*". Zădărnicirea întrunirii dietei ardelene. Căderea cancelarului Kemény. Guvern nou în Ardeal. — In fine, din anii 1862—63 următórele: In chestia despărţirii ierarchice. Declaraţiunea lui Andreiu de Mocsonyi. Apĕrarea şcólelor române din Banat. Adresa districtului Năsĕud. Congresul politic-naţional din anul 1863. Plânsórea Românilor bănăţeni. Incheere.

Chiar şi numai din titlul capitlilor se póte vedé ce vast material cuprinde acest volum al *Cărţii de aur,* care — după natura materialului tractat, — póte sĕ formeze şi volum de sine stătător, fără a-i micşora din valóre faptul confiscării volumului prim. Tocmai de aceea credem că publicul român nu va întârzia sĕ şi-l procure, făcênd astfel barem în câtva posibil autorului, ca — nu rĕsplata muncei puse în el, — ci cel puţin o parte din spese (şi din paguba îndurată prin confiscarea volumului prim) sĕ i-se rebonifice.

Costă *10 coróne* (pentru România 12 lei) şi se póte procura numai de la autor: Teodor V. Păcăţian în *Sibiiu* str. Măcelariior, Nr. 34.

"CONCORDIA", societate comercială pe acţii în Sibiin.

Convocare.

Domnii acţionari ai societăţii comerciale pe acţii "*Concordia*", se învită prin acésta la

a V-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în *Sibiiu (strada Baier Nr. 1), Sâmbătă în 13 Decembre st, n. 1902, la 10 ore a. m.*

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul directiunii.
2. Bilanţul anual şi raportul comitetului de supraveghiare.
3. Propunerea Direcţiunei pentru licuidarea societăţii.

Acei domni acţionari, cari voesc sĕ participe la acésta adunare sunt rugaţi sĕ-şi depună la cassa societăţii acţiile, eventual dovedile de plenipotenţă până cel mult Joi, în 11 Decembre st. n. 1902, la 5 ore p. m. (§ 24 din statute).

Direcţiunea
societăţii comerciale pe acţii
"Concordia".

Bilanţ cu 30 Iunie 1902.

Active.		cor. fil.	Pasive.	cor. fil.
Cassa în numĕrariu		4,827·36	Capital social	200,000·—
Mobiliar	14,568·42		Fond de reservă	606·28
amortisare . . .	1,456·42	13,112·—	Diverse conturi creditóre . .	378,215 97
Diverse conturi debitóre . . .		226,564 84		
Mărfuri (conform inventariului) .		232 258·40		
Perderea din anul 1899—1901		69,147 35		
Perderea din anul 1902	12,889·95			
Conturi dubióse . .	20,022·35	32 912 30		
		578.822 25		578,822 25

Sibiiu, în 30 Iunie 1902.

Dr. L. Lemény m. p. membru în direcţiune. **Dr. E. Beu** m. p. membru în direcţiune. **I. Lissai** m. p. membru în direcţiune.
F. Schmidt m. p. conducĕtor. **P. Simtion** m. p. contabil.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present şi l'am aflat în deplină regulă.

Sibiiu, în 23 Novembre 1902.

N. Penciu m. p. Dr. **E. Miron Cristea** m. p. **D. Raţiu** m. p.
Dr. **V. Bologa** m. p. **I. Creţiu** m. p.

Raportul comitetului de supraveghiare:

Subsemnatul comitet am esaminat încheierea anuală a societăţii comerciale "Concordia" pentru anul 1901/2 şi am aflat'o în consonanţă cu cărţile de contabilitate ale societăţii.

Propunem deci a aproba bilanţul şi a da Direcţiunei absolutoriul.

La propunerile direcţiunei aderăm. [208] 1—1

Sibiiu, în 23 Novembre 1902

Comitetul de supraveghiare:

N. Penciu m. p. Dr. **E Miron Cristea** m. p. **D. Raţ u** m. p.
Dr. **V. Bologa** m. p. **I. Creţiu** m. p.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [128] 33—52

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 9—52

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

va funcţiona din 26 Decembre stil nou anul curent.

Inmormêntări pompóse şi simple.

[207] **Preţuri moderate.** 2—25

Săpun cu ruda.

Marca:

"cerb" sau "cheie"

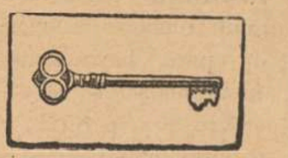

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [201] 8—25

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜ ☞ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 130 **Sibiiu**, Marţi 19 Novembre (2 Decembre) 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Svonuri de crisă.

Sibiiu, 1 Decembre n.

Avea dreptate o gazetă magiară, care scria în una din zilele trecute, că în parlamentul nostru nu mai esistă capacitare, nu mai esistă discuţii rodnice şi folositóre, ci se face numai risipă de vorbă din partea celor ce cred că deficitul moral şi spiritual póte fi uşor înlocuit cu frânturi de limbă, cu gălăgii şi cu scandale; pentru-că într'adevĕr, aşa este, scandalele s'au încuibat şi în parlamentul nostru, şi se ţin lanţ.

Aceste scandale, al căror rost este de a loví mereu în dinastie şi în armata pusă de-a dreptul sub comanda şi la discreţia Monarchului, — aşa cum trebue sĕ fie, — au provocat nemulţămire mare în sinul ministrului de honveḑi, baronul *Fejérvári*, care şi ca sfetnic al Majestăţii Sale, şi ca militar, a ţinut sĕ dee pept cu insultătorii şi sĕ respingă grobianităţile adresate din partea lor armatei şi dinastiei, spunênd tuturor celor pe cari îi priveşte, că armata e supusă de-a dreptul Monarchului, prin urmare asupra ei n'are nimeni altul sĕ dispună, nici guvernul, nici parlamentul, de cât numai Domnitoriul ţerii.

Declaraţia acésta a făcut-o ministrul de honveḑi în şedinţa de Mercuri a dietei magiare, drept încheiere a discuţiei purtate în chestia Nessi, deputatul care ca oficer în reservă a aflat de cuviincios sĕ demonstreze în contra *imnului*, cu ocasiunea desvĕlirii monumentului lui Mateiu Corvinul, ridicat în Cluj, — şi a făcut-o pentru a da celor neştiutori sĕ înţelégă, că armata numai un stăpân póte sĕ aibă, pe Regele, ear' nu doi, pe Regele şi parlamentul, şi dacă s'a permis, ca parlamentul sĕ discute asupra unei chestii de caracter pur militar, cum a fost chestia Nessi, s'a întêmplat numai pentru-că ministrul de honveḑi *din complesanţă* faţă de dietă şi-a dat consentimentul la acésta.

A fost destul, ca ministrul de honveḑi sĕ le spună acestea în dietă, cu sinceritatea unui probat militar şi credincios supus al M. Sale, pentru-ca gălăgioşii deputaţi kossuthisti sĕ 'l scótă vinovat pentru atentat îndreptat în contra constituţiei ţerii, şi sĕ-l onoreze cu diferite epitete, care de care mai ofensătoriu, în şedinta de Vineri a dietei magiare.

In mijlocul scandalelor de nou deslăunţuite în dietă, s'a vĕḑut silit apoi şi ministrul-president Széll sĕ iee cuvêntul, şi sĕ dee esplicare mai domólă cuvintelor colegului seu de la departamentul apĕrării ţerii, dar' prin acésta lucrurile s'au înăsprit numai, pentru-că ministrul de honveḑi, consideră acum tréba de o *desavuare* a celor spuse din partea sa, şi trăgênd consecinţele a plecat încă Vineri la amiazi la Viena pentru a face raport M. Sale despre situaţie, şi după cum spun unele gazete magiare, pentru a-şi înainta demisia.

Ajunsă în stadiul acesta, situaţia pare a fi destul de gravă şi de critică, pentru-că, cum se ştie, ministrul de honveḑi e persóna gratissimă la curte, şi Monarchul cu greu se va puté decide sĕ 'l absólve de serviciile ce le-a adus şi le mai póte aduce patriei şi tronului. Ear' în casul acesta vor trebuí sĕ tragă *alţii* consecinţele şi sĕ se retragă de la conducere, pentru-că ministrul de honveḑi e cu mult mai simţitoriu de cât sĕ se pótă decide a mai sta în fruntea afacerilor publice ale ţerîi împreună cu cei-ce 'l lasă, ca singur sĕ apere armata M. Sale. Se póte deci, că crisa despre care se vorbeşte, ales în gazetele oposiţionale, nu va fi numai parţială, ci va fi o crisă generală, de cabinet şi de partid, lucru pe care baronul Bánffy se pare că 'l mirósă bine, de aceea s'a pus sĕ formeze un nou partid parlamentar, partid guvernamentabil, în fruntea căruia stând el, sĕ pótă pune mâna de nou pe conducerea ţerii.

Tóte acestea le-am dat după cum le-am aflat descrise în gazete magiare, pe când convingerea nóstră este, că tóte vor rĕmâné deocamdată aşa cum sunt, şi nimic nu se va schimba.

Din Cernăuţi.

Instalarea noului Archiepiscop şi Metropolit al Bucovinei şi al Dalmaţiei Dr. Vladimir de Repta.

— 26 Novembre n.

Cu o sĕptĕmână înainte a fost primit noul archiereu cu mare însufleţire şi într'un mod cât se póte de sĕrbătoresc în capitala archidiecesei sale, şi tot cu aceiaşi solemnitate şi pompă s'a sĕvêrşit Duminecă în 10/23 Novembre a. c. şi actul instalării.

Inaintea catedralei, care era împodobită sĕrbătoreşte, a fost postat un bataillon de infanterie, menit sĕ aducă onorurile şi sĕ dee salve de puşcături, când se vor petrece actele cele mai însemnate în biserică.

Pe la orele 8 a. m. soseşte metropolitul Vladimir însoţit de o comisie de 6 membri, la casa Domnului.

O altă comisiune învită pe comisariul imperial, baronul *Bourguignon*, la actul instalării, pe care metropolitul îl salută în uşa bisericii şi-l conduce în lăuntru.

Biserica a fost îndesuită de public, representanţii tuturor oficiilor şi corporaţiunilor din capitală precum şi mulţi ţerani din satele vecine şi de departe, de la Câmpulung, Vama, Dorna etc., — fiind de lipsă, ca şi aici sĕ ţină militarii spalir.

Aşeḑându-se metropolitul în mijlocul bisericii încunjurat de preoţii cari aveau sĕ pontifice, dispuse presidentul ţĕrii, ca sĕ se cetéscă documentele, mai întâiu în limba germană apoi româneşte şi ruteneşte şi aduse la cunoştinţă publicului, că I. P. Sa a depus jurămêntul de fidelitate înaintea Maiestăţii Sale. Imediat ia cuvêntul Archieria Sa şi rógă pe comisariul imperial sĕ aducă Impĕratului sincerile mulţămiri pentru denumire.

Corul intonéză imnul poporal şi după acesta urméză întronarea, invitând dl archimandrit *Calinescu* pe Metropolit sĕ-şi ocupe tronul care i-se cuvine.

In numele episcopului de la Cattaro salută pe I. P. Sa profesorul de la facultatea teologică Dr. *Emilian Voiuţchi*, ear' în numele episcopului de la Zara îl felicită profesorul *Eusebie Popovici*.

După aceea vorbeşte baronul Bourguignon cam următórele:

Accentuéză, că denumind Maiestatea Sa pe Dr. *Vladimir Repta* de metropolit, inima tuturor credincioşilor gr.-or. s'a umplut de mulţămire şi de bucurie; acésta cu drept cuvênt, pentru-că toţi au speranţa, că metropolitul îşi va purta oficiul spre salutea şi binecuvêntarea bisericii sale, ca principe bisericesc austriac îşi va îndeplini chemarea spre cinstea şi întărirea patriei, ear' pe credincioşii sei îi va păstorí cu iubire, dreptate şi le va fi de ajutor cu bunăvoinţă în tóte timpurile.

Doreşte, ca şi de acum înainte I. P. Sa sĕ se bucure tot de aceeaşi stimă şi iubire faţă de credincioşii sei şi sĕ se împărtăşéscă tot de asemenea supunere şi sprijin de cătră supuşii sei, ca şi în trecut.

Credincioşii ortodocşi sĕ se supună legilor bisericeşti şi sĕ păstreze metropolitului lor, Maiestăţii Sale şi casei domnitóre, credinţă şi fidelitate.

Urméză apoi vorbirea metropolitului, în limba română, apoi în cea ruténă, pe care am speranţă că o voiu puté trimite spre a fi publicată în întregitatea ei.

Sunetul clopotelor şi bubuitul treascurilor dedeau semn că actul instalării s'a sĕvêrşit şi acum se începe sfânta liturgie; rĕspunsurile au fost date numai în limba română din partea reuniunei de cântări “Armonia”.

După amézi la 2 ore s'au predat temporaliile în sala reşedinţei, fiind de faţă presidentul ţĕrii, consilierii consistoriali, egumenii mănăstirilor, profesorii facultăţii teologice, directorii şi profesorii diferitelor şcóle şi epitropii bisericii etc.

La orele 4 a fost începutul dineului. O mulţime de trăsuri sosiră la porţile reşedinţei şi sala sinodală se umplù de óspeţi aleşi. Erau aprópe la 400 de persóne.

Şirul toastelor îl începù archiepiscopul Vladimir închinând pentru Impĕratul, cu următórele cuvinte: “Nu numai după obiceiu, ci şi după îndemnul inimei trebue sĕ ne aducem aminte şi la acésta ocasiune veselă de gloriosul nostru Impĕrat Francisc Iosif I; sĕ ne esprimăm dorinţa, ca Ceriul sĕ trimită Maiestăţii Sale pace, sănĕtate, şi mulţi ani spre fericirea popórelor şi spre binele bisericii nóstre.

Sĕ ne rugăm pentru aceste lui D-zeu în tótă vremea şi în speranţă cu rugăciunile nóstre vor fi ascultate de Tatăl Ceresc, rog pe preastimaţii óspeţi sĕ strige împreună cu mine: Maiestatea Sa, Impĕratul nostru, *trăiéscă*”.

Musica militară intonéză imnul poporal.

Toastul al doilea l'a ţinut presidentul ţĕrii; aminteşte, că actul instalării metropolitului este de mare importanţă nu numai pentru biserică ci şi pentru ţară, de-aceea participă la acéstă serbare gr.-orientală şi alţi locuitori din ţară de altă credinţă fiind.

In tot oraşul rĕsună strigăte de “sĕ trăiéscă” şi de “mnohaja lita” cari esprimă dorinţa, ca provedinţa sĕ-i dăruiască metropolitului ani mulţi pentru binele şi fericirea bisericii. Cu acésta dorinţă voim şi noi sĕ ridicăm pocalul şi strigăm “sĕ trăiéscă” “mnohaja lita” I. P. S. metropolitul Bucovinei şi al Dalmaţiei”.

La acésta archiepiscopul mulţămeşte şi dorind legătură amicală întrĕ stat şi biserică, închină în sănĕtatea baronului *Bourguignon* şi în sănĕtatea episcopilor din *Cattaro, şi Zara.*

In numele tuturor locuitorilor din ţară vorbeşte căpitanul ţĕrii *Lupul*, şi accentuând mulţămirea toturor cu persóna Drului Repta, închină pentru metropolitul.

Dl Feldmarschall-Lieutenant *Timcic* vorbeşte în numele militarilor, ear' baronul *Vassilco* în numele epitropilor bisericii.

Pe la orele $7^1/_2$ s'a încheeat partea oficiósă a dineului, când sunetul musicei militare vesteşte apropierea unui conduct de torţe fórte imposant. Sute de băeţi din gimnasiu, în frunte cu musica militară, veniau rînduri rînduri cu torţele a mână şi strigând “sĕ trăiéscă” şi “hoch”.

Un aspect deosebit de frumos, şi o icónă fórte interesantă era, când vedeai pe bĕtrânul metropolit pe balcon încunjurat de representanţii tuturor claselor şi iubilat de atâta mulţime.

Era icóna unirei şi a păcii, pe care fie-care cetăţean are sĕ o propage şi pe care o va aduce şi noul metropolit Dr. Vladimir Repta.

Inălţător era sĕ asculţi cântecele româneşti ale corului “Armonia” şi ale musicei militare la ferestrile reşedinţei metropolitane, (în limba ruténă mai cântă corul pedagogilor).

Pe la 8 ore începe musica marşul “Deşteptă-te române” ear' conductul se depărtéză până la palatul ţĕrii, unde mai cântă musica “imnul poporal”, apoi se împrăştie.

Cu acestea s'a finit festivitatea.

il. Leandru.

Din România.

Deschiderea sesiunii parlamentare.

Vineri s'a făcut la Bucureşti deschiderea sesiunii ordinare a corpurilor legiuitóre cu solemnitatea obicinuită. S'a oficiat la metropolie serviciu divin, prin însuşi I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, încunjurat de înaltul seu cler, ear' la orele 12 din zi, întrĕ bubuitul tunurilor, M. Sa Regele Carol, însoţit de A. S. R. Principele Ferdinad, soseşte la metropolie şi-şi face întrarea în sala de şedinţe a adunării deputaţilor, întrĕ aplause sgomotóse.

In mijlocul celei mai solemne tăceri Majestatea Sa ceteşte apoi următoriul mesagiu de tron:

“Domnilor Senatori, Domnilor Deputaţi!

Salut în anul acesta Corpurile legiuitóre cu o deosebită şi viuă mulţămire.

Am serbat astă-primăvară cu ţéra întrégă aniversarea de un pătrar de secol a rĕsboiului victorios şi a proclamării independenţei, a acelor fapte măreţe din cari s'a înălţat Regatul României. In astă tómnă amintirea faptelor osteşti a fost reînoită pe însuşi câmpul de bătălie, unde s'a redeşteptat vitejia strămoşéscă în lupta crâncenă în care întraseră armatele aliate ruso-române.

Primirea căldurósă ce am întimpinat în Bulgaria din partea Principelui şi a poporului seu a dat acestei amintiri o semnificare deosebită. Am fost mişcat că simţĕmintele de recunoştinţă pentru România sunt păstrate cu vioiciune şi că numĕrósele legături de vecinătate din trecut nu sunt uitate. Astfel, întrevederea de la Rusciuc şi Plevna a întărit relaţiunile prietineşti dintrĕ amêndouĕ ţĕrile.

Sunt fericit a constata că raporturile nóstre cu tóte Statele sunt din cele mai bune. Am putut dobândí acest resultat numai prin politica nóstră cumpĕnită, care, în acord cu interesele nóstre proprii ca şi cu marile interese europene, ni-a atras încrederea tuturor.

Domnilor Senatori, Domnilor Deputaţi!

Situaţiunea nóstră financiară s'a înărit atât de satisfăcĕtor, în cât două budgete se încheie cu escedente, ear' sumele disponibile ale tesaurului public fiind destul de însemnate, s'a putut plătí cu anticipaţie împrumutul provisoriu de 17,092.722 lei din primăvara trecută, al cărui termin espiră la 15 Iunie viitor.

Guvernul Meu va presenta acum al treilea budget, în care cheltuelile sunt menţinute la cifra hotărîtă în primăvara anului 1901: de două sute opt-spre-zece milióne și jumětate lei.

Pentru-ca escedentele sě fie întrebuințate cu prevedere și folos pentru Țară și pentru a menține echilibrul budgetar în viitor, Ministrul Meu de finanțe va propune modificările trebuinciósе la legea contabilității generale a Statului.

Sistemul actual al acciselor comunale pune piedici numerósе transacțiunilor comerciale. Se vor supune deliberărilor Domniilor Vóstre měsurile menite a delătura aceste piedici și a asigura comunelor o situațiune financiară mai bună și mai stabilă.

Pentru a îmbunătăí și a ajuta folositórea instituțiune a Băncilor poporale, Guvernul Meu va presinta un proiect de lege, care le va da o organisare temeinică.

Așeḑămêntul sănětos al financelor va avé o înrîurire priinciósă și asupra desvoltării intereselor nóstre economice. Constat chiar de pe acum cu plăcere că lucrările portului Constanța, conduse cu energie de serviciul nostru technic, ca și acele ale căilor ferate, au dat esportului acestui an un avênt atât de însemnat în cât putem priví cu încredere desvoltarea comerciului nostru maritim.

Pe lângă proiectele de legi rěmase din sesiunea trecută, se vor propune diferite měsuri pentru a înlesní aplicarea esactă a legilor esistente și buna funcționare a administrațiunii.

Reforma învěțămêntului public, votată în anul trecut, a început a fi aplicată, dând școlelor o direcțiune practică, conformă trebuințelor țěrii și cerințelor unui stat modern.

Serbările comemorative ale acestui an au produs în armată cea mai mare însuflețire spre muncă bărbătéscă. Oștirea își urméză progresul firesc; ear' directivele date vor desvolta tot mai mult: în conducětori simțěmêntul datorinței și al rěspunderei — în armată convicțiunea că ea este nu numai apěrătórea ființei statului, ci totodată o puternică instituțiune de cultură a poporului.

Domnilor senatori, domnilor deputați!

Pronia cerécă a binecuvêntat silințele țerii pentru a învinge o situațiune de o greutate escepțională. Sunt convins, că animați de un patriotism luminat, veți urma și de aici înainte cu aceeași rîvnă și abnegație munca ce a produs róde atât de îmbucurătóre, și veți da guvernului Meu sprijinul necesar pentru a ajunge la țelul ce-l avem cu toții: fericirea scumpei nóstre patrii.

Dzeu sě binecuvinteze lucrările Domniilor-Vóstre.

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitóre este deschisă. *Carol.*

Lauda credinței.

In folosul poporațiunii rurale din România, deosebi a celei de pe Domeniile Corónei, administratorul acelor domenii, dl *Ioan Kalinderu*, membru al Academiei române, avênd colaboratori pe profesorii P. Gârboviceanu, V. S. Moga, I. Otescu, poeții G. Coșbuc și P. Dulfu, colonelul P. V. Năsturel și alți scriitori fruntași din România, deja de șése ani redactéză o revistă enciclopedică poporală, întitulată "*Albina*" și subvenționată de însuși M. Sa regele Carol. Multe învěțături bune și folositóre a dat în acesti șése ani poporului rural, țěrănimii din România revista "Albina", în rênd cu *biblioteca poporală* a Domeniului Corónei, înființată tot de dl Kalinderu și din care au apărut până acum mulțime de broșuri. Nu de mult "Albina" adusese în câțiva numeri o serie de articoli sub titlul "*Esplicațiuni liturgice*", scriși de I. Raiculescu, licențiat în teologie și diacon la biserica "Grecescu" din Turnu-Severin. Pentru a face aceste esplicațiuni mai accesibile tuturor, dl Kalinderu le-a retipărit în broșură, scriind însu-și următórea frumósă precuvêntare:

"Scrierea de față are autor pe I. V. Raiculescu, licențiat în teologie, care a publicat mai întâiu conținutul ei ca serie de articoli în revista poporală "Albina". Cetindu-le acolo, m'am gândit că ar fi bine, ca învěțăturile ce conține sě fie puse la dispoțiunea tuturor. Intr'adevěr, deóre-ce tot ce e de natură a rěspândí cunoștința lucrurilor religióse, e bine venit; înlesnirea unei publicațiuni de acest fel este în adevěr de folos obștesc.

Căci viéța ori-cărui om, de la naștere până la încetarea lui din viéță, nu e în ori-ce clipă, de cât o luptă și tot luptă. Esperiența din tóte zilele, din tóte orele, arată că în privința acésta viéța popórelor sémănă cu aceea a individilor. A lupta mereu e condițiunea nóstră, a învinge ne e datorința, triumful e țelul asupra căruia trebue sě avem privirea ațintită.

Ca sě eșim însě învingětori din luptele necurmate ce ducem cu ómeni și cu împrejurări, ca sě nu fim slabi față de ispite, silințele nóstre încordate și stăruitóre n'ar fi totdéuna de ajuns, dacă n'am chema într'ajutor o putere isvorîtă din ceriu, care singură póte sě ne susțină și sě ne călăuzéscă în calea biruinței, și care e *religia.*

Religiunea constă în a iubi pe Dzeu și a-i sluji Lui cu sîrguință; fără ea n'ar fi nici morală, nici virtute printrě ómeni. M. Sa regele a zis fórte bine în 1872, la deschiderea corpurilor legiuitóre, 15 Novembre:

"*Religiunea, acéstă legătură sublimă a*
"*omului cu Dzeu, acéstă temelie statornică a*
"*familiei și a moralei, acéstă mângăiere per-*
"*petuă a durerilor lumii, este în acelaș timp*
"*pavăza de care s'au înfrânt tóte loviturile ce*
"*s'au încercat a se da naționalității nóstre*".

Cultul ce dăm lui Dzeu e de două feluri: cel lăuntric și cel de afară, cultul lăuntric e întemeiat pe admirațiunea și pe recunoștința ce deștéptă în noi mărirea și binefacerile sale; prin acel cult îl recunóștem de părinte și de stăpân atotputernic. Cultul lăuntric îl putem îndeplini ori-unde și ori-când. De aceea când am terminat munca și am îngrijit de trupul nostru, sě ne îndreptăm spre Dzeu și sě-l lăudăm, căci e de față ori-unde.

Cultul esterior constă mai ales în a lua parte la biserică, la sfintele slujbe rînduite și constințite. El e întemeiat pe dorința ce simțim, dacă suntem cu cuget curat și drept, de a face ca și semenii noștri sě fie așa, și pe puterea pildei, căci dacă pietatea nóstră e sinceră, nimic nu e mai propriu s'o comunice altora de cât esemplul ce dam.

Sfântul Isidor a deosebit bine cultul lăuntric de cel de afară, când a zis că bisericile cele de zid (în cari se face cultul esterior) sunt împodobite cu lucruri prețióse, ear' că *adevěratele biserici*, adecă sufletele credincioșilor, ar trebuí sě fie pline de virtuți creștinești.

Pentru a-și face bine datorința în ceea ce privește cultul esterior, un bun creștin trebue sě știe înțelesul și însemnătatea fie-cărui cuvênt rostit în biserică, al fie-cărei mișcări făcute, al fie-cărui lucru întrebuințat de slujitorii altarului. Numai cunoștința acésta îl va face sě simtă pe deplin adânca și tainica frumseță a slujbelor bisericei creștine ortodocse.

Religiunea și simțul religios, sub ambele sale forme, sunt necesare ori-cărui om, sunt o podóbă pentru un creștin de ori-ce tréptă. Simțul religios e chiar mai necesar unui rege de cât unui alt muritor, căci și el e episcop, cum zice Antim Ivireanul în o predică a sa:

"*Pe dreptate, zice marele Constantin sfin-*
"*ților părinți de la soborul cel dintâiu: voi*
"*în biserică, ear' eu afară de biserică sunt*
"*pus de Dzeu episcop. Pentru aceea dară sě*
"*nu socotéscă împěrații și stăpânitorii pămên-*
"*tului că i-a pus Dzeu sě șadă pe scaun fru-*
"*mos, numai spre vedere înaintea ochilor ome-*
"*nești, împodobiți cu vestminte scumpe, cu cu-*
"*nuna pe cap și cu schiptrul cel de aur în*
"*mână, că numai singură dreptatea este de-i*
"*face cinstiți la norod*".[1])

Sfântul Augustin esprimă aceeași cugetare: "Domnitorii sunt cu adevěr ferciți dacă cârmuesc cu dreptate popórele ce le sunt încredințate, dacă nu se îngâmfă de vorbele lingușitorilor, dacă situațiunea lor înaltă nu-i oprește de a-și amintí că sunt și ei ómeni muritori, dacă se servesc de puterea lor pentru a întinde cultul lui Dzeu și a face sě fie venerată înființata lui majestate, dacă au téma lui Dzeu, îl iubesc și îl adórà".

Ca și Neagoe-Vodă, nemuritoriul ctitor al bisericei de la Curtea-de-Argeș, ca și înțeleptul Mateiu Basarab, regele Carol I a înțeles și a simțit iubirea îndatinată și strămoșéscă a poporului seu pentru religiunea creștină ortodocsă, și a lucrat fără preget și pe tóte căile pentru păstrarea și înălțarea prestigiului religiei, pentru întărirea sentimentului religios al poporului român. La 30 Iunie 1866, vorbind pentru prima-oră cu aleșii națiunii, în însușirea sa de Domn, pune printrě primele griji "*ridicarea bisericei române, restabilind-o pe basele canónelor, și întărirea sentimentului religios în inimile nóstre*".

La primul an nou ce serbéză pe pămêntul românesc, 1 Ianuarie 1867, suveranul repetă (în cuvintele ce adreséză metropolitului-primat) aceeași preocupare: "*fac urările cele mai sincere pentru ridicarea bisericei române și pentru prosperitatea clerului ei, în care věd garanța cea mai prețiósă pentru moralitatea poporului*".

Reîntemeierea neîntrecutei catedrale de la Curtea-de-Argeș, a metropoliei de la Iași și multe alte s'au făcut după stăruința, sub de aprópe și neadormita supraveghiare a regelui, și au fost, în parte, împodobite de Dînsul; la Bușteni a clădit frumósa biserică domnéscă, și pe tóte Domeniile Corónei ori proprietățile particulare ale suveranului, aceeași îngrijire s'a dat bisericilor și obiectelor cultului. Nu rěmâne îndoélă că neamurile viitóre cari vor puté mai bine sě-și dee séma de mărimea unei opere, vor recunóște în iubirea și îngrijirea de biserica română o trăsătură de caracter a regelui nostru, și viitoriul va arăta, că a purtat grijă, ca acéstă operă sě fie dusă mai departe, cu aceeași rîvnă, de urmașii sei. Viitorimea va zice că ultima treime a veacului trecut a fost în România o vreme de renaștere pentru arta religiósă și literatura religiósă.

Se știe de asemenea ce bună și îngrijită învěțătură în ale religiunii creștine ortodocse române primesc, după voința MM. LL. Regele și Regina și după piósa dorință a Augustilor părinți, primele vlăstare ale dinastiei născute pe pămêntul nostru și crescute în *legea* română, domnițele Elisabeta și Maria și principele Carol, menit a duce mai înainte, într'un viitoriu depărtat, opera de-întarire a românismului. Pentru-că demnul econom Nazarie, directorul seminariului din București, care are misiunea de înaltă încredere de a da tinerilor principi ai României învěțamêntul religios, și-a propus neapărat a le da și esplicațiunile cuprinse în scrierea de față, l'am rugat sě binevoiască a o cetí și a arăta cu deosebita sa competință dacă găsește schimbări de făcut. Preacucernicia Sa a avut bunătatea de a face acest lucru, pentru care-i esprim aci gratitudinea mea, și a arătat câteva modificari ce autorul a făcut cu fiască grabă. Astfel sunt convins că esplicările din scrierea de față despre simbolismul așa de instructiv, care se gasește în părțile bisericii, în vestmintele consfințite, în lucrurile întrebuințate la sfintele slujbe, sunt cele adevěrate și din cele mai vechi vremuri recunoscute de biserica ortodocsă română.

Știu din esperiența că sunt fórte mulți ómeni, chiar cu învěțătură, cari nu cunosc înțelesul lucrurilor bisericești, și cărora, prin urmare, cartea de față le va fi folositóre. Cum însě e de dorit ca toți, și ómeni în vîrstă și copii de școlă, și orășeni și săteni, sě o pótă înțelege, s'a dat o deosebită băgare de sémă, ca limba sě fie poporala și clară. Sper că învěțătorii vor cetí-o școlarilor în clasă, și mai cu sémă înaintea unei slujbe bisericești însemnate, și că preoții asemenea vor da deslușiri credincioșilor după ea.

Invěțătorii au părintésca îndatorire de a duce Dumineca pe școlarii lor la biserică. Acelaşi lucru am recomandat și eu agenților administrațiunii Domeniului Corónei, prin circulara asupra desvoltării sentimentului religios la sate, din 20 Decembre 1899, sě stărue sě se facă regulat în satele așeḑate pe Domeniile Corónei și mě încredințez personal, la tóte inspecțiunile, că se face. Invěțătorii fiind totodată în multe părți — pe Domeniile Corónei fără escepție — conducětorii corului bisericesc, esplicațiunile simbolice ce vor da se vor lega în chip fireșc cu acea îndeletnicire a lor.

Mi-aduc aminte în chip fórte viu și cu duiósă plăcere, cum în copilăria mea, iubitul și întru fericire rěposatul meu părinte ne esplica tóte părțile slujbei divine, tot ce se afla în biserica familiei nóstre, în care nu lipsia nici-odată sě asculte slujba cu toți ai sei. Nici pe atunci, când îndeplinirea regulată a datorințelor religióse era mai generală și practicată mai serios póte de cât acum, nu erau mulți mireni cari ar fi putut sě dee esplicațiuni de natura celor de cari vorbim. Căci, chiar printrě cărturari, sunt mulți cari sunt creștini hotărîți și devotați mai mult prin puterea sentimentelor și tradițiunilor, de cât din cunoștință adâncită sau aměnunțită.

Cel ce arată înțelesul tainic și adânc al atâtor lucruri și fapte, cari din frageda nóstră copilărie le-am věḑut și dragi ni-au fost, dar' nu li-am pětruns rostul precum trebue, pentru-că n'aveam cine sě ni-le tălmăcéscă, contribue la o operă folositóre și scumpă ori-cărui român: *la întărirea neamului prin mântuitórea credință strămoșéscă*".

De la sate.

(Un preot vrednic de laudă.)

De pe valea Hârtibaciului, 25 Nov. n.

Subscrisul dându-mi-se ocasiune a umbla de mai multe-ori în anul acesta în comuna Hozman (com. Sibiiului) m'a pus în uimire frumósa biserică de piatră și frumósele ornamente cu cari era împodobită pe dinlăuntru. Uimirea și surprinderea mi-a fost cu atât mai mare aflând datele că cum și pe ce cale a ajuns puținul popor român gr. ort. din comuna Hozman sě aibă o asa biserică frumósă, pe când maioritatea poporațiunii din comună sunt Sași; ear' poporul român este puțin, sărac și desbinat în două confesiuni: gr. ort. și gr. cat. M'ar mustra conștiința dacă nu aşi înregistra în colónele acestui ziariu în câteva șire meritele și faptele păstorului sufletesc *Iosif Morariu* și ale poporului credincios din numita comună. După cum am aflat din unele date bisericești, sunt aprópe 40 de ani de când fericitul mare archiereu Șaguna, spre fericirea alor 16 familii gr. ort. a sfințit într'u preot pe părintele Iosif Morariu. Greutăți mari a trebuit sě îndure la începutul carierei sale, căci în timpul când el a venit în comuna Hozman biserică nu era, nici ornamente bisericești, nici cărți etc. Ear' astăzi se vede din depărtare strălucind turnul unei biserici pompóse cum rar se află pe valea Hărtibaciului.

Pe lângă tóte aceste greutăți bunăstarea materială, știința și abnegațiunea ce l'au caracterisat de tiněr, mai departe dragostea nemărginită ce 'l lega de sublimul seu oficiu și de poporul sărac și fără păstoriu sufletesc, tóte acestea i-le făcea nevěḑute. Zelosul preot ca sě-și pótă ajunge scopul își da tot denarul seu. Ear' când acela nu-i ajungea, alerga în tóte părțile și cu dibăcie cerea ajutoriul altor persóne marinimóse față de biserica gr. ort. Așa d. e. în o călětorie de trei sěptěmâni și mai mult a încassat o sumă de 270 cor. pe la anul 1863. Ear' în o altă călětorie 160 cor. Din acésta sumă o sută coróne de la fericitul Ș. guna. Re'ntors între credincioșii sei spre bucuria tuturor cu o sumă de 430 cor. fără a-și trage câtuși de puțin pentru osteneala de atâtea sěptěmâni, mai adause de la sine încă 40 cor. numai sě-și pótă ajunge scopul. Avênd deja cu totul o sumă de 470 cor. Din acea sumă a cumpěrat o grădină și o biserică de lemn din comuna Alțina (com. Sibiiului) pe care cu mari greutăți și cu ajutoriul credincioșilor a adus'o și edificat'o în grădina cumpěrată, ca sě aibă unde țină serviciul divin până la facerea altei biserici noue. Ne-avênd acea biserică clopot, era silit sě plece earăși încătrăuva spre a câștiga o sumă óre-care, spre cumpěrarea unui clopot. Zelosul preot prin înfățișarea sa plăcută, prin talentul seu a ajuns a fi primit în societăți alese. Așa în o călětorie la Sibiiu a convenit cu generalul conte Carol de Montenuova, care înțelegênd scopul călětoriei preotului i-a donat 300 cor. pentru cumpěrarea unui clopot.

Și așa dînsul, spre bucuria credincioșilor, cari din causa miseriei nu puteau contribuí cu nimic, a alergat neobosit în tóte părțile până a věḑut pusă biserica în rênd cu tóte ornamentele ce se cer ritului gr. ort. Dar' bisericuța aceea era cam slabă. Preotul și-a propus deci sě facă una de piatră.

In anul 1894/5, cu ocasiunea comassării hotarului, a cerut puțină porțiune canonică pe care tot dînsul o a câștigat de la comuna politică cu proces pe spesele sale, a cerut o luncă aprópe de comună într'un loc mărăştinos, clasificată aprópe neproductivă.

---

[1]) Cuvênt de învěțătura la sfinții și întocmai cu apostolii împěrați Constantin și Elena — (Antim Ivireanul).

Zelosul preot primind'o în posesiunea bisericei, tot pe spesele dînsului a făcut şanţuri de s'a scurs apa şi astfel biserica dispune acum de o porţiune canonică fórte productivă.

Vrednicul şi zelosul preot, pe lângă faptele până aici înşirate, nu încétă de a lucra cu bucurie şi mai mare în tóte direcţiunile şi dându-şi şi mai departe tot denariul, căci de la credincioşi nu era de unde sĕ aştepte altceva de cât a lucra şi ei cu ziua.

Spre bucuria credincioşilor şi mângâierea dînsului astăzi serveşte serviciul divin în o biserică de piatră cum rar se află pe valea Hârtibaciului, unde poporul este mai neînsemnat. De-şi vrednicul şi zelosul preot a îndurat multe perderi sufleteşti, aşa că în decurs de câţiva ani şi-a perdut întrégă familia, şi de-şi înfrânt de dureri şi neconsolat de nime, totuşi nu şi-a perdut nici câtuşi de puţin din curajul de a face şi mai departe fapte bune şi vrednice de laudă.

Dee Dumnezeu mulţi astfel de bărbaţi naţiunii şi bisericei nóstre gr. ort. *N. V.*

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru, cum se raportéză din Viena, se simte deja mai bine. Probabil că încă la începutul sĕptĕmânii curente va puté sĕ-şi strămute locuinţa de la Schönbrunn la residenţa sa din Hotburg (Viena).

*

Doctor theologiae. Joi (27 Novembre n.), la universitatea din *Cernăuţi* a fost promovat la gradul de *doctor în ştiinţele teologice* clericul *Aurel Crăciunescu*, fiul parochului Alexandru Crăciunescu din Sat-Chinez (comitatul Timiş).

*

Alegere municipală în Sebeş. Comitetul municipal al comitatului Sibiu a designat pe 10 Decembre st. n. ziua pentru efectuirea alegerii de membri municipali pentru *cercul electoral I al Sebeşului-săsesc*, avênd sĕ fie aleşi: 1 membru pe 5 ani şi 2 pe 2 ani. Locul de alegere: sala de şedinţe a representanţei orăşeneşti. President al comisiunii electorale e Otto Konrad, primariul oraşului, vicepresident Ioan Dragan, notariu public în Sebeş.

*

Academie paleo-slavă. Zilele trecute mai mulţi fruntaşi croaţi au ţinut sfat în palatul episcopului din Veglia, hotărînd înfiinţarea unei academii paleo-slave.

*

Dna Constanţa Dunca-Schiau, compatriota nóstră, a ţinut în sala palatului universitar din Iaşi o conferenţă despre *educaţiunea în familie şi divorţul.* Ziarele din Iaşi ne vestesc, că ilustra conferenţiară a tratat acéstă cestiune cu mare talent, descriind în colorile cele mai vii şi mai luminóse chipul primejdios în care se face educaţia în familie. Sentimentul religios, armonia şi viéţa morală dintrĕ părinţi, sunt cele două condiţiuni principale, dupa conferenţiară, pentru o bună educaţie la copii. In urmă, ceteşte statutele făcute de ea, pentru înfiinţarea unei societăţi, făcênd apel la mamele române, ca sĕ se înscrie ca membre, ca sĕ se îngrijéscă de aprópe de educaţiunea fisică şi morală a copiilor români. Conferenţiara a fost viu aplaudată.

*

„Şti mândro când ne iubiam" este titlul unei noue composiţii musicale pentru *cor de bărbaţi*, de *Timotei Popovici* prof. de mus. la seminariul Andreian, apărută de curênd în tipografia W. Krafft (reproducere din „Amicul poporului" pe anul 1903) şi se póte căpĕta de la autor în Sibiiu, cu preţul de *50 fil.* esemplariul + 10 fil. porto, franco.

*

Şi în mórte soţi. Marţi (25 Novembre n.) a fost înmormêntat în cimiteriul bisericei nóstre din Ponor (tractul Lupşa) economul Iacob Barbu haiceu, ear' Vineri (28 Novembre) i-a urmat la cele vecinice soţie sa Agapia n. Cordea. Incă la înmormêntarea soţului ei se afla pe patul suferinţelor, ear' a doua zi după actul înmormêntării şi-a dat şi ea sufletul în mâinile creatoriului ei. Bunii creştini au trăit 40 ani la olaltă în pace şi bunăînţelegere şi chiar şi în mórte şi-au rĕmas soţi credincioşi. Dumnezeu sĕ le facă loc în ceata drepţilor!

*

Esposiţie de pisici. In 4 Decembre se va face în Budapesta deschiderea *esposiţiei internaţionale de pisici.* Esposiţia e în noul palat din strada şerpelui (Kigyó-utcza) al M. Sale regelui.

*

Fóie beletristică în Sibiiu. „Tribuna" vesteşte că la 1 Ianuariu va începe sĕ apară aici în Sibiiu o fóie literară-beletristică, în care pe lângă productele literare — străine şi româneşti — redacţia va publica şi „tot feliul de sfaturi şi poveţe din domeniul căsniciei".

*

Cercetare disciplinară. Mihail König, profesor la gimnasiul ev. luteran din Mediaş, căpĕtase de la un librariu din Germania o epistolă de reclam scrisă şi adresată ungureşte. Profesorul a respins epistola, pe lângă observări cari nu plac magiarisatorilor nostri. Ziarele magiare aflând despre acéstă respingere au făcut mare cas din ea, somând pe ministrul sĕ tragă la rĕspundere pe profesorul König, şi pe alţi câţiva cari încă au fost respins scrisori ungureşti venite de la librari din Germania. Cum vestesc acum ziarele din Budapesta, ministrul de culte şi instrucţiune publică *a ordonat cercetare severă* contra lui König.

*

Un câne scump. Cam în tómnă locotenentul de husari *Obermeyer* din Braşov umblând prin munţii de la graniţă a împuşcat cânele vênătoriului Hank, care venia spre el de către graniţa României. Hank a intentat locotenentului proces de despăgubire, care s'a terminat Joi la judecătoria cercuală din Braşov. Locotenentul a fost condamnat sĕ solviască lui Hank *1200 coróne* despăgubire şi sĕ supórte spesele de proces în sumă de 800 coróne.

*

Norocul orfanei. Era în Paris o fetiţă orfană, care se susţinea din simbria de 3 franci pe zi, cât avea într'un atelier de croitorie pentru dame. Numele ei era Lucia Boyce. Cam cu doi-trei ani înainte de asta stăpâna atelierului o trimisese cu nişte haine la o familie americană, care în călĕtoriile ei se oprise pe mai mult timp în Paris. Familia consta din mama şi trei fiice. Lucia fiind copilă drăguţă şi afabilă, fetele americane au îndrăgit'o aşa de mult, în cât la plecare au rugat pe mama lor s'o ducă şi pe ea la America. In restimp au rĕposat şi cele trei fete şi mama lor, rĕmânênd singur tatăl familiei. Acesta apoi a adoptat pe Lucia Boyce, făcênd'o moştenitóre a întregei sale averi. Astfel din fată sĕrmană, lucrătóre pe trei franci la zi, Lucia Boyce a ajuns sĕ dispună acum de o avere de 30 milióne de franci.

*

Miliardari otrăviţi cu alimente stricate! Sĕptĕmâna trecută întrégă familia miliardarului american *Carnegie* s'a bolnăvit rĕu. „Daily News" scriind despre acéstă întêmplare spune că medicii au constatat *otrăvire*, provenită din consumarea de *alimente stricate.* Afară de capul familiei, în starea căruia au întrat complicaţiuni grave, ceilalţi membri ai familiei s'au înănĕtoşat deja.

*

Pescari norocoşi. Ioan Brênduşan al Ţilichii, David Brênduşan, Stefan Leşu şi Ioan Burdea din comuna Cuciulat, prin trei aruncări de mreje au prins sĕptĕmâna trecută 263 somni de mărime considerabilă; erau de 8—9 pălmi, ear' unul era mai mare chiar de cât un om. Norocoşii pescari au făcut cu ei căştig de 1000 coróne. — Cuciulatu e comună mică pe Valea-Someşului (Chior), cu 76 case, dintrĕ cari 19 coperite cu şindilă, ear' 57 cu paie; dintrĕ cei 342 locuitori 335 sunt români ear' 7 evrei; are hotar de 710 jugĕre catastrale.

*

Ca mulţămire scrie un pacient însănĕtoşat: *Stimate domnule Müller!* Primeşte căldurósele mele mulţămiri pentru cele 3 cruci duple electro-magnetice R. B. Nr. 86967, cari mi-au făcut cele mai succese servicii. Drept aceea, Vĕ rog a-mi trimite încă un aparat din cele mari per 3 fl. pentru ce îţi mulţămesc fiind convins că tóte aparatele D-tale sunt bune, şi semnez cu distinsă stimă: Treu József, Nr. 35 în Máslak, comitatul Timişului.

La toţi aceia, cari sufer de podagră, reumă, astmă, influenză şi îndeosebi durere de nervi, le recomand cu căldură *crucea duplă electro-magnetică* R. B. Nr. 86967, ce se află la inventatorul dl Albert Müller, Budapesta V. Strada Vadász 42/V.

Cărţi şi reviste.

Convorbiri literare", redactate în Bucureşti sub direcţia profesorului de universitate Ioan Bogdan, au apărut pe Novembre (fascicolul 11, anul de esistinţă XXXVI) cu următoriul sumariu: „Din Rucăr", (roman) de C. Economu; „Istoria lui Mihaiu-Viteazul", de N. Iorga (urmare din fascicolii anteriori); „Scrisori din anii 1853—1862", de Ţitu Maiorescu; „Din vremea lui Anton Panu", de Bogdan-Duică; „Petru Cercel după isvórele de curênd publicate ori inedite", de Hortensia Schachmann; „Un chrisov al lui Radu-Vodă de la Afumaţi, din 18 Maiu 1526", de Stefan Nicolaescu; „Un cântec de la 1821", de Bogdan-Duică, apoi recensiuni şi comunicări de interes istoric şi literar.

„Convorbiri literare" apar în Bucureşti (editura librăriei Socecu et Co, Calea Victoriei Nr. 21) în fascicoli lunari şi costă 15 coróne pe an.

*

Deprinderi păgubitóre. Despărţĕmêntul Lugoş al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" hotărîse în adunarea sa din 6 April a. c. sĕ editeze în broşuri scrierile mai de frunte ale autorilor bănăţeni, resfirate prin reviste şi ziare. Hotărîrea fiind aprobată de comitetul central al Asociaţiunii în şedinţa din 15 Maiu, comitetul despărţĕmêntului şi-a pus în lucrare buna hotărîre, publicând poesiile în dialect bănăţean ale lui Victor Vlad („Delamarina"), ear' acum pune la disposiţia publicului broşura a doua sub titlul: „*Bănăţeanul. Deprinderi păgubitóre. Sfaturi şi învĕţături*". Preţul 30 fileri. Publicaţiunile sunt făcute sub îngrijirea redactorului Dr. Valer Branisce, secretariul despărţĕmêntului Lugoj al Asociaţiunii.

*

Iisus Cristos, cu cuvintele sfintei scripturi, de Dr. Petru *Barbu*, Caransebeş, tipografia diecesană. Editura autorului. Preţul 2 cor. 50 fileri. Scopul urmărit de autor prin publicarea acestei bune şi folositóre scrieri ni-l spune el însuşi în „prefaţă" în următórele:

„Domnul şi Mântuitoriul lumii Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietoriul bisericei nóstre.

Nu-i cu putinţă a fi membru adevĕrat al acestei biserici fără a cunósce viéţa pămêntéscă a întemeietoriului ei: modelul a tótă înţelepciunea şi virtutea.

Momentele cele mai însemnate din viéţa lui Iisus se află în sfânta Scriptură.

Dar' de-óre-ce sfânta Scriptură, edată în biserica nóstră, a devenit fórte rară şi scumpă, şi fiind-că momentele vieţii lui Iisus sunt înşirate în acéstă sfântă carte în mod fragmentar, la singuratici evangelişti chiar necomplet şi necronologic, în cât mulţimea nici cu sfânta Scriptură în mână nu-şi póte forma o ideiă clară despre viéţa lui Iisus: m'am vĕdut îndemnat a compune şi a eda cartea de faţă.

La înşirarea cronologică a momentelor din viéţa lui Iisus, cum şi la stabilirea locurilor paralele am ţinut în vedere socotinţele esegeţilor şi ale unor autori ai vieţii Mântuitoriului, mai ales ale autorilor R. P. Didon (traducerea română) şi I. B. Lohmann. Textul e al Bibliilor edate în biserica dreptcredinciósă română asemănat cu cel grecesc (Tischendorf ed. XX)."

Credem, că acéstă carte nu va lipsi din casa nici unui creştin bun şi că va fi cu drag cetită din partea tuturor. Se póte comanda de la autor (Caransebeş), cum şi prin librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu).

PARTEA LITERARĂ.

Rĕspuns la o „dare de sémă"

de Dr. Ioan Petranu.

In „*Telegraful Român*" (Nr. 97—100 a. c.) s'a publicat darea de sémă asupra manualului meu: Gramatica română pentru învĕţămêntul primar, partea I. II., pentru clasa III şi IV. La acéstă dare de sémă mĕ simt dator a rĕspunde următórele:

1. Espresiunea: şcóle *primare* este mai corĕspundĕtóre, de cât: şcóle *poporale.* Ea este adoptată nu numai de fraţii nostri din România, ci şi de unii scriitori de dincóci de Carpaţi.

Din împrejurarea, că eu am întrebuinţat terminul *primar* şi mi-am scris manualul numai pentru clasa III—IV, de loc nu se póte deduce că aş fi avut în vedere mai mult organisaţia învĕţămêntului primar din România. Materialul clasei V—VI nu l'am tratat; pentru aceste 2 clase voiu scrie partea III, în care se va trata materialul prescris: proposiţia compusă şi cea eliptică, stilistica practică etc.

2. Cartea e menită sĕ servéscă ca manual pentru şcolariu, şi am credut de prisos ori-ce prefaţă sau cuvênt de întroducere. După-ce va apăré şi partea III, voiu puté da într'o broşură deosebită indigitările metodice necesare.

3. Recensentul condamnă metodul urmat de mine. Metodica admite tot, ce am făcut. Eu am procedat astfel, că am dat întâiu esemple alcătuite a nume (proposiţiuni de model), apoi am formulat regulele, ear' ulterior, după regule, am zis că din piesele cuprinse în cartea de cetire sau din cele date de mine sĕ se facă deprinderi orale sau în scris. Spre justificarea procedurii mele mĕ provoc la doi pedagogi. *Dr. C. Kehr* în: *Die Praxis der Volksschule* pag. 192 se pronunţă astfel: „*Dacă vom întemeia învĕţămêntul gramatical esclusiv numai pe cartea de cetire, şi dacă vom face din cartea de cetire punctul de mânecare al învĕţămêntului gramatical, atunci piesele de cetire nu ne vor oferí în numĕr suficient acele fenomene limbiste similare, pe cari avem sĕ le aducem la conştiinţa limbistică a elevului; sau formele limbistice trebuinciόse pentru lămurirea unei legi a limbii în piesa respectivă sunt atât de amestecate cu alte forme, sau mai de multe-ori în spaţiu sunt atât de îndepărtate unele de altele, în cât şcolariul numai cu mare ostenélă va trebuí sĕ scótă formele respective din întregul organic al piesei, spre a puté face comparaţiunile trebuinciόse. Aceste dificultăţi au dat ansă a căuta o cale de mijloc . . .*

„*Numai după-ce şcolarii prin perceperea clară şi prin prelucrarea independentă a unui numĕr suficient de proposiţii de model au ajuns la înţelegerea deplină a unei legi limbistice, vom puté trece la analisa gramaticală a unei piese de cetire, spre a consolida înţelegerea regulei, din vorbirea consistentă* (piese de cetire). *Deci la tratarea unei legi a limbii proposiţiile de model vor forma pregătirea piesa de cetire centrul, şi esemplele, ce vor avé sĕ le alcătuiască elevii, încheierea.*"

Dr. P. Pipoş în *Metodica şcólei poporale*, pag. 116—117 zice: „*La inducţia unei regule avem lipsă de mai multe preposiţiuni de aceeaşi formă, ear' atâtea rar sĕ pot afla într'o piesă de cetire. Afară de acésta la tratarea unui fenomen limbistic concentrăm o mulţime de exerciţii, sintactice, etimologice, ortografice, stilistice; ear' acestea nu se pot lua deodată la o piesă de cetire, fără sĕ fi premers ceva pregătitor.*

„*Piesele de cetire se vor aplica mai mult la concentrarea şi întărirea regulelor gramaticale, ear' aceste regule se vor abstrage mai cu înlesnire din esemple a nume pregătite spre a serví ca material de inducţie*".

Metodul urmat de mine îl aflăm aşa zicênd în tóte manualele nóstre de gramatică română pentru şcólele primare. Astfel manualul lui I. Manliu, lucrat după acelaşi metod, este aprobat de Ministeriul instrucţiunii publice din România ca cel mai bun manual de gramatică română pentru clasele primare, şi a ajuns preste 60 de ediţii, fără a fi fost esceptionat „pe motive metodice". Gramatica română pentru clasa III. primară de Odobescu şi Borgovan încă nu e compusă după metodul indicat de recensent. La alte naţiuni în câte manuale bune întimpinăm acelaşi metod! De astă-dată fie de ajuns a amintí numai: *Deutsche Sprachschule* de Baron, Junghanns şi Schindler, una dintrĕ cele mai bune şi mai rĕspândite gramatici germane pentru şcólele primare.

Adoptând autorităţile nóstre şcolare vederile recensentului, vor trebuí sĕ interzică întrebuinţarea manualelor esistente (cum sunt d. e. al lui Maxim Pop, Dr. Puşcariu, Dariu etc.

E de notat, că eu pe lângă proposiţiile de model am dat şi piese consistente, unde numai s'a putut; a nume: în partea I. la 11 din 29 §, ear' în a II-a la 29 din 51 §. Deci e fără temeiu afirmarea, că numai ici-colea aşi fi dat piese consistente.

(Va urma.)

Posta redacţiunei.

A. G. în D. „Acel aspirant, care a primit la esamenul de cualificaţiune notă „neîndestulitoriu" din 1 ori 2 obiecte, póte sĕ facă din acestea esamen de emendare în Decembre. Dacă cu acésta ocasiune esamenul numai din un singur obiect nu-i va succede, póte sĕ repeteze esamenul din acesta încă odată la terminul ordinar". — Aşa spune „regulamentul pentru facerea esamenului de cualificaţiune", care — tocmai pentru orientarea celor interesaţi — e publicat în *Călindariul* editat de tipografia nóstră archidiecesană şi pe care Dta, ca om al bisericei şi şcólei, încă trebuia sĕ ţi-l procuri. In acest cas n'ai fi fost silit sĕ ceri informaţiuni de la noi.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de 1 **corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Liturgieriul

— cu litere latine —

broșat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere tre'uința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Octoich

ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împĕrat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Frantisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Prea sfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversității din Peșta la anul **1811**" și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Stabiliment nou!!
"Entreprise des pompes funèbres"
(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

va funcționa din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[207] 2—25

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **"Cuvêntări funebrale și memoriale"**, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Joi 21 Novembre (4 Decembre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondentele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Rugăm pe abonații cari sunt în restanță cu abonamentul la ziariul nostru sě binevoiască a se grăbí cu achitarea în cel mai scurt timp a sumelor ce ne datoresc, spre a evita alte inconveniențe.

Administrațiunea.

Douě vorbiri.

Sibiiu, 3 Decembre n.

De cuprins remarcabil, vrednice sě fie eternisate, au fost vorbirile cele douě din urmă ale împěratului Vilhelm din Germania, rostite la douě diferite ocasiuni. De cuprins remarcabil și instructiv totodată.

Prima vorbire a rostit'o împěratul Germaniei la mormêntul marelui fabricant de tunuri *Krupp,* mort în mod subit, în urma atacurilor nemeritate, îndreptate în contra lui din partea acelei prese germane, care trăeşte numai din scandale și din atacuri personale. Se știe, că presa socialistă a ridicat învinuiri grave în contra lui Krupp, — în fabricile căruia mii și mii de familii sărace își aveau esistența asigurată, — aruncându-i în față fapte *imorale*, pe cari omul nu le comisese. Atacurile au fost însě atât de turbate, și s'au continuat cu atâta consecuență, în cât bietul om, sdrobit sufletește, a încheiat subit firul vieții pămêntene, în urma unei apoplecsii de inimă.

Acest soiu de *asasinat* a fost vestejit cu tótă puterea cuvêntului în vorbirea împěratului Vilhelm, rostită în Essen, cu ocasiunea înmormêntării lui Krupp, asupra casei și memoriei căruia împěratul a promis că-și va estinde preaînaltul seu scut.

A zis împěratul Vilhelm, că s'a întêmplat în Germania o faptă atât de josnică și ordinară, în cât în obraz ar trebuí sě se urce sângele fie-cărui german și patriot de omenie, de rușinea ce s'a făcut prin ea întregului popor din Germania. S'a atacat onórea unui om de omenie, care n'a făcut alta de cât a trăit pentru alții, care n'a avut alta în vedere de cât binele patriei și întâiu de tóte binele lucrătorilor sei. Și fapta acésta, cu urmările ei, e un adevěrat *asasinat,* pentru-că nici o deosebire nu e întrě acela care dă cuiva otravă, și întrě acela care din ascundětórea sigură a redacțiunii nimicește cu rêndurile otrăvite ale calomniilor sale numele cinstit și onórea deaprópelui seu, căruia îi pricinuește torturi sufletești, a căror urmare e mórtea.

Impěratul Vilhelm a provocat apoi pe cei-ce erau de față la înmormêntare, miile de lucrători, sě nu dee ascultare acestor purtători de condee, ci sě apere onórea fostului lor patron, scutindu-i memoria de insulte. Sě rupă legăturile cu acești ómeni otrăvitori de suflete, pentru a nu fi considerați de complici! . . .

A doua vorbire a împěratului Vilhelm a fost rostită câteva zile mai în urmă, în Görlitz (Silezia), cu ocasiunea inaugurării unei *hale de glorie* (Ruhmeshalle), ridicată acolo întru memoria faptelor din trecut. Impěratul Vilhelm a accentuat, că nu e potrivită numirea dată halei, care póte sě fie o hală comemorativă, dar' nu o hală de glorie, fiind-că nu cei de astăzi au sě-și formeze titlu de glorie pentru faptele din trecut! Cei de astăzi au sě mulțăméscă lui Dumnezeu și înaintașilor pentru ele, dar' n'au sě se laude cu ele. Ear' că înaintașii le-au putut face, este a se atribuí *muncei* lor uriașe, fisice și spirituale, — o însușire care lipsește generației de astăzi. Generațiile actuale nu corěspund așteptărilor întru *continuarea* operei părinților. E frumos sě fi cu alipire și credință către tron, dar' numai atâta nu e destul, pentru-că Domnitoriul singur, cu organele sale, nu póte împinge țéra înainte spre progres, dacă nu se mișcă țéra însași. Se cere o nouă desvoltare de forțe, și ne trebue o generație care sě înțelégă lucrul acesta, — a zis împěratul. Căci, noul secol e dominat de știință și technică, nu de filosofie, ca secolul trecut. Sě ne conformăm deci acestei cerințe a timpului și sě cultivăm și pe mai departe libertatea individuală, libertatea religiei și libertatea cugetării științifice, căci de acéstă libertate are poporul trebuință, ear' nu de libertatea de a se guverna după plac și rěu! . . .

Aplicate la noi, care e învěțătura ce o putem scóte din aceste douě remarcabile vorbiri? Intâiu aceea, că datorință avem sě ne ferim și noi de ai nostri otrăvitori de suflete (căci îi avem și noi), cari lovesc cu condeiul în drépta și în stânga, fără crutare și fără a se gândí, că în loc sě îndrepte, cum cred ei, strică numai și dărîmă; ear' al doilea, că e timpul de a mai înceta și noi cu laudele aduse gloriosului nostru trecut, care nu e meritul nostru, ci al marilor și laborioșilor nostri înaintași, cărora vrednici urmași nu ne arătăm a fi dacă stăm pe loc preamărind numai faptele lor și nu punem mâna pe lucru pentru a continua cu ele.

Sě ni-le notăm deci bine tóte acestea!

Procesul pentru “Cartea de aur”.

Discursul de apěrare al dlui advocat Coriolan Brediceanu.

Trebue că dl procuror a fost pětruns de lipsa de argumente seriόse pentru susținerea acusei sale, căci s'a vědut nevoit a recurge la suspiționări grave, de cari nici în cartea încriminată, nici în materialul pertractării nici urmă nu se póte afla. O astfel de suspiționare e aserțiunea dlui procuror, că acusatul prin edarea cărții sale a fost condus de *tendința de a rupe Ardealul de la țéra unguréscă și a 'l adnecsa la România.* Nici un fapt istoric, nici o vorbire, nici un manifest din “*Cartea de aur*” nu conține acésta și nici acusatul în rěspunsurila sale, nici cele desvělite în decursul cercetării și pertractării nu pórtă nici cel mai mic semn al acestei însinuări. Și óre e consult a buciuma astfel de tendințe, a admite publice posibilitatea lor fără nici o causă!? Eu aflu acésta de condamnabil tocmai din punct de vedere patriotic și de aceea în numele clientului meu o resping, esprimându-mi mirarea, că tocmai dl procuror, ca oficiant al statului, se jócă cu astfel de învinuiri grave, când știe că o conspirație în sensul espus de dsa, chiar secretă de ar fi, e punibilă după legea nóstră penală. Și părinții nostri au luptat și și-au vărsat sângele pentru acéstă țéră, de aceea noi ca urmașii lor avem drept și datorință a respinge tractarea nemeritată de conspiratori numai așa curat din senin.

Și óre prin o carte, care conține date istorice din trecut și óre chiar acusatul *Păcățian* e omul chemat sě încerce dărăbuirea țerii? Din dl Păcățian voiește dl procuror sě facă un al doilea *Bărnuțiu*, un al doilea *Iancu*? Ba și mai mult, căci nici din vorbirile, nici din viéța, nici din faptele acestora nu se póte scóte nici chiar o amintire a acestei însinuări, căci acestia în acéstă patrie au voit sě trăiască credincioși tronului, cerênd numai *garanții pentru esistența și desvoltarea poporului român*, dar' acusatului *Păcățian* dl procuror îi însinuă alte mari și grave tendențe! Dlui *Păcățian,* care nu a avut până azi nici un rol și nu a luat parte la nici una din mișcările din present ale Românilor din patria nóstră. Dl *Păcățian* de presente chiar redactor la una dintrě cele mai guvernamentale ziare române! Românii înșiși se vor mira de descoperirea dlui procuror, de importanța politică ce îi atribue, și tótă lumea o va ține de o apucătură nereușită întru susținerea unei acuse fără temeiu.

Și încă cu câtă patimă și-a espus dl procuror acusa, uitând că patima e batista care astupă ochii minții. Dar' eu cu liniște și rațiune voiu încerca sě desleg acea batistă de pe ochii dlui procuror, ca sě se vadă adevěrul curat și luminat. Cum însě pot ajunge acest scop, când dl procuror, — de-și azi abia a concretisat acusa, după multele nóstre insistări, — acum în rechisitorul seu ear' s'a întors la sistemul cumulării și aglomerări aserțiunilor sale fără nici un sistem, ca sě rěmână tulbure, încâlcit și ascuns materialul acestui proces și pe de-asupra sě planeze numai declamațiunile sale învinuitóre.

Corect și serios era procedeul dlui procuror, dacă la fie-care dintrě cele 4 delicte,

FOIȘORĂ

Minciuna.

De **Maxim Gorki**.

Aveam un amic, — stînge, Dómne, sufletu-i înfocat! De ce sě 'l lași sě ardă, în acele ore înghețate și lungi ale ecsilului, unde se află acum fără sě vrea? Stinge-i, Dómne, sufletul, căci nimic nu ar mai lumina ací pe pămênt, de cât pustiul. Flacăra sufletului seu arde înzadar, căci nu póte topí zăpeḑile acestei imensități înghețate. Și norii negri ai mâhnirei și singurătății nu se pot risipí, după cum se risipește fumul la ivirea unei flacări . . . .

*

Aveam un amic. Era încă tiněr când a dispărut. Odată pornì la drum și venia spre mine; dar' îi plăcěau mult cotiturile, și iată unde l'a adus destinul, fără a-și ajunge scopul, sě plece spre acel loc unde se mai află înca și acum, și de unde, probabil că nu se va mai re'ntórce.

Trăia cu bětrâna sa mamă; dînsa era pe vremea aceea de șésezeci și trei de ani și mórtea o pândea.

*

In aceeași zi primiiu douě scrisori, printr'una eram informat că amicul meu nu va mai vení în casa mea, prin ceealaltă — care era de la mama lui — bětrâna mě întreba dacă sosise; mě ruga mult sě fiu atent asupra sufletului și corpului seu și sě-i scriu cum ne petrecem timpul, cum o duce cu sănětatea . . .

Am cetit și am recetit acéstă scrisóre, și în fată-mi vedeam imaginea acestei mame, după cum o știam, bolnavă, paralitică, cu niște ochi dulci ce străluceau de o dragoste imensă pentru fiul ei.

Singurul scop al vieții sale era acest copil. Singurele-i gândiri erau gândiri pentru fericirea lui.

— Trebue óre sě-i spun adevěrul? mě întreb în sine-mi.

Esistă un adevěr care e necesar omului; îi curăță inima de mocirlă și de grosolonie, grația flacărei rușinei. — Esiste vecinic acest adevěr, căci e nobil.

Esistă însě și un alt adevěr, care séměnă cu o piatră ce cade în capul unui om și îi nimicește dorul de viéță. — Piară de pe fața pămêntului acest adevěr.

*

Dacă spuneam mamei că copilul ei e perdut pentru totdéuna, ași fi ucis'o imediat, și asta ar fi fost mai bine de-cât ori-ce. Dar' dacă cumva nu muria de acest adevěr oribil și grosolan, tótă esența vieții sale ar fi fost distrusă, și ultimele-i zile ar fi fost înveninate de o mâhnire insuportabilă, de o desperare zadarnică și crudă.

Timp de douě-zeci și opt de ani muncise și suferise, își risipise tótă dragostea inimei pentru acest copil, și de-o dată, înainte de mórte îi răpesc singura mângăiere, — fericirea de a ștí că copilul ei a crescut, a devenit bărbat și putea sě înfrunte lupta vieții fără sě aibă lipsă de ajutoriul mamei sale, și — după cum ea credea fără șovăire sě iasă biruitor.

Și de-o dată sě ies eu la ivélă și sě-i spun că fiul ei a fost ucis! Nu! Mai bine sě-i spun minciuni.

*

Așa dar' timp de trei luni până ce a murit, îi scriam scrisori mincinóse, imitând scrisul copilului ei și începênd cu aceste cuvinte:

“Prea iubita mea măicuță”.

Dînsa îmi rěspundea prin niște scrisori nesfîrșite, în cari îmi dovedia, cu mai multă elocuență și putere de convingere de cât a depus Luther spre a-și dovedí adevěrul teoriilor sale, că trebuia sě port pe dedesupt haine căldurόse, ca sě nu rěcesc.

Eu îi spuneam (și dînsa credea mereu că 'i scria fiul ei) că petreceam bine și plăcut, îi dădeam aměnunte despre afacerile și rěușitele mele, îi spuneam de asemenea că 'i urmez cu fidelitate instrucțiile și povețele, mě purtam în sfîrșit cu duioșie, cu o atenție plină de respect și dragoste pentru bětrână.

Și cât era de fericită!

Imi scria:

„Copilul meu adorat! Cât mě mișcă scrisorile tale! Nici-odată n'ai fost atât de duios și așa copil bun ca acum, în scrisorile ce 'mi scrii. Iți mulțămesc din adâncul inimii, copilul meu de aur. Imi îndulcești ultimele ore ale vieții cu comorile inimii tale...”

Eu întețeam și mai mult vioiciunea nuanțelor imaginației mele și 'i scriam că e un lucru prea plăcut viéța când cineva are o măicuță atât de bună. Și dînsa îmi rěspundea că nu esistă lucru mai dulce de cât sě móră un părinte, știind că are un copil atât de drag și atât de devotat.

*

Și astfel murì biata bětrână cu ideia că copilul ei e fericit, pe când el, sěrmanul, aștepta în închisóre momentul de a fi transportat în locurile înghețate și blăstěmate ale ecsilului.

Mari sunt [illegible] cultură

cari le-a susţinut, arăta în special la fie-care: cari îi sunt probele, atunci apĕrărei i-se impunea datorinţa de a reflecta la fie-care delict şi la probele aduse pentru fie-care. Eu nu am ce tulbura, eu nu am ce încâlcí, eu nu am ce ascunde, de aceea voiu lua pe rênd punctele de acusă, după delictele pentru cari cere dl procuror osândirea clientului meu.

Voiu începe cu delictele basate pe punctul 7 şi 8 al acusei: *preamărirea lui Bărnuţiu şi vorbirea lui Bărnuţiu.*

A fi încântat de vorbirea cuiva şi a preamărí pe un orator, nu e delict. Au fost casuri, când a vorbit Bărnuţiu şì cătră neromâni şi acestia tot cu acea impresie mare s'au depărtat auḑindu-l pe Bărnuţiu vorbind. Nici eu, nici clientul meu nu suntem nici vrednici, nici în stare, nici chemaţi sĕ apĕrăm pe Bărnuţiu. Vorbirea şi proclamaţia sa se află în cartea autorului ungur Jancsó Benedek şi la alţi autori. Despre imputabilitatea unei reproduceri voiu vorbí mai târziu, find-că acésta e o tesă generală, care se estinde preste tóte cele 16 puncte din acusă. Aici voiu arăta scurt şi limpede, pentru-ce din punct de vedere curat juridic cele cuprinse în vorbirea lui Bărnuţiu referitóre la "*legea de uniune a Transilvaniei*" nu pot constituí nici provocare la nesupunere faţă de acéstă lege, nici revoltare contra legăturei Ardealului cu ţéra ungurésca. Nu! pentru simplul motiv, că Bărnuţiu a vorbit la *15 Maiu 1848*, când legea de uniune art. I. din 1848 încă nu a fost lege şi nu a fost sancţionată. Acéstă lege s'a adus abia în Iunie 1848. Şi pentru ce s'ar fi adus "*legea de uniune*" din 1868, dacă legea din 1848 ar fi fost recunoscută ca lege în vigóre? Insaşi legea de uniune din Ungaria era o lege condiţionată de legea de uniune ce avea sĕ o aducă dieta Ardealului. E evident deci că în Transilvania articolul de lege I din 1848 nu era lege la 3/15 Maiu 1848, când a ţinut Bărnuţiu vorbirea încriminată şi declamată cu atâta emfasă de dl procuror. Dacă a vorbit Bărnuţiu în contra uniunei fără darea de garanţă pentru naţiunea română, a vorbit când opiniunea publică se ocupa şi era agitată de proiectul legării uniunei, când era vorba de lege ferenda, la ce a avut drept Bărnuţiu a vorbí, dar' făcênd acésta Bărnuţiu, nu a vorbit, nu a putut vorbí contra uniunei decretate prin lege, nici contra legii de uniune, nici în contra supunerei la uniune, nici în contra legăturei Ardealului cu ţéra ungurésca, fiind-că pentru tóte acestea *lege nu era.* Ear' dacă nu a fost lege, nici Bărnuţiu nu a agitat şi nici nu a putut agita sau revolta contra unui lucru ce nu era în fiinţă, prin urmare acusatul şì mai puţin a putut agita şi revolta sau a comite delictele ce i-se impută prin reproducerea vorbirei lui Bărnuţiu.

O simte acésta deplin şì dl procuror, de aceea légă de art. de lege I. din 1848 al dietei transilvane şi art. de lege 43 din 1868, căci acest din urmă e lege, şi de acestea legi îşi cârpeşte dl procuror elogiile cari le face acusatul vorbirei lui Bărnuţiu, şi ăstmod voeşte din o vorbire ţinută la 3/15 Maiu sĕ făurésca dl procuror un delict comis în 1902 în contra unei legi din 1868. Acusatul nu aminteşte în aprecierea sa cu nici un cuvênt legea din 1868 art. 43 şi nici cu o iotă nu aminteşte în cartea sa stările presentului, ci totdéuna accentuéză apriat, că actele şi faptele reproduse în "*Cartea de aur*" şi aprecierile acelora se refer pur şi simplu la stările din acele timpuri, deci la vorbirea lui Bărnuţiu de la 1848. Sforţarea legăturei şi cârpiturei dlui procuror a legei din 1848 cu cea din 1868 e fără rost şi fără resultat, de aceea partea acésta a acusei cade de sine.

Sĕ trecem la ceealaltă serie a punctelor din acusă.

Asupra acestor puncte şi preste tot asupra cărţii încriminate, zice dl procuror, că cuprinde o adunătură de invective la adresa naţiunii magiare. Măgulitóre întru adevĕr nu sunt, dar' cartea e întitulată "*Luptele Românilor*". Cu cine au putut avea Românii "*lupte*" de cât cu vecinul mai deaprópe, cu Ungurul? Apoi luptă e numai unde sunt contrarietăţi, ear' contrarietăţile nu se aplanéză cu toaste şi felicitări. Un jude militar povestindu-mi despre atrocităţile din 1848, şi eu mirându-mĕ mult de acestea, mi-a zis: "Nu te mira, căci în timp de revoluţie un cap de puiu e mai scump de cât o viéţă de om".

Apoi începutul luptei, pornirea, desvoltarea depinde şì de la contrari. Şi zĕu! când te lupţi vrei sĕ şì învingi, şi nu mai poţi alege modul şi mijlócele de luptă. Intocmai precum sunt vorbirile şi proclamaţiunile la Români, aşa au fost şì la Unguri. Esemplul cel mai eclatant e proclamaţia lui Kossuth cuprinsă în carte şi de a cărei apreciare încă se légă dl procuror fără însĕ sĕ aibă măcar un cuvênt de desaprobare.

Aflu deci lucru fórte natural şi nici decum tendenţios, ca în cartea care conţine date despre luptele Românilor, sĕ se cuprindă fapte şi evenimente supĕrăcióse pentru vecinii lor Unguri, şi de aceea nu e nici o raţiune a ciopli din acéstă împrejurare motiv pentru susţinerea acusei.

(Va urma).

Din Maramureş.

Sĕcel, 24 Novembre n.

Vineri, în sĕrbătórea Archangelilor Mihail şi Gavriil, s'a făcut sfinţirea de clopote în noua parochie ortodocsă *Săcelul-Marmaţiei*. Intrĕ împrejurări normale n'ar fi lucrul acesta de mare însĕmnătate, şi n'ar trebuí sĕ fie înregistrat în colónele unui ziariu; dar' findcă ortodocsismul în Maramureş reînviat după aprópe două veacuri, îşi trăieşte acum timpul gónelor din evul mediu, faptul trece drept eveniment vrednic de a fi înregistrat.

Două luni de zile ne mai lipsesc din doi ani, de când am petiţionat la autorităţile administrative spre a ne concede sĕ ne ridicăm o clopotniţă pentru clopotele cumpĕrate; şi abia numai acum ni-s'a dat concesiunea cerută.

Ar puté presupune neinteresatul şi inparţialul cetitoriu că póte n'am procedat noi corect şi conform statutului comitatens, care prescrie întrĕ ce condiţiuni se póte ridica un edificiu. Dar' la acésta rĕspund, că am avut la mână statutul şi întru tóte ne-am conformat acestuia, în cât eram de firma credinţă, că concesiunea nici vrăşmăşia nu ni-o póte denega.

Amar ne-am înşelat însĕ, căci ni-s'a denegat cererea, şi încă la tóte forurile. Mai întâiu primariul comunal, de-şì om neştiutoriu de carte şi de legi, îndată ce am aşternut cererea a şì devenit om ştiutoriu de legi. Cu mare greutate o am mişcat de ací şi o am înaintat la pretură. Ací apoi s'a pus la dosariu, ear' dacă o am urgitat, ni-s'a rĕspuns că s'a trimis la vice-comitele în Siget. Făcut'am şì acolo întrebare, dar' am primit rĕspuns că s'a retrimis la protopretor, căruia îi cade în competinţă darea, ori denegarea concesiunei. Ne-am re'ntors la protopretor. Era în postul mare 1901 după calendariul gregorian, tocmai a doua zi de Paşti, dar' Măria Sa fisolgăbirĕul s'a făcut mânios şi ne-a înfruntat, că cum cutezăm a 'l molesta când are Paşti! Numai pentru noi avea sĕrbătóre, căci la alţi ómeni li-a isprăvit jalbele tot într'aceea zi. Am mai aşteptat câteva sĕptĕmâni, ca sĕ nu zică că n'are odihnă de noi, dar' nu ni-a dat nici un rĕspuns. Ni-am adus advocat din depărtare de 100 chilometri, din Bistriţa, cu care în persónă am solicitat resolvirea causei, dar' am primit rĕspuns că actele sunt trimise la oficiul regnicolar de architectură în Siget, veḑi dómne, spre censurarea planului! Am alergat şí acolo, dar' ni-a fost dat rĕspunsul, că acolo nu sunt trimise actele. Vĕḑênd că a ajuns lucrul până ací, ni-am luat speranţa de la dreptate, ne-am lăsat în mâna sorţii. In tómna anului trecut ne trezirăm apoi cu un resultat negativ pe motivul că planul clopotniţei *nefiind făcut de ingineriu* nu se póte accepta.

Paralel cu aceste aflu de lipsă a amintí, că jidovului vecin care a zidit o casă şi care azi serveşte de casarmă pentru gendarmerie, nu i-a cerut nimenea plan făcut de ingineriu.

Timp mai bine de două luni am umblat până când am isbutit sĕ avem plan făcut de ingineriu. Era pe la finea lui Decembre, am început de nou cu petiţionarea, dar' vorba poetului "alte măşti, aceeaşi piesă". Primariul comunei ca om simplu ni-a dat naivul dar' caracteristicul rĕspuns că el n'ar fi în contră, dar' se teme de "domnul jurat" (primpretor). Ni-a succes totuşi a promova actele până la pretură. Ací însĕ de nou s'au înglodat. Dacă am cerut sĕ ne dee ceva resoluţiune în scris, fie şi negativă, ni-a rĕspuns că actele clopotniţei sunt trimise la oficiul regnicolar de architectură, ear' reflectându-i că aşa ceva nu prescrie statutul comitatens dar' şi altcum planul e făcut de un ingineriu diplomat, — (kir. főmérnők) ni-a replicat protopretorul că el necunoscêndu-l în persónă are drept sĕ dubiteze în esactitatea lucrării sale.

De la începutul lui Ianuariu a. c. până în Octobre au stat lucrurile baltă. Cu astfel de apucături am fost împedecaţi întru ridicarea unei simple şi fórte modeste clopotniţe, şi am fi fost împedecaţi Dzeu ştie cât timp, dacă nu s'ar fi ivit un incident neprevĕḑut, a nume: Consilierul ministerial Kafka eşind în comitat sĕ cerce cum împărţesc domnii nostri dreptatea, a mers o deputaţiune dintrĕ noi la Siget şi a cerut audienţă, cu scop, ca sĕ-l róge în privinţa ridicărei unei clopotniţe.

In momentul de a întra deputaţiunea la dl Kafka, fù întimpinată din partea vicecomitelui cu aceea, ca sĕ poftéscă a se reîntórce la pretură, fiind-că acuma ni-se dă concesiunea dorită. Reîntorcêndu-se deputaţiunea la protopretor, acesta o a primit, ca nu până atunci, ci cu deosebită afabilitate, şi întrĕ altele a zis, că 'i pare rĕu, că s'a amestecat într'aceste lucruri şi că vicariul gr. cat. din Siget a împedecat lucrul.

Preţiósă descoperire! Ştiam noi din capul locului că organele politice nu din capul lor ne pun pedeci, ci vicariul şi consoţii lui uniţi pun beţe în róte, căci dór' ei au fost aceia cari, ca sĕ încapă în graţia celor mai mari au scris în anul 1901 în numĕrul 2 al fóiei "Visói Hirlap" că veḑi dómne sub conducerea clerului greco-catolic poporul marmaţian a ajuns cu patriotismul până la acel grad, în cât numai însuşirea limbei magiare mai lipseşte, — şi că prin convertirea secelenilor "tóte aceste salutarii direcţiuni *sunt periclitate*".

Preotul nostru, în faţa căruia în prima linie au fost aruncate aceste frase bombastice, nu a reflectat nimic, *nu a licitat patriotismul*, căci n'are naturelul ca sĕ se linguşéscă.

Dar' sĕ revin la istorisirea actului sfinţirei. Ziua acésta mult dorită ni-a adus diminéţă gerósă, liniştea căreia însĕ o a frânt sunetul armonios al clopotelor ortodocse, la glasul cărora stoluri de bărbaţi robusti şi rumeni alergau spre casa de rugăciune, ear' în urma lor veniau cete de femei svelte şi chipeşe în pitorescul port străbun, în care până acum nu au întrat maimuţăriile moderne. — In curênd s'a umplut casa de rugăciuni, în cât cei mai mulţi numai pe afară ascultau slujba dumnezeiască.

După slujbă a urmat sfinţirea, la care au participat preste două mii de ómeni, cari cu evlavie caracteristică marmaţianului ascultau rugile preoţilor.

Mulţimea publicului da un aspect sĕrbătoresc de primul rang, ear' faţă cu acésta mulţime numai doi preoţi funcţionau, ceeace încă dovedia, că suntem aici numai un oaz în noianul unit, suntem numai o ramură, de-şì verde, dar' departe întinsă de la tulpina ortodocsismului, căci "Sus la munte, jos pe vale, şi-au făcut duşmanii cale".

Petrosul şi Muncelul, acesti vecini gigantici cari ne împrejmuesc, erau îmbrăcaţi în strălucitoriul lor vestmênt de zăpadă, par' că şì ei prăznuiau reînvierea ortodocsismului după opunerea de aprópe două veacuri, ei vor fi auḑit ultimul acord al imnurilor sacre isvorite din neprihănitele inimi ale călugărilor ortodocsi din mănăstirea din "Isvorul negru" de la Moiseiu, ei vor fi vĕḑut pe ultimul marmaţian episcop ortodocs: *Dositeiu*, cum dinaintea puhoiului "catolic" cu lacrămi în ochi ia a mână toiagul pribegiei, ca sĕ-şi facă urma perdută. Numai lor li-a fi şoptit crivetul, straşnicul tovarĕş al călĕtorilor de munţi, că unde l'a condus sórtea!...

In timpul de faţă şi-au făcut nume nemuritoriu evlavioşii creştini *Ioan Juga* şi *Ioan Vlad* din comuna vecină Sĕliştea-desus, cari în preţul cumpĕrării clopotelor au dăruit suma de 320 coróne.

Pentru acésta faptă mult au fost huiduiţi din partea fraţilor uniţi, li-s'a imputat că au făcut dar pentru clopotele "jiḑilor" (aşa ne poreclesc aici fraţii uniţi) a căror clopotniţă nici-când nu se va ridica, şi astfel banii daţi necum sĕ le fie pomană, ci sunt îngropaţi ca în pământ. Dar' octogenariul Ioan Juga, ca fost ostaş 24 ani în continuu li-a rĕspuns ca nobil marmaţian, liniştit, dar' în mod impunĕtoriu: "Adevĕrat că am îngropat în pământ 200 coróne, dar' am nădejde la Dumnezeu că vor rĕsărí". Nu s'a înşelat, căci azi au rĕsărit!

Săceleanul.

Pentru catedrală.

La ofertele publicate până acum în colónele ziariului nostru înregistrăm cu plăcere şì cele ce urméză mai jos, deosebi ofertele făcute de învĕţătorii nostri din tractul Sebeşului, cari şì prin acest act al lor se dovedesc a fí vrednici fíi ai bisericei.

Ofertele sunt următórele:

I. Din tractul *Unguraşului*:

1.	Nicolae Mureşan, paroch în Baica . . .	cor.	100
2.	Vasile Gog, paroch în Jac	„	100
3.	Vasile Farcaş, paroch în Cubleşul-român .	„	100
4.	Ioan Pop, paroch în Bălan	„	100

II. Din tractul *Sebeşului:*

a) de la *preoţii:*

5.	Nicolae Oancea, paroch în Petrifalĕu .	cor.	100
6.	Petru Cucuian, paroch în Loman	„	100
7.	Ioan Ghişa, paroch în Rĕchita	„	100
8.	Nicolau Savu, paroch în Rĕchita	„	100
9.	Vasile Oana, paroch în Pianul de-sus . . .	„	100
10.	Ioan Patachi, paroch în Berghin	„	100
11.	Ioan Dura, paroch în Deal	„	100
12.	Vasile Dobre, paroch în Căpâlna	„	100

b) de la învĕţătorii:

13.	Ioan Muntean (Vingard)	„	12
14.	Samuil Roşu (Sebeş)	„	10
15.	Emilian Reit (Sebeş)	„	1
16.	Octavian Simtion (Laz)	„	1
17.	Nicolau Stancu (Loman)	„	
18.	Vasilie Runcean (Sebeş)	„	
19.	Ioan Romoşan (Sebeş)	„	
20.	Ioan Pavel (Sebeş)	„	
21.	Avram Savu (Lancrĕm)	„	6
22.	Zaharie Mihălţan (Lancrĕm)	„	60
23.	Ioan Cărpinişan (Rĕhău)	„	6
24.	Ioan Dobre (Deal) .	„	6
25.	Augustin Dura (Săsciori)	„	
26.	Vasile Zdrenghia (Sibişel)	„	60
27.	Victoria Vasilie (Rĕchita)	„	60
28.	Ioan Cionca (Pianul-superior)	„	60
29.	George Albu (Pianul-superior)	„	60
30.	Ioan Butta (Pianul-sup.)	„	60
31.	Teodor Muntean (Órda-superióră)	„	60
32.	Dumitru Ivan (Ohaba)	„	60
33.	Dionisiu Ştefu (Ohaba)	„	60
34.	Petru Petrângenar (Daia)	„	60
35.	Aurelia Oros (Daia) .	„	60
36.	George Gligor (Şugag)	„	50
37.	Teodor Ciuchendea (Şugag)	„	40
38.	Vasile Pop (Săsciori)	„	40
39.	George Ciontea (Pianul-inf.)	„	40
40.	Ambrosiu Tătar (Lancrĕm)	„	30
41.	Vasile Ghişoiu (Rĕhău)	„	30
42.	Ioan Păcală (Căpâlna)	„	30
43.	Nicolau Furtună (Petrifalĕu)	„	30
44.	Ioan Raica (Rĕchita)	„	30
45.	Ioan Bănăţan (Tărtăria)	„	30
46.	Simion Vlad (Berghin)	„	30

NOUTĂȚI

Din causa *sfintei sĕrbători* "Intrarea în biserică" *numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Luni séra.*

Hirotoniri. Luni (1 Decembre n.) a fost hirotonit presbiter candidatul la preoție Ioan *Căl[illegible]ian*, ales paroch în *Boz*; Marți (2 Dec.) a fost hirotonit Nicolae *Popa*, ales paroch în *Bosorod*, ear' azi (3 Dec.) Stefan *Morariu*, ales paroch în *Cunța*.

*

Serată românéscă în Budapesta. Societatea de lectură "Petru Maior" a tinerimii universitare române din Budapesta învită la *serata festivă* ce o va arangia în memoria marelui metropolit *Andreiu baron de Șaguna* la *13 Decembre st. n. 1902* în sala cea mare a hotelului "Archiducele Stefan" (István főherczeg szálloda V., Akadémia-utcza 1. sz.), cu următoriul program: *Cântec de jertfă*, de Beethowen, esecutat de corul societății, cu acompaniament de harmoniu. *Șaguna ca scriitor*, disertație de Ioan Lupaș, stud. phil. *Fantasie din Faust*, de Alard, solo de violină, esecutat de Leo Bohățel, student techn., acompaniat la piano de Aurel Iorga, stud. med. *Cosi fan Tutte*, ouvertură de Mozart, esecutată de orchestra societății. *Ceva despre noi*, conferență de Dionisie Stoica, stud. phil. *In zadar*, de G. Dima, esecutat de co[illegible]ocietății. *Rosa Orientului*, vals de Ivanoviciu, esecutat de orchestra societății. Inceputul precis la 8 ore séra. Ofertele benevole în favorul societății se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Comisariu ministerial pentru inspectarea gimnasiului nostru și a școlei reale din Brașov și a gimnasiului din Brad e numit *Dr. Kuncz Elek*, directorul suprem districtual din Cluj.

*

† Onoriu Tilea. Inregistrăm cu adâncă părere de rĕu mórtea prea timpurie a lui *Onoriu Tilea*, ingineriu și proprietariu în *Șmig*, decedat eri la amiazi, după lungi și grele suferințe. Din partea familiei îndurerate ni-s'a trimis următoriul anunț funebru:

Emilia Tilea násc. *Dr. I. Rațiu*, cu adâncă durere anunță în numele seu, al familiei și al numĕroșilor consângeni trecerea la cele eterne a neuitatului ei soț, resp. tată, frate, cumnat etc, *Onoriu Tilea*, ingineriu și proprietariu, rĕposat după lungi și grele suferințe în etate de 51 ani, după o activitate neîntreruptă dedicată binelui familiei și poporului seu, în 2 Decembre n. la 11½ ore a. m. 1902. Rĕmășițele pământești ale iubitului defunct vor fi așezate spre odihnă vecinică în curtea bisericei gr.-cat. din Șmig, Joi în 4 Decembre a. c. la 1 oră p. m. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvĕntată! Șmig, 2 Decembre 1902. *Jalnica familie.*

*

O bună disposiție. Nu de mult ministrul de culte și instrucțiune publică al României a notificat tuturor inspectorilor școlari, că a dat însărcinare lui *G. Coșbuc* și *A. Vlăhuță*, ca cel puțin de câte patru-ori pe an sĕ cerceteze centrele culturale ale țerii și sĕ țină prelegeri publice de conținut istoric ori beletristic. Hotărît că prin acésta disposiție dl Sp. *Haret*, ministrul, a făcut bun serviciu publicului iubitoriu de cultură.

*

Resmiriță în Kányaháza. Locuitorii comunei Kányaháza (comitatul Sătmar) înarmați cu cóse și furci de fier au mers Vineri la primărie sĕ protesteze contra unei ordonanțe date de vicecomitele, prin care bieții ómeni erau trimiși la lucru de șosele acum pe timp de érnă, când nu sĕ facă gratis lucrări publice, ci ca sĕ scape de miseria fómetei la lucru pe plată ar trebui sĕ fie angajați. Atitudinea lor era așa de amenințătóre, în cât primăria s'a vĕdut silită sĕ céră ajutoriu de la vicecomite. Acesta a trimis apoi pe protopretorul cu 40 gendarmi, ca sĕ restabiléscă ordinea.

*

Incendiu mare. Ziariul "Daily Chronicle" din Londra raportéză că în Rat-Partage (lângă Lake of the Woods) un mare incendiu a mistuit o șantieră de corăbii, 12 vapóre, 2 corăbii, 11 case, numĕróse bazaruri și 25 milióne urme cubice de marfă. Femeile și copiii s'au refugiat în comunele vecine, ear' bărbații stau în barace la capĕtul orașului.

*

Pedépsă meritată. Beiul *Kiazym* era consul turcesc la Constanța. Intr'o zi întrând la barbir a vĕdut atêrnat pe părete un tablou ce representa *luarea Griviței*. Pe motiv că tabloul e insultă la adresa Turciei, a demandat barbirului sĕ 'l delăture de acolo. Ceea-ce barbirul i-a denegat. Atunci consulul a luat el tabloul și l-a sfârticat. In urma arĕtării făcute de barbir afacerea a ajuns la ministrul de esterne, care apoi pe cale diplomatică a cerut de la guvernul turcesc satisfacție. Zilele trecute afacerea s'a terminat așa că *sultanul a destituit pe* Kiazym *din postul de consul.*

*

Știri diverse. Cu începere de la 1 Decembre n. "*Tribuna*" 'și are redactor responsabil pe Ioan E. *Prodan*, fost și până acum colaborator intern al ei. — Institutul de credit și economii "*Selăgiana*" din Jibou și-a ales director esecutiv pe advocatul Emeric *Pop* din Cluj. — In *Sadu* (lângă Sibiiu) sĕptĕmâna trecută a fost ales notariu comunal concurentul Victor *Florian*, absolvent al cursului administrativ din Murĕș-Oșorheiu.

*

Banca lui Tisza — licuidéză. Banca industrială și comercială (Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank-Részvénytársaság") din Budapesta, al cărui director esecutiv până în anul trecut era *Tisza István* și care din partea publicului era considerată ca bancă a Tiszaistilor, — în adunarea de Sâmbătă a *hotărît licuidarea*. Cu tóte că era una dintrĕ cele mai puternice bănci și avea și subvențiune de la stat, totuși prin întrepinderi hasardate a îndurat perderi așa de mari, în cât pentru evitarea altor desastre acționarii au hotărît licuidarea.

*

Rĕsplata advocaților în Rusia. Astă-primăvară se întêmplaseră mari turburări țĕrănești în cinci sate din districtul Charcov (Rusia), cari numai prin forță militară au putut fi suprimate. Turburările isbucniseră din causă că guvernatorul *Obolensky*, pe motiv că ar fi zădărnicit prinderea unui flăcău ce atentase contra sa, prin bătăi și chinuiri a causat mórtea câtorva țerani. După suprimarea turburărilor vr'o 200 țerani au fost dați în judecată, ear' ca apărĕtori ai lor au fost delegați ex offo zece advocați tineri din Moscva, Petersburg, Saratov și Charcov. Apĕrătorii au înaintat presidentului de tribunal un memorand, în care justiția rusésca era descrisă în colori nu tocmai frumóse. Aflând despre conținutul memorandului ministrul de interne, acesta a ordonat arestarea tuturor celor zece apĕrători, pe motiv că în memorand au întrebuințat espresiuni ofensătóre la adresa guvernului. Astfel, din apĕrători au ajunși și ei în temniță, alăturea cu cei pe cari aveau sĕ 'i apere.

*

De ce nu a mers a casă? Zilele trecute un negustor de vite din Murĕș-Oșorheiu s'a dus la Dobrițin sĕ cumpere boi. A treia zi de la plecare a trimis soției o telegramă în care-i spunea că a cumpĕrat douĕzeci de boi și că cu trenul de séra sosește a casă. In aceeași zi séra soția a căpĕtat o a doua telegramă de cuprinsul următoriu: "Nu pot veni a casă azi, fiind-că trenul nu duce boi. — Soțul tĕu."

*

Rĕspuns la întimpinare. Drept rĕspuns la intimpinarea dlui *Părău*, publicată în numĕrul 124 al ziariului nostru, ne trimite dl *Paicu*, învĕțătoriu în Agnita, o lămurire mai lungă, din care estragem aceea ce se ține de obiect, și a nume:

Domnul *Paicu* recunóște, că poporul din Agnita a fost într'adevĕr avisat despre ținerea adunării despărțământului "*Astrei*" în Agnita, în ziua de 29 Septembre, și că poporului i-s'a espiicat scopul adunării și menițiunea Asociațiunei, dar' acésta s'a întêmplat față cu adunarea *care nu s'a ținut*, pentru-că a fost amânată pe 20 Octobre. Ear' raportul dlui *Paicu* sună despre adunarea care s'a ținut, ear' nu despre adunarea care nu s'a ținut. Prin urmare, e fidel raportul publicat în numĕrul 120 al ziariului nostru, — ne asigură dl *Paicu*, — fiind-că adevĕrul e, că despre adunarea din 20 Octobre poporul din Agnita n'a fost avisat, n'a avut cunoștință despre ținerea ei, și de aceea n'a participat la ea.

Cât pentru afirmarea, că comitetul parochial din Agnita a luat mĕsurile de lipsă pentru încuartirarea óspeților, ea asemenea e adevĕrată; dar' n'a fost vorba în comitet despre alta, de cât numai despre aceea, că sosesc mai mulți preoți și învĕțători ca sĕ țină adunare; și se póte că vor rĕmâné și pe ziua următóre în Agnita, de aceea e de lipsă sĕ li-se gătéscă cuartire. —

Atâta e ce am aflat de bine a estrage din rĕspunsul dlui *Paicu*, pentru-că celelalte lămuriri ce ni-le dă se refer la lucruri de a doua mână, cari pentru publicul cel mare n'au nici o importanță. E cu totul irelevant de es. că ținut'a adunarea despărțământului numai 20 de minute s'au o oră și jumĕtate, și că femeea de pe bină fost'a într'adevĕr "*înreverendată*", ori a avut numai *pardisiu lung*. Astea sunt lucruri atât de neînsemnate în cât ne rîde lumea dacă lăsăm sĕ se pórte discuție publică pe tema lor. Și e caracteristic pentru ómenii nostri, că se impedecă de regulă în lucruri atât de bagatele, cari nici n'ar trebui băgate în sémă, dar' apoi sĕ mai scrii cóle întregi pentru a le lămuri! Dar' bagsémă așa suntem noi, susceptibili din cale afară pentru lucruri de nimica, și nesimțitori pentru lucruri mari!

*

Știri din România. President al senatului român a fost ales cu totalitatea voturilor dl *P. S. Aurelian*, fost ministru al domeniilor, ear' president al camerii deputaților dl *M. Pherekyde*, asemenea cu unanimitatea voturilor esprimate.

— Dl Dimitrie A. Sturdza, prim-ministru și ministru de rĕsboiu, va depune zilele acestea pe biroul camerei române un proiect modificător al legei căsătoriei oficerilor.

— Corul metropolitan din Iași, de sub conducerea dlui Gavriil Muzicescu, în urma învitărei dlui Petru Grădișteanu, presidentul "Ligei culturale", va da în capitala României două concerte în beneficiul Ligei.

— Noul consiliu comunal al capitalei București a fost convocat pentru ziua de 25 Novembre v. pentru alegerea primariului și ajutórelor.

— Dl Ioan Bogdan a fost confirmat pe un nou period ca decan al facultății de litere și filosofie de la universitatea din București.

— Astăzi Mercuri, ora 9 séra, va da Liga Culturală o serbare literară în palatul Ateneului Român din București. Programul serbării este următoriul: 1. *Salutul de deschidere*, de presidentul Petru Grădiștean; 2. *Despre Bucovina*, conferință ținută de dl Gh. Popovici. 3. *Deștéptă-te Române*, de dșóra Agata Bârsescu. 4. *Imnul național*, cântat de corurile seminariului Nifon și St. Spiridon, conduse de dl G. Brătianu.

— Dl *G. Coșbuc*, distinsul poet a plecat în județul Neamțu unde va ține mai multe conferențe învĕțătorilor, întruniți la cercurile culturale, cu privire la modul cum trebue sĕ se folosésca de bibliotecele școlare.

— Cassa Bisericei din București a tipărit o broșură cuprindĕnd "*sfaturi pentru preoții de la țară*" cu privire la rolul pe care trebue sĕ-l aibă preoții în mijlocul sătenilor și subiectele predicilor pe cari trebue sĕ le țină în biserică.

PARTEA LITERARĂ.

Rĕspuns la o "dare de sémă"

de Dr. **Ioan Petranu.**

(Urmare)

4. Unele esemple recensentului i-se par "banale". Negreșit esemplele se dau din cercul de cunoștințe al elevilor. Recensentul de sigur va fi observat, că partea covîrșitóre a esemplelor mele o forméză proverbe, gâcituri și ziceri instructive. Dacă ne vom pune pe punctul de vedere al Dsale, nu vom afla manual fără esemple "banale". Spre ilustrare iată câteva proposițiuni de model din manualul lui Manliu: Cismarul cóse cisme. Cânele latră. Leul urlă. Găinile sînt pasări. O prună și altă prună fac două prune. Cânele mușcă. Boul e animal. Mama șede pe laviță. Cânele e negru, etc. Sau din manualul german suscitat: *Die Pferde fressen Hafer. Die Katze ist ein Haustier. Der Knecht ist ein Mensch. Ein Wolf heult. Der Hund ist ein Tier. Die Maus schlüpft ins Loch. Die Eiche ist ein Baum. Der Vogel singt* etc. — Dacă autorii didactici dau și unele esemple mai puțin instructive, de sigur își vor avé motivele.

5. Afirmarea, că în partea I. ar fi 66, și în a II-a 112 deprinderi "*scripturistice*", nu corĕspunde adevĕrului, deóre-ce numai cam jumĕtate din ele sunt lucrări în scris, ear' celelalte au sĕ fie tratate oral. Cari deprinderi au sĕ fie tratate oral, se vede din tecst. Dacă d. es. la deprinderea 4 (pag. II) am zis: "Cetiți bucata x. și *spuneți*, cari substantive dintr'însa sunt nume proprii și cari nume comune!" este evident, că n'am înțeles lucrare în scris. — Astfel elevii vor avé sĕ scrie pe sĕptĕmână: în clasa III. o deprindere, ear' în IV. *două*, ceea-ce, așa cred, nu e prea mult. La predarea gramaticei în școlele primare deosebit temeiu avem sĕ punem pe lucrările în scris. Aceste deprinderi vor fi: copieri, scriere după dictat, reproduceri, esercitii stilistice etc.

Tóte deprinderile mele stau în strînsă legătură cu materialul tratat și își au înțelesul. Astfel de deprinderi vom afla chiar în cele mai bune manuale, atât române cât și străine. Un bărbat competent în ale pedagogiei, în darea sa de sémă asupra manualului, s'a esprimat fórte favorabil despre aceste deprinderi.

6. După recensent nu este corectă regula: "Silaba se rostește cu o singură deschidere a gurii", deóre-ce ar fi și silabe, la a căror rostire "gura se deschide de două-ori". Anonimul va recunóște că adese-ori din considerațiuni metodice nici în manualele pentru școlele secundare nu putem da definițiuni și regule esacte. Regula esceptionată, în fond este aceeași în o mulțime de manuale române și străine. Manliu, Gramatica română pentru cl. II. prim. edit. 58, pag. 22 zice: "*Părțile vorbei, adecă sunetele, pe cari putem sĕ le rostim cu o singură deschidere de gură, se numesc silabe*". Ear' în Gramatica istorică și comparativă a limbii române, p. 36, același autor dă următórea definițiune: "*Silabă se numește suma tuturor sunetelor produse printr'un singur curent de aer espirat*". In Gramatica pentru cl. III. primară de Odobescu și Borgovan, pag. 6, cetim: "*Fie-care silabă se rostește sau se pronunță cu o singură deschidere a gurii*". In "Grammaire Française" de Eugen Borel, pag. 1, aflăm definițiunea: "*Une syllabe est une portion distincte de son, prononcée par une seule émission de voix*". Definițiunea dată de Imre-Balassa în "Magyar Nyelvtan" (pentru școlele secundare, aprob. de Ministeriu) este: "*Szótagnak nevezzük a szónak egy szájnyilással* s egy lélekzetkibocsátással ejtett részét" (pag. 2).

Recensentul dă drept regulă: "*In câte părți rostim un cuvênt, atâtea silabe are*". Las sĕ judece alții, dacă acéstă regulă este esactă, și dacă ea este regulă.

7. Regulele relative la despărțirea vorbelor în silabe anonimului i-se par "cât se póte de complicate și grele pentru priceperea micului elev"; de aceea dsa recomândă regula: "Silabe întregi rĕmân, silabe întregi trec". Iată regulele mele.

a) o consonantă, dacă se află întrĕ 2 vocale, la despărțire trece la silaba următóre (*ma-re, ci-ne*);
b) dacă întrĕ două vocale sunt 2 consonante, una din ele rĕmâne la silaba I, ear' a doua trece la cea următóre (*cor-bul*);
c) dacă însĕ consonanta a doua dintrĕ cele două vocale este *l* sau *r*, atunci amêndouĕ consonantele trec la silaba următóre (*a-cru, lu-cru, su-flu*);
d) dacă întrĕ două vocale sunt trei consonante, atunci trec două din ele la silaba următóre, dacă cea din urmă dintrĕ ele este *l* sau *r* (*lun-tre, um-blu*, dar' *scârșnesc*).

Ori-cine póte vedé, "cât de complicate și de grele" sunt cele 4 regule! Cutez a afirma, că după regulele mele cele "atât de complicate și de grele" elevii mai ușor și mai bine vor puté învĕța, cum sĕ despărțéscă vorbele în silabe, de cât după cea dată de anonim Regula (?) dsale lasă pe elev în nedumerire: Brevis esse laboro, obscurus fio.

Odobescu și Borgovan în Gramatica pentru cl. III primară pentru despărțirea vorbelor în silabe dau 5 regule; ear' manualul german mai sus citat în broș. I. are 7 și în a II-a 8 regule. Despre tóte acestea anonimul cu același drept va puté zice, că sunt complicate și grele.

(Va urma.)

Cărți și reviste.

"Luceafĕrul", revista studenților români de la universitatea din Budapesta, Nr 9—10 dto 15 Novembre, a apărut cu următoriul sumariu: Mateiu Corvinul (cu clișeul statuei din Cluj); "Uspățul la Românii din Vețel" (urmare din fascicolii anteriori); "Studente", "Satul meu (Domnu notarăș)" schițe; "Povesti pentru Ninon" (primele scrieri ale lui Zola), "Câteva contribuiri la biografia lui Andreiu Murĕșanu", "Adam Smith" (urmare din fascicolii anteriori), "Căsătorii de probă" (note etnografice), "Esposiția industrială din Sibiiu", "† Octavian Papp", apoi poesii, cronice, notițe bibliografice, etc.

"*Luceafĕrul*" apare de două ori pe lună în Budapesta (VI. strada Vörösmarty Nr. 60 a) și costă 10 coróne pe an.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, și rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu și numĕróse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rênduiala chiămării Duhului sfânt", reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cóle de tipariu și se presintă și din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Prețul: **broșat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractézā despre

Conturbările în sistemul nervos
și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 9—52

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Prețul 40 fil.

Cuvêntare contra **beției.**
Prețul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Stabiliment nou!!
"Entreprise des pompes funèbres"
(Institut de înmormêntare)
— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —
Sibiiu, str. Cisnădiei 18
va funcționa din 26 Decembre stil nou anul curent.

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[207] 4—25

NOU! **Pro 1903** NOU!
a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

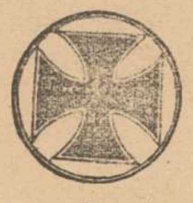

vindecă și invioréză **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 34—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciósе a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [78] 10—12

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 132 Sibiiu, Marţi 26 Novembre (9 Decembre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

† Dr. Ioan Raţiu.

Pe neaşteptate şi spre durerósa surprindere a întreg neamului românesc a dispărut din mijlocul nostru şi a trecut subit la viéţa eternă, Joi séra, în urma unei apoplecsii de inimă, unul dintrĕ cei mai distinşi fii ai naţiunii române, *Dr. Ioan Raţiu*, advocat, fost deputat dietal, şi fost president al comitetului central al partidului naţional român.

S'a prăbuşit deci şi acest falnic stejar din vechia pădure românéscă, astăzi atât de rărită, în cât nici nu mai e chip a cunóşte din ea de cât numai urmele adânci şi neperitóre, rĕmase drept mărturie despre o altă viéţă românéscă, despre alţi ómeni, despre alte lupte şi alte *succese* politice.

Din lumea acésta, vechiă şi muncitóre, a fost şi *Dr. Ioan Raţiu*, trecut acum la vecinicie; din lumea în care independenţa de caracter, sinceritatea convingerilor şi statornicia în luptă formau podóba omului care aspira la stima şi încrederea conaţionalilor sei.

Dr. *Ioan Raţiu* a întrunit tóte aceste frumóse însuşiri, şi de aceea s'a bucurat de cea mai estinsă încredere şi simpatíe din partea întregei românimi, de care vrednic s'a arătat totdeuna a fi, pentru-că pe lângă tóte ameninţările şi prigonirile la cari a fost supus — ales în timpul din urmă, — convingerile sale politice nu şi-le-a negat, independenţa caracterului seu nu şi-a pătat-o, ear' statornicia pe lângă apĕrarea causei naţionale a poporului seu nu i-a fost şi nu i-a putut fi nimicită nici prin temniţă şi nici prin amenḑi grele, de cari i-s'a făcut parte din abundanţă.

Cu Dr. *Ioan Raţiu* dispare deci de pe arena vieţei nóstre publice o figură din cele mai puternice şi mai pregnante ale naţionalismului român, apărat de veacuri din partea marilor nostri înaintaşi, şi dispare un viu esemplu de virtute publică, de conducĕtoriu energic şi liniştit totodată în conştienţa sa, că bine şi spre folosul neamului şi-a împlinit misiunea pe acest pămênt.

Acésta convingere, acésta conştienţă de a fi servit cu credinţă causei române, de a fi nisuit din tóte puterile şi pe tóte căile legale sĕ se căştige pe séma mult cercatului popor român din patria acésta pacea şi fericirea de care duce lipsă, l'a făcut pe Dr. Ioan Raţiu sĕ trécă totdéuna cu indulgenţă preste amărăciunile pe cari adese-ori a trebuit sĕ le guste chiar şi de la ai sei, şi l'a făcut, ca fără dureri, lin şi mângăiat sĕ trécă acum la viéţa de veci, unde rĕsplată meritată va primí pentru munca continuă şi folositóre pusă în serviciul unei naţiuni, care recunoscĕtóre are sĕ-i rĕmână pentru totdéuna.

Mórtea neaşteptată a celui ce în lumea acésta trecĕtóre purta numele de Dr. *Ioan Raţiu* ne-a emoţionat adânc pe toţi cei-ce cunóştem trecutul laborios de mai bine de o jumĕtate de secol al acestui, acum dărîmat stâlp naţional; dar' totodată are sĕ ne deştepte în suflet şi ambiţia de a ne însufleţí pentru idealul pentru care Dr. *Ioan Raţiu* a luptat cu statornicie o viéţă întrégă, şi pe care, ca preţios talisman, l'a lăsat moştenire generaţiilor viitóre, în firma convingere că puterea de muncă şi de resistenţă a poporului român, precum şi sfinţenia causei române, vor aduce negreşit odată triumful pe care el nu l'a mai putut vedé, triumful adevĕrului şi al dreptăţii!

Depunem deci şi noi o lacrimă de piósă recunoştinţă pe mormêntul acum închis al acestui mare bărbat al neamului nostru, care şi ca om privat era de o bunătate şi blândeţă rară, fermecătóre pentru cei-ce aveau fericirea de a 'i s a mai aprópe, şi îi zicem înduioşaţi: eternă sĕ-ţi fie memoria, ilustre defunct!

*

Pe când soţia şi ceialalţi membri ai familiei, afară de o fiică a sa, dşóra Felicia, erau duşi sĕ petrécă la cele eterne pe Onoriu Tilea, şi póte chiar în momentele când în cimiteriul din Şmig se arunca ţerina pe cosciugul iubitului seu ginere, venerabilul bĕtrân şi-a dat şi el sufletul în mânile Dreptului-judecătoriu, atins de apoplecsíe de inimă. Joi séra pe la 6 ore societatea sibiană era deja în cunoştinţa tragicului eveniment, ear' pe îndurerata soţie, re'ntórsă de la înmormêntarea ginerelui ei Onoriu Tilea, a casă o aştepta deja nu mai mult soţul bun şi iubit, ci numai cadavrul lui. Işi póte închipuí oricine durerósa revedere, pregătită dnei Raţiu prin acésta cruntă lovitură a sorţii . . . . . .

Cu aceeaşi celeritate cu care ştirea se rĕspândise Joi séra în societatea sibiiană, ea şi-a făcut sborul prin tóte părţile locuite de Români, pe unde numai au putut străbate scrisorile şi telegramele, producênd pretutindeni consternaţie profundă. Căci Dr. Ioan Raţiu, ori-cât a fost ponegrit din partea unei anumite specii de ómeni fii ai zizaniei, a fost iubit şi venerat. Dovadă mulţimea de telegrame, mult preste sută, prin cari cunoscuţi şi necunoscuţi *ai familiei*, dar' totodată stimători ai *presidentului* Dr. Raţiu, de aici şi de preste munţi au grăbit, ca prin omagióse telegrame de condolenţă, ca prin depunerea de cununi pe cosciugul luptătoriului pentru binele şi drepturile poporului român, sĕ tórne barem un picur de mângăere în oceanul doliului şi durerii familiei crunt lovite de sórte.

Din mulţimea de telegrame amintim aci următórele:

Bucureşti. Adunarea deputaţilor, în şedinţa de la 23 Novembre 1902 luând cunoştinţă de încetarea din viéţă a ilustrului Domniei Vóstre soţ, a votat în unanimitate propunerea: a vĕ esprima sentimentele ei de profund respect şi condolenţă pentru ireparabila perdere ce aţi încercat. Cu profund respect îndeplinesc acéstă misiune.

Presidentul Adunării deputaţilor:
M. Pherekyde.

Bucureşti. Primiţi espresiunea întristării şi regretelor nóstre adânci pentru perderea ilustrului vostru soţ, a cărui viéţă de jertfe şi de patriotism a atras admiraţiunea întregului neam românesc.

G. Gr. Cantacuzino.

Bucureşti. Adânc mâhnit de jalnica veste a morţii nemuritoritorului Raţiu, pe care l'am cunoscut şi admirat, rog pe Dumnezeu sĕ vĕ dee putere, ca sĕ suportaţi nesfîrşita dv. durere, ştiind că tótă românimea plânge împreună cu dvóstră sĕ vĕ fie o slabă mângăere. *Take Ionescu.*

Bucureşti. Plâng cu voi perderea marelui Român, care nu póte fi înlocuit.

Ioan Grădişteanu.

Bucureşti. Vĕ rog sĕ primiţi respectuósele mele condolenţe pentru perderea ilustrului dvóstre soţ.

Nicu Filipescu.

Bucureşti. Adânc mâhniţi de grozava nenorocire, care vĕ loveşte, plângem împreună cu voi perderea scumplui şi neuitatului nostru rĕposat.

Zoe şi Virgil Arion.

Capolnaş. Sunt adânc emoţionat de trista veste neaşteptată; perderea iubitului dvóstre soţ o deplânge neamul întreg; primiţi espresiunea celor mai călduróse sentimente de condolenţe.

Alexandru Mocsonyi.

Apoi de la: Dr. Stefan C. Pop (Arad), Dr. Nicolae Oncu (Arad), Dr. Laurenţiu Pop şi familia (Abrud), Ana Filip (Abrud), Dr. Teodor Mihali şi familia (Dej), Dr. Branişte (Lugoj), "Societatea Inocenţiu M. Clain" (Blaj), Ida Ciato (Blaj), Românii din Abrud şi jur, Românii din Orăştie, "Bunul Econom" (Orăştie), "Libertatea" (Orăştie), "România Jună" (Viena), Primariul urbei Piteşti (România) cu 60 subscrieri, Brânzeu şi N. Ionaş profesori (Pitesti), Liga culturală secţia Piteşti, Secţia industrială a reuniunii economice din Orăştie, familia Onişor (Blaj), Gusti, jurist (Cluj), reuniunea "Frăţia" a Românilor ardeleni din Bucureşti, corpul profesoral teologic din Blaj, Românii din Timişóra (Ungurian şi alte 11 subscrieri), Românii din Bucium (Munţii-Apuseni), etc. Românii lugojeni (Brediceanu, Dr. G. Popovici şi alte 26 subscrieri), "Asociaţia generală a studenţilor universitari din Bucureşti, *Disescu* (Bucureşti), *Delavrancea* (Bucureşti). etc.

Cununi au fost următórele: 1. "Lui Dr. Ioan Raţiu. *Take Ionescu*" (Bucureşti. O uriaşă cunună de lauri cu funde în tricolor, late de aprópe 25 centimetri). 2. Mult regretatului president Dr. Ioan Raţiu. *Comitetul partidului naţional român*" (lauri şi stejar, cu funde tricolore). 3. "Meritatului Dr. Ioan Raţiu. *Clubul municipal român din comitatul Cojocnei* (lauri, funde albastre). 4. Neuitatului president. *Românii din Lugoj* (funde violete cu flori imprimate). 5. Fostului president Dr. Ioan Raţiu. *Eforia şcólei române din Turda* 6. Presidentului Dr. Ioan Raţiu. *Inteliginţa română din Turda şi jur.* 7. Mult meritatului president. "*Tribuna*" *şi „Fóia Poporului*" (funde tricolor). 8. Neînfrântului luptătoriu. *Românii din Munţii apuseni.* 9. Lui Dr. Ioan Raţiu. Tinerimea română din Sibiiu (tricolor). 10. Membrului fundator şi fostului president Dr. Ioan Raţiu. *Arieşana.* 11. Adoratului Dr. Ioan Raţiu. *Dr. Octavian Russu.* 12. Marelui luptătoriu Dr. Ioan Raţiu. *Tinerimea română din Braşov.* 13. Memoriei Drului Ioan Raţiu. Omagiu şi recunoştinţă. *Tinerimea universitară din Cluj.* 14. de la *Clubul naţional român din Arad.* 15. Iubitului tăicuţ. *Dorina şi Iuliu Coroian.* 16. Scumpului şi neuitatului amic. *Familia Harşan.* 17. Adoratului unchiu. *Dr. Cassiu Maniu şi Dr. Iuliu Maniu* (tricolor). 18. de la *Dr. Szombathelyi Gábor*, medic în Cluj, şi altele multe, cari abia au încăput pe carul mortuar şi pe un altul ce mergea înaintea lui.

De la *Liga culturală* au fost trimise două cununi cu eşarpe tricolore (aduse de secretariul Florescu, care din causa unei întârzieri de tren a sosit la Sibiiu abia a séră, după îndeplinirea înmormêntării).

Din partea familiei s'a publicat încă Vineri următoiul anunţ funebral:

Emilia Raţiu, ca soţie, şi Emilia, Dorina, Felicia, ca fiice, anunţă cu cea mai adâncă durere tuturor cosângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, că neuitatul soţ, resp. tată

Dr. Ioan Raţiu,

fost advocat, vicecomite, deputat dietal, presidentul partidului naţional etc.

adormind lin şi-a terminat viéţa dedicată binelui naţiunii, în 4 Decembre a. c. la orele 5 şi jumĕtate p. m. în etate de 74 ani.

Rĕmăşiţele pămênteşti ale scumpului defunct vor fi aşezate Dumineca, 7 Decembre, la 2 ore p. m. spre repaus etern în grădina bisericei gr. cat. din loc (Brückengasse 7).

Sibiiu, 5 Decembre 1902.

Fie-i amintirea eternă!

Ear' din partea *Tipografiei* următoriul:

"Tipografia" societate pe acţiuni în Sibiiu, cum şi ziarele naţionale "Tribuna" şi "Fóia Poporului" au durere a anunţa că presidentul

Dr. Ioan Raţiu,

advocat, fost vicecomite, deputat dietal etc. etc.

după o viéţă laboriósă şi cu merite neperitóre pe terenul naţional, a adormit în Domnul Joi în 4 Decembre c. la orele $5^{1}/_{2}$ d. a. în etate de 74 de ani.

Rĕmăşiţele pămênteşti ale rĕposatului vor fi depuse spre odihna vecinică Dumineca în 7 Decembre c. la 3 ore d. a. în cimiteriul gr. cat. din loc.

Fie-i odihna lină şi memoria binecuvêntată.

Sibiiu, 5 Dec. c.

George Pop de Băseşti
vice-president.

Silvestru Moldovan
director.

Inmormêntarea.

De şi anunţul funebral spunea că înmormêntarea se va face la 2 ore, totuşi încă de pe la 1 oră după amiazi se adunase public numĕros, din Sibiiu şi provincie, ca sĕ dee venerabilului Dr. Ioan Raţiu ultimul onor. Din locuri depărtate era representată românimea prin delegaţiuni speciale, de pildă: delegaţiunea bistriţenilor condusă de advocatul Dr. G. Tripon, delegaţiunea comitetului partidului naţional condusă de vice-presidentul George Pop de Băseşti, delegaţiunea eforiei şcolare din Turda, a clerului gr.-or. din jurul Turḑii, a băncii "Arieşana", a tinerimei române din Cluj (prin universitarii Vasilie Meruţ, Mihail Dobrean şi Lucian Balint), a meseriaşilor din Blaj, apoi din Munţii-Apuseni Dr. Laurenţiu Pop, din Braşov Dr. Aurel Murĕşan şi N. Petra-Petrescu, din Alba Iulia advocatul Rubin Patiţa, etc. etc. ear' din loc Inaltpreasânţia Sa *metropolitul nostru Ioan*, Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiep. Dr. Ilarion *Puşcariu*, protop. Ioan *Papiu*, dir. sem. *Dr. Eus. Roşca*, protopresbiterul asesor-consistorial Mateiu *Voilean*, archidiaconul asesor-consistorial Dr. Miron *Cristea*, protopresbiterul profesor seminarial Ioan *Ghibu*, familia Dr. O. *Russu*, familia *Hărşianu*, Ioan *Henteş*, etc. şi numĕróse dame.

Ceremonialul funerar a fost celebrat de *metropolitul Dr. V. Mihályi*, asistat de canonicul Dr. Isidor Marcu, protopopul Dr. E Dăian (Cluj), administratorul protopopesc Nicolae Togan (Sibiiu), preotul Arsenie Bunea (Sibiiu), şi de doi diaconi, ear' cântările funerare au fost cântate de corul teologilor din Blaj.

La $2^{1}/_{4}$ tristul convoiu plécă de la locuinţa din strada Schewis a rĕposatului, percurgênd, în accentele doióse ale cântărilor funebrale și pe ninsóre grea, strada Schewis, piața Hermann, strada Cisnădiei, piața mare, etc. până la biserica gr.-cat. din suburbiul inferior, unde ceremonialul durézá până aprópe de 5 ore séra. După evangelie canonicul Dr. Augustin *Bunea*, stând la capul cosciugului a rostit următórea frumósă și instructivă predică:

> Drept ești Dómne, și tóte lucrurile tale și tóte căile tale sunt milă și adevĕr și judecată adevĕrată, și drept judeci în veac (Cartea lui Tovie cap. 3, v. 2).

Mai toți trecem în viéță prin încercări atât de grele, în cât în fața lor mintea stă în loc zăpăcită și inima este atât de cumplit isbită de valurile simțĕmintelor durerose, în cât stă sĕ se rupă.

Dacă situațiunile acestea se repețesc mai vîrtos atunci, când după muncă neîntreruptă și după sbuciumări și lupte mari și îndelungate pentru binele și fericirea neamului, în loc de odihnă și mulțămire, de dragoste și recunoștință, avem parte numai de amărăciune adâncă, inima în sfîrșit se rupe.

Așa s'a rupt și inima mare și nobilă a fericitului în Domnul Dr. Ioan Rațiu, căruia astăzi, sdrobiți de întristare 'i dăm ultimul onor.

Acésta inimă n'a mai putut suporta loviturile, cari cu atâta urgie s'au descărcat asupra ei în anii din urmă, și mai vêrtos ranele ce i-le-au înfipt cei din neamul seu, de la cari a așteptat stimă și recunoștință. Când a vĕḑut: cum pisma, rĕutatea, egoismul și lașitatea pustieșțe atât de înfiorător câmpul odinióră așa de verde și înflorit al vieții nóstre naționale, stejarul puternic și majestos, podóba cea mai alésă și mai înaltă din acest câmp a început a se clătina și zi bună n'a mai avut.

Aripile vêntului 'i aduc de-odată accentele melodiilor de prohod, cari rĕsunau jalnic într'o casă îndepărtată, dar' lui fórte iubită, și aduc vaetele nepoților sei rĕmași orfani de tată, suspinele sfășietóre ale soției și fiicei sale îndurerate, și când i-se păru că aude brușii sunând sinistru pe cosciugul ginerelui seu, atunci Dr. Ioan Rațiu, falnicul stejar, se frânge și se restórnă repede și pe neașteptate.

In clipa când se astupa mormêntul unui harnic fiu al bisericii și națiunii nóstre, a ingineriului Onoriu Tilea, ocrotitoriul intereselor țĕrănimii române, se deschide alt mormênt, care aștéptă sĕ primiască în sinul seu rece pe cel ce poporul român și 'l pusese și 'l avea în fruntea sa.

In fața acestei priveliști sguduitóre pare-că mai bucuros ași îngenunchia și m-ași îndrepta ochii și mânile spre ceriu și ași cere mângăiere da la părintele îndurărilor, de cât sĕ turbur cu cuvintele mele sfințenia durerii, care cuprinde inimile vóstre, triști ascultatori.

Cu atât mai vêrtos ar trebuí sĕ mĕ rog și sĕ plâng în tăcere, că ceea-ce am putut face la mormêntul lui George Barițiu și al baronului David Urs, prietinii și împreună lucrătorii și luptătorii cu Dr. Ioan Rațiu, starea sănĕtății nu-mi îngădue sĕ o fac cum se cuvine, la mormêntul acestui din urmă.

Și dacă totuși mĕ încumet a rosti câteva cuvinte, o fac cedând rugării, ce nu se putea refusa unei familii atât de distinsă și amar încercată, și pentru-ca după chiămarea mea preoțéscă sĕ vĕ arĕt și din casul de față, că mai pre sus de judecata ómenilor sau opiniunii publice, de multe-ori greșită, nemilósă și neadevĕrată și chiar nedréptă, trebue sĕ fie o altă judecată, a lui Dumnezeu, o judecată care sĕ aibă tóte însușirile ce le-ați auḑit din cuvintele lui Tovie "Drept ești Dómne" . . . . (*veḑi motto*)

Nu este de lipsă sĕ vĕ schițez viéța lui Dr. Ioan Rațiu, pentru-ca dintr'însa sĕ vĕ convingeți despre adevĕrul enunțat acuma. Ar fi și fórte greu, ba chiar cu neputință a arĕta, fie și numai în liniamente generale trecutul unui bărbat a cărui viéță este istoria poporului român din Transilvania și Ungaria de la 1848 până în ziua de astăzi. Ar trebui sĕ vĕ duc pe Câmpul libertății, ca sĕ ascultați cum și-a proclamat și reclamat națiunea română drepturile sale. Ar trebuí sĕ vĕ înfățișez tóte furiile rĕsboiului civil din 1848 și 1849. Ar trebui sĕ vĕ descriu toți fiorii și tóte speranțele, de cari era cuprins poporul român în timpul absolutismului, sĕ vĕ conduc prin cabinetele celor puternici, ca sĕ vedeți stăruințele lui Dr. Ioan Rațiu pentru convocarea dietei ardelenești; sĕ întrăm în acéstă dietă și sĕ ascultăm odată legiferându-se și în limba română la 1863 și 1864 sĕ însoțim pe Dr. I. Rațiu cu petiția celor 1493 din 1866 la tronul M. Sale; sĕ vĕ povestesc tóte conferențele naționale de la 1881 încóci, petiția și deputația celor 300 la tronul Domnitoriului în 1892, și tóte scenele dramatice, cari s'au desfășurat în sinul poporului românesc de la Memorand până astăzi.

Așí trece însĕ departe peste marginile unei cuvêntări, când m'așí încerca a spune evenimentele legate de numele lui Dr. I. Rațiu. Dar', accentuez din nou, nici nu este de lipsă sĕ o fac acésta. In scopul ce mi-l'am pus înainte cu acésta ocasiune este destul, dacă voiu ilustra cu câteva pilde adevĕrul, că judecata ómenilor sau așa numitei opiniuni publice nu este în stare a aprecia totdeauna faptele nóstre după valórea lor, adecă după vrednicia ori nevrednicia lor, și că pentru susținerea ordinei sociale și morale trebue sĕ fie, trebue sĕ admitem judecata cea dréptă și milósă a lui Dumnezeu.

Vedeți cum e judecata ómenilor, sau așa numitei opiniuni publice! Fiii aceleiași patrii, supuși aceleia și corónе, apreciézá faptele și acțiunile unuia și aceluiași bărbat în chipul cel mai contrazicĕtor. Unii admiră și laudă curagiul și statornicia cu care Dr. I. Rațiu a continuat lupta pentru realisarea acelui ideal pentru care Micul-Clain murì în exil, Petru Pavel Aron se topì ca o făclie, în rugăciuni, posturi, milostenii și înființări de șcóle și mănăstiri, Grigorie Maior se sobórâ de pe tronul archieresc, și mulți sângerară pe câmpul de rĕsboiu și îndurară grele prigoniri. Alții, nemulțămiți cu patriotismul acela, care e gata sĕ și dee avutul și sângele pentru tronul regesc și pentru integritatea teritorială a statului, și gloria sfintei corónе, infieréză pe același bărbat cu semnul tradării de patrie, îl consideră dușman nu numai al statului, ci și al poporului românesc, fiind-că aduce pe acest popor în conflict cu tendințele moderne ale statului și prin acésta îl lipsește de avantagiile materiale, ce i-le póte oferi contopirea lui în alt popor mai puternic, ca și când aceste avantagii ar fi mai de mare preț de cât limba străvechiă, dulce și frumósă a poporului român, de cât obiceiurile lui seculare, aspirațiunile lui înalte și fericirea de a trăi și el alăturea cu celelalte popóre din patria sa și din lumea mare.

In consecuență cu vederile opuse, contradictorii, acum desfășurate, fie-care partid se încércă a'și și esecuta sentința. Unii întimpină cu manifestațiuni grandióse de stimă, venerațiune și alipire, pe cel ce a avut curajul a înfrunta ori-ce urgie, și a le duce plânsorile la înaltul tron. Alții strigă tradare, îi asediéză și sparg casa, îi risipesc vatra lângă care s'a născut, a trăit și a îmbĕtrânit în fericire, și 'l fac sĕ părăséscă pe toți pe cari i-a cunoscut și iubit, și cari l'au cunoscut și iubit din fragedele lui tinerețe, și sĕ-și caute alt adăpost, alt lăcaș, unde este greu a încopcia legături noue și prietini, și unde — după slăbiciunea firii omenești — unii mai bucuros se depărtéză, de cât se apropie de cel lovit de sórte.

Și sĕ nu credeți, că aceste stări deplorabile și îngrijitóre trebue sĕ se ivéscă în mod necesar acolo unde locuesc mai multe popóre împreună, și că întrĕ popóre deosebite nu ar puté esista dragostea și bunăînțelegerea.

Noi am vĕḑut lucruri și mai îngrijitóre, sĕvêrșite de ómeni cari erau concetățenii lui Dr. Ioan Rațiu și după calitatea lor de supuși ungari și după limbă și naționalitate. Acestia ca astăzi îl sĕrbătoriră ca pe sublimul virtuților cetățenești și românești, ca pe falnicul și nebiruitul stegar al poporului românesc, ca pe venerabilul president al partidului național românesc, ear' ca mâne l'au ocărît și l'au tîrâit prin noroiu, și înjosindu-l pe el au înjosit neamul ce el a representat.

După aceste esperiențe triste, mai este cineva întrĕ voi, triști ascultători, care sĕ mai îndrăsnéscă a susținé că judecata omenilor sau așa numita opiniune publică este capabilă a aprecia faptele nóstre după vrednicia lor?

Eu cred că nu! Ear' dacă ar fi cineva întrĕ voi, care ar fi sedus de credința comună, că ceea-ce nu sunt în stare sĕ facă contimporanii, va puté-o face *"tribunalul istoriei"*, la care așa de des se apeléză, atunci eu trebue sĕ declar, că pe lângă tot respectul ce-l am față cu cercetările istorice, serióse și constiențióse, numai atunci m'așí încrede fără nici o reservă în dreptatea acelui tribunal, când Rușii și Francezii vor scrie în aceeași formă despre Napoleon cel Mare, și când istoriograful catolic și cel protestant vor avé aceeași părere despre Luther.

Cred deci a fi deplin lămurit adevĕrul, că ómenii cu așa numita lor opiniune publică nu pot aduce judecată absolut dréptă asupra semenilor lor. Avênd mintea mărginită, ei nu pot cunóște tóte elementele de lipsă la formarea unei judecăți drepte. Crescuți în prejudiții sau în simpatíi și antipatíi față cu persónele ce cad sub judecata lor, conduși de interese cunoscute ori ascunse, au ochii minții fórte adese-ori împăinginiți, așa în cât nu pot vedé lucrurile în adevĕrata lor fire și colóre, și prin urmare nici nu le pot judeca după adevĕr și dreptate.

Dar' după adevĕr și dreptate însetoséză sufletele nóstre de când esistă omenimea. Pentru adevĕr și dreptate și-au jertfit tóte plăcerile vieții și chiar și libertatea și sângele cei mai buni, cei mai aleși fii ai neamului omenesc.

Am pĕcătui deci în contra Creatoriului preabun și preaînțelept, când am afirma, că adevĕrul și dreptatea nu se póte afla nicăiri, căci am presupune că Dzeu a sădit în noi un dor nestîns după un lucru ce nici-odată nu se póte ajunge în perfecțiunea sa. Trebue prin urmare sĕ se afle și adevĕrul și dreptatea nu în ómeni, ci numai singur în Dzeu.

Tótă ordinea socială și morală s'a susținut totdeuna și se susține și astăzi prin aceia cari în tóte acțiunile lor sunt conduși de principiul, că esistă o ființă infinită, atotștiutóre, ale cărei judecăți sunt *milă și adevĕr, și dreptate în veac.*

Inaintea acestui judecător mare stă acum și Dr. I. Rațiu.

Dacă nimenea nu trage la îndoială, că iubirea de-aprópelui este un semn al iubirei de Dzeu, și că cu cât iubește cineva mai tare pe de-aprópele seu, cu atâta dovedește mai mare iubire față de Creator; dacă — mai departe — Mântuitoriul lumii prin vărsarea sângelui seu pentru toți ómenii ni-a dat pilda cea mai perfectă despre iubirea sa față cu D-zeu Tatăl și ne-a învĕțat, că celui ce iubește mult, mult i-se iartă, atunci trebue sĕ avem bună încredere că Marele judecător nu va respinge de la sine pe servitoriul seu Dr. Ioan Rațiu, tocmai pentru dragostea ce acesta a arătat-o nu numai cătră cei de un sânge cu el, ci cătră un popor întreg, jertfindu-și pentru el cele mai prețióse bunuri pământești și prin acésta dând dovadă despre iubirea sa cea mare față cu Dzeu.

Dar' dacă acest gând mângăitoriu străbate astăzi ființa nóstră a celor ce ne-am adunat în jurul acestui sicriu, nu pot lăsa acésta ocasiune fără a pune întrebarea, că cu ce vom ști îmblânḑi noi pe Dumnezeu, pe care atât de des l'am vătămat cu pĕcatele nóstre nenumĕrate? Au dóră cu invidia și rĕutatea nóstră, isvorul atâtor certe, calumníi și prigoniri întrĕ cei din clasa cultă a poporului nostru? Au dóră cu pofta nóstră de mărire deșartă, de plăceri trecĕtóre sensuale? Au dóră cu stórcerea și esploatarea bietului popor, pentru-ca sĕ avem cu ce ne mulțămí patimile rele și coperí cheltuelile unui lux nebun? Au dóră cu născocirea de defecte neesistente și cu esagerarea micilor scăderi în bărbații cari se espun pentru binele poporului românesc, pentru-ca prin acéstă apucătură sĕ ascundem lașitatea nóstră sau sĕ motivăm neparticiparea nóstră la acțiunile pentru înaintarea neamului nostru? Au dóră prin scandalul ce 'l dăm în continuu țĕrănimei nóstre, când îi cercetăm așa de rar bisericile, 'i respectăm așa de puțin obiceiurile bune și folositóre, și nu-i dăm nici un ajutoriu la susținerea instituțiunilor ei culturale?

Ca astfel de scăderi, pĕcate și viții, presentarea nóstră înaintea Marelui-judecător trebue sĕ ne înspăimênte. De aceea până când nu este târziu sĕ ne întórcem la Dzeu și la virtuțile cele adevĕrate ale religiunii creștine, ear' de la marele defunct Dr. Ioan Rațiu sĕ luăm pildă de iubire de neam, de abnegațiune și de jertfă pentru fericirea lui.

Acesta ar fi cel mai frumos omagiu, ce l-am aduce figurei mărețe, care ne părăsește și care pe când își ia prin graiul meu rĕmas bun de la soție, fice, rudenii, amici, soți de luptă, și de la toți cei de față, implóră binecuvêntarea Inaltpreasânțitului archiepiscop și metropolit Victor, care la dorința fierbinte a familei nu și-a pregetat a îndeplini funcțiunea sacră a înmormêntării.

Primește, Dómne, în lăcașurile sânților tei sufletul fratelui nostru Dr. Ioan Rațiu."

Au urmat apoi câteva ectenii și cântări funerare, după cari vicepresidentul *George Pop de Băsesti*, în numele comitetului partidului național, înecat de lacrĕmi apreciază activivitatea rĕposatului și face vot că steagul luptelor naționale, pe care 'l iau în primire de la rĕposatul curat și nepătat, îl vor țíné sus și tot așa de curat îl vor preda urmașilor. Imediat ia cuvêntul advocatul *Dr. G. Tripon* și rostește următórele:

"Stau modest în fața acestei ilustre adunări. Stau prea modest și îngândurat în fața sicriului ce cuprinde resturile pământești ale marelui fiu rĕposat al națiunii române! Istorie acì nu se póte face. Cuvintele ce le adresez către Dr. Ioan Rațiu în acest moment, sunt următórele:

Mai bine de o jumĕtate de secol ai fost ostaș neînfrânt și statornic, stegar falnic, conducĕtoriu înțelept și credincios, pază vecinic neadormită a poporului român în lupta lui pentru limbă, cultură, pentru esistență, pentru drepturi.

Ai fost unul dintrĕ factorii fruntași și decíḑĕtori în anii 1860—69, 1873, 1881, 1884, 1887, 1890, 1892, 1894, ca membru în dieta din Sibiiu, ca membru și în parte ca president al mai multor deputațiuni, conferențe și întruniri de natură politică și culturală.

Ni-ai fost profesor neîntrecut în cultul patriotismului vecinic cald și activ.

Ne-ai învĕțat a rĕmâné pe viéță și pe veacuri păzitori neclătinați ai limbii și legii, datinelor străbune; a păstra în tóte împrejurările credința în viitoriul nostru, căci, ziceai, din credință tare și activă se naște viitoriul.

Ni-ai fost conducĕtoriul și interpretul în acțiunea memorandistă, în epoca de energie și de apărare a vieții nóstre naționale organisate.

Intrĕ lacrimile și entusiasmul tuturora ni-ai fost interpretul și falnicul apĕrător în procesul memorandist, pertractat în 1894 în Cluj, unde ai ridicat pe poporul român la nivelul înalt al drepturilor sale, și cu glas stentoric, de acolo ai arătat, că nu noi putem fi acusați!

Ni-ai fost fruntașul încăruntit și superb întru primirea și suportarea suferințelor urmate în Segedin și Vaț, și ai contribuit cu consoții tĕi a înălța nivelul moral al luptelor nóstre politice, și a da esemplu viu de jertfire de sine, drept base și sĕmênță la învierea viitoriului dorit.

Când iți primești patul liniștei de veci lângă marii tĕi măeștri și fosti soți de luptă: lângă Papiu Ilarian, George Barițiu și Baronul Urs de Margina, — poporul român de pretutindeni, și toți fiii lui, pe lângă cununile superbe ce-ți acoper cosciugul, sufletește te încunjură și suspină îndurerat, ca un codru bătut de vînt, în jurul unui stejar uriaș abătut la pământ.

Acest suspin general, acest prinos de recunoștință netĕrmurită, de iubire îndurerată, va păstra memoria faptelor tale bărbătești pe séma generațiilor viitóre.

Acestea te însoțesc și sĕ te însoțéscă, drept suită meritată, la eșirea ta durerósă din patria și viéța ta pământéscă, ce cu glorie o ai străbătut.

Capetele nóstre sĕ plécă înaintea memoriei tale. Dreptele nóstre, la fâlfăitul îndurerat al steagului rĕmas de tine, cătră cosciugul tĕu se adreséză, și durerea și iubirea nóstră îți șoptește:

Fie-ți somnul lin!
Adio! Adio! Adio!"

Cosciugul e dus apoi la grópă, unde după deslegarea și după discursul rostit de *Meruț* în numele tinerimei din Cluj, rĕmășițele pământești ale lui Dr. Ioan Rațiu sunt date pământului.

Fie-i odihna vecinică şi neturburată, ear' sufletul seu, bun şi curat, afle drépta rĕsplată a faptelor sale la Tatăl îndurărilor, care nu judecă după patimile omeneşti, ci după dreptate şi adevĕr.

Pentru catedrală.

La colecta pentru augmentarea fondului de edificare a bisericei catedrale au contribuit parochia din *Sibiiu-cetate* şi membrii ei cum urméză:

1.	Parochia însaşi . .	cor.	14434·89
2.	Parteniu Cosma .	„	1000·—
3.	Dr. Liviu Lemény	„	500·—
4.	Dr. Ilie Beu . .	„	500·—
5.	Familia Z. Boiu .	„	500·—
6.	Dr. George Proca .	„	300·—
7.	Elena Petraşcu .	„	200·—
8.	Nina Dunca de Sajó	„	200·—
9.	Constantin Stezar .	„	200·—
10.	Stefan Stroia . .	„	200·—
11.	Leontin Simonescu	„	200·—
12.	Dr. Dan. P. Barcian	„	200·—
13.	D. Vasile Bologa .	„	200·—
14.	Dominic Raţ . .	„	150·—
15.	Iuliu Popescu . .	„	100·—
16.	Vas. Gămulea . .	„	100·—
17.	Ioan Vătăşan . .	„	100·—
18.	Radu Ardelea . .	„	100·—
19.	Teodor V. Păcăţian	„	100·—
20.	Lazar Tritean . .	„	100·—
21.	Victor Tordăşianu .	„	100·—
22.	Petru Ciora . . .	„	100·—
23.	Victor Fincu . .	„	100·—
24.	Iosif Enescu . .	„	100·—
25.	Emil Vinţeler . .	„	70·—
26.	Dr. Atan. Marienescu	„	60·—
27.	Petru Pipoş . . .	„	60·—
28.	Nic. Benţa . . .	„	60·—
29.	Constantin Pop .	„	60·—
30.	Emil Pinciu . .	„	50·—
31.	Ioan Rebega . .	„	50·—
32.	George Decean .	„	50·—
33.	Jeronim Preda . .	„	50·—
34.	Ioan Roman . .	„	50·—
35.	Petru Tincu . .	„	40·—
36.	Ioan Sift	„	40·—
37.	Iuliu Covrig . .	„	30·—
38.	Ioana Rebega . .	„	30·—
39.	Iuliu Enescu . .	„	30·—
40.	Nicol. Căldărea .	„	20·—
41.	Petru Dragomir .	„	20·—
43.	Ioan Şut	„	20·—
44.	Sidonia Muntean .	„	20·—
42.	Florian Adam . .	„	20·—
45.	Iosif Barbu . . .	„	15·—
46.	Emil Petruţ . . .	„	15·—
47.	Emil Vintilă . .	„	12·—
48.	Minerva Brote . .	„	10·—
49.	Maria Borcia . .	„	10·—
50.	Maria Grecu . .	„	10·—
51.	Florea Cruciţă . .	„	10·—
52.	George Bendorfian	„	7·—
53.	Nicol. Simtion . .	„	5·—
54.	Ioan Işan . . .	„	5·—
55.	Isidor Grindean .	„	4·—
56.	Rafila Calman . .	„	2·—
57.	Ana Riedel . . .	„	2·—
58.	Mih. Bărăbaş . .	„	2·—
59.	Nicolae Marcu . .	„	2·—
60.	Aurel Popescu . .	„	2·—
61.	Dumitru Mitoc . .	„	2·—
62.	Rafira Radu . .	„	1·—
	Total	cor.	20730·89

Dacă la suma acésta mai adaugem şi sumele subscrise pe alte liste ale membrilor acestei parochii: Dr. Il. Puşcariu 1000 cor., I. Papiu 600, M. Lazar 500, Nic. Ivan 500, Dr. Eus. Roşca 1000, Dr. M. Cristea 1000, Pant. Lucuţa 2000, A. Lebu 1000, I. Preda 1000, Dr. N. Vecerdea 1000, I Ghibu 300, Dr. P. Şpan 300, D. Cunţan 200 şi N. Vătăşan 200, total 10,600 cor., — contribuirile de până acum ale parochiei din Sibiiu-cetate şi ale membrilor ei dau considerabila sumă de **31,330 coróne 89 fileri.**

Nr. 1078—1902.

Cercularίu

către toţi p. t. domni membri clericali şi mireni, ordinari şi estraordinari, ai sinodului protopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Braşovului.

Conform mandatului primit de la Venerabilul Consistoriu archidiecesan cu ordinul dto 22 Novembre a. c. Nr. 12142 Plen., de a conduce actul alegerii de protopresbiter al tractului Braşov, prin acésta convoc comitetul protopresbiteral, în conformitate cu dispoziţiunile regulamentului de procedură la alegerea de protopresbiter § 14, a se întruní Dumineca, în 8/21 Decembre a. c., la orele 3 p. m., în sala şedinţelor comitetului parochial de la biserica sfântului Nicolae.

Sinodul protopresbiteral electoral conform §-lui 15 al regulamentului de mai sus, cu observarea prescriselor statutului organic § 51 combinat cu § 42, am onóre a 'l convoca pe Luni, în 9/22 Decembre a. c. la locul central în Braşov, la 11 ore a. m., după celebrarea serviciului divin cu chemarea duhului sfânt, în biserica de acolo cu hramul sfântului Nicolae, la care sunt invitaţi a participa toţi membrii sinodului.

Sibiiu, 23 Novembre 1902.

Ioan Papiu
protopresbiter, comisariu consist.

NOUTĂŢI

Societatea de lectură "Andreiu Şaguna" invită la şedinţa festivă ce se va ţiné Vineri în 29 Novembre în memoria Marelui Archiereu Andreiu în sala cea mare a Seminariului "Andreian", cu următoriul program:

1. "Imn religios", de Aug. Bena, cleric c. III., esecutat de corul societăţii.
2. "Cuvênt ocasional", rostit de Vasilie Şpan, cleric c. III.
3. "Dorul înstrăinatului" de Flechtenmacher-Popovici, esecutat de corul societăţii.
4. "Psichologia socială şi etnologică", disertaţiune de Nicolau Şoneriu, cleric c. III.
5. Rugămintea din urmă", poesie de G. Coşbuc, declamată de Dumitru Grecean, cl. c. II.
6. "Mic Poutpouriu românesc", de I. Murĕşan, esecutat de orchestra societăţii.

Inceputul la 7 ore séra. Marinimósele oferte în favorul societăţii se vor cuita cu mulţămită în ziare.

*

Remaniare ministerială în România. In şedinţa de Vineri a camerei române dl prim ministru *Sturdza* a cetit decretele regale, prin cari se primeşte demisiunea dlor ministri *Palade* şi *Aurelian*, şi se numeşte ministru de interne dl *Vasile Lascar*, ear' dl *Stoicescu* trece la domenii, primind interimatul lucrărilor publice dl prim-ministru *Sturdza.*

*

Din Nucet ni-se scriu următórele: Locuitorii comunei nóstre Nucet de mult nutriau dorinţa, ca în scopul unei mai bune şi mai repeḑi înaintări pe teren economic, sĕ-şi acumuleze forţele în o reuniune economică, ca astfel sĕ se delăture stavila ce pune pedeci micului econom, a nume lipsa de capital. Acéstă dorinţă şi-a aflat faptică întrupare în ziua de 17/30 Novembre a. c. când domnii Demetriu Comşa şi Victor Tordăşianu venind în comuna nóstră au dat poveţele necesare, cari ascultate au fost cu mare atenţiune. Constat cu cea mai mare bucurie, că tóte sfaturile date în ceea ce priveste conducerea mai bună şi mai înţĕléptă a economiei de câmp şi de vite, adânc rĕsunet au aflat în inimile poporenilor nostri, ear' ideea înfiinţării unei însoţiri de credit sistem Raiffeisen cu mare căldură a fost îmbrăţişată, înscriindu-se îndată aprópe 60 de membri. Dee Dumnezeu, ca sămênţa aruncată, precum în alte locuri, aşa şi aici sĕ fi căḑut pe pămênt bun şi productiv, ca astfel vĕḑênd'o desvoltându-se şi aducênd fructele intenţionate, sĕ se bucure întocmai ca şi agricultorul de ródele muncii sale. *Un participant.*

*

† **Anastasía Moldovan n. Petco,** a rĕposat Mercuri (3 Decembre n.) în etate de 62 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Vineri (5 Decembre) în cimiteriul bisericei gr. or. din Băiţa (comitatul Hunedóra). Ii jelesc perderea: Soţul ei George Moldovan, notariu pens. în Băiţa, şi fiii: Dr. Silviu Moldovan, advocat în Oreştie, Demetriu M. notariu, Valeria m. Dr. Cornel Moldovan, medic, Anastasiu, Marcel, şi numĕróse rudenii.

† **Maniu Lungu,** măestru rotariu, president al "fondului miserilor" şi epitrop al bisericei nóstre din *Rĕşinari*, a rĕposat Vineri (5 Decembre n.) în etate de 65 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut eri în cripta familiară din Rĕşinari. — Rĕposatul a fost membru în "*comisiunea administratvă a fundaţiunii Şaguna*".

*

O aniversare. Eri, Dumineca s'a împlinit un an de la mórtea regretatului şi neuitatului naţionalist *Vasile A. Ureche*, din care incident un serviciu religios a fost oficiat la Bucureşti, în biserica Brezoianu, participând la el un numĕr însemnat de buni Români din capitala regatului român.

*

Cu douĕ mĕsuri? Dr. Kalmár Antal, advocat în Becicherecul-mare, publicase cam cu câteva luni înainte de acésta o carte în care combătea aspru scrierile lui *Beksics*. In firul combaterii Dr. Kalmár a scăpat şi espresiuni în cari procurorul a vĕḑut *lesă majestatis*. A intentat deci autorului proces de lesa majestatis, ear' judele de instrucţie a ordonat confiscarea cărţii. In esecutarea confiscării organele poliţiale s'au presentat şi la un librariu din Budapesta, care li-a rĕspuns că a avut în librărie câteva esemplare, dar' le-a vêndut deja: ministrului-president *Széll*, ministrului de justiţie *Plósz*, fostului ministru-president *Wekerle*, presidentului tablei regeşti din Budapesta, presidentului tablei regeşti din Cincibiserici şi directorului de bancă Beck Nándor. Sĕ pofuascá deci organele poliţiale sĕ facă perchisiţie la domnii acestia. Comisia poliţială luând protocol despre cele spuse de librariu s'a depărtat.

La trei zile după cele întêmplate în librăriaă cestionată *judele de instrucţie a dat un ordin* (apărut şi în "Rendőri Közlöny") *de cuprinsul, că* ***de la persóne private nu este permis sĕ se confisce cartea, deci nici perchisiţie domiciliară nu este permisă.***

Am dori acuma sĕ ştim: de ce nu s'a urmat astfel şi faţă cu "*Cartea de aur*" şi cu "*Darul de Paşti*"?

*

Rectificare. In lista dăruirilor pentru catedrală, publicată în numĕrul 125 al ziarului nostru, s'a strecurat următórea greşală: domnul Vasilie Teotelecan, paroch în Gerőfi-Dângău e trecut cu sumă de 300 coróne, contribuite pentru sine şi soţie-sa Maria, ear' dl Iosit Stănescu, paroch în Gerő-Oşorheiu e trecut cu 150 coróne, contribuite numai pentru sine; pe când adevĕrul e, că dl Teotelecan a subscris 150 coróne, ear' dl Stănescu *cu soţie sa Maria*, 300 coróne. Facem cuvenita rectificare.

*

Ninsóre. De Vineri nóptea până azi de către zi a nins necontenit. Sibiiul şi împrejurimile sunt în haină albă de iarnă, care — cum se prevede — de astădată va rĕmâné aşa pe mult timp.

*

Amicul împĕratului. — Intrĕ cununile aflătóre pe mormêntul lui *Krupp*, rĕposat în urma scârbóselor calumnii debitate de ziariul socialist "Vorwärts", este şi o cunună a *împĕratului Vilhelm*. Acésta e atârnată pe obeliscul mormêntului şi are pe fundă inscripţia următóre: "*Celui mai bun amic al meu. Vilhelm*".

*

Mirésă arsă în faţa altariului. In "Magyar Polgár" cetim despre mórtea tragică a *Sidoniei Brătean*, care Dumineca trecută avea sĕ se cunune în biserica gr. cat. din *Teure* (Tohát) cu candidatul la preoţie Silviu Vlad. Conform obiceiului local paranimfele în decursul serviciului cununiei stau în jurul miresei, avênd în mână câte o luminare aprinsă. Aşa s'a urmat şi la cununia nenorocitei Sidonia Brătean. Una dintrĕ paranimfe ţinênd luminarea prea aprópe de mirésă, hainele acesteia au luat foc şi într'o clipă au aprins în flacări pe nenerocita. In panica şi învălmăşéla provocată de acest tragic incident au luat foc şi hainele paranimfelor Ella Papp şi Olga Raduly. Acestea au scăpat cu câteva arsuri, succeḑênd nuntaşilor sĕ rupă repede de pe ele hainele aprinse. Nu aşa însĕ mirésa. Până ce a isbutit mirele sĕ-i dee jos de pe cap vĕlul şi sĕ rupă de pe ea haina de mirésă, prinseserá foc şi celelalte haine pe cari le avea sub haina de mirésă, cari fiind mai gróse şi mai strînse pe trup, n'au putut fi rupte în pripă. Astfel copleşită de arsuri mirésa a fost transportată a casă, unde preste nópte a murit.

*

Din Călăţele, protopresbiteratul Clujului, ni-se scrie, că ţinêndu-se acolo în 4 Decembre n. licitaţie pentru darea în esploatare a unui teritoriu de 51 jugĕre pădure, proprietatea bisericii gr.-ort. române din comuna aceea, au luat parte la licitaţie publică şése oferenţi, întrĕ cari şi banca românéscă "*Vlădeasa*" din Banfi-Huedin, prin representanţii ei domnii *Mărincaş* şi *Căciulă*, al căror merit este, că pădurea, preţuită în 8060 coróne a fost vîndută cu 20 000 coróne, pe un preţ deci aprópe întreit, cum era preţul de estimare. Banii câştigaţi din vînḑarea pădurii sunt destinaţi pentru edificarea din nou a bisericii din *Călăţele*, astăzi mică şi vechiă.

*

Treizeci şi şése ómeni arşi de vii. In Bohum (Vestfalia) s'a aprins Mercuri o cofetărie, în care treisprezece ómeni au fost arşi de vii, ear' şepte au îndurat arsuri grave. Asemenea nenorocire s'a întêmplat în Chicago (America), unde s'a aprins hotelul Linkoln, în care douĕzeci şi trei ómeni au fost parte arşi, parte asfixiaţi de fum. Mulţi dintrĕ locuitorii hotelului au sărit afară pe feresti, de la înălţimi de patru etagiuri. Dintrĕ acestia încă s'au nenorocit mulţi.

*

Nenorocire pe Murĕş. Sâmbăta trecută şése inşi dintrĕ lucrătorii de la lemnăria din Zam voind sĕ trécă Murĕşul, pe la mijlocul rîului o tablă de ghiaţă a isbit în luntre si a rĕsturnat'o. Toţi cei şése ómeni, a nume: Avram Drasciu, Ilie Popescu, Pavel Şetrăţan, Nicolae Manlascu, Ilie Siculici şi George Drascu, au căḑut în valurile rîului şi s'au înecat. Douĕzeci şi unu copilaşi au rĕmas orfani prin tragica mórte a acestor nenorociţi lucrători.

*

Şi-a asigurat mâna. Jan *Kubelik*, de present cel mai mare virtuoz în cântarea pe violină, şi-a asigurat mâna dréptă pe 350.000 de marce.

*

Eroi mumificaţi. Cu ocasiunea unor săpături făcute în pivniţele castelului din Aquilea săpătorii au aflat cam treisute de cadavre neînmormêntate, trecute în mumificare. S'a constatat apoi, că ele sunt de ale soldaţilor regatului neapolitan, căḑuţi în 1796 în apĕrarea Aquileii contra oştirilor franceze.

*

Luna Decembre, conform profeţirilor lui *Falb* va fi abundantă în ploi şi vênturi mari, fiind gerósă numai câteva zile din a treia treime a ei. A nume: pe primele şepte zile prognosa spunea timp ploios, cu temperatură ridicată mult preste cea normală, zăpadă abia va cădé pe unele locuri. (Cât pentru Sibiiu şi împrejurimi prognosa nu e nimerită). Din 8—21 vor cădé ploi mari şi estinse. Temperatura e mai mare cam prin 15, care e zi critică de rangul prim. In restimpul acesta vor fi şi multe furtuni şi vênturi mari. Zăpadă încă va cădé multă. Din 22—26 vremea va fi fórte uscată, zăpadă nu va mai cădé, dar' va fi fórte frig. Din 27—31 timpul va fi ploios; zăpadă va cadé cu îmbelşugare, dar' temperatura se va ridica în mod simţitor preste temperatura normală. Ziua de 29 e zi critică de rangul al 3-lea.

Cărţi şi reviste.

"Idei pregătitóre în Pedagogie" de Dr. Petru *Şpan*, profesor la seminariul teologic-pedagogic din Sibiiu. Preţul 3 coróne. Se află de vînḑare la *librăria archidiecesană* (Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45).

*

"Luceafĕrul", revista studenţilor români de la universitatea din Budapesta, fascicolul 11 dto 1 Decembre n., a apărut cu următoriul sumariu: "Din preocupaţiunile moderne" de Neli I. Cornea n. Misici; "Adam Smith" (studiu); "Furtuna" (schiţă); "Frunză veştedă" (noveletă); "Novele istorice" (Petru Cazacul, Zina, Daniel), recensiune. Esplicarea ilustraţiei *Horia la împĕratu* şi *La scaldă.*

"*Luceafĕrul*" apare de două-ori pe lună în Budapesta (VI. strada Vörösmarty Nr. 60 a) şi costă 10 coróne pe an.

Posta redacţiunei.

Gherla. Sunt primite amêndouĕ şi vor fi publicate cât mai în grabă.

Ponor. Cartea cerută ţi-s'a trimis, sub condiţiunile propuse.

Breţcu. Mulţămim. Vom folosi aceea-ce e mai de însĕmnătate.

[209] 1—1

CONCURS

Devenind vacant postul de **secretariu la institutul de credit și de economíi "Albina" din Sibiiu,** pentru îndeplinirea aceluia se publică concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

1. Salariu fundamental de 3000 cor., care în sensul Regulamentului de serviciu, între împrejurări normale din trei în trei ani se urcă cu câte 10% până când ajunge la cifra macsimală de 6000 cor.

2. Relut de cuartir 25% de la salariul fundamental, adecă 750 cor.

3. In sensul §-lui 62 punct *e),* din statutele institutului, în proporțiunea salariului seu participă la tantiema funcționarilor de 4% de la profitul net al institutului.

4. Participă la fondul de pensiuni al funcționarilor institutului cu drepturile și datorințele normate în statutele acelui fond, în sensul cărora: durata serviciului obligat este de 30 ani, după care funcționariul are drept la o pensiune în mărimea salariului seu ultim. Dreptul de pensiune se începe însĕ după un serviciu neîntrerupt de 10 ani.

Reflectanții la acest post sunt poftiți ca până la *20 Decembre st. n. a. c.* sĕ-și înainteze la direcțiunea institutului cererile adjustate cu documente autentice despre următórele calități:

1. Că concurentul este de etate sub 40 de ani (carte de botez).

2. Că este deplin sănĕtos.

3. Că în cariera sa de până ací a avut și are conduită corectă.

4. Că are deplina cunoștință a limbilor română, magiară și germână.

5. Că a absolvat vr'o facultate universitară. Absolvenții de facultatea juridică vor fí preferiți.

Preste tot se cere ca concurentul sĕ fie un bărbat de cultură superióră.

Despre alte dispoșițiuni ale Regulamentului de serviciu și despre agendele secretariului, se pot informa concurenții în biroul institutului.

Sibiiu, 2 Decembre n. 1902.

Direcțiunea.

16658/902. IV. sz. [210] 1—1

Hirdetmény.

Szebenvármegye alispáni hivatal, köz igazgatási bizottsága árvaszéke és tiszti ügyészi részére szükséges

1. *irodai szerek, fűszeráruk,*

2. *papir és nyomtatványok szállításának és*

3. *a könyvkötői munkálatok végzésének biztositása végett Szebenvármegye alispánjánál* **1902 évi deczember hó 19-én** *délelőtt 10 órakor irásbeli ajánlatok utján nyilvános árlejtés tartatik.*

Az 1 koronás bélyeggel és 40 korona bánatpénzzel ellátott zárt irásbeli ajánlatok a kitüzött nap délelőtti 9 órájáig Szebenvármegye alispánjánál annál inkább benyujtandók, mert, későbben beérkező, vagy hiányosan felszerelt ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok a felsorolt 3 csoport mindegyikére nézve külön nyujtandók be.

A részletes feltételek az alispáni kiadóhivatalban a hivatalos órákban megtehinthetők.

Nagyszeben, 1902 évi deczember hó 5-én.

Reissenberger
alispán.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cărți fórte eftine și de valóre!!

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17 Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

„Colecțiunea Șaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote.
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu. 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I
„ 30. V. Conta Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu. Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinerețelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliștii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesí.i)
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui numĕr 1 cor.

Librăria archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

va funcționa din 26 Decembre stil nou anul curent.

Inmormêntări pompóse și simple.

[207] **Prețuri moderate.** 5—25

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

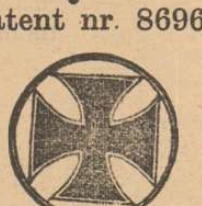

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 35—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 133 Sibiiu, Joi 28 Novembre (11 Decembre) 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Societate de ajutorare
pentru preoți și învěțători.

O ideiă fórte salutară și ușor realisabilă e dată din partea conferenței învěțătorești din cercul Sebeșului, ținută anul acesta, întregei preoțimi și învěțătorimi din archidiecesă, ideia înființării unei *“societăți de ajutorare a preoților și învěțătorilor gr.-or. români din arhidiecesa Transilvaniei”*.

E lucru încă din vechime bine cunoscut și bine stabilit, că ceea-ce nu póte face un om, sau doi-trei ómeni, pot sě facă mulți ómeni împreună. Și mulți ómeni împreună pot sě facă, cu mici jertfe și cu puțină muncă, mari lucruri, pentru-că micile lor părticele de muncă și de jertfă, adunate la un loc, formézǎ un isvor puternic din care se pot acoperí tóte lipsurile a căror acoperire se intenționézǎ din partea lor.

Spiritul de asociare, tocmai din acest motiv, e astăzi bine lățit printrě tóte straturile omenimei; și cu bucurie constatăm că începe sě prindă teren și printrě ómenii nostrii. Acest spirit de asociare a dat deci naștere și ideii despre înființarea societății de ajutorare a preoților și învěțătorilor gr.-ort. români din Archidiecesa Transilvaniei, — ideia salutară despre care e vorba.

Nu mai insistăm și noi asupra *necesității* înființării unei astfel de instituțiuni, nici asupra *folóselor* materiale și morale, ce pot sě resulte din cât mai apropiata ei punere în practică, pentru-că tóte acestea sunt pe larg espuse în prospectul cu care conferența învěțătorésca din Sebeș se adresézǎ preoțimii și învěțătorimii nóstre, respective conferențelor lor cari se vor ținé în anul viitor, cu rugarea, ca discutând asupra chestiei, sě se pronunțe și ele, dacă e bine primită și din partea lor ideia, și dacă simt și ele necesitatea înființării societății proiectate?

Ce voim sě facem însě este: sě atragem din vreme atențiunea celor interesați asupra acestui lucru, asupra ideii salutare, pentru-ca toți, preoții și învěțătorii, sě fie pe deplin orientați în causă atunci când întruniți în conferențe vor avé sě se pronunțe asupra înființării ori neînființării societății proiectate.

In scopul acesta publicăm deci pe rînd, întâiu *prospectul* conferenței învěțătorești din Sebeș, votat la 19 April st. v. 1902, și apoi *proietul de statute*, stabilite în mod final tot atunci, — ca cei în drept sě pótă studia bine ambele aceste acte însemnate, cari le vor fi supuse la timpul seu spre deliberare. Și declarăm totodată, că ținem deschise colónele ziarului nostru pe séma celor-ce ar dorí sě lămuriască și mai bine chestia acésta de neîndoelnică însěmnătate pentru preoțimea și învěțătorimea nóstră, pentru a cărei scótere pe plan laudă și recunoștință merită dnul profesor Dr. *Iosif Blaga*, de la care a emanat ideia înființării societății proiectate, precum și conferența învěțătorésca din Sebeș, care a îmbrățișat'o cu atâta căldură.

Dăm acum cuvêntul conferenței învěțătorești din Sebeș, care se adresézǎ conferențelor preoțești și învěțătorești din anul viitoriu cu următórea frățéscă recercare:

Onorați membri ai Conferenței! E lucru natural, ca omul cult sě fie mai moral de cât omul necult.

Moralitatea omului se manifestă prin fáptuírile sale.

Nouě ne place a crede, că suntem accesibili la scopuri morale: la iubirea de-aprópelui.

Dar' dacă ni-am face o analisă a tendențelor nóstre, nu aplicând criteriul moralității înalte, ci numai criteriul moralității de rînd, ar trebui sě constatăm, că încredințarea acésta a nóstră se basézǎ în mare parte pe fícțiune și că în realitate în noi de abia ființézǎ atât simț moral, că nu căutăm, în casul cel mai bun, a nume sě facem rěu de-aprópelui nostru, dar' pentru realisarea binelui pe séma de-aprópelui cu intențiune voită, nu prea suntem capabili, pe lângă tótă cultura nóstră. Dar' în acésta constă dór' însușirea omului cualificat pentru viéța morală. Ce conclusiune asupra stării morale a ómenilor nostri culți ar trebuí sě tragem luând de basă și numai felul cu sě știu ei îngrijí d. e. de cei mai de aprópe ai lor, de soție și de copíi, pentru casul, că azi-mâne acestia ajung la nefericirea de a nu mai avé pe soțul, respective pe tatăl lor?!

Sě ne întrebăm: câți preoți și învěțători pot fi liniștiți în conștiința lor, că la cas de mórte, familia lor rěmâne asigurată, nu de o stare splendidă materială, ci cel puțin așa fel, ca sě se pótă susțíné conform cu cerințele impuse stării lor sociale?

Ei, unde e puterea morală; basa caracterului moral, a iubirii de-aprópelui, a inimii deschise scopurilor înalte, de interes comun ș. a.?

Câți preoți și învěțători sunt asigurați pentru casul de mórte la institute de asigurare? Căci de aceia, cari n'ar avé trebuință de asemenea lucru, avênd înșiși avere privată destulă, prea puțini se vor afla! Ba suntem siguri, că numěrul acelora cari mai au și datorii în sarcina lor, încă e destul de mare.

Se va reflecta: se plătesc prea mari cuote la institutele *de asigurare*.

Adevěrat, că se plătește mult. Institutele acestea sunt făcute și ele în vederea realisării de câștig pe séma fondatorilor lor. Se susțin apoi prin niște aparate fórte costisitóre.

Se va mai reflecta: preoții și învěțătorii se bucură azi de drepturi la pensie. Da, acestea sunt bune; și mai ales însě, dacă Dzeu ne ține sě îmbětrânim, sě ne facem anii toți de serviciu. Dar' când alta e voia lui Dzeu? Ce se capětă, dacă ți-ai făcut d. e. numai jumětate din anii de serviciu? Cât capětă familia unui preot sau învěțătoriu, când acestia mor după 10, ori chiar 20 ani de serviciu? Dar' dacă n'au împlinit nici 10 ani?

Iată, că e de datorință sfântă a preoților și învěțătorilor, ca sě se mai cugete la ceva în scopul asigurării familiei lor, pentru casul de nenorocire. In deosebi ei sunt îndatorați la acésta, avênd în vedere împrejurările stării și vieții lor de azi, precum și datorințele impuse lor și familiilor lor de timpul de azi.

Și nu este greu a găsí o modalitate de a asigura cu ceva familiile, o modalitate și ușor de esecutat, și și fórte morală. E vorba de constituírea preoților și învěțătorilor în o societate de ajutorare reciprocă. Acésta ar fi cea mai bună și mai eftină societate de asigurare, căci acésta n'ar avé sě umble după câștig, n'ar avé sě cheltuiască cu funcționari, cu agenți ș. a. Numai secretariul ar fi de remunerat. Nici acesta însě n'ar avé așa mult de lucru, căci tótă corespondența, și preste tot tóte měsurile de luat, fiind la fel, se pot efectua prin tipărituri.

Conduși de interesul ce trebue sě purtăm cu toții causei nóstre culturale și morale, representate la noi mai mult prin preoțime și învěțătorime, ne-am ocupat mai de aprópe cu ideia înființării unei societăți de ajutorare reciprocă a preoțimii și învěțătorimii gr. or. române din Transilvania, ideă dată și deslușită de comisariul consistorial dl Dr. *Iosif Blaga* în sesiunea conferențelor din acest an.

Ne-am ocupat și de proiectul de statute presentat gata de dl comisariu spre deliberare, și pe lângă unele mici modificări am stabilit statutele unei asemenea societăți.

Societăți de feliul acesta mai esistă astăzi. Mai întâiu medicii din Viena s'au constituit în o asemenea societate de ajutorare.

Acum tocmai sunt pe cale de a se constituí și profesorii de la tóte șcólele medii din patrie. Statutele acestora au și servit de basă proiectului nostru de statute.

E de nădăjduit, că se vor găsí destui bărbați, din șirul preoțimii, conștii de importanța acestei idei și de responsabilitatea lor ca capi de familii, cari își vor da tótă silința, ca sě aducă la ființă societatea acésta. Ea ar ridica la tot casul, mult și valórea morală a preoțimii și învěțătorimii nóstre. Și este rațiune, ca în societatea acésta sě iee parte, la olaltă, preoții și învěțătorii. Prin acésta se mai cimentézǎ legătura întrě pionirii culturii poporului românesc, atât de dorit în vederea realisării problemelor.

Greutățile ce se pun în sarcina membrilor, sunt cele mai ușóre ce se pot închipuí. Pentru asigurarea unei sume de 2000 coróne, — luând de basă 1000 de membri și plătindu-se câte 2 coróne —, membrul acestei societăți nu va avé sě plătéscă mai mult de cât vre-o 10 până la 15 fl. la an. Și cum se plătesc acesti bani? Când și când câte 1 fl. Va sě zică fără sě se simtă greutatea jertfei. Și chiar dacă se va simți de unii la început, cu vremea se va ajunge, ca jertfa acésta sě se facă de fie-care fără nici un scrupul. Căci trebue sě se știe, că repetând un timp óre-care a tot jertfí câte-ceva pentru colegii nostri — deprinḑênd adecă binele moral, — ne facem și noi tot mai morali, și în proporția acésta sarcina ni-se face apoi tot mai ușóră.

S'a făcut socotélă esactă, când s'a studiat cestiunea înființării societății profesorilor de la șcólele medii, asupra mortalității profesorilor și s'a constatat, că casurile de mórte la acestia trec numai ceva preste 1%. Avêndu-se în vedere, că în privința acésta preoții și învěțătorii de la sate stau mai bine, fiindu-le împrejurările mai priinciόse, n'avem motiv a crede, că mortalitatea întrě învěțători și preoți sě trécă mult preste 1%. Acum când atât statul preoțesc cât și cel învěțătoresc sunt la începutul desvoltării sale de renaștere și în urmare membrii fiind în prevalență tot bărbați tineri, póte nici sě nu trécă preste 1%. Deci pe lângă plătirea (în rate de câte 1 fl.) a unei cuote anuale de vr'o 10 fl. e dată putința unui învěțătoriu și preot a se asigura cu 2000 cor. La o societate de asigurare s'ar plătí sigur vr'o 35—40 fl., și încă făcênd de tiněr asigurarea.

*

S'a întrodus în statute dispozițiunea, că acum, la început, învěțătorii și preoții se pot face membri numai corporativ, prin conferențele învěțătorești, respective preoțești, din motivul, ca sě nu se înscrie de membri numai bětrânii, în care cas, se înțelege, mortalitatea ar fi mai mare. Ear' dispoșiția, că dacă nu se face cineva membru la început, când conferențele au sě se pronunțe, respective când cineva întră în cariera sa, s'a luat cu scopul, ca și cei tineri sě se facă deja de la început membri. De altcum e de nădăjduit, că cei tineri, preoți și învěțători, vor da dovedi de idealismul caracteristic tocmai sufletelor mai tinere și se vor înscrie cu toții.

Cine își dă puțină silință a pětrunde în spiritul statutelor, va trebuí sě se convingă că tocmai cei tineri n'au motiv sě bănuiască că societatea, pe terenul ei desemnat în statute ar favorisa mai mult pe membri cei mai bětrâni, căci tocmai cei tineri au sě beneficieze de multe favoruri și interese create și alimentate mai mult de cei bětrâni. D. e. e pusă în vedere înființarea unui fond general bisericesc-școlastic, la care bětrânii contribue mai mult, prin tacsa mărită și prin detragerile din ajutoriul lor, precum și prin procentele ce se percep pe lunile cât rěmâne ajutoriul neîmpărțit. Din venitul acestui fond se vor plătí contribuțiile de ajutorare acelor membri, cari au plătit cuotele în decurs de 30 de ani, prin ceea-ce se servește tocmai interesul celor tineri. In urma faptului, natural, că bětrânii mor mai întâiu, lor li-se detrag procentele stabilite în § 18 din statute și tot după ajutoriul lor rěmân și procente, cam pe 4—5 luni în folosul fondului, prin ceea-ce se mărește în mod considerabil fondul general, de care bětrânii n'au sě beneficieze. Și apoi trebue sě ne cugetăm, că dacă vor fi înscriși o mie de membri, fondul general are sě créscă, de se pot plătí cuotele deja după 25 de ani. Iată modul cum ar fi sě créscă fondul general, socotindu-se fructificarea numai cu 4%.

Din tacsele de înscriere de la 100 membri, dacă:

16% ar fi sub 30 de ani, 66% întrě 30—50, 17% întrě 50—60, s'ar aduna deja în primul an vre-o 5000 cor. Acestia în 30 de ani, aducênd 4%, ar face 16,405 cor. și 22 fil.

Din subtragerea ajutórelor acelor cari mor în decurs de cei 20 de ani de la început, se póte socotí cel puțin 5000 cor. Din procentele după ajutórele membrilor rěposați, socotind că stau numai 3 luni spre fructificare în folosul fondului, se pot acoperí cheltuielile cu administrațiunea. Preste 30 de ani se póte conta, că fondul sporește până la 66,00 cor. Dar' trebue sě mai avem în vedere, că multă vreme banii vor puté fi elocați cu 5%, ba chiar și cu 6%. Deja însě cu un fond ceva preste 50,000 se pot plătí contribuțiile de ajutorare pentru membri cari au plătit 30 de ani, — numěrând societatea 1000 de membri — și dacă banii aduc numai 4%.

In felul acesta este evident, că pentru membri tineri sunt puse în vedere interese și înlesniri mari. E de așteptat, că chiar și învěțătorii neînsurați se vor face membri cu dragă inimă.

O mică tacsă s'a pus și în folosul protopresbiterilor, pentru-ca sě li-se acopere spesele de cancelarie. E cert, că de la inima protopresbiterilor va depinde fórte mult funcționarea regulată a instituțiunii.

După-ce conferențele învěțătorești și preoțești vor fi stabilit statutele, se va face un memoriu către Venerabilul Consistoriu archidiecesan, ca sě priméscă acéstă instituțiune sub conducerea sa și sě o aducă în ființă, pe basă legală, esoperând și aprobarea trebuitóre.

Ni-am luat voie a pune în discuție proiectul de statute stabilit în conferența nóstră învĕţătoréscă aşteptând a se pronunţa tóte conferenţele preoţeşti şi învĕţătoreşti în anul 1903.

Eventuale dorinţe au a se formula în scris, separat de procesul verbal al conferenţei, şi a se trimite la adresa *Dr. Iosif Blaga*, profesor, Braşov (Brassó).

Dacă se primeşte ideia şi admite, şi numai în principiu, proiectul nostru de statute, sĕ se facă deja în conferenţa aceea şi înştiinţările de membri, avênd a se da biroului subscrisei conferenţe împuternicirea a lua mĕsurile ulterióre întru a se ficsa tóte dorinţele în statute şi întru a se aduce în fiinţă societatea.

Din şedinţa a doua a conferenţei învĕţătoreşti din cercul Sebeş, ţinută la 19 April, v. 1902.

Dr. Iosif Blaga
com. consist., ca presid.

Alesandru Frâncu
secretariu.

Procesul pentru "Cartea de aur".

Discursul de apĕrare al dlui advocat Coriolan Brediceanu.

(Urmare).

A doua deducţiune, ce voeşte sĕ o tragă dl procuror din punctele din a doua serie, e că Românii se plâng că Ungurii li-au răpit tóte drepturile şi i-au ţinut în întunerecul neştiinţei.

Ce drepturi am avut? In legile ţerii mai nimic. Aprobatele şi Compilatele cuprind restricţiuni, ear' în "*Corpus juris*" este lege despre stergerea drepturilor Valachilor. Sau nu a fost oprit Românul prin lege de a merge la şcólă, şi asta nu e ţinere în întunerecul neştiinţei? Abstau de la autori istorici unguri, ca sĕ citez drepturile posedate de Români şi perdute prin secoli, dar' trec la 1848 şi mĕ provoc la cel mai modern şi plăcut scriitor ungar, la Kossuth Lajos. El în "*Scrierile mele din emigraţie*" reproducênd o vorbire a sa ţinută în turneul seu din America în luna lui Novembre din anul 1858, la capitolul despre liberalismul Ungurilor faţă de locuitorii de rasa nemagiară, lăudându-se zice despre Saşi: "*Li-s'a iertat, ca sĕ şi organiseze instituţiuni politice*, administraţia lor provincială sĕ şi-o reguleze după plac, sĕ esercieze guvernare autonomă, sĕ aibă judecătorii proprii ale lor şi acelea sĕ procédă după statutele lor proprii, ba li-s'a conces, ca ei sĕ se constitue nu numai întru naţionalitate de rassă ci chiar politică". Şi eu întreb, unde sunt drepturile acestea, cu care a escitat Kossuth Lajos admiraţiune şi simpatie?

Ear' când la 1860 plănuia Kossuth Lajos o nouă rĕscólă şi avea lipsă de atât buciumata frăţie şi prietinie a acestor două elemente, a Românilor şi a Ungurilor, în epistola care a adresat-o Domnitoriului Alexandru Cuza, ca sĕ-l câştige mai sigur, espune tóte drepturile, cari le garantéză Românilor din Ungaria. Iată-le (ceteşte):

„Precum religiunea aşa şi naţionalitatea e un interes social. Nici cu una nici cu alta statul nu are de a face nimic. Constituţiunea garantéză dreptul de întrunire, cetăţenii au liberă voie a se întruní pentru apĕrarea şi desvoltarea intereselor lor naţionale şi a-şi organisa societăţi în comune, în comitat sau pentru ţéra întrégă. Dar' precum confesiunile, de asemenea nici naţionalităţile nu pot pretinde autoritate teritorială în cele civile, ci trebue sĕ se mulţăméscă cu cultivarea intereselor lor naţionale. In acéstă privinţă au însĕ cea mai deplină libertate de disposiţiune, pot sĕ-şi alégă căpetenii (tőnökök), pe cari îi pot înzestra cu titlu după plac, de asemenea confesiunile religióse îşi pot alege cap, president, şi-l pot numí: patriarch, metropolit, episcop sau ori şi cum vor voi. Pot ţiné adunări şi pot aduce hotărîri în cadrul legii şi al constituţiunii, ear' statul nu póte cere altceva, de cât, ca acele adunări sĕ fie publice. Acest principiu se va aplica de-o potrivă atât faţă de Magiari, cât şi faţă de alte naţionalităţi, nici una nu va avé nici un privilegiu şi guvernul ca atare nu va părtiní pe nici una, pe contul alteia sau a celorlalte. Fiind-că însĕ guvernul, dieta, comitatul, comuna, au lipsă de limba oficiósă, în acéstă privinţă principiul de egalitate de mai sus îl va aplica în aşa chip, ca în tot locul majoritatea sĕ decidă, care sĕ fie limba oficiósă, în care limbă sĕ se pórte agendele, lăsându-se neştirbit dreptul minorităţii.

"Dacă spre esemplu cutare adunare comitatensă va decide, că în anul curent va purta agendele oficióse în limba română, slavă, sêrbă sau nemţéscă sau magiară, pentru aceea cetăţenilor de altă limbă li-se lasă dreptul a se folosí de limba lor în recurse, în procese de la tribunal şi chiar în adunările comitatense. Ear' când se adreséză guvernul cătră un comitat, guvernul e dator a pune pe lângă ordinaţiunea sa scrisă în limba magiară şi o traducere în acea limbă pe care a decretat-o respectivul comitat de limba sa oficiósă şi de asemenea va procede comitatul faţă de comune când se adreséză la ele. Aşa va acluda şi comitatul, dacă limba sa oficiósă nu e cea magiară, la relaţiile sale cătră guvern şi o traducere a acestora în limba magiară. Ear' legile traducêndu-se în tóte limbile ţerii, şi în limbile acelea se vor publica".

Aşa-i că sunt frumóse drepturi promise, dar' azi unde sunt? Mai mult zic, dacă chiar un magiar ar cere azi aceste drepturi, dl procuror l'ar pune sub acusă. Aşa se schimbă timpurile. Kossuth a pornit din conceptul libertăţii moderne. "*Libertate egală, drept egal şi datorinţă egală.*"

Aceste idei nu sunt originale ale lui Kossuth, ci ele în Francia au rĕsărit şi ivirea lor ca un cutremur de pământ au sguduit tronuri şi colibe, şi Kossuth de acolo le-a împrumutat ca idei şi ca sĕmênţe bune. Se ştie, că numai muncei şi resultatului filosofiei putem mulţămí generalisarea conceptului de libertate şi a urei contra ori-şi-ce fel de sclăvie. In legătură cu conceptul "*egalităţii*" Francezii mergênd înainte au deschis mintea lumei întregi la libertatea modernă. Libertatea modernă nu e mai mult un concept de stat mărginit, şi mai puţin un concept de castă sau rassă, ci e bunul comun al fie-cărui om. Şi *dór' om e şi Românul!* Drept are şi el la libertate. Şi cum sĕ nu aibă, că dóră rădăcinile acestei libertăţi moderne în natura omenéscă zac şi se afirmă atât în viéţa spirituală cât şi în cea publică. Libertatea modernă la singuratici e individuală, la popóre e libertatea comună şi esenţa ei e participarea la viéţa de stat. Aţi vĕdut cum a marcat Kossuth în drepturile garantate naţionalităţilor participarea acelora la viéţa de stat?! Şi unde sunt azi în realitate aceste drepturi! Pe ce pământ au cădut de nu aduc rod?! Fapt e, că aceea ce după dreptul firesc e bunul comun a fie-cărui om, al fie-cărui cetăţean, *noi nu avem;* drept aceea *adevĕr*, ear' nu injuriă e ce se afirmă în cartea încriminată despre *drepturile răpite*.

(Va urma).

"Pentru catedrala din Sibiiu."

Sub titlul acesta scrie "*Cronica*" din Bucureşti, în numĕrul primit astăzi, următórele:

Zelul cu care fraţii noştri din vecinul regat ungar continuă a contribuí pentru catedrala ce se zideşte în Sibiiu, pe séma metropoliei gr.-ort. române de acolo, ne pune în uimire. Numĕr de numĕr, "Telegraful Român", organul oficios al metropoliei aduce liste, care de care mai bogate în dăruiri, despre ofertele benevole, făcute din partea credincioşilor de legea gr.-ort. română din Ardeal, în favorul catedralei lor.

Insufleţirea acésta, vrednică de imitare, audim ca e pe cale de a se estinde şi asupra Transilvănenilor aflători aici în regatul român. Avem ştire positivă despre o nobilă mişcare, ce va primí în curênd formă concretă în direcţia acésta. Lucru de altcum vrednic de tótă lauda. Pentru-că Transilvănenii cari şi-au ales regatul român de a doua patrie, au încă mari datorinţe de împlinit faţă de fraţii rĕmaşi în patria mumă, pe cari i-au lipsit de un mare capital în luptele ce au sĕ le pórte pentru conservarea naţionalităţii lor, de capitalul de muncă, adus cu ei în noua patrie. Se cuvine deci, ca cel puţin în mică parte sĕ li-se restitue interesele după acest capital perdut, atunci când e vorba de acţiuni şi întreprinderi atât de nobile şi pentru fraţii din Ardeal de însemnătate vitală, cum e zidirea catedralei din Sibiiu.

Părerea nóstră ar fi însĕ, că pentru o mai uşóră realisare a dorinţei de care sunt stăpâniţi toţi Transilvănenii în chestia acésta, dorinţa de a contribuí fie-care după puterile sale la fondul catedralei din Sibiiu: e de imperiósă necesitate *sĕ se constitue aici în Bucureşti un comitet de iniţiativă*, compus din Transilvăneni, care luând atacerea în mână, sĕ pótă da fie-căruia posibilitatea de a nu lipsí de astădată de la împlinirea datorinţei sale faţă de fraţii şi coreligionarii din patria mumă.

Sperăm a puté da în curênd detailuri.

Din Dej.

Legea de naţionalităţi în congregaţia comitatului Solnoc-Dobâca.

— 30 Novembre n.

Precum tuturor comitatelor din patrie, aşa şi comitatului Solnoc-Dobâca i-a fost trimisă circulara comitatului Pojon cu rugarea de a sprijiní propunerea făcută cătră guvernul ţerii în direcţiunea modificării legei de naţionalităţi, ca periculósă pentru stat.

Congregaţiunea comitatului Solnoc-Dobâca, în care a ajuns la pertractare circulara menţionată, a fost convocată şi s'a ţinut în Dej la 25 Octobre a. c. st. n.

La pertractarea acestei cestiuni au fost presenţi dintrĕ o mulţime de membri români numai domnul protopop gr. or. *Teodor Herman*, din Dej, dl *Dr. Ioan Fărcaş*, advocat în Dej şi dl *Dr. Vasiliu Ramonţai*, advocat, fiscal consistorial gr. cat. din Gherla. Durere, că la o cestiune aşa importantă, cum este şi acésta, Românii inteligenţi din acest comitat rĕmân pasivi, ba absentéză în mod ostentativ de la congregaţiuni!

Comitetul permanent comitatens în prudenţa sa, cu gândul de a nu atinge, cred eu, sentimentul naţional al Românilor din acest comitat, cari forméză 80—90% a poporaţiunei comitatense, a propus, ca recercarea comitatului Pojon *sĕ se iee spre ştiinţă.*

Imediat a luat cuvênt dl *Dr. Ioan Fărcaş*, advocat, care — după-ce arată, că legea de naţionalităţi, de când esistă, n'a fost nici când esecutată, ci a servit Magiarilor numai de a face din ea armă de paradă în faţa Europei culte spre a-şi arăta toleranţa şi liberalismul înaintea ei, — propune, ca *legea de naţionalităţi sau sĕ se observe sau sĕ se abróge*, căci şi aşa ea este zid despărţitoriu întrĕ Magiari şi naţionalităţi.

Membrul *Dr. Kustár Gyula*, medic, se sileşte a dovedí, că acéstă lege dă motiv Românilor şi celorlalte naţionalităţi din patrie de a pretinde drepturi naţionale-politice şi din acéstă causă se nasc daco-românii etc., cari gravitéză în afară şi devin trădători periculoşi ai patriei; deci în epilogul cuvêntărei sale înfocate şi pline de ură faţă de Români, face apel la sentimentul naţional magiar al membrilor magiari şi întrĕ aplausele generale entusiaste ale Magiarilor propune: *legea de naţionalităţi sĕ se ştérgă.* Acéstă cuvêntare a predispus în mod hotărîtoriu majoritatea covîrşitóre a membrilor pentru primirea propunerii.

In acest stadiu al pertractărei se ridică protopopul gr. or. *Teodor Herman* şi într'o cuvêntare avêntată, prin motive puternice şi bine folosite restrânge rênd pe rênd tóte învinuirile neîntemeiate şi ofensătór, ridicate contra Românilor de cătră Dr. Kustár Gyula. Arată şi dovedeşte în mod plausibil şi cu date istorice, că dintrĕ tóte popórele cari locuesc în acéstă patrie comună, nici unul nu se lipeşte cu atâta iubire şi căldură de ea, ca magiarul şi românul; dovedeşte, că românul sub tóte desastrele, câte s'au descărcat în cursul veacurilor asupra ţerei acesteia, cu sângele seu, vărsat pe câmpul de luptă alăturea cu magiarul şi-a sigilat fidelitatea cătră tron şi patrie, şi în iubirea de patrie, în adevĕratul seu patriotism nu s'a lăsat şi nu se lasă a fi întrecut de nime. Arată apoi împrejurările cari au necesitat crearea legei de naţionalităţi, se provócă la înţelepciunea genialilor bărbaţi de stat: Francisc *Deák*, contele Iuliu *Andrásy* şi baronul Iosif *Eötvös*, cari au întemeiat actuala formă a statului ungar, şi în fine insistă, ca sĕ nu se mai măréscă adâncimea dintrĕ Unguri şi Români şi sĕ nu caute prin abrogarea legei din cestiune a produce neîncredere în Români şi în alte naţionalităţi, ci mai bine prin observarea legei sĕ mai strîngă legăturile întrĕ ele şi naţiunea magiară. Pe basa acestora *sprijineşte propunerea comitetului comitatens* permanent şi o recomândă, ca cea mai corĕspundĕtóre, spre primire, adecă adresa comitatului Pojon sĕ se iee spre ştiinţă.

Acéstă vorbire a desarmat cu desĕvêrşire pe membrii capacitabili din congregaţiune şi urmarea a fost, că după vorbirile de încheiere ale propunĕtorilor, congregaţiunea cu maioritate de voturi a luat spre stiinţă circulara comitatului Pojon în acest obiect. Oposanţii şovinisti au cerut contra-votare şi au rĕmas opăriţi vĕdêndu-se în minoritate.

Astfel a decurs pertractarea acestei cestiuni în congregraţiunea comitatensă de aici şi am ţinut sĕ o ştie acésta şi publicul mare, care fórte de mult n'a mai audit nimica despre Românii din comitatul Solnoc-Dobâca.

Aristid.

Pentru catedrală.

Primul tract, care în causa acestei colecte a premers cu esemplul unei frumóse însufleţiri, a fost tractul central al Sibiiului. Acest esemplu a fost cu atât mai preţios, cu cât schinteia însufleţirii din centru a aprins şi 'n tótă provincia spiritul de jertfă pentru biserică şi neam, din care au isvorît laudabilele contribuiri publicate până acuma. In Nr. 65 al fóiei nóstre am publicat ofertele însemnate de 2880 cor. numai ale unor preoţi din acest tract, şi acum primim o listă de contribuiri noue de la ceialalţi preoţi şi învĕţători tractuali, de o sumă de 2835 cor. Din acéstă listă publicăm pe următorii:

a) preoţi:

18.	Nicolau Opriş (Şura-mare)	cor.	100
19.	Teodor Necşa (Bungard)	„	100
20.	Ioan Ioanoviciu (Ruşi)	„	100
21.	Petru Simtion (Sibiiu, suburbiul iosefin) . .	„	100
22.	Nicolau Şiurean (Rusciori)	„	100
23.	Nicolau Vlad (Şelimbĕr)	„	100
24.	Clemente Nicula (Slimnic)	„	100
25.	Dumitru Bunea (Sadu)	„	100
26.	Dumitru Şiurian (Cristian)	„	100
27.	Ioan Mihu (administrator par. în Turnişor)	„	100
28.	Ioan Popoviciu (Sadu)	„	120
29.	Ioan Slăvescu (Mohu)	„	120

b) învĕţători:

1.	Candid Popa (Sibiiu-cetate)	„	100
2.	Toma Joandrea (Sibiiu, suburbiul iosefin) . .	„	50
3.	Lazar Negrilă (Sibiiu, suburbiul inferior) .	„	10
4.	Silvia Nicula (Slimnic)	„	30
5.	Simeon Borţian (Slimnic)	„	50
6.	Eugen Crăciun (Şelimbĕr)	„	30
7.	Ioan Iancu (Cornăţel)	„	30
8.	Ioan Modran (Bungard)	„	50
9.	Ioan Oancea (Vurpĕr)	„	30
10.	Ioan Belascu (Lómneş)	„	30
11.	Ioan Viţelariu (Poplaca)	„	50
12.	Alesandru Popa „	„	50
13.	Ioan Neag „	„	50
14.	Oprea Olariu „	„	60
15.	Ioan Platoş (Turnişor)	„	30
16.	Coman Hambăşan (Reşinari)	„	100
17.	Moise Frăţilă (Reşinari)	„	100
18.	Maniu Lungu „	„	60
19.	Şerban Cioran „	„	60
20.	Teofil Caliman „	„	60
21.	Aurelia Goga „	„	60
22.	Bucur Sas „	„	60
23.	Dion. Lâncrajan (Mohu)	„	15
24.	Ilie Brana „	„	50
25.	Eugen Popescu (Boiţa	„	50
26.	Ioan Bratilescu „	„	70
27.	Nicolau Şoldea „	„	30
28	Jeronim Nemeş (Cristian)	„	30
29.	Valeria Reou „	„	50
30.	Alesandru Bârsan (Rusciori)	„	50
31.	Nicolau Stoica (Şura-mare)	„	20
32.	Ioan Opriş (Şura-mare)	„	30

Dzeu sĕ le rĕsplătéscă aceste prinóse cu darurile sale cele bogate; ear' pentru şeful tractual, părintele protopresbiter Ioan Papiu, fie resultatul frumos rĕsplata ostenelelor avute în acéstă afacere.

Rugăm pe abonaţii cari sunt în restanţă cu abonamentul la ziariul nostru sĕ binevoiască a se grăbí cu achitarea în cel mai scurt timp a sumelor ce ne datoresc, spre a evita alte inconveniențe.

Administraţiunea.

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I, cum se raportézâ din Viena, e deplin restaurat; durerile reumatice i-au trecut, aşa că încă în sĕptĕmâna acésta 'şi va strămuta locuinţa de la Schönbrunn la Burg.

*

M. Sa regele Carol, cum se anunţă din isvor demn de credinţă din Bucureşti, la primăvară va face visită regelui *Alexandru* al Sêrbiei. De la Belgrad va merge la *Constantinopol* pentru a face visită *sultanului*

*

Inmormêntarea Drului Ioan Raţiu. Raportul dat în numĕrul trecut al ziariului nostru despre înmormêntarea mult regretatului Dr. *Ioan Raţiu* va fi fost, fără îndoială, manc, ales în ce priveşte participarea persónelor mai marcante din viéţa nóstră publică şi a delegaţiunilor la acest act de tristă aducere aminte; dar' rugăm a se atribuí mancitatea acésta singur numai împrejurării, că îmbulzeala era prea mare la casa mortului, ear' pe stradă ninsórea era prea désă, aşa, că pe lângă cea mai încordată atenţiune, multe persóne de frunte au rĕmas neobservate din partea raportorului nostru. Regretăm fórte mult, că tocmai cu cei ce ne stau nouĕ mai aprópe s'a întêmplat lucrul acesta, şi tocmai ei au rĕmas neamintiţi, cum e d. e. *Dr. At. M. Marienescu, I. A. de Preda, Dr. Nicolae Vecerdea* şi alţii, cari încă au ţinut sĕ dee defunctului onorul din urmă, petrecêndu-l la mormênt. Intregim cel puţin cu atâta raportul nostru din numĕrul trecut, pentru că o listă completă şi esactă despre cei presenţi cu greu se póte da la asemenea ocasiuni. Intregim apoi şi lista celor ce au depus coróne pe sicriul decedatului, punênd în şirul lor şi ***"Clubul municipal român din Sibiiu"*** care asemenea a pus o prea frumósă cunună pe sicriu, esprimându-şi prin delegaţiune condolenţele faţă de familia ilustrului defunct, şi apoi pe domnişórele *Olimpia* şi *Augusta Orghidan* din Bucureşti, cari au trimis o corónă cu inscripţia: *"Tăicuţului adorat"*. In fine mai amintim, că *Senatul român* încă a trimis dómnei *Emilia Raţiu* telegramă de condolenţă de următoriul cuprins:

Dómnei Dr. Emilia Raţiu, Sibiiu.

Bucureşti, 8 Dec. c.

Senatul aflând de încetarea din viéţă a ilustrului vostru soţ, mult regretatul Dr. Raţiu, m'a autorisat de-a vĕ transmite în numele seu condolenţele sale pentru durerósa perdere ce aţi încercat. Implinindu-mi, dómnă, acéstă tristă datorie, vĕ rog totdeodată sĕ primiţi simţĕmintele mele de adânci regrete.

Presidentul senatului:

P. S. Aurelian.

*

Primariu al capitalei române a fost ales Luni, cu majoritate de 27 voturi, dnul *C. F. Robescu*. Viceprimariu a fost ales Cesărescu.

*

Gerul crăciunului. Cum era de prevĕḑut în urma ninsorii de două zile din sĕptĕmâna trecută, pe urmele ei ni-a sosit şi gerul, ger mare ca de crăciun, deosebi de eri începênd.

*

Deputaţi congresuali în diecesa *Caransebeşului* sunt aleşi următorii: *a) din cler:* archimandritul-vicariu episcopesc Filaret *Musta* (cercul Caransebeş), Dr. George *Popovici*, protopresbiter în Lugoj (cercul Lugoj), Sebastian *Olariu*, ppresb. în Făget (cercul Făget), Ioan *Pepa*, ppresb. în Buziaş (cercul Jebel), Ioan *Pinciu*, ppresb. în Ciacova (cercul Ciacova), Dr. Iosif. T. *Badescu*, ieromonach, secrectariu consistorial (cercul Vêrşeţ), Trifon *Miclea*, ppresb. în Satul-nou (cercul Petrovasello), Filip *Adam*, ppresb. în Iam (cercul Iam), Andreiu *Ghidiu*, ppresb. în Caransebeş (cercul Oraviţa) şi Mihail *Popovici*, ppresb. în Orşova (cercul Mehadia). *b) mireni:* Dr. Petru *Corneanu*, adv. în Oraviţa (cercul Valea-boului), Dr. Alexandru *Mocsonyi* (cercul Lugoj), Titu *Haţeg*, advocat în Lugoj (cercul Făget), George Szerb, deputat dietal (cercul Buziaş), Traian *Barzu*, asesor consistorial (cercul Ghilad), Ioan M *Roşu*, adv. în Vêrşeţ (cercul Vêrşeţ), Petru *Corcan*, protopretor în Iam (cercul Iam), Dr. Iuliu *Tămăşel*, adv în Sasca-montană (cercul Sasca), Ilie *Trăilă*, adv. în Oraviţa (cercul Oraviţa) Ioan *Budinţan*, adv. în Bocşa-montană (cercul Bocsa), Constantin *Burdea*, primariu în Caransebeş (cercul Caransebeş), Dr. Constantin *Popasu*, medic în Caransebeş (cercul Ohababistra), Patriciu *Drăgălina*, dir. seminarial (cercul Teregova), Ilie *Curescu*, presid. com. de avere din Caransebeş (cercul Domaşnia), Dr. Ioan *Popoviciu*. adv. în Orşova (cercul Mehadia), Dr. Ioan *Sêrbu*, cand. de profesor (cercul Prigor), Dr. Iuliu *Novac* adv. în Bozoviciu (cercul Bozoviciu), Dr. Aurel *Novac*, adv. în Biserica-albă (cercul Bis. albă), Dr. George *Miclea*, adv. în Alibunari (cercul Alibunari) şi Petru *Tisu*, adv. în Panciova (cercul Satul-nou).

*

Sfinţire de biserică în M. Uióra. In 17 Novembre v. s'a făcut în M.-Uióra sfinţirea de *biserică-capelă* de curênd zidită, despre care act însemnat ni-se scriu următórele:

"Măreţul şi pomposul act al sfinţirei a fost sĕvêrşit din partea zelosului şef tractual, dl protopresbiter *Jovian Murĕşan*, cu asistenţa următorilor preoţi din tract: Andreiu Badiu, preot în M. Luduş, Ioan Hopârtean, paroch în Cucerdea-sĕcuéscă, George Murĕşan, paroch în Hărastaş, Vasile Nicóră, paroch în Ciunga şi Petru Şeulean, paroch în Miheş. La finea serviciului divin dl protopresbiter a ţinut credincioşilor o prea frumósă vorbire, arătându-le în ea grija părintéscă ce a avut şi o are I. P. S. S. dl archiepiscop şi metrop. precum şi Preaveneratul Consistoriu faţă de dînşii. Ii îndémnă în fine pe toţi, ca şi ei cu cea mai ferbinte dragoste şi credinţă sĕ se alipéscă de sf. biserică, căci numai atunci se vor face demni şi pe viitoriu de acésta grijă părintéscă a autorităţii nóstre superióre bisericeşti.

A urmat stropirea cu apă sfinţită a casei dumnezeeşti şi a poporului, precum şi ungerea cu untul de lemn sfinţit, ear' după sfîrşirea acestora a urmat prânz comun la casa epitropului I. Vasilie Roşca, la care au luat parte toţi preoţii fungenţi, precum şi o mare parte dintrĕ fruntaşii credincioşilor din acest loc.

Ca la tóte ocasiunile de atare natură, astfeliu nici de aici nu au lipsit toastele. Primul toast l-a rostit P. On. D. protopop pentru înţeleptul şi vrednicul nostru cap suprem bisericesc I. P. S. S. D. archiepp. şi metrop. *Ioan Metianu*. Toastul a fost ascultat cu respectul şi atenţiunea cuvenită, ear' la urmă a fost acoperit cu întreite urări de "Sĕ trăéscă" la adresa Escelenţiei Sale. Ia apoi cuvêntul Ioan Hopârtean, care vorbeşte pentru zelosul şef tractual, dând laudă ceriului şi mulţămită lui Dzeu că ni-a dăruit un bărbat atât de vrednic în fruntea tractului. In firma speranţă că sub înţelépta conducere a P. On. Dsale şi tractul Turḑii va fi numĕrat cât mai curênd întrĕ cele dintâi tracte ale archidiecesei, goleşte păharul în sănĕtatea şefului tractului. A mai vorbit părintele P. Şĕulean pentru credincioşii din acest loc, ear' epitropul N. Trifan pentru Preaon. Domni asesori consistoriali Dr. Miron E. Cristea, Nicolau Ivan şi Zaharie Boiu, cari de câte ori au călĕtorit în aceste părţi, totdeauna i-au cercetat şi pe dînşii întărindu-i în credinţa strămoşéscă şi dându-le sfaturi bune şi poveţe ca adevĕraţi părinţi sufleteşti.

Am constatat la credincioşii nostri de aici iubirea şi alipirea cea mare faţă de sf. nóstră maică biserică de şi numai şésă (6) ani sunt de când s'au re'ntors la a nóstră credinţă. Acésta este de a se mulţămí preotului lor de până acum, cât şi mai cu sémă epitr. Vas. Roşca şi N. Trifan, cari au fost şi sunt esemple vii de iubire creştinéscă înaintea celorlalţi. Ar fi de dorit deci, ca postul de preot devenit vacant sĕ se întregéscă cât mai curênd cu un om vrednic, care sĕ ne pótă representa bine atât în lăuntru cât şi în afară. Acésta e de dorit şi din acel punct de vedere, că M. Uióra e un centru, un oraş fórte cercetat şi în care elementul străin de limbă şi credinţă este în preponderanţă covêrşitóre faţă de credincioşii noştri."

h. i.

*

Manevrele mari din tómna anului viitoriu vor fi ţinute în jurul *Lipovei*. Deja de câteva zile petrece în oraş un locotenent de husari cu 18 soldaţi, cu scop de a se esercia în serviciul de eclerori şi a cunóşte ţinutul din jurul oraşului.

*

O rugare. Ni se cere publicarea următórei rugări, pe care o dăm întocmai: "Cu umilinţă rog pe cinstita redacţiune a face cunoscut tuturor Domnilor, că un tinĕr în etate de 22 ani, doreşte a întra serv la acel Domn, care s'ar învoí a scóte din datorie pe părintele seu, adecă a plătí datoria tatălui meu, care o are la o bancă, 760 coróne şi la un creditor 100 coróne. Pentru acéstă sumă tinĕrul se învoeşte a serví 5 *ani* la ori şi care Domn boeriu român, care ar plătí, ca sĕ scape de sărăcie pe părintele şi mama sa. Tinĕrul ştie lucrul economic, scrie şi ceteşte bine şi este deştept şi onest. Doritorii sunt rugaţi a se adresa tinĕrului: *Simion Petcu*, posta şi locuinţa în Fibiş, Temes-megye. Scrisă în 23 Novembre 1902.

*

Ucis în duel. Intrĕ proprietariul George Stieder şi advocatul Dr. C. Ernuszt din Szombathely a decurs Sâmbătă un duel cu sfĕrşit tragic. Nimerit de glonţul contrariului seu, advocatul a murit pe cale către spital, unde medicii şi secundanţii voiau sĕ 'l ducă. Glonţul a pĕtruns în partea dréptă a peptului, a frânt cósta a şésa, a trecut prin plumână şi prin partea dréptă de sus a inimii şi eşind pe la cósta a opta din partea stângă s'a isbit de părţile interióre ale braţului stâng. Iată, nebunia duelistă cum nenorocì încă o familie! Ernust avea soţie şi patru copilaşi.

*

Douĕzeci victime ale orcanului. In *Triest* a fost Vineri orcan mare, vêntul aşa numit *bora* dobora firmele prăvăliilor, lua şi arunca de pe case părţi de coperişuri. Douĕzeci de ómeni suprinşi de orcan la stradă, au fost isbiţi de păreţii caselor, îndurând contusiuni; o femeie fusese isbită cu atâta putere, că în urma acelei isbituri a murit.

ECONOMIE.

"Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului" a adresat următórea rugare membrilor ei:

"Precum îndeobşte este cunoscut, tinĕra nóstră reuniune agricolă se susţine aprópe numai din tacsele de la membri. De asemenea este cunoscut, cum în schimbul acestor tacse comitetul central al reuniunii împarte an de an întrĕ membri reuniunii în mod gratuit fel de fel de seminţe de nutreţuri, de cânepă italiană, apoi pădureţi, altoi, galiţe de soiu etc., ba în timpul din urmă, în cât a îngăduit starea materială, s'au procurat mai multe viţele şi oi de soiu, cari s'au dat şi ele membrilor, tot în mod gratuit, spre prăsilă. Spre a rĕspândí în cercuri cât mai largi folositórele poveţe despre unii sau alţii rami de economie, comitetul a tipărit unele cărţi pe cari parte le împarte gratuit, parte le pune în vînḑare cu preţ redus. Fără a amintí de desele întruniri agricole, de tovărăşíile agricole, ţinute la faţa locului prin comune, şi de însoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen, întemeiate la stăruinţa şi cu conlucrarea nóstră, comitetul pune la cale an de an ţinerea a câte unei esposiţii de vite şi de póme, esposiţii împreunate cu distribuirea de premii în bani. Indeosebi în anul de faţă Reuniunea nóstră, cu scop de a da industriei de casă estinderea şi importanţa pe care o are în economia casnică a ţĕrancei nóstre, a aranjat cu mari cheltueli de timp şi de bani atât de bine reuşita esposiţie industrială, faptul acesta ni-a ridicat vaza pe decenii înainte.

Aceste premise, cererea ce o adresăm membrilor nostri este, sĕ binevoiască a lua la cunoştinţă pe calea acésta, că cu scop de a se puté încassa tacsele cu mai multă uşurinţă şi fără cheltuială — cuitanţele despre tacsele pro 1902 ni-am luat voia a le transpune oficiilor protopresbiterale din Sibiiu, Sĕlişte, Mercurea, Sebeşul-Săsesc şi Nocrichiu, cari oficii au primit cu multă prevenire încassarea acelora, prin organele ce le stau la disposiţie.

Suntem în firma credinţă, că stimabilii nostri membri, pĕtrunşi de însĕmnătatea reuniunii, pe care datori suntem sĕ o susţinem cu toţii, nu ne vor lipsí de valorosul sprigin oferit şi până aci, şi pentru ceea-ce îi rugăm sĕ priméscă şi pe acéstă cale sincera nóstră recunoştinţă şi asigurarea despre frăţésca dragoste ce li-o păstrăm.

Sibiiu, 20 Novembre n. 1902.

Comitetul central al "Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului"

Dem. Comşa
president.

Vic. Tordăşianu
secretariu.

PARTEA LITERARĂ.

Rĕspuns la o "dare de sémă",

de Dr. **Ioan Petranu.**

(Urmare)

8. Greşeşte anonimul, când susţine, că forma: *lumînare* nu e corectă. Tiktin în Gramatica Română p. II. pag. 121 zice: *"O alee de plopi înalţi şi drepţi ca lumînarea"*; la pag. 163; *"Sĕ aprindem lumînare în casă!"*; şi la pag. 74: *"Stinge lumînarea!"* Manliu Gram. ist. şi compar. pag. 328: *lumînare*. Lambrior-Ghibanescu: Gram. Rom. I. 144: *"Aprindeam lumînări la sfinţi"*. Alexandri: Prosă 493: *"Ardem lumînarea nóstră pentru socotéla vóstră"*; pag. 481. *"Caută gâlcéva cu lumînarea"*. C. Negruzzi: *"Colinda tóte bisericile, împărţind lumînări"*. Crêngă I. 111: "Prea cuviosul cocea ou! la *lumînare*". A. Pann I. 150: *"Lumînarea se aprinde pentru cei-ce vĕd"*. I. Ghica. Scrisórea XIV.: *Séra în aprinsul "lumînărilor"*. Delavrancea: Trubadurul pag. 37: *"La capul ei ardea o lumînare de céră"*; pag 46.: *Aprinse două lumînări"*. Adamescu: Noţiuni de ist. l. şi lit. rom. ed. III. p. 79: *"Mici lumînări de céră"*. Veḑi şi Mărian: Sĕrbătorile I. 74, 175.

9. Este lipsită de temeiu afirmarea, că: *se chiamă* nu este corect. Espresiunile: se chiamă, se numeşte sunt sinonime. In manual am zis *se numeşte* cel puţin de 50 de ori; pentru variaţie am întrebuinţat şi: *sĕ chiamă*. Espresiunsa *sĕ chiamă* e corectă: 1. Cipariu: Gramatica limbii române I. pag. 3. zice: *"O vocală întrégă împreunată cu alta jumĕtăţită se chiamă diftong"*. 2. Filologul Tiktin: Gram. Rom. I. pag. 26: *"O propoziţie, care cuprinde numai părţile principale (subiect şi predicat) se chiamă proposiţie curată"*; pag. 240: *"Formarea vorbelor de categoria dintâiu se chiamă composiţie improprie"*. Veḑi şi p. II. pag. 2, 20; 3. Strajanu: Manual de Stilistică edit. II. 29: *Când ridicolul, ce se presentă în productele de artă, este atât de enorm, în cât pare tocmai contrar idealului acelui lucru, sau e idealul urîtului, se chiamă caricatură"*. 4. Manliu: Gram. Rom. pentru şcólele sec. I. ed. VI. pag. 25: *"Substantivul se chiamă concret*, când reaminteşte" etc.; pag. 27: *"Substantivul se chiamă* comun, când *nu numeşte"* etc. sau: *"Substantivul se chiamă colectiv, când reaminteşte"* etc.

10. Este neîntemeiată afirmarea, că *sciu* după ortografia Academiei ar trebuí scris: *ştiu*. Tocmai după ortografia stabilită de Academia Română verbul acesta avem sĕ-l scriem: *sciu*. Veḑi şi Analele Academiei!

11. Fără nici un temeiu escepţionéză anonimul plur. *greşele*. Tiktin în manualul seu sus citat I. 57 zice: "Cele terminate în *lă* iau de asemenea mai bine *e* la plural: *cóle, óle, şcóle, greşale* sau *greşele*". Forma *greşele* o mai întrebuinţéză întrĕ alţii: *a*) Titu Maiorescu, Critice I. 232, 246; *b*) Manliu: în manualele sale de nenumĕrate-ori: *c*) Strajanu: în manualui citat pag. 15, 54; *d*) Philippide: Introducere în ist. l. şi lit. rom. pag. 236; Ist. limbii rom. pag. 235.

12. Ori-cine póte vedé, că forma neesistentă în limba română: *rândulelele* este greşală de tipar. Forma corectă: *rêndunelele* se aflá în manual în mai multe locuri: I. 8. 21; II. 65, 66.

13. Forma *pescişor* esistă în limbă. Philippide în: Istoria limbii române, pag. 63. înşiră cuvintele formate cu suficsele: *ior, şor, işor, uşor*; aici aflăm şi diminutivul *pescişor*. In: A doua carte de cetire de mai mulţi prietini ai şcólei pag 86—87 cetim: *"In cele din urmă abia prinse un pescişor mic"*..: *"Pescişorul sărì ca fulgerul în apă"*.

14. Anonimul fără nici un temeiu susţine, că forma *mieu* ar fi greşită şi că nu s'ar auḑi nici în graiul viu al poporului, nici în limba literară. O astfel de afirmare tra-

dézā cel puțin neorientarea D-sale. Tiktin în manualul seu I. 103 zice: "In loc de *mieu, miei, se scrie astăzi meu, mei, forme neîntemeiate nici pe tradiția literară, nici pe vr'o rostire dialectală, ci născocite de scriitorii moderni.* Philippide: Ist. l. rom. pag. 271: "*Meu, care se aude alături cu mieu, este un product al etimologismului*". Forma *mieu* se află în cele mai vechi monumente literare române; ea se aude și în graiul viu. Prefacerea lui *e* scurt intonat din lat. clasică în *ĭe* s'a petrecut încă în limba latină populară: *pectus — piept*; *medius — miez*; *levo — ieu; meus — mieu.* (Vedi Lambrior: Carte de cetire Introd. XLVI). Forma *mieu* este adoptată de gramaticii: Cipariu, Philippide, Tiktin, Lambrior, Ghibanescu și Manliu.

15. In propositia: "*A asfințit sórele*", anonimul descopere o nouă formă greșită: verbul: *a asfinți.* Forma e corectă; ea se aude în graiul viu al poporului și e întrebuințată de cei mai buni scriitori: 1. Alexandri: Poesii pop. 2. 12: *Balaurii sunt totdéuna învinși de către Feți-Frumoși și tăiați în multe bucăți, cari cércă a se împreuna, până ce asfințește sórele*". 2. Burada: Călĕtorii pag. 210: "*Nici sórele n'asfinția și Tătarii se sfîrșia*". 3. Bolintineanu: Cerbul: "*Cu ziua ce asfințește, în lungi doruri ai sĕ mori*". 4. C. Stamati: Musa I. 256: "*Luna asfințește*". 5. C. Negruzzi: Aprodul Purice: "*Sórele acum cu mărire se pleca cătr'asfințit*". 6. Ispirescu: Legende pag. 34.: "*Sórele dă în asfințit*". 7. Crénga I. 54.: "*Atunci dracul se crăcește c'un picior la asfințit*". Vedi și Hașdĕu: Etymologicum Magnum vol. II. 1855—8!

16. Tot atât de lipsită de temeiu este și afirmarea, că formele: *a lepĕda, lepĕdăm, lepĕdate, lepĕdării* n'ar fi corecte. Aceste forme le aflăm în vechile monumente literare române. Ele sunt adoptate întrĕ alții: 1. de Tiktin, care în manualul seu p. I. § 263 zice: "Presentul verbului *a lepĕda* se conjugă așa: *eu lépĕd, tu lepedi, el lépĕdă, noi lepĕdăm, voi lepĕdați, ei lépĕdă*; conj. pres. III. *el, ei sĕ lepede*" 2. De Philippide: Ist. limbii rom. 260: "*Lepĕda pe i înainte de s urmat de consonantă*"; 243: "*Sĕ lepedi în sfîrșit pretenția de a pricepe tot*". Introd. ist. l. și lit. rom. pag. 45, 57. 3. De Manliu: Gram. ist. și compar. 216, 242; Gram sec. I. 104: 4. De Lambrior-Ghibănescu: Gram. Rom. I. 163. 5. De Odobescu: Scrieri lit. și ist. I. 68: "Nu-i *lepĕda!* pag. 110: "*Prindeți inimă! Lepĕdați-vĕ jositórea slugărie!*" 6. De Titu Maiorescu: Critice III. 436: "*Nu póte scrierea sĕ introducă o vocală gramaticală pe care a lepĕdat-o odată vorbirea*"; pag. 217: "*Lepĕdarea lui ph din alfabetul român*". 7. Balcescu: Ist. Rom. sub Mihaiu Vodă V. 558: "*Se lépĕdă de libertate*". 8. Crénga: I, 200: "*S'ar fi lepĕdat de spân*". Vedi și Analele Academiei!

17. Formarea de vorbe cu ajutoriul suficsului *oc* recensentul o consideră "lucru forțat". Suficsul augmentativ *oc* esistă în limbă. Philippide în Ist. l. rom. pag. 231 ne dă drept esemple: *mânzoc, mițoc, lăptoc,* și susține, că *oc* este diferențiat din *ac* (după cum de altfel și în celelalte limbi romanice este el un product al diferențierii). Manliu: Gram. ist. și compar. pag. 322: "*Nemțoc, băltócă* etc."

18. Recensentul e de părere, că cuvintele: *proprii, conjuncții și interjecții* nu sunt scrise corect, deóre-ce "nu primesc tonul pe silaba ultimă". "*In înțelesul lui Aristofan, adecă pentru însemnarea silabei intonate, nu s'au întrebuințat accentele niciodată în scrierea latină*", — zice T. Maiorescu, Critice, III. 260. In limba francesă accentul acut (ʼ) nu servește spre a nota tonul: *modéré, écarté, égalité, sévérité* etc. In scrierea italiană rolul de a însemna tonul unor cuvinte oxítone îl are accentul grav (ˋ): *faccilità, portò* etc. (Rolul accentului acut aflu de prisos a-l aminti). In scrierea limbii tonul nu se însémnă prin accentul acut nici după ortografia Academiei, nici după cea fonetică. In ortografia Academiei accentul acut se întrebuințéză la scrierea a doi diftongi *é-ea* și *ó-oa.*

Este de știut, că substantivele masc. articulate (cu artic. enclit.) la nom. — acus. plural se scriu la sfîrșit cu *iĭ*, dar' în pronunțare se aude numai un *i* plenison: *pomiĭ, leiĭ.* Acesti iĭ nu formézā diftong. Noi însĕ avem o mulțime de forme terminate în diftongul *iĭ* (i plenison și ĭ semison): *avuțiĭ unghii.* După modesta mea părere ar fi bine, ca deosebirea ce se observă în rostire întrĕ cele douĕ categorii de *iĭ* sĕ se fac și în scriere. Astfel diftongul final *iĭ* intonat se va scrie ìı (cu accentul grav), ear' cel neîntonat: íi (cu accentul acut). Esemple:

1. *avuțìı, bucurìı, flămândìı.*
2. *unghíi, frânghíi, corăbíi.*

In chipul acesta în unele casuri s'ar evita chiar și confusiunea: *avuțiĭ* și *avuții*; *principiĭ* și *principíi* etc. Vedi și manualul mieu pentru învĕț. secund. I, 10. — Cei chemați vor judeca, dacă este părerea mai întemeiată. (Va urma).

FELIURIMI

Cum și-au dus în sat piatra de móră ungurii din Rátót? Mai de mult, de mult, în vremurile bĕtrâne ungurii din Rátót și-au clădit o móră, ear' piatra de móră și-au cioplit'o în vêrful dealului din apropierea satului. Când au fost gata cu cioplitul s'au pus la sfat asupra modului cum sĕ scobóre piatra până jos în sat. S'au sfătuit ei mult, dăr' chip și modru potrivit nu aflau, până ce în sfîrșit țiganul Cloșcă li-a dat sfatul, ca sĕ dee piatra de-a dura pe deal în jos. S'au bucurat de sfat bieții ómeni, dar' primariul avea nedumeriri. "E înalt dealul — zicea el, — cum vom ști apoi unde s'a oprit piatra? "S'au pus eară la sfat și după multă chibzuială au hotărit, că unul sĕ mérgă cu piatra. Era adecă la mijlocul ei o gaură mare, așa că un cap de om putea sĕ între ușor prin ea. Unul s'o iee deci în grumazi și sĕ plece cu ea la vale, ear' fiind-că sfatul acesta înțelept a provenit de la țiganul Cloșcă, el era sĕ 'l și pună în lucrare. Și a plecat țiganul cu róta, tot de-a dura și de-a róta pe cóstă 'n jos, ear' la piciorul dealului fiind un lac, róta s'a rostogolit în el cu țigan cu tot, pe care l'a tras cu sine în fundul lacului. Cei din deal tot așteptau sĕ le dee țiganul veste, ca sĕ se scobóre și ei, dar' ajungêndu-i séra tot așteptând, au plecat în sat. Ear' a casă, cunoscênd firea țiganului, primariul a adunat pe bĕtrânii satului la sfat și au hotărit sĕ dee de știre cu tarabana, că țiganul a fugit cu piatra de móră. A doua zi apoi juratul a plecat prin satele vecine bătênd tarabana și vestind următórele:

"Se dă de știre la toți și la tóte, că de cumva ar vedé cineva un țigan, avênd de grumazi o piatră de móră, împreună cu numita piatră sĕ 'l aducă la cinstitul birĕu din comuna Rátót, ca sĕ se facă asupra lui dreptate."

*

Cât e de ferbinte sórele? S'au trudit până acum mulți învĕțați sĕ calculeze temperatura sórelui, dar' la resultat definitiv știința n'a ajuns încă în acéstă privință. După calculii făcuți de astronomul *Wilton* temperatura sórelui ar fi de 6200 grade Celsius. Fisicianul american *Lanaley* o evaluézā la 6085, ear' după calculii mai noi ai lui *Wilton* ea ar fi de 6863 grade Celsius. In considerare că părerile învĕțaților divergézā întrĕ 5800 și 6800, "Royal Society" din Londra a hotărit sĕ accepteze calculul de mijloc: 6307 grade Celsius.

Cărți și reviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tiparu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop și mitropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, și rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu și numĕróse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cóle de tipariu și se presintă și din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Prețul: **broșat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Nr. 1141/902. [211] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **parochi** în comunele: **Valea-mare, Voia** și **Valea-epei** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotațiunei preoțești de la stat.

Concurenții au a'și aștерne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și cu încuviințarea protopresbiterului sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la fața locului și a lua parte la serviciul divin spre a se face cunoscut alegĕtorilor și a'și arăta destoinicia rituală.

Orăștie, 20 Novembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 674/1902. [212] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia **Hărĕu**, tractul Devei, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții au a'și subșterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt subscrisului oficiu protopresbiteral, avênd înainte de alegere a se presenta în biserică spre a'și arăta desteritatea în cele rituale.

Deva, 25 Novembre 1902.

Comitetul parochial gr. or. rom. al parochiei Hărĕu în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

George Romanul
protopresbiter.

Vasile E. Moldovan

Meteor

— Roman —

Se póte procura de la
Librăria archidiecesană
Costă 1 cor. + 10 f. porto

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la
Librăria Tipografiei archidiecesane.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7 20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la
Librăria și Tipografia archidiecesană.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul
archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!
Nu e mijloc secret

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat. influența, insomnie, epilepsia. circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 36—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 134 **Sibiiu, Sâmbătă 30 Novembre (13 Decembre) 1902.** **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Acusă falsă.

Sibiiu, 12 Decembre n.

De două luni aprópe se discută în dieta ţerii asupra legii de indemnisare; şi dacă kossuthiştii se vor ţiné de cuvênt, — pentru-că numai ei duc luptă parlamentară pe tema acésta în contra guvernului, — discuţia va fi continuată până la finea anului, aşa, ca guvernul sĕ nu aibă cu începerea anului viitor budget votat în regulă, ci sĕ fie silit a guverna ţéra în mod anticonstituţional, cum i-s'a întêmplat la timpul seu şi guvernului în fruntea căruia se afla baronul Bánffy.

Am zis, că dacă kossuthiştii *se vor ţiné de cuvênt* are sĕ între eventualitatea acésta, în a cărei ivire însĕ tot nu ne prea vine sĕ credem, ci din contră, credem, că în momentul din urmă kossuthiştii se vor mulţămí totuşi cu succesele raportate până acuma, şi vor sista lupta şi de altcum lipsită de seriositate şi de resultat real.

Pentru că ce pot sĕ ajungă kossuthiştii cu provocarea unor stări de lucruri anticonstituţionale şi chaotice în ţéră? Nimic alta de cât ori căderea guvernului, ori disolvarea parlamentului. Nici una nici alta din aceste eventualităţi însĕ nu va aduce apa pe móra lor, pentru-că la guvern nu partidul lor va fi chemat, — despre acésta sunt şi ei convinşi, — ear' din nouele alegeri ce se vor face, e întrebare dacă partidul lor va mai puté eşí aşa de tare şi de închiegat cum se află acuma representat în parlamentul ţerii?!...

Atunci de ce vreau sĕ provóce stări de lucruri în ţéră, cari nu sunt în favorul lor, şi cari nu sunt absolut de loc în folosul ţerii însaşi, ale cărei interese sfinte ei se laudă că le apără?

Mulţi dintrĕ ei, întrebaţi fiind, n'ar puté sĕ dee rĕspuns la întrebare; precum nu e în stare nimeni dintrĕ ómenii cu judecată sănĕtósă sĕ le motiveze şi justifice procedura cu alta, de cât numai cu faptul, că vreau sĕ-şi arete bravura pe terenul îmblătirii de vorbe góle şi fără rost.

Căci întréga lor campanie nu stă din alta de cât din înşirarea de vorbe, ear' nu din înşirarea de fapte cari ar puté sĕ le justifice neîncrederea ce o au faţă de actualul guvern, silindu-i apoi sĕ-i denege acestuia budgetul şi deocamdată indemnisarea. Fapte incorecte nu pot înşira, pentru-că actualul guvern nu are la activul seu fapte incorecte, privite din punctul de vedere al politicei magiare. Şi fiind-că astfel de fapte nu pot scóte pe plan, scot fapte închipuite şi născocite, cum e d. e. şi faptul, că actualul guvern ar favorisa mult în acţiunile lor politice naţionalităţile nemagiare din patrie!

Bine ar fi dacă ar fi aşa, dar' nu e aşa. Partidul naţional român şi comitetul central al acestui partid e şi acum disolvat ca şi mai nainte, ear' întruniri publice, conferenţe politice, Românii n'au voie sĕ ţină nici acuma, cum n'aveau nici în trecut. Şi nu stau cu nimic mai bine de cât mai nainte nici celelalte naţionalităţi nemagiare din ţéră.

Atunci de ce se ridică acusă falsă în contra guvernului pe tema acésta? Pentru-că e temă de predilecţie pentru unii ómeni a loví mereu în naţionalităţi, şi a căuta, ca ori-ce espresiune de nemulţămire şi de durere eşită din sînul lor sĕ fie înăbuşită, pentru-ca sĕ nu fie audită cumva prea departe.

Dar' prin acésta nemulţămirea şi durerea nu vine delăturată, ci creşte mereu, pentru-ca la ocasiune binevenită cu atât mai cu putere sĕ isbucnéscă de nou. Copilul care plânge nu cu asprime vine adus la tăcere, ci prin delăturarea motivului care i-a provocat plânsul. Părinţii buni aşa fac. Şi părinţii patriei tot aşa ar trebuí sĕ facă! Dacă vedeţi că se plâng naţionalităţile, nu cereţi deci mĕsuri şi mai aspre în contra lor, domnilor din sfatul ţerii, ci esaminaţi-le plângerile, şi luaţi mĕsuri de îndreptare, unde îndreptare se cere! Cu câtă bucurie şi încredere ar priví şi ele atunci la rodnica şi fericitórea activitate a parlamentului ţerii, pe când aşa întristare trebue sĕ le cuprindă când se vĕd în continuu batjocorite şi pe nedreptul acusate. Dar' înzădar tóte sfaturile bune, căci n'au de cine sĕ se prindă.

In contra socialistilor.

— O nouă vorbire a împĕratului Vilhelm. —

Trecênd prin Breslau, împĕratul Vilhelm al Germaniei a acordat audienţă unei delegaţiuni de muncitori, compusă din 15 persóne, care venise sĕ mulţăméscă împĕratului pentru discursul rostit în *Essen*, la înmormêntarea fabricantului de tunuri *Krupp*.

La cuvintele simple dar' calde ale oratorului acestei delegaţiuni, împĕratul Vilhelm a rĕspuns cu o vorbire clasică, al cărei ascuţiş a fost îndreptat earăşi în contra socialistilor, cari esploatéză buna credinţă a muncitorilor în favorul lor propriu şi pentru ajungerea scopurilor lor particulare.

Impĕratul a mulţămit muncitorilor pentru-că se apropie cu încredere de părintele ţerei lor; a mulţămit oratorului, pentru cuvintele patriotice ce i-le-a adresat, şi aducênd a minte muncitorilor, că îngrijirea de o stare mai bună pentru muncitorime se începuse în Germania încă sub marele împĕrat Vilhelm I, *care îngrijire se continuă şi acum*, li-a spus următórele:

"Pe basa acestor îngrijiri de sórtea vóstră din partea regilor vostri, mĕ cred îndreptăţit sĕ ve adresez un avertisment. Ani întregi de-arêndul pe voi şi pe fraţii vostri agitatorii socialisti v'au făcut sĕ ve închipuiţi, că dreptele vóstre reclamaţiuni nu vor găsí ascultare, că situaţiunea vóstră nu s'ar puté ameliora, de cât numai dacă veţi aparţiné partidei socialiste, sau dacă vĕ veţi da ca socialisti. *Acésta e o mare greşală şi o gravă eróre*. In loc ca sĕ vĕ represinte interesele în mod obiectiv, agitatorii au încercat sĕ vĕ aţîţe în contra patronilor vostri, în contra celorlalte state sociale, *în contra Tronului şi a Altariului*, esploatându-vĕ în acelaşi timp fără nici un scrupul, aservindu-vĕ şi terorisându-vĕ, pentru a se întărí ei. Şi ce întrebuinţare au făcut ei de tăria lor, de puterea lor? Ei n'au întrebuinţat'o pentru binele vostru, ci pentru a învrăjbi clasele, *pentru a rĕspândí calomnii*, şi după ce nu li-a mai rĕmas nimic sfânt, s'au apucat sĕ atace tot ce avem mai suprem aci jos pe pămênt, sĕ atace onórea germanului! Cu astfel de ómeni *nu puteţi şi nu e permis sĕ mai aveţi nimic de a face, dacă vreţi sĕ fiţi ómeni de omenie*. Sĕ nu vĕ mai lăsaţi sĕ vĕ conducă ei. Nu! *Trimiteţi în parlament pe amicii vostri, şi un tovarĕş al vostru, care se bucură de încrederea vóstră*. El sĕ espună dorinţele şi interesele vóstre şi noi *cu bucurie îl vom saluta ca pe representantul muncitorilor germani*, dar' nu ca pe un social-democrat. Cu astfel de representanţi ai clasei muncitóre, *ori-câţi ni-aţi trimite, vom colabora cu plăcere*, pentru binele poporului şi al ţĕrei. Numai astfel se va puté face ceva temeinic pentru viitoriul vostru, pentru-că atunci veţi sta neclintit pe basa credinţei către rege şi a respectului de lege, de stat, de onórea concetăţenilor şi fraţilor vostri, conform preceptului: *Frică de Dumnezeu, iubire de fraţi şi respect regelui!*"

Vorbirea a provocat sensaţie mare pretutindenea.

Procesul pentru "Cartea de aur".

Discursul de apĕrare al dlui advocat Coriolan Brediceanu.

(Fine).

Critica ce se face faptelor şi evenimentelor istorice, e după lege *admisă*, şi din punct de vedere al ştiinţei şi al progresului chiar de lipsă, ear' în pasagele încriminate nu se trece preste marginile criticei permise şi mai puţin se află în carte un singur cuvênt, din care s'ar puté deduce *"o provocare directă"*, precum prevede legea.

Cuvêntările ţinute în parlament, cu ocasiunea votării codicelui penal, arată până la evidenţă, că era mare grija legislatorilor de a zădărnicí periclitarea libertăţii prin întortochieri şi deducţiuni forţate, de aceea au pus apriat în lege, că delictele din § 171, 172 şi 173 ai codului penal, numai prin *"provocare directă"* se pot comite. Iată cum ar fi *"provocarea directă"*:

"Ómeni buni! Magiarii prin răpirea libertăţii nóstre, prin atentatele îndreptate contra esistenţei nóstre naţionale, m'au umplut de ură în contra lor şi a neamului lor, şi acéstă ură aveţi şi voi sĕ o simţiţi şi sĕ aşteptaţi ora rĕsplăţii".

Acésta e *"provocare directă"*, ear' nu impresia ce o face o carte a unui autor român asupra unui procuror magiar.

Şi apoi de ce sĕ fie iertat cetăţenilor unguri critice cu mult mai aspre, ear' nemagiarilor nu, când avem drept a cere *libertate egală*? Servéscă esemplu pentru cele afirmate mai sus hotărîrea tribunalului din Budapesta adusă deună-zi în 18 Novembre 1902 în causa unui proces făcut din partea casei deputaţilor contra lui Farkas Alajos, Csanády Dénes şi consoţii (care s'a esprimat asupra casei deputaţilor, că "în acea casă nu şed representanţi ai poporului, ci deputaţi têrguiţi cu 3 milióne de floreni. Aceia nu ne pot părtiní pe noi, căci sunt duşmanii nostri, de aceea şi noi vom trata cu ei ca şi cu duşmanii nostri. Vom curăţí acel grajd murdar' carele se numeşte dietă etc") şi pe acest din urmă l'a achitat tribunalul fiind-că aceste enunţiaţiuni le a cualificat numai de critică.

Critica clientului meu obvine şi la alţi autori, şi nici nu se refere la cestiuni şi persóne din viéţa presentului, pentru aceea le lipseşte actualitatea; ear' fără actualitate nici nu pot avé influinţă asupra Românilor de azi, şi nici aţîţa, nici revolta nu-i póte, precum în faptă nici nu s'au mişcat.

Acum revin asupra întrebării, dacă reproducerea unui document sau discurs se póte pedepsí, şi rĕspund în casul concret cu un categoric *nu!*

Cele cuprinse în *"Cartea de aur"* după cum admite şi dl procuror, se află şi la autorii Jancsó, Popea, Dr. G. Popovici, Bariţiu, Horváth Mihály, publicate tot în patria nóstră, tot sub acéstă eră constituţională şi tot sub stăpânirea acestui codice penal. Fie-care carte tipărită se presintă procurorului, carele avea datorinţa sĕ o censureze, că óre nu se află vre-o crimă sau delict într'însa? Cărţile numiţilor autori, cu conţinutul tot acelaşi care azi e incriminat, nu au fost obiecţionate, va sĕ zică procurorul de pe acel timp nu a aflat nici o crimă, nici un delict în acele manifeste, proclamaţiuni, vorbiri. Acum vine dl Păcăţian şi face tot lucrul acela, în bună credinţă, că precum nu a aflat procurorul nimic punibil în publicaţiunile de mai nainte, el face un lucru permis, iertat.

Omului condus de convingerea, că face un lucru iertat, într'o afacere carea a trecut prin revisia procurorului şi a fost aprobată, unui astfel de om *îi lipseşte intenţia* de a călca legea, şi de aceea nici nu e capabil de a comite crimă sau delict! Acest unic motiv rĕstórnă tótă acusa şi trebuia sĕ facă pe dl procuror nici sĕ nu o susţină.

Se mai încércă dl procuror a escita antipatia în contra acusatului prin apostrofarea părţilor din *"Cartea de aur"* referitóre la faptele lui Kossuth, Csányi, Hatvani, sub cuvênt că înegrind aceste figuri istorice ale Ungurilor, acusatul comite aţîţare contra naţiunei magiare. Ce are a face naţiunea magiară cu Kossuth, Csányi, Hatvani? Avem lege, că următorii lor pot sĕ-şi caute satisfacţiune pentru vătĕmarea de onóre a rĕposaţilor lor părinţi. Poftéscă deci a decreta de identică naţiunea magiară cu personagiile istorice, o póte face dl procuror, dar' pe conta priceperei sale, şi şi atunci fără nici o competenţă.

Altcum avem autori magiari cari încă se esprimă desgustat şi desaprobător faţă de numitele persóne istorice. Las pe Csányi şi Hatvani, dar' sĕ mĕ opresc la Kossuth. Kemény Zsigmond, istoric transilvănean de mare trecere, îl numeşte: "Dsinghiskanul instituţiunilor"; Salamon Ferencz "rĕsvrĕtitor şi plin de scopuri revoluţionare", ear' mai deună-zi însuşi ministrul-president Széll Kálmán a zis, că Kossuth a depăşit terenul legal.

Nici acest motiv al acusei nu plăteşte mai mult de cât celelalte — adecă *nimica*.

Est-mod lipsindu-i dlui procuror ori-ce motiv temeinic pentru dovedirea acusei sale, vi-a strigat de încheiere: Ţineţi-l, închideţi-l! Apăraţi pămêntul Ungariei! Ear' eu ca de încheiere vĕ citez cuvintele unui bărbat de stat, ale presidentului casei deputaţilor, ale contelui Adalbert Apponyi, a celui mai nou luptător contra naţionalităţilor, rostite acum 4 zile, în 18 Novembre 1902 cu ocasiunea adunării generale a societăţii magiare culturale din Ungaria de vest, ţinute în Szombathely, cari sună aşa: "Nĕcazurile cu naţionalităţile nu sunt de acum, sunt de mai de mult, ba azi unele fenomene se manifestă mai provocător; dar' acésta e urmarea indispensabilă a mişcărei tot mai libere introdusă pe tóte terenele. E mai uşor a combate aceste simptome, dacă se ivesc la lumina zilei. Trebue sĕ ne luptăm cu ele, dar' nu sĕ le suprimăm, pentru-că înăduşirea lor nu e adevĕrata lor medicină, în tocmai precum nu vindecăm bóle grave prin aceea că lipim nişte alifie pe bubele cari ies la ivélă", şi eu zic de la mine: *nu e posibil a resolva cestiunea naţionalităţilor cu întemniţări*, acésta o dovedeşte şi esperienţa de până acum, precum nu se póte oprí un isvor natural de munte cu înfundături şi nu se póte face sĕ dispară, ci isvorul isbucneşte cu puterea sa naturală. De aceea nu vĕ sutulcaţi la lucruri contra naturii, căci imposibilităţi întreprindeţi.

Şi acum curgă liber isvorul justiţiei de acum, întrupate în dvóstră, dlor juraţi!

Privim în faţa manifestării sale.

Aşteptăm verdictul!"

Invitare.

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiu se învită prin acésta la conferenţa ce se va ţiné Mercuri în 17 Decembre a. c. la 5 ore d. a. în localul Casinei române. Se vor discuta obiectele puse la ordinea de zi pentru adunarea generală estraordinară a comitetului municipal, convocată pe Joi în 18 Decembre a. c.

Sibiiu, în 12 Decembre 1902.

I. de Preda *president.* *Dr. I. Beu* *secretariu.*

Pentru catedrală.

Intrĕ cei dintâi cari au subscris contribuiri însemnate la colecta publică deschisă pentru augmentarea fondului menit pentru zidirea catedralei nóstre, premergênd astfel şi altora cu esemple frumóse, a fost preoţimea din tractul *Avrigului*. Precum preoţimea, aşa şi învĕţătorimea tractuală s'a întrunit în conferenţă specială, la 5 Decembre st. n. sub conducerea protopopului tractual Ioan Cândea, care cu o cuvêntare însufleţitóre a deschis conferenţa.

Resultatul a fost că 31 învĕţători presenţi au subscris următórele sume:

1.	Ioan Ghiurca, Colun	cor. 50
2.	Chiril Bărsan, Corbi	„ 50
3.	Ioan Pura, Feldióra .	„ 50
4.	Ioan Budac, Oprea-Cârţişóra	„ 40
5.	Ioan Calefariu, Sărata	„ 40
6.	Ioan Banciu, Viştea-superióră	„ 40
7.	Nicolau Vas, Arpaşul-inferior	„ 35
8.	Galacteon Bica, Ucea-inferióră	„ 35
9.	Leon Vas, Arpaşul-inf.	„ 30
10.	Adam Tuturor, Arpaşul-superior . . .	„ 30
11.	Ioan Racota, Avrig	„ 30
12.	Nechita Spêrlea, „	„ 30
13.	Vasile Corcodel, „	„ 30
14.	Ioan Nicolae, „	„ 30
15.	Nicolau Ţuţura, Drăguş	„ 30
16.	Aurelia Săvoiu, Drăguş	„ 30
17.	Dumitru Cândea, Glâmbóca	„ 30
18.	Nicolau Pĕcurariu, Porceşti	„ 30
19.	Ioan Mărinescu, Porceşti	„ 30
20.	Stefan Frêncu, Porumbacul-sup.-apusean .	„ 30
21.	Dumitru Solomon, Porumbacul-sup.-rĕsărit.	„ 30
22.	George Stoica, Sebeşul-inferior	„ 30
23.	Iosif Stoica, Sebeşul-inferior	„ 30
24.	Maria Doican, Sebeşul-inferior	„ 30
25.	Popoviciu Mondoc, Sebeşul-superior . . .	„ 30
26.	Hermina Fizeşi, Sebeşul superior	„ 30
27.	Toma Măhara, Săcădate	„ 30
28.	Moise Călţea, Streza-Cârţişóra	„ 30
29.	George Bărbat, Ucea-superióră	„ 30
30.	Nicolau Voila, Ucea-superióră	„ 30
31.	Vasile Peicu, Viştea-superióră	„ 30

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţéscă din Dej.

— Raport special. —

— 21 Nov. (4 Dec.) 1902.

Astăzi s'a ţinut în Dej conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul Dejului sub conducerea şefului tractual protopr. T. Herman. Inainte de conferenţă s'a ţinut serviciu divin împreunat cu invocarea duhului sfânt, celebrat de şeful tractual, apoi parastas pentru odihna sufletelor rĕposaţilor mari binefăcĕtori ai bisericei de acelaşi cu asistenţa preoţilor G. Hango şi V. Cupşa, după care apoi preotul Gr. Lador a cetit din uşile împĕrăteşti o instructivă cuvêntare despre datorinţa poporului de a zidí biserici şi a le înzestra cu cele necesare şi apoi a le cerceta regulat şi a urma învĕţăturilor audite acolo, — fórte nimerit făcênd amintire şi de edificânda biserică catedrală metropolitană şi de edificânda biserică din reşedinţa protopresbiterală.

După terminarea ritualelor preoţii presenţi s'au adunat în sala de învĕţămênt a şcólei nóstre poporale din loc, unde şeful tractual, ca president natural al conferenţei, prin o cuvêntare mĕduósă despre importanţa astorfeliu de întruniri, la 11 ore a. m. a deschis conferenţa fiind presenţi 16 preoţi, ear' absenţi cu scuse 2 şi fără scusă 6. — Şése parochíi vacante.

Notariu: G. Hango, bărbaţi de încredere pentru autenticarea protocolului: V. Cupşa şi Gr. Lador.

Trecêndu-se la ordinea zilei, presidentul ceteşte resoluţiunile P. V. Consistoriu prin cari preoţii absenţi de la conferenţa trecută din motive nejustificabile, respective căci nu şi-au scusat absenţa de loc, parte sunt admoniaţi, parte pedepsiţi cu câte 10 coróne.

Apoi ceteşte resoluţiunea consistorială referitóre la conclusele conferenţei trecute.

Din acéstă resoluţiune vedem, că P. V. Consistoriu cu plăcere ia la cunoştinţă activitatea desvoltată de preoţime în acea conferenţă, ceea-ce serveşte spre deosebită laudă şefului tractual şi preoţilor G. Hango, Teod. Cotuţiu şi V. Cupşa, de aceea le şi esprimă mulţămita sa, "şi în deosebi preotului G. Hango, care precum evident reese aprópe din tóte punctele protocolului — a desvoltat un zel deosebit şi o activitate neobosită întru pregătirea şi compunerea de numĕróse statute şi regulamente, menite a uşura înfiinţarea de diferite reuniuni de mare preţ pentru progresul în cele bune a poporului, precum şi în resolvirea tuturor cestiunilor puse la ordinea zilei". Incolo se apróbă diferitele concluse mai însemnate ale conferenţei şi la vederile absolut greşite ale preotului Teod. Cotuţiu, că învĕţăceii de meserii din aceste părţi ar fi ignoraţi la împărţirea ajutoriului din fund. Andronic, şi că autorităţile superióre bisericeşti ar pune prea multe tacse pe popor şi pe preoţi, după ce acestea le-a combătut şi desaprobat şi la alt loc, aci mai observă, că "preoţimea sĕ îndemne pe părinţii cu copíi mai numeroşi a aplica pe unii şi la diferite meserii, că numĕrul învĕţăceilor petenţi din aceste părţi este disparent de mic, une-ori cererile lipsesc de tot" şi că "nu mai departe de cât chiar în parochiile nóstre de la Arad şi Caransebeş, parochíi contrebue cu sume fórte însemnate, nu numai la salarisarea episcopului, ci şi a protopopilor tractuali. Asemenea esistă acest obligămênt şi la Sêrbii din patrie; ear' din diplomele metropoliţilor şi episcopilor nostri din Transilvania din veacurile trecute asemenea este evident, că aprópe întreg venitul lor consta din contribuirile parochilor din eparchie, pe cari erau datori a le solví; ear' cât priveşte contribuţia culturală a poporului nostru este constatat, că în general luat nici un popor din patrie nu contribue aşa de puţin pentru trebuinţele sale bisericeşti-culturale ca al nostru".

Luând conferenţa cu bucurie şi supunere fiască la cunoştinţă acéstă resoluţiune consistorială, presidentul presentéză şi ceteşte earăşi o resoluţiune consistorială îmbucurătóre, prin carea cu două mici modificări s'a aprobat *Regulamentul pentru înfiinţarea, administrarea şi folosirea bibliotecei preoţeşti din protopresbiteratul greco oriental român al Dejului*, votat de conferenţă în şedinţa sa din anul trecut. Regulamentul se va tipări şi împărţi preoţimei tractuale spre orientare şi conformare. — Bibliotecariu şi cassariu a fost ales învĕţătoriul Augustin Herman de la şcóla nóstră poporală din Dej.

Rapórte despre activitatea preoţimei tractuale în parochíi au presentat: protopr. Teodor Herman şi parochii: Const. Bodea, Teodor Cotuţiu, Victor Cupşa, Petru Roth, Alecsandru Sighiartĕu şi Demetriu Păltinean. Sunt fórte instructive rapórtele acestea din multe puncte de vedere, dar' mai ales din punct de vedere istoric pentru respectivele parochíi. Mĕ abţin de la publicarea vre-unui estras din ele, căci luându-se deja iniţiativa pentru scrierea monografiilor parochiilor tractuale, acelea se vor prelucra acolo. Conferenţa ia cu plăcere la cunoştinţă cuprinsul acestor rapórte şi dispune, ca preoţii cari n'au înaintat încă astfeliu de rapórte, fără amânare sĕ le presenteze conferenţei viitóre, ear' cei ce au înaintat odată, aceia sĕ înainteze numai despre activitatea şi evenimentele petrecute în parochie din timpul de pe cari n'au înaintat încă.

Catalóge despre cărţile din bibliotecile parochiale au înaintat parochii: Const. Bodea, Teod. Cotuţiu, Vict. Cupşa, Alecsandru Sighiartĕu şi Dem. Păltinean. Şi aici se dispune, ca cei ce n'au înaintat încă astfeliu de catalóge, sĕ le înainteze negreşit în conferenţa viitóre, ear' cei cari au înaintat până acum, pe viitoriu sĕ înainteze numai despre cărţile nou intrate. Se observă însĕ, că unele din catalógele presentate sunt mance, d. e. al preotului Cotuţiu, căci pe lângă titlu nu sunt indicaţi şi autorii cărţilor, apoi locul şi timpul apariţiunei şi tipografia unde au fost tipărite; tot aşa nu se face menţiune nici despre cărţile rituale, cari eventual sunt manuscrise, şi aşa catalógele acestea (mance) nu fac nici un serviciu bibliografiei ce se intenţionéză a se compune. Sĕ ţină deci preoţii cont şi de aceste împrejurări şi catalógele mance sĕ le întregéscă.

In legătură cu conclusul Nr. 14 lit. *a)* din conferenţa trecută, presidentul presentéză *Instrucţiunea pentru scrierea monografiilor, parochíilor şi filiilor din protopresbiteratul Dejului, compusă de preotul Gavriil Hango*, în privinţa căreia după cetirea ei din partea autorului, conferenţa decide, ca aceea sĕ se tipăréscă pe spesele preoţimei tractuale în 50 de esemplare şi sĕ se împartă acesteia spre orientare şi conformare. Notez, că întrégă instrucţiunea pe lângă introducere, încheiere, adausul de documente şi cuprins — este împărţită în 10 capitole şi acestea în 50 de puncte.

Eu cred, că prin publicarea Regulamentului pentru biblioteca protopresbiterală şi a Instrucţiunei pentru scrierea monografiilor parochiilor în *"Telegraful Român"*, s'ar face un bun serviciu şi celeilalte părţi a preoţimei nóstre. (Negreşit. Trimiteţi-le şi se vor publica. Red.)

Ultimul obiect de desbatere a fost: Datorinţele preotului ca director şcolar şi ale învĕţătoriului faţă de şcólă din punct de vedere administrativ. Aici şeful tractual, care şi-a reservat sie-şi tractarea acestui obiect mai ales din motivul, că dînsului i se fac cele mai multe neplăceri din causa defectuósei administraţiuni — nici amintind de relele ce se descarcă mai întâiu asupra şcólei din causa acésta, — ceteşte mai mulţi paragrafi din diferite regulamente şi ordinaţiuni şcolare bisericeşti şi civile, şi-i însoţeşte de esplicaţiunile cuvenite; totodată provócă pe preoţi şi pe învĕţători, ca fără amânare sĕ-şi procure tóte aceste regulamente şi ordinaţiuni din averea bisericei (întru cât nu le-ar avé), apoi sĕ le cetéscă cu atenţiune şi sĕ se conformeze. Avênd a comunica şi câteva ordinaţiuni noue, la conferenţa acésta au fost învitaţi şi învĕţătorii tractuali, dar' durere, numai câţiva s'au presentat, de-şi a fost zi de sĕrbătóre (Intrarea în biserică), şi că mai mulţi nici absentarea nu şi-au scusat'o. Puţin respect faţă de autorităţi, dar' şi mai puţin respect faţă de sine însuşi prin astfeliu de procedură necuviinciósă. Dór' va fi altcum în viitoriu.

Conferenţa viitóre se decide a se ţiné în Magója, conform învitării prevenitóre făcute de parochul local; preoţimea îşi esprimă însĕ dorinţa, ca şedinţele sĕ fie convocate în timp de vară prin luna lui August, ori Septembre, când anotimpul e mai favoritoriu, comunicaţiunea mai bună şi respectivul paroch încă póte face preoţimei o primire conform dorinţei inimei sale. Atât deciderea locului unde sĕ se ţină conferenţa, cât şi statorirea timpului pe când sĕ fie convocată, amĕsurat împrejurărilor, se lasă însĕ la apreţiarea şefului tractual.

Ca obiecte noue de pertractat în conferenţa viitóre se designéză: preotul I. Giurgiuca va compune şi va cetí o disertaţiune despre beţie, ear' preoţii Alecsandru Sighiartĕu şi I. Giurgiuca se vor pregătí cu câte o predică, în carea vor combate vre-un rĕu social mai des obvenient în popor, d. e. lucsul, destrĕnarea sexuală şi lăpădarea de prunci cu voia.

Cu acestea presidentul, prin o cuvêntare în care mulţămeşte preoţimei pentru seriositatea cu care a desbătut obiectele puse la ordinea zilei, încheie conferenţa la 3 ore p. m., punêndu-i din nou la inimă, că luând atâtea concluse folositóre, acelea sĕ le şi esecute, căci numai aşa îi vor servi spre onóre şi vor fi tuturor spre folos.

După încheerea conferenţei, la învitarea şefului tractual, preoţimea şi învĕţătorimea presentă a subscris pentru zidirea catedralei circa 1200 cor. Bunăvoinţă a fost multă, dar' putere puţină; la acésta s'a mai alăturat şi acoperirea altor trebuinţe locale şi tractuale, ear' la unii şi starea materială nefavoritóre; durere însĕ că n'au lipsit nici materialiştii egoisti şi îndĕrĕtnicii până la estrem; mulţi şi-au făcut carieră şi avere de la biserică, dar' nu dau îndĕrĕt bisericei nimic; ar trebuí înfieraţi publice, dar' nu o fac de astădată, căci dór' se vor îndrepta.

Ilgo.

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru, fiind deplin însănĕtoşat, şi-a transpus eri sejourul de la Schönbrunn la Viena în Hofburg.

*

Pentru masa studenţilor. Duminecă (14 Decembre n.) dómna *Maria Baiulescu* va ţiné o conferenţă publică în sala festivă a gimnasiului din *Braşov* în favorul mesei studenţilor de la şcólele nóstre de acolo. Tema conferenţei va fi; *"Studii din lirica francesă"*.

*

De la oficiul postal. In vederea aglomerării agendelor la oficiile postale acum în préjma sărbătorilor crăciunului, direcţiunea postală din Cluj apeléză la public, ca pentru înlesnirea spedării şi înmanuării punctuóse a pachetelor etc. sĕ vină şi el în ajutoriu postei prin următórele: la pachete sĕ întrebuinţeze lădiţe de lemn, ori corfe de nuele destinate anume spre acest scop, ear' pachetele învĕlite în pânză, ori în hârtie ţare, de pachetat, sĕ le lege bine cu sfóră, înfăşurată de mai multe-ori în jurul pachetului şi la îmbinături sigilată cu céră şi cu sigil gravat. Adresele sĕ se scrie esact (numele, posiţia socială şi locul), avênd a se indica şi comitatul şi — unde nu este postă în loc — posta ultimă. E de dorit, ca în partea de-asupra a locului unde e scrisă adresa sĕ se indice şi numele şi locuinţa trimiţĕtoriului. Adresa sĕ se scrie pe însu-şi învĕlişul, ori dacă acésta nu se póte, atunci pe o tăbliţă de lemn, de pele, ori de hârtie grósă, care apoi sĕ fie legată bine de pachet. Adresele scrise pe hârtie trebue lipite pe pachet în întrégă estensiunea şi legate şi cu sfóră. E fórte de dorit, ca în pachet sĕ fie pusă o ţedulă cu adresa şi celelalte indicaţiuni necesare, pentru-ca în cas că adresa de pe pachet s'ar perde, ori sterge, pachetul totuşi sĕ pótă fi spedat şi înmanuat, pe basa indicaţiunilor din interiorul seu. Conţinutul pachetelor şi cuantitatea trebuesc indicate şi pe buletinul de spediţiune (szállítólevél) şi pe scrisórea cu adresa. Pentru urmările provenite din pachetări necorĕspundĕtóre, ori din adresare mancă, posta nu ia asupra şi nici o rĕspundere.

*

Subterfugii curióse. In numerii anteriori daserăm ştire, că procuratura regéscă aflând crimă de *lesa majestatis* în cartea advocatului Dr. Kalmár Antal, scrisă cu scop de a combate scrierile lui Beksics, a cerut confiscarea cărţii, ear' autorului i-a intentat proces de înaltă tradare. Zilele trecute advocatul Kalmár a fost ascultat la judele de instrucţie al tribunalului din Neoplanta, cu care ocasiune a declarat că "celea-ce sunt de escepţionat în cartea sa se refer la împĕratul austriac şi la regele încă neîncoronat. Faţă cu regele încoronat însĕ la 1867 şi care de atunci domneşte constituţional, se pórtă omagial şi astfel se şi esprimă despre el în cartea sa". — Curiósă distincţie, când "împĕratul austriac" şi "regele încă neîncoronat" e identic cu regele încoronat la 1867!

*

Porumbacul — douĕ comunĕ. Sub numĕrul 117 081/1902 ministrul de interne a conces comunei *Porumbacul-superior* (comitatul Fĕgăraş) sĕ se împartă în douĕ comune de sinestătătóre, partea rĕsăriténă luând nume *Porumbacul-vechiu (Ó-Porumbák)*, ear' partea apusénă *Porumbacul nou (Uj-Porumbák)*.

*

"Vin biraiele cu carul . . . duc mălaiul, lasă amarul." La cererea directorului de finanţe din Sighişóra comitele comitatului Têrnava-mare a ţinut şedinţă estraordinară cu comisiunea administrativă a comitatului, în causa restanţelor de dare. Comisiunea a hotărît cu privire la *treizeci şi opt* comune, că în cât resultatul încassării dărilor nu se va îmbunătăţí, încassarea sĕ se facă prin *esecutori de stat* pe spesele organelor negligente. — Adecă tot cântecul vechiu: esecuţie şi earăşi esecuţie, fără sĕ le pese boierilor, că bietul popor n'are de ajuns nici pentru hrana sa de tóte zilele.

*

Un "motiv atenuant". Un comerciant din Muncaciu, osândit pentru cridă fraudulósă, a apelat sentinţa tribunalului la tabla reg. din Caşovia. Nemulţămit nici cu judecata tablei, a înaintat la Curie recurs de nulitate pe motiv că la mĕsurarea pedepsei tabla nu a aplicat §-ul 92 din legea penală (eventuale motive atenuante). In recurs apĕrătoriul înşiră tóte împrejurările cari ar fi putut sĕ fie luate în considerare ca motive atenuante, zicênd şi următórele: "Impregiurare atenuantă e în fine viéţa mea până acum nepătată. Adevĕrat ca acésta nu e merit, dar' în comitatele Ung şi Bereg, cari dau considerabile procente statisticei criminale din patrie, împrejurarea acésta negreşit că trebue sĕ fie luată în deosebită consideraţiune."

*

Un bărbat — jumĕtate milion. In Ianuariu a. tr. s'a tost întêmplat o catastrofă de tren pe calea ferată centrală de la New-York, cu care ocasiune mulţime de călĕtori şi-au perdut viéţa. Intrĕ aceştia a fost şi un anume William Leys, a cărui soţie a intentat societăţii proprietară a căii ferate proces de despăgubire. Sĕptĕmâna trecută s'a ţinut pertractarea finală a procesului, în care societatea a fost judecată sĕ solvéscă vĕduvei *500,000 de coróne* despăgubire pentru perderea soţului ei.

*

Sfinţire de şcólă în Visca. Din comuna Visca, protop. Iliei, ni-se scriu următórele: In ziua de [illegible] Octobre s'a serbat cu cuve[illegible]te sfinţirea şcólei confesionale gr. or. din loc, terminată cu zidirea acum după 7 luni de la punerea pietrei fundamentale. O generală şi ferbinte dorinţă a locuitorilor din acéstă comună era terminarea acestui edificiu măreţ, care ca un frumos castel se ridică în mijlocul satului, lângă drumul ţerei. Sfinţirea noului edificiu a decurs astfel: Diminéţa la 9 ore s'a început serviciul divin în biserica nóstră; de la biserică am mers cu toţii la şcólă, unde la 1 oră p. m. s'a început actul sfinţirei cu o solemnitate impunĕtore. Sfinţirea apei s'a sĕvêrşit înaintea publicului adunat, unde au sosit şi gendarmeria staţionată aici, cu sergentul în frunte, în semn de onóre. — După sfinţirea şcólei a urmat banchet după obiceiu. Sub durata banchetului dl preot George Perian a rostit un toast plin de viéţă, prin care a lăudat zelul epitropilor, a comitetului parochial şi învĕţătoriului; — apoi pe domnul notariu Fritz Ernő, care în tóte amĕnuntele şi afacerile bisericeşti şcolare ne-a ajutat. Au urmat toastele domnilor Ioan Juga şi Kîmpurean, cari au lăudat poporul acestei comune, şi în urmă a vorbit domnul sergent pentru toţi domnii cari au asistat la actul acesta atât de măreţ. Au fost presenţi domnul notariu şi dómna, dnul preot Toma Tămaş, dnul Ioan Cosma, dnul Leterna şi dómna, dnul Kîmpurean şi dómna, dşóra Victoria Lászlo de la Brad, dşóra Carolina Comşa, dşóra Măriórā Támaş, dşóra Aurelia Cosma, dşóra Iuliana Cosma, dşóra Măriόra Podraszki; primul epitrop Atanasiu Suba, şi al II-lea Ioan Alba, comitetul parochial întreg, şi popor mult cât abia au încăput în sală, de-şi e mare destul. In fine învĕţătoriul în numele comitetului şi poporului mulţămeşte mult stimaţilor domni, dómne şi domnişóre, cari au dovedit că voesc a fi cu poporul în tóte momentele. Fiind şcóla provĕdută şi cu o odae pentru bibliotecă, dnul preot George Perian şi a ridicat cuvêntul şi s'a inscris ca donator pentru înfiinţânda bibliotecă cu 2 coróne, dómna preotésă Perian cu 20 fileri, dómna Elisa Perian cu 20 fileri, dşóra Sofi Perian 20 fileri, Aurelia Perian, 5 fileri, dnul Kîmpurean 1 corónă, dnul Ioan Juga 40 coróne, dnul Alesandru Juga 10 coróne, Augustin Lorca din Vorţia 10 fileri, dnul sergent Kovács András 4 coróne, dnul György Imre 1 corónă, dnul Csiki Zsigmond 1 corónă, dnul György András 1 corónă, dnul Dan Lörinczi 10 coróne. Cu acestea actul solemn s'a încheiat şi ne-am dus toţi a casă cu deplină mângâiere, însufleţire şi mulţămire în sufletul nostru".

P. T.

*

Érnă pretutindenea. De prin tóte părţile ţerii vin ştiri despre ninsori mari şi ger, căruia pe alocurea i-au căḑut victimă chiar şi vieţi de om. Astfel în *Budapesta* în una din nopţile trecute a degerat un biet lucrător, care în lipsă de cuartir se adăpostise într'o poiată din suburbiile esterióre. Pe la *Timişóra*, unde calea de sanie şi ghiaţa e ceva raritate, zile de-a rêndul a nins necontenit, urmând apoi ger de 15—16 grade. Pe drumul Sânmihaiului-român un ţeran ce plecase la têrg la Timişóra, a degerat. Ear' în "Activitatea" sosită azi cetim următórele: "De Sâmbătă séra a început a ninge cu întreruperi, în cât Orăştia şi împrejurimea se află în vestmênt alb de érnă şi de pe acum se prevede, că va fi de durată. Presemnul este îmbucurător, după cum afirmă plugarii noştri, avênd nădejde de an mănos."

*

Slab de înger! Economul Szabó István din Csanák (lângă Dobriţin) înainte cu câteva luni luase în căsătorie fiica unui econom din Kis-Baráthegy. Scurt după cununie soţie-sa a căpĕtat oftică şi a bolit până Marţi, când i-a sosit agonia. Szabó şi-a îngrijit soţia cu multă iubire, încercând tot ce i-a stat în putinţă, dar' n'a putut'o scăpa de mórte. Marţi apoi, când a vĕḑut că bolnava începe sĕ tragă de mórte, s'a împuşcat la patul ei.

*

Mórte părută. Ziarele din Germania scriu, că soţia lucrătoriului *Scheer* din Eberswald, în etate cam de 40 de ani, avea sĕ fie îngropată într'o zi după amiazi, după ce zăcuse trei zile pe catafalc. Totul era pregătit pentru înmormêntare, când deodată membrii familiei observară că faţa mórtei începe a se colora. După câteva momente începù sĕ-i curgă sânge din nas şi din gură. Medicul chemat în grabă deschise vinele femeei şi-i făcù o tăietură la şira spinărei. In urma accesteia se constată, că femeia se afla încă în viéţă, şi că era de trei zile în stare cataleptică. Străduinţele medicale de a o readuce în fire au rĕmas până acum zadarnice. Femeia a fost transportată la spitalul local, unde este sub observaţiune medicală.

*

Victimele beţiei. Ţeranul Kertész József din *Aracs* în societatea mai multor consăteni ai sei s'a dat la beutură în crişma satului şi s'a îmbetat tun. S'a culcat apoi pe laviţă, unde a rĕmas până diminéţa. Diminéţa însĕ, când crişmariul a cercat sĕ 'l trezească, Kertész era mort; l'a ucis alcoholul. — Tot astfel a păţit sĕptĕmâna trecută ţeranul Kovács Károly din comuna Farkasd. Se pusese omul la şpirόncă şi a beut până s'a făcut lulă. Ameţit bine a plecat apoi a casă, dar' pe drum a căḑut în şanţul de la marginea drumului şi a adormit. Când s'a trezit era deja nebun şi în accesele nebuniei se năpustia la toţi sĕ 'i ucidă. A doua zi erau sĕ 'l ducă la spital, dar' pe cale a murit.

*

Istorie — din deget. Eri s'au împlinit 25 ani de la *căderea Plevnei*. Din acest prilej "Magyarország" publică un articol sub titlul "*A plevnai csata*" (Bătèlia de la Plevna), în care autorul spunênd cum ţarul Alexandru îndată după întrarea în Plevna a voit sĕ dee lui *Osman* un ord rusesc şi cum acesta a refusat primirea (?) scrie şi următórele:

"A urmat apoi o scenă tristă. Eroul victorios al atâtor bătălii abia 'şi putea reţiné plânsul. Incă odată s'a ridicat în patul seu şi ca-şi-cum şi-ar îmbarbăta şi acum soldaţii la perseveranţă în focul luptei, a mai strigat odată, în timp ce îşi stringea sabia la inimă, apoi fără cuvênt a căḑut pe spate în patul seu. In privirea lui părea că se reoglindéză durerea naţiunii sale. *In rana sa gravă a murit apoi nu preste mult. La înmormêntare şi a trimis representant şi ţarul Alexandru şi la ordinul seu Osman paşa, beliducele cel mai mare al timpurilor de pe atunci, a fost înmormêntat cu mare pompă militară*".

Atât! Câte cuvinte atâtea neadevĕruri. Pentru-că nu pe pat de mórte era Osman când s'a întâlnit cu ţarul, ci în trăsură, şi nu "în rana sa gravă a murit apoi nu preste mult" Osman paşa, ci la *douĕzeci şi trei ani după căderea Plevnei* (în 4 April 1900) când ţarul Alexandru era mort de mult (din 1881) şi astfel nu şi a putut trimite nici representant la înmormêntare şi nici n'a putut dispune cu ce pompă sĕ fie înmormêntat eroul de la Plevna.

Rugăm pe abonaţii cari sunt în restanţă cu abonamentul la ziariul nostru sĕ binevoiască a se grăbí cu achitarea în cel mai scurt timp a sumelor ce ne datoresc, spre a evita alte inconveniențe.

Rĕmas bun!

Strămutându-ne cu locuinţa de la Sibiiu la Braşov, zicem pe acéstă cale un sincer "*Rĕmas bun!*" tuturor acelor amici şi binevoitori cunoscuţi ai noştri din Sibiiu şi jur, cu cari, din cause neatêrnătóre de la noi, în timpul depărtării nóstre n'am putut conveni în persónă.

Sibiiu, la 11 Decembre n. 1902.

Dr. N. Vecerdea şi soţie-sa *Eugenia* n. *Popescu.*

PARTEA LITERARĂ.

Rĕspuns la o "dare de sémă",

de Dr. **Ioan Petranu.**

(Fine)

19. Espresiunea: Declinaţi *din gură* nu póte fi considerată "necorespunḑĕtóre idiomului românesc". Tiktin în manualul des citat cel puţin de 20 de ori întrebuinţéză espresiunea: "*Declinaţi din gură*" (I. 53, 62, 64, 68, 75, 85); apoi: "*Conjugaţi din gură*" I. 141, 142, 143, 153 etc.) Compară şi espresiunile analóge din propoziţiile următóre: *a*) "*Daţi din gură, mĕi feciori; nu şedeţi, ca'n şeḑĕtori*". Iarnik-Bârsean: Doine şi strigături din Ardeal (pag. 400). *b*) "*Sub ferêstă se punea şi din gură cuvînta*" (ib. 486). *c*) "*Beau voinicii şi se duc din pistóle troscănind şi din gură chiuind*" (ib. 288). *d*) "*Copil se scólă rîḑênd, ibovnica suspinând şi din gură blăstĕmând*" (ib. 219). *e*) *a grăi din gură*: "Se duce fluerând şi *din gură aşa grăind*" (ib. 113). *f*) *Taci din gură, strigă din gură!* etc.

20. Fară nici un temeiu escepţionéză recensentul construcţia: "*La Crăciun se umblă cu steaua*". Pe Dsa, aşa se vede, l'a adus în rătăcire împrejurarea, că aci un verb intransitiv e întrebuinţat în legătură cu pronumele reflecsiv. Philippide: Ist. limbii române, 187 zice: "*Forma reflecsivă serveşte şi pentru pasiv*" Acelaşi în: Gram. elem. a l. rom. pentru cursul secundar pag. 376: „*Câte-odată subiectul lipseşte . . . la verbe pasive, ca: sĕ merge, sĕ mănâncă, sĕ prăşesce, sĕ cosesce, sĕ ară* etc. De es.: *Pe acolo sĕ merge mai lesne, în cutare loc sĕ mănâncă şi sĕ bea bine, după plóie sĕ prăşesce mai lesne, sĕ ară mai bine, sĕ cosesce mai greu*", (Ch. Tiktin, I. § 302: Pasivul; Lambrior-Ghibănescu, I. § 330). Adamescu: Noţiuni de ist. l. şi lit. rom. edit. III. pag. 79 zice: "*De la Crăciun şi până la Bobotéză **sĕ umblă** cu steaua*".

Nu mai puţin corectă e şi construcţia: "*Copiii sĕ jócă cu zăpadă*".

21. Recensentul află "inadmisibilă" construcţia: „*Eu şi tu suntem fraţi*. Construcţia mea e corectă; ea este sinonimă cu: *a*) *Eu sunt frate cu tine*. *b*) Eu îţi sunt frate. şi *c*) Eu *şi cu tine suntem fraţi*. Tiktin în manualul seu. II. 143 zice: "*Eu şi tu suntem fraţi, sau: Eu şi cu tine suntem fraţi*".

22. Cred, că e de prisos a motiva, pentru ce în manual nu am dat *Errata*. Dintrĕ cele 6 greşeli de tipar, descoperite de anonim în ambele părţi ale manualului, 2 nu sunt erori: *óe* şi *femeia*.

Intrĕ greşelele de tipar trebue înşirată şi forma: *blândéţă* în loc de *blândeţă* sau *blândeţe*.

23. După recensent cuvintele: *óe, femeia* corect ar fi scrise: *óie, femeea*. Dsa arată inconsecvenţă în scrierea acestor 2 cuvinte. Cine scrie: *óie*, nu póte scrie: *femeea*. Atât după ortografia Academiei, cât şi după cea fonetică vom scrie: *óe, femeia*. Ambele cuvinte astfel le scriu întrĕ alţii: Philippide, Lambrior-Ghibănescu, Tiktin, Manliu ş. a. (Veḑi Tiktin, I. § 34, 120).

24. Anonimului i-se pare necorectă construcţiunea: "*Adiectivul, când ca atribut stă în urma substantivului, adese-ori primesce înaintea sa cel*, fem. *cea*. După D-sa în acéstă frasă ar fi "topică străină". Observarea D-sale n'are nici o basă. Propoziţia circumstanţială de timp une-ori este intercalată în principală. Es.: "*Bĕtrânul, când sĕ mânie, strigă, trântesce uşile*" (Delavrancea). "*Fata de împĕrat, cum îi vĕḑu, nu mai putu de bucurie*" (Ispirescu). *Şerpele, când îl dóre capul, ese la drum*. Ţiganul, *când s'a făcut împĕrat, mai întâiu pe tatăl sĕu l'a spânzurat*. *Părinţii fetei, când aud de asta, aŭ de bucurie, că le-a picat un om aşa de bun*" (Créngă). "*Posesivul, când stă în urma unui nume de bărbat sau de familie, primeşte artic. al* înaintea sa" (Tiktin). Veḑi şi Philippide: Gram. 321, 381.

In propoziţia circumstanţială deosebit temeiu am pus pe espresiunea: *ca atribut*, de-óre-ce adiectivul se póte pune în urma substantivului şi în altă funcţiune; însĕ în acest cas nu primeşte înaintea sa artic. *cel, cea*.

Nu-i convine anonimului nici espresiunea: *Adiectivul stă* în urma substantivului. Ea este corectă. Recensentul, aşa se vede nu vrea sĕ ştie de înţelesul figurat al cuvintelor. Graiul viu e plin de *tropi* frumoşi. Es.: *Luna dórme. S'a dus zăpada albă de pe întinsul ţării* (Al.). *Gura lumii numai pămîntul o astupă. A întrat gróza într'însul. Cum nu-i dorul mare câne, peste câte dealuri vine. Fruntea satului; gură de raiu, gura cuptorului* etc. — Pentru verbul: *a sta* se pot aduce numĕróse esemple: 1. Lambrior-Ghibănescu: II, 13: "*Obiectul direct stă în casul acusativului*"; pag. 39: "*Fie-care propoziţiune . . . . stă liberă*"; pag. 69: "*In de comun verbul stă la mijlocul propoziţiunii*"; pag. 81: "*Complinirile atributive stau tot-deauna în jurul termenului determinat*". 2. Tiktin: II, 136: "*Când conjunctivul nu stă în fruntea propoziţiei, pronumele se pune de regulă înainte*". pag. 21: "*Verbul predicatului . . . . . stă în unul din cele 4 moduri propriu zise*"; pag. 42: "*Subiectul . . stă în urma predicatului*"; apoi: I. pag. 77, 105, 149, 224 etc. 3. Manliu: Gram. Rom. pentru cl. III prim. 67: "*Când adiectivul arată, cum este un lucru sau o fiinţă, atunci el stă în singular*" 4. *Puterea omului stă în mâna Domnului* etc.

25. Recensentul susţine, că ar fi topică străină în construcţiile următóre: "*Scaunule, cât de vechiu eşti! — Scaunelor, cât de frumóse sînteţi! — O, scaune, cât de scumpe sînteţi!*" D-sa nu arată, pentru ce nu e românéscă posiţia membrelor (topica) în constucţiile de mai sus. Eu din contră susţin, că într'însele posiţia membrelor este corectă, românéscă. Drept dovadă aşi puté aduce o mulţime de construcţii analóge. De astădată fie de ajuns acestea: 1. Coşbuc: El-Zorab: „*O, paşă, cât de darnic eşti!*" 2. *Aur, aur, greu eşti tu!* 3. "*Munţilor înalţi, ce măreţi sînteţi!*" (Od.). 4. *Dómne, cât de minunate sînt lucrurile tale!* 5. *Cât de plăcută este viaţa la ţară!* 6. "*Ah, cât de puţin sémĕnă acesti Greci fiilor tĕi de altă-dată! 7. Cât de urît şi de bĕtrân este pe-lângă ea!*" (Delavrancea). "*Cât de ridicole i-sĕ par tóte!*" (id.).

26. Recensentul vede topică străină şi în propoziţia: "*Un scaun al mieu e stricat*". Mĕ mir, cum póte Dsa escepţiona acéstă construcţie românéscă! In limba română e regulă generală, că genetivele şi pronumele posesive primesc înaintea lor articolul *al*, *a* (plur. *ai, ale*), dacă numai nu sunt precedate de vre-un nume articolat (cu artic. enclitic). Es.: Un *unchiu **al mieu**. Casa acésta este **a** fratelui*. "*A nóstră e isbânda*" (Alecsandri). Dar': *Cărţile mele, fratele tĕu* etc.

Alecsandri: Prosă pag. 247: "*Lobogó, după definirea **unui prietin al mieu**, este tronul egalităţii*"; pag. 523: "*Era **o cumnată a prinţului***"; pag. 101: "*Doresci, ca să-ţi trimit o descriere a Iaşilor*". Delavrancea: Parasiţii: "*Mănoiu este un filosof al secolului*". Créngă: I. 21: "*Sĕ întîlnesce cu un sacagiŭ, **un megieş al sĕu***".

27. Darea de sémă a recensentului nu e scutită de greşele în contra limbii române; aflu însĕ de prisos a le releva.

28. In fine notez, că manualul meu este aprobat de Ven. Consistoriu din Arad, pe basa dării de sémă a profesorului Dr. Petru Pipoş.

Posta redacţiunei.

Ponor. Când nu-ţi vine vre-un numĕr, reclaméză 'l la posta din Aiud. Reclamarea e gratuită, nu se plăteşte nici o tacsă pentru ea. La celelalte întrebări, — multe şi grele, — nu-ţi putem respunde alta, de cât atâta, că nu ne ţinem competenţi a *decide*, care e cea mai bună carte din ramul cutare al ştiinţei; de aceea, mai bine e, sĕ-ţi procuri un catalog de cărţi de la vre-o librărie română, — de la noi, sau din România — şi sĕ-ţi alegi singur cărţile pe cari doreşti a le avé.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 10—52

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2.— cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Preţul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Povești

pentru anul prim școlar.

Lecţiuni după treptele formale

de

Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

		Corone
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Telefon nr. 46—47. Telefon nr. 46—47.

Entreprise des pompes funèbres

Strada Cisnădiei nr. 18.

Prin acésta îmi iau voie a aduce la cunoştinţa prea onoratului public, că am deschis un **institut de întreprinderi funebre** şi l-am provĕdut cu cele mai bune **sicriuri de metal** şi **de lemn, covóre**, de la cea mai ieftină până la cea mai fină esecuţie, cu **recuisite de înmormêntare de tot noue**, precum şi cu un **car funebru de gală** şi alte care funebre.

In legătură cu acest institut am înfiinţat şi **un deposit de cununi fórte bogat**, prin ceea-ce sunt pus în posiţie a puté esecuta înmormêntări de la cele mai **simple** până la cele mai **pompóse**.

Institutul e concesionat prin lege.

Mĕ voiu nisuí, ca prin preţuri **moderate** sĕ-mi câştig comande cât de multe şi în acéstă credinţă semnez cu stimă

[214] 1—4 **Fritz W. Elges.**

Locuri pentru **anunţarea înmormêntărilor**, de unde se esecută imediat tot, se află în **str. Cisnădiei nr. 18, str. Sării nr. 37** şi **str. Weinanger nr. 1.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[128] 37—52

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10		2 10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
9 —	6.50	5.45	9 15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.4	7 50
11.56	9.07	9.27	11.19		**Szolnok**		3.37	11.36	3.46	5.32
2 14	10.43	11.53	12.55		**P. Ladány**		12 54	9.59	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	7.51	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10 07	7.13	10.43	2.08
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.32	6.33	10.13	1.37
5 56	2.06	4.14			Bratca		9.11	6·11	9.55	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	5.35	9.24	12.55
7 2[illegible]	3.30	5.49	4 52		Huedin		7.58	4.52	8.48	12.23
8 23	4.27	6 56	5.42		Nadăş l-ung.		6.42	3.40	7.35	
8.[illegible]7	4.42	7 12	5 5[illegible]	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	3.18	7.13	11.10
8.54	4.5[illegible]	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	2.56	6.45	10 50
9 11	5.[illegible]8	8.59	6.27		Apahida		5.22	2 37	6.27	10.34
10.21	6.24	10.41	7.26		**Ghiriş**		3.54	1.27	5.12	9.30
10.47	6.5	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11	12.56	4.43	9.00
10.56	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	12 46	4.33	8.55
11.08	7.04	11.40			Uióra		2.56	12.40	4.27	
11.1[illegible]	7.11	11.50			Vinţul-de-sus		2.49	12 33	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	12.12	3.59	8.29
11.52	7.5[illegible]	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05	11.13	3.38	8.12
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.47		3.02	8.00
12.53		2,20			Crăciunel		1.11		2.36	
1.07		2.30	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.58		2.21	7.35
1.14		2.38			Blaş		12,47		2.16	
1.45		3.11	9.31		Micăsasă		12.06		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.52	10.01		Mediaş		10.53		12.51	6.37
3.04		4.22	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.18
3.40		4.57	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5 04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.05		5.3	11.14		Haşfalĕu		8.43		10.27	5.29
5.28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.15	4.23
6.05		7.43	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.30	3.50
6.34		8.13	1.16		Apaţa		6.27		9.17	3.35
7.10		8 48	1.35		Feldioara		5.56		8.40	3.15
7 50		9.27	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.24	1.42
1 11		5.10	3.31		**Predeal**		8. 0		3.32	1.12
8.05		11.55	9 10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9. 15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
3.50	6.3	12.42	8.50		Ocna (Scalde)		4.52	8.05	1.34	11.11
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.	**Sibiiu**	pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.		tr. mxt.	—				—			tr. mxt
4.33	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2.	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6 01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12 30	8.50	pl.	Viena.	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6.[illegible]0	10.00	2.—		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.[illegible]
11.09	8.35	1.30	4.22		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.22	—	6.46			Glogovaţ.		8.45		10.33	—
4.47	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.03	—	7.16			Pauliş.		8.12		10.00	—
5.30	12.49	7.31			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 54	—	7.55			Conop.		7.22		9.15	—
[illegible]	1.16	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	2.57
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.25		8.15	2.31
7.27	2.05	9 19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.53		9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	2.23	9.59			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.21	—	10 17			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10 42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·24	3.13	11.20			**Simeria** (Piski) . . .		4.12		6.05	1.00
9.52	3 32	11.53			Orĕştia		3.33		5.19	12.33
10.16	—	12.19			Şibot		3.13		4.55	12.19
10.40	4.15	12·44			Vinţul de jos		2.53		4.34	12.03
11.01	4.23	1.02			**Alba-Iulia**.		2.33		4.17	11.42
11.30	4.50	1.28		sos.	**Teiuş**	pl.	2 00		3.43	11.21

Vinţul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4,05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11 30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5 05	—

Arad—Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3 44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 135 Sibiiu, Marți 3/16 Decembre 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Un monument.

Sibiiu, 15 Decembre n.

Frații din regatul român, cărora bunul Dumnezeu li-a dat și zile de bucurie, au avut o prea frumósă zi de sêrbătóre, Joi, în sêptêmâna trecută, când au prăsnuit a douêzeci și cincia aniversare a luării *Plevnei* din partea armatei române, care atunci a readus la vechia ei glorie vitejia și virtutea română.

Publicăm mai la vale raport despre modul cum a fost sêrbătorită ziua la București, capitala regatului român, din punct de vedere *militar;* ear' aici, la locul acesta, facem pomenire despre însemnatul act petrecut în aceeași zi la camera română, unde în urma propunerii presidentului de cameră, dl *M. Pherekyde*, motivată prin o emoționantă vorbire patriotică și națională, s'a votat în unanimitate, la moment, și fără discuție, un proiect de lege despre *ridicarea în București a unui monument* întru aducerea aminte a impunêtórelor lucruri sêvêrșite cu douêzeci și cinci de ani în urmă la Plevna, întru aducerea aminte a rêsboiului pentru independența țerii și a vitejiei și onórei armatei române.

Negreșit, că votul adunării deputaților români e în deplină consonanță cu dorințele țerii representate prin ei, care mare mângăiere va afla în simbolisarea și perpetuarea, prin un măreț monument național, a falnicelor, gloriósélor și aprópe miraculósélor fapte sêvêrșite la Plevna din partea armatei române; și astfel legea votată din partea camerei române va fi salutată cu entusiasm pretutindenea în regatul român.

Ce va spune acel monument măreț, care va fi ridicat în București, Românilor de astăzi, Românilor de mâne, și posterității întregi?

Aceea, că pronia ceréscă așa a fost întocmit lucrurile, că cei cari au format totdéuna în trecut stavilă în contra semilunei, *Românii*, sê fie de față și sê-și iee partea leului și atunci, când în ultimul rêsboiu decidêtoriu purtat în contra ei, pericolul care amenința creștinismul, va fi delăturat pentru totdéuna.

Și au fost de față Românii la acest rêsboiu, și și-au luat partea leului din enormele jertfe ce li-s'au cerut, dar' și-au luat partea cuvenită și din *gloria* câștigată pe câmpul de rêsboiu.

Avênd fericirea de a fi conduși de un căpitan de viță vechie și vitéză, de marele și înțeleptul Carol, Românii au sêvêrșit la Plevna lucruri cari au pus lumea în uimire, și drept rêsplată li-a adus independența țerii și coróna de oțel pe fruntea viteazului căpitan al vitezei armate române.

Miratu-s'a lumea întrégă când a vêdut, că armata tinêră a unui stat tinêr, lăsat în grija sorții, — fără sprijin și ajutoriu din nici o parte, — luptă în șanțurile Plevnei ca o armată îmbêtrânită în rêsbóie și împrietinită cu tóte lipsurile și nêcazurile, și luptă condusă numai de încrederea nemărginită în bărbăția neamului românesc și entusiasmată de tradițiunile trecutului, pe cari le mai vedea ca printr'o negură deasă . . .

Admirația lumii întregi a provocat ostașul român, — căpitan și gregariu de o potrivă, — când sêptêmâni întregi a stat în șanțurile Plevnei, jumêtate în apă, sub plóia de glónțe, și n'a dat nici un pas îndêrêpt, ci pas de pas înainte, până și-a pus piciorul în Plevna, de unde a dus a casă, pe séma celor-ce cu drag și cu frică se gândeau la el, *gloria* armatei române, și *independența* patriei sale!

Ce va spune deci acel falnic și măreț monument, care va fi ridicat în București, Românilor de astăzi, Românilor de mâne și posterității întregi??

Aceea, că independența regatului român de astăzi este meritul *ostașului român,* care la Plevna a fost așa cum a fost la Călugăreni, la Resboeni și pe alte locuri, a fost sub înțeleptul Carol așa cum a fost sub Stefan cel Mare și sub Mihaiu-Viteazul, a fost și e același, care sub divul Traian și-a pus întâiu piciorul pe acest pământ, cucerindu-l de la Daci: rêsboinic și viteaz, gata sê-și jertféscă viéța pentru apêrarea patriei!

Obstrucția sistată. Mai curênd de cum s'a așteptat, kossuthistii au depus armele, au încetat cu rostirea vorbirilor chilometrice, au încetat de a mai combate legea despre indemnisare, care apoi în ședința de Vineri a dietei a fost votată fără pedecă drept basă pentru discuția pe articoli, ear' în ședința de Sâmbătă a fost votată și în a treia cetire. Mai are deci sê o voteze acum casa magnaților, și apoi urmând preaînalta sancționare, trebile țerii sunt în regulă, fiind-că pentru primele patru luni ale anului ce vine guvernul are îndreptățirea de a face erogațiuni în cadrele budgetului anului trecut. Se zice, că desarmarea kossuthistilor a urma la stăruințele șefului lor, Kossuth Ferencz, care li-a dat asigurarea, că legile militare, atât de urgisite din partea celor-ce fac pe grozavii în sinul partidului kossuthist, la nici un cas nu vor fi supuse discuției parlamentare în cursul anului acestuia, ci mai târziu, — ear' până atunci multe se pot schimba. Negreșit, că cuminte lucru au sêvêrșit cei-ce au stăruit, ca obstrucția sê fie sistată în dieta țerii, pentru-că aducerea țerii în o nouă stare de *ex-lex*, cum era aceea în care se afla și cu patru ani în urmă, la nici un cas nu era în favorul și spre binele țerii.

Scrisóre din București.

Aniversarea căderii Plevnei.

— 31 Novembre v.

Joi, 28 Novembre v. s'a împlinit un sfert de veac de când viteaza armată română, pusă sub conducerea marelui ei căpitan, a Domnitoriului Carol I, a cucerit îngrozitórea Plevnă.

Acest dat însemnat a fost comunicat poporațiunii din capitala regatului român prin salve de tunuri, date în zorile zilei, drept anunțare despre ivirea zilei de mare sêrbătóre națională.

Intregul oraș era din acest incident frumos pavoasat, ear' pe la orele 10 întréga lume bucureșténă aștepta pe trotoare plecarea Regelui de la Palat, pentru a merge la biserica sf. George, unde avea sê se oficieze obicinuitul serviciu divin.

La orele 10 și jumêtate sosește la Palat A. S. R. Principele Ferdinand; ear' la 10 și 40 minute M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand se urcă în trăsură deschisă, pe când garda presinta armele și musica intona *imnul regal.*

Ajunși la biserica sf. George, M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand s'au coborît din trăsură și au întrat în biserică, întimpinați fiind la întrare de către P. S. Sa Archiereul *Nifon* și toți preoții. M. S. Regele a sărutat evangelia și a întrat în biserică împreună cu A. S. R. Principele Ferdinand, urmat de oficeri și de dignitarii țerii, în frunte cu toți ministrii.

Slujba religiósă s'a terminat la orele 11 și un sfert, când apoi M. Sa Regele a eșit afară pentru a primi defilarea trupelor. Musica militară a intonat marșul, ear' trupele au defilat în ordinea următóre: Școla de artilerie și geniu, școla de infanterie și cavalerie; școla de medicină; apoi vînătorii, infanteria, artileria, pompierii, roșiorii și călărașii, în fine gendarmii. In fruntea roșiorilor s'a pus și A. S. R. Principele Ferdinand, pentru a defila în fața M. Sale.

După defilare M. Sa s'a întreținut cu ministrii și cu generalii, apoi cu atașații militari străini, ear' A. S. R. Principele Ferdinand cu generalul Arion, și la orele 12 s'au urcat ambii în trăsura regală, plecând la Palat.

Séra prânz de gală a avut loc la Palat. Au fost învitați toți oficerii superiori din garnisóna București, cum și generalii pensionați, cari au luat parte la rêsboiu, acum 25 de ani.

M. Sa Regele a ridicat un toast în care a spus următórele:

„*Astăzi, cu ocasiunea a 25 ani de la rêsboiul independenței, mê simt mândru că pot sta la masă cu vechii camaradi cu cari am luptat alăturea.*

„*Momentul cel mai fericit pe care l'am avut în viéță, a fost când după 25 de ani am visitat câmpul gloriósélor lupte de pe câmpiile Bulgariei, unde am ținut sê depun coróna de bronz pe mormintele vitejilor soldați.*

„*Am fost atunci emoționat până la lacrimi când I. P. S. Sa Metropolitul din Vratz a spus următórele cuvinte:*

FOIȘORĂ

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodocși din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

Și așa ómenii sê facă facerea de bine după rênduiéla ce va urma. Și după primirea acestia sê publicăluiéscă încetarea strîngerii milostenii de chilin, care s'au obicinuit prin cerșitori a se strînge în eparchie și în biserici, și sê învețe cu sfat sănătos pre parochienii sei, ca milostenia, care o va da sêracilor, sau cerșitorilor bitangilor, acea sê o dea la rênduiéla ce va urma: ca în fieşte care sêptêmână întru o di știută, după vremea stării, în tot locul 2 locuitori, ómeni cu bună veste, și cu bun nume și gazde bune, dar' de va fi locul mai mare, ca într'o di milostenia prin 2 sê nu se pótă strînge, atuncia mai mulți locuitori se vor rêndui, ca pe sêptêmână la diua numită se vor rêndui sê fie. Și ca sê nu fie cu greu stringêtorilor, în tótă sêptêmâna se vor schimba, mergênd cu dînșii 2 adevêrați sêraci pentru aducerea milosteniei. Și la satul acela, orașul sau cetatea la tot locul pe la uși sê mérgă și cu plecăciune ceind milă, cu mulțămită sê se priméscă, și dacă vor căpêta bani gata, sê-'i puie în cutia cea închisă, și tótă milostenia curatorului sêracilor fără zăbavă sê o dea, și acela raționistului, ce se va rêndui sê dea samă, care de cele primite, și de cele cheltuite va da socotéla.

Pentru acéstă rênduită strîngere, ce se întêmpléză a se aduna în vremea botezurilor, morților, îngropăciunilor, la sêrbători și la praznice, cu deschilinirea altora pe séma adevêraților sêraci sê o ție. Mai pre urmă spre stringerea milostenii în cutie la ușa bisericilor, acéstă socotélă sê se păzască, adecă cutiile, care se pun înaintea bisericilor sê fie cu lăcat închise și subt numêr deschilinit cheile la curatun sêracilor sê se aducă, și milostenia în fața raționistului după respiție și desfăcuta cheltuiélă pe séma sêracilor sê dea sama, precum acésta ai primit și înaintea tuturor ai vestit și ai dat, sê ne înștiințezi.

S'au dat în Sibiiu 22/12 August. A. 1785.

Gedeon Nichitici m. p.

1785. 31 Aug. 26 Iul. 20 Aug.

Copia comisiilor înăl. c. guber. eșit la 26 Iulie 1785 Nr. 9622 trimis la d. Vlădica.

Pentru că înăl. c. guber. prin milostivul seu intimat dela 26 Iulie a. c. supt Nr. 9622. făcută rênduiélă pentru venitul ștolei, adecă a petrachilului preoților neuniți, și dela a sa chesaro cră. mărire întărită mi-au venit, și formulariu mi-au trimis, după care preoții datori vor fi a urma, și mai mult de cât scrie în ștolariu a nu îndrăzni a lua. Pentru care trimit stolare sau formulare, din care vei avé datoria în tótă parochia un formulariu a da și tare a porunci și după puterea venitului sau al epitrachilului sê-l aibă, și acésta înăl. cră. guver. poruncește, după preainalta împêrătésca rênduiélă, fiindcă întrê români s'au obicinuit la praznice, la botezuri, la îngropăciuni, la cununie fórte mari ospețe, mâncări, îmbuibături și beuturi fără samă a se face, de unii se sêrăcesc cu aceleși. Pentru acea sê se desrădăcineze dintre norod, că porunca bisericéscă nu-i' una ca acea, ci din obiciaiu a da și a face una ca acea. Mesele au fost numai la sêraci a se face. Dar după acea ómenii unii cu alții au început a se ospêta, și pe sêraci i-au uitat de tot. Că mai bune gazde se vor face lipsind unele ca acelea, și preoților ce se cuvine mai lesne după formulariu vor împlini. Așa dar' preoților se poruncește, ca sê se siléscă a desvăța pre parochienii sei de ospêtările și beuturile fără socotélă la mai sus numitele prilejuri și sê desrădăcineze acea, și așa ei singuri vor cunóște, că adaogă binelui seu dar nu-'l scad. Pentru care pricină și la adăogatul ștolariu s'au dat poruncă.

Sibiiu, 20 August, 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 30.

1785. 15 Sep. 20 Aug. 7. Septem.

Copia comisiii înal. gub. eșit la 2 Aug. 1785. Nr. 4862. 5848. trimis la domnul Vlădica.

Pentru înăl. Cră. guber. prin milostivul seu intimat dela 2 Aug. a. c. Nro 4862. și 5848. mi-au intimaluit pentru cei ce se innécă, pentru cei ce singuri se spênzură, pentru cei ce din aburul fântânilor de demult închis, și pentru cei ce din aburul mustului când hierbe cu dela stricăciunea

Acum bravi soldaţi, deşteptaţi-vě din morminte, ca sě vedeţi pe bravul vostru căpitan.

"Urez armatei mele, ca şi în viitor sě aibă aceleaşi succese pe cari le-a avut în rěsboiul pentru independenţă.

"Ridic păharul în sănětatea camaradilor".

Cuvintele Suveranului au fost acoperite de aplausele entusiaste ale oficerilor.

Musicele reg. 21 infanterie şi reg. 1 de geniu intonéză imnul regal.

La toastul M. S. Regelui a rěspuns dl general Gh. Anghelescu, ca cel mai vechiu dintrě oficerii superiori cari erau de faţă. Dsa a vorbit despre luptele Românilor la Griviţa şi Plevna.

Séra a fost o representaţie de gală la Teatrul Naţional, bine succésă.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei preoţimea şi învěţătorimea nóstră din *tractul Lupşei* a subscris următórele oferte:

a) preoţi:

1.	Vasilie Gan, protopresbiter (Ofenbaia) .	cor. 200
2.	Nistor Manciu, paroch în Ocolişul-mare, cu soţie-sa Florentina	„ 200
3.	Romul Gomboş, paroch în Sălciva-de-jos	„ 110
4.	George Lazar, paroch în Valea-Geogelului .	„ 100
5.	Vasilie David, paroch în Mogoş-Mămăligani	„ 100
6.	Eutimiu Frăsilă, paroch în Lătureni . .	„ 100
7.	Constantin Giurgescu, paroch în Runc . .	„ 100
8.	Vasilie Bumbuţ, paroch în Sartăş, cu soţie-sa Teodora . .	„ 100

b) învěţători:

1.	Andreiu Muntean (Ocolişul-mare) . . .	cor. 100
2.	Gavriil Rancea (Sartăş)	„ 100
3.	Nicolae Fodorean (Ofenbaia)	„ 100
4.	Macaveiu Cutean (Mogoş-Micleşti)	„ 60
5.	Vasilie Jina şi soţia (Valea-Geogelului) .	„ 60
6.	Vasilie Butură (Sălciva-de-jos)	„ 50
7.	Teodor Nicóră (Mogoş-Mămăligani) . .	„ 40
8.	Simion Coşioc, înv. pensionat (Mogoş Valea-Barnei)	„ 30
9.	Ioachim Groza (Ponor)	„ 30
10.	Vasilie Iuonici (Sălciva-de-sus)	„ 30
11.	Ioan Pasc (Lupşa) .	„ 30
12.	Vasilie Pleşa (Sartăş)	„ 30
13.	Ioan Moldovan (Vidolm)	cor. 20
14.	Stefan Aruncutean (Bedeleu)	„ 20
15.	Nicolae Nicorescu (Runc)	„ 20
16.	Vasilie Miclea (Lunca)	„ 20
17.	Ioan Pêrvu (Pojaga-de-jos)	„ 20
18.	Ioan Vesa, înv. pensionat (Lunca) . . .	„ 10

c) pe aceeaşi listă a subscris:

1.	Nicolae Stef. Pop, notariu în Mogoş . .	cor. 50
2.	Ioan Văsinca, proprietariu în Vălişóra (Bedeleu)	„ 10

Proiect de statute

pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învěţătorilor gr.-or. români din archidiecesa Transilvaniei.

§ 1. Numele societăţii e: *"Societatea de ajutorare a preoţilor şi învěţătorilor gr. or. români din archidiecesa Transilvaniei".*

§ 2. Scopul societăţii: 1. *ajutorarea văduvelor şi orfanilor de preoţi şi învěţători gr. or. români* din archidiecesa Transilvaniei, membri ai acestei societăţi; 2. *ridicarea valórei morale* a preoţimii şi învěţătorimii gr.-or. rom.

§ 3. Membru al societăţii póte fi orice preot, (protopresbiter, paroch, capelan, diacon) învěţătoriu, învěţătóre (definitiv ori provisor) de religia gr.-or. şi de naţionalitatea română, cari n'au trecut de vêrsta de 60 ani şi cari aparţin archidiecesei Transilvaniei.

§ 4. Membrii, la început se pot face numai prin conferenţele preoţeşti, respective prin conferenţele învěţătoreşti şi a nume dacă din numěrul membrilor acestora cad de acord $^2/_3$.

In conferenţă se face, special pentru scopul acesta, proces verbal, arătându-se numele acelora cari voiesc a se înscrie membri, cum şi al acelora cari nu voesc.

Acei preoţi şi învěţători, în funcţiune, cari nu se înscriu în conferenţa care sě ocupă a nume de cestiunea acésta, ulterior nu se mai pot înscrie, nici-odată. Numele lor se va introduce în un registru spre a serví ca dovadă.

§. 5. Când un membru móre şi postul lui devine întregit cu o altă persónă, când se creézǎ de aici încolo posturi noue, de preoţi, diaconi ori învěţători şi învěţătóre, şi în genere, când cineva se face de aici încolo preot, diacon ori învěţătoriu, persóna ajunsă în funcţiune vrênd a se înscrie membru al societăţii trebue sě se anunţe, prin protopresbiterul concernent, la comisiunea administrativă a fondului, în timp de 3 luni de la întrarea lui în funcţiune.

Dacă în timpul acesta nu se înscrie, ulterior nu se mai póte înscrie, nici-odată.

Şi numele acestora de asemenea va fi întrodus în registrul nemembrilor.

§ 6. Cu ocasiunea plătirii tacselor prescrise pentru înscriere trebue sě se dovedéscă, prin act, etatea membrului care doreşte a întra în drepturile societăţii.

§ 7. Membrii íntră în drepturile acordate de societate imediat după plătirea tacselor prescrise.

§ 8. Cine şi-a căştigat odată dreptul de membru al societăţii, şi 'l póte menţiné şi după ce a eşit din tagma preoţéscă ori învěţătoréscă, dacă satisface tóte îndatoririle către societate, şi mai departe, şi dacă cumva n'a fost eschis prin sentinţă, bisericéscă ori judecătoréscă, din tagma preoţéscă ori învěţătoréscă. In casul din urmă membrii familiei pot însě ei plătí tacsa recerută, reservându-şi drepturile membrului eschis.

§ 9. Conducerea şi administrarea fondului societăţii se efectuézǎ prin consistoriul archidiecesan.

Referenţii din senatul bisericesc, şcolar şi epitropesc constituesc comisiunea administrativă a fondului şi directoriul societăţii; pe secretariul îl alege Consistoriul archidiecesan. Membrii comisiunii şi a directoriului nu vor fi salarisaţi, ear' secretariul va primí o remuneraţiune, ce se va vota de Consistoriu.

Comisiunea, respective directoriul face în fie-care an, prin consistoriul archidiecesan, raport la sinodul archidiecesan despre starea societăţii şi a fondului. O copie a acestui raport se trimite şi conferenţelor preoţeşti şi învěţătoreşti.

§ 10. Conferenţele preoţeşti şi învěţătoreşti îşi comunică, din cas în cas dorinţele referitóre la cestiuni de ale societăţii, directoriului, care apreciându-le va ţiné cont de ele eventual va pune la cale şi schimbări reformătóre.

§ 11. Fie-care membru plăteşte două feluri de tacse;

a) de înscriere, odată şi pentru totdeauna, şi

b) contribuţie de ajutorare, de câte-ori móre vre-un membru al societăţii.

ad *a*) Tacsa de înscriere este:

1. Pentru membrii până la 30 ani = 2 cor.
2. „ „ „ „ 40 „ = 4 cor.
3. „ „ „ „ 50 „ = 6 cor.
4. „ „ „ „ 60 „ = 8 cor.

Afară de acestea se mai plăteşte câte 1 cor.

ad *b*) Contribuţia de ajutorare, pentru fie-care cas de mórte a unui membru, este de 2 cor. şi un adaus încă de 25 fil.

Modificări în privinţa tacselor de contribuţie se pot face, după consultarea datelor statistice despre mortalitatea preoţilor şi învěţătorilor din cei 10 ani de viéţă a societăţii.

Plătirea contribuţiei de ajutorare se efectuézǎ în următoriul mod: preoţii varsă taxa direct la oficiul protopopesc concernent; unde sunt mai mulţi învěţători, directorul îngrijeşte de încassarea contribuţiei de la ceilalţi învěţători, vĕrsând apoi dînsul banii încassaţi oficiului protopresbiteral, ear' unde este numai un învěţătoriu, tot prin oficiul parochial se face încasarea şi transmiterea la oficiul protopresbiteral.

Fie-care membru, prin faptul că s'a înscris de membru, şi-a dat învoirea a i-se detrage tacsele prescrise, din ori-ce venite cum află cu cale directoriul, oficiul parochial, respective oficiul protopresb. a i-le detrage.

§ 12. Despre casurile de mórte întêmplate în sinul societăţii oficiile protopresbiterale fac imediat raport Consistoriului archidiecesan, respective presidentului comisiunei. Acesta dispune a se publica casul de mórte în organele archidiecesei, respective în foile ori revistele preoţeşti ori învěţătoreşti, dacă esistă asemenea, de unde apoi fie-care membru are sě iee cunoştinţă de casul de mórte întêmplat şi are a lucra în consecuenţa normelor hotărîte.

§ 13. In decurs de o lună de zile au sě urmeze tóte plătirile. După espirarea acestui termin, protopresbiterii provócă pe restanţieri, pe calea ce o vor afla dînşii de bine, dându-le încă un termin de 15 zile, avênd restanţierul a primí prin acésta şi o sarcină de a mai plătí mai mult cu 40 fil.

Cine nu satisface datorinţa sa nici până la acest termin, acela se va şterge din şirul membrilor, perdênd tóte drepturile avute până ací către societate şi nefiind îndreptăţit a cere nici o despăgubire, pe motivul şi sub pretecstul că până ací ar fi contribuit în folosul fondului.

Numele celor şterşi din şirul mebrilor se vor publica în organele amintite în § 12—.

§. 14. Tacsele de înscriere servesc pentru înfiinţarea şi alimentarea unui *fond bisericesc şi şcolastic*, ce se adminstrézǎ de către Consistoriul archidiecesan.

Adausul de 1 corónă privesc pe protopresbiterii concernenţi, pentru acoperirea speselor de cancelarie.

§ 15. Fondul bisericesc şi şcolastic are menirea în prima linie a acoperí la timpul seu contribuţiile de ajutorare pentru acei membri, cari au plătit neîntrerupt contribuţiile necesare timp de 30 de ani.

Şi dacă fondul acesta va creşte la o sumă în cât venitul lui trece preste suma trebuitóre pentru plătirea contribuţiilor membrilor sus amintiţi, se vor face şi alte favoruri şi înlesniri pe séma membrilor, privind acestea totdéuna pe membri mai vechi.

La tot casul acest fond se va întrebuinţa *numai* pentru a se plătí contribuţiile de ajutorare ale membrilor vechi.

(Va urma).

Rugăm pe abonaţii cari sunt în restanţă cu abonamentul la ziariul nostru, sě binevoiască a se grăbí cu achitarea în cel mai scurt timp a sumelor ce ne datoresc, spre a evita alte inconveniente.

---

vieţei, şi mi-au comunicăluit patenta crăiéscă cu mijlocirea cu care sě se pótă ajuta, acea poruncindu-'mi, ca la toţi preoţii sě vestesc, şi sě-'i îndemnez, ca cu mijlociri, ce se pun aici înainte, sě se pótă ajuta, şi sě se foloséscă, şi sě nu se sparie cel ce ajută la acésta, că va fi infam, adecă necinstit. Pentru acea veţi avé datorie a vestí la toţi preoţii din protopopiatul vostru, şi la toţi parochianii sě arate, şi sě sfătuiéscă, adecă pentru cei ce se înécă, scoţind înnecatul, fiind âncă viu, aşa sě-'i ajute: sě-'i slobódă sânge din vêna grumazului, dar neputêndu-se dintru acea slobodí, sě-'i slobódă din mână sau din picióre 8 sau 10 unghiţe: neaflându-se barbiu sě-'i lase sânge, până la venirea lui, scoţind pe înnecatul din apă, sě-'l desbrace de hainele cele ude, şi ştergêndu-'l cu alte haine uscate, sau cu ţoluri sě-'l acopere, şi ţiindu-'i nările tare, sě-'í sufle în gură, şi prin foi sau prin vêrful unei teci tăiate, sau prin cămeşi sě-'i sufle în şedut, sau clistir de tăbac. Sě-'i facă pieptul cóstele cu mânile calde, încet şi lină căldură sě-'l apese . . ., cu cârpă caldă de lênă sau de flos tot trupul sě-'l frece, în pat cald sě-'l puie, şi 2 ómeni sănětoşi lângă el sě se culce, ca sě-'l încăldască trupul celui înnecat. Sě-'l puie pe pat cald, presărat cu cenuşe caldă ca de 4 degete de grósă. După slobodirea sângelui sě-'i dea beteagului spirict la nas, sau tăbac uscat sě-'i sufle în nas, şi din spirictul acela vr'o câteva picături amestecându-le în apă sě-'i dea în gură. Aceste mijlociri de folos sunt a le face şi acelora cari singuri se spânzură, pentru ca sě se mêntuiéscă, cei betegi şi primeşduiţi din aburul cărbunilor la aer slobod sě-'i ducă, ţiind nările, sě-'i sufle în gură. sânge sě-'i lase, cu apă próspětă pre faţă şi piept sě-'i stropească, la nas oţet tare sě 'i ţie, şi cu acea nasul sě-'i frece, cu apă caldă sě le frece, clistir de tăbac sě-'i facă. Acésta mai pe larg va arăta slă. i. tablă a varmeghiii, după cum va vestí, cum sě se păzască de abur, fierberea mustului, şi de aburul fântânilor celor de demult închise, ca sě nu se primeşduiéscă, sě învěţaţi a urma tot norodul poruncii acestia.

Mediaş, 7 Sept. 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 31.

1785 Oct. 27. Noem. 5. Oct. 25.

Copia comisiii înăl. crăes. guber. eşit în 5 Noem. şi trimisă la d. Vlădica.

Pentru că a sa chesaro cră. şi apos. mărire bine au voit prin milostivul seu decretum de la 23 Septem. anului trecut 1784. eşit şi mie prin înăl. cră. guber. la 26 Iulie anul C. 1785. cumunicăluit a rênduí, ca penzia mea şi a vicareşului Ioan Popoviciu, dela preoţi sě se strîngă, dând tot preotul de tótă famelia 2 creiţari şi jumětate, începênd dela 1 Noem. anului curgětoriu, din care iase pe an R. 4000 şi a vicareşului Ioan Popoviciu R. 400 şi prisosesc R. 600 care rěmâitoriu funduş la întêmplare de neajungere sě se dea la casa provincialicéscă, şi sě se ţie acolo pentru numita pricină, pentru care mai sus numita crăiéscă mărire au fost poruncit la provincilial, casa provincialicsscă, care trebue sě întórnă şi sě împlinéscă. Vei avé datorie fără tótă zăbava, înştiinţând pre preoţi din protopopiatul vostru, ca tot preotul, care a ţinut până acuma parochie în satul seu şi în filiase, sě dea de tótă familia sau gazda câte 2 creiţari şi jumětate din tótă parochia sa, şi preacucernicia, primind dela el, sě-'i dai cfitanţie, şi el sě-ţi dea lângă acea contracfitanţie cu iscălitura sa pe câte familii câţi bani au primit, şi aşa fără tótă zăbava stringênd acéstă sidoxie, sě aibi a aduce banii înpreună cu contracfitanţia preotului şi cu specificaţia preoţilor satelor cu numěrul gazdelor şi a banilor de la cari ai primit la noi la Sibiiu. Aşa făcênd mila puternicului Dumnedeu sě fie cu preacucernicia ta pururea, rěmâind

Sibiiu, 21 Oct. 1785.

(Va urma).

Gedeon Nichitici m. p.

Din pildele lui Solomon.

Increde-te în Domnul cu tótă inima ta, ear' pe priceperea ta nu te lăsa. In tóte căile tale cunóşte 'l pe dînsul şi el drepte va face cărările tale.

*

Nu oprí binele de către acela cui i-se cuvine, când este în puterea mânilor tale de a 'l face, şi nu făurí rele în contra deaprópelui teu, când el şede în linişte lângă tine!

NOUTĂŢI

In memoria metropolitului Andreiu. Vineri séra elevii seminariului nostru "Andreian" au serbat prin îndatinata "şedinţă publică" memoria marelui archiepiscop şi metropolit Andreiu Şaguna, conform programului publicat în numĕrul de Marţi. In frunte cu Inaltpreasânţia Sa *metropolitul* şi cu Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Puşcariu* a asistat la producţiunea harnicilor elevi public fórte numĕros, din Sibiiu şi din jur şi chiar şi din România (proprietariul Şerbănescu din Drăgăşani), aşa că şi de astădată s'a dovedit necesitatea unei sale mai spatióse şi mai corĕspundĕtóre astorfel de scopuri. Şedinţa a fost deschisă prin discursul rostit de profesorul Dr. Petru Şpan, presidentul societăţii "A. Şaguna", apreciind meritele lui Şaguna ca pedagog. Pe când dl Dr. Şpan a tractat în discursul de deschidere meritele lui Şaguna ca *pedagog*, clericul Vasilie Şpan şi-a luat drept tesă a "cuvêntului ocasional" activitatea lui Şaguna ca *literat*. Două momente din vasta activitate a marelui archiereu, cari — după cum ştim — până acum n'au fost tractate la şedinţele de feliul celei de Vineri. Intreg programul şedinţei a fost esecutat cu mult succes, atât în ce priveşte discursurile, disertaţiunea şi declamaţiunea, cât şi cântările corale şi orchestra, ear' mulţămirea publicului cu prestaţiunile elevilor s'a manifestat prin sgomotóse aplause şi aclamaţiuni. Acestei mulţămiri a dat espresiune şi Inaltpreasânţia Sa metropolitul, care după eshauriarea programului a adresat elevilor o însufleţită alocuţiune, mânecând de la tesa iubirii de Dumnezeu şi a deaprópelui, şi accentuând virtuţile marelui archiereu Andreiu şi meritele lui neperitóre pentru biserică şi neam, a arătat că toţi cari cu atâta pietate şi recunoştinţă sĕrbătorim memoria lui Şaguna, numai aşa vom arĕta că o sĕrbătorim din inimă, dacă în cercul activităţii nóstre vom nisui sĕ-i imităm faptele, activitatea lui, îndreptată spre binele şi fericirea poporului, basa esistinţei bisericii nóstre. Ilustrate cu numĕróse esemple din viéţa altor popóre, poveţele şi sfaturile adevĕrat părinteşti ale Inaltpreasânţiei Sale au fost ascultate cu viuă plăcere din partea tuturor celor presenţi, cari la fine au erupt în entusiaste aclamaţiuni la adresa bunului nostru archiereu. Intrĕ aclamaţiuni Inaltpreasânţia Sa părăseşte apoi sala însoţit de Preacuvioşia Sa vicariul şi de asesorii consistoriali, după care urméză apoi şi publicul, ducĕnd cu sine convingerea că seminariul nostru an de an face progrese îmbucurătóre în ceea-ce priveşte cualificaţiunea [illegible] sei.

*

† Princesa Maria Cantacuzen, soţia fostului ministru şi sócră a ministrului-president *Dimitrie A. Sturdza* şi a lui *Petru P. Carp*, şeful fracţiunii junimiste a partidului conservator, a rĕposat în Bucureşti Joi. Inmormêntasea s'a făcut eri, Duminecă, transportate fiind remăşiţele pămênteşti ale defunctei la moşia sa *Calineşti*, unde au fost aşezate în cripta familiară.

*

Concert Dimitrie Popovici. Concertul celebrului cântăreţ de operă *Dimitrie Popovici*, anunţat deja într'un numĕr anterior, va avé loc *Duminecă*, la 21 Decembre st. n. în sala de la "*Unicum*". Detailuri vor urma într'un numĕr procsim.

*

Noul president al Elveţiei. Consiliul federal al Elveţiei a ales president pentru anul 1903 pe *Dr. Deuchert*. Nou alesul s'a născut la 1831 în Steckborn şi a făcut cursurile de jură la universitatea din Viena. De la 1883 e membru în consiliul federal şi a mai fost president al republicei elveţiane în două rênduri.

*

O româncă — membră la societatea antiquarilor francezi. Revista "L'Illustration" din Paris face frumóse elogii dnei *Victoria Vaschide* din prilejul succesului ei avut cu tesa "Histoire de la Conquette roumaine de la Dacie". Numita revistă scrie, întrĕ altele, următórele:

"Dómna Victoria Vaschide, născută în Peatra (România) e *o archeologă distinsă, o filologă rară şi o epigrafistă de rangul prim*. Acum a terminat o tesă aşa de însemnată, în cât şcóla *Sorbonna*, a cărei elevă e de 3 ani, a votat tipărirea lucrării pe spesele proprii, distingere rară acésta de la acea şcólă, care nu e prea risipitóre! Titlul tesei e: "Histoire de la Conquette roumaine de la Dacie". La propunerea profesorilor ei, membri ai institutului, dna Vaschide a fost alésă unanim membră la societatea antiquarilor francezi. *Ea este singura femeiă părtaşă la acest onor!*"

Soţul dnei Vaschide e şeful laboratoriului de psichologie esperimentală la şcóla de ştiinţe înalte din Villejoif.

*

Sĕrbătóre naţională. Cetim în ziarele din România, că dl *Haret*, ministru de culte şi instrucţie publică, în scopul de a conserva amintirea faptelor gloriόse din istoria naţională şi a deştepta sentimentul patriotismului în inima tinerilor generaţii, a luat hotărîrea de a sĕrbători în toţi anii, prin o serbare şcolară, aniversarea bătăliei de la Călugăreni, care a avut loc la 13 August 1595. Serbarea va avé loc în cea dintâiu Duminecă a lunei Septembre, pe câmpul chiar de bătae, în districtul Vlaşca. Vor lua parte elevii tuturor şcólelor rurale din vecinătate cu profesorii lor şi delegaţii şcólelor din Bucureşti, Giurgiu şi districtele Ilfov şi Vlaşca. Programul sĕrbărei va fi stabilit de un comitet numit de ministrul de instrucţie publică şi compus din trei membri ai corpului secundar, şi din prefecţii de Ilfov şi Vlaşca.

*

Medicii — contra duelului. Indemnaţi de tragicul sfirşit al duelului de la Szombathely dintrĕ proprietariul *Stieder* şi advocatul *Ernuszt*, medicii din Szombathely au hotărît sĕ convóce un congres al medicilor din patrie, în care sĕ se iee hotărîre — pe cuvêntul de onóre al fie-căruia, — că *nici un medic sĕ nu mai primiască a funcţiona ca medic la dueluri.* — O ideiă fórte bună, care mai curênd va escomunica mania duelgistă, de cât ori-ce altă acţiune, pentru-că duel fără asistenţă medicală nu se póte. De ar avé numai succes iniciativa medicilor din Szombathely.

*

In atenţiunea proprietarilor de cai. Comanda regimentului de husari Nr. 9 din Murĕş Oşorheiu, prin scripta dto 15 Novembre a. c. Nr. 2602, adresată comisiunii comitatense pentru prăsirea de cai, face cunoscut că în luna Ianuariu 1903 va cumpĕra pe séma regimentului caii de lipsă pe anul 1903. Sunt admişi la têrg cai în vêrstă de $3^3/_4$—7 ani, înalţi de 158—166 cm. şi fiind fara defecte, cari conform cualităţei lor vor fi plătiţi cu preţ până la 650 coróne. Cei cari au cai sĕ corĕspundă cerinţelor de mai sus şi voesc sĕ 'i vîndă, sĕ facă de ştire de a dreptul comandei amintite mai sus, care pe basa înştiinţărilor sĕ pótă apoi ficsa locul şi ziua têrgului, despre ce cei interesaţi vor fi înştiinţaţi apoi pe calea sa.

*

Esplosie uriaşă. In portul [illegible] timp ce lucrătorii încărcau marfă pe corabia "Gneisenau", din negrija unui lucrător a esplodat o cuantitate de dinamit de 6000 chilograme (6 tonne). Puterea esplosiei a fost aşa de uriaşă, în cât a făcut tot ţandure nu numai corabia dar' a prăbuşit în ruine aprópe întreg portul. Patru lucrători au fost aruncaţi în vĕzduh, cu trupurile rupte în mulţime de bucăţele. Numĕrul morţilor şi rănitilor nu se ştie încă esact.

*

Victimile gerului. In Arad un lucrător bĕtrân, în calea de la gară spre oraş, amorţit de frig a căḑut la pămênt şi a degerat. Ear' la marginea pădurii de la Nagy-Gyón (de lângă Alba-regală) zilele trecute a fost aflat înghieţet morariul Német István din Balinka, un moşneag de şeptezeci ani, degerat în cale spre un sat din vecinătate.

*

"Când se 'ntêmplă"... In Chichindamare s'a sinucis sĕptĕmâna trecută locuitoriul Fáber Sándor, un moşneag de *83* de ani. In o scrisóre lăsată celor din jurul seu moşneagul spune că şi-a curmat viéţa din causă că iubea fără speranţă o femeie în vêrstă de 52 ani. — Al naibii amor! Curat cântecul vechiu: "Când se 'ntêmplă de se légă amorul de vr'un bĕtrân, — sĕ mĕ credi că nu-i de şégă, légă-l de gard şi-i dă fên".

Cărţi şi reviste.

Istoria şcólelor centrale române gr. or. din Braşov, scrisă din prilejul iubileului de 25 ani al gimnasiului, de profesorul *Andreiu Bârseanu* şi tipărită cu cheltuéla şcólelor. — Carte voluminósă, de 606 pagine 8⁰ text şi 79 pagine "adnecse" (documente), cuprinḑênd nu numai ceea-ce se refere strict la *istoria şcólelor centrale* de acum, ci în câţiva capitoli tractând şi despre felul organisării institutelor de învĕţămênt începênd de pe timpul împĕrătesei *Maria Teresia*. Pe lângă bogata colecţiune de date referitóre la fostii elevi, fostii profesori, fostii membri ai eforiilor, etc. autorul ne dă şi numĕróse portrete (Şaguna, întemeietorii gimnasiului, profesori etc) şi fotografii ale edificiilor şcolare. Din datele despre fostii elevi aflăm, că întrĕ *primii elevi* ai gimnasiului e şi *Titu Maiorescu*, academicianul şi profesorul de la universitatea din Bucureşti, fost în mai multe rênduri ministru.

Cartea e de interes pentru ori-cine, care doreşte sĕ cunóscă trecutul instituţelor culturale ale Românilor. A apărut în tipografia *Ciurcu et Co* (Braşov). Nu ştim însĕ cât costă şi de unde póte fi cumpĕrată.

*

Enciclopedia română, fascic. XXVIII (volumul III), conţinênd preste 1000 articoli (*Prislop — Ricoşeţ*), întrĕ cari numĕróse biografii ale persónelor marcante române (Pumnul, Puscariu, Quintescu, Radu, Rădulescu, Raţiu, Repta, etc), articoli de istorie naţională română (Radu, Regimentele grăniţereşti), de istorie bisericéscă (mănăstirea Prislop, reformaţiunea), apoi articoli de domeniul filosofiei, scrişi de Gr. Pletos şi de Dragomirescu, de literatură, scr şi de Străjan, de medicină, higienă, geografie, botanică, zoologie, mineralogie, etc., avênd autori pe Dr. Felix (senior şi junior), Immerwoll, Dr. Tălăşescu, Idieru, Olănescu, Onciul, Moisil, Mrazec, etc.

Restul publicaţiunii va cuprinde aprocsimativ încă 4 fasicoli cu 7000 articoli, întrĕ cari fasc. 29 e pus deja sub tipar, şi astfel lucrarea va fi pe deplin terminată în primăvara anului 1903.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare pentru un tom broşurat cor. 20·—, legat cor. 23·20 (în România: lei 25·—, resp. 28·50).

PARTEA LITERARĂ.

"Carte românéscă de învĕţătură".

de Metrop. Varlaam, Iaşi 1641.

In primăvara trecută dându-mi-se ocasiune a cerceta mai multe parochii de ale nóstre, întrĕ alte agende oficióse, m'am interesat, întru-cât mi-a ajuns timpul, şi de cărţile vechi bisericeşti, şi nu fără óre-care resultat, căci am aflat şi unele cărţi bisericeşti *manuscrise*, atât în limba slavonă, cât şi în limba românéscă, d. e. Evangelia, Minee, Octoiche şi Molitvelnice, parte complete, parte deteriorate. Tóte acestea în cea mai [illegible] ţile rituale de [illegible] consună în cuprinsul lor cu căr- [illegible] particularităţi prin cari se deosebesc de acestea. Cărţi tipărite mai vechi nu am aflat, de cât câteva esemplare din Testamentul nou tipărit în Belgrad la anul 1648 şi Cazania lui Varlaam tipărită în Iaşi la anul 1641 şi 1643 şi altele din secolul XVIII.

Regret, că timpul nu mi-a permis sĕ fac o conscriere asupra acestor cărţi, dar' sper, că o va face acésta preoţimea parochială cât mai curênd, şi comunicându-o autorităţii superióre bisericeşti, acésta va compune o bibliografie accesibilă şi publicului mai mare.

Ceea-ce voesc sĕ notez aci, este faptul, că controlând cărţile rituale, am aflat un esemplar din "*Cartea românéscă de învĕţătură*" a lui *Varlaam*, tipărită în *Iaşi la anul 1641*, adecă cu doi ani mai nainte de anul 1643, menţionat în Istoria literaturei române. Esemplarul acesta este *complet* şi conţine pe o fóie titlul, pe 2 foi Cuvênt împreună, pe 382+116 cazaniile şi pe 4 foi cuprinsul. Acésta o am constatat după numĕrul foilor, căci paginarea de la fóia 255 încolo întrégă este greşită. Intreg titlul este tipărit numai cu negru avênd în clişeu de-asupra icóna celor trei ierarchi, ear' la drépta acestora icóna S. M. M. George şi la stânga icóna S. M. Ioan cel nou de la Suceava, încolo clişeul înfăţişéză cirade columnale.

Titlul întreg este acesta: *Carte românéscă de învĕţătură duminecile preste an şi la praznice împĕrăteşti şi la svenţi mari cu zisa şi cu toată cheltuiala lui Vasilie Voivodul şi domnul ţĕrêi moldovei diîn multe scripturi tălmăcită diîn limba slovenéscă pre limba românéscă de Varlaam mitropolitul de ţara moldovei în tipariul domnesc în iaşi în mănăstirea a teri stiteli dela Chs 1641.* Intreg titlul este tipărit cu litere mici de tecst, fără vre-un arangiament compus din diferite litere şi şire după usul tipografic de azi — afară de cele două cuvinte de la început, cari sunt tipărite cu litere mari, şi afară de cele şepte de la sfîrşit, cari sunt tipărite cu litere mai mici de tecst, conţinênd şi o erόre de tipariu (*teri* în loc de *trei*).

Cele 2 foi cu precuvêntarea încă sunt tipărite întreg cu negru; tot aşa şi icónele dintrĕ cuvêntări; titlul cuvêntărilor şi al împărţirii acelora în partii, precum şi titlul cuprinsului însĕ sunt tipărite cu roşu, tot aşa şi marea maioritate a literelor iniţiale cu cari se încep cuvêntările şi părţile acestora.

Paginarea, precum am amintit, de la fóia 255 până la 382 întrégă este greşită, ear' de la 1—254 şi 1—116 numai ici şi colea.

Din tecstul cuvêntărilor nu lipseşte nimic.

Sĕ numim esemplariul acesta (de la 1641) *A*.

Luându-mi notiţele necesare l'am confrontat cu alte esemplare, *tipărite la anul 1643* şi am aflat, că acestea se deosebesc nu numai de *A* d. es., ci unele din ele chiar şi întrĕ sine.

Sĕ numim trei din acestea *B*, *C* şi *D*.

Confrontând d. es. *B* cu *A* aflăm, că cuprinsul clişeului şi al titlului consună întru tóte, dar' o parte din titlu este tipărită cu roşu şi erórea de tipariu (teri) este corésă, însĕ se face o altă eróre scriindu-se *mrai* în loc de mari; apoi că titlul precuvêntării şi iniţiala este tipărită cu roşu şi unele foi sunt bine corese, aşa d. e fóia 4, 77, 141 şi 265.

Confrontând d. es. *C* cu *A* aflăm, că clişeul titlului este cu totul altul, şi a nume: de-asupra este icóna Dlui Is. Chrs., în cele patru cornuri cei 4 evangelişti, la mijloc de-a drépta apostolul Petru, ear' sub el Ioan cel nou de la Suceava şi de-a stânga apostolul Pavel, ear' sub ei C. maică Paraschiva. Tot aşa aflăm o deosebire şi în titlu; după cuprins este acelaşi, dar' pe lângă împrejurarea, că în parte este tipărit cu roşu ca şi esemplarul *B*, aici este altcum arangiat (după usul de azi), tipărit şire întregi cu litere mari altele numai cu litere mici şi unele cuvinte cu' prescurtări; apoi unele pagini sunt corese, ca şi în esemplarul *B*, ear' altele altcum, însĕ rĕu, aşa d. e. fóia 258, care în tóte esemplarele ar trebui sĕ fie 256 în loc de 260 din esemplarul *A* şi *B*. Cea mai mare deosebire este însĕ în esemplarul *C* faţă de tóte celelalte esemplare, că la fóia 280 (recte 270) pe pagina din dos înaintea titlului cuvêntării este altă icónă şi că tecstul este într'altă împărţire technică cules, ba şi din tecstul cuvên[illegible] iară lipsesc cuvintele "... torilor şi se duse, slugile sĕ iee [illegible] vremea culesului, trimise [illegible]

In fine confrontând esemplarul [illegible] esemplarul *A* şi *B* aflăm, că prin numerisarea fóiei 258 (recte 256) se deosebeşte atât de acestea (indicate fiind foile acestora cu 260, incorect) cât şi de esemplarul *C*, întru cât în el nu lipseşte tecstul indicat la fóia 281 (recte 279) din acesta.

Sunt póte şi alte deosebiri întrĕ esemplarele acestea, dar' mai departe nu am căutat se le aflu.

Consecuenţa?

Luând în considerare tóte deosebirile acestea dintrĕ esemplarele confrontate, s'ar admite *patru* ediţiuni din cartea acésta, una din anul 1641 şi trei din anul 1643. Dar' avênd în vedere acesti doi ani indicaţi pe titlul esemplarelor, şi că celelalte deosebiri şi corecturi în esemplarele din 1643 s'au putut face şi în decursul tipărirei, şi după ce şi aranjarea technică a tecstului precuvêntării, a cuvêntărilor şi a cuprinsului cu escepţiunea din es. *C* consună întru tóte, se pot admite numai două ediţiuni, şi anume una din 1641 şi alta din 1643. Pe lângă scóterea de sub tipariu într'un timp atât de scurt alor patru ediţiuni ar puté milita numai căutarea mare după carte, fiind pe atunci colecţiunile de cuvêntări bisericeşti în limba română fórte rare.

Scopul notiţelor acestora a fost numai de a arăta, că pe lângă ediţiunea din 1643 a cărţii acesteia, mai este şi o altă ediţiune, din 1641, adecă mai vechie, după ce întrĕ împrejurările mele nefavoritóre până acum nu mi-s'a dat ocasiune sĕ aflu nicăiri nici o menţiune despre acéstă ediţiune.

S'ar puté crede însĕ şi aceea, că tóte aceste ediţiuni sunt numai o ediţiune, după ce aranjarea technică a tecstului precuvêntării, a cuvêntărilor şi a cuprinsului este acelaşi în tóte esemplarele (cu escepţiunea din es. *C* la fóia 281 recte 279), — dar' şi atunci timpul editării cade pe anul 1641, căci tóte schimbările şi corecturile sunt făcute în esemplarele indicate cu anul 1643, când póte s'a terminat tipărirea cărţii.

Gherla, 28 Novembre n. 1902.

Gavriil Hango
presbit. ort. rom.

La Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2.— cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană**.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Povești
pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

		Corone
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Telefon nr. 46—47. Telefon nr. 46—47.

Entreprise des pompes funèbres

Strada Cisnădiei nr. 18.

Prin acésta îmi iau voie a aduce la cunoștința prea onoratului public, că am deschis un **institut de întreprinderi funebre** și l-am provĕdut cu cele mai bune **sicriuri de metal** și **de lemn, covóre**, de la cea mai ieftină până la cea mai fină esecuție, cu **recuisite de înmormêntare de tot noue**, precum și cu un **car funebru de gală** și alte care funebre.

In legătură cu acest institut am înființat și **un deposit de cununi fórte bogat**, prin ceea-ce sunt pus în posiție a puté esecuta înmormêntări de la cele mai **simple** până la cele mai **pompóse**.

Institutul e concesionat prin lege.

Mĕ voiu nisuí, ca prin prețuri **moderate** sĕ-mi câștig comande cât de multe și în acéstă credință semnez cu stimă

[214] 2—4

Fritz W. Elges.

Locuri pentru **anunțarea înmormêntărilor**, de unde se esecută imediat tot, se află în str. Cisnădiei nr. 18, str. Sării nr. 37 și str. Weinanger nr. 1.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Crucea-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 38—52

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Mersul trenurilor pe liniile orientale [illegible] căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel
10.—	10.		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
9 —	6.50	5.45	9 15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.4	7 50
11.56	9.07	9.27	11.19		**Szolnok**		3.37	11.36	3.46	5.3
2 14	10.43	11.53	12.55		**P. Ladány**		12 54	9.59	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11 04	8.43	11.36	2. 8
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	7.51	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.07	7.13	10.43	2.08
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.32	6.33	10.13	1.57
5 56	2.06	4.14			Bratca		9.11	6·11	9.55	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	5.55	9.24	12.55
7 2	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7. 8	4.52	8.48	12.23
8 23	4.27	6 56	5.42		Nadăș l-ung.		6.42	3.40	7.35	
8. 7	4.42	7 12	5 5	sos.	**Cluș**	pl.	6.17	3.18	7.13	11.1
8.54	4.5	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	2.56	6.45	10 5
9 11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	2.37	6.27	10.34
10.21	6.24	10 41	7.26		**Ghiriș**		3.54	1.27	5.12	9.30
10.47	6.5	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11	12.56	4.43	9 00
10.56	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	12 46	4.33	8.55
11.03	7.04	11.40			Uióra		2.16	12.4	4.27	
11.1	7.11	11.50			Vințul-de-sus		2.49	12 33	4.20	
11.34	7.38	12.20	8.16		Aiud		2.27	12.12	3.59	8.2
11.52	7.5	12.46	8 32	sos.	**Teiuș**	pl.	2.05	11.13	3.38	8.12
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.47		3.02	8.06
12.58		2.20			Crăciunel		1.11		2.36	
1. 7		2.30	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei) . .		12.58		2.21	7.3
1.14		2.38			Blaș		12.47		2.16	
1.45		3 11	9.31		Micăsasă		12.06		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copșa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.35		3.52	10.01		Mediaș		10. 3		12.51	6.37
3.04		4.22	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.1
3.40		4.57	10.53	sos.	**Sighișóra**	pl.	9.48		11.49	5. 9
3·47		5 04	11.	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.05		. 3	11.14		Hașfalĕu		8.43		1 .27	5.29
5. 8		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.15	4.23
6.05		7.48	12 58		Ágostonfalva		6.49		9.30	3.50
6.34		8.13	1.16		Apața		6.27		9.17	3.35
7.10		8 48	1.35		Feldioara		5.56		8.40	3.15
7 50		9.27	2.09	sos.	**Brașov**	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.28		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiș		8.45		4.24	1.42
1 11		5.10	3.31		**Predeal**		8. 0		3.32	1.12
8.05		11.55	9 10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9. 15

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copșa mică**	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
3.50	6.35	12.42	8.50		Ocna (Scalde)		4.52	8.05	1.34	11.11
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marța și Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marța și Vinerea	tr. mxt
4.33		2.	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6 01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12 30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6 20	6.20
8 10	6· 0	10.00	2.—		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.
11 09	8.35	1 0	4.22		**Szolnok**		2.49	11.44	4. 3	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.22	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.38	—
4.47		7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.03	—	7.16			Paulis		8.12		10.00	—
5.30	12.49	7.34			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5 54	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
1	1.16	8.11			Bêrzava		7.05		8. 7	2.57
6.58	1.46	8 51			Soborșin		6.25		8.15	2.31
7.2	2.05	9 19			Zam		5.50		7.41	2.0
7.53		9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	2.23	9.59			Ilia		5.13		7.06	1.3
8.2	—	10 17			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10 42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·24	3.13	11.20			**Simeria** (Piski) . . .		4.12		6.05	1.00
9.52	3 32	11.53			Orĕștia		3.33		5. 9	12.33
10.16	—	12.19			Șibot		3.13		4.55	12.19
10.40	4.15	12 44			Vințul de jos		2.53		4.34	12.03
11.01	4.23	1.02			**Alba Iulia**		2 33		4.17	11.42
11.30	4.50	1.28		sos.	**Teiuș**	pl.	2 00		3.43	11.21

Vințul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4 10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9 15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8,58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merezifalva		9.09	2.33	9 50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Nota. Numerele incadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 136 Sibiiu, Joi 5/18 Decembre 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Chestia pactului.

Sibiiu, 17 Decembre n.

Din faptul, că ministrul-president ungar, dl Coloman Széll, a fost Duminecă la Viena și a fost primit în lungă audiență din partea Maiestății Sale, ear' în urmă a avut intrevedere cu prim-ministrul austriac, Dr. Körber, și cu ministrul comun de esterne, contele Goluchowski: ziarele de la Viena și Budapesta deduc, că chestia pactului e scósă de nou pe plan, și că resolvarea ei are sě urmeze acum cât mai curênd.

Bine sě ne notăm: *are sě urmeze*, ceea-ce însemnéză, că înțelegerea încă tot nu e perfectă întrě guvernele țerilor dualiste până în cele mai mici amănunte, și că tot mai sunt pedeci de delăturat până e sě se ajungă la perfecționarea pactului.

Dar' se va ajunge la perfecționarea pactului, pentru că trebue sě se ajungă, și încă cât mai curênd.

Perfecționarea e reclamată acum în mod imperios de cele întêmplate în senatul imperial de la Berlin, unde după o ședință lungă de optsprezece ore, Duminecă în zorile zilei obstrucția opoziției a fost sdrobită cu desěvêrșire, ear' noul tarif vamal a fost votat cu mare majoritate, în întregul seu cuprins, primind putere de lege.

Noul tarif vamal al Germaniei e îndreptat în contra monarchiei nóstre, special în contra Ungariei, pe ale cărei producte agronomice sunt puse tacse enorme. Urmarea votării acestor tacse va fi deci întâiu de tóte abzicerea din partea guvernului german a convenției legate cu monarchia nóstră, în scopul legării unei convențiuni noue, în care sě fie trecut noul tarif vamal german ca aflătoriu în ființă.

Abzicerea póte sě urmeze la finea anului acestuia, dar' póte sě urmeze și mai târziu; și ziariul vienez "*Neue Freie Presse*" e de credința, că așa va și face guvernul german, și dacă nu din alt motiv, apoi din motive de curtoasie, nu va trimite abzicerea imediat la finea anului, ci póte cu o lună, două, mai târziu.

Abzicerea însě va urma cu siguranță, și în consecință și monarchia nóstră va trebuí sě abzică convențiunile încheiate cu statele străine, începênd cu tóte pertractări noue, pentru legarea de noue convențiuni.

Imprejurarea acésta *silește* deci guvernele monarchiei nóstre sě reguleze întâiu întrě ele chestia pactului, fie într'o formă, fie într'alta, pentru-ca sě știe pe ce base pot sě pună pertractările ce le vor începe cu statele străine. De aceea, chestia pactului e acum chestie arḑětóre, a cărei resolvare nu mai póte fi amânată, ci trebue sě urmeze negreșit și încă cât mai curênd.

De sine înțeles, că după legarea desěvêrșitei înțelegeri întrě guverne, trebue sě urmeze ratificarea din partea ambelor parlamente, și aici e greul lucrului, pentru-că ratificarea cu greu va merge în ceealaltă parte a monarchiei, unde tóte proiectele guvernului se lovesc de valurile obstrucției parlamentare. Guvernele s'au gândit însě și la acésta eventualitate, și după cum ne spune "*Neue Freie Presse*" soluția ar fi în acest cas aceea, că fie-care stat ar avé sě lege convenții separate cu statele străine, adecă Austria pentru sine, ear' Ungaria asemenea pentru sine, însě pe basa unui tarif vamal analog.

Astea sunt știrile mai noue, referitóre la chestia pactului, care cum se vede, e acum pe cale de a fi în curênd resolvată, fiind-că împrejurările contribue în mod constringent la resolvarea ei, fie într'o formă, fie în alta. Și tot ce e de dorit este, ca înțelepciunea Monarchului și a sfetnicilor sei sě afle forma cea mai potrivită și mai mulțămitóre pentru popórele monarchiei, — căci despre ale lor interese vitale e vorba!

Conflictul cu Venezuela.

Un conflict diplomatic a isbucnit întrě Anglia și Germania de o parte, și republica Venezuela din America de sud, de altă parte, conflict care a luat un caracter fórte acut și amenință a da loc la complicațiuni mult mai grave.

Iată în scurt în ce constă acest conflict:

Supușii germani și englezi din Venezuela au reclamat adese-ori guvernului lor respectiv, că în cursul diferitelor rěsbóie civile au suferit pagube enorme, cari se pot cifra la câteva milióne, și cer prin urmare intervenție diplomatică pe lângă guvernul venezuelan pentru despăgubirea lor. Ambele guverne, englez și german, au decis sě procedeze în mod solidar în interesul supușilor lor, întrebând în același timp guvernul Statelor-Unite americane despre atitudinea ce ar observa. Rěspunsul guvernului Statelor-Unite a fost, că doctrina Monroë, "America este a americanilor", nu esclude o demonstrație fie cât de energică a vr'unei puteri europene în contra vr'unui stat american, câtă vreme acéstă demonstrație nu urmărește vr'un scop ascuns pentru *cuceriri* teritoriale.

Atunci guvernele interesate, cel englez și cel german, au trimis un *ultimat* presidentului Castro al republicei venezuelane, precum și 15 vase de rěsboiu, 8 engleze și 7 germane, în apele Venezuelei, cu ordin că, dacă în 24 de ore rěspunsul dlui Castro nu va fi favorabil, trupele sě debarce la portul Laguayra și sě percépă drepturile de vamă până la concurența sumei de despăgubiri ce se cere.

Presidentul Castro a promis că după restabilirea ordinei în republică, va căuta sě esamineze reclamațiunile supușilor germani și englezi, și întru cât ele vor fi esacte, va da despăgubirile ce se vor ficsa de către comisiunea ce o va instituí. Apoi a mai promis că va începe de pe acum sě plătéscă o parte din despăgubiri în *bolivari*. Cum însě bolivarul venezuelan n'are azi de cât o valóre de 25 bani, — cabinetul englez și german n'a luat în considerație nota lui Castro.

Atunci Castro a arestat pe cei mai mulți supuși germani și englezi din Venezuela; apoi mulțimea din Caracas, capitala republicei, a atacat legațiunile engleză și germană, spărgênd tóte geamurile. Soția bolnavă a ministrului-resident german abia a putut scăpa prin o portiță secretă.

După acésta, o parte a trupelor vaselor de rěsboiu engleze și germane au debarcat la portul Laguayra, luându-l în stăpânire. Castro pe de altă parte chiamă la arme întréga populație a republicei pentru a apăra țara.

Așa stau în acest moment lucrurile în Venezuela.

Din diecesa Aradului.

Consistoriul gr. ort. român din Arad a adresat tuturor oficiilor protopresbiterale și parochiale, supuse jurisdicțiunii sale, următoriul circular în chestia catedralei din Sibiiu:

Cu ajutoriul lui Dumnezeu în ziua cea memorabilă a aniversării nașterii Maiestății Sale gloriosului nostru Impěrat și rege Francisc Iosif I., în 5/18 August a. c. după avuta conțelegere cu Consistoriul și Sinodul archidiecesan, Inaltpreasfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit, Ioan Metianu, a pus pétra fundamentală pentru zidirea unei biserici catedrale gr.-or. românești în centrul orașului Sibiiu, sediul metropoliei nóstre. Cu tóte-că fondul menit spre acest scop nu ajunge pe deplin pentru a puté ridica o catedrală démnă de archidiecesa și metropolia nóstră, totuși factorii competenți au aflat de bine a întreprinde zidirea, în firma speranță, că vor fi sprijiniți nu numai din partea archidiecesei, dar' și din aceea a dieceselor sufragane, avênd noua catedrală a serví și de biserică metropolitană. Basat pe acéstă speranță, I. P. S. Domn Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu prin literile sale de datul 10/23 August a. c. Nr. 8402/1902 Pres. s'a adresat și către acest Consistoriu cu rugarea: sě recomande corporațiunilor, organelor și fruntașilor de sub jurisdicțiunea sa sprijinirea materială a întreprinderii laudabile de a zidí în Sibiiu o catedrală metropolitană.

FÓIȘORĂ

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodocși din Transilvania. 1780—1787.

(Urmare).

1785. 23 Noem. 18 Noem. 19 Noem.

Copia înăl. cră. guber. eșit la 18 Noem. A. 1785. Nro 8998. trimisă la d. Vlădică.

Pentru că dela înăl. cră. guber. am primit un milostiv intimat dela 18 Noem. supt Nro 8998. prin care arată, că prin representația vestitei table a varmeghiei Belgradului de jos dela 16 Noem. au înțeles precum popii cei românești mai vêrtos înaintea norodului loruși încredințat fac strêmbă și nedréptă têlcuiélă la milostivele porunci împěrătesci pentru slobodă mutarea locuitorilor, și precum a urma de acolo cu acea milă a împěratului a fi prin scóterea dela iobăgie, ca slușba sě nu se facă, și vestita tablă silindu-se a duce pre norodul la întrégă și bunăînțelegere și la îndreptare, nici pe stěpênirea varmeghiei n'au ascultat. Pentru acea înăl. cră. gubern mi-au intiměluit, ca cumplit și sub grea pedépsă, înfricoșare arătând, ca sě vě vestesc, ca sě nu îndrăsnească cineva din preoți asemenea ceva a cerca, nici prea înaltele porunci împěrătesci a le schimonosí dela chiar adevěrata lor înțelegere. Așadară după puterea acestei milostive porunci fórte tare se poruncesce tuturor preoților din protopopiatul vostru, ca sě nu îndrăsnéscă împrotiva înălțatelor orênduiale ceva a cerca nici a face, nici a têlcuí rěu, că unii ca aceia se vor pedepsí cu pedépsă neiertată, după cum s'a pedepsit *Popa Ioan Micasas*, care în anul trecut înprotiva rênduialelor au urmat și sfatul nostru n'au ascultat, pentru care la prinsóre au căḑut și a se despopí s'au judecat, cel ce la 13. Noem. se va despopí prin noi și mireanu va rěmânea spre plinirea rênduitei lui pedepse. Precum acésta ai primit și la toți preoții ai vestit, sě ne însciințezi.

S'au dat în Sibiiu 19 Noem. 1785.

prin *Gedeon Nichitici*
episcop neunit al Ardealului.

(o fóie ruptă.)

nitelor porunci împěrătesci sě oprești pe toți preoții cei preoțiți în Valachia, care n'au întărire dela antecessorii mei sau dela noi, de a slují preoțește și de a ține parochie, și sě poruncești ca nimic preoțesc lucru și la parochie sě nu se amestece, și în locul lor a purta grijă la parochie sě rênduiesci pe preoți din vecinele sate, până ce vei trimite dieci, ca sě 'i preoțim pe satele acelea, unde este lipsă, dară care protopop va îndrăsní a îngăduí pre vre-un preot de aceștia a slují, neîndoit sě știe, că în prea grea pedépsă va cădea.

Gedeon Nichitici.

Nr. 34.

1786. 30 Ian. 14 Ian. Vlăd.

Pentru că înăl. c. g. prin milostivul seu intimat dela 5. Ianuarie a. c. supt Nro 1224. mi-au intimuluit precum a sa prealuminată chesaro crăiasca mărire âncă la 25. Noem. a anului trecut bine au voit a poruncí ca a tuturor scrisorilor orginalelor fundațiilor bisericesci și mirenesci copii autentice sě se facă și prin fața jurată varmeghialicéscă sau magistratulicéscă sě se întăréscă prin acest obicinuit chip am věḑut. Pentru acea vei avé datorie dela tótă biserica a tot protopopiatul vostru scrisorile originale a fundațiilor bisericesci și mirenesci prin chipul mai sus numit a-'l pune în copie și a le scrie prin fața jurată varmeghialicéscă sau maghistratulicéscă întărindu-le cu acest cuvênt am věḑut și așa fără tótă zăbava a le trimite la noi, ca sě le presenteluim la înăl. c. g. și după acésta de se vor mai face nescai fundații, și după dênsele scrisori fundalițialești, se vor face, în chipul mai sus numit sě urmați, trimițênd la noi copiile vidimuluite în forma mai sus pomenită.

Sibiiu, *Gedeon Nichitici.*

Nr. 70.

1786. 17 Febr. 27 Ian. Vlăd.

Pentru că am primit dela în. c. g. un milostiv intimat dela 5. Ianuarie a. c. supt Nro 10.202. întemeiat în preamilostivul dicretum crăesc dela 27. Noem. anul trecut din care arată, precum a sa chesaro crăiésca mărire bine au

Cu bucurie împlinim rugarea Inaltului nostru Archipăstoriu, căci noua biserică metropolitană va fi mândria şi mângăerea tuturor Românilor de legea drept măritóre a Rěsăritului, şi de aceea, pe basa conclusului luat astăzi, ne adresăm prin acésta cătră tóte P. T. oficii protopresbiterale şi parochiale de sub jurisdicţiunea acestui Consistoriu, recercându-te cu tótă căldura la promovarea realisării acestei întreprinderi, prin contribuiri benevole şi prin îndemnarea poporului la asemenea contribuiri. Deosebi dispunem:

I. Ca într'una din Duminecile ori sěrbătorile mai apropiate în fie-care biserică preotul slugitor sě aducă la cunoştinţa credincioşilor faptul, că în Sibiiu se înalţă un nou Sion, întru preamărirea Tatălui din ceriuri, şi sě-i provóce şi îndemne, ca şì dînşii sě contribue după puterea lor şi după darul inimii lor la acéstă zidire, ear' apoi în aceea sau în următórea Duminecă ori sěrbătóre sě se şì pórte un tas anume pentru adunarea dăruirilor în scopul amintit.

II. Şí afară de biserică On. nóstră preoţime sě întreprindă colectă pe la fruntaşii din comună şi pe la toţi credincioşii inclinaţi spre jertfire spre asemenea scop măreţ şi atât banii întraţi pe tas, cât şi resultatul colectei împreună cu cóla sě 'l transpună pe calea oficiilor protopresbiterale la acest Consistoriu, cel mult până la sfîrşitul lunei Februariu 1903.

In scopul întreprinderii acestei colecte trimitem liste anumite, din cari P. T. Domni protopresbiteri vor distribuí câte un esemplar fie-cărui oficiu parochial şi fie-cărui preot din acest district, spre folosire şi restituire la timpul sěu.

Arad, din şedinţa plenară a Consistoriului gr.-or. român, ţinută în 7/20 Novembre 1902.

Consistoriul eparchial gr.-or. rom. din Arad.

Ioan I. Papp, m. p.
protosincel.

Din România.

Două toaste. După *Monitorul Oficial* al României, tecstul autentic al toastului ridicat de cătră M. S. Regele Carol la prânzul dat la Palat în Bucureşti în onórea armatei române, Joi în 28 Novembre v., a fost următoriul:

“Cu viuă mulţămire Am întrunit astăzi împrejurul Meu pe vechii Mei tovarěşi de luptă, ca sě sěrbăm împreună a 25-a aniversare a luării Plevnei.

N'am putut da o sfinţire mai înălţătóre gloriósei aniversări a rěsboiului, de cât ducěndu-Mě Insumi pe câmpul de bătălie, spre a depune ca semn de vecinică recunoştinţă cununi pe mormintele acelora cari au căḑut în lupte.

Adânc mişcat Am stat in faţa osemintelor bravilor nostri oşteni, cari odihnesc acum, departe de vetrele lor, în pământ străin, însě Mi-S'a pětruns inima, când metropolitul de Vratza, în frumósa sa cuvêntare a esclamat arătând pe câmpul de luptă: “Sculaţi-vě din mormintele vóstre, Regele vostru a venit pentru a vě mulţămí pentru vitejia vóstră”. Da! Am venit la Griviţa spre a Mě închina cu dragoste şi veneraţiune înaintea acestor vrednici fii ai ţerii, cari au jertfit viéţa lor pentru neatârnarea României.

Un s'ert de veac a trecut de atunci şi faptele rěsboinice sunt încă vii în mintea nóstră; însě mai viuă trebue sě rěmână în sufletul nostru amintirea eroilor, cari au scris cu sângele lor cea mai frumósă pagină a istoriei nóstre naţionale.

Sěrbând astăzi cu recunoştinţă a douězecì şi cincia aniversare a întrării triumfale a armatelor aliate ruso-române la Plevna, gândesc la toţi acei cari, sub ordinele Mele, au condus trupele la isbândă. In amintirea acelora cari nu maì sunt şi urând viéţă lungă celor cari trăesc, ridic păharul Meu”.

Ear' cuvintele adresate M. S. de dl general G. *Anghelescu*, în calitate de cel mai vechiu general al armatei române, au fost acestea:

“Sire!

Astăzi sěrbăm a douezeci şi cincia aniversare a căderii Plevnei, punctul cel mai important strategic din campania româno-ruso-turcă din Bulgaria, din anul 1877—78, căderea căreia a determinat succesul campaniei.

Sunt douězeci şi cinci de ani, Sire, de când sub înţelépta Vóstră conducere, ca cap suprem al armatelor aliate ruso-române ce au operat la Plevna, óstea română, sub impulsia Vóstră, a reînviat gloria străbună, a redeşteptat vitejia ostaşului român în apărarea patriei şi a tronului.

Ca cel mai vechiu în grad dintrě fraţii de arme ací presenţi, cari au avut fericirea sub comanda Maiestăţii Vóstre sě lupte pentru recucerirea independenţei României, permiteţi-mi sě Ve adresez câteva cuvinte din partea óstei:

Ca un trimis al Provedinţei Vi-a fost dat, Sire, sě redeşteptaţi la viéţă întreg neamul românesc ce zăcea de secoli în uitare sub împilarea străinilor ce-l încunjuraseră.

Prin actele Vóstre măreţe, săvêrşite în scurt timp, dinastia Hohenzollern şi destinele întreg neamului românesc sunt indisolubil legate pentru vecie şi istoria Vě va denumí cu drept cuvênt Carol cel Mare, steaua mântuitóre a României.

Aşa fiind, permiteţi-mi, Sire, ca în numele óstei sě Vě esprim simţěmintele sale de iubire şi adânc devotament ce Vě pórtă, şi asigurându-Vě că toţi oştenii vor purta viu în sufletele lor imaginea cuvintelor “onóre” şi “patrie”, înscrise pe drapele, şi vor ştí şi pe viitor sě apere cu vitejie patria şi augustul tron ce L'aţi edificat Insivě, rugăm pe Atotputintele sě Vě acórde viéţă lungă, ca sě domniţi încă mult timp pentru propăşirea României şi Vě urăm sě trăiţi Maiestate, sě trăiască Maiestatea Sa Regina, sě trăiască Alteţa Sa Regală Principele moştenitor, trăiască Alteţa Sa Regală Principesa Maria, trăiască scumpele odrasle Principele Carol şi Principesele Elisaveta şi Maria”.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei au mai subscris oferte următorii:

a) preoţi:

1.	Gavriil Simedrea, paroch în Călian (tractul Cluj), cu soţia Silvia şi fiica Valeria. . .	cor.	115
2.	Ioan Roman, paroch în Selniţa (tractul Cetatea-de pétră) . . .	„	100
3.	Ioan Herţioga, paroch în Daia-săséscă (tractul Sigişóra) . . .	„	100
4.	Emilian Těrchilă, paroch în Bârghiş (tractul Agnita)	„	100
5.	Ignatie Berendi, paroch în Cârcedea (tractul Turda)	„	100
6.	Vasile Nicóră, paroch în Ciunga (tractul Turda)	„	100
7.	Daniil Chirali, paroch în Sopor (tractul Turda)	„	100

b) învěţători din tractul Sigişóra:

1.	Emanuil Florea (Daneş)	cor.	60
2.	Ioan Dima (Hetur) .	„	50
3.	Pompiliu Constandin (Sigişóra).	„	30
4.	Iosif Ludu (Ferihaz) .	„	30
5.	Petru Dop (Daneş) .	„	20
6.	Nicolae Sěcărea (Feleag)	„	20
7.	Mihail Maier (Andraştalěul-român) . .	„	15
8.	Ambrosiu Stoicovici, director (Sigişóra) . .	„	10
9.	Nicolae Ilie (Sigişóra)	„	10
10.	Nicolae Brânduş (Ţeline)	„	10
11.	Isaia Cociş (Meşindorf)	„	10
12.	Nicolae Golea (Criţ)	„	10
13.	Constantin Popovici (Zoltan)	„	10
14.	Nicolae Şerb (Seleuşul-mare)	„	10
15.	George Rotariu (Beşa)	„	10
16.	Pompiliu Luca (Criş)	„	10
17.	Ioan Oprea (Laslea-mare)	„	10
18.	Iosif Cristea (Netuş)	„	10
19.	Teodor Vintilă (Hendorf)	„	10
20.	Nicolae Baiu (Haşfalěu)	„	10
21.	George Dănilă (Boiul-mare)	„	10

c) din tractul Reghin:

1.	Parochia Hodac . .	cor.	40
2.	Zaharie Frandeş, înv. în Hodac	„	20
3.	Florea Lupu, cantor în Hodac	„	20

d):

1.	Gavriil Bogdan, înv. în Finteuşul-mare (tractul Cetatea-de-pétră) .	cor.	15

Proiect de statute

pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învěţătorilor gr.-or. români din archidiecesa Transilvaniei.

(Fine).

§ 16. Din contribuţiile de ajutorare plătite de membri se constitue ajutoriul cuvenit věduvelor şi orfanilor de preoţi, diaconi, învěţători şi învěţătóre, membri ai acestei societăţi.

§ 17. Ajutoriul, după-ce au incurs tóte contribuţiile de aşteptat, sě trimite din partea Consistoriului archidiecesan, prin oficiul protopresbiteral concernent, după 6 luni de la mórtea membrului, la destinaţiunea sa.

In cas de lipsă se póte lua, prin intrevenirea oficiului protopresbiteral concernent, chiar şi telegrafice, un avans până la 200 coróne, pentru acoperirea speselor de înmormêntare.

Despre primirea ajutoriului oficiul protopresbiteral va înainta Consistoriului cuitanţă timbrată în regulă (document subscris de primitor şi signat şì de oficiul parochial).

Procentele, ce se percep după banii ce fac ajutoriul, până la împărţire, se adaug la fond.

Adausul de 25 fileri (§ 11), cum şí pedépsa de 40 fil. (§ 13), privesc pe protopresbiterul concernent pentru acoperirea speselor de cancelarie.

§ 18. Ajutoriul cuvenit moştenitorilor unui membru e atât de mare, de câte-ori face tacsa de contribuţie, înmulţită cu numěrul membrilor.

Dacă însě membrul împlinise 30 de ani de vêrstă când s'a înscris la fond, se detrag anumite procente în folosul fondului, şí a nume, dacă móre cineva:

în anul	I	de membru, se detrag	10%
„ „	II	„ „ „ „	$9^{1}/_{2}\%$
„ „	III	„ „ „ „	9%
„ „	IV	„ „ „ „	$8^{1}/_{2}\%$
„ „	XX	„ „ „ „	$^{1}/_{2}\%$

ear' dacă a împlinit 20 ani ca membru, nu i se mai detrage nimic.

§ 19. Fie-care membru trimite Consistoriului archidiecesan, după înscrierea făptuită, o scrisóre, în care dispune, cui sě se dee ajutoriul după mórtea sa.

Acéstă scrisóre se va păstra la Consistoriu, sigilată, până după mórtea membrului.

Eventuale proteste din partea moştenitorilor contra disposiţiilor membrului luate în viéţă, n'au loc; nici mod de a se amesteca judecătoria nu este dat, fiind aici vorba numai de un ajutor constituit prin contribuţiile altor colegi, asupra căruia dispune membrul după plac, şi nu de o avere ce ar cădé sub legile testamentare.

§ 20. In casul, că vre-un membru n'are familie şi n'a făcut nici o disposiţie în scris,

---

voit a făgăduí, că mirenii cei despenzeluiţi prin episcopul pentru grele porunci dela proclamaţia cea de trei Dumineci sě puie jurămêntul, că nu sunt legaţi sau logodiţi cu alte feţe la slăvita tablă a varmeghiei, cu care sě se pótă cununa. Aşa dară fiind tabla prea departe, ca părţile sě n'aibă mare cheltuiélă, şi sě nu urmeze primeşdie din zăbavă, atuncia sě puie jurămêntul înaintea magistratului sau a solgăbirěului, cu carele sě se pótă cununa viind cu acea la noi. Acésta la toţi preoţii şi norodul a vestì vei avea detorie, înştiinţându-ne precum că ai plinit acésta.

Sibiiu, *Gedeon Nichitici.*

Nr. 108.

1786. 18 Febr. 5 Febr. Vlăd.

Fiind-că mulţi preoţi chirotonisiţi la Arad s'au arătat la noi, şi s'au rugat, ca sě le mijlocim dela înălţatul c. gub. îngăduire, şi aşa eu la 14 Noem anul trecut am făcut represantaţie la înălţatul c. g. cu punerea mijlocitórei rugăciuniunei mele, de unde am mijlocit şi am căştigat milostiv intimat de la 23. Ianuarie a. c. supt Nro 9385. prin care mě înştiinţéză, că lasă înăl. c. g. asupra mea, ca pre carele 'l voiu afla harnic, vrednic şi fără pricină, sě 'i primesc, şi unde va fi lipsă sě 'i aşeḑ şi sě 'i întăresc. Pentru acea de vor fi de aceştia în protopopiatul vostru, unde va fi lipsă de preot, sě 'i trimiţi la noi cu dreptăţile sale, şi cu dalteria sě 'i întăresc; însě fără întărirea dela noi pre mai sus numiţii preoţi a slují sě nu 'i îngăduiţi. Şi după acésta de s'ar afla că au mers la preoţie în ţara ungurească, sau într'alt loc, acela sě ştie, că nici odată nu se va erta.

Sibiiu, *Gedeon Nichitici.*

Nr. 123.

1786. 18 Febr. 9. Febr. Vlăd.

Ce feliu de regule îndreptătóre pentru cătanele care fug de la regementuri au făcut a sa preaosfinţita chesaro cră. mărire, ca sě se înţerce rěul acela şi împěrăţia sě nu se păgubéscă, înăl. ches. cră. g. supt datum 31. Ianuarie a. c. supt Nro 6903. mi-au intemeluit, şi esemplare tipărite mi-au trimis, din care mai pe larg vei înţelege. Trimiţêndu-ţi trei exemplare cu acésta prea tare poruncă, ca în tot satul şi în tótă biserica fieşte carele preot în protopopiatul vostru după plinirea acestia îndată fără tótă zăbava de trei ori una după alta sě se publicăluiéscă, ca sě ştie tot omul de mai sus numitele regule, şi apoi în tot anul de patru ori sě se poftoréscă şi sě se vestéscă. Şi aşa sě ia sama, ca tóte puntumurile în vig sě se ducă, şi sě se împlinéscă, şi tot preotul sě aibă exemplariul acesta în protocol a 'l pune. De a căruia împlinire sě ne înştiinţaţi.

Sibiiu, *Gedeon Nichitici.*

Nr. 227.

Crăescul guber. prin decretumul seu din ḑiua lui Aprilie supt Nro 2896 ne au înştiinţat, precum că preaosfinţita mărire împěrătéscă prin preaînaltul seu dicretum al curţii din 22 Iauuarie a. c. bine au voit a poruncí iproci.

1. Ca după ce întru aseměnarea rênduialelor împěrătesci s'ar da vr'o poruncă la neştineva în termen însemnat, adecă cu tărie ca sě facă, drept acea rěspunsul sau arătarea şi la termen hotărit n'ar rěspunde, sau pricina dréptă a întârḑierei rěspunsului n'ar dovedí, înprotiva celora ce n'ar ştí arăta drépta pricina întârḑierei rěspunsului, sau cu întru aseměnată faptă neplăcerea sě se pâşască dară dechesanii suchepetulele, carele se înţeleg la noi supt numele consistoriumului şi apoi protopopi întru obştea carele dintr'înşii pe terminul sorocit despre lucrurile poruncite pe termen n'ar da rěspunsul seu, sau n'ar arăta pricina întârḑierii rěspunsului, cu 20 de zloţi de tótă suta veniturelor sě fie globiţi, şi sě li se tragă jos. (Va urma.)

Fericirea.

O fericire!... ce eşti pe-acéstă lume óre?...
Un fluture sburdalnic, cu aripi lucitóre
Ce farmecă privirea. Ear' noi?... nişte copíi.
Te urmărim cu sete; dar' când ne mai desparte
Abia un pas de tine: tu eşti, din nou, departe, —
Plutind uşor pe valuri de raze aurii...
Te-am prins?... e tot degiaba! Aripile-ţi pudraţe
Perḑênd în mâna nóstră ce aveau fermecător
Le rupem fără milă, şi — 'n palme cât ai bate —
Dăm fuga dup'un altul mai ademenitor.

Petru Dulfu.

conform cu § precedent, ajutoriul lui rĕmâne în folosul fondului general.

§ 21. Ori-ce ajutoriu, care nu se ridică din partea celor în drept, timp de un an, se adauge la fondul general.

§ 22. La cas de disolvare a societăţii şi a acestui fond, din averea lui se formézĕ un alt fond, administrat tot de Consistoriul archidiecesan, din al cărui venit se vor împărţí stipendii la copíi orfani de preoţi şi învĕţători gr.-or. români din archidiecesa Transilvaniei.

§ 23. Acest fond se va inactiva pe basele arătate în §§. acestor statute îndată ce statutele au primit aprobarea legală.

§ 24. Eventuale modificări în statute se fac numai la cererea conferenţelor învĕţătoreşti şi preoţeşti.

Din şedinţa conferenţei învĕţătoreşti din cercul Sebeşului, ţinută la 19 April v. 1902.

Dr. Iosif Blaga
comisariu consistorial,
ca president.

Alexandru Frâncu
secretariu.

NOUTĂŢI

Parastas în Arad pentru Şaguna. Duminecă, după liturgie s'a oficiat in catedrala din Arad parastas în memoria fericitului matropolit Andreiu Şaguna, ear' la finea serviciului preotul Traian Vaţian a ţinut predică despre viéţa şi activitatea marelui archiereu. Cântările funerare le-a cântat corul seminarial sub conducerea profesorului de musică Trif Lugojan.

*

Parastas pentru Antoniu de Mocsonyi. In 6 Decembre n. s'a celebrat un parastas pentru neuitatul *Antoniu de Mocsonyi* în tóte bisericile din comunele aparţinĕtóre domeniului din Bulciu. După parastas băieţii de şcólă au primit daruri, cei mai sĕraci şi încălţăminte.

*

Reducerea senatelor la Curie. Cu începere de la 1 Ianuariu 1903 senatul al V-lea penal al Curiei se disólvă, rĕmânênd a funcţiona pe viitoriu numai patru senate penale.

*

Pentru monumentul independenţei, pe care camera României a hotărît sĕ 'l ridice în Bucureşti în amintirea rĕsboiului din 1877—78, şi pentru care a votat 500.000 de lei, primăria capitalei române a votat 100.000 de lei, ear' M. Sa regele Carol — cum se asigură din isvor bineinformat — va da din casseta sa 250.000 de lei. Astfel, în scopul ridicării monumentului stau deja la disposiţie 850.000 de lei.

*

Concert Dimitrie Popovici. Concertul celebrului cântăreţ de operă dramatică *Dimitrie Popovici*, anunţat deja în numĕrul nostru ultim, va avé loc *Duminecă* la 21 Decembre 1902 în sala de la *"Unicum"*, cu binevoitoriul concurs al dnei *Mathilda de Larcher-Hochmeister.*

Programa:

I.

1. Leoncavallo "Prolog" Bajazzo — D. Popovici.

2. *a*) B. Bock "Ich seh's dir an den Augen an", *b*) B. Bock "Es steht wohl mancher Weiser", *c*) F. Weingartner "Schuhmacherlied" — D. Popovici.

3. *a*) G. Dima "Eu simt a ta suflare", *b*) H. Kirchner "Solomóne căpitane", *c*) G. Stefănescu "Flueraş frumos" — D. Popovici.

4. P. Cornelius "Brautlieder" (1—5) — dna M. de Larcher.

5. C. Kreutzer "O nópte în Grenada" — D. Popovici.

II.

6. *a*) Kiriak "Foicică de sipică", *b*) Linaru "Prindemi-te-aş mândro" — D. Popovici.

7. *a*) C. Löwe "Hochzeitslied", *b*) R. Wagner "Lied des Steuermanns" (der fliegende Holländer) — D. Popovici.

8. *a*) R. Strauss "Traum durch die Dämmerung", *b*) A. Zemlinsky "Altdeutsches Minnelied", *c*) H. Wolf "Verborgenheit", *d*) J. Brahms "Liebestreu" — dna M. de Larcher.

9. Fr. Schubert "Erlkönig" — D. Popovici.

10. Meyerbeer "Afrikanerin" (Ballade) — D. Popovici.

Acompaniare la pian dna *Minerva Brote.*

Biletele de întrare se vînd cu începere de Vineri 19 Decembre a. c. în librăria *Georg Meyer* (Piaţa mare Nr. 10) şi séra la cassă.

Preţuri: loge mare 15 cor., loge pe balcon 10 cor., locul I. 3 cor., locul II. 2 cor., locul III. 1 20 cor., loc de stat (numai séra la cassă) 80 fil., studenţi şi militari de la sergent-major în jos 40 fil.

Inceputul la orele 7 séra.

*

† Mihail Andreica. Primim durerósa ştire, că propietariul *Mihail Andreica*, viteazul tribun şi 'n urmă prefect în locul lui Buteanu, a rĕposat Luni séra în Câmpeni, în etate de 75 ani. Pentru eroismul în luptele de la 1848—1849 rĕposatul a fost decorat din partea M. Sale împĕratului Francisc Iosif I. cu crucea de aur pentru merite, ear' din partea împĕratului Nicolae I. al Rusiei cu medalia de argint.

† Maria Marcu n. Baca, preotésă vĕduvă, a rĕposat Sâmbătă (13 Decembre n.) după amiazi la 4 ore, în etate de 43 de ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Marţi (16 Decembre) în cimiteriul din *Poplaca.* — O jelesc fiii: Ioan, funcţionar de bancă, Stana m. Modran, Maria şi Ana şi ginerele George Modran, paroch în Poplaca.

*

Procesul ziariului "Kronstädter Zeitung". Luni s'a pertractat în faţa curţii cu juraţi din Murĕş-Oşorheiu procesul de presă intentat fostului redactor de la "Kronstädter Zeitung" *Hermann Schroff* pentru cinci articoli publicaţi în numitul ziariu. Schroff a fost condamnat la *un an închisóre de stat* şi la amendă în bani de 5000 coróne, care sumă se asigurézĕ pe cauţiunea ziariului "Kronstädter Zeitung". Propunerea procurorului, ca Schroff sĕ fie espulsat, a fost respinsă de tribunal. Contra sentinţei s'a anunţat nulitate din partea condamnatului.

*

Pentru iubiţii rĕposaţi. Implinindu-se a 5 a aniversare de la mórtea mult regretatului *Dr. Aurel Brote*, fost director al băncii "Transilvania", stimabila dómnă *Minerva Dr. Brote* dărueşte pentru odihna sufletului decedatului la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, creat de "Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", 5 cor., ear' la "Darurile de Crăciun", ce numita reuniune le va împărţí întrĕ săracii noştri, de asemenea 5 cor.; în total 10 cor.

*

O nouă rectificare. Suntem datori sĕ facem o nouă îndreptare cu privire la ofertul benevol făcut din partea domnului *Vasilie Teotelecan*, paroch în Gerőfi-Dângău, pentru catedrala din Sibiiu, şi a nume, în înţelesul, că adevĕrata sumă oferită în scopul numit e cea din numĕrul 125 al ziariului nostru, adecă *300 coróne*, ear' rectificarea din numĕrul 132 se refere la faptul, că ofertul s'a făcut numai în numele seu, nu şi în al soţiei sale.

*

O nouă medicină contra epilepsiei. Profesorul *Poehl* de la facultatea de medicină din Petersburg zilele trecute a ţinut în reuniunea medicilor din Petersburg prelegere despre o medicină inventată de el, cu care i-a succes sĕ vindece mulţi bolnavi de epilepsie. Medicina e preparată din materie de creeri şi se numeşte *"cerebain"*. Epilepsia fiind şi ea întrĕ cele trei morburi grele (tuberculosa, racul şi epilepsia), faţă cu cari ştiinţa medicală stă neputinciósă şi zadarnic s'a încercat până acum sĕ le afle leacul, — de sine înţeles că cercurile medicale de pretutindenea au primit cu neîncredere vestea despre succesul dobândit de profesorul *Poehl* cu medicina sa, avênd în acésta privinţă numĕróse desamăgiri cu invenţiile din trecut, întrĕ cari cea mai sensaţională fusese a profesorului *Koch* (Berlin) contra tuberculosei. In diferite clinici mari din oraşele europene se fac însĕ esperimente cu *cerebain*-ul lui Poehl, dar' despre resultatul lor până acum nu se ştie nimic.

*

Avis meseriaşilor români. Invĕţătoriul George Zaharie din *Intorsura-Buzĕu* atrage atenţiunea meseriaşilor români (deosebi a croitorilor, măsarilor, cismarilor şi ferarilor) asupra comunei Buzae cu centrul *Intorsura-Buzĕu*, în care nu este nici un măestru adevĕrat, ci numai câţiva cârpaci, şi unde măestri harnici ar puté sĕ-şi asigure viitoriu frumos. Comuna constă din 1100 familii române (escepţie câţiva jidani).

*

Banca muerilor. O societate de femei capitaliste a înfiinţat în New York o bancă, la care toţi funcţionarii sunt femei. Presidentă a consiliului de direcţiune e miss Sarah Dick, fostă până acum cassieră la "National-Bank' din Hamlington. Un drept au însĕ şi bărbaţii la banca acésta: sĕ-şi depună banii spre fructificare.

*

Profeţiile lui Falb pentru anul 1903: Ianuarie va începe cu timp uscat, după aceea vor fi câteva ploi şi în urmă zăpadă. Februarie va fi uscat, aprópe fără ninsori. In luna Martie va ninge mult; în ultimele 8 zile ale acestei luni vor fi geruri mari. April va fi ploios şi Maiu va aduce ploi torenţiale şi inundări. Iunie va fi la început uscat, în a doua jumĕtate vor fi multe furtuni. Falb însémnă ca zile critice principale: 13 Ianuarie, 12 Februarie, 29 Martie, 12 April, 26 Mai şi 25 Iunie stilul nou.

*

La chestia magiarisării numelui "A kotmány" scrie la ştirile zilei următórele: "Pentru cincizeci cruceri póte fie-cine sĕ-şi cumpere nume magiar, ear' acéstă afacere coronéscă o eserciézĕ deosebi compatrioţii noştri israeliţi. Dacă Weiss-ii s'ar metamorfosa barem în Lakatos, Bognar, Füzeres, Rőfös, Szatócs, — póte că n'am avé nimic de obiecţionat. Işi iau însĕ necontenit nume istorice, ori cel puţin nume de ale familiilor nobile străvechi. De pildă, conform mărturiei din numĕrul de azi (13 Dec.) al fóiei oficiale, Emil Mayer şi-a schimbat numele în *Meszlényi*, Iuliu Schmidt în *Szentiványi*, Melnicsuk în *Mérei*, Strauss Aladár în *Emödi.* Ce zic la tóte acestea familiile Meszlényi, Szentiványi, Mérey, Emődy?" . . . .

*

Sfăşiaţi de lupi. In urma gerului haitele de lupi fac pretutindenea pustiiri nu numai în animale, ci atacă si sfăşie shiar şi ómeni. Astfel, cum cetim în "Magyar Polgár", zilele acestea o haită de lupi a atacat pe un fecioraş de 14 ani pe drumul dintrĕ Sovárad şi Kibéd (Murĕş-Turda) şi l'au sfăşiat. Intr'aceea sosind nişte sĕcui borvizari l'au scăpat din gura lupilor şi l'au dus a casă la părinţi în Kibéd. A casă a mai trăit până a putut spune părinţilor întêmplarea, apoi a murit. — Tot astfel a păţit o calfă de brutar din Salonta mare (Bihor), numit Ioan Danka, în etate de 18 ani. Duminecă diminéţa a plecat cu pâne în comuna Fekete-Toti, dar' pe drum a fost atacat şi mâncat de lupi. I-au fost aflate cismele şi corfa. — Din Azuga (România) încă se scrie despre o asemenea nenorocire. Inmulţindu-se şi pe acolo fiarele şi într'o séră lucrătorii fabricei povestind despre voracitatea lor, unul a nume Stoian s'a lăudat că el nu se teme de lupi; cu o prăjină bună alungă o întrégă haită de lupi. A şi plecat sĕ 'i întâlniască. Umblând astfel în jurul clădirilor fabricei s'a trezit deodată faţă 'n faţă cu trei lupi, pe cari i-a atacat cu prăjina. Dar' lupii l'au biruit şi trântindu-l la pămênt au început sĕ 'l sfăşie. La strigătele lui au alergat ceilalţi lucrători şi au alungat lupii, dar' era deja prea târziu. Stoian era sfăşiat oribil, beregata grumazului era muşcată de tot, aşa că a murit acolo la faţa locului.

*

Poporaţia Chinei. Rescóla boxerilor, suprimată de oştirile aliate europene, a lăsat în sarcina Chinei mulţime milióne de taeli, pe cari are sĕ 'i plătiască statelor europene drept despăgubire de rĕsboiu. Miliónele acestea vor fi scóse de pe poporul chinez în formă de contribuţie, în care scop s'a făcut numĕrarea poporaţiunii din întreg imperiul. Resultatul acestui recensemênt, după cum se raportéza din Londra, e următoriul: în întreg imperiul sunt *426,447.625 locuitori*, împărţiţi pe teritoriu de *11,081.000 chilometri pătraţi*, venindu-se 38·7 locuitori pe fie-care metru pătrat.

Cărţi şi reviste.

"Idei pregătitóre în pedagogie" de *Dr. Petru Şpan*, profesor la seminariul nostru archidiecesan. — Un op de 158 pagine 8⁰ mare, în care sub titlii: Afectele, cu referire la educaţiune. Individualitatea în educaţiune. Cestiunea educaţiunii femeii. Problema şcólelor de fete. Ştiinţa în şcólă şi afară de şcólă. Escursiunile şcolare. Un cuvênt asupra cărţilor de şcólă. La cestiunea esamenelor. Utilitarismul în şcólă. Formarea caracterului în şcólă. Cultul religios în educaţie, — autorul tractézĕ cu cunoscuta-i pricepere şi competenţă în causă probleme cari interesézĕ nu numai pe educatorul de profesie, pe învĕţătoriul, ci pe toţi cari au la inimă causa şcolară şi prin ea educaţia fiilor neamului nostru. Tocmai din acest motiv credem că acest op nu va lipsí din biblioteca nici unui cărturariu român, deosebi însĕ din biblioteca învĕţătorilor, cărora este dedicat, cum resultă acésta din "prefaţa" reprodusă aci în următórele:

"Presint educătorilor naturali şi de profesiă acéstă colecţiă de studii monografice, credênd, că acésta e cea mai nimerită cale de a face sĕ se introducă şi în massa învĕţătorimei române: sănĕtósele idei pedagogice din *Şcóla herbart-zilleriană.* Sunt întrebări, cari se estind pe mai multe direcţiuni, din domeniul pedagogiei ştientifice.

In urmare ele vor fi deci cualificate de a pregătí pe cetitor nu numai pentru ramul instrucţiei, dar' şi pentru educaţia propriu zisă. Opul de faţă este chiămat în prima linie de a serví de *îndreptariu* celor ce vor a face studii mai aprofundate în sistemul pedagogiei ştientifice.

Am puté sĕ l numim chiar *antişambrul pedagogiei*, sau dóră mai potrivit: *propedeutica pedagogiei.* Cel ce va voí însĕ sĕ ştie vre-o dată pedagogia ştientifică, va trebuí sĕ *revină* cât mai des la *cetirea* problemelor desbătute şi desfăşurate în cuprinsul acestui op. E timpul suprem sĕ studiăm şi noi afacerile de educaţiă din un punct de vedere superior, dacă voim sĕ îndreptăm generaţiile viitóre pe cărarea adevĕrului şi a progresului real.

Şi cine nu ar voì óre dintrĕ cei pe cari vocaţiunea i-a chiămat la cariera învĕţătoréscă? Pentru acesti *idealisti entusiasti* am scris opul de faţă, de aceea lor le şi în hin modesta mea muncă în ramul educaţiunii, dorind sĕ vedem ridicat al nostru iubit popor la înălţimea pe care o merită în virtutea aptitudinilor sale fireşti.

Sibiiu, în 10 Octobre, 1902".

Costă 3 coróne şi se póte procura de la Librăria nóstră archidiecesană (Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45).

*

"Buchetul meu", poesíi de Iosif Ioan *Ardelean.* — Arad, tipografia "Tribuna Poporului". *Preţul 1 corónă.*

*

Anuarul societăţii academice "Junimea". A apărut anuarul societăţii academice române "Junimea" din Cernăuţi pentru an. XXIV administrativ. Societatea numĕră 37 membri onorari, 11 membri fundatori, 42 membri sprijinitori, 106 membri emeritaţi şi 91 membri ordinari. Biblioteca societăţii are 2687 opuri în 3949 volume. In cabinetul de lectură se află 68 ziare şi reviste româneşti şi străine, trimise societăţii în cea mai mare parte gratuit. Societatea desvóltă activitate literară şi are şi o secţie musicală.

*

"Cartea de aur", — volumul II. de Teodor V. *Păcăţian.* Din opul "Cartea de aur, sau luptele politice naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară", a apărut zilele acestea volumul al doilea, cuprindênd pe 802 pagine 8⁰ mare descrierea evenimentelor din anii 1860—1863 sub următorii capitoli: Senatul imperial (înmulţit). Adresele Românilor. Memorandul senatorului Mocsonyi. In chestia metropoliei ortodoxe române. Şaguna a casă. Noua constituţie octroată. Petiţiunea sinodului din Sibiiu. Conferenţa naţională din Timişóra. Conferenţe confidenţiale. Două petiţiuni. Petiţiunea Românilor năsĕudeni. Convocarea adunării naţionale. Petiţiunea Românilor din Haţeg. Disposiţii preaînalte cu privire la Ardeal. Incheerea anului (1860) ear' din 1861 următórele: Revistă. Conferenţa naţională din Sibiiu. Rescriptul împĕrătesc din 16 Ianuarie. Conferenţa regnicolară din Alba-Iulia. Andreiu de Mocsonyi despre situaţie. Patenta împĕrătéscă din 26 Februarie. Congresul Sêrbilor. Glas de frate. Lupte parlamentare în dieta din Pesta. Lupta în comitate. Senatul imperial. Protestul Românilor din Banat. Din "fundul regiu". Universitatea săséscă. Inaugurarea *"Asociaţiunii"*. Zădărnicirea întrunirii dietei ardelene. Căderea cancelarului Kemény. Guvern nou în Ardeal. — In fine, din anii 1862—63 următórele: In chestia despărţirii ierarchice. Declaraţiunea lui Andreiu de Mocsonyi. Apĕrarea şcólelor române din Banat. Adresa districtului Năsĕud. Congresul politic-naţional din anul 1863. Plânsórea Românilor bănăţeni. Incheere.

Chiar şi numai din titlul capitlilor se póte vedé ce vast material cuprinde acest volum al *Cărţii de aur*, care — după natura materialului tractat, — póte sĕ formeze şi volum de sine stătător, fără a-i micşora din valóre faptul confiscării volumului prim. Tocmai de aceea credem că publicul român nu va întârzia sĕ şi-l procure, făcênd astfel barem în câtva posibil autorului, ca — nu rĕsplata muncei puse în el, — ci cel puţin o parte din spese (şi din paguba îndurată prin confiscarea volumului prim) sĕ i-se rebonifice.

Costă *10 coróne* (pentru România 12 lei) şi se póte procura numai de la autor: Teodor V. Păcăţian în *Sibiiu* str. Măcelariior Nr. 34.

Posta redacţiunei.

Un preot. N'am găsit nici un moment mai însĕmnat în raportul trimis, care n' ar fi fost amintit şi în raportul deja publicat despre sfinţirea bisericei din J . . . . . De aceea, aflăm că e de prisos a 'l publica.

Nr. 1205/1902 [216] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochii** de clasa a III-a **Bachnea** cu filia **Bernade** în protopresbiteratul Têrnavii, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sĕ-şi adreseze petiţiunile conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p Küküllővár) până la terminul sus indicat, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 24 Novembre, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

ad Nr. 563/1902. [217] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Bucium-Cerbu**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post îşi vor subşterne în terminul arătat petiţiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 22 Novembre 1902.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 1141/902. [211] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **parochi** în comunele: **Valea-mare, Voia** şi **Valea-epei** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi cu încuviinţarea protopresbiterului sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la faţa locului şi a lua parte la serviciul divin spre a se face cunoscut alegĕtorilor şi a'şi arăta destoinicia rituală.

Orăştie, 20 Novembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 674/1902. [212] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia **Hărĕu**, tractul Devei, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi subşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt subscrisului oficiu protopresbiteral, avênd înainte de alegere a se presenta în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale.

Deva, 25 Novembre 1902.

Comitetul parochial gr. or. rom. al parochiei Hărĕu în conţelegere cu oficiul protopresbiteral

George Romanul
protopresbiter.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţămênt din 1887. — După ediţiunea VI în romănesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2.— cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [215] 1—20

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Preţul: . . . . „ 1 C.

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm, pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Telefon nr. 46—47. Telefon nr. 46—47.

Entreprise des pompes funèbres

Strada Cisnădiei nr. 18.

Prin acésta îmi iau voie a aduce la cunoştinţa prea onoratului public, că am deschis un **institut de întreprinderi funebre** şi l-am provĕdut cu cele mai bune **sicriuri de metal** şi **de lemn, covóre**, de la cea mai ieftină până la cea mai fină esecuţie, cu **recuisite de înmormêntare de tot noue**, precum şi cu un **car funebru de gală** şi alte care funebre.

In legătură cu acest institut am înfiinţat şi **un deposit de cununi fórte bogat**, prin ceea-ce sunt pus în posiţie a puté esecuta înmormêntări de la cele mai **simple** până la cele mai **pompóse**.

Institutul e concesionat prin lege.

Mĕ voiu nisuí, ca prin preţuri **moderate** sĕ-mi căştig comande cât de multe şi în acéstă credinţă semnez cu stimă

[214] 3—4 **Fritz W. Elges.**

Locuri pentru anunţarea înmormêntărilor, de unde se esecută imediat tot, se află în str. Cisnădiei nr. 18, str. Sării nr. 37 şi str. Weinanger nr. 1.

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Slujba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 137 Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Decembre 1902. **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Emigrările.

Sibiiu, 19 Decembre n.

In ultimile ședințe ale dietei magiare a fost discutat și votat un proiect de lege despre “*regularea emigrărilor*”, adus în scopul bine priceput de a reduce la minimul posibil numărul emigranților, care în anii din urmă crescuse în mod îngrijitoriu.

Negreșit, că împuținarea brațelor muncitóre însemnéză o *perdere* pentru statul care se vede lipsit de ele, prin urmare interese de stat au cerut și la noi crearea unei legi în privința acésta, pentru-ca sĕ se știe, cine și sub cari condițiuni are dreptul de a părăsí glia de care 'l légă, dacă nu alta, cel puțin ósele părinților și ale strămoșilor îngropate sub ea?

Discuția purtată în dietă asupra legii acesteia a fost fórte obiectivă și calmă, semnul că din tóte părțile s'a simțit necesitatea de a fi legea creată. Că legea va corĕspunde însĕ așteptărilor legate de ea, e altă întrebare, la care numai după ani de zile va puté fi dat rĕspunsul, când se va cunóște bine efectul esecutării ei.

Ce ne mulțămește este faptul, că din mai multe părți s'a accentuat în dietă, că pentru delăturarea acestui morb social nu ajunge numai medicina prescrisă în noua lege, ci trebue căutat *isvorul rĕului*, pentru-ca rĕul din rădăcină sĕ pótă fi stîrpit. Și aici vedem noi o satisfacțiune ce ni-se dă tuturor acelora, cari de lungi ani de zile accentuăm, la tóte ocasiunile, că pentru delăturarea relelor fie de ori-ce natură, prima condiție este cunóșterea lor în mod amĕnunțit, este, cum s'ar zice, diagnotisarea lor.

Au făcut mulți oratori în dieta țerii și diagnosa emigrărilor, constatând unii că ea e urmare firéscă a miseriei cu care au sĕ lupte mai ales clasele de jos ale poporațiunii din patria acésta, ear' alții că pe lângă acésta mai contribue mult și tratarea cea de multe-ori neomenéscă pe care o îndură ómenii de rênd de la organele publice.

Vor fi avênd dreptate și unii și alții. Mai ales însĕ cei din urmă. Pentru-că fapt e, că nu pretutindenea și nu totdéuna funcționarii publici comunică cu poporul de rênd așa cum ar trebuí sĕ comunice, și cum *datorință* ar avé se comunice. Poporul de rênd e neștiutoriu de carte și de legi; și de aceea interesele sale alții trebue sĕ le apere și alții trebue sĕ-i arete calea care-l duce, nu la fericire, dar' cel puțin la mulțămire.

Când însĕ în loc de vorbe bune și povĕțuitóre spre bine nu aude alta de cât vorbe de ocară, că vine prea de vreme, ori că vine prea târziu, că nu vine cu dovedile ce i-s'au cerut într'o scrisóre pe care el n'a înțeles-o, pentru-că nu era scrisă în limba lui, și pe motive de acestea, cu provocare la legea și la paragraful cutare perde causa cea mai dréptă, care după a lui pricepere nu putea sĕ fie perdută: omul de rênd póte óre sĕ câștige atragere și alipire către statul din care face parte, și nu óre funcționarul public, care astfel tratéză cu el, îi dă însuși toiagul în mână, ca răzimat de el sĕ părăséscă patria în care drept și dreptate nu esistă pe séma lui??..

Iată deci justificată cererea nóstră, a naționalităților nemagiare din acésta patrie comună, ca funcționari publici sĕ fie numiți și trimiși prin ținuturile locuite de nemagiari numai ómeni cari cunosc limba, obiceiurile, inclinațiunile și modul de gândire al poporului de rênd cu care au sĕ vină în coatingere, căci numai așa e posibilă comunicarea în mod mulțămitoriu și eficace a puterii de stat cu omul de rênd, — pe când în cas contrariu, numai o mică nedreptate dacă i se face acestuia din urmă, i-se clatină credința în esistența dreptății în țéra acésta, și nu mai are de cât sentimente de neîncredere față de cei-ce dreptate ar trebuí sĕ 'i facă.

Nu pentru-că suntem contrari ai închipuitei “*idei de stat*” le cerem deci noi acestea; ci le cerem în interesul poporațiunii de rênd, și în interesul binepriceput al statului nostru voind prin acésta sĕ legăm poporul de jos de instituțiunile statului, înpretinindu 'l cu ele.

Nu noi lucrăm deci în contra intereselor statului ungar, ci cei-ce nu vreau sĕ ne înțelégă!

Din Romània.

Rĕspunsul Regelui la adresa camerei. Luni la orele $11\frac{1}{2}$ membrii biroului camerei române, împreună cu membrii comisiunii însărcinate a presenta M. S. Regelui adresa camerei, au mers la Palat, precedați și urmați de câte un pluton de gendarmi călări. La Palat au fost primiți cu ceremonialul obicinuit și întroduși în sala tronului.

La orele 12 M. S. Regele însoțit de A. S. R. Principele moștenitor, s'a suit pe tron, avênd la drépta pe dnii ministri, ear' la stânga casa Sa militară, și a ascultat cuprinsul adresei, căreia i-a dat cetire dl president al adunării deputaților, *N. Pherekyde.*

M. S. Regele a binevoit a rĕspunde, rostindu-Se astfel:

Domnule president, Domnilor deputați!

“Privirea ce aruncați pe un trecut așa de bogat în evenimente istorice, ca și sentimentele de dragoste și devotament ce Mi-le arătați din partea camerei în cuvinte așa de căldurόse, 'Mi sunt astăzi îndoit de scumpe, căci Mi-le rostiți tocmai la aniversarea memorabilelor lupte pentru neatârnare și în fața acestor steaguri, așezate acum împrejurul tronului, ca niște martori ai vitejiei armatei.

Gândul patriotic al representațiunei naționale de a consfinți prin un monument neperitor amintirea acestor timpuri glorióse, — drept cinstea eroilor căduți pe câmpul de onóre, și pildă pentru urmașii nostri — umple sufletul Meu de o viuă și adâncă mulțămire.

După cum ostașul român și-a dovedit însușirile rĕsboinice, acum 25 de ani la Plevna, la Rahova și la Smârdan, tot așa și cetățeanul în acesti trei ani din urmă a arătat la rêndul seu virtuțile sale civice, primind voinicește grelele sarcini ce ni-le-au impus împrejurările.

Imbrățișând cu un patriotism vrednic de laudă opera de reculegere ce ați inaugurat, țéra a dat dreptate acelora cari au avut încredere într'însa și nu s'au îndoit de jertfele ce le póte primí când e vorba de a înlătura o primejdie, fie politică, fie economică.

Partea cea mai grea a acestei opere este astăzi desĕvêrșită, după cum dovedește starea financelor nóstre; nu vĕ mai rĕmâne acum de cât sĕ arătați acelora cari se îndoesc încă de vitalitatea nóstră, că — cu tóte pedicile ce ne stau în cale, — statornicia nu ne va lipsí, și că nu ne vom abate de la hotărîrea nóstră până nu vom atinge scopul ce ni-l'am propus de a așeza viéța nóstră economică pe temelii sănĕtóse și neclintite.

Intru îndeplinirea acestui program de mântuire, sunt convins că veți da guvernului Meu un sprijin devotat și nemărginit, întregind astfel munca de Dumnezeu binecuvêntată ce ați început spre propășirea și întărirea scumpei nóstre Românii.

In numele Reginei, al familiei Mele și al Meu, vĕ mulțămesc din adâncul inimei pentru caldele urări ce Ni-aduceți din partea adunării deputaților”.

In chestia macedoneană.

In *Mesagerul Imperial* din Petersburg a apărut zilele trecute un comunicat care a provocat vie discuție în presa europeană.

Din cuprinsul acestui comunicat se vede, că fierberea e fórte mare în peninsula balcanică, și că nu se știe momentul în care focul póte sĕ isbucnéscă, pentru a provoca mari turburări și mari încurcături.

Sunt ziare, cari tocmai comunicatul despre care e vorba 'l consideră de *început* al turburărilor, și din publicarea lui deduc, că la primăvară Rusia va da mână liberă Bulgariei, ca sĕ declare rĕsboiu Turciei. Firește, pentru Macedonia, unde guvernul turcesc nu vrea sĕ întroducă drepturi politice și pe séma creștinilor, drepturi egale cu ale musulmanilor.

Turcia earăși se pare că simte primejdia și de aceea a concentrat în Macedonia 115.000 de ómeni, gata de bătae. Prin urmare, pentru primăvară pot sĕ ne aștepte mari surprinderi.

Comunicatul rusesc, despre care vorbirăm, e de altcum de următoriul cuprins:

“După știrile sosite din Turcia, situațiunea în peninsula balcanică nu esclude posibilitatea unor complicațiuni seriόse. Grație mĕsurilor luate la vreme, și grație începutului iernei, se póte admite că fierberea în Macedonia se va liniști pentru moment; multe simptome însĕ arată că nemulțămirea mereu crescândă a supușilor ortodocsi din acea provincie *ar puté provoca la primăvară o revoltă generală.*

“Rusia, în totdeauna preocupată de sórtea națiunilor de aceeași origine, a făcut representațiunile necesare la Pórtă și a ordonat ambasadorului seu la Constantinopol, de a face un raport asupra posibilității imediatei introducțiuni de *reforme administrative* în Macedonia, recomandând tot-odată necontenit guvernului turcesc *esecutarea acestor reforme;* este însĕ sigur, că cât persistă acésta disordine, în aceste ținuturi, reformele administrative și protecțiunea populațiunei sunt fórte dificile.

“Prima condițiune pentru reușită este încetarea agitațiunei comitetelor macedonene, cari nu pot atinge scopul lor patriotic și escită numai populațiunea la acțiuni funeste.

Guvernul rusesc a avut ocasiunea de a espune părerea sa asupra cestiunei macedonene; dar' în totdéuna a condamnat fiecare încercare a națiunilor slave de a produce o schimbare. Guvernul are și astăzi aceeași părere și socóte ca trebuincios *de a da guvernelor din Sêrbia și Bulgaria povețe binevoitóre,* ca sĕ împedece în propriul lor interes o agitațiune primejdiósă și sĕ contribue la restabilirea ordinei în Balcani.

Guvernul rus sperând cu fermitate, că representațiunile, făcute din înalt ordin, își vor atinge scopul propus, are dreptul de a conta pe faptul, că națiunile slave din Balcani, cari datoresc libertatea și independența lor sacrificiilor desinteresate ale Rusiei, vor urma instrucțiunile sale. De altfel, *hotărîrea nestrămutată a Rusiei de a împedeca ori-ce complicațiuni în peninsula balcanică, găsește un întreg consimțĕmênt și la celelalte puteri,* ear' guvernul austro-ungar a acordat representantului seu din Constantinopol de a se asocia la demersurile ambasadorului rusesc pe lângă Pórtă, în ce privește trebuința imediată de a întroduce reforme în Macedonia.

Sforțările unite ale statelor vecine, cele mai interesate la menținerea păcii în Orient, sunt consecința stipulațiunilor din 1897 ale acordului austro-rus, a cărui esistență și eficacitate binefăcĕtóre sunt posibile numai menținêndu-se principiile următóre:

Impedecarea ori-cărei schimbări arbitrare în starea de lucruri din peninsula balcanică, ficsată în mod convențional;

Menținerea liniștei atât de necesară pentru buna stare a populațiunei creștine; și

Menținerea păcii generale.

Guvernul imperial, care a dat atâtea probe de voința sa de a se menținé cele mai bune raporturi cu Turcia, esprimă speranța, că guvernul Sultanului va lua mĕsurile necesare *pentru a suprima ori-ce violență,* și că el va aprecia importanța representațiunilor amicale ale Rusiei, în favorul populațiunei creștine din Macedonia, a cărei pacificare, cu cât mai repede posibil, e cel mai bun mijloc de a preveni complicațiuni primejdióse pentru imperiul otoman”.

Comentariul și-l póte face singur fiecare cetitoriu.

Scrisóre din Budapesta.

Ședința festivă a societății “Petru Maior”.

— 15 Decembre n.

Ziua sfântului Andreiu a fost și în anul acesta o nouă ocasiune pentru toți Românii ortodocsi din acéstă țară a 'și esprima venerația și admirația față de memoria celui mai mare bărbat, pe care l'a cunoscut vre-odată neamul și biserica nóstră, înțeleg pe metropolitul Șaguna.

Tinerimea universitară din Budapesta de vre-o câțiva ani încóce serbéză și ea memoria acestui ales archiereu, aranjând din incidentul sfântului Andreiu ședințe festive publice comemorative. De astădată voesc sĕ Vĕ scriu ceva despre ședința de Sâmbătă, ședință, care de altcum a fost anunțată publicului român. Și o sĕ Ve scriu mai mult despre impresiile ce mi-le-a lăsat acéstă festivitate comemorativă.

Dacă ar fi sĕ mĕ mărginesc la rolul de simplu cronicar, scrisele mele ar trebuí sĕ fie de tot scurte. Vi-aşi puté cel mult spune, că ședința a fost slab cercetată de publicul român, că de n'ar fi fost tinerii universitari, sala ar fi rĕmas gólă, și că de n'ar fi ofertele mari a doi-trei binefăcĕtori, deficitul ar rĕmâné pe séma tinerilor arangiatori. Vi-aşi mai puté spune, că corul dirigiat de dl *C. Popescu* n'a lăsat nimica de dorit și că orchestra condusă de dl *L. Domide* ne-a surprins în mod de tot plăcut; că ambii conducĕtori merită laudă pentru zelul ce-'l pun în serviciul causei. In fine vi-aşi puté spune cuvinte de sinceră laudă despre disertația dlui *I. Lupaș.* “Șaguna ca scriitor” și așí puté vorbí multe despre curiósa conferență a dlui *D. Stoica* “Ceva despre noi”. — Așí încheia amintindu-Vĕ, că după ce și ultimul acord oficios al seratei, —

seriósa şi cumpĕtata vorbire a dlui president *I. Garoiu* — resună, tinerii şi-au petrecut împreună până séra târziu.

Scopul scrisórei mele însĕ nu póte fi acesta. Pentru aşa ceva nu mi-aşi mai perde vremea în zadar. Voiesc însĕ sĕ remarc două momente, cari m'au preocupat mai mult şi de sub a căror influinţă nici acum nu m'am putut libera.

M'a bucurat mult faptul, că dl Lupaş a fost atât de norocos în alegerea subiectului disertaţiunei sale, când s'a decis a se ocupa cu partea mai puţin cunoscută a activităţii lui Şaguna, scrierile acestuia. Cunóştem pe Şaguna ca cel mai ales luptător al nostru pe terenul bisericesc, politic şi naţional, ca conducĕtorul cel mai de samă al poporului român de dincóce de Carpaţi timp de preste un pătrar de veac. Atâta s'a popularisat acéstă parte a activităţii lui Şaguna, în cât azi şi copíii de şcólă sunt în stare sĕ ţi-o redee în formă destul de mulţămitóre. Figura lui Şaguna atât a crescut în ochii sufleteşti ai poporului nostru, în cât cultul lui s'a prefăcut într'o adevĕrată mândrie şi virtute naţională.

E cinstit şi frumos că 'l preamărim şi slăvim, dar' cu atâta încă nu putem fi mulţămiţi. Ni-se impune datorinţa sĕ 'l studiem serios din tóte punctele de vedere. Până acuma cu Şaguna un singur bărbat s'a ocupat serios: eruditul episcop Popea. P. S. S. îi revine meritul de a fi popularisat mai mult figura lui Şaguna şi de a-i fi propagat cultul cu adevĕrat apostolat, începênd de pe modestele catedre ale seminariului, în presenţa unui modest auditor de clerici şi pedagogi, până la înalta tribună din incinta academiei române, în presenţa capetelor încoronate şi a celor mai aleşi representanţi ai culturei româneşti. — Se póte că ucenicul marelui Andreiu, episcopul Popea, va mai surprinde lumea în viitor cu preţióse scripte istorice. Nu ştim ce va mai fi sĕ fie! Destul că trebue sĕ-şi facă datorinţa şi alţii, cărora D-zeu li-a dat minte şi putinţă. Naţiunile străine au scris literaturi întregi despre bărbaţii lor mari. Fraţii noştri din ţară încă nu se lasă ma pe jos. Chiar acum de curênd Xenopol a dat la ivélă volume întregi despre Alecsandru Cuza. O domnie de şepte ani numai. E drept că sub Cuza, sau mai bine zis în persóna lui Cuza s'au unit principatele şi că sub domnia lui s'au întrodus însemnate reforme administrative, dar' relativ, unde e activitatea principelui de odinióră faţă de uriaşa activitate a lui Şaguna? — Părintele canonic Bunea scrie volume despre Klein şi Petru Aron. Óre pentru noi Şaguna sĕ nu fi făcut cel puţin atâta cât au făcut pentru uniţi amintiţii episcopi? Credem, că da! Trebue adunat şi studiat cu grije deci tot ce constitue activitatea lui Şaguna şi trebue scris un studiu critic, care sĕ mărturisésca pe veci istoria nóstră din anii 1846—1873.

Găsise-va óre şi la noi bărbatul, care sĕ stăruéscă zi şi nópte la o astfel de lucrare?

Ar fi ruşine sĕ ne surprindă vre-un român din ţară cu vre-o astfel de lucrare. Acolo, în cercul teologilor, Şaguna pe zi ce merge e studiat tot mai cu temeiu. Am avut ocasiune sĕ vedem în colónele "*Bisericei ortodocse*" că s'au găsit ómeni, cari n'au pregetat a scrie studii temeinice despre metropolitul de odinióră al nostru. Unii teologi au pregătit şi alţii pregătesc tesa de licenţă cu subiecte din istoria bisericei nóstre. Asupra acestei cestiuni trebue cugetat serios, căci ar fi în tot casul puţin măgulitor pentru recunoştinţa ce datorim regeneratorului nostru, dacă de fapt alţii ne-ar lua pe dinainte. In lipsă de iniţiativă privată, póte că chiar representanţele nóstre bisericeşti ar puté lua vre-un conclus. In casul cel mai rĕu cel puţin un studiu critic despre activitatea literară a lui Şaguna ni-se impune, admiţênd că cealaltă parte a activităţii sale e destul de studiată.

Pentru studii de aceste însĕ trebue pregătire şi muncă seriósă. Tinerii nostri ar fi bine sĕ se dedee a muncí şi sĕ înveţe a studia mai cu temeiu. Aşa cugetam, când am auḑit pe dl Lupaş nu numai cu un studiu cu subiect nou, dar' tot odată şi cu îngrijire scris. Imi cădea bine sĕ mĕ mângăiu cu impresia ce mi-a rĕmas din ascultarea acestui studiu. Dar' în curênd a trebuit sĕ mĕ decepţionez.

Dl Stoica a cetit o conferenţă întitulată "*Ceva despre noi*". De fapt însĕ n'a fost "*ceva*" ci *mult* de tot, ori, mai bine zis, *multe şi mĕrunte*. Ni-a spus câte tóte. Ni-a spus de împĕratul verde şi roşu, ni-a spus că am trăit ca Romani, apoi c'am venit cu Traian, c'am fi dormit una bună şi că ne-am fi trezit de vre-o 50 de ani încóce, c'am fost zăpăciţi de somn şi mai ştie D-zeu câte alte. Conferenţa asta mi-se pare c'ar fi vrut sĕ fie un fel de avertisment defectelor nóstre sociale, morale şi naţionale. S'a ocupat mult cu preoţii şi învĕţătorii, *cari nu şi-ar fi cunoscênd datorinţa*. N'a observat dl Stoica, că însaşi tema e un product al defectelor nóstre? Aşa suntem noi, ne tot criticăm unii pe alţii!

Ce sens are pentru tinerii universitari a se ocupa cu cestiuni atât de banale? Dacă preste tot doresc o reformă în viéţa nóstră românéscă, asta sĕ n'o facă cu vorbe de clacă, ci muncind serios, vĕḑêndu-şi de studiile lor şi lăsând dăscălirea pe séma altora, ori pe mai târziu. Pĕcatele nóstre, — nu suntem încă la Sybaris.

E bine că începênd din tinereţe sĕ ne obicinuim a muncí serios. Aceste am avut de spus, ca sĕ ne fie de învĕţătură,

Corespondentul.

Şedinţa festivă

a societăţii de lectură "Andreiu Şaguna".

Ca întregire a raportului dat despre şedinţa festivă, aranjată din partea societăţii de lectură a elevilor de la institutul teologic-pedagogic din Sibiiu, în memoria marelui *Andreiu*, Vineri în 29 Novembre v., — dàm astăzi vorbirea de deschidere, rostită din partea dlui Dr. *Petru Şpan*, profesor, în calitate de president al societăţii. Vorbirea a fost următórea:

"Escelenţa Vóstră! Prea stimaţi domni şi dómne!

Sosit-a earăşi ziua mult dorită, în care curs liber putem da, şi în valuri putem lăsa sĕ curgă sentimentele de admiratie şi recunoştinţă, faţă de acel bărbat, care mare a fost el numai prin faptul, că ni-a creat institutul, sub al cărui scut ne adăpostim, noi profesorii şi elevii seminariali.

Valórea etică-culturală a acestui institut, o-a cunoscut el mai bine de cât ori-şicine, căci a lui ageră prevedere a ştiut, de câtă importanţă este: *creşterea fiitorilor preoţi şi învĕţători* ai bisericei şi neamului nostru.

De aceea vedem, cum pe lângă alte ocupaţii de o însĕmnătate netăgăduită, Şaguna închină o mare parte a muncei sale binecuvêntate solicitudinei ce o pórtă faţă de institutul suprem, numit cu drept cuvênt: "*Andreian*".

Activitatea uriaşă ce a desvoltat-o în direcţia acésta, nici pe departe nu se póte urmărí, de cât de acela, care e pe deplin orientat: în starea culturală a poporului de pe vremea când pronia cerésca ni-l trimise în fruntea bisericei.

Şaguna a fost, netăgăduit, cel mai ager, cel mai dornic de binele poporului şi cel mai aprig apărător al intereselor neamului nostru din veacul trecut, în acéstă patrie.

Şaguna n'a fost numai ortodocs de calitatea şi gradaţia cea mai înaltă, dar' a fost şi Român de calibrul cel mai greu şi mai ponderos.

Drept aceea, datorinţă avem cu toţii, sĕ ne închinăm în faţa memoriei lui şi rugăciuni de pietate şi mulţămită sĕ înălţăm, ca sufletul lui în pace sĕ odihnéscă în locaşurile celor mai buni şi celor mai drepţi, la locul în care va fi binevoit pronia a 'l aşeza spre vecinica odihnă.

Pentru noi cei ce suntem angajaţi la primul nostru institut de cultură, Şaguna vecinic trăeşte, căci de al lui nume legăm şi vom lega firul cultivării tinerimei şi ale lui fapte le vom pune spre privire sufletéscă tineretului nostru seminarial.

Şi acum, când ca societate numită Andreiu Şaguna venim sĕ depunem un nou prinos pe altariul jertfelor aduse memoriei lui, ne împlinim cea mai sublimă datorinţă de tineri, în cari pulséză viéţa ideală, designată nouĕ de El.

In calitate de president al societăţii de lectură "Andreiu Şaguna", vĕ rog sĕ primiţi acest mic prinos, drept semn de recunoştinţă, datorită numelui "Şaguna".

Pentru catedrală.

Preoţimea şi învĕţătorimea din *tractul Cohalmului* a subscris la colecta pentru zidirea catedralei următórele oferte:

a) preoţi:

1.	Nicolau D. Mircea, protopresbiter în Cohalm	cor.	200
2.	Patrichiu Pintea, paroch în Paloş . . .	„	160
3.	Ioan Bercan, paroch în Merchiaşa . . .	„	150
4.	Ioan Vătăşan, paroch în Archita	„	150
5.	Ioan Blaga, paroch în Jibert	„	100
6.	Ioan Mihail, paroch în Dăişóra	„	100
7.	Samuil Popovici, paroch în Valendorf .	„	100
8.	Sofroniu Roşca, paroch în Ungra	„	100
9.	Ioan Mircea, paroch în Lovnic	„	100
10.	Iosif Lupu, paroch în Stena	„	100
11.	Ioan Brotea, paroch în Mateiaş	„	100
12.	Ioan Suciu, paroch în Bogata-olténă . . .	„	100
13.	Ioan Curta, paroch în Bundorf	„	100
14.	Ioan Iosif, paroch în Draos	„	100
15.	Eftimie Maniu, paroch în Fântâna	„	100
16.	Ioan Mircea, paroch în Caţa	„	100

b) învĕţători:

1.	George Andron (Ungra)	„	30
2.	Ermil Gheaja, cand. de preot şi înv. (Paloş)	„	~~30~~
3.	Patrichie Pintea (Paloş)	„	20
4.	George Pop (Caţa)	„	20
5.	Andreiu Enciu (Ródeş)	„	20
6.	Ioan Bârsan (Bogata-olténă)	„	20
7.	George Maican (Ticuşul-român)	„	15
8.	Zacheiu Borcoman (Cohalm)	„	10
9.	Dumitru Şica (Draos)	„	10
10.	Ioan Dumitrescu (Crihalma)	„	10
11.	Ioan Burete (Felmer)	„	10
12.	Ioan Butta (Viscri) .	„	10
13.	George Mircea (Lovnic)	„	10
14.	Anton Mihailă (Dăişóră)	„	10

FOIŞORĂ

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodocşi din Transilvania. 1780—1787.

(Fine.)

2. Nu numai cele ce în dicretumul toleraţie renduielile până acum arătate a le întărí bine au voit, ci ăncă şi acésta porunceşte adăogată de s'au şí ridicat stola botezului, adecă plata întru tóte legile de obşte, ca toţi preoţii întru obşte fără deschilinirea legilor sĕ aibă statornică şi necurmată purtare de grijă pentru matriculele, adecă pentru protocóle, întru carele sĕ se semneze cu deschilinirea protocólelor cei botezaţi, cununaţi şi morţi drept, carele noi în anul trecut v'am fost trimis formulariu, aşa şí acésta pentru ómenii, cei ce ar vení în părţile acestea moştenitóre cele nemţeşte, ca sĕ se aşaḑe aici în Ardeal cu lăcaşul seu, fie că s'au făcut priveghitóre pentru dênsele la tóte varmeghiile cu scrisorile lor de sloboda venire încóce şi de starea căsătoriei, sau sunt cu mueri, sau sunt holtei, vĕ cercetez, sĕ porunceşti aşişderea tuturor preoţilor, ca vrênd careva dintrĕ veniţi a se căsătorí cu prilejul cel mai dinainte cercetând scrisorile de starea lui neînsurată, şi apoi sĕ urmeze în lucrarea cununiii, poruncindu-ne acésta î. c. g. ca sĕ te înştiinţăm cu aceste preaînalte rênduiale şi porunci, care întru asemĕnarea pentru a ta îndreptare şi a preoţilor spre împlinirea şi bine priveghiarea lor, te povăţuim, ca sĕ te sîrgueşti şi preacucernicia ta şi preoţii în grabă spre tóte poruncile a rĕspunde, şi cu termenul pus a le pliní, şi al doilea pre preoţi întru ţinerea protocólelor bine a-'i îndrepta, aşa şi al treilea pentru ómenii cei veniţi după chipul semnat în vremea cununiii lor pre preoţi a-'i îndrepta prin acésta ţirculă sĕ nu lipsiţi şi precum aceste trei încheieturi tuturor preoţilor din protopopiatul tĕu ai vestit, şi ei în protocólele lor au pus, vei fi datoriu a ne face relaţia ta.

Şi pentru că preaosfinţita mărirea împĕrătéscă au îngăduit tipografului din Beciu cărţi rumănesci din ţara rumăneasca óre-câte a aduce, pentru aceea cercetéză în protopopiatul tĕu, ca de ar avé vre-o biserică lipsă cărora cărţi, şi de ar prisosí la numitul tipograf, póte am dobândí pe séma nóstră. Aşa dară în grabă şi de acésta sĕ ne faci relaţie ce feliu de cărţi, şi care sunt de trebuinţă, sĕ specificaluieşti.

Sibiiu, 26 April, 1787.

De tot binele voitoriu
Gedeon Nichitici.

Nr. 51.

Crăescul gubernium prin rescriptul seu din 10 Ianuarie după calendariul cel nou a. 1787. supt Nro 11.923. ne-au arătat, precum că preaosfinţita mărire a sa împĕrătéscă la 20 Dechemvrie anului trecut au poruncit, ca fieşte-carele cler a legilor, care se află în Transilvania preste tot sĕ arate fundaţiile, adecă moşiile singure ale sale, şi a bisericilor, a capelelor, dintru carele ar căpĕta vre-un venit ei şi numitele bisericile şi capelele lor, aşa şi acele fundaţii, care s'ar afla lângă clirul, adecă începênd dela episcop până la cel de pe urmă preot, şi ar avé ei de acolo venituri, aşa şi nóuĕ chiar cu chipul acesta au poruncit, trimiţêndu-ne prin în. c. g. spre tréba acésta întocmite şi tipărite supt Nr. 1. şi 2. tabele, ca sĕ te învĕţăm, şi sĕ-ţi poruncim, ca după sama faclelor în tabele acestea însemnatelor tóte fundaţiile sĕ le însemnaţi după chipul arătat în tabelă supt Nro 1. şi 2. pentru mai buna înţelegere vĕ arătăm, cum tóte acele moşii sau în bani, sau în locurile de sĕmĕnătură, sau în alte iosaguri sunt lăsate la bisericile şi capele, sau trăiesc din veniturile ei preoţi, se chiamă fundaţie, după cum este însemnat în tabelă supt 2. şi tótă dobânda, care vine din fundaţiile acestea se chiamă venituri. Şi fiind că pentru lucrarea şi cercetarea acestor fundaţii după porunca preaîn. c. gub. prin tisturi de varmeghie sau magistratului va fi întrebat tot clerul, ţi se porunceşte, ca sĕ spui acestea tuturor preoţilor din protopopiatul teu, ca ei bine împreună cu curatoru ceia, cari au grija moşiele, capitalurile, şi tóte iosagurile bisericilor, capelelor sĕ se înţelégă, şi sĕ spuie, şi sĕ arate tóte fundaţiile precum am ḑis mai sus la tisturile varmeghiii, aşa şí preoţii, la cari s'ar întêmpla vre-o fundaţie, din care ar trage ei preste an venituri, sĕ arate şi sĕ dovedéscă după chipul tabelii supt Nr. 2. dela cine este fundaţia acésta făcută. Dar ce se atinge de fundaţiile scólelor celor mai mici, adecă care fieşte în ce locuri se află, fiind că în. c. guber. au poruncit ca până în 6 sĕptĕmâni sĕ arătăm, aşa dară trimiţêndu-ţi tabelele supt Nr. 3. poruncim, ca după chipul ei cu tisturile varmeghiii sau a magistratului după cum mai sus arată, împreună în tóte satele sĕ cercetezi de fundaţiile şcólelor celor mai mici, şi însemnându-le în tabela una ca acésta cu grabă vei trimite în cóce.

S'au dat în Sibiiu, 27. Iunie 1787.

De tot binele voitoriu
Gedeon Nichitici.

Licuidarea “Concordiei”.

“Concordia” societate comercială în Sibiiu, şi-a ţinut Sâmbătă, săptămâna trecută, adunarea generală, cu care ocasiune s'a decretat *licuidarea*, pe basa următoriului raport înaintat ei din partea direcţiunii:

Onorată adunare generală! După un an de luptă grea în carele n'am întrelăsat nimica pentru a salva întreprinderea nóstră şi cu tóte că bilanţul arată o îndreptare faţă de cei 2 ani precedenţi, totuşi trebue cu regret sĕ vĕ notificăm. că bilanţul încheiat cu finea anului de gestiune 1901/2 arată o perdere de 12889·95 cor., la care mai adăogând încă 20,022·35 amortisările pretensiunilor dubióse, resultă o perdere preste tot de 32,912·30 cor.

Reasumênd perderile la un loc resultă, că acelea fac preste jumĕtate din capitalul social, adecă *102,059·65 cor.*, şi în sensul§ 187 a legei comerciale ne luăm voie a Vĕ propune licuidarea societăţii.

Vĕ rugăm deci, după ce veţi asculta şi raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiţi

a) a lua la cunoştinţă bilanţul şi a da Direcţiunei absolutoriul;
b) a decide asupra licuidării societăţii;
c) a numi licuidatorii, şi
d) a alege comitetul de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.

Direcţiunea.

NOUTĂŢI

Mila împĕrătéscă. Săptămâna trecută M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. a dat pentru săracii din *Viena* 12.000 coróne, ear' zilele acestea pentru săracii din Budapesta a dat 10.000 coróne, şi pentru cei din Gödöllő (unde M. Sa 'şi are castel de vară) 600 coróne.

*

Regele George al Sacsoniei, cum se raporteză din Drezda, de câteva zile e greu bolnav. Marţi ferbinţelele i-se urcaseră la *38·8 grade.*

*

Botez în familia domnitóre a Italiei. Dumineca la 11 ore înainte de amiazi s'a sĕvêrşit în Quirinal botezul nou-născutei fiice a regelui Italiei, dându-i-se nume: *Maffalda.* La actul botezului au asistat: regele Emanuil, regina Elena, regina-bunică Margareta, regina vĕduvă a Portugaliei Maria Pia, contele de Torino, ducele de Genua, ministrii şi dignitarii curţii regale.

*

Societatea “Carmen Sylva” a studenţilor români de la universitatea din *Graz*, pentru anul administrativ 1902/3 şi-a ales următoriul comitet: president Epaminonda Bocancea, cand. jur.; secretariu şi bibliotecariu Dumitru Popescu, cand. jur.; cassariu Octavian Racoţan, cand. med.

*

In atenţiunea preoţilor. In zilele acestea vor fi distribuite (pe alocurea se vor fi distribuit deja) blanchetele pentru fasionarea venitelor ce cad sub categoria dării de clasa IV. La posiţia 11 a blanchetei sub titlul “II. alte venite” ar fi sĕ se arete şi “valórea de venit a pămênturilor aparţinĕtóre dotaţiunii” (“a javadalmazá-hoz tartozó földek haszonértéke”), pe basa sentinţelor de însĕmnătate principială ale Curiei, la cari se face provocare în rubrica “observări” (észrevételek”). După ce acéstă dispositiune atinge pe preoţi în mod fórte păgubitoriu, urcându-le darea în mĕsură fórte mare prin aceea că va órea de venit a porţiunii canonice li-o pune în şirul venitelor obligate la contribuţie, 'i facem atenţi, că *nu sunt obligaţi* sĕ fasioneze la posiţia 11 a blanchetei. A nume, pe motivul că amĕsurat practicei mai noue a judecătoriei administrative (sentinţa Nr. 16.988/897) venitul supus deja dării de pămênt, în înţelesul § lui 1 al art. de lege XXIX. din 1875 nu formĕză basă la dare de venit. Dacă însĕ autoritatea financială ori cea comunală în butul acesteia ar pretinde fasionare, atunci datele sĕ se inducă cu provocare la dispoşiţia de mai sus, ear' în cât după porţiunea canonică li s'ar prescrie ex offo dare de venit clasa a IV., contra prescrierii sĕ recureze până la judecătoria administrativă, asemenea cu provocare la disposiţia amintită mai sus. — Acestea se refer şi la învĕţători, în cât sub titlul salariului ori alte accesorii ale salariului ar avé în folosinţă pămĕnturi.

*

Lista alegĕtorilor dietali. Oficiul de vice-comite al comitatului Sibiiu face cunoscut, că lista alegetorilor dietali valabilă pentru anul 1903: pentru cercul prim (Sebeşul-săsesc) este espusă în biroul notariului public Ioan Dregan în Sebeşul-săsesc, pentru cercul II (Cristian), cercul III (Cisnădie) şi cercul IV (Nocrich) în biroul notariului public Zágoni Gábor în Sibiiu, ear' estrasele pentru oraşul Sebeşul-săsesc, pentru comunele mari şi notariate despre alegĕtorii oraşului, respective din comune şi notariate, sunt espuse la magistratul oraşului, respective la primăriile comunale, pentru comunele mari, şi la oficiile notariale cele pentru comunele mici. Aceste liste, respective estrase, stau la disposiţia fie-căruia spre a lua privire în ele, ori a-şi face copie de pe ele, fără a i-se pretinde vre-o tacsă óre-care. Notariatele publice însĕ sunt îndreptăţite a lua tacsă legală pentru estradarea copiei de pe listele depuse la ele, ori pentru autenticarea copielor.

*

Opera “Marióra”. “România musicală” vesteşte că compositorul G. Cosmovici a compus musica unei opere pentru livretul “Marióra” al M. Sale reginei Elisaveta a României. Se spune că composiţia e fórte reuşită şi va obţiné de sigur mare succes pe scena Teatrului-Naţional din Bucureşti, a cărui direcţiune a hotărît representarea nouei opere.

*

Convocare. Pe basa conclusului comitetului central din 16 Decembre 1902 şi în conformitate cu § ul 20 din statute, avem onóre a convoca a *XIV-a adunare generală ordinară* a “*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului*” în Bungard pe Dumineca 28 Decembre n. s. c. la 11 ore a. m. Program: 1. Presentarea raportului general al comitetului central, al raţiociniilor pe anul 1901 şi proiectul de budget pe 1903. 2. Alegerea unui membru în comitetul central. 3. Propuneri eventuale din partea membrilor. 4. Discurs despre cultura pămêntului după comasare. 5. Autenticarea protocolului şedinţei. — Sibiiu, 17 Dec. 1902. *Dem. Comşa*, president. *Victor Tordăşianu* secretariu.

*

† Mihail Andreica. Despre trecerea din viéţă a proprietariului M. Andreica, anunţată în numĕrul de Joi al ziariului nostru, familia rĕposatului publică următoriul anunţ funebral:

Subscrişii cu inima înfrântă de durere, în numele nostru, al tuturor consângenilor şi afinilor aducem la cunoştinţa amicilor şi cunoscuţilor trecerea din viéţă a scumpului nostru tată, frate, socru, cumnat şi unchiu *Mihail Andreica*, proprietariu, membru pe viéţă al “Asociaţiunii” şi al fondului de teatru român etc. etc., întêmplată Luni în 15 Decembre a. c. la 6 ore p. m. în etate de 75 ani, împărtăşit fiind cu sf. taine. Inmormêntarea se va sĕvêrşi Mercuri în 17 Decembre a. c. la 2 ore p. m. în cimiteriul gr.-or. din loc. — Fie-i tĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată. — *Câmpeni* în 16 Decembre 1902. Sabina Preda n. Andreica, fiică, Dr. Vasile Preda, ginere, Raveca Chirtop n. Andreica, soră. Vasile Chirtop, cumnat.

*

Intârḑierile trenului. De câteva zile trenul soseşte la Sibiiu tot cu întârḑieri de 2—3 ore, din care causă posta ce ar trebui sĕ fie distribuită séra, abia în ziua următóre ajunge la destinaţiune. Causa acestor întârḑieri e negura grósă, care împedecând vederea pe şine, trenurile trebue sĕ înainteze încet şi cu mare precauţiune. La acésta se mai adaugă şi împrejurarea, că şinele fiind îngheţate şi lucii, rótele trenului lunecă pe ele, în loc de a se întórce, ceea-ce încă împedecă mult înaintarea repede.

*

Combaterea obstrucţiei în vechime. In dieta imperială a Germaniei oposiţia socialistă a făcut obstrucţie proiectului de lege al tarifului vamal, care abia Dumineca diminéţa a putut fi învinsă prin votarea proiectului; în dieta ungară oposiţia kossuthistă a făcut şepte săptămâni obstrucţie pe tema cestiunii de imunitate a deputatului Nessi şi pe tema indemnisării budgetare; în dieta imperială austriacă obstrucţia e permanent la ordinea zilei, pentru a face guvernului greutăţi şi a zădărnicí funcţionarea normală a legislativei. Dar' acest mijloc de “a pune biha” (vorbă bănăţenéscă) nu e invenţie nouă; l'au practicat şi popórele din vechime, cu deosebirea numai, că pe atunci se întrebuinţau întru combaterea lui mijlóce mai drastice. Astfel renumitul istoriograf *Strabo* (care a trăit cu un secol înainte de Christos) în opul seu “Geographica” IV. 33 scriind despre *celţi* spune şi următórele: “O curiósă procedură întrebuinţéză în adunările lor. Dacă vr'unul dintrĕ ei lărmueşte contra oratorului şi umblă sĕ-l aducă-n confusiune, se presintă în faţa lui un sclav cu sabia scósă şi 'l provócă sĕ tacă. Dacă totuşi nu tace, sclavul repetă încă de două-ori provocarea şi dacă nici la acestea nu tace, 'i taie din pulpana sumanului atâta, în cât sumanul sĕ nu mai pótă fi purtat”.

*

Indreptare. In rĕspunsul dlui Dr. I. Petranu s'au strecurat urmĕtórele erori de condeiu: In Nr. 130 pag. 529 şir 15 de sus în l. de: limbiste cet. *limbistice*. In Nr. 133 pag. 541, col. I. r. 10 de jos, după: limbii se va adauge: *române;* ear' în col. II. r. 15 de sus, în loc de: părerea mai întemeiată cet.: *părerea mea întemeiată*.

*

Victimile gerului. Érna nu lasă nimic din gerul ei. Incă şi acum sosesc de pretutindenea ştiri despre ger siberian, care seceră victime chiar şi de vieţi omeneşti. Astfel, în comuna Blăjeni, în fostul comitat al Zarandului, Marţi diminéţa au fost găsiţi degeraţi în corturile lor 18 ţigani. In comitatul Hunedórei şi cel al Aradului gerul e de 20—22 grade; asemenea şi pe la Timişóra, pe când în jurul Sibiiului ninsórea începută eri de nou, a calmat în câtva puterea gerului din zilele trecute, ear' în Budapesta eri diminéţa temperatura s'a schimbat subit, urmând plóie abundantă şi durabilă.

*

Acusaţi numerisaţi. Luni s'a început la curtea cu juraţi din *Montpelier* pertractarea procesului în causa rĕscólei de la Margueritte. Acusaţi sunt *106* arabi, pe cari tribunalul, ca sĕ nu-i confunde unul cu altul — fiind greu a-i deosebi după numele lor arab, — *i-a numerisat.* Presidentul îi chiamă sĕ fasioneze, ori sĕ le pună întrebări, nu pe nume, ci după numĕrul ce-l au atârnat pe pept. Pertractarea va dura cel puţin o lună.

*

La ce te duce nazarismul (secta “pocăiţilor”)? Vĕduva lui Vályi János din Lőrinczfalva era nazarenă (“pocăită”); mergea regulat la adunările nazarenilor, ear' a casă 'şi petrecea timpul tot numai cu cetirea bibliei. Acésta, al cărei înţeles figurat ea nu era în stare sĕ-l înţelégă, ci credea aşa cum cetia, dar' mai ales predicele şi cuvêntările — earăşi fără nici un rost, — pe cari zilnic le auḑia în adunări, *i-au scrintit mintea.* In nebunia ei apoi Dumineca după amiazi mergênd a casă de la o adunare de “pocăíţi”, s'a întâlnit cu doi copilaşi, pe cari sub cuvênt că le dă zaharicale i-a înşelat sĕ mérgă cu ea. Copilaşii erau: Ilie Kafár în etate de 7 ani şi Nicolae Vida în etate de 8 ani. Pe la 7 ore séra mama unuia dintrĕ ei, îngrijorată că băieţelul nu-i mai vine a casă, a plecat sĕ-l caute pe la vecini. A întrat şi la vĕduva “pocăită”, în casa căreia a vĕḑut apoi un spectacol grozav: *amêndoi copilaşii, desbrăcaţi până la piele, erau întinşi pe masă, cu pântecele despicate*, ear' femeia, care până la cóte era tot sânge pe mâni, într'o mână avea un blid cu sânge de al băieţilor, ear' în ceealaltă un mătăuz şi văruia cu sânge usciorii uşii. La vestea înfiorătórei întêmplări adunându-se acolo vecinii, nebuna li-a zis că “Dumnezeu i-a poruncit sĕ văruie usciorii cu sânge de copii nevinovaţi”. — Deocamdată nebuna se află acum în grija gendarmeriei. Sigur că va fi internată însĕ în vr'o casă de nebuni.

*

Ştiri mĕrunte. Aurel *Radu*, fost până acum sudjude la judecătoria cercuală din Vinga, e numit jude la tribunalul din Timişóra. — Senatul disciplinar al tablei regeşti din Timişóra a osândit la 1000 coróne amendă pe judele cercual Junga Aladár din Oraviţa, pentru-că tracta grobian cu partidele şi pentru numeróse incorectităţi în purtarea oficiului. — Marţi diminéţa a fost găsită mórtă în locuinţa sa femeia Iuliana Drobnicha, lucrătóre în Budapesta. Autopsia medicală a constatat, că nenorocita a murit otrăvită de alcohol; beuse Luni séra multă şpiróncă. — Francisc Körpatski (mai nainte Steinbach), amploiat la gara din Sibiiu, alaltăeri diminéţa s'a culcat pe ralii în calea unei locomotive. Rótele locomotivei l'au decapitat. Se crede că nenorocitul a comis acest fapt într'un acces de nebunie.

Posta ultimă.

In chestia macedoneană. Ziariul italian “*Corriere della Sera*” publică în numĕrul de eri, Joi, următórea informaţie sensaţională:

“Din isvor sigur se afirmă, că dacă turburările din Macodonia vor continua, o importantă misiune militară va fi încredinţată în primăvara viitóre Italiei şi României. Despre acéstă misiune se va discuta în apropiata întâlnire de la Abbazia, care va avé loc întrĕ împĕraţii Francisc Iosif, Wilhelm şi Regele Carol.

PARTEA LITERARĂ.

“Povestea la beserecă, păntru mort”.

Sub titlul acesta a descoperit amicul nostru, dl *Gavriil Hango*, un manuscript vechiu (nu se ştie din care an), scris cu litere cirile, imitaţie de tipariu, titlul şi litera iniţială *A* scrisă cu cernélă verde. E o predică de înmormêntare, de formă şi conţinut cu totul deosebit de cum sunt predicele funebrale de astăzi, prin urmare forméză un vechiu monument de oratorie sacră română, care merită sĕ fie cunoscut cercurilor nóstre literare. I'l publicăm deci întocmai, după cum urméză:

Ascultaţi blagosloviţi creştini, carii v'au adus milostivul Dumneḑeu la petrecaul acestui boériu, ce l'au poftit Dumneḑeu din acéstă lume şi l'aţi petrecut dela casa lui cea pieitóre până la biserica lui Dumneḑeu şi până la locul lui cel de odihnă, ce va sta trupul lui în pămênt până la ḑua de judecată, derept aceea creştinilor, cum se jălueşte sufletul şi cum se tânguéşte şi aşa grăeşte: vedeţi-mĕ fără glas şi fără suflet zăcênd, plângeţi după mine fraţilor şi sĕmênţii şi prietini şi toţi cunoscuţii miei; până ieri alaltăieri cu voi am grăit, iară acuma mi-au venit înfricoşatul cias de moarte; ce veniţi de mĕ sărutaţi sărutare cea de apoi, că de acum nu voiu mai bla cu voi, că mĕ duc către judeţul cel derept, unde nu iaste tăţărie; împĕraţii şi domnii, bogaţii şi sĕracii, toţi asemene vor sta, şi mie iaste a merge înainte judeţului celui dirept de sĕ mĕ judece pentru faptele mele ce am făcut în acéstă lume; nu ştiu osândimĕvoiu au izbăvimĕvoiu; pentru aceea creştinilor acésta încă sĕ ştiţi, că la ḑua de judecată când vor bucina cei 4 archangeli la 4 unghiuri a pămêntului, atunce vor merge sufletele carele la trupul seu, măcar în ce felıu de chip va hi răşchırat trupul, tot la un loc se va aduna, măcar va fi mâncat de fieri, măcar de pasiri mâncat, măcar în apă va fi înecat şi de peşti mâncat, măcar în foc va fi ars, măcar în câte părţi tăiat şi răşchirat, tot la un loc se va aduna; şi vor veni sufletele din porunca lui Dumneḑeu toate la trupurile sale de se vor împreuna, cum ḑice Pavel apostolul, că se vor scula putrezii în neputrejune şi se vor înuoi şi va fi sculare morţilor ca clipa la ochii lor întru trămbitare ingerilor, cum ḑice Pavel apostolul, au trăim, au mărim, al Domnului sântem; pentru aceea sĕ nu fim necredincioşi ca păgânii, ḑicênd, că nu va fi înviere, că înviere va fi, cum zice Ioan evangelistul, că vor eşi făcĕtorii de bine sprea înviere vieţii, iară făcĕtorii de reu tălharii, furii, omorıtorii de ómeni, clevetitorii, vênḑĕtorii de ómeni, curvarii, curvele, toţi făcĕtorii de reu sprea înviere jodeţului se vor osândi, cum ḑice Pavel apostolul, cum acuma dela Adam au murit, aşé şi din Chs toţi vor înviea careleşi după faptele sale; derept aceea creştinilor trebuiaşte sĕ nu ne lenim întru fapte bune, ce în toată vreme sĕ fim gata a sluji lui Dumneḑeu şi sĕ ne ţinem trupul în curăţie, ca sĕ ne afle şi ciasul morţii în lucrurile cele bune, în tot ciasul slujind la biserică şi făcênd milostenie sĕracilor; deci Dumneḑeu acele fapte bune noi făcênd încă se va milostivi de ne va pune de derepta lui şi va grăi cum ḑice evangelistul Mateiu, veniţi blagosloviţi de părintele mieu de moşteniţi împĕrăţie ceriului ceea ce am gătit vóue nainte de făcutul lumiei, că flămênd am fost şi miaţi dat mâncare, setos am fost şi miaţi dat beutură, gol am fost şi maţi îmbrăcat, bolnav am fost şi în temniţă şi aţi venit la mine; atunce vor respunde derepţii ḑicênd, nu ştim Dómne sĕ fim făcut acele fapte; Dumneḑeu va rĕspunde de va grăi, pentru ce că aţi făcut sĕracilor în lume bine, mie aţi făcut; atunce se va întorna cătră stînga lui cătră pĕcătoşi, cu glas de urgie va grăí, duceţi-vĕ dela mine procleaţilor în focul de veci ce-i gătit pre sama voastră şi într'un loc cu diavolii pentru că n'aţi slujit mie, nice poruncile mele n'aţi ţinut; atunce se vor despărţi părinte de cătră fecior şi maică de cătră fată şi de cătră fiiu şi soţi de cătră soţi şi frate de cătră frate şi sor de cătră sor şi priaten de cătră priaten şi seminţie de cătră seminţie; şi nu le va fi milă unui de alţii, pentru că aşa au tocmit Dumneḑeu, lacrămi sĕ nu fie, nici suspin, nici vaete, unul de alt în acé în lume, nu va fi milă derepţilor de pĕcătoşi; derepţii se vor lumina şi se vor veseli vĕḑênd atâta bine ce-i gătit lor, şi loc de odihnă şi viaţă nesĕvêrşită; iară pĕcătoşii ducêndu-i îngerii cei nemilostivi la muncă bătêndu-i cu mare amar, văitându-se, vĕḑênd în muncă ce vor petrece în vecii nesĕvêrşiţi; pentru aceea creştinilor, trebuiaşte sĕ lăsăm lăcomia acestii lumi deşerte, sĕ nu ne nădăjduim întru ea că iată creştinilor, că iaste un lucru deşert şi perit, că ferice de aceia ce vor dobândi împĕrăţia ceriului, cum ḑice Pavel apostolul, ochi de om n'au vĕḑut şi inimă de om nu póte ..... gătit Dumneḑeu drepţilor şi cura ......ume de veaci. Pentr'aceea creştinilor, şi acest boeriu, ce l'au poftit Dumneḑeu din acéstă lume şi au călĕtorit dela casa lui cea pieitoare până la casa lui Dumneḑeu şi până la groapa lui, ce va odihni până la ḑiua de judeţiu, aşijdere se roagă cu cuvêntul tatălui şi al fiiului şi al duhului svântului, şi tuturor creştinilor, carii sânt aice, boiarilor celor ma....., ca părinţilor, celor de sama lui, ca fraţilor, celor mai mici ca fetelor, ca sĕ faceţi bine sĕ slobodiţi câte un cuvênt doaue, sĕ-l iertaţi, sĕ margă cu ertăciune bună înainte lui Dumneḑeu şi pĕcatele domnélor voastre; aşijdere se întórnă de se rógă şi jupâneselor celor mai mari ca maicelor, si carele sâmt de sama lui ca surorilor, celor mai tinere ca fetelor, ca sĕ-l ertaţi, ca sĕ margă cu ertăciune bună înainte .... ca sĕ iarte Dumneḑeu şi pĕcatele domnélor voastre; sĕ ḑiceţi toţi, Dumneḑeu sĕ-l iarte.

(Autorul necunoscut). Comunicată de

Gavriil Hango
presbit. ort. rom.

FELIURIMI

Legenda cerceilor şi brăţarei. La popórele din ţările orientale asiane esistă o legendă, care deduce de la Sarah din biblie datina femeilor de a purta cercei şi brăţare. Legenda e următórea: Sarah se mâniase foc pe o sclavă a sa numită Hasar, din causă că dase naştere unui băiat avut cu bărbatul Sarei. Ca sĕ-şi rĕsbune, a sfredelit urechile sclavei şi a băgat în ele căriji de argint, apoi a alungat'o de la casa sa. Cărijile în urechi prindeau însĕ aşa de frumos pe Hasar, care era o fată de statură frumósă şi de frumseţă rară, în cât celelalte femei au început însele sĕ-şi sfredelésçă urechile şi sĕ pórte — cercei, ca sclava Hasar. Când a vĕḑut Sarah că în loc de ruşine cerceii au făcut pe Hasar sĕ fie chiar admirată, şi-a trimis servitorii s'o prindă şi s'o aducă la ea. I-a aplicat pe braţe şi pe picióre cercuri de argint, strînse bine, ca sclava sĕ nu le pótă lua jos, apoi a alungat'o eară. Dar' şi cercurile acestea o prindeau de minune şi-i scoteau încă şi mai mult la ivélă frumseţa. Ear' femeile au început sĕ pórte şi ele cercuri pe braţe şi la picióre. Astfel, în scurt timp purtarea cerceilor şi brăţarelor a devenit modă generală, care s'a susţinut până în zilele de acum.

*

O lege grobiană. In 1770 parlamentul englez a votat o lege de următorul cuprins:

Ori-ce femeie, fie bĕtrână ori tineră, de rang mare ori din clasă socială ordinară, cultă ori próstă, ori-ce femeie, fie fată ori vĕduvă, bogată ori săracă, ori-ce femeie despre care se va afla că prin vicleniı a sedus pe vr'un supus al M. Sale sĕ-i facă promisiune de căsătorie, comite înşelătorie şi are sĕ fie considerată ca înşelătóre. Ori-ce promisiune de căsătorie deci, pe carea femeia a stors'o de la vr'un supus al M. Sale prin sulemenirea sa, ori intrebuinţarea de parfumuri ameţitóre, pomadă, dinţi falsi sau pĕr fals, — e nulă şi fără nici o valóre. Femeia care a făcut us de astfel de mijlóce, are sĕ fie arestată şi pedepsită ca înşelătóre. A întrebuinţa pomadă şi parfum, cu începere de la ziua intrării în vigóre a legii presente în genere e interḑis, făcênd escepţiune numai prilejurile de înmormêntări, la cari e permis a întrebuinţa pomadă şi parfum, nici atunci însĕ în mĕsură aşa de mare, în cât sĕ amaţiască pe bărbaţi şi sĕ 'i împedece în jelire.

Noroc însĕ, că legea acéstă curênd după votare a fost dată uitării, căci altcum ar fi făcut mare rĕsmiriţă întrĕ cocóne.

7229/1902 P. szám [218] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szebenvármegyébe kebelezett Rüss község határának általános tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást Dr. Popp Demeter birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául *1903. évi márczius hó 12-ik napját d. e. 9 órakor* a rüssi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyaláson az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az azon meg nem jelenők a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszéknek 1902. évi deczember hó 11-én tartott üléséből.

Dr. Kemény elnök — **Sutoris** jegyző

Nr. 1205/1902 [216] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochii** de clasa a III-a **Bachnea** cu filia **Bernade** în protopresbiteratul Têrnavii, se escrie concurs cu terminĭ de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sĕ-şi adreseze petiţiunile conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p Küküllővár) până la terminul sus indicat, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 24 Novembre, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

ad Nr. 563/1902. [217] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Bucium-Cerbu**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post îşi vor subşterne în terminul arătat petiţiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 22 Novembre 1902.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 1141/902. [211] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **parochi** în comunele: **Valea-mare, Voia** şi **Valea-epei** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele instruate în ordine subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi cu încuviinţarea protopresbiterului sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la faţa locului şi a lua parte la serviciul divin spre a se face cunoscut alegĕtorilor şi a'şi arăta destoinicia rituală.

Orăştie, 20 Novembre 1902.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 11—52

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

"MUNTEANA"

societate de credit şi păstrare pe acţii în Ofenbaia. | **hitelintézet és takarékpénztár részvénytársaság Offenbányán.**

Convocare.

Domnii acţionari ai societăţii de credit şi păstrare *"Munteana"* în Ofenbaia, pe basa ordinului Spectatului Tribunal reg. din Turda Nr. 6853/1902 urgitat prin Nr. 7456/1902 prin acésta se învită la

Adunarea generală estraordinară

care se va ţiné **Luni în 29 Decembre st. n. 1902 la 10 ore a. m. în Ofenbaia.**

Obiectele:

1. Alegerea unui membru în direcţiune pe restul periodului, în locul membrului abzis Dr. Eugen Pătăcean.

P. T. acţionari sunt poftiţi a participa la adunare în persónă sau prin plenipotenţiat şi a'şi depune acţiile cu eventualele plenipotenţe la cassa societăţii până la 12 ore din ziua premergĕtóre adunării.

Ofenbaia, în 15 Decembre 1902.

[219] 1—1 **Direcţiunea.**

Meghivó.

A *"Munteana"* hitelintézet és takarékpénztár részvénytársaságnak P. T. részvényes tagjai, a tordai Tekintetes kir. Törvényszék 6853/1902 szám alatt kelt és 7456/1902 szám alatt megsürgetett rendelete következtében, ezennel meghivatnak egy

Rendkivüli közgyülésre

mely **1902. évi deczember hó 29-én hétfőn d. e 10 órakor** fog **Offenbányán** megtartatni.

Tárgya:

1. Egy igazgatósági tagnak mely választása a hátralevő időszakra, — a lemondott Dr. Pătăcean Jenő helyébe.

A P. T. részvényesek felhivatnak személyesen vagy meghatalmazottjaik által a közgyülésen résztvenni és részvényeiket illetve meghatalmazványaikat az intézet pénztáránál a közgyülés megelőző nap 12 óráig letéteményezni.

Offenbanyán 1902 deczember hó 15.

Az igazgatóság.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Telefon nr. 46—47. Telefon nr. 46—47.

Entreprise des pompes funèbres

Strada Cisnădiei nr. 18.

Prin acésta îmi iau voie a aduce la cunoştinţa prea onoratului public, că am deschis un **institut de întreprinderi funebre** şi l-am provĕḑut cu cele mai bune **sicriuri de metal şi de lemn, covóre**, de la cea mai ieftină până la cea mai fină esecuţie, cu **recuisite de înmormêntare de tot noue**, precum şi cu un **car funebru de gală** şi alte care funebre.

In legătură cu acest institut am înfiinţat şi **un deposit de cununi fórte bogat**, prin ceea-ce sunt pus în posiţie a puté esecuta înmormêntări de la cele mai **simple** până la cele mai **pompóse**.

Institutul e concesionat prin lege.

Mĕ voiu nisuí, ca prin preţuri **moderate** sĕ-mi căştig comande cât de multe şi în acéstă credinţă semnez cu stimă

[214] 4—4 **Fritz W. Elges.**

Locuri pentru **anunţarea înmormêntărilor**, de unde se esecută imediat tot, se află în **str. Cisnădiei nr. 18, str. Sării nr. 37** şi **str. Weinanger nr. 1.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Marți 10/23 Decembre 1902. *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Alegerea de la Arad.

La mânile Inaltpreasfinţitului Domn archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu* a sosit Sâmbătă, 7 Decembre v., următoriul act oficial, trimis din partea Escelenției Sale Domnului *Dr. Wlassics Gyula*, ministru de culte și instrucțiune publică:

Nr. 4485 Pres. — Inaltpreasfinţitului Domn *Ioan Metianu*, archiepiscop și metropolit gr. or. român, în Sibiiu.

Inaltpreasfinţite Dle archiepiscop și metropolit! M. Sa ces. și apostolică regéscă, prin preaînalta resoluțiune datată în Viena la 15 Decembre a. c. *nu s'a îndurat a întări* alegerea vicariului episcopesc gr. or. român de la Oradea-mare și protosincel *Vasilie Mangra*, de episcop gr. or. român al diecesei Aradului, sêvêrșită în sinodul ținut la 12 Iunie a. c.

Despre acésta, cu provocare la representațiunea Inaltpreasfinției Tale dto 27 Iunie a. c. Nr. 204 și pe lângă restituirea comunicatelor, am onorul a Te încunoștința, cu acea recercare, ca amêsurat împuternicirii mele primite prin mai sus provocata preaînaltă resoluțiune, sê binevoiști, în propria sferă de competință a face cât mai curênd dispozițiunile de lipsă pentru îndeplinirea vacantului scaun episcopesc gr. or. rom. aradan conform normelor în vigóre.

Primește, Inaltpreasfinţite, espresiunea sinceră a considerațiunii mele.

Budapesta, în . . . Decembre, 1902.

Wlassics m. p.

Reforme parlamentare.

Tot mai mare se face cercul ómenilor de bine, cari înțeleg, că drepturile politice nu mai pot fi împărțite, ca în timpurile de demult, drept privilegii, numai anumitelor clase de ómeni, ci că toți cei ce contribue cu sângele și avutul lor la susținerea statului, sunt în drept a cere parte cuvenită și din conducerea statului, cel puțin astfel, ca corpurile legiuitóre sê fie compuse și cu concursul lor.

Nu se mai aud acum numai voci singuratice în dieta țerii nóstre cari sê céră lărgirea dreptului electoral, ci totdeuna când li-se dă ocasiune, multe voci se ridică în favorul cetățenilor aflători în afară de cadrele constituționale, și multe voci cer trecerea lor întrê cei cu drept de alegere.

O astfel de ocasiune s'a oferit celor-ce doresc estinderea dreptului electoral și asupra acelora cari astăzi nu 'l au, în ședința de Vineri a dietei magiare, când a fost pusă în discuție parlamentară petițiunea comitatului Pojon și a altor treisprezece municipii, — în cea mai mare parte orașe libere regești, — înaintată dietei în privința acésta.

Cu argumente puternice au arătat toți oratorii, cari au ținut sê dovedéscă necesitatea reformelor parlamentare, cerute din partea celor patrusprezece municipii, că la noi nu s'a făcut pe terenul acesta nici un pas înainte, ci fórte mulți pași îndêrêt, că la noi prea se légă ómenii de forme învechite și se feresc de inovațiuni, când inovațiunile sunt atât de viu reclamate de înseși evenimentele, cari nu stau pe loc, ci se desvóltă mereu, de ideile, nisuințele și aspirațiunile, cari mereu se premenesc.

In deosebi deputatul *Holló Lajos* a zugrăvit în colori fórte vii situația, arătând, că la noi deputații vin aleși nu din partea cetățenilor independenți și conduși de convingeri politice, ci din partea funcționarilor publici, cari dau aprópe jumêtate din contingentul alegêtorilor. De aceea, necesar ar fi, ca în locul milionului de alegêtori dietali pe cari îi are acum țéra, sê fie cel puțin 2 sau 3 milióne, pentru-că atunci și corupția ar înceta de la sine, și nu s'ar mai întêmpla casuri rușinătóre ca cel de la Csongrád, unde pentru mituibilitatea alegêtorilor cercul electoral și-a perdut dreptul de alegere.

Și bine motivate au fost și vorbirile celorlalți oratori dietali, cari și-au ridicat glasul în favorul reformelor parlamentare, nu numai în numele lor, ci și în numele partidelor din cari fac parte.

Mai îmbucurătoriu însê pentru cei interesați este faptul, că nici guvernul țerii nu e străin de ideia introducerii unor reforme cu privire la alegerile dietale, și prin rostul prim-ministrului *Széll* a făcut chiar declarațiuni categorice în privința acésta, drept rêspuns la vorbirile rostite în dietă.

A spus Vineri prim-ministrul *Széll*, că recunóște necesitatea introducerii reformelor reclamate, și promite că le va și introduce. Intâiu de tóte însê crede că trebue reformată procedura la alegeri, introducêndu-se *votarea pe comune*, și numai după aceea póte fi vorba de largirea dreptului electoral, ideiă pe care guvernul asemenea o acceptéza, de și nu în mêsura în care alții doresc sê o vadă realisată. Dar' lucrul nu merge atât de ușor, cum cred unii; pentru-că chestia e fórte grea și fórte jingașă, la a cărei resolvare trebue sê se țină cont de multe împrejurări, pe cari mai ales oratorul vrea sê le aibă în vedere, căci intențiunea sa este: "a proceda cu egală mêsură și dreptate și din punct de vedere naționalistic față de toți, ținênd însê totuși în vedere întâiu de tóte caracterul magiar al statului național unitar".

Intréga discuție, purtată Vineri în dieta țerii pe tema acésta, ni-a lăsat impresiunea, că după espirarea actualului ciclu parlamentar, preste patru ani, alegerile dietale negreșit se vor face în formă nouă și pe basa unei noue legi electorale, — a cărei creare va fi salutată cu bucurie din tóte părțile.

Pactul. Tóte semnele arată, că în chestia pactului nu s'a făcut nici un pas înainte, nici cu ocasiunea ultimului drum pe care l'a făcut prim-ministrul ungar *Széll* la Viena. Ear' de atunci încóce lucrurile au luat o însemnată întorsătură, întru cât adecă guvernul ungar a trimis guvernului austriac un fel de *ultimat*, în care cere, ca guvernul din Austria sê se pronunțe până la finea anului, — dacă se póte până la Crăciun, — în chestia pactului, fiind-că guvernul ungar nu póte rêmâné și mai departe în stare de nesiguranță cu privire la acésta chestie. De aici urmarea, că prim-ministrul *Széll* a mers Sâmbătă de nou la Viena, unde întrê șefii celor două guverne a avut eri loc o nouă întrevedere, fie pentru a finalisa chestia pactului, fie pentru a constata, că resolvarea ei e imposibilă.

Convenția cu Italia. Ziariul vienez "*Neue Freie Presse*" are informațiune, că guvernul ungar a comunicat guvernului austriac intențiunea de a abzice Italiei convenția vamală comercială. Și fiind-că atât Austria, cât și Ungaria e în drept a ridica astfel de dorință, abzicerea va și urma, și ministrul de esterne, contele *Goluchowski*, va trimite Italiei în zilele apropiate actul de abzicere.

Crisă. E fapt împlinit, că ministrul comun de rêsboiu, baronul *Krieghammer*, și-a înaintat demisiunea. Monarchul de astădată i-a acceptat'o. Baronul *Krieghammer* mai demisionase în două rênduri, totdeuna însê dorința Domnitoriului a fost, sê rêmână la postul seu, și — a rêmas. Presa magiară înregistréză cu vêdită bucurie retragerea baronului *Krieghammer* din fruntea ministeriului de rêsboiu, al cărui urmaș numit deja este generalul *Pitreich*, sub-șeful statului major din armata austro-ungară.

Situația în peninsula balcanică.

Sub acest titlu ziarul "*Wiener Allgemeine Zeitung*" publică un interview pe care un redactor al seu l'a avut cu un membru al diplomației active, asupra situației din peninsula balcanică.

La întrebarea că ce se va întêmpla, diplomatul zise: "In lunile acestea probabil că nu se va întêmpla nimic, deóre-ce în peninsula balcanică și politica își are somnul ei de iarnă.

Dar' *pentru primăvară* se póte profeți aprópe cu siguranță zodiatică *isbucnirea în stil mai mare a turburărilor*. Turcia chiar este preparată pentru acésta și de aceea și-a concentrat 115,000 soldați în Macedonia. Sultanul nu va face reforme mai remarcabile, fără ca sê-și pună în joc tronul și viéța. Intréga istorie a Turciei arată, că Turcii pierd mai bucuros țêri, de cât sê acórde popórelor creștine egala îndreptățire. Astfel Turcia rênd pe rênd a pierdut Sêrbia, Bulgaria și acum de curênd și insula Creta, fiind-că devisa islamismului este că credincioșii au sê domnéscă preste necredincioși, întocmai ca poporul cuceritor asupra celui cucerit.

Ori-ce sultan care s'ar pune în contradicție cu acéstă dogmă, și ar îndrăsní sê facă egali pe supușii sei necredincioși cu cei credincioși, adecă cu musulmanii, după cum am spus, își espune tronul și viéța.

Deja formarea comisiunei pentru reforme arată că Turcia nu le ia în serios. Presidentul comisiunii este Fehrid pașa, care are o cultură europeană, vorbește șése limbi, dar' este un aderent al ideilor Sultanului.

El este albanez mahometan.

In comisiunea de reforme nu se află nici un membru creștin, nici măcar un armean, de aceea de la ea nu se póte aștepta nimic, și cred a ștí că Rusia și Austro-Ungaria nu aștéptă nimic. Acordul austro-rus esclude deocamdată primejdia unei conflagrațiuni europene, dar' repet, *la primăvară vor isbucní evenimente fórte seriόse*".

*

Din Constantinopol se depeșéză, că în urma cunoscutului comunicat, apărut în *Mesagerul Imperial* din Petersburg, Turcia s'a declarat gata a introduce unele reforme în Macedonia, și în consecință a comunicat cu toți ambasadorii sau însărcinații de afaceri ai tuturor marilor puteri, staționați în Constantinopol, planul de reforme pe care sublima pórtă l'a stabilit pentru a fi pus în esecutare. Totodată însê Turcia declină de la sine ori-ce responsabilitate pentru mișcările revoluționare ce s'ar înscena, și prin circulară, adresată ambasadorilor ei acreditați pe lângă marile puteri declară că a luat mêsuri seriόse în provinciile sale europene și a făcut tot posibilul pentru a asigura aplicarea lor. Liniștea este în present restabilită și nimic nu lasă a se prevedé complicațiuni. De altfel, este nedrept a face pórta rêspundêtóre pentru complicațiuni viitóre, ce s'ar simțí în diferite părți.

Pórta este convinsă că acele complicațiuni ar puté fi provocate numai de bande armate din Bulgaria. Acéstă situațiune provine numai din causa ambițiunei Bulgariei. Pórta respinge deci ori-ce rêspundere pentru mișcarea revoluționară ce s'ar încerca, punênd rêspunderea în sarcina Bulgariei.

*

Atitudinea Rusiei e schimbată cu desêvêrșire în chestia macedoneană. Pe când până acum câteva luni era în contra mișcării macedonene, telegramele din zilele ultime ne spun, că acum a trecut cu totul pe partea celor-ce sprijinesc, ori pun la cale mișcările. Țarul Nicolae a dat zece mii de ruble pentru ajutorarea refugiaților macedoneni, o faptă pentru care camera bulgară i-a făcut mari ovațiuni când i-a fost comunicată de către presidentul consiliului de ministri *Daneff*. E vorba, că însuși *Lambsdorff*, ministrul de esterne al Rusiei, va merge la Sofia în persónă pentru-ca sê dee banii și sê se convingă despre starea lucrurilor în Macedonia. Pe 13 Decembre v. e așteptat *Lambsdorff* în Sofia. De ací va merge la Belgrad, pentru a pipăi și acolo pulsul, și apoi va merge la Viena. Călêtoriei acesteia la Viena în vreme de earnă, i-se dă mare importanță politică. "*Polit. Cor.*" de la Viena primește cu privire la visita acésta, următórea notă din Petersburg: "Visita ministrului de esterne rus Lambsdorff, la Viena, însémnă că Austria și Rusia voiesc sê dee acțiunei lor în Balcani, pentru *menținerea păcei și a statului quo*, un caracter mai evident. Acțiunea va fi dublă, avênd dețintă acordarea de reforme și siguranța că în unele state balcanice n'o sê fie favorisată de nescai elemente înduióse acțiunea comitetelor, care sê împedece acțiunea celor două puteri pentru îmbunătățirea situațiunei în Macedonia.

Lambsdorff și Goluchowski vor discuta metodele de urmat pentru obținerea acestui dublu succes.

Lambsdorff se va oprí puțin la Sofia și Belgrad, înainte d'a se duce la Viena, arătând astfel seriositatea fazei de azi a cestiunei macedonene, precum și tăria și hotărîrea acțiunei care s'a început.

Lambsdorff va puté sê-și facă la Sofia și la Belgrad o ideiă lămurită despre intențiunile celor două guverne în privința chestiunei macedonene și sê dee îndemnuri competente, culegênd în același timp elemente prețióse pentru trativele sale cu Goluchowski".

Din tóte acestea, un lucru reiese, care ne pare a fi evident și afară de ori-ce îndoială, — intențiunea de a se pune odată capêt stărilor de lucruri anarchice din peninsula balcanică, fie pe cale pacinică, dacă se póte, fie cu arma, dacă va cere trebuința.

"Lucrătorul în via Domnului".

Dăm după "*Cuvêntul Adevĕrului*" următoriul articol, apărut sub titlul de sus în ultimul numĕr al acestei valoróse reviste bisericeşti-şcolare, ce apare în Râmnic-Vâlcea:

> "Fí pildă credincioşilor".
> I. Tim. 4, 12.

"Un preot umblând prin parochia sa, trecù pe lângă nişte meşteri, ce făceau o casă. Unul din ei zise: "Mai bine mĕ făceam şì eu popă, sĕ mĕ plimb mereu prin sat, cu bastonul în mână". Ceilalţi meşteri începură a rîde. Dar' preotul auḑind despre ce-i vorba, se apropie de acel meşter şi 'l întrébă: "Cât câştigi pe sĕptĕmână fiiule?" — "15 franci", rĕspunse meşterul. "Ei bine, zise preotul, de-şì nu sunt bogat, îţi voiu da eu cei 15 franci, numai sĕ umbli cu mine 6 zile". Meşterul acum se codea, dar' tovarĕşii lui îi ziseră: "Ai rîvnit la preot, deci du-te cu el!" Astfel grăitoriul de rĕu n'avu încotro şi plecà cu preotul în rîsetele tovarĕşilor.

După ce merseră o bucată de cale preotul zise meşterului ce-l însoţia: "Ne ducem acum pe la un bolnav, sĕ-l vĕd, şi la trebuinţă sĕ-l şì grijesc".

"Da ce are?" întrébă meşterul.

"E bolnav de vărsat", rĕspunse preotul.

"O, atunci, întimpină meşterul, eu voiu aştepta afară, căci mĕ tem sĕ nu mĕ umplu de vărsat şi am soţie şi copíi".

"Ca şi mine", rĕspunse preotul. "Nici eu n'am zăcut încă de vărsat, şi de m'aşi molipsí, soţia şi copíii mei n'ar suferí? Tu te-ai învoit însĕ cu mine sĕ mergi ori-unde mĕ voiu duce eu".

Meşterul se făcù că n'aude şi întrebà: "De aici unde ai sĕ te mai duci?"

"La altă casă", rĕspunse preotul. "Acolo am sĕ prohodesc un mort, ai cărui copíi sunt bolnavi de scarlatină. Pe urmă ne vom duce la o casă, unde este un bolnav de tifus, ear' mâne vom urma drumul pe la alţi bolnavi".

"Mĕ rog părinte", zise meşterul, "iartă-mĕ şi dă-mi drumul sĕ mĕ duc earăşi la lucru. De azi înainte îmi voi păzí gura şi mĕ voiu mulţămí cu meşteşugul meu".

Cercetarea şi grijirea bolnavilor e numai *una* din multele îndatoriri ale păstorilor sufleteşti. Cu cât mai vêrtos li-se va recunóşte preţul servirei lor şi se vor bucura de consideraţie şi influinţă întrĕ poporeni, când îşi vor îndeplini cu silinţă şi esactitate *tóte* îndatoririle preoţeşti?

Chemaţi a fi povĕţuitorii poporului pe calea mântuirei, adecă a îndreptării de pĕcate şi a întărirei în faptele cele bune, preoţii trebue sĕ servéscă totdéuna poporului ca *pilde* vrednice de urmat.

Este ştiut, că pildele au înrîurire mai mare asupra nóstră de cât vorbele. St. Scriptură ne spune despre Mântuitorul, că făcea şi învĕţa (Fapt. 1, 1). Mântuitorul apoi zice, că cel ce va face şi va învĕţa, acela mare se va chiăma (Mat. 5. 19). Tot El înainte de patima a zis ucenicilor şi prin ei tuturor slujitorilor bisericei sale: "Pildă v'am dat vouĕ ca precum am făcut eu şì voi sĕ faceţi (Ioan 13. 15). Ear' sf. apostol Pavel îndémnă espres pe păstorii bisericei *a fi pildă credincioşilor.* Insĕ a le fi pildă nu despre lucruri lumeşti, cum cu părere de rĕu vedem pe o sémă de preoţi, că se grijesc şi spre multe se silesc, ci trebue sĕ fie pildă credincioşilor mai vêrtos despre lucruri duhovniceşti.

Sf. apostol Pavel ne arată cari sunt aceste lucruri duhovniceşti, când laudă pe ucenicul seu Timotei, că a urmat învĕţătura lui, feliul vieţii lui, statornicia, credinţa, răbdarea cea multă, dragostea, îngăduinţa şi chiar gónele lui (I Tim. 5, 10).

Deci despre acestea trebue sĕ dee preotul pildă credincioşilor în întréga sa sferă de activitate.

Aşa mai întâiu în biserică. Preotul are a sĕvêrşí liturgia regulat în Dumineci şi sĕrbători, după tótă rênduiala bisericei, fără ştirbire şi fără grăbire. A slují aşa, ca *sĕ se vadă că el însuşi e pĕtruns de ceea-ce face.* A cânta şi a cetí cu evlavie şi înţelegere spre a deştepta şi în creştinii de faţă luare aminte şi evlavie, întipărind astfel în mintea şi inima lor întréga slujbă şi făcêndu-o atrăgĕtóre pentru toti. A uní cu slujba şí o învĕţătură potrivită pentru bunele moravuri, ceea-ce e datoriu a face şi afară din biserică, potrivit indemnului apostolesc, de a propovĕduí cuvêntul lui Dumnezeu, *cu timp şi fără timp* (II Tim. 4, 2). A păzí cea mai mare curăţenie în interiorul bisericei şi în esteriorul ei, a îngrijí, ca tóte lucrurile bisericeşti, vestminte, cărţi, vase sfinţite, colimvitra, steaguri, sfesnice ş. a., sĕ fie curate şi în bună stare. A păstra în ordine archiva, condicele de botezaţi, cununaţi şi înmormêntaţi, biblioteca parochiei, registrul de numĕrul parochienilor, şi a întreţiné pangarul cu lumînări bune de céră curată.

Afară din biserică preotul are a povĕţuí credincioşii cu cuvêntul şi cu lucrul, ca sĕ vieţuiască întrĕ ei în pace şi linişte, sĕ se supună legilor în fiinţă ale ţeri, şi sĕ arete cuviinciósă cinste stăpânirilor. A combate prin învĕţătura sănĕtósă şi viéţă virtuósă relele deprinderi ca lenea, beţia, certele, multele procese, concubinajul şi tot felul de superstiţii. A fi zi şi nópte neadormit întru căutarea credincioşilor cu cele religióse, sĕvêrşindu-le după cerere tóte tainele fără nici o îngreuiare şi la timp.

In viéţa sa casnică, preotul are a-şi chivernisí bine casa sa, a îngrijí după cuviinţă de familia sa, vieţuind în bună înţelegere cu soţia şi crescênd în frica Domnului copíii sĕi, căci numai aşa va dovedí că e in mĕsură a purta grijă şì de biserica lui Dumnezeu, ear' totodată va serví de pildă poporenilor, ca şì el sĕ-şi ţină casa şi gospodaria în curăţenie şi buna stare. Apoi se va îndeletnicí mai întâiu de tóte cu cetirea spre hrana minţii sale şi sporirea în cunoştinţele preoţeşti, pregătindu se astfel din ce in ce mai bine a învĕţa şi întărí pe fiii sufleteşti în adevĕrata credinţă şi viéţă creştinéscă. Ear' timpul ce-i mai rĕmâne, după aceste ocupaţii curat preoteşti, a-l întrebuinţa în îndeletniciri manuale şi agricultură raţională, pentru-ca şì în aceste priviri sĕ slujéscă de pildă poporenilor.

Implinind preoţii conştienţios aceste îndatoriri, şi fiind în sfîrşit după porunca apostolului, fără de prihană, veghetori, trezi la minte, cuviincioşi în ţinută şi port, ospitalieri, nebeţivi, nebătăuşi, ci blânḑi, nesfadnici, neiubitori de argint, — óre se póte îndoí cineva că nu se vor bucura atunci de tótă consideraţia şi influinţa întrĕ poporenii lor?"

Pentru catedrală.

La fondul pentru zidirea şi ornamentarea catedralei ortodocse române din Sibiiu au mai contribuit cu oferte benevole următorii învĕţători români din Braşov:

1.	Ioan Aron	cor.	120
2.	Ioan Dariu	„	120
3.	Gregoriu Popescu .	„	100
4.	Zosim Butnaru . .	„	60
5.	Stefan Popovici . .	„	60
6.	Ioan Vătăşan . . .	„	30
7.	Nicolau Oancea sen. .	„	30
8.	Nicolau Stoicovici .	„	30
9.	Romul Frateş . . .	„	30
10.	Nicolae Oancea jun. .	„	30
11.	Demetriu Marcea . .	„	30
12.	Radu Prişcu . . .	„	30
13.	Candid Muşlea . .	„	20
14.	Haretti Russu . . .	„	15

De la societatea "Petru Maior".

Despre şedinţa festivă a societăţii literare "*Petru Maior*" din Budapesta, ţinută Sâmbătă, în 13 Decembre n., ni-a venit şi un al doilea raport, pe care, fiind-că conţine unele momente neatinse în raportul dat în numĕrul trecut al ziariului nostru, îl publicăm asemenea în intregime, după cum urméză.

Budapesta, 18 Decembre n.

Convinsă din întêmplările ultimilor ani de rĕul ce-l póte produce binelui comun neînţelegerea internă, tinerimea universitară română din Budapesta cu puteri unite s'a apucat de muncă grupându-se în jurul societăţii "Petru Maior". De la început decurgerea frumósă a constituirii societăţii s'a luat de bun augur pentru activitatea ei, căci ceea-ce de un lung şir de ani nu s'a mai întêmplat, am avut ocasiune sĕ vedem acum, a nume: alegerea cu unanimitate a funcţionarilor principali ai societăţii.

Comitetul şi membrii societăţii s'au angajat la esecutarea în mod egal a părerilor, ce se iviseră în anul trecut, adecă de a desvolta în egală mĕsură o activitate literară şi socială, convinşi fiind, că numai prin cultivarea acestor factori se póte asigura atât societăţii cât şi tinerimii o desvoltare temeinică.

Trebue însĕ sĕ observ, că activitatea societăţii, în noul an de gestiune, nu este lipsită şì de un caracter nou în ceea-ce priveşte direcţiunea de muncă. Privind activitatea anilor din urmă vom observa, că se abandonaseră aprópe cu totul cestiunile practice din şedinţele ei. Literatura frumósă, novele şi poesíi, teme din cadrul filosofiei au format obiectul principal al şedinţelor de natură literară. Anul acesta însĕ pe lângă cele amintite iese în relief şì tendinţa de a aduce pe tapet şí cestiuni mai puţin abstracte, precum a fost frumósa şi instructiva conferenţă a dlui *I. Negruţiu*: "*Rentabilitatea diferitelor combinaţiuni de asigurare de capital asupra vieţii*".

Dar' societatea nu-şi consideră de scop al seu numai activitatea internă, ci caută a cimenta şi legătura dintrĕ tinerime şi colonia română din loc aranjând şedinţe publice.

O astfel de şedinţă a fost şí cea ţinută în 13 a l. c. în memoria marelui bărbat al bisericei şi neamului nostru Andreiu baron de *Şaguna.* Programul bogat şi bine ales, deja de 'nainte arăta că societatea a făcut tot posibilul sĕ-şi păstreze acest loc, ce activitatea-i de până acum i-a asigurat întrĕ celelalte societăţi universitare. Punctul de frunte al programului: "*Şaguna ca scriitor*", disertaţiunea dlui Ioan Lupaş, ne reproduce măréţa figură a acelui bărbat de al cărui nume este legat strălucitul resultat al străduinţelor nóstre din secolul trecut: reîntemeierea vechei metropolii române rĕsăritene. Activitatea-i creatóre şi organisătóre a format deja obiectul literaturii nóstre. Cu activitatea-i literară însĕ în mod sistematic prea puţin s'a ocupat dl Lupaş, aminteşte şi apreţiéză polemiile, scrierile apologetice, memoriile şi operele de drept canonic ale lui Şaguna. Aplause meritate au fost rĕsplata cea mai sinceră, ce i-a putut-o da publicul încântat de bogăţia cuprinsului şi frumseţea poetică a limbii.

Pe când dl Lupaş s'a ocupat cu o măréţă figură a trecutului, dl Stoica a studiat presentul: "*Ceva despre noi*", despre tinerime şi societatea română. Lucrarea dlui Stoica e un lung şir de constatări asupra stărilor ce dominéză în societatea nóstră. E adevĕrat, că nu sunt lipsite de basă reală, dar' nu mai puţin adevĕrat e, că ne presintă tóte într'un colorit mai întunecos de cât este starea faptică a lucrurilor.

Piesele de cor. "Cântec de jertfă" de Beethoven şi "In zadar" de G. Dima, au fost esecutate cu cea mai mare acurateţă, dar' mult efect a produs orchestra, esecutând piesele "Cosi fan Tutte" de Mozart şi "Rosa Orientului" vals de Ivanoviciu. La necontenitele aplause ale publicului s'au repetat piesele acestea, esecutându se şì piesele "Hora Sinaia", "Sêrba" şi "Souvenir de Moscva" de Ivanoviciu. Dl Leo Bohăţel a stors admiraţiunea publicului prin esecutarea piesei "Fantasie din Faust", de Alard.

După esecutarea punctelor din program luà cuvêntul dl *Ioan Garoiu*, presidentul societăţii, şi într'un discurs plin de avênt oratoric mulţămeşte sprijinitorilor şi în primul loc coloniei române din Budapesta pentru interesul ce 'l arată faţă de societate. Arată, că virtutea, pe care tinerimea în primul rênd este chemată a o cultiva, este recunoştinţa şi veneraţiunea faţă de bărbaţii bine meritaţi

---

FOIŞORĂ

Promoţie.

(Din "Luceafĕrul")

— Apoi sĕ veniţi, mĕ, nu mai aşteptaţi invitări...

— Venim, venim, la câte?

— La douĕsprezece, în aulă. Dacă nu-ţi fi la promoţie, sĕ veniţi măcar la potus. De séră la opt. Ştii în birtul nost. A sosit şì bĕtrânu-meu.

Vestea din urmă ne-a atins în mod deosebit. Aveam sĕ mergem necondiţionat, sĕ 'l vedem pe bĕtrânu.

E un adevĕrat deliciu sĕ veḑi un ţĕran simplu asistând la promoţia de doctor a fecioru-seu.

La douĕsprezece eram cu toţii în aula universităţii.

"Bĕtrânul" sta într'un colţ, încunjurat de naţie, privind cu un fel de spaimă la lumea din juru-i. Işi ţine căciula necontenit în mână, şi când face vre-un pas, bagă bine de sémă, sĕ nu lunece pe parchetul lustruit al aulei.

Se face tăcere. Rectorul şi decanii întră cu pedelii, cari duceau insigniile înaintea lor.

Bĕtrânul se ridică în vîrful degetelor, îşi opreşte respirarea, se uită fix la tinerii postaţi în faţa rectorului.

Sunt cu toţii în vestminte negre, cu mănuşi albe.

Icóna fecioru-sĕu îi apare deodată într'o lumină neobicinuită. Il vede cum stă drept, cu fruntea ridicată, par'că zimbeşte.

In străfulgerarea unui gând, bĕtrânul vede, ca într'o panoramă minunată viéţa întrégă a fecioru-so. Işi aduce aminte de vremea, când era mic şi îi ducea de mâncare cu desagii, când mergea Joia la mărturie. Il vede par'că slăbuţ, zgrebulind în ciorecuţi, cu căciula trasă până preste urechi, venind de la şcólă. Şi câtă bătaie a mai mâncat bietul băiat, că nu avea stare, de gândiai că 'şi face de cap. Odată şi-a fost şi pus de gând sĕ-l aducă a casă. Numai popa Iuon i-a stat mereu pe cap: "Mĕi bade, nu te uita, aşa-s copíii. Numai sĕ înveţe bine, mai lasă-i şi la la largul lor. Că din darul lui Dumnezeu tot ai o ţîr de stăricică".

Se gândia mai întâiu sĕ-l facă dascăl, mai pe urmă popă, dar' băiatul ţinea morţiş, că el numai "doftor" vrea sĕ se facă.

— Apoi, dragu tatii, veḑi bine, că nu mai avem putere...

— Lasă, tată, că ne-a ajuta D-zeu...

Şi băiatul a crescut de capul lui la universitate, că bĕtrânul, bietul, nu mai avea nici o prindere.

Sĕ fi ştiut că îl ţine atâta amar de vreme pe la şcoli, nu l'ar fi lăsat, Dómne fereşte...

Acum însĕ s'au isprăvit tóte acestea; fecioru-so îi doftor.

Şi priveşte cu un fel de sfială la el, în vreme-ce ochii lui se aprind ca de o apoteosă... El vede pe fecioru-so domn mare, toţi vor sta cu pălăriile în mână în faţa lui. Odată cu capul bĕtrânul nu se gândia sĕ şadă de ací încolo la fecioru-sĕu. Nu, dar'... aşa câte-odată, va merge sĕ vadă ce mai face, şi când va eşí cu el pe stradă, va păşí cumpĕnit şi mândru, şi ómenii se vor cotí la spatele lui: "ăsta-i tata lui domnu doftor".

Viéţa viitóre a fecioru-so i-se părea aşa de fericită, cum în realitate nu era sĕ-i fie, nici-odată.

Cât pentru el — — — de ací încolo — sapa şi lopata. Ştia el, că nu mai are zile multe, dar' ochii i-se umpleau de lacrimi, la cugetul, că Dumnezeu l'a învrednicit s'o ajungă şì asta.

Şi figura lui nepretenţiósă lua par'că proporţii uriaşe; ochii lui schinteiau de un foc biruitor, el vrea par'că sĕ spună publicului adunat: "Vedeţi ómeni buni, ăla de acolo e copilul meu!"

Bĕtrânul tresare din reverii. Se ridică cu toţii; tinerii doctori depun jurămêntul pe sceptrul rectorului. El vede cum după aceea, domnii ăia mari dau cu toţii mâna cu copilul lui şi se pomeneşte apoi, că publicul începe a se împrăştia.

El rĕmâne nedumerit. Cum, s'a şi isprăvit totul? Altcum îşi închipuia el lucrul. Credea, că domnii ăia mari îl vor lăuda pe fecioru-seu înaintea tuturora, şi că vor spune póte o vorbă şi despre dînsul, că bine a făcut că l'a dat la şcólă, şi că a ascultat de povaţa lui popa Iuon...

Şi, în vreme-ce colegii felicitau pe tinĕrul doctor, bĕtrânul păşia indispus spre eşire, învêrtindu-şi căciula în mâni, şi avênd multă grijă sĕ nu lunece pe podelele ălea afurisite, lucii ca ghiaţa.

— De séră ne întîlnim la "potus".

Bĕtrânul stă la drépta fecioru-so, şi se ridică sĕ întindă mâna, de câte-ori soseşte vre-un universitar.

— Servus, Doctore, cum te simţi?... Mĕ, zĕu, par'că ai o mutră mai domnéscă de cât înaite de amiaz, mai de doctor...

'a dat ocas
plăcută distracție
societate românéscă.

NOUTĂȚI

Concertul dlui Popovici, celebrul cân-
ăreț de operă dramatică, dat a séră în sala
e la "*Unicum*", cu binevoitoriul concurs al
dómnei *Maria Crișan*, a fost bine cercetat și
a avut un succes desěvěrșit. Domnul *Dimitrie
Popovici* a cântat admirabil ca totdeuna și tot așa și dómna *Crișan*. Aplause sgomotóse au acoperit prestațiunile artistice ale amândurora, în deosebi însě compositiile domnului Kirchner: "*Solomóne căpitane*", cântată de dl *Popovici* și "*Fóie verde de bujor*", cântată de dómna *Crișan*. La cererea publicului ambele au fost bisate. Acompaniarea la pian a facut-o dómna *Minerva Brote*, distinsa nóstră pianistă.

*

Nou inginer român. Ni-se scrie, că la politechnica din Budapesta a obținut diplomă de inginer dl *Victor Mandeal*.

*

De la "Academia Română". Vineri 6 Decembre v. la ora 1 d. a., Academia Română a ținut ședință publică în localul sěu din calea Victoriei 135. S'au făcut următórele lecturi: dl *Gr. Stefănescu*: "Dare de sémă despre a VIII-a sesiune a Congresului internațional de geologie la Paris"; dl dr. *V. Babeș*: "Despre lucrările științifice ale D-rului N. Kalinderu"; și dl *St. C. Hepites*: "Din publicațiunile Instit. Meteorologic."

*

Ateneul Român. Eri, Duminecă, s'a deschis seria conferențelor publice ce se vor ține în decursul ernei în sala Ateneului Român din București. Séra la orele opt și jumătate s'a făcut deschiderea. A vorbit domnul profesor universitar *Gr. G Tocilescu*, rostind un frumos discurs de deschidere, și apoi vorbind pe larg despre "*Archiepiscopul și Metropolitul Andreiu baron de Șaguna*." Conferențe se vor ține în fie-care sěptěmână de douě ori: Dumineca și Joia, până la finea lunii Martie anul viitoriu.

*

Nou "doctor juris". Sâmbătă a fost promovat la gradul de *doctor în științele juridice*, în aula universității din Budapesta, dl Dumitru *Stefan*, adjunctul cancelariei advocațiale din Sibiiu a institutului de credit "Albina".

*

ort. din
cembre la ora

Galbinul
pestei înaintase
ca dieta sě v
a se ridica lu
un galbin.
nu perhoreschéză ridicarea monumentului proiectat. Dieța însě, la propunerea ministrului president Széll, în ședința de Joi a respins cererea.

*

Grația Țarului. Țarul *Nicolae II* al Rusiei, cum raportéză fóia oficială rusésca, din prilejul zilei sale onomastice a trimis ministrului sěu de interne următórea telegramă:

Sě dimiți a casă pe studenții exilați în Siberia din causa turburărilor. Admit, ca deocamdată sě nu li-se încuviințeze a locui în orase cu universitate, sě faci însě dispositiuni, ca tinerii re'ntorși sě fie concreduți îngrijirei familiei lor, deóre-ce milieul familiar îi va deda la ordine.

Acéstă grațiara se refere la 58 studenți, cari erau exilați în Siberia-ostică. Tot astfel fuseseră grațiați în 26 Septembre 62 studenți.

*

La "Masa studenților" de la gimnasiul român gr. or. din Brad au întrat următórele oferte marinimóse: 1. de la dl Dr. N. Robu, medic Baia-de-Criș, binefăcětor fund. 50 cor., 2. de la dl. Dr. P. Oprișa, prof. g. Brad și soția Eugenia ca cunună pentru fer. lor nașă Anastasia Moldovan din Băița 10 cor., 3. de la dna Eugenia Paraschiv din Sas-sebeș întru memoria fer. ei soț Ioan, sub-jude reg. și fii Grigorie și Ana 10 cor., 4. de la dl T. Panciovan, preot 10 cor., 5. de la dl Corn. Panciovan, capelan 5 cor., 6. de la dl Traian Murgu, comerciant 5 cor. (din Jertof), 7. de la dl Ioan Petroviciu, preot Ciclova-română 1 cor. și 8. de la dl Petru Maior, notariu Mercina 1 cor. Marinimoșii binefăcětori priméscă espresiunea căldurósei mulțămite. Brad, 6/19 Decembre 1902. *Comisiunea administrativă.*

*

Lupi în vatră! Aprópe de prin tóte satele vin știri, că în urma gerului lupii intră până prin sat spre a-și căuta prada. Chiar și jurul Sibiiului e des cercetat de lupi. Astfel pe lunca din dosul casei de nebuni, în jurul cimiteriului militar și pe câmpul dintrě Sibiiu și Turnișor se věd dese urme de lupi, ba se zice că chiar și pe calea Poplăcii (Berggasse) ar fi fost věduți nóptea câțiva lupi.

*

di
în
n
b
p
n
c
v
însě de la post
a fost găsit mort
garnizónei a întrodu
tuturor celor vinov
soldat.

*

Pentru o flóre!
Rěhěu a furat din ferésta u
hěu o ólă cu flori. Dat în jud
osândit la 16 zile temniță. Vulcu
recurs contra sentinței.

*

Microbul lenei. Secolul al XX-lea e pe cale sě facă o descoperire, care va întrece tóte descoperirile câte s'au făcut de când e lumea și până astăzi. Este vorba de o bólă, mai teribilă de cât colera și de cât ciuma, — al cărei remediu l'a găsit d-rul Stiles din Paris. Bóla acésta ține omenimea pe loc, oprește ómenii de a face progrese și câștig. Cetitorii au gâcit cum se chiamă acéstă bólă: este *lenea*. Ei bine, doctorul Stiles i-a găsit leacul, sau mai bine zis microbul. El pretinde, că lenea nu este o slăbiciune a voinței, nici o atrofie de energie, ci o bólă causată de un microb. El crede, că razele solare ar fi în stare sě omóre acest microb. Și mai recomandă și un regim special pentru leneși! Cel mai bun leac însě după noi este sě nu le dee de mâncare de loc celor atinși de bólă!

*

Cărți postale ilustrate, cu text românesc în poesie, pentru felicitare de sfintele sěrbători ale Nașterii și de Anul-nou, a pus în vîndare librăria Ciurcu din Brașov. Se află de vîndare la tóte librăriile din patrie.

*

Știri měrunte. Pe linia ferată de la Nyiregyháza trenul s'a ciocnit de o sanie ce tocmai voia sě trécă bariera. Sania s'a rěsturnat, ear' femeia ce era în sanie, soția lui Mateiu Kiss, a căḑut pe șine, unde rótele trenului i-au tăiat trupul în două. — Orașul Andishan din districtul Forgana, cum raportéză ziariul rusesc "Sakaspiscoje Obosrenie" din Asabad, Marți înainte de amiazi a fost devastat de un cutrěmur de pămênt. Poporația e adunată tótă în jurul gării și aștéptă sosirea ajutórelor. — Sora pictorului Dorsef din Drezda, care conducea menajul fratelui ei, Mercuri séra a turnăt otravă în cina ei și a fratelui ei. Ea a murit, ear' pictorul e bolnav grav. Se crede că nenorocita a comis faptul într'un acces de nebunie.

Cărți și reviste.

„Luceafěrul", revista studenților români de la universitatea din Budapesta, fasc. 12 dto. 15 Decembre, a apărut cu următoriul sumariu: † Dr. Ioan Rațiu; Iarnă (poesie) de Constantin Stoenescu (Craiova); Adam Smith (articol final) de Ioan I. Lăpědatu; Promoție (schiță) de Simin; In liniștea serii (poesie) de Popescu-Polyclet; Spațiul și timpul, de G. Todică; Satul meu (Fata clopotariului) de Tullius; Mirésa (poesie) de Emilian, apoi cronice, bibliografii etc.

"Luceafěrul" apare în Budapesta (VI. strada Vörösmarty Nr. 60-a.) la 1 și 15 a lunei și costă 10 corone pe an.

îi a
lintineanu
p. 17). Când
mânea dator cu
și prietin adevěrat; dar' și c
plăcea, se arăta îndată, căci el nu știa sě fățăréscă. El nu iubia pompa și arătările esteriórse și fácea fórte puțin caz de ovații și de sěrbători, pe cari cele mai de multe ori, le știa că sunt de comandă. Era nelacom de bani, și cea mai bună dovadă despre acésta este că după cum spune Bolintineanu, el a fost unul din domnii ce au eșit din domnie, fără sě fi făcut avere mare. El însě nici nu avea nevoi prea mari; nu iubia lucsul; masa și traiul sěu erau cumpětate; avea însě mare plăcere pentru cai frumoși, cu tóte că nu era bun călăreț.

Intr'un grad înalt era desvoltat la el simțěmêntul dreptății, pe care o recunoștea chiar și către dușmanii sěi. Așa când apără pe metropolitul Meletie care era sě fie dat în judecată, pentru-că tăgăduise legitimitatea adunării din 1858; când cerù sě se recunóscă prințului Grigore M. Sturdza însușirea de deputat în aceeași adunare; când anuléză în afacerea antreprisei șoselei din Galați, secuestrul pus pe averea lui Lascar Gatargiu, care, cu tóte aceste, devenise unul din dușmanii lui cei mai rostiți.

Pe lângă dreptate, avea însě și o mare delicateță de simțěminte. Asupra acestui punct domnul I. Zane spune că pe când Bolintineanu, fostul ministru și prietin al lui Cuza, stătea în casa părintelui dlui Zane, și era plin de datorii, pe lângă că și greu bolnav, Cuza știindu-l mândru, întrebuințase următoriul mijloc pentru a-l face sě priméscă un ajutor. Pusese pe un negutětor sě-i scrie, că odată l'a înșelat cu o sumă de bani: dar' că mustrându-l conștiința i-o restitue.

(Va urma).

Rugăm pe abonații cari sunt în restanță cu abonamentul la ziariul nostru, sě binevoiască a se grăbí cu achitarea în cel mai scurt timp a sumelor ce ne datoresc, spre a evita alte inconveniențe.

Doi servitori rostogolesc butoiul în sală, câteva lovituri de ciocan, o fișîitură... și griglele se înșirue la masă.

Un coleg salută de adio pe tiněrul doctor. Acesta rěspunde emoționat. Ființa lui radiéză de fericire — și totuși în ochii lui se resfrînge umbra unei nefățărite păreri de rěu. Era regretul despărțirii de prietini, de viéța de universitar, care cu tóte miseriile ei a fost póte cea mai fericită epocă din viéță-i...

Vorbește un altul pentru "bětrânul".

Și bětrânul se ridică de pe scaun.

— Șeḑi, tată dragă!

Bětrânul nu vrea sě șadă, ascultă până în sfîrșit vorbirea, pe urmă dă sě vorbiască și el.

— Domnii mei și dragii mei... eu-'s țěran prost, nu știu sě țin orații, da vě mulțămesc pentru dragoste... și poftesc, ca Dumnezeu sě vě trăiéscă...

Nu știu de m'a emoționat óre-când vre-un discurs magistral mai mult, de cât cuvintele bětrânului.

Cu asta am isprăvit partea oficială a potus-ului.

Urméză glume și cântări, reamintiri din viéța colegului nostru, care ne părăsia, ilustrate, în cari sěrbătoritul nostru nu uita a se iscăli cât se póte de legibil: Dr. Cutare.

Bětrânul începe a se familiarisa și se pune și el pe glume.

Un chelněr șoptește ceva la urechia Doctorului; acesta îi rěspunde:

— Dacă s'a isprăvit sě vină altul.

Se aude cum destac butoiul al doilea. Și cheful curge într'una tot mai aprins.

Bětrânul se plécă spre fecior.

— Sě fi trăit mamă-ta sěraca, sě te vadă, cum ar mai plânge...

Și feciorul rěmâne perdut în reverii; amintirile din copilărie îl impresóră. El vede căsuța lor din capul satului, pe mamă-sa, tovarěșii lui de jocuri. Și din vălmășagul lor îi rěsar doi ochi frumoși, cari îl învělue cu nespusă căldură... ochii ei!

— Mě, doctore, ean nu mai filosofa aici, cântă-ne aia de la voi!

Și el începe, acompaniat de întréga companie:

> Fóie verde, fóie lungă,
> Tóte plugurile umblă,
> Numa-al meu șede la umbră...

Bětrânul își razimă fruntea în cotul stâng, își întórce fața spre părete și își duce la ochi mâneca cămeșii, sě nu-i vedem lacrimile..

Simin.

toris
jegyző

[216] 3—3

Concurs

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a **Bachnea** cu filia **Bernade** în protopresbiteratul Têrnavii, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții sě-și adreseze petițiunile conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indicat, avênd a se presenta înaintea alegětorilor pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 24 Novembre, 1902.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

ad Nr. 563/1902. [217] 3 -3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Bucium-Cerbu**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post își vor subșterne în terminul arătat petițiunile concursuale instruite conform normelor la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în o Duminecă sau sěrbătóre înaintea alegětorilor pentru a cânta respective celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 22 Novembre 1902.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învěțămênt din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

---

su-

de I. B. Popp.
ile de I. Bota.
mul Bortoșiu.
r costă 20 fileri.

țiunea Șaraga."

Sevastos, Povești.
A. Bogdan, Povești și anecdote.
Mih. Canianu, Poesíi populare (doine).
4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol. I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23 Matilda Cugler-Poni Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I
„ 25. Grigore N. Lazu 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27 V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I
„ 30. V. Conta Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pěcatele tinereților vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Conta, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol I—XII.
„ 57. Ionescu Raicu-Rion, Scrieri literare vol. I
„ 58. Fabuliștii români, Fabule.
„ 59. Traian Demetrescu, Aquarele (poesí.i)
„ 60. A. Steuermann, Sărăcie.
„ 61. „ O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
„ 62. N. A. Bogdan, 15 comedíi.
„ 63. Al. Philippide, Starea socială.
„ 64. I. L. Caragiale, Schițe, trad. origin.
„ 65. H. G. Lecca, Prima (versuri).
„ 66. I. G. Ionescu (Quintus) Clipe vesele (nuvelete).
„ 67. Gr. Alexandrescu, Fabule etc.

Prețul unui numěr 1 cor.

Librăria archidiecesană.

---

rumóse și
pot strîmta și
re trebuința,
6 cor. plus
re cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

) cu ca
regulator precis, 3
și cutie.
Lanț elegant panțerat, suflat sau nick
dimpreună cu acățător sistem paris
1 ac de cravată aurit cu imitație de brilia
1 păreche nasturi pentru manchete au
marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru
lere și pepturi, constând din 5 buc
1 păreche cercei de argint veritabil ofic
gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpěrătorul sě fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [215] 2—20

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală în mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 39—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **"Cuvêntări funebrale și memoriale"**, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

r. 139 Sibiiu, Joi 12/25 Decembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
entru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
ntru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
tru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Alegerea de la Arad.

Sibiiu, 24 Decembre n.

Actul oficial publicat în fruntea ımĕrului ultim al ziariului nostru e mare însemnătate; şi în faţa faptu- împlinit, că Maiestatea Sa Regele s'a îndurat a da preaînaltă întărire lui sinodului eparchial al diecesei lului, care întrunit în 12 Iunie n. c., najoritate de voturi a ales episcop ru diecesa vĕduvită a Aradului pe ntele *Vasile Mangra*, — protosincel şi vicariu episcopesc în Oradea-mare, — datori suntem, ca organ al opiniunii publice române, sĕ ne spunem şi noi cuvêntul.

Revocăm în memoria cetitorilor nostri întâiu de tóte faptul, că în preajma alegerii de episcop, din 12 Iunie n. la Arad, am făcut declaraţie categorică în colónele ziariului nostru, că demnităţi însemnate, cum e şi cea e episcop trebue sĕ se caute cel mai rednic dintrĕ cei vrednici, care *prin pte* a dat şi până ací doveḑi, că e n conducĕtoriu şi înţelept cârmaciu aiei ce va fi încredinţată condu- mânilor sale.

Nu interese particulare, nu consi- personale, ci binele de obşte eresele generale ale bisericii nós- am avut deci atunci în vedere, nai cum le avem şi acum, când sĕ ne ocupăm cu faptul împli- neconfirmării alegerii de episcop u diecesa Aradului, fapt despre rebue sĕ constatăm din capul lo- că formézǎ un precedent prea s pentru biserica nóstră.

Este primul cas, de la căştigarea nomiei pe séma bisericei nóstre, că locul preaînalt se denégă întări- legerii unui episcop în biserica . S'a mai întêmplat, adevĕrat, un asemenea cas în biserica nós- un singur cas, cu neîntărirea ale- de metropolit la anul 1874, — atunci a fost vorba de alegerea opolitului, şi e mare deosebirea un episcop şi metropolit, care e al întregei biserici ortodoxe ro- e, ear' nu numai al unei diecese.

Puşi fiind în faţa faptului împli- n'avem de cât sĕ 'l primim aşa e, fără a căuta sĕ 'l comentăm, riticăm, pentru-că fiind vorba de t preaînalt, nimeni n'are dreptul ritice. Şi tot ce putem face este, retăm că votul sinodului electoral Arad n'a întimpinat şi consensul ilor mai înalte, de unde a şi ur- neîntărirea alegerii efectuite.

Ne place a crede, că dacă majo- a sinodului electoral de la Arad dea ivirea acestui trist, şi cum spus, dăunos precedent, şi-ar fi dat a mai bine sémă despre aceea ce a t, şi nu risca scóterea pe plan şi inerea cu rară tenacitate a candi- rii alesului, ear' prin acésta nu 'l nea urmărilor grave pe alesul în- şi nu provoca nici deslănţuirea atimi în diecesă, cari odată por- cu greu se mai pot împedeca, pa- cari periclitéză în cea mai mare ră pacea atât de necesară în bi- ă, unde trebue sĕ domnéscă dra- a, ear' nu ura şi duşmănia.

Invĕţătura ce trebue s'o scótem din acestea cu toţii, dar' mai ales sinodul din Arad, este: ca cel puţin la o nouă alegere de episcop sĕ se evite posibilitatea de a fi de nou neconfirmat votul majorităţii, sĕ se evite espunerea bisericii unui nou asemenea precedent dăunos, şi, avêndu-se în vedere, că la instituirea în scaunul episcopesc mai concurg şi alţi factori însemnaţi şi decidĕtori, cari stau de-asupra alegĕtorilor, sinodul eparchial de la Arad sĕ ţină cont de situaţia gravă în care se află diecesa şi sĕ urmeze calea pe care a urmat-o la 1874 cel mai matur corp al bisericii nóstre, congresul naţional-bisericesc, când după denegarea întăririi alegerii prime de metropolit, a ales la a doua alegere pe acela care era agreat şi binevĕḑut şi la ceilalţi factori decidĕtori, pentru-ca sĕ evite rătăcirea cea de apoi, care putea sĕ fie mai mare de cât cea dintâiu.

Sinodul eparchial de la Arad, care va fi chemat sĕ facă nouă alegere de episcop, va avé deci o mare misiune de împlinit, împreunată cu grea rĕspundere înaintea lui Dzeu şi a ómenilor. Membrii acestui sinod datori sunt, toţi împreună, şi fie-care în parte, sĕ lucre din tot adinsul într'acolo, ca bunaînţelegere sĕ fie restabilită în diecesa Aradului, ca tóte consideraţiunile personale sĕ fie lăsate la o parte, ţinêndu-se în vedere numai binele de obşte şi interesele mari ale bisericii care îi ocroteşte la sinul ei, — pentru-ca, căḑênd cu toţi de acord asupra unei persóne, care întruneşte, cum am spus, şi încrederea celorlalte cercuri decidĕtóre, sĕ efectuiască o alegere de episcop care sĕ ridice de nou vaza şi demnitatea bisericii nóstre, şi sĕ nu ne mai presinte lumii ca pe nişte fii prea îndepărtaţi de la sinul bisericii, ca pe nişte fraţi certaţi şi înduşmăniţi, şi ca pe nişte ómeni, cari preţuesc mai pe sus rîvna şi dorinţa deşartă a particularilor de cât sfintele aşeḑeminte ale bisericii.

Mare misiune are deci de împlinit sinodul diecesei Aradului când va fi chemat sĕ facă noua alegere de episcop, şi asupra acestei misiuni am ţinut sĕ atragem din vreme atenţiunea celor chemaţi şi interesaţi, pentru-ca sĕ nu ni-se pótă face imputarea că nu ni-am făcut datorinţa în privinţa acésta.

Pactul. Se depeşézà de la Viena, că Dumineca înainte de amiazi ministrii-presidenţi *Széll* şi *Körber*, precum şi ministrii de finanţe *Lukács* şi *Böhm-Bawerk*, au discutat încă odată în mod amĕnunţit întregul complex al chestiilor referitóre la renoirea pactului vamal-comercial, căḑênd de acord asupra punctelor cu privire la cari mai erau divergenţe de păreri întrĕ cele douĕ guverne ale monarchiei. După amiazi prim-ministrul ungar *Széll* a avut convorbire cu ministrul comun de esterne *Goluchowski* în chestia convenţiei cu Italia, ear' în urmă a fost primit în lungă audienţă din partea monarchului, după care a urmat o nouă întrevedere cu prim-ministrul austriac Dr. *Körber*. In cercurile politice bine informate de la Viena se crede, că legarea pactului are sĕ urmeze în zilele cele mai apropiate, încă înainte de Anul-nou, şi că prim-ministrul ungar *Széll* va face Sâmbătă ultimul drum la Viena în chestia acésta, când va fi subscris procesul verbal despre legarea transacţiunii.

Legea de naţionalităţi. In şedinţa de Sâmbătă a dietei magiare au fost puse în discuţie petiţiunile cele multe înaintate parlamentului în chestia modificării legii de naţionalităţi. Comisiunea respectivă a propus, ca tóte sĕ fie predate guvernului pe calea ministerului de interne. Dieta în înţelesul acesta a adus decisiune, după ce a ascultat întâiu părerile deputatului *Haydin*, care a pledat cu mare căldură pentru necesitatea revisuirii acestei legi, şi apoi ale deputatului *Kovács Pál*, care a constatat, că nu legea e de vină, ci cei chemaţi sĕ aplice legea, funcţionarii administrativi, din partea cărora ómenii de rênd sunt espuşi celor mai supĕrătóre persecuţiuni. Şi fiind-că funcţionarii sunt unguri, de sine înţeles, că ura îndreptată în contra lor se estinde asupra întregului neam unguresc, şi de ací apoi ura de rassă. Naţionalităţile pot sĕ fie căştigate numai prin tratare umană, ear' nu prin intimidări şi prin acte de sdrobire! Aceste păreri ale vorbitoriului au fost viu aprobate din partea partidului poporal.

Din România.

Rĕspunsul Regelui la adresa senatului.

Vineri la orele 12 din zi membrii biroului senatului, împreună cu comisiunea însărcinată a presenta M. S. Regelui respunsul senatului la Mesajul regal, au fost primiţi la Palat cu ceremonialul obicinuit. Dl president al senatului, *P. S. Aurelian*, a dat cetire adresei, după care M. S. Regele a binevoit a se rostí astfel:

"Domnule president, domnilor senatori!

Sentimentele de iubire şi de nestrămutat devotament ce Mi-le arătaţi, în cuvinte aşa de măgulitóre din partea senatului, au găsit în sufletul Meu un rĕsunet adânc şi recunoscĕtor.

Cu cea mai viuă mulţămire am constatat, că pe ambele ţĕrmuri ale Dunării, amintirile rĕsboiului sunt neşterse în inima tuturor, în zilele din urmă încă Mi-s'au dat dovezi scumpe şi nenumĕrate despre recunoştinţa ce se păstrézǎ iubitei nóstre armate.

Unanimitatea cu care senatul s'a pronunţat pentru ridicarea unui monument în amintirea rĕsboiului 'Mi dă o nouă mărturie de dragostea sa pentru armată, întemeietórea şi scutul independenţei nóstre politice.

Cu drept cuvênt priviţi băncile poporale ca o instituţiune binefăcĕtóre; sunt convins că ele vor fi într'adevĕr de mare ajutor claselor muncitóre dacă vor fi conduse cu prudenţă şi încunjurate de un control serios şi neîncetat. Ele vor desvolta printrĕ săteni spiritul de economie şi de asociaţiune, pârghia puternică a propăşirei şi a bunului traiu — ridicând astfel starea materială şi morală a acestor harnici plugari şi buni ostaşi, cărora dragostea Mea le este pe deplin asigurată.

Sunt încredinţat că senatul — pĕtruns de înalta sa menire şi însufleţit de acest înţelept patriotism, ce l'a arătat în tóte împrejurările — nu va cruţa nimic spre a desĕvêrşí munca roditóre şi binefăcĕtóre, aşa de fericit începută, dând astfel guvernului Meu un sprijin luminat şi hotărît.

Vĕ mulţămesc din adâncul sufletului pentru bunele şi caldele urări ce aduceţi Reginei, Mie şi familiei Mele, din partea senatului".

Din Bucovina.

O societate culturală — harnică.

Duminecă şi-a ţinut adunarea generală în Cernăuţi "*Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina*". Raportul în care comitetul societăţii a dat sémă adunării despre activitatea sa, culminézǎ în darea de sémă despre esecutarea conclusului societăţii cu privire la înfiinţarea *casei naţionale.*

In scurt interval de şése ani societatea culturală bucovineană a realisat douĕ probleme de mare însemnătate pentru românimea bucovineană: *internatul de băeţi*, în care an de an află îngrijire şi adăpostire 160 elevi români ai şcólelor din Cernăuţi, şi *casa naţională*, sau cum o numesc bucovinenii: *palatul naţional*, menit a forma locul de concentraţiune a instituţiunilor culturale şi economice, cum şi al mişcărilor culturale ale românimii bucovinene. Apreciind aceste douĕ resultate ale activităţii comitetului, "Deşteptarea" scrie în numĕrul de Duminecă (21 Decembre n.) următoriul articol:

"Şese ani de muncă asiduă!

In douĕ intervale de câte trei ani se împarte acésta epocă atât de însemnată, şi fie-care din ele se distinge prin crearea unei opere mari. In primul s'a creat *internatul de băeţi români*, care astăzi adăposteşte 160 elevi; în al doilea interval ni-am vĕḑut ca prin un farmec realisat visul drag, visat în ultimul deceniu: mândru se înalţă în centrul oraşului *palatul naţional*, locul nostru de concentrare şi consolidare.

Intervalul prim s'a încheiat prin adunarea generală din 11 Iuliu 1900. Dacă-şi crearea internatului fusese grea, ea ca prin minune s'a făcut, graţie spiritului de jertfire a marelui public român bucovinean şi devoţiunii neadormite a comitetului societăţii.

Astăzi, Duminecă, comitetul păşeşte înaintea adunării generale ordinare, prin care se închee al doilea interval; şi bogat este raportul cu care el se presintă înaintea membrilor societăţii şi publicului român.

Problema creării palatului naţional a fost deslegată ca preste nópte, în cel mai fericit mod. Edificiul fostului otel Weiss, situat în piaţa principală, a fost cumpĕrat, adaptat, transformat, o aripă nouă în curte i-s'a adaos, şi astăzi stă ca un falnic scut al Românismului în mijlocul capitalei Bucovinei. Cele mai însemnate instituţiuni naţionale din capitală sunt aici adăpostite: "Societatea pentru cultura şi literatura română", "Armonia' "Junimea", tipografia, însoţirea de economie şi credit, ziarele "Deşteptarea" şi "Deşteptarea poporului". Adese se întruneşte aici inteliginţa română la conferenţe, prelegeri, petreceri sociale, sau la schimb de vederi pentru afaceri militante şi de cultură, ce ating de aprópe interesele poporului nostru.

Pentru realisarea planului s'a reclamat nu numai un renoit apel la spiritul de jertfire al publicului românesc, ci şi o încordare estraordinară a conducĕtorilor societăţii, căci un şir întreg de afaceri complicate li-se impuse.

Devotaţiunea publicului român bucovinean în afaceri de cultură naţională are cel mai bun renume. Până la finea anului 1901 s'a adunat mână de la mână repede suma frumósă de 36.862 cor. 80 fileri, de atunci sporită cu încă vre-o 2000 cor. Cu acesti bani şi cu sumele realisate din vênḑarea mai multor imobile reslăţite cari aduceau venite prea neînsemnate, comitetul a reuşit sĕ creeze palatul naţional, care astăzi pe basa cheltuelilor făcute este evaluat la valórea de 290.495 cor., în realitate însĕ represintă o valóre mult mai mare. Acéstă avere este impovărată cu o datorie hipotecară de 90.000 cor., restituibilă în 90 anuităţi şi alta de 45.800 cor., cătră architect, plătindu-se în rate semestrale de câte 3000 cor. Venitul brut al palatului naţional e de 23.764 cor. anual, ce resultă din inchirieri.

Rece este limba ce-o vorbesc cifrele, dar' caldă şi plină de cea mai nobilă însufleţire a trebuit sĕ fie fapta, când la tot momentul i-se opuneau abstacole mari şi mici, cum le arunca vremea în cale. Numai însufleţirii şi energiei comitetului, mai presus a presidentului, dlui cons. D. cav. de *Bejan*, şi a secretariului, dlui Dr. Constantin *Hostiuc* este a se mulţămí, dacă astăzi opera stă în picióre, economic bine fundată, moral ca o operă ce ne umple de mândrie şi este chiămată sĕ-şi împliniască o înaltă misiune.

Conducerea societăţii în acésta mândră epocă de înflorire şi consolidare şi-a câştigat un titlu neperitor la recunoştinţa generală.

Epoca, ce bate la uşă, va avé probleme tot atât de mari. Ea va avé nu numai sĕ păstreze şi sĕ adaogă ceea-ce există, ci mai presus va trebuí sĕ dee avênt şi în alte direcţii, reclamate de menirea societăţii, provocând o mişcare intelectuală mai considerabilă. Acésta o va puté face însĕ numai dacă îi vor sta la disposiţie individualităţile necesare de membri, cu dragoste de muncă naţională intelectuală, fie literară, fie ştiinţifică".

De la Asociaţiune.

Comisiunea esmisă în scopul de a studia afacerea lărgirii localităţilor pentru biroul "Asociaţiunii", cari au devenit în timpul din urmă prea strimte, presentéză raportul seu asupra acestui obiect. Comisiunea propune 2 alternative, şi a nume: sau sĕ se abzică chiria locuinţei a II-a din etagiul I al edificiului din spre strada Morii şi acel cuartir sĕ se folosésca pentru trebuinţele Asociaţiunii, sau sĕ se încépă zidirea unei părţi a "*Casei naţionale*". Comisiunea presentéză şi o schiţă de casa naţională, ce ar fi a se ridica pe terenul disponibil din vecinătatea şcólei civile. Schiţa proiecteză casa naţională din 3 părţi. Partea primă ar fi situată spre strada Morii cu întrarea la mijloc. Acest edificiu e proiectat cu 2 etagii. In parterre au sĕ fie cancelariile Asociaţiunii şi biblioteca cu tóte odăile aparţinĕtóre şi necesare, întrĕ cari şi o sală mai mărişóră de bibliotecă. Acésta se póte folosí şi ca sală de şedinţe pentru comitetul Asociaţiunii. Cele 2 etagii se vor întocmí de aşa, ca sĕ formeze 4 locuinţe de închiriat. In legătură cu acéstă zidire stă un alt edificiu mijlociu, cu 2 etagii. Parterul acestei părţi este contemplat, ca sĕ pótă satisface trebuinţele diferitelor reuniuni culturale române din Sibiiu; ear' în etagiu ar fi o sală mare, de care atâta lipsă a simţit şi simte societatea nóstră cu diferite ocasiuni festive. Intrĕ aceste 2 clădiri rĕmâne şi un spaţiu liber, care formézà curtea primă.

A treia parte din casa naţională o presentéză schiţa ca un edificiu independent, situat spre parcul oraşului, dar' nu tocmai până în mezuină. Intocmirea lui corĕspunde trebuinţelor unui "*museu naţional*". Intrĕ acest museu şi celelalte părţi este curtea a dóua.

Pe basa schiţei provisorice partea primă a clădirii costă 100.000 coróne, partea a dóua cu sala cea mare (mai mică de cât cea de la Gesellschaftshaus, dar' mai mare de cât celelalte sale de asemenea natură din Sibiiu) 70.000 cor., ear' museul preste 80.000 cor.

Considerând, că edificiul de acum de pe terenul de clădire este din sémă afară deteriorat, în cât înlocuirea lui cu o zidire nouă se impune; considerând, că lărgirea localităţilor biroului, bibliotecei etc. este o necesitate ce nu se mai póte amâna, comitetul în principiu decide a se începe la primăvară zidirea părţii prime a edificiului proiectat, adecă spre strada Morii. In scopul acesta autoriséză biroul sĕ însărcineze pe architectul Francisc Szallai, cu facerea unui plan şi preliminar, care sĕ se presenteze la timpul seu spre censurare. Totodată este poftită comisiunea esmisă, ca sĕ elaboreze şi un esposeu de financiare a acestei afaceri. Spesele clădirii de 100.000 se vor puté acoperí din un împrumut, replătibil în anuităţi din chiria casei noue şi din chiria localurilor actuale în cari se află biblioteca şi cancelariile Asociaţiunii. Va sĕ zică, întrégă afacerea se póte considera şi ca o investiţie, care garantéză un venit egal cu etalonul de azi, ce mereu tinde a scădé.

Zidirea celorlalte 2 părţi va urma atunci când contribuirile pentru *casa naţională* vor admite continuarea zidirii.

Din Brad.

Brad, Decembre, 1902.

Ziua sfântului Andreiu s'a sĕrbat în Brad cu pietate şi veneraţiune. După ridicarea parastasului pentru odihna fericitului Andreiu baron de Şaguna, — fundatorul institutului nostru gimnasial, tinerimea şi profesorii s'au adunat în sala de desemn sĕ serbeze memoria Marelui archiereu. In presenţa P. O. D. Vasilie Damian, ppresbiter şi president al fondului gimnasial, şi a unui public ales şi cu iubire faţă de cultura naţională, corul elevilor a intonat trei cântări potrivite, întrĕ cari şi imnul ocasional "Românime mult cercată", prof. Dr. I. Radu a cuvêntat despre fondurile şi fundaţiunile întemeiate de Marele Andreiu pentru luminarea şi conducerea neamului nostru la ce e bun şi plăcut, a accentuat interesul ce 'l arată faţă de tinerime şi educaţiunea ei în spirit naţional, religios-moral, precum şi de îmbunătăţirea sorţei preoţimii şi învĕţătorilor; ear' stud. T. Băbuţia a declamat bine şi frumos poesia "Paşa Hassan" de G. Coşbuc.

Astfel a decurs serbarea. — Ne-am depărtat în speranţa, că totuşí va sosí odată timpul, când inteliginţă şi popor va aprecia mai mult faptele şi meritele Marelui Andreiu şi va jertfí în numĕr mai mare câteva momente pentru-ca an de an sĕ se însufleţéscă de viéţa nemuritoriului regenerator al bisericei şi şcólei ort. române.

*

La 1 Dec. s'a efectuit întroducerea parochului Petru Rimbaş în parohia II din Brad.

De-şi alegerea s'a îndeplinit prin Iuniu a. c., de-şi dl P. Rimbaş a fost ales cu unanimitate: totuşi a trecut aprópe jumĕtate de an de la alegere până la întroducere.

Acésta provine de acolo, că actul alegerei a fost protestat de trei "fii sufleteşti", cari de-şi s'au abţinut de la votare, totuşi au cercat sĕ zădărnicéscă votul unanim al unei parohii de frunte.

Protestul a trecut prin tóte instanţele constituţionale, şi nicăiri n'a fost considerat, nefiind basat.

Finalisându-se deci causa, alesul a fost chirotonit, ear' protopresb. V. Damian a defipt ziua întroducerei pe 1 Dec. După finirea utreniei ppresb. face cunoscut poporului, că alegerea a fost aprobată, şi alesul chirotonit deja: drept aceea cetind gramata — sîngelia — archierésca îl întroduce paroch în parochia II din Brad; îi pune la inimă datorinţele împreunate cu oficiul seu de paroch, îndemnându-l sĕ fie adevĕrat părinte al fiilor sei sufleteşti, sĕ se silésca a le asigura fericirea vremelnică şi sĕ 'i conducă la cea vecinică.

Noul paroch mulţămeşte poporului, că l'a ales, protopresbiterului, că a condus actul alegerei şi I. P. S. S. D-lui archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, că a binevoit a 'l împodobí cu darul preoţiei, şi promite sĕrbătoreşte, că se va silí sĕ corĕspundă chiămărei sale cu vrednicie.

Esprimându-şi pietatea faţă de fericitul seu antecesor, parochul George Bogdan, care a servit acestui altar aprópe 50 ani sub 5 protopresbiteri şi a jertfit din avut agonisit cu sudórea feţei sale preste 2000 cor. pentru biserică şi gimnasiul român din Brad, nu-şi póte retăcé mâhnirea faţă de acel individ, ce se socoteşte întrĕ inteligenţi, care adefăimat memoria fer. George Bogdan scriind prin jurnale, după ce murise, că şi-ar fi agonisit averea pe căi ruşinóse etc. şi că a dăruit pentru biserică şi şcólă numai ca sĕ 'şi ispăsésca pĕcatele etc. Declară sĕrbătoreşte, că chiar de ar fi convins, că şi el va fi rĕsplătit tot astfel, fie în viéţă, ori după mórte: totuşi se va silí din rĕsputeri sĕ-şi împlinésca cu acurateţă datorinţele de preot faţă de biserică, şcólă şi fiii sei sufleteşti.

Promisiunea bărbătésca a fost întimpinată cu plăcere, ear' liturgia urmată cu mângăere.

De sigur, se aştéptă mult de la un preot şi mai ales de la unul de la oraş. Aici trebue sĕ aibă nu numai ochi de Argus, ci şi zel apostolic şi virtute herculică. Numai aşa va puté salva şcóla, care nicăiri nu e ameninţată, ca la oraşe, numai aşa va puté regenera credincioşii, cari nicăiri nu sunt atât de espuşí ispitelor semidocţilor, ca la oraşe, unde amestecul zilnic adese răceşte simţul de evlavie, micşoréză alipirea faţă de limba maternă şi iubirea de biserică, chiar şi în cei de la cari biserica, naţiunea şi şcóla aştéptă mai mult.

Când întrĕ preot şi popor e armonie: nisuinţa lor comună va fi binecuvêntată de Dzeu.

Sperăm că poporul, care s'a ştiut însufleţí de alegerea parochului Petru Rimbaş, îşi va afla resplata dobândind un părinte bun şi nobil, activ şi energic, care fără prege va conlucra la conducerea fiilor sei sufleteşti la lumină, progres şi fericire.

Dr. P. O.

Pentru catedrală.

La fondul catedralei din Sibiiu au mai incurs următórele frumóse oferte benevole, făcute din partea preoţilor şi a învĕţătorilor din protopresbiteratul Haţegului, şi a nume:

a) Preoţii:

1.	Titu V. Gheaja, protopresbiter în Haţeg .	cor. 40
2.	Ioan Popoviciu, paroch în Ocolişul-mare . .	„ 3
3.	Ioan Medrea, paroch în Streiu-Plopi . . .	„ 2
4.	Ioan Fărcaş, paroch în Băeşti	„
5.	Moise Popoviciu, paroch în Gânţaga . .	„
6.	Vasilie Socol, paroch în Livezeni	„ 120
7.	Petru Popovici, paroch în Streiu-Săcel .	„ 120
8.	Sebastian Ciocan, paroch în Baţalari . .	„ 120
9.	Ieronim Uieţ, paroch în Streiu-Sângeorgiu .	„ 12
10.	Georgiu Buzdugan, paroch în Măceu . . .	„ 10
11.	Ioachim Cerbicean, paroch în Nucşóra . .	„ 10
12.	Simion Suciu, paroch în Petrila-Gârgani .	„ 1
13.	Dionisiu Ungur, paroch în Rea . . .	„
14.	Gregoriu Terhetea, paroch în Grid . . .	„
15.	Ioan Samoilescu, paroch în Luncani . .	„
16.	Ignatie Cerbicean, paroch în Chitid . .	„
17.	George Medrea, paroch în Ruşi	„
18.	Nicolae Ciocan, paroch în Valea-Sân georgiu	„
19.	Octavian Piso, paroch în Silvaşul-superior .	„
20.	Zaharie Muntean, paroch în Sălaşul-superior	„
21.	Ioan Preda, paroch în Petrila-Brad . . .	„
22.	Ioan Mihăilescu, paroch în Ohaba-de-subpétră	„
23.	Mihail Popoviciu, paroch în Covragiu . .	„

FOIŞÓRĂ

Concertul Dimitrie Popovici.

Asupra ultimului concert al celebrului nostru baritonist *D. Popovici*, primim din parte competentă următórea amĕnunţită recensiune, pe care ne face plăcere a o da în întregime, aflând atinsă într'însa o chestiune, care la tot casul merită atenţiunea cercurilor nóstre conducĕtóre.

Sibiiu, 23 Decembre n.

Una dintrĕ cele mai interesante serate musicale ale sesonului actual a fost, fără îndoială, concertul ce l'a arangiat Dumineca trecută în sala de la "Unicum" cântăreţul de operă dramatică, dl *D. Popovici*, cu binevoitoriul concurs al dómnelor *Maria Crişan* şi *Minerva Brote*. Dl D. *Popovici*, este în lumea artistică o personalitate atât de cunoscută şi şi-a câştigat în special prin participarea sa activă la jocurile festive-wagneriane din Bayreuth un nume atât de bun, în cât este greu a mai adăuga ceva nou la renumele seu bine stabilit.

Scriitoriul acestor şire l'a auḑit pe valorosul artist pentru prima-oră înainte cu circa 12 ani în Berlin, cu ocasiunea unui turneu artistic al teatrului german din Praga şi a fost încă de atunci răpit de vocea imposantă plină-bărbătésca şi totuşi dulce şi flexibilă, cum şi de interpretarea plină de temperament a cântăreţului. Organul şi-a conservat până azi splendórea din trecut, la care s'a mai adaus o technică musicală perfectă, împrejurări cari îi dau simpaticului artist posibilitatea de a reda într'un mod clasic cele mai variate opere ale literaturei musicale.

Este mai presus de ori-ce îndoială, că terenul dramatic este domeniul dlui *Popovici*, care a ajuns stăpân pe acest teren, mulţămită vocei sale victorióse, declamaţiunii sale plină de forţă şi modului seu de a se esprima precis.

Cât de fin şi caracteristic a cântat dl Popovici "*Cântecul de nuntă*" (Hochzeitslied) de Löwe, par'că vedeai înaintea ochilor sufleteşti micul şi laboriosul popor al silfidelor. Cât de plin de nuanţare fină şi cât de sentimental a fost "*Prologul*" din "Bajazzo" şi cât de fascinator şi demonic balada lui Nelusco din "*Africana*"! La numĕrul ultim cântăreţul a fost atât de răpit de focul dramatic, în cât părea a fi uitat pe un moment podiul concertului şi se credea transpus pe scenă.

In oposiţie cu aceste composiţii, artistul a cântat piesele mai mult lirice de B. Bock, Dima şi Stefănescu, dulce şi cu mult sentiment. Asemenea au fost cu efect cântate composiţiile mai uşóre de Weingartner, Stefănescu şi Linaru. Cea mai adâncă impresiune a făcut-o dl Popovici póte cu doina "*Solomóne căpitane*" prelucrată pentru voce şi pian de subscrisul. La insistenta cerere a publicului, doina acésta, ca şi "*Fóie verde de bujor*" cântată de dna Crişan, au trebuit repetate.

Aceste cântece poporale sunt de un farmec deosebit; creḑi a auḑí în melodiile melancolice, ţinute de regulă în Moll, suspinele unui popor, impilat secoli de-arêndul, şi ar *fi în adevĕr o interesantă muncă culturală, dacă aceste cântece poporale s'ar colecta şi prelucra în mod artistic, precum se face acésta şi la alte popóre; dar' până nu este prea târziu, căci timpul modern, care tóte le niveléză, va rupe multe mlădiţe din trunchiul cântecului poporal românesc.* Soldatul d. e., care în garnizóna sa aude de la musica militară în continuu marşuri şi musică de operetă, întors la vatra sa, va introduce în cântecele poporale ale satului seu, inconştiu motive noue, diformând în modul acesta admirabilele melodii poporale.

De sine înţeles, că o astfel de
prindere ar trebuí încredinţată unor ó
competenţi şi ar trebuí inaugurată póte
auspiciile "*Asociaţiunii*". — Dar' la ob
Dl Popovici a răpit în ultimul seu co
întreg auditoriul şi a avut în adevĕratu
ţeles al cuvêntului un succes complet.

Cu recunoştinţă trebue amintite
douĕ dame, cari au contribuit la reuşit
certului de care mĕ ocup! Dna Maria C
valorósa sopranistă a "*Reun. române d*
sică", primind în ultimul moment a
concursul (Dna Mathilde de Larcher, a
din causă de morb) a executat cu mul
dură mai multe cântece româneşti şi
ţeşti, secerând vii aplause din partea
cului asistent.

O muncă obositóre fisică şi intelec
a avut dna Minerva *Brote*. A acompan
pian cu fineţă şi precisiune 21 de piese
trĕ cari composiţii ca „Hochzeitslied" de
şi "Erlkönig", de Schubert, nu este lucru
Dómna Brote a arătat până la ultimul
o perseveranţă admirabilă.

Cu un cuvênt, concertul dlui D.
vici a succes splendid.

Hermann Kirch

24.	Ioachim Ungur, paroch în Ruşor	cor. 100
25.	Avram Stanca, paroch în Petroşeni . . .	„ 100
26.	Savu Timar, paroch în Băreşti	„ 100
27.	Iacob Ghişa, paroch în Cinciş	„ 100
	Mihail Muntean, paroch în Federi	„ 100
29.	George Popoviciu, paroch în Vâlcele-bune	„ 100
	b) Invĕţătorii:	
1.	Ioan Boţa (Petroşeni)	50
2.	Maria Ivanoviciu (Sântă-Maria-de-pétră . .	„ 30
3.	Nicolau Părăian (Ocolişul-mare)	„ 30
4.	Iosif Armean (Ohaba-de-sub-pétră) . . .	„ 25
5.	Nicolau Pĕcurariu (Nucşóra)	„ 20
6.	Toma Nistor (Valea-Sângeorgiu)	„ 20
7.	Toma Popoviciu (Luncani)	„ 20
	Dumitru Moruş (Petrila-Brad)	„ 20
	Ioan Arad (Petrila-Gârgani	„ 20
	Aurel Popoviciu (Grid)	„ 20
	George Reitescu (Băreşti)	„ 10

NOUTĂŢI

Logodnă în casa domnitóre. M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I şi-a dat învoirea la căsătoria archiducesei Maria Ana, a doua fiică a archiducelui Frideric, cu Ilie Robert Carol, duce de Parma. Logodna s'a făcut Duminecă séra în palatul din Pojon al archiducelui Frideric. Mirele e locotenent în regimentul de dragoni Nr. 7.

*

Demonstraţiune contra imnului M. [illegible], Baronul Martens, comandant de corp, [illegible] sit Sâmbătă la *Losoncz*, ca sĕ inspecteze [illegible]entul de inf[illegible] Nr. [illegible] La gară comandantul era aşteptat de o companie de gală şi de musica militară, care l'a întimpinat cu tre[illegible]l "Dómne ţine . . .". Publicul, eşit şi el în [illegible]vadă pe comandantul, a început sĕ sbiere [illegible]ĕ huiduiéscă imnul şi sĕ arunce cu bruşi [illegible] zăpadă în soldaţii musicanţi. Un bruş a [illegible]nerit drept în faţă pe adjutantul comandantului. Aflând despre acestea comitele, a [illegible] comandantului epistolă, promiţĕnd că va [illegible]oduce cercetare contra demonstranţilor.

*

† Mihail Teliman. Vineri a rĕposat în Siret (Bucovina) la casa fratelui seu foileonistul *Mihail Teliman*, fost într'un timp re[illegible]ctor responsabil la "Gazeta Bucovinei", [illegible] colaborator la "Patria" şi în urmă cola[illegible]tor la "Deşteptarea". Scria deosebi foişóre [illegible]tice. Inainte cu trei ani căpĕtase tuber[illegible] care apoi Vineri i-a sfĕrşit viéţa. A [illegible]rmĕntat Duminecă.

[illegible]Krafft-Ebing. Baronul *Richard* [illegible], renumitul profesor de psycho[illegible] facultatea de medicină din Viena, [illegible]rţi séra în Graz, în etate de 62 [illegible]u o lună înainte de acésta se [illegible]a, că prof. Krafft-Ebing e [illegible] şi stomach, care bólă acum

*

[illegible]ul Român". Ciclul con[illegible] pub[illegible] Ateneul Român din Bucureşti a fost deschis Duminecă séra, prin dl *Gr. G. Tocilescu,* care a vorbit despre marele Metropolit *Andreiu baron de Şaguna.* Vom da [illegible] numĕrul viitoriu în scurt estras conferenţa [illegible]tă.

*

Bisericile nu pot fi executate. Esac[illegible]l oraşului Budapesta a intentat bisericei [illegible]catolice din suburbiul numit "Krisztina[illegible] proces pentru 528 cor. 55 fileri taxe [illegible]vagiu, cerĕnd şi execuţie pe edificiul [illegible]ei, respective întabularea pretensiunii. [illegible]cătoria cercuală a districtelor I—III ca [illegible] de carte funduară a respins cere[illegible]bulării, pe motiv că oraşul fiind pa[illegible] bisericei, el are sĕ solviască şi taxele de [illegible]giu. Apelată afacerea la tabla regéscă din [illegible]pesta, acésta a aprobat decisul judeţ[illegible] cercuale, nu numai pe motivul in[illegible]ea, ci şi pe motivul că *realitatea [illegible]reia s'a cerut întabularea pretensiunii, [illegible] a unei confesiuni recunoscute în [illegible] un lucru esempt din circulaţia pu[illegible] şi astfel nu póte serví de hipotecă şi nici [illegible]bulări de pretensiuni asupra ei nu sunt [illegible]sibile.*

*

Sistarea execuţiilor de dare. Ministrul de finanţe a dat tuturor direcţiunilor financiare un ordin confidenţial, prin care dispune, ca din considerare la sĕrbătorile crăciunului, sĕ se sisteze execuţiile de dare, respective sĕ se ţină în suspens până la 2 Ianuariu. — Slabă mângăere acésta, dle ministru. Opreşte-le de tot, dacă voeşti sĕ faci un bine sĕrăcimii.

*

Noul tarif de zone pe căile ferate. La 1 Ianuariu întră în vigóre noul tarif de zone pe căile ferate ungare, împărţit pe 16 zone, în loc de 14 cum era până acum. Conform acestei reforme călĕtoria în depărtări mai mari va costa mai mult de cât până acum; în schimb însĕ călĕtorii vor avé unele favoruri, cari până acum nu erau. Unul dintrĕ aceste favoruri e, că la depărtări mari călĕtoria póte fi întreruptă pe timp de 24 ore, dacă cei cari o voesc acésta înştiinţéză conducĕtorului şi se presintă la şeful gării. Alt favor e, că de la 1 Ianuariu vor fi apartamente (cupeuri) de clasa III şi la trenurile accelerate, dându-se astfel şi săracilor putinţă de a călĕtorí cu trenurile accelerate. Zona XV e de la 301 până la 400 chilometri, ear' a XVI de la 400 în sus până la ori-ce distanţă. Taxa biletelor pentru zona XV va fi: la trenuri de persóne 21 cor. cl. I, 14 cor. cl. II, şi 9 cor. cl. III, ear' la trenuri accelerate 27 cor., 18 cor. şi 10 coróne; pentru zona XVI 24, 16 şi 10 coróne la trenuri de persóne şi 30, 20 şi 12 coróne la trenuri accelerate.

*

Justiţia României. In budgetul anului viitoriu e trecută suma de cinci milióne trei sute mii de lei, ca necesară pentru acoperirea cheltuelilor reclamate de justiţia României, care e organisată astfel: ministeriul de justiţie, cu 38 funcţionari; palatul justiţiei din Bucureşti, cu 32 funcţionari; curtea de cassaţie, în Bucureşti, cu 45 funcţionari; patru curţi de apel, cu 248 funcţionari; patruzeci şi trei de tribunale cu 497 funcţionari şi în fine 131 judecătorii de ocóle, cu personalul necesar. Mai sunt apoi la Constanţa şi Tulcea separat *două tribunale mahometane*, cari au sĕ judece afacerile de neînţelegere întrĕ mahometanii din Dobrugea, ţinĕnd cont de legea lor şi de obiceiurile lor. Iată un esemplu de toleranţă, pe care-l dă România faţă de supuşii sei mahometani, fără a se teme că prin acésta vine atacată sau ştirbită integritatea statului unitar naţional român! N'ar puté lua şi alţii esemplu?

*

Apucături geşeft[illegible] [illegible] că Duminecă séra nişte speculanţi de bursă au rĕspândit prin Bucureşti ştirea, că M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I. a rĕposat. Scopul acelor speculanţi era, ca prin ştirea despre mórtea M. Sale sĕ provóce o óre-care depresiune la bursă. Din norocire, minciuna a rĕmas minciună. Căci, mulţămită Domnului, M. Sa se află în viéţă şi deplin sănĕtos.

*

Canalul "Petru cel Mare". Inginerul *Glukovski*, president al societăţii ruseşti de navigaţiune şi de căi ferate, a presentat consiliului de stat un project, care dacă va fi sceepat şi pus în lucrare, va da lumii unul dintrĕ cele mai grandióse canaluri. A nume Glukovski propune în amintitul project, ca în memoria iubileului ducentenar al fundării oraşului Petersburg sĕ se taie un canal întrĕ Petersburg şi Marea-Albă, provĕdut cu apa lacurilor Onega şi Ladoga. Canalul sĕ pórte numele ţarului Petru cel Mare şi lucrările construirii sĕ se încépă în ziua în care se împlinesc douĕ sute de ani de la fundarea oraşului. — Cum se raportéză din Petersburg, guvernul aderă la planul lui Glukovski.

*

Un tun monstru. In portul francez Lorient a sosit zilele trecute un tun monstru, spre a fi transportat pe câmpul de esperimente ale marinei, la Givres. Tunul are lungime de 15 metri, greutate de 52.000 chilograme şi bate proiectile de 600 chilograme la distanţă de 18 chilometri. Pentru transportarea lui a trebuit sĕ se construéscă un vagon special, pe douĕsprĕzece părechi de róte.

*

Osândiţi fără vină. La tribunalul din Győr zilele trecute se pertracta o causă de furt cu infracţiune, comis în repeţite rĕnduri. Acusat era un anume Sturm Albert ca făptuitoriu, ear' Bottlik József şi Körösi Imre ca complici. Sturm nega morţiş. Cu tóte acestea tribunalul l'a osândit la trei ani închisóre penitenciară, ear' pe ceilalţi acusaţi i-a osândit la câte un an temniţă şi perderea oficiului pe timp de trei ani. După publicarea sentinţei s'a întêmplat apoi un cas de tot straniu. Sturm a declarat că voeşte sĕ fasioneze. Membrii tribunalului au luat érăşi loc la masă, ear' Strum a mărturisit că el a comis delictele cu cari e acusat; *ceilalţi doi însĕ sunt nevinovaţi*, de óre-ce nu ei, ci un anume Szöke Karcsi i-a fost complice, pe care şi o martoră, soţia lui Fürtek, l'a vĕdut la locul unde au comis infracţiunea. — In urma acesteia apĕrătorii au înştiinţat contra sentinţei recurs de nulitate.

*

Pentru iubiţii rĕposaţi. Medicul c. şi r. de stab superior din Braşov, stimabilul domn Dr. *Ioan Popp*, a binevoit a dăruí în amintirea neuitaţilor sei amici *Nicolae Cristea*, fost asesor consist. şi Dr. *Nicolae Olariu*, fost advocat, în loc de cunună peritóre pe mormintele lor, suma de 5 cor. fondului de 20 fileri, creat de "Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" pentru acuirarea unei case cu hală de vîndare; 5 cor. fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români; 5 cor. fondului "Masa învĕţăceilor meseriaşilor români" şi 5 cor. fondului "Asilului", întemeiat de "Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu". In total 20 cor.

*

Petrecere în Hida. Inteliginţa română de pe Valea-Almaşului şi jur învită la *petrecerea de érnă* cu dans, ce o va aranja în Hida (Hidalmás) la 26 Decembre st. v. (a doua zi de Crăciun). Inceputul la 7 ore séra. Preţul de întrare: de persónă 2 cor., de familie 4 cor. Venitul e destinat spre scop filantropic. Suprasolviri marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Dreptul bărbatului asupra toaletelor soţiei. Senatul de apel al tribunalului din Budapesta, mânecând dintr'un cas de litigiu întrĕ bărbat şi soţie asupra achitării conturilor făcute de soţie pentru îmbrăcăminte, a enunţat, că singur bărbatul e în drept a hotărí, că amĕsurat posiţiei sale sociale şi stării materiale, până la ce sumă póte soţie-sa sĕ cheltuéscă pe toalete? Ear' dacă soţia, fără nici o lipsă vĕdită şi fără ştirea bărbatului îşi comandă haine noue, preţul acestora bărbatul nu e dator sĕ 'l plătiască.

*

Revoluţie în China. Ziariul englez "Daily News" are din Shangai raport, că *Tungfusiang* (fost conducĕtor al revoluţiei boxerilor) se pregăteşte de o nouă revoluţie, spre care scop are deja 10.000 de ostaşi şi cumpĕră mari cuantităţi de bucate şi nutreţ. O trupă de 4000 de ómeni, care la poruncă împĕrătéscă avea sĕ fie disolvată, în loc de a se disolva a plecat sĕ se alăture la óstea revoluţionară. Planul lui Tungfusiang e sĕ ucidă pe toţi creştinii din provincia Cansu şi Sensi şi sĕ iee în stăpânire capitala Sensintu. Se spune chiar, că amploiaţii din Cansu, binevoitori străinilor, li-au recomandat sĕ părăsiască provincia, căci sunt în prevedere mari [illegible]urări.

*

Ştiri mĕrunte. In Bucureşti, pe bulevardul Academiei, o mare cuantitate de zăpadă îngheţată, căḑută de pe coperişul unei case, a ucis pe un anume Römer, funcţionar la căile ferate. — Soţia lui Vasilie Gligan din Suciag presentându-se la clinica din Cluj pentru a fi visitată asupra unui morb, medicul Purjesz a constatat că inima ei e situată pe partea dréptă a peptului. — Oraşul american Brooklyn a votat 80 milióne coróne în scopul pavării stradelor cu asfalt. Lucrările pavării trebue sĕ fie terminate în termin de zece ani. — Princesa de Walles, soţia moştenitoriului corónei engleze, Sâmbătă séra a dat naştere unui băieţel. — Cum se raportéză din Turchestan, un cutrĕmur de pămĕnt a făcut mari pustiiri în oraşul Andisan şi prin împrejurimile oraşului. Cam 2500 de ómeni şi-au perdut viéţa în urma cutrĕmurului şi preste zece mii de edificii s'au prăbuşit. — In zece guvernamente europene şi în unele regiuni ale Siberiei poporaţia sufere fórte mult din causa fómetei. Guvernul rusesc a cheltuit până acum 6.663,000 de ruble cu ajutorarea nenorociţilor. — Pe pusta Gyánt aparţinĕtóre comunei Pinczehely, zilele trecute era sĕ se facă execuţie la economul Fábián Mihály. Fábián s'a năpustit cu sĕcurea asupra executorului şi adjunctului. Cest din urmă a puşcat în Fábián, care nimerit în pept a căḑut şi după scurtă agonie a murit.

FELIURIMI

S'a întărit! In veacurile trecute la universitatea din Oxford erau oprite studenţilor beuturile alcoholice. Odată rectorul a aflat că unui student i-s'a trimis de a casă un butoiu de vin. A citat pe delinquentul ad audiendum şi ţinêndu-i morală straşnică l'a apostrofat cu următórele:

— Ori nu ştii, că legile universităţii opresc beuturile alcoholice?

— Ştiu, Escelenţă — a rĕspuns studentul. Dar' mi-a prescris vin medicul, ca sĕ mĕ întăresc.

— Aşa? Şi ţi-a folosit ceva vinul?

— Negreşit, Escelenţă! Când mi-a sosit butoiul nu 'l puteam nici mişca din loc, ear' acum îl ridic cu o mână.

Cărţi şi reviste.

"Candela", fóie bisericéscă literară, redactată în Cernăuţi de profesorul Dr. Emilian Voiutschi şi de cons. consistorial Alexandru Manastyrski, a apărut pe luna Decembre (fascicolul 12) cu următoriul sumariu: *Cartea Iov*, tradusă şi esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul; *Monofisitismul în biserica arménă-orientală*, de preotul Dimitrie Dan; 24 pagine text rusesc, apoi ştiri şi comunicări de interes bisericesc şi raport despre instalarea nou-numitului archiepiscop şi metropolit *Vladimir* (cu portretul metropolitului).

"Candela" apare în fascicoli lunari în Cernăuţi (red. şi administraţia în residenţa archiepiscopéscă) şi costă 8 coróne pe an.

PARTEA LITERARĂ.

Caracterul lui Alexandru Ion Cuza

de D. A. Xenopol.

(Urmare)

Cuza era apoi fórte mândru şi nu pleca uşor capul înaintea altuia. Incă din timpul pârcălăbiei lui, pe când oştirile austriace ocupau Galaţul, soldaţii nemţi obicinuiau a face multe necuviinţe. Cuza cerù de mai multe-ori de la comandantul trupelor din Galaţi sĕ-şi înfrâneze ómenii, la ce i-se rĕspundea tot cu glume. Intr'o zi el trimise o companie de soldaţi români, ca sĕ prindă pe cei austriaci prin crişme şi alte locuri publice, îi legà cot la cot şi-i aduse la casarmă. Comandantul pentru a nu păţí şi altă dată ruşine, sau spre a nu fi nevoit a se opune cu puterea şi a vărsa sânge, luà mĕsura de a pune pe soldaţii sĕi la rênduială.

Cuza era un înfocat naţionalist şi patriot, precum o dovedeşte mai întâiu rĕsunătórea lui demisie, apoi ţinuta sa mândră şi vrednică faţă cu tóte puterile, în tot timpul domniei lui, ţinta lui supremă fiind ridicarea politică a poporului sĕu; după cum o dovedeşte şi după eşirea lui din domnie refusul sĕu de a reîntra în ţară cu ajutoriul baionetelor străine, când Francia îi făcù acéstă propunere.

Faţă cu clasele ţĕrei Cuza era un protivnic al boerilor, un partisan declarat al poporului de jos, şi un luptător aprig şi neobosit pentru egalitatea socială şi pentru rĕsturnarea privilegiilor, şi în acéstă privinţă, omul cel mai potrivit pentru perióda de desvoltare, în care întra poporul românesc şi care trebuia sĕ-l prefacă, din starea de barbarie orientală în aceea a Occidentului civilisat.

Dar' acest caracter avea, ca tótă făptura omenéscă, şi umbre pe lângă lumină. Era neserios, zeflemist, lua tóte lucrurile în uşor şi prea nepăsător de sórtea lui, de care însĕ era legată aceea a poporului asupra căruia domnea.

Cuza apoi, de-şi fórte inteligent, cuprinḑĕnd uşor lucrurile, nu prea iubia munca.

Pe de altă parte îi plăcea mult a rîde şi a-şi bate joc de cei ce-l încurajau mai de aprópe, şi ţinea în sémă prin o mare simpatíe, pe acei ce primiau glumele lui. Aşa se făcù de el lăsa adeseori trebile pe mânile ómenilor sĕi de încredere şi de se constituì aşa numita lui camarilă: (Librecht, Docan, Pisoschi), tocmai în momentul când îşi înduşmănise într'un chip aşa de grav mare parte din clasa conducĕtóre, prin lovitura de stat.

Conform cu aceste contrasturi în caracterul sĕu, îi plăcea loviturile sdravĕne şi neaşteptate.

Cât despre celelalte defecte ce i-se puneau în sémă, Bolintineanu, în cartea *Viaţa lui Cuza-Vodă,* spune: "Se imputa domnului patima jocului. El nu mai juca alta de cât jocuri ordinare cu amicii, de când se numise domn. Il acusau de mândrie. In casă era amabil cu toţi; îi punea pe toţi sĕ şadă, le permitea sĕ fumeze, sĕ rîdă. Il acusau de beutură; nu bea de cât apă la masă şi un licor după masă. Il acusau de patimă pentru femei. Nu a despărţit nici un bărbat de soţia lui; nu a făcut sĕ plângă nici o mamă pentru fiica ei răpită".

Aceste puţine indigitări psichologice sĕ slujască spre a esplica unele fapte, pentru a căror esplicare numai elementele obiective nu ar fi îndestulătóre.

(Va urma.)

Nr. 669/1902. [220] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Bêrsĕu**, tractul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotațiunei preoțești de la stat.

Concurenții au a'și subșterne cererile lor concursuale instruate conform normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta inainte de alegere în biserică spre a'și arăta destoinicia în celea rituale.

Deva, 25 Novembre 1902.

Comitetul parochial al parochíi gr. or. rom. Bêrsĕu în conțelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

7229/1902 P. szám [218] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szebenvármegyébe kebelezett Rüss község határának általános tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást Dr. Popp Demeter birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául *1903. évi márczius hó 12-ik napját d. e. 9 órakor* a rüssi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyaláson az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az azon meg nem jelenők a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszéknek 1902. évi deczember hó 11-én tartott üléséből.

Dr. Kemény elnök — **Sutoris** jegyző

Nr. 674/1902. [212] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia **Hărĕu**, tractul Devei, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții au a'și subșterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul prefipt subscrisului oficiu protopresbiteral, avênd înainte de alegere a se presenta în biserică spre a'și arăta desteritatea în cele rituale.

Deva, 25 Novembre 1902.

Comitetul parochial gr. or. rom. al parochiei Hărĕu în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

George Romanul
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

◆

La Librăria Tipografiei archidiecesană în Sibiiu se află de vêndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă
de
I. C. Panțu
profesor la școla superióră de comerciu.

Prețul 2 coróne.

◆

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
- 1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [215] 3—20

Alexandru Márki

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mĕtase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Telefon nr. 46—47. Telefon nr.

Entreprise des pompes funèbr

Centrala: Strada Cisnădiei nr. 1

Imi iau voie a aduce la cunoștința prea onor. public, că am primit **un nou transport de cununi artificiale de înmormêntare, pantlici de cununi, covóre pentru sicriuri,** precum și de alte articole necesare acestei branșe și astfel sunt pus în posiție a puté serví pe on. clienți cu **cununi** de la 1 cor. până la 50 cor.; **pantlici** (și naționale) de la 30 fileri până la 5 cor. per metru; și **covóre de sicriuri** de la 50 fileri până la 150 cor.

Nu am crutat nici timp nici bani până am putut încredința institutul meu conducerei unui bărbat prevĕḑĕtor și versat în tóte afacerile aceste, care a petrecut mulți ani de-a rêndul în orașe mari, unde a avut ocasiune bună a vedé cum se esecută înmormêntările de la cel simple până la cele mai pompóse. Tóte comandele se esecută în cel mai corect și cu prețurile cele mai moderate.

Mai amintind, că posed **un car funebru de gală** **din sticlă de oglinḑi** și alte carĕ de construcție modernă și că de cele mai noue recuisite de înmormêntare mĕ recomand atenți public

cu stimă

[221] 1—4 **Fritz W. Elg**

Locuri pentru **anunțarea înmormêntărilor,** de unde se esecută imediat tot, se află în str. Cisnădiei nr. 18, str. Sării nr. 37 și str. Weinanger nr. 1.

Redactor responsabil Teodor V.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesan

Nr. 140 Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Decembre 1902. Anul L

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In vacanţe.

Sibiiu, 26 Decembre n.

Dieta ţerii şi-a început încă Sâmbătă, sĕptĕmâna trecută, vacanţele de Crăciun, pentru-că scurta şedinţă ţinută Mercuri, sĕptĕmâna acésta, n'a fost de cât o şedinţă de formă, pentru a lua în primire raportul casei magnaţilor despre votarea indemnisării şi a provisoriului în chestia pactului financiar cu Croaţia. Şi tot şedinţă de formă va fi şi cea anunţată pe Mercuria viitóre, ziua ultimă a anului, în care primministrul *Széll* va presenta tóte proiectele de lege referitóre la transacţia cu Austria, dacă adecă până atunci chestia acésta va fi resolvată în mod desĕvêrşit, după cum se crede.

La şedinţele de formă se presintă cine vrea şi cine póte dintrĕ deputaţi, pentru-că în merit nu se discută nimica, şi nici nu se aduce nici o hotărîre obligătóre; de aceea aprópe toţi deputaţii şi au început încă Sâmbătă, cum am [illegible] vacanţele Crăciunului, şi acu [illegible] se află [illegible] pe care o cunó[illegible] forte [illegible] şi pentru care alegĕtorii, dacă ar [illegible] troduse şi la noi obiceiurile din alte state, ar trebuí sĕ 'i iee la aspră rĕspundere.

Pentru-că fapt e, că de la deschiderea actualei sesiuni dietale, din Octobre, până la întrarea dietei în vacanţele de Crăciun, cari durézā până la 8 Ianuariu anul viitoriu, dieta n'a făcut alta de cât a votat legea de indemnisare, lucru care în alte state se face într'o [illegible] i, sau cel mult în trei zile.

In schimb însè au fost înscenate [illegible] dietă discuţii sterpe şi cu totul su[illegible] e în chestia naţionalităţilor ne[illegible] e din patria acésta, a fost ţinută [illegible] faţă vre o două sĕptĕmâni ches[illegible] de pĕr a deputatului Nessi, [illegible] cum ştim, — ca oficer în [illegible] permis luxul de a demon[illegible] a imnului Domnitoriului, [illegible] cabil, şi când a fost tras [illegible] entru acésta din partea [illegible] e militare, a căutat sĕ [illegible] nantaua imunităţii de [illegible] — au fost rostite [illegible] necuviincióse la [illegible] uvênt: s'au pe[illegible] în decursul ce[illegible] mă, cari n'au adus [illegible] lor ei nici un folos, n'au [illegible] ma lor nici un strop de [illegible] e şi bucurie, ci din contră, [illegible] e şi întristare li-au causat, vĕ[illegible] nd ei cum se face risipă de vorbe şi de bani numai pentru a se înăsprí şi mai tare raporturile şi de altcum destul de incordate dintrĕ naţiunea magiară şi celelalte naţionalităţi conlocuitóre, şi pentru a se crea un pārete meşteşugit între naţiunea magiară şi înţeleptul şi bunul nostru Domnitoriu, care în cursul celor cinci-zeci-şi-patru de ani de domnie a dat destule probe că ştie domní cu tact şi cu prudenţă, cu ţi[illegible] în vedere a intereselor tuturor [illegible] relor sale, fără a fi necesitat sĕ [illegible] rgă la sfaturile Nessii-lor, Kubikilor, Pichler-ilor, şi a altor înţelepţi din sfatul ţerii.

Acest resultat negativ al activităţii dietei din ultimele trei luni ar trebuí deci sĕ pună pe gânduri pe toţi cetăţenii, în special însĕ pe alegĕtorii acelor deputaţi cari cred că cuminţenia zace în discursuri chilometrice, declamate, cu rost şi fără rost, în dietă, şi ar trebuí sĕ-i îndemne, ca apropiindu-se de ei sĕ le pună în vedere, că ţéra şi cetăţenii cari o compun, nu după discursuri lungi însetézā, ci după *fapte*, cari sĕ le facă mai uşóră şi mai ticnită vieţuirea în acéstă patrie, din care atât de mulţi se espatriézā de bună voe, şi că nu cértă şi învrăjbire cu naţionalităţile nemagiare, ci bunăînţelegere şi frăţietate cu ele e dorinţa generală în patria acésta, — din care şi ele fac parte şi pentru care şi ele aduc tóte jertfele cerute, în bani şi în sânge.

Aşa se face în alte state şi aşa ar trebuí sĕ se facă şi la noi. Vacanţele sĕ nu le întrebuinţeze deputaţii numai pentru recrearea lor, ci mai mult pentru a se pune în legătură cu cei de la cari au primit mandatul, şi ale căror interese au sĕ le represinte în dietă. Pentru-că făcênd aşa, ar înţelege de[illegible] ţii, că cu totul altele sunt lipsu[illegible] zurile şi dori[illegible] nu [illegible] a pentru cari ei de multe-ori în[illegible] néză la masa verde discuţii parla[illegible] ntare, sterpe şi cu totul de prisos, [illegible] eşte, pe cheltuiala ţerii.

Pactul. Prim-ministrul ungar *Széll* va merge Duminecă de nou la Viena, în chestia pactului, care, după cum se asigură din parte bine informată, de astădată va fi perfecţionat, fiind-că dorinţa Monarchului este, sĕ fie legat cu ori-ce preţ până la finea anului. Mergerea ministrului-president *Széll* la Viena e reclamată de altcum şi de visita pe care tocmai atunci o face la Viena ministrul de esterne al Rusiei, contele *Lambsdorff*.

Visita contelui Lambsdorff. Ministrul de esterne al Rusiei, contele *Lambsdorff*, a sosit Marţi la Budapesta, de unde Mercuri diminéţa a plecat la Belgrad. Joi a fost óspele regelui Alexandru al Sêrbiei în oraşul Niş, ear' astăḑi se află în Sofia, capitala Bulgariei. Mâne, Sâmbătă, soseşte de acolo la Viena, unde va sta trei zile. In onórea sa se va aranja şi un prânz de curte. Cum am mai spus, acestei visite a contelui Lambsdorff i-se dă mare importanţă în cercurile politice.

Italia ameninţă. Din incidentul că Austro-Ungaria vrea sĕ abzică Italiei convenţiile comerciale, presa italiană ameninţă cu eşirea Italiei din tripla alianţă dacă nu se dau Italiei convenţii *favorabile* comerciale, fiind-că Italia numai sub condiţiunea acésta a renoit tripla alianţă.

Ca la noi. Se telegrafiază din Sofia, că principele Ferdinand al Bulgariei, primind Marţi delegaţiunea sobraniei, esmisă sè-i inmanueze adresa-rĕspuns la mesajul de tron cu care a deschis sesiunea parlamentară, a rostit o vorbire fórte aspră la adresa deputaţilor, cari nu-şi dau nici o silinţă, ca sĕ desvólte o activitate mai rodnică parlamentară.

Cam ca la noi e şi în Bulgaria!

Reforme în Macedonia.

A apărut zilele trecute un *memoriu* despre reformele ce ar trebuí sĕ fie aplicate pentru poporaţiunea creştină din Macedonia, cerêndu-se în el următórele: Vilaietele Salonic, Monastir şi Üsküb sĕ fie unite la un loc, cu capitala Salonic. Guvernatorul sĕ fie ales din partea naţiunii care formézā majoritatea poporaţiunii, şi a nume, pe un period de 5 ani. Guvernatorul sĕ aibă pe lângă sine un consiliu cu care sĕ se sfătuiască în tóte cestiunile de interes public. Libertatea presei sĕ fie asigurată pe séma tuturor naţiunilor. Funcţionarii mai înalţi sĕ fie numiţi din partea Sultanului, ceilalţi din partea guvernatorului. Funcţionarii sĕ fie datori a cunóşte, pe lângă limba turcéscă, încă şi limba naţionalităţii care formézā majoritatea. Pentru menţinerea linişteı şi a ordinei sĕ se organiseze o gendarmerie, ai cărei oficeri sĕ 'i numéscă sultanul. Venitele vilaietului sĕ fie întrebuinţate pentru acoperirea trebuinţelor interne, cu escepţia unei părţi din patru, care vine vĕrsată în vistieria statului. Consiliul ce este de ales pe lângă guvernator, are sĕ fie compus din representanţi luaţi din tóte naţionalităţile Macedoniei.

Despre Andreiu Şaguna.

— *Conferenţa dlui Gr. G. Tocilescu, ţinută Duminecă séra la „Ateneul Român“ din Bucureşti.* —

Bucureşti, 22 Decembre n.

Un public distins şi numĕros se adunase Duminecă séra în sala spaţiósă a Ateneului Român din Bucureşti, pentru a asista la deschiderea ciclului conferenţelor publice ce se vor ţiné şi în sesonul de érnă al anului acestuia, cum s'au ţinut în fie-care an de la ridicarea acestui palat al *instrucţiunii şi educaţiunii naţionale române*, în jurul căruia merite neperitóre şi-au căştigat mult regretaţii *C. Exarcu* şi *V. A. Urechiă*.

Locul lor îl ţine acum eruditul profesor de la universitatea din Bucureşti, dl *Gr. G. Tocilescu*, care în vorbirea sa de deschidere a adus elogii meritate, celui prim, care a ridicat acest palat în scopul rĕspândirii istoriei naţionale române printrĕ massele poporului, şi celui de al doilea, care a fost cel mai credincios tovarĕş de muncă şi în urmă succesorul celui dintâiu, întru ajungerea scopului măreţ, de care au fost ambii pĕtrunşi până în adâncul inimii lor.

După vorbirea de deschidere rostită cu multă căldură şi primită cu sgomotóse aplause, dl *Tocilescu* îşi începe interesanta conferenţă despre *metropolitul Andreiu baron de Şaguna*. Dau în liniamente generale, după notiţele ce mi-le-am putut face, *cuprinsul* conferenţei acesteia, ascultată cu viu interes din partea publicului asistent.

...Calĕtorul care a visitat Sibiiul, — zicea dl Tocilescu, — simte datorinţa de a întreprinde un peregrinaj către localitatea românéscă din apropierea Sibiiului: *Rĕşinari*.

La întrarea în acéstă localitate observă o clădire impunĕtóre; şi dacă n'ar fi prevenit, i'ar puté scăpa din vedere, că în faţa ei este o mică, dar' frumósă capelă, pe care ori-cine póte cetí inscripţiunea: “*Archiepiscopului şi Metropolitului Andreiu Baron de Şaguna, născut 20 Decembre 1808, mort în 16 Iunie v., 1873. Archidiecesa etern recunoscĕtóre*”.

Acì se odihneşte acel mare preot al bisericei române, acel mare fiiu al neamului seu, făclie vecinic luminătóre, acela, care cu drept cuvênt a fost numit “*Moise al Românilor*”, pentru-că într'adevĕr, el a dat Românilor, ca şi Moise, tablele legii, li-a dat *ştiinţă*, li-a dat *lumină*, li-a dat *cultură*.

De la 1846 până la 1873 tóte acţiunile mari pe terenul politic şi naţional au fost iniciate şi organisate de el; tóte delegaţiunile Românilor la Viena, pentru cererea de drepturi politice, în fruntea cărora era mai totdéuna el, n'au fost pornite de cât de *Andreiu Şaguna*, şi tot ce au căpĕtat în acest timp Românii nu se datoreşte de cât marei influinţe de care se bucura el la Viena şi mai ales la curtea împĕrătéscă.

La mari fapte naţionale a fost el cooperator. El a fost iniţiatorul şi esecutorul acelor fapte mari, cari schimbă faţa lucrurilor. Fără istoria lui *Andreiu Şaguna* nu se póte scrie nici istoria naţională, nici istoria politică, cu atât mai puţin istoria bisericéscă a Românilor din monarchia austro-ungară din a doua jumĕtate a secolului XIX. Şi bine zice *Bariţiu*, că acela care va scrie istoria metropolitului *Şaguna*, din tóte acestea puncte de vedere, va binemerita de la patrie.

Domnul *Tocilescu* enumĕră ací scrierile istorice şi memoriile referitóre la viéţa şi activitatea metropolitului *Andreiu baron de Şaguna*. Apreciază lucrările P. S. Sale episcopului din Caransebeş *Nicolae Popea*, materialul rĕmas de *G. Bariţiu*, scrierile P. C. Sale dlui archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu*, apoi “*Cartea de Aur*” a dlui *T. V. Păcăţian* şi altele, trecênd în urmă la descrierea vieţii marelui archipăstoriu.

...S'a născut la 20 Decembre 1808, la Miskolcz, în sinul Ungariei, din părinţi neguţători, macedoneni din *Grabova*. Nu se ştie dacă părinţii sei vorbiau româneşte, dar' e sigur că el la vîrsta de 14 ani, când a fost dus la unchiul seu *Anastasiu Grabovski* la Viena, *nu ştia* româneşte.

Unchiul seu era bun Român şi bun patriot, şi avea relaţii cu multe din familiile boereşti române, în deosebi cu Dinicu Golescu, tatăl Golescilor de la 1848. In casa acestuia Andreiu Şaguna a învĕţat sĕ simtă în adevĕr româneşte.

O trăsătură esenţială a caracterului seu era mândria naţională şi iubirea de neam, şi mai ales iubirea ţĕranului român; şi acésta cu atât mai mult, cu cât duşmanii neamului îi spuneau, că Românii sunt sĕlbateci şi nu merită atenţie.

De-şi spirit cult, figură maiestósă şi moştenitor al unei stări materiale bune şi cu tot cu tótea mijlóce puternice de a cucerí lumea, totuşi el, după terminarea primelor studii, nu e atras de acéstă parte a vieţei lumeşti, ci se decide a se călugărí, decisiune care era resultatul aplicărei fireşti. El ştia că chemarea lui e acésta; şi episcopul *Popea* ne spune, că nu odată l'a auḑit zicênd, că de s'ar n'aşte de o sută de ori în lume, tot preot s'ar face.

Tinĕrul Anastase, devenit călugărul *Andreiu*, a luptat din rĕsputeri pentru poporul şi biserica românéscă. Fără el biserica ortodoxă a Românilor din Ardeal ar fi dispărut, sau ar fi fost îngropată, ar fi rĕmas în starea de mai înainte.

După terminarea studiilor juridice în Viena, tinĕrul Anastase Şaguna se duse la Vêrşeţ sĕ asculte şi ştiinţele teologice şi fù luat de episcopul sêrb Stratimirovici la Carlovăţ.

El a resistat cu tărie, dorind realisarea visului seu, tuturor tentativelor.

Nu terminase încă bine studiile şi jesuiţii voiau sĕ 'l atragă la ei prin fel şi fel de promisiuni. Cu dispreţ a respins propunerile lor, ca şi mai târziu, când a fost chemat la biserica papală. Dragostea de urgisitul neam nu l'a părăsit de loc.

La 33 de ani ajunge archimandrit, la 37 e vicariu în anul 1846, şi la 1848 a fost numit episcop al eparchiei. Când e primit la Blaj cu drag de Români, a rĕspuns printr'o cuvêntare care a fost credeul seu politic. La câteva zile după acésta avù loc marea şi memorabila adunare generală de pe câmpul libertăţii, unde sub presidenţia lui Şaguna naţiunea română se declară de sine stătătóre şi depune jurămêntul de credinţă către împĕrat.

El a fost sufletul şi adevĕratul conducĕtor al adunării generale. Prin popularitatea şi influinţa sa, şi cu ajutoriul comandantului militar din Sibiiu, a înlăturat accidentele. Şi dacă purtarea Românilor în acéstă adunare a fost lăudată în faţa împĕratului de subalternii sei, acésta se datoreşte în primul rênd înţelepciunei şi tactului metropolitului Şaguna. Generalul, care raportézǎ Impĕratului feliul cum s'a ţinut adunarea, laudă pe Şaguna, graţie influinţei şi popularităţii căreia se datoreşte purtarea demnă de admirat a Românilor în acéstă adunare. Pentru-ca sĕ aibă acéstă influinţă, Şaguna n'a cruţat nimic. Tot timpul celor doi ani (1848—1849) i-a petrecut fórte greu. A întreprins călĕtorii de mai multe-ori la Viena.

In mijlocul ernei s'a vĕḑut constrîns a face o călĕtorie la împĕrat prin ţara românéscă. La Curtea-de-Argeş, terminându-şi banii, a fost silit sĕ-şi vîndă caii şi trăsura, ear' la Bucureşti era sĕ fie chiar arestat, din motive politice şi în urma unor intrigi şi acusaţiuni neîntemeiate.

In perioda de la 1851—1860, perioda absolutismului, el face dese călĕtorii la Viena şi duce o luptă grea, chiar personală. In urma plângerilor lui adresate împĕratului, generalul Wohlgemuth e rechemat.

Dar' terenul de activitate al marelui metropolit Şaguna e *biserica*. Activitatea lui politică s'a încheiat cu schimbarea sistemului politic, cu *dualismul*, care a produs desbinarea în politica românéscă.

Care era starea bisericei române la venirea lui Şaguna?

Românii erau lipsiţi de drepturi, ţĕranii erau iobagi, preoţii erau ca şi poporul, biserica era desonată că şi azi. Biserica îşi perduse autonomia. Preoţii n'aveau salarii şi puţinele venituri ale unor eparchii trebuiau împărţite cu preoţii celorlalte confesiuni. Ideia de emancipare a bisericei române a fost reservată lui Şaguna.

Numai restaurarea bisericei, chiar numai acéstă operă, ar fi fost de ajuns sĕ asigure marelui metropolit recunoştinţa Românilor, căci până aci aspiraţiile Românilor se mărgineau numai în a cere sĕ aibă episcopii lor în câteva oraşe, dar' ideia autonomiei bisericei ortodoxe a pornit şi şi-a găsit realisarea numai de la şi prin Şaguna. In publicaţiunile sale metropolitul a esprimat întâiu acéstă idee.

La 1850 s'au ţinut sinóde, cari de mai bine de un secol şi jumĕtate nu se mai ţinuseră. Pentru a-şi asigura reuşita, Andreiu Şaguna s'a adresat întâiu bisericei române din Bucovina, şi întrunind tóte aceste comune aspiraţiuni s'a adresat la Viena, la locul hotărîtor. El a aşteptat 16 ani pentru-ca sĕ vadă realisat acest mare plan. A luptat cu multă prevedere, înlăturând cu mult tact acusaţiunile cari i-se aruncau atât de ierarchii sêrbi, cari îl acusau că e un ambiţios şi ţinteşte la scaunul metropolitan, sau încriminărilor ungureşti, cari îl acusau de daco-romanism, şi ale altora, cari îl acusau că e un instrument muscălesc.

Pe lângă aceste piedeci mai era acea internă din partea bisericei române unite. Tóte aceste piedeci metropolitul Şaguna a avut fericirea sĕ le vadă înlăturate şi după mari stăruinţe, la 12 Decembre 1864, o scrisóre autografă a împĕratului adresată metropolitului Şaguna îi anunţă că cererile poporului român sunt ascultate: *Autonomia bisericei române era decretată* şi cu cele mai elogióse cuvinte împĕratul îl vestea că 'l numise pe el metropolit al lor.

Ştirea acésta a făcut sĕ trĕsară de bucurie toţi Românii, ear' privirile lor se îndreptară şi mai mult spre providenţialul om, ale cărui mari stăruinţe fuseseră încoronate de atâta succes.

Desĕvirşirea măreţei opere, începute de călugărul Andreiu Şaguna, a fost terminată de metropolitul Andreiu baron de Şaguna la anul 1868, prin votarea şi apoi prin înarticularea în lege a statutului organic al bisericei ortodoxe-române din Transilvania şi Ungaria.

Dl *Tocilescu* trece acum în revistă fundaţiunile culturale şi administrarea, cum şi strîngerea însemnatelor fonduri cu cari marele Şaguna a înzestrat biserica română ortodoxă din regatul ungar, şi încheià citând cuvintele rostite de metropolitul Şaguna pe patul de mórte, în anul 65-lea al vieţii sale, cari formézǎ testamentul seu politic: "Fiţi pe pace, nu vĕ certaţi, căci sunteţi un popor care nu e închiegat încă destul de puternic şi aveţi trebuinţă de putere. Când vĕ veţi întórce de la grópa mea, atunci veţi vedé pe cine aţi perdut".

Publicul a onorat cu aplause furtunóse frumósa şi interesanta conferenţă.

Societăţile nóstre comerciale.

O intrégă serie de regretabile întêmplări mai recente în viéţa economică a poporului nostru ne impune datorinţa de a ne ocupa cu cestiunea societăţilor comerciale.

Inţelegem sub acésta numire nu totalitatea asociărilor economice ce ştiinţa şi legea positivă le numeşte în general societăţi comerciale, ci ne vom ocupa de astădată în special numai cu societăţile puse în serviciul comerciului cu mărfuri.

Am înfiinţat şi noi în timpul mai nou un numĕr destul de considerabil de asemenea societăţi, şi am legat cele mai frumóse speranţe de viitórea lor activitate. Esperienţele practice au desavuat însĕ cu desĕvêrşire aşteptările nóstre atât de sanguinice, şi în timp relativ fórte scurt a trebuit sĕ ne convingem, că aceste încercări ale spiritului nostru de asociare economică au fost de la început şi fără escepţiune lipsite de ori-ce vitalitate.

Aceste esperienţe au găsit acum, — prin hotărîrea de licuidare luată în sĕptĕmâna din urmă de adunarea generală a celei mai de frunte societăţi comerciale, a "*Concordiei*" din Sibiiu, — o pregnantă espresiune, şi în faţa neimplorabilei realităţi nu ne rĕmâne alta de cât sĕ ne dăm sémă de *causele* eşecurilor îndurate.

La acéstă întrebare credem că vom obţiné cel mai real şi competent rĕspuns, dacă vom căuta sĕ clarificăm scopul, basele şi mijlócele intreprinderilor de cari vorbim, şi vom constata apoi pe acéstă basă neajunsurile ce le-am întimpinat.

Societăţile comerciale, — ca şi ori-ce comerciant, — sunt menite a se ocupa în mod industrial şi pe basa unor anumite cunoştinţe de specialitate cu cumpĕrarea şi vêndarea de mărfuri. De aici urmézǎ, că la o intreprindere de asemenea natură întrĕ împrejurări normale este a se ţiné cont în deosebi de trei momente decidĕtóre: de *capitalul* trebuincios pentru cumpĕrarea de mărfuri, de o *clientelă* sănĕtósă pentru desfacerea lor, şi apoi de *priceperea* necesară, de cunoştinţele de specialitate, cu ajutoriul cărora acéstă cumpĕrare şi vêndare de mărfuri sĕ devină profitabilă.

Acestea sunt condiţiunile prealabile, absolut indispensabile pentru reuşita unei întreprinderi comerciale.

Societăţilor ce au fost înfiinţate la noi, ştim prea bine că nu li-a lipsit capitalul trebuincios. Cele mai multe dintrĕ ele au fost înfiinţate cu ajutoriul şi sub egida unei bănci, care li-a pus la disposiţie, în condiţiuni destul de favorabile, tóte mijlócele băneşti de cari au avut trebuinţă. Şi nici nu am auḑit vr'o plânsóre în acéstă direcţiune.

La acelaşi resultat vom ajunge şi în cât priveşte clientela. Cercurile româneşti, pentru ale căror trebuinţe au fost înfiinţate aceste societăţi comerciale, li-au dat tot concursul posibil, ba de multe-ori le-au sprijinit şi în detrimentul intereselor proprii, numai ca sĕ promoveze întărirea şi desvoltarea acestor instituţiuni româneşti. Şi nici nu s'a constatat nici lipsa clientelei, nici vre-o perdere mai mare la clienţii societăţilor nóstre.

Dacă după tóte aceste vom mai considera, că în timpurile din urmă nu s'a ivit la noi pe terenul comerciului vr'o crisă mai seriósă, care preste tot ar fi îngreunat şi periclitat esistenţa întreprinderilor comerciale din ţéră, vom ajunge la conclusiunea, că întreg eşecul societăţilor de cari vorbim avem sĕ 'l atribuim esclusiv numai lipsei totale de cunoştinţe de specialitate, sau esprimându-ne mai clar: incapacităţii absolute a conducĕtorilor specialişti puşi în fruntea intreprinderilor nóstre comerciale.

Ajunşi la acéstă convingere, vom puté trage învĕţăturile trebuinciόse pentru viitoriu. Vom afla a nume, că ceea-ce ne lipseşte pentru a puté progresa pe terenul comerciului, este lipsa totală a elementelor pregătite şi cualificate pentru acéstă carieră atât de importantă în viéţa ori-cărui popor.

Şi de acéstă învĕţătură credem că ar fi bine sĕ ţină cont în primul rênd şi şcóla nóstră comercială din Braşov, care ar trebuí şi ea sĕ influinţeze asupra elevilor ce creşte, ca acestia sĕ nu rîvnéscă tot numai la funcţiuni de bancă, de cari nu vom dispune la infinit, ci sĕ aibă în vedere în primul rînd acea carieră, pentru care a fost înfiinţată şcóla de cari vorbim, cariera, care după cum vedem din esperienţă, până astăzi n'a prea recrutat puteri mai de valóre dintrĕ elevii acelui institut.

("*Rev. Econ.*")

Cestiuni şcolare.

Conferenţă învĕţătorέscă în Porumbacul-inf.

> "Mergeţi în tótă lumea
> şi învĕţaţi pe ómeni a se
> boteza, etc.".

Acestea au fost cuvintele mântuitoriului Christos, când s'a înălţat la ceriu, catră ucenicii sei, cari au primit apoi numele de apostoli sau trimişi, făcêndu-se adevĕraţi învĕţători ai neamului omenesc, propagând adevĕrata credinţă şi întorcênd pe ómeni de la rătăcire la adevĕratul Dumnezeu şi viéţa vecinică.

Apostolii, ca învĕţători ai neamurilor, au trebuit sĕ sufere multe neajunsuri în drumul lor spinos, deóre-ce după cum ştiut este, au fost persecutaţi, ba chiar maltrataţi din partea multora, cari nu se puteau împăca nici de cum cu legea cea nouă şi adevĕrată.

Făcênd o asemănare întrĕ apostoli ca cei dintâiu învĕţători ai erei creştine, şi [illegible] că óre în [illegible] sunt [illegible] neamurilor şi luminat[illegible] generaţiunilor viitóre? va trebuí sĕ rĕsp[illegible]dem că *învĕţătorii*, cari rĕspunḑĕtori su[illegible] atât înaintea ómenilor cât şi a lui Dzeu d[illegible] chiămarea lor.

Invĕţătorii sunt aceia, cari trebue sĕ propage şi sĕ sădéscă în mintea şi inima crudă a tinerelor mlădiţe cele mai însemnate şi principale virtuţi creştineşti, precum: iubirea, nădejdea şi credinţa, cari dau naştere la tot ce este bun şi plăcut lui Dzeu.

Invĕţătorii sunt architecţii, cari edifică murul dreptei credinţe şi cresc bărbaţi folositori patriei, bisericii şi neamului lor.

Invĕţătorii deci, pentru a-şi puté ajunge ţinta dorită, trebue în tóte mişcările şi întreprinderile lor sĕ se dee de esemple vii celor din jurul lor, după cuvintele lui Iisus: "Aşa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕḑênd faptele vóstre cele bune sĕ preamăréscă pe Tatăl vostru cel din ceriuri". Numai prin şcólă şi învĕţători s'a susţinut unitatea şi vaza celor mai însemnate instituţiuni, numai prin şcólă şi învĕţători s'a sădit sentimentul religios moral în inimile bărbaţilor mari şi nemuritori.

Cred, că fără sĕ mai înşir multe din cele premise, reese destul de clar, că înaintarea sau decădinţa unui popor atârnă numai şi numai de la şcólă şi învĕţători, cari până în timpurile mai noue, ba chiar şi în present, au fost destul de desconsideraţi şi fórte slab dotaţi, cu deosebire de către poporul nostru român, care abia acum începe a cunóşte ce jertfe aduc învĕţătorii conştii de chiămarea lor, neamului românesc.

Pe lângă jertfa spirituală, ne putem convinge, că învĕţătorii nostri când e vorba de instituţiuni culturale şi religióse, şi din puţinul ce 'l au jertfesc cu inimă curată, sperând că va fi bine primit înaintea lui Dzeu, ca bănuţul vĕduvei din evangelie. Acésta o putem vedé din conferenţele în cari s'au întrunit învĕţătorii nostri în tómna anului acesta.

In asemenea conferenţă au fost întruniţi la provocarea protopresbiterului *Ioan Cândea*, şi învĕţătorii din tractul Avrigului, în fruntaşa comună Porumbacul-inferior, în edificiul şcólei, pe ziua de 22 Novembre (5 Decembre) a. c., unde dl protopresbiter tractual ca president, prin o vorbire fórte nimerită şi bine alésă, punênd la inima fie-căruia scopul întrunirii şi responsabilitatea şi datorinţa ce o are fie-care învĕţătoriu mai ales în present, deschide conferenţa, amintind întrĕ altele şi aceea, că se simte fórte fericit, vĕḑêndu-se, în general zis, încunjurat tot de învĕţători conştii şi demni de numele pe care 'l pórtă, spre fala tractului.

După acésta s'a cetit apelul nominal şi s'a constatat, că dintrĕ toţi învĕţătorii tractului numai doi sunt absenţi, dar' şi acestia din cause binecuvêntate, a nume fiind unul bolnav, ear' celalalt împedecat din cause familiare.

De aici încă se póte vedé, cu ce poftă şi câtă plăcere alérgă învĕţătorii din tractul Avrig pentru a-şi împărtăşí unul altuia ideile şi cunoştinţele câştigate, precum şi spre a primí sfaturi şi informaţiuni de orientare de la şeful lor.

Constatându-se numérul presenţilor şi absenţilor, conf. alege bărbaţi de încredere pe *Nicolau Păcurariu*, învĕţătoriu în Porceşti şi *Ioan Banciu*, învĕţătoriu în Viştea-superióră, ear' notariu pe învĕţătoriul din Sebeşul-inferior *Iosif Stoica*, dă apoi se cetire cerculariilor Inalt Preasânţiei Sale bunul nostru archipăstoriu *Ioan Metianu*, şi a nume: unul prin care învită pe învĕţători a contribuí după putinţă şi îndemn moral pentru înălţarea "*Sionului*", şi altul pentru abonarea fóiei oficióse bise[illegible]ceşti "*Telegraful Român*". Cu privire la colecta pentru catedrală se obligă fie-care după puterile proprii şi împrejurările în cari trăieşte a contribuí, eşind în total o sumă modestă de preste 1000 coróne (una mie coróne), ear' ce priveşte abonarea "Telegrafului Român", se face propunere, ca sĕ se adreseze o rugare către Preaveneratul Consistoriu, ca sĕ mijlocéscă a se eda o "*Fóie Pedagogică*" prin care se va desvolta înaintarea şi progresul în şcólele nóstre, obligându-se unul fie-carele a fi abonent.

Urmézǎ apoi planul orelor sĕptĕmânale de învĕţăm[illegible]l şi mai [illegible]

[illegible]enţa ia la cunoştinţă şi rógă corpul [illegible]idactic din Avrig a-l copia şi a-l trimite învĕţătorilor din tract.

Se observă, ca de încheiere, şi aceea, că conferenţa a fost cercetată şi de un numĕr destul de frumos de preoţi, dovadă că în acest tract în general preoţii lucră mână în mână cu învĕţătorii.

In urmă, la dorinţa generală se trimite Escelenţiei Sale telegramă omagială, anunţându-i-se totodată şi resultatul conferenţei, care la orele 12 se termină.

Cel de la vamă.

Apel!

Iniţiativa luată de "Asociaţiun
literatura română şi cultura poporu
de a pune obiceiul *felicitărilor d*
în serviciul culturei nóstre naţi
pinând consimţĕmêntul genera
român, — venim acum, în pr
aniversări, a adresa către
turei poporului român d
călduros apel, ca sĕ part
la rĕscumpĕrare[illegible] felicit
favorul fondu[illegible] Case
Consemn[illegible]
tări se va publica
ziare, cât şi în o mic
care pe ziua Anului-Nou se
ror acelora, cari vor contribuí s
la fondul Casei Naţionale.

Prin acésta vom conserva pe
părţile frumóse ale obiceiului felicitărilor
Anul-Nou, întâlnindu-ne şi unindu-ne cu toţii
cu ocasiunea nouei aniversări la un ac
nobilă însufleţire pentru înaintarea cult
a neamului nostru.

Avênd comitetul central, în urma
sărcinării primite de la ultima adunare ge-
nerală a Asociaţiunii, ţinute în Septembre
a. c. în Oraviţa, a lua în timp apropiat dis-
posiţiunile trebuinciόse pentru realisarea pro-
iectatului Museu istoric şi etnografic al Româ-
nilor din Transilvania şi Ungaria, alim
rea fondului Casei Naţionale cu mijlóc
neşti a devenit o cestiune de interes a

Nr. 142 Sibiiu, Joi 19 Decembre 1902 (1 Ianuariu 1903) **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Către onoraţii cetitori.

Câteva zile încă și anul în care aflăm e dat și el trecutului și is-

E de însemnătate mare pentru noi ta încheiere de an, pentru-că cu eierea anului acestuia vine dată ecutului și istoriei și *prima jumĕtate de secol* pe care ziariul nostru a petrecut'o în serviciul bisericei și al neamului românesc.

Cincizeci ani de viéţă, de muncă și de luptă avem deci în urma nóstră. Un trecut frumos, la care cu mândrie și cu mângăere putem priví, pentru-că la tot ce ni-a rĕmas din acest trecut a contribuit din tóte puterile și ziariul nostru.

Adus la viéţă în timpuri grele, în zile de suferinţă, martor a fost ziariul nostru la uriașele lupte purtate de cei mari ai noștri pentru a crea poporului român și bisericei sale străbune o situaţie mai bună și mai prielnică, și adunat'a și ziariul nostru piatră lângă piatră, pentru a contribuí la clădirea așezĕmintelor culturale și naţionale de cari ne bucurăm astăzi.

In acesti cincizeci de ani trecuţi "Telegraful Român" n'a încetat nici un moment a fi aceea ce marele întemeiătoriu, nemuritoriul *Andreiu n de Șaguna*, a voit sĕ fie: senti- credincióśă a bisericei și a așe- telor nóstre bisericești și școlare, toriu devotat al drepturilor și in- elor poporului român, promovĕtor culturii naţionale române și călĕu- u al neamului românesc în tóte ţele sale spre bine.

aceea ce a fost ziariul nostru cut, va rĕmâné și în viitoriu, în a jumĕtate de secol în care în cu- l va întra. Vom păzí, cei de astăzi, credinţă scumpele așezĕminte cultu- și naţionale, pe cari ni-le-au lăsat din trecut, și cu zelul din trecut vom împliní și în viitoriu datorinţa luminători ai poporului român și movători ai culturii sale naţionale.

Politica ziariului nostru e bine- cisată și în spiritul de până acuma fi ea dusă mai departe. In spirit *conciliantă* și de *împăciuire*. Vom uta, ca raporturile în cari suntem isaţi sĕ trăim cu celelalte naţionali- din patria comună, sĕ nu fie înasprite, ci îmbunătăţite, pentru-ca în bunăînţelegere sĕ contribuim toţi la fericirea și înaintarea statului din care facem parte.

Cestiunile *bisericești* și *școlare* vor fi tractate și în viitoriu în ziariul nostru cu îngrijire cuvenită, cu obiectivitatea și seriositatea reclamată de importanţa lor; și tot astfel vor fi tractate și celelalte cestiuni de interes pentru poporul nostru, rĕmânênd și pentru mai departe eschise din colónele ziariului nostru *certele* și personalităţile.

Cerênd deci și pentru viitoriu încrederea și sprijinul onoratului public cetitoriu român, deschidem abonament la "*Telegraful Român*" pe anul 1903, cu preţurile puse în fruntea foii a nume: *pe un an 16 coróne, pe jumĕtate an 8 coróne, pe trei luni 4 coróne*, și rugăm pe vechii nostri sprijinitori și abonaţi, sĕ stărue în cercul cunoștinţelor lor pentru lăţirea ziariului nostru, și *sĕ-și reînoiască înșiși la timp abonamentele*, pentru-ca espedarea foii sĕ nu fie întreruptă.

Abonamentele se fac prin *mandate postale*, pe cari numele, locuinţa și posta ultimă a abonatului sunt a se scrie corect și legibil.

Redacţiunea și Administraţiunea.

Situaţie critică.

Sibiiu, 31 Decembre n.

Din știrile sosite de la Viena până în momentul scrierii acestui articol avem convingerea, că dacă la ședinţa de astăzi a dietei magiare, — ședinţă de formă, numai pentru facerea de comunicări, — va puté lua parte și primministrul *Széll*, acesta va face împărtășire camerei ungare ori despre perfecţionarea transacţiunei cu Austria, ori despre demisionarea guvernului.

De Duminecă se află adecă ministrul-president ungar, dl *Széll*, la Viena, însoţit de ministrul de finanţe *Lukács*, și încă Duminecă s'au început tratativele întrĕ ei și colegii din ceealaltă parte a monarchiei în chestia pactului, fără a se fi putut obţiné până Luni după amiazi resultatul dorit.

Luni târziu după amiazi ministrul president *Széll* a fost primit apoi în lungă audienţă din partea Monarchului, căruia i-a făcut o amĕnunţită și conștienţióśă espunere a sitaţiunii critice în care se află guvernul ungar, neputênd sĕ accepteze punctul de vedere al guvernului din Austria, fiind-că e păgubitor pentru interesele economice ale statului ungar, — și probabil încă atunci a înaintat Monarchului și demisiunea întregului cabinet ungar.

Pentru-că înainte de a pleca la Viena dl *Széll* și-a întrunit colegii în consiliu ministerial în Budapesta, și declarându-se toţi solidari cu șeful lor în chestia transacţiei, l'au împuternicit, ca în cas de necesitate sĕ înainteze Corónei demisiunea întregului cabinet.

Sigur că în urma acestui fapt, — combinat deocamdată, pentru-că cu positivitate nu se póte afirma dacă el s'a întêmplat cu adevĕrat, — s'a aflat necesitatea ţinerii unui consiliu de coróná sub presidenţia Domnitoriului, care a avut loc eri, Marţi, de la orele 11 până la ora unu și jumĕtate.

Au luat parte la acest consiliu de coróná ambii ministri-presidenţi și ambii ministri de finanţe. Ear' după terminarea consiliului de coróná ministrii s'au întrunit de nou și au discutat mai departe, fără a se ștí până în momentul de faţă care e resultatul desbaterilor decurse întrĕ ei.

Situaţia e deci, cum se vede, estrem de critică, și ușor se póte, ca urmarea înăspririi ei sĕ fie retragerea de la putere a ambelor guverne, dacă cumva în momentul din urmă nu vor fi ajuns la înţelegere. De aceea am spus, că în ședinţa de astăzi a dietei magiare prim-ministrul ungar nu va puté sĕ facă comunicare, de cât ori despre una, ori despre alta, dacă preste tot va puté face comunicare, și nu va fi fost silit sĕ rĕmână și astăzi la Viena, și sĕ trateze mai departe cu guvernul austriac.

Situaţia devine grea de tot mai ales pentru Coróná în casul că transacţia nu va puté fi legată, pentru-că Coróna nu va puté sĕ demisioneze numai pe unul dintrĕ guverne, ci pe *amêndouĕ*, și amêndouĕ îi sunt iubite și întrĕ împrejurările de faţă aprópe indispensabile. Căci dacă ar primí numai demisiunea guvernului ungar, lucrul ar puté fi esplicat astfel, că Monarchul apróbă punctul de vedere al guvernului austriac, ceea-ce ar provoca mare nemulţămire în Ungaria, întocmai cum nemulţămită ar fi Austria, dacă numai demisiunea guvernului austriac ar fi acceptată, pentru-că atunci credinţa celor de dincolo ar fi, că Domnitoriul s'a dat pe partea Ungariei.

Domnitoriul însĕ, care și până acuma a observat în chestia acésta cea mai strictă imparţialitate, nu va da ansă la nemulţămiri nici unuia dintrĕ statele sale; ci mai de grabă credem că-și va pune în cumpĕnă întréga autoritate, pentru a face guvernele sĕ se apropie unul de altul, și în momentul ultim sĕ perfecţioneze transacţia.

Dorim sĕ putem da în numĕrul viitoriu *acéstă* știre, care ar limpeḑí la moment situaţia aștăzi estrem de critică.

Șaguna ca scriitoriu.

Lucrare cetită la serata festivă a societăţii "Petru Maior" în 13 Decembre st. n. 1902, de

Ioan Lupaș.

Reînprospĕtând amintirea ómenilor noștri mari din trecut, sĕvêrșim nu numai un act de pietate, ci totodată și un lucru de mare folos. Contribuim la legătura, care încopcie generaţie de generaţie printr'o firéscă continuitate, transpunênd celor tineri avutul sufletesc al generaţiilor apuse sau în préjma apunerii. Ne întărim prin acésta conștiinţa despre noi înșine și despre destinaţia nóstră, *conștiinţa naţională*.

Dar' nu acesta e *singurul* folos.

In vêrtejul vremilor în cari trăim, în acest *vălmășag de banalităţi*, când preste tot domnește o amorţélă și o confusie regretabilă în afirmările obștesti, când pe orizontul vieţii nóstre publice nicăiri nu se ivește o *individualitate puternică*, brăzdând o cale luminóśă și drept conducĕtóre spre un progres realisabil; întrĕ astfel de împrejurări noi tinerii unde vom găsí hrana trebuincióśă pentru edificarea nóstră morală, unde ne vom adăpa inimile nóstre însătoșate de tinerești avênturi, dacă nu la isvorul clar al măririlor trecute!

Gloria străbună ne va aprinde în inimi flacăra iubirii de neam și de limbă; din faptele și vredniciile înaintașilor noștri vom învĕţa a muncí, a lupta pentru idealuri. Acéstă glorie sĕ ne îndrepte pașii șovăitori și nesiguri pe cărările drepte, dar' grele — ale isbânḑii, pentru-că: *Maiorum gloria posteris lumen est*.

Lumen sĕ ne fie!

*

Dintrĕ figurile măreţe, cu cari e împodobită istoria trecutului nostru, momentul de faţă ne impune sĕ ne oprim la acela, a cărui amintire o serbăm azi *cu gând evlavios*. Avem sfânta datorinţă a ne oprí și a ne închina la icóna acestui bărbat, pentru-că *fost-a Andreiu baron de Șaguna tipul abnegaţiunii și al perseveranţei, luptătoriul neobosit pentru binele nostru și cel mai dibaciu și mai vrednic făptaș la clădirea vieţii nóstre naţionale de acum o jumĕtate de veac.*

Cu cuvêntul și cu fapta a luptat timp de aprópe 3 decenii și a isbutit a ne face din nemernici, ce eram, ómeni cu vază și un element, care sĕ tragă ceva la cumpĕna vaccilantă a complexului de neamuri din acéstă ţară. — A ne ocupa de viéţa lui și de isprăvile, ce le-a sĕvêrșit: e totdeauna actual; a le ștí cu de-amĕnuntul: e datorinţa fie-cărui Român din acésta ţéră, care e doritor a cunóște, ce a fost, și a ștí, ce póte sĕ devină.

Deci *meminisse invabit*...

*

Fiind meritele lui Șaguna ca organisator, ca om politic și diplomat destul de bine cunoscute din partea tuturora, ni-am propus a stăruí acum în cuvêntul nostru asupra unei alte părţi a activităţii lui, despre care în *puţine* locuri auḑim vorbindu-se. Pentru-că în conștiinţa obștii de sigur nu s'a întipărit amintirea *scriitoriului* Șaguna, a archiereului, care ședea lângă cărţile sale, ci s'a întipărit și trăește în inima fie-cărui Român icóna acelui Șaguna, care venind în Sibiiu n'a aflat de cât lipsa și sĕrăcia străjuind sălașurile episcopiei românești — și depărtându-se dintrĕ cei vii, a lăsat o metropolie română imposantă și înfloritóre, un cler disciplinat și un popor pornit pe calea luminării.

La ori-ce cas sunt mai vrednice de băgat în sémă isprăvile lui politice-naţionale și bisericești și au mai multă putere de atracţiune: rolul lui de conducĕtor al celor 40,000 Români adunaţi la Blaj pe Câmpul Libertăţii, călĕtoriile lui cele multe pe la împĕrăţie, stăruinţele necurmate la guvern și meritul de a fi restaurat vechia metropolie română, de a fi dat bisericii nóstre o constituţiune, un scut, o pavĕză, pe care o admiră străinii și pentru care ne pismuesc vrăjmașii.

Dar' nu póte fi fără interes a 'l cunóște pe Șaguna și din alt punct de vedere, a cerceta, ce făcea, cu ce se ocupa el întrĕ astfe de împrejurări, când curgerea vremii nu era prielnică pentru acţiuni politice, când era constrîns a ședea — cum însuși ne spune — lângă cărţile sale.

Nici în timpul acesta nu perdea un singur moment fără a lucra întru folosul și pentru înaintarea neamului și bisericii. Socotia de o crimă a nu stăruí în tot momentul, prin tóte mijlócele posibile și în tóte chipurile pentru ajungerea scopului seu, care era atât de sublim: "*pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn sĕ-i deștepte și către tot ce e adevĕrat, plăcut și bun sĕ-i tragă*".

Pentru acéstă muncă de regenerare, pentru deșteptarea Românilor din somnul lor adânc, nu erau de ajuns avantagiile pe cari i-le câștigase Șaguna bisericii, — schimbări, ce s'ar puté numí mai mult esterne, — ci trebuia o stăruinţă de apostol întru rĕspândirea luminii, care purceḑênd de la însuși metropolitul, prin organele subalterne, prin protopopi, preoţi și învĕţători sĕ pĕtrundă în sufletul poporului și sĕ-i picure știinţa, cultura într'însul.

Acésta e munca, pe care a sĕvêrșit'o Șaguna, nu alergând prin Viena, pe la împĕrăţie, ci șeḑênd a casă lângă cărţile sale. Și trebuia sĕ o facă, fiind-că doria sĕ pună temelii trainice la desvoltarea din viitoriu a neamului seu. Inceputul de la el trebuia sĕ purcédă, pentru-că la venirea lui în Ardeal noi nu aveam o *preoţime, care în ale culturii sĕ fi stat cu mult mai pe sus de blagoslovita turmă cuvêntătóre*. Deosebirea întrĕ turmă și păstoriu *abia* era alta, de cât că acesta — sau prin bunăstare materială câștigându-și vaḑă înaintea poporului, sau prin moștenire din neam în neam — ajungea într'o slujbă, de a cărei însĕmnătate nu se putea pĕtrunde, al cărei rost nu 'l ştia pricepe.

Nisuinţele culturale ale lui Şaguna trebuiau deci în mod natural sĕ se îndrepte în prima linie spre luminarea acestora, sĕ 'i facă sĕ înţelégă chiămarea lor cea mare şi grea, sĕ fie pĕtrunşi de însĕmnătatea rolului lor de dascăli, de crescĕtori ai poporului. De aceea partea cea mai însemnată a scrierilor sale e de natură didactică. Sunt cărţi de şcólă, manuale pregătite pentru cursurile seminariale şi pase în folosul întregei preoţimi. Altă parte o formézǎ scrierile referitóre la organisaţie, la treburile interne ale bisericii, dar' acestea fiind pregătite pentru anume trebuinţe administrative, nu pot avé şi nici nu au pretenţia de a fi numĕrate întrĕ scrierile mai însemnate ale lui Şaguna. Intr'o a treia categorie am pune scrierile lui de ocasie, cum sunt: *Promemoriile*, *Scrisorile apologetice* şi *Polemia cu I. Eliade Rădulescu.*

Vom arunca aici o privire numai asupra celor din urmă şi celor dintâiu.

Intrĕ scrierile ocasionale în primul rênd ne atrag atenţiunea cele de conţinut politic. Insemnătatea lor e garantată prin faptul, că sunt nişte *monumente prea elocuent vorbitóre ale unei epoce de activitate, de zel şi de speranţe mari.* In ele vedem zugrăvită atitudinea démnă, energică şi resolută, pe care o luase Şaguna faţă de guvern îndată după suirea sa în scaunul episcopal. — Multe scăderi şi multe lipsuri a trebuit el sĕ întâlnéscă, a căror îndreptare nu se putea face fără un şir întreg de petiţii, recurse pe la guvern, fără învoirea căruia abia ar fi putut porní pe drumul regenerării, ori şi de pornia, i-s'ar fi iezit în curênd calea. La început instanţiilor lui Şaguna li-se dedea puţină importanţă. Una după alta ajungeau trista sórte de a se îneca în praful actelor rĕmase vecinic neresolvite. Dar' Şaguna nu descuraja, ci chiar nebăgarea asta în sémă a suplicelor lui îl îndemna sĕ păşéscă cu altele redactate în stil mai mare, lucrate cu îngrijire şi pricepere istorică, precum şi cu temeinice cunoştinţe de drept.

Acestea sunt aşa numitele *Promemorii*, (1849, 1850, 1851, 1855), cari mai nimerit s'ar puté caracterisa în complexul lor, formând tóte la olaltă un monumental *Pro domo* al lui Şaguna, adecă al bisericii şi al neamului, pentru cari el întrase în luptă.

Scopul principal al acestor scrieri cadrézǎ cu scopul păstoriei sale de până la 1864. Ultima şi cea mai ferbinte rugăminte adresată prin aceste Promemorii către împĕratul, era: restaurarea vechei metropolii, readucerea, reîntruparea unor drepturi, pe cari Românii în trecut le posedară, dar' în curgerea veacurilor, nu din motiv de infidelitate faţă de tron, ci numai din pricina urgiei vremurilor le scăpară de-amână. Pentru a doveđí acest drept istoric, accentuat de nenumĕrate-ori, Şaguna în diferite locuri ale *Promemoriilor* schiţézǎ în liniamente largi trecutul viforos al naţiei şi bisericei româneşti. Pe alocurea acéstă schiţare o face în termini jalnici, în colori fórte întunecate, ca sĕ umplă de milă inima aceluia, către care se adresa cu rugăminţile sale. Dar' după-ce crede a-i fi atins córda sentimentelor umanitare, se ridică de nou la tonul energic şi convingĕtor, pretinđênd bărbăteşte — nu în chip de miluire — ceea-ce i-se cuvenia, de-şi însuşi vedea, că n'are suficiente doveđi pentru documentarea acestor drepturi din trecut. Se şi esprimă într'un loc astfel: "Eu însu-mi mărturisesc, că ne pare tuturor fórte greu, că nu putem arăta nici un monument vechiu măreţ în eparchia nóstră, însĕ nu pentru aceea, că dóră străbunii noştri nu ar fi fost ómeni harnici, ci *pricina sĕrăciei nóstre de astăzi este aceea, că mâna cea vrăjmaşă şi pismaşă ni-a răpit tóte câte ni-au fost mai sfinte şi mai preţuite*".

(Va urma).

Invĕţămêntul public în România.

In budgetul statului român de pe anul ce vine e trecută suma de *douĕzeci şi patru milióne lei*, ca spese reclamate de învĕţămêntul public din ţéra întrégă.

Invĕţămêntul public e făcut şi controlat în România de corpul supus ministrului de culte şi instrucţiune publică, care e compus astfel:

Administraţiunea centrală se compune din: un ministru, un secretariu general, doi directori, un şef de serviciu, un sub-director, zece şefi de birou, şése-spre-zece sub-şefi de birou, nouĕ impiegaţi, trei archivari cu 3 ajutóre şi 21 copisti.

Serviciul de inspecţiune se compune din 6 inspectori, 34 revisori şcolari.

Invĕţămêntul primar rural se compune din 4635 învĕţători şi învĕţătóre.

Invĕţămêntul primar urban se compune din 2640 institutori şi institutóre.

Invĕţămêntul normal se predă în 7 şcóle normale de 7 profesori de religie, 12 profesori de limba română, 1 profesor de limba franceză, 1 de limba germană, 7 de istorie, 7 de geografie, câte 8 de matematică şi ştiinţele fisico-naturale, câte 6 de ştiinţele pedagogice şi higienă, câte 7 de desemn şi caligrafie, lucru manual şi musica vocală, 6 profesori de violină, 7 de gimnastică, 12 institutori pe lângă şcólele de aplicaţie, 2 profesori de agronomie, unul de limba italiană şi cinci medici.

Invĕţămêntul secundar la băeţi se predă în 24 gimnasii şi 18 licee de către 757 profesori, împărţiţi astfel: 46 de religie, 54 de istorie, 44 de geografie, 65 de limba română, 69 de limba latină, 65 de limba franceză, 57 de limba germană, 78 de matematici, 70 de ştiinţele fisico-naturale şi higienă, 45 de musica vocală, 63 de desemn şi caligrafie, 42 de gimnastică, 17 de limba elină, 17 de ştiinţele fisico-chemice, 5 de limba italiană, 22 de filosofie şi economia politică, 6 de limba engleză şi 2 de ştiinţele agricole.

La fete se predă învĕţămêntul în 11 esternate de către 180 profesori, profesóre şi măestre, împărţite astfel: 11 pentru religie, 18 limba română, 17 limba franceză, 13 limba germană, 12 istorie, 11 geografie, 14 matematici, 23 ştiinţele fisico-naturale şi higiena, 13 pedagogia, filosofia şi economia domestică, 12 musica, 11 lucru manual, 13 caligrafia şi desemnul, 8 gimnastica, 2 limba engleză, 1 limba latină, 1 limba italiană, 4 croitoria şi 1 rufăria.

Invĕţămêntul profesional. La băeţi este predat în 29 şcóle inferióre de meseríi de către 110 măestri şi institutori, împărţiţi astfel: 15 directori şi dirigenţi, 27 institutori şi învĕţători, 7 măestri-lăcătuşi, 12 măestri-lemnari-rotari, 6 măestri-tinichigíi, 5 ajutóre de măestri de ferărie, 5 măestri-têmplari, 1 măestru de desemn, 7 măestri-lemnari, 3 măestri-împletitori, 1 măestru-olar-ceramist, 3 măestri-pălărieri, 1 măestru-curelariu, 1 ajutoriu-măestru-sculptor, 1 cismariu, 11 măestri-ferari, 2 măestri-dogari şi 2 măestri-frânghieri, apoi în 2 şcóle de *arte şi meseríi*, al căror personal este mai mare.

La fete acest învĕţămênt este predat în 19 şcóle profesionale de către 153 profesori, profesóre şi măestre, împărţite astfel: 18 de religie, 19 de limba română, 18 limba franceză, 18 aritmetica şi contabilitatea, 4 limba germană, 18 desemnul şi caligrafia, 19 măéstre de croitorie, 19 măestre de rufărie, 4 măestre de mode, 4 măestre de flori, 1 măestră de corsete, 3 măestre de broderie naţională şi ţesĕturi artistice şi 39 ajutóre de măestre.

Invĕţămêntul agricol se predă în 10 şcóle elementare de agricultură şi în trei şcóle practice, de către 36 persóne didactice, împărţite în: 12 directori (predau şi cursuri), 10 profesori de ştiinţele agronomice, 1 măestru de ţesut, 1 măestru dogariu, 1 institutor special, 4 grădinari, 4 ajutóre de grădinari, 5 măestri-lemnari, 3 profesori de agricultură, 5 profesori de aritmetică, agronomie şi noţiuni de contabilitate, 1 măestru-ferariu şi alţi măestri rĕsleţiţi.

Invĕţămêntul comercial se predă în 9 şcóle comerciale de către 92 profesori, împărţiţi astfel: 5 de limba română, 11 de limba franceză, 9 de geografie, 5 istorie, contabilitate, 9 aritmetică, 9 fisică, chemie şi cursul mărfurilor, 9 limba germană, 9 caligrafie şi desemn, 2 limba italiană, 4 drept, 5 economia politică, 4 higiena şi 2 de limba engleză.

Invĕţămêntul religios se predă în 2 seminarii de 42 profesori, împărţiţi astfel: 5 de religie, 5 limba română, 2 limba latină, 4 limba elină, 3 limba germană, 2 filosofie şi pedagogie, 2 istorie, 2 geografie, 2 matematici, 3 ştiinţele fisico-naturale şi câte doi de medicina poporală şi higienă, desemn şi caligrafie, musica vocală şi bisericéscă, lucru manual şi gimnastică şi 3 profesori la seminariul musulman din Medgidia.

Invĕţămêntul superior. *Teologia* are 8 profesori, unul pentru exegesa vechiului testament, unul pentru exegesa noului testament, unul pentru istoria bisericéscă, unul pentru patrologie şi istoria dogmelor, unul pentru teologia dogmatică şi simbolică, unul pentru teologia morală, unul pentru dreptul bisericesc şi unul pentru teologia particulară.

Dreptul se predă în două facultăţi de către 22 profesori: 4 de drept roman, 6 de drept civil, 2 de drept comercial, 2 de drept penal, 4 de drept constituţional şi administrativ, 2 de economie politică şi finanţe, 2 de procedura dreptului civil şi 2 de drept natural şi internaţional.

Literile şi filosofia se predau în douĕ facultăţi, de către 27 profesori.

Ştiinţele se predau în douĕ facultăţi, de către 35 profesori.

Medicina se predă tot în douĕ facultăţi, de către 54 profesori.

Farmacia se predă de 2 profesori.

Dependinţele acestor facultăţi se compun din: 34 de laboratóre, 5 institute medicale şi 12 clinice. La acestea se mai adaugă şi personalul administrativ al celor douĕ universităţi.

NOUTĂŢI

Monarchul la Budapesta. Z magiare aduc ştirea, că M. Sa probab 5 Februarie va veni la Budapesta, un petrece câteva sĕptĕmâni, în cursul c se va aranja bal de curte, se vor da prâ la palat şi se vor da mai multe repres ţiuni de gală la opera naţională magiar

*

Aniversarea naşterii Reginei României. Luni s'a serbat la Bucureşti, şi pretutindenea în regatul român, aniversarea a 59-a a naşterii M. Sale Reginei Elisabeta a României. Capitala Bucureşti a fost din ac incident frumos pavoazată. Ministrii s'au presentat la palat şi au adus M. Sale felicitările guvernului şi ale ţerii. Numeróse persóne din elita bucureşténă s'au inscris în registrele cari au stat deschise zina întrégă la palat.

*

Conte Seefried. M. Sa împĕratul şi rege al nostru a conferit baronului Seefrie titlul de conte. Seefried e soţul princes Augusta de Bavaria, nepóta de fiică a M. Sale, şi serveşte în armata austro-ungară.

*

Alegere de preot. Ni-se scrie, că pentru parochia vacantă Agêrbiciu, protopresbiteratul Mediaşului, s'a făcut în 8 Decembre v. c. alegerea. Dintrĕ doi candidaţi, cari au competat la acest post, a întrunit majoritatea absolută a voturilor clericul absolut *Ioan* [illegible] din T[illegible] condus de dl protopresbiter *Romul M* care a ţinut poporului o mĕduósă vo ocasională.

*

In chestia naţională. Episcopul catolic (titular) din Praga, cu numele a scos de curênd de sub tipariu o cart interesantă, despre *drepturile naţionali* din punctul de vedere al creştinismului. Sperăm a puté reveni preste puţin acestei preţióse cărţi, căreia ziariul *"Alkotmány"* îi aduse frumóse elogii, constatarea, că neînţelegerile întrĕ lităţi, — bunăóră în Ungaria, — n alta de cât efluxul unei opiniuni public tificiale, făurite din partea presei jidan jidovite, şi mirându-se, că încă n'am aju avem teologiceşte bine stabilite limitele unde pot sĕ se estindă drepturile comp oţilor nemagiari, în statul poliglot un Cartea episcopului *Frind* deci e bun înc în direcţia acésta. Cu cartea însaşi, — am spus, — ne vom mai ocupa.

*

FOIŞÓRĂ

Cum au ajuns ómenii la scrierea de astăzi.

Cea mai vechiă scrisóre pe care o cunóştem până astăzi, o au Chinezii. Scrisórea lor e fórte anevoiósă. După cum s'arată, literile lor sunt chipuri de lucruri, deci literile s'au născut, ca şi la Egipteni, din hieroglife. Când aveau sĕ scrie corb, desemnau un corb; aveau sĕ scrie mână, închipuiau o mână. Lucrul până la un loc e uşor şi limpede, când ai sĕ scrii cuvinte cari arată lucruri concrete; dar' când ai sĕ scrii cuvinte cari arată abstracţiuni, greutatea e mare. Cum sĕ scrii, adecă prin ce chip, vorbe ca durere, ascuns, aici, târziu, către? Chinezii şi-au găsit pentru acest fel de cuvinte semne anumite, pe cari nu le póte cetí ori-cine, ci numai cel-ce le învaţă.

Scrierea de azi a Chinezilor nu este însĕ cu chipuri. Dintr'un chip anumit a eşit un semn, o scurtare óre-cum a chipului. De pildă, din chipul calului a eşit un semn, care sémănă cu o cómă, din chipul întreg al boului s'au luat numai córnele. Şi aşa s'au născut óre-cum nişte litere. Greutatea cea mare acum a scrierii chineze e de douĕ feluri. Intâiu, că fie-care vorbă îşi are semnul seu deosebit, care nu mai arată chipul lucrului, dar' e născut dintr'acest chip. Aşa dar' fie-care vorbă îşi are semnul seu, şi fie-care semn arată altă vorbă. Prin urmare câte vorbe sunt în limbă, atâtea semne sunt, atâtea litere. Usul de tóte zilele are cam 4—5 mii de litere, dar' de tóte sunt preste o sută de mii de litere în scrierea chineză. Poţi deci sĕ înveţi o viéţă întrégă, şi tot sĕ nu cunoşti tóte literile chinezeşti. A doua greutate este, că o vorbă póte sĕ aibă mai multe înţelesuri, cum se întêmplă în tóte limbile, ear' acest lucru în chinezeşte e fórte des, aşa că o vorbă póte avé până la 25 de înţelesuri. Insĕ pentru aceeaşi vorbă e un singur semn, — *ling* e şi aleg, şi frunză, şi stăpân, şi bae, şi dincolo, şi eram etc. — cum poţi deci sĕ ştí că acest semn, care se ceteşte *ling* însemnézǎ alerg şi nu frunză, ori bae, etc.? Când vorbeşte, chinezul nu face confusie întrĕ înţelesuri, căci el vorbeşte cântând, şi după cum accentuézǎ şi intonézǎ cuvêntul, cunoşti adevĕratul înţeles al lui. In scriere însĕ s'ajută dând semnului tot de fel de alte semne mititele, puse când de-asupra lui, când de desupt, când pe margini, în tóte chipurile, ca accente, codiţe, cercei, córne, cârlige, săgeţi şi câte altele, aşa că semnul cel de baştină e împopoţonat pe de tóte părţile.

Chinezii scriu de sus în jos, în linie verticală, aşa că rêndurile scrierii se par stîlpi. Nici un semn nu sémănă cu altul şi mulţimea podóbelor lor te zăpăceşte.

Vechimea scrierii lor şi bogăţia literaturii îi împiedecă sĕ schimbe acest sistem de a scrie. S'a făcut şi la ei vorbă sĕ scrie ca europenii cu câteva litere, dar' cum sunt fórte conservatori întru păstrarea lucrurilor din părinţi, nu s'au învoit. E adevĕrat, că de ar lua scrierea simplă cu litere cari arată sunete, nimeni nu s'ar ocupa cu cărţile lor scrise mai nainte — şi au cărţi mai multe de cât ori-care neam de pe pămênt, şi în ele religia şi dreptul şi istoria lor, de preste 6000 de ani — ear' asta ar fi o pierdere mare pentru ei.

Japonezii, cari au o literatură mai tinĕră şi sunt şi mai primitori de lucruri noue, au lĕpădat semnele chineze şi şi-au făcut un alfabet de 47 litere, numit *i-ro-fa*, căci aceste sunt cele mai dese sunete în limba lor (i, r şi f) şi cu ele încep alfabetul ca noi cu Ei au sistem european de a scrie.

Scrierea Egiptenilor, nu cu mult m tinĕră de cât a Chinezilor, este cu totul alt şi e o tréptă mijlocie întrĕ scrierea chin şi aceea a europenilor. Pe când Chinez scriu cu un semn o vorbă întrégă, Egiptenii scriu numai o silabă. Acesta e sistemul egiptean, cu tóte că scriu cu câte un semn şi vorbe întregi, dar' numai anumite vorbe. Aşa d. e. un cerc cu un punct în mijloc însemnézǎ sóre şi se ceteşte *ra* (Ra era zeul sórelui), un cerc simplu sau un oval însemnézǎ *ro*, adecă lună. Acum, dacă aceste semne stau unul lângă altul ca un singur semn cetesc *raro*, care nu mai însemnézǎ sóre-lună ci mĕsură. Acéstă scriere e rebus; din chipuri scoţi cuvinte. Ca esemplu, în limba nóstră douĕ linii undulate ar însemna *apă*, un cub ar însemna mineralul *sare*, (fiind-că se cristalisézǎ în cubi). Acum, ori-unde veđi singuratice douĕ linii undulate ceteşti apă, un cub singuratic ceteşti sare, dar' când vor fi unite ca un semn vei cetí cu totul altă idee adecă *apăsare* (din verbul a apăsa).

Aşa scriau Egiptenii mai la început. Se înţelege, că într'acest chip n'au lipsă de atâtea semne câte au Chinezii, scrierea se

Notariat public în Elisapetopol. Ministrul de justiţie a încuviinţat înfiinţarea unui notariat public pentru raionul judecătoriei cercuale din Elisabetopol, cu sediul în Elisabetopol. Noul notariat va aparţiné camerei notariale din Cluj şi va fi inactivat la 1 April 1903. Până atunci agendele notariatului le va provedé notariul public din Mediaş.

*

Lege contra jocurilor hazarde. Regele Belgiei a sancţionat în fine legea votată încă astăprimăvară, privitóre la interzicerea jocurilor hazarde. Legea intră în vigóre mâne (1 Ianuariu st. n.) şi decretéză pedépsă de opt zile — şése luni închisóre şi 100—5000 de franci amendă pentru jucători şi chiar şi pentru cei cari ademenesc pe alţii sĕ jóce. In cas de recidivă, ori când cei ademeniţi sunt minoreni, pedépsa e îndoit de mare. In urmarea legii acesteia bancele de joc din Spaa şi Ostende se casséză, primind despăgubire pentru perderea venitelor ce aceste douĕ staţiuni balneare le aveau din jocul de cărţi şi rouletă: Ostende cinci [illegible]e, Spaa douĕ milióne de franci, votate [illegible] lege specială, în legătură cu cea de [illegible]us.

*

Ziariul "Tuberculosa." Sub auspiciile [illegible] sanatoriului din Budapesta pentru [illegible]vii tuberculotici săraci ("Budapesti Szegénysorsu Tüdőbetegek Szanatorium-Egyesület") a început sĕ apară o revistă întitulată "*Tuberkulózis*" (Tuberculosa), redactată de medicii Dr. Kuthy Dezső şi Dr. Tauszk Ferencz. Scopul revistei e: sĕ popularizeze apĕrarea contra tuberculosei; sĕ facă pe poporul de rênd sĕ înţelégă, că bolnavul tuberculotic (ofticos) prin scuipatul seu aruncat pretutindenea înficiéză şi pe cei din jurul seu, şi pentru împedecarea acesteia ofticoşii sĕ nu scuipe pe jos prin casă, ori pe afară, ci în batistă, ori în scuipătóre a nume, etc. Ministrul-president Széll, ca ministru de interne, apreciind scopul salutar urmărit de noua revistă, prin un circulariu adresat tuturor municipiilor o recomandă atenţiunii publicului. Abonamentul e *o corónă pe an*, care sĕ se trimită secretariatului reuniunii amintite mai sus: Budapesti Szanatorium-Egyesület titkárságának în Budapesta (VI. Andrassy-ut Nr. 46). — In adevăr, e nobil şi umanitar scopul urmărit de înfiinţătorii revistei. Ce folos însĕ, că numai întrĕ cei cari pricep limba magiară pot face propagandă cu revista lor.

*

[illegible] Lambsdorff, ministrul de esterne [illegible] Rusiei. Intregă presa europeană se ocupă acum cu călĕtoria contelui Lambsdorff, ministrul de esterne al Rusiei, care — cum [illegible] spus în numĕrul penultim — a făcut [illegible]nelă la Belgrad, Sofia şi Viena, avênd mi[illegible] specială cu privire la situaţia politică [illegible]cani (Macedonia). Ministrul, cum îl [illegible] numele, e de origine germană, des[illegible]t din ramura vestfalică a familiei ba[illegible]esti Wenge, de străvechiă origine. Un [illegible] al ramurei vestfalice în seclul XVIII. [illegible]e în Rusia şi la 1817 ţarul Alexandru I. l'a ridicat la rang de conte. Ministrul de acum, *conte Vladimir Lambsdorff Nicolaevici*, s'a născut la 1844. Studiile şi-le-a făcut în liceul Alexandru şi în academia superióră diplomatică. Din acéstă academie [illegible] absolvenţi ajung de regulă copisti prin birourile ministeriului de esterne, ear' mai târziu sunt trimişi în străinătate ca ataşaţi [illegible] legaţiune. Cu Lamsdorff s'a facut escep[illegible]. El a fost aplicat de-a dreptul la guvernul central. Serviciile în ministeriul de [illegible] şi-le-a început în 1866 sub cance[illegible] Gorciacov; în 1872 a fost numit secretariu secundar, ear' în 1875 secretariu prim al ministeriului de esterne. In acéstă calitate a însoţit pe şeful seu la congresul din Berlin; de la 1878 până 'n 1880 a fost ataşat ca funcţionar diplomatic la curtea din Livadia a ţarului Alexandru II., ear' după doi ani e numit secretariu de stat în ministeriul de esterne sub cancelarul Giers. A însoţit la Danzig pe ţarul Alexandru III., apoi la întâlnirea din Skirnievice (ţarul Rusiei, împĕratul Germaniei, şi împĕratul-rege al nostru) şi la Krems. Era cel mai intim consilier al lui Giers. După mórtea subită a lui Lobanov-Rostoskvi în 1896 a luat conducerea interimală a ministeriului de esterne. In 1897 a fost substitut al ministrului de esterne Siskin, ear' în 31 Iulie 1900, după serviciu de 34 ani ţarul i-a concredut lui cel mai important post din imperiul sĕu. După cum se póte vedé din datele acestea contele Lambsdorff pe la curţile străine e figură nu prea cunoscută. Diplomaţii străini fosti în post la Petersburg spun însĕ, că e om fórte ambiţios şi slav intransiget.

*

Optsprezece ore în zăpadă. Trenul de persóne ce Sâmbătă séra plecase din Zamobor (Galiţia) spre Ungaria, s'a nămolit în zăpadă pe linia deschisă. Optsprezece ore au trebuit sĕ lucreze personalul trenului şi călĕtorii până li-a succes sĕ deschidă trenului cale prin troienii de zăpadă.

*

Nenorociri mari. O telegramă din Londra raportéză că în apropriere de Toronto s'a întêmplat Luni o teribilă ciocnire de trenuri; *treizeci călĕtori au murit*, ear' douĕzeci şi opt au fost răniţi grav. — Despre o altă nenorocire, tot aşa de grozavă, vin ştiri din Rusia. A nume, la ocnele de cărbuni din Bachunt (în guvernamentul Ecaterinoslav) s'au aprins gazurile de ocnă în tarnele "Ana", cari prin o gróznică esplosiune au pus în flacări întregi tarnele. Din o sută de lucrători numai douĕzeci au putut scăpa; ceilalţi optzeci au au ars scrum.

*

Curcubeu. Sâmbătă pe la o oră şi trei pătrare după amiazi, în timp ce ploua ca primăvara şi lucia sórele, firmamentul de nord-ost de-asupra Budapestei era încins de un curcubeu frumos. Frumosul fenomen a durat cam zece minute.

*

Douĕsprezece zile neîngropat. In Sătmar locuia în subchirie un zileriu cu numele Tóth Ferencz, care nu avea pe nimenea în jurul seu, numai o fiică măritată într'un sat din apropiere, la care mergea une-ori şi petrecea zile de-a rêndul. Inainte de crăciunul iulian Tóth Ferencz dispăruse earăşi, nu l'a mai vĕdut nimenea vr'o douĕsprezece zile, gazda casei însĕ ştiindu-i obiceiul de a pleca la fiică-sa fără sĕ spună cuiva, era în credinţa că omul e dus earăşi. In ziua crăciunului însĕ, fiindu-i suspect că de atâta timp lipseşte de-a casă, a deschis uşa odăii lui Tóth şi l'a aflat mort în pat. Comisia de medici a constatat apoi, că bietul om douĕsprezece zile a zăcut mort.

*

Jos cu şlepul! Senatul şcolar din districtul VII. al Budapestei, la propunerea presidentului Zbóray Béla zilele trecute a făcut magistratului propunere, ca sĕ oblige pe învĕţătórele de la şcólele din acel district, ca în şcólă sĕ pórte şlepul aşa, ca sĕ nu măture podelele salei de învĕţământ. In motivarea propunerii se spune că învĕţătórele cu şlepul rochiei roscolesc praful de pe podele, care e fórte periculos pentru sănĕtatea copiilor.

*

Concert şi teatru în Vêrşeţ. Tinerimea universitară română din jurul Vêrşeţului învită la concertul împreunat cu teatru şi petrecere de dans, care se va aranja cu concursul mai multor domnişóre române din Vêrşeţ şi jur şi al "Reuniunii de cetire şi cântări din Coşteiu", în opidul Vêrşeţ la 26 Decembre 1902 (8 Ianuarie 1903) adecă a 2-a zi a Naşterei Domnului, în sala hotelului "Baross". Preţul de întrare: Locul I. 3 cor., locul II. 2 cor., locul III. 1 cor. Venitul curat e destinat fondului "Reuniunii de cetire şi cântări din Coşteiu". Inceputul precis la 8 ore séra. Bilete de întrare se capătă la institutul de credit şi economíi "Luceafărul" şi séra la cassă. Progamul e următoriul: I. 1. N. Popovici: "Hora Dobrogeană", cor mixt. 2. Ch. Gounod: "Faust", esecutat la pian de d-şóra S. Corcea. 3. Heyberger: "Serenadă", cor bărb. 4. C. Porumbescu: "Rapsodia Română", esecutată la pian de d-şóra L. Mioc. 5. J. Costescu: "Cântecul Oşteanului" cor bărb. 6. I. Vidu: "Resunetul Ardealului", cor mixt. 7. C. Porumbescu: "Quadrille", cor bărb. II. "*Pentru ochii lumii*" comedie în 2 acte de Labiche, localisată de Gil. III. Dans.

*

Ştiri mĕrunte. In Imola (Italia) anarchistul Mancini a ucis pe Dr. Onni, conducĕtoriu al socialistilor. Mult timp purtaserĕ vehementă polemie ziaristică şi în ziua omorului încă avuserĕ dispută pe teme politice. In focul disputei Mancini a străpuns apoi pe contrariul seu cu un pumnal. — Locotenentul George Festetich s'a spânzurat în casa de nebuni din Agram, unde fusese internat. — Soţia pădurariului Kákonyi József din Szegszárd în ziua crăciunului a mers pe ghiaţa Dunării sĕ-şi mâne a casă o gâscă. Ghiaţa s'a rupt şi nenorocita s'a înecat. Cadavrul nu i-s'a găsit. — Băieţelul lui Antal István din Măcesti fiind lăsat singur a casă s'a apropiat de cuptoriu şi şi-a aprins hăinuţele. Când a sosit mamă-sa din vecini mititelul era ars scum. — Vulcanii muntelui Pelée de pe insula Martinica sunt de nou în funcţiune, vĕrsând lavă în jurul lor.

Lista contribuirilor

făcute în scopul rescumpĕrării felicitărilor de Anul nou în favorul fondului Casei Naţionale.

S'au făcut până acum următórele contribuiri:

1.	Iosif St. Şuluţu, consilieriu de trib. în pens., Sibiiu	cor.	10·—
2.	Dr. Ilie Beu, medic, Sibiiu	„	5·—
3.	Nicolau Togan, protopop, Sibiiu	„	3·—
4.	Ioan Vătăşan, contabil, Sibiiu	„	5·—
5.	Sever Barbu, contabil, Reghin	„	5·—
6.	Romul Simu, Sibiiu	„	2·—

Cărţi şi reviste.

Călindariul Minervei. A apărut la Bucureşti, în editura institutului de arte grafice "Minerva" *Călindariul Minervei* pe anul 1903, cu o mulţime de articoli originali şi cu ilustraţiuni artistice. E fără îndoială cel mai frumos călindariu dintrĕ tóte câte le avem noi Românii. Preţul unui esemplariu 1 cor. 25 bani. Se póte procura şi prin Librăria archidiecesană din Sibiiu.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şi rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şi din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

PARTEA LITERARĂ.

V. Conta în un manual german de filosofie.

La "Comunicări mĕrunte" din fascicolul 12 (dto. 1 Decembre) al *Convorbirilor literare* cetim următórele:

In volumul Grundriss der Geschichte der Philosophie des neunzehnten Jahrhunderts, de Ueberweg-Heinze, 9 te Auflage, Berlin 1902, se spun următórele despre filosoful nostru Conta, la pag. 590:

"Ca cugetătoriu român e de menţionat: Basile Conta, născut la 1846 într'un sat din Moldova, mort la 1882 în Bucureşti, fost mai mulţi ani profesor în Iaşi (în text e pus din greşală Bucureşti), după ce se instruise în Belgia, şi fusese influinţat de Spencer, Darwin şi de Büchner. Primele sale scrieri filosofice fură tipărite în "Convorbiri literare": "Teoria fatalismului" în 1875 şi 1876, publicată de el însuşi în franţozeşte sub titlul: Théorie du fatalisme. Essais de philosophie matérialiste. Brux. et Paris 1877; "Teoria ondulaţiunei universale", 1876, 1877, tradusă în franţozeşte de Rosetti-Tescanu, împreună cu fragmente dintr'o operă asupra metafisicei, sub titlul: Théorie de l'ondulation universelle. Essais sur l'évolution. Paris 1895. O "Introducere în metafisică" apărù de asemenea în "Convorbiri" şi fu tradusă de Conta însuşi în franţozeşte: Philosophie matérialiste. I. Introduction à la métaphysique. Brux. et Par. 1880. Din manuscrisul neterminat despre metafisică a tradus Rosetti-Tescanu: Fondements de la métaphysique, Paris 1890.

"De-şì Conta este positivist, evoluţionist, ba chiar şi materialist modificat, totuşi el dă metafisicei un loc în sistemul ştiinţelor. Ce-i drept absolutul nu póte fi cunoscut, însĕ mintea omenéscă nu se mulţămeşte numai cu ştiinţa positivă, ci îşi creéză un fel de ştiinţă mai înaltă: En portant ses investigations dans le domaine des quasiconnaissances, la métaphyisique devient donc une espèce de poésie scientifique, qui crée autant de quasi-vérités qu'en exige la constitution intellectuelle du penseur. L'imagination peut aller bien loin dans cette direction. (Les fondem. de la Métaph., p. 37). Se vădeşte aici o mare asemănare cu Friedr. Alb. Lange. Cf. despre Conta: Ludw. Büchner, Ueber Ursprung u. Geschichte der Religion, în: Aus Natur u. Wissenschaft, 2. Bd., Leipzig 1884; Ion A. Rădulescu, Ueber das Leben und die Philosophie Conta's, disertaţiune care va apăré în curênd".

Acéstă notiţă asupra lui Conta, făcută în noua ediţie a celui mai rĕspândit manual german de istorie a filosofiei, e prima menţiune a cugetării filosofice româneşti în vre-o carte de istorie a filosofiei. Acésta e datorită tesei de doctorat a dlui Ioan A. Rădulescu-Pogoneanu, citată în notiţa de mai sus: profesorul Heinze din Lipsca, autorul manualului de istorie a filosofiei în care se cuprinde însemnarea de mai sus despre Conta, a fost presidentul tesei dlui Rădulescu şi, împreună cu profesorul Wundt, referentul ei pe lângă facultatea de filosofie din Lipsca.

Posta redacţiunei.

Brutus. Chestia e acum resolvită prin decisiune consistorială, numit fiind unul dintrĕ candidaţi. Nu mai are deci nici un rost publicarea corespondenţei Dtale.

[illegible]plifică mult. Semnul bună-óră pentru *car* [illegible] pentru silaba *car*, ori în ce cuvênt ai întâlnit-o.

Mai târziu numai primul sunet al unui [illegible] cetea, şi de aci înainte scrierea [illegible]ă un fel de acrostih. De esemplu, ca sĕ scrii *luptă*, desemnai chipul unui animal ori obiect, al cărui nume începea cu *l* — un lup, o lebĕdă, o lampă, etc. Apoi al unui lucru ori animal al cărui nume începea cu *u* (urs, undiţă), apoi aşa pe rênd mai departe. Vedi bine, eu dau aceste esemple în limba nóstră, Egiptenii le aveau în limba lor. Chipurile puteau sĕ fie fórte multe pentru acelaşi sunet, cum de pildă la noi pentru *f* am puté desemna frunză, flóre, fluer, flintă, foc, fag, fagure, fus, fuior şi altele nenumĕrate. Cu timpul au ajuns sĕ întrebuinţeze numai acele chipuri, cari se puteau mai uşor desemna şi al căror nume era mai cunoscut. Acéstă scriere era întrebuinţată numai în piatră, căci Egiptenii scobiau scrisórea în păreţii templelor şi ai mormintelor.

După ce au început însĕ sĕ scrie pe *papirus* (un fel de hârtie fórte trainică), nu mai desemnau chipurile aşa de frumos, căci nu erau toţi meşteri, ear' graba ce-o puneau sĕ scrie nu le da răgaz sĕ fie migăloşi, şi aşa au ajuns ca şi Chinezii sĕ tot simplifice desemnul până au ajuns, ca în loc de chipuri sĕ aibă numai semne anumite pentru ele. Bună óră chipul dintâiu deplin al unei case, a ajuns sĕ fie numai chipul acoperişului ei, apoi şi acésta s'a făcut mai simplu, un semn din trei linii cum sunt contururile acoperişului, apoi în graba scrierii şi acest semn s'a rotundit de s'a făcut un simplu semi-cerc.

Dar' totuşi, de şi simple, erau multe semne pentru acelaşi sunet. Atunci Fenicienii au venit la gândul sĕ alégă dintrĕ atâtea semne pentru un sunet unul singur — va sĕ zică un semn şi un sunet — şi au făcut un alfabet simplu. Pentru sunetul *a* au luat numai semnul care închipuia boul şi i-au şi zis acestui semn bou (*alef*). Cu puţină fantasie poţi într'adevĕr recunóşte chiar şi în alfabetul latin (de-şi s'a schimbat mult) în a chipul boului: a mic scris, e compus din douĕ părţi, un *o* şi un semi-cerc lipit de el, *o* făcut lungueţ spre drépta, ar închipuí trupul boului, ear' semi-cercul, córnele lui. Pentru sunetul *b* au luat chipul casei (*beth*), pentru *g* chipul cămilei (*ghimel*), etc. Astfel Fenicienii au fost cei dintâi cari au scris ca Europenii de astăzi, avênd pentru fie-care sunet un singur semn şi dând unui semn un singur sunet.

De la Fenicieni (cam 1.000 de ani înainte de Christos), au învĕţat scrierea Iudeii şi Grecii. Şì unii şì alţii au schimbat semnele Fenicienilor după cum li-a venit mai bine. Grecii au păstrat chiar şi numele semnelor feniciene-semitice, alfa, vita, gama, delta, cu tóte că în limba lor aceste vorbe nu însemnéză nimic. De la Greci apoi, şi de la Iudei, semnele acestea au străbătut spre Ost până în India la marginile Chinei, unde s'au oprit, căci au dat de conservatorii Chinezi; ear' spre Apus în tótă Europa. Cei cari le-au rotundit şi le-au făcut lesnicióse, schimbând formele lor, au fost Romanii, ear' de la Romani le-au primit tóte popórele Europei. Un episcop al Goţilor, care li-a tradus biblia, a născocit pentru Nemţi un alfabet, schimbând puţin pe cel roman şi făcênd literile mai cu colţuri, acesta e alfabetul german. Ear' Chiril, apostolul Slavilor, schimonosind alfabetul roman şi născocind el câte ceva, a făcut alfabetul chirilic, pe care 'l au azi Slavii.

G. Coşbuc.

Nr. 716/1902. [224] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Băcia,** tractul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotațiunei preoțești de la stat.

Concurenții au a'și subșterne cererile lor concursuale instruate conform normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta inainte de alegere în biserică spre a'și arăta destoinicia în cele rituale.

Deva, 14/27 Decembre 1902.

Comitetul parochial al parochíei gr. or. rom. Băcia în conțelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 551—1902 [223] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Ampoița,** în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan de dto 17 Septembre Nr. 6487—1902 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a-și așterne în terminul susindicat — petițiunile concursuale instruite conform normelor, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în o Duminecă sau sërbătóre în biserică, spre a cânta și cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Albei-Iulii în conțelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 26 Octobre 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

[222] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **capelan** în parochia de clasa I. **Galați**, din protopresbiteratul greco-oriental Bistriță, înființat de Preavenerabilul Consistoriu cu ordinul din 20 Martie, 1901 Nr. 2623 B. lângă parochul *Iacob Briciu* de acolo, se publică concurs cu terminul de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt în înțelesul ordinului suscitat jumëtate din tóte venitele parochiale.

Concurenții au a'și înainta suplicele instruite cu documentele recerute pentru parochíile de clasa I. în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistrița.

Galați, în 24 Maiu 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriță.

Simion Monda
protopresbiter.

Drepturile și datoriile învëțătorilor (învëțătórelor) români. Pentru învëțătorii și învëțătórele române de la școlele poporale elementare superióre și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate școlare (scaune școlare, eforii) confesionale; pentru preoți, direcțiuni școlare, autorități bisericești, susțiitori de școle; pentru inspectorate confesionale diecesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiilor, hotărîrilor și decisiunilor principiare, scrisă și compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul-mare (N.-Becskerek). Prețul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Vasile E. Moldovan

Meteor

— Roman —

Se póte procura de la
Librăria archidiecesană
Costă 1 cor. + 10 f. porto

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . C. 1·—
Ziarul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

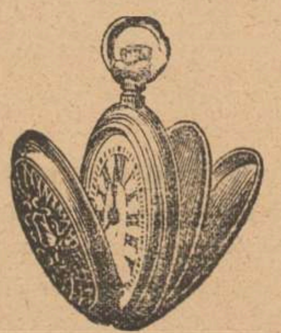

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete aurīți marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpërătorul së fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [215] 5—20

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născëtóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumëtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania Studiu istoric despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Pușcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 și 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Telefon nr. 46—47. Telefon nr. 46—47.

Entreprise des pompes funèbres

Centrala: Strada Cisnădiei nr. 18.

Imi iau voie a aduce la cunoștința prea onor. public, că am primit **un nou transport de cununi artificiale de înmormêntare, pantlici de cununi, covóre pentru sicriuri,** precum și de alte articole necesare acestei branșe și astfel sunt pus în posiție a puté serví pe on. clienți cu **cununi** de la 1 cor. până la 50 cor.; **pantlici** (și naționale) de la 30 fileri până la 5 cor. per metru; și **covóre de sicriuri** de la 50 fileri până la 150 cor.

Nu am crutat nici timp nici bani până am putut încredința institutul meu conducerei unui bărbat prevëḑëtor și versat în tóte afacerile aceste, care a petrecut mulți ani de-a rêndul în orașe mari, unde a avut ocasiune bună a vedé cum se esecută înmormêntările de la cele mai simple până la cele mai pompóse. Tóte comandele se esecută în modul cel mai corect și cu prețurile cele mai moderate.

Mai amintind, că posed **un car funebru de gală construit din sticlă de oglinḑi** și alte carë de construcție modernă și că dispun de cele mai noue recuisite de înmormêntare më recomand atențiunii on. public

cu stimă

[221] 4—4 **Fritz W. Elges.**

Locuri pentru **anunțarea înmormêntărilor,** de unde se esecută imediat tot, se află în **str. Cisnădiei nr. 18, str. Sării nr. 37** și **str. Weinanger nr. 1.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 143 Sibiiu, Sâmbătă 21 Decembre 1902 (3 Ianuariu 1903) **Anul L**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Către onoraţii cetitori.

Câteva zile încă şi anul în care ne aflăm e dat şi el trecutului şi istoriei.

E de însemnătate mare pentru noi acésta încheiere de an, pentru-că cu încheierea anului acestuia vine dată trecutului şi istoriei şi *prima jumětate de secol* pe care ziariul nostru a petrecut'o în serviciul bisericei şi al neamului românesc.

Cincizeci ani de viéţă, de muncă şi de luptă avem deci în urma nóstră. Un trecut frumos, la care cu mândrie şi cu mângăere putem priví, pentru-că la tot ce ni-a rěmas din acest trecut a contribuit din tóte puterile şi ziariul nostru.

Adus la viéţă în timpuri grele, în zile de suferinţă, martor a fost ziariul nostru la uriaşele lupte purtate de cei mari ai noştri pentru a crea poporului român şi bisericei sale străbune o situaţie mai bună şi mai prielnică, şi adunat'a şi ziariul nostru piatră lângă piatră, pentru a contribuí la clădirea aşezămintelor culturale şi naţionale de cari ne bucurăm astăzi.

In acesti cincizeci de ani trecuţi "*Telegraful Român*" n'a încetat nici pe un moment a fi aceea ce marele seu întemeiătoriu, nemuritoriul *Andreiu baron de Şaguna*, a voit sě fie: sentinelă credinciósă a bisericei şi a aşezěmintelor nóstre bisericeşti şi şcolare, apărătoriu devotat al drepturilor şi intereselor poporului român, promovător al culturii naţionale române şi călěuzătoriu al neamului românesc în tóte nisuinţele sale spre bine.

Şi aceea ce a fost ziariul nostru în trecut, va rěmâné şi în viitoriu, în noua jumětate de secol în care în curênd va întra. Vom păzí, cei de astăzi, cu credinţă scumpele aşezěminte culturale şi naţionale, pe cari ni-le-au lăsat cei din trecut, şi cu zelul din trecut ne vom împliní şi în viitoriu datorinţa de luminători ai poporului român şi promovători ai culturii sale naţionale.

Politica ziariului nostru e bine-precisată şi în spiritul de până acuma va fi ea dusă mai departe. In spirit de *conciliantă* şi de *împăciuire.* Vom căuta, ca raporturile în cari suntem avisaţi sě trăim cu celelalte naţionalităţi din patria comună, sě nu fie înăsprite, ci îmbunătăţite, pentru-ca în bunăînţelegere sě contribuim toţi la fericirea şi înaintarea statului din care facem parte.

Cestiunile *bisericeşti* şi *şcolare* vor fi tractate şi în viitoriu în ziariul nostru cu îngrijire cuvenită, cu obiectivitatea şi seriositatea reclamată de importanţa lor; şi tot astfel vor fi tractate şi celelalte cestiuni de interes pentru poporul nostru, rěmânênd şi pentru mai departe eschise din colónele ziariului nostru *certele* şi personalităţile.

Cerênd deci şi pentru viitoriu încrederea şi sprijinul onoratului public cetitoriu român, deschidem abonament la "*Telegraful Român*" pe anul 1903, cu preţurile puse în fruntea foii, a nume: *pe un an 16 coróne, pe jumětate an 8 coróne, pe trei luni 4 coróne*, şi rugăm pe vechii nostri sprijinitori şi abonaţi, sě stărue în cercul cunoştinţelor lor pentru lăţirea ziariului nostru, şi *sě-şi reînoiască înşişi la timp abonamentele*, pentru-ca espedarea foii sě nu fie întreruptă.

Abonamentele se fac prin *mandate postale*, pe cari numele, locuinţa şi posta ultimă a abonatului sunt a se scrie corect şi legibil.

Redacţiunea şi Administraţiunea.

Transacţia e perfectă.

Sibiiu, 2 Ianuariu n.

Bucurie mai mare nu se putea face întregei poporaţiuni din monarchia austro-ungară de cât prin comunicarea ştirei, că Mercuri séra, la orele zece, *transacţia a fost perfecţionată,* după-ce guvernele statelor dualiste au căḑut de acord asupra punctelor de divergenţă cari mai esistau întrě ele.

Intrarea în noul an s'a făcut deci sub auspicii bune, sub semnul păcii economice, care sigur va aduce ródele dorite şi aşteptate.

Lucrurile s'au întêmplat aşa cum le prevestisem. Prim-ministrul ungar *Széll* a rěmas şi Mercuri la Viena, primit fiind înainte de amiazi, atât el, cât şi Dr. *Körber*, ministrul-president austriac, în audienţă din partea monarchului, care li-a dat ambilor sě înţelégă, că o crisă ministerială pe chestia pactului, Corónei *nu 'i este dorită*, ci din contră, îi este fórte dorită perfecţionarea pactului.

In urma acestei dorinţe preaînalte tratările s'au început de nou. Prim-ministrul austriac a făcut visită la hotel dlui *Széll*, consultându-se cu el mai bine ca o oră. A convocat apoi pe toţi colegii sei la o consfătuire, întrunindu-i în consiliu de ministri. Ací a făcut comunicarea, că guvernul ungar nu vrea sě cedeze din punctul seu de vedere de până acuma, precisat în ultimatul ce l'a adresat nu de mult guvernului austriac, şi s'a discutat mult asupra întrebării, dacă întrě împrejurările date n'ar puté guvernul austriac sě facă concesiuni, şi în care měsură?

Prim-ministrul austriac a mers în urmă de nou la palat, unde a fost primit în audienţă, şi a mers la palat şi prim-ministrul ungar, ear' după aceea au urmat noue pertractări şi capacitări, a căror urmare a fost, că la orele nouě şi jumětate nóptea, ambele guverne au putut să publice îmbucurătoriul comunicat, că *transacţia a fost perfecţionată*, după ce s'a aflat modalitatea de a trece preste tóte pedecile ce 'i mai stăteau în cale.

Prim-ministrul ungar *Széll* a plecat nóptea la orele unsprezece la Budapesta, unde eri, Joi, partidul de la putere i-a făcut cu ocasiunea felicitării de Anul-nou mari ovaţiuni pentru succesele obţinute, fiind-că se asigură, că din acésta luptă lungă guvernul ungar a eşit învingětoriu, respectate fiind interesele statului ungar întru tóte în învoiala legată.

Ziarele din capitală scriu tóte în termini călduroşi şi cu vědită bucurie despre acest eveniment însemnat al zilei, care, cum am spus la început, cu bucurie va fi salutat din partea întregei poporaţiuni a monarchiei.

Un nou metod şcolar.

Din America vine ştirea despre o reformă radicală ce e pe cale de a fi întrodusă în învěţământul public, şi despre luarea unei měsuri în privinţa acésta, chemată sě afle mare rěsunet pretutindenea.

E vorba sě fie adoptat un sistem nou de învěţămênt, mai raţional de cât tóte câte au fost până acuma în us, şi inovaţia acésta o întroduce biroul de educaţiune din *Statele-Unite.*

Biroul acesta, basat pe resultatele unei anchete, a făcut constatarea, că studiarea din cărţi pune în primejdie creerul copilului şi împedecă desvoltarea fisică, avênd de urmare, că dă un om slăbuţ societăţii omeneşti, care mai curênd ori mai târziu trebue sě cadă jertfă surmenajului.

S'a avut în vedere la formularea acestei conclusiuni, că copilul are trebuinţă înainte de tóte de *mişcare,* pentru ca sě i-se desvólte corpul; prin urmare nu e bine sě fie legat de bancă din cea mai fragedă etate, ci pentru a se căştiga ómeni sănětoşi, e de lipsă a se reveni la vechiul sistem de educaţiune, la părerile celor din vechime, cari ziceau, că creşterea are sě se facă *umblând.*

Sě nu se mai ţină deci prelegeri în şcólă, ci sě se facă preumblări. Sě nu mai înveţe copiii din cărţi, stând înghemuiţi în băncile de şcólă, ci sě înveţe făcênd visite la museuri, la grădini botanice şi zoologice, la monumente, la ateliere, etc., unde tóte lucrurile le pot vedé cu ochii, şi esplicate din partea profesorilor, se légă mai uşor de mintea copiilor.

Dar' inovaţia pe terenul învěţămêntului public nu stă numai din atâta, ci biroul de educaţie din Statele-Unite a mers un pas şi mai departe. A constatat, că se póte stabilí ştientificeşte, că fie-care cap de copil câtă ştiinţă póte primí la zi, fără ca sě-'i sufere creerul, — ţinêndu-se cont de etatea, temperamentul şi constituţiunea sa.

Fie-care profesor şi profesóră, fie-care putere didactică, va fi prověḑută deci cu câte un aparat care stabileşte lucrul acesta, şi creerul fie-cărui copil de şcólă va fi esaminat la întrarea sa în şcólă, pentru-ca ţinêndu-se cont de facultăţile sale sě i-se dee educaţia în dose mai mici sau mai mari, — după cum va cere trebuinţa.

Prin acésta instrucţiunea încétă de a mai fi aceea ce e astăzi, o îngrămădire prea mare a materialului, îngreunătóre pentru creerul copilului, şi devine, — citâm acum din motivarea biroului de educaţiune din Statele-Unite: „O mecanicitate intelectuală, înţelepţeşte regulată şi controlată prin o serie de observaţiuni, cari fac sě se cunóscă puterea elastică a inteligenţei elevilor, şi fac sě fie posibil, ca fie-căruia sě se dee din cunoştinţele necesare numai atâta cât el este capabil a primí ca dosă de noţiuni. Cu alte cuvinte, profesorul nu va mai fi autorisat sě samene sěmênţa intelectuală cu pumnul întreg, ci asigurându-se mai întâiu printr'un complex de esaminări şi observaţiuni despre caracterele elevilor, din punctul de vedere biologic, celebral, etc. va aşeza în mintea lor grăunţele unul câte unul."

Natural, că e vorba deocamdată numai despre o *propunere,* care însě, cunoscênd inclinarea Americanilor spre tot ce e nou, uşor póte sě fie pusă de fapt în aplicare, acolo la ei. Repetăm, la ei, pentru-că la noi, Europenii, conservativi din cale afară, cine ştie când va puté sě-şi facă drumul ideia acésta bună, care de altcum e a celor din vechime, cari încă ziceau aşa: „*crescit eundo*".

Visitele contelui Lambsdorff.

Contele *Lambsdorff*, ministrul de esterne al Rusiei, şi-a terminat visitele pe cari avea sě le facă la Niş, Sofia şi Viena, şi eri, Joi, cu trenul de séra a plecat a casă la Petersburg. Nu se adevereşte deci ştirea dată de „*Kel. Ért.*" că în programul de călětorie contele Lambsdorff ar fi avut trecută şi capitala României, pentru-că la Bucureşti nu s'a dus.

Pe ori-unde a umblat, contele a lăsat urme însemnate. La Niş, unde se află de present curtea regală a Sêrbiei, a lăsat bucurie mare, pentru-că a adus cu sine cele mai bune asigurări despre simpatíile Ţarului faţă de părechia regală şi faţă de poporaţiunea Sêrbiei, simpatíi atât de mari, în cât Ţarul, tocmai în interesul binepriceput al acestui regat, se ocupă serios şi din tot adinsul cu regularea chestiei de *succesiune* asupra tronului sêrbesc. La Sofia iarăşi a lăsat speranţe şi mai mari, pentru-că a făcut promisiuni, că chestia macedoneană va fi resolvată aşa cum cer interesele Bulgariei. Ear' că la Viena, unde a stat trei zile, ce lucruri mari a isprăvit, se va vedé numai mai târziu, pentru că tot ce s'a făcut a mers în cel mai mare secret. Despre scopul acestor visite, bineinformatul „*Reichswehr*" de la Viena ne dă de altcum următórele informaţiuni:

— „Din rapórtele ce le avem despre momentele petrecute din partea contelui *Lambsdorff* la Niş şi Sofia, puţine puncte de mânecare putem scóte, cari sě ne servéscă drept cinosură la stabilirea scopului pe care l'a avut acéstă călětorie politică de informaţiune. Rapórtele venite din parte privată pe séma unor ziare se învêrtesc în jurul combinaţiunilor, a căror autenticitate uşor póte fi contestată. O versiune afirmă, că călětoria ministrului rusesc de esterne în Balcani stă în slabă legătură cu chestia macedoneană, şi că de fapt *ea urmăreşte cu totul alt scop.* A nume, Ţarul Nicolae s'a ocupat de mult cu ideia, ca pentru repetata amânare a primirii lor la curtea ruséscă, Regele şi Regina Sêrbiei *sě primêscă satisfacţie într'o formă cuvenită.* Deci, călětoria devenită urgentă a contelui Lambsdorff la Viena, a dat naştere planului, că cu acéstă ocasiune contele sě facă pe mijlocitoriul la curtea din Belgrad. Comunicatul cunoscut din „*Mesagerul Imperial*" a provocat de altă parte necesitatea unei atingeri personale a ministrului cu cei de la putere din Sêrbia şi Bulgaria, pentru a le spune, în Belgrad, Niş şi Sofia, tuturor celor ce se légănă în visuri patriotice, că *Rusia nu vrea sě se înţelégă* *cu Austro-Ungaria în privința Macedoniei fără știrea și în dosul lor.* Acésta e istoria autentică a călĕtoriei contelui Lambsdorff la Belgrad și Sofia“.

Şaguna ca scriitoriu.

Lucrare cetită la serata festivă a societății "Petru Maior" în 13 Decembre st. n. 1902, de

Ioan Lupaş.

(Fine).

De aceea se întórce cu rugările sale cătră prea luminatul monarch, în „*al înalt cărui cabinet mila și adevĕrul se întimpină, dreptatea și pacea se sărută*“, și după-ce a dovedit în primele douĕ promemorii basa de drept istoric, în a treia basă de drept canonic a pretensiunilor sale, în ultima, cea mai formidabilă promemorie, cere cu tótă hotărîrea, ca clerului bisericii și poporului de sub cârmuirea lui sĕ i-se recunóscă aceleași drepturi politice ca și celorlalte confesiuni și neamuri împreună locuitóre. Promemoriile își avură resultatul dorit. De-și nu imediat, dar' totuși i-se împlinì dorința lui cea sfântă, cu care plecase de la Carloveț la Sibiiu.

Scrierile aceste politice ni-'l înfățișéză pe Şaguna ca pe cel mai înflăcărat apărător al unei cause, de a cărei dreptate era pĕtruns în întrégă ființa sa. Numai așa ne putem esplica perseveranța admirabilă, zelul nobil și iubirea cea mare de dreptate, care transpiră din tóte luptele lui, lupte, pe cari ni-le zugrăvesc destul de clar și numai aceste *Promemorii.*

Tot la scrierile ocasionale grupasem și *Scrisorile apologetice*, pararea și respingerea atacurilor venite din partea fraților de același sânge, dar' de altă lege — la aparență, căci în fond era și este tot aceeași. Trecem preste aceste reminiscențe ale unor veleități confesionale și ne oprim la *Polemia*, ce o purtase Şaguna cu Ioan Eliade Rădulescu, fiind acésta o cestiune în care Şaguna a dat dovadă nu numai de judecată clară și corectă, ci și de o perfectă istețime cu privire la evoluția limbii.

A nume, Eliade întreprinse traducerea bibliei, dar' o făcuse acésta — conform tendințelor sale limbistice — într'un limbagiu care nu numai că nu era accesibil poporului, pentru care se traducea biblia, ci era și nefiresc, forțat. Şaguna combătù și zădărnicì lucrarea lui Eliade, arătând, că limba nu se póte forma și reforma după placul nimĕnuia, căci avêndu-și ea legile sale firești de desvoltare, trebue sĕ se țină cont de acestea. Şi mai ales într'o carte scrisă pentru popor nu se póte admite la nici un cas asemenea schimonosire, premenire de limbă, căci „Limba bibliei pentru un popor numai odată se póte face. Dacă s'a învins pedeca cea mare a traducerii credincióse și înțelese, și dacă poporul a primit limba aceea așa zicênd în însași ființa sa, atunci următorii n'au de a mai face alta, ci numai a o îndrepta așa, după cum o ar fi îndreptat traducĕtoriul bibliei, dacă ar fi trăit până în veacurile lor“. Pentru-că biblia urmărește un scop, scopul de a împrumuta poporului tăria morală a credinței, și de aceea lucrul principal e, ca biblia sĕ fie înțelésă de popor. Cine se adreséză cătră popor, dacă vrea sĕ fie înțeles trebue sĕ-i vorbéscă în graiul lui, pentru-că „Pot eu — zice Şaguna într'alt loc — sĕ vorbesc și mai frumos de cât odinióră Sf. Ioan Gură de aur, ba însuși Sf. Ioan Gură de Aur póte vorbí, însĕ dacă poporul nu îl pricepe, gura lui rĕmâne fără efect“.

Acestea le-am aflat mai de importanță dintrĕ scrierile de ocasie ale lui Şaguna, al căror numĕr e însĕ atât de mare, în cât a ne estinde aici asupra tuturora, n'ar fi potrivit.

*

Nici nu vom face lucrul acesta, ci vom încerca acum a cunóște cele mai de căpetenie din scrierile lui didactice, al căror scop a fost: *popularisarea științei, împretinirea clerului și a poporului cu adevĕrurile ei și orientarea în întocmirile bisericii pravoslavnice.* A avut deci Şaguna la compunerea acestor cărți mai întâiu un scop practic în vedere, dar' și acesta special românesc. In genere tóte scrierile lui de acest fel sunt isvorite din trebuințele neapĕrate ale vieții bisericești și erau menite a umplea niște goluri, pe cari, așa se vede, numai Şaguna le putea împliní în acel timp, pentru-că el era mai chemat a o face, el avea pregătire mai corĕspundĕtóre pentru așa ceva. Fiind vorba despre scrieri didactice, se impune de sine întrebarea, dacă întrunesc ele 2 condiții principale, fără de cari o scriere didactică nu se póte numí bună, a nume dacă din punt de vedere 1. *științific*, apoi 2. *pedagogic* corĕspundeau cerințelor timpului, în care s'au scris?

Condițiunea primă, adecă cea științifică, nu lipsește din scrierile didactice ale lui Şaguna. Cariera lui de profesor în Vêrșeț și Carloveț, pe lângă studiile lui anterióre, i-au oferit îndestulitor prilej pentru o activitate științifică, așa că Şaguna a fost omul care în privința științei a stat la nivoul timpului. Şi, după cum se vede din vorbele lui, avea o aplecare firéscă pentru studii seriόse chiar dintru început. Iată ce ne spune el în privința acésta: „Fiind norocos a fi protosincel la metropolia nóstră din Carloveț și pe lângă datorințele cari le-am avut ca profesor de teologie, *avênd ciasuri slobode, le întrebuințam cu cetirea* cărților canonicești. Acésta puteam sĕ o fac cu înlesnire, căci eram și bibliotecariu al bibliotecei metropolitane. In cărțile canonicești aflam multe, care mĕ și silia a le descrie, căci nu aveam nădejde, că voiu puté și eu óre-când foliantele acelea sĕ mi-le cumpĕr; apoi și aceea am gândit, că cine știe, unde mĕ va arunca sórtea de la Carloviț, puté-voiu avé și acolo foliantele acelea“. Incă de tinĕr se gândea el la o muncă de felul acesta, pentru care numai în vîrsta de profesor și-a putut câștiga elementele necesare, căci după venirea lui în Sibiiu alte cu mult mai însemnate isprăvuri își așteptau făptuitoriul. Ii lipsia acum acea liniște dăinuitóre, pe care o reclamă ori-ce lucrare sistematică cu scop didactic. De aceea lipsește din manualele lui condiția a doua, cea pedagogică; lipsește sistemul, pentru-că n'a mai avut timp sĕ rênduiéscă, sĕ așeḑe în sisteme potrivite cunoștințele sale adunate altădată. Acéstă scădere o recunóște însuși aprópe la fie-care din scrierile sale. E caracteristică în privința acésta precuvêntarea la „*Istoria bisericéscă* (1860), în care ne dă și o icónă a timpului, spunênd că El încă de mai 'nainte observase, că în acele zile s'au sculat vremi primejdióse față cu biserica nóstră, de aceea a aflat de bine sĕ urmeze sfatul apostolului Pavel, care zice: „Acésta sĕ știi, că în zilele cele de apoí se vor scula vremi primejdióse, ear' tu sĕ petreci întru cele ce ai învĕțat și care sunt încredințate ție, știind de la cine le-ai învĕțat“. Așa s'a hotărît a compune acéstă carte din isvórele curate ale învĕțăturii și își ia voie a crede, că binevoitoriul cetitoriu se va bucura de acéstă carte, după care de demult însătoșa și își va gândí, că împrejurările nu l'au iertat sĕ o facă întru tóte după *sistema cuviinciósă.* Numai „*rîvna casei Domnului* l'a făcut cutezător de a tipărí acest op“. Aceeași modestie și pășire fără pretenții o aflăm la el, de câte-ori îmbogățește literatura bisericéscă cu vre-o nouă scriere de valóre.

Nu atât vocațiunea, cât mai mult dorul de a avé niște preoți luminați în ale conducerii, pĕtrunḑĕtori în sfințenia tainelor bisericii și avênd conștiința demnității lor și a trecutului nostru românesc, acest dor, zic, l'a îndemnat pe Şaguna, ca în mijlocul unei febrile acțiuni și puținele clipe de odihnă, ce îi mai rĕmâneau, sĕ și-le jertféscă propovĕduind credința, dăscălind pe dascălii și luminătorii poporului și îndreptându-le pașii cătră o cultură, precum o pretindea timpul în care trăiau, pentru-că Şaguna era convins, că numai „*puterea minții și a geniului, științele și artele sunt care în zilele nóstre dau popórelor tărie și le asigură viitoriul*“.

De aceea compune la 1854 *Elementele dreptului canonic*, la 1860 *Istoria bisericéscă*, la 1868 *Compendiu de drept canonic*, la 1871 *Enchiridionul* (colecție de canóne bisericești comentate) și la 1872 fiind deja bolnav, încă tot nu încetase a lucra, ci edă opul „*Manual de studiul pastoral*“, op neisprăvit, dar' lasă — cu limbă de mórte — ca „sĕ-l prelucre și sĕ-l amplifice alt bărbat, carele este mai tinĕr și mai sănĕtos, dar' totodată și bine versat și bine cunoscut cu instituțiunile bisericii nóstre, pentru-că nu póte corespunde scopului nici o scriere pastorală față cu clerul nostru, dacă povĕțuirile acelea nu sunt efluxul natural al instituțiunilor bisericei nóstre“.

Valórea scrierilor lui o învederéză și faptul, că unele au fost traduse și în limbi străine, cum d. e. *Compendiul de drept canonic* în rusește și nemțește; apoi din *Istoria bisericéscă* partea privitóre la istoria bisericei române din monarchie încă a fost tradusă în limba germână, cu tóte că Şaguna n'a avut timp pentru a sĕvêrșí o lucrare științifică în întrégă accepțiunea cuvêntului, ci a trebuit sĕ se mulțăméscă a fi putut tracta cestiunile științifice „potrivit împrejurărilor, cari ne sunt de lipsă a le ști, ca *cunoștința nóstră sĕ nu pătiméscă scădere în un obiect mai însemnat al bisericii nóstre*“.

Dintrĕ tóte mai multă predilecție se vede a fi avut pentru studiile istorice, a căror însemnătate și necesitate de a le face se impuneau de sine. Fiind-că Şaguna în munca sa de recucerire totdéuna se provoca la drepturi avute, dar' înstrăinate, trebuia sĕ aibă la îndemână mărturiile trecutului, pe cari sĕ-și întemeieze justeța pretensiunilor sale. Acésta îl va fi făcut sĕ adune tot felul de diplome și hârtii vechi și întrĕ cele dintâiu scrieri ale sale sĕ pregătéscă *Istoria bisericéscă*, în care partea referitóre la biserica română din Ardeal în deosebi e lucrată cu multă îngrijire, pe alocurea cu provocare directă la isvóre și cu demonstrări apagogice. Cercetând Şaguna causele stării desolate la care am ajuns: le află pe de o parte în spiritul de castă, esclusivist al instituțiilor medievale, ear' pe de altă parte — în mĕsură mai mare — în lipsa unei aristocrații românești, care sĕ fie apărat biserica și neamul, sĕ nu le fi lăsat sĕ cadă cu totul în mréja de cutropire a unei legislații mai mult cu porniri dușmane, de cât cu părintéscă îngrijire. Adecă aristocrație am fi avut și noi, dar' ce folos de ea? Ce folos, dacă nobilii români încălțând cismele nemeșești se siliau sĕ uite cât mai în grabă, că au eșit din opincă, se înstrăinau de neamul și legea lor strămoșéscă. Așa se esplică, cum „perḑênd biserica și nația pe acești fii ai sei, au rĕmas ele fără sprijónă înaintea legislației; dar' pe cât aristocrația română din Ardeal n'a avut nici o predilecție cătră biserica și nația sa și era sedusă de o ideie deșartă, pe atâta cu fală zicem ací, că preoțimea și creștinii și în fruntea lor archiereii au arătat o tărie esemplară în mijlocul nenumĕratelor goniri și au rĕmas neclătiți în religie și în naționalitate“. (Ist. bis. vol. II. cap. II. Tăerea III. § 78—81).

Istoria bisericéscă este opul lui Şaguna, care prin forma sa ni-se presintă superior celorlalte, fiind scris într'un stil destul de fluent și curat în raport cu acele vremuri. In celelalte scrieri ale sale forma e mai greóie, abstrăgând de la scrierile ocasionale, cari se disting printr'un stil energic, logică puternică și dialectică succésă.

Ce privește stilul lui Şaguna, în genere limba românéscă așa cum o vorbia și scria el — nu e lipsită de o notă archaică și de un fel de aer duhovnicesc, întâlnindu-se într'însa fórte des citații biblice, comparații din cari de regulă mânecau cuvêntările lui, cum se practică și azi, *cu deosebirea însĕ*, că frasa lui Şaguna — de-și anevoiósă și de un tact bĕtrânesc — era totdeauna espresivă, plină de putere prin ideile ce cuprindea. Cu privire la mirosul de tămâie, la coloritul duhovnicesc, Şaguna însuși zice: „Mie, ca preot, dacă aduc ceva înainte, mi-se șede sĕ aduc din sfânta scriptură. S. Pavel învață: „Nu vĕ uitați așa mult la literă, pentru-că litera omóră, ci la spirit, pentru-că spiritul dă viéță“ . . .

Dacă nu perdem din vedere pornirile limbistice ale acelui timp, nu ne vom mira tare de o sémă de latinisme, pe cari le întâlnim la Şaguna (ca d. e. venerabund, sobrietate, reprehensiune, mansuetudine, contumelios, ofendicul s. a.) și cari pe vremea aceea treceau încă drept bani buni, azi însĕ le ocolesc toți cei-ce țin la graiul românesc genuin.

*

Am cercat a presenta icóna lui Şaguna, ca rĕspânditor al culturii, în cadrul unui cuvênt ocasional. E departe de a fi mulțămitóre acéstă schițare, care nu cuprinde în sine nici acea parte întrégă a activității lui Şaguna, în care El, marele archiereu, ni-se presintă ca purtător al condeiului, ca ziler în ogorul literaturii. Unde rĕmâne apoi ceealaltă parte, tot pe atât de însemnată, în care Şaguna are rolul unui stegar, al unui comandant, când îl vedem ca pe un adevĕrat *Mecenate* al literaturii, întemeind tipografie, redactând jurnale, mijlocind editarea feliuritelor cărți — aprópe a tuturor celor apărute în timpul sĕu, — ajutând pe cei cu dor de muncă intelectuală, sprijinind și îndemnând pe cei cu talent, stăruind pentru cultivarea limbii și literaturii, făcênd pornéla pentru înființarea „Asociațiunii“ ca mijloc de a rĕspândí cultura, etc. etc?!

Dacă vom cumpăní tóte acestea și le vom judeca cu mĕsură dréptă, ne vom minuna de activitatea lui culturală atât de spornică. Ear' adaugând resultatele acestei activități la epocalele lui isprăvi politice-naționale și bisericești, vom mărturisí cu recunoștință că în rĕstimpul de la 1846—73 în tóte ramurile vieții nóstre românești „*Tóte câte s'au făcut, prin Şaguna s'au făcut, și fără de dînsul nimic nu s'a făcut, ce s'a făcut*“.

Un rĕspuns.

Fóia de la Arad vrea sĕ ne scótă vinovați pentru atentat sĕvêrșit asupra *conștiinței deputaților sinodali*, fiind-că în primul din numĕrul 139 al ziarului nostru lansasem ideia, că la noua alegere de episcop ar fi bine dacă sinodul din Arad ar urma calea pe care a urmat-o la 1874 congresul național-bisericesc, când într'alt cas, analog cu cel de acum de la Arad, în locul neconfirmatului metropolit a ales o persónă *agreată și binevĕḑută* la factorii deciḑĕtori.

Fóia de la Arad se află pe punct greșit de vedere, când pune chestia astfel: Avem ori n'avem drept de alegere? Şi fiind-că avem acest drept, vom lupta, ca *dreptul sĕ ne fie respectat;* pentru-că n'avem de cât sĕ întórcem moneta, și sĕ punem întrebarea astfel: Are ori nu are și guvernul țerii dreptul de a *refusa* propunerea de întărire, atunci când alegerea cade pe o persónă lui neagreată? și suntem în curat cu faptul, că din o eventuală tragere în degete pe tema *validitării dreptului*, nu sinodul, ci guvernul va eșí *biruitoriu*, ca cel mai tare.

Dar' fiind vorba de drept, ne permitem sĕ scótem și noi la suprafață un drept, — *dreptul Metropolitului.* Canonul 6 al sinodului prim ecumenic ne spune, a nume, că: „*nime nu póte fi episcop fără sentența și învoirea Metropolitului*“. Ear' Andreiu baron de *Şaguna* scrie în privința acésta următórele în cartea sa „*Compendiu de dreptul canonic*“ (pag. 121):

— „Mai departe se póte naște și acea întrebare, dacă póte cineva sĕ se facă episcop *preste judecata Metropolitului*? Acésta 'și află deslegare în descitatul canon al 6-lea al sinodului ecumenic I, în care lămurit stă, că: *dacă cineva s'ar face episcop preste judecata Metropolitului, marele sinod a hotărît, că unuia ca acestuia nu 'i se cuvine a fi episcop*“.

Sĕ punem deci întrebarea astfel: Are sau nu are și Metropolitul dreptul de a'și spune *judecata* în chestii de alegere de episcop? Şi dacă 'l are, nu cred cei de la Arad, că are și datorința a grijí, ca acest drept *sĕ 'i fie respectat?*

Cei în drept sĕ mediteze asupra lucrului. N'am scris de altcum, nici articolul din numĕrul 139 al ziariului nostru, nici cele de acum, în scopul de a provoca discuții cu fóia de la Arad; ci le-am scris în urma datorinței ce ne incumbă de a apela la tactul și înțelepciunea deputaților sinodali din diecesa Aradului, ca la noua alegere de episcop sĕ caute și sĕ resfire norii ce amenință cu primejdie biserica nóstră națională, — și credem că domnii deputați, cărora tot așa le zaca la inimă binele de obște ca și nouă, — ne vor înțelege.

Pentru catedrală.

Intrě colectele sosite în zilele ultime de la singuraticile comune din archidiecesă, merită specială amintire cea de la *Ghimbav* (tractul Branului), care — de-şi o comună mică şi săracă — a ţinut sě mérgă în fruntea multora din cele mai fruntaşe, dovedind o neîntrecută însufleţire de jertfă pentru scopul măreţ ce se urmăreşte. Că afirmaţiunile nóstre nu sunt de loc esagerate, se vede din considerabila sumă de 986 cor. 60 fil. ce s'au subscris în acésta comună mică, unde cea mai mică contribuire este de 1 cor., o sumă relativ mare, considerând greutăţile intrě cari poporul căştigă paralele. Cei mai mulţi poporeni au dat câte 3 cor. alţii 5, 6—10 cor. şi mai mult.

Pe lângă comuna bisericéscă, cu 300 cor., parochul Ioan Comanescu cu 100 cor. şi învěţătoriul Ioan Metianu, cu 125 cor., au dat sume mai mărişóre următorii:

1.	Preotésa věduvă Elena Popovici	cor.	30
2.	Dumitru Popp . .	„	30
3.	Dumitru Comşa . .	„	20
4.	Nicolae Hamsea . .	„	15
5.	Nicolae Şurariu, epitrop	„	10
6.	Dumitru Preda . .	„	10
7.	Nicolae Şurariu, cantor	„	10
8.	Ioan Gâlcă	„	10
9.	Věduva Sora Mitrea Comşa	„	10
10.	Dumitru Marcu . .	„	9
11.	Nicolae Şuşu . . .	„	6
12.	Vasilie Dodoc . . .	„	6
13.	Ioan Neagu . . .	„	6
14.	George Muntean . .	„	6
15.	George Drăguşel . .	„	6
16.	Elisa Preda	„	5
17.	Dumitru Şurariu . .	„	5
18.	Věduva Stana Popoviciu, înv.	„	5
19.	Dumitru Barbu junior	„	3
20.	Dumitru Paraschiv .	„	3
21.	Věduva Aron Moldovan	„	3
22.	Ioan Moldovan . .	„	3
23.	Ioan Poenariu junior	„	3
24.	Nicolae Spătariu . .	„	3
25.	Ioan Popoviciu . .	„	3
26.	Ioan Şurariu senior .	„	3
27.	Iosif Rusu	„	3
28.	Ioan Todor . . .	„	3
29.	Zaharie Rěşnovean .	„	3
30.	Ioan G. Şuşu . . .	„	3
31.	Stefan Muntean . .	„	3
32.	George Şuşu . . .	„	3
33.	George Arsu . . .	„	3
34.	Toma Feldiorian . .	„	3
35.	George Feldiorian .	„	3
36.	Ioan Comşa senior .	„	3
37.	Ioan Şurariu, croitoriu	„	3
38.	Věduva Maria Şurariu	„	3
39.	Ioan Tohănean . .	„	3
40.	Ioan Şuşu junior . .	„	3
41.	Petru Neamţu . . .	„	3
42.	Nicolae Comşa . .	„	3
43.	Ioan Comşa . . .	„	3
44.	Ioan Constandin . .	„	3
45.	Dumitru I. Comşa .	„	3
46.	Adam Stăniloiu . .	„	3
47.	Iosif Crăciun . . .	„	3
48.	Romul Bălan . . .	„	3
49.	Dumitru Pivodă . .	„	3
50.	Bucur Nistor . . .	„	3
51.	Ioan Ardelean . .	„	3
52.	Dumitru Nistor . .	„	3
53.	Ioan Lazar senior .	„	3
54.	George Pivodă . .	„	3
55.	Nicolae Huntaiu sen.	„	3
56.	Ioan Huntaiu . . .	„	3
57.	Ioan Coman . . .	„	3
58.	George Clopotariu .	„	3
59.	Nicolae Clopotariu .	„	3
60.	George Mateiu . .	„	3
61.	Bucur Pădurice . .	„	3
62.	Ioan Pădurice . . .	„	3
63.	Dumitru Şuşu junior	„	3
64.	Ioan Crăciun . . .	„	3
65.	George Clopotariu .	„	3
66.	Nicolae Clopotariu .	„	3
67.	George Mateiu . .	„	3

Ceilalţi au dat câte 2 coróne, alţii 1 cor.

Laudă merită conducětorii acestei comune bisericeşti, cari au ştiut stêrní în sufletul poporenilor de acolo însufleţirea ce am dorí sě se deştepte în peptul tuturor credincioşilor noştri, nu dór' din dorul de a ne înmulţí numai mijlócele materiale, ci mai ales preocupaţi de gândul, că numai asemenea zel laudabil póte fi garanţa unui viitoriu asigurat.

Lista contribuirilor

făcute în scopul rescumpěrării felicitărilor de Anul nou în favorul fondului Casei Naţionale.

S'au mai făcut până acum următórele contribuiri:

Arseniu Bunea, secret. comit. grăniţ., Sibiiu	cor.	3·—
Dr. Liviu Leményi, advocat, Sibiiu	„	10·—
Dr. Octavian Russu, advocat, Sibiiu	„	10·—
Dr. George Proca, secret. consistor., Sibiiu	„	4·—
Dr. Vasile Bologa, dir. scol. Sibiiu	cor.	3·—
Dr. Corn. Diaconovich, primsecretariu al Asoc.	„	5·—
George Decian, exec. reg. Sibiiu	„	2·—
Leon Popescu, preot Deda . .	„	2·—
Romul Coţoiu, comerciant în Baia-de-Criş	„	5·—
Virgil Şotropa, prof. Năsěud .	„	3·—
Dşóra Elena Petraşcu, dir. intern. Asoc. Sibiiu	„	6.—
Lazar Tritean, coreferent consist. Sibiiu	„	2·—
Teodor V. Păcăţian, publicist, Sibiiu	„	2·—
Silvia Păcăţian n. Popp, Sibiiu	„	2·—

Din România.

Aniversarea naşterii M. S. Reginei. După cum am anunţat pe scurt în numěrul trecut, Luni, în 16 Decembre v. a fost aniversarea naşterii M. Sale Reginei Elisabeta a României. Din acest incident Maiestăţile Lor, Regele şi Regina au primit la palat, la orele 12 din zi, consiliul de ministri, în numele căruia dl *D. A. Sturdza*, prim-ministrul ţerii, a rostit următórea cuvêntare:

„Consiliul de ministri depune în numele ţerii felicitările cele mai respectuóse şi mai călduróse la piciórele Maiestăţii Vóstre, Dómnei şi Reginei nóstre prea iubite, cu ocasiunea aniversării.

Maiestăţile Vóstre sunteţi pentru tótă suflarea românéscă una cu însăşi patria. Bucuria şi durerea Vóstră e şi a ţerii, precum şi fericirea şi suferinţele ţerii ale Vóstre sunt.

Au trecut furtuni mari preste capetele nóstre ale tuturor şi suferinţe cari ne păreau neměsurate şi sdrobitóre. Increderea Maiestăţilor Vóstre în popor şi simţěmintele Vóstre călduróse pentru ţară, au dat putinţa sě ne luptăm vitejeşte în grelele împrejurări în cari ne aflam; dar' îndrăsnim sě zicem, că acea încredere a însufleţit şi pe Maiestăţile Vóstre a Vě înălţa inima şi sufletul şi astfel ne-aţi îmbărbătat pe noi.

Urăm Maiestăţilor Vóstre ani mulţi fericiţi şi rodnici! Urăm, ca munca neobosită, prevederea înţeléptă, conducerea cumpěnită a Maiestăţii Sale Regelui, unită cu lucrarea duiósă a Maiestăţii Vóstre, care se revarsă lin preste cei mici şi preste cei mari, preste cei suferinḑi cu trupul ca şi preste cei suferinḑi cu sufletul, preste cei bětrâni ca şi preste copilaşi, sě fie totdéuna binecuvêntate de Atotputernicul Dumnezeu — spre mărirea numelui Vostru, spre slava Regatului şi a poporului seu.

Sě trăiţi la mulţi ani Maiestatea Vóstră! Maiestatea Sa Regele! Familia Regală!“

Regele şi Regina au esprimat viile Lor mulţămiri dlor ministri şi dimpreună cu A. S. R. Principesa Maria şi Augustii Sei copíi au binevoit a convorbì cu fie-care din dlor.

Apoi Maiestăţile Lor au primit pe dl prefect al poliţiei, precum şi Casele regală şi princiară, cari au depus la piciórele M. S. Reginei respectuósele lor felicitări.

Inainte de amiazi M. S. Regina a binevoit a primí mai multe dómne din înalta societate cu copíii lor, cari au esprimat respectuósele lor felicitări.

Numěróse buchete de flori au fost trimise Reginei de către dómnele din societatea bucureşténă, ca dovadă a sentimentelor lor de înaltă veneraţiune.

Domnii membri ai corpului diplomatic, un mare numěr de senatori şi deputaţi, înalţi demnitari şi funcţionari, oficeri de tóte armele şi notabili s'au grăbit a se înscrie în registrele Palatului.

Maiestăţile Lor au primit numěróse telegrame de felicitare din ţară şi străinătate.

Atât M. S. Regele cât şi M. S. Regina au fost fórte mişcaţi la aceste manifestaţiuni de iubire ce Li-S'au adus cu acéstă ocasiune.

La orele 2 după amiazi M. S. Regina a binevoit a merge la teatrul naţional, unde ministeriul instrucţiunei publice organisase o representaţie pentru elevii diferitelor şcóle din capitală.

Séra a avut loc la Palat un prânz la care au luat parte A. S. R. Principesa Maria precum şi Casele regală şi princiară.

Capitala a fost împodobită cu drapele,

NOUTĂŢI

In atenţiunea învěţătorilor. Sunt admişi la facerea esamenului de cualificaţiune învěţătoréscă, cu condiţiune de a-şi întregí cererile cu documentele în original, următorii candidaţi: 1. Bucur Ioan, 2. Colţeiu Petru, 3. Ister Teodor, 4. Mateş Ilie, 5. Moşoiu Axente, 6. Murěşianu Teodor, 7. Podariu Ilie, 8. Tănasă Ioan, 9. Varga Ioan.

Asemenea sunt admişi cei anunţaţi la esamen de emendare din 1 sau din 2 studii.

Esamenele se încep cu toţi candidaţii în 28 Decembre a. c. diminéţa la orele 8.

*

Nou jude de Curie. Maiestatea Sa a numit jude supranuměrar la Curie pe domnul *Toma Dogariu*, jude la tabla regéscă din Timişóra.

*

Mare distincţiune regelui Sêrbiei. Se vesteşte din Belgrad, că contele *Lambsdorff*, ministru de esterne al Rusiei, cu ocasiunea audienţei solemne de la *Niş* a predat regelui Alexandru o epistolă autografă a ţarului şi insigniile ordului „Sfântul Andreiu“ cl. I. cu brilante. Acesta e cel mai de frunte ord al Rusiei şi de-o dată numai zece inşi pot fi titulari ai lui, pe care ţarul îl confere esclusiv numai domnitorilor statelor străine. Şese domnitori aveau până acum ordul acesta, ear' Alexandru al Sêrbiei e al şeptelea.

*

Instalarea comitelui-suprem din Torontal, *Dellimanics Lajos*, s'a făcut Luni, cu mare solemnitate. In preséră s'a aranjat conduct de facle şi s'au ţinut vorbiri, la adresa noului comite-suprem, în limba magiară, germană şi sêrbă. Comitele-suprem a respuns earăşi în tóte aceste trei limbi. După actul de instalare a urmat banchet.

*

Esposiţie universală în Athena. La primăvară se va arangia în Athena o esposiţie universală, care după cum prevestesc ziarele greceşti — va fi cu mult mai grandiósă de cum sperau grecii. Deosebi Italia şi America vor fi representate prin numěroşi esponenţi. Interesantă va fi grupa *abisiniană*, în care vor fi espuse tóte soiurile de producte economice şi industriale ale Abisiniei şi va cerceta esposiţia chiar şi *Menelic*, împěratul Abisiniei. Se spune că Menelic când s'a hotărit sě cerceteze esposiţia s'ar fi esprimat, că din întrégă Europa numai chiar Grecia 'l intereséză, leagěnul culturei europene.

*

Teatru în Ilia-Murěşană. Mai mulţi învěţători din tractul Ilia-Murěşană aranjază o producţiune teatrală împreunată cu dans în 27 Decembre 1902 (9 Ianuarie 1903) a treia zi de crăciun, în sala de la hotel „La vênător“, în Ilia-Murěşană. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci tractuale. Ofertele benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică. Programul e următoriul: *La isvor*, solo, dşóra Aurora Goţ. *Despot-Vodă*, dialog. *Cinel-Cinel*, vodevil într'un act cu cântece, de V. Alexandri. *L'ai făcut de rîs săracul*, anecdotă poporală de Th. Speranţă. Declaméză: dl Georgiu Socaciu. In urmă dans până în zori.

*

Condamnarea deputatului Valasek. Pe motivul, că cu ocasiunea alegerilor dietale ar fi ţinut vorbiri agitatorice, deputatul slovac *Valasek* a fost dat în judecată. Tribunalul din Nitra l'a pus sub acusă, şi zilele trecute s'a ţinut pertractarea finală. Domnul *Valasek* a fost declarat vinovat, în urmare tribunalul l'a condamnat la trei luni temniţă de stat şi trei sute coróne amendă. Procurorul a apelat, părêndu-i-se pedépsa prea mică, dar' a apelat şi condamnatul.

*

Fabrică în Bihor. Cum se scrie din Oradea-mare, un capitalist din Berlin va înfiinţa în comitatul Bihorului, întrě munţii Vaşcăului şi Beiuşului, o fabrică de chemicale, destinând spre acest scop 1,200.000 coróne. Vor afla aplicare la noua fabrică 1000—1200 lucrători.

*

Inscrierile la universitate. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, Dr. Iuliu Wassics, a trimis rectorilor şi directorilor universităţilor şi şcólelor superióre din ţéră un ordin prin care dispune, că pe viitoriu înscrierile au sě se facă: pe semestrul prim în 1—15 Septembre, pe semestrul al doilea în 7—22 Ianuariu, ear' cererile pentru scutire de didactru au sě fie resolvite în termin de două săptěmâni urmate după terminul înscrierilor. După acest termin înscrieri nu se mai pot face. Prelegerile au sě se încépă: în semestrul prim la 16 Septembre, ear' în semestrul al doilea la 23 Ianuariu. La *politechnicul* (müegyetem) din Budapesta înscrierile pe semestrul II. al anului şcolar curent au sě se facă în 7—19 Ianuariu. Preste acest termin până la 18 Februariu înscrierile se pot face cu concesiune de la rectorul, dacă cei avisaţi la concesiune vor documenta că nu s'au putut înscrie în terminul normal, din causă de morb, ori din alte motive acceptabile. După acest termin nu se dă concesiune nici chiar de la ministru.

*

Petrecere în Mediaş. Tinerimea română din Mediaş şi jur învită la petrecerea de érnă împreunată cu teatru, cântări şi declamări, ce o va aranja Joi a doua zi de crăciun (8 Ianuarie st. n. 1903) în sala de la Hotel „Strugure“ (Traube) în Mediaş. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat e destinat în favorul bibliotecelor şcolare române. Programul e următoriul: 1. Dómna Stanca, de Ioan Neniţescu, declamată de Isidor Dopp, învěţătoriu. 2. Rămăşagul, proverb cu cântece într'un act, de V. Alexandri. 3. Moş Crăciun, după D. G. Kiriac, cor femeesc (condus de Filon Necşa, învěţătoriu). 4 Fă Mariţo, duet. 5. Mórtea vitézě, de Stefănescu, cor femeesc (condus de Filon Necşa, învěţătoriu). 6. Vlăduţul Mamei, de *** piesă teatrală într'un act. 7. Surugiul, monolog de V. Alexandri, declamat de Ioan Limběşan. 8. Se va juca: bătuta şi căluşerul.

De la masa studenţilor români din Braşov.

Apel.

> Devisa... „ear' pe binefăcětorii mesei acesteia vii şi „morţi, pomeneşte-i Dómne „întru împěrăţia ta!“
>
> (Din rugăciunea ce se rosteşte zi de zi la masa studenţilor).

Apropiindu-se *Anul nou* ne luăm voia a apela la publicul românesc din patria nóstră, ca lăsând obiceiul costisitor împreunat cu atâta perdere de vreme şi multe neplăceri al corespondenţei de felicitare la anul nou, sě-l înlocuéscă *cu mici donaţiuni de 1, 2 sau 3 coróne* pentru masa studenţilor.

Lista donatorilor se va publica la vreme, aşa în cât lumea va fi orientată asupra adreselor, de la care nu are sě aştepte şi la care nu are sě trimită bilete de felicitare.

In deosebi *apelăm la numěroşii fosti elevi* ai şcólelor nóstre, ca sě întrevină în localităţile dlor de ubicaţiune, stăruind, ca publicul în numěr cât de mare sě părăséscă obiceiul corespondenţei de felicitare la anul nou şi sě contribue cu ceva pentru masa studenţilor noştri. Aceste contribuiri din aceeaşi localitate s'ar puté aduna la un loc şi espeda de-odată colectiv, pentru a cruţa ostenéla şi spesele de espediţiune.

De-ar urma *numai o mică parte* a publicului nostru cult astfel, — s'ar aduna cu uşurinţă vr'o 1000 de coróne pentru masa studenţilor, ear' publicul s'ar uşura de o plagă pe care o pórtă azi fără nici un rost.

Braşov, în 15 Decembre v. 1902.

Pentru administraţiunea mesei studenţilor români din Braşov:

Virgil Oniţiu
director gimnasial.

[226] 1—1

Licitație benevolă.

Prin acésta se aduce la cunoștință publică, că mobilele din rĕmasul fericitului Nicolae Vlad jude reg. în pens. precum sunt: *mobile de casă* și *curte, albituri, vestminte* etc. etc., se vor vinde în licitațiune publică, *Luni în 5 Ianuarie 1903*, în orele oficióse obicinuite în casa defunctului *Wintergasse Nr. 17*.

Sibiiu, la 31 Decembre 1902.

Ad. Nr. 1123 pp. 1902 [225] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea postului de paroch** din parochia **Feldióra-sĕcuéscă,** protopresbiteratul Turḑii, devenită vacantă prin mórtea fostului ei paroch, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și așterne petițiunile concursuale instruite în regulă în terminul deschis la acest oficiu și le stă în voie a se presenta în parochie în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și cuvênta.

Turda, 10 Decembre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Jovian Murĕșan
protopresbiter.

Nr. 716/1902. [224] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Băcia,** tractul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotațiunei preoțești de la stat.

Concurenții au a'și subșterne cererile lor concursuale instruate conform normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta inainte de alegere în biserică spre a'și arăta destoinicia în cele rituale.

Deva, 14/27 Decembre 1902.

Comitetul parochial al parochíei gr. or. rom. Băcia în conțelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 551—1902 [223] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Ampoița,** în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan de dto 17 Septembre Nr. 6487—1902 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a-și așterne în terminul susindicat — petițiunile concursuale instruite conform normelor, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a cânta și cuvênta respective celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Albei-Iulii în conțelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 26 Octobre 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Alexandru Márki

Istoria universala pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [181] 13—52

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
- 1 părechie nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 părechie cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [215] 6—20

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Povești pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din 26 Decembre stil nou anul curent.

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[207] 6—25

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „C asul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[128] 41—52

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 144 Sibiiu, Marţi 24 Decembre 1902 (6 Ianuariu 1903) *Anul L*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 12700 Pres.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din archdiecesa nóstră transilvană: dar şi milă de la Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos, ear' dela noi archierésca binecuvêntare.

> „Naşterea ta, Christóse Dumnezeul nostru, a rĕsărit lumii lumina cunoştinţei."

Un eveniment mare şi însemnat, un eveniment ca şi care nu s'a mai ivit de la facerea lumii, evenimentul cel mai minunat al naşterii cei după trup a Domnului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos, ne-a întrunit şi pe noi, în numĕr aşa mare, acum, aici în casa lui Dumnezeu, iubiţilor mei fii sufleteşti, sĕ sĕrbăm şi noi împreună cu ceilalţi coreligionari ai nostri, amintirea acelui mare eveniment.

Cât de mare şi de minunat este acel eveniment, şi mai bine veţi înţelege, iubiţilor, dacă vĕ voiu aminti, că de când esistă lumea, nu s'a prorocit, — cu mii de ani mai nainte, — atât de mult, ca şi despre ivirea evenimentului naşterii Domnului: nici-când ómenii n'au aşteptat mai cu mare dor şi nerăbdare împlinirea vre-unei alte prorocii, ca şi împlinirea profeţiei despre naşterea Domnului; nici-când alt eveniment nu s'a vestit lumii şi prin vre-un semn minunat, precum s'a vestit naşterea Domnului prin ivirea stelei cei neobicinuite, care a condus pe Craii sau Magii de la rĕsărit, la Vifleem unde s'a născut Domnul; nici-când nu s'a mai auḑit, ca Magii sau Craii din alte ţĕri îndepărtate, sĕ alerge, cu daruri, la închinăciunea unui prunc de curênd născut, precum au alergat cei trei Crai de la rĕsărit, cu daruri, la închinăciunea Domnului; nici-când nu s'a cutremurat vre-un împĕrat de naşterea unui prunc nevinovat, precum s'a cutremurat atunci puternicul Irod împĕratul şi tot Ierusalimul cu dînsul, de naşterea pruncului din Vifleem; şi nici-când nu s'a arătat atâta bucurie, la ómeni pe pământ şi la îngeri în ceriu, ca la naşterea Domnului, cântând: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace şi întrĕ ómeni bunăvoire"*.

Şi ce alta însemnéză tóte acestea, iubiţilor, de cât că pruncul, cel cu mii de ani mai nainte prorocit de profeţi, pruncul cel cu atâta dor aşteptat de îngeri şi de ómeni, şi închinat de Craii de la rĕsărit, n'a fost numai prunc ca alţi prunci; ci El a fost trimisul lui Dumnezeu, a fost ***Mesia*** cel promis de Dumnezeu, a fost unul născut Fiiul lui Dumnezeu Domnul nostru Iisus Christos, *„carele pentru noi ómenii şi a nóstră mântuire s'a pogorît din ceriu, s'a întrupat de la Duhul sfânt şi din pururea fecióră Maria şi s'a făcut om"*.

Mari şi minunate lucruri acestea, cari tóte s'au făcut, iubiţilor, numai pentru-că preabunul Dumnezeu, în nemărginita sa iubire de ómeni, nu s'a îndestulat că a făcut lumea acésta cu tóte ale ei, pământul cu tóte bunurile lui, şi ceriul cu tótă strălucirea lui, pentru noi ómenii; nu s'a îndestulat că pe noi ómenii ne-a făcut de cea mai alésă făptură, dintrĕ tóte fiinţele sale, dându-ne stăpânirea preste tóte ḑicênd: *„creşteţi şi vĕ înmulţiţi şi stăpâniţi pământul"*; nu s'a îndestulat prea bunul Dumnezeu numai cu atâta, ci după căderea omului în pĕcat şi în amara robie, şi după înstrăinarea lui de la Dumnezeu părintele seu, şi prin acésta de la binele şi fericirea sa: pentru rentórcerea şi apropierea lui de Dumnezeu a trimis in lume, mai întâiu proroci şi vestitori, făcênd semne şi minuni, ear' *„când a sosit plinirea vremii"* a trimis chiar şi pe unul născut Fiiul seu Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos, ca sĕ mântuie pe om de pĕcat şi de urmările lui, apropiindu-l earăşi de Dumnezeu părintele seu, şi aşa ridicându-l earăşi la starea fericirii cei dintâi.

Iată dar', iubiţilor, cum s'a descoperit taina cea din veci ascunsă şi de îngeri neştiută: şi cum s'au împlinit profeţiile, iată, pentru ce a zis îngerul Domnului către păstorii din jurul Vifleemului, când s'a născut Domnul: *„iată vestesc vouĕ bucurie mare, că s'a născut vouĕ astăzi Mântuitoriu, carele este Christos Domnul"*; iată pentru ce s'au bucurat îngerii în ceriu şi ómenii pe pământ; iată de ce ne bucurăm şi noi toţi, mari şi mici, bogaţi şi săraci, de naşterea Domnului.

Şi într'adevĕr, cum nu ne-am bucura vĕḑênd câte bunătăţi ni-a făcut nouĕ Dumnezeu; cum nu ne-am bucura vĕḑênd că numai pentru noi a trimis în lume chiar şi pe unul născut Fiiul seu, căci el n'avea nici o lipsă de acésta; cum nu ne-am bucura când istoria ne spune cât de tristă şi durerósă era viéţa şi starea nóstră a ómenilor înainte de venirea Domnului, când cei slabi erau robi celor tari, când cei tari vindeau pe robii lor cum se vênd azi dobitócele: cum nu ne-am bucura ştiind că dacă n'ar fi venit Domnul din ceriu pe pământ, noi şi astăzi am fi în osânda robiei pĕcatului şi a întunerecului; noi nici astăzi n'am cunóşte pe adevĕratul Dumnezeu, părintele nostru, nici astăḑi n'am cunóşte sublima nóstră chiămare, de a ne perfecţiona, desĕvîrşí tot mai mult, după cuvêntul sf. evangelii: *„fiţi desĕvêrşiţi, precum este şi tatăl vostru cel din ceriuri"*, şi a ne tot mai apropia de Dumnezeu, părintele nostru, şi aşa nici astăzi n'am nisuí la binele şi fericirea pentru cari suntem făcuţi.

Prin venirea Domnului însĕ s'a delăturat osânda pĕcatului şi a întunerecului, şi aşa din robi, cum eram mai nainte, am devenit fii şi moşteni ai lui Dumnezeu, precum ne spune şi sf. Apostol cetit astăzi: *„de acum nu mai sunteţi robi, ci fii, ear' de sunteţi fii şi moştenitori sunteţi ai lui Dumnezeu, prin Iisus Christos"*. Astfel ni-s'a deschis earăşi calea la binele posibil, în acéstă viéţă, şi la fericirea cea vecinică, în viéţa viitóre.

Ce învĕţături mari şi frumóse acestea, iubiţilor, cum ne arată ele nemărginita iubire a lui Dumnezeu spre noi; cum ne spun ele, că prea bunul Dumnezeu a făcut totul pentru binele şi fericirea nóstră; dar' tot asemenea ne mai spun şi că binele şi fericirea le putem ajunge numai stând pururea în legătură cu Dumnezeu, ascultând şi urmând sfintele lui învĕţături, precum ascultă şi urméză toţi fiii cei buni învĕţăturile vrednicilor lor părinţi, apoi conlucrând şi noi la înaintarea nóstră, rugând pe bunul Dumnezeu, ca *El* sĕ facă numai ceea-ce n'am puté noi face. Ear' pentru-ca noi sĕ conlucrăm cât mai înţelepţeşte, la binele şi fericirea nóstră, făcênd numai cele bune şi folositóre, ferindu-ne de cele rele şi păgubitóre, Domnul nostru Iisus Christos ni-a mai adus din ceriu şi lumina cunoştinţii, pe care ni-o intonéză atât de mult şi troparul acestor sĕrbători, prin cuvintele: *„Naşterea ta Christóse Dumnezeul nostru, a rĕsărit lumii lumina cunoştinţii"*.

Ce dar mare este acea lumină a cunoştinţii, veţi înţelege şi mai bine, iubiţilor, dacă vĕ voiu mai spune, că tot ce vedem în lume, frumos, admirabil, măreţ şi folositor, este făcut şi produs prin acea lumină. Ea este care luminéză mintea ómenilor, şi prin care înaintéză şi se ridică familiile şi naţiunile, tot la mai multa vaḑă, bunăstare şi onóre; şi tot ea este, care ajută pe ómeni la binele vremelnic şi la fericirea cea vecinică.

Precum vedeţi, iubiţilor, Domnul nostru Iisus Christos nu ni-a adus bunuri materiale, de cari este plin pământul, nu ni-a adus ceea-ce este pe pământ; ci ni-a adus ceea-ce nu era, ni-a adus pe lângă mântuire şi lumina cunoştinţii, ca sĕ ne înveţe cum sĕ ştim folosí mai bine bunurile pământeşti, cu cari ne-a binecuvêntat Dumnezeu.

De aici şi provine că ómenii cei mai cu multă lumină a cunoştinţii, sunt în stare mai bună şi mai mulţămitóre, mai binecuvêntaţi de Dumnezeu; ear' cei fără de acea lumină în stare mai rea, şi mai slabă şi mai nemulţămitóre.

De unde urméză, că dacă voim sĕ ajungem şi noi sórte şi stare tot mai bună, sĕ ajungem binele şi fericirea pentru cari ne-a făcut Dumnezeu, atunci sĕ ne silim şi noi, tot mai mult, a ne lumina mintea cu lumina cunoştinţii, pe care ni-a adus'o naşterea Domnului, pentru-ca înzestraţi cu acea lumină sĕ conlucrăm şi noi, cât mai înţelepţeşte, la binele şi fericirea nóstră. Căci sĕ-mi credeţi, iubiţilor, că în ce mĕsură ne vom căştiga şi noi acea lumină, în aceeaşi mĕsură se va îmbunătăţí şi sórtea nóstră. Şi earăşi în ce mĕsură vom întrelăsa a ne căştiga acea lumină, se va mai tot îngreuna şi sórtea nóstră. Pentru-că numai prin acea lumină ne putem căştiga mai uşor şi mai întru prisosinţă cele de lipsă, atât pentru viéţa din acésta lume cât şi pentru fericirea din ceealaltă lume.

Deci ce vĕ pot recomanda, şi la acésta ocasiune, mai cu căldură, de cât sĕ aveţi pururea în vedere, că sĕrbătorile acestea sunt nu numai ale bucuriei, dar' şi ale luminei, căci Domnul a venit în lume nu numai sĕ ne mântuie, dar' şi sĕ ne lumineze, după cum şi însuşi zice: *„eu sunt lumina lumii"*, şi aşa sĕ vĕ siliţi iubiţilor, tot mai mult, a vĕ lumina şi voi, precum se luminéză şi ceilalţi compatrioţi, cei tineri prin şcólă, ear' cei în vêrstă prin biserică, care nu este numai loc de rugăciune, ci şi de învĕţătură, pentru-ca înzestraţi cu lumina cunoştinţei de Dumnezeu sĕ ştiţi lucra numai cele bune şi folositóre, ferindu-vĕ de cele rele şi păgubitóre, făcênd fapte bune, ce se resplătesc cu bine, ferindu-vĕ de cele rele ce se resplătesc cu rĕu, pentru-ca aşa sĕ ajungeţi şi voi la stare şi posiţiune tot mai bună ca şi celelalte popóre conlocuitóre, şi sĕ simţiţi tot mai multă bucurie sufletéscă, nu numai în aceste sfinte sĕrbători, ci şi în celelalte zile ale vieţii vóstre. Amin.

Ceea-ce dorindu-vĕ din inimă şi poftindu-vĕ, ca aceste sf. sĕrbători, precum şi cele apropietóre ale anului nou şi ale botezului Domnului, sĕ le petreceţi în pace, sănĕtate, mulţămire şi îndestulare, şi sĕ le ajungeţi întru mulţi ani fericiţi, cu binecuvêntare archieréscă am rĕmas

Sibiiu, la sĕrbătorile naşterii Domnului din 1902

Al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Metianu m. p.,
archiepiscop şi metropolit.

Pace şi iubire.

Sibiiu, 5 Ianuariu n.

Cel-ce la plinirea vremii în lume a venit pentru-ca sĕ facă regenerarea omenimei, ne apare de nou în imagine, mic, în scutece învĕlit, născut în iesle dobitocéscă, în Betleemul Iudeii, pentru a ne revoca în memorie *scopul* venirei sale în lume, care era, sădirea *păcii* şi a *iubirii* întrĕ ómeni.

Mare a fost acest eveniment, mare e deci şi sĕrbătórea pe care a introdus'o biserica creştină întru aducerea a minte a acestui eveniment.

Sĕ o serbăm toţi amĕsurat importanţei ce o are, aducêndu-ne a minte, că de la naşterea Mântuitoriului a început omenimea a umbla pe calea adevĕratei civilisaţiuni, căutând a căştiga *fond moral* pe séma tuturor acţiunilor sale, şi că prin naşterea Mântuitoriului a primit omenimea lumina dătătóre de viéţă, tocmai într'o vreme când era perdută speranţa cu desĕvêrşire într'o îndreptare spre bine a lumii înglodate în rĕutate şi pĕcat.

Evenimentul acesta însemnat a avut de urmare, că lumea întrégă de atunci s'a sguduit, începênd sĕ priméscă formaţiune nouă, formaţiune neterminată încă, şi neterminată din vina lumii de astăzi, care tot mai mult se îndepărtéză de la calea arătată de Mântuitoriul lumii, de la calea adevĕrului şi a dreptăţii.

Sĕrbând acest eveniment, sĕrbând naşterea lui Iisus Christos, Mântuitoriul lumii, ce sĕrbăm noi óre?

Ideia iubirii creștinești și a păcii întrě ómeni de bună voire. Sěrbăm egalitatea întrě om și om, — toți fii ai unui părinte care de sus veghiază asupra tuturor și pe toți îi ocrotește, în měsură egală, fără privire la rang ori stare materială. Sěrbăm caritatea și umanitatea în cel mai desěvêrșit sens al cuvêntului. Tot atâtea idei deci, cari în decursul veacurilor trecute de la nașterea celui ce le-a adus în lume pentru a le sădí în inima omului, cu putere gigantică au mânat lumea înainte pe calea progresului și a culturii.

Sě ne coborîm acum în adâncul sufletului nostru și sě ne esaminăm, pentru a stabilí, că din aceste comori trimise de sus omenimii, ce se găsește adânc înrăděcinat în internul nostru?

Dacă căutăm *iubirea* creștinéscă, vedem că la cei mai mulți dintrě noi ea esistă numai atunci și numai acolo, unde noi avem sě o reclamăm de la alții, pe când noi nu prea facem părtași pe alții de ea, fiind-că nu ne lasă primejdiósa bólă a *egoismului*.

Dacă căutăm *pacea* întrě ómenii de bună voire, asemenea nu o aflăm, pentru-că preste tot nu aflăm bună voire întrě ómeni, fiind-că interesele particulare, cari în mod fatal necontenit se ciocnesc, au tras věl gros preste ea.

Dacă căutăm *caritatea* și *umanitatea*, nu putem sě le descoperim de cât în forma rușinătóre de aservire, în nisuința de a face unelte órbe din toți aceia pe cari din motive de umanitate credem că 'i ajutorăm, pe când de fapt îi ruinăm și-i nimicim, pentru-că le răpim independența cugetării și le înăbușim convingerea și vocea conștiinței.

Așa suntem póte că cei mai mulți dintrě cei ce astăzi compunem lumea. Fórte departe deci de perfecțiunea care s'a intenționat prin trimiterea fiiului mult iubit pe pămênt.

Din tóte câte ne stau la disposiție am făurit pavăză de apărare pe séma nóstră și armă de nimicire pentru cei-ce nu ni-se supun în mod necondiționat. Și pentru-ca micimea nóstră sě fie și mai evidentă în fața posterității, ne-am apucat unii până și de îngrăditura cea mai puternică ce o avem trasă în jurul esistenței nóstre naționale, ne-am apucat sě děrâmăm însași biserica, sfântul lăcaș, casa sfântă a tatălui de sus, pentru-ca cu pietrile scóse din zidurile ei sě ne lovim unii pe alții, *luând de țintă pe cei mai sus puși în biserică*, probabil pentru a înlesní contrarilor lupta de nimicire ce o duc în contra nóstră, căci pentru a se risipí turma nu mai așteptăm, ca ei sě ne bată păstorii, ci 'i batem noi, cei-ce formăm turma!

Gura, condeiul și rěutatea inimei nu mai sunt de ajuns pentru a ne pune unii pe alții sub picióre, ci trebue sě demolăm ziduri la cari în cruntă sudóre mult au lucrat înaintașii nostri, fără a ne gândí, că stricând zidurile póte sě cadă și acoperișul preste noi, cutropindu-ne pe toți sub ruinele sale, spre rușinea nóstră, și pentru a ne atrage blăstămurile celor-ce au sě ne urmeze!..

Dar' sě nu ne facem gânduri sinistre pe ziua de sěrbătóre, pe ziua de mare însěmnătate a nașterii mântuitoriului lumii.

La El sě ne gândim deci și la învěțăturile sale despre pace și iubire; spre El sě ne îndreptăm inimile, și de la El sě cerem ajutoriul de care avem trebuință pentru a trece preste zilele grele ale vieții trecětóre.

Sě ne punem întrégă credința în El, și întăriți în acéstă credință sě privim cu încredere și speranță în viitoriul ce ne aștéptă, pentru-că El însuși e speranța din care se naște credința, ear' credința dă putere de a lupta cu valurile presentului, pentru a puté ajunge la binele ascuns sub vělul viitoriului necunoscut.

Pace deci și iubire!

Crăciun.

Fluturași ca albe stele
Tremură fricoși prin aer
Și torc firul ernei grele
Din a Crivețului caer.

Sórele abia mijește printrě negura cea sură
Și-apoi piere și s'ascunde după munții cei de bură.
Tótă lumea e pustie, tot pămêntul amorțit....
Se întunecă... De-odată par'că tóte s'au trezit.
Chiote și rîs și glume se aud acum pe ulițí,
Vin colindători cu steaua și Irodi și Crai cu sulițí.
Dómne, câtă veselie, ce colindători voinici!
Cum li-e de gătită steaua cu cănaci și cu panglici!
Lăutari, păstori și Țurca vin s'alérgă 'n jos și sus
Sě vestiască omenimei întruparea lui Iisus...

Lăudat în veci sě fie
Cel ce-a crede ne-a 'nvěțat
Și cu a dragostei făclie
Sufletul ni-a luminat.

(Arad.) **Maria Cioban.**

Felicitările de Anul-nou.

Obiceiul din trecut de a-și felicita de Anul-nou fie-care partid politic din parlamentul țerii pe șeful seu, a fost ținut și de astădată.

S'au rostit deci și în anul acesta, ca în anii trecuți, multe vorbiri de Anul-nou, de-și fórte puțin *nou* s'a spus în ele.

Motivul trebue căutat în împrejurarea, că transacția cu Austria nu a putut fi legată de cât abia în ultimul moment, luat în sensul cel mai strict al cuvêntului, și astfel politicianii mari, conducětorii de partide, n'au putut sě-și formuleze nici un program nou pentru viitoriu, fiind-că viitoriul era încă în ora din urmă a anului trecut fórte dubios. Enunciațiuni de mare însemnătate politică nu s'au făcut deci de astă-dată, (pentru-că aceea ce a spus *Kossuth* nu e nou), ci fie-care șef de partid a accentuat necesitatea închiegării partidului seu, pentru zilele viitóre.

Partidul liberal, ca în anii trecuți, a felicitat întâiu pe presidentul seu, baronul *Podmanitzky*, apoi pe ministrul-president *Széll*, la care se aflau întruniți și ceilalți miniștri. Ací vorbirea a rostit-o deputatul *Hódossy Imre*, care a atins și chestia transacției, vorbind despre ea ca despre un eveniment de cea mai înaltă importanță, și dând esprimare bucuriei generale, că în fine transacția a putut fi perfecționată.

A atins și ministrul-president *Széll* chestia transacției în rěspunsul ce l'a dat, fără a întra însě în aměnunte, a căror espunere o va face, — cum a spus, — în fața parlamentului.

Atâta a putut spune prim-ministrul, că grea a fost lupta purtată, luptă din care n'a eșit nimeni bătut, și nimeni învingětoriu. Nu e de notat de cât *succes* pe amêndouě părțile, fiind-că înfrângere au suferit numai pedecile, prejudițiile și divergențele de păreri. Și până va puté face o aměnunțită dare de sémă despre lupta purtată, prim-ministrul *Széll* a asigurat pe cei-ce 'i formézā armata politică, cum-că n'a fost violat, ci *respectat a fost fie-care interes* vital economic al țerii în transacția legată.

In frunte cu miniștrii, deputații din partidul liberal au mers în urmă la presidentul camerei, la contele *Apponyi*, pe care l'au felicitat prin rostul deputatului *Rohónyi*.

Contele *Apponyi* a accentuat în rěspunsul seu, că are speranță, că la resolvirea chestiilor încă pendente tactul înțelept de bărbat de stat al ministrului-president va face, ca condițiunile unei cooperări a tuturor elementelor din partidul liberal sě fie conservate și desvoltate.

Se pare că acesta a fost un rěspuns cam indirect la adresa celor-ce vreau sě formeze un nou partid, recrutat din membrii partidului liberal.

Partidul poporal a adus felicitări de Anul Nou contelui *Zichy Nándor*, șeful acestui partid. Orator a fost ací fiul seu, contele *Zichy János*, presidentul partidului, care a accentuat în vorbirea sa, că crearea unui partid conservativ ungar, cum se dorește din unele părți, nu e necesară, fiind-că acest partid esistă deja, în partidul poporal.

Contele *Zichy Nándor* în rěspunsul seu a spus, că partidul și-a câștigat deja mari merite, pe cari nu le pot întuneca cei ce necontenit lovesc în el, uitându-și, că partidul stă în serviciul națiunii, al țerii și al regelui.

In fine, partidul kossuthist a adus felicitări șefului seu, prin graiul deputatului *Krasznay*. *Kossuth Ferencz* a rěspuns accentuând întâiu de tóte, că partidul seu e solidar și unitar în scop, principii și voință. A spus apoi, că partidul seu va lupta în viitor, pe lângă esoperarea independenței statului ungar, încă și pentru realisarea unui program *practic*, stătătoriu din următórele puncte: Stergerea dării de rentă și a vămii tiroleze pe cereale. Sprijinirea industriei magiare. Serviciu de doi ani la miliție. Dualism pe steagurile armatei. Moștenitoriul de tron sě locuiască în permanență în Budapesta. *Lărgirea dreptului electoral.*

Atâta e tot ce s'a întêmplat de astădată în ziua de Anul-Nou în Budapesta, unde de altădată se făceau declarațiuni de rěsboiu guvernului, și se ridicau pumnii din tóte părțile. In liniște s'a făcut deci de astă-dată întrarea în noul an, pe care dee ceriul, ca în liniște sě 'l petrécă și popórele țerii.

La ziua Nașterii.

— Meditațiuni. —

„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pămênt pace, întrě ómeni bună voire.“

Aceste sunt fermecătórele cuvinte, cari înainte cu aprópe douě mii de ani au fost rostite din partea unei cete de îngerași, trimiși a nume din ceriu, ca sě împărtășéscă ómenilor vestea minunată, despre nașterea mântuitoriului lumii.

De atunci în fie-care an cuvintele magice vin repetate în ziua sěrbătorii celei mai mari pe care o are creștinătatea, în ziua *Crăciunului;* și bucurie mare cuprinde pe cei mari și pe cei mici, pe bogați și pe săraci, când aud cuvintele vestitóre despre cel mai însemnat eveniment din viéța omenimei.

Căci faptul e, că eveniment mai important de cât acesta nu s'a întêmplat în lume. Nașterea domnului nostru Iisus Christos a avut de urmare că s'a schimbat cu totul fața lumii, s'a dat omenimei direcțiune nouă, și s'a pus lumea pe base noue, pe basele dreptății și ale moralității.

Corupția și stricăciunea își ajunsese culmea în lumea păgână de mai nainte; tot ce era bun în lume se coborîse în mormênt, și atunci apare în orient lumina mântuitóre, fiiul lui Dumnezeu, pentru a sěvêrși actul mântuirii lumii.

Prorocii și poeții, înțelepții vremurilor de mai nainte, au fost anunțat venirea unui mântuitoriu, care sě scótă din abis și rătăcire popórele pămêntului. Și lumea 'și închipuia, că el va vení, — când va vení, — ca un Rege, îmbrăcat în strălucire luméscă și avênd în mână deplină putere pămâtéscă, — pe când el s'a născut în sărăcie, în umilință, în iesle dobitocéscă, în Betleemul Judeii! Și curată revoluție morală a provocat acésta naștere; pentru-că Iisus Christos, cel născut în umilință, în iesle dobitocéscă, cu puterea primită de sus a transformat lumea cu desěvêrșire, aducênd omenimea de la minciună la adevěr, de la întunerec la lumină.

Iisus Christos, în urma misiunei pe care a împlinit'o pe acest pămênt, e espresiunea cea mai înaltă a binelui, a carității, a iubirii și a păcii, — insușirile cari trebue sě impodobésca inima omului, — și mai ales a păcii, ce trebue sě domnéscă întrě ómenii de bună voire, după cum au cântat și îngerii la nașterea lui, zicênd: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pămênt pace, întrě ómeni bună voire.“

Iisus Christos a venit în lume sărac și smerit, ca protector al celor săraci și asupriți; de aceea a predicat într'una, că cei-ce vreau sě priméscă rěsplată în ceriuri, sě facă bine săracilor, věduvelor și celor aflători în suferință.

Iisus Christos a venit în lume pentru-ca sě lumineze și sě îndrume omenimea pe calea binelui, adevěrului și a frumosului. Căci cum spunea: „Nimeni nu aprinde lumina pentru-ca sě o pună sub obroc, ci în sfeșnic, ca sě lumineze tuturor celor din casă“. Ceea-ce însemnéză, că omul este dator a nisuí într'acolo, ca lumină sě i-se aprindă în suflet și în inimă, perfecționându-se întru tóte, și silindu-se sě devină tot mai bun, mai drept și mai cu tragere de inimă față de alții, pentru-că numai cel-ce își împlinește datorința creștinéscă și nu se abate de la calea binelui, adevěrului și dreptății, a înțeles pe deplin învěțăturile Mântuitoriului, — și e vrednic de viéță fericită de apoi, pe care i-o pune biserica în vedere.

De la curțile domnești.

Nu sunt scutiți de griji, něcazuri, și suferințe nici cei din familiile domnitóre. Ómeni sunt și ei, și trebue sě trécă și ei prin tóte durerile omenești.

Astfel bětrânul rege al Saxoniei, pentru a puté lua parte la sěrbările familiare aranjate în preséra Crăciunului, a trebuit sě fie ridicat din pat, și așezat în fotel, întrě perini, a fost dus la masă.

Și ce preséră tristă de Crăciun a fost acésta pentru familia regală din Saxonia!

Pe fața regelui erau imprimate tóte semnele durerii, pricinuite de morb; fiiul seu, moștenitoriul de tron, era îngândurat și îndurerat, ear' cei cinci copilași ai acestuia, unul mai frumos și mai drăgălaș de cât celalalt, tăcuți și smeriți în jurul mesei, cu gândul la mama lor, care i-a părăsit tocmai în préjma sěrbătorilor.

E dusă departe, în străinătate, sě-și caute de sănětate, fiind-că e bolnavă. Așa li-s'a spus. De fapt însě nu așa s'a întêmplat, dar' copiii nu trebue sě le știe tóte. Mama lor, principesa *Luisa Antoaneta*, moștenitórea de tron a Saxoniei, *a fugit de a casă*, după ce în ușurătatea ei întrase în relațiuni neertate cu profesorul de limba franceză, adus la curte pe séma copiilor ei; și din 12 Decembre, când a făcut acest pas nesocotit, trăiește cu el în *Genf*, unde aștéptă terminarea procesului de divorț ce i-s'a intentat, pentru ca apoi sě se pótă cununa cu el. Numele profesorului e *Giron*.

Procesul de divorțiu se va judeca de către un tribunal special, instituit a nume din partea regelui saxon, și compus din șepte judecători dintrě cei mai de frunte. Se va termina sigur cu declararea principesei *Luisa* de vinovată și în urmare despoiată va fi ea de tóte drepturile și titlurile avute.

*

De-o dată cu principesa *Luisa* a luat lumea 'n cap și fratele ei, Archiducele *Leopold Ferdinand*, fost colonel în armata austro-ungară, și membru al familiei domnitóre de la noi. Archiducele asemenea își petrece zilele în Genf, de unde a adresat scrisóre Monarchului nostru, făcêndu-i comunicarea, că renunță de bună voie la tóte titlurile avute și cere permisiune de la M. Sa sě pótă depune și numele avut, ca de ací încolo sě se numéscă *Leopold Wölfling*, încetând de a mai face parte din familia domnitóre și din armata la care aparținea mai nainte.

Maiestatea Sa i-a rěspuns, că ia la cunoștință renunțarea făcută, și îi permite sě-și iee numele barghez de *Leopold Wölfling*; dar' totodată îi comunică faptul, că a ordonat sě fie șters din lista celor ce primesc apanaj din caseta M. Sale, și din lista celor decorați cu *lâna de aur*, oprindu-l în fine pentru totdéuna, de a-și mai pune piciorul pe teritoriul monarchiei austro-ungare.

*

Iată deci, cum prin fapte nesocotite se aduce supěrare și asupra curților domnești, și cum nu sunt scutiți nici cei din familiile domnitóre de suferințe, griji și něcazuri. Căci ómeni sunt și ei!

NOUTĂŢI

Din incidentul sfintelor sĕrbători trimitem cele mai călduróse felicitări colaboratorilor, cetitorilor şi binevoitorilor ziariului nostru.

Redacţiunea.

Din causa sfintelor sĕrbători ale Naşterii Domnului, numĕrul proxim al ziariului nostru apare Sâmbătă în 10 Ianuariu n.

Supliment de jumĕtate cólă se aflâ alăturat la numerul de faţă al ziariului nostru, cu cuprinsul următoriu: *Psalm*, poesie de G. Coşbuc. *Craii de la rĕsărit.* de G. Coşbuc. *Cugetări*, de Carmen Sylva. *La Crăciun*, novelă de F. M. Dostoiewsky. *Mângăere*, de Silvia. *Nóptea de Crăciun*, de R. D. *Vagabundul*, de Jean Madeleine.

Români vrednici. Comitetul parochial din *Maidan* (în comitatul Caraş-Severin) a hotărît unanim înfiinţarea unei şcóle noue poporale, pe lângă ceea care esistă deja în numita comună. Comunicată acéstă hotărîre poporului, prin parochul Aurel Iana, a primit'o şì el unanim şi cu mare însufleţire

Fie acésta faptă laudabilă a vrednicilor poporeni din Maidan pildă şi indemn poporului nostru de pretutindenea întru însufleţirea pentru causele şcolare.

*

Magnaţi noi. In numĕrul de Anul-Nou fóia oficială a publicat numirea domnilor Dr. *Chorin Ferencz*, fost deputat în mai multe rînduri, şi *Rákosi Jenő*, publicist şi directorul ziariului *„Budapesti Hirlap"*, de membri pe viéţă ai casei magnaţilor.

*

Bánffy şi un nou partid politic. Ziarele magiare, deosebi cele cari plutesc în apele politicei fostului ministru-president Bánffy, de vre-o câteva luni deja vestesc, că anumite cercuri politice se compórtă cu ideia înfiinţării unui nou partid politic magiar, în sensul principiilor profesate de baronul Bánffy. Ceea-ce ar voí sĕ însemne, cà fostul ministru-president rêvneşte sĕ ajungă de nou factor în politica ţerii.

In acésta chestie ziariul „Magyar Világ", noul organ de publicitate al baronului Bánffy, în numĕrul de Anul nou spune că interviewat de un gazetariu magiar baronul Bánffy a declarat următórele:

Cu formare de partid (pártalakitás) nu mĕ ocup, pentru-că preste tot nu mĕ ocup cu politică activă. Dacă însĕ întrebarea dtale ţinteşte la formaţiune de partid (pártalakulás), pot sĕ-ţi spun că este ceva în lucru. La ceea-ce se formézâ însĕ — de sine, — om singuratic n'are nimic de adăugat; aceea însémnă simplu numai atâta, că sunt mulţi în ţérâ, cari cugetă la fel cu mine; acéstă cugetare tinde sĕ îmbrace formă concretă, tendinţa politică, isvorîtă din ea, voeşte sĕ se validiteze, şi e fórte firesc lucru, că de la acésta tendinţă eu nu mĕ voiu subtrage, cum tot-aşa de firesc e, că fără o astfel de formaţiune eu pe căi măestrite, condus numai de ambiţie, n'aşi càuta nici-odată sĕ mĕ amestec de nou în politică".

Atâta e interviewul, — dacă ni-'l dă complet fóia numită. Din el resultă, că fostul ministru-president doreşte sĕ ajungă earăşi — tare şi mare. De sine înţeles, în fruntea unui partid, format de sine, care sĕ 'l chieme apoi sĕ i-se pună în frunte.

Sĕ doriască numai!

*

Cărţi postale militare. Un obiceiu frumos s'a întrodus în armata italiană. Se imprimézâ, anume, cărţi postale, pe séma fiecărui regiment, desemnate fiind pe ele bătăliile în cari regimentul respectiv a luat parte, şi alte momente însemnate din trecutul regimentului. Cu miile se vînd aceste cărţi postale oficerilor şi soldaţilor, cari le întrebuinţézâ pentru corespondenţele lor, propagând astfel cunóşterea faptelor frumóse din trecut ale armatei italiene. Acest obiceiu e pe cale de a fi întrodus şi în armata română Inceputul l'a făcut deja regimentul 4 de Roşiori, al cărui comandant e A. S. Regală Principesa Maria. Iată un mijloc practic şi sigur pentru reamintirea faptelor măreţe din trecut!

*

Esposiţie în Petroşeni. Directorii şi conducătorii diferitelor întreprinderi montanistice din ţéra nóstră vor ţiné în August congres regnicolar în Petroşeni. In legătură cu acest congres direcţiunea ocnelor de cărbuni de la Petroşeni va arangia o espositie de producte montanistice şi de producte ale industriei din cercul Petroşenilor.

*

De la „Reuniunea română de musică". Corul damelor va avé probă de cântări Vineri în 27 Dec. (9 Ian. n.) la orele 6 p. m. în localul şcólei civile de fete.

*

† Petru Suciu. Cu adâncă pàrere de rĕu înregistrăm mórtea emeritului protopresbiter din diecesa Aradului, *Petru Suciu*, decedat Joi, 1 Ianuariu n. în Oradea-mare. Familia anunţă acest trist eveniment prin următórele: *Ana Rudow*, în numele sĕu şi al numĕroşilor consângeni aduce la cunoştinţă încetarea din viéţă a iubitului tatâ adoptiv, *Petru Suciu*, protopresbiter emerit gr. or. rom., asesor consistorial şi proprietar al crucii de aur, care după un scurt morb, în etate de 68 ani şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului la 2 şi ½ ore diminéţa în 19 Decembre 1902. (1 Ianuarie 1903.) Osemintele scumpului defunct s'au astrucat — de la casa proprie (strada Szacsvay nr. 237) — în cimiteriul „Rulikovszky" după ritul bisericii gr. or. rom. Sâmbătă în 21 Decembre 1902 (3 Ianuariu 1903) la orele 2 d. a. In etern memoria lui!

*

1052 oficeri în reservă. Fóia oficială a armatei, în numĕrul dto 1 Ianuariu aduce lista oficerilor în reservă, numiţi cu datul de 1 Ianuariu. Sunt 1052, dintrĕ cari: 620 la infanterie, 43 la cavalerie, 84 la artileria campestră, 37 la artileria de fortăréţă, 25 la trupele sanitare, şi 243 la trupele de geniu.

*

Crăciun negru. Moş-Crăciun pare că e supĕrat rĕu pe noi, — póte pentru pĕcatele nóstre multe, căci — numai ce-i drept — ne-am dat şi noi pe „civilisaţie", nu 'l mai aşteptăm cu evlavia din bĕtrâni. „N'audi cântări . . . . .", nu sunt colinde, nu crai cu „Vitlaim" şi băieţi „cu steaua"; rênd pe rênd am dat uitării frumósele obiceiuri strămoşeşti, îndrăgind *Kristbaumul* nemţilor. De aceea vine Moş-Crăciunul nostru an de an tot mai posomorît; tot pe tină şi lapoviţă; aşa l'am avut în cel'lalt an, aşa se pare că o sĕ 'l avem şì acum . . . . De prin tóte părţile Ardealului vin ştiri de vreme caldă, care topeşte şì puţina zăpadă ce mai rĕmăsese. Numai în câteva ţinuturi din Secuime se mai ţine érna érnă, cu frig de 2—3 grade, ca de pildă în Kézdivá-árhely, Şepşi-Sângiorgiu, Csikszereda, pe când în celelalte părţi temperatura e de 1—6 grade preste punctul îngheţului. Joi diminéţa în Cluj, de pildă, căldura era de 3 grade, în Zerneşti de 4 grade, în Teiuş de 3 grade, în Oradea-mare de 6 grade, car' azi diminéţă în Sibiiu căldura era de 3 grade Reamur. Adevĕrat că până Mercuri timpul se póte schimba încă, dar' — dacă e se credem lui Falb — nu prea sunt prospecte.

*

Ocne de sulfur în munţii Bârgăului. Nişte ingineri aflaseră nu demult vine de sulfur în munţii Bârgăului. Pe basa acesteia doi dintrĕ ei: un inginer din Cluj şi unul din Budapesta au cercetat terenul mai cu de-amĕnuntul şi au dat de resultate uimitóre, în cât în pădurea Petricel de la pólele muntelui Piatra-Piştii (?) au găsit o massă de sulfur (puciósă), în estensiune de mai muţi chilometri şi acoperită numai cu subţire strat de pământ. Conform evaluării făcute de ómeni pricepĕtori posibil că de pe teritoriul luat în esplorare sĕ se scótă cel puţin 160 mii de vagóne de sulfur brut. Acésta descoperire e de mare însemnătate economică pentru comunele de pe Valea-Bârgăului, în cât teritoriile acestea sunt proprietea lor şi aparţin munţilor administraţi de eraru, din cari nici lemnele de foc n'au putut fi până acum valorisate, lipsind mijlócele de comunicaţiune. Dacă se vor lua însĕ în esploatare ocnele de sulfur, va creşte şì preţul lemnelor de foc, ceea-ce încă ar da comunelor venit de mai multe mii de coróne. Pe lângă straturile de sulfur s'au găsit şì isvóre de apă sulfurósă, pentru a căror luare în arêndă s'au şì început deja pertractările.

*

Pe jos la Polul-nordic. Un cetăţean din Buffalo (America) cu nume *Le'Roy* şi-a propus sĕ ajungă la Polul nordic pe jos. Va pleca la primăvară din San-Francisco, însoţindu-l un norvegian numit Oliver Lawson, şi doi eschimoşi. Le'Roy de altcum e fórte obicinuit cu umblarea pe jos, căci odinióră fusese cursor postal în Alasca. Interesant, că în clima gerósă a Alascei a făcut esperienţa, că cu mult mai pe uşor poţi suporta frigul dacă te nutreşti numai cu nutremênt de plante (vegetale). De atunci n'a mai gustat carne şi nici pentru plănuita espediţie nu va lua cu sine de cât numai merinde frugală.

*

Petrecere în Sighişóra. Inteliginţa română din Sighişóra învită publicul la producţiunea teatrală-declamatorică împreunată cu dans, ce se va aranja Dumineca în 11 Ianuariu 1903 st. n. în sala „Gewerbe-Verein". Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei bine teatrale. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

Programul e acesta: 1. *„Rugămintea din urmă,"* poesie de George Coşbuc, decl. de Ioan Dima, învĕţătoriu. 2. *„Mama Anghelina,"* monolog de V. Alexandri. 3. *„Gărgăunii dragostei"*, piesă teatrală de Iosif Vulcan. 4. *"Surugiul,"* monolog de V. Alexandri, predat de dl Pompiliu Constantin.

— Tot în Sighişóra, aranjézâ tinerimea română de acolo o producţiune teatrală-declamatorică Joi în 27 Decembre 1902 st. v. (a doua zi de Crăciun) în pavilonul „Winter". Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea copiilor săraci.

*

Petrecere în Brad. Meseriaşii români din Brad învită la serata teatrală-declamatorică împreunată cu joc, ce o aranjază Joi, a doua zi de Crăciun, 26 Decembre 1902 v. (8 Ianuarie 1903 n.) în hotelul „Central" din Brad. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul e destinat spre mărirea fondului de ajutorare a învĕţăceilor şi sodalilor mes. români. Suprasolvirile şi contribuirile se cuitézâ publice.

*

Dorinţa nóstră de anul nou este, ca sĕ vĕ ţină Dumnezeu sănĕtatea şi acésta se póte ajunge numai prin întrebuinţarea corectă a crucei duple-electro-magnetice R. B. Nr. 86.967. Multe mii de ómeni şi-au aflat însănĕtoşarea prin întrebuinţarea ei. Inventatorul ei domnul *Albert Müller* Budapesta V. Vadászutcza 42/V. primeşte zilnic mulţămite, dintrĕ cari publicăm una din cuvênt în cuvênt: Mult stimate dle Müller! N'am cetit înzadar epistola de mulţămită despre crucea electro-duplămagnetică, ci este purul adevĕr! Crucea ajută fórte! O port numai de 8 sĕptĕmâni şi mĕ şi simt sănĕtos. Am suferit de cârcei de stomac şi de inimă, n'am avut apetit, dar' mai cu sémă am suferit de reumatism, cu o mână nici n'am putut lucra nimica, ba şi la un picior am simţit un junghiu, dar' acuma prin crucea inventată de dta, pot mulţămí lui Dzeu şi dtale, că sunt earăşi sănĕtos, pot recomanda aparatul fie-cărui om. Dumnezeu te binecuvinte! Cu stimă Emil Huranyi, baia Krompach.

Declaraţiune.

Având în vedere că iregularităţile constatate în serviciul de cassă al „Asociaţiunii" din anii din urmă, au devenit obiect de discuţiune publică în ziare, — Comitetul central, ca sĕ prevină neliniştirea opiniunii publice prin o espunere esagerată şi inesactă a faptului întêmplat, — declară:

că de-şì s'au constatat mai multe iregularităţi în administraţia fondului cassei al „Asociaţiunii", — acésta nu a suferit nici cea mai mică daună.

Din şedinţa comitetului central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 5 Ianuariu 1903.

Dr. Beu
notariul şedinţei.

Lista contribuirilor

făcute în scopul rescumpĕrării felicitărilor de Anul-nou în favorul fondului Casei Naţionale.

S'au mai făcut până acum următórele contribuiri:

Ioan cav. de Puşcariu, septemvir i. p. Bran	cor.	5·—
Dr. Eusebiu R. Roşca, protosincel, Sibiiu	„	5·—
Ioan Papiu, protopresbiter, Sibiiu	„	5·—
Nicolae Henţu, notariu, Sĕlişte	„	5·—
Dşóra Eugenia Iovescu, profesóră, Sibiiu	„	2·—
Paul Iovescu, controlor la comun. de avere, Caransebeş .	„	2·—
Constantin Stezar, căp. în pens., Sibiiu	„	3·—

Din agentura *„Satul-nou"* a despărţĕmêntului „Panciova" al Asociaţiunii:

Petru Stoica, director de bancă, Satul-nou	cor.	2·—
George Roşculeţ, cas. de bancă, Satul-nou	„	1·—
Alesandru Andrei, învĕţătoriu, Satul-nou	„	1·—
Petru Sacoşan, învĕţătoriu, Satul-nou . . . . : .	„	1·—
Iuliu Bărbulescu, înv. dirigent, Satul-nou	„	1·—
Ioan Bălnojan, proprietariu, Satul-nou	„	1·—
Nicolau Miuţa, învĕţ. confes., Satul-nou	„	1·—
Liubomir Rusovan, librariu, Satul-nou	„	1·—
Ioan Gaşpar, învĕţătoriu, Satul-nou	„	1·—
Dr. Victor Mihailaşiu, medic comunal Satul-nou	„	1·—

apoi de la domnii:

Dr. Andreiu Pop, advocat, B-Huedin	„	10·—
Ioan V. Rusu, canonic metrop., Blaj	„	5.—
Nicolae Garoiu, advocat, Zerneşti	„	3·—
Dr. Ioan Popescu, advocat şi soţia d-na Sidonia Popescu n. Crişan, Reghin	„	10·—
Victor Păcală, profesor Sibiiu	„	2·60

Către onoraţii cetitori.

Câteva zile încă şi anul în care ne aflăm e dat şì el trecutului şi istoriei.

E de însemnătate mare pentru noi acésta încheiere de an, pentru-că cu încheierea anului acestuia vine dată trecutului şi istoriei şì *prima jumĕtate de secol* pe care ziariul nostru a petrecut'o în serviciul bisericei şi al neamului românesc.

Cincizeci ani de viéţă, de muncă şi de luptă avem deci în urma nóstră. Un trecut frumos, la care cu mândrie şi cu mângăere putem priví, pentru-că la tot ce ni-a rĕmas din acest trecut a contribuit din tóte puterile şì ziariul nostru.

Adus la viéţă în timpuri grele, în zile de suferinţă, martor a fost ziariul nostru la uriaşele lupte purtate de cei mari ai nostri pentru a crea poporului român şi bisericei sale străbune o situaţie mai bună şi mai prielnică, şi adunat'a şì ziariul nostru piatră lângă piatră, pentru a contribuí la clădirea aşezămintelor culturale şi naţionale de cari ne bucurăm astăzi.

In acesti cincizeci de ani trecuţi *"Telegraful Român"* n'a încetat nici pe un moment a fi aceea ce marele seu întemeiătoriu, nemuritoriul *Andreiu baron de Şaguna*, a voit sĕ fie: sentinelă credinciósă a bisericei şi a aşezămintelor nóstre bisericeşti şi şcolare, apărătoriu devotat al drepturilor şi intereselor poporului român, promovător al culturii naţionale române şi călĕuzătoriu al neamului românesc în tóte nisuinţele sale spre bine.

Şi aceea ce a fost ziariul nostru în trecut, va rĕmâné şì în viitoriu, în noua jumĕtate de secol în care în curênd va întra. Vom păzí, cei de astăzi, cu credinţă scumpele aşezăminte culturale şi naţionale, pe cari ni-le-au lăsat cei din trecut, şi cu zelul din trecut ne vom împliní şì în viitoriu datorinţa de luminători ai poporului român şi promovători ai culturii sale naţionale.

Politica ziariului nostru e bineprecisată şi în spiritul de până acuma va fi ea dusă mai departe. In spirit de *conciliantă* şi de *împăciuire*. Vom căuta, ca raporturile în cari suntem avisaţi sĕ trăim cu celelalte naţionalităţi din patria comună, sĕ nu fie înăsprite, ci îmbunătăţite, pentru-ca în bunăînţelegere sĕ contribuim toţi la fericirea şi înaintarea statului din care facem parte.

Cestiunile *bisericeşti* şi *şcolare* vor fi tractate şì în viitoriu în ziariul nostru cu îngrijire cuvenită, cu obiectivitatea şi seriositatea reclamată de importanţa lor; şi tot astfel vor fi tractate şì celelalte cestiuni de interes pentru poporul nostru, rĕmânênd şì pentru mai departe eschise din colónele ziariului nostru *certele* şi personalităţile.

Cerênd deci şì pentru viitoriu încrederea şi sprijinul onoratului public cetitoriu român, deschidem abonament la *"Telegraful Român"* pe anul 1903, cu preţurile puse în fruntea foii, a nume: *pe un an 16 coróne, pe jumĕtate an 8 coróne, pe trei luni 4 coróne*, şi rugăm pe vechii nostri sprijinitori şi abonaţi, sĕ stărue în cercul cunoştinţelor lor pentru lăţirea ziariului nostru, şi *sĕ-şi reînoiască înşişi la timp abonamentele*, pentru-ca espedarea foii sĕ nu fie întreruptă.

Abonamentele se fac prin *mandate postale*, pe cari numele, locuinţa şi posta ultimă a abonatului sunt a se scrie corect şi legibil.

Redacţiunea şi Administraţiunea.

Ad. Nr. 1123 pp. 1902 [225] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea postului de paroch** din parochia **Feldióra-sĕcuéscă**, protopresbiteratul Turḑii, devenită vacantă prin mórtea fostului ei paroch, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite în regulă în terminul deschis la acest oficiu şi le stă în voie a se presenta în parochie în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Turda, 10 Decembre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Jovian Murĕşan
protopresbiter.

Nr. 716/1902. [224] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Băcia,** tractul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi subşterne cererile lor concursuale instruate conform normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta inainte de alegere în biserică spre a'şi arăta destoinicia în cele rituale.

Deva, 14/27 Decembre 1902.

Comitetul parochial al parochíei gr. or. rom. Băcia în conţelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peşta la anul **1811**“ şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

Vasile E. Moldovan

Meteor

— Roman —

Se póte procura de la
Librăria archidiecesană
Costă 1 cor. + 10 f. porto

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

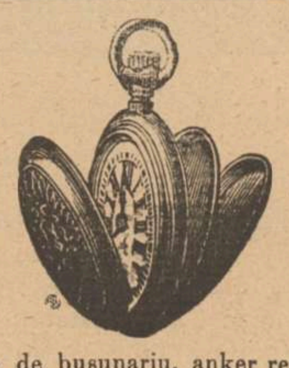

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
1 părechie nasturi pentru manchete auriţi marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
1 părechie cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [215] 2—20

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesana din Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**
Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **"Cuvêntări funebrale şi memoriale"**, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul
archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Psalm.

De G. Coşbuc.

Inchinaţi-vĕ popóre,
Dumnezeu e bun, —
El a pus în sóre focul
Verii a tot încăldităre.
Inima 'i e sfântul sóre.
Sóre nou El pune 'n locul
Sorilor ce apun.

Inchinaţi-vĕ popóre,
Dumnezeu e drept, —
Binecuvênta-va anii,
Pocăitului ce móre,
Insĕ jalnic plângătóre
Inima 'n etern tiranii
Vor avê o 'n piept.

Inchinaţi-vĕ popóre,
Dumnezeu e sfânt, —
Cel ascuns e 'n veci de faţă
In furtuni, în stânci, în flóre,
Vecinic e şi 'ntr'una móre,
Ear' puterea 'i dă viéţă
Celor din mormênt.

Craii de la Răsărit.

De **G. Coşbuc.**

Zilele trecute am deschis evangelia lui Mateiu şi am frunzărit pe ici pe colo prin ea. M'am mirat de un lucru. In cap. II al acestei evangelii se zice: „Ear' dacă s'a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod, iacă magii de la Răsărit au venit la Ierusalim, zicênd . . .“

Noi ştim astăzi că au fost trei magi sau trei crai, şi ştim şi cum s'au numit şi ce-a adus ca dar fie-care. Dar' Mateiu nu spune nici câţi au fost, nici ce nume aveau, nici care ce fel de dar a adus. Atâta se spune (vers. 11), că i-au dat lui Iisus aur, tămâe şi smirnă.

Póte spun ceilalţi evangelişti. Caut la Marcu. Nimic. Marcu nici nu pomeneşte de magi; el începe evangelia sa cu Ioan din pustie şi cu ispitirea lui Iisus. La Luca nici atât. Ioan începe tot ca Marcu, ear' de craii de la răsărit nu e nici vorbă.

Va sĕ zică trei evangelişti nu vorbesc nimic despre magi; singur Mateiu îi pomeneşte. Dar' atunci de unde ştim noi numele acelor magi? De unde a răsărit Melchior, Gaspar şi Baltazar? Cine i-a botezat aşa, căci evangelia îi lasă fără nume? Şi de ce au fost trei?

Bine, darurile au fost de trei feliuri. Bănuesc că după numĕrul darurilor creştinii au ajuns la conclusiunea că au fost trei înţelepţi. Ei iacă, alta acum. Mateiu ne spune, că au fost înţelepţi sau magi, de unde ne-am pomenit noi cu vorba că au fost regi?

M'aşi fi putut mulţămí şi eu ca mulţi creştini, cu ştiinţa şi cu credinţa că au fost trei, că au fost regi, că i-a chemat aşa şi aşa. Dar' îmi era sĕ ştiu anume cum au ajuns creştinii la acest lucru.

Acum din câte am cetit m'am ales cu următórele:

Nu se ştie dacă au fost trei, dar' s'a primit aşa de creştini. Causa de căpetenie că s'au primit de creştini trei regi şi nu înţelepţi cum spune curat evangelistul, este versul 10 din Psalmul 72 care zice: „Şi regele din Tarsis şi din insule îi va aduce lui tribut, şi regele din Şeba şi cel din Saba îi va aduce lui dar“. Iată trei regi. Ear' profetul Isaiia în cap. 60 la vers 6 zice aşa: „Cămilele lui Madiam şi ale lui Efa, toţi cei de la Şeba vor vení!“ Aici earăşi trei, póte regi. Se potriveşte şi vorba următóre a lui Isaiia: „aur şi tămâe vor aduce“. Prin urmare de aici s'a luat că sunt trei, şi nu înţelepţi, ci regi.

Mulţi tălmăcitori ai bibliei sunt de părere, că acesti trei înţelepţi n'au fost regi, ci astrologi (adecă vraci) Iudei, pentru-că numai Iudeii se puteau închina unui Rege al Iudeilor. Dar' evangelistul o spune că au venit de departe din răsărit, deci trebuia sĕ fie străini.

Pe mormintele celor vechi ale creştinilor, în catacombe, acesti trei înţelepţi pórtă în cap căciuli numite frigiene, ca sĕ se arate că sunt orientali.

Cu numele lor e lucru mai greu. Lumea creştină s'a pomenit că-i numeşte aşa, Melchior, Gaspar şi Baltasar, dar' cine li-a dat întâiu numele nu se ştie anumit.

In cărţile sfinţilor părinţi se pomenesc cu aceste nume. Va sĕ zică, numele acestea s'au păstrat aşa numai prin tradiţiune.

Sfântul Beda, scriitoriu bisericesc, a fost cel dintâiu care s'a încercat sĕ arete ce daruri a adus fie-care rege. Se înţelege, Beda n'a ştiut de nicăiri, ci a judecat numai cu mintea lui. El a zis aşa: Melchior, ca cel mai bĕtrân, a adus lui Iisus aurul, ca unui rege, adecă tributul, birul. Cel mijlociu; Gaspar i-a adus tămâia, ca unui Dumnezeu: ear' cel mai tinĕr, Baltasar i-a adus smirna, ca unui om, pentru-că smirna însemnéză mórtea cea amară.

După tâlcul acesta a lui Beda s'au luat toţi creştinii, şi a rĕmas aşa cum a zis el. De aceea pe păreţii bisericilor şi ale mormintelor, pictorii au zugrăvit pe Melchior bĕtrân, om alb la faţă, pe Gaspar ca bărbat în flórea vîrstei, negricios la faţă ca un indian, ear' pe Baltazar tinĕr şi ca harap.

Móştele celor trei crai sunt şi astăzi într'o mânăstire din Germania, în oraşul Colonia. Aşa spune tradiţia germană, că apostolul Toma ar fi increştinat pe acesti trei regi în Persia, şi că ei ar fi murit ca episcopi creştini, toţi trei de odată într'o Vinere a Paştilor. Trupurile lor au ajuns din Persia în Constatinopol în biserica Sfintei Sofia, ear' de acolo în Milan în Italia. Ear' un împĕrat puternic al Germanilor, Frideric Bărbă-roşie, când a bătut odată Milanul, a luat şi móştele celor trei regi şi le-a dus în Colonia. Acolo se păstréză în nişte scrine scumpe şi pline de petri de mare preţ. Sub fie-care móşte este scris numele cu rubine.

Astăzi sĕrbătórea celor trei înţelepţi — care cade la 6 Ianuarie, adecă de-odată cu botezul lui Iisus şi cu sĕrbătórea nunţii de la Cana — nu se mai serbéză cu ceremonii multe şi cu pompă mare ca într'alte vremuri. Mai ales prin ţĕrile Papei sĕrbătórea lor era una dintrĕ cele mai mari ale anului.

La popórele ortodoxe au rĕmas urme din sĕrbătórea cea mare de altă dată, în umblarea cu steaua, cu vicleimul şi mai ales cu Irodii. Dar' şi aceste urme încep tot mai mult sĕ se ştérgă. Chiar Irodii cari erau mai înainte aşa de frumos sĕrbătoriţi şi cu cântece frumóse, astăzi sunt mai mult o parodie — s'au spus mai româneşte — o bătae de joc. Dar' aşa se pierd multe dintrĕ lucrurile vechi, şi nu suntem de vină noi, cât e de vină lumea: civilisaţia cea multă care întunecă tot ce e vechiu.

Cugetări

de Carmen Sylva.

De la naştere până la mórte, omul este o ghîcitóre. Unii cred că'l vor înţelege, dacă 'l vor sfăşia. Copilul îşi strică jucăria, ca sĕ vadă ce o fi într'însa.

*

Femeia perdută nu vede în femeia cinstită de cât o oglindă ce-i arată zbârciturile sale, şi ar voí s'o spargă de nĕcaz.

*

Bărbatul iubeşte mai cu sémă femeia; femeia iubeşte mai cu sémă copíii.

*

Adese virtutea soţiei caută sĕ fie fórte mare, căci trebue sĕ fie de ajuns pentru doi.

*

O casă fără copìi este ca un clopot fără limbă. Frumos ar fi sunetu-i ce dórme, dacă cineva ar fi sĕ 'l deştepte.

*

Ar trebuí, ca din când în când bărbatul şi nevasta sĕ-şi facă puţină curte.

*

Focul face apa sĕ fiarbă; dar' apa stînge focul. Nu încăldí pe un ingrat, că el te va stînge!

*

Sunt părinţi cari îşi rĕsbună pe copíi de prósta educaţiune ce li-au dat ei înşişi.

*

Perii cei albi sunt talazurile spumegate ce încăruntesc marea în urma furtunei.

*

Cu inima te poţi bucura de calităţile cuiva, cu mintea 'ţi poţi înfrína defectele.

La Crăciun.

— Novelă —

De F. M. Dostoiewsky.

Aţi vĕdut băieţi mici, alergând în zilele Crăciunului prin gerul cumplit de-alungul stradelor? Alergând şi cerşind?...

Hăinuţele lor sunt aprópe de vară; şi apropiindu-se cu sfială de voi rostesc cuvinte învĕţate de rost. Dar' voi vĕ grăbiţi, vĕ este frig şi vreţi sĕ ajungeţi în odaia caldă, de aceea nu-i ascultaţi şi sunteţi mănioşi că vĕ alérgă pe dinaintea picióerelor.

Despre un astfel de băiat vreau sĕ vĕ vorbesc. Despre unul care însĕ nu întindea mânuţa în colţ de stradă, pentru-că era încă mic de tot, abia de şese ani, dar' preste un an dór' sigur o întindea, dacă...

*

Era des de diminéţă. Se trezì în o pivniţă umedă, frigurósă. Hăinuţa îi era scurtă şi subţire şi el tremura de frig şedênd pe o ladă şi privind cum îi sbura respirarea din gură.

Era fórte flămând şi n'avea de la cine sĕ céră de mâncare, fiind că mama lui zăcea bolnavă în fundul pivniţei, pe nişte pae de jumĕtate putredite.

Venise cu băiatul din alt oraş, şiací se bolnăvì tocmai înaintea sĕrbătorilor.

Băiatul se apropia din când în când de aşternutul ei, ca sĕ o trezéscă din somn, dar' ea nu se deştepta. Aşa a trecut ziua, în care băiatul beuse apă în curte, dar' nici o cójă de mălaiu nu băgase în gură.

Se înserase, şi era întunerec în pivniţă şi lumină nu era. Băiatul se apropie de mamă-sa, îi pune mânuţa pe faţă şi se miră că e aşa de liniştită, în cât nu se mişcă de loc. Liniştită şi rece ca ghiaţa!

Işi suflă în degete băiatul, pentru-ca sĕ se încălzéscă, şi găsindu-şi căciula lângă ladă, eşì din pivniţă şi eşì din curte. Ar fi eşit el mai de mult, dar' se temea de cânele cel mare, care lătra într'una pe treptele cari duc sus, în etagiu. Acum s'a retras însĕ şi cânele la căldură, şi nu mai e primejdie,

Băiatul ajunse în stradă. Dumnezeule sfinte, ce lumină, acuma nóptea! Nu ca în orăşelul de unde venise, unde căsuţele sunt cu oblóne şi pe stradă (că numai una este) nu e nici un felinar care sĕ lumineze călĕtorilor! Dar' acolo nici nu umblă nime pe stradă nóptea, toţi se închid în casă. Numai cânii au drum slobod, şi adunându-se la un loc latră şi urlă nóptea întrégă. Şi totuşi era mai bine acolo. Ómenii erau atât de buni. Ii dădeau de mâncare. Dar' aici?.... Măcar o cójă de mălaiu de i-ar da cineva...

Ce sgomot asurditoriu. Ómeni, trăsuri, cai. Din nările cailor înfocaţi iasă respirarea şi înghiaţă numai de cât. Potcóvele cailor aruncă zăpada în ochii ómenilor şi ómenii se grăbesc.

Dar' iată altă stradă. Cât e de lată. Şi câţi ómeni. Ací sigur va fi călcat de o trăsură din cele multe cari alérgă nebuneşte. Şi lumină, atâta lumină! Dar' ce e acésta? O sticlă mare, şi în dosul ei o odaie mare, cu pom de crăciun până în plafon. Cu hârtii şi nuci aurite şi cu mere roşii. In jurul pomului păpuşi mici şi cai mici. Copíii alérgă prin odaie şi rîd şi jócă şi beau şi mănâncă.

Băiatul se uită, se miră şi rîde de atâta bucurie. Dar' încep a 'l durea degetele de la picióre; şi 'l dor şi mânile, cari roşiseră de tot. Şi copilul începe sĕ plângă şi alérgă mai departe. Nimeni nu 'l întrébă că ce 'l dóre. Dar' iată o altă sticlă mare, cu altă odaie şi cu alt pom de Crăciun. In casă mese întinse, cu turte şi prăjituri. Cocóne frumóse şi frumos îmbrăcate dau din ele la toţi cari întră. Şi întră mulţi, pentru-că uşa într'una se deschide. Copilaşul se furişază la uşă şi întră şi el, dar' iute alérgă tóte cocónele frumóse şi 'l dau afară. Incepe sĕ fugă mai departe, ca sĕ se încălzéscă. Şi iată o altă sticlă mare, şi în dosul ei păpuşi mici, cari jócă par'că ar fi vii. Un bĕtrân şede pe scaun şi face cu măna cercuri prin aer ca şi cum ar trage cu arcul pe o vióră mare, ear' alţi doi ómeni mai tineri stau lânga el şi cântă din vióre mici. Dau tactul cu capul, buzele lor se mişcă, vorbesc, ca toţi ómenii, dar' vorbele lor nu se aud de după sticlă.

Băiatul credea la început că sunt ómeni vii; dar' după ce a înţeles că sunt păpuşi numai, a început sĕ rîdă cu hohot. Comedie întrégă! Aşa păpuşi n'a mai vĕdut.

De odată i-se pare ca şi când l'ar apuca cineva pe dinapoi de hăinuţă. Se întórce sĕ vadă cine e, un ştrengar înalt îi ia căciula din cap şi i-o aruncă în mijlocul drumului, îi pune apoi pedecă, şi copilaşul cade la pămênt. Alţi ştrengari rîd, ómenii strigă, copilaşul se ridică şi o ia de nou la fugă. — Unde va ajunge? Nici el nu ştie. Dă într'o curte străină şi ací se ascunde după o grămadă de lemne. Ací e întunerec şi sigur că nu-l va găsí nimeni. Se propteşte cu spatele de lemne, şi de odată aşa de uşor i-se face. Mânuţele şi piciórele nu-l mai dor şi prin corpul întreg simte o căldură, ca cum ar fi lângă un cuptoriu cald. De ar puté adormí acum, puţin, numai puţin, ca apoi sĕ pótă merge earăşi la păpuşile cele nostime.

Şi băiatul vede păpuşile în vis şi suride. Şi pe când păpuşile cânta din vióră, i-se pare că mamă-sa îi cântă un cântec de légăn. El îi spune sĕ tacă, fiind-că dórme. Şi atât de bine e a dormí ací!

De-odată îl agrăeşte cineva de sus.

— Vino cu mine la pomul de Crăciun.

Copilaşul crede că e mamă-sa, dar' nu e ea. E altcineva, care se plécă spre el şi 'l îmbrăţişéză în întunerec. Il ia apoi în braţe şi 'l duce acolo unde e lumea mare. Şi e şi pom mare de crăciun! Dar' nu e pom de crăciun. Trebue că e altceva. In jurul pomului alérgă păpuşile una după alta şi rîd şi se jócă. Dar' nu sunt păpuşi; sunt copíi mici, feciori şi fete, cari îl iau acum în mijlocul lor, şi se jócă cu el, şi el sbóră mereu, pentru că are aripi....

Mamă-sa încă e ací! îl vede şi suride voiósă.

Mamă, mamă, cât de bine e aici!

Şi earăşi alérgă cu copíii, cari îl sărută mereu, ear' el le povesteşte despre păpuşile de după fereşti.

Dar' cine sunteţi voi? întrébă el mai târziu, cu zimbet pe guriţă.

— Suntem îngeri, şi suntem chiămaţi la pomul de crăciun, pentru-că aici totdéuna se găteşte pom de Crăciun pe séma celor ce nu 'l au pe pămênt.

— Aşa dară şi eu sunt...

— Inger în ceriu ca şi noi! Şi încep toţi sĕ-i povestéscă, cum unul a murit de frig, altul de fóme, altul de bătae şi altul earăşi fiind că nime nu l'a grijit când a fost bolnav. Dar' acum e bine, căci se află în apropierea lui Iisus, care îi binecuvêntă pe ei şi pe mamele lor. Şi mamele stau la o parte, fericite că-şi vĕd copíii, cărora le ies în cale şi 'i rógă sĕ nu plângă, pentru-că aici e mai bine de cât pe pămênt....

*

In diminéţa următóre servitorii aflară cadavrul sermanului băiat îngheţat după grămada de lemne.

Asta e povestea băiatului despre care am voit sĕ vĕ vorbesc.

Mângăere.

— Poesie în prosă. —

Cu visuri am venit în lume. Visat-am în tinereţe despre sunete de tobe şi trompete, despre zuruit de arme şi pocnituri de puşcă, despre eroism şi nemurire, căştigată prin eroism. Ca scuturat de friguri îmi întindeam mâna tremurătóre după cununa de lauri atârnată de pomul gloriei. Ardeam de dorul sĕ fac *fapte*, multe şi mari fapte, pentru-ca în năsipul vremii pe vecie sĕ-mi rĕmână imprimate urmele....

Şi mi-a venit dorul sĕ vĕd ţeri străine. Dealurile din satul meu mi-se păreau prea mici, valea prea îngustă şi rîuleţul ce se scurgea prin mijlocul ei, prea tăcut. Voiam sĕ vĕd munţi urieşi, cu fruntea lovită de ceriu, mări fără fund şi fără maluri, şi valuri furióse în luptă cu furtuna. De pieptul meu voiam sĕ se lovéscă viforul şi orcanul, pentru a puté vedé cu ochii proprii cum *voinţa* omului stăpân se póte face preste tóte capriţiile naturii....

Dar' pretutindenea pe unde am ajuns aflat-am nĕcaz şi durere. Atât de ascunsă nu era nici o ţéră, în cât *grija* sĕ nu fi putut găsí drumul spre ea. Pe locuri pe unde pomul nu creştea, teren prielnic era pentru *suferinţă*. Şi de ai pleca în ori-ce parte de lume, spre Sud sau Nord, spre Ost sau Vest, ori-unde sĕ te ducă vêntul, nu întâlneşti în cale de cât *grijile vieţii*.

Aceeaşi luptă pretutindenea pentru pânea de tóte zilele, care se câştigă atât de greu, — şi în lupta acésta grea te mână şi pe tine — *lipsa*. Căci lipsa şi-a câştigat un drept etern, încetăţenit în tótă lumea. Şi dacă după lungi ani de zile, din lupta acésta, în care ţi-ai pus întréga ta putere şi sirguinţă, eşi cu o avere frumósă, — unde e medicul, care pentru o mână plină de aur ar puté sĕ-ţi redea măcar numai o zi din tinereţa perdută?!...

Adevĕrat, că calea gloriei îţi stă acum deschisă şi prin fapte măreţe poţi sĕ ridici monumente trecutului perdut şi dat uitării, şi poţi sĕ învingi *invidia* ce te urmăreşte pas de pas. Dar' şí de fapte făcute în favorul semenilor ţi-se ureşte, când veḑi cetele de linguşitori, nebunii, cari ţi-se închină ca unui idol, numai pentru a te seduce sĕ creḑi că-ţi sunt credincioşi şi devotaţi până la mórte!..

Disgustat şi scârbit, tu care credeai că o împĕrăţie ţi-ar fi prea mică, te-ai simţí acum fericit dacă ai avé numai o mică colibióră, o soţie iubitóre şi nişte copilaşi sprinteni prin casă, în mijlocul cărora mai bine te-ai simţí de cât în societatea celor mari, în societăţi de savanţi, în corpuri legiuitóre, cari multe pot decreta, nu însĕ şí aceea, ca tu sĕ fi dator a te simţí *fericit*.

Dar' ori-cât de grea sĕ ţi-se pară sarcina vieţii şi ori-cât de mult sĕ te apese şi sĕ-ţi îngreuneze ea inima, — te mângăe cu aceea, că relativ scurtă e viéţa, scurt e drumul ce ai sĕ-l percurgi în lume, şi când nici nu creḑi vine mórtea şi-ţi bate la uşă, cum a bătut la uşa părinţilor tĕi, şi-ţi vine ca vechiu prietin al casei, promiţĕndu-ţi că mai târziu va onora cu visita sa şí pe cei rĕmaşi în urma ta!..

Şi-ţi zice aşa mórtea: „Amicul meu! Ai visat, ai luptat şi ai suferit, e timpul acum sĕ te odihneşti. Patul tĕu e gata în căsuţa singuratică, în care pacea te aştéptă“. Tu asculţi tăcut şi ultima rĕsuflare ţi-o înghite vêntul. Şi dacă pe grópa ta érba va creşte, sau lespede de marmoră se va pune, — tot una, — celor rĕmaşi în urma ta un lucru vesteşte şí érba şí marmora: *viéţa nu e de cât umbră şi vis!*

Silvia.

Nóptea de Crăciun.

Vêntul sgudue cu putere ferestrile odăii mele. Ar voí sĕ le smulgă din ţîţîni şi sĕ-şi facă din ele o jucărie. Apoi desamăgit de neisbutirea sa, alérgă turbat mai departe...

Ciasul de la biserica din apropiere bate... Sunetul lin adus pe aripile vêntului vibréză când mai puternic când mai lin... In odaie-i linişte, dór' focul din sobă se îngână cu ticăitul limbut al unui cias din părete... Sunt singur şi o dróie de amintiri se lasă grele ca plumbul pe capul meu . . . . .

Mĕ vĕd copil de şcólă în societatea gălăgiósă a fraţilor mei. Mic şi slăbuţ, cu hainele aşezate ca cu furca pe mine.... Făceam mai multe drăcii de cât progres în studii....

Eram patru fraţi şi locuiam la o bunică în oraş. O chilióră mică, a cărei frunte era ocupată de două paturi, în drépta şi stânga câte o masă şi într'un colţ o ladă ş'un dulap, ear' în celalalt o sobiţă. Jur împrejur pe unde te uitai nu vedeai de cât cărţi, caiete şi foi de hârtie trântite de-a valma. Ab'a mai rĕmânea puţin loc liber în mijlocul odăii. Era mic acest loc, mai ales când bunica nu era acasă, căci atunci vorba ceea

„Când pisica nu-i a casă
„Şórecii jócă pe masă.“

Noi nu jucam numai pe masă, ci tot întorceam şi roscoleam de nici biata bunică nu mai ştia, care de unde e. Şi gălăgia ce-o făceam se auzia până la al treilea vecin. — De câte ori nu ne ocăria baba Ţica, ce şedea lângă noi! Dar' mult ce ne păsa de ea!...

Ce liniştită va fi stând azi chilióra!... Şi bunica lângă sobă cu ochelarii pe vêrful nasului şi 'n mână c-o carte: *Minunile sfinţilor*.... Ceteşte şi eară ceteşte de pe paginile ei împestriţate de nenumĕrate picături de céră, viéţa vr'unui sfânt. Vocea ei rĕsună când mai tare întrĕ păreţii goli ai chiliórei când mai încet şi bolborosit... De câte-ori pomeneşte numele sfântului îşi face cruce cu evlavie şi glasul ei ia un timbru plângĕtor...

E singură, de tot singură. Nici măcar o pisică nu-i tórce lângă sobă, căci nu le póte suferí. Candela-i ce arde sub chipul Născĕtórei e singura ei mângăiere şi bucurie în singurătatea ei călugăréscă...

Mult ar da — o ştiu eu bine — sĕ audă larma şi drăciile de altădată ale nepoţilor ei.. Tot i-ar mai plăcea viéţa de atunci, când de ei nu-şi putea face o rugăciune în tienă.

.... Vremea trecea aşa de iute, că numai ne pomeniam, că Crăciunul e aici...

Veneam de la şcólă într'un suflet şi întram în casă strigând: „am căpĕtat vacanţă, mergem a casă“. Bucuria nóstră era mare. Cărţile, sĕrmanele, numai ele ştiu, ce buşeli căpĕtau, de bucurie că ne scăpăm de ele...

De la oraş ne aprovisionam, pe cât ne ajungeau mijlócele, cu hârtie colorată pentru stea, cu cărticele de cântece şi cu multe alte nimicuri pentru fraţii de a casă. Nici odată nu uitam sĕ luăm cu noi câteva cutíi de chibrite bengalice.... Cu astea făceam minuni prin sat. Ba, am tras odată o spărietură primarului de şi azi o pomeneşte.... Era a doua zi de Crăciun pe séră. Merg cu fraţii mei sĕ colindăm pe primariul, care de altíel ne era unchiu. Ajungem însĕ prea târziu, căci se culcase. Incepem sĕ colindăm mai mult sbierând de cât cântând, dar' în casă pace d'a se deştepta. — Póte nici nu voiau sĕ se mai deranjeze pentru noi. — Atunci scot cutia cu chibrite şi aprind vr'o patru. Curtea şi casa se umplu de o lumină roşie ca para focului.... Şi numai ce auḑim pe primariul strigând cât îl lua gura: „Scólă Domnico, că ni s'a aprins şura“. Şi plin de grózá îl vedem eşind desbrăcat în uşă. Ear' noi fuga pe pórtă isbucnind în rîs... Numai a doua zi i-am arătat minunea de care s'a înspăimântat. Şi i-am vêndut un chibrit cu zece creţari... Apoi de alte-ori, de câte-ori mergeam pe sĕrbători a casă îi duceam şì lui câte o cutie....

.... Venia după noi la oraş tată-meu cu sania sau cu căruţa, după cum era érna albă sau négră. Puneam cărţile într'un sac, chip ca sĕ învĕţăm a casă, dar' cum le duceam aşa le aduceam. Pe noi ne împacheta de abia ne mai puteam sucí sĕ vedem în drépta şi în stânga. Priviam cu atâta bucurie cum tot câte una rĕmân îndĕrĕptul nostru casele şi stradele oraşului. Şi cu fie-care minut ce înaintam, tot mai mare ne era voia, căci simţiam cum ne apropiem de satul nostru, leagănul celor mai fericite şi nevinovate zile ale copilăriei nóstre... La câmp ne sguliam unii într'alţii şi ne păziam sĕ nu ne ajungă frigul, dar' cum eram din fire neastîmpăraţi, ne tot suciam, ne împingeam până ne desvăleam şi frigul se făcea stăpân pe piciórele nóstre. Răbdam noi ce răbdam, dar' de la o vreme numai ce-l auḑiai pe unul, că „mie mi-e frig la un picior“, ori că „mi-a îngheţat un călcâiu“, la altul degetul. Şi tată-meu fără sĕ zică o vorbă îşi lua straiul de la picióre şi ne învĕlia pe noi....

Ajunşi a casă, ceilalţi fraţi ne întimpinau cu braţele deschise, căci ştiau ei bine, că le aducem câte ceva. Şi ce bucurie pe noi şi pe ei. Mama încă abia apuca sĕ venim. Se vedea din căutătura ochilor ei şi dór' masa era aşternută frumos cu faţă albă şi pentru 12 inşi, căci atâţia eram cu toţii . . . .

...E ajunul crăciunului şi aşteptăm sĕ vină colindătorii. Ne îndesuim pe lădoiul de lângă ferâstă şi cum nu încăpem toţi, ne pomenim bătêndu-ne. Eu voiud sĕ fac pace şi ordine trag o palmă unei surori, care mise părea mai îndĕrĕtnică. Ea începe sĕ plângă, tată-meu se scólă sĕ facă dreptate, ear' eu iute sub masă. N'aşi fi scăpat nici aici de drépta-i judecată, dar'... la ferâstă se aude glasul magic al colindătorilor:

„D'asta-i sara mare
„Sara de Crăciun“

Soru-mea nu mai plânge. Toţi sărim voioşi la ferâstă. Ne îmbulzim cari de cari sĕ vedem pe vestitorii naşterii lui Christos. Cum afară e 'ntunerec, feţele nóstre se oglindéză în feréstră şi nu vedem nimic..... Colindătorii isprăvesc şi întră 'n casă.... Fraţii mei mai mici fug şi se ascund pe unde pot. Li-e frică de coşniţa ţiganilor, cu care 'i spăria bunica, când nu erau de trébă... Colindătorii se duc şi după ei vin alţii ş'apoi alţii... Şi 'n colindele lor lungi şi legănate e o putere divină ce-ţi umple inima de bucurie..... Eşti atât de fericit ascultându-le şi simţindu-te aprópe de părinţi şi încunjurat de toţi ai tei. . . . . . .
. . . .

Nici n'apucam sĕ ne cócem bine somnul şi mama ne şì da zor sĕ ne sculăm sĕ mergem la biserică... In tóte colţurile casei era câte un pat şi din fie-care se ridica câte un cap sburlit, cu ochii închişi de somn şi cu faţa posomorîtă... Ne sculam şi ne 'nşiram pe după sobă... Şi numai când ne lua mama cu fuga de aici începeam sĕ ne 'mbrăcăm. Ce de nĕcaz şi cértă până ne vedeam gata. Unul plângea, că nu-şi găseşte o cismă, altul un ciorap. Ori-că unul s'a îmbrăcat cu rocul celuilalt... Avea dreptate mama sĕ-şi facă cruce şi sĕ zică „slavă domnului“, când ne vedea porniţi. Toţi aveam câte o făclióră aprinsă 'n mână, ca sĕ vedem mai bine potecuţa până la biserică.

Din tóte părţile satului vedeam licărind prin întunerec câte o luminiţă, ce se perdea apoi în biserică...

Frumos şi sĕrbătoresc era sunetul clopotelor cari tăiau tăcerea nopţii, chemând credincioşii la casa Domnului, unde veste minunată lí-se va spune despre Naşterea Mântuitoriului lumii.

Alergam şi noi la biserică, sĕ auḑim acésta veste . . . .
. . . .

Aşa era atunci...

Acum sunt numai singur şi totul e tăcut împrejur. E ajunul crăciunului! E séra când toţi ne bucuram la olaltă în casa părinţilor nostri, departe în sat... Cum ne-am împrăştiat cu toţi în tóte părţile! Ce tăcere o fi la noi acum a casă!.... Par'că-l vĕd pe tată-meu cetind vr'o gazetă, ear' mama tristă lângă sobă sĕ gândeşte la copíii ei. Gândul ei sbóră cu iutélă de la unul la altul, şi ce n'ar da ea sĕ pótă sbura ca gândul......

Dar' ciasul bate unu şi sunetul lui aruncat cu putere de vênt în odaia mea gólă sună aşa de lugubru... Focul s'a stîns şi 'i frig, ear' lampa clipeşte din geană...

R. D.

Vagabundul.

De Jean Madeleine.

Era fórte frig. Zăpadă grósă căḑuse preste nópte, ear' în zori dase un ger greu, şi ceriul părea ca o mare mlaştină îngheţată, pe care par'că patinau câteva vrăbii grăbite.

— E frig azi, domnule!

Şi bĕtrânul procuror, de abia întrat în birou, îşi scóse paltonul şi mănuşile îmblănite şi după obiceiul tuturor împiegaţilor publici, când se află cu serviciul în provincie, începù a critica localitatea.

— Ah! ce localitate miserabilă, ací la d-vóstră!

Grefierul parchetului, un bĕtrân, protestéză:

— N'aveţi dreptate, domnule procuror, localitatea e bună.

*

Intr'acestea rĕul procurorului începù a se risipí în faţa focului bun ce ardea în sobă. Şi se risipì cu totul când dna Margareta, portărésa Curţii cu juraţi, apărù aducênd pe o tavă dejunul, compus din şocolată, cremă, unt şi două franzeluţe. I-se însenină deci faţa şi aprópe zimbind procurorul şeḑù în faţa biroului sĕu şi vĕrsând în céşcă şocolata fumegândă, începù a unge franzeluţa cu unt.

— Ah! am uitat sĕ vĕ spun, domnule procuror, zise bĕtrânul grefier, avem ací un vagabund pe care l'au adus eri gendarmii.

— Ei! sĕ-l aducă încóce!... Dar' stai un moment.

Şi luând tava cu dejunul o duse de o ascunse pe o măsuţă la o parte, în dosul unor dosare. Căci era om milos procurorul şi se gândì că ar fi crud sĕ espună aşa în faţa privirilor cerşitoriului flămând un dejun atât de gâdilitor.

— Acum spune sĕ-l aducă!

Gendarmii apărură aducênd un om. Era unul din acei vagabunḑi cari umblă de colo până colo, fără adăpost. Figura sa era un ce oribil de vĕḑut, în colórea pămêntului, pe care cu anevoinţă creştea o barbă scurtă, rară şi sĕlbatică, ca o plantă pipernicită, sădită în vr-o ţelină miserabilă.

La întrebările procurorului rĕspundea cu greutate, par'că cuvintele 'i espirau pe buze. De unde venea şi unde mergea nu ştia. Umbla cu o desagă pe umĕr, spre necunoscut. Trecĕtorii ce-l întâlniau pe stradă se dădeau la o parte de frică sau desgust. Numai copíii mici, vĕḑêndu-l aşa bĕtrânicios şi plin de brumă, simpatisau cu el luându-l drept moşul iernei din basme.

*

Suferise mulţime de condamnări. De mulţi ani, de când îl opreau în drum, îl arestau, îl puneau la închisóre, apoi eară 'i dădeau drumul. Alţi gendarmi îl arestau din nou. Se obicinuise cu acéstă stare ca cu o lege naturală. „*Unde*“ şi „*când*“, la aceste două întrebări, asupra cărora insista procurorul, nu ştia sĕ rĕspundă.

Ştia numai că se aflau ospĕtării şi asiluri de nópte, unde cei flămânḑi şi fără adăpost puteau găsí o scândură şi o supă. Nume de localitate nu-l interesa. Astfel şì în diminéţa aceea gendarmii îl găsiră până 'n ziuă într'o gaură plină cu frunze uscate, unde căuta a se apăra de frig, şi-l prinseră.

Procurorul, cu tótă sensibilitatea sa, nu găsia tocmai simpatic pe vagabund. Totuşi nu-l luà cu asprime. Ba încă-i făcea plăcere sĕ gluméscă cu el, şi asta era bunătatea sa.

— Greşala ta, dragul meu, e că ai venit sĕ vagabundezi într'o localitate rea.

— E adevĕrat, dle procuror.

— In Francia se află atâtea localităţi bune, de puteai sĕ alegi. Asta se chiamă degenerare.

— Adevĕrat, domnule procuror.

— Aştia sunt cari prăpădesc pădurile domnule procuror, şi mânâncă tóte fragile, zise grefierul întorcêndu-şi cu mănie ochelarii spre vagabund.

Dar' bĕtrânul se trezì d'odată din indiferenţa sa şi protestà:

— N'am mâncat nimic, domnule! De două zile n'am pus o bucăţică în gură!

— Mai rĕspunḑi încă? strigà grefierul. Rassă infamă! Domnule procuror...

— Da, da. Luaţi l. Joi are sĕ fie judecat la corecţional, — zise procurorul.

*

Când vagabundul fù dus, se pàrù că s'a desinfectat camera. Procurorul se duse de-şi luà tava cu dejunul şi începù a mânca cu lăcomie.

— Sper, domnule, că n'au sĕ-mi mai aducă eară vre-unul. Incue uşa şi sĕ nu mai vină nimeni.

Pe când procurorul ungea franzela cu unt, tac, tac, se auziră două ciocănituri în geam.

— Ce e asta, domnule?

Grefierul ridicà capul. Alt vagabund! Un porumbel, fără stăpân şi fără adăpost, se ghemuise în colţul ferestei şi cu aripile-i tremurânde, cu privirea-i blândă cerea asil.

Asta nu o prevĕḑuse grefierul când a încuiat uşa. Dar' procurorul nu se supărà, ear' grefierul fù mişcat. Trebue sĕ fie primit numai de cât vagabundul ceriului. Ferésta se deschise repede şi bĕtrânul grefier prinse în palme purumbelul ce tremura de frig.

— Vai, sĕrmanul! Cât îi e de frig!

Şi aşezat în faţa sobei, ale cărei flacări i-se reflectau pe pene, porumbelul începù a se încălḑí. Bunătatea grefierului era de nespus. E roşu de emoţiune, descoperea în sine dragoste de bunic. Procurorul îşi lăsà dejunul şi se duse sĕ se emoţioneze şì el.

Vagabundul înaripat gongonea cu voluptate sub mânile desmerdătóre. Avea graţiile unei femei desmerdate sau ale unui copil rĕsfăţat. Inchise ochii cu plăcere, apoi scăpând din mâni, sărì jos pe covor şi ciugulì nişte firmituri ce căḑuseră.

— Uite, sĕrmanul, îi e fóme! strigà grefierul, şi noi habar n'avem.

Şi grefierul se întórse trist spre procuror. Şi ce vĕḑù? Procurorul se apropià aducând porumbelului tot dejunul seu, minunatul dejun, de care d'abia se atinsese.

— Oh! domnule procuror! dejunul dvóstră? Şi dvóstră ce o sĕ mâncaţi?

— Bah! zise procurorul, voiu trece şi aşa. Trebue mai întâiu sĕ dăm celor flămânḑi.

Şi pe când porumbelul înghiţia cu lăcomie franzela fărmicită şi muiată în unt şi şocolată, bĕtrânul grefier zicea mişcat:

— A! domnule procuror, puteţi spune azi ca împĕratul August, că nu vi-aţi perdut ziua în zadar.

Nr. 145 Sibiiu, Sâmbătă 28 Decembre 1902 (10 Ianuariu 1903) **Anul L.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Profesorul Czirbusz despre Români.

Am luat notiţă la timpul seu despre apariţia unui op de mare preţ cu care a fost îmbogăţită nu de mult literatura seriósă magiară, despre cartea profesorului piarist din Timişóra, *Dr. Czirbusz Géza*, întitulată „*Ungaria la începutul secolului XX*“ (Magyarország a XX. évszáz elején).

Ni-am esprimat atunci bucuria şi mulţămirea faţă cu modul de gândire al învĕţatului autor, şi faţă de vederile sale politice, cu totul opuse curentului şovinist de astăzi, vederi, cari trebue sĕ iase în curênd la suprafaţă în politica magiară, pentru-că nu se póte, ca miopia de astăzi sĕ dureze pentru totdeuna, ci politicianii magiari vor trebuí sĕ vină la convingerea, că popórele nemagiare din patria acésta nu pot fi făcute neesistente prin simpla negaţiune a esistenţei lor, ear' aceea ce esistă, ştiut este, că trebue sĕ aibă nu numai îndreptăţirea de a esista mai departe, ci şi *dreptul de a se desvolta*, pentru a-şi asigura esistenţa.

Vederile *politice* ale autorului opului numit de aşa natură fiind, evident că ele sunt corecte şi corĕspundĕtóre întru tóte stărilor de lucruri din patria nóstră, de aceea le-am aprobat şi am lăudat curajul cu care autorul iubitoriu de adevĕr vine sĕ le arunce în faţa şovinismului magiar, tocmai în aceste vremuri în cari nesaţiositatea acestuia a atins culmea.

Astăzi venim sĕ ne ocupăm cu o altă parte a cărţii dlui profesor *Czirbusz*, pentru care regretăm că nu putem sĕ-i aducem laude în mod necondiţionat.

A nume, în partea etnografică a cărţii sale, autorul face descrierea diferitelor popóre din patria acésta, prin urmare şi descrierea poporului român (pus la locul din urmă, după tóte celelalte popóre conlocuitóre), şi aici domnul profesor n'a fost norocos sĕ nimeréscă întru tóte córda adevĕrului.

Spune el multe lucruri adevĕrate despre Români, dar' spune şi lucruri cari nu prea corĕspund adevĕrului. Şi dăm cu gândul, că asta vine de acolo, că autorul a studiat poporul român aprópe numai din cărţi, şi în mare parte din cărţi scrise de ómeni cari n'au fost binevoitori Românilor.

Numai aşa ne putem esplica, cum de un om cu judecată sănĕtósă, imparţial întru tóte, ca dl Czirbusz, rischézá afirmări pe cari nici-odată nu le va puté dovedí.

Pĕrerea nóstră e deci, că domnul profesor Czirbusz n'a fost de tot în clar cu aceea ce avea sĕ spună despre Români, şi de aceea, unele din aprecierile sale sunt unilaterale şi defectuóse.

Aspiraţiunile nóstre domnul profesor nu le cunóşte, cum nu cunóşte în mod amĕnunţit nici literatura nóstră şi nici trecutul nostru. De ací greşelile ce le face când descrie poporul român din patria acésta. Greşeli destul de mari; nu atât de mari însĕ, cum sunt multe din *adevĕrurile* pe cari le constată şi le spune în faţa conaţionalilor sei.

E greşală de es. aceea ce ne spune profesorul Czirbusz la începutul aprecierilor sale, a nume, că poporul român ar fi cel mai *înapoiat* în monarchia austro-ungară, şi că ar fi şi astăzi în mare parte un popor de *păstori*.

Domnul Czirbusz ar puté óre sĕ ne spună, că *de ce* e poporul român mai înapoiat de cât *tóte* celelalte popóre din monarchie, şi că *în ce* e mai înapoiat? In cele materiale, în cultură, în religiositate, în facultăţile sale, în bunătatea inimii, în vitalitatea sa?

Sĕ nu ştie óre dl Czirbusz, că poporul român, *ca popor* n'are de cât o viéţă de abia o jumĕtate de secol, în care însĕ a făcut progrese ca nici unul din patria acésta, pe lângă tóte pedecile ce i-s'au pus şi i-se pun necontenit, şi pe lângă tóte greutăţile ce avea sĕ le învingă.

Acesta e un fapt, care dovedeşte, că poporul român are facultăţi intelectuale estraordinare, şi că n'are trebuinţă de cât de teren liber, pentru a se desvolta mai departe, ca desvoltându-se după cum ar dorí şi puté, sĕ le întrécă pe tóte.

Şi apoi, de unde şi până unde noi tot popor de *păstori* şi astăzi? Popor de agricultori *da*; şi fiind-că un ram al agriculturii e şi prăsirea vitelor, Românul e şi păstoriu, nu însĕ numai păstoriu, prin urmare nu suntem popor care se ocupă esclusiv numai cu păstoritul.

E greşită şi împărţirea poporului român în clase, pentru-că noi n'avem de cât două clase: inteligenţă şi popor.

Ear' numirea poporului de: moţi mocani, câmpeni, podgoreni, etc. nu însémnă diferite soiuri de Români, ci esprimă numai anumitele părţi de ţéră, anumitele teritorii pe cari locuesc acei Români. Şi *pădurean* la nici un cas nu însemnéză aceea ce crede autorul, păstoriu, om care locueşte în pădure, pentru-că pădurenii sunt ómeni cari locuesc *în apropierea* pădurilor!

In schimb însĕ se cuprinde ceva adevĕr în următórele aprecieri pe cari autorul le face poporului român:

— „Esteriorul (Românilor) variézá. In general sunt mai mici de cât Slavii. Faţa lor e scurtă, cam ascuţită, ochii lungăreţi şi întunecoşi, coşul peptului e convex, cópsa mai puţin convexă, estremităţile mici, dar' fórte regulate. Din causa musculaturii slabe (traiu rĕu) sunt în carne de pasere, cu tóte acestea însĕ sunt puternici, neobosiţi, pedestraşi buni, desteri în lucrul de mână, au ochi ageri şi auz fin.

Fata deja în etate de 13—15 ani e fir de fióre deplin desvoltată, şi până la 18 ani e încântătóre, figură sburdalnică, cu mers elastic, faţa rotundă şi albă ca zăpada, cu sînuri mici de forma perelor şi cu picióre mici. Dar' măritându-se, în curênd se diformézá, se urîţeşte, parte în urma desfrêului (?), a muncii şi a sulemenitului, parte din causa rachiului (??).

Românul e suflet conservativ, prin urmare e cerbicos, greoiu, religios, servil, îngăduitoriu, supus, stăruitoriu, implacabil şi preste mĕsură de indiferent, chiar străin *faţă de tot ce nu e românesc*, sau ce nu interesézá ţinutul seu. ***Din Român nici-odată nu se va face Neamţ, Sêrb ori Magiar, şi nici catolic, ori reformat.*** Intors însĕ *da*, ómeni din ori-ce neam, chiar şi Neamţul cel cult, *uşor se romanisézá*. De aceea, ***întrĕ Români ori-ce încercare de magiarisare e zadarnică***, şi banii cheltuiţi de *EMKE* pentru astfel de esperimentări, *sunt bani perduţi*. Şi inteligiunţa asemenea *rĕmâne română*, ori-unde sĕ-şi fi făcut studiile...“

Aşa ne presintă lumii profesorul piarist din Timişóra, Dr. *Czirbusz Géza*, în cartea sa. Lăsăm în grija cetitorilor sĕ decidă, dacă bine ori rĕu ne presintă. Celelalte aprecieri ce ni-le face dl Czirbusz le vom da în numĕrul viitoriu.

Causele şi combaterea proselitismului.

Temă lucrată pentru conferenţa preoţéscă din tractul Solnocului, ţinută în 10 Novembre v. c. în comuna Suciul-de-jos, de preotul
Augustin Herman.

Biserica creştină ortodoxă-orientală, întemeiată de însuşi mântuitoriul lumii, de Domnul nostru Iisus Christos, conservată de sânţii apostoli, întărită prin martiriul acestora şi consolidată şi adusă la înflorire prin dogmele şi canónele statorite în cele 7 sinóde ecumenice, a fost neîntrerupt obiectul urei neîmpăcate şi a persecuţiunilor celor mai crâncene, nutrite şi înscenate din partea celor necredincioşi, din singurul motiv, că ea representa şi propaga *adevĕrul*.

Da, adevĕrul vecinic, întrupat în biserica creştină ortodoxă-orientală, numită: „una, sântă, sobornică şi apostolică biserică“, ale cărei învĕţături dumnezeeşti strălucesc şi se lăţesc mai luminos şi mai puternic de cât razele şi căldura sórelui!

Dar', durere, în lumea vĕḑută esistă fiinţe, cari se ascund şi fug de lumina binefăcĕtóre a sórelui; aşa deci şi o mulţime mare de ómeni, parte din rĕutatea înăscută în ei, parte orbiţi sufleteşte de datinile, de învĕţăturile şi de frumseţile acestei lumi vĕḑute, de-şi vĕd şi înţeleg strălucirea şi adeveritatea învĕţăturilor sfintei nóstre biserici, — fug de ele, le încunjură, dau în întunerec, şi de ací încércă prin tot feliul de mijlóce a întuneca adevĕrul, care nu le place, se forţézá a presenta învĕţăturile lor omeneşti în formă de adevĕr, cari învĕţături tocmai pentru-că sunt omeneşti, şi ómenii ómeni fiind, prind la cei uşor creḑĕtori şi 'i atrag de la ortodoxiă pe partea lor.

De ací persecuţiunile sub împĕraţii romani din partea păgânilor în contra creştinismului; — de ací prin evul mediu furia Turcilor, de ací fanatismul popórelor din apus de credinţă papistaşă, cu care pe timpul rĕsbóielor cruciate sub firma eliberărei locurilor sânte năvăliau asupra imperiului roman de rĕsărit în scopul subminării şi chiar al nimicirii bisericei ortodoxe rĕsăritene şi de ací în special nisuinţa, démnă de o causă mai bună, a credincioşilor bisericilor hetorodoxe din Ungaria şi Transilvania, de a estermina biserica nóstră ortodoxă-orientală română din acéstă ţéră.

Şi pe când tóte încercările şi mijlócele cele diferite, puse în aplicare cu cea mai mare intoleranţă religionară, chiar cu forţa brută din partea papistaşilor prin secolul al XIII-lea şi din partea calvinilor prin secolul al XIV-lea, de a nimicí din temelie biserica nóstră ortodoxă română de aici, s'au frânt de tăria puternicei credinţe a metropoliţilor şi episcopilor, a preoţilor şi poporului nostru credincios, şi s'au stîns ca fumul şi s'au topit ca céra de faţa focului prin puterea celui Preaînalt, care ne conduce şi ocroteşte spre bine în acéstă lume, şi Românii din acéstă ţéră au fost şi au rĕmas credincioşi scumpei nóstre biserici mame ortodoxe orientale române şi astfel au format un singur corp religionar şi naţional puternic şi viguros, pe care străinii nu 'l putură nici frânge şi nici nimicí. Iată însĕ că la anul Domnului 1700 metropolitul nostru Atanasie din Alba-Iulia se lasă ademenit prin iesuiţii papistaşi, cari îi promiteau bunuri lumeşti trecĕtóre.

Lăcomia şi nesaţiul după acestea îi slăbesc credinţa şi el dimpreună cu puţini protopopi, ómeni servili de ai lui, se unesc cu biserica papistaşă, creézá *unaţia*. Românii cu timpul se despart în două tabere contrare religionare şi astfel se ridică zid întrĕ ei, se produce ură şi céртă întrĕ fraţii de un sânge şi de o limbă, spre adeverirea cuvintelor: „perirea ta din tine Israile!“ şi „tótă casa, care se împărechiézá întru sine, nu va sta!“

De atunci şi până acum zace blăstĕmul lui Dumnezeu asupra poporului român. Fraţii preoţi uniţi, de-şi vĕd, cunosc şi simt în conştiinţa lor acest blăstĕm, nu se îndreptézá, nu se întorc la biserica nóstră; ci, ademeniţi de papistaşi, se folosesc de tot feliul de învĕţături neadevĕrate, ca sĕ atragă pe ai nostri pe partea lor şi, durere, unii credincioşi de ai nostri, creḑênd aceste, trec de la noi la ei.

In cele următóre mĕ voiu nisuí sĕ arăt *causele*, din cari se întêmplă aceste treceri religionare, şi *mijlócele* de a le paralisa şi împedeca.

Aceste cause — după modesta mea părere — sunt *esterne*, adecă învĕţătura şi nisuinţa uniţilor de a demonstra, că biserica şi credinţa lor este cea adevĕrată, şi *interne*, adecă unele împrejurări şi scăderi în parochíile nóstre.

I. *Causele esterne*, dintrĕ cari:

1. *Primatul papal.* — Prin învĕţătura despre primatul papal papistaşii şi cu ei uniţii încércă a dovedí, că papa de la Roma este capul şi prin urmare domnitoriul absolut al întregei biserici creştine, căruia au sĕ se supună toţi creştinii de pe întrégă faţa pământului.

Acéstă învĕţătură şi-o basézá pe presupunerea, că apostolul Petru a fost episcop al Romei. Acéstă presupunere şi afirmare însĕ nu este pe nimic basată, căci până la veacul al III-lea după Christos nime nici a susţinut'o — şi nici n'a învĕţat'o acésta. Dovadă despre acésta este împrejurarea, că atât istoricii cei vechi, cât şi cei noi, pe lângă tóte scrutările lor, nici până acum n'au ajuns la stadiul de a puté constata cu siguritate, că fost'a apostolul Petru episcop în Roma din Italia, ori nu?! Dar' chiar admiţênd că a fost, acésta încă nu invólvă în sine nici o prerogativă a lui preste ceilalţi apostoli.

Arma cea mai puternică a papistaşilor şi prin urmare a uniţilor întru susţinerea primatului papal, adecă a întâietăţii lui Petru faţă de ceilalţi apostoli sunt cuvintele Mântuitoriului, ce le-a zis lui Petru: „*tu eşti Petru şi pe acéstă piatră voiu zidí biserica mea şi porţile iadului nu o vor biruí pe dînsa*“.[1]

Aceste cuvinte uniţii le esplică în sens literal şi susţin că biserica lui Christos este zidită pe Petru, ca om. — Cine nu vede şi nu înţelege însĕ ací marea greşélă şi rătăcire a lor, căci, dacă ar fi adevĕrat aceea ce susţin, atunci deodată cu mórtea lui Petru s'ar fi surpat şi nimicit şi biserica lui Christos!

---

[1] Mateiu XVI, 18—19.

Noi ortodoxii însě, credem și trebue sě mărturisim, că în aceste cuvinte ale Domnului nu s'a înțeles persóna lui Petru; ci s'a înțeles însuși pe sine Domnul Christos și a înțeles credința, mărturisită în el prin cuvintele: „tu ești Christos, fiul lui Dzeu celui viu“; cuvinte, pe cari încă înainte de Petru le-a mărturisit mai întâiu Natanail, de la care le-a audit și Petru.

Că acésta așa o au înțeles și papistașii mai învěțați și nepătimași, o dovedim întrě alții cu înseși cuvintele marelui părinte apusan *Augustin,* care zice: „Domnul pentru aceea a zis lui Petru: Tu ești Petru și pe acésta pétră voi zidí biserica mea, — pentru-că Petru zisese: *Tu ești Christos fiul lui Dzeu celui viu*: *Pe acésta pétră* (eu și credința în mine), așa dară, zice Domnul, *care ai mărturisit'o, voiu zidí biserica mea. Pétră deci era Christos însuși, pe al cărui temeiu și Petru era zidit, căci nime nu póte pune alt fundament, de cât acela ce este pus, adecă Iisus Christos*“ (I. Cor. III. 11).[1]

Acésta o mărturisește și sântul Ambrosiu, prin cuvintele: „*credința în Iisus Christos este fundamentul bisericei, căci nu de trupul lui Petru, ci de credință s'a zis*“.[2]

Apostolul Petru însuși declară: *Iisus este pétra*“ [3].

Deci, precum vedem, primatul papal nu are absolut nici o basă adevěrată și cade de sine.

Mai baséză ei primatul papal și pe cuvintele Domnului, zise către Petru: „Și-ți voiu da ție cheile împěrăției ceriurilor și ori-ce vei lega pe pământ, va fi legat în ceriuri, și ori-ce vei deslega pe pământ va fi deslegat în ceriuri“.[4]

Dar' aceste cuvinte le-a zis domnul tuturor apostolilor și numai s'a adresat către Petru cu ele, căci însuși Christos în alt loc ne spune, că aceste cuvinte le-a înțeles pentru toți apostolii, când zice către toți apostolii: „Luați Duh Sânt, cărora veți erta pěcatele, se vor erta lor, și cărora le veți ține, vor fi ținute“.[5] Apoi Domnul Christos însuși a zis către apostoli: „Cel-ce voește sě fie mai mare întrě voi, sě fie slugă tuturor“, prin urmare Domnul n'a recunoscut nici-când și nici unuia dintrě apostoli ceva întâietate întrě ceialalți.

Apoi, cine nu știe, că cuvintele pe cari le-a zis de trei-ori Domnul către Petru: „*Paște oile mele, paște mielușeii mei*“, — sunt trei admonieri, cari i-s'au dat pentru împregiurarea, că dînsul de trei-ori se lăpăda-se de Domnul; deci prin acestea l'a mustrat spre a 'l întări în credință, și nici decum spre a 'l încredința esclusiv cu păstorirea întregei turme creștine.

2. Mai are încă o proptea primatul papal, și aceea este *dogma infalibilității*, creată numai la anul 1868. Despre netemeinicia acestei dogme ne convingem și numai prin împrejurarea, că contra ei s'au declarat 150 de prelați papistași, dintrě cei mai renumiți în biserica lor. Ne mai convingem și din cuvintele scripturei, unde se zice, că nime nu este fără de pěcat, de ar fi viéța lui și chiar numai de o zi.

Cum de cutéză uniții a învěța, că papa este infalibil, când înșiși apostolii se declară pe sine pěcătoși [1]), și când știm, că despre papa Benedict al IX, care în vêrstă de 11 ani s'a suit prin simonie pe tronul papal, este scris: „că *pe scaunul sfântului Petru șede diabolul!*“ [2]).

3. *Originea nóstră a Românilor de la Roma.*

Față de acésta rěspundem în conglăsuire cu toți scriitorii serioși în acésta materie, că noi nu din Roma, ci din diferite provincii italiene ne avem originea și că chiar și întrě coloniștii aduși aici prin Traian la anul 105 după Christos, aceia cari erau creștini, mărturisiau credința ortodoxă, căci atunci toți creștinii erau ortodoxi și chiar și episcopul Romei era ortodox. — De la coloniști creștini au învěțat creștinismul și celelalte popóre de aici și toți episcopii și creștinii de aici înainte de primul rege al Ungariei, sfântul Ștefan, erau ortodoxi. Prin urmare tocmai pentru-că suntem din Italia, trebue sě ținem cu multă tăriă la credința creștină a străbunilor nostri din Italia, care atunci era credința ortodoxă!

4. *Cultura Românilor.*

Frații uniți chiar și acest bun comun il folosesc de armă contra dreptei nóstre credințe, când susțin, că *numai* prin unațiă ne-am cunoscut originea italiană, am ajuns la conștiința națională și ne-am putut avênta la acel grad de cultură, la care trăim noi Românii în ziua de astăzi.

Acésta este un neadevěr, pentru-că istoria ne dovedește cu deplină convingere, că încă înainte de unațiă originea nóstră italiană ni-o-a dovedit istoricul italian Bonfiniu, care trăia la curtea regelui Mateiu Corvinul din acéstă țéră. — Conștiința națională ni-a întemeiat'o și deșteptat Miron Costin, N. Costin, Cost. Cantacuzino și Dimitrie Cantemir și mai în urmă George Lazăr, din ale căror scrieri s'a creét cultura română modernă de astăzi. Prin urmare cultura română și fără unațiă ar sta tot pe acea tréptă, pe care stă în ziua de astăzi, ba cutez a afirma, că de nu venia unația asupra nóstră, am fi și mai înaintați în cultură, căci puterile cele mai bune, cari se risipesc acum cu certele dintrě frați, ar puté fi întrebuințate cu mare succes la promovarea culturei nóstre române și am obținé uimitóre resultate, mai ales în cultivarea poporului nostru, rěmas atât de înapoi în cultură, tocmai pentru-că din causele trecerilor religionare nu suntem în stare a susținé șcólele române de prin orașe și comune.

Acestea sunt causele principale *esterne* ale proselitismului religionar la români și aceste sunt și mijlócele de combatere a lor, care combatere datori suntem noi preoții ortodoxi a o face cu vreme și fără vreme, spre a lumina poporul nostru credincios despre doctrinele neadevěrate uniate, și a'l întări în credința nóstră ortodoxă dréptă, și astfel ferindu-l de cursele proselitismului sě-i stîrnim ambițiunea, că, fiind ortodox, este membru al celei mai adevěrate biserici din lume, în a cărei credință au trăit și au murit toți strămoșii sei, și pentru care credință în nenuměrate casuri ei au suferit chiar și martiriu!

Acésta se póte face prin creșterea bună a pruncilor în familie, — apoi cu mult succes prin catechisarea conștiențiósă a elevilor școlari si a adulților, și în urmă prin predică în biserică și capacităr și convingeri, tot atâtea lucruri pe cari avem noi preoții sě le facem la ori-ce atingere cu poporul. (Va urma.)

---

[1] Ausgew. Schriften des heiligen Augustinus T. VI; trat. 124. c. 5, Kempten, 1878.

[2] S. Ambrosiu „De incarnatione“ c. V.

[3] Fapt. Apost. c. IV.

[4] Mat. XVI. 19—20.

[5] Ioan XX, 19—23, Luca XXIV, 35—47. Mat. XVIII, 18.

[1] Pavel Galat. II, 9—18.

[2] Hefele T. II.

Lista contribuirilor

făcute în scopul rescumpěrării felicitărilor de Anul-nou în favorul fondului Casei Naționale.

S'au mai făcut până acum următórele contribuiri:

Dr. Atanasiu Marienescu, jude de tablă î. p., Sibiiu . .	cor.	10·—
Eugen Marienescu, Cluj . .	„	5·—
Iosif Popescu, dir. de bancă, Reghin	„	5·—
Ilie Dobrotă, paroch, Poiana .	„	2·—
George Bărbat, vice-notariu, Poiana	„	2·—
M. Sirlincan, contabil, Kecskemét	„	2·—
Ioan Popovici, paroch, Gelmar	„	2·—
Dr. Nicolae Vecerdea, dir. filialei „Albina“ Brașov . .	„	10·—
Dumitru Banciu, farmacist, Sělişte	„	4·—
Grigoriu Tămaș, Chiuar . .	„	2.—

Ear' in memoria rěposatului president Dr. Rațiu au contribuit pentru Casa națională următorii domni:

Simion Micu, protopop, Alba-Iulia	cor.	5·—
Rubin Patiția, advocat, Alba-Iulia	„	5.—
Dr. Ioan Marciac, advocat, Alba-Iulia	„	5·—
Ioan Muntean, Alba-Iulia . .	„	5·—
Ioan Teculescu, protopresbiter, Alba-Iulia	„	3·—
Dr. Fodor, Alba-Iulia . . .	„	3·—
N. Florescu, Inghiu	„	3·—
Anonimul P. Alba-Iulia . .	„	3·—
Ioan Cirlea, Alba-Iulia . . .	„	2·—
Iosif Cirlea, Alba-Iulia . . .	„	2.—
D. Lupu, Alba-Iulia	„	2·—
X., Alba-Iulia	„	2·—
George Filip, advocat, Alba-Iulia	„	10·—
Ignatie Borza, Alba-Iulia . .	„	4.—
E. Pop, Alba-Iulia	„	4·—
Victor Onițiu, Alba-Iulia . .	„	1·—

NOUTĂȚI

Sfintele sěrbători ale Nașterii Domnului au fost serbate cu obicinuita ceremonie și evlavie. In Sibiiu serviciul divin în biserica din suburbiul josefin a fost oficiat de Inaltpreasânția Sa *metropolitul Ioan*, asistat de Preacuvioșia Sa archimandritul-vicariu archiepiscop. Dr. Ilarion *Pușcariu*, de Preacuvioșia Sa protosincelul Dr. Eusebiu R. *Roșca*, directorul seminariului Andreian, de protopresbiterul Sibiiului, Ioan *Papiu*, de protopresbiterul asesor consistorial Mateiu *Voilean*, de archidiaconul ieremonach asesor consistorial Dr. Miron *Cristea* și de diaconul archivariu consistorial Demetriu *Câmpean*, în presența unui public distins și fórte numěros, așa că o bună parte nici nu a mai putut străbate în biserică, ci numai de la ușă asculta sfânta slujbă și frumósele cântări ale corului seminarial. — In cursul liturgiei Inaltpreasânția Sa a hirotonit diacon pe clericul George *Lărgian*, ales paroch în Negrilești (tractul Dej).

Ca bun părinte al fiilor sei sufletești, Inaltpreasânția Sa metropolitul a ținut sě facă plăcute sfintele sěrbători și celor singuri — oficianți, profesori, etc., cari în urma împrejurărilor au sě trăiéscă departe de caminul părintesc și lipsiți de familie. Astfel în prima zi de crăciun pe lângă Preacuvioșia Sa archimandritul Dr. I. Pușcariu și venerabilul octogenar C. Stezar, a întrunit la masă preste 24 persóne, partea cea mai mare tineri, ale căror sentimente de reverință și iubire fiéscă față cu Inaltpreasânția Sa le-a interpretat Precuvioșia Sa domnul archimandrit prin un toast ținut cu multă vervă, în care schițând faptele Inaltpreasânției Sale și dragostea și zelul cu care muncește neobosit pentru prosperarea bisericei, îi dorește tărie și sănětate, pentru-ca mulți ani încă sě 'l avem pověțuitoriu și esemplu de muncă pentru prosperarea așezămintelor nóstre bisericești și școlare. — Inaltpreasânția Sa, mânecând de la faptul că la masă ocupă loc întrě doi militari: căpitanul în pensiune C. Stezar și supralocotenentul Florian, invócă mărturia lor la tesa, că un comandant, fie el ori-cât de bun, dacă armata nu e bună nu póte ajunge la nici o isbândă. Astfel și pe alte terene de muncă, dacă cel în frunte pus póte sě numere la activul seu succese, acelea nu sunt numai al sěu merit, ci și al consilierilor și împreună-lucrătorilor sei. Mulțămind deci pentru cele intonate de Preacuvioșia Sa, dorește consilierilor și împreună-lucrătorilor sei, armatei, viéță 'ndelungată, tărie și sănětate, pentru-ca în dragoste și bunăînțelegere sě conlucre toți, uměr la uměr, la tot ce e bun și folositoriu bisericei, școlei și poporului român.

Masă mare a dat Inaltpreasânția Sa și a doua zi de crăciun.

*

Hymen. Domnișóra *Victoria Joandrea* și dl *Timoteiu Popovici* își serbéză cununia Sâmbătă la 28 Decembre v. 1902 la 4 ore d. a. în biserica gr. or. rom. din Sibiiu, suburbiul Iosefin.

*

Crăciunul la „masa studenților“. Este știut că la acéstă instituțiune filantropică, înființată de institutul „*Albina*“, primesc prânzul gratuit cam 50 tineri, cari frecuentéză școlele medii din Sibiiu. Conform usului din trecut li-s'a dat tinerilor Marți, în séra de Crăciun, și cina, făcêndu-se și obicinuita sěrbare cu vorbiri, cântări și declamări. La acésta au asistat domnul Parteniu *Cosma*,

---

FOIȘORĂ

Vilhelm Hauff.

O zi de sěrbătóre a fost pentru presa literară germană ziua de 29 Novembre n. c. In acésta zi s'a împlinit o sută de ani de la nașterea unui poet, care de-și de tiněr murit, totuși prin eminentele sale scrieri a atras asupra sa atențiunea publicului cult din Germania — și străinătate.

Colóne lungi și elogióse au consacrat revistele literare în onórea și amintirea unuia dintrě cei mai adorați novelisti și povestitori ai Germanilor, -- în amintirea lui *Vilhelm Hauff*, pentru-că despre el era vorba. Mai puțin cunoscut e însě acest poet german la noi, Românii, — de-și dl Florescu și I. Pop Reteganul au tradus unele povești din almanachul seu, — și de aceea cred că e bine a face câteva reflecsiuni asupra vieții și activității sale literare.

Vilhelm Hauff s'a născut ca al doilea fiu al unui secretariu ministerial, la anul 1802 (29 Novembre) în orașul Stuttgart, vatra romanticilor Uhland, Kerner, Schwab și la care s'a încălzit mai târziu și pesimistul Lenau. După mórtea prea timpurie a tată-seu (1809) micul „Vil“ cum îl numiau pe Hauff în pruncie — a rěmas sub îngrijirea mamei sale — o femeie escelentă, cu o bogată cultură, atât literară cât și artistică. Pe deplin conștie de chemarea ei de mamă — și totodată și de locțiitóre de tată, se trudea din rěsputeri, ca sě desěvêrșască educațiunea și instrucțiunea copiilor ei. Incă în anul 1809 se mută, din diferite cause, la Tübingen, und „Vil“ petrecù până la anul 1816 când a fost trimis apoi spre a-și continua studiile la vechea școlă din Blaubeuern.

Aici cerceta fórte des biblioteca cea veche și bogată în cărți prețióse și de rară valóre. Mult îi plăceau povestile orientale și ale germanilor, de aceea mai bucuros se adância în povesti și în visuri de cât în lecțiile prescrise.

Terminând clasele din Blaubeuern s'a reîntors earăși la Tübingen (1820) înscriindu-se la universitate spre a studia teologia. Din anii sei de universitate puține date avem. Știm numai cum-că visătoriul tiněr, hărăzit muselor, se indeletnicia mai mult cu ale științei — de cât cu ale sfintei teologii. Cu greu scria ceva — după multă rugare — dar' și aceea numai de dragul amicilor sei.

La anul 1824, după terminarea studiilor teologice a fost angajat ca meditator în familia *Hügel*, ministru de rěsboiu. Aici se familiarisà cu o viéță adevěrat socială, care avù asupra lui Hauff o neștérsă înriurire. Impresiunile ce le-a primit inima sa aici le aflăm depuse în scrierile sale, ca fermecătóre floricele.

Primul op cu care a pășit în pulicitate a fost „Märchenalmanach, pentru anul 1826“. Deja aici, în opul acesta îl avem pe Hauff în întregimea lui, cu o fantasie uriașă, cu fondul sarcastic-umoristic și moralisător, și tóte acestea ascunse sub vělul străveziu al poesiei. și de și subiectele sunt străine, — orientale, totuși Hauff a reușit prin talentul seu a le da forma originalității. In fie-care poveste simți înriurirea binefăcětóre ce au avut'o asupra-i povestile germane și orientale.

Indată după apariția almanachului a edat cartea „Mittheilungen aus den Memoiren des Satan“, care ni-se presintă mai mult ca un op fragmentar — de cât op rotundit, întreg, dar' și din el transpiră spiritul satiric și vădește iscusința autorului de a împreuna comicul cu ironia poetică.

In romanul întitulat „Der Mann im Monde“ edat sub numele de H. Claureu, persifléză modul de scriere al unui adorat romancier cu numele H. Claureu, imitându-i dibăcia și modul de scriere atât de iscusit și nimerit, în cât publicul cetitoriu l'a primit drept op al lui Claureu. Căldura cu care a fost primit „Der Mann im Monde“ îl încuraja și îndemna a se îndeletnicí mai mult cu astfel de subiecte. Astfel ni-a rěmas „Das Bild des Kaisers“ și „Die Bettlerin von Pont des Arts“, adevěrate cap-de-opere, cari invederéză mai mult și mai lămurit talentul și fantasia sa puternică. Și de n'ar fi scris altceva nimica, aceste două lucrări ar fi fost de ajuns sě 'l ridice întrě cei mai mari și adorați romancieri și novelisti germani de pe vremurile sale.

Romanul seu mai mare „Lichtenstein“, conceput în fórte scurt timp, a fost cu mare entusiasm primit de întréga Germanie cultă. Aici imitéză pe marele romancier Valter Scot, descriind în cele mai vii colori viéța țěranilor din patria sa până în aměnuntele ei. Ici colea se ivește câte o descriere prea pe larg făcută, farmecul limbii însě, plasticitatea descrierilor si caracterisarea tipurilor te fac sě uiți neajunsurile acestei aparente banalități.

După terminarea romanului acestuia a întreprins o călětorie prin Germania și Francia, făcêndu-și mulți prietini și câștigându-și mulți adoratori. De aducere aminte a acestei călětorii a scris frumósa novelă „Die Phantasie im Bremer Rathskeller“.

Și ca liric Hauff e neperitor prin admirabilele sale poesíi „Morgenrot, Morgenrot“ și „Steh ich im finstern Mitternacht“, cari în privința popularității rivaliséză cu „Loreley“ a lui Heine.

rectorul „Albinei“, dómna Maria Cosma cu d-șórele Minerva și Hortensia, apoi domnii Dr. Eusebiu *Roșca*, protosincel-director semin., Alexiu *Onițiu*, jude reg. în pensiune, Dr. Ilie *Beu*, medic, Arseniu *Bunea*, preot gr. cat., Ioan B. *Boiu*, catechet la liceul statului și Aurel *Bratu*, profesor. Serbarea s'a început cu o colindă cântată de corul studenților. Atât acésta cât și piesele următóre au fost esecutate cu precisiune, ceea-ce servește spre onóre coristilor și zelosului lor dirigent. Bine simțită a fost vorbirea unui octavan, care s'a făcut interpretul sentimentelor de gratitudine ce tinerimea studiósă păstréză binefăcĕtorilor ei. Relevă în deosebi meritele d-nei Cosma, care îngrijește de prosperarea celor lipsiți ca o adevĕrată mamă, și promite în numele colegilor sei, că toți se vor nisuí sĕ devină vlăstari demni ai neamului. Declamările cu cari s'au produs mai mulți inși, încă au reușit pe deplin, — dovadă că tinerii nostri dau și productelor literare atențiunea cuvenită. Producțiunea a durat mai bine de o oră. Eshauriat programul, dl Dr. Roșca, membru în direcțiunea „Albinei“, dă espresiune multămirei tuturor în vederea prestațiunilor mult promițĕtóre ale tinerimei, laudă rîvna ei de a se cultiva, și o îndémnă a se înzestra cu arma științei. Numai insistând în calea binelui și a virtuții se vor face vrednici de solicitudinea ce o pórtă factorii competenți binelui obștesc al studențimei, aducênd în scopul acesta însemnate jertfe. — După depărtarea publicului assistent tinerii s'au așezat la mese, petrecênd după datina străbună câteva momente vese în amintirea lui „*Moș-Crăciun*“.

*

Têrgul de țéră al Sibiiului., cât pentru vite cornute e oprit și de astădată, din causa epizootiilor ivite întrĕ vitele din câteva comune din jurul Sibiiului. Este admis numai têrgul de cai, care se va ținé în 10 și 11 Ianuariu st. n. (mâne și poimâne).

*

† Mateiu Sagasta. Luni (5 Ianuarie n.) a rĕposat în Madrid, în etate de 85 ani, *Matteo Praxedes Sagasta*, fost în nouĕ rênduri ministru-president al Spaniei. Trei ómeni de stat a avut Spania în deceniile din urmă, cari alternativ îi dirigiau destinele: Sagasta, Canovas del Castillo și Silvela. Canovas a cădut jertfă unui atentat anarchist, pe Sagasta l'a trecut la cele eterne aprinderea de plumâni, nu mult după ce se retrăsese de la cârma țerii, spre a face loc rivalului seu, actualului ministru-president Silvela.

*

Cassariu de bancă. Direcțiunea institutului de credit și economii „*Luceafĕrul*“ din Vêrșeț a publicat concurs la postul de cassariu al institutului. Termin 20 Ianuarie st. n. Dotațiune 1400 coróne salariu, 240 coróne relut de cuartir și tantiena statutară. Alesul va ave sĕ depună 2000 coróne cauțiune și se ocupe postul la 1 Februariu st. n.

*

Dar pentru biserică. Domnul *Teofil Pop* proprietariu în Vaidasig, dimpreună cu soția sa *Maria* născută *Neic*, a donat bisericei nóstre din comuna numită un candelabru cu șése lumini, în preț de 69 coróne. Tot pentru biserica acésta cumpĕrase și socrul dlui Pop, acum decedat, cu câțiva ani mai nainte, mai multe haine bisericești, în preț de 200 coróne. Faptele bune se laudă de sine.

*

Nu mult după întórcerea sa din călĕtorie duce la altariu pe iubita sa din copilărie — o verișóră, tot cu numele Hauff. O liniște și fericire binefăcĕtóre se cobórâ asupra lor, dar' fericirea acésta nu li-a fost orênduia de la Tatăl din ceriu a o gusta lung timp, pentru-că nu mult după căsătorie poetul a fost atacat de friguri primejdióse, cari în curênd îi curmară firul vieții. A murit la 18 Novembre 1827 în flórea vieții. *Păunaș.*

Unirea

de Petru Dulfu.

Năsipul de pe maluri
Vĕdut'ați ce ușor
E spulberat în aer
De ori-ce vîntișor?

Când se unește însĕ
Grăunte cu grăunte:
O stâncă se închégă
Din firele mĕrunte!

Și ce-i mai pasă stâncei
De-a vêntului suflare?...
Din loc nici uraganul
S'o miște nu 'i în stare.

Invitare. P. T. membrii onorari, fundatori, ajutători și activi ai „*Reuniunii române de musică*“ din Sibiiu, se învită cu tot onorul la conferența, ce se va ținé *Duminecă* (11 Ian. n. a. c.) după amézi la 4 ore, în *casina română* (Strada Măcelarilor).

Presidiul Reuniunii.

*

Alegere de preot. Ni-se scriu următórele: Făcêndu-se alegerea de paroch pentru parochia vacantă *Mucundorf*, protopresbiteratul Cohalmului, în 21 Decembre v. 1902, a întrunit majoritatea absolută a voturilor dintrè doi candidați, clericul absolut *Ilariu Enciu* din Țelina. Actul alegerii a fost condus de dl protopres. Nicolau D. Mircea.

*

Inchiderea școleler din Lugoj. Pe basa unui ordin de la comitat dto 2 Ianuariu n. magistratul orașului Lugoj a ordonat sistarea prelegerilor, respective prolungirea feriilor de crăciun până la 12 Ianuariu pentru tóte școlele elementare din Lugoj. Motivul acestei dispozițiuni e, că în Lugoj grasséză întrĕ copii morburi infecțióse.

*

Eticheta! Agenția Havas din Paris, în legătură cu vestea despre rĕposarea lui *Sagasta* raportéză din Madrid, că regele Alfonso înainte de mórtea fostului seu ministru a voit sĕ 'l cerceteze, dar' dignitarii curții l'au făcut atent, că așa ce va nu permite eticheta curții! — Ear' coróna etichetă la curtea spaniolă fiind mai mare dómnă chiar și de cât regele, tinerul Alfonso a trebuit sĕ i-se supună.

*

Petrecere în Arad. „Asociațiunea națională aradană pentru cultura poporului român“ — secția meseriașilor, aranjază producțiune teatrală și concert cu joc în sala „Casei Naționale“ în séra de Anul-nou (1/14 Ian. 1903) cu începutul la 8 ore precis.

*

Concert în Laz. Tinerimea română din Laz aranjază în 1/14 Ianuariu 1903 (la Anul-nou) un concert împreunat cu declamațiuni și joc în localul școlei din Laz în favorul bibliotecei școlare. Inceputul la 7 ore séra. Prețul de întrare: de persónă 1 corónă, de familie 2 coróne.

*

Pocăință mare. In închisorile poliției din Moscva se află de câteva zile un cerșitoriu bĕtrân, arestat de pe strade fiind-că incomoda publicul cu cerșiri. La poliție s'a constatat, că cerșitoriul avea înfășurat pe trup un puternic lanț de fer, de care atârna de ambe părțile trupului câte o bucată de fer în greutate de treizeci chilograme. Intrebat despre acéstă curiósă povară, cerșitoriul a spus că de fórte mulți ani o pórtă pe trup, în semn de pocăință pentru pĕcatele sale. Cerșitoriul a fost supus apoi cercetării medicilor, cari au constatat, că în adevĕr, de fórte mult timp pórtă pe trup lanțul și poverile, fiind-că pielea atinsă de lanț e așa de îngroșată, în cât e mai mult plotog de cât piele.

*

Copil bestial. Flăcăul Sós Zsikó Péter din Alsó-Nyék în una din zilele trecute se dase la beție într'o crișmă din sat. Tatăl seu a mers și l'a chemat a casă, la ce bestialul flăcău a luat un scaun și a dat cu el în capul bĕtrânului, care amețit a cădut jos. Fiara de om s'a pus apoi cu genunchii pe peptul bĕtrânului și i-a împlântat de trei-ori cuțitul în pept. Nenorocitul bătrân a murit după agonie de câteva minute, ear' ucigașul a fost dat pe mâna gendarmilor.

*

Cum cunoști: cari ouĕ sunt próspete? Reuniunea saxonă pentru prăsirea de hórĕ (galițe) a premiat următórea procedură întru a cunóște dacă ouĕle sunt próspete, ori nu? Dacă punem oul în apă, acela cu atât mai mult inclină spre a lua posiție perpendiculară, cu cât e mai vechiu. Fenomenul acesta e a se atribuí faptului, că în albușul oului, în urma evaporării materiilor licuide spațiul gol de la capĕtul mai lat devine tot mai mare. In urmarea acesteia oul ia în apă diferite posiții, amĕsurat vêrstei sale și osia longitudinală forméză diferite unghiuri față cu planul orizontal al apei. Oul próspĕt stă în apă în posiție orizontală, cel de 3—5 zile forméză cu planul orizontal un unghiu de douĕzeci grade, cel de 8 zile unghiu de 45 grade, cel de douĕ sĕptĕmâni forméză un unghiu de 60 grade. Ear' cel de trei sĕptĕmâni unghiu de 75 grade. Oul mai vechiu de cât o lună stă în apă în posiție perpendiculară, ear' dacă e de tot vechiu (stătut), plutește pe suprafața apei. In scopul esaminării se pot construí borcane de sticlă, pe păretele căruia sĕ fie crestate diferitele declinațiuni ale osiei și însemnătatea acelora.

Declarațiune.

Avênd în vedere că iregularitățile constatate în serviciul de cassă al „Asociațiunii“ din anii din urmă, au devenit obiect de discuțiune publică în ziare, — Comitetul central, ca sĕ prevină neliniștirea opiniunii publice prin o espunere esagerată și inesactă a faptului întêmplat, — declară:

că de-și s'au constatat mai multe iregularități în administrația fostului cassar al „Asociațiunii“, — acésta nu a suferit nici cea mai mică daună.

Din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu la 5 Ianuariu 1903.

Dr. Beu
notariul ședinței.

Convocare.

Subscrise fiind tóte acțiile pentru institutul de credit și economii „*Creditul*“, societate pe acții în *Zĕrnești*, se convócă prin acésta — în sensul dispozițiunilor legii comerciale — toți domnii acționari la *adunarea generală de constituire*, ce se va ținé în Zĕrnești la 17 Ianuariu st. n. 1903 la 2 ore d. a. în localul ce se va destina spre acest scop.

Obiectele de pertractare sunt următórele:

1. Raportul comitetului fundatorilor despre subscrierea acțiilor.
2. Alegerea presidentului, a 2 notari și 3 membri pentru autenticarea procesului verbal.
3. Raportul fundatorilor despre plătirea ratei prime, censurarea socotelei și absolutoriu.
4. Propunerea fundatorilor în privința ridicării capitalului social la suma subscrisă în prospectele institutului.
5. Decisiune, dacă „Creditul“, institut de credit și economii, societate pe acții, se constitue sau nu.
6. Statorirea statutelor.
7. Alegerea direcțiunii.
8. Alegerea comitetului de supraveghiare.
9. Eventuale propuneri în scopul și interesul institutului.

Nota. Domnii acționari se fac atenți, că în cât n'ar fi plătit prima rată de 10% și câte 2 coróne taxa de fondare după fie-care acție, sĕ grăbéscă a chita acésta rată cel mult până la ziua adunării generale de constituire. Acționarii se pot presenta și prin plenipotențiați, cari trebue sĕ fie și ei acționari.

Zĕrnești, în 5 Ianuariu 1903.

In numele fundatorilor:

Garoiu
president.

A. Pană
notariu.

Cărți și reviste.

Călindariul Minervei. A apărut la București, în editura institutului de arte grafice "Minerva", *Călindariul Minervei* pe anul 1903, cu o mulțime de articoli originali și cu ilustrațiuni artistice. E fără îndoială cel mai frumos călindariu dintrĕ tóte câte le avem noi Românii. Prețul unui esemplariu 1 cor. 25 bani. Se póte procura și prin Librăria archidiecesană din Sibiiu.

*

„Biserica ortodoxă-română“, revista sinodului bisericii autocefale gr.-or. române, fascicolul 8 pe Novembre (anul de esistență XXVI) a apărut cu următoriul sumariu: Priviri generale ale bisericei și scopul ce 'l urmărește, de C. Erbiceanu; Credințele religióse și ideile morale ale vechilor filosofi (urmare din fascicolul pe Octobre); Bibliografia grécă, de C. E. (urmare din fascicolii anteriori); Bardesane: Dialogul despre destin, de diaconul I. Popescu; Câteva notițe asupra architecturii creștine, de M. P. (urmare din fascicolii anteriori); Cronică bisericéscă (raport despre ședințele sinodului, despre parastasul servit pentru soldații cădŭți în rĕsboiul din 1877—78, etc.); Noul metropolit al Atenei, de Dr. Dragomir Demetrescu și științi diverse.

„Biserica ortodoxă-română“ apare în București în „Tipografia cărților bisericești“ și costă 10 lei pe an (pentru străinătate + porto postal). Comitetul de redacție are president pe archiereul Calistrat Bêrlădeanu.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea ședinței publice, ținută de societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ întru amintirea fericitului ei patron — în 29 Novembre v. 1902, au binevoit a contribuí cu oferte benevele în favorul societății următorii participanți și marinimoși ulterior contribuitori:

Escelența Sa Inaltpreasfințitul Domn Archiepp. și Metropolit Ioan Metianu 15 cor.

Preacuviosia Sa dl archimandrit și vicariu Dr. Ilarion Pușcariu, dl Dr. Liviu Bran de Lemény și dna Adamovici câte 10 cor.

Dl Panteleon Lucuța, cass. cons. 6 cor.

Dnii: P. C. S. Dr. Eusebiu R. Roșca, dir. sem., I. Papiu, protop., Dr. Miron E. Cristea, asesor cons., I. Broju, preot militar, N. Vătășan, prof., dl Arseniu, învĕț., Dr. Zosim Chirtop, dșóra E. Petrașcu, dir. int., dșóra A. Pĕcurariu, câte 5 cor.

Dnii: Leontin Simonescu, Dr. I. Beu, familia Dr. Moga, I. Ghibu, prof., Ios. Maximilian, Dl de Preda, T. Doican, L. Binder, câte 4 cor.

Dna M. Zidu 3 cor. 40 fil.

Dnii: Dr. D. Barcianu, ref. școlar, D. Comșa, prof., Dr. G. Proca, secret. cons., I. Vătășan, funcț., V. Stan, prof., V. Păcală, prof., I. Popa, preot, Albu, funcț., E. Vințeler, I. Nedelcu, comerc., N. Moldovan, dna Dr. Crișan, câte 3 cor.

Dnele: Popovici, A. Borda, I. Muntean, Butașiu, Rebega; dșórele: E. Iovescu, Slăvescu, E. Cunțan, Pĕcurariu, Joandrea, A. Viciu; dnii: N. Penciu, jude reg. pens., D. Cunțan, prof., At. Marienescu, jude de tablă pens., M. Voileanu, ases. cons., G. Muntean, colonel pens., Dr. Borcia, A. Schiau, locot., I. Mateiu, preot, T. Popoviciu, prof., Dr. T. Tisu, G. Enescu, I. Rebega, C. Popa, învĕț., I. Băilă, I. Opriș, învĕț., P. Ciora, oficial consit., I. Vințeler, funcț., P. Cotoțiu, I. Radu, L. Tritean, cand. de prof., G. Lupșan, Șerbănescu (2 lei), Barbu, Henteș, preot, câte 2 cor.

Dn Dr. Nicolae Olariu, dșóra A. Cristea; dnii: I. Marcu, A. Bratu. V. Tincu N. N., N. N., V. Tordășian, Ier. Preda, Dr. O. Russu, I. Pop, O. Steflea, Fușiu, Iliu, A. Șimonca, I. Muțiu, voluntariu, câte 1 cor.

N. N. 50 fil., dl Jurca 46 fil., Magdu 40 fil.

Pe lângă acéstă sumă frumósă în bani, au mai incurs și unele opuri pentru biblioteca societății donate de următorii domni:

Dr. Petru Șpan profesor: Idei pregătitóre în pedagogie (2 esempl.)

Iosif Enescu: Recherches sur les cereales roumaines; Le sol arable de la Roumanie de Cârnu Muntean—Corneliu Roman. A magyarok története de Dr. Csuday Jenő.

Dr. Miron E. Cristea: Cuvêntare ocasională; Cuvêntare contra beției.

Victor Tordășianu: 10 Maiu 1902, aniversarea de XXV ani a proclamării independenței stat. rom.; Al XIII raport general al comitetului Reuniunii rom. de agricultură din comit. Sibiiului pro a. 1900.

Ioan Băilă: Mortua est; Poeții germani (traducere).

Comitetul societății se simte plăcut îndatorat a aduce tuturor acestor marinimoși donatori și contribuitori benevoli cele mai căldurόse mulțămite și pe acéstă cale.

Sibiiu, în 19 Dec. v. 1902.

Nicolau Șoneriu
president.

Vasilie Șpan
secretariu.

Posta redacțiunei.

Dumitru Rohan, student. Manuscriptele nepublicate nu se înapoiază, ci se nimicesc.

Cuciulata. Dacă aveți școlă regulată de repetiție, întroduceți în ea studiile cari se propun în școla economică de stat, și atunci nu pot fi siliți părinții sĕ-și trimită copiii la școla de stat.

Șarpatac. Adulții nu pot fi pedepsiți pentrucă nu cercetéză școla de Duminecă „*Intregirile*“ abia vor puté fi împărțite pe la finea lunii Februariu.

Mogoș-Mămăligani. „*Cronica*“, apare în București, prețul 50 lei la an.

Ad. Nr. 1123 pp. 1902 [225] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea postului de paroch** din parochia **Feldióra-sĕcuéscă,** protopresbiteratul Turḑii, devenită vacantă prin mórtea fostului ei paroch, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite în regulă în terminul deschis la acest oficiu şi le stă în voie a se presenta în parochie în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Turda, 10 Decembre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Jovian Murĕşan
protopresbiter.

Vasile E. Moldovan

Meteor

— Roman —

Se póte procura de la
Librăria archidiecesană
Costă 1 cor. + 10 f. porto

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

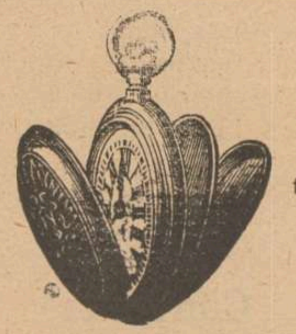

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
- 1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
- 1 părechë nasturi pentru manchete auriţi marca "Garantie".
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
- 1 părechë cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [215] 8—20

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesana din Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcţionéză din **26 Decembre** stil nou anul curent.

Inmormêntări pompóse şi simple.

Preţuri moderate.

[207] 7—25

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

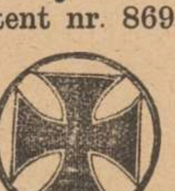

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „C asul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[128] 42—52

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colţul strada Kálmán.

NOU! Pro 1903 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 146 Sibiiu, Marţi 31 Decembre 1902 (13 Ianuariu 1903) Anul L.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Profesorul Czirbusz despre Români.

Afară de cele comunicate în numĕrul trecut, profesorul Czirbusz mai scrie următórele despre Români:

— „De veacuri dedat la servitute, la *nedreptate* (principii Ardealului au eschis pe poporul român din cercul celor trei naţiuni!!), la flămânḑire, aştéptă cu o linişte pasivă o întórcere spre bine a sorţii sale şi e sigur, că cu acésta tenacitate a sa, cu pasivitatea lui politică şi cu fómea lui de pămênt, ce se arată în timpul mai recent, scormoneşte ungurimea din Ardeal şi din comitatele limitaşe. Credeul seu politic e: *credinţa cătră împĕratul* (testamentul lui Şaguna!). Constituţie, egalitate, drepturi omeneşti şi altele de feliul acesta sunt înaintea lui noţiuni indiferente. De-şi supus credincios, concetăţean liniştit şi soldat bun, totuşi industria, comerciul şi cartea nu-i place. Nu-şi prea dau Românii copíii la şcóle medii, dar' pentru aceea earăşi e o născocire a paserilor şoviniste, că n'ar esista inteliginţă română în Ungaria. Dór' mai multă de cât în România. Dacă şi se tipăresc foi şi cărţi române puţine în Ungaria, cu atât mai multe se aduc din România şi Francia, şi dacă în vre-un oraş locueşte românime mai numĕrósă: străinul neumblat la familiile române se póte convinge la baluri şi conferenţe române, la adunările generale ale societăţilor culturale, că da, esistă, şi încă inteliginţă română fórte şarmantă, plăcută, în Ungaria.

Originea românimei a preocupat mult timp pe învĕţaţi. Astăzi se póte priví de deslegată chestia, şi adecă: ştiinţa obiectivă a dat drept şcólei magiare(?). După ea naţiunea română s'a născut în vr'o regiune óre-care a munţilor dinarici, dar' sub influinţa limbei italiane şi albane, pentru-că elementele latine ale românimei sunt propriamente o rĕmăşiţă a limbei vulgare italiene; şi punerea la fine a articolului, precum şi formarea numeralelor de la 10 în sus în modul albanilor, s'a putut întêmpla numai pe peninsula balcanică.

Susţiitorii acestei şcóle sunt Rössler, Paul Hunfalvy, ear' esplicătoriul ei desĕvêrşit Ladislau Réthy. Şcóla română din contră afirmă, că legiunile lui Traian 102—200 până la ivirea Goţilor (77—271) au putut latinisa pe locuitorii sloveni şi daci ai Ardealului, împĕratul Aurelian a putut conduce legiunile în Moesia (pămêntul de azi român şi bulgar), dar' retragerea armatei nu însémnă strămutarea totală a poporului. O parte a poporului românslovean s'a ascuns dinaintea Goţilor în munţii şi pădurile neaccesibile ale Ardealului, o altă parte s'a aşezat în Moesia. Fiind românul în tóte timpurile un popor călĕtor şi de păstori, cu încetul s'a estins şi în Macedonia şi astfel a ajuns în vecinătatea Albanilor. După trecerea Goţilor mulţi s'au întors îndĕrĕt în Ardeal şi Românii din Ardeal s'au separat de cei din Balcani. Susţinĕtoriul acestei opinii e *Xenopol* în opul seu de 2 volume, întitulat: Histoire des Roumains.

Fie românimea de origine romană ori dalmată*): *ea trăieşte aici ca naţiune complet formată*, în numĕr aprópe de 3 milióne (total 11 milióne suflete), în vecinătatea celor de o viţă, ear' *de faptul acesta trebue sĕ ţină cont bărbatul de stat magiar.* Apoi şi din causa aceea, că nici românimea nu se póte subtrage de sub legile universale ale înaintării şi evoluţiunei naţionale, *ea înaintéză,* — dar' mai încet de cât altă naţionalitate. Al 3-lea fapt e acela, că precum Italia simpatiséză cu iridenta austriacă, tot astfel şi România, pe lângă tótă minciuna oficiósă şi diplomatică, nu póte rĕmâné indiferentă faţă de conaţionalii sei carpatini. *Represalii, temniţă, persecutarea presei, nu ajută nimic,* — liga română îşi va continua munca. Aici numai una póte ajuta. *Unirea corónei României cu coróna S tului Stefan, pentru-că nici românul, nici magiarul nu vrea sĕ se facă supus rus.*

Cei mai mulţi Români locuesc în Ardeal (56% 1·4 milion) şi Ungaria-sudică (800,000), mai puţini pe ţĕrmurul stîng al Tisei (600,000). La începutul secolului XVIII au fost în Ardeal numai $^1/_2$ milion Români, astăzi sunt de trei-ori atâţia. Cu tot traiul rĕu şi mortalitatea cea mare de copíi, totuşi românimea se sporeşte. Inmulţirea o promovéză obstinaţia limbistică a Românilor, care nu posede nici o limbă străină şi nu vrea sĕ şi o însuşiască. Dacă ca soldat învaţă nemţeşte ori ungureşte, uită earăşi îndată-ce se întórce în satul seu.“

Atâta e ce ştie sĕ ne spună profesorul Czirbusz despre Români. Cum am spus, nu nimereşte întru tóte învĕţatul autor al cărţii „*Ungaria la începutul secolului XX*“ córda adevĕrului, dar' cu tóte acestea, în aprecierile sale se cuprinde mult adevĕr.

---

*) Din parte-mi numai atât notez, că tipul român muntean reaminteşte tipul slav şi că contele Kuun Géza deasemenea afirmă, că trăsăturile feţei vechilor daci n'au dispărut definitiv în slavii Ardealului.

Nota autorului.

Causele şi combaterea proselitismului.

Temă lucrată pentru conferenţa preoţéscă din tractul Solnocului, ţinută în 10 Novembre v. c. în comuna Suciul-de-jos, de preotul

Augustin Herman.

(Fine).

II. *Causele interne*, adecă împrejurările şi scăderile din unele parochíi de ale nóstre sunt următórele:

1. *Abandonarea obiceiurilor religióse-morale.*

Incă din vechime s'a statorit, că timpul începerii serviciului divin sĕ se ţină diminéţa, de-odată cu rĕsăritul sórelui, la care serviciu credincioşii canoniceşte sunt îndatoraţi a lua parte fără a mânca, bea etc., ca astfel sĕmânţa sĕmănată de biserică şi preot, care este cuvêntul lui Dzeu, sĕ cadă în inimi curate.

Acéstă bună întocmire, care mult înalţă inima şi sufletul creştinului, în timpul din urmă nu se observă pe tot locul. Preotul merge târziu la biserică, mulţi din parochieni, nu putênd atâta ajuna, mâncă, beau şi fuméză, şi apoi merg la biserică şi prin acésta li-se rĕceşte simţul religios-moral şi se dedau de a priví biserica nu de casa lui D-zeu, ci de o casă privată, faţă de care nu trebue se observe sfinţenia şi curăţenia recerută de canónele sfintei nóstre biserici.

Alt obiceiu bun este ţinerea la biserică în anumite prasnice a meselor de caritate, numite în unele locuri „*moşi*“. Cu ocasiunea ţinerei acestor mese, ce bĕtrânii totdeuna le-au ţinut, dau parochienii mai cu stare bună diferite daruri, mâncări, etc. celor săraci, adecă dau pomană pentru sufletele părinţilor, fiilor şi rudeniilor etc. Prin acésta s'a susţinut şi se susţine şi astăzi în popor simţul religios, simţul milosteniei şi al aducerii aminte de cei în Domnul adormiţi. Durere însĕ, că în multe parochíi s'au lăsat aceste obiceiuri, cari nobilitau inimile şi sufletele, şi nu este nime cine sĕ le reîntroducă. De ací a urmat apoi, că în comunele unde nu se ţin aceste mese, lipseşte simţul de jertfire, de milostenie, rĕceşte credinţa în Dzeu, şi un astfel de popor la prima jertfă ce i-se cere pentru biserică, ori şcólă, uşor se lapĕdă de credinţa lui, numai sĕ nu dee nimĕnui nimic.

Tot astfel este obiceiul colindelor, obiceiul pomenelor, comandărilor, după morţi la a treia, a nóua zi şi la patru-zeci de zile, computate de la ziua morţii, cari tóte mai ales la oraşe sunt aprópe total perdute.

2. *Lipsa de vocaţiune a unor preoţi*, cari nu din dorul, isvorît din credinţă, de a lucra ziua şi nóptea pentru binele poporului, se aplică pe cariera preoţéscă, ci pentru a-şi asigura o posiţie din care sĕ pótă trăí. Acestia sunt, cari, din laptele turmei se hrănesc şi trăesc, dar' nu se îngrijesc de paşterea acelei turme cuvêntătóre la păşunea cea adevĕrată şi de adăparea ei la isvórele nemurirei, cari sunt sfânta scriptură şi învĕţăturile dumnezeeşti ale sfintei nóstre biserici.

3. *Neîngrijirea* de loc sau nu de ajuns *de creşterea bună a tineretului în şcólă*, de catechisarea conştienţiósă şi cu pricepere a elevilor din şcóla de repetiţiune cu privire la trebuinţele lor indispensabile sufleteşti şi la datorinţele lor ca creştini, aşa, că mulţi cresc şi ajung bărbaţi conducĕtori în comună fără sĕ-şi cunóscă, şi fără sĕ-şi pricépă legea lor creştină, fără sĕ aibă convingere religiósă despre adevĕrurile sfintei nóstre biserici.

FOIŞORĂ

La finea anului.

Incă un an lăsăm în urma nóstră, cei cărora dat le este de sórte sĕ între în noul an ce 'l începem poimâne. Un an plin de neajunsuri, plin de sfăşieri între fraţi pe teme cari între alte împrejurări ar fi fost sĕ 'i uniască pe toţi în acţiuni îndreptate spre binele comun. Dar' se duce acum şi el la cei 1901 înaintaşi ai sei. Ce ne aduce succesorul sĕu, anul 1903, e taina sorţii. Sĕ sperăm însĕ, că cel puţin pomelnicul morţilor nostri nu va fi aşa de bogat, cum e cest din anul ce dispare. Căci în adevĕr, dór' nici unul din anii anteriori nu a lăsat aşa mari goluri în şirurile nóstre, cum lasă anul 1902. Metropoliţi, episcopi, preoţi, învĕţători, fruntaşi ai bisericei şi neamului, în numĕr fórte considerabil, au trecut în anul acesta la viéţa de veci. In acésta privinţă Sibiiul concuréză la loc de frunte, numĕrând între rĕposaţii sei pe Dr. Ioan Raţiu, asesorul Nicolae Cristea, referentul Dr. Nicolae Olariu, dna Dr. Barcian, profesorul pensionat Ioan Henţescu, majorul Zigici şi mulţi alţii. Aradul încă 'şi are mortul seu fruntaş: episcopul Iosif Goldiş, Oradea-mare pe episcopul gr.-cat. Mihail Pavel şi pe episcopul cardinal rom. catolic Laurenţiu Schlauch, Iaşii pe metropolitul Iosif, Cernăuţii pe metropolitul Arcadie, Bucureştii pe o sémă de fruntaşi ai vieţii sociale şi politice, Budapesta asemenea, Roma pe un cardinal, Belgia pe regina sa, Saxonia pe regele ei, etc. etc.

Cum se vede deci, nu numai biserica şi neamul românesc a avut în şirurile sale perderi însemnate, causate prin cósa morţii, ci aprópe în aceeaşi mĕsură le-au avut şi compatrioţii nostri de altă naţionalitate, cum şi popórele din ţerile străine. Atâta dór' sĕ fie diferinţa, că la ei şirurile sunt mai închiegate, pleiada bărbaţilor de valóre mai bogat representată, şi astfel la ei perderile nu sunt aşa greu simţite, cum le simţim noi pe ale nóstre.

Sĕ-i înşirăm însĕ ací — pe cei cari îi ştim, — spre piósă pomenire:

In *Ianuariu*: Jeronim Hêrţógă, cleric absolut (3 st. v.), Iosif Neagoe, preot (5), Ioan Herţa, cont. în Sĕlişte (9), Ioan Henţescu, fost profesor în Buzĕu, România (10), Dr. Nicola *Cristici*, fost regent al Sêrbiei, (12), vĕd. Ecaterina Dreghici, soţia fostului protopop al Timişórei (20), Tibád Antal, fost secretariu de stat în ministeriul de justiţie ungar (20), Aleman Galea, cleric abs. şi învĕţătoriu în Rĕşinari (22), Nicolae *Cristea*, asesor consistorial în Sibiiu (23), *Iosif Naniescu*, metropolitul Moldovei (26), Dr. Liviu *Marcu*, advocat tinĕr în Lugoj, care a lăsat o frumósă fundaţiune spre scopuri culturale (29).

In *Februariu:* Octavia Motora, preotésă (4), Dr. Nicolae *Olariu*, advocat, referent estraordinar la consistoriul din Sibiiu (5), Carolina I. Lenger (12), Maria Popa, preotésă (12), Basil Romoşan (19).

In *Martie:* Arcadie *Ciupercovici*, metropolitul Bucovinei şi Dalmaţiei (5), *Tisza Kálmán*, fost ministru-president al Ungariei (10), princesa *Maria de Wied*, mama reginei Elisaveta a României (11), Nic. Ţintea, parochul Turnişorului (14), Ana Ciuca, preotésă (21), Mih. Rimbaş (21), Névy László, scriitoriu didactic magiar (23), *Ios. Goldiş*, eppul ep. Aradului (23).

In *April:* George Popescu, preot din România, rĕposat în spitalul civil din Sibiiu (2), Victor Manole, student gimnasist (5), Alexandru Lupaşcu din Bucureşti (8), Iuliana Bodea, preotésă (14), Dr. Nicolae *Kalinderu*, profesor de universitate în Bucureşti (16), Iosif Maxim, profesor la şcóla reală română din Braşov (18), Cristina Giurgiu, preotésă (22), Elisaveta Muntean, învĕţătóre (23), călugărul Gerasim „tăicuţul“ de la mănăstirea Tismana în România.

In *Maiu*: călugĕrul George Cosma, fost stegariu în rĕsboiul din 1877—78 al României (10), Ioan Bumbac, profesor în Bucovina (12), Samoil Popoviciu, protopresbiter onorar şi fost paroch în Beriu (15), *Silvia Dr. Barcian*, soţia referentului şcolar, Dr. Daniil P. Barcian (16), George Nicóră, parochul Devei (16), George Rozvan, advocat în Salonta-mare (18), *Mihail Pavel*, episcopul diecesei gr. cat. a Orăḑii-mari (19), Basiliu Raţiu, canonic în Blaj (19), Patriciu P. Barbu, adv. în Reghin (23), Maria Pop (23), Teodora Turcu din Sălciva-de-jos (28; — a rĕposat în etate de 131 de ani!), Iosif Morariu, înv. în Feldióra Braşovului (29).

In *Iunie: Albert*, regele Saxoniei (6), Teodor Popovici, preot (12), Măriόra Flitter, preotésă, căsătorită abia de un an (13), Iulia Haşdĕu, soţia marelui savant Bogdan Petriceic Haşdĕu, Tache *Giani*, fost ministru al României (27), cardinalul Dr. Laurenţiu *Schlauch*, episcopul diecesei rom. cat. a Orăḑii-mari (27), Emanuil Hermann, inventatorul cărţilor postale (30, în Viena).

Tineretul, eșit din școlă, se crește mai departe în biserică.

4. *Unii preoți însĕ nici predică ei înșiși, nici lasă a se cetí barem căzaniile în biserică.*

Știut este, că serviciul divin numai atunci este complet, dacă de el se încopciéză totdeuna și învĕțătura prin predică. Predica este mijlocul cel mai puternic pentru combaterea tuturor relelor și pĕcatelor și prin urmare pentru moralisarea și întărirea în credință a poporului. Predica este mana și pânea cerésc", cu care se nutresc sufletele. La predică ne îndrumă și însuși Mântuitoriul nostru prin cuvintele zise apostolilor: „mergênd învĕțați tóte popórele!“ Apostolul Pavel esclamă: „vai mie, de nu voiu predica!“ De predică s'a folosit Domnul nostru Iisus Christos, sfinții apostoli, și marii dascăli ai lumii: Atanasie cel mare, Vasilie cel mare, Ioan gură de aur și Gregorie teologul, de a propaga învĕțăturile divine și de a susțíné și întărí biserica.

La împreunarea serviciului divin cu predică ne îndatoréză și apostolul Pavel, când zice: „ear' tu priveghéză întru tóte, ... fă lucrul evangelistului, slujba ta fă-o deplin!“ [1]).

5. *Nisuința unor parochieni nesocotiți* de a puté face pe ceva protegiat al lor sau pe óre-care dintrĕ fiii lor preot ori învĕțătoriu, de-și nu întrunesc cualificațiunea prescrisă de lege. Acestia, dacă nu-și pot validita interesele lor de acésta natură în biserica nóstră, trec la uniți și îndémnă și pe alți credincioși de ai nostri la acésta, ca, avênd popor, sĕ ajungă preoți la uniți, cum s'a întêmplat și în parochíile din acest tract: Ungureni, Rogoz și mai ales în Costeni, unde a devenit pe calea acésta preot unit un simplu econom cu opinci și suman, care afară de cetire și scriere, învĕțate póte în școla sătéscă, nu știa nimic alta.

Pe parochienii cu astfel de nisuințe preotul datoriu este sĕ-i lumineze și capaciteze cu tótă puterea despre rĕul ce-l fac comunei și și despre blăstĕmul ce-i va ajunge în lumea viitóre, căci scris este: ear' vai de acela, prin care vin smintele, mai bine ar fi lui de și-ar lega o pétră de móră de grumazii lui și sĕ se arunce în mare, de cât sĕ smintéscă pe unul dintr'acesti mai mici!“ [2]) Cel ce strică vre-o parochie, face pĕcat contra Duhului sfânt, care, precum zice sfânta Scriptură, nu i-se va ierta nici în veacul cel de acum și nici în cel viitoriu.

6. *Purtarea incorectă a unor preoți*, atât în oficiu cât și afară de oficiu.

Acésta se manifestéză prin intrigi, puse la cale de preot cu scopul de a protegia în ceva cause pe unii dintrĕ parochieni în vederea unor favoruri de ori-ce natură, ear' pe alții a-i persecuta; sau prin alipirea unor preoți pe partea vre-uneia dintrĕ partidele ce ar esista în parochie, în afaceri ce nu se țin de oficiul seu și de demnitatea sa. Astfel sunt: amestecul lui la alegeri de primari comunali; cumpĕrarea de averi pe nedreptul pe cale privată; cumpĕrarea prin licitațiunile ce se întêmplă, a averilor parochienilor; usurăria, petrecerea în locuri necuviinciόse, beția, înjurăturile și alte scăderi omenești.

De acestea tóte sĕ se feréscă preotul și sĕ feréscă și pe parochienii sei, și sĕ nu uite nici-odată principiul pedagogic: verba movent, esempla trahunt. Preotul cu cuvêntul și cu fapta trebue sĕ fie model de virtute, căci însuși Mântuitoriul zice preoților: „așa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕḑênd faptele vóstre cele bune, sĕ măréscă pe Tatăl vostru cel din ceriuri!“ [1])

7. *Vorbirea de rĕu contra superiorilor* și acestora contra inferiorilor înaintea poporului și a dușmanilor sântei nóstre biserici. Prin acéstă împrejurare se degradéză ei înșiși și își perd înaintea poporului autoritatea ce atât de mult se recere spre împlinirea cu sânțenie a înaltei lor misiuni, la care sunt chiămați.

Mijlócele de a combate aceste cause interne, enumĕrate în punctele 1—7 ale acestei teme, parte le-am atins la fie-care punct, acelea se înțeleg așa, că delăturând scăderile constatate, urmările rele vor înceta de sine, căci știut este, că delăturând causa, este delăturată și urmarea.

Acum vin la constatarea uneia dintrĕ cele mai de importanță împrejurări în viéța nóstră pastorală. Acésta este:

8. *Neîngrijirea de ajuns în mersul regulat al afacerilor epitropești în parochíi.*

Preoțimea, care a fost chirotonită înainte de crearea „*Statutului organic*“ și ași puté susțíné că și aceea ce a întrat în funcțiune înainte de anul 1880 — onóre escepțiunilor — credea în partea ei preponderantă, că cu sĕvêrșirea pentru credincioși a sântelor taine și-a împlinit pe deplin chiămarea. Sĕ nu ne mirăm, căci atunci așa era timpul. Apoi dacă nime nu l'a instruat în cele administrative ale parochíei, de unde sĕ le știe?!

De la dobândirea constituțiunei și autonomiei nóstre bisericești, adecă de la *statutul organic* încóce, când a trebuit sĕ funcționeze și corporațiunile parochiale, sinodul, comitetul și epitropia parochială, avênd fie care cercul seu de activitate și totodată și responsabilitatea sa, și mai ales de la anul 1880 încóce, de când s'a întrodus regulamentul pentru administrarea și controla averilor bisericești: preotul atât ca conducĕtoriu, cât și ca membru natural al epitropiei parochiale are sĕ îngrijéscă de corecta administrare a averilor parochiale, a purta regulat jurnalul de cassă despre întrate și eșite, a conduce contul capitalelor, cartea de evidență despre repartițiuni etc. și a îngrijí neadormit, ca din diferite isvóre, ce s'ar afla, sĕ se creeze fonduri, ca cu timpul trebuințele anuale ale bisericei și școlei sĕ se pótă acoperí din ele, ear' nu tot din repartițiuni, cari se încasséză cu greu și cari de multe-ori amăresc pe popor până la suflet.

Bíne sĕ ni-o notăm, că în acele parochíi, unde preotul nu induce în jurnalul de cassă întratele și eșitele totdeuna atunci când acelea se întêmplă, ear' eșitele nu totdeuna pe basă de cuitanțe legale și adevĕrate; apoi dacă nu induce în conturi și în cărțile de evidență solvirile deodată cu inducerea lor în jurnalul de cassă, ci tóte le lasă până la finea anului, când nici el și nici epitropul nu-și mai aduce aminte, de cât numai aproximativ de cele întêmplate în cursul anului, ori în unele locuri în decurs de mai mulți ani; — mai departe dacă preotul nu presentéză comitetului și sinodului parochial în fie-care an la timpul prescris séu nici-odată ratiociniul despre averea din parochie: atunci încrederea poporului în preotul seu se perde, simțul de jertfire al credincioșilor se tîmpește și nimicește, se ivesc bănueli, că se mâncă averile bisericei, ear' urmarea acestora este dușmăniă, cértă, procese, de cari împrejurări folosindu-se dușmanii bisericei nóstre, sfêrșitul acestor stări durerόse din parochie este înstrăinarea credincioșilor de biserica nóstră străbună și trecerea la biserica unită.

Iată deci, că neîmplinirea din partea preotului și numai a acestei datorințe legale, la ce mare pericol și rușine împinge pe poporul nostru credincios! Sufletele lor din mâna preotului se vor cere! Și dacă este mare și grea rĕspunderea încă și înaintea superiorilor nostri bisericești și a lumei, cu cât va fi aceea mai mare și mai grea înaintea preadreptului Dzeu, din a cărui mână a primit preotul darul preoțimei pentru a conduce turma cuvêntătóre, lui încredințată, la mântuire, ear' nu la perire?!

Prin urmare, atât din punctul acesta de vedere, precum și din acelea pe cari le-am amintit, sĕ ne convingem odată, că toți preoții suntem datori a îngrijí de înaintarea poporului nouĕ încredințat.

Sĕ lucrăm din tóte puterile nóstre la basa lui religiósă-morală, îndemnându-l sĕ țină cu tărie la biserica nóstră străbună și la așezămintele ei. Cei-ce nu dau ajutoriu la consolidarea acesteia, nu lucră în interesul poporului, și nici în al bisericei. Cine se înstrăinéză de biserică, se înstrăinéză și de Dumnezeu, că după mărire deșértă umblă, căutând-o întrĕ ómeni și cele omenești, mai pe sus prețuindu-le, de cât cele Dzeiești.

Căci ce folosește a ștí întréga sânta scriptură, dacă nu o propovĕduești și turmei cuvêntătóre, al cărei păstoriu și părinte ești?! Ce folos, că știi tóte legile bisericești și nu le împlinești?! Ce folos, că porți numele frumos de *părinte* și nu îngrijești séu de feliu séu de tot rĕu de fiii tĕi sufletești?!

Deci sus sĕ avem inimile! Sĕ rescumpĕrăm bine timpul și chiămarea nóstră, că zilele grele sunt! Sĕ ne împlinim conștiențios chiămarea nóstră, ca sĕ binemerităm de la sânta nóstră biserică, care ne susține, și sĕ ne facem părtași darurilor cerești, la cari suntem chiămați și sĕ ne învrednicim de cuvintele fericitóre ale Domnului și Dzeului nostru: „bine, slugă bună și credinciósă, preste puțin ai fost credincios, preste multe te voiu pune, întră întru bucuria Domnului tĕu!“ Mat. XXV, 23.

---

[1] Ep. II. cătră Timoteiu IV, 5.

[2] Luca c. 17. v. 1, 2.

[1] Mat. c. V. 10.

In *Iulie*: Maria Ganea, preotésă (5), cardinalul Mițislav *Ledochovski*, șeful școlei de propagandă din Roma (9), Ioan Dordea (11), Victoria Mircea (12), Spiridon Dimian, fost administrator al tractului Treiscaune și paroch în Brețcu (14), Iosif Negru, preot (15), Domețiu Dogariu, înv. și autor de manuale școlare (17).

In *August*: Ana Hodoșiu, preotésă (2), Tisza László (8), M. Hager (19), Ioan Buzdug, preot (20), Rudolf *Virchov*, marele savant german și profesor de medicină la universitatea din Berlin (23), Paul Papp, advocat în Beiuș (25), Ioan Papiu, preposit în Gherla (26).

In *Septembre*: Nicolae Fechetici, preot (2), Constantin Udrea, fost primariu al Lugojului (2), Alexandru Pop, profesor în Bêrlad, originar din Transilvania (2), *Maria Henrieta* regina Belgiei, sócra rĕposatului nostru moștenitoriu de tron (6), major Budislav Zigici, sêrb, rĕposat în Sibiiu (7), G. C. *Philippescu*, mareșalul curții regale din București (9), Leonida Pop, elev al seminariului nostru „Andreian“ în secțiunea pedagogică (9), înmormêntat în Sibiiu, Simion Filimon, preot (16), Mihail Noak, vice-colonel în pensiune (20, în Hațeg), Dionisie Poynár jude la tabla reg. din Oradea-mare (23), Avram Armian (27).

In *Octobre*: Eugen Müntz, istoriograf (17), Elena Bibescu, soția fostului principe al Moldovei (18), Ioan Roșca (24), Nicolae Bucșa, învĕțăt. (25), Ioan Ioanovici, preot (31).

In *Novembre*: Ilie Roșca, preot (6), Ana Nicola, preotésă (7), Aurelia Guga (7), Alfred Krupp, proprietariul marilor fonderíi de tunuri în Germania (9), Vasile Barbu, preot (12), Desider Mandac, questorul universității din Budapesta, român de origine (13), princesa Maria Cantacuzino (28), Maria Marcu, preotésă vĕduvă (30).

In *Decembre*: Onoriu Tilea, ingineriu de comasație (2), Mihail Andreica, fost tribun în *1848—1849* (2), Anastasia Moldovan, (3), *Dr. Ioan Rațiu*, presidentul partidului național-român (4), Maniu Lungu, proprietariu în Rĕșinari, membru în comisiunea administrativă a fundațiunii Șaguna (5), Ioan Florian, veteran comerciant în Brașov (5), Eulampiu Negrea, preot tiner (5), Mihail Teliman, scriitoriu beletristic în Bucovina (6), *Krafft-Ebing*, marele psichiatru și profesor de medicină la universitatea din Viena (10), Mihail G. Ghica, scriitoriu, locotenent-colonel în armata României (11), Constantin Pop, cofetar în Sibiiu (12), Petru Suciu, protopresbiter în pensiune (19), Matteo Prâxedes *Sagasta*, fost ministru president al Spaniei (23), Grigorie Capșa (23), Atanasie Ivan (23), Dr. Alexandru N. *Vitzu*, profesor de fisiologie la universitatea din București (25), — și alți mulți, căḑuți jertfă diferitelor catastrofe, accidente și intêmplări nenorocóse, întrĕ cari și cele multe mii de ómeni uciși de oribila erupțiune a vulcanului Mont-Pelée de pe insula Martinica.

Dumnezeu sĕ 'i odihniască po toți în lăcașurile sale, ear' celor rĕmași sĕ încépă un nou an, cu noue speranțe de fericire, milostivul Dumnezeu sĕ le ajute, ca sĕ-și vadă realisate dorințelele.

Lăudărosul.

de Petru Dulfu.

Celui ce cu-a sale fapte
Vi-se laudă într'una,
Dragi prietini! voi sĕ 'i credeți
Din o sută numai una.
Gâsca 'n sus de-un cot când sbóră
Face larmă-asurḑitóre;
Pe când vulturu 'n tăcere
Se înalță pân' la sóre.

NOUTĂȚI

Redacția și administrația „Telegrafului Român“ dorește tuturor cetitorilor, colaboratorilor, corespondenților și amicilor ziariului: an nou fericit!

***Din causa** sfintei sĕrbători* Tăierea împrejur, *numĕrul proxim al ziariului nostru apare Sâmbătă în 17 Ianuariu n.*

Din cercurile tinerimei sibiene. La învitarea asesorului *Dr. Miron E. Cristea*, numit din partea comitetului „societății pentru crearea unui fond de teatru român“ bărbat de încredere întru promovarea scopurilor societății în Sibiiu și jur, tinerimea română din Sibiiu s'a întrunit Sâmbătă séra la o conferență în saleta restaurantului „Unicum“, unde a luat mai multe decisiuni menite a promova nu numai scopurile urmărite de amintita societate, ci a da și un óre-care avênt vieții sociale românești din Sibiiu. Dintrĕ aceste decisiuni amintim următórele:

Dr. M. Cristea, ajutat de Tassi Boiu, sĕ compună o listă a inteliginței din Sibiiu, din care sĕ acuireze membri la „societatea pentru crearea unui fond de teatru român“.

O comisiune din membrii Dr. M. Cristea, Dr. Vasilie Bologa, Dr. Ilie Beu, Dr. Ioan Borcea, Ermil Borcea, Lazar Tritean și Victor Tordășianu sĕ facă preparativele de lipsă pentru aranjarea unei representațiuni teatrale, de diletanți, în cursul carnevalului, avênd sĕ alégă și piesa potrivită.

Profitând de ocasiunea întrunirii de Sâmbătă, tinerimea a hotărît sĕ pună la cale aranjarea unei conveniri sociale de Anul-nou și sĕ facă eventual pregătiri pentru aranjarea unei petreceri în stil mai mare, în cursul carnevalului.

Pe lângă acestea s'a mai luat o decisiune, care după a nóstră părere e cea mai de importanță și a cărei realisare e fórte de dorit, din multe puncte de vedere. Anume, tinerimea, în conțelegere cu factorii competenți sĕ aranjeze în cursul ernii un ciclu de prelegeri sau conferențe publice, ear' dacă acésta, din causa scurțimei timpului nu s'ar puté realisa acum, sĕ se facă deja de pe acum pregătirile de lipsă, pentru-ca cel mult în érna viitóre sĕ pótă fi ținute aceste conferențe.

*

Petrecere de Sân-Văsiiu. Tinerimea română din Sibiiu aranjază mâne séră convenire socială în sala cea mare de la „Unicum“. Inceputul la 8 ore. Damele sunt rugate a se presenta în toaletă de stradă.

*

Impărțirea de daruri de crăciun la „*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*“. Este știut că acéstă reuniune, care atâtea lucruri folositóre aduce neamului nostru în general și clasei meseriașilor în special, de câțiva ani încóci an de an în preajma sĕrbătorilor Crăciunului împărțește haine, încălțăminte, colaci etc. la săraci de ai nostri, deosebi la elevi de meseríi cari nu primesc stipendii sau alte ajutóre, alinându-le astfel, fie și numai în parte suferințele lor. Reuniunea însași nu are fond cu astfel de titlu și nu i-ar fi posibil a îndeplini astfel de fapte creștinești, dacă nu ar afla inimi generóse, inimi cu durere pentru săraci, cari sĕ jertféscă o mică parte din prisosul lor în scopul acesta. Astfel de inimi s'au aflat și în anul present și încă în numĕr destul de mare, după-cum se putea vedé din obiectele de împărțit (circa 500, întrĕ cari 42 părechi de ghete), cari representau o valóre de aprópe 1500 cor. In séra da Crăciun, începênd de la 6 ore, după mai multe colinḑi și cântece de stea, s'a făcut apoi împărțirea de daruri prin presidentul reuniunii, ajutat fiind de notariu, și de cassariu cum și de dna Maria Grecu și dșóra Elena Grindean, durând până la 10 ore, în care timp preste 200 săraci au fost împărtășiți. Lacrimile vărsate de cei împărtășiți cu daruri fie cea mai înaltă recompensă pentru generoșii contribuenți!

*

† **Grigore Capșa**, proprietariul cunoscutului hotel și restaurant „*Capșa*“ din București, Mercuri, în ziua primă de crăciun, a fost înmormêntat în București. Decedatul a fost senator și president al camerei de comerciu din București în mai multe rînduri. Era oficer al *legiunii de onóre*, oficer al *Stelei României* și comandor al *Corónei României*.

† **Dr. Alex. N. Vitzu**, profesor de fisiologie generală și comparată la facultatea de științe din București și director al institutului de fisiologie de pe lângă acea facultate, a încetat subit din viéță Mercuri, în ziua crăciunului, diminéța, în urma unui atac de paralisie a inimei.

† Atanasiu Ivan. Subscrişii cu inima frântă de durere în numele nostru şi al tuturor consêngenilor aducem la cunoştinţa colegilor, amicilor şi cunoscuţilor trecerea din viaţă a scumpului nostru fiu, frate, cumnat şi unchiu, *Atanasiu Ivan* pedagog de anul al II-lea în sem. Andreian, pe care morbul înfricoşat de tuberculosă, Luni în 23 Decembre 1902 lá 4 ore p. m, în etate de 21 ani, împărtăşit fiind cu st. taine, l'a şters dintrĕ cei vii. Inmormêntarea i-s'a făcut Marţi în 24 Decembre la 2 ore p. m. în cimiteriul gr.-or. din Podele. Fie-i ţĕrîna uşóră! Dormi în pace suflet blând şi nevinovat. Podele, în 28 Decembre la 1902. Atanasiu Ivan ca tată, Ioachim Ivan ca frate, Eleonora M. L. Popa m. Ivan ca cumnată, Traian A. Ivan ca nepot.

*

Pentru protopresbiteratul Braşovului, până la pronunţarea consistoriului archidiecesan asupra actului de alegere, sĕvêrşit deja pentru postul vacant de protopresbiter al Braşovului, a fost numit cu ziua de 1 Ianuarie 1903 administrator protopresbiteral părintele *Vasile Voina.*

*

Din jertfele beţiei. Ilie Mitrits din Fenlac (comitatul Timiş), ţeran cu bună stare materială, Mercuri diminéţa s'a dus la crişmă şi a beut până şi-a cheltuit toţi banii ce 'i avea la el. Turmentat bine s'a dus apoi a casă, unde soţie-sa i-a făcut înfruntări că în loc sĕ mérgă la biserică s'a dus la crişmă. Mitrits a luat din cuiu revolvĕrul şi şi-a împuşcat soţia, apoi s'a culcat. După prânz mergênd la ei rudeniile au aflat pe biata femeiă mórtă în mijlocul odăii, ear' beţivul durmia dus în pat. La arătarea rudeniilor ucigaşul a fost luat de gendarmi şi dus în prinsóre.

*

Din Dobra ni se scriu următórele cu datul de 26 Dec. v.: Cam rar ni-se dă nóuĕ, Dobrenilor, prilejul de a ne ridica de-asupra miseriilor zilnice şi a ne îndeletnicí cu lucruri ideale. Stăpâniţi de patimi, lucrurile frumóse, cari prin alte părţi sunt atât de obicinuite, nouĕ ni-se par înălţătóre şi sublime, în cât vĕdêndu-le, lacrĕmi de bucurie vărsăm.

Câteva clipe de sănĕtate sufletéscă ni-au pregătit bravii nostri învĕţători: dşóra *Eleftera Stinghe* şi dl *Ioma Roşu.* După-cum mi-s'a comunicat, dînşii au avut fericita ideiă de a aduna parale pentru a îndulcí cu ele sfintele sĕrbători ale Naşterii pe séma copilaşilor sĕrmani, cărora Crăciunul nu le prea aduce nici o bucurie.

Spre scopul acesta au aranjat la începutul postului o prea frumósă producţiune cu elevii. Ne-au delectat cu cântări şi declamări esecutate drăgălaş, parte de elevi, parte de corul bisericii nóstre şi parte de înşişi învĕţătorii. După producţiune s'a jucat tombolă aranjată sub patronajul dnei protopopese Olimpia *Morariu.* La tombolă au contribuit tóte damele cu lucruri de mână de o frumseţă artistică. A urmat apoi dans şi voie bună până în revĕrsatul zorilor.

La venitul modest, dar' întrĕ împrejurările de aici destul de frumos, au mai alăturat o sumă adunată prin colectă specială, la care tóte inimile nobile au contribuit, nu din prisosul lor, căci noi Românii nu prea avem prisos, ci dând fie-care din puţintelul seu pentru aceia cari n'au nici atâta.

Pe banii adunaţi s'a comandat materie pentru fetiţe şi băeţi; li-s'a făcut câte o rochiţă, roculeţ, câte o păreche de păpuci, etc. Ací ţin a accentua, că nobilele nóstre dame nu numai că au contribuit la tombolă cu lucruri de mână, ci cu mânile proprii au lucrat tóte hainele pe séma copilaşilor.

In ajunul sf. sĕrbători apoi după sĕvêrşirea serviciului dumnezeesc, cu mic cu mare, inteliginţă şi popor, ne-am adunat la şcóla nóstră din loc, ca sĕ fim de faţă la împărţirea hăinuţelor şi sĕ gustăm şi noi din bucuria mititeilor sĕrăcuţi.

Am fost de tot plăcut surprinşi, când elevii conduşi de harnicii învĕţători, prin cântări melodióse şi prin declamaţiuni potrivite, ca nişte îngeri drĕgălaşi din nou ne deteră prilej de a ne desfăta într'o astfel de mĕsură, cum numai inima de părinte iubitor şi inima plină de dragoste către neam este în stare a o face acésta.

Venì rêndul la împărţirea hainelor, cari nu putură acoperí tóte aşteptările. Bunii învĕţători s'au îngrijit însĕ, ca fie-care sĕ priméscă câte ceva, şi astfel, cei-ce n'au primit haine, au primit recuisite de scris etc. spre a-şi avé fie-care bucuria sa de feriile şi sĕrbătorile Naşterii Domnului.

După cât ştiu eu, tuturor celor ce au contribuit cu banul şi jertfa lor la aceste clipe li-s'au făcut mulţămitele cuvenite. Le mulţămesc şi eu pe calea publicităţii pentru tóte sacrificiile aduse pe altariul binelui obştesc, în deosebi onoratului nostru corp învĕţătoresc, care a dovedit în mod eclatant, că bine a întrebuinţat talantul dat de Dzeu şi bine a folosit şi dinarul dat de inimi generóse.

Nemo.

*

Dinarul vĕduvei. Frumósa pildă din sfânta scriptură se repetéză une-ori şí în zilele nóstre. Pe când bogătanii aruncă câte o sfărmitură din belşugul lor spre scopuri culturale ori de binefacere, pretindênd sĕ fie tămâiaţi pentru acésta încă până sunt în viéţa, — adevĕratele suflete nobile, cari afară de rîvna de a face bine nu au altceva de cât rîvna acésta, muncesc din greu şi-şi trag dór' chiar din sĕrăcăciósele lor distracţiuni, numai ca barem la mórte sĕ pótă lăsa şí ei ceva bun omenimei. Unul dintrĕ aceste suflete nobile era şì *zileriul Iosif Schwartz* din Metzensef, care viéţa întrégă a muncit, pe simbriuţă de zileriu, zi de zi punênd la o parte câte-un ban, doi, — *pentru şcólă.* In sĕrbătorile crăciunului bĕtrânul zileriu a rĕposat, fiind înmormêntat simplu şi sĕrăcăcios, cum i-a fost şì viéţa. După înmormêntare însĕ a urmat o frumósă surprindere. Ómenii autorităţii publice voind sĕ iee inventariu despre cele rĕmase după bĕtrânul, au aflat un testament în tótă forma, prin care zileriul Schwartz lasă şcólei elementare din Metzensef douĕ mii de coróne adunate creiţariu de creiţariu în lunga şi misera lui viéţă. — Dacă „dinarul vĕduvei“ a fost bine primit la Domnul, sigur că şì acéstă faptă a zileriului Schwartz va fi bineprimită şi rĕsplătită în ceriuri.

*

Bal în Tilişca. Reuniunea femeilor române pentru înfrumseţarea bisericei şi şcólei din Tilişca învită la balul ce îl va arangia în 1/14 Ianuariu 1903 în localul şcólei. Inceputul la 7 ore séra. In pausă cină comună.

*

La zece mii de metri în vĕzduh. In Nikendorf (Germania) doi aeronanţi: Barton şi L. Tolnay junior, s'au urcat cu balonul până la înălţime de *zece mii şi patru sute metri.* La acéstă uriaşă înălţime au trebuit însĕ sĕ slobódă gaz, spre a se scoborí, fiind-că aerul era aşa de subţire şi de rece, în cât urcând mai în sus şi-ar fi periclitat viéţa. Au ajuns pămênt în apropiere de oraşul german Friedberg.

Lista contribuirilor

făcute în scopul rescumpĕrării felicitărilor de Anul nou în favorul fondului Casei Naţionale.

S'au mai făcut până acum următórele contribuiri:

Gregoriu Pletosu, prof., Năsĕud	cor.	3·—
Axente Moşoiu, notariu cerc., Bran	„	3·—
Pantaleon Lucuţa, căpitan î. p. Sibiiu	„	4·—
Dimitrie Coltofean, protopresb., Breţcu	„	3·—
Dr. Ioan Marciac, advocat, Alba-Iulia	„	4·—
Dr. Victor Onişor, advocat, Bistriţa	„	3·—
Miţi Victoria Onişor, soţie de advocat, Bistriţa	„	3·—
Dr. Grigorie Sândean, Baiasprie	„	4·—
Eliseu I. Dan, paroch, Borgo-Suseni	„	2·—
Nicolae Stoichiţia, Hunedóra .	„	2·—
George Neagovici-Negoescu, Intorsura Buzĕului	„	2·—
Dr. Ioan Miclea, Sebeşul-săsesc	„	2·—
Vasile Aldea, „	„	2·—
Dionisie Negru, magistru pharm. Reghin	„	3·—
Dr. Enea Draia, advocat, Murĕş-Oşorheiu	„	10·—
Elia Pop, învĕţătoriu pensionat, Şomcuta-mare	„	1·—
Vasilie Almăşan, advocat, Cluj	„	5·—
Ioan Major, adm. dom. metrop., Blaj	„	2·—
Nicolau Oancea, învĕţătoriu, Braşov	„	2·—
Dr. Liviu Micşa, advocat, Dej	„	5·—
Zaharie Tatar, Elisabetopole .	„	3·—
George Comaniciu, notariu cerc. î. p., Veneţia-infer. . . .	„	3·—
Mihail Ittu, silvicultor, Sĕlişte	„	3·—
Liviu Friedmann, notariu com., Jibot	„	5·—
Locot. Silviu Patiţia, Sibiiu .	„	2·—
Nicolau Penciu, jude cerc. î. p., Sibiiu	„	5·—
Dr. Aurel Isac, advocat, Cluj .	„	10·—
Dr. Petru Mladin, Prebul . .	„	5·—
Petru I. Comşa, Sĕlişte . . .	„	5·—
Dionisie Romar, Mediaş - .	„	3·—
Teodor Hermann, protopresb., Dej	„	5·—
Nicolau Racoţa, medic, Şeica-mare	„	5·—
Georgiu Cârlan, notariu, Vlădeni	„	2·—
Sergiu Medean, protopresb., Sebeşul-săsesc	„	3·—
Ioan Tipeiu, protopresb. em., Sebeşul-săsesc	„	2·—
Zevedeiu Murĕşan, paroch, Sebeşul-săsesc	„	2·—
G. Tătar, funcţionar de bancă, Sebeşul-săsesc	„	1·—
Ioan Oncescu, notariu pens., Sebeşul-săsesc	„	2·—
A. David, paroch, Sebeşul-săsesc	„	2·—
C. Creţoescu, casariu de bancă, Sebeşul-săsesc	„	2·—
Dr. I. Elekes, medic, Sebeşul-săsesc	„	3·—
Mihail Cirlea, notariu public, Abrud	„	10·—
Dr. Laurenţiu Pop, advocat, Arud	„	10 —
Georgiu M. Corcheşiu, primariu, Câmpeni	„	2·—
Dr. Basil Preda, advocat, Câmpeni	„	8·—
Iacob Steflea, preot şi D. A. Mosora, învĕţătoriu, Sĕlişte .	„	3·—
Nicolae Rimbaş, jun., Hunedóra	„	2·—
Mihail Besán, Lugoj . . .	„	10·—
I. A. de Preda, advocat, Sibiiu	„	10·—
Nicolae Cornean, preot, Apadia	„	5·—
Dr. Emil F. Negruţiu, medic, Blaj	„	3·—
Ioan Ivan, notariu, Gurarîului, .	„	3·—
Ioan Manta, paroch, Gurarîului	„	3·—
Paul Muntean, locot.-colonel în p., Sibiiu	„	3·—
Alexandru Mocsonyi, Birchiş .	„	20·—
Dr. Ioan Borcia, profesor, Sibiiu	„	2·—
Lazar Iernea, protopop, Csomaköz	„	1·—
Antonia Iernea n. Ciceronescu, Csomaköz	„	1·—
Ioan Iepure, Beiuş	„	2.—
Nicolae Radu, Beiuş	„	2·—
D. Chiorean, Beiuş	„	2·—
Octavia Stolojan, Beiuş . . .	„	1·—
Dr. Gavriil Cosma, Beiuş . .	„	3·—
D. Negrean, Beiuş	„	2·—
Sabin Ignat, Beiuş	„	5·—
Dr. Ioan Ciurdar, Beiuş . . .	„	5·—
G. M. Marinescu, Beiuş . . .	„	1·—
Nicolae Fabian, Beiuş . . .	„	1·—
Dr. Eugen Bran, advocat, Teaca	„	5·—
Ioan Dologa, preot, Borgo-Tiha	„	2·—
Şimeon Ciuca, paroch, Mociu	„	2·—
Dr. Dionisie Login, advocat, Bistriţa	„	5·—
Dr. Andreiu Monda, advocat, Sângeorgiul-rom.	„	5·—
Ioan Marcu, învĕţătoriu, Sângeorgiul-rom..	„	2·—
Simion Dragomir, notariu cerc., Gurasada	„	3.—
Petru şi Anefta Călciunariu, advocat, Orşova	„	4·—
Laurian Barcian, redactor, Orăştie	„	2·—
Dr. Lazar Simon, advocat, Ciacova.	„	5·—
Simion Jivoinoviciu, contabil, Bocşa-montană	„	2·—
Andreiu Murĕşanu, Bocşa-montană	„	3·—
Iosif Nedici, Oraviţa . . .	„	10·—
Pompiliu Predoviciu, paroch, Vingard	„	1·—
Iuliu V. Albini, notariu, şi soţia sa Elena născ. Iancu, Zlatna	„	3·—

Cărţi şi reviste.

Amvonul bisericei gr. or. române, predici pentru tóte Duminecile şi sĕrbătorile de preste an, compuse de preotul Ioan *Nicorescu,* profesor seminarial în Arad, publicate cu binecuvêntarea rĕposatului episcop Iosif Goldiş. Tomul I în estensiune de 30 cóle 8° mare. Predici pentru tóte Duminecile de preste an, avênd fie-care din ele citaţiuni şi pilde bogate din Sf. Scriptură, Sf. Părinţi, istoria antică şi din istoria nóstră naţională. Preţul *3 coróne.* De vîndare la autor: Arad strada Révay Nr. 10.

*

Transilvania şi Analele „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, fascicolul VI pe Novembre-Decembre (anul de esistinţă XXXIII) a apărut cu următoriul sumariu: *Unificarea ortografiei şi limbei române* (părerile publicate în diferitele ziare de la noi şi din România); documente istorice (instructiune pentru centurioni, dată în 1848 de vice-prefectul Săcăreanu), şi *procese verbale* de ale şedinţelor comitetului (în Anale).

„Transilvania“ apare în 6 fascicoli pe an şi costă 10 coróne (membrii Asociaţiunii o capĕtă gratis). Direcţiunea: Sibiiu str. Morii Nr 8

*

Călindariul Minervei. A apărut la Bucureşti, în editura institutului de arte grafice "Minerva", *Călindariul Minervei* pe anul 1903, cu o mulţime de articoli originali şi cu ilustraţiuni artistice. E fără îndoială cel mai frumos călindariu dintrĕ tóte câte le avem noi Românii. Preţul unui esemplariu 1 cor. 25 bani. Se póte procura şì prin Librăria archidiecesană din Sibiiu.

*

Luceafĕrul, revista literară a studenţilor români de la universitatea din Budapesta, fascicolul 1 dto 1 Ianuariu n. 1903 a apărut cu următoriul sumariu: Quo Vadis? de Al. Ciura; De mult, poesie de Octavian, Alexandru Papiu Ilarian şi decoraţiunile de la 1850, de Dr. Ioan Raţiu; „Şi earăşi va sĕ vie“, poesie de Agog; Educaţia etică, de Neli Cornea; La crăciun, de Simin; Figura a treia din valsul „Superiori“ de I. Murĕşan (composiţie), William Crookes (pagini din Hades) de G. Todica; Crysantema, poesie de I. C Popescu-Polyclet; Despre sexul frumos, conferenţă ţinută de Iustin Nestor la o serată literară a casinei din Blaj; Descântece şi lecuiri din comitatul Hunedóra, comunicate de Emil V. Degan, apoi diferite notiţe bibliografice şi esplicarea ilustraţiunilor (Naşterea Domnului şi Christos înaintea lui Pilat).

„Luceafĕrul“ apare de douĕ-ori pe lună şi costă 10 coróne (un fascicol 40 fileri). Redacţia şi administraţia: Budapesta, VI. strada Vörösmarty Nr. 60 a.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea seratei literare arangiată de sociatatea „Petru Maior“ în memoria marelui Andreiu baron de Şaguna, la 13 Decembre st. n. 1902, oferte benevole au incurs de la următorii domni: Familia Mocsonyi 100 cor., George Serb, deputat dietal 100 cor., Iuliu Puşcariu, jude de trib. 30 cor. Victor Cuciurano, consul rom. 10 cor. Sofia Babeş 20 cor. Dr. Emil Babeş 10 cor. Dr. Titu Babeş 10 cor. Leonida Sida 10 cor, Dr. Iosif Pop, jude la curie 10 cor. Dr. Boiu 10 cor. Dr. George Bilaşcu 10 cor. Ghenadie Bogoeviciu 10 cor. Mesaroş, ingineriu 5 cor. Dr. Iuliu Coste 4 cor. Dr. Emil Dan 2 cor. Iuliu Moldovan 5 cor. Constantin Sotir 2 cor. Dimitrie Birăuţ 2 cor. Dr. Iosif Siegescu 2 cor. Octavian Teslovanu 2 cor. Constantin Popescu 2 cor. George Grecescu 1 cor. Aurel Cristea 1 cor. Budapesta. Nicolae Popea, episcop 20 cor. Mihail Velicu, Chişineu 10 cor. Nicolae Zigre, Oradea-mare 10 cor. Nicolae Garoi, Zerneşti 10 cor. Ioan Petric, Braşov 6 cor. Dr. Atanasie Marienescu, Sibiiu 4 cor. Ofelia Dr. Hubian, Cacova 4 coróne. Suma: 412.

Comitetul societăţii „Petru Maior“ îşi ţine de datorinţă a mulţămí şi pe acésta cale On. domni donatori.

Budapesta, 4 Ianuariu n, 1903.

Pentru comitet:

Ioan Garoiu
president.

George Zăria, *controlor* *Filip Emil Mihaiu* *cassariu*

Posta redacţiunei.

Dlui V. R. în M.-Uióra. Cele comunicate sunt de interes pur familiar. Pentru cei afară de cercurile dtre familiare nu au nici un interes. Deci nu sunt de publicat.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Un domn înaintat în etate cu posiție fórte bună doreşte **a se căsătorí cu o vĕduvă și bună económă** de prin părțile Sibiiului, română de naționalitate. Adresa la administrația ziariului nostru sub titlul *Plas.* [227] 1—1

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 14—52

Vasile E. Moldovan

Meteor

— Roman —

Se póte procura de la
Librăria archidiecesană
Costă 1 cor. + 10 f. porto

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

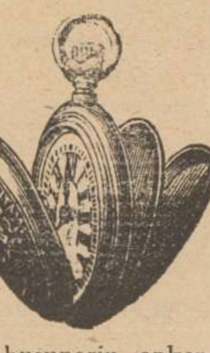

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete aurițí marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) aurițí pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [215] 9—20

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din 26 Decembre stil nou anul curent.

Inmormêntări pompóse și simple.

[207] **Prețuri moderate.** 8—25

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză

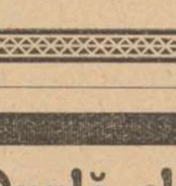

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „C asul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[128] 43—52

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Metropolia
Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Pușcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 și 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasíile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.